18381

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ

1880

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1880

Digitized by Google

AP 85
.H55

94573

Digitized by Google

115164

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνατροφή, ἐκπαίδευσις.

Βιβλικαὶ ἑταιρίαι ἐν Ἀμέρικῇ 399. Μουσικὴ (Ἡ) καὶ ἡ ἐκπαίδευσις 207. Παιδαγωγὸς καὶ βασιλόπαις 318.

Ἀρχαιολογικά.

Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους 193. Ὁ Πλούταρχος καὶ τὸ πετρέλαιον 64. Περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐν ἔτει 1879, 52.

Βιογραφίαι.

Βάγνερ (Γουλιέλμος) 259. Βαδιγκτών 13. Δυμᾶς (Ἀλέξανδρος) ὁ υἱός 202. Ἔδισων 135. Καίρη (Εὐανθία) 369. Κάρπεντερ (Μαρία) 297. Μαλὸ (Ἕκτωρ) 131. Μόλτκε 255. Μουστοξύδης (Ἀνδρέας) 321. Παλάσκας (Λεωνίδας) 129. Τισσανδιὲ (Γαστὼν) 360. Φάρδαχ (Φίλιππος) 125.

Γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικά, δημόσια ἔργα.

Ἀκρίδων (Χρῆσις τῶν) ἐν Ἀμερικῇ 384. Γλυκὸν (Τὸ) λεμονάκι ἐν Ἄνδρῳ 399. Καρφοβελωνῶν (Ἐργοστάσια) ἐν Βίρμιγκαμ 320. Κοχλιάρια, μαχαίρια, περόνια, 26. Μαργαριτῶν (Περὶ) 78. Ὀνίσκου (Ἁλιεία τοῦ) 16. Περιλαίμια (Χάρτινα) κατασκευαζόμενα ἐν Ἀμερικῇ 400. Ῥαπτομηχανῶν (Ἐμπόριον) ἐν Ἀμερικῇ 63. Σιδηρόδρομοι (Ἐναέριοι) ἐν Ἀμερικῇ 399. Ὑέλου (Νέα βιομηχανικὴ χρῆσις τῆς) 141.

Γεωγραφία καὶ περιηγήσεις.

Ἀβυσσινίᾳ (Περιοδεία Ἕλληνος Προξένου ἐν) 62. Ἀνακάλυψις τῆς βορειανατολικῆς διαβάσεως ἐξ Εὐρώπης εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν 220. Λουτράκιον (Τὸ) 377. Μαδουρὴ (Ἡ) 340. Ῥεϊνὰχ (Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιηγήσεως τοῦ) 194, 209, 225, 242.

Ἐπιστημονικά.

Ἄνεμος; (Τί ἐστιν) 123. Ἀνθρωποχελώνη (Ἡ) 205. Βαρομετρικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν 192. Βρεφῶν (Περὶ τοῦ βάρους τῶν) 319. Βροχῆς (Τεχνητὴ παραγωγὴ) 255. Γοθάρδου (Ἡ διάτρησις τοῦ ἁγίου) 251. Ἐγχείρησις (Περίεργος χειρουργικὴ) 269. Ἔδισων (Ἡ ἠλεκτρικὴ λυχνία τοῦ) 108. Ἐπιστήμης (Οἱ μάρτυρες τῆς) 361. Ζωόφωνον (Τὸ 304. Μνημονικοῦ (Περὶ) 140. Ὀφθαλμῶν (Βαφὴ τῶν) 301. Πάλη ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης 267. Πλοίων (Περὶ ὑποβρυχίων) 185. Πτηνῶν (Νοημοσύνη τῶν) 301. Πτερωτοὶ (Οἱ) μέθυσοι 267. Στερέωμα (Διατί φαίνεται τὸ) κυανοῦν; 28. Τηλεφώνου (Ἐφαρμογαὶ) 192, 224. Ὕδατος (Ἑξήκοντα ὥρας ἐντὸς τοῦ) 300. Φαλακρότης (Πρόωρος) 144. Φασιανὸς μὲ ξύλινον πόδα 382. Χλωροφόρμιον 71. Φιλαρεσκείας (Περὶ) καὶ τῶν ἐξαπτόντων τὸ πάθος τοῦτο αἰτίων 169. Φιλοδοξίαν (Ἀφορμαὶ ἐξάπτουσαι τὴν) 70.

Ἤθη καὶ ἔθιμα.

Γενεύῃ (Ἑορτὴ ἐθνικὴ ἐν) 75. Γροελανδῶν (Ἤθη) 30. Κινέζων (Τὰ ὄψα τῶν) 24. Νεκροταφεῖα (Τουρκικὰ) 155. Νεκρῶν (Ἡ ἑορτὴ τῶν) ἐν Νεαπόλει 150. (Ἡ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἑορτὴ τῶν) ἐν τοῖς δήμοις Δωρίου καὶ Αὐλῶνος 367. Πορτογαλίᾳ (Ἔθιμα χωρικῶν ἐν) 80. Χαιρετῶσι (Πῶς) οἱ διάφοροι λαοὶ 48.

Καλλιτεχνία.

Ἀοιδοῦ (Ἐντυπώσεις) 15. Δονάτου (Ἡ ἔπαυλις τοῦ Ἁγίου) 264. Δραματικὸς (Ὁ) χορὸς τῆς Πετρουπόλεως 300. Ἑρνάνη (Ἡ πεντηκονταετηρὶς τοῦ) 187. Καλλιτέχναι (Πῶς μουσουργοῦσι διάφοροι) 398. Κλειδοκύμβαλον (Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς σπουδάζοντας) 32. Χρώματα (Τὰ) καὶ ἡ διάφορος αὐτῶν ἔκφρασις 155.

Κοινωνικά, πολιτειακά, στατιστική.

Ἀγαθοεργῶν καταστημάτων (Σημείωσις περὶ) παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς 139. Ἀγόρευσις (Μακροτάτη) 269. Ἀῤῥώστων (Σημειώσεις περὶ τῆς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς περιθάλψεως τῶν) 89. Βασιλικοὶ (Τίτλοι) 399. Γάμου (Περὶ) 383. Γεώργιος (Ὁ βασιλεὺς) ἐπίτιμος πολίτης 397. Γυναικείου (Ἡ ἀντιπρόσωπος τοῦ) φύλου 17. Γυναικῶν (Ἐθνικὴ ἐπίδειξις) ἐν Μαντσέστερ 64. Δάνεια (Τὰ) ἁπάντων τῶν κρατῶν τῆς ὑφηλίου 64. Διακονισσῶν (Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος ἑλληνίδων) 34. Δίκη (Δραματικὴ) 303. Δισεκατομμύριον (Τί ἐστι τὸ) 381. Ἐπαιτικὴ ἑταιρία 27. Ἐφημερίδων (Οἱ νεοφόροι τῶν ἀγγλικῶν) 317. Θέατρα (Τὰ) ἐν Ἰαπωνίᾳ 299. Κακὴ (Ἡ) σκέψις εἶνε ὁ πρόλογος τῶν κακῶν πράξεων. 266. Κλεπτῶν (Τὸ συμπόσιον τῶν) 286. Κρήτης (Περὶ τοῦ Ἁρμοστοῦ τῆς, ἐν ἔτει 1823, 33. Κροῖσοι (Οἱ σημερινοὶ) 16, 384. Κυβέρνησις (Εὐθηνὴ) 224. Λόγιαι γυναῖκες ἐν Γαλλίᾳ 31. Νησιωτίδων (Περὶ ἀποδημίας τῶν) εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 396. Οἰκονομίας (Περὶ τῆς ἐπὶ τῆς) ἐπιτροπῆς ἐπὶ ἐπαναστάσεως 209. Παιδίων (Περὶ τῆς μεγάλης θνησιμότητος) 400. Πληθυσμὸς τῆς Εὐρώπης 382. Πρόεδρος δημοκρατίας τιθέμενος ὑπὸ κράτησιν 256. Προϋπολογισμοὶ εὐρωπαϊκῶν κρατῶν 110. Σιβηρίαν (Ἡ εἰς) ἀειφυγία 14. Σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ (Αἱ καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην) 399. Φιλανθρωπικῆς (Περὶ τῆς) ἑταιρίας ἐν ἔτει 1824, 97. Χίων (Περὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν) ἐν Σύρῳ, ἐπὶ ἐπαναστάσεως 241.

Πρακτικαὶ γνώσεις.

Γάνωμα μαγειρικῶν σκευῶν 272. Ἐλαίου (Μέσον ἐξαλείψεως τῶν κηλίδων τοῦ) ἐπὶ τῶν πατωμάτων 304. Λουτρὸν (Ἓν) δι' ἑνὸς ποτηρίου ὕδατος 176. Μέτρον (Πρόχειρον) 320. Πνιγομένοις (Βοήθεια τοῖς) 400. Ποδῶν (Προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τοῦ ψύχους τῶν) 48. Πυρίτιδα (Πρόχειρος τρόπος τοῦ δοκιμάζειν τὴν) 128. Ὕδωρ (Μέσον τοῦ ν' ἀπολαμβάνῃ τις καθαρὸν καὶ ἀβλαβὲς) πρὸς πόσιν 384. Χρυσοῦ (Μέσον δοκιμῆς τῆς γνησιότητος τοῦ) 224.

Ὑγιεινή.

Ἀγγουρίων (Συνταγὴ ἰατροῦ περὶ τῆς χρήσεως τῶν) 368. Ἐμβολιασμὸς (Ὁ) καὶ αἱ προλήψεις 141. Κομμωτικὴ (Ἡ) τέχνη καὶ ἡ ὑγιεινὴ 240. Μυωπίας (Κυρία αἰτία τῆς) 160. Ὀμελέττα (Ἡ) ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν 208. Φωτὸς (Περὶ τεχνητοῦ) 64. Ψύχους (Τὰ ἀντιφάρμακα τοῦ) 96. Ὠὸν (Τὸ) ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν 256.

Φιλολογία, ἠθολογία, φιλοσοφία.

Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαὶ 60, 76, 93, 123, 142, 158.

Digitized by Google

173, 190. Ἀλήθειαι 16, 29, 47, 62, 78, 95, 111, 128, 144, 160, 176, 192, 206, 224, 240, 256, 268, 288, 302, 319, 336, 368, 382, 398, 415. Ἀνδρούτσου (Συμβὰν ἀνέκδοτον Ὀδυσσέως) 81. Αὐγούστου (Ἐπίγραμμα τοῦ Αὐτοκράτορος) 367. Ἀφηρημένοι (Ἐπιφανεῖς) 397. Βίου (Αἱ ἀθλιότητες τοῦ) 330. Γαμβροὺς (Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς) 16, 416. Δημώδη παραμύθια 9, 22, 43. Δημοτικὴ (Ἡ) ποίησις καὶ τὸ κάστρον τῆς Ὡριᾶς 308. Ἑνετοὶ (Κατακτηταὶ) ἐν Ἑλλάδι 354. Ἐπιστολαὶ (Αἱ) 286. (Αἱ ἀνώνυμοι) 300. Εὐρυτανίας (Μῦθος τῆς) 92. Ἱστορήματα (Ἐπιστολιμαῖα) 257, 273, 289, 305, 354, 370. Καμοὲνς (Ἡ τριακοσιοστὴ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ) 410. Κλίνῃ (Ἐν τῇ) 334. Μάκβεθ (Ὁ) τοῦ Σαιξπείρου 4. Μάνης (Περὶ τῆς Ἡγεμονίας τῆς) 177. Νεκροταφεῖον τῶν Ἀθηνῶν (Ἐπίσκεψις εἰς τὸ) 149. Νεονύμφους (Ἐπιστολὴ πρὸς) 106. Οὐγὼ (Δεῖπνον παρὰ τῷ Βίκτωρι) 73. Ῥοσσίνη (Δύω ἐπιστολαὶ τοῦ) 74. Ροσφουκὼ (Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα) 15, 28, 47, 62, 95, 111, 128, 144, 160, 175, 191, 205, 223, 239, 256, 268, 288, 301, 318, 335, 367, 382, 398, 414. Σφαιροπαιξίας (Ἀγὼν) 333. Συμπεριφορὰ (Ἡ καλὴ) 15. Τάφων (Τά ἐπιτύμβια τῶν τουρκικῶν) 336.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Ἀνέκδοτον διδασκάλου 368, Δυμᾶ (πατρὸς) 414. Μετερνὶχ 31, Νικολάου (Αὐτοκράτορος) 30, Σιβορὶ 287.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ·

15, 29, 47, 62, 78, 95, 111, 128, 144, 160, 176, 191, 206, 223, 240, 268, 288, 301, 318, 336, 368, 382, 398. 415.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ·

Ἄνευ οἰκογενείας 132, 145, 161, 178, 197, 211, 229, 245, 260, 276, 291, 314, 323, 357, 372, 385, 401. Δακτύλιος (Ὁ) 113. Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ 1, 18, 37, 49, 65, 83, 98.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ.

206, 224, 240, 268, 288, 301, 318, 336, 382, 398, 415.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Βάγιας (Θανάσης) 345. Δημοτικὴ ἀνθολογία 268, 413. Μνημόσυνον 352. Νάνι-νάνι 350. Νεκρικὴ ᾠδὴ 349. Ποίησις (Ἡ) τῆς πρώτης τοῦ ἔτους 1880. 56. Ρεμβασμὸς 340. Σαμουὴλ (Ἐκ τοῦ) 351. Φυγῆς (Ἐκ τῆς) 344. Ψυχοσάββατο (Τὸ) 342.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

16, 29, 48, 63, 79, 96, 111, 128, 144, 160, 176, 206, 224, 269, 288, 302, 319, 336, 368, 382, 405.

Εἰκόνες.

Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης 337. Μαρουδὴ (Ἡ) 341.

Μουσική.

Πόλκα ὑπὸ Φιλίππου Φάρβαχ 126.

Πανομοιότυπα.

Γραφῆς: Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου 338. Ὑπογραφῶν: Ἀνδρούτσου (Ὀδυσσέως) 81, Βότσαρη (Χήρας Μάρκου) 257, Καΐρη (Εὐανθίας) 369, Μεταξᾶ (Ἀνδρέου) 385, Μουστοξύδου (Ἀνδρέου) 321, Νοταρᾶ (Ἰωάννου) 193, Τουρκοφάγου (Νικήτα τοῦ) 225.

Σφραγῖδες.

Ἀρκαδίας (Κοινότητος τῆς ἐπαρχίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 145. Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς 113. Ἴου (Πρωτ. δικαστηρίου) κ.τ.λ. ἐπὶ ἐπαναστάσεως 289. Κολοκοτρώνη (Γέρο-) 161. Κρήτης (Ἁρμοστοῦ) ἐν ἔτει 1823, 33 Λατίνου (Ἰωάννου) Ἐπισκόπου τῆς Ἄνδρου ἐν ἔτει 1345, 353. Λεωνιδίου (Ὑγειοαστυνομείου) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 1. Μάνης (Ἡγεμονίας τῆς) 177. Οἰκονομίας (Γενικοῦ Φροντιστηρίου τῆς) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 17 (Τῆς ἐπὶ τῆς) ἐπιτροπῆς 209. Πάτμου (Δημογεροντίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 129. Πατρῶν (Ἐπαρχ. Δημογεροντ. Ν.) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 65. Σαντορίνης (Ἀστυνομίας) ἐπὶ Κυβερνήτου 273. Σπάρτης (Πρ. Διοικητοῦ τῆς Δ.) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 49. Σπετσῶν (Ἀστυνομίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 101. Σύρου (Ἐπαρχ. Εἰρηνοδικείου) ἐν ἔτει 1831, 306. Φιλανθρωπικῆς ἑταιρίας ἐν ἔτει 1824, 97. Χίων (Ἐπιτροπῆς τῶν) ἐν Σύρῳ, ἐπὶ ἐπαναστάσεως 241.

Digitized by Google

Ἀριθ. 210 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 6 Ἰανουαρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΥΓΕΙΟΑΣΤΥΝΟΜΕΙΟΥ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνέχεια· ἴδε σελ. 817.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

Ὅπου ὁ Κὶν-Φὸ καθίσταται ὁ διασημότατος ἄνθρωπος τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

Ἐν τούτοις ὁ Βὰγγ δὲν εὑρίσκετο.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἤρχιζε ν' ἀγανακτῇ ὅτι ἠναγκάζετο νὰ μένῃ ἀργός, μὴ δυνάμενος τοὐλάχιστον νὰ τρέξῃ κατόπιν τοῦ φιλοσόφου. Τοῦτο δὲ ἀνησύχει ἐπίσης καὶ τὸν κύριον πράκτορα τῆς *Ἑκατοντούτιδος*. Σκεφθεὶς τὸ κατ' ἀρχὰς ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο σπουδαῖον, ὅτι ὁ Βὰγγ δὲν ἤθελεν ἐκπληρώσει τὴν ὑπόσχεσίν του, ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν Ἀμερικὴν δὲν θὰ ἐπετρέποντο τοιαῦται φρενοτροπίαι, κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ σκεφθῇ ὅτι οὐδὲν ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν παράδοξον ἐκεῖνον τόπον, ὅστις ὀνομάζεται Οὐράνιον Κράτος. Συνεμερίσθη δὲ οὕτω τὴν γνώμην τοῦ Κὶν-Φό, ὅτι, ἂν δὲν κατωρθοῦτο ν' ἀνευρεθῇ ὁ φιλόσοφος, ἤθελεν οὗτος βεβαίως τηρήσει τὸν λόγον του. Ἡ ἀφάνειά του μάλιστα ἐνεδείκνυεν, ὅτι σκοπός του ἦτο νὰ προβῇ εἰς ἔργον ἀπροσδόκητος, ταχὺς καὶ κεραυνοβόλος, καὶ ἀποθέτων ἐπὶ τοῦ θύματός του τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς *Ἑκατοντούτιδος*, ἵνα πληρωθῇ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀσφαλισθὲν κεφάλαιον.

Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ εἰδοποιηθῇ ὁ Βάγγ· ἀλλ' εἰδοποίησις ἀπ' εὐθείας ἦτον ἀδύνατος.

Ἠναγκάσθη ἑπομένως ὁ ἔντιμος Κ. Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ ἔμμεσα δημοσιογραφικὰ μέσα, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν παντοῖαι εἰδοποιήσεις ἐπλήρωσαν τὰς στήλας τῶν κινεζικῶν ἐφημερίδων, τηλεγραφήματα δ' ἀπεστάλησαν πρὸς τὰς ξένας ἐφημερίδας τῶν δύο κόσμων.

Ἡ *Τσὶγγ-Πάο*, ἐπίσημος τοῦ Πεκίνου ἐφημερίς, τὰ κινεζικὰ φύλλα τοῦ Σὰγγ-Χάϊ καὶ τοῦ Χὸγγ-Κόγγ, αἱ μᾶλλον διαδεδομέναι ἐφημερίδες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς βορείου καὶ νοτίας Ἀμερικῆς ἐπανέλαβον μέχρι κόρου τὴν ἑπομένην ἀγγελίαν:

«Ὁ Κύριος Βάγγ, ἐκ Σὰγγ-Χάϊ, παρακαλεῖ»ται νὰ θεωρήσῃ ὡς μὴ γενομένην τὴν μεταξὺ »αὐτοῦ καὶ τοῦ Κ. Κὶν-Φὸ συμφωνίαν τῆς 2 »λήξαντος Μαΐου, διότι ὁ Κ. Κὶν-Φὸ μίαν καὶ »μόνην σήμερον ἔχει ἐπιθυμίαν, ν' ἀποθάνῃ ἑκα»τοντούτης».

Τὴν παράδοξον δὲ ταύτην εἰδοποίησιν παρηκολούθησε μετ' ὀλίγον ἡ ἑπομένη, πολὺ βεβαίως πρακτικωτέρα:

«Δύο χιλιάδες ταλλήρων ἤτοι δεκατρεῖς χι»λιάδες *ταὲλ* δίδονται ἀμοιβὴ εἰς ὅν τινα γνω»στοποιήσῃ εἰς τὸν Κ. Γουλιέλμον Ι. Βίδουλφ, »κύριον πράκτορα τῆς *Ἑκατοντούτιδος* ἐν Σὰγγ »-Χάϊ, τὴν διαμονὴν τοῦ Κ. Βάγγ, κατοίκου »τῆς εἰρημένης πόλεως».

Δὲν ἦτο βεβαίως εὔλογος ὑπόθεσις ὅτι ὁ φιλόσοφος ἤθελε διατρέξει τὸν κόσμον ὁλόκληρον κατὰ τὸ διάστημα τῶν πεντήκοντα πέντε ἡμερῶν, αἵτινες τῷ ὑπελείποντο πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχέσεώς του. Ἔπρεπε δὲ μᾶλλον νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἐκρύπτετο εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Σὰγγ-Χάϊ, ὅπως ὠφεληθῇ ἐκ πάσης εὐκαιρίας. Ἀλλ' ὁ Κ. Βίδουλφ οὐδεμίαν πρόνοιαν ἐνόμιζεν ἀνωφελῆ.

Πολλαὶ παρῆλθον ἡμέραι, καὶ τὰ πράγματα δὲν μετεβάλλοντο. Συνέβη δέ, ὥστε αἱ ἀγγελίαι αὗται, ἐπαναλαμβανόμεναι ὑπὸ τὸν ἀμερικανικὸν τοῦτον τύπον: ΒΑΓΓ! ΒΑΓΓ! ΒΑΓΓ! ΚΙΝ-ΦΟ! ΚΙΝ-ΦΟ! ΚΙΝ-ΦΟ! νὰ κινήσωσιν ἐπὶ τέλους τὴν δημόσιον προσοχὴν καὶ τὴν γενικὴν εὐθυμίαν.

Ἐγέλων καὶ αὐτοὶ τῶν ἀπωτάτων τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἐπαρχιῶν οἱ κάτοικοι.

— Ποῦ εἶνε ὁ Βάγγ;

— Ποῖος εἶδε τὸν Βάγγ;

— Ποῦ μένει ὁ Βάγγ;

— Τί κάμνει ὁ Βάγγ;

Digitized by Google

— Βάγγ! Βάγγ! Βάγγ! ἐφώναζον οἱ μικροὶ Κινέζοι εἰς τοὺς δρόμους, καὶ αἱ ἐρωτήσεις ἐκεῖναι διεσταυροῦντο μετ' ὀλίγον πανταχοῦ.

Καθίστατο δὲ οὕτω τοῦ συρμοῦ ὁ Κὶν-Φό, ὁ ἀξιότιμος ἐκεῖνος οὐρανίων, ὅστις μίαν καὶ μόνην ἐπιθυμίαν εἶχε, ν' ἀποθάνῃ ἑκατοντούτης, καὶ ἠξίου νὰ διαγωνισθῇ περὶ μακροβιότητος πρὸς τὸν διάσημον ἐκεῖνον ἐλέφαντα, οὗτινος ἡ εἰκοστὴ πενταετηρὶς συνεπληροῦτο κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐντὸς τῶν βασιλικῶν σταύλων τοῦ Πεκίνου.

— Μεγαλώνει ὁ Κὶν-Φό;

— Πῶς ἔχει εἰς τὴν ὑγείαν του;

— Χωνεύει τακτικά;

— Θὰ φορέσῃ ἐντὸς ὀλίγου τὸ κίτρινον φόρεμα τῶν γερόντων;

Τοιαῦτα λέγοντες ἀστεῖα προσηγορεύοντο οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ μανδαρῖνοι, οἱ ἔμποροι τοῦ χρηματιστηρίου καὶ οἱ μικρέμποροι τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ εἰς τὰς τριόδους καὶ οἱ κωπηλάται ἐπὶ τῶν πλωτῶν οἰκημάτων των.

Οἱ Κινέζοι εἶνε εἴρωνες καὶ φαιδροί, δὲν δύναταί τις δὲ ν' ἀρνηθῇ, ὅτι ὑπῆρχεν ἀφορμὴ πρὸς φαιδρότητα. Ἔβριθον ἑπομένως οἱ ἀστεϊσμοὶ καὶ ἐπλημμύρουν τὰ κατὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου σκώμματα.

Ὁ Κὶν-Φό, ἄκων βεβαίως ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην, ὑπέμενε τὰς δυσαρέστους ἐκείνας συνεπείας τῆς παραδόξου ἐπισημότητός του. Ἔγεινε μάλιστα καὶ ᾆσμα εἰς χλεύην αὐτοῦ, ᾀδόμενον πρὸς τὸ μέλος τοῦ «Μὰν-Τσιὰγγ-Χοὺγγ» ἤτοι «Τ' ἀέρι ποὺ φυσάει 'ς ταὶς ἰτηαίς». Ἐδημοσιεύθη δὲ καὶ ἐλεγεῖον διακωμῳδοῦν αὐτὸν κ' ἐπιγραφόμενον «Αἱ πέντε φυλακαὶ τοῦ Ἑκατοντούτους». Ὁ τίτλος ἦτο ἑλκυστικός, καὶ μυριάδες ἐπωλήθησαν ἀντιτύπων πρὸς πέντε *σαπέκα* τὸ φύλλον.

Πρὸς τὸν θόρυβον τοῦτον ἠγανάκτει μὲν ὁ Κὶν-Φό, ἔχαιρε δὲ τοὐναντίον ὁ Βίδουλφ. Ἀλλ' ὁ Βάγγ οὐχ ἧττον ἔμενεν ἄφαντος καὶ κρύφιος.

Τὰ πράγματα ὅμως προέβησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ θέσις τοῦ Κὶν-Φὸ κατήντησεν ἐπὶ τέλους ἀφόρητος. Ὁσάκις ἐξήρχετο τῆς οἰκίας, ὅμιλος Κινέζων παντὸς φύλου καὶ πάσης ἡλικίας συνώδευεν αὐτὸν διὰ πάσης ὁδοῦ καὶ προκυμαίας, δι' αὐτῶν ἔτι τῶν ξένων παραχωρήσεων καὶ διὰ τῆς πεδιάδος. Ὁσάκις δ' ἐπέστρεφεν οἴκαδε, ὄχλος πολὺς ἀστείων περιεκύκλου τὴν εἴσοδον τοῦ *γιάμεν* του.

Πᾶσαν πρωΐαν προσεκαλεῖτο νὰ φανῇ εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ δωματίου του, ἵν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ ὑπηρέται του δὲν κατέθηκαν αὐτὸν προώρως εἰς τὸ φέρετρον τῆς Σκιάδος τῆς Μακροβιότητος. Αἱ ἐφημερίδες ἐδημοσίευον χλευαστικῶς δελτία περὶ τῆς ὑγείας του καὶ σχόλια εἰρωνικά, ὡς ἂν ἦτο μέλος τῆς βασιλευούσης δυναστείας. Ἁπλῶς δ' εἰπεῖν καθίστατο γελοῖος ἐντελῶς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Οὕτω τέλος ἡμέραν τινά, τὴν 21 Μαΐου, ὁ Κὶν-Φό, ἀγανακτῶν καὶ τεταραγμένος, μετέβη πρὸς τὸν ἐντιμότατον Γουλιέλμον Ι. Βίδουλφ καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ, ὅτι σκοπός του ἦτο ν' ἀναχωρήσῃ πάραυτα, διότι εἶχε βαρυνθῇ πλέον τὸ Σάγγ-Χάϊ καὶ τοὺς κατοίκους του.

— Ἀλλὰ διατρέχετε ἴσως οὕτω περισσοτέρους κινδύνους, παρετήρησεν ὀρθῶς ὁ κύριος πράκτωρ τῆς *Ἑκατοντούτιδος*.

— Ἀδιαφορῶ! ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Λάβετε τὰ μέτρα σας.

— Καὶ ποῦ ὑπάγετε;

— Ἐμπρός μου, χωρὶς σκοπόν.

— Καὶ θὰ σταματήσετε;

— Εἰς κανὲν μέρος.

— Πότε θὰ ἐπανέλθετε;

— Ποτέ.

— Καὶ ἂν λάβω εἰδήσεις περὶ τοῦ Βάγγ;

— Ὁ διάβολος νὰ τὸν πάρῃ. Τί τρέλλα ἔκαμα νὰ τοῦ δώσω τὴν ἀνόητον ἐκείνην ἐπιστολήν!

Ἐνδομύχως ὁ Κὶν-Φὸ ᾐσθάνετο μανιώδη ἐπιθυμίαν ν' ἀνεύρῃ τὸν φιλόσοφον. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ ζωή του εὑρίσκετο εἰς ἄλλου χεῖρας, παρώργιζεν αὐτὸν μέχρι δαιμονισμοῦ, καὶ ἀφόρητος τῷ ἐφαίνετο ἡ μηνιαία ἔτι, ὑπὸ τοιούτους ὅρους, προσδοκία. Τὸ ἀρνίον μετεβάλλετο εἰς λυσσῶντα λύκον.

— Ἀναχωρήσατε λοιπόν, ἀφοῦ τὸ θέλετε, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ. Ὁ Κραῒγ καὶ ὁ Φράϋ θὰ σᾶς ἀκολουθήσουν πανταχοῦ.

— Πολὺ καλά, ἀπεκρίθη ὁ Κὶν-Φό, ἀλλὰ σᾶς προειδοποιῶ, ὅτι θὰ κάμουν δρόμον.

— Ὅσον καὶ ἂν κάμουν, ἀγαπητέ μου κύριε, δὲν θὰ λυπηθοῦν τὰ πόδια των.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ παρεσκεύασεν ἀμέσως τὰ τῆς ὁδοιπορίας του.

Ὁ Σούν, πρὸς μεγίστην του δυσαρέσκειαν—διότι ἀπεστρέφετο τὰς μετατοπίσεις—ἔμελλε νὰ συνοδεύσῃ τὸν κύριόν του. Οὐδεμίαν ὅμως ἀπετόλμησε παρατήρησιν, διότι ἐγνώριζεν, ὅτι πᾶσα παρατήρησις θὰ ἐπληρώνετο δι' ἑνὸς τεμαχίου τοῦ πλοκάμου του.

Οἱ δὲ Φράϋ-Κραῒγ, ὡς γνήσιοι Ἀμερικανοί, ἦσαν πάντοτε ἕτοιμοι εἰς ἀναχώρησιν, ἔστω καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου. Ἓν μόνον ἠρώτησαν.

— Ποῦ θὰ . . . εἶπεν ὁ Κραΐγ.

— Ὑπάγετε; προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Πρῶτον εἰς τὸ Νὰν-Κὶγγ, καὶ ἔπειτα εἰς τὸν διάβολον!

Τὸ αὐτὸ μειδίαμα διέστειλε συγχρόνως ἀμφοτέρων τὰ χείλη. Καὶ οἱ δύο ἦσαν κατευχαριστημένοι. Εἰς τὸν διάβολον! Τίποτε καλλίτερον δὲν ἤθελον. Ἔσπευσαν ν' ἀποχαιρετίσωσι τὸν ἐντιμότατον Γουλιέλμον Ι. Βίδουλφ, καὶ νὰ ἐνδυ-

Digitized by Google

θῶσι κινεζικήν τινα ἐνδυμασίαν, μὴ ἑλκύουσαν ἐπ' αὐτῶν τὰ βλέμματα κατὰ τὴν μέλλουσαν διὰ τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἐκδρομήν των· μετὰ μίαν δὲ ὥραν, τοὺς ὁδοιπορικούς των σάκκους κρατοῦντες καὶ τὰ πολύκροτά των φέροντες εἰς τὴν ζώνην, ἐπανήρχοντο εἰς τοῦ πελάτου των τὴν οἰκίαν.

Ἅμα ὡς ἐνύκτωσεν, ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ συνοδοιπόροι του κατέλιπον ἀθορύβως τὸν λιμένα τῆς ἀμερικανικῆς παραχωρήσεως, κ' ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὸ μεταξὺ Σὰγγ-Χάϊ καὶ Νὰν-Κὶγγ πλέον ἀτμοκίνητον.

Ὁ διάπλους ἐκεῖνος εἶνε ἁπλοῦς περίπατος. Ἐν διαστήματι ὀλιγωτέρῳ τῶν δώδεκα ὡρῶν δύναται τὸ ἀτμοκίνητον, ὠφελούμενον ἀπὸ τὴν ἄμπωτιν, ν' ἀναπλεύσῃ διὰ τοῦ Κυανοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως τῆς μεσημβρινῆς Κίνας.

Κατὰ τὸν βραχὺν αὐτὸν πλοῦν, ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φρὰϋ παρέσχον πᾶσαν δυνατὴν περιποίησιν εἰς τὸν πολύτιμον αὐτῶν πελάτην, ἀφοῦ πρῶτον προσεκτικῶς ἐπεθεώρησαν πάντας τοὺς ἐπιβάτας. Γνωρίζοντες δὲ τὸν φιλόσοφον — διότι τίς τῶν κατοίκων καὶ τῶν τριῶν εὐρωπαϊκῶν παραχωρήσεων δὲν ἐγνώριζε τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην καὶ συμπαθῆ μορφήν ; — ἐπείσθησαν ἐντὸς ὀλίγου, ὅτι ὁ Βὰγγ δὲν ἐπέβαινε τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἡσυχάσαντες οὕτω, ἔτρεψαν πᾶσαν αὐτῶν τὴν προσοχὴν εἰς τὸν πελάτην τῆς *Ἑκατοντούτιδος*. Ἐξήταζον ψαύοντες διὰ τῆς χειρὸς τὰ τοιχώματα, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο· ἐδοκίμαζον διὰ τοῦ ποδὸς τὰς διαβάθρας, ἐφ' ὧν ἐνίοτε διέτριβε· παρέσυρον αὐτὸν μακρὰν τῶν λεβήτων, οἵτινες τοῖς ἐφαίνοντο ὕποπτοι· τὸν παρεκάλουν νὰ μὴ ἐκτίθεται εἰς τὸν διαπεραστικὸν ἄνεμον τῆς ἑσπέρας καὶ τὸ ψῦχος τῆς νυκτός· προσεῖχον νὰ κλείωσι καλῶς αἱ παραφωτίδες τοῦ θαλαμίσκου του· ἐπέπληττον τὸν ἀμελῆ Σούν, ὅστις οὐδέποτε ἦτο πρόχειρος, ὁσάκις ὁ κύριός του τὸν ἐζήτει, καὶ τὸν ἀνεπλήρουν ἐν ἀνάγκῃ, προσφέροντες αὐτοὶ τὸ τέϊον καὶ τὰ δίπυρα· καὶ κατεκλίνοντο τέλος πρὸ τῆς θύρας αὐτῆς τοῦ Κὶν-Φό, ἐνδεδυμένοι καὶ περιεζωσμένοι τὸ σωσίβιον, ἵνα προσφέρωσιν αὐτῷ ἑτοίμως βοήθειαν, ἂν τυχὸν ἐκ συγκρούσεως ἢ ἐκρήξεως τὸ ἀτμοκίνητον ἐβυθίζετο εἰς τὰ βαθέα νάματα τοῦ ποταμοῦ. Ἀλλ' οὐδὲν συνέβη δυστύχημα, καθ' ὃ ἠδύνατο νὰ δοκιμασθῇ ἐκφανῶς ἡ ἀπεριόριστος ἀφοσίωσις τῶν Φρὰϋ-Κραίγ. Τὸ ἀτμόπλοιον κατέπλευσε ταχέως τὸ ῥεῦμα τοῦ Βουσούν, ἀνήχθη εἰς τὸν Γιὰν-Τσὲ-Κιὰγγ ἢ Κυανοῦν ποταμόν, παρέπλευσε τὴν νῆσον Τσὸγγ-Μίγγ, κατέλιπεν ὀπίσω του τοὺς φάρους τοῦ Οὐ-Σὸγγ καὶ τοῦ Λὰγγ-σάν, διέπλευσε, τῇ βοηθείᾳ τῆς πλημμυρίδος, τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Κιὰγγ-Σού, καὶ τὴν πρωΐαν τῆς 22 ἀπεβίβασε τοὺς ἐπιβάτας του, σώους καὶ ὑγιεῖς, εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς παλαιᾶς αὐτοκρατορικῆς πόλεως.

Χάρις εἰς τοὺς δύο σωματοφύλακας, ἡ οὐρὰ τοῦ Σοὺν οὐδὲ κατὰ γραμμὴν εἶχεν ἐλαττωθῆ καθ' ὅλον τὸν διάπλουν, καὶ οὐδὲν θὰ εἶχε δίκαιον παραπόνου ὁ ὀκνηρός.

Καταλείπων ὁ Κὶν-Φὸ τὸ Σὰγγ-Χάϊ, εἶχε λόγον ὅτι κατευθύνετο κατὰ πρῶτον εἰς Νὰν-Κίγγ. Ἐφρόνει ὅτι εἶχε πιθανότητά τινα ν' ἀνεύρῃ ἐκεῖ τὸν φιλόσοφον.

Ἴσως ἀληθῶς εἶχον ἑλκύσει τὸν Βὰγγ αἱ ἀναμνήσεις του εἰς τὴν δυστυχῆ ἐκείνην πόλιν, ἥτις ὑπῆρξε τὸ κύριον κέντρον τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Τσὰγγ-Μάο. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε καταληφθῆ καὶ ὑπερασπισθῆ ὑπὸ τοῦ ἀσήμου ἐκείνου δημοδιδασκάλου, τοῦ φοβεροῦ Ῥὸγγ-Σιέου-Τσιέν, ὅστις κατέστη αὐτοκράτωρ τῶν Τάϊ-Πίγγ, καὶ ἀντέστη ἐπὶ μακρὸν κατὰ τῆς μαντσουϊκῆς ἐξουσίας. Ἐν τῇ πόλει αὐτῇ ἀνεκήρυξεν οὗτος τὸν νέον αἰῶνα τῆς *Μεγάλης Εἰρήνης*[1]. Αὐτόθι ἐδηλητηριάσθη κατὰ τὸ ἔτος 1864, ἵνα μὴ παραδοθῇ ζῶν εἰς τοὺς ἐχθρούς του. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀνακτόρων διέφυγεν ὁ νεαρός του υἱός, ὃν ἔμελλον μετ' ὀλίγον ν' ἀποκεφαλίσωσιν οἱ αὐτοκρατορικοί. Ἐκ μέσου τῶν ἐρειπίων τῆς πυρποληθείσης πόλεως ἀνηρπάγησαν τὰ ὀστᾶ του ἀπὸ τοῦ τάφου καὶ ἐρρίφθησαν βορὰ εἰς τὰ ῥυπαρώτερα τῶν κτηνῶν. Εἰς αὐτὴν τέλος τὴν ἐπαρχίαν δέκα μυριάδες τῶν παλαιῶν συστρατιωτῶν τοῦ Βὰγγ ἐσφάγησαν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Ἴσως λοιπὸν ὁ φιλόσοφος, παραδόξως νοσταλγῶν, μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ βίου του, εἶχε καταφύγει εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, πλήρεις προσωπικῶν ἀναμνήσεων. Ἐκεῖθεν δὲ ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθῃ ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν εἰς Σὰγγ-Χάϊ, ἕτοιμος εἰς φόνον. . .

Τούτου ἕνεκα ὁ Κὶν-Φὸ ἐτράπη τὸ κατ' ἀρχὰς πρὸς τὸ Νὰν-Κίγγ, καὶ ἠθέλησε νὰ παραμείνῃ εἰς τὸν πρῶτον αὐτὸν τῆς ὁδοιπορίας του σταθμόν. Ἂν ἀπήντα τὸν Βάγγ, τὸ πρᾶγμα ἐτελείωνε, κ' ἐκαθαρίζετο ἡ παράδοξος θέσις του. Ἂν δὲ τοὐναντίον ὁ Βὰγγ δὲν ἐφαίνετο, ἐξηκολούθει αὐτὸς τὰς περιπλανήσεις του ἀνὰ τὸ Οὐράνιον Κράτος, μέχρις οὗ παρήρχετο ἡ προθεσμία καὶ συμπαρήρχετο μετ' αὐτῆς ὁ ἀπὸ τοῦ φίλου καὶ διδασκάλου του φόβος.

Ὁ Κὶν-Φό, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Κραὶγ καὶ τοῦ Φρὰϋ, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Σούν, μετέβη εἰς ἓν τῶν ξενοδοχείων, κείμενον εἰς συνοικίαν τινὰ ἡμιέρημον, ἐξ ἐκείνων ἃς περιβάλλουσι, δίκην εὐρείας ἐρήμου, τὰ τρία τέταρτα τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως.

— Ὁδοιπορῶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κὶ-Νάν, εἶπε μόνον ὁ Κὶν-Φὸ εἰς τοὺς συνοδοιπόρους του, κ' ἐννοῶ νὰ μὴ ἀκουσθῇ οὐδέποτε τὸ ὄνομά μου, ὑπὸ οἱανδήποτε πρόφασιν.

— Κί . . . , εἶπεν ὁ Κραίγ.

1. Μετάφρασις τοῦ κινεζικοῦ : Τάϊ-Πίγγ.

Digitized by Google

— Νάν, προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Κὶ-Νάν, ἐπανέλαβεν ὁ Σούν.

Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ Κὶν-Φό, φεύγων τὴν δυσάρεστον ἐν Σάγγ-Χάϊ ἐπισημότητά του, οὐδεμίαν εἶχε διάθεσιν ν' ἀνεύρῃ αὐτὴν καθ' ὁδόν. Ἄλλως δέ, οὐδὲν εἶχεν εἰπεῖ εἰς τοὺς Φράϋ-Κραὶγ περὶ τῆς ἐν Νὰν-Κὶγγ πιθανῆς παρουσίας τοῦ φιλοσόφου· διότι οἱ μικρολόγοι ἐκεῖνοι πράκτορες ἤθελον ἀναπτύξει τοσαύτας προφυλάξεις, ὅσας ἐδικαιολόγει μὲν ἡ χρηματικὴ τοῦ πελάτου των ἀξία, ἀλλὰ δὲν ἤθελε βεβαίως οὗτος εὐαρέστως ἀνεχθῆ.

Ἡ ἡμέρα ὁλόκληρος ἐδαπανήθη εἰς ἐπίσκεψιν τῶν συνοικιῶν, ὁδῶν καὶ πλατειῶν τῆς πόλεως, ἀλλ'οὐδὲν οὐδαμοῦ ἀπηντήθη πρόσωπον ὕποπτον. Ὁ Κὶν-Φό, προχωρῶν ἀκάματος πάντοτε, καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο του δορυφόρων καὶ τοῦ ταλαιπώρου Σούν, ἐξῆλθε τέλος διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης εἰς τὴν ἔρημον πεδιάδα, καὶ ἐτράπη μακρὰν λεωφόρον, φρασσομένην ἑκατέρωθεν διὰ κολοσσιαίων ζώων ἐκ γρανίτου, καὶ καταλήγουσαν εἰς μικρὸν ναόν. Ὄπισθεν αὐτοῦ ὑψοῦτο τύμβος, ὑψηλὸς ὡς λόφος, καλύπτων τὰ λείψανα τοῦ Ῥὸγγ-Οὔ, βόνζου πατριώτου, ὅστις εἶχε γείνει αὐτοκράτωρ, πολεμήσας πρὸ πέντε αἰώνων τὴν ξενικὴν δυναστείαν. Μήτοι ὁ φιλόσοφος εἶχε μεταβῆ ἐκεῖσε, ὅπως ἀντλήσῃ νέαν ἰσχὺν ἐκ τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἀναμνήσεων, καὶ ἀπὸ τοῦ τάφου αὐτοῦ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς δυναστείας τῶν Μίγγ;

Ὁ τύμβος ἦτο ἔρημος καὶ ὁ ναὸς ἐγκαταλελειμμένος. Οὐδεὶς δὲ παρ' αὐτῷ ὑπῆρχε φύλαξ, πλὴν τῶν ἀξέστων ἐκ μαρμάρου κολοσσῶν, τῶν φανταστικῶν ἐκείνων ζώων, ἅτινα ἔφρασσον ἑκατέρωθεν τὴν μακρὰν ὁδόν.

Ἀλλ' ἐπὶ τῆς πύλης αὐτῆς τοῦ ναοῦ διέκρινε συγκεκινημένος ὁ Κὶν-Φὸ σημεῖά τινα, χαραχθέντα ὑπὸ χειρὸς ἀνθρώπου, καὶ προσελθὼν ἀνέγνω τὰ τρία ταῦτα γράμματα:

Β. Κ. — Φ.

Βάγγ! Κὶν-Φό! Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ φιλόσοφος εἶχε διέλθει ἐκεῖθεν πρὸ μικροῦ.

Ὁ Κὶν-Φό, οὐδὲν εἰπών, ἐθεώρησε κύκλῳ του, ἠρεύνησεν . . . ἀλλ' οὐδένα εἶδε.

Τὴν ἑσπέραν ὁ Κὶν-Φό, ὁ Φράϋ, ὁ Κραὶγ καὶ ὁ μόλις συρόμενος Σοὺν μετέβησαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον,καὶ τὴν ἐπαύριον κατέλειπον τὸ Νὰν-Κίγγ.

[Ἕπεται συνέχεια]

Ο ΜΑΚΒΕΘ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΕΙΡΟΥ

Ἡ καταχώρισις εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἑστίας» ἐκλεκτῶν τινων τεμαχίων ἐκ τῆς ἐσχάτως ἐκπονηθείσης ὑπὸ τοῦ κ.Δ. Βικέλα μεταφράσεως τοῦ «*Μάκβεθ*» ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ παρατηρήσωμεν μετά τινος βαρυθυμίας, ὅτι σήμερον τὸ παρ'ἡμῖν φιλολογικὸν αἴσθημα ὑπέστη τροπήν τινα κατὰ πάντα ἀνάλογον τῆς παρατηρουμένης καὶ ἐν τῷ μουσικῷ. Ὅπως τὸ ᾆσμα τοῦ Δονιζέτη ἀντηχεῖ ἀπὸ τῆς ἀθηναϊκῆς σκηνῆς ἀπέναντι κενῶν θρανίων, οὕτω ἀπαρατήρητος σχεδὸν παρέρχεται καὶ ἡ παράθεσις ξένου τινὸς ἀριστουργήματος. Ἐπιτυχὴς μετάφρασις τοῦ Σαιξπείρου ἐλογίσθη ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ ὡς προσφορὰ εἰς τὸ κοινὸν οὐχὶ ἀναξία λόγου, καὶ ἤρκεσε μόνη ν'ἀσφαλίσῃ εἰς τὸν Δουσῆν, τὸν Σλέγελον καὶ τὸν Γυζὼ τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην παντὸς μὴ γνωρίζοντος ἀγγλικὰ Γαλάτου ἢ Γερμανοῦ. Ἀλλ' ἡμεῖς πρὸ τοῦ «Μάκβεθ» ἐφιλοδωρήθημεν ἤδη πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν παρὰ τοῦ κ. Βικέλα δι' ἀξιολόγων μεταφράσεων τοῦ «*Ῥωμαίου καὶ Ἰουλίας*» καὶ τοῦ «*Βασιλέως Λήρ*», τόσον δὲ ὀλίγη ἐτεκμηριώθη εὐγνωμοσύνη εἰς τὸν εὐσυνείδητον τούτων ἐργάτην, ὥστε ἤθελέ τις ὑποθέσει ἢ ὅτι ὅλως περιττὸς ἦτον εἰς ἡμᾶς ὁ διερμηνεύς,γεννωμένους πάντας ἀγγλομαθεῖς, ἢ ὅτι διεμείναμεν εἰσέτι οὕτω ἀγροῖκοι, ὥστε ν' ἀγνοῶμεν ὅτι εἰς πᾶσαν ἐκδούλευσιν ὀφείλεται τοὐλάχιστον ἓν εὐχαριστῶ. Τὸ εὐτύχημα εἶναι ὅτι ὁ κ.Βικέλας, ὅλως ἀδιαφορῶν περὶ τούτου,ἐξακολουθεῖ τὸ καλὸν αὐτοῦ ἔργον ἀκαμάτως, ὁτὲ μὲν τὸν Γαῖτε ὁτὲ δὲ τὸν Σαιξπεῖρον μεταφράζων, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ἄξιος ὢν τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης, καθ' ὅσον εἰς τὰς μεταφράσεις ταύτας μεταχειρίζεται κάλαμον ὑγρὸν ἔτι ἐκ τῆς συγγραφῆς πρωτοτύπου ἔργου, ὁμοθύμως ὑπὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου ἀνυμνουμένου καὶ δύο ἤδη ἀξιωθέντος μεταφράσεων. Τὸ ν' ἀσχολῆται εἰς μεταφράσεις ὁ ἔχων μεταφραστὰς δύναται ἴσως νὰ λογισθῇ ὡς ζημία παρὰ τῶν ἀπλήστως ἀναγνωσάντων τὸν «Λουκῆν Λάραν», ἀλλ'εἶναι συγχρόνως ἀπόδειξιν μετριόφρονος αὐταπαρνήσεως δυσευρέτου σήμερον πανταχοῦ· καθότι παρῆλθεν ἤδη δυστυχῶς καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἡ ἐποχή, καθ' ἣν τοὺς Μίλτωνας μετέφραζον οἱ Σατωβριάνδοι· σήμερον δὲ τὸ τοιοῦτον ἔργον ἀνατίθεται ὑπὸ τῶν βιβλιοπωλῶν ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ εἰς τρίτης τάξεως καλάμους, πλὴν μόνης τῆς Ἀγγλίας, ὅπου ἐκτελοῦσι τοῦτο δωρεάν, οὐχὶ φιλόλογοι ἀλλὰ βουλευταί, ἀρκούσας νομίζοντες τὰς νομοθετικὰς διακοπὰς καὶ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ σχολείου, ὅπως ἐξαγγλίσωσιν ὅπως δήποτε καὶ αὐτὸν τὸν Αἰσχύλον. Ἂν εἶχεν ὁ κ. Βικέλας μνησίκακον πατριωτισμόν, ἐδικαιοῦτο πληρέστατα νὰ ἐκδικηθῇ ἀποδίδων ἐν τῇ μεταφράσει του τὰ ἴσα εἰς τὸν Σαιξπεῖρον, κατ' εὐτυχίαν ὅμως ἐπροτίμησε ν' ἀποδώσῃ εὐαγγελικῶς καλὸν ἀντὶ κακοῦ.

Ὑπεραγαπῶντες τὴν εἰλικρίνειαν, δὲν ἐνδοιάζομεν ἤδη νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὴν καταχώρισιν σαιξπηρείων ἀποσπασμάτων ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» νομίζομεν χρησιμωτάτην, βασιζόμενοι πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς κατωτέρω παρατηρήσεως, ὅτι ὁ σήμερον Ἕλλην ἔχει τὴν καλὴν συνήθειαν νὰ μὴ θέλῃ ν' ἀφήσῃ ἀχρησιμοποίητον οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῶν ὑπ'

Digitized by Google

κάθε βοὴ κοῦ ἀκουσθῇ;—Τί εἶν' αὐτὰ τὰ χέρια;
Ἆ! μὲ στραβόνουν! Ἠμπορεῖ τοῦ Ποσειδῶνος ὅλος
ὁ ἄπειρος Ὠκεανὸς αὐτὸ ποτὲ τὸ αἷμα
νὰ πλύνῃ ἀπ' τὸ χέρι μου; Ὄχι! Αὐτὸ τὸ χέρι
τὸ πέλαγος τ' ἀπέραντον θὰ καταπορφυρώσῃ,
νὰ κάμῃ κατακόκκινα τὰ γαλανά νερά του!

[Ἐπιστρέφει ἡ Λαίδη Μάκβεθ].

ΛΑΙΔΗ Μ.

Τὰ χέρια μου 'κοκκίνισαν 'σὰν τὰ 'δικά σου, ὅμως
τόσον ἁγνὴν ἐντρέπομαι νὰ ἔχω τὴν καρδιάν μου!
Ἀκούω ἔξω νὰ κτυποῦν τὴν θύραν. Ἔλα μέσα.
Ὀλίγον νερὸν τὴν πρᾶξίν μας ἀρκεῖ νὰ τὴν ξεπλύνῃ.
Ὅλον καὶ ὅλον εἶν' αὐτό! Τὸ παλαιόν σου θάρρος
πῶς σὲ παραίτησεν;—Ἀκοῦς; τὸ κτύπημα δὲν παύει.
Τὸ νυκτικόν σου φόρεσε ἀμέσως, μήπως τύχῃ
νὰ ἦν' ἀνάγκη νὰ φανῇς κ' ἰδοῦν πῶς ἀγρυπνοῦμεν.
Κάμε καρδιάν! Μὴ χάνεσαι εἰς τοὺς συλλογισμούς σου!

ΜΑΚΒΕΘ.

Νὰ 'ξεύρω τὸ τί ἔκαμα! Ἂς ἦτο νὰ μὴ 'ξεύρω
καὶ πῶς ὑπάρχω!

[Κρούεται ἡ θύρα]

Κτύπα σύ! Νὰ τὸν 'ξυπνήσῃς θέλεις
Τὸν Δῶγκαν μὲ τὸν κρότον σου; Ὢ! εἴθε νὰ 'μποροῦσες!

Δ. Βικελλας.

ΔΗΜΩΔΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ[1]

Α'.

Μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος τὰ προϊόντα τῆς δημώδους φιλολογίας περιεφρονοῦντο, ὅσα δὲ τυχὸν ἠξιοῦντο προσοχῆς τινος διωρθοῦντο καὶ μετεσκευάζοντο, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὴν φιλοκαλίαν τῶν ἀνεπτυγμένων ἀναγνωστῶν. Διότι ὑπὸ μίαν μόνον ἐξητάζοντο ἔποψιν, ἁπλῶς ὡς ἔργα φιλολογικὰ θεωρούμενα, καὶ διὰ τοῦτο τὸ χυδαῖον γλωσσικὸν περίβλημα αὐτῶν, τὸ ἄξεστον καὶ ἄτεχνον τοῦ συνόλου, τὰ ἀπεστέρουν παντὸς γοήτρου. Καὶ ἐνίοτε μὲν οὐδεμία προεγίνετο ζημία, ὅτε ποιηταὶ περιφανεῖς, ὡς ὁ Βοκκάκιος, ὁ Λαφονταὶν, ὁ δαιμόνιος Σαίξπηρ, υἱοθετοῦντες γεννήματα τῆς ἀγοραίας μούσης, παρεμόρφουν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐξωραΐζον αὐτά·—καὶ ἔτι ὅτε ὁ Μάκφερσων, παραλαβὼν ἄμορφά τινα συντρίμματα παλαιῶν ᾀσμάτων, ἐκ στόματος γερόντων ἀοιδῶν ἢ ἐκ χειρογράφων, ἅτινα ἄγνωστα καὶ λησμονημένα κατέκειντο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις, δι' ὅπερ πολλοὶ ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηρῶς κατακρίνουσιν αὐτόν, κατώρθου νὰ ἐπισύρῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸν θαυμασμὸν πάντων, πιστευσάντων εἰς τὴν εὕρεσιν τῶν ἐπῶν ἄλλου Ὁμήρου, τοῦ βάρδου Ὄσσιαν.—Δυστυχῶς ὅμως μείζων ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν διασκευαστῶν, οἵτινες, μηδὲν προστιθέντες, κατέστρεφον τοὐναντίον πᾶν πλεονέκτημα τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων καὶ μύθων, καὶ διὰ τῶν ἰδίων προσθηκῶν δυσχερεστάτην καθίστων τὴν διάκρισιν τοῦ γνησίου ἀπὸ τοῦ νόθου, τῶν δημιουργημάτων τῆς τῶν λογίων διασκευαστῶν φαντασίας ἀπὸ τῶν ἀμέσως ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπορρεάντων, τῶν δυναμένων νὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας. Οὕτω δὲ τὰ πάσης ἀξίας ἀμοιροῦντα φιλολογικὰ ἐκεῖνα συνονθυλεύματα ἐστεροῦντο ἀπολύτως τοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ἐνέχουσι τὰ ἔργα τοῦ λαοῦ πάντοτε.

Οἱ ἀδελφοὶ Γρίμμ, ὧν ὁ ἕτερος διάσημος κατέστη διὰ τὰς περὶ τῆς γερμανικῆς γλώσσης καὶ μυθολογίας συγγραφὰς αὐτοῦ, ἔταμον πρῶτοι νέαν ὁδὸν ἐν τῇ μεθόδῳ τῆς περισυναγωγῆς καὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν γεννημάτων τῆς φαντασίας τοῦ λαοῦ. Ἐκδόντες κατὰ τὴν δευτέραν δεκαετηρίδα τοῦ παρόντος αἰῶνος συλλογὰς γερμανικῶν παραδόσεων καὶ παραμυθίων, κατέδειξαν τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιστημόνων ἐπὶ τῶν ὠφελημάτων, ἅτινα, διά τε τὴν μυθολογίαν, τὴν γλωσσολογίαν, τὴν ἐθνογραφίαν, καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ, ἠδύναντο ἐκ τοιούτων μελετῶν νὰ προκύψωσιν. Ἔκτοτε αἱ συλλογαὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν τεραστίως, ἡ κληρονομία τοσούτων ἐθνῶν καὶ τοσούτων αἰώνων ἐταξινομήθη καὶ ἀνηρευνήθη ἐπιμελῶς, καὶ δυνάμεθα ἴσως νῦν νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὰ πορίσματα τῶν σπουδῶν τούτων παρέχουσιν ἡμῖν ἀσφαλεστάτας γνώσεις περὶ τῆς ἱστορίας τῶν θρησκειῶν καὶ τῆς καθόλου ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Πόσον πτωχὸν ὅμως καὶ στεῖρον ἐκ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἀποδεικνυται τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα! Ἂν ἐπετρέπετο ἡμῖν μόνον ἐκ τῶν παραμυθίων νὰ κρίνωμεν, οὐχὶ ἀδίκως θὰ διημφισβητοῦμεν πᾶσαν παραγωγικὴν ἱκανότητα αὐτοῦ. Μυριάδες μύθων λαῶν παμπληθῶν καὶ διαφορωτάτων ἀλλήλοις, ἀπὸ τῶν ὀροπεδίων τοῦ Θιβὲτ καὶ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἰαπωνίας, μέχρις Ἀγγλίας καὶ Ἰσλανδίας, βάσιν ἔχουσιν ὀκτὼ ἕως δέκα μόνον ἀρχικὰς ἰδέας καὶ μυθολογικὰς εἰκόνας περὶ φυσικῶν φαινομένων, ἃς συνέλαβον πρῶτοι οἱ προπάτορες τῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν ἐθνῶν, ἡ φυλὴ τῶν παρὰ τὰ Ἱμαλάυα Ἀρίων. Ὁ πυρὴν ἐν ἁπάσαις ταῖς μυριάσιν ἐκείναις εἶναι πάντοτε ὁ αὐτός, καὶ μόνον ἡ ἐξωτερικὴ στίλβωσις ποικίλλει ἑκάστοτε. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀρκοῦσι νομίζομεν ἓν ἢ δύο παραδείγματα. Κατὰ τὰς Βέδας, αἵτινες ὡς γνωστὸν εἰσὶ συλλογαὶ θρησκευτικῶν ὕμνων ποιηθέντων μὲν μετὰ τὸν χωρισμὸν καὶ τὰς μεταναστάσεις τῶν Ἀρίων φύλων, ἀλλὰ περιεχόντων πάντως τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχαιοτάτης, κοινῆς τῶν φύλων τούτων θρησκείας, κατὰ τὰς Βέδας, δράκων κρατεῖ καθειργμένας τὰς Ἀπᾶς (νηρηΐδας), ἃς ἐπὶ τέλους ἐλευθεροῖ ὁ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς βροντῆς θεὸς Ἴνδρας, διὰ τοῦ δόρατος αὐτοῦ ἀποκτείνων τὸν δράκοντα, οὗ παραλαμβάνει τὸν θησαυρόν. Ὁ δράκων οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ νέφος,

1. Νεοελληνικὰ παραμύθια. Contes Populaires grecs, publiés d'après les manuscrits du Dr J.G. de Hahn, et annotés par Jean Pio. Copenhague, Hoest, 1879. Εἰς 8ον ἐκ σελ. XI, 260.

Digitized by Google

αἱ Ἀπᾶς ἡ βροχή, τὸ τοῦ Ἴνδρα δόρυ ὁ κεραυνός, καὶ ὁ τοῦ δράκοντος θησαυρὸς αἱ ὑπὸ τῶν νεφῶν ἀποκρυπτόμεναι ἡλιακαὶ ἀκτῖνες· ἡ τοιαύτη εἰκονικὴ παράστασις τοῦ κοινοτάτου τῶν φυσικῶν φαινομένων παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς ἀναρίθμους μύθους, ἀπὸ τοῦ δελφικοῦ περὶ τοῦ πυθοκτόνου Ἀπόλλωνος μέχρι τοῦ συναξαρίου περὶ τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς βασιλοπούλας δρακοντοκτόνου ἁγίου Γεωργίου. Ὁ τοῦ Ἴνδρα κεραυνὸς μάλιστα, ἀπὸ πελέκεως καὶ δόρατος κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ παραμορφωθῇ εἰς τὸ διαρρηγνύον τὰ κλεῖθρα τῶν θησαυρῶν σιδηρόχορτον,—περὶ οὗ μέγας ἐγένετο πρό τινων ἐτῶν λόγος ἐν Ἀθήναις, ὅτε ἡ ἔλλειψις αὐτοῦ ἀνυπέρβλητον παρενέβαλεν ἐμπόδιον εἰς τὴν εὕρεσιν τοῦ περιλαλήτου ἐν Κορίνθῳ θησαυροῦ.—Δι᾿ἑτέρας πάλιν παραστάσεως, περὶ τῆς ἠοῦς, ἥτις περικαλλὴς ἀναφαίνεται, ἀπορρίπτουσα τὸ σκότιον τῆς νυκτὸς περίβλημα, ἐξηγοῦνται ἁπλούστατα τὰ πολυπληθῆ παραμύθια περὶ ἡρωΐδων καὶ ἡρώων, οἵτινες φέρουσι δέρμα ζώου ἢ καὶ εἰς ζῶα εἰσὶ μεταμεμορφωμένοι, ἀλλὰ καέντος ἢ ἄλλως πως καταστραφέντος τοῦ δέρματος, ἀνακτῶσι τὴν εὐειδῆ αὐτῶν μορφήν.[1]

Ὡς οὐχὶ πρὸ μακροῦ χρόνου, ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως τῶν μύθων τῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν θρησκειῶν,κατεδείχθη,προῆλθον οὗτοι πρωτίστως ἐκ τῆς ἀποκρυσταλλώσεως, οὕτως εἰπεῖν, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ἐκ παρεξηγήσεως τῶν διαφόρων μεταφορικῶν ἐκφράσεων καὶ εἰκονικῶν παραστάσεων φυσικῶν φαινομένων· τὴν σύμπηξιν τῶν μυθολογικῶν συστημάτων ἐπέσπευσεν ἡ σχετικῶς ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις αναπτυχθεῖσα τάσις τοῦ ἀνθρωπομορφισμοῦ. Ἡ ἐποχὴ τῆς συντάξεως τῶν παραμυθίων εἶνε πασιδήλως πολλῷ μεταγενεστέρα, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἀνέρχεται εἰς τοὺς πρὸ τῆς μεταναστάσεως τῶν Ἀρίων χρόνους. Εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι τὴν ἑρμηνείαν καὶ τὰ σπέρματα αὐτῶν εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρέπει νἀναζητήσωμεν, ἀλλὰ τοῦτο διότι ἐντεῦθεν ἐμμέσως προέκυψαν. Ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων πάντες σχεδὸν οἱ εὐρωπαϊκοὶ καὶ ἀσιατικοὶ λαοὶ ἠρύσθησαν τὰ παραμύθια αὐτῶν ἐξ ἰνδικῶν πηγῶν, οὐχὶ μὲν λίαν παλαιῶν, ἀλλ᾿ ὁπωσδήποτε οὐ σμικρὰν ἐχουσῶν σχέσιν μὲ τοὺς μύθους καὶ τὸ μυθολογικὸν καθόλου πνεῦμα τῶν πρώτων Ἀρίων. Διὰ τοῦ βουδισμοῦ καὶ τῶν βουδιστικῶν βιβλίων τὰ ἰνδικὰ διηγήματα μετεδόθησαν εἰς τοὺς Σίνας, τοὺς Ἰαπωνούς, τοὺς Σιαμίους, τοὺς Μογγόλους, Ταττάρους, Καλμούκους, Λαπωνούς,Φιννίους κλπ. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Ἰνδῶν,μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἰδίως, κατέστησε γνωστοὺς ἐν Ἑλλάδι πολλοὺς ἰνδικοὺς μύθους, παρὰ Πλουτάρχῳ δὲ καί τισιν ἄλλοις συγγραφεῦσιν ἀνευρίσκομεν ἐνιαχοῦ ἀπηχήσεις τοῦ Συντίπα καὶ τοῦ Βισνουσαρμάν. Κυρίως ὅμως κατέκλυσαν τὴν Εὐρώπην μετὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ἰσλαμισμοῦ, διὰ μέσου τῶν Ἀράβων, ὅτε ὁ Συντίπας καὶ ἡ Χιτοπαδάσα καὶ ἄλλαι ἀσημότεραι συλλογαὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν ὑπερμέτρως δι᾿ ἀναριθμήτων μεταφράσεων καὶ μιμήσεων ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις καὶ ἐν ταῖς πλείσταις σημιτικαῖς. Ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἐγένοντο ἐπίσης τοιαῦται μεταφράσεις ἐκ τῆς ἀραβικῆς, τῆς περσικῆς καὶ τῆς χαλδαϊκῆς. Περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΑ′ ἑκατονταετηρίδος μετεφράσθη ὑπὸ μὲν Συμεῶνος Σὴθ τοῦ ἰατροφιλοσόφου ἡ Χιτοπαδάσα, ὑπὸ δὲ Μιχαὴλ τοῦ Ἀνδρεοπούλου ὁ Συντίπας.[1] Ἀλλ᾿ἐκτὸς τῶν δύο τούτων πλουσιωτάτων πηγῶν, πιθανῶς δὲν ἦσαν ἄγνωστοι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἕτεραι ἰνδικαὶ συλλογαί, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν αἰσωπείων μύθων, ἐκ πολλῶν συναξαρίων, πρὸ πάντων δὲ ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ Πλανούδου ἴσως συνταχθέντος βίου Αἰσώπου, καὶ ἐκ τοῦ εἰς Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ἀπιθάνως ἀποδιδομένου συναξαρίου περὶ τοῦ ἁγίου Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ· τὸ συναξάριον τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ βιογραφία τοῦ Βούδα, οὗ τὴν θέσιν καταλαμβάνει ὁ ἀνύπαρκτος ἅγιος Ἰωσαφάτ, ὥστε ἐν τούτῳ ἔχομεν ἕτερον ὑπόδειγμα περιέργου μεταγγισμοῦ τῶν ἰνδικῶν μύθων.

Ἡ τῶν ἰνδικῶν μύθων καὶ διηγημάτων ἐπενέργεια εἰς τὴν διάπλασιν τῶν παραμυθίων εἶνε μεγάλη βεβαίως καὶ σπουδαιοτάτη, ἀλλ᾿ οὐχὶ καὶ ἡ μόνη. Ἡ παναρχαία κοίτη τοῦ χαμιτικοῦ πολιτισμοῦ, ἡ Αἴγυπτος, ὁπόθεν οἱ μεγαλοφυέστατοι τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων προσέτρεχον νἀρυσθῶσι σοφίαν, συνετέλεσεν ἐπίσης οὐχὶ σμικρόν. Τίς ἀγνοεῖ τὰ περὶ Ἰωσὴφ καὶ τῆς γυναικὸς τοῦ Πετεφρῆ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, καὶ τίνα δὲν κατέπληξεν ἡ τούτων ὁμοιότης τοῖς περὶ Φαίδρας καὶ Ἱππολύτου καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἑλληνικοῖς μύθοις; ἢ τὴν ἀπόκρυψιν τῆς φιάλης ἐν τῷ σάκκῳ τοῦ Βενιαμείν, ὅπερ τέχνασμα οὐχὶ μόνον ἐν συναξαρίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς δημοτικοῖς παραμυθίοις ἐπαναλαμβάνεται; Ἡ γνωστοτάτη Σταχτοποῦτα κατάγεται ἐκ τῆς Ῥοδώπιδος τοῦ Ἡροδότου, παρὰ παντὶ δὲ λαῷ εὑρίσκομεν παραμύθια πηγάζοντα ἐξ ἑτέρας αἰγυπτιακῆς διηγήσεως τοῦ αὐτοῦ ἱστοριογράφου, περὶ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ῥαμψινήτου. Πρόδηλον ὅτι, ἐὰν περιεσώζοντο ἱκανὰ μνημεῖα τῆς αἰγυπτιακῆς γραμματολογίας, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ποιήσωμεν εὐρυτέρους παραλληλισμούς. Οὐχ ἧττον ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μύθων, διετηρή-

1. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγεται ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ κυρίου Ηίου, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος, μόνον τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 22 (Τὸ γιδοχόριτσο)· Οὐχ ἧττον ὅμως πολυάριθμα τοιαῦτα παραμύθια σώζονται παρ' ἡμῖν (Ἀρκουδίτσα, Γουρουνίτσα, κλπ.)

1. Πρβλ. τὰς περὶ δημωδῶν βιβλίων μελέτας μου ἐν Ἑστίᾳ τόμ. Δ′ σ. 433 κέ.

Digitized by Google

θησαν μέχρις ἡμῶν καὶ δύο ἀκέραια αἰγυπτιακὰ παραμύθια, ἅτινα, ἀγνοῶν τὴν καταγωγήν των, θὰ ὑπελάμβανέ τις ὡς δημώδη παραμύθια εὐρωπαϊκοῦ τινος λαοῦ. Τὸ ἓν τούτων (Le prince prédestiné) ἐδημοσιεύθη πρὸ διετίας ἐν τῇ *Ἀσιατικῇ Ἐφημερίδι* τῶν Παρισίων (τ. Χ. σ. 236-260). Τὸ ἕτερον, μᾶλλον ἐνδιαφέρον, ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1852 ὑπὸ Rougé, ἐγράφη δὲ ἐπὶ τῆς βασιλείας Μενεπτᾶ τοῦ Β', διαδόχου τοῦ Σεσώστριος, ἤτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος π.χ. Ἅπαντα τὰ ἐπεισόδια τῆς αἰγυπτιακῆς διηγήσεως ἀνευρίσκονται ἐν αἰγυπτιακοῖς παραμυθίοις· ἡ δὲ βάσις αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς περὶ μετεμψυχώσεως θεωρίας στηριζομένη, ἐξηγεῖ οὐ μόνον πολλὰ παραμύθια, ἀλλὰ καὶ πολλὰς προλήψεις ἡμῶν· ὁ ἥρως τῆς διηγήσεως Σατοὺ κρύπτει τὴν καρδίαν του ἐν ἀκακίᾳ· τὸ δένδρον κόπτεται, διαταγῇ τῆς κακῆς γυναικός του, ἡ καρδία ὅμως ἀνευρίσκεται ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀνεποῦ, ὅστις ποτίσας ταύτην τὸν Σατοὺ ἀνίστησιν αὐτόν. Ὁ Σατοὺ μεταμορφοῦται εἰς βοῦν Ἆπιν, ἡ κακότροπος σύζυγός του, γενομένη βασίλισσα παρακαλεῖ τὸν Φαραὼ νὰ σφάξῃ τὸν Ἆπιν, ἀλλ' ἐκ δύο ρανίδων τοῦ αἵματός του φύονται δύο περσέαι, πάλιν αὗται κόπτονται διαταγῇ τῆς βασιλίσσης, μία σχίζα ὅμως ἐκσφενδονίζεται, ἐγγίζει τὰ χείλη της· ἐγκυμονήσασα δ' ἡ βασίλισσα τίκτει... τὸν αὐτὸν Σατοὺ. Διατί τόσον παραδόξως ἀνέπτυξαν τὴν περὶ μετεμψυχώσεως θεωρίαν των οἱ αἰγύπτιοι ἱερεῖς; Ἄγνωστον· ὅπως δήποτε ὅμως, καίπερ τὸν λόγον τοῦ πράγματος μὴ ἐπιστάμενοι, ἀκολουθοῦσι πολλοὶ μέχρι τοῦ νῦν ἔτι ἀσυνειδήτως τὰς ἰδέας ταύτας, καὶ φυτεύουσι κατὰ τὴν γέννησιν τῶν τέκνων των δένδρα, ὧν τὴν τύχην νομίζουσι συνδεομένην μετὰ τῆς τῶν νεογνῶν.

Οὕτω λοιπὸν τὰ δύο πρώτιστα καὶ σπουδαιότατα ρεύματα, ἐξ ὧν ἀπέρρευσαν τὰ παραμύθια τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, εἰσὶ τὸ ἰνδικὸν καὶ τὸ αἰγυπτιακόν, ἡ διατήρησις δηλαδὴ τῆς παλαιοτάτης κληρονομίας τῶν παραδόσεων τῶν ἀρίων ἐθνῶν καὶ ἡ ἐγκατάμιξις ξένων, χαμιτικῶν, στοιχείων. Ἐξετάζοντες δὲ ἰδιαιτέρως τὰ δημώδη ἑλληνικὰ παραμύθια, βλέπομεν ὅτι ἐμορφώθησαν ἐκ πηγῶν διαφόρων μέν, ἀλλ' ἐμμέσως ἐκ τῶν πρώτων ἐκείνων καὶ κυριωτάτων προερχομένων. Πρώτη πηγὴ εἰσὶ τὰ διατηρηθέντα παρὰ τοῦ λαοῦ λείψανα τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν μύθων καὶ μυθοπλαστιῶν. Κατόπιν ἔρχονται τὰ χριστιανικὰ διηγήματα τῶν ἀποκρύφων εὐαγγελίων καὶ τῶν συναξαρίων, κρᾶμα ἑλληνικῶν καὶ σημιτικῶν στοιχείων. Οὐχ ἧττον ἐπενήργησαν αἱ γραμματολογίαι τῶν δυτικῶν τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν μετὰ τὰς σταυροφορίας, ὁπότε πολλὰ φραγκικὰ ἔπη μετεφράσθησαν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν, καὶ πολλῷ πλειότερον ἡ ἀραβικὴ καὶ ἡ περσική, μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάκτησιν, ἕνεκα πρὸ πάντων τῆς μετὰ τῶν Τούρκων ἐπικοινωνίας τῶν Ἑλλήνων, ἐν μέρει δὲ καὶ ἕνεκα τῆς μεταφράσεως τῶν *χιλίων καὶ μιᾶς νυκτῶν*.[1]

Ἐν τῷ Περὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐν τῇ νέᾳ συνταγματίῳ αὐτοῦ ὁ Κούρτιος Βάξμουθ ἐξαίρει τὴν σημασίαν τῶν παραμυθίων πρὸς σπουδὴν τῆς νεοελληνικῆς μυθολογίας. Ὁ Γρὶμμ αὐτὸς προσέτρεξε πολλάκις εἰς τὰ δημώδη παραμύθια, ἵνα διαλευκάνῃ ὁπωσοῦν τὴν γερμανικὴν μυθολογίαν. Καθ' ἡμᾶς ὅμως τὰ παραμύθια, ἄπλετον ἐνίοτε δυνάμενα νὰ ἐπιχύσωσι φῶς εἰς τὰς μελέτας περὶ τῆς καθόλου ἱστορίας τῶν θρησκειῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, εἰσὶν ἥκιστα ἀσφαλεῖς ὁδηγοὶ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς μυθολογίας ὡρισμένου τινὸς λαοῦ. Σπανιώτατα ἐρριζώθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ συνταυτισθῶσι μετὰ τῶν παραδόσεων· ἀσταθῆ καὶ ἀβέβαια, πλανῶνται ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος, συμμίγνυνται μετ' ἀλλήλων, καὶ δυσχερεστάτη, ἀδύνατος μᾶλλον ἀποβαίνει ἡ διάκρισις τοῦ ὀθνείου ἀπὸ τοῦ ἰθαγενοῦς. Οὐχ ἧττον ὅμως ἡ ἀξία αὐτῶν μένει ἀναμφισβήτητος· χρησιμώτατα διὰ τοὺς σκοπούς, οὓς ἀρχόμενοι εἴπομεν, παρ' ἡμῖν εἰσὶ καὶ ὡς γλωσσικὰ μνημεῖα ἄξια σπουδῆς, διότι πιστῶς ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ συλλεγόμενα, θὰ παράσχωσι πολυτίμους συμβολὰς εἰς τοὺς ἀσχοληθησομένους πρὸς ἀποθησαύρισιν καὶ ἐξέλεγξιν τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν πλούτου.

Δυστυχῶς ἐλαχίστη πρὸς τοῦτο κατεβλήθη φροντίς· ἀλλοδαποὶ λόγιοι ἔσπευσαν νὰ δημοσιεύσωσι συλλογὰς παραμυθίων ἐν μεταφράσει, ἀπὸ τοῦ Zuccarini ὅστις πρῶτος ἐν τῷ περιοδικῷ Ausland τῷ 1832 κατεχώρισε τρία παραμύθια κατ' ἐπιτομήν, μέχρι τοῦ Βερνάρδου Schmidt, τοῦ κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος ἐκδόντος συλλογὴν ἑλληνικῶν παραμυθίων καὶ παραδόσεων. Παρ' ἡμῖν ὀλίγιστοι ἠσχολήθησαν εἰς τοιαύτας μελέτας, ἄξιαι δὲ μνείας εἰσὶ μόνον αἱ συλλογαὶ τῶν *Νεοελληνικῶν ἀναλέκτων* τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ καὶ τοῦ κ. Α. Σακελλαρίου ἐν τοῖς *Κυπριακοῖς* αὐτοῦ. Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον εἶνε λυπηρὸν τοῦτο, καθ' ὅσον ἅπασαι αἱ συλλογαί, ἐκτὸς τῆς τοῦ Μαρόζη, τῆς περιεχούσης παραμύθια τῶν ἐν Καλαβρίᾳ Ἑλλήνων, ἐδημοσιεύθησαν μόνον ἐν μεταφράσει, ἀπολέσασαι οὕτω τὸ γλωσσικὸν αὐτῶν ἐνδιαφέρον, ὅπερ πολλάκις εἶνε τὸ σπουδαιότατον.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ ἀλλοδαπῶν δημοσιευθεισῶν συλλογῶν τὴν πρώτην ἀναντιρρήτως κατέχει θέσιν ἡ τοῦ J. Hahn ἐν Λειψίᾳ τῷ 1864 εἰς δύο τόμους μετὰ προλεγομένων καὶ σημειώσεων· ἡ

1. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 21 παραμύθιον τῆς παρούσης συλλογῆς εἶνε εἰλημμένον ἐκ τῆς μεταφράσεως τῆς Χαλιμᾶς.

Digitized by Google

συλλογὴ αὕτη περιέχει 114 παραμύθια (συμπεριλαμβανομένων καὶ 12 ἀλβανικῶν) μετὰ πολυαρίθμων παραλλαγῶν αὐτῶν, ἐν διαφόροις τῆς Ἑλλάδος τόποις, ἰδίως δ' ἐν Ἠπείρῳ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου περισυναχθέντα. Ὁ Χὰν ὅμως ἦν μυθολόγος μᾶλλον, καίπερ δὲ κατανοῶν καὶ ἐκτιμῶν τὴν γλωσσικὴν ἀξίαν τῆς πλουσιωτάτης αὐτοῦ συλλογῆς, ἀπώκνησεν, ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἐγχειρήματος νὰ ἐπισυνάψῃ καὶ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τῇ γερμανικῇ μεταφράσει. Θὰ ἐθλιβόμεθα μεγάλως διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην, ἂν μὴ πρὸ πολλοῦ ἐπειθόμεθα, τυχαίως ἀναγνόντες ἀποσπάσματα τῆς συλλογῆς ταύτης ἄγνωστον πῶς περιελθόντα ἐπὶ τέλους εἰς χεῖρας βιβλιοπώλου τινὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν παραμυθίων ἐκείνων παρεφθάρη ἐλεεινῶς ὑπὸ λογίων συλλογέων· τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀρτίως ἐκδοθεῖσα συλλογὴ τοῦ κ. Πίου.

Ὁ κ. Ἰωάννης Πῖος εἶνε Δανὸς λόγιος, ἄριστα ἐπιστάμενος τὴν νεοελληνικήν, γνωστὸς δὲ γενόμενος εἰς τοὺς περὶ ταύτην ἀσχολουμένους διά τινων σπουδαίων μονογραφιῶν αὐτοῦ περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς μυθολογίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ταξειδεύσας πρὸ δεκαπενταετίας εἰς Ἑλλάδα ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ Χάν, προξένου τότε ὄντος τῆς Αὐστρίας ἐν Σύρᾳ, καὶ παρ' αὐτοῦ ἔλαβε μέρος τῆς συλλογῆς τῶν παραμυθίων αὐτοῦ, ἣν ἐσκόπει νὰ ἐκδώσῃ ἐν πρωτοτύπῳ. Ὁ κ. Πῖος ἀνεγνώρισεν ἀμέσως ὅτι οἱ χάριν τοῦ κ. Χὰν ἐργασθέντες ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων πόρρω ἀπεῖχον τοῦ νἀποδώσωσι πιστῶς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν τόπων, ἐν οἷς ἤκουσαν τὰ παραμύθια· διὰ τοῦτο ἐπεκλήθη τὴν συνδρομὴν διαπρεποῦς Ἕλληνος γλωσσολόγου, τοῦ ἀοιδίμου Μαυροφρύδη, πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν. Καὶ ἀμφίβολος μὲν ἀποβαίνει ἡ γλωσσικὴ ἀξία οὑτωσὶ παραφθαρέντων μνημείων τῆς δημώδους φιλολογίας, ἀλλ' ὅπως δήποτε μυρίας χάριτας ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν εἰς τὸν ἐκδότην αὐτῶν, εὐσυνειδήτως καὶ ἐπιστημονικώτατα ἐργασθέντα.

Ἐν πρώτοις ἡ γλῶσσα μερικῶν παραμυθίων τῆς προκειμένης συλλογῆς, ὡς τοῦ πρώτου λόγου χάριν, εἶνε γνησία δημοτική, ἀλλαχοῦ δ' εὕρηνται φράσεις τινὲς ἀνόθευτοι, συντελοῦσαι εἰς ῥαδίαν ἀποκατάστασιν πολλῶν μυθολογικῶν καὶ φιλολογικῶν δεδομένων, ἅτινα θὰ παρεφθείροντο ὁπωσδήποτε μεταφραζόμενα ἐκ νέου ἐκ τῆς γερμανικῆς τοῦ Χὰν μεταφράσεως. Οὕτως, ὅπως ἓν ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων ἀναφέρωμεν, ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης κατὰ πρῶτον φαίνεται ὅτι τὸ παραμύθιον τοῦ Σιντσηρχῆ δὲν εἶνε παραμύθιον, ἀλλ' ᾆσμα δημοτικόν, οὗ μόνον στίχους τινὰς ἐνεθυμεῖτο ὁ διηγηθείς· καὶ δὴ ᾆσμα δημοτικὸν ἀνῆκον, ὡς νομίζομεν, εἰς τὸν εὐρὺν κύκλον τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσαν ἐθνικὴν ἡμῶν ἐποποιίαν τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα.[1]

Τὰ παραμύθια τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Πίου ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς τεσσαράκοντα ἑπτά· ἐκ τούτων ἕνδεκα τῆς νησῖδος Ἀστυπαλαίας καὶ ἓξ τῆς Ἄνω Σύρας, συνελέγησαν ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ ἐκδότου· ἕνεκα δὲ τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς προσοχῆς, ἥτις κατεβλήθη πρὸς πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, εἰσὶν ἀναμφιλέκτως ἄξια νὰ συστηθῶσιν ὡς πρότυπα τοιούτων συλλογῶν· καὶ αὐταὶ ἔτι αἱ λεπτόταται τῆς προφορᾶς διαφοραὶ (πρὸ πάντων τῆς συριανῆς διαλέκτου) σημειοῦνται ἐπιμελῶς, οὐδενὸς δ' ἐφείσθη κόπου ὁ ἐκδότης πρὸς ἐξέλεγξιν καὶ ἀντιβολὴν τῶν ἀντιγράφων τῶν παραμυθίων.

Τὰ παραμύθια τῆς Ἀστυπαλαίας διακρίνονται διὰ τὸ ἀφελὲς καὶ δροσερὸν αὐτῶν· οὐδὲ χάριτος δὲ καὶ εὐφυΐας στεροῦνται ἐνιαχοῦ· ὁ διηγούμενος ἀρέσκεται πολλάκις νὰ παρενθέτῃ καταλλήλως δημώδεις παροιμίας, προσεπιλέγων, ὅτι· «Αὐτὰ δὲν εἶνε τοῦ παραμυθιοῦ, μονό'νε 'δικαίς μου παροιμίαις, γιατὶ τά'δα κ'ἐγὼ καὶ τά'ξέρω.»

Ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἐπεκταθῶμεν διὰ μακρῶν ἀναλύοντες καὶ ἐξετάζοντες τὰ παραμύθια ταῦτα ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα ξένων ἐθνῶν· χάριν παραδείγματος ἁπλῶς ἓν μόνον ἐκ τούτων θέλομεν παραθέσει ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ, συνοδεύοντες αὐτὸ μετά τινων σημειώσεων. Ἐνταῦθα περιοριζόμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ὡς ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τῶν τῆς Ἀστυπαλαίας παραμυθίων, ὅτι ἔν τισι τούτων τὴν θέσιν τῶν Δρακόντων καταλαμβάνει ὁ *Ἀγριάνθρωπος*, καὶ ὅτι ἀναφέρονται ἐν αὐτοῖς Νεράϊδες καθ' ὁλοκληρίαν διαφέρουσαι τῶν Νεράϊδων τῶν δημωδῶν ἑλληνικῶν προλήψεων. Μία ἔτι ἐκ τῶν πολλῶν ἀποδείξεων ὅτι προτοῦ νὰ καταρτισθῶσι πλήρεις συλλογαὶ τῶν καὶ ἐν τῇ ἐλαχίστῃ γωνίᾳ τῆς ἑλληνικῆς γῆς διατηρουμένων προϊόντων τῆς δημώδους φιλολογίας, δὲν θὰ δυνηθῶμεν ἐπαρκῶς νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸν βίον καὶ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου λαοῦ· καὶ τοῦτο ἐνδιαφέρει μὲν ἰδίᾳ μόνον τοὺς περὶ τὴν ἐθνογραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἀσχολουμένους· ἀλλ' οὐ σμικρὰν σπουδαιότητα κέκτηται καὶ δι' ἡμᾶς, συντελοῦσα τὰ μάλιστα πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ἑλληνικῆς ἐθνότητος ζητήματος, ὅπερ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁριστικῶς λελυμένον, ὑφισταμένων ἔτι πολλῶν διχογνωμιῶν καὶ ἀμφισβητήσεων.

Ἐν Μονάχῳ, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1879.

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

1. Ὅμοιον μακρὸν δημοτικὸν ᾆσμα ἐδημοσιεύσαμεν ἐν Νεοελλ. Ἀναλέκτοις. — Ἡ ἐποποιία τοῦ Διγενῆ διατηρεῖται ἔτι ζωντανὴ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ λαῷ ἐν πολλοῖς κύκλοις δημοτικῶν ᾀσμάτων. Τοιαῦτα ἐκδεδομένα καὶ ἀνέκδοτα ἔχομεν μέχρι τοῦδε συλλέξει ὑπὲρ τὰ 800, ἅτινα ἴσως προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωμεν ἰδιαιτέρως.

Digitized by Google

ΒΑΔΙΓΚΤΩΝ

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κ. Βαδιγκτὼν ἀποχωρεῖ τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐξουσίας ἀποφέρων τὰς εὐλογίας ἑκατομμυρίων Ἑλλήνων, μετ' ἐνδιαφέροντος θ' ἀναγνώσῃ βεβαίως τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον τὰς ἑξῆς περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἕξεων αὐτοῦ ὡς πρωθυπουργοῦ πληροφορίας. Γεννηθεὶς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐκ γονέων Γάλλων, ὁ κ. Βαδιγκτὼν, διαμαρτυρόμενος τὸ θρήσκευμα, ἀφοῦ προεπαιδεύθη ἐν παρισιανῷ λυκείῳ, ἀπεστάλη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας, ἔνθα διέπρεψε καὶ ἐβραβεύθη. Ἀλλὰ μὴ ἀποκοιμηθεὶς ἐπὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν δαφνῶν του, εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἐπεσκέφθη τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Συρίαν καὶ ἐπεχείρησεν ἐμβριθεῖς ἱστορικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς μελέτας, συλλέξας καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα ἀρίστης συλλογῆς ἀρχαιοτήτων. Ἐκεῖ ἐσπούδασεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ ἤθη καὶ τοὺς πόθους τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς· αἱ γνώσεις δ' αὗται ἀπέβησαν αὐτῷ χρησιμώταται ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου. Κατὰ τὴν εἰς Συρίαν ἐκστρατείαν τῶν Γάλλων, ὁ κ. Βαδιγκτὼν ἀπῆλθε καὶ αὖθις αὐτόθι καὶ διέτριψεν ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη· τὰ δὲ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν του, δημοσιευθέντα μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, ἤνοιξαν αὐτῷ τὰς πύλας τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας ὁ κ. Βαδιγκτὼν ἀπέσχε τῆς πολιτικῆς. Τὰς ψήφους τῶν ἐκλογέων ἐπεζήτησε τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1872· διεκρίθη δὲ ταχέως ἐν τῇ Συνελεύσει, ἰδίως ὡς εἰσηγητὴς τοῦ περὶ νομαρχιακῶν συμβουλίων νόμου. Τὸ ῥωμαλέον σῶμα καὶ οἱ πλατεῖς ὦμοι τοῦ κ. Βαδιγκτῶνος ἐλέγχουσιν ἄνθρωπον εἰθισμένον εἰς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις. Καὶ ἀληθῶς ὡς πρὸς τοῦτο ἔμεινε πάντοτε πιστὸς εἰς τὴν ἀγγλικὴν αὐτοῦ ἀγωγήν. Καὶ ὡς πρωθυπουργὸς ὁσάκις δὲν συνεκροτεῖτο πρὸ μεσημβρίας ὑπουργικὸν συμβούλιον, ἀπήρχετο ἔφιππος εἰς τὸ ἄλσος τῆς Βουλωνίας καὶ διήρχετο αὐτόθι μίαν ἢ δύο ὥρας καλπάζων. Τὴν Κυριακὴν δὲ μετὰ μεσημβρίαν μετέβαινεν εἰς τὸ ἐν τῷ Κεραμεικῷ σφαιριστήριον, καὶ δυσκόλως θ' ἀνεγνώριζε τὸν ἐμβριθῆ πολιτικὸν, ὅστις ἔβλεπεν αὐτὸν φοροῦντα μαλλίνους περισκελίδας, ἔχοντα τὰς χειρίδας τοῦ ὑποκαμίσου ἀνεστραμμένας καὶ ῥίπτοντα μετὰ ζέσεως τὴν βαρεῖαν σφαῖραν πρὸς τὸν σκοπόν. Εἶναι δεινὸς σφαιριστὴς καὶ συχνότατα κερδίζει· ἀλλὰ κερδίσας ἢ χάσας, ἐπανέρχεται μόνος εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἐργάζεται ὡς ἁπλοῦς ὑπάλληλος. Συνήθως ὁ κ. Βαδιγκτὼν ἐγείρεται περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν· ὁσάκις δὲ δὲν πρόκειται νὰ προεδρεύσῃ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, μένει εἰς τὸ γραφεῖόν του. Τὰ ὑπουργικὰ συμβούλια ἄρχονται περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν καὶ διαρκοῦσιν ἄχρι τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας· μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῶν ὁ κ. Βαδιγκτὼν παραμένει ἐν τοῖς Ἠλυσίοις συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας ἢ τινος ὑπουργοῦ. Ἐπιστρέφων περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ἀναγινώσκει τὰ κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ἀφιχθέντα ἔγγραφα καὶ δέχεται τὸν διευθυντὴν τοῦ γραφείου τοῦ τύπου καὶ τὸν γραμματέα τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Εἶτα προγευματίζει. Περὶ τὰς δύο ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, ὁσάκις δὲν πρόκειται ν' ἀπέλθῃ εἰς συνεδρίασιν ἐν τῇ Βουλῇ, δέχεται τοὺς τμηματάρχας καὶ συνεργάζεται μετ' αὐτῶν ἄχρι τῶν 4 μ. μ. Ἀπὸ τῶν 4 ἄχρι τῶν 6 δέχεται τοὺς διακεκριμένους ξένους, τοὺς ζητήσαντας ἐγγράφως ἀκρόασιν, καὶ τοὺς ἐν Παρισίοις παρεπιδημοῦντας Γάλλους διπλωμάτας, ὡς καὶ τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς θέλοντας νὰ συνδιαλεχθῶσι μετ' αὐτοῦ ἐκτάκτως, χωρὶς νὰ περιμείνωσι τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τῆς Τετάρτης. Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν ἐπανέρχονται οἱ τμηματάρχαι φέροντες ἔγγραφα πρὸς ὑπογραφήν. Ἡ ἐργασία αὕτη διαρκεῖ ἄχρι τῶν 8, ὅτε τὰ ἔγγραφα ἀποστέλλονται ἢ διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἢ δι' ἰδιαιτέρων ταχυδρόμων. Ἡ ὑπηρεσία τῶν ἰδιαιτέρων ταχυδρόμων δὲν κατηργήθη, ὡς νομίζουσι πολλοί, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τηλεγράφου. Καθῆκον αὐτῶν εἶναι ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον χωρὶς νὰ σταθῶσιν οὐδαμοῦ καθ' ὁδόν. Τὰ διπλωματικὰ ἔγγραφα φέρουσιν εἰς σάκκον, οὗ δὲν ἀποχωρίζονται οὐδ' ἐπὶ στιγμήν. Ἅμα φθάντες, ὀφείλουσι νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν πρεσβείαν, πρὸς ἣν στέλλονται, ἢ εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἐπίσημοι ταχυδρόμοι ὑπάρχουσι παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν πέντε. Μισθὸν λαμβάνουσι μόνον 1500 φράγκα κατ' ἔτος, μὴ ὑπολογιζομένων, ἐννοεῖται, τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων. Ὁποία ἀντίθεσις πρὸς τοὺς Ἄγγλους ταχυδρόμους, κατὰ κανόνα συνταξιούχους ἀξιωματικοὺς, λαμβάνοντας πλὴν τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων μισθὸν ἐκ 15,000 φράγκων κατ' ἔτος! Πλὴν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ταχυδρόμων, οἱ ἀκόλουθοι καὶ γραμματεῖς ἐπιφορτίζονται πολλάκις ἀλληλοδιαδόχως νὰ φέρωσιν ἐπίσημα ἔγγραφα εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη εἶναι οἱονεὶ ἀμοιβὴ, καθὸ παρέχουσα εἰς τοὺς ἐκλεγομένους εὐκαιρίαν νὰ περιηγηθῶσι ξένας χώρας. Ἅμα φθάντες εἰς τὸν προορισμόν των, οἱ ἔκτακτοι οὗτοι ταχυδρόμοι ἐπιδίδουσι τὰ ἔγγραφά των εἰς τὸν πρεσβευτὴν, ὅστις ἀποστέλλει αὐτοὺς αὖθις εἰς Παρισίους κομιστὰς τοῦ πρὸς τὸν ὑπουργὸν φακέλλου. Τὸν φάκελλον τοῦτον ἀφιχθέντες ἐπιδίδουσιν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ὑπουργείου, ὅστις κλείει αὐτὸν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν ἀπορρήτων ἐγγράφων, οὗ τὴν κλεῖδα φέρει ὁ ὑπουργός. Μετὰ τὴν παρέκβασιν ταύτην ὁ βιογράφος ἐξακολουθεῖ ἀφηγούμενος τὸν βίον καὶ τὰς ἕξεις τοῦ κ. Βαδιγκτῶνος. Περὶ ὥραν ὀγδόην ὁ πρωθυπουργὸς γευματίζει.

Digitized by Google

Εἶτα ἄρχεται ἡ ἑσπερινὴ συναναστροφή. Ὁ κ. Βαδιγκτὼν δέχεται ἐπισήμως ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, τὴν Δευτέραν. Ἀλλ' ἡ σύζυγός του, συμπαθεστάτη Ἀμερικανίς, προσκαλεῖ πολλάκις εἰς γεῦμα τοὺς ξένους διπλωμάτας, καὶ ἀρέσκεται φέρουσα αὐτοὺς εἰς συνάφειαν πρὸς τοὺς ἀνωτέρους λειτουργοὺς τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας. Ὁ κ. Βαδιγκτὼν καταλείπει ἐνωρίς, περὶ τὴν δεκάτην, τοὺς προσκεκλημένους του καὶ κλείεται πάλιν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του. Κατ' ἀρχὰς ἀναγινώσκει τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας, ἐφ' ὧν οἱ γραμματεῖς του ἐσημείωσαν τὰ μᾶλλον ἀξιανάγνωστα. Καὶ τὰ μὲν ἄρθρα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς σημειοῦνται διὰ κυανοῦ, τὰ δὲ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς δι' ἐρυθροῦ μολυβδοκονδύλου. Ἐπίσης ὑποβάλλεται αὐτῷ καὶ ἐράνισμα ἐκ τοῦ ἀλλογλώσσου τύπου. Ἀλλ' οἱ μεταφρασταὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ Βαδιγκτῶνος τὸ ἔργον αὐτῶν ἁπλοποιήθη μεγάλως. Καὶ ὄντως, ὁ πρωθυπουργὸς εἶναι κάτοχος πέντε γλωσσῶν, τῆς ἀγγλικῆς, τῆς γερμανικῆς, τῆς ἰταλικῆς, τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς ἀραβικῆς. Δύναται λοιπὸν ν' ἀναγινώσκῃ τὰς πλείστας ἐφημερίδας ἐν πρωτοτύπῳ. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐφημερίδων ὁ κ. Βαδιγκτὼν διατρέχει τὰ ἔγγραφα τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὑπογράφει τὰ μᾶλλον ἐπείγοντα. Περὶ ὥραν ἑνδεκάτην ὁ διευθυντὴς τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου κ. Ποντεκουλὰν φέρει αὐτῷ τὰ τηλεγραφήματα τῆς ἑσπέρας. Ὁ φάκελλος εἶναι συνήθως ὀγκώδης, διότι συνήθως τὸ ἑσπέρας τηλεγραφοῦσιν οἱ πρεσβευταὶ τὰ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡμέρας, τὰς συνδιαλέξεις των μετὰ τῶν ὑπουργῶν, τὰς πληροφορίας, ἃς συνέλεξαν. Ὁ Κ. Βαδιγκτὼν ἀναγινώσκει τὰ τηλεγραφήματα, τὰ συζητεῖ καὶ ἀπαντᾷ αὐθωρεί. Ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου ἀναχωρεῖ περὶ τὴν μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τότε ὁ κ. Βαδιγκτὼν ἀναγινώσκει αὖθις τὰ ἔγγραφα, ὅσα ἐφείλκυσαν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν του καὶ σημειοῖ διὰ τοῦ μολυβδοκονδύλου εἰς τὸ περιθώριον τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπαντήσεως, ἥτις συντάσσεται τὴν ἐπαύριον. Εἰς τὴν κλίνην ἀπέρχεται περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἀλλ' ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἡ ὑπηρεσία τῶν κρυπτογραφικῶν τηλεγραφημάτων διαρκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα· ὁσάκις δ' ἀφιχθῇ τηλεγράφημά τι, ἐπιδίδεται εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου, ὅστις ἀποφαίνεται ἐὰν ἦναι ἀνάγκη νὰ ἐξυπνήσωσι τὸν ὑπουργόν. Ὡς βλέπουσιν οἱ ἀναγνῶσται, τὸ ἀξίωμα ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀργομίσθων, δὲν ἐπιτρέπει δ' εἰς τὸν Κ. Βαδιγκτῶνα ν' ἀπολαύσῃ τῶν ἡδονῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ κ. Βαδιγκτὼν φαίνεται ἄνθρωπος ψυχρός. Ἀλλὰ μετὰ βραχεῖαν συνδιάλεξιν διαβλέπει τις τὸ ἀξιάγαστον αὐτοῦ ἦθος καὶ τὴν ἔμφυτον ἀγαθότητα, ἥτις ὅμως οὐδέποτε χωρεῖ ἄχρις οἰκειότητος. Ὁ λόγος του εἶναι σαφὴς καὶ ἐσκεμμένος. Ἀκούει μετὰ προσοχῆς τὰ ἀναπτυσσόμενα αὐτῷ ἐπιχειρήματα καὶ ἐκτιμᾷ αὐτὰ προσηκόντως. Ἀλλ' ὁσάκις ἀποφασίσῃ τι, εἶναι ἀμετάτρεπτος. Θέλει νὰ κρίνῃ τὰ πάντα ἀφ' ἑαυτοῦ. Οὐδὲν ἔγγραφον διεκπεραιοῦται, ἐὰν μὴ ἀναγνωσθῇ πρότερον ὑπ' αὐτοῦ καὶ διορθωθῇ ἰδίᾳ χειρί. Ἐκ πάντων τῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὑπουργῶν ὁ κ. Βαδιγκτὼν εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ μᾶλλον δυσπρόσιτος εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου. Καθ' ἑκάστην ἀνταποκριταὶ γαλλικῶν καὶ ἀλλογλώσσων ἐφημερίδων πειρῶνται ἐπὶ ματαίῳ νὰ εἰσδύσωσιν ἄχρις αὐτοῦ. Μετὰ πολλὰς περιστροφὰς καὶ ῥᾳδιουργίας ὁ ἀνταποκριτὴς μεγάλου ἀγγλικοῦ φύλλου κατώρθωσε νὰ συστηθῇ ὑπὸ τοῦ κ. Ποντεκουλάν. «Αὔριον, ἀπήντησεν ὁ κ. Βαδιγκτών, θὰ ὁμιλήσω εἰς τὴν Βουλήν. Δότε εἰς τὸν κ . . . μίαν ἕδραν ἐν τῷ διπλωματικῷ θεωρείῳ. Ἐκεῖθεν θὰ δυνηθῇ νὰ μὲ ἀκούσῃ ἄριστα καὶ νὰ γράψῃ εἰς τὴν ἐφημερίδα του τὰς ἐντυπώσεις του περὶ τῶν λόγων μου καὶ τοῦ ἀτόμου μου». Πολλοὶ ἀνταποκριταὶ ἐν τῇ ἀπογνώσει των προσῆλθον εἰς τὰς ἐπισήμους ὑποδοχὰς τοῦ ὑπουργοῦ, καὶ μόλις παρουσιασθέντες ἀπεπειράθησαν νὰ στρέψωσι τὸν διάλογον εἰς τὴν πολιτικήν. Ὁ κ. Βαδιγκτὼν τοὺς ἀκούει μετὰ θρησκευτικῆς σιωπῆς, καὶ ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως τοὺς προσκαλεῖ νὰ ζητήσωσι τὴν ἐπαύριον πληροφορίας παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ τύπου γραφείου.[1]

Η ΕΙΣ ΣΙΒΗΡΙΑΝ ΑΕΙΦΥΓΙΑ

Ἡ ἐφημερὶς τῆς Πετρουπόλεως *Γολὸς* (Φωνή) ἀναγγέλλει ὅτι ἡ ῥωσικὴ κυβέρνησις συνῆψε συμβόλαιον πρός τινα ἔμπορον ἵνα οὗτος μετακομίσῃ εἰς Σιβηρίαν *δωδεκακισχιλίους* καταδίκους, δι' ἀτμοπλόων καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ Βόλγα.

Πρὸ τῆς καινοτομίας ταύτης ἡ εἰς Σιβηρίαν μετάβασις ἐγίνετο πεζῇ ὅθεν δήποτε τῆς ῥωσικῆς γῆς. Πολωνός δέ τις Ῥουφῖνος Πιοτρόβσκης κατορθώσας ν' ἀποδράσῃ τῆς Σιβηρίας μετὰ τετραετῆ διαμονὴν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ θανάτου διηγεῖται φοβερὰ πράγματα ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ.

«Οἱ φυγάδες, λέγει, διαιροῦνται κατὰ ὁμάδας διακοσίων πεντήκοντα τὸ πολὺ ψυχῶν ἢ τοὐλάχιστον ἑκατόν, μόνη δὲ ἡ μετάβασις αὐτῶν καὶ τὸ ἀπαιτούμενον χρονικὸν διάστημα εἶνε ἐκ τῶν μεγίστων μαρτυρίων καὶ δεινῶν τῶν ἀποκλήρων ἐκείνων θυμάτων τῆς Μοίρας. Ἡ ὁδοιπορία, φέρ' εἰπεῖν, ἀπὸ Κιέβου εἰς Τοβόλσκην διαρκεῖ ἔτος ὅλον, ἐὰν δὲ οἱ κατάδικοι ἀποστέλλωνται περαιτέρω, οἷον εἰς τὰ Νερτσίνσκεια μεταλλεῖα (ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἰρκούτσκης) θὰ ὁδοιπορῶσι διετίαν ὅλην καί τι πλέον. Ἑκάστης συνοδείας ἡγεῖται κοζάκος ἔφιππος

[1] Ἡμέρα.

Digitized by Google

καὶ φέρων λόγχην, ἕπονται δὲ οἱ κατάδικοι δέσμιοι εἴτε ἀνὰ ἕνα εἴτε ἀνὰ δύο συνδεδεμένοι τοὺς πόδας ἢ τὰς χεῖρας. Μετὰ δὲ τούτους ἕτεροι περὶ τοὺς εἴκοσι δεδεμένοι τοὺς καρποὺς τῶν χειρῶν ἐπὶ σιδηρᾶς μακρᾶς ῥάβδου ὁριζοντείως,φερομένης· τινῶν δὲ καὶ οἱ πόδες εἶνε δεδεμένοι.

Ἐφ' ἁμαξῶν φέρονται τὰ σκεύη καὶ οἱ ἀσθενεῖς ἔχοντες περὶ τὸν τράχηλον κλοιὸν σιδηροῦν συνδεόμενον δι' ἁλύσεως μετὰ πασσάλου προσηρμοσμένου ἐπὶ τῆς ἁμάξης... Ὅτε δὲ κοιμῶνται ἀδύνατον νὰ κινηθῇ τις χωρὶς καὶ νὰ μὴ ἀφυπνίσῃ τοὺς δυσμοίρους συντρόφους του, τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδεδεμένους ἐν τῇ αὐτῇ σιδηρᾷ ῥάβδῳ, χωρὶς νά τοις προξενήσῃ δριμείας ἀλγηδόνας, ἐὰν μάλιστα κινηθῇ αἴφνης καὶ ἀποτόμως,ὡς συμβαίνει συνήθως κατὰ τὸν ὕπνον».

Φρίσσει τις ἀναλογιζόμενος ὅτι τοιαύτη τις ὁδοιπορία μέλλει νὰ διαρκέσῃ ἓν ἢ δύο ἔτη. Ἡ δὲ περιγραφὴ τῶν δεινῶν καὶ μαρτυρίων, ἅτινα ἀναμένουσι τοὺς δυσμοίρους φυγάδας μετὰ τὴν ἄφιξιν των εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, εἶνέ τι ἀδύνατον καὶ ἀνώτερον ἀνθρωπίνης χειρός. φ*

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΟΙΔΟΥ

[Ἐκ τοῦ Paris-Murcie]

Ἀγαπητὲ Κύριε,

Ἀμηχανῶ νὰ ἐπαρκέσω εἰς τὴν ὑμετέραν αἴτησιν, ἅτε προσκαλουμένη νὰ δηλώσω ἐπιτετμημένως ὅ,τι αἰσθάνομαι ᾄδουσα ἐπὶ σκηνῆς. Ἔτη ὅλα ἂν ἔγραφον, τόμους ὅλους ἂν ἐπλήρουν, δὲν θὰ ἐποίουν τοῦτο ἀκριβῶς, διότι οὐδέποτε ἔσχον πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν μυρίων καὶ πολυειδῶν αἰσθημάτων μου. Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὰ νεῦρά μου ἐρεθίζονται, ὅταν τὸ ὄνομά μου τυπωθῇ ἐν τῷ προγράμματι· ὅσον προσεγγίζει ἡ κρίσιμος ὥρα, τοσοῦτον καταλαμβάνομαι οἱονεὶ ὑπὸ φλεγμαίνοντος πυρετοῦ· παρερχομένη δὲ εἰς τὴν σκηνὴν φοβοῦμαι δεινότατα. Τί αἰσθάνομαι ἐφ' ὅσον ᾄδω, οὐδέποτε οὔτε ἐνόησα, οὔτε ᾐσθόμην, διότι τοῦτο ἐξήρτηται ἑκάστοτε ἐκ τοῦ προσώπου ὃ διαδραματίζω, καὶ τῆς τοιᾶσδε ἢ τοιᾶσδε συμφωνίας τῶν περὶ ἐμέ. Ὅταν πάντα βαίνωσι κατ' εὐχήν, αἰσθάνομαι ὡς ἐν τῷ μελοδράματι Agnès :

Des choses que jamais rien ne peut égaler
Et dont, toutes les fois que j'en entends parler,
La douceur me chatouille, et là dedans remue
Certain je ne sais quoi, dont je suis tout émue.

Πολλάκις ἐπαναλαμβάνω τοὺς ἐν τοῖς Χερουβεὶμ τοῦ Μοζάρτ λόγους :

Non so più cosa son, cosa faccio,
Or di foco, ora sono di ghiaccio.

Τοὺς λόγους μου θὰ ἐποίουν καταληπτοὺς ᾄδουσα μᾶλλον ἢ γράφουσα· χειρίζομαι καλῶς τὴν φωνήν,οὐχὶ τὸν κάλαμον.

Ἀδελίνα Πάττη.

ΚΑΛΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐνοχλῇ τις ὀλίγον τὸν ἑαυτόν του, διὰ νὰ προξενῇ εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς ἄλλους· ἐκ τούτου δὲ προέρχεται μέγα πλεονέκτημα δι' ἕκαστον τῶν καλῆς συμπεριφορᾶς ἀνθρώπων. Ἐὰν εἴμεθα δώδεκα π.χ. δέχομαι ἕνδεκα φιλοφρονήσεις εἰς ἀνταλλαγὴν μιᾶς καὶ μόνης, ἑπομένως εὐχαριστοῦμαι ἑνδεκάκις πλειότερον παρὰ ἐὰν εὑρισκόμην μεταξὺ ἀνθρώπων μὴ καλῆς συμπεριφορᾶς. Ἐγωϊσταί, οἵτινες δὲν θέλετε νὰ ἐνοχληθῆτε διὰ κανένα,κάμνετε κακὸν ὑπολογισμόν.

Κυρία Ε*.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

350.

Παροξυνόμεθα κατὰ τῶν κατασοφιζομένων, διότι νομίζουσιν ἑαυτοὺς κρείττονας ἡμῶν κατὰ τὴν δεξιότητα.

351.

Μετὰ πολλοῦ πόνου λύονται τὰ δεσμὰ τοῦ καταδύσαντος ἔρωτος.

352.

Σχεδὸν πάντοτε ἡ ψυχὴ ἡμῶν νυστάζει ἐν συναναστροφῇ ἀνθρώπων, μεθ' ὧν νυσταγμὸς δὲν ἐπιτρέπεται.

353.

Ὁ χρηστὸς ἄνθρωπος καὶ μανικῶς πρὸς τὸν ἔρωτα φέρεται, βλακικῶς ὅμως οὐδέποτε.

354.

Ὑπάρχουσιν ἐλαττώματα, ὧν ἡ καλὴ χρῆσις ἀναδεικνύει αὐτὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀρετῆς λαμπρότερα.

355.

Ἄλλων μὲν ἀνθρώπων ὁ θάνατος διεγείρει ἐν ἡμῖν πόθον μᾶλλον ἢ λύπην, ἄλλων δὲ λύπην μὲν διεγείρει, πόθον δὲ οὐδόλως.

356.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, προθύμως ἐπαινοῦμεν μόνους τοὺς θαυμάζοντας ἡμᾶς.

357.

Τὴν μικρόνοιαν πτοοῦσι καὶ τὰ ἐλάχιστα τῶν πραγμάτων,ἡ δὲ μεγαλόνοια διαβλέπει ἅπαντα καὶ ἀπτόητος μένει.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δύο σύζυγοι συζητοῦσι περὶ τῶν δώρων, ἅτινα πρόκειται νὰ δώσωσι τὴν πρώτην τοῦ ἔτους.

— Ἀλήθεια! ἀναφωνεῖ αἴφνης ὁ σύζυγος, τί σοῦ ἔδωκα πέρισυ τὴν πρωτοχρονιάν;

— Δὲν ἐνθυμεῖσαι; τὸ ὡραῖόν μου ἄσπρον γουναρικόν. Τὸ ἠγόρασες μάλιστα χωρὶς νὰ τὸ πληρώσῃς.

— Ἅ, ναί! Ἐφέτος λοιπὸν θὰ σοῦ κάμω

Digitized by Google

δῶρον τὴν τιμήν του. Θὰ ὑπάγω νὰ τὸ πληρώσω.

*
* *

— Λοιπὸν ὁ φιλάργυρος Χ. ἤνοιξε τὸ σπήτι του, καὶ δίδει συναναστροφάς;

— Βέβαια πρὸ δύο ἤδη ἑβδομάδων.

— Καὶ πῶς δέχεται;

— Μὲ τὰ δύο χέρια καὶ ὅ,τι τοῦ δώσουν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Εἰς τὸν πρῶτον χορὸν, εἰς ὃν μεταβαίνει νεᾶνις, ἐρωτᾷ ἑαυτήν: «Θὰ πέσω ὅταν θὰ χορεύσω;»

— Εἰς τὸν δεύτερον: «Πῶς μ' εὑρῆκαν; Ὡραίαν;»

— Εἰς τὸν τρίτον: «Τὰ φῶτα ἦσαν λαμπρότατα, ἡ μουσικὴ θελκτική, ἐχόρευσα εἰς ὅλους τοὺς χορούς, οἱ πόδες μου ἔτρεχαν, ἤμην ὡς μεθυσμένη σχεδόν.»

— Εἰς τὸν τέταρτον «Πῶς μ' εὑρίσκει ὁ κ.**, ἐκεῖνος ὅστις ἔχει τὸν πλούσιον θεῖον; τοῦ ἀρέσκω;» (H. Taine).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αἱ νῆσοι Λοφόδεν εἶνε ἄγονοι ὡς πᾶσαι αἱ ἀναρίθμητοι νῆσοι αἱ παρὰ τὴν Νορβηγίαν. Εἶνε δὲ αὗται πέντε μεγάλαι καὶ πλείονες μικρότεραι κατοικούμεναι ὑπὸ τετρακισχιλίων περίπου ψυχῶν. Τὸν Φεβρουάριον δὲ καὶ τὸν Μάρτιον ἐπιδίδονται μετὰ πλείστης δραστηριότητος εἰς τὴν ἁλιείαν τοῦ ὀνίσκου. Ἀρχομένου τοῦ Φεβρουαρίου ὁ ὀνίσκος ἔρχεται ἀπὸ τοῦ πελάγους πρὸς τὰς ἀκτὰς τοσοῦτον πυκνὸς τὸ πλῆθος, ὥστε λέγεται ὅτι ὅταν ὠοτοκήσωσι καὶ ἐκκολαφθῶσι τὰ ἰχθύδια σχηματίζονται ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ὄρη ὅλα, ἐφ' ὧν οὐχὶ σπανίως προσκρούει ἡ βολίς. Ἀφ' οὗ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου παρασκευάσωσιν οἱ ἐκ τῶν πέριξ ἐρχόμενοι ἁλιεῖς τὰ πρὸς ἁλιείαν, ἐπιδίδονται εἰς αὐτὴν ἐπιβαίνοντες τρισχιλίων πλοιαρίων εἰκοσακισχίλιοι ἄνδρες. Διαιροῦνται δὲ τὰ ὕδατα εἰς τρεῖς τάξεις, τουτέστιν εἰς τὰ ἔχοντα βάθος 30 ὀργυιῶν (55 μέτρων), 45 ὀργ. (82 μέτρων) καὶ 120 ὀργ. (219 μέτρων), πέραν δὲ τούτων ἡ θάλασσα εἶνε τοσοῦτον βαθεῖα, ὥστε καὶ μετὰ 300 ὀργυιάς (549 μέτρα) δὲν δύναταί τις νὰ εὕρῃ τὸν πυθμένα αὐτῆς.

Τῷ 1877 ἡ ἁλιεία ἦτό τι ἐξαίρετον· διότι ἐν αὐταῖς ταῖς Λοφόδεν νήσοις ἡλιεύθησαν 29,500,000 ὀνίσκων, τουτέστι κατὰ 5,500,000 πλείονες τοῦ 1860, ὅπερ ἐνομίζετο τὸ γονιμώτατον πάντων τῶν ἐτῶν. Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο ἂν προσθέσωμεν καὶ τοὺς ἐν ταῖς παρακειμέναις ἀκταῖς συλληφθέντας 4,500,000 ὀνίσκους, ἔχομεν ἐν ὅλῳ 34,000,000. Τούτων δὲ 500,000 ἐφαγώθησαν ὑπὸ τῶν ἁλιέων, 24,500,000 ἐπαστώθησαν καὶ 4,500,000 ἐξηράνθησαν.

Ἡ περιουσία, ἣν κατέλιπεν ὁ ἰδιότροπος δοὺξ τῆς Πορτλάνδης, εἶνε ἀληθῶς μυθώδης. Τὸ ἐν Βελβὲκ κτῆμα ἀπέφερεν αὐτῷ κατ' ἔτος 1,375,000 φράγκα, τὰ αὐτόθι ἀνθρακωρυχεῖα 250,000 φράγκα (ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτῶν πρόσοδος θ' ἀνέλθῃ βραδύτερον εἰς 2,500,000 φράγκα), τὰ ἐν Νορθουμβερλάνδῃ κτήματα 300,000 φράγκα, τὰ ἐν Καιτνέφ, 200,000 φράγκα, τὰ ἐν Ἀϊρσάϊρ 1,500,000 φράγκα, αἱ ἐν Λονδίνῳ οἰκίαι 2,500,000 φράγκα. Ἡ κινητὴ περιουσία τοῦ δουκὸς ἀνήρχετο εἰς 25,000,000 φρ. εἰς χρεώγραφα· κατὰ τὸν θάνατόν του δ' εὑρέθησαν κατατεθειμένα εἰς τὸν τραπεζίτην του εἰς μετρητὰ 1,750,000 φρ. Ὁ κληρονόμος του ἀπέτισεν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὡς φόρον ἐπὶ τῆς κληρονομίας 10,000,000 φρ. Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

[Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς γαμβρούς.]

Ὑπερβολὴ αἰσιοδοξίας ἤθελεν εἶναι τὸ νὰ εἴπῃ τις ὅτι ὅλαι αἱ νύμφαι εἶναι ἡμίθεοι, ὡς κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους, ἀλλὰ καὶ ἄδικον ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὑπάρχουσιν ἄγγελοι μεταξὺ αὐτῶν, καὶ πλείονες μάλιστα ἐν Παρισίοις ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ. Πρέπει δὲ καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι μέχρις ἐλαττώματος προβαίνει ἐνίοτε ἡ παρεχομένη ὑπὸ τῶν Παρισινῶν μητέρων εἰς τὰς θυγατέρας ἀγγελικὴ ἀνατροφή, ἀφοῦ ἐκ ταύτης καθίστανται διανοητικῶς τε καὶ ἠθικῶς πλάσματα τοσοῦτον ἁβρὰ καὶ εὐπαθῆ, ὥστε ἀποβαίνει ἀδύνατον νὰ ἐγγίσῃ αὐτὰ ἄνευ πόνου ἡ χεὶρ συνήθους θνητοῦ.

Αἱ τοιαύτης τυχοῦσαι ἀνατροφῆς νεάνιδες ἑλκύουσιν, ὡς εἶναι ἑπόμενον, πάντας τοὺς γαμβρούς, νομίζοντας ὅτι παρέχεται αὐτοῖς ἐκ ταύτης ἐχέγγυον εὐδαιμονίας καὶ ἀσφάλεια κατὰ παντὸς συζυγικοῦ κινδύνου. Ἐκ τοιούτων ὁρμώμενοι σκέψεων διώκουσιν ἀκαμάτως τὰ τοιαῦτα ἀγγελικὰ πλάσματα, νυμφεύονται αὐτὰ μετὰ χαρᾶς καὶ κοιμῶνται ἔπειτα ἐν εἰρήνῃ.

Οὐδόλως ὀρεγόμεθα νὰ ταράξωμεν τὴν ἡσυχίαν των· ἀλλὰ πρέπει ἐν τούτοις νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ ἀναλαμβάνων νὰ μεταφυτεύσῃ ἀπὸ τοῦ μητρικοῦ εἰς τὸ συζυγικὸν ἀνθοκομεῖον τοιοῦτον εὐγενὲς ἄνθος πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἴδιος διακεκριμένος ἀνθοκόμος. Πανταχοῦ εὐδοκιμοῦσι μόνα τὰ συνήθη φυτά, τὰ δὲ ἐκλεκτά, ἂν στερηθῶσιν εὐχύμου χώματος καὶ ἀόκνου περιποιήσεως, ἢ μαραίνονται καὶ θνήσκουσιν ἢ ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἀγρίαν κατάστασιν καὶ ἀκάνθας μόνον ἀποδίδουσιν ἀντὶ ἀνθέων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, νομίζομεν καθῆκον ἡμῶν νὰ συμβουλεύσωμεν τοὺς πεζοὺς ἄνδρας νὰ νυμφεύωνται ἀπτέρους γυναῖκας· τοῦτο οὐ μόνον φιλανθρωπότερον ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι.

Ρ. [Octave Feuillet]

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 16

Digitized by Google

αὐτοῦ ἀποκτηθέντων. Λαβὼν εἰσιτήριον θεάτρου ἢ συναυλίας παραμένει ἐκεῖ μέχρι τέλους, εἴτε εὐχαριστεῖ αὐτὸν εἴτε μὴ ἡ ἐκλογὴ καὶ ἐκτέλεσις τῆς μουσικῆς, τὸ ποτήριον αὐτοῦ, ἔστω καὶ μὴ εὑρίσκων τῆς ἀρεσκείας του τὸ παρατεθὲν ποτόν, κενόνει μέχρι τῆς τελευταίας ῥανίδος, καὶ εἴτε διασκεδάζων εἴτε χασμώμενος ἀναγινώσκει τὸ ὑπ'αὐτοῦ ἀγορασθὲν βιβλίον μέχρι τῆς ὑστάτης σελίδος. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐνδέχεται μὲν συνδρομηταί τινες τῆς «Ἑστίας» νὰ μὴ εὐαρεστηθῶσιν ἐν ἀρχῇ ἐκ τῆς διακοπῆς τῶν συνήθων ἀναγνωσμάτων διὰ τῆς παρενθέσεως σοβαρωτέρας τινὸς διατριβῆς ἢ ἀποσπάσματος ὑψηλῆς φιλολογίας, ἀλλ' ἀφοῦ ὅπως δήποτε καὶ ταῦτα θέλουσιν ἀναγνώσει, συγχωρεῖται ἡμῖν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι καὶ ἡ οὕτω γενομένη ἀνάγνωσις θέλει συντελέσει ὅπως πείσῃ αὐτοὺς βαθμηδόν, ὅτι ἡ πλῆξις δὲν εἶναι ἀπαραίτητον παντὸς ἀριστουργήματος προσόν, καὶ ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν ἔποψιν τοῦ τερπνοῦ δύναται νὰ ὑπομείνῃ πολλάκις ὁ Σαιξπεῖρος τὴν σύγκρισιν πρὸς τὸν Jules Verne. Προς τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἀπαιτεῖται εἰμὴ μόνον μικρά τις ἕξις, ἧς τὴν ἀπόκτησιν καθιστᾷ εὐχερεστέραν τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθὲν προσὸν τοῦ νεοελληνικοῦ χαρακτῆρος. Ἐφ' ὅσον αὐξάνει ἡ ἕξις αὐτη, πιστεύομεν ὅτι δύναται νὰ συναυξήσῃ καὶ ὁ παρεχόμενος εἰς ὑψηλότερα ἀναγνώσματα ἐν τῷ περιοδικῷ χῶρος. Τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ποιητῶν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους καρπούς, μετὰ τῶν ὁποίων πρέπει προηγουμένως νὰ συνοικειωθῇ ὁπωσοῦν ἡ γεῦσις ἡμῶν. Πρὶν ἢ ἐκτιμήσῃ τις κατ' ἀξίαν τὸν Σαιξπεῖρον, ἀπαιτεῖται ν' ἀναγνώσῃ ἄνευ μεγάλης ἐν ἀρχῇ ἡδονῆς ἱκανὰς σελίδας αὐτοῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς ἀναγκάζεται νὰ φάγῃ δωδεκάδας τινὰς βανανῶν, ὅπως πεισθῇ ὅτι αὗται εἶναι ἡ εὐχυμοτέρα τῶν ὀπωρῶν.

Μίαν μόνην ἔχομεν ἔνστασιν, ἀποτεινομένην οὐχὶ κατὰ τῆς σαιξπειρείου ποιήσεως, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἐκλογῆς ὡς πρώτου αὐτῆς ἀπογεύματος τοῦ «*Μάκβεθ*» μεγαλοπρεπεστάτης ἀναντιρρήτως τραγῳδίας, ἀλλὰ κατὰ σπανίαν παρὰ τῷ ποιητῇ ἐξαίρεσιν ὁπωσοῦν ἐν τῷ ὕψει αὐτῆς μονοτόνου καὶ δυσεφίκτου ἐνίοτε τοῖς πολλοῖς. Τὰ ἔργα τοῦ Ἄγγλου δραματοποιοῦ διακρίνει πρὸ πάντων θαυμαστὴ ποικιλία περιπετειῶν, χαρακτήρων καὶ αἰσθημάτων καὶ ἡ ἀδιάλειπτος μετάβασις ἀπὸ τοῦ τραγικοῦ οἴκτου εἰς ἡδυπαθὲς μειδίαμα ἢ παταγώδη ἔκρηξιν γέλωτος ἀγοραίου. Παρ' αὐτῷ ἡ Κλεοπάτρα ὀλίγας σκηνὰς πρὶν ἢ προσφέρῃ ὡς ἡρωῒς τὸ στῆθος εἰς τὸν «*φαρμακερὸν σκώληκα τοῦ Νείλου*» ἠρίθμει τοὺς θησαυροὺς αὐτῆς ὡς ἐξηνταβελόνης, ἢ ἔτεινε τὰς χεῖρας εἰς τὰ φιλήματα ἁπλοῦ ὑπηρέτου, παραγγέλλουσα αὐτῷ ὡς φιλάρεσκον γύναιον νὰ θαυμάσῃ, πρὶν ἢ τὰς ἀσπασθῇ, τὴν γλαυκόφλεβα αὐτῶν διαφάνειαν. Ὁ Ἀντώνιος ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην σκηνὴν καὶ πολλάκις διαρκούσης τῆς αὐτῆς παρίσταται ὁτὲ μὲν ὡς Ἄτλας, φέρων ἐπ' ὤμων τὸ ἥμισυ τῆς οἰκουμένης, ὁτὲ δὲ ὡς ποιμενικὸς ἐραστὴς καὶ πολλαχοῦ ὡς γελοιωδέστατον γεροντοπαλήκαρον. Τὸ αὐτὸ δύναταί τις εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν δραμάτων, ὧν τὰ ἀναρίθμητα πρόσωπα ἔχουσιν οὐ μόνον ἴδιον ἕκαστον χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ποικιλόχρωμον, ὡς αἱ χεῖρες βαφέως, καὶ δι' ἁλμάτων καταβαίνοντα ἀπὸ τῆς τραγικωτέρας ἀκρωρείας εἰς τὰ κατώτατα τενάγη τοῦ κωμικοῦ. Οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔτυχε νὰ γνωρίσωμεν φιλόμουσον ἐν Πειραιεῖ Ἀγγλίδα παιδαγωγόν, ἥτις ἠγάπα τὸν Σαιξπεῖρον, ὡς ἄλλαι γεροντοκόραι τὸ κυνάριον, καὶ αἰωνίως τὸν εἶχεν ἐπὶ τῶν γονάτων ἀνοικτόν. Ὄντως δὲ περίεργος ἦτο ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου αὐτῆς ἀναγινωσκούσης, ἐνθυμίζουσα τὸ «*δακρυόεν γελάσας*» τοῦ παρ' Ὁμήρῳ παιδός. Ἐρωτήσαντες μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως περὶ τούτου, ἐμάθομεν παρ' αὐτῆς ὅτι ἐν ἀρχῇ μὲν ἐδάκρυεν ἢ ἐμειδία κατὰ τοῦ δράματος τὰς περιπετείας, ἀλλ' ἀναγκαζομένη νὰ κλαίῃ καὶ νὰ γελᾷ ἐναλλὰξ ἀνὰ ἑκάστην περίοδον τοσοῦτον ἐκουράσθη ἐκ τῆς τοιαύτης γυμναστικῆς, ὥστε ἀκοπώτερον ἤδη εὕρισκε νὰ πράττῃ ταῦτα συγχρόνως, ἀφίνουσα ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ διεσταλμένον εἰς γέλωτα τὸ στόμα· ὁσάκις δὲ ἀπέβαινε καὶ ὁ κλαυσίγελως οὗτος κοπιαστικός, ἀνεπαύετο τότε ἀναγινώσκουσα τὸν «*Μακβέθ*». Ἐν αὐτῷ τῷ ὄντι, καὶ ἐν μόνῳ αὐτῷ, οὐδ' ἡ μᾶλλον φιλομειδὴς ἀναγνώστρια δύναται νὰ εὕρῃ τὴν ἐλαχίστην πρόφασιν, ὅπως ἐπιδείξῃ τὴν λευκότητα τῶν ὀδόντων, τὸ δὲ ῥῖγος τῆς φρίκης στειρεύει τὰ δάκρυα, ὡς ὁ βαρὺς χειμὼν τὰς πηγάς. Ἂν ἀλλαχοῦ παρὰ Σαιξπείρῳ χαριεντίζονται καὶ οἱ νεκροθάπται, ἐνταῦθα παρίστανται καὶ οἱ συμπόται σοβαρώτεροι νεκροθαπτῶν. Ἐνῷ καὶ αἱ ἡρωΐδες τοῦ Ἄγγλου ποιητοῦ διακρίνονται τῶν τῆς κλασικῆς τραγῳδίας ὡς οὖσαι πρὸ πάντων ἀληθεῖς καὶ εὐμετάβολοι γυναῖκες, μόνη παρ' αὐτῷ ἡ Λέδη Μάκβεθ δὲν εἶναι γυνή, ἀλλ' ἁπλῆ ἐνσάρκωσις τῆς φιλοδοξίας. Τῶν πλείστων σαιξπειρείων δραμάτων ὁ μῦθος εἶναι τοσοῦτον πολύπλοκος καὶ μακρός, ὥστε ὁμοιάζει ἀραβικὸν διήγημα, τοῦ παρόντος ὅμως δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς τοῦτο μόνον: ὁ Μάκβεθ καὶ ἡ κυρία του, ὀρεγόμενοι βασιλικοῦ στέμματος, δολοφονοῦσι πρὸς ἁρπαγὴν τοιούτου τὸν ὑπὸ τὴν στέγην των ἀνυπόπτως ἀναπαυόμενον βασιλέα καὶ εὐεργέτην αὐτῶν Δουγκάνον, καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἁρπαγέντος πλείστους ἄλλους ἀναγκάζονται νὰ φονεύσωσι, ἄνδρας, γυναῖκας, γέροντας καὶ παιδία, μέχρις οὗ ἔπνιξεν αὐτοὺς ἐπὶ τέλους τὸ πλημμυρῆσαν αἷμα. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δράματος ἡ σκηνὴ παριστᾷ σφαγεῖον, ἡ δὲ λύσις αὐτοῦ εὐρὺ νεκροταφεῖον, ἐφ' οὗ ἐκ πάντων τῶν πρωταγωνιστῶν ἀπέμει-

Digitized by Google

νεν ὀρθὸς μόνος ὁ σφάξας τὸν Μάκβεθ. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ τούτου ὑφάσματος πλεῖστα ἐκεντήθησαν θαυμαστὰ ποικίλματα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα τοσοῦτον ὁμοιοχρόως μαῦρα, ὥστε ἀπορεῖ τις πῶς κατορθόνει νὰ διακρίνῃ αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων. Κατὰ τὸν πολὺν Ἰόνσωνα ἐν τῷ δράματι τούτῳ δὲν ὑπάρχει ἀνάπτυξις χαρακτήρων. Τοῦτο φαίνεται ἡμῖν ἀληθέστατον· ἀλλ' οὐδ' ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη, ἀφοῦ οἱ ἥρωες παρίστανται οὐχὶ ὡς αὐτόβουλα ὄντα, ἀλλ' ὡς ἀσυνείδητα σώματα ὠθούμενα ὑπὸ τῦο πάθους, ὡς σφαῖρα ὑπὸ τῆς πυρίτιδος. Γνωστὸν εἶναι τὸ μουσικὸν τρόπαιον τοῦ Παγανίνη, ὅστις θραύσας ποτὲ πάσας πλὴν μιᾶς τῆς βαρβίτου αὐτοῦ τὰς χορδάς, κατώρθωσε διὰ ταύτης μόνης νὰ ἐκπλήξῃ τὸ ἀκροατήριον. Τοιοῦτόν τι φαίνεται ἐπιχειρήσας καὶ ὁ Σαιξπεῖρος διὰ τοῦ *Μάκβεθ*. Ἀλλὰ καί τοι θαυμάζοντες τὸ κατόρθωμα ἀμφοτέρων, ἠθέλομεν προτιμήσει ν' ἀκούσωμεν ἀκεραίαν τὴν βάρβιτον τοῦ Παγανίνη, ὡς προτιμῶμεν καὶ τὸν Σαιξπεῖρον ἐν τῷ *Ἀμλέτῳ*, τῇ *Κλεοπάτρᾳ* καὶ τῷ *Ὀθέλῳ*, κρούοντα ἐναλλὰξ πάσας τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ λύρας τὰς χορδάς. Τότε δὲ πρὸ πάντων ἀναδεικνύεται οὐ μόνον ὁ μέγιστος, ἀλλὰ καὶ ὁ διασκεδαστικώτατος δραματογράφος τῶν νεωτέρων χρόνων· τὴν δὲ διασκέδασιν νομίζομεν προσὸν ἐκ τῶν οὐκ ἄνευ παντὸς παρατιθεμένου εἰς τοὺς συγχρόνους Ἕλληνας ἀναγνώσματος, ἀφοῦ οὗτοι εἰς δύο μόνον εἴδη βιβλίων στέργουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ~~νὰ ἐγκύψωσι, τὰ ἀπολύσεως ἀναγκαῖα πρὸς~~ ἀπόκτησιν βιοποριστικοῦ διπλώματος καὶ τὰ κουφότερα μεταξὺ τῶν ἐλαφρῶν, μεταπηδῶντες ἀπὸ τοῦ Ἁρμενοπούλου εἰς τὸν *Μοντεχρίστον*! Ὡς πάντες οἱ πράγματι ποιηταί, καίτοι ἐξόχως ἐθνικὸς εἶναι συγχρόνως ὁ Σαικσπεῖρος εἴπερ τις καὶ ἄλλος κοσμοπολίτης, οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἐν πάσῃ χώρᾳ καὶ ἐποχῇ ὁμοίων παρ' ἀνθρώποις αἰσθημάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, περιάγων ἀκαταπαύστως τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν εἰς τὴν μεσοχρόνιον Ἐνετίαν καὶ ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου εἰς τὰ πεπηγότα ἕλη τῆς Καληδονίας, ἐνίοτε δὲ ἐκλέγων ὡς σκηνὴν τοῦ αὐτοῦ δράματος τὴν «*ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν*» ἤτοι ὁλόκληρον τὴν γνωστὴν οἰκουμένην. Τὰ τοιαῦτα κοσμοπολιτικὰ οὕτως εἰπεῖν δράματα οὐ μόνον διασκεδαστικώτερα εἶναι τῶν ἀποκλειστικώτερον ἀγγλικῶν, οἷα ὁ *Μάκβεθ* καὶ ὁ «*Βασιλεὺς Λήρ*», ἀλλὰ καὶ καταληπτότερα εἰς τοὺς πολλοὺς ἄνευ σχολίων, ὅπερ δὲν εἶναι μικρὸν πλεονέκτημα, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἔκρινεν εὔλογον ὁ μεταφραστὴς νὰ παραθέσῃ εἰσαγωγὴν καὶ σημειώσεις. Ἂν ἐσχολίαζε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ μετάφρασιν ὁ κ. Βικέλας, πιθανώτατον εἶναι ὅτι ἤθελεν ἐπιστήσει τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς λεπτομέρειάν τινα, διαφυγοῦσαν μέχρι τοῦδε, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, τὴν ὀξυδέρκειαν τῶν συμπατριωτῶν τοῦ Σαιξπείρου καὶ ἀκαμάτων τοῦ Αἰσχύλου μεταφραστῶν, τὴν ἑξῆς: ὅτι ἡ τοσοῦτον ἐν τῷ μονολόγῳ τοῦ *Μάκβεθ* θαυμασθεῖσα εἰκὼν «*πάντων τῶν πόρων τοῦ ὠκεανοῦ ἀδυνατούντων νὰ ἐκπλύνωσι τὸ μιαῖνον τὰς χεῖράς του αἷμα*», εὑρίσκεται αὐτολεξεὶ καὶ παρ' Αἰσχύλῳ:

. . . . . οὔτ' ἄκος
πόροι τε πάντες ἐκ μιᾶς ὁδοῦ
βαίνοντες τὸν χερομυσῆ
φόνον καθαίροντες.

Τὸ ἀνωτέρω ἡμῶν εὕρημα, ἂν ἦναι τοιοῦτο,[1] δὲν παραθέτομεν ὡς συνεισφορὰν ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ὑποστηριζόντων τὴν λίαν ἀμφισβητήσιμον ἀρχαιομάθειαν τοῦ Σαιξπείρου, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅπως ἀντιτάξωμεν αὐτὸ εἰς τὴν γνώμην ἐξόχου γερμανοῦ τεχνοκρίτου, τοῦ Παύλου Ῥίχτερ, μεθ' ὑπερβολικῆς καθ' ἡμᾶς πεποιθήσεως ἀποφαινομένου: «ὅτι παρὰ μὲν τῷ Σαιξπείρῳ πολλὰς ἀνευρίσκει τις καλλονὰς τῆς ἑλληνικῆς τραγῳδίας, οὐδεμίαν ὅμως σαιξπείρειον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τραγικοῖς». Ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τούτου νομίζομεν δίκαιον νὰ ἐξαιρεθῇ τοὐλάχιστον ὁ Αἰσχύλος, ὁ οὐδέποτε ψαλιδίσας τῆς φαντασίας του τὰ πτερά, καὶ κλασικὸς μὲν ἴσως ἐν συνόλῳ, ἀλλ' οὔτε κατὰ τὸν πλοῦτον τῶν εἰκόνων, οὔτε κατὰ τὸν ὄγκον τῆς ἐγκατασκεύου φράσεως κατώτερος τοῦ Σαικσπείρου.

Ε. Δ. Ροιδης.

ΕΚ ΤΟΥ ΜΑΚΒΕΘ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

Πρᾶξις πρώτη. Σκηνὴ τρίτη.

[Ἐξοχὴ ἔρημος. Εἰσέρχονται αἱ τρεῖς Μάγισσαι].

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ποῦ ἤσουν, ἀδελφή μου;

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χοίρους ἔσφαζα.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Σὺ ἀδελφή, ποῦ ἤσουν;

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Μία ναύτισσα
εἰς τὴν ποδιάν της μέσα εἶχε κάστανα,
κ' ἐμάσσα, 'μάσσα, 'μάσσα. — Δός μου, λέγω της.
— Κρημνίσου, στρίγλα, κράζει, πήγαιν' ἀπ' ἐδῶ!
Καὶ μ' ἔδιωξ' ἡ βρωμοῦσα, ἡ ἀχόρταγη.
'ς τὰ ξένα ταξειδεύει τώρ' ὁ ἄνδρας της,
πηγαίνει 'ς τὸ Χαλέπι τὸ καράβι του.
Κ' ἐγὼ ἐκεῖ θὰ 'πάγω 'ς ἕνα κόσκινο'
θὰ ἦμ' ἕνα ποντίκι μὲ χωρὶς οὐράν,
νὰ κάμω καὶ νὰ κάμω, νὰ τοῦ δείξω 'γώ!

1. Τοὺς ἀναριθμήτους ὑπομνηματιστὰς τοῦ Σαιξπείρου, ἀποτελοῦντας χιλιότομον ἴσως βιβλιοθήκην, οὔτε ἀνέγνωμεν οὔτε κἂν κατ' ὄνομα γνωρίζομεν πάντας· Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον νὰ ἐσημείωσε καὶ ἄλλος τις πρὸ ἡμῶν τοῦτο. Τὸ δὲ ὄντως περίεργον εἶναι ὅτι οὐ μόνον ὅ,τε Ἕλλην καὶ ὁ Ἄγγλος ποιητὴς εἶχον κοινὴν τὴν ἀνωτέρω εἰκόνα, ἀλλ' ἀμφότεροι ὑπερηγάπων καὶ ἐτέρποντο ἐπαναλαμβάνοντες πολλάκις αὐτήν.

Digitized by Google

Β′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Θὰ ἔχῃς ἀπ' ἐμένα ἕναν ἄνεμον.

Α′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Εὐχαριστῶ.

Γ′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Σοῦ δίδω ἄλλον ἕνα 'γώ.

Α′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ἔχω κ' ἐγὼ τοὺς ἄλλους· ἔχω μάλιστα
καὶ ὅλους τοὺς λιμένας ὅπου θὰ φυσοῦν,
καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ὅθεν ἔρχονται,
καὶ ὅσα ἔχ' ἡ χάρτα τῶν θαλασσινῶν·
Θὰ τὸν ἀποστεγνώσω 'σὰν τὸ ἄχυρον·
ὁ ὕπνος νύκτα μέραν δὲν θὰ ἔρχεται
'ς τὴν κουρασμένην σκέπην τῶν βλεφάρων του·
ὡσὰν ἀφωρισμένος ἄνθρωπος θὰ ζῇ·
ἐννηὰ φοραῖς ἐννέα ἡμερόνυκτα
θὰ λυώνῃ, θὰ στραγγίζῃ, θὰ μαραίνεται·
θὰ τὸν ἀνεμοδέρνω εἰς τὰ κύματα,
κι' ἂς μὴ 'μπορῶ νὰ πνίξω τὸ καράβι του!
Κύτταξ' ἐδῶ τί ἔχω·

Β′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Δεῖξε, δεῖξέ μας.

Α′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ἑνὸς πιλότου ἔχω ἕνα δάκτυλον,
ὁποῦ ἐνῷ 'γυρνοῦσε ἐναυάγησε

Γ′ ΜΑΓΙΣΣΑ

Τὰ τύμπανα! Ὁ Μάκβεθ ἔρχετ' ἔρχεται!

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΥ.

Τρεῖς Μοῖραις, καλομοῖραις, ἀδελφαῖς κ' αἱ τρεῖς,
τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος ταξειδεύτριαις,
γυρνοῦν χειροπιασμέναις ὁλοτρίγυρα·
Τρεῖς γύρους δι' ἐσένα· τρεῖς φοραῖς ἐγώ·
καὶ τρεῖς φοραῖς ἀκόμη· ἔγιναν ἐννηά·
τελείωσαν τὰ μάγια. Τώρα, σιωπή!

[Εἰσέρχονται ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ Βάγκος].

ΜΑΚΒΕΘ.

Τόσην ἡμέρας ἀλλαγὴν ἄλλην φορὰν δὲν εἶδον.

ΒΑΓΚΟΣ.

Πόσον νὰ θέλῃ ἀπ' ἐδῶ ἕως τὸ Φόρς; · · · Τί εἶναι
αὐτὰ τὰ ὄντα τ' ἄγρια, τὰ καταζαρωμένα;
Δὲν 'μοιάζουν κάτοικοι τῆς γῆς,κι ὅμως πατοῦν τὸ χῶμα!
— Τί εἶσθε; Ζῆτε; Ἠμποροῦν μὲ σᾶς νὰ ὁμιλήσουν
οἱ ἄνθρωποι; Μοῦ φαίνεσθε ὡσὰν νὰ μ' ἐννοῆτε,
διότι ἀναιβάζετε ἡ κάθε μιὰ συγχρόνως
τὸ ξεραμένο δάκτυλο 'ς τὰ μαραμένα χείλη·
Θὰ ἔλεγα πῶς 'μοιάζετε γυναῖκες, ἂν δὲν ἦσαν
τὰ γένεια σας.

ΜΑΚΒΕΘ.

Λαλήσατε ἂν δύνασθε! Τί εἶσθε;

Α′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Χαῖρε σύ, Μάκβεθ, τοῦ Γλάμη θάνε!

Β′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Χαῖρε σύ, τοῦ Καουδὼρ ὁ θάνης!

Γ′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Βασιλεὺς μετέπειτα θὰ γίνῃς!

ΒΑΓΚΟΣ.

Ὦ φίλε, τί 'ξιππάζεσαι, καὶ διατί φοβεῖσαι
ἀκούσματα εὐχάριστα;—Ἐσεῖς, σᾶς ἐξορκίζω,
ἀποκριθῆτε! Πλάσματα τῆς φαντασίας εἶσθε;
ἢ ὄντα εἶσθ' ἀληθινὰ κ' αἱ τρεῖς, καθὼς σᾶς βλέπω;
'ς τὸν σύντροφόν μου εἴπετε τὸν τωρινόν του τίτλον,
καὶ τοῦ ἐπρομαντεύσατε μὲ τοὺς χαιρετισμούς σας
καὶ μεγαλεῖα μέλλοντα κ' ἐλπίδα βασιλείας,
τόσον ποῦ μένει ἔκθαμβος. 'Σ ἐμένα δὲν 'μιλεῖτε;
Ἐὰν τοῦ Χρόνου τὴν σπορὰν τὸ 'μάτι σας προβλέπει
ἂν νὰ εἰπῆτε δύνασθε ποιὸς σπόρος θὰ φυτρώσῃ,
ποιὸς ὄχι, ὁμιλήσετε κ' ἐμέ, ποῦ δὲν γυρεύω
χάριν ἢ ἔχθραν ἀπὸ σᾶς, ἀλλ' οὔτε σᾶς φοβοῦμαι.

Α′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε καὶ σύ!

Β′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε καὶ σύ!

Γ′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε καὶ σύ, ὦ Βάγκε!

Α′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Τοῦ Μάκβεθ ταπεινότερε, πλὴν μεγαλείτερέ του!

Β′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ὄχι ἐξ ἴσου εὐτυχῆ, ἀλλ' εὐτυχέστερέ του!

Γ′ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Σὺ θὰ γεννήσῃς βασιλεῖς, κι' ἂν βασιλεὺς δὲν γίνῃς·
Λοιπὸν κ' οἱ δύο χαίρετε, ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ Βάγκος!

ΜΑΚΒΕΘ.

Σταθῆτε, γλῶσσαι σκοτειναί, καὶ ἄλλα νὰ μοῦ 'πῆτε.
Τοῦ Γλάμη θάνην μ' ἔκαμε ὁ θάνατος τοῦ Σίνελ,
καὶ τὸ γνωρίζω. Ἀλλὰ ζῇ τοῦ Καουδὼρ ὁ θάνης,
ζῇ κ' εὐτυχεῖ. Ὡς Καουδὼρ πῶς χαιρετᾶτ' ἐμένα;
Τὸ δὲ νὰ γίνω βασιλεύς, ἀπίθανον ἐξ ἴσου
ὅσον νὰ ἦμαι Καουδώρ. Νὰ μοῦ εἰπῆτε πόθεν
σᾶς ἔρχεται ἡ θαυμαστὴ αὐτὴ πληροφορία,
καὶ διατί ς' αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔρημον τὸν λόγγον
τὸν δρόμον νὰ μᾶς κόψετε κ' αἱ τρεῖς σας μὲ τοιούτους
προφητικοὺς χαιρετισμούς; Σᾶς ἐξορκίζω, 'πῆτε!

[Αἱ μάγισσαι ἐξαλείφονται].

ΒΑΓΚΟΣ.

Δὲν κάμνει μόνον τὸ νερὸν πλὴν καὶ τὸ χῶμα φούσκαις·
Φοῦσκαις τῆς γῆς ἦσαν κι'αὐταί.Ποῦ'χάθηκαν;Τὰς εἶδες;

ΜΑΚΒΕΘ.

Εἰς τὸν ἀέρα. 'Σκόρπισε τὸ ἄϋλον κορμί των
'σὰν τὸν ἀχνὸν 'ς τὸν ἄνεμον· Ἂς ἔμεναν ἀκόμη!

ΒΑΓΚΟΣ.

Τὰ ὄντ' αὐτὰ ποῦ λέγομεν ἦσαν ἐδῶ ἀλήθεια;
Ἢ μὴ ἐφάγαμεν κ' οἱ δυὸ τὴν ρίζαν ποῦ τρελλαίνει,
κι'ὁ νοῦς μᾶς λείπει;

ΜΑΚΒΕΘ.

Βασιλεῖς θὰ γίνουν τὰ παιδιά σου.

ΒΑΓΚΟΣ.

Σὺ βασιλεύς·

ΜΑΚΒΕΘ.

Καὶ Καουδὼρ πρὸς τούτοις. Δὲν τὸ εἶπαν;

ΒΑΓΚΟΣ.

Αὐτὰ μᾶς ἔψαλαν κι' αὐτά. . . Ἀλλά, ποιὸς πλησιάζει;

. . . .

Πρᾶξις δευτέρα. Ἐκ τῆς πρώτης σκηνῆς.

[Προθάλαμος ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Μάκβεθ].

ΜΑΚΒΕΘ μόνος.

Τί εἶναι τοῦτο, μάχαιρα, ποῦ βλέπω ἀντικρύ μου
μὲ τὴν λαβὴν της πρὸς ἐμέ;· · Ἔλα, νὰ σὲ ἁρπάξω . . .
Δὲν σ'ἔχω, πλὴν τὰ 'μάτια μου ἐκεῖ ἐμπρός σε βλέπουν!
ὦ φάντασμα ὀλέθριον,δὲν εἶσαι κ' εἰς τὸ χέρι
καθὼς 'ς τὰ 'μάτια αἰσθητόν; Ἢ μὴ δὲν εἶσαι ἄλλο
παρὰ τοῦ νοῦ μου μάχαιρα, ἀπάτης μόνον πλάσμα
ὁποῦ γεννᾷ ἡ κεφαλὴ 'ς τὴν ἔξαψιν τῆς θέρμης;
Ἀλλὰ σὲ βλέπω πάντοτε, ψηλαφητὸν σὲ βλέπω,
καθὼς αὐτό, ποῦ τὸ τραβῶ ἀπὸ τὴν θήκην τώρα.
Τὸν δρόμον ὅπου ἔμελλα νὰ πορευθῶ μοῦ δείχνεις,
καὶ ὅμοιόν σου σύνεργον θὰ εἶχα εἰς τὸ χέρι! . .
Σὲ βλέπω . . . Νά . . . κ' εἰς τὴν λαβήν, κ' ἐπάνω 'ς τὴν
[λεπίδα

Digitized by Google

αἵματος εἶναι σταλαγμοὶ, ὅπου δὲν ἦσαν πρῶτα!—
Δὲν ἔχει τίποτ' ἀπ' αὐτά. Ὁ φονικός σκοπός μου
τὸ σχῆμ' αὐτὸ τ' ἀνύπαρκτον 'ς τὰ μάτιά μου λαμβάνει.—
Αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς νυκτὸς, 'ς τὸ ἥμισυ τῆς σφαίρας
ἡ φύσις φαίνεται νεκρὰ, κ' ἐξαπατοῦν τὸν ὕπνον
ὄνειρα τώρα τρομερὰ μέσ' 'ς τὰ σκεπάσματά του.
Τώρα γυρνοῦν ἐξωτικὰ, κ' εἰς τὴν χλωμὴν Ἑκάτην
προσφέρουν τὴν λατρείαν των· κι' ὁ ἄσαρκος ὁ φόνος
ἀκούει τὰ οὐρλιάσματα τοῦ λύκου, τοῦ φρουροῦ του,
καὶ ξεκινᾷ, κι' ἀργοπατεῖ 'ς τὸ σκότος, μὲ τὸ βῆμα
ποῦ 'βάδιζ' ὁ Ταρκύνιος 'ς τὸ ἔργον του,-σὰν φάσμα!-
Ἐσύ, ὦ Γῆ ἀκίνητη, γερὰ θεμελιωμένη,
Τὰ βήματά μου μὴ τ' ἀκούς ἐκεῖ ὅπου πηγαίνουν,
μὴ τύχῃ καὶ οἱ λίθοι σου βαλθοῦν νὰ φλυαρήσουν,
καὶ διώξουν ἔξαφν' ἀπ' ἐδῶ τὴν φρίκην, ποῦ ἁρμόζει
'ς αὐτῆς τῆς ὥρας τὸν σκοπόν!.. Ἐγὼ τὸν φοβερίζω,
κ' ἐκεῖνος ζῇ! Τέτοια φωτιὰ μὲ λόγια δὲν ἀνάπτει.
Πηγαίνω, κ' ἐτελείωσε!

[Ἀκούεται σήμαντρον].

Τὸ σήμαντρον μὲ κράζει.
Σημαίνει, Δῶγκαν, διὰ σέ· νεκρώσιμον σημαίνει.
Μὴ τὸ ἀκούῃς! Οὐρανὸς ἢ Ἅδης σὲ προσμένει!

Σκηνὴ Β'

[Ἐν τῷ αὐτῷ προθαλάμῳ. Εἰσέρχεται ἡ Λαίδη Μάκβεθ μόνη].

ΛΑΙΔΗ Μ.

Τὸ ὅ,τι 'μέθυσεν αὐτοὺς, καρδιὰν 'ς ἐμένα δίδει·
ἐκεῖνο ποῦ τοὺς 'δρόσισεν, ἐμένα μὲ φλογίζει —
Τί εἶναι τοῦτο; Σιωπή!.. Ἡ κουκουβάγια ἦτον,
ὁ κράκτης ὁ ἀπαίσιος, ποῦ ἄγρια φωνάζει
τὴν μαύρην καλὴν νύκτα του.—Ὁ Μάκβεθ εἶναι μέσα·
ἡ θύρα εἶναι ἀνοικτή· κ' οἱ κοιμισμένοι δοῦλοι
ἐμπαίζουν τὸ καθῆκόν των μὲ τὰ ρουχαλητά των.
Ἐδόλωσα μὲ βότανα τὸ βραδυνὸν πιοτόν των,
ὥστ' ἡ ζωὴ κι' ὁ θάνατος μαλλόνουν καὶ διστάζουν
ἂν ζοῦν ἢ ἂν ἀπέθαναν.

ΜΑΚΒΕΘ (ἔσωθεν).

Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ; Τί εἶναι;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ἀλλοίμονον! Μὴ 'ξύπνησαν καὶ τίποτε δὲν γίνῃ;
Ὄχι νὰ γίνῃ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ν' ἀποτύχῃ,
ἰδοὺ ὁ φόβος!—Ἄκουε.. Τὰ εἶχα τὰ μαχαίρια
ἐκεῖ ἐμπρός. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ μὴ τὰ ἴδῃ.—Μ' ἐφάνη
πῶς βλέπω τὸν πατέρα μου ἐκεῖ ποῦ ἐκοιμᾶτο,
εἰδὲ τὸ ἔκαμνα ἐγὼ, μονάχη μου!—Ὁ Μάκβεθ!

[Εἰσέρχεται ὁ Μάκβεθ κρατῶν δύο μαχαίρας]

ΜΑΚΒΕΘ.

Τὸ ἔκαμα!—Δὲν ἤκουσες κανένα κρότον;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Μόνον
τῆς κουκουβάγιας τὴν φωνὴν καὶ τὴν βοὴν τῶν γρύλλων.
Δὲν ἦσο σὺ ποῦ 'μίλησες;

ΜΑΚΒΕΘ.

Αἴ; πότε;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Τώρα.

ΜΑΚΒΕΘ.

Τώρα,
ποῦ 'γύριζα;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ναί!

ΜΑΚΒΕΘ.

Ἄκουσε· 'ς τὸ πλάγι ποιὸς κοιμᾶται;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ὁ Δοναλβαίν.

ΜΑΚΒΕΘ (βλέπων τὰς χεῖράς του)

Τί θέαμα φρικτόν!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ἀνοησία,
νὰ λέγῃς, θέαμα φρικτόν!

ΜΑΚΒΕΘ.

Ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς δύο
ἐγέλασε 'ς τὸν ὕπνον του· ἐφώναξεν ὁ ἄλλος,
«ἐδῶ σκοτώνουν»!—Κ' ἕνας των ἐξύπνησε τὸν ἄλλον.
Ἐστάθηκα καὶ ἤκουα· ἀλλὰ κ' οἱ δύο εἶπαν
τὴν προσευχήν των, κ' ἔγειραν νὰ κοιμηθοῦν καὶ πάλιν

ΛΑΙΔΗ Μ.

Κοιμοῦνται δύο των μαζῆ ἐκεῖ.

ΜΑΚΒΕΘ.

Ὁ ἕνας εἶπε,
Βοήθειά μου ὁ Θεός! κ' εἶπε, Ἀμὴν, ὁ ἄλλος,
ὡσὰν νὰ μ' ἔβλεπαν μ' αὐτὰ τὰ χέρια τοῦ δημίου!
Καὶ ἤκουα τὸν φόβον των, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦσα
νὰ 'πῶ Ἀμὴν, ποῦ ἔλεγαν, Θεὲ βοήθησέ μας!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Μὴ συλλογίζεσαι αὐτὰ τόσον πολὺ, ὦ Μάκβεθ.

ΜΑΚΒΕΘ.

Πλὴν διατί νὰ μὴ 'μπορῶ τ' Ἀμὴν νὰ τὸ προφέρω;
Ἀνάγκην εἶχα, καὶ πολλὴν, ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν,
ἀλλ' ἐκολνοῦσε τὸ Ἀμὴν 'ς τὸν λάρυγγά μου μέσα.

ΛΑΙΔΗ Μ.

Αὐτὰ νὰ τὰ σκεπτώμεθα δὲν πρέπει καθὼς κάμνεις.
Μ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠμπορεῖ νὰ τρελλαθῇ κανένας.

ΜΑΚΒΕΘ.

Μ' ἐφάνη 'σὰν νὰ ἤκουα μίαν φωνὴν νὰ κράζῃ:
Εἰς τὸ ἑξῆς μοὶ κοιμηθῇς! Ἐσκότωσε τὸν ὕπνον
ὁ Μάκβεθ, τὸν ἐσκότωσε τὸν ὕπνον τὸν ἀθῷον,
αὐτὸν ποῦ τὸ κουβάριασμα ξεπλέκει τῶν φροντίδων,
τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν τῆς κάθε μιᾶς ἡμέρας,
λουτρὸν τοῦ κόπου, βάλσαμον τοῦ νοῦ τοῦ πονεμένου,
τῆς δυνατῆς τῆς φύσεως προσφάγι, τροφοδότην
'ς τοῦ βίου τὸ συμπόσιον!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λέγεις;

ΜΑΚΒΕΘ.

Μὴ κοιμηθῇς εἰς τὸ ἑξῆς, ἐβόυζε. Τὸν ὕπνον
ὁ Γλάμης τὸν ἐσκότωσε, ὥστε δὲν ἔχει πλέον
νὰ κοιμηθῇ ὁ Καουδώρ! Νὰ κοιμηθῇ δὲν ἔχει
ὁ Μάκβεθ!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ποιὸς τὰ ἔκραξεν; Ἀγαπητέ μου θάνη,
λυγᾷ καὶ χαλαρόνεται ἡ ἀνδρικὴ καρδιά σου,
ἐὰν ἀφίνῃς εἰς αὐτὰ ὁ νοῦς σου νὰ πλανᾶται.
Πήγαιν' εὐθὺς 'λίγο νερὸν νὰ εὕρῃς, νὰ ξεπλύνῃς
ἀπὸ τὰ χέρια σου αὐτὸν τὸν μαῦρον καταδότην.
Τί μοῦ τὰ ἔφερες ἐδῶ τὰ δύο τὰ μαχαίρια;
Πρέπει ἐκεῖ 'ς τὸ πλάγι του νὰ μένουν. Πήγαινέ τα,
καὶ ἄλειψε μὲ αἵματα τοὺς κοιμωμένους δούλους.

ΜΑΚΒΕΘ.

Δὲν 'πάγω. Τὸ τί ἔκαμα, νὰ τὸ σκεφθῶ καὶ μόνον
μὲ πιάνει τρόμος. Δὲν τολμῶ νὰ τὸ ἰδῶ καὶ πάλιν!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Μικρόψυχε! Δός τα ἐδῶ ἐμένα τὰ μαχαίρια.
Οἱ κοιμισμένοι κ' οἱ νεκροὶ ὡσὰν εἰκόνες εἶναι.
Ζωγραφιστὸς ὁ διάβολος μόνον παιδιὰ τρομάζει.
Ἂν τρέχῃ αἷμ' ἀπ' τὴν πληγὴν τὰ πρόσωπα θὰ βάψω
τῶν δούλων του, ὥστ' ἔνοχοι νὰ φαίνωνται ἐκεῖνοι.

[Ἐξέρχεται. Ἀκούεται ἔξωθεν κρότος θύρας κρουομένης]

ΜΑΚΒΕΘ.

Ποιὸς νὰ κτυπᾷ;—Τί ἔπαθα καὶ μὲ κατατρομάζει

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 158. — 6 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1992. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 6 Ἰανουαρίου 1880. Ἀρ. 210 (158). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Κινέζου καθήματα ἐν Κίνᾳ. (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Ὁ Μακβὲθ τοῦ Σαιξπείρου, ὑπὸ Ε. Δ. Ροΐδου — Ἐκ τοῦ Μακβὲθ (Πρᾶξις πρώτη. Σκηνὴ τρίτη) [Μετάφρ. Δ. Βικέλα] — Δημώδη παραμύθια, ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου — Βάδιγετων. — Ἡ εἰς Σιβηρίαν ἀειφυγία — Ἐντυπώσεις ἀοιδοῦ — Καλὴ συμπεριφορά — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα Ροσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ) — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1993. Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ δισέκτου ἔτους 1880, ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἔτος ΙΔ'. Ἐν Ἀθήναις, 1880, 12ον σ. κϛ'. 433 Περιεχόμενα: Ἡμερολόγιον. — Ἐπινομίς: — Ὄφις καὶ Πίθηκος, ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Ἱστορικά: — Ἀττίλας ὁ βασιλεὺς τῶν Οὔννων, ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Τὸ στέμμα τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Αὐτοκρατορία καὶ Παπωσύνη, ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Σύμμικτα: — Περὶ τοῦ καθόλου τῆς παιδεύσεως προγράμματος, ὑπὸ τῆς κυρίας Καλλιόπης Κεχαγιᾶ. — Ὁ φιλόσοφος Τσιονγκσεοῦ καὶ ἡ γυνή του, σινικὸν διήγημα, ἐκ τῶν τοῦ Καίσαρος Καντοῦ, ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Σ. Ἀραβαντινοῦ. — Περὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, κατὰ Bonnier-Ortolan, ὑπὸ τοῦ κ. Α. Γαλιάτσα, δικηγόρου. — Σκεύη καὶ οἰκιακὴ πολυτέλεια, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Αἰκατερίνης Ζάρκου. — Τὸ ἐν Ἠπείρῳ στρατόπεδον Πύρρου καὶ ἡ ἐν Ἰλλυρίᾳ Φανώτη, ὑπὸ τοῦ σχολάρχου κ. Α. Πετρίδου. — Κερκυραϊκά. Ἡ νῆσος καὶ πόλις τῶν Φαιάκων, ὑπὸ τοῦ κ. Φ. Ἀλβάνα. — Ἡ Νότιος Ἀφρική, κατὰ τοὺς νεωτάτους Ἄγγλους περιηγητάς, ὑπὸ τοῦ κ. Α. Ι. Τ. — Μήτηρ συνιστῶσα τῇ ἑαυτῆς θυγατρὶ τὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιμέλειαν, ἐκ τοῦ γερμανικοῦ, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Κ. Σπαθάκη. — Ταξείδιον ἀναπαυτικόν, ἐκ τοῦ γερμανικοῦ, ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Καρολίνας Δὲ-Κελδράϊχ. — Περὶ Ἀστρολογίας, ὑπὸ τοῦ κ. Α. Ἀγαθονίκου. — Ἔρωτος ἐμπνεύσεις, ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ὑπὸ τοῦ κ. Λάμπρου Ἐνυάλη. — Ἡ ἐλευθέρα τεκτονικὴ (μασωνισμός), ὑπὸ ***. — Ἐπεισόδιον τῆς ἱσπανικῆς ἱστορίας, ὑπὸ τοῦ κ. Εὐγ. Γ. Ζαλοκώστα. — Τὸ συμπεθερικόν, μῦθος Εὐρυτανίας, ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Δὲ-Κελδράϊχ. — Θρησκευτικαὶ ἑορταὶ καὶ δημώδεις πανηγύρεις ἐν Ἰταλίᾳ, κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Π. Γεωργαντοπούλου. — Ποιήσεις: — Τὸ παραμύθι τῆς Σταχτοπούτας. — Ἀνθύλλιον μαραμμένον. — Ἐαρινὴ ἑσπέρα εἰς τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — Ἡ Μεσόγειος. — Εἰς τὸν πατέρα μου. — Ἡ μανούλα. — Ἀνάμνησις. — Charades. — Ἀπογραφικὰ καὶ Ἐθνολογικά: — Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος. — Γενεαλογικὸς πίναξ τῶν ἐπισημοτάτων βασιλευουσῶν οἰκογενειῶν. —

1994. Μεσσηνιακὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1880. Ἔτος Α'. Ἐκδίδοται τῇ φροντίδι Ι. Π. Παρασκευοπούλου, δαπάνῃ Γ. Α. Μιχαλακέα καὶ ἀδελφοῦ. Ἐν Καλάμαις, τύποις Γ. Α. Μιχαλακέα καὶ ἀδελφοῦ, 1880, 8ον σ. 140, δρ. ν. 1. 50, δεδεμένον δρ. ν. 2. — Περιεχόμενα: — Μέρος Α'. — Ἑορτολόγιον τῶν Ἐθνικῶν, Βασιλικῶν καὶ Θρησκευτικῶν ἑορτῶν. — Ἀναχωρήσεις τῶν Ταχυδρομείων ἐξ Ἀθηνῶν — Δρομολόγιον καὶ ναῦλοι τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀτμοπλοϊκῶν Ἑταιριῶν. — Ἐποχαί. — Ἐκλείψεις. — Πασχάλιον. — Πίναξ χαρτοσήμου. — Μηνολόγιον. — Μέρος Β'. — Πρόλογος. — Τρεῖς μάχαι τῶν Μανιατῶν κατὰ τῶν Ἀράβων ἐν ἔτει 1826 ὑπὸ ***. — Περὶ θανατικῆς ποινῆς ὑπὸ Ν. Ι. Καραγιαννάκη. — Ἡ κυρία Στάελ ὑπὸ Αἰκ. Ι. Ζάρκου. — Περὶ ἐμπορίου, ὑπὸ Σ. Ἀλούπη. — Ὁ Κικέρων, ὁ θάνατος, καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ ὑπὸ Ν. Στρατηγοπούλου. — Ἡ μήτηρ. — Ὑπόμνημα περὶ Νέδοντος. — Αὐτὰ Ῥόζα — Περὶ Καλαμάτας ὑπὸ Π. Κουτήφαρη. — Ἀπὸ 'κεῖνο 'ποῦ δὲν ἔχουμε ὑπὸ Ι. Π. Π. — Ἔρως καὶ ἄλγος. — Φύρδην, Μίγδην. — Ποιήσεις.

1995. Πανελλήνιον Ἡμερολόγιον, ὑπὸ Σωκράτους Α. Παρασυράκη. Ἐν Λονδίνῳ, 1880. Τιμᾶται 10 σελίνια καὶ 6 πένας.

1996. Προφητικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία τοῦ βισέκτου ἔτους 1880 μετὰ εἰκονογραφιῶν. Ἔτος ΙΣΤ'. Δαπάνῃ τῶν ἀδελφῶν Δεκάστα βιβλιοπωλῶν ἐν Κων/πόλει. Ἀθῆναι, 1879, 8ον, σ. 39.

1997. Τῶν ἐτῶν πάντων Ἡμερολόγιον ὑπὸ Οὔτινος. Ἐν Ἀθήναις, 1880.

1998. Ἡμερολόγιον «Ραμπαγᾶ» 1880. Ἐν Ἀθήναις, φρ. ½.

1999. Ἡμερολόγιον «Νέων Ἰδεῶν» 1880. Ἐν Ἀθήναις, 16ον, σ. 48, λ. 20.

2000. Ἐπινομὶς τῶν «Μουσῶν» 1880. Ἐν Ἀθήναις, φράγκα 2.

2001. Προφητικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία τοῦ βισέκτου ἔτους 1880. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῶν Καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, δρ. 1.

2002. Τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία προφητικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1880, ὑπὸ Δ. Μ. Ἐν Ἀθήναις, δραχ. 1.

2003. Ἡμερολόγιον τῆς «Ηρωΐας» τοῦ 1880. (Ημίφυλλον).

2004. Ἀχαϊκὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1880, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν ἐν Πάτραις βιβλιοπωλῶν Β. Σεκοπούλου καὶ Δ. Γ. Μητροπούλου. Ἐν Ἀθήναις, 1880, τιμ. δραχμῆς.

2005. Τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία ἐτήσιον Ἡμερολόγιον τοῦ 1880, ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Γ. Α. Μ. Ἐν Ἀθήναις, 1880, τιμ. δρ. ν. 1.

2006. Γραφικὸς Χρόνος, ἤτοι Ἡμερολόγιον τοῦ δισέκτου ἔτους 1880. Ἐκδίδοται ὑπὸ Ἱπποκρ. Μαργαρίτου καὶ Σας. Τύποις Κ. Πληθωνίδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1879. Τιμὴ ½ μετζιδιέ.

2007. Ἀθηναϊκὸν Ἡμερολόγιον τοῦ δισέκτου ἔτους 1880, ἐμπεριέχον ἑορτολογικὸν πίνακα τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ δόγματος καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς αἱρέσεως, ὑπὸ Φραγ. Πρίντεζη, τηλεγραφητοῦ. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξάνδρη, 1879, 8ον, σ. 192. Τιμᾶται δρ. ν. 2.

2008. Μηνολόγιον τοῦ ἔτους 1880. Ἐν Βενετίᾳ, λ. 70.

2009. **L'Archéologie. Leçon prononcée le 5 Décem. 1879 à l'ouverture du cours des antiquités grecques et latines par Jules Martha, Maître de Conférences à la Faculté des Lettres de Montpellier.** Montpellier 1879 σλ. 30. Δὲν εἶνε πολὺς χρόνος, ἐξ οὗ ὁ γράψας τὸ ἀνωτέρω εἰσιτήριον μάθημα κ. J. Martha, τὰ νῦν maître de conférences ἐν τῇ Σχολῇ τῶν γραμμάτων τοῦ Μονπελιέ, κατέλιπε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἀθήνας, ἔνθα διετέλει ὢν ἑταῖρος ἐκ τῶν διακεκριμένων τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, εἰς ἣν γνωστὸν εἶνε ὅτι πολλὰ ὀφείλει ἡ ἐπιστήμη τῆς ἀρχαιότητος καθ' ὅλου, μάλιστα δὲ ἡ κυρίως λεγομένη ἀρχαιολογία. Ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ αὐτοῦ μαθήματι ὁ κ. Martha πρῶτον μὲν δίδει ἀκριβέστατον διάγραμμα τῆς ἀρχαιολογίας καθ' ὅλου καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς ἰδίᾳ καὶ εἰκονίζει γραφικῶς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀρχαιολογίας ἐπὶ τῶν ἄλλων τῆς ἐκκρίτου φιλολογίας κλάδων, ἔπειτα δὲ δι' ὀλίγων, ἀλλὰ περιεκτικωτάτων περιγράφει τὴν ἱστορίαν αὐτὴν τοῦ μαθήματος ἀπὸ τοῦ ιϛ' αἰῶνος, τὴν πρώτην ἀρχὴν καὶ μόρφωσιν τῆς ἀρχαιολογίας ὡς ἐπιστήμης ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Βιγκελμάννου καὶ τὰς νεωτέρας καὶ νεωτάτας τῆς ἐπιστήμης ταύτης προόδους ἀπὸ τῶν χρόνων μάλιστα καθ' οὓς ἀνέστη εἰς βίον ἐλεύθερον ἡ Ἑλλάς. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ μάθημα, οὗτινος ἡ διδασκαλία ἀνετέθη τῷ κ. Martha δὲν περιλαμβάνει, φαίνεται, τὸν δημόσιον καὶ τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ τὰς θρησκευτικὰς λεγομένας ἀρχαιότητας τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἀλλὰ τὰς εἰκαστικὰς ἀρχαιότητας (ἀρχιτεκτονικήν, γλυπτικήν, γραφικήν, νομισματολογίαν κλπ.) καὶ τὴν ἐπιγραφικήν, περὶ ταῦτα δὲ καὶ περιστρέφεται ὁ λόγος ἐν τῷ εἰσιτηρίῳ τούτῳ μαθήματι. Ἐν τέλει προσθεὶς τινα καὶ περὶ μεθόδου ἐπιστημονικῆς ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ ἐκθέτει τὸ πρόγραμμα οὕτως εἰπεῖν τῶν παραδόσεών του ὁ νεαρὸς καθηγητὴς ὡς ἑξῆς: «Περιορίζων ἐμαυτὸν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔν τινι μόνον περιοχῇ τῆς ὅλης ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης, ἧς ἀνωτέρω διέγραψα τὴν ἔκτασιν, πράττω σύμφωνα πρὸς ὅσα περὶ μεθόδου ἔλεγον. Θὰ συμμελετήσωμεν δηλαδὴ ἐρῶτο τὰς ἀττικὰς ἐπιγραφάς, διακρίνοντες αὐτὰς χρονολογικῶς, συγκρίνοντες αὐτὰς πρὸς

Digitized by Google

ἀλλήλας ἵνα διαχωρίσωμεν τὰς ὁμοειδεῖς ἀπὸ τῶν ἑτεροειδῶν καὶ τέλος ὑπομνηματίζοντες αὐτάς. Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἡ φαινομένη σύγχυσις τῶν λεπτομερῶν παρατηρήσεων θὰ διασκεδασθῇ καὶ θὰ ἴδητε σχηματιζομένην τὴν εἰκόνα τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν καθιδρυμάτων τῶν Ἀθηναίων. Δὲν σᾶς ἀποκρύπτω ὅτι ἡ τοιαύτη ἀκριβὴς μελέτη τῶν ἀρχετύπων μνημείων θὰ ἦνε χαλεπή· ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐξ ὑμῶν, οὓς δὲν ἐκφοβίζει ἡ δυσχέρεια αὕτη θὰ ἔχωσιν ἀρκοῦσαν τῶν μόχθων των ἀμοιβὴν τὴν σεμνὴν ἐκείνην εὐχαρίστησιν, ἣν πάντοτε αἰσθάνεταί τις ὅταν εἰλικρινῶς ἀναζητῇ καὶ ἀνευρίσκῃ μίαν ἀλήθειαν· ὅσον πλειότερον ἐπίμοχθος ὑπῆρξεν ἡ ἀναζήτησις τόσον μεγαλειτέρα εἶνε ἡ εὐχαρίστησις. Δὲν τολμῶ οὐδὲ νὰ ἀναλογισθῶ ὅτι θὰ ἔχω τὴν δύναμιν νὰ παραστήσω ζωντανὰ ἐνώπιόν σας τὰ νεκρὰ τῶν Ἀθηνῶν καθιδρύματα. Πρὸς τοῦτο δὲν ἐπαρκεῖ ἡ ἐπιστήμη, εἶνε ἀνάγκη φαντασίας, ἀλλ' αὕτη δὲν ἐδόθη εἰς πάντας, ἀντὶ δὲ φαντασίας φέρω πρὸς ὑμᾶς ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ζωηρὰν καὶ τὰς ἀναμνήσεις τὰς ἔτι νωπὰς πολυχρονίου διατριβῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος.» Σ. Κ. Σ.]

Ἐκ τοῦ Γεν. Ἰσολογισμοῦ τῆς 6' ἑξαμ. 1879 τῆς

ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐνεργητικὸν

Ταμεῖον εἰς μεταλλικὸν............	δρ.	19 123 174.74
Τραπεζ. γραμμ. Ἰονικῆς Τραπέζης...	»	494 676.—
Ἐξωτερ. λ/σμοί. Μεταλλ. διαθ. ἐν ὄψει	»	1.699 688.43
Δάνειον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν........	»	11 585.446.49
Προεξοφλήσεις....................	»	27 064 631.11
Χορηγ. ἐπὶ προσ. ἐγγ. καὶ ἐνεχ. τίτλων	»	8 826 847.33
Ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐνεχύρῳ...........	»	43 061.582.71
Ἐπὶ διαφόροις ὅροις..............	»	17.708.743.—
	»	129.564.789.81

Παθητικὸν

Κεφάλαιον μετοχικὸν..............	δρ.	18.000 000.—
Ἀποθεματικὸν....................	»	12.630.000.—
Τραπεζικὰ γραμμάτια..............	»	51.510.878.60
Καταθέσεις ἄνευ τόκου............	»	3.821.975.69
Ὅμοιαι ἐπὶ τόκῳ..................	»	32.689 687.03
Ὅμοιαι Ταμιευτηρίου..............	»	588.131.17
Μέρισμα τῆς Β' ἑξ. 1879 πρὸς δρ. 124	»	2.232.000.—
Διάφορα..........................	»	8 092.117.32
	»	129.564.789.81

Καθαρὰ κέρδη Β' ἑξαμ. 1879 δρ 2 528.814.13. Ἐκ τούτων δρ. 2 374.970 διετέθησαν κατὰ τὴν ἑξαμηνίαν ταύτην, δρ. δὲ 153 844.13 ἀφέθησαν εἰς τὴν ἑπομένην. Τὸ διανεμητέον μέρισμα τῆς ἑξαμηνίας ταύτης, ἐκ δραχ. 124, πληρώνεται ἀπὸ τῆς 15 Ἰανουαρίου.

Ἡ Διοίκησις τῆς

ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

δηλοποιεῖ

ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Γεν. Συμβουλίου συγκαλεῖται τὴν 11 Φεβρουαρίου 1880 ἐν τῷ καταστήματι τῆς Τραπέζης ἡ ἐτησία τακτικὴ συνέλευσις τῶν μετόχων, εἰς ἣν παρακαλοῦνται νὰ παρευρεθῶσιν οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 47 τοῦ Καταστατικοῦ δικαιούμενοι νὰ μετάσχωσιν αὐτῆς μέτοχοι καὶ οἱ τῶν ἀπόντων τοιοῦτων ἀντιπρόσωποι.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1879.

Ὁ Διοικητὴς Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Μ. Ῥενιέρης Π. Διομήδης.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ
Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 28.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

[Ταχυδρομικὰ ἑνὸς τόμου διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν: Ἀδέτου λεπτὰ 60, δεδεμένου λεπτὰ 80].

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[3 Ἰανουαρίου 1880.]

Τὸ ἑσπέρας τῆς 30 Δεκεμβρίου ἐγένετο ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἡ κατὰ τὸ σύνηθες διανομὴ τῶν δώρων τοῦ νέου ἔτους. Τὴν μικρὰν οἰκογενειακὴν ταύτην τοῦ παρθεναγωγείου τελετὴν ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των αἱ Α.Α. Μ.Μ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα, ἥτις ἰδίᾳ χειρὶ διένειμεν εἰς τὰ κοράσια τὰ δῶρα αὐτῶν.— Τῇ 1 Ἰανουαρίου ἐτελέσθη ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως δοξολογία ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ νέου ἔτους. Αἱ Α.Α. Μ.Μ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων μετέβησαν τὴν 10 π. μ. εἰς τὸν ναόν, ἔνθα παρῆσαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων Δυνάμεων, οἱ ὑπουργοί, τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς καὶ πάντες οἱ ἐν τέλει. Τὸ ἑσπέρας ἐδόθη ἐν τοῖς ἀνακτόροις μέγας χορός. — Διὰ Β. Δ. ἀνεβλήθη ἡ ἐφαρμογὴ τῆς νομισματικῆς συμβάσεως διὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1881.—Κατὰ τὸν «Γενικὸν πίνακα τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Κράτους διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ 1880»,

τὰ μὲν ἔσοδα προϋπολογίζονται εἰς	δρ.	45,816,457.—
τὰ δὲ ἔξοδα » »	»	56,068,872.33
Ἔλλειμμα	»	10,252,415.33

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀφαιροῦνται α') ἡ προϋπολογιζομένη πρόσοδος ἐκ τῆς καταναλώσεως τοῦ φόρου τοῦ καπνοῦ κατὰ τὸ εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβληθησόμενον νομοσχέδιον δραχμ. 2,000,000, β') ἐκ τῆς προϋπολογιζομένης αὐξήσεως τῶν τελωνιακῶν τελῶν κατὰ τὸ ὑποβληθησόμενον περὶ αὐξήσεως τοῦ τελων. δασμολογίου νομοσχέδιον δρ. 1,700,000, ἤτοι πιθανὸν ἔλλειμμα τῆς χρήσεως 1880 δρ. 6,552,415.33.— Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ «Ἑλληνικ. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι χριστιανῶν προσφύγων», συγκείμενον ἐκ τῶν κκ. Μ. Ῥενιέρη, προέδρου, καὶ τῶν Χ. Πρετεντέρη Τυπάλδου, Μ. Μελᾶ, Η. Παπαηλιοπούλου, Α. Συγγροῦ, Α. Σιμοπούλου, Π. Σούτσου, Κ. Δηλιγιάννη, Ι. Βούρου καὶ Γ. Κοζάκη Τυπάλδου, διὰ θερμῆς ἐπικλήσεως ἀποτείνεται πρὸς τὸ ἔθνος ζητοῦν συνδρομὰς ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν προσφύγων, διότι ἐξήντλησεν ὅσα εἶχε χρηματικὰ μέσα πρὸς τὸν μέγαν φιλανθρωπικὸν σκοπόν του. Ὁ «Ἑλληνικὸς Ἐρυθροῦς Σταυρὸς» διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης, ἐδαπάνησε δὲ μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον φράγκων πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀτυχῶν θυμάτων τοῦ τελευταίου πολέμου. Δέχεται δὲ συνδρομὰς εἰς χρήματα καὶ εἰς εἴδη στελλόμενα εἰς τὰς ἑπομένας διευθύνσεις (ἐν Ἀθήναις) κ. Μ. Ῥενιέρην, κ. Χ. Πρετεντέρην Τυπάλδον, κ. Μ. Μελᾶν, κυρίαν Ἑλένην Θεοχάρη, Μεγάλην Κυρίαν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, κυρίαν Ἑλένην Ν. Μαυροκορδάτου. — Ἐνώπιον τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ τοῦ δημάρχου Ἀθηνῶν κ. Δ. Σούτσου ἐνηργήθη ἐσχάτως ἡ δημοπρασία τοῦ δημοτικοῦ φόρου ἐπὶ τῶν ὠνίων καὶ ἐμπορευμάτων τοῦ 1880 καὶ κατεκυρώθη ἀντὶ δραχμῶν 671,000. Πέρυσι, ἐπὶ τῆς δημαρχίας τοῦ πρώην δημάρχου κ. Π. Κυριακοῦ ἡ ἐνοικίασις κατεκυρώθη ἀντὶ μόνον δραχ. 406,000! — Κρούσματα εὐλογίας ἀνεφάνησαν ἐν Ἀθήναις. Ἕνεκα δὲ τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ τῶν εἰς Κάνθαρον μεταφερομένων εὐλογιώντων, ἀνερχομένων μέχρι τοῦδε εἰς 20, συνέστη αὐτόθι νοσοκομεῖον· ἐν αὐτῷ ἀπεβίωσε νοσηλευομένη τις γυνή.—Ἐν Ἀθήναις ἐπικρατεῖ δριμύτατον ψῦχος, τὴν 30 δὲ Δεκεμβρίου κατέπεσε χιὼν λευκάνασα τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν.— Κατὰ τὸ 1879 κατέπλευσαν εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀπέπλευσαν 12,000 περίπου πλοῖα, πλὴν 800 ὁλκάδων καὶ λέμβων. — Ἀπεβίωσεν ἐν Σύρῳ ὁ Παναγιώτης Καλουτᾶς, ἀνὴρ δι' ὅλου τοῦ βίου ἐργασθεὶς καὶ προαγαγὼν τὴν βυρσοδεψικὴν βιομηχανίαν.— Ἡ νόσος διφθερῖτις ἐνέσκηψεν αὖθις εἰς Χαλκίδα, ἀπεβίωσαν δ' ἐκ ταύτης δύο παῖδες.— Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ Θ. Λεονάρδος ἐπὶ μακρὰ ἔτη διατελέσας γενικὸς διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων τοῦ κράτους. — Συμφώνως πρὸς τοὺς ὑποβληθέντας εἰς τὴν Βουλὴν προϋπολ. τῶν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπουργείων τοῦ 1880 ἡ μὲν δύναμις τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ ἀνέρχεται ἐν ὅλῳ εἰς 15,997 ἄνδρας, (ἀξιωματικοὶ 1.062, ὑπαξιωματικοὶ 3.148, μουσικοὶ 537, στρατιῶται 11 098, γραμματεῖς 2, ὑπογραμματεῖς 4, γραφεῖς 4, καθηγηταὶ 13, διδάσκαλοι 9, μαθηταὶ 110) ἡ δὲ δύναμις τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ εἰς 1828 ἄνδρας, (185 ἀξιωματικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ καὶ διαθεσιμότητι, 9 ἐν ἀργίᾳ, 265 ὑπαξιωματικοί, 64 πολιτικοὶ ὑπάλληλοι, 37 μηχανικοί, 105 θερμασταί, 1.032 ναῦται, 91 τεχνῖται καὶ 4 μαθηταί).

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

3 Ἰανουαρίου 1880 — 3 Ἰανουαρίου 1880

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	34,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	283
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	291
26 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 388
4 » »		16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	277 1/2
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 194
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	39 2 1/2	500	394

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,420
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	175	159 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.75	100	φ. 118
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 91

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 29.25

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως καὶ 4 μην. δρ. 1.16 1/2.—Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 115 1/2.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ. 23.05
Λ. Στερλ.	» 29.—
Λ. Ὀθωμ.	» 26 35
Αὐστρ. Φλ.	» 14.
Ἀρ. 5φρα.	» 5.70
Ἀρ. φράγ.	» 1.18

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 8 %.

* ἀπὸ ἀρ. 1 — 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 60,000—100,000 » 9. »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (21 Δεκεμβρίου). —Ἐμπ. 28-80-90.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (22 Δεκεμβρίου) 28.80-90.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (2 Ἰανουαρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	33 1/4
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	260
» » » 8 %..	»	250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	86
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/2 - 109 35/40
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23 - 23.07 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 2/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 21/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (24 Δεκεμβρίου)		**ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (2 Ἰανουαρίου)	
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	116.95	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	116.75
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.30	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.25
Εἰκοσάφραγκον »	9.31	Εἰκοσάφραγκον »	9.30
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »		Ἀργυρᾶ φιο. 100.	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Ἰανουαρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 3 %) φρ. 25.19 1/2-25.24 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436. 2.50 κέρδος ‰
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 120—130 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 3 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α Α. Ρ. Μαριανούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν — κκ. Δ. Β. Μασσαλίαν. Ἐλήφθη σημείωσις—κ. Κ. Σ. Πλὴν τοῦ δημοσιευθέντος, καὶ τοῦ ἑπομένου τοῦ κ. Σ. Καρύδου, οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν:

Καλὲ τί βαρὺς χειμῶνας μᾶς ἐπλάκωσεν ἐφέτος!
Ὅλους θέλει νὰ μᾶς ρίψῃ εἰς τὸ στρῶμ' ἀνεξαιρέτως.
Γκοὺχ καὶ γκοὺχ ὁ ἕνας βήχει καὶ ὁ ἄλλος τουρτουρίζει·
Τοῦ ἑνὸς ἡ μύτη στάζει καὶ τοῦ ἄλλου κοκκινίζει.
Τὸν ἑσπερινὸν διαβάζουν οἱ παπάδες εἰς τὸ σπίτι κτλ.

κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. Ὁ ἐνταῦθα κ. Σ. Α. μᾶς ἐπλήρωσε τὰ 260 φράγκα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἀδιαλείπτους ὑμῶν προσπαθείας πρὸς διάδοσιν τοῦ φύλλου μας.—κ. ***. Πάτρας. Παρὰ τοῖς Τούρκοις ὁ δικηγόρος λέγεται σερέτης. Παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ ἡ λέξις σερέτης σημαίνει στρεψόδικος......Φιλομήρῳ. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.—Καν Α. ** βιβλία. Πλουσίαν συλλογὴν εὑρίσκετε παρὰ τῷ κ. Βίλμπεργ —κκ. Σ. Κ. καὶ Ε. Λ. Παρισίους, Φ. Μ. Π. καὶ Π. Ρ. Λονδῖνον, Σ. Κ. Γενούην, Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Ε. Γ. Λυών, Α. Α. Στρασβοῦργον, Σ. Β. Τεργέστην, Π Ο, Ι. Δ, Μ. Κ, Κ. Κ, Ν. Ρ, Α. Σ, Γ. Τ, Δ. Ρ, Ι. Μ, Π. Κ. Γέϊσκ, Ο. Ρ. Νανσύ, Ἀναγνωστήριον «Βενιαμίν» Πλωμάριον, Δ. Π. Α. Βαρκελόνην, Γ. Δ. καὶ Ι. Γ. Κωνσταντινούπολιν, Α. Ε. Μόναχον, Μ. Ε. Αὐλῶνα, Α. Η. Χανία, Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν, Δ. Μ, Χ. Ε. Λ, Δ. Κ. Β, Ι. Μ, Ι. Δ, Μ. Π, Α. Κ, Π. Μ, Μ. Α. Σύρον, Σ. Κ. Θ, Δ. Σ, Κ. Φ, Γ. Κ. Τ, Ν. Π, Λ. Σ, Α. Μ. Κ. Πάτρας, Ν. Σ. Σπέτσας, Δ. Π. Μ. Ἄμφισσαν, Α. Σ. Π. καὶ Β. Χ. Αἴγιον, Ν. Ν. Κάρυστον, Δ. Δ. Δ. Ζάκυνθον, Σ. Θ. Ἰθάκην, Δ. Σ. Λευκάδα, Σ. Π. Λ. Σπάρτην, Κ. Ι. Μεσολόγγιον, Γ. Χ, Κ. Χ, Σ. Σ. Καλάμας, Ν. Κ. Π. Κυδωνίας, Ἀδελφ. Π, Γ. Α. Π, Θ. Ν, Ἀναγνωστικὴν Ἑταιρίαν Κέρκυραν, Κ. Δ. Λ. Ἀργοστόλιον, Ι. Π. Μ. Τρίπολιν, Ἀδελφ. Μ, Α. Π, Α. Ρ, Α. Ρ, Ι. Π, Ν. Κ. Πειραιᾶ, Ὑποκαταστήματα Ἐθνικῆς Τραπέζης Σύρου καὶ Χαλκίδος, Κυρίας Α. Α. Π. Στυλίδα, Δ. Ζ. Κέρκυραν, Ε. Κ. Καλάμας· Ἐλήφθησαν κ. Δ. Γ. Κ. Καλάμας. Ἡ συνδρομὴ ἀποστέλεται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας.—κ. Σ. Μ. Σύρον, Ἀπεστάλησαν παρὰ τοῦ αὐτόσε Ὑποκ. Ἐ. Τ.—κκ. Γ. Χ. καὶ Π. Χ. Μαριανούπολιν. Ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κ. Σ. Α. Ρ.—Προξ. τῆς Ἑλλάδος Ὀδησσὸν, κ. Δ. Γ. Μ. Βερδιάνσκαν. Τῇ 5 ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—Συνδρομητῇ. Οὐδὲν ἄλλο ἔχετε νὰ πράξητε ἢ νὰ θέσητε ἐντὸς φακέλλου τὸ ἐπισκεπτήριόν σας καὶ ν' ἀποστείλητε αὐτὸ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Ἐὰν δέ, ὡς οἱ Γάλλοι, ἀγαπᾶτε τὴν οἰκονομίαν, δύνασθε ν' ἀφήσετε ἀνοικτὸν τὸν φάκελλον καὶ ἐπ' αὐτοῦ τότε θέττετε γραμματόσημον 5 λεπτῶν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

967.

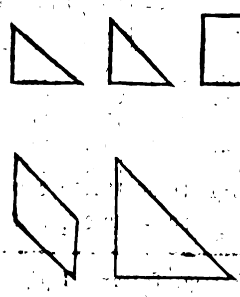

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων νὰ σχηματισθῇ τὸ ἑπόμενον σχῆμα.

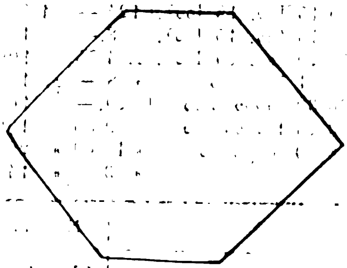

968.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

Α	Α	Α	Α
Α	Η	Η	Λ
Μ	Ο	Σ	Σ
Σ	Σ	Χ	Χ

Διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων σχημάτισον κυβόλεξιν, ἐν ᾧ ν' ἀναγινώσκονται καθέτως καὶ ὁριζοντίως τέσσαρες λέξεις.

969.

Διὰ τῶν λέξεων ras, eçoi σχημάτισον ἱστορικόν τι ὄνομα.

ΛΥΣΕΙΣ

957. Ἡ λέξις bas-bleu λέγεται ἐν τῇ γαλλικῇ σκωπτικῶς ἐπὶ τῶν γυναικῶν, ὅσαι φιλολογικὴν δόξαν ἐπιδιώκουσαι καταγίνονται εἰς ἐργασίας πνευματικάς, ἐπιζητοῦσαι διὰ τῆς ἐκδόσεως συγγράμματός τινος νὰ ἀποκτήσωσι τίτλον συγγραφέως. Λέγων ὁ Γάλλος, C'est un bas bleu ἢ Ce sont des bas-bleus ἐννοεῖ τὰς φιλολογικὰς ἀξιώσεις ἐχούσας κυρίας. Περὶ τῆς ἀρχῆς δὲ τῆς λέξεως ὑπάρχει ἀμφισβήτησις καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Γάλλοις. Οἱ μὲν αὐτῶν ἰσχυρίζονται ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἔλαβεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα ἡ λέξις blue-stocking (κυανῆ περικνημὶς [κάλτσα]) ἦτο ἤδη ἐν χρήσει πρὶν ἢ καθιερωθῇ ἐν τῇ γαλλικῇ ἡ bas-bleu. Τὸν ἰσχυρισμὸν δ' αὐτῶν στηρίζουσιν ἐπὶ τῆς ἑξῆς ἀφηγήσεως: Ἡ κατὰ τὴν προτελευταίαν ἑκατονταετηρίδα ἐν Λονδίνῳ ζήσασα διάσημος λαίδη Montague εὐχαριστεῖτο νὰ παρέχῃ τὸν οἶκον αὐτῆς ἐντευκτήριον εἰς πάντα τὰ ἔξοχα πνεύματα τῆς ἐποχῆς, πᾶς δὲ εἰς Λονδῖνον ἐρχόμενος διάσημος ἐν τοῖς γράμμασιν ἢ τῇ ἐπιστήμῃ ἀνὴρ ὡδηγεῖτο ἀμέσως ἵνα συστηθῇ εἰς τὴν φιλολόγον δέσποιναν. Συνέβη δέ ποτε διάσημος ξένος ἐπιστήμων ἀποβιβασθεὶς εἰς Λονδῖνον νὰ μὴ συναινῇ νὰ παρουσιάσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν λαίδην Montague ἅμα τῇ ἀφίξει του ἐπὶ προφάσει ὅτι ἔφερεν ἔτι τὰ ὁδοιπορικά του ἐνδύματα. Ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ λέγεται εἰποῦσα ἡ λαίδη Montague ὅτι οὐδαμῶς ἦτο χρεία τόσης λεπτολογίας περὶ τὴν ἐθιμοτυπίαν, καθόσον εἰς αὐτὴν ἠδύνατό τις νὰ παρουσιασθῇ φορῶν ἔτι καὶ κυανὰς περικνημῖδας, même en bas bleus. Οὕτως ἡ φράσις λαβοῦσα ἀρχὴν καθιερώθη ἔκτοτε λεγομένη, ὡς εἴπομεν, ἐπὶ τῶν φιλολόγων γυναικῶν. Τοιαύτην ἔνιοι τῶν Γάλλων δίδουσιν ἐξήγησιν εἰς τὴν ἔτι καὶ νῦν ἐπικρατοῦσαν χρῆσιν τῆς λέξεως. Ἄλλοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Philarète Chasles, ἀνάγουσι τὴν ἀρχὴν τῆς λέξεως εἰς ἄλλην περίστασιν, σχετικὴν ὅμως καὶ ταύτην πρὸς τὸν βίον τῆς προμνησθείσης διασήμου Ἀγγλίδος. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην γνώμην ἡ περὶ ἧς πρόκειται φράσις ὀφείλει τὴν γέννησίν της εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ ἄγγλου ποιητοῦ Ἀλεξ. Πὼπ κατὰ τῆς λαίδης Montague, ἥτις ἀπέκρουσε τὰς ἐπανειλημμένας ἐρωτικὰς φιλοφροσύνας τοῦ ποιητοῦ, σφοδρότατα αὐτῆς ἐρασθέντος. Ἐν τῇ ἀγανακτήσει αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀποκρούσει τοῦ ἔρωτός του ὁ οὕτω περιφρονηθεὶς μουσόληπτος ἐραστὴς παρετήρησεν ὅτι ἡ σκληρόκαρδος λαίδη πρῶτον μὲν δὲν ἐφρόντιζε πάντοτε περὶ τῆς καθαριότητος τῶν χειρῶν της, ἔπειτα ὅτι συχνὰ ἐφόρει κυανὰς περικνημῖδας. Ἐκ τούτων λοιπὸν ἀφορμὴν λαβὼν συνέταξε κατ' αὐτῆς ἐκδικούμενος τὸ ἀκόλουθον γαλλικὸν δίστιχον·

Mon adorée a l'art de charmer les humains;
Elle n'a pas celui de se laver les mains!

καὶ ἐφρόντισε νὰ διαδώσῃ αὐτὸ εἰς εὐρύτατον κύκλον, τὴν δὲ δοῦσαν ἀφορμὴν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ διστίχου ἀπεκάλει τοῦ λοιποῦ κυρίαν τῶν κυανῶν περικνημίδων. Τὸ σκωπτικὸν παρωνύμιον ἐθεωρήθη εὐφυὲς καὶ οὕτως ἔκτοτε καθιερώθη εἰς χαρακτηρισμὸν τῶν φιλολόγων γυναικῶν.

***

958.

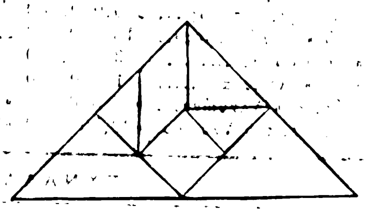

959.

Ι	Α	Σ	Ω	Ν
Α	Γ	Α	Ν	Η
Σ	Α	Ν	Ι	Σ
Ω	Ν	Ι	Θ	Σ
Ν	Η	Σ	Σ	Α

960.

Charlemagne.

961.

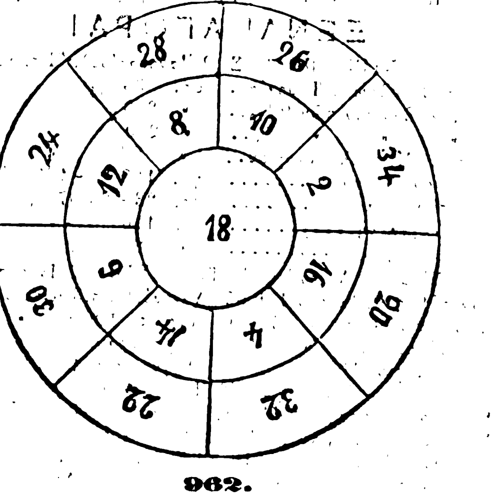

962.

Βούδας (Βοῦς-δᾴς)

963.

Πῆτα (ἦτα, βῆτα, ζῆτα, θῆτα)

964.

P	E	S	E	R
E	C	O	L	E
S	O	L	O	N
E	L	O	G	E
R	E	N	E	E

965. Que-deux-mis-air-sur-sept-ter.—**966.** Calendrier (Élie, nadir, Icare, Ain, Dile, Eridan, Racine, rire, Lerne, écrin, rien, air, Léda, crin, caire, Caen, lierre, Cadi, Dace, raie, dîner, rendre, cèdre, carlin, arc, lance, renard, Eden, cire).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

Αριθ. 211 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 13 Ἰανουαρίου 1880

ΣΦΡΑΓΙΣ
τοῦ Γενικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Οἰκονομίας
ἐν ἔτει 1823.

Διακεκριμένος λόγιος καὶ τῆς Ἑστίας σεβαστὸς φίλος ἀπέστειλεν αὐτῇ τὴν κατωτέρω διατριβὴν συνοδεύσας αὐτὴν διὰ τῆς ἑπομένης ἐπιστολῆς: «Διεξελθὼν τὰς γενομένας συζητήσεις κατὰ τὸν παρελθόντα ὀκτώβριον ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῶν ἐργατῶν, ἀπέσπασα τὸν λόγον τῆς κυρίας Hubertine Auclert, ἀξιούσης νὰ καθιερώσῃ τὴν τῶν δύο φύλων ἄκραν ἰσότητα.

»Πέμπω λοιπὸν πρὸς ὑμᾶς αὐτὸν μετά τινων συνοπτικῶν παρατηρήσεων ὡς ἐλάχιστον δῶρον τοῦ νέου ἔτους». Σ. τ. Δ.

Ἡ ἀντιπρόσωπος τοῦ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΦΥΛΟΥ

Διερευνῶντες τὴν φύσιν τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν προτερημάτων ἐξόχων τινῶν γυναικῶν, ὧν τὰ ὀνόματα ἐπαναλαμβανόμενα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν, διατηροῦσιν ἀνθηρὰν καὶ ἀκμαίαν τὴν μνήμην αὐτῶν, ἀνευρίσκομεν ὅτι αἱ μὲν ἐδοξάσθησαν ἕνεκα τῆς ἐξόχου ἀξίας τῶν φιλολογικῶν ἔργων αὐτῶν ἢ τῆς ποιητικῆς αὐτῶν φαντασίας, ὡς ἡ Σαπφὼ, ἡ ἐπονομασθεῖσα δεκάτη Μοῦσα, ἢ ἡ Ὑπατία ἡ περιώνυμος θυγάτηρ τοῦ Θέωνος, καὶ κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ἡ Sevigné καὶ ἡ Stael, αἱ δὲ ἕνεκα τῆς ἀπαραμίλλου καλλονῆς καὶ χάριτος αὐτῶν, ὡς ἡ Μιλησία Ἀσπασία, ἡ καταγοητεύσασα τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἐμβριθεστέρων φιλοσόφων καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἢ ἡ Recamier, ἥτις καὶ αὐτοῦ τοῦ Ταλλεϋράνδου ἐδυνήθη νὰ μαλακύνῃ τὴν καρδίαν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν γυναικῶν, αἵτινες διέπρεψαν ἐν τῷ πνευματικῷ ἢ ἰδιωτικῷ βίῳ, ἡ ἱστορία ἀναγράφει οὐκ ὀλίγα ὀνόματα γυναικῶν μεγαλοφυῶν ἢ μεγαλουργῶν, ὡς λ. χ. τὸ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Ῥωσσίας καὶ τὸ τῆς Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας, ἢ γυναικῶν ὡς ἐκείνων, ὧν τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ διάσημος τῆς Γαλλίας φιλόσοφος Cousin, αἵτινες διά τε τῆς γοητείας τοῦ προσώπου των, τῆς ῥαδιουργίας καὶ πολυπραγμοσύνης, ὧν τὴν σκόπιμον χρῆσιν ἐξέμαθον ἐν τῇ σχολῇ τῶν αὐλικῶν τῆς παλαιᾶς μοναρχίας τῶν Γάλλων, ἐπέδρασαν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν φορὰν τῶν πολιτικῶν συμβεβηκότων τῆς ἐποχῆς αὐτῶν.

Ἀλλ' ἡ Melle Hubertine Auclert οὐδεμιᾶς τῶν ἐξόχων τούτων γυναικῶν τὴν τύχην ἐφθόνησεν· ἡ δεσποινὶς αὕτη ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ συνεδρίου τῶν ἐργατῶν, τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ συνεδριάσαντος ἀπὸ τῆς 21 μέχρι τῆς 31 παρελθόντος Ὀκτωβρίου, δὲν ἀξιοῖ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸ φῦλον εἰς ὃ ἀνήκει διὰ μέσων ἐπαναστατικῶν, οὐδ' οἰστρηλατεῖται ὑπὸ τῆς ἀρειμανοῦς φιλοπατρίας τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου· ἐπιχειρεῖ ὅθεν διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γλυκείας πειθοῦς νὰ ἀνατρέψῃ τὸ τυραννικὸν καθεστώς. Ὡς αὐτόκλητος ἀντιπρόσωπος τῶν τεταλαιπωρημένων γυναικῶν, ἐπιδιώκει τὸ φιλάνθρωπον ἔργον τῆς ἀνορθώσεως τοῦ ἡμίσεως τῆς ἀνθρωπότητος, τοῦ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὑπὸ τὸν τυραννικὸν ζυγὸν τοῦ ἰσχυροτέρου τῶν φύλων στενάζοντος.

Ἡ Κυρία Auclert εἶναι εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας της, δὲν ἐκμετρεῖ πλέον τῶν 24 ἢ 26 ἐτῶν, ἔχει μέσον ἀνάστημα, οὔτε ὡραία εἶναι οὔτε δυσειδὴς, ἀγορεύει μὲν καλῶς, κάλλιον δὲ ἀναγινώσκει, ἀλλ' ἐμφορεῖται ὑπὸ ἀληθοῦς δαίμονος.

Ἡ Κυρία Auclert ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου της ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐξομοιοῖ τὰς γυναῖκας πρὸς τοὺς ἐργάτας· «Ὡς ὑμεῖς, παρατηρεῖ, εἴμεθα θύματα τῆς ἰσχύος, ἀλλ' ἐν τούτοις, ἐνῷ ὑμεῖς οἱ ἐργάται μεμψιμοιρεῖτε κατὰ τῆς τυραννίας τῶν ἀνωτέρων τάξεων, πολιτεύεσθε πρὸς τὰς γυναῖκας, ὅπως πολιτεύονται αἱ ἀνώτεραι τάξεις πρὸς ὑμᾶς. Τότε δὲ μόνον ἡ πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀνδρῶν ἰσότης θέλει κατορθωθῇ, ὅταν καθιερωθῇ τὸ δόγμα τοῦτο μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων ἐν γένει πλασμάτων, ἄνευ διακρίσεως φύλου.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡ Κυρία Auclert δὲν ἐπικαλεῖται τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις, καθ' ἃς ἡ γυνὴ εἶναι «σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων τοῦ ἀνδρὸς

Digitized by Google

ἐξ οὗ ἐλήφθη»· εἰς τοὺς θιασώτας τῆς θετικῆς φιλοσοφίας ἀνήκουσα, μίαν μόνην ἀναγνωρίζει βίβλον ἱεράν, τὴν τῆς φύσεως, καὶ ἐν τῇ φυσιολογίᾳ ἰδίως ἀνακαλύπτει τὸ δόγμα τῆς τῶν φύλων ἰσότητος.

«Ἰσχυρίζονται τινες, λέγει, ὅτι αἱ γυναῖκες εἶναι νοητικῶς κατώτεραι τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ὅπως τοῦτο ἀποδειχθῇ, ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς ἀμφότερα τὰ φύλα οἱ αὐτοὶ ὅροι τῆς ἀναπτύξεως· Ἐκτὸς δὲ τούτου, οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι αἱ γυναῖκες εἰσὶ κατώτεραι τῶν ἀνδρῶν, προτείνουσι φυσιολογικὰς αἰτίας, ἤτοι τὴν σχετικὴν μικρότητα κατά τε τὸν ὄγκον καὶ τὸ βάρος τοῦ γυναικείου ἐγκεφάλου. Ἀλλ' ἡ Κυρία Auclert ἀμφισβητεῖ τὴν ἀξίαν τοῦ τοιούτου πορίσματος, ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς αὐθεντίας τῶν λόγων τοῦ διδάκτορος Buchner, καθ' ὃν ἡ ἀνάπτυξις τινὸς ὀργάνου δὲν εἶναι τὸ μόνον τεκμήριον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ ἐγκεφάλου τῆς γυναικός, παρατηρεῖ ὅτι ὁ σχετικῶς μικρὸς ὄγκος τοῦ ἐγκεφάλου αὐτῆς, οὐδόλως ἀποδεικνύει ὅτι αὕτη εἶναι κατωτέρα τοῦ ἀνδρός. Κατ' αὐτὸν «ἡ πραγματικὴ ἀξία τοῦ ἐγκεφάλου δὲν προκύπτει ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀλλ' ἐκ τῶν σχετικῶν αὐτοῦ διαστάσεων, ἤτοι ἐκ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ παραβαλλομένου πρὸς τὸν ὁλικὸν ὄγκον τοῦ σώματος καὶ τὸ ποιὸν τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης».

«Ἐάν τις παρατηρήσῃ ὅτι ἡ ὑλικὴ ἀνάπτυξις τοῦ γυναικείου σώματος εἶναι πολλῷ κατωτέρα τῆς τοῦ ἀνδρός, θέλει πεισθῆ ὅτι ὁ σχετικὸς ὄγκος τοῦ γυναικείου ἐγκεφάλου οὐ μόνον δὲν εἶναι κατώτερος τοῦ ἀνδρικοῦ, ἀλλ' εἶναι καὶ ἀνώτερος αὐτοῦ».

Μετὰ τὴν φυσιολογικὴν ταύτην ἐκδρομήν, ἡ ῥήτωρ κατακρίνει τὸν γαλλικὸν νόμον διαλαμβάνοντα, ὅτι «οἱ Γάλλοι εἰσὶν ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου», καὶ ἀποκλείοντα οὕτω διὰ τῶν λέξεων *οἱ Γάλλοι* τὸ θῆλυ γένος, ἤτοι τὸ ἥμισυ τοῦ ἔθνους. Ἐν τούτοις δὲ ὁ ποινικὸς αὐτῶν νόμος, προσδιορίζων τὰς ποινὰς τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων, ἀποφαίνεται ὅτι· «ὁ ἔνοχος φόνου, ἀναιρέσεως ἢ κλοπῆς τιμωρεῖται διὰ τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος ποινῆς»· ἀλλ' ὁ δι' ἀρσενικοῦ γένους ὁρισμὸς τοῦ νομοθέτου οὐδόλως ἀπαλλάττει τῆς ποινῆς τὰς γυναῖκας.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπολύτου ἰσότητος τῶν δικαιωμάτων μεταξὺ τῶν δύο φύλων, ἀνάγκη ἡ γυνὴ νὰ ἐξασκῇ ὡς οἱ ἄνδρες τὰ πολιτικὰ δικαιώματα αὐτῆς. Διὰ μόνης τῆς καθολικῆς ταύτης ἰσοποιήσεως τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς πράγματι καθολικῆς ψηφοφορίας, αἱ νόμιμοι ἀξιώσεις τῶν ἀκτημόνων ἐργατῶν θέλουσιν ἐντελῶς ἱκανοποιηθῆ.

»Σήμερον, ἐπιφέρει ἡ ῥήτωρ, ἡ ἐργάτις ἀνεπαρκῶς μισθοδοτεῖται. Πρὸς δικαιολόγησιν δὲ τῆς ἀνισότητος ταύτης τῶν μισθῶν παρατηροῦσιν, ὅτι ἡ γυνὴ συντηρεῖται δι' ὀλίγων· τοῦτο εἶναι ἀληθές, οὐχὶ ὅμως διότι ὀλίγας ἔχει ἀνάγκας, ἀλλὰ διότι ἀδιαλείπτως θυσιάζεται ὑπὲρ τῶν τέκνων καὶ τοῦ συζύγου της.

Τοσαῦτα τὰ ἰσχυρότερα ἐπιχειρήματα τῆς δεσποινίδος Auclert, ὑπὲρ τῆς ἀπολύτου κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἰσότητος τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν. Ἀληθὲς ὅτι πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ὁ Ξενοφῶν ἰσχυρίζετο, ὅτι ὁ Θεὸς παρεσκεύασε τὴν μὲν τῆς γυναικὸς φύσιν «ἐπὶ τὰ ἔνδον ἔργα καὶ ἐπιμελήματα», τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς «ἐπὶ τὰ ἔξω ἔργα καὶ ἐπιμελήματα», καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ γυνὴ κατερχομένη εἰς τὴν πολιτικὴν παλαίστραν ἤθελε παραγνωρίσει τὸν προορισμὸν αὐτῆς, καὶ οὐ μόνον τὴν οἰκίαν ἤθελε καταλίπει ἀκυβέρνητον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων αὐτῆς ἤθελε παραμελήσει. Ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη κατὰ τὴν δοξασίαν τῆς ῥήτορος δέον νὰ ὑποκύψῃ ἐνώπιον τοῦ δόγματος τῆς φυσιολογικῆς καὶ δημοκρατικῆς ἰσότητος. Ἀληθὲς ὡσαύτως, ὅτι κατὰ τὴν πλουτολογικὴν θεωρίαν ἡ μισθοδοσία τῆς γυναικείας ἐργασίας εἶναι κατωτέρα τῆς τοῦ ἀνδρός, οὐ μόνον ἕνεκα τῆς σχετικῆς σωματικῆς ἀδυναμίας τῆς γυναικὸς καὶ τῆς κατωτέρας τεχνολογικῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα αἱ γυναῖκες σήμερον ἐκτελοῦσιν εἰσὶν εὐάριθμα, καὶ ἐπομένως ἕνεκα τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν μείζονος διαγωνισμοῦ καὶ ὁ μισθὸς τῶν γυναικῶν εἶναι σχετικῶς κατώτερος. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο καταπίπτει ἐνώπιον τοῦ ἑτέρου δόγματος, τὸ ὁποῖον ὑπεστήριξε καὶ ὑποστηρίζει ὁ κορυφαῖος τῶν κοινωνιολόγων Louis Blanc, καθ' ὃ ὁ διαγωνισμός, τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο τῆς βιομηχανικῆς προόδου καὶ τῆς δραστηριότητος ἐλατήριον, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ ἐλευθερία ὑπὸ τὴν βιομηχανικὴν αὐτῆς μορφὴν οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἢ πάλη ἄνισος καὶ βάρβαρος, καθ' ἣν ὁ ἀσθενέστερος ἡττᾶται γινόμενος τὸ θῦμα τοῦ ἰσχυροτέρου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ἰανουαρίου 1880. Δ. Ν. Ε.

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝᾼ

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

Ὁ Κὶν-Φό, οἱ δορυφόροι του καὶ ὁ ὑπηρέτης του βαίνουσιν ἀσκόπως.

Τίς εἶνε ὁ ὁδοιπόρος ἐκεῖνος, ὁ τρέχων διὰ τῶν ἁμαξιτῶν, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν διωρύγων τοῦ Οὐρανίου Κράτους; Προχωρεῖ, προχωρεῖ πάντοτε, μὴ γνωρίζων τὴν ἑσπέραν ποῦ θὰ ἦνε τὴν πρωΐαν. Διέρχεται τὰς πόλεις χωρὶς νὰ τὰς ἴδῃ, καταλύει εἰς τὰ ξενοδοχεῖα μόνον ἵνα κοιμηθῇ, καὶ ἵσταται πρὸ τῶν πανδοχείων μόνον ἵνα φάγῃ τι ἐπὶ ποδός. Τὸ ἀργύριον φεύγει τὰς

Digitized by Google

χεῖράς του, διότι τὸ σπαταλᾷ ἵνα ταχύνῃ τὸν δρόμον του.

Δὲν εἶνε ἔμπορος πολυάσχολος, οὔτε μανδαρῖνος ἐπιφορτισθεὶς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ σπουδαίαν καὶ κατεπείγουσαν ἀποστολήν, οὔτε καλλιτέχνης ἰχνηλατῶν φυσικὰς καλλονάς. Δὲν εἶνε λόγιος οὐδὲ σοφός, πόθον ἔχων νὰ ἐρευνήσῃ τὰ παλαιὰ χειρόγραφα τῶν ναῶν καὶ μοναστηρίων τῆς ἀρχαίας Κίνας. Δὲν εἶνε μαθητὴς μεταβαίνων εἰς τὴν Παγόδαν τῶν Ἐξετάσεων, ἵνα λάβῃ τὸν ἀκαδημαϊκόν του βαθμόν, οὐδὲ ἱερεὺς τοῦ Βούδα, διατρέχων τὸ πεδίον πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἀγροτικῶν βωμῶν, οὐδὲ προσκυνητής τις, ἀπερχόμενος εἰς πλήρωσιν εὐχῆς εἰς ἱερόν τι ὄρος ἐκ τῶν πέντε τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

Εἶνε ὁ ψευδὴς Κὶ-Νάν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Φράϋ-Κραίγ, εὐθύμων πάντοτε, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Σούν, κατακόπου καὶ κεκμηκότος. Εἶνε ὁ Κὶν-Φό, φεύγων συνάμα καὶ ἀναζητῶν τὸν μὴ εὑρισκόμενον Βάγγ· εἶνε ὁ τῆς *Ἑκατοντούτιδος* πελάτης, οὐδὲν ἄλλο ἐπιδιώκων κατὰ τὰς ἀδιακόπους αὐτὰς περιπλανήσεις του, ἢ λήθην τῆς θέσεώς του καὶ ἀσφάλειάν τινα ἴσως κατὰ τῶν ἀπειλούντων αὐτὸν ἀοράτων κινδύνων.

Οἱ ὁδοιπόροι ἐπέβησαν εἰς Νὰν-Κὶγγ ἑνὸς τῶν ταχυπόρων ἀμερικανικῶν ἀτμοκινήτων, εὐρέων πλευστῶν ξενοδοχείων, ἐκτελούντων τὴν συγκοινωνίαν τοῦ Κυανοῦ ποταμοῦ. Μετὰ ἑξήκοντα δὲ ὥρας ἀπεβιβάζοντο εἰς Ῥὰν-Κέου, χωρὶς κἂν νὰ θαυμάσωσι τὸν παράδοξον ἐκεῖνον βράχον, ὅστις, ὑπὸ τ'ὄνομα «Μικρὸς ὀρφανός», ὑψοῦται ἐν μέσῳ τοῦ ῥεύματος τοῦ Γιάγγ-Τσὲ-Κιάγγ, φέρων ναὸν ᾠκοδομημένον ἐπὶ τῆς κορυφῆς του. Ἀλλ' οὔτ' εἰς τὴν πόλιν ταύτην, κειμένην ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Κυανοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ σπουδαίου παραποταμίου του Ῥὰν-Κιάγγ, οὔτε εἰς τὴν Οὐ-Τσάγγ-Φοῦ, ᾠκοδομημένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, εὑρέθησαν ἴχνη οἱαδήποτε τῆς διαβάσεως τοῦ Βάγγ.

Ἂν ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ εἶχον ἐλπίσει, ὅτι ἐκ τῆς περιοδείας των ἐκείνης διὰ μέσου τῆς Κίνας ἤθελον ἀποκομίσει σπουδήν τινα τῶν ἠθῶν ἢ γνῶσιν τῶν πόλεων τῆς χώρας, ταχέως ἡ πλάνη των διελύθη. Οὐδὲ σημειώσεις κἂν νὰ κρατήσωσιν εἶχον καιρόν, πᾶσαι δὲ αὐτῶν αἱ ἐντυπώσεις ἤθελον περιορισθῆ εἰς ὀνόματά τινα πόλεων καὶ χωρίων καὶ ὀλίγας ἡμερομηνίας. Ἀλλ' οὔτε περίεργοι ἦσαν οὔτε φλύαροι. Οὐδέποτε ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους. Τίς ἡ ἀνάγκη; Ὅ,τι ὁ Κραὶγ διενοεῖτο, διενοεῖτο καὶ ὁ Φράϋ, καὶ οἱοσδήποτε αὐτῶν διάλογος θ' ἀπέβαινεν εἰς μονόλογον.

Τὸ ἀτμοκίνητον, χάρις εἰς τὴν πλημμύραν τοῦ Ῥὰν-Κιάγγ, ἔμελλε ν'ἀναπλεύσῃ αὐτὸν ἐπὶ ἑκατὸν τριάκοντα ἔτι λεύγας, μέχρι Λάο-Ῥὸ-Κέν. Ὁ δὲ Κὶν-Φό, ἀρεσκόμενος εἰς τὸν πλοῦν, ἐσκόπει νὰ προχωρήσῃ μέχρις οὗ ἦτο πλωτὸς ὁ ποταμός, καὶ κατόπιν νὰ σκεφθῇ διὰ τὰ περαιτέρω. Οἱ Κραὶγ-Φράϋ οὐδὲν ἄλλο ἤθελον ἢ νὰ διαρκέσῃ ὁ πλοῦς καθ'ὅλην των τὴν ὁδοιπορίαν, διότι ἐπὶ τοῦ ἀτμοκινήτου καὶ οἱ κίνδυνοι ἦσαν ὀλιγώτεροι καὶ ἡ ἐπιτήρησις τοῦ πελάτου των εὐκολωτέρα. Καὶ ὁ Σοὺν δ'αὐτὸς ἠρέσκετο εἰς τὴν ζωὴν ἐκείνην. Ἀκίνητος μένων καὶ οὐδὲν πράττων, κατέλειπε τὸν κύριόν του εἰς τὰς περιποιήσεις τῶν Ἀμερικανῶν, καὶ ἐκοιμᾶτο εἰς μίαν γωνίαν, ἀφοῦ προεγευμάτιζεν, ἐγευμάτιζε καὶ ἐδείπνει εὐσυνειδήτως, διότι τὸ φαγητὸν τοῦ ἀτμοκινήτου ἦτο κάλλιστον.

Μετά τινας ἡμέρας μάλιστα ἐπῆλθε μεταβολὴ τροφοδοσίας, ἥτις εἰς πάντα ἄλλον, ἢ τὸν ἀμαθῆ ἐκεῖνον, ἤθελε καταδείξει, ὅτι τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῆς θέσεως τῶν ὁδοιπόρων εἶχεν ἐπαισθητῶς μεταβληθῆ. Ὁ σῖτος ἀντικατέστησεν αἴφνης τὸ ὀρύζιον ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὑπὸ τὸ σχῆμα μικρῶν ἀζύμων ἄρτων, οἵτινες ἦσαν ἀρκετὰ νόστιμοι, τρωγόμενοι ἅμα ὡς ἐξήγοντο τοῦ κλιβάνου.

Ὁ Σούν, ὡς γνήσιος Κινέζος, ἐλυπήθη διὰ τὴν στέρησιν τοῦ ὀρυζίου του. Τοσοῦτον ἐπιδεξίως μετεχειρίζετο τὸ μικρόν του ῥαβδίον, μεταβιβάζων τὴν ὄρυζαν ἀπὸ τοῦ πινακίου του εἰς τὸ ἀχανές του στόμα, καὶ τοσαύτην αὐτῆς ποσότητα κατεβρόχθιζε! Τί ἄλλο θέλει γνήσιος υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ, ἢ τέϊον καὶ ὀρύζιον;

Τὸ ἀτμοκίνητον λοιπόν, ἀναπλέον τὸν Ῥὰν-Κιάγγ, εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὴν ζώνην τοῦ σίτου, ἡ δὲ χώρα παρέστη πως ποικιλωτέρα εἰς τὰ ὄμματα τῶν ὁδοιπόρων. Εἰς τ' ἄκρα τοῦ ὁρίζοντος διεγράφησαν ὄρη τινά, στεφόμενα ὑπ'ὀχυρωμάτων, ἀνεγερθέντων ἐπὶ τῆς παλαιᾶς δυναστείας τῶν Μίγγ. Αἱ τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ περιστέλλουσαι τεχνηταὶ κρηπῖδες ἐξέλιπον, καὶ διεδέχθησαν αὐτὰς ὄχθαι ταπειναί, εὐρύνουσαι τὴν κοίτην του ἀλλ' ἐλαττοῦσαι τὸ βάθος του. Μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἡ ἐπαρχία τοῦ Γουὰν-Λὸ-Φοῦ.

Ὁ Κὶν-Φὸ οὐδ'ἀπέβη κἂν εἰς τὴν ξηρὰν κατὰ τὰς ὀλίγας ὥρας, ἃς ἀπῄτησεν ἡ προμήθεια καυσίμου ὕλης. Τί θὰ ἔκαμνεν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἥτις του ἦτο παντελῶς ἀδιάφορος; Μὴ εὑρίσκων τὰ ἴχνη τοῦ φιλοσόφου, ἕνα μόνον εἶχε πόθον: νὰ εἰσχωρήσῃ ἔτι βαθύτερον εἰς τὴν μέσην Κίναν, ὅπου, ἂν δὲν εὕρισκε τὸν Βάγγ, οὐδ' ὁ Βάγγ ὅμως θὰ τὸν εὕρισκε.

Μετὰ τὴν Γουὰν-Λὸ-Φοῦ ἐπεφάνησαν δύο πόλεις ᾠκοδομημέναι ἀπέναντι ἀλλήλων, ἡ ἐμπορικὴ Φὰν-Τσέγγ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, καὶ ἡ Σιάγγ-Γιάγγ-Φοῦ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς· ἡ μὲν πρώτη, πλήρης κινήσεως καὶ τύρβης ἐμπορικῆς, ἡ δὲ ἄλλη, ἕδρα τῶν ἀρχῶν καὶ νεκρὰ μᾶλλον ἢ ζῶσα.

Τὸ ἀτμοκίνητον ἔπλευσεν ἔτι μέχρι τοῦ Λάο-

Digitized by Google

Ῥὸ-Κέν, ἀλλ' ἕνεκα ἐλλείψεως ὕδατος δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω.

Τὰ πράγματα ἤλλαξαν τότε, καὶ τὰ μέσα τῆς ὁδοιπορίας ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ μεταβληθῶσιν. Ὤφειλον οἱ ὁδοιπόροι νὰ καταλίπωσι τοὺς ποταμούς,—δρόμους βαδίζοντας—καὶ νὰ βαδίσωσι μόνοι των, ἢ ν'ἀντικαταστήσωσι τοὐλάχιστον τὴν ἤρεμον καὶ ἀνεπαίσθητον κίνησιν τοῦ ἀτμοκινήτου διὰ τῶν κλονισμῶν καὶ τιναγμῶν τῶν ἐλεεινῶν ὑποζυγίων, ἅτινα εἰσὶν ἐν χρήσει ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει. Ταλαίπωρε Σούν! Ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ πάλιν δι'αὐτὸν νέα σειρὰ κόπων, βασάνων καὶ ἐπιπλήξεων!

Ἀληθῶς δὲ βαρὺ θὰ ἦτο τὸ ἔργον ἐκείνου, ὅστις θὰ ἐπεχείρει ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Κὶν-Φὸ κατὰ τὴν ἰδιότροπον περιπλάνησίν του ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Σήμερον ὡδοιπόρει δι' ἁμάξης,.. ἀλλ'ὁποία ἦτο αὐτὴ ἡ ἅμαξα! Κιβώτιον ἀδρανῶς προσηρμοσμένον διὰ χονδρῶν σιδηρῶν ἥλων ἐπὶ τοῦ ἄξονος δύο τροχῶν, συρόμενον ὑπὸ δύο δυστηνίων ἡμιόνων, καὶ σκεπόμενον ὑπὸ ἁπλῆς ὀθόνης, ἣν διεπέρα ὁμοίως καὶ ἡ βροχὴ καὶ ὁ ἥλιος. Αὔριον ἐξηπλοῦτο ἐντὸς φορείου, φερομένου ὑπὸ ἡμιόνων, εἴδους τινὸς φυλακείου ἀνηρτημένου μεταξὺ δύο μακρῶν βαμβοκαλάμων,καὶ ὑποκειμένου εἰς τοιούτους δονιθμούς, ὥστε καὶ λέμβος ἂν ἦτο ἤθελε διαῤῥαγῆ.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ παρίππευον τότε ἐγγὺς τῶν θυρίδων ὡς ὑπασπισταί, ἐπὶ δύο ὄνων, οἵτινες συνεκλόνουν αὐτοὺς πολὺ περισσότερόν τοῦ φορείου. Ὁ δὲ δυστυχὴς Σούν, βαίνων πεζὸς καὶ ἀναγκαζόμενος κάπως νὰ τρέχῃ, ἐγόγγυζεν, ἐβλασφήμει, καὶ μόνην του παρηγορίαν εἶχε τὴν ῥακὴν τοῦ Λάο-Κιάγγ, ἣν ἀφθόνως καὶ συνεχῶς ἐῤῥόφα. Ἐκλονεῖτο τότε καὶ αὐτός, ἀλλὰ δὲν τῷ ἔπταιον πλέον αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους.

Ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του εἰσῆλθον ἐφ' ἵππων—ἐλεεινῶν, ἐννοεῖται—εἰς τὸ Σὶ-Νιὰν-Φού, τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσαν τοῦ Μέσου Κράτους, ὅπου διέμενον ἄλλοτε οἱ αὐτοκράτορες τῆς δυναστείας Τάγγ.

Ἀλλ' οὐδ' αὐτοῦ ἦτο πιθανὸν νὰ εὑρεθῶσιν ἴχνη τοῦ φιλοσόφου. Οὐδεὶς ποτε ἀρχαῖος Τάϊ-Πὶγγ ἤθελε συλλογισθῆ νὰ ζητήσῃ ἄσυλον εἰς πόλιν, ἧς δὲν κατώρθωσαν οἱ ἐπαναστάται νὰ διαβῶσι τὰ ἰσχυρὰ τείχη, καὶ ἣν φυλάττει πολυάριθμος μαντσουϊκὴ φρουρά.

Τὴν ἐπαύριον ἐπομένως τῆς ἀφίξεώς του κατέλιπεν ὁ Κὶν-Φὸ τὸ Σὶ-Νιὰν-Φού, σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον μεταξὺ Κεντρικῆς Ἀσίας, Τίβετ, Μογγολίας καὶ Κίνας, καὶ ἐτράπη πρὸς βοῤῥᾶν. Ἀφιχθεὶς δέ, διὰ τοῦ Κάο-Λὶν-Σιὲν καὶ τοῦ Σὶγγ-Τὸγγ-Σιέν,εἰς τὸ Ῥούα-Τσέου, μετέβη ἐκεῖθεν μετὰ τῶν συνοδοιπόρων του, ὁτὲ μὲν διὰ λέμβου ὁτὲ δὲ δι' ἁμαξίου ὁδοιπορῶν, καὶ μετὰ πολλὰς ταλαιπωρίας, εἰς τὸ φρούριον Τὸγγ-Κουάν, κείμενον ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥουεϊ-Ῥὸ καὶ τοῦ Ῥουάγγ-Ῥό.

Ὁ Ῥουάγγ-Ῥὸ εἶνε ὁ περίφημος Κίτρινος Ποταμός. Καταβαίνων ἀπὸ βοῤῥᾶ κατ' εὐθεῖαν, διαῤῥέει τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ θάλασσαν, ἥτις εἶνε κιτρίνη ὅσον ἐρυθρὰ εἶνε ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, ὅσον εἶνε ἡ Λευκὴ θάλασσα λευκή, ὅσον ἡ Μαύρη θάλασσα εἶνε μέλαινα. Περίφημος ἀληθῶς ποταμὸς καὶ οὐράνιον βεβαίως ἔχων τὴν καταγωγήν, ἀφοῦ καὶ τὸ χρῶμά του εἶνε χρῶμα τῶν αὐτοκρατόρων,Υἱῶν τοῦ Οὐρανοῦ·ἀλλὰ καὶ *Λύπη* συγχρόνως *τῆς Κίνας*, ἕνεκα τῶν φοβερῶν του πλημμυρῶν, δι'ἃς ἐν μέρει κατέστη ἀδιάβατος σήμερον ἡ αὐτοκρατορικὴ διώρυξ.

Ἐν Τὸγγ-Κουὰν οἱ ὁδοιπόροι θὰ ἦσαν καὶ τὴν νύκτα ἔτι ἀσφαλεῖς. Ἡ πόλις αὕτη δὲν εἶν'ἐμπορική, ἀλλὰ στρατιωτική, ἔχουσα διαρκῆ καὶ μόνιμον σταθμὸν Ταρτάρων μαντσούων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην κατηγορίαν τοῦ κινεζικοῦ στρατοῦ. Ἴσως δὲ ὁ Κὶν-Φὸ ἐσκόπει ν' ἀναπαυθῇ ἐκεῖ ἐπί τινας ἡμέρας, κ' ἔμελλε νὰ ζητήσῃ ἔν τινι ξενοδοχείῳ καταλλήλῳ καλὸν δωμάτιον, καλὴν τράπεζαν καὶ καλὴν κλίνην,—πρᾶγμα ὅπερ θὰ ἦτο ἐπίσης εὐάρεστον εἰς τὸν Κραὶγ καὶ τὸν Φράϋ, πολὺ δὲ περισσότερον βεβαίως εἰς τὸν Σούν!

Ἀλλ' ὁ ἀδέξιος οὗτος, ὅστις ἐπλήρωσε τὴν ἀνοησίαν του αὐτὴν τὴν φορὰν δι' ἑνὸς ὅλου δακτύλου τῆς οὐρᾶς του, ἀντὶ νὰ εἴπῃ εἰς τὸ τελωνεῖον τὸ δάνειον ὄνομα τοῦ κυρίου του, εἶπε τὸ ἀληθές, λησμονήσας ὅτι δὲν ὑπηρέτει πλέον τὸν Κὶν-Φὸ ἀλλὰ τὸν Κὶ-Νάν.

Ἔξαλλος ἐκ τῆς ὀργῆς, ἠναγκάσθη οὗτος νὰ καταλίπῃ ἀμέσως τὴν πόλιν, διότι τὸ ὄνομά του παρήγαγεν εὐθὺς ἀποτέλεσμα. Ὁ διάσημος Κὶν-Φὸ εἶχεν ἀφιχθῆ εἰς Τὸγγ-Κουάν! Πάντες ἤθελον νὰ ἴδωσι τὸν μοναδικὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον, «οὗτινος μόνη καὶ μοναδικὴ ἐπιθυμία ἦτο νὰ γείνῃ ἑκατοντούτης».

Ἔμπλεως φρίκης ὁ ὁδοιπόρος, καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο του σωματοφυλάκων καὶ τοῦ ὑπηρέτου του,μόλις ἐπρόφθασε νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν διὰ τοῦ ὁμίλου τῶν περιέργων, οἵτινες εἶχον συναθροισθῆ περὶ αὐτόν.Πεζὸς δέ,πεζὸς πλέον, ἀνέδραμε τὰς κρηπῖδας τοῦ Κιτρίνου ποταμοῦ, καὶ προὐχώρησεν οὕτω τρέχων μέχρις οὗ αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του κατέπεσον ἐξηντλημένοι εἰς μικρόν τι χωρίον, ὅπου, ἄγνωστος, εἶχε κἂν ἀσφαλεῖς στιγμάς τινας ἡσυχίας.

Ὁ Σούν, ἐνεὸς καὶ παραλελυμένος, δὲν ἐτόλμα λέξιν νὰ προφέρῃ. Ἡ μικρὰ γελοία ποντικοουρά, ἥτις τῷ ἀπέμενε, καθίστα αὐτὸν ἀντικείμενον χλεύης καὶ ἐμπαιγμῶν. Οἱ δὲ ἀγυιόπαιδες ἔτρεχον κατόπιν του καὶ τὸν ἀνεγέλων θορυβωδῶς διὰ μυρίων προσφωνήσεων.

Ἐπεθύμει λοιπὸν νὰ φθάσῃ τὸ ταχύτερον.

Digitized by Google

Ἀλλὰ ποῦ νὰ φθάσῃ, ἀφοῦ ὁ κύριός του, ὡς εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὸν Γουλιέλμον Ι. Βίδουλφ, σκοπὸν εἶχε νὰ προχωρήσῃ καὶ προεχώρει πάντοτε;

Εἰς τὸ μικρὸν χωρίον, ὅπου ὁ Κὶν-Φὸ εἶχε ζητήσει καταφύγιον, οὔτε ἵπποι πλέον ὑπῆρχον, οὔτε ὄνοι, οὔτε ἁμάξια, οὔτε φορεῖα. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ μείνωσιν ἐκεῖ ἢ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν δρόμον πεζοί. Ὁ μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Βάγγ ἐδυσθύμησεν ἐκ τούτου μεγάλως, καὶ ὀλίγην ἐπιδεικνύων φιλοσοφικὴν ἀταραξίαν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, κατεμέμφθη ὅλον τὸν κόσμον, ἐνῷ ἑαυτὸν καὶ μόνον ἔπρεπε νὰ μεμφθῇ. Πόσον ἐπόθει τόρα τὸν καιρόν, καθ' ὃν μόνη του ἀσχολία ἦτο νὰ ζῇ! Ἂν πρὸς ἐκτίμησιν τῆς εὐδαιμονίας ἦτο ἀνάγκη, ὡς εἶπεν ὁ Βάγγ, νὰ γνωρίσῃ λύπας καὶ ταλαιπωρίας, τὰς ἐγνώριζεν ἤδη, καὶ πλέον ἢ ἐπαρκῶς.

Ἐν τούτοις, μετὰ μεγάλην ἐν τῷ χωρίῳ ἔρευναν, καὶ ἀφοῦ ἔκρουσαν εἰς ὅλας τὰς θύρας, κατώρθωσαν ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φραῦ νὰ εὕρωσιν ὄχημα, ἀλλ' ἓν καὶ μόνον. Καὶ αὐτὸ δὲ μόνον ἕνα ἐχώρει ἄνθρωπον καὶ οὐδὲν εἶχεν ὑποζύγιον. Ἦτο ἁπλῆ χειράμαξα, ἐξ ἐκείνων, ἃς πολὺ πρὸ τοῦ Πασκὰλ εἶχον ἐπινοήσει οἱ παλαιοὶ εὑρέται τῆς πυρίτιδος, τῆς γραφῆς, τῆς ναυτικῆς πυξίδος καὶ τῶν χαρτίνων ἀετῶν. Ἀλλ' ὁ τροχὸς τῆς μηχανῆς αὐτῆς δὲν τίθεται ἐν Κίνᾳ εἰς τὰ ἄκρα τῶν κυφώνων ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ, καὶ κινεῖται ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κιβωτίου, ὡς ὁ κεντρικὸς τροχὸς ἀτμοκινήτων τινῶν τροχοφόρων. Οὕτω δὲ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁμαξίου διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ μὲν κατέχει ὁ ὁδοιπόρος, τὸ δὲ ἡ ἀποσκευή του.

Τὸ ἁμάξιον αὐτὸ κινεῖται, ἐννοεῖται, ὑπὸ ἀνθρώπου, οὐχὶ σύροντος, ἀλλ' ὠθοῦντος αὐτὸ πρὸς τὰ ἐμπρός, καὶ ἱσταμένου ὄπισθεν τοῦ ὁδοιπόρου, ὡς οἱ ἁμαξηλάται τῶν ἀγγλικῶν cabs. Ὁσάκις δὲ ὁ ἄνεμος πνέῃ οὔριος, ὁ ἄνθρωπος προσλαμβάνει καὶ αὐτὸν βοηθόν, πηγνύων μικρὸν ἱστὸν πρόσθεν τοῦ κιβωτίου καὶ ἀναπεταννύων ἐπ' αὐτοῦ ἱστίον τετράγωνον, ὅπερ, ἀνέμου πνέοντος σφοδροῦ, οὐ μόνον τὸν ἀπαλλάττει τοῦ κόπου νὰ ὠθῇ τὸ ἁμάξιον, ἀλλὰ καὶ τὸν παρασύρει πολλάκις πολὺ ταχύτερον τῆς ὀρέξεώς του.

Ἠγοράσθη λοιπὸν τὸ ἁμάξιον μεθ' ὅλων του τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὁ Κὶν-Φὸ ἐπέβη αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνεμος ἦτο οὔριος, ἀνεπετάσθη καὶ τὸ ἱστίον.

— Ἐμπρός, Σούν! εἶπεν ὁ Κὶν-Φό.

Ὁ Σοὺν παρεσκευάζετο νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς τὸ δεύτερον χώρισμα τοῦ ἁμαξίου.

— Πιάσε τὰ χέρια! ἐφώνησεν ὁ Κὶν-Φὸ διὰ φωνῆς μὴ ἐπιδεχομένης ἀντίρρησιν.

— Αὐθέντα... ἐγὼ... νὰ..., ἀπεκρίθη ὁ Σούν, οὗτινος ἐλύγιζον ἤδη ἐκ προοιμίων οἱ πόδες, ὡς ἵππου κεκμηκότος.

— Σὺ πταίεις! ἡ γλῶσσά σου καὶ ἡ ἀνοησία σου!

— Ἐμπρός, Σούν! εἶπον οἱ Φραῦ-Κραίγ.

— Πιάσε τὰ χέρια! ἐπανέλαβεν ὁ Κὶν-Φό, θεωρῶν τὸ ὑπόλοιπον τῆς οὐρᾶς τοῦ δυστυχοῦς ὑπηρέτου του. Πιάσε τὰ χέρια, ζῶον, καὶ χωρὶς ἀντιλογίαν, διότι...

Ὁ λιχανὸς καὶ ὁ μέσος δάκτυλος τοῦ Κὶν-Φό, σχηματίσαντες ψαλλίδα, τοσοῦτον καλῶς συνεπλήρωσαν τὸ νόημά του, ὥστε ὁ Σοὺν ἀνήρτησεν ἀπὸ τῶν ὤμων του τὸν ἱμάντα καὶ ἔδραξε τοὺς κύφωνας διὰ τῶν δύο του χειρῶν. Ὁ Φραῦ καὶ ὁ Κραὶγ ἐτάχθησαν ἑκατέρωθεν τοῦ ἁμαξίου, καί, τῇ βοηθείᾳ τῆς αὔρας, ἐκίνησεν ἐλαφρῶς τριποδίζουσα ἡ συνοδία.

Ἀδύνατον εἶνε νὰ περιγραφῇ ἡ ἐνδόμυχος ἀλλ' ἀνίσχυρος λύσσα τοῦ Σούν, μεταβληθέντος εἰς ἵππον. Ὁ Φραῦ ἐν τούτοις καὶ ὁ Κραὶγ συνήνεσαν πολλάκις νὰ τὸν ἀντικαταστήσωσιν. Εὐτυχῶς δὲ ὁ νότιος ἄνεμος τοὺς ἐβοήθησε διαρκῶς, καὶ τὰ τρία τέταρτα τοῦ κόπου εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ καταλογισθῶσιν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἁμάξιον ἦτο ἰσοσταθμὲς ἕνεκα τῆς θέσεως τοῦ κεντρικοῦ τροχοῦ, τὸ ἔργον τοῦ κρατοῦντος τοὺς κύφωνας οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἔργον πηδαλιούχου, ὀφείλοντος νὰ τηρῇ τὴν προσήκουσαν διεύθυνσιν.

Οὕτω διέβη ταχὺς ὁ Κὶν-Φὸ τὰς βορείους ἐπαρχίας τῆς Κίνας, ὁτὲ μὲν βαδίζων, ὁσάκις ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξαιμωδιάσῃ τὰς κνήμας του, ὁτὲ δὲ τοὐναντίον ἁμαξευόμενος ὑπὸ τοῦ Σούν, ὁσάκις ἤθελε ν' ἀναπαυθῇ.

Ἀποφυγὼν τὰς πόλεις Χουὰν-Φοὺ καὶ Καφόγγ, ἀνέδραμε τὰς κρηπῖδας τῆς διασήμου αὐτοκρατορικῆς διώρυγος, διέβη τὴν Τσὶ-Νὰν καὶ τὸ Χὸ-Κιέν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Πὲ-Τσὲ-Λί, καὶ παρέδραμε τὴν σημαντικὴν πόλιν Τιὲν-Τσίν, χωρὶς κἂν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν περίφημον Παγόδαν τῶν καταχθονίων βασάνων, μήτε νὰ διατρέξῃ τὰς περιέργους ὁδοὺς τῶν Φανῶν καὶ τῶν Παλαιῶν Ἐνδυμάτων, μήτε νὰ προγευματίσῃ εἰς τὸ ἑστιατόριον τῆς «Ἁρμονίας καὶ Φιλίας», ὅπου ὁ μουσουλμάνος Λέου-Λάο-Κὶ κιρνᾷ θαυμασίους οἴνους εἰς τοὺς πελάτας του, ἐναντίον πάσης τοῦ Μωάμεθ ἀπαγορεύσεως, μήτε ν' ἀφήσῃ τὸ μέγα ἐρυθρόν του ἐπισκεπτήριον εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Λὶν-Τσὶγγ-Τάγγ, ἀντιβασιλέως τῆς ἐπαρχίας.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἁμαξευόμενος πάντοτε καὶ ὁ Σοὺν ἁμαξεύων, διέβησαν τὰς προκυμαίας, παρῆλθον τὰ προάστεια, τὴν ἀγγλικὴν καὶ ἀμερικανικὴν παραχώρησιν, τὴν πεδιάδα καὶ τοὺς ἀγρούς, καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν εἰς Πεκῖνον φέρουσαν καὶ εἰκοσιτεσσάρων λευγῶν ἔχουσαν μῆκος πλακόστρωτον ὁδόν, ἔφθασαν εἰς Τόγγ-Τσέου σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς, ὁ μὲν Κὶν-Φὸ ἀξίζων πάντοτε διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων, οἱ δὲ Κραὶγ-Φραῦ ῥωμαλέοι ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ ὁ Σοὺν

Digitized by Google

καταβεβλημένος, ἀπειρηκώς, παραλύτους ἔχων τοὺς πόδας καὶ τριῶν μόλις δακτύλων οὐράν.

Ἦτο ἡ 19 Ἰουνίου, καὶ ἑπτὰ μόνον ὑπελείποντο ἡμέραι μέχρι τῆς δεδομένης εἰς τὸν Βὰγγ προθεσμίας.

Ποῦ ἦτο ὁ Βὰγγ;

[Ἕπεται συνέχεια]

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Β'

Ἀστερνὸς καὶ Πούλιω.

Ἀρχὴ τοῦ παραμυθιοῦ, καλὴ 'σπέρα τῆς ἀφεντιᾶς σας!

Μνιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ ἦταν μνιὰ γυναῖκα κ' εἶχε δύο παιδιὰ, τὤνα 'σερνικὸ, καὶ τοὔλεγαν Ἀστερνὸ, καὶ τ' ἄλλο θηλυκὸ, καὶ τοὔλεγαν Πούλιω. Μνιὰ 'μέρα 'πῆγεν ὁ ἄνδρας της 'ς τὸ κυνῆγι καὶ τῆς ἦφερ' ἕνα περστέρι καὶ τῆς τὸ δοσε νά το μαγειρέψῃ, γιὰ νὰ φᾶν. Ἐκείνη 'πῆρε τὸ περστέρι, τὸ κρέμασε 'ς τὸ περόνι κ' ἔβγῆκεν ὄξω νὰ κουβεντιάσῃ μὲ τῆς γειτόνισσαις. Τότες 'παγαίν' ἡ γάτα, γλέπει τὸ περστέρι κρεμασμένο 'ς τὸ περόνι, ῥίχτηκε καὶ τὸ φτακε καὶ τὸ φαγε. Σὰν ἦρθε τὸ γιῶμα, σκώθηκαν ἀπ' τὴν κουβέντα, καὶ παγαίν' ἡ γυναῖκα νὰ 'βρῇ τὸ περστέρι καὶ δέν το 'βρίσκει. Κ' ἔννοιωσε πῶς τὸ φτακεν ἡ γάτα, καὶ φοβήθηκε, μὴν τὴ μαλώσῃ ὁ ἄνδρας της. Ἔκοψε τὸ βυζί της καὶ τὸ μαγέρεψε. Ἦρθ' ὁ ἄνδρας της ἀπ' ὄξω καὶ τῆς λέει· «Ἔ, γυναῖκα! Μαγέρεψες τίποτας νὰ φᾶμε;»—«Μαγέρεψα», τοῦ λέει· καὶ στρώνει τὸ σουφρᾶ καὶ φέρνει καὶ τὸ φαγεῖ νὰ φάγῃ.—«Κάτσε, γυναῖκα, νὰ φᾶμε», τῆς λέει ὁ ἄνδρας.—«Ἔφαγα 'γὼ», τοῦ εἶπε, «τώρα 'πὸ λίγη ὥρα γιατ' ἄργησες νἄρθῃς». Σὰν ἔχαψεν ὀλίγο φαγὶ ὁ ἄνδρας,—«Τί νόστιμο κριὰς εἶναι», λέει· «δὲν εἶχα φάει ποτές μου τέτοιο!» Ὕστερα τοῦ εἶπεν ἡ γυναῖκα.—«Τοῦτο καὶ τοῦτο ἔπαθα· εἶχα τὸ περστέρι κρεμασμένο 'ς τὸ περόνι καὶ 'πῆγα νὰ φέρω ξύλα καὶ γύρισα καὶ δὲν τοὔβρα· τοὔχε πάρ' ἡ γάτα· τί νὰ κάμω κ' ἐγώ; ἔκοψα τὸ βυζί μου καὶ τὸ μαγέρεψα, κι' ἂν δὲν τὸ πιστεύῃς, νά το!» καὶ τοῦ τὸ δείχνει.—«Τί νόστιμο κριὰς εἶναι τἀνθρώπινο, γυναῖκα!» εἶπε· «'ξέρεις τί νὰ κάνουμε; Νὰ σφάξουμε τὰ παιδιά μας, νά τα φᾶμε· αὔριο τὸ πουρνὸ νὰ 'πᾶμε 'ς τὴν ἐκκλησιὰ, καὶ σὺ νὰ φύγῃς γληγορώτερα καὶ νἄρθῃς νά τα σφάξῃς καὶ νά τα μαγειρέψῃς, νἄρθῶ κ' ἐγὼ, νὰ φᾶμε». Ἐκεῖ κοντὰ ἦταν ἕνα κουταβάκι καὶ τἄκουεν ὅ τ' ἤλεγαν. Κ' ἐκεῖ 'ποῦ κοιμοῦνταν τὰ παιδιὰ, 'πῆγε τὸ σκυλὶ καὶ ἀλυχτοῦσε,—«ἄπ! ἄπ!» κι' ἀκούουνταν μιὰ φωνὴ, κ' ἔλεγε.—«Σκωθῆτε! θἄρθῃ ἡ μάνα σας νὰ σας σφάξῃ»—«Τούτ! τούτ!» ἔλεγαν αὐτά. Τὸ σκυλὶ πάλι τὸ χαβᾶ τ', ἤκανε τὸ ἴδιο. Τότες 'σὰν ἄκουσαν καλὰ, σκώθηκαν γλήγορα κ' ἤθελαν νὰ φύγουν.—«Τί νὰ 'πάρουμε κοντά μας, μώρ' Πούλιω;» λέει τὸ παιδί.—«Δὲν 'ξέρω, Ἀστερνέ μου», τοῦ εἶπεν ἡ κοπέλλα, «'παρ' ἕνα μαχαῖρι, ἕνα χτένι, κ' ἕν' ἀπλόχερο ἄλας». Τὰ 'πῆρ' αὐτὰ, καὶ κίνησαν καὶ 'πῆγαν ὡς ἕνα μέρος· 'πῆραν καὶ τὸ σκυλὶ κοντά.

Κ' ἐκεῖ ποῦ περβάταγαν, νὰ κ' εἶδαν μακριὰ τὴ μάνα τους, 'ποῦ τὰ κυνήγαε· Γυρνάει ὁ Ἀστερνὸς καὶ λέει·—«Μώρ' γιὰ, ἡ μάνα μας μᾶς κυνηγάει· θά μας φτάσῃ!»—«Περβάτα, 'μάτια μου», τοῦ λέει ἡ τσούπρα, «καὶ δέ μας φτάνει».—«Μᾶς ἔφτακε, μωρ' Πούλιω», λέει τὸ παιδὶ, «γιά!».—«Ῥίξε τὸ μαχαῖρι ὀπίσω σου», τοῦ λέει ἐκείνη. Καὶ τὸ ῥιξε καὶ γίνηκεν ἕνας κάμπος, ποῦ δὲν εἶχ' ἄκρα. Ἐκείνη ἀπ' τὴ γληγοράδα της πάλι τά φτακε.»—Μᾶς ἔφτακε», λέει πάλι τὸ παιδί.—«Περβάτα καὶ δέ μας φτάνουν».—«Μᾶς ἔφτακαν», λέει.—«Ῥίξ' τὸ χτένι γλήγορα». Ἔρριξε τὸ χτένι, καὶ γίνηκ' ἕνα πηχτὸ ῥουμάνι. Ἐκείνη ἀπέρασε κι' ἀπ' ἐκεῖ· καὶ τὴν τρίτη βολὰ ἔρριξαν τ' ἄλας καὶ γίνηκε θάλασσα, καὶ δὲ 'μπόρεσαν νὰ περάσουν. Στάθηκε τότες ἡ τσούπρα καὶ κύτταζε πέρα, καὶ τῆς λέει ἡ μάνα της·—«Γύρισε 'πίσω, 'μάτια μου, καὶ δέ σας κάνω τίποτας». Αὐτὰ δὲ θέλησαν. Ἐκείνη τὰ φοβέριζε καὶ χτυποῦσε τὰ στήθια της ἀπὸ τὸ γενάτι της. Ἐκεῖνα πάλι δὲ θέλησαν νὰ την ἀκούσουν καὶ κίνησαν νὰ φύγουν.

Καὶ 'σὰν 'πῆγαν ὡς ἕνα μέρος μακριὰ, λέει ὁ Ἀστερνός·—«Ἐδίψασα, Πούλιω!»—«Περβάτα», τοῦ εἶπεν αὐτὴ, «κ' ἐκεῖ πέρα εἶν' ἡ βρύση τοῦ βασιλιᾶ καὶ πίνεις». Πάλι 'σὰν 'πῆγαν κάμποσον τόπο, λέει τὸ παιδί·—«Διψῶ, θὰ σκάσω!». Κ' ἐκεῖ 'βρῆκαν μνιὰν ὀμπλὴ ἀπὸ λύκο μὲ νερὸ, καὶ τῆς λέει· «θὰ πιῶ ἀπὸ 'δῶ».—«Μὴν πίνῃς», τοῦ λέει 'κείνη, «γιατί γίνεσαι λύκος καὶ μὲ τρῶς».—Δὲν πίνω, ἂν ἦν' ἔτσι!» καὶ κίνησαν πάλι. Πᾶν, πᾶν, 'βρίσκουν μνιὰν ὀμπλὴ ἀπ' ἀρνὶ μὲ νερὸ, καὶ τῆς λέει τὸ παιδί.—«Θὰ πιῶ ἀπὸ 'δῶ, δὲ βαστάω, ἔσκασα!»—«Μὴν πίνῃς», τοῦ λέει ἡ Πούλιω, «γιατὶ θὰ γείνῃς ἀρνὶ καὶ θά σε σφάξουν».—«Θὰ πιῶ», εἶπε, «κι' ἄς με σφάξουν». Κ' ἤπιε, καὶ γίνηκεν ἀρνὶ, καὶ 'πάενε ἀπὸ 'πίσω καὶ βήλιαζε.—«Μπὲ, Πούλιω, μπὲ, Πούλιω!»—«Ἔλα κοντά μου», εἶπεν ἡ Πούλιω, καὶ 'πῆγαν κάμποσο καὶ 'βρῆκαν τὴ βρύση τοῦ βασιλιὰ κ' ἤπιαν νερό. Τότες λέει ἡ Πούλιω τ' ἀρνιοῦ·—«Κάτσε, 'μάτια μου, ἐδῶ μὲ τὸ σκυλί». Κι' αὐτὴ 'πῆγε καὶ περικάλεσε τὸ Θεὸ ἀπὸ κάτω 'ς ἕνα κυπαρίσσι, ψηλὸ ψηλό·—«Θέ μου, δὸ μου δύναμι, νἀναβῶ 'ς τὴν κορφὴ αὐτοῦ τοῦ κυπαρισσιοῦ, καὶ μου ἀπέσωσε τὴν εὐχή!» Καὶ δύναμη θειοτικὴ τὴν ἀνέβασ' ἀπάνω 'ς τὸ κυπαρίσσι, κ' ἐκεῖ 'ψηλὰ, 'ποὔκατσεν αὐτὴ, γίνηκεν ἕνας θρόνος ὁλόχρυσος, καὶ τ' ἀρνὶ κατσε μὲ τὸ σκυλὶ ἀποκάτω 'ς τὸ κυπαρίσσι κ' ἔβοσκε. 'Σ ὀλίγη ὥρα ἦρθαν

Digitized by Google

οἱ δοῦλοι τοῦ βασιλιᾶ νὰ ποτίσουν τἄλογα, καὶ 'σὰν ζύγωσαν 'ς τὸ κυπαρίσσι, τ' ἄλογα σκιάχτηκαν κ' ἔκοψαν τὰ καπίστρια κ' ἔφυγαν ἀπὸ τῆς ἀχτίδες τῆς Πούλιως, 'ποὔτανε πολὺ ὄμμορφη κ'ἔλαμπε ἀπάν' ἀπ'τὸ κυπαρίσσι.—«Καταίβα κάτω», τῆς λὲν οἱ δοῦλοι,«γιατὶ φοβοῦνται τἄλογα νὰ πιοῦν νερό».—«Δὲν καταιβαίνω», τοὺς λέει, «ἂς πιοῦν τ' ἄλογα νερό, ἐγὼ δέ σας κάνω τίποτες».—«Καταίβα», τῆς λὲν πάλι.—«Δὲν καταιβαίνω».'Παγαίνουν τότες 'ς τὸ βασιλόπουλο καὶ τοῦ λὲν τὸ καὶ τό· κοντὰ 'ς τὴ βρύσι, 'ψηλὰ 'ς ἕνα κυπαρίσσι κάθεται μνιὰ κοπέλλα καὶ λάμπ' ἡ ὀμμορφιά της· κι' ἀπὸ τῆς ἀχτίδες της σκιάζουνται τἄλογα, καὶ δὲ θέλουν νὰ πιοῦν, καὶ τῆς εἴπαμε νὰ καταιβῆ, καὶ δὲ θέλει. 'Σὰν ἄκουσε αὐτὰ τὸ βασιλόπουλο, σκώνεται καὶ 'παγαίνει,καὶ τῆς λέει κι'αὐτὸ νὰ καταιβῆ καὶ δὲ θέλησε. Καὶ τῆς λέει καὶ δεύτερη φορὰ καὶ τρίτη.—«Καταίβα, θὰ κόψουμε τὸ κυπαρίσσι, ἂν δὲν καταιβῆς».—«Κόψε το,» λέει 'κείνη, «δὲν καταιβαίνω». Κ'ἔτσι 'πῆραν ἀνθρώπους νὰ κόψουν τὸ κυπαρίσσι, κ' ἐκεῖ 'ποῦ τό κοφταν, 'πάγαινε τ' ἀρνὶ κ' ἔγλυφε τὸ κυπαρίσσι, καὶ γίνονταν διπλὸ ἀπ' ὅ τ' ἦταν. Ἔδειραν, ἔδειραν νά το κόψουν, δὲ 'μπόρεσαν.—«Φύγετ' οὖλοι ἀπὸ 'δῶ», λέει τότες τὸ βασιλόπουλο ἀπ' τὸ θυμό του, κ' ἔτσι ἔφυγαν οὖλοι. 'Πάνει τότες ἀπ' τὸν καϋμό του 'σὲ μνιὰ γρηά, καὶ τῆς λέει·—«Ἂν μου καταιβάσῃς ἐκείνην τὴν τσούπρα ἀπ' τὸ κυπαρίσσι, θά σου γιομίσω τὸ φέσι φλουρί».—«Ἐγὼ νά σου τὴν καταιβάσω», λέει ἡ γρηά· καὶ 'παίρνει ἕνα σκαφίδι κ' ἕνα κόσκινο κι' ἀλεῦρι καὶ 'παγαίνει ἀποκάτω 'ς τὸ κυπαρίσσι καὶ βάνει ἀνάποδα τὸ σκαφίδι καὶ τὸ κόσκινο, κ' ἔτσι κοσκίναγε. Γλέπ' ἡ τσούπρα τότες ἀπ' τὸ κυπαρίσσι καὶ φωνάζει·—«Ἀλλιῶς, βάβω, τὸ σκαφίδι, ἀλλιῶς καὶ τὴν κοσκινάδα». Ἡ βάβω πάλι καμώνονταν πῶς δὲν ἄκουγε, κ' ἔλεγε·—«Ἀχ, 'μάτια μου, ποιά 'σαι; δὲν 'κούγω».—«Ἀλλιῶς τὴν πυκνάδα, ἀλλιῶς καὶ τὸ σκαφίδι», τῆς λέει καὶ δεύτερου καὶ τρίτου. Ἡ βάβω τῆς ματαλέει·—«Δὲν ἀκούγω 'μάτια μου! ποιά 'σαι; δὲ γλέπω. Ἔλα νά μου δείξῃς, ἔτσι νἄχῃς τὴν εὐχὴ τοῦ Θιοῦ». Κ' ἔτσ' ἡ κόρη ἀπὸ 'λίγο 'λίγο καταίβηκε, κι' ὄντας 'πῆγε νά της δείξῃ, ἴσια 'βγῆκε τὸ βασιλόπουλο, 'ποῦ ἦταν ἐκεῖ κρυμμένο, καὶ τὴν ἅρπαξε, καὶ τὴν 'πάει· καὶ τ' ἀρνὶ καὶ τὸ σκυλὶ ἀκλουθοῦσαν ἀπὸ 'πίσω. Καὶ 'σὰν 'πῆγαν 'ς τὸ βασιλικὸ παλάτι, ἔκαμε χαρὰ καὶ τὴν 'πῆρε γυναῖκα. Ὁ βασιλιᾶς ἀγάπησε τὴ νύφη του παραπολύ, κ' ἡ βασίλισσα τὴ φτόνησε. Μνιὰ 'μέρα, 'ποῦ βγῆκε τὸ βασιλόπουλο ὄξω, φωνάζ' ἡ βασίλισσα τῆς δούλαις καὶ τῆς λέει νὰ πάρουν τὴ νύφη της νὰ σεργιανίσ' 'ς τὸ μπαξέ, καὶ νὰ τὴ ῥίξουν 'ς τὸ πηγάδι. Κ' ἡ δούλαις ἔκαμαν καθὼς ἐπρόσταξεν ἡ βασίλισσα, καὶ τὴν ἔρριξαν 'ς τὸ πηγάδι.Ὕστερα 'σὰν ἦρθε τὸ βασιλόπουλο καὶ δὲν τὴν εἶδε, 'ρωτάει τὴ μάνα του·—«Μάνα, ποῦ εἶν' ἡ νύφη;»—«Ὄξω», τοῦ εἶπ' αὐτή, «'πῆγε νὰ σεργιανίσῃ· καὶ καλὰ 'ποῦ δὲν εἶν' αὐτὴ ἐδῶ τώρα», εἶπε, «νὰ σφάξουμε τ'ἀρνί».—«Ἀλήθεια», εἶπαν κ' οἱ ἄλλοι.

'Ακούει τ' ἀρνὶ αὐτά, τρέχει 'ς τὸ πηγάδι καὶ λέει τῆς Πούλιως·—«Μώρ' Πούλιω, θά με σφάξουν». — «Τσώπα, 'μάτια μου, καὶ δὲ σὲ σφάζουν». — «Μὼρ γιά, τροχοῦν τὰ μαχαίρια· μ' ἔπιασαν! θά με σφάξουν!»—«Τί νά σε κάμω, 'μάτια μου;» τοῦ λέει, «μὲ γλέπεις κ' ἐμένα ποῦ εἶμαι». Τότες ἡ δούλαις ἔπιασαν τ' ἀρνὶ καὶ 'πῆγαν νά το σφάξουν, κ' ἐκεῖ 'ποῦ τοῦ ἀκούμβησαν τὸ μαχαῖρι, ἐπερικάλεσεν ἡ Πούλιω τὸ Θιὸ κ' εἶπε·—«Θέ μου, τὸν ἀδερφό μου σκοτώνουν, κ'ἐγὼ κάθουμαι 'ς τὸ πηγάδι!» Κοπανιά, πετάχτηκε ἀπ'τὸ πηγάδι καὶ 'πῆγε κ'ηὗρε τ' ἀρνί, 'ποῦ τοῦ 'χαν κομμένο τὸ λαιμό. Σκούζει, φωνάζει νὰ τ'ἀφήσουν. Τοὔχαν κόψει.—«Τ' ἀρνί μου», λέει αὐτή, σκούζει, φωνάζει· «τ' ἀρνί μου!» Παρηγοριὰ δὲν ἔχει. 'Παγαίνει ὁ βασιλιᾶς.—«Τί θέλεις», τῆς λέει, «φλουρένιά μου; 'πές μου τί θέλεις νά σου δώσω 'γώ». — «Τίποτες», λέει αὐτή, «τ' ἀρνί μου, τ'ἀρνί μου!» —«Τώρα, ὅ τι γένηκε γένηκε», τῆς λέει, «μον' τσώπα!» Καὶ 'σὰν τὸ μαγέρεψαν, ἔβαλαν νὰ φᾶν.—«Ἔλα νὰ φᾶμε», τῆς λέν.—«Ἔφαγα», λέει αὐτή, «δὲν τρώγω τώρα ἄλλο».—«Ἔλα, καλή, ἔλα», τῆς λέν. — «Φᾶτε, σᾶς λέγω, ἔφαγα ἐγώ». Κι' ὄντας σκόλασαν ἐκεῖνοι ἀπ' τὸ φαγεῖ, 'πῆγε αὐτὴ καὶ μάζωξεν οὖλα τὰ κόκκαλα καὶ τά 'βαλε 'σὲ μνιὰ στάμνα καὶ τὰ θάψε μέσα 'ς τὸν μπαχσέ.

Κ' ἐκεῖ 'ποῦ τὰ θάψε, φύτρωσε μνιὰ μηλιὰ 'ψηλή, 'ψηλή, κ' ἔκαμεν ἕνα μῆλο χρυσό. Καὶ πολλοὶ 'πῆγαν νά το φτάσουν, καὶ δὲ 'μπόρεσαν, γιατὶ ὅσο ζύγωναν 'ς αὐτήν, τόσο 'ψήλωνεν ἡ μηλιά. Μόν' ἡ Πούλιω ὄντας σίμωνεν, χαμήλωνε πάλι. Κ' εἶπε τοῦ βασιλιᾶ ἡ Πούλιω·—«Ὅλοι 'πάσκεταν καὶ δὲ φτάκεταν τὸ μῆλο, ἂς 'πάνω κ' ἐγώ, θάρρω καὶ τὸ φτάκω.»—«'Πῆγαν»,τῆς λέει,«τόσοι ἄξοι παραπολὺ νὰ τὸ φτάκουν, καὶ δὲ 'μπόρεσαν, καὶ θά το φτάκῃς ἐσύ;»—«Ἂς 'πάγω κ' ἐγώ», τοῦ εἶπε, «κάμε μου τὸ χατῆρι!»—«Σύρε καὶ σύ», τῆς εἶπε. Καὶ μόνε ζύγωσε, χαμήλωσ' ἡ μηλιὰ κ' ἔφτασε τὸ μῆλο ἡ Πούλιω. Καὶ τῆς λέει τὸ μῆλο·—«Ἀπὸ 'γάλι 'γάλι τράβα,νὰ μή με κόψῃς». Καὶ τὸ 'πῆρε καὶ τὸ 'βαλε 'ς τὴν τσέπη της καὶ φώναξε.—«Ἔχε 'γειά, γλυκύτατέ μου πεθερέ, κι' αὐτὴ ἡ σκύλα ἡ πεθερά μου τὸν ὕπνο ποτὲ νὰ μὴ χορτάσῃ». Κ' ἔφυγε καὶ δὲ ματαγύρισε.

Κι' ὁ Θιὸς τὰ λυπήθηκε, κ' ἔτσι γίνηκεν ἡ Πούλιω πούλια κι' ὁ Ἀστερνὸς αὐγερνός.

(Ἕπονται αἱ παρατηρήσεις) Ν. Γ. Πολίτης.

Digitized by Google

ΤΑ ΟΨΑ ΤΩΝ ΚΙΝΕΖΩΝ

Περὶ τῶν ὄψων, ἅτινα παρατίθενται εἰς τὰ πολυτελῆ γεύματα τῶν πλουσίων κατοίκων τοῦ Οὐρανίου Κράτους, τοσαῦτα περιέχουσιν αἱ ἀφηγήσεις τῶν μέχρι τοῦδε περιηγητῶν παράξενα καὶ ἀπίθανα, ὥστε θὰ ἐπλανᾶτο μεγάλως ὁ πλήρη παρέχων πίστιν εἰς αὐτάς. Τὰ γεύματα ταῦτα, οἷα περιγράφονται ἐν τῇ σοφῇ βίβλῳ τοῦ Ὑουὲν-Τσέου-Τσάϊ, περιφήμου ποιητοῦ καὶ ὀψογνώστου ἀκμάσαντος κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ συντάξαντος ὁλόκληρον τόμον περὶ προσφαγίων, — ἔχουσι πολλὴν ἀναλογίαν πρὸς τὰ δεῖπνα τῶν Εὐρωπαίων, τὰ διακρινόμενα ἐπὶ τῇ ποικιλίᾳ καὶ τῇ ἐξαιρέτῳ τέχνῃ, μεθ' ἧς παρασκευάζονται. Παρατίθενται δὲ συνήθως τὰ σινικὰ ταῦτα γεύματα, ὧν ὁ ὄγκος δύναται νὰ καταπλήξῃ καὶ τὸν κραταιότερον στόμαχον, ἐν ἡμέραις ἐπισήμων ἑορτῶν, καὶ ἐν ἑστιατορίοις, ἅτινα παρὰ τὸ κινεζικὸν ἔθος εἰσὶν εὐρύταται οἰκίαι διώροφοι καὶ ἐνίοτε τριώροφοι. Καὶ τὸ μὲν μαγειρεῖον καὶ ἡ μεγάλη δημοσία αἴθουσα κατέχουσι τὸ πρῶτον πάτωμα, ἄλλαι δὲ αἴθουσαι καὶ ἰδιαίτερα δωμάτια ὑπάρχουσιν εἰς τὰ ἀνώτερα πατώματα.

Ἵνα λάβῃ ὁ ἀναγνώστης ἀκριβῆ ὁπωσοῦν ἰδέαν τῶν ἐπισήμων τούτων συμποσίων, ἀρκεῖ, νομίζομεν, νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα τὸν κατάλογον γεύματος, ὅπερ παρέθηκε τὴν 9 Ἰανουαρίου **1874** ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Τουτσέου ναυστάθμου κ. Prosper Giquel, Γάλλος τὸ γένος, πρὸς τὴν Α. Ἐξ. τὸν Τσὲν-Πάο-τσὲν, αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῆς αὐτόθι Ναυτικῆς Σχολῆς.

Ὁ κατάλογος οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς·

Ὄψα κύρια.

Φωλεαὶ χελιδόνων μετ' ὠῶν περιστερᾶς.
Πτερύγια καρχαρίου μετὰ καραβίδων
Σκόμβροι μετ' ἀγρίων νησσῶν.
Νῆσσα μετὰ λαχάνου.

Ὄψα παρατιθέμενα ἐντὸς κυπέλλων πρὸ ἑκάστου δαιτυμόνος.

Φωλεαὶ χελιδόνων.
Πτερύγια καρχαρίου.
Λαχανικά.
Πόδες νησσῶν μετὰ μυκήτων.
Ὄρτυγες ὀπταί.
Περιστεραὶ τηγανιταὶ εἰς τεμάχια.
Παροψὶς ἐκ διαφόρων τρωγαλίων.

Ὄψα συμπληρωτικά.

Χοιρομήρειον μετὰ μέλιτος.
Πολτὸς (purée) ἐκ πίσσων.
Λαχανικά.
Ἰχθῦς.

Ἐπιδόρπια.

Τυρὸς ἐκ πίσσων καὶ ῥίζης βαμβοκαλάμου.
Ῥίζαι βαμβοκαλάμου.
Ὀρνίθια.
Ὀστρεῖδια.
Ὀπῶραι ξηραὶ διαφόρων εἰδῶν.
Ὀπῶραι σακχαρόπηκτοι.
Ὀπῶραι πρόσφατοι.

Ὄψα πάρεργα.

Χοιρομήρειον καὶ ὀρνίθια.
Ἰχθῦς καὶ στόμαχοι πτηνῶν.
Νῆσσα καὶ κοτελέτται χοίρειαι.
Ἔντερα χοίρου καὶ πολφοί.

Ὄψα τιθέμενα πρὸ ἑκάστου δαιτυμόνος.

Ἀμύγδαλα, σπόροι ὑδροπέπονος.
Ἀπίδια, πορτοκάλλια.

Ὄψα σακχαρόπηκτα καὶ παστὰ τιθέμενα πρὸ ἑκάστου δαιτυμόνος.

Πλακούντια ἁλατόπαστα.
Ζωμὸς χοιρομηρείου.
Ζωμὸς ἐκ κρέατος χοιρείου, ὀρνιθίου καὶ καραβίδων.
Πλακούντια σακχαρόπαστα.
Κύπελλον περιέχον ὀπώρας λωτοῦ.
Κύπελλον γάλακτος ἐξ ἀμυγδάλων.

Κρέατα ὀπτὰ καὶ βραστά.

Χοιρίδιον ὀπτόν.
Νῆσσα ὀπτή.
Ὀρνίθιον βραστόν.
Κρέας χοίρειον βραστόν.

Ὄψα παρενθετικὰ (Entremets).

Πλακούντια μετὰ ζωμοῦ.
Φασιανὸς τηγανιτός.

Τὰ ἐν τέλει τοῦ γεύματος παρατιθέμενα.

Κρέας πρόβειον μετὰ ἐμβάμματος.
Πηκτὴ ἐξ ἀμυγδάλων.
Λάχανον λευκόν.
Κρέας χοίρειον μετὰ ἐμβάμματος.
Βῶλοι ὀρυζίου βραστοῦ.
Κύπελλα πλήρη πρασίνου τεΐου.

Τινὰ τῶν ὄψων τούτων εἰσὶν ἐκ φήμης γνωστὰ ἐν Εὐρώπῃ, θεωρούμενα ὡς ὑπερβαλλόντως ἀλλόκοτα. Τὰ ᾠὰ λ.χ. τὰ λεγόμενα *σαπρά*, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ᾠὰ οἰκοσίτων νησσῶν, τὰ ὁποῖα, ὅπως διατηρῶνται καλῶς, περιτυλίσσωνται ἐντὸς καλύμματος ἐκ στάκτης, ἀσβέστου, κόνεως τεΐου, κόνεως γλυκορρίζης κτλ. Διὰ τοῦ μέσου τούτου τὸ χρῶμα τοῦ κρόκου τοῦ ᾠοῦ ἀλλοιούμενον βαθμηδὸν γίνεται ἐν ἀρχῇ μὲν πράσινον, εἶτα μέλαν· ὅσον δὲ βαθύτερον γίνεται τὸ χρῶμα τοῦ κρόκου, κατὰ τοσοῦτον τὸ ᾠὸν ἡδύτερον εἰς τὴν γεῦσιν.

Αἱ φωλεαὶ τῶν χελιδόνων (*Ὑὲν-βὸ*) κατασκευαζόμεναι ὑπὸ τῶν πτηνῶν τούτων διὰ θαλασσίου τινὸς χυμώδους φυτοῦ, τοῦ *γελιδίου* (gelidium), εἶνε ὄψον περιζήτητον ἐν Κίνᾳ· συνάζουσι δὲ αὐτὰς ἐν Ἰάβᾳ, Βορνέῳ καὶ Ταπροβάνῃ· ἀλλ' αἱ καλλίτεραι πωλοῦνται ἐν Ἀμουᾶ, τιμώμεναι μέχρι 35 δολλαρίων τὸ *κάττιον*, ἤτοι 1 καὶ 1/3 ἀγγλ. λίτρας, καὶ αἱ κατωτέρας ποιότητος 16 δολλάρια. Μαγειρεύονται δὲ εἴτε μετὰ ζωμοῦ ὀρνιθίου, εἴτε μετὰ γάλακτος ἀμυγδάλων, καὶ ἀπαιτεῖται πολλὴ προσοχὴ πρὸς ἐπιτυχῆ παρασκευήν. Κατὰ τὴν γεῦσιν δὲ καὶ τὴν ὄψιν ὁμοιάζουσι πολὺ μετὰ τὴν ἕψησιν πρὸς πολφοὺς (φιδέ).

Digitized by Google

Τὰ πτερύγια τοῦ καρχαρίου ἐξηραμένα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ εἶδός τι ὁλοθουρίων ἐξηραμένων καὶ καπνιστῶν εἰσὶν ὡσαύτως ἐκ τῶν μᾶλλον περιζητήτων λιχνευμάτων. Ἡ γεῦσις τῶν πτερυγίων ἐνθυμίζει πως εἶδος ἰχθύος, τὸ σαλάχιον· τὰ ὁλοθούρια ὅμως ἔχουσι γεῦσιν λίαν ἀηδῆ.

Οἱ Κινέζοι μεταχειρίζονται ἀφθόνως τὸ ἔλαιον εἰς παρασκευὴν τῶν ὄψων αὐτῶν, οὐχὶ ὅμως ἔλαιον κίκινον (ῥιτσινόλαδο), ὡς ὑπὸ πολλῶν ἐσφαλμένως πιστεύεται, ἀλλὰ ἔλαιον σησάμου, ἀραχίδνων ἢ λαχάνου. Ἡ ἕξις τοῦ τρώγειν κύνας καὶ ποντικοὺς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει εἰς τινα μέρη τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ὡρισμένως ἐν Καντῶνι. Ἱερεὺς διαμαρτυρόμενος, ὁ κ. John Henry Gray, διαβιώσας περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ ἐν Χόγκ-Κόγκ, περιγράφει λεπτομερῶς ἐν τῷ περὶ Κίνας συγγράμματι αὐτοῦ τὰ ἑστιατόρια, ἐν οἷς παρασκευάζεται τὸ κρέας τῶν κυνῶν καὶ ποντικῶν. Ἡ περὶ τῶν τελευταίων τούτων περικοπὴ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. J. H. Gray ἔχει ὡς ἕπεται· «Τὸ κρέας τῶν ποντικῶν χρησιμεύει ὡσαύτως εἰς τροφὴν τῶν κατοίκων. Ἔν τινι ὁδῷ τῆς Καντῶνος ὀνομαζομένῃ Χίγκ-λοὺγκ-Κάϊ, ἔνθα πολλὰ ὑπάρχουσιν ἐργαστήρια πωλοῦντα ὄρνιθια, οἱ ποντικοὶ ἐκτίθενται εἰς πώλησιν μετὰ τῶν νησσῶν, τῶν χηνῶν καὶ τῶν ὀρνίθων. Εἰσὶ πεπασμένοι δι' ἅλατος καὶ ἐξηραμένοι ἐν ὑπαίθρῳ, ἄνδρες δὲ καὶ γυναῖκες τρώγουσιν αὐτούς. Καίτοι δὲ τὸ κρέας τῶν ποντικῶν θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Κινέζων ὡς ἐνισχύον τὴν κόμην, πολλαὶ ἐν τούτοις τῶν γυναικῶν, ὅσαι τρώγουσι τὸ κρέας τῶν ζώων τούτων, τριχοῤῥοοῦσι. Καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα, ὅτε εἶνε ἡ ἐποχὴ τῆς βρώσεως τῶν ποντικῶν, τὰ παράθυρα τῶν ἐργαστηρίων τῆς ὁδοῦ, ἣν ἀνέφερα ἀνωτέρω, εἰσὶ πλήρη τοιούτων ζώων ἐξηραμένων. Ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἡ τροφὴ αὕτη δὲν εἶνε ἐν χρήσει ἁπανταχοῦ τοῦ κράτους, οὐχ ἧττον ὅμως ἡ ἕξις τοῦ τρώγειν ποντικοὺς παρατηρεῖται πολλαχοῦ».

Πλὴν δὲ τῶν φαγητῶν τούτων, τῶν ἐπιχωρίων, οἱ Κινέζοι μεταχειρίζονται πρὸς τροφὴν καὶ τὰ ἐν χρήσει παρ' ἄλλοις λαοῖς. Οὕτω λ. χ. τὸ χοίρειον κρέας εἶνε ἐκ τῶν συνηθεστέρων ὄψων ἐν Κίνᾳ. Διατηροῦσι δὲ τοῦτο πάσσοντες δι' ἅλατος καὶ ξηραίνοντες εἰς τὸν ἀέρα καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα, καὶ παρασκευάζουσι μετὰ λίπους ἐκ τοῦ αὐτοῦ ζώου. Τὸ δὲ χοιρομήρειον κατασκευάζουσι ξηραίνοντες πρῶτον αὐτό, καὶ εἶτα καλύπτοντες δι' ἀποπριονισμάτων ἐπὶ ἓν ἢ δύο ἔτη· τοῦτο δὲ ἵνα προσλάβῃ ὀσμήν τινα καὶ γεῦσιν, ἣν λίαν ἐπιζητοῦσιν οἱ τρώγοντες αὐτό.

Ὅπως δ' ἐν Εὐρώπῃ οὕτω καὶ ἐν Κίνᾳ, ἐπαρχίαι τινὲς αὐτῆς φημίζονται διὰ τὰ φαγώσιμα αὐτῶν προϊόντα. Καὶ τὸ μὲν Πεκῖνον διακρίνεται διὰ τὰς σακχαροπάστους νήσσας· ἡ δ' εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν κειμένη Τουλιοὺ διὰ τὸ ἐξαίρετον ὄξος· ἔμβαμμα δέ τι παρασκευαζόμενον διὰ τῆς ζυμώσεως τῶν κυάμων καὶ ἅλατος, οὗτινος ποιοῦνται μεγάλην χρῆσιν οἱ Κινέζοι, κατασκευάζεται μάλιστα ἐν τῇ πόλει Τσὶν-Κιὰγγ τῆς ἐπαρχίας Κιὰγγ σού.

Οἱ Κινέζοι πλὴν τοῦ τεϊου πίνουσι διάφορα οἰνοπνευματώδη ποτὰ κατασκευαζόμενα ἐκ δημητριακῶν καρπῶν. Ἐξ ὅσων ἀνωτέρω εἴπομεν, δὲν πρέπει νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι ὁ λαὸς οὗτος εἶνε λαίμαργος καὶ ἀκρατὴς γαστρός. Τὰ ἐπιζήτητα ἐκεῖνα ὄψα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ ἀτελεύτητα γεύματα τῶν πλουσίων κατοίκων τοῦ Οὐρανίου Κράτους, εἰσὶν ὅλως ἄγνωστα εἰς τὰς τάξεις τῶν πενήτων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν πλειονοψηφίαν ἔθνους περιλαμβάνοντος 400 ἑκατομμύρια κατοίκων. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ Κινέζος διακρίνεται ἐπὶ ἄκρᾳ λιτότητι τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Πιθανὸν ἐν τούτοις εἶνε ν' ἀπαντήσητε ἐνίοτε μιγάδα, μακαριστὸν ἄγοντα βίον ἀναλώμασι τῆς οἰναποθήκης τοῦ ξένου αὐθέντου αὐτοῦ· ἂν οὗτος δὲν ἀγαπᾷ τὸν βορδιγάλλειον, ἡ γεῦσις ὅμως τοῦ καμπανίτου ἔχει δι' αὐτὸν ἰδιαίτερον θέλγητρον. Ὁ γνήσιος ὅμως Κινέζος σπανιώτατα διαπράττει τοιαύτας καταχρήσεις· ἐὰν δέ ποτε συμπέσῃ νὰ ἀπαντήσητε δυστυχῆ τινα ἐσβεσμένον ἔχοντα τὸ βλέμμα καὶ διαγράφοντα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀλλοκότους *μαιάνδρους*, τὴν τοιαύτην αὐτοῦ κατάστασιν ἀπόδοτε μᾶλλον εἰς τὸ ὄπιον, τὸ ἄδωρον φιλοδώρημα τῆς Ἰνδικῆς ἢ εἰς τὸ *σάμ-σού*, τὸ ἐκ τοῦ ὀρυζίου οἰνόπνευμα. Διὰ δύο μόνον κατὰ μῆνα δολλαρίων, ἤτοι 10 φράγκων, δύναται ν' ἀποζήσῃ ὁπωσδήποτε ὁ πτωχὸς Κινέζος· τέσσαρα δὲ δολλάρια ἀπολαμβάνων κατὰ μῆνα ζῇ ὅλως ἄνετον βίον. Ἐκ τούτου δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ τὸ εὐτελὲς τῆς δαπάνης, δι' ἧς δύναται νὰ πορισθῇ τὰ ἀπολύτως πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα. Ἐν Κίνᾳ ἡ ἀγορὰ τῶν ἐδωδίμων γίνεται διὰ τῶν λεγομένων *σαπεκίων*, ἤτοι ποσοστῶν νομίσματος σχεδὸν μηδαμινῶν· λόγῳ μὲν εἶνε τὸ σαπέκιον τὸ χιλιοστὸν τοῦ *τάελ*, οὗτινος ἡ ἀξία εἶνε σήμερον κατωτέρα 7 φράγκων· πράγματι δὲ τὸ χιλιοστὸν πεντακοσιοστὸν τοῦ *τάελ*. Ἀντὶ δέκα τοιούτων σαπεκίων ὁ πτωχὸς Κινέζος δύναται νὰ ἀγοράσῃ τὰ πρὸς ἡμερησίαν διατροφὴν αὐτοῦ, ἤτοι βῶλον βραστοῦ ὀρυζίου ἢ ὀλίγα χορταρικὰ παρὰ τοῦ περιοδεύοντος λαχανοπώλου.

Ἡ κυριωτάτη τροφὴ τῶν Κινέζων εἶνε τὸ βραστὸν ὀρύζιον (*φάν*)· τόσον δὲ εἶνε κοινὴ ἡ τροφὴ αὕτη ἐν Κίνᾳ, ὥστε ἡ λέξις *φάν* κατήντησε συνώνυμος πρὸς τὴν λέξιν *φαγητόν*. Ὁ Κινέζος ἐρωτῶν ὑμᾶς ἂν θέλετε νὰ φάγετε, λέγει: *τσέου φάν*, ὅπερ κατὰ λέξιν μὲν σημαίνει *τρώγειν ὀρύζιον*, κατ' ἔννοιαν δὲ ἁπλῶς *τρώγειν*. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ὑγιείας σας θέλων νὰ ἐρωτήσῃ, δι' ὀρυζίου πάλιν κατασκευ-

Digitized by Google

άζει τὴν φράσιν του· τὸ «πῶς ἔχετε;» ἐρωτᾷ ὁ Κινέζος λέγων· «τσέου-κούο-φὰν-μά;» τουτέστιν «ἐφάγετε ὀρύζιον;» Ἐν ταῖς βορείαις ἐπαρχίαις τῆς αὐτοκρατορίας καταναλίσκονται ὡσαύτως μεγάλαι ποσότητες σίτου καὶ κεγχρίου. Ἐκ τῶν γεννημάτων τούτων, ἀφοῦ βρασθῶσι, σχηματίζονται μικροὶ ἄρτοι· ζυμόνουσι δὲ καὶ ἐξαίρετα πλακούντια διὰ σίτου βραζομένου ἐντὸς ἐλαίου. Ἂν μετὰ τοῦ τοιούτου ἄρτου ἔχει ὁ Κινέζος καὶ τεμάχιον ἰχθύος ἢ ὀλίγα λάχανα, τὸ γεῦμα αὐτοῦ εἶνε τέλειον, ἄλλως ὁ βῶλος ὀρυζίου ἀρκεῖ πρὸς συντήρησιν τοῦ καρτερικοῦ τούτου πλάσματος.

Ἐκ τῶν προειρημένων καταφαίνεται ὅτι τὰ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Κινέζοις κρέατα καὶ λαχανικὰ εἰσὶν οἷα σχεδὸν καὶ παρ' ἡμῖν. Ἰδιάζουσαν δὲ ἔχουσιν οἱ Κινέζοι κλίσιν πρὸς τὴν σκορδοφαγίαν, ἧς αἱ ἀναθυμιάσεις συνδυάζονται σχεδὸν διηνεκῶς πανταχοῦ τοῦ Οὐρανίου Κράτους μετὰ τῆς ὀσμῆς τοῦ ὀπίου καὶ τοῦ ἐξ ὀρύζης οἰνοπνεύματος.

Πλὴν τοῦ τακτικοῦ προγεύματος, γεύματος καὶ δείπνου, παρατίθενται εἰς τοὺς εὐπόρους Κινέζους κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας καὶ πολλάκις τῆς νυκτὸς δευτερεύοντα γεύματα, *ἐπὶ ποδὸς*, ὡς ἠθέλομεν εἰπεῖ, ὅπως περιμένωσιν ἐν ὑπομονῇ τὴν ὥραν τοῦ κυρίου γεύματος. Ἐκ τούτων ἓν μὲν μεταξὺ προγεύματος καὶ γεύματος, δεύτερον μεταξὺ γεύματος καὶ δείπνου. Μετὰ δὲ τοῦτο ἔρχεται τὸ *τιὲν-τσὶν*, ὅπερ συνίσταται ἐκ πλακοῦντος ὀστρειδίων καὶ ποτηρίου γενναίου ἱσπανικοῦ οἴνου, καὶ λαμβάνεται ἐν τῷ ζαχαροπλαστείῳ· ἔσχατον δὲ ὡς ἀναψυκτικὸν ἐπέρχεται τὸ *κουὸ-γιά*, ὅπερ βοηθεῖ ὅπως διέλθῃ τις ἄϋπνον νύκτα χωρὶς νὰ πεινάσῃ. Πρὸς θεραπείαν τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων ὀρέξεων τροφῆς ὑπάρχουσι πολυάριθμα *κινητὰ* ἑστιατόρια, περιαγόμενα διὰ τῶν ὁδῶν ὑπὸ καπήλων, ὧν αἱ κραυγαὶ ποικίλλουσι κατὰ τὰ πωλούμενα ὄψα· οὕτω καθ' ὅλην μὲν τὴν πρωΐαν πωλοῦνται πλακούντια ἐκ σίτου βρασθέντος μετ' ἐλαίου ἢ ἄρτοι θερμοὶ ἐκ τετριμμένου ὀρυζίου βραστοῦ. Τὴν μεσημβρίαν αἱ κραυγαὶ πληθύνονται· εἶνε τότε ἡ ὥρα τῆς πωλήσεως τῶν κυάμων, τοῦ βραστοῦ ὀρυζίου κ. ἄ. Τὰ δὲ τὴν νύκτα διὰ μεγάλων κραυγῶν πωλούμενα εἶνε αἷμα νησσῶν καὶ χοίρων βεβρασμένον καὶ ἐξηραμένον, αὐγὰ ἑψημένα μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐμβρύων ὀρνιθίων, ἀπίδια ἑψημένα κ. ἄ. τ.

Τὰ μαγειρικὰ τῶν Κινέζων σκεύη εἶνε ὅσον ἔνεστιν ἁπλούστατα· μία χύτρα πηλίνη καὶ τηγάνιον σιδηροῦν ἀρκοῦσιν αὐτοῖς εἰς παρασκευὴν πάντων ἀδιακρίτως τῶν ὄψων· ἀλλ' οἱ περὶ τὴν ὀψοποιΐαν ἔμπειροι γινώσκουσι πόσον σημαντικὴ εἶνε ἡ ἔλλειψις αὕτη. Τὴν θέσιν τοῦ ἡμετέρου περονίου καὶ κοχλιαρίου κατέχουσι παρὰ τοῖς Κινέζοις δύο πλατέα ῥαβδία ἐκ ξύλου, ὀστοῦ ἢ ἐλέφαντος· θαυμαστὴ δ' ἀληθῶς εἶνε ἡ περὶ τὸν χειρισμὸν τῶν ῥαβδίων τούτων δεξιότης τῶν Κινέζων, εἴτε διὰ τῆς ἑτέρας εἴτε δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν. Οὐχ ἧττον μεταχειρίζονται ἐνίοτε καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει, τουτέστι κοχλιάριον, μαχαίριον καὶ περόνιον· τούτων ὅμως προτιμῶσι πάντοτε τὰ ἐντόπια ῥαβδία, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦνε τὸ παρατεθὲν ὄψον. **

[Journal des Débats]

ΚΟΧΛΙΑΡΙΑ, ΜΑΧΑΙΡΙΑ, ΠΕΡΟΝΙΑ

Οἱ φιλοσοφήσαντες περὶ τῆς ἱστορικῆς πορείας τοῦ πολιτισμοῦ ἐδογμάτισαν, ὅτι, ἐπειδὴ βρῶσις καὶ πόσις πλεῖστον συμβάλλονται εἰς διατήρησιν ὑγείας καὶ εὐεξίας, πρώτιστον τῶν ἀνθρώπων μέλημα, ὑπῆρξεν ἡ ζήτησις εὐμαροῦς καὶ ἀνέτου μεθόδου τοῦ τρώγειν καὶ πίνειν. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ τῶν περιηγητῶν οἱ ἐπισημότατοι, ἐπισκεπτόμενοι χώρας ἀλλοτρίας, πρώτιστα καὶ μάλιστα ἠρώτων τίνι τρόπῳ ἔτρωγε καὶ ἔπινεν ἕκαστον ἔθνος, ὅπως ἐντεῦθεν εἰκάσωσι περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀγωγῆς, ἤτοι τῆς παιδείας αὐτῶν καὶ τῆς ἡμερώσεως. Ἱστορικὴ ὅμως πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι οὔτε αἱ ἀπαραίτητοι χρεῖαι τῆς διαίτης *πρῶται* ἐπληρώθησαν, οὔτε αἱ ἰδέαι περὶ κοσμιότητος, τρυφῆς καὶ πολυτελείας ἐφάνησαν ἀείποτε καὶ πανταχοῦ αἱ αὐταί. Οἱ οἰκονομολόγοι καὶ οἱ αὐτοκαλούμενοι φίλοι τοῦ λαοῦ αὐστηρῶς πάνυ κατέκριναν οἱανδήποτε τρυφήν, ἀλλ' οὐδέποτε ὡρίσαντο τί ἐστι τρυφή, ποῦ αὕτη ἄρχεται καὶ ποῦ λήγει ἡ ἀληθινὴ χρεία. Ὁ μὲν Ξενοφῶν ἀναφέρει τὴν παρακμὴν τοῦ περσικοῦ κράτους οὐ μόνον εἰς τὰ θερμὰ ἐπίκρανα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν χρῆσιν χειμερινῶν ἐσθήτων καὶ χειρίδων, διότι οἱ ἀνυπόδητοι καὶ ἡμίγυμνοι Ἕλληνες ὑπελάμβανον πέλλας καὶ διφθέρας ματαίαν καὶ ἐπιβλαβῆ τρυφήν. Οἱ νῦν Εὐρωπαῖοι τοὐναντίον ἀποδοκιμάζουσι τὸν ἱματισμὸν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς ἀπρεπῆ καὶ πτωχικόν. Ὡσαύτως εἷς τῶν ἱστοριογράφων τῆς βενετικῆς δημοκρατίας ψέγει περικαλλῆ τινα σύμβιον Δόγου, προσφέρουσαν τῷ στόματι τὰ κρέατα διὰ περονίων καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἰδίων δακτύλων· ἐπιλέγει δὲ, ὅτι «οὐκ ἀπεικότως ἐτελεύτησεν ἀωρίᾳ θανάτου διὰ τὴν σκανδαλώδη καὶ παρὰ φύσιν δίαιταν αὐτῆς». Μεσούσης τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος τρυφὴ περιττὴ ὑπελαμβάνοντο αἱ θερμάστραι, αἱ πήλιναι καὶ χαλκαῖ λοπάδες, ἰδίως δὲ αἱ ἀπὸ δρυΐνων ξύλων οἰκίαι, διότι δῆθεν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις ἠρκοῦντο οἱ ἄνθρωποι εἰς τοίχους οἰσυοπλέκτους. Ἐν Σκωτίᾳ ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι ἱεράρχαι ἀπηγόρευον τοῖς μοναχοῖς τὴν χρῆσιν τῶν περονίων ὡς ἄθεον τρυφήν, ἀφ' οὗ πέντε δάκτυλοι ἤρκουν νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τῶν ξυλίνων πινακίων καὶ προσφέρωσιν εἰς τὸ στόμα τὰ ἐδέσματα. Σήμερον οἱ παῖδες τιμωροῦνται, ἐὰν ἐμβάψωσι τοὺς δακτύλους εἰς πινάκια· οἱ σε-

Digitized by Google

μνοὶ διδάσκαλοι πάσης ἀληθινῆς ἡμερώσεως Ἕλληνες, οἱ ἁβροὶ Αἰγύπτιοι καὶ Βαβυλώνιοι, οἱ περὶ τὴν τροφὴν λιχνότατοι Ῥωμαῖοι ἠγνόουν τὴν χρῆσιν μαχαιρίων, περονίων, κοχλιαρίων καὶ λεκανίδων. Ἰνδική, Σινική, Αἴγυπτος, Βαβυλωνία νομίζονται ἀρχαιόταται ἑστίαι τοῦ πολιτισμοῦ, διότι πλεῖστα μὲν ἐπενόησαν ὑποκείμενα τρυφῆς, ἀνεκάλυψαν δὲ πυρίτιδα, ναυτικὴν πυξίδα, ὕαλον, τυπογραφίαν, χαρτοποιΐαν, ὑφαντικὴν καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ἐπιστημῶν· ἀλλ' οὐδὲν ἐγίνωσκον περὶ τῶν ὀργάνων τῆς τραπέζης· καὶ σήμερον δὲ οἱ Σῖναι τρώγουσι μεταχειριζόμενοι σκυταλίδας καὶ ῥαβδία. Τὰ ὀνόματα τῶν μυρίων τοῦ σώματος μελῶν, αἱ πρώτισται καὶ πολυαριθμόταται ἰδέαι καὶ ἡ λατρεία τῶν τῆς φύσεως δυνάμεων φαίνονται παρηγμέναι ἐκ τῆς σανσκρίτης· ἀλλ' ἡ εὐσύνθετος αὕτη, κατὰ τὰ διανοήματα καὶ τὰς εἰκόνας πλουσιωτάτη, γλῶσσα οὐδὲν εὗρε νὰ ἐπιθέσῃ ὄνομα εἰς κοχλιάρια, μαχαίρια, περόνια. Οἱ λεπτότατοι τὴν ἀκοὴν Ἕλληνες, οἱ ῥαδίως διακρίνοντες πᾶν ῥυθμικὸν ἢ μελῳδικὸν πλημμέλημα ποιητῶν, ἠθοποιῶν καὶ ῥητόρων, οἱ μέχρις ὑπερβολῆς τρυφηλοὶ Ῥωμαῖοι ἐχρῶντο κρεάγραις, πυράγραις, δικράνοις, θρίναξι κ.λ. ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς περονίοις. Ἔμειναν δὲ ταῦτα ἄγνωστα ἀμφοτέροις τοῖς κλασικοῖς λαοῖς, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν «βρακία» τὰ «ὑποκάμισα» τὰ «στιβάλια» τὰ αγιλέκια» τὰ ἐπανωφόρια καὶ οἱ πῖλοι, διότι μόνον ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς ἀποδημίαις ἐκαλύπτοντο τὴν κεφαλήν, ἐφόρουν δὲ οἱ ἱππεῖς των ὑποδήματα. Τὰ κρέατα, καλῶς ἑψημένα καὶ καταμεμελισμένα ὑπὸ τοῦ *δαιτροῦ*, ὅστις μόνος ἐκέκτητο μάχαιραν, παρετίθεντο ἐπὶ χαμαὶ κειμένου πίνακος, ὁπόθεν οἱ συνδαιτυμόνες τὰ ἥρπαζον διὰ τῶν δακτύλων· ὁσάκις εἶχον χρείαν κοχλιαρίου, ἐποιοῦντο αὐτοσχέδιον ἐκ τοῦ κοίλου ἄρτου, ὃν ἔρριπτον κατόπιν ὑπὸ τὴν τράπεζαν. Κατὰ τὸν ἀηδῆ τοῦτον τρόπον ἠρίστων Μιλτιάδης καὶ Περικλῆς, Ἀριστοτέλης καὶ Ἀλέξανδρος, Ἰούλιος καὶ Αὔγουστος Καῖσαρ! Περὶ τὰ τέλη τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος ἐνιαχοῦ τῆς Ἰταλίας ἐγίνετο χρῆσις περονίων· Καίσαρες ὅμως καὶ ἀγρόται, Πάπαι καὶ ἐπαῖται μοναχοὶ ἔτρωγον διὰ τῶν δακτύλων. Ἰταλός, διατρίψας ἐπί τινα χρόνον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σοφοῦ τῶν Οὔγγρων βασιλέως Ματθία, ἐξαίρει ὡς ἰδιαίτατον αὐτοῦ πλεονέκτημα βασιλικῆς ἀξιοπρεπείας ὅτι ἐν τῷ ἀρίστῳ καὶ τῷ δείπνῳ δὲν μολύνει τοὺς δακτύλους του, ὡς οἱ κεκαλλωπισμένοι αὐλικοί του. Ἑκατὸν ἔτη ὕστερον αὐτοὶ οἱ Γάλλοι συνέτασσον δηκτικὰς σατύρας κατὰ τοῦ εἰσαχθέντος εἰς τὴν αὐλικὴν τράπεζαν περονίου· οἱ Ἄγγλοι ἔσκωπτον τοὺς Ἰταλοὺς προσαγορεύοντες αὐτοὺς χαλκοδοντοφόρους· οἱ δὲ καθολικώτατοι Ἱσπανοὶ ἐξηκολούθουν μιμούμενοι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς Ἁγίους του. Ἡ κλασικὴ ἀρχαιότης ἀποβάλλει πολὺ τῆς λαμπηδόνος της, ἡ εὐφάνταστος ῥωμαντικότης τοῦ μεσαιῶνος ἀποβάλλει πολλὰ τῶν αὐτῆς γοήτρων, ὅταν τις ἀναπολήσῃ κατὰ νοῦν τὰ συμπόσια αὐτῶν. Οἱ Ἕλληνες ἐδημιούργησαν τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ῥυθμίσαντες ἅπαντα σχεδὸν τὰ εἴδη τοῦ ἐπιστητοῦ· ἀλλ' ὁ τῶν νεωτέρων βίος εἶνε ἀνθρωπινώτερος, ὡς ἐπαρκῶν εἰς τὰς ζωϊκὰς καὶ ζωώδεις χρείας διὰ λεπτοτέρων καὶ εὐπρεπεστέρων ὀργάνων. Ἐκ τοιαύτης ἐλλείψεως προέκυψαν οὐκ ὀλίγαι παρεκτροπαὶ τῆς ἀσελγείας. Ὁ ἀνθρωποπρεπὲς κρίνων νὰ ἐμβάλλῃ τοὺς δακτύλους εἰς τὸν ζωμόν, νὰ κάθηται παρὰ τὴν τράπεζαν ἡμίγυμνος, νὰ ἐπισωρεύῃ κύκλῳ αὐτοῦ πᾶν εἶδος ῥυπαρότητος καὶ δὴ καὶ νὰ ἐμῇ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οὐδαμῶς ἐσκανδαλίζετο ἐξοκέλλων εἰς ἀκόλαστον κοιλιοδουλείαν. Ὁ ἄνευ αἰδοῦς ἡμίγυμνος καθήμενος παρὰ τὴν τράπεζαν δὲν ᾐσχύνετο νὰ παραλαμβάνῃ ἑταίρας καὶ χαμαιτύπας πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ συμποσίου. Μαχαίρια, περόνια, κοχλιάρια, τραπεζομάνδηλα, χειρόμακτρα, στηρίγματα μαχαιρίων κ.λ., ὅσον καὶ ἂν φανῶσι μικρά, εἶνε σφυγμόμετρον τῆς καθόλου ἐπιδόσεως ἀξιοπρεποῦς βίου δημοσίου καὶ κοινωνικοῦ. Περόνια καὶ ἧλοι εἶνε οἱ ἱεροὶ καὶ διαπρύσιοι κήρυκες τοῦ πολιτισμοῦ, ἅτε διεγείροντες παρὰ τοῖς ἀπαιδεύτοις καὶ ἀγρίοις λαοῖς ἀνάγκας τέως ἀγνώστους καὶ πόθον νὰ καταστήσωσι τὸν ἑαυτῶν βίον τερπνότερον διὰ βελτιόνων ὀργάνων. Ὁ ἀναλογιζόμενος ὁπόσας χημικὰς προπαρασκευάς, ὁπόσας κατεργασίας ἀπαιτοῦσιν ὁ κασσίτερος, ὁ σίδηρος, ὁ χάλυψ εἰς παραγωγὴν τῶν πολυειδῶν τούτων ὀργάνων, ὁ λαμβάνων δὲ συγχρόνως ὑπ' ὄψει ὁπόσον τεραστίως ἀνεπτύχθη διὰ τούτων ἐμπόριον καὶ βιομηχανία, δὲν ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων.[1]

ΕΠΑΙΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἀνώνυμος *ἐπαιτικὴ ἑταιρία* ἔχουσα κεφάλαιον πολλῶν ἑκατομμυρίων. . . Μῦθος βεβαίως θὰ φανῇ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας ὁ περὶ ὑπάρξεως τοιαύτης ἑταιρίας λόγος· καὶ ὅμως εἶνε ἀληθέστατον. Ἡ ἀστυνομία τῆς Βιέννης συνέλαβε κατ' αὐτὰς δύο ἀνθρώπους ὑπόπτους, οἵτινες ἐκ τῶν γενομένων ἀνακρίσεων ἀπεδείχθη ὅτι ἦσαν πράκτορες ἑταιρίας πρωτοφανοῦς καὶ ἀνελπίστου. Ἡ ἑταιρία αὕτη συνίσταται ἐκ μελῶν πεντήκοντα καὶ διοικεῖται ὑπὸ τριανδρίας ἑδρευούσης νῦν ἐν Γερμανίᾳ, ἐργάζεται δὲ ὡς ἑξῆς· Ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς ἑταιρίας ὑπάρχει ἐργαστήριον ὅλον κιβδήλων σφραγίδων, χαρτοσήμων, συλλογὴ πλαστῶν διαβατηρίων καὶ πιστοποιητικῶν, συστατικῶν ἐπιστολῶν ὑπογεγραμμένων ὑπὸ γνωστῶν καὶ ἐπισήμων ἀνθρώπων, κτλ. κτλ. Ὑπάρχει δὲ πρὸς τούτοις πελώριος

1. Κλ[illegible]

πίναξ περιέχων τὰ ὀνόματα πάντων τῶν συνδραμόντων εἰς φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη. Τῇ βοηθείᾳ λοιπὸν πλαστῶν ἐγγράφων κακοηθέστατα παρακεχαραγμένων κηρύττουσι τὴν σύστασιν καὶ οἰκοδόμησιν ὀρφανοτροφείου, τὴν ἐπισκευὴν νοσοκομείου, τὴν ἀποκόμισιν τῶν ἐρειπίων πυρποληθέντος τινὸς χωρίου καὶ τὰ τοιαῦτα. Οἱ πράκτορες δὲ τῆς Ἑταιρίας ἔχοντες τὰ ἔγγραφα ταῦτα πάντα ἐν τάξει ἐπικεκυρωμένα, ἀποστέλλονται εἰς διάφορα μέρη καὶ συλλέγουσι χρήματα, ἅτινα κατατίθενται ἐν τῷ εταιρικῷ ταμείῳ, ἐξ οὗ λαμβάνουσιν οἱ πράκτορες πλὴν τῆς μερίδος αὐτῶν ὡς ἑταῖροι καὶ 30 % διὰ τὴν μεσιτείαν των. Ἡ ἀστυνομία δραστηρίως ἐνεργήσασα, καὶ διὰ τῶν καταθέσεων ἑνὸς τῶν συλληφθέντων, κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ τινὰ τῶν ἀξιοτίμων μελῶν ἐν Βρεσλαυίᾳ καὶ Φραγκφούρτῃ, ἔνθα ὑπῆρχον ὑποκαταστήματα τῆς βδελυρᾶς ταύτης Ἑταιρίας.

*
* *

Ἡ στατιστικὴ ἀπέδειξεν ὅτι τὴν Γερμανίαν λυμαίνεται στρατιὰ ὅλη ἐκ 200,000 ἐπαιτῶν εἰσπραττόντων κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ 80 ἑκατομμύρια φράγκων. Ἡ ἐπαιτεία εἶνε σχετικῶς ἓν ἐκ τῶν μᾶλλον προσοδοφόρων ἐπαγγελμάτων. Εἷς ἐπαίτης, συλληφθεὶς ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, ἔφερεν εἰς τὸ βαλάντιόν του περὶ τὰ 20 φράγκα, προϊὸν τριημέρου μόνον ἐπαιτείας. Μ.

Διατί φαίνεται

ΤΟ ΣΤΕΡΕΩΜΑ ΚΥΑΝΟΥΝ;

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἡρμηνεύθη πολυτρόπως, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπαρκῶς. Κατὰ τὸν Χέλμχολς, τὸ ἡλιακὸν φῶς ἀντανακλᾶται ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ μορίων τοῦ ἀέρος. Τὰ μόρια ταῦτα, ὄντα λίαν μικρά, ἀντανακλῶσι κατὰ προτίμησιν τὰ βραχύτατα τοῦ φωτὸς κύματα, δηλαδὴ τὰ *κυανᾶ*, ἀφίνουσι δὲ νὰ διέρχωνται δι' ἑαυτῶν τὰ μακρότερα κύματα, ἅτινα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ *πράσινον* καὶ τὸ *ἐρυθρὸν* φῶς. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ξύλον, ἐπιφερόμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὕδατος ἀκινήτου, ἀπομακρύνει τὰ λεπτότατα κυμάτια, ὅσα θὰ παρῆγε σταγὼν ὕδατος πίπτουσα ἐγγὺς αὐτοῦ· τὸ αὐτὸ δὲ ξύλον ἐν τοῖς μεγάλοις κύμασι τοῦ ἀχανοῦς ὠκεανοῦ θὰ ὠθεῖτο τῇδε κἀκεῖσε, ὀλίγον ἢ οὐδὲν ἐμποδίζον τῶν κυμάτων τὴν πρόοδον. Ἑτέραν θεωρίαν μᾶλλον πιθανὴν ἀνέπτυξεν ἐν τῇ «Φιλοσοφικῇ Ἀποθήκῃ» τοῦ Λονδίνου ὁ Νίκολς. Κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Γιοὺγκ καὶ Χέλμχολς περὶ τῆς ἐντυπώσεως τῶν χρωμάτων, ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τρεῖς σειραὶ νευρικῶν ἄκρων· εἰς μίαν τούτων ἐπιδρῶσι κατ' ἐξοχὴν αἱ ἐρυθραὶ ἀκτῖνες, εἰς τὴν ἑτέραν αἱ πράσιναι, εἰς δὲ τὴν τρίτην αἱ ἰοβαφεῖς. Ἡ τοῦ χρώματος ἐντύπωσις εἶνε ἀποτέλεσμα τῶν ἐντάσεων τῶν τριῶν τούτων ἐπενεργειῶν. Ἡ ἐπὶ τὰ νεῦρα ταῦτα ἐντύπωσις δὲν διατελεῖ εἰς εὐθεῖαν ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἔντασιν τῆς ἀκτῖνος, καθ' ὅσον τὰ διάφορα νευρικὰ ἄκρα ὑπόκεινται εἰς νόμους οὐχὶ τοὺς αὐτούς. Τὰ «ἰοβαφῆ» νεῦρα ὑπάρχουσι λίαν εὐαίσθητα ἀπέναντι ἀκτίνων σφόδρα ἀσθενῶν· τὰ «πράσινα» τοὐναντίον καὶ τὰ «ἐρυθρὰ» νεῦρα καθ' ὅλου δὲν ἐνεργοῦσιν. Ὅσον αὐξάνεται τὸ φῶς κατὰ τὴν ἔντασιν, τοσοῦτον αὐξάνονται κατὰ τὴν ἐνέργειαν τὰ «ἐρυθρὰ» καὶ τὰ «πράσινα» νεῦρα, ἐν ᾧ τὰ «ἰοβαφῆ» ἀπαυδῶσι καὶ θαμβοῦνται. Ἀπέναντι ἀκτίνων φαεινοτάτων καὶ ἀμαυρωτικῶν τὰ «ἐρυθρὰ» νεῦρα ὑπάρχουσιν εὐαισθητότατα. Οὕτω δὴ ἐκ τῶν ἁπλῶν χρωμάτων, ὅσον αὐξάνεται ἡ λαμπρότης, τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ πράσινον μεταποιοῦνται εἰς ξανθόν, τὸ δὲ κυανοῦν γίνεται λευκόν. Τὸ ἡμερήσιον φῶς, κατὰ τὰς συνήθεις ἐντάσεις, ἐπιδρᾷ ἐξ ἴσου εἰς τὰς τρεῖς σειρὰς τῶν νευρικῶν ἄκρων· ἡ δὲ τελικὴ ἐντύπωσις εἶνε ἡ λευκότης. Ἀλλὰ τὸ ἡμερήσιον φῶς εἶνε αὐτὸ τὸ ἡλιακὸν φῶς, ἐξασθενούμενον ὑπὸ διαφόρων διακεχυμένων ἀντανακλάσεων. Αἱ εὐθεῖαι ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, ἐὰν τὰς ἀφῶμεν νὰ πέσωσιν ἐπὶ πράγματος ἄχρου, φαίνονται καὶ αὗται λευκαί. Ἀλλ' ἐὰν πειραθῶμεν κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἀνεφέλου ἡμέρας νὰ ἐνατενίσωμεν εἰς τοῦ ἡλίου τὸν δίσκον, ἔχομεν ἐντύπωσιν θαμβωτικωτάτου ξανθοῦ ἤτοι κιτρίνου. Κυρίως εἰπεῖν αἱ εὐθεῖαι ἀκτῖνες δὲν διαφέρουσι κατὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ διακεχυμένου ἡμερησίου φωτός· ἀλλ' αὐτὰ τὰ «ἰοβαφῆ» νεῦρα δὲν δύνανται νὰ μεταδώσωσι τὴν ἐνέργειαν φωτὸς τοσοῦτον ἰσχυροῦ. Ἡ σελήνη, ἔχουσα φωτιστικὴν δύναμιν ἀσυγκρίτως μικροτέραν τοῦ ἡλίου, φαίνεται λαμπρὰ καὶ δὴ λαμπροτέρα τοῦ ἀνοικτοῦ στερεώματος. Μεταβαίνοντες ἀπὸ τῆς ἐντάσεως τῶν σεληνιακῶν ἀκτίνων εἰς τὰς προερχομένας ἔκ τινος ἀντιστοίχου μέρους τοῦ ἀνοικτοῦ στερεώματος, ποιοῦμεν τὸ αὐτὸ μέγα ῥῆμα, ὡς ἀπὸ τῆς ἡλιακῆς λαμπρότητος εἰς τὴν σεληνιακήν. Καθόλου, τὸ λευκὸν φῶς θὰ φανῇ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κυανοῦν, ὅσον ἐλαττοῦται ἡ ἔντασις· οὗτος δὲ ὁ νόμος ἐφαρμόζεται ἐπὶ τὰ στερεώματα· ἐπειδὴ δὲ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἀντανακλώμενον φῶς ἀποβαίνει μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀδύνατον, θὰ αὐξήσωσι κατὰ τὴν κυανότητα, καὶ ἐὰν μὴ μεταβληθῇ κατὰ τὴν σύνθεσιν τὸ φῶς δι' ἧς πάσχει ἀντανακλάσεως.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

358.

Ἀληθὲς τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν δεῖγμα εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη, ὁ δὲ ταύτης ἄμοιρῶν ἐλαττωμάτων μετέχει· κρύπτει δὲ ταῦτα ἀπὸ

Digitized by Google

τῶν ἀλλοτρίων ὀφθαλμῶν, πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ. ἡ ὑπερηφάνεια.

359.

Τὸν ἔρωτα ἔπρεπε νὰ ἀποπνίγωσιν αἱ πρὸς αὐτὸν ἀπιστίαι, δὲν ἔπρεπε δὲ νὰ ζηλοτυπῇ τις, ὅταν ἡ ζηλοτυπία αὐτοῦ εὐλόγους ἔχῃ αἰτίας. Μόνα δὲ τὰ πρόσωπα, τὰ μὴ διδόντα εἰς ζηλοτυπίαν ἀφορμάς, εἶναι ζηλοτύπου ἀγάπης ἄξια.

360.

Οἱ καὶ κατ'ἐλάχιςον πρὸς ἡμᾶς ἀπιςήσαντες ἀτιμάζονται ἐνώπιον ἡμῶν πολὺ πλειότερον, ἢ οἱ τῶν μεγίστων πρὸς ἄλλους ἀπιστιῶν παραίτιοι.

361.

Ἡ ζηλοτυπία πάντοτε μετὰ τοῦ ἔρωτος συγγενᾶται, δὲν συναποθνήσκει ὅμως πάντοτε μετ' αὐτοῦ.

362.

Αἱ πλεῖσται τῶν γυναικῶν κυρίως δὲν κλαίουσι τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐραστὰς αὐτῶν, διότι ἠγάπων αὐτούς, ἀλλ' ὅπως φανῶσιν ἀξιαγαπητότεραι.

363.

Δριμύτερον προξενεῖ ἡμῖν πόνον ἡ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν βία, ἢ ἡ ἐκ δυνάμεως ἀλλοτρίας.

364.

Πᾶς τις καλῶς γινώσκει, ὅτι πάντη ἀπρεπὲς εἶναι τὸ περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ γυναικὸς λαλεῖν· ἀλλ' οὐδεὶς ἀρκούντως ἐννοεῖ, ὅτι ἔτι ἀπρεπέστερον εἶναι τὸ περιαυτολογεῖν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Δὲν εἶνε ἡ κυρία Α*, ἥτις χορεύει ἐκεῖ κάτω; ἔλεγεν ἡ κυρία Β πρὸς τὴν κυρίαν Γ.

— Ναί, αὐτὴ εἶνε.

— Ἄ, τί κακοκομμένον 'ποῦ εἶνε τὸ φόρεμά της!

— Φοβερὰ κακοκομμένον· ἀλλὰ ἂν ἦτο καλοκομμένον δὲν θὰ τῆς ἐπήγαινε καθόλου.

*
* *

Ἔν τινι χορῷ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ *βάλς*.

Ἐκεῖνος. Τί εὔκολον καὶ πρόχειρον ὄργανον εἶνε τὸ κλειδοκύμβαλον! Ὁλόκληρον ὀρχήστραν ἔχει τις εἰς τὰς χεῖράς του καὶ ὅποτε θέλῃ.

Ἐκείνη. Καὶ ἔπειτα τί θὰ ἔλεγε καὶ ἡ μητέρα μου ἐὰν μ' ἔβλεπεν οὕτω πως εἰς τοὺς βραχίονάς σας *χωρὶς τὴν μουσικήν*.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ τοὺς χορούς ὑπάρχουν τέσσαρα εἴδη ἀνθρώπων: οἱ ἐρωτόληπτοι, οἱ φιλόδοξοι, οἱ παρατηρηταὶ καὶ οἱ ἠλίθιοι.

Οἱ ἠλίθιοι εἶνε οἱ εὐτυχέστεροι (**H. Taine**).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὰ κατάστιχα τοῦ φορολογικοῦ γραφείου ἐν Γερμανίᾳ ὑπάρχουσιν **179** οἰκογενειάρχαι ἔχοντες ἐτησίαν πρόσοδον ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμυρίου ταλλήρων καὶ **1240**, ὧν ἡ πρόσοδος ὑπερβαίνει τὸ ἓν ἑκατομμύριον μαρκῶν. Τοὺς πλείστους ἑκατομμυριούχους ἀριθμοῦσιν αἱ παραρρήνειοι ἐπαρχίαι. Ἀλλ' ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ πολυαριθμότεροι εἶνε οἱ ἑκατομμυριοῦχοι ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, ἐν Ἰνδικῇ, ἐν Γαλλίᾳ, ἀναλόγως δὲ τοῦ πληθυσμοῦ ἐν τῇ μικρᾷ Ὁλλανδίᾳ.

Ἡ ῥωσσὶς ἠθοποιὸς Βαρβάρα Κοσσιακοβαΐσκα ὤφειλεν εἰς κρεωπώλην τινὰ **24** ῥούβλια, προερχόμενα ἐξ ἀγορᾶς κρέατος, καὶ τὰ ὁποῖα ἐδυσκολεύετο νὰ πληρώσῃ. Ἑσπέραν τινὰ ὁ κρεωπώλης μεταβαίνει εἰς τὸ θέατρον, ὅπου ἡ πελάτις του ὑπεκρίνετο τὸ κύριον πρόσωπον. Καταγοητευθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς κυρίας Κοσσιακοβαΐσκα ὁ κρεωπώλης, ἐν τῷ μέσῳ παθητικωτάτου τινὸς μέρους, ὅπερ αὐτὴ ἔπαιζεν, ἀνακράζει μὲ φωνὴν στεντορείαν· «Βαρβάρα Κοσσιακοβαΐσκα, σᾶς χαρίζω τὸν μικρὸν ἐκεῖνον λογαριασμὸν τοῦ κρέατος». Εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην φωνὴν τὸ κοινὸν κατελήφθη ὑπὸ μεγάλου γέλωτος, ἡ ἠθοποιὸς ὅμως οὐδόλως εὐχαριστήθη καὶ κατεμήνυσε τὸν κρεωπώλην ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐπὶ ἐξυβρίσει.

Ἀγγέλλεται ὅτι ὁ Ἰσμαὴλ-πασᾶς, ὅστις ὡς γνωστὸν ἀποκατέστη ἐν Νεαπόλει, ἀσθενεῖ βαρέως. Φαίνεται ὅτι ὁ πρώην κεδίβης ἠθέλησε νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ γράμμα τὸ περίφημον λόγιον:

Veder Napoli e poi mori.

Ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν κυνῶν ἐν Ἀγγλίᾳ εἰσεπράχθησαν ἐν ἔτει **1879** **507,282** λιρῶν.

Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Οὔγου Οὐίτελλ ἐν Νεοβοράκῳ ἐχαράχθη τὸ ἑξῆς περίεργον ἐπιτάφιον· «Διέτρεξα τὰς πέντε ἠπείρους, ἐπεσκέφθην τὸ Πεκῖνον καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐταξείδευσα ἐπὶ τοῦ πρώτου σιδηροδρόμου, διέτρεξα τὸν Ἀτλαντικὸν ἐπὶ τοῦ πρώτου ἀτμοπλόου, ἐναυάγησα ἑξάκις, ἀφοῦ δὲ ὑπέστην πολλὰς δοκιμασίας πρὸς τακτοποίησιν τῶν πραγμάτων μου, κατέχω νῦν χῶρον ἔχοντα μῆκος **6** καὶ πλάτος **2** ποδῶν».

Ἐν Λονδίνῳ συνέβη τὸ ἑξῆς περίεργον· Ὅτε τὸ Σάββατον ὁ πάρεδρος Χάδλεϋ προσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ δημαρχείου, ὑφ' οὗ δικάζονται αἱ πλεῖσται τῶν ἐν τῷ Ἄστει διενέξεων, ὁ γραμματεὺς ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι οὐδεμία ὑπόθεσις ὑπῆρχεν ἀναγεγραμμένη εἰς τὸ πινάκιον. Ὁ πάρεδρος ἀπήντησεν ὅτι τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐτίμα τὰ μέγιστα τοὺς ἀστοὺς καὶ τὴν ἀστυνομίαν, ὅτι πρώτην φορὰν κατὰ τὸ μακρόν του στάδιον συνέβαινε παρόμοιον γεγονός, καὶ ὅτι συνέχαιρεν ἐγκαρδίως τοὺς συμπολίτας του. Εἶτα, κατ' ἀρχαῖον ἔθος, ὁ γραμματεὺς

Digitized by Google

προσήνεγκεν εἰς τὸν πάρεδρον ζεῦγος λευκῶν χειροκτίων καὶ ἡ συνεδρίασις διελύθη.

Οἱ κατὰ καιροὺς ἐπὶ τὸν βόρειον πόλον πελαγοδρομήσαντες Μακένζης, Σκορέσβης, Ῥός, Πάρρης καὶ ἄλλοι περιέγραψαν ζωηρῶς τὴν μεγάλην ἐθνικὴν ἑορτήν, ἣν ᾄδοντες, χορεύοντες καὶ συνευωχούμενοι τελοῦσιν οἱ Γροελανδοί, ὅταν πρῶτον ἴδωσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα μετὰ τὴν μακροχρόνιον νύκτα τοῦ ὅλου χειμῶνος. Μᾶλλον ἀλλόκοτος εἶνε παρ' αὐτοῖς ἡ συνήθεια τῆς δημοσίᾳ ᾠδικῆς μονομαχίας, καθ' ἣν ἔχει ὁ προσβαλλόμενος ἀφορμὴν ν' ἀνασκευάσῃ διὰ τῆς ἀγχινοίας του καὶ ἀποδείξῃ γελοίας τὰς ὕβρεις τοῦ ἀντιπάλου του. Ἐνώπιον διαιτητῶν πολυαρίθμων ψάλλει ὁ προκαλῶν ᾆσμα δηκτικώτατον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ του, βοηθούμενος ὑπὸ φίλων, οἵτινες ἢ προστιθεῖσιν ὅσα ἐκεῖνος ἐλησμόνησεν, ἢ σχολιάζουσιν ἐπὶ τὸ κωμικώτερον τὰς παρ' αὐτοῦ μομφάς. Ὁ προκαλούμενος πρέπει νὰ ἔχῃ ἀγχίνοιαν ἅμα καὶ ἀπάθειαν, ὅπως ἀποκρούσῃ τὰς καθ' ἑαυτοῦ ἐξακοντιζομένας πάντοθεν ὕβρεις. Ἐὰν ἀποτύχῃ οὗτος, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν διαιτητῶν, ὁ προκαλέσας ἔχει δικαίωμα νὰ τὸν ἀφέλῃ ἀμέσως τὸ τιμαλφέστατον τῶν κτημάτων του. Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι πολλάκις ἡ ἐπίθεσις γίνεται ἀστόχως καὶ ἀφυῶς, τότε δὲ ἀπέρχονται κατῃσχυμμένοι οἱ κατήγοροι καὶ οἱ τούτων θιασῶται.

Ἀπὸ τῆς πρώτης αὐγούστου 1879 συνέστησαν ἐν Σικάγῳ τῆς βορείου Ἀμερικῆς τρία πρακτορεῖα πρὸς διάδοσιν τοῦ τηλεφώνου· μεθ' ὅλον δὲ τοῦτον τὸν διαγωνισμόν, ἔχει ἕκαστον τρισχιλίους συνδρομητάς, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε ἢ ἔμποροι ἢ ἰατροὶ καὶ νοσοῦντες. Μία τῶν αὐτόθι ἰατρικῶν ἐφημερίδων περιέγραψε τόδε τὸ ἀνέκδοτον· νεαρὰ μήτηρ ἐν ὥρᾳ βαθείας νυκτὸς προσκαλεῖ διὰ τοῦ τηλεφώνου τὴν πενθερὰν αὐτῆς νὰ σπεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν της, διότι τὸ τέκνον αὐτῆς πάσχει ὑπὸ θανασίμου συνάγχης. Ἡ πενθερὰ παραχρῆμα τηλεφωνεῖ τὴν εἴδησιν τῷ ἰατρῷ τῆς οἰκογενείας· οὗτος δὲ ἀντιτηλεφωνεῖ νὰ ἀποκαταστῇ διὰ τῆς συνοχῆς τῶν συρμάτων ἄμεσος τηλεφωνικὴ ἐπικοινωνία ἑαυτοῦ καὶ τῆς μητρὸς τοῦ ἀσθενοῦντος. Μετ' ὀλίγον ὁ ἰατρὸς τηλεφωνεῖ τῇ μητρί· «ὅταν ἐκ νέου προσβληθῇ τὸ τέκνον, καταπείσατε αὐτὸ νὰ βήξῃ ἐντὸς τοῦ τηλεφώνου». Ὑπακουσάσης τῆς μητρός, ἀντετηλεφώνησεν ὁ ἰατρός «δὲν εἶνε χρεία νὰ ἔλθω ἀμέσως· τὸ τέκνον δὲν πάσχει ἐπικίνδυνον συνάγχην, ἀλλ' ἐλαφρὸν βῆχα καὶ κατάρρουν». Τὰ αὐτὰ ἐτηλεφώνησε καὶ πρὸς τὴν πενθεράν, ἐφ' ᾧ ἅπαντες κατεκλίθησαν εἰς ὕπνον ἀμέριμνοι.

Ἡ ῥωσσικὴ ἐφημερὶς «Ῥούσκαγια Σταρίνα» ἐδημοσίευσε τὰ δύο παρὰ πόδας διηγημάτια, διαφερόντως χαρακτηρίζοντα τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας Νικόλαον. «Ἐν Παρισίοις ἐξεδόθη ποτὲ δρᾶμά τι ἔχον ἐπιγραφὴν «Αἰκατερίνα Β'. καὶ οἱ τῆς εὐνοίας αὐτῆς ἀπολαύοντες». Ἅμα ἀκούσας ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὅτι παρεστάθη τὸ οὐχὶ πολὺ εὐλαβῶς περιγράφον τὴν μεγάλην αὐτοκράτειραν δρᾶμα ἀπέστειλε πρὸς τὸν παρὰ τῇ γαλλικῇ αὐλῇ ῥῶσσον πρεσβευτὴν κόμητα Πάλλεν τὴν δε τὴν ἐπιταγήν, ἣν ἔγραψεν ἰδίᾳ χειρί. «Ἅμα τὴν παροῦσαν παραλαβὼν ἐν οἱῳδήποτε καὶ ἂν συμβῇ τοῦτο χρόνῳ, πορεύθητι πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Γάλλων καὶ ἐξήγησον αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν μου ἀξιοῦντος τὴν κατάσχεσιν τῶν ἐκδοθέντων ἀντιτύπων τοῦ δράματος «Αἰκατερίνα Β'. κτλ.», καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν παραστάσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς σκηνῆς παντοσδήποτε θεάτρου τῶν Παρισίων. Ἐὰν μὴ συναινέσῃ ὁ βασιλεύς, ἀπαίτησον τὰ διαπιστευτήριά σου καὶ ἄπελθε τῶν Παρισίων ἐντὸς εἴκοσι καὶ τεσσάρων ὡρῶν εἰς Ῥωσσίαν κατευθυνόμενος. Διὰ τὰ ἐπακολουθήματα αὐτὸς ἐγὼ ἐγγυῶμαι». Ὁ κομιστὴς τῆς ἐπιταγῆς ἀνεῦρε τὸν πρεσβευτὴν δειπνοῦντα παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ ἐνεχείρισε παραχρῆμα τὰ πάνυ κατεπείγοντα τοῦ αὐτοκράτορος γράμματα. Ἀναγνοὺς αὐτὰ ὁ κόμης Πάλλεν ἐνέπεσεν εἰς μεγάλην ἀπορίαν· ἀλλ' ἡ προσταγὴ ἀπήτει ἐκπλήρωσιν, καὶ οὕτω πλησιάσας πρὸς τὸν βασιλέα ἐδήλωσεν, ὅτι κατ' ἐντολὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ, τῆς Α. αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, ὤφειλε νὰ αἰτήσῃ χωρίς τινος ἀναβολῆς βραχεῖαν ἀκρόασιν. Πρὸς ταῦτα ἠρώτησεν ὁ βασιλεύς· «Οὐδεμία οὐδὲ μέχρις οὗ λάβῃ τέλος τὸ δεῖπνον δυνατὴ ἀναβολή;» - «Οὐχί, Μεγαλειότατε, ἀπεκρίνατο ὁ πρεσβευτής. Αἱ τοῦ αὐτοκράτορός μου ἐντολαὶ εἶνε τοσοῦτον αὐστηραί, ὥστε ὀφείλω ἀμέσως νὰ ἐξηγήσω τῇ ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι περὶ τίνος πράγματος πρόκειται». Ὁ βασιλεὺς ἠγέρθη καὶ εἰσῆλθε μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ εἰς ἕτερον θάλαμον, ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ τῶν κατεπειγόντων γραμμάτων ἐγχείρισις. Τὸ ἐπιτακτικὸν ὕφος καὶ ἡ ὀξύτης, μεθ' ἧς ἀπῃτεῖτο ἡ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Νικολάου ἐκπλήρωσις παρέσχον τῷ βασιλεῖ Λουδοβίκῳ Φιλίππῳ οὐ μικρὰν ἀγανάκτησιν.—«Συγχωρήσατέ μοι (εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν κόμητα), ἡ βουλὴ τοῦ ὑμετέρου αὐτοκράτορος δύναται νὰ ἦνε νόμος ἀπέναντι ὑμῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐμοῦ, ὄντος βασιλέως τῶν Γάλλων. Ἐκτὸς δὲ τούτου γινώσκετε καλῶς ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει σύνταγμα καὶ ἐλευθερία τύπου, ὥστε καὶ θέλων δὲν δύναμαι ποσῶς νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ αὐτοκράτορος». — «Ἐὰν οἱ λόγοι οὗτοι ἦνε ἡ τελευταία καὶ ἀμετάκλητος ἀπόκρισις τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος», ὑπέλαβεν ὁ κόμης Πάλλεν, «παρακαλῶ νὰ διατάξητε ὅπως μοι ἀποδοθῶσι τὰ ἐμὰ διαπιστευτήρια» — «Ἀλλὰ τοῦτο δὴ τότε θὰ ἦτο ἔνδειξις κηρύξεως πολέμου»!—«Πιθανόν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐπακολουθημάτων, καθ' ἃ γινώσκετε, Μεγαλειότατε, εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ τὸ ἐγγυώμενον πρόσωπον». —

Digitized by Google

«Ἐπὶ τέλους, δότε μοι τοὐλάχιστον χρόνον νὰ συμβουλευθῶ μετὰ τῶν ὑπουργῶν μου». — «Ἐπὶ εἴκοσι καὶ τέσσαρας ὥρας δύναμαι νὰ περιμείνω, πέρα τούτων ὅμως ἀνυπερθέτως ἀπέρχομαι», εἶπε τελευταῖον ὁ κόμης Πάλλεν. Ἡ ὑπόθεσις ἐτελείωσεν οὕτως, ὥστε ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν μετὰ τὴν ἀνωτέρω συνδιάλεξιν ἐξέδωκεν ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις τὴν ἀπαγόρευσιν παραστάσεως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος δράματος καὶ κατέσχεν ἅπαντα αὐτοῦ τὰ ἀντίτυπα. Νοεῖται δὲ οἴκοθεν ὅτι ὁ κόμης δὲν ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἐκλίπῃ τοὺς Παρισίους.—Μικρὸν ἄλλον πόλεμον ἐκήρυξεν ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος τῷ 1844 καθ ἑτέρου ἀπεχθοῦς αὐτῷ δράματος. Κατὰ τὸ εἰρημένον ἔτος ἐδημοσιεύθη πάλιν ἐν Παρισίοις τὸ δρᾶμα «Αὐτοκράτωρ Παῦλος»,καὶ ἔμελλε νὰ παρασταθῇ μετ' οὐ πολύ. Ἅμα λαβὼν εἴδησιν περὶ τούτου ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Γάλλων τὰ ἑξῆς· «ἐὰν μὴ γείνῃ κατάσχεσις τοῦ δράματος τούτου καὶ ἀπαγόρευσις τῆς ἀπὸ σκηνῆς παραστάσεως αὐτοῦ, θὰ ἐξαποστείλω εἰς Παρισίους ἑκατομμύριον ὅλον θεατῶν ἵνα κατασυρίξωσιν αὐτό».

Ἐν τῇ «Ὥρᾳ» ἐδημοσιεύθη μακρὰ καὶ γλαφυρὰ «Ἐπιθεώρησις τοῦ ἔτους 1879» καταλήγουσα διὰ τῶν ἑπομένων: «Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει ταύτῃ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος γενομένων ἓν μόνον ἔθνος παρελείψαμεν, τὸ ἡμέτερον, οὐχὶ βεβαίως ἐκ λήθης ἀλλὰ διότι ἀδύνατον εἶνε ἡμῖν νὰ σημειώσωμέν τι μὴ συμβὰν ἀπαραλλάκτως κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη καὶ μὴ συμβησόμενον πιθανῶς κατὰ τὰ ἐπιόντα. Ὡς γαλῆ παίζουσα μὲ τὴν οὐράν της, ἀπὸ πολλοῦ στρεφόμεθα καὶ ἐπὶ πολὺ ἴσως θέλομεν στρέφεσθαι περὶ τὸν αὐτὸν ἐλαττωματικὸν κύκλον. Οὐδὲν θέλοντες νὰ εἴπωμεν δυσάρεστον κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἡμέραν, ζητοῦμεν παντὶ τρόπῳ νὰ πεισθῶμεν ὅτι ἀληθεύει ἡ ῥήτρα καθ' ἣν *τὰ εὐτυχῆ ἔθνη δὲν ἔχουσιν ἱστορίαν*».

Τὴν ἑπομένην εὐχὴν τοῦ νέου ἔτους ἔγραψεν ἄλλοτε ὁ Ἠ. Ταντελίδης:

Καλέ, βλέπεις τ' εἶν' ὁ χρόνος; Τὸ ὡς χθὲς ἀκόμη [Φέτος
Πέρσυ ἔγεινεν ἀμέσως· πέθανε 'ς τὸ νέον ἔτος.
Τάχα λὲς δὲν θὰ περάσῃ καὶ τὸ ἔαρ τὸ παρόν,
Ν' ἀπογένωμεν κ' οἱ δύο γεροντάκια μὲ καιρόν;
Τότε θὰ γελᾷς, ἂν βλέπῃς βαμβακόφρυδον ἐμένα,
Τότε θὰ γελῶ, ἂν βλέπω τὰς ῥυτίδας σου κ' ἐσένα.
Ἔλα τώρα τῆς ζωῆς μας τὸ φυτὸν ὅσῳ ἀνθεῖ
Ταῖς πολύτιμαις στιγμαῖς μας νὰ χαρῶμεν,ὦ Ξανθή.
Εἴθε γέροι 'ς τὴν ἑστίαν ἂν ποτὲ κοντὰ σταθοῦμε,
Καὶ σὲ λέγω, τὰ θυμᾶσαι καὶ μὲ λέγῃς τὰ θυμοῦμαι!
Ἱστοροῦντες τῆς ἀγάπης εὐτυχῆ τὰ πρακτικά,
Τὰ ψυχρὰ τῆς ζωῆς χρόνια νὰ περάσωμεν γλυκά!

Ὁ ἐν Βιέννῃ πρέσβυς μικροῦ τινος Κράτους ἐζήτησέ ποτε ἀκρόασιν παρὰ τοῦ Μετερνίχ.'Επειδὴ δὲ ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Αὐστρίας συνείθιζε νὰ φορῇ ἑκάστοτε τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Κράτους, οὗτινος τὸν ἀντιπρόσωπον ἐδέχετο εἰς ἀκρόασιν, παρήγγειλε τῷ θαλαμηπόλῳ του νὰ ζητήσῃ τὸ μέγιστον οἰκεῖον παράσημον. Μετὰ δίωρον ζήτησιν ἐν μέσῳ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα παρασήμων, ἔρχεται κάτωχρος ὁ θαλαμηπόλος ἵνα ἀγγείλῃ, ὅτι ὁ μεγαλόσταυρος ἢ ἐκλάπη ἢ ἀπώλετο. «Αὔριον, ἀπεκρίθη ὁ πρίγκηψ, πρέπει νὰ φορέσω τὸ μέγα παράσημον· φρόντισον λοιπὸν ἢ νὰ τὸ δανεισθῇς ἢ νὰ τὸ ἀγοράσῃς». Τῇ ἐπαύριον ἦλθεν ὁ πρέσβυς εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ἐδέχθη δ' αὐτὸν ὁ Μετερνὶχ φορῶν ἠγορασμένον παράσημον. Ἰδὼν δὲ ἀμηχανοῦντα τὸν πρέσβυν, εἶπε· «τί συμβαίνει, ἐξοχώτατε; μήπως ὑπάρχει τις παρανόησις μεταξὺ τῆς αὐτοκρατορικῆς καὶ τῆς ὑμετέρας κυβερνήσεως;» — «Φοβοῦμαι, Γαληνότατε, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ὅτι δυστυχῶς συνέβη παρανόησις. Ὁ μονάρχης μου μοὶ παρήγγειλε νὰ κομίσω ὑμῖν τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ τάγματός του, βλέπω ὅμως ὅτι τὸν φορεῖτε ἤδη· ἴσως τὸν ἐλάβετε πρὸ πολλῶν ἐτῶν». Ὁ πρίγκηψ, γελάσας καὶ ἐκβαλὼν ἣν ἐφόρει ταινίαν, ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πρέσβεως πολυτελὲς κιβωτίδιον, περιέχον τὸν κομιζόμενον μεγαλόσταυρον, καὶ εἶπε· «Βλέπετε, ἐξοχώτατε, ὅτι ἐνίοτε κινδυνεύει τις καὶ ἄκων νὰ φανῇ κλέπτης.'Εγὼ ἐπίστευον τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι ἤμην κάτοχος τοῦ τοιούτου μεγαλοσταύρου καὶ ἐδίασα τὸν θαλαμηπόλον μου νὰ τὸν ζητήσῃ, ἵνα μὴ προσβληθῆτε. Ἀμέσως θὰ γράψω πρὸς τὸν μονάρχην ὑμῶν τὰς εὐχαριστίας μου». Πόσοι ἄλλοι ἆρά γε γνωρίζουσιν ἀκριβῶς τίνα παράσημα δὲν ἔλαβον εἰσέτι;

Κατὰ τὴν «Ἐφημ. τῶν Γυναικῶν» ἐν Παρισίοις, ὑπάρχουσιν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλλίᾳ 1700 γυναῖκες ἀσχολούμεναι εἰς συγγραφὰς καὶ 2150 εἰς γραφικὴν καὶ ἑρμογλυφικήν. Ἐκ μὲν τῶν λογίων γυναικῶν χίλιαι περίπου συντάσσουσι μυθιστορήματα ἢ ἠθικὰ διηγήματα χάριν τῆς νεολαίας, διακόσιαι γράφουσι ποιήματα λυρικά, ἐνίοτε δὲ καὶ δράματα, πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν ἐκδίδουσι πονήματα παιδαγωγικά. Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων αἱ 107 ἀσχολοῦνται εἰς τὴν κυρίως ἑρμογλυφικήν, 602 γράφουσι σκηνὰς τοῦ κατ' ἀγροὺς βίου, 193 ζωγραφοῦσιν ἐν μικρογραφίᾳ, 754 ἐν ἀγγείοις, καὶ 454 ἐν ὑδρογραφίᾳ.

Ἐντὸς τοῦ νέου ἔτους ἡ βαυαρικὴ δυναστεία τῶν Βιτελσβάχων συμπληροῖ τὸ ἑπτακοσιοστὸν ἔτος τῆς ἀρχῆς αὐτῆς. Ἐν Μονάχῳ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ ἔγραψαν ἤδη τὰ σχέδια μεγαλοπρεπεστάτης ἱστορικῆς πομπῆς, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς πέρυσι γενομένης ἐν Βιέννῃ ἐπὶ τῇ πεντεκαιεικοσαετηρίδι τῶν γάμων τοῦ αὐτοκράτορος. Μόναι αἱ διάφοροι ἐθνικαὶ καὶ τεχνικαὶ στολαὶ καὶ προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι ἀπαιτοῦσι δαπάνην 250,000 μάρκ, τῆς μάρκ ἰσοδυναμούσης μὲ φρ. 1. 25.

Δανός τις, ὁ κ. Γολσμίθ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς γυναικός του ἀπεπειράθη νὰ διαπλεύσῃ

τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν διὰ καθ' αὑτὸ κελύφους καρύου. Καταλιπὼν τὴν Βοστόνην τῇ 1 Ἰουλίου 1879 ἔπλευσε πρὸς τὴν Κοπενάγην διὰ πλοιαρίου ἱστιοφόρου ἔχοντος μῆκος μὲν 17 ποδῶν, πλάτος δὲ 6, καὶ περιέχον πέντε μηνῶν τροφάς. Τὸ παράτολμον τοῦτο ταξείδιον εἶνε μεστὸν περιέργων περιπετειῶν, κατέληξε δὲ τραγικώτατα. Ἕνα ὅλον μῆνα τὸ πλοιάριον ἐπλανᾶτο κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Νέας Γῆς μὴ δυνάμενον νὰ ἀνεχθῇ εἰς τὸ πέλαγος. Τῇ 10 Αὐγούστου ἡ κυρία Γολσμὶθ ἀσθενήσασα περιήγαγε τὸν ἄνδρα της εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν, ἀναγκαζόμενον καὶ τὴν ἀσθενῆ νὰ περιποιῆται καὶ τὸ πλοιάριόν του νὰ κυβερνᾷ, ὑπάρχοντος μάλιστα καὶ φόβου συρράξεως μετ' ἄλλου τινὸς πλοίου, ὅπερ βεβαίως θὰ κατεβύθιζε τὸ πλοιάριόν του.

Τῇ 16 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπελθούσης δεινῆς τρικυμίας τὸ ὕδωρ εἰσρεῦσαν εἰς τὸ πλοιάριον κατέκλυσε τὸ δωμάτιον τῆς ἀσθενοῦς, ἀφανίσαν τὸν ἄρτον καὶ πάσας τὰς ἄλλας τροφὰς πλὴν τῶν ἐν θήκαις φυλασσομένων.

Τῇ 17 καὶ 18 ἐξακολουθούσης τῆς τρικυμίας σφοδρὸς ἄνεμος ἀφήρπασε δύο κώπας, σχοινία καὶ κιβώτια.

Οἱ ναυβάται ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἀπολωλότας, ὅτε εὐτυχῶς τῇ 19 πλοῖον ἀγγλικὸν πλέον εἰς Λιβερπούλην συναντῆσαν αὐτοὺς παρέλαβε καὶ ἔσωσε. Πρὸ 72 ὅλων ὡρῶν ὁ κ. Γολσμὶθ ἐπάλαιε μόνος κατὰ τῆς τρικυμίας, τῆς γυναικός του οὔσης ἀείποτε ἐν τῇ κλίνῃ. Ἦτο δὲ ἐξηντλημένος καὶ ἄπελπις, διότι εἶχεν ἀπολέσει καὶ τὰ θερμόμετρά του καὶ τὰ βαρόμετρα καὶ τὰ χρήματά του καὶ τὰ ἔγγραφά του, ἀνάρπαστα γενόμενα ὑπὸ τῶν μαινομένων κυμάτων.

∾ Περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ τηλεφώνου γράφουσι καὶ ἐκ Λονδίνου ὅτι οἱ ἐν διαφόροις τῆς μητροπόλεως ὁδοῖς οἰκοῦντες μεσῖται καὶ ἔμποροι ἐκτελοῦσιν ἀστραπηδὸν σπουδαιοτάτας ὑποθέσεις, οὔτε γράφοντες πρὸς ἀλλήλους, οὔτε ὑπηρέτας ἀντεπιστέλλοντες, οὐδὲ ἀνιστάμενοι ἐκ τῆς ἕδρας ἐν τοῖς γραφείοις των, ἀλλὰ διὰ τοῦ τηλεφώνου, ὅπερ σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι θὰ καταστῇ κτῆμα κοινόν. Χιλιάδες συναλλαγματικῶν ἐξαργυροῦνται καθ' ἑκάστην ἀπόνως. Ἡ ὠφέλεια τῆς ἠλεκτρικῆς ἐπικοινωνίας συνίσταται οὐ μόνον εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν χρόνου καὶ γραφῆς, ἀλλ' εἰς τὴν συγκεντρωτικὴν αὐτῆς τάσιν. Ὁ διευθυντὴς τοῦ καταστήματος δύναται, κατ' ἰδιαίτατον τρόπον καὶ ἄνευ δευτερευόντων ὑπαλλήλων ἢ ἐξαποστελλομένων μεσιτῶν, νὰ παραχωρήσῃ, συνάμα δὲ καὶ νὰ κατορθώσῃ πλείονα αὐτός. Ὡς πρώην αἱ ἀγρονομικαὶ μηχαναί, οὕτω νῦν ὁ ἠλεκτρισμὸς καὶ τὸ τηλέφωνον θὰ ἁπλοποιήσωσι τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας καὶ θὰ στερήσωσι τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου τοὺς ὑποδεεστάτους τῶν ἐμπορικῶν ὑπαλλήλων.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

[Ἀφιεροῦται εἰς τοὺς σπουδάζοντας κλειδοκύμβαλον].

Ἡ διὰ τῆς ἀκοῆς, ἤτοι ἡ μουσικὴ ἀγωγὴ εἶνε τὸ πρῶτον. Προσπάθησε ἐνωρὶς νὰ διακρίνῃς τὸν μείζονα καὶ ἐλάσσονα τρόπον, καθὼς καὶ τοὺς διαφόρους τόνους. Προσπάθησε νὰ ἐκφράζῃς καὶ σημειώνῃς διὰ μουσικῶν τόνων τὸν ἦχον, ὃν παράγει ὁ κώδων, ἡ συγκρουομένη ὕαλος τοῦ παραθύρου, ὁ κοῦκκος.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι φανταζόμενοι, ὅτι τὰ πάντα κατορθώνει τις διὰ τῆς εὐκινησίας τῶν δακτύλων, καὶ μέχρι προβεβηκυίας ἡλικίας ἀσχολούμενοι καθ' ἑκάστην εἰς γυμνάσματα μηχανικά. Εἶνε τὸ αὐτό, ὡς ἐὰν τις ἠσχολεῖτο καθ' ἑκάστην νὰ προφέρῃ α, β, γ, δ, ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερα, καὶ αἰωνίως ταχύτερα. Ἐξόδευσε τὸν καιρόν σου καλλίτερα.

Ὡς πρὸς τὸν ῥυθμόν, ἡ μουσούργησις ὑπερδεξίων τινῶν μουσουργῶν δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸ βάδισμα τοῦ μεθύοντος. Μὴ λάβῃς ὡς ὑπόδειγμα τοιούτους ἀνθρώπους.

Ὅταν μουσουργῇς, μὴ φροντίσῃς ποσῶς περὶ τοῦ τίς σὲ ἀκούει.

Μουσούργει πάντοτε, ὡς ἐὰν σὲ ἤκουεν ὁ διδάσκαλος.

Δὲν πρέπει νὰ μανθάνῃς τὰ μουσικά σου τεμάχια μὲ τοὺς δακτύλους μόνον· πρέπει καὶ νὰ τὰ ὑποτονθορύζῃς κατὰ σεαυτὸν ἄνευ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ἀκόνησε δ' οὕτω τὴν φαντασίαν σου, ὥστε ἑκάστου μουσικοῦ ἔργου νὰ ἐνθυμῆσαι ὄχι μόνον τὴν μελῳδίαν ἀλλὰ καὶ τὴν ἁρμονίαν.

Πρέπει νὰ κατορθώσῃς νὰ ἐννοῇς τὴν μουσικὴν ἐκ μόνης τῆς ἀναγνώσεως.

Μὴ κυμβαλίσῃς ποτὲ μουσικὸν τεμάχιον, χωρὶς προτοῦ νὰ τὸ ἀναγνώσῃς.

Ὅταν προβῇς εἰς τὴν ἡλικίαν, μὴ κυμβαλίζῃς κανὲν τεμάχιον τοῦ συρμοῦ. Ὁ χρόνος εἶνε πολύτιμος· θὰ ἐχρειάζοντο δ' ἑκατὸν ζωαὶ εἰς τὸν ὅστις θὰ ἐπεθύμει νὰ γνωρίσῃ μόνον τὸ καλόν.

Μὴ διαδίδῃς τὴν κακὴν μουσικήν, ἐξ ἐναντίας συντέλει παντὶ σθένει εἰς τὸ νὰ καταστραφῇ.

Θεώρει ὡς φρικτὸν πρᾶγμα τὸ νὰ μεταβάλῃς ἢ ν' ἀποβάλῃς τι ἐκ τῶν μουσικῶν καλλιτεχνημάτων, ἢ νὰ εἰσαγάγῃς εἰς αὐτὰ κοσμήματα καινότροπα καὶ τοῦ συρμοῦ. Μεγαλειτέρα ὕβρις εἰς τὴν καλλιτεχνίαν εἶνε ἀδύνατον νὰ γείνῃ ἄλλη.

Τοὺς συντρόφους σου ζήτει μεταξὺ τῶν ὅσοι γνωρίζουν πλειότερα σοῦ.

Οἱ κανόνες τῆς ἠθικῆς εἶνε καὶ κανόνες τῆς τέχνης.

Δίαγε καὶ φιλομάθει ἐν τῷ βίῳ, ὅπως καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τέχναις καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις.

Πάντοτε δύναται νὰ μανθάνῃ τις.

Η. ΤΑΙΝΕ.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 159. — 13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐφορείαν τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρ. παίδων φρ. 500 ὑπὲρ τῶν ὑπνωτηρίων αὐτῶν.

Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα προσήνεγκε τῇ «Φιλοπτώχῳ Ἑταιρίᾳ τῶν κυριῶν» φρ. 500, ὅπως διανεμηθῶσι ταῦτα εἰς ἀπόρους ἀσθενεῖς.

Ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν Ἑλλάδι προσφύγων χριστιανῶν:» Οἱ κ. Π. Ἄνινος δρ. 500, Ἀντ. Δαμασκηνὸς δρ. 112, Ι. Θεοφιλάτος δρ. 224, Ἰω. Πολίτης δρ. 112, Μ. Ῥενιέρης δρ. 112, Σκαρλ. Ῥωσσέτος δρ. 112. Αἱ κυρίαι: Γεραλοπούλου, Τερψιχόρη Μελᾶ καὶ Ἀσπασία Ῥώμα ἀνὰ φρ. 100.

Ο ΧΕΙΜΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Φίλε κύριε διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Ἐπειδὴ συμβαίνει συχνὰ αἱ ἑκάστοτε γνῶμαι μου εἴτε νὰ μὴ ἐννοῶνται προσηκόντως εἴτε νὰ ἐπεξηγῶνται καὶ μεγεθύνωνται οὕτως, ὥστε νὰ σχηματίζεται ἐξ ἁπλῆς γνώμης ἢ ἀνακοινώσεως παραμόρφωσις ὑπὸ τὴν μορφὴν προφητείας, ὅπως συνέβη καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ὅτε ἠρωτώμην περὶ τοῦ ἐφετεινοῦ χειμῶνος, ἀνακοινῶ ὑμῖν τὴν γνώμην μου ἐν τοῖς ἑξῆς

Χειμῶνες, οἷος καὶ ὁ ἐφετεινός, ἐγένοντο καὶ ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις (τινὲς δὲ πολλῷ δεινότεροι) οἷον ἐν ἔτεσιν 1850, 1856, 1861, 1864, 1869, 1872, 1875. Κατὰ τὸ ἔτος 1879 ἤρξατο ἡ ἄφθονος πτῶσις τῆς χιόνος Δεκεμβρίου $^{20}/_{8}$ ἀκριβῶς ὅπως ἐν ἔτει 1858, ὅτε τὸ ψύχος ἔφθασε μέχρι—4" Κελσ. Κατὰ τὸ ἔτος 1879 ἐπάγησαν τὰ ὕδατα μόνον ἐν θερμοκρασίᾳ — 2.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ χειμὼν τοῦ 1879 περιέβαλε ἅπασαν τὴν μέσην Εὐρώπην, καὶ δὴ καὶ αὐτὴν τὴν Ἱσπανίαν, Ἰταλίαν τὴν Ἰλλυρικὴν χερσόνησον, τέλος δὲ καὶ ἅπασαν τὴν βορείαν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς, ἐψύχθη ἡ ἀτμοσφαῖρα εἰς μέγα διάστημα, διὸ καὶ ἡ ἀναθέρμανσις αὐτῆς ἔδει νὰ ἐπέλθῃ λίαν βραδέως διὰ τῶν καθ' ὡρισμένον χρόνον ὁριζοντείων διαχύσεων πρὸς τὰ κάτω τῶν ψυχρῶν στρωμάτων, καθόσον τὰ θερμὰ στρώματα βραδύτατα μόνον δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν ἐκ τῶν ἄνω

Ἕνεκα τούτου διήρκεσε τὸ ψύχος ἐπὶ ὅλον μῆνα, διακοπὲν δὶς μόνον, ὅπως σήμερον π. χ. τὴν $^{16}/_{4}$. Ὁ ὑπόθερμος οὗτος ἀὴρ εἶνε ῥεῦμα νότιον, ὅπερ ἐπὶ μακρὸν χρόνον προετοιμασθέν, παρήγαγε τὴν μεγάλην κακοκαιρίαν παρὰ τῷ Γιβλαρτὰρ καὶ ὅπερ ἔφθασε χθὲς καὶ ἐν Ἀθήναις Ἐὰν τὸ νότιον τοῦτο ῥεῦμα διαρκέσῃ, θέλομεν ἔχει βροχὰς μετὰ βροντῶν, μετὰ ταύτην δὲ πάλιν χιόνας. Ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ἡ βροχὴ μετὰ τῶν βροντῶν, τὰ ἀλλεπάλληλα ψυχρὰ ῥεύματα τῶν ἀνέμων θὰ παραστήσωσιν εἰς ἡμᾶς τὴν δευτέραν πρᾶξιν τοῦ χειμῶνος.

Ἀλλὰ λέγων ταῦτα ἐκφράζω ἁπλῶς πιθανὴν εἰκασίαν, οὐδόλως δὲ προφητείαν. Αἱ ἑπόμεναι 4 ἑβδομάδες θέλουσι δείξει ἐὰν αἱ εἰκασίαι μου εἰσὶ βάσιμοι ἢ οὔ.

Ἀθῆναι, 1880 Ἰανουαρίου 16,4

Ὅλως ὑμέτερος
Dr J. F. JUL. SCHMIDT
Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.

[Μετάφρ. ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη]

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2010. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 13 Ἰανουαρίου 1880. Ἀριθ. 211 (159). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16 Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Γενικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Οἰκονομίας ἐν ἔτει 1823—Ἡ ἀντιπρόσωπος τοῦ γυναικείου φύλου—Παθήματα Κινέζου ἐν Κίνᾳ (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου)—Νεοελληνικὰ παραμύθια, ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου—Τὰ ὄψα τῶν Κινέζων—Κοχλιάρια, μαχαίρια, περόνια—Ἐκαιτικὴ Ἑταιρία—Διατί τὸ στερέωμα φαίνεται κυανοῦν;—Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκὼ (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ)—Δάνειον πνεῦμα—Ἀλήθειαι—Σημειώσεις—Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2011. Χαριλάου Τρικούπη: Ἀγόρευσις ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς 16 καὶ τῆς 17 Δεκεμβρίου 1879, συζητουμένου τοῦ σχεδίου ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, 1880, 8ον, σ. 98.

2012. Εἰκὼν δικαιοσύνης, ἤτοι δημοσίᾳ διαθήκη μετὰ τριῶν Κωδικέλλων τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων τῆς Ἠπείρου Ἀλεξάνδρου Ἀθ. Μπαμπαγιώτου, διαθέσαντος τὴν ἑαυτοῦ περιουσίαν εἰς συντήρησιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐν Σύρῳ ἱδρυθέντος «Ὀρφανοτροφείου Ἀδελφῶν Μπαμπαγιώτου.» Σκανδαλώδης καταπάτησις τῶν σεβαστῶν διατάξεων τοῦ διαθέτου καὶ διάφορα σχετικὰ ἔγγραφα. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, 1879, 8ον, σ. 65, λ. 75.

2013. **Bulletin de Correspondance Hellénique.** Δελτίον Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας. [École Française d'Athènes]. Troisième année. Décembre 1879. Sommaire. I Décrets athéniens des années 369 et 363, par M. Th. Homolle.—II Sur deux villes de la Phrygie pacatienne, par M. L. Duchesne.—III Inscription métrique d' Astypalia, par M. O. Rayet.—IV Prêtresses d' Athéné Poliade antérieures au premier siècle de notre ère, par M. Am. Hauvette-Besnault.—V Notes sur l' ortographe attique, par M. O. Riemann.—VI Mélanges archéologiques, par M. C. Mylonas.—VII Décrets d' un thiase d' Aphrodide, par M. P. Foucart.—VIII Sculptures décoratives provenant des frontons d' un temple, par M. Th. Homolle.—Faits et nouvelles.—Planches.—Ἐν Ἀθήναις, Πέτρος Περρῆς ἐκδότης-Τυπογράφος. Paris, Ernest Thorin, libraire-editeur. p. 473—532.

2014. Παρνασσός. Τόμ. Γ'. τεῦχος ΙΒ', Δεκέμβριος 1879. Περιεχόμενα: Ν. Καζάζη. Ὁ Μηδενισμὸς ἐν Ῥωσσίᾳ—Ἀλέξ. Σκουζέ. Περὶ τοῦ ἐν Στοκόλμῃ δευτέρου διεθνοῦς ἐθνολογικοῦ συνεδρίου.—Α. Μηλιαράκη Περὶ ἀρχαίου τινὸς πύργου τῆς νήσου Ἄνδρου.—Ἀθαν. Πετρίδου. Περὶ Ἰθώμης καὶ Μεσσήνης (συνέχεια). ς' Αἱ περισωζόμεναι ἐπιγραφαί. ζ' Περὶ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Βολκάνου.—Ἀρχαιολογικά. Γερμανικὴ Σχολή.—Φιλολογικὸς σύλλογος Παρνασσός.—Σύμμικτα.—Μνεία πηγῆς πετρελαίου παρὰ Πλουτάρχῳ. Ἀνέκδοτα ἀποσπάσματα Εὐριπίδου. Χειρόγραφον Σαπφοῦς. Χειρόγραφον Ἰσοκράτους. Ἀνέκδοτοι μῦθοι Βαβρίου.—Χρονικά. Φιλολογία. Ἱστορικά. Ποικίλα.

2015. Δελτίον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς. Ἔτος Β', Δεκέμ. 1879. Περιεχόμενα Β'. Περὶ σηροτροφίας ἔκθεσις, ὑπὸ Γ. Α. Δουρούτη.—Τὸ ζήτημα τῆς σπουδαιότητος τῶν δασῶν (Συνέχεια) ὑπὸ Ν. Χλωροῦ.—Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἑλλην γεωργίας (συνέχεια). Περὶ φυλλοξέρας, ὑπὸ Κωνσταντίνου Φωστηροπούλου.—Γεωργικαὶ παρατηρήσεις καὶ ἀποφθέγματα.

Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1880 ἡ Ἑστία τυποῦται ἐπὶ χάρτου ἑλληνικῆς κατασκευῆς, τοῦ ἐν Φαλήρῳ χαρτοποιείου τοῦ κ. Βαρουξάκη. Τὸ χαρτοποιεῖον τοῦτο, τὸ μόνον ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχον, πλουτισθὲν ἐσχάτως ὑπὸ καλλίστων μηχανῶν θὰ δυνηθῇ ἀργότερον νὰ συναμμιλᾶται πρὸς τὰ χαρτοποιεῖα τῆς Εὐρώπης.

— Ἐσχάτως ἐξεδόθησαν τὰ ἑξῆς νέα ἔργα τοῦ κ. Γ. Λαμπίρη:

1. La Spiritosa (Polka brillante).
2. Ἡ βαρκοῦλα. Ναυτικὸν ᾆσμα.
3. Una lagrima sulla tomba del mio Maestro Cavre Nicolo Calichiopulo Manzaro (Marcia funebre).
4. Marcia funebre.

Ἡ Ἑστία θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς ἓν τῶν ὡραιοτέρων συνθέσεων τοῦ Ἕλληνος μουσουργοῦ, τὸ βάλς τὸ ἐπιγραφόμενον Ailes diaprées.

Ἐπιθεώρησις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ τύπου.

ΑΓΓΛΙΑ.

The Athenaeum. 13 Δεκεμβρίου.—J. Schubring,

Digitized by Google

Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαί. — 27 Δεκεμβρίου. — Φιλολογικὴ ἐπιθεώρησις τοῦ ἔτους 1879. Ἑλλὰς ὑπὸ A. E. Yule.

ΓΑΛΛΙΑ.

Le Musée archéologique. τ. Β' φ. 5., J. Ceslin, Μελέτη περὶ τῆς κυπρίας τέχνης (συν.).

Revue archéologique. Ὀκτωβρίου.—G. P[errot] περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχ. ἑταιρίας.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Archaeologische Zeitung. τ. ΛΖ' φ. 2 καὶ 3. — Th. Schreiber Museo Torlonia ἐν Ῥώμῃ — C. Robert, Παιδικὰ ἑλληνικὰ παίγνια· ἀπεικονίσεις ἀγγείων.— M. Fränkel, Νάξιος Ἀπόλλων, χαλκοῦς τοῦ ἐν Βερολίνῳ μουσείου. — C. v. Pulszky, χαλκοῦν ἀγαλμάτιον Σατύρου ἐν τῷ βρετανικῷ μουσείῳ. — G. Koerte, βαλανοειδὴς λήκυθος μετὰ χρυσῶν κοσμημάτων, ἐξ Ἀττικῆς.— E. Curtius, Τόποι λατρείας Ἀθηνᾶς νίκης. — M Fränkel, ἀνάγλυφον ἐπὶ κεράμου ἐξ Ἀθηνῶν. Κάτοπτρον μεγαρικόν. — R. Weil, Περὶ τοῦ ἐν Βερολίνῳ κυπέλλου τοῦ Εὐφρονίου.— Προσκτήματα τοῦ βρετανικοῦ καὶ τοῦ βερολινείου μουσείου. — Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαί: Ἐκθέσεις ὑπὸ G. Treu καὶ W. Doerfeld. — Περὶ ἐπιγραφῶν τῆς Ὀλυμπίας ὑπὸ W. Dittenberger, A. Furlwängler, A. Kirchhoff, E. Curtius.

Beilage zur Allgemeinen Zeitung. 4 καὶ 6 Δεκεμβρίου.—Περὶ τῆς νέας μεταφράσεως τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ Ch. Cron.

Das Ausland. ἀρ. 43. Τὸ μετὰ τῆς Ἀνατολῆς (τοῦ Λεβάντε) ἐμπόριον κατὰ τὸν μεσαίωνα.

Die Grenzboten. 4 Δεκεμβρίου — W. Gardthausen, Περὶ τῶν νεωτέρων ἀνασκαφῶν ἐν Κύπρῳ.

Europa. ἀρ. 48. Lina Schneider, Ἀριάδνη.

Goettingische gelehrte Anzeigen. φ. 35. —Καραπάνου, Δωδώνη. Βιβλιοκρισία ὑπὸ G. Hirschfeld.

Historische politische Blaetter. τ. 84 φ. 10. — Gfoerer - Weis, Βυζαντιναὶ ἱστορίαι (τέλος).

Im neuen Reich. ἀρ. 49: Τὰ ἐκ Περγάμου ἀνάγλυφα. — ἀρ. 45. B. Foester, Περὶ τῆς ἐν Βερολίνῳ ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀρχαιοτήτων.

Magazin für die Literatur des Auslandes. 13 καὶ 20 Δεκεμβρίου.—H. Schütz, Σοφόκλειοι μελέται. Ἀντιγόνη (1. 2.).

Neue evangelische Kirchenzeitung. ἀρ. 46 καὶ 47. — Βλέμμα εἰς τὴν Κύπρον.

ΙΤΑΛΙΑ.

Nuova Anthologia di scienze lettere ed arti. τ. ΙΗ' φ. 22. — Oreste Baratieri, Περὶ τῆς στρατιωτικῆς καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1858.

87 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 2 Ἰανουαρ. (ἐ. ν.) 1880.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 14 σειραί:

65 124 341 394 605 845 970 1191 1589
1628 2222 2590 2860 3138

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
65	3	400	605	42	3000	1628	78	1000
	21	400		62	400	2222	4	400
	48	400		71	400		49	400
	51	400		82	400		53	400
	80	400		83	1500	2590	23	200000
	81	3000		92	400		78	400
	86	1000	845	64	400		80	400
124	8	400		91	400	2860	12	20000
	81	400	970	53	400		20	1000
	85	1000		74	400		34	400
341	—	—	1191	14	400		75	5000
394	10	400		55	1500	3138	16	40000
	29	400	1589	53	1500		31	400
	63	400		81	400		40	400
	81	5000		89	400		53	400
605	16	400	1628	29	400		76	400
	23	400		74	400		77	400
	39	400		76	400			

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1348) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν γενήσεται τῇ 1 Ἰουλίου 1880. — Ἡ ἑπομένη κλήρωσις ἐνεργηθήσεται τῇ 2 Ἀπριλίου 1880.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[10 Ἰανουαρίου 1880.]

Χθὲς ἐτελέσθη ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ δοξολογία ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τοῦ βασιλόπαιδος Νικολάου εἰσελθόντος εἰς τὸ ἔννατον ἔτος τῆς ἡλικίας του.—Τὸ ὑπουργεῖον συνεπληρώθη ὡς ἑξῆς: Ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν διωρίσθη ὁ κ. Ν. Παπαμιχαλόπουλος, τοῦ κ. Θ. Δηλιγιάννη περιορισθέντος εἰς μόνον τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ὑπουργὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ὁ κ. Ν. Βαλσαμάκης.—Μεγαλοπρεπὴς ὑπῆρξεν ἐν Ἀθήναις τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἡ τελετὴ τοῦ Μεγάλου ἁγιασμοῦ καὶ τῆς καταδύσεως τοῦ Σταυροῦ ἥτις ἐγένετο ἐν τῇ κεντρικῇ ἀρχαίᾳ δεξαμενῇ καὶ ἐν τῇ δεξαμενῇ τῆς πλατείας τῆς Ἐλευθερίας. Ἀπὸ τῆς 10 ἤδη ὥρας πλῆθος πολὺ κατέλαβε τὰ παρὰ τὴν ἀρχαίαν δεξαμενὴν ὑψώματα καὶ ἀνέμενε τὴν τέλεσιν τῆς τελετῆς. Τὴν 11 ὥραν μετὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας λειτουργίας ἐν τῇ μητροπόλει ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας Ἀντώνιος μετὰ τοῦ κλήρου μετέβη ἐν λιτανείᾳ, προπορευομένων τῶν ἑξαπτερύγων καὶ τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἀκολουθοῦντος πολλοῦ λαοῦ, εἰς τὴν ἀρχαίαν δεξαμενήν, ἐν ᾗ μετὰ τὰς συνήθεις εὐχὰς ἐγένετο ἡ κατάδυσις τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡ εὐλόγησις τῶν ὑδάτων. Παρῆσαν δὲ ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ τῆς καταδύσεως ὅλαι αἱ ἀνώτεραι πολιτικαὶ καὶ δημοτικαὶ ἀρχαὶ τῆς πρωτευούσης. Ἴλη δ' ἐφίππου χωροφυλακῆς ἦτο παρατεταγμένη μετὰ τῆς μουσικῆς τοῦ ἱππικοῦ, ἥτις ἐπαιάνιζε τὸν ἐθνικὸν ὕμνον, ὅτε ἐγένετο ἡ κατάδυσις τοῦ Σταυροῦ. Ἄλλη δὲ ἐπίσημος λιτανεία περὶ τὴν 10ην ὥραν ἐξεκίνισε ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Ἀναργύρων καὶ μετέβη ἐν παρατάξει, συνοδευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ μουσικοῦ χοροῦ τῶν ὀρφανῶν Χατζῆ Κώστα, εἰς τὴν δεξαμενὴν τῆς πλατείας τῆς Ἐλευθερίας. Ἐν μέσῳ δὲ πολλοῦ πλήθους καὶ πολλῶν τῶν ἐν τέλει ἐγένετο καὶ ἐκεῖ ἡ κατάδυσις τοῦ Σταυροῦ, καθ' ἣν ἡ μουσικὴ τῶν ὀρφανῶν Χατζῆ Κώστα ἐπαιάνιζε διαφόρους ὕμνους.—Κατὰ τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν νομοσχέδιον περὶ καπνοῦ, ἐπιβάλλεται ἐπ' αὐτοῦ φόρος μιᾶς δραχμῆς κατ' ὀκάν· ὁ φόρος δὲ οὗτος οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν ἔγγειον· θέλει δὲ βεβαιοῦται καὶ εἰσπράττεται ἐν τῷ τόπῳ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ εἴτε κομμένου εἴτε μετασκευαζομένου εἰς σιγάρα καὶ ἄνευ διακρίσεως ποιότητος καὶ χρήσεως.—Διὰ Β. Διατάγματος 710 κατάδικοι ἔλαβον χάριν, ἤτοι: 229 κατάδικοι ἀπηλλάγησαν τοῦ ὑπολοίπου τῆς ποινῆς των, 469 καταδίκων ἐμετριάσθη ἡ ποινή, ἀπενεμήθη δὲ χάρις εἰς 22 καταδεδικασμένους εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἐξ ὧν τῶν μὲν 14 μετεβλήθη ἡ ποινὴ εἰς ἰσόβια δεσμά, 3 εἰς πρόσκαιρα δεσμά, 2 εἰς πενταετῆ εἱρκτήν, 2 εἰς διετῆ φυλάκισιν καὶ εἰς ἀπηλλάγη ἐντελῶς.—Τὴν 16 Ἰανουαρίου τελεσθήσεται ὑπὸ τοῦ «Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ» εὐεργετικὸς χορὸς ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων. Τὴν προστασίαν τοῦ χοροῦ ἀνέλαβον αἱ κυρίαι Εὐθυμία Α. Κουμουνδούρου, Ῥόζα Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰφιγένεια Α. Συγγροῦ.—Τὴν νύκτα τῆς 8 Ἰανουαρίου κατέπεσε ἐκ νέου χιὼν ἐν Ἀθήναις λευκάνασα τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν.—Ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἀρτίως ἐκθέσεως τοῦ κ. Θ. Ζαΐμη, Ἐφόρου τοῦ «Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων» ἐξάγομεν τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου ἱδρύματος οὗ τινος πρόεδρος μὲν εἶνε ἡ κυρία Σουλτανίτσα Ν. Κωστῆ, μέλη δὲ αἱ κυρίαι Λουκία Α. Λουριώτου, Τερψιχόρη Β. Μελᾶ καὶ Ἑλένη Δ. Αἰγινήτου. Ἐν ἔτει 1879 ὑπῆρχον ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ 60 κοράσια, τινὰ τῶν ὁποίων κατάγονται ἐκ τῶν δεινοπαθουσῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας. Ἡ χρηματικὴ περιουσία τοῦ καταστήματος ἀνέρχεται εἰς δρ. 1,114,510, ἡ ἀκίνητος δὲ εἰς δρ. 544,961 καὶ ἡ περιουσία τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου τῶν ἐργοχείρων τῶν ὀρφανῶν κορασίων (δι' οὗ ἀμοίβονται τὰ ὑπανδρευόμενα καὶ τὰ ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ καταστήματος κοράσια) εἰς 53,749 —Κατὰ τὸ νέον νομοσχέδιον περὶ τελωνιακῶν ἀρχῶν, ὅπερ ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλήν, θὰ ὑπάρχωσιν ἐν Ἑλλάδι 26 τελωνεῖα, 51 ὑποτελωνεῖα, 83 τελωνειακοὶ σταθμοὶ καὶ 82 φυλακεῖα —Σήμερον ἀνεχώρησεν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς διὰ τῆς «Ἀμφιτρίτης» εἰς Καλαμάκιον πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐκ Κερκύρας ἐρχομένου θείου αὐτοῦ πρίγκιπος Γουλιέλμου. Ἀναμένεται δὲ αὔριον ἡ «Ἀμφιτρίτη» ἐπανακάμπτουσα εἰς Πειραιᾶ καὶ κομίζουσα τὸν ἐπίσημον ξένον καὶ τὴν Α. Μ.—Τὴν προσεχῆ δευτέραν δίδεται ἐν τοῖς ἀνακτόροις μικρὸς χορός.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

11 Ἰανουαρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 11 Ἰανουαρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 288
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 292
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 396
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 277
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 101 1/2
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 195
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρὶλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 395

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,415
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	158 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 118
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 8.—	φρ. 100	,, 75
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα».	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	9.85	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 19.60	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	—	,, 3.—	,, 140	,, 86

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μηνι Ἐμπ. 3μην. 29.30.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 115 1/2.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.05
Λίρα Στερλίνα	,,	28.90
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.35
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυρὸν δφραγκον	,,	5.70
,, φράγκον	,,	1.18

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (7 Ἰανουαρ.) Ἐμ. 29-30.50.
Κερκ.-Λονδ. 3μην.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (16 Ἰανουαρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	36 5/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	260
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	250
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	85 50
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4—110 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 90.23
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 4/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 21/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (15 Ἰανουαρ)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.10
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.47
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (16 Ἰαν.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.10
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (16 Ἰανουαρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0 φρ. 25.19 1/2 25.24 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 κέρδος 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.80 ζημία 120-130 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Mis de Q. de S. H. Cannes. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν—Συνδρομητῇ τριῶν φύλλων. Τρεῖς εἶνε αἱ μέθοδοι ὅταν κυρία τις ἀφήσῃ τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἐὰν ἦνε μακρὰν, σήκωσε τὰς χεῖράς σου διὰ νὰ χειροκροτήσῃς, ἀλλ' οὕτως ὥστε νὰ ἴδῃ ὁ κόσμος τὰς χεῖράς σου. Μὲ τὸ μέσον τοῦτο δεικνύεις τὰ κομβία τῶν χειρίδων τοῦ ὑποκαμίσου σου ἅμα δὲ καὶ τὸ πόσον ὡραῖα φορεῖς τὰ χειρόκτιά σου . . . , Ἐὰν ἦνε πλησίον, ψιθύρισε ταπεινῇ τῇ φωνῇ τὸν κατάλογον τῶν ἑξῆς ἐπιθέτων καὶ ἐπιῤῥημάτων: «Θαυμάσια, καλλαισθησία τελεία, κυμβάλισμα λαμπρὸν, ἀληθὲς αἴσθημα.» Ἐὰν ἡ μουσουργὸς ἦνε ζῶον, ἀπόλυσε τὰ μεγάλα ἐπίθετα: «Ἐξαίσιον, λαμπρόν!» ἐὰν δὲ θέλῃς νὰ προχωρήσῃς, μάθε τεχνικούς τινας ὅρους: «Κατάληξις ἔντεχνος, παρακαταλογή, τόνου φθορὰ, τὰ τερετίσματα αὐτὰ εἶναι τόσοι μαργαρῖται, κτλ.» Ὁ ἀνώτερος βαθμὸς συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀποστηθίσῃς τὰ κυριώτερα ἔργα τῶν μουσικοδιδασκάλων, καὶ νὰ τὰ ἀναφέρῃς ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ ἐμπιστευτικῶς, ὡς μεμυημένος τις, ὅστις εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῶν μυστηρίων. Εὐθὺς τότε ὁ λόγος στρέφεται πρὸς σέ· οἱ θαυμαστικοὶ ψιθυρισμοὶ κάμνουν τὸν γῦρόν των, ἡ δ' ἐρασμία κυμβαλίστρια εὑρίσκεται εὐχαριστημένη καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν εὐφυΐαν καὶ τοὺς δακτύλους της, καὶ ἀρχίζει νὰ σὲ ἐκτιμᾷ! Τελευταία μέθοδος — ἡ ὡραιοτέρα, ἀλλὰ καὶ ἡ δυσκολωτέρα— Μελέτησε εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ Βερλιόζ, Φετὶς, κλπ. τὴν βιογραφίαν τῶν μουσικοδιδασκάλων, τουτέστι τὰς διαφορὰς τοῦ μουσικοῦ ὕφους, ἔχε δὲ καὶ ἀνέκδοτά τινα πρόχειρα πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ λόγου σου. Ἐκ τούτου δὲ λαβὼν ἀφορμὴν σχεδιάζεις ἐκ τοῦ προχείρου κρίσιν περὶ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Μόζαρτ ἢ τοῦ Βέμπερ. Ἐπιμένεις ἰδίως εἰς τὴν λεπτότητα, ἥτις διακρίνει τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος μουσικὰ ἀριστουργήματα, καὶ τὸ ποιητικὸν γόητρον, ὅπερ εἶνε ἀπρόσιτον εἰς τοὺς κοινοὺς καὶ χυδαίους· συγχρόνως δὲ δίδεις νὰ ἐννοήσουν οἱ ἀκροαταί σου, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ εἴπῃς, ὅτι ὁ διερμηνεύων μουσικὸν ἀριστούργημα, ἔχει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀριστοτέχνου ὅστις τὸ ἐσύνθεσε. (Graindorge, par H. Taine). — κυρ. Ἀδελφ. Β. Κωνσταντινούπολιν: Ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κυρίου Α. Κ. — κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Τὸ φύλλον ἀπεστάλη τῇ 12. Προσεχῶς ἀποστέλλονται οἱ ζητούμενοι τόμοι. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Ἡ νεωτέρα μυθιστορία τοῦ κ. Γ. Ἔβερς εἶνε Die Schwestern. Ἐξεδόθη κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1879 καὶ ἀριθμεῖ ἤδη ἑπτὰ ἐκδόσεις. Ἐν διαστήματι μιᾶς ἑβδομάδος ἐπωλήθησαν ἐν Λειψίᾳ 9,000 ἀντιτύπων πολυτελῶς δεδεμένων. — κ. Π. Κ. Σ. Λεβαδίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν τὰ φύλλα πρὸς τοὺς νέους συνδρομητὰς κ. Σ. Σ καὶ Γ. Α. — κκ Γ. Ν. Παρισίους, Π. Ζ. Τουλούζην, Δ. Κ. Σεβαστούπολιν, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Καν Ζ. Ο. Κωνσταν/πολιν. Ἐλήφθησαν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.— Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.— Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ.

Διὰ τοῦ ἀμεταβλήτου πολλαπλασιαστέου 12,345,679 εὑρίσκεται συνεχὲς ὁλικὸν γινόμενον οἱοςδήποτε ἀριθμὸς, ἐὰν προηγουμένως τεθῇ ὁ ἐπὶ τούτῳ κατάλληλος πολλαπλασιαστής.

Ἐπιθυμεῖ τις π. χ. νὰ εὑρεθῇ γινόμενον, συγκείμενον ἐκ σειρῶν ἀριθμῶν (ὅλο) 3· ὁ γινώσκων τὴν μέθοδον ταύτην, ἵνα δείξῃ πολυμάθειαν, ψελλίζει, ὡς ἄλλος μάντις, λέξεις τινὰς καὶ εἶτα προβαίνει εἰς τὴν εὕρεσιν τοῦ ζητουμένου.

Ἀλλὰ τί πράττει ἄρά γε ὁ κάτοχος τῆς μεθόδου ταύτης; Πολλαπλασιάζει κατὰ νοῦν τὸν εὑρεθησόμενον ἀριθμὸν ἐπὶ τοῦ τελευταίου πρὸς τὰ δεξιὰ ψηφίου τοῦ πολλαπλασιαστέου (ἤτοι τοῦ 9), τὸ δὲ γινόμενον θέτει ὡς πολλαπλασιαστὴν καὶ κατὰ τὸ σύνηθες ἐκτελεῖ τὴν πρᾶξιν.

Παράδειγμα α΄.

Θέλει τις νὰ εὑρεθῇ ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς 3· λέγομεν 3 × 9 = 27, ὅπερ θέτομεν πολλαπλασιαστὴν, καὶ ἐκτελοῦμεν τὴν πρᾶξιν ὡς ἑξῆς

12345679 πολλαπλασιαστέος
27 πολλαπλασιαστής
86419753
24691358
333333333 ὁλικὸν γινόμενον.

Παράδειγμα β΄.

Ἕτερός τις ἐπιθυμεῖ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἀρ. 5· (5×9=45).

12345679
45
61728395
49382716
555555555

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

970.

Πόθεν ὠνόμασαν οἱ Τοῦρκοι τὴν Κυβέρνησίν των Πόλην ἢ Ὑψηλὴν Πύλην;

971.

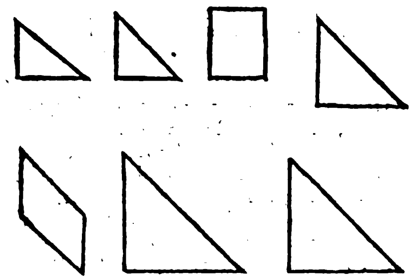

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων νὰ σχηματισθῇ τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

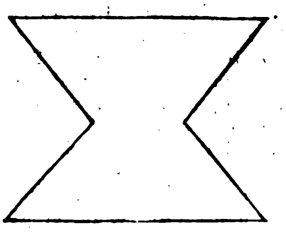

972.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

Νὰ κατασκευασθῇ κυβόλεξον, τοῦ ὁποίου τὰ ὑπὸ τοὺς ὁμοίους ἀριθμοὺς γράμματα νὰ ἦνε ὅμοια· ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν κατωτέρων ἀριθμῶν, καὶ μόνον διὰ πέντε γραμμάτων.

8 Ἰανουαρίου 1880. Α.

. . 1 2
. 1 2 3
1 2 3 .
2 3 . .

928.

Συμπλήρωσον τὰ κατωτέρω τετραγωνίδια, διὰ τῶν ὑπολειπομένων ἀπὸ τοῦ 1 - 25 ἀριθμῶν, οὕτως, ὥστε αἱ δώδεκα ἀθροίσεις τοῦ ὅλου τετραγώνου (καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως) νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

	12		10	
7		14		16
	18		2	
1		25		8
	9		11	

[illegible].

Δύο ὅμιλοι μαθητῶν συνηντήθησαν καθ' ὁδόν.—Ἔλθετε δύο ἐξ ὑμῶν, εἶπεν ὁ ὁδηγῶν τὸν πρῶτον ὅμιλον πρὸς τὸν δεύτερον, καὶ διὰ τῆς προσθήκης ὑμῶν θὰ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἴσοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν πρὸς σᾶς.—Καλήτερον, ἀπεκρίθη ὁ ὁδηγῶν τὸν δεύτερον ὅμιλον νὰ ἔλθουν πρὸς ἡμᾶς δύο ἐξ ὑμῶν, οὕτω δὲ θὰ ἤμεθα διπλάσιοι ὑμῶν.

Πόσοι μαθηταὶ ἀπετέλουν τὸν πρῶτον καὶ πόσοι τὸν δεύτερον ὅμιλον;

Ἐν Σύρῳ, 3 Ἰανουαρίου 1880. Δ**

973.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

. e . e .
e . e . e
. c . e .
e . e . c
. e . e .

974.

Rébus.

L'AME — LA MORT — LE CORPS.

975.

[Avis aux demoiselles.]

Quand vous aurez mon dernier,
Pour contracter mon entier,
Choisissez bien mon prémier.

976.

†
† † †
† † † † †
† † †
†

977.

Métagramme.

De mon être, trois fois, si tu changes le cœur
Sans peine, assurément, tu trouveras, lecteur,
Une habitation luxueuse et coquette,
Un utile animal, ce qu'on voit sur la tête.

ΛΥΣΕΙΣ

967.

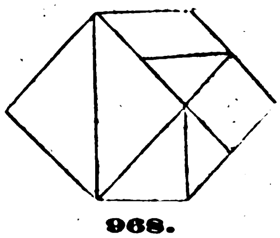

968.

Μ Α Χ Η
Α Λ Λ Σ
Χ Λ Ο Σ
Η Σ Σ Α

969.

Socrate.

Ἀθήνησι,—Τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

Ἀριθ. 212 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

20 Ἰανουαρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΑΡΜΟΣΤΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ἐν ἔτει 1823.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος, ὡς καὶ τὸ τοῦ «Γενικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Οἰκονομίας» ἐν ἔτει 1823, τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ 211 ἀριθμῷ τῆς Ἑστίας, ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Τομπάζη, οὗτινος ὁ πάππος διετέλεσεν ἁρμοστὴς τῆς Κρήτης. Σ. τ. Δ.

* * *

Κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1821 ἔτους ὑψώθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ περιωνύμῳ μέν, πολυπαθεῖ δὲ νήσῳ τῆς Κρήτης ἡ τροπαιοῦχος σημαία τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Ἡ κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Α΄ ἐθνικῆς συνελεύσεως κατασταθεῖσα ἐν τῇ Ἑλλάδι Κυβέρνησις ἐν ἔτει 1822, ἀπέστειλεν εἰς Κρήτην *διοργανιστὴν* τὸν μακαρίτην Πέτρον Σκυλίτζην Ὁμηρίδην. Ὁ διοργανισμὸς συνετάχθη καί, ὑπογραφεὶς ὑπὸ τῶν συνελθόντων ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ «ἐν Ἀρμένοις τῇ 20 Μαΐου 1822», ἐδημοσιεύθη καθ᾽ ὅλην τὴν νῆσον, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Προσωρινὸν πολίτευμα τῆς νήσου Κρήτης»· δυνάμει δ᾽ αὐτοῦ ἡ ἐσωτερικὴ τῆς νήσου διοίκησις διεπιστεύθη εἰς ἕνα Γενικὸν Ἔπαρχον (τὸν Μιχαὴλ Κομνηνὸν Ἀφεντουλιέφ) καὶ εἰς ἓξ Γενικὰ Φροντιστήρια (Ἐπιτροπάς), ἀπὸ ἐντοπίους συγκεκροτημένα καὶ ἔχοντα, ἰδίᾳ καὶ διακεκριμένως, ἕκαστον τὴν διεύθυνσιν ἑνὸς τῶν κλάδων τῆς ἐπὶ τόπου Διοικητικῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. ιϛ΄ καὶ ιζ΄ τοῦ Διοργανισμοῦ). Διὰ λόγους, ὧν ἡ ἔκθεσις εἶνε ὧδε περιττὴ—ἅτε ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, τῶν ἐν τῇ ἐμῇ συλλογῇ *τῶν κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος* δεδημοσιευμένων, καταφανεῖς γινομένους—, ἡ θέσις τοῦ Γενικοῦ Ἐπάρχου κατηργήθη μετὰ παρέλευσιν ἔτους σχεδόν· κατ᾽ ἀπόφασιν δὲ τῆς ἐν Ἄστρει Β΄ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, 18 Ἀπριλίου 1823, διωρίσθη ἐν μηνὶ Μαΐῳ τοῦ αὐτοῦ ἔτους Ἁρμοστὴς ὁ μακαρίτης Ἐμμανουὴλ Τομπάζης, ἔχων παρ᾽ ἑαυτῷ καὶ δύο Συμβούλους. Καὶ σύμβουλοι μὲν ἐξελέγησαν τότε οἱ κύριοι Ἀναγνώστης Ζαφειρόπουλος καὶ Δρόσος Μανσόλας· παραιτηθέντα δὲ τὸν κύριον Μαντόλαν ἀντικατέστησεν ὁ κύριος Ἀγαμέμνων Αὐγερινός· ἀλλ᾽ οἱ σύμβουλοι οὗτοι οὐδέποτε ἀπῆλθον εἰς Κρήτην, ἕνεκα τῆς δυσχερείας, ὡς φαίνεται, τῶν τότε περιστάσεων. Ὅθεν ὁ Ἁρμοστὴς ἐνήργει μόνος τὰ τῆς τοπικῆς ἐκείνης διοικήσεως, ἔχων ἰδιαίτερον παρ᾽ ἑαυτῷ Συμβούλιον τοὺς διευθύνοντας τὰ Γενικὰ Φροντιστήρια, ἅτινα ἀντὶ τῶν προτέρων *ἓξ* περιώρισεν εἰς *τρία* (τὸ τῶν Ἐσωτερικῶν, τὸ τοῦ Πολέμου καὶ τὸ τῆς Οἰκονομίας) διὰ νέου Ὀργανισμοῦ, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν σύνταξιν συνέδραμον οἱ δι᾽ ἐπισήμου ἐγγράφου αὐτοῦ τοῦ Ἁρμοστοῦ προσκληθέντες κύριοι: Στέφανος Κανέλλος, Γεώργιος Σπανιολάκης, Γεώργιος Καλόγνωμος, Νικόλαος Καλλέργης, Νεόφυτος Οἰκονόμος, Γεώργιος Καλαμαρᾶς καὶ Ἱκέσιος Λάτρις. Τὸν ὀργανισμὸν δ᾽ αὐτὸν κυρώσας διὰ τῆς ὑπογραφῆς του, «τῇ 15 Ἰουνίου 1823, ἐν Ἀρκούδενᾳ χωρίῳ τῆς ἐπαρχίας Ῥεθύμνης» ὁ Ἁρμοστής, ὑπέβαλεν ἔπειτα κατὰ τὴν τάξιν εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως.

Τῶν ὧδε συνοπτικῶς ἐκτεθέντων τὰς λεπτομερείας δύναται ὁ βουλόμενος ν᾽ ἀνεύρῃ ἐν τῇ ἄνωθι μνημονευθείσῃ συλλογῇ μου (Τόμ. Β΄, σελ. 83.—Τόμ. Γ΄, σελ. 99—147—καὶ Τόμ. Δ΄, σελ. 7—32).

Ὅτι δὲ ὁ ἄνωθι παρατεθεὶς τύπος καὶ ὁ ἐν τῷ ἀριθ. 211 τῆς *Ἑστίας* τῶν δύο σφραγίδων εἰσὶν ὁ μὲν τῆς τοῦ Ἁρμοστοῦ, ὁ δὲ τῆς *τοῦ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Φροντιστηρίου*, οὐδεμία μένει ἀμφιβολία, ὁπόταν μάλιστα, πρὸς ταῖς μνημονευθείσαις διατάξεσι «τοῦ Ὀργανισμοῦ τῆς ἐνιαυσίου τοπικῆς Διοικήσεως τῆς Κρήτης, ἐπὶ Ἁρμοστοῦ Μ. Τομπάζη», ληφθῇ ὑπ᾽ ὄψει καὶ ἡ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ Τομπάζη διάσωσις αὐτῶν τούτων τῶν σφραγίδων.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 9 Ἰανουαρίου 1880.

Α. Ζ. Μαμουκας

Digitized by Google

Ἡ ἑπομένη διατριβὴ ἐγράφη ὑπὸ φιλανθρώπου καὶ λογίας κυρίας, ὑψηλὴν κατεχούσης θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν, εὐχόμεθα δὲ ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς δι' αὐτῆς προτεινομένης ἰδέας, ἣν ὡς εὐγενεστάτην ἔμπνευσιν ἀναγνωρίζομεν· Σ. τ. Δ.

Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος

ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΩΝ

Ἓν τῶν εὐγενεστέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ εἶναι ἡ πανταχοῦ παρατηρουμένη ῥοπὴ πρὸς τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν. Μεγάλα ποσὰ θυσιάζονται πρὸς παρηγορίαν τῶν πασχόντων καὶ περίθαλψιν τῶν δυστυχούντων, αἱ δὲ φιλάνθρωποι καὶ φιλόπτωχοι ἑταιρίαι καὶ τὰ ἱδρύματα πρὸς ἴασιν ἢ περίθαλψιν τῶν κακουχουμένων αὐξάνουσι καθ' ἑκάστην, οὐ μόνον ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἀλλὰ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Σμύρνῃ, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν Ἰωαννίνοις, καὶ ἁπανταχοῦ ὅπου οἱ Ἕλληνες ἀποτελοῦσιν ἀριθμητικῶς ὁμάδα τινὰ ἱκανὴν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς εὐγενεῖς τῆς καρδίας αὐτῶν ὁρμάς.

Καίτοι ὅμως ἀνομολογοῦντες τὰς εὐαγγελικὰς ἀρετὰς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ὀφείλομεν ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι δὲν συνοδεύονται συνήθως ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος ἐκείνου τῆς προσωπικῆς θυσίας καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ ἀτόμου, ἥτις παρατηρεῖται εἰς τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως, καὶ ἰδίως εἰς τ' ἀνήκοντα εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν. Ὁ Ἕλλην θυσιάζει προθύμως μέρος, ἐνίοτε καὶ τὸ ὅλον, τῆς περιουσίας αὐτοῦ χάριν τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, χάριν τοῦ πάσχοντος ἢ τοῦ πεινῶντος· σπάνια ὅμως τὰ παραδείγματα, καθ' ἃ ἄνδρες ἢ γυναῖκες ἀφωσιώθησαν προσωπικῶς εἰς ἀνακούφισιν τῶν κοινωνικῶν ἢ σωματικῶν πληγῶν καὶ εἰς ἐλάφρυνσιν τῶν δυσχερειῶν, ὅσας συνεπάγεται, ἐφ' ὅσον αὐξάνει ὁ πολιτισμός, ὁ ἐν τοῖς πολυανθρώποις κέντροις βίος. Ὀφείλεται ἆρά γε τοῦτο εἰς τὸ εὔστροφον καὶ ἄχρι τινὸς ἄστατον τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ὅπερ δυσκόλως δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ τάξιν, ἣν ἀπαιτοῦσιν ἔργα τοιαύτης φύσεως; Ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ θερμουργὸς ἐκείνη καὶ μέχρι φανατισμοῦ πίστις, ἥτις εἶναι ἓν τῶν γνωρισμάτων τῶν μοναχικῶν ταγμάτων ἐν τῇ Δύσει, εἶναι εὐτυχῶς ἄγνωστος παρὰ τοῖς ἡμετέροις μοναχοῖς καὶ παρὰ ταῖς μοναζούσαις γυναιξίν;—Ὁπωσδήποτε, βέβαιον εἶναι ὅτι, τό γε νῦν ἔχον, δυσκολώτατον ἤθελεν ἀποβῆ, εἰ μὴ ἐντελῶς ἀδύνατον, ν' ἀνατεθῇ τοῖς κατοίκοις τῶν ἡμετέρων ἱερῶν μονῶν ἡ ἐκπλήρωσις τῶν χριστιανικῶν ἐκείνων καὶ κοινωνικῶν καθηκόντων, ἅτινα ἀπαντῶσιν ἐν ἄλλοις ἔθνεσιν. Ὁ μοναχὸς δυσκόλως ἤθελε πεισθῇ, καταλείπων τὴν Μονὴν αὐτοῦ, ν' ἀφιερωθῇ ἀντὶ ἐλαχίστης ἀντιμισθίας εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν παίδων, ὅπως συμβαίνει εἰς τόσας ἀποκέντρους καὶ μικρὰς κοινότητας τῶν Ἄλπεων ἢ τῶν Πυῤῥηναίων· αἱ δὲ μοναχαὶ τῶν γυναικείων παρ' ἡμῖν μοναστηρίων, μόλις ἀποζῶσαι ἐκ τοῦ μικροῦ σιτηρεσίου, ὅπερ χορηγεῖται αὐταῖς, δὲν ἤθελον πεισθῇ, διασκορπιζόμεναι εἰς τὰς πόλεις τοῦ βασιλείου, ν' ἀναλάβωσιν ἔργον ὅμοιον ἐκείνου, ὅπερ ἀπὸ δύο καὶ ἐπέκεινα αἰώνων ἀνέλαβον αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους, αἱ γνωσταὶ ἐν ταῖς πλείσταις τῆς Εὐρώπης χώραις διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, τὴν ἀνεξάντλητον αὐταπάρνησιν καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην.

Δὲν ὁμιλοῦμεν, ἐννοεῖται, ἐνταῦθα περὶ τῶν ταγμάτων ἐκείνων, ἅτινα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον συνδεόμενα μετὰ τοῦ Ἰησουϊτισμοῦ, ἢ παρ' αὐτοῦ ἐμπνεόμενα, ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐμπέδωσιν καὶ διὰ παντὸς μέσου διάδοσιν τοῦ καθολικοῦ δόγματος καὶ τῆς καθολικῆς προπαγάνδας· ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν ἀληθῶς χριστιανικῶν ἐκείνων ὁμάδων, αἵτινες, ἀψηφοῦσαι καὶ κόπους καὶ κινδύνους καὶ ὑπὸ μόνης τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ἐμπνεόμεναι, εὑρίσκονται πανταχοῦ, ὅπου ὑπάρχει δυστυχία ἔχουσα ἀνάγκην παρηγορίας, ἢ ἀσθενὴς ἔχων ἀνάγκην περιθάλψεως. Τοιαῦτα εὐεργετήματα, ἀνεξαρτήτως πάσης ἰδέας θρησκείας ἢ ἐθνικότητος παρέχουσιν ἰδίως αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους, ὧν τὸ τάγμα ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Βικεντίου τοῦ Παύλου. Ἐπειδὴ δὲ ἦλθεν ὑπὸ τὸν κάλαμον ἡμῶν τὸ ὄνομα τοῦ ἐναρέτου τούτου ἀνδρός, σκιαγραφοῦμεν ἐνταῦθα διὰ βραχέων τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ.

Ὁ Βικέντιος, ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἁγ. Βικέντιος τοῦ Παύλου, ἐγεννήθη ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ κατὰ τὸ **1576**. Ἐξ οἰκογενείας ἁπλοῦ γεωργοῦ καταγόμενος ἠδυνήθη, ὑπὸ ἐκτάκτου ἐπιμελείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν μάθησιν κατεχόμενος, νὰ δαπανήσῃ χρόνον τινὰ εἰς μελέτας θεολογικάς· γενόμενος δ' ἐτῶν εἴκοσι καὶ τεσσάρων ἐχειροτονήθη ἱερεύς. Τὰ πρῶτα τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ ἔτη διῆλθον ἐν σχετικῇ ἀφανείᾳ· γνωστὸν μόνον εἶναι ὅτι ἔκτοτε ἐδείκνυε θερμὰς τάσεις πρὸς θεραπείαν καὶ ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων, πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἠθικοποίησιν τοῦ λαοῦ, πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἃς ἐθεώρει βάσιν καὶ κρηπῖδα τῆς εὐδαιμονίας τῶν κοινωνιῶν.

Εἷς ἐκ τῶν βιογράφων αὐτοῦ διηγεῖται ὅτι ἐπισκεφθείς ποτε κάτεργον, ἐν ᾧ ἐκρατεῖτο σιδηροδέσμιος ἀνὴρ προβεβηκώς, οὗτινος ἡ φυλάκισις κατέστρεφεν ἐντελῶς πολυμελῆ καὶ δυστυχεστάτην οἰκογένειαν, συνεκινήθη τοσοῦτον ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ ἐκτάκτου τούτου δυστυχήματος, ὥστε ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ δεσμοφύλακος, ἔλαβεν αὐτὸς τὴν θέσιν τοῦ κρατουμένου, τοῦτον δὲ κατώρθωσε νὰ φυγαδεύσῃ.

Πρόσφορον καὶ κύριον μέσον, ὅπως ἐκπληρώσῃ τὰς εὐσπλάγχνους αὐτοῦ διαθέσεις, ἐθεώρησεν

Digitized by Google

ὁ Βικέντιος τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ γυναικείου φύλου, οὗτινος ἡ εὐμάλακτος καὶ τρυφερὰ καρδία κατανοεῖ πληρέστατα τὴν πρὸς τὸν πενόμενον, τὸν δυστυχοῦντα καὶ τὸν πάσχοντα ἀγάπην. Διὰ τοῦτο, ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ἱδρυμάτων αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων, ὑπὲρ τῶν γερόντων, ὑπὲρ τῶν ἐκθέτων παίδων, μεγίστην καὶ πρωτεύουσαν κατέχει θέσιν ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσα ἱερατικὴ ἀδελφότης τῶν Ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, κύριον τῶν ὁποίων ἔργον προετέθη ἡ ὑπηρεσία τῶν ἀσθενῶν καὶ ἡ δωρεὰν ἐκπαίδευσις τῶν πτωχῶν κορασίων. Ἡ ἀδελφότης αὕτη ἱδρύθη περὶ τὸ 1630· αἱ δὲ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας δὲν ἔπαυσε παρέχουσα καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, ἡ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς ὃν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους ἐμπνέουσιν, ἀνεξαρτήτως πάσης ἰδέας θρησκεύματος ἢ πολιτικῆς γνώμης, κατέστησαν τὸ ὄνομα τῆς περιωνύμου ταύτης ἀδελφότητος γνωστὸν καὶ προσφιλές, καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ μᾶλλον ἀπόκεντρα τῆς Δύσεως καὶ ἰδίως τῆς Γαλλίας χωρία. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄρχεται σειρὰ ἱδρυμάτων πρὸς θεραπείαν τῶν ποικίλων κοινωνικῶν ἀναγκῶν. Τῇ συνδρομῇ τοῦ μεγάλου καρδιναλίου Ῥισελιὲ, ὁ Βικέντιος πείθει τοὺς ἐπισκόπους νὰ ἱδρύσωσι συλλαλητήρια, ὅπως προετοιμάζωσι τοὺς νέους διὰ τὴν ἱερωσύνην, ἔπειτα ἐπιτυγχάνει τὴν νομοθέτησιν νοσοκομείων διὰ τοὺς καταδίκους, πτωχοκομείου διὰ τοὺς γέροντας· κατὰ τὸ 1637 ἱδρύεται, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Βικεντίου, τὸ μέγα νοσοκομεῖον, τὸ γνωστότατον καὶ σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Σαλπετριέρης, εἶτα ἡ ἀδελφότης τῶν φιλοπτώχων κυριῶν.—Ὁ λόγος του, θερμουργὸς καὶ νευρώδης, κινεῖ τὸν ζῆλον καὶ τῶν μᾶλλον ψυχρῶν, ὁ δὲ βίος αὐτοῦ προτάσσεται ὡς παράδειγμα βαθείας πεποιθήσεως εἰς πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ εὐγενές, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐκτάκτου μετριοφροσύνης. Αἱ πράξεις τοῦ Βικεντίου ἐδικαιολόγησαν τοὺς ἑξῆς ὡραίους λόγους, οὓς ἔγραψε περὶ αὐτοῦ ὁ Αἰμὲ Μαρτῖνος, ὁ διάσημος γάλλος ἱστοριογράφος.

«Πανταχοῦ ἔνθα ἡ ἀνθρωπότης φαίνεται πάσχουσα δύναταί τις μετὰ πεποιθήσεως ν' ἀναζητήσῃ καὶ βεβαίως θέλει ἀνεύρει τὸν Ἅγ. Βικέντιον τοῦ Παύλου· ἐνταῦθα μὲν ἀναλαμβάνει ἔργον ἀποστόλου πρὸς τοὺς στρατούς, καὶ προσπαθεῖ νὰ γλυκάνῃ διὰ τῆς θρησκείας τὰ ἤθη τῶν στρατιωτῶν καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἧττον σκληροὺς πρὸς τὸν βεβαρημένον λαόν· ἀλλαχοῦ συνάζει συνδρομάς, ὅπως πέμψῃ αὐτὰς εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ πολέμου καταστρεφομένας μεθορίους ἐπαρχίας, συνδρομὰς αἵτινες συμποσοῦνται εἰς ἑκατομμύρια. Τὸ ἄσημον τέκνον τῆς Λάνδης κατώρθωσε ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς καὶ νὰ καταστάθῃ ὁ γενικὸς ὑπουργὸς τῆς δημοσίου φιλανθρωπίας. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν παρέδιδε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Πλάστην (27 Σεπτεμβρίου 1660), ἕτερος ἧττον αὐτοῦ μετριόφρων, δὲν ἤθελε διστάσει νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οὐδεὶς ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἔζη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνήρ, δυνάμενος ν' ἀνακηρυχθῇ εὐεργέτης τοσοῦτον μεγάλου ἀριθμοῦ ὁμοίων αὐτοῦ».

Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ ὁ βίος τοῦ ἐναρέτου τούτου ἀνδρός, ὃν μετὰ δικαίας ὑπερηφανείας ὑποδεικνύει ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ὡς παράδειγμα χριστιανικῆς ἀρετῆς καὶ ἀπεράντου αὐταπαρνήσεως. Ὁμολογουμένως δὲ ἡ ἑταιρία τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ βαδίζουσα ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς τοῦ ἱδρυτοῦ πορείας, θέλει ἐπισύρει τὰς εὐλογίας καὶ εὐχὰς τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.

Ἠκούσαμεν πολλάκις εὐγενεῖς καρδίας ἀνερευνώσας ἐὰν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἱδρυθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ὅμοιόν τι σῶμα, ἔχον ἴδιον καθῆκον τὴν φροντίδα τῶν ἀσθενῶν καὶ τὴν νοσηλείαν τῶν πασχόντων, ἀποτελούμενον ἐκ μελῶν καταβαλλόντων τὴν ἰδίαν αὐτῶν προσωπικὴν ἀρωγήν, ἄνευ ὑλικῆς τινος ἀπολαυῆς, καὶ ἀφιερούντων τινὰ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἔτη εἰς τὸ γλυκύτατον καὶ χριστιανικὸν τῆς φιλανθρωπίας ἔργον.—Θεωροῦμεν τὸ πρᾶγμα λίαν δύσκολον, οὐχὶ ὅμως καὶ πάντη ἀδύνατον, ἐὰν ἤθελε καταβληθῇ προσπάθειά τις, ὅπως συναρμοσθῇ πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν ἤθη καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.—Ἡ διὰ τοῦ ὑψηλοῦ δόγματος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας χειραφέτησις τῆς γυναικὸς ἔφερεν ὅλως διάφορα ἐν τῇ Δύσει ἢ ὅ,τι ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀποτελέσματα. Ἐκεῖ μὲν ἐθεωρήθη ἡ γυνὴ χειραφετηθεῖσα, ὅπως διὰ τοῦ κάλλους, τῆς χάριτος καὶ τῆς εὐφυΐας αὐτῆς προκαλέσῃ τὸν θαυμασμὸν καὶ ἐμπνεύσῃ ἱπποτικὰς ἀρετάς· τοιοῦτον ἰδίως χαρακτῆρα ἔσχε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἡ σύζυγος τοῦ ἱππότου, ἡ προεδρεύουσα εἰς τοὺς ἐνόπλους ἀγῶνας καὶ τὰς μονομαχίας, ἡ παροτρύνουσα τοὺς λάτρεις αὐτῆς εἰς τοὺς κατὰ τῶν ἀπίστων πολέμους καὶ ἡ δεχομένη ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ἐπαύλει τοὺς βασιλεῖς καὶ μεγιστᾶνας. Ἡ τάσις αὕτη παρήγαγε τὸ παρατηρούμενον σήμερον ἀποτέλεσμα· αἱ γυναῖκες δύνανται, ἐν ταῖς καθολικαῖς ἰδίως χώραις, νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο τάξεις· αἱ μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐξωτερικήν, οὕτως εἰπεῖν, κοινωνίαν, καὶ προεξέχουσιν ἐπὶ εὐφυΐᾳ, ἐπὶ χάριτι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ πολυμαθείᾳ· αἱ δὲ διατελοῦσιν ἀφωσιωμέναι ἰδίως εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τύπων τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τὴν ἐν τοῖς κόλποις τῆς ἐκκλησίας μετάνοιαν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ περιπτώσει (ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁμιλοῦμεν λίαν γενικῶς καὶ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ πλεῖσται ὡς πρὸς τοῦτο ἐξαιρέσεις) καὶ τῶν μὲν ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῆς διανοίας ἢ τῶν κοινωνικῶν χαρίτων, καὶ τῶν δὲ ἡ ἀπο-

Digitized by Google

κλειστικὴ εἰς τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα ῥοπὴ ἀπορροφῶσιν ἅπαντα τὸν χρόνον καὶ ἐπιβάλλουσι τόσους κόπους, ὥστε καθιστῶσι δύσκολον τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθαρῶς οἰκογενειακῶν φροντίδων, καὶ ἀπομακρύνουσι τὴν γυναῖκα τῆς διευθετήσεως τῶν ἀποβλεπόντων ἰδίως τὰ τῆς οἰκίας καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς.'Απ' ἐναντίας ἐν 'Ανατολῇ ἡ χειραφέτησις τῆς γυναικὸς, καταστήσασα αὐτὴν συμπάρεδρον καὶ συνεργάτιδα τοῦ ἀνδρὸς, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως καὶ εὐημερίας τῆς οἰκογενείας. 'Εν ᾧ ὁ ἀνὴρ καταγίνεται εἰς τοὺς ἀγροὺς, ἢ εἰς τὸ ἐμπόριον, ἢ εἰς τὴν ναυτιλίαν,ἡ 'Ελληνὶς γυνὴ πρώτιστον καὶ κύριον μέλημα ἔχει τὴν φροντίδα τῆς οἰκίας καὶ τῶν τέκνων, καὶ διευθύνει σχεδὸν ἀμερίστως τὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς οἰκίας, πληροῦσα οὕτω τοὺς πόθους αὐτῆς περὶ εὐεργητικότητός τινος εἰς τὰ τοῦ βίου, καὶ εὑρίσκουσα στάδιον εὐρὺ, ὅπως ἀνακουφίσῃ τὰς εὐγενεστέρας τῆς καρδίας ὁρμάς. 'Η ἀντίθεσις αὐτη, ἣν ἐχαράξαμεν λίαν εὐρέως καὶ χωρὶς ν' ἀξιῶμεν ὅτι εἶναι ἀκριβὴς καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς λεπτομερείας, ἐξηγεῖ διατί δὲν εἶναι οὔτε τόσον εὔκολον οὔτε ἴσως τοσοῦτον ἀναπόφευκτον νὰ ἱδρυθῇ παρ'ἡμῖν σωματεῖον, ἔχον ἀποκλειστικὸν ἔργον τὴν φιλανθρωπίαν, ὅπως ἐκτελοῦσιν αὐτὴν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους. 'Εκάστη παρ' ἡμῖν οἰκογένεια ἀποτελεῖ σύνδεσμον μέγαν ἢ μικρὸν, πτωχὸν ἢ πλούσιον, ἀλλ' ἐν τῷ ὁποίῳ ἕκαστον μέλος, ἔχον ἴδιον προορισμὸν καὶ ἰδίαν ἐνέργειαν, συμπράττει εἰς τὴν ἁρμονικὴν τοῦ ὅλου προαγωγήν. 'Επειδὴ δὲ ἡ κοινωνία εἶναι εἰσέτι μικρὰ καὶ ὀλιγάριθμος, δὲν εἶναι εὔκολον νὰ εὕρῃ τις μέλη αὐτῆς καὶ ἰδίως γυναῖκας, τοσοῦτον ὀλίγον ἀσχολουμένας εἰς τὰ οἰκιακὰ καθήκοντα, ἢ τοσοῦτον ἀνωτέρας πάσης ἀνάγκης, ὥστε νὰ δύνανται ν'ἀφοσιωθῶσιν ἄνευ ἀπολαυῆς τινος εἰς τὸ εὐγενὲς τῆς φιλανθρωπίας στάδιον. 'Ηδύνατο ὅμως νὰ προέλθῃ καλὸν μέγα, ἐὰν ἡ τοιαύτη ἑταιρία κατηρτίζετο εἰς τρόπον, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐπιβάλλῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρους περιορισμοὺς εἰς τὰ μέλη αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἔχῃ ἱκανοὺς χρηματικοὺς πόρους, ὥστε νὰ δύναται νὰ παρέχῃ τὴν ἀναγκαίαν διατήρησιν εἰς ὅσας δὲν ἤθελον δυνηθῆ ἄνευ τούτου ν' ἀφιερώσωσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Παράδειγμα εὐγενὲς τοῦ τί δύναται ἐν κρισίμῳ ὥρᾳ ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία ἔστω τὸ γενόμενον κατὰ τὸ 1854 ἐν 'Αγγλίᾳ. 'Ο κριμαϊκὸς πόλεμος εἶχεν ἀρχίσει· ἐκ τῶν ἀσθενειῶν δὲ καὶ ἐκ τῶν μαχῶν ἀπέθνησκον χιλιάδες στρατιωτῶν εἰς τὰς ἐλώδεις πεδιάδας τῆς Δοβρούτσας ἢ ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου. 'Αγγλίδες τινὲς συνέλαβον τότε τὴν εὐγενῆ ἰδέαν νὰ τρέξωσιν εἰς βοήθειαν τῶν πασχόντων, καὶ ὑπηρετοῦσαι αὐτοπροσώπως τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συμπατριώτας αὐτῶν, δαπανῶσαι ἐκ τῶν ἰδίων καὶ ἐξ ὅσων ἡ ἰδιωτικὴ φιλανθρωπία ἤθελε χορηγήσει αὐταῖς μέσων, νὰ μετριάσωσιν ὀλίγον τὰ φοβερὰ δεινὰ, ὅσα ὁ πόλεμος ἐκεῖνος παρήγαγε. Μετὰ θαυμαστῆς αὐταπαρνήσεως ἐξεπλήρωσαν τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ δὲ ἱστορία εὐγνωμονοῦσα πρὸς ὅλας τὰς εὐγενεῖς ἐκείνας καρδίας διασώζει ἰδίως τὸ ὄνομα μιᾶς ἐξ αὐτῶν, τῆς Miss Nightiugale.

Τοιαῦτα τ' ἀποτελέσματα τῆς ἰδιωτικῆς ἐνεργείας καλῶς ἐννοουμένης καὶ καλῶς διευθυνομένης. 'Αλλὰ καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον πλεῖσται 'Ρωσσίδες, ὧν πολλαὶ ἀνήκουσαι εἰς εὐγενεστάτας οἰκογενείας, δὲν ἐδίστασαν, ἐνδυόμεναι τὸ μελαγχροινὸν φόρεμα τῶν νοσοκόμων καὶ ὑποβαλλόμεναι εἰς τοὺς περὶ αὐτῶν διαγραφομένους κανόνας, ν' ἀφοσιωθῶσιν εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν πασχόντων καὶ τῶν τραυματιζομένων· καὶ ἐν ὥραις δειναῖς, ἐν μέσῳ τοῦ κρότου τοῦ τηλεβόλου καὶ τῶν οἰμωγῶν τῶν ἀποθνησκόντων, πλεῖστοι ἔτυχον παρηγορίας καὶ περιθάλψεως παρὰ τῶν ἀξιοθαυμάστων καὶ ἐναρέτων τούτων γυναικῶν.

'Η 'Ελλὰς εἶναι τὸ μόνον κράτος τῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖον στερεῖται τοιούτου φιλανθρωπικοῦ σωματείου,καὶ νομίζω ὅτι πᾶς Ἕλλην πρέπει τὴν ἔλλειψιν ταύτην νὰ θεωρῇ μετὰ λύπης.

'Εν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ ὑπῆρχον ἄλλοτε αἱ διακόνισσαι, αἵτινες ἐκλεγόμεναι ἐκ γυναικῶν προβεβηκυίας μᾶλλον ἡλικίας, εἶχον ἴδιον ἔργον τὴν φροντίδα τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν πασχόντων καὶ τὴν διδαχὴν καὶ ἐπίβλεψιν τῶν ἐπιθυμουσῶν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ χριστιανικὸν δόγμα ἀλλοθρήσκων ἢ αἱρετικῶν. 'Αλλ'ὁ θεσμὸς οὗτος ἔπεσε πρὸ πολλοῦ εἰς ἀχρηστίαν, σήμερον δὲ ἀνωφελὴς ἤθελεν εἶναι ἡ ἀναβίωσις αὐτοῦ. Οὐχ ἧττον ὅμως αἱ ἀνάγκαι τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν, συντελέσασαι ἐν μέρει εἰς τὴν αὔξησιν τῆς πολυτελείας, κατέστησαν μᾶλλον ἐπαισθητὰς τὰς στερήσεις τῶν ἀπόρων τάξεων. 'Η δὲ προσπάθεια πρὸς ἐπικουρίαν καὶ ἀνακούφισιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀτυχημάτων ἐπιβάλλεται οὐχὶ μόνον ὡς ἔργον φιλανθρωπίας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπόρροια ἐμβριθοῦς σκέψεως καὶ συντηρητικῆς προνοίας. Οὕτως ἀποτελεῖται σύνδεσμος μεταξὺ τῶν διεστώτων, καὶ διευκολύνεται ἡ εἰρηνικὴ συμβίωσις τῶν διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς νοημοσύνης αὐτῶν ἀποκτησάντων τ' ἀγαθὰ τοῦ βίου καὶ τῶν ὑπὸ τῆς δυστυχίας ἢ τῶν συνεπειῶν τῆς ἑαυτῶν διαγωγῆς δυσμοιρούντων καὶ πασχόντων. Διὰ ταῦτα ἐπωφελὴς, ὡς πιστεύομεν, ἤθελεν ἀποβῆ ἀπόπειρά τις πρὸς σχηματισμὸν ἰδίου σώματος εὐεργετικοῦ, ἔχοντος τὰ καθήκοντα ἅτινα ἐν ταῖς προηγουμέναις σελίσι περιεγράψαμεν. Πρὸ παντὸς ἄλλου χρήσιμον θὰ ἦτο ν' ἀποσταλῇ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν γυνὴ ὡρίμου ἡλικίας καὶ ἔχουσα τ' ἀπαιτούμενα προσόντα,

Digitized by Google

ἥτις νὰ ἐξετάσῃ τ' ἀλλαχοῦ γενόμενα καὶ νὰ μεταφέρῃ ἡμῖν τὸ προϊὸν τῶν σκέψεων καὶ γνώσεων αὐτῆς. Εἶτα δὲ νὰ εὑρεθῇ ἀριθμός τις κυριῶν ἐπιθυμουσῶν ν' ἀφιερωθῶσιν ἐπί τινα χρόνον εἰς τὸ χριστιανικὸν τοῦτο στάδιον. Ἐὰν ἐφαρμοσθῶσιν ἀκριβῶς τ' ἀλλαχοῦ ἐπικρατοῦντα, ἤθελεν εἶναι ἀναγκαῖος χρόνος τις θητείας καὶ ὁμοιόμορφός τις ἐνδυμασία· πιθανὸν δὲ καὶ ἐν τοῖς γυναικείοις μοναστηρίοις τῆς Τήνου καὶ τοῦ Αἰγίου νὰ εὑρεθῶσι μοναχαί τινες ἀρκούντως ἀνεπτυγμέναι, ὥστε νὰ θελήσωσι νὰ προστεθῶσιν εἰς τὴν φιλάνθρωπον ταύτην χορείαν. Εἰς τοὺς ἐθελοντὰς τούτους τοῦ Εὐαγγελίου ἠδύνατο νὰ προστεθῇ καὶ ὡρισμένος τις ἀριθμὸς προσώπων λαμβανομένων ἐπὶ ὡρισμένῃ ἀντιμισθίᾳ. Διατελοῦσαι ἅπασαι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν μιᾶς ἐξ αὐτῶν, αἱ ἡμέτεραι Διακόνισσαι ἤθελον ἀναλάβει τὴν νοσοκομίαν τῶν ἀσθενῶν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν Ἀθήναις, εἶτα δὲ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν ἤθελεν ἐπεκταθῇ τὸ σωματεῖον καὶ συνδέσει τὰς κυριωτέρας ἑλληνικὰς πόλεις ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ βασιλείου δι' εὐρέος συνδέσμου, βάσιν καὶ ἀφετηρίαν ἔχοντος τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ τὴν θεραπείαν τῶν πασχόντων ἀδελφῶν.

Ἐχαράξαμεν ἐν ὀλίγοις τὴν ἰδέαν ὑφ' ἧς ἐμφορούμεναι δύνανται ἀγαθοεργοί τινες ψυχαὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπικουρίαν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Τὸ ἔργον ἔχει βεβαίως πολλὰς τὰς δυσκολίας. Πεποίθαμεν ὅμως ὅτι οἱ μέλλοντες ν' ἀναλάβωσιν αὐτὸ μετὰ θάῤῥους καὶ πεποιθήσεως θέλουσιν εὕρει μετ' οὐ πολὺ τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων αὐτῶν.

*

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου·

Συνέχεια· ἴδε σελ. 18.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Ὅπου ἀκούεται ἡ διάσημος ἐλεγεία τῶν «Πέντε φυλακῶν τοῦ Ἑκατοντούτου».

— Κύριοι, εἶπεν ὁ Κὶν-Φὸ εἰς τοὺς σωματοφύλακάς του, ὅτε ἡ χειράμαξα ἔστη κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ προαστείου τοῦ Τόγγ-Τσέου, ἀπέχομεν μόλις τεσσαράκοντα *λῆ* (τέσσαρας λεύγας) τοῦ Πεκίνου, καὶ σκοπὸν ἔχω νὰ μείνω ἐδῶ μέχρις οὗ τὸ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Βάγγ συμβόλαιον παύσῃ νομίμως νὰ ἔχῃ ἰσχύν. Εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, τὴν ὁποίαν κατοικοῦσι τετρακόσιαι χιλιάδες ἄνθρωποι, θὰ μοῦ ἦνε εὔκολον νὰ μείνω ἄγνωστος, ἂν ὁ Σοὺν δὲν λησμονήσῃ, ὅτι ὑπηρετεῖ τὸν Κὶ-Νάν, ἁπλοῦν ἔμπορον τῆς ἐπαρχίας Χὲν-Σί.

Βεβαίως ὁ Σοὺν δὲν θὰ τὸ ἐλησμόνει! Ἡ ἀδεξιότης του κατεδίκασεν αὐτὸν νὰ μεταβληθῇ εἰς ἵππον ἐπὶ ὀκτὼ ὅλας ἡμέρας, καὶ ἤλπιζε βεβαίως, ὅτι ὁ Κύριος Κὶν-Φό. .

— Κὶ . . ., εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Νάν! ἀνεπλήρωσεν ὁ Φράϋ.

. . . δὲν ἤθελε πλέον ἀσχολήσει αὐτὸν εἰς ἄλλην παρὰ τὴν συνήθη του ἐργασίαν. Τώρα δέ, κουρασμένος ὡς ἦτο, παρεκάλει μόνον τὸν Κύριον Κὶν-Φὸ . . .

— Κὶ . . ., εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Νάν! προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

. . . νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ κοιμηθῇ σαρανταοκτὼ ὥρας *μονοῤῥοῦφι!*

— Κοιμήσου καὶ μίαν ἑβδομάδα, ἂν θέλῃς, εἶπεν ὁ Κὶν-Φό. Θὰ ἦμαι τοὐλάχιστον βέβαιος, ὅτι κοιμώμενος δὲν θὰ φλυαρῇς!

Ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ ἀκόλουθοί του ἠσχολήθησαν τότε εἰς ἀναζήτησιν καταλλήλου ξενοδοχείου, καὶ τοιαῦτα δὲν ἔλειπον εἰς τὸ Τόγγ-Τσέου. Ἡ μεγάλη αὐτὴ πόλις εἶνε κυρίως εἰπεῖν εὐρὺ τοῦ Πεκίνου προάστειον. Τὴν πλακόστρωτον ὁδόν, ἥτις συνδέει αὐτὴν μετὰ τῆς πρωτευούσης, φράσσουσιν ἑκατέρωθεν ἀγροικίαι, οἰκήματα, γεωργικαὶ καλύβαι, τάφοι, μικραὶ παγόδαι, κῆποι ἀνθηροί, καὶ ζωογονεῖ ἀδιάκοπος συγκοινωνία ἁμαξῶν, ἱππέων καὶ πεζῶν.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐγνώριζε τὴν πόλιν, καὶ εἶπε νὰ τὸν ὁδηγήσωσιν εἰς τὸ Ταὲ-Οὐάγγ-Μιάο, «τὸν ναὸν τῶν ἡγεμόνων». Εἶνε δ' αὐτὸς ἁπλοῦν μοναστήριον, μεταβεβλημένον εἰς ξενοδοχεῖον, ὅπου οἱ ξένοι δύνανται νὰ καταλύωσιν ἀνέτως.

Ἐκεῖ κατέλυσεν ἀμέσως ὁ Κὶν-Φό, καὶ οἱ δύο πράκτορες Κραὶγ καὶ Φράϋ κατέλαβον δωμάτιον συνεχόμενον πρὸς τὸ τοῦ πολυτίμου πελάτου των. Ὁ δὲ Σοὺν ἐγένετο ἄφαντος, ἀπελθὼν νὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν ὑποδειχθεῖσαν αὐτῷ γωνίαν, καὶ οὐδεὶς πλέον τὸν ἐπανεῖδε.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ πιστοί του ὁπαδοὶ ἐξήρχοντο τῶν δωματίων των, προεγευμάτιζον μετὰ πολλῆς ὀρέξεως καὶ συνεβουλεύοντο περὶ τοῦ πρακτέου.

— Καλὸν εἶνε, εἶπον οἱ Φράϋ-Κραίγ, ν' ἀναγνώσωμεν τὴν Ἐπίσημον Ἐφημερίδα, διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν ὑπάρχει τι, τὸ ὁποῖον νὰ μᾶς ἀφορᾷ.

— Ἔχετε δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ Κὶν-Φό. Ἴσως μάθωμεν τί ἀπέγεινεν ὁ Βάγγ.

Ἐξῆλθον τότε καὶ οἱ τρεῖς τοῦ ξενοδοχείου, οἱ δὲ δύο πράκτορες ἐβάδιζον ἐκ φρονήσεως ἑκατέρωθεν τοῦ πελάτου των, παρατηροῦντες προσεκτικῶς τοὺς διαβάτας, καὶ ἀποφεύγοντες τὴν προσέγγισίν των. Διαβάντες οὕτω τὰς στενὰς τῆς πόλεως ὁδούς, ἔφθασαν εἰς τὴν προκυμαίαν, ὅπου ἠγόρασαν καὶ ἀνέγνωσαν ἀπλήστως τὴν Ἐπίσημον Ἐφημερίδα.

Οὐδέν! οὐδὲν ἄλλο, πλὴν τῆς ἐπισήμου ὑποσχέσεως δισχιλίων ταλλήρων, ἤτοι χιλίων τριακοσίων ταὲλ εἰς τὸν δυνάμενον νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν διαμονὴν τοῦ ἐκ Σάγγ-Χάϊ κ. Βάγγ εἰς τὸν κ. Γουλιέλμον Ι. Βίδουλφ.

— Δὲν ἐφάνη λοιπὸν πλέον! εἶπεν ὁ Κὶν-Φό.

Digitized by Google

— Τοῦτο θὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν ἀνέγνωσε τὴν περὶ αὐτοῦ εἰδοποίησιν, εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Καὶ ἐμμένει εἰς τοὺς ὅρους τοῦ συμβολαίου του, προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Ἀλλὰ ποῦ νὰ εἶνε! ἀνέκραξεν ὁ Κὶν-Φό.

— Κύριε, ὑπέλαβον οἱ Κραὶγ-Φράϋ, νομίζετε ὅτι ἀπειλεῖσθε περισσότερον κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς προθεσμίας σας;

— Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Ἂν ὁ Βὰγγ δὲν γνωρίζῃ τὴν μεταβολὴν τῆς θέσεώς μου, — πρᾶγμα πιθανώτατον — θ' ἀναγκασθῇ βεβαίως νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἑπομένως μετὰ μίαν ἡμέραν, μετὰ δύο, μετὰ τρεῖς, θὰ διατρέχω πολὺ περισσότερον κίνδυνον παρὰ σήμερον, καὶ μετὰ ἓξ ἀκόμη περισσότερον.

— Μετὰ τὴν λῆξιν ὅμως τῆς προθεσμίας;

— Δὲν ἔχω πλέον φόβον.

— Τότε λοιπόν, κύριε, ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ, τρία μόνον μέσα ἔχετε ν' ἀποφύγετε πάντα κίνδυνον κατ' αὐτὰς τὰς ἓξ ἡμέρας.

— Ποῖον εἶνε τὸ πρῶτον; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Νὰ ἐπανέλθετε εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, εἶπεν ὁ Κραίγ, νὰ κλεισθῆτε εἰς τὸ δωμάτιόν σας καὶ νὰ περιμείνετε τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας.

— Τὸ δεύτερον;

— Νὰ κατορθώσετε νὰ σᾶς συλλάβουν ὡς κακοῦργον, καὶ νὰ ἀσφαλισθῆτε εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Τὸγγ-Τσέου.

— Τὸ τρίτον;

— Νὰ θεωρηθῆτε ὡς ἀποθανών, ἀπεκρίθησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ, καὶ ν'ἀναστηθῆτε ὅταν παρέλθῃ ὁ κίνδυνος.

— Δὲν γνωρίζετε τὸν Βάγγ! ἀνέκραξεν ὁ Κὶν-Φό. Ὁ Βὰγγ θὰ εὕρῃ μέσον νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ εἰς τὴν φυλακήν μου καὶ εἰς τὸν τάφον μου! Ἂν δὲν μ' ἐκτύπησεν ἕως τώρα, θὰ εἰπῇ ὅτι δὲν τὸ ἠθέλησε, κ' ἐπροτίμησε νὰ μοῦ ἀφήσῃ τὴν εὐχαρίστησιν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν ἀνησυχίαν τῆς προσδοκίας! Τίς οἶδε, ποίους λόγους ἔχει. Ὅπως δήποτε, προτιμῶ νὰ περιμείνω ἐλεύθερος.

— Ἂς περιμείνωμεν! εἶπεν ὁ Κραίγ. Ἐν τούτοις . . .

— Μοῦ φαίνεται, ὅτι..., προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Κύριοι, ὑπέλαβε ξηρῶς ὁ Κὶν-Φό, θὰ κάμω ὅ,τι μοῦ ἀρέσει. Ἔπειτα, ἂν ἀποθάνω πρὸ τῆς 25 τοῦ μηνός, τί χάνει ἡ Ἑταιρία σας;

— Διακοσίας χιλιάδας τάλληρα, ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ.

— Κ' ἐγὼ χάνω ὅλην μου τὴν περιουσίαν, ἐκτὸς τῆς ζωῆς μου! Ἐνδιαφέρομαι λοιπόν, καθὼς βλέπετε, περισσότερον ἀπὸ σᾶς.

— Σωστόν!

— Σωστότατον!

— Ἐξακολουθήσατε λοιπὸν νὰ μὲ προφυλάττετε, ὅσον τὸ κρίνετε ἀναγκαῖον. Τὸ κατ' ἐμέ, θὰ κάμω τὴν ὄρεξίν μου!

Οὐδεμία ἔνστασις ἦτο δυνατή, οἱ δὲ Κραίγ-Φράϋ ἠναγκάσθησαν νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς προσεκτικωτέραν ἐπιτήρησιν τοῦ πελάτου των καὶ εἰς ἐπαύξησιν τῶν προφυλακτικῶν των μέτρων. Ἠσθάνοντο ὅμως, ὅτι ἡ σπουδαιότης τῆς θέσεώς των ηὔξανεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Ἡ Τὸγγ-Τσέου εἶνε μία τῶν ἀρχαίων πόλεων τοῦ Οὐρανίου Κράτους. Κειμένη ἐπὶ διώρυγος τοῦ Πεϊ-Χὸ καὶ πλησίον ἄλλης, συνδεούσης αὐτὴν μετὰ τοῦ Πεκίνου, ἀποτελεῖ σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον, τὰ δὲ προάστειά της ζωογονεῖ πολυπληθὴς τύρβη καὶ κίνησις.

Τὸν Κὶν-Φὸ καὶ τοὺς ἑταίρους του κατέπληξε μεγάλως ἡ κίνησις αὕτη, ὅτε ἔφθασαν ἐπὶ τὴν προκυμαίαν, εἰς ἣν προσορμίζονται τὰ ἐμπορικὰ σκάφη.

Ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραίγ, ἀφοῦ καλῶς ἀνελογίσθησαν τὴν θέσιν των, παρεδέχθησαν ἐπὶ τέλους ὅτι ἦσαν ἀσφαλέστεροι μεταξὺ τοῦ πλήθους. Ὁ θάνατος τοῦ πελάτου των ἔμελλε, κατὰ τὰ φαινόμενα καὶ τὰ συμπεφωνημένα, ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτοχειρίαν. Ἑπομένως ὁ Βὰγγ συμφέρον εἶχε νὰ φονεύσῃ αὐτὸν ὑπό τινας ὅρους, καθιστῶντας πιθανὰ τὰ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ὁμολογούμενα, καὶ οἱ δύο φύλακες δὲν εἶχον νὰ φοβηθῶσιν αἰφνιδιόν τινα ἐπίθεσιν. Ὅ,τι πρὸ παντὸς τοὺς ἐνδιέφερεν ἦτο νὰ μάθωσιν, ἂν ὁ πρώην Τάϊ-Πὶγγ δὲν παρηκολούθει δεξιῶς τὰ ἴχνη των, καὶ πρὸς τοῦτο ἐθεώρουν μετὰ μεγάλης προσοχῆς τοὺς διαβάτας.

Αἴφνης ἠκούσθη ὄνομα, ὅπερ ἐξήγειρε φυσικῶς πᾶσαν αὐτῶν τὴν προσοχήν.

— Κὶν-Φό! Κὶν-Φό! ἀνέκραζον μικροί τινες Κινέζοι, σκιρτῶντες καὶ κροτοῦντες τὰς χεῖρας ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους.

Εἶχε λοιπὸν ἀναγνωρισθῇ ὁ Κὶν-Φό, καὶ παρῆγε τὸ ὄνομά του τὸ σύνηθες ἀποτέλεσμα;

Ὁ ἥρως ἡμῶν ἔστη ἄκων.

Ὁ δὲ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἡτοιμάσθησαν νὰ τάξωσι τὰ σώματά των εἰς προπύργιον αὐτοῦ.

Δὲν ἀπετείνοντο ὅμως πρὸς τὸν Κὶν-Φὸ αἱ κραυγαὶ ἐκεῖναι, οὐδ' ὑπώπτευέ τις τὴν παρουσίαν του. Ἔστη λοιπὸν ἐκεῖνος ἀκίνητος, καὶ ἀνέμεινε περίεργος νὰ μάθῃ διατί ἠκούσθη τὸ ὄνομά του.

Ὅμιλός τις ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων εἶχε σχηματισθῇ πέριξ ἀοιδοῦ τινος πλάνητος, ὃν ἐφαίνετο ἀσμενίζον τὸ πλῆθος· διότι πάντες ἐφώναζον, ἐπευφήμουν καὶ ἐχειροκρότουν ἐκ προοιμίων.

Ὅτε ὁ ψάλτης εἶδεν, ὅτι εἶχε περὶ ἑαυτὸν ἐπαρκὲς ἀκροατήριον, ἐξήγαγε τῆς ἐσθῆτός του δέσμην εἰκόνων ποικιλοχρώμων, καὶ διὰ φωνῆς ἠχηρᾶς ἀνέκραξεν:

— *Αἱ πέντε φυλακαὶ τοῦ Ἑκατοντούτου!*

Ἦτο ἡ περίφημος ἐλεγεία, ἥτις διέτρεχε τότε τὸ Οὐράνιον Κράτος.

Digitized by Google

Οἱ Κραϊγ-Φράϋ ἠθέλησαν ν'ἀπομακρύνωσι τὸν πελάτην των, ἀλλ' ὁ Κὶν-Φὸ ἐπέμεινε νὰ μείνῃ. Οὐδεὶς τὸν ἐγνώριζε, καὶ πολλὴν ᾐσθάνετο ἐπιθυμίαν ν' ἀκούσῃ τὴν ἐλεγείαν ἐκείνην, ἣν οὐδέποτε εἶχεν ἀκούσει, καὶ ἥτις εἶχεν ἀντικείμενον τὰ κατ' αὐτόν.

Ὁ ψάλτης ἤρχισεν ὡς ἑξῆς :

«Κατὰ τὴν πρώτην φυλακὴν ἡ σελήνη φωτίζει τὴν κορυφὴν τοῦ οἴκου τοῦ Σάγγ-Χάϊ. Ὁ Κὶν-Φὸ εἶνε νέος, μόλις εἰκοσαετής. Ὁμοιάζει ἰτέαν, τῆς ὁποίας μόλις φύονται τὰ πρῶτα πράσινα φύλλα.

»Τὴν δευτέραν φυλακὴν ἡ σελήνη φωτίζει τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ πλουσίου γιάμεν.'Ὁ Κὶν-Φὸ εἶνε τεσσαρακοντούτης. Αἱ μυρίαι του ἐπιχειρήσεις ἐπιτυγχάνουσιν ὅλαι, καὶ οἱ γείτονες τὸν πανηγυρίζουσιν».

Ὁ ψάλτης ἤλλασσε φυσιογνωμίαν κ'ἐφαίνετο γηράσκων εἰς ἑκάστην στροφήν· οἱ δὲ ἀκροαταί του τὸν ἐχειροκρότουν παταγωδῶς.

Ἐξηκολούθησε :

«Τὴν τρίτην φυλακὴν ἡ σελήνη φωτίζει τὸν ὁρίζοντα. Ὁ Κὶν-Φὸ εἶνε ἑξηκοντούτης. Μετὰ τὰ πράσινα φύλλα τοῦ θέρους, τὰ κίτρινα χρυσάνθεμα τοῦ φθινοπώρου.

»Τὴν τετάρτην φυλακὴν ἡ σελήνη κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Ὁ Κὶν-Φὸ εἶνε ὀγδοηκοντούτης. Τὸ σῶμά του εἶνε ῥικνόν, ὡς γαρὶς ἐντὸς τοῦ θερμοῦ ὕδατος. Παρακμάζει, . . . δύει ὡς τὸ ἄστρον τῆς νυκτός !

»Τὴν πέμπτην φυλακὴν οἱ ἀλέκτορες χαιρετίζουσι τὴν ὑποφώσκουσαν αὐγήν. Ὁ Κὶν-Φὸ εἶνε ἑκατοντούτης. Ἀποθνήσκει, καὶ ἡ ζωηροτέρα του ἐπιθυμία ἐκπληροῦται. Ἀλλ'ὁ ἀλαζὼν ἡγεμὼν Ἰὲν ἀρνεῖται νὰ τὸν δεχθῇ. Ὁ ἡγεμὼν Ἰὲν δὲν ἀγαπᾷ τοὺς γέροντας, οἵτινες θὰ ἔλεγον λήρους εἰς τὴν αὐλήν του ! Ὁ γέρων Κὶν-Φό, μὴ δυνάμενος τοιουτοτρόπως νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν, πλανᾶται εἰς αἰῶνας αἰώνων !»

Καὶ τὸ πλῆθος ἐχειροκρότει καὶ ὁ ψάλτης ἐπώλει καθ'ἑκατοντάδας τὴν ἐλεγείαν του, πρὸς τρία *σαπέκα* τὸ ἀντίτυπον !

Διατί νὰ μὴ ἀγοράσῃ καὶ ὁ Κὶν-Φό ; Ἐξήγαγε κέρματά τινα τοῦ θυλακίου του, καὶ ἔτεινε πλήρη τὴν χεῖρά του διὰ τοῦ πλήθους.

Αἴφνης ἡ χεὶρ του ἠνοίχθη καὶ τὰ κέρματα ἐκφυγόντα ἔπεσον χαμαί.

Ἀπέναντί του ἵστατο ἄνθρωπος, οὗτινος τὸ βλέμμα διεσταυρώθη πρὸς τὸ βλέμμα του.

— Ἆ ! ἀνέκραξεν ὁ Κὶν-Φό, μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσῃ τὸ ἐρωτηματικὸν καὶ θαυμαστικὸν συγχρόνως αὐτὸ ἐπιφώνημα.

Οἱ Φράϋ-Κραϊγ περιεκύκλωσαν αὐτόν, νομίζοντες ὅτι ἠπειλεῖτο, ὅτι ἀνεγνωρίσθη, ὅτι εἶχε θανασίμως ἴσως πληγῇ.

— Ὁ Βάγγ ! ἐφώνησεν ἐκεῖνος.

— Ὁ Βάγγ! ἐπανέλαβον ὁ Κραϊγ καὶ ὁ Φράϋ.

Ἦτο ὁ Βάγγ ἀληθῶς,καὶ ἀνεγνώρισε τὸν παλαιόν του μαθητήν. Ἀντὶ ὅμως νὰ ὁρμήσῃ πρὸς αὐτὸν ἀπώθησε ῥωμαλέως τοὺς περιεστῶτας κ' ἐτράπη δρομαῖος εἰς φυγὴν δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν μακρῶν του σκελῶν.

Ὁ Κὶν-Φό, ἐπιθυμῶν νὰ καθαρίσῃ τὴν ἀφόρητον θέσιν του, ἐτράπη ἀδιστάκτως εἰς καταδίωξιν τοῦ Βάγγ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Κραϊγ καὶ τοῦ Φράϋ, οἵτινες οὔτε νὰ προδράμωσιν αὐτοῦ ἠθέλησαν οὔτε νὰ ὑστερήσωσιν.

Ἀναγνωρίσαντες καὶ αὐτοὶ τὸν δυσεύρετον φιλόσοφον, ἐνόησαν ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς του ὅτι δὲν προσεδόκα καὶ αὐτὸς νὰ ἐπανίδῃ τὸν Κὶν-Φό, ὡς οὗτος δὲν ἤλπιζε νὰ ἐπανίδῃ ἐκεῖνον εἰς αὐτὸ τὸ μέρος.

Διατί ὅμως ἔφευγεν ὁ Βάγγ ;

Τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀνεξήγητον. Ἀλλ'ἔφευγεν ἐν τούτοις, ὡς εἰ πᾶσα τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἡ ἀστυνομία τὸν κατεδίωκε.

Ἡ καταδίωξις ἐκείνη ὑπῆρξε μανιώδης !

— Δὲν εἶμαι κατεστραμμένος ! Βάγγ ! Βάγγ! δὲν εἶμαι κατεστραμμένος ! ἐφώνει ὁ Κὶν-Φό.

— Εἶνε πλούσιος ! πλούσιος ! ἐπανελάμβανον ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραϊγ.

Ἀλλ' ὁ Βάγγ ἦτο μακράν, καὶ δὲν ἤκουε τὰς λέξεις ταύτας ἵνα σταθῇ. Ὑπερβὰς δὲ οὕτω τὴν προκυμαίαν τῆς διώρυγος, ἔφθασεν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Δυτικοῦ προαστείου.

Οἱ τρεῖς διῶκται του ἔτρεχον κατόπιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀντὶ νὰ τὸν προσεγγίσωσιν ἀπέμενον τοὐναντίον πολὺ ὀπίσω του. Συνέτρεχον δὲ μετ' αὐτῶν καὶ πέντ' ἓξ Κινέζοι, καὶ ἀστυνομικοί τινες κλητῆρες, ὑπολαβόντες κακοῦργον τὸν τοσοῦτον ταχέως φεύγοντα.

Περίεργον πάντως ἦτο τὸ θέαμα τοῦ πνευστιῶντος ἐκείνου ὁμίλου, ὅστις ἐφώνει, ὠλόλυζε καὶ ἐπληθύνετο βαθμηδὸν καθ' ὅσον προεχώρει. Πέριξ τοῦ ψάλτου εἶχε καθαρῶς ἀκουσθῆ τὸ ὄνομα τοῦ Βάγγ προφερόμενον ὑπὸ τοῦ Κὶν-Φό. Ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ φιλόσοφος δὲν εἶχεν ἀποκριθῆ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μαθητοῦ του, διότι ἅπασα ἡ πόλις ἤθελε τότε τραπῆ εἰς καταδίωξιν τοσοῦτον διασήμου ἀνθρώπου. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ Βάγγ, αἰφνιδίως ἀποκαλυπτόμενον, ἤρκεσε. Βάγγ ! ἦτο τὸ αἰνιγματῶδες ἐκεῖνο πρόσωπον, οὗτινος ἡ ἀνακάλυψις ἠξίζε κολοσσιαίαν ἀμοιβήν. Τὸ πρᾶγμα ἦτο γνωστόν. Ὥστε ἂν ὁ Κὶν-Φὸ ἔτρεχε κατόπιν τῶν ὀκτακοσίων χιλιάδων ταλλήρων, ἅτινα ἀπετέλουν τὴν περιουσίαν του, οἱ δὲ Κραϊγ-Φράϋ κατόπιν τῶν ἀσφαλισθεισῶν διακοσίων χιλιάδων, οἱ ἄλλοι ἐδίωκον δισχίλια τάλληρα τῆς ἐπηγγελμένης ἀμοιβῆς, καὶ πρέπει τις νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ ποσότης ἦτο ἱκανὴ νὰ πτερώσῃ τοὺς πόδας τοῦ πλήθους.

— Βάγγ ! Βάγγ ! εἶμαι πλουσιώτερος παρά ποτε ! ἐφώνει πάντοτε ὁ Κὶν-Φό, ὅσον δυνα-

Digitized by Google

τώτερον τῷ ἐπέτρεπεν ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου.

— Δὲν εἶνε πτωχός! δὲν εἶνε κατεστραμμένος! ἐπανελάμβανον ὁ Κραϊγ καὶ ὁ Φράϋ.

— Πιάστε τον! Πιάστε τον! ἐκραύγαζε τὸ παρακολουθοῦν πλῆθος, αὐξάνον ἀδιακόπως.

Ἀλλ' ὁ Βάγγ οὐδὲν ἤκουε. Τρέχων ἀπνευστί, οὐδαμῶς διελογίζετο ν' ἀναστείλῃ τὴν ταχύτητά του, ὅπως ἀποκριθῇ ἢ στρέψῃ κἂν τὴν κεφαλήν.

Διέδραμεν οὕτω τὸ προάστειον καὶ ἐτράπη τὴν παρὰ τὴν διώρυγα πλακόστρωτον ὁδόν, ἥτις ἔρημος οὖσα παρεῖχεν αὐτῷ πᾶσαν ἐλευθερίαν. Ηὔξησε τότε ἡ ὁρμή του, ἀλλ' ηὔξησε φυσικῶς καὶ ἡ ὁρμὴ τῶν διωκόντων.

Ἡ ἔκφρων ἐκείνη φυγὴ διήρκεσεν εἴκοσι περίπου λεπτά, οὐδεὶς δὲ ἠδύνατο νὰ συμπεράνῃ ποῖον θ' ἀπέβαινε τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐν τούτοις ὁ φυγὰς ἐφάνη ἐξασθενῶν ὀλίγον, καὶ ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν διωκτῶν του ἀπόστασις ἤρχισεν ἐλαττουμένη.

Ὁ Βάγγ τὸ ἐνόησε, καὶ κάμψας αἴφνης τὸν δρόμον του ἠφανίσθη ὄπισθεν τοῦ χλοεροῦ περιβόλου μικρᾶς παγόδας, δεξιόθεν τῆς ὁδοῦ.

— Δέκα χιλιάδες *ταέλ* εἰς ὅποιον τὸν πιάσῃ! ἐφώνησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Δέκα χιλιάδες *ταέλ*! ἐπανέλαβον οἱ Φράϋ-Κραΐγ.

— Γιά! Γιά! Γιά! ὠλόλυξαν οἱ προτρέχοντες.

Ὥρμησαν δὲ πάντες πλαγίως ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ φιλοσόφου, καὶ περιέκαμψαν τὴν παγόδαν.

Μετὰ μικρὸν ἀνεφάνη ὁ Βάγγ, ἀκολουθῶν στενήν τινα διαγώνιον ἀτραπόν, καὶ κάμψας ἐκ νέου, ὅπως παραπλανήσῃ τοὺς διώκτας του, ἐτράπη τὴν κυρίαν πλακόστρωτον ὁδόν.

Τότε ὅμως ἐφάνη προδήλως ἐξαντλούμενος, καὶ πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ἔστρεψεν ὀπίσω τὴν κεφαλήν. Ἀλλ' ὁ Κὶν-Φό, ὁ Κραΐγ καὶ ὁ Φράϋ οὐδόλως εἶχον ἐξασθενήσει· ἔτρεχον ἀκράτητοι, οὐδεὶς δὲ τῶν ἐπὶ προσδοκίᾳ τῆς ἀμοιβῆς συνδιωκόντων κατώρθου νὰ προδράμῃ αὐτῶν.

Ἡ λύσις ἐπέκειτο. Ἦτο ζήτημα χρόνου, καὶ χρόνου προφανῶς συντόμου.

Πάντες, ὁ Βάγγ, ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ ἑταῖροί του εἶχον φθάσει εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καθ' ὃ ἡ λεωφόρος ὑπερβαίνει τὸν ποταμὸν διὰ τῆς περιφήμου γεφύρας τοῦ Παλικάο, ὅπου πρὸ δεκαεννέα ἐτῶν εἶχον συντρίψει τὰ γαλλικὰ τηλεβόλα τὸν ταρταρικὸν στρατόν.

Ὁ Βάγγ, ἐξησθενημένος, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν λεωφόρον, ὁ δὲ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ ἄλλοι προσήγγισαν εἰς αὐτὸν ἐσχάτην καταβαλόντες προσπάθειαν. Μετ' ὀλίγον εἴκοσι μόλις βήματα, δεκαπέντε, δέκα μόνον τοὺς ἐχώριζον.

Ὁ Βάγγ ᾐσθάνθη τότε, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου συνελαμβάνετο· ἐπειδὴ δέ, ἐξ ἀνεξηγήτου πεισμοσύνης, ἐφαίνετο φοβούμενος καὶ ἀποφεύγων πᾶσαν συνάντησιν μετὰ τοῦ ἀρχαίου μαθητοῦ του, ἐκινδύνευσε καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἵνα διαφύγῃ, καὶ πηδήσας ὑπὲρ τὸ κιγκλίδωμα ἐρρίφθη εἰς τὸν Πεϊ-Χό.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐσταμάτησεν ἐπὶ μικρόν, κραυγάζων:

— Βάγγ! Βάγγ!

Εἶτα δέ, ὁρμῶν καὶ αὐτός,

— Θὰ τὸν συλλάβω ζῶντα! ἐφώνησε καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν.

— Κραΐγ! εἶπεν ὁ Φράϋ.

— Φράϋ! εἶπεν ὁ Κραΐγ.

— Διακόσιαι χιλιάδες τάλληρα πνίγονται!

Ὑπερπηδῶντες δὲ ἀμφότεροι τὸ κιγκλίδωμα, ὥρμησαν εἰς βοήθειαν τοῦ ζημιώδους πελάτου τῆς *Ἑκατονταετίδος*.

Ὀλίγοι τινὲς τῶν ἐθελοντῶν τοὺς παρηκολούθησαν· μάταιος ὅμως ἔμελλε ν' ἀποβῇ ὁ τοσοῦτος ζῆλος. Μάτην ὁ Κὶν-Φό, ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραΐγ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες διηρεύνησαν παντοιοτρόπως τὸ ῥεῦμα τοῦ Πεϊ-Χό· ὁ Βάγγ δὲν ἀνευρέθη. Παρασυρθεὶς πιθανῶς ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, ἐξεβράσθη, τίς οἶδε ποῦ, ὁ ἀτυχὴς φιλόσοφος.

Ἠθέλησεν ἆρά γε ἁπλῶς νὰ διαφύγῃ τοὺς διώκτας του, ἢ ἀπεφάσισε, διὰ μυστηριώδη τινὰ λόγον, ν' αὐτοκτονήσῃ; Οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ.

Μετὰ δύο ὥρας ὁ Κὶν-Φό, ὁ Κραΐγ καὶ ὁ Φράϋ, ἀγανακτοῦντες μὲν ἀλλὰ στεγνωθέντες ὅπως δήποτε καὶ γευματίσαντες, ἐτρέποντο πρὸς τὸ Πεκῖνον, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Σούν, ὅστις ἐξυπνήσας ἐκ μέσου τοῦ ὕπνου του ἐβλασφήμει ὅσον δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ φαντασθῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

Ὅπου ὁ ἀναγνώστης δύναται ἀκόπως, διατρέχων μίαν πόλιν, νὰ διατρέξῃ τέσσαρας.

Τὸ Πὲ-Τσὲ-Λί, ἡ βορειοτάτη τῶν δεκαοκτὼ ἐπαρχιῶν τῆς Κίνας, διαιρεῖται εἰς ἐννέα διαμερίσματα. Ἓν ἐξ αὐτῶν ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Χοὺν-Κὶν-Φό, ἤτοι «πόλιν πρώτης τάξεως, ὑπακούουσαν εἰς τὸν Οὐρανόν», καὶ ἡ πόλις αὕτη εἶνε τὸ Πεκῖνον.

Ἂς φαντασθῇ τις κινεζικὸν αἰνιγματῶδες ἀβάκιον, ἑξήκοντα χιλιάδων στρεμμάτων ἔχον ἐπιφάνειαν καὶ ὀκτὼ λευγῶν περίμετρον, οὗτινος τὰ ἀνόμοια καὶ ἀσύμμετρα τεμάχια πληροῦσιν ἀναγκαίως ἓν παραλληλόγραμμον, καὶ ἔχει ἀκριβῆ περίπου εἰκόνα τῆς μυστηριώδους ἐκείνης *Καμβελοῦ*, τῆς πρωτευούσης τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ἣν τοσοῦτον παραδόξως περιέγραφεν ὁ Μάρκος Πόλος περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος.

Τὸ Πεκῖνον περιλαμβάνει πράγματι δύο διακεκριμένας πόλεις, χωριζομένας δι' εὐρείας λεωφόρου καὶ ὠχυρωμένου τείχους. Ἡ μὲν ἐξ αὐτῶν, ὀρθογώνιον ἀποτελοῦσα παραλληλόγραμμον,

Digitized by Google

εἶνε ἡ κινεζικὴ πόλις· ἡ δέ, σχηματίζουσα τετράγωνον σχεδὸν ἀκριβές, εἶνε ἡ πόλις ἡ ταρταρική, καὶ περιλαμβάνει δύο ἄλλας πόλεις, τὴν κιτρίνην, Χοάγγ-Τσίγγ καὶ τὴν Ἐρυθρὰν ἤτοι ἀπηγορευμένην.

Ἄλλοτε τὰς πόλεις αὐτὰς πάσας κατῴκουν δύο περίπου ἑκατομμύρια· ἀλλ' ἡ μετανάστευσις, ἣν προεκάλεσεν ἡ πτωχεία, περιώρισε τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν εἰς ἓν μόλις ἑκατομμύριον.

Τεῖχος ὠχυρωμένον, ἐξ λευγῶν ἔχον περίμετρον, ὕψος δὲ καὶ πάχος τεσσαράκοντα μέχρι πεντήκοντα ποδῶν, περιβάλλει τὴν ταρταρικὴν πόλιν διὰ λαμπροῦ πλακοστρώτου περιπάτου, καὶ καταλήγει εἰς τέσσαρας μεγάλους γωνιαίους προμαχῶνας, ὅπου φρουροῦσι φύλακες.

Ὁ αὐτοκράτωρ, Υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ, φρουρεῖται καλῶς, ὡς βλέπουσιν οἱ ἀναγνῶσται.

Κατὰ τὸ κέντρον τῆς ταρταρικῆς πόλεως ἡ Κιτρίνη πόλις περιέχει ὄρος ἀνθράκων, τριακοσίους πόδας ὑψηλόν, θαυμασίαν διώρυγα, καλουμένην *Μέσην θάλασσαν* καὶ διατεμνομένην ὑπὸ μαρμαρίνης γεφύρας, δύο μοναστήρια *βόνζων*, μίαν *Ἐξεταστικὴν* παγόδαν, τὸν ναὸν τῶν Πνευμάτων, ἕτερον τῶν Ἀνέμων, καὶ πολλοὺς ἄλλους ναοὺς καὶ παγόδας.

Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ τετραπλεύρου τούτου κρύπτεται ἡ ἀπηγορευμένη πόλις, ὀκτακοσίων ὀρεμμάτων ἔχουσα περιφέρειαν, καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ διώρυγος, ἣν ζευγνύουσιν ἑπτὰ μαρμάριναι γέφυραι. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι ἀφοῦ ἡ βασιλεύουσα δυναστεία εἶνε μαντσουϊκή, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς πρώτης τῶν τριῶν τούτων πόλεων εἶνε ὁμόφυλοι· οἱ δὲ Κινέζοι κατοικοῦσιν ἐκτός, εἰς τὴν παρηρτημένην πόλιν.

Εἰς τὴν ἀπηγορευμένην αὐτὴν πόλιν εἰσχωρεῖ τις διὰ πύλης μεσημβρινῆς, ἥτις φέρει τὸ ὄνομα «τῆς Μεγάλης Ἁγνότητος» καὶ ἀνοίγεται μόνον εἰς τοὺς αὐτοκράτορας καὶ τὰς αὐτοκρατείρας. Ἐγείρονται δ' ἐντὸς αὐτῆς τοσαῦτα ἀνάκτορα, καὶ μέγαρα δημόσια, καὶ ναοὶ καὶ οἰκοδομήματα, ὅσα οὐδέποτε, τοσοῦτον ποικίλα καὶ πλούσια, συνεσωρεύθησαν ἐν οἱαδήποτε ἀρχαίᾳ ἢ νέᾳ μεγαλοπόλει.

Πέριξ τῆς Κιτρίνης πόλεως ἐκτείνεται ἡ πόλις ἡ ταρταρική, ὅπου ὑπάρχουσιν ἡ γαλλικὴ πρεσβεία, ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ ῥωσική, τὸ νοσοκομεῖον τῶν ἱεραποστόλων τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν βορείων καὶ ἀνατολικῶν καθολικῶν, οἱ σταῦλοι τῶν ἐλεφάντων, οἵτινες ἕνα καὶ μόνον περιέχουσι, καὶ αὐτὸν μονόφθαλμον καὶ ἑκατοντούτην, καὶ οἰκοδομημάτων ἄλλων πληθὺς ἄπειρος καὶ πολυποίκιλος.

Ἡ κινεζικὴ τοῦ Πεκίνου πόλις, καλουμένη Βαϊ-Τσέγγ, ὁμοιάζει κατὰ πολλὰ πρὸς τὴν ταρταρικήν, ἀλλὰ καὶ διαφέρει ἐπίσης κατά τινα.

Δύο διάσημοι ναοὶ κατέχουσι τὸ μεσημβρινὸν αὐτῆς μέρος, ὁ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ὁ τῆς Γεωργίας, εἰς οὓς πρέπει νὰ προσθέσωμεν τοὺς ναοὺς τῆς θεᾶς Κοάνιν, τοῦ πνεύματος τοῦ Τρόμου, τοῦ Ἐξαγνισμοῦ, τοῦ Μέλανος Δράκοντος, τὰς ἀγοράς, τὰ θέατρα, κ.τ.λ.

Τὸ ὀρθογώνιον αὐτὸ παραλληλόγραμμον διαιρεῖται, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, διὰ σπουδαίας ἀρτηρίας, καλουμένης Μεγάλης Λεωφόρου, καὶ διατεμνομένης ὑπὸ ἄλλης εὐρείας ὁδοῦ, ὀνομαζομένης Χὰ-Κούα, ὅπου καὶ διέμενεν, ὡς ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης, ἡ μέλλουσα Κυρία Κὶν-Φό.

Ἐνθυμεῖται ἐπίσης ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν παραλαβὴν τῆς ἐπιστολῆς δι' ἧς τῇ ἀνήγγελλε τὴν καταστροφήν του, ἡ νεαρὰ χήρα εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Κὶν-Φὸ ἄλλην δευτέραν ἐπιστολήν, ἀκυροῦσαν τὴν πρώτην, δι' ἧς τῇ ἀνηγγέλλετο, ὅτι «ὁ μικρός της νεώτερος ἀδελφὸς» ἤθελεν ἐπανέλθει πρὸς αὐτὴν πρὶν ἢ παρέλθῃ ἡ ἑβδόμη σελήνη.

Περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ἂν ἠρίθμησεν ἔκτοτε τὰς ὥρας καὶ τὰς ἡμέρας ἡ Λὲ-Οῦ. Ἀλλ' ὁ Κὶν-Φὸ οὐδὲν εἶχε πλέον μηνύσει, καὶ οὐδεμία εἶχε δοθῇ ἀπάντησις εἰς τὰς ἐπιστολάς της, ἃς ἔστειλεν ἐκείνη εἰς Σαγγ-Χάϊ. Ἐννοεῖται δὲ ποία ὑπῆρξεν ἡ ἀνησυχία της, ὅτε ἐπέστη ἡ ταχθεῖσα προθεσμία καὶ ὁ Κὶν-Φὸ δὲν ἐφάνη.

Κατὰ τὰς μακρὰς αὐτὰς ἡμέρας ἡ νεαρὰ γυνὴ δὲν ἐξῆλθε τῆς οἰκίας της, καὶ ἀνυπόμονος προσεδόκα· ἡ δὲ δυσάρεστος Νὰν δὲν ἦτο βεβαίως ἁρμοδία εἰς διασκέδασιν τῆς ἀνίας της.

Τέλος ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ, ἵνα μεταβῇ καὶ προσευχηθῇ εἰς τὸν ναὸν Κοὰν-Τὶ-Μιάο, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς θεᾶς Κοάνιν, θεότητος τῆς βουδικῆς θρησκείας, εἰς ἣν ἀνῆκε καὶ ἡ Λὲ-Οῦ. Καλέσασα δὲ τὴν Νάν, παρήγγειλεν αὐτῇ νὰ κράξῃ πρὸς τοῦτο ἓν φορεῖον.

Ἡ Νὰν ὕψωσε τοὺς ὤμους γρυλλίζουσα, καὶ ἐξῆλθεν ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν δοθεῖσαν αὐτῇ παραγγελίαν, ἐνῷ ἡ νεαρὰ χήρα, μόνη ἐν τῷ δωματίῳ της, ἐθεώρει τὸν ἄφωνον φωνογράφον, ὅστις δὲν μετεδίδεν αὐτῇ πλέον τοῦ ἀπόντος τὴν λαλιάν.

— Ἀ! εἶπεν, ἂς μάθῃ τοὐλάχιστον ὅτι δὲν ἔπαυσα νὰ τὸν συλλογίζωμαι, καὶ ἡ φωνή μου ἂς τοῦ τὸ ἐπαναλάβῃ ὅταν ἐπιστρέψῃ.

Ὠθήσασα δὲ τὸν φωνογραφικὸν κύλινδρον, ἐπρόφερε μεγαλοφώνως τὰς τρυφερωτέρας φράσεις, ὅσας ἠδύνατο νὰ τῇ ὑπαγορεύσῃ ἡ καρδία της.

Τότε εἰσῆλθεν αἴφνης ἡ Νάν, καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ φορεῖον ἀνέμενε τὴν κυρίαν, «ἡ ὁποία ἠμποροῦσε νὰ μείνῃ καὶ εἰς τὸ 'σπίτι της».

Ἡ Λὲ-Οῦ, ἐννοεῖται, οὐδεμίαν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὰς μεμψιμοιρίας τῆς Νάν, καὶ ἐπιβᾶσα τοῦ φορείου διέταξε νὰ φέρωσιν αὐτὴν εἰς τὸν ναὸν Κοὰν-Τὶ-Μιάο.

Τὸ φορεῖον ἐκίνησεν, ἀλλὰ προέβαινε μετὰ μεγίστης δυσκολίας, διότι ἡ ὁδὸς ἦτο πλήρης ἀνθρώπων. Τέλος ἔφθασε πρὸ τοῦ ναοῦ, καὶ ἡ νε-

Digitized by Google

αρὰ χήρα εἰσελθοῦσα ἐγονυπέτησε πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς. Εἶτα δὲ κατηυθύνθη πρὸς ἱεράν τινα συσκευήν, ἥτις ὀνομάζεται «Μύλος παρακλήσεων»· τοῦ μύλου τούτου αἱ ὀκτὼ πτέρυγες ἤγγιζον στρεφόμενοι διὰ τοῦ ἄκρου των μικρᾶς ταινίας, ἐφ' ὧν ἦσαν ἐπιγεγραμμένα ἱερὰ ῥητά.

Σοβαρός τις βόνζος ἀνέμενε πλησίον τῆς συσκευῆς τοὺς πιστοὺς καὶ ἰδίως τὴν τιμὴν τῆς πίστεως αὐτῶν.

Ἡ Λὲ-Οῦ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἱερέα τοῦ Βούδα ὀλίγα *ταέλ*, εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν· εἶτα δὲ ἤγγισε διὰ τῆς δεξιᾶς της χειρὸς τὸν στρόφαλον τοῦ μύλου καὶ ἔθηκεν αὐτὸν εἰς κίνησιν, ἀφοῦ ἔθλιψε διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν καρδίαν της.

— Ταχύτερον! ἐφώνησεν αὐτῇ ὁ βόνζος, καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐκίνησε τὸν μύλον ὁρμητικώτερον.

Ἡ περιδίνησις ἐκείνη διήρκεσεν ἓν τέταρτον περίπου τῆς ὥρας, μεθ' ὃ ὁ βόνζος ἐβεβαίωσεν ὅτι αἱ εὐχαὶ τῆς ἱκέτιδος ἤθελον εἰσακουσθῆ.

Ἡ Λὲ-Οῦ προσεκύνησε καὶ πάλιν τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς *Κοάνιν*, καὶ ἐξελθοῦσα τοῦ ναοῦ ἀνέβη εἰς τὸ φορεῖόν της, ἵνα ἐπανέλθῃ οἴκαδε.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν τὸ φορεῖον εἰσήρχετο εἰς τὴν Μεγάλην Λεωφόρον, οἱ φορεῖς ἠναγκάσθησαν νὰ παραμερίσωσι ταχέως, διότι στρατιῶται ἐξώθουν ἀποτόμως τὰ πλήθη. Τὰ καταστήματα ἐκλείοντο κατ' ἀνωτέραν διαταγήν, αἱ δὲ πλάγιαι ὁδοὶ ἐφράσσοντο διὰ κυανῶν παραπετασμάτων ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἀστυνομικῶν κλητήρων.

Μακρὰ συνοδία, κατέχουσα μέρος τῆς λεωφόρου, προὐχώρει θορυβωδῶς.

Ἦν ὁ αὐτοκράτωρ Κοαγγ-Σίν, οὗτινος τὸ ὄνομα σημαίνει «Συνέχειαν Δόξης», ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πιστὴν ταρταρικήν του πόλιν, ἧς ἔμελλε ν' ἀνοιχθῇ ἐνώπιόν του ἡ κεντρικὴ Πύλη.

Κατόπιν τῶν δύο προδρόμων ἔβαινεν οὐλαμὸς προσκόπων, ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἀποσπάσματος ἱππέων, τεταγμένων εἰς δύο παραλλήλους στοίχους καὶ φερόντων ῥάβδους κρεμαμένας ἀπὸ σταυρωτοῦ τελαμῶνος.

Κατόπιν αὐτῶν ὅμιλος ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἔφερεν ἀνεπτυγμένον τὸ κίτρινον θυσσανωτὸν ἀλεξήλιον, ὅπερ ἐκόσμει ὁ δράκων—, ἔμβλημα τοῦ αὐτοκράτορος, ὡς ὁ φοῖνιξ εἶνε ἔμβλημα τῆς αὐτοκρατορίσσης.

Μετὰ ταῦτα ἐπεφάνη τὸ φορεῖον, οὗτινος εἶχεν ἀνασυρθῆ τὸ ἐκ κιτρίνης μετάξης κάλυμμα, κομιζόμενον ὑπὸ δεκαὲξ ἀνδρῶν, φορούντων ἐσθῆτας ἐρυθράς, καταστίκτους διὰ λευκῶν κοσύμβων, καὶ μεταξωτοὺς κεντημένους ὑπενδύτας. Πρίγκηπες δὲ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου καὶ ἀνώτεροι δημόσιοι λειτουργοί, ἐπιβαίνοντες ἵππων λευκῶν, ὧν ἡ σκευὴ ἦν ἐπίσης ἐκ μετάξης κιτρίνης, εἰς δεῖγμα ὑψίστης εὐγενείας, ἠκολούθουν τὸ αὐτοκρατορικὸν φορεῖον, ὅπου ἔκειτο ἀνακεκλιμένος ὁ Υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ, ἐξάδελφος τοῦ αὐτοκράτορος Τόγγ-Τσὲ καὶ ἀνεψιὸς τοῦ ἡγεμόνος Κόγγ.

Μετὰ τὸ φορεῖον ἤρχοντο οἱ ἱπποκόμοι καὶ οἱ ἀναπληρωτικοὶ φορεῖς· οὕτω δὲ τέλος ὁλόκληρος ἡ συνοδία παρῆλθεν ὑπὸ τὴν Πύλην τοῦ Τιέν, πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν τῶν διαβατῶν, ἐμπόρων καὶ ἐπαιτῶν, οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ ἐπαναλάβωσι τὸ ἔργον των.

Τὸ φορεῖον τῆς Λὲ-Οῦ ἀνέλαβεν ἐπίσης τὸν δρόμον του καὶ ἀπέθηκεν αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν της μετὰ δίωρον ἀπουσίαν.

Ἀλλὰ ποίαν ἔκπληξιν ἐπεφύλασσεν ἡ θεὰ Κοάνιν εἰς τὴν νεαρὰν γυναῖκα!

Καθ' ἣν στιγμὴν ἵστατο τὸ φορεῖον, ἅμαξα κονιοσκεπής, συρομένη ὑπὸ δύο ἡμιόνων εἶχεν ἐπίσης σταματήσει πρὸ τῆς θύρας, καὶ ἀπέβαινεν ἐξ αὐτῆς ὁ Κὶν-Φό, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Κραίγ, τοῦ Φράϋ καὶ τοῦ Σούν.

— Σύ! Σύ! ἐφώνησεν ἡ Λὲ-Οῦ, μὴ δυναμένη νὰ πιστεύσῃ τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Ἀγαπητή μου μικρὰ ἀδελφή! ἔκραξεν ὁ Κὶν-Φό, δὲν ἀμφέβαλλες περὶ τῆς ἐπιστροφῆς μου;..

Ἡ Λὲ-Οῦ δὲν ἀπεκρίθη. Ἔδραξε τὴν χεῖρα τοῦ φίλου της καὶ ἔσυρεν αὐτὸν εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἐνώπιον τῆς μικρᾶς φωνογραφικῆς συσκευῆς, εἰς ἣν ἐξεμυστηρεύετο τοὺς πόνους της.

— Οὐδὲ στιγμὴ μία δὲν παρῆλθε, χωρὶς νὰ σὲ περιμένω, ἀγαπητή μου καρδία κεντημένη μὲ ἄνθη μεταξωτά!

Μεταβάλλουσα δὲ τὴν θέσιν τοῦ κυλίνδρου, ὤθησε τὸ ἐλατήριον ὅπερ ἐκίνησεν αὐτὸν ἐκ νέου.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἠδυνήθη τότε ν' ἀκούσῃ φωνὴν γλυκεῖαν ἐπαναλαμβάνουσαν ὅ,τι πρὸ μικροῦ ἔλεγεν ἡ τρυφερὰ Λὲ-Οῦ.

«Ἐπάνελθε, μικρέ μου ἀγαπητὲ ἀδελφέ! Ἐπάνελθε πρός με! Ἂς μείνωσιν ἡνωμέναι αἱ καρδίαι μας ὡς τὰ δύο ἄστρα τοῦ Ποιμένος καὶ τῆς Λύρας! Οὐδὲν ἄλλο διανοοῦμαι ἢ τὴν ἐπιστροφήν σου . . .»

Ἡ συσκευὴ ἐσίγησεν ἐπί τινας στιγμάς, εἶτα δ' ἐπανέλαβε, διὰ παραχόρδου ὅμως καὶ στρυφνῆς φωνῆς:

«Δὲν φθάνει μία κυρά, μᾶς χρειάζεται τώρα καὶ αὐθέντης! Ὁ ἄρχων Γὲν νὰ τοὺς πνίξῃ καὶ τοὺς δύο!»

Ἡ φωνὴ αὕτη ἦτο ἡ γνωστὴ φωνὴ τῆς Νάν. Ἡ ἐλεεινὴ γραῖα εἶχεν ἐξακολουθήσει ὁμιλοῦσα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Λὲ-Οῦ, ἐνῷ ὁ φωνογράφος, κινούμενος ἔτι, ἀνέγραφεν ἐν ἀγνοίᾳ της τοὺς ἄφρονας αὐτῆς λόγους.

Ὑπηρέτριαι καὶ ὑπηρέται, προσέχετε τοὺς φωνογράφους.

Αὐθημερὸν ἡ Νὰν ἀπεπέμφθη, πρὶν ἢ ἔτι παρέλθωσιν αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς ἑβδόμης σελήνης.

[Ἕπεται συνέχεια]

Digitized by Google

ΔΗΜΩΔΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Γ'

Πρὸ ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνος ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας Φρειδερῖκος ὁ μέγας ἐθεώρησε καταλληλότατον μέσον σατυρισμοῦ τοῦ περιωνύμου τότε ὑπομνηματιστοῦ τῆς Βίβλου δομινικανοῦ καλογήρου Δὸμ Καλμὲτ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς αὐτῆς μεθόδου εἰς δημώδη παραμύθια. Καὶ λαβὼν ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Περρὼ τὸν Γαλαζογένην (Barbe-Bleue) ἐπεβάλετο νἀποδείξῃ ὅτι κατὰ τὸν τρόπον ἑκάστοτε τῆς ἐξετάσεως δύνανται καὶ τὰ κωμικώτατα ὡς σπουδαῖα καὶ τὰ σπουδαιότατα ὡς κωμικὰ νὰ παρασταθῶσι. Τὸ ἔργον τοῦ ὁμιλητοῦ τοῦ Βολταίρου διδάσκει ἡμᾶς, ἂν ὄχι ἄλλο, τοῦτο ὅμως, ὅτι μόνον ὁ θέλων νἀστεϊσθῇ ἐπιτρέπεται νὰ γράψῃ σχόλια καὶ παρεκβολὰς εἰς παραμύθια. Τοιαύτη τοὐλάχιστον γνώμη ἐπεκράτει κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα, καὶ εὐάριθμοι εἰσὶν οἱ μὴ συμμεριζόμενοι ταύτην καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν.

Ἐπιχειρῶν καὶ ἐγὼ οὐχὶ παίζων, ἀλλὰ μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης σοβαρότητος νὰ σχολιάσω ἓν παραμύθιον, ἀναγκάζομαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἀναγνωρίζω πόσον ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀπροσδιόνυσοι θὰ φανῶσιν ἴσως εἴς τινας τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* αἱ δικαιολογίαι: ὅτι ἡ ἐπιμελὴς καὶ εὐμέθοδος τῶν παραμυθίων ἔρευνα διαλευκαίνει ἢ καὶ ὅλως λύει πολλὰ ζητήματα τῆς γλωσσολογίας, τῆς τῶν θρησκειῶν ἱστορίας, τῆς γραμματολογίας, τῆς ἐθνολογίας καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν εἰς ἴας· ὅτι πολλοί, καὶ δὴ σοφοὶ καὶ σπουδαῖοι, ἠσχολήθησαν εἰς τοιαύτας μελέτας, ἃς μονονουχὶ εἰς αὐτοτελῆ ἐπιστήμην προήγαγον· ὅτι ἴδια πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον περιοδικὰ ἐξεδίδοντο ἐν Γερμανίᾳ ἡ *Ἀνατολὴ καὶ Δύσις* (Orient und Occident) ὑπὸ τοῦ δεινοῦ σανσκριτιστοῦ Βένφαϋ, καὶ ἡ *Ἐφημερὶς τῆς γερμανικῆς μυθολογίας* (Zeitschrift für deutsche Mythologie) ὑπὸ τοῦ διασήμου μυθολόγου Μάννχαρτ· καὶ ὅτι τοιαῦται ἔρευναι τὴν πρωτίστην κατέχουσι θέσιν ἐν ἑτέροις περιοδικοῖς, ἐν μὲν Ἀγγλίᾳ ἐν ταῖς *Σημειώσεσι καὶ ζητήμασι* (Notes and Queries), ἐν Γαλλίᾳ ἐν τῇ *Κελτικῇ ἐπιθεωρήσει* (Revue Celtique), ἐν τῇ Ῥωμανίᾳ (Romania) τῇ *Ἐφημερίδι τῆς ῥωμανικῆς φιλολογίας*, ἐν Γερμανίᾳ ἐν τῇ *Ἀλεμαννίᾳ*, τῇ *Γερμανίᾳ*, τῇ *Ἀγγλίᾳ* (Anglia), ταῖς *Ἀγγλικαῖς μελέταις* (Englische Studien), τῇ *Ἀλλοδαπῇ* (Ausland), τῇ *Ἐφημερίδι τῆς γερμανικῆς φιλολογίας* (Zts. f. deutsche Philologie), τῇ *τῆς γερμανικῆς ἀρχαιότητος* (Zts. f. deutsches Alterthum) κ. ἐπὶ τέλους τ.λ. διότι περιττὸν εἶνε βεβαίως νὰ παρατείνωμεν τὴν σχοινοτενῆ αὐτῶν ἀπαρίθμησιν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν ἀξίας, ἥτις ὑπὸ στενοῦ μόνον κύκλου λογίων ἀναγνωρίζεται καὶ ἐκτιμᾶται, τὰ παραμύθια κέκτηνται καὶ ἑτέραν, ἥτις ἂν καὶ παροπᾶται ἴσως καὶ ἐν Καρὸς μοίρᾳ τίθεται ὑπὸ τῶν σοφῶν, οὐδόλως ὅμως ἐκ τούτου μειοῦται. Εἰσὶ παλαιοὶ παιδικοὶ ἡμῶν φίλοι καὶ ἀποπνέουσι τὸ ἄρρητον ἐκεῖνο γόητρον, ὅπερ ἐνέχουσι πάντα τἀνακαλοῦντα εἰς τὴν μνήμην τοὺς χρόνους τῆς νεαρᾶς ἡμῶν ἡλικίας. Ἡ δὲ λεπτολόγος ἐξέτασις πρὸς ἐγγυτέραν γνῶσιν τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν, καίπερ ἀποστεροῦσα αὐτὰ ἐν μέρει τῆς ποιητικῆς των καλλονῆς, φρονοῦμεν ὅτι δὲν ἀμοιρεῖ πως ἐνδιαφέροντος. Ἡ σκέψις αὕτη ἐνθαρρύνει ἡμᾶς νὰ ὑποκλέψωμεν χάριν μονοτόνων παραλληλισμῶν καὶ ξηρῶν παραπομπῶν στήλας τινὰς τῆς *Ἑστίας* εἰς εὐτραπελώτερα ἀναγνώσματα προωρισμένας.

Οὐχὶ ἄνευ ἀπορίας θἀνέγνωσαν ἴσως τινὲς τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθὲν παραμύθιον. Ὁ ἐπιζητῶν ἐν δημώδεσι παραμυθίοις ψυχαγωγίαν, οἵαν εἶνε συνειθισμένος νὰ εὑρίσκῃ ἐν διηγήμασιν, ὡς γράφονται νῦν, θὰ ἴδῃ τάχιστα διαψευδομένας τὰς ἐλπίδας του. Εἰκονικαὶ παραστάσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων ἰδεῶν τῶν παναρχαιοτάτων ἡμῶν προγόνων, τὰ παραμύθια μεταδίδονται ἀσυνειδήτως οὕτως εἰπεῖν, διότι αἱ ἀρχικαὶ ἔννοιαι εἰσὶν ἀκατάληπτοι πλέον τοῖς διηγουμένοις, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν μετὰ πολλῶν προσθηκῶν, ἀφαιρέσεων, διορθώσεων καὶ παραφθορῶν, οὕτως ὥστε ὁμοιάζουσι νόμισμα, οὗ ἀποτριβεὶς ἐκ τῆς πολλῆς κυκλοφορίας κατέστη δυσδιάκριτος ὁ τύπος· αἱ μᾶλλον παρεφθαρμέναι, αἱ μεταγενεστέρας ἐποχῆς παραλλαγαὶ εἰσὶ τεχνικώτεραι, εὐγενέστεραι, λογικώτεραι καὶ τερπνότεραι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐν ᾧ αἱ ἀρχαϊκώτεραι, διατηροῦσαι τὸν τραχὺν καὶ ἄξεστον πρωτόθετον φλοιόν, παρίστανται εἰς ἐπιπόλαιον παρατηρητὴν ὡς τερατώδη τινὰ ἐξαμβλώματα, παράλογα καὶ ἀπαρέσκοντα πάντοτε. Ὅ τι ὅμως τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀπολλῦσιν ἐξεταζόμενα ὡς ἔργα καλλιτεχνικά, κερδαίνουσι μελετώμενα ὡς μνημεῖα ἐποχῶν παναρχαίων· καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀξία αὐτῶν εἶνε ἀνωτέρα τῶν ἐστιλβωμένων νεωτέρων παραλλαγῶν, αἵτινες οὐδέποτε κατὰ τὴν τεχνικὴν ἐπεξεργασίαν ἀνῆλθον εἰς βαθμὸν τοιοῦτον τελειότητος, ὥστε διὰ τῆς ὑπεροχῆς των ὑπὸ καλολογικὴν ἔποψιν νἀντισταθμίζωσι τὰ μειονεκτήματα αὐτῶν ὑπὸ ἐπιστημονικήν.

Τὰ παραμύθια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ διετήρησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀναλλοίωτα ἢ ἐλάχιστα παρηλλαγμένα, οὐ μόνον τὸν ἀρχικὸν πυρῆνα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξωτερικὴν περιβολήν. Ἂν δὲ μὴ ὑπῆρχον τὰ μεστὰ ἐμπνεύσεως καὶ ὑψηλῆς ποιητικῆς ἐξάρσεως δημοτικὰ αὐτοῦ ᾄσματα, κρίνων τις μόνον ἐκ τούτων, οἰκτίστην θὰ συνελάμβανεν ἰδέαν περὶ τῆς διανοητικῆς

αὐτοῦ καταστάσεως. Τῷ ὄντι τὰ ἡμέτερα παραμύθια φαίνονται ἐκ πρώτης ὄψεως ἐλεεινὰ ἀποκυήματα βαρβάρου φαντασίας, συγγενέστατα κατὰ τοῦτο τοῖς τῶν ἀγρίων λαῶν, τῶν Ἐσκιμῶ, τῶν Ἐρυθροδέρμων τῆς Ἀμερικῆς, τῶν Πολυνησίων. Τὸ παραμύθιον τοῦ *Ἀστερινοῦ καὶ τῆς Πούλιως*, ὅπερ θὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα, ἐπιμαρτυρεῖ μοι τοῖς λόγοις· ἡ μάνα, ἀφ' οὗ ἔφαγε τὸ περιστέρι ἡ γάτα[1], παρατίθησι πρὸς βρῶσιν τῷ συζύγῳ τὸν ἴδιον μαστόν· ὁ δὲ σύζυγος μαθὼν κατόπιν τὸ πρᾶγμα καὶ μηδὲ κατ' ἐλάχιστον ἐκπλαγείς, ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ φάγῃ καὶ τὰ τέκνα του, διότι πολὺ νόστιμον τῷ ἐφάνη τὸ ἀνθρώπινον κρέας· καὶ τοῦτο προθύμως ἀποδέχεται ἡ μήτηρ· ἕπονται δὲ ἄνευ τινὸς ἐξηγήσεως ἢ λογικοῦ συνειρμοῦ τὰ παραδοξότατα τῶν πραγμάτων, ἡ μεταμόρφωσις τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἀρνίον, ἡ αὔξησις τοῦ δένδρου περιλειχομένου ὑπὸ τοῦ ἀρνίου κτλ. κτλ.

Καὶ ὅμως τὸ παραμύθιον τοῦτο εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων καὶ πολυτιμοτάτων· ὁ Χὰν ἀποκαλεῖ αὐτὸ τὸν μαργαρίτην τῆς ὅλης συλλογῆς του· ἐν ᾧ ἀφ' ἑνὸς βρίθει μυθολογικῶν διδομένων πολλῆς σημασίας, ἀφ' ἑτέρου αἱ πολυπληθεῖς παρὰ διαφόροις λαοῖς σωζόμεναι παραλλαγαὶ αὐτοῦ μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀρχαιότητός του. Ἀνάγεται δὲ εἰς τὴν μεγάλην τάξιν τῶν παραμυθίων, ἅτινα ἀπέρρευσαν ἐκ μετεωρολογικῶν μύθων· ἐν αὐτῷ ὅμως ἀνευρίσκομεν προσέτι καὶ ἴχνη ἀστρονομικῶν μύθων ἀναμὶξ μετὰ τῶν μετεωρολογικῶν καὶ ἀπηχήσεις τῆς περὶ μετεμψυχώσεως αἰγυπτιακῆς θεωρίας ὡς ἀναπτύσσεται ἐν τῷ παραμυθίῳ τῶν *Δύο ἀδελφῶν*, περὶ οὗ εἴπομέν τινα ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ.

Ὁ Χὰν κατατάσσει τοῦτο εἰς γενικόν τινα τύπον, ὃν ἐπωνόμασεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ μύθου περὶ Φρίξου καὶ Ἕλλης, τοῦ πολλὰς μετὰ τοῦ ἡμετέρου ἔχοντος ὁμοιότητας. Ὁ ἑλληνικὸς μῦθος εἶνε ἀναμφισβητήτως μετεωρολογικός· ὁ χρυσόμαλλος κριὸς παρίστησι, νομίζομεν, νέφος χρυσούμενον ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἡ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον πεσοῦσα ἀδελφὴ νέφος καταπίπτων εἰς βροχήν, τὸ δ' ὄνομα τῆς μητρὸς τῶν ὀρφανῶν Νεφέλης οὐδένα ἐπιτρέπει ἐνδοιασμὸν περὶ τῆς τοιαύτης ἑρμηνείας[2]. Ἐν τῷ δημώδει παραμυθίῳ ὅμως εἰσεχώρησαν οὐκ ὀλίγαι μεταβολαί· ἀντὶ τῆς μητρυιᾶς αὐτὴ ἡ μήτηρ καταδιώκει τοὺς ἀδελφούς, τὸν κριὸν ἀντικαθίστησιν ὁ εἰς ἀρνίον μεταμορφωθεὶς Ἀστερινός, τὰ δὲ λοιπὰ ἐπεισόδια ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου μύθου. Ἀκριβῶς ὅμως ὅμοιον τῷ ἡμετέρῳ εἶνε γερμανικόν τι παραμύθιον, πολλῷ μεταγενέστερον, ὡς ἐκ πολλῶν τεκμηρίων ἐμφαίνεται. Ἐν τῷ παραμυθίῳ ὁ *Ἀδελφούλης καὶ ἡ ἀδελφούλα* τῆς συλλογῆς τῶν ἀδελφῶν Γρίμμ[1] οἱ ἀδελφοὶ εἰσὶν ὀρφανοί, οἵτινες μὴ ὑποφέροντες τὰς κακώσεις τῆς μητρυιᾶς δραπετεύουσι τῆς πατρικῆς οἰκίας· ὁ ἀδελφὸς διψᾷ καθ' ὁδόν, ἀλλ' ἡ μητρυιὰ ἦτο μάγισσα καὶ εἶχε μαγεύσει ὅλας τὰς πηγάς, τοῦτο δὲ γινώσκουσα ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀποτρέπει τοῦ νὰ πίῃ ἀπὸ τοῦ πρώτου παρατυχόντος ῥυακίου, ἵνα μὴ γίνῃ τίγρις καὶ τὴν φάγῃ· κατόπιν καὶ ἀπὸ τοῦ δευτέρου, ἵνα μὴ γίνῃ λύκος· ἀπὸ τοῦ τρίτου ὅμως δὲν ἰσχύει νά τον ἐμποδίσῃ, ἀλλὰ ὑπὸ δίψης φλογερᾶς συνεχόμενος πίνει καὶ μεταμορφοῦται εἰς δορκάδα. Μετὰ μικρὸν εὑρίσκουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐρημικόν τινα οἰκίσκον ἐν τῷ δάσει, καὶ ἐκεῖ καταλύσαντες μένουσιν ἐπί τινα χρόνον ἀνενόχλητοι· ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὸ βασιλόπουλον θηρεῦον ἐν τῷ δάσει, ἀνακαλύπτει τὸ καταφύγιόν των καὶ θαυμάσαν τὴν καλλονὴν τῆς νεάνιδος, νυμφεύεται καὶ παραλαμβάνει αὐτὴν μετὰ τῆς δορκάδος εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἡ μητρυιὰ μαθοῦσα ἐκ τοῦ μαγικοῦ αὐτῆς κατόπτρου τὰ κατὰ τὴν προγονήν της, μετασχηματίζεται εἰς μαῖαν, ὅτε δ' ἡ βασίλισσα ἔτεκεν ἄρρεν τέκνον, προσποιηθεῖσα ὅτι θέλει νὰ λούσῃ αὐτήν, τὴν ῥίπτει εἰς πύρινον λουτρόν, καὶ νομίσασα ὅτι κατεκάη, ὑποβάλλει εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς τὴν ἀσχημοτάτην κόρην της. Ἀλλ' ἡ βασίλισσα σώζεται ἐκ θαύματος, καὶ λάθρα προσερχομένη ἑκάστην νύκτα, θηλάζει τὸν τέκνον της· ἐπὶ τέλους ἀνακαλύπτει τὸ πρᾶγμα ὁ βασιλεὺς καὶ θανατώνει τὴν κακὴν μητρυιὰν καὶ τὴν ὑποβολιμαίαν βασίλισσαν, ὁ δ' ἀδελφὸς ἀναλαμβάνει τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ μορφήν.

Τοῦτο, καθ' ὅσον τοὐλάχιστον ἡμεῖς εἰξεύρομεν, εἶνε τὸ μόνον παραμύθιον, οὗ ἡ καθόλου οἰ-

1. Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ, ὅτι οὐχὶ ὀρθῶς οἱ καθαρεύοντες τὴν γλῶσσαν ἀποσκορακίζουσι τὴν λέξιν ταύτην ὡς χυδαίαν, γράφοντες τὸ ἀρχαῖον γαλῆ. Ἄλλο γαλῆ καὶ ἄλλο γάτα Οἱ ἀρχαῖοι—ἂς μὴ φανῇ τοῦτο εἴς τινας παράδοξον—ἠγνόουν τὴν ἥμερον γάταν· ἡ ἀγρία γαλῆ, ἐξημερωθεῖσα ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων κατέστη κατοικίδιον ζῶον αἰῶνας τινὰς μετὰ Χριστόν· λίαν δὲ προσηκόντως ὡς νέον εἶδος καὶ νέαν ἔλαβεν ὀνομασίαν, γάτος ἢ κάτος, ἥτις ἄγνωστον ἂν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἢ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐδόθη αὐτῷ τὸ πρῶτον.

2. Καὶ ἡ ἐξακολούθησις τοῦ μύθου, ἡ εἰς Κολχίδα δηλονότι, ἔνθα ἐβασίλευεν ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος (Ἡλίου) παῖς Αἰήτης, φυγὴ τοῦ Φρίξου, ἡ ὑπὸ δράκοντος φυλακὴ τοῦ χρυσοῦ δέρατος κτλ. ἐπιδέχεται τὴν αὐτὴν ἑρμηνείαν. Ὁ δράκων (παράστασις τῆς χειμερίου ὥρας) κρατεῖ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη (τοὺς ἑπτὰ χειμερινοὺς μῆνας) θησαυρὸν ἢ γυναῖκας (τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἢ τὰς νεφέλας). Ὁ θεὸς τοῦ κεραυνοῦ ἢ τοῦ ἡλίου φονεύσας τὸν δράκοντα γίνεται κύριος τοῦ θησαυροῦ ἢ ἐλευθεροῖ τὰς δεσμίας γυναῖκας Ἐκ τῶν ἰδεῶν τούτων ἀπέρρευσαν ἀναρίθμητοι μῦθοι καὶ παραμύθια, ἅπαντα σχεδὸν τὰ περὶ δρακοντοκτονιῶν, ὧν ὁ ἀρχικὸς πυρὴν εὕρηται ἐν ταῖς Βέδαις. Ὁ Ἴνδρας (θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ κεραυνοῦ) φονεύσας τὸν δράκοντα Ἄχι, ἐλευθεροῖ τὰς οὐρανίας νύμφας τῶν ὑδάτων Ἀψαρὰς καὶ παραλαμβάνει τὸν δρακοντοφρούρητον θησαυρόν.

1. **Grimm, Kinder und Hausmaerchen. Goett. 1864** ἀρ. 11 τ. I, σ. 57-64.

κονομία συμπίπτει τῇ τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἐν παραμυθίοις δὲ ἄλλων λαῶν εὑρίσκομεν πολλὰς ὁμοιότητας ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Ταύτας ἀναφέρομεν ἐνταῦθα ὅσον δυνάμεθα συντομώτερον.

Ἡ ἰδέα τῆς ἀποφάσεως τῶν γονέων νὰ φάγωσι τὰ τέκνα των καὶ ἡ διαφυγὴ αὐτῶν ἀπαντᾷ καὶ ἔν τινι λαπωνικῷ παραμυθίῳ. Σύζυγοι ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Στάλλο (εἶδος δρακόντων, γιγάντων) εἶχον υἱὸν καὶ κόρην· ἐπελθούσης σιτοδείας, ἀποφασίζουσι νὰ σφάξωσιν ἓν παιδίον των, ἀλλὰ δὲν συμφωνοῦσι ποῖον ἐκ τῶν δύο. Ἀκούσασα ἡ κόρη, κατορθοῖ νὰ δραπετεύσῃ, καταφεύγει μακρὰν εἰς οἰκίαν τινά, ἔνθα καὶ νυμφεύεται. Ὁ γαμβρὸς θέλει νὰ ζητήσῃ προῖκα ἀπὸ τὰ πενθερικά του, παρὰ τὰς παραστάσεις τῆς συζύγου του· ἀλλὰ μόλις ἔφθασαν καὶ παρέμειναν ὀλίγον εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Στάλλο, κατανοήσαντες τὸν κίνδυνον, φεύγουσι, καὶ καταδιωχθέντες, διασώζονται διὰ τεχνασμάτων τῆς κόρης[1].

Τὰ κατὰ τὴν δίωξιν τῶν παιδίων ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν, τὰ ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια, εἰς ἃ μεταβάλλονται τὰ διάφορα σκεύη ῥιπτόμενα, ἐπεισόδια κοινότατα ἐν παραμυθίοις πολλῶν λαῶν, ἔχουσι βάσιν τὴν μυθικὴν παράστασιν τοῦ φυσικοῦ φαινομένου τῆς καταιγίδος. Αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαὶ ἦσαν πηγαὶ ἀνεξάντλητοι μύθων διὰ τοὺς πρώτους λαούς· καὶ εἶνε λίαν εὔληπτον τοῦτο, ὅταν ἀναλογισθῶμεν μετὰ πόσου φόβου καὶ μεθ' ὁποίου ἐνδιαφέροντος ἀπέβλεπον οἱ ἄνθρωποι τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων εἰς τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα. Ἡ ἐκ τούτων βλάβη ἢ ὠφέλεια ἦν ἄμεσος, ἀπροφύλακτοι δὲ καὶ ἀπροστάτευτοι κατὰ τῆς πάλης τῶν στοιχείων ἐκαραδόκουν τὴν ἔκβασιν ταύτης μετ' ἀγωνίας, ἣν οὐδὲ νὰ φαντασθῶμεν δυνάμεθα ἡμεῖς, οἵτινες, διὰ μυρίων μέσων ἀσφαλιζόμενοι, ὁμοιάζομεν μᾶλλον μὲ τὰ ἐντὸς ὑελοστεγῶν κήπων κατὰ πάσης κλιματικῆς ἐπηρείας προφυλασσόμενα φυτά. Αἱ καταιγίδες ὁτὲ μὲν ἐπιφέρουσιν εὐλογίαν, γονιμότητα τοῦ ἐδάφους, ὁτὲ δὲ καταστροφὰς καὶ πλημμύρας· ἢ, κατὰ τὴν μυθολογικὴν ἔκφρασιν, ὁτὲ μὲν ἀναδείκνυται νικητὴς ὁ εὐεργετικὸς θεὸς τοῦ κεραυνοῦ, ὁτὲ δὲ ὁ κακοποιὸς δράκων, αἱ σκοτειναὶ νεφέλαι τῶν θυελλῶν· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην παράστασιν ἀνάγονται οἱ μῦθοι περὶ τοῦ Ἴνδρα τοῦ φονέως τοῦ δράκοντος Ἄχι, τοῦ Διὸς τοῦ νικητοῦ τῶν Γιγάντων καὶ τῶν Τιτάνων, οἱ γερμανικοὶ περὶ τοῦ θεοῦ τῆς βροντῆς Θόρ, τοῦ διὰ τῆς σφύρας του πατάσσοντος τὰ ἀτάσθαλα τῶν γιγάντων γένη, καὶ οἱ νεοελληνικοὶ καὶ σλαβικοὶ περὶ τοῦ προφήτου Ἠλία, τοῦ διώκοντος ἐφ' ἅρματος τὸν δράκοντα· ἐκ δὲ τῶν μύθων, οἵτινες ἐκ τῆς δευτέρας παραστάσεως ἀπορρέουσι, τὴν πρωτίστην θέσιν κατέχει ὁ περὶ τοῦ Περσέως, ὃν διώκουσιν αἱ ἀδελφαὶ τῆς ἀποκεφαλισθείσης Μεδούσης Γοργόνος καὶ ἄλλα συγγενῆ ταύταις τέρατα.

Παραλλαγαὶ τῆς δευτέρας ταύτης παραστάσεως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αἱ τῶν παραμυθίων διηγήσεις περὶ καταδιώξεως τοῦ ἥρωος ὑπὸ πονηροῦ τινος δαίμονος ἢ τέρατος. Αὗται εἰσὶ συχνόταται ἐν τοῖς παραμυθίοις τοῦ καθ' ἡμᾶς λαοῦ, περιττὸν δὲ κρίνω νὰ σημειώσω τὰ τοιαῦτα ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Χάν, διότι πολυπληθῆ εἰσὶ προσέτι τὰ ἀνέκδοτα, ἐν οἷς ὅμοια ἐπεισόδια εὕρηνται, καὶ ἕκαστος πιστεύω τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* θὰ ἐνθυμεῖται ἴσως ἱκανὰ τοιαῦτα ἐκ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Οἱ διωκόμενοι διαφεύγουσι πάντοτε εἴτε μεταμορφούμενοι, εἴτε ῥίπτοντες σκεύη διάφορα, ἅτινα μεταβάλλονται εἰς δάση, εἰς ὄρη, εἰς λίμνας ἢ θαλάσσας, καὶ ἅτινα ἐπὶ τέλους ἀδυνατεῖ νὰ ὑπερβῇ ὁ διώκων. Τὰ σκεύη ὑπαινίσσονται τὰ νέφη, ἅτινα ἀπὸ μικρῶν βαθμηδὸν μεγεθύνονται, καὶ ἐν οἷς ἀναλόγως τῆς φαντασίας αὐτοῦ ἀναγνωρίζει ἕκαστος διάφορα ἀντικείμενα· ἐν δὲ τῇ μυθολογικῇ γλώσσῃ τὰ νέφη παρίστανται πάντοτε ὡς ὄρη, θάλασσα, λίμνη, πύργοι, βουκόλια κλπ.

Τὸ ἀρχαιότερον παραμύθιον, ἐν ᾧ ἀπαντᾷ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο εἶνε ἰνδικόν τι τῆς συλλογῆς Σομαδέφα, «ἡ διήγησις περὶ τοῦ Σρινγκαβούγια», ἐξ ἧς ἀπέρρευσαν πολλὰ παραμυθίων συμπλέγματα. Τὸ βασιλόπουλον πρόκειται νὰ νυμφευθῇ τὴν κόρην ἑνὸς Ῥαξασᾶ (εἶδος βρυκόλακος, προσωποποίησις ἴσως ἀνεμοστροβίλου)· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δέον νὰ ἐκτελέσῃ ἆθλόν τι, ὅπερ συνίσταται εἰς τὸ νὰ κατορθώσῃ νὰ διαφύγῃ τὸν Ῥαξασᾶν, διώκοντα αὐτὸν[1]· κατὰ συμβουλὴν τῆς μελλονύμφου τὸ βασιλόπουλον διωκόμενον ῥίπτει πρῶτον δρᾶκα χώματος, ὅπερ μεταβάλλεται εἰς ὄρος, εἶτα ὀλίγον ὕδωρ ὅπερ μεταβάλλεται εἰς ποταμόν, καὶ τρίτον ἄκανθαν, ἐξ ἧς ἀναβλαστάνει δάσος πυκνόν, ὅπερ κατόπιν πυρποληθὲν ἀναστέλλει τὸν διώκτην. Ἅμα νυμφευθέντες δραπετεύουσιν, ἡ δὲ κόρη μεταμορφουμένη ἑκάστοτε αὐτή, μεταμορφοῦσα δὲ καὶ τὸν σύζυγόν της, κατορθοῖ νὰ διαφύγῃ τὸν διώκοντα πατέρα της[2].—Ἐξ Ἰνδικῆς, διὰ βιβλίων τῆς βουδιστικῆς θρησκείας πιθανῶς, μετηνέχθη τὸ παραμύθιον εἰς Σιάμην· ἐν σιαμικῷ τινι ὁ βασιλόπαις διώκεται ὑπὸ κακῆς πενθερᾶς, ῥίπτει δὲ πρῶτον ῥίζας, ἐξ ὧν φύονται ὀξεῖαι ἄκανθαι, εἶτα σχηματίζει ὄρος καὶ κατόπιν λίμνην[3].—Διὰ τοῦ βουδισμοῦ ἐπίσης, διὰ μέσου τῶν Μογγόλων, διεδόθησαν πολλοὶ ἰνδικοὶ μῦθοι ἀνὰ

1. Germania 1870 τ. XV σ. 189-192.

1. Ἀνάλογος τούτῳ φαίνεται ὁ ἑλληνικὸς μῦθος περὶ Πέλοπος καὶ Οἰνομάου.

2. Brockhaus ἐν Bericht. d. philos. hist. Classe d. k. saechsischen Gesel. d. Wissens. Lps. 1861, σ. 223 κέ.

3. Asiat. Researches, τ. XX, σ. 346-348.

Digitized by Google

τὰς τουρανικὰς καὶ ἀλταϊκὰς φυλάς. Ἐκ τούτου ἴσως ἐξηγεῖται ὅτι εὑρίσκομεν τὸ αὐτὸ ἐπεισόδιον ἐν σαμογετικοῖς, φιννικοῖς καὶ λαπωνικοῖς παραμυθίοις[1]. Ἄγνωστον ἂν ἐντεῦθεν ἢ ἐξ εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν παρέλαβον αὐτὸ οἱ Ῥῶσσοι καὶ οἱ Οὔγκροι[2]. Ἐκ τῶν δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς μετενεχθέντων εἰς Εὐρώπην ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὸ νεαπολιτικὸν τῆς ἀρχαίας συλλογῆς *Πενταημέρου* τοῦ Basile[3], ἓν σκωτικὸν[4], ἓν πολωνικὸν[5] καὶ πολλὰ γερμανικά[6].

Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νὰ πίῃ ὁ διψῶν ἀδελφὸς ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ περιεχομένου ἐν τῷ κοιλώματι ἴχνους ζώου, ὅπως μὴ εἰς αὐτὸ τὸ ζῶον μεταμορφωθῇ, δὲν τολμῶμεν νἀποφανθῶμεν ὅτι ἔχει σχέσιν μὲ τοὺς παγκοσμίους περὶ λυκανθρώπων μύθους· ὅπως ἂν ᾖ, τὸ ἡμέτερον παραμύθιον καὶ ἐκ τούτου φαίνεται ἀρχαιότερον τοῦ ἀνωτέρω παρατεθέντος γερμανικοῦ, ἔνθα ἡ μεταμόρφωσις δικαιολογεῖται διὰ τῶν μαγγανειῶν τῆς μητρυιᾶς. Ἡ μεταμόρφωσις εἰς ἀρνίον ἐνθυμίζει ἡμῖν τὸν τοῦ Φρίξου κριὸν, καὶ τὰς παρ' ἀρχαίοις Ἕλλησι συγγραφεῦσιν ἀπαντώσας παρομοιώσεις τῶν νεφῶν ἐρίοις ἢ προβάτοις[1]. Ἐντεῦθεν ἀναμφιβόλως καὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἑλληνικοὶ μῦθοι περὶ Νηρηΐδων (νεφέλαι) ἢ Μοιρῶν (παραλλαγαὶ τῶν Νηρηΐδων) ξαινουσῶν ἔρια ἢ νηθουσῶν.

Ἡ Πούλιω ἀναρριχᾶται εἰς τὴν κορυφὴν δένδρου, ἀνακαλύπτεται ὑπὸ τοῦ βασιλόπαιδος καὶ διὰ δόλου καταβιβάζεται. Πολλαχοῦ τῶν ἑλληνικῶν παραμυθίων ἀναφέρονται ὅμοια ἐπεισόδια, ὧν τινὰ σημειοῖ ὁ Χάν[2]. Ὁ μῦθος οὗτος εἶνε ἀστρονομικός· ἐν ταῖς κοσμογονίαις πλείστων λαῶν ἀπαντῶσι δένδρα ὑψηλότατα καὶ ἀπροσπέλαστα τοῖς ἀνθρώποις, εἰς ὧν τὴν κορυφὴν οἰκεῖ ὁ ἥλιος ἢ ἀστήρ τις[3]. Ἡ δὲ παράδοξος προσθήκη τοῦ ἡμετέρου παραμυθίου, καθ' ἣν ἐν ᾧ οἱ θεράποντες τοῦ βασιλέως ἠσχολοῦντο νὰ κόψωσι τὸ κυπαρίσσι, τὸ ἀρνὶ λεῖχον αὐτὸ ἐδιπλασίαζε τὸν ὄγκον του, ἔχει πιθανῶς σχέσιν μὲ τὰς ἑλληνικὰς παραδόσεις περὶ τοῦ δένδρου τοῦ ὑποστηρίζοντος τὴν γῆν, ὅπερ πριονίζουσιν οἱ Λυκοκάντζαροι καὶ ὅπερ τάχιστα στερεοῦται, ἢ περὶ τοῦ ἐν τῇ σελήνῃ δένδρου, τὸ ὁποῖον πελεκίζει ὁ Καΐν, καὶ τὸ ὁποῖον ἀναθάλλει προτοῦ νἀποκοπῇ τέλεον.

Ἡ πενθερὰ κρημνίζει τὴν Πούλιω εἰς τὸ πηγάδι καὶ θέλει νὰ σφάξῃ τὸ ἀρνίον, τοῦτο δ' ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν αὐτῆς· ὁ Χὰν παραβάλλει τούτῳ ὅμοιόν τι νεαπολιτικὸν καὶ γερμανικὸν παραμύθιον[4], οἷς προστεθείσθω καὶ παραλλαγὴ ἑτέρου γερμανικοῦ παραμυθίου δημοσιευθέντος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Γρίμμ[5].

Ἐκ τῶν ὀστῶν τοῦ σφαγέντος ἀρνίου, ἅτινα θάπτει ἡ ἀδελφὴ, φύεται μηλέα, ἧς τὰ μῆλα οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς τῆς Πούλιως δύναται νὰ δρέψῃ. Παραπλήσια διηγοῦνται καὶ ἕτερα ἑλλη-

1. Σαμογεδικόν: Ἀδελφαὶ, ὧν ἡ πρεσβυτέρα ῥίπτει ἀκόνην, ἐξ ἧς ποταμὸς μὲ ἀποκρήμνους ὄχθας· πυρόλιθον, ὁπόθεν ὄρος, κτένιον, ὁπόθεν δάσος (Castrén, Ethnologiche Vorlesungen ueber die altaeischen Voelker. St Petersburg, 1857, σ. 165).—Φιννικόν: Οἱ φεύγοντες ῥίπτουσιν ὀλίγον ὕδωρ ὁπόθεν λίμνη. (Erik Rudbeck, I, 183). Ἐν λαπωνικῷ τινι ᾄσματι ὁ υἱὸς τοῦ ἡλίου, μεταβὰς εἰς χώραν μακρινὴν, ἁρπάζει τὴν κόρην γίγαντος, ἥτις ἐπιβιβαζομένη εἰς τὸ πλοῖον, παραλαμβάνει τρεῖς μαγικὰς πυξίδας, ἐν αἷς εἶχεν ἐνθέσει τρεῖς κόμβους· μαθόντες τὴν ἀπαγωγὴν οἱ τῆς νεάνιδος ἀδελφοὶ τρέχουσι πρὸς σύλληψιν τῶν φυγάδων· ἀλλ' ἐκείνη λύει τὸν πρῶτον κόμβον, καὶ ἐγείρεται ἄνεμος σφοδρὸς κωλύων τοὺς ἀδελφούς· εἶτα προσεγγισάντων πάλιν λύει τὸν ἕτερον καὶ σφοδρότερος ἄνεμος πνέει λυθέντος δὲ καὶ τοῦ τρίτου κόμβου ἐγείρεται τρικυμία τοσοῦτον φοβερὰ, ὥστε οἱ ἀδελφοὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πλοῦν αὐτῶν, ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὄρους, ἵνα ἴδωσι τίνα διεύθυνσιν ἐτράπησαν οἱ φυγάδες, ἀλλ' ἐκεῖ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἀπολιθοῦσιν αὐτούς. (Castrén, Finnische Mythologie σ. 324-326). Ἐν δὲ λαπωνικῷ παραμυθίῳ νέος κλέψας τὸν ἵππον γίγαντος διώκεται ὑπὸ τούτου. Κατὰ συμβουλὴν δὲ τοῦ ἵππου ῥίπτει θειάφιον, ἐξ οὗ ἀναβλύζει ἀπέραντος λίμνη, ἣν ῥοφᾷ ὁ γίγας, εἶτα πυρόλιθον ἐξ οὗ βουνὸν καὶ τελευταῖον κτένιον, ἐξ οὗ δάσος (Germania τ. XV, σ. 178). ἐν δ' ἑτέρῳ τινὶ ὁ νέος, ἄνευ ἵππου, ῥίπτει τὰ αὐτὰ, ἀντὶ δὲ τοῦ κτενίου φύλλον δένδρου. (αὐτ. σ. 183.)

2. Οὐγκρικόν: Ἐκ ξύστρας, ψήκτρας καὶ ῥακῶν φύονται δάση· (Stier, Ungarische Mærchen u. Sagen. ἀρ. 4).—Ῥωσσικά: Κόρη διωκομένη ὑπὸ μαγίσσης ῥίπτει τὸ μανδήλιόν της, μεταβαλλόμενον εἰς εὐρὺν ποταμὸν, καὶ κατόπιν κτένιον (δάσος). (Ralston, Contes populaires de la Russie. 1874. σ. 143)· ἐν ἑτέρῳ μανδήλιον γίνεται λίμνη μεγάλη, κτένιον δάσος καὶ ψήκτρα ὀφρὺς ὀρέων (αὐτ. σ. 172-173).

3. Basile. Pentamerone; deutsch v. Liebrecht. I, 74. Σάπων (θάλασσα), κάμπος μὲ ξυράφια, δάσος ποταμὸς, πύργος

4. Δυτικῆς ὀρεινῆς Σκωτίας. Βασιλόπουλον μετὰ κόρης διώκοντος γίγαντος· τὰ πράγματα λαμβάνουσιν ἐκ τῶν ὠτίων τοῦ ἵππου· κλάδος ἀγρίας κοκκυμηλέας γίνεται πυκνοτάτη λόχμη ἀκανθῶν, ἓν λιθάριον βράχος μέγας, κύστις ὕδατος εὐρεῖα λίμνη. (Campbell, Popular Tales of the west Highlands τ. I. ἀρ. 2.)

5. Κτένιον, ψήκτρα, μῆλον καὶ σινδόνη εἰς ποταμὸν, δάσος, ὄρος καὶ θάλασσαν. (Woycicki. Polnische Mærchen III ἀρ. 10).

6. Grimm, K u. HM. ἀρ. 79.—Simrock, Deutsche Mærchen. ἀρ. 24.—Præhle, Mærchen fur die Jugend σ. 120—Muellenhoff. Mærchen, Sagen u. Lieder aus Schleswig-Holstein σ. 422.—Sommer, Mærchen ἀρ. 9—J. Haltrich, Deutsche Volksmærchen aus dem Sachsenlande in Siebenbuergen. 1856 ἀρ. 37. Ψήκτρα (δάσος, ὄρος), ξύστρα (ἀκανθῶν), κάτοπτρον (λίμνη, ὄρος), κτένιον (ὄρος), φιαλὶς (κρυστάλλινον ὄρος, ποταμός), μαστίγιον (φραγμός), σκέπασμα ἵππου (λίμνη), δισάκκιον (ὄρος), ῥάκη (λίμνη), μαγικὴ βελόνη (πληθὺς βελονῶν), τεμάχιον ὑέλου (πληθὺς θραυσμάτων ὑέλου).

1. Βλ. ἐν ἐκτάσει Mannhard, Rossenwoff u. Roggenhund σ. 51-52. καὶ τοῦ αὐτοῦ Germ. Mythen, 1858.

2. Hahn, Gr. u Alban. Mærchen. τ Β' σ 175.

3. Πρβλ. A. de Gubernatis, la mythol. des plantes. 1878 art. Arbre.-Mannhardt ἐν Zeitschrift für Ethnologie. 1875 σ. 425 κέ.

4. Hahn τ. Β' σ. 176.

5. Grimm, K. u. HM. 3 ἔκδ. τ. III σ. 20 (ἀρ. 11).

Digitized by Google

νικὰ παραμύθια[1]. Ἔν τινι δὲ γερμανικῷ ἡ κακὴ μήτηρ σφάζει τὸ ἐρίφιον μιᾶς κόρης της· αὕτη ὅμως θάπτει τὰ ἐντόσθια αὐτοῦ, ἀφ' ὧν ἀναθρώσκει μηλέα ἀργυρᾶ ἔχουσα φύλλα καὶ χρυσοῦς καρπούς, οἵτινες χαμηλώνουσι μὲν καὶ δέχονται νὰ κοπῶσιν ὅταν προσέρχηται ἡ ἀγαθὴ κόρη, ἀνέρχονται δ' εἰς ὕψος δυσπρόσιτον ὅταν πλησιάζωσιν αἱ κακαὶ ἀδελφαὶ ἢ ἡ μήτηρ[2]. Τὴν πρώτην ἀρχὴν τῶν τοιούτων μύθων διορῶμεν ἐν τῷ αἰγυπτιακῷ τῶν δύο ἀδελφῶν παραμυθίῳ· ἀλλ' ἀναρίθμητοι εἰσὶν οἱ μῦθοι, αἱ προλήψεις καὶ αἱ δοξασίαι αἱ πηγάσασαι ἐκ τῆς περὶ μετεμψυχώσεως θεωρίας, καθ' ἣν μέρη τινὰ τοῦ σώματος, ἰδίως δὲ τὰ νομιζόμενα ὡς ἕδρα τῆς ψυχῆς, τὸ αἷμα, τὰ σπλάγχνα, τὰ ὀστᾶ, χρησιμεύουσιν ὡς ἀφετηρία τῆς νέας ζωῆς καὶ μετουσιώσεως τῶν ὄντων. Ἐν τοῖς ἡμετέροις δημοτικοῖς ᾄσμασιν ἐκ τοῦ τάφου ἐραστῶν ἀναθάλλουσιν ἄνθη ἢ δένδρα ἀσπαζόμενα ἄλληλα καὶ τοὺς κλάδους αὐτῶν συμπλέκοντα, ἀφ' οὗ ἐν ὅσῳ οἱ ἐρασταὶ ἔζων, διῆγον ἐν συμφοραῖς καὶ ὀδύναις· ἢ φυτεύονται δένδρα, ὧν ἡ τύχη συνδέεται μετὰ τῆς ζωῆς ἡρώων.

Καὶ φύτεψε τριανταφυλλιὰ καὶ μαῦρο καρυοφύλλι,
κ' ὅσο 'π' ἀνθίζουν, μάνα μου, καὶ 'βγάνουνε λουλούδια,
ὁ γυιός σου δὲν ἀπέθανε, μὰ πολεμᾷ τοὺς Τούρκους.
Μ' ἂν ἔρθῃ 'μέρα θλιβερή, 'μέρα φαρμακωμένη
καὶ μαραθοῦνε καὶ τὰ δυὸ καὶ πέσουν τὰ μπουμπούκια,
τότες κ' ἐγὼ θὰ λαβωθῶ, τὰ μαῦρα νὰ φορέσῃς.

Ἄξιον σημειώσεως προσέτι νομίζομεν ὅτι, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἑλληνικοὺς μύθους ἡ ἀνανέωσις τινὸς γίνεται διερχομένου τοῦ σώματος διὰ τοῦ πυρός, κατὰ τοὺς γερμανικοὺς μύθους ἀπαιτεῖται ἡ τῶν ὀστῶν περισυναγωγή[3].

Ἐν τέλει τοῦ παραμυθίου ἀναφέρεται ὁ καταστερισμὸς τοῦ Ἀστερνοῦ καὶ τῆς Πούλιως[4]. Συμβολὴ πολύτιμος εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀστρονομικῶν μύθων τοῦ καθ' ἡμᾶς ἑλληνικοῦ λαοῦ, οὓς λίαν προσφυῶς Γερμανός τις λόγιος χαρακτηρίζει «ἀπήχησιν τοῦ φανταστικοῦ πνεύματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων».

Ἐν Μονάχῳ, 1879. Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

1. Βλ. π.χ. Hahn ἀρ. 29. κλπ.
2. Grimm ἀρ. 130 τ. II σ. 216 κέ.
3. Βλ. ἐν ἐκτάσει Mannhardt, Germ. Mythen σ. 57-75.
4. Τοῦτο ἐλλείπει ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Χάν· τὴν παράλειψιν ταύτην δὲν εἰξεύρομεν πῶς νὰ ἐξηγήσωμεν.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ.

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

365.

Ἔμφυτά τινα προτερήματα εἰς ἐλαττώματα τρέπονται ἂν ἐλεύθερα ἀφεθῶσι· τὰ δὲ προτερήματα τὰ ἐξ ἔθους μένουσι πάντοτε ἀτελῆ, τῆς φύσεως μὴ συμμαχούσης. Τὸ φείδεσθαι, λόγου χάριν, καὶ τῶν ἰδίων κτημάτων καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον πίστεως, κανόνα πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν φρόνησιν· ἀπ' ἐναντίας δὲ καὶ ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ ἀνδρία πολὺ τῆς τελειότητος ἀπέχουσι, τῆς φύσεως μὴ συνευδοκούσης.

366.

Ὅσας καὶ ἂν τρέφωμεν ἀμφιβολίας περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν πρὸς ἡμᾶς λαλούντων, πάντοτε πιστεύομεν, ὅτι πρὸς ἡμᾶς λαλοῦσιν ἀληθέστερον ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους.

367.

Ὀλίγαι χρησταὶ γυναῖκες δὲν ἀπέκαμον, τὴν χρηστότητα μετερχόμεναι.

368.

Αἱ πλεῖσται χρησταὶ γυναῖκες κεχρυμμένοι εἶναι θησαυροί, οἵτινες κεῖνται ἐν ἀσφαλείᾳ, διότι οὐδεὶς αὐτοὺς ἀναζητεῖ.

369.

Ἡ πρὸς ἀποφυγὴν ἔρωτος αὐτόβουλος βία πολλάκις εἶναι σκληροτέρα τῆς ἐκ τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου αὐστηρότητος.

370.

Οὐδεὶς ἄνανδρος γινώσκει ἐν πάσῃ περιπτώσει τοῦ φόβου αὐτοῦ τὸ σύνολον.

371.

Σχεδὸν πάντοτε ὁ ἀγαπῶν πταίει, ἂν δὲν ἐνόησεν, ὅτι ἔπαυσεν ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἔν τινι χορῷ νέος προσκαλεῖ νεάνιδα γυμνὸν ἔχουσα τὸν τράχηλον καὶ τὸ στῆθος μέχρις ἀκοσμίας· ἡ νεᾶνις θορυβεῖται, ἐρυθριᾷ καὶ ἀπευθύνει πρὸς τὴν μητέρα της βλέμματα ἱκετευτικά.

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, λέγει ἡ μήτηρ τῆς κόρης πρὸς τὸν νέον, σᾶς παρακαλῶ νὰ συγχωρήσητε τὴν κόρην μου, διότι εἶνε ὀλίγον ἀγρία.

— Ἄ, βέβαια! κυρία, ἀποκρίνεται ὁ νέος, τὸ καταλαμβάνω ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν της.

***

— Πῶς; νυμφεύεσαι;

— Νυμφεύομαι, φίλε μου. Ἡ μελλόνυμφός μου εἶνε ὡραιοτάτη, μορφωμένη, καὶ ἀξιόλογος ἀγαθὴ κόρη. Ἓν μόνον ἐλάττωμα ἔχει . . . δὲν ἠξεύρει *πιάνο*.

— Καὶ τὸ ὀνομάζεις ἐλάττωμα αὐτό;

— Ἐννοεῖται. Διότι δὲν ἠξεύρει . . . καὶ ὅμως παίζει.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ ἐν τῷ κόσμῳ βίος εἶνε συνεχὴς διαστροφὴ πάσης ἀληθείας. Ψεύδομαι, ὅταν ζητῶ μετ' ἐνδιαφέροντος πληροφορίας περὶ τῆς ὑγείας ἢ περὶ τῶν ὑποθέσεών σας. Ψεύδεσθε, ὅταν μὲ δίδετε νὰ ἐννοήσω ὅτι εὐχαριστεῖσθε νὰ μ' ἐπισκέπτεσθε ἢ νὰ μὲ βλέπετε. Τροποποιῶ ἢ παραμορφόνω τὰ πράγματα, διὰ νὰ κάμω τὴν διήγησίν μου ζωηρὰν ἢ κοσμίαν. Καλλωπίζω, ἐλαττώνω ἢ ὑπερβάλλω τὴν γνώμην μου διὰ νὰ

Digitized by Google

τὴν χάμω ἀνεκτήν. Μεταχειρίζομαι τὰ μεγάλα ἐπίθετα, διὰ νὰ περιγράψω τὴν εὐφυΐαν σας, καὶ τὰ μικρὰ διὰ νὰ σημάνω τὴν ἰδικήν μου. Ὑπαινίττομαι ἢ ἐπιμένω, μεγαλύνω ἢ σμικρύνω, παρεκκλίνω ἢ διαστρέφω. Δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου ἡ ἀλήθεια παρ'ὅπως ἡ γυνὴ ἀπὸ τὸ κομμωτήριόν της, ζωγραφισμένη, ψιμυθισμένη, παραγεμισμένη, ὀλίγον τι στενωτέρα ἀπ' ἐδῶ, ὀλίγον τι πλατυτέρα ἀπ' ἐκεῖ. Μετά τινα χρόνον καταντῶ νὰ μὴ αἰσθάνωμαι πλέον τὰ ψεύματά μου, καθὼς μηδὲ σεῖς τὰ ἰδικά σας· καὶ ἂν μανθάνομεν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τοὺς ἐνδομύχους διαλογισμούς, τοῦτο γίνεται παρὰ τὰς φράσεις, μὲ τὰς ὁποίας τοὺς καλλωπίζομεν (H. Taine).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πολλὰ εἰσὶ τὰ διδόμενα, ἐξ ὧν δύναταί τις νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ χαρακτῆρος λαοῦ τινος· μεταξὺ δὲ τούτων ἐν θεωρεῖ ὁ ἐν Χικάγῳ καθηγητὴς William Mathews καὶ τὸν τρόπον χαιρετισμοῦ τὸν ἐν χρήσει παρά τινι λαῷ. Τῆς δὲ γνώμης αὐτοῦ παραδείγματα ἀναφέρει ἔν τινι περιέργῳ αὐτοῦ συγγράμματι «Περὶ τῶν λέξεων καὶ τῆς χρήσεως καὶ καταχρήσεως αὐτῶν». Κατὰ ταῦτα ὁ μὲν Ἕλλην, καθὸ εὐεπίφορος εἰς τὴν χαράν, ἵνα προσαγορεύσῃ τινὰ λέγει «Χαῖρε»· ὁ Ῥωμαῖος, δι' ὃν ὑγεία καὶ εὐδαιμονία ἦσαν ταὐτόσημα, προσηγόρευε τὸν συναντῶντα αὐτῷ διὰ τοῦ «Salve» τουτέστιν «ὑγίαινε». Τὴν εἰς τὸ πεπρωμένον πίστιν τοῦ Ἄραβος εὑρίσκει τις εἰς αὐτὸν τὸν χαιρετισμόν του· «Ἂν θέλῃ ὁ Θεός, πηγαίνετε καλὰ» λέγει χαιρετίζων ὑμᾶς. Ἐν τῇ προσαγορεύσει τοῦ Τούρκου «Εἴθε νὰ μὴ σμικρυνθῇ ποτὲ ἡ σκιὰ τοῦ σώματός σου» δὲν ὑποδεικνύεται ἡ εὐχαρίστησις αὐτοῦ ὅτι ζῇ ἐν τόπῳ, ἐν ᾧ λάμπει διαρκῶς ὁ ἥλιος; Ἐὰν εὑρίσκεσθε ἐν Αἰγύπτῳ, ὅπου ἕνεκα τοῦ καύσωνος ἡ ἄφθονος ἀφίδρωσις εἶνε σωτήριος διὰ τοὺς κατοίκους, ὁ προσαγορεύων ὑμᾶς θὰ σᾶς ἐρωτήσῃ «Πῶς ἱδρώνετε;» Ὁ Ὀλλανδός, ἀεικίνητος ταξειδιώτης σᾶς προσαγορεύει ἐρωτῶν· «Πῶς βαδίζετε;» ὁ δὲ σύννους καὶ μελετηρὸς Σουηδὸς «Πῶς σκέπτεσθε;» Ὁ Κινέζος, οὗτινος κυριωτάτη τροφὴ εἶνε τὸ ὀρύζιον, ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῆς ὑγιείας σας ἐρωτᾷ· «Ἐφάγετε τὸ 'ρύζι σας;» Ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ τρόπος, καθ' ὃν προσαγορεύουσιν οἱ χωρικοὶ Ἰρλανδοί· «Εἴθε νὰ ζήσῃ ἐπὶ μακρὸν ἡ τιμή σου, καὶ ἡ κλίνη σου νὰ ἦνε ἐστρωμένη ἐν τῇ δόξῃ». Τὸ στομφῶδες καὶ ἀλληγορικὸν τοῦ ὕφους τούτου εἶνε κατά τινας τεκμήριον τῆς ἀνατολικῆς καταγωγῆς τοῦ λαοῦ τούτου. Ἐπίσης δ' ἀξιοσημείωτος εἶνε καὶ ὁ τρόπος τῆς προσαγορεύσεως τῶν Ἄγγλων· ἐν τῇ βραχυλόγῳ ταύτῃ ἐκφράσει «How do you do»(πῶς πράττετε;) διαφαίνεται ἀμέσως ἡ δραστηριότης καὶ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τοῦ Ἀγγλοσάξωνος· τόσον εἶνε ἔμφυτος αὐτῷ ἡ ἐργασία, τόσον φαίνεται εἰς αὐτὸν ἀδύνατον τὸ νὰ ἦνέ τις ἀργός, ὥστε τὸν συναντῶντα αὐτῷ δὲν ἐρωτᾷ «ἐὰν πράττει τι» ἢ «τί πράττει» ἀλλὰ «πῶς τὸ πράττει».

Κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Βερολίνου, τὸν γενικὸν θαυμασμὸν εἵλκυσεν ὁ αὐστριακὸς πρεσβευτὴς κόμης Σεχένυης, φέρων μεγαλοπρεπῆ στολὴν Οὔγγρου μεγιστᾶνος. Ἡ στολὴ αὕτη, πατροπαράδοτος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κόμητος, τιμᾶται 300,000 μαρκῶν. Ἀντὶ κομβίων ἔχει σμαράγδους καὶ σαπφείρους. Ἡ ἐπὶ τοῦ καλπακίου πόρπη ἀποτελεῖται ἐξ ἀδαμάντων· ὁ δὲ μανδύας εἶνε χρυσοκέντητος.

Τὸ Μόναχον ὑπῆρξε πάντοτε πόλις, ἐν ᾗ αἱ καλαὶ τέχναι ἐπροστατεύθησαν καὶ ἤκμασαν. Ἐνῷ κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ διέλαμψαν ἐν τῇ Διεθνεῖ Ἐκθέσει τῆς πόλεως ἐκείνης, κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος θὰ διαγωνισθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς αὐτῆς πόλεως τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν γερμανῶν ὑποκριτῶν. Τὸν Ἰούλιον θὰ διδαχθῇ ἐν τῷ Β. Θεάτρῳ σειρὰ κλασικῶν δραμάτων Γκαῖτε, Σχίλλερ, Σέξπηρ, Κλάϊστ καὶ ἄλλων, ὑπὸ τῶν ἀρίστων ὑποκριτῶν τῶν θεάτρων Βερολίνου, Βιέννης, Μονάχου, Δρέσδης, Ἀμβούργου, Ἀννόβερ, Καρλσρούης καὶ Λειψίας. Οἱ μέχρι τοῦδε δηλώσαντες ὅτι θὰ μετάσχωσι τῶν παραστάσεων εἶνε 24 ὑποκριταὶ καὶ 13 ὑποκρίτριαι. Ἡ διεύθυνσις τῆς καλλιτεχνικῆς ταύτης πανηγύρεως ἀνετέθη τῷ ὀνομαστῷ ὑποκριτῇ τοῦ Μονάχου καὶ διευθυντῇ τοῦ δραματικοῦ τμήματος τοῦ Ὠδείου Ε. Πόσαρτ. Ἡ τῶν ξένων συρροὴ ἀγγέλλεται μεγάλη.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα, ὅπως διατηρῶσι τοὺς πόδας θερμοὺς καὶ προφυλάσσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ὑγρασίας, ἐπιστρωννύουσι τὰ ὑποδήματα διὰ *πάτων* ἐκ χονδρῆς φλανέλλας, τοιούτους δὲ ἑτοίμους εὑρίσκει τις καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ κατὰ τὴν ὁδὸν Αἰόλου (ἀριθ. 130) ὑποδηματοποιείῳ τοῦ Γ. Πιρπινιᾶ. Οἱ Ἀμερικανοὶ μεταχειρίζονται μέσον τι ἁπλούστερον καὶ εὐκολώτερον· ἐπιστρωννύουσι δῆλον ὅτι τὰ ὑποδήματα διὰ τεμαχίου στυποχάρτου ἢ καὶ ἁπλοῦ χάρτου, ὅπερ διαφυλάσσει στεγνοὺς καὶ θερμοὺς τοὺς πόδας ἀποῤῥοφᾷ καὶ τὴν ἐλαχίστην ὑγρασίαν καὶ ἀπαλλάσσει τοὺς πόδας ἀπὸ τῆς πολλῆς πιέσεως καὶ τοῦ ὄγκου τῶν ἐν τοῖς ὑποδήμασι μαλλίνων ἐπιστρωμάτων. Καὶ ἐν Ῥωσσίᾳ μεταχειρίζονται τὸ μέσον τοῦτο· πολλοὶ δὲ διὰ μεγαλητέραν θερμότητα τῶν ποδῶν περικαλύπτουσι τοὺς πόδας διὰ χάρτου καὶ ἔπειτα φοροῦσι τὰς *κάλτσας*.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 160. — 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Τάντᾳ τῆς Αἰγύπτου κ. Πανταζῆς Βασσάνης προσέφερεν ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου φρ. 6,000.

Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Ἐμμ. Ν Πρασσακάκης προσέφερεν ὑπὲρ τοῦ «Φιλ. Συλλόγου Παρνασσοῦ» δρ. 1,000.—Ὑπὲρ τοῦ ἐγγονοῦ τοῦ Ἀναγνωσταρᾶ, ἀπολέσαντος κατὰ τὴν ἐν Καλάμαις ἐκραγεῖσαν πρὸ μικροῦ πυρκαϊὰν ἅπασαν τὴν περιουσίαν του, προσῆλθον ἀρωγοὶ οἱ ἑπόμενοι ὁκ. Α. Συγγρὸς προσενεγκὼν δρ. 1,000, ὁ κ. Α. Βλαστὸς, προσενεγκὼν δρ. 700, ὁ κ. Ι. Χωρέμης δρ. 224 καὶ ὁ κ. Σερπιέρης δρ. 224. — Ὁ κ. Θ. Ἀφεντούλης ἠγόρασεν 100 ἀντίτυπα τοῦ «Περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν πτηνῶν» συγγράμματος τοῦ κ. Μαρουδῆ, ἐξ ὧν 50 μὲν ἔδωκεν εἰς τὸν δῆμον Πειραιῶς, ἵνα διανεμηθῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα, ἕτερα δὲ 50 ἀπέστειλεν εἰς Βῶλον, τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2016. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε΄. Τόμος Θ΄, 20 Ἰανουαρίου 1880. Ἀρ. 212 (160). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6 4ον σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Ἁρμοστοῦ Κρήτης ἐν ἔτει 1823 — Περὶ Ἁρμοστοῦ Κρήτης, ὑπὸ Α. Ζ. Μάμουκα — Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων διακονισσῶν, ὑπὸ τῆς Κυρίας * — Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου) — Δημώδη παραμύθια, ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκὼ (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ) — Δάνειον πνεῦμα — Ἀλήθειαι — Σημειώσεις — Μία συμβουλὴ καθ᾽ ἑβδομάδα.

2017. **Ἔκθεσις τοῦ Ἐφόρου τοῦ Βουλευτηρίου περὶ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων** (1878-1879) Φυλ. ἐκ σελ. 46, 1880.

2018. **Ὁδηγίαι διὰ τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας,** συνταχθεῖσαι ἐντολῇ τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου ὑπὸ Σ. Κ. Σ. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου ἀρ. 35.]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1880, 12, σ. 23, λ. 20.

2019. **Στοιχειώδης γεωγραφία** πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἐντολῇ τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ὑπὸ Σ. Κ Σακελλαροπούλου, καθηγητοῦ. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀρ. 34]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1880, 12ον, σ. 81, λ. 50.

2020. **Ἐπίτομος Λατινικὴ γραμματικὴ** πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Γυμνασίων. Ἐγκρίσει τῆς ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη, καθηγητοῦ. Μέρος Α΄. Τεχνολογικόν. Μετατύπωσις τῆς 6΄ ἐκδόσεως. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 8ον, σ. ϛ΄ καὶ 112, δρ. ν. 1.50.

2021. **Ἐπίτομος Λατινικὴ γραμματικὴ** πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Γυμνασίων. Ἐγκρίσει τῆς ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη, καθηγητοῦ. Μέρος Β΄. Συντακτικόν. Μετατύπωσις τῆς 6΄ ἐκδόσεως. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 8ον, σ. ϛ΄ καὶ 134, δρ. ν. 1.50.

2022. **Στοιχειώδης ἀριθμητικὴ** πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, ὑπὸ Π. Α. Τερζάκη, πρώην σχολάρχου Ἀθηνῶν, συνταχθεῖσα κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου καὶ τῆς ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς. Ἔκδοσις ἕκτη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλασοῦ, 1880, 8ον, σ. 132, δρ. 2.40.

2023. **Ἑλληνικὴ γραμματικὴ** εἰς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, φιλοπονηθεῖσα ὑπὸ Ἰωάννου Δραΐκη, κατ᾽ ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἔκδοσις τρίτη, ἐπὶ τὸ διδακτικώτερον καὶ τελειότερον μεταρρυθμισθεῖσα. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 8ον, σ. 68. Τιμᾶται δραχμῆς.

2024. **Ἱερὰ ἱστορία κατ᾽ ἐπιτομὴν συναρμολογηθεῖσα** ὑπὸ Δ. Πανταζῆ, πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, δοκιμασίᾳ καὶ συστάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλ. καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως. Ἔκδοσις δωδεκάτη, διὰ νέας ἐπεξεργασίας βελτιωθεῖσα, πεπλουτισμένη μὲ 48 εἰκονογραφίας ἐν Παρισίοις φιλοτεχνηθείσας καὶ μὲ τοπογραφικοὺς πίνακας κτλ. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, μικρὸν 8ον, σ. 204, δρ. 2.

2025. **Ἐγχειρίδιον ἀναγνωσμάτων** συνταχθὲν ὑπὸ Σ. Μωραΐτου, διευθυντοῦ τοῦ Παιδαγωγείου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου καὶ καθηγητοῦ τοῦ Διδασκαλείου. Ἔτος σχολικὸν α΄. Ἔκδοσις πέμπτη διωρθωμένη καὶ ἐπηυξημένη. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀρ. 18.] Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1880, μ. 8ον, σ. 95, λ. 80.

2026. **Ὁ Γεροστάθης ἢ ἀναμνήσεις** τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας. Μετὰ εἰκονογραφιῶν, ὑπὸ Λέοντος Μελᾶ. Μέρος πρῶτον [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀρ. 36]. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Σ. Κ. Βλαστοῦ, μικρὸν 8ον, 1880, σ. 156, δρ. 1.

2027. **Ἐγχειρίδιον ἀναγνωσμάτων** συνταχθὲν ὑπὸ Σ. Μωραΐτου, διευθυντοῦ τοῦ Παιδαγωγείου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, καὶ καθηγητοῦ τοῦ διδασκαλείου. Ἔτος σχολικὸν γ΄. Ἔκδοσις δευτέρα, διωρθωμένη καὶ ἐπηυξημένη. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλλ. γραμμάτων Συλλόγου. ἀρ. 20] Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1879, μ. 8ον, σ. 188, δρ. 1.50.

2028. **Ἐγχειρίδιον φυσικῆς ἱστορίας** Carl Koppe. Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. (Μετὰ πολλῶν ξυλογραφιῶν). Ἔκδοσις δευτέρα. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου]. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1879, μ. 8ον, σ. η΄ καὶ 363, δρ. ν. 4.

2029. **Ἐγχειρίδιον ἀναγνωσμάτων** συνταχθὲν ὑπὸ Σ. Μωραΐτου, διευθυντοῦ τοῦ παιδαγωγείου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου καὶ καθηγητοῦ τοῦ Διδασκαλείου. Ἔτος σχολικὸν β΄. Ἔκδοσις τρίτη, διωρθωμένη καὶ ἐπηυξημένη. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλλην. γραμμάτων Συλλόγου, ἀριθ. 21]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλασοῦ, 1880, μ. 8ον, σ. 152, δρ. 1.25.

2030. **Στοιχειώδης γεωγραφία** συνταχθεῖσα ὑπὸ Ἰω. Δραΐκη. Πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλασῷ, 1880, μ. 8ον, σελ. 60, λ. 60.

2031. **Στοιχειώδης γραμμικὴ ἰχνογραφία** μετ᾽ ἐπιτόμου διαμετρικῆς, ὑπὸ Ἰωάννου Δραΐκη. Πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων κ.τ.λ. Μετὰ 126 σχημάτων. Ἔκδοσις πέμπτη ἐπηυξημένη καὶ βελτιωμένη. Κατ᾽ ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1879, 12ον, σ. 87, λ. 1 25.

2032. **Διαγωγὴ τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς** τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ τοῦ μαθήματος τῆς παιδαγωγικῆς δοκιμασίᾳ μου, ὑπὸ Ἀριστείδου Κ. Σπαθάκη, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητοῦ τῆς Ῥιζαρείου καὶ Ἀρσακείου σχολῆς. Ἀθήνησιν, 1879, 8ον, σ. 16.

2033. **Παιδικὴ βιβλιοθήκη** πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Βιβλίον πρῶτον. Διηγήματα ὑπὸ Α. Κ. Χούμη. Ἔκδοσις τρίτη. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀρ. 30]. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου. Ι. Κ. Χούμης, βιβλιοπώλης—ἐκδότης, 1879, μ. 8ον, σελ. 100, τιμ. δραχμῆς.

2034. **Βίος καὶ ἔργα Ἀριστοτέλους Ι. Βαλαωρίτου** ὑπὸ Βασιλείου Γ. Βυθούλκα. (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς ἐπιφυλλίδος τῆς Μερίμνης.) Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Μερίμνης, 1879, μ. 8ον, σ. 76.

2035. **Ὁμηρικὴ χρηστομάθεια** μετὰ σχολίων γραμματικῶν, ἱστορικῶν, ἐπεξηγητικῶν καὶ γεωγραφικῶν, διῃρημένη εἰς τέσσαρα τεύχη. Πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν Γυμνασίων, ὑπὸ Β. Γ. Βυθούλκα. Τεῦχος δεύτερον, περιέχον ἐκ τῆς Ὀδυσσείας τὰς ῥαψῳδίας Ζ. Θ καὶ Ι. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φιλοκαλίας,» 1880, 8ον, σελ. ϛ΄ 92, δρ. 1.50.

Digitized by Google

2036. **Κανονισμὸς τοῦ μουσικοῦ Συλλόγου «Ὀρφεύς».** Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Δ. Ἰασεμίδου, 1880, 8ον, σ. 13.

2037. **Τιμολέοντος Ἀμπελᾶ: Κρῆτες καὶ Βενετοί.** Δρᾶμα εἰς μέρη τέσσαρα, διδαχθὲν μὲν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐν Σύρῳ σκηνῆς τῷ 1873, ἀναδημοσιευθὲν δὲ ἐκ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος «Βύρωνος». Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ «Μέλλοντος», 1879, 8ον, σ. 55. [Προσεχῶς ἐκδοθήσονται τὰ ἑξῆς τοῦ αὐτοῦ: **Κλεοπάτρα**· δρᾶμα βραβευθὲν ἐν τῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ τοῦ Φιλ. Συλλ. «Παρνασσοῦ» τοῦ 1874. — **Ἐπαρχιακὸς βίος ἐν Ἑλλάδι** (δέσμη ἐπιστολῶν ὑπαλλήλου). Τόμος Α΄. (Εὔβοια — Κυκλάδες — Ζάκυνθος) — **Πρόχειρος Νομικὸς ὁδηγὸς τῶν ναυτιλλομένων Ἑλλήνων μεθ' ὑποδειγμάτων καὶ τῆς Ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κατελουζείου διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1875.**]

2038. **Πλάτων.** Ἔτος Β΄. Ἰανουάριος 1880.—Περιεχόμενα. Τὰ λατινικὰ γράμματα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους κατὰ τὸν Am. Thierry ὑπὸ Σ. Κ. Σακελλαροπούλου. — Περὶ Τεχνικῆς ἀναγνώσεως ὑπὸ Μιλτ. Βρατσάνου.—Σαιξπεῖρος καὶ ἡ ἀρχαιότης ὑπὸ Μ. Λάππα. —Φιλολογικὰ ὑπὸ Κ. Κόντου.— Ἔθιμα γάμων ἐν Βιτύνῃ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ Π. Παπαζαφειροπούλου σχολάρχου αὐτόθι. — Δημοσία ἐκπαίδευσις ἐν Σαξωνίᾳ ὑπὸ Β. Σκορδέλη. — Δημοτικὴ Ἀνθολογία. Α΄. Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν «Δημωδῶν Συλλέκτων» Ι. Γ. Θεοδωροπούλου. Β΄. ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Μ. Λελέκου.

2039. **Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις.** Ἔτος 7ον, φυλ. 83ον Ἰανουάριος 1880. Περιεχόμενα: Κάρπωσις γαιῶν.— Οἰκονομικὰ ὑπὸ τοῦ κ. Δ.—Παγκόσμιον ναυτικόν. — Ἑλληνοαιγυπτιακὸν ἐμπόριον ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μαζαράκη.— Βουλευταὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ κ. Α.—Χωρικὸν σχολεῖον ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τοῦ κ. Π.— Ἐθνικὰ δάνεια καὶ ἔκτακτοι δαπάναι —Κατανάλωσις καὶ οἰκονομία

2040 **Oeuvres de Rufus d' Éphèse.** Publication commencée par le Dr Ch. Daremberg, continuée et terminée par Ch. Émile Ruelle, bibliothécaire à la bibliothéque Sainte—Geneviève. Paris. Imprimé par autorisation du gouvernement à l' imprimerie Nationale, 1879. 8ον σελ. LVI—678.

Οἱ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀσχολούμενοι περὶ τὴν ἰατρικὴν φιλολογίαν γινώσκουσι τὴν ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένην σειρὰν τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν. Ἐκ τῶν ἀναλαβόντων τὸ μέγα τοῦτο ἔργον Γάλλων ἑλληνιστῶν καὶ ἰατρῶν ἐπιζῇ ὁ κλεινὸς τοῦ Ἱπποκράτους ἐκδότης Littré. Ὁ Δαρεμπὲργ πρὸ μικροῦ ἀποθανὼν δὲν ἠξιώθη νὰ ἴδῃ τὸ πέρας τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένου Ὀρειβασίου, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὴν σχεδιασθεῖσαν ἔκδοσιν Ῥούφου τοῦ Ἐφεσίου. Ἕτερος ἑλληνιστὴς ὁ κ. Ruelle ἀνέλαβε νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ συμπληρώσῃ τὸ ἀτελὲς σχεδίασμα τοῦ ἀποθανόντος.

Περὶ Ῥούφου τοῦ Ἐφεσίου ὀλίγιστα, καὶ ταῦτα συγκεχυμένα, γινώσκομεν. Οἱ μὲν ἐθεώρησαν αὐτὸν σύγχρονον τοῦ Πλάτωνος, ἕτεροι παρέδωκαν ὡς ἰατρὸν τῆς Κλεοπάτρας, καὶ ἄλλοι ἔγραψαν, ὅτι ὁ Ἕλλην ἰατρὸς δὲν εἶναι ἀρχαιότερος τῆς Β΄ ἑκατονταετηρίδος, ἀκμάσας ἐπὶ Τραϊανοῦ, ὅπερ καὶ πιθανώτατον θεωρεῖται. Τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ συγγραμμάτων ὀλίγα διεσώθησαν ἀποσπάσματα, ἐξ ὧν τινα ἐν μόνῃ ἀραβικῇ μεταφράσει.

Ὁ κ. Ruelle, βιβλιοθηκάριος τῆς St Geneviève καὶ γραμματεὺς τοῦ ἐν Παρισίοις Ἑλληνικοῦ συλλόγου εἶναι γνωστὸς ὡς συγγραφεὺς καὶ ἐκδότης πολλῶν ἐπιστημονικῶν πονημάτων, πρὸ πάντων δὲ ὡς θερμὸς φιλέλλην.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ Ῥούφου διακρίνεται οὐ μόνον διότι πρῶτον ἤδη συνεκεντρώθησαν ἅπαντα τὰ διασωθέντα πονήματα τοῦ ἕλληνος ἰατροῦ, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ σοφὸς ἐκδότης χειραγωγεῖ τὸν ἀναγνώστην εἰς λύσιν πολλῶν ἰατρικῶν καὶ ἄλλων ἀποριῶν, ἀναγομένων, εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν τῶν Ἑλλήνων φιλολογίαν. Ὁ κλάδος οὗτος ἀληθῶς παρημελήθη ὑπὸ τῶν ἑλληνιστῶν, ἐπὶ τῷ ἁπλουστάτῳ λόγῳ ὅτι ὀλίγοι τῶν ἑλληνιστῶν δύνανται ν' ἀναλάβωσι τοιαύτας ἐκδόσεις, ἀπαιτούσας πλὴν τῆς γνώσεως τῆς γλώσσης καὶ γνῶσιν τοῦ θέματος. Πιστεύομεν ὅτι τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον θὰ φιλοτιμηθῇ ν' ἀναλάβῃ ἐπὶ τέλους τὴν ἔκδοσιν τῶν ἑλλήνων ἰατρῶν, ἐξ ὧν πλεῖστοι οὐδέποτε εἶδον τὸ φῶς, ὅπως οὕτω καὶ ἡ Ἑλλὰς προσφέρῃ τι ἑλληνικὸν τῇ Εὐρωπαϊκῇ ἐπιστήμῃ, ἥτις ἀδυνατεῖ νὰ χορηγῇ τὰ πάντα τῇ Ἑλλάδι.

Ἐν Παρισίοις, 1880. Κ. Σ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ.

[17 Ἰανουαρίου (Πέμπτη) 1880.]

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς, τῆς 14, ἡ κυβέρνησις ἐζήτησεν ὅπως μὴ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπιτροπήν, ἀλλὰ συζητηθῇ ἀμέσως τὸ νομοσχέδιον, δι' οὗ ἐπιτρέπεται εἰς τὴν κυβέρνησιν, ὅπως λάβῃ 2 ½ ἑκατομμύρια ἐκ τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους. Ἡ ἀντιπολίτευσις ἀντέκρουσε τὴν πρότασιν τῆς κυβερνήσεως, ὑποστηρίξασα, ὅπως παραπεμφθῇ τὸ νομοσχέδιον εἰς τὴν ἐπιτροπήν. Ὁ πρωθυπουργὸς ἔθηκε τότε τοῦτο ζήτημα ἐμπιστοσύνης, ἐπιμείνας εἰς τοῦτο· γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἡ πρότασις τοῦ ὑπουργείου ἀπερρίφθη διὰ ψήφων 79 κατὰ 73. Οἱ ὑπουργοὶ δὲν ἐψηφοφόρησαν. Αἱ 79 δὲ ψῆφοι ἀπετελέσθησαν ἐκ τῶν φίλων τοῦ κ. Χ. Τρικούπη καὶ τῶν τοῦ κ. Θ. Ζαΐμη, τῶν φίλων τοῦ μακαρίτου Δεληγεώργη, Βούλγαρη, τῶν τριῶν ἀδελφῶν Ἰακωβάτων, τοῦ κ. Μεσσηνέζη μετά τινων φίλων του καί τινων ἄλλων ἀνεξαρτήτων βουλευτῶν. Προχθὲς περὶ τὴν 11 π. μ. ὁ κ. Κουμουνδοῦρος ὑπέβαλε τῇ Α. Μ. τῷ βασιλεῖ τὴν παραίτησίν του, ἥτις καὶ ἀνεκοινώθη χθὲς τῇ Βουλῇ. Μετὰ μεσημβρίαν προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὁ κ. Τρικούπης καὶ τῷ ἐδόθη ἡ ἐντολὴ νὰ σχηματίσῃ ὑπουργεῖον. Χθὲς δὲ συνῆλθον (πρὸ μεσημβρίας) περὶ τοὺς ἑβδομήκοντα βουλευτὰς τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Χ. Τρικούπη ὅπως συσκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου ἐπὶ τῇ δοθείσῃ αὐτῷ ἐντολῇ περὶ σχηματισμοῦ ὑπουργείου Γενικὸν πόρισμα τῆς συσκέψεως ταύτης ἦν «ὅτι ἡ ψηφοφορία τῆς 14 ἱσταμένου δὲν ἐπέβαλλεν εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ σχηματισμοῦ ὑπουργείου, ὡς μὴ ἁπτομένη τῆς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐμπιστοσύνης κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐν τῇ προηγηθείσῃ τῆς ψηφοφορίας συζητήσει διατρανωθέντα, ἐθεωρήθη δὲ εὐκταία ἡ ἀναβολὴ τῆς λύσεως τοῦ ὑπουργικοῦ ζητήματος ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅπως ἐπιληφθῇ αὐτοῦ ἡ Βουλὴ συνάμα μετὰ τῶν πραγματικῶν ζητημάτων τῶν ἀπορρεόντων ἀπὸ τῆς περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τῶν συναφῶν αὐτῷ νομοσχεδίων γνώμας τῆς συμπολιτεύσεως καὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως.» Ὁ κ. Χ. Τρικούπης ἔτυχεν ἀκροάσεως παρὰ τῷ βασιλεῖ τὴν 2 ½ μ. μ. καὶ κατέθηκε τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν. Τῇ 6 μ. μ. προσκληθεὶς ὁ κ. Κουμουνδοῦρος, ἀνῆλθε σήμερον τῇ 10 ½ εἰς τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἔλαβε τὴν ἐντολὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ κυβερνῶν.—Ὁ ἐν Ἀθήναις ἐπιτετραμμένος τῆς Τουρκίας ἐπέδωκε πρὸς τὸ ὑπουργεῖον διακοίνωσιν δι' ἧς ζητεῖ ὡς τάχιστα τὴν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην παράδοσιν τοῦ εἰς θάνατον καταδικασθέντος ὑπὸ τοῦ Κακουργιοδικείου Ἀθηνῶν ἀρχιληστοῦ Σπανοῦ.—Τὴν 14 Ἰανουαρίου ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ πλοίαρχος τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ Λεωνίδας Παλάσκας. Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ διακεκριμένου τούτου ἀξιωματικοῦ στερεῖται ἡ πατρὶς ἀνδρὸς ἐπιστήμονος ἐργασθέντος εἴπερ τις καὶ ἄλλος ὑπὲρ τοῦ πολεμικοῦ ἡμῶν ναυτικοῦ.—Ἐν Γυθείῳ δ' ἀπεβίωσεν ὁ συνταγματάρχης Ἠλίας Δημητρακαράκος, εἷς τῶν ἱκανοτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.—Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς ἔλαβε δύο κιβώτια περιέχοντα διάφορα δημοσιεύματα τῶν ὑπουργείων καὶ τῶν Βουλῶν τῆς Ἰταλίας, δωρούμενα εἰς τὴν βιβλιοθήκην ὑπὸ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπουργείου. Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τοῦ ἐφόρου τοῦ Βουλευτηρίου κ. Τιμολ. Φιλήμονος, ἡ βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς περιέχει ἤδη ὑπὲρ τὰς 70,000 τόμων.—Ἡ κλήρωσις τοῦ λαχείου τῶν ἀρχαιοτήτων ἀνεβλήθη διὰ τὴν 27 Ἰανουαρίου. —Τὸ διανεμητέον μέρισμα τῶν μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου τῆς β΄ ἑξαμ. 1879, ὡρίσθη εἰς δρ. ν. 4 50.—Ἐν Ἀθήναις ἀπεβίωσε παιδίον ἐξ εὐλογίας, ἐν τῷ νοσοκομείῳ δὲ τῶν εὐλογιώντων (ἐν Κανθάρῳ) νοσηλεύονται ἤδη 24 ἀσθενεῖς.—Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐτελέσθησαν ἐν Πειραιεῖ τὰ ἐγκαίνια τοῦ χρηματιστηρίου.—Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν ἐνεργοῦνται καθ' ὅλον τὸ κράτος αἱ ἐκλογαὶ τῶν ἐπαρχιακῶν συμβούλων.—Ἐν Ἀθήναις ἐπικρατεῖ δριμύτατον ψῦχος.—Ἐν Ξηροχωρίῳ ἔπεσε χιὼν στρωθεῖσα εἰς ὕψος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου, ἥτις μεγάλως ἔβλαψε τὰ ἐλαιόδενδρα —Παρὰ τὸ χωρίον Βαλατοῦνα (Πατρῶν) εὑρέθη ἄγνωστος, στρατιωτικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος, νεκρός. Εἰκάζεται ὅτι μεταβαίνων εἰς τὴν πατρίδα του ἐξέπνευσεν ἐκ τοῦ ψύχους.—Ὑπὸ τοῦ ἐν Καλάμαις κακουργιοδικείου κατεδικάσθη εἰς θάνατον μαθητής τις τοῦ ἐκεῖ Γυμνασίου δεκατετραετὴς ὡς φονεύσας συμμαθητήν του.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

17 Ἰανουαρίου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 17 Ἰανουαρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 288
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40.201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 293
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 390
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 277
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 101
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 195
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 393

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,300
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	151
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 117 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 8.—	φρ. 100	,, 74
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,100,000	280,000	109,340	25 ,,	9.85	100	70
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 19.60	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	—	,, 4.50	,, 140	,, 89

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην 29.40.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 116.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.05
Λίρα Στερλίνα	,,	29.—
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.35
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.70
,, φράγκον	,,	1.17

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (11 Ἰανουαρ.) Ἐμ. 29-30.50.
Κερκ.-Λονδ. 3μην.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (23 Ἰανουαρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	39 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	260
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	250 50
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	88
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4 - 110 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 90.23
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 4/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 20/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (22 Ἰανουαρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.—
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.47
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (23 Ἰαν.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.80
Παρισ τὰ 100 φρ. ,, 46.30
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.32
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (16 Ἰανουαρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0 φρ. 25.19 1/2 25.24 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,136. 2 50 κέρδος 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ζημία 120-130 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

*** Κατ' ἀρχὴν παραδεδεγμένην ὅταν τις λαμβάνῃ προσκλητήριον δι' ἑσπερίδα ἢ χορὸν ἢ γεῦμα, περιέχον ἐν τέλει τὸ R. S. V. P (Repondez s' il vous plait), ὀφείλει ν' ἀπαντᾷ ἂν θὰ πορευθῇ ἢ ὄχι. Ἐσφαλμένη εἶνε ἡ γνώμη τῶν νομιζόντων ὅτι ἂν θὰ πορευθῶσι δὲν ὀφείλουσιν ἀπάντησιν. —κ. Α. Η. Χανία. Εἰσεπράχθη παρὰ τοῦ κ. Ν. Μ—κκ. Ι. Ε. Ψ. Σμύρνην, Η. Δ, Γ. Μ, Ι Μ. Τρίπολιν. Εἰσεπράχθησαν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης—κ. Δ. Β, Κ. Σ, Κ. Χ, Π. Ν. Α. Παρισίους, Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Ν Γ. Π. Μόναχον, Ω. Λειψίαν, Δ Ι. Α, Δ Μ, Μ. Π, Α. Κ, Π. Μ, Μ. Α, Γ. Ζ, Ν. Α. Ζ, Σ. Κ. Π, Α Μ. Κ, Λ. Α. Τ, Σύρον, Κ. Δ. Δ, Λ. Κ. Καλάμαις, Ν. Ι Σ, Π. Ν Π, Γ. Κ, Γ. Σ. Α, Α. Σ, Ν. Χ, Α. Χ Β, Α, Μ, Γ. Δ. Πάτρας, Α. Β. Φιλιατρά, Α. Ζ. Ι. Χαλκίδα, Ι. Σ. Πύλον, Α. Κ. Μολάους, Α. Ι, Ι. Κ, Ι. Η. Π, Κ. Β. Τ, Λ. Β, Κ. 6. Κέρκυραν, Δ. Ζ. Κυπαρισσίαν, Λ. Β. Ἄνδρον, Γ. Μ. Αἴγιον, Λ. Κ. καὶ Κ. Α. Κάρυστον, Μ. Γ. Λ Ναύπλιον, Σ. Κ Ζ. Αἰτωλικόν, Ξ Ε καὶ Χ. Σ Μεσολόγγιον, Π. Χ. Τρίπολιν, Ν. Τ Ἀγρίνιον, Ι Τ. Ὕδραν, Σ. Π. Μ. Πύργον, Ν. Κ. Ζάκυνθον, Σ. Ἐπίσκοπον Καλαβρύτων, Γ. Λ, Ν. Ρ, Κ. Δ. Α, Φ Δ, Ἀμ. Πειραιᾶ, Ν. Σ. Π, Γ. Γ, Σ. Σ Κ, Μ. Γ, Α. Ξ, Δ. Ζ. Κεφαλληνίαν, Α. Μ. Ἀργοστόλιον, Ἀναγνωστ «Βενιαμὶν» Πλωμάριον, Ὑποκατ. Ἐθνικῆς Τραπέζης, Σύρον, Θήραν. Κυρίας Φ. Ε. Βελιγράδιον, Ζ. Ο. Κωνσταντινούπολιν, Λ. Μ. Μαντσέστερ, Π. Σ. Μασσαλίαν, Μ. Δ. Π. Πάτρας, Μ. Κ. Ζάκυνθον, Ι. Ν. Δ. Κεφαλληνίαν, Π. Χ. Σύρον, Α. Λ. Β. Κόρθιον. Ἐλήφθησαν—κ. Μ. Ε. Ρ. Λονδῖνον καὶ Κᾳν Κ. Τ. Μεσσήναν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κ. Γ. Π. Σ —κ. Ν. Π. Θ. Πάτρας. Δυστυχῶς ὄχι—κ. Ι. Π. Κοπεγχάγην. Συνεννοηθῆτε μετὰ τοῦ ἐν Παρισίοις κ. Δ. Β—κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἐγκαίρως ἀπεστάλησαν παρὰ τοῦ ἐν Σύρῳ κ. Ι. Μ—κκ. Α. Δ. Σύρον, Μ. Ν Δ. Σπάρτην, ἱερέα. Π. Δ. Λεωνίδιον. Τὰ χρήματα δὲν ἐλήφθησαν—κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἰσεπράχθησαν φρ. 363. Τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν εἰς ἅπαντας—Mis Q. de S. H. Cannes. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως τῇ 10—κ. Ι Μ. Σύρον. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς 15—κ. Ι. Π. Σ. Μαντσέστερ. Τὰ χρήματα ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κ. Ι. Β. Τὸ φύλλον ἀπεστάλη τῇ 17—κ. Μ. Ι Η. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν—Πάσας ἐπλήρωσεν ὁ κ. Α. Κ. Ζ—κκ. Κ. Δ, Κ. Τ, Γ. Π, Γ. Γ. Γέϊσκ, Μ. Κ. Δραντζένι· ἐστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην—Mme M. Il y a deux choses que les femmes ne pardonnent pas: le sommeil et les affaires..... κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν παρὰ τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης. Οἱ ζητούμενοι τόμοι θ' ἀποσταλῶσιν ἅμα δεθῇ καὶ ὁ τῆς β' ἑξαμην 1879. κ Β. Ν. Βουκουρέστιον. Ἀπηντήσαμεν διὰ μακρῶν τὸ παρελθὸν σάββατον.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.— Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.— Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

'Αρ. 159 Δελτίου. Σελ. 4, στήλ. 6', στίχ. α' — 'Αντὶ 928 ἀνάγν. 973. 'Αντὶ 958, 973, 974, 975, 976, 977 ἀνάγν. 973 974, 975, 976, 977, 978, 979.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

980.

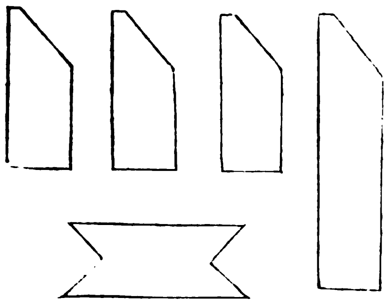

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων νὰ σχηματισθῇ σταυρός.

981.

Πόθεν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν τὰ πολύκροτα ὀνόματα Οὐέλφοι καὶ Γιβελῖνοι;

982.

Γρῖφος.

ΜΟ
Ν

ΝΗΣ
ΜΟ

983.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

. . . . .
. . Ι . .
. Ι Π Ι .
. . Ι . .
. . . . .

'Εν Καλάμαις, 1880. Π. Ι. Π.

984.

Εὑρὲ δύο ἀριθμούς, ὧν τὸ μὲν γινόμενον, προστιθέμενον εἰς τὸ τετράγωνον τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ, νὰ ἦνε ἴσον μὲ 44, τὸ δὲ ἄθροισμα αὐτῶν προστιθέμενον εἰς τὸ τετράγωνον τοῦ δευτέρου ἀριθμοῦ νὰ ἦνε ἴσον μὲ 60.

985.

1 1 1 1
3 3 3 3
5 5 5 5
7 7 7 7
9 9 9 9

Πρόσθεσον πέντε ἐκ τῶν ἀνωτέρων ἀριθμῶν ὥστε ὡς ἄθροισμα αὐτῶν νὰ σχηματισθῇ ὁ ἀριθμὸς 20.

986.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

G . . . M
. . . . .
. . R . .
. . . . .
M . . . E

987.

Rébus.

L'amer L'amer L'amer
La mer Lapru La mer
T T
La mère La mère.

988.

Par sa bonté, par sa substance,
Le lait de mon ânesse a refait ma santé,
Et je dois plus en cette circonstance
Aux ânes qu'à la Faculté.

Ζητεῖται νὰ διατυπωθῇ διὰ τεσσάρων ἑλληνικῶν στίχων ὁμοιοκαταλήκτων ἡ ἐν τῷ ἀνωτέρω γαλλικῷ τετραστίχῳ περιεχομένη ἔννοια. 'Εκ τῶν ἀποσταλησομένων ἡμῖν τετραστίχων θὰ δημοσιεύσωμεν τὰ μᾶλλον ἐπιτυχέστερα.

ΛΥΣΕΙΣ

970.

Ἡ Πύλη, ἢ ἄλλως καὶ Ὑψηλὴ Πύλη (Μπάμπ-δαλῆ), ἀναλογεῖ παρὰ τοῖς 'Οθωμανοῖς πρὸς τὸ παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις Συμβούλιον τοῦ Στέμματος ἢ Ὑπουργεῖον, καὶ ἀποτελεῖ τὸ προσωπικὸν τῆς τοῦ Κράτους Κυβερνήσεως. 'Ωνομάσθη δὲ οὕτω, διότι οἱ πρῶτοι Σουλτάνοι ἐδέχοντο τοὺς μεγιστᾶνας αὐτῶν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς σκηνῆς των, ὡς μὴ χωροῦντας ἐντὸς αὐτῆς, καθὼς καὶ κατὰ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν ἅλωσιν ἔτη, μήπω ὑπάρχοντος ἰδιαιτέρου 'Αρχείου διὰ τὸν Πρωθυπουργὸν καὶ τοὺς Ὑπουργούς, ἐδέχετο οὗτος τοὺς ξένους Πρέσβεις ἔσωθεν τῶν πρυθύρων καὶ πλησίον τῆς Πύλης τῆς δευτέρας τοῦ Σεραγίου Αὐλῆς, ὅπου καὶ τὸ Κουτμπέϋ-'Αλτὺ, εἰκονίζον τὰς τῶν πρώτων Σουλτάνων σκηνάς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐφιλεύοντο οἱ Πρέσβεις, ἐδικάζοντο αἱ εἰς τὸν Σουλτάνον ἢ τὸν 'Επίτροπόν του ἐκκαλούμεναι δίκαι καὶ ἐμοιράζετο τῶν Γενιτσάρων ὁ λουφές. 'Ομοίως δὲ καὶ παρὰ τοῖς πάλαι Πέρσαις, ἡ Αὐλὴ καὶ τὰ ὑπουργεῖα ἦσαν 'Επὶ θύραις Βασιλέως, καὶ ἐκεῖ ἐθεωροῦντο ὅλαι αἱ ὑποθέσεις καὶ ἐνεφανίζοντο οἱ ζητοῦντες ἀκρόασιν παρὰ τοῦ Κρατοῦντος ἢ τῶν παραδυναστευόντων (Σ. Βυζάντιος).

971.

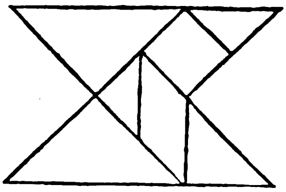

972.

.	.	1	2	Ι	Χ	Ω	Ρ
.	1	2	3	Χ	Ω	Ρ	Α
1	2	3	.	Ω	Ρ	Α	Ι
2	3	.	.	Ρ	Α	Ι	Α

973. (928)

13	21	17	10	4
7	5	14	23	16
24	18	6	2	15
1	12	25	19	8
20	9	3	11	22

974. (958)

10 τὸν πρῶτον καὶ 14 τὸν δεύτερον ὅμιλον.

975. (973)

A é r e r
E r è b e
R e b e c
E b è n e
R e c e l

976. (974)

La mort est la séparation de l'âme avec le corps.

977. (975)

Mari-âge.

978. (976)

N
C A S
N A N A N
S A C
N

979. (977)

Château — Chameau — Chapeau.

'Αθήνησι, — Τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 213 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 27 Ἰανουαρίου 1880

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ

Πρ. Διοικητοῦ τῆς Δ. Σπάρτης.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνέχεια· ἴδε σελ. 37.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Ἔκπληξις διὰ τὸν Κὶν-Φό, ἴσως δὲ καὶ διὰ τὸν ἀναγνώστην.

Οὐδὲν ἐκώλυε πλέον τοὺς γάμους τοῦ πλουσίου Κὶν-Φό, ἐκ Σάγγ-Χάϊ, μετὰ τῆς ἐρασμίας Λὲ-Οῦ, ἐκ Πεκίνου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μετὰ ἓξ ἔτι ἡμέρας ἔληγεν ἡ δεδομένη εἰς τὸν Βάγγ προθεσμία πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχέσεώς του· ἀλλ' ὁ ἀτυχὴς φιλόσοφος εἶχε βεβαίως ἀπολέσει τὴν ζωὴν κατὰ τὴν ἀνεξήγητον ἐκείνην φυγήν του, καὶ οὐδεὶς πλέον ἐξ αὐτοῦ ὑπῆρχε φόβος. Ἐπομένως ὁ γάμος ἠδύνατο νὰ τελεσθῇ, καὶ ἡμέρα πρὸς τοῦτο ὡρίσθη ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Ἰουνίου, αὐτὴ ἐκείνη καθ' ἣν ὁ Κὶν-Φὸ εἶχεν ἀποφασίσει νὰ καταστρέψῃ τὸν βίον.

Τότε ἡ νεαρὰ γυνὴ ἔμαθε τὰ γενόμενα καὶ πάσας τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς τὰς περιπετείας. Ἀκούσασα ὅμως τὸν θάνατον τοῦ φιλοσόφου δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ τὰ δάκρυά της, διότι καὶ τὸν ἐγνώριζε, καὶ τὸν ἠγάπα, καὶ εἰς αὐτὸν πρῶτον εἶχεν ἐκμυστηρευθῆ τὰ πρὸς τὸν Κὶν-Φὸ αἰσθήματά της.

— Ὁ πτωχὸς ὁ Βάγγ! εἶπε. Πόσον τὸν ἤθελον εἰς τὸν γάμον μας!

— Ἀλήθεια! ὑπέλαβεν ὁ Κὶν-Φό, ὅστις ἐλυπεῖτο ἐπίσης τὸν ἀπὸ εἰκοσαετίας φίλον καὶ σύντροφον τῆς νεότητός του.—Καὶ ὅμως, προσέθηκε, θὰ μ' ἐφόνευε βεβαίως, ὡς εἶχεν ὁρκισθῇ.

— Ὄχι, ὄχι! εἶπεν ἡ Λὲ-Οῦ, σείουσα τὴν εὔμορφον κεφαλήν της, καὶ ἴσως ἔπεσε κ' ἐπνίγη εἰς τὸν Πεϊ-Χό, διὰ νὰ μὴ ἐκτελέσῃ τὴν φρικτὴν αὐτὴν ὑπόσχεσιν.

Ὁ δὲ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ τί ἔμελλον τώρα ν' ἀπογείνωσιν;

Ἐντολὴν εἶχον νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ συμφέροντα τῆς *Ἑκατοντούτιδος* μέχρι τῆς 30 Ἰουνίου, τουτέστιν ἐπὶ δέκα ἔτι ἡμέρας· ἀλλ' ὁ Κὶν-Φὸ οὐδεμίαν πλέον ἀληθῶς εἶχεν ἀνάγκην τῆς προστασίας των. Ἀπὸ τοῦ Βάγγ οὐδεὶς ὑπῆρχε φόβος, διότι ὁ φιλόσοφος δὲν ὑπῆρχε πλέον· οὐδ' αὐτοχειρία τοῦ πελάτου των ἦτο πιθανή, διότι ὁ Κὶν-Φὸ ἐπεθύμει ἤδη νὰ ζήσῃ, νὰ ζήσῃ καλῶς καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον χρόνον. Ἐπομένως ἡ ἀδιάκοπος τοῦ Φράϋ καὶ τοῦ Κραὶγ ἐπαγρύπνησις οὐδένα πλέον εἶχε λόγον.

Ὅπως δήποτε ὅμως ἦσαν χρηστοὶ ἄνθρωποι οἱ δύο ἐκεῖνοι ἰδιότροποι, ἡ δὲ ἀφοσίωσίς των, καίτοι ἀπετείνετο εἰς τὸν πελάτην τῆς *Ἑκατοντούτιδος*, ὑπῆρξε πάντοτε σπουδαία καὶ ἀδιάκοπος. Τοὺς παρεκάλεσε λοιπὸν ὁ Κὶν-Φὸ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τοὺς γάμους του, καὶ ἐδέχθησαν.

— Ἔπειτα, παρετήρησεν ἀστείως ὁ Φράϋ πρὸς τὸν Κραίγ, ὁ γάμος εἶνε ἐνίοτε καὶ αὐτοχειρία.

— Ἐνῷ φυλάττει κανεὶς τὴν ζωήν του, τὴν θυσιάζει! ἀπήντησεν ἐρασμίως μειδιῶν ὁ Κραίγ·

Ἀπὸ τῆς ἐπαύριον εὐθὺς ἡ Νὰν ἀντικατεστάθη ἐν τῷ οἴκῳ τῆς ὁδοῦ Χὰ-Κούα δι' ἁρμοδιωτέρου προσώπου. Θεία τις τῆς νεαρᾶς γυναικός, ἡ Κυρία Λονταλού, ἐγκατέστη παρ' αὐτῇ, ἵνα τῇ χρησιμεύσῃ ὡς μήτηρ μέχρι τῆς τελέσεως τοῦ γάμου. Ἡ Κ. Λονταλού, σύζυγος μανδαρίνου τετάρτου βαθμοῦ καὶ δευτέρας τάξεως, μὲ κομβίον κυανοῦν, πρώην αὐτοκρατορικοῦ ἀναγνώστου καὶ μέλους τῆς ἀκαδημίας τοῦ Χὰν-Λί, εἶχε πάντα τὰ φυσικὰ καὶ ἠθικὰ προτερήματα, ἅτινα ἦσαν ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τοσούτων σπουδαίων καθηκόντων.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐσκόπει νὰ καταλίπῃ τὸ Πεκῖνον μετὰ τοὺς γάμους του, διότι δὲν ἀνῆκεν εἰς τοὺς οὐρανίωνας ἐκείνους, οἵτινες ἀγαπῶσι τὴν γειτονίαν τῶν αὐλῶν, καὶ τότε μόνον ἤθελε κρίνει ἑαυτὸν εὐτυχῆ, ὅτε θὰ ἔβλεπε τὴν νεαράν του σύζυγον κατοικοῦσαν τὸ πλούσιον γιάμεν του ἐν Σάγγ-Χάϊ.

Ἠναγκάσθη ἐπομένως ὁ Κὶν-Φὸ νὰ ἐκλέξῃ

Digitized by Google

προσωρινὸν οἴκημα, καὶ εὗρεν ὅ,τι ἐχρειάζετο εἰς τὸ Τιὲν-Φοὺ-Τάγγ, ἤτοι «Ναὸν τῆς οὐρανίου εὐδαιμονίας», κάλλιστον ξενοδοχεῖον καὶ ἑστιατόριον, κείμενον παρὰ τὴν λεωφόρον Τιὲν-Μέν, μεταξὺ τῆς κινεζικῆς καὶ ταρταρικῆς πόλεως. Ἐκεῖ κατῴκησαν καὶ οἱ Φράϋ-Κραίγ, οἵτινες εἶχον συνειθίσει πλέον νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται τοῦ πελάτου των. Ὁ δὲ Σοὺν ἀνέλαβε τὴν ὑπηρεσίαν του, γογγύζων μὲν πάντοτε, ἀλλὰ καὶ προσέχων συγχρόνως νὰ μὴ ἔχῃ φωνογράφον γείτονα· διότι τὸ πάθημα τῆς Νὰν τοῦ εἶχε γείνει μάθημα.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐπανεῦρεν εὐχαρίστως ἐν Πεκίνῳ δύο τῶν ἐκ Καντῶνος φίλων του, τὸν ἔμπορον Τὶν-Πάγγ καὶ τὸν λόγιον Χουάλ. Ἐγνώριζε δὲ καί τινας τῶν ὑπαλλήλων καὶ μεγαλεμπόρων τῆς πρωτευούσης, οἵτινες ἔσπευσαν πάντες νὰ τὸν βοηθήσωσι κατὰ τὴν σπουδαίαν ἐκείνην περίστασιν τοῦ βίου του.

Ἦτο νῦν ἀληθῶς εὐτυχὴς ὁ ἄλλοτε ἀδιάφορος, ὁ ἀπαθὴς μαθητὴς τοῦ φιλοσοφου Βάγγ. Δύο μηνῶν μέριμναι, φροντίδες καὶ ἀνησυχίαι, καὶ πᾶσα ἐκείνη ἡ ταραχώδης τῆς ὑπάρξεώς του περίοδος, εἶχον ἀρκέσει νὰ διδάξωσιν αὐτὸν τί εἶνε, τί πρέπει νὰ ἦνε, καὶ τί δύναται νὰ ἦνε ἡ εὐτυχία τοῦ κόσμου τούτου. Ἀληθῶς! ὁ σοφὸς φιλόσοφος εἶχε δίκαιον! Διατί νὰ μὴ ἦνε παρών, ὅπως ἴδῃ ἐκ νέου κυρουμένην τὴν ὀρθότητα τῶν ἀρχῶν του!

Ὁ Κὶν-Φὸ διῆγε παρὰ τῇ νεαρᾷ γυναικὶ ὅσον χρόνον ἄφινον εἰς αὐτὸν ἐλεύθερον αἱ προπαρασκευαὶ τῆς τελετῆς. Ἡ δὲ Λὲ-Οὺ ἦτο εὐδαίμων, ἀφοῦ ὁ φίλος της ἦτο πλησίον της. Πρὸς τί οὗτος ἐφορολόγει τὰ πλουσιώτατα τῆς πρωτευούσης ἐμπορικὰ καταστήματα, ἵνα δωροφορῇ εἰς αὐτὴν ὅ,τι μεγαλοπρεπὲς καὶ βαρύτιμον, ἀφοῦ ἐκείνη αὐτὸν μόνον ἐσυλλογίζετο, καὶ ἀνεπόλει τὰ σοφὰ ταῦτα ἀξιώματα τῆς διασήμου Πὰν-Χοεϊ-Πάν:

«Ἂν ἡ γυνὴ ἔχῃ σύζυγον κατὰ τὴν καρδίαν της, τὸν ἔχει δι' ὅλης της τῆς ζωῆς.

»Ἡ γυνὴ ὀφείλει σεβασμὸν ἀπεριόριστον πρὸς ἐκεῖνον, οὗτινος φέρει τὸ ὄνομα, καὶ ἀδιάκοπον εἰς ἑαυτὴν προσοχήν.

»Ἡ γυνὴ πρέπει νὰ ἦνε ἐν τῷ οἴκῳ σκιὰ μόνον καὶ ἁπλῆ ἠχώ.

»Ὁ σύζυγος εἶνε ὁ οὐρανὸς τῆς συζύγου!»

Ἐν τούτοις αἱ παρασκευαὶ τῆς τελετῆς τοῦ γάμου, ἣν ὁ Κὶν-Φὸ ἐπεθύμει λαμπράν, προεχώρουν.

Τὰ τριάκοντα ζεύγη κεντητῶν σανδάλων, ἅτινα εἰσὶν ἀπαραίτητα εἰς πᾶσαν κινεζικὴν προῖκα, ἦσαν ἤδη παρατεταγμένα ἐν τῷ οἴκῳ τῆς ὁδοῦ Χὰ-Κούα, καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ κόσμοι καὶ πολύτιμοι λίθοι, πάντα τὰ σακχαρικὰ καὶ τὰ σακχαρόπηκτα συνεσωρεύοντο ἐν τῷ δωματίῳ τῆς Λὲ-Οὔ.

Ἐν τῷ παραδόξῳ ἐκείνῳ μέσῳ Κράτει, ὁσάκις νεᾶνίς της νυμφεύεται, οὐδεμίαν φέρει προῖκα εἰς τὸν σύζυγόν της. Ἀγοράζεται ἀληθῶς παρὰ τῶν γονέων τοῦ συζύγου ἢ τοῦ συζύγου αὐτοῦ, καὶ τότε μόνον δύναται, ἐν ἐλλείψει ἀῤῥένων ἀδελφῶν, νὰ κληρονομήσῃ μερίδα τινὰ τῆς πατρικῆς κληρονομίας, ὁσάκις ῥητῶς δηλώσῃ τοῦτο ὁ πατὴρ αὐτῆς. Τοὺς ὅρους τούτους κανονίζουσι συνήθως μεσάζοντες, ὀνομαζόμενοι *μέϊ-ζίν*, καὶ τότε μόνον ἀποφασίζεται ὁ γάμος, ὅταν πάντα κανονισθῶσι.

Ἡ νέα μνηστὴ εἰσάγεται τότε εἰς τοὺς γονεῖς τοῦ συζύγου· ἀλλ' οὗτος δὲν τὴν βλέπει. Θὰ τὴν ἴδῃ μόνον, ὅταν αὕτη ἀφιχθῇ ἐντὸς κλειστοῦ φορείου εἰς τὴν συζυγικὴν οἰκίαν. Τότε παραδίδεται εἰς τὸν σύζυγον ἡ κλεὶς τοῦ φορείου· ἀνοίγει οὗτος τὴν θύραν, καὶ ἂν μὲν τῷ ἀρέσκῃ ἡ μνηστή, τείνει πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα, ἄλλως ἐπανακλείει ἀποτόμως τὴν θύραν καὶ οἱ ἀῤῥαβῶνες διαλύονται, καταλειπομένων τῶν προγαμιαίων δώρων εἰς τοὺς γονεῖς τῆς κόρης.

Οὐδὲν ὅμως τοιοῦτον ἔμελλε νὰ συμβῇ κατὰ τοὺς γάμους τοῦ Κὶν-Φό, διότι οὗτος ἐγνώριζε τὴν νεαρὰν γυναῖκα καὶ παρ' οὐδενὸς ἔμελλε νὰ τὴν ἀγοράσῃ.

Τέλος ἔφθασεν ἡ 25 Ἰουνίου, καὶ πάντα ἦσαν ἕτοιμα.

Ἀπὸ τριῶν ἤδη ἡμερῶν ὁ οἶκος τῆς Λὲ-Οὺ ἦτο, κατὰ τὰ εἰθισμένα, κατάφωτος ἐσωτερικῶς, καὶ ἐπὶ τρεῖς νύκτας ἡ Κ. Λουταλού, ἐκπροσωποῦσα τὴν οἰκογένειαν τῆς μελλονύμφου, ἔμενε κατὰ καθῆκον ἄγρυπνος, ἵνα τοιουτοτρόπως ἐκοῦσα ἄκουσα, φανῇ κατηφὴς καὶ καταβεβλημένη καθ' ἣν ὥραν ἡ μνηστὴ ἔμελλε νὰ καταλίπῃ τὴν πατρικὴν οἰκίαν. Ἂν ὁ Κὶν-Φὸ εἶχε τοὺς γονεῖς του, καὶ αὐτοῦ ἐπίσης ὁ οἶκος ἤθελεν εἶσθαι κατάφωτος εἰς ἔνδειγμα πένθους, «διότι ὁ γάμος τοῦ υἱοῦ ὑποτίθεται ὅτι πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς εἰκὼν τοῦ θανάτου τοῦ πατρός, ὃν διαδέχεται οὕτω ὁ υἱός», κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ Χάο-Κιέου-Τσουέν.

Ἀλλ' ἀντὶ τούτων τῶν ἐθίμων ἐφηρμόζοντο ἄλλα εἰς τοὺς ἡμετέρους μελλονύμφους.

Οὕτως, ἐν παραδείγματι, οὐδεμία τῶν ἀστρολογικῶν διατυπώσεων παρημελήθη. Ἡ κατὰ πάντας τοὺς κανόνας γενομένη ὡροσκοπία κατέδειξεν ἐντελῆ καὶ πλήρη συμφωνίαν εἱμαρμένης καὶ χαρακτῆρος μεταξὺ μνηστῆρος καὶ μνηστῆς. Ἡ ἐποχὴ τοῦ ἔτους καὶ τῆς σελήνης ἡ φάσις παρίσταντο εὐνοϊκαί. Οὐδέποτε δὲ γάμος εὐοιωνότερος εἶχε τελεσθῇ.

Τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς ἑσπέρας ἔμελλε νὰ γείνῃ ἡ τῆς μελλονύμφου ὑποδοχὴ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς *Οὐρανίου Εὐδαιμονίας*, ἤτοι ἡ ἐν μεγάλῃ πομπῇ νυμφαγωγία αὐτῆς εἰς τὸν συζυγικὸν οἶκον. Ἐν Κίνᾳ οὐδεμία εἶνε ἀναγκαία ἐμφάνισις ἐνώπιον δημάρχου, ἱερέως, βόνζου ἢ λάμα.

Digitized by Google

Τὴν ἑβδόμην ὥραν ὁ Κὶν-Φό, συνοδευόμενος πάντοτε ὑπὸ τοῦ Κραὶγ καὶ τοῦ Φράϋ, οἵτινες ἠκτινοβόλουν ὡς μάρτυρες γάμου εὐρωπαϊκοῦ, ὑπεδέχετο τοὺς φίλους του ἐπὶ τῆς φλιᾶς τοῦ καταλύματός του.

Ὁποία φιλοφρονήσεων ἀνταλλαγή! Τὰ ἔγκριτα ἐκεῖνα πρόσωπα εἶχον προσκληθῆ διὰ τῆς συντόμου ταύτης καὶ ἐπὶ ἐρυθρῶν χαρτίων μικροσκοπικῶς γεγραμμένης φράσεως: «Ὁ Κὶν-Φό, ἐκ Σάγγ-Χάϊ, προσαγορεύει ταπεινῶς τὸν Κύριον . . . καὶ τὸν παρακαλεῖ ἔτι ταπεινότερον νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν πενιχρὰν τελετήν...κτλ.»

Πάντες εἶχον συνέλθει, ὅπως τιμήσωσι τοὺς μελλονύμφους καὶ μετάσχωσι τοῦ πολυτελοῦς συμποσίου, ὅπερ παρεσκευάζετο διὰ τοὺς ἄνδρας, ἐνῷ αἱ γυναῖκες ἔμελλον νὰ παρακαθίσωσιν εἰς ἰδίαν τράπεζαν.

Ἅμα προσελθόντας ὡδήγησεν αὐτοὺς ὁ Κὶν-Φὸ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, καὶ τοὺς παρεκάλεσε δὶς νὰ παρέλθωσιν ἐνώπιόν του, πρὸ ἑκάστης θύρας, ἣν ἤνοιγον ὑπηρέται ἐν μεγάλῃ οἰκοστολῇ. Προσεφώνει δ' αὐτοὺς διὰ τοῦ *εὐγενοῦς* των ὀνόματος, καὶ ἠρώτα περὶ τῆς *εὐγενοῦς* των ὑγείας καὶ τῶν *εὐγενῶν* των οἰκογενειῶν.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἐθαύμαζον τὴν κινεζικὴν αὐτὴν φιλοφροσύνην, προσεῖχον δὲ πάντοτε τὸ βλέμμα εἰς τὸν ἄψογον περὶ τὴν ἐθιμοτυπίαν πελάτην των.

Μία καὶ ἡ αὐτὴ ἰδέα ἐπῆλθε συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρων τὴν διάνοιαν. Ἄν, τοῦ ἀδυνάτου γινομένου δυνατοῦ, ἔζη ἔτι ὁ Βάγγ, μὴ πνιγεὶς εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ Πέϊ-Χό, κ' ἐνεφανίζετο αἴφνης μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων; Ἡ εἰκοστὴ τετάρτη ὥρα τῆς εἰκοστῆς πέμπτης Ἰουνίου— ὥρα ἐσχάτη τῆς προθεσμίας, δὲν εἶχεν ἔτι σημάνει. Ἡ χεὶρ τοῦ Τάϊ-Πὶγγ ἦτο ἔνοπλος ἔτι, καὶ τὴν τελευταίαν ἴσως στιγμὴν . . .

Ὄχι! τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀπίθανον! Ἀλλ' ὅπως δήποτε ἦτο δυνατόν. Ὅθεν ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ, ἐσκεμμένοι πάντοτε καὶ φρόνιμοι, παρετήρουν προσεκτικῶς τὸν συῤῥέοντα κόσμον· ἀλλ' οὐδεμίαν ἐν τούτοις ἀνεκάλυψαν ὕποπτον φυσιογνωμίαν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ μελλόνυμφος κατέλειπε τὴν ἐν Χὰ-Κούα οἰκίαν της καὶ ἐπέβαινε φορείου κλειστοῦ.

Ὁ Κὶν-Φὸ δὲν εἶχε θελήσει νὰ ἐνδυθῇ τὴν στολὴν τοῦ μανδαρίνου, ὡς δικαιοῦται πᾶς μελλόνυμφος—πρὸς τιμὴν τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου, ὃν μεγάλως ἐσέβοντο οἱ παλαιοὶ νομοθέται· ἀλλ' ἡ Λὲ-Οὒ εἶχε συμμορφωθῆ πρὸς τὰ παρὰ τῇ ἀνωτέρᾳ κοινωνίᾳ νενομισμένα, καὶ ἀπήστραπτεν ὑπὸ τὴν ἐρυθρὰν τῆς ἐσθῆτα, κατεσκευασμένην ἐκ θαυμασίου κεντητοῦ μεταξίνου ὑφάσματος. Τὸ πρόσωπόν της ἐκρύπτετο οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ πέπλον ἀληθινῶν μαργαριτῶν, οἵτινες ἐφκίνοντο σταλάζοντες ἀπὸ τοῦ πλουσίου διαδήματος, οὗτινος ἡ χρυσῆ στεφάνη περιέβαλλε τὸ μέτωπόν της. Λίθοι πολύτιμοι καὶ χαριέστατα τεχνητὰ ἄνθη ἐνεπλέκοντο εἰς τὴν κόμην της, καὶ τοὺς μακροὺς μελανούς της πλοκάμους. Ὁ Κὶν-Φὸ βεβαίως θὰ τὴν εὕρισκε πολὺ ὡραιοτέραν, ὅτε θὰ ἐξήρχετο τοῦ φορείου, ὅπερ ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου ν' ἀνοίξῃ ἡ χείρ του.

Ἡ συνοδεία ἐκίνησε, καὶ κάμψασα τὴν γωνίαν τῆς τριόδου εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μεγάλην Λεωφόρον, ὅπως τραπῇ τὴν ἀγυιὰν τοῦ Τιὲν-Μέν. Φίλαι καὶ σύντροφοι τῆς Λὲ-Οὒ παρηκολούθουν τὸ φορεῖον, φέρουσαι ἐν πομπῇ τὴν προῖκα τῆς νύμφης, εἰκοσὰς δὲ γυναικῶν προεπορεύετο, παταγοῦσα μεγαλοφώνως διὰ χαλκίνων ὀργάνων, καὶ πλῆθος πυκνὸν δᾳδοφόρων καὶ φανοφόρων περιεστοίχιζον τὸ φορεῖον, ὅπου ἔμενεν ἡ μελλόνυμφος ἀπρόσιτος εἰς τοῦ πλήθους τὰ βλέμματα, καὶ προσδοκῶσα τὸ πρῶτον τοῦ συζύγου της βλέμμα.

Οὕτως ἐν μέσῳ τύρβης πολλῆς καὶ πλήθους μεγάλου ἔφθασεν ἡ συνοδεία περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς ἑσπέρας εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς «Οὐρανίου εὐδαιμονίας».

Ὁ Κὶν-Φό, ἱστάμενος πρὸ τῆς πλουσίως διακεκοσμημένης πύλης, ἀνέμενε τὴν ἔλευσιν τοῦ φορείου, ὅπως ἀνοίξῃ τὴν θύραν του. Τούτου γενομένου,ἤθελε βοηθήσει τὴν μνηστήν του νὰ καταβῇ καὶ ὁδηγήσει αὐτὴν εἰς θάλαμον εἰδικόν, ὅπου ἀμφότεροι θὰ προσεκύνουν τετράκις τὸν οὐρανόν. Μετὰ ταῦτα θὰ μετέβαινον ἀμφότεροι εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον, ὅπου ἡ μὲν μνηστὴ ἔμελλε νὰ κλίνῃ τετράκις τὸ γόνυ πρὸ τοῦ νυμφίου, οὗτος δὲ δὶς ἐνώπιον ἐκείνης. Χύνοντες δὲ τότε σταγόνας τινὰς οἴνου, δίκην σπονδῆς, καὶ προσφέροντες σιτία τινὰ εἰς τὰ μεσάζοντα πνεύματα.ἤθελον κενώσει ἀμφότεροι κατὰ τὸ ἥμισυ δύο πλήρεις κρατῆρας, προσφερομένους αὐτοῖς, καὶ ἀναμιγνύοντες τὰ ὑπόλοιπα, ἤθελον πίει ἐκ τοῦ μίγματος ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου. Οὕτως ἤθελε συντελεσθῆ ἡ ἕνωσις αὐτῶν.

Τὸ φορεῖον ἀφίκετο τέλος· ὁ Κὶν-Φὸ προὐχώρησε, καὶ τελετάρχης τεταγμένος ἐνεχείρισεν αὐτῷ τὸ κλειδίον, ὅπερ λαβὼν ἐκεῖνος ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα εἰς τὴν ὡραίαν καὶ συγκεκινημένην Λὲ-Οὔ. Ἡ μελλόνυμφος κατέβη τότε,καὶ διῆλθε διὰ τοῦ ὁμίλου τῶν προσκεκλημένων, οἵτινες προσέκλιναν εὐλαβῶς, ὑψοῦντες τὴν χεῖρα μέχρι τοῦ στήθους των.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ νεαρὰ γυνὴ ἔμελλε νὰ ὑπερβῇ τὸν οὐδὸν τῆς θύρας τοῦ μεγάρου, σύνθημα ὡρισμένον ἐδόθη καὶ μεγάλοι χάρτινοι φανοφόροι ἀετοὶ ἀνυψώθησαν εἰς τὸν αἰθέρα, κυματίζοντες εἰς τῆς αὔρας τὴν πνοὴν τὰς πολυχρώμους εἰκόνας δρακόντων,φοινίκων καὶ ἄλλων γαμικῶν ἐμβλημάτων, δι' ὧν ἦσαν κατάγραφοι. Μηχανικαὶ περιστεραί, φέρουσαι προσηρτημένην

Digitized by Google

εἰς τὴν οὐρὰν των μικρὰν ἠχηρὰν συσκευήν, ἀνέπτησαν πληροῦσαι τὸν ἀέρα γλυκείας ἁρμονίας. Πύραυλοι δὲ μυριόχρωμοι ἀνερρίφθησαν συρίζοντες καὶ βρέχοντες χρυσῆν φωτεινὴν βροχὴν ἐπὶ τὰ πλήθη.

Αἴφνης ἦχος μακρυνὸς ἠκούσθη ἐπὶ τῆς ἀγυιᾶς Τιὲν-Μέν. Ἦσαν κραυγαί, πρὸς ἃς ἀνεμίγνυτο εὐδιάκριτος σάλπιγγος ἦχος, διακοπτόμενος καὶ πάλιν ἀκουόμενος.

Ὁ θόρυβος ἐκεῖνος προσήγγιζεν ὁλονὲν καὶ ἔφθασε τέλος εἰς τὴν ὁδόν, ὅπου ἵστατο ἡ συνοδεία.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἤκουεν, οἱ δὲ φίλοι του, ἀναποφάσιστοι, περιέμενον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ μέγαρον ἡ νεαρὰ γυνή.

Ἀλλὰ συγχρόνως σχεδὸν ἡ ὁδὸς ἐπληρώθη παραδόξου ταραχῆς, οἱ δὲ ἦχοι τῆς σάλπιγγος ἐδιπλασιάσθησαν προσεγγίζοντες.

— Τί τρέχει λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Κὶν Φό.

Ἡ μορφὴ τῆς Λὲ-Οὺ ἠλλοιώθη, καὶ κρύφιόν τι προαίσθημα ἐτάχυνε τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας της.

Αἴφνης τὸ πλῆθος εἰσώρμησεν εἰς τὴν ὁδόν, περιεκύκλου δὲ αὐτοκρατορικόν τινα κήρυκα, ὃν συνώδευον κλητῆρες ἀστυνομικοί.

Ὁ κῆρυξ οὗτος, ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς σιωπῆς, ἐφώνησε ταύτας μόνας τὰς λέξεις, εἰς ἃς ἀπήντησεν ὑπόκωφος ψιθυρισμός:

«*Θάνατος τῆς χήρας αὐτοκρατείρας! Ἀπαγόρευσις! Ἀπαγόρευσις!*»

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐνόησεν, ὁποῖος κτύπος κατεφέρετο κατὰ τῆς κεφαλῆς του, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ κίνημα ὀργῆς.

Πένθος αὐτοκρατορικὸν ἐθεσπίζετο ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς χήρας τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος. Ἀπηγορεύετο δὲ οὕτω εἰς πάντας, ἐντὸς προθεσμίας ἣν ἔμελλε κατόπιν νὰ ὁρίσῃ ὁ νόμος, τὸ ξύρισμα τῆς κεφαλῆς, αἱ δημόσιαι ἑορταὶ καὶ αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις, ἡ διανομὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ τέλεσις τῶν γάμων.

Ἡ Λὲ-Οὺ, τεθλιμμένη μὲν ἀλλὰ γενναία, ἀπεδέχθη καρτερικῶς τὴν ὀργὴν τῆς τύχης, ἵνα μὴ αὐξήσῃ τὴν λύπην τοῦ μνηστῆρός της, καὶ δράττουσα τὴν χεῖρά του, εἶπε διὰ φωνῆς ἀταράχου μὲν ἀλλὰ συγκεκινημένης:

— Ἂς περιμείνωμεν!

Τὸ φορεῖον ἀνεχώρησε μετὰ τῆς νεαρᾶς γυναικός, βαῖνον πρὸς τὸν οἶκόν της, αἱ ἑορταὶ ἀνεστάλησαν, αἱ τράπεζαι ἀπεκομίσθησαν, οἱ μουσικοὶ ἀπεπέμφθησαν, καὶ οἱ φίλοι τοῦ ἀπηλπισμένου Κὶν-Φὸ διελύθησαν, ἀφοῦ τῷ ἐξέφρασαν πρῶτον τὰ συλλυπητήριά των.

Παράβασιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος οὐδὲ νὰ συλλογισθῇ τις ἦτο δυνατόν!

Ἡ κακὴ μοῖρα κατεδίωκε προδήλως τὸν Κὶν-Φό, καὶ νέα παρίστατο εὐκαιρία νὰ ἐφαρμόσῃ οὗτος τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα τοῦ παλαιοῦ του διδασκάλου!

Ὁ Κὶν-Φὸ εἶχε μείνει μόνος μετὰ τοῦ Κραὶγ καὶ τοῦ Φραῢ ἐν τῇ ἐρήμῳ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου τῆς «Οὐρανίου Εὐδαιμονίας», οὕτινος τὸ ὄνομα τῷ ἐφαίνετο ἤδη πικρὸς σαρκασμός. Ἡ διάρκεια τῆς ἀπαγορεύσεως ἠδύνατο νὰ παραταθῇ κατὰ τὴν ὄρεξιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Οὐρανοῦ! Αὐτὸς δὲ εἶχεν ἐλπίσει νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως εἰς Σαγγ-Χάϊ, νὰ ἐγκαταστήσῃ τὴν νεαρὰν αὐτοῦ γυναῖκα εἰς τὸ πλούσιον γιάμεν του, καὶ ν' ἀρχίσῃ νέαν ζωήν!..

Μετὰ μίαν ὥραν ὑπηρέτης τις εἰσελθὼν τῷ ἐνεχείρισεν ἐπιστολήν, ἣν πρὸ μικροῦ εἶχε κομίσει ἀγγελιαφόρος.

Ὁ Κὶν-Φό, μόλις ἀναγνωρίσας τὴν γραφήν, ἔβαλε κραυγήν.

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο τοῦ Βάγγ, καὶ περιεῖχε τὰ ἑξῆς:

«Φίλε, δὲν ἀπέθανα, ἀλλ' ὅταν θὰ λάβῃς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν θὰ ἦμαι νεκρός.

Ἀποθνήσκω, διότι δὲν ἔχω τὴν γενναιότητα νὰ τηρήσω τὴν ὑπόσχεσίν μου· ἀλλ' ἔσο ἥσυχος· ἐφρόντισα περὶ πάντων.

Ὁ Λάο-Σέν, ἀρχηγὸς τῶν Τάϊ-Πὶγγ καὶ παλαιός μου συστρατιώτης, ἔχει τὴν ἐπιστολήν σου, θὰ ἔχῃ δὲ βεβαίως ἀσφαλεστέραν τὴν χεῖρα καὶ τὴν καρδίαν, ὅπως ἐκτελέσῃ τὸ φρικτὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον μὲ εἶχες ἐπιφορτίσει. Εἰς αὐτὸν λοιπὸν θὰ πληρωθῇ καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον μ' εἶχες ἀσφαλίσει διὰ τοῦ θανάτου σου, καὶ τὸ ὁποῖον τοῦ ἐκληροδότησα, ἵνα τὸ λάβῃ μετὰ θάνατόν σου.

Χαῖρε! ἀποθνήσκω πρὸ σοῦ καὶ σὲ ἀναμένω, φίλε μου! Χαῖρε!

ΒΑΓΓ.»

[Ἕπεται συνέχεια]

Ἡ ἑπομένη περισπούδαστος διατριβὴ ἐσταχυολογήθη ἐκ τῆς χειρογράφου ἐκθέσεως, τῶν ἐν ἔτει 1879 ἔργων τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, τοῦ σοφοῦ γραμματέως αὐτῆς κ. Στεφάνου Α. Κουμανούδη, ἥν, τῇ αἰτήσει ἡμῶν, εὐμενῶς ἐκοινοποίησεν ἡμῖν πρὸς χρῆσιν τῆς Ἑστίας. Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀνεγνώσθη ἐν τῇ συνελεύσει τῶν μελῶν τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας τῆς 12 Ἰανουαρίου 1880, εὐχόμεθα δὲ ὅπως ταχέως ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Σ. τ. Δ.

Περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων τῆς ἐν Ἀθήναις

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ἐν ἔτει 1879

Ἔργα τῆς Ἑταιρίας ἀρχαιολογικὰ τοῦ ἔτους 1879, περὶ ὧν νὰ ἀφηγηθῶμεν, ἔχομεν τὰ ἑξῆς. Πρῶτον *ἀνασκαφὰς* ἐν Ἀθήναις. Ἡ πρώτη τούτων ἡ πρὸς νότον τῆς σκηνῆς τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ἥτις διήρκεσε δύο μόνον μῆνας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰανουαρίου μέχρι 3 Μαρτίου, ἦτο κυρίως εἰπεῖν μικρὸν ἀπομεινάριον τοῦ μεγάλου ἔργου, ὅπερ ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἐκτελούμενον ὑπὸ τὸ νότιον τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως ἀπέβη

Digitized by Google

τόσον κάρπιμον τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιςήμῃ. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἤδη πρότερον εἶχον τελεσθῇ αἱ κυριώτεραι διὰ τῆς σκαπάνης ἐργασίαι καὶ μόνον ἀναζητήσεις τινὲς εἰς μέρη ὄχι ἱκανῶς ἐρευνηθέντα ὑπελείποντο, αἱ ὁποῖαι καὶ ἐγένοντο, χωρὶς ὅμως νὰ δείξωσι ἄξιόν τι λόγου πόρισμα πλὴν μιᾶς σειρᾶς κατωρύχων λίθων, ἀποτελούντων παχύν τινα τοῖχον φερόμενον ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἐπὶ μέτρα 12. Ἐνταῦθα εὑρέθησαν 61 κομμάτια ἀρχαῖα μικρᾶς σημασίας, πλὴν ἑνὸς ψηφίσματος καὶ ἑνὸς εἰδωλίου.

Ἡ δὲ δευτέρα τῶν ἀνασκαφῶν, ἡ πλειότερον διαρκέσασα, ἤρξατο τῇ 12 Μαρτίου πρὸς ἀνατολὰς τῆς παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τῆς ἁγ. Τριάδος ἀρχαίας νεκροπόλεως καὶ παρὰ τὴν παλαιὰν Πειραϊκὴν ὁδὸν, καταντικρὺ τοῦ πύργου τοῦ σιδηροδρόμου, ἐπὶ ἀγρῶν ἰδιωτικῶν προηγορασμένων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀφοῦ ἤρξαντο αἱ σκαφαί, ἐπροχώρουν ἐπί τινα χρόνον ἐπιεικῶς ἄκαρποι· τὸ ἐπισωρευθὲν ἐκ τῶν χρόνων χῶμα ἦτο πολύ, περὶ τὰ δέκα ἐνιαχοῦ μέτρα ὑψούμενον, ὅπερ ἔδει ν' ἀποκομισθῇ, ἕως οὗ φανῇ ἡ ἀρχαία ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἢ τὸ φυσικὸν ἔδαφος. Ἦτο δὲ πανταχοῦ σχεδὸν τὸ ἀνασκαπτόμενον χῶμα ἀμμῶδες καὶ πλῆρες τεμαχίων κοινῶν τῆς κεραμευτικῆς προϊόντων, ἐμφαινόντων ὡς τὸ πολὺ τὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων τέχνην, τάφοι δὲ ὀλίγιστοι ἐφάνησαν καὶ μᾶλλον πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς ὅλης ἀνασκαφικῆς περιφερείας, τὸ καὶ φυσικῶς ὑψηλότερον, δηλ. τὸ πλησιέστερον τῇ παλαιᾷ Πειραϊκῇ ὁδῷ. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ οὐδὲν ὄρθιον μνῆμα εὑρέθη. Τὰ δὲ ἐν τοῖς τάφοις εὑρεθέντα κτερίσματα ἦσαν πολὺ εὐτελῆ. Κατὰ τὸ δυτικοβόρειον ὅμως μέρος, ἔνθα ἐγένετο ἡ σκαφὴ διὰ τὰ θεμέλια τοῦ παρὰ τὴν νέαν καὶ πλατεῖαν ὁδὸν Πειραιῶς τοίχου, δι' οὗ περιεβάλομεν τὴν νεκρόπολιν, ὡς νῦν ὁρᾶται, ἐκεῖ καὶ τάφοι πλειότεροι καὶ παλαιοτέρων χρόνων ἐφάνησαν, ἔχοντες ἀξιολογώτερα ὁπωσοῦν κτερίσματα, καὶ δὴ πρὸ πάντων ληκύθους πηλίνας μὲ γραφάς, ἐπίχρυσά τινα σκευάρια πήλινα, κἄπου καὶ φύλλα χρυσᾶ. Ἦσαν δὲ οἱ τάφοι οὗτοι ἢ ἐκ τῶν λεγομένων κεκαυμένων ἢ κεραμοσκεπεῖς, οἱ δὲ ἐντὸς νεκροί, ἐφ' ὅσον ἐσώζοντο, ἐστραμμένοι πρὸς πάντα ἀδιαφόρως τὰ σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος. Σποράδην δ' ἐν τοῖς χώμασιν εὑρίσκοντο κατὰ τοῦτο μάλιςα τὸ μέρος καὶ διάφορα ἀρχαῖα τεμάχια ἄξια προσοχῆς, οἷον γεῖσά τινα καὶ ὑδρορρόαι κεράμεαι μετὰ ποικιλόχρου κόσμου ἀνθεμίων καὶ μαιάνδρων καὶ εἴ τι τοιοῦτο.

Οὕτως ἐχώρουν τὰ τῆς σκαφῆς, ὅτε περὶ τὰ τέλη Μαΐου ἤρχισε φαινόμενον, νοτιανατολικῶς τῶν προειρημένων δύο δημοσίων μνημάτων τὸ ὑψηλότατον μέρος τοῦ ἐξωτέρου ἀρχαίου τείχους τῆς πόλεως, ἔμελλον δὲ μεθ' ἡμέρας καὶ μῆνας νὰ φανῶσιν ἀριδηλότεραι αἱ γραμμαὶ αὐτοῦ τε καὶ αἱ ἔτι ὑψηλότεραι τοῦ ἄλλου τοῦ ἐσωτέρου καὶ παραλλήλου, καὶ οὕτω νὰ ἀναγνωρισθῇ, ὅτι ἦσαν ταῦτα συνέχεια τῶν πρό τινων ἐτῶν φανέντων βορειότερον καὶ μάλιστα πολὺ κάλλιον διασωζομένη. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἀντήμειψε δαψιλῶς τὴν Ἑταιρίαν διὰ τὰς γενομένας ὑπ' αὐτῆς δαπάνας (περὶ τὰς 19,025 δραχμ. ἐντὸς 5 1/2 μηνῶν). Ἐνταῦθα εὑρέθησαν 4953 ἀρχαῖα κομμάτια (γλυπτά, ἐπιγραφαί, νομίσματα, πήλινα καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα).

Μίαν δὲ μικρὰν ἀποπειρατήριον ἀνασκαφήν, γενομένην κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τῶν Ἀθηνῶν ἀπολήξασαν δὲ ἀτυχῶς, ἀναφέρομεν βραχέως, διότι ἔχει τι τὸ περίεργον. Ἦτο αὕτη ἐξ ἐκείνων, ὁποίας κατὰ καιροὺς ἀναγκάζονται καὶ οὐ θέλοντες νὰ ποιῶσιν οἱ ἀρχαιολόγοι, ἐκ συγκαταβάσεως πρὸς τὴν εὐφαντασίωτον πίστιν τῶν πολλῶν, καὶ ἵνα ἀπαλλάττωνται αὐτῶν συχνὰ ἐγκειμένων, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ οἱ ἐπιστήμονες ἰατροὶ ἐνίοτε συγχωροῦσι τὴν δημώδη θεραπευτικὴν καὶ σχεδὸν τὴν διευθύνουσι, χάριν παραμυθίας τῶν συγγενῶν τοῦ ἀσθενοῦς. Ἀνεκοινώθη δηλ. εἰς τρεῖς τῶν τοῦ Συμβουλίου παρά τινος κατοίκου Ἀθηνῶν, ὅτι εἰς τὸ ῥηθὲν μέρος κρύπτεται μέγας ἔφιππος ἀνδριάς, ὀφθεὶς πρὸ τριακονταετίας περίπου καὶ ἐπικαλυφθεὶς ὕστερον. Ἐπειδὴ οἱ σύμβουλοι εἶχον λόγους νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι ἐκ προθέσεως δὲν ἀπατᾷ ὁ ἄνθρωπος, ἐγένετο ἡ σκαφή, καὶ ἀνδριὰς μὲν οὐδεὶς ἐφάνη, μόνον δὲ ψηφιδωτὰ δύο ἐδάφη μικροτάτης ἐκτάσεως καὶ τέχνης κοινῆς καὶ μάλιστα εἰς δύο διάφορα ὕψη. Ὁ κόσμος αὐτῶν τοῦ μὲν ἦτο ἀνθέμιον, τοῦ δὲ γεωμετρικὰ σχήματα, ἤγουν τοιοῦτος, ὁποῖος συχνὰ ἐν Ἑλλάδι ἐν ἐρειπίοις οἰκιῶν ἀρχαίων ἢ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἀπαντᾷ. Ἐπεκαλύφθη λοιπὸν τὸ μέρος πάλιν, ἀφοῦ μόνον ἀπεσχεδιάσθησαν τὰ ὀφθέντα, ὡς ὄχι ἄξια ἐξαγωγῆς, καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ ἀπόπειρα, δαπανηθεισῶν εἰς τὴν σκαφὴν καὶ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῆς ὁδοῦ δρ. 210. Ἀπὸ δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰσηγάγομεν εἰς τὸ Βαρβάκειον ἓν μικρὸν μόνον εὕρημα, χαλκοῦν δικαστικὸν σύμβολον, ἐκ τῶν χωμάτων ἀναλεχθέν. Καλὸν καὶ τοῦτο· ἀλλ' ὄχι τοῖον, οἷον νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ τοὺς μεθ' ἡμᾶς συμβούλους εἰς ὁμοίας ἀποπείρας. Ὅμως δὲ ὁ ταῦτα γράψας φρονεῖ, ὅτι Ἑταιρίαι καὶ συμβούλια ἅπαξ τοὐλάχιστον κατὰ δεκαετίαν θὰ περιέρχωνται μοιραίως εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ θύωσιν εἰς τὸν δαίμονα τῆς λαϊκῆς εὐπιστίας.

Μία ἄλλη ἀνασκαφικὴ ἐργασία, δὲν λέγω ἀνασκαφή, εἶναι μᾶλλον ἀξία νὰ μνημονευθῇ ἐνταῦθα, δι' ἣν παρέσχεν ἡμῖν γνῶσιν ὑπάρξεως μιᾶς ἔτι δημοσίας οἰκοδομῆς ὑπὸ τὴν γῆν τῶν Ἀθηνῶν, εἰ καὶ πλέον τι τῆς ἁπλῆς γνώσεως δὲν ὠφελήθημεν.

Ἔκτιζέ τις τῶν ἐνταῦθα κατοίκων Ἰω. Μπουνᾶς καλούμενος οἰκίαν τὸν παρελθόντα Μάϊον

Digitized by Google

παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τοῦ τετρακιονίου Ἀθηνᾶς ἀρχηγέτιδος ἄγουσαν κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν νοτιανατολικὴν γωνίαν τῆς Ἀττάλου στοᾶς· καὶ δὴ παρὰ τὴν ἀριστερὰν διὰ τοὺς βαδίζοντας πρὸς δυσμὰς πλευρὰν τῆς ὁδοῦ ταύτης, ὀλίγον δυτικώτερον τοῦ ἐκεῖ στρατωνίσκου. Σκάπτων δὲ διὰ θεμέλια ἑνὸς παραλλήλου τῇ ὁδῷ τοίχου (ὄχι τοῦ ἐξωτάτου) εὗρεν εἰς μέτριον βάθος κρηπίδωμά τι ἢ μᾶλλον στυλοβάτην μαρμάρινον μετά τινων βάσεων κιόνων καὶ μιᾶς βαθμίδος καὶ αὔλακος, τὸ ὅλον διῆκον ἐπὶ μέτρα τινὰ παραλλήλως τῇ νῦν ὁδῷ, ποιοῦν δὲ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τέρμα του γωνίαν ὀρθὴν πρὸς νότον. Τὸ κτίσμα τοῦτο, ἔχον ταῦτα τὰ γνωρίσματα ἃ εἴπομεν, ἀνεγνωρίσθη παρὰ τῶν ἰδόντων ὡς λείψανον ἀρχαίας ϛοᾶς. Τὸ συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ ἂν δυνηθῇ νὰ διασώσῃ τῇ ἀρχαιολογίᾳ τὸ κτίσμα τοῦτο· δι' ὃ ἀπετάθη πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας· τὸ δὲ ὑπουργεῖον ἔγραψεν εἰς τὴν Ἑταιρίαν νὰ διαπραγματευθῇ τὴν ἀγορὰν τοῦ οἰκοπέδου τοῦ Μπουνᾶ καὶ προκαταβάλῃ ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου τὸ τίμημα, ὃ νὰ ἀπολάβῃ κατόπιν. Δυστυχῶς ἡ διορισθεῖσα παρὰ τοῦ Συμβουλίου ἐπιτροπὴ πρὸς διαπραγμάτευσιν τῆς ἀγορᾶς δὲν ἠδυνήθη νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ ἰδιοκτήτου ἕνεκα τῶν ὑπερβολικῶν ἀξιώσεών του. Οὕτως ἔλειψε πᾶσα ἄλλη ἐνέργεια, καὶ ὁ Μπουνᾶς ᾠκοδόμησεν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου μνημείου ἄφαντον αὐτὸ ποιήσας, ὡς καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ ὅμοια ἐποίησαν. Τὸ δὲ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας διετήρησε μόνον ἓν σχέδιον μικρὸν τοῦ κτίσματος.

* * *

Ἀγοραὶ ἀρχαίων ἔργων τέχνης καὶ ἐπιγραφῶν πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου τῆς Ἑταιρίας τοῦ ἐν τῷ Βαρβακείῳ ἐγένοντο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μέτριαι. Ἀντὶ δρ. 4,928 ἠγοράσθησαν διάφορα ἀρχαῖα· τὰ ἀξιολογώτερα ἐξ αὐτῶν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τέσσαρά τινα ἢ πέντε. Δύο μὲν ἀγγεῖα πήλινα, ἔχοντα γραφάς, ὧν τὸ ἓν ἀρχαϊκῆς τέχνης, παριστάνον ἥρωα ἐλαύνοντα τέθριππον καὶ ὂν ἀνεπίγραφον, τὸ δὲ ἐκ τῶν καλουμένων Παναθηναϊκῶν ἀμφορέων (τῶν Ἀθήνηθεν ἄθλων), τὸ πρῶτον τοῦ εἴδους τούτου, ὅπερ ὁπωσοῦν σῷον ἀπέκτησαν αἱ δημόσιαι ἡμῶν συλλογαί. Τὰ δὲ ἄλλα τρία ἀρχαῖα εἶναι· ἓν ἀνάγλυφον συμβολικῆς παραστάσεως καὶ ὕφους ἱερατικοῦ, ὁμοιάζον τῇ γλυφῇ τῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ἱερέως Διονύσου ἐλευθερέως τοῦ ἐνταῦθα θεάτρου· ἔπειτα εἷς ἐπιτύμβιος κίων ὅλως ἰδιόσχημος, τῶν Ῥωμ. χρόνων, ἐκ τοῦ Θριασίου πεδίου καὶ μία αὐτόθεν περίεργος ἐπιγραφὴ (χρησμὸς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος) τῶν αὐτῶν μὲν Ῥωμ. χρόνων, μιμουμένη δὲ τὸ σχῆμα τῶν προευκλειδείων γραμμάτων. Ἔτι δὲ λέγομεν, ὅτι *ὅρους* τοπογραφικοὺς δύο τρεῖς ἐκ Πειραιῶς, πάνυ σεμνοὺς διὰ τὴν παλαιότητα ἀγοράσαντες ἐκ χειρὸς ἰδιώτου, ὅσον ἐχάρημεν ὅτι ἐσώσαμεν αὐτοὺς ἐκ πιθανῆς καταϛροφῆς, τόσον ἐλυπήθημεν ὅτι δὲν ἠδυνήθημεν νὰ προλάβωμεν τὴν αὐτῶν ἐκ τῆς θέσεως ὅπου εὑρέθησαν ἀπόσπασιν, ἵνα τοὺς διατηρήσωμεν ἐκεῖ διὰ παντὸς μάρτυρας καὶ αὐτοὺς καὶ δείκτας τῶν ἀρχαίων τοποθεσιῶν τοῦ δήμου, καθὼς εὐτυχῶς σώζεται εἷς μόνος τοιοῦτος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτοῦ θέσει, διαφυγὼν τὴν πανωλεθρίαν τῶν βαρβάρων χρόνων, ὁ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΟΔΟ ΟΡΟΣ.

* * *

Τῶν ἐφετεινῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἔργων τῆς Ἑταιρίας πρωτεύει τὸ ἐν *Χαιρωνείᾳ* τῆς Βοιωτίας πρὸ μηνῶν τινων ἐπιχειρηθὲν οὔπω δὲ συντελεσθέν, ἡ συναρμογὴ καὶ ἀνίδρυσις τοῦ ἐκεῖ πασιγνώστου μεγάλου *Λέοντος*, ὅστις εἶχέ ποτε στηθῇ ὡς μνημεῖον ἐπὶ τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι Θηβαίοις, ἐν ἀγνώστοις δὲ χρόνοις καταπεσὼν ἐκ τοῦ βάθρου του καὶ διαλυθεὶς εἰς τὰ ἐξ ὧν ἦτο συντεθειμένος ὀγκωδέστατα τεμάχια, κατέκειτο παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν θαῦμα τοῖς παριοῦσιν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τεμάχια ταῦτα μικρὰς μόνον εἶχον πάθει βλάβας ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ, καὶ κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν περιηγητῶν ἠδύναντο πάλιν νὰ συναρμοσθῶσι καὶ τὸ ὅλον μόρφωμα νὰ ἀνιδρυθῇ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου του βάθρου ὡς ἱστορικὸν μνημεῖον, ἀναμιμνῆσκον τὸ καὶ ἐν τῇ παρακμῇ καὶ πτώσει μεγαλεῖον τοῦ Ἕλληνος, συνελήφθη ἐνθουσιωδῶς ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν φιλαρχαίων μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος τὸ σχέδιον τῆς αὐτοῦ ἀνεγέρσεως. Ἀλλ' ὁ ἐνθουσιασμὸς ὢν κάλλιστον πρᾶγμα καὶ θεῖον, ὡς καὶ τ' ὄνομά του αὐτὸ ἐμφαίνει, μένει πολλάκις ἀνίσχυρος, ὅταν δὲν αἴρεται ἐπὶ τῶν πτερύγων τοῦ εὐρυσθενοῦς κατὰ Πίνδαρον πλούτου. Ὅθεν καὶ ὅσα ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις καὶ ἀλλογενεῖς τινες ἀρχαιολόγοι καὶ ἡ Ἑταιρία ἡμῶν αὐτὴ κατὰ καιροὺς ἐσχεδίασαν καὶ ἐμελέτησαν περὶ τῆς ἀνιδρύσεώς του, ἐθάλποντο μὲν ἐπὶ βραχὺ ἐν τοῖς στήθεσι τῶν ἐνθουσιώντων, ἀπετίθεντο δὲ ὕστερον ψυχραινόμενα ἐκ τῆς ἀδυνασίας εἰς τὰ ἀρχεῖα. Ἀλλ' ἐσκέφθη πρό τινος χρόνου τὸ Συμβούλιον ὅτι νῦν ἔπρεπε τέλος πάντων ἡ Ἑταιρία ἐκ τῆς μετρίας αὐτῆς εὐπορίας τῆς ἐκ τοῦ λαχείου καὶ ἄλλων προσόδων ὁρμωμένη νὰ ἐπιχειρήσῃ τι ἐπιφανὲς ἔργον πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν μέχρι τοῦδε ἐλευθερίων αὐτῆς χορηγῶν καὶ ἅμα πρὸς θήρευσιν νέων ἄλλων διὰ τούτου τοῦ μέσου, καὶ οὕτω ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 27 τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου ἀπεφάσισε τὴν ἀνίδρυσιν τοῦ λέοντος. Ἐτράπη μετὰ τοῦτο τὸ Συμβούλιον ὡς εἰκὸς εἰς τὴν μελέτην τῶν καθ' ἕκαστα καὶ ἰδίως τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν, ἐφ' ᾧ καὶ δύο τῶν συμβούλων ἀπῆλθον εἰς Χαιρώνειαν, ὁ Σ. Φιντικλῆς καὶ ὁ Ε. Κασόρχης, ὡς καὶ ὁ γνωστὸς γλύπτης Sigel, ὅστις

πρὸ ἐτῶν εἶχε προσχεδιάσει ἕνα τρόπον ἀνιδρύσεως καὶ διὰ τοῦτο ἐκρίθη τὰ μάλιστα ἁρμόδιος νὰ ἀποφήνῃ τὰ νῦν γνώμην. Συμπαρελήφθη ἔτι καὶ ὁ γλύπτης Λ. Φυτάλης. Ἐξ ὅσων δὲ οἱ σύμβουλοι καὶ οἱ γλύπται ἐπανελθόντες ὑπέβαλον γνωμῶν ἀπεδείχθη, ὅτι τὸ ἔργον εἶναι κατορθωτὸν διὰ δαπάνης ἀνωτέρας τῶν δυσμυρίων δραχμῶν καὶ ὅτι πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἀπαιτεῖται πρῶτον νὰ ἐξορυχθῇ ὁ πέριξ τοῦ λέοντος χῶρος καὶ νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ γύψου πάντα τὰ σωζόμενα μέλη τοῦ λέοντος, ὅπως εὐκολώτερον συγκολληθῶσιν ἅτε κουφότερα καὶ ἀποδειχθῇ οὕτω ἀκριβῶς ποῖα τὰ χαίνοντα μέρη, ἅπερ πρὸς συμπλήρωσιν δέον νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου ἐξ οὗ καὶ τὰ σωζόμενα μέρη, ὁ δὲ λίθος εὐτυχῶς εὑρίσκεται παρὰ τὴν Χαιρώνειαν,ἀναγνωρισθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ἀπελθόντων. Πρὸς τούτοις ἐθεωρήθη ἀναγκαία καὶ ἡ κατασκευὴ ἐκεῖ παραπήγματός τινος διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ ἐργασθῶσι τεχνίτας καὶ ἐργάτας.

Τούτων ἐγκριθέντων ἐστάλη ὁ ἔφορος Π.Σταματάκης, ὅστις ἔκτοτε μέχρι τῆς εἰσβολῆς τοῦ βαρέος ἐφετεινοῦ (28 Νοεμβρίου) χειμῶνος ἐπεστάτει εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ περὶ τὸν λέοντα χώρου καὶ ἐπροχώρησεν ἱκανῶς ἀλλὰ δὲν ἐτελείωσε. Ἀνεῦρε δὲ ὑπὸ τὴν γῆν εἰς βάθος μέτρου Γαλλικοῦ τὸ κρηπίδωμα τοῦ βάθρου, ἐφ' οὗ ἵστατο ὁ λέων, συγκείμενον ἐκ πωρίνων λίθων καὶ σωζόμενον εἰς ὕψος 2,30 ἐπίμηκες δὲ ὃν τὸ σχῆμα, οὗ αἱ μὲν δύο ἐπιμήκεις πλευραὶ εἰσὶ 4,30 μ. αἱ ἄλλαι δὲ δύο βραχύτεραι 3,60. Ὄπισθεν τῆς ἑτέρας τούτων ἔκειντο πλησίον τὰ ἐννέα τοῦ λέοντος σωζόμενα τεμάχια καί τινα ἄλλα μικρά. Εὐτυχῶς δὲ εὑρέθη νῦν παρὰ τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τοῦ βάθρου μακρὰν αὐτοῦ 2 μέτρα καὶ εἰς βάθος 1 1]2 μ. ἐκ τῶν ἐλλειπόντων ἐμπροσθίων ἄκρων ποδῶν (ὀνύχων), ὁ εἷς ὁ ἀριστερὸς ἀκέραιος, μῆκος ἔχων 90 ἑκ. τοῦ μέτρου· ὡσαύτως εὑρέθη καὶ ἓν τεμάχιον τῆς πλίνθου ἐφ' ἧς ἡδράζετό ποτε ὁ Λέων, ὡς δεικνύει ὁ σωζόμενος τόρμος τῶν ὀνύχων.

Ἑκατέρωθεν δὲ τῆς βάσεως ἐκτείνονται τοῖχοι, ὧν ὁ πρὸς ἀνατολὰς ἔχει μῆκος μ. 10,40, ὁ δὲ πρὸς δυσμὰς 9,80, οἵτινες στρεφόμενοι πρὸς μεσημβρίαν εἰς μῆκος 15 μέτρων ἑνοῦνται διὰ ἄλλου καθέτου ἐπ' αὐτῶν, ὥστε διὰ τῶν τεσσάρων τούτων τοίχων σχηματίζεται τετράπλευρος περίβολος ἔχων ἔσωθεν ἓξ ἀντηρίδας ἀνὰ δύο πρὸς ἑκάστῃ τῶν πλευρῶν, καὶ οὗτος θὰ εἶναι τὸ παρὰ Παυσανίᾳ καλούμενον πολυάνδριον, περιέχων ἐν μέσῳ τῆς βορείου πλευρᾶς του τὸ βάθρον, ἐφ'οὗ ὑψοῦτο ὁ λέων, ἀποβλέπων πρὸς τὴν παρακειμένην δημοσίαν ὁδὸν καὶ τὴν πρὸ αὐτοῦ ἐκτεινομένην πεδιάδα τοῦ Κηφισοῦ, ἐφ' ἧς ἐγένετο ἡ τῶν Ἑλλήνων πρὸς Φίλιππον μάχη τὸ 338 πρὸ Χρ.—Τὰ τεμάχια τοῦ λέοντος ἐδέησε νῦν νὰ μετατοπισθῶσιν, ἵνα καὶ ὁ ὑπ' αὐτὰ τόπος καὶ ὅλον δὲ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ περιβόλου ἐξετασθῇ, καὶ οὕτω μετετοπίσθησαν, ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τεθέντα παρὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευράν.

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ χειμῶνος διεκόπησαν αἱ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἀνασκαφαί, ἐγένοντο ἄλλαι ἐργασίαι εὐκολώτεραι ἐν Χαιρωνείᾳ,θεωρηθεῖσαι παρὰ τοῦ Σταματάκη κατεπείγουσαι, ἔρευναι δηλ.*τάφων ἀρχαίων* ἐπὶ τόπων ἔνθα ἔμελλε νὰ κατασκευασθῇ προσεχῶς ἡ νέα περὶ τὸν Λέοντα ἁμαξιτὴ ὁδὸς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα μὴ ὕστερον καταστῶσιν ἀδύνατοι. Ἠρευνήθη λοιπὸν εἴς τινα μέρη τὸ ἔδαφος καὶ εὑρέθησαν δύο ἄξιοι λόγου τάφοι κτιστοὶ εἰ καὶ ἐν ἐρειπίοις ὅμως, ἔχοντες ψηφιδωτὰ ἐδάφη καὶ θέσεις λαρνάκων καὶ λάρνακας. Ὁ Σταματάκης θεωρεῖ τοὺς τάφους τούτους ὡς σημαντικῶν οἰκογενειῶν καὶ κειμένους ἐν τῷ τῆς Χαιρωνείας νεκροταφείῳ.

Πρὸ τούτων δὲ τῶν ἔργων,ὅτε ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑταιρίας Σ. Φιντικλῆς εἶχεν ὑπάγει εἰς Χαιρώνειαν, ἐγένετο κατ' εἰσήγησίν του καί τις ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος ἀνασκαφή, παρόντος καὶ αὐτοῦ, ἐξακολουθήσασα δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀπέλευσίν του ἐπιστασίᾳ τοῦ Σταματάκη.Ἠλπίζετο, ἐὰν ἤθελεν ἐρευνηθῇ ἡ ἕδρα αὕτη τῶν παναρχαίων ἐπὶ Τηρέως Θρακῶν, νὰ φανῇ τι τεκμηριοῦν ὁπωσδήποτε τὸν πολιτισμὸν τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἐκ τῶν ὀρυγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, ἐκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας παρὰ τοῦ Φιντικλέους 17 τεμάχια ἀγγείων πηλίνων, ἃ ὁμοιάζουσι τοῖς ἐκ Μυκηνῶν καὶ ἀλλαχόθεν παναρχαίοις, ἔχει δ'ἕκαστον τῶν τεμαχίων σημειωμένον ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ βάθος ἐν ᾧ εὑρέθη. Κατὰ δὲ μίαν ὑστερωτέραν ἔκθεσιν τοῦ Σταματάκη εὑρέθησαν ἔτι ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἐν ὀρύγμασι τὰ ἑξῆς· τεμάχια ἀγγείων πηλίνων ὀλίγα μὲν μετὰ χρωμάτων, ὁμοιάζοντα κατά τε τὴν ποιότητα τοῦ κεράμου, γάνωσιν καὶ σχῆμα πρὸς τὰ ἐν Μυκήναις εὑρεθέντα, πλεῖστα δὲ ἄνευ χρωμάτων, λίθινος πέλεκυς παρεμφερὴς πρὸς τοὺς ἐκ Μυκηνῶν, εἷς δακτύλιος χαλκοῦς μετὰ κοσμημάτων καὶ λίθου χρώματος πρασίνου, ἄνευ γλυφῆς, δύο σφόνδυλοι λίθινοι, ὅμοιοι πρὸς τοὺς ἐκ Μυκηνῶν, λιθίνη ἀκόνη μεγάλη ὁμοία πρὸς τὰς πολλὰς ἐν Μυκήναις εὑρεθείσας. Πήλινον δὲ εἰδώλιον ἢ κόσμημα ἐλεφάντινον ἢ ὑάλινον, οἷα τὰ ἐν Μυκήναις, οὐδαμοῦ ἐπαρουσιάσθη. Καὶ ἔδαφος δὲ πανάρχαιον, οἷον τὸ ἐν Μυκήναις (δηλ. ἀμιγὲς τεμαχίων πηλίνων ἀγγείων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων μεταγενεστέρων ἐποχῶν) οὐδαμοῦ εὑρέθη ἐν τοῖς ἀνοιχθεῖσιν ὀρύγμασιν.

Ἐνταῦθα λέγομεν καὶ περὶ μιᾶς *ἀνασκαφῆς τάφων ἐν Ταναγρᾳ*, ἥτις δὲν εἶναι κυρίως ἔργον τῆς Ἑταιρίας, ἀλλ' ἰδιωτικόν, οὗ τῆς ὠ-

Digitized by Google

φιλείας όμως μετέσχεν ή Εταιρία, δαπανήσασα μέτριόν τι ποσόν.

Ἀρχαιοπράτης τις, ὅστις πρὸ δύο ἐτῶν εἶχεν ἐνοικιάσει ἐκεῖ ἀγρούς τινας ἰδιωτικοὺς πρὸς ἀνασκαφὴν καὶ ζητήσει τὴν ἐπὶ τούτῳ ἄδειαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, δεχόμενος τὸ νὰ στείλῃ ἡ Ἑταιρία ἡμῶν ἐπιστάτην τῆς ἀνασκαφῆς καὶ νὰ λάβῃ διὰ κλήρου τὰ ἡμίση ἐκ τῶν εὑρεθησομένων ἐν τοῖς τάφοις κτερισμάτων, αἱ δ' ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ ἀνάγλυφα νὰ κατατεθῶσιν ἐν τῇ ἐν Τανάγρᾳ δημοσίᾳ συλλογῇ, ὁ αὐτὸς εἶχε καὶ ἐφέτος ὑπόλοιπόν τι μέρος τῶν ἀγρῶν ἐκείνων νὰ ἀνασκάψῃ. Ἡ Κυβέρνησις καὶ τότε καὶ τώρα ἐξέδωκε τὴν ἄδειαν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἑταιρίας. Ὅθεν ἐπέμφθη πάλιν παρὰ τοῦ Συμβουλίου ἐπιστάτης καὶ ἡ σκαφὴ ἐγένετο διαρκέσασα δύο μῆνας καὶ δαπάνῃ τοῦ ἀρχαιοπράτου. Εὑρέθησαν 23 ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι καὶ ποσόν τι κτερισμάτων, οἷον εἰδώλια πήλινα καὶ ἄλλα διάφορα μικρὰ ἀντικείμενα. Καὶ αἱ μὲν ἐπιγραφαὶ ἀπετέθησαν ἐν τῇ ἐκεῖ συλλογῇ, τὰ δὲ ἄλλα ἀρχαῖα εἰς δύο κιβώτια κομισθέντα πρὸ μικροῦ ἐμοιράσθησαν ὡς τότε, λαβούσης τῆς Ἑταιρίας τὰ ἡμίση, ἅπερ δὲν εἶναι πολλά, οὔτε ἐξόχου τέχνης φαίνονται, ὅμως δὲ οὐ μεμπτά.

***

Ἡ ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ ἀρχαίων τῶν προϊστορικῶν χρόνων συλλογὴ ἐπλουτίσθη σημαντικῶς κατὰ τὸ ἔτος 1879, εἰσκομισθέντων εἰς αὐτὴν ὀκτὼ κιβωτίων, τὰ ὁποῖα περιεῖχον τὰ κτερίσματα τοῦ παρὰ τὰς *Ἀχαρνὰς παναρχαίου τάφου*, ὃν ἀνέσκαψεν, ὡς γνωστόν, ἡ ἐνταῦθα Γερμανικὴ Σχολὴ κατ' ἄδειαν τῆς Κυβερνήσεως δαπανησάσης καὶ αὐτῆς οὐκ ὀλίγα διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ τόπου καὶ ἄλλα.

***

Εἰς τὰς ἐπιμελείας τῆς Ἑταιρίας ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχαιοτήτων ἀνήκουσιν καὶ αἱ *ἀγοραὶ οἰκιῶν καὶ γηπέδων* ἐν Ἐλευσῖνι, τὰς ὁποίας χάριν τῶν μελλουσῶν αὐτόθι ἀνασκαφῶν διενήργησε κατ' ἐξακολούθησιν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος τὸ Συμβούλιον, συνεννοούμενον μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας καὶ προκαταβάλλον τὰ τιμήματα ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἑταιρίας, ἵνα τὰ ἀναλάβῃ ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. Ἠγοράσθησαν λοιπὸν οὕτω ἓξ ἔτι οἰκίαι τῶν ἐν Ἐλευσῖνι ἀντὶ τιμήματος δρ. 7010, καὶ ἐλπίζεται ν' ἀγορασθῶσιν οὐ μετὰ πολὺ καὶ ὅσαι ἄλλαι ὑπολείπονται ἐκ τῶν κειμένων ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ περιβόλου τῆς Δήμητρος, ὥστε νὰ μείνῃ ἐλεύθερον ὅλον τὸ ἔδαφος διὰ τὴν μελετωμένην ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἀνασκαφήν.

Οἱ ἐν Παρισίοις ἀποκατεστημένοι Γερμανοὶ συμποσοῦνται περὶ τὰς 50,000, ἐσχάτως δ' ἵδρυσαν ἰδίαν ἐφημερίδα ὑπὸ τὸν τίτλον «Γερμανικὴ ἐφημερὶς διὰ τοὺς Παρισίους».

Η ΠΟΙΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1880

Ἀναντιρρήτως ἡ ποίησις δὲν ἔχει πολλὴν ἐξόδευσιν ἐν Ἀθήναις. Ὄχι διότι εἶνε ἐμπόρευμα ἀκριβὸν ἢ σπάνιον· Θεὸς φυλάξοι. Ποιηταὶ καὶ ποιήματα ἀφθονοῦσιν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, ὅσον καὶ τὰ κάρδαμα. Ἂν δὲ μάλιστα καταλογίσῃ τις—ὡς πρέπει νὰ καταλογίσῃ—εἰς τὴν τάξιν τῶν ποιητῶν τοὺς μὴ ἀναβαίνοντας μὲν τὴν ῥάχιν τοῦ ῥυθμικοῦ Πηγάσου καὶ διὰ πεζοῦ λόγου φθεγγομένους, ἀλλὰ νεφελοβατοῦντας ὅμως καὶ οἱονεὶ ἀπὸ τρίποδος πυθικοῦ σκοτεινὰ λέγοντας καὶ ἀκατανόητα· ἂν πρὸς τούτοις παραδεχθῇ, ὡς πρέπει σήμερον νὰ παραδεχθῇ ὁ τοῦ συρμοῦ σεβόμενος τοὺς νόμους, ὅτι ποίησις εἶνε ὁ διὰ λέξεων νοητῶν καταρτισμὸς νοημάτων ἀκατανοήτων, θέλει προχείρως καὶ ἀδιστάκτως πεισθῇ, ὅτι ἡ ποίησις εἶνε τὸ ἀφθονώτατον ἐμπόρευμα τῆς φιλολογικῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὅτι ἑπομένως κατὰ τὴν οἰκονομολογικὴν ἀρχὴν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, εἶνε καὶ τὸ ἐφθηνότατον, ἐφθηνότερον ἴσως καὶ αὐτῶν τῶν πολιτικῶν ἄρθρων τῶν ἐφημερίδων. E pur ἡ ποίησις, ἡ ποίησις ἡ τυπική, ἡ τὴν παραδεδομένην στιχηρὰν ἐσθῆτα περιβεβλημένη, ἡ ἐρρύθμως τριποδίζουσα καὶ δι' ὁμοιοκαταλήκτων λαλοῦσα, δὲν ἐξοδεύεται ἐν Ἀθήναις. Ἄπρατος καὶ ἀτίμητος περιφέρει διὰ τῆς ἀγορᾶς τὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολύθυρον αὐτῆς πορφύραν· ἐκχέει μάτην εἰς ὦτα μὴ ἀκουόντων τοὺς φλογεροὺς της στεναγμούς, καὶ ἄπελπις ἐπιδεικνύουσα εἰς ὄμματα ἀσυμπαθῆ τὴν ὠχρὰν τῶν παρειῶν της ἰσχνότητα, κενὰ σχεδὸν πάντοτε ἀνασύρει τῶν ἀγγελιῶν της τὰ δίκτυα ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῶν εὐτραφῶν βαλαντίων. Πόθεν καὶ διατί ἐν Ἀθήναις ἡ φοβερὰ αὐτὴ ἀπρασία—τὸ γενικὸν αὐτὸ *κεσάτι*—τῆς στιχηρᾶς ποιήσεως, δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ ἐξετασθῇ. Θὰ ἦτο μὲν βεβαίως ἐπαγωγὸν τὸ θέμα, καὶ ἡ ἀνάπτυξίς του εὐάρεστος—ἐλπίζομεν — εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας· ἀλλ' ἡ περὶ αὐτὸ διατριβὴ θ' ἀπέβαινεν ἱκανῶς μακρά, καὶ ἂν μή τι ἄλλο, θὰ παρέτρεπεν ὅμως ἡμᾶς τοῦ κυρίου ἡμῶν θέματος, ὅπερ εἶνε ἀκριβῶς ἡ εὐάρεστος ἐξαίρεσις τῆς λυπηρᾶς ἐκείνης στασιμότητος τοῦ ποιητικοῦ ἐμπορίου, ἣν ἀπὸ ἐτῶν ἤδη πολλῶν θρηνοῦσιν οἱ ποιητικοὶ τῆς Ἑλλάδος ἱερεμίαι.

Ἂν ἡ ποίησις νηστεύει ἐν Ἀθήναις ὁλοκλήρου ἔτους τεσσαρακοστήν, ἔχει ὅμως ἀναντιρρήτως καὶ τὸ πάσχα της.

Τὸ πάσχα δ' αὐτὸ τῆς ποιητικῆς ἀθηναϊκῆς παραγωγῆς, καθ' ὃ ἡ πεζὴ συνήθως Σαχάρα τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης κατακλύζεται αἴφνης ὑπὸ πλημμύρας στίχων, καὶ στίχων μάλιστα mirabile dictu!-ἀγοραζομένων καὶ πληρωνομένων, εἶνε

Digitized by Google

ἡ πρώτη τοῦ ἔτους.-Τὴν χαρμόσυνον αὐτὴν ἡμέραν, ὅτε ὑπὸ τὴν ἀσφαλῶς προσδοκωμένην καὶ οὐδέποτε ὑστεροῦσαν ἀργυρᾶν τοῦ χρήματος βροχὴν ἀναθάλλει εἰς εὐθυμίαν καὶ ἀνακλαδοῦται εἰς χαρὰν πᾶσα κατήφεια καὶ πᾶσα σκυθρωπότης, ὅτε ὀνειρεύονται ὡς ἄνδρες τὰ παιδία καὶ ἀνασφριγῶσιν ὡς παιδία οἱ πρεσβῦται, ὅτε ἀντηχοῦσιν εἰς πᾶσαν οἰκίαν εὐφημίαι καὶ γέλωτες καὶ χαρμόσυνοι κραυγαί, καὶ παίζουσι πάντες καὶ πάντες εὐθυμοῦσι καὶ πάντες ἀνοίγουσι τὰ βαλάντιά των, ἵνα δώσωσι μᾶλλον ἢ λάβωσι, τὴν ἡμέραν αὐτὴν τὴν μοναδικὴν ἐπιτέλλει τέλος ἀκτὶς ἱλαρὰ θερμοῦ ἡλίου καὶ εἰς τῆς ὠχρᾶς ἑλληνικῆς ποιήσεως τὸ μέτωπον, ποτίζει Δανάης βροχὴ τὸν φθισιῶντα κάλυκα τῆς ποιητικῆς ἐμπνεύσεως, καὶ οἱ στίχοι φύονται ἐν Ἀθήναις ὡς τὰ λευκάνθεμα εἰς τοὺς ἀγροὺς μετὰ τὰς πρώτας ἐαρινὰς βροχάς.

Εἶνε ὅμως ἀληθές, ὅτι τοῦ ζωογόνου ἐκείνου ὑετοῦ ὀλίγαι μόλις καὶ ἀραιαὶ ψεκάδες *στάζουσι* συνήθως εἰς τῶν ἀοιδῶν ἡμῶν καὶ τρουβαδούρων τὰ αὐχμηρὰ βαλάντια, καὶ ὅτι αἱ πολὺ αὐχμηρότεραι τῶν διανομέων, καὶ ὁδοκαθαριστῶν καὶ καπνοδοχοκαθαριστῶν καὶ ὑδρονομέων καὶ κλητήρων καὶ πάντων ὅσων διώρυγες ἐλαχίστην μόνον τοῦ ῥεύματος μερίδα ἀφίνουσιν εἰς τὸν διψῶντα ἀγρὸν τῆς ἑλληνικῆς μούσης. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πενιχρὰ ποιητικὴ δεκάτη, ὁσάκις δὲν προκαταβάλλεται εἰς μικρὸν πινάκιον πλακούντων, ἢ ἰσχνόν τινα κοῦρκον, ἐξατμίζεται συνήθως κατόπιν εἰς νιφάδας ὑποσχέσεων, αἵτινες συντελοῦσι μόνον εἰς ἐπαύξησιν τῶν ἐλπιδοφόρων ἐκείνων νεφῶν, δι' ὧν τρέφονται κατ' ἀνάγκην τῶν ποιητῶν ἡμῶν οἱ ῥεμβασμοί.Τὸ γεγονὸς εἶνε λυπηρὸν βεβαίως ἀλλ' οὐδόλως παράδοξον. Εἶνε ἁπλῆ μικρογραφία τῶν συμβαινόντων εἰς τὸν μεγάλον κόσμον, ὅπου πλουτοῦσιν οἱ ἐκδόται καὶ πένονται οἱ συγγραφεῖς,ὅπου τὸ χρῆμα τῶν ἀναγνωςῶν εἰσρέει μὲν ἄφθονον εἰς τῶν βιβλιοπωλῶν καὶ ἐκδοτῶν τὰ θυλάκια, σπάνιον δὲ μόλις καὶ πενιχρὸν συνήθως περισσεύει διὰ τὰ ἰσχνὰ βαλάντια τῶν γραφόντων. Ἡμεῖς χάριτι θείᾳ δὲν πάσχομεν ἔτι κατὰ τοσοῦτον μεγάλας διαστάσεις τὸ εὐρωπαϊκὸν αὐτὸ δυστύχημα, διότι δὲν ἀπεκτήσαμεν ἀκόμη ἐκδότας—ἀδιάφορον, ἐννοεῖται, ἂν ἀπεκτήσαμεν συγγραφεῖς. Ἀπεκτήσαμεν ὅμως ποιητάς, καὶ ἀπεκτήσαμεν καὶ ...διανομεῖς· οἱ δὲ διανομεῖς τρωγαλίζουσι παρ' ἡμῖν τὸ τίμημα τῆς ποιητικῆς εὐφυΐας, ὅπως τρωγαλίζουσιν αὐτὸ ἀλλαχοῦ οἱ ἐκδόται.

Ἀλλὰ δυστυχῶς,—πικρὰ εἶνε ἡ ἀλήθεια, πλὴν εἶνε ἀλήθεια!—οὐδ' αὐτὴν κἂν τὴν εὐγενῆ παρηγορίαν δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ Ἀθηναῖοι ποιηταί, ἣν ἐμπνέει εἰς τὰς μεγάλας καὶ ποιητικὰς καρδίας ἡ συνείδησις ὅτι ἡ δυστυχία αὐτῶν γεννᾷ κἂν τὴν ξένην εὐτυχίαν.

Ὄχι! ὄχι, Ἕλληνες ὑμνοπόλοι, ὄχι

μελιγηρύων τέκτονες κώμων,

ὄχι, φίλτατοι τῆς Μνημοσύνης υἱοί! δὲν εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ στίχοι σας πλουτίζουσι τοὺς διανομεῖς αὐτῶν. Δὲν ἠξεύρω ἐν γένει ἂν πλουτοῦσιν οἱ νέοι οὗτοι πλάνητες Ἰουδαῖοι τὴν πρώτην τοῦ ἔτους· ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι τ'ὀλίγον ἐκεῖνο ἢ πολύ, ὅπερ εἰσρέει τὴν ἡμέραν αὐτὴν εἰς τὸ βαλάντιόν των, δὲν τὸ ὀφείλουσιν εἰς τοὺς στίχους σας,—καὶ μὴ πρὸς κακοφανισμόν σας. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι οἱ στίχοι σας περιβάλλουσι τὴν ἡμέραν ἐκείνην δι' ἑορτασίμου ἐσθῆτος τὰς εὐχάς των, καὶ ὅτι αἱ εὐχαί των καλοπληρώνονται.Ὅσον ὅμως πληρώνουσιν οἱ διανομεῖς τοὺς στίχους σας, ἄλλο τόσον πληρώνουσι τοὺς στίχους των οἱ συνδρομηταὶ καὶ πάντες οἱ λοιποὶ φορολογούμενοι τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Τὸ ἀργύριον δι' οὗ ἀνταλλάσσεται τὴν πρώτην Ἰανουαρίου πᾶν νωπὸν λευκὸν ἢ ποικιλόχρωμον φύλλον χάρτου δὲν εἶνε τίμημα στίχων, ἀλλὰ τίμημα εὐχῆς, καὶ οὐδ' αὐτῆς ἴσως· εἶνε ἁπλῶς μικρὰ μερὶς τῆς γενικῆς φορολογίας, ἣν πληρώνουσι πάντες πρὸς πάντας τὴν ἡμέραν ἐκείνην, μικροὶ πρὸς μεγάλους καὶ μεγάλοι πρὸς μικρούς, πλούσιοι πρὸς πένητας καὶ πένητες πρὸς πλουσίους, ἄλλοι μὲν εἰς εἶδος ἄλλοι δὲ εἰς χρῆμα, ἄλλοι εἰς λόγους καὶ ἄλλοι εἰς μειδιάματα.Ἂν ἡ εὐχὴ ἦνε στιχηρά,τόσῳ τὸ καλλίτερον, ἐννοεῖται,—διὰ σᾶς πρὸ πάντων, οἵτινες ἐξοδεύετε τέλος ἅπαξ τοῦ ἔτους τὸ εὐρωπιῶν σας ἐμπόρευμα·—ἀλλὰ καὶ πεζὴ ἐὰν ἦνε, καὶ ἐὰν λείπῃ ὅλως ἀδιάφορον. Τὸ πρᾶγμα κατὰ βάθος εἶνε τὸ ἴδιον· ἡ πρώτη τοῦ ἔτους μένει πάντοτε πρώτη τοῦ ἔτους, καὶ ὁ διανομεὺς δὲν θὰ στερηθῇ βέβαια τὸ φράγκον του, διότι εἶχε τὴν φαεινὴν ἰδέαν νὰ στερηθῇ... τοὺς στίχους σας.

Οὕτως ἔχουσι δυστυχῶς τὰ πράγματα σήμερον, καὶ πολὺ φοβούμεθα μὴ αὔριον ἦν'ἔτι χείρονα—ὑπὸ ἔποψιν ποιητικήν, ἐννοεῖται. Δι'αὐτὸ δὲ καὶ πολλοὶ τῶν διανομέων ἀπέσεισαν ἤδη τὸν ποιητικὸν ζυγόν, καὶ εὔχονται διὰ πεζοῦ λόγου ὅ,τι ἔχωσι νὰ εὐχηθῶσι πρός τε τοὺς ἄλλους καὶ ἰδίως πρὸς ἑαυτούς, ἄλλοι δέ, πολὺ ἐπαναστατικώτεροι, κατήργησαν ἐντελῶς τὰς εὐχὰς καὶ προσφέρουσι τὴν πρώτην τοῦ ἔτους εἰς τοὺς συνδρομητάς των ἓν ἡμερολόγιον π.χ. ἢ ἄλλον τινὰ πρόσφορον εὐαρχισμόν, καὶ ἄλλοι, νεωτεριςικώτατοι πάντων, ἐγχειρίζουσιν ἁπλῶς ... τὸ ἐπισκεπτήριόν των, λησμονοῦντες ὅμως μετριοφρόνως νὰ θλάσωσι τὴν γωνίαν του, ἢ νὰ τὸ ἐγχειρίσωσι κἂν διπλοῦν, ὁσάκις ἀποτείνωνται πρὸς ἐγγάμους. Συνησθάνθησαν, βλέπετε, οἱ ἄλλοτε τοσοῦτον πιστοὶ ἐκδόται τῆς πρωτοχρονίου ποιήσεως, ὅτι *οὐδὲν οἱ στίχοι πρὸς τἄλφιτα,* διότι μακρὰ ἴσως τοὺς ἐδίδαξε πεῖρα, ὅτι τὸ *ἁγιοβασιλειάτικον* δῶρόν των δὲν ἐμετρεῖτο πρὸς τοὺς στίχους των, ἀφοῦ ἐδίδετο πάντοτε πρὶν ἢ ἐκεῖνοι ἀναγνωσθῶσιν. Ἐ-

Digitized by Google

νόησαν ὅτι τῶν συνδρομητῶν των ἡ γενναιοδωρία δὲν ἀνεπτύσσετο κατ' εὐθὺν λόγον πρὸς τὴν ἔμπνευσιν τῆς Μούσης, ἧς ἐγίνοντο chaperons, καὶ ἤρχισαν συλλογιζόμενοι φυσικῶς, ὅτι οἱ στίχοι εἶνε περιττοί. Δι' αὐτὸν δὲ ἴσως τὸν λόγον ἐξέπεσε βαθμηδὸν καὶ ἡ περισωθεῖσα ἐν ζωῇ *καλανδικὴ* ποίησις ὅπου, ἀπὸ πτώσεως εἰς πτῶσιν, κατήντησεν ἐφέτος.

— Ἀφοῦ, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ἦνε οἱ στίχοι μας, τὸ δῶρόν μας μένει πάντοτε τὸ ἴδιον,— εἶπον καθ' ἑαυτοὺς οἱ διανομεῖς, περιττὸν εἶνε τοὐλάχιστον νὰ ἐκλέγωμεν τοὺς στιχουργούς μας.

— Ἀφοῦ, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν γράψωμεν, ὁ διανομεύς μας δὲν ζημιώνεται,—εἶπον καθ' ἑαυτοὺς οἱ στιχουργοὶ—ἂς γράψωμεν ὅ,τι φθάσωμεν, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ὑπογράφομεν.

Καὶ . . . hinc illae . . . ineptiae

Ἄλλοτε αἱ συχναὶ προσφωνήσεις ἃς προσέφοραν τὴν πρώτην τοῦ ἔτους οἱ διανομεῖς τῶν σπουδαιοτέρων ἑλληνικῶν ἐφημερίδων ἦσαν πολλάκις ἔργα ἀληθοῦς ποιητικῆς ἀξίας· σπουδαῖαι μέν, ἀπετέλουν συνήθως ποιητικὸν οὕτως εἰπεῖν ἀπόσταγμα τῶν πολιτικῶν φρονημάτων τῆς ἐφημερίδος· εὐτράπελοι δέ, ἦσαν σάτυραι κοινωνικαὶ πλήρεις ἅλατος καὶ εὐφυΐας, καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀντανέκλων φάσιν τινὰ οἱανδήποτε τῆς συγχρόνου πολιτικῆς ἱστορίας τοῦ τόπου. Ἀνεγινώσκοντο ἀπλήστως, ἐζητοῦντο, ἐσχολιάζοντο, καὶ οὐχὶ σπανίως ἐκρίνοντο ὁμοταγεῖς πρὸς τὰ κάλλιστα πολιτικὰ ἄρθρα τῆς ἐφημερίδος.

Τότε ὅμως τοὺς ποιητάς, οἵτινες ἔμελλον νὰ προσφωνήσωσι τοὺς συνδρομητάς των, ἐξέλεγον οἱ συντάκται αὐτοὶ τῶν ἐφημερίδων. Βραδύτερον ἐπεκράτησε νὰ ἐκλέγωσιν αὐτοὺς οἱ διανομεῖς· σήμερον δὲ πολὺ φοβούμεθα μὴ οἱ διανομεῖς ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν ποιητῶν, ἢ μὴ ἐταυτίσθησαν μᾶλλον διανομεῖς καὶ ποιηταί.

Δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὰ παλαιά, ἵνα φέρωμεν ἀποδείξεις τῶν ἡμετέρων λόγων. Τὰ χαρίεντα ἐκεῖνα ποικιλόχροα φύλλα παρέσυρεν ἡ φορὰ τῶν χρόνων, ὡς ὁ νότος τοῦ Νοεμβρίου τὰ φαιὰ τοῦ φθινοπώρου φύλλα, καὶ ἐσφράγισε πρὸ πολλοῦ ἡ λήθη, ὡς μνήματος βαρεῖα πλάξ. Ἂς ἀναδράμωμεν ὅμως εἰς τὰ πρόσφατα, ἅτινα ζῶσιν ἔτι νωπὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἡμῶν, καὶ ἂς ἀναθεωρήσωμεν μετὰ τοῦ εὐμενοῦς ἡμῶν ἀναγνώστου τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν, ἥτις προέκυψεν ἐφέτος ἐκ μέσου τῶν χιόνων, ὑπὸ τὸν ψυχρὸν καὶ παροδικὸν ἥλιον τῆς πρώτης Ἰανουαρίου. Ἡ ἐπιθεώρησις ἡμῶν δὲν θὰ ἦνε, ὡς ἐλπίζομεν, δυσάρεστος· ἴσως μάλιστα ἀποβῇ ἐπὶ τέλους καὶ διασκεδαστικὴ εἰς ὅσους λάβωσι τὴν ὑπομονὴν νὰ μᾶς παρακολουθήσωσιν.

Οἱ ὁδοκαθαρισταὶ τῶν Ἀθηνῶν δὲν εἶνε πλέον οἱ παλαιοί μας γνώριμοι. Ἤλλαξεν ἡ προϊσταμένη ἀρχή· ἤλλαξε φυσικῶς καὶ τὸ ὑπηρετικόν της προσωπικόν, ἤλλαξαν φυσικῶς καὶ οἱ στίχοι του. Οἱ ἀφελεῖς ἐκεῖνοι παλαιοὶ στίχοι, ἔργον γνωστοῦ ποιητοῦ, δι' ὧν μᾶς ἐχαιρέτιζον ἄλλοτε:

Ἂν εἰς τὴν αὐλήν σας τύχῃ τὴν αὐγὴν ὁποῦ περνῶ
ἢ μικρόν τι σκουπιδάκι, ἢ νεράκι χθεσινό,
μὲ τὸ σάρωμά μου τρέχω, καθαρίζω τὴν αὐλή,
καὶ λαμποκοποῦν οἱ δρόμοι, κι' ὅλα φαίνονται γυαλὶ...

ἐξέλιπον ἐφέτος. Μένουσι τεθαμμένοι τίς οἶδεν εἰς τίνος πανσανίου *σκουπιδᾶ* τὰ θυλάκια· ἀντ' αὐτῶν δὲ μᾶς ἀναγγέλλει, γοργὸς τριποδίζων, ὁ πατριωτικὸς λυρισμὸς τῶν νέων ὁδοκαθαριστῶν, ὅτι·

. . . ἂν τὰ φέρῃ ὁ Θεὸς
κ' ἡ χώρα μας αὐξήσῃ,
τότε κ' ἐμεῖς οἱ δύστυχοι
μ' αὐτὸ τὸ σάρωμά μας
θὲ νὰ σαρώνουμε παρᾶ,
κι' ὄχι σκουπίδια βρωμερά!

Ἔχουσι, βλέπετε, πατριωτισμὸν οἱ ὁδοκαθαρισταί μας· ἀλλὰ συλλογίζονται κάπως καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ μέλλοντός των.

Οἱ ὑπηρετομεσῖται—νεότευκτοι δημόσιοι λειτουργοί, ὡς γνωρίζουσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται,—σαλπίζουσι πολεμιστήριον, καὶ καλοῦσιν ὁλόκληρον τὸ τάγμα των εἰς τὰ ὅπλα. *Ἐγείρου*, κραυγάζουσι,

. . . ἐγείρου νὰ σὲ ἴδουν στὸ ποδάρι,
νὰ τρομάξουν ὅσοι τώρα σὲ φωνάζουν ξυπολιάρη.
Ἡ πατρὶς σὲ μᾶς ἀνήκει, καὶ ἂς γίνωμεν κομμάτια,
ἂς δουλεύουν 'στοὺς τυράννους ὅσοι ἔφτιασαν παλάτια!

Μὴ νομίσῃ δέ τις, ὅτι δὲν ἔχουσι καὶ οὗτοι ἐνδόμυχόν τινα πόθον νὰ *φτιάσουν παλάτια*. Τοὐναντίον! ἀπεπειράθησαν μάλιστα νὰ συναγάγωσι τὰ πρῶτα πρὸς τοῦτο κεφάλαια, φορολογοῦντες ἀνὰ πεντήκοντα λεπτὰ *τὸ κεφάλι* τοὺς ὑπηρέτας καὶ τὰς ὑπηρετρίας μας· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἀστυνομία τὸ ἐμυρίσθη ἐγκαίρως . . . καὶ ἐκ τούτου ἴσως οἱ στίχοι των.

Τὸ αὐτὸ πολεμικὸν μένος ἐμπνέει ἐφέτος καὶ τὸν καπνοδοχοκαθαριστήν, ὅστις ὑπολαμβάνων, φαίνεται, τὰς καπνοδόχους ὡς *Τούρκους*, κ' ἑτοιμαζόμενος νὰ ἱππεύσῃ—ὡς στρίγλα τις τῆς μεσαιωνικῆς μυθολογίας—ἐπὶ τοῦ σαρώθρου του, ἀναφωνεῖ πλήρης ἐνθουσιασμοῦ:

Χαίρετε ὅπλα θεῖκά, καὶ σκοῦπα θαρραλέα,
Μοιάζεις τὸν ἀρειμάνιον καὶ ὀξύθυμον ἱππέα.
Κ' ἐγὼ αὐτὸν θὰ μιμηθῶ, κι' ὡς λέων θὰ ὁρμήσω,
καὶ μὲ τὰ τζάκια θὰ πιασθῶ καὶ θὰ μονομαχήσω!

Μὴ τρομάζετε διὰ τὰ *τζάκια* σας! Ὡς πολλοὶ συνήθως τῶν ἡρώων, ὁ καπνοδοχοκαθαριστής μας *τὸ λέγει ἀλλὰ δὲν τὸ κάμνει*.

Οἱ ὑδρονομεῖς μας εἶνε εὐτράπελοι, ἐπέτυχον δέ, φαίνεται, καὶ ποιητὴν *διαβασμένον*. Μᾶς ἐνθυμίζουσι τοῦ Πινδάρου τὸ *ἄριστον μὲν ὕδωρ*, καὶ προσθέτουσι :

Digitized by Google

Ἀλλὰ σεῖς ζητεῖτε στίχους, διὰ τοὺς ἄλλους τί σᾶς [μέλει ;
Καὶ ἐξ ἄλλου πάλιν ὕδωρ καθαρὸν ἕκαστος θέλει·

Ὄχι! ὄχι! τόσον ἄπληστοι καὶ ἀδιάκριτοι δὲν εἴμεθα. Ἂς μᾶς δώσουν τὸ δεύτερον καὶ τὸ πρῶτον χάρισμά των.

Οἱ ὑπηρέται τοῦ φωταερίου εὔχονται εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν

τὸ γκὰζ νὰ προφθάσῃ
τὴν πόλιν νὰ φωταγωγῇ καθὼς τῆς Βρετανίας
Λονδῖνον τὴν πρωτεύουσαν μεθ' ὑπερηφανείας,

ὑποθέτοντες παραδόξως, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν ἀποτελοῦσι τὴν διεύθυνσιν τῆς *Ἑταιρίας τοῦ ἀεριόφωτος*.

Ἂς μεταβῶμεν νῦν εἰς τοὺς διανομεῖς τῶν ἐφημερίδων, παρατρέχοντες κατ' ἀνάγκην τὰς ἄχρους καὶ ἥκιστα διασκεδαστικάς, καίτοι παραδόξως πρωτοτύπους, εὐχὰς τοῦ πολυπληθοῦς τάγματος τῶν παντοειδῶν κλητήρων καὶ ἄλλων μικροτέρων φορολόγων, εἰς οὓς προσετέθη ἐφέτος καὶ ὁ *διανομεὺς τῶν συγγραμμάτων*, ὅστις προλογίζων :

Ἕνα χρόνο περιμένω νὰ προβῶ κ' ἐγὼ συντάκτης,
τὰς ἰδέας μου νὰ ἐκφράσω, χάριν τοῦ κοινοῦ λαοῦ,

ἀντιγράφει κατόπιν ἓν ᾆσμα γνωστὸν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, τίς οἶδε παρὰ τίνος τῶν κυρίων του διδαχθεὶς τὴν τέχνην.

Ἂς ἀναφέρωμεν ὅμως ἐν παρόδῳ, διότι θὰ ἦτο κρῖμα ἀληθῶς νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον, τὸ στιχηρὸν μηνολόγιον τοῦ καφεπώλου τῆς Βουλῆς, ὅστις πανηγυρίζων δι' ἑνὸς τετραστίχου ἕκαστον τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἔτους, ἀποτείνει τὸ περιπαθὲς αὐτὸ παράπονον εἰς τὸν Νοέμβριον :

Ποῦ τῆς ἐξοχῆς τὰ κάλλη,
ποῦ ἡ τόση ποικιλία ;
Μὴν Νοέμβριος καϋμένε,
διατί τόση κακία ;

Δὲν πρέπει δ' ἐπίσης νὰ λησμονηθῶσιν οἱ διανομεῖς τῶν θεατρικῶν προγραμμάτων, οἵτινες ἐν μέσῳ τριάκοντα ἐννέα πολυσχήμων θαυμαστικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν σημείων, βεβαιοῦσι διὰ τῶν φοβερωτέρων στίχων, οἵτινες ἐγράφησαν ἀπὸ καταβολῆς Ἑλλάδος, ὅτι

ὅπως ἡ ῥάβδος ἡ ξηρὰ ἐβλάστησε κλωνάρια !,
φωνάζει! ὁ Βασίλειος! ὁ τῆς Καππαδοκίας!
τοιουτοτρόπως δύναται καὶ ὁ διάδοχός μας,
νὰ πάρῃ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Μαύρου! Κων[τίνου!!
ὁ ἔνδοξος τῶν Γιγαντῶν? μέγας Καραϊσκάκης?
ἐκ τοῦ λαμπροῦ μνημείου του τοὺς Ἕλληνας εὔχεται...

Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐφημερίδων οἱ βάρδοι δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἀστεῖοι οὐδ' ὀλιγώτερον ἀκατανόητοι τῶν μνημονευθέντων ἤδη συναδέλφων των. Πολὺ φοβούμεθα μάλιστα, μὴ αἱ πλεῖσται τῶν ἐφετεινῶν των προσφωνήσεων ἐγράφησαν μετὰ προηγουμένην αὐτῶν συνεννόησιν.

Ἀκούσατε π.χ. ἕνα ἐξ αὐτῶν ἀποφαινόμενον ἱεροφαντικῶς :

Μέλαν εἶνε τὸ παρελθόν, πλῆρες πικρῶν ὀδύνων,
κάτοπτρον εἶνε ἀκριβὲς σβεσθέντων μεγαλείων.
Εἶνε ὁ τάφος ὁ σκληρὸς ἑλληνικῶν ὀνείρων,
εἶνε παλαίστρα ἄδοξος τῶν φαύλων ὑπουργείων.
Φεύγει οἰκτρὸν τὸ παρελθὸν ὡς ὕδωρ καταῤῥέον,
τὸ μέλλον δὲ προσμειδιᾷ εὔελπι καὶ ὡραῖον.

Ἐννοήσατε τίποτε ; Ὄχι, βέβαια. Οὐδ' ἐγώ.

Ἀκούσατε ἄλλον, εἰς ὃν ὁ ποιητικός του μετεωρισμὸς ὑπαγορεύει τὰ ἑξῆς ἀμίμητα :

Ὡς φωστὴρ τῆς ἀληθείας ἀνατέλλει νέος χρόνος!
Στρέψατε τὸ βλέμμα, φίλοι, πάντες κλίνατε τὸ γόνυ,
ἔκθαμβοι εἰς τὴν ἐλπίδα, ἣν προδόται ἀφῆκαν μόνοι,

καὶ μὴ τυχὸν ὑποθέσητε, ὅτι μεταβάλλομεν *κατὰ κεραίαν* τὸ κείμενον.

Ἄλλος, μετριοφρονέστερος τοὐλάχιστον, καὶ ἐκ προοιμίων ἐξευμενίζων τοὺς ἀναγνώστας του, λέγει ἐν ταπεινοσύνῃ:

. . . καὶ τόρα ἂν δὲν χύσω
στίφη ἐκλάμπρων ἰδεῶν καὶ σκέψεων μεγάλων,
πταίετε σεῖς οἱ θέλοντες τὴν λύραν νὰ τονίσω !

Αὐτὸ δὰ ἔλειπε τόρα ! νὰ πταίωμεν ἡμεῖς, ἂν ὁ κύριος οὗτος δὲν *χύνει στίφη ἐκλάμπρων ἰδεῶν*. Ποῖος τοῦ εἶπε . . . ; il est si facile de ne pas écrire.

Τέταρτος, καὶ πάντων ἀρειμανιώτατος, βεβαιοῖ, ὅτι

Ἂν δὲ 'ματώσουμε τὴ γῆ, τὴν χώρα ποῦ ζητᾶμε,
τὸ ζ ή τ η μ α δὲν ἔπεσε 'σὰν σῦκο νὰ τὸ φᾶμε.

Ἐδῶ σχόλιον δὲν χωρεῖ. Ὁ ἄνθρωπος, βλέπετε, ἐκφράζει καθαρώτατα τὴν ἰδέαν του.

Ἀρειμάνιοι εἶνε καὶ ἄλλοι βάρδοι, ἀλλὰ τὸ πολεμικὸν αὐτῶν μένος ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐλεγειακὴν τὴν ἐπίχρωσιν, καὶ κιρνᾶται μᾶλλον μετά τινος δυσθυμίας ἐπὶ τῇ μέχρι τοῦδε ἀποτυχίᾳ τῶν ἑλληνικῶν ἐλπίδων. Τούτων οἱ στίχοι εἶνε οἱ σχετικῶς ὑποφερτότεροι ὅσων ἔβρεξεν ἐφέτος ἡ πρώτη Ἰανουαρίου. Εἰς αὐτοὺς δὲ καταλέγονται οἱ ἑπόμενοι :

Ὁ ταχυδρόμος πέρασε, καὶ ταχυδρόμος φτάνει,
μὲ τὴ χαρὰ 'ς τὸ πρόσωπο καὶ μὲ τὴ λεβεντιά του.
Πόσαις δὲν ἔχει συμφοραῖς, πόσαις πληγαῖς νὰ 'γιάνῃ,
καὶ πόσοι πόθοι δὲ ξυπνοῦν κρυφὰ 'ς τὸ πάτημά του!
Ἴσως ἀπὸ τῆς 'μέραις του λαμπρότερη μιὰ 'μέρα
θὰ ξημερώσῃ χαροπή, ἴσως εἶνε γραμμένο
ἐκεῖ ψηλὰ 'ς τὸν Ὄλυμπο, 'ς τὴν Ὄσσα ἐκεῖ πέρα
τὸ γαλαζένιο φλάμπουρο νὰ ἰδοῦμε στηλωμένο !

Δὲν μνημονεύομεν τῶν ἄλλων, διότι πάντες σχεδὸν εἶνε παράφρασις τῶν ἀνωτέρω, καὶ πλὴν τούτου φοβούμεθα μὴ κουράσωμεν ἐπὶ τέλους τὸν ἀναγνώστην. Ἂς μᾶς ἐπιτρέψῃ ὅμως—κ' ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ μετανοήσῃ διὰ τὴν ἄδειαν,—ἀφοῦ διετρέξαμεν μετ' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἄνυδρον ἐκείνην Σαχάραν, νὰ σταματήσωμεν τὸ βῆμα εἰς μικράν τινα ὄασιν, τὴν μόνην δυστυχῶς, ἣν μᾶς παρέχει ἡ ἐφετεινὴ ποίησις τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Εἶνε προσφώνησις ἱκετήριος ἀπόρου μαθητοῦ, καταλήγουσα διὰ τῶν ἑπομένων καλῶν στίχων :

Digitized by Google

Φεῦ, ἤμην ἄλλοτε κ' ἐγὼ υἱὸς καλῆς οἰκίας·
ὅ,τι ζητῶ τὸ ἔδιδον . . . ἀλλὰ ἡ φωλεά μου
κατέπεσεν ὑπὸ πνοὰς ἀνέμου ὀλεθρίας,
καὶ ἤδη ἄρτον σᾶς ζητοῦν ξηρὸν τὰ δάκρυά μου!
Δότε μου, δότε! Ὅμως μὴ τὴν ὄψιν μου ἴδητε·
τὴν ἐντροπὴν τοῦ δυστυχοῦς αἰτοῦντος σεβασθῆτε!

Οἱ στίχοι οὗτοι ἐλέγχουσι πρόδηλον τὸν κάλαμον διακεκριμένου ἡμῶν ποιητοῦ, οὗτινος ἵλεως ἡ Μοῦσα ἔτεινε τὴν χεῖρα εἰς τὴν αἰδήμονα πενίαν.

Ἅπας ὁ λοιπὸς φορυτὸς τῶν καλανδικῶν ςιχουργημάτων τῆς πρώτης τοῦ ἔτους 1880, ἐκτὸς ὀλίγων ἐντίμων ἐξαιρέσεων, φαίνεται μᾶλλον ἔργον τῶν διανομέων αὐτῶν, οἵτινες, συναισθανθέντες πιθανῶς, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐλέγομεν, ὅτι εἶνε περιττὴ ἡ ποίησις ὡς συνοδὸς τῶν εὐχῶν των, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιληφθῶσι αὐτοὶ μόνοι των τοῦ ἔργου.

Δὲν τοὺς ἐλέγχομεν διὰ τοῦτο. Θὰ ἦτο ἀγνωμοσύνη μας νὰ τοὺς μεμφθῶμεν δι' ὅσην μᾶς παρέσχον διασκέδασιν.

Αγγελος Βλαχος.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΙΓ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Ἰανουαρίου 1880.

Πέντε ὁλοκλήρους μῆνας εἶχον νὰ λάβω γράμμα σου, καὶ ὑπέθετον ὅτι μὲ εἶχες ἐντελῶς λησμονήσει, ὅτε, ἐπιστρέψασα εἰς Ἀθήνας, ὅθεν ἔλειψα καθ' ὅλον σχεδὸν αὐτὸ τὸ διάστημα, εὗρον ἐπὶ τῆς τραπέζης μου τρεῖς σου συγχρόνως ἐπιστολάς, πλήρεις πικρῶν μὲν παραπόνων διὰ τὴν σιωπήν μου χαριεστάτων δὲ λεπτομερειῶν τῶν περιπλανήσεών σου καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις βίου σου. Καὶ εἰς μὲν τὰ παράπονά σου ἀπαντᾷ, ἐπαρκῶς ἐλπίζω, ἡ ἀπουσία μου, ἥτις, σημείωσαι καὶ τοῦτο εἰς λογαριασμὸν τῆς εἰλικρινείας μου, μ' ἔδωκε νέαν ἀφορμὴν ὄχι μόνον νὰ ἐκτιμήσω τὴν ἀγάπην σου, ἀλλὰ καὶ νὰ *καμαρώσω* πάλιν διὰ τὴν εὐχαρίστησιν τὴν ὁποίαν σοῦ προξενεῖ ἡ ἀθηναϊκή μου φλυαρία. Αἱ δὲ λεπτομέρειαι τῆς κατὰ τὸ πεντάμηνον αὐτὸ διάστημα ζωῆς σου, γεγραμμέναι μεθ' ὅλης ἐκείνης τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀφελοῦς ἀσυναρτησίας, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν νωχελῆ σου φύσιν, μὲ κατεγοήτευσαν ἀληθῶς, καὶ μὲ μετεβίβασαν πολλάκις, ὡς ἐν ὀνείρῳ, ἀπὸ τῆς μικρᾶς μου ἀθηναϊκῆς φωλεᾶς εἰς τὸν εὐρὺν ὁρίζοντα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου. Αἱ λεπτομέρειαι ἰδίως τοῦ παρισινοῦ χειμῶνος, ἡ ὡραία σου περιγραφὴ τῆς χιονοσκεποῦς παρόδου τῶν Ἠλυσίων καὶ τοῦ παγωμένου Σηκουάνα, καὶ ἡ ὀδυνηρά σου ἀφήγησις τῆς διαρκοῦς φρικιάσεως, ἥτις σὲ κατεῖχεν ὑφ' ὅλας σου τὰς σισύρας καὶ μ' ὅλην τὴν σπινθηρακίζουσαν ἑστίαν σου, μ' ἔκαμε πολλάκις νὰ διαρραγῶ εἰς ἄσβεστον γέλωτα. Ἠξεύρεις διατί; Ἐνθυμήθην τὰς καλοκαιρινάς σου ἐπιστολάς, καὶ τὴν δροσομανίαν ἥτις σὲ εἶχε καταλάβει· ἀνεμνήσθην ὅτι ἀφῆκες ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ τὴν Ἑλβετίαν, διότι δὲν τὴν εὕρισκες ἀρκετὰ δροσεράν, καὶ ὅτι ἐβάδιζες πρὸς βορρᾶν εἰς ἀναζήτησιν ψύχους· ἐσυλλογίσθην τέλος τὴν δημώδη ἑλληνικὴν παροιμίαν: *τὰ μικρὰ δὲν ἤθελες, τὰ μεγάλα 'γύρευες*, καὶ ἐξεκαρδίσθην σκεπτομένη, ὅτι εἴκοσι βαθμοὶ ὑπὸ τὸ μηδὲν εὐχαρίστησαν τέλος πάντων *καὶ μὲ τὸ παραπάνω* τὴν ἀπληστίαν σου.

Ἠξεύρεις ὅμως ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ μικροὶ καὶ ἄσημοι Ἀθηναῖοι δὲν καθυστερήσαμεν εἰς τὴν *τουρτουριστικὴν* συναυλίαν, τὴν ὁποίαν συνεκρότησαν ἐφέτος οἱ πάγοι καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην; Τετράκις μέχρι τοῦδε ἐλεύκανεν ἡ χιὼν τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς ὀρόφους τῶν οἴκων μας· ὁ βορρᾶς, τοῦ ὁποίου ἐθρηνοῦμεν ἄλλοτε καὶ ἰδίως πέρυσι τὴν ἀπουσίαν, πνέει ἀδιακόπως σχεδὸν ἀπὸ δύο ἤδη μηνῶν, καὶ τὰ ὕδατα τῶν ὑπαίθρων αὐλάκων παγώνουσι κατὰ πᾶσαν σχεδὸν νύκτα. Εὐτυχῶς παγώνει μαζύ των καὶ ὁ πηλὸς τῶν ὁδῶν μας, αἵτινες στίλβουσιν οὕτω καὶ λαμποκοποῦσι τὴν πρωΐαν, ὅσον οὐδεμία ποτὲ δημοτικὴ ἀρχὴ θὰ τὸ κατώρθωνε.

Δὲν σοῦ περιγράφω λεπτομερῶς τὰ τοῦ χειμῶνός μας, διότι τί νέον δύνανται νὰ μάθωσιν οἱ δύο μόλις βαθμοὶ ψύχους, τοὺς ὁποίους ἐζήσαμεν ἡμεῖς, εἰς τοὺς εἴκοσι, τοὺς ὁποίους ἔζησες σύ; Τὰ συνάχιά μας, καὶ τοὺς βῆχάς μας καὶ τὰς πορφυρᾶς μας ῥίνας, τὰ εἴχετε, ὑποθέτω, καὶ σεῖς, πολὺ ἀφθονώτερα καὶ ποικιλώτερα, καὶ οὐδεμίαν ἐπομένως θὰ ἔχεις διάθεσιν νὰ μάθῃς, ποσάκις ἐπαρνίσθην κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα, καὶ πῶς βασανίζομαι νὰ θεραπεύσω τὰς χιονίστρας τῶν χειρῶν μου. Ὅ,τι ὅμως θέλεις νὰ μάθῃς, ὅ,τι ἀπαραιτήτως ἐπιθυμεῖς νὰ σοῦ διηγηθῶ, εἶνε τὸ πῶς διασκεδάζομεν ἐφέτος. Χορεύομεν; Πηγαίνομεν εἰς τὸ θέατρον; Ἀκούομεν μουσικήν; Γίνονται συναναστροφαί;

Εἰς ὅλα σου αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἀδύνατον, ἐννοεῖς, μοῦ εἶνε ν' ἀπαντήσω διὰ μιᾶς καὶ μόνης μου ἐπιστολῆς. Ἡσύχασε ὅμως, καὶ δὲν θὰ σ' ἀφήσω δυσηρεστημένην, ἀφοῦ θέλεις νὰ τὰ μάθῃς ὅλα. Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ βαρυνθῇς ἐπὶ τέλους τὴν φλυαρίαν μου, ἐπὶ τῷ ὅρῳ bien entendu νὰ βαρυνθῶ καὶ ἐγὼ τὴν ἰδικήν σου. Χορεύομεν; ἐρωτᾷς. Καὶ τί ἄλλο κάμνομεν; σοῦ ἀπαντῶ. Οἱ χοροί, καὶ αἱ χορευτικαὶ ἑσπερίδες, καὶ αἱ *δευτέραι* (θὰ ἔπρεπεν ἴσως *δεύτεραι* κατὰ σέ, ἥτις εἶσαι à cheval sur la grammaire· ἀλλὰ τί νὰ σοῦ εἰπῶ; δὲν μοῦ ἔρχεται) καὶ αἱ *τρίται* ἤρχισαν ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος μηνός, καὶ φαντάσου τί κακὸν ἔχει νὰ γείνῃ μέχρι τῶν ἀπόκρεω, αἱ ὁποῖαι συμπίπτουν ἐφέτος... τὴν τρίτην Μαρτίου. Αἱ χορευτικαὶ καὶ διασκεδαστικαί μας ὀρέξεις ἀνεπτύχθησαν, βλέπεις, κατ'

Digitized by Google

εὐθὺν λόγον πρὸς τὴν διάρκειαν τῶν ἀπόκρεω, καὶ ἀπὸ τῆς α' Ἰανουαρίου, ὅτ' ἐδόθη ὁ πρῶτος γενικὸς χορὸς τῆς Αὐλῆς, ἐπέρχονται καθ' ἑβδομάδα ἀλλεπάλληλοι αἱ προσκλήσεις, αἱ δὲ ὀλίγαι μας ῥάπτριαι δὲν προφθάνουσιν, ὄχι νὰ μᾶς ῥάπτωσιν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν νὰ μᾶς ἀκούωσι. Κατήντησαν καὶ αὐταὶ personnages, καὶ πολὺ φοβοῦμαι μήπως ὁρίσωσιν ἐπὶ τέλους ὥρας ἀκροάσεων, ὡς οἱ ὑπουργοί μας.

Περὶ τοῦ αὐλικοῦ χοροῦ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους δὲν σοῦ γράφω τίποτε. Ἦτο ὅμοιος κατὰ τὴν λαμπρότητα πρὸς τοὺς χοροὺς τῶν παρελθόντων ἐτῶν, τοὺς ὁποίους γνωρίζεις, διότι εἶδες πολλούς· ἐπιφυλάσσομαι δὲ νὰ σοῦ γράψω λεπτομερέστερον περὶ τοῦ μικροῦ χοροῦ, ὅστις δίδεται ἀπόψε, διὰ τῆς προσεχοῦς μου ἐπιστολῆς. Ἂς σοῦ εἴπω σήμερον ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ χοροῦ τῆς Κυρίας Serpieri, καὶ ταῦτα, σημείωσαι, οὐχὶ μεθ' ὅλης τῆς λεπτομερείας, τὴν ὁποίαν ποθεῖ ἡ ἄπληστός σου περιέργεια, διότι οὔτε τὰ ὅρια ἁπλῆς ἐπιστολῆς θὰ ἐχώρουν ὅσα θέλεις σύ, οὔτε ὁ κάλαμος τῆς φίλης σου θὰ ἐπήρκει. Περὶ τὴν χορευτικὴν αὐτὴν ἑσπερίδα, — διότι οὕτω τὴν ὠνόμαζον μετριοφρόνως τὰ προσκλητήρια — ἐγένετο πολὺς ἐκ προοιμίων ὁ πάταγος, καὶ ἀμύθητον ὑπῆρξε τὸ πλῆθος — ἄρρεν καὶ θῆλυ — ὅπερ ἔφερε τὴν προχθὲς ἑσπέραν ἔνδυμα γάμου. Οὕτω δὲ τὸ μέγα ἐκεῖνο μέγαρον, τοῦ ὁποίου ἐθαυμάσαμεν, ἐνθυμεῖσαι, ἄλλοτε ὁμοῦ τὰς ἡμιτελεῖς μὲν ἀλλ' εὐρείας καὶ πολυπληθεῖς αἰθούσας, ἐπληρώθη μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν τελευταίων γωνιῶν τοῦ μεσορόφου, κ' ἐνόμιζεν ὁ περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τοῦ προχθὲς Σαββάτου εἰσερχόμενος εἰς τὰ κατάκοσμα ἐκεῖνα δώματα, ὅτι παρίσταται εἰς δημοσίαν τινὰ ἀγόρευσιν τοῦ νέου ἡμῶν ἱεροφάντου Μακράκη, πολὺ πρὶν ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς μετριάσῃ κάπως τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ νοήμονος κοινοῦ τῆς πρωτευούσης, ὅπερ ἐτίμησεν ἐσχάτως τὸν προφήτην, κατὰ τὰς τελευταίας βουλευτικὰς ἐκλογάς, δι' ἑπτὰ χιλιάδων ψήφων, εἰς δόξαν τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας! Ἡ πληθὺς δὲ αὕτη, κατὰ τὴν ὁμόφωνον τῆς ἰδίας πληθύος γνώμην, ὑπῆρξε τὸ μόνον ἐλάττωμα τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ἑσπερίδος, καθ' ἣν ἡμιλλῶντο ἡ ἀμίμητος καλλιτεχνικὴ τοῦ οἴκου διακόσμησις, ὁ ἄπλετος διὰ φωταερίου φωτισμὸς τῶν περιχρύσων αἰθουσῶν, ἡ τῆς ὀρχήστρας τελειότης, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ κομψότης τῶν ἐσθήτων, ἡ χάρις τῶν χορευτριῶν, ἡ κοινωνικὴ σημασία τῶν προσκεκλημένων, τοῦ δείπνου ἡ ἄφθονος καὶ ἀριστοτεχνικὴ ποικιλία, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ προσηνὴς εὐγένεια καὶ περιποιητικότης τῶν οἰκοδεσποτῶν. Δὲν ἐπιχειρῶ, φιλτάτη, νὰ σοῦ περιγράψω τὰ θαυμάσια τῆς οἰκίας, οὐδὲ τὸν καλλίτεχνον εὐτρεπισμὸν τοῦ μεγάρου ἐκείνου, ὅπερ ἀνήγειρεν ὁ πλοῦτος τοῦ οἰκοδεσπότου καὶ ἡ τέχνη διακεκριμένου Ἕλληνος ἀρχιτέκτονος, τοῦ Κ. Θεοφιλᾶ. Θὰ ἐχρειαζόμην πολλὰς σελίδας, ἵνα σοῦ ἀποδώσω διὰ λέξεων τὴν βαθεῖαν ἐντύπωσιν τοῦ θαυμασμοῦ, τὸν ὁποῖον μοῦ ἐπροξένησεν ἡ κατάλευκος καὶ δι' ἀναγλύφων ἐκ ναστοχάρτου περίκοσμος αἴθουσα κατὰ τὴν βορειοανατολικὴν πρόσοψιν τοῦ μεγάρου, ἡ διαιρουμένη εἰς δύο διὰ κομψοτάτων στηλῶν ἐκ λευκοῦ πεντελικοῦ μαρμάρου, ἡ παρ' αὐτῇ δεξιόθεν μικροτέρα, διακεκοσμημένη διὰ γραφῶν καὶ ἐπίπλων κατὰ τὸν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ'. συρμόν, ἡ ἄλλη παρακειμένη, ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ὁποίας ἀνευρίσκει τις τὸν ῥυθμὸν καὶ τὰς γραφὰς τῶν πομπηϊανῶν δωμάτων, τὸ περαιτέρω μαγευτικὸν μικρογράφημα τῶν ἀραβουργημάτων τῆς Ἀλάμβρας, καὶ τέλος τὸ ἐκ ξύλου δρυὸς περίγλυφον ἑστιατόριον, ὅπου διαρκῶς ἐστρωμένον κυλικεῖον ἀνέψυχε τοὺς διψῶντας κ' ἐνεδυνάμου τοὺς ἀπαύστως σχεδὸν πεινῶντας στομάχους τῶν προσκεκλημένων, χορευόντων καὶ μή. Ἄλλως δὲ ἡ περιέργειά σου θὰ ἐπιθυμεῖ ἀναντιρρήτως λεπτομερεστέραν μᾶλλον καὶ φλυαροτέραν τὴν περιγραφὴν τῶν κυριῶν καὶ τῶν ἐνδυμασιῶν των. Καὶ δι' αὐτὸ ὅμως . . . τί νὰ σοῦ εἴπω! ἐντρέπομαι, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶνε, ὅτι ὀλίγα ἐνθυμοῦμαι, διότι ὀλίγα εἶδον. Ἤμεθα τόσον πολλαὶ καὶ τόσον πυκναί, ὥστε σὲ βεβαιῶ, ὅτι πολλάς μας φίλας μόλις κατώρθωσα νὰ ἴδω καὶ νὰ χαιρετήσω εἰς τὸ τέλος τοῦ χοροῦ. Σοῦ ἀναφέρω μόνον ἐν γένει, ὅτι αἱ ἐσθῆτες τῶν χορευτριῶν ἦσαν βαρεῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ὅλαι σχεδὸν πλούσιαι, ἐκτὸς ὀλιγίστων—δυστυχῶς!—ἐξαιρέσεων. Τρίχαπτα πανταχοῦ, πλημμύρα de points d'Angleterre et de points de Bruxelles, κεντήματα βαρύτιμα, φορέματα ἐκ μεταξοπτίλου, ἀδάμαντες καὶ μαργαρῖται εἰς σχήματα περιδεραίων καὶ πτίλων καὶ χρυσαλλίδων, ἄνθη χαριέστατα, ὡραιότερα τῶν ἀληθινῶν, καὶ οὐραί. . . οὐραί. . . οὐραί. . . τόσον μακραί, ὥστε ἐσχίσθησαν, ἐσχίσθησαν καὶ πάλιν ἔμειναν. Καὶ ποῖαι ἦσαν αἱ ὡραιότεραι τοῦ χοροῦ; θὰ μ' ἐρωτήσῃς βέβαια. Τί νὰ σὲ εἴπω; Ἠξεύρεις, ὅτι ἔχω τὸ φοβερὸν ἐλάττωμα νὰ ἦμαι δύσκολος, καὶ ὅτι σπανίως τολμῶ ν' ἀπονέμω τίτλους καλλονῆς. Πρέπει ὅμως ὅπως δήποτε νὰ διακρίνω μεταξὺ τοῦ πλήθους τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν χάριν τῆς Κυρίας Λ., τὴν ἤρεμον μεγαλοπρέπειαν τῆς Κυρίας Κ., τὸ ἐπιβάλλον παράστημα τῆς Κυρίας Σ. καὶ τὸ ἀφελὲς ἐκεῖνο ἀλλ' ἀνθηρότατον κάλλος τῆς Κυρίας Ν., ὅπερ κρῖμα ἀληθῶς ὅτι ἀτελῶς ἐκτιμᾷ ἡ ῥάπτριά της. Ἐκ τῶν δεσποινίδων μὲ ἤρεσαν πολὺ δύο μικρὰ μικρὰ ἀλλὰ χαριέστατα κοράσια, ἅτινα διατηροῦσιν ἐπὶ τοῦ ἀφελοῦς των προσώπου ὅλην τὴν χάριν τῆς νεαρᾶς των ἡλικίας, καὶ ἀνταναστέλλουσιν ἐπὶ τῆς ἐρυθριώσης μορφῆς των ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἀνέκφραστον τῆς ἀθῴα-

Digitized by Google

τητος γόητρον, ὅπερ, δυστυχῶς, ἐξαλείφει παρ' ἡμῖν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἡ μετάγγισις τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἑσπερίας. Ἡ δεσποινὶς Κ. καὶ ἡ δεσποινὶς Κ. εἶνε κομψόταται κόραι, καὶ πεποίθησιν ἔχω, ὅτι θὰ γείνωσιν ἐτικομψότεραι καὶ ὡραῖαι κυρίαι.

Ὁ χορὸς ὑπῆρξε ζωηρότατος καὶ πλήρης ἀδιαπτώτου εὐθυμίας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· τὸ δὲ ἀκροτελεύτιον cotillon διέκριναν ὡραιόταται εἰκόνες—σοῦ μεταφράζω οὕτω τὰς figures—ὧν δύο ἰδίως παρήγαγον ἀληθῶς μαγευτικὸν ἀποτέλεσμα. Κατὰ τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν εὑρέθησαν διὰ μιᾶς οἱ πλεῖστοι τῶν χορευτῶν περιβεβλημένοι πολυχρώμους καὶ ποικίλας ἐκ σιγαροχάρτου ἐνδυμασίας, ἃς ἐξῆγον αἱ χορεύτριαί των ἐκ μικρῶν περιχρύσων κυλίνδρων, διανεμηθέντων εἰς αὐτὰς ἐπὶ τούτῳ· περιεδινοῦντο δὲ οὕτω τὰ χορεύοντα ζεύγη ἐντὸς τῆς καταφώτου αἰθούσης,καὶ τὸ θέαμα μοὶ ἀνέμνησεν εἰκόνα τινὰ τῶν ἀπόκρεω τῆς Βενετίας, ἣν εἶδον ποτὲ ἐν Ἰταλίᾳ. Κατὰ τὴν ἄλλην ἔθραυον αἱ χορεύτριαι κατὰ κεφαλῆς τῶν χορευτῶν των λευκὰς ἐκ λεπτοτάτου χαρτίου σφαίρας, καὶ ἀνεπήδα ἐξ αὐτῶν νέφος ὁλόκληρον μικρῶν τεμαχιδίων χάρτου λευκοῦ, ἅτινα ἐπλήρουν, ὡς χιόνος νιφάδες, τὸν ἀέρα,τὸ ἔδαφος, τὰς κόμας τῶν κυριῶν καὶ τῶν κυρίων τὰ μελανὰ φορέματα. Ἐνόμιζες ὅτι χιὼν κατέπιπτε τὴν στιγμὴν ἐκείνην πυκνή,καὶ ἠπόρεις ὅτι δὲν ᾐσθάνεσο παγωμένους τοὺς λοβοὺς τῶν ὠτίων σου.

Τὴν πέμπτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὸ μέγαρον ἦτο σκοτεινόν, καὶ τοὺς λοβοὺς τῶν ὠτίων μας ἐπάγωνεν ἀληθῶς ἡ παγερὰ ἀτμοσφαῖρα τῶν Ἀθηνῶν, ἐν μέσῳ τῶν κλειστῶν ἁμαξῶν, αἵτινες μᾶς μετέφερον οἴκαδε.

Σοφια.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

372.

Οἱ πλεῖστοι νεανίαι τὴν σκαιότητα καὶ τὴν ἀγροικίαν ἀφέλειαν νομίζουσι.

373.

Ὑπάρχουσι δάκρυα, καὶ ἡμᾶς πολλάκις ἐξαπατῶντα, ἀφ' οὗ ἐξηπάτησαν ἄλλους.

374.

Ὁ νομίζων ὅτι ἀγαπᾷ τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ, αὐτῆς χάριν, μεγάλως ἀπατᾶται.

375.

Οἱ μικροὶ τὸν νοῦν συνήθως ἀποδοκιμάζουσι πᾶν ὅ,τι ὑπερβαίνει τῆς ἀντιλήψεως αὐτῶν τὰ ὅρια.

376.

Τὸν μὲν φθόνον καταλύει ἡ ἀληθινὴ φιλία,τὴν δὲ θρύψιν ὁ ἔρως ὁ ἀληθής.

377.

Ἡ περίνοια ἁμαρτάνει τοῦ σκοποῦ, ὄχι διότι δὲν φθάνει μέχρις αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι ὑπερβαίνει αὐτόν. Τοῦτο δε αὐτῆς τὸ ἐλάττωμα εἶναι τὸ μέγιστον.

378.

Συμβουλὰς πολλοὶ δίδουσι, σύστημα ὅμως διαγωγῆς οὐδεὶς μεταδίδει.

379.

Ἀμαυρουμένης τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀξίας, συναμαυροῦται καὶ ἡ περὶ τοῦ καλοῦ αἴσθησις αὐτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου πτωχοῦ τινος χωρίου ἦτο μικρός τις μαθητὴς ἀτακτότατος καὶ ἀμελέστατος ἰδίως εἰς τὴν ἀριθμητικήν. Ὁ διδάσκαλος θέλων νὰ παραστήσῃ εἰς αὐτὸν τὴν πρᾶξιν τῆς προσθέσεως ζωηρότερον, τῷ εἶπε τὸ ἑξῆς παράδειγμα·

«Εἰς τὸ δεξιόν μου θυλάκιον ἔχω πέντε τάλληρα καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν δύο· πόσα τάλληρα ἔχω ὅλα ὅλα ;

— Γιὰ νά τα ἰδῶ ! ἀπεκρίθη ὁ μαθητὴς χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ταραχθῇ.

Καὶ ὁ τάλας διδάσκαλος τί νὰ κάμῃ, ἐγέλασε καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ του.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ἡ ὀξύνοια τοῦ πατρός, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦνε αὐτη, ἀμβλύνεται, ὅταν πρόκηται νὰ ζυγίσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ τέκνου του.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

∿ Ὁ ἐν Σουὲζ τῆς Αἰγύπτου ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Δημοσθένης Μητσάκης, γράφει ἡ «Ὥρα», ἀποστελλόμενος ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀνεχώρησεν ἐκ Σουὲζ εἰς Ἀβυσσινίαν περὶ τὰ τέλη Μαρτίου 1879. Δι' Ἀδόβης δέ, ὅπου ἀφίκετο τὴν 20 Μαΐου, καὶ Δαβροταβὸρ ἀνῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην διὰ φιλοφρονεστάτης ἐπιστολῆς προσκαλέσαντα αὐτὸν παρ' ἑαυτῷ καὶ προστάξαντα τὰ δέοντα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ὁδοιπορίας, ἰδίως δὲ τὰ τῆς διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ Ταχαζέ. Περίεργος δὲ εἶνε ἡ ἀφήγησις τῆς ἐπιπόνου ταύτης ὁδοιπορίας. Ὁ Ἕλλην πρόξενος ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀδόβης τὴν 2αν Ἰουλίου συνοδευόμενος ὑπὸ δέκα στρατιωτῶν, οὓς ὁ στρατάρχης (Ῥαΐ) Ἀλούλης ἔπεμψεν αὐτῷ μεθ' ἑνὸς ὑπασπιστοῦ (Μπιλέτα)· μετὰ δὲ πορείαν 42 ἡμερῶν, καθ' ἣν καὶ ποταμοὺς διεκολύμβησε καὶ ὑπὸ χειμάρρων ἐβράχη, ὑπερέβη δὲ πεζὸς πολλάκις μεγάλα καὶ χιονοσκεπῆ ὄρη, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἡμίονον δύσβατα, ἀφίκετο τὴν 12[24 Αὐγούστου εἰς Δαβροταβόρ, τὸ στρατόπεδον τοῦ βασιλέως Ἰωάννου, ὅστις ἀνησυχῶν διὰ τὴν βραδύτητα εἶχε προαπεσταλ-

Digitized by Google

μένα διάφορα ἀποσπάσματα πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἐπισήμου ξένου. Ἐν ἀποστάσει 1 καὶ 1[2 ὥρας ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ὁ Ἕλλην ἀπεσταλμένος προϋπηντήθη ὑπὸ σώματος διακοσίων καὶ ἐπέκεινα στρατιωτῶν τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, τῶν πλείστων ἀξιωματικῶν ἐφίππων, οἵτινες ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτοῦ παραταχθέντες ἐχαιρέτισαν στρατιωτικῶς. Ὁ δὲ διερμηνεὺς καὶ εἰσηγητὴς τῶν ξένων ἐδεξιώσατο αὐτὸν κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως, πρὸς ὃν ἔμελλε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἀπεσταλμένον. Ὅθεν οὗτος ἐνδυθεὶς ἐν ὑπαίθρῳ τὴν προξενικὴν στολὴν καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, ἀνῆλθε πρὸς τὰ ἀνάκτορα, ὅπου φθάσας περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰσήχθη ἀμέσως παρὰ τῷ βασιλεῖ τείνοντι τὴν δεξιὰν, δεχθέντι αὐτὸν φιλοφρονέστατα καὶ ἰδίαν μέριμναν δείξαντι περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων· μεθ' ὃ ὁ ἀπεσταλμένος προσεκλήθη νὰ καθήσῃ κροτούντων τῶν παρὰ τὴν πύλην τῶν ἀνακτόρων ἐστημένων πυροβόλων Κρούπ, λαφύρων αἰγυπτιακῶν. Μετὰ δέ τινα ὥραν συνομιλίας ὁ ἡμέτερος ἀντιπρόσωπος ὡδηγήθη εἰς τὸ παρὰ τὰ ἀνάκτορα ἑτοιμασθὲν αὐτῷ κατάλυμα, ἔνθα ὑπῆρχεν ἐστρωμένη κλίνη πολυτελὴς μετὰ ταπήτων, μεταξίνων προσκεφαλαίων καὶ κροσσῶν. Ἐν ταὐτῷ δὲ ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε δῶρον πρὸς τὸν ξένον 5 παχυτάτας ἀγελάδας, 5 ἀρνία, 100 ἄρτους διὰ τοὺς ἀκολούθους αὐτοῦ, 5 ἄρτους δι' αὐτὸν, 5 στάμνους ὑδρομέλιτος, 1 λάγηνον βουτύρου, καυσόξυλα, χόρτον, κριθὴν διὰ τὰ ζῶα, κηρία πρὸς φωτισμὸν καὶ ἄλλα δῶρα ἀνταποδοθέντα τὴν ἐπιοῦσαν ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος ἀπεσταλμένου διὰ δώρων εὐρωπαϊκῆς τέχνης, δι' ἃ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐδήλωσεν εὐχαριστίας πρός τε τὸν βασιλέα Γεώργιον καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅπερ εἶπεν ὅτι ἰδιαζόντως τιμᾷ, ὁμολογήσας ὅτι ὑπ' αὐτοῦ ἐδιδάχθησαν οἱ Ἀβυσσίνιοι τὸν χριστιανισμόν. Καὶ καθ' ἑκάστην δὲ ἐπέμποντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἄφθονα τρόφιμα τῷ προξένῳ. Μετὰ δὲ τὴν πάροδον τῆς ὑετώδους τοῦ φθινοπώρου ὥρας, ὁ βασιλεὺς ὥρισε τῷ κ. Μητσάκῃ ἡμέραν ἀναχωρήσεως, γράψας πρὸς τὸν στρατάρχην Ἀλούλην πρόσταγμα, ἵνα ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν ἐξαγωγὴν τῶν καπνῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ Ἑλλήνων.

Καὶ τὴν μὲν 9 Νοεμβρίου ἔδωκε τῷ ἀπεσταλμένῳ διάφορα πολύτιμα δῶρα πεμπόμενα τῷ βασιλεῖ Γεωργίῳ μετὰ τοῦ μεγάλου παρασήμου τοῦ Σολομῶντος, ἀπονεμηθέντος ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους ὑπουργούς. Καὶ τῷ ἀπεσταλμένῳ δὲ ἐδόθη τὸ μέγα παράσημον τοῦ Σολομῶντος μετὰ μανδύου, βασιλικῆς χλαμύδος, ἀσπίδος ἀργυροκεντήτου, λόγχης, ξίφους χρυσοῦ, χειρίδος ἀργυρᾶς ἐπιχρύσου, περιλαιμίου ἐκ δέρματος λεοπαρδάλεως μελαίνης, ἔτι δὲ καὶ ἡμίονος μετὰ τιμητικοῦ ἐφιππίου, δύο ἐκλεκτοὶ ἵπποι πολυτελῶς σεσαγμένοι καὶ τέσσαρες ἡμίονοι φορτηγοί. Τὴν δὲ 10ην Νοεμβρίου ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἡμίονος καὶ εἰς τὸν καβάσην τοῦ προξένου. Καὶ ὁρισθείσης τούτῳ συνοδίας 120 στρατιωτῶν μέχρι Μασσόβης ἐπέκειτο ἡ ἀναχώρησις τοῦ Ἕλληνος ἀπεσταλμένου περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου, ὅτε ἐπεστάλησαν ἡμῖν αἱ ἀνωτέρω εἰδήσεις.

Τεράστιον ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τὸ ἐμπόριον τῶν ῥαπτομηχανῶν, εἰς ἃς ἀσχολοῦνται τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι μηχανικοί. Ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξαγωγὴ μαρτυρεῖται ἐκ τῶνδε τῶν ἀριθμῶν· εἰς Γερμανίαν ἐστάλησαν μηχαναὶ ἀντὶ 539,000 δολαρίων· εἰς Ἀγγλίαν 465,000 δολαρίων· εἰς Μεξικὸν 153,000· εἰς Αὐστραλίαν 110,000· εἰς Κολουμβίαν 93,000· εἰς Κοῦβαν 66,000· εἰς Γαλλίαν 41,000· εἰς Βενεζουέλαν 30,000· εἰς Βρασιλίαν 21,000· εἰς Ἀργεντίνην 18,000· εἰς Σκωτίαν 16,000· εἰς Περοὺ 15,000· εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀμερικὴν 12,000· εἰς Βέλγιον 10,000· εἰς Νέαν Σκωτίαν 11,000· εἰς Χαβάη 8,000· εἰς Πορτορίκον 9,000· εἰς Κυεβὲκ 7,000· εἰς ἄλλας δέ τινας χώρας 29,000· ἐν συνόλῳ 1,661,000 δολαρίων.

Ὅλον τὸ δημόσιον χρέος τῆς Γαλλίας συμποσοῦται εἰς 31 χιλιεκατομμύρια· πρὸς ἀπότισιν δὲ τῶν τόκων τοῦ ἀπείρου τούτου ποσοῦ ἡ Γαλλία καταβάλλει κατ' ἔτος 1400 ἑκατομμύρια φράγκων!

Κατὰ τὸ ἔτος 1879 ἐναυάγησαν 1638 πλοῖα. Ἡ τιμὴ αὐτῶν τε καὶ τῶν φορτίων ἀναβαίνει εἰς 25,000,000 λιρῶν στερλ. ἐξ ὧν 19,230,000 ἦσαν ἰδιοκτησία ἀγγλική. Ἐκ τῶν ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν ἐπνίγησαν 5,000

Ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας διαθρυλεῖται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον. Οἱ δύο υἱοὶ τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας Βίκτωρ καὶ Γεώργιος, πελαγοδρομοῦντες ἐπὶ τῆς κορβέτας «Βάκχης», παρετήρησαν, ὅτι οἱ ναῦται εἶχον ἐστιγμένον ἐπὶ τοῦ βραχίονος σταυρὸν ἢ ἄγκυραν ἢ τὰ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ἰδίου ὀνόματος. Τούτους δὲ ἐπιθυμήσαντες νὰ μιμηθῶσι καὶ οἱ δύο πρίγκηπες, ἔστιξαν ἐπὶ τῆς ῥινὸς ἀλλήλων ἄγκυραν! Ἡ βασίλισσα Βικτωρία καὶ οἱ γονεῖς των εἶνε ἀπαρηγόρητοι ἐπὶ τῷ στίγματι, δι' οὗ οἱ νεανίσκοι ἠθέλησαν νὰ καταστήσωσι καὶ ὁρατῶς διαρκῆ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πρώτου αὐτῶν περίπλου τῆς ὑφηλίου.

Ἐν Γίλλιγγαμ τοῦ Τσάταμ ἐδόθη τῇ παραμονῇ τοῦ νέου ἔτους χορὸς, οὗ τινος συμμετέσχον 59 γέροντες καὶ γραῖαι, ὧν περ ἀθρόων ἡ ἡλικία συμποσοῦται εἰς 4,259 ἔτη. Ὁ πάντων πρεσβύτατος γεννηθεὶς τῷ 1790, πρῶτος ἐχόρευσεν ἐπιτερπῶς ἅμα καὶ τεχνικῶς μετὰ τῆς συγχορευτρίας του, ἰδούσης καὶ αὐτῆς τὸ φῶς κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα. Τῶν ξένων ἡ

Digitized by Google

ἡλικία κατὰ μέσον ὅρον ἀνέβαινεν εἰς τὸ 72 ἔτος· πάντες δὲ ἐχόρευσαν τοὺς ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν συνθετωτέρους χορούς, ὧν οἱ πλεῖστοι παρεδόθησαν ἤδη εἰς τὴν λήθην.

Κατὰ τὸν προσεχῆ Φεβρουάριον γενήσεται ἐν Μαντσέστερ μεγάλη ἐθνικὴ ἐπίδειξις γυναικῶν, αἵτινες θὰ παρακαλέσωσι τὴν κυβέρνησιν ν' ἀποδοθῇ αὐταῖς πρὸ τῶν προσεχῶν κοινοβουλευτικῶν ἐκλογῶν τὸ τῆς ψηφοφορίας δικαίωμα, ὅπως ἀποφαίνωνται καὶ αὐταὶ γνώμην περὶ φορολογίας καὶ ἄλλων σπουδαίων ἐσωτερικῶν ζητημάτων. Τῆς ἐπιδείξεως θὰ συμμετάσχωσι μόνον γυναῖκες.

Ἄγγλος τις λόγιος, ὁ κ. Σκήτ, λέγει ὅτι εἰς τὸν Πλούταρχον ἀνήκει ἡ τιμή, ὅτι πρῶτος ἔκαμε λόγον περὶ πετρελαίου, καὶ ἔδειξε μάλιστα μίαν πηγὴν αὐτοῦ. Τὸ χωρίον, ἐφ' οὗ στηρίζεται, κεῖται ἐν βίῳ Ἀλεξάνδρου (κεφ. νη'), καὶ ἔχει ἐν παραφράσει οὕτως: «Ὁ ἐπὶ τῶν στρωματοφυλάκων τεταγμένος, ἀνὴρ Μακεδών, καλούμενος Πρόξενος, σκάπτων διὰ τὴν βασιλικὴν σκηνὴν μέρος τι παρὰ τὸν Ὦξον ποταμόν, ἀνεκάλυψε πηγὴν ὑγροῦ λιπαροῦ καὶ πιμελώδους· ἐν ᾧ δὲ ἀπηντλεῖτο τὸ πρῶτον φανὲν ὑγρόν, ἀνέβλυζεν ἤδη καθαρὸν καὶ διαυγὲς ἔλαιον, οὔτε κατὰ τὴν ὀσμὴν οὔτε κατὰ τὴν γεῦσιν διαφέρον ποσῶς τοῦ ἐλαίου, ἀπαράλλακτον δὲ κατὰ τὴν στιλπνότητα καὶ λιπαρότητα, καὶ ταῦτα ἐν ᾧ ἡ χώρα ἐκείνη οὐδ' ἔχει κἂν ἐλαίας». Ὡς ἀληθὴς δ' Ἄγγλος ὁ κ. Σκήτ τελειώνει τὸ εἰς τὸ *Ἀθήναιον* ἀποσταλὲν περὶ πετρελαίου ἀρθρίδιόν του τοῦτο καὶ μὲ μίαν πρακτικὴν ἰδέαν. «Ἐάν, λέγει, ὑπῆρχε πετρέλαιον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ὤξου ἐπὶ Ἀλεξάνδρου, εἶνε πιθανόν, ὅτι θὰ ὑπάρχῃ ἐκεῖ καὶ τώρα· τοῦτο ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ὑπάγῃ τις ἐκεῖ καὶ νὰ ἴδῃ».

Ὁ κ. **A. Mezières** ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τοῦ ἀρτίως ἐκδοθέντος ἀξιολόγου συγγράμματος τοῦ κ. **Joseph Reinach «Voyage en Orient»**, ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Χρόνῳ» τῶν Παρισίων μακρὸν καὶ φιλελληνικώτατον ἄρθρον, οὗτινος τὸ τέλος ἔχει οὕτως· «Οἱ Ἕλληνες πρέπει πρὸ πάντων νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὸν ἑαυτόν των, ἀπὸ τοὺς πάρα πολὺ ἐπιδεξίους μηχανοῤῥάφους τῶν κοινοβουλευτικῶν ῥαδιουργιῶν, ἀπὸ τοὺς ἄνευ ἀσθενῶν ἰατρούς, ἀπὸ τοὺς ἄνευ πελατείας δικηγόρους, οἵτινες ἀποῤῥοφῶσι παρ' αὐτοῖς πᾶν ὅ,τι παράγεται ἐκ πάσης ἐργασίας, ἀπὸ τοὺς τετρακισχιλίους ἀπολιτικούς», οἵτινες δημηγοροῦσιν εἰς τὰ καφενεῖα τῶν Ἀθηνῶν, ἀνθρώπους πλήρεις βεβαίως νοημοσύνης καὶ ἀξιαγαπήτους ἀλλ' ὅμως φλυάρους ὀλίγον καὶ μεγαλοῤῥήμονας. Κάτωθεν τῶν δῆθεν διεπουσῶν τούτων τάξεων, αἵτινες ὅμως οὐ μόνον δὲν διέπουσι τίποτε, ἀλλὰ καὶ δύνανται νὰ διακυβεύσωσι τὰ πάντα, ὅπως συνέβη πολλάκις εἰς ἄλλας χώρας, ὑπάρχει εὐτυχῶς ἔθνος διδασκόμενον, σκεπτόμενον, ἐργαζόμενον καὶ ἀνατρεφόμενον, ὁριστικῶς δὲ ἡ τελευταία λέξις ἀνήκει βέβαια εἰς τὸ ἔθνος τοῦτο».

Οἱαδήποτε καὶ ἐὰν ᾖ ἡ μομφή, ἣν δικαίως ἴσως ἐπέῤῥιψαν εἰς μεταγενεστέρους χρόνους κατὰ τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς πολυτελείας τῶν θρησκευτικῶν ταγμάτων, λέγει ὁ Μακώλαι, οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐν ἐποχῇ ἀμαθείας καὶ βιαιοπραγιῶν προκύψασαν ὠφέλειαν ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἡσύχων μονῶν καὶ παραδείσων, ἐν οἷς αἱ μὲν εἰρηνικαὶ τέχναι ἀσφαλῶς ἐκαλλιεργοῦντο, οἱ δὲ εὐγενεῖς καὶ θεωρητικοὶ νόες ἠδύναντο νὰ καταφύγωσιν, ἐν οἷς ὁ μὲν ἐκ τῶν ἐκεῖσε μοναζόντων ἀντέγραφε τὴν Αἰνειάδα τοῦ Βιργιλίου, ἐσπούδαζε τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, ἢ φυσικὴν ἔχων ῥοπὴν πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν περιεκόσμει μαρτυρολόγιον δι' εἰκονογραφημάτων, ἢ διὰ τῆς γλυφίδος ςαυρόν, ὁ δὲ περὶ τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν ἐκθύμως ἀσχολούμενος ἐξήταζε τὰς ἰδιότητας τῶν φυτῶν καὶ τῶν μετάλλων. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένα τοιαῦτα ἄσυλα ἐν μέσῳ τῶν καλυβῶν πτωχῶν χωρικῶν καὶ τῶν πύργων κτηνώδους ἀριστοκρατίας, ἡ εὐρωπαϊκὴ κοινωνία ἤθελε καταρτίζεται ἐκ φορτηγῶν μόνον ζώων καὶ αἱμοβόρων θηρίων.

Τὰ δάνεια ἁπάντων τῶν κρατῶν τῆς ὑφηλίου ἀναβαίνουσιν εἰς ἑκατὸν χιλιάδας ἑκατομμυρίων μαρκῶν. Οὐδὲν κράτος ὑπάρχει σήμερον ἀπηλλαγμένον χρεῶν. Τοὺς ἁδροτάτους τῶν τόκων, ἤτοι 10 τ. 100 τελεῖ ἡ Αἴγυπτος, τοὺς δ' ἐλαχίστους, ἤτοι 2 3[4 τ. 100, ἡ Ὁλλανδία.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὸ φῶς τὸ ἐλάχιστα καταπονοῦν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶνε τὸ παραγόμενον ἐκ τῆς καύσεως λιπαρῶν οὐσιῶν οἷον ἐλαίου, κηροῦ κλπ. Τὸ φῶς δὲ τοῦτο περιέχει κατὰ τὸ ἥμισυ ἀκτῖνας κιτρίνας, αἵτινες εἶνε αἱ ἐλάχιστα βλαβεραὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀλλ' ὅμως ἡ φλὸξ τῆς λαμπάδος εἶνε ἄστατος καὶ εὐκίνητος, παράγουσα φῶς ἀσθενές, τούτου δ' ἕνεκα δὲν εἶνε καὶ πολὺ κατάλληλος εἰς τοὺς μελετῶντας ἢ ὁπωσδήποτε ἐργαζομένους. Τὸ κάλλιστον φῶς εἶνε τὸ παραγόμενον ἐκ τοῦ ἁγνοῦ ἐλαίου· τὸ δὲ πετρέλαιον καὶ τὸ φωταέριον καταπονοῦσι τοὺς ὀφθαλμούς, διότι τὸ φῶς αὐτῶν ἔχει πλείστας ὅσας ἐρυθρὰς ἀκτῖνας ἀναπτυσσούσας μεγάλην θερμότητα ἀφανίζουσαν τὸν βολβὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἔτι δὲ καταστρεπτικώτερον εἶνε τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, ἀποτυφλῶσαν πολλοὺς ἐργάτας ὑπ' αὐτὸ ἐργαζομένους ἐν νυκτεριναῖς ἐργασίαις.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 161. — 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Πτωχοκομείου Ἀθηνῶν ἐκληροδότησεν ἡ Ἀναστασία Λόντου δραχ. 5,000.

Ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας τῶν κυριῶν προσέφερεν ὁ κ. de Mimont δρ. 1000.

Ὑπὲρ τῶν Ὑπνωτηρίων τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων ἡ ἐν Μασσαλίᾳ κυρία Μαριέττα Στεφ. Ῥάλλη δρ. 600.

Ὁ ἐν Πάτραις κ. Α. Μπουκαούρης κατέθεσεν εἰς τὸ ἐκεῖ ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης δρ 5,000, ἵνα οἱ τόκοι αὐτῶν χρησιμεύσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ βρεφοκομείου Πατρῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ αἱ κυρίαι: Σμαράγδα Α. Μουρούζη δρ. 336, Ναταλία Α. Σούτσου δρ. 112, Ἀργυρὴ Κάππαρη δρ. 33, Μαρία Α. Τομπάζη δρ. 22. Οἱ κκ. Κ. Ζαφειρόπουλος δρ. 500, Α. Συγγρὸς δρ. 336, Α. Βλαστὸς δρ. 168, Χρ. Ἀντωνόπουλος δρ. 112, Ι. Βοῦρος δρ 112, Παρθ. Κανάκης δρ. 112, Ι. Κυριακὸς δρ. 112, Μ. Μελᾶς 112, Γ. Κ. Τυπάλδος δρ. 100, Δ. Μουτσόπουλος δρ. 56, Π. Σ. Κουμανούδης δρ. 28. Οἱ ἐν Πάτραις κκ. Μ. Γερούσης δρ. 224, Στροῦμπος δρ. 224, Γ. Σωτηριάδης δρ. 224, Β. Κρεμμύδας δρ. 112, ἀδελφοὶ Φραγκόπουλοι δρ. 112, Φέλς καὶ Σα δρ. 56. Ὁ ἐν Ἑρμουπόλει Σύλλογος τῶν Ἀνδρίων δρ. 56.

Ὑπὲρ τῆς μνήμης τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὁ δικηγόρος κ. Πλάτων Παπαδιαμαντόπουλος διένειμε πολλοὺς ἄρτους εἰς τοὺς φυλακισμένους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2041. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 27 Ἰανουαρίου 1880. Ἀρ. 213 (161). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Πρ. Διοικητοῦ τῆς Δ. Σπάρτης ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ἐν ἔτει 1879, ὑπὸ Στεφάνου Α. Κουμανούδη. — Ἡ ποίησις τῆς πρώτης τοῦ ἔτους 1880, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκὼ (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2042. **Βιβλιοθήκη τῆς Ἑστίας.** Ἀριθ. 11. **Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν, ὑπὸ *.** Γραφεῖον τῆς Ἑστίας, 1880, 16ον, σ. 15.

2043. **Περὶ ψυχῆς, Θεοῦ καὶ ἠθικοῦ νόμου. Διατριβαὶ ὑπὸ Π. Βράϊλα Ἀρμένη.** Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κορομηλᾶ, 1879, μικρὸν 8ον, σ. ιγ' καὶ 193, φρ. 3. [Ἡ «περὶ ψυχῆς» διατριβὴ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ Ἑστίᾳ (τόμ. Δ').

2044. **Μελέτη ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως τῆς Ἑλλάδος,** ὑπὸ Κωνσταντίνου Ἰσχομάχου, λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ», 1880, 8ον, σ. ε' καὶ 191. (Διανέμεται δωρεάν). [Ἡ περισπούδαστος αὕτη μελέτη διαιρεῖται εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει τὰς ἀρχάς, ἐφ' ὧν στηρίζονται οἱ στρατιωτικοὶ θεσμοὶ τῶν συγχρόνων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, τὸ δὲ δεύτερον πραγματεύεται τὸ στρατιωτικὸν σύστημα τῆς Ἑλλάδος. «Μὴ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν συνδεομένων πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα συναφῶν πολιτικῶν ζητημάτων, γράφει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ βιβλίου του, ἀκροθιγῶς δὲ μόνον ὀλίγα τινὰ ἐνιαχοῦ ἀναφέροντες περὶ αὐτῶν, τασσόμεθα μετὰ τῶν φρονούντων ὅτι ἐν τῷ αἰῶνι, ἐν ᾧ ζῶμεν, πάντες μὲν οἱ τῆς γῆς λαοί, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ ἑλληνικὸς δὲν θέλει δρέψει τοὺς καρποὺς τῆς ἑταιρίας τῶν εἰρηνοφίλων. Ἑπομένως φρονοῦμεν ὅτι ἐπιβάλλεται τῇ Ἑλλάδι ἵνα, ἐπωφελουμένη τῆς πείρας τοῦ παρελθόντος, ἀναπτύξῃ καὶ ὀργανώσῃ ἐν εἰρήνῃ τὰς ἐθνικὰς αὐτῆς δυνάμεις συνῳδὰ τῷ προορισμῷ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ σπουδαιότερον ἐθνικὸν ζήτημα, διότι μετ' αὐτοῦ συνδέεται ἡ ἐν γένει τοῦ ἔθνους πορεία καὶ ἡ ῥύθμισις τῶν οἰκονομικῶν. Ἡ παραμέλησις τῆς ἐν εἰρήνῃ βαθμιαίας στρατιωτικῆς ὀργανώσεως τοῦ κράτους καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἐπιβάλῃ ἡμῖν ἀναγκαίως ἅμα τῇ πρώτῃ συνταράξει τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς τὰς αὐτάς, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ παρελθόντι, κατεσπευσμένας καὶ ἀκαίρους στρατιωτικὰς προπαρασκευάς, αἵτινες ἐκληροδότησαν ἡμῖν τὰς παρούσας οἰκονομικὰς δυσχερείας. Ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων εἶναι ἀνωτέρα τῶν βλέψεων ἑνὸς ἑκάστου· μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι ἡ Ἀνατολὴ κατοικεῖται καὶ παρ' ἄλλων λαῶν, οἵτινες δὲν συνεφώνησαν μεθ' ἡμῶν νὰ σταματήσωσι τὴν πορείαν των ἐφ' ὅσον συμφέρει ἡμῖν.]

Ὁ κ. Σλῆμαν ἀσχολεῖται ἤδη εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς «Ἱστορίας τῆς Τροίας». Τὸ νέον τοῦτο σύγγραμμα, πραγματευόμενον καὶ περὶ τῶν ἀνασκαφῶν ὅλων τῶν ἡρωϊκῶν τύμβων τῆς Τροίας, ἃς ὁ κ. Σλῆμαν ἐνήργησε, θὰ κοσμῆται ὑπὸ δισχιλίων εἰκόνων καὶ πολλῶν χαρτῶν καὶ πινάκων. Θὰ ἐκδοθῇ δὲ ἀγγλιστὶ τῇ 10 τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου ὑπὸ τοῦ John Murray, ἐν Λονδίνῳ καὶ Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ταὐτοχρόνως θὰ ἐκδοθῇ γερμανιστὶ ἐν Λειψίᾳ, καὶ Γαλλιστὶ ἐν Παρισίοις.

— Ἐν τῇ ἐγκρίτῳ ἐφημερίδι τῶν Παρισίων «ΙΘ' Αἰὼν» ἐδημοσιεύθη μακρὰ καὶ ἐπαινετικωτάτη ἀνάλυσις τοῦ γνωστοῦ διηγήματος τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας».

— Ὡς ἐγένετο γνωστόν, τοῦ Δοσιείου διαγωνισμοῦ «Περὶ βελτιώσεως καὶ ἐμψυχώσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι γεωργίας» τελεσθέντος, ἐβραβεύθη τὸ πόνημα τοῦ κ. Π. Ι. Χαλκιοπούλου. Οἱ κριταὶ συνιστῶσι θερμῶς τὴν ὅσον ἔνεστι μεγαλητέραν διάδοσιν τοῦ εἰρημένου πονήματος, οὐχὶ μόνον ὡς χρησίμου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἀγωνοθέτου, ἀλλὰ καὶ ὡς λίαν διδακτικοῦ εἰς τὰς ἐν χρήσει γεωργικὰς καλλιεργείας, περὶ τῶν ὁποίων λόγον διεξοδικώτατον ποιεῖται ὁ συγγραφεύς. Ἡ τύπωσις ἤρξατο ἤδη καὶ ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Φεβρουαρίου τὸ βιβλίον, μετὰ εἰσαγωγῆς τοῦ συγγραφέως, θέλει εἶσθαι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ, τιμώμενον δρ. 3 νέας. Ἡ τιμὴ ὡρίσθη μικρὰ ἀπέναντι τοῦ ὄγκου τοῦ βιβλίου, ὅπως οὕτω διευκολυνθῇ ἡ διάδοσις αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐχὴν τῶν κριτῶν.

— Διὰ βασ. διατάγματος ἐπετράπη ἡ εἰς λαχεῖον ἔκθεσις τῆς βιβλιοθήκης τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ Νικοκλέους, συνισταμένης ἐκ τόμων 705, ἀξίας δρ. 9075, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς καταθέσεως εἰς τὸ πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ λαχείου δρ. 500. Γραμμάτια ἐξεδόθησαν 4.000, τιμώμενα πρὸς δραχ. νέας 3 ἕκαστον, ἡ δὲ ἐκκύβευσις θέλει γείνει ἅμα τῇ ἐκποιήσει αὐτῶν. Ἐκ τῶν γραμματίων κερδίζουσι δέκα ἀριθμοί· ὁ πρῶτος κερδίζει τόμους 75, οἱ δὲ λοιποὶ ἐννέα κατὰ σειρὰν ἀνὰ τόμους 70. Τὰ βιβλία ταῦτα εἰσὶν ἅπαντα ἐπιστημονικά, ἤτοι Λεξικά, Γερμανικά, Γερμανογαλλικά, Λατινικά, Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι συγγραφεῖς μετὰ σχολίων, ῥήτορες κλπ. Γραμμάτια πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἐφημερίδος» καὶ ἐν τοῖς καταστήμασι τῶν κκ. Ι. Παυλίδου, Μ. Κατσίμπαλη καὶ Α. Ρ. Παπαγεωργίου.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

Πραγματεία περὶ τῶν κοκκοειδῶν ἐντόμων (ψωριάσεως τῶν φυτῶν) καὶ ἰδίως περὶ τοῦ κοκκίνου Κρεμεζίου (Kermes coccineus) τοῦ ἐσχάτως ἐμφανισθέντος ἐν πληθύϊ ἐπὶ τῶν ἑσπεριδοειδῶν τῆς Χίου, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Γενναδίου.

Μετάφρασις παιδαγωγικοῦ συγγράμματος τῆς κυρίας Μαρίας Ἔδζουορθ, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ξ. Ζύγουρα.

Περὶ Κοινωνισμοῦ καὶ Μηδενισμοῦ. (Ἡ μελέτη αὕτη τοῦ κ. Ν. Καζάζη ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Παρνασσῷ, ἀναδημοσιεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ τυπογράφου κ. Σ. Οἰκονόμου).

Μετάφρασις τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Marion «Ὁ Πνευματισμὸς ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ μεγαλείου, τῆς παντοδυναμίας καὶ δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ», ὑπὸ Πανάγου Παπαγεωργακοπούλου.

Μετάφρασις τοῦ συγγράμματος τοῦ R. V. Ihering, καθηγητοῦ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἐν Γοττίγγῃ «Ἡ νομικὴ ἐπιστήμη τοῦ καθημερινοῦ βίου», ὑπὸ Ν. Δημαρᾶ.

Digitized by Google

Μετάφρασις (ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ) τοῦ «Διεθνοῦς κώδικος τῶν σημάτων» ὑπὸ Ν. Βαρβαρέσου, ἀπομάχου ἀξιωματικοῦ τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν ὑπέβαλε τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὴν ἐξέλεγξιν εἰδικῆς ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιτροπῆς.

— Ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι «ΙΘ' Ἑκατονταετηρίδι» τοῦ Λονδίνου ὁ γηραιὸς λόρδος Στρατφὸρδ Ρεδκλὶφ συνέταξεν ἐκτενῆ πραγματείαν περὶ τοῦ ἀοιδίμου Γεωργίου Κάννιγκος, ἐν ᾗ διαφωτίζει πολλὰς ὄψεις τοῦ ἰδιωτικοῦ αὐτοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου, ἀπαριθμεῖ δὲ καὶ τὰς μεγάλας δυσχερείας πρὸς ἃς ἐδέησε νὰ παλαίσῃ, ἄχρις οὗ ἐξ ἀφανοῦς νεανίου γίνῃ ὁ περιφανέστατος τῶν πολιτικῶν καὶ δώσῃ νέαν διεύθυνσιν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Ἀγγλίας. Ὁ ἄκρατος τοῦ ἀνδρὸς φιλελληνισμὸς ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων μελέτης του περὶ τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ. Δὲν εἶχε συμπληρώσει τὸ ἔ ν ν α τ ο ν ἔτος, ὅτε συνέταξε ποιημάτιον, ἐν ᾧ μετὰ θείας ὄντως μανίας ἀντιπαρέβαλε τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, «τὸ πρυτανεῖον τοῦτο τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀρετῆς», πρὸς τὴν σύγχρονον τὴν ἄδοξον καὶ τεταπεινωμένην.

Ἐπιθεώρησις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ τύπου.

ΑΓΓΛΙΑ.

The Saturday Review. 3 Ἰανουαρίου.—Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης.

ΓΑΛΛΙΑ.

Revue des deux Mondes. 1. Ἰανουαρίου — Max Collignon, Σημειώσεις περιηγήσεως εἰς μικρὰν Ἀσίαν. I. Ἀπὸ Μερμερετζὲ εἰς Ἀτάλειαν.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Archiv für slavische Philologie. τ. IV φ. 2.—V. Jagich, Νεώταται ἔρευναι περὶ τῶν Σλάβων ἀποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. (τέλος).

Beilage zur allgemeinen Zeitung. 18 Ἰανουαρίου.—A. v. Warsberg, Περὶ τῶν Ταφίων νήσων (I).—21 Ἰανουαρίου. Τοῦ αὐτοῦ, Λευκάς.

Deutsche Rundschau. Ἰανουαρίου. Rud. Virchow, Τροία.

Die Grenzboten. 1 καὶ 8 Ἰανουαρίου.—Veit Valentin, Ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου. (1—2).

Leipziger Studien zur classischen Philologie. τ. II φ. 2.—Otto Crusius, De Babrii aetate.

Neue Jahrbücher für Philologie und Paedagogik. τ. 119 φ. 1.—A. Gladisch, Ἡ πρὸ τοῦ Σωκράτους φιλοσοφία.—W. H. Roscher, Σεπτήριον ἢ στεπτήριον;—H. Roehl, Εἰς Ἀθήν. Γ', 111 f.—F. Susemihl, Μελέται περὶ τῶν Νικομαχείων ἠθικῶν 1—3.—N. Wecklein, εἰς Πλάτωνος Ἀπολογίαν.

Philologus. τ. 39, τευχ. 1.—B. v. Kleist, Περὶ τῆς μεθοδολογικῆς σημασίας τοῦ Πλατωνικοῦ διαλόγου Πρωταγόρου.—M. Schanz, Κριτικά τινα εἰς Σέξτον τὸν Ἐμπειρικόν.—G. F. Unger, Περὶ τῶν πηγῶν, αἷς ἐχρήσατο Πολύβιος ἐν τοῖς περὶ γαλατικῶν.—F. Reuss, Περὶ τῆς χρονολογίας τῆς τῶν διαδόχων ἐποχῆς.—A. Gladisch, ἡ αἰγυπτιακὴ ἀμορφία τοῦ Πυθαγόρου.—G. Gilbert, Ὁ γραμματεὺς τῆς τῶν Ἀθηναίων βουλῆς.—H. Fr Müller, Πλωτῖνος (Ἐπιθεώρησις τῶν περὶ τούτου συγγραμμάτων).—G. Witelli, Εἰς Εὐριπίδου Μήδειαν 9.—C. Liebhold, Εἰς Πλάτωνος Πολιτείαν.—N. Wecklein, Εἰς Δημοσθένην.—P. Stengel, Περὶ ἱπποθυσιῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι.

Rheinisches Museum für Philologie. 1880 φ. 1. A. Daub, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς γραμματολογίας.—Blass καὶ Buchelen, Εὐριπίδου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων ποιητῶν νέα λείψανα.—In Herodianum technicum critica edidit P. Egenolff.—Lange, Ἐκφράσεις ἀγαλμάτων Χριστοδώρου καὶ Ψευδολιβανίου — Usener, Περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν Πλάτων ἔγραψε τὸν Φαῖδρον —N. Wecklein, Εἰς Ἀριστοτέλην.

Zeitschrift für Kirchengeschichte, ς. 3 φ. 4.—Th. Brieger, Εἰς Εὐσεβίου ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν Η', 1.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Revista de Espana. Madrid 13 Δεκεμβρίου.—Manuel G. Slana, Περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[24 Ἰανουαρίου (Πέμπτη) 1880.]

Χθὲς ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ θείου Αὐτοῦ ἐπεσκέψατο τὸ ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα· σήμερον δὲ τὸ νέον ἐργαστήριον τῶν ἀπόρων γυναικῶν.—Κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ Νοσοκομεῖον ἐπίσκεψιν, ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν ἑαυτῆς προστασίαν δύο ὀρφανὰ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ νοσοκομείῳ ἐνδιαιτώμενα ἐκ Καρπενησίου παιδία, ὧν ὁ πατὴρ καταπλακωθεὶς ὑπὸ ἁμάξης ἀπεβίωσεν ἐν τῷ ἰδίῳ Νοσοκομείῳ.—Τῇ 21 ἡ Βουλὴ διὰ ψήφων 94 κατὰ 68 ἐψήφισε τὴν σύστασιν ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς, ὅπως ποιήσῃ ἀνακρίσεις καὶ παραπέμψῃ εἰς δίκην, ἐνώπιον τοῦ ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν νόμου εἰδικοῦ δικαστηρίου, τὸν πρώην ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸν κ. Σ. Πετμεζᾶν διὰ τὰς παρ' αὐτοῦ γενομένας προμηθείας· τῇ 22 δὲ ἐξελέξατο τὰ μέλη τῆς ἐν λόγῳ ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς, ὥρισε δ' αὐτῇ διορίαν ἑνὸς μηνός, ὅπως ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της.—Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον περὶ ἐπικυρώσεως τῆς μετὰ τοῦ κ. Α. Βλαστοῦ συναφθείσης συμβάσεως περὶ γεωργικῆς καὶ κτηματικῆς Τραπέζης. Διωρίσθη νομάρχης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ὁ κ. Κωνσταντῖνος Θεοδώρου, τοῦ τέως τοιούτου κυρίου Ἠλία Παπαηλιοπούλου μετατεθέντος εἰς Ζάκυνθον.—Τῇ 22 ἐτελεύτησεν ἐν Ἀθήναις ὁ Ἀνδρόνικος Παΐκος, ἐκ Θεσσαλονίκης ὁρμώμενος. Μετέσχε τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀρχομένου, κατόπιν δὲ μεταβὰς εἰς Εὐρώπην ἐσπούδασε τὰ νομικά, ἐπανῆλθεν ἐπὶ Κυβερνήτου καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὰ ὕπατα τῆς πολιτείας ἀξιώματα ἀναδειχθεὶς ἀλληλοδιαδόχως πρόεδρος πρωτοκλήτου δικαστηρίου, ὑπουργὸς πολλάκις ἐπὶ Ὄθωνος, μετερχόμενος ἐν τῷ μεταξὺ ὡς ἰδιώτης τὸ δικηγορικὸν ἔργον, καὶ τελευταῖον εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐν ᾧ ἀξιώματι ἔμεινε μέχρι τοῦ 1864, ὅτε ἀποσυρθεὶς τοῦ δημοσίου βίου ἔζη ὡς ἰδιώτης.—Νέος εἰκοσαετής, ἐξ Ἠπείρου, μαθητὴς τοῦ πολυτεχνικοῦ σχολείου, ηὐτοκτόνησεν ἐν Ἀθήναις.—Ηὐτοκτόνησεν ἐπίσης ὁ δημοτικὸς εἰσπράκτωρ Ἀγραίων.—Ὁ ἐν Ἀθήναις «Ἐμπορικὸς καὶ βιομηχανικὸς Σύλλογος» συνέστησε σχολὴν ἐμπορικήν, ἐν ᾗ διάφοροι καθηγηταὶ θέλουσιν διδάσκει καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὠφέλιμα μαθήματα, ἰδίᾳ δὲ τὰς ἀπαραιτήτους γνώσεις εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας.—Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν (27 Ἰανουαρίου) γενήσεται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου ἡ κλήρωσις τοῦ λαχείου ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων.—Ἡ ἐν γένει ἐφετεινὴ ἐξαγωγὴ τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀνέλθῃ εἰς 187 ἑκατομμύρια.—Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κράτους διεκόπη ἡ συγκοινωνία, ἕνεκα τῆς χιόνος· πολλὰ δ' εἰσὶ τὰ ἐκ ταύτης καὶ τοῦ δριμυτάτου ψύχους θύματα. Πολλὰ χωρία ὀρεινὰ τῆς Χαλκίδος καὶ ἰδίως τοῦ δήμου Ληλαντίων διατελοῦσι χιονοσκέπαστα καὶ σχεδὸν ἀγνοεῖται ἡ τύχη αὐτῶν. Πρό τινων ἡμερῶν εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὰς τῆς νήσου κείμενον χωρίον Λάμαρη τοῦ δήμου Ληλαντίων φοβερὰ λαῖλαψ ἐνσκήψασα καὶ ἐκ τοῦ παρακειμένου τῷ χωρίῳ τούτῳ δάσους πρόρριζα δένδρα ἀνασπάσασα μετὰ πάγων, ἔρριψεν ἐπὶ τῶν χιονοσκεπάστων ὀροφῶν τῶν οἰκιῶν τοῦ ῥηθέντος χωρίου, ἐκ δὲ τῆς φοβερᾶς ταύτης καταπτώσεως καὶ τῆς ὡς εἰκὸς κατακρημνίσεως τῶν οἰκιῶν ἐφονεύθησαν 8 ἄνθρωποι· εἷς χωρικὸς τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἐξελθὼν πρὸς ὕδρευσιν ἐκ τῆς ὀλίγα λεπτὰ ἀπεχούσης τοῦ χωρίου κρήνης, ἀνηρπάγη ὑπὸ τῆς λαίλαπος καὶ Κύριος οἶδε τί ἀπέγεινε, καθόσον ἐντελῶς ἀγνοεῖται ἡ τύχη αὐτοῦ· ἐν ἑτέρᾳ τινὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου οἰκίᾳ πολλὰς ἡμέρας χιονοσκεπάστῳ εὑρέθη ἡ οἰκοδέσποινα νεκρὰ ἐν ἀγκάλαις κρατοῦσα τὸ νεογνὸν αὐτῆς βρέφος, παρὰ δὲ τὸ πλευρὸν αὐτῆς ἕτερον τέκνον της ἐπίσης νεκρόν. Ἀναντιρρήτως ὁ θάνατος αὐτῶν προῆλθεν ἐκ πείνης καὶ ἀσφυξίας.—Ἐν Καρύστῳ αἱ λεμονέαι, πορτοκαλέαι καὶ κιτρέαι ἐξηράνθησαν σχεδὸν πᾶσαι ὑπὸ τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους, ὁ δὲ καρπὸς αὐτῶν, ὅστις εἶνε καὶ τὸ κυριώτερον προϊὸν τοῦ τόπου, κατεστράφη.—Χθὲς τὴν ἑσπέραν ἐγένοντο ἐν τῷ καταστήματι τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» αἱ δοκιμαὶ τῆς διδασκαλίας μαθημάτων διὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων, ὑπὸ τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Τιμ. Ἀργυροπούλου, ἐπέτυχον δὲ πληρέστατα. Ἡ μέθοδος αὕτη, διὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων, νῦν πρῶτον ἐφαρμοζομένη παρ' ἡμῖν θὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ μαθήματα τῆς πειραματικῆς φυσικῆς.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

24 Ἰανουαρίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 24 Ἰανουαρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 284
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 291
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 389
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 277
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 101
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 195
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 393

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θέν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	[illegible]	1,000	[illegible]
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	151
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 117 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 8.—	φρ. 100	,, 74
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	9.85	100	65
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 19.60	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	—	,, 4.50	,, 140	,, 92

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.40.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2 — Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 116.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.—
Λίρα Στερλίνα	,,	29.—
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.35
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.70
,, φράγκον	,,	1.17

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (28 Ἰανουαρ.) Ἐμ. 29-29.35.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (22 ,,) ,, 29.45.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (30 Ἰανουαρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	38
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	260
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	250
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	87
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 7/8 - 110 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 7/8
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 6/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 18/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (22 Ἰανουαρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.—
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.47
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (23 Ἰαν.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 117.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.50
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (30 Ἰανουαρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.19 - 25.24
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 κέρδος 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ζημία 120 - 125 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ. Ζ. Βροσθένιον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον, Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν, Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, Ἑλληνοεμπορικὴν Σχολὴν Χάλκης, Παρθεναγωγεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας «Παλλάδος», Παρθεναγωγεῖον τῶν ἀπόρων ἐν Σταυροδρομίῳ, Ἐνοριακὴν τῶν ἀπόρων Σχολὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου, Κωνσταντινούπολιν, Ζαρίφειον διδασκαλεῖον, Φιλιππούπολιν. Τὰ ἀποστελλόμενα δωροῦνται παρὰ τοῦ φιλογενοῦς καὶ μεγάλου προστάτου τῆς Ἑστίας κ. Κ. Ζάππα. — κ. Α. Λ. Ρ. Μαριανούπολιν. Ἐκ τῆς δημοσιευομένης σήμερον ἐν τῇ Ἑστίᾳ ἐπιστολῆς τῆς ἡμετέρας συνεργάτιδος Σοφίας βλέπετε ὅτι εἰσηκούσθησαν αἱ εὐχαὶ ὑμῶν. — Mme S*. On devient bourgeois en gagnant de l'argent, et l'on devient noble en en sacrifiant. — κ. Ν. Δ. Τρίπολιν. Ἐπιφορτίσατε, παρακαλοῦμεν, γνώριμόν τινα ὑμῶν νὰ τοὺς παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν, διότι ἡμεῖς δὲν ἀναδεχόμεθα τὴν διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀποστολὴν τόμων τῆς Ἑστίας. — κ. Α. Μ. Κέρκυραν. Φρ. 64. — Μιᾷ κυρίᾳ. Ὁ Βασίλειος ὠνομάσθη μέγας διὰ τὸ μέγα ἀξίωμα, ὅπερ ἕνεκα τῆς σοφίας του καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγώνων του ἀπέκτησεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ὁ Γρηγόριος ἐπεκλήθη θεολόγος, διότι καταπολεμῶν τοὺς ἀρειανούς, ἀνέπτυξε σπανίαν θεολογικὴν πολυμάθειαν, ἥτις ἐξέπληξε πάντας καὶ φίλους καὶ ἐχθροὺς τῶν φρονημάτων του· ὁ Ἰωάννης ὠνομάσθη Χρυσόστομος ἕνεκα τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, ἧς μαρτύριον ἔμειναν οἱ ἀθάνατοι λόγοι του. — κ. Θ. Ν. Πάτρας. Τὰ δελτία δὲν ἐστάλ. διότι δὲν ἐλήφθη τὸ τίμημα αὐτῶν. Ἑστία μετὰ δελτίου λεπ. 30. Κν Ε. Μ. Α. Γενεύην. Εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύσωμεν αὐτήν. — Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Σύρον. Ἀπεστάλη τῇ 18. — κ. Χ. Ε. Χ. Σύρον. Ἐν τῇ ἐπιστ. εὑρέθησαν μόνον 10 φράγκα. — κ. Σ. Κ. Θ. Πάτρας. Ἀπεστ. τῇ 19. — *** Κακῶς γράφεται εὐφλογία· τὸ ὀρθὸν ὄνομα τῆς νόσου εἶνε εὐλογία, ἥτις ὀνομασία εἶνε κατ' εὐφημισμόν. — κκ. Σ. Κ. Παρισίους, Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Π. Β. Α, Δ. Φ. καὶ Θ. Α. Κ. Κωνσταντινούπολιν, Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν, Ι. Α. Βροσθένιον, Ε. Ε. Θεσσαλονίκην, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Ν. Δ. Λ. Μαντσέστερ, Λ. Κ. Κ Σύρον, ἀδελφ. Θ. Μ, Δ. Δ. Κ, Ν. Π. Θ, Κ. Ν. Λ. Πάτρας, Ι. Π. Π. Γαλαξείδιον, Π. Γ. Γ Γύθειον, Η. Π. Ἄνδρον, Α. Π. Κ. Ναύπλιον, Ι. Μ. καὶ Α. Ι. Λαμίαν, Γ. Α. Π. καὶ Ν. Κ. Κέρκυραν, Κ. Ρ., Ι. Χ καὶ Ἐργοστ. Βασιλ. Πειραιᾶ, Λέσχην «Πρόοδος» Μυτιλήνην, Κυρίας Α. Μ. Ἀργοστόλιον, Α. Β. Π. Πάτρας καὶ Ε. Α. Πειραιᾶ. Ἐλήφθησαν. — Ἐπιστασίαν «Νεολόγου». Κωνσταντινούπολιν. Ἕκαστον ἔτος περιλαμβάνει δύο τόμους. Τιμὴ ἑκάστου τόμου διὰ τὸ ἐξωτερικὸν φρ. 9. Γνωστοποιήσατε, παρακαλοῦμεν, τῷ κ. Π. Κ. Σ. ὅτι ἅμα ληφθῇ τὸ τίμημα θ' ἀποσταλῇ τὸ φύλλον. — Συνδρομητῇ. Οὐδὲν παράδοξον, ἀφοῦ τὸ φόρεμα (bleu de ciel, garni de dentelles point de Venise) τῆς Κας * Ρ, μιᾶς τῶν θελκτικωτέρων καὶ σοβαρωτέρων δεσποινῶν τοῦ μικροῦ χοροῦ τῶν Ἀνακτόρων, ἐκόστισε, καθὰ ἐπληροφορήθημεν, ὑπὲρ τὰς 3,000 φράγκ. Τὸ φόρεμα δὲ τοῦτο οὔτε ἐκ τοῦ Worth, οὔτε εἴς διασήμου τινὸς modiste τῶν Παρισίων τὸ κατάστημα κατεσκευάσθη ἀλλὰ παρὰ τῆς κυρίας Λιζιέ. — κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἀπεστάλη τῇ 19.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

989.

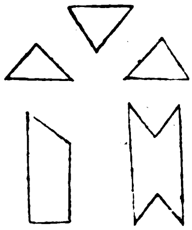

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων σχημάτισον σταυρόν.

990. Πόθεν ἡ λέξις Ὀ δ γ ε ν ό τ ο ι;

991.

γ μ τ ψ υ ς.

M M

M M

992.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

A . . . N
. . . . .
. . . . .
. . . . .
N . . . H

Ἐν Καλάμαις, 1880. Π. Ι. Π.

993.

Τί ἐσήμαινεν ἡ ἀπάντησις ποιμένος τινὸς, εἰπόντος ὅτι «μὲ 15 πρόβατα πληρόνω χρέος καὶ τοκίζω χρήματα;»

Ν. Ἀναστασίου.

994.

Δ ύ ο, τ έ σ σ α ρ α, π έ ν τ ε, ἑ π τ ὰ, ἐ ν ν έ α, κ ά μ ν ο υ ν, κ α ὶ ἀ φ α ί ρ ε σ ο ν. Τὰς λέξεις ταύτας θέσον τοιουτοτρόπως ὥστε νὰ σχηματίζεται φράσις τις.

995.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

Ε††††† Ο Ν††† Χ††††††††† Π†††
Τ††††††† Α††††††† Ε††††††††

996.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων sculpter, mie, fée, Nil σχημάτισον λέξιν ἐκ δεκαεπτὰ γραμμάτων.

997.

Τῆς δημώδους παροιμίας: «Μάθε τέχνη κὴ-ἄφτηνε, κὴ-ἂν πεινάσῃς πιάστηνε» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

998.

Τίνες εἶνε αἱ τρεῖς λατινικαὶ λέξεις αἱ περιέχουσαι πλειότερα e, i καὶ s;

999.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Mot carré.

1. Entre quinze et vingt-cinq.
2. 3, Deux voyageurs en l'air.
4. Richesse de la terre.
5. Trois cinquièmes d'un quine.

1000.

Métagramme.

Dans l'année on me trouvera;
Deux mois aprés on me boira;
Acte d'huissier m'indiquera;
Par moi, Française charmera;
Nul cercle ne me montrera;
Et dans un cercle on me tiendra;
Je n'étais rien... Dieu me créa,
Et je suis tout; je finis là.

1001.

On chante mon premier,
On plante mon dernier,
On mange mon entier.

1002.

S		S		E		M
		V A N			C C	
E	N		E		A	A
		G E T			C C	
N		U		E		J

ΛΥΣΕΙΣ

980.

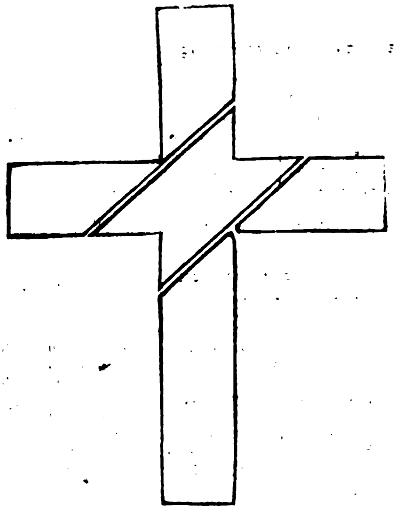

981.

Τὰ δύο ταῦτα πολύκροτα ὀνόματα (Οὐέλφοι καὶ Γιβελῖνοι), τὰ ὁποῖα ἐδανείσθη ἡ Ἰταλία ἀπὸ τῆς Γερμανίας καὶ τὰ ὁποῖα ἐδήλωνον τοὺς ὑπερασπιστὰς τοῦ κλήρου καὶ τοὺς τοῦ αὐτοκράτορος, τοὺς ἀγῶνας τῶν κοινοτήτων κατὰ τοῦ φεουδαλικοῦ συστήματος καὶ τέλος τοὺς ὑπερμάχους τῆς Ἰταλικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τοὺς φίλους τῆς ξενικῆς κατακτήσεως, ἔχουσι τὴν ἑξῆς ἀρχήν. Welf καὶ Weibling ἦσαν τὰ ὀνόματα δύο ἰσχυρῶν οἴκων, οἵτινες κατὰ τὸν ιβ' αἰῶνα ἤριζον περὶ τῆς ἀρχῆς ἐν Γερμανίᾳ καὶ οἵτινες ἐτάχθησαν ὁ μὲν ὑπὲρ τοῦ κλήρου, ὁ δὲ ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅτε ὁ μὲν Οὐέλφος ὁ Ϛ' ἔλαβε γυναῖκα τὴν κόμησσαν Ματθίλδην, εὐεργέτριαν τῆς ἐκκλησίας, ὁ δὲ γάμος Ἐρρίκου τοῦ Δ' καὶ τῆς Κωνσταντίας ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν Ὀχενστάουφεν ἢ Weiblingen τὸ στέμμα τῆς Σικελίας. Τὰ γερμανικὰ λοιπὸν ὀνόματα Welf καὶ Weibling ἐξιταλισθέντα ἐγένοντο Quelfi καὶ Gibelini, ἅπερ ἡμεῖς ἐξελληνίζομεν εἰς Οὐέλφους καὶ Γιβελίνους. Εἶνε δὲ, ὡς εἴπομεν, οἱ Οὐέλφοι οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ Πάπα, οἱ δὲ Γιβελῖνοι οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ σκοτεινῇ ἱστορίᾳ τῶν δύο τούτων φατριῶν δὲν εἶνε ἀσύνηθες νὰ λησμονῇ τις ὁπότεροι τῶν Οὐέλφων ἢ τῶν Γιβελίνων ἦσαν ὑπὲρ τοῦ Πάπα καὶ ὁπότεροι ὑπὲρ τοῦ Αὐτοκράτορος, δίδομεν τὴν ἑξῆς πρακτικὴν συνταγήν· οἱ Οὐέλφοι = Βέλφοι εἶνε δισύλλαβοι ὡς ὁ Πάπας, οἱ Γιβελῖνοι τετρασύλλαβοι ὡς ὁ Αὐτοκράτωρ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Ἰανουαρίου 1880. Σ. Κ. Σ.

982. Ὑπομονὴ ὑπερτέρα ὑπομονῆς.

983.

Δ	Η	Ρ	Ο	Ν
Η	Μ	Ι	Σ	Υ
Ρ	Ι	Π	Ι	Σ
Ο	Σ	Ι	Ο	Σ
Ν	Υ	Σ	Σ	Α

984. 4 καὶ 7 ($4 \times 7 + 4^2 = 28 + 16 = 44$
$4 + 7 + 7^2 = 11 + 49 = 60$).

985.

3	1	1
3	1	1
3	1	5
11	17	13
20	20	20

986.

G	R	I	M	M
R	E	V	U	E
I	V	R	E	S
M	U	E	T	S
M	E	S	S	E

987. La prudence est la mère de la sûreté (Lapru dans sept Lamer deux la sur T).

Ἀθήνησι, — Τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

Αριθ. 214 — Λεπτὰ εικοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου. 6. | 3 Φεβρουαρίου 1880

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤ. Ν. ΠΑΤΡΩΝ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνέχεια· ἴδε σελ. 49.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄

Ὁ Κὶν-Φό, ἄγαμος πάντοτε καὶ πλάνης.

Τοιαύτη ἦτο νῦν ἡ θέσις τοῦ Κὶν-Φό, μυριάκις σοβαρωτέρα ἢ ἄλλοτέ ποτε. Οὕτω λοιπὸν ὁ Βάγγ, καίτοι ὑποσχεθείς, ἠσθάνθη παραλυομένην τὴν θέλησίν του, προκειμένου νὰ φονεύσῃ τὸν παλαιόν του μαθητήν. Οὐδὲν δὲ ἐγνώριζε περὶ μεταβολῆς τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Κὶν-Φό, καὶ ἐπεφόρτιζεν ἄλλον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του· καὶ ποῖον ἄλλον! Φοβερὸν Τάϊ-Πίγγ, ὅστις βεβαίως οὐδόλως ἤθελε διστάσει πρὸ ἁπλοῦ φόνου, οὕτινος μάλιστα οὐδ' ἐπρόκειτο κἂν νὰ ὑποστῇ τὴν ἐνοχήν, ἀφοῦ τὸν ἀπήλλασσεν αὐτῆς ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κὶν-Φό.

— Ἄ! ἐφώνησεν οὗτος κατὰ τὴν πρώτην τῆς ἀγανακτήσεώς του ὁρμήν· ἀρχίζω νὰ βαρύνωμαι αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ ἔμαθον τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Βάγγ.

— Ἡ ἐπιστολή σας, ἠρώτησαν τὸν Κὶν-Φό, δὲν ὁρίζει τὴν 25 Ἰουνίου ὡς τελευταίαν ἡμέραν τῆς προθεσμίας;

— Διόλου δυστυχῶς! ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ὁ Βάγγ ἔμελλε νὰ χρονολογήσῃ τὴν ἐπιστολήν μου κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου μου! Τώρα ὁ Λάο-Σὲν οὗτος ἠμπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ ὅταν θέλῃ, διότι καμμία προθεσμία δὲν τὸν περιορίζει.

— Ὤ! παρετήρησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ, ἔχει συμφέρον ὅπως δήποτε νὰ κάμῃ ὅ,τι θὰ κάμῃ τὸ ταχύτερον.

— Διατί;

— Διὰ νὰ μὴ γείνῃ ἔκπτωτος τοῦ ἀσφαλισθέντος κεφαλαίου.

Τὸ ἐπιχείρημα ἦτο ἀκαταμάχητον.

— Ἔσω, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Ὅπως δήποτε πρέπει ν' ἀνακτήσω τὸ ταχύτερον τὴν ἐπιστολήν μου, ἔστω καὶ ἂν τὴν πληρώσω διὰ τῶν πεντήκοντα χιλιάδων ταλλήρων, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ κερδήσῃ διὰ τοῦ θανάτου μου αὐτὸς ὁ Λάο-Σέν.

— Σωστόν! εἶπεν ὁ Κραίγ!

— Ἀλήθεια! προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Θ' ἀναχωρήσω λοιπόν! Θὰ εἶνε γνωστόν, ἐλπίζω, ποῦ μένει αὐτὸς ὁ Τάϊ-Πίγγ. Δὲν θὰ εἶνε καὶ αὐτὸς δυσεύρετος ὡς ὁ Βάγγ.

Οὕτω λαλῶν ὁ Κὶν-Φὸ περιεπάτει τεταραγμένος ἄνω καὶ κάτω.

— Ἀναχωρῶ, προσέθηκε. Πηγαίνω εἰς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ τοῦ Λάο-Σέν. Σεῖς, κύριοι, πράξατε ὅ,τι ἀγαπᾶτε.

— Κύριε, ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ, τὰ συμφέροντα τῆς *Ἑκατονταούτιδος* ἀπειλοῦνται ὅσον ποτέ. Θὰ παρεβαίναμεν λοιπὸν τὸ καθῆκόν μας, ἂν σᾶς ἀφήναμεν μόνον. Δὲν θὰ σᾶς ἀφήσωμεν.

Οὐδὲ στιγμῆς ἐπετρέπετο ἀπώλεια. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἔπρεπε νὰ γνωσθῇ ἀκριβῶς τί ἦτο ὁ Λάο-Σὲν ἐκεῖνος, καὶ ποῦ διέμενε. Τοῦτο δ' ἦτο εὔκολον, διότι ὁ Λάο-Σὲν ἦτο πρόσωπον διάσημον.

Ὁ παλαιὸς οὗτος συνεπαναστάτης τοῦ Βάγγ εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τὰ βόρεια τῆς Κίνας, πέραν τοῦ Μεγάλου Τείχους. Ἂν δὲ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις δὲν εἶχεν ἔτι συνθηκολογήσει μετ' αὐτοῦ, ὡς μετὰ τῶν πλείστων ἄλλων επαναστατῶν, οὓς δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ὑποτάξῃ, τὸν ἄφινεν ὅμως ἐλεύθερον ἐπὶ τῆς χώρας ἐκείνης, τῆς κειμένης πέραν τῶν κινεζικῶν ὁρίων, ὅπου ὁ Λάο-Σὲν περιωρίζετο κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ ταπεινότερον σχετικῶς ληστρικὸν ἐπιτήδευμα! Ὢ! τῇ ἀληθείᾳ ὁ Βάγγ εἶχεν ἐκλέξει τὸν προσήκοντα ἄνθρωπον, οὕτινος δὲν θ' ἀνησύχει βεβαίως τὴν συνείδησιν εἷς φόνος ἐπὶ πλέον ἢ ἔλαττον.

Digitized by Google

Οὕτως ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ δύο τῆς Ἑταιρίας πράκτορες, λαβόντες πᾶσαν ἀκριβῆ περὶ τοῦ Λάο-Σὲν πληροφορίαν, καὶ μαθόντες ὅτι εἶχε φανῆ νεωστὶ πέριξ τοῦ Φοὺ-Νίγγ, μικροῦ λιμένος κατὰ τὸν κόλπον τοῦ Λεάο-Τόγγ, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖσε χωρὶς ἀναβολῆς.

Πρῶτον ὅμως πάντων ἀνεκοινώθησαν τὰ διατρέξαντα εἰς τὴν Λὲ-Οῦ, ἧς ηὔξησεν ἔτι μᾶλλον ἡ ἀγωνία. Δάκρυα ἔβρεξαν τοὺς ὡραίους της ὀφθαλμούς, καὶ προσεπάθησε νὰ μεταπείσῃ τὸν Κὶν-Φό, ἵνα μὴ ἀναχωρήσῃ. Διατί νὰ δράμῃ, ἔλεγεν, εἰς ὑπάντησιν ἀφεύκτου κινδύνου ; Δὲν ἦτο προτιμότερον νὰ περιμείνῃ, ν'ἀπομακρυνθῇ, νὰ καταλίπῃ ἐν ἀνάγκῃ τὸ Οὐράνιον Κράτος, καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς ἄλλο τι μέρος τοῦ κόσμου, ὅπου νὰ μὴ τὸν φθάνῃ ὁ ἄγριος ἐκεῖνος Λάο-Σέν;

Ἀλλ' ὁ Κὶν-Φὸ ἐξήγησεν εἰς τὴν νεαρὰν γυναῖκα, ὅτι τῷ ἦτο ἀφόρητον νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν διαρκῆ ἐκείνην ἀπειλήν, ἕρμαιον λῃστοῦ μέλλοντος ν' ἀπολαύσῃ περιουσίαν ὁλόκληρον ἐκ τοῦ θανάτου του ! Ὄχι ! Τὸ πρᾶγμα ἔπρεπε νὰ λάβῃ τέλος. Ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ πιστοί του ὀπαδοὶ θ' ἀνεχώρουν αὐθημερόν, θὰ ἔφθανον μέχρι τοῦ Τάϊ-Πίγγ, θὰ ἐξηγόραζον ἀντὶ χρυσοῦ τὴν ἀτυχῆ ἐκείνην ἐπιστολήν, καὶ θὰ ἐπέστρεφον εἰς Πεκῖνον πρὶν ἢ ἔτι ἀνακληθῇ ἡ αὐτοκρατορικὴ ἀπαγόρευσις.

— Ἀγαπητή μου μικρὰ ἀδελφή, εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, σὲ βεβαιῶ ὅτι λυποῦμαι ὀλιγώτερον τώρα διὰ τὴν ἀναβολὴν τοῦ γάμου μας. Ἂν ἤμεθα νυμφευμένοι, φαντάσου τὴν θέσιν μας !

— Ἂν ἤμεθα νυμφευμένοι, ἀπήντησεν ἡ Λὲ-Οῦ, θὰ εἶχα τὸ δικαίωμα νὰ σὲ ἀκολουθήσω καὶ θὰ σὲ ἠκολούθουν.

— Ὄχι ! ὑπέλαβεν ὁ Κὶν-Φό. Θὰ ἐπροτίμων μυριάκις ν'ἀποθάνω, παρὰ νὰ σ'ἐκθέσω εἰς κίνδυνον ! Χαῖρε, Λὲ-Οῦ ! Χαῖρε !

Καὶ ὁ Κὶν-Φὸ ἀπεσπάσθη δακρύων τῆς ἀγκάλης τῆς νεαρᾶς γυναικός, ἥτις ἤθελε νὰ τὸν κρατήσῃ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καὶ ἐντὸς μιᾶς μόλις ὥρας, ὁ Κὶν-Φό, ὁ Κραίγ, ὁ Φράϋ, καὶ ὁ Σούν, εἰς ὃν ἡ ἀτυχία του οὐδὲ στιγμῆς πλέον ἐπέτρεψεν ἀνάπαυσιν, κατέλειπον τὸ Πεκῖνον καὶ ἀφικνοῦντο εἰς Τόγγ-Τσέου

Ἰδοὺ δὲ τί εἶχεν ἀποφασισθῇ :

Ἡ διὰ ξηρᾶς ὁδοιπορία, δι' ἐπαρχίας ἥκιστα ἀσφαλοῦς, παρεῖχε μεγάλας καὶ σοβαρὰς δυσκολίας.

Ἂν ἐπρόκειτο μόνον νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ Μέγα Τεῖχος, πρὸς βορρᾶν τῆς πρωτευούσης, ἀνάγκη θὰ παρίστατο νὰ περιφρονηθῇ πᾶς κίνδυνος ὁδοῦ τεσσαράκοντα μόλις λευγῶν. Ὁ λιμὴν ὅμως τοῦ Φοὺ-Νίγγ δὲν εὑρίσκετο πρὸς βορρᾶν ἀλλὰ πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἡ διὰ θαλάσσης ὁδὸς παρεῖχεν οὐ μόνον ἀσφάλειαν ἀλλὰ καὶ χρόνου συντομίαν. Ἐντὸς τεσσάρων πέντε ἡμερῶν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του ἠδύναντο ν' ἀφιχθῶσιν ἐκεῖ, καὶ κατόπιν θὰ ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ πρακτέου.

Πρὸ πάντων ὅμως ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ παρὰ τοῖς ναυλομεσίταις τοῦ Τόγγ-Τσέου, ἂν ἦτο εὔκολον νὰ εὑρεθῇ πλοῖον ἀναχωροῦν διὰ Φοὺ-Νίγγ.

Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν ἡ τύχη ἐβοήθησε τὸν Κὶν-Φό, ὃν ἡ ἀτυχία τοσοῦτον σκληρῶς μέχρι τοῦδε κατεδίωκε. Πλοῖον, φέρον φορτίον διὰ τὸ Φοὺ-Νίγγ, ἀνέμενε κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πέϊ-Χό. Ὤφειλον ἐπομένως οἱ ὁδοιπόροι νὰ ἐπιβῶσιν ἀμέσως εἰς ἀτμοκίνητόν τι τοῦ ποταμοῦ, νὰ καταπλεύσωσι τὸν ποταμὸν μέχρι τῆς πλημμυριζομένης ἀκτῆς του, καὶ νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς τὸ εἰρημένον πλοῖον.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἐζήτησαν μίαν μόνον ὥραν διὰ τὰς ἑτοιμασίας των, καὶ τὴν ὥραν αὐτὴν μετεχειρίσθησαν εἰς ἀγορὰν πάσης γνωστῆς σωσιβίου συσκευῆς, ἀπὸ τῆς πρωτογόνου ζώνης ἐκ φελλοῦ μέχρι τῶν ἀκαταδύτων ἐνδυμάτων τοῦ πλοιάρχου Βόϋτων. Ὁ Κὶν-Φὸ ἤξιζε πάντοτε δι' αὐτοὺς διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων, καὶ ὤφειλον ἐπομένως νὰ προνοήσωσι κατὰ παντὸς ἐνδεχομένου ἀπευκταίου.

Οὕτω τὴν 26 Ἰουνίου περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ Κὶν-Φό, οἱ Κραὶγ-Φράϋ καὶ ὁ Σοὺν ἐπεβιβάζοντο εἰς τὸ Πέϊ-Τάγγ, καὶ καταπλέοντες τὸν Πέϊ-Χό, ἀφικνοῦντο μετ'ὀλίγον εἰς Τιὲν-Τσίν. Ἐκεῖ ἐπῆλθεν ἀναγκαία βραδύτης, καθότι ἀπαραίτητον ἦτο ν' ἀνοιχθῇ ἡ ἀνατολικὴ γέφυρα, ἥτις ζευγνύει τὰς δύο ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, καὶ νὰ διαβῇ τὸ ἀτμοκίνητον διὰ μέσου ἑκατοντάδων πλοίων, ἅτινα πληροῦσι πάντοτε τὸν ποταμόν. Ἐγένετο δὲ τοῦτο ἐν μέσῳ θορύβου πολλοῦ καὶ μεγάλης συγχύσεως.

Καθ' ὅλον αὐτὸν τὸν πλοῦν ἐννοεῖται ὅτι ὁ Φράϋ καὶ Κραὶγ δὲν ἀπεμακρύνοντο οὐδὲ σπιθαμὴν τοῦ πελάτου των, καὶ προσεῖχον εἰς αὐτὸν ἀγρυπνότεροι παρά ποτε.

Δὲν πρόκειτο πλέον περὶ τοῦ φιλοσόφου Βάγγ, μεθ' οὗ εὔκολος θὰ ἦτο ὁ συμβιβασμός, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ εἰδοποιηθῇ, ἀλλὰ περὶ τοῦ Λάο-Σέν, τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου καὶ ἐπομένως πολὺ φοβερωτέρου Τάϊ-Πίγγ. Ἐπορεύοντο μέν, εἶν'ἀληθές, πρὸς αὐτόν, καὶ ἠδύναντο ἐπομένως νὰ νομίζωσιν ἑαυτοὺς ἀσφαλεῖς· τίς ὅμως ἐβεβαίου, ὅτι δὲν εἶχεν ἤδη κ' ἐκεῖνος κινήσει πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ θύματός του; Πῶς δέ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, νὰ τὸν ἀποφύγωσι, καὶ πῶς νὰ τὸν εἰδοποιήσωσιν; Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἐθεώρουν ὡς φονέα πάντα ἐπιβάτην τοῦ Πέϊ-Τάγγ. Δὲν ἔτρωγον πλέον, δὲν ἐκοιμῶντο πλέον, δὲν ἔζων πλέον.

Ἐνῷ δὲ ὁ Κὶν-Φό, ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ τοσοῦτον σοβαρῶς ἀνησύχουν, καὶ ὁ Σοὺν ἐπίσης ἤγων α μεγάλως. Ἡ ἰδέα μόνη τῆς θαλασσοπλοΐας τῷ ἔφερε ναυτίαν, καὶ ὠχρία ὁ δυστυ-

χῆς καθ' ὅσον τὸ Πεῒ-Τὰγγ προσήγγιζεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πὲ-Τσὲ-Λί. Ἠσθάνετο κνισμοὺς εἰς τὴν ῥίνα, τὸ στόμα του συνεστέλλετο, καὶ ὅμως τὰ ἤρεμα τοῦ ποταμοῦ ὕδατα οὐδένα ἔτι κλονισμὸν μετέδιδον εἰς τὸ ἀτμόπλοιον.

Τί θὰ συνέβαινεν ἆρά γε, ὅτε ὁ Σοὺν θὰ ὑπέφερε μετ' ὀλίγον τ' ἀλλεπάλληλα κύματα στενῆς θαλάσσης, τὰ κύματα ἐκεῖνα ἅτινα καθιστῶσι τοσοῦτον ζωηρὰ καὶ συχνὰ τὰ διατοιχήματα τοῦ πλοίου ;

— Δὲν ἐταξείδευσες ποτέ; ἠρώτησεν ὁ Κραίγ.

— Ποτέ.

— Δὲν σὲ στέργει, φαίνεται, ἡ θάλασσα.

— Διόλου.

— Κράτει τὸ κεφάλι σου ὑψηλά, προσέθηκεν ὁ Κραίγ.

— Τὸ κεφάλι ;

— Καὶ μὴν ἀνοίγῃς τὸ στόμα ὑπέλαβεν ὁ Φραΰ.

— Τὸ στόμα ; . .

Καὶ ὁ ταλαίπωρος Σοὺν ἔνευσεν εἰς τοὺς δύο πράκτορας, ὅτι προετίμα νὰ μὴ ὁμιλήσῃ, καὶ ἀπελθὼν κατέλαβε θέσιν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ πλοίου, ἀφοῦ ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ὅστις εἶχεν ἤδη ἱκανῶς εὐρυνθῆ, τὸ μελαγχολικὸν ἐκεῖνο βλέμμα τῶν πασχόντων ναυτίαν.

Τὴν ἐπαύριον, 27 Ἰουνίου, τὸ Πεῒ-Τὰγγ ἔφθανε πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὸν λιμένα τοῦ *Τακοῦ*, κατὰ τὰς ἐκβολὰς σχεδὸν τοῦ ποταμοῦ.

Ἐκεῖ ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν ἐγείρονται τὰ φρούρια τοῦ Βορρᾶ καὶ τῆς Μεσημβρίας, κατεστραμμένα ἤδη, ἅτινα ἡλώθησαν τὸ 1860 ὑπὸ τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ στρατοῦ. Ἐκεῖ ἐγένετο ἡ ἔνδοξος ἔφοδος τοῦ στρατηγοῦ Κολλινώ, τὴν 24 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἐκεῖ αἱ κανονιοφόροι λέμβοι εἶχον εἰσβιάσει τὴν εἴσοδον τοῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ ἐκτείνεται στενὴ γῆς λωρὶς μόλις κατῳκημένη, ὀνομαζομένη δὲ γαλλικὴ παραχώρησις, καὶ φέρουσα ἔτι τὸ ἐπιτύμβιον μνημεῖον, ὑφ' ὃ ἀναπαύονται οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται, οἵτινες ἔπεσον κατὰ τὰς ἀξιομνημονεύτους ἐκείνας μάχας.

Τὸ *Πεῒ-Τὰγγ* δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερβῇ τὸν φραγμόν, καὶ πάντες οἱ ἐπιβάται ἠναγκάσθησαν ν' ἀποβῶσιν εἰς *Τακοῦ* Εἶνε δὲ αὕτη πόλις ἱκανῶς ἤδη σπουδαία, ἥτις θέλει μεγάλως ἀναπτυχθῆ, ἂν οἱ μανδαρῖνοι ἐπιτρέψωσι τὴν κατασκευὴν σιδηροδρόμου μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Τιὲν-Τσίν.

Τὸ πλοῖον, ὅπερ ἔφερε φορτίον διὰ τὸ Φοὺ-Νίγγ, ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Ὥστε ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ ἑταῖροί του, μηδὲ στιγμὴν δυνάμενοι νὰ βραδύνωσιν, ἐπεβιβάσθησαν εἰς λέμβον καὶ μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἐπέβαινον τοῦ Σὰμ-Γέπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

Ἡ ἐμπορικὴ ἀξία τοῦ Κὶν-Φὸ κινδυνεύει καὶ πάλιν.

Πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν πλοῖον ἀμερικανικὸν εἶχεν ἀγκυροβολήσει εἰς τὸν λιμένα τοῦ *Τακοῦ*. Ναυλωθὲν ὑπὸ τῆς ἕκτης κινεζο-καλιφορνικῆς εταιρίας, εἶχε φορτωθῆ εἰς λογαριασμὸν τοῦ πρακτορείου Φοὺκ-Τὶγγ-Τόγγ, ἑδρεύοντος ἐν τῷ κοιμητηρίῳ Λάουρελλ-Χὶλλ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου.

Ἐκεῖ οἱ ἐν Ἀμερικῇ ἀποθνήσκοντες υἱοὶ τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἀναμένουσι τὴν ἡμέραν τῆς παλινοστίας των, πιστοὶ εἰς τὴν θρησκείαν αὐτῶν, ἥτις ἐπιτάσσει τὴν ἐν τῇ πατρίᾳ γῇ ταφήν.

Τὸ πλοῖον ἐκεῖνο, ὅπερ κατηυθύνετο εἰς Καντῶνα, εἶχε παραλάβει, ἐπὶ τῇ γραπτῇ ἀδείᾳ τοῦ πρακτορείου, φορτίον διακοσίων πεντήκοντα φερέτρων, ὧν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε ἔμελλον ν' ἀποβιβασθῶσιν εἰς Τακοῦ, ὅπως σταλῶσιν ἐκεῖθεν εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας.

Ἡ μεταβίβασις τοῦ μέρους τούτου τοῦ φορτίου εἶχεν ἤδη γείνει ἀπὸ τοῦ ἀμερικανικοῦ πλοίου εἰς τὸ κινεζικόν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνην πρωΐαν, 27 Ἰουνίου, τὸ σκάφος τοῦτο ἡτοιμάζετο ν' ἀπάρῃ διὰ τὸν λιμένα τοῦ Φοὺ-Νίγγ.

Τοῦ πλοίου τούτου ἐπέβησαν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του. Δὲν θὰ τὸ ἐξέλεγον βεβαίως, ἂν εἶχον ἐκλογήν, ἀλλ' ἐν ἐλλείψει ἄλλου ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιβῶσιν εἰς αὐτό, καθότι ἄλλως βραχὺς μόνον, δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν, προέκειτο πλοῦς.

Τὸ *Σὰμ-Γὲπ* ἦτο βάρις τριακοσίων περίπου τόννων. Ὑπάρχουσι τοιαῦται χιλίων τόννων καὶ ἔτι πλέον, ἓξ μόνον πόδας βυθιζόμεναι καὶ δυνάμεναι οὕτω νὰ ὑπερβαίνωσι τοὺς φράκτας τῶν ποταμῶν τοῦ Οὐρανίου Κράτους. Εὐρεῖαι δυσαναλόγως πρὸς τὸ μῆκός των, ἱστιοδρομοῦσι κακῶς, ἢ τοὐλάχιστον μόνον πρὸς τὸν ἄνεμον, ἀλλὰ στρέφονται κατὰ χώραν δίκην στροβίλων, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὰς κατὰ τοῦτο πολὺ ὑπερτέρας ἄλλων λεπτοφυεστέρων σκαφῶν. Τὰ ὕφαλα τοῦ κολοσσιαίου των πηδαλίου εἰσὶ διάτρητα— ἰδιότης μεγάλως φημιζομένη ἐν Κίνᾳ, ἀλλὰ λίαν ἀμφισβητήσιμος. Ὅπως δήποτε τὰ εὐρύχωρα ἐκεῖνα σκάφη καταφρονοῦσιν εὐχερῶς τὰς παροχθίους θαλάσσας. Λέγεται δὲ μάλιστα, ὅτι μία τῶν τοιούτων βαρίδων, ναυλωθεῖσα ὑπὸ ἐμπορικοῦ οἴκου τῆς Καντῶνος, μετέφερε, κυβερνωμένη ὑπὸ Ἀμερικανοῦ πλοιάρχου, φορτίον τεΐου καὶ ἀργιλλοπλάστων σκευῶν εἰς Ἅγιον Φραγκῖσκον. Εἶνε λοιπὸν ἀποδεδειγμένον, ὅτι τὰ πλοῖα ταῦτα ἀντέχουσιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οἱ ἁρμόδιοι βεβαιοῦσιν ὁμοφώνως, ὅτι οἱ Κινέζοι εἶνε ἐξαίρετοι ναυτικοί.

Τὸ *Σὰμ-Γὲπ* ἦτο νεωτέρας κατασκευῆς, εὐθὺ σχεδὸν ἀπὸ τῆς πρώρας εἰς τὴν πρύμναν, καὶ ὅμοιον πολὺ πρὸς σκάφος εὐρωπαϊκόν. Οὔτε καθηλωμένον οὔτε γομφωμένον ἦτο, ἀλλὰ συνερ-

Digitized by Google

ραμμένον ἐκ βαμβοκαλάμων, στυπωμένον καὶ πισσωμένον, τοσοῦτον δὲ στεγανὸν ὥστε οὐδὲ ἀντλίαν κἂν εἶχεν. Ἕνεκα τῆς ἐλαφρότητός του ἐπέπλεε τῆς θαλάσσης ὡς φελός· εἶχε δὲ μόνον μίαν ἄγκυραν ἐκ ξύλου σκληροτάτου, ἐξαρτίαν ἐξ ἰνῶν φοίνικος λίαν εὐλύγιστον, ἱστία εὐχείριστα, ἀνοιγόμενα καὶ κλειόμενα ὡς ῥιπίδια, καὶ δύο μόνον ἱστούς. Ὅπως δήποτε ἦτο πλοῖον προσφορώτατον εἰς ἀκτοπλοΐαν.

Οὐδεὶς βεβαίως, βλέπων τὸ *Σὰμ-Γέπ*, ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ ὅτι οἱ ναυλωταί του εἶχον μεταβάλει αὐτὸ εἰς εὐρὺ νεκροφορεῖον· διότι τὸ πλοῖον διετήρει ἅπασαν τῆς χροιᾶς του τὴν ζωηρότητα. Ἀπό τε τῆς πρύμνης καὶ τῆς πρώρας ἐκρέμαντο ἐπισείοντες καὶ θύσσανοι πολύχρωμοι, ἐπὶ δὲ τῆς πρώρας του ἠνοίγετο ὀπὴ φεγγοβολοῦσα δίκην ὀφθαλμοῦ, καὶ ἐξομοιοῦσα τὸ σκάφος πρὸς θαλάσσιόν τι τέρας. Ἀπὸ τῶν ἐπιμήλων τοῦ πλοίου ἐκυμάτιζε τηλαυγὴς ἡ κινεζικὴ σημαία, δύο δὲ μικρὰ τηλεβόλα προέτεινον ὑπὲρ τὸ αἰωροθέσιον τὰ στίλβοντα στόματά των, ἀντανακλῶντα ὡς κάτοπτρα τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου· ἀναγκαῖα ὅπλα κατὰ τὰς θαλάσσας ἐκείνας, ἃς μαστίζει ἔτι ἡ πειρατεία.

Οὔτε ὁ Κὶν-Φὸ οὔτε ὁ Σούν, γνήσιος Κινέζος ὄντως, ᾐσθάνοντο δυσαρέσκειάν τινα πλέοντες ἐπὶ τοιούτου πλοίου. Ὁ Κραὶγ ὅμως καὶ ὁ Φράϋ, οἵτινες, ὡς Ἀμερικανοί, δὲν ἠρέσκοντο εἰς τοιαύτης φύσεως ἐμπορεύματα, θὰ προετίμων βεβαίως ἄλλο πλοῖον· ἀλλ' ἔλειπεν εἰς αὐτοὺς ἡ ἐκλογή.

Ὁ πλοίαρχος καὶ ἓξ ναῦται, ἀποτελοῦντες τὸ πλήρωμα τῆς βάριδος, ἐπήρκουν εἰς χειρισμὸν τῶν ἀρμένων καὶ ἱστίων. Ἡ πυξίς, λέγεται, ἐφευρέθη παρὰ τῶν Κινέζων. Τὸ πρᾶγμα εἶνε δυνατόν· οἱ ἀκτοπλοοῦντες ὅμως Κινέζοι δὲν μεταχειρίζονται πυξίδα, καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐσκόπει νὰ πράξῃ ὁ πλοίαρχος *Γίν*, μένων πάντοτε ἐγγὺς τῆς παραλίας.

Ὁ πλοίαρχος Γίν, βραχὺς καὶ φαιδρὸς ἄνθρωπος, ζωηρὸς καὶ φλύαρος, ἦτο ἡ ζῶσα λύσις τοῦ ἀλύτου προβλήματος τοῦ ἀεικινήτου. Ἐχειρονόμει ἀδιακόπως, οἱ δὲ βραχίονες, αἱ χεῖρές του, οἱ ὀφθαλμοί του ἐλάλουν ἀπαύστως πλειότερον τῆς ἀεικινήτου γλώσσης του. Παρηγκώνιζε καὶ κατεπάτει ἀδιακόπως τοὺς ναύτας του, ἐπιτιμῶν καὶ ὑβρίζων αὐτούς. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἦτο καλὸς ναυτικός, πρακτικὸς καὶ ἐμπειρότατος, ἐκυβέρνα δὲ τὴν βάριν του, ὡς εἰ ἐκράτει αὐτὴν ἐν τῇ παλάμῃ του.

Ὁ Κὶν-Φό, ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραὶγ εἶχον ἐγκατασταθῆ ἐκ τῶν ἐνόντων εἰς τῆς πρύμνης τὸ μεσόστεγον, ὁ δὲ Σοὺν εἰς τὸ τῆς πρώρας.

Οἱ δύο πράκτορες, δυσπιστοῦντες πάντοτε, ἤρξαντο λεπτομερῶς ἐξετάζοντες τὸ πλήρωμα καὶ τὸν πλοίαρχον, ἀλλ' οὐδὲν παρ' αὐτοῖς ἀνεκάλυψαν ὕποπτον. Ἡ ὑπόθεσις, ὅτι διετέλουν οὗτοι εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ Λάο-Σέν, ἦτο πάντῃ ἀπίθανος, ἀφοῦ ἡ τύχη μόνη εἶχεν ἐπιβιβάσει τὸν πελάτην αὐτῶν εἰς ἐκεῖνο τὸ πλοῖον. Ἀφῆκαν λοιπὸν μόνον, πρὸς μεγάλην του εὐχαρίστησιν, τὸν Κὶν-Φό, ὅστις ἀπεσύρθη εἰς τὸν θαλαμίσκον του καὶ ἤρξατο φιλοσοφῶν ἐν τῇ μονώσει του, διαλογιζόμενος, πῶς ἤθελε κατορθώσει νὰ προλάβῃ τὸν φοβερὸν Λάο-Σὲν καὶ νὰ ἐξαγοράσῃ παρ' αὐτοῦ, ἀντὶ πεντήκοντα χιλιάδων ταλλήρων, τὴν φοβερὰν ἐπιστολήν. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι μέγα τῶν διαλογισμῶν του μέρος ἀπησχόλει καὶ ἡ νεαρὰ τοῦ Πεκίνου χήρα.

Ὁ δὲ Σούν, ἐν τούτοις, τί ἐσκέπτετο;

Ὁ Σοὺν οὐδὲν ἐσκέπτετο. Ἔμενεν ὁ τάλας ἐξηπλωμένος ἐν τῷ μικρῷ του δωματίῳ, πληρώνων τὸν φόρον του εἰς τοὺς κακοποιοὺς δαίμονας τοῦ κόλπου τοῦ Πὲ-Τσὲ-Λί. Ὁσάκις δὲ κατώρθου νὰ συνάψῃ ὀλίγας ἰδέας, συνῆπτεν αὐτὰς μόνον ὅπως καταρασθῇ καὶ τὸν αὐθέντην του, καὶ τὸν φιλόσοφον Βὰγγ καὶ τὸν λῃστὴν Λάο-Σέν. Εἶχον ἐντελῶς ἀποβλακωθῆ καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ καὶ ἡ καρδία· οὔτε τέϊον δ' ἐσυλλογίζετο πλέον οὔτε ὀρύζιον. Κατηρᾶτο μυριάκις τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἶχε μισθωθῆ ὑπηρέτης τοιούτου ἀνθρώπου, καὶ θὰ προετίμα νὰ θυσιάσῃ ἄσμενος τὸ ὑπόλοιπον τῆς οὐρᾶς του, νὰ ξυρίσῃ τὴν κεφαλήν του, νὰ γείνῃ βόνζος μᾶλλον, παρὰ νὰ εὑρίσκεται ὅπου εὑρίσκετο.

Ἐν τούτοις τὸ *Σὰμ-Γέπ*, ὠθούμενον ὑπὸ οὐρίου μεσημβρινοῦ ἀνέμου, παρῆλθεν ἀλληλοδιαδόχως πρὸ τοῦ Πὲχ-Τάγγ, τοῦ Σὰγγ-Τούγγ καὶ τοῦ Τσιάγγ-Χό, καὶ ἔπλεε κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάου, ἀπέναντι τοῦ Χαϊ-Βὲ-Τσέ.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κόλπου ἤρχιζε νὰ γίνεται ἔρημον, καὶ μόλις μικρά τινα ἐμπορικὰ σκάφη καὶ ἁλιευτικὰ πλοιάρια ἐφαίνοντο εἰς τὸ βάθος τοῦ κενοῦ ὁρίζοντος.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ παρετήρησαν ὅτι τ' ἁλιευτικὰ ἐκεῖνα σκαφίδια, καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ πέντε μόλις ἢ ἓξ τόννων ἔχοντα χωρητικότητα, ἦσαν ὡπλισμένα δι' ἑνὸς ἢ δύο τηλεβόλων.

Παρετήρησαν δὲ τοῦτο εἰς τὸν πλοίαρχον Γίν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπήντησε τρίβων τὰς χεῖράς του:

— Εἶνε, διὰ νὰ φοβοῦνται οἱ πειραταί.

— Πειραταὶ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ κόλπου τοῦ Πὲ-Τσὲ-Λί; ἀνεφώνησε μετά τινος ἐκπλήξεως ὁ Κραίγ.

— Διατί ὄχι! ἀπήντησεν ὁ Γίν. Κ' ἐδῶ καὶ παντοῦ! Τὰ νερὰ τῆς Κίνας εἶνε γεμάτα!

Καὶ ὁ ἀξιότιμος πλοίαρχος ἐγέλα, δεικνύων τὴν διπλῆν σειρὰν τῶν λευκῶν του ὀδόντων.

— Δὲν τοὺς παραφοβεῖσθε, φαίνεται; τῷ παρετήρησεν ὁ Φράϋ.

— Δὲν ἔχω τὰ κανονάκιά μου; ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος. Καὶ κανονάκια ποῦ τραγουδοῦν θαυμάσια.

— Εἶνε γεμισμένα;

Digitized by Google

— Συνήθως.
— Τόρα;
— Ὄχι.
— Διατί; ἠρώτησεν ὁ Φράϋ.
— Διότι δὲν ἔχω πυρίτιδα.
— Τί τὰ θέλεις λοιπὸν τὰ κανόνια;
— Τί τὰ θέλω; Νὰ ὑπερασπίζωμαι τὸ φορτίον μου ὅταν ἀξίζῃ τὸν κόπον. Τόρα ὅμως, μ' αὐτὸ τὸ φορτίον . . .
— Καὶ πῶς ἠξεύρουν οἱ πειραταί, πότε τὸ φορτίον σου ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸ προσβάλλουν;
— Τοὺς φοβεῖσθε λοιπὸν πολύ, τοὺς πειρατάς; ἠρώτησεν ὁ πλοίαρχος.
— Ἐννοεῖται, τοὺς φοβοῦμαι! ἀπήντησεν ὁ Φράϋ.
— Ἀλλὰ σεῖς δὲν ἔχετε κανὲν ἐμπόρευμα μαζύ σας;
— Ἀδιάφορον. Ἔχομεν λόγους νὰ μὴ ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἐπίσκεψίν των.
— Ἔννοια σας λοιπόν! ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος, καὶ ἂν ἀπαντήσωμεν πειρατάς, δὲν θὰ μᾶς κυνηγήσουν.
— Διατί;
— Διότι ἅμα μᾶς ἀπαντήσουν, θὰ ἐννοήσουν τί φορτίον ἔχομεν.

Καὶ δείξας λευκὴν σημαίαν κυματίζουσαν μεσίστιον, προσέθηκεν·

— Εἶνε σημαία πένθους, καθὼς βλέπετε, καὶ τὰ παλληκάρια αὐτὰ δὲν ἔχουν ὄρεξιν νὰ ληστεύουν πτώματα.
— Ἴσως ὑποθέσουν, παρετήρησεν ὁ Κραίγ, ὅτι τὸ κάμνετε ἐπίτηδες ἀπὸ φρόνησιν, καὶ ἔλθουν νὰ ἐξετάσουν τὸ πρᾶγμα.
— Ἂν ἔλθουν, ἀντιπαρετήρησεν ὁ πλοίαρχος, θὰ τοὺς δεχθῶμεν, θὰ ἴδουν καὶ μόνοι των τὴν ἀλήθειαν, καὶ θὰ φύγουν ὡς ἦλθαν.

Ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ οὐδὲν περαιτέρω παρετήρησαν, ἀλλὰ δὲν συνεμερίσθησαν ἐν τούτοις καὶ τὴν ἀπτόητον τοῦ πλοιάρχου ἡσυχίαν. Ὅπως δήποτε ὅμως ἀνάγκη ἦτο ὑπομονῆς, καὶ οὐδὲν ὑπελείπετο αὐτοῖς ἄλλο ἢ μόνον ἡ εὐχὴ αἰσίου διάπλου.

Ἄλλως δὲ ὁ πλοίαρχος οὐδενὸς εἶχε πρὸς τοῦτο ἀμελήσει. Πρὶν ἢ ἀπάρῃ, ἀλέκτωρ εἶχε θυσιασθῆ εἰς τὰς ἐναλίους θεότητας, καὶ τοῦ δυσμοίρου πτηνοῦ τὰ πτερὰ ἐκρέμαντο ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀκατίου ἱστοῦ. Αἱ ἐπὶ τὸ κατάστρωμα πεσοῦσαι ὀλίγαι τοῦ αἵματός του σταγόνες καὶ μικρὸν κύπελλον οἴνου, ῥιφθὲν εἰς τὴν θάλασσαν, εἶχον συμπληρώσει τὴν ἱλαστήριον θυσίαν. Τί πλέον μετὰ ταῦτα ἠδύνατο νὰ φοβηθῆ τὸ *Σὰμ-Γέπ*, κυβερνώμενον μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀξίου πλοιάρχου Γίν;

Πρέπει τις ἐν τούτοις νὰ παραδεχθῆ, ὅτι αἱ ἰδιότροποι θεότητες δὲν ἐξιλεώθησαν. Εἴτε διότι ὁ ἀλέκτωρ δὲν ἦτο ἀρκούντως παχύς, εἴτε διότι ὁ οἶνος δὲν κατήγετο ἐκ τοῦ Χάο-Σίν, φοβερὸς ἄνεμος ἐνέσκηψε κατὰ τῆς βάριδος, ἀπροσδόκητος ὅλως καὶ αἰφνίδιος κατόπιν φαιδρᾶς καὶ αἰθρίας ἡμέρας.

Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς ἑσπέρας τὸ Σὰμ-Γέπ ἡτοιμάζετο οὐριοδρομοῦν νὰ περικάμψῃ τὸ ἀκρωτήριον, ὅπερ σχηματίζει ἡ ἀκτὴ βορειοδυτικῶς καὶ νὰ ἀναχθῇ οὕτω εἰς τὸ πέλαγος, ὅπερ μεγάλως θὰ ηὐκόλυνε τὴν πορείαν του. Ὁ δὲ πλοίαρχος ὑπελόγιζεν, οὐχὶ τολμηρῶς, ὅτι ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἤθελε φθάσει εἰς τὰ παράλια τοῦ Φοὺ-Νίγγ.

Οὕτως ὁ Κὶν-Φὸ ἔβλεπε προσεγγίζουσαν τῆς προσορμίσεως τὴν ὥραν μετά τινος ἀνυπομονησίας, ὁ δὲ Σοὺν μετὰ πολλῷ ἀγριωτέρας, ὅτε περὶ τὴν ἑσπέραν, καθ' ἣν ὥραν ἡ βάρις ἔφθανε πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου Λεάο-Τόγγ, ὁ ἄνεμος ἐτράπη αἰφνιδίως βορειοανατολικός, καὶ μετὰ δύω ὥρας, μεταβληθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ εἰς βορρᾶν, ἔπνεε βορειοδυτικός.

Ἂν ὁ πλοίαρχος Γὶν εἶχε βαρόμετρον ἐπὶ τοῦ πλοίου ἤθελε παρατηρήσει ὅτι ἡ στήλη του εἶχεν ἀπολέσει αἰφνιδίως σχεδὸν τέσσαρα μέχρι πέντε χιλιοστομέτρων. Ἡ αἰφνίδιος δὲ αὕτη τοῦ ἀέρος ἀραίωσις προεμήνυεν ἐγγίζοντα τυφῶνα, οὗτινος ἡ ὁρμὴ ἀπεκούφιζεν ἤδη τὰ ἀτμοσφαιρικὰ στρώματα. Ἂν ἀφ' ἑτέρου ὁ πλοίαρχος Γὶν ἐγνώριζε τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ἄγγλου Πάδιγγτων καὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ Μώρυ, ἤθελε προσπαθήσει νὰ μεταβάλῃ δρόμον καὶ νὰ δώσῃ βορειοανατολικὴν εἰς τὸ σκάφος του διεύθυνσιν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ φθάσῃ εἰς πεδίον κείμενον ἐκτὸς τοῦ κέντρου τῆς ἕλξεως τοῦ τυφῶνος.

Ἀλλ' ὁ πλοίαρχος Γὶν οὔτε βαρόμετρον μετεχειρίζετο οὔτε τοὺς νόμους τῶν τυφώνων ἐγνώριζε. Θύσας τὸν ἀλέκτορά του, εἶχε πλήρη πεποίθησιν ὅτι ἐξώρκισε πᾶν ἀπευκταῖον.

Οὐχ ἧττον ὅμως ἦτο καλὸς ναυτικὸς ὁ δεισιδαίμων Κινέζος, καὶ τὸ ἀπέδειξε κατὰ τὴν δύσκολον ἐκείνην περίστασιν, λαβὼν ἐξ ἐμφύτου τὴν διεύθυνσιν, ἣν ἤθελε λάβει Εὐρωπαῖος πλοίαρχος.

Ὁ τυφὼν ἦτο μικρός, καὶ ἑπομένως ταχύτατος, κινούμενος κατὰ ἑκατὸν καὶ πλείονα ἔτι χιλιόμετρα τὴν ὥραν. Ὤθησε δὲ οὕτω τὸ *Σὰμ-Γέπ* πρὸς ἀνατολάς, καὶ τοῦτο ἦτο εὐτύχημα, διότι ἀπεμάκρυνε τὸ πλοῖον τῆς ἀκτῆς, ἥτις οὐδὲν τῷ παρεῖχεν ἄσυλον, καὶ καθ' ἧς ἤθελεν ἀφεύκτως ἐξοκείλει ἐντὸς ὀλίγου.

Τὴν ἑνδεκάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας ἡ τρικυμία ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνά της, ὁ δὲ πλοίαρχος Γίν, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ πληρώματός του, ἐκυβέρνα ὡς ἀληθὴς ναυτικός. Δὲν ἐγέλα μὲν πλέον, ἀλλὰ διετήρει ὅμως πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀπάθειαν, καὶ ἡ χείρ του, ἐρρωμένως σφίγγουσα τὸ οἰάκιον, διηύθυνε τὸ ἐλαφρὸν σκάφος, ὅπερ ἐφίπτατο τῶν κυμάτων ὡς λάρος.

Digitized by Google

Ὁ Κὶν-Φὸ κατέλιπε τὸ μεσόστεγόν του κ' ἐρειδόμενος εἰς τὸ αἰωροθέσιον παρετήρει τὰ ὑπὸ τῆς λαίλαπος διασπώμενα νέφη τοῦ οὐρανοῦ, ἅτινα ἔσυρον ἐπὶ τῶν κυμάτων τὰ ἀτμώδη των ῥάκη. Ἐθεώρει τὴν θάλασσαν, κατάλευκον ἐν τῇ μελαίνῃ ἐκείνῃ νυκτί, ἧς τινος ὁ τυφών, διὰ φοβερᾶς εἰσπνοῆς, ἀνύψου τὰ κύματα ὑπὲρ τὴν κανονικὴν αὐτῶν ἐπιφάνειαν. Ὁ κίνδυνος δὲν τὸν ἐξέπληττεν οὐδὲ τὸν ἐτρόμαζε, διότι ἀπετέλει καὶ αὐτὸς μέρος τῶν ἀτυχιῶν, ἃς ἐπεφύλασσεν αὐτῷ ἡ μοῖρα.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἀνησύχουν πολὺ περισσότερον, κατὰ λόγον, ἐννοεῖται, πάντοτε τῆς ἐμπορικῆς ἀξίας τοῦ πελάτου των. Ἤξιζε βεβαίως ἡ ζωή των ὅσον ἤξιζε καὶ ἡ τοῦ Κὶν-Φό, καὶ ἂν συναπέθνησκον μετ'αὐτοῦ, οὐδεμία πλέον τοῖς ἐπεβάλλετο φροντὶς περὶ τῶν συμφερόντων τῆς *Ἑκατοντούτιδος*. Ἀλλ' οἱ εὐσυνείδητοι ἐκεῖνοι πράκτορες ἐλησμόνουν ἑαυτοὺς καὶ μόνον τοῦ καθήκοντος αὐτῶν τὴν ἐκπλήρωσιν ἐσυλλογίζοντο. Παρεδέχοντο — ἔστω! — ν' ἀπολεσθῶσι, καὶ νὰ συναπολεσθῶσι μετὰ τοῦ Κὶν-Φό, ἀλλὰ νὰ γείνῃ τοῦτο τὴν τριακοστὴν Ἰουνίου, μετὰ τὸ μεσονύκτιον! Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ, ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραὶγ οὐδὲν ἄλλο διενοοῦντο, οὐδὲν ἄλλο ἤθελον,ἢ νὰ σώσωσι τὸ ἑκατομμύριον!

Ἐπὶ τρεῖς ὥρας ἡ βάρις ἐκινδύνευσε μεγάλως. Ἀτυχής τις οἰακοστροφία θὰ τὴν κατεπόντιζε βεβαίως, διότι θὰ κατέκλυζεν ἡ θάλασσα τὸ κατάστρωμα. Ἀλλ'οὔτε νὰ διευθυνθῇ προσηκόντως ἦτο δυνατόν, οὔτε νὰ ἐκτιμήσῃ ὁποίαν καὶ πόσην ὁδὸν διέτρεξεν.

Ἐν τούτοις ἐξ εὐτυχοῦς συμπτώσεως ἔφθασε τὸ Σὰμ-Γέπ, χωρὶς σπουδαίας βλάβης, εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὑπερμεγέθους ἐκείνου ἀτμοσφαιρικοῦ δίσκου, ὅστις ἐκάλυπτε περιφέρειαν ἑκατὸν περίπου χιλιομέτρων καὶ ὅπου εὑρίσκετο θάλασσα ἤρεμος ἐπὶ τρία περίπου μίλια, καὶ ἄνεμος μόλις ἐπαισθητός. Τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο οὕτως εἰπεῖν λίμνη γαληναία ἐν μέσῳ τρικυμιώδους ὠκεανοῦ.

Ἡ βάρις ἐσώθη οὕτω, κυλισθεῖσα ἐκεῖ ὑπὸ τῆς βίας τῆς λαίλαπος, τὴν τρίτην δὲ ὥραν τῆς πρωΐας κατέπιπτεν ἡ μανία τοῦ τυφῶνος ὡσεὶ διὰ μαγείας, καὶ τὰ ὕδατα κατηυνάζοντο πέριξ τῆς μικρᾶς ἐκείνης κεντρικῆς λίμνης.

Ἀλλ' ὅτε ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, μάτην τὸ Σὰμ-Γὲπ ἀνεζήτησε γῆν περὶ τὸν ὁρίζοντα. Τὰ κύματα τοῦ κόλπου περιεστοίχιζον αὐτὸ πανταχόθεν, μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τοῦ ὁρίζοντος.

[Ἕπεται συνέχεια]

Ἀφ' ὅτου ἐχήρευσεν ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Βικτωρία ἐξοικονόμησεν ἐκ τῶν ὑπὲρ τοῦ γυναικείου ἱματισμοῦ καὶ ἄλλων κοσμημάτων της ἐπιχορηγήσεων σπουδαῖον χρηματικὸν ποσὸν δι' οὗ συνέστησε, κρύφα καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ὑπηκόων της μέγα νοσοκομεῖον.

Τὴν κατωτέρω περικοπήν, ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματος ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῆς φιλοδοξίας, ἀποσπῶμεν ἔκ τινος σπουδαίου συγγράμματος βραβευθέντος ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς τῶν Παρισίων Ἀκαδημίας καὶ ἐπιγραφομένου: Déterminer l'influence de l'éducation physique et morale sur la production de la surexcitation du systéme nerveux, κτλ. par M. le docteur L. Cerise, Paris, 1841.

Γ. Κ. Τ.

ΑΦΟΡΜΑΙ ΕΞΑΠΤΟΥΣΑΙ ΤΗΝ ΦΙΛΟΔΟΞΙΑΝ

Τὰ παραδείγματα ἀσκοῦσι μεγίστην ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς διαδόσεως τῶν φιλοδόξων πόθων. Ἅμα ἄνθρωπός τις, προσφάτως ἔτι ἀφανής, προκύψῃ διὰ μιᾶς εἰς τὸ μέσον, καὶ ἀπὸ τῶν κατωτέρων τάξεων, ἐν αἷς ἦτο μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης συγκεχυμένος μετὰ τῶν πολλῶν, ἀνυψωθῇ αἴφνης εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς φήμης, τῆς ἐξουσίας ἢ τοῦ πλούτου, παρευθὺς τὸ παράδειγμα τοῦτο παράγει τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ. Πλεῖστοι πολῖται, οἵτινες ἕως τότε οὐδέποτε εἶχον φαντασθῇ τόσῳ ἐκτάκτους θριάμβους, ἄρχονται ἤδη νὰ σκέπτωνται διαφόρως περὶ ἑαυτῶν,ἀπέναντι τῆς καταπληττούσης αὐτοὺς ἀπροσδοκήτου ἐκείνης ἐπιτυχίας. Τότε πιστεύουσιν, ὅτι ἀνακαλύπτουσιν ἐν ἑαυτοῖς ἀξίαν τοὐλάχιστον ἴσην πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἡ τύχη ηὐνόησεν. Ἐπιθυμία ὅλως νέα ὑποστηριζομένη ὑπὸ ζωηρῶν ἐλπίδων γεννᾶται ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ δίδει νέαν διεύθυνσιν εἰς τὸν βίον αὐτῶν. Ῥιπτόμενοι δὲ ἐπὶ τοῦ τρικυμιώδους καὶ πλήρους ὑφάλων πελάγους τῆς ἀπλήστου φιλοδοξίας, ὑποφέρουσιν ὅλας τὰς συνεπείας τοῦ ἀναφλεχθέντος ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πάθους. Ἀλλεπαλλήλως κατεχόμενοι ὑπὸ τῶν βασάνων τοῦ φθόνου καὶ ὑπὸ τῶν ὀδυνῶν τῆς ἀποτυχίας, καταβάλλονται οἱ δυστυχεῖς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀδυναμίας των. Ὑστάτη δ' αὐτῶν δυστυχία εἶναι, νὰ πεισθῶσι τέλος περὶ ταύτης. Ὅτε δὲ αἱ φιλόδοξοι ἐφέσεις λαμβάνουσι τοιαύτην μορφὴν καταπιεστικήν, τότε συχνάκις ὁδηγοῦσιν εἰς τὴν αὐτοκτονίαν τοὺς ὑπ' αὐτῶν κατεχομένους.

Τὸ θέαμα ἀνθρώπων διὰ μιᾶς πλουτισάντων καὶ ἐπιδεικνυόντων ἔκτακτον πολυτέλειαν παρουσιάζει παράδειγμα ἐπιβλαβές,παραγωγὸν τῇ κοινωνίᾳ θλιβερῶν καρπῶν. Ἡ σκανδαλώδης καὶ αἰφνιδία λαμπρότης περιουσίας, τὴν ὁποίαν τίποτε δὲν ἐξηγεῖ οὔτε δικαιολογεῖ, ἐμποιεῖ συχνάκις λίαν καταστρεπτικὴν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῶν θεωμένων αὐτήν. Τὸ πλῆθος ῥίπτεται εἰς πολλὰς ἐπιχειρήσεις, τῶν ὁποίων τοὺς κινδύνους ἀποκρύπτει ἡ ἐπιτηδεία καὶ ἔμπειρος φιλοχρηματία τινῶν, καὶ τῶν ὁποίων τὰς καταστρεπτικὰς συνεπείας ὑποφέρει ἡ ἄπειρος καὶ εὔπιστος φιλοχρηματία ἄλλων. Ἡ δὲ ἐφημεριδογραφία αὐξάνει καὶ πολλαπλασιάζει τοὺς κινδύνους τοῦ κακοῦ παραδείγματος. Αὕτη ἀναγράφει καθ' ἑκάστην τὰ ἀληθῆ ἢ ψευδῆ γεγονότα τῆς προτεραίας, μεταφέρει τὰ νέα ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων

Digitized by Google

χωρῶν, ἐπαναλαμβάνει καὶ γνωστοποιεῖ τοῖς πᾶσι τὰ ὀνόματα καὶ τὰς ἐπιτυχίας ἀνθρώπων τινῶν, καὶ πραγματοποιεῖ οὕτω τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μυθολογουμένην ταχύπτερον φήμην. Αὕτη δίδει εἰς τοὺς πόθους τῆς φήμης καὶ τῆς δόξης τροφὴν συνεχῶς ἀνανεουμένην διὰ τῶν ἀναφερομένων παραδειγμάτων. Ἡ εἰς πολλοὺς ἀναπτυσσομένη ματαιόδοξος ἐπιθυμία τῆς διαδόσεως τοῦ ἰδίου ὀνόματος περιβαλλομένου ὑπὸ λαμπρότητος ἀληθοῦς ἢ ψευδοῦς, εἶναι ἓν τῶν πολλῶν κατορθωμάτων τῆς παντοδυναμίας τῶν ἐφημερίδων.

Πλὴν καὶ τὰ ἔργα τῆς τέχνης τὰ ἐκφράζοντα τὰς συγκινήσεις τῆς κεκορεσμένης φιλοδοξίας διὰ μορφῶν ἐπαγωγῶν καὶ ἐπιχαρίτων συντελοῦσι καὶ ταῦτα εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ἐπιθυμίας τῶν ὑπὸ τῆς φιλοδοξίας ἐπιδιωκομένων θριάμβων. Ἡ Ἰλιὰς ἦτο διὰ τὸν Ἀλέξανδρον πηγὴ ἀνεξάντλητος φιλοδόξων ὀνείρων. Τὰ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα ἦσαν διὰ τοὺς ἀνδρείους ἄνδρας κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἀφορμὴ ζωηρᾶς ἐπιθυμίας πρὸς ἀπόλαυσιν δόξης. Πᾶν καλλιτεχνικὸν ἔργον ἐν τοῖς δημοσίοις τόποις ἐκτεθειμένον εἶναι συνάμα ἔκφρασις αἰσθήματος προκαλοῦντος τὴν μίμησιν καὶ ἠθικὴ ἀμοιβή. Διὰ τοῦτο οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἡ ἱκανότης καὶ αἱ ἐπιτυχίαι δὲν συνδυάζονται μετὰ τῆς ἠθικότητος, μετὰ τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν καὶ μετὰ τῆς φιλοπατρίας, δέον νὰ μὴ γίνωνται ἀντικείμενα καλλιτεχνικῶν ἔργων, οὔτε νὰ συγκαταλέγωνται εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν ἔθνους τινός.

Αἱ τιμαὶ αἱ ἀδιακρίτως ἀπονεμόμεναι ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ πραγματικὴ τῶν προσώπων ἀξία, συντελοῦσι καὶ αὗται εἰς τὴν διάδοσιν παραλόγων φιλοδόξων πόθων. Παρατηρητέον, ὅτι ἐφ' ὅσον πολλαπλασιάζονται αἱ ἀπονεμόμεναι τιμαί, ἐπὶ τοσοῦτον αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιθυμούντων καὶ ἀπαιτούντων αὐτὰς προσώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐλαττοῦται μεταξὺ τῶν πράγματι διακεκριμένων ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποδιδόντων εἰς αὐτὰς ἀξίαν τινά. Εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐκτιθέμενον φαινόμενον ὑπάρχει φαινομένη τις ἀντιλογία, ψυχολογικόν τι γεγονός, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ διευκρινήσωμεν. Οἱ μετρίας ἀξίας ἄνθρωποι, οἵτινες ἀποτελοῦσιν ἐν κοινωνίᾳ τινὶ τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν συγκροτούντων αὐτήν, δὲν διακρίνονται διὰ διανοίας εὐρείας ἐπιτρεπούσης ἐκτεταμένην φιλοδοξίαν. Οὗτοι εἶναι διατεθειμένοι νὰ ἐπιθυμῶσι τὰς κοινὰς ἐκείνας ἐπιτυχίας, τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν. Τόσῳ δὲ μᾶλλον ποθοῦσι ταύτας, ὅσῳ μεγαλητέρα φαίνεται αὐτοῖς ἡ εὐκολία ν' ἀπολαύσωσιν αὐτάς. Ἕκαστος κρίνει ἑαυτὸν ἄξιον νὰ τύχῃ τῆς εὐνοίας ἧς ἔτυχεν ὁ συνάδελφος αὐτοῦ. Τοιουτοτρόπως αἰσθήματα ἐπιπόλαια, συχνάκις δὲ φθονερὰ καὶ ἐγωϊστικά, ἐξεγείρονται ἐν ταῖς καρδίαις. Τοιουτοτρόπως διαδίδονται διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς ἀπονομῆς ἀναξίων διακρίσεων ἀξιώσεις προκαλοῦσαι δυσχερείας εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ παραβλάπτουσαι τὴν δημοσίαν ἠθικήν. Ἑνὶ λόγῳ, ὅτε αἱ ἀπονεμόμεναι τιμαὶ δὲν φέρουσι τὸν χαρακτῆρα τῆς δικαίως ἀποδιδομένης ἀμοιβῆς, τότε αὗται μακρὰν τοῦ νὰ κατευνάζωσι τὴν ἄλογον φιλοδοξίαν, ἀπ' ἐναντίας ἐξάπτουσιν αὐτήν. Κοινωνικὴ ἀγωγὴ καλλιεργοῦσα μόνην τὴν ματαιοδοξίαν, οὐδένα ἕτερον καρπὸν συλλέγει ἢ μόνην τὴν ματαιοδοξίαν.

Ἡ ἀτιμωρησία προσφέρει εἰς τὴν ἀξιόποινον συνάμα δὲ καὶ εὐτυχῆ χρηματολογικὴν ἀπληστίαν ἀσφάλειαν συχνάκις καταστρεπτικήν. Ἡ δικαιοσύνη δὲν καταδιώκει ἐκείνους, οἵτινες ἐπιτυχῶς καὶ *νομικῶς* ἀπογυμνοῦντες τοὺς συμπολίτας των, ἐπίσανται τὴν τέχνην νὰ πλουτῶσι διὰ τῆς ζημίας ἐκείνων. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, ἡ κοινωνία βλέπουσα μόνον τὴν λαμπρότητα τῆς περιουσίας των καὶ μὴ ἐκτιμῶσα ὡς ἔδει τὴν πηγὴν ταύτης, ἐμπιστεύεται αὐτοῖς ἐνίοτε ὑψηλὰς λειτουργίας, ἃς οὗτοι θερμῶς ἐπιζητοῦσι. Θέτει δὲ οὕτω ἡ κοινωνία τούτους εἰς θέσιν ν' ἀπολέσωσι τὰ τελευταῖα περισωζόμενα λείψανα τῆς ὑπολήψεώς των διὰ τῆς συγκρίσεως τοῦ παρελθόντος αὐτῶν πρὸς τὰς τιμάς, δι' ὧν περιεβλήθησαν.

Καὶ αἱ κολακεῖαι αἱ ἀπονεμόμεναι εἰς τοὺς νέους κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ σταδίου των μετὰ μικράν τινα ἐπιτυχίαν, εἶναι πηγὴ ἐπικινδύνων αἰσθημάτων. Οἱ πόθοι καὶ αἱ ἐλπίδες ἀποκτῶσιν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἀπερισκέπτων τούτων κολακειῶν, ἔντασιν καὶ ἔκτασιν ὅλως νέαν. Οὕτω δὲ πολλάκις οἱ γονεῖς καὶ οἱ παιδαγωγοὶ ἀνοίγουσιν αὐτοὶ οὗτοι εἰς τοὺς νέους τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὰς ἀνησυχίας τῆς φιλοδοξίας, εἰς τὰς φροντίδας τῆς ματαιότητος καὶ εἰς τὰς ὀδύνας τῶν ἀποτυχιῶν. Παρὰ τοῖς καλλιτέχναις μάλιστα, οἱ τὴν φιλαυτίαν ὑπερερεθίζοντες ἔπαινοι, κλονίζουσι πολλάκις τὴν λογικὴν αὐτῶν δύναμιν τόσον, ὥστε ἀρκεῖ πολλάκις μία μόνη ἀποτυχία ὅπως καταβάλῃ αὐτοὺς ὁλοσχερῶς.

ΧΛΩΡΟΦΟΡΜΙΟΝ

Ἡ ἐπισημοτέρα τῶν κατακτήσεων τῆς νεωτέρας χειρουργικῆς εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ ἀνακάλυψις τοῦ ἀρίστου τῶν ἀναισθητικῶν, μεθ' ἧς ἄρχονται καὶ αἱ μεγάλαι πρόοδοι τῆς χειρουργικῆς.

Πᾶσα σχεδὸν ἐγχείρησις, οἱασδήποτε φύσεως καὶ ἂν ᾖ, προκαλεῖ τῷ πάσχοντι πόνον εἰς τὰ τῆς αἰσθήσεως νεῦρα, φόβον δὲ καὶ ἀνίαν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα εἰς διάφορον βαθμόν, ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῆς ἐγχειρήσεως καὶ τῆς γενναιοψυχίας τοῦ ἀρρώστου. Ὁ βαθμὸς δὲ οὗτος ἐπιτείνεται ἐνίοτε ἐπὶ το-

Digitized by Google

σούτῳ, ὥστε ἐξαντλεῖ τὸ νευρικὸν σύστημα μεγάλως, ἐκ δὲ τῆς ἐξαντλήσεως ταύτης ἐπανέρχεται ὁ χειριζόμενος βραδέως, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ οὐδόλως. Ἡ εὕρεσις λοιπὸν μέσου, δυναμένου νὰ καταστήσῃ τὰς ἐγχειρήσεις ἀνωδύνους, ἤθελεν εἶσθαι μέγα εὐεργέτημα διὰ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα. Ἡ ἀνάγκη αὕτη ἀνεγνωρίσθη παρὰ πάντων τῶν λαῶν καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐποχὰς, διὰ παντοίων δὲ μέσων προσεπάθησαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς ἐνδείξεις αὐτῆς. Οὕτως οἱ Ἀσσύριοι μετεχειρίζοντο κατὰ τὴν ἐγχείρησιν τῆς περιτομῆς τὴν πίεσιν τῶν καρωτίδων ὡς μέσον ἀναισθητικόν. Οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι τὸ ἐνίοτε ἐπικίνδυνον, συχνάκις δὲ ἀβέβαιον τοῦτο μέσον ἀντικατέστησαν διαφοροτρόπως· οὕτω ὁ Πλίνιος καὶ Διοσκορίδης ἀναφέρουσιν ἐπανειλημμένως, ὅτι ὁ Μεμφίτης λίθος, λειοτριβόμενος καὶ μιγνύμενος μετ' ὄξους, τίθεται ἐπὶ τῆς χειρισθησομένης χώρας καὶ ἀναισθητεῖ αὐτήν· σύμπτωσις ὄντως περιεργοτάτη, ὁ Μεμφίτης, εἶδος μαρμάρου, χρεωστεῖ τὴν ἀναισθητικὴν αὐτοῦ δύναμιν, εἰς τὴν προσθήκῃ ὀξέος τινὸς ἀνάπτυξιν ἀνθρακικοῦ ὀξέος, οὗτινος ἡ ἀναισθητικὴ δύναμις μετὰ 2000 ἐτῶν παρέλευσιν περίπου ἀνεκαλύφθη ἐκ νέου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας καὶ ἐχρησιμοποιήθη ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ Σίμψωνος, Φολλαὶν καὶ Μαισοννεύη κατὰ τῆς ὀδύνης τῶν καρκινωδῶν ἑλκῶν ἰδίως καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀλλ' οὐδεμία ἀναισθητικὴ οὐσία ὑπερτέρει τοῦ Μανδραγόρα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ὁ χυμὸς τῶν φύλλων καὶ τῶν καρπῶν αὐτοῦ εἰσήρχετο εἰς τὴν σύνθεσιν πάντων τῶν ὑπνωτικῶν ποτῶν, οὐχὶ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς μετὰ ταῦτα. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἤνθει ἔτι ἡ σχολὴ τῆς Βολωνίας, ἦν ἀρκούντως γνωστὴ ἡ σύνθεσις τοῦ ἀναισθητικοῦ τοῦ Θεοδωρίχου (Theodoric), χειρουργοῦ διακεκριμένου· εἰς ταύτην ἐλάμβανον μέρος μανδραγόρας, ὄπιον, ὑοσκύαμος, κώνειον, θρίδαξ· ἐν ἀποβράσματι τούτων ἐβυθίζοντο σπόγγοι καὶ ἡ εἰσπνοὴ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀναδιδομένων ἀτμῶν προεκάλουν ἀναισθησίαν, ἐπιτρέπουσαν ἀνωδύνως τὴν ἐκτέλεσιν ἐγχειρήσεων. Ἡ ναρκωτικὴ αὕτη σκευασία ταχέως κατέστη κοινὴ παρὰ τοῖς μὴ ἰατροῖς, καὶ συχνάκις μετεχειρίζοντο αὐτὴν οἱ μέλλοντες ἐξετασθῆναι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ὅπως ὑποστῶσιν ὡς οἷόν τε ἀνωδύνως τὰς περιμενομένας βασάνους.

Οἱ Σίναι, ὡσαύτως ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, μετεχειρίζοντο ὡς ἀναισθητικὸν φυτόν τι Ma-yo ἢ Χασὶς (Haschich). Εἰς ἐποχὴν νεωτέραν, κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐφεξῆς, μετεχειρίσθησαν πλῆθος μέσων πρὸς παραγωγὴν ἀναισθησίας, οἷον τὸ ὄπιον καὶ τὴν εὐθαλείαν, τὴν σύσφιγξιν τοῦ χειρισθησομένου μέλους, τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν, τὴν μέθην, τὰ ναυτιώδη, τὰς ἀφαιμάξεις, τὴν ἀπόσπασιν τῆς προσοχῆς τοῦ χειριζομένου διὰ διαφόρων διηγήσεων, τέλος τὴν ταχύτητα περὶ τὸ χειρίζειν, ἣν δυστυχῶς οὔτε πάντες οἱ χειρουργοὶ κέκτηνται, οὔτε εἶναι δυνατὴ πολλάκις διὰ τὴν φύσιν τῆς ἐγχειρήσεως.

Εὐτυχῶς, εὐτυχέστατα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ τῆς Βοστώνης χημικὸς Γιάξων (Jackson) περὶ τὰ τέλη τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ παρόντος αἰῶνος ἀνεκάλυψεν, ὅτι ἡ εἰσπνοὴ τῶν ἀτμῶν τοῦ θειϊκοῦ αἰθέρος αἴρει καὶ αἴσθησιν καὶ συνείδησιν· οὕτω δὲ ἐπῆλθεν ἡ λύσις τοῦ Γορδίου δεσμοῦ, ἡ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἐπιδιωκομένη. Ἐν ἔτει 1846 ὁ διδάκτωρ Βαῤῥὲν (Warren) ἐδημοσίευσε τὸν τρόπον τῆς χρήσεως τοῦ αἰθέρος ὡς ἀναισθητικοῦ κατὰ τὰς ἐγχειρήσεις, ἡ δὲ χαρμόσυνος αὕτη διδαχὴ μετεδόθη ἀστραπηδὸν καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν γῆν. *Ἡ ἰσχὺς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας κατενίκησε τὸν πόνον.*

Ὅλως φυσικὸν ἦν νὰ δοκιμασθῶσι καὶ ἄλλα εἴδη αἰθέρος, καὶ οὕτω μετ' οὐ πολὺ ἐπειράθησαν καὶ τοῦ χλωροφορμίου. Πρῶτος ὁ ἐν Ἐδιμβούργῃ χειρουργὸς Σίμψων μετεχειρίσθη αὐτὸ κατὰ νοέμβριον τοῦ 1847, καὶ εἶτα, μεγάλην τούτου πεῖραν λαβὼν, διεσάλπισεν ἐν ἔτει 1849 τὰ πλεονεκτήματα τοῦ χλωροφορμίου, ὅπερ ἔκτοτε ἀντικατέστησε σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου τὸν αἰθέρα. Τοῦ ἡρωϊκωτάτου τούτου ἀναισθητικοῦ γράμματά τινα, χεόμενα ἐπὶ πολυπτύχου σπληνίου ἢ βάμβακος καὶ εἰσπνεόμενα μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἐπιφέρουσιν, ἐν ἀρχῇ μὲν διέγερσίν τινα, ὡς ἐπὶ μετρίας μέθης, μετ' οὐ πολὺ δὲ κατάπτωσιν μετὰ παντελοῦς ἀπωλείας τῆς τε αἰσθήσεως καὶ συνειδήσεως· ἡ ἐπί τινα πρῶτα λεπτὰ εἰσπνοὴ τῶν ἀτμῶν τοῦ χλωροφορμίου ἀρκεῖ συνήθως ὅπως ἐπιφέρῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Ἐν τῇ τελείᾳ δὲ ταύτῃ νάρκῃ δύναται ὁ χειρουργὸς νὰ ἐκτελέσῃ πᾶσαν ἐγχείρησιν ἀνενοχλήτως μὲν δι' ἑαυτὸν, ἄνευ δὲ ὀδύνης τινὸς καὶ ἄνευ συνειδήσεως τοῦ ἀῤῥώστου. Πλειστάκις συμβαίνει ἡμῖν, μετὰ τὴν ἐγχείρησιν καὶ τὴν ἐπίδεσιν τοῦ τραύματος, οἱ πάσχοντες συνερχόμενοι νὰ ἐρωτῶσιν ἡμᾶς πότε γενήσεται ἡ ἐγχείρησις; Μέγα ὄντως εὐεργέτημα διὰ τοὺς χειριζομένους!

Ἀλλ' ὡς οὐδὲν ἀγαθὸν ἀμιγὲς κακοῦ, οὕτω καὶ ὁ εὐεργέτης οὗτος τῆς ἀνθρωπότητος ἀποβαίνει ἐνίοτε ἀνθρωποκτόνος, εἴτε διὰ τῆς κατὰ τὸ στάδιον τῆς διεγέρσεως ἐπερχομένης μυϊκῆς συσπάσεως, ἀποφραττούσης ἐνίοτε τὰς ἀναπνευστικὰς ὁδοὺς, εἴτε, ὅπερ χεῖρον, διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς παραλύσεως τῶν αἰσθητικῶν καὶ κινητικῶν νεύρων μέχρι τῶν μυῶν τῆς καρδίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς. Ἐκ τῶν μυριάδων ἀσθενῶν τῶν κατ' ἔτος χλωροφορμιζομένων εὐάριθμοί τινες γίνονται θῦμα τῆς ἐνεργείας τοῦ χλωροφορμίου, διαρκούσης ἔτι τῆς ἐγχειρήσεως

ἢ καὶ πρὸ ταύτης· διὸ κατὰ πᾶσαν χλωροφόρμισιν δέον ὁ τὴν χρῆσιν τοῦ φαρμάκου ἐπιτετραμμένος καὶ ὁ χειρουργὸς αὐτὸς νὰ προσέχωσι πάντοτε τὸν νοῦν εἰς τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὸν σφυγμόν. Ἱκανὰς χιλιάδας ἀσθενῶν ὑπεβάλομεν ἄχρι τοῦδε εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ χλωροφορμίου, ἀλλ' εὐτυχῶς οὐδέποτε ἠτυχήσαμεν νὰ γίνωμεν μάρτυρες τοιούτου λυπηροῦ συμβάντος. Ὅπως ὅμως οὐδεὶς ἀναχαιτίζεται τοῦ ταξειδεύειν διὰ πλοίων καὶ ἁμαξῶν, διότι ἐνίοτε καὶ δι' αὐτῶν συμβαίνουσι δυστυχήματα, οὕτω καὶ οὐδεὶς θέλει παύσει χρώμενος τῷ χλωροφορμίῳ, ἐνόσῳ δὲν ἀνακαλυφθῇ ἕτερον ἀναισθητικόν, πεπροικισμένον μὲν ταῖς τοῦ χλωροφορμίου ἀρεταῖς, οὐχὶ δὲ καὶ ταῖς κακίαις αὐτοῦ.

Καὶ πολλῶν μὲν οὐσιῶν ἐπειράθησαν πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ χλωροφορμίου, πᾶσαι ὅμως αὗται συμμετέχουσι μὲν τῶν ἐλαττωμάτων, οὐχὶ ὅμως καὶ τῶν πλεονεκτημάτων αὐτοῦ. Πρό τινων ἐτῶν τὸ πρωτοξείδιον τοῦ ἀζώτου, ὅπερ εἰσπνεόμενον αἴρει τὴν αἴσθησιν ἐπί τινα δευτερόλεπτα, ἐθεωρεῖτο διὰ τοὺς ὀδοντιατροὺς ὡς εἰδικὸν ἀναισθητικὸν κατὰ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν ὀδόντων καὶ ὅλως ἀκίνδυνον, ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἑπομένως κατέστη γενικὴ σχεδὸν καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀμερικῇ· ἀλλ' ἐν ἔτει 1872 συνέβη καὶ δι' αὐτοῦ εἷς θάνατος, τὸ ἐπιὸν δὲ ἔτος ἕτερος καὶ οὕτως ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἐγκατελείφθη σχεδὸν σήμερον. Δύο ἔτη μετὰ τοῦτο ὁ Ὀρὲ ἐν Βορδῶ, καὶ ὁ Δενέφφε (Deneffe) καὶ βὰν Βέττερ (van Wetter) ἐν Γάνδῃ (Gand) προεκάλεσαν γενικὴν ἀναισθησίαν δι' ἐγχύσεως διαλύσεως χλωριάλης εἰς τὰς φλέβας καὶ ἐνήργησαν ἐγχειρήσεις πάντῃ ἀνωδύνως· δυστυχῶς ὅμως καὶ ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου τούτου ἐπῆλθον μετ' οὐ πολὺ δύο θάνατοι, ὥστε καὶ τὸ ἀναισθητικὸν τοῦτο ἐξέπνευσεν ἅμα τῇ γεννήσει αὐτοῦ. Τὴν αὐτὴν τύχην ἔλαβε καὶ ὁ ὅλως ἀσταθὴς εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ὑπνωτισμός, ὅστις προκαλεῖται ἐνίοτε διὰ τῆς ἐπί τινα ἐξηκοστὰ ἀσκαρδαμυκτεὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς προσβλέψεως ἐπὶ στίλβοντός τινος ἀντικειμένου, ἐπιφέρων ἐν ἀρχῇ στραβισμὸν ἐσωτερικόν, εἶτα καταληπτικὴν ἠρεμίαν, ὕπνον καὶ ἀναισθησίαν.

Ὥστε ἐξ ὅλων τῶν ἀναισθητικῶν τὸ χλωροφόρμιον μένει, μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον, εἰς καθολικὴν σχεδὸν χρῆσιν, αἴρει πάντα φόβον, πάντα τρόμον, πᾶσαν ὀδύνην τῷ χειριζομένῳ· διαρκοῦντος τοῦ χλωροφορμισμοῦ δύναται καὶ ὁ πρωτόπειρος ἔτι χειρουργὸς νὰ χειρίζῃ χωρὶς νὰ συγχίζηται τὸ παράπαν ὑπὸ τῶν κραυγῶν καὶ τῶν ἀτάκτων κινήσεων τοῦ χειριζομένου· καὶ τὰς λεπτοφυεστέρας καὶ τὰς κινδυνωδεστέρας καὶ τὰς δυσχερεστέρας τῶν ἐγχειρήσεων δύναται ὁ χειρουργὸς νὰ ἐκτελῇ ἐν πλήρει ἀσυνειδησίᾳ τοῦ χειριζομένου· διανοίγομεν τὴν κοιλίαν, ἐξαιροῦμεν πελωρίους ὄγκους τῆς ᾠοθήκης ἢ καὶ τὴν μήτραν αὐτὴν ἐνίοτε, καὶ ὅμως ἡ τάλαινα γυνή, ἡ τὴν φρικώδη ταύτην ἐγχείρησιν ὑφισταμένη, οὐδεμίαν κραυγὴν ὀδύνης ἐκβάλλει· ὁ χειρουργὸς μὲ τὴν σμίλην καὶ τὴν σφύραν ἀνὰ χεῖρας, ὡς λιθοξόος, λαξεύει, διατρυπᾷ, καὶ ἀποσμιλεύει ὀστᾶ τοῦ ζῶντος ἀνθρώπου, καὶ ὅμως οὗτος τὸν Βαρούχιον ὑπνώττων ὕπνον οὐδὲν γινώσκει τῶν γιγνομένων[1].

ΔΕΙΠΝΟΝ ΠΑΡΑ ΤΩι ΒΙΚΤΩΡΙ ΟΥΓΩ

[Μετάφρασις τῆς Κ^ας Ε. Σ. Σ.]

Ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ καθ' ἣν ἡ ὁμίχλη κατέχει τὰς ἀγυιὰς καὶ τὰς ψυχάς, μεγίστην αἰσθάνομαι παρηγορίαν λαμβάνων πρόσκλησιν ὅπως δειπνήσω παρὰ τῷ Βίκτωρι Οὐγώ. Καὶ ἀληθῶς μὲν τὸ εὐτύχημα τοῦτο μοὶ συμβαίνει συχνότατα πρὸ πέντε ἢ ἓξ ἐτῶν, ἀλλ' ὑπάρχουσιν αἰσθήματα οὐδέποτε ἀμβλυνόμενα, ὑπάρχουσι διανοητικαὶ ἀπολαύσεις, αἵτινες οὐδέποτε προξενοῦσι κόρον.

Χθὲς λοιπόν, ἐνῷ ἡ εὐτελής μου ἅμαξα ἐπροχώρει ἀθορύβως ἐπὶ τῆς χιόνος κατὰ τὴν λεωφόρον τοῦ Ἐϋλώ, ᾐσθανόμην ἐξατμιζομένας ἔξω τοῦ ἐγκεφάλου μου πάσας τὰς ματαίας φροντίδας τοῦ παρισινοῦ βίου. Τὸ φέρον με ὄχημα μετεσχηματίζετο εἰς μαγικὸν ἅρμα, ἐγὼ δὲ ἤμην εὐτυχὴς καὶ συγκεκινημένος ὡς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἔκρουσα μετὰ παλλούσης καρδίας τὴν θύραν τῆς ἐν τῇ ὁδῷ Pigale κατοικίας τοῦ διδασκάλου.

Τὴν σήμερον κατοικεῖ ἐν Πασσὺ μικρόν τι μέγαρον ἔχον κῆπον, ἐν ᾧ ῥύαξ μινυρίζει ὑπὸ παμμεγέθη δένδρα. Τοὺς τοίχους τῆς αἰθούσης του καλύπτει, ὡς καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ κατοικίᾳ, ὕφασμα κλαδωτὸν ἐρυθρὸν καὶ κίτρινον, τὸ δὲ πάτωμα τάπης τοῦ Ἰσπαχάν. Προτομὴ κοσμεῖ αὐτήν, ἐπὶ δὲ τῆς ἑστίας ὑπάρχει ἰσπανικὸν ἐπικάλυμμα βωμοῦ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ἐρυθρὸν καὶ χρυσοκέντητον. Τὸ σπουδαστήριον τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ, ἐν τῷ πρώτῳ πατώματι κείμενον, εἶνε ἁπλούστατον οὐδὲν περιέχον τὸ ἀξιοσημείωτον εἰμὴ μόνον θαυμασίαν κλίνην τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἔχουσαν κίονας ἑλικοειδεῖς, πρὸς δὲ καὶ γραφεῖον ὑψηλότατον, καθότι ὁ Οὐγὼ ἐργάζεται πάντοτε ὄρθιος.

* * *

Ἀλλ' ἰδοὺ καταβαίνει. Οὐδόλως μετεβλήθη ἀφ' ὅτου τὸν γνωρίζω. Ὁ χρόνος ὁ ἐπιβαρύνων τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, μόλις διὰ τῶν πτερῶν του ἔψαυσε τὸ εὐρὺ αὐτοῦ μέτωπον. Ἔχει ὡς καὶ ἄλλοτε τοὺς ὤμους εὐρεῖς, τὸ βάδισμα ἀνδρικόν, τὴν κόμην κεκομμένην καὶ δασεῖαν καίτοι

1. Ἐσταχ. ἐκ τοῦ Λόγου «Περὶ τῶν προόδων τῆς χειρουργίας κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας», τοῦ ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ πρυτάνεως τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Θ. Ἀρεταίου τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1879, ἡμέρᾳ τῆς ἐπισήμου ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ.

Digitized by Google

έν τῇ ἐξορίᾳ λευκανθεῖσαν, τὸ βλέμμα ζωηρὸν καὶ βαθύ, τὸ δὲ νεανικὸν καὶ καλοκἄγαθον αὐτοῦ μειδίαμα ἀποκαλύπτει τριάκοντα δύο ὀδόντας.

Πρὸς ἕκαστον ἀποτείνει λέξιν τινὰ φιλόφρονα, ἐνήμερος δὲ ὢν εἰς τὰς τελευταίας συγγραφάς, τὰ ἔργα καὶ δὴ καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν περὶ αὐτόν, ὁμιλεῖ αὐτοῖς περὶ τούτων, οὐδέποτε δὲ περὶ ἑαυτοῦ. Πολλάκις τὸν ἤκουσα ὑπὸ τοῦ ἀπεράντου μνημονικοῦ αὐτοῦ βοηθούμενον, ν' ἀπευθύνῃ συγχαρητηρίους λόγους πρὸς ταπεινόν τινα ποιητὴν ἐπὶ τῷ τελευταίῳ ποιηματίῳ του, εἰ καὶ τὸ ποιημάτιον τοῦτο ἐδημοσίευσεν ἴσως μόνον περιοδικόν τι σύγγραμμα εἰς τριακόσια μόλις τυπούμενον ἀντίτυπα.

* * *

Ἐσήμανεν ἡ ὀγδόη. Ἀγγέλλεται ὅτι τὸ δεῖπνον εἶναι ἕτοιμον. Διερχόμεθα μικρὰν αἴθουσαν διὰ δέρματος τῆς Κορδούης κεκαλυμμένην, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὸ ἑστιατόριον, οὗ τοὺς τοίχους κοσμεῖ πράσινον βελοῦδον καὶ μέγιστα κάτοπτρα, τὴν δὲ ὀροφὴν ἐνετικόν τι ἀργυροΰφαντον ὕφασμα.

Εἴμεθα δεκαπέντε περὶ τὴν τράπεζαν, ὁ οἰκοδεσπότης, ἡ κυρία Δ . ., φίλη τοῦ ποιητοῦ ὑπὸ τὰς λευκὰς αὐτῆς τρίχας μειδιῶσα, ὁ Κος καὶ ἡ κυρία Lockroy, ὁ Vacquerie, ὁ Meurice, ὁ Louis Blanc, ὁ Monselet, ὁ Richard Leselide, ὁ δικηγόρος Lecanu, ὁ Ἀλφόνσος Δωδὲ μετὰ τῆς συζύγου του, ὁ Louis Leroy, ὁ Talmeyr, τέλος οἱ δύο ἀξιέραστοι τοῦ Οὐγὼ ἔγγονοι, ἡ Ἰωάννα καὶ ὁ Γεώργιος.

Δὲν θὰ σᾶς εἴπω τὸν κατάλογον τῶν φαγητῶν. Ὁμολογῶ ὅτι ὅταν δειπνῶ μετὰ τοῦ Βίκτωρος Οὐγὼ μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνθυμηθῶ ἐὰν ἔφαγα πέρδικα ἢ λαγωόν.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἡ ὁμιλία ἄρχεται ζωηρά. Ὁ Οὐγὼ ἀγαπᾷ ν' ἀκούῃ τοὺς περὶ αὐτὸν συνδιαλεγομένους καὶ διηγουμένους καὶ συζητοῦντας, οὐδὲν δὲ μισεῖ ὅσον τὸ νὰ βλέπῃ ἑαυτὸν περιστοιχιζόμενον ὑπὸ θαυμαστῶν σιγώντων, ὡσεὶ παρέλυεν αὐτοὺς ὁ σεβασμὸς καὶ ὁ φόβος.

* * *

Λυποῦμαι μὴ δυνηθεὶς νὰ στενογραφήσω τὰ περὶ τὴν τράπεζαν λεχθέντα, θ' ἀφηγηθῶ δὲ ἐν ὀλίγοις τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγένετο λόγος περὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς, περιττὸν δὲ θεωρῶ ν' ἀναμνήσω ἐνταῦθα τὴν περὶ ταύτης γνώμην τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ.

Ὁ Vacquerie προτείνει τὴν κατάργησιν τοῦ παρασήμου τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς.

Ἐπὶ στιγμὴν ἀναφέρεται ὁ Αἰμίλιος Ζολὰ καὶ ἡ Νανά, ἕνα δὲ μόνον εὑρίσκει ὁ συγγραφεὺς οὗτος ὑπερασπιστὴν τὸν Ἀλφόνσον Δωδέ. Ὁ διδάσκαλος γελᾷ, λυπούμενος διότι ἡ κατέχουσα τὸν Ζολὰ *νοσταλγία τοῦ βορβόρου* ἀπειλεῖ νὰ ἐξαφανίσῃ ἔξοχον ἱκανότητα. Οὐδὲ λέξιν ἐκφέρει δριμεῖαν ἢ πικρὰν κατ' ἀνθρώπου τοσάκις ἐξυβρίσαντος αὐτόν, καθότι ὁ Οὐγὼ εἶναι ἀγαθὸς ὅσον καὶ ἀφελὴς τοὺς τρόπους.

Ὁ Ζολὰ ἀφίεται κατὰ μέρος, ὁ δὲ διδάσκαλος ἀποστηθίζει στίχους τινὰς τῆς Αἰνειάδος καὶ τῶν Γεωργικῶν τοῦ Βιργιλίου.

Ὁ Louis Blanc ἐγείρει ζωηρὰν συζήτησιν ὑπερασπίζων τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ διδάσκαλον Ῥουσσώ, τοῦ ὁποίου ὁ Οὐγὼ θεωρεῖ πολὺ ἀνώτερον τὸν Βολταῖρον. Ὁ Monselet καταπαύει τὴν συζήτησιν ἐρωτῶν τὸ ὄνομα τῆς μαγείρου ὅπως ἐγχαράξῃ αὐτὸ ἐπὶ χαλκοῦ. Ὁ διδάσκαλος μὲ ἐπιτιμᾷ, διότι, προκειμένου περὶ τῆς πτώσεως τῆς Colonne Vendôme, περὶ ὀλίγου ποιοῦμαι τὴν δόξαν τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας.

Μετὰ τὸ δεῖπνον ἔρχονται φίλοι τινές, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ Pelletan, ὁ Arsène Houssaye μετὰ τοῦ υἱοῦ του, καὶ ὁ Κος καὶ ἡ κυρία Renan. Περὶ τὰς ἕνδεκα δὲ ἡ κυρία Ἐδμὸνδ Ἀδὰμ[1] εἰσέρχεται ὡς ἀνεμοστρόβιλος λαμπρότατα ἐνδεδυμένη, κάθηται παρὰ τῷ Βίκτωρι Οὐγώ, ὁμιλεῖ ἐπὶ δέκα λεπτὰ εὐφυῶς καὶ ἐλλογίμως, αἴφνης δὲ γίνεται ἄφαντος ὡς σβεννύμενον μετέωρον.

Εἰς τὰς 11 1]2 ἀποσυρόμεθα. Ἰδοὺ ἐν ὀλίγαις ψυχραῖς λέξεσιν ὁ σκελετὸς ἑσπερίδος παρὰ τῷ Βίκτωρι Οὐγώ. Μόνοι οἱ πλησιάσαντες αὐτὸν γινώσκουσι πόσον ὁ μεγαλοφυὴς οὗτος ἀνήρ, ὃν εὐήθεις τινὲς ἄνθρωποι προσπαθοῦσι νὰ παραστήσωσιν ὡς στομφώδη τινὰ ἱεροφάντην, εἶναι φίλος ἁπλοῦς καὶ πλήρης ἀφοσιώσεως, πάππος φιλόστοργος τὴν μεγίστην αἰσθανόμενος εὐδαιμονίαν, ὁσάκις ἡ Ἰωάννα καὶ ὁ Γεώργιος, οἱ τελευταῖοι ἐπιζῶντες βλαστοὶ τῆς οἰκογενείας του, κάθηνται ἐπὶ τῶν γονάτων του.

Δεκέμβριος, 1879. CARNIOLI.

ΔΥΟ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΡΟΣΣΙΝΗ

Ἀπό τινος χρόνου ἐπιτείνεται ἐν τῇ Δύσει καὶ μάλιστα ἐν Γαλλίᾳ ἡ προσπάθεια ὅπως συμπληρωθῇ ἡ ἱστορία τῶν μεγάλων τοῦ αἰῶνος ἀνδρῶν διὰ τῆς μελέτης τοῦ ἰδιωτικοῦ αὐτῶν βίου καὶ ὑπ' αὐτὰς τὰς ἐλαχίστας ἐπόψεις. Πλῆθος ἱστορικῶν ῥακιοσυλλεκτάδων καταγίνονται νυχθημερὸν ὅπως ἐξακριβώσωσι τίς ἦτο οὐχὶ ὡς στρατηγὸς ὁ Βοναπάρτης ἢ ὡς μουσικὸς ὁ Ῥοσσίνης, ἀλλὰ κατὰ ποίαν ὥραν ἠγείροντο οὗτοι τὸ πρωΐ, τὸ χρῶμα τῆς κοιτωνικῆς αὐτῶν ἐσθῆτος, τὸν θύσανον τοῦ νυκτικοῦ σκούφου καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν σχέσεων αὐτῶν οὐχὶ πρὸς τὰ ξένα κράτη ἢ τὸ φιλόμουσον κοινόν, ἀλλὰ πρὸς

1. Ἡ κυρία Ἐδμὸνδ Ἀδάμ, γνωστὴ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ὑπὸ τὸ οἰκογενειακὸν αὐτῆς ὄνομα Λαμβὲρτ, ἤρξατο πρὸ μικροῦ ἐκδίδουσα τὴν Nouvelle Revue, περιοδικὸν ἀξιοζήλευτον κατalαβὸν θέσιν ἐν τῷ γαλλικῷ τύπῳ. Σ. Μ.

τὸν θαλαμηπόλον, τὴν σύζυγον, τὸν μάγειρον, τὰ τέκνα καὶ τὸν κουρέα. Τὰ προϊόντα τῆς τοιαύτης ἀνασκαφῆς νομίζομεν ἐνδιαφέροντα τοὺς ἀναγνώστας τῆς «*Ἑστίας*» μόνον ὁσάκις τύχωσιν ἔχοντα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ καλλιτεχνικήν τινα ἀξίαν. Μεταξὺ τῶν τοιούτων, καὶ ἐν ἐξόχῳ μάλιστα θέσει, πρέπει ἀναντιῤῥήτως νὰ καταταχθῶσιν αἱ κατωτέρω δύο αὐτόγραφοι ἐπιστολαὶ τοῦ Ῥοσσίνη, ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι, ἂν ἔλειπον ἀπ' αὐτοῦ αἱ μουσικαὶ δάφναι, ἔπρεπε καὶ πάλιν νὰ μείνῃ ἀθάνατον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὡς τοῦ εὐφυεστάτου τῶν νεωτέρων χρόνων γαστρονόμου.

Ἡ πρώτη τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἔχει ὡς κατωτέρω:

«Μετὰ τὴν ἡδονήν, ἣν μοι προξενεῖ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ πάσης ἐργασίας, δὲν γνωρίζω ἄλλην μεγαλειτέραν ἐκείνης ἣν αἰσθάνομαι ὅταν τρώγω μετ' ὀρέξεως. Ἡ ὄρεξις εἶναι διὰ τὸν στόμαχον ὅ,τι ὁ ἔρως διὰ τὴν καρδίαν. Ὁ στόμαχος εἶναι ὁ ἀρχιμουσικὸς ὅστις διευθύνει καὶ ἐμψυχόνει τῶν ἡμετέρων παθῶν τὴν ὀρχήστραν. Κενὸς στόμαχος κλαυθμηρίζει ὡς μελαγχολικὸς πλαγίαυλος, ἐνῷ πλήρης ὢν ἀντηχεῖ ὡς ὁλόκληρος ὀρχήστρα μετὰ τῶν χαρμοσύνων αὐτῆς τριγώνων καὶ κυμβάλων. Ὁ ἔρως τότε μεταβάλλεται εἰς πρώτην ὀξύφωνον ψάλλουσαν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἡμῶν μονῳδίας, αἵτινες κηλοῦσι τὴν ἀκοὴν καὶ ἀναρπάζουσι τὴν καρδίαν. Ὁ ἔρως, τὸ φαγητὸν καὶ ἡ χώνευσις εἶναι αἱ τρεῖς πράξεις τοῦ κωμικοῦ μελοδράματος ὅπερ καλοῦμεν ζωήν, διασκεδαζομένην ὡς ὀναρὴ ἀφρὸς καμπανίτου οἴνου. Ὁ μὴ ῥοφῶν τὸν ἀφρὸν τοῦτον ἐγκαίρως, ἀλλ' ἀφίνων αὐτὸν νὰ χυθῇ, φαίνεταί μοι ἄξιος φρενοκομείου».

Ἡ δὲ δευτέρα ἐπιστολή, γραφεῖσα τὴν ἐπιοῦσαν τῆς μοναδικῆς ἐπιτυχίας τοῦ «Κουρέως τῆς Σεβίλλης», εἶναι ἡ κατωτέρω:

«Πολὺ μείζονα ἢ εἰς τὸ μελόδραμά μου σπουδαιότητα ἀποδίδω ἐγώ, πιστεύω δὲ καὶ ὑμεῖς, εἰς τὴν ἐφεύρεσιν νέας τινὸς ἐξαισίας *σαλάτας*. Ἡ συνταγὴ τῆς νέας μου ἀνακαλύψεως εἶναι ἡ ἑξῆς:

«Λάβε ἀρκοῦσαν ποσότητα ἀγουρολάδου, σινάπεως ἀγγλικοῦ, καλοῦ ὄξους, ζωμὸν λεμονίου, πέπερι καὶ ἅλας· ἀφοῦ δὲ ἀναμίξῃς καὶ ἐφ' ἱκανὴν ὥραν ἀνακινήσῃς ταῦτα πάντα, πρόσθεσον εἰς τὸ μίγμα ὕδνα (truffes) λιανοκοπέντα. Ὁ ἔχων σώας τὰς γευστικὰς δυνάμεις καταλαμβάνεται τρώγων τὸ ἄρτυμα τοῦτο ὑπὸ ἐκστάσεως οὐρανίας. Ὑπὸ τὸ κράτος τοιαύτης μακαριότητος μ' ἐτίμησε προχθὲς ὁ καρδινάλιος ἀντιπρόσωπος τοῦ Πάπα διὰ τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ εὐλογίας. Τὸ ὕδνον εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν βολβῶν, πρὸς μόνην τὴν μουσικὴν τοῦ Μοζάρτου δυνάμενος νὰ συγκριθῇ, καὶ τοῦτο πρὸ πάντων ἔχων κοινὸν μετ' αὐτῆς, ὅτι ὅσον περισσότερον τρώγομεν ὕδνα ἢ ὅσον συχνότερον ἀκούομεν τὸν *Δὸν Ζουὰν* κατὰ τοσοῦτον ἡ ὄρεξις ἡμῶν αὐξάνει».

Ε. Ρ.

ΕΟΡΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΝ ΓΕΝΕΥΗι

Τὴν 11ην Δεκεμβρίου οἱ Γενευοὶ ἐπανηγύρισαν τὴν ἐπέτειον ἡμέραν μεγάλης νίκης, ἣν ὑπὸ τὸ ὄνομα Journée de l' Escalade ἑορτάζουσι μετὰ μεγάλης ζωηρότητος κατ' ἔτος. Πρὸ πολλῶν ἤδη ἡμερῶν ἔκτακτος κίνησις παρετηρεῖτο εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ποικίλαι προετοιμασίαι ἐγίνοντο διὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἡμέραν, καθ' ἣν ἔθος ὑπάρχει νὰ δίδωνται χοροί, γεύματα, διασκεδάσεις, καθόσον μάλιστα εἶνε καὶ ἡ μόνη ἡμέρα τοῦ ἔτους, καθ' ἣν ἐπιτρέπεται νὰ περιφέρωνται εἰς τὰς ὁδοὺς προσωπιδοφόροι. Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα ἐκοσμοῦντο διὰ ποικίλων ἐνδυμασιῶν, εἰς δὲ τὰ ζαχαροπλαστεῖα ἔβλεπέ τις περίεργα πλακούντια ἔχοντα σχῆμα λέβητος. Ἡ ποικίλη αὕτη ἔκθεσις καὶ ἡ ἔκτακτος ἐπίσης κίνησις εἰς τὴν φιλήσυχον αὐτὴν πόλιν, ἐν ᾗ τὰ πάντα βαίνουσι μεμετρημένως καὶ κατὰ τὸν μονότονον ῥυθμὸν τῶν ὡρολογίων, εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὁποίων οἱ Γενευοὶ ἔχουσιν, ὡς γνωστόν, ἔξοχον ὁμολογουμένως ἐπιδεξιότητα, δὲν δύνανται εἰμὴ νὰ κινήσωσι τὴν περιέργειαν παντὸς ξένου ἐπιθυμοῦντος νὰ μάθῃ πρὸς τί τὸ ἔκτακτον τῆς ἡμέρας ταύτης. Ἕκαστον ἔθνος περιέχει ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ ἡρωϊκήν τινα σελίδα, ἣν μετ' εὐλαβείας οἱ πατέρες διδάσκουσιν εἰς τὰ τέκνα των, πολλάκις δὲ καὶ ἔθνη κατέχοντα δευτερεύουσαν γεωγραφικὴν θέσιν, δύνανται οὐχ ἧττον νὰ παρουσιάσωσι πολλὰ προπατορικὰ ἀνδραγαθήματα, ἅτινα ἐκπλήσσοντα τὴν διάνοιαν καὶ τὴν φαντασίαν ἐνθαῤῥύνουσιν εἰς τὴν ἀνδρείαν τὴν νεωτέραν γενεάν. Εἶνε ὅθεν ἑπόμενον μετὰ περιεργείας νὰ ἐρωτήσῃ τις ποῖον τὸ ἀνδραγάθημα αὐτὸ τῶν μεγαθύμων προπατόρων τῶν Γενευῶν, ὅπερ ἐξαιρετικῶς μετὰ τοσαύτης πομπῆς κατ' ἔτος ἑορτάζεται. Ἰδοὺ δὲ τί λέγει ἡ ἱστορία: Κατὰ τὸ ἔτος 1602 Σαβογιάρδοι ἠθέλησαν νὰ εἰσέλθωσιν ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ βαθέος σκότους εἰς τὴν πόλιν, ὅπως ἁλώσωσι τὴν Γενεύην, ἥτις κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν περιεκυκλοῦτο ὑπὸ μικροῦ τείχους, ἔχοντος μίαν μόνην πύλην, ἣν πάντοτε δύο φύλακες ἐφρούρουν. Οἱ ἐχθροί, ἢ μᾶλλον ὁ ἐχθρός, καθότι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κλίνω νὰ πιστεύσω, ὅτι εἷς μόνος τοιοῦτος ἐπαρουσιάσθη, ἐπλησίασε, καὶ ἡτοιμάζετο εἰς ἀναῤῥίχησιν τοῦ τείχους, ὅτε ὁ Θεὸς παρ' ἐλπίδα ἔσωσε τὴν πόλιν ἐκ τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ κινδύνου διὰ τοῦ ἑξῆς τρόπου· Πλησίον τῆς πόλεως ἐπί τινος προχώματος κατῴκει γυνή τις, διότι καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτήν, καθὼς πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀκόμη καὶ εἰς τὰ ἀνδραγαθήματα, ὑποκρύπτεται σκιά τις τοῦ ὡραίου φύλου. Ἡ γυνὴ αὕτη, ἔχουσα ἀνδρικὸν

Digitized by Google

ὕφος καὶ ῥωμαλέον σῶμα, ἦτο πλύντρια, γνωστὴ κατὰ τὴν συνοικίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Mère Royaume, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡρωΐς, ἠσχολεῖτο, ὡς καλὴ οἰκοκυρά, εἰς τὴν κατασκευὴν ζωμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐντὸς λέβητος προητοίμαζεν εἰς ἱκανὴν ποσότητα, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὸ γεῦμα πολλῶν ἐργατριῶν ἐργαζομένων εἰς τοὺς πλυνούς της. Ἀκούσασα ὅθεν κρότον, ὅλως ἔκτακτον εἰς τοιαύτην ὥραν, ὑπώπτευσεν ὅτι ἦσαν ἐχθροί, καὶ εὐθὺς τῇ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα της καὶ νὰ ἀπαθανατίσῃ τὸ ὄνομά της, θυσιάζουσα τὸν ζωμόν. Λαβοῦσα ὅθεν διὰ τῶν κρατερῶν χειρῶν της τὸν λέβητα, ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν πολυαρίθμων ἐχθρῶν, ἀφήσασα ἅμα κραυγήν, ἥτις ἐξήγειρε τοὺς δύο φρουρούς. Οὗτοι πηδήσαντες εὐθὺς ἐπὶ τοῦ προχώματος ἔρριψαν ἐπανειλημμένως ὅπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πλείστους ἐθανάτωσαν, πολλοὺς ἐπλήγωσαν καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτρεψαν εἰς φυγήν. Ἔκτοτε οἱ Σαβογιάρδοι, κατησχυμένοι, καὶ ἐκτιμῶντες τὴν ἀνδρείαν τοιούτων ἐχθρῶν, οὐδεμίαν ἄλλην ἔφοδον ἐτόλμησαν νὰ κάμωσι, καὶ οὕτως ἡ Γενεύη ἔμεινεν ἀνενόχλητος, χάρις εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῆς Mère Royaume καὶ τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν δύο φρουρῶν. Ὁ λέβης, εὑρεθεὶς τὴν ἐπιοῦσαν ἀνέπαφος ἐκτὸς τῆς πύλης, διατηρεῖται μέχρι σήμερον καὶ δεικνύεται ὡς ἀντικείμενον μεγίστης ἱστορικῆς ἀξίας εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Γενεύης.

Εἰς ἀνάμνησιν ὅθεν τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς νίκης ὑπάρχουσιν ἄπειρα δημοτικὰ ᾄσματα ἐκθειάζοντα τὴν ἀνδρείαν τῶν προγόνων τῶν Γενευῶν καὶ προτρέποντα τοὺς νέους νὰ τοὺς ὁμοιάσωσι. Πρὸς τιμὴν δὲ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος τρώγουσιν ὅλοι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν πλακούντια ἔχοντα σχῆμα λέβητος, κατεσκευασμένα ἐκ σοκολάτας ἢ διπύρων.

Μετὰ τὴν ἀφήγησιν ταύτην, βλέπω πολλὰς ἐκ τῶν ἀναγνωστριῶν ἐκφραζούσας μετ' εἰρωνείας τὰς ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου σκέψεις των· διατί λοιπὸν νὰ ἀποσιωπήσω καὶ ἐγὼ τὴν ἰδικήν μου; Βεβαίως, ὅστις βλέπει τὴν ἀθλιότητα τῶν πενιχρῶν Σαβογιάρδων, οἵτινες, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπαῖται, περιφέρονται λεύγας μακράν, ὅπως διά τινος ᾀσματίου κινήσωσι τὸν οἶκτον καὶ λάβωσιν ἕνα ὀβολόν, ἀπορεῖ πῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γενεύης παρουσιάζονται ὡς οἱ ἐπικινδυνωδέστεροι τῶν ἐχθρῶν. Μένει δέ τις ἔκπληκτος, ὅταν μάθῃ ὅτι εἷς μόνος λέβης καὶ δύο βολαὶ ἤρκεσαν ὅπως τρέψωσιν αὐτοὺς εἰς φυγὴν διαπαντός. Μήπως λοιπὸν τὸ στῖφος αὐτὸ τῶν ἐχθρῶν ἦσαν ἁπλῶς πτωχοὶ Σαβογιάρδοι, ἐρχόμενοι δι' ἐπαιτείαν εἰς Γενεύην, καὶ εὑρόντες τὴν πύλην κεκλεισμένην ἠθέλησαν νὰ ἔμβωσι παρὰ τὰ κεκανονισμένα, ἰδόντες ὅμως ὅτι οἱ δύο πρῶτοι σύντροφοί των ἔπεσαν θύματα τῆς ἀνδρείας τῆς Mère Royaume, οἱ λοιποὶ προετίμησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια; Αὐτὸ λοιπὸν εἶνε τὸ μέγα ἀνδραγάθημα, ἢ μᾶλλον ἡ μόνη ἡρωϊκὴ σελὶς τῆς ἱστορίας τῆς Γενεύης, ἀξία εἰδικῆς πανηγύρεως. Εὐτυχὲς ἔθνος, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγνώρισεν φοβερωτέρους ἐχθροὺς ἀπὸ τοὺς Σαβογιάρδους, οἵτινες τρέπονται εἰς φυγὴν μὲ μόνον ἕνα κρατῆρα ζέοντος ὕδατος! Τί ἠθέλατε κάμει, ἁπλοϊκοὶ ἄνδρες, ἐὰν ὑπῆρχον εἰς τὴν ἱστορίαν σας αἱ ἡρωϊκαὶ σελίδες τῆς παλαιᾶς καὶ νέας τῆς Ἑλλάδος ἱστορίας; Τί ἠθέλατε λέγει ἐὰν κατήγεσθε ἐκ τῆς γενεᾶς ἐκείνης τῶν ἡρώων καὶ τῶν ἡρωΐδων, τῶν ὁποίων ὁ μαρτυρικὸς βίος ἑκάστου περιέχει ὁλόκληρον ἱστορίαν ἔθνους; Ποῖαι δὲ ἤθελον εἶσθαι αἱ ἀξιώσεις σας, ἐὰν ἀντὶ ζωμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐθυσιάσατε, ἐδίδατε τὴν περιουσίαν σας ὅλην, τὰ τέκνα σας, τὴν ζωήν σας;

Εὐδαίμονες ἐν τῇ ἁπλότητι ὑμῶν, καὶ μὴ γνωρίζοντες τί ἐστι ἀληθὴς πόλεμος, φοβερὸς καὶ βάρβαρος ἐχθρός, θυσίαι καὶ στερήσεις ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐξακολουθεῖτε νὰ ἑορτάζητε κατ' ἔτος τὴν λαμπρὰν αὐτὴν νίκην κατὰ τῶν Σαβογιάρδων καὶ ἐξακολουθεῖτε νὰ πανηγυρίζητε τὴν ἀπελευθέρωσίν σας, τρώγοντες εἰς ἀνάμνησιν πλακούντια ἐκ σοκολάτας, καὶ ᾄδοντες τὰς ἐνδόξους πράξεις τῶν προγόνων σας!

Ἐν Γενεύῃ, Δεκέμβριος τοῦ 1879 Κα Ε. Μ. Α.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΙΔ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ἰανουαρίου 1880.

Σοῦ ὑπεσχέθην διὰ τῆς τελευταίας μου ἐπιστολῆς περιγραφὴν τοῦ πρώτου μικροῦ βασιλικοῦ χοροῦ, ὅστις ἐδόθη ἐφέτος, καὶ σπεύδω νὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, πρὶν ἢ ἔλθῃ τοῦ ταχυδρομείου ἡ ἡμέρα, ὠφελουμένη ἀπὸ θερμήν, ἀλλὰ παροδικὴν βεβαίως, ἡλίου ἀκτῖνα, ἥτις εἰσδύει τὴν στιγμὴν αὐτὴν διὰ τοῦ παραθύρου μου, καὶ ζωογονεῖ κάπως τοὺς παγωμένους μου δακτύλους. Τί χειμών, ἀδελφή μου, εἶνε ὁ ἐφετεινός! Ὑπεδέχθημεν πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μηνὸς τὴν πρώτην χιόνα μετ' εὐθύμου σχεδὸν ἐκπλήξεως, καὶ τὴν συνελέξαμεν ἰδίαις χερσὶν ἀπὸ τῆς φλιᾶς τῶν παραθύρων μας, καὶ ἐσφαιροβολήθημεν δι' αὐτῆς, καὶ τὴν κατεπατήσαμεν χαίρουσαι, πρὶν ἢ ἔτι ἀναλυθῇ εἰς ῥύπον καὶ πηλόν, ἐλπίζουσαι ὅτι, ὡς συνήθως, οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ὡραία τις χειμερινὴ σκηνογραφία, παρασκευασθεῖσα εἰς στιγμιαίαν ἡμῶν διασκέδασιν ὑπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ χειμῶνος, καὶ μέλλουσα νὰ διαλυθῇ τὴν ἐπαύριον ὑπὸ τὸ φαιδρὸν τοῦ ἡλίου θάλπος. Καὶ διελύθη μὲν ἀληθῶς, ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος, ἀφοῦ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὑπεδέχθημεν τὴν δευτέραν της ἔκδοσιν; Ἐξεπλάγημεν καὶ τότε, ἐννοεῖται, ἀλλ' ἡ ἔκπληξίς μας οὐδὲν

Digitized by Google

εἶχε πλέον τὸ εὔθυμον. Ὅτε δὲ μετὰ μίαν μόλις ἑβδομάδα ἐλεύκανε τὰς στέγας ἐκ τρίτου ἡ χιών, καὶ μετ' ὀλίγας πάλιν ἡμέρας ἐκ τετάρτου, καὶ ἐπάγωσαν τῶν ῥυακίων τὰ ὕδατα, καὶ εἴδομεν τὰς λεμονοπορτοκαλλέας τῶν κήπων μας φυλλοῤῥοούσας καὶ *μελαγχολικὰς*—κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν, ἣν μετεχειρίσθη προχθὲς ὁ βασιλεύς, ὁμιλῶν ἐν τῷ χορῷ μετά τινος τῶν προσκεκλημένων,—τότε πλέον ἡ ἔκπληξίς μας ἐκορυφώθη εἰς ἀδημονίαν, καὶ ἡ παιδικὴ ἐκείνη ἀπὸ τῶν πρώτων χιόνων χαρὰ μετετράπη εἰς ἀγανάκτησιν, ἣν ἀπὸ ἑνὸς ἤδη μηνὸς μαρτυροῦμεν δι' ἐπιφωνημάτων καὶ βηχός, διὰ πατάγου ῥινῶν καὶ *χουχουλισμάτων*, διὰ σισυρῶν καὶ χειμέθλων.

Καὶ μ' ὅλ' αὐτὰ ἐν τούτοις, καὶ μ' ὅλας τὰς ἀπαισίας προῤῥήσεις τῶν ἀστρονόμων μας, οἵτινες προεικάζουσι βαρύτερον ἔτι τὸν ἐπερχόμενον χειμῶνα, διασκεδάζομεν ἐφέτος, φίλη μου, πολὺ περισσότερον παρ' ὅσον διεσκεδάσαμεν πέρυσι, ὅτε δὲν εἴδομεν σχεδὸν χειμῶνα καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ μεταβληθῶμεν εἰς ἀμφίβια, ὑπὸ τὰς ἀδιακόπους βροχάς, δι' ὧν μᾶς ἐφιλοδώρει ὁ νότος. Εἶπον : *μ' ὅλ' αὐτά*, ἐνῷ ἔπρεπεν ἴσως ὀρθότερον νὰ εἴπω : *δι' ὅλ' αὐτά*. Ἀφοῦ οἱ χοροὶ καὶ αἱ συναναστροφαὶ καὶ αἱ παννυχίδες εἶνε διασκεδάσεις χειμεριναί, δὲν εἶνε φυσικὸν ν' αὐξάνωσι καὶ νὰ πληθύνωνται ὅσῳ αὐξάνει κ' ἐντείνεται ὁ χειμών ; Τοῦτο συνέβη κ' ἐφέτος, ὡς σοῦ ἔγραφον τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Ἠνοίχθησαν τὰ διάκοσμα δώματα τῶν πλουσίων μεγάρων, καὶ ἄλλα μὲν καθ' ἡμέρας τακτάς, ἄλλα δ' ἐκτάκτως συναθροίζουσιν ἐπὶ τοῦ λείου δαπέδου των πυκνὸν καὶ φαιδρὸν τὸν ὅμιλον τῶν χορευτῶν καὶ χορευτριῶν, οἵτινες, ἐνῷ ἔξω συρίζει ὁ βοῤῥᾶς καὶ λευκαίνονται ὑπὸ τὴν χιόνα οἱ δρόμοι, ἀποζημιοῦσι τὰς ἐκ τῆς ἀργίας τοῦ παρελθόντος αἱμωδιώσας κνήμας των, παρατείνοντες τὸ cotillon μέχρι πρωΐας. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ χοροὶ τῆς Αὐλῆς, οὕς, χάρις εἰς τὴν εὐμενῆ τῶν βασιλέων ἀγαθότητα, συνείθισεν ἤδη ν' ἀναμένῃ τακτικῶς ἀνὰ πάντα χειμῶνα ἡ καλὴ τῶν Ἀθηνῶν κοινωνία, προϋπολογίζουσα τὴν ἐξ αὐτῶν διασκέδασιν ὡς ὡρισμένον εὐθυμίας εἰσόδημα, καὶ αὐτοὶ ὑπῆρξαν ἐφέτος ἐκτάκτως ὡραῖοι καὶ ζωηροί.

Ὁ τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν δοθεὶς μικρὸς χορὸς—ἢ συναναστροφὴ ὡς καλεῖ αὐτὸν ἡ αὐλικὴ γλῶσσα — ὑπῆρξεν ἀναντιῤῥήτως εἷς τῶν ὡραιοτέρων χορῶν ὅσους περιέλαβόν ποτε αἱ ὑψόροφοι ἐκεῖναι καὶ ἀληθῶς λαμπραὶ αἴθουσαι, ἃς Γερμανοὶ ἀρχιτέκτονες καὶ Ἰταλοὶ ζωγράφοι κατεσκεύασαν καὶ διεκόσμησαν ἐν ἔτει 1848 ἐν μέσῳ τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων των Ἀθηνῶν, καὶ τὰς ὁποίας θαυμάζουσι δικαίως καὶ αὐτοὶ οἱ τὴν πρωτεύουσαν ἐπισκεπτόμενοι ξένοι. Εἰς τὰς αἰθούσας ταύτας δίδονται ὑπὸ τῆς νέας βασιλείας οὐ μόνον οἱ μεγάλοι ἀλλὰ καὶ οἱ μικροὶ χοροί. Εἶνε δὲ βεβαίως προτιμότερος ὁ χῶρος οὗτος διὰ πολυπληθῆ καὶ μάλιστα χορευτικὴν ὁμήγυριν τῶν μακρῶν ἐκείνων καὶ ὑποτρεμόντων πολλάκις δωμάτων τοῦ τρίτου ὀρόφου, ὅπου ἡ βασίλισσα Ἀμαλία συνεκάλει τὸν παλαιὸν καιρὸν τὴν εὐάριθμον καὶ ἀραιὰν ὁμάδα τῶν ἐκλεκτῶν, οἵτινες ἦσαν συνήθως οἱ κλητοὶ τῶν μικρῶν χορῶν τῆς πρώην Αὐλῆς. Προτιμῶ δέ, καὶ προτιμῶσι μαζύ μου, εἶμαι βεβαία, τὰς αἰθούσας τῶν μεγάλων χορῶν πάντες οἱ προσκεκλημένοι, διότι πρώτη καὶ ἀπαραίτητος ἀνάγκη παντὸς χοροῦ,—εἴτε χορὸς καλεῖται, εἴτε συναναστροφή, εἴτε ὅ,τι δήποτε ἄλλο—εἶνε αἴθουσα εὐρεῖα, σταθερὸν ἔχουσα τὸ ἔδαφος, ὑψηλὴ καὶ εὐάερος. Εἶνε τόσον εὐχάριστον νὰ χορεύῃς ἀνέτως, χωρὶς νὰ πνίγεσαι ἐντὸς τοῦ πλήθους, μηδὲ νὰ κινδυνεύῃς νὰ πατηθῇς ἢ νὰ πατήσῃς ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, μηδὲ νὰ αἰσθάνεσαι ὅτι ἐνδίδει τὸ ἔδαφος ὑπὸ τὰς πόδας σου, μηδὲ νὰ δυσκολεύεσαι ν' ἀναπνεύσῃς ἐντὸς πνιγηρᾶς καὶ θερμῆς ἀτμοσφαίρας ! Τὰ προσόντα δὲ ταῦτα συνενοῦσιν ἅπαντα ἐν ὡραιοτάτῳ συνδέσμῳ αἱ ἀνακτορικαὶ αἴθουσαι τῶν μεγάλων χορῶν. Ὅταν μάλιστα ἀναλογίζωμαι ἰδιωτικάς τινας αἰθούσας, τὰς ὁποίας ἀρέσκονται συνήθως οἱ προσκαλοῦντες νὰ πληρῶσι μέχρι καὶ τῶν προθαλάμων, φρονοῦντες ἴσως μετὰ τοῦ Κ. de Montlucar τοῦ Scribe «qu'il vaut mieux entasser ses amis dans l'antichambre. . . et quelques-uns même sur l'escalier», καὶ μεριμνῶντες, ὡς ἐκεῖνος, οὐχὶ πῶς νὰ διασκεδάσωσιν οἱ ξένοι των ἀλλὰ πῶς μᾶλλον νὰ ἐπιδείξωσι τὸ πλῆθος τῶν σχέσεών των, αἰσθάνομαι ἀληθινὴν χαρὰν καὶ ἀνακούφισιν, οὕτως εἰπεῖν, ὁσάκις εὑρίσκομαι ἐν μέσῳ τῶν περιχρύσων ἐκείνων καὶ ὑψηλῶν δωμάτων, καὶ φέρομαι ἀνάρπαστος ὑπὸ τοῦ χοροῦ διὰ τῆς δροσερᾶς ἐκείνης ἀτμοσφαίρας, πρὸς τὸ γοργὸν καὶ ἐναρμόνιον μέλος τελείας ὀρχήστρας, ὑπὸ τὸ ἄπλετον ἀλλὰ ἱλαρὸν φῶς τῶν πολλαπλῶν πολυελαίων, ὧν ἡ ἄνωθεν καταπεμπομένη λάμψις μαγεύει χωρὶς νὰ κουράζῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἐννοεῖς ἑπομένως εὐκόλως πόσον διεσκέδασα τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν, ἂν καὶ δὲν ἐχόρευσα πολύ, διότι ἤμην κουρασμένη ἐκ προηγουμένων ἀγρυπνιῶν. Οἱ ἀντίχοροι καὶ οἱ στρόβιλοι δὲν παρετάθησαν, ὡς ἄλλοτε, πέραν τοῦ μεσονυκτίου, διότι ἡ *ἐνδιαφέρουσα*, ὡς λέγεται, *θέσις* τῆς βασιλίσσης δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῇ οὔτε νὰ μετάσχῃ τοῦ χοροῦ, οὔτε νὰ παρατείνῃ πέραν τοῦ προσήκοντος τὴν νυκτερινὴν αὐτῆς ἀγρυπνίαν. Καί τοι ὅμως ἡ Α. Μεγαλειότης ἀπεῖχε τῆς χορευτικῆς διασκεδάσεως τῶν προσκεκλημένων της, ἦτο περιχαρής, ὡς πάντοτε, καὶ φαιδροτάτη, προσηνὴς καὶ ὁμιλητική, ἡ δὲ ἀγαθὴ της μορφή, ἐφ' ἧς τοσοῦτον εὔχαρις θάλλει ἔτι ἡ

Digitized by Google

τῆς νεάνιδος ἀφέλεια, ὑφ' ὅλην τὴν αἴγλην τῆς ἡγεμονικῆς μεγαλειότητος, ἐνεθάῤῥυνε διὰ διαρκοῦς ἱλαροῦ μειδιάματος τὸν εὔπτερον ὅμιλον, ὅστις ἤρχετο καὶ παρήρχετο στροβιλίζων ἐνώπιόν της. Ἐφόρει χαριεστάτην μελανὴν ἐσθῆτα, διάκοσμον διὰ βαρυτίμων λευκῶν τριχάπτων καὶ ὁρμαθοῦ ὅλου ἀδαμάντων, φαντάζεσαι δέ, πόσον ἡ ἀνθηρὰ αὐτῆς χροιὰ ἀνεδείκνυτο ἔτι ἀνθηροτέρα ὑπὸ τῆς ἀμαυρᾶς ἐκείνης ἀναβολῆς. Γνωρίζεις βεβαίως, σὺ ἡ παρισινή, πόσον τὰ μελανὰ φορέματα εἶνε ἐφέτος τοῦ συρμοῦ κατὰ τοὺς χοροὺς καὶ τὰς ἑσπερίδας, ἀγνοεῖς ὅμως, ὅτι καὶ ἡμεῖς, αἱ ὁσημέραι τελειοποιούμεναι, κατηντήσαμεν πλέον τόσον ἐνήμεροι εἰς τοὺς νόμους τοῦ K. Worth, ὥστε μετεφυτεύσαμεν ἤδη τὰς μελανὰς ἐσθῆτας ἐν Ἀθήναις, χωρὶς ν' ἀφήσωμεν νὰ παλαιώσῃ οὐδ' ἕνα κἂν χειμῶνα ὁ συρμός των. Οὕτω δὲ πλησίον τῆς βασιλικῆς τέσσαρες ἄλλαι μελαναὶ ἐνδυμασίαι ἀνέπτυσσον, ἄλλη μὲν τὰ λευκά της τρίχαπτα, ἄλλη δὲ τοὺς διανθεῖς της στεφάνους, καὶ ἄλλη τοὺς πολυχρώμους θυσσάνους της, ἀλλ' ἦσαν ὅμως ὅλαι σχεδὸν ἄκομψοι καὶ ἐζητημέναι, προκαλοῦσαι μὲν τὸ βλέμμα ἀλλὰ μὴ εὐχαριστοῦσαι αὐτό. Περὶ ἄλλων φορεμάτων μὴ μ' ἐρωτᾷς. Ὄχι διότι δὲν ἦσαν ὡραῖα. Τοὐναντίον· ἦσαν ὡραιότατα, πλουσιώτατα, βαρυτιμότατα τὰ πλεῖστα. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα σοῦ λέγω: μὴ μ' ἐρωτᾷς. Δὲν ἠξεύρω ποῖον εἶνε τὸ ἰδικόν σου φρόνημα· τὸ κατ' ἐμὲ ὅμως λυποῦμαι φοβερά, καὶ ἐλεεινολογῶ τὸν τόπον μας καὶ τὸ μέλλον του, ὁσάκις βλέπω εἰς ποῖον ὕψος πολυτελείας ἀνήγαγε τὴν ἐνδυμασίαν μας ἡ οὕτω καλουμένη—ἀλλὰ κακῶς ἐννοουμένη — κοινωνικὴ ἀνάγκη. Τὸ βλέπω δὲ δυστυχῶς πολὺ συχνὰ τὸ φαινόμενον τοῦτο, καὶ εἰς τὸν τελευταῖον ἀνακτορικὸν χορὸν τὸ εἶδον τοσοῦτον ἀνεπτυγμένον, ὥστε αἱ λυπηραὶ σκέψεις, τὰς ὁποίας μοῦ ἐγέννησε, μ' ἔῤῥιψαν εἰς δυσθυμίαν παράδοξον, τὴν ὁποίαν μάτην προσεπάθησα ν' ἀποδιώξω καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν. Ἀνελογίσθην τοὺς δυστυχεῖς συζύγους τῶν κυριῶν, αἵτινες ἔφερον χιλίων φράγκων ἐσθῆτας εἰς τὴν ῥάχιν των, τοὺς ταλαιπώρους πατέρας τῶν δεσποινίδων, αἵτινες ἔσυρον διὰ τῆς αἰθούσης τὰς πλουσίας καὶ μακρὰς οὐρὰς πολυτελῶν μεταξωτῶν φορεμάτων, ὧν ἦτο πρόδηλος ἡ παρισινὴ καταγωγή, καὶ εἶπον κατ' ἐμαυτήν . . .—περιττὸν νὰ σοῦ τὸ ἐπαναλάβω, διότι καμμίαν βεβαίως δὲν θὰ ἔχεις ὄρεξιν ν' ἀναγνώσῃς τὰς μελαγχολικὰς σκέψεις τῆς πρεσβυτιζούσης φίλης σου.

Τώρα θὰ μ' ἐρωτήσῃς βεβαίως: ποῖαι ἦσαν αἱ ὡραιότεραι τοῦ χοροῦ, διότι σύ,—τὸ γνωρίζω—δὲν ἀρκεῖσαι εἰς τὴν ἐρώτησιν: «ποῖαι ἦσαν αἱ ὡραιότεραι toilettes», ἥτις μόνη σήμερον εἶνε τοῦ συρμοῦ ἐν Ἀθήναις. Ἡ ἀπάντησίς μου θὰ ἦνε ἀπαράλλακτος μὲ τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκα τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εἰς τὸ ἴδιόν σου ἐρώτημα. Ἡ Κυρία Κ., ἡ Κυρία Λ., καὶ πᾶσαι, κατὰ δεύτερον λόγον, αἱ ἄλλαι. Συλλογὴν ὡραίων γυναικῶν δὲν ἔχει δυστυχῶς ἄφθονον ἡ ἑλληνικὴ πρωτεύουσα, καὶ τὴν πλειάδα ἑκάστου χοροῦ καὶ πάσης ἑσπερίδος ἀποτελοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ἴδια πρόσωπα.

Τὸ δεῖπνον παρετέθη ἐνωρίτερον ἢ ἄλλοτε, περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ, ἧς ἐσύρθησαν αἴφνης, πρὸς δοθὲν σημεῖον, αἱ διὰ τῶν διαμέσων στηλῶν ἀνηρτημέναι αὐλαῖαι, καὶ ἀπεκάλυψαν διὰ μιᾶς τὰς ἐστρωμένας τραπέζας, ὧν ἠκτινοβόλουν τὰ κρύσταλλα ὑπὸ τοὺς πολυφώτους λυχνούχους. Ἔγεινε τότε . . . ἡ φοβερὰ ἔφοδος, καὶ μετὰ μικρὸν πάταγος σιαγόνων συγκρουομένων διεδέχθη τοὺς σιγήσαντας φθόγγους τῆς ὀρχήστρας τοῦ κ. Σάϊλερ. Ὅτε ὁ πάταγος ἐκεῖνος ἐκόπασεν, ἤκουσα τινὰς σχολιάζοντας τὰ τοῦ δείπνου, καὶ παραπονουμένους, ὅτι οἱ κοῦρκοι δὲν ἦσαν ἀρκετὰ παχεῖς οὐδ' ὁ καμπανίτης λίαν ἄφθονος. Οἱ παραπονούμενοι ἦσαν γνωστοί μου· γνωρίζουσα δέ, ὅτι οἱ κοῦρκοι καὶ ὁ καμπανίτης δὲν ἔχουσι συνήθη των διαμονὴν τὰς τραπέζας των, ἐμειδίασα καὶ σχεδὸν ἀνεκάγχαζον. Ἡ εὐάρεστος αὐτὴ τροπὴ διέλυσε τὴν προτέραν μου δυσθυμίαν, καὶ ὅτε ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐμειδίων ἀκόμη μὲ τοὺς δυσκόλους ἐκείνους συνδαιτυμόνας.

Σὺ χορεύεις; Πῶς δὲν μὲ γράφεις τίποτε;

Σοφια.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Παιδίον· πρὸς τὸν πατέρα:

— Εἰπέ μου λοιπόν, παπάκη, διατί αἱ κυρίαι φοροῦν φορέματα τόσον μακρά;

— Διὰ νὰ ἔχουν, παιδί μου, τὸ δικαίωμα νὰ τὰ σηκώνουν ὑψηλότερα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐν Παρισίοις ὁ τίμιος ἄνθρωπος ψεύδεται δεκάκις τῆς ἡμέρας, ἡ δὲ τιμία γυνὴ εἰκοσάκις τῆς ἡμέρας, καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου (l'homme du monde) ἑκατοντάκις τῆς ἡμέρας. Ποσάκις τῆς ἡμέρας ψεύδεται ἡ γυνὴ τοῦ κόσμου, τοῦτο οὐδέποτε ὑπῆρξε δυνατὸν ν' ἀπαριθμηθῇ.

*

Πᾶσα οἰκογένεια ἔχει τὴν πληγήν της, ὅπως πᾶν μῆλον τὸν σκώληκά του. (H. Taine).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ γενέσεως τῶν μαργαριτῶν ἀνεφάνησαν ἐν τῇ ἀρχαιότητι πολλαὶ καὶ διάφοροι γνῶμαι, ὧν ἐπὶ πλεῖον ἐπεκράτησεν ἡ ποιητικωτέρα, καθ' ἣν σταγόνες δρόσου εἰς τὸ ἐνδότερον τῶν κογχυλίων εἰσδυόμεναι γεννῶσι τοὺς μαργαρίτας. Οἱ μαργαρῖται σύγκεινται ἐκ τῆς αὐ

τῆς οὐσίας καὶ ὁ τῶν κογχυλίων φλοιός· γεννῶνται δὲ διὰ τῆς περιφλοιώσεως ἑτερογενῶν σωμάτων, εἰς τὰ κογχύλια εἰσδυομένων, ἄμμου, παρασίτων κλπ. Τῶν μαργαριτῶν ἡ χρῆσις φαίνεται ἀρχαιοτάτη, διότι παρὰ τῷ Ἰὼβ καὶ Σολομῶντι ἀπαντᾷ, ὅτι ἡ τῆς σοφίας κτῆσις εἶνε τιμιωτέρα μαργαριτῶν. Ἡ Κλεοπάτρα ἐφόρει ἐνώτια ζεῦγος μαργαριτῶν, ἀξίας 3,190,000 φράγκων. Κατὰ τοὺς ἱστοριογράφους ἡ περικαλλὴς αὕτη τῆς Αἰγύπτου ἄνασσα ἐν πολυτελεῖ γεύματι, δοθέντι εἰς τιμὴν τοῦ Ἀντωνίου, ἀνέλυσε μαργαρίτην ἐντὸς ὄξους καὶ κατέπιεν οὕτω 1,500,000 φρ. Κατὰ τοὺς φυσιολόγους τοῦτο φαίνεται ἀπίστευτον, διότι ὁ μαργαρίτης δὲν ἀναλύεται ἐντὸς ὄξους ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην στιγμήν, ἀλλὰ ἐπί τινας ἡμέρας καὶ κατὰ στρώματα· ἔπειτα ἡ ἐν αὐτῷ λανθάνουσα ἐνόργανος οὐσία ὀγκοῦται τοσοῦτον, ὥστε μετὰ τὴν ἀνάλυσιν γίνεται ἰσομεγέθης τῷ προτέρῳ μαργαρίτῃ· τελευταῖον ἡ τοῦ ὑγροῦ γεῦσις ἦτο τοσοῦτον πικρά, ὥστε θὰ ἔφθειρε τὴν ἁβρὰν καὶ εὐαίσθητον ὑπερῴαν τῆς βασιλίσσης. Οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀληθῆ μανίαν μαργαριτῶν. Τῇ μητρὶ τοῦ Βρούτου καὶ ἀδελφῇ τοῦ Κάτωνος Σερβιλίᾳ ἐδωρήσατο ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ μαργαρίτην τιμώμενον 1,200,000 φράγκων. Διὰ μαργαριτῶν ἐκόσμουν αἱ Ῥωμαῖαι δέσποιναι βραχίονας, ὤμους καὶ κόμην. Ἡ τοῦ Καλιγόλα σύμβιος Λολλία Παουλίνα ἐφόρει κόσμον μαργαριτῶν 8,000,000 φρ. καὶ ὁ αὐτοκράτωρ δὲ ἐκαλλώπιζε δι' αὐτῶν τοὺς ἁβροὺς πόδας του. Ὁ Νέρων, ὁσάκις ἦτο ἐκβεβακχευμένος, διέσπειρε βροχηδὸν μαργαρίτας τοῖς αὐλικοῖς του. Ὁ περιηγητὴς Ταβερνιὲ ἐπώλησε τῷ Σάχῃ τῆς Περσίας μαργαρίτην ἀντὶ 2,700,000 φράγκων· Φίλιππος ὁ Β'. τῆς Ἱσπανίας εἶχε μαργαρίτην ἕλκοντα 250 κεράτια, τιμώμενον δὲ 800,000 φράγκων. Ὁ νῦν Σάχης τῆς Περσίας ἔχει ὁρμαθὸν μαργαριτῶν, ὧν ἕκαστος εἶνε ἰσομεγέθης λεπτοκαρύῳ. Ἄφθονος μαργαριτῶν ἁλιεία ἐνεργεῖται ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Κοντάσης παρὰ τὴν νῆσον Κεϋλαν· ἀλλ' οἱ μισθωταὶ ὑποχρεοῦνται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως νὰ ἐκμεταλλεύωνται κατ' ἔτος μίαν ῥητὴν αὐτοῦ μερίδα, ἀπὸ Φεβρουαρίου μέχρις Ἀπριλίου. Ἅμα δοθέντος τοῦ συνθήματος, ἀποπλέουσιν αἱ λέμβοι περὶ μέσας τὰς νύκτας καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον κατὰ τὸ περίορθρον, μένουσι δὲ ἐκεῖ μέχρι μεσημβρίας ἐργαζόμεναι, ἀπεκδεχόμεναι τὴν αὔραν, ἥτις τὰς ἐπανάγει ἠρέμα εἰς τὴν ξηράν. Ἐν ἑκάστῃ λέμβῳ εἶνε 20 ἐργάται, ὧν οἱ μὲν 10 κωπηλατοῦσιν, οἱ δὲ ἕτεροι εἶνε ἄριστοι δύται καὶ κολυμβηταί. Καταδύονται εἰς τὸ ὕδωρ βαθύτερον τῶν 12 μέτρων πατοῦντες εἰς βαρὺν λίθον δεδεμένον διὰ σχοινίου, οὗ τινος ἡ ἑτέρα ἄκρα ἀνήρτηται ἀπὸ τῆς λέμβου. Διὰ τῶν δακτύλων τοῦ δεξιοῦ ποδὸς κρατοῦσι τὸ σχοινίον, διὰ δὲ τῶν τοῦ ἀριστεροῦ δίκτυον· διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς κλείουσι τοὺς ῥώθωνας, κρατοῦσι δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἕτερον σχοινίον, δι' οὗ δίδουσι σημεῖον ὅτι θέλουσι νὰ ἀναβῶσι. Καταβάντες εἰς τὸν πυθμένα, συλλέγουσιν εἰς τὰ δίκτυα ὅσον δύνανται πλείους κόγχας· ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὴν λέμβον, κατακλίνονται πρηνεῖς, ἐξερεύγονται αἷμα ἐκ τοῦ στόματος, τῆς ῥινὸς καὶ τῶν ὤτων, ἀναπαυθέντες δὲ ὀλίγον ἐπαναλαμβάνουσι τὸ αὐτὸ ἔργον πεντάκις καὶ δεκάκις. Ὑπὸ τῷ ὕδατι μένουσι δύο μόνον λεπτά· ἀλλὰ καὶ ὁ βραχὺς οὗτος χρόνος φθείρει τὴν ὑγείαν των. Οἱ πλεῖστοι ὀφθαλμιῶσιν, ἔχουσι πληγὰς καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἀποθνήσκουσι νέοι ὑπὸ ἀποπληξίας, ἐὰν μὴ ἀποῤῥοφηθῶσι ὑπό τινος κήτους, καθ' οὗ οὐδὲν ἰσχύουσιν αἱ ἐκ τοῦ προτέρου ἐπῳδαί των. Αἱ κόγχαι τίθενται ἐντὸς τάφρων, ἵνα ξηρανθῶσι καὶ διαλυθῶσι· μετὰ τοῦτο περισυλλέγονται οἱ μαργαρῖται ἐκ τῆς ἄμμου καὶ λαμβάνουσι θαυμασίαν στιλπνότητα. Ὡραῖοι μαργαρῖται ἁλιεύονται πολλαχοῦ τοῦ Βίρηνικοῦ ὠκεανοῦ· ἀλλὰ καὶ οἱ ἄριστοι τῆς Καλιφορνίας καὶ Ταβίτης εἶνε πολλῷ ἐνδεέστεροι τῶν ἰνδικῶν. Διὰ τῆς χημικῆς κατασκευάζονται νῦν μαργαρῖται ὁμοιότατοι πρὸς τοὺς φυσικοὺς τὸ χρῶμα καὶ τὴν στιλπνότητα, ὑποδεέστεροι δὲ τὸ βάρος.

⁓ Ἀπίστευτος εἶνε ὁ ζῆλος, μεθ' οὗ ἐν Ἀγγλίᾳ περιθάλπονται οἱ ἵπποι καὶ διενεργοῦνται αἱ ἱπποδρομίαι, ἀπίστευτα δὲ καὶ τὰ ἀπονεμόμενα τοῖς νικῶσιν ἔπαθλα. Δύο πῶλοι τοῦ ἐκ Γαλλίας δρομικοῦ ἵππου «Φλαγεολέτ» διετράνωσαν τὸ ὑψηλὸν τοῦ γένους των διὰ κέρδους 18,000 λιρῶν.

⁓ Ἐκ τῶν παλαιοτέρων εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων οὐδὲν διεδόθη ταχύτερον, εὐρύτερον καὶ διαρκέστερον ἢ τὸ τάληρον τῆς αὐτοκρατείρας Μαρίας Θηρεσίας. Ὀλίγα ἔτη ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον ἐκόπη ἐδέσποσε πασῶν τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν τῆς Ἀνατολῆς· ἐντεῦθεν δὲ εἰσήλασεν εἰς Δαρφοὺρ, Ἄνω Αἴγυπτον, Σενάαρ, Ἀβυσσινίαν, Ζανζιβάρ, Ἀραβίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Τῶν ἀγρίων αἱ γυναῖκες ποιοῦνται χρῆσιν τῶν ταλήρων τούτων ἀντὶ ἐνωτίων καὶ ἐγκολπίων κόσμων, ἐνίοτε δὲ τὰ προσκολλῶσιν εἰς δακτυλίους καὶ καλύπτουσι μέγα μέρος τῆς χειρός. Κατὰ τὰς πληροφορίας διαφόρων περιηγητῶν τὸ αὐστριακὸν νόμισμα κατέχει πλέον τοῦ τριτημορίου τῆς Ἀφρικῆς, ἤτοι 180,000 γερμανικῶν τετραγωνικῶν μιλίων, ὅπου δὴ 70,000,000 ἀνθρώπων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀγρίων, γινώσκουσι τὰ ἴχνη τῆς μεγάλης αὐτοκρατείρας. Ἐὰν προστεθῶσιν αἱ χῶραι τῆς μεσογείου, ἔνθα ὅμως κυκλοφοροῦσι καὶ ἄλλα νομίσματα, τὸ θηρεσιανὸν τάληρον εἶνε διαδεδομένον εἰς 200,000 γερμανικῶν μιλίων καὶ εἰς 100,000,000 ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ οἱ Εὐρωπαῖοι ἄποικοι συμπεριφέ-

ρουσι πανταχοῦ τὸ ἴδιον νόμισμα, πιθανώτατον νὰ ἐλαττωθῇ σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι ἡ τοῦ θηρεσιανοῦ ταλήρου κυκλοφορία, ἀλλὰ δὲν θὰ παύσῃ οὐδέποτε, μάλιστα παρὰ τοῖς ἡμιαγρίοις λαοῖς. Ἐν τῇ νήσῳ Μαλάγᾳ κυκλοφοροῦσι νομίσματα οὐ μόνον ἱσπανικά, ἀλλὰ μαυρικά, ρωμαϊκὰ καὶ δὴ φοινικικά. Κατὰ δὲ τὸν Βοὺδ Δῶκινς πολλαχοῦ τῆς Ἰνδικῆς σώζονται εἰσέτι νομίσματα Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου.

Ἔν τισι κώμαις τῆς νοτίου Πορτογαλλίας νεᾶνις μέλλουσα νὰ νυμφευθῇ συναντᾶται ὀλίγον πρὸ τοῦ γάμου «κατὰ τύχην» πρὸς τὸν μελλόνυμφόν της, οὗτος δὲ τὴν κολαφίζει καὶ κονδυλίζει ὅσον δύναται πλειότερον. Τὰ πρῶτα τοῦ ἔρωτος σημεῖα δὲν ἀποδέχεται ἡ νύμφη μετ' ἀνοχῆς, ἀλλὰ παντὶ σθένει πειρᾶται νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἴσα τοῖς ἴσοις, οὐδενὸς τῶν παρατυγχανόντων τολμῶντος νὰ παρεμβῇ καὶ διαλύσῃ τοὺς ἀγωνιζομένους. Ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς μονομαχίας κρίνεται κατόπιν πότερος θὰ ὑποτάσσηται ἐν πᾶσι τῷ ἑτέρῳ κατὰ τὸν ἔγγαμον βίον. Ὁμοιόν τι διηγεῖται ὁ Αἰλιανὸς περὶ τῶν Σακῶν· καὶ παρὰ τοῖς Ὀττεντόταις δὲ ὁ μὴ ἀνταγαπώμενος, ἀλλὰ περιφρονούμενος μνηστὴρ διαγωνίζεται πρὸς τὴν ἐρωμένην του, καὶ δὲν παύεται μαχόμενος πρὶν ἢ ἐκβιάσῃ τὴν ἀγάπην αὐτῆς. Ἡ συνήθεια τῶν Πορτογάλλων καὶ ὁ κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτωσιν συνήθης χορὸς ἐν τῇ Γιρόνδῃ τῆς Γαλλίας εἶνε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, λείψανα παναρχαίου ἐθίμου τῆς τῶν παρθένων ἁρπαγῆς καὶ τῶν ἐντεῦθεν προκυπτόντων ἀγώνων.

Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τῆς Ἀμερικῆς ἐτελεύτησεν ὁ ἔμπορος Γοελὲ, καταλιπὼν 20,000,000 δολλαρίων, ἤτοι 100,000,000 φράγκων ὡς ἔγγιστα. Ὁ πάππος τοῦ τελευτήσαντος ἤνοιξεν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐργαστήριον σιδηρῶν σκευῶν, ἐπίπλων, ἀγγείων κλπ. καὶ ἐπορίσατο βαθμηδὸν πλοῦτον μέγαν. Ὁ τούτου υἱὸς ἐξηκολούθησε μὲν τὸ πατρῷον ἐπιτήδευμα, ἐκερδοσκόπησε δὲ καὶ ἐπὶ οἰκοπέδων ἐν χωρίοις, ἔνθα ἐμάντευσεν, ὅτι θὰ ἐστρώννυντο ὁδοὶ καὶ ἠγείροντο συνοικίαι. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἦτο κύριος μακροτάτης οἰκιῶν σειρᾶς, ἀλλὰ σφόδρα ἐλυπεῖτο ἀδυνατῶν νὰ ὑπερτερήσῃ τὸν ἀντίτεχνόν του Φανδερβὶλτ ἔχοντα 500,000,000 φράγ. Ὁ παράδοξος ἀνὴρ δι' ὅλης μὲν τῆς πρωΐας ἐπραγματεύετο μυρίας ὑποθέσεις· μετὰ δὲ μεσημβρίαν κατέγραφεν αὐτὰς καὶ ἔβαλλεν εἰς τάξιν τοὺς λογαριασμούς του. Κατόπιν ἐπορεύετο εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν εἰς παρακαταθήκην τῶν κεφαλαίων του, ἀπερχόμενος δὲ οἴκαδε, ἐξειργάζετο αὐτὸς πρὸς διασκέδασιν ἐν ἰδίῳ χαλκουργείῳ παντοειδῆ μικρὰ σκεύη σιδήρου ἢ χαλκοῦ.

Τελειωθέντος κατ' αὐτὰς τοῦ ὑποβρυχίου τηλεγράφου ἀπὸ Ἀγγλίας εἰς τὴν Εὔελπιν Ἄκραν διὰ τοῦ Ἄδεν καὶ τοῦ Ζανζιβάρ, πρώτη ἡ ἄνασσα Βικτωρία ἐχαιρέτισε τηλεγραφικῶς τὸν σουλτάνον τοῦ Ζανζιβάρ, ὡς ἑξῆς: «Ἡ ἄνασσα συγχαίρει τῷ σουλτάνῳ τοῦ Ζανζιβὰρ ἐπὶ τῇ τελειώσει τῆς τηλεγραφικῆς γραμμῆς καὶ τῷ εὐχαριστεῖ ἐφ' ᾗ παρέσχε βοηθείᾳ πρὸς ἔργον, ὅπερ, ὡς ἔχει δι' ἐλπίδος, πλεῖστον ὅσον θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Ἀφρικῇ». Ἐκεῖνος δὲ ἀπήντησεν· «ὁ σουλτάνος ἐκομίσατο τὴν χαριτόβρυτον διακοίνωσιν τῆς Α. Μ., εὐχαριστεῖ εἰλικρινῶς ἐπὶ τοῖς συγχαρητηρίοις της, καὶ εὔχεται ὑπὲρ τῆς ἡμερώσεως καὶ τῆς εὐημερίας τῆς Ἀφρικῆς, ὑπὲρ ἧς θὰ ἐνεργῇ, ὡς τὸ πρόσθεν, ἐκ τῶν ἐνόντων. Καὶ αὐτὸς ἐλπίζει, ὅτι ἡ διὰ τηλεγράφου ἐπικοινωνία θὰ ἐμπεδώσῃ ἔτι μᾶλλον τὰς ὑφεστώσας ἤδη φιλίας σχέσεις τοῦ Ζανζιβὰρ καὶ τῆς Μ. Βρετανίας».

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὸ νὰ δεχθῶσιν ἀξιοπρεπῶς γυναῖκές τινες *τὰ χρόνιά των* εἶναι ὁμολογουμένως ἐκ τῶν ὀδυνηρῶν ἐκείνων προβλημάτων, ἅτινα λαμβάνουσι διαστάσεις πολιτικοῦ ζητήματος. Δὲν πείθονται ὅτι ὁ τάδε συρμός, τὸν ὁποῖον εὑρίσκουσιν ὡραῖον, δὲν ταῖς εἶναι πλέον ἐπιτετραμμένος, ὅτι ὁ ἄλλος ἐκεῖνος, ὁ εὐπρέπων εἰς τὴν νεότητα, δύναται νὰ τὰς καταστήσῃ γελοίας.

Ἀφοῦ ἅπαξ παρέκαμψε τὰ 30 ἔτη, τὸ φοβερὸν ἀκρωτήριον, καὶ ἡ δροσερότης τῶν παρειῶν της μετῴκησεν εἰς τὰς παρειὰς τοῦ θυγατρίου της, ἡ ἐχέφρων γυνή, ἡ γυνὴ ἡ ἐννοοῦσα τί ἐστι γνησία φιλαρέσκεια, πρέπει νὰ ἀλλάξῃ τρόπον ἐνδυμασίας συναρμολογοῦσα αὐτὴν πρὸς τὸν νέον τύπον τοῦ κάλλους της. Χροιά τις ἐμβριθείας πρέπει νὰ ἐπιστρωθῇ εἰς πάντα τὰ περὶ αὐτήν, ὡς μυστηριῶδες νέφος, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ ἀποσυρθῇ μικρὸν κατὰ μικρόν, ἐὰν θέλῃ νὰ ἀπολαύσῃ ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη χρόνον τῆς λεπτῆς ἡδονῆς τοῦ νὰ ἦναι περιπόθητος καὶ περιζήτητος.

Αἱ *σοβαραὶ δέσποιναι* ἂς ἀποφεύγωσι τὰ λευκὰ τρίχαπτα, (τὰ μαῦρα προσήκουσιν εἰς πᾶσαν ἡλικίαν)· ἂς ἀναπληρώσωσι τὸ ἀνθηρὸν χρῶμα τῆς μεταξίνης ἐσθῆτος διὰ χρωμάτων ἀτελῶν καὶ ἡμισβέστων· ἂς μετριάσωσι τὴν περὶ τὴν κοπὴν τῶν ἐσθήτων τόλμην καὶ ἂς μεταβάλωσι τὰ στολίσματα.

Πλειότερα (ὄχι κίβδηλα, ἐννοεῖται) τιμαλφῆ κοσμήματα, σπανιώτεραι ταινίαι, ὀλίγα ἄνθη— ἰδοὺ τὸ ἀναπόφευκτον πρόγραμμα πάσης γυναικός, ἥτις ἀξιοῖ νὰ θεωρῆται καὶ νὰ ἐρωτᾶται μέχρι τέλους ὡς χρηστήριον καλαισθησίας καὶ φιλαρεσκείας νοήμονος. Β.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ. ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 162. — 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας τῶν κυριῶν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς προσήνεγκε φράγκα 500.

Ὁ ἐν Σύρῳ ἀποβιώσας Ναθαναὴλ Ἰωάννου, ἀρχιμανδρίτης, κατέλιπε τὰ ἑξῆς κληροδοτήματα·

Ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου δραχμὰς 1000· ὑπὲρ τοῦ Ἀμαλιείου ὀρφανοτροφείου δραχ. 500· ὑπὲρ ἑκάστου τῶν τεσσάρων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων Ἑρμουπόλεως ἀνὰ δραχ. 300· ὑπὲρ τοῦ ἐν Σύρῳ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως δραχ. 5,000. Ἑτέρας 5,000 δραχ. κατάθεσιν ἔντοκον ἐν τῇ Ἐθν. Τραπέζῃ ὑπὲρ ἑνὸς ὑποτρόφου ἐκ τοῦ χωρίου Πυλίου τῆς Εὐβοίας, προωρισμένου εἰς τὸ ἱερατικὸν ἐπάγγελμα.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου ὁ ἐν Ξηροχωρίῳ ἀποβιώσας φιλέλλην Γάλλος Σίλβιος Φαλγιέρης ἐκληροδότησε δραχ. 1000.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ σταυροῦ προσήνεγκον αἱ κυρίαι Σοφία Ὀδ. Νεγρεπόντη δρ. 230, Γεωργίου Ζαρίφη δραχ. 230, Πηνελόπη Παντελῆ Βλαστοῦ δρ. 56, Ἰουλία Σεβαστοπούλου δρ. 56, καὶ οἱ κκ. Περικλῆς Σοῦτσος δραχ. 56, Νικόλαος Τσίπουρας ἐκ Πατρῶν δρ. 56 καὶ ἀνώνυμος δρ. 28.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2045. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 3 Φεβρουαρίου 1880. Ἀρ. 214 (162). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἐπαρχιακῆς δημογεροντίας Ν. Πατρῶν ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ· (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Ἀφορμαὶ ἐξάπτουσαι τὴν φιλοδοξίαν. — Χλωροφόρμιον ὑπὸ Θ. Ἀρεταίου. — Δεῖπνον παρὰ τῷ Βίκτωρι Οὐγκώ. — Δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Ροσσίνη. — Ἐθνικὴ ἑορτὴ ἐν Γενεύῃ. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Δάνειον Πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2046. **Ἐγχειρίδιον τοῦ Πεζικοῦ καὶ Ἱππικοῦ ἐν ἐκστρατείᾳ,** ἐρανισθὲν τῇ ἐντολῇ τοῦ Βασιλέως ὑπὸ Δ. Π. Νοταρᾶ, ὑπασπιστοῦ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. [Στρατιωτικὴ Βιβλιοθήκη, ἀριθ. 4]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1880, μικρὸν 8ον σ. 231 (μετὰ πολλῶν πινάκων).

2047. **Δευτέρα ἔκθεσις περὶ σηροτροφίας** (Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας Ἐπιτροπήν) ὑπὸ Γεωργίου Α. Δουρούτη.

2048. **Ὀσσιὰν δοκίμιον μεταφράσεως,** Ὀϊναμόρουλ Ὀϊθόνα, ὑπὸ Α. Ν. Κεφαλληνοῦ, 1880, Stamperia Reale di Torino di G. B. Paravia e comp. 8ον, σ. 16.

2049. **Θεραπεία τῆς ὀξείας βλενορροίας** ὑπὸ Γεωργίου Χ. Βάφα διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. Ἐκδίδοται ὑπὸ Χ. Σ. Χιώτου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Κορίννης. 1880, 8ον, σ. 52, φρ. 1. [Τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως. Αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ ἰατρικὴν ἔποψιν. Μέρος ά. Ἡ πόλις.]

2050. **Κανονισμὸς τοῦ Συλλόγου τῶν Τηνίων.** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φιλοκαλίας», 1880, 8ον, σ. 8.

2051. **Μέθοδος πρὸς ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῶν Γαλλικῶν καὶ Ἀγγλικῶν Τετραχόρδων.** [Βιβλιοθήκη τῶν αἰθουσῶν]. Ἐκδίδοται ὑπὸ Μιλτιάδ. Γ. Λυχιαρδοπούλου. Ἀθήνησι, 1879, 16ον, σ. 48. Τιμᾶται γροσίων 5 ἀργυρῶν.

2052. **Σ. Ν. Βασιλειάδου, Σκύλλα.** Δρᾶμα εἰς πράξεις τρεῖς, ἐκδιδόντος Δ. Φιλικοῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Κορίννης», 1880, 12ον, σ. 78.

Προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἐν τῇ Ἑστίᾳ ἐπιστημονικὴ διατριβὴ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἀστεροσκοπείου κ. Σμὶθ περὶ τοῦ ἀρτίως ἀποβιώσαντος πεπαιδευμένου ἀξιωματικοῦ Λεωνίδα Παλάσκα.

— Ἀπὸ τῆς 1 τοῦ προσεχοῦς Μαρτίου ἄρχεται ἐκδιδομένη ἐν Παρισίοις μηνιαία ἐπιθεώρησις ὑπὸ τὸν τίτλον Revue Hellénique, μέλλουσα κυρίως ν' ἀσχολῆται εἰς τὰ ἑλληνικὰ πράγματα. Ἀρχισυντάκτης αὐτῆς ὡρίσθη ὁ γνωστὸς λόγιος Γάλλος κ. Henry Houssaye.

— Ἐν Λονδίνῳ ἐξεδόθησαν περὶ Κύπρου δύο σπουδαῖαι διατριβαί, «ἡ οἰκία ἡμῶν ἐν Κύπρῳ» μετὰ πολλῶν φωτογραφιῶν καὶ ἀξιολόγου γεωγραφικοῦ πίνακος ὑπὸ τῆς κυρίας Ἐσμὲ Σκὼτ Στέβενσον, καὶ «ἡ Κύπρος, οἵαν εἶδον αὐτὴν τῷ 1879» ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς τῆς Ἀφρικῆς ἐρευνητοῦ Σ. Βάκερ. Ἡ μὲν Κ. Στέβενσον κατέπλευσεν εἰς τὴν νῆσον μηνὶ σεπτεμβρίῳ 1878 πρὸς ζήτησιν τοῦ ὑπηρετοῦντος ἐν τῷ στρατῷ συμβίου της, ἀπέβη εἰς Λάρνακα, ἐντεῦθεν διῆλθε τὴν μεγάλην ἔρημον Μεσαρίαν, καὶ κατήντησε πρῶτον εἰς Λευκωσίαν, εἶτα δὲ εἰς Κηρύνειαν, ὅπου ἐστάθμευε τὸ σύνταγμα τοῦ ἀνδρός της. Μετὰ τοῦτο ἐπεχείρησε πλείστας ἐκδρομὰς καὶ εὗρε τὴν νῆσον ἐπίγειον παράδεισον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν φυσικῶν καλλονῶν· τὸ ὑγιεινὸν τοῦ κλίματος ὑπάρχει ἀναμφισβήτητον· «πρὸ δύο ἐτῶν, λέγει, ἐὰν ὁ στρατὸς ἐστάθμευεν ὀλίγας ἑκατοντάδας ποδῶν ὑψηλότερον ἐπὶ τῶν ὀρέων, οὐδὲ εἷς τῶν ἀνδρείων θὰ ἐνόσει ὑπὸ πυρετῶν».

Ὁ ἕτερος συγγραφεὺς καὶ περιηγητὴς Βάκερ διέτριψε μακρὸν χρόνον μετὰ τῆς συμβίου του ἐπὶ τῆς περιφήμου μονῆς τῆς Τρωαδιτίσσης, 4,400 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· περιγράφει τὰ κατὰ τὸν βίον, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἁπλότητα τῶν μοναχῶν, χαρακτηρίζει τοὺς Κυπρίους ἀσχήμους, ῥυπαρούς, ἀλλὰ ἀρίστους τὴν καρδίαν καὶ φιλοξενωτάτους· διατείνεται δέ, ὅτι ἡ Ἀγγλία οὐδεμίαν ἠδύνατο νὰ ποιήσῃ προσάρτησιν σκοπιμωτέραν ἢ τὴν τῆς Κύπρου. Ἡ βίβλος αὐτοῦ εἶναι μεστὴ εἰσηγήσεων, τίνι τρόπῳ δύναται νὰ ἀποβῇ ἡ νῆσος ἐκ τῶν χρησιμωτάτων εἰς τὴν βρετανικὴν κυβέρνησιν.

— Ἐξεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει (ἐκ τοῦ τυπογραφείου Κ. Πληθωνίδου) καὶ τὸ 10ον (τὸ καὶ τελευταῖον) τεῦχος τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Λουρέντζη μεταφρασθείσης μυθιστορίας τοῦ Ἰουλίου Βερν «Ὁ Σανσελλώρ». Ἕκαστον τεῦχος, κοσμούμενον ὑπὸ πολλῶν εἰκονογραφιῶν, τιμᾶται ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν 3 γροσίων ἀργυρῶν, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δὲ 3 ½.

— Ἐσχάτως ἐξεδόθησαν αἱ ἑξῆς νέαι ἐφημερίδες· «Ἔλεγχος» ἐν Ἀθήναις, «Αἰτωλία» ἐν Μεσολογγίῳ, καὶ «Ἐφημερὶς τῆς Σύρου» ἐν Σύρῳ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Ἐφόρου τοῦ Βουλευτηρίου κ. Τιμ. Φιλήμονος περὶ τῆς «Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς» σταχυολογοῦμεν τὰς ἑπομένας λίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας: Οἱ τόμοι τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν βιβλιοθήκην ταύτην συγγραμμάτων ὑπερβαίνουσιν ἤδη τοὺς πεντηκοντακισχιλίους, ἀπὸ τεσσαρακοντακισχιλίων, εἰς οὓς ἠριθμοῦντο πρὸ ἔτους. Εἰς τούτους δὲ δὲν περιλαμβάνονται τὰ ἐν ταῖς ἀποθήκαις ἀποτεθειμένα τεύχη καὶ τὰ εἰσέτι ἐν τοῖς κιβωτίοις, ἅτινα συμποσοῦνται περὶ τὰ εἰκοσακισχίλια. Οὕτω ἐν ὅλῳ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ ἱδρύματι τούτῳ συνηγμένων τόμων ὑπερβαίνει σήμερον τὰς ἑβδομήκοντα χιλιάδας.

Ἡ αὔξησις αὕτη τῆς βιβλιοθήκης ἐγένετο, ά) διὰ τῆς δαπάνης τῶν παρὰ τῆς Βουλῆς ἐπιψηφισθέντων δι' ἀγορὰν βιβλίων καὶ διὰ συνδρομὴν τοῦ ἀναγνωστηρίου ποσῶν· καὶ β') διὰ τῶν παρὰ τῆς ἡμετέρας Κυβερνήσεως, τῶν ξένων Κυβερνήσεων καὶ τῶν ἰδιωτῶν γενομένων αὐτῇ δωρεῶν εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς βιβλία. Καὶ τὸ μὲν παρὰ τῆς Βουλῆς χορηγηθὲν ποσὸν ἦτο δραχμαὶ 20,000, δι' ὧν ἀπεκτήθησαν τὰ νεώτατα τῶν περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν νομοθεσίαν συγγραμμάτων, ἢ συνεπληρώθησαν ἀτελεῖς εὑρισκόμεναι μεγάλαι συλλογαὶ τοιούτων. Δωρήματα δὲ ἐγένοντο εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς παρὰ ξένων κυβερνήσεων τῶν ἑπομένων: τῆς ἀγγλικῆς, τῆς γερμανικῆς, τῆς ῥωσσικῆς, τῆς ἰταλικῆς, τῆς τουρκικῆς καὶ τῆς βελγικῆς. Καὶ αἱ παρὰ ἰδιωτῶν δὲ γενόμεναι ἐφέτος δωρεαὶ εἰς τὴν βιβλιοθήκην ὑπῆρξαν πλούσιαι καὶ ἄφθονοι, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ μακροῦ λεπτομεροῦς καταλόγου τοῦ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Ἐφόρου. Ἡ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπάρχουσα ἰδιαιτέρα «Αἴθουσα Κόδπα», ἡ καταρτισθεῖσα δαπάναις τοῦ φιλογενοῦς τούτου ἀνδρός, περιλαμβάνει νῦν πεντακισχιλίους τόμους περίπου.

Τῆς βιβλιοθήκης ἀξιόλογον μέρος ἀποτελεῖ καὶ τὸ Τμῆμα

Digitized by Google

τῶν χειρογράφων, εἴτε ἐπὶ μεμβράνης, εἴτε ἐπὶ χάρτου, πρωτοτύπων τε καὶ ἀνεκδότων ἢ ἀντιγράφων, ἅτινα μετὰ τῶν καὶ ἐφέτος δωρηθέντων ἀνέρχονται νῦν εἰς ἑβδομήκοντα καὶ ἕν. Τὸ τμῆμα τῶν ἐφημερίδων, ὁλονὲν πλουτιζόμενον, πλησιάζει νὰ συμπληρωθῇ εἰς τελείαν συλλογὴν πάντων τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, τῶν ἐν παλαιοτέροις χρόνοις ἐκδεδομένων καὶ τῶν νῦν ἐκδιδομένων. Καὶ ὡς δὲ ὑπάρχει νῦν ἡ συλλογὴ αὕτη, εἶνε μοναδικὴ καὶ βαρύτιμος διὰ τὴν σπάνιν τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν δημοσιευμάτων.

Ἐκ τῶν νῦν δημοσιευομένων ἑλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ἀπεστάλησαν δωρεὰν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος παρὰ τῶν ἐκδιδόντων αὐτὰς 39, ἐκ δὲ τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐκδιδομένων ἀπεστάλησαν 18. Ἐκ τῶν πλουσιωτάτων εἶνε τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπάρχον Ἀναγνωστήριον, περιλαμβάνον τὰ γνωστότερα περιοδικὰ συγγράμματα καὶ ἐφημερίδας τῆς Ἑσπερίας.

Οὕτως ἔχουσι τὰ τῆς βιβλιοθήκης ταύτης. Καθ' ἃς δὲ ὁ Ἔφορος αὐτῆς ἔχει πληροφορίας, αἱ κατὰ τὸ ἤδη ἀρξάμενον ἔτος προσφοραὶ θ' αὐξήσωσι κατὰ δέκα καὶ δεκαπέντε χιλιάδας τόμους τοὺς ἤδη ὑπάρχοντας.

Ἡ ἀξία τῆς βιβλιοθήκης ἀνέρχεται ἤδη εἰς ἓν περίπου ἑκατομμύριον φράγκων, συνήχθη δὲ δι' ἐλαχίστου σχετικῶς ποσοῦ.

ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΛΑΧΕΙΟΥ

ἐνεργηθεῖσα ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἰανουαρίου 1880.

Ὁ πρῶτος **5,799** φράγκα **7,300**

Οἱ δύο ἑπόμενοι 45,378, 27,825 ἀνὰ φρ. **2,900**

Οἱ ἑπτὰ ἑπόμενοι 41,332, 5,761, 34,889, 36,805, 23,554, 40,476, 39,476, ἀνὰ φρ. **584.**

Οἱ δέκα ἑπόμενοι 37,335, 9,437, 9,672, 43,386, 45,107, 43,414, 17,370, 26,892, 38,484, 5,892 ἀνὰ φρ. **146.**

Καὶ οἱ ἑπόμενοι ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἀνὰ φρ. **58.40**

86	12474	18113	25289	34635	37621	42507
393	12506	18310	25310	34669	37870	42523
478	12787	18356	25397	34688	37933	43143
544	13062	18537	26913	34727	38363	43339
735	13099	19394	27140	34836	38619	43345
780	13687	19931	27452	34839	38646	43499
791	13755	19995	28426	35002	39162	43577
956	13882	20457	28645	35137	39236	43635
1041	14083	20549	28755	35174	39256	43761
1207	14325	20810	30302	35201	39463	44428
2589	14442	20872	30490	35437	39500	44721
3179	14448	21174	30679	35601	39501	44751
3439	15257	21492	30904	35867	39754	44822
4556	15553	21568	31621	36528	39840	44964
5038	15951	21913	32625	36820	40023	45136
6207	16036	22032	32851	36824	40281	45250
6706	16135	22034	32935	36943	40362	45252
6714	16206	22106	32991	37042	40541	45276
6818	16614	22145	33613	37103	41039	45279
6891	16665	22254	33685	37189	41053	45600
8906	16956	23093	33996	37242	41140	46069
9624	17002	23181	34067	37440	41240	46134
9895	17176	23714	34254	37479	41335	46650
9975	17396	23841	34306	37523	41348	46704
12349	17451	24944	34508	37547	41638	
12397	17491	25266	34596	37560	42303	

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 15.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[31 Ἰανουαρίου (Πέμπτη) 1880.]

Ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἀπενεμήθη εἰς τὴν Α. Π. τὸν Οἰκ. Πατριάρχην Κ]πόλεως ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Σωτῆρος.—Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Κουμουνδοῦρος εἰσήγαγεν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, δι' οὗ ἐπικυροῦνται τρεῖς θαλασσοπλοϊκαὶ συμβάσεις μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἑταιριῶν Παπαγιάννη, Πεταλᾶ καὶ Γουδῆ. Διὰ μὲν τῆς μετὰ τῆς ἑταιρίας Παπαγιάννη συμβάσεως καθίσταται συγκοινωνία τακτικὴ κατὰ εἰκοσαήμερον μεταξὺ Λίβερπουλ καί τινων τῶν πρωτευόντων ἑλληνικῶν λιμένων, αἱ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων δύο ἑταιριῶν συμβάσεις ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τακτικῆς συγκοινωνίας μεταξὺ διαφόρων λιμένων τοῦ Κράτους.—Κατὰ τὰς τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν γενομένας ἀρχαιρεσίας τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ἐξελέχθησαν πρόεδρος μὲν ὁ κ. Ἀλέξ. Κοντόσταυλος, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Σπυρίδων Φιντικλῆς, γραμματεὺς ὁ κ. Στ. Κουμανούδης, ταμίας ὁ κ. Π. Ε. Γιαννόπουλος καὶ σύμβουλοι οἱ κκ. Εὐθ. Καστόρχης Α. Καφταντζόγλους, Π. Εὐστρατιάδης, Σ. Σωτηρόπουλος, Δ. Κοκκίδης, Σ. Δραγούμης καὶ Γερ. Μαυρογιάννης. Εἰς τὸν τέως πρόεδρον, σεβαστὸν καθηγητὴν κ. Φίλιππον Ἰωάννου, ἀπενεμήθη τὸ ἀξίωμα τοῦ ἰσοβίου προέδρου· συγχρόνως δὲ ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ προτομὴ αὐτοῦ ὡς καὶ ἡ τοῦ Ῥίζου, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, ἀνατεθῶσιν ἐν τῷ ἐθνικῷ μουσείῳ.—Κατὰ τὰς γενομένας ἀρχαιρεσίας τοῦ συμβουλίου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας ἐξελέχθησαν πρόεδρος μὲν ὁ κ. Ν. Μαυροκορδάτος, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Ἡρ. Μητσόπουλος καὶ γραμματεὺς ὁ κ. Χ. Ν. Φιλαδελφεύς. Μέλη τοῦ συμβουλίου ἐξελέχθησαν οἱ κκ. Ἰω. Δ. Βοῦρος, Μιχαὴλ Μελᾶς, Ἰω. Βενέτης, Μιχ. Καραμάνος, Ἀρ. Παπούδωφ, Πέτρος Καλογερόπουλος, Ἀλ. Ἀντωνιάδης, Ἀθ. Βαλαβάνης καὶ Σταμ. Κρίνος. Τὰ ἔσοδα τῆς ἑταιρίας κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνῆλθον εἰς δραχ. 320,468,30, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχ. 314, 510,36, ἤτοι μένει εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἑταιρίας καθαρὸν περίσσευμα ἐκ δραχ. 5,875,94.—Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς ἔλαβε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα τὰς ἑπομένας δωρεάς: Συλλογὴν ἀρμενικῶν συγγραμμάτων παρὰ τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἀρμενικοῦ ἀναγνωστηρίου καὶ παρ' ἀνωνύμου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὴν περιγραφὴν τῆς Αἰγύπτου, σύγγραμμα τιμώμενον ἀντὶ τετρακισχιλίων φράγκων.—Ὁ ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς νόμος περὶ φυλλοξήρας κυρωθεὶς ἐδημοσιεύθη. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ φυλλοξήρα ἤθελεν ἀναφανῇ εἴς τινα ἄμπελον ἢ σταφιδάμπελον, τὸ ὑπουργεῖον δύναται νὰ διατάξῃ τὴν καταστροφὴν ὁλοκλήρου ἢ μέρους τοῦ προσβεβλημένου ἀμπελῶνος ἢ ἄλλων παρακειμένων τοιούτων. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ ἄμπελος προσεβλήθη ὑπὸ τῆς φυλλοξήρας οὐδεμία χορηγεῖται τῷ ἰδιοκτήτῃ ἀποζημίωσις, ἂν δ' αὕτη δὲν προσεβλήθη, ἐπέκειτο ὅμως κίνδυνος νὰ μεταδοθῇ αὐτῇ ἡ νόσος, χορηγεῖται τῷ ἰδιοκτήτῃ ἀποζημίωσις κατ' ἐκτίμησιν τριῶν πραγματογνωμόνων ἐκλεγομένων τοῦ μὲν παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου, τοῦ δὲ παρὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ τοῦ τρίτου παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν.—Διὰ τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τὴν Βουλὴν παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως νομοσχεδίου ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ὅλον τὸ κράτος δημοσίων γυμνασίων ὁρίζεται εἰς 16, ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν ἑλληνικῶν σχολείων εἰς 165.—Τὸ Καρπενήσιον κατεκλύσθη ὑπὸ πάγων καὶ χιόνων. Οἱ ἐκεῖθεν κατερχόμενοι εἰς Μεσολόγγιον διηγοῦνται πολλὰς καὶ δεινὰς τοῦ ταξειδίου των περιπετείας· οἱ δὲ μᾶλλον προβεβηκότες κάτοικοι τῆς Εὐρυτανίας δὲν ἐνθυμοῦνται, λέγουσι, τοσούτῳ βαρὺν χειμῶνα.—Πλὴν τοῦ χωρίου Λάμαρι ἐν Εὐβοίᾳ τοῦ τοσαῦτα ὑποστάντος ἐκ τοῦ δριμυτάτου χειμῶνος καὶ τῆς λαίλαπος, ὡς προηγουμένως ἀνεφέραμεν, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου ἀπειλοῦνται κατὰ τὸν «Εὔριπον» Χαλκίδος καὶ ἄλλα ἐν τῇ ἰδίᾳ σειρᾷ κείμενα χωρία, ἅτινα καταχωσθέντα ὑπὸ τῆς ἀφθόνου χιόνος διακοψάσης πᾶσαν συγκοινωνίαν κινδυνεύουσι νὰ καταστραφῶσιν, οἱ δὲ κάτοικοι νὰ ἀποθάνωσιν ἐκ πείνης.—Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐγένετο ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῆς ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ συλλόγου ἱδρυθείσης πρακτικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς.—Τὸ μέρισμα τῆς Ναυτικῆς Τραπέζης ὁ «Ἀρχάγγελος» ὡρίσθη εἰς δρ. 9,80 (φρ. 8,75), εἶναι δὲ πληρωτέον ἀπὸ τῆς 1 Μαρτίου ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τῶν τοκομεριδίων.—Ἐπανελήφθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς οἰκοδομῆς τῶν Ὀλυμπίων καθ' ἣν τροποποίησιν ἐπήνεγκεν ὁ ἀρχιτέκτων Χάνσεν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

31 Ἰανουαρίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 31 Ἰανουαρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 285
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 294
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	458 60	560	φρ. 389
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 277
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 101
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 195
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	80.—	392 1/2	500	δρ. 392 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,285
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	155 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 110 1/4
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 8.—	φρ. 100	,, 74
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	9.85	100	65
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 19.60	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	—	,, 4.50	,, 140	,, 98

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.40.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 116.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	28.—
Λίρα Στερλίνα	,,	29.—
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.35
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.70
,, φράγκον	,,	1.17

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (23 Ἰανουαρ.) Ἐμ. 29-29.35.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (29 ,,) ,, 29.30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (6 Φεβρουαρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	88 3/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	260
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	250 1/4
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	87
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 - 110 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 90 - 95
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 28/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (22 Ἰανουαρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.—
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.47
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (6 Φεβρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.17 1/2 - 25.22 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 κέρδος 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ζημία 120 - 125 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Σ. Μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως, κκ. Ι. Φ. Σ, Γ. Κ. Τ. καὶ Α. Ζ. Μ. Ἀθήνας, Ἄγνωστον Λονδίνου, Σ. Κ. Παρισίους, Σ. Ζ. Λιβόρνον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν—κ. Ι. Γ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπεστ. τῇ 29 κ. Κ. Λ. Φάλτσιον. Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἶνε ἀπαράδεκτα διότι οὐδεμίαν αὐτῶν χρῆσιν δυνάμεθα νὰ ποιήσωμεν ἐν Ἑλλάδι —κ. Α. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ κατὰ τοῦ διευθυντοῦ ἡμῶν παράπονα ὅμως εἶναι ἄδικα, διότι οὗτος, ὡς ἐκ τῶν ἄλλων ἀσχολιῶν αὐτοῦ, οὐδεμίαν γνῶσιν λαμβάνει περὶ τῶν διενεργουμένων παρὰ τῆς διεκπεραιώσεως τῆς Ἑστίας —Συνδρομητῇ. Μόνον ὅταν συντελεσθῇ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου· ὀρθότατα δ' εἶπεν ὁ σεβαστὸς γραμματεὺς τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας κ. Κουμανούδης ἐν τῇ ἀναγνωσθείσῃ ἐσχάτως ἐν τῇ συνελεύσει τῶν μελῶν τῆς ἑταιρίας σοφῇ ἐκθέσει του, ὅτι ὁ τόπος ὁ καλὸς θέλει ἑλκύσει τὰ καλά, καὶ οὐκ ὀλίγα τότε τῶν εὐθράστων ἢ ἄλλως ὑποκειμένων εἰς βλάβας κειμηλίων τῆς ἀρχαίας τέχνης ὅσα νῦν ἐν ἰδιωτικαῖς εὐδαιμόνων οἰκίαις ταμιεύονται θέλουσιν ἀποφύγει τὸν μοιραῖον ὄλεθρον, ὅστις τὰ ἐπιβουλεύεται παντοιοτρόπως, κινῶν ἐπ' αὐτὰ ἢ χεῖρας ἀπροσέκτων ὑπηρετριῶν ἢ τὴν ἀτασθαλίαν νηπίων παίδων ἢ ἐν κακῇ ὥρᾳ καὶ κυναρίου τινὸς ἢ γαλῆς τὴν προπέτειαν—κ. Ν. Μ. Κεφαλληνίαν. Ὁ Γαμηλιὼν μὴν τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, ἀντιστοιχῶν ἐν μέρει πρὸς τὸν Ἰανουάριον, ὠνομάσθη οὕτω, καθ' ὃ πολλῶν τελουμένων κατ' αὐτὸν γάμων.—Παργίῳ. Δυστυχῶς ὄχι:—Λέσχην Στενημάχου. Εἰδοποιήθημεν παρὰ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως —κ. Κ. Χ. Μ. Ἀργοστόλιον. Προηγούμενα πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ μας πρὸς λ. 30.—Mme M* Merci de votre aimable envoi.—κ. Ι* Ἐμποροῦμεν νὰ συνεννοώμεθα μ' ἐκεῖνον οὗ τίνος δὲν συμμεριζόμεθα τὰ δάκρυα, ἀλλ' οὐδέποτε μ' ἐκεῖνον, οὗ τινος δὲν ἐννοοῦμεν τὸν γέλωτα.—κκ. Ε. Γ. Λυῶν, Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Α. Ν. Κ. Μιλάνον, Α. Λ καὶ Λ. Ρ. Ταγανρόκ, Μ. Κ. Θεσσαλονίκην. Ι. Λ. Φ. Κεφαλληνίαν, Σ. Α. Κ. Κέρκυραν, Μ. Κ. Ο. Ἄνδρον, Ν. Β. Σύρον, Σ. Φ. Πειραιᾶ, Κυρίαν Ε. Φ. Χαλκίδα, Λέσχην «Ἑλλὰς» Σύρον. Ἐλήφθησαν—Περγαμηνῷ. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν δημοσιεύσωμεν.—κκ. Χ. Σ. Β. καὶ Γ. Κ. Κέρκυραν. Ἐπληρ. παρὰ τοῦ κ. Μ. Π. Λ.—κ. Π. Κ. Λεχαινά. Θ' ἀποστ. ἅμα ληφθῇ τὸ τίμημα.— Μιᾷ φίλῃ:

Si tout le monde était parfait,
Mon Dieu! comme l'on s'ennuierait.

κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἀπεστ. 5 τῇ 26.—Ζωγράφεια ἐκπαιδευτήρια. Κεστοράτιον. Ἅπαντες οἱ τόμοι, δεδεμένοι, παρεδόθησαν εἰς τὸν πληρώσαντα τὴν συνδρομήν. Τὸ φύλλον θ' ἀποστέλληται πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν «Πρὸς τὸ ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἀργυρόκαστρον».—κκ. Δ. Χ. καὶ Θ. Ι. Σμύρνην. Ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κ. Σ Β.— κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Θ' ἀποσταλῶσι μεθαύριον.— κ. Ι. Α. Α. Σύρον. Τὰ ἐλάβατε;

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.— Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.— Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1003.

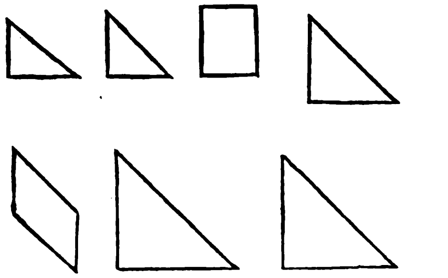

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

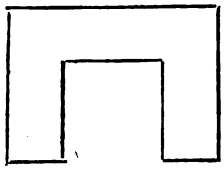

1004.

Πόθεν προῆλθεν ἡ εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας πολιτογραφηθεῖσα λέξις banqueroute (χρεωκοπία);

1005.

Τίνι τρόπῳ δυνάμεθα νὰ διανείμωμεν εἰς δύο ἴσα μέρη τὸ ἐκ 5 ὀκάδων ἔν τινι ἀσκῷ εὑρισκόμενον ἔλαιον τῇ βοηθείᾳ δύο ἑτέρων δοχείων, ἐξ ὧν τὸ μὲν νὰ χωρῇ 3 ½ ὀκάδας τὸ δὲ 1 καὶ ½;

Ν. Ἀναστασίου.

1006.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Ω	Υ	Σ	Σ
Ν	Ν	Μ	Μ
Ι	Ι	Ι	Η
Α	Α	Α	Α

1007.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

D	.	.	.	T
.	.	.	.	.
.	.	L	.	.
.	.	.	.	.
T	.	.	.	E

1008.

Rébus.

1 1 1
S S S
O O O
N N N
LE VICE LE VICE LE VICE

ΛΥΣΕΙΣ

989.

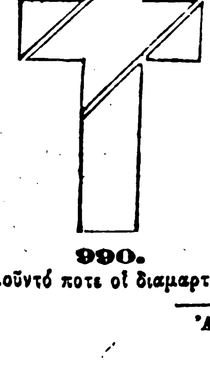

990.

Οὐγενότοι ἐκαλοῦντό ποτε οἱ διαμαρτυρόμενοι, οἱ προτεστάνται, μάλιστα οἱ τῆς Γαλλίας. Ἀλλὰ πόθεν ἡ λέξις; Πολλαὶ περὶ τούτου ὑπάρχουσι γνῶμαι, ὧν τινας καταλέγομεν ἐνταῦθα. Οἱ Οὐγενότοι λοιπὸν ὠνομάσθησαν ἢ ἀπὸ τοῦ γνωστοῦ αἱρεσιάρχου τῆς Βοημίας Ἰωάννου Οὐσίου ἢ ἀπὸ τοῦ Οὔγου Καπέτου, τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου γενάρχου τῆς γαλλικῆς δυναστείας, διότι δῆθεν οἱ Οὐγενότοι, ἐχθροὶ ὄντες τοῦ οἴκου τῶν Γκυζῶν, ὑπερεμάχησαν τοῦ οἴκου τῶν Οὐαλοᾶ, ὅστις κατήγετο ἀπὸ τοῦ Οὔγου Καπέτου. Πᾶσαι αὗται αἱ γνῶμαι φαίνονται λίαν ἀπίθανοι. Ἄλλοι ἔτι μᾶλλον ἀπίθανα λέγοντες λέγουσιν ὅτι νεαρός τις εὐγενὴς Γερμανὸς ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ καρδιναλίου τῆς Λορραίνης περί τινος συνωμοσίας, ἐν ᾗ ἐνείχετο αὐτός τε καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν διαμαρτυρομένων, ἤρχισε τὴν ἀπολογίαν του λέγων· Huc nos, serenissime princeps, advenimus... καὶ ὅτι ἐκ τῶν δύο πρώτων λέξεων τῆς ἀπολογίας Huc nos ἐσχηματίσθη ἡ λέξις Οὐγενότοι. Παραλείποντες ἄλλας ἀλλοκοτωτέρας ἔτι ἐτυμολογίας, σημειοῦμεν τὴν μόνην ὀρθὴν καὶ ἀποδεδεγμένην, καθ' ἣν οἱ Οὐγενότοι, γαλ. huguenots παρήχθησαν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ διαλεκτικοῦ τύπου eidgnoten (=eidgenossen)=ὁμόσπονδοι.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Ἰανουαρίου 1880. Σ.

991.

Μὴ δὶς ἐπὶ τὸ αὐτό.

992.

Α	Π	Τ	Η	Ν
Π	Τ	Ε	Ρ	Α
Τ	Ε	Ν	Ω	Ν
Η	Ρ	Ω	Ο	Ν
Ν	Α	Ν	Ν	Η

993.

Τὴν συντήρησιν τῶν γονέων καὶ τῶν τέκνων του.

994.

Πέντε καὶ τέσσαρα κάμνουν ἐννέα· ἀφαίρεσον δύο, ἑπτά.

995.

Ἐνίοτε ὁ νοῦς χρησιμεύει πρὸς τολμηρὰν ἀνοησιῶν ἐκτέλεσιν.

996.

Superficiellement.

997.

Λιμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη.

998.

simile	Simili	Similes
6000 E	6000 I	6000 S

999.

V	I	N	G	T
I	C	A	R	E
N	A	D	A	R
G	R	A	I	N
T	E	R	N	E

1000.

Août, mout, coût, goût, bout, rout, tout.

1001.

La—pin.

1002.

GET sous VAN entre NE A dans C dans MA JEUNESSE=J'ai été souvent entraîné à danser dans ma jeunesse.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

(Μετάφρασις τοῦ 988ου γαλλικοῦ τετραστίχου).

Τὸ γάλα τῆς γαϊδούρας μου, τό 'χω κρυφὸ καμάρι·
Τὸ ἤπια κ' ἀναστήθηκα καὶ εἶδα τὴν ὑγειά μου.
Τὴν πάσ' ἀλήθεια νὰ σᾶς 'πῶ, σ' αὐτὴ τὴν ἀρρωστιά μου
Μὲ γιάτρεψαν καλλίτερα ἀπ' τοὺς γιατροὺς γαϊδάροι.

Ἐν Ἀθήναις, 1880. Μ. Η.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι: Ναταλία Σ, **Τ, Ἑλένη **, Φ. Δ. Κοσκόρου, Κασσάνδρα Α. Πετροπούλου, Miss Terr, Μαγδαληνή*, Ἀσπασία Ι. Μουσούρου (Σμύρνης), κ. Masque pas, Α. Κοντόσταυλος, Ἀναστάσιος Τερτζέτης, Ἀντώνιος Ἀναστασιάδης, Lord Thograf, Ἀλέξανδρος Ἰωάννου, Le Prince Paul, Ι. Κωνσταντινίδης, Δ. Χ. Εὐελπίδης, Εἷς Ζουλοὺς, Α. Δ. Πυρομάλλης, Two happy lovrs, Δ. Δ. Κάκκαβος, Ι. Ν. Γιαννιός, Π. Ι. Παπαναστασίου (Καλαμῶν), Κ. Ῥαϊνχόλδ (Πειραιῶς), Κ. Β. Τοπάλης (Κερκύρας), Κωνστ. Τζιτζίνιας (Ἀλεξανδρείας), Ἀθ. Λυκαρδόπουλος (Ταγανρόκ).

Ἀθήνησι, — Τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 215 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 10 Φεβρουαρίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ

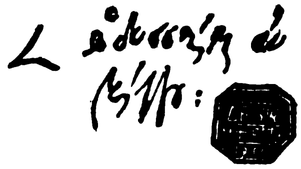

ΣΥΜΒΑΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

Εἰς τὴν Ὀδύσσειαν τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούσσου παρενέπεσέ ποτε ἐπεισόδιόν τι ὄντως παράδοξον καὶ δυσεξήγητον. Οὐδεμία τῶν βιογραφιῶν τοῦ στρατηγοῦ ἀναφέρει αὐτό· καὶ ὅμως ὁ ἀγγλικὸς τύπος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐπιληφθεὶς τοῦ διατρέξαντος, ἐξέστηκεν εἰς παντοίας εἰκασίας καὶ ἐναντιολογίας. Πληχθὲν εἰς τὸ εὐτρωτότερον τὸ ὑπερφιλότιμον τοῦ βρεττανικοῦ χαρακτῆρος, ἐπεχείρησε τότε νὰ παραστήσῃ τὴν καταμήνυσιν τοῦ Ἕλληνος ὁπλαρχηγοῦ ὡς τι πλάσμα γραικικῆς πανουργίας, ἐπινοηθὲν ἁπλῶς καὶ μόνον ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἐξεγεῖραι κατὰ τῆς δυσμεναινούσης ἀγγλικῆς κυβερνήσεως τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ κοινοῦ. Ἀλλ' ἡ ἀφελὴς καὶ λεπτομερὴς ἔκθεσις τοῦ περιστατικοῦ, οἵα σὺν τῇ ἰδιοχείρῳ ὑπογραφῇ αὐτοῦ τοῦ Ὀδυσσέως διεπέμφθη πρὸς τὸν Ἄγγλον ναύαρχον, ἀπαλλάττει μὲν πάσης προσωπικῆς εὐθύνης τὸν Σοφιανόπουλον, γραμματέα τοῦ στρατηγοῦ, κατηγορηθέντα ἐπὶ αὐθαδείᾳ καὶ δολιότητι, ἐὰν δὲ ἀποχρώντως δὲν ἀποδεικνύῃ τὸ προδοτικὸν τοῦ Ἄγγλου τόλμημα, τοὐλάχιστον ἐξαλείφει τὰς κακοβούλους παρεξηγήσεις, δι' ὧν ἐπειράθησαν τὰ φιλότουρκα ὄργανα νὰ προσαμαυρώσωσι τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνάς μας. Ἄλλως τε εἰς τὸ μονόκροτον ἀγγλικὸν πλοῖον δὲν ἐπεβιβάσθη μόνος καὶ ἀσυνόδευτος ὁ γενναῖος στρατηγός· συνεπορεύθησαν μετ' αὐτοῦ ὑπασπισταὶ καὶ σύντροφοι, μάρτυρες αὐτόπται καὶ οὗτοι συντυχόντες τῆς διαδραματισθείσης πράξεως. Συχνάκις δὲ ὁ Ὀδυσσεύς, καθ' οὓς ἐπέζησεν ὀλίγους μῆνας, ἐν τῷ ἀναπολῆσαι τὸν κίνδυνον εἰς ὃν περιέπεσεν ἀπροσδοκήτως τὴν 1 Μαρτίου 1824, συχνάκις ἀπεφάνθη ὅτι χωρὶς τῆς ἑτοιμότητος καὶ ὠκύτητός του (πολυθρύλητος ἦτο ἡ ταχυποδία του) ἤθελε καὶ αὐτὸς λάβει εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν αὐτὸν θάνατον τοῦ πατρός του.

Ἀντὶ ἱστορικῆς ἀφηγήσεως, ὁ ἀναγνώστης θέλει βεβαίως προτιμήσει νὰ ἀρυσθῇ τὰς περιπετείας τοῦ συμβεβηκότος εἰς αὐτὴν τὴν σχετικὴν ἀλληλογραφίαν, αἱ ἐπίσημοι καὶ ἰδιόγραφοι ἀποδείξεις τῆς ὁποίας σώζονται εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας ἀκέραιον χαρτοφυλάκιον τοῦ στρατηγοῦ. Αἱ ἑπόμεναι δύο ἐπιστολαί, ὧν ἡ μὲν ἑλληνική, ἡ δὲ γαλλική, ἂν καὶ μηδόλως διαπρέπουσαι ἐπὶ ὀρθοεπείᾳ, οὐχ ἧττον δύνανταί ποτε νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ γεγονότος.

Ἐν Λιβόρνῳ, Ἰανουάριος τοῦ 1880. *Ζ

Ἀθῆναι 4 Μαρτίου 1824 Ε. Ν.

Κύριε Ἀρχιναύαρχε

Μὲ λύπην μου σᾶς παῤῥησιάζω τὰ παράπονά μου περὶ τοῦ φερσίματος ἑνός σας ἀξιωματικοῦ, καὶ ἐλπίζω ἀναμφιβόλως νὰ ἑλκύσω εἰς τοῦτο τὴν προσοχήν σας, δικαίως παρ' αὐτοῦ παρωργισμένην. Πληροφορημένος τοὺς σκοποὺς τῆς Ἀγγλικῆς Διοικήσεως νὰ φυλάττῃ μίαν στενὴν οὐδετερότητα εἰς τὸν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ τούρκου πόλεμον, μὲ φαίνεται ὅτι ἀποβάλλετε δημοσίως κάθε φέρσιμον τῶν ἀξιωματικῶν τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει νὰ ὀλιγοστεύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἥτις πρέπει νὰ εὑρίσκεται μεταξὺ εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ Ἕλληνας—Τὴν 28 φευρουαρίου ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα Δράκον ἡ Κορβέττα τῆς αὐτοῦ Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος Μεχ Τλίνθ. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ Καπιτάνος μὲ πολλοὺς ἀξιωματικούς του ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν νὰ παρατηρήσῃ τὰς ἀρχαιότητας. Τοὺς ὑπεδέχθην μὲ τὸ χρεοστούμενον εἰς τὸν βαθμόν τους σέβας καὶ τοὺς εὐκόλυνα κάθε πρᾶγμα διὰ νὰ παρατηρήσουν. Ὁ καπιτάνος μὲ προσκαλεῖ νὰ ἔλθω εἰς τὸ πλοῖόν του τὴν ἐρχομένην ἡμέραν, καὶ πλήρης ἀπὸ σέβας, καὶ ἔχοντας πίστιν εἰς τὴν τιμὴν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους ἦλθον εἰς τὸ κάλεσμα. Ἀλλ' αἰφνιδίως βλέπομεν ὅτι τὸ πλοῖον κάμνει πανία, καὶ ἡμεῖς ἀνεχωρούσαμεν, χωρὶς νὰ θέλωμεν, ἀπὸ τὸν λιμένα. Ἔκθαμβος διὰ τὸ ἀνέλπιστον τοῦτο συμβεβηκός, οἱ Στρατιῶται μου, οἵτινες μ' ἐσυντρόφευον, μὲ δίκαιον λόγον ταραχθέντες δι' αὐτὸ τὸ κάμωμα, ἑτοιμάζοντο νὰ μὲ ὑπερασπισθοῦν, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀκολουθήσουν φόνοι. Ἴσως, ἂν εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐγὼ δὲν ἐπήδουν εἰς μίαν βάρκαν ταχύτατα, εὑρεθεῖσαν εἰς τὰ πλευρὰ τῆς Κορβέττας, ἴσως, λέγω, αὐτὴ ἡ σκηνὴ δὲν ἐτελείονε χωρὶς χύσιν αἵματος. Ὅσον ἐρευνῶ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, τόσον περισσοτέρας ἀπορίας εὑρίσκω, καὶ δὲν ἠξεύρω τί λογῆς νὰ ἐξηγήσω τὸ φέρσιμον τοῦ Καπιτάνου: διότι ἂν ὁ σκοπός του ἦτον ἀθῶος, πῶς νὰ μὴ μὲ εἰδοποιήσῃ πριχοῦ νὰ σηκώσῃ πανία; διατί νὰ μὴ μὲ εὐγάλῃ ἔξω εὐθὺς ὁποῦ ἔδειξα κλίσιν καὶ τοῦ εἶπα ὅτι θέλω νὰ εὐγῶ ἔξω ἀπὸ τὸ καράβι του; Δὲν εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ τὸν εἶχον κ' ἐγὼ κλείσει τὸν καπιτάνον εἰς τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν, ὅταν ἦλθεν ἐκεῖ νὰ παρατηρήσῃ, καὶ εἰς τοιαύτην περίστασιν δὲν

Digitized by Google

ἠθέλατε σεῖς μ' ἐρωτήσει τὸν λόγον τοιαύτης ὕβρεως; Ἀναμφιβόλως.

Πρέπει νὰ σᾶς εἰδοποιήσω κύριε Ἀρχιναύαρχε, ὅτι ἡ διοίκησις τοῦ Σουλτάνου ἐδιώρισε βραβεῖον εἰς ὅποιον τοὺς ὑπάγει τὴν κεφαλήν μου, ὁμοίως καὶ πολλῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν ἑλλήνων: καὶ ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος καράβιον, ἐπιστρέφοντας ἀπὸ Σμύρνην ἦτον διωρισμένον νὰ μ' ἁρπάξῃ μ' ὅλους μου τοὺς ὀπαδούς. Ἡ φήμη ἣν χαίρουν οἱ ἀξιωματικοὶ Ἄγγλοι εἰς τὰς πράξεις των ὅτι ἐνεργοῦν φρονίμως καὶ σταθερῶς μὲ κάμνει νὰ πιστεύσω ὅτι πάντοτε εἰς τὰ κινήματά τους ὁδηγοῦνται ἀπὸ ἕνα τέλος καὶ σκοπὸν καλὸν διὰ λόγου των. Καὶ ποῖος ἄλλος ἦτον ὁ σκοπός τους εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, παρὰ νὰ μ' ἁρπάξουν; Εἰς τρόπον ὥστε δύο πράγματα εἴμεθα βιασμένοι νὰ συμπεράνωμεν· ἢ ὅτι ὁ Καπιτάνος εἶναι ἀνάξιος νὰ κατέχῃ τοιαύτας ὑψηλὰς ἀξίας καὶ νὰ διοικῇ ἓν πολεμικὸν πλοῖον· ἢ ὅτι οἱ σκοποί του ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ μ' ἁρπάξῃ. Καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην περίστασιν εἴμεθα βιασμένοι νὰ στοχαζόμεθα τοῦτον τὸν Καπιτάνον μὲ ὀλιγωτέραν ὑπόληψιν παρ' ὅτι ἐσυνηθίζαμεν ἀφθόνως νὰ προσφέρωμεν εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς ἑνὸς τοιούτου ἔθνους. Ἀλλ' ἐπειδὴ φοβοῦμαι κύριε Ἀρχιναύαρχε, ὅτι αὕτη ἡ ὑπόθεσις θέλει ἐκδοθῇ διὰ τοῦ τύπου (καὶ ἴσως ἀλλοιωμένη μὲ ὑπερβολάς) εἰς τὰς ἐφημερίδας τῶν εὐρωπαίων, μὲ φαίνεται ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς δώσω αἰτίαν νὰ κηρύξετε ὀφιτζιαλμέντε εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὅτι αὐτὸ τὸ κάμωμα τοῦ καπιτάνου ἔγινεν χωρὶς τὴν ἄδειάν σας, καὶ ἀκόμη ὅτι τὸ μισεῖτε καὶ τὸ ἀποδοκιμάζετε. Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι κύριε Ἀρχιναύαρχε μὲ τὴν πλέον μεγάλην ὑπόληψιν διὰ τὸ ὑποκείμενόν σας

Ταπεινότατος δοῦλος

[Ἰδιόγρ. ὑπογρ.] ΟΔΥΣΣΕΥΣ.

L'original

Athènes 3me Mars 1824 N. S.

Monsieur, je viens de voir M. Sophianopolo qui a demandé de moi un écrit de ce qui s' est passé hier abord la Corvette Anglaise; quant à moi je ne vois pas l'objet de cette demande, car vous étiez présent aussi bien que moi, et je n'ai rien à vous dire sur ce sujet que de ce que vous avez vu de vos propres yeux. Cependant je remarque à travers la conduite de M. Sophianopolo des soupçons que j'avais tramé, ou au moins que j'avais eu connaissance d'un complot pour vous emporter. Ici il ne s'agit que de soupçons, parceque, les preuves faisant défaut à vous-même aussi bien qu'à moi, l'affaire reste seulement sur les probabilités et sur les garanties d' une conduite passée. — Est-ce que depuis deux ans que je suis en Grèce j'ai fait une seule action qui mérite autre chose que l'estime et la confiance des grecs? Ce n'est pas ainsi sur un simple soupçon qu'une nation doit effacer deux ans de service gratuit. Quant aux probabilités, croyez-vous que j'aurais été aussi insensé de retourner à Athènes si j'avais eu de pareilles intentions? Assurément j'aurais parti sur le bâtiment.—Par ce bâtiment j'ai envoyé deux lettres une à Tombasi à Idra, et une à M. Nicolo Kalergi pour m'envoyer ici de l'argent. Vous pouvez vous informer si cela est vrai; et assurément je n' aurais pas fait telle démarche si je m' étais proposé de vous enlever. Aussi ai-je envoyé une lettre à M. Blacquiere, l'auteur du rapport sur la Grèce, dans la quelle je lui offre la somme de mille livres sterling de ma poche pour l' exécution d' un plan que je n' ai jamais cessé de proposer aux Grecs depuis que je suis dans le pays. Si je peux réussir à faire l'armement en question je ne doute pas de rendre plus de service à la cause grecque que n'a jamais été rendu déjà. -Quant aux intentions du capitaine de la corvette, je suis convaincu que vos soupçons sont entièrement dépourvus de fondement, et qu' il répondrait de sa tête au gouvernement Anglais pour une semblable action. Aussi suis-je également sensible de l' impossibilité de vous persuader que ses intentions étaient innocentes; parceque vous ne connaissez pas la marine anglaise comme moi, et peu importe ce que vous croyez à cet égard, mon intention n' étant pas de me faire l' apologiste de la conduite du capitaine. Je suis plus courroucé contre lui que vous ne pouvez être, car il compromettait et ma réputation et ma sûreté même par sa conduite insensée..... Mais en Angleterre, comme partout ailleurs, il y a des gens de grande famille, dont le pouvoir les place en quelque sorte au dessus des loix, et le capitaine en question en est un.

Or, en envisageant la conduite de cet officier, comme je la fais, c'est-à-dire comme une bêtise causée par l'ivrognerie, je suis loin de vous conseiller de passer le fait sous silence. Il a compromis et vôtre dignité et la mienne. Je vous conseille donc de faire une réclamation officielle auprès du Commandant de la station. Je vous envoie ci-jointe une lettre conçue dans les termes que je crois qu'on devrait employer. S' il vous semble bon de l' adopter, je me chargerais de la faire imprimer dans les journaux anglais accompagnée d'un rapport sur cet évènement. J' ai l' honneur d' être avec considération

[Ἰδιόγρ. ὑπογρ.] FRANK HASTINGS.

4me. Mars—P.S. La frégate l'Euryalus est

Digitized by Google

actuellement à Smyrne. Le capt. du brig me dit qu'elle doit venir ici. Elle doit se rendre aussi dans un mois à l'île de Casso, de sorte qu'on peut envoyer une copie à Smyrne, une à Casso, et garder une autre ici pour le Commandant en cas qu'il arrive. Je conseillerais aussi de faire un rapport officiel au gouvernement grec, afin qu'il puisse faire des réclamations de son côté.—Je serais bien aise de savoir si M. Sophianopolo a réellement été chargé par vous dans cette affaire, car je viens d'entendre quelque chose qui me fait croire que sa conduite a été dictée seulement par sa propre impertinence et duplicité.

Πρὸς τὸν γενεότατον Στρατηγὸν καπ. Οδεσσέων εἰς Ἀθήνας.

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνέχεια· ἴδε σελ. 65.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φραῦ ἐπισκέπτονται ἐκ περιεργείας τὸ κύτος τοῦ Σὰμ-Γέπ.

— Ποῦ εἴμεθα, πλοίαρχε Γίν; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φὸ ἀφοῦ παρῆλθεν ὁ κίνδυνος.

— Δὲν ἠξεύρω σωστά, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος, οὗτινος εἶχε πάλιν φαιδρυνθῆ τὸ πρόσωπον.

— Εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πὲ-Τσὲ-Λί;

— Ἴσως.

— Ἢ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λεάο-Τόγγ;

— Πιθανόν.

— Ποῦ θὰ προσορμισθῶμεν;

— Ὅπου μᾶς 'πάγῃ ὁ ἄνεμος.

— Καὶ πότε;

— Ξεύρω κ' ἐγώ!

— Ὁ ἀληθὴς Κινέζος ἠξεύρει πάντοτε, κύριε πλοίαρχε, ἀπήντησε δυσθύμως ὁ Κὶν-Φό.

— Εἰς τὴν ξηρὰν μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος Γίν, ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

Καὶ τὸ στόμα του διεστάλη γελῶν μέχρι τῶν ὤτων του.

— Δὲν εἶνε πρᾶγμα νὰ γελᾷς! παρετήρησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Οὐδὲ νὰ κλαίω· ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι, καίτοι οὐδεὶς ὑπῆρχε κίνδυνος, ἀδύνατον ἦτο εἰς τὸν πλοίαρχον τοῦ Σὰμ-Γέπ νὰ ὁρίσῃ τὴν θέσιν του, ἀφοῦ δὲν εἶχε πυξίδα. Ἐπειδὴ ὅμως, ὁπωσδήποτε, ἡ ξηρὰ θὰ εὑρίσκετο πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν τοῦ ὁρίζοντος, καὶ ζήτημα μόνον ἦτο ἡ ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασις, ὁ πλοίαρχος Γὶν δὲν ἤθελε βεβαίως διστάσει ν' ἀναπετάσῃ τὰ ἱστία του πάντα καὶ νὰ λάβῃ ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν, ἂν ἦτο τοῦτο δυνατόν.

Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀδύνατον, διότι τὸν τυφῶνα εἶχε διαδεχθῆ ἐντελὴς γαλήνη, καὶ οὐδεμία πνοὴ ἀνέμου ἐρρυτίδου τὴν θάλασσαν.

— Ὡραῖα! διελογίσθη ὁ Κὶν-Φό, μετὰ τὴν τρικυμίαν, ἥτις μᾶς παρέσυρεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἦλθε τώρα ἡ γαλήνη, ἥτις μᾶς ἐμποδίζει νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὴν ξηράν.

Ἀποτεινόμενος δὲ εἰς τὸν πλοίαρχον,

— Πόσον ἠμπορεῖ νὰ διαρκέσῃ αὐτὴ ἡ γαλήνη; ἠρώτησε.

— Εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχήν, κύριε; ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος. Ποῖος ἠξεύρει;

— Ὥρας ἢ ἡμέρας;

— Ἡμέρας ἢ ἑβδομάδας! ἀπήντησεν ὁ Γὶν μετὰ μειδιάματος ἐγκαρτερήσεως, ὅπερ ὀλίγου δεῖν ἔφερεν εἰς ἀπόγνωσιν τὸν ἐπιβάτην του.

— Ἑβδομάδας! ἀνέκραξεν ὁ Κὶν-Φό. Καὶ νομίζεις ὅτι ἠμπορῶ ἐγὼ νὰ περιμένω ἑβδομάδας;

— Δὲν γίνεται ἀλλέως, ἐκτὸς ἂν σύρωμεν ἡμεῖς μόνοι τὸ πλοῖον.

— 'Σ τὸν διάβολον καὶ τὸ πλοῖόν σου καὶ ὅσους περιέχει, πρῶτον ἐμέ, ὅστις εἶχα τὴν ἀνοησίαν νὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς αὐτό.

— Κύριε, ὑπέλαβεν ὁ πλοίαρχος Γίν, θέλετε νὰ σᾶς δώσω δύο καλὰς συμβουλάς;

— Λέγε.

— Πρῶτον νὰ ὑπάγετε νὰ κοιμηθῆτε μὲ τὴν ἡσυχίαν σας, καθὼς θὰ κάμω κ' ἐγώ.

— Ἔπειτα; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό, ἀγανακτῶν πλειότερον ἐκ τῆς γαλήνης τοῦ πλοιάρχου ἢ ἐκ τῆς γαλήνης τῆς θαλάσσης.

— Ἔπειτα νὰ μιμηθῆτε τοὺς ἐπιβάτας, τοὺς ὁποίους ἔχω εἰς τὸ ἀμπάρι.. Αὐτοὶ ποτὲ δὲν παραπονοῦνται καὶ περνοῦν τὸν καιρόν των μὲ μεγάλην ὑπομονήν.

Μετὰ τὴν φιλοσοφικὴν δὲ ταύτην παρατήρησιν, ἀξίαν καὶ αὐτοῦ τοῦ Βάγγ, ὁ πλοίαρχος μετέβη εἰς τὸν κοιτωνίσκον του, ἀφεὶς δύο τρεῖς τοῦ πληρώματος ἐξηπλωμένους εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Κὶν-Φὸ περιεπάτησεν ἀπὸ τῆς πρύμνης εἰς τὴν πρῷραν, σταυρῶν τοὺς βραχίονας καὶ παίζων ἐξ ἀνυπομονησίας τοὺς δακτύλους του. Εἶτα δέ, ἀτενίζων ἔσχατον βλέμμα πρὸς τὴν ἀκίνητον ἐκείνην ἔκτασιν, ἧς ἡ βάρις κατεῖχε τὸ κέντρον, καὶ ὑψῶν τοὺς ὤμους, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μεσόστεγόν του, χωρὶς κἂν ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον πρὸς τοὺς Φραῦ-Κραίγ.

Οἱ πράκτορες ἐν τούτοις ἦσαν ἐκεῖ, στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ περιτοναίου, καὶ συνδιαλεγόμενοι πρὸς ἀλλήλους, κατὰ τὸ εἰωθός, χωρὶς νὰ ὁμιλῶσιν. Εἶχον ἀκούσει τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Κὶν-Φὸ καὶ τὰς ἀποκρίσεις τοῦ πλοιάρχου, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ μετάσχωσι τοῦ διαλόγου. Πρὸς τί, ἄλλως, ν' ἀναμιχθῶσι, καὶ διατί, πρὸ πάντων, νὰ δυσαρεστηθῶσι κατὰ τῆς βραδύτητος ἐκείνης, ἥτις τοσαύτην προὐξένει ἀγανάκτησιν εἰς τὸν πελάτην των;

Ἡ τοῦ καιροῦ ἀπώλεια ἦτο δι' αὐτοὺς κέρ-

Digitized by Google

δος ἀσφαλείας. Ἀφοῦ δὲ ὁ Κὶν-Φὸ ἦτο ἀσφαλὴς ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὅπου ἡ χεὶρ τοῦ Λάο-Σὶν βεβαίως δὲν τὸν ἔφθανε, τί ἄλλο περισσότερον ἠδύναντο νὰ ἐπιθυμήσωσιν;

Ἄλλως δὲ προσήγγιζε καὶ ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἔληγεν ἡ εὐθύνη των. Τεσσαράκοντα ἔτι ὧραι, καὶ ὁλόκληρος ὁ στρατὸς τῶν Τάϊ-Πίγγ ἂν ἐπετίθετο κατὰ τοῦ πελάτου τῆς *Ἑκατοντούτιδος*, οὐδὲ τρίχα των ἤθελον διακινδυνεύσει πρὸς σωτηρίαν του. Πρακτικοὶ ἄνθρωποι οἱ Ἀμερικανοί! Ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Κὶν-Φὸ ἐφ' ὅσον ἤξιζε διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων, ἀλλ' ἐντελῶς περὶ αὐτοῦ ἀδιάφοροι ὅτε δὲν θὰ ἤξιζε πλέον οὐδ' ἓν *σαπέκον*!

Διαλογισθέντες οὕτως ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἐγευμάτισαν μετὰ πολλῆς ὀρέξεως. Αἱ προμήθειαί των ἦσαν ἐξαίρετοι, ἔφαγον δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τρυβλίου καὶ ὄψου τὴν αὐτὴν ποσότητα βλωμῶν, καὶ ἴσα ἀμφότεροι τεμάχια κρύου ὀπτοῦ κρέατος. Ἔπιον ἴσον ἀριθμὸν ποτηρίων ἐξαιρέτου οἴνου τοῦ Χάο-Σίν, εἰς ὑγείαν τοῦ ἐντιμοτάτου Γουλιέλμου Ι. Βίδουλφ, ἐκάπνισαν τὴν αὐτὴν ἡμιδωδεκάδα σιγάρων, καὶ κατέδειξαν ἔτι ἅπαξ, ὅτι δύνανται τινες νὰ ἦνε ἀδελφοὶ τοῦ *Σιάμ*, ἂν ὄχι ἐκ γενετῆς, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἕξεις κἂν καὶ τὰς ὀρέξεις.

Οἱ πτωχοὶ Ἀμερικανοί! Ἐνόμιζον ὅτι τὰ δεινά των εἶχον τελειώσει!

Ἡ ἡμέρα ἔληξε χωρὶς τινος ἐκτάκτου συμβεβηκότος. Ἡ αὐτὴ πάντοτε τῆς ἀτμοσφαίρας νηνεμία, ἡ αὐτὴ ἀκινησία τῆς θαλάσσης, καὶ οὐδὲν σύμπτωμα προσεχοῦς ἀτμοσφαιρικῆς μεταβολῆς.

Τὴν τετάρτην ὥραν ὁ Σοὺν ἀνεφάνη εἰς τὸ κατάστρωμα, κονδυλῶν καὶ κλονούμενος ὡς μέθυσος, καί τοι οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς του εἶχε πίει ὀλιγώτερον ἢ τὰς ἡμέρας ἐκείνας.

Ἡ μορφή του, ἰόχρους τὸ κατ' ἀρχάς, μετὰ τοῦτο δὲ κυανῆ καὶ κατόπιν πρασίνη, ἐλάμβανε νῦν βαθμηδὸν τὸ κίτρινον χρῶμα. Ἔμελλε δὲ βεβαίως, ὅτε ὁ Σοὺν θ' ἀπέβαινεν εἰς τὴν ξηράν, νὰ γείνῃ, ὡς συνήθως, πορτοκαλλόχρους, καὶ νὰ βαφῇ κατόπιν πορφυρᾷ ὑπ' ὀργῆς, διατρέχουσα οὕτω πάντα ἀλληλοδιαδόχως τῆς ἴριδος τὰ χρώματα.

Ὁ Σοὺν ἐσύρθη κλονιζόμενος πρὸς τοὺς δύο πράκτορας, ἡμικλείστους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ μόλις τολμῶν νὰ ἐκτείνῃ τὸ βλέμμα πέραν τῶν αἰωροθεσίων τοῦ Σάμ-Γέπ.

— Ἐφθάσαμεν; ἠρώτησεν.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Φράϋ.

— Φθάνομεν;

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Κραίγ.

— Αἴ, αἴ, γιά! ἐγρύλλισεν ὁ Σούν, καὶ ἀπηλπισμένος, ἀδυνατῶν νὰ εἴπῃ τι ἄλλο, ἐξηπλώθη παρὰ τὸν μέγαν ἱστόν, ἀναταρασσόμενος ὑπὸ νευρικῶν σπασμῶν, οἵτινες ἐκίνουν τὸν λοβόν του πλόκαμον ὡς μικρὰν οὐρὰν κυναρίου.

Ἐν τούτοις κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ πλοιάρχου Γὶν εἶχον ἀνοιχθῆ οἱ καθέκται, ὅπως ἀερισθῇ τὸ κύτος, καὶ ἀπορροφηθῇ ἄλλως ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἡ ὑγρασία, ἣν εἶχον εἰσαγάγει ἐντὸς αὐτοῦ τὰ κύματα, διαρκοῦντος τοῦ τυφῶνος.

Οἱ Κραὶγ-Φράϋ, περιπατοῦντες ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, εἶχον πολλάκις σταματήσει ἐνώπιον τοῦ μεγάλου καθέκτου. Ὠθούμενοι δ' ἐκ περιεργείας εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐπιταφίου ἐκείνου σκάφους, κατέβησαν μετ' ὀλίγον εἰς αὐτὸ διὰ τοῦ ἐντόμου στυλίσκου, ὅστις ἀπετέλει τὴν μόνην εἰς αὐτὸ καταβάθραν.

Ὁ ἥλιος ἐφώτιζε τότε καθέτως τὸ βάθος τοῦ κύτους διὰ τοῦ μεγάλου καθέκτου, ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν πρῷραν καὶ τὴν πρύμναν μέρος ἔμενεν ἐν σκότει βαθυτάτῳ. Οὐχ ἧττον οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Φράϋ καὶ τοῦ Κραὶγ ἐξῳκειώθησαν βαθμηδὸν πρὸς τὰ σκότη, καὶ κατώρθωσαν ἐντὸς ὀλίγου νὰ παρατηρήσωσι τὴν στοιβασίαν τοῦ ἀλλοκότου φορτίου τοῦ Σάμ-Γέπ.

Τὸ κύτος δὲν ἐχωρίζετο, ὡς τὰ τῶν πλείστων ἐμπορικῶν σκαφῶν, διὰ διαφραγμάτων, ἀλλ' ἦτο ἐλεύθερον ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, καὶ προωρισμένον ὅλον ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ φορτίον, καθότι τὰ μεσόστεγα τοῦ καταστρώματος ἐπήρκουν εἰς οἴκησιν τοῦ πληρώματος.

Ἑκατέρωθεν τοῦ κύτους ἐκείνου, ὅπερ ἔλαμπεν ἐκ τῆς καθαριότητος ὡς προθάλαμος κενοταφίου, εἶχον στοιβασθῆ τὰ ἑβδομήκοντα πέντε φέρετρα, ἅτινα ἐστέλλοντο εἰς Φοὺ-Νίγγ, προσδεδεμένα στερεῶς, ὥστε μήτε νὰ μετατίθενται ἐκ τῶν κλονισμῶν τοῦ πλοίου μήτε τὴν ἰσορροπίαν αὐτοῦ νὰ ταράττωσι.

Δίοδος ἐλευθέρα μεταξὺ τοῦ διπλοῦ τῶν φερέτρων στοίχου ἐπέτρεπε τὴν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον διάβασιν, ὁ δὲ Φράϋ καὶ ὁ Κραίγ, σιωπηλοὶ ὡσεὶ περιεπάτουν ἐντὸς μαυσωλείου, ἐτράπησαν τὴν ὁδὸν ἐκείνην, θεωροῦντες μεθ' ἱκανῆς περιεργείας.

Παντοίων μορφῶν καὶ διαστάσεων νεκροφόρα κιβώτια ἦσαν ἑκατέρωθεν τεταγμένα, τὰ μὲν πλούσια, τὰ δὲ πενιχρά. Ἐκ τῶν μεταναστῶν ἐκείνων, οὓς ἡ ἀνάγκη τοῦ βίου εἶχε παρασύρει πέραν τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἄλλοι μέν, οἱ ὀλιγώτεροι δυστυχῶς! εἶχον πλουτήσει εἰς τὰ καλιφορνικὰ χρυσωρυχεῖα, εἰς τὰ μεταλλεῖα τοῦ Κολοράδου καὶ τῆς Νεβάδας, ἄλλοι δέ, πένητες ἀπελθόντες, πένητες ἐπανέκαμπτον! Πάντες ὅμως ἐπέστρεφον εἰς τὴν γενέτειραν γῆν, ἴσοι ἐνώπιον τοῦ θανάτου! Δέκα μόλις φέρετρα, κατεσκευασμένα ἐκ πολυτίμου ξύλου, ἐκοσμοῦντο διὰ πάσης τῆς ἀλλοκότου πολυτελείας τῆς κινεζικῆς τέχνης, τὰ δὲ λοιπά, ἐκ τεσσάρων σανίδων ἀποτελούμενα, ἦσαν χονδροειδῆ καὶ βεβαμμένα κίτρινα. Πενιχρὸν ὅμως ἢ πολυτελές, ἕκαστον φέρετρον

Digitized by Google

ἔφερε τὴν ἐπιγραφήν του, καὶ οὐδεμία σύγχυσις ἦτο δυνατή.

— Ἐξαίρετα διατεθειμένα! εἶπεν ὁ Φράϋ.

— Ἐν τάξει! ὑπέλαβεν ὁ Κραίγ.

Φθάσαντες εἰς τὸ πρωραῖον ἄκρον τοῦ κύτους, ὅπερ ἦτο καὶ τὸ σκοτεινότερον, ἐσταμάτησαν καὶ ἐθεώρουν τὴν δίοδον, εὐθεῖαν ὡς δενδροστοιχίαν κοιμητηρίου. Ἡτοιμάζοντο δέ, τελειώσαντες τὴν ἐπιθεώρησίν των, νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ κατάστρωμα, ὅτε θόρυβός τις ἀμυδρὸς προσείλκυσε τὴν προσοχήν των.

— Κανεὶς ποντικός! εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Κανεὶς ποντικός! ἀπήντησεν ὁ Φράϋ.

Ὁ θόρυβος ἐν τούτοις ἐξηκολούθει, ἠκούετο δὲ εἰς ὕψος ἀνθρώπου δεξιόθεν καὶ κατὰ τὴν ἀνωτέραν σειρὰν τῶν φερέτρων. Ἂν δὲν ἦτο κνησμὸς ὀδόντων, ἦτο βεβαίως κνησμὸς ὀνύχων.

— Φρ! Φρ! ἐφώνησαν συγχρόνως ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ.

Ἀλλ' ὁ θόρυβος δὲν ἔπαυσε.

Οἱ δύο πράκτορες προσήγγισαν κρατοῦντες τὴν ἀναπνοήν των, ἐπείσθησαν δὲ ἀναμφιβόλως ὅτι ὁ θόρυβος ἐκεῖνος προήρχετο ἔνδοθεν τῶν φερέτρων.

— Μήπως ἔκλεισαν εἰς κανὲν ἀπ' αὐτὰ τὰ κουτιὰ κανένα Κινέζον ζωντανόν; εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Ὁ ὁποῖος ἐξυπνᾷ τόρα μετὰ πέντε ἡμερῶν ὁδοιπορίαν; προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

Οἱ δύο πράκτορες ἔθηκαν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὑπόπτου φερέτρου, καὶ παρετήρησαν, ὅτι κίνησίς τις ἐγίνετο ἐντὸς αὐτοῦ.

— Διάβολε! εἶπεν ὁ Κραίγ!

— Διάβολε! εἶπεν ὁ Φράϋ.

Ἀμφότεροι δὲ διενοήθησαν συγχρόνως ὅτι κίνδυνός τις ἠπείλει τὸν πελάτην των.

Πάραυτα δέ, ἀποσύραντες βαθμηδὸν τὴν χεῖρα, ᾐσθάνθησαν ὅτι τὸ κάλυμμα τοῦ φερέτρου ἀνηγείρετο μετά τινος προσοχῆς.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ, ὡς ἄνθρωποι δυσπτόητοι, ἔμειναν ἀκινητοῦντες· μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἴδωσιν ἐν τῇ βαθυτάτῃ ἐκείνῃ σκοτίᾳ, ἤκουσαν μετά τινος ἀγωνίας.

— Σὺ εἶσαι, Κούο; εἶπε φωνή τις πολλὴν ἐμφαίνουσα περίσκεψιν. Συγχρόνως δὲ σχεδὸν ἠκούσθη ὁμοία ἐξ ἀριστερῶν φωνή, ἐξ ἄλλου ἡμιανοιχθέντος φερέτρου.

— Σὺ εἶσαι, Φά-Κίεν;

Ταχύτατα δὲ ἀντηλλάγησαν αἱ ἑπόμεναι φράσεις·

— Ἀπόψε λοιπόν;

— Ἀπόψε.

— Πρὶν ἀνατείλῃ ἡ σελήνη;

— Τὴν δευτέραν φυλακήν.

— Καὶ οἱ σύντροφοί μας;

— Εἰδοποιήθησαν.

— Τριανταὲξ ὥρας νεκρός, ἐβαρύνθην.

— Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιον.

— Ἀφοῦ ὁ Λάο-Σὲν τὸ διέταξε.

— Σιωπή!

Ἀκούσαντες τὸ ὄνομα τοῦ διαβοήτου Τάϊ-Πίγγ, δὲν κατώρθωσαν οἱ Φράϋ-Κραίγ, ὅσον καὶ ἂν ἐδέσποζον ἑαυτῶν, νὰ καταστείλωσι μικρόν τι κίνημα.

Τὰ καλύμματα κατέπεσον πάλιν ἐπὶ τῶν μακρῶν κιβωτίων, καὶ σιγὴ βαθυτάτη ἐκράτησεν ἐντὸς τοῦ κύτους τοῦ Σάμ-Γέπ.

Ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραίγ, ἕρποντες γονυπετεῖς ἔφθασαν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ μεγάλου καθέκτου φωτιζόμενον μέρος τῆς διόδου, ἀνεῤῥιχήθησαν τὰς ἐντομὰς τοῦ στυλίσκου, καὶ ἔστησαν μετά τινας στιγμὰς ὄπισθεν τοῦ μεσοστέγου, ὅπου οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τοὺς ἀκούσῃ.

— Νεκροί, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν...εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Δὲν εἶνε νεκροί! συνεπλήρωσεν ὁ Φράϋ.

Ἓν μόνον ὄνομα ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτοὺς τὰ πάντα, τὸ ὄνομα τοῦ Λάο-Σέν.

Οὕτω λοιπὸν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ διαβοήτου ἐκείνου Τάϊ-Πίγγ εἶχον εἰσέλθει εἰς τὸ πλοῖον, καὶ συνένοχοι αὐτῶν ἀναμφιβόλως ἦσαν ὁ πλοίαρχος Γίν, τὸ πλήρωμά του καὶ οἱ φορτωταὶ τοῦ λιμένος Τακού. Ἀποβιβασθέντα ἐκ τοῦ ἀμερικανικοῦ πλοίου, ὅπερ ἐκόμιζεν αὐτὰ ἐξ ἁγίου Φραγκίσκου, τὰ φέρετρα ἐκεῖνα εἶχον μείνει ἐντὸς ναυτικῆς τινος ἀποθήκης ἐπὶ δύο νύκτας καὶ δύο ἡμέρας. Δέκα ἴσως, εἴκοσιν ἢ καὶ πλειότεροι λῃσταὶ τῆς ὁμάδος τοῦ Λάο-Σέν, παραβιάσαντες τὰ φέρετρα, ἐξήγαγον τὰ πτώματα καὶ κατέλαβον τὴν θέσιν των. Πράξαντες ὅμως τοῦτο, ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις βεβαίως τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἐγνώριζον βεβαίως ὅτι ὁ Κὶν-Φὸ ἔμελλε νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς τὸ Σάμ-Γέπ. Πῶς ὅμως τὸ ἔμαθον;

Τὸ πρᾶγμα ἦτο σκοτεινόν, καὶ ἄσκοπος ἄλλως ἦτο ἡ διευκρίνησίς του κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Τὸ βέβαιον ἦτο, ὅτι Κινέζοι ἐξώλεις καὶ προώλεις ἦσαν ἐπιβάται τῆς βάριδος ἀπὸ τοῦ λιμένος τοῦ Τακοῦ, ὅτι εἷς αὐτῶν ἐπρόφερε πρὸ μικροῦ τὸ ὄνομα τοῦ Λάο-Σέν, καὶ ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Κὶν-Φὸ ἠπειλεῖτο ἀμέσως καὶ προσεχῶς.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα, τῆς 28 πρὸς τὴν 29 Ἰουνίου, διεκινδύνευον διακόσιαι χιλιάδες ταλλήρων τῆς *Ἑκατονταετηρίδος*, ἥτις πεντήκοντα τέσσαρας ὥρας βραδύτερον, μὴ ἀνανεουμένης τῆς ἀσφαλείας, ἀπηλλάσσετο πάσης ἀμοιβῆς πρὸς τοὺς δικαιούχους τοῦ καταστρεπτικοῦ της πελάτου.

Μόνον ὁ μὴ γνωρίζων τὸν Φράϋ καὶ τὸν Κραὶγ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ, ὅτι ἐταράχθησαν τὰς φρένας ἐκ τῆς σοβαρότητος τῆς περιστάσεως. Σκεφθέντες ἀμέσως ἀπεφάσισαν, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναγκάσωσι τὸν Κὶν-Φὸ νὰ καταλίπῃ τὸ πλοῖον πρὸ τῆς δευτέρας φυλακῆς, καὶ νὰ φύγωσι μετ' αὐτοῦ.

Digitized by Google

Πῶς ὅμως νὰ φύγωσι; Νὰ καταλάβωσι τὴν μόνην λέμβον τοῦ πλοίου; ἀδύνατον. Ἦτο βαρὺ σκαφίδιον, ὅπερ ἀπῄτει ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος τὴν ἐργασίαν, ὅπως καταβιβασθῇ εἰς τὴν θάλασσαν. Πιθανώτατον δὲ ἦτο, ὅτι δὲν θὰ συνήνουν εἰς τοῦτο ὁ πλοίαρχος Γὶν καὶ τὸ πλήρωμά του. Ἀνάγκη λοιπὸν παρίστατο νὰ γείνῃ ἄλλη τις ἐνέργεια, οἱοιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν οἱ ἐνδεχόμενοι κίνδυνοι.

Ἦτο τότε ἡ ἑβδόμη ὥρα τῆς ἑσπέρας, ὁ δὲ πλοίαρχος ἔμενε πάντοτε κεκλεισμένος ἐν τῷ κοιτῶνί του, ἀναμένων πιθανῶς τὴν συμπεφωνημένην μετὰ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Λάο-Σὲν ὥραν.

— Οὐδὲ στιγμὴν πρέπει νὰ χάσωμεν! εἶπον οἱ Φράϋ-Κραίγ.

Ὠθήσαντες δὲ τὴν θύραν τοῦ κατὰ τὴν πρύμναν μεσοστέγου, εἰσεχώρησαν παρὰ τῷ Κὶν-Φό.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐκοιμᾶτο.

Τὸν ὤθησαν ὅμως διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἐξύπνησε.

— Τί τρέχει; ἠρώτησε.

Ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραὶγ ἐξήγησαν εἰς αὐτὸν δι' ὀλίγων τί ἔτρεχε.

— Νὰ ῥίψωμεν ἀμέσως εἰς τὴν θάλασσαν ὅλα αὐτὰ τὰ πλαστὰ πτώματα! εἶπεν ἀταράχως.

Ἡ ἐπίνοια ἦτο τολμηρά, ἀλλ' ἀνεκτέλεστος δυστυχῶς, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ πλήρωμα ἦσαν συνένοχοι.

— Τί νὰ κάμωμεν λοιπόν; ἠρώτησε.

— Νὰ ἐνδυθῆτε αὐτό! ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ.

Ταῦτα δὲ λέγοντες, ἤνοιξαν ἓν τῶν κιβωτίων των, κ' ἐπαρουσίασαν εἰς τὸν πελάτην των μίαν τῶν θαυμασίων ἐκείνων ναυτικῶν συσκευῶν, ἃς ἐφεῦρεν ὁ πλοίαρχος Βόϋτων.

Τὸ κιβώτιον περιεῖχεν ἔτι τρεῖς ἄλλας ὁμοίας συσκευάς, μετὰ πάντων τῶν ἀναγκαίων, ἅτινα καθίστων αὐτὰς πρώτης τάξεως σωσίβια ὄργανα.

— Ἔστω! ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Φωνάξετε τὸν Σούν.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Φράϋ ἔφερε τὸν Σούν, ὅστις, ἠλίθιος ἐντελῶς, ὑπέμεινεν ἀπαθῶς τὴν ἔνδυσίν του, ἐκδηλῶν μόνον τὰ διανοήματά του διὰ σπαρακτικῶν: Ἀϊ! ἄϊ, γιά!

Τὴν ὀγδόην ὥραν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ ἑταῖροί του ἦσαν ἕτοιμοι· ὡμοίαζον δὲ πρὸς τέσσαρας φώκας τῶν παγωμένων θαλασσῶν, παρασκευαζομένας νὰ βυθισθῶσιν εἰς τὰ κύματα.

Ἡ νὺξ ἐκάλυπτεν ἤδη τὴν ἀνατολήν, καὶ ἡ βάρις ἔπλεεν ἐν μέσῳ βαθυτάτης σιγῆς διὰ τῶν γαληνῶν ὑδάτων.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ὤθησαν μίαν τῶν θυρίδων τοῦ πρυμναίου μεσοστέγου, ἀνοιγομένων ἄνωθεν τῆς κορώνης, καὶ ἔρριψαν πρῶτον τὸν Σοὺν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Κὶν-Φὸ τὸν ἠκολούθησε, καὶ μετά τινας στιγμὰς ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραίγ, δράττοντες τὰς ἀναγκαίας συσκευάς, ὥρμησαν κατόπιν αὐτῶν.

Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ, ὅτι οἱ ἐπιβάται τοῦ Σὰμ-Γὲπ εἶχον καταλίπει τὸ πλοῖον!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

Δυσάρεστον διὰ τὸν πλοίαρχον καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ Σὰμ-Γέπ.

Τὰ σωσίβια τοῦ πλοιάρχου Βόϋτων οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἢ ἐνδυμασία ἐκ κόμμεως ἐλαστικοῦ (caoutchouc), ἣν ἀποτελοῦσι περισκελίς, κολόβιον καὶ κορδύλη, ἀδιάβροχα φυσικῶς, ὡς ἐκ τῆς ὕλης ἐξ ἧς κατασκευάζονται. Διὰ νὰ ἦνε δὲ ταῦτα καὶ ἀδιάψυκτα, κατασκευάζονται ἐκ δύο ὑφασμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐμφυσᾶται ἱκανὴ ποσότης ἀέρος, ὅστις χρησιμεύει οὕτω, οὐ μόνον ὅπως διατηρῇ τὴν συσκευὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ καὶ προφυλάττῃ συνάμα κατὰ πάσης διαψύξεως τὸν φέροντα. Ὁ περιβεβλημένος τοιαύτην ἐνδυμασίαν δύναται οὕτω νὰ μείνῃ ἐπ' ἀόριστον χρόνον ἐντὸς τοῦ ὕδατος.

Ἐννοεῖται δέ, ὅτι ἡ στεγανότης τῶν ἁρμογῶν τῆς συσκευῆς ταύτης ἦτο ἐντελεστάτη. Ἡ περισκελίς, ἧς αἱ κνημῖδες κατέληγον εἰς βαρύτατα πέλματα, ἐπορποῦτο πέριξ ζώνης μεταλλικῆς, ἱκανῶς εὐρείας ὅπως ἀφίνῃ ἐλευθέρας τὰς κινήσεις τοῦ σώματος· τὸ δὲ κολόβιον, προσηρτημένον εἰς τὴν ζώνην, ἡρμόζετο εἰς στερεὸν περιδέραιον, εἰς ὃ προσεκολλᾶτο ἡ κορδύλη, περιβάλλουσα τὴν κεφαλὴν καὶ προσαρμοζομένη στεγανῶς, δι' ἐλαστικῆς παρυφῆς, εἰς τὸ μέτωπον, τὰς παρειὰς καὶ τὸν πώγωνα. Οὕτω δὲ τοῦ προσώπου ἐφαίνοντο μόνον οἱ ὀφθαλμοί, ἡ ῥὶς καὶ τὸ στόμα.

Εἰς τὸ κολόβιον προσηρμόζοντο πολλοὶ σωλῆνες ἐκ κόμμεως ἐλαστικοῦ, χρησιμεύοντες εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἀέρος, κ' ἐπιτρέποντες τὸν κανονισμὸν αὐτῆς ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀναγκαιοῦσαν ἐκείνου πυκνότητα. Οὕτω δὲ ἠδύνατο ὁ φέρων νὰ βυθίζεται μέχρι τοῦ τραχήλου μόνον ἢ καὶ μέχρις ὀσφύος, ἢ νὰ μένῃ ὁριζόντειος ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Συνεπλήρουν δὲ τὴν συσκευὴν καὶ ἄλλα παραρτήματα: οἷον σάκκος ἀδιάβροχος, περιέχων ἐργαλεῖα, καὶ κρεμώμενος ἀπὸ τοῦ ὤμου· ῥάβδος στερεά, στερεουμένη παρὰ τὸν πόδα καὶ φέρουσα μικρὸν ἱστίον· καὶ κώπη μικρά, χρησιμεύουσα συγχρόνως καὶ ὡς πηδάλιον.

Ὁ Κὶν-Φό, ὁ Φράϋ, ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Σούν, συνεσκευασμένοι οὕτως, ἐπέπλεον τῶν ὑδάτων, καὶ διὰ μικρᾶς κωπηλασίας ἀπεμακρύνθησαν τέλος τῆς βάριδος.

Ἡ νύξ, πυκνὴ ἔτι, ηὐνόει τὰς κινήσεις τῶν φυγάδων, οὓς οὔτε ὁ πλοίαρχος Γὶν οὔτε τις ἄλλος τοῦ πληρώματος, ἂν τυχὸν ἀνέβαινον εἰς τὸ κατάστρωμα, ἠδύναντο νὰ διακρίνωσιν. Ἀλ-

Digitized by Google

λως δὲ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι κατέλιπον οὕτω τὸ πλοῖον.

Εἶχον λοιπὸν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του ἱκανὸν διάστημα χρόνου, ὅπως φύγωσι, καὶ ἤλπιζον νὰ προδράμωσιν ἓν μίλιον τοῦ Σὰμ-Γὲπ ἐν τῷ μεταξύ. Ἤρχιζε δὲ πραγματικῶς ἡ αὔρα νὰ ῥυτιδώνῃ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλ' ἦτο τόσον ἔτι ἀσθενής, ὥστε ἀπὸ τῆς κώπης μόνον ἠλπίζετο ἡ ἀπομάκρυνσις.

Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ὁ Κὶν-Φό, ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ τοσοῦτον καλῶς ἐξῳκειώθησαν μετὰ τῆς συσκευῆς των, ὥστ' ἐκινοῦντο εὐφύτως καὶ χωρίς τινος δισταγμοῦ ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Καὶ αὐτὸς ὁ Σοὺν συνῆλθε μετὰ μικρόν, καὶ ᾐσθάνετο ἑαυτὸν πολὺ καλλίτερον ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἢ ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἡ ναυτία του εἶχε παρέλθει ἐντελῶς· ἀλλὰ μέγας ἀφ' ἑτέρου τὸν κατέλαβε φόβος. Ἐσυλλογίζετο ὅτι οἱ καρχαρίαι δὲν εἶχον ἴσως ἔτι κοιμηθῆ, καὶ συνέστελλεν ἐμφύτως τοὺς πόδας του, ὡς εἰ ἐπρόκειτο αἴφνης νὰ καταβροχθισθῇ! Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τοῦ Σοὺν ἡ ἀνησυχία δὲν ἦτο ἐντελῶς ἀδικαιολόγητος.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν φυγάδων, ἥμισυ περίπου μίλιον τοὺς ἐχώριζεν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Σταματήσαντες τότε, ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τῆς κώπης των, ἣν ἔθηκαν ὁριζόντειον ἐπὶ τῶν κυμάτων, καὶ συνεβουλεύθησαν ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Τί ἄθλιος αὐτὸς ὁ πλοίαρχος! ἀνεφώνησε προλογίζων ὁ Κραίγ.

— Κ' ἐκεῖνος ὁ ἐλεεινὸς Λάο-Σέν! ἀπεκρίθη ὁ Φράϋ.

— Σᾶς φαίνεται παράδοξον; ἠρώτησεν ἀπαθέστατα ὁ Κὶν-Φό.

— Ναί! ἀπήντησεν ὁ Κραίγ, διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐννοήσω, πῶς αὐτοὶ οἱ ἄθλιοι κατώρθωσαν νὰ μάθουν, ὅτι θὰ ἐπεβιβαζόμεθα εἰς αὐτὸ τὸ πλοῖον.

—Αὐτὸ εἶνε ἀκατανόητον, προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Ἀδιάφορον! ὑπέλαβεν ὁ Κὶν-Φό, ἀφοῦ αὐτοὶ τὸ ἔμαθον, καὶ ἡμεῖς τοὺς διεφύγαμεν.

— Τοὺς διεφύγαμεν; ἀπήντησεν ὁ Κραίγ. Διόλου! Ἐνόσῳ φαίνεται τὸ *Σὰμ-Γέπ*, δὲν εἴμεθα ἐκτὸς κινδύνου.

— Τί νὰ κάμωμεν λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό.

—Ν' ἀναλάβωμεν δυνάμεις, ἀπεκρίθη ὁ Φράϋ, καὶ νὰ μακρυνθῶμεν τόσον, ὥστε νὰ μὴ μᾶς ἴδουν κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Φράϋ, ἐνεφύσησεν ἱκανὴν ἀέρος ποσότητα εἰς τὴν συσκευήν του καὶ ἀνυψώθη μέχρι τῆς ὀσφύος ὑπεράνω τοῦ ὕδατος. Ἀνοίξας δὲ τότε τὸν σάκκον του, ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ μικρὰν φιάλην καὶ ποτήριον, ὅπερ ἐπλήρωσε ῥακῆς χονωτικῆς καὶ τὸ προσέφερεν εἰς τὸν πελάτην του.

Ὁ Κὶν-Φὸ τὸ ἐδέχθη ἄσμενος καὶ τὸ ἐκένωσε μέχρις ἐσχάτης σταγόνος. Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ τὸν ἐμιμήθησαν, καὶ ὁ Σοὺν δ' ἐπίσης δὲν ἐλησμονήθη.

— Πῶς πηγαίνομεν; ἠρώτησεν ὁ Κραίγ.

— Καλλίτερα! ἀπήντησεν ὁ Σούν, ἀφοῦ ἔπιε. Νὰ ἠμπορούσαμεν τόρα νὰ δαγκάσωμεν κάτι.

— Αὔριον τὸ πρωΐ, ἅμα ἐξημερώσῃ, εἶπεν ὁ Κραίγ, θὰ προγευματίσωμεν· κ' ἕνα δύο φλυτζάνια τζάϊ...

— Κρύον! ἐφώνησε μορφάζων ὁ Σούν.

— Ζεστόν! ἀπήντησεν ὁ Κραίγ.

— Θ' ἀνάψετε φωτιάν!

— Ἐννοεῖται, θ' ἀνάψω φωτιάν!

— Διατί νὰ περιμείνωμεν ὡς αὔριον;

— Θέλεις ν' ἀνάψωμεν φωτιὰν μέσα εἰς τὴν νύκτα, διὰ νὰ δείξωμεν εἰς τὸν πλοίαρχον Γὶν ποῦ εὑρισκόμεθα;

— Ὄχι, ὄχι!

— Τότε αὔριον λοιπόν.

Τῇ ἀληθείᾳ οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνθρωποι συνωμίλουν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὡς ἂν ἦσαν εἰς τὴν οἰκίαν των. Ἐλαφρός τις μόνον σάλος τοὺς ἐκίνει ἄνω καὶ κάτω, εἶχε δέ τι κωμικὸν ἡ κίνησίς των ἐκείνη, καθ' ἣν ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἀλληλοδιαδόχως, ὡς τὰ σφυρία τοῦ κλειδοκυμβάλου.

— Ὁ ἄνεμος αὐξάνει, παρετήρησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Ἂς ἀνοίξωμεν τὰ πανιά μας! ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ.

Ἡτοιμάζοντο δὲ ν' ἀναπετάσωσι τὰ ἱστία ἐπὶ τῶν ῥάβδων των, ὅτε ὁ Σοὺν ἔβαλεν αἴφνης κραυγὴν τρόμου.

— Θὰ σιωπήσῃς, ἀνόητε! τῷ εἶπεν ὁ κύριός του. Θέλεις νὰ μᾶς προδώσῃς, μὲ τὰς φωνάς σου;

— Μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδα!.. ἐψιθύρισεν ὁ Σούν.

— Τί πρᾶγμα;

— Ἕνα μεγάλον ζῶον, ποὺ ἤρχετο κοντά μου! ... Κανένα σκυλόψαρον...

— Ἐγελάσθης, Σούν! εἶπεν ὁ Κραίγ, ἀφοῦ προσεκτικῶς παρετήρησε τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων.

— Ἀλλὰ κάτι ἐνόησα ἐγώ.., ὑπέλαβεν ὁ Σούν.

— Θὰ σιωπήσῃς, δειλέ; εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, θέτων τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ὑπηρέτου του. Καὶ ἂν ἀκόμη αἰσθανθῇς νὰ σὲ ἁρπάσῃ τίποτε ἀπὸ τὸ πόδι σου, σοῦ ἀπαγορεύω νὰ φωνάξῃς. Ἀλλέως...

— Ἀλλέως, προσέθηκεν ὁ Φράϋ, μίαν τρύπαν εἰς τὴν συσκευήν του, καὶ τὸν στέλλομεν εἰς τὸν πάτον, ὅπου ἠμπορεῖ νὰ φωνάζῃ ὅσον θέλῃ.

Τὰ παθήματα τοῦ ταλαιπώρου Σούν, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, δὲν εἶχον ἔτι τελειώσει. Ἔντρομος καὶ περίφοβος, οὐδὲ λέξιν ἐτόλμα νὰ προφέρῃ, καὶ ἤγγιζεν ἴσως ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἤθελε

Digitized by Google

μετὰ πόθου ἀναμνησθῇ τοῦ πλοίου, καὶ τῆς ναυτίας καὶ τῶν ἐπιβατῶν τοῦ κύτους.

Ὡς παρετήρησεν ὁ Κὶν-Φό, ὁ ἄνεμος ἤρχιζε νὰ φυσᾷ, ἀλλ' ἦτο ἄστατος ἔτι καὶ ἀσθενής τις αὔρα, ἐξ ἐκείνων αἵτινες κοπάζουσι συνήθως ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου. Οὐχ ἧττον ἔπρεπε νὰ ὠφεληθῶσιν ἐξ αὐτῆς, ἵνα μακρυνθῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπὸ τοῦ Σὰμ-Γέπ. Ὅτε οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Λάο-Σὲ δὲν ἤθελον εὕρει πλέον τὸν Κὶν-Φὸ εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἤθελον βεβαίως τραπῇ εἰς καταδίωξίν του, καί, ἂν ἐφαίνετο, θὰ τὸν συνελάμβανον ἀφεύκτως καὶ ταχέως. Ἔπρεπε λοιπὸν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ μακρυνθῶσι πρὸ τῆς αὐγῆς.

Ἡ αὔρα ἔπνεεν ἐξ ἀνατολῶν. Οἱαδήποτε δὲ καὶ ἂν ἦσαν τὰ παράλια, πρὸς ἃ ἡ τρικυμία εἶχεν ἐξωθήσει τὸ πλοῖον, πρὸς δυσμὰς ἀναμφιβόλως ἔπρεπε νὰ τραπῶσιν οἱ φυγάδες, ὅπως ἀνεύρωσι τὴν ἀκτήν. Ἐκεῖ ἠδύναντο ν' ἀπαντήσωσιν ἐμπορικά τινα σκάφη ἐκ τῶν πλεόντων πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πέϊ-Χό, ἢ λέμβους ἁλιευτικάς, καὶ μεγάλας εἶχον πιθανότητας σωτηρίας. Ἂν ὅμως τοὐναντίον ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἐκ δυσμῶν, τὸ δὲ Σὰμ-Γὲμ εἶχε παρασυρθῇ μεσημβρινώτερον τῆς Κορέας, ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του οὐδεμίαν θὰ εἶχον σωτηρίας ἐλπίδα.

Ἀλλ' ὡς προείπομεν, ἡ ἀσθενὴς ἐκείνη αὔρα θὰ κατέπιπτε πιθανῶς τὴν πρωΐαν, καὶ ἔπρεπε νὰ τὴν χρησιμοποιήσωσιν, ὅπως φρονίμως καὶ ταχέως ἀπομακρυνθῶσιν.

Ἦτο δεκάτη περίπου ὥρα τῆς ἑσπέρας, καὶ ἡ σελήνη ἔμελλε ν' ἀνατείλῃ μικρὸν πρὸ τοῦ μεσονυκτίου. Οὐδὲ στιγμῆς λοιπὸν ἐπετρέπετο ἀπώλεια.

— Εἰς τὰ πανιά! εἶπον οἱ Φράϋ-Κραίγ.

Κ' ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν οἱ τέσσαρες φυγάδες, ἐξηπλωμένοι ὕπτιοι ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἀναστυλώσαντες τὰς ῥάβδους των καὶ ἀναπετάσαντες ἐπ' αὐτῶν τὰ μικρὰ τριγωνικά των ἱστία, παρεσύροντο ὑπὸ τῆς αὔρας ἐπὶ τῆς γαληναίως κυματιζούσης θαλάσσης.

Οἱ παράδοξοι ἐκεῖνοι σκάφανδροι ἔπλευσαν οὕτω ἐπὶ μίαν περίπου ὥραν. Ἦτο δὲ ἱκανὸς ὁ βραχὺς οὗτος πλοῦς διὰ τὸν Κὶν-Φὸ καὶ τοὺς ἑταίρους του, διότι βραχύτερος μὲν δὲν θὰ τοὺς ἀπεμάκρυνε ταχέως τοῦ πλοίου, μακρότερος δὲ θὰ ἐκούραζε τοὺς πλωτῆρας.

Οἱ Κραὶγ-Φράϋ διέταξαν τότε στάσιν· οἱ πόδες τῶν ἱστίων ἀπελύθησαν, καὶ ὁ στολίσκος ἐσταμάτησεν.

— Ἂς ἀναπαυθῶμεν, κύριε, ἂν θέλετε, πέντε λεπτά, εἶπεν ὁ Κραὶγ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Κὶν-Φό.

— Εὐχαρίστως.

Πάντες δέ, πλὴν τοῦ Σούν, προτιμήσαντος νὰ μείνῃ ἐξηπλωμένος, ἀνέλαβον τὴν κάθετον θέσιν.

— Ἕνα ποτηράκι ῥακὴν ἀκόμη; ἠρώτησεν ὁ Φράϋ.

— Μὲ μεγάλην μου εὐχαρίστησιν, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

Σταγόνες τινὲς τοῦ ἐνδυναμωτικοῦ ἐκείνου ποτοῦ ἤρκουν τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰς τοὺς τέσσαρας ἥρωάς μας. Ἡ πεῖνα δὲ τοὺς κατέτρυχεν ἔτι, διότι εἶχον γευματίσει μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των ἐκ τοῦ πλοίου, ψῦχος δὲ δὲν ᾐσθάνοντο, διότι προεφύλασσεν αὐτοὺς τὸ μεταξὺ τοῦ σώματος αὐτῶν καὶ τῆς θαλάσσης παρεντεθειμένον στρῶμα ἀέρος.

Τὸ δὲ *Σὰμ-Γὲπ* τί ἐγίνετο;

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἐπεστράφησαν, ὁ δὲ Φράϋ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ σάκκου του διόπτραν ἐθεώρησε μετὰ προσοχῆς πρὸς ἀνατολάς.

Οὐδὲν ἐφαίνετο, οὐδ' ἐλαφρά τις σκιά, ἐξ ἐκείνων ἃς διαγράφουσι τὰ πλοῖα ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ βάθους τοῦ οὐρανοῦ. Ἄλλως δὲ ἡ νὺξ ἦτο σκοτεινή, ὁμιχλώδης καὶ σχεδὸν ἄναστρος.

— Τὸ πλοῖον εἶνε μακράν! εἶπεν ὁ Φράϋ.

— Οἱ κακοῦργοι θὰ κοιμῶνται ἀκόμη, ἀπήντησεν ὁ Κραίγ, καὶ δὲν θὰ ὠφελήθησαν ἀπὸ τὸν ἄνεμον.

— Δὲν ἀνοίγομεν πάλιν τὰ πανιά; εἶπεν ὁ Κὶν-Φό.

Καὶ ἐντείνας τὸν πόδα τοῦ ἱστίου ἀνεπέτασεν αὐτὸ πρὸς τὸν ἄνεμον, ὅστις ἤρχιζεν ἤδη πνέων ἰσχυρότερος. Οἱ σύντροφοί του τὸν ἐμιμήθησαν.

Ἔπλεον οὕτω πρὸς δυσμάς· ὥστε ἡ σελήνη δὲν θὰ προσέβαλλε μὲν ἀνατέλλουσα τὰ βλέμματά των, ἀλλὰ θὰ ἐφώτιζε διὰ τῶν πρώτων αὐτῆς ἀκτίνων τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ὁρίζοντος, ὅπερ ἰδίως εἶχον μέγα συμφέρον νὰ παρατηρῶσι προσεκτικῶς οἱ φυγάδες.

Περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν καὶ τρία τέταρτα περίπου ἀμυδρά τις λευκότης ἐπεφάνη εἰς τὸ ζενίθ, καὶ ἡ σελήνη ἤρχιζε νὰ ὑπερκύπτῃ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων.

Οὔτε ὁ Κὶν-Φὸ οὔτε οἱ σύντροφοί του ἐπεστράφησαν. Ἡ αὔρα, ἥτις καθίστατο ἰσχυροτέρα, παρέσυρεν αὐτοὺς μεθ' ἱκανῆς ταχύτητος. Ἠσθάνθησαν ὅμως, ὅτι τὰ πέριξ βαθμηδὸν ἐφωτίζοντο. Συγχρόνως οἱ ἀστερισμοὶ ἐφάνησαν καθαρώτερον, καὶ μετὰ μικρὸν ὁ δίσκος τῆς σελήνης, μεταβληθεὶς ἀπὸ πορφυροῦ εἰς λευκόν, ἐφώτισε τὸν οὐρανόν.

Αἴφνης φοβερὰ ἀμερικανικὴ βλασφημία διέφυγε τὰ χείλη τοῦ Κραίγ.

— Τὸ πλοῖον! εἶπε.

Πάντες ἐσταμάτησαν.

— Κάτω τὰ ἱστία! ἐφώνησεν ὁ Φράϋ.

Καὶ παράυτα συνεστάλησαν τὰ τέσσαρα τριγωνικὰ ἱστία, αἱ δὲ ῥάβδοι ἐξήχθησαν ἀπὸ τῶν σαυρωτήρων των.

Ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του, ἀναλαβόντες τὴν κάθετον αὐτῶν θέσιν, ἐθεώρησαν ὀπίσω των.

Digitized by Google

Τὸ Σάμ-Γέπ, εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς μόλις μιλίου, καὶ ἀναπεπταμένα ἔχον πάντα του τὰ ἱστία, διεγράφετο μελανὸν ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ ὁρίζοντος.

Εἶχεν ἀναπετάσει βεβαίως τὰ ἱστία του ὠφελούμενον καὶ αὐτὸ ἐκ τοῦ ἀνέμου. Ὁ πλοίαρχος Γίν, ἐννοήσας τὴν φυγὴν τοῦ Κὶν-Φό, εἶχε τραπῆ ἀσκόπως εἰς καταδίωξίν του, ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν συνενόχων του, κ' ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας θὰ συνελάμβανεν ἀφεύκτως τὸν Κὶν-Φό, τὸν Σούν, τὸν Κραὶγ καὶ τὸν Φράϋ.

Ἀλλὰ τοὺς διέκρινεν ἄρά γε ἐν μέσῳ τοῦ ἀπλέτου ἐκείνου φωτός, δι' οὗ περιέλουεν αὐτοὺς ἡ σελήνη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης; Ὄχι, πιθανῶς!

— Κάτω τὰς κεφαλάς! ἐφώνησεν ὁ Κραίγ, ἐλπίζων ἔτι νὰ κρυβῇ.

Πάντες ἐνόησαν αὐτόν· οἱ ἀεροφόροι σωλῆνες τῶν σκαφάνδρων ἀφέθησαν ἐπὶ μικρὸν ἀνοικτοί, καὶ οἱ τέσσαρες φυγάδες ἐβυθίσθησαν μέχρι κεφαλῆς εἰς τὴν θάλασσαν.

Οὐδὲν τοῖς ὑπελείπετο πλέον ἄλλο ἢ σιωπηλὴ καὶ ἀκίνητος προσδοκία.

Τὸ πλοῖον προσήγγιζε ταχύ, καὶ τὰ ὑψηλά του ἱστία προέβαλλον τὴν εὐρεῖαν αὐτῶν σκιὰν ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Μετὰ πέντε λεπτὰ τὸ Σὰμ-Γὲπ ἀπεῖχεν ἔτι μόλις ἥμισυ μίλιον. Ἄνωθεν τῶν αἰωροθεσίων ἐκινοῦντο ἄνω καὶ κάτω οἱ ναῦται, ὁ δὲ πλοίαρχος ἐκράτει τὸ πηδάλιον. Ἐκυβέρνα ἄρά γε ἵνα καταφθάσῃ τοὺς φυγάδας, ἢ διετήρει ἁπλῶς προσήνεμον τὸ πλοῖον; Τὸ πρᾶγμα ἦτο ἄγνωστον.

Αἴφνης ἠκούσθησαν κραυγαί, καὶ ὅμιλος ἀνθρώπων ἐπεφάνη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ Σὰμ-Γέπ. Αἱ φωναὶ ταχέως ἐδιπλασιάσθησαν, πρόδηλον δὲ ἦτο ὅτι συνεκροτεῖτο πάλη μεταξὺ τῶν ψευδῶν νεκρῶν τοῦ κύτους τοῦ πλοίου καὶ τοῦ πληρώματος.

Διατί ὅμως ἡ πάλη αὕτη; Δὲν ἦσαν λοιπὸν σύμφωνοι πάντες ἐκεῖνοι οἱ κακοῦργοι, οἵ τε ναῦται καὶ οἱ πειραταί;

Ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του ἤκουον καθαρῶς φοβεροὺς ἀλαλαγμούς, ἀναμεμιγμένους πρὸς κραυγὰς ὀδύνης καὶ ἀπελπισίας, αἵτινες κατέπαυσαν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν.

Εἶτα δὲ βιαία ἐπὶ τοῦ ὕδατος πλαταγὴ ἐσήμανεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ πλοίου ἐρρίπτοντο πτώματα εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὄχι! ὁ πλοίαρχος Γὶν καὶ τὸ πλήρωμά του δὲν ἦσαν συνένοχοι τῶν λῃστῶν τοῦ Λάο-Σέν. Τοὐναντίον δὲ προσβληθέντες αἴφνης ὑπ' αὐτῶν κατεσφάγησαν πάντες. Οἱ κακοῦργοι, κρυβέντες ἐντὸς τοῦ πλοίου—τῇ βοηθείᾳ βεβαίως τῶν φορτωτῶν τοῦ Τακοὺ—οὐδένα εἶχον ἄλλον σκοπόν, ἢ νὰ κυριεύσωσι τὸ πλοῖον εἰς λογαριασμὸν τοῦ Τάϊ-Πίγγ, καὶ ἠγνόουν ἀναμφιβόλως, ὅτι ὁ Κὶν-Φὸ ἐπέβαινε τοῦ Σὰμ-Γέπ.

Ἂν ὅμως τὸν ἔβλεπον καὶ τὸν συνελάμβανον, ἐννοεῖται ὅτι οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ Φράϋ-Κραίγ, οὔτε ὁ Σοὺν εἶχον νὰ προσδοκῶσι χάριν παρὰ τῶν κακούργων.

Ἡ βάρις προὐχώρει πάντοτε, καὶ ἐπὶ τέλους τοὺς ἔφθασεν. Ἀλλὰ κατ' ἀνέλπιστον τύχην ἐκάλυψεν αὐτοὺς διὰ τῆς σκιᾶς τῶν ἱστίων της. Ἐκεῖνοι ἐβυθίσθησαν πρὸς στιγμήν, ὅτε δὲ ἀνέκυψαν ὑπὲρ τὰ κύματα, ἡ βάρις εἶχεν ἀντιπαρέλθει, χωρὶς νὰ τοὺς ἴδῃ, φεύγουσα ταχεῖα ἐν μέσῳ αὔλακος φωτεινῆς.

Ἓν πτῶμα ἐπέπλεεν ὀπίσω τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ὁ δὲ σάλος προσήγγισεν αὐτὸ κατ' ὀλίγον εἰς τοὺς σκαφάνδρους.

Ἦτο τὸ πτῶμα τοῦ πλοιάρχου, φέρον ἐμπεπηγμένον ἐγχειρίδιον εἰς τὴν πλευράν, καὶ κρατούμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος διὰ τῶν πτυχῶν τῆς ἐσθῆτός του.

Μετὰ μικρὸν ὅμως ἐβυθίσθη, καὶ ἠφανίσθη εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς θαλάσσης.

Οὕτως ἀπώλετο ὁ φαιδρὸς πλοίαρχος Γίν, κυβερνήτης τοῦ Σὰμ-Γέπ!

Δέκα λεπτὰ βραδύτερον ἡ βάρις εἶχε γείνει ἄφαντος πρὸς δυσμάς, ὁ δὲ Κὶν-Φό, οἱ Φράϋ-Κραὶγ καὶ ὁ Σοὺν ἀπέμενον μόνοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων.

[Ἕπεται συνέχεια]

Σημειώσεις περὶ τῆς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς

ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΤΩΝ ΑΡΡΩΣΤΩΝ

Ἀείποτε καὶ ἁπανταχοῦ βεβαίως εὑρέθησαν ἄνθρωποι, οἵτινες ἐξ οἴκτου κινούμενοι ἐβοήθησαν τοὺς πάσχοντας ὁμοίους των, ἰδίως δὲ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐπεδόθησαν αἱ γυναῖκες. Κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην, τὴν ἱπποτικὴν οὕτως εἰπεῖν ἐποχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθ' ἣν, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης, πᾶσα ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει, αἱ γυναῖκες ἰδίως τῆς ἀνωτάτης τάξεως, αἱ σύζυγοι, αἱ μητέρες, αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἀνάκτων, τῶν κοιράνων, τῶν βασιλέων καὶ τῶν διαφόρων *ποιμένων λαῶν*, διεκρίνοντο περί τε τὴν νοσηλείαν καὶ τὴν θεραπείαν τῶν τραυματιῶν. Αἱ εὐγενεῖς ἐκεῖναι δέσποιναι, αἵτινες ἐγένοντο συχνάκις ἀφορμὴ πολέμων καὶ ἀγώνων κατὰ τοὺς βαρβάρους ἐκείνους χρόνους, ὅπως συνέβη κατόπιν καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἐν τῇ δύσει ἱπποτισμοῦ, φυσικὴν εἶχον κλίσιν πρὸς τὴν θεραπείαν τῶν πασχόντων καὶ ἰδίως τῶν τραυματιῶν. Ἡ ὑψηλὴ θέσις τῶν γυναικῶν ἐκείνων καὶ ἡ πρὸς τὸν πόνον ἐκδηλουμένη συμπάθεια αὐτῶν, συνδυαζόμενα μετὰ τῆς νεότητος, τῆς καλλονῆς καὶ τῆς ἐπιχαρίτου ἀξιοπρεπείας, παρήγαγον ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας ἐν μέρει περιέσωσεν ἡ ποίησις τῶν ἀρχαίων.

Ἐν γένει κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ νοσηλεία τῶν ἀρρώστων καὶ πᾶσα ἄλλη ἐκδήλωσις τῆς ἀγαθοεργίας, ἔφερε χαρακτῆρα οὕτως εἰπεῖν

Digitized by Google

δλως ἀτομικὸν καὶ αὐθόρμητον. Ὁμολογουμένως ἡ εὐποιΐα τὴν κυριωτάτην αὐτῆς τροφὴν ἠρύσθη ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, καί τοι ὡς ἀπόῤῥοια αἰσθήματος φυσικοῦ συμφυοῦς τῷ ἀνθρώπῳ ἀπαντᾶται αὕτη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εἰς ὅλα τὰ θρησκεύματα καὶ εἰς ὅλας τὰς καταστάσεις τοῦ πολιτισμοῦ. Πολλαὶ ἑλληνικαὶ καὶ ῥωμαϊκαὶ πόλεις ἐμίσθουν δημοσίους ἰατρούς, ὅπως θεραπεύωσι τοὺς πένητας δωρεάν. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων μάλιςα οἱ τοιοῦτοι ἰατροὶ μεγάλων ἀπελάμβανον τιμῶν καὶ ἀποδοχῶν. Οὐδαμοῦ ὅμως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα βλέπομέν τι καθίδρυμα ἀνάλογον πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν νοσοκομεῖα. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν εὑρίσκομεν τὰ ἀσκληπιεῖα, καὶ θεραπευτήριά τινα ἀνήκοντα εἰς ἰατροὺς ἢ εἰς ἰατρικὰς οἰκογενείας. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀπαντῶμεν νοσηλευτήρια (valetudinarium) ἐν τοῖς μεγάροις τῶν μεγιστάνων, ἔνθα ἐκομίζοντο οἱ ἀσθενοῦντες δοῦλοι αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις, ἔνθα ἐνοσηλεύοντο οἱ στρατιῶται. Πλὴν ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἡμέτερα νοσοκομεῖα, τῶν ὁποίων ἡ πρώτη καθίδρυσις ἐν Βυζαντίῳ ἀνάγεται εἰς τὰ τέλη τοῦ τετάρτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος.

Τὰ νοσοκομεῖα ἐθεμελίωσεν ἑπομένως ὁ χριστιανισμός. Οἱ Βυζαντινοὶ εἰσήγαγον αὐτὰ εἴς τινα τῆς Ἀσίας μέρη. Ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ Μωάμεθ ἤκμαζεν ἐν τῇ πόλει Γονδισαβοὺρ, ἐν Περσίᾳ, περιώνυμον νοσοκομεῖον, ἔνθα τὸ πρῶτον ἐγένετο κλινικὴ διδασκαλία. Ἐν αὐτῷ ἐδιδάσκετο ἡ ἰατρικὴ ὑπὸ καθηγητῶν τῶν πλείστων ἐκ τῆς αἱρέσεως τῶν Νεστοριανῶν, ἥτις ἦτον ἀπόβλητος ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Βραδύτερον βλέπομεν τοὺς μωαμεθανοὺς Ἄραβας καθιδρύοντας ἀξιόλογα νοσοκομεῖα, ἐν οἷς ἐκαλλιεργοῦντο αἱ κλινικαὶ μελέται. Ὁ ὀνομαστὸς Ἄραψ ἰατρὸς Ἀλὶ-Ἀβᾶς λέγει, ὅτι συνήγαγε τὰς πλείστας τῶν παρατηρήσεών του ἐν τοῖς νοσοκομείοις, καὶ θεωρεῖ ὡς τὸ πρώτιστον καθῆκον νέου πρακτικοῦ ἰατροῦ τὴν ἐν αὐτοῖς μελέτην τῶν ἀσθενειῶν, τὰς ὁποίας πολλάκις τὰ βιβλία σφαλερῶς περιγράφουσιν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπιφανῶν Ἀράβων ἰατρῶν ἐμελέτησαν τὴν ἐπιστήμην ἐν τοῖς μεγάλοις νοσοκομείοις, τὰ ὁποῖα οἱ μωαμεθανοὶ ἐθεμελίωσαν ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἱσπανίᾳ.

Τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη καθίδρυσαν τὰ πρῶτα αὐτῶν νοσοκομεῖα ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον καθιδρύθησαν τοιαῦτα εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν διοίκησιν τοῦ κλήρου. Δυστυχῶς τὰ νοσοκομεῖα ἐκεῖνα ἦσαν καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις τόσον ἀτελῆ, ὥστε ἐγένοντο πολλάκις βασανιστήρια μᾶλλον ἢ παρήγορα καταφύγια τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Ἐν γένει δὲ μέχρις αὐτῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ὀλίγας ταῦτα εἶχον κατορθώσει προόδους. Καὶ μεθ' ὅλας ὅμως τὰς ἀτελείας αὐτῶν ἐχρησίμευσαν τὰ μέγιστα εἰς προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ὡς κλινικὰ διδασκαλεῖα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος. Παρατηρητέον, ὅτι ἡ προαγωγὴ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν μεγίστη πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος πρόοδος.

Ὁ σημερινὸς ἀληθῶς φιλάνθρωπος ὀργανισμὸς τῶν νοσοκομείων ὀφείλεται εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789. Δύο ὀνόματα ἐνδόξων Γάλλων ἰατρῶν, τοῦ Cabanis καὶ τοῦ Pinel, κεῖνται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μεγάλων ἐκείνων φιλανθρωπικῶν μεταῤῥυθμίσεων. Ὁ Cabanis χαράσσει τὰς βάσεις τῆς ἀνοργανώσεως τῶν νοσοκομείων κατὰ τὸν ἐντελέστερον νεώτερον τύπον. Ἐν τῷ ἐν ἔτει 1789 ἐκδοθέντι περὶ νοσοκομείων συγγράμματι αὐτοῦ ἀποκρούει τὰ μεγάλα νοσοκομεῖα, καὶ συνιστᾷ ὅπως καθιδρυθῶσι ταῦτα μικρότερα καὶ ἐπὶ νέου ὅλως ὀργανισμοῦ. Ὁ δὲ Pinel συντρίβει τὰς ἁλύσεις τῶν φρενοβλαβῶν, παρηγορεῖ καὶ θεραπεύει αὐτοὺς διὰ νέας ὅλως μεθόδου. Ὁ ἔξοχος οὗτος ἀνὴρ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς εἷς τῶν μεγίστων τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργετῶν καὶ ὡς ὁ θεμελιωτὴς τῆς νεωτέρας ψυχιατρίας. Ὅπως ἐκτιμήσωμεν κατ' ἀξίαν τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον, δέον νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ οἱ δυστυχεῖς φρενοβλαβεῖς φρικωδῶς κατεβασανίζοντο. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο περιέχει πολλὰ τὰ διδάγματα, ἀποδεικνύει δὲ πόσον ἀτελῆ ἦσαν τὰ πάντα ἐν Εὐρώπῃ πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν, καὶ πόσον ταχέως ἐβάδισεν αὐτόθι ἡ πρόοδος. Τῷ 1792 διωρίσθη ὁ Pinel ἀρχίατρος τοῦ νοσοκομείου τοῦ Bicêtre, ἐν ᾧ ἐκρατοῦντο δίκην κακούργων ἢ ἀγρίων θηρίων πολλοὶ φρενοβλαβεῖς. Ἐκεῖ εὗρεν αὐτοὺς εἰς ἀπερίγραπτον κατάστασιν. Τὴν ἀπέναντι τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ἀσθενῶν ἐπικρατοῦσαν μωρὰν καὶ βάρβαρον μέθοδον ἀντικατέστησε πάραυτα διὰ τῆς ἀγαθότητος, τῆς γλυκύτητος, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ὑπομονῆς. Συνάμα δὲ ἐμελέτησε τὰ ψυχικὰ νοσήματα διὰ μεθόδου ἀληθῶς ἐπιστημονικῆς, καὶ ἔθεσεν οὕτω τὰς βάσεις τῆς ψυχιατρίας, ἥτις ἀποτελεῖ σήμερον οὐ μόνον ἕνα τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων κλάδων τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ ἐν σύνολον σπουδαιοτάτων ψυχολογικῶν καὶ ἠθικῶν μελετῶν. Ἡ ἐν Bicêtre γενομένη μεταῤῥύθμισις δὲν διεδόθη παρευθύς. Δεκάδες ἐτῶν παρῆλθον πρὶν ἢ αὕτη ἐξαπλωθῇ ἐκεῖθεν ἐφ' ὅλης τῆς Γαλλίας καὶ ἔπειτα ἐπὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης. Ἁπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὰ φρενοκομεῖα εἶναι σήμερον ἀντάξια τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμέ-

Digitized by Google

νον δὲ ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα οἱ ἄποροι φρενοβλαβεῖς εἶναι ἐγκαταλελειμμένοι εἰς τὴν ἀθλίαν τύχην των, ἢ εἰς τὴν σκαιότητα ἀμαθῶν μοναχῶν ἐν ταῖς Μοναῖς. Ἓν μόνον ἔχομεν ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ φρενοκομεῖον, τὸ ἐν Κερκύρᾳ, καὶ τοῦτο πολλαχῶς ἐλλιπές.

Ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἡ ἐγκατάστασις νοσοκομείου καθ' ὅλους τοὺς κανόνας, ἀποτελεῖ σήμερον ὁλόκληρον σύνολον γνώσεων, τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην τελειοποιεῖ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ πεῖρα. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐμελετήθησαν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ τόπου διά τε τὰ μόνιμα καὶ τὰ προσωρινὰ νοσοκομεῖα, εἰς τὴν ἔκτασιν, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς αὐτά, εἰς τὸ σχέδιον, εἰς τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομῆς καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν διαίρεσιν, εἰς τὸν φυσικὸν ἢ τεχνητὸν ἀερισμόν, εἰς τὴν θέρμανσιν καὶ εἰς τὸν φωτισμόν, εἰς τὸ νοσοκομειακὸν ὑλικὸν καὶ εἰς τὰ διάφορα τῆς νοσοκομειακῆς ὑπηρεσίας παραρτήματα, εἰς τὸ προσωπικὸν τὸ ὡρισμένον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν μονίμων καὶ τῶν προσωρινῶν νοσοκομείων, κτλ. Ἐννοεῖται δὲ ὁποία ἡ ποικιλία τῶν ἀντικειμένων τούτων τῆς μελέτης, προκειμένου περὶ νοσοκομείων διαφόρων εἰδῶν.

Πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ὑπάρχουσιν ἤδη καὶ ἄσυλα διὰ τοὺς ἀναῤῥωννύοντας. Ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου τὰ μέσα τῆς περιθάλψεως τῶν ἀπόρων ἀσθενῶν πολλαχῶς ἐτελειοποιήθησαν πρὸς μεγίστην ὠφέλειαν τῆς τε φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, συνεστήθησαν ἀπό τινων ἐτῶν κάλλιστα ἄσυλα ὑπὲρ τῶν ἐν ἀναῤῥώσει διατελούντων ἀπόρων. Ἡ παρουσία τούτων ἐν τοῖς νοσοκομείοις πολλὰ ἔχει τὰ ἄτοπα, ἐλλείψει δὲ κανονισμοῦ ὁρίζοντος τοὺς ὅρους τῆς διατηρήσεως αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, συνέβη πολλάκις νὰ εὑρεθῶσιν αἱ αἴθουσαι τοῦ μεγάλου τῶν Παρισίων νοσοκομείου Hôtel-Dieu πλήρεις τοσούτου πλήθους ἀναῤῥωννυόντων, ὥστε νὰ γίνῃ χρῆσις βίας πρὸς ἀποβολὴν αὐτῶν. Τῷ 1828, τὸ γενικὸν συμβούλιον τῶν νοσοκομείων ἐν Γαλλίᾳ ἀπέῤῥιψε πρότασιν τοῦ ἰατροσυνεδρίου περὶ οἰκοδομῆς οἰκήματος εἰδικῶς προωρισμένου εἰς τοὺς ἀναῤῥωννύοντας, ἐλλείψει χρηματικῶν πρὸς τοῦτο μέσων. Ἡ αὐτὴ πρότασις ἐπαναληφθεῖσα καὶ μετὰ δεκαετίαν ἀπέτυχε. Κατωρθώθη δὲ τέλος τοῦτο δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τῆς 8 μαΐου 1855. Ἡ κυβέρνησις τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἐπιδιώκουσα παντοιοτρόπως τὴν εὔνοιαν τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ πολλὰ ὑπὲρ αὐτῆς κατορθώσασα, ἐψήφισε διὰ τοῦ ἐν λόγῳ διατάγματος τὴν σύστασιν ἀσύλων ὑπὲρ τῶν ἀναῤῥωννυόντων. Τὰ ἄσυλα ταῦτα παρεσκευάσθησαν καὶ ἐτέθησαν ἐν ἐνεργείᾳ τὸ μὲν ἐν Vincennes διὰ τοὺς ἄνδρας τῷ 1857, τὸ δὲ ἐν Vésinet διὰ τὰς γυναῖκας τῷ 1859. Εἶναι δὲ ταῦτα ἀληθῶς μεγαλοπρεπῆ καὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἄριστα ὑποδείγματα τοιούτου εἴδους καθιδρυμάτων διὰ τὴν καλὴν ἔκθεσιν, τὸ εὐάερον, τὴν θέρμανσιν, τὴν ἐσωτερικὴν οἰκονομίαν, κτλ. Ἐν συνόψει τὰ κυριώτερα ἄρθρα τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἐν λόγῳ ἀσύλων ἔχουσιν ὡς ἑξῆς. Δεκτοὶ γίνονται ἐν αὐτοῖς· 1ον οἱ ἐν ἀναῤῥώσει ἀπὸ τραυμάτων ἢ ἀσθενειῶν διατελοῦντες ἐργάται, ὅσοι ἐξέρχονται ἀπὸ τῶν νοσοκομείων τῶν Παρισίων· 2ον οἱ ἐργάται οἱ ἀποτελοῦντες μέρος ἀλληλοβοηθητικῆς τινος ἑταιρίας ἐχούσης σύμβασιν μετὰ τῶν ἀσύλων περὶ περιθάλψεως τῶν ἀναῤῥωννυόντων μελῶν τῆς ἑταιρίας· 3ον οἱ ἐργάται βιομηχανικῶν καταστημάτων ἐχόντων παρομοίαν σύμβασιν μετὰ τῶν ἀσύλων· 4ον οἱ ἐν τῷ νομῷ τοῦ Σηκουάνα ἀναῤῥωνύοντες, διὰ πληρωμῆς τινος ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου ἐνεργουμένης. Τὸ προσωπικὸν τῶν ἀσύλων εἶναι οἷον καὶ τὸ τῶν ἄλλων νοσοκομείων· ἡ ἰατρικὴ ὑπηρεσία ἐκτελεῖται ὑπὸ ἰατροῦ μετὰ βοηθῶν κατοικούντων ἐν τοῖς ἀσύλοις. Ἰδιαίτερον δὲ θεραπευτήριον δέχεται τοὺς ἀδιαθετοῦντας ἐκ τῶν ἀναῤῥωννυόντων· ἡ ἐν τοῖς ἀσύλοις διαμονὴ εἶναι δεκαπενθήμερος. Ὁ διευθυντὴς ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ παρατείνῃ αὐτὴν ἐπὶ ἑτέραν δεκαπενθημερίαν. Ἡ τροφὴ εἶναι ἐξαιρέτως δυναμωτική. Αἱ πειθαρχικαὶ ποιναί, ἐπίπληξις καὶ ἀποβολή, ἀσφαλίζουσι τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως. Αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσήνεγκον τὰ ἐν λόγῳ δύο ἄσυλα βεβαιοῦνται ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις. Ἐν διαστήματι τετραετίας, ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1862, τὸ ἐν Vincennes ἄσυλον ἐδέχθη πλείονας τῶν εἴκοσι χιλιάδων ἀναῤῥωννυόντων· ὁ μέσος ὅρος τῆς διαμονῆς ἐν αὐτῷ ὑπῆρξε 21 ἡμερῶν. Ἐν διαστήματι διετίας τὸ ἐν Vésinet ἄσυλον ἐδέχθη ἑξακισχιλίας γυναῖκας, ἐξ ὧν τὸ τρίτον περίπου διετέλουν ἐν ἀναῤῥώσει ἀσθενειῶν κατὰ συνέπειαν τοῦ τοκετοῦ. Ὁ μέσος ὅρος τῆς διαμονῆς τῶν γυναικῶν ἐν τῷ ἀσύλῳ ὑπῆρξε 19 ἡμερῶν. Τὸ δὲ ὀλιγοχρόνιον τῆς διαμονῆς εἶναι ἔνδειξις τῆς ἀρίστης διαίτης ἐν τοῖς εὐαέροις ἐκείνοις ἐνδιαιτήμασιν. Ἰδιαίτεραι αἴθουσαι δέχονται τοὺς ἐξ ὁπωσδήποτε μεταδιδομένων νόσων ἀναῤῥωννύοντας. Ἐν συνόλῳ, ἡ καθίδρυσις ἀσύλων ὑπὲρ τῶν ἀναῤῥωννυόντων, τοσοῦτον καλῶς ὠργανισμένων, εἶναι μέγα εὐεργέτημα διὰ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, καὶ πρόσθετος ἀπόδειξις τοῦ γενικοῦ συμπαθοῦς ῥεύματος τοῦ ἄγοντος τὴν παροῦσαν γενεὰν πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀνθρωπίνων δυστυχιῶν.

Ἁπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου χριστιανικοῦ κόσμου ὑπάρχουσιν, ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις μισθωτῶν νοσοκόμων, καὶ ἐθελονταὶ νοσοκόμοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐθελοντῶν τούτων εἶναι γυναῖκες ἀνήκουσαι εἰς τὰς πρώτας οἰκογενείας. Ἐκτὸς ὀλίγων προσφάτων ἐξαιρέσεων, οἱ ἐθελονταὶ νοσοκόμοι φέρουσι τὸ ἐκκλησιαστικὸν σχῆμα,

Digitized by Google

νοσηλεύουσι δὲ τοὺς ἀσθενεῖς ἐν τοῖς νοσοκομείοις καὶ κατ' οἶκον μετ' ἀπαραμίλλου ἀφοσιώσεως καὶ δεξιότητος. Οἱ Ἕλληνες εἶναι πιθανῶς τὸ μόνον πεπολιτισμένον ἔθνος, παρ' ᾧ δὲν ὑπάρχει θεσμὸς τοιοῦτος. Ὀφείλομεν οὐχ ἧττον νὰ μνημονεύσωμεν προσπαθείας τινάς, οἷον τὴν σύστασιν συλλόγου πρὸς μόρφωσιν νοσοκόμων γυναικῶν, καὶ τὴν ὑπὸ τῆς Κυρίας Ναταλίας Α. Σούτζου καθιδρυθεῖσαν καὶ παρ' αὐτῆς προεδρευομένην φιλόπτωχον ἑταιρίαν, ἥτις ἀπὸ ἐτῶν ἤδη σπουδαίαν παρέχει ἰατρικὴν περίθαλψιν κατ' οἶκον εἰς τοὺς πένητας τῆς πρωτευούσης. Πάντες ἀνέγνων μετὰ πλείστου ἐνδιαφέροντος τὴν περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων διακονισσῶν δημοσιευθεῖσαν ἐνταῦθα καλλιεπῆ διατριβήν. Ἡ πραγματοποίησις τῆς εὐγενεστάτης ταύτης ἐμπνεύσεως δύναται ἴσως ἐπί τινα χρόνον νὰ βραδύνῃ, βεβαίως ὅμως θὰ συντελεσθῇ. Αἱ προσπάθειαι αὗται εἶναι σύγχρονοι πρὸς τὴν ἤδη καλητέραν διατήρησιν τῶν νοσοκομείων ἐν Ἑλλάδι. Ἰδίως τὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ τοῦ Πειραιῶς ἐβελτιώθησαν πολὺ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν ταύτην συνετέλεσε μεγάλως τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέρον καὶ αἱ προσωπικαὶ ἐπισκέψεις τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, ἧς τὸν ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ ζῆλον γνωρίζει νὰ ἐκτιμᾷ τὸ εὐγνωμονοῦν ἔθνος. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα ἐν γένει τὰ νοσοκομικὰ ἱδρύματα δὲν εἶναι παντάπασιν εἰς ἀναλογίαν πρὸς τὰ λοιπὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα, ἀνάγκη, τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου προόδους τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, νὰ σκεφθῶμεν περὶ βελτιώσεως τῶν τῆς νοσηλείας τῶν ἐνδεῶν, χάριν τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐσπλαγχνίας καὶ χάριν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἱερᾶς τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιστήμης ἐν τῇ ἰδίᾳ κοιτίδι. **

ΤΟ ΣΥΜΠΕΘΕΡΙΚΟΝ

Μύθος Εὐρυτανίας.

[Légende]

Εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ *Βελουχίου* ὄρους, τοῦ *Τυμφρηστοῦ* τῶν ἀρχαίων, κεῖται εἰς ζωγραφικωτάτην θέσιν ἡ πρωτεύουσα τῆς Εὐρυτανίας, τὸ *Καρπενήσιον*. Μαγευτικὸν πανόραμα διεξελίσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης θεατοῦ. Ἔμπροσθεν ἐκτείνεται δενδροφόρος κοιλάς, ἐν ᾗ μόλις τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχον τοῦ Καρπενησίου ἀναβρύει ὑπὸ σκιαδηφόρους ἀρχαιοτάτους πλατάνους τὸ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάρκου Βότσαρη περικλεὲς «*Κεφαλόβρυσι*»· ὄπισθεν αὐτοῦ ἀνυψοῦται ὁ ἐλατόφυτος λόφος ἐκεῖνος, ὅστις ἕνεκα τῆς κανονικωτάτης κώνου μορφῆς τὸ ὄνομά του «*Κώνισκος*» ἔλαβε. Τέλος πέραν αὐτοῦ ἀποκλείεται ὁ πρὸς μεσημβρίαν ὁρίζων διὰ μακρᾶς σειρᾶς ὑψηλῶν ὀρέων, ἐξ ὧν ἐξέχουσιν αἱ μέχρι μεσοῦντος θέρους χιονοσκεπεῖς κορυφαὶ τῆς *Καλιακούδας* καὶ τῆς *Χελιδόνης*. Ἀλλὰ τὸ ὕψιστον πάντων τῶν ὀρέων τῆς Εὐρυτανίας εἶνε τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως κείμενον *Βελούχιον*, τὸ περιβόητον διὰ τὰ πολλὰ καὶ ἀρωματικὰ χόρτα καὶ βότανα αὐτοῦ, ἐξ ὧν τρέφονται ἀναρίθμητοι αἰγῶν καὶ προβάτων ἀγέλαι, διὰ τὰ κρύα νερὰ αὐτοῦ, τὴν ὑψηλὴν κορυφήν του καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς μοναδικὴν θέαν, τὸ ᾀδόμενον δὲ καὶ εἰς δημόσια ᾄσματα·

«Βελοῦχί μου παράμορφο
Καὶ Ὀξυαὶς ζωγραφισμένες
Καὶ σεῖς Βαρδούσια τὰ ψηλὰ
. . . .»

Θέσις τις τοῦ Βελουχίου ὀνομάζεται *Συμπεθερικόν*. Ἡ παράδοξος ὀνομασία αὕτη μοὶ ἦτο ἤδη γνωστὴ πρὸ τῆς ἐφετινῆς εἰς τὸ Βελούχιον βοτανικῆς ἐκδρομῆς μου, διότι ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ βοτανικοὶ εἶχον ἤδη σημειώσει εἰς τὰ δελτία των τὴν θέσιν ταύτην καὶ μάλιστα ὡς πλουσίαν διαφόρων φυτῶν. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ Συμπεθερικόν, καὶ ἑπομένως ζητήσας πληροφορίας παρὰ τῶν κατοίκων ἔμαθον, ὅτι οὕτως ὀνομάζεται μέρος τοῦ βουνοῦ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν τοῦ Καρπενησίου ἀπέχον βορειοδυτικῶς πρὸς αὐτὸ κείμενον, ὅπου ἐξέχει μακρὰ σειρὰ λευκῶν βράχων ἐπὶ ἀποτόμου πλευρᾶς ῥεύματος παραλλήλου καὶ πρὸς δύσιν τοῦ διὰ τῆς πόλεως διερχομένου καὶ αὐτὴν εἰς δύο μέρη χωρίζοντος. Ἡ σειρὰ αὕτη τῶν βράχων τοῦ Συμπεθερικοῦ φαίνεται μακρόθεν ἐκ τῶν ἀπέναντι πλευρῶν τῆς κοιλάδος τοῦ «Κεφαλόβρυσι» ὡς γραμμὴ εὐκρινὴς καὶ λευκοτάτη, καθέτως σχεδὸν ἐγκεχαραγμένη ἐν μέσῳ τοῦ λοιποῦ βαθυχρόου πετρώματος τῆς πλευρᾶς ἐκείνης τοῦ Βελουχίου. Δύναταί τις νὰ ἐκλάβῃ τὴν γραμμὴν ταύτην ῥύακα καταρρέοντα ἐκ τοῦ ὄρους, ἢ στενὴν ταινίαν χιόνος, διότι τοσοῦτον διακρίνεται τὸ λευκοφαὲς αὐτῆς.

Ἐπεσκέφθην λοιπὸν τὸ Συμπεθερικὸν καὶ εἶδον ἐκ τοῦ πλησίον τὰς λευκὰς πέτρας αὐτοῦ καὶ ἐμέτρησα ὅτι ἡ ὅλη σειρὰ αὐτῶν ἔχει ἑκατὸν μέτρων τοὐλάχιστον μῆκος, ἐπὶ πλάτους μόλις δέκα μέτρων καὶ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν σχεδὸν ὁμοίου. Σύγκεινται οἱ βράχοι οὗτοι ἐκ λευκοῦ τιτανολίθου, οὗ ἡ λευκότης τοσοῦτον διακρίνεται, διότι τὸ ἑκατέρωθεν ἐξ ἀργιλλοτιτανώδους σχιστολίθου πέτρωμα ἔχει ὡραῖον χρῶμα μιλτῶδες βαθύ. Ἡ σειρὰ τῶν βράχων ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς ἀποτομωτάτης πλευρᾶς τοῦ ῥεύματος σχεδὸν κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, δὲν εἶνε ὅμως πανταχοῦ τοῦ αὐτοῦ ὕψους, διότι κατὰ διαστήματα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἴσα, ἀνυψοῦνται πέτραι ὑψηλότεραι ὡς μικραὶ κορυφαί, ὥστε ἐκ τοῦ πλαγίου ὁρωμένη ἡ ὅλη σειρὰ παριστᾷ τρόπον τινὰ γιγαντιαῖον τείχισμα μετὰ ἐξεχόντων πυργίσκων ἢ ἐπάλξεων, τῶν ὁποίων ὅμως οἱ χαμηλοὶ καὶ μόλις ἐξέχοντες εὑρίσκονται κάτω· ὅσον

Digitized by Google

δὲ ἀναβαίνομεν πρὸς τὰ ἄνω, γίνονται βαθμηδὸν ὑψηλότεροι ἕως ὅτου οἱ ἀνώτατοι τοῦ ὅλου τειχίσματος φθάνουσιν εἰς ὕψος ἓξ ἕως ὀκτὼ μέτρων. Τὸ τελευταῖον ἐπὶ κεφαλῆς πάντων εὑρισκόμενον ζεῦγος τούτων, τὸ καὶ ὕψιστον πάντων, φέρει εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ τὴν ἐπωνυμίαν «*Ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη*».

Ἐκτὸς τοῦ διαφέροντος τοῦ κινοῦντος τὸν βοτανικὸν εἶχον, ὡς εἰκός, καὶ μεγίστην περιεργίαν νὰ μάθω τι περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν λίαν παραδόξων ὀνομασιῶν τούτων, καὶ ἔμαθον τὸν ἑξῆς ποιητικώτατον μύθον.

Πρὸ χρόνων πολλῶν, πρὸ τῆς Τουρκοκρατίας εἰσέτι, ἔζη ἐν Καρπενησίῳ πτωχός τις χωρικὸς Γιάννος τ' ὄνομα. Πενιχρὸς οἰκίσκος εἰς ἄκραν τῆς πόλεως μετὰ παρακειμένου κηπαρίου καὶ ὀλίγαι αἶγες ἦσαν ὅλη ἡ περιουσία του. Ἐν τῷ κηπαρίῳ ἐκαλλιέργει ἡ σύζυγός του ὀλίγα λάχανα, τὰς δὲ αἶγας ἔβοσκε τὸ καλοκαῖρι αὐτὸς ἢ ἡ μονοκόρη του Ἑλένη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Βελουχίου. Ἐλθοῦσα εἰς ἡλικίαν ἐπίγαμον ἡ Ἑλένη ἔγεινεν ὡραιότατον κοράσιον, καὶ ἐφείλκυε πολλοὺς νέους, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἤδη ἐζήτουν προῖκα, ὥστε οἱ λατρευταὶ ἦσαν πολλοί, οἱ γαμβροὶ ὅμως σπάνιοι. Τέλος ἐπαρουσιάσθη γαμβρὸς ξένος ἐκ τοῦ πέραν τοῦ Βελουχίου χωρίου *Στένωμα* καὶ ἐζήτησε τὴν κόρην. Γενομένου αὐτοῦ εὐκόλως δεκτοῦ, ἐπεσπεύσθησαν καὶ ἔγειναν οἱ ἀρραβῶνες. Μετὰ τοὺς ἀρραβῶνας ἐφάνη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ τοῦ γαμβροῦ· ἐφάνη ὅτι ἦτο πλεονέκτης καὶ φιλάργυρος εἰς ἄκρον. Αἱ αἶγες, τὰ ὀλίγα κοσμήματα τῆς μητρός, τὰ χαλκώματα, τὰ ἔπιπλα καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶχεν ἀξίαν, ἤξευρε ν' ἀρπάξῃ παρὰ τῶν πτωχῶν γονέων, πρὶν φθάσῃ ἡ ἡμέρα τῶν γάμων. Ὡς τοιαύτη εἶχεν ὁρισθῆ ἡ πρώτη κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα. Ἀφ' ἑσπέρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔφθασεν ὁ γαμβρὸς μετὰ μεγάλης συνοδίας τῶν πολυαρίθμων συγγενῶν του. Ἀφοῦ ἐτελέσθη τὴν πρωΐαν τὸ μυστήριον τοῦ γάμου εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅλη ἡ συνοδία καὶ τῆς νύμφης καὶ τοῦ γαμβροῦ ἐξεκίνησε, προπορευομένων τῶν νεονύμφων ἐπὶ δι' ἀνθέων καὶ διαφόρων πολυχρόων ταινιῶν στολισμένων ἡμιόνων, καὶ κατόπιν ἤρχετο ἔφιππον ὅλον τὸ συμπεθερικὸν κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς συγγενείας καὶ κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἡλικίας· ἐπὶ τέλους αἱ ἡμίονοι αἱ φορτωμέναι τὰ στρώματα καὶ ἐνδύματα τῆς νύμφης καὶ διάφορα κιβώτια ἐμπεριέχοντα τὰ χαλκᾶ ἀγγεῖα καὶ διάφορα σκεύη καὶ ἔπιπλα οἰκιακά, πήλινα πινάκια καὶ ὑάλινα ποτήρια. Τὸ ὅλον ἦτο πολυάριθμος συνοδία. Ἐκ τῶν συγγενῶν τῆς νύμφης μόνος ὁ πατήρ, καταβεβλημένος ὑπὸ τοῦ γήρατος καὶ τῶν μεριμνῶν, ἔμεινεν εἰς τὴν ἐρημωθεῖσαν καλύβην. Ἐν τούτοις βραδέως προεχώρησεν ἡ συνοδία τοῦ γάμου. Πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ὁ μέγας ἀνήφορος, ὁ γαμβρὸς ἐσταμάτησεν, ἐνθυμηθεὶς ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πενθεροῦ κλῶσσα μὲ τὰ πουλάκιά της, ἣν εἶχαν λησμονήσει νὰ συμπεριλάβωσιν. Ἔστειλε λοιπὸν κοπέλι νὰ λάβῃ καὶ φέρῃ αὐτήν. Ὅταν ἔφθασε τὸ κοπέλι εἰς τοῦ πενθεροῦ, αὐτὸς τοῦ ἤνοιξε καὶ μαθὼν τὸν σκοπὸν τοῦ ἐρχομοῦ του· «Λάβε τὴν κλῶσσαν, τοῦ λέγει μετὰ θυμοῦ, καὶ πήγαινέ τούς την», καὶ τρομερὰν ἐξεφώνησε συνάμα κατάραν «*ἂς μαρμαρωθοῦν ὅλοι!*» Καὶ ἔπιασεν ἡ κατάρα τοῦ γέροντος καὶ ἀπελιθώθη ὅλον τὸ συμπεθερικὸν κατὰ σειράν, καθὼς ἀνέβαινε τὸν ἀνήφορον, ἐπὶ κεφαλῆς γαμβρὸς καὶ νύμφη καὶ κατόπιν οἱ ἄλλοι, κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ ἀνάστημα, καὶ διὰ τοῦτο οἱ τελευταῖοι βράχοι εἶνε οἱ μικρότεροι.

Ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς νύμφης διακρίνεται καὶ ὁ νυμφικὸς πέπλος, καὶ εἶνε ὁ βράχος οὗτος στολισμένος μὲ διάφορα ὡραῖα ἄνθη ἐκφυόμενα ἐκ τῶν ῥηγμάτων τοῦ λίθου. Ἑκατέρωθεν τοῦ Συμπεθερικοῦ τὸ ἔδαφος εἶνε σκεπασμένον μὲ πεταλώδη τεμάχια τοῦ ἐρυθροῦ σχιστολίθου, καὶ ὁ περιπατῶν ἐπ' αὐτῶν ἀκούει κροταλισμὸν ὑελίνων καὶ πηλίνων κλασμάτων· εἶνε πιθανῶς τὰ ὀστράκια τῶν πινακίων καὶ ὑαλικῶν τῆς προικὸς μεταβληθέντα εἰς σχιστόλιθον[1].

Θ. ΔΕ ΧΕΛΔΡΑΙΧ.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΙΕ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Ἰανουαρίου 1880.

Ἂν δὲν ἐφοβούμην μὴ καταντήσω μονότονος ὡς μυθολόγος γραῖα καὶ πληκτικὴ ὡς ἀγγλικὸν μυθιστόρημα, θὰ ἤρχιζα καὶ τὴν σημερινήν μου ἐπιστολὴν ἀπὸ τὴν νέαν εἰσβολὴν τοῦ χειμῶνος, τῆς ὁποίας πρὸ πέντε ἤδη ἡμερῶν εἴμεθα θύματα, καὶ ἥτις μᾶς ἀπειλεῖ διὰ νέων πάλιν χιόνων καὶ νέων παγετῶν. Ἀλλ' ἐσκέφθην, καὶ θὰ σκεφθῇς ὁμοίως ἐλπίζω, ὅτι φθάνουσι πλέον τὰ χειμερινά μας μυρολόγια, ἀφοῦ οὔτε μᾶς παρηγοροῦσιν οὔτε τὸ κακὸν ἐξορκίζουσι. Τί ὅμως νὰ σοῦ γράψω, ἵνα μὴ γείνω μονότονος, ἀφοῦ χειμὼν καὶ χοροὶ ἐπλήρωσαν δύο μου ἤδη γράμματα, χειμὼν δὲ μόνον καὶ χοροὶ εἶνε καὶ αὐτῆς τῆς ἑβδομάδος τὰ νέα; Χορὸς παρὰ τῷ γραμματεῖ τῆς γαλλικῆς Πρεσβείας, οὗ τινος θὰ ἐνθυμεῖσαι βεβαίως τὸν ὡραῖον bal costumé, ὃν ἔδωκε πέρυσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν· χορὸς — ὁ δεύτερος ἤδη — τῆς ἐν Ἀθήναις γερμανικῆς παροικίας ἐν τῇ Philadelphia· χορὸς τέλος πάντων masqué et paré ἐν τῷ θεάτρῳ, — ἰδοὺ ἐν ὀλίγοις ὁ χορευτικὸς ἰσολογισμὸς τῶν τελευταίων ἡμερῶν. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξεν ὡραία ἀληθῶς ἑσπερίς, συναγαγοῦσα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἑκατὸν περίπου προσκεκλημένους ἐκ τῶν κορυφῶν τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας· εἶχε δὲ τοῦτο ἰδίως τὸ

1 Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον 1880.

εὐάρεστον χαρακτηριστικόν, ὅτι δίκην ἀνθοδέσμης, ἀποτελουμένης ἐξ εὐωδῶν μόνον ἀνθέων, περιελάμβανε νεαρὰ μόνον πρόσωπα καὶ χορευτικὰς μόνον κνήμας. Tapisserie, ἤτοι *στασίδια*, ὡς προσφυῶς μετέφρασέ ποτε τὴν λέξιν ὁ κ. Σκυλίσσης, ἔλειπον σχεδὸν ἐντελῶς, καὶ πάντες περίπου ὅσοι παρεκάθισαν εἰς τὸ πολυτελέστατον μεσονύκτιον δεῖπνον τοῦ κ. Ternaux Compans τὸ εἶχον κερδίσει ἀληθῶς *ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου των*. Ὁ γερμανικὸς χορὸς τῆς Philadelphia, ὅστις ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος λαμβάνει μεγαλοπρεπεστέρας τὰς διαστάσεις, ἦτο ἀφελεστάτη ὡς πάντοτε καὶ χωρίς τινος αὐστηρᾶς ἐθιμοτυπίας συνάθροισις, ὅπου οἱ νεαροὶ χορευταὶ καὶ αἱ εὔπτεροι χορεύτριαι, ξανθόκομοι Τεύτονες οἱ πλεῖστοι, ἐχόρευον μετὰ προδήλου εὐχαριστήσεως καὶ ἀκάματοι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, διακοπτόμενοι μόνον ἐνίοτε ὅπως πίωσι ποτήριον ζύθου ἢ φάγωσι τεμάχιον χοιρομηρίου. Τὰς ἀτελεῖς αὐτάς, καὶ ἀνεπαρκεῖς βεβαίως διὰ σὲ πληροφορίας, σοὶ δίδω οὐχὶ ἐξ ἰδίας ὄψεως ἀλλ' ἐξ ἀκοῆς μόνον καὶ ἐκ παραδόσεως νεαροῦ χορευτοῦ, ὅστις μοὶ ἐξωμολογήθη, ὅτι οὐδαμοῦ διεσκέδασε τόσον, ὅσον ἐν μέσῳ τῆς ἀπροσποιήτου ἐκείνης καὶ ἀνεπιτηδεύτου ὁμηγύρεως, ὅπου ἄλλως δὲν ἦτο ὑποχρεωμένος, ἔλεγε, νὰ προσέχῃ ἀδιακόπως ποῦ θέτει τὸν πόδα του, ἐκ φόβου μὴ σχίσῃ τὴν οὐρὰν βαρυτίμου τινὸς παρισινοῦ φορέματος δισχιλίων φράγκων.

Ἡ διασκεδαστικωτάτη ὅμως συνάθροισις τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος, ἐκείνη εἰς ἣν ὁμοθύμως—καὶ δικαίως, ὡς φαίνεται—ἀπένειμαν τὴν δάφνην, οὐχὶ τόσον οἱ χορευταὶ ὅσον οἱ θεαταί της, εἶνε ὁ ἐν τῷ χειμερινῷ θεάτρῳ τῶν Ἀθηνῶν δοθεὶς χορὸς μετημφιεσμένων. Γνωρίζεις, ὑποθέτω, οὐχὶ βεβαίως ἐξ ὄψεως ἀλλ' ἐκ πιστῆς τινος καὶ λεπτομεροῦς ἀφηγήσεως, τί πρᾶγμα περίπου εἶνε οἱ διδόμενοι ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰς ἀπόκρεω χοροὶ μετημφιεσμένων, ὧν κερδοσκόποι συνήθως ἀμφιτρύονες εἶνε διευθυνταί τινες καφενείων ἢ ξενοδοχείων, τρέφοντες τὴν εὔλογον ἐλπίδα νὰ ἐξοδεύσωσιν ἐν μέσῳ τῆς χορευτικῆς τύρβης τὰ ἀμφίβολα καὶ οὐχὶ ἐκτάκτως ἑλκυστικὰ ποτὰ καὶ ὄψα τῶν ἑρμαρίων των, ἢ εὐσυνείδητοί τινες χοροδιδάσκαλοι, ὑπολαμβάνοντες καθῆκον αὐτῶν νὰ παράσχωσιν εἰς τοὺς ἐπιμελεῖς τελειοφοίτους των μαθητάς, ἅπαξ κἂν κατὰ τὸ τέλος τῶν μαθημάτων καὶ δίκην εὐσήμου ἢ βραβείου, τὴν ἀσυνήθη χορευτικὴν ἀπόλαυσιν ἑτεροφύλων χορευτῶν. Θὰ ἤκουσες ἀναμφιβόλως, ὁποῖός τις εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ τὰς ὁμηγύρεις αὐτὰς ἀποτελῶν ὅμιλος, ὅστις κατὰ τοῦτο ἰδίως δύναται νὰ ὀνομασθῇ μετημφιεσμένος, ὅτι τὸ ἥμισυ τῶν ἀνδρῶν του φορεῖ γυναικεῖα ἐνδύματα. Θὰ ἐγέλασες δὲ βεβαίως ἐξ ὅλης σου καρδίας, φανταζομένη τοὺς ἀρειμανίους τῶν χορευτῶν μύστακας προκύπτοντας ἐνίοτε τοῦ προσωπείου καὶ ἐλέγχοντας τὸ ἀληθὲς γένος τῶν κατ' ἐπιφάνειαν χορευτριῶν, ἢ τὸν ἀπαραίτητον τοῦ χοροῦ διευθυντήν, ὄρθιον ἐπὶ καθέδρας ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης κ' ἐκφωνοῦντα μετ' ἀπανθρώπων στρεβλώσεων τὰ γαλλικὰ προστάγματα τῶν ἀντιχόρων, ἢ τὸ συμμιγὲς ἐκεῖνο τῆς χορευτικῆς ἀτμοσφαίρας ἄρωμα, ἐν ᾧ ἐπικρατεῖ ἰδίως ἡ ὀσμὴ τοῦ ὑπὸ τῶν στομάχων τῶν χορευτῶν χωνευομένου οἴνου.—Καὶ τοιοῦτος λοιπὸν ἦτο,θὰ μ'ἐρωτήσῃς βεβαίως, ὁ εἰς τὸ θέατρον δοθεὶς χορὸς μετημφιεσμένων;—Ὄχι ἀκριβῶς, σοῦ ἀπαντῶ, ἀλλὰ περίπου τοιοῦτος. Κατὰ βάθος ὀλίγον διέφερε τῶν ἄλλων ἐκείνων, περὶ ὧν ἤκουσες διηγουμένα ὅσα ἔλεγα πρὸ μικροῦ· ἦτο δὲ μόνον κατά τι ἐπηυξημένος καὶ διωρθωμένος, ὡς πᾶσαι αἱ νεώτεραι ἐκδόσεις.—Καὶ τὸν εἶδες λοιπόν; Θὰ ἐξακολουθήσῃς ἐρωτῶσα. — Τὸν εἶδα βέβαια· διατί νὰ μὴ τὸν ἰδῶ; καὶ τί ἄλλο θέλεις νὰ ἰδῶ ἐγὼ ἐν Ἀθήναις, ὅταν σὺ βλέπῃς τοὺς bals de l'Opéra ἐν Παρισίοις;Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ σοῦ εἶνε, ὅτι σὺ μέν, διὰ νὰ ἴδῃς τοὺς χοροὺς τοῦ παρισινοῦ μελοδράματος, θὰ ἠναγκάσθῃς πιθανῶς νὰ φορέσῃς *δόμινον* καὶ προσωπεῖον, ἐγὼ δὲ ἀνυπόκριτος καὶ ἀμεταμφίεστος ἐνεθρονίσθην εἰς ἓν θεωρεῖον καὶ ἀπήλαυσα ἀνέτως τὸ περίεργον καὶ ἀστειότατον ἐκεῖνο θέαμα, ἐφ'ὅσον, ἐννοεῖται,μοῦ τὸ ἐπέτρεπεν ὁ πυκνὸς καπνός,τὸν ὁποῖον ἔστελλον εἰς τὴν αἴθουσαν οἱ ἀπὸ τῶν διαδρόμων τοῦ θεάτρου καπνίζοντες χορευταί, καὶ ὁ ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν χορευόντων ἀδιακόπως ἀναθρώσκων κονιορτός. Κύριον θέλγητρον τοῦ χοροῦ ἐπρόκειτο νὰ ἦνε, κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ θεατρώνου, καὶ ὑπῆρξεν ἐν μέρει, ἡ παρουσία τοῦ προσωπικοῦ τοῦ θεάτρου en costume, καὶ ἡ μετοχὴ αὐτοῦ εἰς τὸν χορόν. Ὁ Κ. Moreau εἶχε πεισθῇ, ὡς φαίνεται, μετὰ δίμηνον πεῖραν, ὅτι οἱ ψάλται καὶ αἱ ψάλτριαι, οὓς ἀπὸ δύο ἤδη μηνῶν ἔτρεφε διὰ μόνης τῆς πρωϊνῆς δρόσου,—ἵνα μὴ πάθῃ πιθανῶς ἡ φωνή των—οὐ μόνον δὲν κατώρθωναν νὰ μεταβληθῶσιν εἰς τέττιγας, μ'ὅλην τὴν ἀνακρεόντειον δίαιταν, εἰς ἣν τοὺς ὑπέβαλλεν, ἀλλ' ἐμαρτύρουν τοὐναντίον ὀρχηστικήν τινα εἰδικότητα, ἀξίαν μείζονος προσοχῆς καὶ ἐμψυχώσεως. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ δημοσίᾳ τὰ κεκρυμμένα τοῦ θιάσου του προτερήματα, καὶ tirant deux moutures du même sac, νὰ πληρώσῃ συνάμα τὴν συνήθως κενὴν αἴθουσαν τοῦ θεάτρου του. Πρώτην φορὰν ἐφέτος ὁ Κ. Moreau εἶχε τὴν τύχην νὰ φανῇ εὐφυής. Καὶ τὸ θέατρον ἐπληρώθη, ὅσον οὐδέποτε, τὸ παρελθὸν Σάββατον, καὶ οἱ ἠθοποιοί του ἐχόρευσαν ὅπως οὐδέποτε εἶχον τραγουδήσει. Ὁ ἀντίχορος μάλιστα, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τὸ κορδακικώτερον συνεκρότησαν οἱ ἀποτυχόντες τέττιγες τοῦ θεατρώνου μας,ὑπῆρξε γραφικώτατος καὶ ζωηρότατος, πρὸς μεγίστην τοῦ

Digitized by Google

κοινοῦ εὐχαρίστησιν, ὁ δὲ κωμικὸς Grégoire, ἐνδεδυμένος παράδοξον καὶ ἰδιότροπον ἱπποκόμου στολήν, ἀπέδειξεν ὅτι ἠδύνατο νὰ διαπρέψῃ ὡς homme caoutchouc εἰς οἱονδήποτε ἱππόδρομον τῆς Εὐρώπης. Ἡ Κ. Minelli, ὡς ὀδαλίσκη, καὶ ἡ Κ. Neuville, ὡς folie, ἦσαν ἐπίσης κομψόταται, καὶ πολλοὶ τῶν θεατῶν ἐλησμόνησαν τὸ ᾆσμά των, βλέπουσαι τὰς ἐνδυμασίας των. Τὸ ὑπόλοιπον θεατρικὸν τάγμα ἔμεινεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετριοφρόνως incognito ὑπὸ τὰ πολύχρωμα dominos τῆς θεατρικῆς ἱματιοθήκης, καὶ ἀπέβαλλε μόνον ἐνίοτε τὰ προσωπεῖα, ὁσάκις ἡ ἀνάγκη *πόσιος ἠδ' ἐδητύος* ὡδήγει αὐτὸ εἰς τὸ κυλικεῖον τοῦ θεάτρου. Τὴν ἀνάγκην δ' αὐτὴν πολλάκις, φαίνεται, συνῃσθάνθησαν καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν οἱ συνήθως νηστεύοντες τρόφιμοι τοῦ Κ. Moreau, διότι περὶ τὰ τέλη τῆς νυκτερινῆς των πανηγύρεως ἤρχισαν κάπως νὰ λησμονῶσιν οἱ πόδες των τὰ βήματα τοῦ χοροῦ, καὶ ἡ ζωηρότης αὐτῶν καὶ τῶν πρὸ μικροῦ συνδαιτυμόνων των κατεδείκνυτο δι' ἐκχύσεων οἰκειότητος παραδόξου, τῆς ὁποίας ἀδιάκριτοι πλέον παρίσταντο θεαταὶ οἱ ἐν τοῖς θεωρείοις περίεργοι. Τότε κατέλιπον κ' ἐγὼ τὸ θέατρον· ὥστε δὲν δύναμαι, βλέπεις, νὰ σοῦ ἀφηγηθῶ τὸ τέλος τῆς χορευτικῆς ἑορτῆς τοῦ Κ. Moreau, ἥτις πρόκειται, ὡς ἀκούω, νὰ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ πᾶν Σάββατον μέχρι τοῦ τέλους τῶν ἀπόκρεω.

Ἆ! εἶδες! ὀλίγου δεῖν ἐλησμόνουν τὴν κωμικωτέραν μορφὴν τοῦ θεατρικοῦ χοροῦ. Ἦτο Ἄγγλος τις, ἀληθὴς καὶ γνήσιος, ἐκ τῶν ἀμιμήτων ἐκείνων οὓς ἀπηθανάτισεν ἡ γραφὶς τοῦ Doré καὶ ὁ κάλαμος τοῦ Feval, καὶ οὓς παρακολουθοῦσι συνήθως γοητευμένοι οἱ ἀγυιόπαιδες τῶν Παρισίων. Ὁ ἄνθρωπος εἶχε προδήλως ἀκατάσχετον ἐπιθυμίαν νὰ διασκεδάσῃ· τί δὲ φαντάζεσαι, ὅτι ἔκαμε; Ἔκοψε τὸν ἐρυθρόν του μύστακα καὶ τὰς δαυκόχρους παραγναθίδας του, ἐνεδύθη γυναικεῖαν ἐσθῆτα décolletée, ἤλειψε τὴν ἀπαθῆ του φυσιογνωμίαν διὰ πυκνοῦ στρώματος poudre de riz καὶ τοὺς ἡρακλείους του ὤμους δι' ἀφθόνου *γάλακτος παρθενικοῦ*, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν χορόν, ὅπως ἀντιτάξῃ, φαίνεται, τὰ στερεὰ κάλλη τῶν εὐσάρκων του βραχιόνων πρὸς τὰ λαγαρὰ θέλγητρα τῶν ἐγκαθέτων χορευτριῶν τοῦ θεάτρου. Νομίζω δὲ ὅτι τὸ ἐπέτυχεν· ἂν τοὐλάχιστον ἐρωτηθῶσιν οἱ βραχίονές του, ἐφ' ὧν πολλαπλᾶ καὶ ποικίλα ἀπέμειναν τὰ ἴχνη τολμηρῶν τινων δακτύλων, ἀναντιρρήτως θὰ εἴπωσι τὸ ἴδιον. Ἴσως ἐπόνεσεν ὀλίγον ὁ ἰδιότροπος Ἄγγλος· ἀλλ' *ἐμπρὸς 'ς τὰ κάλλη τ' εἶν' ὁ πόνος;* κατὰ τὴν δημώδη παροιμίαν. Ὑποθέτεις ὅτι θὰ τὸ ξανακάμῃ τὸ ἐρχόμενον Σάββατον; Τίς οἶδε! That is very comical, θὰ εἶπε καθ' ἑαυτόν, καὶ θὰ ἐπαναλάβῃ πιθανῶς τὴν διασκέδασιν.

Σ...

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

380.

Καθὼς τὰ ὄντα τὸ φῶς, οὕτω καὶ τὰς ἡμετέρας ἀρετὰς καὶ τὰς ἡμετέρας κακίας καταδήλους ποιεῖ ἡ τύχη.

381.

Ὁ πρὸς τὸ ἀγαπητὸν πρόσωπον ἀπιστήσας καὶ ὁ ἀναγκαστῶς πιστὸς αὐτῷ μένων ἐπίσης τὴν πρὸς αὐτὸ πίστιν παραβαίνουσι.

382.

Ὅπως οἱ στιχουργοὶ τὰ ὁμοιοκατάληκτα τῶν στίχων ἄκρα κολλῶσι κατ' ἀρέσκειαν, οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων τὰς πράξεις προσάπτει ἕκαστος κατὰ βούλησιν.

383.

Ὁ πόθος τῆς περιαυτολογίας καὶ ἡ πρὸς ἐπίδειξιν τῆς καλῆς τῶν ἡμετέρων ἐλαττωμάτων ὄψεως ἐπιθυμία εἶναι τὰ κύρια τῆς εἰλικρινείας ἡμῶν αἴτια.

384.

Οὐδὲν ἄλλο ἔπρεπε νὰ ἦναι θαυμαστόν, εἰ μὴ μόνον ὅτι ὑπάρχουσιν ἔτι θαυμάζοντες.

385.

Δύσκολος ὁ ἐμμανῶς ἀγαπῶν· σχεδὸν δ' ἐπίσης δύσκολος καὶ ὁ τὸν ἔρωτα ἀποβαλών.

386.

Συχνότερον τῶν ἄλλων ἄδικον ἔχουσιν οἱ μὴ παραδεχόμενοι, ὅτι ἔχουσιν ἄδικον.

387.

Ὁ μωρὸς πᾶν ἄλλο εἶναι ἢ ἄνθρωπος ἀγαθός.

388.

Καὶ ἂν πρόρριζα τὰς ἀρετὰς ἡ ματαιότης δὲν ἀνατρέψῃ, τοὐλάχιστον ἅπαν αὐτῶν τὸ σύστημα διασείει.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Μὲ ἔχετε διὰ κλέπτριαν, καὶ δὲν μ' ἀφίνετε τὰ κλειδιά; ἔλεγεν ὑπηρέτρια πρὸς τὴν κυρίαν της.

— Ὄχι, κόρη μου, ἀπεκρίθη ἡ οἰκοδέσποινα ἀταράχως, τὸ κάμνω διὰ νὰ σ' ἐμποδίσω νὰ γείνῃς.

***

Καταλληλότερον δὲν δύναται νὰ παραβάλῃ τις τὸν φαλακρὸν παρὰ μὲ οἰκίαν τετράπατον: «Τὸ ὑπερῷον εἶνε τὸ κάκιστα πάντων ἐπιπλωμένον πάτωμα».

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Αἱ ὁσημέραι πολλαπλασιαζόμεναι ἀνάγκαι κατεπλημμύρησαν τὴν καθ' ἡμᾶς γενεάν. Αὐτὸς ὁ «ἐπιούσιος ἄρτος» ἡμῶν ἀνεμίχθη μὲ τόσα πολυποίκιλα ἀρτύματα, μὲ τόσα πολυδάπανα καρυκεύματα· ἐκτὸς δὲ τούτου τρώγεται

Digitized by Google

εἰς τοιαῦτα πινάκια, ἐπάνω εἰς τοιαύτας τραπέζας καὶ εἰς τοιαῦτα ἑστιατόρια, ὥστε διὰ νὰ τὸν ἀποκτήσωσιν οἱ ἄνθρωποι εἶνε ὑποχρεωμένοι οἱ μὲν νὰ ἐργάζωνται ὅπως εἰς τὸ κάτεργον, οἱ δὲ νὰ γείνωσι δουλοπρεπεῖς ἢ ἐγκληματίαι. Ἑκάστην λοιπὸν πρωΐαν πρέπει νὰ ζητῶμεν τὸν «ἐπιούσιον ἄρτον» ὄχι ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀλλ' ἀπὸ τὸν διάβολον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις ὁπόσα καὶ ὁποῖα πράγματα καθ'ἑκάστην ἡμέραν εὑρίσκονται ἐν Παρισίοις, εἴτε καθ'ὁδὸν, εἴτε ἐν ἁμάξαις. Τὰ συνήθως παρὰ τῇ ἀστυνομίᾳ παρακατατιθέμενα εὑρήματα συνεποσώθησαν ἐν ἔτει 1879 εἰς 15,850. Ἐν τῷ ἐκτενεῖ καταλόγῳ τῆς εὐρυτάτης ἀποθήκης ἀπαντῶσι τὰ περιεργότατα καὶ ποικιλώτατα τῶν κτημάτων· μουσικὰ ὄργανα, βιβλία, μανδήλια, σάλια, μαγειρικὰ σκεύη, φανοί, τεχνικὰ ἄνθη, ἀλεξιβρόχια, πέπλοι, καλύπτραι κ.λ. Ἐν ἑτέρῳ τῆς ἀποθήκης τμήματι ἀπόκεινται 40,000 εὑρημάτων, ὧν τὰ ἡμίσεα εἶνε βακτηρίαι, ἀλεξιβρόχια, ῥιπίδια καὶ θυλάκια χρημάτων. Ἐν τρίτῳ τμήματι, τῷ λεγομένῳ ταμείῳ, φυλάσσονται ἐντὸς δώδεκα μεγίστων κιβωτίων ἀργύρια, ὡρολόγια, ψέλλια, ἐνώτια, δακτύλιοι, καὶ ἄλλα κοσμήματα. Μετὰ παρέλευσιν δωδεκαμήνου, ἐὰν μὴ ζητηθῶσιν ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν κτήτορος, ἀποδίδονται τῷ εὑρετῇ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὰ ἀντιφάρμακα τοῦ ψύχους.

Δὲν περιμένει βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ἢ ἡ ἀναγνώστρια νὰ μάθῃ παρ' ἡμῶν ὅτι τὸ πρῶτον καὶ κύριον ἀντιφάρμακον τοῦ ψύχους εἶνε ἡ .....θερμάστρα. Διὰ τοῦτο ἀποφεύγομεν ὅλως νὰ κάμωμεν περὶ αὐτῆς λόγον· ἂν εἴπωμεν ὅτι διὰ νἀποφεύγῃ τις τὸ ψῦχος πρέπει νὰ θερμαίνηται, πολὺ φοβούμεθα ὅτι θέλετε μειδιάσῃ· καὶ δικαίως, διότι τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ὅμοιον ὡς ἂν σᾶς ἐλέγομεν ὅτι διὰ νὰ μὴ ἀσθενῆτε πρέπει νὰ ὑγιαίνητε.... Ἂς ἴδωμεν λοιπὸν τὰ ἄλλα ἀντιφάρμακα καὶ διὰ βραχέων καὶ ταχέως, διότι πρόκειται, βλέπετε, περὶ ψύχους καὶ πᾶσα κίνησις ἔστω καὶ ἡ τῆς γραφίδος πρέπει νὰ ἦνε ὅσον ἐνδέχεται ταχεῖα.

Λοιπὸν, τὸ *φαγητὸν* εἶνε τὸ πρῶτον ἀντιφάρμακον. Θερμαίνει πολὺ τὸ φαγητὸν, καὶ εἴθε νὰ ἦτο δυνατὸν κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον νὰ ἐθέρμαινέ τις πάντας τοὺς πτωχοὺς, ὅσους ἐπάγωσεν ἐφέτος ὁ βαρὺς χειμών! Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐκεῖνα μάλιστα τὰ φαγητὰ ἐκπληροῦσιν ἐπιτυχῶς τὸν σκοπόν των, ὅσα ὡς τὸ κρέας, ὁ ἄρτος, τὰ ὠὰ, περιέχουσι πολὺ ἄζωτον, προσέτι δὲ τὰ ἀλευρώδη καθ' ὅλου καὶ τὰ λιπαρά. Αἱ λιπαραὶ οὐσίαι εἶνε τὸ ἔλαιον τὸ ἐγχεόμενον εἰς τὸν θαυμαστὸν λύχνον τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, εἶνε οἱ λιθάνθρακες οἱ παρέχοντες πῦρ εἰς τὴν θαυμασίαν ἑστίαν, ἐν ᾗ ὡς λαμπὰς καταναλίσκεται ἡ ζωή μας, καὶ καταναλίσκεται μάλιστα τόσῳ ταχύτερον, ὅσῳ κατωτέρω κατέρχεται ὁ ὑδράργυρος τοῦ θερμομέτρου. Ἂν σᾶς λείψουν τυχὸν τὰ λαχανικὰ ἢ αἱ ὀπῶραι, δὲν πειράζει.... μήπως τρέφονται διὰ λαχανικῶν οἱ παγόβιοι Λάπωνες;

Ἀλλὰ καὶ τὸ *πίνειν* εἶνε κατὰ δεύτερον λόγον ἄριστον τοῦ ψύχους ἀλεξιτήριον. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι οὐδείς ποτε θὰ θερμανθῇ πίνων εἴτε ἀπὸ τῆς Κασταλίας εἴτε ἀπὸ τῆς παρόδιας βρύσεως εὐλογημένου τινὸς ἀγᾶ, χρειάζεται τὸ ποτὸν ἐκεῖνο, ἐξ οὗ ἐμεθύσθη ποτὲ ὁ Νῶε, καὶ ὅπερ οὐ μόνον θερμαίνει ἀλλὰ καὶ εὐφραίνει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶνε δὲ ὁ οἶνος πάντων τῶν πνευματωδῶν ποτῶν προτιμότερος· καὶ τούτων ὅμως δύναται νὰ γείνῃ κατὰ τοῦ ψύχους χρῆσις, δύο μάλιστα ποτηράκια cognac μετὰ τὸ γεῦμα, ὅταν τὸ ψῦχος ἦνε δώδεκα βαθμῶν, μόλις ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἥμισυ ποτηράκι ὅταν τὸ ψῦχος ἦνε εἴκοσι βαθμῶν.

Τρίτος τρόπος ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ ψύχους εἶνε τὸ *σκεπάζεσθαι*. Πρέπει λοιπὸν νὰ περιβάλλητε τὸ σῶμά σας δι' ἐνδυμάτων διὰ νὰ μὴ ἀκτινοβολῇ τὸ θερμογόνον, τὸ ὁποῖον ἀδιαλείπτως παράγετε· τὸ ποσὸν ὅμως τῶν ἐνδυμάτων πρέπει νὰ ποικίλλῃ ἀναλόγως πρὸς τὴν θρέψιν καὶ τὴν ἄσκησιν, εἰς ἣν τὸ σῶμα ὑποβάλλεται. Κατ' ἀρχὴν δὲ ὁ πολὺ δι' ἐνδυμάτων προφυλαττόμενος..... κρυολογεῖ. Πρὸ πάντων ἀνάγκη εἶνε νὰ προφυλάττωμεν τὸ στῆθος καὶ τοῦτο χάριν τῶν πνευμόνων, οἵτινες δεκαοκτὼ φορὰς καθ' ἕκαστον λεπτὸν τῆς ὥρας ἀναζωογονοῦσι τὸ αἷμά μας, καὶ χάριν τῆς καρδίας, τῆς ἀκουράστου ἐκείνης καταθλιπτικῆς ἀντλίας, ἥτις ἀκαταπαύστως παρέχει τὸ θάλπος καὶ τὴν ζωὴν εἰς πάντα τοῦ σώματος τὰ μέλη. Προφυλάττετε λοιπὸν τὸ στῆθος. Ἀλλὰ, πιστεύσατέ μοι, ἂς μένῃ ἐλεύθερος καὶ ἀπροφύλακτος ὁ λαιμὸς, ἡ δὲ μύτη ἂς ἀναπνέῃ καὶ αὐτὴ ἐλευθέρως τὸν ἀέρα τὸν καθαρόν.

Τέταρτον καὶ τελευταῖον καταφύγιον κατὰ τοῦ ψύχους εἶνε ἡ ἄσκησις ἡ σωματική. Δικαίως εἶπέ τις εὐφυῆς ὅτι χωνεύομεν οἱ ἄνθρωποι ὄχι μόνον διὰ τοῦ στομάχου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ποδῶν, οἱ δὲ πόδες, ὡς καὶ πάντες τοῦ σώματος οἱ μυῶνες, συντελοῦσι κατ'ἐξοχὴν ὄχι μόνον εἰς τὴν χώνευσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν θέρμανσιν. Λέγουσι συνήθως ὅτι κοιμᾶσθαι εἶνε τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τρώγειν, ἐγὼ δὲ λέγω ὅτι ὁ ἀσκῶν τὸ σῶμά του ἀναπνέει ἐλευθέρως καὶ τρώγει μὲ ὄρεξιν, ὁ δὲ εὐκόλως ἀναπνέων καὶ τρώγων καλὰ δὲν κρυώνει.

* * *

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 163. — 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

60 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1880. (ξ. ν.)

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα
995495	**300000**	1057834	**1250**	243231	**1000**	1300846	**1000**
1478752	**25000**	1288718	„	372902	„	1300847	„
766382	**10000**	1300848	„	449994	„	1300850	„
1532191	„	1450927	„	558890	„	1391183	„
43915	**2000**	1478755	„	670246	„	1402683	„
238090	„	1553375	„	670250	„	1454351	„
243234	„	1572111	„	693313	„	1454353	„
1557493	„	1572115	„	774343	„	1478751	„
1633138	„	1897384	„	810624	„	1531081	„
1846283	„	43912	**1000**	872436	„	1531084	„
336188	**1250**	147837	„	1223180	„	1557491	„
810622	„	241992	„	1288716	„	1897381	„
866182	„	241993	„				

350 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα 400

13481	69143	238089	367350	558887	722631	889702	1223179	1520144	1673108
13482	69144	241991	372241	558888	722632	889703	1286891	1520145	1673109
13483	69145	241994	372242	558889	722633	889704	1286892	1531082	1673110
13484	104526	241995	372243	651786	722634	889705	1286893	1531083	1768741
13485	104527	248232	372244	651787	722635	932781	1286894	1531085	1768742
17076	104528	243233	372245	651788	758171	932782	1286895	1532192	1768743
17077	104529	243235	372901	651789	758172	932783	1288717	1532193	1768744
17078	104530	253481	372903	651790	758173	932784	1288719	1532194	1768745
17079	119231	253482	372904	661766	758174	932785	1288720	1532195	1833416
17080	119232	253483	372905	661767	758175	995491	1300849	1553371	1833417
28971	119233	253484	414986	661768	766381	995492	1391181	1553372	1833418
28972	119234	253485	414987	661769	766383	995493	1391182	1553373	1833419
28973	119235	278826	414988	691770	766384	995494	1391184	1553374	1833420
28974	145586	278827	414989	670247	766385	1054251	1391185	1556921	1846281
28975	145587	278828	414990	670248	770226	1054252	1392106	1556922	1846282
43911	145588	278829	449991	670249	770227	1054253	1392107	1556923	1846284
43913	145589	278830	449992	674751	770228	1054254	1392108	1556924	1846285
43914	145590	289711	449993	674752	770229	1054255	1392109	1556925	1851141
46391	147836	289712	449995	674753	770230	1057831	1892110	1557492	1851142
46392	147838	289713	457871	674754	774341	1057832	1402681	1557494	1851143
46393	147839	289714	457872	674755	774342	1057833	1402682	1557495	1851144
46394	147840	289715	457873	693311	774344	1057835	1402684	1572112	1851145
46395	210721	334686	457874	693312	774345	1059986	1402685	1572113	1897382
49331	210722	334687	457875	693314	810621	1059987	1450926	1572114	1897383
49332	210723	334688	477731	693315	810623	1059988	1450928	1591231	1897385
49333	210724	334689	477732	699726	810625	1059989	1450929	1591232	1968511
49334	210725	334690	477733	699727	866181	1059990	1450930	1591233	1968512
49335	237016	336186	477734	699728	866183	1157671	1454352	1591234	1968513
63526	237017	336187	477735	699729	866184	1157672	1454354	1591235	1968514
63527	237018	336189	550451	699730	866185	1157673	1454355	1633136	1968515
83528	237019	336190	550452	708711	872437	1157674	1478753	1633137	1973386
63529	237020	367346	850453	708712	872438	1157675	1478754	1633139	1673387
63530	238086	367347	550454	708713	872439	1223176	1520141	1633140	1973388
69141	238087	367348	550455	708714	872440	1223177	1520142	1673106	1973389
69142	238088	367349	558886	708715	889701	1223178	1520143	1673107	1973390

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας τῶν κυριῶν ἐνεγράφησαν ἐν Λονδίνῳ 57 μέλη, τὸ πλεῖστον κυρίαι ὁμογενεῖς, αἵτινες προσήνεγκον ἐν ὅλῳ λίρας στερλίνας 139.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ προσήνεγκον αἱ κυρίαι Δέσποινα Λουκᾶ Ράλλη δραχ. 336, Ἑλένη Μ. Νεγρεπόντη δραχ. 230.

Ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς χωρίοις Λιόπεσι καὶ Σπάτα συσταινομένων σχολείων κορασίων ὁ βουλευτὴς Ἀττικῆς κ. Α. Γ. Σκουζὲς προσήνεγκε δραχ. 300.

Ὑπὲρ τοῦ Πτωχοκομείου ὁ ἔμπορος κ. Θεόφιλος Εὐθυμίου προσήνεγκε δραχμὰς 100.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2053. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 10 Φεβρουαρίου 1880. Ἀρ. 215 (163). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου. — Συμβὰν ἀνέκδοτον. — Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρασις Ἀγγέλου Βλάχου). — Σημειώσεις περὶ τῆς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς περιθάλψεως τῶν ἀρρώστων. — Τὸ συμπεθερικὸν ὑπὸ Θ. δὲ Χελδράϊχ — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-Λὰ Ροσφουκώ. (Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.) — Δάνειον Πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2054. **Ἰουστινιανοῦ 118 Νεαρὰ** μεθ' ἑρμηνευτικῶν καὶ ἱστορικῶν σημειώσεων ἀναφορικῶς πρὸς τὴν πρὸ αὐτοῦ

Digitized by Google

καὶ τὴν μετ' αὐτὸν νομοθεσίαν, ὑπὸ Σπυρίδωνος Γ. Βελίντζα φοιτητοῦ τῆς νομικῆς. Ἐν Ἀθήναις. Τυπογραφεῖον ἀδελφῶν Βαρβαρήγου, 1880. Σελίδες 39.

2055. **Ἔλεγχος τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας Ε. Κειπέρτου ὡς πρὸς τὴν Μακεδονίαν, συνταχθεὶς ὑπὸ Μαργαρίτου Δήμιτσα, διευθυντοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου καὶ καθηγητοῦ τῆς γεωγραφίας ἐν τῷ Ἀρσακείῳ.** — Ὧ προσήρτηται καὶ κριτικὴ μελέτη περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τῆς Θέρμης, δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ «Ἀθηναίῳ». Ἐν Ἀθήναις, Τυπογρ. Δημητρ. Ἰασεμίδου. 1879. [Τὸ ά. μέρος τοῦ φυλλαδίου τούτου περιέχει βιβλιοκρισίαν τοῦ βιβλίου τοῦ H. Kiepert, Lehrbuch der alten Geographie. Ἐν αὐτῷ ὁ Κ. Δήμιτσας ἀνασκευάζει τὰ ἐσφαλμένα καὶ συμπληροῖ τὰς παραλείψεις ὡς πρὸς τὴν Μακεδονίαν μόνον. Ἐν ἀρχῇ ἐλέγχει τὴν ὀρεογραφίαν καὶ ὑδατογραφίαν καὶ τὴν παράλειψιν ἱστορικῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν. Προβαίνων εἶτα εἰς τὴν πολιτικὴν γεωγραφίαν ἀνασκευάζει τὴν γνώμην τοῦ Kiepert, ὅτι ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Μακεδονίας κατεστράφη μετὰ τὰς ἐκδρομὰς τῶν Σλαυοβουλγάρων, καὶ ἐπικρίνει τὴν ἐπικρατοῦσαν σύγχυσιν ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ ὡς πρὸς τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους. Ἐλέγχει ὡσαύτως τὴν ἀτελῆ περιγραφὴν ἐπαρχιῶν σπουδαίων τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν πόλεων αὐτῶν, ὡς τῆς ἐπαρχίας Πιερίας, τὴν παράλειψιν ἄλλων ὡς τῆς Μυγδονίας, Σιντικῆς κ.τ.λ., ἰδίᾳ δὲ διὰ μακρῶν ἐξετάζει τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ ἐγχειριδίου καὶ πρὸς γνῶσιν τῆς ἱστορικωτάτης Χαλκιδικῆς.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ μελέτῃ ἀπὸ σελ. 1—12 ὁ κ. Δ. ἐξετάζει τὸ θέμα, ὅτι ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Μακεδονίας Θέρμη εἶναι ἄλλη παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην, τέως ταὐτιζομένων ὑπὸ τῶν γεωγράφων καὶ πινακογράφων. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς μελέτας του ταύτας ὁ κ. Δ. παραθέτει αὐταῖς λέξεσι καὶ τὰ χωρία τῶν ἀρχαίων, ἐφ' ὧν στηρίζει τὰς γνώμας του].

2056. **Mittheilungen des Deutschen Archaeologischen Institutes in Athen.** Vierter Jahrgang. Viertes Heft. Mit drei Tafeln und drei Beilagen. Inhalt: G. Loeschcke, altattische Grabstelen (Schluss).— A. Mordtmann, ein Edict Justinians.— Zachariae von Lingenthal, zum «Edict Justinians»,— A. Ῥουσόπουλος, ἀγγεῖον κορινθιακόν.— U. Koehler. attische Ephebenstele. — Ludwig v. Sybel, Zwoelfgoetteraltar aus Athen.— H. G. Lolling, Prasiä.— U. Koehler, Gefässe aus Aegina. — Athen, in commission bei Karl Wilberg. Druck von Peter Perris, 1879, p. 289-368.

2057 **Bulletin de Correspondance Hellénique. Δελτίον Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας.** [École Française d'Athènes]. Quatrième année, Janvier 1880. Sommaire: I. Inscriptions d'Orchomène. Pièces relatives à un prêt fait par une femme de Thespies à la ville d'Orchomène, par M. P. Foucart.— II. Lettre d'Alexis I Comnène à Robert I, comte de Flandre, par M. C. Paparrigopoulos. — III. Sur quelques monuments figurés trouvés à Délos, par M. Th. Homolle.—IV. Aristotimos, tyran des Éléens, par M. E. Muret. — V. Inscription de Cléones, par M. Max. Collignon.—VI Décret des Abdéritains trouvé à Téos, par MM. E. Pottier et Am. Hauvette-Besnault. — VII. Bas-relief funèbre de l'Attique, par M. C. Mylonas.— Nouvelles et correspondance: P. Girard, Inscriptions de Salonique. — O. Rayet, Inscriptions de Pagæ.—C. Mylonas, Inscription de Paros.— Planches. Planches I et V. — Bas-reliefs funèbres de l'Attique. N-B.— La planche V fera le sujet d'un article qui paraîtra prochainement. Ἐν Ἀθήναις, Πέτρος Περρῆς ἐκδότης-τυπογράφος. Paris, Ernest Thorin, libraire-éditeur, p. 68.

Κατ' αὐτὰς ἐγένετο ἐν Λονδίνῳ δευτέρα γενικὴ συνεδρίασις τῆς Ἑταιρίας ὑπὲρ τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Νεύτων. Ἄχρι τοῦδε κατεγράφησαν 270 μέλη τῆς ἑταιρίας ταύτης· ἅμα τῇ αὐξήσει τῶν προσόδων, θὰ ἐκδοθῇ περιοδικὸν σύγγραμμα, περιέχον τὰς ἑκάστοτε γινομένας συζητήσεις.

— Ὁ ἐν Γλασκώβ καθηγητὴς κ. Ζίπκ, γνωστὸς ἑλληνιστὴς καὶ φιλέλλην, ἀνέγνω ἐνώπιον τῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρίας τοῦ Ἐδιμβούργου σοφὴν περὶ «Νέας Ἑλλάδος» πραγματείαν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[7 Φεβρουαρίου (Πέμπτη) 1880.]

Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς διασώσεως τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῆς Ῥωσσίας ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μεταβάντες εἰς τὸν ἐνταῦθα ῥωσσικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, παρευρέθησαν εἰς τὴν γενομένην ἐπὶ τούτῳ δοξολογίαν. — Ὁ κ. πρόεδρος τῆς Βουλῆς προσεκάλεσε παρ' ἑαυτῷ τοὺς κκ. Μ. Ρενιέρην, Σ. Σκουλούδην, Μ. Νεγρεπόντην, Ἀνδρ. Συγγρόν, Τ. Φιλήμονα, Μ. Μελᾶν, Ν. Ῥάδον, εἰσαγγελέα τῶν ἐφετῶν, Α. Ῥικάκην, Α. Οἰκονόμου καὶ Γ. Μπένσηην, εἰσαγγελέα τῶν πλημμελειοδικῶν, ὅπως συσκεφθῶσι περὶ ἀνιδρύσεως καταστημάτων φυλακῶν ἐν τῷ Κράτει. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ γείνῃ μετοχικὴ ἀνώνυμος ἑταιρία πρὸς ἵδρυσιν αὐτῶν, κατηρτίσθη τὸ καταστατικὸν αὐτῆς καὶ διωρίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς ἔλεγχον αὐτοῦ ὑποβληθησομένου εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἕκαστος μέτοχος ἢ ἑταῖρος θὰ δίδῃ 15 φράγκα κατ' ἔτος, θὰ ὑποχρεωθῶσι δὲ εἰς συνδρομὴν τοῦ ἔργου καὶ ἅπαντες οἱ δῆμοι τοῦ Κράτους καὶ τὰ μοναστήρια. — Ἡ βουλὴ ἀπεφάσισε τὴν τύπωσιν τῶν διαθηκῶν τῶν ἀειμνήστων ἐκείνων ὁμογενῶν, οἵτινες μετ' ἄκρας αὐταπαρνήσεως διέθεντο τὸν πλοῦτον αὐτῶν ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἔθνους ἡμῶν. — Ὁ ἐν Ὀδησσῷ φιλογενὴς κ. Ι. Βουτσινᾶς ἐδήλωσεν εἰς τὴν σύγκλητον τοῦ Πανεπιστημίου ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνανεώσῃ τὸν ποιητικὸν ἀγῶνα, ὃν καὶ πρὶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη συνετήρησε. Ἡ σύγκλητος ἀνέθηκεν εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν ν' ἀποφανθῇ περὶ τούτου. — Ἐπανῆλθεν ἐκ Βελγίου ὁ κ. Μιχ. Γρηγοριάδης, ἐπιλοχίας τοῦ πυροβολικοῦ, ὅστις ἐφεῦρε νέον σύστημα ὅπλου, τὸ ὁποῖον ἐβράβευσεν ἡ βελγικὴ ἀκαδημία, χορηγήσασα αὐτῷ καὶ προνόμιον εἰκοσαετές. Τὸ ὅπλον του ὑπέβαλεν ὁ κ. Γρηγοριάδης εἰς τὸν ἡμέτερον ὑπουργόν, ὅστις συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἵνα ἐξετάσῃ τὸν μηχανισμόν του. — Ὁ ναυπηγὸς Γρυπάρης ἐξετέλεσεν ἐν Φαλήρῳ νέον πείραμα καταδύσεως τοῦ ὑποβρυχίου πλοίου του. Ἡ κατάδυσις διήρκεσεν ἐπὶ 6 $^1/_2$ ὥρας, ἀπὸ τῆς 10 π. μ. μέχρι τῆς 4 $^1/_4$ μ. μ., καθ' ἃς ὁ κ. Γρυπάρης ἔμεινεν ἐν τῇ λέμβῳ του κεκαλυμμένος καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τῶν ὑδάτων· ὑπόσχεται δ' οὗτος νὰ τελειοποιήσῃ τὸ σκάφος του, ἵνα κινῆται πρὸς ὡρισμένην διεύθυνσιν, ἐὰν τοῦ ἀγορασθῶσιν αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς τοῦτο μηχαναί. — Ὁ ἐν Σουὲζ ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Μητσάκης ἀφίκετο αὐτόσε ἐξ Ἀβυσσινίας, ὅπου εἶχε μεταβῇ ἐντολῇ τῆς Κυβερνήσεως, κατόπιν 78 ἡμερῶν ὁδοιπορίας. Φέρει πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα ἡμῶν διάφορα δῶρα ἀποστελλόμενα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου, ἅμα δὲ καὶ τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Σολομῶντος. Τῷ κ. Μητσάκῃ παρέδωκεν ἡ Α. Α. ἀβυσσινιακὴ Μεγαλειότης καὶ 5,000 ταλλήρων, ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς περίθαλψιν τῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ μεταβάντων Ἀβυσσινῶν προσκυνητῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ καθὼς καὶ ὁ πρίγκηψ Ῥαζαὰλ καὶ ἡ πριγκηπέσσα Ῥαλοῦλα βεβαιοῦσι μετ' ὑπερηφανείας ὅτι ἕλκουσι τὸ γένος ἐξ Ἑλλήνων, ὁ δ' αὐτοκράτωρ Ἰωάννης διατείνεται ὅτι εἶνε ἀληθὴς ἀπόγονος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. — Ἀναφορὰ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ πλείστων φοιτητῶν ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν κ. πρόεδρον τῆς Βουλῆς, δι' ἧς παρακαλοῦσι τὴν Βουλὴν νὰ ὁρισθῶσιν αἱ ὑποτροφίαι διὰ διαγωνισμοῦ. —Ὁ κ. Ἀντ. Δαμασκηνὸς κατασκευάζει πλησίον τοῦ Φαλήρου λουτρὰ καὶ κῆπους καὶ καφενεῖα, εἰς ἃ θὰ καταβαίνουσιν οἱ θέλοντες διὰ λεωφορείων. Ὁ κ. Δαμασκηνὸς ἐξήτησεν ὑπὲρ τῆς ἐπιχειρήσεώς του τριακονταετὲς προνόμιον. — Τὸ μετοχικὸν ταμεῖον τῶν ὑπαλλήλων ἐκέκτητο κατὰ τὴν 31 10βρίου περιουσίαν καθαρὰν ἐκ δρ. 2,406,002,72, ἤτοι ἀνωτέραν τῆς τοῦ 1870 κατὰ δρ 448,078,15. Κατὰ τὴν συνοπτικὴν κατάστασιν τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν 31 Ἰανουαρίου ε. ε. τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν κεφάλαιον αὐτῆς ἀνήρχετο εἰς δρ. 128,307,165 καὶ 17 $^0/_0$, εὑρίσκοντο ἐν τοῖς ταμείοις αὐτῆς εἰς μεταλλικὸν δραχ. 18,555,175 καὶ 15 $^0/_0$, ἦσαν δ' εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια ἀξίας δραχμῶν 52,265,225 καὶ 60 $^0/_0$. — Οἱ ἐνταῦθα ἔμποροι ἀπεφάσισαν ὅπως ἀπὸ τοῦδε κλείωσι τὰ καταστήματά των καθ' ὅλας τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἐπισήμους ἑορτάς. — Ἀπεβίωσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ Π. Κουρκουμέλης, ἀπόστρατος συνταγματάρχης καὶ Νικ. Γκαρμπολᾶς, μοίραρχος καὶ διοικητὴς τοῦ ἱππικοῦ. — Ἀπεβίωσεν ὡσαύτως ὁ γλύπτης Γεώργιος Φυτάλης. — Ὁ ἐπιλοχίας Γ. Ἀλατάρης ἐφόνευσε τὸν πρώην κρεοπώλην Ῥάλλην Ἰωάννου.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

7 Φεβρουαρίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 7 Φεβρουαρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ. —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 284
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 294
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 389
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον. —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 277
6 » δραχ. (μετ' ἀμ'	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 195
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 394 3/4

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,300
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	154
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 108 3/4
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 8.—	φρ. 100	,, 74
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	9.85	100	65
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 19.60	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	—	,, 4.50	,, 140	,, 93 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.20.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 115 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.05
Λίρα Στερλίνα	,,	29.—
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.35
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.70
,, φράγκον	,,	1.17

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (23 Ἰανουαρ.) Ἐμ. 29-29.35.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (29 ,,) ,, 29.30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (13 Φεβρουαρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	38 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	260
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	250
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	92 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 - 110 1/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 90 - 95
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 29/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (12 Φεβρουαρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.10
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.47
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (13 Φεβρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.—
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Φεβρουαρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.18 1/2 - 25.23 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 κέρδος 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ζημία 120 - 125 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος. Μιτυλήνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· τὰ χρήματα ἐλήφθησαν, τὰ φύλλα δὲ ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς κκ. Μ. Α. Κ. καὶ Φ. Σ. — Συνδρομητῇ. Διότι ἡ τριακοντὰς εἶνε πόλις, εἰς ἣν αἱ πλεῖσται γυναῖκες δὲν ἀποφασίζουν νὰ εἰσέλθωσιν ἐπισήμως εἰμὴ ἀφοῦ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς ἀφ' ὅτου ἐξῆλθον — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Οἱ 8 τόμοι ἀπεστάλησαν διὰ τῆς ἑλλην. ἀτμ. — κ. Ν. Δ. Ὀδησσόν. Σκύλλοι κυνηγοῦντες καθεὶς τὸ κόκκαλόν του — Κυρίαν Π. Καὶ τί ἄλλο εἶνε ὁ ἀνθρώπινος βίος ὅλος; χαρά, λύπη· γέλως, δάκρυα· τάφος παρὰ τὸ λίκνον· νοσοκομεῖον παρὰ τὸ θέατρον· χήρα παρὰ τὴν νύμφην — κ. Ι* Ἕνεκα τῆς προσωπικῆς βαρύτητος τῶν διευθυνόντων αὐτάς. Πρὶν ἢ ἐκλεχθῇ πρόεδρος τῆς Βουλῆς ὁ Γαμβέτας ἦτο διευθυντὴς τῆς «Γαλλικῆς Δημοκρατίας,» ἐπὶ ἐτησίῳ μισθῷ φρ. 40.000, πρὶν δὲ διορισθῇ γερουσιαστὴς ὁ Ἰούλιος Σιμὼν ἦτο διευθυντὴς τοῦ «Αἰῶνος.» Πλεῖστοι συντάκται τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων εἶνε βουλευταί. — Κ^αν Μ. Π. Κ. Παρισίους. Ἐπληρ. παρὰ τοῦ κ. Α. Κ. — κκ. Γ. Κ. Mihalla-el-Kibir — Α. Ρ. Ταγανρόκ, Σ. Τ. Tachta Κ. Χ. Μ. Ἀργοστόλιον, Ι. Χ. Πειραιᾶ. Ἀπεστάλησαν τῇ 2 — κ. Κ. Δ. Διὰ τὸ πολυσύλλαβον τῶν ἑλληνικῶν ὀνομάτων. Ἰδοὺ δὲ καὶ νέον τι ἀνέκδοτον τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ Gaulois, τῆς 19 Ἰανουαρίου :

Madame lit le journal à son mari. Arrivé aux dépêches :

Athènes, 17 Janvier, soir.
M. Papamichalopoulo est nommé ministre des finances.

Monsieur, l'interrompant :

— Pardon, chère amie, est-ce conjointement, ou séparément que ces messieurs sont chargés du même portefeuille ?

κ. Δ. Μ. Πάτρας. Οἱ 4 τόμοι καὶ τὰ ζητηθ. φύλλα θὰ παραδοθῶσιν αὔριον εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. — *** Ὅταν φορῇς τὸν λευκὸν λαιμοδέτην σου, μὴ βλασφημῇς κατὰ τῆς ἀνοησίας τοῦ συρμοῦ. Ἡ αἴθουσα εἶνε ἔκθεσις διαρκής, σὺ δὲ εἶσαι ὄψώνιον καὶ ἐμπόρευμα. Δύναται νὰ προμηθεύσῃ τις τιμὴν καὶ ἐξόδευσιν εἰς τὸ ἐμπόρευμά του, χωρὶς νὰ τὸ ἐκθέσῃ ; — Κ^αν Α. Μ. Μαντσέστερ, κκ. Γ. Π. καὶ Κ. Μ. Ρ. Λίβερπουλ. Ἐπληρώθησαν παρὰ τῶν κ. Α. Α. καὶ Σ^ας — κ. **Ν. Le Cotillon (150 Figures nouvelles) Adresse : Au paradis des enfants, 1 rue du Louvre, Paris — κκ. Ι. Κ Μασσαλίαν, Ι. Γ., Θ. Θ. Ξ. Κωνσταντινούπολιν, Κ. Β. Βραΐλαν, Β. Α. Κάϊρον, Ἀναγνωστήριον Κυδωνιῶν, Α. Γ. Κ. Καβάλλαν, Γ. Μ. Μ. Ἔσναν, Σ. Α. καὶ Σ. Κ. Πειραιᾶ, Κ. Ν. Αἴγιον, Α. Β. Λευκάδα, Κ. Κ. Τρίπολιν, Α. Κ. Πάτρας. Κυρίας : Φ. Ε. Βελιγράδιον, Μ. Β. Minet-el-gamh, Π. Χ. Σύρον. Ἐλήφθησαν — κ. Μ. Κ. Πάτρας. Τὸ τέλος τῆς Νανᾶς ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἐπιφυλλίδι τῆς παρισινῆς ἐφημερίδος ὁ Βολταῖρος, τῆς 5 Φεβρουαρίου (ἔ. ν.) Περιττὸν θεωροῦμεν νὰ σᾶς κοινοποιήσωμεν τὴν γνώμην μας περὶ τοῦ τερατώδους τούτου βιβλίου, ἀφοῦ τόσα ἐγράφησαν περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἑστίᾳ — κ. Π. Γ. Ζ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν παρὰ τῆς Πιστωτ Τραπέζης. — **Μ Κωνστ]λιν. δ' — Μιᾷ κυρίᾳ. Les Soirées de Pesth par Philippe Fahrbach.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1009.

Πόθεν ἡ παροιμιώδης φράσις: Faire des châteaux en Espagne (Ἱσπανικὴ πυργοποιΐα ἢ κτίζω πύργους εἰς τὴν Ἱσπανίαν);

1010.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

. . . . α
. . . α .
. . . . .
. α . . .
α . . . .

1011.

Διενοήθην ἀριθμόν τινα, τοῦτον δὲ πολλαπλασιάζω ἐπὶ 9 καὶ προσθέτω 8 εἰς τὸ γινόμενον, καὶ ἀφοῦ πολλαπλασιάσω πάλιν τοῦτο διὰ τοῦ διπλασίου τοῦ νοουμένου ἀριθμοῦ, διαιρέσω τὸ γινόμενον διὰ τοῦ 7 καὶ ἀφαιρέσω ἐκ τοῦ πηλίκου τὸ ἑπταπλάσιον τοῦ νοουμένου ἀριθμοῦ, ἔχω τὸν ἀριθμὸν 2985.

Ποῖος εἶνε ὁ ἀριθμὸς οὗτος;

1012.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων Paris—os—Breme νὰ σχηματισθῇ ἱστορικόν τι ὄνομα.

1013.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Μετάθεσον τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς οὕτως, ὥστε ἀθροίζων τις αὐτοὺς ὁριζοντίως, καθέτως καὶ διαγωνίως νὰ δίδωσι τὸν 34.

1014.

Τὰ δύο πρῶτά μου πολλαὶ πῶς ἕπονται δηλοῦν·
Τὰ δύο ἄλλα μου ἑνὸς τὴν ὕπαρξιν λαλοῦν.
Ἀμφιβολίαν ἐξηγοῦν τὰ ἄκρα μου κοινήν,
Καὶ φανερὰν τὰ μέσα μου τοῦ θρήνου τὴν φωνήν.
Τὸ ὅλον μου χωρὶς πτερὰ πετᾷ ὡς πτερωτόν,
Καὶ ζῇ, ὡς ὅλοι λέγουσι, ζῇ ἔτη ἑκατόν.

1015.

Ἡ μήτηρ μου μ' ἐγέννησεν, ἀσπλάγχνως πατηθεῖσα.
Ἡ δυστυχής! ἐξέπνευσεν, εἰς τοὺς ἀφροὺς ταφεῖσα.
Κ' ἐγὼ σκληρῶς ἀποσπασθείς, εἰς φυλακὴν ἐκλείσθην·
Ἀλλὰ φρικτὴν ἐκδίκησιν, φυλακισθείς, ὡρκίσθην·
Καὶ μ' ὅσους ἤδη σχετισθῶ καὶ κάμω θιασώτας,
Εἰς ἀτοπήματα ὠθῶ καὶ καθιστῶ προδότας.
Καὶ ὅμως εἶμ' εὐχάριστος· 'ς τοὺς οἴκους σας ἐμβαίνω,
Καὶ ἅπαντας εὐφραίνω.
Θερμὸν δὲν εἶμαι, φίλε μου, πλὴν μάθε, ὅτι καίω.
Ἂν ἔχῃς πνεῦμα, μ' ἔλυσες· ἂν ὄχι, ὤ! σὲ κλαίω!

1016.

Διάβολος ἢ μάγος τις δὲν εἶμαι· μάθε ὅμως
Πῶς ἐνοικεῖ 'ς τοὺς οἴκους μου καὶ ἡ χαρὰ κι' ὁ τρόμος.
Ὅσοι εἰσέλθουν, ὁμιλοῦν, κ' ἔχουν κλειστὸν τὸ στόμα.
Περιπατοῦσιν, ἔχοντες ἀκίνητον τὸ σῶμα.
Τρώγουν, χωρὶς νὰ τρώγωσι, βλέπουν, χωρὶς νὰ βλέπουν,
Καὶ δίχως τι νὰ πράττωσι, τὰ πάντα ἀνατρέπουν.
Θαυμάζεις; Εἶμαι φίλος σου, οἰκεῖος· μὲ ηὑρεῦρες.
Ἀλλ' ἂν δὲν ἦσαι ἔξυπνος, ποτὲ δὲν θενὰ μ' εὕρῃς.

1017.

Ὁ κόσμος ὅλος μ' ἀγαπᾷ, πλὴν φρόνιμος κανένας.
Πλειότερον, οἱ ἔχοντες ὀλιγωτέρας φρένας.
Ἂν κεφαλὴν καὶ τράχηλον καὶ πόδας μου ἑνώσῃς,
Ἀναγινώσκων Ὅμηρον, ἐμὲ θεν' ἀναγνώσῃς.
Ἐὰν δὲ δίχως κεφαλὴν καὶ τράχηλον μ' ἀφήσῃς,
'Σ τὴν Θρᾴκην τότε, φίλε μου, ἐλθὲ νὰ μὲ ζητήσῃς.

1018.

Ἀνήρ, θνητὸς ἀγέννητος, ὅτ' εἶμαι θὰ γνωρίσῃς,
Τὰ δύο τελευταῖά μου ἐὰν ἀποχωρίσῃς.
Καὶ εἰς τὰ παιγνιόχαρτα μ' εὑρίσκεις ἐν τῷ ἅμα,
Τὸ πρῶτόν μου καὶ ἔσχατον ἂν ἀφαιρέσῃς γράμμα.
Εἰς σκότος, βλέπεις, κρύπτομαι, καὶ ὅμως μάθε ὅτι,
Ἐὰν τεθῶ προδίδομαι ἐν ἀκαρεῖ 'ς τὰ σκότη.

1019.

Εἶμαι νεκρὸς καὶ ὕπαρξιν οἱ πόδες σου μὲ δίδουν.
Ἂν μὲ καρατομήσωσι, παράδοξον! θὰ ἴδουν
Ν' ἀνήκω εἰς τὸν Ὄλυμπον, τὸν Πάρνηθα, κ' ἐν γένει
Εἰς ὅλα ὅσα ἡ αὐτὴ συγγένεια μᾶς δένει.

1020.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

Je suis, tu est, il est, nous sommes.... le premier;
A toi — mais pas à vous — appartient le deuxième;
Le bonheur ici — bas!... souvent c'est le troisième;
Et Virgile a chanté les exploits du dernier.

ΛΥΣΕΙΣ

1003.

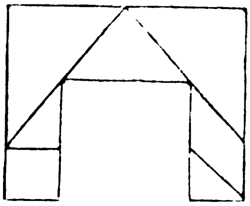

1004.

Ἡ εἰς πάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας πολιτογραφηθεῖσα λέξις banqueroute (χρεωκοπία) προῆλθεν ἐκ Βενετίας καὶ ἐδήλου ἀνεσκευασμένην ἢ τεθραυσμένην τράπεζαν, banca rotta, ἢ banco rotto. Καὶ σήμερον ἔτι πολλαχοῦ τῆς Ἰταλίας διεξάγουσιν οἱ κολλυβισταὶ τὰς ὑποθέσεις των ἐν ὑπαίθρῳ, ἔχοντες τὰ ποικίλα νομίσματά των ἐπὶ σανίδος, στηριζομένης εἰς δύο σκόλοπας, καλουμένης δὲ banca. Ὁσάκις ἀργυραμοιβός τις μὴ εἶχε πρόχειρον τὸ χρειῶδες νόμισμα ἢ κερμάτιον, ἐδανείζετο τοῦτο παρὰ τῶν ἐγγὺς ὁμοτέχνων του· ἐὰν δὲ μὴ τὸ ἀπέδιδεν ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας, καὶ καθόλου εἰπεῖν, ἐὰν μὴ ἐγκαίρως ἐπήρκει εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του, ἡ τράπεζά του ἐθραύετο βιαίως, ἐν Βενετίᾳ μάλιστα, αὐτὸς δὲ διέκοπτε τὰς ἐργασίας του ἄχρις οὗ συμβιβασθῇ τοῖς δανεισταῖς αὐτοῦ. Ἐν Γενούῃ καὶ Νεαπόλει ἐβιάζετο ὁ χρεωκοπῶν νὰ ὁμολογήσῃ τὸ ἀναξιόχρεων αὐτοῦ ἐπὶ ὡρισμένης πέτρας καὶ ὑφίστατο παθήματα ἥκιστα εὔκοσμα καὶ εὐπρεπῆ. Σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι ἐπενοήθη ἐν Ἰταλίᾳ ἄλλη φράσις εὐφημοτέρα, fallire ἤτοι «ἁμαρτάνειν ἢ πλανᾶσθαι» ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς τοῦ δοῦναι καὶ λαβεῖν, καθιερώθη δὲ μετὰ τῶν ἐξ αὐτῆς παραγομένων fallito, fallimento, εἰς τὰς ἄλλας ῥωμανικὰς διαλέκτους.

1005.

α') Λαμβάνομεν ἐκ τοῦ ἀσκοῦ τρὶς διὰ τοῦ μικροῦ δοχείου καὶ πληροῦμεν τὸ μεγαλήτερον (ἤτοι τὸ τῶν 3 $^{1}/_{2}$ ὀκάδων). Καὶ τοιουτοτρόπως ἔχομεν εἰς μὲν τὸν ἀσκὸν $^{1}/_{2}$ ὀκ. εἰς τὸ μικρὸν δοχεῖον 1, καὶ εἰς τὸ μέγα 3 $^{1}/_{2}$.

β') Τὸ ἐκ 3 $^{1}/_{2}$ ὀκάδων πεπληρωμένον δοχεῖον κενοῦμεν εἰς τὸν ἀσκόν.

γ') Ὡσαύτως εἰς τὸ κενωθὲν δοχεῖον κενοῦμεν καὶ τὴν ἐν τῷ μικρῷ δοχείῳ 1 ὀκᾶν.

δ') Πληροῦμεν τὸ μικρὸν δοχεῖον (ἐκ τοῦ ἀσκοῦ) καὶ κενοῦμεν αὐτὸ εἰς τὸ μεγαλήτερον.

Οὕτω δὲ πράττοντες, ἔχομεν εἰς μὲν τὸν ἀσκὸν 2 $^{1}/_{2}$ ὀκάδας, εἰς δὲ τὸ μέγα δοχεῖον ἑτέρας 2 $^{1}/_{2}$, ἤτοι ἐν ὅλῳ ὀκάδας 5.

N. A.

1006.

Ι	Μ	Α	Σ
Μ	Υ	Ι	Α
Α	Ι	Ω	Ν
Σ	Α	Ν	Η

1007.

D	E	P	O	T
E	T	A	P	E
P	A	L	I	R
O	P	I	U	M
T	E	R	M	E

1008.

Chacun a son penchant vers le vice (Chaque 1 a SON penchant vers le vice.)

Ἀθήνησι, — Τύποις Πέτρου Πέρρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 216 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 17 Φεβρουαρίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ἐν ἔτει 1824.

Ἡ φιλανθρωπικὴ ἑταιρία, εἰς ἣν ἀνῆκεν ἡ σφραγὶς τῆς ὁποίας ὁ τύπος ἄνωθι παρετέθη, ἐσυστήθη μὲν ἐν Ναυπλίῳ κατὰ μῆνα Αὔγουστον τοῦ 1824, εἰς ἐποχὴν καθ' ἥν, ἕνεκα τῆς ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει συῤῥοῆς πολλῶν δυστυχῶν προσφύγων ἐκ διαφόρων τῆς Τουρκίας μερῶν, ἐνέσκηψεν ἡ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἐπιδημία, ἐξ ἧς μεγίστη ἐπῆλθεν εἰς τοὺς κατοίκους φθορά, ἐξαιρέτως εἰς τοὺς ἀπόρους οἵτινες, πάσης βοηθείας στερημένοι, ἀπέθνησκον εἰς τὰς ὁδούς, καταλείποντες, ἐν χηρείᾳ καὶ ἐν ὀρφανίᾳ, συζύγους καὶ τέκνα ἄνευ τινὸς προστασίας καὶ περιθάλψεως.—Παρετάθη δὲ ἡ ὕπαρξίς της μέχρι τοῦ 1828.

Διττὸς ἦτο ὁ τῆς συστάσεώς της σκοπός· α') ἡ περίθαλψις πτωχῶν ἀσθενῶν, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν· καὶ β') ἡ ἀνατροφὴ καὶ ἐκπαίδευσις παιδίων ὀρφανῶν καὶ ἀπόρων. Ἑταῖροι ἦσαν δεκτοί, ἄνευ διακρίσεως γένους ἢ καταστάσεως· συνεισέφερον δὲ οὗτοι χρήματα ἢ πράγματα, ἢ καὶ προσωπικὴν ὑπηρεσίαν, πρὸς εὐόδωσιν τοῦ φιλανθρώπου τούτου ἔργου.

Ἡ διοίκησις τῶν τῆς Ἑταιρίας, κατὰ τὸν διοργανισμὸν αὐτῆς, ἦτο διαπεπιστευμένη εἰς ἑπταμελῆ ἐπιτροπήν, ἑδρεύουσαν πάντοτε ἔνθα καὶ ἡ κεντρικὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου συνέδραμον προθύμως οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι ὁμογενεῖς, ὧν οἱ πλείους μὲν διὰ χρημάτων (ἐν οἷς «διεκρίνοντο οἱ Αἰγαιοπελαγῖται καὶ μάλιστα οἱ «Χῖοι, οἱ ὁποῖοι ἔδειξαν διαφερόντως τὴν προθυμίαν των εἰς αὐτὸ τὸ κοινὸν καλόν, ὡς ποτε «ἐλάμπρυναν μὲ τοιαῦτα πολλὰ τὴν ἀναξίως δυστυχήσασαν πατρίδα των»·—Βλ. ἀριθ. 103 τοῦ «*Φίλου τοῦ νόμου*» ἐφημερίδος ἐν Ὕδρᾳ τότε ἐκδιδομένης)· ὀλίγοι δέ τινες διὰ βιβλίων καὶ πινάκων τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς. Μεταξὺ τῶν χρηματικῶς συνεισενεγκόντων καταλέγεται καὶ ὁ Ἐ. Βλακιέρος, καταβαλών, ὡς ἀπὸ μέρους τῆς Ἀγγλοφιλελληνικῆς Ἑταιρίας, δισχίλια γρόσια.

Ἅμα τῇ συστάσει αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ ἠσχολήθη εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ *πρώτου* τῶν σκοπῶν της· τουτέστι συνέστησε *νοσοκομεῖον*, ἐν ᾧ ἔτυχον τῆς προσηκούσης μὲν νοσηλείας καὶ περιθάλψεως πάμπολλοι ἀσθενεῖς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐλέους δὲ πολλαὶ δυστυχεῖς οἰκογένειαι ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τοῦ Ναυπλίου, ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς 1824 μέχρι τῶν μέσων τοῦ Φεβρουαρίου 1826 ὅτε, ἀναδεξαμένης τῆς κεντρικῆς Διοικήσεως τὴν δημοσίᾳ δαπάνῃ συντήρησιν τοῦ *νοσοκομείου*, αὕτη (ἡ ἐπιτροπὴ) ἔστρεψεν ὅλην αὐτῆς τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ *δευτέρου* σκοποῦ της, δῆλα δὴ εἰς τὴν σύστασιν σχολείου τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἰσήχθησαν ἀμέσως ἐν πρώτοις ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν μαθητάς· τούτων δὲ ὁ ἀριθμὸς ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν προέβαινεν αὐξανόμενος.

Διῴκησαν τὰ τῆς ἑταιρίας, κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, ὡς Πρόεδροι μέν, οἱ Νικόλαος Γερακάρης, Γεώργιος Γλαράκης, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς καὶ ὁ Σπυρίδων Καλογερόπουλος· ὡς μέλη δέ, οἱ Νικόλαος Καλλέργης, Δ. Δεσύλλας, Θ. Νέγρης, Ἰω. Θεοτόκης, Ἰω. Βλάσης, Δ. Γουζέλης, Ἐδουάρδος Μάσσων, Ἀντώνιος Τζούνης, Γ. Μ. Ἀντωνόπουλος, Διονύσιος Ὀρφανός, Γεώργιος Γεννάδιος, Γεώργιος Ψύλλας, Γρηγόριος Σοῦτζος, Κωνσταντῖνος Ἀξιώτης, Χριστόδουλος Ματαχίδης, Ἀλέξιος Λουκόπουλος, Θεόκλητος Φαρμακίδης καὶ Ν. Πονηρόπουλος. Γραμματεὺς διετέλεσεν ὤν, ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἐπιτροπῆς μέχρι τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1826, ὁ Νικόλαος Φλογαΐτης, τὸν ὁποῖον παραιτηθέντα διεδέξατο ὁ Δημήτριος Νικολαΐδης, καὶ τοῦτον, τελευταῖος, ὁ Β. Κουρουσόπουλος.

Ταμίας τῆς ἑταιρίας ἦν ὁ Κωνσταντῖνος Δεληγιάννης Ἠπειρώτης· καὶ Ἀποθηκάριοι, οἱ

Digitized by Google

Γεώργιος Σπυρίδωνος καὶ Κωνσταντῖνος Λήμνιος (διότι, κατὰ τὸν Διοργανισμόν, ἡ ἑταιρία εἶχε καὶ ταμίαν καὶ ἀποθηκαρίους).

Τῶν ἕως ὧδε συνοπτικῶς ἐκτεθέντων αἱ λεπτομέρειαι κεῖνται ἐν ταῖς τότε ἐκδιδομέναις ἐφημερίσιν—ὧν ὁ χαρακτὴρ ἦτο ἐπίσημος—τῇ μὲν ἐν Ὕδρᾳ, ὑπὸ τ' ὄνομα *ὁ Φίλος τοῦ νόμου ἐφημερὶς τῆς Διοικήσεως καὶ τῆς νήσου Ὕδρας* (ἀριθ. 47, 54, 103 καὶ 250 τῶν ἐτῶν 1824 1825 καὶ 1826), τῇ δὲ ἐν Ναυπλίῳ, ὑπὸ τ'ὄνομα *Γενικὴ Ἐφημερὶς τῆς Ἑλλάδος* (ἀριθ. 56,68,72,92 καὶ 97 τοῦ 1826, καὶ ἀριθ. 73, καὶ 76 τοῦ 1827). Πρὸς δὲ ταύταις καὶ ἐν τῇ *τῶν Ἀθηνῶν*, τῇ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Γ. Ψύλλα ἐκδιδομένῃ (ἀριθ. 5, 11,13,14,16 τοῦ 1824). Ἀναγνώτω δ' ὁ βουλόμενος καὶ τὴν πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Φιλανθρωπικῆς ταύτης Ἑταιρίας, Κύριον Σ. Καλογερόπουλον, ἀξιόλογον ἐπιστολὴν τοῦ ἀοιδίμου Α. Κοραῆ 20 Φεβρουαρίου 1827, τὴν καὶ ἐν τῇ Γενικῇ Ἐφημερίδι τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1827 καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ἀπανθίσματι ἐπιστολῶν τοῦ Κοραῆ ὑπὸ Ι. Ῥώτα σελ. 53—56, δημοσιευθεῖσαν.

Τῇ 2 Φεβρουαρίου 1880 Α. Ζ. Μαμουκας.

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 88.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Οἱ κίνδυνοι τῶν συσκευῶν τοῦ πλοιάρχου Βόϋτων.

Μετὰ τρεῖς ὥρας τὸ πρῶτον λυκαυγὲς ἐφάνη ἀμυδρὸν εἰς τὸν ὁρίζοντα· ἐντὸς ὀλίγου ἐξημέρωσε, καὶ ἡ θάλασσα παρέστη ὁρατὴ καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν.

Ἡ βάρις δὲν ἐφαίνετο πλέον. Εἶχε ταχέως ἀπομακρυνθῆ τῶν σκαφάνδρων, οἵτινες δὲν ἠδύναντο βεβαίως νὰ διαγωνισθῶσι πρὸς αὐτὴν κατὰ τὴν ταχύτητα, καὶ θ' ἀπεῖχε πιθανῶς αὐτῶν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην πλέον τῶν τριῶν λευγῶν.

Καί τοι ὅμως οὐδεὶς ὑπῆρχε πλέον ἐξ αὐτῆς κίνδυνος, ἡ θέσις τῶν φυγάδων ἦτο πάντοτε σοβαρά.

Ἡ θάλασσα ἦτο παντελῶς ἔρημος, οὐδὲν δὲ πλοῖον οὐδ' ἁλιευτικὴ κἂν λέμβος ἐφαίνετο κύκλῳ. Οὔτε πρὸς δυσμὰς οὔτε πρὸς βορρᾶν ὑπεφαίνετο γῆ· οὐδὲν σημεῖον ἐμαρτύρει ὅτι ὑπῆρχέ που πλησίον ἀκτή τις οἱαδήποτε, καὶ ἄγνωστον ὅλως ἦτο, ἂν ἡ θάλασσα ἐφ' ἧς ἔπλεον τὴν στιγμὴν ἐκείνην οἱ τέσσαρες σκάφανδροι ἦτο ἡ τοῦ κόλπου τοῦ Πὲ-Τσὲ-Λὶ ἢ τῆς Κιτρίνης θαλάσσης.

Ἐν τούτοις ἀσθενής τις αὔρα ἐπέτρεχεν ἔτι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, καὶ ἀπαραίτητον ἦτο νὰ μὴ μείνῃ ἄχρηστος. Ἡ διεύθυνσις ἣν ἠκολούθησεν ἡ βάρις ἐδείκνυεν, ὅτι ἡ ξηρὰ ἤθελε φανῆ τάχιον ἢ βράδιον πρὸς δυσμὰς καὶ ὅτι ὅπως δήποτε ἐκεῖ ἔπρεπε ν' ἀναζητηθῇ.

Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ν' ἀναπετάσωσι καὶ πάλιν οἱ φυγάδες τὰ ἱστία των, ἀλλὰ νὰ φάγωσιν ὅμως πρὸ τούτου, διότι μετὰ δεκάωρον καὶ τοιοῦτον πλοῦν οἱ στόμαχοί των ἦσαν δικαίως ἀπαιτητικοί.

— Ἂς προγευματίσωμεν, εἶπεν ὁ Κραΐγ.

— Γιερά! προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

Ὁ Κὶν-Φὸ κατένευσεν, ὁ δὲ Σοὺν ἐκροτάλισεν ἐμφαντικῶς τὰς σιαγόνας του.

Ἠνοίχθη ἑπομένως ὁ ἀδιάβροχος σάκκος, καὶ ὁ Φράϋ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ διάφορα τρόφιμα καλλίστης ποιότητος, σκεύη τινὰ ἐπιτραπέζια, καὶ πᾶν τὸ ἀναγκαῖον εἰς κατάπαυσιν τῆς πείνης καὶ δίψης. Ἐκ τῶν ἑκατὸν ὄψων, ἅτινα ἀποτελοῦσι συνήθως τὸ κινεζικὸν γεῦμα, ἔλειπον βεβαίως τὰ ἐνενήκοντα ὀκτώ, ἀλλὰ τὸ ἀναγκαῖον ὑπῆρχε, καὶ δὲν ἦτο στιγμὴ νὰ φανῶσι δύσκολοι οἱ δαιτυμόνες.

Προεγευμάτισαν λοιπὸν καὶ μετὰ μεγάλης ὀρέξεως.

Ὁ σάκκος περιεῖχε τρόφιμα διὰ δύο ἡμέρας, ἐντὸς δὲ δύο ἡμερῶν ἢ θὰ ἦσαν εἰς τὴν ξηράν, ἢ θὰ ἦσαν μακρὰν αὐτῆς διὰ πάντοτε.

— Ἐλπίζομεν ὅμως, εἶπεν ὁ Κραΐγ.

— Διατί ἐλπίζετε; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φὸ μετά τινος εἰρωνείας.

— Διότι ἡ τύχη μᾶς ἐπανέρχεται, ἀπήντησεν ὁ Φράϋ.

— Νομίζετε;

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ Κραΐγ. Ὁ μέγιστος κίνδυνος ἦτο τὸ πλοῖον, καὶ τὸν διεφύγαμεν.

— Οὐδέποτε, κύριε, προσέθηκεν ὁ Φράϋ, οὐδέποτε, ἀφ' ὅτου ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἤμεθα σωματοφύλακές σας, εἴσθε ἀσφαλέστερος παρὰ τόρα.

— Ὅλοι οἱ Τάϊ-Πὶγγ τοῦ κόσμου . . . εἶπεν ὁ Κραΐγ.

— Δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ σᾶς προσβάλλουν . . . εἶπεν ὁ Φράϋ.

— Καὶ πλέετε θαυμάσια . . . προσέθηκεν ὁ Κραΐγ.

— Δι' ἄνθρωπον, ὅστις ζυγίζει διακοσίας χιλιάδας τάλληρα! συνεπλήρωσεν ὁ Φράϋ.

Ὁ Κὶν-Φὸ δὲν κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ ἓν του μειδίαμα.

—Ἂν πλέω, κύριέ μου, ἀπήντησε, τὸ χρεωστῶ εἰς σᾶς. Χωρὶς τὴν βοήθειάν σας θὰ ἤμην τόρα ὅπου εἶνε ὁ δυστυχὴς πλοίαρχος Γίν.

— Καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον! ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραΐγ.

— Κ' ἐγὼ τέλος ποῦ θὰ ἤμουν! ἀνεφώνησεν ὁ Σοὺν, καταπίνων μετὰ μεγάλης δυσκολίας κολοσσιαῖον ἄρτου τεμάχιον.

— Ἀδιάφορον! ὑπέλαβεν ὁ Κὶν-Φὸ, ἠξεύρω τί σᾶς ὀφείλω.

— Δὲν μᾶς ὀφείλετε τίποτε, ἀπήντησεν ὁ

Digitized by Google

Φράϋ, ἀφοῦ εἶσθε πελάτης τῆς *Ἑκατοντούτιδος* . . .

— Κ' ἐλπίζομεν, ὅτι καὶ αὐτή . .

— Δὲν θὰ σᾶς ὀφείλῃ ἐπίσης τίποτε.

— Θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ πάλιν περὶ τούτου, παρετήρησεν ὁ Κὶν-Φό, ὅταν κατορθώσωμεν νὰ πάρωμεν ὀπίσω ἐκεῖνο τὸ κατηραμένον γράμμα.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ προσεῖδον ἀλλήλους, ἀνεπαίσθητον δὲ μειδίαμα διέστειλε τὰ χείλη των. Ἡ αὐτὴ βεβαίως ἰδέα ἐπῆλθεν εἰς ἀμφοτέρους.

— Σούν ; εἶπεν ὁ Κὶν-Φό.

— Προστάξατε !

— Τὸ τσάϊ ;

— Ἰδού ! ἀπήντησεν ὁ Φράϋ.

Καὶ εἰκότως ἀπήντησεν ὁ Φράϋ, διότι ὁ Σοὺν βεβαίως ἤθελε παρατηρήσει ὅτι τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ παρασκευάσῃ τέϊον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν κυμάτων.

Ἀλλὰ τοιαῦται δυσκολίαι δὲν ἦσαν δυσκολίαι διὰ τοὺς δύο πράκτορας.

Ἐξήγαγε λοιπὸν ὁ Φράϋ ἐκ τοῦ σάκκου μικρόν τι μηχάνημα, ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῶν συσκευῶν Βόϋτων, καὶ χρησιμεῦον ἐν νυκτὶ μὲν ἀντὶ φανοῦ, ἐν ψύχει δὲ ἀντὶ ἑστίας, καὶ ἀντὶ πυραύνου ὁσάκις θέλῃ τις νὰ παρασκευάσῃ θερμόν τι ποτόν.

Οὐδὲν δὲ τῇ ἀληθείᾳ ἁπλούστερον τοῦ μηχανήματος ἐκείνου. Εἶνε ἁπλοῦς σωλήν, πέντε ἢ ἓξ δακτύλων τὸ μῆκος, συνδεόμενος πρὸς δοχεῖον μετάλλινον, δύο ἔχων στρόφιγγας, ἕνα πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἄλλον πρὸς τὰ κάτω, καὶ ἐμπεπηγμένος ἐντὸς τεμαχίου φελλοῦ, ὡς τὰ θερμόμετρα τῶν λουτρῶν.

Ὁ Φράϋ ἔθηκε τὸ μηχάνημα αὐτὸ ἐπὶ τῆς λείας ἐπιφανείας τῶν κυμάτων, καὶ ἤνοιξε διὰ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς τὴν ἄνω στρόφιγγα διὰ τῆς ἄλλης δὲ τὴν κάτω, προσηρμοσμένην εἰς τὸ ὑποβρύχιον δοχεῖον.

Παράυτα ὡραία φλὸξ ἀνέθορεν ἐκ τοῦ ἄκρου, μεταδίδουσα ἱκανὴν θερμότητα.

— Ἰδοὺ ἡ φωτιά μου ! εἶπεν ὁ Φράϋ.

Ὁ Σοὺν δὲν ἐπίστευε τοὺς ὀφθαλμούς του.

— Ἀνάπτεις φωτιὰν μὲ τὸ νερόν ! ἀνεφώνησεν.

— Μὲ τὸ νερὸν καὶ μὲ τιτανίαν φωσφοροῦχον ! ἀπήντησεν ὁ Κραίγ.

Ἐνῷ τὸ ὑδρογόνον ἔκαιεν ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ σωλῆνος, ὁ Κραὶγ ἐκράτει ὑπεράνω του προχοΐδα πλήρη γλυκέος ὕδατος, ὅπερ εἶχεν ἀντλήσει ἀπὸ μικροῦ βυτίου κεκλεισμένου ἐντὸς τοῦ σάκκου του.

Μετά τινας στιγμὰς τὸ ὑγρὸν ἐκόχλασε, καὶ ὁ Κραὶγ ἔχυσεν αὐτὸ ἐντὸς τεϊοδόχης, περιεχούσης ἐξαίρετον τέϊον. Ἔπιον δὲ τὸ θερμὸν των ποτὸν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ ὁ Σοὺν κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν τρόπον, χωρὶς οὐδόλως νὰ διαμαρτυρηθῶσιν.

Ἀναπαυθέντες οὕτω καὶ ἀναλαβόντες δυνάμεις, ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ ἑταῖροί του ἀνεπέτασαν πάλιν τὰ μικρά των ἱστία καὶ ἐπανέλαβον τὸν πρὸς δυσμὰς πλοῦν αὐτῶν, ὃν τοσοῦτον εὐχαρίστως εἶχε διακόψει ἡ πρωϊνὴ των ἑστίασις.

Ὁ ἄνεμος διετηρήθη ἐπὶ δώδεκα ἔτι ὥρας, καὶ οἱ σκάφανδροι οὐριοδρόμησαν ἐξαίρετα, μόλις ἔχοντες ἀνάγκην νὰ διατηρῶσι τὴν εὐθεῖαν δι' ἐλαφρᾶς τινος κινήσεως τῆς κώπης των, καὶ ταρασσόμενοι ἐνίοτε ὑπὸ θαλασσίων τινῶν ζώων, ἅτινα ἐφόβιζον μὲν τὸν δυστυχῆ Σούν, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ἀβλαβεῖς δελφῖνες.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐν τούτοις ἔπεσεν ὁ ἄνεμος ἐντελῶς, καὶ μόλις που ἰδιότροπός τις καὶ παροδικὴ πνοὴ ἐπλήρου ἐπὶ στιγμὴν τὰ τριγωνικὰ τῶν φυγάδων ἱστία.

— Ἡ θέσις μας. . . εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Γίνεται σοβαρά ! συνεπλήρωσεν ὁ Φράϋ.

Πάντες ἐσταμάτησαν ἐπὶ στιγμήν, κατεβίβασαν τοὺς ἱστούς, καὶ ἀναλαβόντες τὴν κάθετον αὐτῶν θέσιν ἐθεώρησαν κύκλῳ τὸν ὁρίζοντα.

Ἡ θάλασσα ἦτο πάντοτε ἔρημος, οὐδὲν δὲ ἱστίον οὐδὲ ἀτμοκινήτου καπνὸς διέστιζε τὰ βάθη τοῦ ὁρίζοντος.

— Μὲ τὰ κωπιά ! ἐφώνησεν ὁ Κὶν-Φό.

Τὸ φώνημα τοῦτο ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ οἱ σκάφανδροι ἀνέλαβον πάλιν, ὁτὲ μὲν πρηνεῖς, ὁτὲ δὲ ὕπτιοι, τὴν πρὸς δυσμὰς ὁδόν.

Ἔβαινον ὅμως λίαν βραδέως, διότι ἡ κωπηλασία ἐκούραζε τοὺς ἀσυνειθίστους βραχίονας τῶν ναυτοπορούντων, οἵτινες ἄλλως ἠναγκάζοντο πολλάκις νὰ σταματῶσιν, ὅπως ἀναμένωσι τὸν ὑστεροῦντα καὶ οἰμώζοντα Σούν.

Ἐπετίμα μὲν αὐτὸν καὶ τὸν ἠπείλει ὁ κύριός του· ἀλλ' ἐκεῖνος ἔμενεν ἀδιάφορος πρὸς τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις, διότι ὁ πλόκαμός του οὐδένα διέτρεχε κίνδυνον, ἠσφαλισμένος ὑπὸ τὴν ἐλαστικὴν του κορδύλην.

Περὶ τὴν δευτέραν ὥραν ἐφάνησαν σπάνιά τινα πτηνά· ἀλλ' ἦσαν λάροι, οἵτινες ἀνάγονται συνήθως εἰς τὸ ἀναπεπταμένον πέλαγος· καὶ ἡ ἐμφάνισίς των ἐπομένως οὐδαμῶς ἐμαρτύρει, ὅτι ἡ ξηρὰ ἦτο ἐγγύς. Οὐχ ἧττον ἐθεωρήθησαν ὡς καλὸς οἰωνός.

Τὴν τετάρτην ὥραν ὁ εὐάριθμος ὅμιλος ἔστη καὶ πάλιν, ἀλλὰ λίαν κεκμηκώς. Ἄνεμος ἱκανῶς ἰσχυρὸς εἶχεν ἐγερθῆ, ἀλλ' ἔπνεε δυστυχῶς ἐκ μεσημβρίας. Ἦτο δὲ τοῦτο λίαν δυσάρεστον, διότι οὔτε νὰ πλαγιάσωσι πρὸς τὸν ἄνεμον ἠδύναντο οἱ σκάφανδροι, στερούμενοι σκάφους, οὔτε νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτὸν ἦτο φρόνιμον, ἵνα παρασυρθῶσιν οὕτω πρὸς βορρᾶν.

Ὁ σταθμὸς ὑπῆρξε μακρός, ἐδαπανήθη δὲ οὐ μόνον εἰς ἀνάπαυσιν ἀλλὰ καὶ εἰς γεῦμα, ὅπερ δὲν ἐγένετο τοσοῦτο φαιδρὸν ὅσον τὸ πρόγευμα.

Digitized by Google

- Ἡ νὺξ ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ μετά τινας ὥρας· ὁ ἄνεμος ηὔξανε . . . Τί τὸ πρακτέον;

Ὁ Κὶν-Φό, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς κώπης του, συνωφρυωμένος καὶ ἀγανακτῶν μᾶλλον ἢ ἀνησυχῶν ἐπὶ τῇ διαρκεῖ ἐκείνῃ τῆς τύχης καταδρομῇ, οὐδὲν ἔλεγεν. Ὁ Σοὺν ἐγόγγυζεν ἀδιακόπως καὶ ἐπταιρνίζετο ἤδη, ὡς ἄνθρωπος ὑπὸ κορύζης ἀπειλούμενος.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φρὰϋ συνῃσθάνοντο, ὅτι νοερῶς ἠρωτῶντο ὑπὸ τῶν συνοδοιπόρων των, καὶ ἠγνόουν τί νὰ ἀπαντήσωσι.

Τέλος πάντων τύχη τις αἰσία παρέσχεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπάντησιν.

Μικρὸν πρὸ τῆς πέμπτης ὥρας ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φρὰϋ, ἐκτείναντες συγχρόνως τὴν χεῖρα πρὸς μεσημβρίαν, ἐφώνησαν·

— Ἱστίον!

Ἀληθῶς δὲ εἰς ἀπόστασιν τριῶν μιλίων ἐφαίνετο ὑπερπλέον σκάφος πλησίστιον, ὅπερ πιθανώτατα, ἂν ἠκολούθει τὴν αὐτὴν πάντοτε διεύθυνσιν, ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ διαβῇ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου εἶχε σταθῇ ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του.

Ἔπρεπε λοιπὸν ἀδιστάκτως νὰ κόψωσι τὸν δρόμον τοῦ πλοίου, κατευθυνόμενοι καθέτως εἰς συνάντησίν του, καὶ οἱ σκάφανδροι ἐτράπησαν ἐκεῖσε μετὰ νέων δυνάμεων, αἰσθανόμενοι ὅτι εἶχον εἰς χεῖρας αὐτῶν τὴν σωτηρίαν των, καὶ ὅτι κρισιμώτατον ἦτο νὰ μὴ τὴν ἀφήσωσι νὰ φύγῃ.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀνέμου δὲν ἐπέτρεπε πλέον νὰ ἀναπετασθῶσι τὰ μικρὰ ἱστία· ἀλλ' ἤρκουν αἱ κῶπαι, καὶ ἡ ἀπόστασις ἄλλως δὲν ἦτο μεγάλη.

Τὸ σκάφος ἐμεγεθύνετο ὁλονὲν ὑπὸ τὸν αὐξάνοντα ἄνεμον. Ἦτο δὲ πλοιάριον ἁλιευτικόν, καὶ ἡ ἐμφάνισίς του ἐμαρτύρει, ὅτι ἡ παραλία δὲν ἀπεῖχε μακράν, διότι οἱ Κινέζοι ἁλιεῖς σπανίως τολμῶσι ν' ἀναχθῶσιν εἰς τὸ πέλαγος.

— Ἐμπρός! θάρρος! ἐφώνησαν οἱ Φρὰϋ-Κραίγ, κωπηλατοῦντες μετὰ ζέσεως.

Ἀλλ' ἦτο περιττὴ πᾶσά των παρόρμησις. Ὁ Κὶν-Φό, ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἔπλεεν ὡς σκάφος δρομικόν, ὁ δὲ Σοὺν ὑπερέβαινεν ἀληθῶς ἑαυτὸν καὶ προέτρεχε τῶν ἄλλων, ἐκ φόβου μὴ ἀπολειφθῇ ὀπίσω.

Ἥμισυ περίπου μίλιον ὑπελείπετο, ὅπως προσεγγίσωσιν εἰς τὸν δρόμον τῆς λέμβου. Ἄλλως δὲ ἦτο ἡμέρα ἔτι, καὶ οἱ σκάφανδροι θὰ ἐφαίνοντο ὁπωσδήποτε εἰς τοὺς ἁλιεῖς, ἢ τοὐλάχιστον θὰ καθίσταντο ἀκουστοί. Ἀλλ' ἆρά γε δὲν θὰ ἐτρόμαζον οἱ ἁλιεῖς πρὸς τὴν θέαν τῶν παραδόξων ἐκείνων θαλασσίων τεράτων, καὶ δὲν θὰ ἐτρέποντο εἰς φυγήν; Τὸ πρᾶγμα ἦτο ἐνδεχόμενον καὶ σοβαρόν.

Ὅπως δήποτε ἦτο ἀνάγκη ἀπαραίτητος σπουδῆς, καὶ οἱ βραχίονες ἐτείνοντο, αἱ κῶπαι ἔπληττον ταχεῖαι τὰ ἀλλεπάλληλα κύματα, ἡ ἀπόστασις ἠλαττοῦτο ὁλονέν, ὅτε ὁ Σοὺν, προπορευόμενος πάντοτε, ἔβαλεν αἴφνης τρόμου κραυγήν.

— Σκυλόψαρον! Σκυλόψαρον!

Καὶ ὁ ταλαίπωρος Σοὺν εἶχε δίκαιον αὐτὴν τὴν φοράν.

Εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι περίπου βημάτων ὑπερεῖχον τοῦ ὕδατος τὰ δύο πτερύγια ζώου ἀδηφάγου, ἰδιάζοντος εἰς τὰς θαλάσσας ἐκείνας, ὅπερ δικαίως ἀποκαλεῖται Τιγροειδὴς καρχαρίας.

— Μὲ τὰ μαχαίρια! ἐφώνησαν ὁ Φρὰϋ καὶ ὁ Κραίγ.

Καὶ ἦσαν ἀληθῶς τὰ μόνα ὅπλα—ἀνεπαρκῆ πιθανῶς!—ἅτινα ἠδύναντο νὰ διαθέσωσιν.

Ὁ Σούν, ἐννοεῖται, εἶχε σταματήσει εὐθὺς καὶ ἀνέκαμπτε μετὰ πάσης ταχύτητος.

Ὁ καρχαρίας εἶχεν ἴδει τοὺς σκαφάνδρους καὶ κατηυθύνετο πρὸς αὐτούς. Ἐπί τινας δὲ στιγμὰς τὸ κολοσσιαῖον αὐτοῦ σῶμα, φέρον πρασίνας ῥαβδώσεις καὶ κηλίδας, ἐφάνη διὰ τῶν διαφανῶν κυμάτων. Ἦτο τέρας ἀληθές, δεκαοκτὼ περίπου ποδῶν ἔχον μῆκος!

Κατ' ἀρχὰς ὥρμησε πρὸς τὸν Κὶν-Φό, κ' ἐπεστράφη κατὰ τὸ ἥμισυ ὅπως τὸν ἁρπάσῃ. Ἀλλ' ἐκεῖνος διετήρησε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀταραξίαν, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὥρμα κατ' αὐτοῦ ὁ καρχαρίας, ἐστήριξεν ἐπὶ τὴν ῥάχιν του τὴν κώπην αὐτοῦ καὶ ἰσχυρῶς ὠθήσας ἀπεμακρύνθη ταχύς.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φρὰϋ προσήγγισαν παραυτα, ἕτοιμοι εἰς προσβολὴν καὶ εἰς ἄμυναν.

Ὁ καρχαρίας ἐβυθίσθη τότε πρὸς στιγμὴν καὶ ἀνεφάνη πάλιν ἀνοικτὸν ἔχων τὸ στόμα του, ὅπερ ὡμοίαζε πρὸς φοβερὰν ψαλίδα, ὡπλισμένην διὰ τετραπλῆς ὀδόντων σειρᾶς. Ὁ Κὶν-Φὸ ἠθέλησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πρώτην ἐπιτυχῆ του κίνησιν, ἀλλ' ἡ κώπη του συνήντησε τοὺς ὀδόντας τοῦ ζώου, ὅπερ τὴν ἔκοψε διὰ μιᾶς.

Ὁ καρχαρίας ἡμιπλαγιάσας ὥρμησεν ἀμέσως κατὰ τῆς βορᾶς του, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν πίδακες αἵματος ἀνεπήδησαν καὶ ἡ θάλασσα πέριξ ἐβάφη πορφυρᾶ.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φρὰϋ εἶχον πλήξει κατ' ἐπανάληψιν τὸ ζῶον, αἱ δὲ μακραί των ἀμερικανικαὶ μάχαιραι εἶχον κατορθώσει νὰ διαπεράσωσι τὸ τραχὺ δέρμα τοῦ τέρατος.

Ἤνοιξε τότ' ἐκεῖνο τὸ εὐρύ του στόμα κ' ἐπανέκλεισεν αὐτὸ μετὰ πατάγου φοβεροῦ, ἐνῷ ἡ οὐρά του, δέρουσα τὰ κύματα, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ Φρὰϋ, καὶ προσβαλοῦσα αὐτὸν κατὰ τὴν πλευρὰν τὸν ἔρριψε δέκα πόδας μακράν.

— Φρὰϋ! ἐφώνησεν ὁ Κραὶγ μετὰ προφανοῦς ὀδύνης.

— Οὐρρά! ἀπήντησεν ὁ Φρὰϋ, ἐπανερχόμενος εἰς προσβολήν, διότι, χάρις εἰς τὸν ἐλαστι-

Digitized by Google

κόν του θώρακα, δὲν εἶχε πληγωθῆ ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου κτυπου.

Ὁ καρχαρίας προσεβλήθη τότε πάλιν μετ' ἀληθοῦς λύσσης. Ἐστρέφετο καὶ περιεδινεῖτο, ὁ δὲ Κὶν-Φὸ κατώρθωσε νὰ ἐμπήξῃ εἰς τὸν ὀφθαλμόν του τὸ συντετριμμένον ἄκρον τῆς κώπης του, καί, κινδυνεύων νὰ κοπῇ εἰς δύο, προσεπάθει νὰ τὸν κρατῇ ἀκίνητον, ἐνῷ ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἠγωνίζοντο νὰ ἐμπήξωσι τὰς μαχαίρας των εἰς τὴν καρδίαν του.

Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ δύο πράκτορες τὸ κατώρθωσαν ἐπὶ τέλους, διότι τὸ τέρας μετὰ τελευταῖον σφαδασμὸν ἐβυθίσθη ἐν μέσῳ λίμνης αἱματηρᾶς.

— Οὐρρά! Οὐρρά! Οὐρρά! ἐφώνησαν ἐνὶ στόματι ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραίγ, πάλλοντες τὰς μαχαίρας των.

— Εὐχαριστῶ! εἶπεν ἁπλῶς ὁ Κὶν-Φό.

— Τίποτε! ἀπήντησεν ὁ Κραίγ. Αὐτὸ δὰ ἔλειπε, νὰ μᾶς φάγῃ ἕνα ψάρι διακοσίας χιλιάδας τάλληρα!

— Ὄχι ἄλλο! προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

Ὁ δὲ Σοὺν ποῦ ἦτο; Προπορεύετο καὶ πάλιν, καὶ μόλις ἀπεῖχε τριακοσίας ὀργυιὰς τῆς λέμβου. Εἶχε φύγει ὁ δειλὸς κωπηλατῶν, ἀλλ' ἡ σπουδή του ἐκείνη ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποβῇ εἰς αὐτὸν ὀλεθρία.

Οἱ ἁλιεῖς τὸν εἶδον ἀληθῶς· ἀλλὰ μὴ δυνάμενοι νὰ φαντασθῶσιν, ὅτι ὑπὸ τὸ παράδοξον ἐκεῖνο ἐξωτερικὸν φώκης ἐκρύπτετο πλάσμα ἀνθρώπινον, ἡτοιμάσθησαν νὰ τὸν ἁλιεύσωσιν, ὡς εἰ προέκειτο περὶ δελφῖνος ἢ φώκης. Οὕτω δὲ ἅμα ὡς ἐπλησίασε τὸ ὑποτιθέμενον ζῶον, μακρὸν σχοινίον φέρον ἁρπάγην εἰς τὸ ἄκρον, ἐρρίφθη ἀπὸ τῆς λέμβου.

Ἡ ἁρπάγη εὗρε τὸν Σοὺν ἄνωθεν τῆς ζώνης τοῦ ἐνδύματός του, καὶ ὀλισθήσασα ἔσχισεν αὐτὸ ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι τοῦ τραχήλου.

Ὁ Σούν, μὴ ἔχων πλέον ἄλλο ὑποστήριγμα ἢ τὸν ἀέρα, ὃν περιεῖχε τὸ διπλοῦν περίβλημα τῆς περισκελίδος του, ἀνετράπη, καὶ βυθισθεὶς κατὰ κεφαλῆς ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἔμεινε μετέωρος τοὺς πόδας.

Ὁ Κὶν-Φό, ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ κατέφθασαν τότε ταχεῖς, καὶ φρονίμως ποιοῦντες, προσηγόρευσαν τοὺς ἁλιεῖς κινεζιστί.

Ἐτρόμαξαν μὲν ἐκεῖνοι, ἐννοεῖται, ἀκούοντες φώκας ὁμιλούσας, ἀλλ' ἀνεγνώρισαν τέλος ὅτι οἱ ὁμιλοῦντες ἦσαν ἄνθρωποι ὡς αὐτοί, καὶ μετά τινας στιγμὰς οἱ τρεῖς φυγάδες ἦσαν ἐπὶ τῆς λέμβου.

Ὁ Σοὺν ἀνεσύρθη διὰ κάμακος, καὶ εἷς τῶν ἁλιέων ἔδραξεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πλοκάμου του καὶ τὸν ἀνέσυρεν..

Ἀλλ' ἡ οὐρά του ἔμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ ἁλιέως, καὶ ὁ ταλαίπωρος Σοὺν ἐβυθίσθη ἐκ νέου. Τότε οἱ ἁλιεῖς περιέβαλον αὐτὸν διὰ σχοινίων, μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας κατώρθωσαν νὰ τὸν ἀνασύρωσιν εἰς τὴν λέμβον.

— Ἦτο λοιπὸν ψεύτικη ἡ οὐρά σου; ἠρώτησεν αὐστηρῶς ὁ Κὶν-Φὸ τὸν Σούν, ἅμα ὡς οὗτος ἀπέβαλε τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, ὅπερ εἶχε καταπίει.

— Καὶ ἦτον δυνατὸν ἄλλέως νὰ γείνω ὑπηρέτης σας! ἀπήντησεν ἐκεῖνος τοσοῦτον κωμικῶς, ὥστε πάντες ἀνεκάγχασαν.

Οἱ ἁλιεῖς ἐκεῖνοι ἦσαν κάτοικοι τοῦ Φοὺ-Νίγγ. Εἰς ἀπόστασιν δὲ δύο μόλις λευγῶν ἔκειτο ὁ λιμήν, ὅπου ἀκριβῶς ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ ὁ Κὶν-Φό.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἀπεβιβάζετο ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν συντρόφων του, καὶ ἀποδυόμενοι πάντες τὰς συσκευὰς τοῦ πλοιάρχου Βόϋτων, ἀνελάμβανον τὴν συνήθη ἀνθρωπίνην μορφήν των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Ὅπου ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραὶγ βλέπουσι λίαν εὐχαρίστως ἀνατέλλουσαν τὴν σελήνην.

— Τόρα εἰς τοῦ Ταϊ-Πίγγ!

Τὰς λέξεις ταύτας πρώτας εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, ὅτε τὴν ἐπαύριον πρωΐαν, τριακοστὴν Ἰουνίου, ἐξύπνησε μετὰ νύκτα ἀναπαύσεως, δικαίως ὀφειλομένης εἰς τοὺς πολυπαθεῖς ἡμῶν ἥρωας.

— Εἰς τοῦ Ταϊ-Πίγγ! ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ, συμβουλευθέντες διὰ τοῦ βλέμματος.

Ἡ ἄφιξις τοῦ Κὶν-Φό, τοῦ Φράϋ, τοῦ Κραὶγ καὶ τοῦ Σούν, ἐνδεδυμένων τὴν ἀλλόκοτον αὐτῶν ἐνδυμασίαν, ὁ τρόπος καθ' ὃν εἶχον ἀναλάβει αὐτοὺς οἱ ἁλιεῖς, ταῦτα πάντα συνεκίνησαν φυσικῶς τοὺς κατοίκους τοῦ μικροῦ λιμένος τοῦ Φοὺ-Νίγγ, καὶ ἐξήγειραν τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, ὅπερ πολυπληθὲς συνώδευσε τὴν προτεραίαν τοὺς νεήλυδας εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν των. Ἐκεῖ δέ, χάρις εἰς τὸ ἐν τῇ ζώνῃ τοῦ Κὶν-Φὸ καὶ ἐν τῷ σάκκῳ τῶν Φράϋ-Κραὶγ περισωθὲν ἀργύριον, κατώρθωσαν οὗτοι νὰ προμηθευθῶσιν εὐσχημότερα ἐνδύματα.

Ἂν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του δὲν περιεκυκλοῦντο ὑπὸ πλήθους πυκνοῦ, ὅτε μετέβαινον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, θὰ παρετήρουν βεβαίως κάτοικόν τινα τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ὅστις παρηκολούθει αὐτοὺς κατὰ βῆμα, καὶ θὰ ἐξεπλήσσοντο μάλιστα, βλέποντες ὅτι καὶ κατεσκόπευεν αὐτοὺς καθ' ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὴν θύραν τοῦ ξενοδοχείου των.

Ἀλλ' οὐδὲν εἶδον, οὐδὲν ὑπώπτευσαν, καὶ οὐδ' ἠπόρησαν κἄν, ὅτε τὴν ἐπιοῦσαν πρωΐαν προσῆλθεν εἰς αὐτοὺς τὸ ὕποπτον ἐκεῖνο πρόσωπον, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξήρχοντο τοῦ ξενοδοχείου, ἵνα προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του ὡς ὁδηγός.

Ἦτο ἄνθρωπος τριακοντούτης περίπου, κ' ἐφαίνετο ἐντιμότατος.

Digitized by Google

Οὐχ ἧττον ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ συνέλαβον ὑποψίας τινὰς καὶ τὸν ἠρώτησαν·

— Διατί μᾶς προσφέρεσαι ὡς ὁδηγός, καὶ ποῦ θέλεις νὰ μᾶς ὁδηγήσῃς;

Τὸ ἐρώτημα ἦτο φυσικόν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπάντησις ὑπῆρξε φυσικωτάτη.

— Ὑποθέτω, εἶπεν ὁ ὁδηγός, ὅτι θέλετε νὰ ἐπισκεφθῆτε τὸ Μέγα Τεῖχος, καθὼς ὅλοι οἱ περιηγηταί, ὅσοι ἔρχονται εἰς τὸ Φοὺ-Νίγγ. Γνωρίζω τὸν τόπον καὶ προσφέρομαι νὰ σᾶς ὁδηγήσω.

— Φίλε μου, εἶπε τότε ὁ Κὶν-Φό, παρεμβάς, πρὶν ἀποφασίσω τί θὰ κάμω, θέλω νὰ γνωρίζω, ἂν ὁ τόπος εἶνε ἀσφαλής.

— Ἀσφαλέστατος, εἶπεν ὁ ὁδηγός.

— Δὲν ἀκούεται εἰς τὰ πέριξ ὁ Λάο-Σέν; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Ὁ Λάο-Σέν, ὁ Ταΐ-Πίγγ;

— Ναί.

— Ἀκούεται πραγματικῶς, ἀλλὰ πέραν ἀπὸ τὸ Μέγα Τεῖχος. Εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν χώραν δὲν τολμᾷ νὰ πατήσῃ, καὶ δὲν εἶνε κίνδυνος.

— Ἠξεύρουν ποῦ εἶνε τόρα; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Τὸν εἶδαν ἐσχάτως εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Τσὶν-Τὰγγ-Ῥό, ὀλίγας λεύγας μακρὰν τοῦ Μεγάλου Τείχους.

— Πόσον εἶνε ἕως ἐκεῖ;

— Πενῆντα *λῆ* περίπου (δέκα λεῦγαι.)

— Δέχομαι λοιπὸν τὴν ὑπηρεσίαν σου.

— Διὰ νὰ σᾶς ὁδηγήσω εἰς τὸ Μέγα Τεῖχος;

— Διὰ νὰ μὲ ὁδηγήσῃς εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Λάο-Σέν.

Ὁ ὁδηγὸς δὲν κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ κίνημα ἐκπλήξεως.

— Θὰ πληρωθῇς καλά! προσέθηκεν ὁ Κὶν-Φό.

Ὁ ὁδηγὸς ἔσεισε τὴν κεφαλήν, ὡς ἄνθρωπος ἥκιστα διατεθειμένος νὰ ὑπερβῇ τὸ Μέγα Τεῖχος. Εἶτα δὲ ἀπήντησεν:

— Ἕως εἰς τὸ Μέγα Τεῖχος, μάλιστα. Μακρύτερα ὅμως ὄχι! Ἡ ζωή μου τρέχει κίνδυνον.

— Πόσον θέλεις νὰ σοῦ πληρώσω τὴν ζωήν σου; Ἐκτίμησέ την!

— Ἂς ἦνε! ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

Στραφεὶς δὲ ὁ Κὶν-Φὸ πρὸς τοὺς δύο πράκτορας, εἶπεν:

— Εἶσθε ἐλεύθεροι, κύριοι, νὰ μὴ μὲ συνοδεύσετε!

— Ὅπου ὑπάγετε... εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Θὰ ὑπάγωμεν! εἶπεν ὁ Φράϋ.

Ὁ πελάτης τῆς *Ἑκατοντούτιδος* ἤξιζε πάντοτε δι' αὐτοὺς διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων.

Ἀπεφασίσθη οὕτως ἡ ἀναχώρησις, καὶ αἱ παρασκευαὶ ἐγένοντο ἐν πάσῃ δυνατῇ ταχύτητι. Ἔλειπον ὅμως καὶ ἅμαξαι καὶ ἵπποι καὶ ἡμίονοι, καὶ μόνον μέσον μεταφορᾶς ὑπῆρχον αἱ κάμηλοι, δι' ὧν οἱ παράτολμοι Μογγόλοι ἔμποροι διατρέχουσι τὴν μεταξὺ Πεκίνου καὶ Κιάτσας ὁδόν.

Ἠγοράσθησαν λοιπὸν πέντε κάμηλοι μετὰ τῆς ἀτελοῦς αὐτῶν σκευῆς, ἐφορτώθησαν διὰ τροφίμων καὶ ὅπλων, καὶ ἡ συνοδεία ἐκίνησεν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁδηγοῦ. Ἀλλ' αἱ παρασκευαὶ εἶχον ἀπαιτήσει χρόνον ἱκανόν, καὶ μόλις τὴν πρώτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἐγένετο ἡ ἀναχώρησις. Οὐχ ἧττον ὅμως ὁ ὁδηγὸς ὑπέσχετο νὰ φθάσωσι πρὸ τοῦ μεσονυκτίου εἰς τὸ Μέγα Τεῖχος, ὅπου ἔμελλον νὰ διανυκτερεύσωσιν, ἵνα διαβῶσι τὴν πρωΐαν τὰ σύνορα.

Ἡ χώρα πέριξ τοῦ Φοὺ-Νίγγ ἦτο ἀνώμαλος. Νέφη ἄμμου πυκνῆς ἀνείλισσον τὰς πυκνὰς αὐτῶν ἕλικας ὑπεράνω τῶν ὁδῶν, αἵτινες διέτεμνον τοὺς καλλιεργημένους ἀγρούς, αἱ δὲ κάμηλοι ἔβαινον βραδέως μέν, ἀλλὰ σταθερῶς καὶ μεμετρημένως.

Καὶ δὲν ἦτο μὲν κοπιώδης ὁ δρόμος, ἀλλ' ὁ καύσων ἦτο ὑπερβολικὸς καὶ ὁ κονιορτὸς ἀνυπόφορος.

Ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του διέβαινον καρτερικῶς ἐν μέσῳ τῶν στροβίλων τοῦ μογγολικοῦ ἐκείνου κονιορτοῦ, οὐδαμοῦ ἱστάμενοι, βαδίζοντες ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου κατὰ τὸ ἔμφυτον τῶν καμήλων των, καὶ οὐδεμίαν πρὸς ἀλλήλους ἀνταλλάσσοντες λέξιν.

Ὁ ὁδηγὸς ἐβάδιζεν, ἐννοεῖται, πρῶτος, οὐδέποτε δ' ἐδίσταζε περὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν ὤφειλε νὰ τραπῇ. Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ οὐδεμίαν πλέον ᾐσθάνοντο πρὸς αὐτὸν δυσπιστίαν· πᾶσά των ἡ μέριμνα συνεκεντροῦτο ἐπὶ τοῦ πολυτίμου πελάτου τῆς *Ἑκατοντούτιδος*, καὶ ᾐσθάνοντο αὔξουσαν τὴν ἀνησυχίαν των καθ' ὅσον προσήγγιζον εἰς τὸ τέρμα. Ὁ δὲ Κὶν-Φὸ εὑρίσκετο εἰς τὴν πνευματικὴν ἐκείνην διάθεσιν, καθ' ἣν ἡ ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος δεσπόζει τῆς ἀνησυχίας τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Ἀνεπόλει τὰς ταλαιπωρίας του ἀπὸ τῆς ἀτυχοῦς ἐκείνης ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου, ἀνεμιμνήσκετο τῆς πρὸς τὸν Βὰγγ ἐπιστολῆς του, τῆς χαριεστάτης μελλονύμφου του, καὶ ἀνησύχει μόνον ἐπὶ τῇ διαρκεῖ καταφορᾷ τῆς τύχης.

— Προσέχετε, θὰ πέσετε! ἐφώνησεν αἴφνης ὁ ὁδηγός, διακόπτων τοὺς ῥεμβασμοὺς τοῦ Κὶν-Φό, οὗτινος ἡ κάμηλος εἶχε προσκρούσει κατὰ τῆς καμήλου του.

— Ἐφθάσαμεν; ἠρώτησεν ἐκεῖνος.

— Εἶνε ὀκτὼ ἡ ὥρα, καὶ προτείνω νὰ σταματήσωμεν διὰ νὰ φάγωμεν.

— Ἔπειτα;

— Ἔπειτα θὰ κινήσωμεν πάλιν.

— Θὰ νυκτώσῃ.

— Μὴ φοβεῖσθε, καὶ δὲν χανόμεθα. Τὸ Μέγα Τεῖχος ἀπέχει μόλις εἴκοσι *λῆ*, καὶ πρέπει νὰ ξεκουρασθῶσι τὰ ζῶά μας.

— Ἂς ἦνε! ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

Παρὰ τὴν ὁδὸν ἠγείρετο ἐγκαταλελειμμένη

Digitized by Google

καὶ κατηρειπωμένη καλύβη, πλησίον δ' αὐτῆς ἔρρεε μικρὸς ρύαξ ἐντὸς ἑλικοειδοῦς χαράδρας, ὅπου ἐποτίσθησαν αἱ κάμηλοι.

Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ καὶ πρὶν ἢ ἔτι ἐπέλθῃ ἡ νύξ, ὁ Κὶν-Φὸ καὶ οἱ σύντροφοί του ἐγκατεστάθησαν ἐντὸς τῆς καλύβης, καὶ ἔφαγον ὡς ἄνθρωποι, ὧν μακρὸς δρόμος εἶχεν ὀξύνει τὴν ὄρεξιν.

Ἡ συνομιλία ὅμως δὲν ὑπῆρξε ζωηρά, ἅπαξ δὲ ἢ δὶς ὁ Κὶν-Φὸ ἔφερε τὸν λόγον περὶ τοῦ Λάο-Σέν, ἐρωτήσας τὸν ὁδηγὸν τί ἦτο ὁ Ταΐ-Πίγγ αὐτός, καὶ ἂν τὸν ἐγνώριζεν. Ὁ ὁδηγὸς ἔσεισεν ἁπλῶς τὴν κεφαλὴν μετά τινος φόβου, καὶ ἀπέφυγεν, ὅσον ἠδυνήθη, ν' ἀπαντήσῃ.

— Ἔρχεται ἐνίοτε εἰς τὴν ἐπαρχίαν; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Ὄχι! ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός, ἀλλὰ πολλοὶ ὀπαδοί του ἐπέρασαν πολλάκις τὸ Μέγα Τεῖχος, καὶ ὅστις τοὺς ἀπήντησε μετενόησεν. Ὁ Βούδας νὰ μᾶς φυλάττῃ ἀπὸ τοὺς Ταΐ-Πίγγ.

Πρὸς ταῦτα ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ συνωφρυοῦντο, ἔβλεπον τὸ ὡρολόγιόν των καὶ ἔσειον τὴν κεφαλήν.

— Διατί, ἠρώτησαν, νὰ μὴ μείνωμεν ἐδῶ, ὡς νὰ ἐξημερώσῃ;

— Εἰς αὐτὰ τὰ ἐρείπια! ἐφώνησεν ὁ ὁδηγός. Πάλιν καλλίτερον ἡ πεδιάς.

— Εἴπαμεν ὅτι θὰ φθάσωμεν ἀπόψε εἰς τὸ Μέγα Τεῖχος! παρετήρησεν ὁ Κὶν-Φό. Θέλω νὰ ἦμ' ἐκεῖ ἀπόψε καὶ θὰ ἦμαι.

Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἐπεδέχοντο ἀντίρρησιν, καὶ πάντες παρεσκευάσθησαν εἰς ἀναχώρησιν.

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἐπλησίασαν τότε εἰς τὸν Κὶν-Φὸ καὶ τῷ εἶπον:

— Κύριε, ἔχετε πάντοτε ἀπόφασιν νὰ παραδοθῆτε εἰς χεῖρας τοῦ Λάο-Σέν;

— Πάντοτε. Θέλω τὴν ἐπιστολήν μου.

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε κινδυνῶδες!

— Δὲν ἐννοῶ νὰ ὀπισθοδρομήσω. Εἶσθε ἐλεύθεροι νὰ μὴ μὲ ἀκολουθήσετε.

— Θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ περιμείνωμεν αὔριον τὸ πρωΐ.

— Διατί; Καὶ αὔριον τὸ πρωῒ ὁ Λάο-Σὲν θὰ ἦν' ἐπίσης ἐπικίνδυνος. Ἐμπρός!

— Ἐμπρός! ἐπανέλαβον ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ.

Ὁ ὁδηγὸς εἶχεν ἀκούσει τὸν μικρὸν αὐτὸν διάλογον. Πολλάκις δὲ ἡ μορφή του εἶχεν ἐκφράσει δυσαρέσκειαν, ἐνῷ οἱ δύο πράκτορες προσεπάθουν ν' ἀποτρέψωσι τὸν Κὶν-Φὸ τοῦ περαιτέρω δρόμου. Τοῦτο δὲν εἶχε διαφύγει τὸν Κὶν-Φό, ὅστις ἄλλως ἀπόφασιν εἶχε νὰ μὴ ὀπισθοδρομήσῃ. Ἀλλ' ἡ ἔκπληξίς του ὑπῆρξε μεγάλη, ὅτε, καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο ν' ἀναβῇ τὴν κάμηλόν του, ὁ ὁδηγὸς ἔκυψε πρὸς τὸ οὖς του καὶ τῷ ἐψιθύρισε·

— Προσέχετε αὐτοὺς τοὺς δύο ἀνθρώπους.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἡτοιμάζετο νὰ τοῦ ζητήσῃ ἐξήγησιν τῶν λόγων του, ἀλλ' ὁ ὁδηγὸς ἔνευσεν αὐτῷ νὰ σιωπήσῃ, ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ ἡ μικρὰ συνοδεία ἐκίνησεν ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς διὰ τῆς εὐρείας πεδιάδος.

Ἐβάδισαν οὕτω ἐπὶ δύο ὥρας, καὶ θὰ ἦτο μεσονύκτιον περίπου, ὅτε ὁ ὁδηγὸς ἐσταμάτησεν αἴφνης, καὶ δεικνύων πρὸς βορρᾶν μακρὰν μελανὴν γραμμήν, εἶπε:

— Τὸ Μέγα Τεῖχος!

— Ἠμποροῦμεν νὰ τὸ διαβῶμεν ἀπόψε; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Βεβαίως, ἂν τὸ θέλετε χωρὶς ἄλλο, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Τὸ θέλω!

Αἱ κάμηλοι εἶχον σταθῆ.

— Πηγαίνω νὰ ἴδω ποῦ θὰ περάσωμεν, εἶπε τότε ὁ ὁδηγός. Σταθῆτε, καὶ περιμένετέ με.

Καὶ ἀπεμακρύνθη.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἐπλησίασαν εἰς τὸν Κὶν-Φό.

— Κύριε! εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Κύριε! εἶπεν ὁ Φράϋ.

Καὶ ἀμφότεροι προσέθηκαν:

— Ηὐχαριστήθητε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν μας κατὰ τοὺς δύο αὐτοὺς μῆνας;

— Πολύ.

— Ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς ὑπογράψητε τὸ μικρὸν αὐτὸ πιστοποιητικὸν τῆς καλῆς μας διαγωγῆς;

— Πιστοποιητικόν; εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, βλέπων μετ' ἐκπλήξεως τὸ φύλλον χάρτου, ὅπερ ἀπέσπασεν ὁ Κραὶγ ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου του καὶ ἐκράτει ἐνώπιον αὐτοῦ.

— Μὲ τὸ πιστοποιητικὸν αὐτὸ θὰ ἔχωμεν ἴσως τὰ συγχαρητήρια τοῦ διευθυντοῦ μας.

— Ἴσως καὶ καμμίαν ἔκτακτον ἀμοιβήν, προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Ἂν εὐαρεστῆσθε, ἠμπορεῖτε νὰ γράψετε ἐπάνω εἰς τὴν ράχιν μου, εἶπεν ὁ Κραίγ, κύπτων ἐνώπιον τοῦ Κὶν-Φό.

— Ἰδοὺ καὶ μελάνη πρόχειρος! εἶπεν ὁ Φράϋ.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐγέλασε καὶ ὑπέγραψε.

— Διατί ὅμως, ἠρώτησεν, ὅλαι αὗται αἱ διατυπώσεις, αὐτὴν τὴν ὥραν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος;

— Εἰς αὐτὸ τὸ μέρος, ἀπήντησεν ὁ Φράϋ, διότι δὲν ἔχομεν σκοπὸν νὰ σᾶς συνοδεύσωμεν περαιτέρω.

— Αὐτὴν τὴν ὥραν, προσέθηκεν ὁ Κραίγ, διότι μετ' ὀλίγα λεπτὰ θὰ ἦνε μεσονύκτιον.

— Καὶ τί σᾶς μέλει διὰ τὴν ὥραν;

— Κύριε, ὑπέλαβεν ὁ Κραίγ, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐνδιαφέρον τῆς ἀσφαλιστικῆς μας Ἑταιρίας....

— Τελειώνει μετ' ὀλίγας στιγμάς... προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Καὶ ἠμπορεῖτε νὰ αὐτοκτονήσετε, . . .

— Ἢ νὰ φονευθῆτε . . .

— Ὅταν καὶ ὅπως σᾶς ἀρέσῃ!

Digitized by Google

'Ο Κίν-Φὸ ἐθεώρει, μὴ ἐννοῶν, τοὺς δύο πράκτορας, οἵτινες ὡμίλουν πρὸς αὐτὸν φιλοφρονέστατα. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ σελήνη ἀνέτειλεν ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα.

— Ἡ σελήνη! . . ἀνέκραξεν ὁ Φράϋ.

— Καὶ σήμερον, τριακοστὴν Ἰουνίου! . . . ἐφώνησεν ὁ Κραίγ.

— Ἀνατέλλει τὸ μεσονύκτιον.

— Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀσφάλειά σας δὲν ἀνενεώθη..

— Δὲν εἶσθε πλέον πελάτης τῆς *Ἑκατονταετίδος*.

— Καλὴν νύκτα σας, κύριε Κὶν-Φό! εἶπεν ὁ Κραίγ!

— Κύριε Κὶν-Φό, καλὴν νύκτα σας! εἶπεν ὁ Φράϋ.

Καὶ οἱ δύο πράκτορες, ἐπιστρέφοντες τὰς καμήλους των, ἠφανίσθησαν μετὰ μικρόν, καταλείποντες ἐνεὸν τὸν πελάτην των.

Μόλις δὲ εἶχε παύσει ἀκουόμενον τὸ βῆμα τῶν καμήλων των, καὶ ὁμὰς ἀνθρώπων ἀγομένων ὑπὸ τοῦ ὁδηγοῦ, ἐῤῥίφθη κατὰ τοῦ Κὶν-Φό, ὅστις μάτην προσεπάθησε ν' ἀντιστῇ, καὶ τοῦ Σούν, ὅστις μάτην ἀπεπειράθη νὰ φύγῃ.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ κύριος καὶ ὁ ὑπηρέτης παρεσύρθησαν εἴς ἰσόγειόν τι δῶμα ἐρήμου προμαχῶνος τοῦ Μεγάλου Τείχους, οὗτινος ἡ θύρα ἐκλείσθη ἀμέσως ὄπισθέν των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Οὗτινος μαντεύει πιθανῶς ὁ ἀναγνώστης τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ τέλος.

Τὸ Μέγα Τεῖχος, οἰκοδομηθὲν κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τίσι-Χὶ-Χουάγγ-Τί, ὁμοιάζει πρὸς ἀπέραντον κινεζικὸν ἀλεξήνεμον καὶ ἐκτείνεται ἐπὶ τετρακοσίας λεύγας, ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Λεάο-Τόγγ μέχρι τοῦ Κὰν-Σού, ὅπου μεταπίπτει εἰς τεῖχος ἁπλοῦν. Ἀποτελεῖ δὲ μακρὰν καὶ ἀδιάκοπον σειρὰν διπλῶν ὀχυρωμάτων, προασπιζομένων διὰ πύργων καὶ προμαχώνων, οὓς ὅμως οὔτε φύλαξ φρουρεῖ οὔτε τηλεβόλα φυλάττουσι.

Ὑπὸ τὴν ὀρσοθύραν ἑνὸς τῶν ἐρήμων ἐκείνων προμαχώνων διέβησαν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ ὁ Σοὺν τὴν ἐπαύριον πρωΐαν, συνοδευόμενοι ὑπὸ δωδεκάδος ἀνδρῶν, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἦσαν βεβαίως ἢ ὀπαδοὶ τοῦ Λάο-Σέν.

Ὁ ὁδηγὸς εἶχε γείνει ἄφαντος, ἀλλ' ὁ Κὶν-Φὸ οὐδεμίαν πλέον διετήρει ἀμφιβολίαν, ὅτι εἶχεν ἐμπέσει εἰς παγίδα ὑπ' ἐκείνου στηθεῖσαν, καὶ ὅτι ὁ προδότης εἶχεν ἐνεργήσει κατὰ διαταγὰς τοῦ Τάϊ-Πίγγ. Ἄλλως δὲ ἐβεβαιώθη περὶ τούτου ἐντελῶς, ἀφοῦ ἠρώτησεν ἕνα τῶν ἐκ τῆς συνοδείας.

— Μὲ ὁδηγεῖτε βέβαια, εἶπεν, εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ ἀρχηγοῦ σας Λάο-Σέν;

— Θὰ φθάσωμεν ἐντὸς μιᾶς ὥρας, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Διαβᾶσα τὸ μέγα τεῖχος ἡ μικρὰ συνοδεία, ἐτράπη οὐχὶ τὴν εἰς Μογγολίαν ἄγουσαν λεωφόρον, ἀλλὰ τραχείας καὶ ἀποτόμους ἀτραπούς, εἰσχωρούσας δεξιᾷ εἰς τὸ ὀρεινὸν μέρος τῆς ἐπαρχίας. Μετὰ μίαν δὲ καὶ ἡμίσειαν ὥραν φύλακες καὶ αἰχμάλωτοι ἔφθανον ἐνώπιον παλαιοῦ τινος οἰκοδομήματος, ἠρειπιωμένου κατὰ τὸ ἥμισυ, ὅπερ ἦτο ἀρχαῖον βουδικὸν μοναστήριον.

Ἐν αὐτῷ διέμενεν ὁ Λάο-Σέν, ὡς ἐρευνήσας ἔμαθεν ὁ Κὶν-Φό.

— Θέλω νὰ τὸν ἴδω ἀμέσως, εἶπε.

— Ἀμέσως! ἀπήντησεν ὁ ἀρχηγός.

Ὁ Κὶν-Φὸ καὶ ὁ Σοὺν εἰσήχθησαν εἰς εὐρύν τινα πρόδομον, ἀφοῦ πρῶτον ἀφωπλίσθησαν, εὗρον δ' ἐν αὐτῷ εἰκοσάδα περίπου ἀνδρῶν ἐνόπλων καὶ ἀγρίων τὴν ὄψιν, ὧν τὸ ἐξωτερικὸν παρίστατο γραφικώτατον ὑπὸ τὰς λῃστρικὰς αὐτῶν ἐνδυμασίας.

Ὁ Κὶν-Φὸ διῆλθεν ἀπτόητος ἐν μέσῳ τοῦ διπλοῦ στοίχου τῶν ἑκατέρωθεν παραταχθέντων Τάϊ-Πίγγ, ὁ δὲ Σοὺν τὸν παρηκολούθησεν ὠθούμενος βιαίως ἀπὸ τῶν ὤμων.

Κατέβησαν οὕτω κλίμακα, ἧς αἱ βαθμῖδες εἰσέδυον εἰς τὰ βάθη τοῦ ὄρους, καὶ διελθόντες διάδρομον στενόν, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν δᾴδων ἃς ἐκράτουν οἱ συνοδοί των, ἔφθασαν εἰς μέσον εὐρείας αἰθούσης, ἥτις προδήλως ἦτο κρύπτη. Ἡ αἴθουσα ἐκείνη, ἧς οἱ βαρεῖς θόλοι ἐστηρίζοντο ἐπὶ στύλων ὀγκωδῶν, κοσμουμένων δι' ὅλων τῶν γλυπτῶν τεράτων τῆς κινεζικῆς μυθολογίας, ἦτο πλήρης ἀνθρώπων μέχρι τῶν βαθυτάτων αὐτῆς μυχῶν.

Ἦτο συνηγμένη ἐκεῖ ἅπασα τῶν Τάϊ-Πίγγ ἡ συμμορία, ὑπόκωφος δ' αὐτῆς ψιθυρισμὸς ὑπεδέχθη τοὺς νεήλυδας.

Εἰς τὸ βάθος τῆς κρύπτης, ἐπὶ εὐρείας λιθίνης ἐξέδρας, ὑψηλὸς ἀνὴρ ἵστατο ὄρθιος. Ἐφαίνετο προεδρεύων μυστηριώδους τινὸς δικαστηρίου, τρεῖς δὲ ἢ τέσσαρες τῶν ὀπαδῶν του παρεστάτουν αὐτῷ δίκην παρέδρων.

Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἔνευσε τότε, τὸ πλῆθος ἠνοίχθη, καὶ διέβησαν οἱ δύο αἰχμάλωτοι.

— Ὁ Λάο-Σέν! εἶπε πρὸς αὐτοὺς ἁπλῶς ὁ ἀρχηγὸς τῶν φρουρῶν, δεικνύων τὸν ἐν τῷ μέσῳ ἱστάμενον ὄρθιον ἐπὶ τῆς ἐξέδρας.

Ὁ Κὶν-Φὸ προέβη ἓν βῆμα, κ' ἐπιλαμβανόμενος εὐθὺς τῆς ὑποθέσεως, εἶπε:

— Λάο-Σέν, ἔχεις ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἔλαβες ἀπὸ τὸν παλαιὸν σύντροφόν σου Βάγγ. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ δὲν ἔχει πλέον σκοπόν, κ' ἔρχομαι νὰ σοῦ τὴν ζητήσω ὀπίσω.

Οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Τάϊ Πίγγ.

— Τί θέλεις διὰ νὰ μοῦ τὴν δώσῃς; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ Κὶν-Φό.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν εἰς μάτην ἀνέμεινεν ἀπάντησιν.

— Λάο-Σέν, ὑπέλαβε, θὰ σοῦ δώσω, δι' ὁποιον τραπεζίτην θέλῃς, ἐπιταγὴν ἡ ὁποία θὰ

Digitized by Google

πληρωθῆ ἐντελῶς, χωρὶς νὰ διατρέξῃ οἱονδήποτε κίνδυνον ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον θὰ στείλῃς νὰ παραλάβῃ τὰ χρήματα.

Ὁ Τάϊ-Πίγγ ἐσιώπα πάντοτε, καὶ ὁ Κὶν-Φὸ ἐξηκολούθησε.

— Ποίαν ποσότητα θέλεις; Σοῦ προσφέρω πέντε χιλιάδας *ταέλ!*[1]

Οὐδεμία ἀπάντησις.

— Δέκα χιλιάδας;

Ὁ Λάο-Σὲν καὶ οἱ ἑταῖροί του ἔμενον βωβοὶ καὶ ἀκίνητοι.

— Δὲν μ' ἀκούεις; ἐφώνησε τότε ἀγανακτῶν ὁ Κὶν-Φό.

Ὁ Λάο-Σὲν κατεδέχθη ἁπλῶς νὰ σείσῃ τὴν κεφαλήν του, ἐμφαίνων ὅτι ἐννόει κάλλιστα.

— Εἴκοσι χιλιάδας! τριάντα χιλιάδας ταέλ! ἀνέκραξεν ὁ Κὶν-Φό. Σοῦ διπλασιάζω . . . σοῦ τριπλασιάζω ὅ,τι θὰ ἐλάμβανες ἀπὸ τὴν *Ἑκατοντούτιδα* ἂν ἀπέθνησκα. Λέγε! Δὲν σὲ ἀρκεῖ;

Ὁ Κὶν-Φό, ὃν ἡ σιγὴ ἐκείνη παρώργιζεν, ἐπλησίασε πρὸς τὴν ἄφωνον ὁμάδα, καὶ σταυρῶν τὰς χεῖρας εἶπε:

— Ποίαν τιμὴν λοιπὸν θέλεις, διὰ νὰ μοῦ πωλήσῃς αὐτὸ τὸ γράμμα;

— Καμμίαν τιμήν, ἀπήντησε τέλος ὁ Τάϊ-Πίγγ. Προσέβαλες τὸν Βούδαν, διότι περιεφρόνησες τὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν σοῦ ἔδωκε, καὶ ὁ Βούδας θέλει ἐκδίκησιν. Ἐνώπιον τοῦ θανάτου θὰ γνωρίσῃς τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς.

Ταῦτα εἰπών, ἅτινα οὐδεμίαν ἐπέτρεπον ἔνστασιν, ἔνευσεν ὁ Λάο-Σέν· ὁ δὲ Κὶν-Φὸ ἁρπαγείς, πρὶν ἢ κἂν διανοηθῇ ἀντίστασιν οἱανδήποτε, ἐδέθη, ἀπήχθη, καὶ ἐκλείσθη μετά τινας στιγμὰς ἐντὸς κλωβίου κατακλείστου, ὁμοίου πρὸς φορεῖον.

Τ' αὐτὰ ὑπέστη, μ' ὅλας του τὰς φωνὰς καὶ ὁ ταλαίπωρος Σούν.

— Θ' ἀποθάνω! διελογίσθη ὁ Κὶν-Φό. Ἔστω! ὁ περιφρονήσας τὴν ζωὴν ἀξίζει ν' ἀποθάνῃ.

Ὁ θάνατός του ἐν τούτοις, ὃν περιέμενε, δὲν ἦτο τοσοῦτον προσεχής, ὅσον ἐφαντάζετο. Ὁποίας ἄρά γε βασάνους τῷ ἐπεφύλαττεν ὁ ὠμὸς ἐκεῖνος Τάϊ-Πίγγ;

Ὧραι πολλαὶ παρῆλθον. Ὁ Κὶν-Φὸ ᾐσθάνθη, ὅτι ὁ κλωβός του ἀνηγείρετο κ' ἐτίθετο ἐπὶ ὑποζυγίου. Ἐννόησε δὲ ἐκ τοῦ κρότου τῶν ἀλόγων, ἐκ τοῦ κλονισμοῦ τοῦ κλωβίου καὶ τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων τῶν συνοδῶν του, ὅτι ἐφέρετο μακράν. Ποῦ ὅμως; Ἀδύνατον τοῦ ἦτο νὰ μαντεύσῃ.

Μετὰ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ὥρας ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς του, ὁ Κὶν-Φὸ ᾐσθάνθη, ὅτι τὸ φορεῖον ἵστατο, ὅτι ὁ κλωβός του μετετοπίζετο διὰ χειρῶν ἀνθρώπων, καὶ μετ' ὀλίγον κίνησίς της ἠρεμωτέρα διεδέχθη τοὺς κλονισμοὺς τῆς διὰ ξηρᾶς ὁδοιπορίας.

— Εἶμαι εἰς πλοῖον φαίνεται! διελογίσθη.

Κ' ἐβεβαιώθη ἀληθῶς μετὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ἤχου τῆς ἕλικος καὶ τῶν δικτυωμάτων τοῦ σκάφους, ὅτι εὑρίσκετο ἐπὶ ἀτμοκινήτου.

— Θὰ μὲ πνίξουν! διελογίσθη. Ἔστω! Δὲν θὰ μὲ βασανίσουν τοὐλάχιστον. Εὐχαριστῶ Λάο-Σέν.

Οὕτω παρῆλθον ἔτι τεσσαρακονταοκτὼ ὧραι, καθ' ἃς δὶς τῆς ἡμέρας εἰσήγετο εἰς τὸν κλωβὸν τοῦ δεσμώτου ὀλίγη τροφὴ δι' ἀφανοῦς χειρός.

Τέλος μετὰ χρονικὸν διάστημα ἀόριστον ἡ κίνησις τῆς ἕλικος ἔπαυσεν ἀκουσμένη, τὸ πλοῖον, ὅπερ ἔφερε τὴν φυλακὴν τοῦ Κὶν-Φό, ἐστάθη, καὶ ᾐσθάνθη οὗτος τὸν κλωβὸν αὐτοῦ μετατοπιζόμενον καὶ πάλιν.

Δὲν ὑπῆρχε πλέον δισταγμός. Ἡ ἐσχάτη ὥρα τοῦ αἰχμαλώτου ἐπλησίαζε, καὶ ὁ Κὶν-Φὸ ἔπρεπε πλέον νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν δι' ὅσα ἐπὶ ζωῆς του ἔσφαλε!

Ὀλίγα ἔτι παρῆλθον λεπτά. . . χρόνοι, αἰῶνες διὰ τὸν Κὶν-Φό!

Πρὸς μεγίστην του ὅμως ἔκπληξιν, ᾐσθάνθη οὗτος ὅτι τὸ κλωβίον του ἀπετίθετο καὶ πάλιν ἐπὶ στερεᾶς γῆς.

Παρευθὺς δὲ ἠνοίχθη ἡ φυλακή του, χεῖρες ὁρμητικαὶ τὸν ἀνήρπασαν, ἐδέθησαν οἱ ὀφθαλμοί του, καὶ ᾐσθάνθη ὅτι ἔσυρον αὐτὸν ἔξω. Ἐβάδισε κατ' ἀνάγκην ὀλίγα βήματα, εἶτα δὲ οἱ φρουροί του ὑπεχρέωσαν αὐτὸν νὰ σταθῇ.

— Ἂν πρόκειται τέλος πάντων ν' ἀποθάνω, ἀνέκραξε, δὲν σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ χαρίσετε ζωήν, τὴν ὁποίαν ἀφῆκα νὰ παρέλθῃ ἄχρηστος, ἀλλὰ κάμετέ μου τοὐλάχιστον τὴν χάριν ν' ἀποθάνω ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, ὡς ἄνθρωπος ὅστις δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον!

— Ἔστω! εἶπε φωνὴ σοβαρά. Ἂς γείνῃ ὡς ἐπιθυμεῖ ὁ κατάδικος.

Ἀφῃρέθη αἴφνης τότε τὸ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς του δέμα, καὶ ὁ Κὶν-Φὸ ἔρριψεν ἄπληστον βλέμμα περὶ ἑαυτόν.

Ὠνειρεύετο ἄρά γε;

Πολυτελὴς τράπεζα ἦτο ἐστρωμένη ἐνώπιόν του, καὶ πέντε μειδιῶντες συνδαιτυμόνες ἐφαίνοντο ἀναμένοντες αὐτόν, ἵνα ἀρχίσωσι τὸ δεῖπνόν των. Δύο δὲ θέσεις κεναὶ ἐφαίνοντο ἀναμένουσαι ἀπόντας ὁμοτραπέζους.

— Σεῖς, φίλοι μου! σεῖς, ἀγαπητοί μου φίλοι! ἀνέκραξεν ὁ Κὶν-Φὸ μετ' ἀνεκφράστου συγκινήσεως.

Δὲν ἠπατᾶτο δ' ἀληθῶς! Πέριξ αὐτοῦ ἦσαν ὁ Βάγγ, ὁ φιλόσοφος Βάγγ, ὁ Γὶν-Πάγγ, ὁ Χουάλ, ὁ Πάο-Σέν, ὁ Τίμ, οἱ ἐκ Καντῶνος φίλοι του, οἱ παλαιοί του συνδαιτυμόνες ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ κήπου, οἱ μάρτυρες τῶν ἀποχαιρετισμῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄγαμον βίον.

Ὁ Κὶν-Φὸ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του!

1. Περίπου ἓξ χιλιάδας φράγκων.

Digitized by Google

Ἦτο εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰς τὸ ἑστιατόριον τοῦ ἐν Σαγγ-Χάϊ μεγάρου του.

— Ἂν ἦσαι σύ, ἀνεφώνησεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βάγγ, ἂν ἦσαι σὺ καὶ ὄχι ἡ σκιά σου, ὁμίλησέ μου...

— Ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶμαι, ἀπήντησεν ὁ φιλόσοφος, ὅστις ἀνέλαβον τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποίαν μ' ἐπεφόρτισες, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀναλάβῃ ἄλλος, καὶ ὅστις ἔμαθον πρὸ σοῦ, ὅτι δὲν εἶχες πτωχύνει καὶ ἤξευρα ὅτι θὰ ἤρχετο στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐπεθύμεις νὰ ζήσῃς. Ὁ παλαιός μου σύντροφος Λάο-Σέν, ὅστις ὑπετάχθη πλέον καὶ θὰ ζήσῃ ὡς ἥσυχος πολίτης τοῦ Κράτους, μ' ἐβοήθησε νὰ σὲ διδάξω διὰ τοῦ θεάματος τοῦ θανάτου ποία εἶνε ἡ ἀξία τῆς ζωῆς. Μὲ συγχωρεῖς ἂν τὸ μάθημα ὑπῆρξε κάπως σκληρόν;

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐνηγκαλίζετο κ' ἔθλιβεν ἐπὶ τοῦ στήθους του τὸν Βάγγ.

— Πτωχέ μου Βάγγ! ἔλεγε, μήπως καὶ σὺ ὀλίγα ὑπέφερες; Ὅταν ἐνθυμοῦμαι τὸ ἀκούσιόν σου λουτρὸν ὑπὸ τὴν γέφυραν τοῦ Παλικάο.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν τὸ ἐφοβήθην. Ἤμην κάθιδρος καὶ τὸ ὕδωρ ἦτο ψυχρότατον.

Ἀποσπασθεὶς τῶν ἐναγκαλισμῶν τοῦ Βάγγ, ὁ Κὶν-Φὸ ἔσφιγξε τὰς χεῖρας τῶν φίλων του, λέγων·

— Καλλίτερα, καλλίτερα τοιουτοτρόπως! Ἤμην τρελλὸς ἕως τώρα!

— Καὶ ἠμπορεῖς νὰ γείνῃς πάλιν φρόνιμος! ἀπήντησεν ὁ φιλόσοφος.

— Θὰ προσπαθήσω, εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, καὶ διὰ ν' ἀρχίσω, πρέπει ἐν πρώτοις νὰ τακτοποιήσω τὰς ὑποθέσεις μου. Δὲν μὲ λέγεις τί ἀπέγεινε τὸ κατηραμένον ἐκεῖνο γράμμα, τὸ ὁποῖον σοῦ ἔδωκα; Πολὺ ἐπεθύμουν νὰ τὸ ἀνακτήσω, διὰ νὰ μὴ χαθῇ καὶ πέσῃ, τίς οἶδεν εἰς τίνος χεῖρας.

— Τὸν ἀκούετε, φίλοι μου; ἀνέκραξεν ὁ Βάγγ γελῶν. Ἀναντιρρήτως ὁ Κὶν-Φὸ ἐφρονίμευσε.

— Ἀλλὰ τὸ γράμμα μου τέλος πάντων... ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Ὁμολογῶ μὲ ἐντροπήν μου ὅτι δὲν θὰ ἡσυχάσω, πρὶν τὸ καύσω καὶ σκορπίσω τὴν στάκτην του εἰς τὸν ἀέρα.

— Μὲ τὰ σωστά σου λοιπὸν τὸ θέλεις; ἠρώτησεν ὁ Βάγγ.

— Ἐννοεῖται. Μὴ τυχὸν ἔχεις σκοπὸν νὰ τὸ κρατήσῃς ὡς ἀσφάλειαν ἐναντίον ἐνδεχομένης ὑποτροπῆς τῆς ἀνοησίας μου;

— Ὄχι.

— Αἴ, λοιπόν;

— Αἴ, λοιπόν, ἀγαπητέ μου μαθητά, ἓν καὶ μόνον μικρὸν ἐμπόδιον ὑπάρχει εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας σου, καὶ τὸ ἐμπόδιον αὐτὸ δὲν προέρχεται δυστυχῶς ἀπ' ἐμέ. Οὔτε ὁ Λάο-Σὲν οὔτ' ἐγὼ ἔχομεν πλέον τὴν ἐπιστολήν σου.

— Δὲν τὴν ἔχετε πλέον;

— Ὄχι.

— Τὴν κατεστρέψατε;

— Ὄχι, δυστυχῶς, ὄχι!

— Μὴ τυχὸν εἴχατε τὴν ἀνοησίαν νὰ τὴν ἐμπιστευθῆτε εἰς ἄλλας χεῖρας;

— Ναί.

— Εἰς ποῖον; εἰς ποῖον; ἐφώνησε μόλις ἀναπνέων ὁ Κὶν-Φό. Εἰς ποῖον;

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ χαρίεσσα Λὲ-Οῦ, ἥτις εἶχε μείνει τέως κεκρυμμένη ὄπισθεν ἀλεξηνέμου, ἀκούουσα πάντα τὰ γινόμενα, ἐνεφανίσθη αἴφνης, κρατοῦσα τὴν περίφημον ἐπιστολὴν καὶ σείουσα αὐτὴν ἀπειλητικῶς διὰ τῶν λεπτοφυῶν της δακτύλων.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας του.

— Ὄχι ἀκόμη! τῷ εἶπεν ἡ ἐρασμία γυνή. Ὀλίγην ὑπομονήν, παρακαλῶ. Εἶνε ἰδική σου αὐτὴ ἡ ἐπιστολή;

— Καὶ τίνος ἄλλου;

— Τότε λοιπὸν πρὸ παντός, καῦσέ την, κατάστρεψέ την, ἐξαφάνισέ την, ὡς ἐξέφρασες πρὸ μικροῦ τὴν ἐπιθυμίαν. Ἂς ἐξαφανισθῇ μαζύ της ὁ Κὶν-Φὸ ὅστις τὴν ἔγραψε.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, πλησιάζων εἰς τὸ φῶς τὸν ἐλαφρὸν χάρτην. Τώρα ὅμως, ἀγαπητή μου καρδία, δὸς τὴν ἄδειαν εἰς τὸν σύζυγόν σου νὰ ἐναγκαλισθῇ τρυφερὰ τὴν γυναῖκά του καὶ νὰ τὴν παρακαλέσῃ νὰ προεδρεύσῃ τὸ εὐτυχὲς αὐτὸ συμπόσιον. Ἔχω πολλὴν ὄρεξιν νὰ τὸ τιμήσω.

— Καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον! ἐφώνησαν οἱ πέντε δαιτυμόνες. Ἡ εὐχαρίστησις ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν.

Μετά τινας ἡμέρας ἤρετο ἡ αὐτοκρατορικὴ ἀπαγόρευσις, καὶ ἐτελεῖτο ὁ γάμος.

Πρέπει νὰ ὑπάγῃ τις εἰς τὴν Κίναν, διὰ νὰ ἴδῃ, ὁποίαν εὐτυχίαν ἀπήλαυσαν ἐν τῷ βίῳ των.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΝΕΟΝΥΜΦΟΥΣ

Δὲν εἶνε εὔκολον ν' ἀπαντήσῃ τις θετικῶς καὶ ὡρισμένως εἰς τὴν ἐπιστολήν, ἣν μοὶ ἐκάματε τὴν τιμὴν νὰ μοὶ ἀπευθύνητε ζητοῦντες τὴν συμβουλήν μου. Ἡ συμβουλὴ αὕτη, διὰ νὰ ἦνε ἀποδοχῆς τινος ἀξία, πρέπει νὰ στηρίζηται ἐπὶ δεδομένων, καὶ τὰ δεδομένα ταῦτα, ἐν τῇ περιπτώσει περὶ ἧς πρόκειται, εἶνε τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δύναταί τις νὰ διαθέσῃ. Πλὴν δὲ τῶν μέσων πρέπει τις καὶ ἄλλα σχετικὰ πράγματα νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν διὰ νὰ δυνηθῇ ἐν γνώσει καὶ ἐν συνειδήσει νὰ δώσῃ τὰς συμβουλάς, τὰς ὁποίας μὲ τόσην φιλοφροσύνην μοὶ ζητεῖτε. Τὰ σχετικὰ δὲ ταῦτα πράγματα εἶνε ἡ πόλις, ἐν ᾗ τις διατρίβει, καὶ εἶνε τοῦτο σπουδαιότατον, διότι, ὡς δὲν ἀγνοεῖτε, τὰ ἔξοδα τοῦ βίου δὲν εἶνε πανταχοῦ τὰ αὐτά, καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις, ἣν κατέχει, ἥτις θέσις βαρύνει ἐπίσης ὄχι ὀλίγον εἰς τὴν πλάστιγγα, διότι ἡ περιουσία εἶνέ τι ὄχι ἀπόλυτον, ἀλλὰ σχετικὸν πρὸς τὴν κοινωνικὴν θέσιν ἑκάστου. Δὲν ζῇ τις ὁμοίως ἐν Ἀθήναις ὅπως ἐν Σπάρτῃ, οὐδὲ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις ἔχει ὁ ἀ-

Digitized by Google

ρεοπαγίτης πρὸς τὸν εἰρηνοδίκην· εἶνε ὡς ἐκ τούτου πολὺ διάφορον πρᾶγμα τριακοντακισχίλιαι δραχμαὶ ἐν Σπάρτῃ καὶ τριακοντακισχίλιαι ἐν Ἀθήναις, καὶ ἡ περιουσία, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ πλοῦτος διὰ τὸν εἰρηνοδίκην,εἶνε πενία δι'ἕνα ἀνώτατον τοῦ κράτους λειτουργόν. Ταῦτα πάντα εἶνε πράγματα κοινὰ καὶ πάγκοινα καὶ τὰ γράφω μόνον διότι εἰς αὐτὰ μὲ ἄγει ἡ φορὰ τοῦ λόγου ἢ μᾶλλον τῆς ἐπιστολῆς μου. Ἡ λέξις λοιπὸν *ἀνέτως*, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεσθε, φίλτατέ μοι Κύριε καὶ φιλτάτη Κυρία, εἶνε λίαν ἐλαστικὴ καὶ σχετικὴ καὶ οὐδὲν ἀπόλυτον, ὡς εὐκόλως ἐννοεῖτε, ἐμφαίνει.

Καὶ πρῶτον μέν, συγχωρήσατέ μου τὴν ἀδιακρισίαν, ἡ ἐπιστολή σας οὐδεμίαν μοὶ δίδει νῆξιν περὶ τῆς περιουσίας σας, περὶ τῶν πόρων σας, οὔτε περὶ τοῦ ἂν ὁ βίος εἶνε εὐθυνός, ὡς λέγομεν, ἢ ἀκριβὸς ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ διατρίβετε. Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν θὰ περιορισθῶ εἰς γενικότητας. Ἂν ὑποτεθῇ ὅτι εἶνε πολυέξοδος ὁ βίος εἰς τὸν τόπον σας καὶ ὅτι τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα διαθέτετε, δὲν εἶνε ἱκανὰ εἰς τὸ νὰ παρέχωσι βίον, κατὰ τὴν ἀληθῆ τῆς λέξεως σημασίαν, ὅπως ἐγὼ τοὐλάχιστον τὴν ἐννοῶ, *ἄνετον*, ἐπιτρέψατέ μοι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νὰ δώσω εἰς τὴν Κυρίαν τὴν συμβουλὴν νὰ μὴ ἀπουσιάζῃ συχνὰ τῆς οἰκίας της, διὰ νὰ ἔχῃ ὅσον τὸ δυνατὸν πλειότερον χρόνον διαθέσιμον πρὸς ἐργασίαν, καὶ νὰ προσπαθῇ εἰ δυνατὸν νὰ ῥάπτῃ μόνη πάντα τὰ ἐνδύματά της. Προβαίνων δὲ καὶ περαιτέρω, καθ' ἣν ἠθελήσατε νά μοι δώσητε ἐλευθερίαν, νομίζω ὅτι ἡ Κυρία ὡς καλὴ οἰκοδέσποινα πρέπει νὰ ἀγοράζῃ καθ' ἑκάστην ὥραν τοῦ ἔτους ἓν καὶ μόνον φόρεμα, οὕτω δὲ θὰ ἔχῃ πάντοτε ἓν μὲν *καλόν*, τὸ νέον, ἓν δὲ *δεύτερον*, τὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους. Πλὴν δὲ τούτου καλὸν φρονῶ εἶνε νὰ καταστρώνηται καθ' ἑβδομάδα κατάλογος τῶν φαγητῶν ἑκάστης ἡμέρας, εἰς τρόπον ὥστε τὸ μὲν πρόγευμα νὰ εἶνε λιτότερον τοῦ γεύματος, τὸ δὲ γεῦμα λιτὸν καὶ τοιοῦτον, ὥστε νὰ συμπίπτῃ ἓν δαπανηρότερον φαγητὸν πρὸς ἓν εὐωνότερον καὶ οὕτω νὰ ἀντισταθμίζωνται τὰ ἔξοδα. Ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ κατάλογος οὗτος θὰ ποικίλλῃ ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους.

Ποτὲ νὰ μὴ θυσιάζητε εἰς τὴν ἐπίδειξιν τὴν οὐσίαν καὶ τὴν πραγματικότητα, τοῦτο νὰ τὸ ἔχητε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἡ οἰκογένεια πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἔχῃ τροφὴν ὑγιεινὴν καὶ τὴν δέουσαν ἐνδυμασίαν, ἂς λείπουν αἱ ἐπιδείξεις. Νὰ ἀποφεύγητε παντὶ τρόπῳ τὸ *πρὸς τὸ θεαθῆναι*, ὅπερ πρὸς μεγάλην ἡμῶν κοινωνικὴν δυστυχίαν κατήντησε τὸ κατηραμένον νὰ ἦνε ἁμαρτία κατ' ἐξοχὴν ἑλληνική. Τὸ νὰ νηστεύῃ οἰκογένεια ὅλη μηδὲ τῶν ταλαιπώρων ὑπηρετῶν ἐξαιρουμένων διὰ νὰ ἐπιδεικνύῃ τὰ μεταξωτά της φορέματα ἡ οἰκοδέσποινα, εἶνε φοβερὸν καὶ ἀποτρόπαιον, καὶ ὅμως γίνεται καὶ τὸ βλέπομεν καθ' ἑκάστην. Τὸ φόρεμα ἐκεῖνο τὸ μεταξωτὸν ἀντιπροσωπεύει ἴσως τὸν ἀφαιρεθέντα ἄρτον ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν τέκνων, ἀντιπροσωπεύει τὸν ἄκρον ἐγωϊσμὸν συνάμα δὲ καὶ τὴν ἄκραν ματαιότητα!

Ἐτυχέ ποτε νὰ ἴδητε τέρας μὲ κεφαλὴν ἐκτάκτου μεγέθους; Παρετηρήσατε πῶς ἡ ὑπερτροφικὴ ἐκείνη κεφαλὴ λαμβάνει διαστάσεις εὐρείας ἐπὶ βλάβῃ τοῦ λοιποῦ σώματος, ὅπερ σύρει κατεσκληκὸς καὶ ἀναιμικὸν τὴν κακοδαίμονα ὕπαρξίν του δυστυχὲς καὶ ταλαιπωρούμενον; Τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας ἐκείνας, ἐν αἷς τὸ πᾶν ἀπορροφᾷ πρὸς ἀνόητον καὶ κούφην ἐπίδειξιν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ. Καὶ δύναται μέν τις ἴσως νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἰδιότροπον ἀνοησίαν τοῦ ἀγάμου ἐκείνου, ὅστις τρέφεται ἐπὶ ἑβδομάδα ὅλην δι' ἄρτου καὶ τυροῦ, ἵνα ἐξοικονομῶν ἀπὸ τῆς τροφῆς τὰ χρήματά του ἐξοδεύῃ αὐτὰ πρὸς οἱανδήποτε ἐπιδεικτικὴν ματαιότητα, ἀλλ' εἶνε ἔγκλημα ἂν τοιοῦτόν τι πράττῃ πατὴρ ἢ μήτηρ οἰκογενείας.

Ποτὲ νὰ μὴ ἐντρέπεσθε τὴν οἰκονομίαν. Ἐκεῖνος μόνος ἐρυθριᾷ ἀποκαλούμενος οἰκονόμος, ὅστις δὲν εἰξεύρει τὴν ἀξίαν τοῦ χρήματος τοῦ ἐντίμως προσκτωμένου, ὅστις ἐπομένως δὲν ἠξεύρει τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας καὶ δὲν ἐδοκίμασεν ἐν τῷ βίῳ του τὰς στερήσεις ἐκείνας, αἵτινες εἶνε τίτλος εὐγενείας διὰ τὸν ἐργατικὸν καὶ τίμιον ἄνθρωπον.

Τὴν γλισχρότητα ὅμως καὶ τὴν φιλαργυρίαν νὰ τὴν ἀποφεύγητε. Εἶνε πάθος ἡ φιλαργυρία καὶ πάθος μάλιστα, ὅπερ διαταράττει τὴν οἰκογενειακὴν εἰρήνην καὶ προϊούσης τῆς ἡλικίας λαμβάνει φοβερὰς διαστάσεις. Ἐπάναγκες δὲ καθίσταται καλῶς νὰ διακρίνωμεν τὴν φιλαργυρίαν ἀπὸ τῆς εὐλογητῆς οἰκονομίας, διότι ὑπὸ τῆς ἀρετῆς ταύτης τὸ πρόσχημα καλύπτει συχνάκις τὸ μισαρόν του ἐλάττωμα ὁ φιλάργυρος.

Ἡ οἰκονομία συνίσταται εἰς τὸ νὰ ῥυθμίζῃ τις τὰς δαπάνας του συμφώνως πρὸς τὰ ἔσοδά του ἀφίνων πάντοτε καὶ περίσσευμά τι κατὰ μέρος διὰ πᾶν ἐν τῷ βίῳ ἐνδεχόμενον. Ἡ οἰκονομία συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀναπληρώνῃ τις διὰ τῆς ἐργασίας, τοῦ τακτικοῦ βίου καὶ τῆς λιτότητος τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν πόρων του, εἰς τὸ νὰ ὑποβάλλῃ τις τέλος ἑαυτὸν, ἂν ἦνε ἀνάγκη, εἰς στερήσεις,ἵνα μὴ ὑποφέρωσιν οἱ περὶ ἑαυτόν. Φιλαργυρία δὲ εἶνε τὸ νὰ πράττῃ τις εὐπορῶν ὅ,τι θὰ ἔπραττεν ἂν ἦτο πένης, τὸ νὰ στερῆται χωρὶς οὐδόλως νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ἔσοδά του, νὰ στερῆται δὲ ὄχι μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ νὰ ἐπιβάλλῃ στερήσεις παντοίας καὶ εἰς τοὺς οἰκείους του, νὰ ταλαιπωρῇ αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς κατατρύχῃ ἄνευ λόγου καὶ ἄνευ αἰτίας χάριν μόνον τοῦ εἰδώλου, τοῦ *χρήματος*, ὅπερ οὕτως οὐδεμίαν πλέον ἔχει ἀξίαν καὶ εἰς οὐδὲν

Digitized by Google

ὠφελεῖ. Ὁ φιλάργυρος καὶ ὅταν ἔχῃ τὰ μέσα οὐδέποτε δαπανᾷ πρὸς ἀγορὰν βιβλίων, δι' ὧν καὶ αὐτὸς ἤθελεν ἀναπτύξει τὴν διάνοιάν του καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἤθελον μορφωθῆ, ὁ φιλάργυρος προτιμᾷ νὰ μὴ ἴδῃ ποτέ του θέατρον, νὰ μὴ ἀκούσῃ ποτὲ μουσικὴν διὰ νὰ μὴ ἐξοδεύσῃ. Κλείει τὸν οἶκόν του, οὐδένα δέχεται, οὐδένα προσκαλεῖ, μένει ἔρημος καὶ ἄνευ φίλων καὶ καθίσταται ἄξιος τῶν οἰκτιρμῶν παντὸς ἀνθρώπου σωφρονοῦντος.

Οὐσιωδέστατον εἶνε διὰ μίαν οἰκογένειαν τῆς μέσης τάξεως νὰ μὴ ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τί *κάμνουν οἱ ἄλλοι*, οἵτινες *ἄλλοι* εἶνε πάντοτε οἱ πλουσιώτεροι, ἀλλὰ νὰ ῥυθμίζῃ *καθ' ἑαυτὴν* τὰ τοῦ βίου. Ὑπάρχουσιν οἰκογένειαι, αἵτινες στεροῦνται τῶν ἀναγκαίων ἀσπρορρούχων διὰ νὰ ἔχωσι τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δίδωσί τινας ἑσπερίδας ἢ τινα γεύματα εἰς φίλους ὅλως ἀδιαφόρους καὶ πᾶν ἄλλο ἢ εἰλικρινεῖς. Σᾶς συμβουλεύω νὰ πράττητε τὸ ἐναντίον, νὰ ἐπιζητῆτε δηλαδὴ πᾶσαν οἰκιακὴν εὐζωΐαν σύμφωνα πρὸς τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δύνασθε νὰ διαθέσητε, νὰ ἀποκόπτητε δὲ ὡς λίαν βλαβερὰν πᾶσαν οἱανδήποτε περιττὴν δαπάνην. Ἡ ἀγαθὴ οἰκοδέσποινα δύναται μὲν ἐνίοτε νὰ συναθροίζῃ περὶ τὴν οἰκογενειακὴν τράπεζαν τοὺς συγγενεῖς ἢ τοὺς στενοὺς οἰκογενειακοὺς φίλους χωρὶς νὰ γίνηται πολὺ ἐπαισθητὴ ἡ δαπάνη, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο χρειάζεται ἡ οἰκοδέσποινα νὰ ἦνε ἀξία τοῦ ὀνόματος, νὰ μεριμνᾷ περὶ πάντων, νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ πάντα καὶ ἰδίως, ὅπερ ἀναπόφευκτον, τὰ τοῦ μαγειρείου νὰ μὴ ἦνε ὅλως ξένα πρὸς αὐτήν. Ἀπὸ τῶν τοιούτων δὲ εἰλικρινῶν καὶ ἐγκαρδίων συνεστιάσεων ἂς ἀποσκορακίζηται πᾶσα πολυδάπανος ματαιότης καὶ πολυτέλεια, ἂς λείπῃ ὁ *λευκὸς λαιμοδέτης* τοῦ ὑπηρέτου καὶ τὰ ἄλλα καταστρεπτικὰ ἀπομιμήματα ἀνωτέρου κοινωνικοῦ βίου.

Τὸ καλλίτερον καὶ θερμότερον δωμάτιον τοῦ οἴκου σας πρέπει νὰ ἦνε τὸ τοῦ ὕπνου, αἴθουσαν δὲ ὑποδοχῆς, ἂν ἀπολύτως θέλητε νὰ ἔχητε τοιαύτην, δύνασθε νὰ καταστήσητε οἱονδήποτε ἄλλο δωμάτιον καὶ μάλιστα ἐκεῖνο, ὅπερ θὰ ἦτο ἄχρηστον πρὸς ἄλλας οἰκογενειακὰς ἀνάγκας.

Οἱαδήποτε δὲ καὶ ἂν ἦνε ἡ περιουσία σας, ὑπάρχει ἓν εἶδος πολυτελείας, τὸ ὁποῖον πᾶσα γυνὴ *δύναται* καὶ *ὀφείλει* νὰ ἐπιδιώκῃ, ἡ πολυτέλεια δὲ αὕτη, ἣν ἐννοῶ, εἶνε ἡ *καθαριότης*. Τὸ λιτότατον καὶ ταπεινότατον γεῦμα φαίνεται πολυτελέστατον εἰς τὸ εἶδός του, ὅταν ἀπαστράπτωσιν ἐκ τῆς λευκότητος τὸ τραπεζομάντηλον καὶ τὰ χειρόμακτρα. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ καθαριότης δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκηται πρὸς ἐπίδειξιν, ἀλλὰ δι' ἑαυτὴν καὶ καθ' ἑαυτήν, δὲν πρέπει δηλαδὴ νὰ *φαινώμεθα* καθαροὶ ἐνώπιον τῶν ξένων, ἀλλὰ *πράγματι* νὰ εἴμεθα καθαροί.

Κατὰ δεύτερον λόγον μετὰ τὴν καθαριότητα πρέπει μία καλὴ οἰκογένεια, ὅταν δύναται, νὰ φροντίζῃ πολὺ δι' ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ ξένοι λέγουσι confortable, νὰ ἔχῃ δηλαδὴ ἄφθονον τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον *νοικοκυριό*, ἐνδύματα, σκεπάσματα, σκεύη τῆς τραπέζης καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ λαμβάνῃ ἀνάγκην εἰς πᾶσαν τυχοῦσαν περίστασιν νὰ δανείζηται παρὰ τῶν γειτόνων τὰ χρειώδη. Ἡ τράπεζα ἰδίως πρέπει νὰ ἔχῃ ὅ,τι χρειάζεται, νὰ ἦνε *καλοβαλμένη*, ὡς λέγομεν, τοῦτο δὲ καθ' ἑκάστην καὶ ὄχι κατὰ ἑορτασίμους μόνον ἡμέρας ἢ ὅταν πρόκηται νὰ παρακαθίσωσι ξένοι.

Καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ δὲ τῶν σκευῶν καὶ μάλιστα τῶν ἐπιτραπεζίων πρέπει ὁ καλὸς οἰκογενειάρχης νὰ προσέχῃ. Νὰ μὴ δίδῃ χρήματα πρὸς ἀγορὰν πραγμάτων προστύχων καὶ ταχέως καταστρεφομένων. Τὰ τοιαῦτα σκεύη τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ ἀγοράζωνται, εἰ δυνατόν, ἀργυρᾶ, διότι τοιουτοτρόπως μένει πάντοτε ἡ ἀξία τοῦ πράγματος ἀκατάστρεπτος ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ μάλιστα εἰς τὰ μικρότερα καὶ ὀλιγώτερον χρήσιμα σκεύη πρέπει νὰ προτιμᾶται τὸ ἀλουμίνιον ἤ τι τοιοῦτον μέταλλον διαρκὲς καὶ διατηροῦν ἐσωτερικήν τινα ἀξίαν.

Τόσα μόνον, ἀγαπητοί μου, ἠδυνήθην σήμερον νὰ σᾶς μεταδώσω, ἀντλῶν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ πολυτίμου ἀληθῶς θησαυροῦ μακρᾶς καὶ πολυχρονίου πείρας ἐν τῷ πλήρει ἀγώνων τούτῳ βίῳ, ἐν ᾧ ἄν τις δὲν βαδίζῃ τὰ πάντα σταθμίζων καὶ περὶ τῶν πάντων φροντίζων φθάνει χωρὶς νὰ τὸ νοήσῃ εἰς ἓν σημεῖον, ἐκεῖθεν τοῦ ὁποίου ὑψοῦται ἀπειλητικὸν τὸ εἰδεχθὲς φάσμα τῆς οἰκογενειακῆς καταστροφῆς. Ἂν δυνηθῶ δέ, μὲ ὅλα τὰ γηρατεῖα καὶ τὰς φροντίδας μου, ἴσως μετά τινα χρόνον συμπληρώσω ὅσα τυχὸν δὲν ἔθιξα ἐπαρκῶς ἐν τῇ παρούσῃ μου ἐπιστολῇ.

***

Η ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΛΥΧΝΙΑ ΤΟΥ ΕΔΙΣΩΝ

Πρό τινος ὁ «Χρόνος» τοῦ Λονδίνου ἐλάμβανε παρὰ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἀνταποκριτοῦ αὐτοῦ τὸ ἑπόμενον τηλεγράφημα:

Φιλαδέλφεια, 28 Δεκεμβρίου.

Διημερεύσας τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐν Μενλοπάρκ μετὰ τοῦ κ. Ἔδισων, ἠδυνήθην νὰ ἐξετάσω ἐν ἀνέσει τὴν νέαν αὐτοῦ ἀνακάλυψιν· εἶνε θαυμαστὴ ἠλεκτρικὴ λυχνία, ἥτις, φρονῶ, δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν διὰ φωταερίου φωτισμόν. Τὸ δι' αὐτοῦ παραγόμενον φῶς εἶνε εὐθηνότερον ἅμα καὶ προτιμότερον πάντων τῶν ἄλλων, διότι πράγματι εἶνε κανονικώτερον καὶ παράγει ἐλαχίστην θερμότητα, ὥστε ἐν τῇ χρήσει αὐτοῦ οὐδεὶς κίνδυνος πυρκαϊᾶς ὑπάρχει. Πολλαὶ αὐτοῦ συσκευαὶ ἐτέθησαν ἐπίτηδες ἐν μέσῳ εὐφλέκτων ὑλῶν· περὶ τὰς ἑξήκοντα δὲ

Digitized by Google

λυχνίας ἀνήφθησαν τὴν ἑσπέραν τοῦ Σαββάτου, τὰς ὁποίας εἶδον καιομένας ἐπὶ ἑπτὰ ὥρας ἐγὼ αὐτός. Δύο αὐτῶν ἔμειναν ἀνημμέναι ἐπὶ δέκα συνεχεῖς ἡμέρας, χωρὶς οὐδὲ κατ'ἐλάχιστον νὰ βλαφθῇ τὸ ἔχον σχῆμα πετάλου ναστόχαρτον, ὅπερ εὑρίσκεται ἐν τῇ μικρᾷ ὑελίνῃ σφαίρᾳ, ἐξ ἧς ἀναθρώσκει τὸ φῶς.

Τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα δύναταί τις νὰ καταβιβάσῃ ἢ ἀναβιβάσῃ ἐπ'ἄπειρον κατ' ἀρέσκειαν, νὰ αὐξήσῃ τὴν ἔντασιν τοῦ φωτὸς ὥστε νὰ ἰσοδυναμῇ τοῦτο πρὸς τὴν λάμψιν τετρακοσίων κηρίων, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ γείνῃ ἀνάγκη ἀλλαγῆς τοῦ ναστοχάρτου· ἑνὶ λόγῳ ἡ ἐφεύρεσις αὕτη εἶνε ὅ,τι ἁπλούστατον. Ὁ κ. Ἔδισων προτίθεται νὰ θέσῃ ὀκτακοσίους μυκτῆρας (becs) τοῦ φωτὸς τούτου ἐν Μενλοπάρκ, μέχρις οὗ ἡ ἐφεύρεσις αὐτοῦ δοκιμασθεῖσα γείνῃ ἀσπαστή, ὡς ἁρμόζει, ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος ὁ φωτισμὸς γίνεται ἰσοδύναμος πρὸς λάμψιν δεκαέξ κηρίων. Εὐκόλως δὲ δύναταί τις νὰ αὐξήσῃ ἢ ἐλαττώσῃ τὸ φῶς κατ' ἀρέσκειαν ὡς καὶ νὰ κανονίσῃ τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα.

Διὰ κεντρικοῦ γνώμονος τὸ ῥεῦμα τηρεῖται ὁμαλόν, ἐνῷ τὸ φωτόμετρον σημειοῖ ἀκριβῶς τὴν καταναλωθεῖσαν ποσότητα φωτός. Ἡ κατασκευὴ τοιαύτης λυχνίας στοιχίζει ἓν περίπου σελλίνιον, μὲ δέκα δὲ πέννας (1 φράγκον) καὶ ὀλιγώτερον ἔτι δύναταί τις νὰ προμηθευθῇ ποσότητα φωτὸς ἰσοδύναμον πρὸς δέκα χιλιάδας κυβικῶν ποδῶν φωταερίου.

Καὶ ἄλλο δὲ ἀξιόλογον πλεονέκτημα κέκτηται τὸ σύστημα τοῦ Ἔδισων, τὸ νὰ παρέχῃ κινητήριον δύναμιν χρησιμωτάτην εἰς μικρὰς μηχανάς· οὕτω λ.χ. διὰ τοιαύτης λυχνίας δύναταί τις πλὴν τοῦ φωτισμοῦ νὰ κινῇ ἅμα καὶ ῥαπτικὴν μηχανήν. Εἶνε δὲ τὸ φῶς τοῦτο τοῦ κ. Ἔδισων λαμπρόν, καθαρόν, ἤπιον, κανονικόν, καὶ οὔτε κυμαίνεται οὔτε πάλλεται τὸ παράπαν.

Ἐν Μενλοπάρκ ἤδη ὁ κ. Ἔδισων παρέχει τὸ φῶς αὐτοῦ εἰς οἰκίας, γραφεῖα, καταστήματα, ὁδοὺς καὶ παντοειδῆ ἐργαστήρια. Ἐγὼ δ'αὐτὸς ἐδείπνησα χθὲς ἑσπέρας καὶ ἔγραψα τὸ τηλεγράφημά μου τοῦτο εἰς τὸ φῶς λυχνίας τοῦ Ἔδισων».

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, πρόκειται περὶ νέας ἐφευρέσεως τοῦ περιωνύμου Ἔδισων, ἣν ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς λονδινείας ἐφημερίδος περιγράφει ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ καὶ λεπτομερείᾳ. Ἐν τούτοις τὸ πρᾶγμα, ἅμα ἀνακοινωθὲν εἰς τὸ δημόσιον, ἐθεωρήθη τοσοῦτον ἐκπληκτικὸν καὶ ἀπροσδόκητον, ὥστε πολλῶν ἐκίνησε τὴν δυσπιστίαν, θεωρούντων αὐτὸ ὡς ἕνα τῶν συνήθων ἐκείνων μύθων, οἵτινες ἐξ Ἀμερικῆς διερχόμενοι τὸν Ἀτλαντικὸν διαδίδονται ἐν Εὐρώπῃ καὶ πιστεύονται ἀνεξετάστως. Πάσας ὅμως ταύτας τὰς ἀμφιβολίας διεσκέδασεν ἐντελῶς τὸ κατωτέρω τηλεγράφημα αὐτοῦ τοῦ ἐφευρετοῦ Ἔδισων, ὅπερ προὐκάλεσεν ἡ παρισινὴ ἐφημερὶς «Φιγαρὼ» εἰς γνῶσιν τῆς ἀληθείας περὶ τῆς κοινοποιηθείσης ἐφευρέσεως.

Τὸ τηλεγράφημα τοῦ Ἔδισων ἔχει οὕτως·

Μενλοπάρκ, 4 Ἰανουαρίου 1880

Τὸ ὑπὸ τοῦ «Χρόνου» δημοσιευθὲν τηλεγράφημα εἶνε ἀκριβὲς ἐν πᾶσι. Λόγῳ εὐχρηστίας καὶ εὐθηνείας ἡ ἐφεύρεσις ὑπερβαίνει πᾶσαν προσδοκίαν. Ἀπὸ δέκα ἤδη ἡμερῶν πᾶσαι αἱ ἐνταῦθα οἰκίαι φωτίζονται διὰ τοῦ συστήματός μου. ΕΔΙΣΩΝ.

Τὸ πρᾶγμα οὕτω διαπιστοῦται αὐθεντικῶς. Ἡ δὲ τοῦτο ἐνεργήσασα παρισινὴ ἐφημερὶς δημοσιεύει μάλιστα καὶ σχεδίασμα ἀκριβὲς τῆς νέας λυχνίας, ὅπερ ἀντιγράψαντες δημοσιεύομεν καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*.

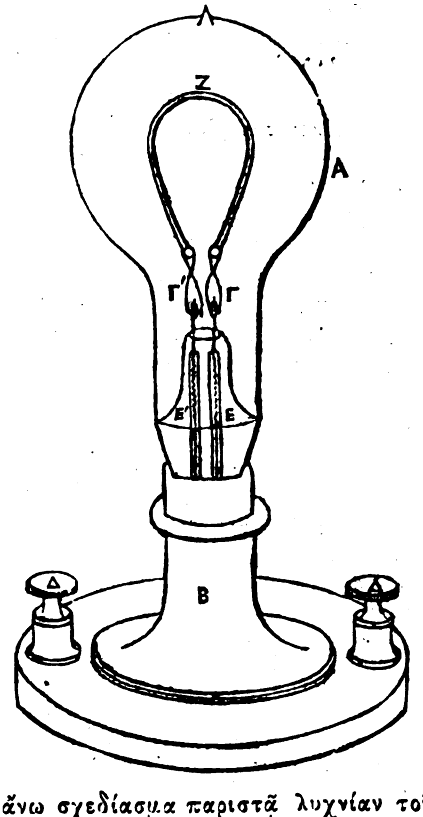

Τὸ ἄνω σχεδίασμα παριστᾷ λυχνίαν τοῦ συστήματος Ἔδισων ἐκ τῶν τιθεμένων ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὰ συστατικὰ αὐτῆς εἶνε τὰ ἑξῆς·

Α. Ὑελίνη σφαῖρα κενὴ ἀέρος.

Β. Ὑποστάτης τῆς λυχνίας, δι' οὗ διέρχονται τὰ σύρματα.

. Μίγμα ἄνθρακος συρμ τοειδὲς περιτυλιγμένον διὰ λευκῶν συρμάτων λευκοχρύσου (platine).

Γ Γ. Σύρματα λευκοχρύσου φέροντα εἰς τοὺς κοχλίας ΔΔ, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν παραγωγὸν μηχανήν.

Ἤδη δὲν μένει πλέον ἢ νὰ γείνῃ χρῆσις τῆς

Digitized by Google

λυχνίας Ἔδισων, ὅπως τὸ κοινὸν κρίνῃ περὶ τῆς ἀξίας τῆς νέας ταύτης ἐφευρέσεως. Ἀλλ' ἐκ προοιμίων δύναταί τις εἰπεῖν, κρίνων ἐκ τῶν γραφομένων περὶ αὐτῆς, ὅτι ἔχει πολλὰ πλεονεκτήματα.

Καὶ πρῶτον ἡ λυχνία τοῦ κ. Ἔδισων δὲν παράγει καθόλου θερμότητα· δύναταί τις νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς σφαίρας, ἥτις περικλείει τὴν φλόγα, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τὴν παραμικρὰν καῦσιν· ἑπομένως ἡ πνιγηρὰ ἐκείνη ἀτμοσφαῖρα ἡ ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ φωταερίου παραγομένη ἐκλείπει τοῦ λοιποῦ ἐντελῶς διὰ τῆς χρήσεως τοῦ νέου φωτὸς ἐκ παντὸς καταστήματος ἢ γραφείου. Τοῦτο δὲ καὶ μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πραγματικὴ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσία.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ὑπερμέτρου καὶ πνιγηρᾶς θερμότητος τοῦ φωταερίου, διὰ τῆς χρήσεως τοῦ νέου φωτὸς ἀπαλλασσόμεθα ἅμα καὶ τῶν ἐκρήξεων, τῶν συχνῶν διαλείψεων καὶ διακοπῶν τοῦ φωτός, ἅτινα συμβαίνουσιν ἐν τῇ χρήσει τοῦ φωταερίου. Ἀλλ' οὔτε διορθώσεων θὰ ὑπάρχῃ πλέον ἀνάγκη, ἀφοῦ τὰ ἠλεκτρικὰ σύρματα εἰς οὐδεμίαν ὑπόκεινται βλάβην. Ἐπὶ πλέον δὲ ἀπαλλαττόμεθα καὶ τῆς συχνὰ συμβαινούσης ἀπάτης εἰς τὴν καταμέτρησιν τῆς καταναλωθείσης ποσότητος φωταερίου. Ὡς πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς δαπάνης ἐν τῇ χρήσει τοῦ νέου φωτὸς οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφισβήτησις· στοιχίζει κατὰ 60 τοῖς 0[0 εὐθηνότερα τοῦ φωταερίου· ποσότης φωτός, δι' ἣν τώρα πληρώνει τις 2 φρ. καὶ 50, δὲν θὰ στοιχίζῃ πλέον τοῦ 1 φράγκου, καὶ ἀντὶ τοῦ μέχρι τοῦδε ἀτελοῦς φωτισμοῦ θὰ ἔχῃ τις φῶς ἤπιον, λευκόν, διαυγὲς ὡς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Τελευταῖον δὲ διὰ τῆς λυχνίας τοῦ κ. Ἔδισων δύναταί τις, ὡς εἴρηται, νὰ ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ χρησιμωτάτην κινητήριον δύναμιν εἰς κίνησιν μιᾶς ῥαπτικῆς μηχανῆς.

Ἤδη ὀλίγας λέξεις περὶ τοῦ περιωνύμου ἐφευρετοῦ Ἔδισων. Εἶνε ἀνὴρ ἀκαταπόνητος ἐν τῇ ἐργασίᾳ. Ἐπὶ ὀκτὼ ὅλους μῆνας νυχθημερὸν δὲν ἔπαυσεν ἐργαζόμενος, ἐξετάζων, τελειοποιῶν τὸ ἔργον αὐτοῦ, χωρὶς οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ ἀπολέσῃ τὸ θάῤῥος του· δι' αὐτὸν πᾶν παρουσιαζόμενον κώλυμα ἦτο ἀφορμὴ εἰς ἐπίῤῥωσιν τοῦ ζήλου, τῆς ἐργασίας, τῶν μελετῶν του, μέχρις οὗ τὰ πάντα ὑπερνικήσας ἔφθασεν εἰς τὸ ποθητὸν τέρμα.

Ἀληθῶς σπάνιον φαινόμενον εἶνε ὁ ἀκάματος οὗτος ἄνθρωπος! ὅταν μάλιστα ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἡ πρώτη αὐτοῦ παίδευσις ὑπῆρξεν ὅλως ἠμελημένη, καὶ ὅτι μόνον διὰ τῆς ὄντως ἀπιστεύτου ἠθικῆς καὶ φυσικῆς ἰσχύος τοῦ χαρακτῆρός του ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον ἔνθα εὑρίσκεται. Μικρὰν περὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ἰδέαν παρέχει ἡ ἀκόλουθος διήγησις ἑνὸς τῶν φίλων αὐτοῦ τοῦ διασήμου ἀνδρός.

Πρὸ ἑνὸς περίπου μηνὸς ἐδείπνει οὗτος ἐν Μενλοπάρκ μετὰ τοῦ ἐφευρετοῦ, ὅστις εἶχε τὸ ἦθος μελαγχολικὸν καὶ ἐφαίνετο καταβεβλημένος. Ἦτο δὲ ἡμέρα Σαββάτου.

— Τί ἔχει λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ φίλος ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν κυρίαν Ἔδισων.

— Ὢ! τίποτε, ἀπεκρίθη, εἶνε μόνον ὀλίγον κουρασμένος. Ἀπὸ τῆς Τετάρτης δὲν ἔπεσεν εἰς τὴν κλίνην, ἀλλ' ἔμεινεν ἀδιαλείπτως ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν νὰ ἐξέλθῃ αὐτοῦ· οἱ δὲ κατὰ διαδοχὴν μετ' αὐτοῦ ἐργαζόμενοι βοηθοὶ μὲ ἐβεβαίωσαν, ὅτι καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα δὲν ἐκοιμήθη ἢ μόνον τέσσαρας ὥρας ἀκουμβῶν εἰς τὴν γωνίαν τραπέζης τινός.

* * *

Κατὰ τὴν «Ἐφ. τῶν Συζητήσεων» ὁ κ. Ἔδισων μελετᾷ νὰ ἱδρύσῃ ἐν ἑκάστῃ συνοικίᾳ κεντρικοὺς σταθμοὺς ἔχοντας ἰσχυροὺς μοχλούς, κινοῦντας ὁλόκληρον σειρὰν μικρῶν ἠλεκτρογόνων, οὓς εὑρίσκει προτιμητέους τῶν μεγάλων. Οὕτω τὸ ἠλεκτρικὸν ῥευστὸν θέλει διανέμεσθαι διὰ τῶν συρμάτων εἰς ἁπάσας τὰς οἰκίας, τὰς κατεχούσας ζώνην ἐκ 1,200 μέτρων περίπου. Τὸ φῶς θὰ πωλῆται κατὰ μυκτῆρας, ὅπως καὶ τὸ φωταέριον. Ἐν ἡμέρᾳ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὁ παραγόμενος ἠλεκτρισμὸς ὡς κινητήριος δύναμις δι' οἰκιακὰς ἐργασίας. Ὁπωσδήποτε, κρίνων τις ἐκ τοῦ παρόντος καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἄγεται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ ἐπινόησις τοῦ κ. Ἔδισων θέλει φέρει πλήρη μεταβολὴν εἰς τὸν συνήθη φωτισμόν, μάλιστα δὲ εἰς τὴν παραγωγὴν νέας κινητηρίου δυνάμεως.

* * *

Ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν αἱ μετοχαὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἔδισων συστηθείσης ἑταιρίας ἀνῆλθον εἰς εἰκοσακισχίλια φράγκα, αἱ δὲ μετοχαὶ τῶν ἑταιριῶν τοῦ φωταερίου ὑπετιμήθησαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ κατὰ 30—50 φράγκα. *

ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ

— Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Γερμανίας ἐν ἔτει 1865 συνεποσοῦτο εἰς 775,000,000 φράγκων, σήμερον δὲ ἀναβαίνει εἰς 1,650,000,000.

— Οἱ μέγιστοι τῶν προϋπολογισμῶν εἶνε ὁ γαλλικὸς (2,979,000,000) καὶ ὁ ῥωσσικὸς (2,675,000,000).

— Οὐδὲν ὑπάρχει κράτος εὐρωπαϊκόν, μὴ αὐξῆσαν τὰς δαπάνας του ἀπὸ τοῦ 1865· τὸ σύνολον ἁπασῶν ηὐξήθη ἀπὸ 9,950,000,000 εἰς 14,625,000,000. Τὸ 1865 Ῥωσσία καὶ Γερμανία ἐδαπάνων τὰ ἡμίσεα.

— Τὰ ἐθνικὰ δάνεια τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν (πλὴν τοῦ ὀλλανδικοῦ καὶ τοῦ ἀγγλικοῦ) καταπληκτικῶς ηὐξήθησαν. Τὸ ῥωσσικὸν ἀπὸ 5,200,000,000 φράγκων ἀνῆλθεν εἰς 15,000,000,000.

— Ἐν διαστήματι τεσσαρωνκαίδεκα ἐτῶν

Digitized by Google

τὸ σύνολον τῶν εὐρωπαϊκῶν δανείων ἀπὸ 65,650,000,000 ἀνέβη εἰς 108,100,000,000. Ὅστις δυνηθῇ ν' ἀνεύρῃ πόρους πρὸς ἐξόφλησιν τούτων, θὰ συνανεύρῃ τὸν φιλοσοφικὸν λίθον καὶ τὸν τετραγωνισμὸν τοῦ κύκλου.

— Ὅλη ἡ Εὐρώπη δαπανᾷ εἰς στρατιωτικὰ ἀναλώματα 14,625,000,000 φρ., ἐξ ὧν τὰ 4,000,000,000 εἰς διατήρησιν μονίμων στρατῶν. Τῷ 1865 ἐδαπάνα μόνον 9,950,000,000, ἐξ ὧν 2,925,000,000 εἰς στρατοὺς μονίμους. Ἡ Γερμανία ἀπὸ 250 ἑκατομμ. ἐπήδησεν εἰς 525· ἡ Γαλλία ἀπὸ 425 ἑκατομμ. ἐπήδησεν εἰς 675· ἡ Ῥωσσία ἀπὸ 550 εἰς 900 ἑκατομμύρια!

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

389.

Δὲν ὑποφέρομεν τὴν τῶν ἄλλων ματαιότητα, διότι αὕτη καθάπτεται τῆς ἡμετέρας.

390.

Εὐκολώτερον τὰ συμφέροντα αὐτοῦ ἢ τὰς ὀρέξεις αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀποπτύει.

391.

Οὐδεὶς νομίζει τὴν τύχην τοσοῦτον τυφλήν, ὅσον οἱ μήπω ὑπ' αὐτῆς εὐεργετηθέντες.

392.

Πρέπει νὰ διέπῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ τῆς τύχης αὐτοῦ καθὼς τὰ τῆς ὑγείας αὐτοῦ. Ὁ εὐτυχῶν χαιρέτω, ὁ δὲ δυστυχῶν ἂς ἔχῃ ὑπομονήν. Ἐξαιρουμένης δὲ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης, τῶν ἡρωϊκῶν φαρμάκων ἂς φεύγῃ μακράν.

393.

Ἐνίοτε τὸ δημοτικὸν ἦθος ἐκλείπει ἐν τῷ στρατῷ· ἐν βασιλικῇ αὐλῇ οὐδέποτε.

394.

Ὑπάρχει ἄνθρωπος πολυτροπώτερος ἄλλου, ἀλλὰ πλεῖον ἁπάντων οὐδείς.

395.

Ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἧττον δυστυχής, ὑπὸ τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου ἐξαπατώμενος, δυστυχέστερος δέ, ἀπολυτρούμενος τῆς πλάνης.

396.

Ἡ γυνὴ στέργει ἐπὶ μακρὸν τὸν πρῶτον αὐτῆς ἐραστήν, ἐν ὅσῳ δὲν εὑρίσκει δεύτερον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τῇ ἐμπορικῇ λέσχῃ.

— Λοιπὸν τί ἀπεφάσισες νὰ κάμῃς τὸν υἱόν σου; Ποῖον στάδιον τῷ ἑτοιμάζεις; Ποία εἶνε ἡ κλίσις του;

— Ἀγαπᾷ πολὺ τὰ ταξείδια.

— Κάμε τον τότε ταμίαν.

* *
*

— Τί τὰ θέλετε, ἔλεγε κυρία τις ἔν τινι συναναστροφῇ, ἀπὸ τοῦδε δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι δὲν ἔχω πλέον μαλλιά, τὰ ἔχασα σχεδὸν ὅλα.

— Ὄχι δά, μαμά, ὑπέλαβεν ἡ ὁπωσοῦν ἀνάγωγος μικρὰ θυγάτηρ της, δὲν ἐνθυμεῖσαι χθὲς βράδυ ὅτι τὰ ἔβαλες εἰς τὸ συρτάρι σου;

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Οἱ ἐπαναστᾶται ὁμοιάζουσι πολὺ μὲ τοὺς καταβρέκτας τῶν δημοσίων δρόμων, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ κάμουν πηλὸν ὅταν ἦνε ἥλιος, ἀλλὰ δὲν δύνανται ὅμως νὰ κάμουν καὶ ἥλιον, ὅταν ὑπάρχῃ πηλός (A. Dumas fils).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Αὐτῆς Μέλαινα Μεγαλειότης, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀβυσσινίας ἀπηγόρευσεν αὐστηρότατα τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ ταμβάκου. Πλούσιος εὐπατρίδης, ἐὰν φωραθῇ καπνίζων ἢ ταμβακίζων, ἐξωνεῖται τοὺς κινδύνους διὰ προσφορᾶς ἀργυρίου ἢ παχέος ἡμιόνου· οἱ πτωχότεροι τοὐναντίον ἀποκόπτονται τὸ κάτω χεῖλος. Τὸ βασιλικὸν ψήφισμα εἶνε ἀνανέωσις ἀπαγορεύσεως, ἣν τῷ 1869 ἐξέδωκεν Ἀβυσσίνιος μοναχὸς ἐν Ἀζούμ. «Ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐσταυροῦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς (ἔλεγεν ὁ ἀστεῖος μοναχὸς) ἀπεξηράνθησαν ἅπασαι τῆς γῆς αἱ βοτάναι, πλὴν τῆς διαβολικῆς, τοῦ καπνοῦ, ἥτις ἔμεινε χλοερά. Οἱ καπνίζοντες λοιπὸν καὶ ταμβακίζοντες βλασφημοῦσιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἶνε ἄξιοι ἐπιγείου καὶ αἰωνίου κολάσεως».

Ἀμερικανική τις ἑταιρία ἀνέλαβε νὰ φωτίζῃ διὰ νυκτὸς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νιαγάρα δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Τὸ θέαμα εἶνε ὅ,τι δύναταί τις νὰ φαντασθῇ μαγικώτερον καὶ ἑλκύει καθ' ἑκάστην χιλιάδας περιέργων θεατῶν. Οἱ καταρράκται, προσλαμβάνοντες πορφυροῦν χρῶμα, ὁμοιάζουσι πρὸς ποταμὸν ἐκ φλεγούσης λάβας.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας, ὅστις μετέφρασε πρό τινος εἰς τὴν πορτογαλικὴν γλῶσσαν τὸν «Ἀμλέτον» τοῦ Σαιξπῆαρ, ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως μετάφρασιν τοῦ «Ἐμπόρου τῆς Βενετίας», πωλουμένην ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις τῆς Πορτογαλίας.

Ὅπως ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας, εἰς ἄκρον ἐξησθενημένη, δυνηθῇ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀκινδύνως τὸ ἀπὸ Κάννης μέχρι Πετρουπόλεως ταξείδιον, ἐλήφθησαν ἔκτακτα προφυλακτικὰ μέτρα. Αἱ τροχιαὶ τοῦ σιδηροδρόμου παρετάθησαν ἄχρι τῆς θύρας τῆς ἐπαύλεως, ἐν ᾗ κατῴκει, ἄχρι δὲ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἁμαξοστοιχίας μετηνέχθη ἐπὶ ἀναπαυτικωτάτου φορείου, ὅπερ ἐκομίσθη ἐπίτηδες ἐκ Παρισίων. Ὁ κοιτὼν τῆς αὐτοκρατορίσσης εἶχε διασκευασθῇ πρὸ ἡμερῶν συμβουλῇ τῶν ἰατρῶν. Ἐν ἑκάστῃ ἁμάξῃ ὑπῆρχον ἀεραντλίαι ἐπιτρέπουσαι νὰ εἰσάγηται κατὰ βούλησιν ψυχρὸς ἢ θερμὸς ἀήρ.

Ἀπὸ τῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς τοῦ βιενναίου χρηματιστηρίου καὶ τῆς ἐπελθού-

Digitized by Google

σης κρίσεως ἐν τῇ ἐγχωρίῳ βιομηχανίᾳ καὶ τῷ ἐμπορίῳ, αἱ κατ' ἐνιαυτὸν αὐτοχειρίαι τοσοῦτον ἐπληθύνθησαν ἐν μόνῃ τῇ πρωτευούσῃ Βιέννῃ, ὥστε τὸ 1877 ἀνέβησαν εἰς 314. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διεπράχθησαν 297 αὐτοχειρίαι, ἤτοι 251 ἀνδρῶν καὶ 46 γυναικῶν. Πολλαὶ τούτων προῆλθον ἐκ χρεωκοπιῶν, ἀποβολῆς περιουσίας, ἐσχάτης πενίας καὶ παντελοῦς ἀργίας, πλεῖσται τοὐναντίον ἐκ δυστυχοῦς ἔρωτος καὶ ὀλίγισται ἐκ νοσημάτων ἀνηκέστων. Ἡ ἡλικία τῶν αὐτοχείρων ἦτο κατὰ μέσον ὅρον 40-50· εἷς τῶν δυστυχῶν ἦγε τὸ 82 ἔτος, ἕτερος τὸ 79, τέσσαρες τὸ 75 καὶ 14 τὸ 60-70. Ἐθανάτωσε δὲ ἑαυτὸν καὶ παῖς πρὶν διανύσῃ τὸ 14 ἔτος. Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθ. πάλιν 121 ἀπέθανον τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον, 52 ἔπεσον εἰς τὸν Δούναβιν, 48 ἔλαβον δηλητήριον, 46 κατέστρεψαν τὸν βίον διὰ ῥεβόλβερ, 17 ἤνοιξαν τὰς ἑαυτῶν φλέβας, 12 ἔρριψαν ἑαυτοὺς ἐκ παραθύρων ἢ στεγῶν, εἷς δὲ ἀφῆκε νὰ διέλθῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου του ἡ σιδηροδρομικὴ ὁλκή. Αἱ πλεῖσται αὐτοχειρίαι συνέβησαν μηνὶ Μαΐῳ καὶ Ἰουνίῳ, αἱ ὀλίγισται Σεπτεμβρίῳ.

Τὴν μέλαιναν κόμην εὑρίσκει τις ἐν γένει παρὰ τοῖς πλείστοις τῆς ὑφηλίου λαοῖς, παρὰ τοῖς Ἐσκιμώοις τοῦ ἄκρου βορρᾶ καὶ τοῖς Νέγροις τῆς ἡλιοκαύστου Ἀφρικῆς, τὴν δὲ ξανθὴν μόνον παρὰ Γερμανοῖς, Σλάβοις, Κέλταις καὶ τοῖς φιννίοις Μογγόλοις. Πανταχοῦ σπάνιοι εἶνε οἱ ἐρυθρότριχες. Κατὰ τὰς στατιστικὰς ἐκθέσεις τοῦ 1876, ἐν Σαξωνίᾳ εἷς ἐρυθρόθριξ ἀντιστοιχεῖ πρὸς 300 ξανθότριχας καὶ 150 μελανότριχας. Ἕνεκα τῆς σπανιότητος ταύτης ἀνέκαθεν καὶ ἁπανταχοῦ ὁ λαὸς ὑπέλαβε τὴν ἐρυθρὰν κόμην στίγμα, ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἐγχαραχθὲν εἰς ἀνθρώπους τὸν χαρακτῆρα πονηρούς. Κατὰ τὸ 1000 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος ἐν λατινικῷ ᾄσματι ἀνεγινώσκετο παραίνεσις «μηδέποτε ποιήσῃς σεαυτῷ ἐρυθρότριχα φίλον». Διὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ὁ προδότης Ἰούδας ἐγράφετο κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἔχων ἐρυθρὰν κόμην τε καὶ πώγωνα. Ὅτι δὲ ἡ δεισιδαιμονία αὕτη περιεσώθη ἕως τῆς σήμερον ἐν Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ ἄλλαις χώραις πεπολιτισμέναις, μαρτυρεῖ κοινή τις παροιμία λέγουσα «ἐν γῇ ἀγαθῇ σπανιώτατα φύονται ξύλα κλήθρας καὶ τρίχες ἐρυθραί».

Ἡ διεύθυνσις τῆς ἐφημερίδος τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ λιμοῦ κατατρυχομένων Ἰρλανδῶν 100,000 δολλάρια.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ναυπηγεῖται σκάφος σιδηροῦν, ὅπερ, μετὰ τὸν «Μέγαν Ἀνατολικόν», ἔσται τὸ μέγιστον τῶν ἐν τῇ ὑφηλίῳ ἀτμοκινήτων. Καλεῖται «ἡ πόλις Ῥώμη» καὶ θὰ διαπλέῃ τὸν Ἀτλαντικόν. Θὰ ἔχῃ χωρητικότητα 8300 τόνων, μηχανὴν δυνάμεως ἵππων 8500, τρεῖς καπνοδόχας καὶ τέσσαρας ἱστούς· θὰ διανύῃ 16—17 μίλια τῆς ὥρας καὶ θὰ φωτίζηται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

Ἐκ Ῥώμης ἀγγέλλεται, ὅτι ὁ ἱεράρχης Βανουζέλης ἀπέρχεται εἰς Κωνσταντινούπολιν παπικὸς ἔξαρχος. Εἶνε δὲ οὗτος ὁ πρῶτος τοῦ Πάπα ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος παρὰ τῇ Πύλῃ, διότι τέως οἱ Σουλτάνοι οὐδαμῶς ἠνείχοντο ἐν τῇ αὐλῇ των πληρεξούσιον τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Χριστοῦ. Ἐπὶ τοῦ πάππου τοῦ νῦν Σουλτάνου Μαχμοὺτ ἀπηγορεύετο αὐστηρῶς τοῖς Ὀθωμανοῖς ὑπαλλήλοις νὰ μνημονεύωσιν ἐν τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις τοῦ παπικοῦ ἀξιώματος ἢ αὐτοῦ τοῦ Πάπα. Ἐκάλουν δὲ τὸν Πάπαν «ἐρυθρὸν ἀλέκτορα», διότι μέγας ἀλέκτωρ ἵσταται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Πέτρου ἐν Ῥώμῃ. Ὁ αὐτὸς Μαχμοὺτ ἦτο ὁ τελευταῖος τῶν Σουλτάνων, οἵτινες ἐν τῇ στέψει των συνείθιζον νὰ λέγωσι τῷ Σεϊχουλισλάμῃ «καλὴν ἐντάμωσιν παρὰ τῷ ἐρυθρῷ ἀλέκτορι ἐν Ῥώμῃ», ὑποδηλοῦντες, ὅτι παντὶ τρόπῳ θὰ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ γείνωσι κύριοι τῆς Ῥώμης.

Προσεχῶς ἐκδίδονται ἐν Πετρουπόλει, δαπάναις τῆς κυβερνήσεως, αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μεγάλου Πέτρου συλλεγεῖσαι μετ' ἐπιμελείας ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἣν διώρισεν ἐν ἔτει 1872 ὁ ἐνεστὼς Τσάρος. Ἡ συλλογὴ θ' ἀποτελέσῃ ὀγκώδη τόμον ἐξ 115 τυπογραφικῶν φύλλων, θὰ ἐκτυπωθῇ δὲ μετ' ἄκρας πολυτελείας. Διακόσια ἀντίτυπα θ' ἀποσταλῶσιν ὡς δῶρον εἰς τὰς διαφόρους βασιλικὰς οἰκογενείας τῆς Εὐρώπης.

Σημειοῦμεν ὧδε τὰ κολοσσιαῖα ὑψώματα, ἅτινα βαθμηδὸν ὑπερέβη ἡ ἀτμοκίνητος μηχανή, ἡ κατ' ἀρχὰς μόλις δυνηθεῖσα νὰ κινῆται ἐπὶ ὁμαλῶν πεδίων. Οἱ σιδηροδρομικοὶ σταθμοὶ τοῦ Σέμμεριγκ ἐν Αὐστρίᾳ κεῖνται 890 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος· οἱ τοῦ Καυκάσου 975· οἱ τῆς σύριγγος Γότχαρδ 1154· οἱ τοῦ Μὸν Σενὶ 1295 καὶ οἱ τοῦ Βρέννερ 1367· καὶ ταῦτα μὲν ἐν Εὐρώπῃ. Καταπληκτικώτεροι εἶνε οἱ τέσσαρες μεγάλοι τῆς Ἀμερικῆς σιδηρόδρομοι, ὁ North Pacific ἀναβαίνων 1652 μέτρα ὑπεράνω τοῦ ὕδατος, ὁ Central Pacific 2140, ὁ Union Pacific 2513 καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἄνδεων 4769. Ἡ μεγίστη τῶν ἀτμομηχανῶν, πρὸς ὑπέρβασιν τῶν ὑψίστων ὀρέων ἐν τῇ Ἀμερικῇ, ἕλκει βάρος 1180 ἑκατολίτρων· ὁ λέβης αὐτῆς ἔχει μῆκος ἕνδεκα ποδῶν καὶ 213 σωλῆνας· οἱ κύλινδροι ἔχουσι διάμετρον 20 δακτύλων, οἱ δὲ ὀκτὼ τροχοὶ διάμετρον 42 δακτύλων.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Μὴ φιλονείκει ποτέ, διότι δὲν θὰ μεταπείσῃς κανένα. Αἱ γνῶμαι εἶνε καθὼς τὰ καρφία. Ὅσῳ μᾶλλον τὰ προσβάλλῃς, τόσῳ βαθύτερα χώνονται.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 16

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 164. — 17 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου ὁ ἐν Μεσσήνῃ ἀποβιώσας Ἀναγν. Ἀργυρόπουλος, ἀξιωματικὸς τῆς φάλαγγος, ἐκληροδότησε δραχμ. 10,000.

Εἰς τὸν δῆμον Σύρου ὁ βουλευτὴς κ. Στέφ. Σκουλούδης ἐδωρήσατο οἰκίαν ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς δημαρχικὸν κατάστημα.

Ὑπὲρ τοῦ σχολείου τοῦ χωρίου Φόδελε τῆς Κρήτης ὁ κ. Ν. Μελισσείδης προσήνεγκεν ἐτησίαν συνδρομὴν ὀθωμανικῶν λιρῶν 12.

Ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σχολείου ὁ κ. Γ. Πλαΐτης προσήνεγκε φρ. 100.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὁ κ. Κ. Α. Δημακόπουλος προσήνεγκε δραχ. 60.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2058. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 17 Φεβρουαρίου 1880. Ἀρ. 216 (164). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον σ 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς φιλανθρωπικῆς ἑταιρίας ἐν ἔτει 1824.— Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρασις Ἀγγέλου Βλάχου). — Ἐπιστολὴ πρὸς νεονύμφους. — Ἡ ἠλεκτρικὴ λυχνία τοῦ Ἔδισων.— Καταπληκτικοὶ ἀριθμοί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ (Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2059. **Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἐγκυκλοπαιδείαν τοῦ δικαίου** ὑπὸ Νεοκλέους Καζάζη, ὑφηγητοῦ τοῦ φυσικοῦ Δικαίου καὶ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ Δικαίου. [Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Δ' τόμου «Παρνασσοῦ»]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Παρνασσοῦ, 1880, 8ον, σ. 19, τιμ. δρ. ν. ἡμισείας. (Τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἐκδίδονται προσεχῶς: Κοινωνικαὶ Μελέται. Ὁ Κοινωνισμὸς ἐν Γερμανίᾳ. — Ὁ Μηδενισμὸς ἐν Ῥωσίᾳ μετὰ προεισαγωγικῆς μελέτης περὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῆς συγχρόνου κοινωνίας, (τιμ. δρ. ν. 2).

2060. **Τὰ τῆς τετάρτης κληρώσεως τοῦ ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων λαχείου** ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτου Ἐπιτροπείας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ», 1880, 8ον, σ. 19.

2061. Λογοδοσία τῆς διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πτωχοκομείου Πατρῶν «Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας» τῶν κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος πεπραγμένων (1 Ἰανουαρίου—31 Δεκεμβρίου, 1879).

2062. **Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.** Ἔτος ΛΘ'. Ἀπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1879. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1880, 8ον, σ. 50 (μετὰ πινάκων).

2063. **Γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης** πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων. Ἐρανισθεῖσα ἐκ τῶν δοκιμωτέρων καὶ νεωτέρων πηγῶν ὑπὸ Π. Γ. Πετρακίδου, πρώην καθηγητοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐμπορικῇ σχολῇ Χάλκης. Ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κορομηλᾶ, 1879, 8ον, σ. ζ' καὶ 367, φρ. 2,50. [Προσεχῶς ἐκδίδονται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ: Στοιχειώδης Γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν ἰδίᾳ τῶν παρθεναγωγείων.—Κατάλογος τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς πεζογράφοις ἀνωμάλων ῥημάτων.

2064. **Τὸ βιβλίον τοῦ δημοδιδασκάλου** ὑπὸ Χριστοφόρου Σαμαρτζίδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1880.

2065. **L'Égypte, Alexandrie et le Caire.** Un vol. grand in-4°, avec de nombreuses illustrations, par Georges Ebers. Leipzig, 1878. Traduction de Gaston Maspero. Firmin Didot et Cie. Paris, 1880.

2066. **La Poésie de Pindare et les Lois du Lyrisme grec,** par M. Alfred Croiset, 1880, in 8°, Hachette.

Ἐν Λισσαβῶνι τῆς Πορτογαλίας θέλει ἑορτασθῇ ἐφέτος ἡ τριακοσιοστὴ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ Καμόενς, ἀποθανόντος τῇ 10 Ἰουνίου 1580. Ἐπὶ τούτῳ μεγάλαι ἑορταὶ θέλουσι τελεσθῇ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Πορτογαλίας, ὧν τὴν κυριωτάτην ἀποτελέσουσιν αἱ συνεδριάσεις τοῦ αὐτόθι συγκροτηθησομένου, τὸ τρίτον νῦν, διεθνοῦς φιλολογικοῦ συνεδρίου. Γνωστὸν ὅτι τὸ συνέδριον τοῦτο συνῆλθε τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις τῷ 1878, ἡ δευτέρα δ' αὐτοῦ σύνοδος ἐγένετο πέρυσιν ἐν Λονδίνῳ.

Ἡ πορτογαλικὴ κυβέρνησις καὶ ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς Λισσαβῶνος παρασκευάζουσι μεγαλοπρεπῆ δεξίωσιν εἰς τὸ συνέδριον· ὁ δὲ βασιλεὺς δὸν Λουΐζ, ἐπίτιμον μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς διεθνοῦς φιλολογικῆς ἑταιρίας, προτίθεται, λέγουσι, νὰ δώσῃ σειρὰν ἑορτῶν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ· παραπλησίας ἑορτὰς θέλει δώσει καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ βασιλεὺς δὸν Φερνάνδος, πρόεδρος τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἔτι δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Ἀκαδημία. Λέγεται πρὸς τούτοις ὅτι πολεμικὸν πλοῖον ἀποσταλήσεται ἐπίτηδες εἴς τινα τῶν γαλλικῶν λιμένων, ὅπως μεταφέρῃ εἰς Πορτογαλίαν τὰ μέλη τῆς φιλολογικῆς ἑταιρίας.

—Ὁ ἐν Κοπεγχάγῃ λόγιος συνδρομητὴς τῆς «Ἑστίας» κ. Ι. Πῖος ἤρξατο δημοσιεύων ἐν τῷ σπουδαίῳ περιοδικῷ «Historisk Arkiv», τῆς Κοπεγχάγης δανικὴν μετάφρασιν τοῦ γνωστοῦ διηγήματος τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας».

— Ἐν τῷ περιοδικῷ πονήματι «Νέα Ἀνθολογία» τῆς Φλωρεντίας ὁ καθηγητὴς Δεγουβερνάτης ἤρξατο δημοσιεύων ἀνεκδότους ἐπιστολὰς τοῦ κλεινοῦ συγγραφέως τῶν «Μελλονύμφων» Ἀλεξάνδρου Μανζόνη, χρονολογουμένας ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος πεντεκαιδεκαετηρίδος. Αἱ πλεῖσται τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀποτείνονται πρὸς τὸν Γάλλον Φωριέλ, τὸν ἐκδόντα καὶ ἑρμηνεύσαντα τὰ δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος ᾄσματα. Ἐν αὐταῖς γίνεται συχνὰ πυκνὰ λόγος καὶ περὶ τοῦ ἡμετέρου Μουστοξύδου, ὅστις ἦτο ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Μανζόνη καὶ τοῦ Φωριέλ· παρατίθενται δὲ καί τινες ἐπιστολαὶ τοῦ Μουστοξύδου, ἐν αἷς ὑπεμφαίνεται ὁ πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ ποιητοῦ Μόντη ἰσχυρὸς ἔρως τοῦ σοφοῦ Κερκυραίου. Ὡς γνωστόν, ὁ γάμος ἀπέτυχε, τῆς θυγατρὸς τοῦ Μόντη λαβούσης ἔπειτα σύζυγον τὸν Περτικάρην.

— Ὁ διάσημος Οὗγγρος ῥήτωρ καὶ πατριώτης Κοσσοὺθ πρόκειται νὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ.

—Ἐδημοσιεύθη ἀρτίως ἐπίσημος στατιστικὴ τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ δημοσιευομένων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων. Κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην τὸ τρίτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ῥωσσικῶν δημοσιευμάτων γράφονται εἰς γλώσσας ἄλλας ἢ τὴν ῥωσσικήν, οἷον εἰς τὴν λατινικήν, τὴν ἑβραϊκήν, τὴν ταταρικήν, τὴν γαλλικὴν κ. ἄ.

—Τελευταῖον ἤρξατο ἐν Παρισίοις ἡ δημοσίευσις νέας συλλογῆς τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν γαλλικῇ μεταφράσει. Τὸ ἔργον ἀνέλαβον οἱ γνωστοὶ ἐκδόται Garnier Frères, οἱ δὲ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες συγγραφεῖς εἰσὶν ὁ Ὅμηρος, Πλούταρχος καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης. Ἐγένετο δὲ καὶ ἀνατύπωσις τῆς ὑπὸ Lévêque μεταφράσεως τοῦ Θουκυδίδου, ἐπιθεωρηθείσης καὶ διορθωθείσης ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Loiseau.

— Κατ' αὐτὰς ἐκδίδονται (γαλλιστὶ) ὑπὸ τοῦ κ. Λιδοῦ αἱ πρὸς τὸν ἐν Σμύρνῃ πρωτοψάλτην Δ. Λῶτον ἐπιστολαὶ τοῦ Κοραῆ περὶ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.

— Ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τὸ χρυσοῦν παράσημον τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν ἰταλὸν δραματικὸν ποιητὴν Σαλμίνην.

— Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν συνεκροτήθη ἐν τῷ Βαρβακείῳ συνέλευσις ἐκ διαφόρων συγγραφέων, ἐκδοτῶν καὶ καλλιτεχνῶν ὅπως συσκεφθῶσι περὶ τυποκλοπίας. Ἡ συνέλευσις ἐξελέξατο ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κυρίων Α. Διομήδους, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Ν. Λύτρα, ζωγράφου, Ἐμμ. Στρατουδάκη, Π. Μωραΐτου, φωτογράφου, ὅπως ἐργασθῶσι πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐργασίας ἑκάστου ἐκ τῆς κλεψιτυπίας, τῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ παραστάσεως ἐπὶ σκηνῆς ἄνευ ἀδείας τοῦ συγγραφέως ἢ καλλιτέχνου.

— Ὁ ἐν Ἀθήναις «Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων» γνωστοποιεῖ, ὅτι ἡ πρὸς ὑποβολὴν ἀγωνισμάτων εἰς τὸν Δοσίειον διαγωνισμὸν «περὶ ἐμπο-

Digitized by Google

ρίου ἐν Ἑλλάδι κτλ.» προθεσμία, ἥτις ἔχει ἤδη λήξει ἀπὸ τῆς 30 Ἰουλίου 1879, παρατείνεται ἀποφάσει τοῦ συμβουλίου τοῦ Συλλόγου, μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1880. Ἡ δὲ τοῦ ἀγῶνος κρίσις θέλει περατωθῆ ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου.

— Ἐν τῇ κατὰ τὴν 29 Ἰανουαρίου δημοσίᾳ συνεδριάσει τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, εἰς ἐπήκοον πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως, ἧς προΐστατο ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργός, ἀπήγγειλε σπουδαιότατον πανηγυρικὸν λόγον ὁ καθηγητὴς καὶ γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας, κ. Ἐρνέστος Κούρτιος. Θέμα τοῦ λόγου ἦτο ἡ ἀντιπαράθεσις τῶν πολιτειῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τοῦ πρωσσικοῦ κράτους κατὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν. Ὁ κ. Κούρτιος, ὁρμηθεὶς ἐκ τῆς γνωστῆς περὶ πολιτειῶν θεωρίας τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀπέδειξε τίνι τρόπῳ Φρεδερίκος ὁ Μέγας, πρὸς μέγαν τῶν συγχρόνων αὐτῷ θαυμασμόν, ἀντελάβετο πληρέστατα τῆς ἀριστοτελικῆς ταύτης θεωρίας καὶ προσεπάθησε νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτήν, ἀσκήσας τὸ ἡγεμονικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα ὡς ὑπέρτατον καθῆκον. Ἡ Πρωσσία ὑπῆρξε κατὰ τοῦτο εὐτυχεστέρα τῶν Ἀθηνῶν, διότι κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ καταδαμάσῃ τὴν ζηλότυπον ἀντενέργειαν τῶν ἄλλων γερμανικῶν κρατῶν, οὕτω δὲ νὰ θεμελιώσῃ τὴν ἑνότητα τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους, ἐν ᾧ αἱ Ἀθῆναι ἐδυστύχησαν καὶ ἀπέτυχον ἕνεκα τῆς ἀντιπράξεως καὶ τῆς ἀντιπαθείας τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν φύλων. Μετὰ τὸν Κούρτιον ἐλάλησεν ὁ καθηγητὴς κ. Κόνζε, περιγράψας τὰ ὑπὸ τῆς πρωσσικῆς κυβερνήσεως πρὸ μικροῦ ἐσχάτως προσκτηθέντα ἀνεκτίμητα λείψανα περγαμηνῆς τέχνης, ὧν ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία ἰσοφαρίζει, εἶπε, πρὸς τὰ λείψανα τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ Μαυσωλείου. Διὰ τῆς ἐρεύνης τῶν περγαμηνῶν τούτων καλλιτεχνημάτων θὰ ὑποστῶσι ῥιζικὴν ἀλλοίωσιν πολλαὶ μέχρι τοῦδε ἐπικρατοῦσαι θεωρίαι περὶ τῆς ἑλληνικῆς πλαστικῆς.

— Ἐν Πάτραις ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Φανός».

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑπομένων συγγραμμάτων:

α'— Ἱστορικὰ ἔργα Νικηφόρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ κ. de Boor.

β'— Φωνητικὴ τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ τοῦ κ. Φόϋ.

γ'— Μετάφρασις τῆς νέας μυθιστορίας τοῦ Γεωργίου Ἔβερτ «Αἱ δύο ἀδελφαί» ὑπὸ Γεωργίου Κατσελίδου, δημοσιευθησομένη ὡς παράρτημα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «Ἡ Χλωρίς».

δ'— Συλλογὴ ποιημάτων Ε. Κ. Στρατουδάκη, ὑπὸ τὸν τίτλον «Κρητικαὶ ἐμπνεύσεις».

ε'— Μετάφρασις τῆς «Περιοδείας ἐν Περσίᾳ» τοῦ πρίγκηπος Σολτικὼφ ὑπὸ Ι. Π. Μηλιοπούλου.

ς'— Συλλογὴ ποιημάτων Γ. Χ. Σουρῆ.

L'ORDRE SOCIAL

REVUE DES SCIENCES SOCIALES

(A. GHIO, Editeur, PARIS,
et «LIBRAIRIE DE L'ORDRE SOCIAL», ZURICH).

Le 1er numéro de Janvier 1880 contient:

Avant-propos. — Le Libre-échange devant le Socialisme rationnel, Frédéric Borde. — Le Mariage dans la Société actuelle, Dr. Charles Schalk. — Le Naturalisme dans la littérature, Emile Kapp. — De la «Surproduction». Etude d'Économie sociale, Dr. F. Wiede. — Exposition critique des théories sociologiques d'Emile Accolas, Dr. F. Wiede. — Revues françaises.

Prix d'abonnement: frs. 10 par an, frs 2. 50 par trimestre. Le numéro separé 1 fr.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 15.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[14 Φεβρουαρίου (Πέμπτη) 1880.]

Ἡ Μονὴ τῶν Ἀσωμάτων ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης οἰκόπεδον 10,000 τετραγωνικῶν πήχεων, κείμενον παρὰ τὴν Μονήν, ὅπως χρησιμεύσῃ πρὸς ἀνέγερσιν καταστήματος δι' ἐκπαίδευσιν νοσοκόμων γυναικῶν — Τὰ ἔσοδα τοῦ δήμου Ἀθηναίων προϋπελογίσθησαν διὰ τὸ τρέχον ἔτος 1880 εἰς δραχμὰς 717,860.— Λέγεται ὅτι ἡ ἑταιρία κεφαλαιούχων ἔκαμε πρὸς τὴν κυβέρνησιν πρότασιν πρὸς ἐνοικίασιν τῶν τελωνείων τοῦ Κράτους διὰ μίαν πενταετίαν.— Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς τὰ μὲν ἔσοδα τοῦ 1880 ἀναβιβάζονται εἰς δραχ. 47,116,457, τὰ δὲ ἔξοδα διὰ τῶν προτεινομένων οἰκονομιῶν περιορίζονται εἰς δρ. 54,145,166. — Συνεπείᾳ τῆς ὑπὸ τῶν ἐμπόρων τῆς πόλεως ἡμῶν ληφθείσης ἀποφάσεως, τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα τῆς ἀγορᾶς ἦσαν κεκλεισμένα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.—Ὁ κ. Ἀντ. Δαμασκηνὸς κατασκευάζει παρὰ τὸ παλαιὸν Φάληρον οὐχὶ καταστήματα λουτρῶν, ἀλλὰ τεχνητὸν ἰχθυοτροφεῖον, ἐξ οὗ νὰ δύναται ἡ πόλις νὰ προμηθεύηται νωποὺς ἰχθῦς εἰς οἱανδήποτε ὥραν.—Τὸ εἰς Βῶλον πλέον αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον «Δανάη» συνεκρούσθη μεταξὺ Καρύστου καὶ Μακρονήσου μετὰ τοῦ πλοίου τοῦ πλοιάρχου Κωστῆ Κουδῆ — Ἐκ τῶν 11 ναυτῶν τοῦ πληρώματος τοῦ πλοίου δύο ἐπήδησαν ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου, τὸ ὁποῖον ἐπέστρεψεν εἰς Πειραιᾶ πρὸς ἐπισκευήν· τὸ δὲ πλοῖον κατώρθωσε νὰ προσορμισθῇ εἰς Κέαν.—Ἀπεβίωσαν ὁ Νικόλαος Πήλλικας, σύμβουλος τῆς Ἐθν. Τραπέζης, καὶ ἡ διευθύντρια τοῦ γνωστοῦ παρθεναγωγείου Ἀσπασία Σουρμελῆ, γυνὴ ἐκ τῶν μᾶλλον εὐπαιδεύτων παρ' ἡμῖν.— Ἐν Πειραιεῖ ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος νέου βιομηχανικοῦ καταστήματος, ἤτοι ἀτμομύλου καὶ κλωστηρίου, διευθυνομένου τοῦ μὲν ἀτμομύλου ὑπὸ τῶν ἐμπόρων κκ. Κ. Γαρουφάλη καὶ Α. Κωνοπισοπούλου, τοῦ δὲ κλωστηρίου ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Κουμαντάρου.—Ὀλίγον μακρὰν τοῦ χωρίου Κρέσταινα τῆς Ἠλείας ὑπεδείχθησαν ὑπό τινος χωρικοῦ λείψανα ἀρχαίου οἰκοδομήματος. Τοῦτο πληροφορηθεῖσα ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία ἔγραψε πρὸς τὸν ἐπιστατοῦντα τὰς ἐν Ἤλιδι ἀνασκαφὰς κ. Καββαδίαν νὰ μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ ἀναφέρει περὶ τούτου εἰς τὴν ἑταιρίαν. Ὁ κ. Καββαδίας ἀπελθὼν ἐκεῖ εὗρεν, ὡς ἀναφέρει πρὸς τὴν ἑταιρίαν, ἐρείπια τειχῶν, ἐξ οὗ ὑποθέτει ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἀρχαία πόλις, μὴ σημειωθεῖσα εἰσέτι ὑπὸ τῶν περιηγητῶν. Πλὴν τῶν τειχῶν παρετήρησε καὶ κρηπίδωμα οἰκοδομήματός τινος, ὅ ὑπέθεσε κρηπίδωμα ἀρχαίου ναοῦ. — Ἕνεκα τῆς ἐκελθούσης ὑψώσεως εἰς τὰς τιμὰς τῶν σταφίδων, οἱ σταφιδοκτήμονες οὐ μόνον ἐνήργησαν ἐφέτος ἐντελεστάτην καλλιέργειαν τῶν σταφιδαμπέλων των, ἀλλ' ἐνήργησαν εἰς πολλὰ μέρη καὶ νέας ἐμφυτεύσεις σταφιδαμπέλων. — Ὁ μέχρι τοῦδε ἐξαχθεὶς σταφιδοκαρπὸς ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ Κράτους συμποσοῦται εἰς 178 ἑκατομμύρια λίτρας. Ὑπολείπονται πρὸς φόρτωσιν 12 ἑκατομμύρια. — Ἐν Θήβαις συνεστήθη ἑταιρία ὁ «Ὑμέναιος» σκοποῦσα τὴν ἀμοιβαίαν προίκισιν τῶν εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχομένων παρθένων.— Οἱ ἐν Πάτραις Κρῆτες συνέστησαν σύλλογον «Ἀρκάδιον», οὗτινος σκοπὸς ἔσται ἡ ἀλληλοβοήθεια καὶ ἡ μέριμνα ὑπὲρ ἀσθενῶν, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν. — Εἷς τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Παλαμηδίου νυκτερινῶν σκοπῶν εὑρέθη πρό τινων ἡμερῶν νεκρὸς ἐκ τοῦ ψύχους.— Κατὰ τὴν «Δυτικὴν Ἑλλάδα» Μεσολογγίου ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ δήμου Παραχελωΐτιδος ἀνεφάνη φθοροποιὸν νόσημα, ἐν Κατοχῇ δὲ τοῦ δήμου Οἰνιάδος τῆς ἐπαρχίας Βονίτσης ἄλλη νόσος ἄγνωστος τοῖς ἐγχωρίοις. Οἱ προσβαλλόμενοι ὑπ' αὐτῆς τὴν ἑσπέραν αἰσθάνονται πόνον εἰς τὸν λαιμὸν καὶ τὴν πρωΐαν ἀποθνήσκουσιν.— Ἐν Ζακύνθῳ ἀνεκαλύφθη κίβδηλον ἑλληνικὸν πεντόφραγκον.—Ὁ Ὑπουργὸς τῆς παιδείας κ. Αὐγερινὸς ὑπέβαλεν εἰς τὴν βουλὴν τὰ ἑπόμενα νομοσχέδια· α') περὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, β') περὶ ἐπιθεωρήσεως τῶν σχολείων, γ') περὶ διδασκαλείων, δ') περὶ παρθεναγωγείων καὶ ε') περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. — Ὁ ἐν Ἀθήναις Ἐμπορικὸς καὶ Βιομηχανικὸς Σύλλογος ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν Βιομηχανικῆς καὶ Γεωργικῆς ἐκθέσεως τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας διὰ τὸ 1882 (μὴ ἀποκλειομένων καὶ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους ἐὰν θελήσουν νὰ λάβωσι μέρος.)

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

14 Φεβρουαρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 14 Φεβρουαρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 285
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 294
26 » »	ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 390
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 277
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102
10 » φράγ. . . .	νον.	29,772	29,208	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 195
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 400

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,305
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	163
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 111
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.60	φρ. 100	,, 75
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	165
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	60
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 9.—	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	—	,, 4.50	,, 140	,, 101

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.20.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 115 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.05
Λίρα Στερλίνα	,,	29.—
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυροῦν δφραγκον*	,,	5.70
,, φράγκον.	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν – Λονδ. 3μ. (23 Ἰανουαρ.) Ἐμ. 29-29.35.
Κερκ.– Λονδ. 3μην. (12 Φεβρουαρ) ,, 29. 25-30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (20 Φεβρουαρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	39 3/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	260
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	250
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	92
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 5/8 – 109 7/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 92 1/2 – 23
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 6/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 26/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Φεβρουαρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.52
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (20 Φεβρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.50
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (20 Φεβρουαρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.18 1/2 - 25.23 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 κέρδος 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ζημία 120 - 125 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0.
Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Σ. Α. Κ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — κκ. Κ. Ε. Σμύρνην, Ι. Γ. καὶ Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν, Δ. Μ, Καν Π. Χ, Ὑποκατάστημα Ἐθνικῆς Τραπέζης Σύρον. Ἀπεστάλησαν τῇ 12 — κκ. Α. Μ, Α. Κ, Χ. Α Ρ. Πάτρας, Η. Θ. Σπάρτην, Π. Κ. Σ. Λεβαδείαν. Ἀπεστ. τῇ 11 —κ. Ι. Β. Cannes, Δ. Β. Παρισίους καὶ Ὑποκατάστημα Ἐθνικῆς Τραπέζης Χαλκίδα. Ἀπεστάλησαν τῇ 14— Καν Φ. Ε. Βελιγράδιον. Ἀπεστάλησαν τῇ 9 εἰς Σεμλῖνον — κ** Ὁ Nabab τοῦ Alphonse Daudet, οὗτινος ἐδημοσιεύθη πρὸ μικροῦ ἡ 63η ἔκδοσις. — Συνδρομητῇ. Διότι δυστυχῶς οἱ πλούσιοι ἡμῶν ἀντὶ πρακτικῶν καὶ ἐθνωφελῶν ἀποτελεσμάτων προκρίνουν εὐθηνὰς καὶ ἀσκόπους ἐπιδείξεις φιλοπατρίας. — κ. Μαρκήσιον Q. de S. H. Cannes. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Διὰ τραπεζικοῦ γραμματίου τῆς γαλλικῆς Τραπέζης καὶ γαλλικῶν γραμματοσήμων. — κκ. Σ. Κ. Παρισίους, Κ. Γ. Σ. Θεσσαλονίκην, Ι. Π. Κοπεγχάγην, Ε. Ν. Ξ, Θ. Μ, Κ. Γ. Ν. Γ, Κ. Ρ. Πειραιᾶ, Ι. Ν. Β. Καλάμας, Ι. Ε. Σκόπελον, Κ. Ε. Σμύρνην, Η. Θ. Σπάρτην, Α. Μ. Χαλκίδα, Κ. Γ, Μ. Ν. Ξ, Γ. Φ καὶ ἀρχιμ. Μ. Κ. Ὕδραν, Γ. Μ. Μ. Ἔσναν, Ν. Μ. Κ, Ἄνδρον. Ἐλήφθησαν. — Καν Μ* Ἡ ἀρχαιοτάτη τῆς σημερινῆς ἀπόκρεω συγγένεια πρέπει κυρίως νὰ ζητηθῇ εἰς τὰ ἑλληνικὰ Διονύσια καὶ τὰ ῥωμαϊκὰ Σατουρνάλια καὶ Λουπερκάλια. Οἱ τὴν πανήγυριν ἐκείνην ἄγοντες, μετημφιεσμένοι οἱ μὲν ἄνδρες εἰς σατύρους, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς βακχίδας καὶ νύμφας παντοειδεῖς, ἐστεμμένοι μὲ κισσὸν, κεχρωματισμένοι τὰ πρόσωπα διὰ πηλοῦ καὶ βαφῶν καὶ αἰθάλης, φέροντες πέριξ τοῦ σώματός των δέρματα καὶ εἰς χεῖράς των θύρσους, περιεφέροντο εἰς τὰς ὁδοὺς μεθύοντες, αὐλοῦντες, κυμβαλίζοντες καὶ τυμπανίζοντες, ἀπαραλλάκτως περίπου ὅπως σήμερον οἱ τῶν κατωτέρων τάξεων μετημφιεσμένοι διατρέχουσι μέχρι βαθείας νυκτὸς τὰς Ἀθήνας, ἀφθόνους ἐπίσης τελοῦντες τὰς σπονδὰς εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου, — ἵνα ᾖ οὕτω πληρεστέρα ἡ συγγένεια τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων Διονυσίων, καὶ τῶν ἑορτασίμων αὐτῶν θιάσων — μὲ μόνην ἴσως τὴν διαφορὰν, ὅτι οἱ σημερινοὶ πανηγυρισταὶ ὀρχοῦνται ἐνίοτε ἐφ' ἁμάξης καὶ συνοδεύονται πολλάκις ὑπὸ τοῦ μέλους τῆς ἀναποσπάστου φυσαρμόνικας. — Καν Ο. Κ. Λειψίαν. Ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κ. Ι. Γ. — κ. Κ. Θ. Λ. Ἀθήνας. Παρακαλεῖσθε νὰ συνεννοηθῆτε ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Ἑστίας». — κ. Θ. Θ. Ξ. Κωνσταντινούπολιν. Ἕκαστον φύλλον (μετὰ δελτίου) διὰ τὸ ἐξωτερικὸν λεπτὰ 35. — Ἀναγνωστήριον «Βενιαμίν» Πλωμάριον. Πρὸ πολλοῦ ἀπεστάλησαν. Μιᾷ κυρίᾳ. Ἡ πληρ. ἔκδοσις τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Οὐγὼ εἶνε ἡ γινομένη κατ' αὐτὰς παρὰ τῶν Hetzel et Cie (18 r. Jacob, Paris). Θὰ περιλάβῃ 40 τόμους, ὧν ὁ α' ἐκδ. τῇ 1 Μαρτίου 1880. Τιμὴ ἑκ. τόμ φρ. 7.50.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.— Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.— Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1021.

ὠνομάσθη ἡ Πελοπόννησος Μωρέα;;

1022.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἐν βιβλίον].

. . . . .
. . α . .
. α . α .
. . α . .
. . . . .

Ἐν Καλάμαις. Π. Ι. Π.

[1023—1024]

Δημώδη αἰνίγματα Βοημικά.

1023.

Ἔχω πόλεις, ἀλλ' οὐδεμίαν οἰκίαν· ἔχω δάση, ἀλλὰ δένδρον οὐδέν, ἔχω ποταμοὺς καὶ θαλάσσας, ἀλλ' οὐδὲν ὀψάριον.

1024.

Πίπτει εἰς τὸ νερὸν καὶ τὸ νερὸν οὐδὲ χὰν ταράσσεται.

Ἐν Βιέννῃ, Ἰανουάριος 1880. N.

1025.

Τὸ ὄνομά μου, ἐξ ὀκτὼ γραμμάτων συγκείμενον, φέρει ἐπικράτειά τις τῆς Ἀμερικῆς, ἧς φημίζεται τὸ πλούσιον ἔδαφος· διὰ μικρᾶς μετατοπίσεως τῶν μεσαίων γραμμάτων μου σχηματίζεται γνωστή τις ἐπαρχία τῆς Αὐστρίας. Τὰ τρία δὲ γράμματά μου σχηματίζουσι τὸ ὄνομα γνωστοῦ Γάλλου μυθιστοριογράφου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1880. Κυρία Ε**

1026.

Πατήρ τις ἐρωτηθεὶς περὶ τῆς ἡλικίας τῶν τριῶν υἱῶν του ἀπεκρίθη: Τὸ ἥμισυ τῆς ἡλικίας τοῦ Παύλου σχηματίζει τὸ διπλάσιον τῆς ἡλικίας τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἡ ἡλικία τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲ εἶνε ἴση μὲ τὴν διαφορὰν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῆς ἡλικίας τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς τοῦ Παύλου· ἡ ἡλικία τῶν τριῶν υἱῶν μου ἰσοῦται μὲ ἕνα αἰῶνα.

Τίς εἶνε ἡ ἡλικία ἑκάστου υἱοῦ;

1027.

Διὰ τῶν λέξεων as, pan, la, rade, σχημάτισον ἱστορικόν τι ὄνομα.

1028.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις.]

Remplacer les points par des lettres de manière à former dix mots en triangle.

....A ....E ....I ....O ....U
...A ...E ...I ...O ...U
..A ..E ..I ..O ..U
.A .E .I .O .U
A E I O U
A E I O U
A. E. I. O. U.
A.. E.. I.. O.. U..
A... E... I... O... U...
A.... E.... I.... O.... U....

1029.

Métagramme.

Dodu, bien potelé mais non encore obèse;
Nature des rochers près de Fontainebleau;
Celui qui dans son vin n'a pas mis assez d'eau;
Un peintre renommé de l'école française.

ΛΥΣΕΙΣ

1009.

Ἕκαστός τις γνωρίζει ὅτι διὰ τῆς παροιμιώδους φράσεως Ἱσπανικὴ πυργοποιΐα, ἢ κτίζω πύργους εἰς τὴν Ἱσπανίαν (Faire des chateaux en Espagne) ὀνομάζονται (ἐν τῇ γαλλικῇ κυρίως γλώσσῃ) τὰ ἀνεμώλια ἐκεῖνα σχέδια, αἱ χιμαιρικαὶ ἐπιχειρήσεις, μὲ τὰς ὁποίας ἀγαπᾷ νὰ βόσκεται ἡ φαντασία, ἄνευ ἐλλόγου τινὸς ἐλπίδος ἐπιτυχίας. Πόθεν λοιπὸν ἡ φράσις αὕτη: Ἱσπανικὴ πυργοποιΐα, ἢ κτίζω πύργους εἰς τὴν Ἱσπανίαν; Οὐδὲν περὶ τούτου γνωρίζομεν· καὶ τὰ ἄριστα δὲ τῶν λεξικῶν σιωπῶσι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Τὸ μόνον ὅπερ εὑρίσκομεν ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Λιτραίου εἶνε αἱ λέξεις αὗται: «Je fais des chateaux en Espagne (Renier, Satire IX).» Τὸ χωρίον δὲ τοῦτο, ὅπερ παραθέτει ὁ διάσημος λεξικογράφος, εἶνε τὸ ἀρχαιότατον πάντων, ἐν οἷς ὑπάρχει ἡ φράσις αὕτη.

Ἐκ τούτου δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ἐν τῇ παροιμιώδει ταύτῃ φράσει διεσώθη ὑπαινιγμὸς τῶν ματαίων ἀποπειρῶν τῶν Γάλλων πρὸς κατάκτησιν τῆς Ἱσπανίας ὁλοκλήρου ἢ ἐν μέρει· ὥστε ὁ ἀξιῶν νὰ κτίσῃ πύργους ἐν Ἱσπανίᾳ, ἤτοι ἐν χώρᾳ, ὅπου δὲν εἶχε τίποτε, ἦτο τὸ αὐτὸ καὶ ὡς ἂν εἰ ἐθήρευε χιμαίρας.

Πλεῖστοι ὅσοι ἐπροσπάθησαν ν' ἀνεύρωσι τὴν ἀρχὴν τῆς φράσεως ταύτης, ἀλλ' οὐδεὶς ἔδωκεν εἰς τὸ πρᾶγμα πιθανωτέραν τῆς τοῦ P. Quitard ἐξήγησιν. Ὁ σοφὸς οὗτος γραμματικὸς (ἐν τῷ Dictionnaire historique et anecdotique des proverbes français) διατείνεται, ὅτι ἡ φράσις αὕτη δὲν προῆλθε μόνον ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Ἱσπανία δὲν εἶχε μεσαιωνικοὺς τοιούτους πύργους, (ἢ καστέλλια, châteaux), ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἦτο ἐπιτηδειοτάτη πρὸς τὸ ἔχειν καὶ καλοὺς καὶ ὡραίους. Ἰδοὺ τί λέγει περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου:

«Ἡ φράσις αὕτη ἐγεννήθη κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα, ἤτοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ φεουδαλισμοῦ, καθ' ἣν ἔκτιζαν τοὺς πλειοτέρους πύργους, καὶ καθ' ἣν πᾶσα ἰδέα μεγαλείου καὶ ὀλβιότητος ἦτο στενότατα συνδεδεμένη μὲ τὴν ἰδέαν τῶν κτιρίων τούτων. Τότε καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Βουργωνίας Ἑρρῖκος, συμπαραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ πολυαρίθμους ἱππότας ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν ἐκεῖθεν τῶν Πυρηναίων ἀπίστων, θηρεύων δόξαν καὶ λάφυρα, ὅθεν καὶ εἰς ἀμοιβὴν τῶν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Καστιλλίας Ἀλφόνσον ὑπηρεσιῶν του ἔλαβεν εἰς σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τούτου Θηρεσίαν, μετὰ τῆς κομητείας τῆς Λυσιτανίας, ἥτις ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του Ἀλφόνσου Ἑρρικὲζ ἔγεινε βασίλειον τῆς Πορτογαλλίας.

Ἡ ἐπιτυχία τῶν ἐνδόξων τούτων τυχοδιωκτῶν ἐξήγειρε τὸν ζῆλον καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν Γάλλων εὐγενῶν, καὶ δὲν ὑπῆρχεν υἱὸς ὁπωσοῦν καλῆς οἰκογενείας, ὅστις νὰ μὴ ἤλπιζε νὰ κτίσῃ πλούσιόν τι οἰκοδόμημα, νὰ μὴ ἔκτιζε κατὰ φαντασίαν πύργους ἐν Ἱσπανίᾳ. Παρομοίαν φιλοδοξίαν ἀνέφλεξαν εἰς ὅλων τὰς κεφαλὰς τὰ κτήματα ὅσα διένειμεν εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν συμπολεμιστῶν του Γουλιέλμος ὁ κατακτητής, ὅθεν καὶ προῆλθεν ἡ φράσις: κτίζω πύργους ἐν Ἀλβανίᾳ (faire des chateaux en Albanie), ἧς ἡ ἔννοια εἶνε ὁμοία καὶ ἀπαράλλακτος.»

Τὸ ὄνομα τοῦτο «Ἀλβανία» συνώνυμον τῷ «Ἀλβίων» ἐσήμαινε τότε τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου οἱ Νορμαννοὶ (ἢ Νορμανδοὶ) ἔκτιζαν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πολλοὺς πύργους. Ἡ προεκτεθεῖσα ἐξήγησις τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος φράσεως φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἡ πασῶν δοκιμωτέρα καὶ πληρεστέρα.

Φεβρουάριος, 1880. **

1010.

η	σ	υ	χ	α
σ	τ	ε	α	ρ
υ	ε	τ	ι	ς
χ	α	ι	τ	η
α	ρ	σ	η	ν

1011.

35.

1012.

Bassompierre.

1013.

1	15	14	4
7	9	6	12
10	8	11	5
16	2	3	13

1014.

Αἰών.

1015.

Οἶνος.

1016.

Ὕπνος.

1017.

Ἄνθραξ.

1018.

Ἀδάμας.

1019.

Χορός.

1020.

E	T	R	E
T	I	E	N
R	E	V	E
E	N	E	E

Ἀθήνησι, — Τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 217 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 24 Φεβρουαρίου 1880

Σφραγὶς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος εὑρίσκεται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Παύλου Λάμπρου, ὁ δὲ κ. Α. Ζ. Μάμουκας, ὃν παρεκαλέσαμεν νὰ ἐξετάσῃ αὐτήν, ἐσημείωσεν ἡμῖν τὰ ἑπόμενα: «Ἄγνωστος εἶνέ μοι ὅλως ἡ »σφραγὶς αὕτη. Ὁ μὲν γλύπτης, ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἐκ »τῆς συμπτύξεως τῶν γραμμάτων «ειςτηνφωνην τηςπα»τρίδος» ἦτο ἀλλοδαπός· ἡ δὲ σφραγὶς ἀνῆκεν ἴσως εἰς »Ἀρχήν, ἢ Σωματεῖον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καθεστὼς καὶ προπαρασκευάζον τὰ τοῦ ἀγῶνος».

Παρατιθέμενοι τὴν σημείωσιν ταύτην τοῦ πολυΐστορος φίλου τῆς Ἑ σ τ ί α ς, καὶ παρακαλοῦντες τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, ὅσοι τυχὸν γνωρίζουσί τι περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς προκειμένης σφραγῖδος, νὰ ἐπιστείλωσιν ἡμῖν ἀκριβῆ τινα περὶ αὐτῆς εἴδησιν, ἀπαραίτητον νομίζομεν καθῆκον ἡμῶν νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ δημοσίᾳ τὸν κ. Μάμουκαν, ἀνθ' ὧν, πολυτίμων ἀληθῶς, εἰδήσεων παρέσχεν ἡμῖν περί τε τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος, προθύμως πάντοτε ἀντλῶν ἐκ τοῦ ἀφθόνου ταμείου τῆς μνήμης αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἀνεκτιμήτων σημειωμάτων, ὅσα διὰ κόπων μακρῶν συνήγαγε χάριν τῆς πατρίου ἱστορίας, καὶ ὧν μικρὸν μόνον ἀτυχῶς μέρος κατωρθώθη νὰ δημοσιευθῇ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος» (Τόμοι 11, ἐν Ἀθήναις, 1839-1852). Εὐκταῖον ἀληθῶς ἤθελεν εἶνε νὰ δημοσιευθῇ καὶ ἡ συνέχεια τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἔργου τοῦ κ. Μάμουκα, ὅπερ συμπληρούμενον θέλει βεβαίως ἀποτελέσει ταμεῖον ἱστορικὸν μεγάλης ἀξίας, καὶ ὁδηγὸν ἀναπόφευκτον τοῦ μέλλοντος ἱστορικοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

Σ. τ. Δ.

Ο ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ

[Μετάφρασις Ν. Κ. Φραντζῆ].

Α΄

Τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ, σφοδρὸς δὲ συννεφώδης βορρᾶς ἐπηύξανεν αὐτό. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συναντήσῃ τις τοὺς συνήθως ἐπὶ τῶν λεωφόρων καὶ τῶν ὁδῶν τῶν Παρισίων περιφερομένους ἀργοὺς ἀνθρώπους· οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν γραμματοκομιστῶν, οἵτινες ἔτρεχον μᾶλλον ἢ περιεπάτουν, δὲν εἶχον ἱκανὴν ἐν τῇ ἀναπνοῇ των θερμότητα, ἵνα ὑπερασπίσωσι τοὺς δακτύλους των κατὰ τῆς καταψύξεως.

Νεᾶνίς τις κατερχομένη τὴν ὁδὸν Βιβιέννης διηυθύνθη πρὸς τὴν Ἀνακτορικὴν ὁδὸν διὰ τῆς ὁδοῦ Βωζολαί. Τὸ τῶν ἀνακτόρων ὡρολόγιον ἐδείκνυε δεκάτην ὥραν.

Ἡ νεᾶνις αὕτη, σχεδὸν παιδίον ἔτι, διότι μόλις ἦτο δεκαεπτὰ ἐτῶν, εἶχεν ὠχρὸν τὸ πρόσωπον, ἐμφαῖνον ὅλην τὴν ὀδύνην τῆς δυστυχίας.

Οἱ κυανοῖ γλυκεῖς καὶ δειλοὶ αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ἐφαίνοντο πεφοβισμένοι, καὶ ἡ φυσιογνωμία της ὅλη ἐξέφραζε θλῖψιν ἀλγεινοτάτην.

Ἔφερε πενιχρὰν ἐσθῆτα καὶ ἔτρεμεν ὅλη ὑπὸ τοῦ ψύχους· πῖλος πενιχρὸς ὑπέκρυπτε κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν ἐξαισίαν ξανθὴν κόμην της.

Διηυθύνθη πρὸς τὴν στοὰν τῶν Βαλοά, περιπατοῦσα ἐγγύτατα τοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἐργαστηρίων μέρους.

Μ' ὅλον τὸ ψῦχος καὶ τὸν ἄνεμον, ὅστις ἔπνεεν ὑπὸ τὴν στοάν, ἐσταμάτα ἡ νεᾶνις ἀνὰ πᾶν βῆμα· βλέπων τις αὐτὴν κολλῶσαν τὸ ὠχρὸν πρόσωπόν της ἐπὶ τῶν ὑέλων τῶν χρυσοχοείων, κάλλιστα ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι μεγίστην ᾐσθάνετο εὐχαρίστησιν θαυμάζουσα τὴν λαμπρὰν ἔκθεσιν τῶν χρυσῶν ἀλύσεων, τῶν ὡρολογίων, ἐνωτίων καὶ λιθοκολλήτων διαδημάτων.

Φθάσασα εἰς τὸ ἄκρον τῆς στοᾶς ἐπέστρεψε πάλιν ἐξακολουθοῦσα νὰ ἵσταται πρὸ τῶν ὑέλων τῶν χρυσοχοείων· τέλος δὲ ἀποφασίσασα ἀνοίγει τὴν θύραν ἑνὸς ἐξ αὐτῶν καὶ εἰσέρχεται.

Μετὰ περιεργείας ὁ ἔμπορος ἀτενίσας αὐτήν,

— Τί ἀγαπᾶτε, κόρη μου; τὴν ἠρώτησε.

— Κύριε, ἀπεκρίθη αὕτη διὰ φωνῆς γλυκείας καὶ συνεσταλμένης, ἀγοράζετε παλαιὰ κοσμήματα;

— Μάλιστα, ὅταν τὸ πρὸς πώλησιν ἀντικείμενον ἔχει ἀξίαν τινά· μήπως ἔχετε κοσμήματα νὰ μοὶ πωλήσητε;

— Ἓν καὶ μόνον, κύριε· ἕνα δακτύλιον·

— Ὢ! δι' ἕνα δακτύλιον δὲν ἀξίζει κἂν τὸν κόπον . . . .

— Ἔχει ἀξίαν, κύριε.

— Καὶ ποῦ εἶναι ὁ δακτύλιος αὐτός; ἂν τὸν κρατεῖτε, δείξατέ μοί τον.

Ἡ νεᾶνις ἀνέσυρεν ἐκ τοῦ θυλακίου της μικρὰν θήκην καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν χρυσοχόον, ὅστις ἀνοίξας τὴν θήκην καὶ λαβὼν τὸν ἐν αὐτῇ χρυσοῦν δακτύλιον, ἐφ' οὗ ἦτο προσηρμοσμένος λαμπρὸς καὶ διαυγέστατος ἀδάμας, ἔρριψε βλέμμα ὕποπτον ἐπὶ τῆς νεάνιδος, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ πῶς κόσμημα τοιαύτης ἀξίας εὑρίσκετο εἰς χεῖρας ἐπαίτιδος.

— Ὁ δακτύλιος εἶναι πράγματι ὡραῖος, εἶπε, καὶ ὁ ἀδάμας οὗτος—διότι εἶναι ἀληθὴς ἀδάμας—ἔχει πολὺ μεγάλην ἀξίαν.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νεάνιδος ἀπήστραψαν ἐκ χαρᾶς.

— Πόσον δύνασθε νὰ τὸν ἀγοράσητε, κύριε; εἶπεν.

— Δὲν ἐφθάσαμεν ἀκόμη εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀπήντησεν ὁ χρυσοχόος διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑπόπτου ὕφους.

Ὁ ὑπάλληλός του ἐπλησίασεν, ἵνα θεωρήσῃ καὶ αὐτὸς τὸν δακτύλιον.

— Κόρη μου, ἐπανέλαβεν ὁ ἔμπορος, δὲν ἀγνοεῖς βέβαια, ὅτι πολλὰς ἐρωτήσεις ὀφείλει ν' ἀποτείνῃ εἰς τὸν πωλοῦντα ἀντικείμενόν τι ἀξίας ὁ πρὸς ὃν τοῦτο πρὸς πώλησιν προσφέρεται.

Ἐρύθημα ἐκάλυψεν αἰφνιδίως τὰς παρειὰς τῆς νεάνιδος.

— Δὲν εἴξευρον . . . ἐψέλλισεν ἡ κόρη.

— Πῶς ὀνομάζεσαι;

— Αἰμιλιανή.

— Τὸ οἰκογενειακόν ὄνομά σου;

Ἡ νεᾶνις ἔτι μᾶλλον ἐρυθριάσασα ἀπεκρίθη μετά τινος δισταγμοῦ·

— Δαγγλάδ.

Ὁ ἔμπορος ἀντήλλαξε βλέμμα μετὰ τοῦ ὑπαλλήλου του.

— Ποῦ κατοικεῖτε;

— Ὁδὸς νέα Κοκενὰρδ ἀριθ. 18.

— Ἔχει καλῶς· δύνασαι τώρα νὰ μᾶς εἴπῃς πῶς εὑρέθη εἰς χεῖράς σου τὸ πολύτιμον τοῦτο ἀντικείμενον;

— Εἶναι ἰδικόν μου, κύριε.

— Ἰδικόν σου; εἶπεν ὁ ἔμπορος ἐκ νέου ἐξετάζων αὐτὴν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν· καὶ ποῖος σοῦ ἔκαμε τόσον ὡραῖον δῶρον;

Ἡ νεᾶνις δὲν ἀπήντησε καὶ ἐφαίνετο λίαν τεθορυβημένη.

— Δὲν σοῦ τὸ ἐχάρισαν τὸ δακτυλίδι τοῦτο, ἔ; ἐπανέλαβεν ὁ χρυσοχόος, καὶ θὰ μ' εἴπῃς ὅτι τὸ εὕρηκες.

— Ὦ! κύριε! ἀνέκραξεν ἡ κόρη δακρύουσα, μήπως ὑπεθέσατε; . . . . . .

Ὁ χρυσοχόος καὶ πάλιν ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ δακτυλίου περιστρέφων αὐτὸν εἰς τοὺς δακτύλους του, τὴν φορὰν ὅμως ταύτην μετὰ μεγαλειτέρας προσοχῆς.

— Ὦ! εἶναι λίαν παράδοξον, εἶπεν αἴφνης· τὸ δακτυλίδι τοῦτο . . . νομίζω ὅτι τὸ ἀναγνωρίζω. Λαβὼν δ' ἐκ τῆς τραπέζης μικρὸν ἐργαλεῖον χαλύβδινον, ἐστήριξε τὴν ἄκραν αὐτοῦ εἰς μέρος τι τοῦ δεσίματος τοῦ λίθου, καὶ ἐκίνησε μικρὸν ἀόρατον ἐλατήριον, καὶ ἡ τοῦ δακτυλίου σφενδόνη ἀμέσως ἤνοιξεν ὡς κάλυμμα λοβίσκου· ἔλαβε τότε τὸν φακόν του καὶ ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσῃ τὰς διὰ μικροσκοπικῶν χαρακτήρων κεχαραγμένας ταύτας λέξεις·

Ἐνθύμιον—20 *Μαΐου* 1822.

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἶπεν, ἤμην λίαν βέβαιος· τὸ σχῆμα τοῦ δακτυλιδίου μόνον καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδάμαντος ἠδύναντο νὰ μὲ πείσωσι.

Ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς τὴν νεάνιδα,

— Ποῦ τὸ εὗρες τὸ δακτυλίδι τοῦτο;

— Ὄχι, Κύριε, σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν τὸ εὗρον.

— Θέλεις λοιπὸν νὰ σ' εἴπω ὅτι τὸ ἔκλεψες; ὑπέλαβε διὰ τραχείας φωνῆς ὁ χρυσοχόος.

— Ὦ Θεέ μου! ἐψιθύρισεν ἡ νεᾶνις, καὶ κατέπεσεν ἐπὶ ἕδρας καλύψασα τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἀναλυθεῖσα εἰς δάκρυα. Νεύσαντος τοῦ χρυσοχόου ἐξῆλθεν ὁ ὑπάλληλος. Μετά τινας δὲ στιγμὰς ἡ νεᾶνις ὑψώσασα τὴν κεφαλήν·—Κύριε, εἶπεν εἰς τὸν χρυσοχόον, βλέπω ὅτι δὲν ἔχετε σκοπὸν νὰ τὸ ἀγοράσητε, εὐαρεστήθητε λοιπὸν, σᾶς παρακαλῶ, νὰ μοῦ δώσετε ὀπίσω τὸ δακτυλίδι μου.

— Ἀμέσως, περίμενε ὀλίγον.

— Βιάζομαι, κύριε, πρέπει νὰ φύγω.

— Ἡσύχασε, δὲν θὰ περιμείνῃς πολὺ, εἶπεν ὁ χρυσοχόος ἀλλοκότως μειδιῶν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἡ θύρα τοῦ καταστήματος ἠνοίχθη καὶ δύο κλητῆρες εἰσῆλθον.

Β'

Ὁ χρυσοχόος ἔδειξε τὴν νεάνιδα εἰς τοὺς κλητῆρας.

— Ὦ! Ὦ! εἶπεν εἷς ἐξ αὐτῶν, εἶναι πολὺ νέα, ὥστε ἀπὸ τώρα νὰ μετέρχεται τὸ αἰσχρὸν τοῦτο ἐπάγγελμα.

— Ἔχει προφανῶς συνενόχους, ὑπέλαβεν ὁ ἕτερος.

Βεβυθισμένη εἰς τὰς μελαγχολικὰς σκέψεις της ἡ νεᾶνις ἤκουε χωρὶς νὰ ἐννοῇ· ὅτε ὅμως εἷς ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐξουσίας ἔλαβε τὸν βραχίονά της λέγων, «Ἐμπρὸς, ἀκολούθει μας», ἀνεσκίρτησε, καὶ ὡς ἀπὸ φοβεροῦ ὀνείρου ἐξεγερθεῖσα ὠπισθοχώρησε μέχρι τοῦ βάθους τοῦ καταστήματος, ῥίπτουσα περὶ ἑαυτὴν βλέμματα ἐκπλήξεως καὶ φρίκης.

— Κύτταξε πῶς τὰ καταίβασεν ἡ κοπέλλα! εἶπεν εἷς ἐκ τῶν κλητήρων· ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν νεάνιδα· «φθάνουν πλέον τὰ καμώματα· δὲν ἤλθαμεν ἐδῶ νὰ διασκεδάσωμεν· ἐμπρός . . .»

— Τί θέλετε ἀπὸ ἐμέ! ἀνέκραξεν ἡ κόρη.

— Κ' ἐρωτᾷς ἀκόμη; θὰ σὲ πάρωμε μαζί μας;

— Νὰ μὲ πάρετε! . . .

Digitized by Google

— Κάνεις πῶς τάχα δὲν εἰξεύρεις τί περιμένει σὲ καὶ τοὺς ὁμοίους σου ;

— Δὲν σᾶς ἐννοῶ, κύριε.

— Μωρὲ δὲν κυττάζεις ἐδῶ πέρα τί ἄθῶο πλάσμα! μὰ τὸ ναὶ τὰ δυστυχισμένα αὐτὰ πλάσματα θαῤῥεῖς πῶς ἅμα γεννηθοῦν, ἀρχίσαν καὶ τὸ ἔγκλημα. Ἀρκετὰ ὅμως ὡμιλήσαμεν· θέλεις ναὶ ἢ ὄχι νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃς μὲ τὸ καλόν;

— Καὶ πάλιν, κύριε, σᾶς ἐρωτῶ διὰ τί θέλετε νὰ σᾶς ἀκολουθήσω ;

Ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ γελάσας,—Διὰ νὰ σὲ παρουσιάσωμεν εἰς τὸν ἀστυνόμον, ἀπήντησε, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν φυλακήν.

— Εἰς τὴν φυλακὴν ἐμέ! ἐμὲ εἰς τὴν φυλακήν! ἀνέκραξε μετὰ φρίκης· στρέψασα δὲ πρὸς τὸν χρυσοχόον τὸ γλυκὺ καὶ δακρυόεν βλέμμα της,—Ἀ! κύριε, τῷ εἶπε, πολὺ κακὸν εἶναι ὅ,τι ἐπράξατε, πολὺ κακόν!... Ἔπειτα δὲ εἰς τοὺς κλητῆρας ἀπευθυνομένη,—Κύριοι, εἶπε διὰ διακεκομμένης φωνῆς, τώρα ἐννοῶ διὰ τί εἴσθε ἐδῶ· ἐπιθυμεῖτε νὰ μὲ συλλάβητε διότι ἠθέλησα νὰ πωλήσω τὸ δακτυλίδι.—Ὤ! δὲν εἶμαι ἔνοχος, σᾶς τὸ ὁρκίζομαι, ἀφήσατέ με νὰ φύγω.

Οἱ κλητῆρες ἀμφιῤῥέποντες ἔστρεψαν τὰ βλέμματά των πρὸς τὸν ἔμπορον.

— Δὲν λέγω ὅτι ἡ νεᾶνις αὕτη εἶναι κλέπτρια, εἶπεν οὗτος, ἂν ὅμως τὸ πολύτιμον τοῦτο κόσμημα δὲν ἐκλάπη, εἶμαι βέβαιος ὅτι εὑρέθη· ἡ δεσποινὶς λοιπὸν ἰσχυρίζεται ὅτι τῇ ἀνήκει καὶ ὅτι δὲν τὸ εὗρε.....

— Ἔχει καλῶς, θέλει ἐξηγηθῇ τὸ πρᾶγμα ἐνώπιον τοῦ ἀστυνόμου,ὑπέλαβεν ὁ κλητήρ,πρέπει δὲ καὶ σεῖς ὁ ἴδιος νὰ ἔλθητε εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα νὰ καταθέσετε τὴν μαρτυρίαν σας.

— Θὰ εὑρεθῶ εἰς τὴν ἀστυνομίαν συγχρόνως μὲ ὑμᾶς.

Τὰ δάκρυα καὶ αἱ παρακλήσεις οὐδόλως ὠφέλησαν τὴν νεάνιδα, ἣν οἱ κλητῆρες ὡδήγησαν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα.

— Δὲν ἐνόμιζον ὅτι ἔπραττον κακῶς, ἔλεγεν ὀλολύζουσα· ἄ! πολὺ τιμωροῦμαι!

Οὐκ ὀλίγοι δὲ ἐκ τῶν βλεπόντων αὐτὴν διερχομένην ἐν μέσῳ δύο κλητήρων—«εἶναι κλέπτρια καὶ τὴν συνέλαβον», ἔλεγον περιφρονητικῶς.

Ἡ δυστυχὴς νεᾶνις ἀκούουσα ταῦτα ἄφινε νὰ πίπτῃ ἡ κεφαλή της ἐπὶ τοῦ ἀσθμαίνοντος στήθους της, ἐλπίζουσα ὅτι θὰ κρύψῃ αὐτῶ ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν περιέργων τὴν θλῖψιν καὶ τὸ αἶσχός της.

Τέλος ἦλθον εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα, συνεπὴς δ' εἰς τὴν ὑπόσχεσίν του ὁ χρυσοχόος εἰσῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀστυνόμου τὴν αὐτὴν στιγμήν, καθ' ἣν καὶ ἡ κατηγορουμένη.

Ἰδὼν τὴν νεάνιδα ὁ ἀστυνόμος συνωφρυώθη, λαβὼν δ' ἀμέσως ὕφος ὑπερβαλλούσης αὐστηρότητος, προσεκάλεσε τὸν χρυσοχόον νὰ διηγηθῇ τί συνέβη ἐν τῷ καταστήματί του μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς νεάνιδος, ὅπερ καὶ ἔπραξεν οὗτος, καταθέσας συνάμα ἐπὶ τοῦ γραφείου ἀνοικτὴν τὴν μικρὰν θήκην, ἐν ᾗ ὑπῆρχεν ὁ δακτύλιος.

— Ποία εἶναι καθ' ὑμᾶς, κύριε, ἡ κατὰ προσέγγισιν ἀξία τοῦ δακτυλιδίου τούτου ; ἠρώτησεν ὁ ἀστυνόμος.

— Τὸ κόσμημα τοῦτο εἶναι μεγάλης ἀξίας, εἶπεν ὁ ἔμπορος· ὁ ἀδάμας μόνος ἀξίζει πλέον τῶν δύο χιλιάδων φράγκων.

— Καὶ γνωρίζετε τὸν κύριόν του ;

— Μάλιστα, κύριε, τὸ παρελθὸν ἔτος μοὶ τὸ ἐνεπιστεύθησαν νὰ τὸ ἐπιδιορθώσω ὀλίγον, εὐκόλως δὲ τὸ ἀνεγνώρισα· ἀμφιβολία ἄλλως ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ, καθόσον ὑπὸ τὸ δέσιμον τοῦ λίθου, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει διὰ μικροῦ ἐλατηρίου, ἀνεῦρον χρονολογίαν καὶ χαρακτῆράς τινας κεχαραγμένους. Τὸ δακτυλίδιον τοῦτο ἀνήκει εἰς ἕνα τῶν πλουσιωτέρων πελατῶν μου, τὸν κύριον Δεσδῖνον, ὁδὸς ἁγίου Φλωρεντίνου, ἀριθ. 6.

— Πάντα ταῦτα εἶναι λίαν σαφῆ· ἐνεργήσαντες τὴν ἐνώπιόν μου προσαγωγὴν τῆς νεάνιδος ταύτης, κύριε, οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ καθῆκόν σας ἐξεπληρώσατε, ὑπέλαβεν ὁ ἀστυνόμος.

Ἀπευθυνόμενος ἔπειτα εἰς τὴν νεάνιδα, ἥτις καθ' ὅλον τὸ ἀνωτέρω διάστημα, δὲν ἔπαυσε κλαίουσα,

— Σύ, τί ἔχεις νὰ εἴπῃς, τῇ εἶπεν· εἶσαι ἐνταῦθα ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, ὀφείλεις νὰ εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν, τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν. Ἕνεκα τῆς νεότητος καὶ ἕνεκα τῆς ἀπειρίας σου ἴσως ἡ δικαιοσύνη θὰ φανῇ ἐπιεικής· λέγε λοιπόν.

— Κύριε ἀστυνόμε, εἶναι ἀληθές· τὸ δακτυλίδιον τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς ἐμέ· τὸ ἐπῆρα...

Ἡ ὁμιλία της διεκόπη ὑπὸ λυγμῶν.

— Καὶ πρὸ ὀλίγου, ὑπέλαβεν αὐστηρῶς ὁ ἀστυνόμος, διὰ νὰ πωλήσῃς τὸ κόσμημα τοῦτο ἰσχυρίζεσο ὅτι σοὶ ἀνῆκε.

— Μάλιστα, κύριε, διότι δὲν ἐτόλμων νὰ ὁμολογήσω....

— Ὅτι τὸ ἀφήρεσες· εἰπέ μοι τώρα, ὑπὸ ποίας περιστάσεις ἐξετέλεσες τὴν κλοπὴν ταύτην;

Ἡ νεᾶνις σπογγίσασα τοὺς ὀφθαλμούς,

—Κύριε ἀστυνόμε,εἶπεν,ἤμην πολὺ μικρὰ ὅταν ἔχασα τὸν πατέρα μου καὶ τὴν μητέρα μου καὶ μ' ἐπῆρεν ἡ μάμμη μου,ἡ ὁποία καὶ μὲ ἀνέθρεψε. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διεμένομεν εἰς Καϊέννην, ὅπως δὲ πολλάκις ἡ μάμμη μου μοὶ εἶπεν, ὑπῆρξεν ἄλλοτε πολὺ πλουσία· ὅταν ὅμως μὲ παρέλαβεν, ἦτο ἄνευ περιουσίας σχεδὸν ἕνεκα δυστυχῶν περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν τοῦ πατρός μου καὶ αὐ-

Digitized by Google

της. Ἐκ τῆς μεγάλης περιουσίας δὲν ἠδυνήθη νὰ περισώσῃ τίποτε ἄλλο ἢ μικρόν τι κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον, κατατεθειμένον παρά τινι πέριξ τῶν Παρισίων συμβολαιογράφῳ, ἀπέφερεν αὐτῇ εἰσόδημα ἀρκετὸν ὥστε νὰ ζῇ λίαν μετρίως· ἂν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐγὼ εἶχον γείνει μέγα βάρος εἰς τὴν καλὴν γραῖαν μάμμην μου, δὲν ἠθέλησεν ὅμως αὕτη νὰ μ' ἐγκαταλείψῃ, καὶ ἵνα μάλιστα μοὶ δώσῃ τὴν πρέπουσαν ἀνατροφὴν καὶ μὲ θέσῃ εἰς ἐκπαιδευτήριον, ἠναγκάσθη νὰ ὑποβληθῇ εἰς μεγάλας στερήσεις. Πρό τινων μηνῶν ὁ συμβολαιογράφος ὁ ἔχων τὰ χρήματα τῆς μάμμης μου ἐγένετο αἴφνης ἄφαντος, ἔμαθε δ' ἡ μάμμη μου ὅτι διηυθύνθη οὗτος εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀφ' οὗ ἐπώλησε τὸ γραφεῖόν του καὶ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ πάντα τῶν πελατῶν του τὰ χρήματα· τὴν φορὰν ταύτην ἦτο πλέον ἐντελῶς κατεστραμμένη, καθόσον δὲν τῇ ἔμενεν ἄλλο ἢ ἑκατοντάδες τινὲς φράγκων, τὰ ὁποῖα εἶχεν οἰκονομήσει δι' ἐμέ, ὅταν ἤθελον λάβει τὸ δίπλωμά μου. Τὸ δίπλωμά μου, οἴμοι! δὲν τὸ ἔλαβον, διότι ἐδέησε νὰ ἐγκαταλείψω τὸ ἐκπαιδευτήριον ἕνεκα ἐλλείψεως χρημάτων πρὸς πληρωμὴν μιᾶς τριμηνίας.

»Μαθοῦσα ἡ μάμμη μου παρά τινος κυρίου τῆς Καϊένης ὅτι ὁ συμβολαιογράφος εἶχεν ἐν Παρισίοις συγγενεῖς πλουσίους, καὶ πεισθεῖσα εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ κυρίου τούτου ὅτι δὲν θὰ ἔπραττε κακῶς μεταβαίνουσα εἰς Παρισίους, ὅπου ἴσως θὰ κατώρθωνε νὰ λάβῃ παρ' αὐτῶν ἀποζημίωσίν τινα, ἐπώλησε τὰ ἔπιπλά της καὶ παραλαβοῦσα καὶ ἐμὲ ἦλθεν εἰς Παρισίους.

»Μόλις ὅμως ἐλθοῦσα ἡ δύσμοιρος ὑπερεβδομηκοντοῦτις μάμμη μου ἠσθένησε· ὁ κόπος τοῦ ταξειδίου καὶ ἡ ταραχὴ ἕνεκα τῆς ἀπωλείας τῶν χρημάτων της, μᾶλλον δὲ ἴσως ἡ περὶ τοῦ μέλλοντός μου ἀνησυχία της συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ τὴν καταβάλωσι.

»Χάριν τῆς προσφιλοῦς μοι ἀσθενοῦς ἀφήσαμεν κατὰ διαταγὴν τοῦ ἰατροῦ τὸ ἄθλιον δωμάτιον, ὅπερ κατείχομεν ἔν τινι ξενοδοχείῳ, καὶ ἐνοικιάσαμεν δύο μικρὰ δωμάτια κατὰ τὴν νέαν ὁδὸν Κοκενάρδ, τὰ ὁποῖα ἐστόλισα ὅπως ὅπως· ἀλλὰ δυστυχῶς ὅμως ἡ μικρὰ χρηματικὴ παρακαταθήκη μας εὑρέθη σχεδὸν ἐξηντλημένη.

»Καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς μάμμης μου ἔγραψα πλείστας ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ συμβολαιογράφου, οὐδεμίαν ὅμως ἐλάβομεν ἀπάντησιν· βλέπουσα λοιπὸν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐμένομεν ἄνευ ὀβολοῦ, ἐσκέφθην ὅτι ἀπόλυτος παρίστατο ἀνάγκη νὰ εὕρω ἐργασίαν· εἰξεύρω νὰ ῥάπτω, νὰ κεντῶ, νὰ πλέκω, ἀλλὰ δὲν ἔχω γνώριμόν τινα ἐν Παρισίοις, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχουν ἐμπιστοσύνην, φαίνεται, εἰς ἐμέ, καθόσον οὐδεὶς ἐξ ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπετάθην ἠθέλησε ποτὲ νὰ μοὶ δώσῃ ἐργασίαν, ὥστε εἰς οὐδὲν μὲ ὠφέλησε τὸ θάρρος καὶ ἡ καλή μου θέλησις.

»Μοὶ ὑπέδειξαν ἐργαστήριόν τι, ἔνθα ἦτο δυνατὸν νὰ μὲ δεχθῶσιν, ἀλλ' ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἀφίνω μόνην ἐπὶ δώδεκα καὶ πλέον ὥρας καθ' ἑκάστην τὴν ἀσθενῆ μου, πρᾶγμα ἀδύνατον· ἠδυνάμην ἐπίσης νὰ παραδίδω μαθήματα γαλλικῆς, ἀγγλικῆς, γερμανικῆς καὶ μουσικῆς προσέτι, τάχιστα ὅμως ἐνόησα ὅτι ἐπίσης καὶ περισσότερον μάλιστα δύσκολον εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τῆς διδασκαλίσσης ἢ τὸ τῆς ῥαπτρίας».

Ἀπό τινων στιγμῶν ἡ φωνὴ τῆς νεάνιδος προφανῶς εἶχεν ἐξασθενήσει, εἰς τὸ μέρος ὅμως τοῦτο τῆς διηγήσεώς της ἐντελῶς ἐξέλιπεν· ἐστήριξεν ἰσχυρῶς τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους της, οἱ ὀφθαλμοί της ἐκλείσθησαν κατὰ τὸ ἥμισυ, ἐκλονήθη, καὶ ἔπεσε σχεδὸν λιπόθυμος εἰς τοὺς βραχίονας ἑνὸς ἐκ τῶν κλητήρων.

Οἱ τῆς θλιβερᾶς ταύτης σκηνῆς μάρτυρες ἐθεώρησαν ἀλλήλους· ἐπὶ τῶν τέως σκυθρωπῶν προσώπων των ἀνεγίνωσκέ τις ἤδη τὴν συμπάθειαν.

Εἷς τῶν κλητήρων ἐψέλλισε τὴν θλιβερὰν λέξιν.

Ἡ πεῖνα!

Γ'

Τοποθετήσας τὴν δυστυχῆ νεάνιδα ἐπὶ ἀνακλίντρου ὁ ἀστυνόμος ἤνοιξε σκευοθήκην, ἔνθα εὗρεν οἶνον καὶ ζάχαριν, ἐν ᾧ δὲ παρεσκεύαζε ποτὸν δι' αὐτὴν προσκαλέσας τὸν ὑπηρέτην του,

— Σπεῦσον, εἶπεν, εἰς τὸ πλησιέστερον ξενοδοχεῖον καὶ φέρε θερμὸν ζωμόν.

Ῥοφήσασα ἡ νεᾶνις ὀλίγον οἶνον μετὰ ζαχάρεως ᾐσθάνθη ἑαυτὴν καλλίτερα, τὸ δὲ βλέμμα της ἐδείκνυε πόσον συνεκινήθη διὰ τὴν περιποίησιν ταύτην.

— Δὲν ἔφαγες λοιπὸν σήμερον; ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ ἀστυνόμος.

— Οὔτε χθές, κύριε, ἀπήντησεν αὕτη.

— Ὢ! δυστυχὴς κόρη! ἐψιθύρισεν ἐκεῖνος, καὶ ἡ φωνή του ἐγένετο ἡμερωτέρα.

— Καὶ πῶς εἶσαι τώρα;

— Πολὺ καλλίτερα, κύριε.

— Αἰσθάνεσαι ἑαυτὴν ἀρκούντως ἰσχυράν, ὥστε νὰ ἐξακολουθήσῃς τὴν διήγησίν σου;

— Μάλιστα, κύριε.

— Προσφιλὴς κόρη, εἶπεν ὁ ἀστυνόμος, ὁ νόμος εἶναι ἄκαμπτος ἐν τῇ αὐστηρότητί του, ὑπάρχουσιν ὅμως περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ πολλὴ αὐστηρότης του μετριάζεται. Ἂν ὅ,τι μέχρι τοῦδε εἶπες ἦναι ἀληθές, ὁποιονδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ σφάλμα σου, ἡ δικαιοσύνη θὰ φανῇ συμπαθὴς καὶ ἐπιεικής· ἐξακολούθει, σὲ ἀκούομεν.

— Κύριε ἀστυνόμε, ὑπέλαβεν ἡ νεᾶνις, οὐδέποτε ἐν τῇ ζωῇ μου ἐψεύσθην, ὅ,τι σᾶς διηγήθην εἶναι ἡ θλιβερὰ ἀλήθεια. Προσπαθοῦσα νὰ μὴ δεινώσω τὴν θέσιν τῆς μάμμης μου, ἐξηκολούθησεν, ἐθεώρησα χρέος μου νὰ τῇ ἀποκρύψω τὴν κατάστασίν μας· ὅταν ὅμως ἐξώδευσα καὶ τὸν τε-

Digitized by Google

λευταῖον ὀβολόν, ἠναγκάσθην νὰ ὁμολογήσω τὰ πάντα εἰς αὐτήν· ἡ στιγμὴ ἐκείνη ὑπῆρξεν εἰς ἐμὲ λίαν σκληρά. «Βλέπω ὅτι οὐδεμίαν ἔχομεν πλέον ἐλπίδα, μοὶ εἶπεν ἡ μάμμη μου· ὁ Θεὸς μολαταῦτα εἶναι μέγας καὶ θὰ μᾶς εὐσπλαγχνισθῇ...'Αναμένουσαι τὴν ἐκ τῆς θείας Προνοίας βοήθειαν δυνάμεθα νὰ ἐνεχυριάσωμεν ὅ,τι πολύτιμον ἔχομεν καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἐνδύματά μας. Διὰ νὰ εὕρῃς λοιπὸν χρηματικόν τι ποσόν, πώλησον ἢ δὸς ἐνέχυρα τὰ πάντα, νὰ μὴ ἀποθάνῃς τῆς πείνης, προσφιλεστάτη μου· τοῦτο μόνον σοὶ παρατηρῶ, προσέθετο, ὅτι μεταξὺ τῶν πολυτίμων κοσμημάτων ὑπάρχει δακτυλίδιον, τὸ ὁποῖον, πωλούμενον, αὐτὸ μόνον δύναται νὰ μᾶς χορηγήσῃ τὰ πρὸς διατροφὴν δι' ἓν ἔτος καὶ πλέον· τὸ δακτυλίδιον ὅμως τοῦτο εἶναι ἐνθύμισις τοῦ συζύγου μου καὶ πάππου σου, καὶ δὲν θέλω κατ'οὐδένα λόγον, Αἰμιλιανή μου, νὰ χωρισθῶ ἀπ' αὐτοῦ· τὸ δακτυλίδιον τοῦτο μὴ τὸ ἐγγίσῃς».

Ὁ ἀστυνόμος ἀτενίσας τὸν χρυσοχόον, ἠρώτησε τὴν νεάνιδα·

— Καὶ τὸ δακτυλίδιον εἶναι τοῦτο ἐδῶ ;

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησεν αὕτη· ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς μάμμης μου τὸ ἐπῆρα σήμερον τὸ πρωὶ νὰ τὸ πωλήσω.. Ἆ! ἐὰν εἰξεύρετε!...

Λυγμοὶ ἐκ νέου διέκοψαν τὸν λόγον τῆς νεάνιδος, ἥτις μετά τινας στιγμὰς ἐπανέλαβεν·

»Ἐξαιρέσει τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων ἀσπρορρούχων, τὰ πολύτιμα τῆς μάμμης μου ἀντικείμενα, τὰ ἐνδύματά της, ὡς καὶ τὰ ἰδικά μου, μετέβησαν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο εἰς τὸ 'Ενεχυροδανειστήριον τοῦ προαστείου Μοντμάρτ· ὁ χειμὼν εἶχεν ἐπέλθει· ὤ! ὁ φρικώδης εἰς τοὺς πτωχοὺς χειμών! Προχθὲς διὰ τῶν τελευταίων ὀβολῶν ἠγόρασα ἕνα ἄρτον, ὀλίγα ξύλα καὶ βόειον κρέας διὰ τὸν ζωμὸν τῆς μάμμης μου, ἡ ὁποία ἔφαγε καὶ χθὲς καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ πρωὶ τὸ τελευταῖον τεμάχιον τοῦ ἄρτου εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ζωμοῦ· ἐγὼ δὲν ᾐσθανόμην πεῖναν. Τὴν ἑσπέραν τῆς χθὲς μὴ ἔχουσα πλέον ξύλα δὲν ἤναψα πυράν· τὴν νύκτα οἱ ὀλολυγμοὶ τῆς μάμμης μου μ' ἐξύπνισαν αἰφνιδίως· οἱ ὀδόντες της ἔτριζον· τὴν ἤγγισα καὶ ἦτο ψυχροτέρα τοῦ πάγου· ἐξηπλώθην τότε πλησίον της καὶ τὴν ἐπῆρα εἰς τοὺς βραχίονάς μου νὰ τὴν θερμάνω».

Οἱ δύω κλητῆρες ἀκούσαντες τὰς τελευταίας λέξεις τῆς νεάνιδος ἀπεχώρησαν εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ γραφείου, ἵνα κρύψωσι τὰ δάκρυά των.

»Βλέπουσα τὴν μάμμην μου τόσω ὑποφέρουσαν, ἐξηκολούθησεν ἡ νεᾶνις,ἔγεινα ἔξω φρενῶν, καὶ λησμονήσασα τὰ πάντα συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ πωλήσω τὸ δακτυλίδιον....

»Διηυθέτησα ὅσῳ ἠδυνήθην καλλίτερα τὴν μάμμην μου εἰς τὴν κλίνην της, καὶ διὰ νὰ μὴ αἰσθανθῇ πολὺ κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου ψῦχος, ἔθεσα ἐπ' αὐτῆς τὴν σινδόνην καὶ τὸ ἐφάπλωμα τῆς κλίνης μου, χωρὶς δὲ νὰ μὲ παρατηρήσῃ, ἐπῆρα τὸ δακτυλίδιον καὶ ἐξῆλθον. Ἰδοὺ ἡ ὅλη ἀλήθεια, κύριε ἀστυνόμε· ἀλλὰ τώρα βλέπω ὅτι δὲν ἔπραξα καλῶς... Ἡ μάμμη μου ὅμως θ' ἀποθάνῃ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους, καθὼς καὶ ἐγὼ ἡ ἰδία... Πλησίον τοῦ παναγάθου Θεοῦ τότε θὰ παύσωσι πλέον τὰ δεινά μας καὶ θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς!»

— Κόρη μου, εἶπεν ὁ ἀστυνόμος μετὰ γλυκύτητος καὶ διὰ φωνῆς μαρτυρούσης τὴν συγκίνησίν του, ἂν καὶ πεπεισμένος περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὅσων εἶπες, δὲν δύναμαι μολαταῦτα ἀμέσως νὰ σὲ ἀπολύσω, θὰ σὲ κρατήσω λοιπὸν ἐνταῦθα μίαν ἢ δύω ἀκόμη ὥρας.

— Καὶ ἡ μάμμη μου, κύριε! ἀνέκραξεν ἡ κόρη κλαίουσα.

— Μὴ ἀνησυχῇς περὶ αὐτῆς, καθόσον ἀμέσως θὰ μάθῃ....

— Ὢ! κύριε, ἂν μάθῃ ὅτι συνελήφθην ὑπὸ τῶν κυρίων τούτων, θὰ μὲ νομίσῃ περισσότερον ἔνοχον, καὶ τοῦτο δύναται νὰ τὴν θανατώσῃ.

— Δὲν θὰ τῇ εἴπωσι τίποτε. Θὰ σοὶ φέρωσι τώρα ζωμὸν καὶ ὅ,τι ἄλλο ζητήσῃς νὰ προγευματίσῃς ἐδῶ ἐν τῷ γραφείῳ μου, καθόσον ἔχεις μεγίστην ἀνάγκην προγεύματος...

Στρεφόμενος ἔπειτα πρὸς τὸν χρυσοχόον τῷ εἶπε·

— Λοιπόν ;

— Ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἐννοῶ τίποτε.

— Εἶσθε βέβαιος ὅτι δὲν ἀπατᾶσθε ;

— Ὤ! βεβαιότατος, κύριε.

— Ὑπάρχει μέσον τι, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ σαφηνισθῇ εὐθὺς ἡ ὑπόθεσις· θὰ στείλω νὰ προσκαλέσω τὸν πελάτην σας κύριον Δεσβῖνον.

— Ἂν θέλετε, κύριε ἀστυνόμε, πηγαίνω ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Δὲν ἐτόλμων νὰ σᾶς τὸ ζητήσω, κύριε, πράγματι ὅμως προτιμῶ τοῦτο.

Τοῦ χρυσοχόου ἐξελθόντος, ὁ ἀστυνόμος ἀπέλυσε τοὺς κλητῆρας, καλέσας δὲ τὸν γραμματέα του, «Θὰ μεταβῆτε παρευθύς, τῷ εἶπεν, εἰς τὴν νέαν ὁδὸν Κοκενὰρδ ἀριθ. 18 νὰ λάβητε ἀκριβεστάτας πληροφορίας περὶ μιᾶς προβεβηκυίας ἀσθενοῦς κυρίας, ὀνομαζομένης Δαγγλὰδ....

— Δὲν ὀνομάζεται οὕτω ἡ μάμμη σου, κόρη μου ;

— Μάλιστα, κύριε.

— Θὰ λάβητε λίαν ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῆς κυρίας Δαγγλὰδ καὶ περὶ τῆς ἐγγονῆς αὐτῆς, δὲν θὰ εἴπητε ὅμως τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, ἐξ οὗ νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι δι' οἱονδήποτε λόγον ἡ νέα ἐδῶ διατελεῖ ὑπὸ κράτησιν. Πιθανὸν ἡ κυρία Δαγγλὰδ νὰ εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην κατάστασιν,ὥστε νὰ τῇ εἶναι ἀναπόφευκτος βοήθεια ἄμεσος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λάβετε εἴκοσι φράγκα διὰ τὰς μᾶλλον κατεπειγούσας

Digitized by Google

ἀνάγκας· θέλετε δώσει διαταγάς, χωρίς νὰ δηλώσητε τίς εἴσθε, νὰ μὴ λείψῃ τίποτε ἀπὸ τὴν ἀσθενῆ, ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου δὲ τούτου ἀφίεμαι καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν ἱκανότητά σας· ἀνάγκη νὰ εὕρητε γυναῖκά τινα, ἥτις νὰ διαμείνῃ παρὰ τῇ κυρίᾳ Δαγγλὰδ καὶ περιποιηθῇ αὐτὴν κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς ἐγγονῆς της. Ἐνοήσατε ;

— Μάλιστα.

— Σπεύσατε λοιπὸν, φίλε μου, καὶ μὴ χάνετε μήτε στιγμήν.

— Ὦ! κύριε, κύριε, ἀνέκραξεν ἡ Αἰμιλιανὴ, στρέφουσα πρὸς τὸν ἀστυνόμον τοὺς πλήρεις εὐγνωμοσύνης ὀφθαλμούς της, πόσον εἴσθε καλός !

— Οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, τέκνον μου, μόνον εἰς τοὺς ἐγκληματίας εἶναι ἐπίφοβοι, ἀπήντησεν οὗτος.

Ἡ νεᾶνις ἔλαβε τὴν χεῖρά του καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτῆς τὰ χείλη της.

—Ἡ παροῦσα ὑπόθεσις εἶναι λίαν μυστηριώδης, ἐσκέφθη ὁ ἀστυνόμος, ἀφεύκτως ὅμως ἡ νεᾶνις αὕτη δὲν εἶναι ἔνοχος.

Δ'

Ὁ γραμματεὺς τῆς ἀστυνομίας εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ οἰκοφύλακος τῆς νέας ὁδοῦ Κοκενὰρδ καὶ μὴ εὑρὼν αὐτὸν ἐκεῖ, ἠρώτησε τὴν σύζυγόν του ἂν ἐν τῷ οἴκῳ κατοικεῖ κυρία τις ὀνομαζομένη Δαγγλὰδ, καταφατικῶς δὲ ταύτης ἀποκριθείσης, εἶπεν εἰς αὐτὴν ὅτι θὰ τῇ ἦτο εὐγνώμων ἂν τῷ ἐδιδε πληροφορίας τινὰς περὶ τῆς ἐν λόγῳ κυρίας.

— Εὐχαρίστως, ἀπεκρίθη ἡ τοῦ οἰκοφύλακος σύζυγος, ἀλλὰ σχεδὸν δὲν τὴν γνωρίζω, ἁπλῶς μόνον ἠμπορῶ νὰ σᾶς πληροφορήσω, ὅτι εἶναι γερόντισσα, ὅτι ἦλθεν ἀπὸ κάποιαν ἐπαρχίαν, ὡς φαίνεται, ὅτι εἶναι ἀσθενὴς, καὶ ὅτι ἀφ' ὅτου εὑρίσκεται ἐδῶ, τέσσαρας τώρα μῆνας, δὲν πιστεύω νὰ κατέβηκε ἀπὸ τὸ κρεββάτι.

— Γνωρίζετε εἰς ποίαν χρηματικὴν κατάστασιν εὑρίσκεται ;

— Ἐπάνω κάτω, διότι δὲν εἶναι δὰ καὶ δύσκολον νὰ τὸ ἐννοήσῃ κανείς· ἡ κυρία αὕτη, κύριέ μου, ὑποφέρει ἀπὸ δυστυχίαν, καὶ Κύριος οἶδεν ἂν ἔχει καὶ τὸ καθημερινόν της· ναὶ μὲν ἐνοίκια εἰς τὸν ἰδιοκτήτην δὲν χρεωστεῖ, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἰξεύρετε ὅτι ὁ σύζυγός μου τῆς τὰ ἐζήτησεν ἐμπρὸς καὶ τὰ ἔδωκεν ἐκείνη· τὰ μεταξωτά της, τὰ κασμίρια της, καὶ δὲν ἠξεύρω τί ἀκόμη, ὅλα τὰ ἔβαλαν ἐνέχυρα, ἀλλὰ τί μᾶς μέλει, αὐτὴ ἔχει ἀκόμη ἀρκετὰ ἔπιπλα διὰ νὰ πληρωθῶμεν μέλλοντα ἐνοίκια· τέλος πάντων σᾶς λέγω, Κύριε, καὶ πάλιν ὅτι ἀπ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ πέρα εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ ἐννοήσῃ τὴν δυστυχίαν της.

— Ἡ κυρία Δαγγλὰδ δὲν εἶναι μόνη, ὡς μοὶ εἶπον.

— Ὄχι, ἔχει μαζί της τὴν θυγατέρα ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα τὴν ἐγγονήν της, εὔμορφη ξανθοῦλα ζωὴ νἄχῃ, μὰ ἀλήθεια εἶναι καὶ 'λιγάκι 'περήφανη κοπέλλα, δὲν βγάζει ἄχνη ἀπὸ τὸ στόμα της, δὲν 'μιλεῖ εἰς κανένα.

— Δὲν τὸ κάμνει ἀπὸ ὑπερηφάνειαν ἴσως, κυρά μου· ἡ δυστυχία πολλάκις κάμνει βωβὸν τὸν φιλότιμον ἄνθρωπον.

— Δὲν εἶναι παράξενον, κύριε· ὅπως δήποτε ἡ μικρὴ αὐτὴ εἶναι πολὺ καλὴ κόρη, δὲν 'ξεύρετε πόσον φροντίζει διὰ τὴν γραῖαν μάμμην της, καὶ ἔπειτα εἶναι φρόνιμη, τιμία ......

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κυρὰ, διὰ τὰς πληροφορίας σας, σᾶς λέγω δὲ ὅτι εἶμαι ἐπιφορτισμένος νὰ συνδράμω τὰς δύο δυστυχεῖς αὐτὰς γυναῖκας.

— Χαίρω πολὺ, κύριε. Δὲν εἰμπορῶ παρὰ νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ὡραίαν τῇ ἀληθείᾳ πρᾶξιν σᾶς ἐπεφόρτισαν νὰ κάμετε.

— Εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδω τὴν νεάνιδα ;

— Αὐτὴν τὴν ὥραν ὄχι· ἐβγῆκε τὸ πρωὶ καὶ ἀκόμη λείπει ἔξω· νομίζω—καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ γείνῃ λόγος—ὅτι ἐπῆγε νὰ εὕρῃ χρήματα, διότι οὔτε ξύλα εἶδα νὰ ἀγοράσουν οὔτε ἄλλο τίποτε, καὶ στοιχηματίζω ὅτι οὔτε ψωμὶ ἔχουν οὔτε φωτιὰν μὲ αὐτὸν μάλιστα τὸν κακοῤῥίζικον καιρόν.

— Ἀλλὰ τοιαύτη δυστυχία εἶναι φρικώδης !

— Φρικώδης καὶ φρικώδης, τί λόγος ; κύριε.

— Φρονῶ ὅτι δὲν ἀπατῶμαι πιστεύων ὅτι εἴσθε ἐξαίρετος γυνή ....

— Ὁ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ, κύριε, ἓν ἐλάττωμα μόνον ἔχομεν, ὅτι εἴμεθα πολὺ πτωχοὶ καὶ ἡμεῖς.

— Εἰς τρόπον ὥστε καλλίτερον δύνασθε νὰ ἐννοήσητε τὴν δυστυχίαν τῶν ἄλλων. Θὰ σᾶς παρακαλέσω λοιπὸν νὰ παρατηρήσητε τίνος πράγματος ἔχει ἀνάγκην ἡ κυρία Δαγγλὰδ, διὰ νὰ συσκεφθῶμεν τί πρέπει νὰ γείνῃ.

— Καλὸν θὰ ἦτο, νομίζω, νὰ περιμείνωμεν τὴν μικρήν.

— Ὄχι, διότι πιθανὸν νὰ βραδύνῃ, καὶ ἂν, ὡς ὑποθέτετε, ἡ πτωχὴ ἀσθενὴς στερεῖται πυρᾶς καὶ ἔχει ἀνάγκην τροφῆς, ἀπάνθρωπον καὶ ἀποτρόπαιον θὰ ἦτο νὰ τὴν ἀφήσωμεν νὰ περιμείνῃ ἐπὶ πλέον.

Χωρὶς νὰ ἐπιφέρῃ πλέον παρατηρήσεις ἡ οἰκοφύλαξ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου της καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν κλίμακα.

— Αἰμιλιανὴ, εἶσαι σύ ; ἠρώτησε διὰ τῆς βραχνώδους φωνῆς της ἡ ἀσθενὴς, ἀκούσασα τὴν θύραν ἀνοιγομένην.

— Δὲν εἶναι ἡ ἐγγονή σας, κυρία, ἀπεκρίθη ἡ οἰκοφύλαξ πλησιάσασα πρὸς τὴν κλίνην.

— Ἄ ! εἴσθε ἡ οἰκοφύλαξ ; εἶπεν ἡ ἀσθενὴς στρεφομένη κατὰ τὸ ἥμισυ.

— Μάλιστα, καὶ ἔρχομαι νὰ σᾶς ἴδω.

— Εἴσθε πολὺ καλὴ, κυρία, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ· ἀλλὰ ποῦ εἶναι ἡ ἐγγονή μου ;

Digitized by Google

— Ἐπῆγεν ἔξω.

— Μάλιστα τὸ γνωρίζω, καὶ ὑποθέτω τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐξῆλθε.

— Δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ.

— Ὦ! πρὸ πολλοῦ ἐξῆλθε, πρὸ πολλοῦ!

— Ἂν ἔχετε τίποτε ἀνάγκην, κυρία, εἴπατέ το εἰς ἐμὲ καὶ θὰ σᾶς τὸ δώσω.

Ἡ ἀσθενὴς ἐξαγαγοῦσα τῆς κλίνης τὴν ἰσχνὴν χεῖρά της ἔδειξε τὴν ἄνευ πυρᾶς ἑστίαν.

— Τίποτε πλέον, τίποτε, εἶπε διὰ σπασμωδικῆς φωνῆς· καὶ χθὲς καὶ σήμερον δὲν ἔφαγεν ἡ ἐγγονή μου! . . . . Θεέ μου, Θεέ μου! ὑπάρχουσι λοιπὸν ἐν Παρισίοις δυστυχεῖς ἀποθνήσκοντες τῆς πείνης!

— Μάλιστα· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ γενναῖαι καρδίαι, ἐρχόμεναι εἰς ἀνακούφισιν τῆς δυστυχίας των.

— Δὲν τὰς γνωρίζομεν, εἶπε μετὰ θλίψεως ἡ ἀσθενής.

— Ἀδιάφορον· πρέπει νὰ στηρίζετε τὰς ἐλπίδας σας εἰς αὐτάς· σᾶς ἀφίνω καὶ ἀμέσως ἐπιστρέφω· θὰ σᾶς ἀνάψω καλὴν φωτιάν, τὸ ψῦχος εἶναι δριμύ, καὶ θὰ σᾶς φέρω ἔπειτα παχὺν ζωμὸν καὶ ἥμισυ ὀρνίθιον ψητὸν καὶ κρασὶ παλαιόν.

— Χρειάζονται χρήματα δι' ὅλα ταῦτα, καὶ . . . . ἂς ἀναμείνωμεν τὴν Αἰμιλιανήν.

— Ἀφήσατέ με,σᾶς παρακαλῶ,νὰ κάμω ὅ,τι μὲ ἐφώτισεν ὁ Θεὸς καὶ μὴ ἀνησυχεῖτε.

Ἡ οἰκοφύλαξ ἐξελθοῦσα, κατῆλθεν ἀνὰ τέσσαρας τὰς βαθμῖδας τῆς κλίμακος.

— Λάβετε εἴκοσι φράγκα, τῇ εἶπεν ὁ γραμματεὺς, ἀκούσας τὴν ἔκθεσίν της· ἀγοράσετε ταχέως ἄνθρακας, ξύλα, τρόφιμα, φάρμακα καὶ ὅ,τι τέλος χρειασθῇ· μέχρι τῆς ἐπανόδου τῆς νεάνιδος μεῖνε πλησίον τῆς γραίας μάμμης της, καὶ περιποιήσου αὐτήν, θ' ἀνταμειφθῇς δὲ διὰ τοὺς κόπους σου· νὰ μείνω ἥσυχος;

— Μάλιστα, κύριε, θὰ πράξω διὰ τὴν δυστυχῆ ταύτην γυναῖκα ὅ,τι θὰ ἔπραττον διὰ τὴν ἰδίαν τὴν μητέρα μου.

— Ἔχει καλῶς, εἶπεν ὁ γραμματεὺς ἀπερχόμενος, πιθανὸν τὴν ἑσπέραν νὰ ἐπανέλθω.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας μεγάλη πυρὰ ἔλαμπεν ἐν τῇ ἑστίᾳ τοῦ θαλάμου τῆς κυρίας Δαγγλάδ, ἥτις καθημένη ἐπὶ τῆς κλίνης ἐζωογόνει τὸν ἀδύνατον στόμαχόν της τρώγουσα πτέρυγα ὀρνιθίου, καὶ πίνουσα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ποτήριον παλαιοῦ οἴνου· ἀνὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν ἐπανελάμβανε· «Διατί λοιπὸν δὲν ἐπανέρχεται ἡ Αἰμιλιανή;»

Ε'

Εἶχε παρατεθῆ τὸ πρόγευμα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κυρίου Δεσβίνου, ἅπασα δ' ἡ οἰκογένεια παρεκάθητο εἰς τὴν τράπεζαν, πλὴν ἑνὸς ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ὅπερ δι' ὀλίγας ἡμέρας ἦτο μακρὰν τῶν Παρισίων.

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ πέντε προσώπων· τοῦ κυρίου Δεσβίνου πάππου, ὀγδοηκοντούτους γέροντος, τοῦ υἱοῦ του, ἀπόντος προσωρινῶς, τῆς νύμφης του, καὶ τῶν δύο ἐγγόνων του, τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὑψηλοῦ καὶ ὡραίου εἰκοσιπενταετοῦς νέου, καὶ τῆς Ἑρρικέτης, χαριεστάτης καὶ εὐμορφοτάτης δεκαοκτὼ μόλις ἐτῶν νεάνιδος.

Ὁ πάππος, ὅστις περιεστοιχίζετο ὑπὸ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τῶν τέκνων του, ἦτο ἀπό τινων ἐτῶν ἀνάπηρος· δὶς προσβληθεὶς ὑπὸ παραλυσίας εἶχε χρείαν νὰ τὸν ἐνδύωσι καὶ νὰ τῷ δίδωσι νὰ τρώγῃ, ὡς μικρὸν παιδίον· τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπηρεσίαν εἶχον ἀναλάβει ἀλληλοδιαδόχως ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφή, οἵτινες τὴν ἐξεπλήρουν μετὰ φιλοστόργου μερίμνης.

Σχεδὸν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὁμιλήσῃ ὁ γέρων, ἐκ τοῦ ζωηροῦ ὅμως καὶ λάμποντος βλέμματός του, ἐνόει τις ὅτι ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ σκέψις δὲν εἶχον σβεσθῆ εἰς τὸ εὐρὺ καὶ ὑπὸ λευκῶν τριχῶν κεκαλυμμένον αὐτοῦ μέτωπον.

Ὁ γέρων οὗτος εἶχεν ἐντελῶς ἐκπληρώσει τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀποστολήν του. Ἱδρυτὴς ἑνὸς τῶν μᾶλλον σπουδαιοτέρων τῶν Παρισίων ἐμπορικῶν οἴκων εἶχεν ἀγαπήσει πολὺ τὴν ἐργασίαν, ἥτις καὶ τῷ ἀπέφερε περιουσίαν πλέον τῶν δύο ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ὑπηρέτης εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἑστιατόριον, καὶ πλησιάσας τὴν κυρίαν Δεσβίνου εἶπεν αὐτῇ ὅτι ὁ κύριος Γ. . . χρυσοχόος ἐπεθύμει νὰ τῇ ὁμιλήσῃ.

— Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν διὰ τὸν κύριον Γ...τὴν ἐθιμοτυπίαν,εἶπεν ἡ κυρία· εἰσάγαγέ τον.—Τούτου δ' εἰσελθόντος, «εἰς τί ὀφείλομεν τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἐπισκέψεώς σας;» ἠρώτησεν αὐτόν.

— Εἰς ὅλως ἔκτακτον συμβάν, κυρία.

— Συμβὰν ἔκτακτον, ὅπερ μᾶς ἐνδιαφέρει;

— Πολὺ μάλιστα, κυρία.

— Εἴπατέ μας ταχέως περὶ τίνος πρόκειται.

— Τὴν πρωΐαν ταύτην νεᾶνίς τις, πτωχότατα ἐνδεδυμένη εἰσῆλθεν εἰς τὸ κατάστημά μου νὰ μοὶ πωλήσῃ ἓν δακτυλίδιον· ἐξετάζων τὸ κόσμημα τοῦτο, τὸ μέγεθος καὶ ἡ ὡραιότης τοῦ ἀδάμαντος τοῦ ὁποίου μοὶ εἶχον προξενήσει κατ' ἀρχὰς ἐντύπωσιν, ἀνεγνώρισα τὸ δακτυλίδιον, ὅπερ ὁ σύζυγός σας κύριος Δεσβῖνος μοὶ ἔδωκε τὸ παρελθὸν ἔτος νὰ διορθώσω καὶ καθαρίσω.

— Ἀδύνατον, κύριε. Ὅτι ἀπώλεσα τὸ κόσμημα τοῦτο οὐδόλως δύναμαι νὰ ὑποθέσω, καθόσον σπανιώτατα τὸ φορῶ· περὶ τῆς τιμιότητος δὲ τῶν ὑπηρετῶν μου οὐδεμίαν ἔχω ἀμφιβολίαν, ὥστε δὲν πιστεύω ὅτι μοὶ ὑπεξῃρέθη ὑπό τινος αὐτῶν·ἂν δ' ἄλλως ἐχάνετο τὸ δακτυλίδιον,ἀμέσως ἤθελον τὸ παρατηρήσει,καθόσον πάντες θεωροῦμεν αὐτὸ ὡς σεβαστὸν κειμήλιον· πλὴν τούτου ἂν κλέπτης τις ἔθετε χεῖρα εἰς τὸ κιβωτίδιον, ὅπου κρύπτω τὰ κοσμήματά μου, δὲν θὰ ἠρκεῖτο

Digitized by Google

βέβαια παραλαμβάνων μόνον αὐτό, πρὶν δ' ἢ βεβαιώσω ὑμᾶς, ὅτι τὸ δακτυλίδιόν μου εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν κοσμημάτων μου, νομίζω ὅτι δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω μετὰ θετικότητος, ὅτι ἠπατήθητε ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, κυρία, ἡ ὁμοιότης θὰ ἦτο λίαν παράδοξος· παρατηρήσας ὅτι τὸ δακτυλίδιον εἶχεν ἐλατήριον εἰς τὴν ἔνδεσιν, ἀνήγειρα τὸν ἀδάμαντα καὶ ἀνέγνωσα τῇ βοηθείᾳ τοῦ φακοῦ μου τὰς λέξεις ταύτας·

«*Ἐνθύμισις*—20 *Μαΐου* 1822».

— Πράγματι, κύριε, εἶναι λίαν παράδοξον, εἶπεν ἡ κυρία Δεσβίνου.

— Ὤ! Ὤ! ἐψιθύρισεν ὁ γέρων, οὗτινος ἡ συνήθως ἤρεμος φυσιογνωμία ἐζωογονήθη καὶ τὸ βλέμμα ἀπήστραψεν.

— Ἐρρικέτη, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Δεσβίνου, ὕπαγε εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἂν δ' εὕρῃς εἰς τὸ ἐξ ἐβένου κιβωτίδιόν μου τὸ δακτυλίδιον, φέρε το.

— Ἡ νεᾶνις σπεύσασα ἐπανῆλθε μετά τινας στιγμὰς φέρουσα τὸ δακτυλίδιον.

Ὁ χρυσοχόος καταπεπληγμένος ἔκυψε τὴν κεφαλήν.—Ὤ! ὅ,τι ἔπραξα εἶναι μυσαρόν! ἐψιθύρισεν· ἐν τούτοις δὲν ἠδυνάμην νὰ μαντεύσω...

Κατορθώσας ὁ γέρων διὰ δυνάμεως, ἣν δὲν ἠδύνατό τις νὰ περιμείνῃ παρ' αὐτοῦ, νὰ ἐγείρῃ τὸν βραχίονά του καὶ νὰ λάβῃ ἐκ τῆς χειρὸς τῆς νύμφης του τὸ δακτυλίδιον, ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὰ χείλη του, ἀνακράξας «Δαγγλάδ, Δαγγλάδ!... . . . .

— Δαγγλάδ, ἐπανέλαβεν ὁ χρυσοχόος, ... εἶναι τὸ ἐπώνυμον τῆς νεάνιδος.

Ὁ γέρων ἐκινήθη μετὰ δυνάμεως ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου του.

— Κυρία, ὑπέλαβεν ὁ χρυσοχόος, ἀπατηθείς, ὡς προείπατε, ἐκ τῆς καταπληκτικῆς ὁμοιότητος τῶν δύο τούτων κοσμημάτων, ἐνήργησα τὴν σύλληψιν τῆς δυστυχοῦς νεάνιδος, ἥτις ἤδη εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀστυνομίαν· εὐαρεστηθῆτε λοιπόν, σᾶς παρακαλῶ, νὰ μοὶ ἐμπιστευθῆτε τὸ δακτυλίδιόν σας ἐπί τινας στιγμάς, ἵνα, τῆς ἀθωότητος τῆς κόρης ἀποδεικνυομένης δι' αὐτοῦ, ἀφεθῇ αὕτη ἐλευθέρα.

— Ὄχι, ὄχι, εἶπεν ὁ γέρων· θέλω . . . . . νὰ . . . μάθω . . . .

— Μαντεύω τὴν σκέψιν τοῦ πενθεροῦ μου, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Δεσβίνου· ἡ μετὰ τοῦ δακτυλιδίου τούτου συνδεομένη ἀνάμνησις ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκογενείας μας· δύνασθε νὰ μᾶς δώσητε πληροφορίας τινὰς περὶ τῆς δυστυχοῦς ταύτης νεάνιδος, ἥτις, ὡς λέγετε, φέρει τὸ ἐπώνυμον Δαγγλάδ;

— Μάλιστα, κυρία, δὲν ἔχω ἢ νὰ σᾶς ἐπαναλάβω ὅ,τι ἡ ἰδία πρὸ ὀλίγου εἶπεν ἐνώπιον τοῦ ἀστυνόμου.

Καὶ χωρὶς νὰ λησμονήσῃ τίποτε διηγήθη ἀκριβῶς τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τῆς Αἰμιλιανῆς καὶ τῆς μάμμης της.

Μετὰ μεγίστης προσοχῆς ἠκροάσθησαν πάντες, οἱ τοῦ γέροντος δ' ὀφθαλμοὶ ἐπληρώθησαν δακρύων, καὶ μόλις τῆς διηγήσεως περατωθείσης κατελήφθη ὑπὸ λυγμῶν.

Ἡ Ἐρρικέτη περιέβαλεν αὐτὸν διὰ τῶν βραχιόνων της, καὶ σπογγίζουσα τὰ δάκρυά του,

— Πάππε μου, πάππε μου! εἶπε, μὴ κλαίεις οὕτω! καὶ ἔκλαιεν ὡσαύτως ἡ νεᾶνις· μεθ' ὃ ὑπέλαβεν·—Εἶναι ἀθῶα, πάππε μου! δὲν θὰ τὴν ὁδηγήσουν εἰς τὰς φυλακάς, καὶ ὕστερον ἡ μαμμὰ θὰ τῆς δώσῃ χρήματα.

— Ὤ! ναί, ναί, εἶπεν ὁ γέρων Δαγγλάδ.... τὴν περιουσίαν μου . . . . τὰ πάντα . . . . τὰ πάντα . . . . εἰς αὐτόν.

Οὐδὲν ἄλλο ἢ μονοσυλλάβους λέξεις ἠδύνατο νὰ προφέρῃ ὁ γέρων, τὰ τέκνα του ὅμως συνειθισμένα εἰς τὸ βλέμμα του ἐνόουν ὅ,τι αὐτὸς διενοεῖτο.

— Πάτερ μου, εἶπεν ἡ κυρία Δεσβίνου διὰ συγκεκινημένης φωνῆς, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ υἱοῦ σας ἐγὼ ἀναπληρῶ αὐτόν· τί πρέπει νὰ πράξω; εἶμαι ἑτοίμη νὰ σᾶς ὑπακούσω.

Ὁ γέρων κινήσας τὴν κεφαλήν, ὑπέδειξε τὴν εὐχαρίστησίν του, τῇ βοηθείᾳ δὲ τῆς ἐγγονῆς του κατορθώσας νὰ ἐγερθῇ, ἐπέθετο φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς κυρίας Δεσβίνου, ἥτις νεύσαντος αὐτοῦ εἶχε πλησιάσει· μεθ' ὃ ὁ γέρων ἔχων τὴν κεφαλὴν ὑψηλὰ καὶ τὸ βλέμμα πλῆρες λάμψεως εἶπεν·—Ἐνταῦθα... καὶ αἱ δύο... δύο δωμάτια . . .

— Πάτερ μου, ἀπήντησεν ἡ νύμφη του, αἱ προσταγαί σας ἐκτελεσθήσονται.

— Καλῶς, ὑπέλαβεν ὁ γέρων, καὶ ἔπεσεν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου· καθίσας δ' ἐπὶ τῶν γονάτων του τὴν Ἐρρικέτην, εἶπεν αὐτῇ χαμηλοφώνως·—Διὰ σέ. . . μία ἀδελφή. . . .

— Θὰ τὴν ἀγαπῶ πολύ, πάππε μου, ἀπήντησεν αὕτη.

—Κύριε, εἶπεν ἡ κυρία Δεσβίνου τῷ χρυσοχόῳ, ὁ υἱός μου θὰ σᾶς συνοδεύσῃ παρὰ τῷ ἀστυνόμῳ, ἵν' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητα τῆς κόρης Δαγγλὰδ καὶ ἐνεργήσῃ τὴν ἀπελευθέρωσίν της. Ἀπευθυνομένη ἔπειτα πρὸς τὸν υἱόν της·—Ἰουλιανέ, εἶπεν αὐτῷ, θὰ συνοδεύσῃς τὴν κόρην Δαγγλὰδ μέχρι τῆς μάμμης της, ὅπου θὰ μ' εὕρῃς.

— Μῆτέρ μου, δύναμαι νὰ σᾶς συνοδεύσω καὶ ἐγώ; εἶπεν ἡ Ἐρρικέτη.

— Μάλιστα, ἂν ὁ πάππος σου τὸ ἐπιτρέπῃ.

— Ὕπαγε, εἶπεν ὁ γέρων.

ΣΤ'

Ὁ πατὴρ τοῦ γέροντος Δεσβίνου ὑπῆρξεν ἀξιωματικὸς ἄνευ περιουσίας, φονευθεὶς κατὰ τὸ 1807 εἰς τὴν κατὰ τῶν Ῥώσσων μάχην τῆς Πουλτούσκης, ὑπηρέτει δὲ τότε ὑπὸ τὸν στρα-

Digitized by Google

τηγὸν τοῦ ἱππικοῦ Δαγγλάδ, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δεσβίνου τακτικῶς ἀπέστελλε χρηματικὰς βοηθείας εἰς τὴν χήραν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ· βραδύτερον τῇ φροντίδι τοῦ στρατηγοῦ ὁ υἱὸς Δεσβῖνος κατετάχθη εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολήν, ὅπου πρὸ ὀλίγου καὶ ὁ υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ εἶχεν ἐγγραφῇ.

Ὁ Δεσβῖνος εὐγνωμονῶν ἀνθ' ὅσων διὰ τὴν μητέρα του καὶ αὐτὸν ἔπραξεν ὁ στρατηγός, ἠγάπησε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰλικρινέστατα, καὶ οἱ δύο συμμαθηταὶ κατέστησαν ἀχώριστοι φίλοι, ἐξελθόντες δὲ τῆς σχολῆς τὸ αὐτὸ ἔτος ἔσχον τὸ εὐτύχημα νὰ μὴ χωρισθῶσι, διορισθέντες ἀνθυπολοχαγοὶ εἰς τὸ αὐτὸ σύνταγμα τῆς νέας φρουρᾶς, καὶ ὡς τοιοῦτοι μετασχόντες τῆς ἐκστρατείας τοῦ **1812**, ἥτις ἤρξατο διὰ τῆς διαβάσεως τοῦ Νιέμεν, καὶ ἥτις ἔμελλε νὰ καταστῇ τόσον ὀλεθρία εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὸν Ναπολέοντα. Τὸ ἑπόμενον ἔτος εὑρίσκοντο ἐν Λοῦτζεν, Βωζαὶν καὶ Δρέσδην, τὴν δὲ **16** Ὀκτωβρίου σφαῖρα διεπέρασε τὴν κεφαλὴν τοῦ στρατηγοῦ Δαγγλὰδ ἐν Λινδενώ.

Ὁ Δεσβῖνος συνεμερίσατο τὴν θλῖψιν τοῦ φίλου του, καὶ οἱ δύω νεαροὶ ἀξιωματικοὶ ἔκλαυσαν ὁμοῦ τὸν θάνατον τοῦ στρατηγοῦ, ἐπανελθόντες δ' εἰς Γαλλίαν μετὰ τοῦ φρικωδῶς ἀποδεκατισθέντος στρατοῦ ἔλαβον μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν τρομερὰν καὶ ἀπελπιστικὴν πάλην, καθ' ἣν ἐπὶ ἕνα μῆνα νέα γαλλικὴ στρατιά, συγκειμένη ἐκ νέων, οἵτινες κατὰ πρῶτον ἔβλεπον μάχην, ὑπερήσπισε βῆμα πρὸς βῆμα τὸ πάτριον ἔδαφος κατὰ τῶν ἡνωμένων δυνάμεων ὅλων τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης.

Μετὰ τὸ Βατερλῶ, ὁπότε ἡ τελευταία γαλλικὴ στρατιὰ ὑποχωρήσασα πρὸς τὸν Λίγειρα, εἶχε διαλυθῆ τῇ τῶν συμμάχων αἰτήσει, οἱ ἀξιωματικοὶ Δαγγλὰδ καὶ Δεσβῖνος ὑπέβαλον τὰς παραιτήσεις των· ὁ πρῶτος τούτων ἦτο πλούσιος, ἐν ᾧ ὁ ἕτερος μόνην περιουσίαν εἶχε τὸ ξίφος του, ὥστε τὸ στάδιόν του εἶχε καταστραφῆ.

— Ἀγαπητὲ Δεσβῖνε, τῷ εἶπεν ὁ Δαγγλάδ, μὴ ἀπελπίζεσαι· ἡ Γαλλία δὲν στερεῖται πόρων διὰ νέον εὐφυᾶ καὶ δραστήριον ὡς σύ. εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς πατρίδος μας ὑπάρχουσι κάλλισται θέσεις, καὶ δὲν ἔχεις ἢ νὰ ἐκλέξῃς τοιαύτην· ὅ,τι σοὶ ἐλλείπει εἶναι τὸ πρῶτον κεφάλαιον, ὅπερ ἐγώ, καθὸ ἀδελφός σου, θὰ σοὶ τὸ καταβάλω. Πρὶν ἢ ἐγκαταλείψω τὴν Γαλλίαν, ὅπου οὐδένα πλέον ἔχω συγγενῆ, ἵνα μεταβῶ εἰς Μαρτινίκαν παρ' ἀδελφῇ τινι τῆς μητρός μου, θέλω μεταποιήσει εἰς μετρητὰ πᾶσαν τὴν περιουσίαν, ἣν ὁ πατήρ μου μοὶ ἀφῆκε, θέλω δὲ πράξει διὰ σὲ ὅ,τι θὰ ἔπραττεν ὁ στρατηγὸς Δαγγλάδ.

Ὀλίγους μετέπειτα μῆνας καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Δαγγλὰδ ἦτο ἕτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν εἰς τὰς ἀποικίας, ἐνεχείριζε τῷ φίλῳ του Δεσβίνῳ πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων.

— Καὶ τίνι τρόπῳ θὰ σοὶ ἀποδώσω τὰ χρήματα ταῦτα; ἠρώτησεν.

— Περίμενε πρῶτον νὰ καταστῇς ἀρκούντως πλούσιος, καὶ ἔπειτα μοὶ τὰ ἀποδίδεις.

— Καὶ ἂν ἀντὶ νὰ πλουτήσω, ὡς πιστεύεις, ἀπολέσω τὸ σπουδαῖον τοῦτο ποσόν;

— Τότε θὰ ἦσαι ἀτυχής, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐ μόνον δὲν θὰ σοὶ ζητήσω ὅ,τι σοὶ ἔδωκα, ἀλλὰ θὰ πράξω πᾶν ὅ,τι ἀπ' ἐμοῦ ἐξαρτᾶται, ἵνα ἀναλάβῃς ἐξ ἀρχῆς πάλιν νέαν ἐπιχείρησιν.

Οἱ δύο φίλοι ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, καὶ ἐχωρίσθησαν ἵνα μὴ ἐπανίδωσι πλέον ἀλλήλους.

Ὁ κύριος Δεσβῖνος ἐγένετο κατ' ἀρχὰς συνέταιρος ἐμπορικοῦ τινος οἴκου τῶν Παρισίων, μετὰ τρία δ' ἔτη, τῆς ἑταιρίας διαλυθείσης, ἀπεχώρησεν ἔχων κεφάλαιον ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδων φράγκων καὶ συνέστησεν ἐπ' ἰδίῳ ὀνόματι νέον ἐμπορικὸν οἶκον προοδεύσαντα καταπληκτικῶς ἐν μικρῷ χρονικῷ διαστήματι. Ὁ δὲ Δαγγλὰδ δὲν ἀποκατεστάθη ἐν Μαρτινίκᾳ· κάτοχος μεγάλης περιουσίας καὶ φίλος τῶν ταξειδίων διέτρεξεν ἀλληλοδιαδόχως τὰς χώρας τοῦ νέου κόσμου καὶ μέρος τῆς Ἀσίας.

Ἡ μεταξὺ τῶν δύω φίλων ἀλληλογραφία ἦτο σπανιωτάτη, οὐχ ἧττον ἡμέραν τινὰ ὁ κ. Δεσβῖνος ἔλαβεν ἐπιστολήν, δι' ἧς ὁ Δαγγλὰδ τὸν ἐπληροφόρει ὅτι ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ λάβῃ σύζυγον νέαν Γαλλίδα ἀποικογενῆ, ἣν συνήντησεν ἐν Πονδιχέρῃ καὶ ἧς ὁ πατὴρ ἦτο εἷς τῶν μεγαλειτέρων τῆς πόλεως ἐκείνης ἐμπόρων.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἀνεφέρετο ὅτι ὁ γάμος εἶχεν ὁρισθῆ τὴν **20** Μαΐου.

Ὁ κ. Δεσβῖνος ἦτο καὶ αὐτὸς μεμνηστευμένος, οὐδὲν ὅμως εἶχεν ἀκόμη ἀποφασισθῆ περὶ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου του· ἰδέα λοιπὸν τῷ ἐπῆλθε νὰ τελέσῃ καὶ αὐτὸς τοὺς γάμους του τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ ἐτελοῦντο καὶ οἱ τοῦ Δαγγλάδ· πρὸς τοῦτο δὲ χωρὶς ν' ἀφήσῃ νὰ παρέλθωσιν ἡμέραι, αὐθημερὸν ἐδήλωσεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς μνηστῆς του, ὅτι ἐπεθύμει νὰ τελεσθῶσιν οἱ γάμοι του τὴν **20** Μαΐου, εἰς ὃ καὶ συνήνεσαν.

Ὁ κύριος Δεσβῖνος ἔγραψε μακρὰν πρὸς τὸν φίλον του ἐπιστολήν· ἔλεγεν αὐτῷ ὅτι ἀπεφασίσθη ἵνα τὴν **20** Μαΐου γείνωσι καὶ οἱ ἰδικοί του γάμοι, ὅτι ὁ ἐμπορικός του οἶκος ἔβαινεν ἐξαίρετα, καὶ κατέληγε θερμῶς παρακαλῶν τὸν Δαγγλὰδ νὰ μὴ λησμονήσῃ ὅτι πᾶν ὅ,τι κατεῖχεν ἀνῆκεν εἰς αὐτόν, ὅτι ἑτέρωθεν τὸν ἐθεώρει συνέταιρόν του, καὶ ὅτι ἐνόει νὰ τῷ δώσῃ ἐπὶ τῶν πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων τὸ ἀνάλογον κέρδος.

Ὁ κ. Δεσβῖνος ἐν περίπου ἔτος νενυμφευμέ-

Digitized by Google

νος δὲν εἶχε λάβει ἀπάντησιν τῆς ἐπιστολῆς του, ὅτε πρωΐαν τινὰ πλοίαρχός τις, εἰσελθὼν εἰς τὸ γραφεῖόν του, τῷ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν ἐκ μέρους τοῦ Δαγγλὰδ, καὶ δακτυλιοθήκην, ἐν ᾗ ὑπῆρχε πολύτιμος δακτύλιος.

«Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γάμου σου καὶ τοῦ γάμου μου, ἔλεγεν ἡ ἐπιστολὴ, παρήγγειλα νὰ κατασκευασθῶσι δύω ἀδαμαντοκόλλητοι δακτύλιοι τῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ καθ' ὅλα ὅμοιοι· ὑπὸ τὸν ἀδάμαντα, ὅστις μετακινεῖται δι' ἐλατηρίου, εἰς τὴν σφενδόνην ἐχαράχθησαν αἱ λέξεις «*Ἐνθύμισις* — 20 *Μαΐου* 1822»· ἔδωκα τὸν ἕνα τῶν δακτυλίων τούτων εἰς τὴν σύζυγόν μου, σοὶ ἀποστέλλω δὲ τὸν ἕτερον, παρακαλῶν σε νὰ τὸν προσφέρῃς εἰς τὴν γυναῖκά σου ἐξ ὀνόματός μου εἰς ἀνάμνησιν τῆς εἰλικρινοῦς καὶ παλαιᾶς φιλίας μας.

»Ἐλπίζω νὰ κατορθώσω νὰ ἐπανέλθω εἰς Γαλλίαν ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν· θὰ ἐγκατασταθῶ ἐν Παρισίοις πλησίον σου, καὶ θ' ἀποτελέσωμεν τοῦ λοιποῦ μίαν οἰκογένειαν».

Δυστυχῶς ὁ Δαγγλὰδ δὲν ἔσχε τὸν καιρὸν νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ σχέδιά του ἀποβιώσας ἐκ κιτρίνου πυρετοῦ εἰς Μαρτινίκαν, ὅπου εἶχεν ἐπανέλθει ἓν ἔτος σχεδὸν μετὰ τὴν γέννησιν τέκνου του.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη περιέμενεν ὁ Δεσβῖνος τὴν ἐπάνοδον τοῦ φίλου του ἢ τοὐλάχιστον εἰδήσεις του· πολλὰς εἶχε γράψει ἐπιστολὰς εἰς Πονδιχέρην καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ἀλλ' οὐδεμίαν ὅμως ἔλαβεν ἀπάντησιν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της ἡ κυρία Δαγγλὰδ κατέλιπε τὴν Μαρτινίκαν καὶ ἐπανῆλθε μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς παρὰ τῷ πατρί της, ὅστις τὸ αὐτὸ ἔτος ἀποχωρήσας τοῦ ἐμπορίου ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν μετὰ τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ ἐγγόνου του.

Καί τοι δὲ ἡ κυρία Δαγγλὰδ ἤκουε πολὺς νὰ γίνεται λόγος περὶ τοῦ Δεσβίνου, ἠγνόει ὅμως καθ' ὁλοκληρίαν ὅτι ὁ σύζυγός της εἶχε δανείσει τῷ κ. Δεσβίνῳ πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων, καὶ, τοῦ χρόνου παρελθόντος, ἐλησμόνησε τὴν οἰκογένειαν ταύτην, βραδύτερον δὲ ὅτε ἕνεκα ἀπροόπτων δυστυχημάτων ἡ περιουσία της καὶ ἡ τοῦ υἱοῦ της, ὅστις εἶχε νυμφευθῆ, ἠφανίσθησαν, δὲν ἐνεθυμήθη πλέον ὅτι ἐν Παρισίοις ὑπῆρχεν ἄνθρωπος ἑκατομμυριοῦχος, πρὸς ὃν ἠδύνατο ν' ἀποταθῇ μετὰ πάσης ἐμπιστοσύνης, ἐπικαλουμένη τὸ ὄνομα Δαγγλὰδ.

Δεκαπέντε μετέπειτα ἔτη ὁ Δεσβῖνος ἔμαθε τυχαίως τὸν θάνατον τοῦ Δαγγλὰδ, ὅλαι δ' αἱ ἔρευναί του πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς χήρας ἀπέβησαν ἄνευ ἀποτελέσματος.

Ὁ υἱὸς τοῦ Δεσβίνου καὶ ἡ σύζυγός του δὲν ἠγνόουν ἐκεῖνο, ὅπερ ὅλη ἡ οἰκογένεια ὤφειλε τῷ Δαγγλὰδ, ἄλλως ὁ γέρων τοῖς εἶχεν εἰπεῖ πολλάκις,

«Τέκνα μου, μὴ λησμονήσετε ὅτι τὸ τρίτον τοὐλάχιστον τῆς περιουσίας μου ἀνήκει εἰς τὴν χήραν Δαγγλὰδ καὶ εἰς τὰ τέκνα ἢ τοὺς ἐγγόνους της, ἂν ὑπάρχουν τοιοῦτοι».

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω δύναται κάλλιστα νὰ κατανοήσῃ τις ποίαν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Δεσβίνου ἡ ἀποκάλυψις τοῦ χρυσοχόου.

Ζ'

Ὁ Ἰουλιανὸς Δεσβῖνος καὶ ὁ χρυσοχόος ἐξῆλθον ὁμοῦ τῆς οἰκίας· μετ' ὀλίγον δὲ ἡ κυρία Δεσβίνου μετὰ τῆς θυγατρός της ἐξελθοῦσαι καὶ αὗται μετέβησαν ἐφ' ἁμάξης εἰς τὴν νέαν ὁδὸν Κοκενάρδ.

— Ἐπὶ τέλους ἐπανήλθατε! εἶπεν ὁ ἀστυνόμος πρὸς τὸν χρυσοχόον εἰσερχόμενον μετὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ εἰς τὸ γραφεῖόν του· σᾶς περιμένομεν μετὰ μεγάλης ἀνυπομονησίας.

Ἡ νεᾶνις ἐγερθεῖσα, μετ' ἀνησυχίας παρετήρησε τὸν ἀστυνόμον, καθόσον ἡ τύχη της ἐκρέματο ἐκ τῶν λόγων, οὓς ὁ χρυσοχόος καὶ ὁ ἀκολουθῶν αὐτὴν νέος ἤθελον εἰπεῖ πρὸς αὐτόν.

— Ὁ πελάτης μου κύριος Δεσβῖνος δὲν εὑρίσκεται ἤδη ἐν Παρισίοις, εἶπεν ὁ χρυσοχόος, ὁ υἱός του ὅμως δύναται νὰ τὸν ἀναπληρώσῃ. Κύριε ἀστυνόμε, κάλλιστα εἶχον ἀναγνωρίσει τὸ δακτυλίδιον . . .

Ἡ νεᾶνις ἐξέβαλε βαθὺν στεναγμόν.

Ὁ Ἰουλιανὸς Δεσβῖνος σπεύσας τότε πρὸς αὐτὴν καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της· «ἀλλ' εἶσθε ἐλευθέρα, κυρία!» ἀνέκραξε.

— Ἠγνόουν ὅτι ὑπῆρχον δύο καθ' ὅλα ὅμοια δακτυλίδια, ὑπέλαβεν ὁ χρυσοχόος, καὶ ἐξαιτοῦμαι συγγνώμην παρὰ τῆς κυρίας διὰ τὰς ἀδίκους ὑποψίας μου.

— Ὢ! σᾶς συγχωρῶ, κύριε, εἶπε ζωηρῶς ἡ Αἰμιλιανή· δὲν μ' ἐγνωρίζατε, καὶ πᾶς τις ἐν τῇ θέσει σας θὰ μ' ἐθεώρει ἔνοχον.

— Προσφιλές μοι τέκνον, εἶπε τότε ὁ ἀστυνόμος, τῆς θείας Προνοίας αἱ βουλαὶ εἶναι ἀνεξερεύνητοι, καὶ οὐχὶ ματαίως ὡδήγησεν αὕτη ὑμᾶς ἐν μέσῳ δύο κλητήρων εἰς ἀστυνομικὸν γραφεῖον· τὴν πρωΐαν ταύτην σεῖς καθὼς καὶ ἡ γραῖα μάμμη σας, στερούμεναι ἄρτου καὶ πυρᾶς, εἶσθε δυστυχεῖς καὶ ἀπηλπισμέναι, καὶ ἐνομίζατε ἑαυτὰς ἐγκαταλελειμμένας . . . . . . ὁ Θεὸς ὅμως ἐπέβλεπεν ἐφ' ὑμῶν. Ἤδη δὲν εἶσθε πλέον μόναι ἐν τῷ κόσμῳ· ἔχετε φίλους, οἵτινες θὰ σᾶς συνδράμωσι, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι.

— Κύριε ἀστυνόμε, εἶπεν ὁ Ἰουλιανὸς Δεσβῖνος, ὁ στρατηγὸς Δαγγλὰδ ἀποθανὼν εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ὑπηρετῶν τὴν Γαλλίαν, ἦτο ὁ πρόκαππος τῆς κόρης· ἡ οἰκογένειά μου ὀφείλει τὸ πᾶν εἰς τὸν πάππον της, τὴν περιουσίαν, τὴν ὕπαρξίν της ἴσως! . . . . Δὲν ἀπατᾶσθε λέγοντες, ὅτι ἡ θεία Πρόνοια ὡδήγησεν ἐνώπιον ὑμῶν τὴν κόρην Δαγγλὰδ, ὡς ἐγκληματίαν. Ὁ Θεὸς βέβαια ἐπέβλεπεν ἐπ' αὐτῆς καὶ τῆς μάμ-

Digitized by Google

μης της· ἀναλογισθεὶς τὰ δεινά των, εἶπεν «Ἀρκεῖ! . . . .» Ὁ πατήρ μου καὶ ὁ πάππος μου, ὅστις ζῇ ἀκόμη, ἐξαιτοῦνται δι' ἑαυτοὺς καὶ μόνους τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἄλλως τοῖς ἀνῆκει, νὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασιν τῆς κυρίας Δαγγλὰδ, καὶ ν' ἀσφαλίσωσι τὸ μέλλον τῆς ἐγγονῆς της.

— Ἰδοὺ ὡραῖοι καὶ εὐγενεῖς λόγοι, ὑπέλαβεν ὁ ἀστυνόμος, ζωηρῶς συγκεκινημένος. Κύριε Δεσβῖνε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σφίγξω τὴν χεῖρά σας, καὶ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι τὰ αἰσθήματα, ἅπερ πρὸ ὀλίγου ἐξεφράσατε ἐξ ὀνόματος τῆς οἰκογενείας σας, μὲ πληροῦσι θαυμασμοῦ.

Ὁ νέος πλησιάσας τότε πρὸς τὴν Αἰμιλιανὴν,

—Εὐαρεστηθῆτε, τῇ εἶπε, κυρία, νὰ δεχθῆτε τὸν βραχίονά μου, ἵνα σᾶς ὁδηγήσω εἰς τῆς μάμμης σας.

— Ὤ, κύριε, εἶπεν ἡ νεᾶνις, ἧς αἱ παρειαὶ ἠρυθρίασαν, δὲν παρετηρήσατε τὴν ἐνδυμασίαν μου . . . ὄχι, καλλίτερον εἶναι νὰ ὑπάγω μόνη.

— Κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Ἰουλιανὸς, ἡ μήτηρ καὶ ἡ ἀδελφή μου μᾶς περιμένουσιν εἰς τὸν οἶκόν σας, καὶ ἔχω ἐντολὴν νὰ σᾶς συνοδεύσω ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Ἐμπρὸς, κόρη μου, εἶπεν ὁ ἀστυνόμος, λάβετε τὸν βραχίονα τοῦ κυρίου Δεσβίνου, νὰ στηριχθῆτε εἰς αὐτὸν ὡς εἰς βραχίονα φίλου.

— Ἀδελφοῦ μᾶλλον, ἀπήντησεν ὁ νέος.

Ὁ ἀστυνόμος ἐγχειρίζων τότε τὸν δακτύλιον εἰς τὴν Αἰμιλιανὴν, εἶπεν αὐτῇ μετὰ μειδιάματος·«λάβετε τὸν δακτύλιον, κυρία,καὶ μὴ εἶσθε πρὸς αὐτὸν ἀχάριστος, διότι πολλὰ τῷ ὀφείλετε.

Ὁ Ἰουλιανὸς καὶ ἡ Αἰμιλιανὴ ταχέως μετέβησαν κατὰ τὴν νέαν ὁδὸν Κοκενάρδ, ὅπου ἡ κυρία Δεσβίνου, προηγουμένως φθάσασα, ἔσχε τὸν καιρὸν νὰ πληροφορήσῃ τὴν ἀσθενῆ περὶ τῶν λαβόντων χώραν τὴν πρωΐαν, καὶ νὰ τῇ διηγηθῇ τί ὁ κύριος Δεσβῖνος, ὁ πενθερός της, ὤφειλεν εἰς τὴν φιλίαν τοῦ κυρίου Δαγγλὰδ συζύγου τῆς ἀσθενοῦς.

Ἐκ τῆς ἀγκάλης τῆς μάμμης της ἡ Αἰμιλιανὴ μετέβη εἰς τὰς τῆς κυρίας Δεσβίνου, μεθ' ὃ ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς Ἐρρικέτης,ἥτις ἀσπασθεῖσα τὴν Αἰμιλιανὴν εἰς τὰς δύο παρειὰς, τὴν ἔσυρε πρὸς τὸ παράθυρον, καὶ—«ὁ πάππος μου, τῇ εἶπε, θέλει νὰ εἶσθε ἀδελφή μου, ἐγὼ δὲ τῷ ὑπεσχέθην νὰ σᾶς ἀγαπῶ ἐξ ὅλης καρδίας· πόσον θὰ χαρῇ ὁ ἀγαπητός μου πάππος ὅταν σᾶς ἴδῃ!»

— Ὤ! εἶμαι εὐτυχεστάτη, ἐψέλλισεν ἡ Αἰμιλιανὴ κλαίουσα.

Μετ' οὐ πολὺ ἐλθὼν ὁ ἰατρὸς, ὃν ἐκάλεσεν ἡ κυρία Δεσβίνου, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ γραῖα Δαγγλὰδ ἀκινδύνως ἠδύνατο νὰ μετακομισθῇ, προσθεὶς ὅτι διὰ μεγάλων φροντίδων καὶ πολλῶν περιποιήσεων εἶχεν ἐλπίδας νὰ τὴν θεραπεύσῃ ἐν διαστήματι ὀλιγωτέρῳ τοῦ μηνός.

Οἱ καλοὶ οὗτοι λόγοι ηὔξησαν ἔτι τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν πάντων. Πρὸ τῆς ἑσπέρας δὲ ἡ κυρία Δαγγλὰδ εἶχεν ἐγκαθιδρυθῇ εἰς τὸ δι' αὐτὴν παρὰ τῇ κυρίᾳ Δεσβίνου παρασκευασθὲν δωμάτιον, ὁ δὲ θάλαμος τῆς Αἰμιλιανῆς παρὰ τὸ δωμάτιον τῆς ἀσθενοῦς κείμενος συνεκοινώνει πρὸς τὸν τῆς Ἐρρικέτης.

Μετά τινας ἡμέρας ἡ κυρία Δαγγλὰδ ἐξηγείρετο τῆς κλίνης, καὶ ταχέως ἀνέρρωσεν ἐντελῶς.

Ἡμέραν δέ τινα ὁ γέρων Δεσβῖνος ἠρώτησε τὸν υἱόν του ἂν ἐσκέφθη νὰ πληρώσῃ τὸ πρὸς τὴν κυρίαν Δαγγλὰδ χρέος του.

— Μάλιστα, πάτερ μου, εἶπεν οὗτος, καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ μείνετε εὐχαριστημένος· ἵνα ἡ κόρη Δαγγλὰδ καταστῇ καθ'ὁλοκληρίαν θυγάτηρ μας, θὰ λάβῃ σύζυγον τὸν Ἰουλιανόν.

— Καλῶς, εἶπεν ὁ γέρων, ἀλλὰ ταχέως, ταχέως! ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω πρὸ τοῦ θανάτου μου τὴν εὐτυχίαν των.

Καὶ μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς κόρης Αἰμιλιανῆς Δαγγλὰδ καὶ τοῦ κ. Ἰουλιανοῦ Δεσβίνου.

ΤΙ ΕΣΤΙΝ ΑΝΕΜΟΣ;

Ἄνεμος εἶνε ἀὴρ μετακινούμενος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μὲ μεγαλιτέραν ἢ μικροτέραν σφοδρότητα· ἓν δὲ τῶν κυριωτέρων αἰτίων τῆς μετατοπίσεως ταύτης εἶνε ὁ ἄνισος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς διασκορπισμὸς τῆς θερμότητος. Ὁ ἀὴρ θερμανθεὶς ἐν χώρῳ τινὶ, αἴρεται πρὸς τὰ ἄνω ἕνεκα τῆς ἐλαφρότητός του, ἄλλος δ' ἀὴρ καταβαίνει πρὸς ἀντικατάστασίν του. Καθ' ἡμέραν ἀκούομεν τοὺς θερμαινομένους ἐνώπιον ἑστίας νὰ παραπονῶνται ὅτι, ἐν ᾧ ἀπ' ἐμπρὸς καίονται, ἀπ' ὀπίσω εἶνε παγωμένοι. Τοῦτο εἶνε ἀληθὲς, καὶ ἡ αἰτία εἶνε ὅτι πρὸ τῆς ἑστίας ἐκεῖ σχηματίζεται ῥεῦμα ἀέρος, καὶ ἐν ᾧ ὁ θερμὸς ἀὴρ ἐξέρχεται διὰ τῆς καπνοδόχης, ὁ ἐν τῷ δωματίῳ ψυχρὸς ἀὴρ ὁρμᾷ βιαίως πρὸς τὴν ἑστίαν.—Ἀνοίξατε τὴν θύραν, δι' ἧς συγκοινωνοῦσι δύο παρακείμενα δωμάτια, ὧν τὸ μὲν εἶνε ψυχρὸν, τὸ δὲ θερμὸν, καὶ κρατήσατε ἀνημμένον κηρίον ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς. Ἡ φλὸξ τοῦ κηρίου θέλει στραφῇ ἀμέσως πρὸς τὸ ψυχρὸν δωμάτιον. Θέσατε τὸ κηρίον ἐκεῖ κατὰ γῆς, καὶ ἡ φλὸξ ἀμέσως θέλει στραφῇ πρὸς τὸ θερμὸν δωμάτιον. Τἀντίθετα ταῦτα ἀποτελέσματα προέρχονται ἐκ τοῦ ὅτι διὰ τῆς θύρας ἐνεργεῖ ῥεῦμα ἀέρος ἀντίστροφον, κάτω μὲν ψυχρὸν, ἄνω δὲ θερμόν.

Ἀκριβῶς τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ μεταξὺ τῆς γῆς θερμαινομένης καὶ τοῦ ἀέρος. *

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΙΣΤ'

ΤΗ ΚΥΡΙᾼ Χ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Φεβρουαρίου 1880.

Δὲν σοῦ ἔγραψα τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα,

Digitized by Google

διότι . . .—πρὸς τί νὰ ζητῶ ἄλλην δικαιολογίαν, ἀφοῦ ἡ ἀλήθεια εἶνε ἡ καλλιτέρα πασῶν; —δὲν σοῦ ἔγραψα, διότι δὲν εἶχα τίποτε νὰ σοῦ γράψω. Ἐβαρύνθην πλέον νὰ γράφω περὶ χορῶν καὶ διασκεδάσεων, περισσότερον ἴσως παρ' ὅ,τι ἐβαρύνθην νὰ χορεύω καὶ νὰ διασκεδάζω. Καὶ ὅμως χοροὶ καὶ διασκεδάσεις εἶνε τὸ μόνον πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου δύναταί τις σήμερον νὰ λαλήσῃ ἐν Ἀθήναις, ἀφ' ὅτου μᾶς ἀπεχαιρέτισεν ὁ δριμὺς χειμών, ὅστις ἐπάγωνε μέν, εἶνε ἀληθές, τὰς ῥίνας καὶ τοὺς δακτύλους μας, ἀλλὰ μᾶς παρεῖχε τοὐλάχιστον ὕλην ὁμιλίας. Περὶ πολιτικῶν δὲν σοῦ ἔγραψα ποτέ, καὶ οὐδὲ σήμερον θὰ σοῦ γράψω, μολονότι τὰ πράγματα, ὡς λέγουσιν οἱ ἁρμόδιοι, εἶνε σπουδαῖα, διότι πρόκειται, φαίνεται, καὶ πάλιν νὰ πέσῃ τὸ Ὑπουργεῖον. Περὶ τῶν ἀπόκρεω δὲν εἶνε καιρὸς ἀκόμη νὰ γείνῃ λόγος, διότι, μολονότι ἤρχισε σήμερον τὸ τριῴδιον καὶ ἀνυπόμονοί τινες μετημφιεσμένοι ἐνεφανίσθησαν ἤδη εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου, καὶ ἡ περιλάλητος *καμήλα* ἐθεάθη προχθὲς ὀρχουμένη πρὸ τοῦ Σολωνείου ἐν μέσῳ πυκνοῦ ὁμίλου περιέργων, οὐχ ἧττον ὁ κόσμος ὁ πολὺς ἐπιφυλάσσεται ἀκόμη, τὰ δὲ μικρὰ μαγαζεῖα τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ, ἅτινα ἐκ τοῦ προχείρου μετεβλήθησαν εἰς ἐμπορεῖα προσωπίδων καὶ μεταμφιέσεων, μάτην ἀναπτύσσουσιν ἀπὸ τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων των τὰ πολύχρωμα ἐκεῖνα καὶ πολύσχημα ῥάκη, ἅτινα, μ' ὅλα τῆς ὑπηρεσίας των τὰ ἔτη καὶ τὰς πολυαρίθμους αὐτῶν πληγάς, δὲν ἀπεφάσισαν οἱ ἀπάνθρωποι ἐνοικιασταί των νὰ κατατάξωσιν εἰς ἀπομαχίαν. Φαίνετ' ἐν τούτοις ὅτι θὰ ἔχωμεν ἐφέτος ζωηροτάτας Ἀπόκρεω, περιεργοτέρας πολὺ τῶν παρελθόντων ἐτῶν, καὶ μετά τινων μάλιστα νεωτερισμῶν. Ἂν τοὐλάχιστον πιστεύσω εἰς ἀκριτόμυθά τινα ἐκμυστηρεύματα φίλων μας, ὧν δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ σοῦ γράψω σήμερον τὰ ὀνόματα, ὀργανίζεται εἶδός τι corso διὰ τῶν ὁδῶν Σταδίου καὶ Πατησίων, οὗτινος τὰ κυριώτερα πρόσωπα θὰ ἦνε ἡρωΐδες μᾶλλον ἢ ἥρωες. Λέγεται μάλιστα. . . ἀλλ' ἀρκετὰ καὶ ἴσως πλείονα τοῦ δέοντος ἐφλυάρησα. Ἂν καὶ ὅταν γείνῃ τὸ πρᾶγμα, θὰ σοῦ τὸ περιγράψω ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ, καὶ ἡ περιέργειά σου θὰ κερδήσῃ μᾶλλον ἢ θὰ ζημιωθῇ ἀναμένουσα.

Ἡ ἐχεμυθία αὕτη μὲ στενοχωρεῖ,ἔσο βεβαία, πολὺ περισσότερον ἢ σέ, διότι θὰ ἠδυνάμην ἄλλως νὰ γεμίσω σήμερον ἐξαίρετα τὴν ἐπιστολήν μου, καὶ δὲν θὰ εὑρισκόμην εἰς τὴν φοβερὰν αὐτὴν ἀμηχανίαν τοῦ νὰ μὴ ἔχω τί νὰ σοῦ γράψω, καὶ ν' ἀναγκάζωμαι ἐπὶ τέλους, ἀποφεύγουσα τὰ περὶ χορῶν καὶ ἑσπερίδων καὶ διασκεδάσεων, νὰ σοῦ ὁμιλήσω σήμερον . . . περὶ τοῦ *ὑποβρυχίου πλοίου*, διὰ τοῦ ὁποίου πρόκειται, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, νὰ συνταράξῃ ἐντὸς ὀλίγου τὸν εὐρωπαϊκὸν κόσμον ἡ μικρὰ Ἑλλάς.

—«Ὑποβρυχίου πλοίου!» θ' ἀνακράξῃς βέβαια, διακόπτουσα τὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραμμῶν αὐτῶν. «Πῶς! ἔχετε ὑποβρύχιον πλοῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα;»—Ὄχι, κυρία μου, δὲν ἔχομεν ἀκόμη, ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν, ἐλπίζω, ἐντὸς ὀλίγου, καὶ τότε πλέον, ἐννοεῖς, gare aux cuirassés! Μὴ γελᾷς! Τὸ μέγα πρόβλημα, οὗτινος ἡ λύσις τοσάκις μάτην ἀπησχόλησε τοὺς μεγαλειτέρους ναυπηγοὺς τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, καὶ θὰ μετέβαλλεν ἴσως, ἂν ἐπετυγχάνετο,τὸν χάρτην τῆς Εὐρώπης ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, τὸ πρόβλημα αὐτὸ πλησιάζει, ὡς λέγουν, νὰ λύσῃ παρ' ἡμῖν, οὐχὶ ναυτικός τις, οὐχὶ ἐπιστήμων, μαθηματικός, μηχανικὸς ἢ ἄλλος,ἀλλ' ἄνθρωπός τις κοινός, ἁπλοῦς, ἀπαίδευτος, περικλείων ὅμως, φαίνεται, εἰς τὰ προνομιοῦχά του στήθη, τὸ θεῖον ἐκεῖνο πῦρ, ὅπερ μετέβαλεν ἄλλοτε τοὺς ἁλιεῖς εἰς ἀποστόλους, καὶ τοσαύτας ἐνεργεῖ παραδόξους μεταβολὰς καὶ σήμερον ἔτι ἐν Ἑλλάδι, χώρᾳ κατ' ἐξοχὴν προνομιούχῳ.—«Ἀλλά, θὰ μοῦ παρατηρήσῃς μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς δειλίας τοῦ χαρακτῆρός σου, ἀλλὰ νομίζω, ὅτι ἵνα ἐπιτύχῃ μηχανική τις ἐφεύρεσις δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ θεῖον πῦρ, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ κάποια ἐπιστημονικὴ προπαίδευσις, διότι ἄλλως, ἂν π. χ. δὲν γνωρίζῃ τις, ὅτι δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσαρα, δύναται νὰ ὑποθέσῃ, παραπλανώμενος ὑπὸ τοῦ θείου πυρός, ὅτι κάμνουν πέντε, καὶ τότε;— Αἴ! φιλτάτη! πιθανὸν νὰ ἔχῃς δίκαιον, διότι ἔχεις ~~ὑπ' ὄψιν σου τὴν Εὐρώπην~~· εἰς τὴν ~~Ἑλλάδα~~ ὅμως τὸ πρᾶγμα εἶνε κάπως διαφορετικόν· καὶ ὅτι εἶνε διαφορετικὸν ἀπέδειξαν τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα πειράματα, ἅτινα ἐπέτυχον πληρέστατα. Πρὶν δὲ μὲ διακόψῃς καὶ πάλιν, ἄκουσον. Ὁ μέλλων ἐφευρέτης τοῦ ὑποβρυχίου πλοίου, ἀφοῦ πολλάκις πρότερον, παρόντων εὐαρίθμων μόνον θεατῶν, κατεβύθισε τὸ ὑποβρύχιον σκάφος του ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Φαλήρου, καὶ διαμείνας ἱκανὴν ὥραν ὑπὸ τὰ ὕδατα, ἀνέδυ πάλιν σῶος καὶ ὑγιής, προσεκάλεσε πρό τινων ἡμερῶν διὰ δημοσίας ἀγγελίας κόσμον πολὺν εἰς τὸ Φάληρον, καὶ ἐνώπιον πυκνοῦ ὁμίλου περιέργων καὶ δυσπίστων κατεβυθίσθη, αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα του, ἐντὸς τοῦ ὑποβρυχίου σκάφους του, διέμεινε πέντε περίπου ὥρας ὑπὸ τὰ ὕδατα, καὶ ἀνέδυ μετὰ ταῦτα ὑγιέστατος,ἐν μέσῳ τῶν παταγωδῶν εὐφημιῶν τῶν παρισταμένων. Συγκεκινημένος τότε, ἀνέβη εἰς ἓν τραπέζιον, ἐκ τῶν παρακειμένων τοῦ καφενείου, καὶ ἀπέτεινε θερμοτάτην καὶ πλήρη πεποιθήσεως προσφώνησιν εἰς τοὺς θεατάς του, ἥτις κατέληξε διὰ τῆς δηλώσεως, ὅτι πρὸς τελειοποίησιν τῆς ἐφευρέσεώς του τῷ ἐχρειάζοντο τρεῖς χιλιάδες φράγκων, ἅτινα ἤλπιζεν, εἶπεν, ὅτι προθύμως ἤθελον συνεισφέρει οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας του. Ἡ προσφώνησις αὕτη ἐκορύφωσε τὸν ἐν-

Digitized by Google

θουσιασμόν τοῦ κοινοῦ· εἷς τῶν παρισταμένων ἀντεφώνησε τὸν ἐφευρέτην, πολλαὶ κυρίαι ᾐσθάνθησαν ὑγραινομένους τοὺς ὀφθαλμούς των καὶ ἤρχισαν νὰ τοὺς σπογγίζωσι διὰ τῶν ῥινομάκτρων των, ἐπιτροπὴ δὲ πάραυτα συνεκροτήθη, ὅπως μεριμνήσῃ περὶ συλλογῆς τῶν τρισχιλίων φράγκων. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀνέλαβε προθύμως τὸ ἔργον, ὠργάνισε λαχεῖον, καὶ εἶνε πάσης ἀμφιβολίας ἐκτός, ὅτι τὸ χρῆμα θέλει ταχέως συμποσωθῆ, καὶ ὅτι ἡ σπουδαία ἐφεύρεσις θὰ τιμήσῃ τὸν τόπον. Τί λέγεις τόρα, παρακαλῶ; Μὴ μὲ διακόψῃς καὶ πάλιν, παρατηροῦσα μικρολόγως, ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν θάλασσαν βύθισις οἱουδήποτε σκάφους δὲν καθιστᾷ ἤδη αὐτὸ καὶ ὑποβρύχιον πλοῖον, ὅτι τὸ σπουδαῖον εἶνε νὰ κινῆται τὸ ὑποβρύχιον σκάφος ὅπου θέλει ὁ ἐντὸς αὐτοῦ κυβερνήτης, νὰ διαμένῃ εἰς ὡρισμένον βάθος, νὰ δύναται νὰ ἐνεργῇ πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἄλλα τοιαῦτα μικρολογήματα, ὁποῖα ἤκουσα νὰ παρατηρῶσι τινὲς φύσει φιλοκατήγοροι. Αὐτὰ τὰ λέγουν ὅσοι δὲν ἔχουσι πατριωτισμόν, ὅσοι δὲν αἰσθάνονται ἀναπτερούμενον τὸν νοῦν των καὶ θερμαινομένην τὴν καρδίαν των πρὸς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος των, ὅσοι τέλος πάντων νομίζουσιν, ὅτι ἐπιδεικνύουσι σοφίαν, ἀμφιβάλλοντες περὶ πάντων καὶ πρὸς πάντα δυσπιστοῦντες. Σὺ ὅμως εἶσαι ἁγνὴ πατριῶτις, καὶ τοιοῦτοι λόγοι δὲν ἁρμόζουσιν εἰς τὰ χείλη σου. Εὔχου μόνον ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου, καὶ πίστευε, διότι ἠξεύρεις ὅτι ἡ πίστις μεταθέτει ὄρη, καὶ πληροῖ κοιλάδας, καὶ . . . κατασκευάζει καὶ ὑποβρύχια πλοῖα·—διατί ὄχι;

Ἀπόψε δίδεται μουσικὴ συμφωνία εἰς τὸ Ὠδεῖον, ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις πρό τινος χρόνου ἐγκατεστημένου Ἰταλοῦ κλειδοκυμβαλιστοῦ Lacalamita. Τὸ πρόγραμμά του εἶν' ἀρκετὰ ἑλκυστικόν. Ἐπεθύμουν ἰδίως ν' ἀκούσω τὴν περιλαμβανομένην ἐν αὐτῷ ὡραίαν τετραφωνίαν τοῦ Mozart, καὶ περιπαθές τι Andante appassionato, ἔργον διακεκριμένου Ἕλληνος μουσουργοῦ καὶ μελοποιοῦ, τοῦ κ. Αὐγερινοῦ, ὃν εἶχες, ὑποθέτω, τὴν εὐτυχίαν ν' ἀκούσῃς σὺ ἄλλοτε ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἔγραψα *ἐπεθύμουν*, διότι δυστυχῶς δὲν θὰ ὑπάγω· ὄχι διότι μ' ἐπηρεάζει τὸ ἄδικον λογοπαίγνιον, ὅπερ διὰ τῆς παρατονίσεως τοῦ ὀνόματος ἐδημιούργησεν ἄλλοτε εὐφυολόγος τις Ἀθηναῖος εἰς βάρος τοῦ κ. Lacalamita, ἀλλὰ διότι . . . πρέπει νὰ χορεύσω καὶ ἀπόψε!

Madame... ah! Madame... plaignez mon tourment!

Σοφια.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΑΡΒΑΧ

Τὸ ὄνομα Φάρβαχ, ὅπερ καθίσταται ὁσημέραι πανταχοῦ δημοτικώτερον, φέρουσι πολλοὶ Γερμανοὶ μελοποιοί. Ἐν Αὐστρίᾳ ὑπάρχει δυναστεία οὕτως εἰπεῖν Φάρβαχ, ὡς ὑπάρχει δυναστεία Στράους.

Ὁ πατὴρ Φάρβαχ ἔχει, ὡς καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐπίζηλον τὸ μουσικὸν τάλαντον, ἀπολαύει δὲ μεγάλης ἐν τῇ πατρίδι του φήμης. Εἶνε σήμερον ἑβδομήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, διευθύνει δὲ πάντοτε τὴν ὀρχήστραν αὐτοῦ μετὰ πάσης νεανικῆς ζωηρότητος. Ὁ υἱός του φαίνεται ὅτι μέλλει νὰ τὸν ὑπερβῇ, ὡς ἰσχυρίζονται πολλοὶ ὅτι ὁ Ἰωάννης Στράους ὑπερέβη τὸν πατέρα του.

Ἂν ὁ Ἰωάννης Στράους εἶνε ὁ βασιλεὺς τοῦ στροβίλου (valse), ὁ Φίλιππος Φάρβαχ εἶνε ἀναντιρρήτως ὁ ἡγεμὼν τῆς πόλκας. Οἱ τοιοῦτοι χοροί του εἰσὶ πλήρεις ἐμπνεύσεως καὶ πρωτοτυπίας, πάντες δὲ θὰ γνωρίζωσι τὴν διάσημον πόλκαν του «Tout à la joie».

Ὁ Φίλιππος Φάρβαχ ἐγεννήθη ἐν Βιέννῃ τῷ 1843, ἤρχισε δ' ἐκ παιδικῆς ἡλικίας σπουδάζων τὸ κλειδοκύμβαλον, τὸ βιολίον καὶ τὸν αὐλόν. Ἐκμαθὼν μετὰ ταῦτα τὴν Ἁρμονικήν, καὶ συντελέσας ὑπὸ τὸν πατέρα του τὰς μουσικὰς αὐτοῦ σπουδάς, κατετάχθη εἰς τὴν πατρικὴν ὀρχήστραν, κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς *πρῶτος βιολιστής*, εἶτα δὲ ὡς *πρῶτος αὐλητής*. Δεκαεπταετὴς μόλις συνέθηκε τὰς πρώτας αὐτοῦ χορευτικὰς μελοποιΐας, αἵτινες κατέδειξαν εὐθὺς πᾶσαν τὴν χάριν καὶ τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ μουσικοῦ του πνεύματος. Μετασχὼν ἐπί τινα χρόνον τῆς διευθύνσεως τῆς πατρικῆς ὀρχήστρας, ἐγένετο κατόπιν διευθυντὴς ἰδίου μουσικοῦ θιάσου, καὶ κατὰ τὸ 1870 διωρίσθη ἀρχιμουσικὸς τοῦ 23ου πεζικοῦ συντάγματος. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθη, ἕνεκα ἐρωτικῶν τινων σκανδάλων, νὰ καταλίπῃ τὴν Βιένναν, καὶ μετατεθεὶς μετέβη εἰς Πέστην, ὅπου καὶ ἐνυμφεύθη.

Ἐν Παρισίοις ἐγένετο τὸ πρῶτον γνωστὸς κατὰ τὴν Ἔκθεσιν τοῦ 1878, ὅτε, διευθύνων τὴν ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Κεραμεικοῦ μουσουργοῦσαν διάσημον ὀρχήστραν τῶν Ἀθιγγάνων, κατέστησε δημοτικὰς καὶ ἤκουσε παταγωδῶς ἐπευφημουμένας τὰς μουσικάς του συνθέσεις. Ἐφέτος δὲ ἐκλήθη καὶ πάλιν εἰς Παρισίους, ἵνα διευθύνῃ τοὺς χοροὺς τοῦ Μελοδράματος.

Αἱ χορευτικαὶ μελοποιΐαι τοῦ Φάρβαχ ὑπερβαίνουσι μέχρι σήμερον τὰς διακοσίας, δύο δὲ συλλογαὶ τῶν ἐκλεκτοτέρων ἐξ αὐτῶν ἐδημοσιεύθησαν μέχρι τοῦδε ἐν Παρισίοις, ὑπὸ τοὺς τίτλους: «*Ἑσπερίδες ἐν Πέστῃ*» καὶ «*Παρισιναὶ Ἑσπερίδες*». Ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης συλλογῆς ἀπεσπάσαμεν, χάριν τῶν φιλοχόρων ἡμῶν ἀναγνωστῶν, καὶ δημοσιεύομεν σήμερον διὰ τῆς *Ἑστίας* τὸ τελευταῖον μέρος τῆς πόλκας «La Métromanie». Ἡ πόλκα αὕτη, ὡς καὶ ἡ προρρηθεῖσα «Tout à la joie», εἰσὶ γεγραμμέναι μετὰ φωνητικῆς συνοδίας.

Οἱ μουσικοὶ χαρακτῆρες, δι' ὧν συνετέθη ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* ἡ Métromanie ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ πλουσιωτάτου τυπογραφείου τοῦ κ. Χ. Ν. Φιλαδελφέως, πρὸς ὃν καὶ ἀνομολογοῦμεν χάριτας ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ τῆς παραχωρήσεως.

Digitized by Google

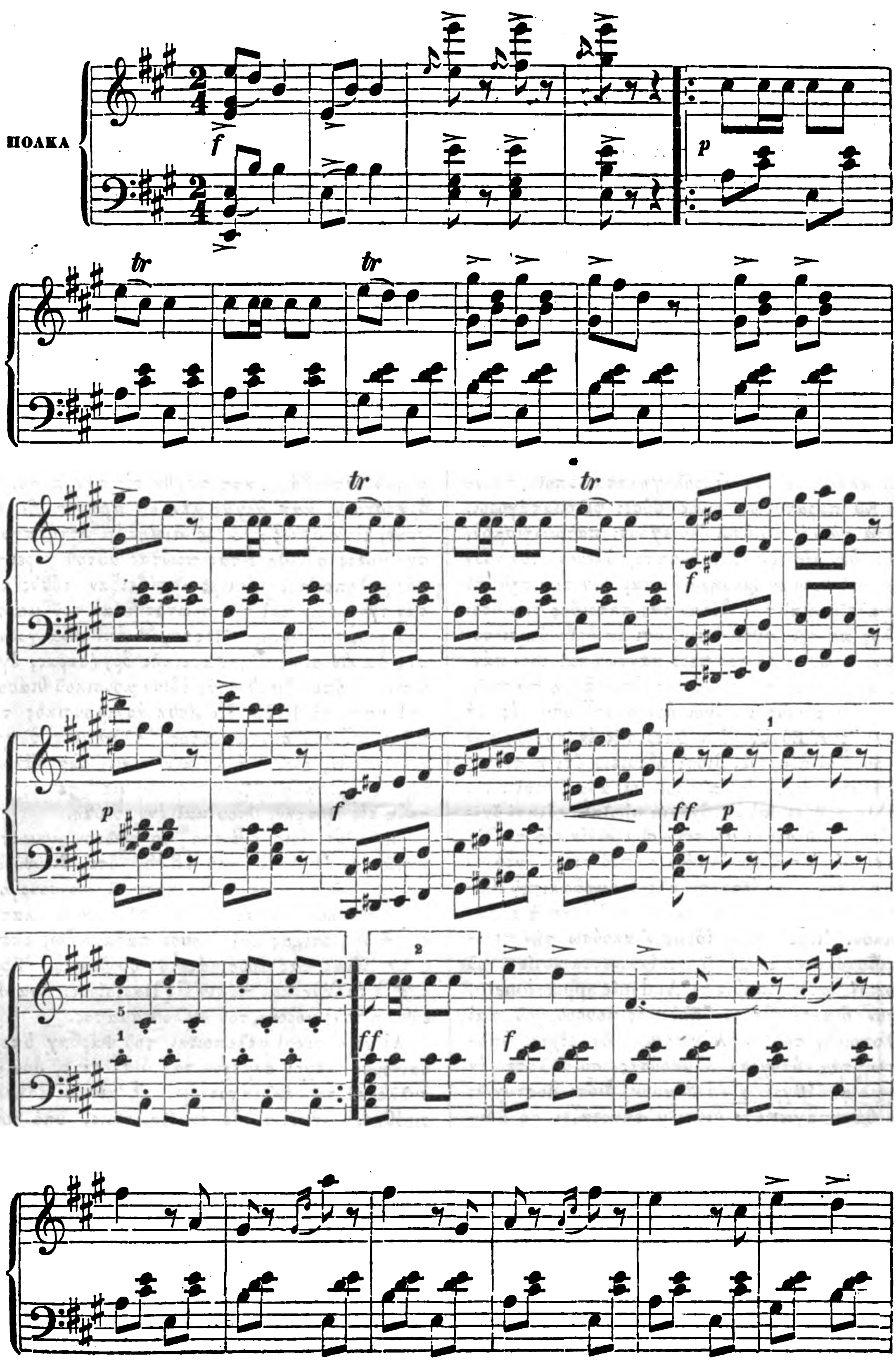
ΠΟΛΚΑ

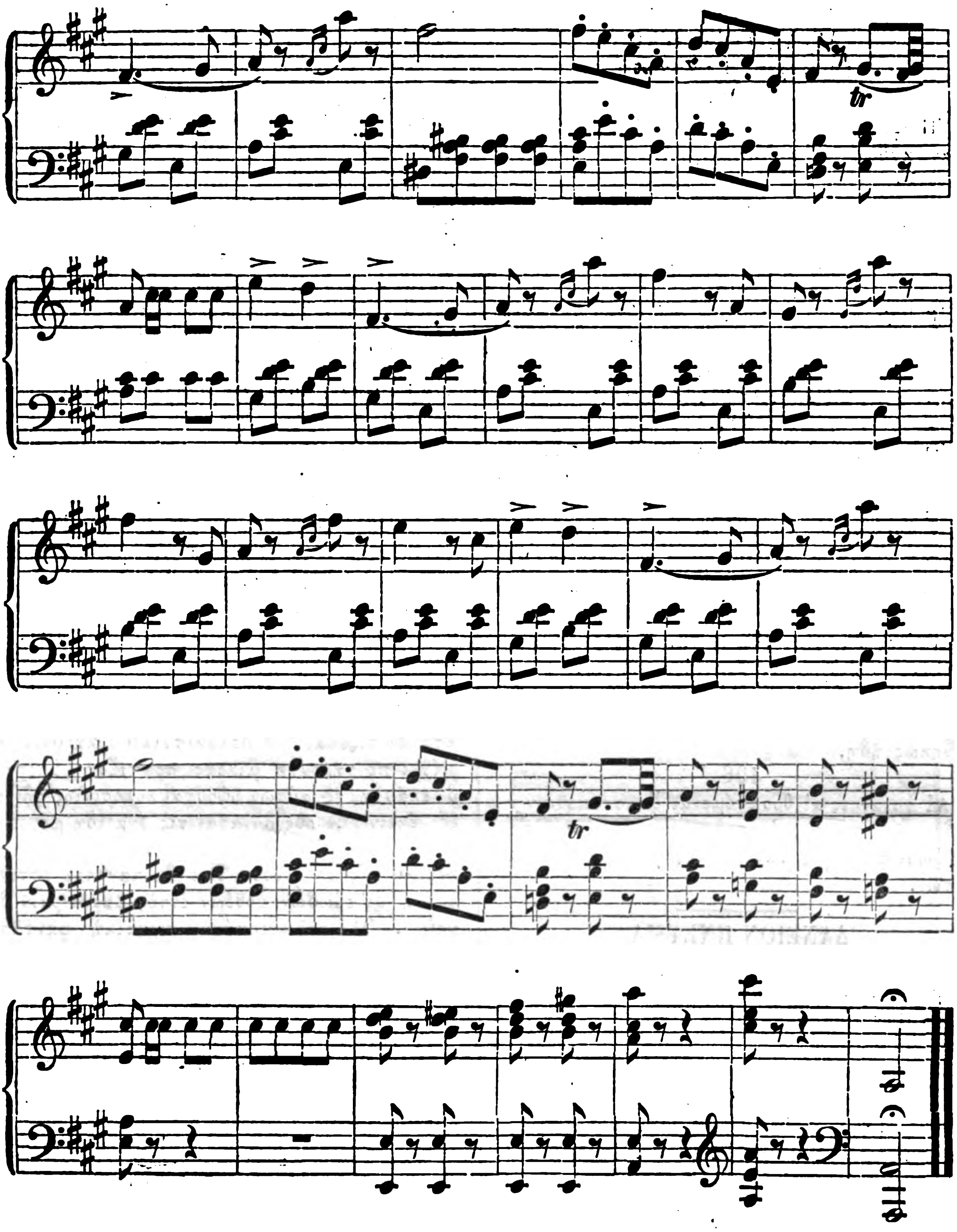

ΤΥΠΟΙΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

Digitized by Google

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

401.

Ἡ ὕψωσις κατακοσμεῖ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀξίαν, καθὼς τὰ καλλωπίσματα τὴν εὔμορφον γυναῖκα.

402.

Τὸ ἐν ἐρωτικαῖς φιλοφροσύναις παντὸς ἄλλου σπανιώτερον εἶναι ὁ ἔρως.

403.

Ἐνίοτε πρὸς ὕψωσιν τοῦ ἀνθρώπου μεταχειρίζεται ἡ τύχη τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ. Ὑπάρχουσι δὲ ἄνθρωποι ὀχληροί, ὧν ἀμείβομεν τὴν ἀπουσίαν, πρὸς ἀποτροπὴν τῆς παρουσίας αὐτῶν.

404.

Ὡς φαίνεται, ἡ φύσις κατέκρυψεν ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ἡμετέρου νοὸς δεξιότητα καὶ δυνάμεις, ἃς πάντη ἀγνοοῦμεν. Μόνα δὲ τὰ πάθη δύνανται καὶ νὰ καταστήσωσιν αὐτὰς φανεράς, καὶ νὰ μεταδώσωσιν εἰς ἡμᾶς ὀξυδέρκειαν βεβαιοτέραν καὶ τελειοτέραν τῆς ἐμπειρίας.

405.

Πλήρης ἀπειρίας φθάνει τὰς διαφόρους αὐτοῦ ἡλικίας ὁ ἄνθρωπος, διατρέχει δὲ καὶ αὐτὰς τὰς μᾶλλον προκεχωρημένας, στερούμενος πολλάκις τῆς δεούσης ἐμπειρίας, καὶ μολονότι προβεβηκὼς ἤδη.

406.

Αἱ γυναῖκες αἱ θρυπτόμεναι ζηλοτυποῦσιν ἐπιδεικτικῶς τοὺς ἐραστὰς αὐτῶν, ὅπως ἀποκρύψωσι τὸν πρὸς τὰς ἄλλας γυναῖκας φθόνον αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος συνομιλεῖ μετὰ τοῦ συμμαθητοῦ του Πέτρου.

— Πῶς εἶνε σκεπασμένον τὸ σπίτι σας ; ἐρωτᾷ ὁ Ἀλέξανδρος.

— Πῶς νὰ ἦνε σκεπασμένο. . . μὲ κεραμίδια . . . καθὼς καὶ τὸ 'δικό σας.

— Ἀ ! ὄχι, τὸ 'δικό μας, λέγει ὁ μπαμπᾶς, ὅτι εἶνε σκεπασμένο μὲ ὑποθήκας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὴν γυναῖκα, καὶ ἡμεῖς τὴν κυρίαν. Ἐὰν ἡ Εὔα ἐπανήρχετο εἰς τὸν κόσμον, τὸ σῶμά της θὰ μᾶς ἐφαίνετο χονδροειδές, οἱ πόδες της μεγάλοι, οἱ ὀφθαλμοί της ἠλίθιοι. Δὲν θὰ εὑρίσκετο οὐδ' ὁ πλέον μικρὸς ὄφις διὰ νὰ τὴν ἀπατήσῃ· κἀνεὶς δὲν θὰ τῆς ἐπρόσφερε μῆλα (Leon Gozlan).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τῇ 10 Ἰανουαρίου ἤρξατο ἡ διάτρησις τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Φερδινάνδου Λεσσέψ. Ἡ ἑπταετὴς θυγάτηρ αὐτοῦ Φερνάνδα ἀνῆψε διὰ φωτὸς ἠλεκτρικοῦ τὴν ὑπόνομον, ἐν ᾗ ὑπῆρχον αἱ ἐκπυρσοκροτικαὶ ὕλαι.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας ὑπέγραψεν ἐσχάτως ψήφισμα, δι' οὗ καταργεῖται ἡ δουλεία ἐν τῇ νήσῳ Κούβᾳ. Μετεχειρίσθη δὲ πρὸς ὑπογραφὴν τὸν ἱστορικὸν κάλαμον, δι' οὗ συνετάχθησαν τρία γαμικὰ συμβόλαια, τὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῆς δουκίσσης Μομπενσιέ, τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας Β' καὶ Ἀλφόνσου ΙΒ'.

Ἐσχάτως κατέπλευσεν εἰς Νεάπολιν ἡ *Βέγα*, ἡ εὐτυχὴς σουηδικὴ ναῦς, ἥτις, ἀποσταλεῖσα εἰς τὸν βόρειον πόλον, διέπλευσεν αἰσίως τὸν βερίγγειον πορθμόν, καὶ περιπλεύσασα τὴν Ἀσίαν ἐπανῆλθε διὰ τῆς σουεζικῆς διώρυγος εἰς τὴν Εὐρώπην, λύσασα πρακτικῶς μέγα ἐπιστημονικὸν πρόβλημα, ὑπὲρ οὗ τοσαῦται ἐθυσιάσθησαν εὐγενεῖς ὑπάρξεις. Τῆς ἐν *Βέγᾳ* ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς ἡγεῖτο, ὡς γνωστόν, ὁ Σουηδὸς καθηγητὴς Νορδενσκιόλδ.

Τὰ χειμερινὰ ἀνάκτορα, ἐν οἷς ἐτολμήθη τὸ τελευταῖον κακούργημα τῶν μηδενολατρῶν, κεῖνται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νέβα, ὀνομάζονται δὲ οὕτω, διότι ἐν αὐτοῖς διέρχεται ὁ αὐτοκράτωρ τοὺς μῆνας τοῦ χειμῶνος. Ἡ λαμπροτάτη αὐτῶν αἴθουσα εἶνε ἀκριβῶς τὸ ἑστιατόριον, ὑφ' ὃ ἐξερράγη ἡ ὑπόνομος. Ἡ αἴθουσα αὕτη εἶνε ἀληθὲς θερμοκήπιον, τὴν δὲ νύκτα φωτίζεται διὰ δεκακισχιλίων κηρίων. Περιέχει πεντήκοντα μικρὰς τραπέζας· ὑπεράνω δ' ἑκάστης ἐξ αὐτῶν ὑψοῦται κολοσσιαῖος φοίνιξ, ἐξ ἐκείνων, οὓς δύναταί τις νὰ ἴδῃ μόνον ἐν Ἀνδαλουσίᾳ. Ἡ τράπεζα τοῦ αὐτοκράτορος κεῖται εἰς τὸ μέσον, εἶνε δὲ πάντοτε ἐστολισμένη δι' εὐωδῶν ἀνθέων ἐντὸς βαρυτίμων δοχείων. Ἡ τολμηροτάτη ποιητικὴ φαντασία εἶνε ἀδύνατον νὰ ὀνειροπολήσῃ μαγικώτερον θέαμα.

Τὸ στέμμα, ὅπερ ἔφερεν ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Βικτωρία κατὰ τὴν πρόσφατον ἔναρξιν τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου, ἦν κεκοσμημένον διὰ 3800 πολυτίμων λίθων, ἐξ ὧν 3,411 ἀδάμαντες.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Θέλετε νὰ δοκιμάσητε τὴν ποιότητα πυρίτιδος τινός ; Ἰδοὺ ὁ ἁπλούστερος τρόπος· «Ἐπὶ λευκοῦ καὶ λείου χάρτου ἀποθέσατε ἐν μικρῷ σωρῷ γόμωσιν τῆς πυρίτιδος. Ἀναφλέξατε αὐτὴν διὰ τῆς προσεγγίσεως πεπυρακτωμένου ξύλου ἢ μετάλλου. Ἡ μὲν καλῆς ποιότητος πυρίτις παράγει καπνὸν λευκὸν καὶ διαυγῆ, ἀφίνουσα ἐπὶ τοῦ χάρτου κυκλοτερῆ καὶ ἐπιπολαίου χρώματος κηλίδα· ἡ δὲ κακῆς ποιότητος παράγει καπνὸν πυκνόν, κηλίδα μέλαιναν, πολλάκις μάλιστα κατακαίει τὸν χάρτην».

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΟΥΛΗ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 165. — 24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

'Εξ ἔργου τινός, προσεχῶς δημοσιευθησομένου, τοῦ παρ' ἡμῖν ἰατροῦ Κ^ου Νικολάου Γ. Μακκᾶ περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπιδημιῶν τῆς διφθερίτιδος μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὸν ἑπόμενον πλήρη ἐνδιαφέροντος στατιστικὸν πίνακα.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκ διφθερίτιδος καὶ ὑμενογόνου λαρυγγίτιδος (croup) ἀποβιώσεων ἀπὸ τοῦ 1864 μέχρι τέλους τοῦ 1879.

Μῆνες	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	Ἄθροισμα κατὰ μῆνας.
Ἰανουάριος..	—	4	1	—	3		4	4	2	9	12	10	6	10	8	12	85
Φεβρουάριος.	—	—	1	1	4		3	1	3	3	5	2	4	2	2	5	36
Μάρτιος.....	—	1	2	1	1		7	4	4	6	6	3	—	2	5	6	48
Ἀπρίλιος....	—	—	—	—	2		2	1	4	3	4	1	4	4	2	2	29
Μάϊος........	1	—	—	2	2		4	1	6	3	8	5	7	3	2	—	44
Ἰούνιος......	—	—	—	1	—		3	2	6	6	2	2	—	5	4	2	33
Ἰούλιος.....	1	2	—	1	1		6	—	1	2	3	—	1	1	1	4	24
Αὔγουστος...	—	2	—	1	—		4	—	1	5	3	—	—	—	2	2	20
Σεπτέμβριος.	—	—	3	2	—		6	1	4	3	6	1	2	—	—	5	33
Ὀκτώβριος..	1	2	2	—	—		—	1	3	14	11	5	1	4	4	6	54
Νοέμβριος...	—	—	—	1	—		9	3	6	22	6	2	2	4	10	8	73
Δεκέμβριος..	1	1	2	5	**		8	4	7	15	9	5	5	3	11	2	78
																	557
																	20 ἐτ. 1869
ἄθροισμα κατὰ ἔτη	4	12	11	15	13	20	56	22	47	91	75	36	32	38	51	54	577

* Καθ' ἅπαν τὸ 1869 ἀπεβίωσαν 20 κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ τμήματος τῆς δημοσίου ὑγείας στατιστικὸν πίνακα· πλὴν ἀτυχῶς ἐλλείπουσι τὰ βιβλία πρὸς τὴν κατὰ μῆνας κατάταξιν τῶν 20 τούτων ἀποβιώσεων.

** Καὶ τοῦ Δεκεμβρίου ἐπίσης τοῦ 1868 ἐλλείπει πᾶσα σημείωσις.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω στατιστικοῦ πίνακος καταφαίνεται, α') ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐνεκλιματίσθη ἐν Ἀθήναις ἡ διφθερῖτις καὶ ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ἐπικρατεῖ σποραδικῶς, ἀλλ' ὅτι κατὰ καιροὺς ἐκ τῶν σποραδικῶν τούτων περιπτώσεων ἐπεκτείνεται ὑπὸ καθαρῶς ἐπιδημικὸν χαρακτῆρα· καὶ β') ὅτι ἥ τε μεγαλειτέρα τῶν κατὰ καιροὺς παρατηρηθεισῶν ἐπιδημιῶν ἀκμὴ καὶ ἡ σχετικὴ τῶν σποραδικῶν κρουσμάτων αὔξησις παρατηροῦνται κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας, καὶ ἰδίως τὸν Ἰανουάριον, τὸν Δεκέμβριον, τὸν Νοέμβριον καὶ τὸν Ὀκτώβριον.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ διὰ τῆς κυρίας Θεοχάρη προσήνεγκον διάφοροι δραχ. 600.

Ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ καθιδρύματος προσήνεγκον ἡ κυρία Δαμαλᾶ δραχ. 224 καὶ ἡ κυρία Μαρία Μπουντούρη δραχ. 56.

Ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας τῶν κυριῶν οἱ ἐνταῦθα διαμαρτυρόμενοι προσήνεγκον διὰ τοῦ ἱερέως τῆς ἀγγλικῆς κοινότητος κ. d'Arcy δραχ. 196.

Ὑπὲρ τοῦ θεολογικοῦ συλλόγου «Ἀποστόλου Παύλου» ὁ κ. Μιχαὴλ Μελᾶς προσήνεγκε φρ. 100.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2067. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 24 Φεβρουαρίου 1880. Ἀριθ. 217 (165). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4^ον σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς—Ὁ δακτύλιος· (Μετάφ. Ν. Κ. Φραντζῆ).—Τί ἐστιν ἄνεμος.— Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Φίλιππος Φάρβαχ.— Πόλκα.— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκῶ· (Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ). Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι.—Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2068. **Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου.** Λόγος ἀπαγγελθεὶς τῇ 30 Ἰανουαρίου 1880, κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῶν σχολείων, ὑπὸ Δημητρίου Βεντοκλείους, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικοῦ Λυκείου τῆς ἑλληναιγυπτιακῆς κοινότητος. Τιμᾶται ἑνὸς φράγκου, ὑπὲρ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικῆς ἐλεήμονος ἑταιρίας. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τύποις Ξενοφῶντος Ν. Σάλτη, 1880, 8^ον, σ. 20.

2069. **Ἐκθέσεις τῆς Διευθύνσεως τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος** πρὸς τὴν γενικὴν τῶν μετόχων αὐτῆς Συνέλευσιν, καὶ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἔτους 1879. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φιλοκαλίας», 1880, 8^ον, σ. 12.

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς αὐτῆς φύλλου ἄρχεται ἡ Ἑστία τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως τῆς μυθιστορίας τοῦ Ἔκτορος Μαλὸ «Ἄνευ οἰκογενείας». Ἡ μυθιστορία αὕτη ἐβραβεύθη κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1879 παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἡ μετάφρασις δὲ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ φίλου τῆς Ἑστίας κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

— Μεταξὺ τῶν χειρογράφων τοῦ μακαρίτου Λεωνίδα Παλάσκα εὑρέθησαν πολλαὶ ἐπιστημονικαὶ καὶ φιλολογικαὶ πραγματεῖαι αὐτοῦ ἀνέκδοτοι, καὶ «Ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ περὶ τῆς Ὀκτωβριανῆς ἐπαναστάσεως».

— Ἰταλὸς ἱερεὺς ἀνεκάλυψε κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων» ἐν δεδεμένῳ ἑλληνικῷ χειρογράφῳ τῆς ἀρχαίας βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐν Ἄθῳ δύο τεμάχια ἐπιστολῶν τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Τὸ κείμενον τῶν ἐπιστολῶν τούτων εἶνε ἑλληνικόν.

— Ἐξεδόθη ἐν Σύρῳ νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐφημερὶς τοῦ Λαοῦ».

— Ὁ κ. Ν. Βουτυρᾶς ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν γεωπονικοῦ τε καὶ βιομηχανικοῦ περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Δήμητρα».

— Ὁ πρὸ διετίας διατελέσας γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγγλικῆς πρεσβείας κ. Οὐΐνδαμ ἐξέδωκεν ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ ἀγγλιστὶ πραγματείαν περὶ τῆς λατινικῆς καὶ ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐν ᾗ ἐξετάζει τὰς δύο ταύτας γλώσσας, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἑλληνικήν, ὡς ἐγράφετο ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ ὡς γράφεται καὶ ὁμιλεῖται σήμερον.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἔργον τέχνης γλυπτικῆς ἀξιόλογον εὑρέθη κατ' αὐτὰς ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ἐνταῦθα στρατιωτικοῦ νοσοκομείου, γινομένης σκαφῆς πρὸς κατασκευὴν δεξαμενῆς. Τὸ εἴδομεν χθές. Εἶναι λίθου Πεντελησίου, εὑρέθη δὲ εἰς πολλὰ τεμάχια τεθραυσμένον ἔκπαλαι, περὶ τὰ τριάκοντα, ὧν τινα,

Digitized by Google

τὰ μείζονα, αὐτοσχεδίως συναρμοσθέντα ἀπήρτισαν σῶμα γυναικεῖον γυμνόν, μεγέθους δύο τρίτων τοῦ φυσικοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι πλαγιασμένον ἐπὶ βράχου καὶ κοιμᾶται. Ἡ κλίσις του ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς καὶ μᾶλλον πρηνής. Ὑπεστρωμένον εἶναι ἱμάτιον, προκρέμαται δὲ καὶ κεφαλὴ λεοντῆς. Ἡ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς εὑρέθη δυστυχῶς κολοβὴ κατὰ τὸ κάτω ἥμισυ τοῦ προσώπου καὶ ἀπεσπασμένη τοῦ λαιμοῦ, ἀνήκει ὅμως ἀναμφιβόλως εἰς τὸ σῶμα. Ἡ κόμη αὐτῆς οὖσα ἐντέχνως ἐκτενισμένη, ἔχει μίαν πλεξίδα ἀνιοῦσαν ἀπὸ τῆς ῥίζης τοῦ μετώπου πρὸς τὴν κορυφήν, συγκρατεῖται καὶ διὰ κρικοειδοῦς στεφάνης, τῶν δὲ ὀφθαλμῶν τὰ βλέφαρα εἶναι κλειστά.

Ἴσως ἡ μορφὴ αὕτη ὀνομαστέα Νύμφη τις, ἐξ ἐκείνων τῶν συμπεριπόλων τοῦ Πανός, ἢ καὶ Ἀριάδνη, ἥτις ἐγκατελείφθη ἐν Νάξῳ κοιμωμένη παρὰ τοῦ ἀχαριστήσαντος ἥρωος Θησέως, καὶ τὴν ὁποίαν ὕστερον ἀνεῦρε καὶ ἀνέλαβεν ὁ θεὸς Διόνυσος.

Ἡ τέχνη φαίνεται ὡς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἀλλ' ἱκανῶς φυσικὴ καὶ ἐπιμελής. Εὐχῆς δὲ ἔργον εἶναι νὰ φροντίσῃ ἡ κυβέρνησις περὶ συγκολλήσεως τῶν τεμαχίων δι' ἐπιτηδείου τεχνίτου καὶ ἀποθέσεως τοῦ ὅλου ὕστερον ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ, ὅπου θέλει διαπρέπει ὡς ἓν τῶν περιεργοτέρων ἔργων τῆς ἀρχαίας πλαστικῆς.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Φεβρουαρίου 1880. Σ. Α. Κ.
(Παλιγγενεσία)

Ἐπιθεώρησις τοῦ περιοδικοῦ τύπου τῆς ἀλλοδαπῆς.

ΑΓΓΛΙΑ.

Blackwood's Magazine. Ἰανουαρ. — Τοῦρκος ἐφέντης περὶ χριστιανισμοῦ καὶ ἰσλαμισμοῦ. — Πινδάρου ὕμνος εἰς Περσεφόνην. — Σημειώσεις ἐξ Ἠπείρου (Τοῦρκοι, Ἀλβανοὶ καὶ τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα).

The Fortnightly Review. Φεβρουαρ. W. H. Pater. Περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ἑλληνικῆς πλαστικῆς.

The Quartely Review. ἀρ. 297. Ἰανουαρ. Περὶ τῶν διαδόχων Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐν Ἀσίᾳ.

The Saturday Review. 10 Ἰανουαρ. Church διηγήσεις ἐξ Ἑλλήνων τραγικῶν. — 7 Φεβρ. Ξενοφῶν νεοελληνιστί. (Κρίσεις περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Γ'. βιβλ. τῆς Ἀναβάσεως μετὰ τῆς παραφράσεως Κ. Βαρδαλάχου ὑπὸ R. C. Jebb).

ΓΑΛΛΙΑ.

Journal des Savants. Δεκεμβρ. Ch. Lévêque, Περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς σχολῆς.

Le Contemporain. 1 Ἰανουαρίου. J. Blancard, Περὶ νεοελληνικῆς (3).

Revue Égyptologique. Τόμ. I. Τευχ. 1. E. Revillout, χρονολογικαί τινες σημειώσεις περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Λαγιδῶν.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Beilage zur allgemeinen Zeitung. 4 Φεβρ. A. U. Waesberg, Ἡ νῆσος Λευκάς. (Α'.)

Blaetter für das bayerische Gymnasial—u. Realschulwesen. 1880 φ. 1. Zipperer. Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῆς Ἀπολλοδώρου βιβλιοθήκης.

Die Gegenwart. 31 Ἰαν. E. Ebbe, Περγαμηνὰ μνημεῖα.

Jahrbücher für protestantische Theologie. 1880 φ. 2. R. A. Lipsius, Νέαι μελέται περὶ χρονολογίας τῶν Παπῶν. II. Ἀναγραφὴ ἐπισκόπων παρ' Εὐσεβίῳ.

Magazin für die Literatur des Auslandes. 24 Ἰαν. I. Περβάνογλου, Ἰακ. Ῥίζος Νερουλός. — 14 Φεβρ. Dan Sander, Ἀγγλικὸν ἐγχειρίδιον πρὸς σπουδὴν τῆς νεοελληνικῆς [τὸ ὑπὸ Vincent καὶ Δίξωνος).

Neue jahrbücher für Philologie u. Paedagogik. τ. 121, τευχ. 1. L. Julius, Περὶ τῆς συνθέσεως τῶν Αἰγινητῶν. [τῶν μετοπῶν τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς]. — E. Rohde, Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Αἰσχύλου. — A. Daub, Περὶ χρονολογικῶν τινων ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τοὺς βίους Ἀναξιμένους καὶ Ἀνακρέοντος. — E. Petersen, Κρίσις περὶ τοῦ συγγράμματος Die Ausgrabungen zu Olumpia (τ. 3. 1879) ὑπὸ E. Curtius, F. Adler καὶ G. Treu. — K. Zacher, Προυσελέω. — R. Forster, Κρίσις περὶ τοῦ συγγρ. Griechische Paläographie ὑπὸ Gardthausen.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[21 Φεβρουαρίου (Πέμπτη) 1880.]

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην, περὶ ὥραν 10 π. μ. ἐψάλη ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ δοξολογία ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τῆς βασιλόπαιδος Μαρίας, εἰσερχομένης εἰς τὸ πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας της. Ἐν τῇ δοξολογίᾳ παρέστησαν αἱ Α. Α. Μ. Μ., οἱ αὐλικοὶ καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τέλει. — Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης ἱδρύεται ἐν τῇ πρωτευούσῃ θεραπευτήριον, ὅπερ σκοπὸν ἔχει οὐ μόνον τὴν θεραπείαν ἀσθενῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν μόρφωσιν νοσοκόμων. Ἤδη ἐδωρήθη τὸ οἰκόπεδον πρὸς ἵδρυσιν τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἱδρύματος, διωρίσθη δὲ καὶ ἐπιτροπή, ἧς μέλη εἰσὶν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης καὶ οἱ κ. Μ. Ῥενιέρης, Γ. Μακκᾶς Ι. Χωρέμης καὶ Α. Θεοφιλᾶς. Ἑτέρα ἐπιτροπὴ συνεστήθη πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐκ κυριῶν, αἵτινες εἰσὶν αἱ ἑξῆς: Α. Βλαστοῦ, Πηνελ. Παντ. Βλαστοῦ, Περικλέους Βαλαωρίτου, Αἰκ. Π. Θεολόγη, Γερασίμου Κούπα, Ἑλένη Μ. Μελᾶ, Τερψ. Β. Μελᾶ, Χαρ. Ἀλ. Μαυροκορδάτου, Σμαράγδα Μουρούζη, Ἑλένη Μεν. Νεγρεπόντη, Ἀνδρ. Μ. Ῥενιέρη, Κλ. Ι. Β. Σερπιέρη, Ἰσ. Ἀλεξ. Σκουζέ, Σοφία Σλίεμαν, Ναταλία Α. Σούτσου, Ἀρ. Ν. Στουρνάρη, Ἰφιγ. Α. Συγγροῦ, Μαρ. Ι. Χωρέμη. — Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἤρξατο καὶ ἐξακολουθεῖ ἐν τῇ Βουλῇ ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1880 συζήτησις. — Ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων νὰ γείνῃ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1881 ἡ τετάρτη Ὀλυμπιακὴ Ἔκθεσις ἐν τῷ νεοδμήτῳ Ζαππείῳ. — Ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ παρὰ τῇ ἑλληνικῇ αὐλῇ διορισθεὶς πρέσβυς τῆς Ῥωμουνίας κ. Κωνσταντῖνος Ἔξαρχος, ὡς καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς πρεσβείας κ. Σαρδόνης. — Ἐπερατώθησαν αἱ ἐν τῇ θέσει «Ἀράπι» τῆς Σαλαμῖνος ὑπὸ τοῦ Γάλλου ὑδραυλικοῦ διεξαγόμεναι ὑδραυλικαὶ ἐργασίαι καὶ τὰ σχέδια πρὸς κατασκευὴν αὐτόθι δεξαμενῆς. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀνεχώρησεν εἰς Τύνιδα ἡ ἐπιτροπὴ ἡ κομίζουσα τὰ ἑλληνικὰ παράσημα εἰς τὸν Βέην τῆς ἡγεμονίας ταύτης καὶ τοὺς ἄλλους τυνησίους. — Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐγένετο ἐπισήμως ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῆς σχολῆς, ἣν ἵδρυσεν ὁ Ἐμπορικὸς καὶ Βιομηχανικὸς σύλλογος. — Νέος σύλλογος ἱδρύθη ἐνταῦθα ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κολοκοτρώνης». — Περατωθείσης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἀνωνύμου μετοχικῆς ἑταιρίας πρὸς ἀνίδρυσιν φυλακῶν, ἐξελέγθησαν πρόεδρος μὲν αὐτῆς ὁ κ. Σ. Σωτηρόπουλος, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Ἀνδρ. Συγγρός, γραμματεὺς ὁ κ. Τιμ. Φιλήμων, ταμίας ὁ κ. Χαρίλαος, σύμβουλοι δὲ οἱ κ. κ. Β. Μελᾶς, Ἰω. Χωρέμης, Ἀντ. Ῥικάκης, ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν κ. Ῥάδος καὶ ὁ κ. Ἀλέξ. Σκουζές. — Παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας ἤρξατο ἀνεγειρόμενον νέον θερεινὸν θέατρον, ἀνῆκον εἰς τὸν κ. Ἰ. Βυθινόν. — Εἰς τὸ ἐν Κανθάρῳ νοσοκομεῖον μένουσι νῦν τρεῖς μόνον εὐλογιῶντες καὶ οὗτοι ἐν ἀναῤῥώσει. Ἐλπίζεται ὅτι τὸ μόλυσμα ἐξέλιπε. — Τῇ 17 τρέχ. ἀπεβίωσεν ὁ Κωνστ. Πλαπούτας, βουλευτὴς Γόρτυνος καὶ ἀντισυνταγματάρχης τῆς φάλαγγος, γόνος τῆς ἱστορικῆς τῆς Πελοποννήσου οἰκογενείας. — Κατὰ τὸν ὑποβληθέντα εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἐνιαύσιον λογαριασμὸν αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Ἀθηνῶν τοῦ ἔτους 1879 ὑπερέβησαν τὰς τοῦ 1878 κατὰ δραχ. 189,477,95, τὰς δὲ τοῦ 1877 κατὰ δραχμὰς 230,262,73. — Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Δρεπάνου, κειμένου ἐν τῷ κορινθιακῷ κόλπῳ ἐπὶ τῆς πελοποννησιακῆς ἀκτῆς ἀπὸ τῆς 5 Μαρτίου θέλει ἀναφθῇ φανός, οὗτινος τὸ φῶς εἶναι σταθερὸν καὶ ὁρατὸν ἐν αἰθρίᾳ νυκτὶ εἰς ἀπόστασιν 7 θαλασσίων μιλίων. — Συμπλοκῆς γενομένης ἐν ταῖς φυλακαῖς Πύλου μεταξὺ τῶν φυλακισμένων ἐπληγώθησαν 6, ἐξ ὧν εἷς ἀπεβίωσε. — Συνιστᾶται κατ' αὐτὰς ἐν Πάτραις ἀνώνυμος ἀσφαλιστικὴ ἑταιρία ὑπὸ τὸν τίτλον «Πάτραι» ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Δ. Φιλίππου. — Κατὰ τὸ ἔτος 1879 ἐναυπηγήθησαν ἐν Σύρῳ ἐμπορικὰ πλοῖα ἐν ὅλῳ 81. — Ἐκ τοῦ λιμένος Καλαμῶν τὸ ὅλον τοῦ ἐξαχθέντος σταφιδοκαρποῦ κατὰ τὸ 1879 ἔτος μέχρι τῆς 10 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἀνέρχεται εἰς 15,953,435 λίτρας, τῶν δὲ σύκων εἰς 184,279 στατῆρας. — Ἀφίκετο ἐν Ἀθήναις ὁ ἐν Σουὲζ ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Μητσάκης, κομίζων τὰ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀβυσσινίας στελλόμενα πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα δῶρα. — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἐψήφισεν ἵνα δύο διδάσκαλοι τῆς ᾠδικῆς διδάσκωσι τὸ μάθημα τοῦτο ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

21 Φεβρουαρίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 21 Φεβρουαρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 285
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 292
26 » »	ξωτερικῷ	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 393
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 277
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 101 1/2
10 » φράγ.	νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 197
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 899

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	8,305
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	169
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 110
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 75
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	165
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	60
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 9.—	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	—	,, 4.50	,, 140	,, 99 3/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.20.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 115 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.—
Λίρα Στερλίνα	,,	28.90
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.70
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (28 Ἰανουαρ.) Ἐμ. 29-29.35.
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (19 Φεβρουαρ.) ,, 29.25-30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (20 Φεβρουαρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 3/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	260
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	250
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	92
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 5/8 – 109 7/8
Παρισίων 3 ,,	φρ.	22 92 1/2 – 23
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 6/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 26/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Φεβρουαρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.52
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (27 Φεβρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.65
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.41
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (27 Φεβρουαρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0 φρ. 25.18 - 25.23
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 8,136. 2 50 κέρδος 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ζημία 120 - 125 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Σ. Κ. Λονδῖνον. Ἐστάλησαν τῇ 21.—Τακτικῷ ἀγορ. τῆς Ἑ. Δυστυχῶς ἀγνοοῦμεν.—Τριαστέρῳ κυρίᾳ. «Σπανίως ἀναλογιζόμεθα, γράφει ὁ ἰατρὸς L. Cerise (ἐν τῷ περισπουδάστῳ αὐτοῦ συγγράμματι «Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος», τῷ βραβευθέντι παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας) πάσας τὰς περιστάσεις, ἃς συνδυάζει ὁ χορὸς καὶ τὰς ἀναριθμήτους ταραχὰς τὰς ἐξ αὐτοῦ πηγαζούσας. Καὶ ὅμως δέον νὰ ἐξετάσωμεν τὰ κατ' αὐτὸν σπουδαίως. Παρατηρήσατε τὴν ἐνδυμασίαν ταύτην τὴν ἐπιτρέπουσαν εἰς νέας καὶ αἰδήμονας κόρας νὰ παραβιάζωσι τὴν αἰδῶ ἐκτιθέμεναι εἰς τὰ βλέμματα πολυπληθῶν ἀνδρῶν ὑπὸ τὴν λάμψιν μυρίων φώτων, τῆς ὀρχήστρας διευθυνούσης πάσας τὰς κινήσεις ἐν τῷ μέσῳ περιπαιήσεων καὶ στολισμῶν ἀσυνήθων. Ἴδετε τὸν χορὸν τοῦτον τὸν παραδίδοντα νεάνιδα εἰς τὴν μετ' ἀνδρὸς ἀγνώστου συνομιλίαν. Παρευρέθητε εἰς τὰς περὶ τὸν στολισμὸν προπαρασκευὰς τὰς τοσαύτην προξενούσας ἀϋπνίαν! Ἀναλογίσθητε τὴν ἀνησυχίαν, ἣν γεννᾷ ἡ προσδοκία θεάματος, εἰς ὃ λαμβάνουσιν αὗται ἐνεργὸν μέρος, τὰς κολακείας, τὴν ἐπιτυχίαν, ἣν ἐλπίζουσι, καίτοι φοβοῦνται μὴ τυχὸν δὲν ἀπολαύσωσιν αὐτήν. Ἀναπολήσατε καὶ τὴν πικρὰν ἀποτυχίαν τὴν καταστρέφουσαν πολλάκις τὸν ὑπερμέτρως ποθούμενον θρίαμβον, καὶ τὰς ἀναμνήσεις, αἱ ὁποῖαι αὐξάνουσι τὸ ἀείποτε ἐπιμελῶς κρυπτόμενον ἄλγος. Οὐδέποτε ἄρα ἐπιστήσατε τὴν προσοχὴν ὑμῶν εἰς τὰς παντοίας περιπετείας, τὰς πολλὰς καὶ θερμὰς συγκινήσεις, αἵτινες ἐκ τῶν μυρίων χοροῦ τινος περιστάσεων προκύπτουσιν! Οὐδέποτε ἀνελογίσθητε τὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν αἰθουσῶν, τὴν ὑπὸ τῆς ὀρχήσεως αὐξανομένην ἔξαψιν, τὴν ἀγρυπνίαν τὴν μέχρι πρωΐας διαρκοῦσαν καὶ τοσάκις ἐπαναλαμβανομένην! Τὰ αἴτια ταῦτα ἐπενεργοῦσι τὰ μέγιστα ἐπὶ τοῦ γυναικείου ὀργανισμοῦ καὶ διαταράττουσι τὰς κυριωτάτας αὐτοῦ λειτουργίας».—κ. Ι. Β. Μασσαλίαν, Φ. Μ. Π. Λονδῖνον, Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν, Π. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Δ. Π. Δ. Κεφαλληνίαν, Κ. Ν. Π. Ναύπλιον, Ε. Ρ. Πειραιᾶ, Π. Ζ. Κέρκυραν, Γνωστ. ἐπιθ. νὰ μείνῃ ἄγν., Σύλλογον «Ἀνατολῆς» Σμύρνην, λέσχην Θήρας. Ἐλήφθησαν—κ. κ. Σ. Π. Τεργέστην, Μ. Κ. Λονδῖνον. Ἐγράψαμεν τῇ 16—Κ^αν Μ. Ι. Βόναν. Ἐστάλη τῇ 15—Κ^αν Α* Πειραιᾶ. Ὁ συρμὸς οὗτος παρῆλθε καὶ παρ' αὐτοῖς ἀκόμη τοῖς κομψοτάτοις. Ἡ οἰκοδέσποινα δὲν φορεῖ χειρόκτια παρὰ ἐὰν ἔχῃ ἑσπερίδα—κ. κ. Σ. Γ. Μανσούραν, Β. Α. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν διὰ τοῦ κ. Δ. Β—***Τὸ πρᾶγμα θὰ ἦνε τῷ ὄντι ἀστεῖον ἀλλ' οὐχὶ καὶ πρωτότυπον, διότι ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας ἔδωκεν ἐσχάτως, ἐν τῷ Marlborough House, τοιοῦτον χορὸν, «εἰς ὃν προσεκλήθησαν μόνον ἀνδρόγυνα», οἱ δὲ ἄνδρες ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ χορεύωσι μόνον μὲ τὰς συζύγους των! Ὁ χορὸς οὗτος ἐθεωρήθη the great attratcion τοῦ ἐφετεινοῦ χειμῶνος τοῦ Λονδίνου. *Ν. Ἀπὸ τῆς 3 - 5 μ. μ. καθ' ἑκάστην.

Ἀναγνώστῃ τῆς Ε. Τὸ λογικὸν εἶνε πυξὶς ναυτική, ἥτις δεικνύει τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τις..... ἀλλὰ καὶ δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ ν' ἀκολουθήσῃ τις ἄλλον..... κ. κ. Δ. Δ., Σ. Β. καὶ Α. Θ. Ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κ. Ι. Ν. Θ.—Φίλῳ. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1030.

Τίς ἀριθμὸς πολλαπλασιαζόμενος ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27 παράγει γινόμενον συγκείμενον ἐκ τριῶν ὁμοίων ἀριθμῶν (π. χ. 111, 222, 333, 444, 555, 666, 777, 888, 999) καὶ ὧν γινομένων οἱ τρεῖς ἀριθμοὶ ἀθροιζόμενοι ἀποτελοῦσι τὸν πολλαπλασιαστήν;

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 18 Φεβρουαρίου 1880. * Φ.

1031.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

.	.	.	.	.
.	.	.	.	ρ
.	.	.	ρ	.
.	.	ρ	.	.
.	ρ	.	.	.

Ἐν Καλάμαις, 1880. Π. Ι. Π.

[1032 — 1036].

Δημώδη αἰνίγματα Βοημικά.

1032.

Πίσω ἀπὸ κοκκαλένια φράκτη κόκκινος σκύλος γαυγίζει.

1033.

Ὁ πατέρας ἀκόμη δὲν ἐγεννήθηκε καὶ τὸ παιδί του τρέχει 'ς τὰ κεραμίδια.

1034.

Σιδερένιο ἄλογο μὲ μπαμπακερὴ οὐρά.

1035.

Ὅλο μπαλώματα καὶ πουθενὰ ῥαφή.

1036.

Τρέχουν ὡς τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου καὶ πόδια δὲν ἔχουνε.

1037.

Εἰς τὰ γράμματα LLNNMRTT πρόσθεσον πεντάκις ἓν καὶ τὸ αὐτὸ φωνῆεν ὅπως σχηματισθῇ γαλλική τις λέξις.

1038.

Σῶον, εἰς ἀρχαίους χρόνους ἀπὸ τὰ νερὰ ἀνῆλθον,
Θεός τις νὰ γεννηθῇ.
Ἄνευ κεφαλῆς, θὰ ἴδῃς, πῶς ἀπὸ τὸ πῦρ ἐξῆλθον,
Θεός τις νὰ φονευθῇ.

1039.

Ὁ κόσμος ὅλος μ' ἀγαπᾷ' ἐχθρὸς τῆς δυστυχίας,
Κάμνω τὰ χείλη νὰ γελοῦν κ' εὐφραίνω τὰς καρδίας.
Ἀλλ' ἂν μοῦ ἀποκόψωσι τὸ ἀρχικόν μου γράμμα,
Ὁ κόσμος ὅλος μὲ μισεῖ καὶ μὲ φοβεῖται ἅμα.

1040.

Ἐπὶ τῆς γῆς ἡ πρώτη σου ὑπῆρξα κατοικία.
Ἂν χεὶρ θνητοῦ κάμμία
Τὴν κεφαλήν μου ῥίψῃ,
Τὴν γῆν ἀφίνων, φαίνομαι εἰς τ' οὐρανοῦ τὰ ὕψη.

Σ. Κ. Κ.

1041.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις.]

Mot carré.

Aux abords d'un château l'on trouve le premier;
Le second nous soutient, nous console et nous guide;
Le troisième est logé dans une bourse vide;
Et quatre-vingt-dix-neuf ne vaut pas le dernier.

1042.

Arranger les lettres ci-dessous de telle sorte que les branches de la croix donnent deux prénoms.

```
    C              A
    D              E
 NTESV          LLEUU
    E              E
    I              I
    I              I
    N              J
```

ΛΥΣΕΙΣ

1021.

Πάντα ὅσα ἐῤῥέθησαν ἄχρι τοῦδε περὶ ἐτυμολογίας τοῦ ὀνόματος τοῦ Μωρέως, τὸ ὁποῖον ἐπικρατέστερον γενόμενον ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας, σώζεται μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, φαίνονται ἀπίθανα. Οἱ μὲν εἶπον ὅτι τὸ ὄνομα παρήχθη καθ' οὓς χρόνους ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας Ῥογέρος ἐμβαλὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπήγαγεν ἐκ Κορίνθου καὶ Θηβῶν εἰς Πάνορμον τῆς Σικελίας τοὺς ἐργάτας τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Ἐπειδή, ἠξίωσαν, τὸ μᾶλλον προσοδοφόρον καὶ τὸ μᾶλλον καλλιεργούμενον τῶν προϊόντων τῆς χερσονήσου ἦτο ἡ μ ω ρ έ α (τὸ δένδρον), τούτου ἕνεκα ἐξ αὐτοῦ μετωνομάσθη ἡ Πελοπόννησος Μ ω ρ έ α ς. Διατί ὅμως, ἀπηντήθη εἰς ταῦτα, νὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τοῦτο κατ' ἐξαίρεσιν ἡ Πελοπόννησος, ἐνῷ εἶναι βέβαιον ὅτι καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, μάλιστα δὲ ἐν Θήβαις, ἐκαλλιεργεῖτο πολὺ τό τε δένδρον ἐκεῖνο καὶ ἡ δι' αὐτοῦ παραγομένη μέταξα; Δὲν θέλομεν εἴπει τι περὶ τῶν ἐτυμολογιῶν, καθ' ἃς ἢ τὸ ὄνομα εἶναι παραφθορὰ τῆς λέξεως ὡ ρ α ί α ἢ παρήχθη ἔκ τινος, ἄδηλον πότε, ἐν Πελοποννήσῳ κατασταθείσης ἀποικίας Σαρακηνῶν, τοὺς ὁποίους καὶ Μ α ύ ρ ο υ ς ἢ Μ ώ ρ ο υ ς ὠνόμαζον ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος οἱ δυτικοί. Πλειοτέραν προσοχὴν ὀφείλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν εἰς τὸν ἀπὸ τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος προκύψασαν εἰς μέσον γνώμην, ὅτι ἡ λέξις Μ ω ρ έ α ς παρήχθη δι' ἀναγραμματισμοῦ ἐκ τῆς λέξεως Ῥ ω μ α ί α· διότι εἰς ταύτην ἐπανῆλθεν ὁ νεώτερος καὶ σοφώτατος τῆς φραγκικῆς κυριαρχίας ἱστοριογράφος Χὸπφ, ὑπολαβὼν αὐτὴν ὡς πιθανωτέραν πασῶν τῶν ἄλλων. Ὁ Χὸπφ ἀναφέρει συγγραφεῖς καὶ ἔγγραφα τῆς 13 καὶ τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος, ἐν οἷς ἡ Πελοπόννησος ὀνομάζεται ἰδίως Ῥ ω μ α ν ί α καὶ ἐκ παραλλήλου μάλιστα τίθεται «τὸ βασίλειον τῆς Ῥωμανίας ἤτοι τὸ βασίλειον τοῦ Μωρέως», καὶ πάλιν «ἡ χώρα τοῦ Μωρέως ἤτοι ἡ Ῥωμανία.» Ἐκ τούτων ἐξάγεται βεβαίως ὅτι ἡ Πελοπόννησος ἐλέγετο ἐνίοτε ὑπὸ τῶν δυτικῶν κατ' ἐξοχὴν Ῥ ω μ α ν ί α. Ἀλλὰ πῶς ἡ Ῥ ω μ α ν ί α ἔγινε Ῥ ω μ α ί α, καὶ διατί οἱ δυτικοὶ περιέπεσαν ὡς πρὸς τὴν λέξιν Ῥ ω μ α ί α εἰς τὴν μετάθεσιν ἐκείνην, εἰς ἣν δὲν εἶχον περιπέσει ἐπὶ τῆς λέξεως Ῥ ω μ α ν ί α; Πολὺ μᾶλλον πολύκροτος ἀπέβη ἡ ἐτυμολογία τοῦ Φαλλμεράϋερ, ὅστις ἀγωνιζόμενος νὰ ἐκσλαυΐσῃ τὰ πάντα ἐν Ἑλλάδι, ἰσχυρίσθη, ὅτι τὸ νέον τῆς Πελοποννήσου ὄνομα ἐδόθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τὴν χερσόνησον Σλαύων, καὶ παράγεται ἐκ τῆς σλαυϊκῆς λέξεως μ ό ρ ε, ἥτις σημαίνει τὴν θάλασσαν. Εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἀντιπαρετηρήθη ὅτι ἡ τοιαύτη ἐτυμολογία ἀντιβαίνει παντάπασιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν σλαυϊκῶν γλωσσῶν, πλὴν δὲ τούτου διατί οἱ Σλαῦοι νὰ ὀνομάσωσι τὴν Πελοπόννησον παραθαλάσσιον, ἐνῷ ἐπῴκησαν ἐπίσης πολυάριθμοι καὶ εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα, ἥτις εἶνε ἐπίσης παραθαλασσία. Ἀλλ' ὅ,τι παντελῶς ἀνατρέπει τὴν σλαυϊκὴν ταύτην ἐτυμολογίαν εἶνε ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν τὸ πρῶτον παρήχθη εἰς τὸ μέσον τὸ ὄνομα Μωρέας.

[Ἐσταχυολογήθη ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλλ. ἔθνους ὑπὸ Κ. Παπαῤῥηγοπούλου.]

1022.

λ	ο	π	α	ς
ο	ρ	α	μ	α
π	α	ι	α	ν
α	μ	α	χ	ι
σ	α	ν	ι	ς

1023.

Χάρτης γεωγραφικός.

1024.

Σκιά.

1025.

Καρολίνη — Καρνιόλη.

1026.

Ἡ	ἡλικία	τοῦ	Παύλου	εἶνε	40	ἔτη.
»	»	»	Ἀλεξάνδρου	»	10	»
»	»	»	Γεωργίου	»	50	»
					100	

1027.

Sardanapale.

1028.

BRISA	GAMME	FARCI	LARGO	PREAU
BIDA	AMIE	ALOI	AGIO	RECU
IDA	MIE	ROI	RIO	ECU
SA	ME	CI	GO	AU
A	E	I	O	U
A	E	I	O	U
AN	ET	IN	OR	US
AMI	ETE	INO	OIE	USE
AMIE	ETAT	INDU	OISE	USER
ANIER	ETETE	INOUI	ORÉES	USERA

1029.

Gras, grès, gris, gras.

Ἀθήνησι, — Τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 218 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔνατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 2 Μαρτίου 1880

Σφραγὶς
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΙΟΥ ΠΑΤΜΟΥ

Κατὰ τὸν Φεβρουάριον μῆνα τοῦ 1830 ἔτους ἡ νῆσος Πάτμος ἀπετέλει μέρος τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος. Ἀπεκόπη δὲ ἀπὸ τὴν ὁλομέλειαν συνεπείᾳ τῆς ὁροθεσίας ἥν, διὰ τῶν ἐν Λονδίνῳ πρωτοκόλλων (3 Φεβρ. 1830, ἀριθ. 23, 24 καὶ 25,—20 Φεβρουαρίου 1830, ἀριθ. 26,—26 Φεβρ. 1830, ἀριθ. 27,—6 Ἀπριλίου 1830, ἀριθ. 28,—καὶ 14 Μαΐου 1830, ἀριθ. 29), διέγραψαν αἱ τρεῖς σύμμαχοι Δυνάμεις· ὁροθεσίας, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐκ μὲν τῶν Ἀνατολικῶν Σποράδων ἀπεκόπησαν πρὸς τῇ Πάτμῳ καὶ ἡ Σάμος, ἡ Κάλυμνος, ἡ Λέρος, ἡ Ἰκαρία, καὶ τὰ ταύταις παρακείμενα νησίδια· ἐκ δὲ τῶν Νοτίων Κυκλάδων, ἡ Ἀστυπαλαία, ἡ Κάσσος, ἡ Κάρπαθος, καὶ τὰ ταύταις παρακείμενα νησίδια.

Τῇ 20 Φεβρουαρίου 1880. Α. Ζ. ΜΑΜΟΓΚΑΣ

Ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ βίου τοῦ
ΛΕΩΝΙΔΑ ΠΑΛΑΣΚΑ
ἀποθανόντος τῇ 26[14 Ἰανουαρίου 1880.

Ἀξιότιμε κύριε Συντάκτα,

Λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ πολυθρηνήτου Λ. Παλάσκα, ἀνακοινῶ ὑμῖν ὀλίγα τινὰ ἐκ τοῦ βίου του ὡς δεῖγμα τῆς πλήρους σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα ἀναμνήσεώς μου. Αἱ ἀνακοινώσεις δὲ αὗται, ἀναγόμεναι ὅλως εἰς τὰς προσωπικάς μου μετὰ τοῦ θανόντος σχέσεις, δὲν ἔχουσι βιογραφικὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἁπλῶς σκοποῦσι νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν εὐλαβῆ ὑπόληψιν, ἣν ἐσχημάτισα περὶ τοῦ ἀνδρός, ὑπόληψιν, ἣν καὶ ἄλλοι βεβαίως ἔτρεφον περὶ αὐτοῦ, καὶ ἥτις ἤδη ἀνανεοῦται, ὅτε ὁ παρεμβληθεὶς ἀπηνὴς θάνατος προκαλεῖ τὴν ὁμόφρονα καὶ σοβαρὰν ἐντύπωσιν, τὴν συμμετέχουσαν τοῦ γενικοῦ αἰσθήματος.

Ὁ Παλάσκας ἦτο ἀνὴρ κατέχων εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὰς κοινὰς *μετρίας* ἰδιότητας τῆς καλουμένης ἀνωτέρας ἀναπτύξεως. Εἰς ἄλλους βεβαίως ἀπόκειται νὰ παραστήσωσι τὸν ἄνδρα, οἷος ὑπῆρξε κατὰ τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ ἐπάγγελμα, τί ἔπραττε, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐνταῦθα θέλω περιορισθῇ εἰς τὸν στενὸν χῶρον τῶν προσωπικῶν ἐντυπώσεων, εἰς τὴν ἀνύψωσιν καὶ ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τοῦ ἀνδρός, ὅστις πρὸς τῷ πλήθει τῶν ἰδίων αὐτῷ καὶ πλεῖον ἢ ἐγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων συνῄνου σπανίαν ἐνεργητικότητα καὶ δραστικότητα.

Τὸν Παλάσκαν ἐγνώρισα κατὰ πρῶτον τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1866, καθ' ὃν χρόνον ἀπέστειλεν ἡ κυβέρνησις εἰς Θήραν ἐπιτροπὴν πρὸς διερεύνησιν τῶν αὐτόθι ἡφαιστείων φαινομένων. Ἀπὸ τοῦ πλοῦ δὲ ἤδη πρὸς τὴν Θήραν, κατὰ τὴν πρώτην ἔναστρον νύκτα, ὅτε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς *Ἀφροέσσης* ἐνησχολούμην εἰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, ἐπλησίασε πρὸς ἐμὲ ὁ Παλάσκας, ἐκ δὲ τῆς μετ' αὐτοῦ συνδιαλέξεως ἀνεγνώρισα πάραυτα, ὅτι εἶχε γνώσεις περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων πολλῷ πλείονας τῶν ἀναγκαιουσῶν εἰς ἄνδρα ναυτικόν. Ἁπανταχοῦ ἦτο καλῶς κατηρτισμένος, εἴτε προκειμένου περὶ τῶν φαινομένων τοῦ κόσμου τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, εἴτε περὶ μικροῦ τινος τμήματος τοῦ σύμπαντος, ὅπερ ἡμεῖς καλοῦμεν «ἡμέτερον σύστημα». Ἐγνώριζε δὲ πάντα οὐχὶ μόνον ἐξ ἀναγνώσεων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδίων παρατηρήσεων. Τὰ μέγιστα δὲ ἐξεπλάγην ὅταν παρετήρησα ὅτι παρηκολούθησε διερευνῶν ἐγγύτατα καὶ ἐξ ἰδίας ὁρμῆς τὴν ἐναλλαγὴν τῆς ἐντάσεως τοῦ φωτὸς μεταβλητῶν τινων ἀστέρων οἷοι ὁ Ἀλγοὸλ (ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδούσης) καὶ ἡ Mira Ceti, ἐν χρόνῳ μάλιστα καθ' ὃν μόλις ἐν Εὐρώπῃ εἶχον ἀρχίσει αἱ βαθεῖαι ἐπιστημονικαὶ σπουδαὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπὸ τοῦ Argelander, Heis καὶ ἄλλων.

Δὲν ἐδέσμευε δὲ αὐτὸν ἡ σπουδὴ μόνον τῶν πλουσίων εἰς ἐντυπώσεις οὐρανίων σωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἔμφυτος καὶ λίαν ἀνεπτυγμένη μαθηματικὴ εὐφυΐα ὤθει αὐτὸν πρὸς σπουδήν, πλὴν τῶν ναυτικῶν προβλημάτων, εἰδικῶς τῆς θεωρίας τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν. Καὶ τὴν μετεωρολογίαν δὲ περιέκλειε τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπὸ ὅλας τὰς ἐπόψεις ἔρευναν τῶν ὠκεανῶν, ὅπως π.χ. ὁ Maury κατὰ πρῶτον ἐπειράθη, καὶ τὰ προβλήματα τῶν ἰσορραχιῶν,

Digitized by Google

τῆς παλιῤῥοίας καὶ τῆς ἀμπώτιδος. Ἦτο δ' ἐπιδεξιώτατος καὶ εἰς τὸν χειρισμὸν ἀστρονομικῶν ναυτικῶν ἐργαλείων.

Ὁ Παλάσκας ἦτο ἐπίσης παρεσκευασμένος καὶ πρὸς οἱανδήποτε διεύθυνσιν καὶ ἂν ἐτρέπετο ὁ ἐπιστημονικὸς διάλογος. Καίτοι δὲ λίαν ζωηρὸς ἐν τοῖς σπουδαίοις πράγμασιν ἐγνώριζε τὴν σπανίαν τέχνην «τοῦ ἀκούειν». Δὲν ἀπεταμίευσε δὲ ὀλιγώτερα ἐκ τοῦ ἐν Εὐρώπῃ μακροῦ βίου, ἐν μέσῳ τοῦ τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένου πολιτισμοῦ, ἢ ὅσα ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ὃν παρέσχον αὐτῷ αἱ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἐναλλασσόμεναι εἰκόνες τῆς φύσεως κατὰ τὸν μακροχρόνιον αὐτοῦ περὶ τὴν γῆν περίπλουν.

Ὅταν ὁ Παλάσκας ἐπεχείρησε τὴν πρώτην αὐτοῦ περὶ τὸν κόσμον θαλασσοπλοΐαν ἦτο εἰσέτι νέος. Κατὰ πρῶτον ἀφίκετο εἰς τὰς Καναρίους νήσους, μετὰ πολλῶν δὲ συντρόφων ἐπεχείρησε τὴν ἀνάβασιν τοῦ Pico de Teyde, τοῦ μεγάλου ἡφαιστείου τῆς Τενερίφης. Ἡ ἀνάβασις κατωρθώθη, ἡ δὲ διαύγεια καὶ ἡ λαμπρότης τοῦ οὐρανοῦ ἀντήμειψαν τοὺς πόνους καὶ τὰς ταλαιπωρίας τῆς πορείας. Ὁ Παλάσκας τότε ἱστάμενος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ 4,000 μέτρων ὑψηλοῦ ὄρους δὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς τὴν ἁπλῆν ἄφατον εὐχαρίστησιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς πανοράματος τοῦ ὠκεανοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς θεωρίας ἐκείνης ἐσκέφθη ἓν πρόβλημα. Ἡ μακρόθεν φαινομένη ἀφοριστικὴ γραμμὴ τῆς θαλάσσης «ἀνερχομένη» κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Χουμβόλδου «ἐν τῇ ἀμετρήτῳ αὐτῆς ἐκτάσει ἀπὸ τοῦ πλεῖον ἢ μαντευομένου εὐμεγέθους ὁρίζοντος[1]» διήγειρεν ἐν αὐτῷ τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ ὁρίσῃ μαθηματικῶς τὸ σχῆμα τῆς καμπῆς ἐκείνης τοῦ ὁρίζοντος, ἥτις δὲν προέρχεται ἀπὸ τῆς καθαρᾶς σφαιροειδοῦς τῆς γῆς ἡμῶν μορφῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ διὰ τῆς πρὸς τοὺς πόλους ἀποπλατύνσεως σφαιροειδοῦς· καὶ δὴ εὗρε καὶ μέθοδον πρὸς πρακτικὸν δι' ἐργαλείων προσδιορισμὸν τῆς οὐσίας τοιούτων καμπύλων γραμμῶν. Τὸ παράδειγμα τοῦτο δεικνύει ἡμῖν τὴν εἰς μέγαν βαθμὸν ἀνεπτυγμένην σπανίαν διάνοιαν τοῦ νεαροῦ ναυτικοῦ.

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἔρευναν τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἅμα φθάσα εἰς Θήραν (Φεβρ. 1866) καὶ ἰδοῦσα τὰ μέχρι τότε ἤρεμα καὶ ἀκίνδυνα ἡφαιστειώδη φαινόμενα, ἔμεινεν ἐπὶ τῆς «Ἀφροέσσης». Ἐγένετο σχέδιον τῶν ἐργασιῶν, εἰς ἕκαστον δ' ἀνετέθη νὰ διεξαγάγῃ τὸ ἔργον ὅπερ ἀνέλαβε. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ συμπεριέλαβον μετ' ἐμαυτοῦ ὀλίγιστα μόνον καὶ ἀτελῆ ἐργαλεῖα, περιωρίσθην εἰς γενικὰς παρατηρήσεις καὶ εἰς τοπογραφικὰς καὶ ὑψομετρικὰς μελέτας, τούτου δ' ἕνεκα ἐθεώρησα ὡς εὐτυχῆ σύμπτωσιν τὴν πρόθυμον εὐθὺς συναρωγὴν τοῦ Παλάσκα, ὅστις προσηνέχθη νὰ μὲ ὑποστηρίξῃ τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὰς ἐργασίας μου. Εἶχε δὲ συμπαραλάβει τὰ ναυτικὰ αὐτοῦ ἐργαλεῖα, τὸν κύκλον τοῦ Βόρδα (cercle de Borda) σπουδαῖον ἐργαλεῖον πρὸς καταμετρήσεις, διὸ ἀμέσως συνεφωνήσαμεν εἰς τὸ σχέδιον τῶν ἐργασιῶν μας. Ἕνεκα τούτου καὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἀκριβέστερον τῶν παρατηρήσεων ὡς πρὸς τὴν τοπογραφίαν, τὸ ὕψος, τὸ βάθος, καὶ τὰς γωνίας ὀφείλεται εἰς τὴν ἀκαταπόνητον δραστηριότητα τοῦ Παλάσκα, ὅστις καὶ κατὰ τὸ ταξείδιον ἔτι ὥριζε πάντα ταῦτα ὁριστικῶς.

Τῇ 20[8 Φεβρουαρίου ἐπῆλθεν ἡ πρώτη τρομερὰ καταστροφὴ τοῦ νέου ἡφαιστείου. Ἡ ἐπιτροπὴ εὑρίσκετο τότε βορειότερον τούτου 200-300 μέτρα μακράν, θεωμένη καὶ ἰχνογραφοῦσα. Ὁ Παλάσκας ὅμως δὲν ἦτο παρών, ἀλλ' εὑρίσκετο τέταρτον ὥρας βορειότερον ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς βραχώδους ὄχθης τῆς Μικρᾶς Καϋμένης ἀπησχολημένος εἰς καταμετρήσεις τοῦ ἡφαιστείου. Ἐκεῖ δ' ἐγένετο μάρτυς τοῦ φρικαλέου φαινομένου, ὅπερ ὑψοῦτο πρὸ αὐτοῦ, συγχρόνως δὲ κατείχετο ὑπὸ φόβου ἐκ τῆς κινδυνώδους θέσεως εἰς ἣν εὑρίσκετο, καὶ ἐκ τῶν σκέψεων περὶ τῆς τύχης τῶν συναδέλφων του, οὓς ἐθεώρει ὡς ἀπολωλότας. Ἐκεῖ ἱστάμενος ἀβοήθητος, ἐν μέσῳ τῆς πυκνῆς χαλαζοβολίας τῶν διαπύρων λίθων ἐτραυματίσθη τὴν δεξιὰν χεῖρα ὑπὸ διαπύρου ὀγκώδους λίθου, ἀλλὰ δὲν ἀφῆκε ἀπὸ τῶν χειρῶν τὸ ἐργαλεῖον τῶν καταμετρήσεων. Ὅταν δὲ παρῆλθεν ὁ μέγας κίνδυνος, ἐπέβη τῆς πλησίον λέμβου καὶ μετὰ δύο ναυτῶν προσῆλθεν εἰς τὸ παρακείμενον καιόμενον πλοῖον, οὗτινος ὁ πλοίαρχος πρὸ μικροῦ εἶχε φονευθῆ ὑπὸ μεγάλου τεμαχίου λάβας. Εἶτα ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς «Ἀφροέσσης», ἣν ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ πλήρωμα γενναίως καὶ ψυχραίμως κατὰ τὸν ὕψιστον κίνδυνον ἠλευθέρωσαν τῆς δεινῆς αὐτῆς θέσεως, ἐνταῦθα δὲ ἀδιαφορῶν περὶ τῆς πασχούσης αὐτοῦ χειρὸς ἐφρόντιζε ν' ἀναζητῇ τοὺς διεσκορπισμένους, ἀλλ' ἐπίσης προσβληθέντας ὑπὸ τοῦ ἡφαιστείου συναδέλφους του.

Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὁ Παλάσκας μεταβὰς εἰς τὴν νῆσον Θήραν πρὸς ἴασιν τῆς χειρός του ἐπεδόθη καὶ πάλιν εἰς νέας παρατηρήσεις. Οὕτω δὲ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς 21[9 Φεβρουαρίου ἐμέτρησε τὸ ὕψος τῆς ἀτμώδους καὶ τεφρώδους στήλης τοῦ ἡφαιστείου, οὗτινος τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἐκρήξεις ἡμεῖς οἱ ἕτεροι ἐθεώμεθα ἐν τῷ λιμένι «Ἀθηνιό».

Οὐδεμία δὲ ἡμέρα παρῆλθε καὶ κατὰ τὰς ἑπομένας 5 ἑβδομάδας, καθ' ἣν ὁ Παλάσκας δὲν ἠσχολήθη εἰς ναυτικὰς καὶ γεωγραφικὰς καταμετρήσεις, ἐνίοτε καὶ ἐν ὅλαις δυσχερεστάταις περιστάσεσιν· οὔτε κατέλιπεν ἀπλήρωτον οἱανδήποτε ἐπιθυμίαν, ἣν τῷ ἀνεκοίνουν· μόλις π.χ. ἤκουσεν ὅτι ἐθεώρουν ὡς εὐχῆς ἔργον τὸν ἡμε-

1. Ἔκφρασις τοῦ Humbold. Ansichten der Natur. σ. 201 ἔκδοσις τοῦ 1849.

Digitized by Google

ρήσιον προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου ἐπιτοπίως, πάραυτα παρεσκεύασεν ἡλιακὸν ὡρολόγιον, προσηρμοσμένον ἐπὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ τότε ἐν Θήρᾳ ᾠκοῦμεν, ὅπερ τόσῳ ἦτον ἀκριβές, ὥστε ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἡλιακοῦ ἐκείνου ὡρολογίου καὶ τοῦ ἀπ' εὐθείας ἀστρονομικοῦ προσδιορισμοῦ μόλις ἦτο ἐνίοτε 15-20 δευτερολέπτων. Ἐκ διαφόρων δὲ σημείων τῆς νήσου κατεμέτρα ὁ Παλάσκας ἀκριβεῖς γωνίας πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἐρευνῶν τῶν Ἄγγλων, ὡς εἰκὸς δὲ εὗρε μεγίστην συμφωνίαν πρὸς τὰς ἰδίας παρατηρήσεις. Ὁ διακεκριμένος πλοίαρχος Mansel Ἄγγλος ἀξιωματικὸς (διατρίβων νῦν ἐν Χαλκίδι) εἶχε καταμετρήσει πρότερον ἀκριβέστατα τὴν νῆσον Θήραν. Εἰς αὐτὸν δ' ἀνήκει καὶ ὁ μέγας χάρτης, ὃν ἐξέδοτο τὸ ὑδρογραφικὸν γραφεῖον.

Ὁ Παλάσκας κατεφαίνετο ἁπανταχοῦ ὡς ἄνθρωπος πολυμαθὴς καὶ δράστης. Καὶ ὁσάκις δὲ ἐνίοτε ἐπρόκειτο περὶ βαρειῶν ἀσχολιῶν ἐπεχείρει τὸ ἔργον μετὰ ζήλου, ὅπως π. χ. ὅταν, πρὸς διευκόλυνσιν ἡμῶν, κατεσκεύασε μετὰ τῶν ναυτῶν τοῦ πλοίου ὁδὸν ἐννεάωρον, ζητοειδῆ, ἐπὶ τοῦ τεφρώδους κώνου τῆς Νέας-Καμένης καὶ βραδύτερον κατὰ τὰς βολιδοσκοπήσεις τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης (soundings) τὰς μετρήσεις τοῦ ἡφαιστείου αὐτοῦ καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου εἰς τὸ Κολοῦμβον, ἔνθα ἐν ἔτει 1650 ἐγένετο ἡ μεγάλη ὑποθαλάσσιος ἔκρηξις. Ὅπως δὲ ἐξέφρασα καὶ ἐν τῷ ἔργῳ μου περὶ τοῦ ἡφαιστείου, ὁ Παλάσκας ἔσχε τὸ σπουδαιότατον μέρος τῶν τοπογραφικῶν προσδιορισμῶν ἐν ταῖς ἐργασίαις τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς διερεύνησιν τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας.

Βραδύτερον διετέλεσα μετὰ τοῦ Παλάσκα, καίτοι οὐχὶ συχνά, ἐν ἐπιστημονικῇ συναφείᾳ. Ἤρχετο πρὸς ἐμὲ δὶς ἢ τρὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, τότε δὲ ὁ διάλογος παρετείνετο ἐπὶ μακρὸν χρόνον, περιστρεφόμενος ἐπὶ ναυτικῶν ἰδίως ἀστρονομικῶν καὶ γεωγραφικῶν θεμάτων. Ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιστάσεις ἀνεγνώριζέ τις τὴν μεγάλην αὐτοῦ πολυμάθειαν. Εἶχεν ἀναγνώσει ἐν πρώτοις τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς· ἐγνώριζε τοὺς ποιητὰς καὶ τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τῶν τότε Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ δ' ἐγνώριζεν ἐντελῶς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ἐπὶ τοσοῦτον δὲ τὴν γερμανικὴν καὶ ἰταλικὴν ὥστε νὰ ἐννοῇ ἐπαρκῶς τὰ τετυπωμένα, ἐπεθεώρει καὶ τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην, καὶ διετέλει ἀδιακόπως ἐν γνώσει ἁπάσης τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως.

Αἱ ἐξωτερικαὶ ὅμως περιστάσεις οὐδόλως συνετέλεσαν ὅπως στραφῶσιν αἱ ἔξοχοι διαθέσεις τοῦ Παλάσκα κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ εἰς σφαίρας ὑψηλοτέρας. Προσεκλήθη δὲ ὑπὸ τοῦ θανάτου καθ' ὃν χρόνον αἱ ἰσχυρότεραι τῶν δυνάμεων του εἶχον ἐξαντληθῆ.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἅτινα ἀνωτέρω ἐχάραξα ἐκ τοῦ βίου τοῦ πολυκλαύστου Παλάσκα, ἐπιτραπήτωσαν εἰς φίλον ξένον πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς ἀγαθῆς ἰδέας περὶ τοῦ θανόντος καὶ πρὸς σοβαρὰν καὶ πιστὴν αὐτοῦ ἀνάμνησιν.

Ἀθῆναι, Φεβρουάριος 1880 Dr S.F.J.SCHMIDT

[Μετάφρασις Σπ. Μηλιαράκη]

Ὁ Ἕκτωρ Μαλὸ ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1830. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀρχαῖος συμβολαιογράφος, ἐπιθυμῶν διὰ τὸ αὐτὸ στάδιον νὰ τὸν ἀναθρέψῃ, τὸν ἔπεμψε νὰ ἐκπαιδευθῇ εἰς Ῥουὰν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Παρισίους. Μετὰ τὸ ἔτος τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον, κατετάχθη ὁ νέος Μαλὸ εἰς τὴν νομικὴν σχολήν, καὶ συγχρόνως ὡς γραφεὺς παρὰ συμβολαιογράφῳ Ἀλλ' ὑπ' ἰσχυρᾶς κλίσεως πρὸς τὴν φιλολογίαν οἰστρηλατούμενος, κατέλιπε μετ' ὀλίγον καὶ νομικὴν σχολὴν καὶ συμβολαιογραφεῖον, καὶ ἤρχισε γράφων εἰς μικρὰς ἐφημερίδας, δίδων σημειώσεις εἰς τοῦ Διδότου τὴν Βιογραφίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεδέχθη τὴν μουσικὴν ἐπίκρισιν εἰς τὸν Γαλλικὸν Λόϋδ Ἀλλὰ καὶ μετὰ πάντα ταῦτα τὰ ἔργα του ἔμενεν ἀφανὴς ἔτι, μέχρις οὗ ἐδημοσίευσε τοὺς Ἐραστὰς (1859), πρῶτον μέρος μυθιστορήματος συγκειμένου ἐκ τριῶν σειρῶν, αἵτινες ὁμοῦ ἔφερον τὸν τίτλον· Τὰ θύματα τοῦ Ἔρωτος. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου πολὺς κρότος ἔγινε, καὶ πολλαὶ περὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ἐπικρίσεις. Μία ἐξ αὐτῶν ἡ τοῦ κ. Λεβαλλουὰ (Levallois) ἔλεγεν ὅτι «εἶνε βιβλίον φοβερῶς ἀληθές, ἰσχυρόν, θαῤῥαλεώτατον καὶ φιλανθρωπότατον». Τότε ὁ κ Γερούλτ, ἀρχόμενος τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος τῆς ἐπιγραφομένης ἡ Κοινὴ Γνώμη, ἐπρότεινεν εἰς τὸν νέον μυθιστοριογράφον νὰ γράφῃ διὰ τὴν ἐφημερίδα του τὰς φιλολογικὰς ἐπικρίσεις, καὶ προθύμως ὁ Μαλὸ ἐδέχθη τὴν πρότασιν· ἐδημοσίευσε δ' εἰς τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα καὶ ἄλλο μυθιστόρημα, Τοὺς ἔρωτας τοῦ Ἰακώβου (1860), καὶ διάφορα ἄρθρα σπουδαῖα, ἐν οἷς διακρίνονται τὰ περὶ ἀνατροφῆς ὑπὸ σωματικὴν ἔποψιν, καὶ ἐπιστολιμαῖαι πραγματεῖαι περὶ τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας, δημοσιευθεῖσαι μετὰ ταῦτα καὶ εἰς βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον: Ὁ νέος βίος ἐν Ἀγγλίᾳ (1862). Χάριν τῶν ἐφημεριδογραφικῶν καὶ κριτικῶν ἐργασιῶν του ὅμως δὲν παρημέλει ὁ Μαλὸ τὸ μυθιστόρημα, εἰς ὃ πρὸ πάντων διέλαμψεν ἡ ἱκανότης του, ὥστε καὶ σήμερον καταριθμεῖται μετὰ τῶν ἐπισημοτάτων μυθιστοριογράφων τῆς Γαλλίας Ἐκ τῶν ἔργων του δὲ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἐξαίρει ὁ γαλλικὸς τύπος ἰδίως τὸν **Docteur Claude**, ὅστις ἐδημοσιεύθη τὸ 1879, καὶ πολλὰς ἀλλεπαλλήλους ἔσχεν ἐκδόσεις. Τὸ τελευταῖόν του δὲ μυθιστόρημα εἶνε **La bohème tapageuse**, ἐκδιδόμενον ἤδη ἐν ἐπιφυλλίδι τοῦ γαλλικοῦ Αἰῶνος.

Περὶ δὲ τοῦ ἐν μεταφράσει ἐνταῦθα ἐκδιδομένου, ὃ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἄριστον τῶν ἔργων του, ἰδοὺ τίνα κρίσιν ἐπέφερεν ὁ διηνεκὴς Γραμματεὺς τῆς βραβευσάσης αὐτὸ Ἀκαδημίας κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς τῆς 7 Αὐγούστου 1879, προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ κ. Ἰουλίου Σιμών.

«Πρὶν περατώσω τὸν λόγον, Κύριοι, περὶ δύω διαγωνισμῶν μοὶ μένει ἀκόμη νὰ σᾶς ὁμιλήσω, περὶ τοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ Μοντυών, ὑπὲρ οὗ εἰσὶ πάντοτε οἱ πολυαριθμότατοι τῶν ἁμιλλωμένων, καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου πάντων, τοῦ πρὸ δύω ἑκατονταετηρίδων καὶ ἐπέκεινα ἱδρυθέντος ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ.

»Ἑκατὸν εἴκοσι συγγραφεῖς, ὧν τινὲς πολλὰ συγχρόνως βιβλία ὑπέβαλον, παρουσιάσθησαν ἐφέτος εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὃν ἵδρυσεν ὁ κ. Μοντυὼν ὑπὲρ τοῦ χρησιμωτέρου εἰς τὰ ἤθη συγγράμματος. Δύω συγγράμματα, λίαν διάφορα ἀλλήλων κατὰ τὸ εἶδος ἂν ὄχι κατὰ τὸν σκοπόν, κατέλαβον ἐπίσης τὴν πρώτην θέσιν, ἡ Ἱστορία τῆς Δουκίσσης Αἰγιλλιῶν ὑπὸ Βου-

Digitized by Google

νῶ Λυενὰντ, καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ κ. Ἕκτορος Μαλὸ τὸ ἐπιγραφόμενον Ἄνευ οἰκογενείας. Εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀπονέμει ἡ Ἀκαδημία ἆθλον 2,500 φρ.—Ἀφιερῶν τὸ σύγγραμμά του εἰς τὴν θυγατέρα του, ὁ κ. Μαλὸ ἐκ προοιμίων ὑποδεικνύει ὁ ἴδιος ὅτι δὲν εἶνε τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἐκ τῶν περιγραφόντων τὰ χυδαῖα ἤθη ἢ τὴν κομψὴν κακοήθειαν, καὶ ἃ οἱ πατέρες μακρύνουσι τῶν βλεμμάτων τῶν τέκνων των, οἱ δὲ συγγραφεῖς αὐτῶν ἐπιμελῶς ἀπέχουσι τοῦ νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Τὸ μυθιστόρημα Ἄνευ οἰκογενείας εἶνε διασκεδαστικώτατον, λίαν ἐνδιαφέρον, ἥμερον ἠθικὴν πρεσβεῦον, τὴν τέρψιν ἐπιδιῶκον τῆς νεολαίας, ἣν συγχρόνως ὠφελεῖ, δεικνύον αὐτῇ ἀνὰ πᾶσαν σελίδα πῶς, ὅταν ὁ χαρακτὴρ εἶνε καλὸς ἐκ φύσεως, χρηστὴ ψυχὴ ἀντέχει εἰς τὰς συμφορὰς, καὶ ὑπερνικᾷ τὰς ἐναντιότητας ὑφ' ἃς εὔκολον φαίνεται ὅτι θὰ ἦτο νὰ καταβληθῇ».

Σ. τ. Δ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Τῌ ΛΟΥΚΙᾼ ΜΑΛΟ.

Ὅτε ἔγραφον τὸ βιβλίον τοῦτο, σὲ, τέκνον μου, εἶχον πάντοτε κατὰ νοῦν, καὶ τ' ὄνομά σου ἀδιακόπως μοὶ ἀνέβαινεν εἰς τὰ χείλη.—Θὰ τὸ αἰσθανθῇ ἡ Λουκία τοῦτο;—Θ' ἀρέσῃ τοῦτο εἰς τὴν Λουκίαν ; Πάντοτε τὴν Λουκίαν. Ἀφ' οὗ τοσάκις ἐπρόφερον τ' ὄνομά σου, πρέπει νὰ τὸ ἐγγράψω καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν σελίδων τούτων. Δὲν ἠξεύρω τίς τύχη ταῖς ἐπιφυλάττεται· ἀλλ' οἷα δήποτε καὶ ἂν ᾖ, μοὶ παρέσχον ἡδονὰς ἀνταξίας πάσης ἐπιτυχίας,—τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ συλλογίζωμαι ὅτι δύνασαι νὰ τὰς ἀναγνώσῃς,—τὴν χαρὰν τοῦ νὰ σοὶ τὰς ἀναθέσω.

ΕΚΤΩΡ ΜΑΛΟ.

—

Α'

Εἰς τὸ χωρίον.

Εἶμαι παιδίον ἔκθετον.

Ἀλλὰ μέχρι τοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας μου, ἐνόμιζον ὅτι, ὡς ὅλα τὰ παιδία, εἶχον καὶ ἐγὼ μητέρα, διότι ὅταν ἔκλαιον ὑπῆρχε γυνὴ ἥτις τόσον περιπαθῶς μὲ ἔσφιγγε καὶ μ' ἐκούνει εἰς τὴν ἀγκάλην της, ὥστε ἔπαυον τὰ δάκρυά μου.

Ποτὲ δὲν ἐπήγαινον νὰ κοιμηθῶ εἰς τὴν κλίνην μου, χωρὶς ἡ ἰδία γυνὴ νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ φιλήσῃ, καὶ ὅταν τοῦ δεκεμβρίου ὁ ἄνεμος ἐκόλλα τὴν χιόνα εἰς τὰ θαμβὰ ὑαλία τῶν παραθύρων μας, ἐλάμβανε τοὺς μικροὺς πόδας μου εἰς τὰς δύω της χεῖρας, καὶ μοὶ τοὺς ἐθέρμαινε ψάλλουσά μοι τραγούδιον, οὗ ἀνευρίσκω ἀκόμη εἰς τὴν μνήμην μου τὸν σκοπὸν καὶ μερικὰς ἐκ τῶν λέξεων.

Ὅταν ἐφύλαττον τὴν ἀγελάδα μας εἰς τὰ χορτόφυτα χείλη τῶν ὁδῶν, ἢ μεταξὺ τῶν θάμνων, καὶ ἐπήρχετο βροχὴ καταιγίδος, ἐκείνη ἔτρεχε πρὸς ἐμὲ, μ' ἐβίαζε νὰ καταφύγω ὑπὸ τὸ μάλλινον φόρεμά της, καὶ μ' ἐπροφύλαττε, καλύπτουσα ὑπ' αὐτὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους μου.

Ὅταν δὲ εἶχον δυσαρεσκείας ἢ ἐφιλονείκουν μετά τινος τῶν ὁμηλίκων μου, ἐκείνη πάλιν μοὶ ἐζήτει νὰ τῇ διηγηθῶ τί μ' ἐλύπει, καὶ σχεδὸν πάντοτε εὕρισκε λέξεις παρηγορίας καὶ μοὶ ἔδιδε δίκαιον.

Δι' ὅλα ταῦτα, καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα ἀκόμη, διὰ τὸν τρόπον καθ' ὅν μοὶ ὡμίλει, καθ' ὃν μ' ἐκύτταζε, διὰ τὰς θωπείας της, διὰ τὴν γλυκύτητα μεθ' ἧς μ' ἐπέπληττεν, ἐνόμιζον ὅτι ἦτον μήτηρ μου.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ἔμαθον ὅτι ἦτον μόνον τροφός μου.

Τὸ χωρίον μου, ἢ ὀρθότερον τὸ χωρίον ὅπου ἀνετρεφόμην, διότι ἐδικόν μου χωρίον δὲν εἶχον, δὲν εἶχον τόπον γεννήσεως, ὡς δὲν εἶχον πατέρα οὐδὲ μητέρα, τὸ χωρίον τέλος ὅπου διῆλθον τὴν παιδικὴν ἡλικίαν μου, ὀνομάζεται Χαβανὸν, καὶ εἶναι ἓν τῶν πτωχοτέρων τοῦ κέντρου τῆς Γαλλίας.

Προέρχεται δὲ ἡ πτωχεία του αὕτη οὐχὶ ἐκ τῆς ἀπαθείας ἢ τῆς ὀκνηρίας τῶν κατοίκων του, ἀλλ' ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ εἰς ἄφορον χώραν. Ἡ γῆ του εἶναι ἀβαθὴς, καὶ δὲν δύναται νὰ φέρῃ καρπὸν ἄφθονον ἄνευ λιπασμάτων· ταῦτα δὲ δὲν ὑπάρχουσι. Διὰ τοῦτο ὀλίγοι μόνον ἀγροὶ καλλιεργοῦνται, ἢ ἐκαλλιεργοῦντο ἐκεῖ τότε, πανταχοῦ δ' ἐξετείνοντο χέρσοι πεδιάδες, φέρουσαι μόνον ἐρείκας καὶ σπάρτα. Μετὰ δὲ τὰς χέρσους γαίας ἕπονται πεδιάδες ὑψηλαὶ καὶ λεπτόγαιοι, εἰς ἃς πνέουσι δριμεῖς ἄνεμοι, ἐμποδίζοντες τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σπανίων αὐτῶν δένδρων, ὧν οἱ κλάδοι νοσηρῶς συστρέφονται καὶ κυρτοῦνται.

Ὡραῖα δένδρα ἐκεῖ δὲν εὑρίσκονται, ἀλλὰ κάτω, εἰς τὰς πτυχὰς τοῦ ἐδάφους, παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, εἰς μικρὰς εὐφόρους ἐκτάσεις, ἐκεῖ φύονται εὔρωστοι καστανέαι ἢ δρῦς.

Εἰς μίαν τῶν πτυχῶν τούτων, εἰς τὰς ὄχθας ῥυακίου οὗ τὸ σπεῦδον κῦμα χύνεται εἰς ἕνα τῶν ὁμόῤῥων τοῦ Λήγηρος, ἵδρυται ὁ οἶκος ὅπου ἔζησα τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἡλικίας μου.

Μέχρι τοῦ ὀγδόου μου ἔτους δὲν εἶδον ἄνδρα εἰς τοῦτον τὸν οἶκον. Ἡ μήτηρ μου ὅμως δὲν ἦτον χήρα· ἀλλ' ὁ σύζυγός της ἦτον λιθοξόος, καὶ, ὡς πολλοὶ ἐργάται συντοπῖται του, εἰργάζετο εἰς Παρίσια, ὅθεν δὲν εἶχεν ἐπισρέψει ἀφ' ὅτου ἤμην εἰς ἡλικίαν νὰ ἰδῶ καὶ νὰ ἐννοήσω τὰ περὶ ἐμέ. Ἐνίοτε μόνον ἔστελλεν εἰδήσεις του εἰς τὸ χωρίον διά τινος συντρόφου του ἐπιστρέφοντος.

— Μάνα Βαρβερίνα, ὁ 'δικός σου πηγαίνει καλά. Μὲ παρήγγειλε νὰ σ' εἰπῶ ὅτι δὲν λείπει ἡ ἐργασία, καὶ νὰ σὲ δώσω αὐτὰ τὰ χρήματα. Θέλεις νὰ τὰ μετρήσῃς ;

Τίποτε περισσότερον. Εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν ἀρκεταὶ ἦσαν αὐταὶ αἱ εἰδήσεις· ὁ νοικοκύρης της ἦτον ὑγιής· ὑπῆρχεν ἐργασία· ἐκέρδιζε τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Τὸ ὅτι ὁ Βαρβερῖνος ἔμενε τόσον καιρὸν εἰς τὰ Παρίσια δὲν σημαίνει ὅτι δὲν τὰ εἶχε καλὰ μὲ τὴν γυναῖκά του. Ἡ ἀπουσία του δὲν προήρ-

Digitized by Google

χετο ἐκ διαφωνίας. Κατοικοῦσεν εἰς τὰ Παρίσια διότι ἐκεῖ εὕρισκεν ἐργασίαν· τίποτε περισσότερον. Ἀφ' οὗ ἐγήρασκε, θὰ ἤρχετο νὰ κατοικήσῃ πλησίον τῆς γραίας γυναικός του, καὶ τὰ χρήματα ὅσα εἶχον συνάξει θὰ τοὺς ἔσωζον ἀπὸ τῆς πενίας, ὅταν ἡ ἡλικία θὰ τοῖς εἶχεν ἀφαιρέσει ὑγείαν καὶ δύναμιν.

Μίαν ἡμέραν τοῦ νοεμβρίου, ἄνθρωπος ὃν δὲν ἐγνώριζον, πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐστάθη ἔμπρὸς εἰς τὸν περίβολον τῆς οἰκίας μας. Ἐγὼ ἤμην εἰς τῆς θύρας μας τὸ κατώφλιον, καὶ κατεγινόμην εἰς ἓν δέμα φρυγάνων. Χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἐκύτταξεν ὑπεράνω τῆς φραγῆς, καὶ ἀτενίζων με, μὲ ἠρώτησεν ἂν δὲν κατοικῇ ἐκεῖ ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Τῷ εἶπον νὰ εἰσέλθῃ.

Τότε ἔσπρωξε τὴν θύραν, ἥτις ἔτριξε καὶ ἀνοίχθη, καὶ βραδέως βαδίζων ἐπροχώρησε πρὸς τὴν οἰκίαν.

Ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ ἄνθρωπον τόσον λασπωμένον. Πλάκες πηλοῦ, ἄλλαι ὑγραὶ ἀκόμη, ἄλλαι στεγναὶ πρὸ πολλοῦ, τὸν ἐκάλυπτον ἀπὸ ποδῶν μέχρι κεφαλῆς, καὶ προφανὲς ἦτον ὅτι πολλὰς ὥρας ἐπεριπάτησεν εἰς κακοὺς δρόμους.

Ὅταν ἤκουσε τὴν φωνήν μας, ἦλθεν ἡ μάνα Βαρβερίνα, καὶ ὅταν ἐκεῖνος διήρχετο τὸ κατώφλιον, εὑρέθη ἔμπρός του.

— Φέρω εἰδήσεις ἀπὸ τὰ Παρίσια, τῇ εἶπε.

Ἁπλαῖ ἦσαν αἱ λέξεις αὗται, καὶ πολλάκις εἴχομεν ἀκούσει τὰς ἰδίας· ἀλλ' ὁ τόνος καθ' ὃν τὰς ἐπρόφερε δὲν ὡμοίαζεν ἐκεῖνον καθ' ὃν ἔλεγον· «Ὁ 'δικός σου πηγαίνει καλά· δὲν λείπει ἡ ἐργασία».

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ μάνα Βαρβερίνα. Κακὸν ἦλθεν εἰς τὸν Ἱερώνυμον.

— Αἴ! ναὶ λοιπόν. Δὲν πρέπει ὅμως ν' ἀρρωστήσῃς ἀπὸ τὸν φόβον σου. Ὁ νοικοκύρης σου ἐπληγώθη. Τοῦτο εἶναι ἡ ἀλήθεια· μόνον δὲν ἀπέθανεν. Ἴσως ὅμως θὰ μείνῃ ἀκρωτηριασμένος. Κατὰ τὸ παρὸν εἶναι εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Εἶχα τὴν κλίνην πλησίον του, καὶ ἐπειδὴ ἐπέστρεφα εἰς τὴν πατρίδα, μὲ ἐπεφόρτισε νὰ σοὶ τὸ εἰπῶ ὅταν περάσω ἀπὸ ἐδῶ. Δὲν ἠμπορῶ νὰ σταθῶ· ἔχω ἀκόμη τρεῖς ὥρας δρόμον, καὶ ἐνωρὶς νυκτόνει.

Ἡ μάνα Βαρβερίνα ὅμως, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μάθῃ λεπτομερείας, παρεκάλεσε τὸν ἄνθρωπον νὰ μείνῃ εἰς τὸ δεῖπνον. Οἱ δρόμοι ἦσαν κακοί· διεδίδετο ὅτι λύκοι εἶχον φανῆ εἰς τὰ δάση. Ἠμποροῦσε ν' ἀναχωρήσῃ αὔριον, τὴν πρωΐαν.

Ἐκάθησε λοιπὸν ἐκεῖνος εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας, καὶ μεταξὺ τρώγων μᾶς διηγήθη πῶς συνέβη ἡ δυστυχία. Τὰ ἰκριώματα οἰκοδομῆς εἶχον πέσει καὶ σχεδὸν συντρίψει τὸν Βαρβερῖνον· ὁ ἐργολάβος ὅμως, ἀποδείξας ὅτι δὲν εἶχεν αἰτίαν νὰ εἶναι εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐπληγώθη, ἠρνεῖτο νὰ τῷ δώσῃ οἵαν δήποτε ἀποζημίωσιν.

— Δὲν ἔχει τύχην, ἐξηκολούθησεν· ὁ δυστυχὴς Βαρβερῖνος δὲν εἶχε τύχην. Ἄλλοι πονηροὶ θὰ εὕρισκαν αὐτὴν τὴν ἀφορμὴν διὰ νὰ πλουτήσουν· ὁ 'δικός σου ὅμως τίποτε δὲν θὰ λάβῃ.

Καὶ ἐν ᾧ ἐστέγνωνε τὰς περισκελίδας του, ὧν τὰ ἄκρα εἶχε σκληρύνει ἡ ξηρὰ λάσπη, ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις· «δὲν ἔχει τύχην» μετ' εἰλικρινοῦς θλίψεως, ἥτις ἀπεδείκνυεν ὅτι ὁ ἴδιος προθύμως θὰ ἠκρωτηριάζετο ἂν ἐκ τούτου ἐλάμβανεν ἀφορμὴν καλοῦ κέρδους.

— Ὅμως, εἶπε τελειόνων τὴν διήγησίν του, τῷ ἔδωκα τὴν συμβουλὴν νὰ κινήσῃ δίκην κατὰ τοῦ ἐργολάβου.

— Δίκην; Χρειάζονται πολλὰ ἔξοδα.

— Ναί, ὅμως ὅταν κερδήσῃς!

Ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶχε πολλὴν ἐπιθυμίαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Παρίσια. Ἀλλὰ τοιαύτη ὁδοιπορία ἦτον φοβερὰ ὑπόθεσις, καὶ τόσον πολυέξοδος!

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπήγαμεν εἰς τὸ χωρίον νὰ συμβουλευθῇ τὸν ἱερέα. Αὐτὸς δὲ δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν ἀφήσῃ ν' ἀναχωρήσῃ πρὶν μάθῃ ἂν ἠμπορῇ νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὸν ἄνδρα της. Ἔγραψεν ἑπομένως εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ νοσοκομείου ὅπου ὁ Βαρβερῖνος ἐνοσηλεύετο, καὶ μετά τινας ἡμέρας ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν, ὅτι ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν ἔπρεπε νὰ κινήσῃ, ἀλλὰ νὰ στείλῃ τ' ἀναγκαῖα χρήματα εἰς τὸν ἄνδρα της, διότι αὐτὸς ἔμελλε νὰ κινήσῃ δίκην κατὰ τοῦ ἐργολάβου ὑφ' ὃν ὑπηρετοῦσεν ὅταν ἐπληγώθη.

Αἱ ἡμέραι καὶ αἱ ἑβδομάδες παρήρχοντο, καὶ ἐνίοτε μᾶς ἤρχοντο γράμματα καὶ ἐζήτουν χρήματα πάντοτε. Τὸ τελευταῖον, μᾶλλον κατεπεῖγον τῶν λοιπῶν, ἔλεγεν ὅτι ἂν χρήματα πλέον δὲν ὑπῆρχον, ἔπρεπε νὰ πωλήσωμεν τὴν ἀγελάδα.

Ὅστις ἔζησέ ποτε εἰς τὴν ἐξοχὴν μεταξὺ χωρικῶν ἐκεῖνος μόνος ἠξεύρει πόσας θλίψεις, πόσην συμφορὰν ἐγκλείουσιν αἱ τρεῖς αὗται λέξεις: «πώλησις τῆς ἀγελάδος».

Διὰ τὸν φυσιολόγον ἡ ἀγελὰς εἶναι ζῷον ἀναμηρυκώμενον· διὰ τὸν περιδιαβάζοντα ζῷον κοσμοῦν τὴν σκηνογραφίαν ὅταν ἐγείρει ὑπὲρ τὰ ὑψηλὰ χόρτα τὸ μέλαν του ῥύγχος, ὑγρὸν ἐκ τῆς δρόσου· διὰ τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ γάλατος διὰ τὸν καφφὲν καὶ τοῦ γιαουρτίου· διὰ τὸν χωρικὸν ὅμως εἶναι ὅλων τούτων περισσότερον, σπουδαιότερον. Ὅσον πτωχὸς καὶ ἂν εἶναι, ὅσον πολυάριθμον οἰκογένειαν καὶ ἂν ἔχῃ, εἶναι ἀσφαλὴς κατὰ τῆς πείνης ἐν ὅσῳ ἔχει εἰς τὸν σταῦλόν του ἀγελάδα. Τὸ παιδίον δένει σχοινίον, ἢ καὶ μόνον στριπτὰ ἄχυρα εἰς τὰ κέρατά της, καὶ οὕτω τὴν περιφέρει εἰς τὰ χορτόφυτα χείλη τῶν δρόμων, ἐκεῖ ὅπου ἡ βοσκὴ οὐδενὸς εἶναι κτῆμα, καὶ τὸ ἑσπέρας ἡ οἰκογένεια ὅλη ἔχει βούτυρον εἰς τὸν ζωμόν της καὶ γάλα διὰ νὰ βρέχῃ τὰ γεώμηλά της· καὶ οὕτω πατήρ, μήτηρ, παιδία, οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροί, ὅλοι ζῶσιν ἐκ τῆς ἀγελάδος.

Digitized by Google

Καὶ τόσον ἐζῶμεν ἐκ τῆς ἐδικῆς μας, ἡ μάνα Βαρβερίνα κ' ἐγώ, ὥστε ὡς ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐγὼ σχεδὸν ποτὲ δὲν εἶχον φάγει κρέας. Δὲν ἦτον ὅμως τροφός μας μόνον, ἦτον συγχρόνως καὶ σύντροφός μας καὶ φίλη μας· διότι ἡ ἀγελὰς δὲν εἶναι, ὡς νομίζουν ἴσως τινές, ζῶον εὐήθες· ἐξ ἐναντίας εἶναι ζῶον νοημονέστατον, καὶ ἔχει ἠθικὰ προτερήματα ἀναπτυσσόμενα διὰ τῆς ἀνατροφῆς. Τὴν ἐδικήν μας τὴν ἐθωπεύομεν, τῇ ὡμιλοῦσαμεν, καὶ αὐτὴ μᾶς ἐνόει, καὶ οἱ μεγάλοι καὶ στρογγύλοι γλυκεῖς ὀφθαλμοί της μᾶς ἐξήγουν ἄριστα τί ᾐσθάνετο καὶ τί ἤθελε.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ τὴν ἠγαπῶμεν καὶ μᾶς ἠγάπα. Τοῦτο ἀρκεῖ.

Ἀνάγκη ὅμως ἦτον νὰ τὴν χωρισθῶμεν, διότι μόνον διὰ τῆς πωλήσεως τῆς ἀγελάδος ἠμποροῦσε νὰ οἰκονομηθῇ ὁ Βαρβερῖνος.

Ἦλθεν ἔμπορος εἰς τὴν οἰκίαν μας, καὶ ἀφ' οὗ ἐξήτασε τὴν *Κοκκίνων*, ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν τὴν ἐψηλάφησε κινῶν τὴν κεφαλὴν ὡς δυσηρεστημένος, ἀφ' οὗ ἑκατοντάκις εἶπε καὶ ἐπανέλαβεν ὅτι δὲν *κάμνει* δι' αὐτόν, ὅτι εἶναι ἀγελὰς πτωχῶν ἀνθρώπων καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ τὴν μεταπωλήσῃ, ὅτι δὲν εἶχε γάλα, ὅτι ἔδιδε κακὸν βούτυρον, εἶπε τέλος πάντων ὅτι, ἂς εἶναι, τὴν ἀγοράζει, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ καλωσύνην του, καὶ διὰ νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν μάναν Βαρβερίναν, διότι ἦτον καλὴ γυναῖκα.

Ἡ δυστυχὴς *Κοκκίνω*, ὡς ἂν ἤξευρε περὶ τίνος ἐπρόκειτο, δὲν ἤθελε νὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὸν σταῦλόν της, καὶ ἤρχισε νὰ μυκᾶται.

— Πέρασε ὀπίσω της καὶ κτύπα την, μοὶ εἶπεν ὁ ἔμπορος, καὶ ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸν λαιμόν του τὴν μάστιγα διὰ νὰ μοὶ τὴν δώσῃ.

— Ὤ! τοῦτο ὄχι, εἶπεν ἡ μάνα Βαρβερίνα. Καὶ σύρουσα τὴν ἀγελάδα ἐλαφρῶς διὰ τοῦ σχοινίου, τὴν ὡμίλησε μετὰ γλυκύτητος.

— Ἔλα ἡ καλή μου· ἔλα, ἔλα.

Καὶ ἡ Κοκκίνω δὲν ἀντεστάθη πλέον. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸν δρόμον, ὁ ἔμπορος τὴν ἔδεσεν ὀπίσω τῆς ἁμάξης του, καὶ τότε, θέλουσα μὴ θέλουσα, ἠναγκάσθη ν' ἀκολουθήσῃ τὸ βάδισμα τοῦ ἵππου.

Ἡμεῖς ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸν οἶκόν μας· ἠκούομεν δὲ πολλὴν ὥραν τὴν φωνήν της ὡς ἐμούγκριζε.

Οὔτε γάλα πλέον οὔτε βούτυρον· τὸ πρωὶ ὀλίγον ψωμί, τὸ ἑσπέρας ὀλίγα γεώμηλα εἰς τὸ ἅλας.

Ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἀποκρέω ἔφθασεν ὀλίγον μετὰ τὴν πώλησιν τῆς Κοκκίνως. Τὸ προλαβὸν ἔτος ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐκείνην τὴν ἡμέραν μοὶ εἶχε δώσει ἀληθὲς συμπόσιον, τηγανίτας καὶ λαλαγκίτας· καὶ ἐγὼ τόσους, τόσους εἶχον φάγει, ὥστε ἐπέτα ἀπὸ τὴν χαράν της.

Τότε ὅμως εἴχομεν τὴν *Κοκκίνων*, καὶ ἡ *Κοκκίνω* μᾶς ἔδωκε τὸ γάλα διὰ ν' ἀναλύσωμεν τὴν ζύμην, καὶ τὸ βούτυρον διὰ νὰ τὴν τηγανίσωμεν.

Τώρα δὲν ὑπάρχει πλέον *Κοκκίνω*, δὲν ὑπάρχει γάλα, δὲν ὑπάρχει βούτυρον, ἐπομένως οὔτε ἀποκρέω ὑπάρχει. Τοῦτο ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν μετὰ λύπης.

Ἀλλ' ἡ μάνα Βαρβερίνα ἤθελε νὰ μοὶ προξενήσῃ ἀπροσδόκητον εὐχαρίστησιν. Νὰ δανείζηται πολὺ δὲν ἠγάπα· ἐδανείσθη ὅμως παρά τινος τῶν γειτονισσῶν ἥμισυ ποτήριον γάλα, ὀλίγον βούτυρον παρ' ἄλλης. καὶ ὅταν, τὴν μεσημβρίαν, ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν εὗρον νὰ χύνῃ ἀλεύριον εἰς τὴν πηλίνην πινάκαν.

— Πῶς! Ἀλεύρι, εἶπον ὅταν ἦλθον πλησίον της.

— Μάλιστα, εἶπε μειδιῶσα, ἀλεύρι εἶναι, φίλτατέ μου Ῥεμῆ, λεπτὸν καὶ καλὸν ἀλεύρι σίτου. Ἰδὲ τί καλὰ μυρίζει!

Ἂν εἶχον τολμήσει, θὰ ἠρώτων εἰς τί ἔμελλε τὸ ἀλεύρι νὰ χρησιμεύσῃ. Ἀλλά, διότι ἐπεθύμουν νὰ τὸ ἠξεύρω, διὰ τοῦτο μάλιστα δὲν εἶχον τὸ θάρρος νὰ τὸ ἐρωτήσω. Προσέτι δὲν ἤθελον καὶ νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἤξευρον ὅτι ἦτον ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἀποκρέω, διὰ νὰ μὴ λυπήσω τὴν μάναν Βαρβερίναν.

— Τί κάμνουν τὸ ἀλεύρι; εἶπε πρὸς ἐμὲ στρεφομένη.

— Ψωμί.

— Καὶ ἀκόμη τί ἄλλο;

— Πηκταίνουν τὸ ζουμί.

— Καὶ ἀκόμη τί ἄλλο;

— Αἴ! τί;... Δὲν ἠξεύρω.

— Τὸ ἠξεύρεις πολὺ καλά· εἶσαι ὅμως καλὸ παιδὶ καὶ δὲν θέλεις νὰ τὸ εἴπῃς. Ἠξεύρεις ὅτι σήμερον εἶναι ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἀποκρηᾶς, ὅταν τρώγουν τηγανίταις καὶ λαλαγκίταις. Ἐπειδὴ ὅμως ἠξεύρεις ὅτι δὲν ἔχομεν οὔτε βούτυρον οὔτε γάλα, δὲν θέλεις νὰ τὸ εἴπῃς. Ἀλήθεια;

— Ὤ! μάνα Βαρβερίνα.

— Τὰ ἤξευρα ὅλ' αὐτά, κ' ἐπῆρα τὰ μέτρα μου διὰ νὰ μὴ σὲ φανῇ ἄσχημη ἡ ἀποκρηά. Κύτταξ' ἐκεῖ εἰς τὸ πιθάρι.

Καὶ ὅταν ἤνοιξα τὸ πιθάρι,—πόσον ταχέως τὸ ἤνοιξα!—εἶδα ἐκεῖ τὸ γάλα, τὸ βούτυρον, αὐγά, καὶ τρία μῆλα.

— Δός με τ' αὐγά, μοὶ εἶπε, καὶ ἐν ᾧ τὰ σπάνω, πάστρευσε σὺ τὰ μῆλα.

Ἐν ᾧ δ' ἔκοπτον ἐγὼ τὰ μῆλα εἰς φελλία, ἐκείνη ἔχυσε τ' αὐγὰ εἰς τὸ ἀλεύριον, καὶ ἤρχισε νὰ τὰ κτυπᾷ, βρέχουσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν ζύμην μὲ ὀλίγον γάλα.

Ὅταν δ' ἔγινεν ἡ ζύμη ῥευστή, ἡ μάνα Βαρβερίνα ἔβαλε τὴν πινάκαν εἰς τὴν χόβολην, καὶ τὴν ἐκάλυψε μὲ πανίον, νὰ μείνῃ ἐκεῖ ὡς τὸ ἑσπέρας. διότι μόνον τότε, εἰς τὸ δεῖπνόν μας ἐμέλλομεν νὰ φάγωμεν τοὺς τηγανίτας καὶ τοὺς λαλαγκίτας.

Digitized by Google

Δὲν θὰ ἤμην δὲ εἰλικρινὴς ἂν δὲν ὡμολόγουν ὅτι ἡ ἡμέρα μοὶ ἐφάνη μακρά, καὶ ὅτι πολλάκις ἐπῆγα καὶ ἀνεσήκωσα τὸ σκέπασμα διὰ νὰ ἰδῶ τὴν πινάκαν.

— Μὴ σηκώνῃς τὸ πανί, μ' ἔλεγεν ἡ μάνα Βαρβερίνα· θὰ κρυώσῃς τὴν ζύμην καὶ δὲν θ' ἀνέβῃ.

Ἡ ζύμη ὅμως ἀνέβαινε, καὶ ποῦ καὶ ποῦ ἐφαίνετο φουσκωμένη, ὡς φυσαλίδες δὲ ἤρχοντο καὶ ἔσκανον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἀνέδιδε δὲ καὶ γλυκυτάτας ἀναθυμιάσεις γάλατος καὶ βουτύρου.

— Φέρε φρύγανα, ἔλεγεν ἡ μάνα. Χρειάζεται καλὴ φωτία, νὰ κάμῃ φλόγα καὶ ὄχι καπνόν.

Τέλος ἦλθε τὸ ἑσπέρας καὶ ἀνάψαμεν τὸ κηρίον.

— Ἄναψε τὰ ξύλα, μοὶ εἶπε.

Δὲν ἐχρειάσθη δὲ νὰ μ' εἴπῃ δὶς αὐτὰς τὰς λέξεις. Τὰς περιέμενον μετὰ τόσης ἀνυπομονησίας! Εἰς τὴν ἑστίαν μας ἀνέβη φλὸξ μεγάλη, καὶ ἡ κινητὴ λάμψις της ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ μαγειρεῖον.

Τότε ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸν τοῖχον τὸ τηγάνιον, καὶ τὸ ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τὴν φλόγα.

— Δός με τὸ βούτυρον.

Καὶ μὲ τὴν ἄκραν τοῦ μαχαιρίου ἔλαβεν ὀλίγον, ὡς μικρὸν καρύδιον, καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸ τηγάνιον, ὅπου εὐθὺς ἀνέλυσε μετὰ συριγμῶν.

Ὢ! τί εὐωδία! καὶ μάλιστα εὐάρεστος εἰς τοὺς ῥώθωνάς μας, διότι πρὸ πολλοῦ δὲν τὴν εἴχομεν ἀναπνεύσει.

Καὶ ἡ μουσικὴ δὲ τῶν συριγμῶν τοῦ βουτύρου ὅταν ἐτηγανίζετο, καὶ ἐκείνη μᾶς ἔτερπε.

Ἀλλ' ἂν καὶ εἶχον προσηλωμένην τὴν προσοχήν μου εἰς ταύτην τὴν μουσικήν, μοὶ ἐφάνη ὅμως ὅτι ἤκουσα εἰς τὴν αὐλὴν βήματα ἀνθρώπου.

Τίς ἦτον δυνατὸν νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς ταράξῃ ταύτην τὴν ὥραν; Καμμία βεβαίως γειτόνισσα, διὰ νὰ ζητήσῃ φωτίαν.

Ἀλλὰ πολλὴν ὥραν ἡ ἰδέα αὐτὴ δὲν μ' ἀπησχόλησε, διότι ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶχε βυθίσει τὴν χουλιάραν εἰς τὴν πινάκα της, καὶ ἐπῆρε καὶ ἔρριψεν εἰς τὸ τηγάνιον ποσότητά τινα ζύμης λευκῆς, ὥστε καιρὸς τότε πλέον δὲν ἦτον διὰ νὰ ἔχω τὸν νοῦν μου ἀλλοῦ.

Τότε χονδρὸν ῥαβδίον ἐκτύπησε κατὰ γῆς, καὶ ἀμέσως ἡ θύρα ἀνήχθη.

—Τίς εἶναι; ἠρώτησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα, χωρὶς νὰ στραφῇ νὰ ἰδῇ.

Εἰς τὸ μαγειρεῖον ἐμβῆκεν εἷς ἀνήρ· καὶ εἰς τὴν φλόγα τῆς ἑστίας ἥτις τὸν ἐφώτισεν ὅλον, εἶδον ὅτι ἐφόρει λευκὸν χωρικοῦ ἐπενδύτην, καὶ ἐκράτει δυνατὴν βακτηρίαν.

— Πανηγύρι λοιπὸν ἔχομεν ἐδῶ. Ἐμπρός, μὴ διακόπτεσθε, εἶπε μὲ φωνὴν τραχεῖαν.

— Ὢ! Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἀφήνουσα τὸ τηγάνιον κατὰ γῆς. Σὺ εἶσαι, Ἱερώνυμε;

Καὶ λαμβάνουσά με ἀπὸ τοῦ βραχίονος, μ' ἔσπρωξε πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὅστις εἶχε σταθῇ εἰς τὸ κατώφλιον, καὶ μοὶ εἶπεν·

— Εἶναι ὁ πατήρ σου.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΕΔΙΣΩΝ

Κατὰ τὰς ἀλληγορικὰς τῆς Θείας Κωμῳδίας εἰκόνας, ὅτε Δάντης καὶ Βεατρίκη ἵσταντο ἐπὶ τῇ κορυφῇ τοῦ Καθαρτηρίου Ὄρους, ἡ μὲν θεία ὁδηγὸς ἐνατενίσασα πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, ἤρξατο μεταρσιουμένη εἰς οὐρανούς, ὁ δ' ὑπὸ ταύτης ὁδηγούμενος ποιητής, στρέψας ἐπὶ τὴν Βεατρίκην τὰς ὄψεις, ἤρξατο συναναβαίνων καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἄνω, οὔτε νοῶν, ὡς λέγει, οὔτε αἰσθανόμενος, ἂν ἐποίει τοῦτο «ἐν σώματι ἢ ἐκτὸς τοῦ σώματος». Ἐν ᾧ προσήγγιζε τῇ σφαίρᾳ τοῦ πυρός, διέκρινε πόρρωθεν σπινθηροβολοῦντα τὸν ἥλιον, ὡς πεπυρακτωμένον σίδηρον, μόλις τοῦ πυρὸς ἐξελκόμενον· εἶδε φωτὸς πλήμμυραν, οἵαν οὔτε ποταμοὶ πώποτε, οὔτε ὑετοὶ ἀπειργάσαντο ἐξ ὑδάτων· ἐφάνη δὲ αὐτῷ, ὅτι «ἡμέρα προσετίθετο εἰς ἡμέραν, ὡσανεὶ ὁ Παντοδύναμος εἶχε κοσμήσῃ τὸν οὐρανὸν δι' ἑτέρου ἡλίου».

Τοῦ Δάντου αἱ ὀπτασίαι πέπρωται νὰ γίνωσιν ἀλήθειαι ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὅπερ κατὰ τὸν 13 αἰῶνα ἐν ὑπεργείοις σφαίραις ἐθεάσατο διὰ τῶν τῆς διανοίας ὀφθαλμῶν ὁ ἀθάνατος ἐκ Φλωρεντίας ἀοιδός, θὰ διαχέηται καὶ ἐπὶ γῆς περὶ τὴν λῆξιν τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, ἀνατέλλον ἐξ ἀσφαλοῦς πηγῆς τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν. Καλεῖται ἔν γε τῷ παρόντι «φῶς τοῦ μέλλοντος», εὑρετὴς δ' αὐτοῦ εἶναι ἄνθρωπος πρό τινων ἐτῶν ἀφανής, ὁ Ἀμερικανὸς Θωμᾶς Ἀλοὰχ Ἐδισών. Ὁ δαιμόνιος οὗτος ἀνὴρ ἄγει οὐ πλέον ἢ τὸ τριακοστὸν ἔτος, ἔχει δὲ ἐν πᾶσι πολύτιμον συνεργάτιν τὴν νεαρὰν αὐτοῦ σύμβιον. Ὁμολογεῖται πρότυπον μεγαλοφυΐας ἐξάλλου καὶ ἐπιμελείας φιλοτίμου καὶ ἀκαταπονήτου. Τροφὴν ἐνίοτε καὶ ὕπνον λησμονεῖ, ὅλας ἑβδομάδας καὶ δὴ μῆνας μελετῶν καὶ πειράματα ποιούμενος, ἄνευ σκοποῦ ἰδιωφελοῦς, πρὸς εὕρεσιν μόνον τῆς ἀληθείας, δόξαν τῆς ἐπιστήμης καὶ κοινὸν τῆς ἀνθρωπότητος ὄφελος. Ἐὰν μετὰ μακροχρονίους ἀποπείρας μὴ τύχῃ τοῦ σκοποῦ, δὲν ἀπενθαρρύνεται, ἀλλ' ὥσπερ ὁ χαμαὶ ῥιπτόμενος καὶ παρὰ τῆς μητρὸς γῆς νέας ποριζόμενος δυνάμεις Ἀνταῖος, νέον ἀρύεται καὶ οὗτος θάρρος, καὶ νέας πάντοτε μηχανᾶται μεθόδους ἄχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὸ ποθούμενον τέρμα. Ἐξεῦρε τὸν τετραπλοῦν πρῶτον, εἶτα δὲ τὸν ἑξαπλοῦν τηλέγραφον, συσκευὴν δηλονότι, δι' ἧς ἓξ τηλεγραφήματα ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεταλλίνου

Digitized by Google

ἐλάσματος ἀποστέλλονται κατὰ διαφόρους καὶ ἐναντίας διευθύνσεις. Ἐπενόησε τὸν φωνογράφον, ἐβελτίωσε δὲ καὶ ἐτελείωσε τὸ ἀνθρακικὸν τηλεφώνιον, δι' οὗ ἐπλησίασε τοὺς Εὐρωπαίους πρὸς τοὺς ἀντίποδας αὐτῶν. Τελευταῖον ἐμηχανήσατο νέον ἐπαύλεων καὶ παραδείσων εἶδος, ἀσπάσιον τοῖς Ἀμερικανοῖς καὶ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Minlo Park. Ἐν τοιούτῳ παραδείσῳ, μιᾷ ὥρᾳ ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης ἀπέχοντι, ἔκτισε διώροφον οἰκίαν ἐν μέσῳ παντελοῦς σχεδὸν ἐρημίας, ὅπως σχολάζῃ ἀνετώτερον περὶ τὰς ἐρεύνας του. Εἶναι δὲ ἡ οἰκία του ἀληθὲς Ἡφαίστου χαλκεῖον καὶ ἐργαστήριον φυσικῆς καὶ χυμευτικῆς τέχνης. Τοὺς εἰς ἐπίσκεψίν του ἐρχομένους ἐξ Εὐρώπης σοφοὺς ὑποδέχεται μετὰ γαλατικῆς ἁβρότητος, ἀλλ' αὐχμηρός, ἀτημελής, κρατῶν ρινία καὶ σύρματα ἢ τεμάχια χάρτου ἀπηνθρακωμένου. Γίνονται δὲ αἱ ἐπισκέψεις σπανίως μεθ' ἡμέραν, συχνότερον δὲ περὶ μέσας νύκτας, διότι ἡ μὲν ἁμαξοστοιχία ἅπαξ τῆς ἡμέρας διελαύνει διὰ τῆς ἐρημίας ἐκείνης, αὐτὸς δὲ ἐργάζεται καὶ νυκτός, ἡ δ' ἐπὶ λοφίσκου κειμένη οἰκία του οὐδέποτε ἔχει σκότος, ὡς καταλαμπομένη ὑπὸ θαλάσσης φωτὸς ἠλεκτρικοῦ καὶ διαχέουσα τοῦτο ἐφ' ἅπαντα τὰ κύκλῳ καὶ ἐπὶ τὰς ἀπωτάτας καλύβας τῶν ἐκεῖ εὐαρίθμων ποιμένων καὶ ἀγροτῶν. «Πρότερον, ἔλεγέ τινι τῶν ξένων, ἡ αἴθουσα, αὕτη ἦτο τὸ προσφιλὲς ἡμῖν ἀναπαυτήριον· ἐν τῇ δεξιᾷ γωνίᾳ ἰχνογράφει ἡ ἐμὴ σύμβιος· ὅπου δὲ νῦν βλέπετε κλιβάνους καὶ ἀγγεῖα ἔκειτο ἀνάκλιντρον, ἐφ' οὗ διαλεγόμενοι κατετρίβομεν τὰς ὀλίγας τῆς ἀνέσεως ὥρας. Ἄλλον τόπον ἐπιτηδειότερον εἰς ὑποδοχὴν ξένων καὶ φίλων δὲν ἔχομεν· ἐλλείπει πᾶσα εὐμάρεια καὶ στενοχωρούμεθα πολύ. Ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; Πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν. Δὲν ἀφικόμην εἰσέτι εἰς τὸ τέρμα μου. Μάτην ἕως τῆς ὥρας περιέμεινεν ὁ κόσμος δῶρον, ὅπερ ἐγὼ μὲν δὲν ὑπεσχόμην αὐτῷ, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκδέχεται παρ' ἐμοῦ. Ἀποτυγχάνομεν, ἀλλὰ δὲν ἀποραθυμοῦμεν· καὶ ἐγὼ εἶμαι νέος καὶ ἡ σύμβιός μου ἔτι νεωτέρα. Ἀντὶ πόνων θὰ πωλήσωσι καὶ ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν οἱ θεοί. Αἱ ἐργασίαι ἡμῶν καὶ αἱ ἰδέαι εἶναι πολλῷ μακρότεραι τῆς ἡμέρας· τούτου δ' ἕνεκα μοχθοῦμεν καὶ νυκτός. Μετά τινα χρόνον «θὰ ἴδωμεν γῆν»· τότε δὲ θὰ πλεύσωμεν εἰς Εὐρώπην πρὸς ψυχαγωγίαν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν ἐν Λονδίνῳ, Βερολίνῳ καὶ Παρισίοις φίλων».—«Ἐμπορῶ ἆρά γε νὰ μάθω (ἠρώτησεν ὁ ξένος) τίνα προτίθεσθε μέγαν σκοπόν, οὗ τινος χάριν οὐδεμίαν ποιεῖσθε διάκρισιν ἡμέρας καὶ νυκτός;»—«Τὸ φῶς τοῦ μέλλοντος», εἶπε μειδιῶν ὁ Ἐδισών.

Πρὸς εὐχερεστέραν κατάληψιν τῶν πλεονεκτημάτων τῆς εὑρέσεως τοῦ Ἐδισῶνος σημειωτέον, ὅτι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ πολλοῦ μὲν χρόνου γίνεται χρῆσις φωτὸς ἠλεκτρικοῦ, ἀλλὰ μετὰ διακεκομμένης καὶ ἀμφιβόλου ἐπιτυχίας. Ὑπονόμους, σταθμοὺς σιδηροδρόμων, κρηπῖδας ποταμῶν, δημοσίας αἰθούσας, τεχνουργεῖα καὶ ξενοδοχεῖα φωτίζει ἡ λεγομένη «λυχνία τοῦ Σώϋερ», ὑάλινος σωλήν, ἔχων μῆκος 10 δακτύλων καὶ διάμετρον ἑνὸς δακτύλου καὶ ἡμίσεος. Ἐν ταύτῃ τὸ φῶς γεννᾶται διὰ πυρακτώσεως ἄνθρακος, ὁμοίου τὸ σχῆμα πρὸς κυκλομόλυβδον. Ὁ σωλὴν ἀφαιρεῖται πρῶτον τὸν ἀέρα διὰ τῆς πνευματικῆς μηχανῆς, εἶτα δὲ πληροῦται ἀζώτου. Τὸ γεννώμενον φῶς εἶναι ἀρκούντως ὡραῖον, αἱ δὲ λυχνίαι φέγγουσι πεντακοσίας ὥρας. Ἐντεῦθεν φαίνεται, ὅτι ὁ Σώϋερ μετεχειρίσθη πραγματικὸν ἄνθρακα ἐν ἀτμοσφαίρᾳ ἀμοιρούσῃ ὀξυγόνου· ἀλλὰ καὶ τὸ ποιὸν τοῦ ἄνθρακος ἦτο ἐνδεέστερον, καὶ τὸ τῆς ἀτμοσφαίρας κενὸν πολλῷ ἀτελέστερον τοῦ Ἐδισῶνος διὰ τὸ πλημμελὲς τῶν πνευματικῶν ἀντλιῶν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Πολὺν κρότον ἐποίησε κατόπιν ἐν Κλεβελάνδῃ τῆς πολιτείας Ὀχίου ἑτέρα λυχνία, ἡ τοῦ Βούσχ. Ὀκτακόσιαι «λυχνίαι Βούσχ», ἤτοι τὰ δέκα ἐννέα εἰκοστημόρια τῶν ἐν Ἀμερικῇ καιομένων λυχνιῶν, παρεσκευάσθησαν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Βούσχ καὶ φωτίζουσι μὲν ἐργαστήρια, μαγειρεῖα καὶ τυπογραφεῖα, ἐλέγχονται δὲ ἀνεπαρκεῖς καὶ ὅλως ἀνεπιτήδειοι εἰς ἄλλοθι χρήσεις, διότι τὸ φῶς αὐτῶν εἶναι ἄνισον καὶ ποικίλλεται συχνότατα. Ὁπωσδήποτε, ἑκάστη λυχνία Βούσχ ἔχει φωτιστικὴν δύναμιν δισχιλίων κηρίων. Ἐν τοῖς νηματουργείοις τῶν Παυλούκων ὀκτὼ καὶ τριάκοντα λυχνίαι Βούσχ ἀναπληροῦσι πεντακοσίους μυξωτῆρας ἤτοι σίφωνας φωταερίου· ἡ διεύθυνσις δαπανᾷ καθ' ἑκάστην ὥραν εἰς 38 λυχνίας ἓν δολλάριον καὶ 16 ἑκατοστά, ἐν ᾧ πρότερον εἰς τὸ φωταέριον ἐδαπάνα πέντε δολλάρια τῆς ὥρας. Αἱ αὐταὶ λυχνίαι εἰσήχθησαν εἰς τὰ κλωστήρια τῆς Ῥοδισλάνδης ἐν Προνοίᾳ. Πρὸς ἐξοικονόμησιν χρημάτων ἡ διεύθυνσις δὲν ἔδωκε παραγγελίας εἰς τὴν ἠλεκτρικὴν ἑταιρίαν, ἀλλ' ἀνέλαβεν αὐτὴ τὴν παρασκευὴν 80 λυχνιῶν, ἐχουσῶν φωτιστικὴν δύναμιν χιλίων μυξωτήρων φωταερίου· ἀλλὰ καὶ πάλιν αἱ δαπάναι ἐφάνησαν τοῖς γλίσχροις Ἀμερικανοῖς ὑπέρογκοι. Τῆς μὲν μηχανῆς ἡ τιμὴ ἦτο δολλάρια δισχίλια, ἑκάστης δὲ λυχνίας δολλάρια ὀγδοήκοντα· εἰς τοὺς πρόσθεν 1000 σίφωνας φωταερίου ἐδαπανῶντο 12 1/4 δολλάρια καθ' ἑκάστην ὥραν, εἰς δὲ τὰς 80 λυχνίας ὀγδοήκοντα ἑκατοστὰ δολλαρίου τῆς ὥρας. Ἀλλ' ὅμως ἡ μὲν φωτιστικὴ δύναμις χιλίων σιφώνων φωταερίου ἰσοῦτο πρὸς 15,000 κηρίων (ἑκάστου σίφωνος ἴσα δυναμένου 15 κηρίοις), ἡ δὲ φωτιστικὴ δύναμις 80 ἠλεκτρικῶν λυχνιῶν ἰσοῦτο πρὸς 160,000 κηρίων (ἑκάστης λυχνίας ἴσα δυναμένης 2000 κηρίοις).

Τὸ πολυδάπανον καὶ ἀτελὲς τῶν λυχνιῶν Σώϋερ καὶ Βούσχ, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἐν πολλοῖς

Digitized by Google

δεδοκιμασμένον Ἐδισῶνα πεποίθησις τῶν Ἀμερικανῶν ἔπεισαν τῷ **1878** κεφαλαιούχους τινὰς νὰ ἱδρύσωσιν ἑταιρίαν, μέλλουσαν νὰ χορηγήσῃ τῷ σοφῷ ἀνδρὶ πόρους, δι' ὧν νὰ λύσῃ πρακτικώτερον τὸ πρόβλημα τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ὑπογράψαντες κεφάλαιον 1,500,000 εἰς μετοχὰς ἐκ 500 φράγκων ἑκάστην, ἔδοσαν τῷ Ἐδισῶνι ἄδειαν ἵνα τὸ δαπανήσῃ, ἐὰν ἦτο χρεία, ὅλον εἰς πειράματα, ἤρκει μόνον νὰ ἐξεύρῃ ἔνθεν μὲν ἠλεκτρικὸν φῶς δυνάμενον ἐν πᾶσι νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ φωταέριον, ἔνθεν δὲ τὸν μετρητῆρα αὐτοῦ, ἤτοι τὸ ἠλεκτρόμετρον, οἷον ὑπάρχει διὰ τὸ φωταέριον τὸ λεγόμενον γαζόμετρον. Μετὰ πεντεκαιδεκαμήνους δοκιμασίας, νυχθημέρους πόνους καὶ ἀληθῆ βάσανον σωματικῶν καὶ διανοητικῶν δυνάμεων, εὗρεν ὁ Ἐδισὼν τὸν γεννήτορα τοῦ φωτός, τὸν κανονιστῆρα καὶ τὸν μετρητῆρα αὐτοῦ καὶ τὴν φωτιστικὴν ὕλην. Ἡ «ἐδισώνειος λυχνία» τοσοῦτον ὑπάρχει ἁπλῆ, ὥστε οἱ μετ' ἐπιστασίας παρακολουθοῦντες εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτῆς ῥᾳδίως δύνανται νὰ τὴν σχηματίσωσι κατὰ μικρὸν ἐν τῇ διανοίᾳ των. Σφαῖρα ἐξ ὑάλου, πάντοθεν ἀρτία, ἐξ ἑνὸς δὲ μόνου μέρους στενουμένη καὶ κυλινδροειδῶς μηκυνομένη, ἐμπήγνυται εἰς ὑπόβαθρον ξύλου ἢ μετάλλου, ὅπερ καλεῖται γεννήτωρ, διότι ἔχει ἑκατέρωθεν μικρὸν σκεῦος, ἔνθα ἀναπτύσσεται ὁ ἠλεκτρισμός. Ἐντὸς τῆς κυρίας σφαίρας φαίνεται ὡσανεὶ μετεωριζόμενον τεμάχιον χάρτου ἀπηνθρακωμένου, ἔχοντος σχῆμα σεληναίου ἢ πετάλου, ὄντος δὲ κατὰ τὸ εἰκὸς τοσοῦτον λεπτοῦ, ὥστε πνοὴ ἐλαχίστη διασκορπίζει αὐτὸ καὶ καθιστᾷ ἄφαντον. Τοῦ σεληναίου τὰ ἄκρα στηρίζονται εἰς δύο μικρότατα καὶ πάνυ λεπτὰ ἐλάσματα «πλατίνας»· ταῦτα δὲ πάλιν συνέχονται ἀμέσως μετὰ δύο ἔτι λεπτοτέρων συρμάτων, ἅτινα, παρατεινόμενα καθ' ὅλον τὸν ὑάλινον κύλινδρον καὶ διὰ τοῦ ὑποβάθρου, ἀπολήγουσιν εἰς τὰ ἑκατέρωθεν τοῦ γεννήτορος προμνημονευθέντα σκεύη. Ἅμα ἀναπτυχθέντος τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τὸ ἠλεκτρικὸν ῥευστὸν ἐκ τοῦ δεξιοῦ σκεύους μεταδίδεται ἀστραπηδὸν εἰς τὸ δεξιόθεν σύρμα καὶ τὸ τῆς «πλατίνας» ἔλασμα καὶ εἰς τὸ ἀπηνθρακωμένον χάρτινον σεληναῖον· διαρρέον δὲ διὰ τοῦ ἀριστερόθεν «πλατιναίου» ἐλάσματος καὶ τοῦ σύρματος, ἀπολήγει εἰς τὸ ἀντίστοιχον σκεῦος τοῦ γεννήτορος. Τὸ σεληναῖον ἀνάπτεται· τὸ δ' ἐντεῦθεν παραγόμενον φῶς ἔχει λαμπρότητα ἀπίστευτον. Οὐδαμῶς οὐδένα κυοφορεῖ κίνδυνον πυρκαϊᾶς· οὐδεμίαν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐκπέμπει οὔτε θερμότητα, οὔτε ἀποφορὰν, οὔτε ἄλλην βλαβερὰν τῇ ὑγείᾳ ἀναθυμίασιν, ὡς τὰ πετρέλαια· οὐδέποτε οὔτε ὑποτρέμει, οὔτε σπινθηρίζει, μένει δὲ πάντοτε ἀτρεμές, ἴσον ἑαυτῷ, πρᾳότατον καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς οὐχὶ βλαβερὸν, ἀλλὰ καὶ ὁπωσοῦν πρόσφορον· «διαγελᾷ» δὲ ἐν τῇ ἀληθεῖ τοῦ ὅρου ἐννοίᾳ, ὡς τὸ φῶς τὸ ἡμερήσιον, καὶ ὁμοιάζει σφαίρᾳ μεστῇ φωτὸς ἡλιακοῦ. Τὸ δὴ παραδοξότατον, ἡ ἁπλουστάτη ἐδισώνειος λυχνία, ἣν ὁ εὑρετής, ὡς δι' ἐλπίδος ἔχει, θὰ ἁπλοποιήσῃ ὅσον οὔπω ἔτι μᾶλλον, τιμᾶται οὐ πλέον τῶν 25 ἑκατοστῶν, ἤτοι ἑνὸς μόνον τετάρτου τοῦ δολλαρίου!

Ὁ ἀναλογιζόμενος τὴν ἁπλότητα τῆς ἐδισωνείου λυχνίας δὲν νοεῖ πῶς αὕτη ἀπήτησε κόπους μυρίους καὶ χρόνον μακρόν. Ἐνταλεὶς ὁ Ἐδισὼν νὰ ἐξεύρῃ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ φῶς καθαρόν, διαρκές, ἀτρεμὲς καὶ εὔωνον, ὅσον τοὐλάχιστον τὸ τοῦ πετρελαίου, ὤφειλε νὰ ποιήσῃ αἵρεσιν δύο συστημάτων, προτιμῶν δηλαδὴ ἢ τὸ βολταϊκὸν τοξοειδὲς φῶς, τὸ ἀποτελούμενον ὑπὸ τῶν ἀντιθέτων κορυφῶν δύο ἀνθρακικῶν κώνων ἀλλήλοις ἀντεστραμμένων, ἢ τὸ ἐκ πυρακτώσεως προκύπτον φῶς *ἑνὸς μόνου* ἠλεκτρικοῦ ἀγωγοῦ συνεχοῦς καὶ ἀδιαλείπτου. Προείλετο δὲ τὸ δεύτερον, διότι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν κατάλληλον φωτιστικὸν σῶμα νομίζεται παρὰ τοῖς φυσιοδίφαις ἔλασμα «πλατίνας» συνεστραμμένον σπειρηδόν. Ἀλλ' αἱ διὰ τῆς σπειροειδοῦς «πλατίνας» λυχνίαι του ἐφάνησαν μετ' ὀλίγον πολυδάπανοι καὶ ἄχρηστοι· διότι, ὅσον ηὐξάνετο ἡ θερμότης τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥευστοῦ, τοσοῦτον ἐκινδύνευεν ἡ «πλάτινα» νὰ τακῇ. Γνωστῆς γενομένης τῆς ἀποτυχίας, αἱ τῆς ἑταιρίας μετοχαὶ ἀπὸ 500 φράγκ. ὑπετιμήθησαν εἰς **150**. Ἐκ τῶν Ἀμερικανῶν οἱ μὲν ἔκλαιον τὰ χρήματά των, οἱ δὲ ἔτριβον τὰς χεῖρας ὑπὸ χαρᾶς, ὅτι δὲν ἐγένοντο συμμέτοχοι. Ὁ Ἐδισὼν ἐσιώπα καὶ εἰργάζετο. Ἐπὶ ἐννέα ἑβδομάδας, ὁσάκις ἡ «πλάτινα» ἐκινδύνευε νὰ τακῇ, τὴν ἠρεύνα διὰ τοῦ μικροσκοπίου, ἀλλὰ δὲν εὕρισκεν αὐτὴν *συνεχῆ*· βαθμηδὸν ἀνεκάλυψεν ἀλλεπαλλήλους τὰς ἐν αὐτῇ τελουμένας κατὰ τὴν ὑπερβολικὴν πυράκτωσιν ἀλλοιώσεις, τὰς ἀοράτους διαρρήξεις, τὴν ἐλάττωσιν τῆς βαρύτητος κ.λ. Ἐν τῇ ἀπογνώσει του ἐβουλεύθη νὰ δοκιμάσῃ τὰς λειτουργίας «πλατίνας» θερμαινομένης ἐν χώρῳ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος κενῷ. Εἰσαγαγὼν «πλατιναῖον» σύρμα εἰς ὑαλίνην σφαῖραν, ἀφεῖλεν ἐξ αὐτῆς τὸν ἀέρα διὰ τῆς ἀκριβεστάτης πνευματικῆς ἀντλίας τοῦ Κρούκ καὶ τοῦ Σπρέγγελ καὶ ὕψωσε τοσοῦτον τὴν θερμοκρασίαν, ὥστε τὸ μέταλλον ἐφλέγετο μὲν διὰ φλογὸς λευκοτάτης, ἀλλὰ δὲν κατεφλέγετο. Κατέληξε λοιπὸν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι «πλατιναῖον» σύρμα, ἀφ' οὗ ἀπαλλαγῇ τοῦ ὀξυγόνου καὶ ἄλλων ἀτμοσφαιρικῶν φωταερίων, λάμπει ὡς *ἄργυρος*, ἀλλ' οὔτε διαρρήγνυται, οὔτε κατὰ τὴν βαρύτητα ἐλαττοῦται, καὶ ἐπὶ πλείστας ὥρας καιόμενον. Τότε δὴ παρεσκευάσθησαν αἱ πρῶται «πλατιναῖαι, ἐν τῷ κενῷ καιόμεναι λυχνίαι», ὁ δὲ Ἐδισὼν ἐνόμισεν, ὅτι, ὑπερβὰς ἤδη τὰς δυσχερείας, ἠδύνατο νὰ στέρξῃ τοῖς παροῦσι, διότι *ἑκάστη* αὐ-

Digitized by Google

τοῦ λυχνία ἔφεγγεν ὅσον *πέντε καὶ εἴκοσιν* ἐκ τῶν συνήθων ἀθρόαι.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε αἴφνης ἐπίκουρος τῷ Ἐδισῶνι ἐπῆλθεν ἡ τύχη, ἡ πλέον ἢ ἅπαξ οὐχὶ μικρὸν συμβαλομένη εἰς τὰς σπουδαιοτάτας τῶν ἀνακαλύψεων. Διὰ τοῦ «πλατιναίου» σύρματος ὁ Ἐδισὼν ἐποίησε μέγα εἰς τὰ πρόσω βῆμα, ἀλλὰ δὲν εὗρε τὴν ἀληθῆ λυχνίαν τοῦ μέλλοντος. Μιᾶς ἑσπέρας, ἐν ᾧ ἐκάθητο σύννους ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, ἐλησμόνησεν, ὅτι ἐκράτει καὶ ἔστρεφεν ἐν τοῖς δακτύλοις πεπιεσμένην λυχνιαίαν ἀσβόλην, ἣν πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀναμίξῃ πισσασφάλτῳ πρὸς διόρθωσιν τοῦ τηλεφωνίου του. Ρεμβαζόμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων λογισμῶν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν στρέφων λεληθότως τὴν ἀσβολην, ἄχρις οὗ τὴν κατέστησε μίτον λεπτότατον. Ἅμα ἐξεγερθεὶς τοῦ ληθάργου, ἀποβλέπει περιέργως εἰς τὸν μίτον καὶ παραχρῆμα ἐπέρχεται αὐτῷ ἔννοια νὰ ἐξετάσῃ, ἂν πυρακτούμενος ὁ μίτος ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ χρήσιμος ὡς ὕλη φωτιστική. Τὸ πείραμα ἔληξεν αἰσιώτατα. Ἔξαλλος ὑπὸ χαρᾶς ἐπανέλαβε πολλάκις τὸ πείραμα τῆς αὐτῆς ἀνθρακούχου ὕλης κατὰ διάφορα ποσὰ καὶ σχήματα καὶ αὖθις ἐπέτυχεν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ ἔκειντο μικρὰ νήματα κλωστῆς ἁρπάσας δὲ ἓν τούτων, ἔκλεισεν αὐτὸ ἐντὸς μικροτάτων σιδηρῶν ἐλασμάτων καὶ τὸ ἐνέθηκεν εἰς καιομένην κάμινον. Ἀναμιμνησκόμενος ὁπόσον λαμπρὸν φῶς παρήγαγεν ἡ πεπιεσμένη λυχνιαία ἀσβόλη, εἴκασεν, ὅτι ἀνθρακικαὶ ἶνες, βέλτιον δ' εἰπεῖν, ἀνθρακικαὶ κτηδόνες, ἀνήκουσαι εἰς ὕλην οὔπω πεπυρακτωμένην, ἦσαν ἀναμφιβόλως τὰ μυστηριώδη ἐλατήρια τοῦ παντελοῦς θριάμβου τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Τοῦ Ἐδισῶνος ἡ σκέψις ἦτο ὀρθοτάτη, καθ' ὅσον ὁ μὲν ἄνθραξ, οὐχὶ τὸ κοινὸν *κάρβουνον*, ἀλλ' ἡ στοιχειώδης ὕλη, ἡ τῷ ὀξυγόνῳ μιγνυμένη καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀποτελοῦσα, εὑρίσκεται ἐν παντοδαπαῖς καταστάσεσι καὶ σχηματίζει ἀδάμαντας, λιθάνθρακας, γαιάνθρακας, ξυλάνθρακας κ.λ. ὁ δὲ Γαλάτης Μονέλ, κατασκευάζων τῷ 1860 σωλῆνα πρὸς διαφωτισμὸν βαθέων φρεάτων καὶ τῶν σκοτεινῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος κοιλοτήτων, εἶχεν ἐπινοήσῃ παντοῖα συστήματα φωτισμοῦ, στηριζόμενα εἰς τὴν χρῆσιν ἀνθράκων *φυτικῶν*· ὥστε αἱ τοῦ Ἐδισῶνος μελέται ἦσαν συνέχεια τῶν ἐν Παρισίοις. Παρελθούσης μιᾶς ὥρας, ἐξελκύσας ὁ Ἐδισὼν τῆς καμίνου τὰ σιδηρᾶ ἐλάσματα, ἀνέῳξεν αὐτά, μετ' εὐλαβείας δὲ πολλῆς μετεκίνησε τὰ σχεδὸν ἀόρατα λείψανα τῆς ἀπηνθρακωμένης κλωστῆς. Καὶ ταῦτα μὲν ἔθηκεν ὑπὸ κώδωνα ὑάλινον καὶ συνῆψε μετὰ τῶν συρμάτων τῆς γεννώσης τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα μηχανῆς· ἀφελὼν δ' ἔπειτα ἐκ τοῦ κώδωνος τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, ἀφῆκε νὰ εἰσρεύσῃ ὁ ἠλεκτρισμός. Ἀμέσως ἀνταυγεῖ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ φῶς ἡμερήσιον! Διπλασιάζει τὴν δύναμιν τοῦ ῥεύματος, ὅπως εἰδῇ μήπως διασκορπίζεται ἡ ἀσθενεστάτη κτηδών· ἀλλ' αὕτη μὲν ἀντέχει καὶ σώζεται, τὸ δὲ φῶς γίνεται λαμπρότερον. Ἐκ τρίτου αὐξάνει τὸ ῥεῦμα, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι πάντοτε τεράστιον. Ἤδη δὴ ἐξεγείρει ὅλην τῆς μηχανῆς τὴν δύναμιν περιμένων νὰ ἴδῃ τὸ τέλος. Δύο περίπου λεπτὰ ἡ κτηδὼν ἀγωνίζεται πρὸς τὴν δι' ἑαυτῆς διήκουσαν ὑπερβολικὴν θερμότητα, ἥτις θὰ ἴσχυε νὰ διαλύσῃ καὶ τὸν στερεώτατον τῶν ἀδαμάντων, εἶτα σβέννυται. Τὸ δεινὸν ῥεῦμα τὴν κατηνάλωσεν· ἀλλὰ πρὶν ἐκπνεύσῃ ἀντηύγασε φῶς ἰσοδύναμον πρὸς τέσσαρας φλόγας φωταερίου! Τίς θὰ ἐπίστευεν, ὅτι ἡ πρὸς τὸ φαινόμενον λεπτὴ καὶ εὔθραυστος ἐκείνη ἀπηνθρακωμένη κλωστὴ ἦτο *συνεχεστέρα*, διὰ τοῦτο δὲ καὶ *μᾶλλον ἀδιάφθορος* τῆς «πλατίνας». Ἐξετάσας αὐτὴν διὰ τοῦ μικροσκοπίου ὁ Ἐδισὼν εὗρεν, ὅτι ἡ μὲν ἐπιφάνεια ἦτο διαυγεστάτη, τὰ μόριά της καθ' ἕκαστα ἦσαν συνυφασμένα καὶ ἀδιαρρήκτως συγκεκολλημένα, τὸ σύνολον δὲ ἦτο πέτρας στερεώτερον, ἀφ' οὗ ἐξετέθη εἰς τὸ ἠλεκτρικὸν ῥευστόν. Ἀπὸ τοῦδε ὁ εὑρετὴς ὑπέβαλεν εἰς ἔρευναν ἁπάσας τὰς ἀνθρακούχους οὐσίας· ἠρίστα ὄρθιος, ἐκάθευδε δύο μόνον ὥρας, νύκτωρ δὲ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπανελάμβανε τὰ πειράματα, ἀπὸ τῆς ἀπανθρακώσεως τῆς κλωστῆς μεταβαίνων εἰς τὴν ἀπανθράκωσιν μικροτάτων ξυλίνων καρφῶν, ἀχύρων, χαρτίων καὶ ἄλλων οὐσιῶν, ὧν περ οὐδεμία οὐδέποτε ἐγένετο ἐξέτασις ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ. Ἐπιτηδειοτάτην οὐσίαν εἰς ἀπανθράκωσιν καὶ ἀδιάλειπτον διάδοσιν ἀνεπιλήπτου φωτὸς εὗρε τελευταῖον χάρτην πυκνόν, οἷος ὁ τῶν ἐπισκεπτηρίων. Ἐχάρη δὲ οὐ μόνον ἐπὶ τῷ φωταυγεῖ, τῷ συνεχεῖ, τῷ βεβαίῳ καὶ τῷ εὐτήκτῳ τῆς ἀνθρακικῆς κτηδόνος, ἀλλὰ κατ' ἐξοχήν, ὅτι ἀνεκάλυψε στοιχεῖον διαρκοῦς καὶ συμμέτρου *ἀντιστάσεως* κατὰ τῆς διελεύσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥευστοῦ. Εἰς *τοῦτο* κυρίως ἀπέβλεψεν ἀπὸ τῆς πρώτης τῶν ἐρευνῶν του ἀρχῆς· ἐὰν μόνος ὁ ὅρος οὗτος μὴ ἐπληροῦτο, δὲν θὰ ἦτο τελεία ἡ εὕρεσις λευκοῦ, μᾶλλον δὲ ἀχρώμου ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ὅτε ἠκούσθη ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὁ θρίαμβος τοῦ Ἐδισῶνος, αἱ μετοχαὶ τῆς Ἑταιρίας ἀνετιμήθησαν ἀπὸ 150 φράγκων εἰς 16,000. Ἡ ἐν Minlo Park ἐρημία μετεποιήθη εἰς χωρίον πολυφοίτητον καὶ πολυάνθρωπον· μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἔμποροι καὶ λόγιοι, βιομήχανοι καὶ φυσιοδίφαι ἔσπευδον νὰ ἴδωσιν ὄμμασιν ἰδίοις τὸ θαῦμα. Ἐνώπιον τούτων ἔκοπτεν ὁ Ἐδισὼν τεμάχια ὀγκώδους χάρτου εἰς σχῆμα σεληναίου, δύο δακτύλους μακροῦ καὶ $^1/_8$ δακτύλου εὐρέος, ἐτίθει αὐτὰ ἀλλεπάλληλα χωρίζων ἕκαστον ἀπὸ τῶν ἄλλων διὰ χάρτου μεταξωτοῦ, τὰ ἐθέρμαινε διὰ 600 βαθμῶν Φαρεγγάϊτ, εἶτα δὲ τὰ ἐνέβαλλεν

Digitized by Google

εἰς καιομένην κάμινον, ἵνα καταπυρακτωθῶσιν. Ἀκολούθως ἐξεῖλκεν αὐτὰ μετὰ προσοχῆς, τὰ ἐτίθει ὑπὸ κώδωνα ὑάλινον, τὰ συνέδεε μετὰ τῶν ἠλεκτρικῶν συρμάτων, ἐξῄρει τὸν ἀέρα, ἐκίνει τὸ ἠλεκτρικὸν ρευστὸν, ἑκάστοτε δὲ «ἐγίνετο φῶς καλόν».

Περιττὴν ὑπολαμβάνομεν τὴν τεχνικὴν περιγραφὴν τοῦ γεννήτορος τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς καὶ τοῦ ἠλεκτρομέτρου, δι᾽οὗ πᾶσα οἰκοδέσποινα ἀπὸ τοῦδε δύναται ἀσφαλῶς νὰ μετρῇ τὸ ἑκάστοτε ἀναλισκόμενον φῶς. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Ἐδισὼν ἀσχολεῖται νῦν εἰς τὴν τελείωσιν τῶν διαφόρων αὐτοῦ μηχανῶν, εἰς τὴν σκοπιμωτέραν παρασκευὴν ἀνθρακούχων οὐσιῶν, εἰς τὴν ἀπεργασίαν μικρῶν καὶ μεγάλων λυχνιῶν καὶ δὴ καὶ κρεμαστῶν λυχνούχων, τῶν κοινῶς πολυελαίων, καὶ ὅτι μετὰ πολλῆς μεγαλοφυΐας ἐπέλυσε τὸ ζήτημα περὶ τοῦ «φωτὸς τοῦ μέλλοντος», ὅπερ θὰ ἀνατρέψῃ βαθμηδὸν τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν κηρίων, τῶν ἐλαίων καὶ τῶν πετρελαίων.

Θαυμαστὴ μὲν ἡ φύσις, θαυμαστὸς δὲ καὶ ὁ τοῦ ἀνθρώπου νοῦς, ὁ τὰ μυστήρια ἐκείνης, ἤτοι τὴν ἀλήθειαν ἐξιχνεύων. Τὴν ἐν τῇ φύσει λανθάνουσαν ἀλήθειαν ἐπιζητήσαντες οἱ περὶ τὰ φυσικὰ ἀσχολούμενοι διέτρησαν ὄρη καὶ ἰσθμοὺς, ἦραν τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀποστάσεις, κατέπραξαν δὲ ἐν βραχεῖ χρόνῳ καὶ ὀλίγαις χερσὶν ὅσα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μυριάδες δούλων χειρῶν ἐν χρόνῳ μακρῷ δὲν ἴσχυον νὰ κατορθῶσιν. Εἰς τοὺς τέως θριάμβους ἕτερον θρίαμβον ἀρτίως προσέθηκεν ὁ Ἐδισὼν, ἀνακαλύψας φῶς εὐωνότατον καὶ ἀκίνδυνον, διαχεόμενον ἑκατοντάδας σταδίων μακράν. Ἐνεπέδωσε δὲ οὕτω ἐμβριθεστάτην παρατήρησιν, ἣν ἐξήνεγκε μὲν πρῶτος ὁ θεῖος Πλάτων, καλέσας τὴν Σοφίαν θυγατέρα τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Πενίας, ἤτοι τῆς περιεργίας καὶ τῆς ἀπορίας, διεσαφήνισε δὲ οὐχ ἧττον εὐφραδῶς ὁ ἐν ἀρχῇ μνημονευθεὶς φιλόσοφος ποιητὴς, εἰπών· «Καλῶς βλέπω, ὅτι οὐδέποτε κορέννυται ὁ νοῦς ἡμῶν, ἐὰν μὴ τὸν φωτίσῃ ἐκείνη ἡ Ἀλήθεια, ἐκτὸς τῆς ὁποίας ἑτέρα ἀλήθεια οὐδεμία διαχεῖται. Ἅμα καταλαβὼν αὐτὴν, ἠρεμεῖ ἐν αὐτῇ, ὡς θηρίον ἐν τῷ ἰδίῳ φωλεῷ· καὶ δύναται νὰ τὴν καταλάβῃ· εἰ δὲ μὴ, πᾶσα ἐπιθυμία θὰ ἦτο ματαία. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, καθάπερ ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ὑψουμένου δένδρου ὁ βλαστὸς, γεννᾶται παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἀληθείας ἡ ἀμφιβολία· εἶναι δὲ τοῦτο πρόνοια τῆς φύσεως, ἥτις ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν, ἀπὸ ὕψους εἰς ὕψος, ὠθεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν τὴν ὑπερτάτην»[1].

- Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος τούτου ἀπενεμήθησαν ἐν Γαλλίᾳ **3000** διπλώματα εὐγενείας.

1. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Κλειοῖ» ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς κ. Θ. Λιβαδᾶ.

Σημειώσεις περὶ

ΑΓΑΘΟΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς.

Δικαίως θαυμάζομεν τὰ ποικίλα ἀγαθοεργὰ καθιδρύματα, τὰ ὁποῖα κοσμοῦσι σήμερον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὅλας τὰς πόλεις τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Τὰ καθιδρύματα ταῦτα εἶναι τὸ ἀσφαλὲς μέτρον τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἐθνῶν, χρησιμεύουσι δὲ σήμερον ὄχι μόνον εἰς περίθαλψιν τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων δυστυχιῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης. Ὀλίγοι ὅμως παρ᾽ ἡμῖν γινώσκουσιν, ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνας καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ὅτε ἡ σήμερον πεπολιτισμένη Εὐρώπη ἦτο βυθισμένη εἰς τὸ σκότος τῆς βαρβαρότητος, ἤκμαζον λαμπρὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα παρὰ τοῖς προγόνοις ἡμῶν Βυζαντινοῖς, ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω γίνεται δῆλον.

Ἔκ τινος ἐπιστολῆς τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας κ. Κωνσταντίνου Παπαρρηγοπούλου μεταφέρομεν τὰ ἑξῆς· «Ξενῶνας, γηροκομεῖα καὶ ὀρφανοτροφεῖα ἀναφέρουσι πολλάκις οἱ Βυζαντινοί. Ἐπειδὴ δὲ κυρίως περὶ νοσοκομείων ἐπιθυμεῖτε νὰ πληροφορηθῆτε, σᾶς παρατηρῶ ὅτι συνήθως ὠνόμαζον τὰ νοσοκομεῖα ξενῶνας καὶ γηροκομεῖα, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἑπομένων. Ἐπὶ τῆς στάσεως τοῦ Νίκα (**532** μ. Χ.) «καὶ ὁ ξε»νὼν τοῦ Σαμψὼν ὁ μέγας ἐκαύθη, καὶ ἀπώ»λοντο οἱ ἐν αὐτῷ ἀνακείμενοι ἄρρωστοι». (Πασχάλιον Χρονικὸν, σελ. **622** τῆς ἐν Βόννῃ ἐκδόσεως). Ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος (ἀνηγορεύθη τῷ **582** μ.Χ.) «ἔκτισε καὶ τὸ λωβῶν γηροκομεῖον »εἰς τὰ Ἡρίου (ἀκρωτήριον τὸ σήμερον καλού»μενον *Φενὲρ-μπαχτσέ*), καὶ πολλὰ ἐν αὐτῷ ἐ»χορήγησε πρὸς θεραπείαν τῶν λωβῶν ἀδελφῶν». (Κεδρηνοῦ, τόμ. **1**ος σελ. **698-699** τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως). Ὁ Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνὸς (**919-944**) ἀνεκαίνισε πρὸς τοῖς ἄλλοις πολλοῖς «καὶ γε»ρόντων τροφεῖα ξενουμένων τε καταγώγια, ἀρ»ρωστούντων ἐνδιαιτήματα». (Χρονογραφίας συγγραφείσης ἐκ προστάγματος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, σελ. **431** τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως)».

Εἰς τὰς πληροφορίας ταύτας τοῦ σοφοῦ ἡμῶν ἱστοριογράφου προσθέτομεν καὶ τὰς ἑξῆς, τὰς ὁποίας ἀρυόμεθα ἐκ τοῦ ἀρίστου συγγράμματος τοῦ ἀειμνήστου Σκαρλάτου Δ. τοῦ Βυζαντίου (*Κωνσταντινούπολις*, τόμ. Α΄ σελ. **130**).

Καθ᾽ ὃν λόγον ἡ ἱστορία καταδικάζει τὸν ἀνωφελῆ πληθυσμὸν τῶν μοναστικῶν καταγωγίων, κατὰ τὸν αὐτὸν ἀποδίδει τὸν δίκαιον ἔπαινον εἰς τὰ κοινωφελῆ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, διὰ τῶν ὁποίων διάφοροι αὐτοκράτορες ἐπλούτισαν κατὰ καιροὺς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πολλὰ μάλιστα τῶν Μοναστηρίων μετεποιήθησαν, τινὰ δὲ καὶ ἀπ᾽ἀρχῆς ἦταν προσδιωρισμένα, εἰς ἄσυλα δυστυχῶν, ὅσους εἴτε

Digitized by Google

νόσοι, εἴτε γῆρας, εἴτε πενία καὶ ἀπορία ἐσχάτη καθίστων ἀξίους τῆς συμπαθείας καὶ βοηθείας τῶν ἄλλων. Παρεκτὸς δὲ τῶν Νοσοκομείων, Γηροκομείων, Ξενοδοχείων, Βρεφοτροφείων κτλ., τὰ ὁποῖα καθιστᾶ ἀναγκαιότατα ἡ ἐπισώρευσις τοσούτου πλήθους ἀνθρώπων εἰς τὰς μεγαλοπόλεις, ἡ Κωνσταντινούπολις πρώτη ἔδωκε τὸ παράδειγμα τῶν καταγωγίων ἐκείνων, τῶν φερωνύμως κληθέντων *Τῆς Μετανοίας*, ὅπου αἱ δυστυχεῖς, ὅσας δειναὶ περιστάσεις παρέσυρον, εὕρισκον καταφύγιον. Τοιούτου εἴδους καθιδρύματα μόλις πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν τὸ πρῶτον συνεστήθησαν ἐν Γαλλίᾳ. Ἀλλὰ τὰ διὰ τοὺς ἀπόρους ξένους Ξενοδοχεῖα πρὸ πάντων ἦσαν εὐεργέτημα ἀνεκτίμητον εἰς πόλιν, ὅπου τοσαῦτα συμφέροντα, καὶ ἰδίως αἱ εἰς τὸ βῆμα τοῦ Αὐτοκράτορος ἐκκαλούμεναι δίκαι, ἔσυρον ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους τοὺς ὑπηκόους. Τοιούτους Ξενῶνας ἀνήγειραν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Θεοδώρα, καὶ διάφοροι βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες. Ἀλλ' ὁ κατ' ἐξοχὴν καλούμενος *Ξενών*, κείμενος μεταξὺ τῶν ναῶν τῆς ἁγίας Εἰρήνης καὶ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐσεμνύνετο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ἁγίοις Σαμψὼν τοῦ *Ξενοδόχου*, ὅστις Πατρίκιος τὴν ἀξίαν καὶ ἐκ τῶν πρωτίστων εὐγενῶν, ἀφιέρωσεν ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον εἰς περίθαλψιν τῶν πτωχῶν καὶ ἀνεστίων. Ἄλλος ἐπίσημος ἄρχων, ὁ πρωτοβεστιάριος Ζωτικός, ὁ ἐξαιρέτως ἐπικληθεὶς *Ὀρφανοτρόφος*, ὡς πρῶτος ἀναδεχθεὶς τὴν ἐπιστασίαν ταύτην, ἀφιερώθη ἰδίως εἰς τῶν λωβῶν (λεπρῶν) τὴν νοσοκομίαν, καὶ κατετάχθη ὡσαύτως εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων.

Ὡς εἴδομεν ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐπιστολῇ τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου, οἱ Ξενῶνες οὗτοι ἐχρησίμευον συγχρόνως καὶ ὡς Νοσοκομεῖα, κυρίως τῶν ἀσθενούντων ξένων, καὶ ἐν αὐτοῖς ἦσαν ἰατροὶ θεραπεύοντες ἀμισθὶ τοὺς προσερχομένους. Γηροκομεῖα δὲ καὶ πτωχοτροφεῖα ἔκτισαν πολλοὶ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τὴν λέξιν Ξενὼν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ νοσοκομείου παρέλαβον ἡ λατινικὴ καὶ πολλαὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν (hospitium, hôpital, κτλ).

Δικαίως παρετηρήθησαν καὶ ἐπῃνέθησαν παρ' ἁπάντων τῶν ἐπισκεφθέντων τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα περιηγητῶν τὰ εὐεργετικὰ αὐτῆς καθιδρύματα, ὧν τὸ πρώτιστον κατὰ χρονολογικὴν τάξιν εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου καθιδρυθὲν ἐν Αἰγίνῃ Ὀρφανοτροφεῖον. Ἐὰν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐσχάτη ἐρήμωσις καὶ πενία, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος διετέλει πρὸ πεντηκονταετίας, τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι τῷ ὄντι ἄξιον θαυμασμοῦ. Πλὴν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης παρατηρεῖ, ὅτι οὕτω ἐνεργῶν ἀκολουθεῖ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας του καὶ τοῦ ἔθνους του. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι πολλοὶ εὐεργετικοὶ θεσμοὶ ἀπολύτου ἀνάγκης ἐλλείπουσιν εἰσέτι παρ' ἡμῖν, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ὑπαρχόντων παρουσιάζουσιν εἰσέτι πολλὰς ἀτελείας, πλὴν τὰ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐλευθέρας ὑπάρξεως κατορθωθέντα πείθουσιν, ὅτι καὶ τὰ ἐλλείποντα θὰ γίνωσι, καὶ τὰ κακῶς κείμενα θὰ βελτιωθῶσιν. Μὴ λησμονῶμεν δέ, ὅτι οὔτε ἐπ' αὐτῶν τῶν ζοφερωτέρων τῆς ἱστορίας του ἐποχῶν ἔπαυσεν ὁ ἑλληνισμὸς νὰ ἐκδηλοῖ τὰς εὐεργετικὰς τάσεις του.

**

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΟΝΙΚΟΥ

Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἑταιρίας τῆς *βιολογίας* ὁ διδάκτωρ Κ. Δελωναὶ ἀνέγνω περίεργον μελέτην περὶ μνημονικοῦ. Ὁ σοφὸς φυσιολόγος ὡμίλησε περὶ ἁπασῶν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἡμεῖς περιοριζόμεθα εἰς ὅσα εἶπε περὶ τοῦ μνημονικοῦ.

Ἐν τῇ ζωϊκῇ κλίμακι ὁ ἵππος διακρίνεται διὰ τὴν λίαν ἀνεπτυγμένην αὐτοῦ μνήμην τῶν τόπων. Ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει πλεῖστα ὅσα παραδείγματα ἵππων, οὓς ἀπώλεσαν οἱ ἐπιβάται των, καὶ οἵτινες ἐπανεῦρον εὐκόλως τὸν δρόμον των. Ἔξοχον παράδειγμα τοῦ εἴδους τούτου, μαρτυροῦν θαυμάσιον καὶ ἀληθὲς παρατηρητικόν, εἶνε ὁ ἵππος τοῦ *Ἰβανόη* ἐν τῷ γνωστῷ μυθιστορήματι τοῦ Βάλτερ-Σκώτου. Μνήμην ἐκπληκτικὴν ἔχει καὶ ὁ ἐλέφας· καθ' ἑκάστην δ' ἐξιστοροῦνται γεγονότα ἐπικυροῦντα ὅσα ἀναφέρει θαυμάσια περὶ τοῦ βασιλέως τούτου τῶν παχυδέρμων ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Αἰλιανός. Εἴδη τινὰ σκύλλων, πρὸ πάντων δ' οἱ ἐπιλεγόμενοι *λουλού*, ἔχουσι θαυμασίως ἀνεπτυγμένον τὸ μνημονικὸν ἐμμέμφυτον, καὶ μάλιστα τὴν λεγομένην παθολογικὴν μνήμην, ἤτοι τὴν μνήμην ὧν πάσχει τις εὐαρέστων ἢ δυσαρέστων. Πάντα ταῦτα ἐπικυροῦσι τὴν γνώμην τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι ὀλιγώτερον ἀπέχει ζῷον ζῴου, παρὰ ἄνθρωπος ἀνθρώπου.

Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ παρομοιωθῇ πρὸς κλεψύδραν, ἧς τὸ ἓν δοχεῖον κατέχει ἡ μνήμη, καὶ τὸ ἄλλο ὅλαι αἱ ἐπίλοιποι δυνάμεις. Ὅταν τὸ ἓν τῶν δοχείων κενοῦται, τὸ ἄλλο πληροῦται. Ὁ νόμος οὗτος ἀποδεικνύεται ἀπὸ πλεῖστα ὅσα γεγονότα. Ἡ γυνὴ π.χ., φυσιολογικῶς κατωτέρα τοῦ ἀνδρὸς ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκεφάλου, ἔχει ἀσυγκρίτως πλειοτέραν μνήμην. Εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ ὑποκρίτριαι ἀποστηθίζουσιν εὐκολώτερον τὰ πρόσωπά των παρὰ τοὺς ὑποκριτάς· αἱ μαθήτριαι τῶν σχολείων εὐδοκιμοῦσιν εἰς τὰς ἐξετάσεις πλειότερον παρὰ οἱ μαθηταί. Ἀλλὰ μὴν ποσάκις εἰς τὰς ἐξετάσεις τὸ μνημονικὸν εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἡ θεία Πρόνοια τῶν ἀνοήτων! Δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἐν τῷ οἰκήματι τοῦ γυναικείου ἐγκεφάλου ἡ μνήμη ἐξαπλώνεται καὶ καλοκάθηται μὲ τόσην ἄνεσιν, ὥστε σφετερίζε-

Digitized by Google

ται τὸν χῶρον καὶ ἄλλων δυνάμεων, οἷον τῆς κρίσεώς. Τοῦτο ἐννοεῖ καὶ ὁ φιλόσοφος Μαλεβράγχιος λέγων· «Αἱ γυναῖκες δὲν βλέπουν παρὰ τὸν φλοιὸν μόνον τῶν πραγμάτων».

Τὰ πάντα ἄλλως ἀποδεικνύουσιν, ὅτι τὸ μνημονικὸν, κλῆρος ἀναφαίρετος τῶν κατωτέρων ὄντων, εἶνε δύναμις ἐγκεφαλικὴ δευτέρας τάξεως, καὶ γνώρισμα οὕτως εἰπεῖν τῆς διανοητικῆς ἀδυναμίας. Ὅθεν καὶ τὰ μειράκια εἶνε μνημονικώτερα τῶν νεανίσκων, τὰ ἀσθενέστερα ὄντα τῶν ἰσχυροτέρων, οἱ χωρικοὶ τῶν ἀστῶν, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τῶν λαϊκῶν, οἱ δικηγόροι τῶν ἰατρῶν, οἱ μεσημβρινοὶ τῶν βορείων. Εἶνέ τις μνημονικώτερος ὅταν εἶνε νῆστις παρὰ μετὰ τὸ δεῖπνον, τὸ πρωῒ παρὰ τὸ ἑσπέρας, τὸ θέρος παρὰ τὸν χειμῶνα. Οἱαδήποτε μάθησις καὶ μελέτη ἀδυνατίζει τὸ μνημονικὸν, ὅθεν καὶ οἱ ἀγράμματοι εἶνε μνημονικώτεροι παρὰ τοὺς λογίους. Ω.

Ο ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Ἐν πόλει τινὶ γαλλικῇ ἐσχάτως ἰατρός τις προσεφέρθη δωρεὰν νὰ ἐμβολιάζῃ πάντα τὸν βουλόμενον, ἀλλὰ πολλοὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς δωρεᾶς ταύτης, προφασιζόμενοι ὅτι ὁ πυρετὸς, ὃν ἐπιφέρει ἡ ἐγχείρησις, δύναται νὰ φέρῃ καὶ τὴν εὐλογίαν. Τοῦτο εἶνε πρόληψις, ἥτις πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ πάσῃ δυνάμει, διότι εἶνε κίνδυνος νὰ καταστήσῃ βαθμηδὸν ἀγόνους καὶ ματαίας τὰς προσπαθείας τῆς ἐπιστήμης κατὰ τῆς φοβερᾶς ταύτης ἀσθενείας.

Ἴδωμεν λοιπὸν, ἐὰν τῷόντι ὁ ἐκ τοῦ ἐμβολιασμοῦ πυρετὸς δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν εὐλογίαν. Συμβαίνει πολλάκις ὅταν ἀναφανῶσι τὰ ἐξανθήματα τὰ ἐκ τοῦ ἐμβολιασμοῦ, ν' ἀναφανῶσι συγχρόνως καὶ τὰ ἐξανθήματα τῆς εὐλογίας. Καὶ ἰδοὺ ἀμέσως οἱ γονεῖς κραυγάζοντες: «Ἰδοὺ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐμβολιασμοῦ!»

Μεγάλη, πολὺ μεγάλη πλάνη! Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν ὑπάρχει παρ' ἁπλῆ σύμπτωσις, ἥτις ἄλλως εἶνε λίαν εὐεξήγητος.

Ἡ εὐλογία, ὅπως καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἀσθένειαι, ἔχει τὴν λεγομένην περίοδον τῆς ἐπωάσεως. Καθ' ἣν στιγμὴν γίνεται ὁ ἐμβολιασμὸς, ὁ ἐμβολιαζόμενος αἰσθάνεται μικρόν τινα πόνον προξενούμενον ἀπὸ τοὺς νυγμοὺς τοῦ ἐμβολιάσματος, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν εἰσχώρησιν τοῦ βουπυώδους μολύσματος, μεθ' ὃ παρέρχονται τρεῖς ἢ τέσσαρες ἡμέραι, καθ' ἃς ὁ ἐμβολιασθεὶς δὲν αἰσθάνεται τίποτε, αἱ δὲ 4-5 αὗται ἡμέραι συναποτελοῦσι τὴν περίοδον τῆς ἐπωάσεως. Ἀλλ' ἡ ἐπώασις τῆς εὐλογίας διαρκεῖ ὀκτὼ ἕως δώδεκα, ἐνίοτε μάλιστα καὶ δεκαπέντε ἡμέρας· ὥστε καθ' ἣν στιγμὴν γίνεται ὁ ἐμβολιασμὸς, ὁ ἐμβολιαζόμενος εὑρίσκεται ὑπὸ τὸ κράτος τῆς εὐλογίας πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἤδη. Δὲν πρέπει ἄρα νὰ νομίζωμεν ὅτι ὁ ἐμβολιασμὸς ἐπέφερε τὴν εὐλογίαν, ἥτις ἤδη ἐνυπῆρχεν ἐντὸς τοῦ σώματος.

Ἀντὶ λοιπὸν νὰ κατακρίνωσι τὸν ἐμβολιασμὸν, οἱ γονεῖς πρέπει νὰ μὴ ἀναβάλλωσιν εἰς αὔριον τὸ ἐμβολίασμα τῶν τέκνων των. Καὶ ἄλλοτε μὲν καλὸν εἶνε νὰ περιμένωσι τὴν ἡλικίαν τῶν τριῶν μηνῶν διὰ τὸ ἐμβολίασμά των, ἀλλ' ἐν καιρῷ ἐπιδημίας δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἰδέαν, ἥτις καὶ αὐτὴ εἶνε πρόληψις, ὅτι τὸ ἐμβολίασμα δὲν ἐνεργεῖ εἰς σῶμα λίαν τρυφερόν.

Σημειωτέον δὲ, ὅτι καὶ προσβεβλημένον ἤδη ἂν εἶνε τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν εὐλογίαν, ὁ ἐμβολιασμὸς ὠφελεῖ, καὶ ἂν ἤδη ἐφάνησαν τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς νόσου.

Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι τὸ ἐμβολίασμα εἶνε προφυλακτικὸν κατὰ τῆς μαύρης εὐλογίας, ὅπως καὶ κατὰ τῆς κοινῆς κακοήθους. Ὅταν ὁ ἐμβολιασμὸς εἶνε πρόσφατος καὶ διαρκῆ ἀκόμη ἡ ἐπιρροὴ τοῦ βουπύου, δὲν προσβάλλεταί τις ἀπὸ τὴν μαύρην εὐλογίαν, σπανίως δὲ ἀπὸ τὴν κοινὴν, ἥτις ὅμως καὶ ἂν ἐπέλθῃ, δὲν εἶνε πλέον θανατηφόρος. ***

Νέα βιομηχανικὴ χρῆσις τῆς ΥΕΛΟΥ

Ἐφημερὶς ἀγγλικὴ, ἀφιερωμένη εἰς τὰς πρακτικὰς ἐπιστήμας, ἀναφέρει τὸ νέον τοῦτο καὶ ὀλίγον γνωστὸν γεγονὸς, ὅτι ἡ ὕελος δύναται νὰ κοπῇ ἐντὸς τοῦ ὕδατος εὐκολώτατα καὶ καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ σχήματα μὲ ἁπλοῦν ψαλίδιον.

Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τούτου πρέπει νὰ τηρηθῶσι μόνον οἱ ἑξῆς δύο ὅροι: πρῶτον πρέπει νὰ κρατῇ τις τὴν ὕελον ἐν τῷ ὕδατι εἰς ἀκριβῶς ὁριζόντειον θέσιν, καθ' ἣν στιγμὴν τὴν κόπτει μὲ τὸ ψαλίδιον· καὶ δεύτερον, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς θραύσεως, ν' ἀρχίσῃ τὸ ψαλίδισμα ἀπὸ τὰς ἄκρας, ἀποκόπτων μικρὰ τεμάχια ἀπὸ τὰς γωνίας καὶ τὰς πλευρὰς, μέχρις οὗ φθάσῃ κατὰ μικρὸν εἰς τὸ σκοπούμενον σχῆμα.

Εἴδη τινὰ ὑέλων κόπτονται καλίτερα, καὶ ἰδίως τὰ εὔκαμπτα. Τὸ δὲ ψαλίδιον δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνε κοπτερὸν, καὶ εἰς τὴν ἐνέργειάν του δὲν φαίνεται νὰ ἐπιδρᾷ ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη κατάστασις τῶν ἄκρων τῆς ὑέλου, ἅτινα πρόκειται νὰ ψαλιδισθῶσιν. Ὅταν τὸ ψαλίδισμα ἐπιτύχῃ, ἡ ὕελος ἀποκοπτομένη καταπίπτει εἰς θρύμματα κατὰ μῆκος τῶν λεπίδων τῆς ψαλίδος.

Ἡ μέθοδος αὕτη εἶνε χρήσιμος, ὁσάκις δὲν ἔχει τις πρόχειρον ἀδάμαντα διὰ ν' ἀποκόψῃ ᾠοειδῆ ἢ κυκλικὰ τεμάχια, εἰ δὲ καὶ τῆς οὕτως ἀποκοπτομένης ὑέλου τὰ ἄκρα δὲν ἔχουσι τὴν ἐπιθυμητὴν εὐκρίνειαν καὶ λειότητα, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς πολλὰς περιστάσεις.

Ἀλλ' ἡ σπουδαιότης τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης εἶνε μικρὰ, συγκρινομένης πρὸς ἄλλην, γενομένην ἐσχάτως, ἥτις θέλει βεβαίως προξενήσῃ

Digitized by Google

ἔκπληξιν εἰς ὅσους δὲν παρακολουθοῦσι μετὰ προσοχῆς τὰς ὑπὲρ ἔννοιαν προσπαθείας, ὅσαι γίνονται ὅπως ἐφαρμοσθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν πλειότερον εἰς τὴν βιομηχανίαν ἡ ἐπιστήμη. Τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην ἔκαμεν ὁ κ. Σίεμενς, καὶ πραγματεύεται περὶ αὐτῆς ἡ *Βρετανικὴ Ἐπιθεώρησις*.

Φαντάζεσθε εἰς τί πρᾶγμα ἠθέλησαν νὰ μεταχειρισθοῦν τὴν ὕελον; Εἰς τὸ νὰ κατασκευάσωσι δοκούς, ν' ἀντικαταστήσωσι δηλ. δι' ὑελίνων τὰς ξυλίνας δοκοὺς τῶν σιδηροδρόμων, ἐφ' ὧν κατατείνονται, ὡς γνωστόν, αἱ σιδηραῖ ἢ χαλύβδιναι τροχιαί.

Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὕελος σκληρύνεται δι' εἰδικῆς μεθόδου, ἄλλης παρὰ τὴν τοῦ κ. Δε-λα-Βαστί, ἥτις διαφέρει οὐσιωδῶς κατὰ τοῦτο, ὅτι, ἐὰν ἡ κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην παρασκευαζομένη ὕελος θραυσθῇ, θραύεται ὡς ὁ χυτὸς σίδηρος, καὶ δὲν διασκορπίζεται εἰς θρύμματα ἀπειράριθμα.

Χρῆσιν τῶν ὑελίνων τούτων δοκῶν ἔκαμεν ἐν Ἀγγλίᾳ πρῶτος ὁ κ. Ἄμιλτον Λίνδσαιυ Βούκναλλ, στρώσας ἐσχάτως ὁλόκληρον σειρὰν ἐν Στραττφόρδῃ κατὰ τὴν γραμμὴν τοῦ *βορείου μητροπολιτικοῦ σιδηροδρόμου*. Αἱ δοκοὶ αὗται εἶνε ἀπαράλλακτοι κατὰ πάντα μὲ τὰς πρώην ξυλίνας, τεμάχια δηλ. ὑέλου ἐπιμήκη καὶ τετράπλευρα, ἔχοντα πλάτος 4 δακτύλων καὶ πάχος 6, μὲ τὴν ἄνω δὲ πλευρὰν ἐσχηματισμένην οὕτως, ὥστε νὰ προσαρμόζηται ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν ἡ περιφέρεια τῶν τροχῶν τῆς ἀτμαμάξης. Τὸ μῆκός των εἶνε 3 ποδῶν, καὶ διὰ νὰ μὴ συμβῇ κατακάθισμα εἰς τὸ μέρος, καθ' ὃ συναρμόζονται πρὸς ἀλλήλας, ὑποτίθεται ὑποκάτω ἑκάστης συναρμογῆς πλὰξ ὑελίνη ἔχουσα μῆκος 10 δακτύλων καὶ πλάτος 5, πάχος δὲ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος, ἥτις συγχρόνως χρησιμεύει καὶ εἰς τὸ νὰ συγκρατῇ τὴν τροχιὰν δι' ἰδίου τινὸς συνδέσμου, οὗ ἕνεκα καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς διατρυπήσεως τῶν ὑέλων ἐκλείπει ὅλως.

Ἡ ἐξέλεγξις τῆς στερεότητος τῶν νέων τούτων δοκῶν ἐγένετο ὡς ἑξῆς. Ἐπὶ σειρᾶς ὑποστηριγμάτων ἀπεχόντων 30 δακτύλους ἀπ' ἀλλήλων, ἐπετέθησαν αἱ ὑέλινοι δοκοί, αἵτινες ὑπέστησαν βάρος 5 ἀμφορέων, τουτέστιν ἔχουσι τὰ $^{2}/_{3}$ περίπου τῆς στερεότητος τῶν κοινῶν δοκῶν. Ἀλλ' ἂν ἔχουσι τὸ μικρὸν τοῦτο μειονέκτημα ὡς πρὸς τὴν στερεότητα, πλεονεκτοῦσιν ὅμως, ἐννοεῖται, τῶν παλαιῶν δοκῶν καθ' ὅτι δὲν ὑφίστανται φθοράν, καὶ δύνανται νὰ διαρκέσωσιν ἐπ' ἄπειρον.

Ἡ τιμὴ τῆς ἀπεσκληρυμμένης ταύτης ὑέλου εἶνε ἡ αὐτὴ σχεδὸν μὲ τὴν τοῦ χυτοῦ σιδήρου· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ εἰδικὸν βάρος αὐτῆς εἶνε ὑποτριπλάσιον, ἡ ὁλικὴ δαπάνη τῆς παρασκευῆς οἱουδήποτε ἀντικειμένου ἐκ τῆς ὕλης ταύτης, εἶνε πολὺ μικροτέρα.

Ἡ μελέτη τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρέπει νὰ γείνῃ βεβαίως ἔτι μᾶλλον ἐπισταμένως. Ἀλλὰ τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα δικαιοῦσιν ἡμᾶς νὰ προσδοκῶμεν τὰ ἄριστα ἐκ τοῦ νέου τούτου βιομηχανικοῦ προϊόντος.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΙΖ'

ΤΗ ΚΥΡΙᾼ Χ ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Φεβρουαρίου 1880.

Δόξα τῷ Θεῷ, ἔχω σήμερον νὰ σοῦ γράψω καὶ κάτι τι ἄλλο, ἐκτὸς χορῶν καὶ ἑσπερίδων· τόσον δὲ περισσότερον χαίρω, ὅτι μ' εὐνόησεν αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ τύχη, ὅσον γνωρίζω, πῶς ἐνδιαφέρεσαι εἰς φιλολογικὰς ὁμιλίας, καὶ πόσον σ' ἀρέσκει ἡ καλὴ καὶ ἀληθὴς μουσική. Ἐπιχειρῶ λοιπὸν νὰ σοῦ μεταδώσω ἀτελῶς τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθην τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐκ φιλολογικῆς διατριβῆς, ἣν ἀπήγγειλε τὴν ἑσπέραν τῆς Τετάρτης ὁ κύριος Γ. Βερναρδάκης ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ *Παρνασσῷ*, καὶ ἐκ μουσικῆς ἑσπερίδος, εἰς ἣν ὁ κοινὸς ἡμῶν φίλος κύριος Δ. συνεκάλεσε τὴν ἐπαύριον Πέμπτην εὐάριθμον ὁμήγυριν φίλων.

Καὶ αἱ δύο αὗται ἑσπεριναὶ διατριβαὶ ὑπῆρξαν δι' ἐμὲ οὐ μόνον εὐχάριστος ἀνακούφισις ἀπὸ τοῦ χορευτικοῦ πανδαιμονίου, ὅπερ κατέκλυσεν ἐφέτος τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ καὶ ἀπόλαυσις ἀληθής, ἐξ ἐκείνων αἵτινες καὶ διαρκοῦσαι θέλγουσι τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν, καὶ παύουσαι καταλείπουσιν ὀπίσω των ἀνάμνησιν ἱλαρὰν καὶ γλυκύθυμον, ἥτις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε τέρψις, ὡς εἶνε τέρψις τὸ ἡδύπνουν ἄρωμα ὅπερ ἀφίνει κατόπιν της ὡραία γυνή, ὡς εἶνε τέρψις ἡ διάβασις χλοερᾶς ἀτραποῦ

οὐ le vent balaya des roses,

κατὰ τὴν ὡραιοτάτην ἔκφρασιν τοῦ Sully Prudhomme.

Ὁ Κ. Βερναρδάκης, τὸν ὁποῖον δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ἐγνώρισες εἰς Παρισίους, ὅθεν πρὸ δύο περίπου μηνῶν κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας, εἶνε νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ γνωστοῦ ποιητοῦ τῆς *Μερόπης* καὶ ἄλλοτε διαπρεποῦς καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Δόκιμος δ' ἐπίσης φιλολόγος καὶ διὰ σπουδαίων ἤδη ἔργων τιμήσας τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, κατέδειξε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐν τῷ *Παρνασσῷ*, ὅτι καὶ ποιητικὴν ἔχει τὴν ψυχὴν ὡς ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς καὶ τὴν χάριν τοῦ λόγου ἴσην σχεδὸν πρὸς ἐκεῖνον. Θέμα τοῦ λόγου του, ἢ μᾶλλον ἀφορμὴν αὐτοῦ, ἔλαβεν ἀνέκδοτόν τι ἀπόσπασμα τοῦ Εὐριπίδου, ὅπερ, δημοσιευθὲν πρό τινος ἐν Παρισίοις, πολὺν φυσικῶς ἐπροξένησε πάταγον μεταξὺ τῶν ἑλληνιστῶν τῆς Δύσεως καὶ πολλὰς προεκάλεσε συζητήσεις, καὶ μεγάλως διῄρεσε τὰς γνώμας τῶν σοφῶν, περὶ τοῦ τίς ἦτο ἆρά γε ἡ ἀπολεσθεῖσα τραγῳδία τοῦ

Digitized by Google

δραματικωτάτου τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ἧς ἀπετέλει μέρος τὸ ἀνευρεθὲν λείψανον. Δὲν περιμένεις βέβαια νὰ σοῦ μνημονεύσω τὰς γνώμας τῶν ξένων φιλολόγων, οὐδὲ τοὺς λόγους δι' ὧν κατεπολέμησεν αὐτὰς ὁ Ἕλλην συνάδελφός των. Τὸ πρᾶγμα θ' ἀπέβαινε πολὺ σοφόν, σοφώτερον ἀναμφιβόλως καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ. Ὅταν σοῦ ἀναφέρω ἁπλῶς, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κ. Βερναρδάκη τὸ δημοσιευθὲν ἀπόσπασμα ἀνήκει εἰς τὴν τραγῳδίαν τοῦ Εὐριπίδου «Ἀνδρομέδαν», τῆς ὁποίας ὑπάρχουσιν ἤδη γνωστὰ καὶ δημοσιευμένα πεντήκοντα περίπου ἄλλα ἀποσπάσματα, πολὺ ὅμως μικρότερα καὶ ἀσημότερα, εἶνε νομίζω τοῦτο ἀρκετὸν διὰ τὴν φιλολογικήν σου περιέργειαν. Ἴσως ἴσως δὲ καὶ αὐτὸ θὰ σοῦ εἶνε ἀδιάφορον, διότι οὐδεὶς πιθανῶς ὑπάρχει λόγος νὰ ἀνησυχῇς, ἂν εἰς τὰ σωζόμενα μέχρι τοῦδε δίστιχα ἢ τετράστιχα ἀποσπάσματα ἀπολεσθείσης ἀρχαίας τραγῳδίας προσετέθη καὶ ἄλλο νέον, ἔστω τοῦτο καὶ τεσσαρακοντάστιχον, ἔστω καὶ ὡραῖον ἀληθῶς ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Ὅ,τι ὅμως βεβαίως δὲν θὰ σοῦ εἶνε ἀδιάφορον, ὅ,τι πολὺ θὰ ἐπεθύμεις νὰ ἤκουες καὶ σὺ ὅπως ἤκουσα καὶ ἐγώ, εἶνε αὐτὴ ἡ ἀπολεσθεῖσα τραγῳδία τοῦ Εὐριπίδου, ἧς προδήλως καὶ ἀδιστάκτως,—κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην,—ἀπετέλει μέρος τὸ δημοσιευθὲν ἐσχάτως τεμάχιον.—Καὶ ποῦ λοιπόν, θ' ἀναφωνήσῃς, εὑρέθη αὐτὴ ἡ τραγῳδία ; καὶ πῶς δὲν μοῦ τὸ λέγεις τόσην ὥραν ;—Δὲν εὑρέθη, φίλη μου, δυστυχῶς· εὐτυχῶς ὅμως ἀνεπλάσθη συγκολληθεῖσα ἐκ τῶν ἀμόρφων ἐκείνων λειψάνων, ἀνεδημιουργήθη οὕτως εἰπεῖν ἐκ τοῦ μὴ εἶναι ὑπὸ τῆς καλλιτέχνου χειρὸς τοῦ νεαροῦ φιλολόγου, ἄρτιον δὲ σχεδὸν οὕτω καὶ καλλίμορφον ἀνεπτύχθη πρὸ τῶν ἐκθάμβων ἀκροατῶν τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο ἔργον τοῦ μεγάλου τραγικοῦ, ὅπερ ὁμοφώνως κατέτασσον οἱ ἀρχαῖοι μεταξὺ τῶν ἀριστουργημάτων του. Δὲν ἠξεύρω ἂν σ' ἔτυχέ ποτε—καὶ θὰ σ' ἔτυχε βεβαίως—νὰ ἴδῃς που ἀναπλαστικὴν εἰκόνα ἀρχαίου μνημείου, ἐξ ἐκείνων ἃς οἱ Γερμανοὶ ἰδίως ἐπιτηδεύονται, οἱ ἐπιστημονικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παιδεύοντες τὴν καλλιτεχνικήν των γραφίδα. Τὸ κατ' ἐμέ, ἐνθυμοῦμαι ἔτι καὶ θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε μετ' ἴσης συγκινήσεως τὴν βαθεῖαν καὶ γοητευτικὴν ἀληθῶς ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένησεν ὡραία τις τοιαύτη εἰκὼν τῆς Ἀκροπόλεως, γεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Graeb ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τῆς ἑλληνικῆς αἰθούσης τοῦ ἐν Βερολίνῳ Μουσείου. Ὥρας ὁλοκλήρους ἔμεινα θεωμένη τὴν χαριεστάτην ἐκείνην καὶ πλήρη ἀληθοῦς ἐμπνεύσεως ἀνάπλασιν τῶν ἀμιμήτων ἀριστουργημάτων, ἅτινα ἐκάλλυνον πρὸ αἰώνων τὸν ἱερὸν βράχον τῆς Ἀθηνᾶς· καὶ τοσοῦτον ἐπὶ στιγμὴν ἐλησμόνησα καὶ τὰ κύκλῳ μου γύψινα ἐκμαγεῖα ἑλληνικῶν ἀγαλμάτων καὶ τὴν μακράν μου—ἐπὶ τῆς πατρίας γῆς—λυπηρὰν τῶν ἐρειπίων πραγματικότητα, τοσοῦτον ἐν παραδόξῳ ἐκστάσει ἀνυψώθην ἀνεπαισθήτως εἰς τῶν ὀνείρων τὸν κόσμον, ὥστε ὑπέλαβον τὴν εἰκόνα πιστὴν μᾶλλον τῆς ἀληθείας ἀντιγραφὴν ἢ ἀνάπλασιν τοῦ μὴ ὑπάρχοντος, καὶ ἤλπισα ὅτι ἐπανερχομένη εἰς τὰς Ἀθήνας ἤθελον ἐπανεύρει τὴν Ἀκρόπολίν μου λαμπρὰν καὶ ἀπαστράπτουσαν ἐκ κάλλους καὶ νεότητος, ὁποίαν εἶχε φαντασθῇ καὶ γράψει αὐτὴν ὁ Γερμανὸς ζωγράφος ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ βερολινείου Μουσείου. Τοσαύτη ἦτο ἡ μαγικὴ δύναμις τῆς εὐλαβοῦς ἐμπνεύσεως τοῦ καλλιτέχνου, οὗτινος ἡ γόησσα καὶ εἰδήμων γραφὶς εἶχεν ἐμφυσήσει ζωὴν εἰς τοὺς συντετριμμένους λίθους, ἀνιδρύουσα ἐπὶ τοῦ βάθρου της τὴν Πρόμαχον, ἀναστηλοῦσα τοὺς πεπτωκότας κίονας τοῦ Παρθενῶνος, ἐπαναφέρουσα εἰς τὴν ζωφόρον αὐτῶν τὰ συλήματα τοῦ Ἔλγιν, καὶ συμπληροῦσα τὸν ἀπωρφανισμένον ὅμιλον τῶν σεμνῶν Καρυατίδων, ὡς λέγει που Ἕλλην ποιητής, ὃν παρέτρεψε δυστυχῶς εἰς ἀκανθώδεις τρίβους ἡ δημοσιογραφία :

Τοῦ Παρθενῶνος θεωρῶν τὰς στήλας πεπτωκυίας,
τὸν πλάττω ὡς τὸν ἔπλασεν ἀκμαῖον ὁ Φειδίας
ὁ πλάστης οὗτος τῶν θεῶν·
καὶ πᾶν ἐκπλύνων λείψανον τῶν δουλικῶν κηλίδων,
κοσμῶ καὶ μὲ τὴν λείπουσαν ἐκ τῶν Καρυατίδων
τοῦ Ἐρεχθέως τὸν ναόν.

Τοιαύτη περίπου ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐντύπωσις, ἣν μοὶ ἐπροξένησε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Βερναρδάκη ἀνάπλασις τῆς «Ἀνδρομέδας» τοῦ Εὐριπίδου. Ἀκούουσα αὐτὸν συνθέτοντα μετ' εὐλαβείας τὸ ἀπολεσθὲν δρᾶμα ἐκ τῶν περισωθέντων λειψάνων του, συγκολλῶντα οὕτως εἰπεῖν καὶ προσαρμόζοντα τὰ μικρὰ ἐκεῖνα συντρίμματα, ἀναπληροῦντα τὰ κενὰ διὰ λόγου ποιητικοῦ, ἐγκρατοῦς καὶ ἀρχαιοπρεποῦς ἔχοντος τὸ κάλλος, ὑποβάλλοντα ἑκάστοτε τὸν προσήκοντα λόγον εἰς τοῦ Περσέως, τῆς Ἀνδρομέδας καὶ τοῦ Κηφέως τὸ στόμα, καὶ τὴν προσήκουσαν συμβουλὴν καὶ κρίσιν εἰς τὰ χείλη τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ, ἐνόμισα πρὸς ὥραν ὅτι ἀνέλυε μᾶλλον ὑπάρχουσαν καὶ σωζομένην τραγῳδίαν ὁ ῥήτωρ, κ' ἐφαντάσθην ὅτι, ἐπανερχομένη εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ ἀνοίγουσα τὸν Εὐριπίδην, θ' ἀνεύρισκον ἐντὸς αὐτοῦ τὴν Ἀνδρομέδαν ὁλόκληρον, οἵαν πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀναπλάσει αὐτὴν ὁ Κ. Βερναρδάκης. Τοσοῦτον εἶχε τὸ γόητρον ἡ ἐπιστήμων φαντασία τοῦ λαλοῦντος, τοσαύτην εἶχε τὴν χάριν ὁ λόγος του, τοσοῦτον ἦτο ἀληθὴς καὶ βαθεῖα ἡ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἐνσάρκωσις τοῦ δράματος.

Τί λέγεις τόρα ; Δὲν θὰ ἐπεθύμεις καὶ σὺ νὰ ἦσο ἐκεῖ καὶ νὰ τὸν ἤκουες ; Παρηγορήσου ὅμως. Ὁ λόγος τοῦ νεαροῦ ἀλλὰ διακεκριμένου ἤδη φιλολόγου θέλει δημοσιευθῇ προσεχῶς, καὶ δύναται τότε ν' ἀπολαύσῃς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ὅσην ἐγὼ ἀπήλαυσα ἐκ τῆς ἀκροάσεως εὐχαρί-

Digitized by Google

στησιν. Θέλεις δὲ βεβαίως πεισθῇ καὶ σύ, ὡς ἐγὼ ἐπείσθην, ὅτι ὁ τόπος ἡμῶν, ὁ πάντων ἀφθονῶν ἀλλὰ καὶ πάντων σπανίζων, ἀπέκτησεν ἐπιστήμονα τῶν γραμμάτων οὐχὶ συνήθη, οὐδ' ὅμοιον πρὸς τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἡμετέρων φιλολόγων, ὧν ἡ περὶ τὰς λέξεις σοφία οὐδὲν σχεδὸν ἄλλο κατώρθωσε δυστυχῶς μέχρι τοῦδε, ἢ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς πολλοὺς ἀποστροφὴν μᾶλλον ἢ ἔρωτα πρὸς τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν παλαιῶν, ἅτινα εἰς τοῦτο καὶ μόνον κρίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρήσιμα, εἰς τὸ ν' ἀσκῶσι δίκην πτωμάτων τὰ μικροσκόπια τῆς κριτικῆς καὶ τὰ μαχαίρια τῆς γραμματικῆς ἀνατομίας. Ἔχει καὶ ὁ Κ. Βερναρδάκης μικροσκόπιον, καὶ διὰ πολλῶν ἤδη κατέδειξεν, ὅτι διαυγέστατος εἶνε τοῦ μικροσκοπίου του ὁ φακός· ἀλλ' ἔχει ὅμως καὶ ὀφθαλμόν, ὀφθαλμὸν ψυχῆς συνάμα καὶ καρδίας, καὶ τοῦτο εἶνε δι' ἐμέ, τὴν μὴ σοφήν, ἡ μεγίστη του σοφία.

Δὲν μοῦ περισσεύει, βλέπεις, χάρτης διὰ τὴν μουσικὴν ἐσπερίδα. Ἀλλὰ ce qui est différé n'est pas perdu. Ἐπιφυλάξου διὰ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα.

ΣΟΦΙΑ.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

407.

Ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ καταγελαστότερος ἐνώπιον ἑαυτοῦ γίνεται ὁ εἰς τὰ πανουργήματα τῶν ἄλλων ἐμπίπτων, ἢ ὅσον αὐτοὶ καταγέλαστοι αὐτῷ φαίνονται, ὅταν ἐμπλέκωνται εἰς τὰς παγίδας αὐτοῦ.

408.

Ἐξ ὅλων τῶν καταγελάστων ἐλαττωμάτων τῶν πάλαι ποτὲ ἐρασμίων γυναικῶν, τὸ μᾶλλον ἐπικίνδυνον εἶναι τῆς παρακμῆς αὐτῶν ἡ ἐπιλησμοσύνη.

409.

Πολλάκις ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν ἐντρέπεσθαι καὶ διὰ τὰς ἀρίστας αὐτοῦ πράξεις, ἐὰν ὁ κόσμος ἐγίνωσκεν ὅλα τὰ αἴτια, ἐξ ὧν αὗται προῆλθον.

410.

Τὸ μέγιστον τῆς φιλίας κατόρθωμα δὲν εἶναι ἡ πρὸς φίλον φανέρωσις τῶν ἡμετέρων ἐλαττωμάτων, ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτὸν ἀποκάλυψις τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ.

411.

Δὲν ὑπάρχουσιν ἐλαττώματα ἀσυγχωρητότερα τῶν τρόπων, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ ἀποκρύψῃ αὐτά.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἑσπερινὴν συναναστροφὴν τοῦ προέδρου τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας Γρεβὺ ὅλα τὰ παράθυρα ἔφερον παραπετάσματα Γοβελίνεια μεγάλης ἀξίας.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀνέμνησεν εἰς πολλοὺς τὰ ἐγκαίνια τῆς κατὰ τὴν πλατεῖαν Ἐϋλὼ οἰκίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ, πατρός, ὅτε οὗτος ἐκάλεσεν εἰς δεῖπνον τὰς κυριωτέρας ἠθοποιοὺς τῶν Παρισίων.

Ἐπειδὴ τὸ ἑστιατόριον δὲν ἦτο ἀκόμη ἕτοιμον καθ' ὅλα, ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν *Ἑταιρίαν τῶν Ἰνδιῶν* βαρύτιμα σάλια, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς αὐλαῖαι τῶν θυρῶν καὶ ὡς διπλᾶ παραπετάσματα.

Μετὰ τὸ δεῖπνον μία τις τῶν κυριῶν τούτων, ξεκρεμάσασα ἓν τῶν σαλίων τούτων,

— Ἠξεύρεις, λέγει, φίλτατε Δυμᾶ, θὰ μὲ δανείσῃς ἓν ἀπὸ τὰ παραπετάσματά σου,—καὶ τὸ ἔλαβε.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἠκολούθησαν καὶ αἱ ἄλλαι, καὶ ἡ μικρὰ αὕτη ἱστορία ἐστοίχισεν εἰς τὸν Δυμᾶν 28,000 φράγκα!

* * *

Κύριός τις, συνήθως ῥυπαρὸς καὶ ἄνιπτος, ἔλεγε κατ' αὐτὰς πρός τινα τῶν φίλων του·

— Ἐπιθυμῶ κ' ἐγὼ νὰ μεταμφιεσθῶ. Τί μὲ συμβουλεύεις νὰ φορέσω;

— Φόρεσε, φίλε μου, λευκὸν ὑποκάμισον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Εἶνε παράδοξον ὅτι ἡ πολιτική, ἤτοι ἡ κυβέρνησις τῶν ἐθνῶν, ἥτις εἶνε ἡ χαλεπωτάτη καὶ δυσχερεστάτη τῶν ἐπιστημῶν, εἶνε τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ ὅλος ὁ κόσμος νομίζει ὅτι κατέχει, χωρὶς νὰ τὸ σπουδάσῃ. Οἱ φοιτηταί, ὅσοι σπουδάζουσι νομικὰ καὶ ἰατρικήν, δὲν νομίζουσιν, ὅτι εἶνε ἰατροὶ καὶ νομομαθεῖς· καὶ ὅμως αὐτοὶ οὗτοι νομίζουσιν, ὅτι εἶνε δεξιοὶ καὶ ἀλάνθαστοι πολιτικοί, χωρὶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ σπουδάσωσί τι, μόνον δὲ καὶ μόνον διότι ἀνέγνωσαν μίαν ἐφημερίδα, ὄργανον φατριαστικὸν κόμματός τινος, διότι ἐφοίτησαν ἐπιμελῶς εἰς τὸ καφενεῖον, καὶ ἐνέκυψαν μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ *domino*, καὶ ἐῤῥόφησαν ἱκανοὺς κυαθίσκους καφέ. (Alphonse Karr).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Γερμανός τις ἰατρός, βασιζόμενος εἰς πολυαρίθμους παρατηρήσεις, ὅσας ἔκαμε κατὰ τὴν μακροχρόνιον ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του, διατείνεται, ὅτι ἡ πρόωρος φαλακρότης προέρχεται πολλάκις ἐκ τῆς συνηθείας, ἣν ἔχουσι πολλοὶ νὰ βρέχωσι τὴν κεφαλήν των, ὁσάκις νίπτονται. Ἡ παροδική, λέγει, αὕτη, ἀλλὰ συχνάκις ἀνανεουμένη συνεπαφὴ τῶν τριχῶν μὲ τὸ ὕδωρ, προκαλεῖ πέριξ τῶν τριχωτῶν παραφυάδων τὸν σχηματισμὸν λεπύρου σκληροῦ καὶ στερεοῦ καὶ τὴν συσσώρευσιν λιπαρῶν οὐσιῶν εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς σωλῆνας αὐτῶν. Ἐντεῦθεν δ' αἱ ῥίζαι τῶν τριχῶν ἐξαφανίζονται χωρὶς ποτὲ πλέον ν' ἀναφυῶσι.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 166. — 2 ΜΑΡΤΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Κατὰ τὰς ἐφημερίδας Σύρου ὁ ἐν Χίῳ κ. Ζωρζῆς Δρομοκαΐτης θὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Ἐθ. Τράπεζαν ὑπὲρ τοῦ ἐν Χίῳ Γυμνασίου φρ. 300,000.

Ὁ αὐτὸς φιλόπατρις ἀνὴρ προσήνεγκεν ὑπὲρ ἱδρύσεως φρενοκομείου ἐν Ἀθήναις σπουδαῖον ποσόν.

Ὑπὲρ διαφόρων φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων καὶ ναῶν ὁ ἐν Τριπόλει ἀποβιώσας Ἀντώνιος Ἀλεξανδρόπουλος, ἀξιωματικὸς τῆς φάλαγγος, ἐκληροδότησε δρ. 2,100.

Ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου οἱ ἐν Τάντα τῆς Αἰγύπτου ἀδελφοὶ κκ. Δημήτριος, Θεόδωρος καὶ Νικόλαος Ι. Νικολαΐδου προσήνεγκον φρ. 1000.

Ὑπὲρ τοῦ μνημείου τοῦ Βύρωνος ὁ ἐν Δαμασκῷ πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Κούτσης προσήνεγκε δραχ. 150.

Ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ Μενδρεσὲ κρατουμένων προσήνεγκον ἡ κυρία Σοφία Ὀδ. Νεγρεπόντη δρ. 112, ὁ κ. Κίμων Ῥάϊνεκ δρ. 54 καὶ ὁ κ. Κλεάνθης Καλλιάδης δρ. 23.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2070. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 2 Μαρτίου 1880. Ἀριθ. 218 (166). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς Δημογεροντείου Πάτμου. — Περὶ Πάτμου, ὑπὸ Α. Ζ. Μάμουκα. — Ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ βίου τοῦ Λεωνίδα Παλάσκα, ὑπὸ S. F. J. Schmidt, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου. — Ἄνευ οἰκογενείας. Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. (Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ). — Ἔδισων. — Σημείωσις περὶ ἀγαθοεργῶν καταστημάτων παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς. — Περὶ μνημονικοῦ. — Ὁ ἐμβολιασμὸς καὶ αἱ προλήψεις. — Νέα βιομηχανικὴ χρῆσις τῆς ὑέλου. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2071. **Νικολάου Ἀθ. Μακρῆ κληροδότημα εἰς τὴν σχολὴν Δημητσάνης.** Τεῦχος Β', περιέχον ἀπολογισμοὺς τῆς διαχειρίσεως τῶν τόκων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1874 ἀρχομένου μέχρι τέλους τοῦ 1879, μεθ' οὓς ἕπεται ἀπολογισμὸς τῶν ὑπὲρ τοῦ τάφου τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' συλλεγέντων χρημάτων, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἑρμοῦ, 1880, 8ον, σ. 30. Ἐκ τοῦ τεύχους τούτου σταχυολογοῦμεν τὰ ἑξῆς:

Α'. — Ὁ ἐκ Δημητσάνης Νικόλαος Α. Μακρῆς, οὗ τὸ ὄνομα ὡς εὐεργέτου εἶνε γνωστὸν εἰς πάντα τὰ ἐν Ἀθήναις φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐδωρήσατο εἰς τὴν ἑλληνικὴν σχολὴν τῆς πατρίδος του τὸ 1845 καὶ 1848 δραχμὰς 16,000, δι' ὧν ἠγοράσθησαν τότε δεκαὲξ μετοχαὶ τῆς Ἐθν. Τραπέζης ἐν ὀνόματι τῆς ῥηθείσης σχολῆς. Διέταξε δὲ ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν νὰ μισθοδοτῆται ἡ τῶν κορασίων διδάσκαλος, νὰ ἐπισκευάζεται τὸ κτίριον τῆς ἱστορικῆς σχολῆς Δημητσάνης, ἣν ἐκ βάθρων ἀνῳκοδόμησεν ἰδίαις δαπάναις, διότι ἐκινδύνευεν ἐκ τοῦ μακροῦ χρόνου νὰ καταπέσῃ· τὸ δὲ περίσσευμα νὰ προστίθεται εἰς τὸ κεφάλαιον ἢ νὰ δαπανᾶται εἰς ἄλλας τῶν σχολείων ἀνάγκας.

Τὸ κληροδότημα τοῦτο, ὃ διαχειρίζονται μέχρι τοῦδε οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ κληροδότου κατασταθέντες ἐπίτροποι, οὐ μόνον ἐπήρκεσεν εἰς τὰς τῶν σχολείων Δημητσάνης ἀναγκαίας δαπάνας ἐκ δραχ. 55,462,87, τὰς ἐξ ἀρχῆς μέχρι σήμερον γενομένας εἰς ἐπέτεια μνημόσυνα ὑπὲρ τοῦ κληροδότου, εἰς μισθὸν τῆς διδασκαλίσσης, ἐπισκευὰς τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ δημοτικοῦ σχολείου, εἰς ἐνοίκιον σχολείου τῶν κορασίων, πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου καὶ εἰς ἄλλα τινά, ἀλλὰ καὶ ἔχει νῦν εἰς μετοχὰς τῆς Ἐθν. Τραπέζης καὶ ὁμολογίας τῶν ἐθνικῶν δανείων δραχμὰς 98,470,79· ὥστε ἐν διαστήματι 35 ἐτῶν ἐδεκαπλασιάσθη.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐνιαύσιον εἰσόδημα τούτων εἶνε νῦν 7,000 περίπου, τὰ δὲ τακτικὰ ἔξοδα 2-3,000 δραχ. διανοοῦνται οἱ ἐπιτροπεύοντες αὐτὸ νὰ οἰκοδομήσωσι σχολεῖον τῶν κορασίων καὶ νὰ βελτιώσωσιν ἄλλα τινὰ κοινωφελῆ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο ἐν Δημητσάνῃ δαπάναις τοῦ Μακρῆ.

Περὶ πάντων τούτων δίδει ἀκριβῆ λόγον ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ πρὸς τοὺς συμπολίτας του ὁ ἐν Ἀθήναις ἐπίτροπος τοῦ κληροδοτήματος τούτου κ. Εὐθ. Καστόρχης.

Ὁ αὐτὸς καὶ ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Προκόπιος ὡς μέλη τῆς πρὸς ἔγερσιν μνημείου εἰς τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον τὸν Ε' ἐπιτροπῆς, ἐκθέτουσιν ἐν τέλει τοῦ αὐτοῦ φυλλαδίου τὰ ἑπόμενα περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ὑπὲρ τοῦ μνημείου τούτου συλλεγέντων χρημάτων καὶ ἀπολογισμὸν αὐτῶν.

Β'. — Ἡ ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἐπιτροπεία πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ προσενεγκόντας συνδρομήν.

Πρωτοβουλίᾳ καὶ δραστηρίῳ ἐνεργείᾳ τοῦ μακαρίτου Γ. Ἀγγελοπούλου, ἀνεψιοῦ ἀπ' ἀδελφοῦ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', συνέστη διὰ Β. διατάγματος τῆς 11 μαΐου 1862 ἐπιτροπεία, συνισταμένη ἐκ τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν, Γ. Ἀγγελοπούλου, Σπ. Ἀντωνιάδου, νομάρχου Ἀττικῆς, Γ. Γ. Παπαδοπούλου, καθηγητοῦ, καὶ Α. Π. Λασκαρίδου, ἀνθ' οὗ ἐλήφθη ὕστερον ὁ κ. Π. Λάμπρος, ἵνα συλλέξῃ χρήματα πρὸς ἵδρυσιν μνημείου ἐν Ἀθήναις εἰς τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην Γρηγόριον. Ἡ ἐπιτροπεία αὕτη μετὰ ζήλου ἐργασθεῖσα δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ μέχρι τοῦ 1870 πλείονα χρήματα τῶν 8,271,51, ὡς αὕτη ὁμολογεῖ ἔν τινι ἐγκυκλίῳ αὐτῆς δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ ἐφημερίδι «Μέλλον» τῇ 27 ἀπριλίου 1870, ἀφ' ὧν χρημάτων ἠγόρασε τέσσαρας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης μετοχὰς τὸ 1869.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ γενναιόφρων κ. Γ. Ἀβέρωφ ἀνεδέχθη καὶ ἰδίαις δαπάναις ἀνήγειρε τὸν ἀνδριάντα τοῦ Πατριάρχου, ὡς καὶ τὸν τοῦ Ῥήγα Φεραίου, ἐν τοῖς προθύροις τοῦ Πανεπιστημίου, ἡ ῥηθεῖσα ἐπιτροπεία ἀπεφάσισε κατὰ πλειονοψηφίαν νὰ δώσῃ τὸ ῥηθὲν χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὸν πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον ἵνα δαπανήσῃ εἰς ἔκδοσιν βιβλίων. Ὁ μειονοψηφῶν ὅμως ἀνεψιὸς τοῦ Πατριάρχου ἀντέστη κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, καὶ δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἐξητήσατο, σύμφωνον ἔχων καὶ τὸν μητροπολίτην Ἀθηνῶν ἀοίδιμον Θεόφιλον, νὰ ἐγερθῇ διὰ τῶν συλλεγέντων χρημάτων τάφος τοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ πατρίδι του Δημητσάνῃ, ἐν ᾧ νὰ κατατεθῇ τὸ ἱερὸν λείψανον αὐτοῦ, ἂν κατορθωθῇ ἡ μετακόμισις αὐτοῦ ἀπὸ Ὀδησσοῦ εἰς Ἀθήνας, καὶ τὰ ἐν Δημητσάνῃ φυλασσόμενα ὀστᾶ ἄλλου μεγαλωνύμου Ἱεράρχου, τοῦ ἀνυψώσαντος τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν ἐν ἁγίᾳ Λαύρᾳ, τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ. Τὴν αἴτησιν ταύτην ὑποστηριχθεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Δημητσάνῃ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἀπεδέχθη τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, οὗ ἀδείᾳ συνελέγησαν τὰ χρήματα, καὶ διέταξε τὴν πλειονοψηφίαν νὰ παραδώσῃ αὐτὰ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν εἰς νέαν ἐπιτροπείαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου κατασταθεῖσαν καὶ συνισταμένην ἐκ τοῦ αὐτοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Φθιώτιδος Καλλινίκου, Γ. Ἀγγελοπούλου, Θεοδώρου Λεονάρδου, διευθυντοῦ τῶν ταχυδρομείων, καὶ Εὐθυμίου Καστόρχη.

Ἡ ἐπιτροπεία αὕτη ἅμα κατασταθεῖσα ἐνήργησε κατὰ δύναμιν ὅπως κατορθωθῇ ἡ μετακόμισις τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Πατριάρχου ἀπ' Ὀδησσοῦ εἰς Ἀθήνας, οὗ μετὰ πολλὰς τῆς Κυβερνήσεως ἐνεργείας ἐπιτευχθέντος, ἐγενόμεθα οἱ ἐν Ἀθήναις τὸ μὲν 1871 αὐτόπται τῆς λαμπρᾶς τελετῆς τῆς ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας μετακομιδῆς τοῦ ἱεροῦ λειψάνου καὶ τῆς πανηγυρικῆς καταθέσεως αὐτοῦ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς πρωτευούσης, τὸ δὲ 1872 τῆς ἑορτῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Πατριάρχου, ἣν ἑορτὴν ἐλάμπρυνεν ἡ μοῦσα τοῦ ἀθανάτου ποιητοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τοῦτο ἐνεκρίθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὸ τοῦ Πατριάρχου λείψανον νὰ μένῃ διὰ παντὸς ὡς ἱερὰ ἐθνικὴ παρακαταθήκη εἰς τὸν τῆς πρωτευούσης ἱερὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως, ἡ ἐπὶ τοῦ μνημείου νέα ἐπιτροπεία ἀπεφάσισε νὰ δαπανήσῃ πρὸς κατασκευὴν μονίμου καλλιτεχνικοῦ τάφου. Πρὸς τοῦτο, παρακληθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας,

Digitized by Google

ὁ ἀρχιτέκτων καλλιτέχνης κ. Λύσανδρος Καυταντσόγλος ἡτοίμασε κατάλληλον σχέδιον, ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἀνακομιδὴν ταύτην, καὶ τὰ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Πατριάρχου συμβολικῶς ὑποδηλοῦν. Τοῦτο δὲ ἐξετέλεσαν ὅσον οἷόν τε καλλιτεχνικῶς οἱ γλύπται ἀδελφοὶ Φυτάλαι, οἵτινες καὶ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Πατριάρχου ἐποίησαν, εἰς ὃν τάφον ἀποτελεσθέντα κατετέθη μετὰ κατανυκτικὴν ἱεροτελεστίαν τὸ σκήνωμα τοῦ Πατριάρχου. Οὕτω λοιπὸν ἐξετέλεσεν ἡ ἐπιτροπεία ἔργον, ὅπερ εἰς ἀεὶ ἐξασφαλίζει τὸ ἱερὸν λείψανον, δεικνύον συγχρόνως καὶ τὴν σημερινὴν ἀνάπτυξιν τῆς γλυπτικῆς παρ' ἡμῖν τέχνης. Ἀλλ' εἰ καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐδαπανήθησαν πλέον τῶν ἐνδεκακισχιλίων δραχμῶν, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς δημοσιευομένοις ἀπολογισμοῖς, ὑπολείπονται ἔτι εἰς διάθεσιν τῆς ἐπιτροπείας τρεῖς μετοχαὶ τῆς Ἐθν. Τραπέζης, ὧν ἡ σημερινὴ ἀξία ἀνέρχεται εἰς δεκακισχιλίας περίπου δραχμάς.

Διὰ τῶν μετοχῶν τούτων διανοεῖται ἡ ἐπιτροπεία νὰ ἐκτελέσῃ καὶ τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῇ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐντολήν, καθ' ἣν ὀφείλει νὰ ἐγείρῃ ἐν Δημητσάνῃ κενοτάφιον τοῦ Πατριάρχου, ἵνα καταθέσῃ ἐν αὐτῷ καὶ τὰ ὀστᾶ τοῦ ἀοιδίμου Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως τῆς Δημητσάνης ἀπὸ τῆς πρωτευούσης, ὅπου ὑπάρχει ὑλικὸν πρὸς κατασκευὴν τοιούτου μνημείου, καὶ τῆς ἐλλείψεως ὁδοῦ ἁμαξητῆς ἀπὸ Τριπόλεως μέχρι Δημητσάνης, καθίσταται ἀδύνατος ἡ μετακόμισις τοῦ ὑλικοῦ, ὑλικὸν δὲ κατάλληλον δύσκολον εἶνε νὰ ἀνευρεθῇ ἐν Δημητσάνῃ διὰ μικρᾶς δαπάνης, διανοεῖται ἡ ἐπιτροπεία ν' ἀναβάλῃ ἐπί τινα ἔτη τὴν κατασκευὴν τοῦ ῥηθέντος κενοταφίου, μέχρις οὗ τὸ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὡρισμένον ποσὸν αὐξήσῃ διὰ προσθήκης τῶν ἐνιαυσίων τόκων τῶν μετοχῶν, ὅτε ἔσται δυνατὸν διὰ πλειόνων χρημάτων νὰ ἀνεγερθῇ ἀξιοπρεπὲς μνημεῖον).

2072. **Κανονισμὸς τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἑλληνικοῦ συλλόγου «Ἀνατολή».** Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Α. Δαμιανοῦ, 1880, 8ον, σ. 16.

2073. **Διφθερῖτις. Συμπτώματα, προφύλαξις καὶ θεραπεία ὑπὸ Π. Σάξε, ἰατροῦ ἐν Βερολίνῳ. Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.** Ἐκδότης Σπυρίδων Κουσουλίνης. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θρ. Παπαλεξανδρῆ, 1880, 8ον, σ. 46, δρ. ν. 1. (Ἐκ τοῦ προλόγου τῆς ἀξιολόγου ταύτης πραγματείας μεταφέρομεν τὰ ἑπόμενα: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1872 ἤρξαντο ἐκδιδόμεναι ἐν Βερολίνῳ μονογραφίαι περὶ διαφόρων νόσων, ὑπὸ τὸν τίτλον «οἰκιακὰ ἰατρικὰ βιβλία» συγγραφόμεναι ὑπὸ σπουδαίων εἰδικῶν τῆς Γερμανίας ἀνδρῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων τῆς ἐπιστήμης προόδων καὶ κατὰ τρόπον τοῖς πᾶσι καταληπτόν. Διὰ τοῦ περὶ Διφθερίτιδος βιβλιαρίου ὁ συγγραφεὺς προτίθεται νὰ διδάξῃ πάντα ἀναγνώστην, ἵνα διακρίνῃ, ἅμα γεννωμένην, τὴν ὕπουλον καὶ ἀπατηλὴν αὐτὴν ἀσθένειαν καὶ καλῇ ἐν ἀνάγκῃ ἐγκαίρως ἰατρόν, ἤ, ἂν ἡ παρουσία τοιούτου εἶνε ἀδύνατος, ποιῇ χρῆσιν τῶν συσταινομένων μέσων.»

2074. **Le grec moderne.** Cours professé à la Faculté des Lettres de Marseille, par Mr Jules Blancard. Quatrième leçon, 1880.

2075. **Bulletin de Correspondance Hellenique. Δελτίον Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας.** [École Française d'Athènes]. Quatrième année. Fevrier 1880. Sommaire. I. Inscriptions bilingue de Délos, découverte par M. Th. Homolle, par M. E. Renan. II. Deux figurines de Tanagre en terre cuite, par M. Jules Martha. III. Inscriptions de Pompéiopolis, par MM. M. Beaudouin et E. Pottier. IV. Inscriptions d'Orchomène. — Catalogues militaires. — Fragment de comptes. — Consécration d'esclaves à Sérapis et à Isis. — Décret de proxénie — Inscriptions funéraires, par M. P. Foucart. — V. Μακεδονικὰ Ἀρχαιολογικά, par M. M. Dimitsas. — VI. Inscription de Teos, par MM. E. Pottior et Am. Hauvette-Besnault. — VII. Inscriptions de Kasos, par M. M. Beaudouin. — VIII. Vases peints archaïques découverts à Knosos (Crète), par M. B. Haussoullier. — Nouvelles et Correspondance. — P. F. Inscriptions de Koloé et du Pirée. — B. H. Bas-relief de Philadelphie. — Inscription de Chio. — E. P. Inscription métrique d'Athènes. — Planches. — III. IV. Figurines de Tanagre. — Ἐν Ἀθήναις, Πέτρος Περρῆς ἐκδότης-τυπογράφος. — Paris, Ernest Thorin, libraire — éditeur, p. 69-132.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[28 Φεβρουαρίου (Πέμπτη) 1880.]

Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς κατελθὼν εἰς Πειραιᾶ ἠρίστησεν ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ θωρηκτοῦ «Ἀήττητου». — Ὑπεγράφη Β. διάταγμα, δι' οὗ ὁ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηρόδρομος γίνεται ἀνώνυμος μετοχικὴ ἑταιρία ἐξ 25 χιλιάδων μετοχῶν πρὸς 200 φρ. ἑκάστη. Ἐκ τῶν 25 χιλιάδων μετοχῶν 5,000 θέλει λάβει ἡ βιομηχανικὴ Τράπεζα, 2,000 οἱ ἐν Πειραιεῖ ἀδελφοὶ κκ. Μουτζόπουλοι, 30 ἑκατοστὰ οἱ ἱδρυταὶ καὶ σύμβουλοι τῆς βιομηχ. Τραπέζης, 30 ἑκτοστὰ οἱ σημερινοὶ αὐτῆς μέτοχοι καὶ 40 ἑκατοστὰ τὸ κοινόν. — Ὁ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργὸς διέταξεν ὅπως πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ ἐκγυμνασθῶσιν εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ἐν τῇ σχολῇ τῶν τορπιλλῶν μηχανημάτων. — Ζωηρὰ ἦτο τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ διὰ τὰς ἀποκρέω κίνησις ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Πλῆθος κόσμου ἐπλήρου τὰς ὁδοὺς πάσας, ἰδίως δὲ τὰς τοῦ Σταδίου, Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου, δι' ὧν περιεφέροντο οἱ μετημφιεσμένοι, οἵτινες ἐφέτος ἦσαν πολυάριθμοι. — Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς διαχειρίσεως τοῦ 1879 τοῦ ὀρφανοτροφείου Χατζῆ — Κώστα τὰ μὲν ἔξοδα τοῦ ἱδρύματος τούτου ἀνῆλθον εἰς δρ. 68,939, τὰ δὲ ἔσοδα εἰς δρ. 94,428, ὅθεν προέκυψε περίσσευμα ἐκ δρ. 25,389. Ἡ χρηματικὴ περιουσία τοῦ καταστήματος ἀνέρχεται εἰς δραχ. 628,249,68. Εἰς ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνεται ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία συγκειμένη ἐκ τοῦ καταστήματος, 2 οἰκοπέδων ἐκ 13,000 πήχεων καὶ κήπου ἐν Πατησίοις. — Τῇ 24 τοῦ μηνὸς ἀπεβίωσεν ὁ πρὸ μικροῦ ἐν Ἀθήναις ἀποκατασταθεὶς χρηστὸς ὁμογενὴς Ἀντώνιος Μ. Βλασός. — Τῇ 27 ἀπεβίωσεν ὁ ἀντιστράτηγος τοῦ πεζικοῦ Ἀρτέμιος Μίχου, λείψανον τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821. — Τὴν παρασκευὴν ἐγένετο ἐν τῷ καταστήματι τῆς Νομαρχίας ἡ κλήρωσις τῶν στρατευσίμων τοῦ δήμου Ἀθηναίων διὰ τὸ ἔτος 1880. — Τῇ 26 ψῦχος δριμὺ ἐπεκράτει ἐν Ἀθήναις, τῇ 27 δὲ χιὼν πεσοῦσα κατεκάλυψε τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν καὶ τὰς ὁδούς. — Ἡ νόσος εὐλογία ἐνέσκηψεν ἐν ταῖς φυλακαῖς Κόκλα. — Τῇ 24 ηὐτοκτόνησαν ἐνταῦθα δύο νέοι, ὁ Χρῆστος Δούκας καὶ ὁ φοιτητὴς Δημοσθένης Κάλφας. — Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἐκδοθεῖσαν λογοδοσίαν τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος (14ον) γενομένων, τὰ μέλη τοῦ συλλόγου ἅπαντα ἀνέρχονται νῦν εἰς 615. Τὰ ἔσοδα τοῦ συλλόγου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀνῆλθον εἰς δρ. 27,059,77, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 24,816,93, ἤτοι ὑπάρχει πλεόνασμα δραχμαὶ 2,242.84. Ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ τοῦ συλλόγου ὑπάρχουσιν 58 ἐφημερίδες καὶ 45 περιοδικά. Ἡ βιβλιοθήκη του ἔλαβε 475 τόμους ἐκ δωρεῶν. Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ συλλόγου διατηρουμένῃ σχολῇ τῶν ἀπόρων παίδων φοιτῶσι μαθηταὶ 185. — Ἐν τῶν 185 μαθητῶν τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ πρακτικώτατον τῶν ἔργων τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ», 88 εἶνε ὀψοκομισταί, ὑποδηματοκαθαρισταὶ καὶ ἐφημεριδοπῶλαι. — Ὁ βαρὺς χειμὼν κατέστρεψεν ἐν Ἄνδρῳ τὰ ἐπὶ τῶν δένδρων λεμόνια, ἅτινα εἰς πολλὰ ἀριθμοῦνται ἑκατομμύρια· ἡ ζημία εἶνε μεγίστη εἰς τόπον, ἔνθα τὸ προϊὸν τοῦτο δίδει ἐργασίαν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. — Ἐν Λαμίᾳ ἀπεβίωσε γυνή, διατρέχουσα τὸ 115 ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ διατηροῦσα ἀκμαίας τὰς δυνάμεις της. — Κατεσχέθησαν ἐν Πάτραις τάλληρα καὶ δραχμαὶ νέαι κίβδηλαι. — Αὔριον τὸ ἑσπέρας δίδεται χορὸς ἐν τῇ Λέσχῃ τοῦ Πειραιῶς. — Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς συνέβη τὸ ἑξῆς παρατράγῳδον: Κυρία τις, ἥτις τακτικῶς παρευρίσκεται εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς, ἰδοῦσα τὸν βουλευτὴν κ. Δ. Ράλλην διαπληκτιζόμενον μετὰ τοῦ κ. Α. Οἰκονόμου, ἔλαβε τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ θεωρείου καὶ ἐπέπληξε τὸν κ. Ράλλην. Ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἐκβάλῃ τοῦ θεωρείου. — Ἐν τῇ Βουλῇ ἐξακολουθεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ συζήτησις. — Κατ' αὐτὰς ὑποβάλλεται εἰς τὴν Βουλὴν ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῆς κατηγορίας κατὰ τοῦ πρώην ὑπουργοῦ Σωτηρίου Πετμεζᾶ ἐπιτροπῆς. — Ἡ Τράπεζα τῆς Βιομηχανικῆς Πίστεως τῆς Ἑλλάδος, δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς, γνωστοποιεῖ πρὸς τοὺς ἱδρυτὰς αὐτῆς τὰς βάσεις τοῦ συνταχθέντος καταστατικοῦ τῆς νέας Ἑταιρίας τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου. Ἐκ τῶν ἐκδοθησομένων 25,000 μετοχῶν, 23,000 ἀνήκουσι τῇ Βιομηχανικῇ Τραπέζῃ. — Κατὰ τὴν Κατάστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς 28 Φεβρουαρίου, ἐν τῷ Κεντρ. καταστήματι αὐτῆς εἶνε κατατ. ἐντόκως δρ. 30,398,000.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

28 Φεβρουαρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 28 Φεβρουαρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 285
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 295
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	458 60	560	φρ. 893
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 276 1/2
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 197
60 » . . »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 398

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,350
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	11,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	166
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 110
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 74
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	165
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	60
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 9.—	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 95 3/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.20.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 115 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.05
Λίρα Στερλίνα	,,	28.90
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.25
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυρὸν δφραγκον	,,	5.70
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (23 Ἰανουαρ.) Ἐμ. 29-29.35.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (19 Φεβρουαρ.) ,, 29.25-30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (5 Μαρτίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	38
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	260
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	250
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	98
Λονδίνου 3 μηνῶν. . . .	γρ.	109 3/4 - 110
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 90 - 22.95
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 16/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Φεβρουαρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.15
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.52
Εἰκοσάφραγκον	,,	9 35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (27 Φεβρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.65
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.41
Ἀργυρᾶ φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (27 Φεβρουαρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.18 - 25.23
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμησις 120-125 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0.
Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Η. Π. Η. Ταγανρόκ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ 5 εἰκοσάφραγκα ἐλήφθησαν παρὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ κκ. Δ. καὶ Λ. — κ. Δ. Ν. Γ. Πάτρας. Ἡ συνδρομὴ εἶνε μόνον ἐτησία καὶ προπληρωτέα, ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους. Εἰς τὸν πληρ. τὴν συνδρομὴν θὰ παραδοθῶσι καὶ τὰ ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκδοθέντα φύλλα, διότι ἡ διεύθυνσις δὲν ἀναλαμβάνει τὴν διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀποστολήν. Mme H*.
Le superflu, chose si nécessaire!
Συνδρομητῇ. Πάτρας. Ὁ Ῥωμαῖος κωμικὸς Πλαῦτος, μεταφράσας ποίημα ἑλληνικὸν, ἐνεκήρυττεν ἐν πλήρει θεάτρῳ· «Μένανδρος ἔγραψε τὸ ποίημα τοῦτο ἑλληνιστί, Πλαῦτος δὲ μετέφρασεν αὐτὸ εἰς γλῶσσαν βάρβαρον.» Βάρβαρον ἀνεκήρυττον τὴν ἰδίαν γλῶσσαν οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Ῥωμαίων κατ' ἀντιπαράθεσιν αὐτῆς πρὸς τὴν ἑλληνικήν — κ. Ι* ὁ κ. *Ρ, ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Ζαρίφης τοῦ πνεύματος — κ.**** Μετὰ λύπης ὄχι. — Ἀριθ. 742. Σμύρνην. Προθύμως — Καν Μ*. Οἱ Νεαπολῖται, ἐν τοῖς ἐπισήμοις προικοσυμφώνοις τῶν ὁποίων κατεχωρίζετο ἄλλοτε ἴδιος ὅρος, καθ' ὃν ὁ σύζυγος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ συνοδεύῃ τὴν σύζυγόν του εἰς τὰς πανηγύρεις καὶ τὰς δημοτικὰς ἑορτάς (!) — κκ. Ε. Β. Μ καὶ Σαν Κέρκυραν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως τῇ 23 — κκ. Π. Α. Δ. Γεῖσκ, Θ. Λ. Νικολάϊεφ, Ν. Γ. Π καὶ Γ. Π. Π. Μόναχον, Α. Π., Χ. Μ. Κ. καὶ Θ. Σ. Ταγανρὸκ, Ι. Ν, Β. Καλάμας, Ν. Π. Ναύπλιον, Α. Ο. Χαλκίδα, Χ. Α. Ρ. Πάτρας, Λέσχην «Μίνως» Ῥέθυμνον. Ἐλήφθησαν. — κ. Γ. Α. Η. Κέρκυραν. Ἀπεστάλησαν πρὸ δύω ἑβδομάδων διὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας. — κ. Β. Τ. Μιτυλήνην. Θ' ἀποσταλῶσιν ἅπαντα διὰ τῆς ἑταιρίας Κεδιβιέ. — κ. Α. Σ. Ρ. Τεργέστην. Ἐλήφθησαν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης — κ. Ν**. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ πρότασις ὑμῶν μᾶς ἐφάνη νοστιμωτάτη, καὶ μᾶς ὑπενθύμισεν ἑτέραν πλουσίου ὁμογενοῦς, προτρέποντος ἡμᾶς ν' ἀναλάβωμεν τὴν μετάφρασιν τῆς «ἱστορίας τοῦ Γρότε» καὶ ὑποσχομένου ἡμῖν νὰ γείνῃ καὶ αὐτὸς συνδρομητής!!..... κ. Ε. Δ. Λονδῖνον. Ἀπεστάλησαν τῇ 28. — κ. Α. Ι. Χ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπεστάλησαν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν. — Φίλῳ· «Θεωρῶ, γράφει που ὁ Λαμαρτῖνος, πάντων τῶν ἔργων δυσχερέστατον τὴν μετάφρασιν». Ἐνὶ ἀναγνώστῃ τῆς Ε. Ὁ Nabab, καθόσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, δὲν μετεφράσθη εἰς τὴν ἑλληνικήν. Τὴν μετάφρασίν του δὲ θεωροῦμεν οὐχὶ μόνον δύσκολον ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον. κ. Δ* Εἰλικρινῶς λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι νὰ ἐκτελέσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν σας. — ΧΧΧ. Προσθέσατε καὶ τὴν ἑπομένην πρόσκλησιν ἣν ἔλαβεν εἷς τῶν συνεργατῶν μας: «Δεχόμεθα ἀπόψε μασκαράδες. Ἔρχεσθε καὶ σεῖς;» — Καν Ε* Σῦρον. Illustration, Monde Illustré, Univers illustré —. Δ. Π. Καλάμας. 1 Ἰανουαρίου 1876 — κ. Α. Γ. Κωνσταντινούπολιν. 10 τ. % καὶ ἐπὶ προπληρωμῇ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Κρυπτογραφικὸν παιγνίδιον.

Μεταξὺ τῶν γνωστῶν παιγνιδίων, ἅτινα παίζονται διὰ τοῦ χαρτίου καὶ τοῦ μολυβδοκονδύλου πέριξ τῆς τραπέζης, δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν καὶ νέον τι εἶδος τὰ κρυπτογραφικὰ λεγόμενα παιγνίδια, ὧν ἡ ἐκτέλεσις ἔχει ὡς ἑξῆς·

Ἕκαστος τῶν περικαθημένων γράφει ἐπὶ τεμαχίου χάρτου γνώμην τινὰ διὰ συνθηματικῶν γραμμάτων τῆς ἐκλογῆς του· ἀνταλλάσσονται ἔπειτα τὰ χαρτία, καὶ ἑκάστη Σφὶγξ γίνεται Οἰδίπους, προσπαθεῖ νὰ ἀναγνώσῃ τὸ κρυπτογράφημα ἀνακαλύπτων τὴν κλεῖδα αὐτοῦ. Κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐκτελεῖται τὸ τοιοῦτον· εἷς δὲ τούτων εἶνε ὁ ἑπόμενος, ὃν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν Τὸ βιβλίον.

Λαμβάνει τις ἐκ τῆς βιβλιοθήκης βιβλίον, οἷον δήποτε, π. χ. τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὸ Παπαρρηγοπούλου, καὶ γράφει ἐπὶ τεμαχίου χαρτίου τοὺς ἀριθμοὺς 17, 37, 22, 23, 31, 51, 14, 32, 33, 52, 37, 54, 11, 32, 31, 58, 31, 38, 33, 16, 58, 52.

Ἔπειτα, κρατῶν εἰς χεῖρας τὸ βιβλίον, ἀφ' οὗ ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφή:

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ
ΥΠΟ
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

ζητεῖ ν' ἀναγνωσθῶσιν οἱ σημειωθέντες ἀριθμοί. Πάντες βεβαίως ἐπιχειροῦσι τὴν λύσιν τοῦ προτεινομένου καὶ διάφοροι γίνονται μάταιαι ὑποθέσεις. Ἰδοὺ ἡ κλεὶς τοῦ κρυπτογραφήματος: «Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν ὁ μὲν πρῶτος σημαίνει τὸν στίχον τῆς ἐπιγραφῆς, ὁ δὲ δεύτερος τὸ γράμμα τοῦ στίχου τούτου· τουτέστιν ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι ὁ ἀριθμὸς 17 σημαίνει τοῦ πρώτου στίχου τὸ ἕβδομον γράμμα ὅ ἐστι τὸ Α, ὁ 37 τοῦ τρίτου στίχου τὸ ἕβδομον ὅ ἐστι τὸ Κ, ὁ 22 τοῦ δευτέρου τὸ δεύτερον ὅ ἐστιν Ο, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἀποκαλυφθέντος ἤδη τοῦ μυστηρίου, εὐκολώτατα εὑρίσκεται ὅτι ἡ σειρὰ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν οὐδὲν ἄλλο ὑποκρύπτει ἢ τὴν πολλαχῶς ἀξιοσύστατον γνώμην: «Ἄκουε πολλὰ καὶ λέγε ὀλίγα».

1043.

Τίς εἶνε ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως rebus;

1044.

Σχημάτισον διὰ τῶν 28 πεσσῶν τοῦ δομινὸ σχῆμα ὅμοιον τῷ κατωτέρω. Πρέπει τὰ 6, 5, 4, 3, 2, 1 καὶ 0 νὰ συνάπτωνται ὁμοῦ ἀνὰ τέσσαρα. Τὰ ἄκρα τοῦ σχήματος θ' ἀποτελῶνται ὑπὸ τῶν διπλῶν ἀριθμῶν· θὰ τεθῇ δὲ πρῶτον τὸ διπλοῦν μηδὲν πρὸς τὸ ἄνω μέρος ἐκ δεξιῶν, κατόπιν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ διπλοῦν ἕν, τὸ διπλοῦν δύο, τὸ διπλοῦν τρία καὶ οὕτω καθεξῆς.

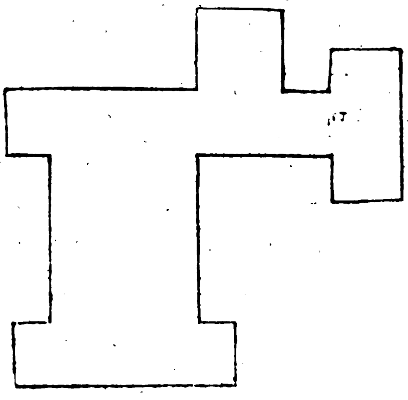

1045.

Εἰς τὸ σῶμά σου μ' εὑρίσκεις, εἰς τὴν θάλασσαν ἐπίσης,
Κ' εἰς τὸν κόσμον κοπιάζεις ἐμὲ μόνον ν' ἀποκτήσῃς.
Εἰμ' ἀνόμοιος τὴν φύσιν καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ εἶδος.
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς, σχῆμα φέρω πυραμίδος.

1046.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

Διὰ τῶν γραμμάτων ρηηδααιιδ σχημάτισον κυβόλεξον.

Α.

1047.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις.]

Mot carré.

. . . E
. . . . .
. . . . .
E . . . .

1048.

Rébus.

FRET NOMBREUX VENT
La justice 1789 des sis les parlements très
TOUT CHARGÉS

1049.

Mon tout est quelquefois un tout;
Souvent aussi ce n'est qu'un bout.
Dès qu'on me prive de ma tête,
Je deviens par malheur une mauvaise bête;
Mais cette bête exhale une agréable odeur
Si vous en arrachez le coeur.
Alors sans tête elle dit au poëte,
Ce mot qui fait affronter le danger
Quand la victoire le répète.
Puis coupez-lui la queue, après joyeuse fête
Et l'on n'y trouvera plus qu'un os à ronger.

1050.

Sur six pieds je me tiens; si tu les décomposes,
Tu trouveras de l'or, de la soie et des roses.

1051.

Mon premier est une jolie couleur qui
fait la beauté de mon second.
Mon tout est un charmant petit être qui
chante son bonheur sur un arbre.

ΛΥΣΕΙΣ

1030.

37.

1031.

η ρ ε μ α
ρ η τ ω ρ
ε τ ε ρ η
μ ω ρ ο ν
α ρ η ν η

1032.

Γλῶσσα.

1033.

Φωτιὰ — Καπνός.

1034.

Βελόνη μὲ κλωστήν.

1035.

Τὰ φτερὰ τῶν πουλιῶν.

1036.

Σύννεφα.

1037.

Éternellement.

1038.

Δῆλος — Ἥλος.

1039.

Χαρὰ — Ἀρά.

1040.

Γαστὴρ — Ἀστήρ.

1041.

P A R C
A M I E
R I E N
C E N T

1042.

V E
I U
DENIS JULIE
C A
E L
N I
T E

Ἀθήνησι, — Τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 219 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως : Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 9 Μαρτίου 1880

Σφραγὶς τῆς κοινότητος τῆς
ΕΠΑΡΧ. ΑΡΚΑΔΙΑΣ
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ πιττακίου[1] τοῦ μακαρίτου Πρωτοσυγκέλλου Ἀμβροσίου Φραντζῆ, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ κ. Μάμουκας εὐηρεστήθη, τῇ αἰτήσει ἡμῶν, νὰ ἐπιστείλῃ ἡμῖν τὰ ἑπόμενα : Σ. τ. Δ.

Τὸ πιττάκιον τῆς **21** Ἰουλίου **1821** εἶναι αὐτόγραφον τοῦ μακαρίτου Πρωτοσυγκέλλου Ἀμβροσίου Φραντζῆ,—ἐξαδέλφου τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιερέως Χριστιανουπόλεως Γερμανοῦ (ἑνὸς τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Τριπολιτζᾶς κρατηθέντων ὁμήρων—ἱερατικῶν τε καὶ προκρίτων τῆς Πελοποννήσου),—μέλους τῆς ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν,—μέλους τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας ἐν ἔτει **1822**—καὶ συγγραφέως τετρατόμου «Ἐπιτομῆς τῆς ἱστορίας τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ **1715** ἔτους μέχρι τοῦ **1835**». Ἡ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πιττακίου τούτου σφραγὶς ἀνήκει—ὡς εἰκάζω—εἰς τὴν τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας (τὰ νῦν Κυπαρισσίας) κοινότητα. Εἰς τὴν διοίκησιν δὲ τῶν κοινῶν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἐλάμβανε σπουδαῖον μέρος ὁ τὸ πιττάκιον γράψας, διά τε τὴν προσωπικήν του ἀξίαν, καὶ ὡς ἀντιπροσωπῶν τὸν δημρεύοντα Ἀρχιερέα.

Τῇ 20 Φεβρουαρίου 1880. Α. Ζ. Μαμουκας

Παράδοξα τῆς γλώσσης :

Περὶ ἀνθρώπου θνήσκοντος λέγομεν ὅτι ἀφίνει τὴν γῆν ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν μέλλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

1. Πιττάκιον ἐκάλουν οἱ Βυζαντινοὶ τεμάχιον μεμβράνης ἢ χάρτου χρησιμεῦον ὡς πίναξ ἢ ὡς σημειωματάριον. Εἶνε λέξις ἑλληνικὴ ἐκ τοῦ πίττα ἢ πίσσα· διότι κατ' ἀρχὰς μετεχειρίζοντο ξυλίνους πίνακας πεπισσωμένους ὡς τοιαῦτα σημειωματάρια.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 182.

Β'

Ὁ σύζυγος τῆς τροφοῦ.

Ἐπλησίασα κ' ἐγὼ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ. Διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ῥαβδίου του ὅμως μὲ ἀπεμάκρυνε.

— Τί πρᾶγμα εἶν' αὐτός ;

— Εἶναι ὁ Ρεμής.

— Μὲ εἶχες εἰπεῖ . . .

— Ναί, τῷ ὄντι· ὅμως . . . δὲν ἦτον ἀλήθεια, διότι . . .

— Ἆ ! Δὲν ἦτον ἀλήθεια, δὲν ἦτον ἀλήθεια.

Καὶ ἐπροχώρησέ τινα βήματα πρὸς ἐμέ, ἔχων ὑψωμένον τὸ ῥαβδίον· ἐγὼ δὲ αὐτομάτως ὠπισθοδρόμησα.

Τί εἶχον κάμει ; Τί ἦτον τὸ ἔγκλημά μου ; Διατί νὰ μὲ δεχθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὅταν ἐπήγαινα νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ ;

Ἀλλὰ καιρὸς δὲν μοὶ ἔμενε πρὸς ἐξέτασιν τῶν διαφόρων αὐτῶν ζητημάτων, διασταυρουμένων εἰς τὸ πνεῦμά μου ἐν πολλῇ ταραχῇ.

— Βλέπω ἔχετ' ἐδῶ ἀποκρηάν, εἶπε. Τόσῳ τὸ καλήτερον, διότι πεινῶ μὲ τὰ σωστά μου. Τί ἔχεις διὰ τὸ δεῖπνον ;

— Ἔκαμνα τηγανίταις.

— Τὸ βλέπω. Δὲν ἔχεις σκοπὸν ὅμως νὰ θρέψῃς μὲ τηγανίταις ἄνθρωπον ὅστις ἐπεριπάτησε τέσσαρας ὥρας.

— Ἀλλὰ δὲν ἔχω τίποτε· δὲν σ' ἐπροσμέναμεν.

— Πῶς τίποτε; Τίποτε δὲν ἔχεις διὰ τὸ δεῖπνον ;

Καὶ περιέφερε τὸ βλέμμα πέριξ του.

— Ἐδῶ εἶναι βούτυρον.

Ἔπειτα ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν ὀροφήν, ὅπου ἄλλοτε ἐκρέματο τὸ παστόν. Τὸ καρφίον ὅμως ὅπου ἐκρέματο ἦτον κενὸν πρὸ πολλοῦ, καὶ εἰς τὴν δοκὸν ἦσαν μόνον τινὲς ὁρμαθοὶ κρομμυδίων καὶ σκόρδων.

— Ἐδῶ εἶναι κρομμύδια, εἶπε, ῥίπτων κάτω ἕνα ὁρμαθὸν διὰ τοῦ ῥαβδίου του. Τέσσαρα ἢ πέντε κρομμύδια καὶ ὀλίγον βούτυρον, ἔγινε τὸ φαγί μας. Ἔβγαλε τὸ ζυμάρι ἀπὸ τὸ τηγάνι καὶ τηγάνισε τὰ κρομμύδια.

Νὰ ἔβγαλῃ τὸ ζυμάρι ἀπὸ τὸ τηγάνι ! Ἡ

μάνα Βαρβερίνα δὲν ἀπεκρίθη, καὶ ἔσπευσε νὰ κάμῃ καθὼς ὁ ἄνδρας της ἤθελεν· αὐτὸς δ' ἐκάθησεν εἰς τὴν ξυλίνην ἕδραν πλησίον τῆς ἑστίας.

Δὲν εἶχον τολμήσει ν' ἀφήσω τὸν τόπον ὅπου τὸ ῥαβδίον του μ' ἔφερε, καὶ στηριζόμενος εἰς τὴν τράπεζαν, τὸν ἠτένιζον.

Ἦτον ἄνθρωπος πεντηκοντούτης περίπου· εἶχε τὸ πρόσωπον αὐστηρόν, τοὺς τρόπους τραχεῖς. Ἡ κεφαλή του ἔκλινε πρὸς τὸν δεξιὸν ὦμόν του ἐξ αἰτίας τῆς πληγῆς του, καὶ τὸ σωματικὸν τοῦτο ἐλάττωμα τὸν καθίστα ἀκόμη δυσαρεστότερον.

Ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶχε βάλει πάλιν τὸ τηγάνιον εἰς τὴν φωτίαν.

— Μὲ τόσον τιποτένιον βούτυρον θὰ κάμῃς τὸ φαγί; εἶπε.

Κ' ἐπῆρε τὸ βούτυρον ἀπὸ τὸ πινάκι, καὶ τὸ ἔρριψεν ὅλον εἰς τὸ τηγάνιον.

Βούτυρον λοιπὸν δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἐπομένως οὔτε τηγανῖται.

Εἰς πᾶσαν ἄλλην στιγμὴν ὁμολογῶ ὅτι βαθέως θὰ μ' ἔθλιβεν αὐτὴ τῶν ἐλπίδων μού ἡ καταστροφή· τότε ὅμως οὔτε τηγανίτας πλέον ἐσυλλογιζόμην οὔτε λαλαγκίτας, καὶ μία μόνον ἰδέα μὲ ἀπησχόλει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ φαινόμενος τόσον τραχύς, ἦτον ὁ πατήρ μου.

— Ὁ πατήρ μου, ὁ πατήρ μου! Αὐτὴν τὴν λέξιν ἐπανελάμβανον κατ' ἐμαυτὸν μηχανικῶς.

Ποτὲ δὲν εἶχον σκεφθῆ εὐκρινῶς τί ἐστι πατήρ, καὶ συγκεχυμένως πως, ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἐνόμιζον ὅτι πατὴρ ἦτον μήτηρ ἔχουσα χονδρὴν τὴν φωνήν· ὅταν ὅμως εἶδον αὐτὸν ὅστις ἐφύτρωσεν ἐμπρός μου, λυπηρὸν αἴσθημα τρόμου κατέλαβε τὴν καρδίαν μου.

Ἤθελον νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ, καὶ μ' ἀπέκρουσε διὰ τοῦ ἄκρου τῆς ῥάβδου του· διατί; Ἡ μάνα Βαρβερίνα ποτὲ δὲν μ' ἀπέκρουσεν ὅταν ἤθελον νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ· ἐξ ἐναντίας μοὶ ἤνοιγε πάντοτε τὰς ἀγκάλας της καὶ μ' ἔσφιγγεν εἰς τὸ στῆθός της.

— Ἀντὶ νὰ στέκεσ' ἐκεῖ ξηρὸς σὰν νὰ ξεπάγιασες, μοὶ εἶπε, σείσου, βάλε τὰ πινάκια.

Ἔβαλα ἀμέσως τὰ πινάκια εἰς τὴν τράπεζαν. Τὸ ζουμὶ ἦτον ἕτοιμον, καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα τὸ ἐκένωσε.

Τότε ἐσηκώθη καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν ἑστίαν ὅπου ἐκάθητο, ἦλθε καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἤρχισε νὰ τρώγῃ· διεκόπτετο μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, καὶ ἐστήριζε τὰ βλέμματα εἰς ἐμέ.

Ἤμην δὲ τόσον τεταραγμένος, τόσον ἀνήσυχος, ὥστε δὲν ἠμπόρουν νὰ φάγω, καὶ τὸν ἔβλεπον κ' ἐγώ, ἀλλὰ κρυφίως, κυττάζων κατὰ γῆς ὅταν τὸ βλέμμα μου ἀντίκρυζε τὸ ἰδικόν του.

— Ποτὲ δὲν τρώγει περισσότερον ἀπὸ τόσον; εἶπε τέλος πάντων, ἐκτείνων πρὸς ἐμὲ τὸ χουλιάρι του.

— Ὦ! μάλιστα, πολὺ καλὰ τρώγει.

— Τόσον τὸ χειρότερον. Τοὐλάχιστον ἂν δὲν ἔτρωγε.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν εἶχον ὄρεξιν νὰ ὁμιλήσω, καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα καὶ ἐκείνη διάθεσιν δὲν εἶχε διὰ συνδιάλεξιν, ἀλλ' ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο πέριξ τῆς τραπέζης, καὶ μόνον ἐπρόσεχε νὰ ὑπηρετῇ τὸν ἄνδρα της.

— Λοιπὸν δὲν πεινᾷς; μοὶ εἶπεν ἐκεῖνος.

— Ὄχι.

— Τότε λοιπὸν πήγαινε νὰ πλαγιάσῃς, καὶ κύτταξε νὰ κοιμηθῇς ἀμέσως. Ἀλλέως θὰ θυμώσω.

Ἓν βλέμμα τῆς μάνας Βαρβερίνας μὲ εἰδοποίησεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπακούσω χωρὶς ἀντιλογίας· ἀλλὰ καὶ οὔτε ἦτον ἀναγκαία ἡ προτροπὴ της αὐτή, διότι νὰ παρακούσω κἀμμίαν δὲν εἶχον διάθεσιν.

Ὡς δὲ εἰς πολλὰς οἰκίας χωρικῶν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἐδικήν μας τὸ μαγειρεῖον ἦτον συγχρόνως καὶ ὁ κοιτών μας. Πλησίον τῆς ἑστίας ἦσαν ὅσα ἐχρησίμευον εἰς τὸ γεῦμα, ἡ τράπεζα, ἡ σκάφη τοῦ ζυμώματος, ἡ ἀγγειοθήκη· εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τὰ σκεύη διὰ τὸν ὕπνον· εἰς τὴν μίαν γωνίαν ἡ κλίνη τῆς μάνας Βαρβερίνας, εἰς τὴν ἄλλην ἡ ἐδική μου, εἰς εἶδος χωρίσματος, ἔχοντος ἐμπρὸς κόκκινον παραπέτασμα.

Τάχιστα ἐξεδύθην καὶ ἔπεσα εἰς τὸ στρῶμα. Νὰ κοιμηθῶ ὅμως ἦτον ἄλλος λόγος.

Κατὰ διαταγὴν κἀνεὶς δὲν κοιμᾶται· μόνον ὅστις νυστάζει καὶ εἶναι ἥσυχος, ἐκεῖνος κοιμᾶται.

Ἐγὼ ὅμως ἥσυχος δὲν ἤμην καὶ δὲν ἐνύσταζον.

Ἐξ ἐναντίας ἤμην πολὺ τεταραγμένος, καὶ δυστυχέστερος ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν.

Πῶς; πατήρ μου ἦτον αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; Τότε λοιπὸν διατί μ' ἐκακομεταχειρίζετο τόσον;

Ἐκόλλησα ὅμως τὴν μύτην μου εἰς τὸν τοῖχον, κ' ἐπροσπάθουν ν' ἀποδιώξω αὐτὰς τὰς ἰδέας καὶ νὰ κοιμηθῶ καθὼς μοὶ εἶχε διατάξει. Ἀλλ' ἦτον ἀδύνατον· ὁ ὕπνος δὲν ἤρχετο. Ποτὲ δὲν ᾐσθάνθην τὸν ἑαυτόν μου τόσον ἔξυπνον.

Ἀφ' οὗ παρῆλθεν ὀλίγος καιρός, δὲν ἠξεύρω πόσος, ἐνόησα ὅτι κάποιος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν κλίνην μου.

Τὸ βῆμα ἦτον βραδύ, βαρὺ καὶ συρόμενον, καὶ ἀμέσως διέκρινα ὅτι δὲν ἦτον ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Θερμὴ πνοὴ ἐπέρασεν εἰς τὴν κόμην μου.

— Κοιμᾶσαι; ἠρώτησε φωνὴ βαθεῖα, ὡς πνιγομένη.

Ἐγὼ δέ, ποῦ ν' ἀποκριθῶ; οἱ φοβεροὶ ἐκεῖνοι λόγοι «θὰ θυμώσω», ἀντήχουν ἀκόμη εἰς τὴν ἀκοήν μου.

— Κοιμᾶται, εἶπεν ἡ μάνα Βαρβερίνα. Μόλις πλαγιάζει, καὶ ἀποκοιμᾶται. Εἶναι ἡ συνή-

Digitized by Google

θειά του. Ἠμπορεῖς νὰ ὁμιλήσῃς, καὶ μὴ φοβηθῇς νὰ σ' ἀκούσῃ.

Ἐννοεῖται ὅτι ἔπρεπε νὰ εἰπῶ ὅτι δὲν κοιμῶμαι· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων. Μοὶ εἶχον διατάξει νὰ κοιμηθῶ, δὲν ἐκοιμώμην, λοιπὸν ἔπταιον.

— Ἡ δίκη σου τί γίνεται; ἠρώτησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

— Τὴν ἔχασα. Οἱ κριταὶ ἀπεφάσισαν ὅτι ἐγὼ ἔπταια διότι εὑρέθην ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ ξύλα ὅταν ἔπεσαν, καὶ ὅτι ὁ ἐργολάβος τίποτε δὲν μὲ χρεωστεῖ.

Καὶ τότε ἐκτύπησε δυνατὰ μὲ τὸν γρόνθον εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἤρχισε νὰ βλασφημῇ χωρὶς νὰ λέγῃ ἕνα λόγον φρόνιμον.

— Τὴν δίκην τὴν ἔχασα, ἐξηκολούθησεν ἔπειτα. Τὰ χρήματά μας τὰ ἔχασα. Εἶμαι στρεβλωμένος, εἶμαι θεόπτωχος. Αὐτὴ εἶναι ἡ κατάστασις. Καὶ δὲν μᾶς φθάνουν ὅλ' αὐτά. Ἔρχομ' ἐδῶ, κ' εὑρίσκω ἕνα παιδί! Θὰ μ' ἐξηγήσῃς τώρα διατί δὲν ἔκαμες καθὼς σὲ παρήγγειλα;

— Διότι δὲν ἠμπόρεσα.

— Δὲν ἠμπόρεσες νὰ τὸ φέρῃς εἰς τὸ κατάστημα τῶν ἐκθέτων;

— Ἠμποροῦσα ν' ἀφήσω τόσον εὔκολα παιδὶ ὁποῦ ἔθρεψα μὲ τὸ γάλα μου καὶ ὁποῦ ἀγαποῦσα;

— Δὲν ἦτο παιδί σου.

— Ὅπως ἂν εἶναι, ἠθέλησα νὰ κάμω κατὰ τὴν παραγγελίαν σου· ὅμως τότε ἀῤῥώστησε.

— Ἀῤῥώστησεν;

— Ἀῤῥώστησε, μάλιστα. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἠμποροῦσα τότε νὰ τὸ ὑπάγω εἰς τὸ κατάστημα τῶν ἐκθέτων διὰ ν' ἀποθάνῃ.

— Καὶ ὅταν ἔγινε καλά;

— Δὲν ἔγινε καλὰ ἀμέσως. Ἔπειτ' ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν ἦλθεν ἄλλη· ἔβηχε τὸ παιδὶ τὸ δυστυχισμένον, ὁποῦ ἐξεσχίζετο ἡ καρδία μου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπέθανε καὶ ὁ Νικολάκης μας. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἂν τὸν ἔφερον εἰς τὴν πόλιν, θ' ἀπέθνησκε καὶ αὐτός.

— Αἴ, καὶ ἔπειτα;

— Ὁ καιρὸς εἶχε προχωρήσει. Ἀφ' οὗ εἶχον περιμείνει ὡς τότε, ἠμποροῦσα νὰ περιμείνω ἀκόμη.

— Πόσων χρόνων εἶναι τώρα;

— Ὀκτὼ χρόνων.

— Λοιπὸν ὀκτὼ χρόνων θὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ πρίν, καὶ πολὺ πλέον εὐχάριστον δὲν θὰ τῷ εἶναι τώρα· τοῦτο ἐκέρδησε νὰ περιμένῃ.

— Ἆ! Ἱερώνυμε, δὲν θὰ τὸ κάμῃς τοῦτο!

— Δὲν θὰ τὸ κάμω; Καὶ τίς θὰ μ' ἐμποδίσῃ; Νομίζεις ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ τὸ ἔχωμεν εἰς βάρος μας πάντοτε;

Τότε ἐπῆλθε στιγμὴ σιωπῆς, καὶ ἠμπόρεσα ν' ἀναπνεύσω· διότι ἡ συγκίνησις μοὶ ἔσφιγγε τὸν λαιμόν, ὡς νὰ μ' ἀποπνίξῃ.

Μετ' ὀλίγον ἡ μάνα Βαρβερίνα ἤρχισε πάλιν.

— Ἆ! πῶς σὲ ἤλλαξαν τὰ Παρίσια! Δὲν θὰ εἶχες ὁμιλήσει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πρὶν ὑπάγῃς εἰς τὰ Παρίσια.

— Ἴσως. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἂν τὰ Παρίσια μὲ ἤλλαξαν, τὰ Παρίσια καὶ μὲ ἐστρέβλωσαν. Πῶς θέλεις τώρα νὰ κερδίζω τὸν ἐπιούσιον ἄρτον του, τὸν ἐδικόν σου, τὸν ἐδικόν μου; Χρήματα δὲν ἔχομεν πλέον· τὴν ἀγελάδα τὴν ἐπωλήσαμεν. Ἐν ᾧ δὲν ἔχομεν ἡμεῖς νὰ φάγωμεν, πρέπει νὰ τρέφωμεν ἀκόμη καὶ παιδίον ξένον; Δὲν εἶν' ἐδικόν μας.

— Εἶν' ἐδικόν μου.

— Δὲν εἶναι οὔτ' ἐδικόν σου οὔτ' ἐδικόν μου. Δὲν εἶναι χωρικοῦ παιδίον. Τὸ ἔβλεπον ὅταν ἐτρώγαμεν. Εἶναι λεπτοκαμωμένον, λιγνόν· δὲν ἔχει βραχίονας, δὲν ἔχει κνήμας.

— Εἶναι τὸ ὡραιότερον παιδίον τοῦ χωρίου.

— Ὡραῖον, πολὺ καλά. Ὅμως εὔρωστον; Ψωμὶ τῷ δίδει ἡ ὡραιότης του; Ἐργάτης ἔχει ποτὲ ὤμους ὡς τοὺς ἐδικούς του; Εἶναι παιδίον τῆς πόλεως, εἶναι ἀρχοντόπουλον, καὶ ἀρχοντόπουλα ἐδῶ δὲν μᾶς χρειάζονται.

— Σὲ λέγω πῶς εἶναι καλὸν παιδί, κ' ἔχει πνεῦμα 'σὰν γάτα, καὶ καρδιὰ χρυσῆ. Θὰ ἐργασθῇ δι' ἡμᾶς.

— Καὶ ὡς τότε πρέπει ἡμεῖς νὰ δουλεύωμεν δι' αὐτό. Ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ δουλεύω πλέον.

— Καὶ ἂν οἱ γονεῖς του τὸ ζητήσουν ὀπίσω, τί θὰ τοὺς εἰπῇς;

— Οἱ γονεῖς του; Καὶ ἔχει γονεῖς; Ἂν εἶχε, θὰ τὸ εἶχαν ζητήσει ὡς τώρα. Ἐπέρασαν ὀκτὼ ἔτη. Βεβαίως θὰ τὸ εὕρισκον. Ἆ! μεγάλην ἀνοησίαν ἔπραξα ὅταν ἐνόμισα ὅτι ἔχει γονεῖς, καὶ ὅτι θὰ ἔλθουν μίαν ἡμέραν νὰ τὸ ζητήσουν, καὶ νὰ μᾶς πληρώσουν τοὺς κόπους μας διότι τὸ ἀνεθρέψαμεν. Ἤμην ἀνόητος τότε, ἤμην χαμένος. Διότι εἶχε κεντημένα καὶ λεπτὰ τὰ σπάργανα δὲν σημαίνει τοῦτο ὅτι εἶχε καὶ γονεῖς. Ἔπειτα ἠμποροῦν καὶ ν' ἀπέθαναν.

— Ἂν ὅμως ζοῦν; Ἂν ἔλθουν μίαν ἡμέραν καὶ μᾶς τὸ ζητήσουν; Ἐγὼ νομίζω ὅτι θὰ ἔλθουν.

— Τί πεῖσμα ἔχουν αἱ γυναῖκες!

— Ἂν ὅμως ἔλθουν;

— Αἴ! Θὰ τοὺς στείλωμεν εἰς τὸ κατάστημα τῶν ἐκθέτων. Τώρα φθάνουν αἱ ὁμιλίαις. Τὰ βαρύνομαι ὅλ' αὐτά. Αὔριον θὰ τὸν ὑπάγω εἰς τὸν δήμαρχον. Ἀπόψε θὰ ὑπάγω ἀκόμη νὰ χαιρετήσω τὸν Φραγκῖσκον, καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἐπιστρέφω.

Τότε ἤκουσα ὅτι ἡ θύρα ἀνοίχθη καὶ πάλιν ἐκλείσθη.

Ἤκουσα ὅτι ἀνεχώρησε.

Ἀνακαθήσας τότε ἀμέσως, ἤρχισα νὰ φωνάζω τὴν μάναν Βαρβερίναν.

— Ἆ! Μητέρα!

Digitized by Google

Καὶ ἀμέσως ἐκείνη ἔτρεξε πρὸς τὴν κλίνην μου.

— Θὰ μ' ἀφήσῃς νὰ ὑπάγω εἰς τὸ κατάστημα τῶν ἐκθέτων;

— Ὄχι, φίλτατέ μου Ῥεμῆ, ὄχι.

Καὶ μὲ ἔσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ μ' ἐφίλησε περιπαθέστατα.

Ὁ ἐναγκαλισμός της οὗτος μοὶ ἀπέδωκε τὸ θάῤῥος καὶ ἔπαυσα κλαίων.

— Δὲν ἐκοιμᾶσο λοιπόν; μ' ἠρώτησεν ἠπίως.

— Δὲν πταίω ἐγώ.

— Δὲν σ' ἐπιπλήττω διὰ τοῦτο. Λοιπὸν ἤκουσες ὅ,τι ὁ Ἱερώνυμος ἔλεγε;

— Ναί, ὅτι δὲν σ' ἔχω μητέρα. Ὅμως οὔτ' ἐκεῖνον δὲν τὸν ἔχω πατέρα.

Τὰς λέξεις δὲ ταύτας δὲν τὰς ἐπρόφερα κατὰ τὸν ἴδιον τόνον φωνῆς· διότι ἂν βαθέως μ' ἔθλιβεν ὅτι δὲν ἦτον ἐκείνη μήτηρ μου, ἤμην ἀφ' ἑτέρου εὐτυχής, σχεδὸν ὑπερήφανος ὅτι ἐκεῖνος δὲν ἦτον πατήρ μου. Ἐκ τούτου προέκυπτεν ἀντίθεσις αἰσθημάτων, ἣν ἐπρόδιδεν ἡ φωνή μου.

Ἀλλ' ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν ἐφάνη εἰς τοῦτο προσέξασα.

— Ἴσως, εἶπεν, ἔπρεπε προτήτερα νὰ σ' εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν. Ἦσουν ὅμως τόσον ὅλως διόλου παιδί μου! Μ' ἦτον ἀδύνατον νὰ σ' εἰπῶ, χωρὶς νὰ εἶναι ἀνάγκη, ὅτι δὲν εἶμαι μητέρα σου. Τὴν μητέρα σου, τὸ ἤκουσες, παιδάκι μου, κάνεὶς δὲν τὴν γνωρίζει. Ζῇ, δὲν ζῇ, τίς τὸ ἠξεύρει; Μίαν αὐγὴν εἰς τὰ Παρίσια ὁ Ἱερώνυμος ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ἐπερνοῦσεν ἕνα δρόμον πλατὺν καὶ φυτευμένον δένδρα, ὁδὸς Βρετοὶλ λέγεται, ὅταν ἤκουσε βρέφος νὰ κλαίῃ. Ἡ φωνὴ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἤρχετο ἀπὸ τὴν θύραν κήπου ἐκεῖ πλησίον. Ἦτον φεβρουάριος καὶ μόλις εἶχε χαράξει. Ἐπῆγε πλησίον, καὶ εἶδε βρέφος κατὰ γῆς εἰς τὸ κατώφλιον. Ἐκύτταξε νὰ ἴδῃ διὰ νὰ φωνάξῃ κάνένα, καὶ τότε παρετήρησεν ὅτι κάποιος ἐξεβῆκεν ἀπ' ὀπίσω ἀπὸ χονδρὸν δένδρον, καὶ ἔφυγε μὲ ταχύτητα. Βεβαίως ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶχε κρυφθῆ ἐκεῖ διὰ νὰ ἴδῃ ἂν θὰ 'πάρῃ κάνεὶς τὸ βρέφος, καὶ βεβαίως αὐτὸς τὸ εἶχε βάλει ἐκεῖ εἰς τὴν θύραν. Ὁ Ἱερώνυμος δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ. Τὸ βρέφος ἐφώναζεν ὅσον ἠμποροῦσεν, ὡς νὰ εἶχεν ἐννοήσει ὅτι τῷ ἦλθε βοήθεια, καὶ νὰ μὴν ἤθελε ν' ἀφήσῃ νὰ τῷ διαφύγῃ ἡ εὐκαιρία. Κ' ἐν ᾧ ἔμενεν ἐκεῖ κ' ἐσκέπτετο τί νὰ κάμῃ, τότε ἦλθαν καὶ ἄλλοι ἐργάται, καὶ ἀπεφάσισαν ὅτι πρέπει νὰ φέρῃ τὸ βρέφος εἰς τὸν ὑπαστυνόμον.

Τὸ μικρὸν ἔκλαιε πάντοτε. Βεβαίως ἐκρύωνεν. Εἰς τὸ ὑπαστυνομικὸν κατάστημα ὅμως ἦτον ζέστη, καὶ ἐκεῖνο δὲν ἔπαυε νὰ φωνάζῃ. Τότε ἐνόησαν ὅτι πρέπει νὰ πεινᾷ, καὶ ἐκάλεσαν μίαν γειτόνισσαν νὰ τὸ βυζάξῃ. Ἐκεῖνο ἔπεσε κατακέφαλα. Ἀπέθνησκε τῆς πείνας. Ἔπειτα τὸ ἐξάλλαξαν ἐμπρὸς εἰς τὴν φωτίαν. Ἦτον ὡραῖον ἀγόρι πέντε ἕξ μηνῶν, χονδρόν, παχύ, ῥοδοκόκκινον, λαμπρόν. Ἀπὸ τὰ σπάργανα καὶ τὰ ἐνδύματά του ἐφαίνετο ὅτι οἱ γονεῖς του ἦσαν πλούσιοι. Κάποιος λοιπὸν τὸ εἶχε κλέψει αὐτὸ τὸ βρέφος, καὶ ἔπειτα τὸ εἶχεν ἀφήσει ἐκεῖ. Τοὐλάχιστον τοῦ ὑπαστυνόμου ἡ ἐξήγησις ἦτον αὐτή. Τί νὰ γίνῃ τότε; Ὁ ὑπαστυνόμος ἔγραψεν ὅ,τι ἤξευρεν ὁ Ἱερώνυμος, ἔγραψε καὶ πῶς ἐφαίνετο τὸ παιδί, καὶ τί σπάργανα εἶχε, καὶ ὅτι δὲν εἶχαν κάνὲν σημεῖον ἢ γράμμα, καὶ εἶπεν ὅτι θὰ τὸ στείλῃ εἰς τὰ ἔκθετα ἂν κάνείς των δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀναλάβῃ. Τὸ βρέφος ἦτον εὔμορφον, καλῆς ὑγείας, εὔρωστον, καὶ ἠμποροῦσεν εὔκολα νὰ τραφῇ. Οἱ γονεῖς του βέβαια θὰ ἤρχοντο νὰ τὸ ζητήσουν, καὶ θὰ ἔδιδον καλὴν ἀνταμοιβὴν εἰς ὅποιον τὸ εἶχε περιποιηθῆ. Τότε ἐπλησίασεν ὁ Ἱερώνυμος καὶ εἶπεν ὅτι ἐκεῖνος τὸ δέχεται. Λοιπὸν τῷ τὸ ἔδωκαν. Εἶχα καὶ ἐγὼ τότε παιδὶ τῆς ἰδίας ἡλικίας· μέγα πρᾶγμα ὅμως δὲν ἦτον νὰ θρέψω δύω. Βλέπεις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔγινα μητέρα σου.

— Ὦ! Μητέρα!

— Μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπέθανε τὸ παιδί μου, καὶ τότε σὲ ἠγάπησα περισσότερον, καὶ ἐλησμόνησα ὅτι δὲν ἦσουν τῷ ὄντι υἱός μας. Δυστυχῶς ὅμως ὁ Ἱερώνυμος δὲν τὸ ἐλησμόνησε, καὶ ὅταν ἐπέρασαν τρεῖς χρόνοι καὶ οἱ γονεῖς σου δὲν σ' ἐζήτησαν, ἢ τοὐλάχιστον δὲν σὲ ηὗραν, τότε ἠθέλησε νὰ σὲ στείλῃ εἰς τὸ βρεφοκομεῖον. Ἤκουσες πρὸ ὀλίγου διατί δὲν ὑπήκουσα.

— Ὦ! μὴ εἰς τὸ βρεφοκομεῖον, ἀνέκραξα, λαμβάνων εἰς τὰς δύω μου χεῖρας τὸ φόρεμά της. Μάνα Βαρβερίνα, μὴ εἰς τὸ βρεφοκομεῖον, σὲ παρακαλῶ.

— Ὄχι, ἀγαπητέ μου, δὲν θὰ ὑπάγῃς. Θὰ διορθώσω τὸ πρᾶγμα. Ὁ Ἱερώνυμος δὲν εἶναι κακὸς ἄνθρωπος· θὰ ἴδῃς. Ἡ λύπη, ὁ φόβος τῆς πτωχείας, αὐτὰ τὸν ἠρέθισαν. Θὰ ἐργασθῶμεν· καὶ σὺ θὰ ἐργάζεσαι.

— Ναί, ναί, ὅ,τι θελήσῃς· μὴ ὅμως εἰς τὸ βρεφοκομεῖον.

— Δὲν θὰ ὑπάγῃς· μὲ μίαν συμφωνίαν ὅμως, ὅτι ἀμέσως θ' ἀποκοιμηθῇς. Δὲν πρέπει, ὅταν θὰ ἐπιστρέψῃ, νὰ σ' εὕρῃ ἔξυπνον.

Τότε μ' ἐφίλησε, κ' ἔστρεψα πρὸς τὸν τοῖχον τὴν κεφαλήν μου.

Ἤθελον ν' ἀποκοιμηθῶ, ἡ σύγχυσις ὅμως καὶ ἡ συγκίνησίς μου δὲν μ' ἄφηνον νὰ εὕρω ἡσυχίαν καὶ ὕπνον.

Λοιπὸν ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἡ τόσον καλή, τόσον γλυκεῖα πρὸς ἐμέ, δὲν ἦτον ἡ ἀληθής μήτηρ μου! Τότε λοιπὸν τί ἐστι μήτηρ; Καλητέρα ἀκόμη, ἀκόμη γλυκυτέρα; Ὢ! ὄχι, αὐτὸ δυνατὸν δὲν ἦτον.

Ἀλλ' ἄριστα ἐνόουν καὶ ἐνδομύχως ᾐσθανόμην ὅτι ὁ πατήρ μου δὲν θὰ ἦτον τραχὺς ὡς ὁ

Digitized by Google

Βαρβερῖνος, οὔτε θὰ μ' ἔδ[illegible]ε μὲ τόσον ψυχροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὑψωμένον ῥαβδίον.

Ἤθελε νὰ μὲ στείλη εἰς τὸ βρεφοκομεῖον. Ἡ μάνα Βαρβερίνα θὰ ἠμποροῦσε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ;

Καὶ τὸ βρεφοκομεῖον τί ἦτον;

Εἰς τὸ χωρίον μας ἦσαν δύω παιδία γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα «τὰ ἔκθετα τοῦ βρεφοκομείου». Εἰς τὸν λαιμόν των ἔφερον ἀριθμὸν εἰς πλάκα μολυβδίνην. Εἶχον κακὰ φορέματα καὶ ἦσαν ἀκάθαρτα. Ὅλοι τὰ ἐπερίπαιζον, τὰ ἐκτύπων. Τὰ ἄλλα παιδία τὰ ἐδίωκον πολλάκις καθὼς ἐδίωκον τὰ πεπλανημένα καὶ ἀδέσποτα σκυλία διὰ νὰ διασκεδάσωσι καὶ διότι τὰ ἀδέσποτα σκυλία δὲν ἔχουν τίς νὰ τὰ ὑπερασπισθῇ.

Ὦ! δὲν ἤθελαν νὰ εἶμαι ὡς αὐτὰ τὰ παιδία· δὲν ἤθελαν νὰ ἔχω ἀριθμὸν εἰς τὸν λαιμόν, δὲν ἤθελον νὰ τρέχουν κατόπιν μου καὶ νὰ φωνάζουν «τὸ βρεφοκομεῖον, τὸ βρεφοκομεῖον!» Εἰς τὸν στοχασμὸν τοῦτον καὶ μόνον κρύος ἱδρὼς μ' ἐπερίχυνε, καὶ οἱ ὀδόντες μου ἐκτύπουν. Ἐπομένως δὲν ἐκοιμώμην.

Καὶ ὅμως ὁ Βαρβερῖνος ἔμελλε νὰ φθάσῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν.

Εὐτυχῶς ὅμως δὲν ἦλθε τόσον ταχέως ὅσον εἶχεν εἰπεῖ, καὶ ὁ ὕπνος ἔφθασε ταχύτερον δι' ἐμέ.

[Ἕπεται συνέχεια]

Ἐπίσκεψις εἰς τὸ

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

8 Μαρτίου 1880, ἑσπέρας.

Σήμερον τὴν πρωΐαν μετέβην εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ὅπου ὁ δῆμος τελεῖ κατ' ἔτος μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν. Τὸ συῤῥεῦσαν πλῆθος ἐκεῖ ἦτο πολύ. Ἡ πένθιμος αὕτη τελετή, ἐρχομένη εὐθὺς μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀπόκρεω, καταπλήττει διὰ τῆς ἀποτόμου ἀντιθέσεως, φέρουσα τὴν σιωπὴν καὶ τὴν κατήφειαν ἀμέσους ἀκολούθους τοῦ θορύβου καὶ τῆς εὐθυμίας.

Βλέπει τις ἐκεῖ γυναῖκας, αἵτινες πρὸ μικροῦ ἦσαν παραδεδομέναι εἰς χοροὺς καὶ διασκεδάσεις, ἐρχομένας ἐν συγκινήσει εἰς τὰ μνήματα ἵνα κλαύσωσιν, ὡς ἡ Μάρθα.

*
* *

Πόσα μύχια αἰσθήματα καὶ πόσας ἀνεκφράστους συγκινήσεις ἀντλεῖ τις ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ! Ἐδῶ ἐπὶ τάφων νωπῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων καπνίζει ὁ νεκρολίβανος, καιόμενος ἐντὸς τοῦ κοιλώματος εὐτελοῦς κεράμου, ῥεμβοὶ καὶ δακρύοντες ἵστανται γονεῖς καὶ ἀδελφοί· ἡ μόνη παρηγορία αὐτῶν εἶνε ἡ θέα τοῦ τάφου τοῦ πεφιλημένου ὄντος, τὸ ὁποῖον τοὺς ἐμελανοφόρησεν· ὀλίγον ἀπωτέρω ἱερεὺς παρακολουθούμενος ὑπὸ ὁμίλου πενθούντων ἀναπέμπει, ἐνώπιον πλουσίου μνημείου σκιαζομένου ὑπὸ κυπαρίσσων καὶ ἰτεῶν, τὰς μελαγχολικὰς εὐχὰς τῆς ἐκκλησίας· παρέκει, εἰς τὰ ἄκρα τοῦ κοιμητηρίου, γυνὴ κάτωχρος, φθάσασα εἰς τὸ μνῆμα, τοῦ ὁποίου ἡ καρδία της ἀνεγνώρισεν ἤδη τὴν θέσιν, πρὶν ἢ οἱ ὀφθαλμοί της διακρίνωσι τὸν ἐπ' αὐτοῦ ὑψούμενον ἁπλοῦν σταυρόν, πίπτει πρηνὴς ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐναγκαλίζεται μυρολογοῦσα ὡς ἡ Ἠλέκτρα τὸν ἀδελφόν της:

Ὦ φίλτατον μνημεῖον ἀνθρώπων ἐμοί!
Οἴμοι, τάλαινα, τῆς ἐμῆς πάλαι τροφῆς
ἀνωφελήτου, τὴν ἐγὼ θάμ' ἀμφὶ σοὶ
πόνῳ γλυκεῖ παρέσχον, μήτηρ καὶ τροφός!
Νῦν δ' ἐκλέλοιπε ταῦτ' ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ,
θανόντα σὺν σοί· πάντα γὰρ συναρπάσας,
θύελλ' ὅπως, βέβηκας· οἴχεται πατήρ·
. . . .
. . . . καὶ νῦν ποθῶ
τοῦ σοῦ θανοῦσα μὴ ἀπολείπεσθαι τάφου.

*
* *

Ἀλλ' ἡ θλιβερὰ αὕτη εἰκὼν ἔχει καὶ τὴν φαιδράν της ὄψιν, ἥτις εἶνε ἀδύνατον νὰ λείψῃ καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν νεκρικῶν τελετῶν ὑπὸ τὸν γελῶντα οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος. Μεταξὺ τοῦ πλήθους δὲν λείπουσι καὶ ἀπαθεῖς θεαταί, οἵτινες χάριν τῶν νεκρῶν δὲν λησμονοῦσιν, οὐδὲ κατὰ τὰς ὀλίγας ταύτας στιγμάς, τοὺς ζῶντας, καὶ οἵτινες ἐνώπιον καὶ αὐτοῦ τοῦ φοβεροῦ δράματος τοῦ θανάτου, εἶνε ὅλως ἀπησχολημένοι ὑπὸ τῶν συμφερόντων καὶ τῶν παθῶν τῆς ζωῆς!

*
* *

Ἂν ὀλίγιστα μνημεῖα ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν Ἀθηνῶν διαπρέπουσιν ἐπὶ φιλοκαλίᾳ καὶ καλλιτεχνικῇ κομψότητι, πλεῖστα ὅμως ἐπιβάλλουσι τὸν σεβασμὸν τοῦ θεατοῦ διὰ τῶν μεγάλων ἱστορικῶν ὀνομάτων δι' ὧν κοσμοῦνται. Πλὴν τοῦ Καποδιστρίου ἀναπαυομένου ἐν Κερκύρᾳ, τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου ἐν Ὕδρᾳ, τοῦ Ἀνδρέου Μιαούλη παρὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς, τοῦ Καραϊσκάκη παρὰ τὴν φαληρικὴν ἀκτήν, καὶ τοῦ Μάρκου Βότσαρη ἐν Μεσολογγίῳ, πάντων σχεδὸν τῶν λοιπῶν μεγαλουργῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος, ὅσοι ἐπέζησαν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τόπῳ κρύπτονται τὰ ὀστᾶ.

Μετ' εὐλαβείας ἐπεσκέφθην ἅπαντας τοὺς τάφους ἀναγινώσκουσα τὰ ἐπ' αὐτῶν ἐπιγράμματα ἢ τὰ ὀνόματα, διότι πολλοὶ τάφοι δὲν φέρουσιν ἄλλο ἢ ἁπλοῦν ὄνομα. Ἐξ αὐτῶν ἀντέγραψα τὰ ἑπόμενα, ἀνήκοντα εἰς ἄνδρας δημιουργήσαντας τὴν νέαν Ἑλλάδα ἢ εἰς ἐπιφανεῖς ἐργάτας τῶν γραμμάτων:

ΚΟΡΑΗΣ

Πίστις
Πατρὶς
Ἐλευθερία

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

Κλεινοῦ κέκευθεν ἔνθ' Ἀλεξάνδρου κόνιν
Ἡ χθὼν ἐπίκλην Μαυροκορδάτου, ξένε.
Ὃς εὐγενοῦς φὺς ἐν Πόλει Βυζαντίδι
Ῥίζης, τυραννίδ' ἐστόγησε βάρβαρον.

Digitized by Google

Δράσας δὲ πολλὰ χὐποτλὰς καθ' Ἑλλάδα
Τόλμᾳ τε θυμοῦ καὶ φρενῶν εὐβουλίᾳ,
Σωτὴρ πέφηνεν ἐκ κακῶν τῇ πατρίδι.
Θανόντι δ' υἱεῖς μνῆμ' ἀνέστησαν τόδε,
Σὺν μητρὶ θερμὰς δακρύων δόντες χοάς.

Ἀτθὶς κέκευθεν ᾧδ' Ἀλέξανδρον κόνις
Ἄριστον ἐν βουλαῖσι Μαυροκορδάτον.
Προστάντα πάσης Ἑλλάδος πρὶν, καὶ κάρα
Στεφθέντα δόξης πολυδαιδάλῳ στέφει.
Πονουμένην γὰρ βαρβάρῳ πάτραν Ἄρει
Εὐτολμίᾳ τ' ἔσωσε καὶ φρενῶν κράτει.
Τοι γὰρ λιπόντα φέγγος ἡλίου νόσῳ
Πενθεῖ μιν Ἑλλὰς πᾶσα κἀποδύρεται.

—

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΗΜΗΣ

—

ΚΑΝΑΡΗΣ

—

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

—

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

—

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΛΕΤΗΣ

—

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

Μοῖραν βίου πλήσαντα κλεινὸν Ἀνδρέαν
Κεύθει Μεταξᾶν ἐνθάδ' Αἰγηὶς κόνις,
Τιμῆντα νήσου τῆς Κεφαλλήνων γόνον·
Πᾶσαν δὲ φοιτᾷ γῆν ἀν' Ἑλλάδα κλέος
Ἀλκῆς τ' ἀθραύστου φράδμανος τ' ἀνδρὸς νόου,
Ὃς ἐν μάχαις τ' ἄριστος ἐν βουλῇ θ' ἅμα
Γεγὼς, ὑπέστη πολλὰ κἄρρεξε χθόνα
Λύων πατρῴαν βαρβάρου τυραννίδος.

—

ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΥΤΣΟΣ

Τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος μύστης καὶ λειτουργὸς ἐκ τῶν πρώτων
Τῇ προσφιλεστάτῃ αὐτοῦ πατρίδι οὐ μόνον πλοῦτον ἀρί-
[ζηλον
Ἀλλὰ καὶ Ἡγεμόνος γεραρὸν ἀξίωμα γενναιοφρόνως
[προσήνεγκε.

—

ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ

Τὸν στρατάρχην Ὀδυσσέα μετὰ χρόνους χαιρετᾶτε.
Ἐδῶ κεῖται τοῦ Ἀνδρούτσου ὁ περίβλεπτος υἱός.
Καταβὰς ἐκ τοῦ σταυροῦ του ὕπνον μάρτυρος κοιμᾶται,
Καὶ πικρᾶς ἀχαριστίας εἶν' ὁ τάφος του ναός.
Τὴν ἀνάστασιν τοῦ Γένους κατ' ἀρχὰς εὐαγγελίζων
Μ' ἑκατὸν Ἑλλήνων παῖδας νίκης ἔστησε χορόν,
Καὶ εἰς τῆς Γραβιᾶς τὸ χάνι τὸν Βρυόνην θρυμματίζων,
Τοῦ χοροῦ ἐκείνου ἴχνη Τούρκων ἄφησε σωρόν.
Τριπλῆν ἄνοιγεν ὁ Τοῦρκος καὶ μᾶς ἔπνιγεν ἀγκάλην
Εἰς τὰς Στερεὰς τὰς δύω κ' εἰς τοῦ Πέλοπος τὴν γῆν.
Πλὴν αὐτὸς κτυπᾷ τὴν μίαν, ἀπωθεῖ μακρὰν τὴν ἄλλην,
Καὶ τῆς τρίτης εὐκολύνει τὸν λοιμὸν καὶ τὴν σφαγήν.
Μὲ συντετριμμένα μέλη ὁ στρατάρχης τώρα κεῖται·
Δὲν τὸν ἔφαγε πυρῖτις, δὲν τὸν ἔρριψε πληγή.
Μεταξὺ τοῦ Παρθενῶνος ἡ ἀγχόνη του κινεῖται,
Καὶ ἀπὸ τὸ μνῆμα τώρα τοὺς φονεῖς του εὐλογεῖ.

—

Ὧδε κεῖται ἐν εἰρήνῃ καὶ πίστει
ὁ
Στρατηγὸς
ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΤΣΩΡΤΖ
ἀφιερώσας ἑαυτὸν καὶ πάντα τὰ ἑαυτοῦ
ὑπὲρ τῆς ἀπὸ τῆς δουλείας ἀπελευθερώσεως
φυλῆς χριστιανικῆς,
συντελέσας ἵνα ἡ Ἑλλὰς κατασταθῇ ἔθνος,
ζήσας ὅπως ὑπηρετήσῃ αὐτὴν
καὶ
ἀποβιώσας μεταξὺ τοῦ λαοῦ αὐτῆς.

—

ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ

—

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

—

Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

Θανάτου μοσχολίβανον εἰς τὴν ζωὴν ὠσφράνθη
Καὶ βρέφος ὑπὸ κλαυθμηρὰν ἰτέαν ἐγεννήθη.
Τὸν κόσμον εἶδε κ' ἔκλαυσεν, ἠγάπησεν, ᾐσθάνθη,
Πλὴν ἐκουράσθη καὶ πεσὼν ἐδῶ ἀπεκοιμήθη.
Τῆς δυστυχίας εὐσεβῶς τὸν ὕπνον χαιρετᾶτε·
Ὁ μάρτυς ἀναπαύεται, ἡ συμφορὰ κοιμᾶται.

Στοργὴ καὶ πόνος συνεχὴς ὑπῆρξεν ἡ ζωή του·
Πλὴν ἔρρεεν ὁ θρῆνός του ὡς κύκνου μελῳδία,
Καὶ πονεμένη ἔψαλλε τὴν δόξαν ἡ ψυχή του,
Ὡς ψάλλει ῥύαξ ἔρημος, ὡς κλαί' ἡ δυστυχία.
Εἰς τρία ἤδη τέκνα του πλησίον ἐκοιμήθη,
Ἀλλὰ τὰ σφίγγει καὶ νεκρὸς εἰς πονεμένα στήθη.

Εἰς μάτην ἀνεζήτησα ἐπὶ τῶν ἐπιτυμβίων πλακῶν καὶ ἄλλα ὀνόματα προσφιλῆ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν δόξαν ἢ εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἀντὶ τοῦ Πετρόμπεη καὶ τοῦ Νικήτα τοῦ Τουρκοφάγου, τῶν ὁποίων μετὰ πόθου ἀλλὰ μάτην ἐζήτησα τοὺς τάφους, ἀνεγίνωσκα ἐπὶ πλουσίων καὶ ἀκόμψων μνημείων στομφώδη καὶ ἀνούσια ἐπιγράμματα ἀργυραμοιβῶν καὶ ἐμπόρων! Καὶ τίς οἶδεν ἐὰν τὰ τέκνα μας δὲν ἀναζητήσωσί ποτε εἰς μάτην καὶ αὐτὰ τὰ ὀλίγα ὀνόματα, ὅσα ἠξίωσε νὰ μνημονεύσῃ ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν συγχρόνων! Οὕτως ὁ χρόνος, καταγελῶν τῆς κενοδοξίας τῶν θνητῶν, καταφέρει διηνεκῶς τὴν βαρεῖάν του σφύραν καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐπιτυμβίων λίθων, καὶ μετὰ πολλῶν ἀσημάντων σβύνει καὶ πολλὰ ἔνδοξα ὀνόματα.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

ἐν Νεαπόλει.

Πρέπει νὰ ἴδῃς τὸν Ὁλλανδὸν εἰς μίαν τῶν ἐτησίων ἐμπορικῶν πανηγύρεων, τὸν Ἱσπανὸν εἰς μίαν ταυροδρομίαν, τὸν Ἄγγλον εἰς ἓν ἱπποδρόμιον, καὶ τὸν Νεαπολίτην εἰς μίαν δημοτικὴν ἑορτήν. Τοιαῦται δημοτικαὶ ἑορταὶ, διασκεδάζουσαι γενικὴν εὐθυμίαν καθ' ὅλην τὴν Νεάπολιν, εἶνε πολλαί· πρῶτον ἡ τῆς «Παναγίας τῆς Πιεδιγρόττας», ἧς ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Κιαίας καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους Παυσιλύπου, ἡ ἀγαπητὴ ἑορτὴ τῶν Νεαπολιτῶν, ἧς ἐγίνετο ἄλλοτε μνεία καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς προικοσυμφώνοις, ἐν οἷς κατεχωρίζετο ἴδιος ὅρος, καθ' ὃν ὁ σύζυγος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ συνοδεύῃ τὴν σύζυγόν του εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην. Ἔρχεται ἀκολούθως ἡ ἑορτὴ τῆς «Παναγίας τοῦ Μοντεβέργινε», μὲ τὴν πλήρη θορύβου καὶ ζωηρότητος

ἐπιστροφὴν της, μὲ τὰς λαμπρὰς ἁμάξας της, μὲ τοὺς καταστολίστους ἵππους της, τοὺς ἀπαστράπτοντας ἱματισμούς, καὶ τὰ ἀπειρομεγέθη ἁμάξια, συρόμενα ὑπὸ βοῶν μεγαλοκέρων, καὶ μετακομίζοντα τοὺς λαοὺς τῶν πέριξ χωρίων. Ἀλλ' οὐδεμία τῶν ἑορτῶν τούτων εἶνε τόσον περίεργος, ὅσον ἡ τῆς πρώτης Νοεμβρίου, οὐδεμία δ' ἄλλη ἀναδεικνύει ἐξ ἴσου λαμπρῶς καὶ καταφανῶς τὸν Νεαπολιτικὸν χαρακτῆρα, μὲ ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀντιθέσεις καὶ ἐναντιότητας, μὲ τὴν παιδικὴν ζωηρότητά του, καὶ μὲ τὸν ὑπερβάλλοντα ἐνθουσιασμόν του. Οὐδεμία δ' ἄλλη ἑορτὴ ὁμοιάζει ὀλιγώτερον μὲ ὅ,τι γίνεται ἀλλαχοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Ἐν ταύτῃ δὲ μάλιστα τῇ πανηγύρει ἀναγνωρίζεται ἡ Παρθενοπαία παρθένος, ἡ θυγάτηρ τῆς Ἑλλάδος ἐκείνης, ἥτις εἶχε ῥίψῃ τὸν πέπλον τῆς ποιήσεως καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θανάτου.

Μέχρι τῶν μέσων τοῦ ιζ' αἰῶνος, ἐν Νεαπόλει ἐθάπτοντο οἱ νεκροὶ ἐντὸς τῆς πόλεως, τῆς δ' ἥκιστα ὑγιεινῆς ταύτης συνηθείας οὐδ' αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς Εὐρώπης ἅπασαι ἀπηλλάγησαν μέχρι σήμερον· μόλις δὲ παρῆλθεν αἰών, ἀφ' ὅτου καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Παρισίοις τὸ κοιμητήριον «τῶν Ἀθώων», ἦτο ἑστία λοιμωδῶν μιασμάτων. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ μὲν ἐκ θρησκευτικοῦ ζήλου ἐπεθύμουν νὰ θάπτωνται ἐντὸς τῶν ἐκκλησιῶν, αὗται δ' ἐπὶ τέλους δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χωρέσουν ὅλους τοὺς νεκρούς, κατεσκευάσθησαν καὶ ὑπόγεια κοιμητήρια, ὧν τινα ὑπάρχουσιν ἀκόμη καὶ σήμερον· ἐν Νεαπόλει δὲ τὸ περιφημότερον τῶν τοιούτων κοιμητηρίων εἶνε τὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὅπερ ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος πάμπολλοι. Τῷ 1656 ἐνέσκηψε λοιμὸς φοβερός, ὅστις ἐθέρισε 200,000 κατοίκους· τότε δὲ καὶ ὁ ἀντιβασιλεύς, ὁ κυβερνῶν ὑπὸ τὴν Ἱσπανίαν τὴν χώραν, ἐπεχείρησε νὰ μεταφέρῃ τὰ κοιμητήρια ἐκτὸς τῆς πόλεως, τὸ κατώρθωσε δὲ διὰ χιλίων Τούρκων, οἵτινες ἐχρησίμευσαν μεγάλως τότε, διότι αὐτοὶ ἔθαπτον τοὺς νεκρούς, καὶ μετέφερον τὰ ὀστᾶ τῶν πρὸ πολλοῦ τεθαμμένων ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἄνευ δ' αὐτῶν πιθανώτατον εἶνε, ὅτι τὸ κατόρθωμα τοῦτο δὲν θὰ ἐλάμβανε χώραν. Αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα ἐν καιρῷ τῆς μεγάλης πανώλους, ὅτε τὸ ἔργον τοῦ νεκροθάπτου ἐξετέλεσαν Τοῦρκοι αἰχμαλωτισθέντες κατὰ θάλασσαν.

Ὡς γνωστόν, ἐπεκράτει τότε κατὰ τὴν Εὐρώπην παράδοξον διεθνὲς δίκαιον. Ἡ μεσόγειος διεσταυρώνετο ἀπὸ τοὺς στόλους δύο ἀντιθέτων πολιτισμῶν, τοῦ χριστιανικοῦ καὶ τοῦ μουσουλμανικοῦ. Ὁσάκις οἱ δύο ἀντίπαλοι στόλοι συνηντῶντο, ὁ εἷς ἐπετίθετο κατὰ τοῦ ἄλλου, καὶ οἱ ἡττώμενοι ἐγίνοντο αἰχμάλωτοι τοῦ νικητοῦ. Οἱ τοιουτοτρόπως αἰχμαλωτιζόμενοι χριστιανοὶ ἀπήγοντο εἰς Ἀλγερίαν ἢ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐκεῖ ἐπωλοῦντο εἰς κύριόν τινα, ὅστις μετεχειρίζετο αὐτοὺς πρὸς διαφόρους χρείας. Ὑπεβάλλοντο δὲ εἰς ἐργασίας βαρυτάτας, καὶ εἰς ῥαβδισμούς, καὶ ταῦτα πάντα ὑπέμενον, μέχρις οὗ ἐξηγοράζοντο ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς των, ἢ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς ἐξαγορᾶς. Τοὺς μουσουλμάνους ἐμιμήθησαν καὶ οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες, ὅθεν καὶ οἱ οὕτως αἰχμαλωτιζόμενοι Τοῦρκοι ἐρρίπτοντο εἰς τὰ κάτεργα, ὅπου ἐκωπηλάτουν. Ὁ ἀτμὸς ἦτο ἄγνωστος ἀκόμη τότε, διὸ καὶ ἐχρειάζοντο πολλοὶ βραχίονες, ὅπως μετακινήσωσι τὰς βαρείας καὶ ὑψηλὰς ἐκείνας μηχανάς, αἵτινες ἐχρησίμευον ὡς πλοῖα.

Ὁσάκις δὲν ὑπῆρχον Τοῦρκοι, ἢ τὰ περιπλέοντα καταδρομικὰ δὲν συνελάμβανον ἱκανοὺς αἰχμαλώτους, ἐκένουν τότε τὰς φυλακάς, καὶ ὅλοι οἱ τέως κάτοικοι αὐτῶν ἀπήγοντο εἰς τὰ βασιλικὰ πλοῖα ὡς κωπηλάται. Ὁ Κολβέρτος μάλιστα γράφων πρὸς τὰ τῶν τότε χρόνων πολιτικὰ συμβούλια, ὑπενόει ὅτι καλὸν ἦτο νὰ καταδικάζωσιν ὅτι πλείστους ἀνθρώπους εἰς τὰ κάτεργα· ἡ δὲ τοιαύτη καταδίκη ἐπέπεσε μάλιστα κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν διαμαρτυρομένων μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ διατάγματος τοῦ Κονδιούτγκου. Δημόσιοι λειτουργοὶ τοῦ κράτους, ὑπουργοὶ καὶ ἔμποροι ὤφειλον νὰ καθίσωσιν ἐπὶ τοῦ ξυλίνου καθίσματος τοῦ κατέργου, καὶ ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ διανύσωσιν ὁλόκληρον αὐτῶν τὸν βίον, ἐκτεθειμένοι εἰς ὅλας τὰς δυσκρασίας τοῦ ἀέρος, καὶ εἰς ὅλας τὰς κτηνωδίας τῶν φρουρῶν. Ἐὰν δὲν ἐγνωρίζομεν πόσον μεγάλη εἶνε ἡ δύναμις τῆς ἕξεως, καὶ πόσον τὸ ἡμέτερον πνεῦμα συνοικειοῦται πρὸς πάντα, καὶ ἐπὶ τέλους καταντᾷ νὰ πιστεύῃ, καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἄλλως τὰ πράγματα, δυσκόλως θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ ὁλοκλήρους αἰῶνας τοιαύτη κατάστασις πραγμάτων, ἐν χώρᾳ πολιτισμένῃ καὶ χριστιανικῇ, καὶ καθ' ὃν χρόνον ἡ ἐν Βερσαλλίαις αὐλὴ διέδιδεν ἁπανταχοῦ τὴν λεπτότητα καὶ εὐγένειαν τῶν τρόπων, καὶ τὴν ἡμερότητα τῶν ἠθῶν. Πρὸ πάντων δὲ ἀνεξήγητον θὰ μᾶς ἐφαίνετο, πῶς εὑρίσκονται τόσοι ἔμποροι καὶ τόσοι περιηγηταί, ἀψηφοῦντες τόσους κινδύνους, διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εὕρισκον τὴν τύχην τοῦ Ῥεγνάρδου, ὅστις διῆλθεν ὁλόκληρα ἔτη ὡς αἰχμάλωτος ἐν Ἀλγερίᾳ. Οἱ δ' ἔμποροι, ἀφ' οὗ ἔφθανον εἰς τὰς πόλεις, ὅσων οἱ λιμένες ἦσαν ἀνοικτοὶ εἰς τὸ γαλλικὸν ἐμπόριον, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι τὸν τριπλοῦν ἐκεῖνον θώρακα, περὶ οὗ λαλεῖ ὁ Ὁράτιος, διὰ νὰ βλέπωσιν ἠγκυροβολημένα παραπλεύρως τοῦ ἰδικοῦ των αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ τουρκικὰ ἢ ἀλγερινὰ πλοῖα, ἅτινα τοὺς κατεδίωξαν πρὶν φθάσωσιν εἰς τὸν λιμένα, καὶ ἅτινα ἔμελλον νὰ τοὺς καταδιώξωσι καὶ πάλιν, εὐθὺς καθὼς ἀνήγοντο εἰς τὸ πέλαγος.

Ἐν Νεαπόλει ὑπάρχουσι δύο νεκροταφεῖα, τὸ παλαιὸν καὶ τὸ νέον, τὰ ὁποῖα ἰταλιστὶ ὀνομά-

Digitized by Google

ζονται «ἱεροὶ χῶροι ἢ περίβολοι»(campo santo). Οὕτω δ' ὀνομάζονται τὰ νεκροταφεῖα καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν. Πρῶτον ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως τὸ νεκροταφεῖον τῆς Πίσας, διότι οἱ Πισᾶται, ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς Παλαιστίνης, μετέφερον χῶμα ἐξ Ἱερουσαλὴμ, τὸ ὁποῖον ἔθεσαν ἐντὸς περιβόλου, προσδιωρισμένου εἰς ταφὴν τῶν νεκρῶν, ὅστις διὰ τοῦτο καὶ ἐπωνομάσθη *ἁγία γῆ*. Τὸ νέον νεκροταφεῖον, ὅπου θάπτονται οἱ νεκροὶ σήμερον, κεῖται εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας ἄκρας τῆς πόλεως, καὶ εἶνε κατεσκευασμένον ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου· ἡ τοποθεσία δ' αὐτὴ εἶνε θαυμασία, καὶ παρουσιάζει εἰς τὸ βλέμμα ἓν τῶν θαυμασιωτέρων πανοραμάτων, ὅσα εἶνε δυνατὸν νὰ ὀνειρευθῇ ὁ ἄνθρωπος. Ὁ Οὐεσούβιος, ἡ Καμπανία, τὰ κυανᾶ κύματα τῆς Μεσογείου, τὰ πέριξ τοῦ κόλπου, ὅστις οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου ἔχει ἀνθαμιλλώμενον ἐκτὸς τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τέλους ἡ λάμψις ἐκείνη τοῦ φωτὸς, ἡ διαφάνεια ἐκείνη τοῦ αἰθέρος, τὴν ὁποίαν εἶνε ἀδύνατον νὰ λησμονήσῃ ἐκεῖνος, ὅστις τὴν εἶδεν ἅπαξ· ταῦτα καὶ μόνα ἤρκουν ν' ἀφαιρέσωσι πᾶσαν ἰδέαν πένθιμον ἀπὸ τοῦ νεκροταφείου· ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖ ὅμως ὑπάρχει τι τὸ θλιβερὸν, τὸ ἱκανὸν νὰ λυπήσῃ τὸ βλέμμα τοῦ θεατοῦ· αἱ κυπάρισσοι δὲν ἔχουσι τὸ σχῆμα τοῦ πένθους ὅπως ἀλλαχοῦ, πανταχοῦ δὲ βλέπεις ἄνθη, στεφάνους ῥόδων, μνημεῖα παντὸς εἴδους, καὶ ἐντὸς τῶν τοίχων σηκοὺς κατεσκευασμένους ὅπως ἐναποθέτωσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς νεκρούς· διότι ἐν τῷ νεκροταφείῳ δὲν ἐναποθέτουσι τοὺς νεκροὺς ἐντὸς λάκκου χαίνοντος ἐντὸς τῆς γῆς, ὃν συγκαλύπτουσιν ἔπειτα ῥίπτοντες χῶμα μετὰ ψόφου πενθίμου καὶ στεναγμοφόρου, ἀλλὰ τοὺς νεκροὺς ἐναποθέτουσιν ἡσύχως εἰς σηκοὺς κατεσκευασμένους, ὡς προερρέθη, ἐντὸς τῶν τοίχων, καὶ ὁμοίους μὲ τὰς κλίνας τῶν ἀτμοπλοίων. Τοιουτοτρόπως οἱ νεκροὶ εὑρίσκονται ὀλιγώτερον ἀποχωρισμένοι ἀπὸ τοὺς ζῶντας, καὶ ἔχουσι τὸ οὖς πλησιέστερον ἐκείνων, ὅσοι ἔρχονται ἐκεῖ νὰ ἐκφράσωσι πρὸς αὐτοὺς ἢ τὴν στοργὴν αὐτῶν ἢ τὴν θλῖψιν.

Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο βλέπεις λοιπὸν τὴν πρώτην τῆς 1 Νοεμβρίου κατευθυνόμενον ἄπειρον πλῆθος λαοῦ συρρεῦσαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς πόλεως καὶ τῆς περιχώρου. Τὸ πλῆθος τοῦτο δὲν δύνασαι νὰ εἴπῃς, ὅτι εἶνε περιεσκεμμένον καὶ σιωπηλὸν, ὅπως τὸ πλῆθος ὅπερ συναθροίζεται κατὰ τοιαύτας περιστάσεις εἰς ἄλλων χωρῶν κοιμητήρια, διότι ἡ γαλήνη, ἡ ἡσυχία καὶ ἡ μετριότης τῆς γλώσσης, τῆς χειρονομίας καὶ τῶν κινήσεων εἶνε πράγματα ὅλως ἀντίθετα πρὸς τὸν ναπολιτικὸν χαρακτῆρα. Καὶ ὅμως ἡ κατὰ τὴν πρὸς τὸ κοιμητήριον πορείαν ἄνετος αὐτὴ φαιδρότης τοῦ πλήθους οὐδαμῶς δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν παράφρονα φαιδρότητα, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν ἐκ τοῦ κοιμητηρίου ἐπιστροφὴν αὐτῶν. Εἶνε δὲ τότε περιεργότατον θέαμα νὰ βλέπῃς ὅλον ἐκεῖνο τὸ ποικιλόχρουν πλῆθος νὰ διέρχηται τὴν πόλιν καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος ἐπ' ὄνων, ἐφ' ἵππων, ἐφ' ἁμαξῶν, διότι ὁ Νεαπολίτης δὲν ὑπάγει πεζὸς, εἰμὴ ἐν ἄκρᾳ ἀνάγκῃ, καὶ ὁσάκις δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως, ὅθεν καὶ οἱ ἱπποσιδηρόδρομοι θὰ εἶνε πάντοτε ἐπικερδεστάτη ἐπιχείρησις διὰ τὴν Νεάπολιν. Ἐκεῖ βλέπεις τὸ κλασικὸν ἁμάξιον τὸ λεγόμενον *κορίκολεν* (corricolo), ὅπερ κατέστη τόσον δημῶδες διὰ τῆς ζωγραφικῆς. Φαντάσου κοινὴν ἅμαξαν ἀνοικτὴν μ' ἕνα ἵππον, μὲ τοὺς τροχοὺς καὶ τὸ σανδύκιόν της ὀλίγον ὑψηλότερα· ἐντὸς τοῦ στενοῦ τούτου χώρου οἰκονομοῦνται θαυμασίως δώδεκα πρόσωπα, χωρὶς νὰ κινδυνεύσῃ ποσῶς ἡ ἰσοῤῥοπία, δύο μάλιστα ἐξ αὐτῶν στηρίζονται ἐπὶ τῆς βαθμῖδος τῆς ἁμάξης, καὶ ἡ θέσις των εἶνε στερεὰ ὅλως καὶ ἀκίνδυνος. Εἷς δὲ καὶ μόνος ἵππος ἄπορος καὶ κάτισχνος, καταστόλιστος δὲ μὲ ταινίας καὶ διάφορα ἄλλα στολίδια, σύρει ὅλον τοῦτο τὸ συνονθύλευμα μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς.

Τοῦτο εἶνε τὸ κοινὸν δημόσιον ἁμάξιον τῆς Νεαπόλεως, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο ἄλλοτε καὶ ὁ πτωχότερος, ὅτε ἀκόμη ὅλος οὗτος ὁ δρόμος δὲν ἐστοίχιζεν εἰμὴ εἰκοσιπέντε μόνον λεπτά. Μετὰ τὰ δημοτικὰ ταῦτα ἁμάξια ἔρχονται αἱ λαμπραὶ καὶ πολυτελεῖς ἅμαξαι, αἵτινες εἶνε πολυπληθέστεραι ἐν Νεαπόλει καὶ αὐτῶν τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου. Τὸ νὰ εἶνε κάτοχος ἁμάξης, ἐφ' ἧς νὰ δύναται νὰ ἐξέρχεται καθ' ἑκάστην καὶ νὰ φαίνεται εἰς τὸ δημόσιον, ἰδοὺ ἡ μεγίστη ἐπιθυμία, τὸ μέγιστον πάθος τοῦ Νεαπολίτου, χάριν τοῦ ὁποίου δύναται νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα. Βλέπεις τὸν κομψὸν ἐκεῖνον κύριον, μὲ τὰ ὁλοκαίνουργα χειρόκτια καὶ τὴν περίκομψον ἐνδυμασίαν, ὅστις σύρεται ἐφ' ἁμάξης ὑπὸ βαρυτιμοτάτων ἵππων; Ἐὰν τὸν ἀκολουθήσῃς καθ' ἣν ὥραν ἐξέρχεται τῆς ἁμάξης, καθ' ἣν ὥραν ἐξέρχεται ἐκ τῆς θεατρικῆς παραστάσεως, ἣν παρέστησε, θὰ ἴδῃς ὅτι ἀναβαίνει κλίμακα ῥυπαρὰν οἰκίσκου ἀθλίου καὶ δυσώδους, ὅπου ἐκδυθεὶς τὴν λαμπρὰν στολὴν, μένει ἔπειτα μὲ τὸ ὑποκάμισον. Ἓν πινάκιον μακαρονίων μὲ παρμεσσανικὸν τυρίον, καὶ ἓν ποτήριον ὕδατος, ἰδοὺ ὅλη ἡ τράπεζά του. Ὁ δὲ μετὰ τὴν τράπεζαν μεσημβρινὸς ὕπνος, ἰδοὺ ὅλη του ἡ διασκέδασις. Ἀλλὰ δι' αὐτὸν ὅλος οὗτος ὁ πληκτικὸς βίος, ὅλαι αὗται καὶ ἄλλαι παρόμοιαι στερήσεις, δὲν εἶνε τίποτε, ὅταν κατορθώσῃ δι' αὐτῶν ἓν καὶ μόνον πρᾶγμα, νὰ ἐξέλθῃ εἰς τοὺς δρόμους καὶ παρουσιασθῇ εἰς τὸν κόσμον ἐπὶ λαμπροῦ ὀχήματος.

Εἰς τὸ νεκροταφεῖον ὑπάγει ὅλον τοῦτο τὸ παρδαλὸν καὶ παμποίκιλον πλῆθος, οὗτινος ὅμως οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξαστράπτουσι τὸ αὐτὸ πῦρ, οἱ δὲ λόγοι, αἱ χειρονομίαι καὶ τὰ κινήματα ἐμ-

Digitized by Google

πνέονται ἐκ τῆς αὐτῆς ζωηρότητος. Ἅμα εἰσελθὸν ὅμως εἰς τὸ νεκροταφεῖον τὸ πλῆθος, καταλαμβάνεται ὑπὸ σιωπῆς αἰφνιδίας, καὶ εἰς τὰ πρόσωπά των ἐπιχέεται ἡ σκιὰ τῆς κατηφείας. Ἕκαστος ἀναζητεῖ τοὺς νεκρούς του, καὶ ἕκαστος πορεύεται πρὸς τὸ μέρος, ὅπερ τοὺς ἐγκρύπτει. Ὅσοι ἔχουσιν ὑπόγεια σωματοφυλάκια, καὶ τοιαῦτα ὑπάρχουσι πάμπολλα, κατέρχονται εἰς τὸ μνημεῖον τοῦτο, ὅπερ συνίσταται εἰς ἓν καὶ μόνον χώρισμα, ὅπου ὑπάρχουν κηρίαι καὶ ὅπερ ὁμοιάζει μᾶλλον μὲ αἴθουσαν, παρὰ μὲ οἴκημα νεκρῶν. Τότε ἡ φύσις ἐπικρατεῖ, καὶ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ τέως εὔθυμα καὶ φαιδρά, γίνονται σκυθρωπὰ καὶ τεθλιμμένα, καὶ τοὺς εὐθύμους καὶ θορυβώδεις λόγους διαδέχονται ὀλοφυρμοὶ καὶ κλαυθμοί, ὁ ἀκούων δὲ κατὰ πρῶτον τοὺς ὀλοφυρμοὺς τούτους νομίζει, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ νεκρῶν ἐνταφιασθέντων ἐκεῖ πρὸ πολλοῦ, ἀλλὰ περὶ προσώπου προσφιλοῦς, ὅπερ ἐξέπνευσε μόλις πρὸ στιγμῆς. Αἱ ἀρχαῖαι μυρολογήτριαι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκδηλώσωσι ζωηρότερον τὸ πένθος αὐτῶν, ἐξαιρέσει τῆς κόμης, ἣν ἀπέσπων, καὶ ἥτις ἦτο ξένη.

Ἀλλὰ τὰ λίαν ζωηρὰ αἰσθήματα δὲν εἶνε δυνατὸν καὶ νὰ διαρκέσωσι πολύ. Τὸ μειδίαμα διαδέχεται τὰ δάκρυα, ἡ θλῖψις ὑποχωρεῖ εἰς τὴν εὐθυμίαν, καὶ ἐκεῖ ὅπου πρὸ ὀλίγου ἀντήχουν αἱ θρῆνοι καὶ οἱ κλαυθμοί, στρώνεται τράπεζα, καὶ οἱ πρὸ ὀλίγου ἀπαρηγόρητοι τρώγουσι, γελῶσι, ψάλλουσι, μεταβαίνοντες ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο, ὅπερ ἰδιάζει εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν Νεαπολιτῶν. Ἡ παράδοξος αὕτη συνήθεια νὰ τρώγωσιν εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἐπ' αὐτοῦ μάλιστα τοῦ τάφου, ὅπου ἦλθον νὰ κλαύσωσι, διεσώθη κατὰ παράδοσιν, ὅπως πολλαὶ ἄλλαι, ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, τῆς ὁποίας ἡ Νεάπολις διέσωσε πλειότερα ἴχνη παρὰ πᾶσαν ἄλλην πόλιν τῆς Ἰταλίας. Ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος ἐσυμβούλευε τὴν μητέρα τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν συνήθειαν νὰ φέρῃ κρέατα ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν μαρτύρων, καὶ νὰ τρώγῃ ἐκεῖ μετ' ἄλλων χριστιανῶν.

Ἀκολούθως ἀρχίζει ἡ ἐπιστροφή, ἣν εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις, καὶ ἥτις θὰ ὡμοίαζε κάπως μὲ τὴν ἐκ τῶν ἱπποδρομιῶν ἐπιστροφὴν τῶν Ἄγγλων, ἐὰν οὗτοι εἶχον τὴν ζωηρότητα, τὴν παραφοράν, τὸν ἀνεξάντλητον ἐνθουσιασμὸν τοῦ νεαπολιτικοῦ λαοῦ. Ὅλοι οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, μεθύοντες σχεδὸν ὄχι ἀπὸ Φαλερῖνον (ὁ οἶνος οὗτος οὐδαμῶς εἶνε ἄξιος τῆς φήμης του), ἐπιστρέφουσι λαλοῦντες, χειρονομοῦντες, ψάλλοντες. Ἡ ζωηρότης τῆς πρωΐας εἶνε οὐδὲν παραβαλλομένη πρὸς τὴν μετὰ μεσημβρίαν εὐθυμίαν, ἥτις πληροῖ τὴν πόλιν ὁλόκληρον θορύβου, κινήσεως, φαιδρότητος. Ὁ νεαπολιτικὸς λαὸς δὲν γνωρίζει ἐὰν ἑορτάζει τοὺς νεκροὺς ἢ τοὺς ζῶντας, γνωρίζει μόνον ὅτι μεταβάλλει τόπον, ὅτι γνωρίζει, ὅτι μεταβάλλει πρὸς στιγμὴν τὰς συνηθείας του, τοῦτο δὲ καὶ μόνον ἀρκεῖ ὅπως ἐμπλήσῃ αὐτὸν χαρᾶς, ὁ δὲ τρόπος, καθ' ὃν ἐκδηλοῦται ἡ χαρὰ καὶ εὐθυμία του αὕτη, εἶνε θορυβωδέστατος. Τὸ ἑσπέρας τῆς ἡμέρας ταύτης εἶνε περιεργότατον πρᾶγμα νὰ διέλθῃς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, καὶ ἰδίως τὴν Μαργελλίναν, τὴν κατ' ἐξοχὴν δημοτικὴν ταύτην συνοικίαν.

Ἐκεῖ βλέπεις θερμαινομένους ἀπειρομεγέθεις λέβητας, πλήρεις ζέοντος ἐλαίου, ὅπου ἄλλοτε μὲν ἐρρίπτοντο ζῶντες οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ αἱρετικοί, σήμερον δὲ δὲν ἀποδέχονται ἄλλα θύματα, παρὰ τὰς λωρίδας τῶν μακαρονίων, αἵτινες εἶνε ἀτελεύτητοι, ὡς ὁ ἱστὸς τῆς Πηνελόπης, καὶ τὰς ὁποίας εἶδες τὸ πρωῒ ἁπλωμένας ὁμοῦ μὲ τὰ ἀσπρόρρουχα διὰ νὰ στεγνώσουν εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ διαφόρων οἰκιῶν. Πλησίον τῶν λεβήτων τούτων ὑπάρχουσι πυραμίδες κρέατος λειανισμένου, ὧν τὴν φύσιν καὶ τὴν καταγωγὴν εἶνε δυσκολώτατον νὰ ἐξακριβώσῃς, καὶ πρὸς ἃς παραβαλλόμενα τὰ παμμιγῆ κρέατα τοῦ Παρισινοῦ Ὀψοπωλείου, τὰ καλούμενα *arlequins*, εἶνε ἔδεσμα πολυτελέστατον. Ἔρχονται ἔπειτα βουνὰ ὁλόκληρα χαβαρικῶν. Αὐτὰ δύνασαι νὰ τὰ δοκιμάσῃς ἀκινδύνως, διότι πρὸ ὀλίγου ἐξέβαλεν αὐτὰ ἡ θάλασσα εἰς τὴν ὄχθην τῆς Ἁγίας Λουκίας, εἶνε δὲ καὶ ποικιλώτατα καὶ νοστιμώτατα. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς ἑορτῆς εἶνε ὁ ὑδροπώλης· τὸ πλῆθος συνωθεῖται πέριξ τοῦ χαλκοῦ του παραπήγματος, ἀπαστράπτοντος δίκην χρυσοῦ, μὲ ὑέλους στιλπνάς, ὡς τὰ κύματα τοῦ κόλπου, καὶ μὲ τὸ ἀνάγλυφον τῆς Παναγίας, οὗ ἐνώπιον κρέμαται κανδήλιον ἀνημμένον. Ἄλλος ἔρχεται καὶ ζητεῖ νερὸν παγωμένον καὶ ἀρωματισμένον μὲ ἄνισον καὶ λεμόνιον, τὸ ὁποῖον καταπίνει παρευθύς, ἂν καὶ εἶνε κάθιδρως, χωρὶς ποτὲ ἡ ψυχροποσία αὕτη νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ ἢ νὰ τὸν βλάψῃ. Ἄλλοι καταβροχθίζουσι μὲ τὸ βλέμμα κολοσσιαῖα χειμωνικά, τὰ ὁποῖα εἶνε πολὺ δελεαστικὰ μὲ τὸ καταπράσινόν των ἔνδυμα. Προσοχή! Ἰδοὺ ὁ ὑδροπώλης ἀρχίζει τὴν διανομὴν ἑνὸς χειμωνικοῦ. Ὡπλισμένος μὲ μάχαιραν διαχωρίζει αὐτὸ εἰς τεμάχια μακρὰ καὶ λεπτά, τὰ ὁποῖα χίλιαι χεῖρες εἶνε τεταμέναι διὰ νὰ τὰ λάβωσι. Μὲ δύο λεπτὰ τρώγουν, πίνουν καὶ καθαρίζονται μὲ τὸν φλοιὸν τοῦ τεμαχίου τούτου τοῦ χειμωνικοῦ. Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον τῆς οἰκονομίας δὲν ἔφθασεν οὐδ' αὐτὸς ὁ Διογένης, ὅθεν καὶ ὁ φοιτητὴς τῆς Μαργελλίνας εἶνε πλέον φιλόσοφος ἀπὸ τὸν ἱδρυτὴν τῆς κυνικῆς σχολῆς.

Ἄλλοι πάλιν μεταβαίνουσιν εἰς τὸ ὑπόγειον κοιμητήριον τῆς ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅπου ἔχομεν ἄλλου εἴδους σκηνήν. Ἀπὸ τῆς παραμονῆς ἤδη τὸ κοιμητήριον τοῦτο εἶνε κατεστολισμένον μὲ πρασίνους θάμνους καὶ μὲ ἄνθη, αἱ δὲ εἴσοδοι καὶ πάροδοι εἶνε κατάφωτοι.

Digitized by Google

Οἱ νεκροὶ ἐξήχθησαν ἐκ τῶν σορῶν αὐτῶν, περιεδύθησαν μὲ πλούσια ἐνδύματα, καὶ κατεσημειώθησαν μ' ἐπιγραφὰς πομπώδεις· ὁ δὲ λαὸς διέρχεται καὶ ἀπολαύει τὸ παράδοξον τοῦτο θέαμα, ὅπερ εἰς αὐτὸν δὲν εἶνε ἀσύνηθες. Ἡ ἔκθεσις δ' αὕτη τῶν σκελετῶν τῶν νεκρῶν δὲν λαμβάνει χώραν ἐν Νεαπόλει μόνον· τοῦτο γίνεται καὶ ἐν Ῥώμῃ, πολλοὶ δὲ περιηγηταὶ ἐπισκέπτονται τὴν ἐκεῖ νεκρώσιμον κρύπτην τῶν Καπουκίνων. Ἐκεῖ κιγκλιδώματα σιδηρᾶ προφυλάττουσι τοὺς ἐντετειχισμένους σηκούς, ἐν οἷς ἵστανται ὄρθιοι οἱ σκελετοί, φοροῦντες τὴν μοναστικὴν αὐτῶν ἐνδυμασίαν. Ἕκαστος τῶν ἀποθνησκόντων Καπουκίνων ἔρχεται καὶ καταλαμβάνει ἐκ περιτροπῆς τὴν οἰκείαν θέσιν ἐν τῇ κρύπτῃ ταύτῃ, παραγκωνίζων τοὺς παλαιοτέρους, καὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἤδη τεθνεῶτας· ὅλοι δὲ οἱ τοῖχοι τῆς κρύπτης ταύτης ἐγκλείουσι σωροὺς σκελετῶν καὶ ὀστέων διατεταγμένων μετὰ πολλῆς τέχνης. Πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι ἰταλικαὶ ἐκκλησίαι περικλείουσι σωροὺς ὀστέων, ἀπεξηραμμένων ἐκ τοῦ ἀέρος· καὶ ἐν Παρισίοις δὲ τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ κοιμητηρίου τῶν «Ἀθώων» περιεῖχεν ἄλλοτε τοιούτους σωροὺς ὀστῶν.

Τὸ ἔθιμον τοῦτο τοῦ μεταποιεῖν τὰ νεκροταφεῖα εἰς περιπατητήρια δὲν ἰδιάζει μόνον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὑπάρχει δὲ καὶ εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλουητίας, ἰδίως δὲ εἰς τὸ Θύριχον καὶ τὴν Λουκέρναν. Δὲν ὑπάρχει περιηγητής, ὅστις νὰ μὴ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μονύδριον τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Λουκέρνας, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς κοιμητήριον, καὶ διὰ τῶν ἀψίδων τοῦ ὁποίου ἀπολαύει τις τὴν μεγαλοπρεπῆ θέαν τῆς λίμνης καὶ τῶν περικλειόντων αὐτὴν ὀρέων. Πρὸ πάντων ὅμως τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐπικρατεῖ ἐν Ἀνατολῇ, ὅπου ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου δὲν συνεπάγεται καὶ ἰδέας τόσον θλιβερὰς καὶ πενθίμους, ὅσον παρὰ τοῖς βορειοτέροις λαοῖς. Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει νεκροταφεῖον εἶνε ἔτι ἀνώτερον τοῦ νεαπολιτικοῦ κατά τε τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν τοπογραφικὴν λαμπρότητα. Αἱ Ὀθωμανίδες συνέρχονται ἐκεῖ κατὰ πᾶσαν παρασκευήν, καὶ διημερεύουσι συνομιλοῦσαι, προγευματίζουσαι, ἢ καὶ συνδιαλεγόμεναι μὲ τοὺς νεκρούς. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τάφου εἶνε ἀνοιγμένη τρύπα, συγκοινωνοῦσα ἀκριβῶς μὲ τὸ ὠτίον τοῦ νεκροῦ, ἡ δὲ τρύπα αὕτη ἐπιτρέπει τὰς τοιούτου εἴδους συνδιαλέξεις, εἰς ἃς μόνον ἡ φαντασία τοιούτων δεισιδαιμόνων καὶ παιδαριωδῶν ὄντων εἶνε δυνατὸν νὰ δίδῃ πίστιν.

Ἡ δὲ συνήθεια αὕτη, δι' ἧς συνοικειοῦταί τις μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου, καὶ δὲν εὑρίσκει ἐν αὐτῷ φοβερόν τι ἢ φρικῶδες, δὲν εἶνε ἆρά γε πολὺ λογικωτέρα παρὰ τὴν ἡμετέραν; Δὲν εἶχον πλειοτέραν φιλοσοφίαν οἱ Αἰγύπτιοι, οἵτινες ὁσάκις ἑώρταζον ἢ ἐσυμποσίαζον, ἔθετον ἐν μέσῳ τοῦ συμποσίου καὶ μίαν σορὸν νεκροῦ, καθὼς καὶ οἱ Σῖναι, οἵτινες φιλοδωροῦσι πρὸς ἀλλήλους φέρετρα, καὶ οἵτινες, μεταξὺ τῶν πολυτίμων ἐπίπλων, ὅσα στολίζουσι τὰς αἰθούσας των, ἔχουσι καὶ τὰ φέρετρα, ἅτινα θὰ τοὺς ὑποδεχθῶσι μίαν ἡμέραν; Θαυμάζουσι συνήθως τοὺς στωϊκοὺς διὰ τὴν πρὸς τὰς περιπετείας τοῦ βίου ἀπάθειάν των, ἀλλὰ τί εἶνε ὅμως αὕτη παραβαλλομένη πρὸς τὴν ψυχρὰν ἀδιαφορίαν τῶν Ἰνδῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς, περὶ ὧν ὁμιλεῖ ὁ Φραγκλῖνος ἐν τῇ πρὸς τὰς πολικὰς χώρας ἐκδρομῇ αὐτοῦ; Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ὅταν πλέον τὸ γῆρας ἀποβῇ εἰς αὐτοὺς λίαν ὀχληρόν, προσκαλοῦσι τοὺς φίλους των εἰς γεῦμα, ὅπερ παρασκευάζουσιν εἰς τὸ χεῖλος λάκκου ἀνοικτοῦ. Μετὰ τὸ γεῦμα τὰ τέκνα πνίγουσι τοὺς γονεῖς των, τοὺς θάπτουσιν εὐσεβῶς ἐντὸς τῶν ἀνοικτῶν λάκκων, καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέρχονται. Οἱ Καννιβάλοι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τοὺς ἔτρωγον, νομίζοντες ὅτι ἐκπληροῦσιν οὕτω θρησκευτικὸν χρέος. «Βάρβαρε, ὅστις τρώγεις τοὺς γονεῖς σου, ἔλεγέ ποτε ἱεραπόστολος πρὸς ἕνα τῶν ἀγρίων τούτων.—Ἀχάριστε, ὅστις τοὺς ἀφίνεις νὰ τοὺς τρώγουν οἱ σκώληκες», ἀπεκρίθη ἐκεῖνος!...

Καὶ βάρβαροι ἀληθῶς ἦσαν οἱ λαοί, ὅσοι ἐν τῷ θανάτῳ οὔτε ἔβλεπον οὔτε ἐπεδίωκον ἄλλο τι παρὰ τὸ πέρας τῶν δεινῶν τοῦ βίου, ἐν ᾧ ὁ πολιτισμένος ἄνθρωπος ἐν τῷ θανάτῳ ζητεῖ τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου αἰνίγματος, τὸ ζήτημα τῆς μελλούσης ζωῆς, τὴν βεβαιότητα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Τὸ αἴσθημα τοῦτο, τὸ ἰσχυρότατον πάντων μετὰ τὸ θρησκευτικόν, ἐφανερώθη πολλάκις καὶ κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἐνθυμήθητε ὅτι, ὅτε κατὰ πρῶτον οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος ἐδίδαξαν τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἐδέησε νὰ διακοπῶσι τὰ μαθήματά των, ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν, ὅσοι ηὐτοκτόνουν διὰ νὰ γνωρίσωσι τὴν νέαν ταύτην ζωήν. Ἐνθυμήθητε ὁμοίως καὶ τὴν ὡραίαν ἐκείνην παράδοσιν, ἥτις μαρτυρεῖ πόσον σπουδαίως ἀπησχόλησεν ἀείποτε τὰς ἐκλεκτὰς καὶ ἀνωτέρας διανοίας τὸ περὶ μελλούσης ζωῆς ζήτημα.

Δύο τῶν εὐφυεστέρων συγγραφέων, οἵτινες ἤκμασαν ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων, ὁ Μαρκίλιος Φικῖνος καὶ ὁ Ἰωσὴφ Μερκάτης, ἐπανέφερον ἀδιακόπως εἰς τὰς συνδιαλέξεις των τὸ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ζήτημα, ἐπὶ τέλους δ' ἐσυμφώνησαν, ὅστις ἀποθάνῃ πρότερον, νὰ ἐπανέλθῃ ὅπως ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν ἐπιζῶντα τὰ τῆς ἄλλης ζωῆς. Πρωΐαν τινά, ἐν ᾧ ὁ Μερκάτης εἰργάζετο ἐν τῷ γραφείῳ του, ἀκούει ἔξωθεν καλπασμὸν ἵππου καὶ φωνὴν καλοῦσαν ὀνομαστὶ αὐτόν, καὶ λέγουσαν ταῦτα: «Ἰωσήφ, Ἰωσήφ, ὅλα εἶνε ἀληθῆ». Μόλις δ' ἤνοιξε τὸ παράθυρόν του, καὶ εἶδε φάσμα ἀπαγόμενον ἐφ' ἵππου· μετ' ὀλίγας δ' ὥρας ἔφθα-

Digitized by Google

σεν εἰς τὰς ἀκοάς του ἡ φήμη τοῦ θανάτου τοῦ Μαρκιλίου Φικίνου. Τοῦτο εἶνε παράδοσις, ἀλλ' ἐξηγεῖ κάλλιστα τὴν γαλήνην, μεθ' ἧς ἕκαστος νοήμων καὶ κύριος τῶν διανοητικῶν του δυνάμεων ἄνθρωπος βλέπει προσεγγίζοντα τὸν θάνατον, μὲ ὅλην τὴν φρικώδη παρασκευήν, μεθ' ἧς συνήθως τὸν περικυκλοῦσι παρ' ἡμῖν. Ἕκαστος αὐτῶν δύναται νὰ εἴπῃ μετὰ τοῦ Β. Σαιμπιέρρου: «Γνωρίζω ὅτι ἀφίνω τὴν γῆν, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ζωήν».

[Desprez]. Ω.

ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ

«Εἰ λύπης ἐθέλεις κρατεῖν, περιπόλει τοὺς τάφους, καὶ τοῦ πάθους ἕξεις τὸ φάρμακον, καὶ τὰς μεγίστας τῶν ἀνθρώπων εὐημερίας ἐπόψει οὐ περαιτέρω κόνεως κεκτημένας τὸ φύσημα». Διὰ τῆς φιλοσοφικῆς παραινέσεως ταύτης τελειόνει ἡ ΠΕ' ἐπιστολὴ Θεοφυλάκτου τοῦ Σιμοκάττου. Ἀλλὰ τὰ τουρκικὰ νεκροταφεῖα δὲν εἶνε τόπος πρὸς μελαγχολικὰς σκέψεις· ἐκεῖ οὐδεὶς ὑπάγει ἵνα θρέψῃ τὴν θλῖψίν του ἢ νὰ φιλοσοφήσῃ. Ὑποκάτωθεν τούτου μὲν τοῦ δένδρου βλέπει τις ἐστρωμένην ἐπὶ τῆς χλόης αὐτοσχέδιον τράπεζαν, καὶ περὶ αὐτὴν κυκλοφοροῦσαν τὴν ἡδύλαλον *πλόσκαν* τοῦ Χρηστοπούλου· ὀλίγα βήματα δὲ παρεκεῖ τὸν ἐμβριθῆ καὶ φιλήρεμον Τοῦρκον καπνίζοντα τὴν πίπαν του καὶ ῥοφοῦντα τὸν ἀναπόφευκτον εἰς ἅπασαν ἐξοχὴν *καχβὲν*, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν βράσιν δίδει ξεχωριστήν τινα, καθὰ λέγουσιν, οὐσίαν τὸ τοῦ ἁγιάσματος ὕδωρ· καὶ παρακάτω νεαρὰν Ὀθωμανίδα κρατοῦσαν πρόχοον καὶ καταχέουσαν ἐξ αὐτοῦ ὕδωρ εἰς τὴν ῥίζαν τῆς παρὰ τὸν τάφον τῆς καρδίας της φυτευμένης κυπαρίσσου, μὴ λησμονοῦσα νὰ γεμίσῃ ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς πλακὸς ἐγκεκολαμμένα ἐπὶ τούτου βαθουλώματα, ὅπως ἐρχόμενα πίνωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὰ ἐπὶ τῶν δένδρων νεοττεύοντα στρουθία!

Τὰ μνήματα δὲ τοῦ Σταυροδρομίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε τόπος διασκεδάσεως, συναναστροφῆς, εὐθυμίας· εἶν' ὁ συνήθης τοῦ Σταυροδρομίου περίπατος. Ἡ θέσις εἶνε τόσον ὡραία, ὁ ὁρίζων τόσον ἐκτεταμένος, ἡ θέα τόσον λαμπρά, ποικίλη καὶ γραφική, ὥστε μόλις ἐνθυμεῖταί τις ὅτι περιπατεῖ ἐπὶ ἀνθρωπίνων ὀστῶν. Τὸ πλῆθος δὲ τῶν ἀντικειμένων, ὅσα περισπῶσιν εὐαρέστως τὸν περιδιαβάζοντα, ἡ συῤῥοὴ τῶν περιπατούντων, τῶν ἱππαζόντων, ἐδῶ βωδάμαξα, ἢ *χιντόβια*, ἢ *ταλίκαι* μὲ χαρέμια, ἐκεῖ λόχος στρατιωτῶν μετὰ μουσικῆς, παρεκεῖ χορευταί, ψηφοπαῖκται, αἰῶραι, παλαῖστραι, πωληταὶ παντὸς εἴδους τροφίμων, μουσικαὶ διαχναίουσαι πολυτρόπως τὴν ἀκοήν, ἢ διὰ τῆς Βουλγαρικῆς *γκάϊδας*, ἢ διὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ σείστρου, ἢ διὰ τοῦ τραχυφώνου *ζουρνᾶ*, ἢ διὰ τῆς ἀρχαϊκῆς λύρας, καὶ μεταξὺ τούτων ὅλων καὶ κανὲν Ἀρμενικὸν λείψανον[1], προβαῖνον, ἐν μέσῳ στεντορείων ψαλμῳδιῶν, πρὸς τὸ τελευταῖόν του ἄσυλον, χωρὶς νὰ διακόψῃ οὔτε τῶν θεατῶν τὴν εὐθυμίαν, οὔτε τῶν πωλητῶν τὴν κερδοσκοπίαν, ὅλα ταῦτα βυθίζουσι τὸν θεατὴν εἰς ὠκεανὸν εὐαρέστου ἐκστάσεως.

('Εσπερ. ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Σ. Βυζαντίου).

ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

καὶ ἡ διάφορος αὐτῶν ἔκφρασις.

['Εκ τῶν τοῦ Charles Blanc].

Τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα εἶνε τρόπον τινὰ τὰ φωνήεντα καὶ τὰ σύμφωνα τοῦ σιωπηλοῦ ἀλφαβήτου διὰ τοῦ ὁποίου λαλεῖ πρὸς ἡμᾶς ἡ Κτίσις, ἀμφότερα δὲ ταῦτα συνενοῦνται ἐντὸς τοῦ φωτός, ὅπερ ἀναδεικνύον καθιστᾷ καταληπτὰ πρὸς ἡμᾶς τὰ σχήματα καὶ ὁρατὰ τὰ χρώματα, ἀποδίδον εἰς αὐτὰ τὰς διαφόρους αὐτῶν ποιότητας καὶ παραλλαγάς.

Ἡ φύσις δὲν μεταχειρίζεται πάντοτε καὶ τὰς δύο ἐκφράσεις, διότι τὰ πάντα ἐν αὐτῇ δὲν ἔχουσιν ὡρισμένον σχῆμα καὶ χρῶμα. Ὁ οὐρανός, ὁ ἀήρ, καὶ ἡ ὁμίχλη π. χ. ἔχουσι χρώματα, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα δὲν εἶνε ἀκριβῶς ὡρισμένον καὶ περιγεγραμμένον. Πρὶν ἀνατείλῃ καὶ γείνῃ ὁρατὸς εἰς ἡμᾶς ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου, ἡ ἠὼς μᾶς ἀνοίγει κειμηλιοθήκην χρωμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν δύναταί τις νὰ περιορίσῃ εἰς σχῆμά τι ὡρισμένον, ὥστε ὁ ἡμέτερος ὀφθαλμὸς δύναται νὰ μεταβῇ ἀπὸ τῆς λευκότητος τῆς αὐγῆς ἕως εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, διερχόμενος τὸ χρυσοειδὲς κίτρινον, τὸ χρυσομήλινον (πορτοκαλί), τὸ μιλτόχρουν, τὸ πορφυροῦν, τὸ ἰῶδες, καὶ τὸ βαθὺ κυανοῦν, τὸ γειτνιάζον ἀμέσως πρὸς τὸ σκότος. Τἀνάπαλιν ἡ φύσις ἐσχεδίασεν ἀκριβῶς καὶ εὐπεριγράφως σχήματα, χωρὶς ὅμως ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὰ καὶ ὡρισμένον τι χρῶμα. Τοιαῦτα π. χ. εἶνε ὁ σταλακτίκτης, ἡ ἄσβεστος· ὅθεν καὶ ὀνομάζομεν αὐτὰ *ἄχρωμα*.

Ὅταν αἱ δύο αὗται ἐκφράσεις συνυπάρχωσιν, ἐπικρατεῖ πάντοτε ἡ μία ἐξ αὐτῶν. Ἀλλ' εἴτε τὸ σχῆμα ἐπικρατεῖ, εἴτε τὸ χρῶμα, ἡ σχέσις αὐτῶν ἀνάγεται ὄχι μόνον εἰς τὴν ὅρασιν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐνδοτάτας τῆς ἡμετέρας ψυχῆς δυνάμεις. Παραλείπομεν τὰς ἰδιαιτέρας καὶ ὅλως τοπικὰς ἐννοίας, ὅσας οἱ διάφοροι λαοὶ ἀπέδωκαν εἰς τὰ χρώματα, καὶ λέγομεν ὅτι ὑπάρχει συγγένεια φυσικὴ μεταξὺ τῶν χρωμάτων καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐν γένει, ἁρμονία μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἡμετέρων ἰδεῶν,

1. Ἐὰν παρασταθῇ τις εἰς κηδείαν Ἀρμενικήν, θέλει ἴδει αὐτοὺς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐξέφερον καὶ ἔθαψαν τὸν νεκρὸν μὲ ὀλολυγὰς καὶ στερνατυπίας ῥηξικαρδίους, νὰ στρωθῶσι μετέπειτα κατὰ γῆς, καὶ νὰ τελέσωσι τὸ περίδειπνον, καί, ἐκκενόνοντες συχνότερον, εἰς ἀνάπαυσιν καὶ μνήμην τοῦ τελευτήσαντος, τὰ ποτήριά των, νὰ τελειώσωσιν εὐθυμότατα τὴν σκηνήν, χορεύοντες πολλάκις περὶ τὸν τάφον.

Digitized by Google

τῶν ἡμετέρων ἠθικῶν αἰσθημάτων, τῶν ἡμετέρων παθῶν. Ὅθεν καὶ αἱ γυναῖκες, ὧν τὸ κύριον ἐλατήριον εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ αἴσθημα, ἀποδίδουσι πλειοτέραν σημασίαν εἰς τὰ χρώματα παρὰ οἱ ἄνδρες.

Ἐὰν λοιπὸν τὸ φῶς μᾶς φαιδρύνει, ἐὰν αἱ ἀόριστοι σκιαὶ μᾶς ἐμπνέουσιν αἰσθήματα μελαγχολικὰ καὶ μυστηριώδη, καὶ μᾶς προξενεῖ θλῖψιν τῆς νυκτὸς τὸ σκότος, δὲν συμβαίνουσιν ἄνευ λόγου πάντα ταῦτα. Ἐὰν διὰ τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τοὺς μεσημβρινοὺς Σίνας τὸ λευκὸν χρῶμα εἶνε ἔμβλημα πένθους, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ χρῶμα τῶν λαῶν τούτων εἶνε μέλαν ἢ ἡλιοκαὲς, καὶ ἡ πρὸς τὸ μέλαν ἄκρα ἐναντιότης τοῦ λευκοῦ ἀνιᾷ τὴν ὅρασιν καὶ προξενεῖ θλῖψιν. Ἄλλως δὲ σημειωτέον, ὅτι τὸ σύμβολον τοῦ πένθους ἁπανταχοῦ σημαίνεται διὰ τοῦ *ἀχρώμου* ὅρου, τοιοῦτος δὲ ἐν τοῖς χρώμασιν ὅρος εἶνε καὶ τὸ λευκὸν, ἐπίσης καὶ τὸ μέλαν, διότι ἐν ἐκείνῳ μὲν συμβαίνει ἐξαφάνισις, ἐν τούτῳ δὲ ἀπόσβεσις παντὸς χρώματος.

Καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον οἱονδήποτε χρῶμα ἔχει μικρὰν σημασίαν, ἡ δ' ἀρετὴ αὐτοῦ ἐκφαίνεται ὁλόκληρος, μόνον ὅταν χρῶμά τι συνδυασθῇ εἴτε ἐν ἀντιθέσει εἴτε ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ἄλλα χρώματα. Οὐχ ἧττον μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄκρων, ἤτοι τοῦ λευκοῦ, ὅπερ συνάπτει ὅλας τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, καὶ τοῦ μέλανος, ὅπερ δὲν ἀντανακλᾷ καμμίαν ἐξ αὐτῶν, ἕκαστον χρῶμα ἔχει πάντοτε ἴδιόν τινα τόνον καὶ χαρακτῆρα, καὶ καθ' ὅσον μὲν πλησιάζει πρὸς τὸ ἄκρως ἀνοικτὸν, συγκιρνώμενον μετὰ τοῦ λευκοῦ, γίνεται βαθμηδὸν φαιδρότερον, καθ' ὅσον δὲ πάλιν πλησιάζει πρὸς τὸ ἄκρως βαθὺ συγκιρνώμενον μετὰ τοῦ μέλανος, γίνεται βαθμηδὸν θλιβερώτερον καὶ ἀφανέστερον. Ἐὰν δὲ τὸ ἄκρως μέλαν εἶνε ἐν τῇ ἐνδυμασίᾳ τῶν Ἱσπανῶν ἔμβλημα εὐγενείας καὶ σύμβολον ὑπερηφανείας, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι παρὰ τῷ δεισιδαίμονι τούτῳ λαῷ ἡ σκυθρωπὴ στολὴ τοῦ ἱερέως ἐθεωρήθη ὡς ἀξίωμα καὶ ὡς προνομία· ὁ λαὸς δὲ οὗτος εἶνε μὲν ὑπὸ τὴν θρησκευτικὴν ἔποψιν ταπεινόφρων, ἀλλ' ὑπὸ τὴν κοσμικὴν ὅλως ὑπερήφανος.

Τὸ *κίτρινον* εἶνε τὸ πρωτότοκον τέκνον τοῦ φωτός· ὅθεν καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν, ἂν ἔθνος χρωματογράφων, ὁποῖοι εἶνε οἱ Σίναι, θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς τὸ κάλλιστον τῶν χρωμάτων. Τὸ κίτρινον εἶνε ὁ οὐ οὐκ ἄνευ ὅρος παντὸς μεγαλοπρεποῦς θεάματος. Μὲ τὸ χρῶμα τοῦτο ἔβαψεν ἡ φύσις τὴν χροιὰν τῶν ἀνωτέρας τάξεως ἀνθρωπίνων φυλῶν· μὲ αὐτὸ ἐχρωμάτισε τὰ πολυτιμότερα μέταλλα, καὶ τοὺς *δημοτικοὺς*, ὡς τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ Λινναῖος, δημητριακοὺς καρποὺς, οἵτινες περιέχουσι τὰς ἀναγκαιοτέρας θρεπτικὰς οὐσίας. Τοῦτο τὸ χρῶμα φέρουσιν οἱ ὥριμοι στάχυς τοῦ σίτου καὶ τῆς σηκάλεως, οἱ σπόροι τοῦ ἀραβοσίτου, καὶ αὐτῆς τῆς κριθῆς, ὡς καὶ τὸ λεπτὸν ἄχυρον, τὸ ὁποῖον, μετὰ τὴν σταχυφορίαν, πλέκουσαι αἱ γυναῖκες κατασκευάζουσι πίλους, οἵτινες προφυλάττουσιν αὐτὰς ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ῥίπτοντες ἅμα ἐπὶ τῆς χροιᾶς αὐτῶν σκιὰν χρυσοειδῆ.

Συγκιρνώμενον μὲ τὸ μέλαν τὸ κίτρινον χαρακτηρίζει τὸ ἔνδυμα τῶν φοβερωτέρων θηρίων καὶ τῶν ἐπικινδυνοτέρων μυιῶν, τῆς τίγρεως, τοῦ πάνθηρος, τοῦ σφηκός· ἡ ἀντίθεσις δ' αὕτη τοῦ μέλανος καὶ κιτρίνου ἀρέσκει πολὺ καὶ εἰς τὰς χώρας, ὅπου ἐπικρατοῦσι πάθη φλογερὰ καὶ βίαια. Προσαρμόζεται ἄριστα εἰς τὰς Νουβαίας καὶ Ἀραβίδας, πρὸ πάντων δὲ ἀρέσκει εἰς τὰς Ἱσπανίδας, καὶ συνδυάζεται ἐναρμονίως μὲ τὸν ἐπίφοβον χαρακτῆρα τῶν μελαινῶν ὀφρύων καὶ τῶν σπινθηροβόλων ὀφθαλμῶν των, ἀφ' ὧν ἐξαστράπτει ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀπειλὴ οὐχ ἧττον ἢ ὁ ἔρως.

Τὸ *κόκκινον* εἶνε τὸ ἐκλεκτὸν χρῶμα ὅλων τῶν λαῶν τοῦ κόσμου. Ἀπέχον ἐξ ἴσου ἀπὸ τὸ κίτρινον καὶ λευκὸν, ὡς καὶ ἀπὸ τὸ κυανοῦν καὶ μέλαν, εἶνε ὁ μέσος ὅρος ὅλων τῶν πρώτης τάξεως χρωμάτων, καὶ ἐν αὐτῷ συναντῶνται καὶ συναρμόζονται ἡ πρωΐα καὶ ἡ ἑσπέρα. Ὅπως ζωογονεῖ τὴν ἀνθρωπίνην μορφὴν διαφαῖνον τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, οὕτω καὶ ἐξαίρει πᾶσαν ἐπιφάνειαν, ἐφ' ἧς ὑπάρχει, καὶ τονίζει πᾶσαν ἁρμονίαν, ἧς συμμετέχει. «Μὲ τὸ κόκκινον χρῶμα, λέγει ὁ Βερναρδῖνος Σαιμπιέρρος, ἡ φύσις ἀναδεικνύει τὰ λαμπρότερα μέρη τῶν καλλίστων αὐτῆς ἀνθέων. Μὲ τὸ χρῶμα τοῦτο στολίζει τὰ πτερὰ τῶν πλειοτέρων πτηνῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων. Τότε δὲ ὀλίγα εἶνε τὰ πτηνὰ, ὅσα δὲν φέρουσι παραλλαγήν τινα ἐλαφρὰν τοῦ λαμπροῦ τούτου χρώματος. Ἄλλα φέρουσι τὸ χρῶμα τοῦτο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των, ὡς οἱ λεγόμενοι λοξίαι ἢ καρδινάλιοι· ἄλλα φοροῦν περιστηθίδια, περιδέρραια, κουκούλας, ἐπωμίδας ἐρυθράς. Πολλὰ δ' αὐτῶν διατηροῦσι μὲν τὸ ἀρχικὸν φαιὸν ἢ μελανωπὸν χρῶμα, ἀλλ' εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἐστιλβωμένα μὲ τὸ κόκκινον χρῶμα, ὡς νὰ ἐκυλίσθησαν εἰς ἰνδοκόκκιον, καὶ ἄλλα εἶνε πασπαλισμένα μὲ αὐτὸ, ὡς νὰ ἐρραντίσθησαν μὲ κόνιν τινὰ ἐρυθράν».

Κατέχον τὸν διάμεσον ὅρον μεταξὺ τῆς ζωηρότητος τῶν ἀνοικτῶν χρωμάτων καὶ τῆς ἠρεμίας τῶν βαθέων ἢ σκοτεινῶν, τὸ κόκκινον χρῶμα ἐκφράζει τὴν ἀξιοπρέπειαν, τὴν μεγαλοπρέπειαν, καὶ τὸ ἐπιδεικτικόν. Ἐν τῇ στολῇ τῶν κακουργιοδικῶν ἔχει τι τὸ σοβαρὸν καὶ φοβερόν. Φερόμενον δ' ὁμοίως ἐπὶ τῆς στολῆς τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν γυναικείων κοσμημάτων, ἀναλογεῖ κάλλιστα πρὸς τὴν ὑποδηλουμένην ὑπερηφάνειαν, ἀνδρείαν καὶ ψυχικὴν κ-

Digitized by Google

χυσιν. Ἐμφαίνει τὸ στεῤῥὸν τῆς θελήσεως, καὶ ἢ ἑλκύει, ἢ προκαλεῖ τὸ βλέμμα.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ *κυανοῦ* εἶνε ἡ ἀγνότης. Ἡ ἔννοια τῆς τόλμης, τῆς ἀφθονίας καὶ τῆς ἡδονῆς εἶνε ἀσυμβίβαστος μὲ τὸ χρῶμα τοῦτο, ὅπερ διὰ τῆς σεμνότητος καὶ ἰδανικότητος αὐτοῦ ἐνθυμίζει τὸ ἀόριστον τοῦ αἰθέρος καὶ τὴν διαύγειαν τῆς γαληνιώσης θαλάσσης, ὡς ἐκ τοῦ ἀΰλου δὲ καὶ αἰθερίου του χαρακτῆρος εἶνε ἑπόμενον ν' ἀρέσκῃ εἰς τοὺς ποιητάς. Δὲν ἁρμόζει ἀκόμη ἢ δὲν ἁρμόζει πλέον, ὅπως ἡ χροιὰ τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ πυρός, εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ ἔρωτος. Ἄλλως δὲ τὸ κυανοῦν ὑπὲρ πάντα τὰ λοιπὰ χρώματα ἀνέρχεται μέχρι τῆς ὑπάτης καὶ καταβαίνει μέχρι τῆς νήτης τῆς χρωματικῆς *διὰ πασῶν*. Ὅθεν καὶ οὐδὲν πλησιάζει τόσον πρὸς τὸ λευκὸν ὅσον τὸ ἀνοικτὸν κυανοῦν,—τὸ κυανοῦν,ὡς γνωστόν,χρησιμεύει πρὸς λεύκανσιν τῶν ἀσπροῤῥούχων—, ὅπως καὶ οὐδὲν πλησιάζει τόσον πρὸς τὸ μέλαν, ὅσον τὸ βαθὺ κυανοῦν. Ἐπομένως, ἐπειδὴ τὸ χρῶμα τοῦτο δύναται εὐκολώτερον παντὸς ἄλλου νὰ ἐκτραπῇ πρὸς τὰ ἄκρα ἐναντία, καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ εἶνε λίαν εὐμετάβολος. Ἀνοικτὸν π.χ. δύναται νὰ προσαρμοσθῇ κάλλιστα εἰς τὴν ἐνδυμασίαν ἀθώας κόρης, βαθὺ δὲ εἰς τὰ ῥωμαντικὰ αἰσθήματα, εἰς τοὺς ἑσπερινοὺς ῥεμβασμούς· τότε δὲ καὶ ὑποσημαίνει πνεῦμα, ὅπερ ἤρχισε νὰ μὴ ἐνδιαφέρεται πλέον εἰς τὰ θετικὰ πράγματα, νὰ ῥέπῃ δὲ πρὸς τὴν μοναξίαν καὶ τὴν μυστηριώδη σιγήν.

Τὸ συμπληρωματικὸν τοῦ κυανοῦ χρῶμα, τὸ *χρυσομήλινον* (πορτοκαλὶ) ἁρμόζει εἰς ἄλλα πάλιν αἰσθήματα. Κρᾶμα φωτὸς καὶ θερμότητος, κιτρίνου καὶ ἐρυθροῦ, λαμβάνει λαμπρὸν μέρος εἰς τὰς σκηνογραφίας τοῦ σύμπαντος, διότι ἀφ' οὗ ζωογονήσῃ τὰς διαφόρους ἑωθινὰς ἁρμονίας, διέρχεται ἔπειτα τὰς διαφόρους παραστάσεις τῆς δύσεως, καὶ προσθέτει ἀπειραρίθμους χρωματικὰς φθορὰς εἰς τὰ διάφορα καὶ ἀδιακόπως νέα θεάματα, ὅσα μᾶς παριστάνει ὁ πρὸς τὴν δύσιν αὐτοῦ ὑποχωρῶν ἥλιος. Ἀλλ' ἐν τῷ γυναικείῳ κόσμῳ τὸ χρυσομήλινον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ χοροστατήσῃ εἰμὴ κατὰ μικρὰς δόσεις, ἐν παρέργῳ, καὶ ὥς τις ἠχὼ μόνον ἢ συμφωνία, πρῶτον διότι τοῦ χρώματος τούτου δόσις ἐνυπάρχει εἰς τὰς δύο κυρίας χροιὰς τῶν λαῶν, ὅσοι δὲν εἶνε μέλανες, καὶ δεύτερον διότι ὑπάρχει ἐλαφρά τις ὀξύτης ἐν τῷ χρυσομηλίνῳ χρώματι, ὅπως καὶ ἐν τῷ καρπῷ, ἐξ οὗ παρωνομάσθη.

Τὸ χρῶμα, δι' οὗ ἡ φύσις ἔβαψε τὸ ἔδαφος ὅλων τῶν γραφικῶν της πινάκων, εἶνε τὸ *πράσινον*, ὅθεν καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ χρησιμεύῃ ὡς βάσις ὅλων τῶν ἄλλων χρωμάτων. Συνδυάζεται θαυμασίως μὲ τὸ κίτρινον καὶ κυανοῦν, ἅτινα εἶνε οἱ γεννήτορές του· ἐξαίρει τὸ κυανοῦν, καὶ δὲν ὑπάρχει ἄνθος ἢ καρπὸς ὥριμος, οὗτινος τὸ χρωματικὸν σύνολον νὰ μὴ τονίζῃ καὶ διά τινος πρὸς ἑαυτὸ ἢ ἀναλογίας ἢ ἀντιθέσεως. Συγκιρνῶν τὴν λαμπρότητα τοῦ κιτρίνου διὰ τῆς ἠρεμίας τοῦ κυανοῦ εἶνε συγχρόνως ζωηρὸν καὶ συνεσταλμένον, καθαρὸν καὶ τρυφερόν. Τὸ πράσινον διεγεῖρον ἰδέας προσηνεῖς καὶ ἡδείας, ἀναμνήσεις χαριέσσας, ὡς ἡ τοῦ ἔαρος καὶ τῶν λοιπῶν ἐπαγγελιῶν τῆς φύσεως, εἶνε φύσει ἐπιτήδειον εἰς τὸ ν'ἀνακουφίζῃ τὸ πνεῦμα,ὅπως ἀνακουφίζει καὶ τὴν ὅρασιν· μόνον δὲ συνδυαζόμενον μετὰ τοῦ μέλανος, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σύμβολον θλίψεως. Τότε δὲ ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ ἀναλογεῖ πρὸς τὰ φυτά, τὰ βλαστάνοντα ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων, ὅπως ὁ κισσός, καὶ πρὸς ἐκεῖνα, ὅσα συνήθως μεταχειρίζονται πρὸς ἐπικόσμησιν τῶν τάφων.

Ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ ἐρυθροῦ καὶ τοῦ κυανοῦ κεῖται χρῶμα, ὅπερ ἐκφράζει θαυμασίως τὴν συγκέντρωσιν, τὸν συγκρυπτόμενον πλοῦτον, τὴν μελαγχολίαν. Τὸ χρῶμα τοῦτο εἶνε τὸ *ἰῶδες*. Περιέχει τὸ ἐρυθρὸν τῆς ζωῆς,ἀλλὰ τὸ ἐρυθρὸν συνεσκιασμένον ὑπὸ τοῦ κυανοῦ. Ἡ καθολικὴ ἐκκλησία καθιέρωσε τὸ ἰῶδες χρῶμα ἐν καιρῷ τῆς νηστείας, καὶ ἂν ἡ ποδήρης ἐσθὴς τῶν ἐπισκόπων εἶνε ἰόχρους, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἰόχρουν τοῦτο, φέρον ἀνακεκραμένην ἐν ἑαυτῷ πλείονα ἢ ἡ ἶρις δόσιν τοῦ ὑσγίνου χρώματος, προσεγγίζει εἰς τὸ πορφυροῦν, καὶ ὑποκρύπτει τοιουτοτρόπως ὑπὸ κυανῆν τινα κόνιν, τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν φλογερότητα τοῦ ἐρυθροῦ. Τὸ ἰῶδες, καθ' ἃ παριστᾷ ἡμῖν τὸν ἀληθῆ του τόνον τὸ ἡλιακὸν φάσμα, εἶνε χρῶμα, ὅπερ ἔσχε ποτὲ λάμψιν καὶ πλοῦτον, ὃν δὲν ἔχει νῦν. Πρὸς τὸ ἰῶδες προσεγγίζει πολὺ τὸ κυανοῦν τῆς χαμαιδάφνης, πρὸς ἧς τὴν θέαν ἐσκίρτα ἡ καρδία τοῦ Ῥουσσῶ.

Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι τὰ χρώματα, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ θεωρούμενα, ἔχουσι χαρακτῆρα οὐ μόνον ὀπτικόν, ἀλλὰ καί πως ἠθικόν, ὡς στενῶς συνεχόμενα πρὸς τὸ αἴσθημα, ἀνεξαρτήτως τῆς θρησκευτικῆς ἐννοίας ἢ τῆς ἐθνικῆς προτιμήσεως, ἥτις διακρίνει αὐτὰ παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς, ὅπως π. χ. οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Τοῦρκοι τιμῶσι τὸ πράσινον χρῶμα, διότι αὐτὸ προετίμα καὶ ὁ Μωάμεθ. Τὰ πάντα λοιπὸν δὲν εἶνε ἄσχετα, αὐθαίρετα, ἄστατα, ἀκόμη καὶ ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ πλέον αὐθαιρέτου, τοῦ πλέον ἀστάτου πράγματος, ὅπως νομίζομεν, τοῦ χρώματος. Ἐν τῇ ἐνδυμασίᾳ ὅμως καὶ ἐν τῷ στολισμῷ τὸ χρῶμα δὲν ἔχει τὴν ἰδίαν καὶ κυρίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν, εἰ μὴ ὅταν εὑρίσκεται μόνον, ἢ ἐπικρατῇ, τουτέστιν ὅταν τὰ λοιπὰ χρώματα, ὅσα τὸ συνοδεύουσι, χρησιμεύουν μόνον εἰς τὸ νὰ δώσωσι τόνον εἰς τὴν εὐγλωττίαν του, ἢ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν θρίαμβόν του.

**

Digitized by Google

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΙΗ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 24 Φεβρουαρίου 1880.

Τί κόσμος! τί θόρυβος! τί ὀχλοβοή! Τί πλῆθος συνωθούμενον εἰς τοὺς δρόμους! Πόσοι καὶ ποῖοι μετημφιεσμένοι! Πόσαι καὶ ποῖαι φωναί, καὶ πόσος πάταγος, καὶ πόσα συρίγματα, καὶ πόσος.... κονιορτός! — Καὶ κονιορτός; — Καὶ κονιορτός, ἀγαπητή μου, μ' ὅλην τὴν πρὸ τριῶν ἡμερῶν βροχήν, ἥτις εἶχεν ἀπελπίσει τοὺς Ἀθηναίους βλέποντας πνιγομένην σχεδὸν ἐντὸς τοῦ πηλοῦ τὴν ἀπὸ τῶν Κρονίων προσδοκωμένην διασκέδασίν των.

Πρὸ μικροῦ μόλις ἐπέστρεψα παραζαλισμένη καὶ κεφαλαλγοῦσα εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἀφοῦ ἐπὶ δύο σχεδὸν ὁλοκλήρους ὥρας περιῆλθον τὴν ὁδὸν *Αἰόλου* ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς *Ὁμονοίας* μέχρι τῆς μακαρίᾳ τῇ λήξει *Ὡραίας Ἑλλάδος*, καὶ ἐκεῖθεν τὴν ὁδὸν *Ἑρμοῦ* μέχρι τῆς πλατείας τοῦ *Συντάγματος*, καὶ ἐκεῖθεν τὴν ὁδὸν *Σταδίου* μέχρι τοῦ *Σολωνείου*, καὶ ἐκεῖθεν πάλιν τὴν ὁδὸν *Αἰόλου*, καὶ πάλιν τὴν ὁδὸν *Ἑρμοῦ*, καὶ καθεξῆς καὶ καθεξῆς, ὡς ἔλεγεν ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος. Τὸ τί ἐπατήθην κατ' αὐτήν μου τὴν περιήγησιν, τὸ τί διεσκέδασα, καὶ ἐξεκωφάθην, καὶ ἐγέλασα, καὶ... ἀηδίασα, δὲν περιγράφεται. Φαντάσου.... πλὴν εἶν' ἀδύνατον νὰ τὸ φαντασθῇς. Ἔπρεπε νὰ ἦσο μαζύ μου πρὸ ὀλίγων ὡρῶν, νὰ πάθῃς ὅ,τι ἔπαθον, νὰ ἴδῃς ὅ,τι εἶδον, νὰ ἀκούσῃς ὅ,τι ἤκουσα, διὰ νὰ συλλάβῃς ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν τῆς διασκεδάσεως, ἣν ἀπήλαυσεν ἡ Ἀθηναία φίλη σου κατὰ τὰς ἐφετεινὰς Ἀπόκρεω. Θὰ προσπαθήσω μολοντοῦτο νὰ σοῦ μεταδώσω ἀτελῶς τὰς ἐντυπώσεις μου, διότι τὰς ἔχω νωπὰς ἀκόμη, καὶ μὴ μοῦ συνερισθῇς ἂν σοῦ γράψω ἄτακτα καὶ συγκεχυμένα, διότι συγκεχυμένον καὶ ἄτακτον εἶνε εἰς τὴν κεφαλήν μου ὅ,τι οὔτε τάξιν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ, πολὺ φυσικῶς, οὔτε εἱρμὸν οὔτε μέθοδον.

Ἐν πρώτοις καὶ πρὸ πάντων γενικὴ καὶ οὐχὶ λίαν εὐχάριστος ἐντύπωσις τῶν Κρονίων τῆς σημερινῆς Κυριακῆς εἶνε δι' ἐμὲ ἡ παντελὴς σχεδὸν ἔλλειψις εὐφυῶν μεταμφιέσεων. Ἐκτὸς δύο ὡραίων ἐξαιρέσεων, τὰς ὁποίας θ' ἀπαντήσωμεν μετ' ὀλίγον, τὸ πολὺ καὶ ἀμέτρητον πλῆθος τῶν ἐφετεινῶν *εἰδώλων* περιελάμβανε μετημφιεσμένους κοινούς, οὐδὲν παριστάνοντας, οὐδὲν λέγοντας, νομίσαντας δέ, φαίνεται, ὅτι ἀρκετὴ διασκέδασις ἦτο καὶ δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τὸ θεώμενον πλῆθος, νὰ φορέσωσιν ἓν ἐνοικιασμένον domino, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον κομψὸν καὶ καθάριον, νὰ ἀκριβοπληρώσωσι μίαν ἅμαξαν, καὶ νὰ περιέρχωνται οὕτω τὰς λεωφόρους, σκορπίζοντες φασόλια κατὰ τοῦ πλήθους—ἡ σπατάλη των δὲν προέβη μέχρι *κουφέτων*—ἢ μοιράζοντες τυπωμένην τὴν εὐφυΐαν των δι' ἐπισκεπτηρίων φερόντων τὴν φράσιν: «M. Rigolopoulo et Cie. *Νὰ μᾶς γράφετε*», καὶ ἀκούοντες κύκλῳ των τὰ πλήθη φωνοῦντα ἐν χορῷ τὴν φράσιν τοῦ συρμοῦ *Κόφ' το! Κόφ' το!* Μὴ μ' ἐρωτᾷς ἐπὶ τοῦ παρόντος τί σημαίνει ἡ περίεργος αὕτη φράσις, τὴν ὁποίαν, μιμούμενον τοὺς παρισινούς, καθιέρωσεν ἐφέτος τὸ ἀθηναϊκὸν κοινόν. Θὰ τὴν ἀκούσωμεν μετ' ὀλίγον ἐντονωτέραν, καὶ τότε θὰ σοῦ τὴν ἐξηγήσω.

Ἂν θέλῃς, δός μου τώρα διανοητικῶς τὸν βραχίονά σου, καὶ πηγαίνωμεν πρὸς στιγμὴν νὰ ἀναμιχθῶμεν εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ πλήθους, ὅπερ φέρεται πυκνὸν ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς *Ὁμονοίας* πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ *Αἰόλου*. Προσοχὴ μὴ μᾶς πατήσουν, ἢ μὴ πατήσωμεν ἡμεῖς κανὲν ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων νηπίων, τὰ ὁποῖα σύρουσι κατόπιν των αἱ φιλόστοργοι αὐτῶν μητέρες διὰ νὰ τὰ διασκεδάσωσι!

Περιττόν, ὑποθέτω, νὰ σταθῶμεν ἐνώπιον τοῦ μικροῦ αὐτοῦ θεατριδίου, τὸ ὁποῖον περικλείει ὁλόκληρον μία καὶ μόνη ῥυπαρὰ σινδών, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἀνοικτὴν θυρίδα κινοῦνται ἔνθεν κἀκεῖθεν δύο τρεῖς πλαγγῶνες, συνδιαλεγόμεναι ἀκατανόητα διὰ τοῦ στόματος τοῦ κινοῦντος αὐτὰς θεατρώνου. Εἶνε τόσον ἀδέξιαι, ὥστε οὐδὲ νὰ δαρῶσι κἂν προσηκόντως δὲν κατορθώνουσιν. Ἂς προχωρήσωμεν. Ἆ! Ἰδοὺ εὐθὺς ἓν *κάρρον*, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι διασκεδάζουσιν ἀναντιρρήτως, ἀδιαφοροῦντες ἂν διασκεδάζουσιν οἱ θεαταί των. Ἠλείφθησαν προχείρως ὅ,τι χρῶμα εἶχε πρόχειρον ὁ γείτων των βαφεύς· ἄλλος κυανοῦν, ἄλλος ἐρυθρόν, ἄλλος κίτρινον, καὶ ἄλλος, ὀλιγαρκέστερος, ὀλίγην ἀσβόλην ἀπὸ τῆς ἑστίας του! Ἐφόρεσαν ὅ,τι εὗρον· οἱ μὲν τὰ πάπλωμά των, οἱ δὲ τῶν συζύγων των τὰ φορέματα, ἄλλοι πίλους ὑψηλούς, καὶ ἄλλοι σπυρίδας ἀνεστραμμένας. Ἔζευξαν εἰς τὸ ταραχῶδές των ἅρμα ἓν ἔτι ἄλογον περιπλέον, ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοῦ ἕνα των σύντροφον, ὅστις σοβαρὸς καὶ ἀτάραχος ἐπιδεικνύει τὰς μέχρι μηροῦ γυμνὰς καὶ κιτρινοβαφεῖς ῥωμαλέας του κνήμας, καὶ ἀφοῦ δι' ὀλίγων κλάδων ῥητινίτου ἐκανόνισαν προσηκόντως τὴν ψυχικήν των διάθεσιν, ἐκίνησαν θριαμβευτικοί, ᾄδοντες καὶ ἀλαλάζοντες, οὐδόλως δὲ ἀνησυχοῦντες περὶ τοῦ παρισταμένου πλήθους, ὅπερ οὐδὲ νὰ κυττάξωσι κἂν καταδέχονται. Δὲν ἠξεύρω διατί, ἀλλὰ μ' ἀρέσκουσιν οἱ μιλτοπάρειοι αὐτοὶ ἁρματηλάται. Οὐδὲν ἐμπαίζουσιν, οὐδ' ἔχουσι τὴν ἀξίωσιν νὰ ἐμπαίξωσι. Διασκεδάζουσι μόνον, διότι τοῦτο καὶ μόνον ἠθέλησαν, καὶ ἐννοοῦσι τὰς Ἀπόκρεω κατὰ κατὰ τὴν ἀληθῆ καὶ φυσικὴν αὐτῶν σημασίαν, ἀπαράλλακτα ὅπως ἐνόουν τὰ Κρόνιά των οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι. Τοὺς προτιμῶ μυριάκις τῶν ἀνόστων δομινοφόρων, δι' ὧν ὁ αὔξων πολιτισμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ἡ ξενικὴ μίμησις ἀντικατέστησαν σήμερον τοὺς παλαιοτέρους *μαχη-*

Digitized by Google

δόνους, τοὺς κουδουνάτους διαβόλους καὶ τοὺς τουρκαλάδες.

Ὀλίγον περαιτέρω, ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Τραπέζης, παίζουσι τὰ πασίγνωστα ρόπαλα. Τὰ γνωρίζεις βεβαίως ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ ἀηδίᾳ καὶ ῥυπαρότητι, ὥστε περιττὸν εἶνε νὰ σταματήσωμεν. **Non guarda e passa**· ἂς ῥίψωμεν δὲ μόνον, ἂν θέλῃς, μίαν δεκάραν εἰς τὸν τενεκὲν τοῦ θεατρώνου. Παρέκει προφαίνεται ἀπὸ τῆς παρόδου τῶν Ἁγίων Θεοδώρων τὸ γεγηρακὸς ἤδη ἀλλὰ παραδόξως ἀνανεωθὲν ἐφέτος *Γαϊτανάκι*. Κερδοσκοπικὴ καὶ αὐτὴ μεταμφίεσις, ὡς τὰ *ρόπαλα* καὶ τὸ διὰ πλαγγόνων θέατρον, ἅτινα πρὸ μικροῦ ἀπηντήσαμεν. Διαφέρει δὲ μόνον κατὰ τοῦτο ἐκείνων, ὅτι οἱ θιασῶταί του εἶν' ἐφέτος καθαριώτερον καὶ εὐπρεπέστερον ἐνδεδυμένοι, μολονότι τὰ λευκὰ σανδάλια τῶν κυριῶν των, ὅσον εὐρείας καὶ ἂν ἔχωσι τὰς διαστάσεις, ὑποφέρουσι τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν ἔτι εὐρυτέρων ποδῶν, τοὺς ὁποίους περικλείουσι.

Δόξα τῷ Θεῷ! Ἰδοὺ καὶ εἷς εὐφυὴς *μασκαρᾶς*. Εἶνε ἀψόγως ἐνδεδυμένος μελανὴν ἀναξυρίδα καὶ μελανὸν ἐπενδύτην, κομβωμένον μέχρι πώγωνος, φορεῖ ὑψηλὰ μέχρι γονάτων ὑποδήματα, φέρει πτερνιστῆρας ἠχηροὺς καὶ μεγάλους, καὶ κρατεῖ μάστιγα. Ἔχει τὸ ἦθος αὔταρκες καὶ τὸ βῆμα βαρύ, πάλλει δὲ τὴν μάστιγά του, ὡς ἄνθρωπος ἕτοιμος νὰ μαστίσῃ τὸν πρῶτον, οὗτινος ἤθελε τὸν δυσαρεστήσει τὸ ἦθος. Ἀντὶ παντὸς προσωπείου, καλύπτει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὁλόκληρον ὡραία καὶ ἐπιτυχεστάτη ὄνου κεφαλή. Μαντεύεις βεβαίως τί θέλει νὰ σατυρίσῃ· πολὺ φοβοῦμαι ὅμως, μὴ τὸ μαντεύσωσι καὶ ἄλλοι ἐντὸς ὀλίγου, καὶ ὁ τολμηρὸς σατυριστὴς ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του μώλωπας φέρων πολλούς· καὶ μετάνοιαν πλείονα.

Ἂς προχωρῶμεν ἐν τούτοις, καταστέλλουσαι ὅσον δυνατὸν τὴν περιέργειάν μας, διότι τὸ πλῆθος εἶνε πυκνόν, καὶ τὸ ῥεῦμά του δὲν ἐπιτρέπει ἀνέτους παρατηρήσεις. Ἄλλως τε καὶ δὲν ἔχομέν τι περίεργον νὰ παρατηρήσωμεν. Οὔτε ὁ νεανίσκος αὐτός, ὅστις θέλει δῆθεν νὰ σατυρίσῃ τοὺς γυναικείους συρμούς, καὶ περιεβλήθη πρὸς τοῦτο πᾶν δυνατὸν καὶ ἀκατονόμαστον ῥάκος· οὔτε οἱ ἐφ' ἁμάξης ἐκεῖνοι δύο, οἵτινες ἔκρυψαν τὰς μικρὰς των κεφαλὰς ἐντὸς μεγαλειτέρων ἐκ ναστοχάρτου, τὰς ὁποίας ἀναγκάζονται νὰ ὑποκρατῶσι διὰ τῶν χειρῶν των· οὔτε ὁ μεῖραξ οὗτος, ὅστις ἐφόρεσε πορφυροῦν ἐπώμιον καὶ πορφυρᾶν φενάκην καὶ διευθύνει μόνος του τὸ κομψόν του ἁμάξιον, εἶνε θεάματα παρατηρήσεως ἄξια. Ἂς κάμψωμεν λοιπὸν τὴν γωνίαν τῆς *Ὡραίας Ἑλλάδος*, καὶ ἂς τραπῶμεν τὴν ὁδὸν τοῦ *Ἑρμοῦ*.

Πλῆθος συμπαγές, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μόλις κατορθοῖ νὰ κινῆται ἡ δεξιὰ πάντοτε βαίνουσα σειρὰ τῶν ἁμαξῶν· ἐξῶσται πλήρεις περιέργων· ἀλλ' οὐδεὶς σχεδὸν μετημφιεσμένος, ἐκτὸς τῶν ἐπογουμένων δομινοφόρων. Ἀδύνατον νὰ στραφῶμεν πρὸς τὰ ὀπίσω· ἂς ἀφήσωμεν νὰ μᾶς κινῇ τὸ ῥεῦμα.

Α! τέλος πάντων ἂς ἀναπνεύσωμεν! ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ *Συντάγματος*. Ἐδῶ ἠμποροῦμεν κάπως νὰ κινηθῶμεν καὶ μόναι μας. Ἠμποροῦμεν δὲ καὶ νὰ σταθῶμεν εἰς καμμίαν γωνίαν, διὰ ν' ἀπολαύσωμεν τὴν χαριτωμένην θέαν τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ ἐπικηδείου ῥήτορος, ὅστις, ὁτὲ μὲν ἐν περιπαθεῖ κατανύξει, ὁτὲ δὲ μετὰ ζωηροῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐκφωνεῖ ἐπικήδειον λόγον εἰς τεθνεῶτα.... ὄνον, τὸν ὁποῖον σύρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐντὸς κάρρου, καὶ ἐξαίρει τὰς πολυειδεῖς τοῦ μακαρίτου ὑπηρεσίας πρὸς τὴν πατρίδα. Σημείωσαι καὶ αὐτὸν ὡς δεύτερον εὐφυᾶ μετημφιεσμένον, καὶ ἂς προχωρήσωμεν πρὸς τὴν ὁδὸν *Σταδίου*.

Τί εἶνε αὐτοί; Φουστανελλοφόροι ἀρειμάνιοι, πάλλοντες τὰ κυρτὰ των ξίφη, στρέφοντες τὸν μύστακά των, καὶ περικυκλοῦντες ἐν ἀλαλαγμῷ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, ὅστις, ἱππεύων σοβαρώτατον ὄνον καὶ ἀνέτως ἐπὶ μαλακῶν προσκεφαλαίων ἀναπαυόμενος, ἄρχεται καπνίζων τὴν καπνοσύριγγά του ἐν πλήρει ψυχικῇ γαλήνῃ. Τίνα ἐκστρατείαν ἆρά γε παρῳδεῖ ἡ κωμικὴ αὐτὴ πομπή; Τὸ παριστάμενον πλῆθος φαίνεται κατενθουσιασμένον. Φωνάζει, ἐπευφημεῖ, κροτεῖ τὰς χεῖρας, καὶ κραυγάζει μετὰ παραφορᾶς τὴν φράσιν τοῦ συρμοῦ: *Κόφ' το! Κόφ' το!*

Ἀλλὰ τί λοιπὸν σημαίνει ἡ παράδοξος αὐτὴ φράσις; Οὐδὲν ἄλλο ἢ: *Ἀρκεῖ! Φθάνει!* Ἁρμόζει, δὲν ἁρμόζει, ὁ λαὸς ὑποδέχεται δι' αὐτῆς καὶ συνοδεύει πάντα παρερχόμενον μετημφιεσμένον, καὶ ἰδίως τοὺς κομψοὺς δομινοφόρους τῶν ἁμαξῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν φαίνεται ἀδίκως ἀποτεινομένη ἡ κραυγὴ τοῦ πλήθους. Εἶνε τόσον ἄνοστοι! τόσον ἄνοστοι! Ἂν δὲ θέλῃς νὰ μάθῃς καὶ πόθεν ἡ καταγωγὴ τοῦ *Κόφ' το*, λυποῦμαι μὴ δυναμένη νὰ σοῦ μεταδώσω ἀκριβές τι καὶ ὁριστικόν. Συζήτησις γίνεται μεγάλη τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἐν Ἀθήναις, γνῶμαι συγκρούονται πολλαὶ περὶ τῆς φύτρας καὶ τῆς ῥίζης τοῦ πράγματος, λογομαχία αὐτόχρημα βυζαντινὴ ἀνεπτύχθη μεταξὺ τῶν ἁρμοδίων, ἀλλὰ δὲν κατωρθώθη ἔτι νὰ *διαλευκανθῇ*, ὡς λέγουσιν οἱ φιλόλογοι, τὸ ζήτημα. Πιθανώτατον φαίνεται, ὅτι ἀφορμὴν ἔδωκε πρώτην εἰς τὸ *Κόφ' το* γηραιός τις ἐφημεριδοπώλης, ἀγαπῶν ὑπερβολικὰ τὰ πνευματώδη ποτά, καὶ σταματῶν συχνὰ πυκνὰ πρὸ τῆς θύρας τῶν οἰνοπωλείων, ἵνα δροσίζῃ τὸν κουραζόμενον λάρυγγά του δι' ἀλλεπαλλήλων ῥακοποτίων. Τὰ ζιζάνια τῶν ὁδῶν, ἅτινα ἐβαπτίσθησαν προσφάτως ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον *ὑποδηματοσμῆκται*,—οἱ ἄλλως ἀμαθέστερον καὶ εὐνοητότερον *λοῦστροι* καλούμενοι,—ἤρχισαν φωνοῦντα *Κόφ'*

το εἰς τὸν δυστυχῆ ἐφημεριδοπώλην, καὶ ἐκ τούτου ἡ φράσις. Ἄλλοι, ὡς προεῖπον, λέγουσιν ἄλλα· ἀλλ' ἡμεῖς, καὶ αἱ δύο, εἴμεθα ἀπερίεργοι, καὶ δὲν ἀνησυχοῦμεν, ἐννοεῖται, πολὺ πρὸς τὴν τύρβην τῶν πολυπραγμονούντων, εἰς οὓς πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι πρέπει ἐπὶ τέλους, ἁρμοδιώτατα αὐτὴν τὴν φοράν, νὰ φωνήσῃ τις: *Κόψ' το.*

Σοφια.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

397.

Ἐν γένει μὲν, δὲν τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀμοιροῦμεν ἐλαττωμάτων, οἱ δὲ ἡμέτεροι ἐχθροὶ πάσης στεροῦνται ἀρετῆς, ἐν λεπτομερείᾳ ὅμως τὰ πράγματα ἀναμετροῦντες, σχεδὸν παραδεχόμεθα ταύτην τὴν ἰδέαν.

398.

Ἐξ ὅλων τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ, ὁ ἄνθρωπος τὸν ὄκνον εὐκολώτερον ὁμολογεῖ. Νομίζει δὲ, ὅτι τῶν μὲν εἰρηνικῶν ἀρετῶν πάρεδρος αὐτὸς εἶναι, τῶν δὲ λοιπῶν ἀναστέλλει μὲν τὰς λειτουργίας, δὲν αναιρεῖ ὅμως τὸ κράτος αὐτῶν ἀπὸ βάθρων.

399.

Ὑψοῦται ὁ ἄνθρωπος καὶ χωρὶς τῶν βοηθημάτων τῆς τύχης. Ἀνυψοῖ δὲ αὐτὸν τὸ ἦθος αὐτοῦ, τὸ διακρῖνον αὐτὸν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων καὶ οἱονεὶ ἀφορίζον αὐτὸν πρὸς ἐκτέλεσιν πραγμάτων μεγάλων. Συντελεῖ δὲ εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὕψωσιν καὶ ἡ ἀξία, ἣν αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν κατὰ μικρὸν μεταδίδει, καὶ δι' ἧς ἐξαρπάζει τῶν ἄλλων τὸ σέβας. Δι' αὐτῆς δὲ συνήθως τιθέμεθα ὑπεράνω τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων· χρησιμεύει δὲ αὐτὴ εἰς τοῦτο πλειότερον καὶ τῆς ἐνδόξου καταγωγῆς, καὶ τῶν δημοσίων ἀξιωμάτων, καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς προσωπικῆς ἱκανότητος.

400.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἄξιοι δὲν ἀνυψοῦνται, ἀλλ' οὐδεὶς ἀνυψώθη πάντῃ ἀνάξιος[1].

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατὰ τὸ τελευταῖόν του εἰς Παρισίους ταξείδιον ὁ Βολταῖρος ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ τὰς ἀπειροπληθεῖς ἐπισκέψεις ἀνθρώπων πάσης τάξεως.

Νέος τις συγγραφεὺς μετρίας ἱκανότητος, ἀλλ' ὑπερμέτρως κενόδοξος, ἐνόμισε χρέος του νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς νὰ προσφέρῃ τὰ σεβάσματά του εἰς τὸν Νέστορα τῆς φιλολογίας, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐπαρουσιάσθη εἰς αὐτόν.

Εἰσήχθη εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ φιλοσόφου, πρὸς

1. Ἐν τῷ 216 ἀρ. τῆς Ἑστίας ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἀπὸ 389-396 ἀποφθέγματα, ἐν δὲ τῷ ἀρ. 217 ἀντὶ τῶν ἀνωτέρω 397-400, ἐδημοσιεύθησαν κατὰ παραδρομὴν τὰ ἀπὸ 401-406. Σ. τ. Δ.

ὃν ἀπέτεινε τὰς φιλοφρονήσεις του διὰ τῆς ἑξῆς προσφωνήσεως:

— Μεγάλε ἄνερ! Ἔρχομαι σήμερον νὰ χαιρετήσω τὸν Ὅμηρον· αὔριον θὰ ἔλθω νὰ χαιρετήσω τὸν Σοφοκλέα· μεθαύριον τὸν Πλάτωνα, τὰς δὲ ἀκολούθους ἡμέρας....

— Κύριε, ὑπέλαβεν ὁ Βολταῖρος, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κάμετε ὅλας τὰς ἐπισκέψεις σας μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν;

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ ματαιότης εἶνε ὁ ἀφρὸς τῆς φιλοδοξίας.

*** Οἱ μὲν ποιηταὶ ἀποκρυσταλλοῦσι τὴν ἰδέαν, οἱ δὲ δικηγόροι τὴν ῥευστοποιοῦσι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὰς πολυαρίθμους παρατηρήσεις τῶν σοφῶν Γερμανῶν κκ. Βίρχοβ καὶ Κὸν, ἡ μυωπία φαίνεται ὅτι ἐξήρτηται πρὸ πάντων ἐκ τῶν ὡρῶν τῆς ἐργασίας, εἰς ἣν ὑποβάλλεται ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν καὶ ἐκ τοῦ ἀνεπαρκοῦς φωτισμοῦ. Ὅθεν καὶ καθ' ὅσον ἡ κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐργασία αὕτη διήρκεσε 2, 4, 6 ὥρας, ἡ ἀναλογία τῶν μυώπων ἀπεδείχθη ὡς 17, 29 καὶ 40 τοῖς 0[0 μεταξὺ τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐξέτασιν.

Ὁ καλίτερος φωτισμὸς εἶνε ὁ ἐνεργούμενος ἐκ δύο ἀντιθέτων μερῶν, ἢ ἄνωθεν ἐκ τῆς ὀροφῆς.

Ἡ καῦσις τῶν νεκρῶν διεδόθη βαθμηδὸν ἐκ Μεδιολάνων καθ' ὅλην τὴν Λομβαρδίαν. Ἀπὸ τοῦ 1876 μέχρι 1 Ἰανουαρίου 1880 ἐγένοντο ἑξήκοντα καύσεις νεκρῶν, ὧν αἱ μὲν πεντήκοντα ἐν Μεδιολάνοις, αἱ δὲ δέκα ἐν Λαύδᾳ.

Ἀπόφθεγμα τοῦ Μοντεσκιοῦ ἐπιστρέφοντος ἐκ περιηγήσεώς του εἰς τὴν ἀλλοδαπήν:

Ἡ Γερμανία εἶνε τόπος διὰ νὰ ταξειδεύῃς, ἡ Ἰταλία διὰ νὰ διατρίβῃς, ἡ Ἱσπανία διὰ ν' ἀγαπήσῃς, ἡ Ἀγγλία διὰ νὰ σκεφθῇς, ἡ Ἑλβετία διὰ νὰ περιπατήσῃς, καὶ ἡ Γαλλία διὰ νὰ ζήσῃς.

Ἤκουσα προχθὲς τὸν ἑξῆς διάλογον ἔν τινι αἰθούσῃ. Ἠρώτησέ τις διὰ τί εἶνε τόσον δύσκολον πρᾶγμα νὰ εὕρῃ τις σήμερον εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν οἰκίαν καλῶς κυβερνωμένην, ἓν καλὸν *νοικοκυριόν*.

— Καὶ ποίαν ἄλλην αἰτίαν θέλετε παρὰ τὴν φοβερὰν αὐτὴν ὑπερτίμησιν τῶν τροφίμων... τὴν πολυτέλειαν αὐτὴν τὴν ἀχαλίνωτον...

— Ὄχι! Ἡ αἰτία εἶνε ὅτι αἱ μὲν νέαι ὑπανδρεύονται κυρίως διὰ νὰ ἐξέρχωνται τῆς οἰκίας, οἱ δὲ ἄνδρες κυρίως διὰ νὰ μένωσιν εἰς τὴν οἰκίαν.

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Μὴ δάνειζε ποτὲ χρήματα, ἀλλὰ μόνον δίδε. Δίδων κάμνεις ἀχαρίστους, ἐν ᾧ δανείζων κάμνεις ἐχθρούς.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 167. — 9 ΜΑΡΤΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς προσέφερεν ὁ κύριος Κλεάνθης Καλλιάδης φρ. 1000.

Οἱ κκ. Νεγρεπόντες, Ἀγέλαστος, Βλαστὸς καὶ Ῥοδοκανάκης, ἐπισκεφθέντες ἐσχάτως τὰ ἐν Ἐργαστηρίοις ἐργοστάσια τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου ἀφῆκαν εἰς τὴν ἐν Λαυρίῳ Διοίκησιν τῆς Ἑταιρίας φρ. 200, ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τοῦ νοσοκομείου Ἐργαστηρίων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΟΔΟΥ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΟΣ

κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1880 ἐν Ἀθήναις.

Δικαίως πάντες ἐξεπλάγησαν ἰδόντες τὸν ἔκτακτον ὅλως χειμῶνα, ὅστις ἐπῆλθεν ἐν Ἀθήναις τῇ 9ῃ καὶ 14—15ῃ Μαρτίου. Νομίζω δὲ ἄξιον διαφέροντος νὰ καταγράψω ἐνταῦθα τὴν ἀξιοσημείωτον τῆς ἀτμοσφαίρας κατάστασιν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον, παρατηρῶν ὅτι αἱ χρονολογίαι εἰσὶ κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον καὶ οἱ βαθμοὶ κατὰ τὸ ἑκατοντάβαθμον θερμόμετρον. Τὸ σημεῖον — πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ σημαίνει θερμοκρασίαν ὑπὸ τὸ μηδέν.

Κατὰ τὸ 1880 ὁ Ἰανουάριος καὶ Φεβρουάριος εἶχον λίαν ταπεινοὺς βαθμοὺς θερμοκρασίας. Κατὰ τὸ 1879 ἤρξατο ὁ δριμὺς ἀὴρ καὶ ἡ χιὼν ἐπὶ τῶν ὀρέων τῇ 9ῃ Νοεμβρίου, καὶ τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου ἐπῆλθε ψῦχος καὶ ἄφθονος πτῶσις χιόνος. Ἡ χιὼν τότε ἐκάλυψεν οὐ μόνον τὴν Ἀττικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν Σαλαμῖνα καὶ Αἴγιναν. Ὁ Μάρτιος δὲ τοῦ παρόντος ἔτους ἤρξατο μὲ ταπεινὰς θερμοκρασίας. Τῇ 9ῃ τοῦ μηνὸς τούτου ἡ θερμοκρασία ἦτο +12°,5, τῇ 2ᾳ ὥρᾳ μ. μ. +4°,4· τῇ δὲ 9ῃ ἑσπέρας +0,9. Τὴν ἡμέραν ταύτην ἔπεσαν σποράδην ὀλίγαι νιφάδες χιόνος, ἀλλ' ὁ ΒΑ θυελλώδης ἄνεμος ἔπνει λίαν δριμύς. Τῇ 10ῃ Μαρτίου, τὴν πρωΐαν, τὸ ἐλάχιστον τῆς θερμοκρασίας ἦτο —1°,4, ὁ ΒΑ ἄνεμος μικρὸν κατηυνασμένος, ἡ δὲ πόλις καὶ ἅπασα ἡ Ἀττικὴ χιονοσκεπής. Κατὰ τὴν 11ην Μαρτίου ἐγένετο ἐξαίρετος αἰθριωτάτη ἐαρινὴ ἡμέρα, ἧς ἡ θερμοκρασία ἦν κατὰ μέσον ὅρον + 12°,4. Τῇ 12ῃ Μαρτίου, τὸ ἑσπέρας, ὁ οὐρανὸς ἐθολώθη, κατὰ δὲ τὴν νύκτα τῆς 12ης πρὸς τὴν 13ην, πνέοντος καὶ πάλιν ΒΑ ἀνέμου, ἔπεσε χιὼν ἄφθονος, ἥτις, διαρκέσασα 25 ὥρας, ἐκάλυψε τὴν γῆν εἰς πάχος δεκάτου τοῦ μέτρου. Τὴν πρωΐαν τὸ ἐλάχιστον τῆς θερμοκρασίας ἦτο + 2°,4, ἀλλὰ ἡ θερμότης κατέπεσεν εἶτα περὶ τὴν 2αν μ. μ. μέχρι 0°,7, περὶ δὲ τὴν 7ην τῆς ἑσπέρας — 3°,5, κατὰ δὲ τὴν πρωΐαν τῆς 14 Μαρτίου εὑρέθη — 3°,6. Ἁπανταχοῦ ἀπηντᾶτο πάγος στερεός, καὶ εἰς αὐτὰ ἔτι τὰ παράθυρα τῶν θερμαινομένων δωματίων. Εἶτα ἐχιόνισεν ἐπὶ 16 ὥρας, περὶ μεσημβρίαν δὲ ἡ θερμότης ὑψώθη μέχρις + 1 καὶ πεσοῦσα πάλιν κατὰ τὴν ἔναστρον νύκτα ἔφθασε κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 15ης Μαρτίου τὸ ἀσύνηθες ὕψος τῶν — 6°,6C, ἢ τὸ — 5°,3R.

Ἀπὸ 22 δὲ ἐτῶν οὐδέποτε εἶχον ἰδεῖ τοσούτῳ ταπεινὴν θερμοκρασίαν ἐν Ἀθήναις· ὁ αὐτὸς ὅμως περίπου καιρὸς ἐπεκράτει τῇ 16ῃ καὶ 17ῃ Μαρτίου 1874. Ἀλλ' ἐπειδὴ τότε οὐδόλως ἔπνεεν ἄνεμος θυελλώδης, καὶ ἐπειδὴ ἡ ταπεινοτάτη θερμοκρασία τῶν — 5 διήρκεσεν ἐπ' ὀλίγας μόνον ὥρας καὶ ἐν νυκτί, καθ' ἡμέρας δὲ ἀνεκτῶς θερμάς, δὲν ᾐσθάνθησαν οἱ πολλοὶ τὸ ψῦχος ἐκεῖνο.

Ὁ ἑπόμενος πίναξ δεικνύει ἡμῖν τὰς ἀπολύτους ἐλαχίστας θερμοκρασίας κατὰ τὸν Μάρτιον καὶ τὰς ὑστάτας κατὰ τὸν χειμῶνα πτώσεις τῆς χιόνος.

Ἐλάχισται θερμοκρ.			Τελευταῖαι χιόνες.			
—			1854	Ἀπριλίου	14;	
—			1856	»	16	λίαν ἄφθονος.
1859	+2°,7	Μαρτ. 6.	1859	Μαρτίου	3	
1860	+5, 7	» 19.	1860	...	19	
1861	+2, 1	» 18.	1861	...	16	ὀλίγαι νιφάδ.
1862	+0, 9	» 1.	1862	Ἰανουαρ.	7	
1863	+1, 5	» 7.	1863	Φεβρ.	16	
1864	+8, 0	» 4.	1864	Ἀπριλίου	4	ἴχνη.
1865	+3, 6	» 6.	1865	Φεβρ.	24	
1866	+6, 0	» 10.	1866	Δεκεμβρ.	26	
1867	+2, 9	» 5.	1867	Ἰανουαρ.	23	
1868	+3, 2	» 6.	1868	Φεβρ.	18	
1869	+4, 8	» 1.	1869	Ἰανουαρ.	23	
1870	+0, 7	» 23.	1870	Ἀπριλίου	6	
1871	+0, 3	» 4.	1871	Μαρτίου	7	
1872	+1, 6	» 6.	1872	»	3	
1873	+5, 7	» 31.	1873	Φεβρ.	19	
1874	—5, 7	» 8.	1874	Μαρτίου	17	ἄφθονος χιών.
1875	+5, 5	» 19.	1875	Δεκεμβρ.	31	
1876	+2, 6	» 6.	—			
1877	—2, 7	» 4.	1877	Μαρτίου	3	» »
1878	+1, 6	» 7.	1878	Φεβρ.	13	
1879	+1, 1	» 10.	1879	Μαρτίου	9	
1880	—6, 6	» 15.	1880	—	—	— —

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος τὸ μέγα ψῦχος καὶ ἡ μεγάλη χιὼν συνέπεσαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Κουλούμων, ἡ ἀνάμνησις αὐτῶν θέλει παραμένει εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ μακρότατον χρόνον.

Ἀθῆναι, 1880, Μαρτίου 15—3.

Dr J. F. Julius Schmidt,

Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2076 **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 9 Μαρτίου 1880. Ἀριθ. 219 (167). Λεπτὰ 20. Ἀθήνῃσι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς κοινότητος τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Ἐξηγητικὴ περὶ αὐτῆς σημείωσις ὑπὸ Α. Ζ. Μάμουκα.—Ἄνευ οἰκογενείας. Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. (Μετάφρ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ).—Ἐπίσκεψις εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἀθηνῶν. — Ἡ ἑορτὴ τῶν νεκρῶν ἐν Νεαπόλει.—Τουρκικὰ νεκροταφεῖα.—Τὰ χρώματα καὶ ἡ διάφορος αὐτῶν ἔκφρασις.—Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί.—Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ).— Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2077. **Ἰουλίου Βέρν.** Ἔκτακτοι περιηγήσεις εἰς τὰς βορείους παγωμένας θαλάσσας. Αἱ χῶραι τῶν Μηλωτῶν. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ ***. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1880.

2078. **Κρίσεις ἐπὶ τοῦ συγγράμματος Μελτιάδου Δ. Σεϊζάνη** «Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878». Ἐκδότης Γεώργιος Πάστας, τελειόφοιτος τῆς Νομικῆς, 8ον, σ. 40. (Διαν. Δωρεάν).

Προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἐν τῇ Ἑστίᾳ περιληπτικὴ μετάφρασις τῆς ἀρτίως ἐκδοθείσης «Περιηγήσεως ἐν τῇ Ἀνατολῇ» τοῦ κ. Ἰωσὴφ Ῥεϋνάχ. Τὴν μετάφρασιν ἐφιλοπόνησεν ὁ κ. Ε. Ῥοΐδης πλουτίσας αὐτὴν διὰ μακρῶν καὶ πολυτίμων σημειώσεων.

— Ἐν τῷ ἑβδόμῳ φυλλαδίῳ τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδιδομένου Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ τῶν συγχρόνων συγγραφέων (Hou-Lus) περιέχονται βιογραφικαὶ εἰδήσεις περὶ τῶν ἑξῆς Ἑλλήνων λογίων: Παύλου Λάμπρου, Σπυρ. Π. Λάμπρου, Ἀνδρ. Λασκαράτου, Δημ. Λιβαδίτου καὶ Κωνστ. Λομβάρδου

— Εἰς τὸ γαλλικὸν θέατρον τῶν Παρισίων ἐτελέσθη πρὸ μικροῦ σπανία ἑορτή, ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ «Ἐρνάνη». Λεπτομερὴς περιγραφὴ τῆς φιλολογικῆς ταύτης ἑορτῆς καὶ τοῦ συμποσίου, ὅπερ πλεῖστοι συντάκται τοῦ γαλλικοῦ τύπου προσέφερον πρὸς τὸν γηραιὸν καὶ ἔνδοξον ποιητὴν τοῦ «Ἐρνάνη» θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς ἐν τῇ Ἑστίᾳ.

— Ὅπως προανηγγείλαμεν, ὁ λόγιος ὁμογενὴς κ. Περικλῆς Τσῖχος ἀνέλαβεν ἐν Ῥώμῃ τὴν ἔκδοσιν μηνιαίου περιοδικοῦ, εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν γραφομένου, ὑπὸ τὸν τίτλον Minerva. Τὸ πρῶτον τεῦχος ἐξεδόθη πρό τινων ἡμερῶν ἐκ σελίδων 128, περιέχει δὲ ὡραίαν ἐπιστολὴν τοῦ γερουσιαστοῦ Μαμιάνη, ἀξιόλογον πραγματείαν τοῦ Ἕλληνος τὸ γένος δραματικοῦ ποιητοῦ Parodi περὶ τοῦ γαλλικοῦ δράματος, καὶ διάφορα ἄλλα ἄρθρα γνωστῶν Ἄγγλων

Digitized by Google

καὶ Γάλλων συγγραφέων. Ἡ Minerva ἔχει κυρίως διεθνῆ καὶ οὕτως εἰπεῖν κοσμοπολιτικὴν ἐντολήν, ἀλλ' ἡ φιλοπατρία τοῦ ἐκδότου ἐπαγγέλλεται ὅτι ἐν ταῖς διατριβαῖς αὐτῆς θὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἤδη ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ κ. Middlemore, τῇ ἐν τῷ α' τεύχει καταχεχωρισμένῃ, ἀνέγνωμεν λίαν εὐμενεῖς κρίσεις περὶ Ἑλλήνων· ἐν ἑτέρᾳ δὲ διατριβῇ ἀποδοκιμάζονται ἐντόνως ὅσα ἔγραφεν ἐσχάτως ἡ ἐν Ἀθήναις διατρίβουσα Ἀγγλὶς Γοῦλε περὶ τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀνέρχεται εἰς φρ. 30, εἶνε δὲ ἐκτετυπωμένον μετὰ σπανίας φιλοκαλίας.

Ἐν Γερμανίᾳ ἐφευρέθη ἐσχάτως γραφικὸς μηχανισμὸς ὀνομαζόμενος

ΠΟΛΥΓΡΑΦΟΣ.

Διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τούτου πᾶς τις δύναται νὰ πολλαπλασιάσῃ ἐν διαστήματι ἑνὸς τετάρτου ἀντίτυπα ὡς ἑξῆς· ἐπὶ καλοῦ λευκοῦ χάρτου γράφει διὰ μελάνης χημικῆς, πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένης, τὸ δὲ χειρόγραφον προσκολλᾷ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς ἐντὸς μεταλλίνου κιβωτίου περιεχομένης ἐλαστικῆς μάζης, πιέζων αὐτὸ ἐλαφρῶς. Ἐντὸς λεπτοῦ ἡ μάζα αὕτη ἀποῤῥοφᾷ τὰ ἐν τῷ χειρογράφῳ, ὅπερ ἀκολούθως ἀφαιρεῖται. Πάραυτα ἡ ἐκτύπωσις δύναται νὰ γείνῃ οὕτως ὥστε ἐντὸς τετάρτου ὥρας νὰ παραχθῶσιν ἑξήκοντα καθαρὰ καὶ εὐανάγνωστα ἀντίτυπα.

Ὁ Πολυγράφος οὗτος ὢν ἤδη ἐν χρήσει εἰς πλεῖστα τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπουργικῶν, δημοτικῶν, ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν γραφείων, πωλεῖται μετὰ τῆς ἰδίας μελάνης ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ὑποφαινομένου. Καλοῦνται δὲ οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ προσέλθωσιν ὅπως βεβαιωθῶσι περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ Πολυγράφου.

ΕΡΡ. ΜΠΕΚ.

Ὁδὸς Ἑρμοῦ, ἀρ. 108.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1879.

1η καὶ 2α κλήρωσις
ἐνεργηθεῖσα τῇ 1 Μαρτίου (ἐ. ν.) 1880
παρὰ τῆς ἐν Παρισίοις Προεξοφλητικῆς Τραπέζης
(Comptoir d'Escompte)
Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 370 ὁμολογίαι:

13421—13430	90671— 90680	108831—108840
16701—16710	92491— 92500	109711—109720
29381—29390	96671— 96680	111091—111100
42711—42720	98101— 98110	111411—111420
42831—42840	99761— 99770	112091—112100
44441—44450	99871— 99880	114761—114770
45231—45240	101951—101960	116511—116520
48961—48970	102611—102620	117661—117670
55631—55640	103891—103900	117711—117720
56091—56100	106151—106160	119511—119520
66621—66630	107601—107610	119601—119610
82201—82210	107971—107980	
90301—90310	108041—108050	

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

74 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Μαρτίου. (ἐ. ν.) 1880.

Ἐξαχθεῖσαι σειραί:

340 770 836 927 1215 1236 1340 1507 2022 2145 2670 2852 3452

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
340	50	400	1215	53	1000	2022	90	400
	64	500		70	1000	2145	1	1000
	69	5000	1236	17	400		64	500
	73	400		26	1000	2670	27	500
	92	400		61	500		36	2000
770	7	400		64	500		73	400
	40	400		93	500	2852	4	2000
	80	400	1340	75	400		57	5000
	93	1000		81	500		58	400
836	6	500		96	400		79	500
	49	500	1507	10	500		94	500
	94	500		70	400	3452	26	400
927	14	2000		71	400		29	15000
	30	400	2022	11	400		39	10000
	49	400		16	500		47	20000
	72	500		47	1000		51	200000
1215	44	400		84	400			

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[6 Μαρτίου (Πέμπτη) 1880.]

Σήμερον ἐξηκολούθησαν ἐν τῇ Βουλῇ αἱ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος· μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Θ. Ζαΐμη, Ι. Μεσσηνιέζη καὶ ἄλλων ὁ κ. Α. Πετιμεζᾶς ὑπέβαλε τὴν ἑπομένην πρότασιν: «Ἡ Βουλὴ ἀποφαίνεται, ὅτι αἱ βάσεις τοῦ ὑποβληθέντος προϋπολογισμοῦ δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὀρθῆς ἐκτιμήσεως τῆς καταστάσεως τῆς χώρας καὶ τῆς συμφερούσης αὐτῇ πολιτικῆς». Ὁ κ. πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἔθεσε τὴν πρότασιν ταύτην εἰς ψηφοφορίαν δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, γενομένης δὲ τῆς διαλογῆς ἐγένετο αὕτη δεκτὴ διὰ ψήφων 99 κατὰ 93 ἀποσχόντων τῶν ὑπουργῶν.— Σήμερον θὰ ὑποβάλῃ τὸ ὑπουργεῖον εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα τὴν παραίτησίν του.— Κεφαλαιοῦχοι γάλλοι προσφέρονται νὰ δανείσωσι πρὸς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν 40-60 ἑκατομμυρίων φράγκων ἐπὶ τόκῳ 6%. Αἱ περὶ τούτου διαπραγματεύσεις εἰσὶν εἰσέτι ἐκκρεμεῖς — Ἐν τῇ Βουλῇ ὑπεβλήθη νομοσχέδιον περὶ παραχωρήσεως προνομίου πρὸς παραγωγὴν ζακχάρεως — Ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς 1 Μαρτίου καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔπιπτεν ἐν Ἀθήναις πυκνὴ χιών, σφοδρὸς δ' ἔπνεε βορειανατολικὸς ἄνεμος — Τῇ 2 Μαρτίου ὁ ἐμπορομεσίτης Θ. Δημαρᾶς, διασκεδάζων μετά τινων φίλων του, ἠθέλησε καὶ νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τὸ ἐλεεινὸν ἑλληνικὸν ἔθιμον. Ἡ σφαῖρα τοῦ ῥεβόλβερ αὐτοῦ διελθοῦσα τὴν κεκλεισμένην θύραν, ἐφόνευσε ἀτυχῆ τινα ἐργατικὸν ἄνδρα τυχαίως διερχόμενον ἐκεῖθεν. Ὁ φονεὺς συνελήφθη ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς, κατόπιν δὲ ἀπελύθη χαρακτηρισθείσης τῆς πράξεως φόνου ἐξ ἀμελείας ἐν καταστάσει μέθης — Ἐκ τῆς δημοσιευθείσης «ἐκθέσεως τῆς διαχειρίσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου Γ. καὶ Αἰκ. Χατζῆ-Κώστα, τοῦ ἔτους 1879» σταχυολογοῦμεν τὰ ἑπόμενα: Ἐν ἀρχῇ τοῦ 1879 διῃτῶντο ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ 150 παῖδες· ἐκ τούτων ἀπελύθησαν 29, ἐξ ὧν 3 ὑπότροφοι. Κατετάχθησαν δὲ νέοι 43, ἐξ ὧν 20 ὑπότροφοι. Διαιτῶνται δὲ ἤδη ἐν αὐτῷ 164, ἐξ ὧν 30 ὑπότροφοι. Οἱ ἀποφοιτήσαντες ἐτοποθετήθησαν παρὰ τεχνίταις ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐπιβλέπονται δὲ καὶ ποδηγετοῦνται ὑπὸ τοῦ ἀξίου Διευθυντοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου κ. Δ. Γραφιάδου, μέχρις οὗ ἐγκλιματισθῶσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τρεῖς ἐκ τῶν ἀποφοιτησάντων ἀσθενήσαντας καὶ οὐδένα ἔχοντας τὸν ἀντιλήπτορα ἐπανέφερεν ὁ Διευθυντὴς ἐν τῷ καταστήματι, ὅπως νοσηλευθῶσιν. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων τεχνῶν τῶν διδασκομένων ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ (ῥαπτικῆς, ὑποδηματοποιΐας, ξυλουργικῆς καὶ σιδηρουργικῆς;) εἰσήχθη πρό τινων ἐτῶν καὶ ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς Οἱ μᾶλλον δὲ προκεχωρημένοι τὴν ἡλικίαν ὀρφανοὶ καταγίνονται καὶ εἰς τὴν κηπουρικὴν καὶ ἀνθοκομίαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐμμίσθου καὶ πεπειραμένου κηπουροῦ, ἄλλοι δὲ ὀρφανοὶ καταγίνονται εἰς τὴν περιποίησιν κτηνῶν τινων καὶ πτηνῶν οἰκοσίτων. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1879 ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου νὰ συστηθῇ καὶ ταμεῖον ἀποθεματικὸν ὑπὲρ τῶν ἀποφοιτώντων ὀρφανῶν. Πόροι τοῦ ταμείου τούτου ὡρίσθησαν ποσοστόν τι ἐκ τῆς ἐργασίας των, καταβαλλόμενον ὑπὸ τῶν ἐργοστασιαρχῶν, καρπουμένων τῆς ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν ὠφελείας, καὶ ὅσαι ὡρισμένως ὑπὲρ τοῦ ταμείου τούτου κατατεθῶσι συνδρομαὶ ὑπὸ φιλελεημόνων. Πρώτη (καὶ μόνη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος) ἀρωγὸς ὑπὲρ τοῦ ταμείου τούτου ἐφάνη ἡ κυρία Παναγιωτίτσα Δ. Σαχίνη, προσενεγκοῦσα δραχ. 112, εἰς ἣν ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας του τὸ Συμβούλιον. Χαίρει δέ, διότι διὰ τῆς ἀποφάσεώς του ταύτης ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν ὁποίαν ηὐδόκησαν αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα νὰ ἐκφράσωσι γνώμην εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου περὶ συστάσεως τοιούτου ταμείου, κατά τινα εἰς τὸ κατάστημα ἐπίσκεψίν των, (δι' ἧς εὐαρεστοῦνται συνεχῶς νὰ τιμήσωσιν αὐτό, ἐν τῇ διὰ πολλῶν πειστηρίων μεμαρτυρημένῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ἰδιαιτέρᾳ αὐτῶν μερίμνῃ). — Ἕνεκα τῆς ἐπικρατησάσης ἐσχάτης καταιγίδος 15 πλοῖα ἐν Κορώνῃ ἐῤῥίφθησαν εἰς τὴν ξηράν — Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων τελεῖ μεθαύριον τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν ἐν τῷ Α' καὶ Β' νεκροταφείῳ — Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θέλουσιν ἐνεργηθῆ ἐν Σύρῳ καὶ Εὐρυτανίᾳ αἱ ἐκλογαὶ τοῦ πέμπτου βουλευτοῦ τῆς πρώτης καὶ τοῦ τρίτου τῆς δευτέρας ἐπαρχίας. Ἐν Κρίσσῃ τῆς Παρνασσίδος συνέβη σεισμός — Ὁ ἔκτακτος χειμὼν κατέκαυσε τὰ ἀνθίσαντα δένδρα τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ ὑπῆρξε πανταχοῦ δεινός.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

6 Μαρτίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 6 Μαρτίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 286
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 295
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	458 60	560	φρ. 394
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 276 1/2
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 197
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 404

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,350
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	163 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 110 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 64
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 9.—	,, 200	,, 190
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 97

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.20.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 115 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.95
Λίρα Στερλίνα	,,	28.80
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.25
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	14.—
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	5.70
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (4 Μαρτίου.) Ἐμ. 29-29.15.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (4 Μαρτίου.) ,, 29.25.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (12 Μαρτίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	36 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	261
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	251
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	98 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4 - 110 1/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 90 - 22.95
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 6/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 20/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (11 Μαρτίου.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.97
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (12 Μαρ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.55
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.95
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (12 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.23 1/2-25.28 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμησις 130-135 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Κ. Π, Α. Γ. Δ., Θ δὲ Χ. καὶ Κυρίαν Σ. Σ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν — κ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ φύλλον θ' ἀποστέλληται τακτικῶς ἀπὸ τῆς 11—Μιᾷ κυρίᾳ. Ὁσάκις ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας ἐγευμάτιζε παρά τινι τῶν ἐν Γαλλίᾳ νομιμοφρόνων, οἱ πολυτελεῖς κατάλογοι τῶν φαγητῶν (menus) ἦσαν πλήρεις νύξεων πολιτικῶν, «Carpes à la Chambord» λ. χ. «Soufflé-glacé Victoria», κτλ. Τὰς παιδαριώδεις ταύτας ἐπιδείξεις σκώπτουσα ἡ γελοιογραφικὴ ἐφημερὶς Charivari, ἐπιλέγει: «Οὐδὲν παράδοξον ἂν μετ' ὀλίγον ἀκούσωμεν ὅτι δημοσιεύθησαν τὰ ἑπόμενα διπλωματικὰ τηλεγραφήματα: «Ῥωσικὴ κυβέρνησις τῷ πρεσβευτῇ ἐν Παρισίοις. Ἐν τῷ ἐπισήμῳ γεύματι τῆς χθὲς οὐδεμία παρετέθη Charlotte Russe· μήπως αἱ πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις κυβέρνησιν σχέσεις ψυχρότεραι;» Ὁ πρεσβευτὴς πρὸς τὴν ῥωσικὴν κυβέρνησιν: Οὐχί· σήμερον ἐδόθησάν μοι ἀποχρῶσαι διασαφήσεις· ὁ γηράσας μάγειρος κατέστη πολὺ ἐπιλήσμων».—Ὁ Βίσμαρκ τῷ πρεσβευτῇ τῆς Γερμανίας: «Ἐν τοῖς ἐπισήμοις γεύμασι τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας δὲν πρέπει νὰ λείπῃ τὸ ἐθνικὸν τῆς Γερμανίας φαγητὸν κρέας χοίρειον μετὰ γεωμήλων καὶ τεταριχευμένων λαχάνων». Ὁ πρεσβευτής: «Εἶπα τὰ εἰκότα πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν· οὗτος δὲ ἀπεκρίθη: τὰ τεταριχευμένα λάχανα μοὶ προξενοῦσι ἔμετον· θὰ τὰ παραθέσω ὅμως, θὰ φάγω δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ ἐγὼ χάριν τῆς εὐλογημένης παγκοσμίου εἰρήνης.» —κκ. Ἀδελφοὺς Β καὶ Ε. Β. Μ. καὶ Σαν Κέρκυραν. Ἀπεστάλησαν τῇ 1 Μαρτίου—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ 2 τοκομερίδια ἐγκαίρως ἐλήφθησαν καὶ ἐπιστώθητε μὲ φρ. 10.50—κ. **Π. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν — **Ἐνίοτε τὰ πράγματα ἀποβαίνουσι συνετώτερα τῶν ἀνθρώπων — κκ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Π. Α. Α. Γέϊσκ, Δ. Β καὶ Ν. Δ. Ἀλεξάνδρειαν, Γ. Π. Α. Λονδῖνον, S. P. Τεργέστην, Ξ. Nice, Σ. Π, Α. Ι. Γ καὶ Ρ. Α. Κέρκυραν, Π. Δ. Πάτρας, Ε. Τ. Μ. Κεφαλληνίαν, Σ. Κ. Σ. Πειραιᾶ, Κυρίαν Π. Π. Ναύπλιον, Ἐλήφθησαν— κ. Γ. Ι. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπεστ. τῇ 8 — Avenue Montaigne, 37. Ἀπεστάλησαν τῇ 6—Τριαστέρῳ. Νομίζομεν ὅτι ὁ Θεὸς σπανίως ἀναμιγνύεται εἰς τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις, οἱ δὲ ἄνθρωποι εὐχῆς ἔργον εἶνε ν' ἀναμιγνύωνται σπανιώτερον.... κ. Θ. Π. Σμύρνην. Εὐχαρίστως, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ προαποστέλλωνται ἡμῖν τὰ χρήματα. —κ. Μ. Κ. Ἀπ. διὰ μακρῶν τῇ 1 — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Ἓν ἐκ τῶν ὡραιοτέρων μυθιστορημάτων, ἐκ τῶν ἀρτίως ἐκδοθέντων, καὶ τὸ ὁποῖον ἀφόβως δύνασθε ν' ἀφήσετε ἐπὶ τῆς τραπέζης σας, εἶνε τὸ ἐπιγραφόμενον A côté du bonheur. Ἐδημοσιεύθη ἀνωνύμως, μετὰ πολλῶν δὲ ἐπαίνων ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ τύπου.κ. Α. Κ. Ὀδησσόν. Καταστροφεῖς καὶ σκαπανεῖς πάμπολλοι — κτίσται καὶ τέκτονες ὀλίγοι, ἀρχιτέκτων οὐδείς.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1052.

Ἀντικατάστησον τὰ κατωτέρω γράμματα διὰ τῶν ἀριθμῶν 1-13 οὕτως, ὥστε ν' ἀποτελῆται τὸ αὐτὸ ἄθροισμα ἐὰν ἀθροίσῃ τις τοὺς ἀντιστοίχους ἀριθμοὺς τῶν γραμμάτων ΑΒΓΟ, ΓΔΕΟ, ΕΖΗΟ, ΗΘΙΟ, ΙΚΑΟ, ΑΜΔΟ.

Δ
Β Γ Ε Ζ
Α Ο Η
Μ Α Ι Θ
Κ

Ἐν Σύρῳ, 25 Φεβρουαρίου 1880. Α. Σ.

1053.

Πόθεν προῆλθε τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ ξυρίζωσι τὸν μύστακα πολλοὶ τῶν ἀρχόντων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τῶν Ἰονίων νήσων;

1054.

Τὰ ἔθνη ὅλα μ' ἔχουσι πλὴν διαφοροτρόπως.
Ἀναγραμματιζόμενον, μὲ προσκυνεῖ πᾶς τόπος.

1055.

(Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις.)

P . . P . . . P . . . .
. I . . I . . . I . . .
. . E . . E . . . E . .
. . . U . . . U .
. . . . X

ΛΥΣΕΙΣ

1043.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ τὴν ἔννοιαν τῆς γαλλικῆς λέξεως **Rebus**, ἀλλ' ἡ ἐτυμολογία αὐτῆς εἶνε ἥκιστα γνωστή. Οἱ πλεῖστοι θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς τὴν πληθυντικὴν ἀφαιρετικὴν τῆς λατινικῆς λέξεως res (πρᾶγμα), ἀλλὰ πῶς ἡ πληθυντικὴ αὕτη ἀφαιρετικὴ μεταβληθεῖσα ἐν τῇ γαλλικῇ εἰς ἑνικὴν ὀνομαστικήν, προσέλαβεν ἣν ἔχει ἔννοιαν, τοῦτο εἶνε ζήτημα.

Οἱ ἐτυμολόγοι ἐξηγοῦσι τὸ πρᾶγμα ὡς ἑξῆς·

Ἐν Βασόχῃ τῆς γαλλικῆς Πικαρδίας κατὰ τὰς απόκρεω οἱ νέοι εἶχαν ἄλλοτε (κατὰ τὸν ιϛ'. αἰῶνα) τὴν συνήθειαν νὰ ῥίπτωσι κρυφίως εἰς τὴν δημοσιότητα λιβέλλους, οἵτινες περιεῖχον διάφορα σκανδαλώδη πράγματα. Οἱ λίβελλοι οὗτοι, ἐν οἷς ἐκρύπτοντο ὑπὸ σχήματα καὶ ἐμβλήματα αἰνιγματώδη βαρύταται προσβολαί, ἐπεγράφοντο: De rebus quae geruntur (Περὶ τῶν πραγμάτων, ἅτινα συμβαίνουσι).

Προϊόντος τοῦ χρόνου οἱ λίβελλοι οὗτοι ἐπωνομάσθησαν ἐκ τῶν δύο πρώτων λέξεων τῆς προῤῥηθείσης ἐπιγραφῆς: De rebus· κατόπιν δέ, ἀφαιρεθείσης καὶ τῆς προθέσεως, ἀπέμεινεν ἡ λέξις rebus, σημαίνουσα πᾶν βιβλίον, ἢ ἐπίγραμμα, ἢ σημείωσιν, περιέχουσαν ὑπαινιγμούς, ἐπιγράμματα, σχήματα, καὶ λέξεις ἐκλαμβανομένας εἰς ἄλλην παρὰ τὴν φυσικὴν αὐτῶν σημασίαν.

Τὰ πικαρδικὰ rebus ἢ γρῖφοι ἐφημίσθησαν μεγάλως. Ὑπάρχει δὲ βιβλιάριόν τι εἰς 12ον, ἐκδοθὲν ἐν Παρισίοις τῷ 1572, ἐπιγραφόμενον Bigarrures (ποικιλόχροα), καὶ περιέχον πολλὰ τοιαῦτα λογοπαίγνια. Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ Tabourot des Accords εἶχεν εἰδικὴν εὐφυΐαν διὰ τὰ φιλολογικὰ ταῦτα ἀγωνίσματα, καὶ εἶχεν ἔξοχον ἱκανότητα εἰς τὸ συντάττειν ἀναγράμματα, ἀκροστιχίδας, ὀξύμωρα καὶ γνωμικὰ ἀλληγορικά.

Ἂς παραθέσωμεν ἕνα ἐκ τῶν γρίφων ἢ rebus τοῦ ἀξιοσημειώτου τούτου βιβλίου:

pir vent venir
Un vient d'un

Διὰ νὰ εὕρῃ τις τὴν ἔννοιαν τοῦ γρίφου τούτου ἀρκεῖ νὰ προτάξῃ τὴν πρόθεσιν sous (ὑπὸ) ἑκάστης λέξεως τοῦ δευτέρου στίχου, καὶ οὕτως ἔχει τὴν ἑξῆς φράσιν: Un soupir vient souvent d'un souvenir (ὁ στεναγμὸς προέρχεται πολλάκις ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν).

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς εὐφυΐας ἐξησκεῖτο μεγάλως κατὰ τὸν ιϛ'. αἰῶνα, κατήντησε δὲ συρμὸς καὶ μανία τοιαύτη, ὥστε εὐλόγως ὑπέπεσεν εἰς τὰς δηκτικὰς ἐπικρίσεις τοῦ Ῥαβελαί, ὅστις τοὺς γρίφους τῶν καθ' αὐτὸν χρόνων ὥριζεν ὡς ἑξῆς: «Ὁμωνυμίαι ἀφυεῖς, ἄνοστοι, ἄγροικοι, βάρβαροι!»

Τῶν γρίφων χρῆσις συχνὴ ἐγίνετο ἐν τοῖς οἰκοσήμοις, καθὼς καὶ ἐν τοῖς ἐμβλήμασι τῶν βιβλιοπωλείων καὶ διαφόρων τεχνικῶν ἢ ἄλλων ἐργαστηρίων. Ἀκόμη καὶ σήμερον ὑπάρχουσιν ἐν Παρισίοις ἐμβλήματα καταστημάτων, περιέχοντα τοιούτους γρίφους. Παραλείπομεν ἄλλους, καὶ ἀναφέρομεν ἕνα καὶ μόνον, ὃν φέρουσιν οἰνοπωλεῖά τινα, κείμενα κατὰ τὴν γωνίαν διαφόρων ὁδῶν. Τὸ ἔμβλημα συναποτελοῦσιν αἱ λέξεις: au bon καὶ εἰκὼν κυδωνίου, ἤτοι: a u b o n c o i n (εἰς τὴν καλὴν γωνίαν).

Ὁ Κάρολος Νοδιὲρ ἀνέφερε πάντοτε τὸ ἔμβλημα, ὅπερ φέρει τὸ ἐργαστήριον τὸ εὑρισκόμενον ἐπὶ τῆς παροχθίου κρηπῖδος κατὰ τὸν Ἅγιον Παῦλον, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ποτὲ δὲν ἔλειπε νὰ ῥίπτῃ ἓν βλέμμα, εἴτε ἐρχόμενος εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ οἴκου του, εἴτε ἐπιστρέφων οἴκαδε ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ναυαρχείου. Τὸ ἔμβλημα τοῦτο ἔφερε πινάκιον, ἐν ᾧ ὑπῆρχε φαγητόν τι, καὶ κάτωθεν τοῦ πινακίου τὴν εἰκόνα μαγείρου καθημένου. Ὁ γρῖφος οὗτος σημαίνει: Restaurateur à six sous le plat.

Τὰ προϊόντα τῆς ζαχαροπλαστικῆς, καὶ ἄλλων παρομοίων τεχνῶν, διεσκόρπισαν σήμερον τοὺς γρίφους δαψιλῶς εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, σχεδιογραφήματα δὲ πολύπλοκα καὶ πλήρη ἀγχινοίας, ἐπαυξάνουσι τὴν ἀξίαν των. Οἱ γρῖφοι οὗτοι εἶνε χρήσιμοι, διότι μετὰ τὸ δεῖπνον δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς ὁμιλίας φαιδράς, ἢ προκαλοῦσι τὴν ἀγχίνοιαν καὶ εὐφυΐαν τῶν συνδαιτυμόνων. Ὁμοίως δὲ χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἅλας τῆς συναναστροφῆς, προκαλοῦντες ὑπαινιγμοὺς παιγνιωδῶς κακοβούλους.

Ἐπὶ τέλους ἂς παραθέσωμεν καὶ τὸν γρῖφον, ὅστις ἐπαρουσιάσθη ἐν τῇ αὐλῇ Λουδοβίκου τοῦ ιη', καὶ προσηνέχθη εἰς τὴν δούκισσαν Ἐγκουλίσμας ὑπὸ τοῦ δουκὸς Κ..... ἐντὸς πυξίδος ζαχαρωτῶν κεκαλυμμένης μὲ λευκὸν μετάξινον ὕφασμα ολόχρυσον.

tient rit l'Age
La Foi L'Espérance La Charité

ἤτοι: La foi soutient, l'espérance sourit, la charité soulage (ἡ πίστις στηρίζει, ἡ ἐλπὶς μειδιᾷ, ἡ ἀγάπη ἀνακουφίζει).

Μάρτιος 1880. ***

1044.

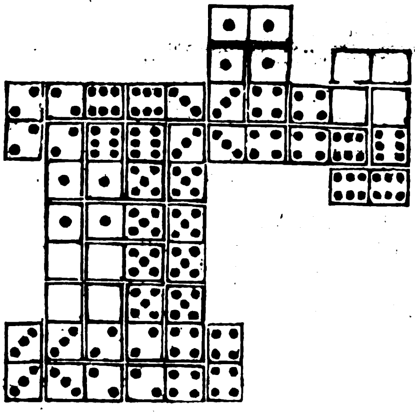

1045.

Πόρος.

1046.

Β Ι Α
Ι Δ Η
Α Η Ρ

1047.

R O S E
O D I N
S I T E
E N E E

1048.

La justice souffrait surtout avant 1789 des nombreux sursis devant les parlements très souvent surchargés.

1049.

Crosse, rosse, rose, ose, os.

1050.

Rosier (or, soie, rose, ose).

1051.

Rouge-gorge.

Ἀθήνησι, — Τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

Ἀριθ. 220 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 16 Μαρτίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΓΕΡΟ-ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Στεφάνου Στρέϊτ, πρὸς ὃν ἐδωρήσατο αὐτὸ ἄλλοτε ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ γέρο-Κολοκοτρώνη μακαρίτης Φωτάκος. Σ. τ. Δ.

Οἱ φέροντες τὸ παρόν μου Πολυχρόνης Πανάγος, Κωνσταντῖνος Πετρόπουλος καὶ Ἀργύρης Ζιούβελος, στέλλονται παρ' ἐμοῦ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διὰ ἀναγκαιοτάτην ὑπόθεσιν ν' ἀνταμώσουν τοὺς Καπετανναίους· διατάττονται ὅλοι οἱ ἔφοροι, πρόκριτοι, καὶ ὅλοι οἱ πατριῶται ὅλων τῶν χωρίων ἀπ' ὅ,που ἀπεράσουν, νὰ τοὺς προμηθεύουν χωρὶς ἀργοπορίαν κάθε ἀναγκαίαν βοήθειαν ἀπὸ ζωοτροφίαν, καὶ νὰ τοὺς ἀλλάζουν τὰ ζῶα· ὅ,που φανῇ ἐναντιότης καὶ δυσκολία καὶ ἄργητα, ἂς ἠξεύρῃ ἐκεῖνο τὸ μέρος ὅτι θέλει παιδευθῇ αὐστηρῶς, καὶ θέλει λάβει μεγάλην ἐκδίκησιν.

Τῇ 6 Ἰουλίου 1822, ἐκ Τριπολιτζᾶς.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός σας
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 145.

Γ΄
Ὁ θίασος τοῦ Σινιὸρ Βιτάλη.

Ὅλην τὴν νύκτα ἐκοιμώμην βεβαίως ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς λύπης καὶ τοῦ φόβου, διότι τὴν ἐπαύριον τὸ πρωΐ, ἅμα ἐξύπνησα, ἔψαυσα τὴν κλίνην μου καὶ ἐκύτταξα τριγύρω μου διὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι δὲν μὲ εἶχον μετακομίσει.

Ὅλην τὴν αὐγὴν ὁ Βαρβερῖνος τίποτε δὲν μοὶ εἶπε, καὶ ἤρχισα νὰ πιστεύω ὅτι ἐγκατέλιπε τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μὲ στείλῃ εἰς τὸ κατάστημα. Βεβαίως ἡ μάνα Βαρβερίνα τὸν ὡμίλησε καὶ τὸν κατέπεισε νὰ μ' ἀφήσῃ.

Ὅταν ὅμως ἐκτύπησε μεσημέριον, ὁ Βαρβερῖνος μοὶ εἶπε νὰ πάρω τὸν σκοῦφόν μου καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσω.

Τοῦτο μ' ἐτρόμαξε, κ' ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν μάναν Βαρβερίναν νὰ τῇ ζητήσω βοήθειαν. Κρυφίως ὅμως μοὶ ἔνευσεν ἐκείνη, καὶ τὸ νεῦμά της ἐσήμαινεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπακούσω. Συγχρόνως δι' ἑνὸς κινήματος τῆς χειρός της μοὶ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω ὅτι δὲν ἔχω τίποτε νὰ φοβηθῶ.

Τότε, χωρὶς ν' ἀποκριθῶ, ἐκίνησα κατόπιν τοῦ Βαρβερίνου.

Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς οἰκίας μας ἕως τοῦ χωρίου ἦτον μακρά. Εἴχομεν μίαν ὥραν νὰ περιπατήσωμεν. Εἰς ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τῆς ὥρας αὐτῆς οὔτε μίαν λέξιν δὲν μοὶ ἀπηύθυνεν. Ἐπροπορεύετο βραδέως, ὀλίγον χωλαίνων, χωρὶς τοῦ ἐλαχίστου κινήματος τῆς κεφαλῆς του, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐστρέφετο δι' ὅλου τοῦ σώματός του διὰ νὰ βλέπῃ ἂν τὸν ἀκολουθῶ.

Ποῦ μ' ἐπήγαινε;

Ἡ ἀμφιβολία αὕτη μ' ἐτάραττεν, ὅσον καθησυχαστικὸν καὶ ἂν ἦτον τὸ νεῦμα τῆς μάνας Βαρβερίνας, καὶ διὰ νὰ διαφύγω τὸν ἀπειλοῦντά με κίνδυνον, ὡς προῃσθανόμην, ἐσκεπτόμην νὰ δραπετεύσω.

Πρὸς τοῦτο ἐπροσπάθουν νὰ μείνω ὀλίγον ὀπίσω, καὶ ὅταν θὰ ἤμην ἀρκετὰ μακράν, θὰ ἐρριπτόμην εἰς τὴν τάφρον, ὅπου ἐφρόνουν ὅτι δὲν θὰ μ' εὕρισκε.

Κατ' ἀρχὰς μοὶ εἶπε μόνον νὰ τὸν ἀκολουθῶ κατὰ βῆμα· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνόησε βεβαίως τὸν σκοπόν μου, καὶ μὲ συνέλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ μ' ἐκράτει σφικτῶς.

Ἠναγκασμένος ἤμην λοιπὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσω, καὶ τὸν ἠκολούθησα.

Οὕτως εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον, καὶ ὅλοι, ὅπου διηρχόμεθα, ἐστρέφοντο καὶ μᾶς ἐκύτταζον, διότι ὡμοίαζον σκύλον δύστροπον συρόμενον μὲ σχοινίον.

Ὅταν δὲ διηρχόμεθα ἔμπροσθεν εἰς τὸ καφενεῖον, ἄνθρωπός τις, ὅστις ἵστατο ἔμπροσθεν εἰς τὴν θύραν, ἐκάλεσε τὸν Βαρβερῖνον νὰ ἔμβῃ κατόπιν του.

Αὐτὸς τότε μὲ συνέλαβεν ἀπὸ τὸ αὐτίον, μ' ἐσπρωξεν ἔμπρος, καὶ ὅταν εἰσήλθομεν, ἔκλεισε τὴν θύραν.

Digitized by Google

Τοῦτο μὲ καθησύχασε. Τὸ καφενεῖον δὲν μοὶ ἐφαίνετο τόπος ἐπικίνδυνος· ἔπειτα δὲ ἦτον τὸ καφενεῖον, καὶ πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ διέλθω ἅπαξ διὰ τῆς θύρας του.

Τὸ καφενεῖον, τὸ καφενεῖον τοῦ ξενοδοχείου τῆς Καλῆς Κυρᾶς, τί πρᾶγμα ἠμποροῦσε νὰ εἶναι;

Ποσάκις δὲν εἶχον σκεφθῆ αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν!

Εἶχον πολλάκις ἰδεῖ ἀνθρώπους ἐξερχομένους ἐκ τοῦ καφενείου, καὶ εἶχον τὸ πρόσωπον κόκκινον, καὶ οἱ πόδες των ἐκλονίζοντο. Ὅταν διηρχόμην ἔμπροσθεν τῆς θύρας του, πολλάκις ἤκουον ἐντὸς φωνὰς καὶ ᾄσματα, ὥστε ἔτριζον τὰ παράθυρα.

Τί ἔκαμνον αὐτοὶ ἐκεῖ μέσα; Τί συνέβαινεν ὀπίσω τῶν ἐρυθρῶν παραπετασμάτων;

Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ στιγμὴ νὰ τὸ μάθω.

Ὁ Βαρβερῖνος ἐκάθησεν εἰς μίαν τράπεζαν μετὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ καφενείου, ὅστις τὸν εἶχε καλέσει· ἐγὼ δ' ἀπεσύρθην εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας, καὶ περιέφερον τὰ βλέμματα πέριξ μου.

Εἰς τὴν ἀπέναντι γωνίαν ἐκείνης ὅπου ἐγὼ ἐκάθησα εἶδον ἕνα μέγαν γέροντα, ἔχοντα μακρὰν πολιὰν γενειάδα, καὶ φέροντα παράδοξον ἐνδυμασίαν, ὁποίαν ποτὲ ἀκόμη δὲν εἶχον ἰδεῖ.

Ἡ κόμη του κατήρχετο εἰς τοὺς ὤμους του εἰς μακροὺς λευκοὺς βοστρύχους· εἰς αὐτὴν δ' ἐπεκάθητο πῖλος ὑψηλὸς καὶ φαιόλευκος, ἔχων ὡς κόσμημα πτερὰ ἐρυθρὰ καὶ πράσινα. Βραχὺς ἐπενδύτης ἐκ προβατοδέρματος ἔχοντος τὰς τρίχας εἰς τὸ ἐντὸς κατέβαινεν ἕως εἰς τὴν ζώνην του, καὶ τὴν ἔσφιγγε. Ὁ ἐπενδύτης αὐτὸς χειρίδας δὲν εἶχεν, ἀλλ' ἀπὸ δύο τρύπας ὑπὸ τοὺς ὤμους ἐξήρχοντο οἱ βραχίονες, ἐνδεδυμένοι κατυφὲν ἄλλοτε, ὡς ἐφαίνετο, κυανοῦν. Ὑψηλαὶ περικνημίδες μάλλιναι τῷ ἀνέβαινον μέχρι τῶν γονάτων, καὶ αὐτὰς ἔδενον ἐρυθραὶ ταινίαι, πολλάκις διασταυρούμεναι εἰς τὰς κνήμας του.

Ἔκειτο δὲ ἐκτάδην εἰς τὴν καθέδραν του, καὶ ἐστήριζε τὸν πώγωνα εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρά του· ὁ δὲ ἀγκών του ἐστηρίζετο εἰς τὸ καμπτόμενον γόνυ του.

Ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ ἄνθρωπον ζῶντα εἰς θέσιν τοσοῦτον ἤρεμον. Ὡμοίαζεν ἕνα τῶν ξυλίνων ἁγίων εἰς τοῦ χωρίου τὴν ἐκκλησίαν.

Πλησίον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἕδραν του ἦσαν τρία κυνάρια, κ' ἐκοιμῶντο θερμαινόμενα τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ ὅλως ἀκίνητα. Τὸ ἓν ἦτον κύων λευκὸς καὶ λάσιος, τὸ ἄλλο μέλας, οὐλόθριξ, καὶ τὸ τρίτον μικρὰ σκύλα, φαιὰ τὸ χρῶμα, ἔχουσα δὲ τὴν φυσιογνωμίαν ἔξυπνον καὶ γλυκεῖαν συγχρόνως. Ὁ λευκὸς κύων ἐφόρει ἀστυνομικὸν πῖλον, δεδεμένον ὑπὸ τὴν κεφαλήν του διὰ δερματίνου ἱμάντος.

Ἐνῷ δὲ μετ' ἐκπλήξεως περιειργαζόμην τὸν γέροντα, ὁ Βαρβερῖνος καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ καφενείου συνωμίλουν μυστικῶς, καὶ ἤκουον ὅτι περὶ ἐμοῦ ἐπρόκειτο.

Ὁ Βαρβερῖνος διηγεῖτο ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον διὰ νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸν δήμαρχον, διὰ νὰ ζητήσῃ οὗτος παρὰ τῶν βρεφοκομείων νὰ τῷ πληρώνωσι σύνταξιν διὰ νὰ μὲ τρέφῃ.

Αὐτὸ λοιπὸν εἶχε κατορθώσει ἡ μάνα Βαρβερῖνα· εἰς τοῦτο εἶχε πείσει τὸν ἄνδρα της. Ἐνόησα λοιπὸν ἀμέσως ὅτι ἂν ὁ Βαρβερῖνος εὕρισκε συμφέρον νὰ μὲ κρατήσῃ, τίποτε δὲν θὰ εἶχον νὰ φοβηθῶ.

Ὁ δὲ γέρων, χωρὶς νὰ φαίνεται, ἤκουεν ὅμως καὶ αὐτὸς τί ἐλέγετο. Διὰ μιᾶς ἐξέτεινε τὴν δεξιάν του πρὸς ἐμὲ, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βαρβερῖνον·

— Αὐτὸ τὸ παιδὶ σὲ στενοχωρεῖ, εἶπε, καὶ εἶχέ τι ξενίζον τῆς φωνῆς του ὁ τόνος.

— Αὐτὸ, μάλιστα.

— Καὶ πιστεύεις ὅτι ἡ διεύθυνσις τῶν βρεφοκομείων τῆς ἐπαρχίας σας θὰ σοὶ πληρώσῃ μηνιαῖον διὰ νὰ τῷ δώσῃς παραμάναν;

— Ἀφ' οὗ γονεῖς δὲν ἔχει, πρέπει βέβαια κάποιος δι' αὐτὸν νὰ πληρώσῃ. Εἶναι, μοὶ φαίνεται, δίκαιον.

— Δὲν λέγω ὅτι δὲν εἶναι. Νομίζεις ὅμως ὅτι γίνεται πάντοτε ὅ,τι εἶναι δίκαιον;

— Ὢ! τοῦτο βεβαιότατα ὄχι.

— Αἴ λοιπὸν, φρονῶ ὅτι δὲν θὰ λάβῃς ποτὲ αὐτὴν τὴν σύνταξιν.

— Τότε λοιπὸν θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ βρεφοκομεῖον. Δὲν ὑπάρχει νόμος νὰ μὲ βιάζῃ καὶ καλὰ νὰ τὸν τρέφω ἐγὼ, ὅταν δὲν θέλω.

— Εἶχες συγκατανεύσει ἄλλοτε νὰ τὸν δεχθῇς· λοιπὸν ἔλαβες καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὸν διατηρήσῃς.

— Λοιπὸν, δὲν θὰ τὸν διατηρήσω· καὶ ἂν μὲ βιάσουν νὰ τὸν ἐβγάλω εἰς τὸν δρόμον, ὅπως ἠμπορέσω θὰ τὸν ξεκάμω.

— Ἴσως ὑπάρχει τρόπος νὰ τὸν ξεκάμῃς ἀμέσως, εἶπεν ὁ γέρων ἀφ' οὗ ἐσκέφθη μίαν στιγμὴν, καὶ μάλιστα καὶ μὲ κέρδος ἀκόμη.

— Ἂν μ' εὕρῃς αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγε, καὶ θὰ σὲ κεράσω, καὶ μὲ πολλὴν χαρὰν μάλιστα.

Εἰπὲ νὰ φέρουν τὸ κρασὶ, καὶ ἡ δουλειά σου εἶναι τελειωμένη.

— Θετικῶς;

— Θετικώτατα.

Τότε ὁ γέρων ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν τόπον του, καὶ ἦλθε κ' ἐκάθησεν ἄντικρυ τοῦ Βαρβερίνου. Περίεργον δὲ πρᾶγμα! Ὅταν ἀφῆκε τὴν θέσιν του, τὸν δερμάτινον ἐπενδύτην του ἀνεσήκωσεν ἓν κίνημα ἀνεξήγητον δι' ἐμέ· ὡς ἂν εἶχε μικρὸν κυνάριον ἐντὸς τῆς ἀριστερᾶς του χειρίδος.

Τί εἶχε νὰ εἰπῇ; Τί ἔμελλε νὰ γίνῃ;

Μετὰ δεινῆς συγκινήσεως τὸν παρηκολούθουν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Digitized by Google

— Ἐπιθυμεῖς, δὲν εἶναι ἀληθές; τὸ παιδίον αὐτὸ νὰ μὴ τρώγῃ πλέον τὸ ψωμί σου, ἢ τοὐλάχιστον, ἂν τὸ τρώγῃ, νὰ πληρώνεσαι διὰ τοῦτο;

— Μάλιστα, διότι . . .

— Ὢ! τὸ διατί, ἐννοεῖς, δὲν μ' ἐνδιαφέρει· εἶναι περιττὸν νά μοι τὸ εἴπῃς. Ἀρκεῖ νὰ ἠξεύρω ὅτι δὲν θέλεις πλέον νὰ ἔχῃς τὸ παιδίον. Τότε λοιπὸν δός μοί το· τὸ ἀναλαμβάνω.

— Νὰ σὲ τὸ δώσω!

— Πῶς; δὲν θέλεις νὰ τὸ ξεφορτωθῇς;

— Νὰ σὲ δώσω παιδὶ ὡσὰν αὐτό, παιδὶ τόσον ὡραῖον; Ἰδέ το· εἶναι τῷ ὄντι ὡραῖον.

— Το εἶδα.

— Ῥεμή, ἐδῶ, πλησίασε.

Καὶ ἐπῆγα τότε πρὸς τὴν τράπεζαν τρέμων.

— Ἔλα, μικρέ, μὴ φοβεῖσαι, εἶπεν ὁ γέρων.

— Ἰδέ τον, ἐξηκολούθησεν ὁ Βαρβερῖνος.

— Δὲν λέγω ὅτι εἶναι ἄσχημον παιδί. Ἂν ἦτον παιδὶ ἄσχημον, δὲν θὰ το ἤθελα. Τὰ τέρατα δὲν εἶναι ἡ εἰδικότης μου.

— Ὢ! ἂν ἦτον δικέφαλον τέρας, ἢ τοὐλάχιστον νάννος ἂν ἦτον . . .

— Δὲν θὰ ἔλεγες τότε νὰ τὸ στείλῃς εἰς τὸ κατάστημα. Ἠξεύρεις ὅτι τὰ τέρατα κάτι ἀξίζουν, καὶ ὅτι θὰ ἦτον εὔκολον νὰ ὠφεληθῇς ἂν τὸ ἐνοικίαζες, ἢ ἂν ὁ ἴδιος τὸ ἐξέθετες. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι οὔτε τέρας οὔτε νάννος. Ἔχει σῶμα ὡς πᾶς ἄλλος ἄνθρωπος, εἶναι ὅλως ἄχρηστος.

— Εἶναι χρήσιμος διὰ τὴν ἐργασίαν.

— Πολὺ ἀδύνατος.

— Αὐτὸς ἀδύνατος; Νὰ τώρα! Καὶ ἄνδρας ἂν ἦτον δὲν θὰ ἦτον δυνατώτερος· εἶναι εὔρωστος, εἶναι ὑγιής. Κύτταξ' ἐδῶ τὰς κνήμας του. Εἶδες εὐθυτέρας ποτέ;

Καὶ ἀνεσήκωνεν ὁ Βαρβερῖνος τὰς περισκελίδας μου.

— Πολὺ λιγνός, εἶπεν ὁ γέρων.

— Καὶ οἱ βραχίονές του, ἐξηκολούθησεν ὁ Βαρβερῖνος.

— Καὶ αὐτοὶ καθὼς εἶναι αἱ κνῆμαι του. Καλοὶ δὲν εἶναι, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦν ν' ἀνθέξουν εἰς τοὺς κόπους καὶ εἰς τὰς στερήσεις.

— Αὐτὸς νὰ μὴ ἀνθέξῃ; Ψηλάφησε, ἰδέ, ψηλάφησέ τον ὁ ἴδιος.

Τότε ὁ γέρων περιέφερε τὰς ἀσάρκους του χεῖρας εἰς τὰς κνήμας μου, καὶ τὰς ἐκτύπα ψηλαφῶν, καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν μετὰ μορφασμῶν ἀποδοκιμασίας.

Εἶχον ἤδη ἰδεῖ ὁμοίαν σκηνὴν ὅτε ὁ κτηνέμπορος εἶχεν ἔλθει ν' ἀγοράσῃ τὴν ἀγελάδα μας. Καὶ ἐκεῖνος κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὴν ἐψηλάφει καὶ τὴν ἐκτύπα. Καὶ ἐκεῖνος ἐκίνει μορφάζων τὴν κεφαλήν. Δὲν τὴν εὕρισκε καλὴν ἀγελάδα· ἀδύνατον θὰ τῷ ἦτον νὰ τὴν μεταπωλήσῃ· καὶ ὅμως τὴν ἠγόρασε καὶ τὴν ἐπῆρε.

Καὶ ὁ γέρων ἔμελλεν ἐπίσης νὰ μ' ἀγοράσῃ καὶ νὰ μ' ἐπάρῃ. Ἆ! μάνα Βαρβερῖνα, μάνα Βαρβερῖνα!

Δυστυχῶς ὅμως δὲν ἦτον ἐκεῖ διὰ νὰ μ' ὑπερασπισθῇ.

Ἂν εἶχον τὴν τόλμην, θὰ ἔλεγον ὅτι χθὲς ἀκόμη ὁ Βαρβερῖνος μοὶ ἔρριπτεν εἰς τὸ πρόσωπον ὅτι ἤμην ἀδύνατος, ὅτι δὲν εἶχον οὔτε κνήμας οὔτε βραχίονας. Ἀλλ' ἤξευρον ὅτι διακόπτων τίποτε ἄλλο δὲν θὰ ἐκέρδιζον παρὰ ὕβρεις, καὶ ἐσιώπησα.

— Εἶναι παιδὶ καθὼς εἶναι πολλὰ παιδία, εἶπεν ὁ γέρων, δὲν λέγω τὸ ἐναντίον· εἶναι ὅμως παιδὶ τῶν πόλεων. Διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς ποτὲ πολὺ δὲν θ' ἀξίζῃ. Βάλε το εἰς τὸ ἄροτρον νὰ κεντᾷ τὰ βόδια· θὰ ἰδῇς πόσον θ' ἀνθέξῃ.

— Δέκα χρόνους.

— Οὔτε ἕνα μῆνα.

— Δὲν τὸν κυττάζεις ὀλίγον;

— Κύτταξέ τον σὺ ὁ ἴδιος.

— Ἤμην εἰς τὴν ἄκραν τῆς τραπέζης, μεταξὺ τοῦ Βαρβερίνου καὶ τοῦ γέροντος, καὶ αὐτὸς μ' ἔσπρωχνεν ἀπ' ἐδῶ, κ' ἐκεῖνος μ' ἔσπρωχνε πάλιν ἀπ' ἐκεῖ.

— Ἂς εἶναι, εἶπεν ὁ γέρων. Ὅπως εἶναι, τὸν παίρνω. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι δὲν τὸν ἀγοράζω· τὸν ἐνοικιάζω. Σοὶ δίδω εἴκοσι φράγκα κατ' ἔτος.

— Εἴκοσι φράγκα!

— Καλὴ τιμή, καὶ προπληρώνω. Λαμβάνεις τέσσαρα καλὰ πεντάφραγκα, καὶ ξεφορτώνεσαι τὸ παιδίον.

— Ἀλλ' ἂν δὲν τὸ δώσω, τὸ βρεφοκομεῖον θὰ μοὶ δίδει ὑπὲρ τὰ δέκα φράγκα κατὰ μῆνα.

— Εἰπὲ ἑπτά, εἰπὲ ὀκτώ· ἠξεύρω τὰς τιμάς· καὶ θὰ πρέπῃ καὶ νὰ τὸ τρέφῃς.

— Πλὴν θὰ ἐργάζεται.

— Ἂν ἤξευρες ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἐργάζεται δὲν θὰ τὸ ἔδιδες. Τὰ παιδία τοῦ ὀρφανοτροφείου κάνεις δὲν τὰ λαμβάνει διὰ τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐργασίαν των. Γίνονται ὑπηρέται καὶ πληρόνουν ἀντὶ νὰ πληρόνωνται. Καὶ πάλιν σοὶ τὸ λέγω· ἂν αὐτὸς ἠμποροῦσε νὰ σ' εἶναι χρήσιμος, θὰ τὸν ἐφύλαττες.

— Τὰ δέκα φράγκα θὰ τὰ ἔχω ὅμως πάντοτε.

— Ἂν ὅμως τὸ βρεφοκομεῖον, ἀντὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς σέ, τὸν δώσῃ εἰς ἄλλον, δὲν θὰ ἔχῃς τίποτε· ἐν ᾧ ἂν δεχθῇς τὴν πρότασίν μου, δὲν διατρέχεις κανένα κίνδυνον, καὶ ὁ μόνος κόπος σου θὰ εἶναι νὰ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρα.

Καὶ ταῦτα λέγων ἐζήτησεν εἰς τὸν κόλπον του, καὶ ἀνέσυρε βαλάντιον δερμάτινον· ἀπ' αὐτοῦ δ' ἔλαβε τέσσαρα ἀργυρᾶ νομίσματα καὶ τὰ ἔθεσε μετὰ κρότου κατ' ἀράδα εἰς τὴν τράπεζαν.

— Συλλογίσου ὅμως πῶς αὐτὸ τὸ παιδὶ σήμερον ἢ αὔριον θὰ ἔχῃ γονεῖς.

— Τί μὲ μέλει;

Digitized by Google

— Θὰ ὠφεληθῇ ὅποιος τὸν ἀναθρέψῃ· ἂν δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ ἐλπίς, ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἀνελάμβανα.

Αἱ λέξεις αὗται τοῦ Βαρβερίνου, «ἂν δὲν περιέμεν' ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἀνελάμβανα», μοὶ τὸν κατέστησαν ἀκόμη μισητότερον. Τί κακὸς ἄνθρωπος!

— Καὶ διότι δὲν περιμένεις πλέον τίποτε ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, τὸν ἀποβάλλεις. Καὶ πάλιν, εἰς ποῖον θ' ἀποταθοῦν αὐτοὶ οἱ γονεῖς, ἂν ποτὲ εὑρεθοῦν. Εἰς σέ, ἢ ὄχι; Βεβαίως ὄχι εἰς ἐμέ, διότι δὲν μὲ γνωρίζουν.

— Ἂν ὅμως σὺ τοὺς εὕρῃς;

— Ἂς συμφωνήσωμεν λοιπὸν ὅτι ἂν παρουσιασθοῦν ποτὲ γονεῖς, θὰ μοιράσωμεν τὸ κέρδος, καὶ προσφέρω τριάντα φράγκα.

— Βάλε σαράντα.

— Ὄχι· μεγάλην ὑπηρεσίαν δὲν θὰ κάμνῃ. Δὲν γίνεται.

— Καὶ τί ὑπηρεσίαν θέλεις νὰ σοὶ κάμνῃ; Ἂν θέλῃς γερὰ πόδια, τὰ ἔχει γερά, ἂν καλὰ χέρια, τὰ ἔχει καλά· τὸ εἶπα καὶ τὸ ματαλέγω. Τέλος πάντων εἰς τί φρονεῖς ὅτι ἠμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ;

Ὁ γέρων ἠτένισε τὸν Βαρβερίνον, καὶ εἶχέ τι πανοῦργον τὸ βλέμμα του. Ἔπειτα δὲ βραδέως κενῶν τὸ ποτήριόν του,

— Εἰς τὸ νὰ τὸν ἔχω συντροφίαν, εἶπε. Μ' ἐπῆραν τὰ γεράματα, καὶ τὸ βράδυ ἐνίοτε, ἀφ' οὗ κουρασθῶ ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι σκοτεινός, μ' ἔρχονται ἰδέαι μελαγχολικαί. Θέλω νὰ μὲ διασκεδάζῃ.

— Ὤ! ὅσον διὰ τοῦτο ἀντέχουν τὰ πόδια του.

— Ὄχι τόσον. Θὰ ἔχῃ νὰ χορεύῃ, καὶ ἔπειτα νὰ πηδᾷ, καὶ ἔπειτα νὰ περιπατῇ, καὶ ἀφ' οὗ περιπατῇ, πάλιν νὰ πηδᾷ. Κοντολογῆς θὰ καταταχθῇ εἰς τὸν θίασον τῶν ἠθοποιῶν τοῦ σινιὸρ Βιτάλη.

— Εἰς τὸν θίασον; Ποῦ εἶναι αὐτοὶ οἱ ἠθοποιοί;

— Ὁ σινιὸρ Βιτάλης ἐννοεῖς βεβαίως ὅτι εἶμ' ἐγώ. Τὸν δὲ θίασον τῶν ἠθοποιῶν ἀμέσως θὰ σοὶ τὸν παραστήσω, ἀφ' οὗ ἐπιθυμεῖς νὰ κάμῃς τὴν γνωριμίαν του.

Καὶ οὕτω λέγων, ἤνοιξε τὸν δερμάτινον ἐπενδύτην του, καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς του χειρὸς ἔλαβεν ἀπὸ τὸ στῆθός του ζῶον παράδοξον, ὃ εἶχεν ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν του μασχάλην.

Αὐτὸ τὸ ζῶον εἶχον ἰδεῖ πολλάκις ν' ἀνασηκώσῃ τὸν ἐπενδύτην· δὲν ἦτον ὅμως κυνάριον καθὼς ἐνόμιζον.

Τί ζῶον ὅμως ἦτον ἆρά γε;

Καὶ ἦτον τῷ ὄντι ζῶον;

Πρώτην φορὰν ἔβλεπον τοιοῦτον ἀλλόκοτον ὄν, καὶ δὲν εὕρισκον ὄνομα δι' αὐτό.

Τὸ ἠτένιζον δὲ μετὰ μεγάλης ἐκπλήξεως.

Ἦτον δὲ αὐτὸ ἐνδεδυμένον, καὶ ἐφόρει χιτῶνα κόκκινον, ἔχοντα χρυσῆν παρυφήν. Βραχίονες ὅμως καὶ πόδες ἦσαν γυμνοί, καὶ ἦσαν ἀνθρώπινοι πόδες καὶ βραχίονες. Εἶχον ὅμως καὶ οἱ πόδες οὗτοι καὶ αἱ χεῖρες τὸ δέρμα μελανόν, καὶ ὄχι λευκὸν ἢ κρεατόχρουν.

Καὶ ἡ κεφαλὴ προσέτι ἦτον μελανή, καὶ μεγάλη ὡς ὁ γρόνθος μου. Τὸ πρόσωπον ἦτον πλατὺ καὶ βραχύ, ἡ μύτη σιμή, εἶχε πλατεῖς ῥώθωνας, καὶ τὰ χείλη ἦσαν κίτρινα. Πρὸ πάντων ὅμως μ' ἐξέπληξαν οἱ ὀφθαλμοί του, διότι ἦσαν πλησιέστατοι πρὸς ἀλλήλους, εὐκινητότατοι, καὶ σίλβοντες ὡς κάθρεπται.

— Ὤ! τὸν ἄσχημον πίθηκα! εἶπεν ὁ Βαρβερίνος.

Ἡ λέξις αὕτη διεσκέδασε τὴν ἔκπληξίν μου, διότι δὲν εἶχον μὲν ποτὲ ἰδεῖ πίθηκας, εἶχον ὅμως ἀκούσει περὶ αὐτῶν. Λοιπὸν δὲν εἶχον μαῦρον παιδίον ἐμπρός μου, εἶχον πίθηκα.

— Ἰδοὺ ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ θιάσου μου, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Εἶναι ὁ κύριος Καρδούλης. Καρδούλη φίλτατε, χαιρέτησε τὴν συντροφίαν.

Ὁ Καρδούλης ἐπλησίασε τότε τὴν χεῖρά του κλειστὴν εἰς τὸ στόμα του, καὶ μᾶς ἔστειλεν εἰς ὅλους ἐν φίλημα.

— Τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ λευκὸν κυνάριον, ἂς ἴδωμεν τοὺς ἄλλους. Ὁ σινιὸρ Κάπης θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσῃ τοὺς φίλους του εἰς τὴν παροῦσαν ἔντιμον συντροφίαν.

Ἕως τότε τὸ κυνάριον εἶχε μείνει ἐντελῶς ἀκίνητον· ἀλλ' εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦτο ἠγέρθη ταχέως, καὶ ὀρθούμενον εἰς τοὺς ὀπισθίους του πόδας, ἐσταύρωσε τοὺς δύω ἐμπροσθίους εἰς τὸ στῆθός του, καὶ ἔπειτα προσεκύνησε τὸν κύριόν του τόσον βαθέως, ὥστε ὁ ὀξὺς ἀστυνομικὸς πῖλος του ἤγγισε τὸ ἔδαφος.

Ἀφ' οὗ δ' ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκον τοῦτο τῆς εὐγενείας, ἐστράφη πρὸς τοὺς συντρόφους του, καὶ διὰ τοῦ ἑνὸς ἐμπροσθίου ποδὸς, ἐν ᾧ εἶχε τὸν ἄλλον πάντοτε εἰς τὸ στῆθός του, τοῖς ἔνευσε νὰ πλησιάσωσι.

Τότε τὰ δύω κυνάρια, ἔχοντα τὸ βλέμμα προσηλωμένον εἰς τὸν σύντροφόν των, ὠρθώθησαν ἀμέσως, ἔδωσαν τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο ἕνα τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν, ὡς οἱ ἄνθρωποι δίδουν εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας, ἐπροχώρησαν σοβαρῶς ἓξ βήματα ἐμπρός, ἔπειτα ὠπισθοδρόμησαν τρία βήματα, καὶ ἐχαιρέτησαν τὴν συντροφίαν.

— Ὁ ὀνομαζόμενος Κάπης, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ὅ ἐστι κατὰ συγκοπὴν *Καπιτάνος*, εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῶν κυναρίων, διότι εἶναι ὁ νοημονέστερος, καὶ τοῖς διαβιβάζει τὰς διαταγάς μου. Ὁ κομψὸς αὐτὸς μελανόθριξ νεανίας εἶναι ὁ σινιὸρ Ζερβῖνος, ὅπερ δηλοῖ, ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ μεθερμηνευόμενον, ὁ ἐρωτότροπος, διότι κατὰ πάντα λόγον ἀξίζει αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἡ νεᾶνις δὲ αὕτη, ἡ σεμνή, εἶναι ἡ σινιόρα Δόλσε,

Digitized by Google

χαριεστάτη 'Αγγλὶς καὶ γλυκυτάτη, πρᾶγμα καὶ ὄνομα. Μετὰ τούτων τῶν κατὰ διαφόρους λόγους ἀξιοσημειώτων προσώπων ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ διατρέχω τὸν κόσμον, κερδίζων τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὅπως ὅπως, καθ' ὅσον ἡ τύχη δείκνυται πρὸς ἐμὲ μᾶλλον ἢ ἧττον εὔνους. Κάπη!

Ὁ λευκὸς κύων ἐσταύρωσεν ἀμέσως τοὺς πόδας.

— Κάπη, πλησίασε, φίλε μου, καὶ ἔχε τὴν καλωσύνην, σὲ παρακαλῶ,—εἶναι πρόσωπα καλῆς ἀνατροφῆς, καὶ τοῖς ὁμιλῶ πάντοτε εὐγενῶς,—ἔχε τὴν καλωσύνην νὰ εἰπῇς εἰς τὸ νέον αὐτὸ μειράκιον, ἰδὲ πῶς σὲ κυττάζει καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἀνοίγονται στρογγυλοὶ ὡσὰν 'ςρείδια, νὰ τῷ εἰπῇς τί ὥρα εἶναι.

Ὁ Κάπης ἐξεσταύρωσε τότε τοὺς πόδας του, ἐπλησίασε τὸν κύριόν του, ἀνεσήκωσε τὴν προβειάν, ἐζήτησεν εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ὑπενδύτου του, ἔσυρεν ἀπ' αὐτοῦ χονδρὸν ἀργυροῦν ὡρολόγιον, τὸ ἐκύτταξεν ὅπου σημειοῦνται αἱ ὧραι, καὶ ἐγαύγισε καθαρώτατα δίς· ἔπειτα, μετὰ τὰ δύω αὐτὰ γαυγίσματα τὰ δυνατὰ καὶ ἔντονα, ἀφῆκεν ἀκόμη τρεῖς ἀσθενεστέρας φωνάς.

Καὶ ἦτον τῷ ὄντι ἡ ὥρα δύω καὶ τρία τέταρτα.

— Πολὺ καλά, εἶπεν ὁ Βιτάλης· σ' εὐχαριςῶ, σινιὸρ Κάπη. Σὲ παρακαλῶ τώρα νὰ προσκαλέσῃς τὴν σινιόραν Δόλσε νὰ μᾶς κάμῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ χορεύσῃ ὀλίγον εἰς τὸ σχοινίον.

Ὁ Κάπης ἐζήτησε τότε εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἐπενδύτου τοῦ κυρίου του, καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ σχοινίον· ἔνευσε δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Ζερβῖνον, καὶ οὗτος ἐλθὼν ἐστάθη ἀπέναντί του. Τῷ ἔρριψε δὲ ὁ Κάπης τὴν μίαν ἄκραν τοῦ σχοινίου, καὶ ἀμφότεροι ἤρχισαν σοβαρῶς νὰ τὸ ςρέφουν.

Ὅταν δ' ἡ κίνησις τοῦ σχοινίου ἔγινε κανονική, τότε προῆλθεν ἡ Δόλσε εἰς τὸν κύκλον, καὶ ἐπήδα ἐλαφρῶς, ἔχουσα τοὺς γλυκεῖς της ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν κύριόν της προσηλωμένους.

— Βλέπεις, εἶπεν οὗτος, πόσον οἱ μαθηταί μου εἶναι γνωστικοί. Τί ἀξίζει ὅμως ἡ γνῶσίς των μόνον ἡ σύγκρισις ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἀποδείξῃ. Διὰ τοῦτο θέλω νὰ κατατάξω αὐτὸ τὸ παιδάριον μεταξὺ τῶν ἠθοποιῶν μου. Θὰ παριστάνῃ ζῶον, καὶ ἡ εὐφυΐα τῶν μαθητῶν μου θὰ διαλάμπῃ τόσον περισσότερον.

— Ὤ! ὅσον διὰ νὰ κάμνῃ τὸ ζῶον . . . διέκοψεν ὁ Βαρβερῖνος.

— Πρέπει νὰ ἔχῃ πνεῦμα, εἶπεν ὁ Βιτάλης, καὶ ἐλπίζω πῶς ἀπ' αὐτὸν δὲν θὰ λείψῃ, ὅταν τῷ δώσω τινὰ μαθήματα. Αἴ! θὰ ἴδωμεν. Καὶ διὰ τὴν καλὴν ἀρχήν, ἠμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν εὐθὺς τὴν ἀπόδειξιν. Ἂν εἶναι γνωστικός, θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὅστις πηγαίνει μὲ τὸν σινιὸρ Βιτάλην ἠμπορεῖ νὰ περιδιαβάζῃ, νὰ περιηγηθῇ τὴν Γαλλίαν καὶ πολλοὺς ἄλλους τόπους, νὰ ζῇ ἐλεύθερος καὶ ὄχι νὰ εἶναι καρφωμένος κατόπιν ἀπὸ τὰ βώδια, καθ' ἡμέραν νὰ γυρίζῃ εἰς τὸ ἴδιον χωράφι ἀπὸ τὸ πρωῒ ὡς τὸ ἑσπέρας. Ἂν ὅμως δὲν εἶναι γνωστικός, θὰ κλαύσῃ, θὰ φωνάζῃ· καὶ ἐπειδὴ ὁ σινιὸρ Βιτάλης δὲν ἀγαπᾷ τὰ κακὰ παιδία, δὲν θὰ τὸν πάρῃ μαζῆ του. Τότε τὸ κακὸν παιδὶ θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, ὅπου θὰ ἔχῃ πολὺ νὰ ἐργάζηται καὶ ὀλίγον νὰ τρώγῃ.

Ἀρκετὰ γνωστικὸς ἤμην διὰ νὰ ἐννοήσω ταῦτα. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς καταλήψεως μέχρι τῆς ἐκτελέσεως εἶχον φοβερὰν ἀπόστασιν ἀκόμη νὰ ὑπερβῶ.

Τῷ ὄντι οἱ μαθηταὶ τοῦ σινιὸρ Βιτάλη ἦσαν πολὺ περίεργοι, πολὺ διασκεδαστικοί, καὶ διασκεδαστικώτατον θὰ ἦτον νὰ εἶμαι πάντοτε εἰς περίπατον· ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἀκολουθήσω καὶ νὰ εἶμαι εἰς περίπατον πάντοτε, ἔπρεπε ν' ἀφήσω τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ἐπίσης ὅτι ἂν δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἀκολουθήσω, ἴσως δὲν θὰ μ' ἄφηνον μὲ τὴν μάναν Βαρβερίναν, καὶ θὰ μ' ἔστελλον εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον.

Ἐν ᾧ λοιπὸν ἱστάμην ἐν ἀμηχανίᾳ ἔχων δεδακρυμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ Βιτάλης μ' ἐκτύπησεν ἐλαφρῶς διὰ τοῦ δακτύλου εἰς τὴν παρειάν.

— Καλόν, εἶπε. Τὸ παιδάριον ἐννοεῖ, ἀφ' οὗ δὲν φωνάζει. Ἡ γνῶσις θὰ ἔμβῃ εἰς τὴν μικρὰν κεφαλήν του· καὶ αὔριον . . .

— Ὤ! κύριε, ἐφώναξα τότε, ἀφήσατέ με εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν, σᾶς παρακαλῶ.

Ἀλλὰ πρὶν προφθάσω νὰ προσθέσω ἄλλας λέξεις, μὲ διέκοψε φοβερὸν γαύγισμα τοῦ Κάπη.

Συγχρόνως ὁ σκύλος ἐπήδησεν εἰς τὴν τράπεζαν ὅπου ἐκάθητο ὁ Καρδούλης.

Ὁ πίθηξ ὠφελούμενος τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ γενικὴ προσοχὴ ἦτον πρὸς ἐμὲ ἐστραμμένη, εἶχε λάβει κρυφίως τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου του, πλῆρες κρασίου, καὶ κατεγίνετο νὰ τὸ πίῃ. Ὁ Κάπης ὅμως, φύλαξ καλός, εἶχεν ἰδεῖ τοῦ Καρδούλη τὴν δολιότητα, καὶ ἠθέλησεν ὡς πιστὸς ὑπηρέτης νὰ τὴν ἐμποδίσῃ.

— Κύριε Καρδούλη, εἶπεν ὁ Βιτάλης μετὰ φωνῆς σοβαρᾶς, εἶσαι λαίμαργος καὶ πανοῦργος. Πήγαιν' ἐκεῖ κάτω νὰ καθήσῃς εἰς τὴν γωνίαν, τὴν μύτην πρὸς τὸν τοῖχον· καὶ σύ, Ζερβῖνε, στάσου σκοπὸς ἐμπρός του, καὶ ἂν κάμῃ νὰ κινηθῇ, ἓν καλὸν ῥάπισμα. Σὺ δέ, Κύριε Κάπη, εἶσαι καλὸν ζῶον. Δός μοι τὴν χεῖρά σου νὰ τὴν σφίξω.

Καὶ ὁ μὲν πίθηξ ἐξετέλει τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου του ἐκπέμπων μικρὰς ὑποκώφους φωνάς· ὁ δὲ σκύλος, χαίρων καὶ ὑπερήφανος, ἐξέτεινε τὸν πόδα πρὸς τὸν κύριόν του.

— Τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ὑποθέσεις μας. Σοὶ δίδω λοιπὸν τριάντα φράγκα.

— Ὄχι, σαράντα.

Digitized by Google

Τότε ἤρχισε συζήτησις· διακόπτων ὅμως αὐτὴν ὁ Βιτάλης·

— Τὸ παιδίον αὐτὸ, εἶπε, πρέπει ἐδῶ νὰ βαρύνεται. Ἂς ὑπάγῃ νὰ περιπατήσῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ξενοδοχείου καὶ νὰ διασκεδάσῃ.

Καὶ συγχρόνως ἔνευσε πρὸς τὸν Βαρβερίνον.

— Ναὶ, τῷ ὄντι, εἶπεν αὐτός· πήγαινε εἰς τὴν αὐλήν· μὴν ἔλθῃς ὅμως ὀπίσω πρὶν σὲ φωνάξω, ἢ θὰ θυμώσω.

Δὲν μοὶ ἔμενεν ἢ νὰ ὑπακούσω, καὶ ὑπήκουσα.

Ἐπῆγα εἰς τὴν αὐλήν· νὰ διασκεδάσω ὅμως δὲν εἶχον ὄρεξιν, καὶ καθήσας εἰς ἕνα λίθον, ἐσκεπτόμην.

Ἡ τύχη μου ἀπεφασίζετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ὁποία θὰ ἦτον. Ἔτρεμον ὅλος ἀπὸ ψῦχος καὶ ἀπὸ ταραχήν.

Ἡ συζήτησις μεταξὺ τοῦ Βιτάλη καὶ τοῦ Βαρβερίνου ἦτον μακρὰ, διότι ὁλόκληρος ὥρα παρῆλθε πρὶν οὗτος ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Τέλος πάντων ἐφάνη. Ἦτον δὲ μόνος. Ἤρχετο νὰ μὲ λάβῃ καὶ νὰ μὲ παραδώσῃ εἰς τὸν Βιτάλην;

— Ἐμπρὸς, μοὶ εἶπε, περιπάτει, νὰ ἐπιστρέψωμεν.

Νὰ ἐπιστρέψωμεν! Λοιπὸν δὲν ἐπρόκειτο ν' ἀφήσω τὴν μάναν Βαρβερίναν;

Ἤθελον νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων, διότι ἐφαίνετο εἰς πολὺ κακὴν διάθεσιν.

Εἰς ὅλον τὸν δρόμον ἐσιωπῶμεν.

Δέκα λεπτὰ ὅμως πρὶν φθάσωμεν, ὁ Βαρβερίνος, ὅστις ἐπροπορεύετο, ἐστάθη.

— Ἠξεύρεις, μοὶ εἶπε, συλλαμβάνων με τραχέως ἐκ τοῦ ὠτίου, ὅτι μίαν λέξιν ἂν διηγηθῇς ἀφ' ὅ,τι ἤκουσες σήμερον, ἀκριβὰ θὰ ἔχῃς νὰ τὴν πληρώσῃς. Λοιπὸν, προσοχή.

Δ'

Ὁ μητρικὸς οἶκος.

— Λοιπὸν, ἠρώτησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα ὅταν ἐφθάσαμεν, τί εἶπεν ὁ πάρεδρος;

— Δὲν τὸν εἴδαμεν.

— Πῶς; δὲν τὸν εἴδετε;

— Ὄχι· ἀπήντησα φίλους εἰς τὸ καφενεῖον τῆς Καλῆς Κυρᾶς, καὶ ὅταν ἐβγήκαμεν ἦτον πλέον πολὺ ἐξώρας. Θὰ ἐπιστρέψωμεν αὔριον.

Λοιπὸν ἦτον βέβαιον, ὁ Βαρβερίνος εἶχε παραιτηθῆ τῆς διαπραγματεύσεως μὲ τὸν ἄνθρωπον ὅστις εἶχε τοὺς σκύλους.

Καθ' ὁδὸν ἐσκεπτόμην πολλάκις ἂν ἡ ἐπιστροφὴ αὐτὴ εἰς τὸν οἶκον δὲν ὑπέκρυπτε κάμμίαν πανουργίαν· ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις διεσκέδασαν ὅλας ταύτας τὰς ἀμφιβολίας αἵτινες ἐτάραττον τὸ πνεῦμά μου καὶ μ' ἐφόβιζον. Ἀφ' οὗ τὴν ἐπαύριον ἐμέλλομεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ χωρίον διὰ νὰ ἴδωμεν τὸν δήμαρχον, προφανὲς ἦτον ὅτι ὁ Βαρβερίνος δὲν εἶχε δεχθῆ τὰς προτάσεις τοῦ Βιτάλη.

Ὅσον ὅμως καὶ ἂν μ' ἐφοβέρισεν, ἐγὼ θὰ εἶχον εἰπεῖ τὰς ὑποψίας μου εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν ἂν εἶχον μείνει μίαν στιγμὴν μόνος μὲ αὐτήν· ἀλλ' ὅλην τὴν ἑσπέραν ὁ Βαρβερίνος δὲν ἐβγῆκε, καὶ ἔπεσα εἰς τὴν κλίνην χωρὶς νὰ εὕρω περίστασιν νὰ τὴν ὁμιλήσω.

Τέλος ἀπεκοιμήθην, λέγων ὅτι θὰ εἶναι δι' αὔριον.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ὅταν ἐξύπνησα, δὲν εἶδα τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Ὡς δὲ τὴν ἐζήτουν ἄνω καὶ κάτω πέριξ ὅλης τῆς οἰκίας, ὁ Βαρβερίνος μ' ἠρώτησε τί θέλω.

— Τὴν μητέρα, ἀπεκρίθην.

— Ἐπῆγεν εἰς τὸ χωρίον, καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ τὸ δειλινόν.

Ἡ ἀπουσία της αὐτὴ μὲ ἀνησύχησε χωρὶς νὰ ἐννοῶ διατί. Τὴν προτεραίαν δὲν εἶχεν εἰπεῖ ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χωρίον. Πῶς δὲν ἐπρόσμεινε νὰ μᾶς συνοδεύσῃ, ἀφ' οὗ καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ χωρίον ἐμέλλομεν να ὑπάγωμεν μετὰ τὴν μεσημβρίαν; Θὰ ἐπιστρέψῃ ἆρά γε πρὶν ἀναχωρήσωμεν;

Ἀόριστος φόβος κατέλαβε τὴν καρδίαν μου. Χωρὶς νὰ ἐννοῶ τίς κίνδυνος μὲ ἠπείλει, ᾐσθανόμην ὅτι ὑπῆρχε κίνδυνος.

Ὁ Βαρβερίνος δὲ μ' ἐκύτταζε κατὰ τρόπον παράδοξον, ὅστις διόλου δὲν μὲ καθησύχαζε.

Θέλων δὲ ν' ἀποφύγω τὸ βλέμμα του τοῦτο, ἐπῆγα εἰς τὸν κῆπον.

Ὁ κῆπος αὐτὸς μέγας δὲν ἦτον, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ἦτον πολύτιμος, διότι μᾶς ἔτρεφε, καὶ μᾶς ἔδιδε, πλὴν τοῦ σίτου, σχεδὸν ὅ,τι ἄλλο ἐτρώγομεν, γεώμηλα, κουκκία, λάχανα, δαυκία, κοκκινογούλια. Σπιθαμὴ γῆς εἰς αὐτὸν δὲν ἦτον ἀκαλλιέργητος. Ἡ μάνα Βαρβερίνα ὅμως μ' εἶχε παραχωρήσει μικρὰν γωνίαν εἰς αὐτὸν, καὶ τὸ πρωΐ, ὅταν ἔφερον τὴν ἀγελάδα μας εἰς βοσκὴν, ἐξερρίζωνον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ δάσους ἢ παρὰ τὰς φραγας, φυτὰ, χόρτα, χλόην, καὶ τὰ ἐφύτευον ἐκεῖ μετὰ μεσημβρίαν, εἰς τον κῆπόν μου ἀτάκτως καὶ ὅπως ἐτύγχανα, τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου.

Βεβαίως δὲν ἦτον ὡραῖος κῆπος, ἔχων δρόμους χαλικοστρώτους, καὶ τετράγωνα πρὸς κανόνα ἀποτεταμένα, καὶ περιέχοντα ἄνθη σπάνια. Οἱ παροδῖται δὲν ἵσταντο διὰ νὰ τὸν θαυμάσωσιν, ὑπεράνω τοῦ ἀκανθωτοῦ περιβόλου, τοῦ ἐψαλιδωμένου. Ὅπως καὶ ἂν ἦτον ὅμως, εἶχε τὸ πλεονέκτημα καὶ τὴν χάριν ὅτι ἦτον ἰδικός μου· ἦτον κτῆμά μου, ἦτον ἔργον μου, προϊὸν τῶν χειρῶν μου· τὸν διέθετον ὅπως ἤθελον, κατὰ τῆς στιγμῆς τὴν ἰδέαν, καὶ ὅταν ὡμίλουν περὶ αὐτοῦ, δηλαδὴ εἰκοσάκις τῆς ἡμέρας, ἔλεγον «ὁ κῆπός μου».

Τὴν συλλογήν μου εἶχον συνάξει καὶ φυτεύσει κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος· ἑπομένως τὴν ἄνοιξιν ἔμελλε νὰ φυτρώσῃ, τὰ μὲν πρωϊμώτερα εἴδη

χωρὶς νὰ προσμένουν τοῦ χειμῶνος τὸ τέλος, τὰ δὲ ἄλλα ἀλληλοδιαδόχως.

Ἐπομένως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ περιέργειά μου ἦτον μεγάλη· ἤδη τῶν ναρκίσσων ἤρχιζον ν' ἀναφαίνωνται οἱ κάλυκες, καὶ νὰ δεικνύωσι τὴν ἄκραν των ὑποκίτρινον· τῶν ἀγρίων ὑακίνθων προέκυπτον ἤδη τινὲς καυλίσκοι κοκκινίζοντες, καὶ μεταξὺ τῶν ἐρρυτιδωμένων φύλλων τοῦ ἠριανθοῦς προέκυπτον κόμβοι οἵτινες ἐφαίνοντο ἕτοιμοι ν' ἀνοίξωσι.

Πῶς ὅλ' αὐτὰ θ' ἀνθήσουν;

Τοῦτο ἠρχόμην νὰ ἰδῶ καθ' ἡμέραν μετὰ μεγάλης περιεργείας.

Ὑπῆρχεν ὅμως καὶ ἄλλο μέρος τοῦ κήπου, πρὸς ὃ ἔτρεφον αἰσθήματα πολὺ ἰσχυρότερα τῆς περιεργείας, αἰσθήματα ἀνησύχου στοργῆς.

Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κήπου μοὶ εἶχον δώσει κ' ἐφύτευσα ἓν λαχανικόν, εἶδος γογγύλης, σχεδὸν ἄγνωστον εἰς τὸ χωρίον μας,—κολοκάσια. Μοὶ εἶπον ὅτι ὁ καρπός του εἶναι πολὺ καλήτερος ἀπὸ τὰ γεώμηλα, διότι ἔχει τὴν γεῦσιν τῆς ἀγκινάρας, τοῦ λευκογουλίου, καὶ ἄλλων ὀσπρίων συγχρόνως. Αἱ ὡραῖαι αὐταὶ ὑποσχέσεις μοὶ εἶχον ἐμπνεύσει τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ προσφέρω δῶρον ἀπροσδόκητον εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν. Δὲν τὴν ἔλεγον τίποτε περὶ τούτου ὅταν ἐφύτευον τὰ κολοκάσια εἰς τὸν κῆπόν μου. Ὅταν θὰ ἤρχιζον νὰ φυτρόνουν θὰ τῇ ἔλεγον ὅτι εἶναι ἄνθη· καὶ ἔπειτα, μίαν ἡμέραν, ὅταν θὰ ὡρίμαζον, θὰ περιέμενον μίαν ὥραν, ὅταν ἡ μάνα Βαρβερίνα θὰ ἔλειπε, διὰ νὰ τὰ ξερριζώσω, θὰ ἔβραζα ὁ ἴδιος τὰ κολοκάσιά μου, πῶς; δὲν πολυηξεύρω, ἀλλὰ τὴν φαντασίαν μου δὲν ἠνώχλει τόσον ἀσήμαντος λεπτομέρεια, καὶ ὅταν ἡ μάνα Βαρβερίνα θὰ ἤρχετο νὰ δειπνήσῃ, θὰ τῇ παρέθετον τὸ μαγείρευμά μου.

Καὶ ποῖος θὰ ἐθαύμαζεν; Ἡ μάνα Βαρβερίνα. Καὶ ποῖος θὰ κατεχαίρετο; Πάλιν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Θὰ εἴχομεν τώρα καὶ ἄλλο νέον φαγὶ ἀντὶ τῶν αἰωνίων γεωμήλων, καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν θὰ συνησθάνετο πλέον τόσον πολὺ τὴν πώλησιν τῆς δυστυχοῦς *Κοκκίνως*.

Καὶ ὁ ἐφευρετὴς τοῦ νέου τούτου φαγίου θὰ ἤμην ἐγώ, ἐγὼ ὁ 'Ρεμής' δὲν ἤμην λοιπὸν ἄχρηστος εἰς τὸν οἶκον.

Ὅταν τοιαῦτα σχέδια ἔτρεφον εἰς τὴν κεφαλήν μου, ἐννοεῖται πόσον ἐμερίμνων διὰ τὰ κολοκάσια. Καθ' ἡμέραν ἠρχόμην καὶ ἔβλεπον τὴν γωνίαν γῆς ὅπου τὰ ἐφύτευσα, καὶ εἰς τὴν ἀνυπομονησίαν μου ἐφαίνετο ὅτι δὲν θὰ φυτρώσουν ποτέ.

Ἤμην γονατιστὸς κατὰ γῆς, στηριζόμενος εἰς τὰ δύω μου χεῖρας, καὶ τὴν μύτην εἰς τὰ κολοκάσια, ὅταν ἤκουσα φωνὴν κράζουσαν τ' ὄνομά μου μετ' ἀνυπομονησίας. Ὁ Βαρβερῖνος μ' ἐφώναζε.

Τί μὲ ἤθελε;

Χωρὶς ἀναβολῆς ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἀλλὰ μετὰ μεγίστης ἐκπλήξεως εἶδον ἔμπρὸς εἰς τὴν ἑστίαν ἱστάμενον τὸν Βιτάλην, καὶ παρ' αὐτὸν τὰ κυνάριά του.

Ἀμέσως ἐνόησα τί μὲ ἤθελεν ὁ Βαρβερῖνος.

Ὁ Βιτάλης ἤρχετο νὰ μ' ἐπάρῃ, καὶ διὰ νὰ μὴ ἠμποδίσῃ νὰ μὲ ὑπερασπισθῇ ἡ μάνα Βαρβερίνα, ὁ Βαρβερῖνος τὴν εἶχε στείλει τὸ πρωῒ εἰς τὸ χωρίον.

Αἰσθανόμενος δὲ ὅτι παρὰ τοῦ Βαρβερίνου οὔτε βοήθειαν ἠδυνάμην νὰ ἐλπίσω οὔτε εὐσπλαγχνίαν, ἔτρεξα πρὸς τὸν Βιτάλην.

— Ὦ, κύριε, ἀνέκραξα, σᾶς παρακαλῶ, μὴ μ' ἐπάρετε.

Καὶ ἤρχισα νὰ κλαίω ὀλοφυρόμενος.

— Ἔλα τώρα, καλὸν παιδί, μοὶ ἀπεκρίθη αὐτὸς μὲ ἥμερον τόνον φωνῆς, δὲν θὰ εἶσαι δυστυχὴς πλησίον μου, δὲν δαίρω τὰ παιδία, καὶ ἔπειτα θὰ ἔχῃς καὶ τὴν συντροφίαν τῶν μαθητῶν μου. Εἶναι πολὺ διασκεδαστικοί. Τί ἔχεις νὰ λυπῆσαι;

— Τὴν μάναν Βαρβερίναν! τὴν μάναν Βαρβερίναν!

— Ἄκουσε! Ἐδῶ δὲν θὰ μείνῃς, μ' εἶπεν ὁ Βαρβερῖνος, καὶ μ' ἔσυρε δυνατὰ τὸ αὐτίον. Τὸν κύριον ἢ εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, εἶσ' ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξῃς.

— Ὄχι! τὴν μάναν Βαρβερίναν!

— Ἄ! σ' ἐβαρέθηκα τέλος πάντων, εἶπεν ὁ Βαρβερῖνος, καὶ ἐντός του ἔβραζεν ὁ θυμός. Ἂν πρέπῃ νὰ σὲ διώξω μὲ τὸ ξύλον, ἀμέσως γίνεται καὶ αὐτό.

— Ὁ μικρὸς αὐτὸς λυπεῖται ν' ἀφήσῃ τὴν μάναν του Βαρβερίναν. Δὲν πρέπει νὰ τὸν δείρῃς διὰ τοῦτο. Ἔχει καρδίαν εὐαίσθητον· τοῦτο εἶναι σημεῖον καλόν.

— Ἂν τὸν συμπαθῇς, θ' ἀρχίσῃ νὰ φωνάζῃ χειρότερα.

— Τώρα λοιπὸν εἰς τὸ ἔργον μας.

Καὶ οὕτω λέγων ὁ Βιτάλης παρέταξεν εἰς τὴν τράπεζαν ὀκτὼ πεντάφραγκα, καὶ δι' ἑνὸς κινήματος τῆς χειρὸς τὰ ἔλαβεν ὁ Βαρβερῖνος καὶ τὰ ἔρριψεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

— Καὶ ποῦ εἶναι τὰ φορέματά του; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

— Αὐτὰ εἶναι, ἀπήντησεν ὁ Βαρβερῖνος, καὶ τῷ ἔδειξε βαμβακερὸν μανδύλιον δεδεμένον διὰ τῶν τεσσάρων του ἄκρων.

Ὁ Βιτάλης ἔλυσε τοὺς κόμβους νὰ ἴδῃ τί περιεῖχε τὸ μανδύλιον. Ἦσαν δύω ὑποκάμισσά μου καὶ ἓν πάνινον πανταλόνιον.

— Δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ συμφωνία μας, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Ὑπεσχέθης νὰ μοὶ δώσῃς τὰ πράγματά του, καὶ μοὶ δίδεις αὐτὰ τὰ κουρέλια.

— Ἄλλα δὲν ἔχει.

— Ἂν ἐρωτήσω τὸ παιδίον, θὰ μ' εἴπῃ, εἰ-

Digitized by Google

μαι βέβαιος, ὅτι δὲν εἶναι ἀληθές. Δὲν θέλω ὅμως νὰ φιλονεικήσω περὶ τούτων. Δὲν ἔχω καιρόν. Πρέπει νὰ κινήσωμεν. Ἔλα, παιδί μου. Πῶς ὀνομάζεται;

— Ῥεμή.

— Ἔλα, Ῥεμή. Πάρε τὰ πράγματά σου, καὶ πέρασ' ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Κάπην. Ἐμπρός, βῆμα ταχύ.

Ἐξέτεινα τότε τὰς χεῖράς μου πρὸς αὐτόν, καὶ ἔπειτα πρὸς τὸν Βαρβερίνον, ἀλλὰ καὶ οἱ δύω ἀπέστρεψαν τὴν κεφαλήν, καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ὁ Βιτάλης μὲ συνελάμβανεν ἐκ τῆς πυγμῆς. Ἠναγκάσθην ἐπομένως νὰ περιπατήσω.

Ὤ! τὴν ἀγαπητήν μου οἰκίαν. Μοὶ ἐφαίνετο, ὅταν διῆλθα διὰ τῆς θύρας της, ὅτι ἄφηνον εἰς αὐτὴν μέρος τοῦ δέρματός μου.

Περιέφερα τὸ βλέμμα μου πέριξ, ἀλλ' οἱ τεθαμβωμένοι μου ὀφθαλμοὶ οὐδένα εἶδον ὃν νὰ ἐπικαλεσθῶ εἰς βοήθειαν. Οὐδεὶς εἰς τὴν ὁδόν, οὐδεὶς εἰς τοὺς πέριξ ἀγρούς.

Τότε ἤρχισα νὰ φωνάζω.

— Μητέρα! Μάνα Βαρβερίνα!

Ἀλλ' οὐδεὶς ἀπήντησε, καὶ ἡ φωνή μου ἐσβέσθη εἰς ὀλοφυρμόν.

Ἠναγκασμένος ἤμην ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην, ὅστις δὲν εἶχεν ἀφήσει τὴν χεῖρά μου.

— Κατευόδιον, ἔκραξεν ὁ Βαρβερίνος.

Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Φεῦ! Τετέλεσται!

— Ἐμπρός, Ῥεμή. Περιπάτει, παιδί μου, εἶπεν ὁ Βιτάλης.

Καὶ μὲ ἔσυρεν ἐκ τοῦ βραχίονος.

Τότε ἤρχισα νὰ περιπατῶ πλησίον του. Εὐτυχῶς δὲν ἐπετάχυνε τὸ βῆμα· νομίζω μάλιστα ὅτι τὸ ἐκανόνισε κατὰ τὸ ἐδικόν μου.

Ἡ ὁδός μας ἀνήρχετο ἑλικοειδὴς εἰς τὸ ὄρος, καὶ εἰς ἑκάστην στροφὴν ἔβλεπον τὸν οἶκον τῆς μάνας Βαρβερίνας, μακρυνόμενον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Πολλάκις εἶχον διατρέξει τὸν δρόμον τοῦτον, καὶ ἤξευρον ὅτι ὅταν θὰ ἐφθάνομεν εἰς τὴν τελευταίαν του ἕλικα, θὰ ἔβλεπον καὶ πάλιν τὴν οἰκίαν, καὶ ἔπειτα, ἅμα ἐπροχωροῦμεν ἀκόμη ὀλίγον εἰς τὸ ὀροπέδιον, θὰ ἐτελείονε, τίποτε πλέον, καὶ θὰ ἤρχιζεν ἐμπρός μου τὸ ἄγνωστον, ὀπίσω μου δὲ θὰ ἔμενεν ἡ οἰκία εἰς ἣν ὡς τότε εἶχον ζήσει τόσον εὐτυχής, καὶ ἣν βεβαίως ποτὲ δὲν θὰ ἔβλεπον πλέον.

Εὐτυχῶς ἡ ἀνάβασις ἦτον μακρά. Ἐξακολουθοῦντες ὅμως νὰ περιπατῶμεν, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κορυφήν.

Ὁ Βιτάλης δὲν μοὶ εἶχεν ἀφήσει τὴν πυγμήν.

— Θέλετε νὰ μ' ἀφήσετε ὀλίγον ν' ἀναπαυθῶ; τῷ εἶπον.

— Εὐχαρίστως, τέκνον μου.

Καὶ κατὰ πρῶτον τότε μοὶ ἀφῆκε τὴν χεῖρα.

Ἀλλὰ συγχρόνως εἶδον ὅτι τὸ βλέμμα του διηυθύνθη πρὸς τὸν Κάπην καὶ τῷ ἔνευσεν, οὗτος δὲ ἐνόησε τὸ νεῦμα.

Εὐθὺς δέ, ὡς κύων ποιμενικός, ὁ Κάπης καταλιπὼν τὴν κεφαλὴν τοῦ θιάσου ὃν ὡδήγει, ἦλθε καὶ κατέλαβε θέσιν ὀπίσω μου.

Τὸ κίνημά του τοῦτο μοὶ ἐξήγησε σαφέστερον ὅτι τὸ νεῦμα τοῦ κυρίου του μοὶ εἶχεν ὑποδείξει. Ὁ Κάπης ἦτον ὁ φύλαξ μου. Ἂν τὸ ἐλάχιστον κίνημα ἀπετόλμων ἵνα δραπετεύσω, θὰ ἐχύνετο εἰς τὰς κνήμας μου.

Ἐπῆγα λοιπὸν κ' ἐκάθησα εἰς τὴν χλόην τοῦ τειχίου τοῦ παρὰ τὴν κλιτὺν τοῦ ὄρους, καὶ ὁ Κάπης μὲ ἠκολούθησε.

Καθήμενος εἰς τὸ χεῖλος ἐκεῖ, ἐζήτουν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου, οὓς ἐθάμβουν τὰ δάκρυα, τὴν οἰκίαν τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν κατήρχετο ἡ κοιλὰς ἣν εἴχομεν ἀναβῆ, διατεμνομένη ὑπ' ἀγρῶν καὶ ὑπὸ δασῶν, καὶ κάτω, εἰς τὸ βάθος ἵστατο μεμονωμένη ἡ μητρική μου οἰκία, ἡ οἰκία εἰς ἣν ἀνετράφην.

Ἐφαίνετο δ' εὐκόλως μεταξὺ τῶν δένδρων διότι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην στήλη κιτρίνου καπνοῦ ἀνέθρωσκεν ἐκ τῆς ἑστίας της, καὶ ἀναβαίνουσα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν ἀκινητοῦντα ἀέρα, ἔφθανε μέχρις ἡμῶν.

Εἴτε φρεναπάτη τῆς μνήμης εἴτε ἀλήθεια ἦτον, ὁ καπνὸς οὗτος μοὶ ἔφερε τὴν ὀσμὴν τῶν ξηρῶν φύλλων τῶν φρυγάνων, ὧν ἐκαίομεν τὰ δέματα τὸν χειμῶνα. Μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν ἤμην ἀκόμη εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας, εἰς τὸ μικρὸν κάθισμά μου, θερμαίνων τοὺς πόδας εἰς τὴν στάκτην, ὅταν ὁ ἄνεμος ἐφύσα εἰς τὴν ἑστίαν μας καὶ μᾶς ἔρριπτε τὸν καπνὸν εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἂν καὶ εἰς μεγάλην ἤμεθα ἀπόστασιν καὶ εἰς ὕψος πολύ, τ' ἀντικείμενα εἶχον οὐχ ἧττον διατηρήσει τὸ σχῆμα αὐτῶν καθαρὸν καὶ εὐδιάκριτον· μόνον ἐφαίνοντο μικρότερα καὶ συνεσταλμένα.

Εἰς τὸν σωρὸν τῆς κόπρου ἔβλεπον τὴν ὄρνιθά μας, τὴν τελευταίαν ἥτις μᾶς ἔμεινε, νὰ περιπατῇ ἄνω καὶ κάτω· δὲν εἶχεν ὅμως πλέον τὸ σύνηθες μέγεθός της, καὶ ἂν δὲν τὴν ἐγνώριζον καλῶς, θὰ ἐνόμιζον ὅτι εἶναι περιστερά. Εἰς τὸ πέρας τοῦ οἴκου ἔβλεπον τὸν κορμὸν τῆς κυφῆς ἀπιδέας, ἣν ἐγὼ συνήθιζον νὰ μεταμορφῶ εἰς ἵππον. Πλησίον δὲ τοῦ ῥύακος, ὅστις ἐχάραττε λευκὴν γραμμὴν εἰς τὸ πράσινον χόρτον, παρηκολούθουν διὰ τῆς φαντασίας ἓν μικρὸν αὐλάκιον, ὃ εἶχον σκάψει ὁ ἴδιος μετὰ πλείστων δυσκολιῶν διὰ νὰ στρέφῃ μικρὸν μύλον τῆς κατασκευῆς μου, ἀλλ' ὁ μύλος ἐκεῖνος, ὅσας καὶ ἂν κατέβαλα προσπαθείας, ποτέ, φεῦ! δὲν κατώρθωσε νὰ στραφῇ.

Ὅλα ἦσαν ἐκεῖ, εἰς τὴν συνήθη των τόπον, καὶ ἡ χειράμαξά μου, καὶ τὸ ἄροτρον ὃ εἶχον κατασκευάσει κόψας κλάδον στραβόν, καὶ ἡ φωλεὰ ὅπου ἀνέτρεφον τὰ κουνέλια, ὅταν εἴχομεν κουνέλια, καὶ ὁ κῆπός μου, ὁ φίλτατος κῆπός μου.

Digitized by Google

Τίς θὰ τὰ ἔβλεπε ν' ἀνθήσουν τὰ δυστυχῆ ἄνθη μου; Τίς θὰ ἐπεριποιεῖτο τὰ κολοκάσιά μου; Ὁ Βαρβερῖνος βεβαίως, ὁ κακὸς Βαρβερῖνος.

Ἓν βῆμα ἀκόμη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅλ' αὐτὰ ἠφανίζοντο.

Αἴφνης εἰς τὴν ὁδόν, ἥτις ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀναβαίνει πρὸς τὴν οἰκίαν μας, εἶδα μακρόθεν λευκὸν κεφαλόδεσμον, ὅστις ἀμέσως ἔγινεν ἄφαντος ὀπίσω τῶν δένδρων, καὶ ἔπειτα ἀνεφάνη μετ' ὀλίγον πάλιν.

Ἡ ἀπόστασις ἦτον τόση, ὥστε μόνον διέκρινον τὴν λευκότητα τοῦ κεφαλοδέσμου, ὅστις ἐφαίνετο ὡς ὠχρὰ χρυσαλὶς τοῦ ἔαρος πτερυγίζουσα μεταξὺ τῶν κλάδων.

Ἀλλ' ὑπάρχουσι στιγμαὶ καθ' ἃς ἡ καρδία βλέπει μακρότερον καὶ εὐκρινέστερον παρὰ οἱ ὀξυδερκέστεροι ὀφθαλμοί. Καὶ ἐγὼ οὕτως ἀνεγνώρισα τὴν μάναν Βαρβερίναν· διότι ἐκείνη ἦτον· ἤμην βέβαιος ὅτι ἦτον. Τὸ ᾐσθανόμην ὅτι ἦτον ἐκείνη.

— Λοιπόν, εἶπεν ὁ Βιτάλης, ἐξακολουθοῦμεν τὸν δρόμον μας;

— Ὤ! παρακαλῶ, κύριε, παρακαλῶ.

— Λοιπὸν δὲν μ' εἶπαν τὴν ἀλήθειαν. Πόδας δὲν ἔχεις. Τόσον ὀλίγον ἐπεριπατήσαμεν καὶ ἀπηύδησες. Τοῦτο δὲν μᾶς δίδει μεγάλας ἐλπίδας διὰ τὴν ὁδοιπορίαν μας.

Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀπεκρίθην, ἀλλὰ μόνον ἔβλεπον.

Ἦτον βεβαίως ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἦτον ὁ κεφαλόδεσμός της, ἦτον τὸ γαλάζιον ἔνδυμά της· ἐκείνη ἦτον.

Ἐπεριπάτει ταχέως, ὡς ἂν ἐβιάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ φράκτου μας, τὴν ἔσπρωξεν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ διέβη αὐτὴν ταχέως.

Εὐθὺς τότε ἀνέβην εἰς τὸ τειχίον παρὰ τὸ χεῖλος τῆς κοιλάδος, μὴ συλλογιζόμενος τὸν Κάπην, ὅστις ἐπήδησεν ἀμέσως πλησίον μου.

Ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν ἤργησε πολὺ εἰς τὸν οἶκον· μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐξῆλθε καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἐπάνω καὶ κάτω, ἔχουσα τοὺς βραχίονας τεταμένους.

Προφανῶς ἐζήτει ἐμέ.

Τότε ἔσκυψα ἐμπρός, καὶ δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων μου ἤρχισα νὰ φωνάζω·

— Μητέρα! μητέρα!

Ἀλλ' ἡ φωνή μου δὲν ἠδύνατο νὰ καταβῇ, οὔτε νὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ ψιθυρίσματος τοῦ ῥύακος, καὶ ἐχάθη εἰς τὸν ἀέρα.

— Τί ἔχεις; εἶπεν ὁ Βιτάλης· ἐτρελλάθης;

Ἐγὼ δέ, χωρὶς νὰ τὸν ἀπαντήσω, ἔμενον ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν. Ἐκείνη ὅμως δὲν ἤξευρεν ὅτι εἶμαι τόσον πλησίον της, καὶ ἡ ἰδέα δὲν τῇ ἐπῆλθε νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλήν.

Διαβᾶσα τὴν αὐλήν, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν δρόμον κ' ἐκύτταξε πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Τότε ἐφώναξα ἀκόμη δυνατώτερα, ἀλλ' ἐπίσης ἀνωφελῶς.

Ὁ δὲ Βιτάλης, ὑποπτεύσας τὴν ἀλήθειαν, ἀνέβη καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τειχίον.

Δὲν τῷ ἐχρειάσθη δὲ πολὺ διὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὸν λευκὸν κεφαλόδεσμον.

— Τὸ δυστυχὲς παιδίον! εἶπε μᾶλλον καθ' ἑαυτόν.

— Ὤ! σᾶς παρακαλῶ, εἶπον, ἐμψυχούμενος ὑπὸ τοῦ συμπαθοῦς τούτου ἐπιφωνήματος, ἀφήσατέ με νὰ ἐπιστρέψω.

Ἀλλὰ τότε μὲ συνέλαβε πάλιν ἐκ τῆς πυγμῆς, καὶ μ' ἐβίασε νὰ καταβῶ εἰς τὸν δρόμον.

— Ἀφ' οὗ ἐξεκουράσθης, εἶπεν, ἐμπρὸς τώρα, περιπάτει, παιδί μου.

Ἠθέλησα ν' ἀποσπασθῶ ἀπὸ τῆς χειρός του, ἀλλὰ μ' ἐκράτει στερεά.

— Κάπη, εἶπε, Ζερβῖνε!

Καὶ οἱ δύω κύνες μ' ἐπεριτριγύρισαν. Ὁ Κάπης ἐτέθη ὀπίσω μου, ὁ Ζερβῖνος ἐμπρός μου.

Ἀνάγκη ἦτον ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην.

Μετ' ὀλίγα βήματα ἔστρεψα τὴν κεφαλήν.

Εἴχομεν ὑπερβῆ τὴν ὀφρὺν τοῦ βουνοῦ, καὶ δὲν εἶδον πλέον οὔτε τὴν κοιλάδα μας, οὔτε τὸν οἶκόν μας, ἀλλὰ μόνον μακρὰν κυανοῖ λόφοι ἐφαίνοντο ἀναβαίνοντες μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ βλέμμα μου ἐπλανήθη εἰς ἀτελευτήτους ἐκτάσεις.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑΣ

καὶ τῶν ἐξαπτόντων τὸ πάθος τοῦτο αἰτίων.

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ ἰατροῦ L. Cerise «Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος», τοῦ βραβευθέντος παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Φιλαρέσκειαν ἐννοοῦμεν τὸν ἄμετρον πόθον τοῦ θέλγειν τοὺς περὶ ἡμᾶς καὶ τοῦ ἐπισύρειν τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν διὰ τῆς καλλονῆς, τῆς χάριτος καὶ τῆς εὐφυΐας, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ προσάγεσθαι τὰς καρδίας, ἥτις πολλάκις ἐμμένει ἀφοῦ παρέλθῃ καὶ ἡ νεότης καὶ αὐτὸς ὁ ἔρως. Πρόκειται ἐνὶ λόγῳ περὶ τῶν συγκινήσεων ἐκείνων, αἵτινες πληροῦσι τὴν ζωὴν τῆς γυναικός, ὀλίγας μόλις στιγμὰς ἀπασχολοῦσαι τὴν τοῦ ἀνδρός.

Τῷ ὄντι, ἡ ἄμετρος τοῦ ἀρέσκειν ἐπιθυμία εἶναι τὸ κυριώτατον τῶν γυναικῶν πάθος, ὀφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀνατροφὴ αὐτῶν ἕνα καὶ μόνον φαίνεται ἔχουσα σκοπόν, νὰ γεννᾷ μὲν αὐτὸ μὴ ὑπάρχον, ν' ἀναπτύσσῃ δὲ ὑπάρχον ἤδη. Τὸ πάθος τοῦτο δὲν φείδεται καὶ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ἡ χλεύη ἡ προσαπτομένη εἰς τοὺς μὴ ὑποκρύπτοντας αὐτό, πρὸς δὲ καὶ αἱ παντοειδεῖς ἀσχολίαι αἱ ἐξαφανίζουσαι αὐτὸ ἢ παρεμποδίζουσαι τὴν γέννησίν του, καθιστῶσιν

Digitized by Google

αὐτὸ ἧττον σφοδρὴν καὶ διαρκές. Ἀνήκει λοιπὸν μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν ὑπερβολῶν καὶ τῶν συνεπειῶν εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς μόνας τὰς γυναῖκας, δι' αὐτὰς δὲ καὶ μόνας ἐπλάσθη ἡ λέξις *φιλαρέσκεια*. Ἡ περὶ τὸ σῶμα ἐπιμέλεια, ἡ δίαιτα, τὸ εἶδος τῶν ἀσκήσεων, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα, τὰ πάντα συντείνουσιν ὅπως καταστήσωσι τοὺς ὑπὸ τῆς φιλαρεσκείας ἐπιδιωκομένους θριάμβους τὸν κύριον σκοπὸν τῆς δραστηριότητος αὐτῶν. Τὰ πάντα συντείνουσιν ὅπως διδάξωσιν αὐτάς, ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἐντολή των εἶναι τὸ ἀρέσκειν, ὅτι ὁ θαυμασμός, ὃν ἐμπνέουσιν, εἶναι τὸ μέτρον τῶν δώρων, ἅτινα παρὰ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνατροφῆς ἔλαβον. Ἰδέτε τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κοράσιον τὸ περὶ τὴν κούκλαν αὐτοῦ ἀσχολούμενον· μετὰ πόσης στοργῆς ζητεῖ διὰ τὸ μικρὸν τοῦτο εἴδωλον στολὴν κομψὴν καὶ χαρίεσσαν! Ἰδέτε τὴν νεάνιδα ἐκείνην τὴν εἰς τὰς συντρόφους της ἀφελῶς διηγουμένην τὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἔν τινι αἰθούσῃ ἔλαβε, τὰ ἀντικείμενα τὰ ἑφελκύσαντα τὴν προσοχήν της. Μετὰ πόσης ὀξυδερκείας διέκρινε τὰς διαφόρους ἐσθῆτας, ὧν ἐνθυμεῖται τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας. Βεβαίως ἡ φύσις συνετέλεσε τὰ μέγιστα καὶ διέθεσε τὰ πάντα ὅπως ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀρέσκειν κατακυριεύῃ τὰς γυναῖκας· ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία αὕτη γίνεται πάθος γενικόν, καὶ καθίσταται ἐπιτακτική, σφοδρά, ἀχαλίνωτος, τοῦτο δὲ βεβαίως ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνατροφήν, ἥτις ἐπιλήσμων τῆς ὡρίμου ἡλικίας καὶ τοῦ γήρατος, μόνην τὴν ἡλικίαν τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἀπατηλῶν ἐλπίδων ἔχει ὑπ' ὄψιν.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης ἀνατροφῆς εἶναι παράδοξα. Ἵνα ἐννοήσητε αὐτὰ καλῶς, πληροφορήθητε περὶ τῆς σημασίας λέξεων τινῶν, ὧν αἱ γυναῖκες ἐπέβαλον ἢ διέστρεψαν τὴν ἔννοιαν. Ἡ λέξις *ἀξιέραστος* (aimable) λ. χ. σημαίνει ἆρά γε τὴν ἰδιότητα ἀνδρὸς ἀξίου ἀγάπης; Οὐχὶ βεβαίως. Ἐὰν ἀνήρ τις εἶναι ἁπλῶς εὐειδής, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, ὑποχρεωτικός, τίμιος, ἀφοσιωμένος, ἐξαίρετος, οὐδεὶς θέλει εἴπει ὅτι εἶναι ἀξιέραστος. Ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν κολακευτικὴν ταύτην ἐπίκλησιν, δέον νὰ ἐκφράζῃ καλῶς τὸν θαυμασμόν του πρὸς τὰς χάριτας τῆς μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένης, δέον μετὰ τῶν προτερημάτων αὐτοῦ νὰ συνδυάζῃ *ἀξιέραστά* τινα ψεύδη, δέον μετ' ἰδιαζούσης τέχνης νὰ περιποιῆται τὴν κυρίαν μεθ' ἧς ὁμιλεῖ. Μόνος ὁ κολακεύων τὰς γυναῖκας λέγεται ἀνὴρ ἀξιέραστος. Ἐὰν δὲ τοῦτο ἐπιτύχῃ, ὁ ἀνὴρ οὗτος δύναται νὰ ἦναι φυγόδικος, κατάσκοπος, πειρατής, ὀνομάζεται οὐχ ἧττον ἀξιέραστος, οὕτως ὥστε δὲν εἶναι σπάνιον νὰ βλέπῃ τις τὴν συμπάθειαν ἁβρῶν καὶ εὐγενῶν γυναικῶν ἐπιλάμπουσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐγκληματίου. Εἶναι θῦμα τῆς συκοφαντίας, ἀναφωνοῦσιν, εἶναι ἥρως, ὅστις παραγνωρίζεται! Σταυροφορία δὲ ὅλη γυναικῶν φαίνεται παρεμβαίνουσα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ δημίου.

Οὕτω μορφοῦνται πολλάκις αἱ τῶν γυναικῶν κρίσεις ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ἀνατροφῆς ἐξαπτούσης εἰς ἄκρον τὸν πόθον αὐτῶν τοῦ ἀρέσκειν. Οὕτω διὰ μίαν μόνην εὔστοχον ἢ ἄστοχον λέξιν σχηματίζουσιν ἐνίοτε γνώμην οὐ μόνον περὶ τῆς προσωπικῆς ἀξίας ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν δοξασιῶν αὐτοῦ. Δὲν ἠθέλομεν θαυμάσει βλέποντες γυναῖκα ἐνθέρμως ἀσπαζομένην πολιτικήν τινα φατρίαν, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῆς φατρίας ταύτης, εὐφραδὴς ὢν καὶ εὐτράπελος, συνεκίνησεν αὐτὴν εὐαρέστως ἐπαινῶν τὸν εὔμορφόν της πόδα.

Εὐκόλως δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ μετὰ τὰ προειρημένα, ὁποία ἡ παθητικὴ καὶ διανοητικὴ ταραχή, ὁποία ἡ κατὰ τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐνέργειαν συμβαίνουσα ἀταξία, ὅταν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀρέσκειν ἀντιτάσσηται ἀδιαφορία καὶ ψυχρότης, οἱ δ' ὑπὸ τῆς φιλαρεσκείας ἐπιδιωκόμενοι θρίαμβοι ἀναφαίνονται τὸ πρῶτον ὡς ὄνειρα, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι νὰ λησμονήσωσιν. Ἐπιθυμία, ἥτις ἐπιφέρει κατὰ τὴν παιδικὴν καὶ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν εἰς ἅπαν τὸ νευρικὸν σύστημα τὰ μυρία φαινόμενα τὰ ἐξ αὐτῆς πηγάζοντα, καὶ διαπλάττει οὕτως εἰπεῖν τὸν ὀργανισμὸν ἀναφαιρέτους γεννῶσα ἕξεις, τοιαύτη λέγομεν ἐπιθυμία, τοιαύτην πάσχουσα ὕβριν καὶ ἀναγκαζομένη ν' ἀποχωρήσῃ τεταπεινωμένη καὶ ἡττημένη ἐνώπιον τῆς ἀπηνοῦς πραγματικότητος, καθ' ἣν στιγμὴν πολλὰ εἰσέτι ὑπολείπονται τῆς ζωῆς ἔτη, εἶναι πηγὴ δριμυτάτων ὀδυνῶν.

Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ χοροῦ, ὅστις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς θέατρον, ἐν ᾧ ἡ φιλαρέσκεια ἔχει τὸ πρῶτον μέρος. Σπανίως ἀναλογιζόμεθα πάσας τὰς περιστάσεις, ἃς συνδυάζει ὁ χορός, καὶ τὰς ἀναριθμήτους ταραχὰς τὰς ἐξ αὐτοῦ πηγαζούσας. Καὶ ὅμως δέον νὰ ἐξετάσωμεν τὰ κατ' αὐτὸν σπουδαίως. Παρατηρήσατε τὴν ἐνδυμασίαν ταύτην τὴν ἐπιτρέπουσαν εἰς νέας καὶ αἰδήμονας κόρας νὰ παραβιάζωσι τὴν αἰδῶ ἐκτιθέμεναι εἰς τὰ βλέμματα πολυπληθῶν ἀνδρῶν ὑπὸ τὴν λάμψιν μυρίων φώτων, τῆς ὀρχήστρας διευθυνούσης πάσας τὰς κινήσεις ἐν τῷ μέσῳ περιποιήσεων καὶ στολισμῶν ἀσυνήθων. Ἰδέτε τὸν χορὸν τοῦτον τὸν παραδίδοντα νεάνιδα εἰς τὴν μετ' ἀνδρὸς ἀγνώστου συνομιλίαν. Παρευρέθητε εἰς τὰς περὶ τὸν στολισμὸν προπαρασκευὰς τὰς τοσαύτην προξενούσας ἀϋπνίαν! Ἀναλογίσθητε τὴν ἀνησυχίαν, ἣν γεννᾷ ἡ προσδοκία θεάματος, εἰς ὃ λαμβάνουσιν αὗται ἐνεργὸν μέρος, τὰς κολακείας, τὴν ἐπιτυχίαν, ἣν ἐλπίζουσι, καί τοι φοβοῦνται μὴ τυχὸν δὲν ἀπολαύσωσιν αὐτήν! Ἀναπολήσατε καὶ τὴν πικρὰν ἀποτυχίαν τὴν καταστρέφουσαν πολλάκις τὸν ὑπερμέτρως ποθούμενον θρίαμβον,

Digitized by Google

καὶ τὰς ἀναμνήσεις, αἱ ὁποῖαι αὐξάνουσι τὸ ἀείποτε ἐπιμελῶς κρυπτόμενον ψυχικὸν ἄλγος. Οὐδέποτε ἄρα ἐπεστήσατε τὴν προσοχὴν ὑμῶν εἰς τὰς παντοίας περιπετείας, τὰς πολλὰς καὶ θερμὰς συγκινήσεις, αἵτινες ἐκ τῶν μυρίων χοροῦ τινος περιστάσεων προκύπτουσιν! Οὐδέποτε ἀνελογίσθητε τὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν αἰθουσῶν, τὴν ὑπὸ τῆς ὀρχήσεως αὐξανομένην ἔξαψιν, τὴν ἀγρυπνίαν, τὴν μέχρι πρωΐας διαρκοῦσαν καὶ τοσάκις ἐπαναλαμβανομένην! Τὰ αἴτια ταῦτα ἐπενεργοῦσι τὰ μέγιστα ἐπὶ τοῦ γυναικείου ὀργανισμοῦ καὶ διαταράττουσι τὰς κυριωτάτας αὐτοῦ λειτουργίας.

Ὁ ἔρως εἶναι πάθος, τοῦ ὁποίου τὰ ἀποτελέσματα διὰ τοῦτο καὶ μόνον εἶναι τοσοῦτον φοβερά, διότι συνδυάζεται συνήθως μετὰ τῆς φιλαρεσκείας καὶ τῆς ματαιότητος. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς τοῦ ἀρέσκειν ἐπιθυμίας, ἡ φιλάρεσκος γυνὴ βλέπει ἐν τῷ ἔρωτι, ὃν ἐμπνέει, τὴν λαμπροτάτην καὶ γλυκυτάτην ἅμα κολακείαν· πολλάκις δὲ ἀποβάλλει τὴν ἡσυχίαν αὐτῆς καὶ διακυβεύει ὅ,τι ἔχει πολυτιμότερον, ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν ἀπάνθρωπον εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ γεννήσῃ πάθος καὶ νὰ ταράξῃ καρδίαν τινά. Βεβαίως πολλάκις τιτρώσκει αὐτὴ ἑαυτὴν διὰ τῶν βελῶν, τὰ ὁποῖα ψυχρῶς προσπαθεῖ νὰ ῥίψῃ. Ὅταν αἱ εἰς τὴν νεότητα, τὴν χάριν, τὴν καλλονὴν ἀποδιδόμεναι περιποιήσεις ἀφίπτανται μετὰ τῆς ἐλπίδος τοῦ θριάμβου καὶ τῆς ἡδονῆς τῆς νίκης, ἡ γυνὴ ἐστερημένη τῆς γοητείας, ἧς κατεχρᾶτο, ἐπανέρχεται εἰς τὰ τοῦ ἔρωτος ὄνειρα. Τότε μόνον φαίνεται οὖσα εἰλικρινὴς καὶ περιπαθὴς καὶ ἔνθερμος, ἀλλ' εἶναι ἀργά. Ἀγανακτοῦσα ἀποτίει τὰς παρελθούσας αὐτῆς παρεκτροπὰς διὰ νέων παρεκτροπῶν. Ἀλλ' εἶναι ἄρά γε τοῦτο ἔρως; Ὄχι. Τὸ ἐπικρατοῦν αἴσθημα εἶναι καὶ πάλιν ἡ φιλαρέσκεια, ὁ πόθος τοῦ ἀρέσκειν, ἡ ἀθλία ματαιότης. Μὴ συγχέωμεν τὸν ἔρωτα μετ' αἰσθήματος ἀντλοῦντος τὰς ζωηροτάτας αὐτοῦ συγκινήσεις ἐκ πηγῆς πάντῃ ἀλλοτρίας αὐτῷ. Παρατηρητέον, ὅτι ἡ ἐρωτικὴ μελαγχολία καὶ ἡ ἐρωτομανία ἔχουσι πολλάκις ἀφορμὴν τὴν ματαιότητα ὅσον καὶ τὸν ἔρωτα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ἡ βασίλισσα Βικτωρία ἔγινε διὰ πολλοὺς ἀσημοτάτους ὑπηκόους της τὸ ἀντικείμενον παραλόγου πάθους. Τὰ τοιαῦτα γεγονότα δὲν εἶναι σπάνια ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐρωτικῆς παραφροσύνης. Τ ν δοῦκα τοῦ Ὀρλεάνς, υἱὸν τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου, ἐζήτει πτωχὴ κόρη ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ἥτις οὐδέποτε εἶχεν ἴδει αὐτόν. Ἐν γένει δὲ οἱ τοιούτου εἴδους φρενοβλαβεῖς, εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι λατρεύονται, καὶ ὅτι ἰσχυροὶ ἐχθροὶ ἀνθίστανται εἰς τὸν ποθούμενον γάμον.

Ὁ ἔρως, ἐλεύθερος τῶν γενικῶς σχεδὸν περιπλεκόντων αὐτὸν στοιχείων, συνίσταται ἐκ συγκινήσεων, αἱ ὁποῖαι διαφεύγουσι τὴν ψυχρὰν ἀνάλυσιν. Δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ γλώσσῃ λέξεις ἐκφράζουσαι πιστῶς πάσας αὐτοῦ τὰς ἀποχρώσεις. Δὲν ὑπόκειται λοιπόν, ὑπὸ ταύτην τοὐλάχιστον τὴν ἔποψιν, εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν ὡρισμένης διδασκαλίας οὐδὲ ἰδιαιτέρας ἀνατροφῆς. Ὁ ἔρως διὰ μόνων τῶν τυφλῶν αὐτοῦ παραφορῶν γίνεται ἐπικίνδυνος, ἡ δὲ διαχυτικὴ δύναμις, ἣν ἐν στιγμαῖς σφοδρᾶς ταραχῆς ἐπιδεικνύει, εἶναι ἡ ἀπόρροια φαντασίας ἐξαφθείσης ὑπὸ τῶν περιγραφῶν τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ἀφηγήσεων τῶν μυθιστοριογράφων καὶ τῶν ἰδανικῶν παραστάσεων τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Ὁ ἔρως ἀρύεται ἐκ τῆς ποιήσεως τὸ ὑπερβολικὸν ἐκεῖνο, δι' οὗ ὑπερπηδᾷ πᾶν πρόσκομμα καὶ καθίσταται ὁρμητικὸς καὶ τρυφερός, τύραννος συνάμα καὶ δοῦλος. Διὰ τῶν παραστατικῶν δὲ μᾶλλον τεχνῶν ἢ δι' ὡρισμένης διδασκαλίας ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς ἀνατροφῆς.

Οὐδὲν πάθος μεταδίδεται τοσοῦτον εὐκόλως ὅσον ὁ ἄμετρος πόθος τοῦ ἀρέσκειν. Ἀρκεῖ γυνὴ ἄγνωστος νὰ γίνῃ τὸ ἀντικείμενον ἐκτάκτων περιποιήσεων ἐκ μέρους πλήθους θαυμαστῶν καὶ νὰ ἐπισύρῃ τὰ βλέμματα πάντων διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτῆς, τῆς χάριτος καὶ τῆς καλλονῆς, ὅπως τὸ καινοφανὲς τοῦτο θέαμα φέρῃ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Μεταξὺ τῶν γυναικῶν, αἵτινες παρευρέθησαν εἰς τὴν τοιαύτην ἐπιτυχίαν ἢ ἔμαθον αὐτὴν διὰ τῶν ποικίλων ἀφηγήσεων τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τοῦ φθόνου, πλεῖσται ὅσαι θέλουσι καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀνταγωνισθῶσιν ἐπιτυχῶς πρὸς τὴν εὐδοκιμήσασαν ἀντίπαλον. Οἱ ὑπὸ τῆς φιλαρεσκείας ἐπιδιωκόμενοι θρίαμβοι περιέχουσιν, ὡς φαίνεται, ἡδονὰς ἃς μόναι αἱ γυναῖκες ἐννοοῦσι. Διὰ τοῦ παραδείγματος πρὸ πάντων αἱ νεάνιδες, μόλις ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐξερχόμεναι, παρασύρονται μετ' ὀλεθρίας πολλάκις ὁρμῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο πάθος.

Δὲν εἶναι σπάνιον νὰ βλέπῃ τις παιδία τεσσάρων καὶ ἓξ ἐτῶν ὑποκείμενα ἤδη εἰς τὸ πάθος τοῦτο. Εἴδομεν ἔν τινι αἰθούσῃ κοράσιον πενταετὲς χέον πικρὰ δάκρυα ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ μικρᾶς αὐτοῦ συντρόφου.

Αἱ ἐν τῷ δράματι καὶ τῇ μυθιστορίᾳ ποιητικαὶ εἰκόνες παρέχουσι τροφὴν ἀνεξάντλητον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀρέσκειν, οὐ μόνον μεγαλοποιοῦσαι τὴν ἐκ τῆς θριαμβευούσης φιλαρεσκείας πηγάζουσαν ἡδονήν, ἀλλ' ἀποδίδουσαι προσέτι εἰς τὴν ἡδονὴν ταύτην τὴν ἐπαγωγὸν τοῦ ἔρωτος μορφήν.

Ἡ μυθιστορία καὶ τὸ δρᾶμα συνδυάζοντα οὕτω πως τὸν πόθον τοῦ ἀρέσκειν μετὰ τοῦ ἔρωτος, ἀποκτῶσιν ἐπιῤῥοήν, ἧς εἶναι δύσκολον νὰ ἐκτιμήσῃ τις τὸ μέγεθος. Τὰ φαινόμενα τὰ προκύπτοντα κατὰ τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐνέργειαν ἐκ τῶν περιπα-

Digitized by Google

θῶν ἐκφράσεων, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται τὸ δρᾶμα καὶ ἡ μυθιστορία, εἶναι τοσοῦτον πολυάριθμα καὶ συχνά, ὥστε ἡ λεπτοτέρα ἀνάλυσις ἀδυνατεῖ νὰ ὑπολογίσῃ τὰ φυσιολογικὰ καὶ παθολογικὰ αὐτῶν ἀποτελέσματα. Ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι αἱ ἰδέαι, αἱ συγκινήσεις καὶ τὰ αἰσθήματα τὰ ἐκ τῶν ἔργων τούτων πηγάζοντα ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς ὀργανικῆς ζωῆς καὶ προξενοῦσι πλείστας ἀταξίας ἐν ταῖς λειτουργίαις αὐτῆς.

Οἱ ἥρωες καὶ αἱ ἡρωΐδες τῶν μυθιστοριῶν καὶ τῶν δραμάτων εἶναι πρόσωπα, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὁ ποιητὴς προσπαθεῖ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου ἢ τοῦ θεατοῦ. Οἱ ἥρωες ἔχουσι πάντα τῶν ἀνδρῶν τὰ προτερήματα, αἱ ἡρωΐδες πάντα τὰ τῶν γυναικῶν, τὰ δὲ ὑποτιθέμενα ταῦτα προτερήματα εἶναι πολλάκις κακίαι. Τοὐλάχιστον ὄπισθεν τῆς λαμπρᾶς καὶ ἀπατηλῆς συνοδείας, δι' ἧς ὁ ποιητὴς περιστοιχίζει τὰ πρῶτα αὐτοῦ πρόσωπα, κρύπτεται πολλάκις μεγίστη ἠθικὴ ἀτέλεια, ἣν προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ εὔχαριν καὶ ἐπαγωγόν. Ὁ ἥρως ἢ ἡ ἡρωῒς θριαμβεύουσιν, ὁ ἔρως τοὺς εὐνοεῖ, τὸ πλῆθος τοὺς θαυμάζει καὶ τοὺς ἐξυμνεῖ. Μεγάλη καίτοι κρυφία συμπάθεια ἑλκύει πρὸς αὐτοὺς τὸν ἀναγνώστην ἢ τὸν θεατήν, ὅστις γοητευόμενος ὑπὸ τῆς θελκτικῆς μορφῆς, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς καλύπτει τὰς μεγίστας παρεκτροπάς, ῥίπτεται ἐν ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς ὁδοῦ τῶν παθῶν. Οὕτω ἡ περιώνυμος τοῦ Goethe μυθιστορία Werther συνέδεσεν ἐπί τινα ἔτη τὸν φόνον καὶ τὴν αὐτοκτονίαν μετὰ τῶν ἐκ τοῦ ἔρωτος προερχομένων συγκινήσεων, τὸ δὲ δρᾶμα τοῦ Schiller *οἱ Λῃσταὶ* ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ζητῶνται αἱ ἐκ τῆς φιλαρεσκείας καὶ τοῦ ἔρωτος πηγάζουσαι ἡδοναὶ ἐν τῷ ῥιψοκινδύνῳ βίῳ τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκείνων τῶν εἰς τὴν λαιμητόμον ἀγουσῶν. Οὕτω ἡ φιλολογικὴ σχολή, ἧς διδάσκαλος ὑπῆρξεν ὁ Βύρων καὶ ἀριστούργημα ὁ *Ὀβερμαν*, συνέδεσεν ἐν τῷ ἔρωτι τὰς ἡδυπαθεῖς συγκινήσεις μετὰ τῆς δολοφονίας καὶ τῆς αὐτοκτονίας. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν τοιούτων φιλολογικῶν τάσεων, ὁ πόθος τοῦ ἀρέσκειν ἔλαβε μορφὴν ποτὲ μὲν φρικώδη ποτὲ δὲ γελοίαν, ἐγκαταλιπὼν δὲ τὸ ἔγκλημα ἠσπάσατο τὴν φθίσιν. Ναί, ἡ φθίσις ὑπῆρξε συρμὸς ἐπί τινα ἔτη. Ὁ ἥρως παντὸς μυθιστορήματος ἔδει νὰ ἦναι φθισικός. Οἱ ἐρασταὶ ὤφειλον νὰ ἦναι στηθικοὶ ὅπως κινήσωσι τὸ ἐνδιαφέρον. Νεανίας ἢ νεᾶνις, ὧν ἡ ὑγεία δὲν ἦτο ἀπηλπισμένη, ἐθεωροῦντο ὡς ἀληθεῖς ἀχθοφόροι, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἀπεκρούοντο ἀπὸ τῆς ἐρωτικῆς ποιήσεως. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μνημονεύσωμεν πάσας τὰς παρεκτροπὰς φιλολογίας ἀγρίας, ἅμα δὲ καὶ διεφθαρμένης, οὐδὲ νὰ εἴπωμεν ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν νέων. Τὸ ὠχρὸν καὶ ἰσχνὸν τοῦ προσώπου, τὸ κατηφὲς καὶ ἀπηνὲς τῆς ὄψεως, ἡ ἐπὶ τῆς μορφῆς ἀπεικονιζομένη ἀπελπισία, ἡ παντοιοτρόπως ἐκφραζομένη ἰδέα τῆς αὐτοκτονίας, ἡ μετὰ τῆς τοιαύτης θεατρικῆς παραστάσεως ἁρμόζουσα περιβολή, τοιαῦται αἱ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν ἰδιοτροπίαι αἱ εἰς τὴν βυρώνειον φιλολογίαν ὀφειλόμεναι[1].

Ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦσι ταῦτα. Παρὰ τοὺς ἥρωας τῆς μυθιστορίας καὶ τοῦ δράματος καὶ παρὰ τοὺς εὐήθεις αὐτῶν μιμητάς, παρουσιάζεται ἡ θλιβερά, ἡ φοβερὰ πραγματικότης. Δὲν πρέπει ἄρα νὰ καταδείξωμεν ἐνταῦθα τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τὰ ἀπορρέοντα ἐκ τῆς συνηθείας τοῦ ἀφηγεῖσθαι ἐν ταῖς ἐφημερίσι τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ διὰ τῆς δολοφονίας ἢ τῆς αὐτοκτονίας ἐκδηλουμένου πάθους; Πλεῖστοι ἄνθρωποι, οἵτινες ἄνευ τῶν ἐφημερίδων ἤθελον ἀγνοεῖ ὁποῖα τὰ μέσα τῆς καταστροφῆς, οὐδ' ἐσκέφθησαν ποτὲ τὰς φρικώδεις λεπτομερείας πάθους τινὸς ἢ φόνου ἢ αὐτοκτονίας, παρεσύρθησαν ἀνεπαισθήτως εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ παθητικὴν ταραχήν, ἥτις ἐκδηλοῦται μὲν διὰ τοῦ ἐγκλήματος, χαρακτηρίζεται δὲ ἐνίοτε διὰ τῆς παραφροσύνης. Ὁ τύπος διὰ τῆς ἀσυγγνώστου προθυμίας, μεθ' ἧς ἀποδέχεται τὰ φρικωδέστατα γεγονότα, παροτρύνει διὰ τῆς ἀφηγήσεως τοιούτων συμβάντων τὸν ζῆλον τῶν συγχρόνων μυθιστοριογράφων καὶ δραματικῶν ποιητῶν, οἵτινες, ὅπως συγκινήσωσι τὸ κοινόν, νομίζουσιν ἀναγκαῖον νὰ πολλαπλασιάζωσι τοὺς φόνους, τὰς δηλητηριάσεις καὶ τὰ πτώματα, καὶ νὰ φέρωσιν εἰς φῶς τὰ μέγιστα ἐγκλήματα.

Ἐν πάσῃ ἐποχῇ ὁ πόθος τοῦ ἀρέσκειν καὶ ὁ ἔρως ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς συγχρόνου φιλολογίας. Οὕτω τὰ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα, τὰ ᾄσματα τῶν τοῦ μεσαιῶνος ἀοιδῶν (troubadours) καὶ αἱ θαυμάσιαι παραδόσεις, ἃς ὁ Ἀριόστος καὶ ὁ Τάσσος ἐν λαμπροτάτῃ γλώσσῃ περιέσωσαν, διέδωκαν τὸν πόθον τῶν εὐγενῶν καὶ ἐπικινδύνων ἐπιχειρήσεων *ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, τῆς δόξης καὶ τοῦ ἔρωτος* (pour Dieu, la gloire et l'amour). Τὸ μειδίαμα τῆς καλλονῆς ἦτο ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἀνδρείας. Ὅπως γίνῃ τις ἀρεστὸς εἰς τὴν κυρίαν του (pour plaire à sa dame), ὤφειλε νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, ἢ ν' ἀπελευθερώσῃ αἰχμάλωτον ἢ νὰ σώσῃ θῦμά τι τῆς κτηνώδους βίας. Παράδοξος ἐποχή, καθ' ἣν ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ φιλαρέσκεια, ὁ ἔρως καὶ ἡ καθολικὴ πίστις, συνεχέοντο ἐν τῷ αὐτῷ βίῳ τῶν πολεμικῶν καὶ ἐρωτικῶν, τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἐπιχειρήσεων! Ἡ ἐποχὴ αὕτη παρήγαγε καὶ μεγάλα καὶ παράδοξα, τὰς δὲ σταυροφορίας διεδέχθησαν αἱ ἐρωτικαὶ καὶ ἱπποτικαὶ μωρίαι. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐνέπνευσεν εἰς τὸν σκωπτικὸν Σερβαντὲς τὴν ἱστορίαν τοῦ παράφρονος Δὸν Κισώτου καὶ τοῦ ἱπποκόμου αὐτοῦ Σάνχο Πάνσα.

1. Ἐγράφετο ἐν ἔτει 1841.

Digitized by Google

Ἡ φιλαρέσκεια ἀναπτύσσεται ἐν τῇ γυναικὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Διὰ νέου συνήθως στολισμοῦ ἀμείβονται καὶ ἐνθαῤῥύνονται αἱ περὶ τὴν μελέτην ἢ τὴν ἐργασίαν ἢ τὴν ἀγαθοεργίαν πρῶται αὐτῶν προσπάθειαι. Πολλάκις δὲ τιμωροῦνται ἁπλῶς καὶ μόνον διότι ἐφάνησαν ἀχάριτες ἐν τῇ στάσει αὐτῶν ἢ τῇ ἐνδυμασίᾳ.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΙΘ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Μαρτίου 1880.

Εἶνε σήμερον ἡ τελευταία Κυριακὴ τῶν ἀπόκρεω, καὶ ἡ πόλις ὁλόκληρος, μεταμφιεσθεῖσα σύσσωμος ἀπὸ τῆς χθὲς ἑσπέρας... καλύπτεται σήμερον διὰ παχείας χιόνος. Μετημφιέσθη, βλέπεις, ἡ πόλις ἀντὶ τῶν κατοίκων της, οἱ δὲ κάτοικοί της θρηνοῦσι καὶ ὀλοφύρονται καὶ κόπτονται καὶ βλασφημοῦσι, διότι ὁ καιρὸς ἐχάλασε τὰς διασκεδάσεις των.

Ἂν ἀνῆκον εἰς τοὺς εὐλαβεῖς ἐκείνους καὶ θεοσεβεστάτους θεολόγους, οἵτινες προτείνουσι νὰ κρεμασθῇ ὁ καθηγητὴς Ζωχιός, διότι ἀναπτύσσει τὰς θεωρίας τοῦ Δάρουϊν ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς καθέδρας, καὶ τὸν πρόσφατον θάνατον χρηστοῦ ἀνδρὸς ἀπέδωκαν εἰς ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, τιμωρήσαντος δῆθεν τὸν ὑποστηρίζοντα τὴν διάλυσιν τῶν μοναστηριακῶν κηφηνείων, θ' ἀπέδιδον κ' ἐγὼ τὸν αἰφνίδιον αὐτὸν χειμῶνα εἰς ὀργὴν θεϊκήν, τιμωροῦσαν ἐπὶ τῇ παραλυσίᾳ των τοὺς ἀπὸ ἑνὸς ἤδη καὶ ἡμίσεος μηνὸς διασκεδάζοντας καὶ μὴ χορτάσαντας ἀκόμη Ἀθηναίους. Ἂν ἤμην μετεωρολόγος, θὰ ἔλεγον τὸ πρᾶγμα φυσικὸν καὶ προσδοκώμενον, συνδυάζουσα, ἐννοεῖται, τὸ βαρόμετρον καὶ τὰ μετεωρολογικὰ τηλεγραφήματα, τὰ ῥεύματα τῶν ἄνω καὶ κάτω στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ δὲν ἠξεύρω πόσα ἄλλα πράγματα ἀκόμη. Ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτων εἶμαι, καὶ ἀρκοῦμαι ἑπομένως ὀδυρομένη κ' ἐγὼ διὰ τὸν αἰφνίδιον αὐτὸν καὶ φοβερὸν χειμῶνα, ὅστις μᾶς περιετύλιξε διὰ μιᾶς εἰς σινδόνα λευκήν, καὶ ἐσαβάνωσεν οὕτως εἰπεῖν τὰς ἐφετεινὰς ἀπόκρεω, πρὶν ἀκόμη ξεψυχήσωσι.

Παράδοξος βεβαίως θὰ σοῦ φανῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς μου, καὶ ἀπροσδόκητος ἡ ἀγγελία τῆς πέμπτης καὶ ἕκτης ἐκδόσεως χιόνος, τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσεν ἀναχωρῶν ὁ Φεβρουάριος. Τί θὰ εἴπῃς ὅμως, ὅταν μάθῃς ὅτι ἐντὸς μιᾶς καὶ μόνης ἑβδομάδος εἴχομεν ὅλα τὰ εἴδη τῶν καιρῶν, αἰθρίαν καὶ ἥλιον, ἄνεμον καὶ βροχήν, χιόνα καὶ πάγους; Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν *χαρὰ θεοῦ*, ὡς λέγει ὁ λαός· ἥλιος λάμπων καὶ θερμαίνων, οὐρανὸς ἀθηναϊκός, καὶ πλῆθος φαιδρὸν εἰς τοὺς δρόμους. Τὴν δευτέραν ἄνεμος φοβερός, καὶ τὴν νύκτα θύελλα ἀληθινή, ἀναρπάζουσα τὰς καπνοδόχας τῶν οἰκιῶν, ἐκριζοῦσα δένδρα, καὶ ἀναποδογυρίζουσα τὰς κεράμους τῶν ὀρόφων. Τὴν τρίτην... ἀλλοίμονον εἰς ὅσους ἐξῆλθον τῶν οἰκιῶν των! Οἱ πῖλοί των ἵπταντο ἐπὶ πτερύγων τοῦ βοῤῥᾶ ὡς φύλλα φθινοπώρου, αἱ ῥάβδοι των ἐκυλίοντο εἰς τὰς ὁδοὺς ὡς κάρφη ἀχύρων, αἱ κνῆμαί των ἀπέμενον ἀδρανεῖς ἐν μέσῳ τοῦ πεζοδρομίου, καὶ ἡ ἀναπνοή των ἐκόπτετο ὡς ὑπὸ ἀντλίαν πνευματικήν. Τὴν τετάρτην καὶ τὴν πέμπτην ἡμέραι πάλιν φωτειναὶ καὶ χλιαραί, ἡμέραι ἔαρος, μεταγγίσασαι τὰς Ἀθήνας ὁλοκλήρους εἰς τὰς ἐξοχὰς τῶν περιχώρων καὶ τοὺς ἀγρούς, ὅπου τρυφερὸς ἐσείετο ὁ νεογενὴς χόρτος ὑπὸ τὴν μαλακὴν πνοὴν ἀνεπαισθήτου αὔρας. Ἔλεγέ τις, ὅτι ὁ Μάϊος, ὠφελούμενος ἀπὸ τὰς ἀπόκρεω, περιεφέρετο incognito εἰς τὴν χλοερὰν πεδιάδα, ὅπου εὐφυεῖς τινες ἀνεμῶναι καὶ λευκάνθεμα τὸν ἐνόησαν καὶ προέκυψαν πρώϊμοι εἰς προϋπάντησίν του. Ἠπατᾶτο ὅμως ὅστις τὸ ἔλεγε. Ἦτο ὁ Φεβρουάριος, ὁ ἐλεεινὸς *Κουτσοφλέβαρος* τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐμασκαρεύετο καὶ αὐτὸς προσωρινῶς καὶ ὑπεκρίνετο τὸν Μάϊον, ἀλλ' ἔμενεν ὅμως πάντοτε κατὰ βάθος ὁ παροιμιακὸς μὴν τοῦ ψύχους καὶ τοῦ βοῤῥᾶ. Τὴν ἰδίαν εὐθὺς ἑσπέραν μᾶς ἔφερε βροχὴν παγετώδη, καὶ τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἐλαφραὶ χιόνος νιφάδες ἀπεπειρῶντο νὰ στρώσωσι λευκὰς τῶν οἰκιῶν μας τὰς στέγας. Δὲν τὸ κατώρθωσαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ τὸ κατώρθωσαν τὴν ἐπομένην, καθ' ἣν ὁ ὁρίζων τῶν Ἀθηνῶν μετεβλήθη διὰ μιᾶς εἰς ὁρίζοντα τοῦ Βερολίνου, καὶ τὸ θερμόμετρον κατέβη εἰς 6 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν, καὶ αἱ μῦταί μας ἐκοκκίνισαν ὡς μήκωνες ἀνθηροί. Σήμερον τέλος ἐξυπνήσαμεν, καὶ αἱ Ἀθῆναι εἶχον τὴν ὄψιν πλακοῦντος ἀφρώδους, ἐκ τῶν ὡραίων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους, ἐνθυμεῖσαι, τόσον λαιμάργως ἄλλοτε κατεπίνομεν εἰς Ἁϊδελβέργην. Μιᾶς σπιθαμῆς, — ἀκούεις; μιᾶς σπιθαμῆς εἶχε πάχος ἡ χιὼν καὶ καθ' ἣν ὥραν σοῦ γράφω,

ἐν πέντε σισύραις ἐγκεχορδυλημένη,

πίπτει πάντοτε πυκνὴ καὶ ἁδρά, ὡς πίπτουσιν ἀπό τινος αἱ ἰδέαι πυκναὶ καὶ ἁδραὶ ἐντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ βουλευτηρίου, ὅπου θὰ ἔμαθες βεβαίως ἐκ τῶν ἐφημερίδων, ὁποῖον ἡρωϊκὸν θόρυβον παρήγαγεν ἐσχάτως μία μας ὁμόφυλος, ἀνανεώσασα τὰς παραδόσεις τῆς παλαιᾶς ἀγορᾶς, καὶ τακτικὸν συνάψασα διάλογον ἀπὸ τῶν ἀκροατηρίων πρὸς τοὺς ἐν τῇ αἰθούσῃ... ἀγορεύοντας.

Φαντάζεσαι ὁποίαν λύπην, ὁποίαν ἀγανάκτησιν, ὁποίαν ἀπόγνωσιν παρήγαγεν ἡ παράδοξος αὕτη καὶ ἀπευκταία τοῦ χειμῶνος ἐμφάνισις ἐν τέλει τῶν ἀθηναϊκῶν Κρονίων. Ἐκτὸς ἴσως τῶν οἰκοδεσποτῶν καὶ τῶν ἀμφιτρυόνων, οἵτινες εὗρον εὐπρόσδεκτον ἀφορμὴν νὰ κλείσωσι τοὺς οἴκους των πρὸς τὸν βοῤῥᾶν καὶ τοὺς... μετημφιε-

σμένους, πάντες οἱ ἄλλοι, οἱ θέλοντες νὰ χορεύσωσιν, οἱ θέλοντες νὰ μεταμφιεσθῶσιν, οἱ θέλοντες νὰ *σεριανίσωσιν*, οἱ θέλοντες νὰ ἴδωσι τέλος πάντων εἶνε ἀπαρηγόρητοι. Δὲν σοῦ λέγω: *τὸ φυσοῦν καὶ δὲν κρυώνει*, κατὰ τὴν παροιμίαν, καθότι περὶ τοῦ τελευταίου τούτου φροντίζει ὁ βοῤῥᾶς καὶ ἡ χιών, ἀλλ' ἀναντιῤῥήτως *τὸ φυσοῦν καὶ δὲν ζεσταίνεται*. Δὲν ἐννοοῦν πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ διασκεδάσωσι τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τῶν ἀπόκρεω, ἀφοῦ διεσκέδασαν ἤδη ἓξ ἄλλας Κυριακὰς καὶ ἓξ ἄλλα Σάββατα, καὶ ἓξ ὅλας ἑβδομάδας. Καὶ πῶς διεσκέδασαν! καὶ πῶς ἐχόρευσαν, καὶ πῶς μετημφιέσθησαν! Τὸ γνωρίζεις ἤδη ἀρκετά, διότι ὅλα μου τὰ γράμματα ἀπὸ δύο σχεδὸν μηνῶν δὲν ἦσαν ἄλλο τίποτε ἢ χρονικὰ τῶν ἀθηναϊκῶν διασκεδάσεων, καὶ χρονικὰ ἀτελῆ,—σημείωσαι—διότι ἐν μέσῳ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκείνου τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς τέρψεως, ὅπου ἐπὶ ἓξ ὅλας ἑβδομάδας ἔπλεεν ἀμέριμνος ἡ χορευτικὴ τῶν Ἀθηναίων κιβωτός, πολλὰς κατ' ἀνάγκην ἐλησμόνησα ἑσπερίδας καὶ πολλοὺς παρέλειψα χορούς. Οὔτε τὰς ὡραίας ἑσπερίδας τῆς Κυρίας Σ. σοῦ ἐμνημόνευσα, αἵτινες ἀνὰ πᾶσαν δευτέραν συνεκέντρουν ἐντὸς πολυτελεστάτων αἰθουσῶν τὸ ἄνθος τοῦ ἀθηναϊκοῦ κόσμου, οὔτε τὰς συναναστροφὰς τῆς Κυρίας Δ., ὅπου ὀλίγος μέν, ἀλλ' οἰκεῖος καὶ εὔθυμος ὅμιλος παρέτεινε μέχρι τῆς τετάρτης πρωϊνῆς ὥρας τὸ ταραχῶδες cotillon, οὔτε ἄλλας, μεμονωμένας καὶ μικροτέρας νυκτερινὰς ὁμηγύρεις, τῶν ὁποίων καὶ τώρα πλέον,—κατόπιν ἑορτῆς—θ' ἀπέβαινε μακρὰ ἡ ἁπλῆ μόνον ἀπαρίθμησις.

Καὶ αὐτὴν ὅμως τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα, ἧς αἱ ἄπληστοι Ἀθῆναι θρηνοῦσι σήμερον χιονοσκεπεῖς τὴν τραγικὴν καταστροφήν, δὲν ἐμείναμεν ἄγευστοι πλακούντων οὐδὲ ἄποτοι λεμονάδων. Πλὴν τοῦ ὡραίου χοροῦ τῆς Κυρίας Λ., δι' οὗ φαιδρῶς ἑωρτάσθησαν οἱ πρόσφατοι ἀῤῥαβῶνες ζεύγους νεαροῦ, πλὴν τοῦ δευτέρου χοροῦ τῆς ἐν Πειραιεῖ λέσχης, ὅστις ἐπέτυχεν, ὡς λέγεται, πολὺ περισσότερον τοῦ πρώτου, ἡ παρὰ τῇ Κυρίᾳ Ν. Σ. λαμπρὰ ἑσπερὶς τῆς παρελθούσης πέμπτης ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἡ μεγαλοπρεπεστέρα προπομπὴ τῶν ἐφετεινῶν ἀπόκρεω, καὶ ἀφῆκεν ἀνεξάλειπτον τὴν μαγευτικὴν της ἐντύπωσιν εἰς πάντων τῶν προσκεκλημένων τὴν μνήμην. Οὔτε τῶν ὡραίων αἰθουσῶν ἡ πλήρης καλλαισθησίας διακόσμησις, οὔτε ἡ χάρις τῶν κυριῶν καὶ τῶν ἐσθήτων αὐτῶν ὁ πλοῦτος, οὔτε ἡ περὶ πάντα τάξις καὶ εὐρυθμία, αἵτινες ἐμαρτύρουν ὅτι τοιούτου εἴδους ὑποδοχαὶ οὐδὲν ἦσαν τὸ ἀσύνηθες διὰ τοὺς οἰκοδεσπότας, οὔτε τὸ ὡραῖον διπλοῦν δεῖπνον καὶ τὸ πρωτοφανὲς διπλοῦν cotillon ἦσαν τὰ κύρια θέλγητρα τῆς μοναδικῆς ἐκείνης συναναστροφῆς. Ὑπὲρ πάντα ταῦτα ἐπέλαμπε καὶ ἐζωογόνει καὶ ἐφαίδρυνε τὴν ὁμήγυριν ἡ ἀνέκφραστος ἐκείνη χάρις, ἧς ἡ οἰκοδέσποινα κατέχει τὸ μυστήριον, ἡ φυσικὴ ἐκείνη καὶ ἐγγενὴς οὕτως εἰπεῖν προσήνεια τοῦ ἤθους, τὸ ἀνεπιτήδευτον καὶ ὅμως διακεκριμένον τῶν τρόπων, ἡ ἁβρὰ ἐκείνη φιλοφροσύνη, ἥτις vous met si bien à votre aise, ὅπως λέγουσιν οἱ Γάλλοι, καὶ ὅπως δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς ἀκόμη ἑλληνιστί, στερούμενοι πιθανῶς τὴν ἔκφρασιν διότι στερούμεθα ἐν γένει καὶ τὸ πρᾶγμα.

Ὡς πρὸς τοὺς μετημφιεσμένους, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοὺς θέλοντας νὰ μεταμφιεσθῶσι, μὴ νομίσῃς ὅτι τοὺς ἐζημίωσε πολὺ ἡ χθεσινὴ καὶ σημερινὴ χιών. Ἂν ἀπέκλεισεν αὐτοὺς ἀπὸ τὸν δρόμον, πρὸς μεγίστην λύπην τῶν κεχηναίων, οἵτινες μόνον πρὸς τὸν συννεφῆ οὐρανὸν δύνανται σήμερον ν' ἀποτείνωσι τὸ *εὐφυές* των *Κύφ' το*, ἤνοιξεν ὅμως εἰς αὐτοὺς τὰς οἰκίας, ὅπου ἑκόντες ἄκοντες ἀνοίγουσι τὰς θύρας των οἱ οἰκοδεσπόται πρὸς τὰ χιονόπαστα στίφη, ἅτινα, καίτοι ῥιγοῦντα καὶ τρέμοντα, ἐννοοῦσι ν' ἀναπτύξωσιν ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τὸν πενιχρὸν τῆς εὐφυΐας των σπόρον. Τινὲς μάλιστα τῶν ἀμφιτρυόνων καὶ προσεκάλουν ἤδη πρὸ ἡμερῶν τοὺς κομψοὺς δομινοφόρους διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου ταύτης φράσεως: «Αὔριον δεχόμεθα μασκαράδες. Ἔρχεσθε καὶ σεῖς;»

Ἐννοεῖς λοιπὸν τί ἔγεινε χθὲς τὴν νύκτα, καὶ τί θὰ γείνῃ πιθανώτατα καὶ ἀπόψε. Φαντάζεσαι ὁποία ποσότης εὐφυΐας incognito ἔχει νὰ δαπανηθῇ, καὶ πόσον θὰ διασκεδάσωσιν οἱ συνάγοντες ὑπὸ τὴν στέγην των τὰ πολύχρωμα ἐκεῖνα καὶ πολύστομα σμήνη, ἅτινα εἰσέρχονται, τρώγουσι, πίνουσι, χορεύουσι, λέγουσιν ὅ,τι φθάσωσιν, ἐντείνοντα μέχρι κρωγμοῦ τὴν φωνήν των, καὶ ἀπέρχονται ἄγνωστα καὶ κατευχαριστημένα.

Κατευχαριστημένα; Ὄχι πάντοτε δυστυχῶς, διότι καὶ ἡ διασκέδασις αὐτὴ ἔχει ἐνίοτε τὴν σκιεράν της ὄψιν. Ἄκουσε νὰ γελάσῃς. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εὐάριθμος, ἀλλὰ φαιδρὰ δομινοφόρων ὁμὰς περιήρχετο ἑσπέραν τινὰ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν, ζητοῦσα διασκέδασιν καὶ χορὸν εἰς πᾶσαν οἰκίαν, τῆς ὁποίας ἔβλεπε φωτισμένα τὰ παράθυρα. Τοιαύτη ἔτυχε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καὶ οἰκία τις, ὅπου κατῴκει ἄλλοτε γνώριμον εἰς τοὺς φίλους μας πρόσωπον. Οἱ εὔθυμοι νυκτοπλάνητες εἶδον φῶς εἰς τὰ παράθυρα, ὑπέθεσαν φυσικῶς ὅτι ὁ φίλος των ἔδιδε συναναστροφήν, καὶ χωρίς τινος δισταγμοῦ ἐζήτησαν διὰ τοῦ ἁμαξηλάτου των τὴν ἄδειαν ν' ἀναβῶσι. Ἡ ἄδεια, ἐννοεῖται, τοῖς ἐδόθη, καὶ μετ' ὀλίγον οἱ μετημφιεσμένοι μας εὑρίσκοντο ἐν μέσῳ ὁμηγύρεως κυριῶν καὶ κυρίων, τῶν ὁποίων. . . παραδόξως οὐδένα κατώρθωσαν ν' ἀναγνωρίσωσιν. Οἱ θορυβωδῶς ὑποδεχθέντες αὐτοὺς εἶχον ἄψογον τὴν ἐνδυματίαν, ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῶς ἄψογον

Digitized by Google

καὶ τὴν γλῶσσαν, οὐδὲ τοὺς τρόπους ὑπερβαλλόντως διακεκριμένους.

— Ποῦ διάβολον ἐπέσαμεν! ἐψιθύριζεν ὁ εἷς τῶν δομινοφόρων.

— Ποῦ εἶνε ὁ κύριος Α·; ἔλεγεν ὁ ἄλλος, καὶ ἐνόει τὸν πρὸ τεσσάρων ἤδη μηνῶν μετοικήσαντα οἰκοδεσπότην.

— Δὲν γνωρίζω. ψυχήν! παρετήρει τρίτος, καὶ πάντες ἔμενον βωβοὶ καὶ συγκεχυμένοι, ὅτε εἷς τῶν χορευτῶν, ῥωμαλέος καὶ πορφυροῦς τὴν ὄψιν Ἡρακλῆς, πλησιάζει εἰς τὸν παρείσακτον ὅμιλον, καὶ ἐρωτᾷ διὰ βροντώδους φωνῆς·

— Ἔχετε ἄδειαν;

— Βέβαια. Ἐζητήσαμεν ἄδειαν, πρὶν ἀναβοῦμεν.

— Καλὲ ἄδειαν ἀπὸ τὸν οἰκοκύρην ἔχετε;

— Δὲν ἠξεύρομεν ποῦ εἶνε ὁ οἰκοκύρης· ἡμεῖς ἐστείλαμεν τὸν ἀμαξᾶν μας, καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι ἠμποροῦμεν . . .

— Ἆ! ἔτζι; πολὺ καλά! Καθίσατε, παρακαλῶ!

Ἀλλὰ ποῦ νὰ καθίσουν οἱ φίλοι! Τὰ πράγματα ἐλάμβανον ὄψιν παράδοξον, καὶ ἱκανῶς ἀνησυχητικήν. Ὡς δροσιστικὰ προσεφέροντο εἰς τοὺς χορευτὰς ἀμύγδαλα, πορτοκάλλια καὶ ῥιζόγαλον μετὰ πολλῆς κανέλλας, ἡ δὲ ὀρχήστρα, ἀποτελουμένη ἐκ δύο ζυγιῶν *βιολίου* καὶ *μπουζουκίου* ἤρχιζε παιανίζουσα *συρτόν*! Οὔτε ὁ χορὸς οὔτε τὰ δροσιστικὰ ἦσαν φαίνεται τῆς ὀρέξεώς των, καὶ ἐνῷ ἡ λοιπὴ ὁμήγυρις συνεκρότει περὶ τὴν αἴθουσαν τὸν ὀρχηστικόν της κύκλον, οἱ δομινοφόροι μας ἐτρέποντο ἀψοφητί, ὡς φαντάσματα, πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἡτοιμάζοντο ἤδη νὰ διαβῶσι τὴν φλιάν, ὅτε κυρία τις ἀποσπᾶται τοῦ συρτοῦ, τοποθετεῖται δίκην Κερβέρου πρὸ τῆς θύρας, καὶ ἐρωτᾷ, ἐπιχαρίτως μειδιῶσα·

— Καὶ πῶς, κύριοι, ἔτζι θὰ φύγετε, χωρὶς νὰ ἰδοῦμεν τὰ χρυσᾶ σας μοῦτρα;

— Ἀλλά, κυρία μου, ἀπαντᾷ εἷς τῶν νέων, ὃν εἶχε, φαίνεται, περισσότερον προσβάλει ὁ ἀπρεπὴς τοῦ προσώπου του χαρακτηρισμός, τὰ μοῦτρά μας ἔχουν, βλέπετε, μουτσούναις. καὶ ὁ ἀμαξᾶς μας μᾶς εἶπεν, ὅτι εἴμεθα ἐλεύθεροι νὰ μὴ ταῖς 'βγάλωμεν.

— Κὺρ Γιάννη! φωνεῖ τότε ἡ κυρία πρός τινα τῶν χορευτῶν, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν γίνεται! πρέπει κάποιος νὰ 'βγάλῃ τὴν *μάσκαρά* του.

— Ἔννοιά σας, κυρία Οὐρανία, λέγει σοβαρὸς προσερχόμενος ὁ πορφυροῦς τὴν ὄψιν Ἡρακλῆς. Ἔννοιά σας! ἀφῆστε τὸ πρᾶγμα ἐπάνω μου, καὶ θὰ ἰδῆτε.

Στρεφόμενος δὲ πρὸς τοὺς δομινοφόρους, οἵτινες πολὺ πιθανῶς εἶχον ἀρχίσει νὰ ὀσφραίνωνται δυσάρεστα, παρατηρεῖ μεθ' ἱκανοῦ μεγαλείου·

— Ἡ κυρία ἔχει δίκαιον. Ἕνας τοὐλάχιστον ἀπὸ σᾶς πρέπει νὰ 'βγάλῃ τὴ μάσκα του.

— Ἀλλὰ ὁ ἀμαξᾶς μας . . .

— Ὁ ἀμαξᾶς σας, ὁ ἀμαξᾶς σας! Ποῦ 'ν' τος αὐτὸς ὁ ἀμαξᾶς σας;

— Νικόλα! κραυγάζει τότε στεντόρειον ἀπὸ τῆς κλίμακος εἷς τῶν μετημφιεσμένων, ἔλα γρήγορα ἐπάνω!

Καὶ μετὰ στιγμὴν ἐμφανίζεται ὁ Νικόλας.

— Καλὸ 'ς τὸν κὺρ Νικόλα! φωνεῖ αἴφνης σύμπασα ἡ ὁμήγυρις, καὶ ὁ πορφυροῦς τὴν ὄψιν Ἡρακλῆς τῷ προσφέρει ποτήριον οἴνου.

— Τί σόϊ πρᾶμμα εἶν' αὐτοὶ οἱ λεβένταις; τὸν ἐρωτᾷ.

— Καλὰ παιδιά, κὺρ Γιάννη! 'Στὴν ὑγειά σας, ἀδέρφια, καὶ ὁ Θεὸς 's τὸ καλό!

— Ἆ! ἔτζι; Πολὺ καλά, κύριοι! Εὐχαριστοῦμε! καὶ νὰ μᾶς συγχωρῆτε!

Οἱ φίλοι κατέβησαν, ἐννοεῖται, τὰς βαθμίδας ἀνὰ τέσσαρας, δὲν ἀναφέρει δὲ ἡ ἱστορία ἂν ἐξηκολούθησαν τὴν νυκτερινὴν αὐτῶν ἐκδρομήν.

Μαντεύεις τί εἶχε συμβῆ; Ὁ μάγειρος τοῦ πρώην οἰκοδεσπότου τῆς οἰκίας, λαβὼν παρὰ τοῦ κυρίου του τὴν ἄδειαν, εἶχε συγκαλέσει ἐν τῇ κενῇ οἰκίᾳ τοὺς συναδέλφους καὶ φίλους του εἰς χορόν. Τὰ λοιπὰ ἐξηγοῦνται.

Ἡ χιὼν ἔπαυσε νὰ πίπτῃ καθ' ἣν ὥραν κλείω τὴν ἐπιστολήν μου. Ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου, καὶ βλέπω σχεδὸν αἴθριον τὸν οὐρανόν. Φαντάσου, ἂν αὔριον εἶνε ὡραία ἡμέρα! Ἂς χαίρουν τὰ Κούλουμα καὶ τὸ Φάληρον.

Σοφια.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχίου.]

412.

Οἱασδήποτε καταισχύνης κριθῆ τις ἄξιος, σχεδὸν πάντοτε δύναται νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ φήμην.

413.

Ὁ μονοτρόπως εὐδοκιμῶν δὲν ἀρέσκει ἐπὶ πολύ.

414.

Οἱ μαινόμενοι καὶ οἱ μωροὶ δὲν βλέπουσιν εἰμὴ διὰ τῶν ὀμμάτων τῆς ψυχικῆς αὐτῶν διαθέσεως.

415.

Ἐνίοτε ὁ νοῦς χρησιμεύει πρὸς τολμηρὰν ἀνοησιῶν ἐκτέλεσιν.

416.

Ἡ ὀξύτης τοῦ χαρακτῆρος, ἡ περὶ τὸ γῆρας ἐπιτεινομένη, οὐ μακρὰν τῆς μανίας ἐξάγει.

417.

Ἐξ ἀμοιβαίου ἔρωτος κάλλιον ἐθεραπεύθη ὁ πρὸ τοῦ ἄλλου θεραπευθείς.

418.

Αἱ νέαι γυναῖκες, αἱ ἀποτροπιαζόμεναι τῶν

θρυπτομένων τοὺς τρόπους, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ γηραιοὶ, οἱ μὴ ἐπιθυμοῦντες ἀνδρὸς γελοίου φήμην, οὐδέποτε πρέπει νὰ λαλῶσι περὶ ἔρωτος, ὡς περὶ πράγματος, εἰς ὃ δύνανται νὰ ἀναμιχθῶσι.

419.

Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φανῇ μέγας ἐν ὑπουργήματι τῆς ἀξίας αὐτοῦ κατωτέρῳ, ἀλλὰ πολλάκις φαίνεται μικρὸς ἐν ὑπουργήματι ἀνωτέρῳ αὐτοῦ.

420.

Πολλάκις νομίζομεν ὅτι ἀντέχομεν εἰς τὰς δυστυχίας, ἐν ᾧ πραγματικῶς εἴμεθα καταβεβλημένοι. Ὑποφέρομεν δὲ, μὴ τολμῶντες νὰ ἀτενίσωμεν πρὸς τὰ δυστυχήματα, καθὼς οἱ δειλοὶ, οἵτινες, φοβούμενοι νὰ προπολεμήσωσιν ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς, δέχονται ἀγογγύστως τὸν θάνατον.

421.

Τὰς συνομιλίας ὑποτρέφει μᾶλλον ἡ ἀμοιβαία τῶν συνομιλούντων πίστις, ἢ ὁ νοῦς αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ στρατάρχης Ναρβαὲζ ἀποθνήσκων καὶ ἐξομολογούμενος, ἠρωτήθη ἀπὸ τὸν πνευματικόν του, ἐὰν ἐσυγχώρει τοὺς ἐχθρούς του.

— Δὲν ἔχω ἐχθρούς, ὑπέλαβεν ὑπερηφάνως ὁ στρατάρχης.

— Πῶς τοῦτο;

— Τοὺς ἐτουφέκισα ὅλους.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ ἀπληστία τῶν συμφερόντων οἰκονομεῖται μέχρι τινός· ἡ ἀναρχία τῶν ἰδεῶν εἶναι ἐντελῶς ἀνοικονόμητος. (Κ. Παπαρρηγόπουλος)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῷ ἐν Παρισίοις νοσοκομείῳ Salpêtrière ὁ κ. Χαρκὸτ ἐπαρουσίασεν εἰς τοὺς ἀκροατάς του ἄνθρωπον, οὗτινος τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ προσώπου εἶνε κανονικὸν, καὶ δεικνύει τὴν ἀληθῆ του ἡλικίαν (41 ἔτη), ἀλλὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ δεικνύει ἄνθρωπον ἐσχατόγηρον, διότι τὸ μέρος τοῦτο τοῦ προσώπου του εἶνε κατερρυτιδωμένον, μὲ τὸ δέρμα κολλημένον εἰς τὰ κόκκαλα. Μὲ ὅλην δὲ τὴν παράδοξον ταύτην ἀνωμαλίαν, ἡ γενικὴ αἴσθησις διατηρεῖται ἀλώβητος, ἡ δὲ ῥὶς καὶ τὰ ὦτα εἶνε κανονικά. Ἔνδοθεν τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τῆς γλώσσης εὑρίσκεται καὶ αὐτὸ εἰς κατάστασιν ἀτροφίας, ἐρρυτιδωμένον δὲ ὅπως καὶ ὁ οὐρανίσκος. Τὸ σύνολον τῶν παθήσεων τούτων ἀποτελεῖ παράδειγμα τέλειον τῆς νόσου, ἥτις καλεῖται προσωπικὴ *τροφονεύρωσις*, καὶ ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς βαθείας βλάβης τῶν νεύρων τῆς πέμπτης συζυγίας.

Ὁ πάσχων ὀνομάζεται Σβὰν (Schwann), εἶνε Πρῶσσος, καὶ πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς ἀσθενείας του, τὴν ὁποίαν περιφέρει μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς ἐπίδειξιν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, καὶ ἀπὸ πανεπιστημίου εἰς πανεπιστήμιον· τούτου ἕνεκα ἐπαρουσιάσθη καὶ εἰς τὸ γαλλικὸν νοσοκομεῖον Salpêtrière.

Συγχρόνως ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὸ αὐτὸ νοσοκομεῖον, ἐν ἀπεικονίσει καταλλήλῳ, καὶ ἄλλοι ἀσθενεῖς πάσχοντες ἐξ ἀναλόγων παθήσεων, μεταξὺ δὲ τούτων καὶ γυνὴ, ἥτις, καθορωμένη ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, φαίνεται τριακοντοῦτις, ὅπως καὶ εἶνε, ἐκ δὲ τοῦ δεξιοῦ φαίνεται ἐντελῶς γραῖα, ἤτοι τὸ ἄκρον ἐναντίον τοῦ Σβάνν.

Ῥωσσικὴ παροιμία: Ὅπου ὁ διάβολος δὲν ἔχει καιρὸν νὰ ὑπάγῃ ὁ ἴδιος, στέλλει μίαν γραῖαν.

Ὁ ἐν Ῥώμῃ ναὸς τοῦ Ἁγ. Πέτρου χωρεῖ 54,000 ἀνθρώπους, ἡ Μητρόπολις τῶν Μεδιολάνων 37,000, ὁ Ἅγ. Παῦλος τῆς Ῥώμης 32,000, ἡ Μητρόπολις τῆς Κολωνίας 30,000, ὁ Ἅγ. Παῦλος τοῦ Λονδίνου 25,000, ἡ Ἁγ. Σοφία τῆς Κωνσταντινουπόλεως 23,000, ἡ Παναγία τῶν Παρισίων 21,000, ὁ δὲ Ἅγ. Μάρκος τῆς Ἐνετίας 7,000.

Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐν λουτρὸν δι' ἑνὸς ποτηρίου ὕδατος.

Λάβετε προσόψιον· ἐμβάψατε μίαν αὐτοῦ γωνίαν ἐντὸς ὕδατος θερμοτάτου (τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι ἀσφαλέστερον ἐὰν προσθέσητε τινὰς σταγόνας ἀλκοόλ), καὶ ἔπειτα τρίψατε διὰ τοῦ δακτύλου, ὡς ἐὰν ἠθέλατε νὰ ἐμβάσητε τὸ προσόψιον ἐντὸς τοῦ δέρματος. Τὰ μικρὰ μέλανα τεμάχια τοῦ δέρματος τὰ ὁποῖα θὰ ἐξέλθωσι, θέλουσιν εἶσθαι ἡ ἀπόδειξις, ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶσθε εἰσέτι καθαρὸς, μ' ὅλην τὴν ποσότητα τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ σάπωνος τῶν ὁποίων τυχὸν ἐκάματε χρῆσιν. Τὰ μικρὰ ἐκεῖνα τοῦ δέρματος τεμάχια ἀνάγκη νὰ ἀφαιρεθῶσι. Δύνασθε βεβαίως νὰ διατηρηθῆτε καθαρώτερος μὲ ἓν ποτήριον θερμοῦ ὕδατος παρὰ μὲ ὅλην τὴν παρασκευὴν τελείου λουτροῦ, μὲ τὸν σάπωνα καὶ μὲ τοὺς σπόγγους, ἐὰν τὸ λουτρὸν τοῦτο γίνῃ ἄνευ τῆς δεούσης ἐπιτρίψεως. Ἀσθενεῖς, διαρκοῦντος μακροῦ ταξειδίου, ἐτηρήθησαν καθαρώτεροι διὰ τοῦ ἁπλουστάτου τούτου τρόπου, παρὰ ἐὰν ὑπῆρχον εἰς τὴν διάθεσίν των ὅλα τὰ ἀναπαυτικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δύναταί τις νὰ ἔχῃ κατ' οἶκον. Ἀλλ' εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἡ πλύσις διὰ πολλοῦ ὕδατος ἔχει καὶ ἄλλα ἀποτελέσματα ἐκτὸς τῶν ἐκ τῆς καθαριότητος, διότι τὸ δέρμα διὰ τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ ὕδατος γίνεται μαλακώτερον καὶ εὐδιαθετώτερον πρὸς τὴν διαφόρησιν. Κατὰ συνέπειαν καὶ ἐκτὸς τῆς καθαριότητος, εἶναι χρήσιμον καὶ σωτήριον τὸ νὰ πλυθῇ τις γενικῶς διὰ χλιαροῦ ὕδατος.

[Miss Nightingale] **

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 168. — 16 ΜΑΡΤΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Τὰ τέκνα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποθανόντος ὁμογενοῦς Ζαννῆ Μ. Χρυσοβελώνη ἀπέστειλαν εἰς Ἀθήνας ὅπως διατεθῶσιν ὑπὲρ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν φρ 20,000.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ προσήνεγκον οἱ ἐν Γιουργέβῳ ὁμογενεῖς λίρας στερλ. 120, οἱ ἐν Μαντσέστερ λίρας στερλ. 50, καὶ οἱ ἐν Λιβερποὺλ λ. στερλ. 49.

Ὑπὲρ τοῦ ἐν Πειραιεῖ ὀρφανοτροφείου ὁ μακαρίτης Κώστας Μπαλακώστας κατέλιπε φρ. 500.

Ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀθήναις ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων ἡ κυρία Μαρία Γεωργούλα προσήνεγκε δρ. 250.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2079. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 16 Μαρτίου 1880. Ἀριθ. 220 (168). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4^{ον}, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ γέρο-Κολοκοτρώνη. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὼ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Περὶ φιλαρεσκείας καὶ τῶν ἐξαπτόντων τὸ πάθος τοῦτο αἰτίων. (Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου). — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2080. **W. Preyer. Κάρολος Δάρβιν**, ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη. **Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογρ. τῆς «Ἐλλ. Ἀνεξαρτησίας», 1880, 8^{ον}, σ. 29, τιμ. δρ. νέας. [Ἡ προκειμένη βιογραφία τοῦ διασήμου ἐπιστήμονος εἶχε δημοσιευθῇ ἐν τῷ ἀρ. 186 τῆς «Ἑστίας», παραλειφθέντων πολλῶν μερῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Ἐν τῇ προκειμένῃ ἀναδημοσιεύσει αὐτῆς συμπεριελήφθησαν πάντα τὰ παραλειφθέντα μέρη.]

2081. **Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός.** Λογοδοσία τῶν κατὰ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος γενομένων, ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Δραγούμη, προέδρου. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Παρνασσοῦ, 1880, 8^{ον}, σ. 167.

2082. **Ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικὴ ἐλεήμων Ἑταιρία.** Ἔτος 1879. Πρακτικὰ τῶν κατὰ τὴν 15 Ἀπριλίου 1879 καὶ τὴν 20 Ἰανουαρίου 1880. — Κανονισμός. — Λογοδοσία. — Κατάλογος ἑταίρων, εὐεργετῶν, δωρητῶν καὶ συνδρομητῶν. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1880, 8^{ον}, σ. 20.

2083. **Οἱ παπαγάλοι.** Κωμῳδία ὑπὸ Πέτρου Λαζαρίδου, ἠθοποιοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Δ. Φιλικοῦ, 1880, 12^{ον}, σ. 63.

2084. **Beiträge zur Landeskunde der Troas** von Rudolf Virchow. Aus den Abhandlungen der Königl. Akademie der Wissenschaften zu Berlin 1879. Mit 2. Tafeln. Berlin, 1880, 4°, s. 190. [Προσεχῶς θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ Ἑστίᾳ περίληψις τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης συγγραφῆς].

2085. **Diplomates et Diplomatie** par Constantin Vlassopoulo, docteur en droit, ci-devant Attaché à la Légation Hellénique à Paris. Paris, Imprimerie Claverie, 1880, in 8°, p. 22.

2086. **H. Taine** (Ἀκαδημαϊκοῦ) **Φιλοσοφία τῆς τέχνης**, μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Α. Α. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Παρνασσοῦ, 1880, 8^{ον}, σ. 107 δρ. 1 $^1/_2$.

2087. **Ἔκθεσις τῆς καταστάσεως τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς**, κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1878 — 1879, ἐπὶ τῆς ἐφορίας τοῦ Σ. ἁγ. Δέρκων κ. Ἰωακεὶμ, καὶ τῶν εὐγενεστάτων κκ. Εὐστ. Εὐγενίδου, Π. Στεφάνοβικ, Στ. Κέπετζη καὶ Ν. Σουλλίδου, ὑπὸ τοῦ σχολάρχου Ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Παλαμᾶ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος», 1879, 8^{ον}, σ. 212.

2088. **Σύνοψις ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος** ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1820 ὑπὸ Δ. Πανταζῆ. (Ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συνταχθείσης καὶ ἐκδοθείσης καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου ἐγκριθείσης Γενικῆς Ἱστορίας). Ἔκδοσις ὀγδόη, ἐπιδιωρθωμένη, ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπεξειργασμένη καὶ εἰκόσι πεπλουτισμένη. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 8^{ον}, σ. 152, δρ. ν. 1. 75.

Ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς ἡ Ἐπετηρὶς τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, περιέχουσα διαφόρους διατριβάς.

— Ἡ κυρία Juliette Lamber ἐδημοσίευσε τὴν ἑπομένην διατριβὴν ἐν τῇ Nouvelle Revue τῆς 15 Μαρτίου 1880: Poètes Grecs contemporains: École Ionienne.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον γενομένης ἐν Κερκύρᾳ, ἐν Παλαιοπόλει παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας ἐν τῷ κτήματι τοῦ Σ. Δεβόνου, σκαφῆς πρὸς ἐξαγωγὴν λίθων ἀρχαίων οἰκοδομῶν εὑρέθη βάσις λιθίνη ἀνέχουσα ποτὲ ἄγαλμα καὶ φέρουσα ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν ἐπιγραφὴν ἀναθηματικήν. Περὶ ταύτης ἐξέδωκεν ἰταλιστὶ βραχεῖαν σημείωσιν ὁ Κερκυραῖος λόγιος κ. Φ. Ἀλβάνας.

— Ὁ κ. Λουδοβῖκος von Sybel, καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Μαρβούργης, διατρίβων κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐν Ἀθήναις χάριν ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν, καταγίνεται εἰς τὴν σύνταξιν καταλόγου περιλαμβάνοντος περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων ἀναγλύφων τῶν ἐν ταῖς δημοσίαις συλλογαῖς τῶν Ἀθηνῶν συγκεντρωμένων, ἤτοι τῆς ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ, ἐν τῷ τοῦ Βαρβακείου, τοῦ Θησείου κλπ. ὡς καὶ τῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει.

Ὁ κατάλογος οὗτος δημοσιευθήσεται κατὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον.

Ὁ κ. Sybel εἶνε υἱὸς τοῦ διακεκριμένου Γερμανοῦ ἱστορικοῦ Sybel, ἐκδότου τοῦ ὁμωνύμου ἱστορικοῦ περιοδικοῦ.

— Ἐξ αὐστριακῆς ἐφημερίδος, δημοσιευσάσης ἐσχάτως ἀξιόλογον στατιστικὴν τῶν σχολείων τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης, ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα· Ἕκαστος τῶν κατοίκων τελεῖ ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως: Ἐν Γερμανίᾳ 1 φιορίνιον καὶ $^{48}/_{100}$, ἐν Ἀγγλίᾳ $^{93}/_{100}$, ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ $^{84}/_{100}$, ἐν Γαλλίᾳ $^{74}/_{100}$, ἐν Ἱσπανίᾳ $^{70}/_{100}$, ἐν Ἰταλίᾳ $^{42}/_{100}$ καὶ ἐν Ῥωσσίᾳ $^{14}/_{100}$ τοῦ φιορινίου.

— Ὁ ἐν Ὁλλανδίᾳ πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Μουρὰδ ἐφέντης συνέγραψεν ἐσχάτως τραγῳδίαν καλουμένην Σελὶμ ὁ Γ'. Ἡ τραγῳδία αὕτη, ἧς ὁ ἥρως πίπτει θῦμα τῶν σκευωριῶν τῶν αὐλικῶν καὶ τοῦ χαρεμίου ἐν τῇ πάλῃ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς ἀναμορφώσεως, ἀνεγνώσθη κατ' αὐτὰς ἐν τῷ φιλολογικῷ Ὁμίλῳ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λέϋδεν.

— Ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας κ. Α. Διομήδους καὶ τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Μοσχάκη ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιαστικὴ ἐφημερὶς, ὑπὸ τὸν τίτλον «Θρησκευτικὴ Φωνή».

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

«Ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ ἐπὶ τῶν πτωχεύσεων», ὑπὸ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ δικηγόρου κ. Α. Ι. Γαλιάτσα.

«Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ κριτικὴν ἔποψιν», ὑπὸ Ἀντωνίου Γ. Τ. Φορέστη.

«Ἱστορικὸν εὑρετήριον», ὑπὸ τοῦ κ. Ὀθ. Σ. Πυλαρινοῦ, πρώην καθηγητοῦ τῶν Πανεπιστημίων Κερκύρας καὶ Ἀθηνῶν.

«Γνωμοδοτήσεις, ἃς ἡ Εἰσαγγελία τοῦ Ἀρείου Πάγου, προκληθεῖσα ὑπό τε τῶν δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν, ἔδωκεν εἰς λύσιν διαφόρων νομικῶν ζητημάτων». Ἐκδότης Κ. Ἀργυρόπουλος.

«Ῥοδοδάφναι», συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων, ὑπὸ Γ. Κ. Στρατήγη.

— Ἐν Πειραιεῖ ἤρξατο ἐκδιδομένη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Σφαῖρα».

— Ἐν Βραΐλᾳ ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς (ἑλληνιστὶ καὶ ῥουμανιστὶ) ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἑρμῆς».

Ἐπιθεώρησις τοῦ περιοδικοῦ τύπου τῆς ἀλλοδαπῆς.

ΑΓΓΛΙΑ.

Saturday Review. 21 Φεβρουαρ. Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαὶ καὶ ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις.

The Academy. 21 Φεβρ. Σύντομος κρίσις περὶ τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἐκδοθέντος «Πανελληνίου ἡμερολογίου».

Digitized by Google

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Wiener Studien. τ. I. φ. 2. J. Ban, Περὶ τῶν σχέσεων Ἡροδότου πρὸς Ἑλλάνικον. — Th. Fellner. Περὶ τῆς δίκης τῶν Ἑρμοκοπιδῶν. — J. Kvicala, Συντακτικαὶ ἔρευναι. — W. Hartel, Περὶ πρώτης καὶ δευτέρας συζητήσεως [προβουλεύματος καὶ βουλεύματος] ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ τῶν Ἀθηναίων δήμου. — J. Purgaj, Περὶ τοῦ παρὰ Πλάτωνι ἐν Πρωταγόρᾳ Σιμωνιδείου ποιήματος. — W. Jerusalem, Εἰς Θουκυδ. Α. 40. — A. Ludwich, Τινὰ περὶ τῆς ἀττικῆς βραχύτητος παρ' Ὁμήρῳ. — O. Keller. Τὰ ἐν Ἄργει Ὑσμήνια· σεύω· δαίμων.

ΓΑΛΛΙΑ.

Journal des Savants. Ἰανουαρ. Ch. Lévêque, Ἡ ἐν Ἀθήναις γαλλικὴ σχολή.

La république Française. 5. Μαρτ. Ph. B. Κρίσις περὶ τοῦ Λουκῆ Λάρα τοῦ κ. Δ. Βικέλα.

Le correspondant. 25 Ἰαν. 10 Φεβρ. Stanislas de Nolhac, Ἐπίσκεψις εἰς τὰς μονὰς τοῦ Ἄθωνος (1-2).

Nouvelle Revue. 15 Ἰαν. L. Pauliot, Περὶ τῆς ὁμηρικῆς κοινωνίας. — **Daily News.** 18 Φεβρ. Ἐπιστολὴ Γλάδστωνος πρὸς τὸν συγγραφέα τοῦ ἄρθρου.

Révue archéologique. Ἰαν. Ch. Champoiseau, Ἡ Σαμοθρᾳκία Νίκη.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Beilage zur allgemeinen Zeitung. 15 Φεβρ. R. Schöner, Περὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν. — 9 Φεβρ. A. v. Warsberg. Ἡ νῆσος Λευκάς. — 13 Φεβρ. Τοῦ αὐτοῦ, Ζάκυνθος.

Europa. ἀρ. 7. Τινὰ περὶ τῶν Περγαμηνῶν εὑρημάτων. — Ἀρ. 5. Ἰατρικὴ ἐν στρατοπέδοις κατὰ τοὺς μεθομηρικοὺς χρόνους.

Historisches Jahrbuch. I. 1. D. Rattinger, Ἡ πατριαρχικὴ καὶ μητροπολιτικὴ διοίκησις Κων/πόλεως καὶ ἡ βουλγαρικὴ ἐκκλησία ἐπὶ φραγκοκρατίας ἐν Βυζαντίῳ (ΙΓ' ἑκατ.).

Im neuen Reich. ἀρ. 9. W. Lang. Ἓν νεοελληνικὸν μυθιστόρημα (Λουκῆς Λάρας ὑπὸ Βικέλα).

Literarisches Centralblatt. 6 Μαρτίου ἀρ. 10. — N. Δοσίου, Beiträge z. neugr. Wortbildung, κρίσις ὑπὸ K. F.

Zeitschrift für Numismatik. 1880. φυλ. 4. J. Friedländer, Ἀπόλλων καὶ Φιλοκτήτης ἐπὶ νομίσματος Λαμίας. — Παύλου Λάμπρου, Ἀνέκδοτα νομίσματα τῆς κρητικῆς πόλεως Βιέννου. (Μετάφρασις ἐκ τοῦ περιοδικοῦ Παρνασσοῦ). — R. Weil, Νομίσματα πόλεων τῆς βορείου Πελοποννήσου (Ἑλίκης, Δύμης, Ἡραίας, Σικυῶνος).

Zeitschrift für Wissenschaftliche Theologie. 1880. Φ. 2. — M. Bonnet, Παρατηρήσεις περὶ τῶν ἀρχαιοτάτων συναξαρίων περὶ κοιμήσεως τῆς Μαρίας.

Sitzungsberichte d. phil hist. Classe d. k. Akad. d. Wiss. zu München. 1879. τ. II. τευχ. 1. Brunn, Οἱ Ἕλληνες βουκολικοὶ κ' αἱ εἰκαστικαὶ τέχναι.

Wissenschaftliche Monatsblätter. Ἔτος 7. φ. 10 καὶ 11. B. Benecke, Βοτανικαὶ παρατηρήσεις εἰς Ἡρόδοτον. — Φ. 12 τοῦ αὐτοῦ. Ὀρυκτολογικαὶ παρατηρήσεις εἰς Ἡρόδοτον. — Φ. 10. H. Heine, εἰς Πλούταρχον.

Zeitschrift f. Gymnasialwesen. Ἰαν. Fr. Kern, Μονόλογος Ἀντιγόνης παρὰ Σοφοκλεῖ.

ΙΤΑΛΙΑ.

Archivio storico per le province Napoletane. Ἔτος III. Φ. 4. G. de Petra, Ἑλληνικὸν ἐπίγραμμα [ἐπιγραφὴ εὑρεθεῖσα ἐν ἐκκλησίᾳ τοῦ Patierno πλησίον Νεαπόλεως].

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Mnemosyne. 1880. τ. 8 Φεβρ. 1. — C. G. Cobet. Περί τινων χωρίων τοῦ Εὐναπίου. — Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ ἀνεκδότων ἀποσπασμάτων Ἑλλήνων ποιητῶν. — Τοῦ αὐτοῦ, Θουκυδίδεια. — Τοῦ αὐτοῦ, εἰς Διόδωρον τὸν Σικελιώτην. Εἰς Γαληνόν. — S. A. Naber, Εἰς ἀποσπάσματα Ἑλλήνων κωμικῶν. — v. Herwerden, Εἰς Ἕλληνας ποιητάς.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.
Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[13 Μαρτίου (Πέμπτη) 1880.]

Συνεπείᾳ τῆς ἐν τῇ Βουλῇ ἥττης αὐτοῦ τὴν 6 Μαρτίου παραιτηθέντος τοῦ ὑπουργείου Κουμουνδούρου, νέον ὑπουργεῖον ἐσχηματίσθη ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἑξῆς προσώπων: Χαριλάου Τρικούπη, προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ προσωρινῶς τῶν οἰκονομικῶν, Κωνσταντίνου Λομβάρδου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν, Ἀθ. Πετμεζᾶ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, Νικολ. Μαυροκορδάτου ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημ. ἐκπαιδεύσεως, Σπ. Καραϊσκάκη ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ Γεωργίου Βούλγαρη ἐπὶ τῶν ναυτικῶν. Τὸ νέον ὑπουργεῖον παρουσιασθὲν εἰς τὴν Βουλὴν τὴν 11 Μαρτίου ἀνήγγειλε τὸν σχηματισμὸν αὐτοῦ καὶ παρεκάλεσε τὴν Βουλὴν νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ἵνα τὸ ὑπουργεῖον συναρμολογήσῃ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ λάβῃ γνῶσιν τῶν τε ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν πραγμάτων τοῦ Κράτους. Ἡ Βουλὴ ἄνευ ἀντιρρήσεως ἐδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ ὑπουργείου. — Λέγεται ὅτι μετὰ 2 μῆνας ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀναχωρεῖ εἰς Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ Ρωσσίαν. — Διωρίσθη διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος κ. Ἀλ. Λογοθέτου ὁ κ. Ἀριστομένης Βαλέττας. — Ἀπελύθη τῆς ὑπηρεσίας ὁ διευθυντὴς τοῦ γενικοῦ Λογιστηρίου κ. Ι. Τομαρόπουλος, ἀφιεμένης κενῆς τῆς θέσεως λόγῳ οἰκονομίας. Ἐπὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ ἄλλαι ἐγένοντο παύσεις, ἀφιεμένων κενῶν τῶν θέσεων, αἵτινες θέλουσι διαγραφῆ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου. — Ἡ ἀνακριτικὴ τῆς Βουλῆς ἐπιτροπὴ ἀνέγνωσεν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς, δι' ἧς προτείνει α) ὡς πρὸς μὲν τὴν προμήθειαν 15,000 στατήρων διπυρίτου ὁμοψήφως τὴν εἰς τὸ εἰδικὸν δικαστήριον παραπομπὴν τοῦ πρώην ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν κ. Σ. Πετμεζᾶ καὶ τοῦ συγκατηγορουμένου προμηθευτοῦ Ἀθ. Λάμπρου, ἐπὶ βλάβῃ ἐκ προθέσεως τῶν συμφερόντων τῆς ἐπικρατείας καὶ δωροδοκίᾳ· β') ὡς πρὸς δὲ τὰς ἀρβήλας ἡ μὲν πλειονοψηφία ὅτι δὲν εὑρίσκει λόγους πρὸς κατηγορίαν, ἡ δὲ μειοψηφία ὅπως παραπεμφθῇ ὁ κ. Πετμεζᾶς ἐπὶ ἐκ προθέσεως βλάβῃ τῶν συμφερόντων τῆς ἐπικρατείας. — Τὸ γενικὸν συμβούλιον τῆς Ἐθν. Τραπέζης ἐνέκρινε τὰς προκαταρκτικὰς βάσεις συμβάσεως, τὰς συμφωνηθείσας διὰ τοῦ ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἐγγράφου μεταξὺ τῆς Τραπέζης καὶ ὁμάδος τραπεζιτῶν ἐν Παρισίοις περὶ συνομολογήσεως δανείου πρὸς τὴν Τράπεζαν, ἐπιφυλαττόμενον νὰ ἐκφέρῃ τὴν ὁριστικήν του ἀπόφασιν, ἅμα ὑποβληθῇ εἰς αὐτὸ τὸ ὁριστικὸν συμβόλαιον. — Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα αἱ ἔγγραφαὶ μαθητῶν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀπόρων παίδων Ἀθηνῶν ἀνῆλθον εἰς 420. Οἱ δ' ἐν τῷ οἴκῳ τῶν ἀπόρων παίδων κοιμηθέντες ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ ἀνῆλθον εἰς 2,928. Τῇ 21 Φεβρουρίου ἦσαν κατειλειμμέναι καὶ αἱ 50 κλίναι τοῦ καταστήματος, ἡ δὲ διευθύνουσα αὐτὸ ἐπιτροπὴ προὐτίθεται νὰ προσθέσῃ ἑτέρας 50. — Εὐαγγέλιον ἀβυσσινιακὸν περίεργον ἐκόμισεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς ὁ κ. Μητσάκης πρόξενος ἐν Σουέζ. Εἶνε γεγραμμένον ἐπὶ μεμβράνης, αἱ δὲ ἐν αὐτῷ ἱεραὶ εἰκόνες ἔχουσιν ὄψιν αἰθιοπικήν. — Ἐξελέχθη βουλευτὴς Σύρου κατὰ τὴν ἀρτίως ἐνεργηθεῖσαν συμπληρωτικὴν ἐκλογὴν ὁ κ. Γ. Μπούμπουλης. — Εὐλογία ἐνέσκηψεν εἰς τὰς φυλακὰς Κόχλα, προσβληθέντων πέντε φυλακισθέντων. — Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἡ ἐξ Ἀθηνῶν σιδηροδρομικὴ ἁμαξοστοιχία κατεπλάκωσε καὶ ἐφόνευσεν ἐργάτην τινὰ βαδίζοντα ἀπροσέκτως παρὰ τὰ σιδηρᾶ ἐλάσματα. — Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πατρῶν κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Φεβρουάριον ἀνῆλθον εἰς δραχμ. 275,497,37, ἐνῷ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦσαν μόνον δραχ. 211,114,30, ἤτοι διαφορὰ ἐπὶ πλέον δρ. 64,383,07. — Εὑρέθη δολοφονημένος διὰ μαχαίρας ἐν τῷ οἰνοπωλείῳ του ἐνταῦθα ὁ Σωτήριος Σεφερλῆς. Ἐν Λίμνῃ δὲ τῆς Εὐβοίας ἐδολοφονήθη ὑπὸ ἀγνώστων ἐντὸς τῆς οἰκίας του ὁ εὔπορος κάτοικος Γεώργιος Βογιατζῆς, οὗτινος καὶ ἐκλάπησαν τὰ χρήματα ὑπὸ τῶν δολοφόνων. — Ὁ τελευταῖος δριμὺς χειμὼν ἐπήνεγκε μεγάλας ζημίας εἰς τὰ δημητριακὰ καὶ τὰς ἄλλας φυτείας ἁπανταχοῦ τοῦ Κράτους. — Ἐκ τοῦ ψύχους ὁ παραρρέων τὴν πόλιν Καλαμῶν ποταμὸς Δαφνὼν ἀπεκρυσταλλώθη. Τοιοῦτόν τι οὐδέποτε ἐνθυμοῦνται οἱ κάτοικοι. Ὁ ἔκτακτος χειμὼν ἔβλαψε καὶ τὰς καπνοφυτείας, ἡ δὲ νέα ἐσοδεία τοῦ καπνοῦ προμηνύεται ἠλαττωμένη.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

13 Μαρτίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 13 Μαρτίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ. —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 290
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 300
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 400
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον. —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 281
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102 1/2
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 200
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 409 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,485
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	11,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	165 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 111
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 65
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 39,000	20 Ἀπριλίου	,, 9.—	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 90

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.20.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2—Ἰδιωτ. Τρ. 3μ. δρ. 115 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.80
Λίρα Στερλίνα	,,	28.60
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.90
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.50
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59.799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (4 Μαρτίου.) Ἐμ. 29-29.15.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (11 Μαρτίου.) ,, 29.20.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (19 Μαρτίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	86 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	262
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	252
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	97
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/8 - 110 7/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 90 - 22.95
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 6/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 26/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 11 Μαρτίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.97
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 13 Μαρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.80
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.43
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (12 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.23 1/2-25.28 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 ὑπερτίμησις 0,00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμησις 130-135 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0.
Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἀγνώστῳ. Λονδῖνον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν — κ. Γ. Κ. Ῥαιδεστόν. Δι' ἑνὸς εἰκοσαφράγκου — κ. Θ. Ν. Σμύρνην. Εὐχαρίστως — Ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας. (Κούρκας ἁρπαγή: Ἐν Ἀθήναις, 1842, σελ. 26)

. . . .
Εὐθὺς καθὼς ἐκάθησε γλυκὰ χαμογελῶντας,
Καὶ τὰ βαμμένα γένια του ἀπαλοψηλαφῶντας,
Μὲ κάμποσα τὶ κάμνετε γοργὰ προοιμιάζει,
Κ' εἰς τοῦτο τ' ἀναμεταξὺ τὰ ψεύδη σχεδιάζει,
Τὰ λέγει, καὶ πατεῖ 'ς αὐτὰ τῶν ὅρκων τὴν σφραγίδα·
Τόσα δὲν εἶδεν εἰς καμμιὰν κανεὶς ἐφημερίδα!
Καθὼς ἡ μακροπόδαρη, ἡ τεχνικὴ ἀράχνη
Κλωστὴν πολυπλεκτότατην, κι' ἀσπριδερὴν σὰν πάχνη
Εὐγάζ' ἀπὸ τὸ στόμα της μὲ ἄκραν ἀφθονίαν,
Κι' ὑφαίνωντας τὴν ἔστησε 'ς ταῖς μύγαις ὀλεθρίαν,
Ἔτζι κι' ἐκεῖνος εὔγαζε τὰ ψεύματ' ἀπ' τὸ στόμα,
Καὶ τἄπλεγε, καὶ τἄδιδε τῆς ἀληθείας χρῶμα,
Κ' αὐτοὶ εὐθὺς τὰ 'πίστευαν, καὶ μήτε ἀποροῦσαν
Τὸ ποῦ, τὸ πῶς, τὸ διατί, τὸ πότε δὲν ρωτοῦσαν.

κ. Δ. Β. Μιτυλήνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν — Καν Μ. Λ. Ζαγαζίκ. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς χθὲς — κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐγράψαμεν τὰ δέοντα πρὸς τὸν ἐν Σμύρνῃ κ. Ν. Ι. Κ. — κ. Χ. Π. Π. Καρδαμύλην. Ἀναθέσατε τὴν φροντίδα εἴς τινα τῶν ἐν Ἀθήναις γνωρίμων σας — κκ. Σ. Κ. Παρισίους. Ἀρχ. Γ. Π, Ν. Ι. Π. καὶ Γ. Κ. Κωνσταντινούπολιν, Ν. Ι Κ. Σμύρνην, Καν Ε. Φ. Χαλκίδα. Ἐλήφθησαν—Ἀριθ. 472. Σύρου. Παντοῦ τὰ πάντα!—Εἶνε δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1879 ὑπῆρχαν ἀκόμη ἐν Παρισίοις προφήτισσαι προλέγουσαι τὰ μέλλοντα, καὶ πληρωνόμεναι διὰ μίαν των ἐπίσκεψιν ἕως 150 φράγκα; τὴν 1 Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν τῷ πλημμελειοδικείῳ τοῦ Σηκουάνα ἐδικάσθη γυνὴ ἡλικίας 32 ἐτῶν, ὀνόματι Πασχαλίνα Σόστ, ἥτις μετήρχετο τὸ ἐπικερδέστατον ἔργον τῆς χαρτομαντείας. Ἡ κατηγορουμένη ἐπρομήθευε θέσεις εἰς ὑπηρέτας, νήπια θηλάζοντα εἰς τροφοὺς καὶ ἀνελάμβανεν, ἐπὶ πληρωμῇ ἁδροτάτῃ πάντοτε, νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τοὺς ἀπίστους ἐραστάς! Εἰς τὴν οἰκίαν της εὑρέθησαν πολλὰ ἔγγραφα ἀπόκρυφα, ἓν Εὐαγγέλιον, κηρία, κυνάρια, γαλαῖ μικραί, ψιττακοί, ὅλα ἐν γένει τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ζῶα, τὰ χρήσιμα εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός της. Τὸ δικαστήριον τὴν κατεδίκασεν ὡς λωποδύτιν εἰς δεκατριῶν μηνῶν φυλάκισιν. — κ. Ἀδελφοὺς Ζ. καὶ Σαν. Λονδῖνον. Τῇ 8 ἀπεστείλαμεν ὑμῖν πρὸς εἴσπραξιν τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις — Mme H* Il est des gens qui naissent à quarante ans, et d'autres qui ne les atteignent jamais — κ. Δ. Δ. Ζάκυνθον. Δελτία πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ μας πρὸς λ. 10. Μετὰ τοῦ τιμήματος ἀποστ. καὶ τὰ ταχυδρομικὰ — κ. Δ. Ρ. Ταγανρόκ. Ἐλπίζομεν νὰ τὰ ἐλάβατε ἤδη — *** Κατὰ τὴν λογικὴν ταύτην καὶ οἱ cordonniers = donner des cors! — κ. Π. Α. Α. Γείσκ. Προσεχῶς θ' ἀποσταλῶσιν ἅπαντα — κ. Α. Ι. Χ. Κωνσταντινούπολιν. Θ' ἀποσταλῶσι τὴν τρίτην. — κ. Γ. Ι. Ἀλεξάνδρειαν. Θὰ τὰ λάβετε παρὰ τοῦ κ. Δ. Β.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1056.

Συχνότατα, ὡς γνωστὸν, γίνεται χρῆσις τῆς φράσεως «εἰς αὔριον τὰ σπουδαῖα», ὁσάκις θέλῃ τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ μένῃ ὅλως ἀφιερωμένος εἰς ἣν εὑρίσκεται ἀπόλαυσιν, καὶ νὰ λησμονήσῃ διὰ μίαν ἡμέραν τὴν τύρβην τῶν ὑποθέσεων. Πότε καὶ πῶς κατὰ πρῶτον ἐῤῥέθη ἡ φράσις αὕτη;

*Μ.

1057.

Εὑρὲ δύο ἀριθμοὺς, ἐξ ὧν, ἐὰν πολλαπλασιασθῇ ὁ μεγαλήτερος ἐπὶ 17, τὸ παραγόμενον γινόμενον νὰ ἦνε ἴσον μὲ τὴν διαφορὰν τοῦ τετραγώνου τῶν ἀριθμῶν τούτων.

Ἐν Σύρῳ, 8 Μαρτίου 1880. Ν*.

1058.

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τῆς κατωτέρω φράσεως.

ἀκμάζει	τῆς	καθ'	φρένας	ὅτι
τουτέστιν	εἶνε	πέμπτου	σημειώσεως	τοῦ
τὸ	παύει	ἀποκτῶσι	ἄξιον	ἀκριβῶς
γυναικῶν	στιγμὴν	των	ἣν	τριακοστοῦ
ἡ	κάλλος	τὰς	ἔτους	τοῦ
ἐπιῤῥοὴ	ἡλικίας	τῶν	δεκάτου·	ἀπὸ
μέχρι				

1059.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

. . . . .
. . α . .
. α μ α .
. . α . .
. . . . .

1060.

Πῶς πρέπει νὰ μετατεθῶσι τὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος Frère Jacques Clement (δολοφόνου Ἐῤῥίκου τοῦ Η'), ὥστε νὰ ὑποδεικνύωσι τὸ στυγερὸν τοῦ κακουργήματός του;

1061.

***

Π
.
.
Α . . . . Σ
.
.
.
.
Σ

Ἀντικατάστησον τὰς ἀνωτέρω στιγμὰς διὰ τοιούτων γραμμάτων, ὥστε καθέτως καὶ ὁριζοντείως ν' ἀναγινώσκηται ἀνὰ ἓν ἱστορικὸν ὄνομα.

1062.

Μὲ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα σ' ἔφερον ἐντός κ' ἐκτός·
μὲ τὰ δύο μου τὰ ἄκρα εἶμαι μέρος τοῦ παντός.

1063.

Καίτοι μικρὸν, ἀποτελῶ τοῦ σώματός σου μέρος.
Τινὰ τῶν ζώων δι' ἐμοῦ τὰς ἔριδάς των λύουν·
Εἶμαι στιλπνὸν, διαφανὲς, προβαίνω ἐλευθέρως,
Ἂν τὴν ὁδὸν αἱ χεῖρές σου ἀσπλάγχνως δὲν μὲ κλείουν.
Ἂν ὅμως τις ἓν γράμμα μου θελήσῃ ν' ἀποβάλῃ,
Ἂς φοβηθῇ· σκότος βαθὺ, πυκνὸν μὲ περιβάλλει.

1064.

Μέρος παντελῶς δὲν εἶμαι, φίλτατε, τοῦ σώματός σου,
Πλὴν ἐπάνω σου μὲ ἔχεις.
Ὄπισθέν σου μὲ εὑρίσκεις, κεῖμαι πάντοτε ἐμπρός σου,
Σταματῶ ἂν σταματήσῃς, τρέχω δὲ ὁπόταν τρέχῃς.
Σὲ τρομάζω, σ' ἐκφοβίζω, ἂν ὡς δήμιος ζητήσῃς
Νὰ μὲ ἀποκεφαλίσῃς.
Θέλεις πάλιν ἄνευ χάρας πρὸς στιγμὴν νὰ ἀπομείνω;
Ὢ! σὲ τέρπω, τότε, φίλε, σὲ εὐφραίνω, σὲ ἡδύνω.

1065.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Faire un mot carré de six lettres en comblant les vides ci—des sous:

. . . . . P
. . . . U .
. . . U . .
. . U . . .
. U . . . .
P . . . . .

1066.

Anagramme.

Tout ce qui vit et tout ce qui respire;
Le résultat de la soustraction;
Pour une femme, en justice, action;
Une mesure et j'ai fini mon dire.

Un malin.

1067.

Où allons-nous, si les fils du Céleste Empire se mettent à faire des calembours comme de simples boulevardiers!..

L'autre jour, on proposait à l'ambassadeur chinois, en ce moment à Paris, de visiter je ne sais quel musée. — Non! non! repondit-il, conduisez-moi dans une grande usine. J'aime les usines, parce que tout m'y parle de ma Chine!... (Voltaire).

1068.

Ce que l'on voit enclore
Les beaux présents de Flore,
C'est mon premier.
Une utile machine
Sépare la farine
De mon dernier
Quelquefois en voyage
On cherche de l'ombrage
Sous mon entier.

ΛΥΣΕΙΣ

1052.

6
7 9 2 12
1 13 3
11 5 4 10
8

1053.

Τὸ νῦν ἑλληνικώτατον ἔθιμον τοῦ μυστακοφορεῖν κατὰ παράδοσιν κατελείφθη ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐσέβοντο καὶ ἔτρεφον καὶ τὸ γένειον, ἂν δὲ ἐκ τῶν σήμερον Ἑλλήνων πολλοὶ ξυρίζουσιν αὐτὸ, αἴτιος τούτου εἶνε ὁ ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου ἐπικρατήσας συρμὸς τοῦ ξύρεσθαι τὸν πώγωνα, ὡς λέγει ὁ Ἀθήναιος.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι πᾶς ὁ μὴ φέρων τρίχας ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐθεωρεῖτο γυνή· οἱ Ἕλληνες, φίλοι τοῦ καλοῦ, δὲν ἠδύναντο νὰ κατανοήσωσιν ἄνδρα ἐστερημένον πάντων τῶν καταφανῶν σημείων τῆς ἰδίας ἀνδρότητος.

Τί γὰρ αἱ τρίχες λυποῦσιν ἡμᾶς, πρὸς θεῶν,
δι' ἃς ἀνὴρ ἕκαστος ἡμῶν φαίνεται; [Ἀθήναιος]

Οἱ Βυζαντινοὶ ἐπίσης ἐμυστακοφόρουν, ἡ δ' ἱστορία ἀναφέρει ὅτι, Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, αὐτοκράτορος τῶν Βυζαντινῶν, κατασχόντος ἅπαντα τὰ ἐν τοῖς λιμέσι τῆς αὐτοκρατορίας ἐνετικὰ πλοῖα καὶ φυλακίσαντος τοὺς ὑπηκόους τῆς Ἑνετίας, — πάντες οἱ Ἑνετοὶ ἐξυρίσθησαν, ἵνα μὴ ὁμοιάζωσι κατ' οὐδὲν πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ἐντεῦθεν προῆλθε τὸ ἔθιμον, ὅπερ οἱ ἄρχοντες τῆς Χίου καὶ τῶν Ἰονίων νήσων παρέλαβον καὶ διατηροῦσι μέχρι τοῦ νῦν θρησκευτικῶς. (Ἐκ τῆς Πανδώρας).

1054.

Ἔθος.

1055.

P A U   P R E T   P R O T E
A I N   R I D E   R I M E S
U N E   E D E N   O M E T S
      T E N U   T E T U E
            E S S E X

Ἀθήνησι, — Τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 221 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 23 Μαρτίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ

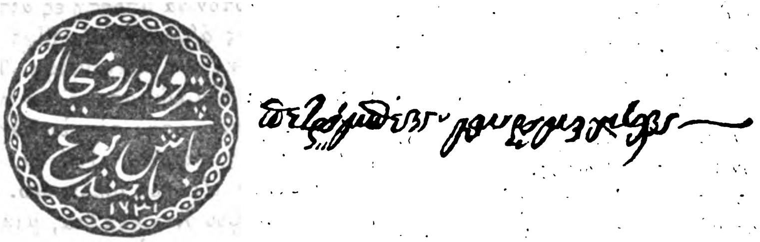

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου, κοινοποιηθέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ φιλογενοῦς ἰατροῦ κ. Μ. Π. Κοσσονῆ, πρὸς ὃν πολλὰς ἀφορμὰς ἔχει νὰ εὐγνωμονῇ ἡ Ἑστία. Σ. τ. Δ.

Διὰ τῆς παρούσης ἀποδείξεως δηλοποιῶ οἷς ἀνήκει, ὅτι ὁ ἐξοχώτατος ἰατρὸς κύριος Ἀναστάσιος Κορνήλιος, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἄνθρωπος τιμιώτατος, προκομενέστατος, καθὸ ἄριστος ὄχι μόνον εἰς τὸ τῆς ἰατρικῆς ἐπάγγελμά του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τῆς πολιτικῆς· ἐπειδὴ καὶ ἡ εὐφυΐα καὶ ἀγχίνοια τοῦ νοός του, τὸν ἀπεκατέστησαν εἰδήμονα καὶ ἄξιον φυσικὸν καὶ ἠθικὸν ἰατρόν, καθὼς καὶ ἡ πεῖρα θέλει τὸν ἀποδείξει ὡς τοιοῦτον, καὶ αἱ ἀνὰ χεῖράς του ἔγγραφοι πράξεις τὸν μαρτυροῦσιν· ὅθεν καὶ ἐγὼ συνοδεύω τὴν ἐξοχότητά του μὲ τὴν παροῦσάν μου ὄχι διὰ νὰ συστήσω τὸ αὐτοσύστατον τοῦ ὑποκειμένου του ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου ἐπαινῶντας τοὺς ἀξίους ἐπαίνου, καὶ διὰ νὰ προσφέρεται τῇ ἐξοχότητί του ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τῆς προσωπικῆς συναναστροφῆς ἡ ἀνήκουσα ὑποδοχὴ παρὰ τῶν φιλομούσων καὶ φιλογενῶν τῶν ἀγνοούντων τὴν ἐσωτερικὴν ποιότητα τοῦ ὑποκειμένου του· τούτου ἕνεκα καὶ ἀξιῶ ἅπαντας εἰς τὸ νὰ προσφέρεται τῇ ἐξοχότητί του ἡ προσήκουσα ὑπόληψις καὶ τιμὴ τῆς ὑποδεξιώσεως, καὶ νὰ ἀξιοῦται ὦτα ἀκροάσεως εἰς τὰ λεγόμενά του, ὡς ἄξια ἀκοῆς καὶ πίστεως διὰ τὴν ἐμπειρότητα ὁποῦ ἔχει εἰς τὴν ὀρθὴν σκέψιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων· καὶ οὕτως ὑπογράφομαι ἐξ ἰδίας μου χειρός, σφραγίζων καὶ τῇ σφραγίδι τῆς ἡγεμονίας μου.

͵αωιθ' : Ἰουλίου 15 : Σπάρτη.

(Ὑπ.) ΠΕΤΡΟΜΠΕΗΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ.

Ἡ προκειμένη σφραγὶς φέρει, γράμμασι τουρκικοῖς, τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφήν· Πέτρο Μαυρομιχάλη, Μπάς (sch) Μπόγ, Μάϊνα, ὅ ἐστι μέγας ἄρχων Μαΐνης.

Τὸ ὄνομα Μάϊνα, ἐξ οὗ ἐσχηματίσθη τὸ τῆς Μάνης ὄνομα, μνημονεύεται κατὰ πρῶτον ἐν τῇ 9 ἑκατονταετηρίδι. «Ἰστέον, λέγει ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ὅτι οἱ τοῦ κάστρου τῆς Μαΐνης οἰκήτορες οὐκ εἰσὶν ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῶν Σλαύων, ἀλλ' ἐκ τῶν παλαιοτέρων Ῥωμαίων, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρὰ τῶν ἐντοπίων Ἕλληνες προσαγορεύονται. . . Ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ οἰκοῦσιν ἐστὶν ἄνυδρος καὶ ἀπρόσοδος, ἐλαιοφόρος δὲ, ὅθεν καὶ τὴν παραμυθίαν ἔχουσιν». Ἐνταῦθα ἤδη τὸ ὄνομα φαίνεται ἀποδιδόμενον εἰς ὁλόκληρον τὴν χερσόνησον τοῦ Ταϋγέτου. Ἀλλὰ ἡ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν καὶ ἐπὶ κοινῇ ἐνεργείᾳ ἕνωσις τῆς χερσονήσου ταύτης ἐκδηλοῦται σαφέστερον ἔν τισιν ἐπισήμοις ἐγγράφοις τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἰδίως ἐν τῇ πρὸς τὸν δοῦκα τοῦ Νεβὲρς ἀναφορᾷ, εἰς ἣν, γραφεῖσαν κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης, ὑπογράφονται πάντες οἱ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ προεστοὶ «ἀπὸ τὸν κάβο τῆς Μάνης ἕως τὴν Καλαμάτα».

Πρῶτος μέγας τῆς Μάνης ἄρχων ἢ ἡγεμὼν προεχειρίσθη κατὰ τὸ δεύτερον τῆς ἑκατονταετηρίδος ἐκείνης ἥμισυ ὑπὸ τῆς Ὀσμανικῆς κυβερνήσεως ὁ Λιβέριος Γερακάρης, ὅστις διήγαγε βίον πολυτάραχον, καὶ ἐξαχθεὶς ἐκ τοῦ κατέργου Κωνσταντινουπόλεως ἵνα λάβῃ τὸ ἀξίωμα ἐκεῖνο, κατέλυσεν ἐπὶ τέλους τὸ ζῆν ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Βρεσαίας. Ἔσχατος δὲ ἡγεμὼν διετέλεσεν ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης, τοῦ

Digitized by Google

ὁποίου δὲν ὑπάρχει Ἕλλην ὁ μὴ γινώσκων τὰς ἐπιφανεῖς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπηρεσίας καὶ θυσίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Μαρτίου 1880.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 161.

Ε'

Καθ' ὁδόν.

Ὅστις ἀγοράζει παιδία διὰ τεσσαράκοντα φράγκα δὲν εἶναι διὰ τοῦτο ἀφεύκτως καὶ ἄγριος ἀνθρωποφάγος, προμηθευόμενος νωπὸν ἀνθρώπινον κρέας διὰ τὸ μαγειρεῖόν του.

Ὁ Βιτάλης δὲν ἤθελε νὰ μὲ φάγῃ· καὶ κατ' ἐξαίρεσιν σπανίαν παρὰ τοῖς ἀγορασταῖς τῶν παιδίων, δὲν ἦτον κακὸς ἄνθρωπος.

Ἡ ἀπόδειξις τούτου μετ' ὀλίγον μ' ἐδόθη.

Ἐκ τῆς χειρὸς μ' εἶχε συλλάβει εἰς αὐτὴν τὴν ἀκρώρειαν, τὴν διαιροῦσαν τὴν κοιλάδα τοῦ Λήγηρος ἀπὸ τῆς κοιλάδος τῆς Δορδόνης, καὶ σχεδὸν ἀμέσως ἠρχίσαμεν νὰ καταβαίνωμεν τὴν πλευρὰν τὴν ἐστραμμένην πρὸς μεσημβρίαν.

Ἀφ' οὗ δ' ἐπεριπατήσαμεν ἓν τέταρτον τῆς ὥρας περίπου, μοὶ ἀφῆκε τὴν χεῖρα.

— Τώρα, εἶπε, περιπάτει βραδέως πλησίον μου· μὴ λησμονῇς ὅμως ὅτι, ἂν σοὶ ἔλθῃ ὄρεξις νὰ φύγῃς, ὁ Κάπης καὶ ὁ Ζερβῖνος δὲν θ' ἀργήσουν νὰ σὲ προφθάσουν. Ἤξευρε, ἔχουν τοὺς ὀδόντας ὀξεῖς.

Νὰ φύγω, ᾐσθανόμην ὅτι τώρα πλέον ἦτον ἀδύνατον, ἑπομένως ὅτι ἦτον ἀνωφελὲς νὰ τὸ δοκιμάσω.

Σιωπῶν, ἀνεστέναξα.

— Λυπεῖσαι, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης. Τὸ ἐννοῶ καὶ δὲν σὲ καταδικάζω. Ἔχεις τὴν ἄδειαν νὰ κλαύσῃς, ἂν σ' εὐχαριστῇ. Ἀλλὰ προσπάθησε νὰ ἐννοήσῃς ὅτι δυστυχία δὲν εἶναι διὰ σὲ ὅτι σ' ἐπῆρα. Τί θὰ ἐγίνεσο; Θὰ σ' ἔστελλον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸ κατάστημα τῶν ἐκθέτων. Αὐτοὶ ὁποῦ σὲ ἀνέθρεψαν, γονεῖς σου δὲν εἶναι. Τὴν μητέρα σου λέγεις ὅτι τὴν ἀγαπᾷς, ὅτι ἦτον καλὴ πρὸς σέ, ὅτι εἶσαι ἀπηλπισμένος διότι φεύγεις ἀπὸ πλησίον της. Ὅλ' αὐτὰ καλὰ καὶ ἅγια· συλλογίσου ὅμως ὅτι δὲν θὰ τῇ ἦτον δυνατὸν νὰ σὲ διατηρήσῃ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνδρός της. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ἴσως δὲν εἶναι τόσον σκληρὸς ὅσον τὸν φαντάζεσαι. Δὲν ἔχει πῶς νὰ ζήσῃ· ἔπαθε σωματικῶς· δὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ ἐργασθῇ· σκέπτεται λοιπὸν ὅτι δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης διὰ νὰ σὲ τρέφῃ. Ἐννόησον σήμερον, παιδίον μου, ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι μάχη, καὶ ὅτι εἰς αὐτὴν δὲν γίνεται πάντοτε ὅ,τι θέλομεν.

Βεβαίως φρόνιμοι λόγοι ἦσαν αὐτοί, ἡ τοὐλάχιστον λόγοι ὑπὸ τῆς πείρας ὑπαγορευόμενοι. Ἀλλ' ὅ,τι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀντήχει πάντων τῶν λόγων ἰσχυρότερον εἰς τὴν καρδίαν μου, ἦτον — ὁ χωρισμός.

Δὲν θὰ ἔβλεπον λοιπὸν πλέον ἐκείνην ἥτις μὲ ἀνέθρεψεν, ἥτις μ' ἐθώπευεν, ἣν ἠγάπων, — τὴν μητέρα μου!

Καὶ ὁ στοχασμὸς οὗτος μοὶ ἔσφιγγε τὸν λαιμόν, μὲ ἀπέπνιγε.

Ἐπεριπάτουν ὅμως πλησίον τοῦ Βιτάλη, προσπαθῶν νὰ ἐπαναλέγω εἰς ἐμαυτὸν ὅσα μοὶ εἶπε.

Βεβαίως ὅλ' αὐτὰ ἦσαν ἀληθῆ. Ὁ Βαρβερῖνος δὲν ἦτον πατήρ μου, καὶ οὐδεὶς ὑπῆρχε λόγος βιάζων αὐτὸν νὰ ὑποστῇ ἐξ αἰτίας μου ὅλας τῆς πενίας τὰς ἀθλιότητας. Εἶχε προθυμηθῆ νὰ μὲ ἀνασώσῃ καὶ νὰ μ' ἀναθρέψῃ. Τώρα μὲ ἀπέπεμπε, διότι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ μὲ διατηρήσῃ. Δὲν ἔπρεπεν, ὅταν τὸν ἀνελογιζόμην, νὰ ἐνθυμῶμαι τὴν παροῦσαν ἡμέραν, ἀλλὰ ὅλα τὰ ἔτη ὅσα ἔζησα εἰς τὸν οἶκόν του.

— Σκέψου ὅ,τι σὲ εἶπα, μικρέ, ἐπανελάμβανεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ Βιτάλης. Δὲν θὰ εἶσαι πολὺ δυστυχὴς πλησίον μου.

Ἀφ'οὗ κατέβημεν ἀρκετὰ τραχὺν κατήφορον, εὑρέθημεν εἰς εὐρύχωρον χέρσον πεδιάδα, ἥτις μακρὰν μονότονος ἐξετείνετο. Οὔτε οἰκία κάμμία οὔτε δένδρον. Μόνον ἐρεῖκαι ὑπέρυθροι ἐκάλυπτον πᾶσαν τὴν ἔκτασιν, καὶ ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα σπάρτα νάννοφυῆ ἐκυμάτουν εἰς τὸν ἄνεμον.

— Βλέπεις, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης, ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ γυμνὸν πεδίον, ὅτι θὰ ἦτον μάταιον νὰ ζητήσῃς νὰ φύγῃς· ὁ Κάπης καὶ ὁ Ζερβῖνος ἀμέσως θὰ σ' ἐπρόφθανον.

Νὰ φύγω; Οὔτε εἰς τὸν νοῦν μοὶ ἐπήρχετο. Καὶ ποῦ νὰ ὑπάγω; Πρὸς ποῖον;

Καὶ τέλος πάντων ὁ ὑψηλὸς αὐτὸς γέρων μὲ τὴν μακρὰν πολιὰν γενειάδα δὲν ἦτον ἴσως τόσον φοβερὸς ὅσον κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα. Ἂν ἦτον κύριός μου, ἴσως δὲν θὰ ἦτον κύριος ἀνιλεής.

Πολὺν χρόνον ἐπεριπατοῦμεν εἰς τὰς θλιβερὰς μοναξίας ἐκείνας, καὶ τὰς χέρσους γαίας ὅταν ἀφήνομεν εὑρίσκομεν πεδιάδας φρυγανοσκεπεῖς, καὶ πέριξ ἡμῶν, μέχρις οὗ ἡ ὅρασις ἐξετείνετο, ἐβλέπομεν μόνον λόφους στρογγύλους, ἔχοντας τὰς κορυφὰς φαλακράς.

Ὅλως διόλου ἄλλην ἰδέαν εἶχον περὶ ὁδοιποριῶν, καὶ ὅτε ποτὲ εἰς τὰ παιδαριώδη μου ὄνειρα ἐγκατέλειπον τὸ χωρίον μας, περιέτρεχον κατὰ φαντασίαν τόπους ὡραίους, κατ' οὐδὲν ὁμοιάζοντας ἐκείνους οὓς εἶχον ἤδη πρὸ ὀφθαλμῶν μου.

Προσέτι δὲ τότε κατὰ πρῶτον διέτρεχον τόσον δρόμον χωρὶς ν' ἀναπαυθῶ.

Ὁ κύριός μου ἐβάδιζε διὰ μεγάλου κανονικοῦ βήματος, ἔχων τὸν Καρδοῦλην εἰς τὸν ὦμον ἢ εἰς τὸν σάκκον του, καὶ περὶ αὐτὸν ἔτρε-

Digitized by Google

χον οἱ σκύλοι χωρὶς νὰ μακρύνωνται παντελῶς.

Ἐνίοτε ὁ Βιτάλης τοῖς ἀπηύθυνε θωπευτικήν τινα λέξιν, πότε γαλλιστὶ, πότε εἰς γλῶσσαν τινὰ ἣν δὲν ἐγνώριζον.

Οὔτ' ἐκεῖνος οὔτ' ἐκεῖνοι δὲν ἐφαίνοντο ἐνθυμούμενοι τὴν κούρασιν. Δὲν ἠμπορῶ ὅμως νὰ εἰπῶ τὸ ἴδιον καὶ περὶ ἐμοῦ. Αἱ δυνάμεις μου εἶχον ἐξαντληθῇ. Ὁ φυσικὸς κάματος, προστιθέμενος εἰς τὴν ἠθικὴν ταραχὴν, μὲ κατέβαλλεν ἐντελῶς.

Ἔσυρον τοὺς πόδας μου, καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἐδυνάμην ν' ἀκολουθήσω τὸν κύριόν μου. Δὲν ἐτόλμων ὅμως νὰ τῷ ζητήσω νὰ σταθῶμεν.

— Τὰ ξύλινά σου κρούπελα, μοὶ εἶπε, σ' ἐνοχλοῦν. Ὅταν φθάσωμεν εἰς Ὕσσελ, θὰ σοὶ ἀγοράσω δερμάτινα πέδιλα.

Αἱ λέξεις αὗται ἀνεζωογόνησαν τὸ θάῤῥος μου. Τῷ ὄντι πέδιλα ἦσαν πάντοτε ἡ ἐνθερμοτάτη ἐπιθυμία μου. Ὁ υἱὸς τοῦ παρέδρου, καὶ προσέτι καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ξενοδόχου εἶχον πέδιλα, καὶ τὴν κυριακὴν, ὅταν ἤρχοντο εἰς τὴν λειτουργίαν, ἐγλύστρων ἀψόφως εἰς τῆς ἐκκλησίας τὰ μάρμαρα, ἐν ᾧ ἡμῶν τῶν χωρικῶν τὰ κρούπελα ἀπετέλουν φοβερὸν κρότον.

— Τὸ Ὕσσελ, εἶναι ἀκόμη μακράν;

— Κραυγὴ τῆς καρδίας σου, εἶπεν ὁ Βιτάλης γελῶν. Ἐπιθυμεῖς λοιπὸν, παιδί μου, πολὺ ν' ἀποκτήσῃς πέδιλα; Αἴ! σὲ ὑπόσχομαι νὰ σοὶ δώσω, καὶ νὰ ἔχουν ἀπὸ κάτω καρφία. Καὶ ὑπόσχομαι ἀκόμη νὰ σοὶ δώσω καὶ βρακίον ἀπὸ κατυφὲν, καὶ ἐπενδύτην καὶ πῖλον. Ἐλπίζω ὅτι τοῦτο θὰ ξηράνῃ τὰ δάκρυά σου, καὶ θὰ σοὶ δώσῃ πόδας διὰ τὰς ἓξ λεύγας ὅσαι ἀκόμη μᾶς μένουσι.

Πέδιλα μὲ καρφία! Ἤμην ὅλος ἐκτὸς ἐμαυτοῦ. Μέγιστον πρᾶγμα ἦσαν δι' ἐμὲ τὰ πέδιλα· ὅταν ὅμως ἤκουσα ὅτι θὰ ἔχουν καὶ καρφία, ἐλησμόνησα τὴν λύπην μου.

Ὄχι, βεβαίως ὄχι, ὁ κύριός μου δὲν ἦτον κακὸς ἄνθρωπος.

Κακὸς ἄνθρωπος θὰ παρετήρει ποτὲ ὅτι τὰ ξύλινα κρούπελα μὲ ἠνώχλουν;

Πέδιλα! πέδιλα μὲ καρφία! Βρακίον κατυφέν! καὶ ἐπενδύτην! καὶ πῖλον!

Ὢ! ἂν ἡ μάνα Βαρβερίνα μ' ἔβλεπε, πῶς θὰ ἦτον εὐχαριστημένη, πῶς θὰ ἐκόμπαζε δι' ἐμέ! Τί δυστυχία ὅτι τὸ Ὕσσελ ἀπεῖχεν ἀκόμη τόσον!

Ἀλλ' ἂν καὶ τὰ πέδιλα καὶ τὸ βρακίον τοῦ κατυφὲ ἦσαν εἰς τὸ πέρας τῶν ἓξ λευγῶν ὅσαι ἀκόμη μᾶς ἔμενον, μοὶ ἐφάνη ὅτι θὰ μοὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ περιπατήσω τόσον μακράν.

Εὐτυχῶς ὅμως ὁ καιρὸς ἦλθεν εἰς βοήθειάν μου.

Τὸν οὐρανὸν, αἴθριον ὅτε ἀνεχωρήσαμεν, ἐκάλυψαν κατ' ὀλίγον τεφρόχροα σύννεφα, καὶ μετ' ὀλίγον λεπτὴ ψυχάλα ἤρχισε, καὶ δὲν ἔπαυεν.

Ὁ Βιτάλης ἐπροστατεύετο ἱκανῶς ὑπὸ τὴν ἀρνακίδα του, καὶ εἰς αὐτὴν κατέφυγε καὶ ἐκρύβη καὶ ὁ Καρδούλης ἅμα ᾐσθάνθη τὴν πρώτην τῆς βροχῆς ῥανίδα. Ἀλλ' οἱ κύνες κ' ἐγὼ δὲν εἴχομεν πῶς νὰ καλυφθῶμεν, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ βροχὴ μᾶς εἶχε διαπεράσει. Καὶ οἱ μὲν κύνες ἠδύναντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ν' ἀποτινάσσωσι τὰς σταγόνας ἀπὸ τοῦ δέρματός των· ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶχον τὸ φυσικὸν βοήθημα τοῦτο, καὶ ἐπεριπάτουν παγόνων καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καθύγρων μου ἐνδυμάτων.

— Εἶσαι ὑποκείμενος εἰς καταῤῥοήν; μὲ ἠρώτησεν ὁ κύριός μου.

— Δὲν ἠξεύρω. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποτὲ νὰ εἶχον καταῤῥοήν.

— Καλὸν τοῦτο, πολὺ καλόν. Βλέπω, ἔχεις καὶ τὰ καλά σου. Δὲν θέλω ὅμως νὰ σ' ἐκθέσω ἀνωφελῶς. Δὲν προχωροῦμεν περισσότερον σήμερον. Ἰδοὺ αὐτὸ τὸ χωρίον ἐμπρός μας. Ἐκεῖ θὰ διανυκτερεύσωμεν.

Ξενοδοχεῖον ὅμως δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸ χωρίον, καὶ οὐδεὶς ἤθελε νὰ δεχθῇ εἰς τὴν καλύβην του εἶδος ἐπαίτου, σύροντος κατόπιν του ἓν παιδίον, καὶ τρεῖς λασπωμένους σκύλους.

— Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ κατάλυμα, μᾶς ἔλεγον.

Καὶ μᾶς ἔκλειον τὴν θύραν. Μάτην ἐκρούομεν θύραν μετὰ θύραν· καμμία δὲν ἠνοίγετο.

Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ διατρέξωμεν ἀκόμη, χωρὶς ν' ἀναπαυθῶμεν τὰς τέσσαρας λεύγας μέχρι τοῦ Ὕσσελ; Ἡ νὺξ ἐπήρχετο, ἡ βροχὴ μᾶς ἐπάγονε, καὶ τοὺς πόδας μου ἐγὼ ᾐσθανόμην ξηροὺς ὡς ξύλα.

Ὢ! τὸν οἶκον τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Τέλος εἷς χωρικὸς, ἐλεημονέστερος τῶν ἄλλων, συγκατένευσε νὰ μᾶς ἀνοίξῃ τὸν ἀχυρῶνά του· πρὶν ὅμως μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐμβῶμεν, μᾶς ἐπέβαλε τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ νὰ μὴ ἀνάψωμεν φῶς.

— Δός μοι τὰ πύραυνά σου, εἶπεν εἰς τὸν Βιτάλην· θὰ σοὶ τ' ἀποδώσω αὔριον εἰς τὴν ἀναχώρησίν σας.

Τοὐλάχιστον εἴχομεν στέγην ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μας, καὶ ἡ βροχὴ δὲν μᾶς ἔπιπτεν εἰς τὸ σῶμα.

Ὁ Βιτάλης ἦτον ἄνθρωπος προνοητικὸς, καὶ ποτὲ δὲν ὡδοιπόρει χωρὶς ἐφοδίων. Εἰς τὴν στρατιωτικὴν πήραν ἣν ἔφερεν εἰς τοὺς ὤμους του ὑπῆρχε μέγα τεμάχιον ἄρτου. Τοῦτο διήρεσεν εἰς τέσσαρα.

Τότε κατὰ πρῶτον εἶδον πῶς διετήρει τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν πειθαρχίαν εἰς τὸν θίασόν του.

Ὅτε περιεφερόμεθα ἐκ θύρας εἰς θύραν ζητοῦντες κατάλυμα, ὁ Ζερβῖνος εἰσῆλθεν εἰς μίαν οἰκίαν, καὶ ἐξῆλθε σχεδὸν ἀμέσως, ἔχων τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου εἰς τοὺς ὀδόντας. Ὁ Βιτάλης μίαν μόνην λέξιν εἶπε·

— Τὸ ἑσπέρας, Ζερβῖνε.

Δὲν ἐσυλλογιζόμην πλέον αὐτὴν τὴν κλοπήν,

Digitized by Google

όταν, καθ' ἣν ὥραν ὁ κύριος ἡμῶν ἔκοπτε τὸν ἄρτον, εἶδον τὸν Ζερβῖνον λαμβάνοντα ἔκφρασιν σκυθρωπήν.

Ἐκαθήμεθα εἰς δέματα πτέρης, ὁ Βιτάλης καὶ ἐγὼ πλησίον ἀλλήλων, ὁ Καρδούλης μεταξὺ ἡμῶν, καὶ οἱ τρεῖς κύνες ἵσταντο κατ' ἀράδα ἔμπρὸς ἡμῶν, ὁ Κάπης καὶ ἡ Δόλση τὸ βλέμμα ἀτενὲς ἐπὶ τοῦ κυρίου των, ὁ δὲ Ζερβῖνος κλίνων τὴν μύτην πρὸς τὴν γῆν, καὶ ὕπτια ἔχων τ' αὐτία.

— Ὁ κλέπτης νὰ ἐξέλθῃ τῆς γραμμῆς, εἶπεν ὁ Βιτάλης ὡς πρόσταγμα, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν γωνίαν. Θὰ κοιμηθῇ χωρὶς νὰ δειπνήσῃ.

Καὶ ἀμέσως ὁ Ζερβῖνος ἀφῆκε τὴν θέσιν του, καὶ ἕρπων μᾶλλον ἢ βαδίζων ἐπῆγε καὶ ἐκρύβη εἰς τὴν γωνίαν ἣν τῷ ἔδειξεν ἡ χεὶρ τοῦ κυρίου του. Ἐχώθη δ' ὅλος ὑπὸ τὰς πτέρας, καὶ δὲν τὸν εἴδομεν πλέον, ἀλλὰ τὸν ἠκούομεν πνέοντα, καὶ ὑποκώφως μινυρίζοντα μετὰ παραπόνων.

Μετὰ δὲ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης τῆς καταδίκης, ὁ Βιτάλης μοὶ ἔδωκε τὸν ἄρτον μου, καὶ τρώγων τὸν ἐδικόν του, διένειμε κατὰ μικρὰ τεμάχια τὰς μερίδας τοῦ Καρδούλη, τοῦ Κάπη καὶ τῆς Δόλσης.

Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς διαμονῆς μου πλησίον τῆς μάνας Βαρβερίνας εἰς εὐζωΐαν βεβαίως δὲν εἶχον συνηθίσει. Οὐχ ἧττον ἡ μεταβολὴ τῆς διαίτης μοὶ ἐφάνη δεινή.

Ἀ! πόσον ὁ θερμὸς ζωμὸς ὃν μᾶς ἐμαγείρευεν ἡ μάνα Βαρβερίνα καθ' ἑσπέραν, θὰ μοὶ ἐφαίνετο τώρα καλός, καὶ ἂς μὴ εἶχε καὶ βούτυρον! Πόσον εὐάρεστος θὰ μοὶ ἦτον ἡ γωνία μου παρὰ τὴν ἑστίαν! Μετὰ πόσης εὐχαριστήσεως θὰ ἔμβαινον εἰς τὸ στρῶμά μου, ἀναβιβάζων τὸ πέπλωμα ὡς τὴν μύτην!

Ἀλλὰ φεῦ! ποῦ τώρα στρῶμα, ποῦ πέπλωμα; Εὐτυχεῖς ἀκόμη ὅτι εὕρομεν καὶ τὰς πτέρας ἐκείνας διὰ ν' ἁπλωθῶμεν εἰς αὐτάς.

Καταπηυδημένος, πονῶν τοὺς πόδας, διότι τοὺς εἶχον ἐκδάρει τὰ κρούπελα, ἔτρεμον ὅλος ὑπὸ ψύχους εἰς τὰ κάθυγρά μου ἐνδύματα.

Εἶχεν ἐντελῶς νυκτώσει, καὶ ὕπνον δὲν εἶχον.

— Κτυποῦν τὰ'δόντιά σου, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Κρυόνεις;

— Ὀλίγον.

Τότε ἤκουσα ν' ἀνοίγῃ τὸν σάκκον του.

— Τὸ ἱματιοφυλάκιόν μου, εἶπε, πλούσιον δὲν εἶναι. Ἰδοὺ ὅμως ἐδῶ στεγνὸν ὑποκάμισον, καὶ ὁ ὑπενδύτης αὐτός. Ἔβγαλε τὰ ὑγρά σου ἐνδύματα, καὶ λάβε τ' αὐτά. Ἔπειτα χῶσου ὑπὸ τὰς πτέρας, καὶ μετ' ὀλίγον θὰ ζεσταθῇς καὶ θ' ἀποκοιμηθῇς.

Ἀλλὰ δὲν ἐζεστάθην τόσον ταχέως ὅσον ὁ Βιτάλης ἐνόμιζε. Πολλάκις ἐστρεφόμην δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εἰς τὰς πτέρας μου, καὶ οἱ πόνοι τοῦ σώματος καὶ ἡ θλίψις τῆς ψυχῆς δὲν μ' ἄφηνον νὰ κοιμηθῶ.

Εἰς τὸ ἑξῆς λοιπὸν αὐτὴ θὰ ἦτον ἡ τύχη μου πάντοτε, νὰ περιπατῶ ἄνευ στιγμῆς ἀναψυχῆς ὑπὸ τὴν βροχήν, νὰ κοιμῶμαι εἰς ἀχυρῶνας, νὰ τρέμω ἐκ τοῦ ψύχους, ὡς μόνον δεῖπνον νὰ ἔχω ὀλίγον ἄρτον ξηρόν, κανένα εἰς ὃν νὰ εἰπῶ τὰ παράπονά μου, κανένα ὃν ν' ἀγαπῶ; Καὶ ποτὲ πλέον ἡ μάνα Βαρβερίνα;

Ἐνῷ ταῦτα τεθλιμμένος ἐσυλλογιζόμην, ἔχων τὴν καρδίαν βαρεῖαν καὶ δεδακρυμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ᾐσθάνθην θερμὴν πνοὴν εἰς τὸ πρόσωπόν μου.

Ἐκτείνας δὲ τὴν χεῖρα, ἀπήντησα τὸ βαθύτριχον δέρμα τοῦ Κάπη.

Εἶχε πλησιάσει ἀθορύβως εἰς ἐμὲ, καὶ προχωρῶν μετὰ προφυλάξεως εἰς τὰς πτέρας, μ' ἐμύριζεν, ἐλαφρῶς μυκτηρίζων. Ἡ ἀναπνοή του διήρχετο ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν τριχῶν μου.

Τί ἤθελε;

Μετ' ὀλίγον ἡπλώθη εἰς τὰς πτέρας πλησίον μου, καὶ ἤρχισε νὰ μοῦ γλύφῃ τὴν χεῖρα.

Συγκινηθεὶς διὰ τὴν θωπείαν του ταύτην ἀνεσηκώθην, καὶ τὸν ἐφίλησα εἰς τὸ ψυχρὸν ῥύγχος του.

Τότε ἀφῆκε μικρὰν φωνὴν ὑπόκωφον, καὶ ἔπειτα ἔθηκε τὸν ἐμπρόσθιον πόδα του εἰς τὴν χεῖρά μου, καὶ πλέον δὲν ἐκινήθη.

Τότε ἐλησμόνησα καὶ λύπας καὶ κάματον. Ὁ λαιμός μου ἐξεσφίγχθη, ἤρχισα ἐλευθερώτερον ν' ἀναπνέω. Δὲν ἤμην πλέον μόνος εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἶχον φίλον.

ΣΤ'

Ἡ ἔναρξίς μου.

Τὴν ἐπαύριον ἐκινήσαμεν ἐνωρίς.

Ἡ βροχὴ εἶχε παύσει. Ὁ οὐρανὸς ἦτον κυανοῦς· τὴν νύκτα εἶχε φυσήσει ἄνεμος δροσερὸς καὶ σχεδὸν στεγνώσει τὴν λάσπην. Τὰ πτηνὰ ἔψαλλον φαιδρῶς εἰς τοῦ δρόμου τοὺς θάμνους, καὶ οἱ κύνες ἔτρεχον σκιρτῶντες πέριξ ἡμῶν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ Κάπης ὠρθοῦτο εἰς τοὺς ὀπισθίους του πόδας, καὶ μοὶ ἔστελλεν εἰς τὸ πρόσωπον δύω ἢ τρεῖς ὑλακάς, ὧν ἐνόουν ἄριστα τὴν σημασίαν.

— Θάῤῥος, θάῤῥος! μοὶ ἔλεγον.

Διότι ὁ Κάπης ἦτον νοημονέστατος κύων, τὰ πάντα ἐννοῶν, καὶ πάντοτε καταληπτῶς ἐκφράζων ὅ,τι ἤθελε νὰ εἴπῃ. Πολλάκις ἤκουσα περὶ αὐτοῦ ὅτι μόνον ὁ λόγος τῷ ἔλειπεν, ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἦτον ἡ γνώμη μου. Εἰς τὴν οὐράν του καὶ μόνην ὑπῆρχε περισσότερον πνεῦμα καὶ περισσότερα εὐγλωττία παρὰ εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πολλῶν ἀνθρώπων. Ὅπως δήποτε τοῦ λόγου ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ἀνάγκη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐνοούμεθα ἄριστα.

Ἐπειδὴ ποτὲ πρὶν δὲν εἶχον ἐξέλθει τοῦ χωρίου μου, περίεργος ἤμην νὰ ἴδω μίαν πόλιν.

Digitized by Google

Ὀφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ Ὕσσελ δὲν μ' ἐθάμβωσε. Αἱ ἀρχαῖαι πυργωταὶ οἰκίαι της, εὐδαίμονας ἴσως καθιστῶσαι τοὺς ἀρχαιολόγους, ἐμὲ μὲ κατέλειπον ἐντελῶς ἀδιάφορον. Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι τὰς οἰκίας ταύτας δὲν ἔβλεπον ὑπὸ τὴν γραφικὴν αὐτῶν ἔποψιν.

Μία μόνη ἰδέα ἐπλήρου τὴν κεφαλήν μου καὶ ἐσκότιζε τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἣ κἂν δι' ἓν καὶ μόνον τοὺς καθίστα ὀξυδερκεῖς, ἓν ὑποδηματοποιεῖον.

Τὰ πέδιλά μου! Ὁ Βιτάλης μοὶ τὰ εἶχεν ὑποσχεθῆ· ἡ ὥρα ἦλθε νὰ τὰ φορέσω.

Ποῦ ἦτον τὸ μακάριον ἐργαστήριον ὅπου ἐπωλοῦντο;

Αὐτὸ τὸ ἐργαστήριον ἐζήτουν. Ὅλα τ' ἄλλα, πυργίσκοι, ἁψῖδες ὀξύτμητοι, κίονες, δὲν μ' ἐνδιέφερον οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον.

Διὰ τοῦτο καὶ τὸ μόνον ἀντικείμενον ὃ ἐνθυμοῦμαι εἰς Ὕσσελ εἶναι ἓν ἐργαστήριον σκοτεινόν, καπνισμένον, κείμενον πλησίον τῶν ἀποθηκῶν τῆς ἀγορᾶς. Εἰς τὸ παράθυρόν του εἶχεν ἐκτεθειμένα ὅπλα πεπαλαιωμένα, παλαιὸν ἔνδυμα ἔχον χρυσοῦν σειρίτιον εἰς τὰς ῥαφὰς καὶ ἀργυρᾶς ἐπωμίδας, πολλοὺς λύχνους, καὶ εἰς καλάθια διάφορα σιδηρικά, πρὸ πάντων κλειδαρίας καὶ κλειδία ἐσκωριασμένα.

Κατέβημεν τρεῖς βαθμίδας διὰ νὰ εἰσέλθωμεν, καὶ εὑρέθημεν εἰς μεγάλην αἴθουσαν, ὅπου τὸ ἡλιακὸν φῶς βεβαίως ποτὲ δὲν εἶχεν εἰσχωρήσει ἀφ' ὅτου ἡ στέγη ἐτέθη εἰς τὴν οἰκίαν.

Πῶς πέδιλα, πρᾶγμα τόσον ὡραῖον, ἦτον δυνατὸν νὰ πωλῶνται εἰς μέρος τόσον βδελυρόν;

Ὁ Βιτάλης ὅμως ἤξευρε τί ἔκαμεν ὅταν ἦλθεν εἰς αὐτὸ τὸ ἐργαστήριον, καὶ μετ' οὐ πολὺ εἶχον τὴν εὐδαιμονίαν νὰ ὑποδεθῶ πέδιλα ἔχοντα καρφία σιδηρᾶ, καὶ βαρύνοντα τοὐλάχιστον δεκάκις ὅσον τὰ ξύλινα χρούπελά μου.

Ἡ ἐλευθεριότης δὲ τοῦ κυρίου μου δὲν περιωρίσθη εἰς τοῦτο καὶ μόνον, ἀλλὰ μετὰ τὰ πέδιλα μ' ἠγόρασεν ἔνδυμα βραχὺ ἐκ κατυφὲ κυανοῦ, περισκελίδα ἐξ ἐριούχου, καὶ πῖλον, ὅ,τι μοὶ εἶχεν ὑποσχεθῆ.

Κατυφὲν ἐγώ, ὅστις ποτὲ ἄλλο δὲν εἶχον φορέσει παρὰ χονδρὸν πανίον! πέδιλα! πῖλον ἐγὼ ὅστις ὡς τότε τὰ μαλλία μου μόνον εἶχον κάλυμμα τῆς κεφαλῆς μου! Δὲν ἔμενεν ἀμφιβολία· ἦτον ὁ ἄριστος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ὁ Βιτάλης αὐτός, ὁ ἐλευθεριώτερος καὶ ὁ πλουσιώτερος.

Ναὶ μὲν ὁ κατυφὲς ἦτον πατημένος, καὶ τετριμμένον τὸ ἐριοῦχον τῆς περισκελίδος· οὔτε δὲ μοὶ ἦτον εὔκολον νὰ εἴπω τί ἦτον τὸ ἀρχικὸν χρῶμα τοῦ πίλου, μεθ' ὅσα ὑπέστη ἐκ βροχῶν καὶ κονιορτοῦ· ἀλλ' ἡ τόση των πολυτέλεια μ' ἐξεθάμβου, καὶ δὲν ἔβλεπον τὰς ἀτελείας αἵτινες ἐκρύπτοντο ὑπ' αὐτῶν τὴν λαμπρότητα.

Ἀνυπόμονος ἤμην νὰ φορέσω τὰ ὡραῖα αὐτὰ ἐνδύματα· ἀλλὰ πρὶν μοὶ τὰ δώσῃ ὁ Βιτάλης ἐπέφερεν εἰς αὐτὰ ἀλλοιώσεις τινὰς αἵτινες μ' ἐξέπληξαν καὶ μ' ἐλύπησαν.

Ὅταν ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἔλαβεν ἐκ τοῦ σάκκου του τὸ ψαλλίδιον, καὶ ἔκοψε τοὺς πόδας τῆς περισκελίδος μου ὡς τὰ γόνατα.

Ἰδὼν δὲ ὅτι ἔμενον ἐκπεπληγμένος ἐμπρόστου,

— Τοῦτο γίνεται, μοὶ εἶπε, μόνον διὰ νὰ μὴ ὁμοιάζῃς ὅλον τὸν κόσμον. Εἴμεθα εἰς τὴν Γαλλίαν, ἑπομένως σ' ἐνδύω ὡς Ἰταλόν· ἂν ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον, θὰ σ' ἐνδύσω ὡς Γάλλον.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν ἔπαυε τὴν ἔκπληξίν μου, ἐξηκολούθησε·

— Τί εἴμεθα ἡμεῖς; Εἴμεθα καλλιτέχναι. Δὲν εἶναι ἀληθές; Εἴμεθα ἠθοποιοί, καὶ μόνη ἡ ὄψις μας πρέπει νὰ προκαλῇ τὴν περιέργειαν. Νομίζεις ὅτι ἂν ἐπηγαίνομεν εἰς τὴν πλατεῖαν ἐνδεδυμένοι ὡς οἱ ἄλλοι πολῖται ἢ οἱ χωρικοί, θὰ ἐγύριζε κανεὶς νὰ μᾶς ἴδῃ, θὰ ἐστέκετο ἐμπρός μας; Κανείς· δὲν λέγω καλά; Μάθε λοιπὸν ὅτι εἰς τὴν ζωὴν ἀπαραίτητον εἶν' ἐνίοτε τὸ *δοκεῖν*, δηλαδὴ ὄχι μόνον νὰ εἴμεθα, ἀλλὰ καὶ νὰ φαινώμεθα. Λυπηρὸν εἶναι ἴσως τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς νὰ τὸ μεταβάλωμεν.

Ἰδοὺ πῶς, ἐν ᾧ ἤμην Γάλλος τὸ πρωΐ, ἔγινα Ἰταλὸς πρὸ τῆς ἑσπέρας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ περισκελίς μου ἔφθανε μόνον ὡς τὰ γόνατα, ὁ Βιτάλης μοὶ ἔδεσε τὰ περιπόδια δι' ἐρυθρῶν ταινιῶν σταυροειδῶς περὶ ὅλην τὴν κνήμην. Εἰς δὲ τὸν πῖλον μου περιεσταύρωσεν ἐπίσης διαφόρους ταινίας, καὶ τὸν ἐκόσμησε διὰ δέσμης ψευδῶν ἀνθέων.

Δὲν ἤξευρω πῶς ἄλλοι θὰ μ' εὕρισκον, ἀλλ' εἰλικρινῶς πρέπει νὰ εἴπω ὅτι ἐγὼ εὕρισκον τὸν ἑαυτόν μου λαμπρόν. Καὶ οὕτω πρέπει νὰ ἦτον, διότι ὁ φίλος μου Κάπης, ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν μὲ παρετήρησε, μοὶ ἐξέτεινε τὸν πόδα ὡς εὐχαριστημένος.

Ἡ ἔγκρισις δὲ τοῦ Κάπη εἰς τὴν μεταμόρφωσίν μου μ' ἐχαροποίησε πρὸ πάντων, διότι ἐν ᾧ ἐνεδυόμην τὰ νέα φορέματα, ὁ Καρδούλης ἐκάθησεν ἀντικρύ μου, καὶ ἐμιμεῖτο ὅλα μου τὰ κινήματα ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον. Ἀφ' οὗ δ' ἐτελείωσεν ἡ μεταμφίεσίς μου, ἔθεσε τὰς χεῖράς του εἰς τὰ δύο πλευρά του, ἔκλινε τὴν κεφαλήν του ὀπίσω, καὶ ἤρχισε νὰ γελᾷ ἐκπέμπων μικρὰς σαρκαστικὰς φωνάς.

Ἤκουσα λεγόμενον ὅτι εἶναι σπουδαῖον ἐπιστημονικὸν ζήτημα ἂν γελῶσιν οἱ πίθηκες. Φρονῶ δὲ ὅτι οἱ τὸ ζήτημα τοῦτο προβάλλοντες εἰσὶ σοφοὶ τοῦ σπουδαστηρίου, ποτὲ μὴ φροντίσαντες τοὺς πιθήκας νὰ σπουδάσωσι. Ἐγὼ δ' ὅστις πολὺν χρόνον ἔζησα ἐν οἰκειότητι μετὰ τοῦ Καρδούλη, δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι ἐγέλα, καὶ πολλάκις μάλιστα κατὰ τρόπον ταπεινωτικὸν δι' ἐμέ. Βεβαίως ὁ γέλως του δὲν ἦτον ἐντελῶς ὅμοιος πρὸς τὸν τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλ' ὅτε

Digitized by Google

συμβάν τι προύκάλει τὴν εὐθυμίαν του, αἱ γωνίαι τοῦ στόματός του ἐσύροντο πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰ βλέφαρά του ἐπτύσσοντο, αἱ σιαγόνες του ἐκινοῦντο ταχέως, καὶ οἱ μέλανες ὀφθαλμοί του ἐφαίνοντο ἐκπέμποντες φλόγας, ὡς μικροὶ ἄνθρακες ὅταν τις φυσᾷ ἐπ' αὐτῶν.

Ἄλλως τε τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα σημεῖα τοῦ γέλωτος ταχέως ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ τὰ παρατηρήσω παρ' αὐτῷ κατὰ τρόπον λίαν προσβάλλοντα τὴν φιλαυτίαν μου.

— Ἀφ'οὗ τώρα λοιπὸν ἐστολίσθης, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης ὅταν μὲ εἶδε νὰ φορέσω καὶ τὸν πῖλον μου, καιρὸς ν' ἀρχίσωμεν τὴν ἐργασίαν, διότι αὔριον εἶναι ἡμέρα ἀγορᾶς, καὶ ἀνάγκη νὰ δώσωμεν μεγάλην παράστασιν, εἰς ἣν θὰ κάμῃς τὴν ἔναρξίν σου.

Τὸν ἠρώτησα τί ἐννοεῖ λέγων ὅτι θὰ κάμω τὴν ἔναρξίν μου, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ παρουσιασθῶ κατὰ πρῶτον εἰς τὸ δημόσιον καὶ θὰ παραστήσω κωμῳδίαν.

— Αὔριον, εἶπε, θὰ εἶναι ἡ πρώτη παράστασίς μας, καὶ σὺ θὰ παραστήσῃς μετὰ τῶν ἄλλων. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐπαναλάβῃς τώρα τὸ μέρος τὸ διὰ σὲ προσδιωρισμένον.

Ἡ ἔκπληξις ὅμως ἥτις ἐζωγραφίζετο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τῷ ἐξήγησεν ὅτι δὲν τὸν ἐννοῶ.

— Μέρος λέγων ἐννοῶ ὅ,τι θὰ ἔχῃς σὺ νὰ κάμῃς εἰς τὴν παράστασιν. Δὲν σ' ἐπῆρα μετ' ἐμοῦ μόνον διὰ νὰ σοὶ δώσω τὴν εὐχαρίστησιν μακρῶν περιπάτων. Πρὸς τοῦτο δὲν εἶμαι ἀρκετὰ πλούσιος. Σ' ἔχω διὰ νὰ ἐργάζεσαι· ἡ δ' ἐργασία σου θὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ παριστάνῃς κωμῳδίας μετὰ τῶν σκύλων μου καὶ μετὰ τοῦ Καρδούλη.

— Ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω νὰ παριστάνω κωμῳδίας, ἀνέκραξα περίφοβος.

— Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ σὲ διδάξω. Ἐννοεῖς ὅτι ἐκ φύσεως δὲν περιπατεῖ ὁ Κάπης μετὰ τόσης χάριτος εἰς τοὺς δύω ὀπισθίους του πόδας, οὔτε πρὸς ἰδίαν της εὐχαρίστησιν χορεύει ἡ Δόλση εἰς τὸ σχοινίον. Ὁ Κάπης ἐδιδάχθη νὰ ἵσταται ὀρθὸς εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας, καὶ ἡ Δόλση ἐδιδάχθη νὰ χορεύῃ εἰς τὸ σχοινίον. Καὶ μάλιστα πολὺ καὶ πολὺν χρόνον εἰργάσθησαν διὰ ν' ἀποκτήσωσι τὰ προτερήματα ταῦτα, ὡς καὶ τ' ἄλλα ὅσα τοὺς ἀναδεικνύουσι σήμερον ἐπιτηδείους ἠθοποιούς. Καὶ σὺ λοιπὸν πρέπει νὰ ἐργασθῇς διὰ νὰ μάθῃς ὅσα μέρη ἔχεις νὰ παριστάνῃς μετ' αὐτῶν. Ἂς ἀρχίσωμεν τὴν ἐργασίαν μας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχον ἰδέας ὅλως διόλου ἀφελεῖς περὶ ἐργασίας. Ἐνόμιζον ὅτι ἐργάζεται μόνον ὅστις καλλιεργεῖ τὴν γῆν, σχίζει ξύλα, πελεκᾷ πέτρας· ἄλλο τι δὲν ἐφανταζόμην.

— Θὰ παραστήσωμεν, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, δρᾶμα ὀνομαζόμενον «*Ὁ ὑπηρέτης τοῦ Κ. Καρδούλη*», ἢ «*ἐκ τῶν δύω τὸ μᾶλλον ζῶον δὲν εἶναι τὸ νομιζόμενον*». Ἰδοὺ ἡ ὑπόθεσις. Ὁ Κ. Καρδούλης εἶχε μέχρι τοῦδε ὑπηρέτην ὅστις τὸν ηὐχαρίστει πολύ. Ὁ ὑπηρέτης οὗτος εἶναι ὁ Κάπης. Ἀλλ' ὁ Κάπης ἐγήρασε, καὶ ὁ Κ. Καρδούλης θέλει νέον ὑπηρέτην. Ὁ Κάπης φροντίζει νὰ τῷ τὸν εὕρῃ. Δὲν προτείνει ὅμως κυνάριον ὡς διάδοχόν του, ἀλλ' ἓν παιδάριον χωρικοῦ ὀνομαζόμενον Ῥεμήν.

— Καθὼς ἐγὼ ὀνομάζομαι;

— Ὄχι καθὼς ὀνομάζεσαι, ἀλλὰ σὲ τὸν ἴδιον. Ἔρχεσαι ἀπὸ τὸ χωρίον σου, διὰ νὰ γίνῃς ὑπηρέτης τοῦ Κ. Καρδούλη.

— Οἱ πίθηκες δὲν ἔχουν ὑπηρέτας.

— Εἰς τὰς κωμῳδίας ἔχουν. Ἔρχεσαι λοιπόν, καὶ ὁ Κ. Καρδούλης σὲ βλέπει καὶ εὑρίσκει ὅτι φαίνεσαι ἀνόητος.

— Πολὺ νόστιμον τοῦτο δὲν εἶναι.

— Τί σὲ μέλλει; Εἶναι μόνον διὰ νὰ κάμωμεν νὰ γελάσῃ ὁ κόσμος. Ἀλλὰ φαντάσου καὶ ὅτι ἔρχεσαι τῷ ὄντι εἰς ἑνὸς κυρίου διὰ νὰ γίνῃς ὑπηρέτης, καὶ ὅτι σοὶ λέγουν φέρ' εἰπεῖν νὰ στρώσῃς τὴν τράπεζαν. Ἰδοὺ μάλιστα ἐδῶ μία τράπεζα. Αὐτὴν θὰ μεταχειρισθῶ εἰς τὰς παραστάσεις μας. Ἔλα. Βάλε τὰ πινάκια.

Εἰς τὴν τράπεζαν αὐτὴν ὑπῆρχον πινάκια, ἓν ποτήριον, ἓν μαχαιροπήρουνον καὶ τραπεζομάνδυλον.

Πῶς ἔπρεπε νὰ τὰ βάλω ὅλ' αὐτά;

Τοῦτο ἠρώτων κατ' ἐμαυτόν, καὶ ἱστάμην ἔχων τεταμένας τὰς χεῖρας, σκύπτων ἐμπρός, τὸ στόμα χάσκον, καὶ δὲν ἤξευρον ποῦ ν' ἀρχίσω. Ὁ κύριός μου ἐχειροκρότησε ξεκαρδιζόμενος.

— Εὖγε, εἶπεν, εὖγε! Ἐξαίρετα. Ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας σου εἶναι θαυμασία. Εἶχον πρὸ σοῦ ἓν ἄλλο παιδάριον. Ἐκεῖνο ἔκαμνε τὸν πονηρόν, ὡς ἂν ἔλεγε· «θὰ ἴδητε πῶς ἠξεύρω νὰ προσποιῶμαι τὸ ζῶον». Σὺ δὲν λέγεις τίποτε· σὺ εἶσαι, δὲν προσποιεῖσαι. Ἡ ἀφέλειά σου εἶναι θαυμασία.

— Δὲν ἠξεύρω τί πρέπει νὰ κάμω.

— Διὰ τοῦτο εἶσαι ἐξαίρετος. Αὔριον, μετ' ὀλίγας ἡμέρας, θὰ ἠξεύρῃς ἄριστα τί πρέπει νὰ κάμῃς. Τότε πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇς τὴν σημερινήν σου ἀμηχανίαν, καὶ τότε νὰ προσποιήσαι ὅ,τι δὲν θὰ αἰσθάνεσαι πλέον. Ἂν ἠμπορῇς τότε νὰ κατορθώσῃς τὴν αὐτὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὴν τωρινήν σου θέσιν, σοὶ ὑπόσχομαι ὅτι θὰ ἐπιτύχῃς πληρέστατα. Τί ἔχεις νὰ παραστήσῃς εἰς τὴν κωμῳδίαν μου; νέον χωρικόν, ὅστις ποτὲ τίποτε δὲν εἶδε καὶ τίποτε δὲν ἠξεύρει. Ἔρχεται εἰς τοῦ πιθήκος, καὶ φαίνεται ἀμαθέστερος καὶ ἀνεπιτηδειότερος παρὰ τὸν πίθηκα. Τοῦτο σημαίνει ὁ τίτλος τοῦ δράματός μου· «Ἐκ τῶν δύω τὸ μᾶλλον ζῶον δὲν εἶναι τὸ νομιζόμενον». Νὰ εἶσαι πλέον ζῶον παρὰ ὁ Καρδούλης, τοῦτο ἔχεις νὰ παραστήσῃς. Διὰ νὰ τὸ παριστᾷς κατ' ἐντέλειαν ἀρκεῖ νὰ μείνῃς ὅ,τι τώρα εἶσαι· ἐπειδὴ

Digitized by Google

ὅμως τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, πρέπει νὰ ἐνθυμῆσαι τί ἦσο, καὶ νὰ γίνῃς διὰ τῆς τέχνης ὅ,τι δὲν θὰ εἶσαι πλέον ἐκ φύσεως.

Ὁ ὑπηρέτης τοῦ Κ. Καρδούλη δὲν ἦτον μεγάλη κωμῳδία, καὶ ἡ παράστασίς της δὲν διήρκει ὑπὲρ τὰ εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἡ προγυμνασία μας ὅμως διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ὥρας, διότι ὁ Βιτάλης ἀπῄτει νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν τὸ αὐτὸ δὶς, τετράκις, δεκάκις, τὰ κυνάρια καὶ ἐγώ.

Οἱ κύνες εἶχον λησμονήσει μέρη τινὰ τῆς παραστάσεως, καὶ ἀνάγκη ἦτον νὰ τὰ μάθουν ἐκ νέου.

Ἐθαύμασα τότε ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν πρᾳότητα τοῦ κυρίου μας. Εἰς τὸ χωρίον μας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν μετεχειρίζοντο τὰ ζῶα οἱ χωρικοί, ἀλλ' αἱ ὕβρεις καὶ τὰ κτυπήματα ἦσαν αἱ μόναι μέθοδοι τῆς ἀνατροφῆς των.

Ἐκεῖνος δὲ, ὅσον διήρκεσεν αὕτη ἡ προγυμνασία, οὔτε ἅπαξ δὲν ἐθύμωσεν· οὔτε ἅπαξ δὲν ἐπρόφερεν ὕβριν.

— Αἴ! ἂς ἀρχίσωμεν πάλιν, ἔλεγε σοβαρῶς ὅταν δὲν ἐπετύγχανεν ὅ,τι ἤθελε. Δὲν κάμνεις καλὰ, Κάπη· δὲν προσέχεις, Καρδούλη. Θὰ μαλώσωμεν.

Τίποτε περισσότερον. Τοῦτο ὅμως ἤρκει.

— Αἴ λοιπὸν, μοὶ εἶπεν ὅταν ἐτελείωσεν ἡ γύμνασις, πιστεύεις ὅτι θὰ μάθῃς νὰ παριστάνῃς;

— Δὲν ἠξεύρω.

— Τὸ βαρύνεσαι;

— Ὄχι· διασκεδάζω.

— Τότε λοιπὸν καλὰ εἴμεθα. Εἶσαι εὐφυὴς, καὶ τὸ καλήτερον ἴσως, εἶσαι προσεκτικός. Διὰ προσοχῆς καὶ εὐπειθείας ὅλα κατορθόνονται. Ἰδὲ τὰ κυνάριά μου, καὶ παράβαλέ τα πρὸς τὸν Καρδούλην. Αὐτὸς εἶναι ζωηρότερος, ἴσως καὶ εὐφυέστερος, ὄχι ὅμως ἐπίσης εὐπειθής. Μανθάνει εὐκόλως ὅ,τι διδάσκεται, ἀλλὰ καὶ ἀμέσως τὸ λησμονεῖ. Προσέτι ποτὲ δὲν κάμνει εὐχαρίστως ὅ,τι τῷ ζητεῖται. Ἐξανίσταται πάντοτε καὶ ἐναντιοῦται. Οὕτως εἶναι ἡ φύσις του· διὰ τοῦτο δὲν θυμόνω. Ὁ πίθηξ δὲν ἔχει καθὼς ὁ σκύλος τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι πολὺ κατώτερός του. Τὸ ἐννοεῖς;

— Νομίζω.

— Ἔσο λοιπὸν προσεκτικὸν, παιδίον μου. Ἔσο εὐπειθές. Ὅ,τι ἔχεις νὰ κάμῃς, κάμνε το ὅσον ἠμπορεῖς καλήτερα. Εἰς τὴν ζωὴν τοῦτο εἶναι τὸ πᾶν.

Ἐν ᾧ οὕτω συνδιελεγόμεθα, ἔλαβον τὸ θάρρος νὰ τῷ εἰπῶ ὅτι πρὸ πάντων εἰς αὐτὴν τὴν προγυμνασίαν μ' ἐξέπληξεν ἡ ἀτάραχος ὑπομονὴ μεθ' ἧς ἐφέρετο καὶ πρὸς τὸν Καρδούλην, καὶ πρὸς τοὺς κύνας, καὶ πρὸς ἐμέ.

Τότε ἐλαφρῶς ἐμειδίασε.

— Προφανὲς εἶναι, μοὶ εἶπεν, ὅτι μέχρι τοῦδε ἔζησες μόνον μεταξὺ χωρικῶν οἵτινες εἶναι τραχεῖς πρὸς τὰ ζῶα, καὶ ἀναγκαῖον νομίζουν δι' ὀρθῆς ῥάβδου πάντοτε νὰ τὰ ὁδηγοῦν. Εἶναι πλάνη, καὶ λυπηρά. Διὰ βαρβαρότητος ὀλίγα κατορθοῦνται, δι' ἠπιότητος ὅμως πολλὰ, ἂν ὄχι ὅλα. Τὸ κατ' ἐμὲ, χωρὶς ποτὲ νὰ θυμώσω, κατέστησα τὰ ζῶά μου ὁποῖα τὰ βλέπεις. Ἂν τὰ ἐκτύπων, θὰ ἦσαν περίφοβα, καὶ ὁ φόβος παραλύει τὴν νοημοσύνην. Προσέτι ἂν ἐθύμονον κατ' αὐτῶν, δὲν θὰ ἤμην ὅ,τι εἶμαι, καὶ δὲν θὰ εἶχον ἀποκτήσει τὴν ἀκατάβλητον ταύτην ὑπομονὴν δι' ἧς ἐκέρδησα τὴν ἐμπιστοσύνην σου· διότι ὅστις διδάσκει τοὺς ἄλλους, διδάσκεται ὁ ἴδιος. Τὰ κυνάριά μου δὲν μοὶ ἔδωκαν ὀλιγώτερα μαθήματα ἀφ' ὅσα ἔλαβον παρ' ἐμοῦ. Ἀνέπτυξα τὴν νοημοσύνην των, καὶ ἐκεῖνα διέπλασαν τὸν χαρακτῆρά μου.

Οἱ λόγοι οὗτοι μοὶ ἐφάνησαν τόσον παράδοξοι, ὥστε ἤρχισα νὰ γελῶ.

— Σοὶ φαίνεται, δὲν εἶναι ἀληθές; πολὺ παράδοξον, ὅτι κυνάριον δύναται νὰ διδάξῃ ἄνθρωπον; Καὶ ὅμως εἶναι ἀληθέστατον. Σκέφθητι ὀλίγον. Δέχεσαι ὅτι τὸ κυνάριον εἶναι ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τοῦ κυρίου του;

— Βεβαίως.

— Τότε θὰ ἐννοήσῃς ὅτι ὁ κύριός του εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του ὅταν ἀναλαμβάνῃ τοῦ κυναρίου τὴν ἀνατροφήν. Ὑπόθες ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὅτι ὅταν διδάσκω τὸν Κάπην παραφέρομαι καὶ θυμόνω. Τί θὰ κάμῃ ὁ Κάπης; Θὰ συνηθίσῃ καὶ αὐτὸς νὰ θυμόνῃ καὶ νὰ παραφέρηται. Ἀκολουθῶν δηλαδὴ τὸ παράδειγμά μου, θέλει διαφθαρῆ. Ὁ κύων εἶναι σχεδὸν πάντοτε τὸ κάτοπτρον τοῦ κυρίου του· ὅστις βλέπει τὸν ἕνα βλέπει τὸν ἄλλον. Δεῖξόν μοι τὸν κύνα σου, καὶ θὰ σ' εἰπῶ τίς εἶσαι. Ὁ λῃστὴς ἔχει σκύλον κακότροπον, ὁ κλέπτης κλέπτην, ὁ ἀμαθὴς χωρικὸς σκύλον ἀγροῖκον, ὁ δ' ἐξηυγενισμένος καὶ ἥμερος ἄνθρωπος κύνα εὐάρεστον.

Οἱ σύντροφοί μου, τὰ κυνάρια καὶ ὁ πίθηξ εἶχον ὑπὲρ ἐμὲ τὸ μέγα πλεονέκτημα ὅτι ἦσαν συνηθισμένοι νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὸ κοινὸν, ὥστε ἀφόβως εἶδον ἀνατέλλουσαν τὴν ἐπαύριον. Αὐτοὶ δὲν εἶχον ἢ νὰ ἐπαναλάβουν ἁπλῶς ὅ,τι εἶχον ἤδη πράξει ἑκατοντάκις, χιλιάκις ἴσως ὡς τότε.

Ἐγὼ ὅμως δὲν ἤμην ἥσυχος ὡς αὐτοὶ καὶ δὲν εἶχον τὴν ἰδίαν πεποίθησιν. Τί θὰ ἔλεγεν ὁ Βιτάλης ἂν τὸ μέρος μου δὲν κατώρθουν νὰ τὸ παραστήσω καλῶς; Τί θὰ ἔλεγον οἱ θεαταί;

Ἡ ἀνησυχία αὕτη ἐτάραττε τὸν ὕπνον μου, καὶ ὅτε ἀπεκοιμήθην ὠνειρεύθην ἀνθρώπους, οἵτινες ἐξεκαρδίζοντο περιγελῶντές με.

Μεγάλη ἐπομένως ἦτον ἡ συγκίνησίς μου ὅτε τὴν ἐπαύριον ἐξήλθομεν τοῦ ξενοδοχείου μας καὶ ἐπορεύθημεν πρὸς τὴν πλατεῖαν ὅπου ἐπρόκειτο νὰ παραστήσωμεν.

Digitized by Google

Ὁ Βιτάλης ἐπροπορεύετο, ἔχων τὴν κεφαλὴν ὑψηλά, τὸ στῆθος προτεταμένον, καὶ ἐκίνει κατὰ ῥυθμὸν χεῖρας καὶ πόδας, παίζων στρόβιλον ἐπὶ μεταλλίνου αὐλίσκου.

Εἵπετο ὁ Κάπης, καὶ εἰς τὴν ῥάχιν αὐτοῦ ἐβρενθύετο ὁ κύριος Καρδούλης ἐν στολῇ Ἄγγλου στρατηγοῦ. Εἶχεν ἐρυθρὸν ἔνδυμα καὶ περισκελίδας, καὶ χρυσᾶ ἐπερραμένα σειρίτια· εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν ἐφόρει τρίπτυχον, ὃν ἐκόσμουν πτερά.

Ὀπίσω δ' αὐτῶν, εἴς ἀπόστασίν τινα ἐβάδιζον ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς ὁ Ζερβῖνος καὶ ἡ Δόλση.

Ἐγὼ δὲ ἤμην ὁ οὐραγὸς τῆς συνοδίας, ἥτις, ὡς ἐκ τῶν ἀποστάσεων ἃς προσδιώρισεν ὁ κύριος ἡμῶν, κατεῖχεν ἱκανὴν ἔκτασιν τῆς ὁδοῦ.

Ἀλλ' ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τῆς παρελάσεως ἡμῶν προὐκάλουν τὴν κοινὴν προσοχὴν οἱ ὀξεῖς ἦχοι τοῦ αὐλίσκου, οἵτινες εἰσδύοντες μέχρι τῶν ἀπωτάτων μυχῶν τῶν οἰκιῶν, διήγειρον τὴν περιέργειαν τῶν κατοίκων τοῦ Ὑσσέλ. Πάντες ἔτρεχον εἰς τὰς θύρας διὰ νὰ μᾶς ἴδωσιν ὡς διηρχόμεθα, καὶ ὅλων τῶν παραθύρων τὰ παραπετάσματα ταχέως ἠγείροντο.

Τινὰ παιδία μᾶς παρηκολούθουν· τινὲς χωρικοὶ ἔκθαμβοι ἤρχοντο καὶ αὐτοὶ κατόπιν, καὶ ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πλατεῖαν, εἴχομεν ὀπίσω καὶ πέριξ μας ἀληθῆ συνοδίαν.

Τὸ θέατρόν μας τάχιστα κατηρτίσθη· συνίστατο δὲ ἐξ ἑνὸς σχοινίου δεδεμένου εἰς τέσσαρα δένδρα, οὕτως ὥστε ἀπετέλει τετράπλευρον ἐπίμηκες, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ κατελάβομεν θέσιν.

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς παραστάσεως συνίστατο εἰς διαφόρους ἐπιδείξεις τῶν κυναρίων· τί ὅμως ἦσαν αἱ ἐπιδείξεις αὗται δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ εἰπῶ, διότι ἤμην ὅλος ἀπησχολημένος ὑπὸ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ μέρους μου, καὶ κατειχόμην ὑπὸ μεγάλης ἀνησυχίας.

Ἐνθυμοῦμαι δὲ μόνον ὅτι ὁ Βιτάλης εἶχεν ἀφήσει τὸν αὐλίσκον του, καὶ λαβὼν εἰς τὰς χεῖράς του βάρβιτον ἢ βιολίον, συνώδευε δι' αὐτοῦ τὰ γυμνάσματα τῶν κυνῶν, παίζων πότε μελῳδίας χορῶν, πότε ἄλλην μουσικὴν γλυκεῖαν καὶ περιπαθῆ.

Τὸ πλῆθος ταχέως συνῆλθε περὶ τὰ σχοινία μας, καὶ ὅταν περιέφερον τὸ βλέμμα πέριξ μου, μηχανικῶς μᾶλλον παρ' ἀπὸ σκοποῦ, ἔβλεπον κόρας ὀφθαλμῶν καθ' ἑκατοντάδας, αἵτινες μᾶς ἠτένιζον, ὡς σπινθηροβολοῦσαι.

Ἀφ' οὗ δ' ἡ πρώτη παράστασις ἐτελείωσεν, ὁ Κάπης ἔλαβεν ἕνα δίσκον εἰς τοὺς ὀδόντας, καὶ βαδίζων ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν του ἤρχισε νὰ περιέρχηται τὴν «ἀξιότιμον ὁμήγυριν». Ὅταν οἱ ὀβολοὶ δὲν ἔπιπτον εἰς τὸν δίσκον, ἵστατο, καὶ καταθέτων αὐτὸν πρὸς τὰ ἐντὸς τοῦ κύκλου, μακρὰν τῶν χειρῶν, ἔθετε τοὺς δύω ἐμπροσθίους του πόδας ἐπὶ τοῦ δυστρόπου θεατοῦ, τὸν προσεγαύγιζε δὶς ἢ τρίς, καὶ ἐκτύπα ἐπανειλημμένως εἰς τὸ θυλάκιον ὅπου ὑπέθετε κρυπτόμενον τὸ βαλάντιον.

Καὶ τὸ δημόσιον ἐξεκαρδίζετο, καὶ εὔθυμοι λόγοι καὶ σκώμματα ἀντηλλάσσοντο.

— Πονηρὸν εἶναι τὸ κυνάριον. Ἠξεύρει τίνες ἔχουν τὸ βαλάντιον πλῆρες.

— Ἔλα, τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιον!

— Θὰ δώσῃ.

— Δὲν θὰ δώσῃ.

— Ἡ κληρονομία τοῦ θείου σου θὰ σοὶ τ' ἀποδώσῃ.

Καὶ τέλος ὁ ὀβολὸς ἐξήρχετο ἀπὸ τὰ βάθη ὅπου ἐκρύπτετο.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Βιτάλης, χωρὶς λέξιν νὰ εἴπῃ, ἀλλὰ τὸν δίσκον ἐπιμόνως παρακολουθῶν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἔπαιζεν εἰς τὴν βάρβιτόν του μελῳδίας εὐθύμους, ὑψῶν καὶ καταβιβάζων αὐτὴν κατὰ τὸν ῥυθμόν.

Μετ' ὀλίγον ὁ Κάπης ἐπέστρεψε πλησίον τοῦ κυρίου του, ὑπερηφάνως φέρων πλήρη τὸν δίσκον.

Ἤδη ἤρχετο ἡ σειρὰ τοῦ Καρδούλη καὶ ἐμοῦ.

— Κυρίαι καὶ κύριοι, εἶπεν ὁ Βιτάλης, χειρονομῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἥτις ἐκράτει τὸ πλῆκτρον, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἥτις ἐκράτει τὴν βάρβιτον, θὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸ θέαμα δι' ὡραιοτάτης κωμῳδίας, καλουμένης: «*Ὁ ὑπηρέτης τοῦ Κ. Καρδούλη*», ἢ «ἐκ τῶν δύω τὸ μᾶλλον ζῶον δὲν εἶναι τὸ νομιζόμενον». Ἄνθρωπος ὡς ἐγὼ δὲν καταδέχεται νὰ ἐπαινέσῃ ἐκ προοιμίων τὰ δράματα καὶ τοὺς ὑποκριτάς του. Ἓν λοιπὸν μόνον σᾶς λέγω· τεντώσατε τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνοίξατε τ' αὐτία σας, καὶ ἑτοιμάσατε τὰς χεῖράς σας διὰ χειροκροτήσεις.

Ὅ,τι δ' ὠνόμαζεν «ὡραιοτάτην κωμῳδίαν» ἦτον ἀληθῶς παράστασις παντόμιμος, καθ' ἣν σχημάτων μόνον γίνεται χρῆσις καὶ ὄχι λόγων. Τοῦτο δὲ καὶ δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ ἔχῃ, διότι δύω ἐκ τῶν πρωτίστων ἠθοποιῶν, ὁ Καρδούλης καὶ ὁ Κάπης, δὲν ἤξευρον νὰ ὁμιλῶσιν, ὁ δὲ τρίτος (ὅστις ἤμην ἐγὼ) ἦτον ἐντελῶς ἀνίκανος δύω λέξεις νὰ διαρθρώσῃ.

Ἀλλ' ἵνα καταστήσῃ τὰ σχήματα τῶν ὑποκριτῶν του καταληπτότερα, ὁ Βιτάλης τὰ συνώδευε διά τινων λέξεων, αἵτινες προδιέθετον καὶ ἐξήγουν τοῦ δράματος τὰς σκηνάς.

Οὕτω, παίζων ὑποκώφως μελῳδίαν ἐμβατήριον, ἀνήγγειλε τὴν εἴσοδον τοῦ Κ. Καρδούλη, Ἄγγλου στρατηγοῦ, κερδήσαντος βαθμοὺς καὶ περιουσίαν εἰς τοὺς ἰνδικοὺς πολέμους. Μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ Κ. Καρδούλης μόνον ὑπηρέτην εἶχε τὸν Κάπην· ἀλλ' ἀπὸ τοῦδε ἤθελε νὰ λάβῃ ἄνθρωπον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, διότι τὰ χρηματικά του μέσα τῷ ἐπέτρεπον τὴν πολυτέλειαν ταύτην. Ἀρκετὸν χρόνον ἦσαν τὰ ζῶα

Digitized by Google

δοῦλοι τῶν ἀνθρώπων. Καιρὸς ἦτον πλέον νὰ μεταβληθῶσι τὰ πράγματα.

Μέχρις οὗ φθάσῃ αὐτὸς ὁ ὑπηρέτης, ὁ στρατηγὸς Καρδούλης ἐπεριπάτει ἄνω καὶ κάτω, καπνίζων τὸ σιγάρον του. Νὰ ἐβλέπετε πῶς ἐφύσα τὸν καπνόν του εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κοινοῦ!

Ἀλλ' ἤρχισε ν' ἀνυπομονῇ ὁ στρατηγὸς, νὰ περιστρέφῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, ὡς ἂν ἔμελλε νὰ ἐκραγῇ ὁ θυμός του. Ἐδάγκανε τὰ χείλη του, καὶ ἐκτύπα διὰ τοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος.

Εἰς δὲ τὸ τρίτον κτύπημα τοῦ ποδὸς ὤφειλον ἐγὼ νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὴν σκηνὴν, ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Κάπη.

Ἂν εἶχον λησμονήσει τὸ μέρος μου, ὁ κύων θὰ μοὶ τὸ ἐνεθύμιζεν. Εἰς τὴν ὡρισμένην στιγμὴν μοὶ ἐξέτεινε τὸν πόδα καὶ μὲ εἰσήγαγε παρὰ τῷ στρατηγῷ.

Οὗτος δὲ, ἰδών με, ὕψωσε τοὺς δύω βραχίονας ὡς ἐν ἀπελπισίᾳ. Πῶς; Αὐτὸν τὸν ὑπηρέτην λοιπὸν τῷ ἐπρότεινον; Ἔπειτα δὲ ἦλθε καὶ μ' ἐκύτταξεν ὑπὸ τὴν μύτην, καὶ ἐστρέφετο πέριξ μου, ὑψῶν τοὺς ὤμους.

Ἡ ἔκφρασίς του ἦτον τόσον κωμικὴ, ὥστε ἐξεῤῥάγησαν ὅλοι εἰς γέλωτα, διότι ἐνόουν ὅτι μ' ἐξελάμβανεν ὡς ἐντελῶς ἀνόητον. Εἰς τοῦτο δ' ἐσυμφώνουν καὶ οἱ θεαταί.

Τὸ δρᾶμα ἐννοεῖται ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ καταδείξῃ τὴν εὐήθειάν μου ταύτην ὑφ' ὅλας τὰς φάσεις της. Εἰς ἑκάστην σκηνὴν ὤφειλον νέαν τινὰ νὰ κάμω ἀνοησίαν, ἐν ᾧ ὁ Καρδούλης ἐξ ἐναντίας εὕρισκε νέας πάντοτε ἀφορμὰς ἵνα ἀναπτύσσῃ τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ τὴν νοημοσύνην του.

Ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν μ' ἐξέτασεν, ὁ στρατηγὸς, ἐλεήσας με, μὲ διέταξε τέλος νὰ προγευματίσω.

— Ὁ στρατηγὸς νομίζει ὅτι τὸ παιδάριον αὐτὸ ἀφ' οὗ φάγῃ, θὰ παύσῃ νὰ εἶναι τόσον ἀνόητον, ἔλεγεν ὁ Βιτάλης. Θὰ τὸ ἴδωμεν.

Καὶ ἐκαθήμην ἔμπροσθεν μικρᾶς ἐστρωμένης τραπέζης, ὅπου ἦτον τὸ πινάκιόν μου, καὶ τὸ χειρόμακτρον ἐπ' αὐτοῦ.

Τί νὰ τὸ κάμω αὐτὸ τὸ χειρόμακτρον;

Ὁ Κάπης μοὶ ὑπεδείκνυεν ὅτι πρέπει νὰ τὸ μεταχειρισθῶ.

Ἀλλὰ πῶς;

Ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν ἐδοκίμασα, τέλος τὸ μετεχειρίσθην ὡς ῥινόμακτρον, ἀπομυξάμενος εἰς αὐτό.

Τότε ὁ στρατηγὸς ἐξεκαρδίσθη, καὶ ὁ Κάπης ἔπεσεν ἀνάσκελα, ἀνατραπεὶς ὑπὸ τῆς εὐηθείας μου.

Ἰδὼν ὅτι ἔσφαλα, ἐκύτταξα πάλιν τὸ χειρόμακτρον, καὶ ἐφαινόμην ἀπορῶν πῶς νὰ τὸ μεταχειρισθῶ.

Τέλος συνέλαβα μίαν ἰδέαν. Ἔστριψα τὸ χειρόμακτρον, καὶ τὸ ἔδεσα εἰς τὸν λαιμόν μου ὡς λαιμοδέτην.

Ἐκ νέου ἀνεκάγχασεν ὁ στρατηγὸς, ἐκ νέου ἔπεσεν εἰς τὴν ῥάχιν του ὁ Κάπης.

Καὶ οὕτως ἐξηκολούθησα, μέχρις οὗ ὁ στρατηγὸς, ἀπολέσας τὴν ὑπομονὴν, μ' ἐδίωξεν ἀπὸ τοῦ σκαμνίου μου, ἐκάθησεν ὁ ἴδιος εἰς αὐτὸ, καὶ ἔφαγε τὸ πρόγευμά μου.

Ἀ! ὁ στρατηγὸς ἤξευρε πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὸ χειρόμακτρον. Μετὰ πόσης χάριτος τὸ ἐπέρασεν εἰς τὴν κομβότρυπαν τῆς στολῆς καὶ τὸ ἐξέτεινεν εἰς τὰ γόνατά του! Μετὰ πόσης κομψότητος ἔκοψε τὸ ψωμίον καὶ ἔπιε τὸ ποτήριόν του!

Ἀλλ' ἀκαταμάχητον ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν οἱ εὐγενεῖς τρόποι του πρὸ πάντων ὅταν, μετὰ τὸ τέλος τοῦ προγεύματος, ἐζήτησε καλαμίδα, καὶ ἤρχισε νὰ καθαρίζῃ δι' αὐτῆς τοὺς ὀδόντας του μετὰ πλείστης ταχύτητος.

Τότε χειροκροτήσεις ἐξεῤῥάγησαν πανταχόθεν, καὶ ἡ παράστασις ἐτελείωσεν ἐν θριάμβῳ.

Πόσον νοήμων ἦτον ὁ πίθηξ! πόσον ὁ ὑπηρέτης του ἦτον ἀνόητος!

Ὅταν δ' ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὁ Βιτάλης μὲ συνεχάρη, καὶ τόσον ἠθοποιὸς ἤμην ἤδη, ὥστε ᾐσθάνθην ἐμαυτὸν ὑπερήφανον διὰ τὸν ἔπαινον τοῦτον.

[Ἕπεται συνέχεια]

Ἐκ τοῦ παρ' ἡμῖν ἐσχάτως κινηθέντος ζητήματος τῆς ὑποβρυχίου ποντοπλοΐας λαβόντες ἀφορμὴν, καλὸν ἐνομίσαμεν νὰ ἀνακοινώσωμέν τι ἐπὶ τούτου βάσιμον πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας. Ἐπὶ τούτῳ ἀπετάθημεν πρὸς τὸν πεπαιδευμένον διευθυντὴν τῆς Σχολῆς τῶν ναυκλάστρων κ. βαρῶνον Γύλδεγχρων, ὅστις εὐηρεστήθη νὰ ἀπευθύνῃ ἡμῖν τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν. «Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν δὲν ἔχω τι καλλίτερον νὰ πράξω ἢ νὰ ἀποστείλω ὑμῖν τὴν πραγματείαν, τὴν ὁποίαν συνέταξα πρό τινος ἐν τῇ Σχολῇ τῶν τορπιλλῶν, καὶ τῆς ὁποίας τὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν ἐπεμελήθη ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ κ. Α. Γαρουφαλιᾶς. Ἡ πραγματεία αὕτη πραγματεύεται ἀποκλειστικῶς περὶ ὑποβρυχίων πλοίων, καὶ δεικνύει ὅτι οὐδὲ τὰ μεγάλα Κράτη κατώρθωσαν ἔτι νὰ μεταχειρισθῶσι τὸ μέσον τοῦτο διὰ τὰς τορπίλλας.

Ἀρχὴν ἔχων ν' ἀφίσταμαι πάσης ἐπιχειρήσεως ἐν Ἑλλάδι, ἥτις δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ματαίας δαπάνας εἰς πειράματα, ἀπέχω τοῦ ν' ἀσχοληθῶ εἰς τὰς δοκιμὰς αἵτινες γίνονται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, πρὶν ἢ τὰ μεγάλα Κράτη ἐκφράσωσιν ἐπ' αὐτοῦ τὴν γνώμην αὐτῶν, καὶ δύναταί τις νὰ ἦνε βέβαιος περὶ ἐπιτυχοῦς τινος ἐκβάσεως».

Ἐκ τῆς μνημονευομένης ἀνωτέρω πραγματείας καρατίθεμεν τὴν ἑπομένην συνοπτικὴν περίληψιν, ἐξ ἧς δύναταί τις νὰ λάβῃ ἀκριβῆ ὁπωσοῦν ἔννοιαν τῶν μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης γενομένων ἐν τῷ ζητήματι τῆς ὑποβρυχίου ποντοπλοΐας. Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΒΡΥΧΙΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

Ὁ Roger Bacon, ὅστις ἔζη κατὰ τὴν ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα, αναφέρει μεταξὺ τῶν ἄλλων θαυμασίων, ἅτινα ἀπαριθμεῖ, καὶ ὑποβρύχια πλοῖα. «Ἔτι δὲ» λέγει, «ἐργαλεῖα δύνανται νὰ κα-

τασκευασθῶσι, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ περιπατῶσιν ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἢ τῶν ποταμῶν ἄνευ σωματικοῦ κινδύνου. Χρῆσιν τῶν ἐργαλείων τούτων ἐποιήσατο Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ θαυμάσῃ τὰ μυστήρια τῶν θαλασσῶν κτλ».

Ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὡς ὁ Κουΐντιος Κούρτιος λέγει, οἱ πολιορκούμενοι λέγεται ὅτι ἠμύνοντο τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν βάσιν τῶν τειχῶν αὐτῶν διὰ κολοσσιαίων ὀγκολίθων, προωρισμένων ὅπως κωλύσωσι τὴν προσπέλασιν τῶν λέμβων τῶν Μακεδόνων, ἐφ' ὧν ἦσαν ἡρμοσμένοι οἱ καταπέλται καὶ ἄλλαι πολεμικαὶ αὐτῶν μηχαναί· οἱ δὲ πολιορκηταὶ ἠνωχλοῦντο ἐν ταῖς ἀποπείραις αὐτῶν πρὸς ἐξαφάνισιν τῶν προσκομμάτων τούτων ὑπὸ ὑποθαλασσίων ἐργατῶν, οἵτινες ἐξήρχοντο τοῦ ἄστεος καὶ ἀπέκοπτον τὰ σχοινία αὐτῶν. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἕτεροι ὑποθαλάσσιοι ἐργάται ἐκώλυον τὰς ἀποπείρας τῶν Μακεδόνων τοῦ νὰ συνάψωσι τὸ ἄστυ μετὰ τῶν ἐνδοτέρων, ἀφαιροῦντες ὑποθαλασσίως τοὺς ἐπιῤῥιπτομένους λίθους πρὸς κατασκευὴν βραχίονος.

Ὡσαύτως αἱ τέρψεις τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας κατέστησαν περιφήμους τοὺς τῆς Αἰγύπτου δύτας. Κατὰ τὸν Πλούταρχον οἱ δύο ἐρασταὶ ἐνησχολοῦντο συχνὰ ἁλιεύοντες ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ Νείλου, ἐν ἁπάσαις δὲ ταῖς περιστάσεσιν ὁ Ἀντώνιος μυστικῶς χρῆσιν ἐποιεῖτο τῶν ὑπηρεσιῶν ὑποθαλασσίου ἑταίρου, ὅστις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προσήρτα ἰχθὺν εἰς τὴν ἁλιευτικὴν ῥάβδον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη τοῦ Ἀντωνίου ἦν ἀντικείμενον μεγάλου ἐνδιαφέροντος τῇ Κλεοπάτρᾳ, μὴ δυναμένῃ ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἐνόχλησιν αὐτῆς, μέχρις οὗ ἡμέραν τινά, ἀνακαλύψασα τὸ μυστικὸν αὐτοῦ, ἐποιήσατο καὶ αὐτὴ ὡσαύτως χρῆσιν ἑτέρου δύτου, ὅστις τὴν ἐπομένην φορὰν προσήρτησε μέγαν ταριχευμένον ἰχθὺν εἰς τὸ ἄγκιστρον τοῦ Ἀντωνίου, ὅστις ἔσυρεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος, γελώντων τῶν περιστοιχιζόντων αὐτοὺς αὐλικῶν.

Πλὴν τούτων συγγραφεῖς τινες ἀναφέρουσιν ὅτι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐποιοῦντο χρῆσιν ἐν τῷ ναυτικῷ αὐτῶν καταδυτικῶν τινων συσκευῶν εἰς ὑποθαλασσίους ἐργασίας.

Ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις τὴν πρώτην περιγραφὴν καταδύσεως ἐν τῇ θαλάσσῃ εὑρίσκομεν ἐν ἔτει 1540, ἐκτελεσθεῖσαν ἐπὶ παρουσίᾳ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ ἐν Τολέδῳ τῆς Ἱσπανίας ὑπὸ δύο Ἑλλήνων, οἵτινες κατῆλθον εἰς τὸ ὕδωρ μετὰ ἀνημμένης λυχνίας ἐν μεγάλῳ ἀνεστραμμένῳ λέβητι καὶ ἀνῆλθον ἀδιάβροχοι καὶ μὲ ἀνημμένην εἰσέτι τὴν λυχνίαν. Ἄλλαι δ' ἀπόπειραι καταδύσεως δι' ὑποβρυχίας λέμβου ἀναφέρονται αἱ γενόμεναι ἐν ἔτει 1624 ὑπὸ Κορνηλίου Δεβρέλλου ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐν ἔτει 1687 ὑπὸ William Phipps, ὅστις κατώρθωσε νὰ ἀνασύρῃ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐκ ναυαγήσαντος πλοίου παρὰ τὸν Ἅγιον Δομίγκον θησαυρὸν συμποσούμενον εἰς 200,000 ταλήρων. Πλὴν τούτων καὶ ἄλλοι ἀναφέρονται ὑποβρυχίων λέμβων ἐφευρεταί, ἐν οἷς ὁ ἐκ Βορδιγάλων Dirnis (1772), ὅστις μετὰ καὶ ἄλλων δέκα ἀτόμων ἔμεινεν ἐν τῇ λέμβῳ αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τέσσαρας καὶ ἡμίσειαν ὥρας.

Ἀλλ' ὁ πρῶτος, ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ προσβάλῃ πλοῖον ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἐναυπήγησε πρὸς τοῦτο ὑποβρύχιον λέμβον, εἶνε ὁ Ἀμερικανὸς David Bushnell. Ἀκριβὲς σχέδιον τῆς ἐφευρέσεως αὐτοῦ δὲν περιεσώθη μέχρις ἡμῶν, ἀλλ' ἀναφέρεται ὅμως μία δι' αὐτοῦ γενομένη ἀπόπειρα προσβολῆς κατὰ τοῦ ἀγγλικοῦ πλοίου «Eagle» 64 πυροβόλων, ὅπερ ὥρμει ἔξω τῆς «Governor's Island». Ὁ ἀναλαβὼν νὰ προσβάλῃ τὸ πλοῖον κατώρθωσε νὰ φθάσῃ ὑπ' αὐτό, ἀλλὰ μὴ ὢν καλῶς ἐξῳκειωμένος περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς λέμβου ἀπώλεσε τὸ πλοῖον ἐν τῇ ἀποπείρᾳ πρὸς εὕρεσιν τῆς καταλλήλου θέσεως, ἐξ ἧς νὰ διευθύνῃ τὴν προσβολήν, καὶ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπανεύρῃ αὐτό. Τούτου ἕνεκα ἀπεχώρησεν ἐγκαταλιπὼν τὴν ἐκρηκτικὴν μηχανήν, ἥτις μετὰ μίαν ὥραν ἐκραγεῖσα εἴς τινα ἀπὸ τοῦ πλοίου ἀπόστασιν ἀνέῤῥιψεν εἰς τὸν ἀέρα κολοσσιαίαν στήλην ὕδατος πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τῶν ἐν τῷ πλοίῳ, οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσωσι τὴν αἰτίαν τοιούτου μοναδικοῦ φαινομένου.

Ἐνῷ ὁ Bushnell κατεγίνετο ἐν Ἀμερικῇ εἰς τὴν ἐφεύρεσιν αὐτοῦ, ὅμοιαι προσπάθειαι κατεβάλλοντο καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπό τινος ὀνόματι Day, αἵτινες ὅμως ἀπέβησαν ἀνεπιτυχεῖς. Κατὰ τὸ 1797 ἦλθεν εἰς Παρισίους ὁ Ἄγγλος Fulton καὶ κατασκευάσας πρότυπον ὑποβρυχίου λέμβου προσέφερεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν· ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν ἠρνήθη νὰ χορηγήσῃ τὴν ἀναγκαίαν συνδρομὴν καὶ εὐκολίαν. Μετὰ τρία ἔτη ὁ Fulton ἀπετάθη εἰς τὸν πρῶτον Ὕπατον, ὅστις ἐχορήγησεν αὐτῷ 10,000 φράγκων πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαίων πειραμάτων. Ἐνθαῤῥυνθεὶς οὕτω ὁ Fulton ἐναυπήγησε καταδυτικὴν λέμβον, δι' ἧς ἐξετέλεσε πειράματα ἐν Χάβρῃ καὶ Βρέστ, ἀνεπιτυχῆ ὅμως· ὅθεν μετ' ὀλίγον ἐναυπήγησε ἄλλην «Ναυτίλον» ἐπικληθεῖσαν, ἥτις ἐδοκιμάσθη ἐν τῷ Σηκουάνᾳ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1801· τὰ γενόμενα πειράματα ἦσαν ὁπωσοῦν ἐπιτυχῆ· ἐν Βρέστῃ μάλιστα ὁ Fulton διὰ τῆς λέμβου ταύτης ἠδυνήθη ν' ἀνατινάξῃ εἰς τὸν ἀέρα μικρὸν πλοῖον προσκολλήσας αὐτῷ ναύκλασρον. Ἀλλ' ἐν τούτοις οὐδεμία περαιτέρω ἐχορηγήθη αὐτῷ συνδρομὴ διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ λέμβος αὐτοῦ ἐλειτούργει λίαν βραδέως, ὅτε εὑρίσκετο ὑπὸ τὸ ὕδωρ.

Αἱ κατόπιν ὑπὸ πολλῶν γενόμεναι ἀπόπειραι πρὸς ὑποβρύχιον ποντοπλοΐαν εἰς οὐδέν, φαίνεται, ἀπέληξαν ἀποτέλεσμα μέχρι τοῦ 1851, ὅτε ἐγένετο ἡ ἐφεύρεσις τοῦ Phillip, ἥτις θεω-

Digitized by Google

ρεῖται ὡς ἡ τελειοτάτη τῶν μέχρι τοῦδε. Ὁ ἐφευρετὴς καθείλκυσε τὴν πρώτην αὐτοῦ λέμβον εἰς τὴν λίμνην Michigan κατὰ τὸ 1851. Ἡ λέμβος αὕτη ἦν σιγαροειδὴς τὸ σχῆμα, εἶχε δὲ 40 ποδῶν μῆκος καὶ τεσσάρων ποδῶν μεγίστην διάμετρον, ἐν διαστήματι δ' ὀλίγων ἐτῶν τοσοῦτον ἐτελειοποίησε τὰ μέσα αὐτοῦ διὰ τὴν ἐξάγνισιν τοῦ μεμολυσμένου ἀέρος κτλ., ὥστε ἐν μιᾷ περιστάσει παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τήν τε σύζυγον καὶ τὰ δύο αὐτοῦ τέκνα καὶ ἐδαπάνησεν ὁλόκληρον ἡμέραν ἀνερευνῶν τὸν πυθμένα τῆς λίμνης. Ἐν τῇ λέμβῳ εἶχεν ὡσαύτως ἡρμοσμένον καὶ πυροβόλον τῶν 6 λιτρῶν, μεθ' οὗ καὶ ἐβυθίσθη, πυροβολήσας διὰ τῶν πυθμένων κατὰ τῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἠγκυροβολημένων πλοίων. Ἡ λέμβος αὕτη, ἧς ἡ ἐσωτερικὴ διαρρύθμισις ἦτο τεχνικωτάτη, ἠδύνατο νὰ τηρῆται διὰ μηχανισμοῦ εἰς οἱονδήποτε δεδομένον βάθος, ἅμα δὲ καὶ νὰ μένῃ παράλληλος τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ μετακίνησις βαρῶν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς λέμβου εἰς τὸ ἕτερον οὐδαμῶς ἐπηρέαζε τὴν ἰσορροπίαν αὐτῆς. Πλὴν τῆς λέμβου ταύτης ὁ Phillip ἐσχεδίασε καὶ ἄλλην ὡρισμένην διὰ πολεμικοὺς σκοπούς, ὡς καὶ πλῆρες σύστημα πρὸς ἐκβύθισιν ναυαγησάντων πλοίων.

Ἀπὸ τοῦ 1851 πολλαὶ ἀναφέρονται ἀπόπειραι γενόμεναι ἔν τε Εὐρώπῃ (Ἀγγλίᾳ ἰδίως) καὶ Ἀμερικῇ πρὸς ὑποβρύχιον πλοῦν· φαίνεται ὅμως ὅτι οὐδεμία τῶν ἐφευρεθεισῶν λέμβων ἐκρίθη ὡς πληροῦσα τοὺς ὅρους τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, διότι οὐδεμία ἀναφέρεται ὡς γενομένη ἀποδεκτὴ καὶ ἐπικρατήσασα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1863 ὁ ὑποναύαρχος τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ Bourgois ἐναυπηγήσατο ἐν Rochefort καταδυτικὴν λέμβον, ἥτις, ὡς αἱ γαλλικαὶ ἀρχαὶ βεβαιοῦσιν, ἦν ἀνωτέρα πάσης τοιούτου εἴδους ἐφευρέσεως. Ἦτο δὲ σιγαροειδὴς ἢ ἰχθυοειδὴς τὸ σχῆμα καὶ καθειλκύσθη κατὰ Μάϊον τοῦ 1863, ἐξ οὗ χρόνου μέχρι τοῦ 1874 ἐγένετο ἀντικείμενον σειρᾶς πειραμάτων ἐν τῷ ποταμῷ Charente καὶ τῷ ἀνοικτῷ πελάγει. Λέγεται ὅτι τὰ πειράματα ἀπέβησαν ἐπιτυχῆ, ἀλλ' ἀξιόπιστοι περὶ τούτου πληροφορίαι δὲν ὑπάρχουσι.

Λέμβου ὑποβρυχίας σχέδιον ἐξετέθη ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων τῷ 1867, εἰς οὐδένα ὅμως ἦν ἐπιτετραμμένον νὰ πλησιάσῃ ὅπως τὴν ἐξετάσῃ. Ἄλλαι τινὲς ἀπόπειραι ναυπηγήσεως ὑποβρυχίων λέμβων ἀναφέρονται γενόμεναι ἐν Ἱσπανίᾳ μὲν ὑπό τινος Ναρκίσσου Μοντουριόλου, αἵτινες λέγονται ἐπιτυχεῖς, ἂν καὶ ἐν μεγίστῃ μυστικότητι τηρηθεῖσαι, ἐν Στοκχόλμῃ δὲ ὑπὸ Γάλλου τινὸς ὀνόματι Deschamps.

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις μετὰ τὸν ἀμερικανικὸν πόλεμον αἱ πρὸς κατασκευὴν ὑποβρυχίων λέμβων προσπάθειαι ἀπησχόλησαν πολλούς. Πρῶτον ἐναυπηγήθη ἡ λέμβος ἡ κληθεῖσα «Λογικὴ Φάλαινα», ἥτις καίτοι διαφημισθεῖσα ἐν ἀρχῇ ἀπεδείχθη κατόπιν ὅλως ἀνεπιτυχής. Κατόπιν ἐγένοντο σχέδια καὶ προτάσεις διάφοροι, ὑπὸ τοῦ John W. Kelley τῷ 1869, ὑπὸ τοῦ δόκτορος Barbour κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, καὶ κατὰ τὸ 1872 ὑπὸ τοῦ κ. Rowell, ἀλλὰ καὶ τὰ σχέδια ταῦτα ἢ δὲν ἐξετελέσθησαν παντάπασιν, ἢ ἐκτελεσθέντα ἀπεδείχθησαν ὡς ἔχοντα τὰς αὐτὰς ἀτελείας, ἃς καὶ τὰ προηγουμένως γενόμενα.

Ἡ νεωτάτη τῶν ἐφευρέσεων ἐν τῷ ζητήματι τῆς ὑποβρυχίου ποντοπλοΐας εἶνε ἡ τοῦ Tosselli, ἥτις προώρισται διὰ ναυκλαστρικοὺς σκοποὺς ἐν καιρῷ πολέμου, καὶ συνίσταται εἰς λέμβον μετὰ πολλῆς τέχνης κατεσκευασμένην. Δι' αὐτῆς, ἣν ὁ ἐφευρετὴς ἐπωνόμασεν «Ὑποβρύχιον Ἀσπάλακα», πολλάκις οὗτος κατῆλθε κατὰ τὸ 1874 εἰς τὸν πυθμένα τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως, ἐν βάθει δηλαδὴ διακοσίων εἴκοσι τεσσάρων ποδῶν, εὗρε δὲ τὴν ἐφεύρεσιν αὐτοῦ θαυμασίως κατάλληλον δι' ὑποβρυχίους ἐρεύνας.

Ἄλλαι τινὲς ἀπόπειραι ἀναφέρονται ὡς γενόμεναι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἁγίου Φραγκίσκου Fernandez καὶ τοῦ ἐκ Newjersey Holland.

Τοιαύτη ἐν συνόψει ἡ ἱστορία τῶν γενομένων ἀποπειρῶν πρὸς ἐπίτευξιν ὑποβρυχίου ποντοπλοΐας. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο θέλει θεωρεῖσθαι ὡς μὴ σκοπίμως λελυμένον, ἐὰν μὴ ὑπερνικηθῶσι τὰ μερικὰ μειονεκτήματα τὰ σχετιζόμενα μετὰ τῆς χρήσεως τῶν καταδυτικῶν λέμβων. Τὰ μειονεκτήματα ταῦτα ἔγκεινται ἐν τῇ παρούσῃ ἀτελεῖ λύσει τῶν προβλημάτων τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ταχύτητος. Ἐνόσῳ ἡ ὑποβρύχιος λέμβος δὲν δύναται νὰ κινῆται ταχέως ὑπὸ τὸ ὕδωρ, ἐνόσῳ δὲν ἐξευρεθῇ μέσον τοῦ φωτίζειν αὐτὴν καὶ μέρος τοὐλάχιστον τῆς πέριξ τῆς λέμβου θαλάσσης, ἐν τῷ βάθει τῆς ὁποίας οὔτε νὰ διακρίνῃ τις ἀντικείμενον οὔτε ἦχον ν' ἀκούσῃ εἶναι εὔκολον, σπουδαῖα ἀποτελέσματα ἀπὸ τῆς ὑποβρυχίου ποντοπλοΐας δὲν δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν.

Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΕΡΝΑΝΗ

Τὴν εἰκοστὴν πέμπτην (δεκάτην τρίτην) λήξαντος Φεβρουαρίου ἑωρτάσθη ἐπὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν *Γαλλικοῦ θεάτρου* τῶν Παρισίων ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ πρώτου δράματος τοῦ πρώτου τῶν ζώντων Γάλλων ποιητῶν, ἤτοι τοῦ «Ἐρνάνη» τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ.

Ὅταν τις ἀναλογισθῇ ὅτι τὸ δραματικὸν τοῦτο ἔργον τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ἀνεξαρτήτως τῆς περὶ αὐτοῦ γνώμης τῆς ἀπαθοῦς κριτικῆς, θεωρεῖται, σήμερον ἰδίως, ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἐκπροσωποῦν πιστότερον παντὸς ἄλλου τὰς περὶ δράματος ἰδέας τοῦ Οὐγώ, καὶ ὡς ὁ πρῶτος

Digitized by Google

καὶ ἀκρογωνιαῖος ἐν Γαλλίᾳ λίθος τοῦ ῥωμαντικοῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ διὰ τοσούτου πατάγου καὶ πολέμου κατώρθωσε νὰ ἱδρύσῃ πρὸ πεντήκοντα περίπου ἐτῶν ἐν τῇ γαλλικῇ φιλολογίᾳ ἔκτακτος ἀληθῶς ποιητικὴ γενεά· ὅταν τις γνωρίζῃ ὁποία διεξήχθη ἐπὶ μακρὰ ἔτη μάχη μεταξὺ κλασικῶν καὶ ῥωμαντικῶν, οὐ μόνον διὰ καλάμου καὶ μέλανος ἀλλὰ καὶ διὰ φωνῶν καὶ πυγμῆς· ὅταν τις ἀναπολήσῃ, ὅτι μία τῶν κυριωτάτων καὶ κρισιμωτάτων περὶ τῆς νίκης συμπλοκῶν ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὰ 1830 πρώτη παράστασις τοῦ «Ἑρνάνη», καθ' ἣν τὸ μὲν ἥμισυ τῶν θεατῶν ἐχειροκρότουν ὡς παράφρονες, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ ἐσύριζον ὡς δαιμονιῶντες· δὲν θέλει βεβαίως ἀπορήσει πρὸς τὸ ἐπιβάλλον τῆς τελετῆς καὶ τὸ πανηγυρικὸν τοῦ θριάμβου, δι' οὗ ἑωρτάσθη πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐν Παρισίοις ἡ πεντηκονταετηρὶς τοῦ δράματος ἐκείνου, ὅπερ δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πρώτη καὶ κυρία σημαία τοῦ νικηφόρου στρατοῦ, τοῦ συγκεντρώσαντος βαθμηδὸν ἔκτοτε εἰς τὰς τάξεις του πάσας τὰς φιλολογικὰς δυνάμεις τῆς νέας Γαλλίας.

Ὅτε κατὰ πρῶτον παρεστάθη ὁ «Ἑρνάνης» ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, ἡ φιλολογικὴ ἐν Γαλλίᾳ ἐπανάστασις εἶχεν ἤδη ἀρχίσει, ἐνῷ ἐκυοφορεῖτο ἔτι ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἰουλίου ἀνατροπή. Ἐνῷ δὲ οἱ πολιτευόμενοι συνεζήτουν περὶ συντάγματος καὶ βασιλικῶν προνομίων, ἐνῷ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ τοῖς ἐκλογικοῖς συλλόγοις συνεταράσσοντο τὰ πνεύματα, καὶ ἐλογοκόπουν αἱ γλῶσσαι, ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων διετέλει ἐν ἀγῶνι κεκηρυγμένῳ καὶ ἡ διαμάχη τῶν γραφόντων συνεκροτεῖτο ἤδη πρὶν ἢ συμπλακῶσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς οἱ δίχα φρονοῦντες περὶ τῆς πολιτείας. Ὁ λαὸς ἡτοιμάζετο νὰ ῥίψῃ θρόνον πολυετῆ, οἱ δὲ ποιηταὶ συνέτριβον ἤδη τὰ εἴδωλα τῶν παλαιῶν θεῶν, καὶ ἀνεκήρυσσον νέαν θρησκείαν. Τὸ παρελθὸν ἐπολεμεῖτο ὑπὸ πᾶσαν μορφήν, καὶ ὁ «Ἑρνάνης» ὑπῆρξε τὸ κυριώτατον τῆς φιλολογικῆς ἐκείνης ἐπαναστάσεως πραξικόπημα. Ποιητὴς νέος, μεῖραξ ἔτι, ἀλλ' ἤδη μεγαλοφυής, εἶχεν ἀναβῆ εἰς τὰς ἐπάλξεις, καὶ ἐκρήμνιζεν ἄρδην τὸ γηραιὸν οἰκοδόμημα τῆς παλαιᾶς τραγῳδίας. Κραυγὴν ἔρρηξαν τότε μεγάλην οἱ πιστῶς εἰς τὰ καθεστῶτα προσκείμενοι συντηρητικοί, οἱ τῶν παραδόσεων ἐχόμενοι, οἱ τὸν Ῥακίναν προσκυνοῦντες καὶ τὰς ἑνότητας τοῦ Ἀριστοτέλους εὐαγγέλιον ἀνακηρύσσοντες τῆς δραματικῆς ποιήσεως. Τὰ πολιτικὰ γεγονότα ἐπήνεγκον αἴφνης τότε ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὸν φιλολογικὸν σάλον τῶν πνευμάτων, καὶ ἡ Ἰουλιανὴ ἐπανάστασις κατηύνασε πρὸς ὥραν τὸν πολεμικὸν ἐκεῖνον πυρετόν. Ἀλλ' ἡ πρώτη ὤθησις εἶχε δοθῆ, ὁ σάλος ἐπῆλθε μετὰ μικρὸν σφοδρότερος, ἡ νίκη ἐγένετο ὁριστική, τὸ δὲ ἐπαναστατικὸν δρᾶμα ὑπῆρξεν οὕτως εἰπεῖν ἡ ἀφετηρία κινήματος φιλολογικοῦ μεγάλης σημασίας, ὅπερ ἀνεμόρφωσεν ἐν βραχεῖ διαστήματι τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν. Ὅτε ὁ «Ἑρνάνης» ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τὰ πνεύματα ἦσαν ἡσυχώτερα καὶ δικαιότερα· ὁ πόλεμος εἶχε παύσει, οὐδὲ συνεκροτοῦντο πλέον πυγμαχίαι ἐν τῷ θεάτρῳ περὶ τῆς νίκης. Ἔμεινεν οὕτω τὸ ἔξαλλον δρᾶμα ἐν τῷ δραματολογίῳ τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, μέχρις οὗ προεγράφη κατὰ τὰ 1851 μετὰ τοῦ προγραφέντος ποιητοῦ, μόλις δὲ τῷ 1867 ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, εὐφημούμενον καὶ χειροκροτούμενον μετὰ φανατισμοῦ, ὃν ὑπηγόρευε πολιτικὴ μᾶλλον ἀντιπολίτευσις, ἢ φιλολογικὸς φανατισμός. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον διεκόπησαν καὶ πάλιν αἱ παραστάσεις του ὑπὸ τῶν μεγάλων συμβεβηκότων τοῦ 1870, καὶ μόλις πρὸ δύο ἐτῶν ἤρχισε διδασκόμενος ὁ «Ἑρνάνης» ἀπὸ τῆς γαλλικῆς σκηνῆς, ἐν πάσῃ δυνατῇ πομπῇ καὶ μεγαλειότητι, νεαρὸς πάντοτε καὶ πάντοτε θαυμαζόμενος ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ κοινοῦ.

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἡ θεατρικὴ ἱστορία τοῦ ὀνομαστοῦ δράματος, ὅπερ πρὸ ἑνὸς περίπου μηνὸς ἑώρτασεν ἐν Παρισίοις τοὺς *χρυσοῦς* αὐτοῦ *γάμους* μετὰ τῆς γαλλικῆς σκηνῆς.

Ἡ παράστασις τῆς 13 (25) Φεβρουαρίου δὲν εἶχε βεβαίως τὸ δριμὺ καὶ παράδοξον θέλγητρον τῆς πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν πρώτης διδαχῆς τοῦ «Ἑρνάνη», ἀλλ' εἶχεν ὅμως πᾶσαν τοῦ θριάμβου τὴν μεγαλειότητα, καὶ ὅλην τοῦ πανηγυρικοῦ μνημοσύνου τὴν ἐπιβάλλουσαν γοητείαν. Δὲν ἦτο πλέον μάχη οὐδὲ συμπλοκή, οὐδὲ νίκη, ἀλλὰ νίκης ἀνάμνησις καὶ καθιέρωσις. Δὲν ἐμύριζε πλέον πυρῖτιδα, ἀλλὰ δάφνην καὶ μύρτον. Περιττόν, ἐννοεῖται, νὰ ῥηθῇ, ὅτι ἡ αἴθουσα τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου ἦτο πλήρης τὴν ἑσπέραν ἐκείνην μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς γωνιῶν, ὅτι οἱ ὀνομαστοὶ τῆς πρώτης γαλλικῆς σκηνῆς ἠθοποιοί, καὶ ἰδίως ἡ διάσημος Σάρα Βερνὰρ ὡς Δόνα Σόλ, ἀπεδείχθησαν *αὐτοὶ ἑαυτῶν κράτιστοι*, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ὅτι πᾶσαι αἱ τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης ἐπισημότητες, φιλολογικαὶ καὶ πολιτικαί, ἔσπευσαν νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν πολιὸν ποιητὴν τὸν προσήκοντα φόρον τῶν εὐφημιῶν καὶ χειροκροτημάτων. Ὡς τοιαύτη, ἡ παράστασις ἐκείνη δὲν ἦτο πάντῃ ἀσυνήθης, διότι πάντοτε σχεδόν, ὁσάκις ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν ἐδιδάσκετο ὁ «Ἑρνάνης» ἀπὸ τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, ἡ αἴθουσα αὐτοῦ εἶχεν ἑορτάσιμον τὴν ὄψιν. Ἀλλ' ὅ,τι ἰδίως διέκρινεν αὐτὴν ἦτο ἡ ἕκτη οὕτως εἰπεῖν πρᾶξις τοῦ δράματος. Ἀφοῦ, μετὰ τὰς φοβερὰς λέξεις τοῦ **Don Ruy Gomez:**

Morte! Oh, je suis damné!

κατεπετάσθη ἡ αὐλαία ἐπὶ τῶν πτωμάτων τοῦ Ἑρνάνη καὶ τῆς Δόνας Σόλ, ὀλίγαι μόλις παρῆλθον στιγμαί, καὶ ἀνεπετάσθη πάλιν, ἀποκαλύψασα πανηγυρικῶς διεσκευασμένην τὴν σκηνήν, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἑστημένην τὴν προτομὴν τοῦ

Digitized by Google

ποιητοῦ, λαξευθεῖσαν πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν ὑπὸ τοῦ διασήμου Δαυτδ d'Angers, ὅτε στενὴ φιλία συνήνου τοὺς δύο μεγαλοφυεῖς νεανίας. Τὴν προτομὴν τοῦ Οὐγὼ ἐφώτιζον θαυμαστοὶ ἐκ κρυστάλλου φανοί, περιεστοίχιζον δὲ πάντες οἱ τὸν «Ἑρνάνην» διδάξαντες ἠθοποιοί, εὐλαβῶς πρὸ αὐτῆς κλίνοντες τὴν κεφαλήν. Ἡ πρὸ μικροῦ Δόνα Σὸλ ἀπεσπάσθη τότε τοῦ ὁμίλου, καὶ μικρὸν προχωρήσασα, ἀπέτεινε πρὸς τὸν ποιητὴν ὡραίαν ςιχηρὰν προσφώνησιν, πλήρη αἰσθήματος καὶ χάριτος, γεγραμμένην ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ συγχρόνου Γάλλου ποιητοῦ Φραγκίσκου Coppée, ἀφηγουμένην δὲ τὴν ἐμπαθῆ μάχην μεταξὺ κλασικῶν καὶ ρωμαντικῶν, ἧς ὁ «Ἑρνάνης» ὑπῆρξε τὸ σύνθημα καὶ ἡ ἀφετηρία, πανηγυρίζουσαν τὴν νίκην, καὶ ψάλλουσαν τὸν θρίαμβον τοῦ ποιητοῦ.

Ἰδοὺ ἡ ὡραία καὶ πλήρης ἐμπνεύσεως ἀρχὴ τῆς προσφωνήσεως ταύτης, ἥτις ἀπαγγελλομένη διὰ τῆς μεταλλικῆς ἐκείνης φωνῆς τῆς Βερνάρ, ἧς οὐδεὶς ἀκούσας αὐτὴν ἐλησμόνησε τὸ γόητρον, συνεκίνησε μέχρι παραφορᾶς τὸ πυκνὸν ἀκροατήριον :

Hernani ! Cinquante ans sont passés ! mais ce nom
Résonne dans nos coeurs comme un bruit de canon,
Et grise nos cerveaux comme une odeur de poudre;
Et, quand gronde un écho lointain de cette foudre,
Quiconque a le respect et le culte du beau
Sent passer sur son front une ombre de drapeau.
Cinquante ans sont passés ! Il n'en reste plus guère,
Helas ! des grands soldats de cette ancienne guerre.
Mais il est toujours là, celui dont le cerveau
Fit naître pour le monde un idéal nouveau.
Le sublime héros survit à l'épopée ;
Le vieil arbre est debout dans la forêt coupée ;
Et, sous ses cheveux blancs, l'aieul robuste et tel
Qu'il sera centenaire avant d'être immortel !

Μετὰ τὸ τέλος τῶν στίχων τοῦ Coppée, οὓς δὲν ἤκουσε μὲν ὁ Οὐγώ, ἀπὼν τοῦ θεάτρου, ἀλλ' ἐχειροκρότησαν ἔκ τινος τῶν θεωρείων παταγωδῶς οἱ δύο του ἔγγονοι, Γεώργιος καὶ Ἰωάννα, προσῆλθεν ἡ Σάρα Βερνὰρ εἰς τὴν προτομὴν καὶ ἀπέθηκε κλάδον φοίνικος ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου της. Ἀπερίγραπτος ἐξεῤῥάγη τότε ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ κοινοῦ, καὶ ἐκμανεῖς ἐζήτουν οἱ παριστάμενοι τὸν γηραιὸν ποιητήν. Ἀλλ' ὁ ποιητὴς ἔλειπεν, ὡς προείπομεν. Δὲν ἔλειπεν ὅμως ἐκ τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ ἔργου του, ἐν ἔτει 1830, ὅτε, πένης καίτοι γνωςὸς ἤδη ἐκ τῶν λυρικῶν του ποιήσεων, ἐκαραδόκει ἀπὸ τῶν παρασκηνίων τὴν ἔκβασιν τῆς φοβερᾶς καὶ κρισίμου μάχης, ἥτις πλὴν τῆς φιλολογικῆς νίκης, ἔμελλε νὰ δώσῃ ἄρτον εἰς τὸν νεόνυμφον ποιητήν. Πεντήκοντα μόλις φράγκα εἶχε, λέγουσι, τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐν τῷ θυλακίῳ του ὁ ποιητὴς τῶν *Ἀνατολικῶν Ἀσμάτων*, ἡ δὲ νεαρὰ σύζυγός του εἶχε δίκαιον ἀνακράξασα φαιδρὰ μετὰ τὸ νικηφόρον τέλος τῆς παραστάσεως :

— Θὰ ἔχωμεν τοὐλάχιστον νὰ πληρώσωμεν τὸν ἄλλον μῆνα τὸν ἀρτοπώλην !

Οἱ καιροὶ μετεβλήθησαν ἔκτοτε καὶ συμμετεβλήθησαν μεγάλως καὶ τὰ πράγματα. Ὁ πένης τότε νεανίας εἶνε σήμερον γέρων πλουσιώτατος—καὶ ἱκανῶς φιλάργυρος, λέγουσιν αἱ κακαὶ γλῶσσαι—, περιττὸν δὲ πάντῃ φρονεῖ νὰ παρευρίσκεται εἰς τὰς παραστάσεις τῶν δραμάτων του, διότι περιττοὺς ἴσως πλέον ὑπολαμβάνει καὶ τοὺς στεφάνους τῆς κοινῆς εὐφημίας.

Τὴν πανηγυρικὴν παράστασιν τοῦ Ἑρνάνη παρηκολούθησε πολυτελέστατον συμπόσιον, δοθὲν ἐν τῷ *Ἠπειρωτικῷ Ξενοδοχείῳ* εἰς τιμὴν τοῦ Οὐγὼ ὑπὸ τῶν παρισινῶν δημοσιογράφων καὶ κριτικῶν, καὶ συγκαλέσαν παρὰ τὴν αὐτὴν τράπεζαν, πλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ γαλλικοῦ τύπου, πολλὰς ἔτι ἄλλας ἐπισημότητας ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ θεάτρου. Ἡ Σάρα Βερνάρ, καθημένη δεξιόθεν τοῦ ποιητοῦ, ἀπήγγειλε καὶ πάλιν περὶ τὸ τέλος τοῦ δείπνου τοὺς ὡραίους στίχους τοῦ Coppée, ὁ δὲ διακεκριμένος δραματογράφος Αἰμίλιος Augier προέπιεν εἰς ὑγείαν τοῦ Οὐγώ, ἐκ μέρους τῶν δραματικῶν συγγραφέων τῆς Γαλλίας προσφωνήσας αὐτῷ τὰ ἑπόμενα μετὰ βαθέως συγκεκινημένης φωνῆς :

»*Ἀγαπητὲ καὶ ἔνδοξε διδάσκαλε !*

»Πόσοι ἐκ τῶν ἑορταζόντων σήμερον εἰς τι»μήν σου τὴν ἑορτὴν ταύτην δὲν εἶχον ἔτι ἀν»δρωθῆ, πόσοι δὲν εἶχον ἔτι γεννηθῆ καθ' ἣν ἡ»μέραν ἐπετελεῖτο ἐπὶ τῆς γαλλικῆς σκηνῆς τὸ »ἀθάνατον ἔργον, οὗτινος πανηγυρίζομεν σήμε»ρον τὴν πεντηκονταετηρίδα.

»Οἱ πρῶτοι ἠθοποιοί, οἵτινες εἶχον τὴν τι»μὴν νὰ τὸ διδάξωσιν, ἐξέλιπον πάντες, καὶ »δὶς ἔκτοτε περιφανῶς ἀντικατεστάθησαν. Γε»νεαὶ παρῆλθον μετὰ γενεάς· κυβερνήσεις ἔπε»σαν μετὰ κυβερνήσεις· ἐπαναστάσεις ἐγένοντο »πολλαί· ἀλλὰ τὸ δρᾶμα ἐπέζησεν εἰς πάντα »καὶ πάντας, ἐπὶ μᾶλλον εὐφημούμενον καὶ ἐπὶ »μᾶλλον νεάζον !

»Φαίνεται δέ, ὅτι καὶ εἰς τὸν ποιητήν του »αὐτὸν μετέδωκε μέρος τῆς αἰωνίας του νεότη»τος. Δυσάλωτος πρὸς τὸν χρόνον, δὲν γνωρί»ζεις, φίλτατε διδάσκαλε, τὴν παρακμήν, καὶ »διέρχεσαι πᾶσαν τοῦ βίου ἡλικίαν, ἀνὴρ πάν»τοτε διαμένων. Ἡ ἀτάραχος τῆς μεγαλοφυΐας »σου γονιμότης κατέκλυσεν ἀπὸ ἡμίσεος ἤδη »αἰῶνος τὸν κόσμον διὰ πλημμυρίδος, ἥτις πάν»τοτε ἀναβαίνει. Ἡ ἐκμανὴς ἀντίστασις τῆς »πρώτης ὥρας καὶ ὁ τραχὺς πόλεμος τῶν ἔ»πειτα χρόνων ἐχωνεύθησαν βαθμηδὸν εἰς θαυ»μασμὸν παγκόσμιον, καὶ οὐδεὶς ἀπέμεινε πλέον »ἀποστάτης. Παρέχεις δὲ σήμερον τὸ σπάνιον »καὶ μεγαλοπρεπὲς θέαμα μεγάλου ἀνδρός, πα»ρισταμένου εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀποθέωσιν, »καὶ ἐλαύνοντος τοῦ τελικοῦ του θριάμβου τὸ

Digitized by Google

»ἄρμα, ὅπερ οὐδεὶς πλέον παρακολουθεῖ ὑβρι»στής.

»Ὅτε ὁ Λαβρυὲρ προσηγόρευε τὸν Βοσσουέ»τον ἐν πληθούσῃ Ἀκαδημίᾳ πατέρα τῆς ἐκ»κλησίας, ἐλάλει ἐκ τῶν προτέρων τὴν γλῶσ»σαν τῶν ἀπογόνων. Ἀλλὰ σέ, φίλτατε διδά»σκαλε, περιστοιχίζουσιν ἐνταῦθα αὐτοὶ οἱ ἀ»πόγονοι, οἵτινες καὶ σὲ προσαγορεύουσι προ»πίνοντες: *εἰς ὑγείαν τοῦ πατρός!*»

Τὴν πρόποσιν τοῦ Augier παρηκολούθησεν ἑτέρα τοῦ ὀνομαστοῦ ἠθοποιοῦ τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου Délaunay, ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων του, καὶ μετ' ὀλίγον ἄλλη τοῦ Γάλλου κριτικοῦ Φραγκίσκου Sarcey, ἐξ ὀνόματος τῶν Γάλλων δημοσιογράφων, εἰς ἣν καὶ ἀναστὰς ὁ πολιὸς ποιητὴς ἀπήντησε διὰ συγκεκινημένης φωνῆς, προπιὼν ὑπὲρ τοῦ Γαλλικοῦ τύπου, ἐν μέσῳ φρενητιωδῶν χειροκροτημάτων καὶ παρατεταμένων εὐφημιῶν. Δ.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 9 Μαρτίου 1880.

Δόξα τῷ Θεῷ καὶ προσκύνημα τῷ Κυρίῳ τῶν Δυνάμεων, ὅτι μᾶς ἀπήλλαξε τέλος πάντων τῆς φοβερᾶς βασάνου, ἥτις ὀνομάζεται ἐνδυμασία πρὸς χορόν, τῆς ἔτι φοβερωτέρας, ἥτις ὀνομάζεται χορός, καὶ τῆς φοβερωτάτης πασῶν, ἥτις ὀνομάζεται ἀγρυπνία μέχρι πρωΐας, καὶ cotillon διαρκοῦν τέσσαρας ὥρας. Ἡσυχάσαμεν ἐπὶ τέλους, ἀγαπητή μου φίλη, καὶ δυνάμεθα τόρα ἐν πάσῃ ἀνέσει, διὰ *μετανοιῶν* καὶ *χαβιαροφαγίας*, νὰ καθαρισθῶμεν ἀπὸ πάσης χορευτικῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ ἀποπλύνωμεν πάντα τὰ ἀπὸ τῶν ἀπόκρεω καὶ τῶν μεταμφιέσεων κρίματα ἡμῶν. Θὰ τὸ κάμωμεν ὅμως ἄρά γε; Ἤ, τοὐλάχιστον, θὰ τὸ κάμωμεν ὅλαι; Ἀμφιβάλλω πολύ. Καὶ θ' ἀμφιβάλῃς καὶ σὺ μαζύ μου, ὅταν μάθῃς, ὅτι χθὲς ἀκόμη, σάββατον μόλις τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῆς τεσσαρακοστῆς, ἐχόρευον —ὄχι ἐγώ, Θεὸς φυλάξῃ!—ἀλλὰ πολλαὶ φίλαι μας... μέχρι τῆς τρίτης μετὰ τὸ μεσονύκτιον! Καὶ πῶς λοιπόν, θ' ἀναφωνήσῃς βέβαια· δὲν ἐχόρτασαν ἐπὶ δύο ἤδη μῆνας sandiwchs καὶ λεμονάδας; δὲν ἐκουράσθησαν οἱ πόδες των; δὲν ἐβαρύνθησαν οἱ ῥωθωνές των ῥοφῶντες καπνὸν κηρίων καὶ κονιορτόν; δὲν ἐβαρύνθησαν αἱ γλῶσσαί των ὁμιλοῦσαι μεταξὺ δύο ἀντιχόρων περὶ βροχῆς καὶ ἡλίου, περὶ χειμῶνος καὶ αἰθρίας, περὶ ὑπουργικῆς κρίσεως καὶ Κωστοπούλου, περὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος; Ὄχι, ἀγαπητή μου! οὔτ' ἐκουράσθησαν, οὔτ' ἐβαρύνθησαν. Ἀπόδειξις δὲ τούτου τὸ φοβερὸν χθεσινὸν πραξικόπημα, τὸ ὁποῖον, ὡς μανθάνω, πρόκειται νὰ ἐπακολουθήσωσι καὶ ἄλλα ὅμοια ἐντὸς ὀλίγου. Δὲν ἠξεύρω ἂν ὁ κόσμος ἐν γένει *ἐλωλάθη* ἐφέτος, ἢ ἐγὼ παραδόξως πρεσβυτίζω. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἡ μανία τῶν διασκεδάσεων, τῶν ἑσπερίδων καὶ τῶν χορῶν δὲν ἐξεθύμανεν ἀκόμη, μ' ὅλον τὸ δυσάρεστον douche, τὸ ὁποῖον ἔῤῥιψε κατὰ τῶν κεφαλῶν μας ὁ ἀνεκδιήγητος χειμὼν τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. Οὕτω δέ, μολονότι, κ' ἐφέτος καθ' ὅλους τοὺς τύπους ἑωρτάσαμεν τὰ *Κούλουμα*, μολονότι, ὡς ἐμάντευον εἰς τὸ τέλος τῆς παρελθούσης μου ἐπιστολῆς, ἠθρίασεν αἴφνης τὴν Καθαρὰν Δευτέραν ὁ καιρός, οἱονεὶ ἀπὸ σκοποῦ καταδεικνύων, ὅτι ἐτραχύνθη μὲν ἵνα κόψῃ τὰς ἁμαρτωλὰς ἡμῶν διασκεδάσεις, ἐγλυκάνθη δὲ πάλιν ἐν μιᾷ νυκτὶ ἵνα καλέσῃ ἡμᾶς εἰς πανηγυρικὴν προϋπάντησιν τῶν νηστειῶν καὶ τῆς μετανοίας, ἡμεῖς ὅμως *οὐ βουλόμεθα συνιέναι*, οὔτε σημεῖα ἐκτιμῶμεν οὔτε οἰωνούς, ἐμμένομεν δὲ σκληροτράχηλοι εἰς τὴν παραλυσίαν, καὶ ὁ Θεὸς πλέον.. ἐλεῆσαι καὶ οἰκτειρῆσαι καὶ σῶσαι ἡμᾶς. Αὐτὰ δὲ περίπου ἔλεγε καὶ σήμερον ἐν πολλῇ κατανύξει καλοθρεμμένος τις ἱεροκῆρυξ, ὅστις ἐφρόντισεν ἐπὶ τέλους νὰ μνημονεύσῃ ἐπιδεξίως πρὸς τοὺς ἀκροατάς του καὶ μικρόν τι αὐτοῦ συγγραμμάτιον, ὁρίζων συνάμα καὶ τὸ βιβλιοπωλεῖον, ὅπου ἠδύνατο νὰ τὸ ἀγοράσῃ ὁ βουλόμενος πρὸς ψυχικὴν αὐτοῦ οἰκοδομήν, ἀντὶ *εὐτελοῦς τιμῆς*. Γνωρίζετε σεῖς αὐτοῦ, εἰς Παρισίους, τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς Réclame, τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει, ὡς βλέπεις, πᾶν ὅ,τι ὁμοειδὲς ἐπενόησαν μέχρι τοῦδε οἱ Ἀμερικανοί;

Οὐχ ἧττον, μολονότι καὶ νηστεύοντες χορεύομεν, μολονότι καὶ μετανοοῦντες ἐν τεσσαρακοστῇ διασκεδάζομεν ὡς ἐν ἀπόκρεῳ, ἐσπεύσαμεν ὅμως, ὡς ἄνθρωποι κατ' ἐξοχὴν τυπικοί, ν' ἀποχαιρετίσωμεν δῆθεν τὰ Κρόνια καὶ πᾶσαν τὴν πομπὴν αὐτῶν, ἄλλοι μὲν εἰς τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἄλλοι δὲ εἰς τὸ Φάληρον. Ἐννοεῖς ὅτι, ἀφοῦ ἡ ἀκτὴ τοῦ νέου Φαλήρου ἤρχισε νὰ κάμνῃ ἀνταγωνισμὸν εἰς τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ὁ κόσμος τῶν καθαυτὸ *Κουλούμων* ἐγένετο ἀραιότερος καὶ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐλαττοῦται. Μάτην ἤθελέ τις καὶ ἐφέτος ἀναζητήσει ἐπὶ τῶν γραφικῶν καίτοι φαλακρῶν λόφων, οἵτινες δεσπόζουσι τῶν ὀχθῶν τοῦ ξηροῦ Ἰλισσοῦ τὰς ποικίλας ἐκείνας συστάδας τῶν σταυροποδητὶ καθημένων πέριξ τρυβλίου ἐλαιῶν, κρομμύων, θριδάκων καὶ τῆς ἀπαραιτήτου *πλώσκας*· μάτην ἤθελέ τις ζητήσει τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα καὶ παροιμιακὰ ὄρη τῶν στραγαλίων, ἅτινα ἔφρασσε κυκλοειδὴς πορτοκαλλίων παράταξις, καὶ τὸ ἀπειράριθμον τάγμα τῶν κολυροπωλῶν, πέριξ τῶν ὁποίων ἐσκίρτων ἐκ χαρᾶς τῶν νηπίων τὰ ῥοδοπάρεια στίφη, καὶ τοὺς σκοροδοστεφεῖς *βιολιστάς*, καὶ τοὺς ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς των φέροντας τὴν προσωπίδα μεταμφιεσμένους, καὶ τῶν ὑπὸ τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπιείου ὀρχουμένων παλληκαρίων τὸν ὅμιλον, καὶ

Digitized by Google

τὸ πυκνὸν, πυκνότατον ἐκεῖνο πλῆθος τῶν θεατῶν, οἵτινες κατέκλυζον τὸν πέριξ χῶρον, δίκην μυρμήκων στρατιᾶς. Ὅλα ἐκεῖνα τὰ παλαιά, ὅλη ἐκείνη ἡ φαιδρὰ ἀληθῶς πανήγυρις, ἥτις ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἀντεῖχεν ἐπίμονος εἰς πᾶν ἐκκλησιαστικὸν ἀνάθεμα καὶ πᾶσαν ἐπισκοπικὴν προγραφήν, παρῆλθε πλέον σήμερον ἀνεπιστρεπτεί, καὶ ὅ,τι δὲν κατώρθωσεν ἡ ἐκκλησία κατώρθωσεν οὕτως εἰπεῖν ὁ πολιτισμός. Λέγω *οὕτως εἰπεῖν*, διότι μετέθηκεν ἁπλῶς ὅ,τι μάτην ἐκείνη προσεπάθει νὰ ἐξοντώσῃ. Δὲν γίνεται πλέον εἰς τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τὸ προσκύνημα τῆς Καθαρᾶς Δευτέρας, ἀλλὰ γίνεται ὅμως ἀπὸ πέντε ἤδη ἐτῶν εἰς τὸ Φάληρον. Εἰς τοὺς λόφους τοῦ Ἰλισσοῦ ἀπέμειναν πιστοὶ ἀποδημηταὶ ὀλίγιστοι μόνον μὴ πολιτισμένοι καὶ εἰς τὰς κατωτέρας τοῦ λαοῦ τάξεις ἀνήκοντες. Αὐτοὶ μεταφέρουσιν ἀκόμη ἐκεῖ, ὡς εἶχον μεταφέρει τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν, τὰς ἐλαίας των καὶ τὰ σκόροδά των καὶ τὰ πενιχρά των ὄστρεα καὶ τὸν ἀπαραίτητον ῥητινίτην, καὶ τραγῳδοῦσιν ἀκόμη εὔθυμοι καὶ χορεύουσι πρὸς τὸν ἦχον βραχνοῦ τινος καὶ παραχόρδου βιολίου. Ἀλλ' εἶνε ὀλίγοι δυστυχῶς, ὡς εἶνε ὀλίγοι καὶ οἱ θεαταί των. Οἱ πολλοί, ὧν ἡ πολιτιζομένη καὶ νεωτερίζουσα στρατιὰ πληθύνεται ὁσημέραι, καταβαίνουσιν εἰς τὸ Φάληρον, ὅπου ὑπάρχει ἑστιατόριον τῆς Ἑταιρίας τοῦ σιδηροδρόμου, ὅπου ὑπάρχει καφενεῖον, ὅπου κτίζονται μέγαρα ἐξοχικά, ὅπου δύναταί τις τέλος νὰ περιπατήσῃ ὥρας ὁλοκλήρους εἰς διακοσίων μέτρων ἔκτασιν, θαυμάζων τὰς πασσαλοστοιχίας, ἃς οἱ φαληρισταὶ ἀποκαλοῦσι κήπους, τὸ μελαγχολικὸν παράπηγμα, ὅπερ τὸ θέρος ὀνομάζεται θέατρον, καὶ . . . τὴν περίεργον ἀνεμαντλίαν, ἥτις ὡς γίγαντος σκελετὸς ἀναπτύσσει πρὸς τὴν θαλασσίαν αὔραν τὰς ἐρυθράς της πτέρυγας. Τὰ πολλὰ ταῦτα καὶ ποικίλα θέλγητρα τοῦ Φαλήρου, εἰς ἃ μὴ λησμονήσῃς νὰ προσθέσῃς τὸ μέγιστον ἐκεῖνο, ὅπερ συνοψίζουσιν αἱ γαλλικαὶ λέξεις: voir et être vu, συγκαλοῦσι συνήθως τὴν Καθαρὰν Δευτέραν παρὰ τὸν φαληρικὸν αἰγιαλὸν τὸν οὕτω καλούμενον *καλὸν* κόσμον τῶν Ἀθηνῶν, ὅστις ἀφοῦ περιπατήσῃ ὥρας τινάς, καὶ ἀκούσῃ ῥακένδυτόν τινα καὶ ἄνιπτον Ἰταλόπαιδα, παίζοντα διὰ τῆς ἅρπης του τὴν Mandolinata καὶ τὴν Stella Confidente, ἐπιστρέφει οἴκαδε κατευχαριστημένος καὶ διηγεῖται τὴν ἐπιοῦσαν ὅτι ἐπέρασε *θαυμάσια* εἰς τὸ Φάληρον.

Ἐφέτος ὅμως καὶ τοῦ Φαλήρου τὰ Κούλουμα ἦσαν πενιχρὰ καὶ μέτρια. Ὁ κόσμος ἦτο ὀλίγος, ἴσως διότι ὁ ἄφθονος πηλὸς τῶν ὁδῶν ἐμπόδιζε τοὺς περισσοτέρους νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν ἀπὸ τῆς οἰκίας των εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὁδοιπορίαν, πολὺ μακροτέραν καὶ δυσαρεστοτέραν τῆς ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ εἰς τὸ Φάληρον· τὸ δὲ ἑστιατόριον τοῦ σιδηροδρόμου ἦτο κλειστόν, διότι πιθανῶς ἡ χιὼν τῆς προτεραίας εἶχε παγώσει τοὺς κερδοσκοπικοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ξενοδόχου. Οὕτω πᾶσαι αἱ διασκεδάσεις, τὰς ὁποίας πρὸ μικροῦ σοῦ ἀνέφερα, ἔγειναν μέν, ἀλλ' ἔγειναν κατὰ πολὺ μικροτέρας διαστάσεις, καὶ ἡ greatest attraction τῆς ἡμέρας ἔμεινεν ἡ ἀνεμαντλία τοῦ σιδηροδρόμου, ἥτις ἀντικατέστησεν ἀπό τινων μηνῶν τὸ δυστυχὲς ὀνάριον, οὗτινος οἱ ἀφιλοκερδεῖς ἀγῶνες ἐπότιζον ἄλλοτε τὸν *κῆπον* τῆς Ἑταιρίας.

Θέλεις τώρα καὶ ἓν νέον; Ἔφθασε προχθὲς ὁ ἰταλικὸς μελοδραματικὸς θίασος, ὅστις πρόκειται νὰ τέρψῃ τὰ ἀθηναϊκὰ ὦτα κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ χειμερινοῦ θεάτρου. Λέγεται δὲ ἤδη περὶ αὐτοῦ ὅτι ἡ πρώτη κυρία εἶνε... πολὺ ὡραία. Σὺ θὰ ἐρωτήσῃς ἴσως, ἂν τραγουδεῖ εὔμορφα. Περὶ τούτου οὐδεὶς ἔγεινε λόγος μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ *φιλομούσου* κοινοῦ.

Ἀ! ἀλήθεια· ὀλίγου δεῖν νὰ λησμονήσω καὶ ἓν ἄλλο νέον. Ἔπεσε τὸ Ὑπουργεῖον.

Σοφιλ.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

422.

Ὅλα τὰ πάθη παρασύρωσι τὸν ἄνθρωπον εἰς σφάλματα, ἀλλὰ τὰ ἐξ ἔρωτος ὀλισθήματα εἶναι τὰ μᾶλλον καταγέλαστα.

423.

Ὀλίγοι γέροντες γινώσκουσι νὰ φέρωνται ὡς γέροντες.

424.

Ἄλλα ἔχομεν ἐλαττώματα καὶ ἐν τοῖς ἀντιθέτοις αὐτῶν σεμνυνόμεθα. Ἐν ᾧ, λόγου χάριν, ἀσθενοῦς εἴμεθα χαρακτῆρος, καυχώμεθα ὡς ἰσχυρογνώμονες.

425.

Ἡ περίνοια οἱονεὶ μαντικῆς δυνάμεως μετέχει, καὶ διὰ τοῦτο, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τοῦ νοὸς προτέρημα, τὸ διορατικὸν τὴν ματαιότητα τοῦ ἀνθρώπου κολακεύει.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Παππάκη, τί εἶνε αὐτὴ ἡ «διδασκαλία μαθημάτων διὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων», περὶ τῆς ὁποίας γίνεται τόσος λόγος εἰς τὰς ἐφημερίδας;

— Σοῦ τὸ εἶπα ἄλλοτε.

— Ναί, μοῦ εἶπες ὅτι δὲν ἤξευρες.

— Αἱ λοιπόν, αὐτὸ εἶνε.

* * *

Μεταξὺ φίλων:

— Πῶς; εἶσαι σύ; Δὲν ἀπέθανες λοιπόν;

— Καθόλου.

— Ἦσο τόσον κακὰ τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ σὲ εἶδα εἰς τὴν ἀσθένειάν σου.

Digitized by Google

— Εἶνε ἀληθές, ἀλλ' ἔγεινα καλά.
— Πῶς τὸ κατώρθωσες ;
— Ἄ, ὅλως κατὰ τύχην.... Ἠσθένησεν ὁ ἰατρός μου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Κανὲν ἔθνος δὲν εἶνε πλέον μεμψίμοιρον, πλέον εὐπειθές, καὶ πλέον ἐπιλῆσμον τοῦ ἑλληνικοῦ.

⁂ Ὅταν δὲν δύναταί τις νὰ δαγκάσῃ, δὲν πρέπει νὰ ὑλακτῇ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ τηλέφωνον εὑρίσκεται ἤδη ἐν πλήρει καὶ ἐνθουσιώδει χρήσει παρὰ τοῖς κατοίκοις τοῦ *Χικάγου* ἐν Ἀμερικῇ. Ὁ *Ἠλεκτριστὴς* ἀναφέρει τὸ ἑξῆς ὅλως πρόσφατον περιστατικόν, ὅπερ ἀποδεικνύει τὰ πλεονεκτήματα, ὅσα παρέχει ἡ ἐφαρμογὴ τῆς νέας ταύτης ἐφευρέσεως εἰς τοὺς ἀσθενεῖς.

Νέα τις κυρία ἐτηλεφώνησε τὸ μεσονύκτιον πρὸς τὴν πενθεράν της, ὅτι τὸ τέκνον της κατελήφθη ἀπὸ βῆχα διφθεριτικόν, καὶ ὅτι δὲν ἤξευρει τί νὰ κάμῃ.

Ἡ πενθερὰ ἐτηλεφώνησε πρὸς τὸν ἰατρόν της, ὅστις ἀμέσως ἀπεκρίθη ὅτι πρέπει νὰ συνεννοηθῇ παρευθὺς μὲ τὴν μητέρα. Τὸ κεντρικὸν τηλεφωνικὸν γραφεῖον ἐνήργησε παραχρῆμα τὴν δέουσαν προσαρμογὴν τῶν τηλεφωνικῶν συρμάτων, καὶ ὁ ἰατρὸς ἐτηλεφώνησε τὰ ἑξῆς : «Ὅταν τὸ παιδίον βήξῃ ἀκόμη, προσαρμόσατε τὸ ἄκρον τοῦ τηλεφωνικοῦ μηχανήματος εἰς τὸ στόμα του, ἐγὼ δὲ προσέχω, καὶ θὰ ἀκούσω».

Αἱ ὁδηγίαι αὗται ἐξετελέσθησαν, καὶ ἡ μήτηρ ἔλαβε πάραυτα τὸ ἑξῆς τηλεφώνημα: «Ἡσυχάσατε· δὲν εἶνε ἀνάγκη τῆς ἐπισκέψεώς μου πρὸ τῆς ἐπαύριον· τὸ τέκνον σας ἔχει συνήθη κατάρρουν, ὅστις δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν διφθερῖτιν».

Ταῦτα πάντα ἐξετελέσθησαν ἐντὸς διαστήματος χρονικοῦ βραχυτέρου τῆς ἡμισείας ὥρας, καί, ἐκτὸς τῆς μητρὸς καὶ τοῦ νηπίου της, ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος ἠδυνήθησαν νὰ κοιμηθῶσιν ἥσυχοι, χάρις εἰς τὴν τόσον ἀγχίνουν ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥευστοῦ.

Εις Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Βαρομετρικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν.

[Ἐκ τῶν τοῦ Jules Verne].

1ον Ὅτε τὸ βαρόμετρον κατέρχεται ἀποτόμως καὶ συνεχῶς, μετὰ μακρὰν καλοκαιρίας διάρκειαν, ἐπελεύσεται βεβαίως βροχή. Ἀλλὰ δυνατὸν ὁ ὑδράργυρος νὰ κατέλθῃ ἐν τῷ βαρομετρικῷ σωλῆνι πρὸ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν, πρὶν ἢ οὐδεμία μεταβολὴ ἐπέλθῃ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, ἂν ἡ καλοκαιρία διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, τοσοῦτον μεγαλητέρα ἔσεται ἡ διάρκεια τῆς βροχῆς, ὅσον πλειότερος χρόνος παρέλθῃ μεταξὺ τῆς καταπτώσεως τοῦ ὑδραργύρου καὶ τῆς ἐπελεύσεως αὐτῆς.

2ον Ἐκ τοὐναντίου, ὑπάρχοντος βροχεροῦ καιροῦ διαρκέσαντος μακρόν τινα χρόνον, ἂν τὸ βαρόμετρον ἄρχηται ὑψούμενον βραδέως καὶ κανονικῶς, ἐπελεύσεται βεβαίως καλοκαιρία, καὶ διαρκέσει ἐπὶ τοσοῦτον πλειότερον χρόνον, καθ' ὅσον τὸ μεταξὺ τῆς ἐπελεύσεως τῆς καλοκαιρίας καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑψώσεως τοῦ βαρομέτρου διανυθὲν χρονικὸν διάστημα εἶναι μεγαλήτερον.

3ον Κατὰ τὰς δύο προηγουμένας περιπτώσεις, ἂν ἡ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ ἀκολουθήσῃ ἀμέσως τὴν κίνησιν τῆς βαρομετρικῆς στήλης, ἡ μεταβολὴ αὕτη διαρκέσει ἐλάχιστον χρόνον.

4ον Ἂν τὸ βαρόμετρον ὑψοῦται μετὰ βραδύτητος καὶ συνεχείας ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἢ καὶ πλέον, προαγγέλλει καλοκαιρίαν, εἶναι δὲ ἄνευ σημασίας τινός, ὅτι ἡ βροχὴ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ τυχὸν ἐξακολουθεῖ· ἐξ ἀντιστρόφου, ἂν ὑπαρχούσης καλοκαιρίας τὸ βαρόμετρον καταπίπτῃ μετὰ βραδύτητος καὶ συνεχείας ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἢ καὶ πλέον, προαγγέλλει βροχήν, καὶ εἶναι ἄνευ σημασίας ὅτι ἡ καλοκαιρία ἐν τούτῳ ἐξακολουθεῖ. Ἀλλ' ἂν τὸ βαρόμετρον ὑψοῦται ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἢ καὶ πλέον, διαρκούσης τῆς βροχῆς, εἶτα ἐπελθούσης τῆς καλοκαιρίας ἀρχίσῃ ἀμέσως νὰ κατέρχηται, ἡ καλοκαιρία διαρκέσει ὀλίγιστον χρόνον. — Καὶ τ' ἀνάπαλιν.

5ον Κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον ἀπότομος πτῶσις τοῦ βαρομέτρου προμηνύει ἄνεμον, κατὰ τὸ θέρος, ἂν ἡ θερμότης εἶναι μεγάλη, προμηνύει καταιγίδα. Τὸν χειμῶνα, μετὰ παγετὸν διαρκείας τινός, ταχεῖα πτῶσις τῆς βαρομετρικῆς στήλης ἀγγέλλει μεταβολὴν ἀνέμου, συνοδευομένην μετὰ βροχῆς καὶ διαλύσεως τοῦ παγετοῦ. Ὕψωσις ὅμως τοῦ βαρομέτρου, ἥτις ἐπέρχεται κατὰ παγετώδη καιρόν, διαρκέσαντα ἤδη ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα, προμηνύει χιόνα.

6ον Οὐδέποτε αἱ ταχεῖαι διακυμάνσεις τοῦ βαρομέτρου δύνανται νὰ διερμηνευθῶσι προμηνύουσαι ξηρὸν ἢ βροχερὸν καιρὸν διαρκείας τινός. Τούτων ἔνδειξις ὑπάρχει ἀποκλειστικῶς, ὅταν ἡ ὕψωσις ἢ ἡ πτῶσις τοῦ βαρομέτρου γίγνεται βραδέως καὶ συνεχῶς.

7ον Ὅτε, πρὸς τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου, μετὰ βροχερὸν καὶ ἀνεμώδη καιρόν, τὸ βαρόμετρον ὑψοῦται, τοῦτο ἀγγέλλει τὴν ἐπέλευσιν βορείων ἀνέμων καὶ παγετοῦ[1]. **Α. Π.**

1 Σ. Μ. Τὰ ἀνωτέρω δὲν εἶναι κανόνες ἀπαράβατοι· ὁρίζουσι δὲ μόνον τὸ συνήθως γινόμενον.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 10

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 169. — 23 ΜΑΡΤΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

'Από τῆς προσεχοῦς κυριακῆς θὰ πωλεῖται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *'Εστίας* ἡ εἰκὼν τοῦ 'Ερμοῦ τοῦ Πραξιτέλους ἀντὶ λ. 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

'Υπὲρ τοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ ὁ ἐν Φραγκφόρτῃ γεν. πρόξενος τῆς 'Ελλάδος κ. 'Ερλάγγεν ἀπέστειλε φρ. 500.

'Υπὲρ τῆς σχολῆς τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ συλλόγου ἀνώνυμος προσήνεγκε διὰ τοῦ κ. Μ. Κατσίμπαλη φρ. 500.

'Ο καθηγητὴς κ. Δ. Κυριακόπουλος ἐδωρήσατο τῷ διδασκαλικῷ συλλόγῳ 120 ἀντίτυπα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένου βιβλιαρίου «Περὶ ἀναγνώσεως», ὅπως διανεμηθῶσι τοῖς ἑταίροις τοῦ συλλόγου δημοδιδασκάλοις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2089 **'Εστία.** 'Εκδίδοται κατὰ κυριακήν. "Ετος Ε'. Τόμος Θ', 23 Μαρτίου 1880. 'Αριθ. 221 (169). Λεπτὰ 20. 'Αθήνησι, γραφεῖον τῆς «'Εστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἡγεμονίας τῆς Μάνης.—Τινὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Μάνης ὑπὸ Κ. Παπαῤῥηγοπούλου. — "Ανευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς 'Ακαδημίας. Μετάφρ. Α. 'Ρ. 'Ραγκαβῆ). — Περὶ ὑποβρυχίων πλοίων. — 'Η πεντηκονταετηρὶς τοῦ «'Ερνάνη». — 'Αθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-'Ροσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ).—Δάνειον πνεῦμα.—'Αλήθειαι.—Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2090. **Πανελλήνιον 'Ημερολόγιον τοῦ ἔτους 1880.** 'Εκδοθὲν ὑπὸ Σωκράτους Α. Παρασυράκη ἐν Λονδίνῳ. "Ετος Α'. 8ον, σ. LXXVI καὶ 273. ['Εν τῷ ὡραίῳ τούτῳ 'Ημερολογίῳ, τὸ ὁποῖον κοσμεῖται καὶ ὑπὸ 16 εἰκόνων, περιέχονται αἱ ἑξῆς διατριβαί: 1) 'Η ἐν Λονδίνῳ 'Ελληνικὴ Κοινότης, ὑπὸ τοῦ ἐκδότου. — 2) Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Ε. Α. Μαυρογορδάτου κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ ἐν Λονδίνῳ νεοδμήτου ναοῦ «'Αγία Σοφία». —3) Σύμμικτα περὶ Αἰσχύλου, ὑπὸ Ι. Β. Τέλφυ, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Πέστης.—4) 'Αρματωλοί, ὑπὸ τοῦ ἐκδότου. 5) 'Ο ἁρματωλὸς (ποίημα).—6) Μετάφρασις αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὑπὸ Φ. 'Ιωάννου.—7) Μετάφρασις τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὑπὸ Ε. Νόελ. — 8) Σύντομος ἔκθεσις περὶ τῶν μεταλλείων καὶ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων τῆς 'Ελλάδος, ὑπὸ Ξ. Λάνδερερ, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ 'Αθηνῶν.— 9) Περὶ τῶν μαρμάρων τῆς 'Ελλάδος, ὑπὸ Ξ. Λάνδερερ. — 10) 'Η νῦν θέσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὸ Ε. Α. Φρῆμαν.— 11) 'Ολίγοι στίχοι, ὑπὸ Α. 'Ρ. 'Ραγκαβῆ, πρεσβευτοῦ τῆς 'Ελλάδος ἐν Βερολίνῳ.— 12) 'Επιστολὴ Κοραῆ πρὸς τὴν Ε. Ν. τὴν ἐξ "Ανδρου.— 13) 'Επιστολὴ Ν. Βάμβα τῷ κυρίῳ Χάρτλεϋ. — 14) Ποιήματα, ὑπὸ Θ. 'Αφεντούλη, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ 'Αθηνῶν. — 15) Ποιήματα, ὑπὸ Σ. Α. Κουμανούδη, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ 'Αθηνῶν. — 16) Σελὴμ ὁ Α'. ἔννατος Σουλτάνος τῶν Τούρκων.— 17) 'Απόσπασμα ἐκ τῶν ἀνεκδότων ἀπομνημονευμάτων τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὑπὸ Φ. Χρυσανθοπούλου, ὑπασπιστοῦ τοῦ στρατηγοῦ Κολοκοτρώνη. — 18) "Αγγλοι τινὲς φιλέλληνες, καὶ τὰ ἑλληνικὰ δάνεια τῶν 1824 καὶ 1825, ὑπὸ Λουῒς Σέργεαντ, ἐπιτίμου γραμματέως τοῦ ἑλληνικοῦ κομιτάτου ἐν Λονδίνῳ. — 19) 'Ο ἀοίδιμος Κάρολος "Ογλ μετὰ τῶν 'Ελλήνων, ὑπὸ 'Ιωάννου "Ογλ. — 20) 'Ιωάννινα, ἀρχαῖα καὶ νέα ὑπὸ Α. Μακδόναλδ. — 21) «Θησεύς». 'Αγγλικὸν ποίημα ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἀντικειμένου, ὑπὸ Ι. Σ. Βλάκη, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ 'Εδιμβούργου. — 22) "Ελληνες καὶ Βούλγαροι, ὑπὸ Κ. Φίτζ Γέραλδ, τέως ἀνταποκριτοῦ τῆς «Σημαίας» ἐν Βουλγαρίᾳ, Θεσσαλίᾳ, καὶ ἄλλαις χώραις τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. — 23) 'Η παιδεία καὶ ὁ κλῆρος ἐν Τουρκίᾳ. Σκέψεις καὶ παρατηρήσεις, ὑπὸ λογίου "Ελληνος ἐν Κωνσταντινουπόλει. — 24) Τὸ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὸν κομιτάτον, ὑπὸ τοῦ ἐκδότου.—25) 'Η 'Ελλὰς ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου, ὑπὸ Καρόλου Κ. Τύκερμαν, τέως πρεσβευτοῦ τῆς 'Αμερικῆς ἐν 'Αθήναις. — 26) Οἱ "Ελληνες ἀντιπρόσωποι ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου, ὑπὸ τοῦ ἐκδότου. — 27) 'Η νεοελληνικὴ γλῶσσα ἐν τῇ σχέσει αὐτῆς πρὸς τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαίας, ὑπὸ 'Ρ. Κ. 'Ιεβ, καθηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Γλασκώδης, καὶ τέως δημοσίου ῥήτορος ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβρυγίας.]

2091. **Συλλογὴ ἐθνικῶν ᾀσμάτων περιέχουσα τετρακόσια ᾄσματα τονισθέντα ὑπὸ τοῦ ἐκ Θήρας μουσικοδιδασκάλου 'Αντωνίου Ν. Σιγάλα.** 'Εκδιδομένη συνδρομῇ τῆς Βουλῆς τῆς 'Ελλάδος καὶ ἄλλων φιλομούσων. 'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. Φιλαδελφέως, 1880, 8ον, σ. κδ' καὶ 543, δρ. ν. 8. ['Η προκειμένη συλλογὴ τῶν ἐθνικῶν ᾀσμάτων ἐβραβεύθη ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν 'Ολυμπίων κατὰ τὸ 1875 μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ ἐν 'Αθήναις ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ συλλόγου. 'Η γνωμοδότησις τοῦ μουσικοῦ τούτου συλλόγου ἐζητήθη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν 'Ολυμπίων, διότι ὁ κ. Σιγάλας ἐτόνισε τὰ ἐθνικὰ ᾄσματα διὰ τῶν σημείων τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. 'Η συλλογὴ εἶναι πλουσία· περιέχει δὲ τὰ ἑξῆς εἴδη ᾀσμάτων: ὕμνους καὶ δεήσεις, ἡρωϊκά, ἐγχώρια ἐθνικά, βυζαντινά, εὐρωπαϊκὰ καὶ ἑπτανησιακά, κρητικά, ῥωσσικά, διάφορα, ἀστεῖα, κώμους, σύμμικτα μὲ χορούς, σχολειακά, γαμήλια, ὑπνωτικά, θρήνους. 'Ο κ. Σιγάλας εἶναι ἀναμφισβητήτως ἀξιέπαινος ἐπὶ τῇ συλλογῇ ταύτῃ, ἥτις μέλλει νὰ διασώσῃ καὶ τὸ κείμενον καὶ τὴν μουσικὴν τοιούτων ἐθνικῶν ᾀσμάτων, ἐν οἷς ἐγκατοπτρίζεται ὁ βίος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους αἰῶνας. 'Η μελέτη τῶν ἐθνικῶν τούτων ᾀσμάτων θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ ὑψωθῇ καὶ ἐννοηθῇ καλῶς ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο δικαίως καὶ κυβέρνησις καὶ βουλὴ συνέδραμον τὴν ἔκδοσιν τῆς συλλογῆς ταύτης. Τινὰ τῶν ᾀσμάτων ἠδύναντο ὡς ξένα νὰ μὴ περιληφθῶσιν ἐν τῇ συλλογῇ. Τί θέλουσι π. χ. ἐν συλλογῇ «ἐθνικῶν ᾀσμάτων» ὁ ὕμνος πρὸς τὸν "Υψιστον ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου, ὁ τουρκικὸς ὕμνος ὁ ψαλεὶς κατὰ τὸ 1825 ἐν τῷ μεσημβρινῷ μιναρὲ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ ὕμνος ὁ ἐν τῷ ῥαμαζανίῳ ψαλλόμενος, καὶ ἕτερος ἐν τῷ μπαηραμίῳ! 'Ως πρὸς τὴν μουσικὴν ἀφήνομεν ἄλλοις εἰδικοῖς μουσικοῖς νὰ κρίνωσι πρῶτον ἂν ἐν γένει δύναται ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ νὰ ἐκφράσῃ πᾶν ᾆσμα καὶ τὰ εὐρωπαϊκὰ ἰδίως, χωρὶς νὰ διαστρέψῃ τὸ μέλος αὐτῶν ὡς δίδουσα αὐτοῖς χροιάν τινα ἐκκλησιαστικήν, καὶ δεύτερον ἂν ἀπέδωκε πιστῶς ὁ κ. Σιγάλας τὴν μουσικὴν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων. Τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν ἡμεῖς, ὅτι ἂν τὰ ᾄσματα ταῦτα ἐτονίζοντο διὰ τῶν σημείων τῆς κοινῆς μουσικῆς, ἥτις εἶναι εἰσηγμένη παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀπὸ πολλοῦ ἤρξατο νὰ διδάσκηται καὶ παρ' ἡμῖν καὶ ἐν σχολείοις καὶ ἐν ταῖς οἰκογενείαις, θὰ ἠδύναντο τὰ ᾄσματα ταῦτα, τὰ δοκιμώτερα τοὐλάχιστον ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐν σχολείοις καὶ κατ' οἶκον νὰ ᾄδωνται. Σήμερον ἂν ἐξαιρέσῃ τις τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος ψάλτας, τίς ἄλλος γνωρίζει τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν; "Ωστε εἰς τίνας θέλει χρησιμεύσει ἡ συλλογὴ αὕτη; 'Εννοεῖται ὅτι πολὺ περισσότερον εἰς τὸν ξένον φιλόλογον, ἱστορικὸν καὶ μουσικὸν τὸν θέλοντα νὰ γνωρίζῃ τὴν μουσικὴν τῶν ἐθνικῶν ᾀσμάτων θέλει εἶναι τοῦτο ἐντελῶς ἀδύνατον. "Οσον ἀφορᾷ τὸν τύπον τοῦ βιβλίου, οὗτος εἶναι κάλλιστος, καὶ τιμᾷ τὸ τυπογραφεῖον τοῦ κ. Χ. Φιλαδελφέως, ἐξ οὗ ἐξῆλθε τὸ βιβλίον. 'Ως γνωστόν, τὸ τυπογραφεῖον τοῦτο εἶναι τὸ μόνον παρ' ἡμῖν, τὸ ὁποῖον ἔχει σημεῖα μουσικῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ εὐρωπαϊκῆς, καθὼς καὶ στοιχεῖα τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου.— Α**].

2092. **Σύνοψις γενικῆς ἱστορίας ἐκτενεστέραν τὴν ἑλληνικὴν περιέχουσα, συναρμολογηθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ὑπὸ Δ. Πανταζῆ.** Δοκιμασίᾳ τῆς ἁρμοδίας ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐγκρίσει τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου (ἀριθ. 2038, 24 'Απριλίου 1862). "Εκδοσις δεκάτη. Μετὰ εἰκονογραφιῶν. 'Εν 'Αθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 8ον, σ. 272, δρ. 3.

2093. **Καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας τοῦ ἀπ' 'Αθηνῶν εἰς**

Digitized by Google

Πειραιᾶ σιδηροδρόμου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου
Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1880, 8ον, σ. 24.
2094. **Σωκράτους Σολομωνίδου.** Τρικυμία καὶ φλοῖ-
σβος. Λυρικὰ ποιήματα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου
τῆς «Ἀθηναΐδος», 1880, 8ον, σ. 111.
2095. **Κανονισμὸς** τῆς ἐν Ἀθήναις φιλεκπαιδευτικῆς
ἀδελφότητος τῶν Τραπεζουντίων «Βησσαρίωνος». Ἐκ τοῦ
τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1880, 8ον, σ. 8.
2096. **Monuments grecs** publiés par l'Associa-
tion pour l'encouragement des études grecques en France.
No 7—1878. Paris. Maisonneuve et Cie, 1878, 4^{0}, p. 63.
2097. **Étude sur les principales causes**
léthifères chez les enfants au-dessous de cinq
ans et plus spécialement chez ceux de 0-1 an à Athènes.
Par le docteur A. Zinnis, Professeur à la Faculté de
Médecine d'Athènes, Directeur de l'Hospice des enfants
trouvés, Chevalier de l'ordre Royal du Sauveur, Offi-
cier d'Académie de France, lauréat de l'Académie de
Médecine de Paris, Membre de la Société Française
d'Hygiène, de la Société Royale de Médecine Publique
de Belgique. Athènes, typographie de Pierre Perris.
Place de l'Université. 1880, 8^{0}, p. 50.
2098. **Forschungen zur griech. Geschi-**
chte, von Dr Georg Busolt. Iter Theil. — Breslau,
1880. 8^{0}, 181 Seiten.
2099. **Histoire de la divination dans l'**
Antiquité par A. Bouché — Leclercq. To IIme. (Les
sacerdoces divinatoires. Devins, Chresmologues, Sibyl-
les. Oracles des Dieux.) Paris, 1880 gr. 8^{0}, 407 pages.
2100. **Tacitus und der Orient.** Sachlicher
Commentar zu den Orientalischen Hellen in den Schri-
ften des Tacitus von Dr Jakob Krall. — Ier Theil, Wien,
1880. 8^{0}, 67 Seiten.
2101. **Geschichte der Karthager** von Otto
Meltzer. Ier Band. Berlin, 1879. 8^{0}, 530 Seiten.
2102. **Völkerkunde Osteuropas, insbe-**
sondere der Haemoshalbinsel und der
untereb Donaugebiete von Lorenz Diefenbach.
Ier Band: Türkisches Reich. Albanesen. Jllyrien.
Thraken. Griechen. Rumänen. Darmstadt, 1880. 8^{0}, 318
Seiten.

Ἐν τῷ «Μουσικῷ δελτίῳ», τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἔνες.
ἔτους τοῦ ἐν Μιλάνῳ γνωστοῦ ἐκδότου F. Lucca ἀναγ-
γέλλονται καὶ τὰ ἑξῆς παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα ἀρτίως ἔργα
τοῦ ἡμετέρου κ. Γ. Λαμπίρη.

1—Velocipède. Galop pour piano. Fr. 2. 50.
2—La lyre d'Arion. Rêverie pour piano. Fr. 2. 50.
3—La preghiera di Gioas Re di Giuda. Melodia per
canto et per piano-forte [Parole di Metastasio].
Fr. 3.
4—Vive l'union d'Épire et Thessalie. Marche triom-
phale pour piano. Fr. 3. [Τὸ ἔργον τοῦτο ἀφιεροῦ-
ται πρὸς τὸν Γαμβέτταν, ὅστις δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ
εὐχαρίστησε τὸν Ἕλληνα μουσουργόν].

— Ἀναλώμασι τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως, γράφει ἡ
«Κλειώ», ἀπέρχεται περὶ τὰς ἀρχὰς Μαΐου εἰς Ὀλυμπίαν
ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τοῦ κ. Βένδορφ, κα-
θηγητοῦ τῆς κλασικῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ
Βιέννης, Πέτερσεν, καθηγητοῦ ἐν Πράγᾳ, Γοῦρλιτ, καθηγη-
τοῦ ἐν Γρὰτς, τριῶν ἄλλων καθηγητῶν καὶ ἑνὸς ἀρχιτέ-
κτονος. Ἡ ἐπιστημονικὴ αὕτη ἀποστολὴ παρέχει ἐναργῆ
ἀπόδειξιν ὅτι, πλὴν τῆς Γερμανίας, καὶ ἄλλαι κυβερνή-
σεις, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ Αὐστρία, ἄρχονται ἤδη μεριμνῶσαι
περὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν. Τὰ
πρωτεύοντα μέλη τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς εἶναι ἐκ
τῶν κορυφαίων τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης, ἣν καὶ
ἐπλούτισαν διὰ σοφῶν πονημάτων, ἀναγομένων ἰδίως εἰς
τοὺς χρόνους τοῦ Φειδίου.

— Ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ἐν τοῖς Mémoires de la So-
ciété des ingénieurs civils μακρὰ μελέτη περὶ τῶν Με-
ταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.

— Ἐν τῷ ἰταλικῷ περιοδικῷ La scuola e la famiglia,
τῆς 26 Φεβρουαρίου, δημοσιεύεται ὑπὸ τοῦ κ. Βικεντίου
Γρόττα μετάφρασις τεμαχίων τινῶν τῆς συγγραφῆς τοῦ κ.
Βεργωτῆ «Ὁ μικρὸς πολίτης».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[20 Μαρτίου (Πέμπτη) 1880.]

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς τῆς 17 Μαρτίου τὸ
νέον ὑπουργεῖον ὑπέβαλεν εἰς αὐτὴν τὸ πρόγραμμά του περὶ
τῶν ἐπενεκτέων μεταβολῶν εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν
ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Κράτους. Κατὰ τὰς δηλώσεις τοῦ
ὑπουργείου τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους ἀπὸ 47,036,000 δραχ-
μῶν, ὡς εἶχον προϋπολογισθῆ ὑπὸ τοῦ πρώην ὑπουργείου,
πρῶτον μὲν ἐλαττοῦνται ἕνεκα τῶν ἐκπτώσεων, ἃς ἐπιφέρει
τὸ νέον ὑπουργεῖον, καὶ τῆς τροποποιήσεως τοῦ φόρου ἐπὶ
τῶν δημητριακῶν καρπῶν εἰς δραχ. 43,686,000, εἶτα δὲ
ἀναβιβάζονται πάλιν εἰς 46,686,000 δραχ. ὡς ἐκ τῆς προ-
σθήκης 3,000,000 διὰ προσθέτων φόρων. Τὰ δὲ ἔξοδα ἀπὸ
57,305,000 δραχ. ὡς προϋπελογίσθησαν ὑπὸ τῆς πρώην
κυβερνήσεως ἐλαττοῦνται διὰ τῶν ἐπιφερομένων οἰκονομιῶν
ἐν τοῖς διαφόροις ὑπουργείοις εἰς δραχ. 51,846,000. Οὕτω
τὸ ἔλλειμμα τοῦ 1880 διὰ τοῦ νέου προϋπολογισμοῦ πε-
ριορίζεται εἰς δραχ. 5,160,000.—Τὸ δημοτικὸν συμβού-
λιον τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἀπεφάσισε τὴν συνομολόγησιν
δανείου ἐκ δραχμῶν 600,000 πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς παρὰ
τὸ Βαρβάκειον ἀρξαμένης ἀγορᾶς, πρὸς ἀνέγερσιν δὲ καὶ
ἄλλων τμηματικῶν ἀγορῶν. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς
νέας ἀγορᾶς ἡ νῦν θέλει καταργηθῆ, ὁ δὲ χῶρος ἔνθα νῦν
κεῖται ἡ ἀγορὰ θέλει ἀνασκαφῆ δι' ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας.
— Ἡ ἔκθεσις τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς κατηγο-
ρίας κατὰ τοῦ πρώην ὑπουργοῦ κ. Σωτηρίου Πετμεζᾶ τυ-
πωθεῖσα διενεμήθη εἰς τοὺς βουλευτάς.— Ἡ κυβέρνησις διέ-
ταξε τὴν ἐν τῷ Ἀμπρακικῷ κόλπῳ ὁρμοῦσαν ἀτμοημιο-
λίαν «Κύθνον» νὰ περιπολῇ ἐν τῷ κόλπῳ, ὅπως ἐμποδίζῃ
τὴν εἰσαγωγὴν φυτῶν ἐξ Ἄρτης, ἔνθα ἀνηγγέλθη ὅτι ἀνε-
φάνη ἡ νόσος φυλλοξήρα.— Κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ
ὑπὸ τῶν κκ. Δ. Σούρβα καὶ Γιαλούση ἀγορασθὲν ἀγγλικὸν
ἀτμόπλοιον, μετονομασθὲν «Θεσσαλία», καὶ προωρισμένον
διὰ τὴν ἀτμοπλοϊκὴν συγκοινωνίαν τῆς Πελοποννήσου. —
Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνευρέθη ἡ κεφαλὴ τοῦ Διονύσου, δι' ἧς συμ-
πληροῦται νῦν τὸ σύμπλεγμα τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους.
Τὸ μόνον ἐλλεῖπον ἤδη ἐκ τοῦ συμπλέγματος εἶνε ὁ δεξιὸς
βραχίων, ὅστις φαίνεται ἦτο ὑψωμένος κρατῶν πιθανῶς
βότρυν.—Ἀνευρέθη ὡσαύτως αὐτόθι κεφαλὴ Ἡρακλέους,
ἔχουσα κεχρωματισμένην διὰ βαθέος ἐρυθροῦ χρώματος τὴν
κόμην καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.—Ὁ Γερμανὸς ἀρχιτέκτων κ.
R. Kohn, ἐνεργῶν μικρὰς ἀνασκαφὰς χάριν καταμετρή-
σεων ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀνεῦρε παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀ-
πτέρου Νίκης ὡραῖον ἀνάγλυφον παριστάνον προβαίνουσαν
Νίκην καὶ ἀποτελοῦν μέρος τοῦ περιφήμου συγκλιδώματος
τοῦ φερωνύμου ναοῦ.—Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἀπε-
βίωσεν ὁ Ἀναστάσιος Μερκάτης, ἀνήκων εἰς μίαν τῶν ἀρ-
χαιοτέρων οἰκογενειῶν τῆς Ζακύνθου.—Τὸ πρόπλασμα τοῦ
μνημείου, ὅπερ ὁ καλλιτέχνης κ. Βροῦτος ἀνέλαβε διὰ δια-
γωνισμοῦ νὰ κατασκευάσῃ εἰς τὸν ἀείμνηστον Παπαδά-
κην, ἐγγίζει νὰ συμπληρωθῇ. Παριστᾷ δὲ τὸ μνημεῖον
τὴν Ἐπιστήμην ἐνώπιον μαρμαρίνου τύμβου χαράττου-
σαν διὰ γραφίδος τῇ δεξιᾷ τὸ ὄνομα Παππαδάκης κά-
τωθεν στρογγύλου πλαισίου ἐν ᾧ ὑπάρχει ἀνάγλυφος ἡ προ-
τομὴ τοῦ εὐεργέτου.— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ σχο-
λὴ τῶν τεχνῶν ἐτέλεσεν ἐν τῷ ναῷ τῆς μητροπόλεως μνη-
μόσυνον ὑπὲρ τοῦ εὐεργέτου αὐτῆς Δημητρίου Θωμαΐδου.—
Ἀπὸ τῆς 16 ἤρξαντο ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀθηνῶν αἱ παραστάσεις
τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος.—Μέγα κῆτος ἐξώκειλεν ἐν τῇ
ἀκτῇ τῆς Κορώνης, ὅπερ κατεκερμάτισαν οἱ ἄνθρωποι καὶ
ἐξήγαγον περὶ τὰς 1000 ὀκάδας λίπους.— Αὔριον ἄρχεται
ἐν τῇ Βουλῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων ὑπὸ τοῦ
ὑπουργείου νομοσχεδίων.—Ἀπὸ τῆς σήμερον ἤρχισεν ἡ
κατὰ λέξιν διατίμησις τῶν τηλεγραφημάτων τῶν ἀποστελ-
λομένων ἐν γένει εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.—Προσεχῶς ἀφικνεῖ-
ται ἐν Ἀθήναις, πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Ὀλυμπίας, ὁ καθη-
γητὴς κ. Κούρτιος.— Σήμερον ἐγένετο ἡ προαγγελθεῖσα
συνέλευσις τῶν μετόχων τῶν μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου,
καθ' ἣν ἐνεκρίθησαν ὁ ἰσολογισμὸς καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξε-
λεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἐξελέχθησαν δὲ σύμβουλοι μὲν τακτι-
κοὶ οἱ κκ. Δηλιγιάννης καὶ Ἠλιόπουλος, ἀναπληρωματικοὶ
δὲ οἱ κκ. Λ. Καμπᾶς καὶ Βιτζαξῆς.—Τὸ προσεχὲς σάββα-
τον λήγει ἡ ταχθεῖσα διορία πρὸς ἐγγραφὴν μετόχων εἰς
τὴν ἑταιρίαν τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ Σιδηροδρόμου.—
Πολλοὶ προσκυνηταὶ μεταβαίνουσιν ἐφέτος εἰς Τῆνον.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

21 Μαρτίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ.** — 21 Μαρτίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 292
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 300
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 400
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 282
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102 1/2
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 200
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 407

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,360
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	165 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 114
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 64
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	150
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 257,000	,, 89,000	20 Ἀπριλίου	,, 9.—	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 87

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.80.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.50
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.80
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.50
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (4 Μαρτίου.) Ἐμ. 29-29.15.
Κερκ.- Λονδ. 3μην. (11 Μαρτίου.) ,, 29.20.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (26 Μαρτίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	36 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	261
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	251
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	94
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 7/8 - 110 3/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 90 - 22.95
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 22/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 11 Μαρτίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.97
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 24 Μαρτ.

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 118.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.85
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.45
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (12 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.23 1/2 - 25.28 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 ὑπερτίμησις 0/00
Ἄργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμησις 130-135 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Γ. Δ. Φ. Μασσαλίαν, Γ. Ι. Π. καὶ Π. Κ. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἐὰν ὁ ἔρως οὗτος τῆς πολυτελείας συνίστατο εἰς τὸ νὰ θυσιάζῃ τις τὸ χρήσιμον εἰς τὸ ὡραῖον, τὸ σκόπιμον εἰς τὸ κομψὸν, καὶ τὴν ἄσχημον στερεότητα εἰς τὸ μετὰ χάριτος ἐλαφρὸν, ἐὰν μᾶς ἔλεγον, ὅτι πολλοὶ ἀφαιροῦσι μίαν παροψίδα ἐκ τῆς τραπέζης των, ἢ ἀποστεροῦσιν ἑαυτοὺς ἀναγκαίων τινῶν πραγμάτων, διὰ νὰ περικυκλωθῶσιν ἀπὸ ἄνθη, ἀπὸ χλόην, ἀπὸ εἰκόνας, ἀπὸ ἄλλα καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα, ἢ ὡραῖα ἔπιπλα, ἠθέλομεν εὐκόλως ἐννοήσει τὴν τοιαύτην κλίσιν, καὶ, εἴς τινας περιστάσεις, χωρὶς νὰ ἐπιδοκιμάσωμεν τοῦτο τῇ φωνῇ γεγωνυίᾳ, θὰ τὸ ἐθαυμάζομεν καθ' ἑαυτούς. Ἠθέλομεν τότε ἐννοήσει, ὅτι ἡ πρὸς τὰ περιττὰ μὲν ἀλλ' ὡραῖα ἀντικείμενα κλίσις αὕτη πηγάζει ἐξ ἰδιοσυγκρασίας καλλιτεχνικῆς, ἐξ ὑψηλῶν τινων καὶ ποιητικῶν αἰσθημάτων, καὶ θὰ ἐλέγομεν: «Εὐτυχεῖς εἴσθε σεῖς, ἐράσμιοι θιασῶται τῆς φαντασίας, οἵτινες προτιμᾶτε τὰς ἀπολαύσεις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν σωματικὴν εὐεξίαν, καὶ τὰς ἡδονὰς τῆς ὁράσεως ἀπὸ τὸν κόρον τοῦ στομάχου». Ἀλλ' οὕτω δὲν ἔχει τὸ πρᾶγμα. Εἰσήλθομεν εἰς πολλὰς οἰκίας, ἐπεσκέφθημεν πολλὰς αἰθούσας, καὶ, ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν πλουσίων οἰκογενειῶν, διακηρύττομεν, ὅτι, καὶ ἐὰν ἀπεβάλλομεν μαχόμενοι τὸ ἥμισυ τῶν ἡμετέρων δακτύλων, πάλιν θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀριθμήσωμεν ἐπὶ τῶν σωζομένων τὰ δωμάτια καὶ τὰς αἰθούσας, ὅπου εἴδομεν καλλιτεχνικόν τι ἔπιπλον, ἢ εἰκόνα τινὰ ἀξίαν λόγου, καὶ ὅπου παρετηρήσαμεν τὴν ὀρθὴν ἐκείνην διάταξιν τῶν ἀντικειμένων, τὴν ἁρμονίαν τῶν χρωματισμῶν, τὴν ἀναλογίαν, τὴν συμμετρίαν, τὸ κάτι τέλος ἐκεῖνο, ὅπερ ἀναγγέλλει τὴν καλαισθησίαν, καὶ ἀποκαλύπτει τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ. Παντοῦ σύμμιξις χρωματισμῶν κακίστη, ἱκανὴ νὰ προξενήσῃ νευραλγίαν εἰς τὴν κόρην τῶν ὀφθαλμῶν σας· ἔπιπλα πράσινα μὲ παραπετάσματα κυανᾶ, τάπητες ῥοδόχροοι ἐπὶ ταπήτων ἄλλων ἐρυθρῶν, συνηνωμένα ὅλα τὰ ἀσυνάρτητα, τὰ ἀσύμφωνα, τὰ διάφωνα. Δοχεῖα κατάχρυσα· εἰκόνες πρόστυχοι ἐντὸς πλαισίων πλουσιωτάτων, κρεμασμέναι εἰς τοίχους μὲ σχεδιογραφήματα χυδαῖα. Καὶ καθρέπται, καὶ πάλιν καθρέπται, καὶ πάντοτε καθρέπται, τὸ μωρὸν δηλ. τοῦτο πρᾶγμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐλλείπει ὅλως ἡ ἀνθρωπίνη ἰδέα, τὸ τεχνουργικὸν τοῦτο προϊὸν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐλλείπει ὅλως ἡ καλλιτεχνία, τὸ ἄσημον τοῦτο κόσμημα, τὸ κατασκευαζόμενον διὰ μηχανῆς, τὸ ὁποῖον στοιχίζει ὅσον καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν ἀριστοτέχνημα, ἡ μονότονος ἐκείνη ἐπιφάνεια, ἥτις σᾶς ἀπαλλάττει τοῦ κόπου τῆς ἐκλογῆς, καὶ δὲν ἀπαιτεῖ νὰ γνωρίζετε τίποτε, ἐν μιᾷ λέξει ἡ πολυτέλεια ἐκείνη ὄχι τῶν πλουσίων, ἀλλὰ τῶν νεοπλούτων, οἱ ὁποῖοι δὲν χορταίνουν τὴν πολύτιμον κεφαλὴν, ἣν φέρουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ θέλουν ν' ἀναπαράγωσιν αὐτὴν κατὰ πᾶν αὐτῶν κίνημα, καὶ εἰς ὅλους τοὺς τοίχους τῆς οἰκίας των! — κ. Γ. Α. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπεστάλησαν ἀπ' εὐθείας διὰ τοῦ ταχυδρομείου — *** Ὅταν δὲν δύναταί τις νὰ δαγκάσῃ, δὲν πρέπει νὰ ὑλακτῇ — Ἀρχιμανδρ. Γ. Σ. Νεάπολιν, Grand Café Glacier. Μασσαλίαν, Κόμ. de S. Παρισίους, Σ Α. Καλάμας, Π. Μ Λεωνίδιον. Ἐλήφθησαν — κκ. Ἀδελφοὺς Κ. Βερδιάνσκαν. Ἀπεστάλησαν ἅπαντα τῇ 15. — Πολιτικὸν Σύλλογον «Νέα ἀδελφότης». Ζάκυνθον. Ἡ συνδρομὴ ἀποστέλλεται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας, τὰ δ' ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἐκδ. φύλλα παραδίδονται ἐν τῷ γραφείῳ μας. — κ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Διὰ συστημένης ἐπιστολῆς. — κ. Α. Ι. Χ. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ἐλάβατε;

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1069.

Διατί ὁ φοίνιξ (τὸ πτηνὸν) παρέμεινε ὡς ὅρος παρομοιώσεως ἐπὶ παντὸς ὅ,τι μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του, ἢ λίαν ἔξοχον καὶ λίαν σπάνιον;

1070.

Παιδίον τι προσπαθεῖ νὰ μετρήσῃ τοὺς βώλους του καὶ δὲν τὸ κατορθοῖ. Ἐὰν θέσῃ αὐτοὺς κατὰ σωρούς, ἀνὰ 13, τοῦ περισσεύουν 9 βῶλοι· ἐὰν δὲ θέσῃ αὐτοὺς κατὰ σωρούς, ἀνὰ 17, τοῦ περισσεύουν 14. Γνωρίζει ἐν τούτοις ὅτι ἔχει 100—400 βώλους.

Πόσους βώλους πράγματι ἔχει;

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 18 Μαρτίου 1880. Ε. Γ.

1071.

Ἐντὸς τῶν κατωτέρω κενῶν τετραγωνιδίων θέσον τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1—25 ἀριθμοὺς οὕτως ὥστε τὸ ἄθροισμα αὐτῶν καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως νὰ ἦνε τὸ αὐτό.

		23		
10				12
		19		

1072.

Μὲ τὰ πρῶτά μου τὰ δύο μίαν νῆσον σχηματίζω,
νῆσον ἡρωϊκωτάτην.
Ἐπαρχίαν μὲ τὰ ἄλλα δύο μου προσδιορίζω
τῆς Τουρκίας ἐγγυτάτην.

1073.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

C . . . . . E
S . . . . . R
S . . . . . E
S . . . . . E
M . . . . . E
R . . . . . E

1074.

Quatre colonels fument en silence.
? Quel est le supérieur et quel est l'inférieur en grade.

1075. **

Rébus.

◻ E O L M

1076.

Je cours le monde en gardant mon milieu;
Je cours le monde en ôtant mon milieu;
Je suis très-dur en gardant mon milieu;
Je suis très-douce en ôtant mon milieu;
Je suis utile en gardant mon milieu;
Je le suis plus en ôtant mon milieu;
Je suis fort brusque en gardant mon milieu;
Je suis fort bonne en ôtant mon milieu;
Je brave les combats en gardant mon milieu;
Je sers dans les combats en ôtant mon milieu;
Je suis audacieux en gardant mon milieu;
Je suis friponne en ôtant mon milieu;
Je vais à droite, à gauche, en gardant mon milieu;
Je suis ou droite ou gauche, en ôtant mon milieu;
Je sers la république en gardant mon milieu;
Je sers tous les humains en ôtant mon milieu;
Je suis entreprenant en gardant mon milieu;
Je suis entreprenante en ôtant mon milieu.

ΛΥΣΕΙΣ

1056.

Συχνότατα γίνεται χρῆσις τῆς φράσεως «Ἐς αὔριον τὰ σπουδαῖα», ὁσάκις θέλει τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ μένῃ ὅλος ἀφιερωμένος εἰς ἣν εὑρίσκεται ἀπόλαυσιν, καὶ νὰ λησμονήσῃ διὰ μίαν ἡμέραν τὴν τύρβην τῶν ὑποθέσεων. Ἰδοὺ δὲ πότε καὶ πῶς κατὰ πρῶτον ἐρρήθη ἡ φράσις αὕτη. Τοὺς Θηβαίους κατεδυνάστευεν ὁ Ἀρχίας καὶ Λεοντίδας. Ἀπὸ δὲ τοῦ ζυγοῦ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ἀπεφάσισαν νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν πατρίδα των συνομόσαντες ὁ Πελοπίδας, Μέλων, Δαμοκλείδης, Θεόπομπος, Ἐπαμεινώνδας καί τινες ἄλλοι. Εἷς τῶν συνωμοτῶν, ὁ Φιλίδας, κατορθώσας νὰ διορισθῇ γραμματεὺς τοῦ Ἀρχίου καὶ Φιλίππου, ὄντων πολεμάρχων, προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς μεγαλοπρεπὲς συμπόσιον, ὅπως παραδώσῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς συνωμότας, καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλον νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς κραιπάλης. Διαρκοῦντος τοῦ συμποσίου τούτου, φθάνει ἐξ Ἀθηνῶν ταχυδρόμος, φέρων ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀρχίαν, ἐν ᾗ ἀπεκαλύπτετο πρὸς αὐτὸν ἡ συνωμοσία καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς λεπτομερείας. Ὁ ταχυδρόμος οὗτος, παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ Ἀρχίου, εὗρεν αὐτὸν ὅλως οἰνοβαρῆ. Τοῦ ἐνεχείρισεν ἐν τούτοις τὴν ἐπιστολὴν λέγων συγχρόνως, ὅτι ὁ ἐπιστέλλων παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ τὴν ἀναγνώσῃ παρευθύς, διότι περιεῖχε πράγματα λίαν σπουδαῖα. «Ἐς αὔριον τὰ σπουδαῖα!» ἀπεκρίθη πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον ὁ Ἀρχίας, καὶ θέσας τὴν ἐπιστολὴν ὑπὸ τὸ προσκέφαλον τῆς κλίνης του, ἐπανέλαβε τὴν μὲ τὸν Φιλίδαν συνδιάλεξίν του. Ἡ φράσις αὕτη διαδοθεῖσα ἔκτοτε εἰς τοὺς Ἕλληνας, κατήντησε παροιμιώδης, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων περιῆλθεν εἰς χρῆσιν καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Μαρτίου 1880. ΧΧ.

1057.

81 καὶ 72 $81 \times 17 = 1,377$

$82^2 - 72^2 = 6,561 - 5184 = 1,377$

***

1058.

Εἶνε ἄξιον σημειώσεως ὅτι τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν ἀκμάζει ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας, τουτέστιν ἡ ἐπιρροή των παύει ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἀποκτῶσι τὰς φρένας.

1059.

Π ο κ α ς
ο ρ α μ α
κ α μ α ξ
α μ α χ ι
ς α ξ ι ς

1060.

C' est l'enfer qui m'a créé.

1061.

Π
Ο
Ρ
ΑΝΤΙΦΙΛΟΣ
Υ
Ρ
Ι
Ο
Σ

Πορφύριος ὁ νεοπλατωνικὸς καὶ Πορφύριος ὁ ἐπίσκοπος Ἄρτης. Ἀντίφιλος.

1062.

Γυνή — γῆ.

1063.

Ὄνυξ — νύξ.

1064.

Ὕφασμα — φάσμα — ᾆσμα.

1065.

F E C A M P
E B L O U I
C L A U S E
A O U T E R
M U S E U R
P I E R R E

1066.

Êtres, reste, ester, stère.

1067.

machine — ma Chine.

1068.

Buisson.

Ἀθήνησι, — Τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 222 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 30 Μαρτίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΟΤΑΡΑ

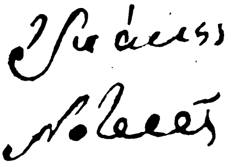

Ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς, ὁ διὰ τὴν ἀνδρείαν, καλλονὴν καὶ ἐλευθεριότητά του «Ἀρχοντόπουλον» καλούμενος ἐπὶ ἐπαναστάσεως, ἔπεσεν ἐν Φαλήρῳ, ἐν ἔτει 1827, γενναίως μαχόμενος, τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος ἄγων.

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή του ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου, κοινοποιηθέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Φιλήμονος. Σ. τ. Δ.

Ἔπαρχε!

ἔμαθα ὅτι συνάζῃς δέκατα καὶ μετρᾷς καὶ τοῦ κόσμου τὸ πρᾶγμα, ὅθεν ἅμα λάβῃς τὸ παρόν μου νὰ λύψῃς ἀπὸ τὰ τοιαῦτα καμώματα, διότι θὰ σὲ πιάσω καὶ θὰ σὲ στείλω εἰς τὴν διοίκησι. δὲν ἐντρέπεσαι, ὅπου εἰς αὐτὴν τὴν περίστασι ὁ κόσμος φροντίζει πῶς νὰ πολεμάῃ τοὺς Τούρκους καὶ ἐσὺ μαζόνεις δέκατα. λύψε, λύψε, λύψε.

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

ΕΡΜΗΣ[1] ΤΟΥ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ

Ὁ Παυσανίας ἐν Ἠλειακῶν Α'. κεφ. 17 περιγράφων ὅσα εἶδεν ἔργα τέχνης ἀνατεθειμένα ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἥρας, τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἀναφέρει καὶ «*Ἑρμῆν λίθου, Διόνυσον δὲ φέρει νήπιον, τέχνη δὲ Πραξιτέλους*». Οἱ Γερμανοὶ δὲ ἀρχαιολόγοι τῷ 1877 ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς των εὐτυχήσαντες νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν ναὸν τῆς Ἥρας, ὡς ἱκανῶς σῳζόμενον, ηὐτύχησαν νὰ ἀνεύρωσιν ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦτο τοῦ Ἑρμοῦ, καταπεπτωκὸς βέβαια ἐκ τῆς βάσεώς του καὶ ἠκρωτηριασμένον πολλαχῶς, καὶ ἄνευ ἐπιγραφῆς, ὅμως δὲ εὐκολογνώριστον ἄλλως. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱονεὶ δυσπιστοῦντες εἰς τὴν τόσην εὐτυχίαν τοῦ νὰ περιέλθῃ μετὰ τόσους αἰῶνας εἰς ὄψιν τῶν σήμερον ζώντων ἔργον ἑνὸς τῶν πρώτων τῆς Ἑλλάδος τεχνιτῶν, καὶ δὴ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ τὸ εἶδεν ἀρχαῖος περιηγητής, δὲν ἐτόλμων νὰ διαθρυλήσωσι τὸ εὕρημα μεγαλοφώνως καὶ νὰ παραδοθῶσιν εἰς θαυμασμὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον δειλῶς ἔγραφον τὰς περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις εἰς ἐφημερίδας καὶ φυλλάδια, τινὲς μάλιστα καὶ ὑποψίας ἠρέμα ἐξέφραζον, μήπως τὸ εὑρεθὲν δὲν εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ εἶδεν ὁ Παυσανίας, ἢ μήπως ὁ ἐν τῷ Παυσανίᾳ Πραξιτέλης νοητέος ὄχι ἐκεῖνος ὁ πάνυ, ἀλλ' ἄλλος τις νεώτερος καὶ κατώτερος πολὺ τὴν τέχνην, διότι ἐφαίνοντό τινες ἐν τῷ διασωθέντι τούτῳ ἔργῳ ἀτέλειαι περὶ τὴν κόμην καὶ εἴπου ἀλλαχοῦ. Ἀλλὰ τῷ χρόνῳ ἔλαβον θάρρος οἱ Ὀλυμπιοδίφαι καὶ ἐσάλπισαν γενναιότερον τὰ περὶ τοῦ ἀγάλματος, ἐξ ὅτου μάλιστα καὶ ἰδιαίτερον τεῦχος περὶ αὐτοῦ μετὰ εἰκόνος ἐξέδωκεν ὁ Treu καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἀρχαίου πρωτοτύπου γύψινον ἐκμαγμα ἐστήθη ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Βερολίνου. Καὶ νῦν πολλοὶ εἶναι οἱ αὐτὸ ἐκθειάζοντες ἀνεπιφυλάκτως. Ἡ δὲ Ἑλλὰς χαίρει, ὅτι μόνη αὐτὴ μεταξὺ τῶν λοιπῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης κατέχει ἔργον βεβαιωμένον τεχνίτου Ἕλληνος πρώτης τάξεως. Ἀφοῦ δὲ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον εὑρέθη καὶ ὁ δεξιὸς ἄκρος ποὺς τοῦ ἀγάλματος ἄριστα διατηρούμενος μετὰ μέρους τῆς πλίνθου ἐφ' ἧς ἔβαινεν, τὰς τελευταίας δὲ ταύτας ἡμέρας καὶ ἡ τέως λείπουσα παιδικὴ τοῦ Διονύσου κεφαλή, ἐλπὶς εἶναι καὶ ἄλλα τινὰ ἔτι τῶν ἐλλειπόντων μερῶν νὰ εὑρεθῶσι καὶ συναρμοζόμενα τῷ κορμῷ νὰ ἀπαρτίσωσι τελειότερόν τι καὶ εὐχαρεστότερον τῇ ὄψει ὅλον.

Στεφανος Α. Κουμανουδης.

1. Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλεῖται ἡ εἰκὼν του ἀντὶ λ. 10. Σ. τ. Ε.

Παρακαλέσαντες φίλον τῆς «Ἑστίας» νὰ μεταφράσῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὴν τοσοῦτον ἐσχάτως ὑμνηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ τύπου περιήγησιν ἐν Ἑλλάδι τοῦ φιλέλληνος Ῥεϊνὰχ, ἐλάβομεν παρ' αὐτοῦ, μετὰ τοῦ ἐξελληνισθέντος ἀποσπάσματος, τὴν κάτωθι ἐπιστολήν. Σ. τ. Δ.

Φίλτατε ἐκδότα,

Οὐχὶ ἐκ φυγοπονίας, ἀλλ' ἐκ φόβου μὴ προσφέρω ὀχληρὰν ἐκδούλευσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» περιωρίσθην εἰς μετάφρασιν κεφαλαίων μόνον τινῶν, ἀντὶ τοῦ ὅλου βιβλίου τοῦ κ. Ῥεϊνὰχ, καίτοι θεωρῶν αὐτὸ ὡς δυνάμενον νὰ καταταχθῇ, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ὕφους, μεταξὺ τῶν καλλίστων προϊόντων τῆς συγχρόνου φιλολογίας. Ἡ ἐν αὐτῷ ἐξεικόνισις τῆς σήμερον Ἑλλάδος εἶναι καλλιτεχνικωτάτη, ἓν μόνον ἔχουσα ἐλάττωμα, ὅτι οὐδόλως ὁμοιάζει. Τοῦτο εἶναι ὅλως ἐπουσιῶδες εἰς Εὐρωπαῖον ἀναγνώ-

στην, μὴ δυνάμενον νὰ κρίνῃ ἂν ὁμοιάζῃ ἢ ὄχι ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν ἀγνώστου αὐτῷ λαοῦ, διὰ τὸν Ἕλληνα ὅμως ἡ ἐντελὴς ἔλλειψις ὁμοιότητος ἐπισκιάζει κατά τι τὴν ἀξίαν τοῦ καλλιτεχνήματος· προσβάλλει δὲ ὁπωσοῦν καὶ τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ τὸ ὅτι ὁ ἀναλαβὼν νὰ τὸν εἰκονίσῃ δὲν ἠξίωσε κἂν νὰ ῥίψῃ τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου. Τοῦτο ὅμως δὲν ἔπραξε, πιστεύομεν, ὁ συγγραφεὺς ἐκ περιφρονήσεως πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οὓς ἀπ' ἐναντίας ἀγαπᾷ καὶ ἐκθειάζει ὡς κάλλιστον καὶ λίαν ἀξιάγαστον λαόν, οὐδὲν ἄλλο κατ' αὐτὸν ἔχοντα ἐλάττωμα πλὴν τῆς δολιότητος, τῆς αἰσχροκερδείας, τοῦ ψεύδους, τῆς κλοπῆς καὶ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως παντὸς ἠθικοῦ αἰσθήματος, ἀλλὰ διότι ὁ κ. Ῥεϊνὰχ ἀνήκει, καίτοι πεζογράφος, τῇ σχολῇ τῶν πιςευόντων εἰς τὴν παντοδυναμίαν τῆς ἐμπνεύσεως καὶ γραφόντων ὅσα βλέπουσιν, οὐχὶ ἀνοίγοντες ἀλλὰ κλείοντες τοὺς ὀφθαλμούς. Ὀλίγας μόνον ἡμέρας διατρίψας ἐν Ἑλλάδι δὲν ἠρκέσθη εἰς τὰ ὁρατά, ἀλλ' ἐπρόφθασε ν' ἀνατάμῃ μέχρι τῶν ἐσωτάτων ἰνῶν τοῦ Ἕλληνος τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὴν καρδίαν, καὶ θαυμαςὰς νὰ ποιήσῃ ἀνακαλύψεις ἢ μᾶλλον νὰ διηγηθῇ ἡμῖν ὀπτασίας. Ὁ οὕτω ἐπιφανεὶς αὐτῷ Ἕλλην εἶναι πλάσμα μὴ ὑποκείμενον μέν, ὡς τὰ ἀλλαχοῦ, εἰς ὀργὴν καὶ ἐμπάθειαν, ἀλλὰ τοσοῦτον μνησίκακον ὥστε οὐδέποτε συγχωρεῖ ὕβριν ἢ συμφιλιοῦται μετὰ τοῦ δυσαρεστήσαντος αὐτόν· μισεῖ τὴν ἐπίδειξιν καὶ ἀποστρέφεται τὴν πολυτέλειαν· οὐδέποτε χάνεται εἰς θεωρίας καὶ ματαίους λόγους, ἀλλὰ μόνον τὰς πρακτικὰς γνώσεις ἐκτιμᾷ· τὸν φυλετικὸν αὐτοῦ τύπον διετήρησεν ἀμιγῆ ξένου αἵματος πρὸ πάντων ἐν Ὕδρᾳ· τὰς γυναῖκας, μιᾶς μόνης ἐξαιρουμένης, κρατεῖ ἐγκλείστους εἰς γυναικῶνας καὶ τὴν ῥακὴν πίνει μετὰ τὸ γεῦμα. Ὁμολογήσατε, κ. ἐκδότα, ὅτι ἂν ὀλίγαι τινὲς σελίδες τοιούτων ἀποκαλύψεων δύνανται ν' ἀποβῶσι διασκεδαστικαί, ὁλόκληρος τόμος ἤθελεν εἶναι ἀνυπόφορος. Αἱ κάτωθι τοῦ μεταφρασθέντος κειμένου ἀναιρέσεις τῶν παραδοξοτέρων ἀκουσμάτων ἐγράφησαν πρὸ πάντων χάριν τῶν μετ' ἐνδιαφέροντος ἀναγινωσκόντων τὴν «Ἑστίαν» ἐν τῇ Δύσει φιλελλήνων.

Ε. Δ. Ροΐδης.

ΟΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΕΣ

[Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Περιηγήσεως τοῦ Ἰωσὴφ Ῥεϊνάχ].

Ὅλως διάφορον προξενοῦσιν αἱ Ἀθῆναι εἰς τὸν ξένον ἐντύπωσιν, καθ' ὅσον οὗτος ἔρχεται ἐκ Μασσαλίας ἢ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἔχει κατὰ νοῦν τὴν ἀκτινοβόλον εἰκόνα τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδος ἢ τοῦ Σατωβριάνδου τὴν ζοφερὰν τῆς τουρκοκρατουμένης περιγραφήν. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν θέλει αἰσθανθῇ δυσφορίαν τινὰ ἀποχωριζόμενος τῶν ἀναπαύσεων τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ[1] καὶ τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἀρχαιότητος· κατὰ τὴν δευτέραν ὅμως αἰσθάνεται μετὰ χαρᾶς ὅτι ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς μετέβη εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἀπὸ βαρβάρου εἰς πεπολιτισμένην χώραν. Ἀμφότεραι αἱ ἐντυπώσεις αὗται εἶναι εὔλογοι, δικαία ὅμως μόνον ἡ δευτέρα· καθότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι οἱ σήμερον Ἕλληνες ἐποφθαλμιῶσι μόνην τὴν Ἀνατολήν, ἀξιοῦντες νὰ ἐπικρατήσωσι παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου καὶ οὐχὶ τοῦ Ἀδρία, καὶ ἀντιζήλους δὲν ἔχουσιν Εὐρωπαίους, ἀλλὰ Σλάβους καὶ Ὀθωμανούς. Ὅλως λοιπὸν ἄσκοπον ἤθελεν εἶναι τὸ νὰ ἐξετάσῃ τις ἂν ἀπολείπονται οἱ Ἕλληνες τῶν Ἰταλῶν, ἀληθὲς δὲ ἐνδιαφέρον ἔχει ἡ σύγκρισις αὐτῶν πρὸς μόνους τοὺς Σέρβους, τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Βουλγάρους. Οὐχ ἧττον παράλογος τῆς πρὸς τὴν Δύσιν συγκρίσεως φαίνεταί μοι ἡ πρὸς τὴν δόξαν καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος παραβολὴ τῆς καθ' ἡμᾶς. Ὡς ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ Κυνέ, «οὐδεὶς λαὸς κατέπεσε βαθύτερον τῶν τουρκοδούλων Ἑλλήνων εἰς ἄβυσσον θανατηφόρον». Ἂν οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες ἦναι γνήσιοι ἀπόγονοι τοῦ Πλάτωνος καὶ Περικλέους, ὡς θέλομεν ἀποδείξει κατωτέρω, οὐχ ἧττον ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῶν μίαν μόνην ἀριθμοῦσι γενεὰν ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ πάντες οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Σπάρτῃ γέροντες ἐγεννήθησαν δοῦλοι. Ὁ θέλων λοιπὸν νὰ κρίνῃ μετὰ δικαιοσύνης τὴν Ἑλλάδα, δὲν πρέπει ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν ἑβδομηκοστὴν πέμπτην Ὀλυμπιάδα, ἀλλ' εἰς τὸ σωτήριον ἔτος **1830**, καὶ ὅρους συγκρίσεως ν' ἀναζητῇ οὐχὶ παρὰ τὸν Τάμεσιν καὶ τὸν Σηκουάναν, ἀλλὰ παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου.

Ταῦτα λέγων οὐδόλως προτίθεμαι ν' ἀρνηθῶ ὅτι οἱ νεώτεροι Ἕλληνες ὠφελήθησαν καὶ μάλιστα κατεχράσθησαν τῆς ἐνδόξου αὐτῶν καταγωγῆς. Ἂν ἡ Εὐρώπη, ἡ οὐδόλως συγκινηθεῖσα ἐκ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τοῦ Σέρβου Καρὰ-Γεώργη, συνηγωνίσθη μετὰ τοῦ Κανάρη καὶ τῶν παληκαρίων, ὀφείλει τοῦτο ἀναντιῤῥήτως ἡ Ἑλλὰς εἰς τοῦ ὀνόματος αὐτῆς τὴν γοητείαν. Ἐνῷ ὁ ἐμπρησμὸς τῆς Κρανόβας καὶ τῆς Νύσσης ἐφάνη

1. Δὲν ἐννοοῦμεν πῶς ἀποχωρίζεται τῶν ἀναπαύσεων τοῦ πολιτισμοῦ ὁ ἐκ Πειραιῶς μεταβαίνων διὰ σιδηροδρόμου ἢ ἁμάξης πολὺ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀναπαυτικωτέρας εἴς τι τῶν μεγάλων ἐν Ἀθήναις ξενοδοχείων, κατ' οὐδὲν κατωτέρων τῶν συνήθων εὐρωπαϊκῶν. Ὁ συγγραφεὺς ἤθελεν εἰπεῖ ἀληθέστερόν τι, ἂν παρίστα τὸν ἀποχωρισμὸν ἀπὸ πάσης ἀναπαύσεως τοῦ πολιτισμοῦ ἐπερχόμενον, ἅμα ἀπομακρυνθῇ τις ὀλίγα στάδια τῶν Ἀθηνῶν, ὅτε ἀναγκάζεται ὁ ὁδοιπόρος νὰ φέρῃ τὰ πάντα μεθ' ἑαυτοῦ, ὡς εἰ διήρχετο ἔρημον τῆς Ἀφρικῆς. Σ. Μ.

Digitized by Google

κοινὸν ἔγκλημα, ἡ πυρπόλησις τοῦ χωρίου τοῦ καλουμένου Ἀθῆναι ἐθεωρήθη ὡς ἀνοσιούργημα. Κατὰ τὸν γέροντα Κάτωνα ἡ δόξα κατορθώματός τινος ἐξαρτᾶται κατὰ πολὺ ἐκ τοῦ τόπου ἔνθα ἐτελέσθη. Ὁ χαϊδοῦκος τῆς Σιλνίτζας, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν πράξῃ, μένει πάντοτε χαϊδοῦκος, ἐνῷ ὁ κλέφτης καθίσταται ἄξιος διάδοχος τῶν ἀρχαίων ἡρώων. Τὸ αὐτὸ περίπου αἴσθημα κινεῖ ἡμᾶς εἰς ἀπονομὴν συντάξεων τῇ δισεγγόνῳ τοῦ Κορνηλίου, ὅπως ζῇ ἀνέτως, ἐνῷ ἀρνούμεθα πολλάκις ὀβολὸν εἰς γυναῖκα στερουμένην ξηροῦ ἄρτου. Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει, εἰμὴ μόνον ὅτι τὴν ὀφειλὴν αὐτῶν πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν θεωροῦσιν οἱ ἄνθρωποι ὡς ἀνεπίδεκτον ἐξοφλήσεως.

Τὸ μέγα ἐν τούτοις πλεονέκτημα τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι ἄμοιρον καὶ δυσχρηστημάτων, ὧν οἱ φέροντες αὐτὸ δὲν ἐβράδυναν νὰ λάβωσι πεῖραν. Εὐθὺς ὡς εἶδεν αὐτοὺς ἐλευθέρους, ἤρξατο ἡ Εὐρώπη ἀποροῦσα πῶς δὲν ἀνεδείκνυον ἀμέσως ἡμίσειαν τοὐλάχιστον δωδεκάδα Περικλέων, Πραξιτελῶν καὶ Αἰσχύλων. Ὁ ὀνομαζόμενος Δουπόντης ἢ Δουράνδος ἔχει πληρεστάτην ἄδειαν νὰ ἦναι βλάξ, ἀλλ' ὅστις ὀνομάζεται Ῥιγελιεὺς ἢ Λαροσφουκὼ φαίνεται γελοῖος καὶ σχεδὸν ἔνοχος, ἂν ἀμοιρῇ ἐξόχων προτερημάτων. Οὕτω καὶ ἡ σύγχρονος Ἑλλάς, ἀφοῦ ὠφελήθη ἐν ἀρχῇ ἐκ τοῦ ποιητικοῦ καὶ ὁπωσοῦν ἀλογίστου ἐνθουσιασμοῦ τῆς Δύσεως, ὑφίσταται ἤδη τὰς συνεπείας τῆς διαδεχθείσης τοῦτον πεζῆς ἀντιδράσεως, ἥτις ἀποδεικνύει παρὰ τοῖς κατεχομένοις ὑπ' αὐτῆς ὅλως ἐπιπόλαιον γνῶσιν τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἔτι ἀτελεστέραν τῶν νόμων τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐθνῶν.

Τὸ κατ' ἐμέ, ἐκτιμῶν τοὺς Ἕλληνας μετὰ πλείονος ἐπιστημονικῆς ἀπαθείας, κλίνω νὰ πιστεύσω μετὰ πολλῶν ἐν Ἀθήναις φίλων μου, ὅτι οὗτοι ὁμοιάζουσι τοῖς προγόνοις αὐτῶν κατὰ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ πολὺ περισσότερον ἢ ὅσον ὑπετέθη ἐν Εὐρώπῃ κατά τε τὴν περίοδον τοῦ φιλελληνισμοῦ καὶ τῆς ἔπειτα ἀντιδράσεως, ἐξ ἀγνοίας τῆς ἀληθοῦς τῶν ἀρχαίων ἱστορίας. Τὸ νὰ μὴ βλέπῃ τις παρὰ τούτοις εἰμὴ μόνον ὅ,τι ἀκτινοβολεῖ εἶναι ἐξ ἴσου παράλογον, ὅσον καὶ τὸ νὰ κρίνῃ τις τοὺς νεωτέρους ἐκ μόνον τῶν σκοτεινῶν σημείων. Κατὰ τὴν γνώμην μου οἱ ὑπήκοοι τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἐκληρονόμησαν ἀνελλιπῶς τά τε προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν συμπολιτῶν τοῦ Περικλέους, δικαιότατον δὲ φαίνεταί μοι, ἀφοῦ ἀναγάγωμεν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἀριστοφάνους πολλὰς τῶν κακιῶν, αἵτινες προὐκάλεσαν τὰ πικρὰ σκώμματα τοῦ Ἀβοὺ κατὰ τῶν σήμερον Ἑλλήνων, ν' ἀναγνωρίσωμεν παρὰ τούτοις καὶ πολλὰς παραμενούσας προγονικὰς ἀρετάς. «Τὸ ἔθνος ἡμῶν», μοὶ ἔλεγεν ὁ ἐπιφανέστατος τῶν ἐν Ἑλλάδι ἱστορικῶν κ. Παπαῤῥηγόπουλος, «συμμορφοῦται μετὰ μοναδικῆς εὐχερείας πρὸς τὰ ξένα »ἔθιμα, κατ' οὐσίαν ὅμως δὲν μεταβάλλεται. Ὁ »Ἕλλην ὡμίλησε μὲν γαλλιστὶ κατὰ τὸν ιγ' »αἰῶνα, ἰταλιστὶ κατὰ τὸν ιε', τουρκιστὶ κατὰ »τὸν ις' καὶ ἀφωμοιώθη κατ' ἐπιφάνειαν τοῖς »δεσπόταις αὐτοῦ, διετήρησεν ὅμως ἀλώβητα »πάντα τὰ ἐθνικὰ αὐτοῦ γνωρίσματα. Ἂν γνω»ρίζῃ ὡς οὐδεὶς ἄλλος νὰ μετασχηματίζεται »κατὰ τὰς περιστάσεις, τὸ ξένον τοῦτο ἔνδυμα »εἶναι πάντοτε ἕτοιμος ν' ἀποθέσῃ μεθ' ὅσης ἐν»εδύθη αὐτὸ εὐκολίας».

Ἂς εἴπωμεν ἐν πρώτοις ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ φυλετικοῦ τύπου. Ἀναντίρρητον εἶναι ὅτι αἱ πρῶται ἐμφανιζόμεναι εἰς τὸν ἀποβαίνοντα ξένον μορφαὶ προξενοῦσιν αὐτῷ ἀπογοήτευσίν τινα· ἀλλὰ διὰ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην οὐδόλως πταίει ἡ ἑλληνικὴ φυλή. Ὁ ξένος ἀνέμενε μετὰ τοσαύτης πεποιθήσεως νὰ εὕρῃ ἐν Ἑλλάδι τὰ πρότυπα τοῦ Δισκοβόλου καὶ τῆς Μιλησίας Ἀφροδίτης, ὥστε νομίζει ἑαυτὸν ἐμπαιχθέντα ἀπαντῶν ἀνθρώπινα ὄντα οἷα τὰ ἁπανταχοῦ. Πλὴν τούτου πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ εὐρωπαϊκὸς ἐπενδύτης καὶ αἱ περισκελίδες οὐδαμοῦ φαίνονται ἀσχημότερα ἢ ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Φειδίου, ὁ δὲ ἱματισμὸς τῶν παληκαρίων εἶναι οὐχ ἧττον τοῦ ἡμετέρου φορτικὸς καὶ ὅλως ἄσχετος πρὸς ὅσα θαυμάζομεν ἐν τοῖς μουσείοις. Καὶ τούτων ὅμως οὕτως ἐχόντων, ἀδύνατον πάλιν εἶναι ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἡ μετὰ βαρβάρων ἐπιμιξία ἐνόθευσε τὴν ἁγνότητα τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, καταστήσασα τὸ ὅλον παράστημα ἧττον εὐγενὲς καὶ πρὸ πάντων τὰ ἄκρα ἧττον λεπτά. Αἱ παραλλαγαὶ αὗται εἰσὶν αἱ εὐθὺς προσβάλλουσαι τὴν ὅρασιν· ἀλλὰ μετά τινας ἡμέρας ἀκριβεστέρας παρατηρήσεως καί τινας ἐκδρομὰς εἰς τὰ ἔνδον τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ γυμνασθῇ ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ἀνακτήσῃ τὸ πνεῦμα τὴν ἰσορροπίαν τῆς κρίσεως αὐτοῦ, ἄν τις ὑποθέσῃ γυμνοὺς τοὺς κομψοπρεπεῖς τῶν Ἀθηνῶν, τοὺς τραχεῖς Ὑδραίους καὶ τοὺς μεγαλοπρεπεῖς Σπαρτιάτας, θέλει ἀνεύρει παρ' αὐτοῖς ἄνευ πολλοῦ κόπου τοὺς ἄνδρας τῆς Ἰλιάδος καὶ τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ ἐπιμιξία ἐπηρέασεν ἀναντιρρήτως τὴν ἁρμονίαν τοῦ σώματος ὡς καὶ τὸ βάπτισμα τὴν ὑγείαν τῆς διανοίας[1]. Τὰ πρῶτα ὅμως συστατικὰ διαμένουσιν ἀναλλοίωτα, καὶ εὔκολον εἶναι νὰ διακρίνῃ τις καὶ σήμερον τὸ ἀρχαῖον ᾠοειδὲς τοῦ προσώπου σχῆμα, τὸ ὑψηλὸν μέτωπον, τοὺς ζωηροὺς ὀφθαλμούς, τῆς ἄνευ σχεδὸν καμπῆς

1. Ὁ συγγραφεὺς ὡς δημοκρατικός, εἶναι κατ' ἀνάγκην οὐ μόνον ὀρθολογιστής, ἀλλὰ καὶ ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος, ὅπερ θεωροῦσιν οἱ ὁμόφρονες αὐτῷ ὡς ἠθικήν τινα ἐπιδημίαν, διαστρέφουσαν ἀπὸ δεκαεννέα αἰώνων τὴν κρίσιν καὶ τὴν καρδίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Σ. Μ.

Digitized by Google

ρῖνα, τὸ ῥαδινὸν ἀνάστημα, τὸ νευρῶδες σῶμα, τοὺς ἐλευθέρους ὤμους[1], τὰς ἐντόνους κνήμας τὸν μικρὸν καὶ καμαρωτὸν πόδα. Ὁ Ἀθηναῖος διετήρησεν ἀμείωτον τὴν εὐκαμψίαν τῶν ἱππέων τοῦ Φειδίου.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἄνδρες, αἱ δὲ γυναῖκες ἐκ μαλακωτέρας πεπλασμέναι ζύμης ἐπηρεάσθησαν πολὺ περισσότερον ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν ξένων. Οἱ παντοῖοι σύζυγοι οὓς ἐπέβαλον αὐταῖς αἱ περιπέτειαι τῆς πατρίδος ἠμαύρωσαν τὸ ὑπερήφανον κάλλος τῆς Δωρίδος κόρης καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἁβρότητα τῶν δεσποινῶν τῆς Ἀττικῆς, μάτην δὲ ἤθελέ τις ἀναζητήσει τὴν ἀρχαίαν τῶν μελῶν συμμετρίαν ἢ τὴν θαυμαζομένην παρὰ ταῖς προγόνοις αὐτῶν ἄκαμπτον τοῦ μετώπου καὶ τῆς ῥινὸς εὐθεῖαν. Πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀρχαίου τύπου ἀπαιτεῖται ν' ἀναβῇ εἰς τὰ ὄρη ἢ νὰ πλεύσῃ πρὸς νήσους καὶ ἀκτὰς μὴ μιανθείσας ὑπὸ τῆς κατακτήσεως, τὴν Τῆνον, τὴν Ὕδραν[2] καὶ πρὸ πάντων τὰ Μέγαρα. Ὁ μὴ μεταβὰς ἐκεῖ δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι εἶδεν ὡραίας Ἑλληνίδας. Τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεώς μου, ἀφοῦ ἐθαύμασα τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καταυγάζουσαν τὸν κόλπον τῆς Σαλαμῖνος καὶ ἐξεπήδησα μέχρι Κακῆς Σκάλας, ἀπέβην περὶ τὸ μεσημέριον εἰς τὰ Μέγαρα, ὅπως ἐκτελέσω τὴν παραγγελίαν τῆς δεσποινίδος Α**, ἐπιθυμούσης χρυσοκέντητον μεγαρικὴν ἐνδυμασίαν, οἵα ἡ τῶν εὐπόρων χωρικῶν τῆς Ἀττικῆς. Ζητήσας τοιαύτην παρὰ τῆς πρώτης γυναικὸς ἣν συνήντησα μεταβαίνουσαν εἰς τὴν βρύσιν, ἐνῷ ὁ ἡνίοχός μου μετέβαινεν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἀποτείνων τὴν αὐτὴν αἴτησιν, εἶδον μετ' οὐ πολὺ προσερχόμενον πλῆθος Μεγαρίδων, αἵτινες μὲ περιεκύκλωσαν προσφέρουσαι κεντητὰ ὑφάσματα. Πᾶσαι δὲ ἦσαν οὕτω ἀρχαϊκῶς ὡραῖαι, ὥστε ἐνόμισα ὅτι περιεκυκλούμην ὑπὸ τῆς πομπῆς τῶν Παναθηναίων καταβάσης ἐκ τοῦ διαζώματος τοῦ ναοῦ. Ὁ ἑλληνικὸς τύπος διεστράφη μέν, ἀλλὰ δὲν ἐχάθη.

Τὰ ἀνωτέρω μοὶ φαίνονται ἔχοντα σπουδαιότητά τινα. Ἀφοῦ ἡ γῆ ἔμεινεν ἡ αὐτή, ἡ δὲ Κύπρις ἐξακολουθεῖ ἀντλοῦσα ὕδωρ ἐκ τῶν κυμάτων τοῦ Ἰλισσοῦ[3], ὅπως καταστήσῃ δροσερὸν καὶ εὔπνουν τὸν ἀέρα, δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι αἱ ξενικαὶ εἰσβολαὶ δὲν ἤρκεσαν νὰ μεταβάλωσι τὴν κρᾶσιν τῆς φυλῆς[1]. Οἱ χθὲς μόλις ἀποτινάξαντες τὸν ζυγὸν Ἕλληνες ἔχουσιν ἀκόμη τὴν ῥάχιν κυρτὴν καὶ πρόσφατα τὰ στίγματα τῆς ἁλύσου· μετὰ ἕνα ὅμως αἰῶνα ἐλευθερίας καὶ ἀφοῦ ἀμφοτερομερῶς γνήσιοι ἑλληνικοὶ γάμοι ἐκδιώξωσι τὸ βαρβαρικὸν αἷμα μέχρι τῆς τελευταίας ῥανίδος, ἡ πρὸς τοὺς προγόνους ὁμοιότης ἔσται πολὺ ἐπαισθητοτέρα καὶ ὁ ἑλληνικὸς τύπος θέλει οὕτως εἰπεῖν ἀναστηθῆ. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ ἁρμόζουσα τῷ κλίματι δίαιτα διέμεινεν οἵα καὶ παρ' ἀρχαίοις, πλὴν μόνου τοῦ καφὲ καὶ τοῦ καπνοῦ, οἵτινες, οὔτε τοῦ σώματος οὔτε τῆς διανοίας ἐλαττοῦντες τὴν ὀξύτητα, δὲν δύνανται νὰ παρακωλύσωσι τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἐπάνοδον εἰς τὸν ἀρχαϊκὸν τύπον.

Ἡ κυριωτέρα κατὰ τῶν σήμερον Ἑλλήνων μομφὴ εἶναι ἡ ἔλλειψις τιμιότητος καὶ ἡ ψευδολογία. Τὴν κατηγορίαν νομίζω, γενικῶς εἰπεῖν, ἀνεπίδεκτον ἀναιρέσεως· πολὺ ὅμως ἠπατήθησαν οἱ τὴν κακίαν ταύτην νομίσαντες διακριτικὸν σημεῖον μεταξὺ τῶν σήμερον καὶ τῶν πάλαι ἀνθρώπων καὶ θεωροῦντες αὐτὴν ὡς ἀποτέλεσμα τῆς μακραίωνος δουλείας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οὐχ ἧττον τῶν σημερινῶν ἐξετίμων οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὰ διανοητικὰ χαρίσματα ἀσυγκρίτως περισσότερον τῶν ἠθικῶν, θεωροῦντες τὰ μὲν ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς τελειότητος, τὰ δὲ ὡς σημεῖον ὑποδεεστέρου πνεύματος. Οὕτω καὶ σήμερον τιμᾷ μεγάλως διὰ τὴν ἀγχίνοιαν καὶ πανουργίαν αὐτοῦ τὸν Γενουήνσιον, τὸν Ἀρμένιον καὶ τὸν Ἑβραῖον, ἐνῷ τὸν Τοῦρκον καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι τὸν φιλαλήθη Ἀκαρνᾶνα καὶ τὸν πλείονα πράττοντα ἢ ὑποσχόμενον Μανιάτην θεωρεῖ ὁ γνήσιος Ἕλλην ὡς ἄξεστα καὶ ἀλλόκοτα ὄντα[2]. Ὡς οἱ φοίνικες ἐν Γαλλίᾳ καὶ αἱ δρῦς ἐν Ἰνδίαις τὸ αἴσθημα τῆς

1. Ὁ μείζονα ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του κεκτημένος εἰδικότητα συμπατριώτης τοῦ κ. Reinach ῥάπτης Berryer, ὁ ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐνταῦθα διατρίβων καὶ ὑπερτρισχιλίους ἐνδύσας Ἕλληνας, εὑρίσκει μόνον ἐλάττωμα αὐτῶν τοὺς ὁπωσοῦν ὑψηλοὺς ὤμους. Σ. Μ.

2. Πρώτην φορὰν ἀξιοῦνται, νομίζω, οἱ Ὑδραῖοι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀμιγεῖς ξένου αἵματος. Σ.Μ.

3. Ἂν τὰ *κύματα τοῦ Ἰλισσοῦ* εἶχον τόσην τῷ ὄντι ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς κράσεως τῶν Ἑλλήνων, πολὺ φοβούμεθα μὴ ἀποβῶσιν αἱ ἐλπίδες τοῦ συγγραφέως ἐπίσης στεῖραι ὅσον τὸ ῥεῦμα τοῦ ποτὲ ποταμοῦ. Σ. Μ.

1. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ὁ πολὺς Σατωβριάνδος ὑπεστήριξε γνώμην ὅλως ἐναντίαν, θεωρήσας ὡς πρώτην αἰτίαν τῆς ἐκπτώσεως τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς τὸ ὅτι εἰς ταύτης μόνον τὰς φλέβας δὲν ἐνέχυσαν οἱ ἀρκτῷοι βάρβαροι οὐδὲ σταγόνα νεάζοντος αἵματος, ἐξ οὗ ἀνεζωογονήθη ἐν τῇ Δύσει ὁ ἐξηντλημένος ῥωμαϊκὸς κόσμος. Ἀφίνοντες ἐλεύθερον τὸν ἀναγνώστην νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν δύο τούτων γνωμοδοτήσεων, πολὺ φοβούμεθα μὴ ἀμφότεροι οἱ Γαλάται συγγραφεῖς εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀπέβλεπον ἢ νὰ τορνεύσωσι στρογγύλην φράσιν. Σ. Μ.

2. Ἡμεῖς ἀπ' ἐναντίας πλειστάκις ἠκούσαμεν ἐν Ἑλλάδι ἀνυμνουμένην τὴν εὐθύτητα, τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀφιλοκέρδειαν τοῦ Ῥουμελιώτου καὶ αὐτοῦ τοῦ Μανιάτου κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Μωραΐτην. Σ. Μ.

Digitized by Google

δικαιοσύνης ὑπῆρξε πάντοτε ἐπείσακτον ἐν Ἑλλάδι φυτόν.

Ταῦτα γράφων οὐδένα ἄλλον προτίθεμαι σκοπὸν πλὴν τῆς ἀνευρέσεως καὶ μελέτης τῆς ἀληθείας περί τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων. Ἀναζητῶν δὲ ποῖον εἶναι τὸ ἀνθρώπινον ἰδανικὸν κατὰ τὴν ἑλληνικὴν φυλήν, εὑρίσκω ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τῇ μαρτυρίᾳ τῶν ἐν Ἀθήναις φίλων μου καὶ τῇ ἰδίᾳ μου πείρᾳ[1], ὅτι ὡς παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ, οὕτω καὶ τῇ σήμερον Ἑλλάδι οὐδὲν ἄλλο ἀπαιτεῖται παρ' ἀνδρὸς εἰμὴ μόνον νὰ ἦναι «*ζῶον εὔμορφον, ὑγιές, ὀλιγαρκές, ἀνδρεῖον, καρτερικὸν καὶ ἄρτιον ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις*», κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ Taine. Τὸ μᾶλλον τιμώμενον παρὰ τῶν Ἑλλήνων χάρισμα εἶναι πνεῦμα ὀξύ, εὐτράπελον, περίεργον καὶ εὑρετικόν, αἱ δὲ ἠθικαὶ καὶ χριστιανικαὶ ἀρεταὶ τάσσονται ὑπ' αὐτῶν εἰς ὅλως δευτερεύουσαν μοῖραν. Ὅτε ὁ Σωκράτης ὕμνησεν ὡς πρόδρομος τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ἰδανικὴν δικαιοσύνην, οὐδεὶς ἐνόησεν αὐτόν[2]· βραδύτερον δὲ ἐθέλχθησαν μὲν οἱ ἀπόγονοί του ἐκ τοῦ συναξαρίου τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἀντιθέσεως αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεγηρακότας μύθους τῆς πολυθεΐας, ἀλλ' ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ κατισχύσῃ τοῦ ἐνστίκτου τῆς φυλῆς ταύτης[3].

---

1. Πείρᾳ ὀκταημέρῳ. Σ. Μ.

2. Ἂν εἶχεν ἀναγνώσει ὁ συγγραφεὺς τὸ ὑπ' αὐτοῦ μνημονευόμενον ἐμβριθὲς ἔργον τοῦ Taine, ἤθελε διδαχθῇ ὅτι ἐπίσης ἀδύνατον ἦτο ν' ἀναδειχθῇ Σωκράτης, Πλάτων, Φωκίων καὶ Ἀριστείδης παρὰ λαῷ στερουμένῳ τοῦ αἰσθήματος τῆς δικαιοσύνης, ὅσον καὶ νὰ γεννηθῇ λευκὸν τέκνον ἐξ Αἰθιόπων. Πρώτην φορὰν βλέπομεν ἀμφισβητουμένην τὴν ὀλεθρίαν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐπιῤῥοὴν μακρᾶς δουλείας ὑπὸ αἰσχροὺς δεσπότας, καὶ ἀποδιδομένην εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας ἀνικανότητα νὰ κατανοήσωσι τὴν παρ' αὐτῶν πρώτων ἐπιστημονικῶς διατυπωθεῖσαν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ. Παρὰ τῆς «Γραφῆς» ἐγνωρίζομεν ὅτι τὰ ἁμαρτήματα τῶν πατέρων βαρύνουσι τὰ τέκνα, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ἐπιδιώκων τὴν πρωτοτυπίαν ζητεῖ νὰ καταστήσῃ τοὺς ἀρχαίους ὑπευθύνους τῶν ἡμετέρων. Σ. Μ.

3. Ἀληθὲς εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον· καθότι τὸ μὲν θαῦμα εἶναι ἀντιπαθητικὸν εἰς τὸ ἔνστικτον τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ἡ δὲ βάσις τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς, ἤτοι ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη καὶ ὁ οἶκτος πρὸς τοὺς πάσχοντας οἰκειότατα εἰς τοὺς Ἕλληνας. Μόνοι οὗτοι μεταξὺ τῶν ἀρχαίων λαῶν ἤγειραν βωμοὺς τοῦ Ἐλέου καὶ σήμερον ἔχουσιν ἑπτὰ ὑπουργεῖα, οὐδὲν ἄλλο κατ' οὐσίαν ὄντα ἢ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα πρὸς παροχὴν ἄρτου εἰς τοὺς πεινῶντας. Σ. Μ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 178.

Ζ'

Μανθάνω ν' ἀναγινώσκω.

Βεβαίως ἱκανώτατοι ἠθοποιοὶ ἦσαν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν θίασον τοῦ Κ. Βιτάλη,—ἐννοῶ δὲ τὸν πίθηκα καὶ τοὺς κύνας,—ἀλλ' ἡ ἱκανότης των πολλὴν ποικιλίαν δὲν εἶχε.

Μετὰ τέσσαρας ἢ πέντε παραστάσεις εἴχον ἐξαντλήσει ὅλον τὸ δραματολόγιόν των, καὶ τ' αὐτὰ ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ἐπαναλαμβάνωσιν.

Ἐκ τούτου προέκυπτε δι' ἡμᾶς ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ μὴ μένωμεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν.

Ἐπομένως, τρεῖς ἡμέρας ἀφ' οὗ ἐφθάσαμεν εἰς Ὕσσελ, ἐβιαζόμεθα ν' ἀναχωρήσωμεν πάλιν ἐκεῖθεν.

Καὶ ποῦ ἐπηγαίνομεν ;

Εἶχον λάβει ἱκανὸν θάῤῥος μετὰ τοῦ κυρίου μου ὥστε νὰ τολμήσω νὰ τῷ ἀποτείνω αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν.

— Γνωρίζεις τὸν τόπον ; μοὶ εἶπεν ἀτενίζων με.

— Ὄχι.

— Λοιπὸν τί μ' ἐρωτᾷς ποῦ ὑπάγομεν ;

— Διὰ νὰ τὸ ἠξεύρω.

— Νὰ ἠξεύρῃς τί ;

Ἔμεινα ἀπεστομωμένος, χωρὶς λέξιν νὰ εὑρίσκω ν' ἀποκριθῶ, καὶ ἐθεώρουν τὴν ὁδὸν ἥτις λευκὴ ἐξετείνετο ἔμπρὸς ἡμῶν εἰς τὸ βάθος συμφύτου κοιλάδος.

— Ἂν σ' εἰπῶ, ἐξηκολούθησεν, ὅτι ὑπάγομεν εἰς Αὐριλλάκ, διὰ νὰ διευθυνθῶμεν ἐκεῖθεν εἰς Βορδῶ, καὶ ἀπὸ τοῦ Βορδῶ εἰς τὰ Πυρηναῖα, τί θὰ μάθῃς ;

— Ἀλλὰ σεῖς γνωρίζετε τὰ μέρη αὐτά ;

— Ποτὲ δὲν ἦλθα εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

— Καὶ ὅμως ἠξεύρετε ποῦ ὑπάγομεν ;

Καὶ πάλιν ἐστήριξεν ἐπ' ἐμοῦ ἀτενὲς βλέμμα, ὡς ἄν τι ἐν ἐμοὶ ἐζήτει.

— Δὲν ἠξεύρεις ν' ἀναγινώσκῃς, δὲν εἶναι ἀληθές ; μοὶ εἶπε.

— Ὄχι.

— Ἠξεύρεις τί ἐστὶ βιβλίον ;

— Ναί· εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔχουν βιβλία πολλοί, καὶ λέγουν τὰς προσευχάς των, ὅταν δὲν τὰς λέγουν εἰς τὸ κομβολόγιον. Εἶδον βιβλία, ὡραῖα μάλιστα, καὶ εἶχον εἰκόνας ἐντὸς καὶ δέρμα εἶχον ἀπ' ἔξω.

— Καλά. Λοιπὸν ἐννοεῖς ὅτι ἠμποροῦν νὰ ἔμβουν προσευχαὶ εἰς ἓν βιβλίον ;

— Ναί.

— Ἠμποροῦν νὰ ἔμβουν καὶ ἄλλα πράγματα εἰς αὐτό. Ὅταν λέγῃς τὴν προσευχήν σου μὲ τὸ κομβολόγιον, λέγεις λέξεις. Τὰς λέξεις αὐτὰς ἡ μήτηρ σου σοὶ τὰς ἔβαλεν εἰς τ' αὐτία σου,

Digitized by Google

καὶ ἀπὸ τῶν αὐτίων σου ἐπέρασαν καὶ ἐσωρεύθησαν εἰς τὸν νοῦν σου, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔρχονται εἰς τὴν γλῶσσάν σου ὅταν τὰς καλῇς. Ὅσοι λοιπὸν λέγουν τὰς προσευχάς των μὲ βιβλία δὲν λαμβάνουν τὰς λέξεις τῶν προσευχῶν ἀπὸ τὴν μνήμην των, ἀλλὰ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν των τὰς λαμβάνουν ἀπὸ τὰ βιβλία ὅπου εἶναι κατατεθειμέναι, ἤτοι ἀναγινώσκουν.

— Εἶδα ν'ἀναγινώσκουν, εἶπον κομπάζων, ὡς ἄνθρωπος ὅστις δὲν εἶναι ἀνόητος, καὶ ἠξεύρει ἄριστα περὶ τίνος τῷ ὁμιλοῦν.

— Ὅ,τι γίνεται διὰ τὰς προσευχάς, γίνεται καὶ διὰ κάθε τι. Θὰ σοὶ δείξω ἓν βιβλίον ὅταν θ' ἀναπαυθῶμεν· ἐκεῖ εὑρίσκω τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν τόπων ὅσους διερχόμεθα. Ἄνθρωποι κατοικήσαντες ἢ διατρέξαντες τούτους τοὺς τόπους ἔβαλον εἰς τὸ βιβλίον μου ὅ,τι εἶδαν, ἢ ὅ,τι περὶ αὐτῶν ἤκουσαν. Μοὶ ἀρκεῖ λοιπὸν τώρα ν' ἀνοίξω τὸ βιβλίον μόνον, νὰ τὸ ἀναγνώσω, καὶ γνωρίζω αὐτοὺς τοὺς τόπους, καὶ τοὺς βλέπω καθὼς ἐκεῖνοι τοὺς εἶδον, ὡς ἂν τοὺς ἔβλεπον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ μανθάνω τὴν ἱστορίαν των ὡς ἂν κἀνεὶς μοὶ τὴν διηγεῖτο.

Ἐγὼ εἶχον ἀνατραφῆ ὡς ἀληθὴς ἄγριος, μὴ ἔχων τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν τῆς ἐξηυγενισμένης κοινωνίας. Αἱ λέξεις αὗται ἤνοιξαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνόησα, συγκεχυμένως μὲν κατ' ἀρχάς, ἔπειτα ὅμως καθαρώτερον.

Καὶ μὲ εἶχον μὲν στείλει εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ μόνον ἕνα μῆνα. Εἰς ὅλον δὲ τὸ διάστημα αὐτὸ τοῦ μηνὸς δὲν μ' ἔβαλαν ἓν βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας, ποτὲ κἀνεὶς τίποτε δὲν μοὶ εἶπε περὶ ἀναγνώσεως ἢ γραφῆς, οὔτε κἀνὲν ὁποιονδήποτε μάθημα δὲν μοὶ ἔδωκε.

Καὶ μὴ νομίσῃ τις, κρίνων ἐκ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν σχολείων μας, ὅτι ὅ,τι λέγω εἶναι ἀδύνατον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ ἧς ὁμιλῶ ὑπῆρχον πολυπληθεῖς δῆμοι ἐν Γαλλίᾳ στερούμενοι σχολείων, καὶ εἰς πολλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σχολείων οἱ διδάσκαλοι, δι' οἱονδήποτε λόγον, ἢ διότι δὲν ἤξευρον τίποτε, ἢ διότι εἶχον ἄλλας ἀσχολίας, οὐδὲν ἐδίδασκον εἰς τοὺς μαθητάς των.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ διδάσκαλος τοῦ χωρίου μας. Ἤξευρε τίποτε; Πιθανόν· δὲν θέλω νὰ τῷ προσάψω ἀμάθειαν. Ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐν ὅσῳ παρέμεινα παρ' αὐτῷ, ποτὲ δὲν μᾶς ἔδωκε τὸ ἐλάχιστον μάθημα οὔτε εἰς τοὺς συμμαθητάς μου οὔτε εἰς ἐμέ. Εἶχεν ἄλλας ἐργασίας. Ἐξ ἐπαγγέλματος ἦτον κρουπελοποιός, καὶ εἰργάζετο εἰς τὰ κρούπελά του, ξέων καὶ πελεκῶν ἀπὸ τῆς αὐγῆς μέχρι τῆς ἑσπέρας τὸ ξύλον τῆς φηγοῦ ἢ τῆς καρυδίας. Ποτὲ δὲν μᾶς ἀπέτεινε τὸν λόγον, ἐκτὸς ὅταν μᾶς ὡμίλει περὶ τῶν γονέων μας, ἢ περὶ τῆς ψύχρας ἢ περὶ τῆς βροχῆς· περὶ ἀναγνώσεως ὅμως, περὶ ἀριθμητικῆς, λέξιν. Τὴν φροντίδα αὐτὴν τὴν ἄφηνεν εἰς τὴν θυγατέρα του, ἥτις εἶχε νὰ ἔρχηται εἰς τὴν τάξιν καὶ νὰ μᾶς διδάσκῃ. Αὐτὴ ὅμως ἦτον τὸ ἐπάγγελμα ῥάπτρια, καὶ ἔκαμνεν ὅ,τι καὶ ὁ πατήρ της· ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐπελέκα τὰς ξυλίνας ἐμβάδας, αὐτὴ εἰργάζετο διὰ τῆς βελόνης.

Ἀνάγκην εἶχον νὰ ζήσουν, καὶ ἐπειδὴ ἤμεθα δώδεκα μαθηταί, πληρόνοντες ἕκαςος ἀνὰ πεντήκοντα λεπτὰ κατὰ μῆνα, ἓξ φράγκα δὲν ἤρκουν νὰ θρέψουν δύω ἀνθρώπους ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας. Διὰ τοῦτο τὰ κρούπελα καὶ ἡ ῥαπτικὴ συνεπλήρουν τῆς διδασκαλίας τὸ ἔλλειμμα.

Δὲν εἶχον λοιπὸν μάθει τίποτε εἰς τὸ σχολεῖον, οὔτε κἂν τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα.

— Εἶναι δύσκολος ἡ ἀνάγνωσις; ἠρώτησα τὸν Βιτάλην, ἀφ' οὗ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐπεριπάτησα σιωπηλὸς καὶ σκεπτόμενος.

— Δύσκολος διὰ τοὺς χονδροκεφάλους, καὶ δυσκολωτέρα διὰ τοὺς μὴ ἔχοντας ὄρεξιν νὰ μάθωσιν. Εἶσαι χονδροκέφαλος;

— Δὲν ἠξεύρω. Νομίζω ὅμως ὅτι ἂν θελήσετε νὰ μὲ διδάξητε τὴν ἀνάγνωσιν, δὲν θὰ μοὶ λείψῃ ἡ ὄρεξις νὰ μάθω.

— Αἶ! θὰ ἴδωμεν. Ἔχομεν καιρόν.

Ἔχομεν καιρόν; Καὶ διατί ἀμέσως νὰ μὴ ἀρχίσωμεν; Δὲν ἤξευρον πόσον δύσκολον πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀνάγνωσις, καὶ ἐνόμιζον ὅτι εὐθὺς τότε θεν' ἄνοιγον τὸ βιβλίον καὶ θὰ ἔβλεπον τί λέγει.

Τὴν ἐπαύριον, ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας μας εἶδον τὸν κύριόν μου νὰ κύψῃ καὶ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν δρόμον μικρὸν κομμάτιον σανίδος κατεσκονισμένον.

— Ἰδοὺ τὸ βιβλίον σου, μοὶ εἶπεν. Εἰς αὐτὸ θὰ μάθῃς ν' ἀναγινώσκῃς.

Τὴν σανίδα αὐτὴν ἔλεγε βιβλίον! Τὸν ἐκύτταξα διὰ νὰ ἰδῶ ἂν δὲν μὲ περιπαίζῃ. Εἶδον ὅμως ὅτι ὡμίλει σπουδαίως, καὶ παρετήρησα μετὰ προσοχῆς τὸ εὕρημά του.

Ἦτον σανίς, ἁπλῶς σανὶς φηγοῦ, ἔχουσα μῆκος ὡς τὸν βραχίονα, πλάτος ὡς δύο χεῖρας, καὶ καλῶς ῥοκανισμένη. Δὲν εἶχεν ὅμως κἀμμίαν ἐπιγραφήν, κἀμμίαν ζωγραφίαν.

Πῶς ν' ἀναγνώσω εἰς αὐτὴν τὴν σανίδα, καὶ τί ν' ἀναγνώσω;

— Ὁ νοῦς σου ἐργάζεται, μοὶ εἶπε γελῶν ὁ Βιτάλης.

— Θέλετε νὰ μὲ περιπαίξητε;

— Ποτέ, φίλτατε. Τὰ περιπαίγματα καλὰ εἶναι ἴσως διὰ νὰ διορθόνωσι χαρακτῆρας διεστραμμένους· ὅταν ὅμως ἀπευθύνωνται εἰς τὴν ἄγνοιαν, ἀποδεικνύουσι μόνον εὐήθειαν τοῦ μεταχειριζομένου αὐτά. Περίμεινε νὰ φθάσωμεν εἰς τὰ δένδρα ἐκεῖ. Ὅταν θὰ καθήσωμεν ν' ἀναπαυθῶμεν, τότε θὰ ἴδῃς πῶς τὸ ξύλον αὐτὸ θὰ μοὶ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ σοὶ μάθω ν' ἀναγινώσκῃς.

Μετ' ὀλίγον φθάσαντες εἰς τὰ δένδρα ἐκεῖνα,

Digitized by Google

κατεθέσαμεν τοὺς σάκκους μας, καὶ ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν χλόην ἥτις εἶχεν ἀρχίσει νὰ πρασινίζῃ, καὶ εἰς ἣν λευκάνθημα ἐφαίνοντο ἤδη ἐνιαχοῦ φυόμενα. Ὁ Καρδούλης, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἀλύσεώς του, ἐτινάχθη εἰς ἓν ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐκίνει ἀλληλοδιαδόχως τοὺς κλάδους αὐτοῦ, ὡς θέλων νὰ ῥίψῃ καρύδια ὥριμα, ἐν ᾧ οἱ κύνες, ἡσυχώτεροι, καὶ πρὸ πάντων μᾶλλον ἀπηυδημένοι, κατεκλίνοντο συσπειρώμενοι πέριξ ἡμῶν.

Τότε ὁ Βιτάλης λαβὼν τὸ μαχαίριόν του, ἐπροσπάθησε ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου λεπίδα ὅσον λεπτὴν ἐδύνατο, καὶ ἀφ' οὗ τὸ κατώρθωσεν, ὡμάλυνεν αὐτὴν τὴν λεπίδα ἀπὸ τὰ δύω μέρη καὶ ἔπειτα τὴν ἔκοψεν εἰς μικρὰ τετράγωνα, ὥστε τῷ ἔδωκε δωδεκάδα τετραγωνιδίων λείων καὶ ἴσων πρὸς ἄλληλα.

Εἶχον εἰς αὐτὰ προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι ὅσον καὶ ἂν ἐβασάνιζον τὸν νοῦν μου δὲν ἐδυνάμην νὰ ἐννοήσω πῶς δι' αὐτῶν τῶν ξυλαρίων θὰ κατώρθου νὰ κάμῃ βιβλίον· διότι, ὅσον ἀμαθὴς καὶ ἂν ἤμην, ἤξευρον ὅμως ὅτι τὸ βιβλίον ἔχει φύλλα χαρτίου, καὶ εἰς αὐτὰ ὅτι εὑρίσκονται κεχαραγμένα σημεῖα μαῦρα. Ποῦ ἦσαν τοῦ χαρτίου τὰ φύλλα; Ποῦ ἦσαν τὰ μαῦρα σημεῖα;

— Εἰς ἕκαστον τῶν ξυλίνων τούτων τεμαχίων, μοὶ εἶπε, θὰ χαράξω αὔριον διὰ τῆς ἀκμῆς τοῦ μαχαιρίου μου ἀνὰ ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ μάθῃς τῶν γραμμάτων τὸ σχῆμα· ὅταν δὲ τὰ μάθῃς καλῶς τὰ σχήματα ταῦτα ὥστε νὰ μὴ ἀπατᾶσαι καὶ νὰ τ' ἀναγνωρίζῃς ἀμέσως ἐκ πρώτου βλέμματος, τότε θὰ τὰ βάζῃς πλησίον τῶν μὲν τὰ δὲ, καὶ θὰ σχηματίζῃς λέξεις· ὅταν δὲ θὰ ἠμπορῇς νὰ σχηματίζῃς οὕτως ὅσας λέξεις σοὶ λέγω, θὰ εἶσαι εἰς κατάστασιν ν' ἀναγινώσκῃς.

Μετ' ὀλίγον εἶχον τὰ θυλάκιά μου ὅλα πλήρη ξυλίνων τετραγωνιδίων, καὶ δὲν ἤργησα νὰ μάθω τοῦ ἀλφαβήτου τὰ γράμματα· ἀλλὰ νὰ μάθω ν' ἀναγινώσκω, ἦτον ἄλλο πρᾶγμα· τόσον ταχέως δὲν ἐπήγαινε, καὶ ἦλθε μάλιστα στιγμὴ καθ' ἣν ἐλυπήθην ὅτι ἠθέλησα νὰ μάθω ν' ἀναγινώσκω.

Ὀφείλω ὅμως, ὅπως εἶμαι δίκαιος πρὸς ἐμαυτόν, νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ λύπη μου αὐτὴ προήρχετο ὄχι ἐξ ὀκνηρίας, ἀλλ' ἐκ φιλαυτίας.

Ὅταν μοὶ ἐδίδασκε τοῦ ἀλφαβήτου τὰ γράμματα, ὁ Βιτάλης ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ νὰ τὰ διδάξῃ καὶ εἰς τὸν Κάπην. Ἀφ' οὗ τὸ κυνάριον εἶχε κατορθώσει νὰ γνωρίζῃ τοὺς χαρακτῆρας τῶν ὡρῶν, διατί νὰ μὴ κατορθώσῃ νὰ μάθῃ καὶ τοὺς τῶν γραμμάτων;

Τὰ μαθήματα κοινῶς τὰ ἐλαμβάνομεν. Εἶχον γίνει ὁ συμμαθητὴς τοῦ Κάπη, ἢ τὸ κυνάριον εἶχε γίνει ὁ ἐδικός μου, ὅπως θέλετε.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἐπρόκειτο ὁ Κάπης νὰ ἐκφωνῇ γράμματα, ἀφ' οὗ γλῶσσαν δὲν εἶχε, ἀλλ' ὅταν τὰ ξυλάρια ἐτίθεντο εἰς τὸ ἔδαφος κατ' ἀράδα, ὤφειλε διὰ τοῦ ποδός του νὰ σύρῃ ὅποιον ἤθελεν ὀνομάσει ὁ κύριός μας.

Κατ' ἀρχὰς αἱ πρόοδοί μου ἦσαν ταχύτεραι τῶν ἐδικῶν του· ἀλλ' ἂν εἶχον τὸ πνεῦμα ὀξύτερον, εἶχεν ἐκεῖνος βεβαιοτέραν τὴν μνήμην. Ὅ,τι καλῶς ἐμάνθανε, τὸ ἤξευρε διὰ πάντοτε, οὐδὲ τὸ ἐλησμόνει ποτέ. Καὶ ἐπειδὴ ἀλλαχοῦ δὲν περιέσπα τὸ πνεῦμά του, δὲν ἐδίσταζε καὶ δὲν ἠπατᾶτο ποτέ.

Τότε, ὅταν ἐγὼ ἔσφαλλον, ὁ διδάσκαλος ἔλεγε πάντοτε·

— Ὁ Κάπης θὰ μάθῃ ν' ἀναγινώσκῃ πρωτήτερ' ἀπὸ τὸν Ῥεμήν.

Καὶ τὸ κυνάριον, ἐννοοῦν βεβαίως τί ἐλέγετο, ἐκίνει τὴν οὐράν του θριαμβευτικῶς.

— Εὐηθέστερος τοῦ ζώου, ἔλεγεν ἄλλοτε ὁ Βιτάλης, εἶναι καλὸν εἰς τὴν κωμῳδίαν· εἰς τὸν πραγματικὸν βίον ὅμως εἶναι ἐντροπή.

Τοῦτο δὲ τόσον μ' ἐλύπει, ὥστε ἐπεμελήθην ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ ἐν ᾧ τὸ δυστυχὲς κυνάριον ἔμενεν εἰς ὅ,τι καὶ μόνον εἶχε κατορθώσει, δηλαδὴ νὰ δύναται ν' ἀναγινώσκῃ τ' ὄνομά του, σύρον διὰ τοῦ ποδὸς τ' ἀποτελοῦντα αὐτὸ τέσσαρα γράμματα ἐκ τοῦ ἀλφαβήτου, ἐγὼ μέχρι τέλους ἐπέτυχον ν' ἀναγινώσκω εἰς τὸ βιβλίον.

— Τώρα, ἀφ' οὗ ἠξεύρεις ν' ἀναγινώσκῃς τὰς λέξεις, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης, θέλεις νὰ μάθῃς ν' ἀναγινώσκῃς καὶ μουσικήν;

— Ἀφ' οὗ μάθω ν' ἀναγινώσκω τὴν μουσικήν, θὰ ἠμπορῶ νὰ τραγουδῶ καθὼς τραγουδεῖτε;

— Θέλεις λοιπὸν νὰ τραγουδῇς καθὼς τραγουδῶ;

— Ὤ! ἠξεύρω ὅτι αὐτὸ θὰ μ' εἶναι ἀδύνατον· θέλω ὅμως νὰ μάθω νὰ τραγουδῶ.

— Εὐχαριστεῖσαι νὰ μ' ἀκούῃς νὰ τραγουδῶ;

— Δὲν ὑπάρχει μεγαλειτέρα εὐχαρίστησις. Κελαϊδεῖ καὶ τὸ ἀηδόνι, ὄχι ὅμως κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἔπειτα δὲν εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Ὅταν τραγουδῆτε γίνομαι ἄλλος ἐξ ἄλλου, μὲ κάμνετε ὅ,τι θέλετε, μ' ἔρχεται ὄρεξις νὰ κλαύσω, ἢ ὄρεξις νὰ γελάσω, καὶ ἔπειτα.... ἴσως θὰ σᾶς φανῇ ἀνόητον ὅ,τι θὰ σᾶς εἰπῶ· ὅταν τραγουδῆτε μελῳδίαν γλυκεῖαν ἢ θλιβεράν, αὐτὴ μὲ φέρει πλησίον τῆς μάνας Βαρβερίνας, ἐκείνην ἐνθυμοῦμαι, ἐκείνην βλέπω ἐντὸς τοῦ οἴκου μας. Καὶ ὅμως τί λέγουν αἱ λέξεις τοῦ ᾄσματός σας δὲν τὸ ἐννοῶ, διότι τραγουδεῖτε ἰταλικά.

Ἐν ᾧ τῷ ἔλεγον ταῦτα εἶχον εἰς αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμούς μου προσηλωμένους, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶδον τοὺς ὀφθαλμούς του ὑγρούς. Τότε ἔπαυσα, καὶ τὸν ἠρώτησα ἂν τῷ προξενῶ λύπην λέγων αὐτά.

— Ὄχι, παιδίον μου, μοὶ εἶπε μετὰ συγκεκινημένης φωνῆς, δὲν μοὶ προξενεῖς λύπην· ἐξ

Digitized by Google

ἐναντίας μ' ἐνθυμίζεις τὴν νεότητά μου, τὸν καλόν μου καιρόν. Μὴ σὲ μέλῃ. Θὰ σὲ μάθω νὰ τραγουδῇς, καὶ ἐπειδὴ ἔχεις καρδίαν, θὰ κάμῃς καὶ σὺ ἄλλους νὰ κλαίωσι, καὶ θὰ χειροκροτήσαι. Θὰ τὸ ἴδῃς . . .

Καὶ διέκοψε τὸν λόγον· μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Τίνας λόγους ὅμως εἶχεν οἵτινες τὸν ἐμπόδιζον, δὲν ἐδυνάμην νὰ τὸ ἐννοήσω, καὶ μόνον μετὰ ταῦτα τοὺς ἔμαθον, πολὺ μετὰ ταῦτα, καὶ εἰς περιστάσεις λυπηρὰς, φοβερὰς δι' ἐμέ. Θὰ τὰς διηγηθῶ ὅταν ἔλθῃ ἡ σειρά των εἰς αὐτὰ τ' ἀπομνημονεύματα.

Ἀπὸ τῆς ἐπαύριον δ' ὁ κύριός μου ἔπραξεν ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν ὅ,τι εἶχε πράξει ὡς πρὸς τὰ γράμματα, ἤργισε δηλαδὴ νὰ κόπτῃ μικρὰ ξυλάρια, καὶ ἐπ' αὐτῶν διὰ τῆς ἄκρας τοῦ μαχαιρίου του ἐχάραξε τὰ σημεῖα.

Ἀλλ' ἡ ἐργασία του ὑπῆρξε μακροτέρα ἐνταῦθα, διότι οἱ διάφοροι μουσικοὶ χαρακτῆρες ἀπαιτοῦσι συνδυασμοὺς περισσοτέρους παρὰ τοῦ ἀλφαβήτου τὰ γράμματα.

Διὰ νὰ μὴ ὑπερβαρύνῃ δὲ τὰ θυλάκιά μου, μετεχειρίσθη καὶ τὰς δύω ἐπιφανείας τῶν τετραγωνιδίων, καὶ χαράξας εἰς ἑκατέραν ἀνὰ πέντε γραμμὰς διὰ τὰ διαστήματα τῆς διαπασῶν, ἐσημείωσεν εἰς τὴν μίαν τὴν κλεῖδα τοῦ *σόλ*, εἰς τὴν ἄλλην τὴν κλεῖδα τοῦ *φά*.

Καὶ ἔπειτα, ἀφ' οὗ ὅλα τὰ παρεσκεύασεν, ἤρχισαν τὰ μαθήματα, καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἦσαν εὐκολώτερα τῶν μαθημάτων τῆς ἀναγνώσεως.

Πολλάκις ὁ Βιτάλης, ἐνῷ τόσην ὑπομονὴν ἐδείκνυε πρὸς τοὺς κύνας του, ἠγανάκτει κατ' ἐμοῦ.

— Ὅταν ἔχῃ τις νὰ κάμῃ μὲ ζῶον, ἀνέκραζεν, ὑποφέρεται· ἠξεύρει ὅτι εἶναι ζῶον. Σὺ ὅμως θὰ μὲ κάμῃς ν' ἀποθάνω.

Καὶ τότε ὕψονε τὰς χεῖρας θεατρικῶς πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἔπειτα τὰς κατεβίβαζεν εἰς τοὺς μηρούς του, ὅπου ἐκτύπων καὶ ἐπλατάγουν.

Ὁ δὲ Καρδούλης, ἀρεσκόμενος νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὅ,τι εὕρισκεν ἀστεῖον, ἔμαθε νὰ μιμῆται τὸ σχῆμα τοῦτο, καὶ ἐπειδὴ παρευρίσκετο πάντοτε σχεδὸν εἰς τὰ μαθήματα, μετὰ πολλῆς δυσαρεσκείας τὸν ἔβλεπον, ὁσάκις ἐδίσταζον, νὰ ὑψοῖ τοὺς βραχίονας εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἔπειτα νὰ καταβιβάζῃ τὰς χεῖρας εἰς τοὺς μηρούς του καὶ νὰ τοὺς κτυπᾷ ὥστε νὰ πλαταγῶσι.

— Καὶ αὐτὸς ὁ Καρδούλης σὲ περιπαίζει, ἔλεγεν ὁ Βιτάλης.

Ἂν ἐτόλμων, θ' ἀπεκρινόμην ὅτι περιέπαιζεν ὄχι μόνον τὸν μαθητὴν, ἀλλὰ καὶ τὸν διδάσκαλον· ἀλλὰ τὸ σέβας καὶ ἀόριστός τις φόβος μ' ἐμπόδιζον εὐτυχῶς πάντοτε νὰ δώσω τοιαύτην ἀπάντησιν. Περιωριζόμην δὲ μόνον λέγων τοῦτο εἰς ἐμαυτὸν, ὁσάκις ὁ Καρδούλης ἐκτύπα τὰς χεῖράς του ἀσχήμως διαστρέφων τὸ πρόσωπον, καὶ τοῦτο ἐμετρίαζεν ὁπωσοῦν τὴν λύπην τοῦ ἐξευτελισμοῦ μου.

Τέλος πάντων ὅμως ὑπερενίκησα ὅπως δήποτε τὰς πρώτας δυσκολίας, καὶ ἔφθασεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν εἶχον τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀναγνώσω μελῳδίαν γραφεῖσαν εἰς χαρτίον ὑπὸ τοῦ Βιτάλη.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἐκτύπησαν αἱ χεῖρές του εἰς τὰ σκέλη του, ἀλλὰ μοὶ ἔδωκε δύω φιλικὰ κτυπήματα εἰς τὰς παρειὰς, καὶ εἶπεν ὅτι ἂν οὕτως ἐξακολουθήσω, θὰ γίνω μέχρι τέλους βεβαίως μέγας τραγῳδιστής.

Ἐννοεῖται ὅτι αἱ σπουδαὶ αὗται δὲν ἔγιναν εἰς μίαν ἡμέραν, καὶ πολλὰς ἑβδομάδας, πολλοὺς μῆνας ἦσαν τὰ θυλάκιά μου πλήρη τῶν ξυλαρίων.

Δὲν ἦτον δὲ καὶ ἡ ἐργασία μου τακτικὴ ὡς ἡ τῶν παιδίων ὅσα φοιτῶσιν εἰς τῶν σχολείων τὰς τάξεις, καὶ μόνον εἰς στιγμὰς ἀνέσεως ἐδύνατο νὰ μὲ δίδῃ μαθήματα ὁ διδάσκαλός μου.

Καθ' ἑκάστην εἴχομεν τὴν ὁδοιπορίαν μας, μακροτέραν ἢ βραχυτέραν, καθ' ὅσον τὰ χωρία μᾶλλον ἢ ἧττον ἀπεῖχον ἀπ' ἀλλήλων· εἴχομεν νὰ παριστάνωμεν πανταχοῦ ὅπου ὑπῆρχέ τις εἰσπράξεων πιθανότης· εἴχομεν νὰ προγυμνάζωμεν τοὺς κύνας καὶ τὸν Καρδούλην· εἴχομεν νὰ παρασκευάζωμεν τὸ ἐδικόν μας πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα· καὶ μόνον ἀφ' οὗ ὅλα αὐτὰ ἐτελείονον ἐδύνατο νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἀναγνώσεως καὶ περὶ μουσικῆς, συνήθως ὅτε ἀνεπαυόμεθα εἰς τὴν ῥίζαν δένδρου τινὸς, ἢ εἰς σωρὸν χαλίκων· καὶ τότε ἡ χλόη ἢ ἡ ὁδὸς μᾶς ἐχρησίμευεν ὡς τράπεζα, ὅπου παρέταττον τὰ τετραγωνίδιά μου.

Ἡ ἀνατροφὴ αὕτη πολὺ διέφερε τῆς διδασκαλίας πολλῶν παιδίων, μὴ ἐχόντων ἄλλο νὰ πράξωσιν, εἰμὴ νὰ ἐργάζωνται, καὶ παραπονουμένων ὅμως ὅτι δὲν ἔχουσι καιρὸν δι' ὅσα οἱ διδάσκαλοι τοῖς δίδουσι νὰ προμελετήσωσι.

Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὑπάρχει τι σπουδαιότερον τοῦ καιροῦ ὃν ἀφιεροῦμεν εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἐπιμέλεια ἣν καταβάλλομεν. Εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν δὲν ἐντυπόνει τὸ μάθημα ἡ ὥρα ἣν εἰς αὐτὸ ἀφιεροῦμεν, ἀλλ' ἡ θέλησις τοῦ νὰ μάθωμεν.

Εὐτυχῶς ἤμην ἱκανὸς νὰ ἐπιτείνω τὴν θέλησιν τῆς σπουδῆς, χωρὶς νὰ περισπῶμαι ἀπὸ τὰ πέριξ ἡμῶν ἀντικείμενα. Τί θὰ εἶχον μάθει ἂν διὰ νὰ μάθω θὰ ἔπρεπε νὰ ἐργάζωμαι κλειστὸς ἐντὸς δωματίου, βύων τ' αὐτία μου διὰ τῶν δύω χειρῶν, κολλῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ βιβλίον, ὡς τινὲς μαθηταί; Τίποτε· διότι δὲν εἴχομεν δωμάτιον ὅπου νὰ κλεισθῶμεν, καὶ ὅταν διετρέχομεν τὰς λεωφόρους, ὤφειλον νὰ ἔχω τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν μου προσηλωμένους, διὰ νὰ μὴ πίπτω πολλάκις πρόμυτα.

Ὅπως δήποτε, κἄτι ἔμαθον, καὶ προσέτι ἐ-

Digitized by Google

διδάχθην ν' ἀντέχω εἰς μακρὰς πορείας, ὅπερ δὲν μοὶ ὑπῆρξε τὸ ὀλιγώτερον ὠφέλιμον τῶν μαθημάτων τοῦ Βιτάλη. Ἤμην παιδίον λεπτοφυές, μᾶλλον καχεκτικὸν ἐν ὅσῳ ἔζων πλησίον τῆς μάνας Βαρβερίνας· διὰ τοῦτο «παιδίον τῶν πόλεων» μὲ εἶχεν ὀνομάσει ὁ Βαρβερῖνος, «ὅτι εἶχον ἰσχνὰ τὰ σκέλη καὶ ἰσχνοὺς τοὺς βραχίονας» εἶχεν εἰπεῖ ὁ Βιτάλης. Τώρα ὅμως, πλησίον τοῦ κυρίου μου, ἀφ' ὅτου ἔζων ὡς ἔζη ἐκεῖνος, εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα, εἰς τὴν σκληρὰν γῆν καθήμενος καὶ κοιμώμενος, ἐνεδυναμώθησαν οἱ βραχίονες καὶ τὰ σκέλη μου, ἀνεπτύχθησαν οἱ πνεύμονές μου, ἐθωρακίσθη τὸ δέρμα μου, καὶ κατέστην ἱκανὸς νὰ ὑπομένω ἄνευ βλάβης τὸ ψῦχος καὶ τὴν θερμότητα, τὴν βροχὴν καὶ τὸν ἥλιον, τοὺς κόπους, τὰς ἐλλείψεις, τὸν κάματον.

Καὶ εἰς εὐτυχίαν μου ἀπέβη τοῦτο τὸ μάθημα, διότι χάρις αὐτῷ ἐδυνήθην πολλάκις ν' ἀνθέξω εἰς τὰς συμφορὰς αἵτινες πολλάκις μοὶ ἐπῆλθον δειναί, καταστρεπτικαί, ἐπὶ τῆς νεότητός μου.

Η'

Περιφερόμεθα.

Οὕτω διωδεύσαμεν μέρος τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἀπὸ Ὠβερνίας μέχρι τοῦ Λαγκεδόκ. Ἦτον δ' ἁπλούστατος ὁ τρόπος τῆς ὁδοιπορίας ἡμῶν. Ἐπεριπατοῦμεν κατ' εὐθεῖαν ἔμπρὸς ἡμῶν, ὅπου ἐτύγχανε, καὶ ὅταν ἀπηντῶμεν χωρίον περὶ οὗ μακρόθεν εἰκάζομεν ὅτι δὲν ἦτον πολὺ ἄθλιον, ἡτοιμαζόμεθα ὅπως εἰσέλθωμεν εἰς αὐτὸ θριαμβευτικῶς. Ἐγὼ ἐστόλιζον τοὺς κύνας, ἐκτένιζον τὴν Δόλσην καὶ διεσκεύαζον τὴν κεφαλήν της, ἐνέδυον τὸν Ζερβῖνον, ἐκόλλων ἔμπλαστρον εἰς τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν τοῦ Κάπη, ὅπως ὑποκρίνηται τὸν μεμψίμοιρον γέροντα, καὶ τέλος ἐβίαζον τὸν Καρδούλην νὰ φορέσῃ τοῦ στρατηγοῦ τὴν στολήν. Τοῦτο ὅμως ἦτον τὸ δυσκολώτερον μέρος τοῦ ἔργου μου, διότι ὁ πίθηξ, ἠξεύρων ὅτι ἡ ἔνδυσις αὐτὴ ἦτον τὸ προοίμιον ἐργασίας ἥτις παρ' αὐτοῦ ἀπῃτεῖτο, ἀνθίστατο ὅσον ἐδύνατο, καὶ ἐφεύρισκε παντοίας ἀστείας ὑπεκφυγὰς διὰ νὰ μ' ἐμποδίσῃ. Τότε ἐπεκαλούμην τὴν βοήθειαν τοῦ Κάπη, καὶ οὗτος διὰ τῆς ἀγρύπνου του προσοχῆς, τῆς ἐμφύτου του αἰσθήσεως καὶ τῆς ἀγχινοίας του ἐματαίου σχεδὸν πάντοτε τὰς πονηρίας τοῦ πιθήκος.

Ἀφ' οὗ δ' ὁ θίασος διεσκευάζετο ἐντελῶς, ὁ Βιτάλης ἐλάμβανε τὸν αὐλόν του, μᾶς παρέταττε, καὶ οὕτω παρηλλάττομεν ἐν πομπῇ διὰ τοῦ χωρίου.

Ἂν ὁ ἀριθμὸς τῶν περιέργων οὓς παρεσύρομεν ἦτον ἱκανός, ἠρχίζομεν τὴν παράστασιν· ἂν ὅμως ἦτον τόσον ὀλίγος ὥστε νὰ μὴ ἐλπίζωμεν εἴσπραξιν ἐπαρκῆ, ἐξηκολουθοῦμεν τὸν δρόμον μας.

Μόνον εἰς τὰς πόλεις διεμένομεν πολλὰς ἡμέρας, καὶ τότε τὴν πρωΐαν εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ περιδιαβάζω ὅπου ἤθελον. Τότε ἐλάμβανον σύντροφόν μου τὸν Κάπην, —τὸν Κάπην, ἐννοεῖται, ἁπλοῦν κυνάριον, χωρὶς τῆς θεατρικῆς του στολῆς, καὶ περιεφερόμεθα εἰς τὰς ὁδούς.

Ὁ Βιτάλης συνήθως μὲ ἤθελε πάντοτε πλησίον του· εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις ὅμως δὲν ἐδίσταζε νὰ μὲ χειραφετῇ.

— Ἀφ' οὗ ἡ τύχη σου, μοὶ ἔλεγε, σ' ἔφερε νὰ περιέλθῃς τὴν χώραν κατ' ἐποχὴν ὅταν ἄλλα παιδία εἶναι εἰς τὸ σχολεῖον, ἄνοιγε τοὺς ὀφθαλμούς σου, βλέπε καὶ μάνθανε. Ὁσάκις εὑρίσκεσαι εἰς δυσκολίας, ἢ δὲν ἐννοεῖς τι ἐξ ὅσων βλέπεις, ἂν ἔχῃς ἐρωτήσεις νὰ μοὶ ἀπευθύνῃς, ἔρχου πρὸς ἐμὲ ἀφόβως. Ἴσως πάντοτε δὲν θὰ δύναμαι νὰ σοὶ ἀποκρίνωμαι, διότι δὲν ἔχω τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἠξεύρω ὅλα τὰ πράγματα, ἴσως ὅμως ἐνίοτε θὰ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ ἱκανοποιῶ τὴν περιέργειάν σου. Δὲν ὑπῆρξα πάντοτε διευθυντὴς σοφῶν ζώων, καὶ ἄλλοτε ἔμαθον καὶ ἄλλα πράγματα πλὴν ὅσων χρειάζονται διὰ νὰ παρουσιάζω τὸν Κάπην ἢ τὸν Κ. Καρδούλην εἰς τὴν ἀξιότιμον ὁμήγυριν».

— Τί λοιπόν;

— Περὶ τούτου ἄλλοτε. Πρὸς τὸ παρὸν μάθε μόνον ὅτι ἐκθέτης κυναρίων δύναται νὰ κατεῖχε ποτὲ καλητέραν θέσιν εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἐννόησον συγχρόνως ὅτι ἂν τώρα πατῇς τὴν κατωτέραν βαθμίδα τῆς κλίμακος τῆς ζωῆς, δύνασαι, ἂν θέλῃς, βαθμηδὸν ν' ἀνέλθῃς εἰς ἀνωτέραν. Τοῦτο μέχρι τινὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως ἀπὸ σοῦ. Ἄκουε τὰ μαθήματά μου, ἄκουε τὰς συμβουλάς μου, παιδίον, καὶ ἔπειτα, ὅταν θὰ μεγαλώσῃς, θὰ ἐνθυμῆσαι, ἐλπίζω, μετὰ συγκινήσεως, μετ' εὐγνωμοσύνης τὸν πτωχὸν μουσικὸν ὅστις τόσον σ' ἐτρόμαξεν ὅταν σ' ἐπῆρεν ἀπὸ τῆς τροφοῦ σου. Ἔχω τινὰ ἰδέαν ὅτι ἡ συνάντησίς μας ἦτον πρὸς καλόν σου.

Τίς ἐδύνατο νὰ εἶναι αὕτη ἡ προτέρα του θέσις περὶ ἧς ὁ κύριός μου πολλάκις ὡμίλει, ἀλλὰ πάντοτε μετ' ἀποσιωπήσεων. Ἡ ἐρώτησις αὕτη διήγειρε τὴν περιέργειάν μου καὶ ἠσχόλει τὸ πνεῦμά μου. Ἂν ἦτον ἄλλοτε, ὡς ἔλεγεν, εἰς ὑψηλὴν βαθμίδα τῆς κλίμακος τῆς ζωῆς, διατί τώρα ἦτον εἰς ταπεινήν; Ἔλεγεν ὅτι ἐδυνάμην νὰ ὑψωθῶ, ἂν ἤθελον, ἐγώ, ὅστις ἤμην μηδέν, ὅστις οὐδὲν ἤξευρον, ὅστις δὲν εἶχον οἰκογένειαν, οὔτε τινὰ νὰ μὲ βοηθήσῃ. Τότε λοιπὸν διατί ἐκεῖνος κατέβη;

Ἀφ' οὗ κατελίπομεν τὴν Ὠβερνίαν, κατέβημεν εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Κερσύ, λίαν εὐρείας, ἀνωμάλως κυματούσας, λεπτογαίους, καὶ ἐνιαχοῦ ὑπὸ νανοφυῶν δασῶν κεκαλυμμένας. Δὲν ὑπάρχει χώρα πτωχοτέρα, μελαγχολικωτέρα. Τὴν θλιβερὰν δὲ ταύτην ἐντύπωσιν τοῦ διατρέχοντος αὐτὴν ὁδοιπόρου αὐξάνει ἡ ἐντελὴς ἔλλειψις ὕδατος. Οὐδὲ ποταμοὶ ὑπάρχουσιν ἐκεῖ,

Digitized by Google

οὐδὲ ῥύακες, οὐδὲ λίμναι. Εἰς ὀλίγα μέρη ὑπάρχουσι κοῖται χειμάρρων, ἀλλὰ ξηραί. Τὰ ὕδατα αὐτῶν εἰσέδυσαν εἰς κρημνοὺς καὶ ἐξέλιπον ὑπὸ γῆν, ἀναβρύοντα πάλιν ἀλλαχοῦ, καὶ ἀποτελοῦντα ῥύακας ἢ πηγάς.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πεδίου τούτου, ὃ κατέκαιεν ἡ ξηρασία καθ' ἣν ὥραν τοῦ χρόνου τὸ διηρχόμεθα, ὑπάρχει χωρίον καλούμενον Βαστίδη-Μυράτ. Εἰς αὐτὸ κατελύσαμεν, εἰς τὸν ἀχυρῶνα ἑνὸς τῶν ξενοδοχείων.

— Ἐδῶ, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης, συνδιαλεγόμενος μετ' ἐμοῦ τὸ ἑσπέρας πρὶν κοιμηθῶμεν, ἐδῶ, εἰς τὸν τόπον αὐτόν, καὶ πιθανῶς εἰς αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖον ἐγεννήθη ἄνθρωπος, ὅστις ἔγινεν αἰτία νὰ φονευθῶσι πολλαὶ χιλιάδες στρατιωτῶν, καὶ ὅστις, ἀπὸ ὑπηρέτου τοῦ ἱπποστασίου, κατήντησε νὰ γίνῃ ἡγεμὼν καὶ βασιλεύς. Ὠνομάζετο Μυράτ, ἐθεωρήθη ὡς ἥρως, καὶ τὸ ὄνομά του ἐδόθη εἰς τὸ χωρίον τοῦτο. Τὸν ἐγνώρισα καὶ πολλάκις συνωμιλήσαμεν.

Χωρὶς νὰ θέλω, τὸν διέκοψα.

— Ὅταν ἦτον ὑπηρέτης τοῦ ἱπποστασίου;

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Βιτάλης γελῶν· ὅταν ἦτον βασιλεύς. Εἶναι πρώτη φορὰ ὅπου ἔρχομαι εἰς τὴν Βαστίδην, ἐκεῖνον δὲ τὸν ἐγνώρισα εἰς τὴν Νεάπολιν, ὑπὸ τῆς αὐλῆς του περιστοιχιζόμενον.

— Ἐγνωρίσατε βασιλέα!

Ἐνόησα ὅτι παράδοξος ἦτον ὁ τόνος τοῦ ἐπιφωνήματός μου, διότι ὁ γέλως τοῦ κυρίου μου ἐξερράγη ἐκ νέου, καὶ ἐπὶ πολὺ παρετάθη.

Ἐκαθήμεθα εἰς βάθρον ἔμπρὸς τοῦ ἱπποστασίου, ἐρείδοντες τὴν ῥάχιν εἰς τὸν τοῖχον, διατηροῦντα τὴν θερμότητα τῆς ἡμέρας. Εἰς μέγα δένδρον, ἐκτεῖνον τὰ φύλλα του ἐφ' ἡμῶν, οἱ τέττιγες ἔψαλλον τὸ μονότονον ᾆσμά των. Ἔμπρὸς δὲ ἡμῶν, ὑπὲρ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν, ἀνέτελλεν ἡ πανσέληνος καὶ ἠγείρετο βραδέως εἰς τὸν οὐρανόν. Ἦτον δὲ εὐφρόσυνος δι' ἡμᾶς ἡ ἑσπέρα ἐκείνη, διότι ἡ ἡμέρα εἶχεν ὑπάρξει θερμοτάτη.

— Θέλεις νὰ κοιμηθῇς, μ' ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης, ἢ θέλεις νὰ σοὶ διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλέως Μυράτ;

— Ὢ! τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλέως, σᾶς παρακαλῶ.

Τότε μοὶ διηγήθη διὰ μακρῶν τὴν ἱστορίαν ταύτην, καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐμείναμεν καθήμενοι ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου· καὶ ἐκεῖνος μὲν ὡμίλει, ἐγὼ δ' εἶχον τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ πρόσωπόν του, περιλαμπόμενον ὑπὸ τοῦ ὠχροῦ φωτὸς τῆς σελήνης.

Πῶς λοιπόν; Ὅλ' αὐτὰ ἦσαν δυνατά, καὶ ὄχι μόνον δυνατά, ἀλλὰ καὶ ἀληθῆ!

Ὡς τότε δὲν εἶχον τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν τί ἦτον ἱστορία. Τίς ποτε νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῆς; Ὄχι βεβαίως ἡ μάνα Βαρβερίνα. Ἐκείνη οὔτε τί ἐστιν ἱστορία δὲν ἤξευρεν. Εἶχε γεννηθῆ εἰς Χαβανόν, καὶ ἐκεῖ ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ. Τὸ πνεῦμά της ποτὲ δὲν προέτρεξε τῶν ὀφθαλμῶν της· διὰ τοὺς ὀφθαλμούς της δέ, ὁ κόσμος ἐξετείνετο ὡς ὅπου καὶ ὁ ὁρίζων ὁ ἀνακαλυπτόμενος ἀπὸ τοῦ ὑπερκειμένου ὄρους Ἀνδούζης.

Ὁ κύριός μου εἶχεν ἰδεῖ βασιλέα, καὶ ὁ βασιλεὺς τῷ ὡμίλησε.

Τί ἦτον λοιπὸν ὁ κύριός μου εἰς τοὺς χρόνους τῆς νεότητός του;

Καὶ πῶς ἔγινεν ὡς τὸν ἔβλεπον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ γήρως του;

Ἕκαστος ἐννοεῖ ὅτι ταῦτα παρεῖχον ὕλην ἱκανὴν νὰ ἐξεγείρῃ φαντασίαν παιδὸς ἔξυπνον, ζωηράν, φίλην τῶν θαυμασίων.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΥΜΑΣ, Ο ΥΙΟΣ

Ἓν τῶν γνωστοτέρων προσώπων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, περὶ ὧν πολὺς πολλάκις ἐγένετο λόγος, εἶνε καὶ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, ὁ υἱός. Καὶ ὅμως ἐν πολλοῖς ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶνε ἄγνωστος ἀκόμη εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γενεάν.

Ὁ βλέπων τὸν Ἀλέξανδρον Δυμᾶν, υἱόν, τὸν ἐπευφημούμενον ποιητὴν τῆς γαλλικῆς σκηνῆς, τὸν ὑπὸ τῶν συναδέλφων του τιμώμενον ἀκαδημαϊκόν, τὸν σεβαστὸν οἰκογενειάρχην, τὸν πλούσιον, τὸν ἀνεξάρτητον, τὸν γενναιόφρονα, ὅστις κατέκτησε καὶ κατέχει τὰ δύο ταῦτα ἐπίφθονα δικαιώματα, νὰ δύναται νὰ λέγῃ πάντοτε ὅ,τι φρονεῖ, καὶ νὰ εὐεργετῇ ὅσον θέλει, φαντάζεται εὐκόλως ὅτι τοῦ βίου του τὸ στάδιον ὑπῆρξε λίαν εὐμαρὲς καὶ ἄνετον. Τὴν βρεφικήν του κοιτίδα ἐπεσκίασεν ἡ δάφνη, ἡ φήμη τὸν ἐβαυκάλισεν ἐν αὐτῇ, ἡ τύχη τὸν ἐγειραγώγησε, καὶ καθὼς οἱ κληρονόμοι καὶ διάδοχοι πρίγκηπες, οὕτω καὶ αὐτὸς δὲν εἶχε παρὰ ν' ἀπολαύσῃ ἕτοιμα καὶ παρεσκευασμένα ὅλα τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα τοῦ βαθμοῦ του, τῆς τάξεώς του, τοῦ ὀνόματός του. Ἡ δόξα τοῦ πατρὸς ἀπήλλαξε τὸν υἱὸν παντὸς κόπου καὶ πάσης δυσκολίας.

Ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, υἱός, διανύει ὑπερηφάνως καὶ ὅλως θαλερὰ τὰ ἔτη τῆς ὡρίμου του ἡλικίας. Τὸ εὐρὺ μέτωπόν του, ἡ πυκνή του κόμη, ὁ θορυβώδης γέλως, ὁ ἀποκαλύπτων τριάκοντα καὶ τρεῖς ὀδόντας—διότι ἔχει σωστοὺς τριάκοντα τρεῖς ὀδόντας!—τὰ πάντα παρ' αὐτῷ ἀποπνέουσι τὴν εὐτυχίαν, τὴν δύναμιν καὶ τὴν γαλήνην ἀνθρώπου, ἀνυψωθέντος εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον τῆς εὐδαιμονίας. Βλέπων τις αὐτόν, δὲν δύναται παρὰ νὰ λέγῃ καθ' ἑαυτόν: ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἐγνώρισε βεβαίως οὔτε τὰς σκληρὰς δοκιμασίας τοῦ βίου, οὔτε τὰ δάκρυα, οὔτε τὴν πενίαν, οὔτε τὸν περὶ ὑπάρξεως πόλεμον, οὔτε τὰς θλίψεις τοῦ ἔρωτος. Καὶ ὅμως πόσον ὁ ὑποθέτων ὅλα ταῦτα ἤθελεν ἀπατηθῇ!

Digitized by Google

Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ θεία Πρόνοια θέλει νὰ δημιουργήσῃ ἕνα ἄνθρωπον, τὸ πρῶτον ὅπερ ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν, εἶνε ἡ ὀδύνη καὶ ὁ ἀγών. Ὁμοίως καὶ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, τὴν ἱπποτικὴν πανοπλίαν δὲν περιεβάλλετο ἐπισήμως εἰμὴ ἐκεῖνος, ὅστις εἶχεν ἤδη λάβῃ τὸ βάπτισμα τοῦ πυρός.

Ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, υἱὸς, ἦτο προωρισμένον σκεῦος ἐκλογῆς. Ὅπως δὲ πᾶς ἐκλεκτὸς, ὅπως ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες, οὕτω καὶ αὐτὸς «Σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγε».

Ἐὰν δὲν ἐδοκίμαζε τὴν ἔνδειαν, ἴσως ποτὲ δὲν ἤθελε γράψῃ! Ὁ φιλόπονος οὗτος ἄνθρωπος ἦτο φύσει ὀκνηρὸς, καὶ ὁ μέγας οὗτος τολμητίας εἶχεν αἰσθήματα δειλίας σχεδὸν γυναικοπρεπῆ. Ὁσάκις, λέγει, ἴδῃ τὸ ὄνομά του ἀκόμη καὶ σήμερον τυπωμένον ἐπὶ τοιχοκολλημένης τινὸς εἰδοποιήσεως, καταλαμβάνεται ὑπὸ θλίψεως ἀκαταμαχήτου. Ἐφρίττε τὸν θόρυβον, καὶ ὅμως ἡ φήμη του διεβοήθη ὅσον οὐδενός. Ὅτε ἦτο νέος ἀκόμη, παρεσύρετο εὐκόλως εἰς ὅλας τὰς παραφροσύνας, ὅσας συνεπάγεται συνήθως ἡ πλέον παράφορος ἰδιοτυγκρασία, καὶ ὅμως εἶχε τὴν ψυχὴν ἁγνήν. Διαβεβαιοῖ δὲ, ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὸν ἔρωτα ἀπόλυτον, ὁλόκληρον καὶ παντοκράτορα, εἰμὴ ἐὰν πρόκηται περὶ τῆς ἁγνοτάτης τῶν γυναικῶν.

Τὴν ἔμφυτον ταύτην ἐναντιότητα καὶ ἀντίθεσιν τοῦ χαρακτῆρός του κατεῖδε καὶ ὡμολόγησε πρῶτος ὁ πατήρ του. Ἀλλ' ἡ ἀνατροφή του ἐδείνωσεν ἔτι μᾶλλον αὐτὴν, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ τὴν καταστρέψῃ.

Οἱ τοιοῦτοι σπάνιοι χαρακτῆρες, φύσει ρωμαλεώτατοι καὶ διαπυρότατοι, ἐμπεριέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς συγκεχωνευμένα τὰ ὡραιότερα μέταλλα τοῦ κόσμου. Ἐν τῇ νεαρᾷ των ἡλικίᾳ κοχλάζουσι βιαιότατα, ἀλλὰ ῥιπτόμενοι ἀκολούθως ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας εἰς τοῦ βίου τὸ χωνευτήριον, μεταβάλλονται εἰς ὀρείχαλκον, ἐξ οὗ κατασκευάζονται ἔπειτα ἀνδριάντες!

Ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, υἱὸς, ἔγραψε τὴν «Κυρίαν μὲ τὰς καμελίας», διότι δὲν εἶχε λεπτὸν, καὶ ἔμελλε νὰ φυλακισθῇ διὰ χρέη!

Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς πρώτης παραστάσεως ἐτέθη *τρὶς* ὑπὸ κράτησιν, καὶ τρὶς ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν ὑπέγραψε τὴν ἄδειαν τῆς ἀποφυλακίσεώς του. Ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ ὑπουργοῦ τούτου, τὸν ὁποῖον ὁ Δυμᾶς οὐδ' ἐγνώριζε κἂν, ἡ νεαρὰ αὐτὴ δόξα θὰ ἐκοιμᾶτο εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Κλισχύ.

Ὁ διάσημος συγγραφεὺς τῶν «Τριῶν Σωματοφυλάκων» ἦτο πατὴρ διαλείπων καὶ περιοδικός. Εἶχε διὰ τὸν υἱόν του στοργὴν καὶ φίλτρον πυρετῶδες καὶ σεληνιακόν. Κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς στιγμῆς ἢ ἐπεδαψίλευεν εἰς αὐτὸν τὰ περιττὰ, ἢ ἠρνεῖτο τὰ ἀναγκαῖα.

Ὁσάκις ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς εὑρίσκετο εἰς τὴν περίοδον τῶν μεγάλων του μυθιστοριῶν, ἦτο πατὴρ ἱπποτικὸς, καὶ παρεῖχεν εἰς τὸν υἱὸν τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὰς συμβουλὰς, τὰς ὁποίας ὁ Ἄθως, κόμης τῆς Φέρας, ἠδύνατο νὰ παράσχῃ εἰς τὸν ὑποκόμητα τῆς Βραζελλόνης· ἀλλ' ὁσάκις ἡ μικρὰ μυθιστορία, τουτέστιν ἡ οἰκιακὴ, κατέβαλλε τὰς φαντασιώδεις γενναιοφροσύνας, ὁ Ἄθως τότε ἐξηφανίζετο! καὶ ἀπέναντι τοῦ ὑποκόμητος τῆς Βραζελλόνης εὑρίσκετο πατὴρ ἀφηρημένος, ἀνήσυχος, καὶ ὁ φίλτατος υἱὸς κατήντα τότε ὀχληρός.

Φεῦ! τὰ μικρὰ μυθιστορήματα ἐπέρχονται μεθ' ὅσης ταχύτητος καὶ τὰ μεγάλα. Ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ υἱοῦ, πλήρης προώρων περιπετειῶν, ἀβεβαιότητος καὶ θλίψεως, ἦτο αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν συγκινητικὴ ἱστορία. Ἀλλὰ τὴν ἱσορίαν ταύτην τὴν ἔγραψε καὶ ἄκων ὁ πατήρ.

Ὁ *Ἄσωτος πατὴρ* τοῦ υἱοῦ Δυμᾶ ἀπεικονίζει τὴν ἀμοιβαίαν ταύτην θέσιν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ. Μὲ χεῖρα ἀριστοτέχνου διέγραψε τὸ σμῆνος τῶν παρασίτων, τῶν κερδοσκόπων καὶ τῶν γυναικῶν, ὅσοι περιεκύκλουν τὸν πατέρα Δυμᾶν, ὑφαρπάζοντες τὸ χρυσίον του, καταχρώμενοι τὴν φιλοξενίαν, τὴν ἐπιῤῥοὴν καὶ τὴν γενναιοδωρίαν του, καὶ ἐπὶ τέλους ἀναγκάζοντες αὐτὸν νὰ κάμνῃ τόσα καλὰ εἰς ἐκείνους, ὅσοι δὲν τὰ ἤξιζαν, ὥστε πολλάκις ἀπέβαινεν εἰς αὐτὸν ἀδύνατον νὰ κάμῃ καλὸν εἰς ἐκείνους, ὅσοι τὸ ἤξιζαν.

Ὅτε ὁ υἱὸς Δυμᾶς ἔλαβε τὸ ἀπολυτήριον ἐκ τοῦ σχολείου, ὁ πατήρ του εὑρίσκετο εἰς ἕνα τῶν περιοδικῶν παροξυσμῶν τῆς φιλοστοργίας του. Τοῦ ὡμίλησε μὲ τὴν ζωηρὰν καὶ ἀμέριμνον χάριν ἀρχαίου εὐπατρίδου.

Ἐνεσαρκώθη πάλιν εἰς ἕνα ἐκ τῶν ἡρώων του, καὶ ὑπεκρίθη χάριν τοῦ κληρονόμου του μίαν ἐκ τῶν σκηνῶν τοῦ ἱππότου Ἀρμενθάλ.

«Τώρα, τῷ εἶπε, θὰ ἔχῃς τὴν οἰκίαν σου· ὁ νέος πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν οἰκίαν του. Τήρησον ἀλώβητον τὴν τιμὴν τοῦ ὀνόματός σου, δὲν θὰ σοὶ ἀρνηθῶ τίποτε! Ἐὰν σὲ ἀγαπήσῃ καμμία, δὲν ἐννοῶ ὁ υἱός μου ν' ἀγαπᾶται ἐπὶ πιστώσει. Δός της ὅ,τι εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιθυμήσῃ, μὴ φειδωλευθῇς καθόλου. Τὸ βαλάντιον τοῦ πατρός σου εἶνε ἰδικόν σου!»

Τὸ λογύδριον τοῦτο κατεκήλησε τὰ ὦτα τοῦ νεανίου, καὶ ἡ ἔμφυτος εἰς τὴν ἡλικίαν του ἔξαψις τὸν ἔκαμε νὰ προεξοφλήσῃ δαψιλέστατα τὰς πατρικὰς ὑποσχέσεις.

Εἰς ἡλικίαν εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν εἶχε κάμῃ χρέη πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων! Ὅτε δ' ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα του καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὰ πληρώσῃ, ἔλαβε τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν:

— Ἔχεις πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων χρέη. Λοιπὸν, ἐγὼ ἔχω ἑξακοσίας χιλιάδας!... Ἔχεις ἀκόμη ἐνώπιόν σου ἀρκετὸν καιρὸν διὰ νὰ κάμῃς τόσα χρέη, ὅσα ἔχω καὶ ἐγώ!

Ἐπὶ τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ, ὁ υἱὸς Δυμᾶς ἐσυλ-

Digitized by Google

λογίσθη ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' ἦτο τίμιος ἄνθρωπος, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ γείνῃ αἴτιος τῆς χρεωκοπίας τῶν πιστωτῶν του.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης χρονολογεῖται νέα ζωὴ δι' αὐτόν. «Θὰ πληρώσω τὰ χρέη μου, εἶπε, θὰ τὰ πληρώσω ὅλα, καὶ δὲν θὰ κάμω ποτὲ πλέον».

Ἐνοικίασε μικρὸν οἴκημα τετρακοσίων φράγκων, καὶ ἔγραψε τὸ πρῶτόν του διήγημα. Τοῦ τὸ ἐπλήρωσαν δύο σολδία τὸν στίχον! Προσελήφθη ἔπειτα εἰς τὴν ἐφημερίδα *Ἐλευθερίαν*, ὡς συντάκτης τῶν ἐν τῇ Βουλῇ.

Ἄλλας ἡμέρας ἐκέρδαινε δεκαπέντε φράγκα, καὶ αἱ ἡμέραι αὗται ἦσαν αἱ πασῶν προσοδοφορώτεραι. Συνήθως ὅμως ἡ ἐργασία του τῷ ἀπέφερε πέντε ἕως ἓξ φράγκα, ὅσα δηλ. κερδαίνει ὁ ὑελουργός!

Τῷ 1851 ἔγραψεν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὴν «Κυρίαν μὲ τὰς καμελίας», κατόπιν τοῦ θανάτου τῆς Μαρίας Δυπλεσσὶς, τῆς ἀτυχοῦς ἐκείνης ἑταίρας, ἥτις εἶχε τὴν τιμὴν νὰ κάμῃ τὸν κόσμον νὰ χύσῃ τόσα δάκρυα.

Κανεὶς δὲν ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ τὴν «Κυρίαν μὲ τὰς καμελίας», καὶ ὁ μέλλων «ἀθάνατος» ἔλαβεν εἰς ἀπάντησιν ἁπανταχόθεν τὴν διακήρυξιν, ὅτι τὸ ἔργον του *δὲν ἦτο δρᾶμα*.

Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι διευθυνταὶ τῶν θεάτρων ἦσαν καὶ θὰ εἶνε πάντοτε οἱ ἴδιοι. Οὐδέποτε προήχθη εἰς φῶς δραματική τις εὐφυΐα ἐξ αἰτίας αὐτῶν· πάντοτε ἐδέησε νὰ συμβῇ τι τυχαῖον, διὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ ὑποχωρήσουν.

Τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ ἀνάγκη προῆλθεν ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Κ. δὲ Μορνὺ, ἀνδρὸς εὐφυοῦς καὶ ἱκανοῦ νὰ ἐκτιμᾷ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἡ «Κυρία μὲ τὰς καμελίας» ἐτυπώθη ἐπὶ τοῦ θεατρικοῦ προγράμματος καὶ ἐτοιχοκολλήθη *κατὰ διαταγήν*.

Εἶνε πασίγνωστος ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ ἐπανάστασις, ἣν ἐπέφερεν εἰς τὸ θέατρον τὸ δρᾶμα τοῦτο. Ἡ σχολὴ τοῦ *ἀληθοῦς* ἐγεννήθη ἐκ τοῦ νεανικοῦ τούτου ἔργου. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέῃ τις τὴν σχολὴν ταύτην μὲ τὴν λεγομένην *φυσικὴν* ἢ *φυσιολογικήν*, πρὸς ἣν οὐδὲν ἔχει τὸ κοινόν.

Τὰς σπουδάς του ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς τὰς ἔκαμε πάντοτε ἐπὶ τῆς φυσικῆς καὶ ζώσης πραγματικότητος· ἀλλ' οὐδέποτε διὰ τοῦτο ἐνόησε νὰ ζωγραφήσῃ καὶ τὰς αἰσχρὰς χυδαιότητας τῆς ζωῆς. Αἱ περιστεραὶ καταβιβρώσκονται ἀπὸ φρικτά τινα ζωΰφια, τὰ ὁποῖα λυμαίνονται μεγάλως τὴν λευκότητα τῶν πτερῶν των. Οὐδέποτε ὅμως ὁ καλλιτέχνης ἐφαντάσθη καὶ νὰ τὰ παραστήσῃ περιπατοῦντα ἐπὶ τῶν πτερύγων των. Οἱ φθεῖρες δὲν ζωγραφοῦνται· ἀρκεῖ ὅτι εἶνε γνωστὴ ἡ ὕπαρξίς των.

Ἐν τούτοις πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν πρὸς τιμὴν τῆς δυστυχοῦς πατρικῆς καρδίας, ἥτις ὑπέκειτο εἰς πάρα πολλὰς παρεκτροπὰς, ὅτι οὐδεὶς ἐχάρη εἰλικρινέστερον, οὐδ' ἐνεβρύνθη τόσον διὰ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας τοῦ Δυμᾶ υἱοῦ, ὅσον Δυμᾶς ὁ πατήρ.

Ἀπὸ τοῦ 1851 μέχρι τοῦ 1858 ὁ Δυμᾶς υἱὸς διήνυσεν ἑπτὰ ἔτη ἐργασίας ἀνενδότου μετὰ καρτερίας μοναδικῆς. Ὅπως ὁ Ἰακὼβ παρὰ τῷ Λάβαν, ἠγάπα μίαν μνηστὴν, καὶ ἔμεινε πιστὸς εἰς αὐτὴν δι' ἑπτὰ ὅλων ἐτῶν. Εἰς ἀμοιβὴν τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς λατρείας του ἡ μνηστὴ αὐτὴ ἐπὶ τέλους τῷ παρεχωρήθη. Ἦτο ἡ Δόξα.

Ἔκτοτε μνηστὴρ καὶ μνηστὴ συνῴκησαν κάλλιστα, καὶ ὁ Δυμᾶς, υἱὸς, ἔλαβε παρ' αὐτῆς πολλὰ μειδιάματα καὶ φιλήματα· ἀλλὰ τὰ τρυφερώτερά της θὰ ἦσαν, νομίζω, τὰ μετὰ τὴν «*Πριγκίπισσαν Γεωργίαν*», διότι καὶ ἡ Δόξα εἶνε γυνὴ καὶ ἀγαπᾷ τὰ πολύτιμα πράγματα, ἡ δὲ «*Πριγκίπισσα Γεωργία*» ἔχει τὴν συνοχὴν καὶ τὸ ἀκτινοβόλον ἀδάμαντος ἄνευ κηλῖδος. Διὰ τῆς «*Ξένης*» ὁ Δυμᾶς ἐπάτησε καὶ τὴν σκηνὴν τῆς «*Γαλλικῆς Κωμῳδίας*», ἥτις ἀντήχησεν ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους ἐπευφημίας, καὶ ἀπέκτησε φήμην, ἧς δικαιοῦνται ν' ἀντιποιῶνται ἐν μέρει καὶ οἱ ἀξιόλογοι ἠθοποιοὶ τοῦ *Γαλλικοῦ Θεάτρου*.

Ὁ υἱὸς Δυμᾶς δὲν γράφει ποτὲ σκηνάριον, ἤτοι προσχεδίασμα τῶν σκηνῶν τοῦ δράματος. Ὅθεν καὶ μεγάλως ἐξεπλάγη ὁ πατήρ του, ὅτε τὸν εἶδε νὰ γράφῃ τὰς πράξεις χωρὶς προηγουμένως νὰ διαγράψῃ τὸ σχέδιόν του «ἐπὶ τοῦ χάρτου».

Ἀφ' οὗ τὸ θέμα ὡριμάσῃ ἐν τῇ κεφαλῇ του, ὁ Δυμᾶς λαμβάνει τὸν περίφημον κυανοῦν του χάρτην, ὁρίζει ἐξ αὐτοῦ τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν τῶν φύλλων, εἰκοσιπέντε φύλλα διὰ τὰς πρώτας πράξεις, εἴκοσι διὰ τὴν τελευταίαν, καὶ γράφει! Γράφει ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως νὰ τελειώσῃ τὸ δρᾶμα, ἢ νὰ ἐμποδισθῇ ἀπὸ περιστατικόν τι.

Ἐσταμάτησε τρεῖς μῆνας μεταξὺ τῆς τρίτης καὶ τετάρτης πράξεως τοῦ Demi-Monde, καὶ τρεῖς ἑβδομάδας εἰς τὴν τρίτην πρᾶξιν τῆς «Ξένης». Ἐνίοτε φθάνει εἰς τὸ τέλος διὰ μιᾶς, ὅπως εἰς τοὺς «*Δάνιτσεφ*», τοὺς ὁποίους ἐτελείωσεν εἰς τρεῖς ἡμέρας, τουτέστι: πεντήκοντα χιλιάδας φράγκα καθ' ἡμέραν! Ἐργάζεται δὲ πάντοτε, καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ τις, ἕκαστον ἄτομον διερχόμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, οἱονδήποτε περιστατικὸν τοῦ καθημερινοῦ βίου, καὶ τὸ πλέον μικρὸν, εἶνε δι' αὐτὸν πηγὴ παρατηρήσεως καὶ μελέτης.

Ἕως ἐδῶ ὁ λόγος ἦτο περὶ τοῦ καλλιτέχνου. Ὅσον διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὁ βίος αὐτοῦ εἶνε ἁπλούστατος. Ἐνυμφεύθη γυναῖκα εὐγενοῦς καταγωγῆς, εὐφυεστάτην καὶ πλήρη ἀφοσιώσεως εἰς αὐτὸν, προτερήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ λεπτότης τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς καρδίας της προσθέτει ἄπειρον ἀξίαν.

Digitized by Google

Ὁ Δυμᾶς ἔχει δύο θυγατέρας, ὧν ἡ μὲν πρεσβυτέρα ἔσται ποτὲ ἡ ἐρασμιωτέρα Παρισινή, ἡ δὲ νεωτέρα θὰ γείνῃ ἴσως ποτὲ Γεωργία Σάνδ.

Ὁ Δυμᾶς δέχεται ἐπισκέψεις οἰκογενειακάς, ἐν αἷς διασώζει καὶ ἐπιδαψιλεύει περὶ ἑαυτὸν ὅλην τὴν λαμπρὰν στωμυλίαν τῆς νεότητός του. Ἐφέτος (1880) δ' ἀρχίζει νὰ συμπαραλαμβάνῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ τὴν δεσποινίδα Κολέττη. Τὴν θυσίαν ταύτην ἐπέβαλεν εἰς αὐτὸν ἡ πατρικὴ φιλοστοργία.

Ὁ Δυμᾶς εἶνε φίλος ἀσφαλὴς καὶ πολλῶν δυστυχῶν ἀνθρώπων εὐεργέτης. Τρυφερὸς δὲν εἶνε, εἶνε ὅμως ἀγαθός, καὶ ἔχει εἰς ὕπατον βαθμὸν ἀνεπτυγμένον τὸ ἔμφυτον αἴσθημα νὰ προστατεύῃ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην τῆς προστασίας, προθύμως δ' ἐπιδαψιλεύει τὴν συμβουλὴν ἢ τὴν συνδρομήν του εἰς τοὺς ἐμπιστευομένους εἰς αὐτόν.

Μόλις ἔχω ἀνάγκην νὰ ψαύσω θέμα λίαν λεπτόν, τὰς γυναῖκας. Ὁ Δυμᾶς εἶνε ἀληθῶς φίλος των· ἀλλὰ τὰς θέλει φρονίμους χάριν τῆς εὐτυχίας καὶ αὐτῶν καὶ ἡμῶν. Περὶ τῆς εὐφυΐας των ὀλίγον φροντίζει. Διὰ νὰ τὰς ἀγαπήσῃ, πρέπει νὰ εἶνε ὡραῖαι, ἀγαθαὶ καὶ ἐνάρετοι.

Μόνον, λέγει, ὅταν ἔχωσι τὰ προσόντα ταῦτα, εἶνε ἀνώτεραι ἡμῶν· διότι τί ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ὑπεροχώτερον ψυχῆς καθαρᾶς ἐν σώματι τελείῳ; Ω.

Η ΑΝΘΡΩΠΟΧΕΛΩΝΗ

Ἕως τώρα ἐγνωρίζαμεν *ἀνθρωπίνους ἰχθύας, ἀνθρωπίνους ὄφεις, ἀνθρωπίνους κύνας*, καὶ πολλὰ ἄλλα τέρατα παρόμοια, ἀλλὰ περὶ *ἀνθρωπίνης χελώνης* ἢ *ἀνθρωποχελώνης* οὐδείς ποτε ἤκουσέ τι μέχρι τοῦδε. Καὶ τὸ τέρας ὅμως τοῦτο ὑπάρχει σήμερον ἐν τῷ Βάττελ-Κρὴκ τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ὁ ἐκ Χικάγου ἀνταποκριτὴς ἀμερικανικῆς τινος ἐφημερίδος περιγράφει ὡς ἑξῆς τὸ νέον τοῦτο τέρας, ὅπερ προσεχῶς θέλει ἐκτεθῇ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Τὸ σῶμα τοῦ τέρατος τούτου εἶνε κοντόν, παχὺ καὶ πλατύ, ἐννοεῖ ὅ,τι λέγει τις πρὸς αὐτό, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀρκετὴν νοημοσύνην, ὥστε νὰ κάμνῃ καὶ λογικὰς ἀπαντήσεις, καὶ κατὰ τοῦτο ὁμοιάζει σχεδὸν πρὸς τὸν ἵππον καὶ τὸν κύνα, οἵτινες ἐννοοῦσι τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου των, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ὁμιλήσωσιν.

Αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες του εἶνε βραχύτατοι, αἱ δὲ χεῖρες ἔχουσιν ἀνεστραμμένην τὴν παλάμην, καὶ ἀντὶ δακτύλων φέρουσι πτερύγια νηκτικά. Καὶ οἱ πόδες δ' ἔχουν σχῆμα νηκτικῶν πτερυγίων.

Ὅταν θέλῃ νὰ κινηθῇ, σηκώνει διὰ μιᾶς τὴν χεῖρα καὶ τὸν πόδα τῆς μιᾶς πλευρᾶς, καὶ ἔπειτα τῆς ἄλλης, καὶ τὸ βάδισμά του εἶνε ἐν γένει ἀπαράλλακτον ὡς τὸ τῆς χελώνης. Οἱ ἄνευ νοήματος λόγοι, ὅσοι καταπίπτουσιν ἐνίοτε ἐκ τοῦ στόματός του, εἶνε βραδεῖς καὶ μετρημένοι, ὅπως καὶ ὅλα τὰ κινήματά του. Τὸ δέρμα δὲ τῶν πτερυγίων καὶ ὅλου τοῦ σώματος εἶνε κίτρινον καὶ πλαδαρὸν ὡς τὸ τῆς χελώνης· ἡ δὲ ράχις του καλύπτεται ἀπὸ μικρά τινα δερμάτια, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ φύλακός του, παχύνονται καὶ σκληρύνονται βαθμηδὸν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, καὶ ἀναμφιβόλως θέλουσιν ἐπὶ τέλους μεταβληθῇ εἰς χελώνιον, ἤτοι εἰς ὄστρακον χελώνης.

Τὸ τέρας ἔχει νῦν ἡλικίαν 32 ἐτῶν. Ἡ κεφαλή του φαίνεται ὡς συνέχειά τις τοῦ λαιμοῦ, καὶ ἀπολήγει εἰς ὀξύ, ὅπως ἡ κεφαλὴ πολλῶν ὄφεων, ἡ δὲ μορφή του εἶνε ὅλως πλατεῖα. Οἱ ὀφθαλμοί του βλέπουσιν ἐξ ὑπαμοιβῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ τὰ δεξιά, εἶνε δὲ ἀεικίνητοι. Τὸ ὄπισθεν τοῦ κρανίου του, ὅπερ εἶνε κάθετον εἰς τὸν τράχηλόν του, φέρει τρίχας μελαίνας καὶ τραχείας, τρίχας ὅμως εἰς τὸ πρόσωπον δὲν ἔχει. Ἡ ρὶς εἶνε ὁμοία μὲ τὴν τῶν Αἰθιόπων, καὶ τὸ στόμα, διεσχισμένον ἀπὸ τῆς μιᾶς παρειᾶς μέχρι τῆς ἄλλης, φέρει ἰσχυρὸν ἕρκος ὀδόντων, ὑπερμεγέθης δὲ γλῶσσα κρέμαται ἀπὸ τὸ ἀείποτε ἀνοικτὸν τοῦτο στόμα του.

Ὁ Σαμουὴλ Κὴνε (οὕτως ὀνομάζεται τὸ τέρας τοῦτο) εἶνε συνήθως εὐάγωγος καὶ ἥμερος, ἀλλ' ἐνίοτε ἔχει καὶ αὐτὸς στιγμάς, καθ' ἃς ὀργίζεται.

Οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαί του εἶνε εὐκατάστατοι, ἀλλὰ δὲν ἔπραξαν ὅμως τίποτε ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν ἀφῆκαν δὲ εἰς τὸ ἔλεος τοῦ κόσμου.

Ἡ φρικώδης του δυσμορφία αὕτη ἀποδίδεται εἰς τὸ ὅτι ἡ μήτηρ του ἐτρόμαξε πολὺ ἡμέραν τινά, ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ τοκετοῦ. ***

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

426.

Ἡ πᾶν καινὸν δορυφοροῦσα χάρις καὶ ἡ ἕξις ἡ μακρὰ ἀντίθετοι φαίνονται. Ἐν τούτοις ἀμφότεραι ἐπίσης ἀποκρύπτουσιν ἡμῖν τῶν ἡμετέρων φίλων τὰ ἐλαττώματα.

427.

Οἱ πλεῖστοι τῶν φίλων καθιστῶσι βδελυκτὴν τὴν φιλίαν, καὶ τῶν θρήσκων οἱ πλεῖστοι καθιστῶσι βδελυκτὰ τὰ τῆς θρησκείας.

428.

Εὐκόλως ὁ ἄνθρωπος παραβλέπει τὰ ἐλαττώματα τῶν φίλων αὐτοῦ, τὰ μὴ καθαπτόμενα τῶν συμφερόντων αὐτοῦ.

429.

Αἱ ἐρωτόληπτοι γυναῖκες συγχωροῦσι μᾶλλον τὰς ἀπερισκεψίας τὰς μεγάλας, ἢ τὰς ἀπιστίας τὰς μικράς.

Digitized by Google

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἔκτακτος φιλοστοργία.

Κοράσιον μικρὸν, καθήμενον εἰς τὴν τράπεζαν μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μήτρὸς, ἀναφωνεῖ ἐξαίφνης·

— Παπάκη, φίλησέ με !

Ὁ παπάκης, καταγοητευθεὶς ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ταύτην στοργὴν τοῦ κορασίου, ἀρχίζει καὶ σπογγίζει τὰ γένειά του, καὶ κύπτει ἔπειτα πρὸς τὸ κοράσιον, ὅπερ ἀποσύρεται μετανοῆσαν.

— Τί ἔχεις ; τὸ ἐρωτᾷ.

— Ἤθελα, λέγει, νὰ φάγω τὸ μικρὸν κομματάκι τοῦ μακαρονιοῦ, ὅπου ἐκρέματο εἰς τὰ γένειά σου ! . . .

* * *

Ἐλθών τις πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Φοντενέλλου, εὗρηκεν αὐτὸν πολὺ δυσηρεστημένον.

— Τί ἔχετε ; τὸν ἠρώτησε.

— Τί ἔχω ; ἀπήντησεν ὁ Φοντενέλλος. Ἔχω ἕνα ὑπηρέτην, ὁ ὁποῖος μὲ ὑπηρετεῖ ἐπίσης κακὰ, ὡς καὶ ἂν εἶχα δέκα.

* * *

Κύριός τις συνδιελέγετο μετὰ τῆς Κας Α...

Τὸ θέμα τῆς συνδιαλέξεώς των ἦτο πλούσιον, τὰ ἐλαττώματα τῶν γυναικῶν.

— Δύο μόνον κυρίας ἀληθῶς τελείας ἐγνώρισα ἐπὶ ζωῆς μου, ἔλεγεν ὁ κύριος.

— Ποία εἶνε ἡ ἄλλη ; ἠρώτησεν ὑπολαβοῦσα μετὰ λεπτῆς ἀγχινοίας ἡ Κα Α...

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὅταν τὸ πρωῒ ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ κηπουρός του κάμνουν τὴν ἑωθινὴν προσευχήν των, ἀμφότεροι μεταχειρίζονται τὰς αὐτὰς καθιερωμένας λέξεις· «Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον» λέγουν καὶ οἱ δύο. Ἀλλ' εἶμαι ὑπερβέβαιος, ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος θὰ δυσηρεστεῖτο πολὺ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ἐξήγει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὴν φράσιν ταύτην, ἣν ἀκούει ἐξερχομένην ἀπὸ τὰ δύο διάφορα ταῦτα στόματα.

Ὁ μὲν κηπουρὸς ὁμιλεῖ κυριολεκτικῶς, ὅ,τι λέγει τοῦτο καὶ πράγματι ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἄρτον ἱκανὸν νὰ θρέψῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του· ἐν ᾧ ἡ Αὐτοῦ Πανιερότης ἐπιούσιον ἄρτον λέγων, ἐννοεῖ : ζωμὸν μὲ διάφορα χόρτα, ἀστακὸν μαγιονέζαν καὶ ψητὰ ὀρνίθια. (Alphonse Karr).

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Εἰς ξενοδοχεῖόν τι ἐξηπλώθη ὑπερηφάνως ἐνώπιον τῆς ἑστίας εἷς σκύλλος.

Τέσσαρες δὲ ξένοι ἐκάθισαν πέριξ αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν πλαγίων, διότι τὸ μέσον κατεῖχεν ὁ σκύλλος.

Ἔρχεται ὁ ξενοδόχος.

— Ὡραῖος τῇ ἀληθείᾳ σκύλλος ! . . . Εἶνε ἰδικός σας, κύριε ; λέγει ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν πρῶτον τῶν ξένων του.

— Ὄχι, κύριε.

— Θαυμάσιον ζῶον ! Χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν ἔχετε σεῖς, ἠρώτησε τὸν δεύτερον.

— Ὄχι.

— Εἶνε μεγαλοπρεπέστατος. Ὁ κύριος θὰ τὸν ἐπλήρωσε πολὺ ἀκριβὰ, λέγει ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν τρίτον.

— Δὲν ἀνήκει εἰς ἐμέ.

— Λαμπρότατον ζῶον ! . . . λέγει ὁ ξενοδόχος στρεφόμενος μετὰ θαυμασμοῦ πρὸς τὸν τέταρτον ξένον, θὰ τὸν ἔχετε βέβαια περὶ πολλοῦ.

— Ὁ σκύλλος αὐτὸς δὲν εἶνε ἰδικός μου !

— Πῶς ; ἀνακράζει αἴφνης τότε ὁ πανηγυριστὴς ἔκθαμβος.

Καὶ φιλοδωρῶν τὸν ἀτυχῆ κύνα μ' ἓν σκληρότατον λάκτισμα,

— Νὰ κρημνισθῇς, λέγει, ἀπ' ἐδῶ, βρωμόσκυλλον !

Σκέψις πολιτικοῦ ἀνδρός : «Ἐπιθυμεῖς νὰ ἐπαινεθῇς ζῶν ; Ὑποκρίθητι τὸν νεκρόν».

Ἡ πεπαιδευμένη Ἰταλὶς Ἑλένη Πισκοπία ἐδίδαξεν ἐν Παδούῃ τὴν φιλοσοφίαν· *ἐπειδὴ δὲ ἦτον εὐειδεστάτη, ἐσύρετο παραπέτασμα πρὸ τῆς ἕδρας της, ὅπως μὴ ἐπιταράττεται τῶν ἀκροατῶν αὐτῆς ἡ προσοχή.*

ΙΩΝΑΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ πρώην αὐτοκράτειρα Εὐγενία ἀπέπλευσεν ἐσχάτως ἐπὶ τοῦ *Γερμανοῦ* διὰ Ζουλουλανδίαν. Ὁ στρατηγὸς Βοὺδ ἐνετάλη ὑπὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας νὰ ὁδηγήσῃ τὴν αὐτοκράτειραν ἕως εἰς τὴν κοιλάδα Ἰτυοτυοζύ· ἡ κυρία Βοὺδ συνοδεύει τὸν στρατηγὸν εἰς τὴν θλιβερὰν ταύτην ἀποστολήν του. Ἀγγλίδες τινὲς χῆραι ἀξιωματικῶν φονευθέντων ἐν Ζουλουλανδίᾳ θέλουσι συμμετάσχει τοῦ ταξειδίου. Ὁ *Γερμανὸς* θὰ κατευθυνθῇ εἰς τὴν ἀποικίαν τοῦ Νατὰλ, καὶ περὶ τὰ τέλη Ἀπριλίου θέλει φθάσει εἰς Δουρβάν. Ἀφοῦ ἀναπαυθῇ ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ ἀποικίᾳ, ἡ αὐτοκράτειρα θέλει ἐξακολουθήσει διὰ ξηρᾶς τὴν ὁδοιπορίαν της μέχρι τῆς κοιλάδος Ἰτυοτυοζύ. Διὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος τοῦ ταξειδίου θὰ χρειασθῇ δεκαπέντε ἡμέρας περίπου, καὶ θὰ κανονισθῇ τοιουτοτρόπως, ὥστε ἡ αὐτοκράτειρα νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔπεσεν ὁ υἱός της τῇ 1 Ἰουνίου, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς πάλης καὶ τοῦ θανάτου. Ἀφοῦ κατασκηνώσῃ τὴν 1 καὶ 2 Ἰουνίου ἐν τῇ ὀλεθρίᾳ κοιλάδι, ἡ αὐτοκράτειρα θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράλιον, καὶ ὁ *Γερμανὸς* θέλει μεταφέρει αὐτὴν κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἀγγλίαν, ἀφοῦ διατρίψῃ ὥρας τινὰς εἰς Ἁγίαν Ἑλένην.

Digitized by Google

Κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος θὰ πανηγυρισθῇ μεγαλοπρεπῶς ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Βελγίου. Περὶ τὰς ἀρχὰς αὐγούστου θὰ τελεσθῶσι πρὸς τοῖς ἄλλοις διεθνεῖς ἀγῶνες φωνητικῆς καὶ ὀργανικῆς μουσικῆς.

Ἐν ᾧ ἡ Κα Ῥατάτση νυμφεύεται ἐκ νέου, ἡ Ἰταλία καταγίνεται ν' ἀνεγείρῃ μνημεῖον εἰς τὸν ἀείμνηστον σύζυγόν της, εἰς τὸν μέγαν πολιτικὸν καὶ φιλελεύθερον, εἰς τὸν διακεκριμένον ῥήτορα, ὅστις διεδραμάτισε τόσον σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἰταλικῆς ἑνώσεως. Τὸ μνημεῖον τοῦτο θ' ἀνεγερθῇ ἐντὸς τοῦ ἔτους ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Τὸ μέχρι τοῦδε συλλεχθὲν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ποσὸν ὑπερβαίνει τὰς 70,000 φράγκα.

Μεγάλη εἴδησις, ἥτις θὰ κινήσῃ εἰς μέγαν βαθμὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν γυναικῶν, ὅσαι ἀρέσκονται εἰς τὴν πολιτικήν, ἔφθασεν ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἐν Ἰόβᾳ (τῆς βορείου Ἀμερικῆς), ἡ βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων ἔλαβεν ἀπόφασιν τείνουσαν εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος, «ὅπως καταστῇ δυνατὴ τοῦ λοιποῦ ἡ ἐκλογὴ καὶ τῶν γυναικῶν ὡς ἀντιπροσώπων». Τοιουτοτρόπως πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἄρχεται πραγματοποιούμενον ὅ,τι ἐν Εὐρώπῃ δὲν εἶνε ἄλλο τι παρ' ἁπλοῦν ὀνειροπόλημα.

Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Βρυξέλλαις δοκιμὴ τοῦ πυροβόλου μηχανήματος τοῦ Κ. Σειγμούνδου, ἣν ἐπροκάλεσεν ἡ βασιλικὴ προστατευτικὴ τῶν ζώων ἑταιρία, ἐπιδιώκουσα τὴν *στιγμιαίαν* θανάτωσιν τῶν μεγάλων ζώων καὶ τῶν ἵππων. Ἐγένετο δὲ ἡ δοκιμὴ αὕτη ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς καὶ εἰδικῶν πραγματογνωμόνων. Ἡ δοκιμὴ αὕτη, ἥτις ἀναμφιβόλως θὰ ἐπαναληφθῇ εἰς τὰ σφαγεῖα τοῦ στρατοῦ, ἐπέτυχε καθ' ὁλοκληρίαν, ὅπως καὶ ἐν Βασιλείᾳ, ὅπου πλείονες τῶν 8,000 ταύρων καὶ βοῶν καὶ ἄλλων κτηνῶν ὑπερμεγέθων ἐκεραυνοβολήθησαν ἀπὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους διὰ τοῦ συστήματος τούτου, ἀποδεκτοῦ γενομένου κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Δημαρχείου.

Τὴν ψυχρότητα καὶ ἀταραξίαν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου μαρτυρεῖ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον. Ὁ γηραιὸς πρίγκηψ Σουβαρὼφ, ἔγγονος τοῦ διασήμου στρατηγοῦ, συνείθιζε νὰ μεταβαίνῃ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ νὰ παίζῃ οὐϊστ μετὰ τοῦ μονάρχου. Τῇ ἑσπέρᾳ τῆς ἐκρήξεως, ἀγνοῶν τὰ γενόμενα, ἐπορεύθη κατὰ τὸ σύνηθες καὶ εὗρε συνηθροισμένην τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν. Ὁ Τσάρος διηγηθεὶς αὐτῷ τὸ συμβεβηκὸς, ἠρώτησε «θὰ παίξωμεν οὐϊστ;» Ἀφοῦ ἐπί τινα ὥραν ἔπαιξεν, ἀπῆλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν τραυματιῶν, πάλιν δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ παιγνίδιον.

Ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἀρτίως «Ἐκθέσεως τῆς διαχειρίσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου Γ. καὶ Αἰκ. Χατσῆ-Κώστα, τοῦ ἔτους 1879» ἀποσπῶ τὰ ἑπόμενα: «Ἐκτὸς τῶν τεχνῶν τῶν διδασκομένων ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ, εἰσήχθη πρὸ ἓξ ἐτῶν καὶ ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς, φωνητικῆς καὶ ὀργανικῆς· ἀπεδείχθη δ' ἐκ πείρας ὅτι τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς πολὺ συνετέλεσε καὶ πρὸς διάπλασιν τῆς καρδίας τῶν παίδων. Ὑπάρχει παράδειγμα παιδὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἀνεπιδέκτου διορθώσεως διὰ τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῆς παιδαγωγίας μέσων, ὅστις διὰ τῆς μουσικῆς διωρθώθη. Τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς χρησιμεύει καὶ ὡς βιοποριστικὸν ἔργον εἰς τοὺς διδαχθέντας αὐτὸ ὀρφανούς. Ἐκ τῶν 28 μουσικῶν, οἵτινες ἀπαρτίζουν τὸν ἐν τῷ Ἀτμοδρόμωνι μουσικὸν θίασον, οἱ 13 εἰσὶ πρώην μαθηταὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου. Ἕτεροι 9 τοιοῦτοι ἔχουν καταταχθῇ εἰς τὰς στρατιωτικὰς μουσικάς».

Κατὰ τὰς ληφθείσας ἐπισήμους πληροφορίας ἡ ἐτησία ποσότης τῶν εἰς τὰ ἑλληνικὰ παράλια ἀγρευομένων ἰχθύων ἀνέρχεται εἰς 4,000,000 περίπου ὀκάδων. Ἡ δὲ τιμὴ τῶν ἰχθύων δύναται κατὰ μέσον ὅρον νὰ ὁρισθῇ εἰς δρ. 1 κατ' ὀκάν.

Ὑπὸ τὸν τίτλον Wiener Allgemeine Zeitung ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Βιέννῃ τρὶς τῆς ἡμέρας (τὴν 6 πρωϊνὴν ὥραν, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν 6 μ. μ.) μεγάλη πολιτικὴ ἐφημερίς.

Ἡ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένη ἐφημερὶς Petit Journal πωλεῖ καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον φύλλων.

Τὰ ὑψηλότερα κύματα τῆς θαλάσσης κατὰ τὰς σφοδροτέρας τρικυμίας δὲν ὑπερβαίνουσι ποτὲ τὰ 8 μέτρα. Ἐν τῷ Ὠκεανῷ τὰ κύματα ἔχουσι μῆκος 150-300 μέτρων, κέκτηνται δὲ μεγίστην ταχύτητα. Ἐν τῇ Μεσογείῳ ἡ ταχύτης εἶνε μικροτέρα. Τὸ κῦμα διατρέχει 9 μέτρα κατὰ δεύτερον λεπτόν. Ἡ ταχύτης τοῦ κύματος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ βάθους τοῦ ὕδατος· ἔχει δηλ. τόσῳ μεγαλητέραν ταχύτητα ὅσῳ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης εἶνε μεγαλήτερον.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπωλήθη κατ' αὐτὰς ἐν δημοπρασίᾳ ἀντὶ 70 λιρῶν τὸ γραφικὸν ἀνάβαθρον τοῦ λόρδου Βύρωνος μετὰ πολλῶν ἰδιογράφων σημειώσεων καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Πρό τινων ἡμερῶν ἐπωλήθη ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ San-Donato ἐγγὺς τῆς Φλωρεντίας ἡ περίφημος πινακοθήκη τοῦ πρίγκηπος Δεμίδωφ. Ὁ πλειστηριασμὸς ἀπέφερε περὶ τὰ τρία ἑκατομμύρια φράγκων. Ὡς ἀγορασταὶ παρέστησαν δι' ἀντιπροσώπων ὁ Τσάρος, ἡ βασίλισσα τῆς Βυρτεμβέργης, ὁ βαρῶνος Ῥότσιλδ κλ. Ὁ «Ἰουβιλαῖος» τοῦ Βὰν Ὄσταδ ἠγοράσθη ὑπὸ τῆς κυρίας Βέρνερς ἀντὶ 145,000 φρ., ἕτερος δὲ πίναξ τοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου ἀντὶ 80,000 φράγκων. Ὁ τραπεζίτης Περεῖρας ἠγόρασεν ἀντὶ 137,000 φράγκων μίαν προσωπογραφίαν τοῦ Ῥάμβρανδ. Ἀντὶ 150,000 φράγκων ἐπωλήθη ἡ εἰκὼν Ἀγ-

Digitized by Google

γλίδος δεσποίνης, ἔργον τοῦ Βάνδυκ, καὶ ἀντὶ 85,000 φράγκων ὁ «Ἄσωτος Υἱός» τοῦ Τένιερς.

Ἐκ περιγραφῆς τῆς ἐν Τήνῳ πανηγύρεως, δημοσιευθείσης ἐν τῇ ἀξιολόγῳ ἐφημερίδι τῶν Ἀθηνῶν «Messager d' Athènes» ἀποσπῶ τὰ ἑπόμενα: «Ὑπάρχει ἐν Τήνῳ ναὸς θαυματουργὸς τῆς Παναγίας· ἐκ πάσης ἑλληνικῆς χώρας συῤῥέουσιν ἐκεῖ δὶς τοῦ ἔτους προσκυνηταί, τὴν 25 Μαρτίου καὶ τὴν 15 Αὐγούστου, τὰς δύω ταύτας σπουδαιοτέρας ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὴν προηγουμένην καὶ ἑπομένην τῆς ἑορτῆς ἑβδομάδα ἡ Τῆνος παριστᾷ ἐν σμικρῷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὁ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος πολίτης συναντᾷ προσκυνητὰς ἐλθόντας ἐκ Θράκης, Μακεδονίας, Κύπρου, τῶν τουρκικῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, καὶ ἐκ τῶν ἐνδοτάτων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Οἱ πλεῖστοι τῶν προσκυνητῶν τούτων ἀγόμενοι ὑπὸ τῆς πίστεως, ἥτις ὑπερπηδᾷ, ἂν μὴ μετακινῇ πλέον τὰ ὄρη, θεωροῦνται εὐτυχεῖς δυνάμενοι ἐπί τινας ἡμέρας τοὐλάχιστον νὰ πατῶσι τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἰδεώδη πατρίδα πάντων τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν, ἐν αἷς λαλεῖται ἡ ἑλληνική, καὶ οἵτινες στένουσιν εἰσέτι ὑπὸ ξένην δεσποτείαν.

Ἡ ἐν Τήνῳ ἑορτὴ εἶνε μᾶλλον ἐθνικὴ ἢ θρησκευτική· οἱ χάριν τῆς ὑγείας των προσερχόμενοι εἰς τὴν Παναγίαν, οἱ ἐκπληροῦντες εὐχήν, θέλουσιν ἐπίσης ν' ἀποκομίσωσιν εὐάρεστον περὶ τῆς πατρίδος ἐντύπωσιν. Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἀποκλήρων τούτων, ἁπτομένων τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους· εἶδόν τινας καταπίνοντας δράκα γῆς τοῦ ἐλευθέρου τούτου ἐδάφους, τοῦ ἀντικειμένου τῶν ὀνείρων των. Πάντες δὲ μετὰ τοῦ αὐτοῦ πόθου ἠσπάζοντο τὴν ἐθνικὴν σημαίαν μεθ' ὅσου τὴν εἰκόνα τῆς Παρθένου, ἀφ' ἧς ἐζήτουν θαῦμα πρὸς ἴασιν ἑαυτῶν ἢ τῶν συγγενῶν των».

Ἐν Γερμανίᾳ σχεδιάζεται νέον μεγαλούργημα. Ἡ Βαλτικὴ πρόκειται νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῆς Βορείας θαλάσσης διὰ διώρυγος διατεμνούσης τὸ Σλέσβιχ ἀπὸ Κιέλου ἄχρι Βρουνσχύτελ. Ἡ διῶρυξ θὰ ἔχῃ βάθος 20-26 ποδῶν, ὥςε νὰ δύνανται νὰ διέρχωνται δι' αὐτῆς τὰ μέγιστα γερμανικὰ θωρηκτά. Αἱ ἐργασίαι θὰ διαρκέσωσιν ἓξ ἔτη, αἱ δὲ δαπάναι ὑπολογίζονται εἰς 75 ἑκατομμύρια μαρκῶν (1 μάρκα=φρ. 1.25).

Τῇ 28 φεβρουαρίου συνεπληρώθη ἡ διάτρησις τῶν Ἄλπεων παρὰ τὸν Ἅγιον Γοθάρδ, ἐν Ἑλβετίᾳ. Οἱ ὑπολογισμοὶ τῶν μηχανικῶν εἶχον γείνει μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε οἱ βορειόθεν καὶ νοτιόθεν προχωροῦντες ὑπογθονίως ἐργάται συνηντήθησαν ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον. Ἤδη θὰ πλατυνθῇ ἡ διῶρυξ ὅπως καταστῇ βατὴ εἰς ἁμαξοςοιχίας. Ὅταν τὸ ἔργον συμπληρωθῇ, ἡ μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Γερμανίας συγκοινωνία θὰ διευκολυνθῇ τὰ μέγιστα. Ἐνῷ νῦν ἀπαιτεῖται ἐν ὁλόκληρον ἡμερονύκτιον, ὅπως ὑπερβῶσιν οἱ ταξειδιῶται καὶ τὰ ἐμπορεύματα τὸν Ἅγιον Γοθάρδ, ἡ ἀτμάμαξα θὰ διατρέχῃ τὴν διώρυγα εἰς ἡμίσειαν ὥραν. Ἡ διάτρησις τοῦ ὄρους Σενὶ (ἐν Ἑλβετίᾳ), τὸ μῆκος τῆς διώρυγος τοῦ ὁποίου εἶνε 12,234 μέτρων, διήρκεσε δώδεκα ἔτη· ἡ διάτρησις δὲ τοῦ Ἁγίου Γοθάρδ, ἡ διῶρυξ τοῦ ὁποίου ἔχει μῆκος 14,920 μέτρων, διήρκεσεν ἑπτὰ μόνον ἔτη καὶ πέντε μῆνας. Ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν ἀριθμῶν τούτων ἐννοεῖ τις εὐκόλως ὁποῖαι πρόοδοι ἐξετελέσθησαν ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς μηχανικῆς. Μακρὰν περιγραφὴν τῆς διώρυγος τοῦ Ἁγίου Γοθάρδ, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ μεγαλείτερον ἔργον τοῦ αἰῶνος ἡμῶν, θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἡ *Ἑστία*.

Ἐκ Γαλλίας ἀγγέλλεται ὁ θάνατος τοῦ Εὐγενείου Μιρκοὺρ, γνωστοῦ ἰδίως ἐκ τῆς δημοσιεύσεως «Σειρᾶς βιογραφιῶν συγχρόνων διασήμων ἀνδρῶν», αἵτινες, βρίθουσαι σκανδαλωδῶν ἀποκαλύψεων, δεινὰ προεκάλεσαν σκάνδαλα. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Μιρκοὺρ ἐγένετο μοναχὸς καὶ ἀπέθανεν ἐν Ἀϊτὶ μετερχόμενος τὸν ἱεραπόστολον.

Νόσημα φοβερὸν ἀπὸ μακροῦ χρόνου νοσοῦσιν οἱ ἐργάται καὶ μηχανικοὶ τῆς διώρυγος τοῦ Γοθάρδ. Πέρυσιν ἐκ τῶν ἐπὶ δώδεκα μῆνας ἐργασθέντων, ἐτελεύτησαν 95 τοῖς 100, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων 70-80 τοῖς 100. Οἱ ἰατροὶ εὗρον ἐν τοῖς ἐντέροις τῶν νεκρῶν σκώληκας. Προεκάλεσαν δὲ τὸ νόσημα ἡ ὑπερβολικὴ θερμοκρασία, ἡ πλημμελὴς τοῦ ἀέρος ἀνανέωσις, αἱ δηλητηριώδεις τῶν ἀτμῶν ἀναθυμιάσεις, ἡ ἔλλειψις καθαριότητος κ.λ.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

[Ἡ ὀμελέττα[1] ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν].

Τὸ προχειρότατον φαγητὸν εἰς ὃ καταφεύγει ἡ οἰκοδέσποινα, ὁσάκις εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν οἰκίαν δαιτυμόνες, παρὰ προσδοκίαν καὶ αἰφνιδίως ἐπερχόμενοι, εἶνε ἡ *ὀμελέττα* (σφογγάτον). Δὲν εἶνε δὲ πάντοτε εὔπεπτον ἔδεσμα, μάλιστα δὲ ἐὰν παρασκευάζεται μετὰ χοιρείου λίπους. Καλλίστη *ὀμελέττα* εἶνε ἡ παρασκευαζομένη δι' ᾠῶν νωποτάτων μετὰ ἢ ἄνευ ὀλίγων τινῶν χόρτων, ἀλλὰ ἀπαιτεῖται προσοχὴ νὰ μὴ ἦνε πάρα πολὺ ἑψημένη, νὰ ἦνε στρογγύλη, ὀγκώδης, ὑδαρὴς (ronde, ventrue, baveuse) κατὰ τὸ λέγειν τοῦ γάλλου ποιητοῦ Σκαῤῥών· ἡ δὲ πάρα πολὺ ἑψημένη καὶ σφιγκτὴ εἶνε δύσπεπτος καὶ βαρύνει τὸν στόμαχον. Πρέπει νὰ μὴ πήγνυται ἐντελῶς τὸ λεύκωμα τῶν ᾠῶν, διότι τότε γίνεται δυσδιάλυτον ἐν τῷ γαςρικῷ χυμῷ. Ἡ *ὀμελέττα* πρέπει πάντοτε νὰ τρώγηται θερμή, διότι ἡ ψυχρὰ εἶνε δύσπεπτος.

Κυρία Μ*

1. Ἡ omelette παράγεται ἐκ τῶν λέξεων oeuf καὶ meler· τινὲς ἐτυμολογοῦσιν αὐτὴν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν λέξεων ἅμα καὶ λύειν (!)

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΕΡΜΗΣ ΤΟΥ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ

(Παράρτημα τῆς Ἑστίας)

Digitized by Google

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 170. — 30 ΜΑΡΤΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς 'Εστίας πωλεῖται ἀντὶ λ. 10 ἡ εἰκὼν τοῦ

ΕΡΜΟΥ του ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Εἰς τὸν 'Εμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Σύλλογον ὁ κ. 'Ανδριτσάκης προσήνεγκε δραχ. 1,000.

'Υπὲρ τοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ ὁ ἐν Λονδίνῳ κ. 'Ιω. Κασαβέτης καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ κ. Καικιλία Κασαβέτη προσήνεγκον λίρας στερλίνας 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2103. 'Εστία. 'Εκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 30 Μαρτίου 1880. 'Αριθ. 222 (170). Λεπτὰ 20. 'Αθήνησι, γραφεῖον τῆς «'Εστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ 'Ιωάννου Νοταρᾶ. — 'Ερμῆς τοῦ Πραξιτέλους ὑπὸ Στεφάνου Α. Κουμανούδη. — Οἱ σήμερον Ἕλληνες. ('Εκ τῆς ἐν τῇ 'Ανατολῇ περιηγήσεως τοῦ 'Ιωσὴφ 'Ρεϊνὰχ) ὑπὸ Ε. Δ. 'Ροΐδου. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς 'Ακαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. 'Ραγκαβῆ). — 'Αλέξανδρος Δυμᾶς, ὁ υἱός. — Ἡ ἀνθρωποχελώνη. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-'Ροσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον Πνεῦμα. — 'Αλήθειαι. — 'Εντυπώσεις. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2104. Δοσίειον διαγώνισμα περὶ βελτιώσεως καὶ ἐμψυχώσεως τῆς ἐν 'Ελλάδι γεωργίας. Πόνημα Π. Ι. Χαλκιοπούλου, βραβευθὲν ὑπὸ τῶν κριτῶν. 'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «τῶν Μεταρρυθμίσεων», 1880, 8ον σ. 362, δρ. ν. 3. — 'Εκ τῶν Προλεγομένων τῆς ἀξιοσπουδάστου ταύτης πραγματείας μεταφέρομεν τὰ ἑπόμενα: «.... Ὅλοι οἱ εἰλικρινῶς ἀγαπῶντες ἡμᾶς δὲν παύουσι συμβουλεύοντές μας νὰ τραπῶμεν πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον, οἱ ἐχθροὶ δὲ ἡμῶν καθ' ἑκάστην μᾶς κτυποῦσι κατὰ πρόσωπον τὴν ὕβριν ὅτι εἴμεθα ἀνάξιοι προσοχῆς, ὡς μὴ δόντες δείγματα πρακτικῆς διανοίας καὶ βίου ἐνεργοῦ. 'Ημεῖς ὅμως, ὡς μειράκια δύστροπα, ἀνάλγητοι μένομεν καὶ εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν φίλων καὶ εἰς τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ἐχθρῶν.

'Εν 'Ελλάδι πᾶς γεωργός, καὶ πᾶς μὴ νομικός, μὴ ἰατρός, μὴ φιλόλογος — μόνον δὲ νομικούς, ἰατροὺς καὶ φιλολόγους παράγει τὸ ἡμέτερον ἐκπαιδευτικὸν σύστημα, — λογίζεται ἄνθρωπος χυδαῖος, μηδαμινός, βλάξ! 'Ιδιοκτήμων, γεωργός, ναυτίλος, ἔμπορος, πραγματευτής, τεχνίτης, εἶναι ἄνθρωποι ἀνάξιοι προσοχῆς, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν βάναυσα, ποταπά! Τοῦτο δὲ συμβαίνει εἰς χώραν καυχωμένην ἐπὶ ἀκράτῳ πολιτικῇ ἐλευθερίᾳ. 'Αλλὰ μὴ ἡ ἐλευθερία, ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ καυχώμεθα, εἶναι ψευδής! 'Αληθὴς ἐλευθερία ὑπάρχει μόνον ἐκεῖ ὅπου οἱ ἄνθρωποι εὐημεροῦσι διὰ τῆς ἐργασίας. Δότε εἰς τοὺς φελλάχους τῆς Αἰγύπτου ἢ εἰς τοὺς σαράνους τῆς Δακίας ὅσας θέλετε πολιτικὰς ἐλευθερίας — καὶ οἱ τελευταῖοι ἔχουσιν ἀρκετάς, — προικοδοτήσατε αὐτοὺς μ' ὅσα θέλετε νομοθετήματα, καὶ ἀνεγείρατε εἰς τὸ Κάϊρον καὶ εἰς τὸ Βουκουρέστιον ὅσα δυνηθῆτε πανεπιστήμια, γυμνάσια καὶ σχολεῖα, ὅμοια τῶν ἰδικῶν μας, διὰ νὰ ἐκπαιδεύωνται μόνον νομικοί, ἰατροὶ καὶ φιλόλογοι, ἀφήσατε δὲ αὐτοὺς ἀπαιδεύτους εἰς τὴν τεχνικὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὰς παραγωγικὰς μεθόδους, καὶ θὰ εἰδῆτε ὅτι ὁ φελλάχος, ἐξακολουθῶν νὰ ἐργάζεται τυφλῶς καὶ βαρβάρως, θὰ μένῃ πάντοτε φελλάχος, καὶ ὁ σαράνος, ὡσαύτως, πάντοτε σαράνος, καὶ θὰ εἰδῆτε προσέτι ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, μ' ὅλα τὰ φῶτα τὰ ὁποῖα ἠθελήσατε νὰ τοὺς δώσετε, κατήντησαν δυστυχέστεροι παρ' ὅσον ἦσαν δυστυχεῖς, προτοῦ νομίσωσιν ἑαυτοὺς πεφωτισμένους. Μετεχειρίσθην τὸ παράδειγμα ἄλλων λαῶν ἀπαιδεύτων, διότι θὰ μοῦ ἦτο λυπηρότατον τὸ παράδειγμα τοῦ ἡμετέρου λαοῦ, θῦμα γενομένου τοῦ μᾶλλον ἀκαταλλήλου εἰς τὰς ἀνάγκας του ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Μόναι αἱ πειραματικαὶ ἐπιστῆμαι ῥέπουσιν ἀμέσως πρὸς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρὸς τὴν ταχυτέραν τῆς καταστάσεώς του βελτίωσιν. Πᾶς δὲ ἄνθρωπος, καὶ πᾶς λαός, ἐπιθυμεῖ τὴν εὐημερίαν του. 'Εκ τῶν δύο τούτων μεγάλων ἀρχῶν ἐκπορεύεται πᾶσα ὤθησις πρὸς τὸν πολιτισμὸν ὅστις σήμερον δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ ἡ πεφωτισμένη καὶ παραγωγικὴ ἐργασία. 'Εργασία μὴ παραγωγικὴ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν τῆς ἐργασίας, διὰ νὰ ἦναι δὲ παραγωγική, πρέπει νὰ φωτίζεται, καθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας της, ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης, νὰ ἐκτελῆται δὲ διὰ μεθόδων ἁπλοποιουσῶν αὐτήν, διότι ἡ ἁπλοποίησις καὶ χρόνον οἰκονομεῖ καὶ ἐνέργειαν.

Ἡ 'Ελλὰς θὰ ἦτο βεβαίως χώρα ἐπιφανὴς ἐν τῇ 'Ανατολῇ, διὰ τὰς προόδους αὐτῆς, ἄν, ἀπ' ἀρχῆς, διὰ καταλλήλου παιδεύσεως ἡ διάνοιά της ἤθελε στραφῇ πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον καὶ τὴν πεφωτισμένην ἐργασίαν. Ἴσως σήμερον θὰ ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ συναγωνισθῇ, κατά τινα λόγον, εἰς τὸν διεθνῆ ἀγῶνα τοῦ παγκοσμίου πλούτου καὶ τῆς παγκοσμίου εὐημερίας, τὴν ὁποίαν ποθεῖ, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ!

Τελοσπάντων τὸ πείραμα ἐγένετο, καὶ τὰ ἀποτελέσματά του εἶναι καταφανῆ. Τί κατωρθώθη ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τῶν παραγωγικῶν τοῦ ἔθνους δυνάμεων ἐκ μόνης τῆς δημιουργίας ἐπιστημόνων, ἀνικάνων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν τελειοποίησιν καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς; 'Επεθύμουν νὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συμμερισθῶ καὶ ἐγὼ τῆς ἀγαλλιάσεως τῶν πρυτάνεων τοῦ πανεπιστημίου, ἀναγγελλόντων κατ' ἔτος τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἀπολυομένων νομικῶν, ἰατρῶν καὶ φιλολόγων! 'Αλλ' ἡ καρδία μου εἶναι ἀναίσθητος εἰς τοιαύτην ἀγαλλίασιν. Παρατηρήσατε τοὺς πλείστους τῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐκπαιδευτηρίων ἀποφοιτώντων νέων εἰς τί ἐνασχολοῦνται καὶ τί παράγουσι! Εἴδατε αὐτοὺς πῶς πένονται, καί τινες ἐξ αὐτῶν πῶς λιμοκτονοῦσι! Μελετήσατε τὴν ἐντεῦθεν προσγινομένην, καὶ καθ' ἑκάστην αὐξάνουσαν, διαφθοράν! Ποῦ ἄρά γε τὸ μέγα τοῦτο κακὸν θὰ φθάσῃ, μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν! 'Επικαλοῦμαι, θερμοῖς δακρύοις, τὴν φιλοπατρίαν σας! 'Ακούσατε, ἀκούσατε!

Οἱ νέοι οὗτοι, ἐξ ἀνάγκης, ὅλοι σχεδὸν εἶναι ἐφημεριδογράφοι, ὅλοι ποιηταί, ὅλοι μυθιστοριογράφοι, ὅλοι μεταφρασταὶ μυθιστορημάτων, ὅλοι δραματοποιοί, ὅλοι πολιτικοί!! Ἡ ἐλαφρὰ λεγομένη φιλολογία, τυφλὴ παρ' ἡμῖν καὶ ἀηδὴς ἀπομίμησις, εἶναι τὸ κυριώτερον αὐτῶν στάδιον, οἱ δὲ ἐκ τοῦ τοιούτου σταδίου παραγόμενοι καρποὶ εἶναι ὅμοιοι τῶν καρπῶν, τοὺς ὁποίους τοῦτο παρήγαγε καὶ παρ' ἄλλοις εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς. 'Απομίμησις ὀλεθρία, περὶ τῆς ὁποίας θὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν μαρτυρίαν ἀνδρὸς ἐκ τῶν σοφωτέρων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς.

'Ο Μακώλεϋ λέγει ὅτι, κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα ἡ ἐλαφρὰ φιλολογία ἐν 'Αγγλίᾳ εἶχε καταντήσει πληγὴ καὶ αἶσχος ἐθνικόν! «Τῆς τοιαύτης φιλολογίας οἱ ἐργάται — ἐξακολουθεῖ ὁ μέγας ἱστορικὸς — τόσον «ὀλίγα ὠφελοῦντο ἐκ τοῦ ἔργου των, ὥστε ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ φορολογῶσι τοὺς προύχοντας τοῦ τόπου. Πᾶς «πλούσιος καὶ φιλάγαθος λόρδος ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ πλήθους συγγραφέων, τῶν ὁποίων αἱ ὀχληραὶ ἀπαιτήσεις καὶ «αἱ χαμερπεῖς κολακεῖαι δὲν ἤθελον σήμερον πιστευθῆ. Ἡ «ἀφιέρωσις βιβλίου τινὸς ἔπρεπε ν' ἀνταμειφθῇ διὰ χρυσίου, «καὶ τὸ διδόμενον ποσὸν ὑπερέβαινε πολλάκις τὴν ἀξίαν «τοῦ χειρογράφου, ἂν τοῦτο ἐπωλεῖτο. Συνεχῶς δὲ ἐτυ«ποῦντο βιβλία, ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τῆς ἀφιερώσεως πρός «τινα τῶν σημαινόντων. Τὸ ἐμπόριον τοῦτο τῶν ἐπαίνων «ἔφερε τὰ ἀποτελέσματά του. Ἡ κολακεία ἔφθασεν ἐνίοτε «μέχρις ἀνοησίας, καὶ ἐνίοτε μέχρις ἀνοσιότητος. Οἱ ποιη-

Digitized by Google

ται μάλιστα, ἠθικῶς ἐξεταζόμενοι, εἶχον κοινόν τινα χαρακτῆρα μεταξὺ προαγωγοῦ καὶ ἐπαίτου. Ἀλλὰ καὶ τὸ φατριαστικὸν πνεῦμα οὐδόλως ὤκνησε νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς τοιαύτης αἰσχρᾶς φιλολογικῆς συμμαχίας».

Ἀλλ' ἐνῷ ὁ Μακώλεϋ, διὰ τῆς καυστικωτάτης αὐτοῦ γλώσσης, στιγματίζει ὡς πληγὴν καὶ αἶσχος ἐθνικὸν τὴν κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνσκήψασαν ἐλαφρὰν φιλολογίαν, τὴν ὁποίαν οἱ συμπατριῶταί του εἶχον ἀπομιμηθῆ, ὡς καὶ ἡμεῖς, ἐκ τῆς γείτονος αὐτῶν χώρας, παρηγορεῖ ἀφετέρου μεγάλως τὸν ἀναγνώστην, ἐπιλέγων: «Συγχρόνως ὅμως τότε ἡ ἀγγλικὴ μεγαλοφυΐα ἠσχολήθη εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκείνην ἐπανάστασιν, ἥτις θέλει πάντοτε ὑπερέχει μεταξὺ ὅλων τῶν ἐξαιρέτων ἔργων τοῦ ἀνθρωπίνου νοός. Ὁ Βάκων ἔσπειρε τὸν ἀγαθὸν σπόρον εἰς ἔδαφος ἄγονον, καὶ ἐν καιροῖς δεινοῖς· δὲν ἐπερίμενε λοιπὸν ταχὺν θερισμόν. Ἕνεκα τούτου, διὰ τῆς τελευταίας αὐτοῦ διαθήκης, πανηγυρικῶς ἐκληροδότησε τὴν φήμην τοῦ ἑαυτοῦ ὀνόματος εἰς τὸν προσεχῆ αἰῶνα. Ἐπὶ ὁλόκληρον γενεὰν ἡ φιλοσοφία του βραδέως ἐβλάστανεν, ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν πολέμων καὶ τῶν προγραφῶν, καλλιεργουμένη μόνον ὑπὸ ὀλιγίστων διακεκριμένων ἀνδρῶν. Ἀλλ' ἐνῷ αἱ φατρίαι ἐφιλονείκουν μεταξύ των τὴν ἐξουσίαν, σοφοί τινες, βδελυσσόμενοι τὴν τοιαύτην πάλην, ἀφιερώθησαν εἰς ἔργον εὐγενέστερον, τουτέστιν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀνθρωπίνης κυριαρχίας ἐπὶ τῆς ὕλης, μόλις δὲ ἡ ἡσυχία ἀποκατέστη, οἱ διδάσκαλοι ἐκεῖνοι εὗρον ἑτοίμους καὶ προσεκτικοὺς ἀκροατάς.... Οἱ πολιτευόμενοι κυρίαν εἶχον ἐνασχόλησιν τὴν κατασκευὴν πολιτευμάτων μετὰ ἢ ἄνευ ὑπερτάτης ἀρχῆς, μετὰ ἢ ἄνευ κληρονομικῶν ἢ ἐκλεκτῶν, ἐνιαυσίων ἢ ἰσοβίων, γερουσιαστῶν. Καὶ δύναταί τις εἰπεῖν, τίποτε δὲν λησμονήθη ἐκ τῶν τοιούτων συνταγματικῶν σχεδιασμάτων· ὀνοματοθεσίαι, ἱεραρχίαι πολιτικαί, ἐθιμοτυπίαι, ὅλαι, τελοσπάντων, αἱ λεπτομέρειαι τοιούτων φαντασιωδῶν κυβερνητικῶν κατασκευασμάτων εἶχον προνοηθῆ μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ πολεμάρχου, καὶ αὐτοῦ τοῦ φυλάρχου, καὶ αὐτοῦ τοῦ λόρδου στρατηγοῦ· οὐδὲ παρημελήθησαν αἱ ἐρυθραὶ καὶ αἱ πράσιναι κάλπαι, καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ σφαιρίδια τῆς ἐκλογῆς, καὶ αἱ στολαὶ καὶ οἱ πῖλοι τῶν ἀρχόντων, καὶ τὰ σύμβολα τῶν κοινωνικῶν τάξεων, καὶ ἄλλα παρόμοια μικρολογήματα, περὶ τὴν συζήτησιν τῶν ὁποίων ἐνησχολήθησαν ἄνδρες δεξιοὶ καὶ λόγιοι... Ἀλλ' οἱ καιροὶ ἐκεῖνοι τῶν τοιούτων μωριῶν εἶχον παρέλθει, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς μεταβολῆς, μὴ εὐχαριστούμενον πλέον εἰς τὰς πολιτικὰς σκευωρίας, ἐρρίφθη ἀκράτητον εἰς τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας. Τὸ ἔτος 1660, ἐποχὴ τῆς καλινορθώσεως τοῦ ἡμετέρου ἀρχαίου πολιτεύματος, εἶδε τὸν θρίαμβον τῆς νέας φιλοσοφίας. Τότε ἱδρύθη ἡ βασιλικὴ ἐκείνη ἑταιρία, ἡ τοσοῦτον ἐνδόξως ὑπηρετήσασα ὅλας τὰς διαπρεπεῖς καὶ σωτηρίους μεταρρυθμίσεις. Ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν αἱ πειραματικαὶ ἐπιστῆμαι ἐγένοντο τοῦ συρμοῦ, καὶ τὸ δημόσιον πνεῦμα ἤρχισε νὰ ἐνασχολῆται περὶ τὴν ἔρευναν τῶν φυσικῶν φαινομένων. Ἀντὶ τῶν ὀνείρων περὶ εὑρέσεως κυβερνήσεως τελείας, πάντες ὠνειροπόλουν τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἤθελε δυνηθῆ νὰ πετάξῃ ἀπὸ τοῦ Πύργου τοῦ Λονδίνου εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Οὐεστμίνστερ, καὶ πάντες ἐφαντάζοντο τὸ μετὰ διπλῆς τρόπιδος πλοῖον, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ σωθῇ ἀπέναντι καὶ τῶν βιαιοτέρων τρικυμιῶν. Πρώτην ἤδη φορὰν ὅλαι αἱ κοινωνικαὶ τάξεις καὶ ὅλα τὰ κόμματα, συνεννοηθέντα καὶ συμπράξαντα, μετέσχον τοῦ γενικοῦ τούτου αἰσθήματος, καὶ ἕκαστος ἔπραξε τὸ καθ' ἑαυτὸν πρὸς εὐόδωσιν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Βάκωνος. Καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ ὑπέκλεπτον στιγμὰς τῆς δημοσίας αὐτῶν ὑπηρεσίας, ὅπως συνεργασθῶσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν. Καὶ οἱ ποιηταί! Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη ἤρχισαν τότε νὰ ψάλωσι τὴν ἔλευσιν τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος».

Ἀφίκετο εἰς Πάτρας ὁ ἐν Βερολίνῳ κλεινὸς καθηγητὴς κ. Ἐρν. Κούρτιος μεταβαίνων ἵνα ἐπιθεωρήσῃ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ γινομένας ἐργασίας Μετὰ τοῦ Κουρτίου μετέβησαν εἰς Ὀλυμπίαν καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες Ἄδλερ καὶ Κάουπερτ, ὧν ὁ ἕτερος εἶνε ἐντεταλμένος νὰ καταμετρήσῃ τὸν Ὀλυμπιακὸν χῶρον. Ὁ ἐπὶ μικρὸν ἐπικρατήσας φόβος μήπως διακοπῶσιν αἱ ἀνασκαφαί, ἤρθη ἐκ τοῦ μέσου, ἀφοῦ ὁ γηραιὸς αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος προσήνεγκεν ἐξ ἰδίων 100,000 φράγκων πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτῶν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[27 Μαρτίου (Πέμπτη) 1880.]

Χθές, περὶ τὴν 1 μ. μ. ὥραν, ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης ἡ βασίλισσα ἔτεκεν αἰσίως κόρην ὀνομασθεῖσαν Ὄλγαν. Ἤδη οἱ μὲν βασιλόπαιδες εἰσὶ τρεῖς, Κωνσταντῖνος ὁ διάδοχος, Γεώργιος, Νικόλαος, τρεῖς δὲ καὶ αἱ ἡγεμονίδες Ἀλεξάνδρα, Μαρία-Μαγδαληνὴ καὶ ἡ νεογέννητος Ὄλγα. — Ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἑορτῇ τῆς 25 Μαρτίου ἐτελέσθη τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην δοξολογία ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως. Ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων μέχρι τοῦ ναοῦ ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἦσαν τεταγμένα τὰ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα, πλῆθος δὲ λαοῦ ἐπλήρου τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ καὶ τὴν Πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος. Περὶ τὴν 10 ὥραν μετέβησαν εἰς τὸν ναὸν οἱ ὑπουργοί, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων Δυνάμεων, τὸ Προεδρεῖον καὶ ἡ μεγάλη πρέσβευσις τῆς Βουλῆς, οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ὁρμούντων ξένων πολεμικῶν πλοίων καὶ αἱ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαί. Μικρὸν μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὸν ναὸν καὶ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν βασιλοπαίδων ἐν στολῇ στρατηγοῦ, ἀμέσως δ' ἐτελέσθη ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ δοξολογία. Τὴν ἑσπέραν ἐδόθη ἐν τοῖς ἀνακτόροις γεῦμα εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ ἐπιζῶντες ἀγωνισταὶ τοῦ 1821, οἱ ὑπουργοί, τὸ Προεδρεῖον καὶ ἡ πρέσβευσις τῆς Βουλῆς, πολλοὶ βουλευταὶ καὶ αἱ ἀνώτεραι ἀρχαί· ἐφωταγωγήθησαν δὲ τὰ δημόσια καὶ πολλὰ τῶν ἰδιωτικῶν καταστημάτων. — Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς χθὲς ἐπερατώθη ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς κατηγορίας κατὰ τοῦ πρώην ὑπουργοῦ κ. Σ. Πετμεζᾶ. Γενομένης μυστικῆς ψηφοφορίας, ἀπερρίφθησαν αἱ προτάσεις τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς περὶ παραπομπῆς εἰς τὸ εἰδικὸν δικαστήριον τοῦ πρώην ὑπουργοῦ. — Ἐκ Λαμίας, Χαλκίδος καὶ Ἀγρινίου τηλεγραφήματα διεβιβάσθησαν ἐνταῦθα συγχαίροντα τὴν κυβέρνησιν διὰ τὴν κατάργησιν τῆς δεκάτης καὶ τὴν τροποποίησιν τοῦ περὶ στρατολογίας νόμου. — Πολὺ πλῆθος προσκυνητῶν συνέρρευσεν ἐφέτος ἐξ ὅλων τῶν μερῶν εἰς τὴν πανήγυριν τῆς Τήνου. Ἀτμόπλοια πολλὰ ἐκ Πειραιῶς, ἐκ Σμύρνης, ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἄλλων μερῶν κατέπλευσαν εἰς Τῆνον πλήρη ἐπιβατῶν. Ἔπλευσε δ' αὐτόθι καὶ ὁ ἀτμοδρόμων «Ἑλλὰς» μετὰ λόχου στρατιωτῶν ὅπως λαμπρύνῃ τὴν ἑορτήν, ἐκ δὲ Σύρου καὶ ὁ μουσικὸς θίασος τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Βαρβακείῳ ἡ κρίσις τοῦ Νικοδημείου ἀγῶνος. Ὁ ἀγὼν οὗτος εἶνε περὶ συγγραφῆς τριῶν βιβλίων, ἅτινα τὸ μὲν νὰ διεγείρωσι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν σπουδὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν πρακτικῶν τεχνῶν, τὸ δὲ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν παρ' αὐτῷ διάδοσιν καὶ ἐμπέδωσιν ὑγιῶν ἀρχῶν ἠθικῆς. Ἐκ τῶν 8 διαγωνισθέντων πονημάτων οὐδὲν ἐκρίθη ἄξιον βραβεύσεως. — Ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνευρέθη προχθὲς ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος κ. R. Bohn καὶ ἕτερον ἐπίσης ὡραῖον ἀνάγλυφον Νίκης, οὗτινος ἐκμαγεῖον εὑρίσκεται ἐν τῷ Μουσείῳ, ἐνῷ ἠγνοεῖτο ἐντελῶς ἄχρι τοῦδε ποῦ ἔκειτο τὸ πρωτότυπον. Εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ὁ κ. Bohn ἀνεῦρε καὶ κεφαλὴν Ἑρμοῦ καὶ διάφορα τεμάχια ἀγαλμάτων. — Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν ὑποβληθεῖσαν ἔκθεσιν εἰς τὴν Βουλὴν οἱ καθ' ὅλον τὸ Κράτος φυγόποινοι καὶ φυγόδικοι ἀνέρχονται εἰς 5,187, ἐξ ὧν 2,537 φυγόποινοι καὶ 2,650 φυγόδικοι. Ἐξ ὅλων τῶν νομῶν τοῦ Κράτους ὁ τῶν Κυκλάδων οὐδένα ἀριθμεῖ φυγόδικον ἢ φυγόποινον, τοὺς δὲ πλείονας ἀριθμεῖ ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν συνελθόντες εἰς σύσκεψιν οἱ τυπογράφοι ἀπεφάσισαν κατὰ πλειονοψηφίαν νὰ μὴ ἐργάζωνται τοῦ λοιποῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς. — Οἱ ἐν Πειραιεῖ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι συνελθόντες ἀπεφάσισαν τὴν σύστασιν μετοχικοῦ καὶ τραπεζικοῦ ταμείου πρὸς ἀπονομὴν συντάξεων εἰς ἐμπόρους βιομηχάνους καὶ ἐμποροπλοιάρχους, μεσίτας καὶ ἐμποροϋπαλλήλους ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ τούτῳ ἐξελέξαντο δεκαμελῆ ἐπιτροπήν, ἥτις νὰ καταρτίσῃ τὸ καταστατικὸν τοῦ ἱδρύματος. — Ἐν τῇ Βουλῇ ἐξακολουθεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος συζήτησις — Εὐαγγέλιον σπάνιον τοῦ Θ' αἰῶνος ἐδωρήσατο εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς ἡ ἐν Θήρᾳ Μονὴ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ. — Ἐν Μεσολογγίῳ ηὐτοκτόνησε δεκανεύς τις τοῦ πεζικοῦ. — Ἐν Κανθάρῳ ὑπάρχει νῦν εἷς μόνον εὐλογιῶν. — Διατρίβει ἐν Ἀθήναις εἷς τῶν διευθυντῶν τῆς Γαλλο-αἰγυπτιακῆς Τραπέζης πρὸς ὑπογραφὴν τῆς μετὰ τῆς Ἐθ. Τραπέζης συμβάσεως.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

27 Μαρτίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 27 Μαρτίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμὴ
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 287
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 297
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 400
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102 1/2
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 200
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 409

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμὴ
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,460
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	165
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 112 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 68
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	150
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα» . .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 92

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.80.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113

:

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.80
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.50
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (4 Μαρτίου.) Ἐμ. 29-29.15.
Κερκ.- Λονδ. 3μην. (11 Μαρτίου.) ,, 29. 20.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (2 Ἀπριλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	85
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	261
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	251
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	91 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 - 110 5/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 82 - 22.90
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 6/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 28/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 11 Μαρτίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.97
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 2 Ἀπριλ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.90
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.46
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Ἀπριλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 8 0]0) φρ. 25.28 1/2 - 25.28 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 2 50 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμησις 127.50-130,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἀγνώστῳ. Λονδῖνον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν—Μιᾷ κυρίᾳ. Ὑπάρχουσιν αἴθουσαι, τῶν ὁποίων τὰ ἔπιπλα βλέπουσι μὲ ἀπορίαν τοὺς κυρίους αὐτῶν, διότι οὐδεμίαν ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἰκειότητα. Ἡ ἀληθὴς εὐπρέπεια ἀπαιτεῖ ἀναλογίαν τινὰ τῆς διασκευῆς τῶν καταλυμάτων πρὸς τὰς ἕξεις τῶν ἐνοικούντων. Αἱ δὲ οἰκίαι, ἐν αἷς δὲν τηρεῖται ἡ ἁρμονία αὕτη, ὁμοιάζουσι τὰ ἀκόσμως πολυτελῆ ἐκεῖνα ξενοδοχεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ καταλύσωσιν, ἐπὶ πληρωμῇ, ἄνθρωποι πάσης τάξεως καὶ πάσης ἀνατροφῆς — κ. Ш. Π. Η. Ταγανρόκ. Τῇ 22 ἀπεστάλησαν ἅπαντα πρὸς τὸν ἐν Ῥοστὸβ κ. Γ. Γ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἀδιαλείπτους ὑμῶν προσπαθείας πρὸς διάδοσιν τοῦ φύλλου μας — *** Μήπως ἄλλος τις δὲν μετέφρασε τὸ dette flottante «χρέη τοῦ στόλου»!— κ. Mis Q. de St Hilaire. Cannes. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν — 1207. Ὀδησσόν. Λόγων ὠκεανὸς καὶ νοῦ σταλαγμός — κκ. I. B. Cannes, Γ. Γ. Ῥοστὸβ, Θ. Λ. Νικολάεφ, Α. Κ. Κισνὸβ, Ν. Λ. Φ καὶ Α. Μ. Γ. Ἰωάννινα, Κ. Ζ. Ἰσμαήλιον, Η. Α. Φ. Ἀργοστόλιον, κ. J. S. Κεφαλληνίαν, Γ. Β. Τοῦρνον Μαγουρὲλ, Ν. Β. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν — κ. *Μ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀντὶ τῆς ὑπισχνουμένης φάλαγγος συντακτῶν, προτιμῶμεν ἐνωμοτίαν συνδρομητῶν — κ. Ι. Ι. Ῥουτσούκιον. Θὰ συνεννοηθῶμεν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ ὑμῶν κ. Ξ. Ι.—Συνδρομητῇ. Διὰ ν' ἀληθεύσῃ ὁ λαὸς εἰπών:

Τὸν Μάρτι ξύλα φύλαγε.
Ὡς τ' Ἀπριλιοῦ τῆς δώδεκα
Μὴ κάψῃς τὰ καλούκια σου.

κ. Α. Ν. Μ. Κεφαλληνίαν. Ἀπεστ. τῇ 22—Συνδρομητῇ Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ παραδρομήν—κ. Γ.Α. Ἀθήνας. Πλατυτέρας πληροφορίας θὰ λάβητε παρὰ τοῦ κ. Μπὲκ, ἀντικρὺ τοῦ βιβλιοπωλείου τοῦ κ. Βίλμπεργ — Καν Ι. Π. Σ Μασσαλίαν. Θ' ἀποσταλῇ τὴν προσεχῆ πέμπτην — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Παρὰ τοῦ κ. Γ. Κ. ἐλάβομεν τὰ 40 φράγκα, πρὸς αὐτὸν δὲ παρεδώκαμεν τὰ μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1879 ἐκδ. φύλλα. Ἕκαστον ἔτος τοῦ Δελτίου (ἀπὸ τοῦ 1877) τιμᾶται ἐν τῷ γραφείῳ μας φρ. 5 — κκ. Ι. Ν. Χ καὶ Κ. Θ. Π. Πάτρας. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως — Καν Ε. Ζ. Κύπρον. Παρὰ τοῦ κ. Βίλμπεργ ἐπληρώθησαν ἡμῖν φρ. 44 διὰ 3 δεμένους τόμους καὶ συνδρομὴν τοῦ 1880. Τοὺς τόμους θὰ λάβητε διὰ τοῦ εἰρημένου κυρίου, τὸ φύλλον δὲ διὰ τοῦ ταχυδρομείου — κ. Ν. Ι. Σ. Πάτρας. Παρὰ τῆς ἐνταῦθα Ἰονικῆς Τραπέζης ἐλήφθησαν φρ. 33. Χθὲς παρεδόθη εἰς τὸ πρακτορεῖον τῆς ἑλλ. Ἀτμοπλοΐας ὁ η' τόμος, δεμένος, ἅπαντα τὰ δελτία καὶ τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκδοθέντα φύλλα. Τὸ ἑβδομαδιαῖον φύλλον θὰ ἐπιγράφεται: Πρὸς τὴν Ἰονικὴν Τράπεζαν. Πάτρας — *** Πειραιᾶ. Οὐδὲν τοσοῦτον διαστρέφει τὸ ἦθος τὸ ἀφελὲς, ὅσον ἡ πρὸς ἐπίδειξιν ἀφελείας προσπάθεια — Μικρῷ φίλῳ. Magasin d' éducation (Hetzel : Paris).

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1077.

Πολλοὶ ἀνάγωγοι ἀποκαλοῦσι τοὺς ἱερεῖς Ταβλαμπάδας. Τί σημαίνει τὸ ἐπίθετον τοῦτο;

1078.

Ἐκ δύο εἰδῶν οἴνων, ὧν ὁ μὲν εἷς τιμᾶται 70 λεπτὰ κατ' ὀκάν, ὁ δ' ἕτερος 80, οἰνοπώλης τις ἐποίησε μίγμα τιμώμενον πρὸς 72 λεπτὰ τὴν ὀκάν.

Πόσα μέρη ἔλαβεν ὁ οἰνοπώλης ἐκ τοῦ πρώτου οἴνου καὶ πόσα ἐκ τοῦ δευτέρου ὅπως ποιήσῃ τὸ μίγμα του;

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 21 Μαρτίου 1880. Ε. Γ.

1079.

Ὁ κάλλιστος τῆς Ἑστίας φίλος κ. Μαρκήσιος de Queux de St. Hilaire ἀπευθύνει αὐτῇ τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν, ἑλληνιστὶ γεγραμμένην, καὶ διαφόρους γαλλικοὺς λογογρίφους. Σ. τ. Δ.

Ἐν Cannes, τῇ 21 Μαρτίου 1880.

Φίλε Κύριε,

Πρὸς τὸν φίλον μου κύριον Κόμητα de Noue, στρατηγόν, ἐλθόντα πρὸ μικροῦ μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἐνταῦθα, ἐδάνεισα τὴν ἀγαπητὴν Ἑστίαν. Ὁ στρατηγὸς de Noue, ὅστις ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος (1827—1829), ἐνθυμεῖται ἀρκετὰ καλὰ ἀκόμη τὴν ὡραίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἀνέγνωσε μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως τὴν καλὴν ἐφημερίδα σας. Ἔλυσε διάφορα προβλήματά της καὶ μοὶ ἔδωσε νὰ σᾶς στείλω τοὺς ἐγκλειομένους ὧδε λογογρίφους καὶ mots carrés. Ἐὰν δημοσιεύσητε αὐτά, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ στείλετε δύο ἀντίτυπα, ὅπως προσφέρω τὸ ἓν πρὸς τὸν φίλον στρατηγόν, ὅστις μὲ ἐπεφόρτισε νὰ σᾶς συγχαρῶ ἐκ μέρους του διὰ τὸ ὡραῖον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνελάβετε.

Ὅλος ὑμέτερος

Mis de Queux de St Hilaire.

Mot carré.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Quand gronde l'ouragan dans la froide saison,
J'offre un asile sûr. Que me fait la musique
Si, privé du second, je n'entends pas un son?
Je suis, pour le marchand, une pauvre pratique
Quand mon troisième, hélas! est dûment constaté
Et dans mon portefeuille et dans ma bourse vide.
Mon dernier, adjectif, décrit la qualité,
L'épaisseur du cheveu, du fil qui se dévide
Au dessus des prés verts, dans un beau jour d'été.

ΛΥΣΕΙΣ

1069.

Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ὁ φοῖνιξ ἀνήκει εἰς τοὺς μύθους. Οὐδεὶς πλέον ἐρωτᾷ ἂν ὁ φοῖνιξ ὑπῆρξέ ποτε πράγματι, πᾶς τις δὲ περιορίζεται εἰς τὸ νὰ θεωρῇ αὐτὸν ὡς πλάσμα τῶν ἱερέων τῆς Αἰγύπτου, οἵτινες ἐπενόησαν τὸ πτηνὸν τοῦτο, ὅπως παραστήσωσι δι' αὐτοῦ συμβολικῶς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Δὲν θ' ἀνακρίνωμεν λοιπὸν τοὺς συγγραφεῖς, ὅσοι ὁμιλοῦν σπουδαίως περὶ αὐτοῦ, εἰμὴ μόνον ὅπως ἴδωμεν τὰς ἰδιότητας ὅσαι ἀπεδίδοντο εἰς αὐτόν. «Ὑπάρχει, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἱερόν τι πτηνὸν καλούμενον φοῖνιξ. Τοῦ πτηνοῦ τούτου μόνον τὴν εἰκόνα εἶδα, διότι δὲν ἔρχεται εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰμὴ σπανιώτατα. Βεβαιοῦσι δ' οἱ Ἡλιουπολῖται, ὅτι τὸ εἰς Αἴγυπτον τοῦτο ταξείδιόν του ὁ φοῖνιξ ἐπιχειρεῖ κατὰ πᾶν πενταχοσιοστὸν ἔτος, ὁσάκις ἀποθάνῃ ὁ πατήρ του. Ἐὰν αἱ εἰκόνες τοῦ πτηνοῦ, ὅσας εἶδα, εἶνε πισταί, ὁμοιάζει πολὺ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα μὲ τὸν ἀετόν. Καὶ τὰ μὲν τῶν πτερῶν του εἶνε χρυσόχομα, τὰ δὲ ἐρυθρά. Διηγοῦνται δὲ περὶ αὐτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐγὼ δὲν πιστεύω, ὅτι δηλ. ὁ φοῖνιξ ἀποθανόντα τὸν πατέρα του βαλσαμώνει ἐντὸς σμύρνας, καὶ οὕτως ἔχοντα μεταφέρει αὐτὸν ἐξ Ἀραβίας εἰς Αἴγυπτον, ὅπου καὶ ἀποθέτει αὐτὸν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἡλίου». Καθὼς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὁ Ἡρόδοτος εἶνε ὀλίγον χλιαρὸς ὡς πρὸς τὰ περὶ τοῦ φοίνικος, ὅθεν καὶ δὲν πρέπει νὰ ζητήσωμεν νὰ μᾶς πληροφορήσῃ αὐτὸς περὶ τοῦ θαύματος τῆς ἀναγεννήσεώς του! Οἱ πατέρες ὅμως τῆς ἐκκλησίας εἶχον λόγους νὰ εἶνε ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο θετικώτεροι. «Ὅταν πλησιάζῃ ν' ἀποθάνῃ, λέγει Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς, ὁ φοῖνιξ ἐπιχειρεῖ ὁ ἴδιος τὸ βαλσάμωμά του. Συλλέγει σμύρναν, λίβανον καὶ ἄλλα ἀρώματα, κατασκευάζει μὲ αὐτὰ εὐώδη νεκρικὴν κλίνην, ἐγκλείεται ἐντὸς αὐτῆς καθ' ὡρισμένον χρόνον καὶ ἀποθνήσκει. Ἀφ' οὗ καταναλωθῶσιν αἱ σάρκες του, γεννᾶται σκώληξ τις, τρεφόμενος ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ φοίνικος, καὶ καλύπτεται μὲ τὰ πτερά του. Ἅμα δ' αὐξήσας καὶ γενόμενος ἀρκετὰ ἰσχυρὸς ὥστε νὰ πετάξῃ, ἀναλαμβάνει τὸν τάφον, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἐγκεκλεισμένον τὸ λείψανον τοῦ πατρός του, καὶ μεταφέρει αὐτὸν ἐξ Ἀραβίας ἕως εἰς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἡλιούπολιν. Διαβαίνει δὲ τὸν ἀέρα ἐν καθαρᾷ μεσημβρίᾳ, καὶ ἐνώπιον ὅλων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, θεωμένων αὐτόν, ὑπάγει καὶ καταθέτει τὸ ἱερόν του φορτίον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἡλίου, μεθ' ὃ καὶ ἀφίπταται. Οἱ ἱερεῖς συμβουλευθέντες τὰ χρονικά των, καὶ ὑπολογίσαντες εὕρηκαν, ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀνανεοῦται κατὰ πᾶσαν πενταχοσιετηρίδα». Οἱ λόγοι οὗτοι εἶνε βεβαίως πολὺ θετικώτεροι. Ὁ δὲ Σολῖνος μᾶς παρέδωκε καὶ περιγραφὴν τοιαύτην, ὥστε ὑποθέτει τις, ὅτι ὁ συγγραφεὺς οὗτος εἶδε τὸ ἱερὸν πτηνὸν ἄλλως ἢ ἐν εἰκόνι. «Τὸ πτηνόν, λέγει, εἶνε μέγα, καθὼς ὁ ἀετός· ἡ κεφαλή του φέρει πτερά, ἀνυψούμενα εἰς σχῆμα κώνου· ὁ λαιμός του περικυκλοῦται μὲ θυσάνους, ὁ δὲ τράχηλός του λάμπει ὡς ὁ χρυσός· τὸ ἐπίλοιπον μέρος τοῦ σώματός του εἶνε πορφυροῦν, ἐκτὸς τῆς οὐρᾶς, ὅπου τὸ κυανοῦν εἶνε ἀναμεμιγμένον μὲ τὸ λαμπρὸν χρῶμα τοῦ ῥόδου».

Τὸ θαυμάσιον πτηνὸν παρέμεινε παρὰ τοῖς νεωτέροις ὡς ὅρος παρομοιώσεως ἐπὶ παντὸς ὅ,τι μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του, ἢ τοὐλάχιστον λίαν ἔξοχον καὶ λίαν σπάνιον.

«Ἐνθάδε κεῖται, λέγει γαλλικόν τι ἐπιτάφιον ἐπίγραμμα, ἐνθάδε κεῖται ἐρωμένη πιστὴ εἰς τὸν ἐραστήν της, ἀληθὴς φοῖνιξ, θαῦμα πίστεως, καὶ ἐκεῖνος δὲ ἔμεινεν ἀπαρηγόρητος διὰ τοῦτο, ἄλλος φοῖνιξ ἐπ' ἴσης ὡς καὶ αὐτή».

Ὁμοίως καθιερώθη καὶ ἡ φράσις: εἶνε καθὼς ὁ φοῖνιξ, ἀναγεννᾶται ἐκ τῆς τέφρας του· ἀλλ' ἡ παροιμιώδης αὕτη φράσις δὲν εἶνε τόσον συνήθης, ὅπερ εἶνε καὶ προτιμότερον· διότι σήμερον πρέπει νὰ εἴμεθα λίαν φειδωλοὶ περὶ τὴν χρῆσιν φράσεων, περιεχουσῶν τοιούτους μυθολογικοὺς ὑπαινιγμούς. Ὅπως ὁ φοῖνιξ ἐπενοήθη ὡς σύμβολον τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ ὁ πελεκάν, ὁ διατρυπῶν μὲ τὸ ῥάμφος τὸ στῆθός του, ὅπως θρέψῃ τοὺς νεοσσοὺς διὰ τοῦ αἵματός του, ἦτο ἡ εἰκὼν τῆς φιλοστόργου ἀφοσιώσεως. Ὁ πελεκὰν φονεύων ἑαυτόν, ὅπως ἀναστήσῃ τοὺς νεοσσούς του, ἦτο διὰ τοὺς πρώτους χριστιανοὺς τὸ ἔμβλημα τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Μαρτίου 1880. X.X.

1070.

269.

1071.

14	6	23	2	20
3	17	15	9	21
10	24	1	18	12
16	13	7	25	4
22	5	19	11	8

1072.

Σαμοθράκη.

1073.

C A R E M E
S A V A T E
S A L A D E
M A L I C E
R A C I N E

1074.

Le silence parce qu'il est général.
Le tabac parce qu'il est caporal.

1075.

Le caractères ne sont plus les mêmes en grandissant

1076.

Marin — main.

Ἀθήνησι, — Τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 223 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔνατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 6 Ἀπριλίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ἐν ἔτει 1828.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Τιμολ. Ἀμπελᾶ].

Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διὰ τοῦ ΝΗ' νόμου τῆς Βουλῆς 18 Ἰανουαρίου 1828 ἀποφασισθέντων, ἐξεδόθη τῇ 20 τοῦ μηνὸς ἐκείνου τὸ Καταστατικὸν τοῦ Πανελληνίου ψήφισμα, ἐν ᾧ μετηνέχθησαν αὐτολεξεὶ τὰ ὑπὸ τῆς Βουλῆς νομοθετηθέντα, ἤτοι:

«Ἄρθρ. Α'.—Συμβούλιον, συγκείμενον ἀπὸ 27 μέλη καὶ ὀνομαζόμενον *τὸ Πανελλήνιον*, μετέχει μετὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τῶν ἔργων καὶ τοῦ ὑπευθύνου τῆς Κυβερνήσεως.—Β'. Τὸ Πανελλήνιον διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, τὸ πρῶτον ἔχει ἀντικείμενον τὴν Οἰκονομίαν· τὸ δεύτερον τὴν διοίκησιν τῶν ἐσωτερικῶν καθ' ὅλους τοὺς κλάδους· καὶ τὸ τρίτον τὴν ὡπλισμένην δύναμιν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.—Γ'. Ἕκαστον τμῆμα προεδρεύεται παρ' ἑνὸς τῶν μελῶν του, ὀνομαζομένου *Προβούλου* .... Ι'. Θέλουν συσταθῇ *Ἐπιτροπαὶ Εἰδικαὶ* ἐκτὸς τῶν κόλπων τοῦ Πανελληνίου, καθόσον ἀπαιτοῦσι τοῦτο αἱ ἀνάγκαι τῆς Διοικήσεως».

Κατόπιν (τῇ 2 Φεβρουαρίου 1828) ἐξεδόθη, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Πανελληνίου, τὸ περὶ τῆς συστάσεως *τῆς Χρηματιστικῆς Τραπέζης* ψήφισμα, δι' οὗ (ἐν τῷ ἄρθρῳ 7) ὡρίζετο, ὅτι: «Ὁ *πρόβουλος* τοῦ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας τμήματος τοῦ Πανελληνίου, μὲ *δύο συνεργάτας* διοριζομένους ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην, εἶναι *οἱ διευθυνταὶ τῆς Χρηματιστικῆς Τραπέζης*». Καὶ *πρόβουλος μὲν* τοῦ *τμήματος τῆς Οἰκονομίας* ἦτο διωρισμένος, διὰ τοῦ διατάγματος 23 Ἰανουαρίου 1828, ὁ κύριος *Γεώργιος Κουντουριώτης*· *συνεργάται* του δὲ κατὰ τὸ μνημονευθὲν ψήφισμα διωρίσθησαν τῇ 5 Φεβρουαρ. 1828 οἱ κύριοι *Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος* καὶ *Γεώργιος Σταύρου Ἰωάννου*. Τῇ δὲ 13 τοῦ ἰδίου μηνὸς κατέστησαν οἱ τρεῖς οὗτοι εἰς *Ἐπιτροπὴν εἰδικὴν* διὰ διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 279, δυνάμει τοῦ ὁποίου «ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Χρηματι»στικῆς Τραπέζης Ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὸν τί»τλον *Ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπή*».

Εἰς ταύτην τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπὴν ἀνήκει ἡ σφραγίς, τῆς ὁποίας ὁ τύπος ἄνωθι παρετέθη. (Βλ. ἐμ. Συλλογ. τῶν *κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος* Τομ. Ι', σελ. 39—42 καὶ Τομ. ΙΑ', σελ. 387—394).

Προστίθημι ἐν τέλει ὡς ἱστορικὸν ἐνθύμημα, ὅτι οἱ μνημονευθέντες *δύο συνεργάται* τοῦ προβούλου κ. Γ. Κουντουριώτου, ὅ τε κ. Α. Κοντόσταυλος καὶ ὁ κ. Γ. Σταύρου, προσετέθησαν εἰς *τὰ τακτικὰ μέλη* τοῦ Πανελληνίου *ἐν τῷ τμήματι τῆς Οἰκονομίας*, διὰ τοῦ διατάγματος 29 Μαρτίου 1828, ὅπερ ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ ἀριθ. 22 *τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος* τοῦ ἔτους ἐκείνου.

Τῇ 5 Μαρτίου 1880. Α. Ζ. Μαμουκας.

ΟΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΕΣ

[Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Περιηγήσεως τοῦ Ἰωσὴφ Ῥεϊνάχ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 194.

Σκόπιμον φαίνεται ἡμῖν νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τίς εἶναι ὁ ὄντως ἐθνικὸς ἥρως τῆς Ἑλλάδος. Οὐχὶ βεβαίως ὁ Ἡρακλῆς, ἡ ὑψίστη αὕτη ἐνσάρκωσις τῆς ἀλόγου βίας, ἡ ἀνήκουσα εἰς πάντας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τοὺς λαούς, καὶ ἐπισκεφθεῖσα τὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ ἐσκήνωσεν ἁπανταχοῦ σχεδὸν τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἀλλ' οὐδ' ὁ Ἀχιλλεύς, πιστεύομεν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδανικὸν τοῦ Ἕλληνος, ἀφοῦ Θεσσαλὸς ὢν εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον Ἕλλην καὶ ἔχει, ὡς παρετήρησεν ὁ Ἀβού, «εὐθὺν καὶ ἀφιλοκερδῆ »χαρακτῆρα, οὐδὲν ἄλλο καρπωθεὶς ἐκ τῆς τρωϊ»κῆς ἐκστρατείας πλὴν τοῦ θανάτου καὶ τῆς »ἀθανασίας[1]». Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὸς ἥρως εἶ-

1. Ἂν ἐγνώριζεν ὁ συγγραφεὺς τὸν Ὅμηρον ἄλλως ἢ ἐκ φήμης ἢ μεταφράσεως, δὲν ἤθελεν

ναι ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ πολύμητις Ὀδυσσεύς, ὁ διπλωμάτης στρατηγός, ὁ βασιλεὺς ὁ ἔχων καρδίαν ἐμπόρου ἢ μᾶλλον λαθρεμπόρου, ὁ πολυτροπώτατος, ἀγχινούστατος, πανουργότατος, δολιώτατος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐθνικώτατος τῶν Ἑλλήνων ἡρώων[1]· ὁ ὑποσχεθεὶς τῷ Δόλωνι νὰ φεισθῇ αὐτοῦ, ἂν ἀποκαλύψῃ τὰ σχέδια τῶν Τρώων, καὶ σφάξας ἔπειτα αὐτὸν διὰ τοῦ Διομήδους, ἀφοῦ ἔμαθεν ὅ,τι ἤθελε νὰ μάθῃ· ὁ,πρὶν ἢ ἐκδικηθῇ, συμβουλεύσας τὴν ἐνάρετον Πηνελόπην νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν μνηστήρων παντοῖα βαρύτιμα δῶρα καὶ φονεύσας αὐτοὺς μετὰ τὴν κερδοσκοπίαν ταύτην. Οὐδεὶς θνητὸς ὑπερέβη κατὰ τὴν ψευδολογίαν τὸν Ὀδυσσέα, τὸν ἄξιον ἔγγονον τοῦ Αὐτολύκου, ὃν ὕμνησεν ὁ Ὅμηρος ὡς ἐπιτηδειότατον κλέπτην καὶ ψεύστην, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἠγάπα αὐτὸν τοσοῦτον ἡ προστάτις τῶν Ἑλλήνων Ἀθηνᾶ. Ταύτην ἀπαντήσας ὑπὸ τὴν μορφὴν ποιμένος, ἅμα ἀπέβη εἰς Ἰθάκην, καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτῆς τίς ἦτο ὁ «*αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσιν νόον πολυκερδέα νωμῶν*» ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ χαλκεύσῃ ἑκατοστὴν ἴσως ψευδοβιογραφίαν, ἡ δὲ γλαυκῶπις θεὰ ἀκούουσα τὰ ψεύδη ταῦτα ἐμειδίασε καὶ ἀπεκρίθη:

Κερδαλέος κ' εἴη καὶ ἐπίκλοπος, ὅς σε παρέλθοι
ἐν πάντεσσι δόλοισι, καὶ εἰ θεὸς ἀντιάσειεν.
Σχέτλιε, ποικιλομῆτα, δόλων ἆτ', οὐκ ἄρ' ἔμελλες
οὐδ' ἐν σῇ περ ἐὼν γαίῃ λήξειν ἀπατάων,
μύθων τε κλοπίων, οἵ τοι πεδόθεν φίλοι εἰσίν;
Ἀλλ' ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα, εἰδότες ἄμφω
κέρδ' ἐπεὶ σὺ μέν ἐσσι βροτῶν ὄχ' ἄριστος ἁπάντων
βουλῇ καὶ μύθοισιν, ἐγὼ δ' ἐν πᾶσι θεοῖσιν
μήτι τε κλέομαι καὶ κέρδεσιν.

Οἱ θεοὶ εἶναι κατὰ πάντα ἀντάξιοι ἀνθρώπων[1]. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοιοῦτοι διέμειναν οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ Εὐαγγελίου. Σήμερον ὁσάκις Ἀθηναῖος παῖς κατορθώσῃ ν' ἀπατήσῃ τὸν πατέρα του, οὗτος ἀνακαλύψας τὸ ψεῦδος γίνεται ἔξαλλος ἐκ τῆς χαρᾶς, ὡς ἡ Ἀθηνᾶ θαυμάζουσα τὸν Ὀδυσσέα, καὶ ἀμέσως μεταβαίνει νὰ διηγηθῇ τὸ κατόρθωμα τοῦ τεκνίου εἰς πάντας τοὺς φίλους του, οἵτινες μακαρίζουσι καὶ ζηλεύουσι τὸν εὐδαίμονα πατέρα. Οἱ ἐν Ἀθήναις φίλοι μου μοὶ διηγήθησαν μυρία τοιαῦτα ἀνέκδοτα. Ἡ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ μᾶλλον τῆς τουρκικῆς διεφθαρμένη ὑπαλληλία εἶναι ἡ ἑλληνική. Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Σπάρτῃ, οὕτω καὶ σήμερον πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος μόνον τὸ νὰ συλληφθῇ τις ἐπ' αὐτοφώρῳ λογίζεται αἰσχρόν. Κατὰ τὸν Θουκυδίδην οἱ ἀρχαῖοι ἐθαύμαζον τοὺς πειρατάς, σήμερον δὲ τιμᾶται παντὸς εἴδους ἐπιτηδεία κλοπή. Ἂν ἀνίστατο ἐκ νεκρῶν, μάτην ἤθελε κηρύξει ὁ Σωκράτης ὅτι ἄκρον ἄωτον τῆς δικαιοσύνης δὲν εἶναι τὸ νὰ κλέπτῃ τις πρὸς ὄφελος τῶν φίλων του καὶ ζημίαν τῶν ἐχθρῶν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ προτιμῶσι κατὰ πολὺ τῶν τοιούτων διδαγμάτων τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Πολεμάρχου. Ἀδύνατον μοὶ εἶναι ν' ἀπαριθμήσω ἐνταῦθα πάντα τὰ κατορθώματα διοικητικῆς καὶ ἐμπορικῆς κακῆς πίστεως, ὅσα μοὶ διηγήθησαν οἱ ἐν Ἀθήναις ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιφυλάξεως. Αἱ λέξεις ἐπιτηδειότης, ἀγχίνοια καὶ πανουργία φαίνονται ἱκαναὶ πρὸς δικαιολογίαν πάσης κλοπῆς καὶ ἀπάτης. Κατὰ τὸ λέγειν διπλωμάτου κάλλιστα γνωρίζοντος, καὶ ἐν τούτοις ἀγαπῶντος τοὺς Ἕλληνας, ὁ Ἀβοὺ οὐδὲ τὸ ἥμισυ εἶπε τῆς ἀληθείας. Ἡ φυλὴ αὕτη, εἴτε τὴν Παλ-

---

ἀγνοεῖ ὅτι «ὁ εὐθύς, ἀφιλοκερδής» καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ γνήσιος Ἕλλην κατὰ τὴν γνώμην του Ἀχιλλεύς, οὐ μόνον Ἕλλην ἦτο, ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος πρὸ τῆς Τροίας Ἕλλην ἐν μέσῳ Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν μὴ ἀξιωθέντων εἰσέτι τοῦ ὀνόματος τούτου. Ὅπως κατανοήσῃ τις ὁλόκληρον τὴν κενότητα τῶν τοιούτων φράσεων, ἀρκεῖ ν' ἀναλογισθῇ ὅτι ἐπίσης εὔκολον καὶ κατ' οὐδὲν ἀλογώτερον ἦτο νὰ θεωρήσῃ ὡς μόνους γνησίους ἀντιπροσώπους τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος τὸν Αἴαντα καὶ τὸν Ἀχιλλέα, καὶ οὐχὶ τοιοῦτον τὸν δόλιον νησιώτην Ὀδυσσέα. Τοῦτο δὲ ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὁ κ. Reinach τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον τοὺς σήμερον ἀπογόνους τοῦ Ὀδυσσέως δὲν θεωρεῖ ὡς γνησίους Ἕλληνας, διότι εὑρίσκονται παρ' αὐτοῖς φρενοβλαβεῖς, ἡ δὲ τρέλλα τῶν Ἑπτανησίων ὡς ἡ εἰλικρίνεια τοῦ Ἀκαρνᾶνος καὶ ἡ εὐθύτης τοῦ Θεσσαλοῦ οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν πρὸς τὴν ῥεϊνάχειον Ἑλλάδα. Ἂν ἐφαρμόζων τις τὴν μέθοδον ταύτην εἰς τὴν πατρίδα τοῦ συγγραφέως ἠμφισβήτει τὸν γαλλισμὸν τῶν σοβαρῶν Ἀλσατιανῶν, τῶν ἐμπαθῶν Ἀρελατίων, τῶν ἀτιθάσσων Ἀρμορικανῶν καὶ τῶν εὐφαντάστων Γασκόνων, μόνους ἴσως τοὺς εὐθύμους Τουρονησίους ἤθελε δυνηθῇ νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθεῖς Γαλάτας, ἂν δὲν προὐτίμα νὰ θεωρήσῃ ὡς τοιούτους τοὺς Νορμανδούς, ὧν ἡ φήμη ἐπὶ δολιότητι καὶ ψευδολογίᾳ κατ' οὐδὲν ἀπολείπεται τῆς τοῦ Ὀδυσσέως. Σ. Μ.

1. Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι καθ' ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα μία μόνη ὑπῆρχεν ἐν Γαλλίᾳ ἀληθῶς δημώδης ἐποποιΐα, ἧς ἥρως ἦτο Maître Renard, ἤτοι ἡ ἀλώπηξ. Ἀμφιβάλλομεν ἐν τούτοις ἂν δικαιούμεθα ἐκ τούτου νὰ θεωρήσωμεν τὸν δόλον, τὴν κλοπὴν καὶ τὴν πανουργίαν ὡς ἰδανικὸν τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ. Σ. Μ.

1. Οὐδόλως ἀναλαμβάνοντες τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀθηνᾶς, παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ἂν ἐκρίνομεν τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως ἐκ τῶν τότε θεῶν αὐτῶν, τοῦ Θώρ, τοῦ Ἰρμινσοὺλ, τοῦ Τευτατῆ, τῆς Φρίγας καὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐπιζήσαντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἐπὶ δέκα αἰῶνας Πριάπου ἔπρεπεν ἐξ ἅπαντος νὰ θεωρήσωμεν αὐτοὺς λάγνους καὶ αἱμοχαρεῖς. Σ. Μ.

Digitized by Google

λάδα Ἀθηνᾶν εἴτε τὴν Παναγίαν λατρεύει, φαίνεται ἀπωρφανισμένη τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐθύτητος καὶ δικαιοσύνης[1].

Οὕτω ἐνδεεῖς ὄντες συνειδήσεως, οὐδόλως φαίνονται οἱ Ἕλληνες πλουσιώτεροι κατὰ τὸ αἴσθημα, ἡ δὲ καρδιακὴ αὕτη ἔνδεια δὲν εἶναι χθεσινή, ἀλλὰ γνώρισμα καὶ αὕτη τῆς φυλῆς. Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει σχεδὸν πάντοτε τὴν γενέτειραν αὐτοῦ γῆν. Ἐν Νεαπόλει καίει ὡς ἡφαίστειον, ἐν Φλαμανδίᾳ ἤρεμος καὶ λιπαρά, ἐλαφροτάτη ἐν Γαλλίᾳ, εὔφλεκτος ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ λιθίνη, ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ψυχρὰ καὶ τραχεῖα ὡς τὸ ἔδαφος αὐτῆς[2]. Τοῦτο μαντεύει τις ἐκ πρώτης ὄψεως. Τὸ πάθος ἀκτινοβολεῖ ἐν τῷ ὑγρῷ βλέμματι τοῦ Μαγυάρου ἢ τοῦ Νεαπολιτανοῦ, ἐνῷ τοῦ Ἕλληνος εἶναι ὀξὺ ὡς μάχαιρα καὶ ὡς χάλυψ παγετῶδες[3]. Ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ τὴν κτηνωδίαν τοῦ ἑλληνικοῦ βίου πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τὸν Ἀριστοφάνη, τὸ δὲ ὄντως περίεργον εἶναι ὅτι ἡ τοιαύτη κτηνωδία δὲν ἦτο ἐπιζήμιος εἰς τὴν εὐεξίαν τῆς φυλῆς. Τοιαῦτα διαμένουσι καὶ σήμερον τὰ πράγματα, ἐκτὸς μόνον ὅτι τὸ πολυάσχολον τοῦ νεωτέρου βίου δὲν ἐπιτρέπει τοῖς καθ' ἡμᾶς Ἀθηναίοις νὰ διασκεδάζωσιν ὅσον οἱ πρόγονοι αὐτῶν, ὁ δὲ χριστιανισμὸς ἐπιβάλλει τὴν ἀπόκρυψιν τῆς φιληδόνου ὁρμῆς, ἣν ἡ εἰδωλολατρεία ἐπεδείκνυε μετ' αὐταρεσκείας. Ὁ σήμερον Ἕλλην σπεύδει νὰ νυμφευθῇ ἅμα ἀνδρωθείς, ἀποφεύγων οὕτω τὴν εἰς ἀλόγιστα πάθη δαπάνην χρόνου. Ἂν οἱ μεσημβρινοὶ Ἰταλοὶ ἐρωτοτροποῦσιν ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτός, οἱ Ἕλληνες φροντίζουσι πάντοτε πρὸ τούτου νὰ τελειώσωσι τὰς σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις των. Ἀδύνατον εἶναι αὐτοῖς νὰ ἐννοήσωσι τὰ παρ' ἡμῖν μεγάλα αἰσθήματα, ἀκούοντες δὲ περὶ Ἐλοΐσης καὶ Ἀβαλιάρδου, Παύλου καὶ Φραγκίσκας, Βερθέρου καὶ Καρλότας, Ῥωμαίου καὶ Ἰουλίας καταλαμβάνονται ὑπὸ ἀδιηγήτου ἀπορίας, ἀνίκανοι ὄντες νὰ ἐννοήσωσι τὸ γυναικεῖον ἰδανικόν.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ε. Δ. ΡΟΪΔΗΣ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 197.

Θ'

Ἀπαντῶ γίγαντα δολιχοσκελῆ·

Ἀφ' οὗ δ' ἀφήκαμεν τὰς ξηρὰς καὶ ἀνύδρους πεδιάδας ἐκείνας, εὑρίσκομαι διὰ τῆς μνήμης εἰς κοιλάδα ἀειθαλῆ καὶ πρασίνην, τὴν τῆς Δορδονίας, καὶ ταύτην διατρέχομεν κατὰ μικροὺς σταθμούς, διότι ἡ λιπαρὰ γῆ πλουτίζει τοὺς κατοίκους αὐτῆς, καὶ πολυαρίθμους δίδομεν παραστάσεις, καὶ οἱ ὀβολοὶ πίπτουσιν εὐκόλως εἰς τὸν δίσκον τοῦ Κάπη.

Γέφυρα ἐναέριος, ἐλαφρὰ ὡς ἂν τὴν ἀνήρτων εἰς τὴν ὁμίχλην κλωσταὶ ἀράχνης, κυρτοῦται ὑπὲρ εὐρὺν ποταμόν, βραδέως κυλίοντα τὰ νωθρὰ ὕδατά του. Ἡ γέφυρα ἦτον ἡ τοῦ Κυβζάκ, ὁ δὲ ποταμός, ἡ Δορδόνη.

Πόλις δὲ συγκειμένη ἐξ ἐρειπίων, ἔχουσα τάφρους, σπήλαια, πύργους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ καταρρεόντων τειχίων ἀρχαίου μοναστηρίου δένδρα ἐκ τῶν πετρῶν κρεμάμενα, ἐφ' ὧν ψάλλουσι τέττιγες, ἦτον ἡ πόλις τοῦ Ἁγίου Αἰμυλίωνος.

Ἀλλ' ὅλα ταῦτα διασταυροῦνται καὶ συγχέονται εἰς τὴν μνήμην μου· μετ' αὐτὰ ὅμως παρουσιάζεται θέαμα προσβαλὸν αὐτὴν τοσοῦτον σφοδρῶς, ὥστε διατηρεῖ αὐτοῦ τὴν ἐντύπωσιν, καὶ ἔχει αὐτὸ σήμερον ἔτι παρὸν ζωηρότατα.

Εἴχομεν διανυκτερεύσει εἰς χωρίον πενιχρότατον, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχωρήσαμεν ἅμα ὑπέφωσκεν ἡ αὐγή. Ἐπὶ μακρὰν ὥραν εἴχομεν περιπατήσει εἰς ὁδὸν πλήρη κονιορτοῦ, ὅτε διὰ μιᾶς ἡ ὄψις μας, ἥτις περιωρίζετο ἐντὸς τῆς βαθείας ὁδοῦ, ἑκατέρωθεν ἀμπελοφύτου, ἡπλώθη εἰς ἀπεράντους ἐκτάσεις, ὡς ἂν μαγικὴ ῥάβδος εἶχεν ἐγγίσει παραπέτασμα ἡπλωμένον ἐνώπιον ἡμῶν, καὶ τὸ παραπέτασμα εἶχε διὰ μιᾶς ἐγερθῆ.

Πλατὺς ποταμὸς ἐκάμπτετο ἠρέμα περὶ τὸν λόφον εἰς ὃν ἄρτι ἐφθάσαμεν. Ἐπέκεινα δὲ τοῦ ποταμοῦ στέγαι καὶ κωδωνοστάσια μεγαλοπόλεως ἦσαν διεσπαρμένα μέχρι τῆς ἀμφιβόλου

---

1. Οὐδὲν λέγοντες περὶ τῶν ἀνωτέρω ὑπερβολῶν περιοριζόμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι πλειότερον ἴσως παντὸς ἄλλου λαοῦ ἔχει ὁ Ἕλλην τὸ αἴσθημα τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ στερεῖται δυνάμεως χαρακτῆρος, ὅπως ἀντιστῇ εἰς τὸν πειρασμόν, καὶ τὴν ἀδυναμίαν ταύτην εἶναι πάντοτε ἕτοιμος νὰ συγχωρήσῃ παρὰ τοῖς παρεκτρεπομένοις. Εἰς τὸν Ἕλληνα, τὸν βλέποντα τὸ καλὸν καὶ πράττοντα τὸ ἐναντίον, ἁρμόζει πρὸ πάντων τὸ τοῦ Ὁρατίου

Video meliora proboque,
Deteriora sequo. Σ. Μ.

2. Τὰ ἀνωτέρω εἰσὶ παρακούσματα τοῦ Taine καὶ εἰς προφανῆ ἀντίθεσιν πρὸς ὅσα ἀνωτέρω ἔλεγεν ὁ συγγραφεὺς περὶ τῆς ἡδύτητος τῆς ἑλληνικῆς φύσεως καὶ τῶν *ναμάτων τοῦ Ἰλισσοῦ*, ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς καρδίας οὐχὶ τὸ σύνολον τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων, ἀλλὰ μόνη ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους, τότε ὅμως ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν Νεαπολίτας ἐν Θήρᾳ, Φλαμανδοὺς ἐν Βάλτῳ καὶ ἐν Πάρῳ μαρμαροκαρδίους. Σ. Μ.

3. Τὴν τοιαύτην παγετώδη ἔκφρασιν σπανιώτατα ἔχουσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦντες μέλανες ὀφθαλμοί, πολὺ δὲ ὀρθότερον παρετήρησεν ὁ Σατωβριάνδος ὅτι ἐν Ἀνατολῇ ἔχουσι γλυκὺ καὶ ἥμερον βλέμμα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀνήμεροι τὴν καρδίαν. Σ. Μ.

Digitized by Google

καμπύλης τοῦ ὁρίζοντος. Πόσαι οἰκίαι! πόσαι κάμινοι, ὧν τινες, ὑψηλαὶ καὶ στεναὶ ὡς κίονες, ἐξήμουν ἕλικας μέλανος καπνοῦ, ὅστις ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σκεδαζόμενος, ἡπλοῦτο ὑπὲρ τὴν πόλιν ὡς νέφος ἀτμοῦ σκοτεινοῦ! Εἰς δὲ τὸν ποταμὸν, κατὰ μέσον τὸ ῥεῖθρον αὐτοῦ καὶ παρὰ τὰς μακρὰς προκυμαίας ἦσαν παμπληθῆ πλοῖα σεσωρευμένα, καὶ ὡς δένδρα δάσους συνεμίγνυντο οἱ ἱστοὶ αὐτῶν, τὰ σχοινία, τὰ ἱστία, καὶ αἱ εἰς τὸν ἄνεμον κυματοῦσαι πολύχροοί των σημαῖαι. Ὑπόκωφοι ῥόγχοι ἠκούοντο, καὶ κρότοι κρουομένων σιδήρων καὶ ἐπισκευαζομένων λεβήτων, καὶ ὀξεῖα σφυρηλασία ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν ἁμαξῶν, αἵτινες ἐφαίνοντο κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις διατρέχουσαι τὰς προκυμαίας.

— Εἶναι ἡ πόλις Βορδῶ, ἡ Βορδιγάλη, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης.

Διὰ παιδίον ἀνατραφὲν ὡς ἐγὼ, καὶ μὴ ἰδὸν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἰμὴ πτωχότατά τινα χωρία, ἢ μικρὰ πολίχνια ἃ κατὰ τύχην ἀπηντῶμεν κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν μας, ἡ θέα αὕτη ἦτον μαγική.

Ἄνευ θελήσεως καὶ προμελέτης, αὐθορμήτως οἱ πόδες μου ἔπαυσαν προχωροῦντες, ἔμεινα ἀκίνητος, περιφέρων τὸ βλέμμα πέριξ μου, μακρὰν, πλησίον καὶ εἰς τὴν περίχωρον.

Ἀλλὰ τέλος ἐφ' ἑνὸς σημείου οἱ ὀφθαλμοί μου ἐστερεώθησαν, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τῶν πλοίων ὑφ' ὧν ἐκαλύπτετο.

Ἐκεῖ ἐπεκράτει κίνησις συγκεχυμένη, ἥτις μεγίστην μοὶ ἐνεποίει ἐντύπωσιν, πρὸ πάντων διότι δὲν τὴν ἐνόουν.

Πλοῖα, τεταμένα ἔχοντα τὰ ἱστία, κατέπλεον τὸν ποταμὸν, ἐλαφρῶς κλίνοντα εἰς τὸ ἓν πλευρὸν, καὶ ἄλλα τὸν ἀνέπλεον· ἄλλα δ' ἔμενον ἄσειστα ὡς νῆσοι, καί τινα ἐστρέφοντο περὶ ἑαυτὰ, χωρὶς νὰ φαίνηται τίς καὶ πῶς τὰ ἔστρεφεν. Ὑπῆρχον τέλος καὶ ἄλλα ἀκόμη, ἄνευ ἱστῶν καὶ ἱστίων, ἔχοντα δ' ἐν τῷ μέσῳ των ἑστίαν, ἥτις ἀνέπεμπεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἕλικας καπνοῦ, καὶ ταχύτατα κινούμενα πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις, ἐν ᾧ ὀπίσω των ἄφηνον λευκοῦ ἀφροῦ ἴχνη.

— Εἶναι ἡ ὥρα τῆς παλιῤῥοίας, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης, ἀποκρινόμενος, χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσω, εἰς τὴν ἔκπληξίν μου. Πλοῖα τινὰ φθάνουσιν ἐκ τῆς θαλάσσης μετὰ μακρὸν πλοῦν. Εἶν' ἐκεῖνα ὅσων τὸ χρῶμα εἶναι ἀκάθαρτον, καὶ φαίνονται ὡς ἐσκωριασμένα. Ἄλλα τώρα ἀποπλέουσιν ἐκ τοῦ λιμένος. Ὅσα δὲ βλέπεις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ νὰ ἐκτελῶσι στροφὰς, στρέφονται ἐπὶ τῶν ἀγκυρῶν των κατὰ τὸν ἄνεμον, τὰς πρύμνας των ἀντιτάττοντα εἰς τὸ ὀγκούμενον κῦμα. Τὰ δὲ καλυπτόμενα ἐκεῖνα ὑπὸ συννέφων καπνοῦ εἰσὶ ῥυμουλκὰ ἀτμοκίνητα.

Πόσαι λέξεις παράδοξοι καὶ πρωτάκουστοι δι' ἐμέ! πόσαι νέαι ἰδέαι!

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν γέφυραν δι' ἧς κοινωνεῖ τὸ προάστειον τῆς Βαστίδης μετὰ τῆς πόλεως, ὁ Βιτάλης δὲν εἶχε προφθάσει ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸ ἑκατοστὸν τῶν ἐρωτήσεων ὅσας εἶχον νὰ τῷ ἀπευθύνω.

Μέχρι τοῦ καιροῦ ἐκείνου δὲν εἴχομεν ποτὲ διαμείνει πολὺν χρόνον εἰς τὰς πόλεις δι' ὧν διηρχόμεθα, διότι αἱ παραστάσεις μᾶς ἠνάγκαζον ν' ἀλλάζωμεν τόπον, ἵνα ἔχωμεν καθ' ἑκάστην νέους θεατάς. Οἷοι ἦσαν οἱ ἠθοποιοὶ ἐξ ὧν συνέκειτο ὁ θίασος τοῦ «περιφήμου σινιὸρ Βιτάλη», τὸ δραματολόγιον δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ πολλὴν ποικιλίαν. Ἀφ' οὗ εἴχομεν παραστήσει τὸν *Ὑπηρέτην τοῦ Κ. Καρδούλη*, τὸν *Θάνατον τοῦ στρατηγοῦ*, τὸν *Θρίαμβον τοῦ δικαίου*, τὸν *Καθαριζόμενον ἀσθενῆ*, καὶ ἄλλα δύω ἢ τρία δράματα, ὁ κατάλογος ἦτον ἐξηντλημένος, καὶ ἐκεῖ ἐπεράτουντο τοῦ προσωπικοῦ ἡμῶν αἱ δυνάμεις. Ἔπρεπε νὰ μεταβῶμεν ἀλλοῦ, καὶ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸν *Καθαριζόμενον ἀσθενῆ* ἢ τὸν *Θρίαμβον τοῦ δικαίου* ἐνώπιον θεατῶν οἵτινες δὲν εἶχον ἀκόμη ἰδεῖ τὰ δράματα.

Ἀλλὰ τὸ Βορδῶ εἶναι πόλις μεγάλη, ὅπου οἱ θεαταὶ εὐκόλως ἀλλάσσουσι, καὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν, ἐδυνάμεθα εὐκόλως νὰ δίδωμεν ὡς τρεῖς καὶ τέσσαρας παραστάσεις καθ' ἡμέραν, χωρὶς νὰ φοβώμεθα ὅτι θὰ μᾶς φωνάξωσι, ὡς τοῦτο μᾶς συνέβη εἰς τὸ χωρίον Καώρς:

— Λοιπὸν τὸ ἴδιον πάντοτε;

Ἐκ Βορδιγάλης εἴχομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς Πώ. Τὸ δρομολόγιον δ' ἡμῶν μᾶς ἔφερε διὰ τῆς εὐρείας ἐρήμου, ἥτις ἐκ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ἐκτείνεται μέχρι τῶν Πυρηναίων, καὶ ἣν οἱ ἐγχώριοι καλοῦσι *Λάνδας*.

Ἂν καὶ δὲν ἤμην πλέον τὸ μικρὸν τοῦ μύθου ποντίκιον, τὸ εὑρίσκον εἰς ὅ,τι βλέπει ἀφορμὴν ἐκπλήξεως, θαυμασμοῦ ἢ τρόμου, οὐχ ἧττον ἀμέσως κατ' ἀρχὰς τῆς ὁδοιπορίας ταύτης ὑπέπεσα εἰς πλάνην δι' ἣν πολὺ ἐγέλασεν ὁ κύριός μου, καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ μὲ χλευάζῃ μέχρις οὗ ἀφίχθημεν εἰς Πώ.

Εἴχομεν καταλείψει τὸ Βορδῶ πρὸ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν, καὶ παρακολουθήσαντες κατ' ἀρχὰς τῆς Γαρόννης τὰς ὄχθας, ἐγκατελείψαμεν τὸν ποταμὸν εἰς Λαγγῶνα, καὶ ἐτράπημεν τὴν πρὸς Μὸν-δὲ-Μαρσὰν ὁδὸν διερχομένην δι' ἀνύδρων γαιῶν. Εἰς αὐτὴν οὔτε ἀμπέλους ἀπηντῶμεν, οὔτε λειμῶνας, οὔτε ἄλση ὀπωροφόρα, ἀλλ' ἐρείκας μόνον καὶ πιτυῶνας ἢ δάση πευκῶν. Μετ' ὀλίγον καὶ αἱ οἰκίαι ἤρχισαν γινόμεναι σπανιώτεραι καὶ ἀθλιέστεραι. Ἔπειτα εἰσήλθομεν εἰς μεγίστην πεδιάδα, ἀπεράντως ἐκτεινομένην ἐνώπιον ἡμῶν μετὰ κυματισμῶν ἐλαφρῶν. Οὔτε καλλιεργείας ἴχνος ὑπῆρχεν ἐκεῖ, οὔτε δένδρα παντάπασιν, ἀλλὰ τὸ χῶμα μακρὰν κιτρινό-

Digitized by Google

φαιον, πλησίον δὲ, παρὰ τὴν ὁδὸν, πόη παχεῖα, ξηραὶ ἐρεῖκαι καὶ σπάρτα νανοφυῆ.

— Εἰς τὰς *Λάνδας* εἴμεθα, εἶπεν ὁ Βιτάλης, καὶ εἴκοσι ἢ εἰκοσιπέντε ὥρας θὰ διέλθωμεν διὰ τῶν ἐρήμων τούτων. Γενναιότης, καὶ ἔντεινον τοὺς πόδας σου.

Ἀλλ' ὄχι μόνον τοὺς πόδας, ἔπρεπε καὶ τὴν κεφαλὴν νὰ ἐντείνω καὶ τὴν καρδίαν. Διότι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἥτις ἐφαίνετο τέλος μὴ ἔχουσα, ᾐσθανόμεθα ὅτι ἀόριστος μᾶς κατελάμβανε κατήφεια, εἶδος ἀπελπισίας.

Ἔκτοτε πολλάκις ἔπλευσα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πάντοτε ὅταν ἤμην εἰς τὸ μέσον τοῦ ὠκεανοῦ, χωρὶς κἀνὲν πλοῖον νὰ φαίνηται εἰς τὸν ὁρίζοντα, ἐνεῦρον ἐν ἐμαυτῷ τὸ αὐτὸ αἴσθημα ἐνδομύχου μελαγχολίας, ὑφ' οὗ ἐκυριευόμην εἰς τὰς μονήρεις ἐκείνας ἐκτάσεις.

Ὡς ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἐφέροντο πρὸς τὸν ὁρίζοντα, θολὸν ἐκ τῶν ἀτμῶν τοῦ φθινοπώρου, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐβλέπομεν πλὴν τῆς φαιᾶς πεδιάδος, ἥτις μονότονος καὶ πανταχοῦ ἡ αὐτὴ ἐξετείνετο ἐνώπιον ἡμῶν.

Ἐπεριπατοῦμεν, καὶ ὅμως, ὅταν ἐβλέπομεν πέριξ ἡμῶν, μᾶς ἐφαίνετο ὅτι ἐποδοπατοῦμεν μόνον τὴν γῆν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, διότι τ' ἀντικείμενα ἔμενον πάντοτε τὰ αὐτὰ, πάντοτε ἐρεῖκαι, πάντοτε σπάρτα, πάντοτε πόη· ἔπειτα πτέραι, ὧν τὰ εὐλύγιστα καὶ εὐκίνητα φύλλα ἐκυμάτουν ὑπὸ τὸν ἄνεμον ὑπενδίδοντα καὶ ἀνεγειρόμενα, καὶ παντοίως κινούμενα, ὡς ἂν ἦσαν ὕδατος ἐπιφάνεια.

Σπανίως μόνον, καὶ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων διηρχόμεθα μικρὰ δάση· ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν ἐφαίδρυνον παντάπασι τὸ τοπεῖον, ὡς συνήθως συμβαίνει. Τὰ δένδρα ἐξ ὧν συνέκειντο ἦσαν πεῦκαι, καὶ αὐτῶν εἶχον κόψει τοὺς κλάδους σχεδὸν μέχρι τῆς κορυφῆς· οἱ δὲ κορμοί των ἦσαν πανταχοῦ κεχαραγμένοι, καὶ ἐκ τῶν ἐρυθρῶν τούτων πληγῶν ἐστάλαζεν ἡ ῥητίνη εἰς λευκὰ δάκρυα κρυσταλλώδη. Ὅταν δὲ ῥιπαὶ ἀνέμου διέπνεον διὰ τῶν κλώνων αὐτῶν, παρῆγον μουσικὴν θλιβερὰν, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἀκούει τὴν φωνὴν αὐτῶν τῶν δυστυχῶν δένδρων, ἀποθρηνούντων τὰ ἴδια αὐτῶν τραύματα.

Ὁ Βιτάλης μοὶ εἶχεν εἰπεῖ ὅτι τὸ ἑσπέρας ἐμέλλομεν νὰ φθάσωμεν εἰς χωρίον, καὶ εἰς αὐτὸ νὰ διανυκτερεύσωμεν.

Ἐν τούτοις ἡ ἑσπέρα ἐπλησίαζε, καὶ οὐδὲν ἐβλέπομεν ἐμφαῖνον χωρίου γειτνίασιν, οὔτε ἀγροὺς ἐσπαρμένους, οὔτε ζῶα βόσκοντα εἰς τὴν ἔρημον, οὔτε μακρόθεν καπνὸν, ἀγγέλλοντα οἰκίας παρουσίαν.

Εἶχον ἀπαυδήσει, περιπατήσας ἀπὸ τῆς πρωΐας ἀδιακόπως, καὶ ἔτι μᾶλλον καταβεβλημένος ἐκ γενικοῦ τινος καμάτου. Τὸ ηὐλογημένον λοιπὸν ἐκεῖνο χωρίον ποτὲ δὲν θ' ἀνεφαίνετο εἰς τὴν ἄκραν τῆς ἀτελευτήτου ἐκείνης ὁδοῦ;

Μάτην ἔτεινον τοὺς ὀφθαλμοὺς, μάτην τοὺς περιέφερον περὶ ἐμαυτόν· οὐδὲν ἔβλεπον εἰμὴ τὴν ἔρημον, καὶ πάλιν τὴν ἔρημον, καὶ τοὺς θάμνους της, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δυσδιακρίτους εἰς τὸ πυκνούμενον σκότος.

Ἡ ἐλπὶς νὰ φθάσωμεν προσεχῶς ἐπτέρου τὸ βῆμά μας, καὶ αὐτὸς ὁ κύριός μου, καίτοι συνηθισμένος εἰς τὰς μακρὰς πορείας, ᾐσθάνετο ἤδη τὸν κάματον. Διὰ τοῦτο ἠθέλησε πρὸς στιγμὴν νὰ σταθῶμεν καὶ ν' ἀναπαυθῶμεν παρὰ τὴν ὁδόν.

Ἐγὼ δὲ, ἀντὶ νὰ καθήσω πλησίον του, ἠθέλησα ν' ἀναβῶ μικρὸν λοφίσκον σπαρτόφυτον, ὀλίγον ἀπέχοντα τῆς ὁδοῦ, ἵνα ἰδῶ ἂν ἐκεῖθεν δὲν ἐφαίνετό τι φῶς εἰς τὴν πεδιάδα.

Ἐκάλεσα τὸν Κάπην νὰ μὲ συνοδεύσῃ· ἀλλὰ καὶ ὁ Κάπης εἶχεν ἀπαυδήσει, καὶ ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν μὲ ἤκουσεν, ὅπως ἐφίλει ποιεῖν ὁσάκις δὲν τῷ ἦτον εὐάρεστον νὰ μ' ὑπακούῃ.

— Φοβεῖσαι; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

Ἡ λέξις αὐτὴ μ' ἔπεισε νὰ μὴ ἐπιμείνω, καὶ ἀπῆλθον μόνος νὰ ἐπιχειρήσω τὴν ἐρευνάν μου. Δὲν ἤθελον νὰ ἐκτεθῶ εἰς τοὺς χλευασμοὺς τοῦ κυρίου μου, καθ' ὅσον μάλιστα οὐδ' ἴχνος φόβου δὲν ᾐσθανόμην.

Ἐν τούτοις ἐπῆλθεν ἡ νὺξ, ἀσέληνος μὲν, ἀλλὰ τὸν οὐρανὸν ἐφώτιζον ἀστέρες στίλβοντες καὶ διὰ τοῦ ἀέρος, ὃν ἐπλήρουν ἐλαφροὶ διαφανεῖς ἀτμοὶ, τὸ φῶς αὐτῶν διαχύνοντες.

Ἐν ᾧ δ' ἐπεριπάτουν καὶ ἔστρεφον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῇδε κἀκεῖσε, παρετήρησα ὅτι τὸ ἀτμῶδες τοῦτο λυκαυγὲς ἔδιδεν εἰς τ' ἀντικείμενα παραδόξους μορφάς. Ἠναγκαζόμην τὴν σκέψιν νὰ ἐπικαλῶμαι ἵν' ἀναγνωρίζω τὰ σπάρτα, τοὺς θάμνους, καὶ πρὸ πάντων τὰ σπάνια δένδρα, ὧν ἐνιαχοῦ ἐφαίνοντο οἱ σκολιοὶ κορμοὶ καὶ οἱ συνεστραμμένοι κλάδοι. Μακρόθεν οἱ θάμνοι οὗτοι, τὰ σπάρτα καὶ τὰ δένδρα ἐφαίνοντο ὡς ὄντα ἔμψυχα, εἰς φανταστὸν κόσμον ἀνήκοντα.

Ἀλλόκοτος ἦτον αὐτὴ ἡ ὄψις, καὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν εἰς τὴν σκιὰν τῆς νυκτὸς τὰ ἔρημα πεδία εἶχον μεταμορφωθῆ, κατοικούμενα ὑπὸ μυστηριωδῶν φαντασμάτων.

Τότε μοὶ ἐπῆλθε, δὲν ἠξεύρω πῶς, ἡ ἰδέα ὅτι ἂν ἄλλος ἦτον ἀντ' ἐμοῦ, θὰ ἐφοβεῖτο ἴσως τὰ φαντάσματα ταῦτα. Δὲν ἦτον βεβαίως ἀδύνατον τοῦτο, ἀφ' οὗ ὁ Βιτάλης μ' ἠρώτησεν ἂν φοβοῦμαι. Ἐξετάζων ὅμως ἐμαυτὸν, δὲν εὕρισκον ἐντός μου τὸν φόβον τοῦτον.

Καθ' ὅσον δ' ἀνέβαινον τὴν πλευρὰν τοῦ λοφίσκου, ηὔξανον τὰ σπάρτα εἰς μέγεθος, αἱ ἐρεῖκαι καὶ αἱ πτέραι εἰς ὕψος, καὶ πολλάκις ἡ κορυφή των ὑπερῆρε τὴν κεφαλήν μου, ὥστε ἠναγκαζόμην νὰ κύπτω περῶν ὑπὸ τούτους τοὺς θάμνους.

Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἔφθασα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ

Digitized by Google

ὑψώματος. Μάτην ὅμως ἔτεινον τοὺς ὀφθαλμούς· φῶς οὐδαμοῦ δὲν εἶδον. Τὸ βλέμμα μου ἐβυθίζετο εἰς τὸ σκότος, καὶ δὲν ἔβλεπον εἰμὴ ἀορίστους μορφὰς, σκιὰς παραδόξους, σπάρτα φαινόμενα ὡς ἂν ἐξέτεινον τοὺς κλάδους των πρὸς ἐμὲ ὡς εὐκάμπτους βραχίονας, καὶ θάμνους χορεύοντας.

Μὴ βλέπων δὲ τίποτε ἐμφαῖνον χωρίου γειτνίασιν, ἔτεινα τὸ οὖς, προσπαθῶν νὰ συλλάβω κρότον τινὰ, μυκηθμὸν ἀγελάδος, ὑλακὴν κυνός.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔμεινα ὀλίγας στιγμὰς ἀτενὲς ἔχων τὸ οὖς, μὴ ἀναπνέων διὰ ν' ἀκούσω, ᾐσθάνθην ὅτι ῥίγος μὲ κατέλαβε· τῆς ἐρήμου ἡ σιωπὴ μ' ἐτρόμαξεν. Ἐφοβούμην· ἀλλὰ τί; τὴν σιωπὴν βεβαίως, τὴν ἔρημον καὶ τὸ σκότος. Ὅπως δήποτε ᾐσθανόμην ὡς ἂν κίνδυνος μὲ ἠπείλει.

Κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμὴν, ἔντρομος περιφέρων τὸ βλέμμα μου πέριξ, ἀνεκάλυψα μακρὰν μεγάλην σκιὰν, ἥτις ταχέως ἐκινεῖτο ὑπὲρ τὰ σπάρτα, καὶ συγχρόνως ἤκουσα καὶ ὡς κρότον ὠθουμένων κλαδίων.

Ἠθέλησα νὰ ἐξηγήσω εἰς ἐμαυτὸν ὅτι μὲ ἠπάτα ὁ φόβος, καὶ ὅτι δὲν ἦτον σκιὰ ἐκεῖνο, ἀλλὰ δενδρύλλιον διαφυγὸν κατ' ἀρχὰς τὰς ὄψεις μου.

Ἀλλ' ὁ κρότος ἐκεῖνος τί ἦτο;

Δὲν ἔπνεεν οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ῥιπὴ ἀνέμου.

Τὰ κλαδία, ὅσον ἐλαφρὰ καὶ ἂν εἶναι, μόνα των δὲν κινοῦνται, πρέπει ἢ ὁ ἄνεμος, ἢ ἄλλος τις νὰ τὰ κινήσῃ.

Ἄλλος τις;

Ἀλλ' ὄχι, ἄνθρωπος δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ εἶναι τὸ μέγα τοῦτο μελανὸν σῶμα τὸ προχωροῦν πρὸς ἐμέ. Ἦτον μᾶλλον ἄγνωστόν τι ζῶον, ἢ γιγαντιαῖον πτηνὸν τῆς νυκτὸς, ἢ τερατώδης τετράπους ἀράχνη, ἧς τὰ ἰσχνὰ σκέλη ἐπεφαίνοντο ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ οὐρανοῦ ὑπεράνω τῶν θάμνων καὶ τῶν πτερῶν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο, ἔχον μακρότατα σκέλη, ἤρχετο πρὸς ἐμὲ μετὰ πηδημάτων ταχέων.

Ἀναμφιβόλως μὲ εἶχεν ἰδεῖ καὶ πρὸς ἐμὲ ἐπήρχετο δρομαῖον.

Ἡ πεποίθησις αὐτὴ μοὶ ἀπέδωκε τὴν χρῆσιν τῶν ποδῶν μου, καὶ μεταστραφεὶς, ὥρμησα πρὸς τὸν κατήφορον, ἵνα ἐπιστρέψω πρὸς τὸν Βιτάλην.

Ἀλλὰ παράδοξον πρᾶγμα! Κατέβαινον βραδύτερον ἀφ' ὅτι εἶχον ἀναβῆ· ἐνέπιπτον εἰς πέτρας καὶ εἰς ἐρείκας, προσέκοπτον εἰς ἐμπόδια, ἐκρατούμην ὑπὸ τῶν θάμνων κ' ἐμποδιζόμην ἀνὰ πᾶν βῆμα.

Ἐκ μιᾶς θάμνου ἀπαλλαττόμενος, ἔρριψα βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ εἶδον—ὅτι τὸ θηρίον ἔφθανεν, ὅτι ἦτον πλησίον μου.

Εὐτυχῶς κάτω τὸ πεδίον θάμνους δὲν εἶχε, καὶ μοὶ ἦτον δυνατὸν νὰ τρέξω φεύγων ἐπὶ τῶν χόρτων.

Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἔτρεχον, τὸ θηρίον ἦτον ταχύτερόν μου, καὶ χωρὶς νὰ μεταστρέφωμαι πλέον, τὸ ᾐσθανόμην παρὰ τὰ νῶτά μου.

Ἡ πνοή μου εἶχε σχεδὸν κοπῆ, καὶ μὲ ἀπέπνιγεν ὁ φόβος καὶ ἡ δρομαία φυγή. Οὐχ ἧττον ὅμως ἐπέτεινα τὰς δυνάμεις μου, καὶ ἐλθὼν ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου μου, οἱ δὲ τρεῖς σκύλοι, ἀνατιναχθέντες ἐγαύγιζον ἰσχυρῶς.

Ἄλλο δὲν ἠδυνήθην νὰ προφέρω πλὴν τῶν δύο τούτων λέξεων, ἃς μηχανικῶς ἐπανελάμβανον·

— Τὸ ζῶον! τὸ ζῶον!

Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν ἠχηρῶν ὑλακῶν τῶν κυναρίων ἤκουσα λαμπρὸν γέλωτα ἀντηχοῦντα, καὶ συγχρόνως ὁ κύριός μου, τὴν χεῖρά του θέτων εἰς τὸν ὦμόν μου, μὲ ἠνάγκασε νὰ μεταστραφῶ.

— Τὸ ζῶον, εἶπε καγχάζων, εἶσαι σύ. Στρέψον τὸ βλέμμα σου καὶ ἰδὲ, ἂν ἔχῃς τὸ θάῤῥος.

Ὁ γέλως του μᾶλλον ἢ οἱ λόγοι του μ' ἀνεκάλεσαν εἰς ἐμαυτὸν, καὶ τολμήσας ν' ἀνοίξω τοὺς ὀφθαλμοὺς, τοὺς ἔστρεψα ὅπου ἡ χείρ του μοὶ ἐδείκνυε.

Τὸ φάντασμα δι' ὃ ἤμην ἐκτὸς ἐμαυτοῦ εἶχε σταθῆ, καὶ ἔμενεν ἀκίνητον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Ὁμολογῶ ὅτι αἴσθημα φόβου καὶ ἀποστροφῆς ἀκόμη μ' ἐκυρίευεν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον δὲν ἤμην πλέον μόνος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐκεῖ ἦτον ὁ Βιτάλης, οἱ κύνες ἦσαν πέριξ μου, καὶ δὲν ᾐσθανόμην πλέον τὸν ἐνδόμυχον θόρυβον ὃν μοὶ ἐνέπνεον ἡ μόνωσις καὶ ἡ σιωπή.

Τόλμην ἀναλαβὼν, προσήλωσα τότε εἰς τὸ φάντασμα σταθερώτερον βλέμμα.

Ἦτον ζῶον;

Ἦτον ἄνθρωπος;

Ἀνθρώπου εἶχε σῶμα, κεφαλὴν καὶ βραχίονας.

Ζώου εἶχε δέρμα τριχωτὸν, καλύπτον αὐτὸ καθ' ὁλοκληρίαν, καὶ δύω μακρὰ ἰσχνὰ σκέλη ἐφ' ὧν ἔβαινε.

Ἂν καὶ πυκνὴ ἦτον ἡ νὺξ, διέκρινον ὅμως ταύτας τὰς λεπτομερείας, διότι ἡ μεγάλη αὐτὴ σκιὰ διεγράφετο σκοτεινὴ ὡς κολοσσιαία μελανογραφία ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὃν πολυάριθμοι ἀστέρες ὠχρῶς ἐφώτιζον.

Ἤθελον δὲ πιθανῶς μείνει πολὺν χρόνον ἐν ἀπορίᾳ στρέφων καὶ μεταστρέφων κατ' ἐμαυτὸν τὴν ἐρώτησίν μου, ἂν ὁ κύριός μου δὲν εἶχεν ἀποτείνει τὸν λόγον εἰς τὸ φάντασμα.

— Δύνασαι νὰ μ' εἴπῃς, τῷ εἶπεν, ἂν ἀπέχωμεν πολὺ ἀπὸ κἀνὲν χωρίον;

Λοιπὸν ἦτον ἄνθρωπος, ἀφ' οὗ τῷ ὡμίλει.

Ἀλλ' ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἤκουσα ὀξὺν μόνον γέλωτα, ὅμοιον πρὸς κραυγὴν πτηνοῦ.

Ἦτον λοιπὸν ζῶον;

Οὐχ ἧττον ὅμως ὁ κύριός μου ἐξηκολούθησε τὰς ἐρωτήσεις του, ὅπερ μοὶ ἐφαίνετο ὅλως παράλογον, διότι τίς δὲν ἠξεύρει ὅτι ἂν τὰ ζῶα

Digitized by Google

ἐννοῶσιν ἐνίοτε ὅ,τι τοῖς λέγομεν, δὲν ἠμποροῦν ὅμως καὶ ν' ἀποκριθῶσι;

Ἀλλὰ μετὰ πόσης ἐκπλήξεως ἤκουσα τὸ ζῶον νὰ εἴπῃ ὅτι οἰκίαι δὲν ὑπῆρχον εἰς τὴν περίχωρον, μόνον δὲ μία μάνδρα, εἰς ἣν προσέφερε νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ.

Ἀφ' οὗ ὡμίλει, πῶς εἶχε ζώου σκέλη λοιπόν;

Ἂν ἐτόλμων, θὰ ἠρχόμην πλησίον του νὰ ἴδω ὁποῖα τινὰ ἦσαν ταῦτα τὰ σκέλη. Ἂν ὅμως καὶ δὲν ἐφαίνετο ζῶον κακότροπον, οὐχ ἧττον δὲν εἶχον τὴν γενναιότητα νὰ τὸ πλησιάσω, καὶ λαβὼν τὸ σακκίον μου ἠκολούθησα τὸν κύριόν μου σιωπηλῶς.

— Βλέπεις τώρα τί τόσον σ' ἐτρόμαξε; μὲ ἠρώτησεν ἐν ᾧ ἐπηγαίνομεν.

— Ναί, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω τί εἶναι. Ὑπάρχουν λοιπὸν γίγαντες εἰς ταῦτα τὰ μέρη;

— Ναί, ὅταν ἔχουν κωλόβαθρα.

Καὶ μοὶ ἐξήγησεν ὅτι τὰ κωλόβαθρα εἰσὶ δύω μακρὰ ξύλα, ἔχοντα ἀνὰ ἕνα ἀναβολέα, καὶ ὅτι εἰς αὐτὰ ἀναβαίνοντες περιπατοῦσιν οἱ κάτοικοι τῶν ἐρήμων ἐκείνων πεδίων, ὅταν διέρχωνται τὰς ἀμμώδεις ἢ βαλτώδεις των γαίας, ἀποφεύγοντες οὕτω τὸ νὰ βυθίζωνται μέχρι τῶν γόμφων.

— Καὶ ἰδού, ἐπρόσθεσε, πῶς γίνονται γίγαντες δολιχοσκελεῖς διὰ τὰ δειλὰ παιδία.

Ι'

Εἰς τὸ δικαστήριον.

Τῆς πόλεως Πὼ διετήρησα εὐχάριστον μνήμην. Εἰς αὐτὴν σχεδὸν ποτὲ ὁ ἄνεμος δὲν φυσᾷ.

Ἐπειδὴ δὲ διεχειμάσαμεν ἐκεῖ, τὰς ἡμέρας πάσας διατρίβοντες εἰς τὰς ὁδούς, τὰς πλατείας καὶ τοὺς περιπάτους, ἐννοεῖται ὅτι ἡ γλυκύτης αὐτὴ τῆς ἀτμοσφαίρας μὲ ηὐχαρίστει πολύ.

Ἀλλ' οὗτος δὲν ὑπῆρξεν ὁ λόγος δι' ὃν, παρὰ τὰς λοιπὰς ἡμῶν ἕξεις, ἀπεφασίσαμεν τοσοῦτον μακρὰν διατριβὴν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· ὑπῆρξεν ἄλλος, πανίσχυρος διὰ τὸν κύριόν μου, ἡ ἀφθονία τῶν ἡμετέρων εἰσπράξεων.

Δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος τῷ ὄντι εἴχομεν ἄφθονον ἀκροατήριον παιδίων, καὶ αὐτὸ ποτὲ δὲν ἐβαρύνθη τὸ δραματολόγιόν μας, ποτὲ δὲν μᾶς ἐφώναξε· «Πάντοτε τὰ ἴδια;»

Τὰ περισσότερα ἦσαν Ἄγγλων παιδία, εὔτραφῆ ἀγόρια καὶ ῥοδόχροα, καὶ εὔμορφα κοράσια ἔχοντα μεγάλους γλυκεῖς ὀφθαλμούς, ὡραίους σχεδὸν ὅσον ἦσαν τῆς Δόλσης. Τότε κατὰ πρῶτον ἐγνώρισα τὰ παξιμάδια τὰ λεγόμενα *Ἄλβερτ* καὶ *Ὑντλέϋ*, καὶ ἄλλα εἴδη ξηρῶν πλακουντίων, διότι τὰ παιδία ἤρχοντο ἔχοντα πλῆθος τοιούτων, καὶ τὰ διένεμον ἐλευθερίως εἰς τὸν Καρδούλην, εἰς τοὺς κύνας καὶ εἰς ἐμέ.

Ὅτε δὲ θερμαὶ ἡμέραι ἀνήγγειλαν τὴν ἄνοιξιν, ἡ φοίτησις εἰς τὸ θέατρον ἡμῶν ἐγίνετο βαθμηδὸν σπανιωτέρα, καὶ μετὰ τὰς παραστάσεις πολλάκις παιδία ἤρχοντο καὶ ἔδιδον τὴν χεῖρα εἰς τὸν Καρδούλην καὶ εἰς τὸν Κάπην. Τοῦτο ἦτον σημεῖον ἀποχαιρετισμοῦ, καὶ τὴν ἐπαύριον δὲν ἐπέστρεφον πλέον.

Μετ' ὀλίγον ἐμείναμεν μόνοι εἰς τὰς πλατείας, καὶ ἀνάγκη ἦν ἤδη νὰ ἐγκαταλείψωμεν τέλος καὶ ἡμεῖς τοὺς περιπάτους καὶ δημοσίους περιβόλους τῆς πόλεως.

Μίαν αὐγὴν λοιπὸν ἐκινήσαμεν, καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἐβλέπομεν πλέον τοὺς πύργους τοῦ Γάστωνος Φοίβου καὶ τοῦ Μοντωσέτ.

Καὶ ἠρχίσαμεν πάλιν τὸν πλάνητα ἡμῶν βίον διὰ τῶν λεωφόρων, καὶ ὅπου τὸ φέρον μᾶς ἔφερεν.

Ἐπὶ πολύ, δὲν ἠξεύρω ἐπὶ πόσας ἡμέρας, ἐπὶ πόσας ἑβδομάδας, ἐπροχωροῦμεν παρακολουθοῦντες τὰς κοιλάδας, ἀναρριχώμενοι εἰς τοὺς λόφους, ἀφήνοντες πάντοτε δεξιῶς ἡμῶν τὰς κυανᾶς κορυφὰς τῶν Πυρηναίων, ἃ ἐβλέπομεν ὡς σύννεφα συνεσωρευμένα.

Μίαν δ' ἑσπέραν ἐφθάσαμεν εἰς πόλιν μεγάλην, παραποτάμιον, καὶ κειμένην ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος εὐφόρου. Αἱ οἰκίαι, ἄσχημοι αἱ πλεῖσται, ἦσαν ᾠκοδομημέναι ἐξ ἐρυθρῶν κεράμων. Τὰς ὁδοὺς ἔστρωνον ὀξέα λιθάρια, τραχέα διὰ πόδας ὁδοιπόρων οἵτινες εἶχον ὁδεύσει δέκα ὥρας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Ὁ κύριός μου μοὶ εἶπεν ὅτι ἤμεθα εἰς Τολῶσην, καὶ ὅτι θὰ ἐμένομεν ἐκεῖ πολὺν καιρόν.

Κατὰ τὸ σύνηθες πρὸ παντὸς ἐπεμελήθημεν τὴν ἐπαύριον νὰ εὕρωμεν μέρος κατάλληλον διὰ τὰς παραστάσεις.

Καὶ εὕρομεν δὲ πολλά, διότι δὲν ἐλλείπουσιν οἱ περίπατοι εἰς Τολῶσην, ἰδίως κατὰ τὴν συνοικίαν τὴν πρὸς τὸν βοτανικὸν κῆπον. Ἐκεῖ ὑπάρχει που, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλων δένδρων, ὡραία ἔκτασις χλόης, ὅπου ἀπολήγουσι πολλαὶ λεωφόροι, ἃς οἱ ἐγχώριοι καλοῦσι δενδροστοιχίας. Εἰς μίαν λοιπὸν τῶν δενδροστοιχιῶν τούτων ἱδρύσαμεν τὸ θέατρον ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων παραστάσεων εἴχομεν ἤδη πολυπληθὲς ἀκροατήριον.

Δυστυχῶς ὁ εἰς τὴν φρούρησιν τῆς δενδροστοιχίας ταύτης τεταγμένος ἀστυνομοφύλαξ εἶδε δυσμενῶς τὴν ἵδρυσιν ἡμῶν ταύτην, καὶ εἴτε διότι δὲν ἠγάπα τοὺς κύνας, εἴτε διότι ἡ παρουσία ἡμῶν ἐτάραττε τὴν ὑπηρεσίαν του, εἴτε δι' οἷον δήποτε ἄλλον λόγον, ἠθέλησε νὰ μᾶς ὑποχρεώσῃ νὰ ἐγκαταλείψωμεν ἐκείνην τὴν θέσιν.

Ἴσως, ὡς διέκειντο τὰ ἡμέτερα, τὸ φρονιμώτερον θὰ ἦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν εἰς τὴν ὀχληρὰν του ἀπαίτησιν, διότι δὲν ἦτον ἴση ἡ πάλη μεταξὺ πτωχῶν σχοινοβατῶν οἷοι ἤμεθα καὶ τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἀστυνομίας· ἀλλ' ὁ κύριός μου ἄλλως ἔκρινε.

Καίτοι ἁπλοῦς καὶ πτωχὸς γέρων, σοφῶν κυναρίων ἐκθέτης, — ὡς τότε τοὐλάχιστον ἦτον καὶ ὡς ἐφαίνετο, — ἦτον ὑπερήφανος ὅμως, καὶ

Digitized by Google

προσέτι εἶχεν ὅ,τι ἐκάλει τὴν συναίσθησιν τοῦ δικαιώματός του, ἤτοι, ὡς μοὶ τὸ ἐξήγησε, τὴν πεποίθησιν ὅτι τῷ ὠφείλετο προστασία ἐν ὅσῳ οὐδὲν ἔπραττεν ἐναντίον εἰς τοὺς νόμους ἢ εἰς τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις.

Δὲν ἠθέλησεν ἑπομένως νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν ἀστυνομοφύλακα, ὅστις διέταττε νὰ φύγωμεν ἐκ τῆς δενδροστοιχίας.

Ὅταν ὁ κύριός μου δὲν ἤθελε νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸν θυμόν, ἢ ὅταν τῷ ἤρχετο ὄρεξις νὰ περιπαίξῃ τινά, ὅπερ συνεχῶς τῷ συνέβαινε, τότε συνήθιζε νὰ ἐπιτείνῃ μέχρις ὑπερβολῆς τὴν ἰταλικήν του φιλοφροσύνην. Τότε ὅστις ἤκουε τὰς ἐκφράσεις του, θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἀποτείνεται εἰς ἐπισημότατα πρόσωπα.

— Ὁ ἐκλαμπρότατος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας, εἶπε γυμνῶν καὶ κύπτων τὴν κεφαλήν του πρὸ τοῦ ἀστυνομοφύλακος, δύναται ἴσως νὰ μοὶ δείξῃ διάταξίν τινα ἐκ τῆς ῥηθείσης ἐξουσίας προερχομένην, δι' ἧς ἀπαγορεύεται εἰς ταπεινοτάτους μίμους ὡς ἡμᾶς ν' ἀσκῶσι τὴν εὐτελῆ των βιομηχανίαν εἰς τὴν δημοσίαν ταύτην πλατεῖαν;

Ὁ φύλαξ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἔχει νὰ συζητῇ, ἀλλὰ νὰ ὑπακούσῃ.

— Βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Βιτάλης· τοῦτο θέλω κ' ἐγὼ νὰ εἰπῶ· καὶ ὑπόσχομαι νὰ ὑπακούσω τυφλῶς εἰς τὰς διαταγάς σας, ἅμα μοὶ εἴπῆτε δυνάμει τίνος διατάξεως μοὶ τὰς δίδετε.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ φύλαξ μᾶς ἔστρεψε τὰ νῶτα· ὁ δὲ κύριός μου, τὸν πῖλον εἰς τὴν χεῖρα κρατῶν, κλίνων τὸ σῶμα, καὶ στρογγύλως στηρίζων εἰς αὐτὸ τὸν βραχίονα, τὸν παρηκολούθησεν ἀψόφως γελῶν.

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπαύριον ἐπανῆλθεν ὁ ἀστυνομοφύλαξ, καὶ διασκελίσας τὰ σχοινία τὰ ὁρίζοντα τὸ θέατρον ἡμῶν, ἐῤῥίφθη εἰς τὸ μέσον τῆς ἡμετέρας παραστάσεως.

— Πρέπει νὰ βάλῃς φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους σου, εἶπε τραχέως πρὸς τὸν Βιτάλην.

— Φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους μου!

— Ὑπάρχει ἀστυνομικὴ διάταξις· πρέπει νὰ τὴν γνωρίζῃς.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπαίζομεν τὸν *Καθαριζόμενον ἀσθενῆ*, καὶ ἐπειδὴ ἡ κωμῳδία αὕτη κατὰ πρῶτον τότε ἐδιδάσκετο ἐν Τολώσῃ, τὸ ἀκροατήριον ἦτον ἀτενῶς προσεκτικόν.

Διὰ τοῦτο ἡ παρέμβασις τοῦ κλητῆρος προὐκάλεσε ψιθυρισμοὺς μεμψιμοίρους καὶ φωνάς·

— Μὴ διακόπτετε!

— Ἄφετε νὰ τελειώσῃ ἡ παράστασις!

Ἀλλὰ δι' ἑνὸς σχήματος ὁ Βιτάλης ἐζήτησε σιγήν, καὶ ἐσίγησαν.

Τότε ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλήν του, καὶ κλίνων τόσον βαθέως, ὥστε τὰ πτερὰ τοῦ πίλου του ἐσάρωσαν τὴν ἄμμον, προσῆλθε πρὸς τὸν κλητῆρα διὰ τριῶν ὑποκλίσεων.

— Ὁ ἐκλαμπρότατος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας δὲν εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ βάλω φίμωτρα εἰς τοὺς κύνας μου; ἠρώτησε.

— Ναί, βάλε φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους σου, καὶ μίαν ὥραν προτήτερα.

— Φίμωτρα εἰς τὸν Κάπην, εἰς τὸν Ζερβῖνον, εἰς τὴν Δόλσην, ἀνέκραξεν ὁ Βιτάλης, ἀποτεινόμενος εἰς τὸ δημόσιον μᾶλλον παρὰ εἰς τὸν φύλακα, ἡ ἐκλαμπρότης σας δὲν δύναται τοῦτο ν' ἀπαιτῇ! Πῶς ὁ σοφός, ὁ εἰς τὸν κόσμον ὅλον ἐξακουστός, ἰατρὸς Κάπης θὰ δύναται νὰ παραγγέλλῃ τὰ καθαρτικά του ἰατρικὰ διὰ ν' ἀπαλλάττῃ τῆς χολῆς τὸν δυστυχῆ κύριον Καρδούλην, ἂν ὁ ῥηθεὶς Κάπης φέρῃ φίμωτρον εἰς τὸ ἄκρον τῆς μύτης του; Ἂν τοὐλάχιστον ἐπροτείνετε ἄλλο τι ἐργαλεῖον, προσφορώτερον εἰς τοῦ ἰατροῦ τὸ ἐπάγγελμα, ὅπερ ὅμως εἰς τὴν μύτην δὲν ἐφαρμόζεται.

Τὰς λέξεις ταύτας ἐδέχθη γενικὴ ἔκρηξις γέλωτος, καὶ αἱ κρυστάλλιναι τῶν παιδίων φωναὶ ἠκούσθησαν ἀναμὶξ ἀντηχοῦσαι μετὰ τῶν λαρυγγωδῶν φωνῶν τῶν γονέων των.

Ἐνθαῤῥυνθεὶς δ' ὑπὸ τῶν ἐπιδοκιμασιῶν τούτων, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης.

— Καὶ πῶς ἡ χαριεστάτη Δόλση, ἡ καλὴ ἡμῶν νοσοκόμος, νὰ μεταχειρισθῇ τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὴν γοητείαν της ἵνα πείσῃ τὸν ἀσθενῆ ν' ἀφήσῃ νὰ τῷ πλύνουν καὶ τῷ καθαρίσουν τὰ ἐντόσθια, ἂν καὶ αὐτὴ φέρῃ εἰς τὸ ἄκρον τῆς μύτης της ἐργαλεῖον ὁποῖον θέλει νὰ τῇ ἐπιβάλῃ ὁ ἔκλαμπρος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας; Ἐρωτῶ τὴν ἔντιμον ὁμήγυριν, καὶ τὴν παρακαλῶ εὐσεβάστως νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφανθῇ.

Ἡ ἔντιμος ὁμήγυρις, εἰς ἣν ἐγίνετο ἡ τοιαύτη ἔκκλησις, ἀμέσως μὲν δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ὁ γέλως της ἀπεκρίνετο δι' αὐτήν. Τὸν Βιτάλην ἐπεδοκίμαζε, τὸν κλητῆρα ἐχλεύαζε, καὶ πρὸ πάντων ἠρέσκετο εἰς τοὺς μορφασμοὺς τοῦ Καρδούλη, ὅστις, σταθεὶς ὀπίσω τοῦ «ἐκλαμπροτάτου ἀντιπροσώπου τῆς ἐξουσίας», ἐμόρφαζεν εἰς τὴν ῥάχιν του, πότε σταυρῶν ὡς ἐκεῖνος τὰς χεῖρας, πότε θέτων τὴν γρόνθον εἰς τὸ πλευρὸν καὶ ῥίπτων ὀπίσω τὴν κεφαλὴν μετὰ νοστιμωτάτων σχημάτων καὶ συστροφῶν.

Ὁ δ' ἀστυνομοφύλαξ δὲν ἐφαίνετο χαρακτῆρος ἠπίου καὶ ὑπομονητικοῦ· ἐρεθισθεὶς δ' ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Βιτάλη, θυμωθεὶς ὑπὸ τοῦ κοινοῦ γέλωτος, ἐστράφη μετ' ὀργῆς ὀπίσω.

Ἀλλὰ τότε εἶδε τὸν πίθηκα, ὅστις τὴν χεῖρα στηρίζων εἰς τὸ πλευρόν, ἵστατο εἰς θέσιν προκλητικὴν μονομάχου. Ἐπί τινας στιγμὰς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον ἔμειναν ἀκινήτως ἀπέναντι ἀλλήλων, καὶ ἐπ' ἀλλήλων ἐστήριζον ἀτενὲς βλέμμα, ὡς ἂν ἤθελον νὰ ἴδωσι τίς πρῶτος θὰ κλίνῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

Διέκοψεν ὅμως τὴν σκηνὴν ταύτην ὁ ἐκραγεὶς πανταχόθεν ἄσβεστος καὶ θορυβώδης γέλως.

— Ἂν αὔριον οἱ σκύλοι σου δὲν ἔχουν φιμω-

Digitized by Google

τρα, ἀνέκραξεν ὁ κλητὴρ, ἀπειλῶν ἡμᾶς διὰ τοῦ γρόνθου, θὰ σ' ἐγκαλέσω· ἤξευρέ το· ἀρκεῖ.

— Αὔριον λοιπὸν, *σινιόρ*, εἶπεν ὁ Βιτάλης, αὔριον.

Καὶ ἐν ᾧ ὁ φύλαξ ταχέως ἀπήρχετο, ὁ Βιτάλης ἔμενε μέχρι γῆς κεκλιμένος, εἰς θέσιν σεβασμοῦ βαθυτάτου· ἔπειτα δὲ ἡ παράστασις ἐξηκολούθησε.

Ἐνόμιζον ὅτι ὁ κύριός μου θὰ ἠγόραζε διὰ τοὺς κύνας φίμωτρα· ἀλλὰ δὲν τὸ ἔπραξε, καὶ ἡ ἑσπέρα παρῆλθε χωρὶς κἂν νὰ μνημονεύσῃ τῆς ἔριδός του μετὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ φύλακος.

Τότε ἔλαβον τὸ θάῤῥος νὰ τῷ ὁμιλήσω ἐγὼ περὶ αὐτοῦ.

— Ἂν θέλητε, τῷ εἶπον, νὰ μὴ θραύσῃ ὁ Κάπης αὔριον τὸ φίμωτρόν του ἐπὶ τῆς παραστάσεως, νομίζω ὅτι καλὸν θὰ ἦτον νὰ τὸ βάλῃ ἴσως ὀλίγον πρότερον. Ἂν τὸν ἐπιτηρήσωμεν, ἠμποροῦμεν ἴσως νὰ τὸν συνηθίσωμεν.

— Καὶ νομίζεις λοιπὸν ὅτι θὰ τοῖς φορτώσω σιδηρᾶ κλωβία;

— Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ φύλαξ ἐκεῖνος διάθεσιν ἔχει νὰ σᾶς βασανίσῃ.

— Εἶσαι ἁπλοῦς χωρικὸς, παιδίον, καὶ ὡς ὅλοι οἱ χωρικοὶ, τὰ χάνεις καὶ σὺ ἅμα ἴδῃς ἀστυνομικὸν κλητῆρα ἢ χωροφύλακα. Μὴ σὲ μέλῃ· θὰ λάβω τὰ μέτρα μου αὔριον, ὅπως μὴ ἠμπορέσῃ ὁ κλητὴρ ἐκεῖνος νὰ μὲ σύρῃ εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ὅπως καὶ οἱ μαθηταί μου πολὺ μὴ ἐνοχληθῶσι. Θὰ φροντίσω ἐπίσης ὅπως καὶ τὸ δημόσιον εὕρῃ τινὰ διασκέδασιν εἰς αὐτὰ ὅλα. Πρέπει ὁ φύλαξ οὗτος νὰ μᾶς προμηθεύσῃ καλὴν εἰσοδείαν, καὶ ν' ἀναλάβῃ τὸ κωμικὸν μέρος εἰς τὴν αὐρινήν μας παράστασιν. Τοῦτο θὰ ποικίλῃ τὸ δραματολόγιόν μας, καὶ θὰ μᾶς κάμῃ καὶ ἡμᾶς ὀλίγον νὰ γελάσωμεν. Διὰ τοῦτο θὰ ὑπάγῃς αὔριον μόνος μετὰ τοῦ Καρδούλη εἰς τὴν πλατεῖαν, θὰ βάλῃς τὰ σχοινία, θὰ παίξῃς τινὰς σκοποὺς εἰς τὴν ἅρπαν, καὶ ὅταν θὰ συναχθοῦν πέριξ σου ἱκανοὶ θεαταὶ, καὶ ὅταν φθάσῃ καὶ ὁ κλητὴρ, τότε θὰ φθάσω κ' ἐγὼ φέρων τοὺς κύνας καὶ τότε ἡ κωμῳδία θ' ἀρχίσῃ.

Δὲν μ' ἤρεσκε πολὺ νὰ ὑπάγω μόνος νὰ ἑτοιμάσω τὴν παράστασιν· ἀλλ' εἶχον ἀρχίσει νὰ γνωρίζω τὸν κύριόν μου καὶ νὰ ἠξεύρω εἰς τίνας περιστάσεις ἠμπόρουν νὰ τῷ ἀντιτείνω. Εἰς τὰς παρούσας δὲ προφανὲς μοὶ ἦτον ὅτι οὐδεμίαν εἶχον πιθανότητα νὰ τὸν πείσω νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν διασκέδασιν ἣν προὐτίθετο. Ἀπεφάσισα ἑπομένως νὰ ὑπακούσω.

Τὴν ἐπαύριον λοιπὸν ἐπῆγα εἰς τὴν συνήθη θέσιν ἡμῶν καὶ ἔτεινα τὰ σχοινία. Μόλις δὲ εἶχον ἐγγίσει τὰς χορδὰς ὀλίγον, ὅτε τὸ δημόσιον ἤρχισε συῤῥέον πανταχόθεν, καὶ κατεπληρώθη ἡμῶν ὁ περίβολος.

Κατὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν πρὸ πάντων, ἐν ᾧ διετρίβομεν ἐν Πῷ, ὁ κύριός μου μὲ εἶχε πολὺ γυμνάσει εἰς τὴν ἅρπαν, καὶ ἤρχιζον νὰ παίζω μετρίως τινὰς σκοποὺς οὓς μ' ἐδίδαξε. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτον μάλιστα ἓν ᾀσμάτιον τῆς Νεαπόλεως, καὶ ὅταν τὸ ἔπαιζον τραγῳδῶν καὶ τοὺς στίχους του, πάντοτε ἐχειροκροτούμην.

Ἤμην ἤδη καλλιτέχνης κατὰ πολλοὺς λόγους, καὶ ἑπομένως διατεθειμένος, ὁσάκις ὁ θίασος ἡμῶν ἐπετύγχανεν εἰς τὰς παραστάσεις του, νὰ πιστεύω ὅτι ἡ ἐπιτυχία ὠφείλετο ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ἐμὰ προτερήματα. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅμως δὲν εἶχον τὴν ἀφροσύνην νὰ νομίσω ὅτι διὰ μόνον τὸ ᾀσμάτιον καὶ τὴν ἅρπαν μου συνέῤῥεε τὸ πλῆθος τόσον προθύμως περὶ τὰ σχοινία μας.

Ὅσοι τὴν προτεραίαν εἶχον παρευρεθῆ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀστυνομοφύλακος, ἐπανῆλθον, καὶ ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ φίλους των. Οἱ ὑπηρέται τῆς ἀστυνομίας δὲν εἶναι πολὺ δημοφιλεῖς ἐν Τολώσῃ, καὶ σχεδὸν οὐδαμοῦ, καὶ οἱ θεαταὶ ἦσαν περίεργοι νὰ ἴδωσι πῶς ὁ γέρων Ἰταλὸς θὰ κατέφερε τὸν ἀντίπαλόν του, καὶ πῶς θὰ τὰ ἐγλύττονε· διότι, ἂν καὶ ὁ Βιτάλης μόνον ταύτας τὰς δύω λέξεις εἶχεν εἴπει· «αὔριον, *σινιόρ*», ὅλοι ὅμως εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἡ πρόκλησις αὕτη, σιωπηλῶς ὑπὸ τοῦ ἄλλου δεκτὴ γενομένη, ἦτον προαγγελία μεγάλης παραστάσεως, ἥτις θὰ ἔδιδεν ἀφορμὰς νὰ γελάσωσι καὶ διασκεδάσωσι περιπαίζοντες τὴν ἀστυνομίαν.

Ἐκ τούτου ἡ προθυμία καὶ συῤῥοὴ τοῦ πλήθους.

Διὰ τοῦτο καὶ βλέποντές με μόνον μετὰ τοῦ Καρδούλη, πολλοὶ θεαταὶ ἀνήσυχοι μὲ διέκοπτον καὶ μὲ ἠρώτων ἂν δὲν θὰ ἔλθῃ «ὁ Ἰταλός».

—Φθάνει ἀμέσως.

Καὶ ἐξηκολούθουν τὸ ᾀσμάτιόν μου.

Ἀλλὰ δὲν ἔφθασεν ὁ κύριός μου· ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ ἔφθασε πρῶτος. Πρὸ ὅλων τῶν ἄλλων τὸν εἶδεν ὁ Καρδούλης, καὶ ἐν τῷ ἅμα, τὴν χεῖρα εἰς τὸν γόμφον στηρίζων, ὀπίσω ῥίπτων τὴν κεφαλήν του, ἤρχισε νὰ περιπατῇ πέριξ μου δεξιῶς καὶ ἀριστερῶς, κυρτῶν τὸ σῶμα καὶ βρενθυόμενος μετὰ γελοίας μεγαλοπρεπείας.

Τὸ πλῆθος ἀνεκάγχασε, κ' ἐχειροκρότησεν ἐπανειλημμένως.

Ὁ δὲ κλητὴρ ἐθορυβήθη, καὶ μ' ἠκόντιζε βλέμματα φοβερά.

Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο ηὔξησε τὴν εὐθυμίαν τοῦ πλήθους.

Μ' ἤρχετο καὶ εἰς ἐμὲ ὄρεξις νὰ γελάσω· ἀφ' ἑτέρου ὅμως δὲν ἤμην καὶ τινος φόβου ἀπηλλαγμένος. Τί θὰ ἦτον τὸ τέλος τῆς σκηνῆς ταύτης; Ὅταν ὁ Βιτάλης ἦτον ἐκεῖ, καλὸν, ἀπεκρίνετο εἰς τὸν κλητῆρα· ἀλλ' ἤμην μόνος, καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἤξευρον πῶς ν' ἀποκριθῶ ἂν ὁ φύλαξ μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

Digitized by Google

Ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου αὐτοῦ δὲν μοὶ ἐφαίνετο πολλὰς ἐλπίδας ἐγγυωμένη. Μανιώδης ἀγανάκτησις τὸ διέστρεφε.

Ἐπεριπάτει ἄνω καὶ κάτω ἔμπρὸς τῶν σχοινίων μου, καὶ ὁσάκις διήρχετο ἔμπρός μου μοὶ ἔρριπτε τοιοῦτο βλέμμα ὑπὲρ τὸν ὦμόν του, ὥςε ἤμην πλήρης ἀνησυχίας, καὶ ἐφοβούμην ὅτι ὅλον τοῦτο καλῶς δὲν θὰ τελειώσῃ.

Ὁ Καρδούλης, μὴ ἐννοῶν τὴν σοβαρότητα τῶν πραγμάτων, διεσκέδαζε βλέπων τοῦ κλητῆρος τὸν τρόπον, καὶ ἐπεριπάτει καὶ αὐτὸς παρὰ τὰ σχοινία μου, ἀλλ' ἐντὸς αὐτῶν, ἐν ᾧ ὁ κλητὴρ ἐπεριπάτει ἐκτός, καὶ ὁσάκις διήρχετο πλησίον μου, μοὶ ἔρριπτεν ἐπίσης ὑπὲρ τὸν ὦμόν του βλέμμα τόσον ἀστεῖον, ὥστε ἤρχιζον ἀπ' ἀρχῆς πάλιν τῶν θεατῶν τὰ καγχάσματα.

Μὴ θέλων ὅμως ἐγὼ νὰ ἐρεθίσω πολὺ τὸν φύλακα, ἐκάλεσα τὸν Καρδούλην· ἀλλ' αὐτὸς δὲν εἶχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην διάθεσιν πρὸς ὑπακοήν, καὶ ἐξηκολούθει τρέχων τὸν περίπατόν του, καὶ μὲ διέφευγεν ὅταν ἤθελον νὰ τὸν συλλάβω.

Δὲν ἠξεύρω πῶς τοῦτο συνέβη, ἀλλ' ὁ κλητήρ, τυφλούμενος ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, ἐφαντάσθη ὅτι ἠρέθιζον τὸν πίθηκα ἐναντίον του, καὶ διὰ μιᾶς διεσκέλισε τὸ σχοινίον.

Δύω μεγάλα βήματα καὶ ἔφθασεν ἐπ' ἐμέ, καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ἰσχυρὸν ῥάπισμα σχεδὸν μὲ ἀνέτρεψε.

Ὅταν δὲ ὠρθώθην εἰς τοὺς πόδας μου καὶ ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ Βιτάλης, ἐλθὼν δὲν ἠξεύρω πῶς, ἵστατο μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κλητῆρος, καὶ εἶχε συλλάβει αὐτὸν ἐκ τῆς πυγμῆς.

— Σοὶ ἀπαγορεύω, τῷ εἶπε, νὰ κτυπᾷς αὐτὸ τὸ παιδίον. Ἡ πρᾶξίς σου ἦτον ἄνανδρος.

Ὁ φύλαξ ἠθέλησε ν' ἀποσπάσῃ τὴν χεῖρά του, ἀλλ' ὁ Βιτάλης τὴν ἔσφιγξε.

Καὶ ἐπί τινας στιγμὰς οἱ δύω ἠτενίζοντο ἀσκαρδαμυκτί.

Ὁ κλητὴρ ἦτον ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐξ ὀργῆς.

Ὁ δὲ κύριός μου ἦτον λαμπρὸς εἰς τὸ εὐγενὲς ἦθός του. Ὑψηλὴν εἶχε τὴν ὡραίαν του κεφαλήν, περιβαλλομένην ὑπὸ τῆς πολιᾶς του, καὶ [illegible] πρόσωπόν του ἐξέφραζεν ἀγανάκτησιν καὶ [illegible]ταγήν.

Ὑπέλαβον ὅτι ἀπέναντι τῆς θέσεως αὐτοῦ [illegible]ύτης ὁ ἀστυνομοφύλαξ θὰ ἐταπεινοῦτο μέχρις ε[illegible]φους· ἀλλὰ παντάπασι· διὰ ῥωμαλέου κινήμ[illegible]ος ἀπέσπασε τὴν χεῖρά του, συνέλαβε τὸν κύριόν μου ἐκ τοῦ περιτραχηλίου του, καὶ τὸν ἔσπρωξε βαρβάρως ἔμπρός του.

Τόσον δὲ βιαίως τὸν ἔσπρωξεν, ὥστε ἐκινδύνευσεν ὁ Βιτάλης νὰ πέσῃ. Ὠρθώθη ὅμως πάλιν, καὶ ὑψώσας τὸν δεξιόν του βραχίονα, ἐκτύπησεν ἰσχυρῶς τὴν πυγμὴν τοῦ κλητῆρος.

Ὁ κύριός μου ἦτον γέρων εὔρωστος μέν, ἀλλ' ὅμως γέρων, ὁ δὲ κλητὴρ ἦτον νέος καὶ ῥωμαλέος, καὶ ἡ πάλη μεταξὺ τῶν δύω μακρὰ δὲν θὰ ἦτον.

Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξε πάλη.

— Τί θέλεις; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

— Σὲ θέτω ὑπὸ κράτησιν· ἀκολούθει με εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

— Διατί ἐκτύπησες αὐτὸ τὸ παιδίον;

— Νὰ λείψουν οἱ λόγοι. Ἀκολούθει. Ἐμπρός!

Ὁ Βιτάλης δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλὰ στραφεὶς πρὸς ἐμέ,

— Ἐπίστρεψον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, μοὶ εἶπε. Μεῖνε ἐκεῖ μὲ τοὺς κύνας. Θὰ σοὶ στείλω εἰδήσεις μου.

Περισσότερα δὲν ἐδυνήθη νὰ εἴπῃ, διότι ὁ φύλαξ τὸν ἔσυρε.

Τοιοῦτο πέρας ἔλαβεν ἡ παράστασις αὐτή· ὁ κύριός μου ἤθελε νὰ τὴν καταστήσῃ διασκεδαστικήν, ἀλλ' ἐτελείωσε θλιβερῶς.

Ἀμέσως κατ' ἀρχὰς τὰ κυνάρια ἠθέλησαν ν' ἀκολουθήσωσι τὸν κύριόν των· ἀλλὰ τὰ διέταξα νὰ μείνωσι πλησίον μου, καὶ εἰθισμένα εἰς τὴν ὑποταγήν, ἐπανῆλθον ὀπίσω. Τότε παρετήρησα ὅτι εἶχον φίμωτρα, ἀλλ' ὅτι ἀντὶ νὰ κλείῃ τὸ ῥύγχος των κλωβίον ἢ πλέγμα σιδηροῦν, ἔφερον μόνον λεπτὰς μεταξωτὰς ταινίας περὶ τὸ στόμα, ἐχούσας θυσάνους περιδεδεμένους. Τοῦ Κάπη, ἐπειδὴ ἦτον λευκόθριξ, ἡ ταινία ἦτον ἐρυθρά· τοῦ Ζερβίνου ἦτον λευκή, διότι ἦτον μέλας αὐτός, τῆς δὲ Δόλσης, ἥτις ἦτον τεφρόχρους, ἦτον κυανῆ ἡ ταινία. Ἦσαν θεάτρου φίμωτρα, καὶ ὁ Βιτάλης εἶχεν οὕτω κοσμήσει τοὺς κύνας του, ἀναμφιβόλως διὰ τὴν εἰρωνείαν ἣν ἡτοίμαζε κατὰ τοῦ κλητῆρος.

Οἱ θεαταὶ ταχέως διεσκορπίσθησαν. Ὀλίγοι μόνον ἔμειναν εἰς τὰς θέσεις των, συζητοῦντες περὶ τοῦ συμβάντος.

— Ὁ γέρων εἶχε δίκαιον.

— Εἶχεν ἄδικον.

— Διατί ὁ κλητὴρ ἐκτύπησε τὸ παιδίον, ὅταν αὐτὸ τίποτε δὲν τῷ εἶπεν καὶ τίποτε δὲν τῷ ἔκαμε.

— Κακὴ ὑπόθεσις. Ὁ γέρων δὲν θ' ἀπαλλαγῇ χωρὶς φυλακῆς, ἂν ὁ κλητὴρ ἀποδείξῃ τὴν στάσιν.

Ἐγὼ δ' ἐπανῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον περίλυπος καὶ ἀνήσυχος.

Πρὸ πολλοῦ εἶχε παρέλθει ὁ καιρὸς ὅτε ὁ Βιτάλης μοὶ ἐνέπνεε τρόμον· καὶ τὸ ἀληθές, ὅτι ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ὀλίγας μόνον ὥρας διήρκεσε. Τάχιστα δὲ τῷ εἶχον προσηλωθῇ δι' ἀγάπης εἰλικρινοῦς, καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη ηὔξανεν ὁσημέραι. Ἐζῶμεν τὴν αὐτὴν ζωήν, ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ὁμοῦ, καὶ πολλάκις ἀφ' ἑσπέρας μέχρι πρωΐας, κοιμώμενοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σωροῦ τοῦ ἀχύρου. Περισσότερον δὲν μεριμνᾷ πατὴρ διὰ τὸν υἱόν του ἀφ' ὅ,τι δι' ἐμὲ ἐμερίμνα ἐκεῖνος. Μοὶ εἶχε διδάξει ν' ἀναγινώσκω, νὰ ψάλλω, νὰ γράφω

Digitized by Google

καὶ ν' ἀριθμῶ. Ἐπὶ τῶν μακρῶν πορειῶν μας μετεχειρίζετο πάντοτε τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ μοὶ διδάσκῃ πότε τοῦτο καὶ πότε ἐκεῖνο καθ' ἣν σειρὰν αἱ περιστάσεις ἢ ἡ τύχη ἔφερον εἰς τὰ μαθήματα. Κατὰ τὰς ψυχροτέρας ἡμέρας μ' ἐκάλυπτε διὰ τοῦ ἡμίσεος τοῦ πεπλώματός του, κατὰ δὲ τὰς θερμοτέρας μ' ἐβοήθει πάντοτε ἀναλαμβάνων μέρος τῶν σκευῶν ἢ τῶν φορτίων ἃ εἶχον νὰ φέρω. Εἰς τὴν τράπεζαν, ἢ μᾶλλον εἰς τὰς ἑστιάσεις μας, διότι συνεχῶς εἰς τράπεζαν δὲν ἐτρώγομεν, δὲν μοὶ ἄφηνε ποτὲ τὸ κακὸν τεμάχιον, διατηρῶν δι' ἑαυτὸν τὸ καλόν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας διένειμε πάντοτε ἐξ ἴσου καλὸν καὶ κακόν. Ἀληθὲς ὅτι ἐνίοτε μ' ἔσυρεν ἐκ τοῦ αὐτίου, ἢ μοὶ κατέφερε κἀνὲν ῥάπισμα τραχύτερον ἀφ' ὅ,τι θὰ ἦτον ἂν τὸ ἔδιδε χεὶρ πατρική. Ἀλλ' αἱ μικραὶ αὗται ποιναὶ δὲν ἦσαν τοιαῦται, ὥστε δι' αὐτὰς νὰ λησμονήσω τὴν ἐπιμέλειάν του, τοὺς ἀγαθοὺς λόγους του καὶ πάσας τὰς ἐνδείξεις ἀγάπης ὅσας μοὶ ἐδαψίλευεν ἀφ' ὅτου ἤμην πλησίον του. Μὲ ἠγάπα καὶ τὸν ἠγάπων.

Διὰ τοῦτο ὁ χωρισμὸς οὗτος βαθέως μ' ἐλύπησε.

Πότε θὰ ἐβλεπόμεθα πάλιν;

Εἶχε γίνει λόγος περὶ φυλακῆς. Πόσον θὰ διήρκει ἡ φυλάκισις;

Τί θὰ ἐγινόμην ἐν τούτοις; Πῶς θὰ ἔζων; καὶ πόθεν;

Ὁ κύριός μου συνήθιζε νὰ φέρῃ εἰς τὸ βαλάντιόν του ὅλην τὴν περιουσίαν του, καὶ πρὶν βιασθῇ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ἀστυνομικὸν φύλακα, δὲν εἶχεν εὕρει καιρὸν νὰ μοὶ δώσῃ χρήματα.

Μόνον ὀλίγους τινὰς ὀβολοὺς εἶχον εἰς τὸ θυλάκιον. Ἦτον δυνατὸν αὐτοὶ ν' ἀρκέσωσιν εἰς διατροφὴν τοῦ Καρδούλη, τῶν κυναρίων κ' ἐμοῦ;

Οὕτω διέμεινα δύω ἡμέρας ἐν ἀγωνίᾳ, μὴ τολμῶν νὰ προέλθω τῆς αὐλῆς τοῦ ξενοδοχείου, καὶ ἐπιμελούμενος μόνον τὸν Καρδούλην καὶ τοὺς κύνας, τεθλιμμένους καὶ αὐτοὺς καὶ ἀνησυχοῦντας.

Τέλος τὴν τρίτην ἡμέραν μοὶ ἐκόμισέ τις ἐπιστολὴν τοῦ Βιτάλη.

Μοὶ ἔλεγε δὲ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ κύριός μου ὅτι ἦτον εἰς τὴν φυλακήν, καὶ ἔμελλε νὰ δικασθῇ εἰς τὸ πταισματοδικεῖον, κατηγορούμενος ἐπὶ ἀντιστάσει καθ' ὑπηρέτου τῆς ἀρχῆς καὶ βιαιοπραγίᾳ κατ' αὐτοῦ.

«Ὑπὸ τοῦ θυμοῦ παρασυρθείς, προσέθετε, ἔσφαλα σφάλμα μέγα, καὶ πιθανῶς πολὺ ἐπιζήμιον δι' ἐμέ. Ἀλλὰ τώρα πλέον δὲν ὠφελεῖ νὰ τὸ ἀναγνωρίζω. Τὴν δικάσιμον ἡμέραν ἔλθὲ εἰς τὸ ἀκροατήριον. Χρήσιμον μάθημα θὰ εὕρῃς ἐκεῖ».

Ἔπειτα δὲ προσέθετε συμβουλὰς περὶ τῆς διαγωγῆς μου, καὶ τέλος μὲ ἠσπάζετο καὶ μοὶ ἔλεγε νὰ θωπεύσω ἐκ μέρους του τὸν Κάπην, τὸν Καρδούλην, τὴν Δόλσην καὶ τὸν Ζερβῖνον.

Ἐν ᾧ δ' ἀνεγίνωσκον τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ὁ Κάπης, μεταξὺ τῶν σκελῶν μου, εἶχε τὴν μύτην ἐπὶ τοῦ χαρτίου, καὶ ἐμύριζε καὶ ἐμύχθιζε, καὶ αἱ κινήσεις τῆς οὐρᾶς του μοὶ ἔλεγον ὅτι βεβαίως ἀνεγνώριζε διὰ τῆς ὀσμῆς ὅτι διὰ τῶν χειρῶν τοῦ κυρίου του εἶχε διέλθει ἡ ἐπιστολή. Πρὸ τριῶν ἡμερῶν τότε κατὰ πρῶτον ἔδειξέ τινα ζωηρότητα καὶ χαράν.

Ζητήσας πληροφορίας, ἔμαθον ὅτι τὸ πταισματοδικεῖον ἤρχιζε περὶ τὰς δέκα. Κατὰ τὰς ἐννέα καὶ ἡμίσειαν λοιπὸν τὸ σάββατον ἐπῆγα καὶ ἐστάθην παρὰ τὴν θύραν, καὶ ἤμην ὁ πρῶτος ὅστις εἰσῆλθον ἅμα τὴν ἤνοιξαν. Βαθμηδὸν ἐπληρώθη ἀνθρώπων ἡ αἴθουσα, καὶ ἀνεγνώρισα πολλοὺς ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἶχον παρευρεθῆ εἰς τὴν σκηνὴν τὴν μετὰ τοῦ κλητῆρος.

Δὲν ἤξευρον τί ἦσαν τὰ δικαστήρια καὶ τί ἡ δικαιοσύνη, αὐτομάτως ὅμως τὰ ἐφοβούμην εἰς μέγαν βαθμόν, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι, ἂν κ' ἐπρόκειτο περὶ τοῦ κυρίου μου, οὐχὶ περὶ ἐμοῦ, διέτρεχον ὅμως ἐγὼ μέγαν κίνδυνον. Ἐστρυμώχθην λοιπὸν ὀπίσω μεγάλης θερμάστρας, καὶ ζαρόνων παρὰ τὸν τοῖχον, ἐπροσπάθουν κατὰ δύναμιν νὰ μικραίνω.

Δὲν ἐδικάσθη πρῶτος ὁ κύριός μου, ἀλλ' ἄνθρωποι οἵτινες εἶχον κλέψει, ἢ ξυλοκοπηθῆ καὶ ὅλοι ἔλεγον ὅτι ἦσαν ἀθῶοι, ἀλλ' ὅλοι κατεδικάσθησαν.

Τέλος πάντων ἦλθε καὶ ὁ Βιτάλης καὶ ἐκάθησε μεταξὺ δύω χωροφυλάκων εἰς τὴν ἰδίαν ἕδραν ὅπου εἶχον καθήσει ὅλοι αὐτοί.

Τί ἐῤῥέθη κατ' ἀρχάς, τί τὸν ἠρώτησαν, τί ἀπεκρίθη, δὲν τὸ ἠξεύρω. Ἡ μεγάλη συγκίνησις δὲν μ' ἄφηνε ν' ἀκούω, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἐννοῶ. Ἄλλως τε καὶ ὄχι ν' ἀκούω, ἀλλὰ νὰ βλέπω μόνον ἐφρόντιζον.

Ἔβλεπον δὲ τὸν κύριόν μου ἱστάμενον ὄρθιον, ἔχοντα ὀπίσω ἐῤῥιμμένην τὴν μακρὰν λευκὴν κόμην του, καὶ εἰς σχῆμα ἀνθρώπου ἐντρεπομένου καὶ τεθλιμμένου. Ἔβλεπον δὲ καὶ τὸν δικαστὴν ὅστις τὸν ἀνέκρινε.

— Λοιπόν, εἶπεν οὗτος, ἀναγνωρίζεις ὅτι ἐκτύπησας τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον ὅστις ἤθελε νὰ σὲ θέσῃ ὑπὸ κράτησιν.

— Ὅτι ἅπαξ τὸν ἐκτύπησα, Κύριε πρόεδρε. Ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν πλατεῖαν ὅπου ἐμέλλομεν νὰ παραστήσωμεν, εἶδον τὸν ἀστυνομικὸν κλητῆρα ῥαπίζοντα τὸ συνοδεῦόν με παιδίον.

— Τὸ παιδίον αὐτὸ δὲν εἶναι υἱός σου;

— Ὄχι, Κύριε πρόεδρε, ἀλλὰ τὸ ἀγαπῶ ὡς ἂν ἦτον υἱός μου. Ὅταν εἶδον νὰ τὸ κτυποῦν, ἐκυριεύθην ὑπὸ θυμοῦ, καὶ συνέλαβον ἀμέσως τὴν χεῖρα τοῦ κλητῆρος νὰ τὸν ἐμποδίσω νὰ κτυπήσῃ ἐκ δευτέρου.

— Ἀλλ' ἐκτύπησας σὺ τὸν κλητῆρα;

— Δηλαδὴ ὅταν οὗτος μοὶ ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸν τράχηλον, ἐλησμόνησα τίς ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐῤῥίπτετο κατ' ἐμοῦ, ἢ μᾶλλον εἶδον

Digitized by Google

ἐν αὐτῷ τὸν ἄνθρωπον, ὄχι τῆς ἐξουσίας τὸ ὄργανον, καὶ παρεφέρθην εἰς κίνημα αὐτόματον καὶ ἀκούσιον.

— Εἰς τὴν ἡλικίαν σου οὐδεὶς παραφέρεται.

— Οὐδεὶς πρέπει νὰ παραφέρηται· δυστυχῶς ὅμως δὲν πράττει τις πάντοτε ὅ,τι πρέπει. Τὸ αἰσθάνομαι σήμερον.

— Θ' ἀκούσωμεν τὸν κλητῆρα.

Οὗτος διηγήθη τὰ πράγματα ὡς συνέβησαν, ἀλλ' ἐπιμένων μᾶλλον εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν τὸν περιέπαιξαν, αὐτόν, τὰ σχήματα,τὴν φωνήν του, παρὰ εἰς τὸ κτύπημα ὃ ἔλαβε.

Ἐπὶ τῆς καταθέσεως δὲ ταύτης ὁ Βιτάλης, ἀντὶ ν'ἀκούῃ μετὰ προσοχῆς,περιέφερε τὰ βλέμματα πανταχοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἐνόησα δ' ὅτι μὲ ζητεῖ, καὶ ἀπεφάσισα ν' ἀφήσω τὸ μέρος ὅπου ἐκρύβην, καὶ παρεισδύσας διὰ τοῦ πλήθους τῶν περιέργων, ἔφθασα εἰς τὴν πρώτην θέσιν.

Ἐκεῖ μὲ ἀνεκάλυψε, καὶ ἡ τεθλιμμένη μορφή του ἠθρίασεν. Ἠσθάνθην δὲ ὅτι ἔχαιρε βλέπων με, καὶ ἄκοντός μου ἐπληρώθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου δακρύων.

— Δὲν ἔχεις τι ἄλλο νὰ εἴπῃς πρὸς ὑπεράσπισίν σου; ἠρώτησε τέλος ὁ πρόεδρος.

— Δι' ἐμὲ δὲν θὰ εἶχον τίποτε νὰ προσθέσω. Τὸ παιδίον ὅμως τοῦτο τὸ ἀγαπῶ περιπαθῶς, καὶ αὐτὸ θέλει μείνει μόνον. Ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν τοῦ δικαστηρίου, καὶ τὸ παρακαλῶ νὰ μᾶς ἀφήσῃ ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγώτερον μεμακρυσμένους ἀπ' ἀλλήλων.

Ἐνόμιζον ὅτι θ'ἀπέλυον τὸν κύριόν μου· ἀλλὰ δὲν τὸν ἀπέλυσαν.

Ἄλλος ἄρχων δικαστικὸς ὡμίλησεν ἀκόμη ὀλίγα λεπτά, καὶ ἔπειτα ὁ πρόεδρος, διὰ φωνῆς σοβαρᾶς εἶπεν, ὅτι ὁ καλούμενος Βιτάλης, ἔνοχος ἀποδειχθεὶς ὕβρεων καὶ βιαιοπραγιῶν καθ' ὑπηρέτου τῆς ἐξουσίας, κατεδικάζετο εἰς δίμηνον φυλάκισιν καὶ ἑκατὸν δραχμῶν πρόστιμον.

Δίμηνον φυλάκισιν!

Διὰ τῶν δακρύων μου εἶδον ὅτι ἡ θύρα δι' ἧς εἶχεν εἰσέλθει ὁ Βιτάλης, πάλιν ἠνοίχθη, καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς μετὰ χωροφύλακος, καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη ὀπίσω του.

Δύω μηνῶν χωρισμός!

Ποῦ νὰ ὑπάγω;

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ

τῆς βορειοανατολικῆς διαβάσεως ἐξ Εὐρώπης εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.

Πρὸ τριακοσίων εἴκοσι ἑπτὰ ἐτῶν ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ, συνοδευομένη ὑπὸ πολυαρίθμων καὶ διαπρεπῶν αὐλικῶν, παρευρέθη ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ταμέσεως εἰς τὸν ἀπόπλουν τοῦ στολίσκου, ὃν ὁ Οὖγος Βιλλογγβὴ ἐσκόπει νὰ ὁδηγήσῃ εἰς Κίναν, παραπλέων τὰ βόρεια παράλια τῆς Εὐρώπης.

Ἔργον τοσούτῳ τολμηρὸν ἦτο ἄξιον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν τῆς ὑποστηρίξεως τῆς ἡγεμονίδος καὶ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ ἔθνους· διότι ἡ ἐπιτυχὴς αὐτοῦ ἔκβασις ἔθιγεν ὕψιστα συμφέροντα τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, οὗτινος αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις μετὰ τῆς Ἀνατολῆς παρεκωλύοντο ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων, κυρίων ὄντων τῶν μεσημβρινῶν θαλασσῶν.

Γνωσταὶ εἶνε τῆς πρώτης ταύτης ἐκδρομῆς αἱ καταστροφαί. Ὁ ἀτυχὴς Βιλλογγβὴ προσωρμίσθη εἰς Σπιτσβέργην, ἀλλὰ δὲν ἐπανεῖδε τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, τὰ δὲ λείψανα τῶν πληρωμάτων αὐτοῦ εὑρέθησαν πολὺ ὕστερον.

Οἱ Ὁλλανδοὶ καὶ Σουηδοὶ εἶχον ὅπως καὶ οἱ Ἄγγλοι τὸ αὐτὸ συμφέρον εἰς ἀνακάλυψιν θαλασσίας ὁδοῦ, ἀνοιγούσης ἐλευθέραν δίοδον εἰς τὰς μακαρίας χώρας τῶν Μολούκκων νήσων. Ναυτικοὶ γενναῖοι ἐπεχείρησαν ἀλληλοδιαδόχως νὰ τάμωσι τὴν ὁδὸν ταύτην, εἴτε ἀπὸ βορρᾶ, διαπερῶντες τὸν Πόλον, εἴτε βορειοδυτικῶς διὰ τῶν στενῶν διόδων τῆς βορείου Ἀμερικῆς, εἴτε βορειοανατολικῶς παραπλέοντες τὴν ἀρχαίαν ἤπειρον. Καταγράφομεν ἐνταῦθα μόνον τὰς κυριωτέρας ἀποπείρας, αἵτινες ἐγένοντο πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ τελευταίου σχεδίου.

Αἱ τρεῖς Ὁλλανδικαὶ ἐκδρομαί, ὧν ἡγεῖτο ὁ ἀτρόμητος Γουλιέλμος Βαρέντζ τῷ 1594, 1595 καὶ 1596 ἀνεκάλυψαν τὴν Νέαν Ζάμβλην, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προχωρήσωσι πέραν τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ.

Ἄλλοι πολλοὶ θαρραλέοι ἐρευνηταὶ ἀνέλαβον νὰ συνεχίσωσι τὸ ἔργον τῶν προδρόμων τούτων, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν προέβησαν πέραν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης θαλάσσης τοῦ Καρᾶ, πάντοτε μεστῆς ἐκ πελωρίων ὀρέων πάγου.

Τέλος τὸ 1869 ὁ Σουηδὸς Κάρλσεν, ἐπωφελούμενος τῆς στιγμῆς τῆς διαλύσεως τῶν πάγων,διεπέρασεν εὐτυχῶς τὴν θάλασσαν ἐκείνην, τὴν τέως θεωρουμένην ἀδιάπλευστον, δεικνύων οὕτω τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ἰσχυρὰς θελήσεως ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν ἐφοβοῦντο νὰ διέλθωσιν αὐτήν. Τοῦτον παρηκολούθησεν ὕστερον ἕτερος Σουηδός.

Ὁ καθηγητὴς Νορδενσκὸλδ, περιώνυμος ἐπὶ ταῖς μεγάλαις αὐτοῦ γεωγραφικαῖς ἐργασίαις καὶ ἐπὶ ἓξ ἐκδρομαῖς εἰς τὰς πολικὰς χώρας, ἀπεφάσισε ν' ἀφιερώσῃ τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὴν λύσιν προβλήματος, ἐπιζητουμένην πρὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων. Ἐπελήφθη πρὶν τοῦ ταξειδίου πρὸς ἀναγνώρισιν ἁπλῆν τῶν τόπων τῷ 1875. Ἀναχωρήσας ἐκ τῆς νήσου Τρομσόη τῆς Νορβηγίας τῇ 8 Ἰουνίου διὰ τοῦ *Πρόφβεν*,διηρεύνησε τὴν Νέαν Ζάμβλην,διέπλευσε τὴν Καραϊκὴν θάλασσαν, συνῆψε σχέσεις μετὰ τῶν Σαμοϊέδων, ἔκαμψε τὴν μεγάλην χερσόνησον, ἣν διασχίζουσι τὰ στόμια τοῦ ποταμοῦ Ὀβῆ, καὶ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰενι-

Digitized by Google

σίη, ἐν λιμένι καταφυγῆς, ὃν ὠνόμασε Δίξωνα, πρὸς ἀνάμνησιν ἑνὸς γενναίου πρωτουργοῦ τῆς ἐκδρομῆς.

Τὸ πλοῖον ἐπανέκαμψεν εἰς Σουηδίαν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἀλλ' ὁ Νορδενσκὸλδ, συνοδευόμενος μόνον ὑπὸ πέντε ἄλλων ἐρευνητῶν, κατήχθη διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Σιβιρίας. Οἱ περιηγηταὶ ἀνέβησαν τὸν Ἰενισέη ἐπὶ μικροῦ πλοίου, διῆλθον χώραν, ἔνθα ἀπήντησαν φυτείαν πλουσιωτάτην καὶ ἐν αὐτῷ ἔτι τῷ κύκλῳ τοῦ πόλου, συνήντησαν ἀπέραντα παρθενικὰ δάση τοῦ Τουρουσὰνκ, καὶ τέλος πεδιάδας γονίμους τοῦ Κραζινοζάρσκ. Μετὰ ἕνα μῆνα ἀφίκοντο εἰς Πετρούπουλιν, ἐξ ἧς ἐπανῆλθον εἰς Στοκόλμην.

Τὸ πρῶτον τοῦτο ταξείδιον τελεσθὲν ἐν ὥρᾳ ἐξαιρετικῆς καταστάσεως τῆς θερμοκρασίας, ἀπήτει ἕτερον νέον δοκιμαστικὸν, ὅπερ δὲν ἐδίστασεν ὁ Νορδενσκὸλδ ν' ἀναλάβῃ, διὸ καὶ ἀπέπλευσε τῇ **25** Ἰουλίου **1877** ἐπὶ τοῦ «Ὕμερ» ἀρίστου μικροῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἀφίκετο τῇ **25** Αὐγούστου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰενισέη, ὅπου ἀνεκάλυψε νῆσον, ἣν ὠνόμασε Σιβιριακὼφ, ὀνόματος ἑτέρου τινὸς τῶν πρωτουργῶν τῆς ἐκδρομῆς.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἀνῆλθε μέχρι μικροῦ ῥωσσικοῦ σταθμοῦ τὸν πολύϊχθυν Ἰενισέη, ὅπου καθ' ἑκάστην ἤρχοντο εἰς τὸ πλοῖον Σαμοϊέδαι, Ὑουράκοι, Δολγάνοι, Τορμγοῦσοι ὅπως ἀνταλλάξωσι νεαλεῖς ἰχθῦς ἀντὶ παντὸς, ὅπερ ἤθελον αὐτοῖς προσφέρει.

Φοβηθεὶς δὲ μὴ ἀποκλεισθῇ ὑπὸ τῶν πάγων, οἵτινες ἐπὶ πολὺ ἐβράδυνον, ὁ Νορδενσκὸλδ ἐπανῆλθεν εἰς Τρομσόη τῇ **22** Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καταδείξας τὸ δυνατὸν τῆς μεταφορᾶς εἰς Εὐρώπην διὰ τρόπου τακτικοῦ τῶν προϊόντων τῆς βορείου Σιβιρίας διὰ τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ.

Ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, καὶ μὴ ἀπαντήσας δυσυπερβλήτους δυσκολίας, οὐδὲ φοβεροὺς κινδύνους, ὁ Νορδενσκὸλδ ἐπεχείρησε νὰ πραγματώσῃ ὁλόκληρον τὸ σχέδιον αὐτοῦ, δῆλα δὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν διὰ τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, ἐξερευνῶν τὰ τέως ἄγνωστα παράλια τῆς Σιβιρίας.

Παρεσκεύασε λοιπὸν νέαν ἐκδρομὴν ἀναλώμασι τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ τῶν ΚΚ. Δίξωνος καὶ Σιβιριακὼφ, ὧν τὸ πρὸς τὴν ἐπιστήμην διαφέρον εἶχον καὶ τέως τοσοῦτον γενναιοδώρως καταδείξει. Τῇ **4** Ἰουλίου **1878** ὁ εὐτυχὴς ἐρευνητὴς ἀνήχθη ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Γκαιτεβόργ τῆς Σουηδίας, ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς *Βέγας*, συνοδευόμενος ὑπὸ ἐπιστημόνων καὶ ἀξιωματικῶν Σουηδῶν, Νορβεγῶν, Ῥώσσων καὶ Ἰταλῶν, καὶ ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ πλήρωμα ἐκλεκτόν.

Ἐν Τρομσόῃ συνήντησε τὴν *Λέναν*, μικρὸν ἀτμόπλοιον, ὅπερ ἔμελλε νὰ συμπλεύσῃ μετὰ τῆς Βέγας μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Λένα, μικρὸν δὲ περαιτέρω συνήντησαν δύο πλοῖα ἀνθρακαγωγά.

Ὁ στολίσκος εὗρε τὴν θάλασσαν τοῦ Καρᾶ ἄνευ πάγων, μετὰ ἕνα δὲ μῆνα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἠγκυροβόλησεν ἐν τῷ λιμένι *Δίξωνος*, ἐξ οὗ ἀνεχώρησε τῇ **10** Αὐγούστου, ὅπως πελαγοδρομήσῃ ἐν θαλάσσῃ ἐντελῶς ἀγνώστῳ.

Τὰ δύο πλοῖα μετὰ προσοχῆς ἔπλεον διὰ μέσου νησιδίων πολυπληθῶν, ἅτινα οὐδεὶς χάρτης κατεδείκνυε, καὶ κινητῶν πάγων, ἀποκρυπτομένων ὑπὸ πυκνῆς ὁμίχλης, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ προσδέσωσι τὰ πλοῖα εἰς παμμεγέθη ὄγκον πλάνητος πάγου φερομένου πρὸς ἀνατολὰς, ὁ ὁποῖος ἐρρυμούλκει αὐτοὺς προθυμότατα.

Τῇ **19** Αὐγούστου δι' ἑορτῆς ἰδίας ἐχαιρέτισαν τὰ πλοῖα τὸ ἀκρωτήριον Τσελιονσκὶν, τὸ ἀρκτικώτατον ἄκρον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου, ὅπερ οὐδὲν πλοῖον εἶχε μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου κάμψει.

Τῇ **23** Αὐγούστου τέλος ἡ θαλασσία αὔρα διεσκέδασε τὴν ὁμίχλην, τὴν καθιστῶσαν τοσοῦτον ἐπικίνδυνον τὸν πλοῦν, καὶ τὰ πλοῖα ἔπλεον ἐν μεγαλοπρεπεῖ θαλάσσῃ, γαληνιαίᾳ ὡς λίμνῃ καὶ ἐλευθέρᾳ πάγων. Τὸ φαινόμενον δὲ τοῦτο ὁ καθηγητὴς Νορδενσκὸλδ ἀπέδιδεν εἰς τὰ ὕδατα τὰ χυνόμενα εἰς τὸν Παγωμένον Ὠκεανὸν, διὰ τῶν μεγάλων ποταμῶν, τῶν πηγαζόντων ἐκ χωρῶν θερμαινομένων ὑπὸ καυστικοῦ ἡλίου.

Τῇ **24** Αὐγούστου ἀφίκοντο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λένα, ὅπου τὰ δύο πλοῖα ἔμελλον νὰ ἀποχωρισθῶσιν, ἡ μὲν Λένα ὅπως κομίσῃ εἰς Εὐρώπην τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδρομῆς, ἡ δὲ Βέγα, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν ἔνδοξον αὐτῆς ὁδόν.

Δὲν θ' ἀκολουθήσωμεν ἐνταῦθα τὸ ἡμερολόγιον τῆς Βέγας καθ' ἡμέραν. Καθ' ὅλον τὸν Σεπτέμβριον ἠγωνίζετο κατὰ τῆς ὁμίχλης, τῶν ὀρέων ἐκ πάγων, τῶν παγετωδῶν ἐκτάσεων, αἵτινες ἐναλλὰξ ἠνοίγοντο καὶ ἐκλείοντο πρὸ αὐτῆς. Εἶχε διαβῆ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κολυμᾶ καὶ παρέπλεε τὴν παραλίαν, ἥτις οὐδόλως χύνει ὕδατα εἰς τὸν Παγωμένον Ὠκεανόν. Δὲν εἶχε λοιπὸν δι' ἐλπίδος νὰ συναντήσῃ μέγαν τινὰ ποταμὸν ὅστις ν' ἀπωθήσῃ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος πλάνητας πάγους, οἵτινες ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν εὑρίσκοντο πλειότεροι καὶ συμπαγέστεροι, ὥστε ἐπὶ τέλους περιέσφιγξαν ἐντελῶς καὶ τῇ **28** Αὐγούστου ἐντελῶς ἀπέκλεισαν.

Ἡ κραταιὰ Βέγα εἶχε τέως διανύσει εὐτυχῶς **4,200** μίλια ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἐκ τοῦ Τρομσόη, δὲν ὑπελείπετο εἰμὴ **120** μιλίων πλοῦς ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν ἐπιθυμητὸν αὐτῇ σκοπὸν . . . . . . Διήνυσε ταῦτα ; Ὄχι. Τὸ τέρμα ἦτο ἐκεῖ, ἤγγιζεν εἰς τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ τὰ παρεμβληθέντα ἐμπόδια ἦσαν ἀνυπέρβλητα. Πάντες ἔμειναν ἐκεῖ πεφυλακισμένοι ἐπὶ δέκα μακροὺς μῆνας, ἐπὶ *διακοσίας ἐνενήκοντα τέσσα-*

Digitized by Google

ρας ἡμέρας! Ἐν τούτοις ὀλίγα χιλιόμετρα πρὸς ἀνατολὰς ἡ θάλασσα ἦτο ἄνευ πάγων, ὁ δὲ πορθμὸς τοῦ Βεριγγίου ἀπεῖχε δύο ἡμερῶν πλοῦν! Τὴν παραμονὴν ἴσως ἠδύναντο νὰ διαπλεύσωσιν, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο πλέον ἀργά.

«Ἀποκεκλεισμένος τόσον πλησίον τοῦ σκοποῦ, ἔγραφεν ὁ Νορδενσκὸλδ ἔν τινι ἐπιστολῇ του, ἦτό τι δι' ἐμὲ ἀνέλπιστον ἐν πάσαις ταῖς ἀρκτικαῖς ἐκδρομαῖς, ὅπερ δυσκολώτατον νὰ ὑποφέρω. Πρέπει ὅμως νὰ παρηγορήσω ἐμαυτὸν διὰ τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων, μὴ προηγηθέντος ἄλλου πρὸ ἐμοῦ εἰς τὰ πολικὰ ταξείδια· ἐγὼ δὲ περιπλέον καλὸν λιμένα διαχειμάσεως καὶ ἀποσκοπῶ εἰς τὸ νὰ δυνηθῶ νὰ φθάσω εἰς Ἰαπωνίαν τὸ ἐπόμενον ἔαρ».

Παρεσκευάσθησαν ὅθεν ἐκ παντὸς τρόπου πρὸς διαχείμασιν, μετ' οὐ πολὺ δὲ συνῆψε καὶ σχέσεις φιλίας πρὸς τοὺς Τσουκτσούς, τοὺς παρὰ τὴν παραλίαν ἐσκηνωμένους, οἵτινες ἐκόμιζον εἰς τὸ πλοῖον τροφὰς καὶ μηλωτάς, ἃς ἀντήλλασσον πρὸς ρούμιον, ἄρτον, ὃν λαιμάργως κατεβρόχθιζον, καὶ πρὸ πάντων πρὸς καπνόν, διότι αὐτόσε ἄνδρες καὶ γυναῖκες καπνίζουσι διὰ καπνοσύριγγος.

Αὐτοὶ οἱ Τσουκτσοὶ εἶνε λαὸς νομαδικός, πλανώμενος εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κολυμᾶ παρὰ τὸ στενὸν τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, ὃν διέρχονται τὸν χειμῶνα δι' ἑλκήθρων. Δι' ἀνταλλαγῆς ἐμπορεύονται πρὸς Ῥώσους ἐμπόρους, εἰς τοὺς ὁποίους πωλοῦσι δέρματα κάστορος κομιζόμενα ἐκ τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς, καὶ τὰ ὁποῖα ἑκουσίως ἀνταλλάσσουσιν ἀντὶ καπνοῦ.

Ὡς φαίνεται δέ, αὐτοὶ οἱ ἄγριοι ἐγίνωσκον τὴν Ἀμερικὴν πολὺ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ περιφήμου Γενουηνσίου. Εἶνε σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ὑπῆρχε πάντοτε συγκοινωνία τις σταθερὰ μεταξὺ τῶν ἐγχωρίων τῶν οἰκούντων περὶ τὸν πολικὸν κύκλον.

Οἱ Τσουκτσοὶ εἶνε δραστήριοι, ρωμαλέοι, ἤθους εὐθύμου· ἅρπαγες δὲ ὡς πάντες οἱ ἄγριοι, ἀλλ' ὑποχρεωτικοὶ καὶ εὐπειθεῖς. Ἐνδύονται καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐκ δερμάτων ταράνδων, ὡς οἱ Λάπωνες, φέρουσιν ὑποδήματα ἐκ δέρματος φώκης, ὧν αἱ περικνημίδες εἶνε ἐκ μηλωτῆς ἄρκτων· μεταχειρίζονται δ' ἐν τῇ ὥρᾳ τῶν βροχῶν μανδύας ἀδιαβρόχους καὶ ἐλαφροὺς ἐξ ὑμένος σπλάγχνων. Αἱ γυναῖκες εἶνε κατάστικτοι, ἡ δ' ἐνδυμασία αὐτῶν εἶνε παρεμφερὴς τῇ τῶν ἀνδρῶν.

Οἱ Τσουκτσοὶ ὡς νομαδικὸς λαὸς οἰκοῦσιν ἐν καλύβαις, ἃς διαλύουσιν εὐκόλως καὶ μεταφέρουσιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς χώρας μέχρι τοῦ ἑτέρου. Εἶνε δ' αἱ καλύβαι αὐτῶν κυκλικαὶ καὶ εὐρύχωροι ἐκ δέρματος θαλασσίων ἵππων καὶ ταράνδων τεταμένου ἐπὶ ὀστεΐνου σκελετοῦ φαλαίνης ἢ ξύλων, καὶ κατεσκευασμέναι στερεῶς καὶ ἀφιλοκάλως· διότι ἀνάγκη ν' ἀντέχωσιν εἰς τὰς θυέλλας τῆς χιόνος, αἵτινες ἔχουσι καταπληκτικὴν σφοδρότητα· οὐχ ἧττον δὲν στεροῦνται εὐμαρείας τινὸς καὶ εἶνε διεσκευασμέναι ὡς ἄριστα ὑπὸ τοὺς ὅρους, οὓς ἀπαιτοῦσιν αἱ κλιματολογικαὶ περιστάσεις. Εἶνε πάντοτε διπλαῖ· ἡ περιέχουσα τὴν μικροτέραν χρησιμεύει εἰς ἐναπόθεσιν τῶν ζωοτροφιῶν καὶ διὰ τοὺς κύνας, ἡ δ' ἐσωτερικὴ σκηνὴ πρὸς κατοικίαν. Ἡ θερμοκρασία ἐν αὐτῇ εἶνε τόσον ὑψωμένη, καίτοι ἐκτὸς ψῦχος δριμὺ καὶ παγετῶδες ἐπικρατεῖ, ὥστε οἱ Τσουκτσοὶ κοιμῶνται γυμνοί. Δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν ἐκπεμπομένην ἐκ τοῦ σώματος αὐτῶν καὶ συμπυκνουμένην ὑπὸ τὰ δερμάτινα ἐνδύματα θερμότητα, ἣν ἔτι μᾶλλον ἐπαυξάνουσιν αἱ καιόμεναι πήλιναι λυχνίαι, ὧν τὰς μύξας βρέχουσι δι' ἐλαίου φαλαίνης.

Οἱ Τσουκτσοὶ ἀγνοοῦσι τὴν χρῆσιν τῶν πυροβόλων ὅπλων, μεταχειρίζονται ἔτι λόγχας μετὰ αἰχμῶν σιδηρῶν ἢ ὀστεΐνων πρὸς θήραν τῶν ἄρκτων, ἢ κάμακας, ἢ ἀκόντια πρὸς θήραν τῶν θαλασσίων ἵππων, καὶ σφενδόνας πρὸς θήραν τῶν πτηνῶν. Ἐνασχολοῦνται δὲ κυρίως εἰς θήραν καὶ ἁλιείαν μεγάλων θαλασσίων ζώων, ὧν τὸ ἔλαιον, ἡ σὰρξ καὶ τὸ δέρμα εἶνε αὐτοῖς πολυτιμότατα· πάντες ὅμως εἶνε ἐν γένει ποιμένες, ἀνατρέφοντες ἀγέλας ταράνδων, οὓς ἐξημερώνουσι μόνον καὶ μόνον διὰ τῆς καλῆς μεταχειρίσεως.

Ἕλκηθρα συρόμενα ὑπὸ κυνῶν ὁρμητικῶν καὶ ρωμαλέων ἐδίδοντο πολλάκις πρὸς χρῆσιν τῶν ἐρευνητῶν, καὶ ὁ Νορδενσκὸλδ ἐπωφελήθη οὐχὶ ἅπαξ ἀπὸ τὰς ὑποχρεωτικὰς ταύτας προσφορὰς τῶν φίλων Τσουκτσῶν, ὅπως ἐκδράμῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. «Οἱ Τσουκτσοί, ἔγραφεν, εἶνε ἐπιτηδειότατοι περὶ τὴν κατασκευὴν ἐλαφρῶν ἁμαξῶν, ἃς κατασκευάζουσιν ἐκ ξύλου κλήθρας, οὐδόλως ποιοῦντες χρῆσιν ἥλων. Οὐδὲν δ' εὐκολώτερον τῆς ἐπισκευῆς αὐτῶν· διότι τὰ ἕλκηθρα δὲν σύγκεινται ἐξ ἑνὸς μόνου τεμαχίου ξύλου, ἀλλ' ἐκ πολλῶν, ὧν τὰ θραύσματα καθ' ὁδὸν συνδέουσι διὰ λωρίδων. Οὐδεμίαν φροντίδα λαμβάνουσι περὶ τῶν κυνῶν αὐτῶν, ὑποδεεστέρων ὄντων τῶν ἐν τῇ Νέᾳ Γῇ ὁμοφύλων. Καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ἡμῶν διαμονὴν ἐν ταῖς χώραις ταύταις, δὲν εἶδον τοὺς Τσουκτσοὺς νὰ δώσωσι τροφὴν εἰς τοὺς εὐπειθεῖς αὐτοὺς ὑπηρέτας, οἵτινες ἀδιακόπως ἔτρεχον καὶ ἀνεύρισκον τροφὴν ἀνασκάπτοντες τὴν χιόνα».

Οἱ Τσουκτσοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον λέγονται χριστιανοί, φαίνεται ὅμως ὅτι μετὰ τοῦ Θεοῦ ἦλθον καὶ εἴς τινα συμβιβασμόν, διότι παρ' αὐτοῖς ἡ πολυγαμία δὲν θεωρεῖται ὡς πρᾶξις τιμωρητέα.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1879 τὸ θερμόμετρον κατέβη εἰς 45 βαθμοὺς καὶ αἱ θύελλαι ἐκ χιόνος εἶχον πάντας ἐπὶ ποδός. Χάρις δὲ εἰς

Digitized by Google

τὰς προφυλάξεις, τὰς ληφθείσας ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐκδρομῆς, καὶ εἰς τὴν ἐξαίρετον διασκευὴν τοῦ πλοίου, τὸ πλήρωμα διῆλθε τὸ δριμύτατον ψῦχος καὶ τὸ σκότος τῶν μακρῶν ἐκείνων νυκτῶν καρτερικῶς καὶ εὐθύμως. Ὅταν ὁ ἄνεμος ἐκόπαζεν, οἱ τοῦ πλοίου ἐποίουν βιαίας ἀσκήσεις, μακρὰς ἐκδρομάς, δι' ὧν διετήρουν τὴν εὐεξίαν αὐτῶν καὶ εὐθυμίαν. Ἐν τῷ πλοίῳ διὰ τῆς ποικιλίας τῶν ἐνασχολήσεων, διὰ τῶν διασκεδάσεων ἐπιδεξίως παρασκευαζομένων, καθίστων τὸν χρόνον ὑποφερτόν. Εἰργάζοντο ξυλείαν ἐν τῷ τόρνῳ, ἐποίουν μουσικὰς συμφωνίας, συνείρχοντο εἰς ἐπιστημονικὰς ὁμηγύρεις περὶ τῶν ἀρκτικῶν ἐκδρομῶν, συνέλεγον δείγματα φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἀνεγίνωσκον ἀπλήστως βιβλία.

Κατὰ τὸν μῆνα Μάϊον, τὸ στρῶμα τοῦ πάγου ἐλεπτύνθη, καὶ τὰ φρέατα τοῦ ἀερισμοῦ, ἅτινα ἤνοιγον αἱ φῶκαι καὶ οἱ θαλάσσιοι ἵπποι (φωκότρυπαι)· διηυκόλυνον τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Βέγας. Εὐθὺς δ'ἐν ἀρχῇ ἦτο ἐπικίνδυνον νὰ πορεύωνται εἰς τὴν ξηρὰν διὰ τῶν πάγων· τέλος τῇ 18 Ἰουλίου ἡ Βέγα ἐλευθερωθεῖσα ἐκ τῶν ἐμποδίων, ἐπανέλαβε τὸν πλοῦν αὐτῆς πρὸς ἀνατολάς.

Τῇ 20 Ἰουλίου, δηλαδὴ μετὰ δύο ἡμέρας, ἡ ἔνδοξος Βέγα, σημαιοστόλιστος, ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, εἰσέπλεεν εἰς τὸν Βερίγγιον πορθμόν, ἐν μέσῳ κρότου πυροβόλων καὶ ἐνθουσιωδῶν ζητωκραυγῶν, αἵτινες ἀφύπνισαν τὰς κοιμωμένας ἠχοὺς τῶν ἐρημιῶν ἐκείνων.

«Εὐνόητος καὶ συγχωρητέα εἶνε ἡ ὑπερηφάνεια ἡμῶν, λέγει ὁ περιφανὴς θαλασσοπόρος, ὁρώντων τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν κυανῆν καὶ κίτρινον σημαίαν τῆς Σουηδίας κυματίζουσαν ἐπὶ ἐκείνης τῆς θαλάσσης, ὅπου ὁ Παλαιὸς Κόσμος φαίνεται ὅτι τείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν Νέον».

Τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου ἡ Βέγα ἠγκυροβόλει ἐν τῷ ὅρμῳ τῆς Ὑοκοχάμης, ἐξ ἧς ὁ Νορδενσκόλδ ἀπέστειλε τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα τῷ βασιλεῖ τῆς Σουηδίας. «Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ταξειδίου μας· ἡ βορειοανατολικὴ διάβασις εὑρέθη· νέος ὠκεανὸς ἀνεῴχθη· οὐδένα ἀπωλέσαμεν τοῦ πληρώματος, οὐδεὶς ἠσθένησεν, οὐδεμία ἀβαρία τοῦ πλοίου συνέβη».

Τῇ 14 Φεβρουαρίου 1880 ἡ Βέγα ἀπεβίβαζεν εἰς Νεάπολιν τὸν καθηγητὴν Νορδενσκόλδ καὶ ἅπαν αὐτοῦ τὸ ἐπιτελεῖον ἐξ ἀξιωματικῶν καὶ ἐπιστημόνων, ὧν σύμπασα ἡ Εὐρώπη θὰ ἑορτάσῃ τὸν θρίαμβον.

Ἰδοὺ αἱ ἀληθεῖς κατακτήσεις τοῦ μέλλοντος. Τοῖς βαρβάροις λαοῖς οἱ κτηνώδεις ἀγῶνες καὶ αἱματηροί, τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι τὰ εἰρηνικὰ ἔργα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐργασίας!

[Globe] Α. Μηλιαρακης.

Ἡ Ἰνδικὴ χερσόνησος κατοικεῖται ὑπὸ 240 ἑκατομ. ψυχῶν.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

430.

Τὸ γῆρας τοῦ ἔρωτος, καθὼς τὸ τοῦ σώματος γῆρας, βίος εἶναι ὀδυνηρός, πᾶσαν ἀποκλείων ἡδονήν.

431.

Οὐδὲν τοσοῦτον διαστρέφει τὸ ἦθος τὸ ἀφελές, ὅσον ἡ πρὸς ἐπίδειξιν ἀφελείας προσπάθεια.

432.

Οἱ προθύμως τὰ καλὰ ἔργα ἐπαινοῦντες ἀποδίδουσι κατά τινα τρόπον μέρος τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν εἰς ἑαυτούς.

433.

Τὸ ἀσφαλέστερον δεῖγμα τῆς μεγάλης τοῦ ἀνθρώπου εὐφυΐας εἶναι ἡ φθόνου ἀμέτοχος φύσις αὐτοῦ.

434.

Πρὸς τὰ φιλίας δείγματα τῶν ἀπατησάντων ἡμᾶς φίλων ἀδιαφορία πρέπει· πρὸς τὰς δυστυχίας ὅμως αὐτῶν ὀφείλεται συμπάθεια.

435.

Ἡ τύχη καὶ ἡ ψυχικὴ τοῦ ἀνθρώπου διάθεσις κυβερνῶσι τὸν κόσμον.

436.

Εὐκολώτερον διαγινώσκεται ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει, ἢ ὡρισμένος τις ἄνθρωπος.

437.

Διὰ νὰ ἀποφέρῃ τις περὶ ἀνθρώπου κρίσιν, δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὰ μεγάλα αὐτοῦ προτερήματα, ἀλλ' εἰς τὴν γνῶσιν τῆς χρήσεως αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Τί θὰ ἐκάμνετε, ἐὰν ἐγινόμην αὐτοκράτωρ, ἠρώτησεν ἡμέραν τινὰ ὁ πρίγκηψ Ναπολέων τὸν κ. Αἰμίλιον Ζιραρδέν.

— Ὑψηλότατε, θὰ ὑπήγαινα εἰς τὸ Βέλγιον, ὅπου θὰ ἔμενα καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας σας.

— Καθ'ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας μου!

— Ἀ! ὑπέλαβε μειδιῶν ὁ κ. Ζιραρδέν, θὰ ἦτο τόσον σύντομος ὁ χρόνος οὗτος!

*
* *

Παριστάνετο ἔν τινι θεάτρῳ δρᾶμα μακρόν, λίαν μακρόν, καὶ λίαν πληκτικόν. Ὅλος ὁ κόσμος χασμᾶται. Ἐν ᾧ δὲ ἡ τρίτη πρᾶξις προσεγγίζει εἰς τὸ τέλος, τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον ἀκόμη δὲν ἤρχισε.

Αἴφνης συμβαίνει μονομαχία, καὶ φονεύεται ἓν τῶν προσώπων.

— Τέλος πάντων! ἀναφωνεῖ εἷς τῶν θεατῶν, ἰδοὺ εἷς, ὅστις ὁπωσδήποτε δὲν θὰ ξαναρχίσῃ.

*
* *

Digitized by Google

— Καὶ δὲν μοῦ λέγεις, ἀγαπητή μου, ἀπὸ πότε ἤρχισαν οἱ εἰκοσαετεῖς νέοι νὰ γίνωνται γελοῖοι;

— Δύναμαι νὰ σᾶς τὸ ὁρίσω ἀκριβῶς, φίλε μου: ἀφ' ὅτου ἐγείνατε πεντεκαιτεσσαρακοντούτης.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Νέον Ἡράκλειον ἆθλον

θὰ ἐκτελέσῃ, ὅστις δυνηθῇ νὰ ΕΥΡΗι.

1—Ἄνθρωπον ἀληθῶς εὐτυχῆ.

2—Ἄνθρωπον—ἕνα καὶ μόνον—γνωρίζοντα ἑαυτόν.

3—Ἀνόητον, στέργοντα νὰ ὑπακούσῃ.

4—Γυναῖκα, ἱκανὴν νὰ φυλάξῃ μυστικόν.

5—Δικηγόρον, παραδεχόμενον ἀναμφισβήτητον καὶ προφανῆ ἀλήθειαν.

6—Γυναῖκα 29 ἐτῶν καὶ ἕνδεκα μηνῶν, λέγουσαν ὅτι εἶνε τριακονταέτις, ἢ γυναῖκα τεσσαράκοντα ἐτῶν μὴ λέγουσαν ὅτι εἶνε εἰκοσιπέντε.

7—Γυναῖκα τοῦ κόσμου κατορθοῦσαν νὰ ψευσθῇ ὀλιγώτερον ἢ ἑκατοντάκις τῆς ἡμέρας.

8—Νέον, μὴ πεποιθότα ὄχι μόνον εἰς τὴν κρίσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πεῖράν του.

9—Φίλον, μὴ θεωροῦντα ὡς βάσιν τῆς φιλίας τὴν χάριν αὐτοῦ θυσίαν τοῦ φίλου του.

10—Ἄνδρα ἀγαπῶντα ἄσχημον γυναῖκα καὶ μὴ πρόθυμον νὰ ὀμόσῃ, ὅτι ἡ φιλτάτη του εἶνε ἀπαράλλακτος ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου,—μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὸν τόπον τῶν περιπλέον.

11—Νεόπλουτον μὴ πεπεισμένον, ὅτι οὐδὲν δύναται ἡ τύχη ἄνευ τῆς ἱκανότητος.

12—Ἕλληνα μὴ ἔχοντα ἴδιον πολιτικὸν σύστημα, ὅπερ ἀκολουθοῦσα ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ δοξασθῇ καὶ εὐημερήσῃ.

Ιων᾿ας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ κάμουν καλὸν εἰς τὸν πλησίον, ἐδαπάνων τὸ τέταρτον τῶν ὅσα δαπανῶσι διὰ νὰ κάμνωσι κακὸν εἰς ἑαυτούς, ἡ ἔνδεια θὰ ἠφανίζετο ἐκ τοῦ κόσμου (**A. Dumas, fils**).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ πρόβλημα κυβερνήσεως εὐθηνῆς ἐλύθη ἐπιτυχῶς ἐν Παραγουάῃ. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1880 ὁ ἐτήσιος μισθὸς τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας ὁρίζεται εἰς 2,500 φράγκα, ὁ δὲ τῶν ὑπουργῶν εἰς 250!

Πρὸ μικροῦ ἐδόθη παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις πρεσβευτοῦ τῆς Σινικῆς κ. μαρκησίου δὲ Τσέγγ πολυτελέστατον γεῦμα πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἐν ᾧ παρετέθησαν καὶ διάφορα σινικὰ ὄψα, ἤτοι *ζωμὸς ἐκ φωλεῶν χελιδόνων τῆς Ἰάβας, πτερύγια καρχαριῶν μετ' ἐμβάμματος* κλπ.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ συνέστησαν περὶ τὰ 250 κεντρικὰ τηλεφωνικὰ γραφεῖα, ἔχοντα 80,000 συνδρομητῶν καὶ 125,000 τηλεφώνων. Ἐν Ἀμερικῇ ἔνθα οἱ ἄνθρωποι ὀρθότερον τῶν Ἄγγλων νοοῦσιν, ὅτι ὁ χρόνος εἶνε ἰσότιμος χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, πᾶσα πόλις ἔχουσα 30,000 κατοίκων ἔχει καὶ κεντρικὸν γραφεῖον τηλεφώνων. Ὅμοια καταστήματα ἱδρύθησαν ὑπὸ διεθνοῦς ἑταιρίας ἐν Λονδίνῳ, Ἐδιμβούργῳ, Δουβλίνῳ, Μαγκεστρίᾳ, Λιβερποὺλ καὶ Γλασκόβ. Ἓν μέλος τῆς διεθνοῦς ἑταιρίας ἦλθε κατ' αὐτὰς εἰς Βιένναν καὶ ἐποίησε πειράματα ἐν τῷ πρώτῳ ξενοδοχείῳ. Ἀπεδείχθη δὲ ἐκ τῶν πειραμάτων ὅτι ἀπὸ τοῦ τρίτου πατώματος ἀκούονται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ ἰσογείου δαπέδου οὐ μόνον ᾄσματα καὶ συνδιαλέξεις, ἀλλὰ ψιθυρισμοὶ καὶ δὴ καὶ ἡ ἀναπνοὴ ὑγιῶν καὶ στηθαλγούντων.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Θέλοντες νὰ πεισθῶμεν περὶ τῆς γνησιότητος χρυσοῦ ἀντικειμένου, νομίσματος, κοσμήματος καὶ τῶν τοιούτων, μὴ ἔχοντες δὲ τὴν Λυδίαν λίθον, δι' ἧς καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐδοκίμαζον καὶ σήμερον ἔτι οἱ χρυσοχόοι δοκιμάζουσι τὸν χρυσόν, πράττομεν ὡς ἑξῆς: 1ον. Προστρίβομεν τὸ ἐξετασθησόμενον ἀντικείμενον ἐπὶ χάλκιος ἐξ ὀξυπυριτίου ἢ ἐπὶ τεμαχίου ζουρναρολίθου (τσακμακοπέτρας)· προσεγγίζοντες δὲ ὅσον δυνατὸν περισσότερον τὴν φλόγα τοῦ θείου κοινοῦ τινος πυρείου (σπίρτου) εἰς τὰ οὕτω παραχθέντα κίτρινα καὶ στιλπνὰ ἴχνη τοῦ μετάλλου ἐπὶ τοῦ λίθου, βλέπομεν αὐτὰ σβεννύμενα, ὁσάκις τὸ ἀντικείμενον δὲν ἦτο ἐκ χρυσοῦ, οὐδόλως δ' ἀλλοιούμενα ἐὰν ἦτο χρυσοῦν. 2ον. Ἐπιψαύομεν σημεῖόν τι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐξεταζομένου ἀντικειμένου διὰ λεπτῆς ὑαλίνης ῥάβδου, ἐμβαπτισθείσης εἰς πυκνὸν νιτρικὸν ὀξύ· ὁ μὲν χρυσὸς καὶ τότε οὐδόλως ἀλλοιοῦται, ἐὰν δὲ τὸ ἀντικείμενον ἦτο χάλκινον ἢ περιεῖχε σημαντικὴν ἀναλογίαν τοῦ μετάλλου τούτου, παρευθὺς χρώννυται διὰ γλαυκοῦ χρώματος τὸ ἐπιψαυσθὲν σημεῖον.

Ἐπὶ δὲ τῇ ὑποψίᾳ ὅτι τὸ μέταλλον εἶνε ἐπικεχρυσωμένον, ἐννοεῖται ὅτι κατὰ μὲν τὴν πρώτην μέθοδον θέλομεν προστρίψει αὐτὸ ἰσχυρότερον ἐπὶ τοῦ λίθου, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀποξέσει τὸ ἐπιψαυσθησόμενον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας διὰ μαχαίρας, ὅπως ἀπογυμνώσωμεν οὕτω τὸ τυχὸν ὑπὸ τὸν χρύσουν πέπλον κρυπτόμενον μέταλλον.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΟΥΛΗ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 171. — 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλεῖται ἀντὶ λ. 10 ἡ εἰκὼν τοῦ

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν κυριῶν προσήνεγκεν ἡ κυρία Πηνελόπη Ἀντ. Βλαστοῦ δρ. ν. 1,000.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ οἱ κκ. Δ. Σγούτας φρ. 500, Γ. Παρίσης φρ. 300, Φελτσ-χάϊμ φρ. 200, δῆμος Καλαμῶν δρ. 150, Καλουθῆς φρ. 100, ἀνώνυμος φρ. 20.

Ὑπὲρ τοῦ νηπιακοῦ ὀρφανοτροφείου Ἀθηνῶν: οἱ κκ. Δ. Σγούτας χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα 10, Θ. Βλαστὸς φρ. 250.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ ἐν Πειραιεῖ γυμνασίου δι' ἐράνου ἠγόρασαν 4 τόπια λινοῦ ὑφάσματος καὶ προσήνεγκον εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἵνα κατασκευάσωσι τὰς θερινὰς αὐτῶν ἐνδυμασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2105. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 6 Ἀπριλίου 1880. Ἀριθ. 223 (171). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4^{ov}, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπῆς ἐν ἔτει 1828. — Περὶ τῆς ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπῆς ὑπὸ Α. Ζ. Μάμουκα. — Οἱ σήμερον Ἕλληνες. (Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιηγήσεως τοῦ Ἰωσὴφ Ῥεϊνάχ) ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ). — Ἀνακάλυψις τῆς βορειοανατολικῆς διαβάσεως ἐξ Εὐρώπης εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν ὑπὸ Α. Μηλιαράκη. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκὼ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2106. **Ὁμήρου Ὀδύσσεια.** Ἔμμετρος μετάφρασις Ἰακώβου Πολυλᾶ. Τεῦχος τρίτον, περιέχον τὰς ῥαψῳδίας Ν-Σ. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις «Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας», 1880, 8^{ov} σ. 90.

2107. **Πραγματεία ἐφηρμοσμένης τακτικῆς** ἐκπονηθεῖσα κατὰ τὸ διαγεγραμμένον διὰ τὰς στρατιωτικὰς σχολὰς τῆς Γερμανίας πρόγραμμα ὑπὸ F. A. Paris, ὑποστρατήγου ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Πρωσσίας. Μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Νικολάου Κ. Γουλιμῆ, ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, μετὰ τριῶν πινάκων. Ἀθήνησιν ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φιλοκαλίας», 1880, 8^{ov} σ. 460, δρ. 6. (Ὁ μεταφραστὴς ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ δαπάναις τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως, πρὸς ὃν ἀφιεροῖ τὴν προκειμένην μετάφρασιν).

2108. **Latin and Greek** as in Rome and Athens, or, classical languages and modern tongues. By the Rev. Francis M. Wyndham, M. A. London, 1880, 8° p. 87. [Ἐσφαλμένως ἐγράφη, ὅτι τοῦ συγγράμματος τούτου συγγραφεὺς εἶνε ὁ ἄλλοτε γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγγλικῆς πρεσβείας κ. Wyndham.]

Ἀνεχώρησε δι' Αἴγυπτον ὁ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος. Μετὰ χαρᾶς δὲ ἀναγγέλλομεν ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ δημοσιεύσῃ ἡ Ἑστία σειρὰν ἐπιστολῶν του περὶ Αἰγύπτου.

— Ἐκδίδεται προσεχῶς ἐν Παρισίοις νέα γαλλικὴ μετάφρασις τῶν διηγημάτων τοῦ κ. Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ.

— Ὁ κ. Waddington διατρίβει ἐν Ῥώμῃ, ἀργότερον δὲ προτίθεται νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ διάσημος καὶ φιλέλλην οὗτος πολιτικὸς ἀνὴρ εἶνε καὶ διακεκριμένος ἀρχαιολόγος, ἐκδώσας διάφορα συγγράμματα μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὰ ἑπόμενα: Mélanges de numismatique et de philologie (1861), Inscriptions grecques et latines de la Syrie (1870) κλπ.

— Ἀναμένεται προσεχῶς ἐν Ἀθήναις ὁ περιώνυμος τῆς ἱστορίας καθηγητὴς ἐν Βερολίνῳ κ. Rudolf, σκοπεύων νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Μυκήναις ἀρχαιότητας καὶ ποιήσῃ ἐπιτοπίως μελέτας ἐπὶ διαφόρων ἱστορικῶν ἀντικειμένων.

— Ἀναλώμασι τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως ἀπέρχεται κατ' αὐτὰς εἰς Ὀλυμπίαν ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ κ. Βένδορφ, καθηγητοῦ τῆς κλασικῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βιέννης, Πέτερσεν, καθηγητοῦ ἐν Πράγᾳ, Γοῦρλιτ καθηγητοῦ ἐν Γράτς, τριῶν ἄλλων καθηγητῶν καὶ ἑνὸς ἀρχιτέκτονος. Ἡ ἐπιστημονικὴ αὕτη ἀποστολὴ παρέχει ἀπόδειξιν ὅτι πλὴν τῆς Γερμανίας, καὶ ἡ Αὐστρία ἄρχεται ἤδη μεριμνῶσα περὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν. Τὰ πρωτεύοντα μέλη τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς εἶνε ἐκ τῶν κορυφαίων τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης, ἣν καὶ ἐπλούτισαν διὰ σοφῶν πονημάτων, ἀναφερομένων ἰδίως εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Φειδίου. — Ἤδη ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ κ. Πέτερσεν.

— Ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Φρειβούργ ἀνευρέθη ἐσχάτως λίαν περίεργον χειρόγραφον, χρονολογούμενον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπὸ τοῦ Η' ἢ Θ αἰῶνος μ. Χ. καὶ περιέχον τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαυὶδ ἀπὸ 48—56.

— Ἐν Γερμανίᾳ ὑφίσταται ἀγὼν, ὅστις περιέργως ἀπὸ τῆς φιλολογικῆς αὐτοῦ φύσεως κατέστη εἰς πολιτικόν. Μέγα δηλ. κόμμα ἐπιθυμεῖ νὰ εἰσαγάγῃ «νέαν ὀρθογραφίαν» τῆς γερμανικῆς γλώσσης, καθ' ἣν γράμματά τινα μὴ προφερόμενα ἀποβάλλονται, ἄλλα δὲ προστίθενται ἐπὶ τῶν ξένων λέξεων. Πολὺς λόγος γίνεται περὶ τῆς νέας ὀρθογραφίας ἔν τε τῷ τύπῳ καὶ ταῖς Βουλαῖς τῆς Γερμανίας. Τινὲς μάλιστα ὑπουργοὶ ἐν Βερολίνῳ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα. Ὁ Βίσμαρκ ὅμως ὡς ἀνὴρ πρακτικὸς, ἰδὼν τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα, τὰ ἐπέστρεψε πρὸς τοὺς οἰκείους ὑπουργοὺς, σημειώσας ὅτι δὲν ἔμαθε καὶ δὲν νοεῖ τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, ἀφίνει δὲ τοῖς φιλολόγοις τὸ ζήτημα.

— Λέγεται ὅτι ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ ἀπεπεράτωσε νέον αὐτοῦ δρᾶμα, ἐπιγραφόμενον οἱ Δίδυμοι.

— Ἐν Ἄμστερδαμ ἐδημοσιεύθησαν συγχρόνως ὑπὸ τριῶν φιλολόγων Ὀλλανδῶν τρία διηγήματα, ἅτινα ἔχουσι τὸ περίεργον ὅτι εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἑνὸς καὶ μόνου φωνήεντος γίνεται χρῆσις. Ἐν τῷ πρώτῳ ὑπάρχουσι μόνον α, ἐν τῷ δευτέρῳ ε μόνον καὶ ἐν τῷ τρίτῳ ο.

— Ἐν τῇ ἐν Ῥώμῃ Ἀκαδημίᾳ dei Lyncei ὁ διευθυντὴς τῆς αὐτόθι γερμανικῆς σχολῆς κ. Helbig ἀνέγνω περίεργον ὑπόμνημα «περὶ τῆς διαθέσεως τῆς κόμης καὶ τοῦ γενείου ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ».

— Ἑβραϊκή τις ἐφημερὶς τῆς Κωνσταντινουπόλεως γράφει, ὅτι ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἐν Πετρουπόλει μεταξὺ τῆς περιουσίας γέροντός τινος ἰσραηλίτου χειρόγραφον τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο φέρει ἑβραϊστὶ τὰς ἑπομένας λέξεις: «Πέτρος, ἁλιεὺς, μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπόστολος τοῦ ἔργου αὐτοῦ, κηρύττει πρὸς τοὺς ἀκούοντας αὐτὸν λαοὺς τῆς γῆς τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ παναγίου Θεοῦ».

Τὸ χειρόγραφον ἔχει τὴν ἑξῆς παράδοξον ὑπογραφήν:

«Ἐγὼ, Πέτρος ἁλιεὺς, ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ ἔπαυσα γράφων τὸν λόγον τῆς ἀγάπης τὸ 50 ἔτος τῆς ἡλικίας μου, τὸ τρίτον Πάσχα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τῆς Μαρίας, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βιλιέρλ, παρὰ τὸν ναὸν Κυρίου». — Ἡ Βιβλικὴ ἑταιρία τοῦ Λονδίνου πεισθεῖσα περὶ τῆς αὐθεντικότητος τοῦ παπύρου, προσήνεγκεν 20,000 λιρῶν πρὸς ἀγορὰν αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ κληρονόμοι τοῦ κτήτορος, ἐν Στοκχόλμῃ διαμένοντες ἀρνοῦνται νὰ τὸ πωλήσωσι καὶ ἐπιτρέπουσι μόνον τὴν ἀναδημοσίευσίν του.

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤρξατο πρὸ μικροῦ ἐκδιδόμενον

Digitized by Google

νέον περιοδικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Γραφικὸς κόσμος».

—Ἐν Αἰγίῳ ἤρξατο ἐκδιδομένη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Σημερινοὶ Καιροί.»

—Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

α'— «Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ» μετενηνεγμένος εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἑλληνικὴν μετὰ βραχείας περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ θεάτρου πραγματείας, εἰσαγωγῆς εἰς Σοφοκλῆ καὶ τῆς βιογραφίας αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ ἐν Λεμησσῷ τῆς Κύπρου κ. Ν. Δ. Λανίτου.

β'— Ἀπόλογοι τοῦ Ἄνδερσεν (ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ) ὑπὸ Μ. Κ. Εὐμορφοπούλου.

καὶ γ'— Στίχοι, ὑπὸ Ν. Γ. Καμπᾶ.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1858.

88 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ **1** Ἀπριλίου (ἔ. ν.) **1880.**

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 14 σειραί:

214 383 424 518 593 981 1108 2309 2691 3578 3699 4036 4151 4175

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
214	17	1500	518	53	400	2691	79	1500
	38	400		69	400	3578	32	3000
	40	400		91	400		50	400
	62	400		97	400	3699	17	400
	66	1000	593	7	400		27	400
	74	400		15	400		66	400
	87	400		87	200000		68	400
	91	400		100	400	4036	66	400
383	8	400	981	14	20000		69	400
	21	400		41	400		91	400
	57	400		66	400	4151	35	1500
	70	400	1108	12	400		63	400
424	35	40000	2309	52	400	4175	4	400
	55	5000		83	400		31	1000
	86	400		91	3000		43	400
	100	400	2691	25	400		63	5000
518	3	400		69	400		69	1000
	17	1000						

Οἱ ὑπολειπόμενοι 1348 ἀριθμοὶ ἐκληρώθησαν πρὸς φ.χ. 200.—Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθέντων ἀριθμῶν ἐνεργεῖται τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1880.—Ἡ προσεχὴς κλήρωσις γενήσεται τῇ 1 Ἰουλίου 1880.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 60,000,000.

3η κλήρωσις
ἐνεργηθεῖσα τῇ 1 Ἀπριλίου (ἔ. ν.) 1880
παρὰ τῆς ἐν Παρισίοις Προεξοφλητικῆς Τραπέζης
(Comptoir d'Escompte).

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 370 ὁμολογίαι:

2101 — 2110	24071 — 24080	
4501 — 4510	30101 — 30110	
8991 — 9000	30141 — 30150	37781 — 37790
10671 — 10680	32501 — 32510	45061 — 45070
12971 — 12980	34221 — 34230	47871 — 47880
13561 — 13570	35751 — 35760	49921 — 49930
19741 — 19750	36631 — 36640	61741 — 61750

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

LA MODE FRANÇAISE

Διεύθυνσις: 37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα—Α' ἐκδ. φρ. 15. Β' ἐκδ. φρ. 20. Γ' ἐκδ. φρ. 28.

Sommaire du N° 13 (Samedi 3 Avril 1880)

Modes. Revue de la semaine. — Petits échos de la mode. — Explication des gravures. — Paris-Gazette. — La Porte de Paris. — Fleur-d'Été (suite). — Carnet de la maîtresse de maison. — Recettes et procédés. — Correspondance — Solution des jeux d'esprit.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[3 Ἀπριλίου (Πέμπτη) 1880.]

Αἱ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἀπέρχονται προσεχῶς εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Ὑπεβλήθη δὲ ἤδη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον «Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου διαχειρίσεως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας κατὰ τὴν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἀποδημίαν τοῦ βασιλέως» —Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νομοσχεδίου τούτου «Αἱ πράξεις τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, εἰς ἃς ἀπαιτεῖται κατὰ τοὺς κειμένους νόμους Β. Διάταγμα, ἀποφασίζηται ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ διὰ πλειονοψηφίας, ἐπικρατούσης ἐν ἰσοψηφίᾳ τῆς ψήφου τοῦ προέδρου, ὑπογράφονται δὲ ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως παρ' ὅλων τῶν ὑπουργῶν καὶ προσυπογράφονται ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ὑπουργῶν. — Τὸ παρελθὸν σάββατον ἐπερατώθη ἐν τῇ Βουλῇ ἡ πολιτικὴ συζήτησις, τοῦ κ. Κουμουνδούρου ἀποσύραντος τὴν περὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν κυβέρνησιν πρότασιν. Ἤδη συζητοῦνται τὰ διάφορα νομοσχέδια.—Κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς ὑπεβλήθη πρότασις ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, ὅπως αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς ἄρχονται τὴν 9 π. μ. ὥραν. Οἱ κκ. Κουμουνδοῦρος, Ζαΐμης, Δεληγιάννης, Μεσσηνέζης, Οἰκονόμου κλπ. ἀντέκρουσαν τὴν πρότασιν, ἥτις ὅμως γενομένης ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐπεψηφίσθη διὰ ψήφων 95 κατὰ 80.—Ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν ἐξακολουθοῦν διαβιβαζόμενα ἐνταῦθα τηλεγραφήματα συγχαίροντα τὴν κυβέρνησιν διὰ τὴν κατάργησιν τῆς δεκάτης καὶ τὴν τροποποίησιν τοῦ περὶ στρατολογίας νόμου.—Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς κυρίας Ναταλίας Α. Σούτσου, προέδρου τῆς Φιλοπτώχου ἑταιρίας, θὰ διδαχθῶσι μεθαύριον ἐν τῷ Ὠδείῳ, ὑπὸ διαφόρων κυρίων καὶ κυριῶν, δραματικά τινα ἔργα. Τὸ εἰσπραχθησόμενον ποσὸν διατεθήσεται ὑπὲρ τῆς ἐν λόγῳ φιλανθρώπου ἑταιρίας. Εἰς τὴν παράστασιν ταύτην θέλουσι παρευρεθῆ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πρίγκηψ Γουλιέλμος.—Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ὑπογραφήσεται ἡ ὁριστικὴ σύμβασις μεταξὺ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις διατρίβοντος ἀντιπροσώπου τῆς ἐν Παρισίοις Γαλλο-Αἰγυπτιακῆς Τραπέζης περὶ δανείου φρ. 60,000,000 πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν.—Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν τελεῖται διαγωνισμὸς σκοπευτῶν δι' ὅπλου εἰς ἀπόστασιν 200 μέτρων ἐν τῷ Ἐθνικῷ Σκοπευτηρίῳ.—Εἰς τὸ ἐν Κανθάρῳ λοιμοκαθαρτήριον οὐδεὶς ὑπάρχει πάσχων ὑπὸ εὐλογίας ἀναρρώσαντος καὶ τοῦ τελευταίου ἐν αὐτῷ νοσηλευθέντος.—Ἡ συρροὴ ἐφέτος ἐν τῇ ἐν Τήνῳ πανηγύρει τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὑπῆρξε μεγίστη. Οἱ κατ' ἔτος δὲ μεταβαίνοντες δὲν ἐνθυμοῦνται τοσαύτην συρροήν. Πλείονα τῶν 20 ἀτμοπλοίων μετήνεγκον ἐκ διαφόρων μερῶν προσκυνητάς, οἵτινες ἀνῆλθον εἰς δεκαπέντε περίπου χιλιάδας. Αἱ εἰσπράξεις τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας ὑπερέβησαν κατὰ πολὺ τὰς τῶν παρελθόντων ἐτῶν. Ἡ πόλις δὲ τῆς Σύρου ἕνεκα τῶν ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν καταπλευσάντων πλοίων προσωμοίαζε πρός τινα τῶν μεγαλουπόλεων, ἐν ᾗ διέκρινέ τις ἐκ τῶν διαφόρων ἐνδυμασιῶν τὰ διάφορα φῦλλα τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μικρασίας καὶ ἐν γένει τοῦ ἐξωτερικοῦ. —Οἱ ἐργάται τυπογράφοι τῶν Ἀθηνῶν ἐξελέξαντο ἐπιτροπὴν ἥτις θέλει φροντίσει περὶ τῆς ἱδρύσεως συλλόγου, οὗ σκοπὸς θὰ εἶναι ἡ πραγματοποίησις τοῦ πόθου τῶν ἐργατῶν τυπογράφων νὰ μὴ ἐργάζωνται τὰς Κυριακάς.—Κατὰ τὴν κατάστασιν τοῦ μηνὸς Μαρτίου, τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης αἱ προεξοφλήσεις τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος ἀνῆλθον εἰς δρ. 7,553,000 αἱ δ' ἔντοκοι καταθέσεις εἰς δραχμὰς 30,722,000.—Σήμερον ἐπερατώθη ἐν τῇ Βουλῇ ἡ τρίτη συζήτησις τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐγγείου φορολογίας ἐπὶ τῶν δημητριακῶν καρπῶν· καὶ ἡ μὲν κατάργησις τῆς δεκάτης ἐπεψηφίσθη δι' ἀναστάσεως, ἡ δὲ φορολογία τῶν ἀροτριώντων κτηνῶν διὰ ψήφων 116 κατὰ 21, δύο ἀρνηθέντων ψῆφον. —Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Πατρῶν ἐξέφρασεν εὐχὰς πρὸς τὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν βουλήν, ὅπως κατὰ τὴν παροῦσαν σύνοδον ψηφισθῶσι τὰ περὶ σιδηροδρόμου μέχρι Πατρῶν· ἀναφοραὶ δὲ ὑπογραφόμεναι ὑπὸ χιλιάδων πολιτῶν ἀπαιτοῦσι τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ.—Ἐν Τριπόλει συνέστη ἀνώνυμος μετοχικὴ ἑταιρία τοῦ λαοῦ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Αὐτοβοήθεια», σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶνε νὰ δανείζῃ ἐπὶ μικρῷ τόκῳ τὰ διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἑταίρων χρηματικὰ ποσά.—Μετά τινων ἡμερῶν διαμονὴν ἐν Ἀθήναις ἀνεχώρησεν εἰς Ὀλυμπίαν ὁ ἱστορικὸς Φερδινάνδος Γρηγορόβιος.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

4 Ἀπριλίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 4 Ἀπριλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 288
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 298
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	23.60	453.60	560	φρ. 405
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	,, 102
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 202
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	δρ. 416 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,425
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	169
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 112 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 64
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	150
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,291	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 110	,, 94

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην 28.40.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	18.50
Ἀργυροῦν δεφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (29 Μαρτίου.) Ἐμ. 28-50.55.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (1 Ἀπριλίου.) ,, 28.70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (9 Ἀπριλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	85 3/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	261 1/2
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	251 1/2
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	90
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2-110 7/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 80 - 22.90
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 16/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 34/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 8 Ἀπριλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 47.—
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 9 Ἀπριλ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.55
Παρισ τὰ 100 φρ. ,, 46.95
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.45
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (9 Ἀπριλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.25 1/2-25.30 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 4 - 6 ὑπερτίμησις 0,00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμησις 125-130 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 0]0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ἀδελφοὺς Ζ. καὶ Σαν Λονδῖνον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.— Μιᾷ κυρίᾳ. Ἡ κομψότης δὲν εἶνέ τι ἔμφυτον, ἀλλ' ἐπίκτητον καὶ διδακτόν. Ἐννοεῖται, ὅτι προαπαιτεῖται καὶ φυσική τις πρὸς αὐτὴν δεξιότης, διότι εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ εἰς ὅλα τὰ κλίματα, ἡ κομψότης προϋποθέτει πάντοτε νοημοσύνην, πνεῦμα λεπτὸν καὶ ἔξοχον. Εἶνε βεβαιότατον ὅτι γυνή, ἥτις ἐταξείδευσεν ὀλίγον, ἢ ἀνέγνωσε πολλά, θὰ γνωρίζῃ πάντοτε καλλίτερα παρὰ μίαν ἄλλην νὰ ἐνδυθῇ. Ὀλίγαι προσεκτικαὶ φοιτήσεις εἰς τὰ μουσεῖα, ὀλίγαι ἐπισκέψεις εἰς τὰ ἐργαστήρια ζωγράφων, θὰ τὴν διδάξωσι πολλά. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι καὶ γυναῖκες αἵτινες ποτὲ δὲν θὰ μάθωσι νὰ ἐνδύωνται· καὶ δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ ὡς κανόνα, ὅτι γυνὴ ὡραία εἶνε ἐνίοτε καὶ ἀνόητος, ἡ κομψὴ ὅμως οὐδέποτε.—κ. Λ. Η. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν—κκ. Ε. Λ. Παρισίους, Α. Β. Bonn, Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Α. Ι. Χ. καὶ Δ. Ν. Κωνσταντινούπολιν, Χ. Κ. Ἄνδρον, Π. Π. Ἀγρίνιον, Λ. Χ. Κ. Σύρον, Ν. Π Θ. Πάτρας, Σύλλογον «Ἀδελφότης» Ζάκυνθον, Ὑποκατάστ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Κέρκυραν, Α. Π. Ναύπλιον. Ἐλήφθησαν—κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην Θ' ἀποσταλῶσι δι' ἐπιβάτου—κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Φρ. 66. Αὔριον θὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸ Πρακτορεῖον Lloyd—κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ φυλλαδίῳ τοῦ Μαρτίου, τοῦ Παρνασσοῦ—κ. Α. Κ. Κισνέφ. Ἀπεστάλησαν τῇ 29—κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Παρεδόθησαν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἅμα τῇ λήψει τῆς ἐπιστολῆς σας—κ. Ν. Κ. Σ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν—κ. Ν. Δ. Π. Ἀθήνας. Ἡ διόρθωσις ἐγένετο—Mlle** Les Anglais il y a trente-cinq ans, par un homme qui a passé la cinquantaine—κ. Π. Κ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Οἱ ζητηθέντες τόμοι παρεδόθησαν εἰς τὸν ὑπάλληλον τοῦ ταχυδρομείου· τὸ φύλλον θὰ λαμβάνετε δι' ἡμῶν—κ. ** Κ. Δὲν νομίζετε ὡραιότερον τὸ ἑξῆς τετράστιχον, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς ἔγραψέ ποτε ἐπὶ λευκώματος;

Ἀναγόμενος ἤδ' εἰς τὰ ξένα,
συνταγὴν λάβ' ἐφόδιον μίαν·
Διατήρει θερμὴν τὴν καρδίαν,
καὶ ψυχρὰν διατήρει τὴν φρένα.

κ. Ν* Εὐχαρίστως. — Συνδρομητῇ. Λίαν προσεχῶς.— Ἀριθ. 1017. Ὀδησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—Kαν Ε** Πάτρας. Ὅπως ἀπαντήσῃ τις εἰς τὴν ἐρώτησίν σας, θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ τὴν ἡλικίαν, καὶ τοὺς φιλολογικοὺς ἢ ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς ἐκείνου, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ βιβλιοθήκην σχεδὸν πλήρη. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅ,τι δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ὀλίγον ἀόριστον ταύτην ἐρώτησίν σας εἶνε, ὅτι συλλογὴ λεξικῶν καὶ ἐγκυκλοπαιδικῶν συγγραμμάτων πρέπει νὰ ἦνε ἡ βάσις πασησδήποτε συλλογῆς βιβλίων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1080.

Τί σημαίνει ἡ παροιμιώδης φράσις «Σύρω τὸν διάβολον ἀπὸ τὴν οὐράν;»

1081.

Ἐὰν τὸ ἄθροισμα δύο ἀριθμῶν εἶνε ἴσον μὲ τὴν διαφορὰν τῶν τετραγώνων τῶν ἀριθμῶν τούτων, τίς ἔσεται ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀριθμῶν διαφορά;

Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ν. Σ.

1082.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

. . . N
. . . .
. . . .
N . . .

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ἀπριλίου 1880. Κ.Θ.Λ.

1083.

Εἰς ὑπήκοον πανούργων, τυμβωρύχων καὶ κλεπτῶν
ἄρχω, σεβαστὸς μονάρχης, ἄνευ νόμων καὶ στρατῶν.
Ἕνα μόνον νόμον ἔχω (κ' εἶναι δίκαιος κ' εὐθύς),
ὅστις τούτων μ' ἀτενίσῃ, ν' ἀποθάνῃ παρευθύς!
Στάσεις καὶ ὀχλαγωγίας δὲν φοβοῦμαι παντελῶς·
καὶ περιπατῶ καὶ τρώγω καὶ κοιμῶμαι ἀσφαλῶς.
Ποῦ δ' οἱ λωποδύται οὗτοι, ὧν ἐγὼ οὕτω κρατῶ;
Ἔχουσι τὰ δίκτυά των κ' ἐν τῷ οἴκῳ σου αὐτῷ.

Μάρτιος 1880. Ν. Κ. Σ.

1084.

Ἓν ὄνομα δὲν δύνασαι ἅπαξ νὰ ἐκφωνήσῃς,
Χωρὶς ἐμὲ δύο φορὰς σωστὰς νὰ ἐκστομίσῃς.
Τὰς ταραχὰς δὲν ἀγαπῶ, ἀλλὰ ἐν τοῖς πολέμοις
Εἰμ' ἐν τοῖς πρώτοις καὶ ἐγώ· καί, φίλε μου, μὴ τρέμῃς,
Ἂν πρῶτος εἰς τὸν ὄλεθρον, ἐγὼ θὰ σ' ὁδηγήσω,
Ἐὰν ὁ τρόμος ἀπ' ἐμοῦ βαίνῃ ἐμπρὸς κι' ὀπίσω.
Πῶς ἀγαπῶ τὸν θόρυβον, τὸν ὄχλον καὶ τοὺς κρότους,
Ἀλλὰ κι' ὀνείρους ἐκφορῶ καὶ πόθους ἀπληρώτους.
Καὶ τέλος πάντων ἐπ' ἐμοῦ στέκει ὁ κόσμος ὅλος,
Ἀρτίπους ὡς ὁ πελαργὸς περιπατῶν εὐκόλως.

Ἐν Ἀθήναις. Α. ΧΑΡΙΛΑΟΣ.

1085.

Ἐντὸς τῶν κατωτέρω κενῶν τετραγωνιδίων θέσον τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1—25 ἀριθμοὺς οὕτως, ὥστε τὸ ἄθροισμα αὐτῶν καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως νὰ ἦνε τὸ αὐτό.

	21		5	
4				11
6				3
	2		16	

1086.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

Π ††† σ †††††† ἐ ††††††† ι τ ††††††† ν
π ††††††††† ν ἡ ἀ †††††† ς ὅ†† ν τ † ἐ†††††† α

1087.

.
.
.
. . . .
.
.
.

Ἀντικατάστησον τὰς ἀνωτέρω στιγμὰς διὰ τοιούτων γραμμάτων ὥστε καθέτως καὶ ὁριζοντείως ν' ἀναγινώσκωνται δύο ἱστορικὰ ὀνόματα, ὧν τὸ ἓν ἔφερε: βασιλεύς τις, ποιητής τις, σατράπης τις, στρατηγός τις καὶ πατρίκιός τις.

Ἐν Πάτραις. Ἀριθ. 1041.

1088.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις.]

De «perspicacité» sans peine on extraira
Cinq lettres qui seront la base du problème
On arrange les R et par ce srtatagème
Notre solution vite se trouvera.

R				
	R			
	R			
		R		
		R		
		R		
			R	

1089.

Rébus.

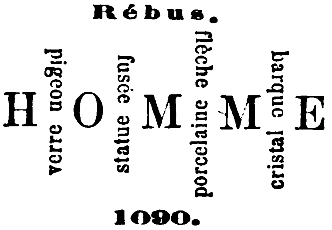

1090.

[Οἱ ἑπόμενοι δύο λογόγριφοι ἀπεστάλησαν πρὸς δημοσίευσιν παρὰ τοῦ φιλέλληνος Γάλλου στρατηγοῦ κ. Κόμητος de Noue.]

Sur la terre de France, en promesses fécondes,
Mon premier, sous la brise, ondoye en vagues blondes.
Mon second à lui seul est un poëme entier,
Où la Muse héroïque, en un vers grandiose
D'un guerrier ou d'un roi tente l'apotheose.
Mon tout, c'est un entracte et qui sert à lier
La pièce qui commence à son acte dernier.
Lorsque, dans un roman, le denoûment s'apprête,
C'est un conte, un récit qui tout à coup l'arrête,
Donnant à tout l'ouvrage un charme singulier.

1091.

Mon premier et son frère ont tous deux même taille
Et même numéro sur leur blanc vetement;
Comme font les soldats, dans un jour de bataille
Ils bondissent, heurtés, tombent sans mouvement.
Dieu veut que mon second nous distille la vie:
A ce banquet, la table est toujours bien servie;
Le genre humain qui dure en fera toujours foi,
Jusqu'au jour où plus tard s'eteindra sa mémoire.
Mon tout naît, s'élabore au conseil, quand le Roi
Veut s'en aller en guerre, acquérir de la gloire
Ou donner à son peuple une nouvelle loi.

ΛΥΣΕΙΣ

1077.

Ὁ πρωτεύων τῶν βασιλικῶν ἵππων τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, συνήθως λευκός, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρήλιξ καὶ ἐλαττωματικός, ἐξήγετο ἐκ τῶν βασιλικῶν ἱπποστασίων καὶ περιεφέρετο πρὸς ἐπίδειξιν μόνον, ἐλέγετο δὲ Προμοσέλλα. Τοιοῦτος ἵππος ὑπῆρχε καὶ εἰς τὰ ἱπποστάσια τῶν Σουλτάνων, καλούμενος Ταβλάμπασης, ἐξ οὗ καὶ ἡ παρὰ τοῖς ἀναγώγοις τῶν ἡμετέρων συνήθης λέξις Ταβλαμπᾶς, λεγομένη κατὰ τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου, ὡς σιτευομένων δῆθεν καὶ τούτων ἀργῶν.

1078.

Τέσσαρα μέρη ἐκ τοῦ πρώτου καὶ ἓν μέρος ἐκ τοῦ δευτέρου οἴνου.

1079.

P O R T
O U I E
R I E N
T E N U

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 224 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 18 Ἀπριλίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς

ΝΙΚΗΤΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΟΦΑΓΟΥ

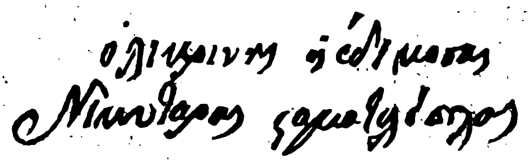

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Φιλήμονος].

ΟΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΕΣ

[Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Περιηγήσεως τοῦ Ἰωσὴφ Ῥεϊνάχ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 209.

«Μηδὲν ἄγαν» ἔλεγε τοῖς ἀρχαίοις ἡ Πυθία, καὶ τὸ γνωμικὸν τοῦτο ἐπικρατεῖ ἀκόμη ἐν Ἑλλάδι. Αἱ ἰδέαι αὐτῶν εἶναι πάντοτε ἀκριβεῖς, ἐπιμελῶς κλαδευόμεναι ἀπὸ πάσης ἀοριστίας καὶ ὑπερβολῆς. Οὐδεμίαν ἀποδίδουσι σπουδαιότητα εἰς τὰ ἀμοιροῦντα πρακτικῆς ἀξίας, ἀποστρέφονται τὰς γενικὰς θεωρίας[1] καὶ θεωροῦσιν ὡς συνώνυμα τὴν τρέλλαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν. Τρελλοὶ ὅμως οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπαντῶνται[2] πλὴν τῶν Ἰονίων νήσων, αἵτινες εἶναι κατὰ ἥμισυ μόνον ἑλληνικαί. Ἀξία παρατηρήσεως φαίνεταί μοι ἡ ὁμοιότης αὕτη τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Ἄγγλους, τὸν θετικώτατον τῶν λαῶν καὶ δωροφορήσαντα ἐν τούτοις τῇ ἀνθρωπότητι τοὺς μεγίστους αὐτῆς ποιητὰς καὶ φιλοσόφους[3]. Οὐδὲν ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες τῶν ἐλαττωμάτων μεσημβρινοῦ λαοῦ, οὐδέποτε παραφέρονται ὑπὸ τῆς ὀργῆς, μνησικακοῦσιν ἐπὶ μακρὸν[1], δὲν εἶναι ἐμπαθεῖς, ἀλλ' εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι ζηλότυποι καὶ φθονεροί. Ὑπὸ πάντα Ἕλληνα κρύπτεται Γραικύλος. Ὁ Ἀλκιβιάδης ὀνειδιζόμενος ὅτι παλαίων δάκνει ὡς γυνή, «*Οὐχί*, ἀπεκρίθη, *ἀλλ' ὡς ὁ λέων*». Δίκαιον ὅμως εἶχεν ὁ ὀνειδίσας.

Τοιαύτη τις εἶναι καὶ τῶν Ἑλλήνων ἡ ἀνδρεία. Οἱ παραστήσαντες αὐτοὺς ὡς ῥωμαντικοὺς ἥρωας φιλέλληνες καὶ οἱ ἐπὶ ἀνανδρίᾳ σκώπτοντες Τοῦρκοι ἠπατήθησαν ἐξ ἴσου, μόνος δὲ ὁ Ἀβοὺ εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἰσχυρισθεὶς ὅτι εἰσὶν ἀνδρεῖοι μετὰ φρονήσεως καὶ ἐπιφυλάξεως. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι χρείας τυχούσης ἠγωνίσθησαν γενναίως ἐν παντὶ χρόνῳ, κατ' ἀντίθεσιν ὅμως πρὸς τοὺς Οὔγγρους καὶ τοὺς Σέρβους οὐδέποτε ἐπεζήτησαν ἀφορμὰς πολέμου ἢ ἐδίψησαν μάχας. Τὸ φιλοπόλεμον φρόνημα εἶναι ἴδιον τῶν ἡμιβαρβάρων λαῶν, οὗτοι δὲ οἱ κατ' ἐξοχὴν πεπολιτισμένοι ἐλάτρευσαν πάντοτε τὴν Εἰρήνην[2], καὶ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς εἰδωλολατρείας οὐδόλως ἀπέκρυψαν τὸ αἴσθημα τοῦτο ὡς αἰσχρόν. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας ἀποκάμνουσι πολεμοῦντες, παραπονοῦνται ὅτι ἱκανὰ ἤδη ὑπέστησαν χάριν τῆς καλῆς Ἑλένης τοξεύματα καὶ λιθασμούς, καὶ ἐπευφημοῦσι χαρμο-

1. Ἂν ἐλάμβανεν ὁ συγγραφεὺς ἀνὰ χεῖρας τὴν τυχοῦσαν ἐφημερίδα ἢ περιοδικόν, ἤθελε πεισθῇ ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πλάτωνος δὲν δύνανται νὰ εἴπωσι δύο λέξεις περὶ οἱουδήποτε ζητήματος ἄνευ ἀποπείρας διατυπώσεως γενικῆς θεωρίας, ἡ δὲ μονομανία αὕτη καθιστᾷ αὐτοὺς πολλάκις ἀκαταλήπτους. Σ. Μ.

2. Ἡ παρατήρησις περὶ ἀνυπαρξίας τρελλῶν ἐν Ἑλλάδι, ἧς τὴν ἀκρίβειαν δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀναμφισβήτητον, ἐλήφθη αὐτολεξεὶ ἐκ τοῦ Ἀβού. Σ. Μ.

3. Ἡ νεωτέρα κριτική, προεξάρχοντος τοῦ Taine, ἀπέδειξε τοὺς ποιητὰς τῆς Ἀγγλίας πιστοτάτους ἑρμηνεῖς τῶν πόθων καὶ φρονημάτων τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἐγεννήθησαν, οἱ δὲ Ἄγγλοι φιλόσοφοι, οὓς πρώτην φορὰν βλέπομεν οὕτω ἀποτόμως καὶ ἀνεπιφυλάκτως τασσομένους ὑπεράνω τοῦ Πλάτωνος, Καντίου καὶ Ἐγέλου, διακρίνονται πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀγγλικὴν θετικότητα μεθ' ἧς περικόπτουσι τὰ πτερὰ τῆς διανοίας των, ὅπως καταστήσωσιν ἀσφαλεστέραν τὴν ἐπὶ γῆς πορείαν. Σ. Μ.

1. Ἂν ἐλάμβανεν ὁ συγγραφεὺς τὸν κόπον νὰ ἐρωτήσῃ, ἤθελε μάθει ὅτι οὐδαμοῦ τῆς γῆς συμβαίνουσι πλείονες ἢ ἐν Ἑλλάδι ἐν ἀναβρασμῷ ψυχῆς ἀνθρωποκτονίαι. Ἄπορον δὲ φαίνεται πῶς, ἐνῷ ἔμεινεν ὀκτὼ ὅλας ἡμέρας παρ' ἡμῖν, δὲν ἔτυχε νὰ ἴδῃ τὸν «*μὴ παραφερόμενον ἀλλὰ μνησίκακον Ἕλληνα*» συντρώγοντα ἢ συνυπουργεύοντα μετ' ἀνθρώπου, ὃν χθὲς ἀπεκάλει μετὰ πολλῆς μετριοπαθείας ἄτιμον, κακοῦργον καὶ ὀλετῆρα. Σ. Μ.

2. Ὁ ἐπιφανέστατος τῶν ναῶν τῆς «Εἰρήνης» ὑψοῦτο ἐν Ῥώμῃ. Σ. Μ.

Digitized by Google

σύνως τὸν Ἀγαμέμνονα, προτείναντα αὐτοῖς νὰ φύγωσιν. Ἐν Σαλαμῖνι, καθ' ἃ διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος, μόλις ἤρκεσεν ἡ εὐγλωττία τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ ἡ ἐπέμβασις τοῦ Πανὸς, ὅπως πεισθῶσι ν' ἀντιμετωπίσωσι τοὺς βαρβάρους. Ἀπ' ἀρχῆς δὲ ἕως τέλους τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου δὲν παύουσι ζητοῦντες τὴν εἰρήνην, καὶ πικρῶς καταφερόμενοι κατὰ τοῦ Περικλέους, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θουκυδίδης. Ἀξία ἀναγνώσεως εἶναι καὶ ἡ παρ' Ἀριστοφάνει εὐχὴ τοῦ Τρυγαίου,

Οἷον δ' ἔχεις τὸ πρόσωπον, ὦ Θεωρία·
οἷον δὲ πνεῖς, ὡς ἡδὺ κατὰ τῆς καρδίας
γλυκύτατον, ὥσπερ ἀστρατείας καὶ μύρου.

Ἐκφραστικώτατος δὲ καὶ ὁ χορὸς τῶν Ἀθμοναίων ἀγροτῶν,

Ἥδομαι κράνους ἀπηλλαγμένος τυροῦ τε καὶ κρομμύων.
Οὐ γὰρ φιληδῶ μάχαις, ἀλλὰ πρὸς πῦρ διέλκων μετ' ἀνδρῶν
ἑταίρων φίλων, ἐκκέας τῶν ξύλων ἅττα ἂν ᾖ
δανότατα τοῦ θέρους ἐκπεπρεμνισμένα
κἀνθρακίζων τοὐρεβίνθου, τήν τε φηγὸν ἐμπυρεύων
χἄμα τὴν Θρᾷτταν κυνῶν, τῆς γυναικὸς λουομένης.

Οὐδέποτε ὑμνήθησαν ἀναιδέστερον τὰ θέλγητρα τῆς εἰρήνης[1], πεντήκοντα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ἡ φιλοψυχία αὕτη καὶ τὸ φιλήδονον μεταπίπτει εἰς ἀνανδρίαν, ὁ δὲ Πλάτων, ἀναζητῶν ἀντίδοτον κατὰ τοῦ κακοῦ, προτείνει ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» νὰ παύσῃ ἡ φοβερὰ τοῦ Ἅδου περιγραφὴ, νὰ μὴ ἀντηχῶσι πλέον τὰ ἀπαίσια καὶ φρικαλέα ὀνόματα τοῦ Κωκύτου καὶ τῆς Στυγὸς καὶ νὰ ἐξοβελισθῶσι πάντες οἱ ὁμηρικοὶ στίχοι, ἐν οἷς περιγράφεται ὁ θάνατος ὡς ἡ μεγίστη τῶν συμφορῶν. Τοιοῦτοι διέμειναν μέχρι σήμερον οἱ Ἕλληνες. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἐπέδειξαν ἐσχάτως πολεμικωτάτην διάθεσιν, καὶ αἱ ἐφημερίδες αὐτῶν περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἔγραφον εἰμὴ περὶ πυρὸς, αἱμάτων καὶ ξιφήρους ἀπελάσεως τῶν Τούρκων ἐξ Ἠπειροθεσσαλίας. Ὅτε ὅμως αἱ κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐσταμάτησαν τὸν στρατηγὸν Σοῦτζον παρὰ τὰ σύνορα, οἱ Ἕλληνες, καίτοι κατὰ τύπον διαμαρτυρηθέντες, ὑπερεχάρησαν εὐχόμενοι ὁλοψύχως ν' ἀναλάβῃ ἀντ' αὐτῶν ἡ φιλέλλην Γαλλία τὸν κόπον τῆς κατὰ τῶν Τούρκων ἐκστρατείας[1].

Ἡ τοιαύτη ἐν τούτοις διάθεσις οὐδόλως ἐμποδίζει τοὺς Ἕλληνας ν' ἀγωνισθῶσιν ἀνδρικῶς, ὁσάκις ἀποβῇ ὁ ἀγὼν ἀναπόφευκτος καὶ ἀδύνατος ἡ ἄνευ αἴσχους ὑποχώρησις. Ἀλλ' οὐδὲ τότε λησμονοῦσιν ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι τὸ πολυτιμότατον τῶν κτημάτων καὶ μεγίστη ἀνοησία τὸ νὰ ἐκθέτῃ τις ἄνευ ἀπολύτου ἀνάγκης τὸ παμφίλτατον σαρκίον. Ἡ τόλμη προξενεῖ αὐτοῖς ἀπορίαν καὶ τὸ ῥιψοκίνδυνον ἐμπνέει περιφρόνησιν, ἐν δὲ ταῖς μάχαις αὐτῶν οὔτε τὸ πάλαι οὔτε σήμερον παρεσύρθησάν ποτε εἰς παράτολμα καὶ φιλοκίνδυνα κινήματα[2]. Ὁ Ὅμηρος ἀντιτάσσει εἰς τὸ ὁρμητικὸν θράσος τῶν Τρώων τὴν παράταξιν τῶν Ἀργείων, κατὰ δὲ τὸν Θουκυδίδην οἱ Λακεδαιμόνιοι προὐχώρουν βραδέως εἰς τὸν ἀγῶνα, ἡγουμένων τῶν αὐλητῶν, πρὸς ῥύθμισιν τοῦ βήματος καὶ συγκράτησιν τῶν στρατιωτικῶν στίχων. Οὐδέποτε ἠσπάσθησαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἰδέαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν ἱπποτῶν τοῦ μεσαιῶνος, καθ' ἣν ἡ διὰ τῆς ἀνδρείας νίκη εἶναι πολὺ ἐνδοξοτέρα τῆς διὰ τοῦ δόλου, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὴν γνώμην τοῦ Μονταιγνίου, κηρύττοντος ἀληθῆ νικητὴν τὸν τὰ πλεῖστα ἐκ τοῦ πολέμου ὠφεληθέντα, καὶ τὸ παράγγελμα τοῦ Λυσάνδρου χρησιμωτάτην νομίζοντος ἐν πολέμῳ, πλὴν τῆς λεοντῆς, καὶ τὴν ἀλωπεκῆν. «Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ **1821**, λέγει ὁ Ἀβοὺ, οἱ Ἕλληνες ἐπολέμησαν πρὸ πάντων ὡς ἀκροβολισταὶ κρυπτόμενοι ὄπισθεν θάμνων. Καὶ σήμερον δὲ ἀκόμη συνειθίζουσι σκοπεύοντες νὰ στηρίζωσι τὸ ὅπλον εἰς δένδρον ἢ βράχον, οἱ δὲ κυνηγοὶ οὐδέποτε πυροβολοῦσιν ἱπτάμενον τὸ θήραμα[3]». Τὴν κυνηγετικὴν ταύτην συνήθειαν θεωροῦμεν ὡς φαινόμενον χαρακτηριστικὸν καὶ ἄξιον τῆς μελέτης τῶν ψυχολόγων.

---

1. Ἀφοῦ πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ μετέχοντες τοῦ πελοποννησιακοῦ ἀνῆκον εἰς τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν, τὴν τοσοῦτον κατὰ τὸν συγγραφέα μέχρις ἀναιδείας ἀπόλεμον, δὲν βλέπομεν τί ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ πολεμήσωσι πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, ἂν ἐθεώρουν τῷ ὄντι τὴν ἐξ αὐτῶν ἐξαρτωμένην εἰρήνην ὡς τὸ ὑπέρτατον τῶν ἀγαθῶν. Τὸ δὲ ἀνωτέρω ᾆσμα εἶναι χαρακτηριστικὸν τῶν διαθέσεων οὐχὶ τῆς φυλῆς, ἀλλὰ τῆς γεωργικῆς τάξεως, ἥτις ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου δὲν γνωρίζει

«οὐδὲν ἥδιον ἢ τυχεῖν τὰ ἤδη 'σπαρμένα».

Πάντες ἐνθυμούμεθα τοὺς ἐπὶ μαχιμότητι ὑμνουμένους ὑπὸ τοῦ συγγραφέως Σέρβους χωρικοὺς, ἀποκόπτοντας δακτύλους τῆς χειρὸς χάριν «*ἀστρατείας*», ἐν δὲ Ἰταλίᾳ ἤκουσα ᾀδομένην πιστὴν παράφρασιν τῶν ἀνωτέρω ἀριστοφανείων στίχων:

Canti chi vuole d'elmi e corazze
L'ira e le stragi del Dio guerrier.
Io tra le donne pugno e le tazze,
Ebro non morto voglio cader κτλ. Σ. Μ.

---

1. Εἰς τοῦτο οὐδὲν ἔχομεν ν' ἀντείπωμεν. Σ.Μ.
2. Δύσκολον εἶναι νὰ συνδυάσωμεν τὰ ἀνωτέρω πρὸς τὴν ῥῆσιν τοῦ Θουκυδίδου καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι διεκρίνοντο ὡς «*παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ*», ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι, ὅπως τοὺς Θεσσαλοὺς, τοὺς Ἀκαρνᾶνας, τοὺς Μανιάτας καὶ τοὺς Ἑπτανησίους, οὕτω καὶ τοὺς Ἀθηναίους δὲν θεωρεῖ ὁ συγγραφεὺς ὡς γνησίους Ἕλληνας. Σ. Μ.
3. Τὸ συνηθέστατον ἐν Ἑλλάδι θήραμά εἰσιν αἱ ὄρτυγες καὶ τρυγόνες, αἵτινες μόνον ἱπτάμεναι πυροβολοῦνται. Σ. Μ.

Digitized by Google

Ἀδύνατον εἶναι μετὰ ταῦτα ν' ἀποκρύψωμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ὑπῆρξαν πάντοτε ψυχοκάρδιος φυλή· ἀλλὰ παρηγορούμεθα ἀναλογιζόμενοι ὅτι οἱ Μαγυάροι καὶ Πολωνοὶ οὐδὲν ἄλλο ἐκαρπώθησαν ἐκ τοῦ ἀκοιμήτου ἐν τῷ στήθει αὐτῶν ἡφαιστείου εἰμὴ μόνον τὸν θαυμασμὸν καὶ τὸν ἔρωτα τῶν γυναικῶν, τὸν μὴ ἀρκοῦντα μόνον πρὸς ἐθνικὸν βίον. Τὴν ἀκρόπολιν τῆς Τροίας ἐξεπόρθησεν οὐχὶ ὁ Αἴας, ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεύς, ὅστις εὐκταῖον εἶναι νὰ διαμείνῃ ἐπὶ πολὺν ἀκόμη χρόνον ὁ ἐθνικὸς ἥρως τῶν Ἑλλήνων[1].

Μεταβαίνω ἤδη εἰς τὸ ἀποτελοῦν κατά τε τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ σήμερον τὴν ὑπεροχὴν τῆς φυλῆς ταύτης. Ὡς ὁ οὐρανὸς οὕτω καὶ τῶν Ἑλλήνων ἡ διάνοια ἀκτινοβολεῖ, οὐδ' ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ζωηρότερον τούτου φῶς, θαμβοῦν καὶ γοητεῦον τὸν ἐπισκοποῦντα ἐν Ἑλλάδι τὴν φύσιν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Ἰουβέρτης διαιρεῖ τὰς ἀνθρωπίνας ψυχὰς εἰς θερμὰς καὶ φαεινάς, ἀσυγκρίτως δὲ φαεινοτέρα πάσης ἄλλης εἶναι ἡ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Πάντες ἐν τῇ εὐδαίμονι ταύτῃ χώρᾳ ἔχουσιν ἀντίληψιν θαυμασίαν καὶ οὐδεμίαν γνωρίζουσιν ἡδονὴν μείζονα τῆς τοῦ μανθάνειν, ὁ δὲ ταπεινότερος ἀγωγιάτης ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ φῶς ὅσον οἱ μαθηταὶ τοῦ Πυθαγόρα καὶ τοῦ Σωκράτους. Ὡς τὸ πάλαι λατρεύουσι καὶ σήμερον οἱ Ἕλληνες τὸν ἥλιον. Ἂν δὲ ἡ καρδία των ἀνακαύεται ἀκύμων ὡς ἡ περιβρέχουσα αὐτοὺς θάλασσα, ἡ διάνοια ἀφ' ἑτέρου εἶναι ὡς ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος, καὶ αἱ ἰδέαι ἔχουσι καθαρότητα καὶ ἀκρίβειαν ὅσην καὶ αἱ γραμμαὶ πάσης ἑλληνικῆς σκηνογραφίας. Ὡς δὲ τῆς φύσεως ὁ ὁρίζων εἶναι πάντοτε στενὸς καὶ περιωρισμένος, οὕτω καὶ ὁ τῆς ψυχῆς οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἐκταθῇ μέχρι τοῦ ὑπερφυσικοῦ[2].

Καίτοι ὅμως θετικοὶ ὡς Ἄγγλοι, οἱ Ἕλληνες διετήρησαν τὴν λεπτότητα τῶν μεσημβρινῶν λαῶν, τῶν Ἰταλῶν, τῶν Περσῶν καὶ τῶν Τούρκων[1]· ἀλλ' ἡ εὐθύτης τῆς κρίσεως αὐτῶν εἶναι ἀπαράμιλλος καὶ οἱ συλλογισμοὶ ἀκριβεῖς ὅσον τὰ γεωμετρικὰ σχήματα τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων. Ἡ εὐθυκρισία αὕτη, ἡ ἀκαταγώνιστος λογικὴ καὶ ἡ ἄσβεστος δίψα μαθήσεως ἀποδεικνύουσιν αὐτοὺς γνησίους ἀπογόνους τῶν ἄλλοτε μεγάλων Ἑλλήνων. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡ ἐπιρροὴ τῆς φύσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τοσοῦτον παντοδύναμος, ὥστε οὐδόλως ἴσχυσαν αἱ ξενικαὶ κατακτήσεις νὰ μεταβάλωσι εἰς τὰ οὐσιώδη τὴν φυλήν, ἢ μᾶλλον οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Αὔαροι, Ἀλβανοὶ καὶ οἱ Σλαῦοι ἐξελληνίσθησαν, νικηθέντες ὑπὸ τῆς ἡττηθείσης Ἑλλάδος. .

Πᾶσα ἑλληνικὴ κεφαλὴ εἶναι ἀείποτε πλήρης ἰδεῶν, τοσοῦτον ὅμως ὑγιεῖς καὶ εὔρωστοι εἰσὶν αἱ ἰδέαι αὗται, ὥστε οὐδόλως ἐπηρεάζουσι τὴν εὐθυμίαν τοῦ χαρακτῆρος. Ὁ Μονταίγνιος θεωρεῖ «ὡς ἀνόητον καὶ ἀναρμοςότατον ἔνδυμα τὴν με»λαγχολίαν δι' ἧς οἱ ἄνθρωποι συνειθίζουσι νὰ πε»ριβάλλωσι τὴν φρόνησιν, τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπι»στήμην», οἱ Ἕλληνες ὅμως οὐδέποτε ἔστερξαν τοιαύτην περιβολήν, ὡς δὲ παρετήρησεν ὁ Ῥενὰν «ἡ εὔθυμος διάθεσις καὶ ἡ ἡδονὴ τοῦ ζῆν διέμειναν προσόντα ἐξόχως ἑλληνικά». Καὶ πῶς ὄχι, ἀφοῦ ἡ χώρα εἶναι ὡραία, ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος καὶ ὀλίγα τινὰ λάχανα καὶ ὀπῶραι ἀρκοῦσι πρὸς χορτασμὸν καὶ φυγάδευσιν τῆς μελαγχολίας; Ἡ αὐτοχειρία εἶναι ἄγνωστος ἐν Ἑλλάδι[2], οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἀποδύονται ᾄδοντες εἰς τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, καὶ οὐδέποτε ἀπελπίζονται, ἐφ' ὅσον μένουσιν αὐτοῖς βραχίονες πρὸς ἐργασίαν. Ἡ τοιαύτη ἐλαστικότης τοῦ χαρακτῆρος διπλασιάζει τὴν ἀξίαν τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ὑπεροχῆς. Πάντοτε ἠπατήθησαν οἱ νομίσαντες ὅτι κατέβαλον ὁριστικῶς τοὺς Ἕλληνας, ἀντλοῦντας ἀείποτε νέας δυνάμεις ἐκ τῆς πτώσεως αὐτῶν κατὰ γῆς. Οὐδὲ κατὰ τὰς

---

1. Μετὰ τὸν τρόπον δι' οὗ ὡμίλησεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ Ὀδυσσέως, ἡ εὐχὴ αὕτη φαίνεται ἡμῖν ὁπωσοῦν παράδοξος· εὐτυχῶς ὁ κ. Reinach δίδει ἡμῖν κατωτέρω τὴν ἄδειαν, ἀφοῦ ἀνακτήσωμεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ γείνωμεν καὶ ἡμεῖς τίμιοι ἄνθρωποι. Σ. Μ.

2. Τὰ ἐννέα δέκατα τῆς ἑλληνικῆς χώρας εἶναι παράλια καὶ ὁ λαὸς αὐτῆς κατ' ἐξοχὴν θαλασσινός, ἔχων ἀκαταπαύστως πρὸ αὐτοῦ τὸν εὐρύτατον τῶν ὁριζόντων· ἀδύνατον λοιπὸν ν' ἀποδώσωμεν εἰς τοιαύτην στενότητα τὴν ἀντιπάθειαν τῆς φυλῆς πρὸς τὸ ὑπερφυσικόν, ἥτις προέρχεται πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς ἡδύτητος τῆς ἑλληνικῆς φύσεως καὶ τῆς εὐκολίας τοῦ βίου, καθιστώσης πολὺ μικροτέραν ἢ παρὰ τοῖς ταλαιπωρουμένοις ἐν ψύχει, ὄμβρῳ καὶ σκότει ἀρκτῴοις λαοῖς τὴν ἀνάγκην ὑπερφυσικῆς παρηγορίας. Περὶ τούτου ὡμίλησαν θαυμασίως ὁ Ῥενάν, ὁ Taine καὶ ὁ Dumont, ὁ δὲ κ. Ῥεϊνάχ, μὴ θέλων νὰ φανῇ ἀντιγράφων ὅσα εἶπον οὗτοι, ἔκρινεν εὔλογον νὰ τὰ χαλάσῃ. Σ. Μ.

1. Ὁ Σατωβριάνδος καὶ οἱ ἐμβριθέστατοι τῶν κριτικῶν διαστέλλουσι τοὺς Τούρκους ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνατολικῶν λαῶν, Περσῶν, Ἀράβων καὶ λοιπῶν, ὡς στερουμένους τῆς λεπτότητος ταύτης καὶ οὔτε γλῶσσαν, οὔτε φιλολογίαν οὔτε τέχνην κατορθώσαντας ν' ἀποκτήσωσιν ἰδίας. Σ. Μ.

2. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐνθυμούμεθα ἐννέα ἐν μόναις ταῖς Ἀθήναις αὐτοχειρίας. Ἂν δὲ εἶναι ἀκριβεῖς οἱ ἐσχάτως δημοσιευθέντες ἐν τῇ «Βρετανικῇ Ἐπιθεωρήσει» στατιστικοὶ πίνακες τῆς αὐτοχειρίας ἐν Εὐρώπῃ, αἱ ἀνωτέρω ἐννέα, ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους καὶ πληθυσμῷ ἑξήκοντα χιλιάδων αὐτοχειρίαι, ἀρκοῦσιν ὅπως ἀσφαλίσωσι τῇ Ἑλλάδι ἱκανῶς εὐπρόσωπον θέσιν ἐν τῇ στατιστικῇ ταύτῃ. Σ. Μ.

Digitized by Google

θλιβερωτάτας της ἱστορίας ἡμέρας ἀπηλπίσθησαν οὗτοι περὶ τοῦ μέλλοντος ἢ ἐθεώρησαν ὡς ἀμφίβολον τὴν τελικὴν αὐτῶν νίκην. Ταύτην ὅμως δὲν περιμένουσιν ὡς μοιραῖον γεγονὸς, ἀλλὰ κάλλιστα γνωρίζοντες ὅτι ἔσται τὸ ἔπαθλον πεισματώδους ἀγῶνος, εἰργάσθησαν καὶ προώδευσαν ἀπὸ πεντηκονταετίας ὅσον οὐδεὶς ἄλλος λαός. Μόλις ἐλευθερωθέντες ἔσπευσαν νὰ συςήσωσι σχολεῖα, φυτρώσαντα δίκην μυκήτων ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ἅμα κατέλιπον αὐτὴν οἱ Τοῦρκοι. Τὰ χθὲς παληκάρια καὶ οἱ πειραταὶ μετεμορφώθησαν εἰς διδασκάλους καὶ σπορεῖς ἰδεῶν. Τὰ ὀνόματα τῶν χαλκεντέρων ἀποστόλων τοῦ Κοραῆ, τὸ τοῦ Δούκα, τοῦ Οἰκονόμου, Βάμβα, Κούμα καὶ Γενναδίου πρέπει νὰ χαραχθῶσι χρυσοῖς γράμμασιν ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τοῦ νέου Μουσείου. Τὸ δὲ μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητον εἶναι ὅτι οὔτε τοῦ Καποδιστρίου οὔτε τοῦ Ὄθωνος ἡ κυβέρνησις ἐδέησε νὰ μεριμνήσῃ ὅπως δήποτε ὑπὲρ ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐφρόντισαν περὶ τούτου οἱ ἴδιοι. Ἡ ἀκαδημία, τὸ πολυτεχνεῖον, τὸ Ἀρσάκειον καὶ τὸ πανεπιςήμιον ἐκτίσθησαν ὑπὸ πλουσίων Ἀθηναίων ἐμπόρων[1], ὧν τὰ τέκνα καταβάλλουσι σήμερον τοὺς μισθοὺς τῶν καθηγητῶν. Τὸ ἀξιοθαύμαστον ἔνστικτον τῆς φυλῆς ἐκδηλοῦται πληρέστατα ἐν τῇ νεωστὶ δημοσιευθείσῃ στατιστικῇ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι. Τὸ πανεπιστήμιον ἀριθμεῖ σήμερον ἑβδομήκοντα τέσσαρας καθηγητὰς[2] καὶ χιλίους τετρακοσίους φοιτητὰς, τὰ δεκαοκτὼ γυμνάσια ἔχουσιν ἑκατὸν εἰκοσιοκτὼ καθηγητὰς καὶ δισχιλίους τετρακοσίους ἑξήκοντα μαθητὰς, τὰ δὲ διπλάσια ἑλληνικὰ σχολεῖα διακοσίους ὀγδοήκοντα διδασκάλους καὶ ἑπτάκις χιλίους ἑξακοσίους τεσσαράκοντα καὶ πέντε μαθητάς. Τὰ δημοτικὰ τέλος σχολεῖα εἶναι πολυαριθμότερα τῶν δήμων τοῦ κράτους, ὑπάρχοντος διδακτηρίου καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐλαχίστοις χωρίοις, οὐδεὶς δὲ ἔτυχέ ποτε νὰ ἴδῃ *οὐδ' ἕνα* νέον Ἕλληνα μὴ γνωρίζοντα ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν[1]. Ὡς ἐπὶ Πλουτάρχου Ἕλλην καὶ μαθητὴς εἶναι καὶ σήμερον ἀκριβῶς συνώνυμα. Οἱ δῆμοι δαπανῶσι τὸ δέκατον ἕκτον τῶν προσόδων αὐτῶν ὑπὲρ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, ἥτις εἶναι ἐν Ἑλλάδι ἄμισθος καὶ ὑποχρεωτική. Ὁ δημοδιδάσκαλος εἶναι ὁ προεστὼς τοῦ χωρίου καὶ ὑπέρτερος τοῦ παρέδρου καὶ τοῦ ἱερέως. Ὡς ἄλλοτε ὁ Ἀβοὺ ἀπηντήσαμεν καὶ ἡμεῖς πλεῖστα ὕπαιθρα σχολεῖα ἐν Βοιωτίᾳ καὶ Ἀττικῇ, ὧν οἱ μαθηταὶ ἠκροῶντο τοῦ διδασκάλου μετὰ τοσαύτης προσηλώσεως, ὥστε οὐδεμιᾶς ἠξίωσαν προσοχῆς τὴν διαβαίνουσαν ἡμῶν συνοδείαν[2], ἐνῷ οἱ Γάλλοι παῖδες προσέχουσι καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἱπταμένας μυίας. Τὸ κατ' ἐμὲ οὐδόλως εὑρίσκω γελοῖον τὸν ἐν Ἑλλάδι ὑπηρετοφοιτητὴν, οὐδὲ τὸν Κανάρην διδασκόμενον πεντηκονταετῆ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου.

Ἡ ἑλληνικὴ εὐφυΐα, λάμπουσα ἐν τῷ βλέμματι τοῦ ἀγωγιάτου ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἐπιστήμονος ἢ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς, ἐκδηλοῦται εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, τὴν πολιτικὴν, τὴν φιλολογίαν, τὰς ἐπιστήμας, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸν ἀρτιγέννητον κοινωνικὸν βίον. Ὅπου δήποτε ἀποβῇ, δὲν βραδύνει ὁ πολυπράγμων Ἕλλην νὰ καταλάβῃ τὴν πρώτην θέσιν, ἐν Κωνσταντινουπόλει, Θεσσαλονίκῃ, Σμύρνῃ, Τεργέστῃ καὶ αὐτῇ τῇ Μασσαλίᾳ, ἱδρύων πανταχοῦ σχολεῖον ἀντικρὺ τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος. Μόνον ἀρχικὸν κεφάλαιον ἔχων δέμα σταφίδος ἢ πίθον ἐλαιῶν γίνεται ἑκατομμυριοῦχος καὶ ἀποθνήσκων κληροδοτεῖ τὴν περιουσίαν του εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Χαρακτηριστικώτατον δὲ κληροδότημα φαίνεταί μοι τὸ τῆς γραίας ἐκείνης ἐν Σμύρνῃ Ἑλληνίδος, ἥτις μόνον κτῆμα ἔχουσα μίαν ἀγελάδα κατέλιπε ταύτην εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Ὁ κρίνων τοὺς Ἕλληνας πρέπει νὰ θεωρήσῃ ὡς διακριτικώτατον τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν γνώρισμα τὴν ἐπιμονὴν τῆς βουλήσεως καὶ ἀπερίσπαστον ἐπιδίωξιν ὡρισμένου τινὸς σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπι-

---

1. Ὁ Βαρβάκης, Ἀρσάκης, Σίνας καὶ λοιποὶ ἦσαν κατὰ τὸν συγγραφέα ἔμποροι Ἀθηναῖοι, προτιμότερον ὅμως πάλιν τοῦτο τῆς ἀποδοθείσης αὐτοῖς ἐσχάτως παρά τινων βουλγαρικῆς ἢ ῥωμουνικῆς ἐθνικότητος. Σ. Μ.

2. Ὡς ἀνωτέρω ἐξώγκωσε τὰς ὑπαρχούσας ἢ ἀπέδωκεν ἡμῖν ἀνυπάρκτους κακίας, οὕτω ἀντιστρόφως ἐνταῦθα θεωρεῖ ὁ συγγραφεὺς ὡς πλεονέκτημα τοὺς ἑβδομήκοντα τέσσαρας πανεπιστημιακοὺς καθηγητὰς, ἐνῷ ἂν ἠρώτα περὶ τούτου, ἤθελε πληροφορηθῆ ὅτι ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς καθηγητῶν καὶ ἡ χάριν αὐτῶν δαπάνη ἑξακοσίων χιλιάδων δραχμῶν, ἐνῷ διακόσιαι μόνον καταβάλλονται ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, θεωρεῖται παρὰ παντὸς σωφρονοῦντος Ἕλληνος ὡς πληγὴ, σκάνδαλον, αἶσχος καὶ ἀσυνειδησία. Σ. Μ.

1. Ἂν ἦτο ἡ πληροφορία τοῦ συγγραφέως ἀληθεστέρα τῶν ἄλλων, ἀξία τῷ ὄντι μακαρισμοῦ ἤθελεν εἶναι ἡ χώρα, ἐν ᾗ οὔτε αὐτόχειρες ὑπάρχουσιν, οὔτε φρενοβλαβεῖς, οὔτε ἀγράμματος *χαρεῖς*· δυστυχῶς ὅμως κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιςικὰς εἷς μόνον μεταξὺ δεκαπέντε Ἑλλήνων γνωρίζει ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Σ. Μ.

2. Ἀρνούμενος τὴν περιέργειαν καὶ τὸ φιλόκαινον τῶν Ἑλλήνων ὁ συγγραφεὺς ἀντιφάσκει οὐ μόνον πρὸς τὰ πράγματα καὶ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ περιηγητὰς, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ περιγράφει αὐτοὺς «*πρὸς οὐδὲν ἄλλο εὐκαιροῦντας ἢ λέγειν καὶ ἀκούειν τι καινόν*». Σ. Μ.

Digitized by Google

τυγχάνει πάντοτε, ἂν δὲν ἀποθάνῃ πρόωρως. Ἡ ἐπιμονὴ αὐτῶν καὶ ἡ ἱκανότης τῆς συμμορφώσεως πρὸς τὰς περιστάσεις εἶναι μείζων τῆς τῶν Ἀρμενίων καὶ αὐτῶν τῶν Ἰουδαίων. Οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ πειρασμὸς δυνάμενος ν' ἀποτρέψῃ τῆς ἐπιδιώξεως τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ τὸν Ἕλληνα, ὅστις μιμούμενος τοὺς ἑταίρους τοῦ Ὀδυσσέως φράσσει τὰ ὦτά του εἰς τὸ ᾆσμα τῶν Σειρήνων[1]. Οἱ ἵπποι τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι ὠκύποδες ὡς οἱ τῶν Ἄγγλων καὶ τῆς Νορμανδίας, οὐδέποτε ὅμως ἀφηνιάζουσιν[2], ἀλλὰ βραδέως καὶ ἀσφαλῶς προχωροῦντες φθάνουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Ἑλικῶνος, τὴν ἐπιπόνως καὶ εἰς τὰς αἶγας προσιτήν.

Ἀλλ' οὐδὲ τεχνίτης ἔπαυσεν ὢν ὁ λαὸς οὗτος, ὅστις κύπτων ὑπὸ ἀφόρητον ζυγὸν ἐξηκολούθει νὰ θαυμάζῃ τὴν «ὡραιότητα τοῦ κόσμου», ὡς ἔλεγεν ὁ Λεονάρδος Βίγκης, καὶ νὰ ἐκτιμᾷ κατ' ἀξίαν τὸ σύμμετρον σχῆμα τῶν ὀρέων του, τὴν διαύγειαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν στιλπνότητα τῆς θαλάσσης. Τὰ δημοτικὰ αὐτοῦ ᾄσματα εἶναι πλήρη θαυμασίων περιγραφῶν, τὴν δὲ λέξιν *καλὸς*[3] προφέρει μεθ' ὅσης Ἰταλὸς περιπαθοῦς ἐμφάσεως τὰ bella, dolce, gentile. Ὁ ἱματισμὸς τῶν χωρικῶν εἶναι ἐξαιρετικῶς φιλόκαλος, καὶ ἀποδίδεται καὶ σήμερον εἰς τὰ στολίδια ὅση

1. Πολὺ φοβούμεθα ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἀνωτέρω φράσις περὶ τῆς ἀπερισπάστου ἐπιμονῆς τῶν Ἑλλήνων, ἀνωτέρας καὶ τῆς ἰουδαϊκῆς, ἐγράφη μόνον καὶ μόνον χάριν τῆς ἐν τέλει κλασσικῆς ἀναμνήσεως. Σ. Μ.

2. Ὡς εἰς τοὺς ἀνθρώπους οὕτω καὶ εἰς τὰ ζῶα τῆς Ἑλλάδος ἀποδίδει ὁ συγγραφεὺς ἐκεῖνα ἀκριβῶς τὰ ἐλαττώματα καὶ προτερήματα, ἅτινα δὲν ἔχουσι. Πασίγνωστον εἶναι ὅτι τὸ μέγιστον καὶ συνηθέστατον ἐλάττωμα τῶν ἑλληνικῶν ἵππων εἶναι ἡ διάθεσις πρὸς ἀφηνίασιν ἤ, ὡς συνήθως λέγεται, «τὸ βαρυκέφαλον», τοῦ ὁποίου λαβὼν πεῖραν ὁ Ἀβοὺ ἰσχυρίζεται, ὅτι ἕνεκα τούτου ὀνομάζονται οἱ ἵπποι ἐν Ἑλλάδι *ἄλογα*, ἤτοι deraisonnables. Σ. Μ.

3. Ὁ συγγραφεύς, τρέχων καὶ πάλιν κατόπιν παρομοιώσεως, ἀγνοεῖ, φαίνεται, ὅτι ἡ λέξις *καλὸς* μετέβαλε σημασίαν· ὥστε ἂν τῷ ὄντι προφέρει αὐτὴν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς μετὰ τοσαύτης περιπαθοῦς ἐμφάσεως, ὅπερ δὲν ἔτυχεν ἡμεῖς νὰ παρατηρήσωμεν, τοῦτο ἤθελε σημαίνει, οὐχὶ ὅτι εἶναι τεχνίτης, ἀλλ' ἐκτιμητὴς τῆς ἀγαθότητος καὶ δικαιοσύνης, πρὸς ἣν παριστᾷ αὐτὸν ὁ κ. Ῥεϊνὰχ τρέφοντα ἀπὸ τῶν μυθολογικῶν χρόνων μέχρι σήμερον ἀκατανίκητον ἀντιπάθειαν. Ἀλλ' ὡς ἴσως παρετήρησεν ἤδη ὁ ἀναγνώστης, ὅσα ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους τοῦ βιβλίου του λέγει ὁ συγγραφεύς, ἀποδεικνύουσιν ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον τῶν ὅσα θέλει νὰ εἴπῃ. Σ. Μ.

καὶ ἐπὶ Πλάτωνος σπουδαιότης. Πλὴν τούτου πάντες εἶναι μουσικοί. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας, ἀφοῦ πραγματοποιηθῇ ἡ μεγάλη ἰδέα, καὶ παράσχῃ ὁ θρίαμβος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἄνεσιν καὶ εὐπορίαν, θέλουσι δωροφορήσει καὶ πάλιν ἀριστουργήματα εἰς τὴν Εὐρώπην, δροσίζοντες τὰ ἐξηραμένα χείλη τῶν ἡμετέρων ἐγγόνων εἰς διαυγῆ νάματα ποιήσεως ἀληθοῦς. Ἀδιστάκτως πιστεύω ὅτι θέλει ἀναζήσει ὁ λαὸς τοῦ Φειδίου καὶ Σοφοκλέους, ἀφοῦ οὐδέποτε ἐξέλιπεν ὁ λαὸς τοῦ Ἀριστοφάνους . . . . .

Ἀνακεφαλαιῶν τὰς σημειώσεις ταύτας δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι ὡς ἐπρώτευσαν οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτῶν ἐν τῷ πολυθεϊκῷ κόσμῳ, οὕτω ὑπερπηδῶντες διὰ τῆς αὐτῆς εὐφυΐας τὰ ἐπιπροσθοῦντα προσκόμματα θέλουσι πρωτεύσει καὶ πάλιν ἐν Ἀνατολῇ. Ἡ ἠθικὴ αὐτῶν ἔνδεια ἔσται ἴσως πλεονέκτημα κατὰ τὸν φυλετικὸν ἀγῶνα, ἐπιτρέπουσα ν' ἀγωνισθῶσιν ὑπὲρ πληρώσεως τῶν πόθων αὐτῶν μετὰ πολὺ μείζονος εὐστροφίας ἢ ἂν ἔφερον ἐπ' ὤμων τὸ βαρὺ φορτίον τῆς σαξωνικῆς ἰδέας τοῦ καθήκοντος[1]. Ἀφοῦ δὲ νικήσωσιν ὁριστικῶς καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἀναστηθῇ, οἱ πολῖται αὐτῆς ἔχουσιν ἀρκοῦσαν νοημοσύνην ὅπως ἀνακαλύψωσιν, ὅτι αὐτὸ τὸ συμφέρον ἐπιβάλλει αὐτοῖς νὰ γείνωσι τέλος πάντων τίμιοι καὶ φιλαλήθεις[2].

(Ἕπεται συνέχεια).

E. Δ. ΡΟΪΔΗΣ

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 211.

ΙΑ'

Εἰς τὸν ποταμόν.

Ὅταν δ' ἐπέστρεψα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, βαρεῖαν ἔχων τὴν καρδίαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρούς, εὗρον παρὰ τὴν αὐλαίαν θύραν τὸν ξενο-

1. Ἂν ἡ γερμανικὴ ἰδέα τοῦ καθήκοντος εἶναι βάρος ἐν τῷ ἀγῶνι, πρὸς μόνον τοῦ θώρακος τὸ βάρος δύναται νὰ παραβληθῇ, ὅπερ οὐδόλως ἐκώλυσε τοὺς Γερμανοὺς νὰ φθάσωσι μετὰ θαυμαστῆς ταχύτητος μέχρι Παρισίων. Πολὺ δὲ φοβούμεθα ὅτι οὐδὲ κατὰ ἓν βῆμα θέλουσι δυνηθῇ οἱ Ἕλληνες νὰ προσεγγίσωσιν εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῶν, πρὶν ὑποτάξωσι τὴν ῥάχιν των εἰς τὸ φορτίον τοῦ καθήκοντος. Σ. Μ.

2. Ἀγνοοῦμεν ποίαν ἐντύπωσιν θέλει προξενήσει τοῖς Γάλλοις τὸ εἶδος τοῦτο ἀπολογίας, εἰς ἡμᾶς ὅμως ἐνθυμίζει τὴν τοῦ συνηγόρου τοῦ Σπανοῦ, παραστήσαντος τοῖς δικασταῖς, ὅτι ὁ πελάτης αὐτοῦ διέπραττεν ὁπωσοῦν ἀνηθίκους πράξεις ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ νὰ πλουτήσῃ καὶ νὰ ζήσῃ ἔπειτα ὡς τίμιος καὶ ἀγαθὸς οἰκογενειάρχης, ὡς καὶ ἔπραξεν ἅμα ἀποκτήσας τὴν ἀρκοῦσαν πρὸς τοῦτο περιουσίαν. Σ. Μ.

Digitized by Google

δόχον, δστις μὲ ἠτένισεν ἐπὶ χρόνον μακρόν.

Ἐν ᾧ δ' ἔμελλον νὰ διέλθω διὰ νὰ προφθάσω τοὺς κύνας, μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

— Λοιπόν ; μοὶ εἶπεν, ὁ κύριός σου ;

— Κατεδικάσθη.

— Εἰς πόσον ;

— Εἰς δύω μηνῶν φυλακήν.

— Καὶ πόσον πρόστιμον ;

— Ἑκατὸν δραχμῶν.

— Δύω μῆνας, ἑκατὸν δραχμάς, ἐπανέλαβε δὶς ἢ τρίς.

Ἠθέλησα νὰ προχωρήσω, ἀλλὰ καὶ πάλιν μὲ διέκοψε.

— Καὶ τί θὰ κάμῃς τούτους τοὺς δύω μῆνας;

— Δὲν ἠξεύρω, κύριε.

— Ἆ ! δὲν ἠξεύρεις. Ἔχεις χρήματα, πιστεύω, νὰ ζήσῃς καὶ νὰ θρέψῃς τὰ ζῶά σου ;

— Ὄχι, κύριε.

— Τότε λοιπὸν ἐλπίζεις ὅτι ἐγὼ θὰ σὲ τρέφω.

— Ὄχι, κύριε· τίποτε δὲν ἐλπίζω.

Οὐδὲν ἀληθέστερον. Παρ' οὐδενὸς τίποτε δὲν ἤλπιζον.

— Καὶ ἔχεις, φίλτατε, δίκαιον, ἐξηκολούθησεν ὁ ξενοδόχος. Ὁ κύριός σου μοὶ χρεωστεῖ πολλὰ χρήματα ἤδη, καὶ δὲν ἠμπορῶ δύω μῆνας νὰ προκαταβάλω διὰ σέ, χωρὶς νὰ ἠξεύρω ἂν ὡς τέλους θὰ πληρωθῶ. Πρέπει ν' ἀναχωρήσῃς.

— Ν' ἀναχωρήσω; καὶ ποῦ θέλετε νὰ ὑπάγω, κύριε ;

— Ἆ ! δὲν εἶναι τοῦτο ἐδική μου φροντίς. Δὲν εἶμαι πατήρ σου, καὶ οὔτε κύριός σου δὲν εἶμαι. Πῶς θέλεις νὰ σὲ κρατήσω ;

Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἔμεινα ἐν ἀμηχανίᾳ. Τί νὰ εἰπῶ ; Ὁ ἄνθρωπος εἶχε δίκαιον. Διατί νὰ μὲ κρατήσῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του ; Τί τῷ ἤμην ; Στενοχωρία καὶ βάρος.

— Ἐμπρός, φίλτατε. Λάβε τοὺς σκύλους σου καὶ τὸν πίθηκά σου, καὶ δεῖξέ με τὴν ῥάχιν σου. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ μ' ἀφήσῃς τὸν σάκκον τοῦ κυρίου σου. Ὅταν θ' ἀποφυλακισθῇ, θὰ ἔλθῃ νὰ τὸν λάβῃ, καὶ τότε θὰ λογαριασθῶμεν.

Ἡ λέξις αὕτη μοὶ ἐνέπνευσε μίαν ἰδέαν, καὶ ἐνόμισά ὅτι εὗρον τὸν τρόπον τοῦ νὰ μείνω εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

— Ἀφ' οὗ, εἶπον, ἔχετε τὴν βεβαιότητα ὅτι πότε θὰ λογαριασθῆτε, ἀφήσατέ με νὰ μείνω ὡς τότε ἐδῶ, καὶ προσθέτετε τὰ ἔξοδά μου εἰς τὸν λογαριασμόν.

— Αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδέα σου, φίλτατε ; Ὁ κύριός σου ἠμπορεῖ νὰ μοὶ πληρώσῃ τινὰς ἡμέρας· δύω μῆνας ὅμως, εἶναι ἄλλο πρᾶγμα.

— Θὰ τρώγω ὀλίγον, ὅσον θέλετε νὰ μοὶ δίδετε.

— Καὶ τὰ ζῶα; Ὄχι, ἄκουσε· πρέπει νὰ φύγῃς. Θὰ εὕρῃς νὰ ἐργασθῇς καὶ νὰ κερδήσῃς τὴν τροφήν σου εἰς τὰ χωρία.

— Ἀλλὰ ποῦ θέλετε, κύριε, νὰ μ' εὕρῃ ὁ κύριός μου ὅταν θ' ἀποφυλακισθῇ ; Ἐδῶ θὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ζητήσῃ.

— Ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἠμπορεῖς νὰ ἔλθῃς ὀπίσω. Ἕως τότε πήγαινε νὰ κάμῃς περίπατον δύω μηνῶν εἰς τὰ χωρία, εἰς τὰς πόλεις τῶν λουτρῶν, εἰς Βαγνέρας, εἰς Κωτερὲζ ἢ εἰς Λοὺζ. Ἐκεῖ ἠμπορεῖς νὰ κερδήσῃς ;

— Καὶ ἂν μοὶ γράψῃ ὁ κύριός μου ;

— Θὰ σοὶ φυλάξω τὸ γράμμα του.

— Ἀλλ' ἂν δὲν τὸν ἀποκριθῶ ;

— Αἴ ! ἠξεύρεις ; Μ' ἐζάλισες. Σ' εἶπα νὰ φύγῃς. Πάστρευσέ με τὴν γωνιάν, καὶ μὴ παρεπατεύῃς. Σοὶ δίδω πέντε λεπτά· ἂν σ' εὕρω ἀκόμη ὅταν θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν αὐλήν, κακὰ θὰ τελειώσωμεν.

Ἠσθάνθην τότε ὅτι ματαία ἦτον πᾶσα ἀντίστασις, καὶ ἔπρεπεν, ὡς εἶπεν ὁ ξενοδόχος, «νὰ παστρεύσω τὴν γωνιάν».

Εἰσῆλθον ἐπομένως εἰς τὸν σταῦλον, ἐπῆρα τοὺς κύνας καὶ τὸν Καρδοῦλην, ἔδεσα τὸν σάκκον μου, ἐπέρασα εἰς τὸν ὦμον τὸν τελαμῶνα τῆς ἅρπης μου, καὶ ἐξῆλθον τοῦ ξενοδοχείου.

Ὁ ξενοδόχος ἦτον εἰς τὴν θύραν διὰ νὰ μὲ ἐπιτηρήσῃ.

— Ἂν σ' ἔλθῃ γράμμα, μοὶ ἐφώναξε, θὰ σοὶ τὸ φυλάξω.

Ἐγὼ δ' ἔσπευδον νὰ ἐξέλθω τῆς πόλεως, διότι οἱ κύνες μου δὲν εἶχον φίμωτρα, καὶ τί θ' ἀπεκρινόμην ἂν ἀπήντων ἀστυνομικόν τινα κλητῆρα; Ὅτι δὲν εἶχον χρήματα ν' ἀγοράσω φίμωτρα ; Ἦτον ἡ ἀλήθεια, διότι ὁ κόλπος μου περιεῖχε μόνον ἕνδεκα διώβολα, καὶ ἡ ποσότης αὕτη δὲν ἤρκει διὰ τοιαύτην ἀγοράν. Δὲν θὰ μ' ἐπροσωποκράτουν κ' ἐμέ ; Καὶ τότε, ὁ κύριός μου νὰ εἶναι εἰς τὴν φυλακήν, ἐγὼ νὰ εἶμαι εἰς τὴν φυλακήν, τί θὰ ἐγίνοντο οἱ κύνες καὶ ὁ Καρδοῦλης ; Εἶχον γίνει διευθυντὴς θιάσου, οἰκογενειάρχης, ἐγὼ ὁ παῖς ὁ ἄνευ οἰκογενείας, καὶ ἠσθανόμην τὴν εὐθύνην μου.

Καί τοι ταχέως περιπατοῦντες, οἱ κύνες ἤγειρον τὴν κεφαλὴν πρὸς ἐμέ, καὶ μὲ ἠτένιζον δι' ὕφους μὴ δεομένου λέξεων ἵνα ἐννοηθῇ, καὶ λέγοντος ὅτι πεινῶσι.

Ὁ Καρδοῦλης, ἀπὸ τοῦ σάκκου μου, ὅπου ἐκάθητο εἰς τὴν ῥάχιν μου, μ' ἔσυρεν ἐνίοτε ἐκ τοῦ αὐτίου διὰ νὰ μὲ βιάζῃ νὰ στραφῶ πρὸς αὐτόν. Τότε δ' ἔξυνε τὴν κοιλίαν του διὰ σχήματος οὐχ ἧττον ἐκφραστικοῦ τοῦ βλέμματος τῶν κυνῶν.

Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἐδυνάμην νὰ εἰπῶ ὅτι πεινῶ, διότι ὡς ἐκεῖνοι καὶ ἐγὼ δὲν εἶχον προγευθῆ. Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος ;

Τὰ ἕνδεκά μου διώβολα δὲν ἤρκουν νὰ μᾶς δώσουν πρόγευμα καὶ γεῦμα· ἀνάγκη πᾶσα ἐπομένως νὰ φάγωμεν ἅπαξ, κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας εἰς ἀντικατάστασιν τῶν δύω.

Τὸ ξενοδοχεῖον, ὅπου ἐμένομεν καὶ ὅθεν εἴχομεν ἀποβληθῆ, ἔκειτο εἰς τὸ προάστειον τοῦ ἁγ. Μιχαὴλ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Μομπελλιέρου. Ἑπομένως ταύτην τὴν ὁδὸν ἀναγκαίως ἐτράπημεν.

Σπεύδων νὰ ἐγκαταλείψω πόλιν ὅπου ἐδυνάμην ν' ἀπαντήσω φύλακας τῆς ἀστυνομίας, δὲν εἶχον λάβει τὸν καιρὸν νὰ ἐρωτήσω ποῦ αἱ τρίβοι μοι φέρουσιν. Ὅ,τι ἤθελον, ἦτον νὰ μὲ μακρύνωσι τῆς Τολώσης. Τὰ λοιπὰ μοὶ ἦσαν ἀδιάφορα. Οὐδὲν συμφέρον εἶχον νὰ διευθυνθῶ πρὸς μίαν χώραν μᾶλλον παρὰ εἰς ἄλλην, διότι εἰς ὅλας θὰ μοὶ ἐζήτουν χρήματα διὰ νὰ μᾶς δώσωσι τροφὴν καὶ κατάλυμα. Καὶ ἀκόμη τῆς κατοικίας τὸ ζήτημα δὲν ἦτον τὸ σπουδαιότερον, διότι ἡ ἐποχὴ τοῦ χρόνου ἦτον θερμὴ, καὶ μᾶς ἐπέτρεπε νὰ κοιμώμεθα εἰς τὸ ὕπαιθρον, ὑποκάτω δένδρου ἢ πλησίον τειχίου.

Ἀλλ' ἡ τροφή;

Νομίζω ὅτι ἐπεριπατήσαμεν περὶ τὰς δύω ὥρας, χωρὶς νὰ τολμήσω νὰ διακόψω τὴν πορείαν ἡμῶν· ἀλλ' ὅμως οἱ κύνες μοὶ ἀπηύθυνον βλέμματα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἱκετικὰ, ἐν ᾧ ὁ Καρδούλης μοὶ ἔσυρε τὸ αὐτίον καὶ ἐξύνετο τὴν κοιλίαν ἰσχυρῶς καὶ πάντοτε ἰσχυρότερον.

Τέλος ἐνόμισα ὅτι ἐμακρύνθημεν ἱκανῶς τῆς Τολώσης, ὥστε νὰ μὴ διατρέχω κίνδυνον πλέον, ἢ τοὐλάχιστον ὥστε νὰ δύναμαι ν' ἀποκριθῶ ὅτι θὰ βάλω τὴν ἐπαύριον φίμωτρα εἰς τοὺς κύνας μου, ἂν τοῦτο μοὶ ἀπῃτεῖτο, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ πρῶτον ἀρτοπωλεῖον.

Ἐκεῖ ἐζήτησα νὰ μοὶ δώσωσι μίαν καὶ ἡμίσειαν λίτραν ἄρτου.

— Θ' ἀγοράσῃς ψωμίον δύω λιτρῶν, εἶπεν ἡ ἀρτοπῶλις. Πολὺ δὲν εἶναι διὰ τὸ θηριοτροφεῖόν σου. Πρέπει νὰ φάγουν τὰ δυστυχῆ ζῶα.

Βεβαίως πολὺ δὲν ἦτον διὰ τὸ θηριοτροφεῖόν μου ἄρτος δύω λιτρῶν, διότι, χωρὶς νὰ ὑπολογίσω τὸν Καρδούλην, ὅστις δὲν ἔτρωγε μεγάλα τεμάχια, εἰς ἕκαστον ἡμῶν ἀνελόγει ἡμίσεια λίτρα.

Τοῦ ἄρτου τότε ἐπωλεῖτο δέκα ὀβολοὺς ἡ λίτρα, καὶ ἂν ἠγόραζον δύω λίτρας, θὰ ἔπρεπε νὰ δώσω εἴκοσι ὀβολοὺς, ὥστε, ἐπειδὴ ὅλη ἡ περιουσία μου ἦτον ἕνδεκα διώβολα, θὰ μοὶ ἔμενον μόνον δύω ὀβολοί.

Φρόνιμον λοιπὸν δὲν μοὶ ἐφαίνετο νὰ ἐκτραπῶ εἰς τοιαύτην ἀσωτείαν, χωρὶς νὰ ἔχω τὴν ἐπαύριον ἐξησφαλισμένην. Ἀγοράζων δὲ μίαν λίτραν καὶ ἡμίσειαν, ἐπὶ τιμῇ ἑπτὰ διωβόλων καὶ τριῶν λεπτῶν, θὰ εἶχον καὶ διὰ τὴν ἐπαύριον τρία διώβολα καὶ δύω λεπτὰ, ὅσα θὰ μᾶς ἐμπόδιζον γ' ἀποθάνωμεν τῆς πείνης, περιμένοντές τινα περίστασιν ποῦ νὰ κερδήσω τινὰ χρήματα.

Ταχέως ὑπελόγισα ταῦτα, καὶ εἶπον εἰς τὴν ἀρτοπώλιδα μετὰ τόνου ὃν προσεπάθουν νὰ καταστήσω εὐσταθῆ, ὅτι μοὶ ἤρκει μία λίτρα καὶ ἡμίσεια, καὶ ὅτι τὴν παρεκάλουν νὰ μὴ κόψῃ περισσότερον.

— Καλὰ, καλὰ, μοὶ ἀπεκρίθη.

Καὶ ἐξ ἄρτου ἓξ λιτρῶν, ὃν ἄριστα θὰ ἐτρώγομεν ὁλόκληρον, μοὶ ἔκοψε τεμάχιον ὅσον ἐζήτουν, καὶ τὸ ἔθηκεν εἰς τὴν ζυγαριὰν, ἣν ἐκτύπησεν ἐλαφρῶς.

— Εἶναι ὀλίγον πρόσβαρον, μοὶ εἶπεν. Ἂς εἶναι διὰ τὰ δύω λεπτά.

Καὶ ἔρριψε τὰ ὀκτώ μου διώβολα εἰς τὸ συρτάριόν της.

Εἶδον ἐνίοτε ἀνθρώπους νὰ μὴ θέλωσι νὰ λάβωσι τὰ λεπτὰ ὅσα τοῖς ἀπεδίδοντο, λέγοντες ὅτι δὲν ἠξεύρουν τί νὰ τὰ κάμουν· ἐγὼ δὲν θὰ ἠρνούμην τὰ δύω ἐκεῖνα· δὲν ἐτόλμησα ὅμως νὰ τὰ ζητήσω, καὶ ἐξῆλθον χωρὶς τίποτε νὰ εἴπω, σφίγγων τὸν ἄρτον εἰς τὴν μασχάλην μου.

Οἱ κύνες, περιχαρεῖς, ἐπήδων τριγύρω μου, καὶ ὁ Καρδούλης μοὶ ἔσυρε τὴν κόμην, ἐκπέμπων μικρὰς φωνάς.

Μακρὰν δὲν ἐπήγαμεν.

Ἅμα ἀπηντήσαμεν τὸ πρῶτον δένδρον εἰς τὴν ὁδόν μας, ἐστήριξα εἰς τὸν κορμόν του τὴν ἅρπαν μου, καὶ ἐξηπλώθην εἰς τὰ χόρτα, οἱ δὲ κύνες ἐκάθησαν ἀπέναντί μου, ὁ Κάπης εἰς τὴν μέσην, δεξιῶς του ἡ Δόλση, ἀριστερῶς του ὁ Ζερβῖνος· ὁ δὲ Καρδούλης, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀπαυδήσει ἐκεῖνος, ἔμεινεν ὄρθιος, θέλων νὰ ἦν ἕτοιμος νὰ κλέπτῃ τὰ τεμάχια ὅσα τῷ ἤρεσκον.

Ἦτον δὲ ἡ εἰς τεμάχη κλάσις τοῦ ὀλίγου μου ἄρτου πρόβλημα δυσχερὲς καὶ σπουδαῖον. Τὸν διήρεσα λοιπὸν εἰς πέντε ὅσον ἐνεδέχετο ἰσότερα μέρη, καὶ διὰ νὰ μὴ σκορπίζηται ματαίως, τὸν διένεμον εἰς φέτας μικρὰς, ὥστε ἕκαστος ἐλάμβανε κατὰ σειρὰν τὴν μερίδα του ἀλληλοδιαδόχως.

Ὁ Καρδούλης, ὅστις ἐχρειάζετο ὀλιγωτέραν τροφὴν παρὰ ἡμεῖς, εἶχε τὴν καλητέραν τύχην, καὶ δὲν ἐπείνα πλέον, ἐν ᾧ ἀκόμη ἡμεῖς ἐλιμώττομεν· δι' ὃ λαβὼν ἐκ τῆς μερίδος του τρία μικρὰ τεμάχια, τὰ ἐφύλαξα ἵνα τὰ δώσω μετὰ ταῦτα εἰς τὰ κυνάρια. Ἐπερίσσευσαν δὲ εἰσέτι τέσσαρα τοιαῦτα τεμάχια ἀκόμη, καὶ ταῦτα διενεμήθημεν ἡμεῖς, εἰς συμπλήρωμα τῆς ἑστιάσεως καὶ ἐπιδόρπιον.

Εἰ καὶ τὸ συμπόσιον οὐδαμῶς εἶχε τὸν χαρακτῆρα τῶν προκαλούντων εἰς ἀγορεύσεις, οὐχ ἧττον ὅμως μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶχεν ἐπιστῆ ἡ στιγμὴ, καθ' ἣν ἔπρεπε ν' ἀποτείνω τινὰς λέξεις εἰς τοὺς συντρόφους μου. Ἐθεώρουν ἐμαυτὸν φυσικῷ τῷ λόγῳ ὡς ἀρχηγόν των, ἀλλὰ δὲν ἐφρόνουν ὅτι τόσον ὑπερέχω αὐτῶν, ὥστε νὰ μὴ ἔχω ἀνάγκην νὰ φέρω εἰς γνῶσιν των τὰς σπουδαίας περιστάσεις ἐν αἷς ἤμεθα.

Ὁ Κάπης εἶχεν ἀναμφιβόλως ἐννοήσει τὴν πρόθεσίν μου, διότι εἶχε προσηλώσει τοὺς με-

Digitized by Google

γάλους, νοήμονας καὶ ἀγάπην ἐκφράζοντας ὀφθαλμούς του εἰς τοὺς ἐδικούς μου.

— Ναί, φίλτατε Κάπη, εἶπον, ναί, φιλτάτη Δόλση, καὶ σεῖς Ζερβῖνε καὶ Καρδούλη, ναί, ἀγαπητοί μου σύντροφοι, ἔχω κακὴν εἴδησιν νὰ σᾶς ἀναγγείλω. Ὁ κύριος ἡμῶν θὰ μείνῃ δύω μῆνας μακράν μας.

— Οὐά! ἐφώναξεν ὁ Κάπης.

— Βεβαίως τοῦτο λυπηρὸν εἶναι, πρῶτον μὲν δι' αὐτόν, ἔπειτα ὅμως καὶ δι' ἡμᾶς. Ἐκεῖνος μᾶς ἔτρεφε, καὶ ἐν ἀπουσίᾳ του θὰ εὑρεθῶμεν εἰς δεινοτάτην θέσιν. Χρήματα δὲν ἔχομεν.

Τὴν λέξιν ταύτην ἀκούσας ὁ Κάπης, ἣν ἐγνώριζεν ἄριστα, ὠρθώθη εἰς τοὺς ὀπισθίους του πόδας, καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῇ πέριξ, ὡς ἂν περιέφερε τὸν δίσκον εἰς τὴν «ἀξιότιμον ὁμήγυριν».

— Θέλεις νὰ δώσωμεν παραστάσεις; ἐξηκολούθησα. Εἶναι βεβαίως ἀρίστη συμβουλή· ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν καὶ εἰσπράξεις; Ἰδοὺ τὸ κύριον. Ἂν δὲν ἐπιτύχωμεν, ἠξεύρετε ὅτι ἔχομεν μόνον ἕξ ὀβολούς. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη περιουσία μας. Πρέπει λοιπὸν νὰ σφίξωμεν τὴν κοιλίαν μας. Καὶ ἐπειδὴ τὰ πράγματα οὕτω διάκεινται, ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐννοήσητε τὴν σοβαρότητα τῶν περιστάσεων, καὶ ὅτι, ἀντὶ νὰ κάμνητε ἀνοησίας, θὰ μεταχειρισθῆτε ὅλον τὸ πνεῦμά σας ὑπὲρ τῆς ἑταιρίας. Σᾶς ζητῶ εὐπείθειαν, ἐγκράτειαν καὶ καρτερίαν. Ἂς συμπυκνώσωμεν τὰς σειράς ἡμῶν, καὶ ἔχετε πεποίθησιν ἐπ' ἐμὲ ὡς καὶ ἐγὼ πέποιθα ἐφ' ὑμᾶς.

Δὲν τολμῶ νὰ διϊσχυρισθῶ ὅτι οἱ σύντροφοί μου ἐνόησαν πάσας τὰς καλλονὰς τῆς αὐτοσχεδίου μου ἀγορεύσεως, ἀλλὰ βεβαίως ᾐσθάνθησαν τὰς γενικὰς αὐτῆς ἰδέας. Ὡς ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἤξευρον ἤδη ὅτι σπουδαῖόν τι συμβαίνει, καὶ περιέμενον παρ' ἐμοῦ τὴν ἐξήγησιν. Καὶ ἂν δὲν ἐνόησαν ὅσα τοῖς εἶπον, ηὐχαριστήθησαν ὅμως ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς μου, καὶ μοὶ τὸ ἀπέδειξαν διὰ τῆς προσοχῆς των.

Λέγων δὲ «προσοχῆς των», ἐννοῶ τὴν τῶν κυναρίων, διότι εἰς τὸν Καρδούλην ἦτον ἀδύνατον νὰ τηρήσῃ ἐπὶ πολὺ τὸ πνεῦμά του προσηλωμένον εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον. Ἐπὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἀγορεύσεώς μου μὲ ἤκουσε μετ' ἐνδείξεων ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος· ἀλλὰ μὲ τὰς εἴκοσι περίπου πρώτας λέξεις μου εἶχε πηδήσει εἰς τὸ δένδρον, οὗ τὸ φύλλωμα μᾶς ἐσκίαζε, καὶ διεσκέδαζε μεταπηδῶν ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ αἰωρούμενος εἰς αὐτούς. Ἂν τοιαύτη προσβολὴ μοὶ ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ Κάπη, τοῦτο θὰ προσέβαλλε βεβαίως τὴν φιλοτιμίαν μου· ἀλλ' ἐκ μέρους τοῦ Καρδούλη οὐδὲν μ' ἐξέπληττε, διότι ἤξευρον ὅτι ἦτον κοῦφος ἐκ χαρακτῆρος καὶ ἀσυλλόγιστος. Ἔπειτα δὲ ἦτον καὶ φυσικὸν νὰ ἔχῃ ὄρεξιν ὀλίγον νὰ διασκεδάσῃ.

Ὁμολογῶ ὅτι εὐχαρίστως θὰ τὸν ἐμιμούμην καὶ θὰ ἐκρεμώμην καὶ ἐγὼ εἰς τοὺς κλάδους καὶ θὰ τοὺς ἔσειον· ἀλλ' ἡ σπουδαιότης καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τῶν καθηκόντων μου δὲν μοὶ ἐπέτρεπον τοιαύτας διαχύσεις.

Ἀφ' οὗ δ' ἐπί τινα λεπτὰ ἀνεπαύθημεν, ἔδωκα τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως· διότι ἀνάγκη ἦτον νὰ κερδήσωμεν τὴν τιμὴν τοῦ ἑσπερινοῦ καταλύματος, τοὐλάχιστον ὅμως τοῦ προγεύματος τῆς ἐπαύριον, ἄν, ὡς πιθανώτατον, δι' οἰκονομίαν ἐκοιμώμεθα εἰς τὸ ὕπαιθρον.

Μετὰ μιᾶς ὥρας ὁδοιπορίαν περίπου ἐφθάσαμεν ἀπέναντι χωρίου εἰς ὃ ἀπεφάσισα νὰ ἐκτελέσω τὸν σκοπόν μου.

Μακρόθεν ἐφαίνετο πενέστατον, καὶ ἡ εἴσπραξις θὰ ἦτον εὐτελεστάτη· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤθελον νὰ μ' ἀποθαῤῥύνῃ· ἀπαιτητικὸς δὲν ἤμην ὡς πρὸς τῶν εἰσπράξεων τὴν ποσότητα, καὶ παρηγορούμην ἀναλογιζόμενος ὅτι ὅσον μικρότερον ἦτον τὸ χωρίον, τόσον ὀλιγώτερον ἦτον πιθανὸν ν' ἀπαντήσωμεν ἐκεῖ κλητῆρας ἀστυνομικούς.

Ἐνδύσα λοιπὸν τοὺς ἠθοποιούς μου, καὶ ἐν τῇ ἀρίστῃ δυνατῇ παρατάξει εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον. Δυστυχῶς μᾶς ἔλειπεν ὁ αὐλίσκος τοῦ Βιτάλη, ὡς καὶ τὸ παραστατικὸν τῆς ὄψεώς του, ἥτις, ὡς ἐπιδεικτικοῦ ἀρχιτυμπανιστοῦ, εἵλκυε πάντων τὰ βλέμματα. Δὲν εἶχον, ὡς ἐκεῖνος, τὸ πλεονέκτημα ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ ἐκφραστικῆς κεφαλῆς. Ἐξ ἐναντίας ἤμην μικροφυὴς καὶ ἰσχνός, καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἐξέφραζε βεβαίως περισσοτέραν μέριμναν καὶ ἀνησυχίαν παρὰ τὴν εἰς ἐμαυτὸν πεποίθησιν.

Ἐν ὅσῳ ἐπροχωροῦμεν, περιεβλεπόμην δεξιῶς καὶ ἀριστερῶς, ἵνα ἰδῶ τίς ἦν ἡ ἐντύπωσις ἣν ἀπετελοῦμεν. Αὕτη ὅμως ἦτον μικρά. Τινὲς ὕψουν τὴν κεφαλήν, ἀλλὰ πάλιν τὴν κατεβίβαζον, καὶ οὐδεὶς μᾶς παρηκολούθει.

Ὅτε δ' ἐφθάσαμεν εἰς μικρὰν πλατεῖαν, ἔχουσαν ἐν τῷ μέσῳ βρύσιν, ἣν ἐσκίαζον πλάτανοι, ἔλαβον εἰς τὰς χεῖρας τὴν ἅρπαν μου, καὶ ἤρχισα νὰ παίζω στρόβιλον. Ἡ μουσικὴ ἦτον φαιδρά, καὶ εὐκίνητοι ἦσαν οἱ δάκτυλοί μου· ἀλλ' ἡ καρδία μου ἦτον τεθλιμμένη, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι μέγα βάρος ἐπεκάθητο εἰς τοὺς ὤμους μου.

Εἶπον εἰς τὸν Ζερβῖνον καὶ εἰς τὴν Δόλσην νὰ χορεύσωσι στρόβιλον, καὶ ὑπακούσαντές με, ἤρχισαν νὰ περιστρέφωνται κατὰ ῥυθμόν.

Ἀλλ' οὐδεὶς ἀφῆκε τὸ ἔργον του καὶ ἦλθε νὰ μᾶς ἴδῃ, ἂν καὶ εἰς τὰ κατώφλια τῶν θυρῶν ἔβλεπον γυναῖκας νὰ πλέκωσι, καὶ ἀκόμη καὶ νὰ συνδιαλέγωνται μόνον.

Ἐξηκολούθησα δὲ νὰ κιθαρίζω, καὶ οἱ κύνες μου νὰ χορεύουν.

Ἴσως θ' ἀπεφάσιζέ τις νὰ ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἂν ἤρχετο εἷς, θὰ ἤρχετο καὶ δεύτερος, καὶ ἔπειτα δέκα, καὶ ἔπειτα εἴκοσι ἄλλοι.

Ἀλλὰ μάτην ἔπαιζον, μάτην ἐστρέφοντο ἡ

Digitized by Google

Δόλση καὶ ὁ Ζερβῖνος. Οἱ ἄνθρωποι ἔμενον εἰς τὰς οἰκίας των ἀδιάφοροι. Οὐδὲ τὸ βλέμμα κἂν ἔστρεφον πρὸς ἡμᾶς.

Ἦτον τῷ ὄντι ἀπελπιστικόν.

Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀπηλπιζόμην, ἀλλ' ἔπαιζον ἐντονωτέρως, ὥστε ἐκινδύνευον νὰ θραύσω τὰς χορδὰς τῆς ἅρπας μου.

Αἴφνης μικρὸν παιδίον, τόσον μικρὸν ὥστε ἐδοκίμαζε, νομίζω, τὰ πρῶτά του βήματα, ἀφῆκε τὴν φλιὰν τῆς οἰκίας του, καὶ διηυθύνθη πρὸς ἡμᾶς.

Ἡ μήτηρ του βεβαίως θὰ τὸ παρηκολούθει, καὶ ἔπειτα μετὰ τὴν μητέρα θὰ ἤρχετο ἡ φίλη της, καὶ οὕτω θὰ εἴχομεν θεατάς, καὶ μετὰ τοὺς θεατὰς εἴσπραξιν.

Ἤρχισα τότε νὰ παίζω ἡσυχώτερον, θέλων νὰ μὴ τρομάξω τὸ παιδίον, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τὸ ἑλκύσω.

Ἤρχετο, ἔφθανεν· ὀλίγα βήματα ἔτι, καὶ θὰ ἦτον πλησίον μας.

Ἀλλ' ἡ μήτηρ ὕψωσε τὴν κεφαλήν, ἐκπληττομένη ὅτι δὲν τὸ ἔβλεπε πλησίον της, καὶ ἀναμφιβόλως ἀνήσυχος διὰ τοῦτο.

Τὸ εἶδε δὲ ἀμέσως· ἀλλὰ τότε, ἀντὶ νὰ τρέξῃ κατόπιν του, ὡς εἶχον ἐλπίσει, τὸ ἐκάλεσε μόνον, καὶ τὸ παιδίον ὑπακοῦσαν ἐπέστρεψε πρὸς αὐτήν.

Ἴσως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν ἠγάπων τὸν χορόν. Τί τὸ ἀπίθανον;

Διέταξα λοιπὸν τὸν Ζερβῖνον καὶ τὴν Δόλσην νὰ καθήσουν ἥσυχοι, καὶ ἤρχισα τὸ ᾀσμάτιόν μου. Ποτὲ δὲ δὲν ἔψαλον μετὰ τόσου ζήλου·

> Fenestra vascia e padrona crudele,
> quanta sospire m'aje fato jettare.
> Κλειστὸ παράθυρο, σκληρὴ παρθένα,
> διὰ σᾶς τί δάκρυα ἔχω χυμένα!

Ἤρχιζον δὲ τὴν δευτέραν στροφήν, ὅταν εἶδον κύριον φοροῦντα βραχὺν ἐπενδύτην, καὶ πῖλον εἰς τὴν κεφαλήν, προβαίνοντα πρὸς ἐμέ.

Τέλος πάντων!

Τότε ἔψαλον ἐκθυμότερον.

— Αἶ σύ! μ' ἐφώναξε. Τί κάμνεις ἐκεῖ, βρωμόπαιδον;

Διεκόπην, παραζαλισθεὶς ἐκ τῆς διακοπῆς ταύτης, καὶ χαίνων ἔμεινα καὶ τὸν ἔβλεπον πλησιάζοντα.

— Αἶ, λοιπόν; θὰ μ' ἀποκριθῇς; εἶπε.

— Τὸ βλέπετε, κύριε, τραγουδῶ.

— Ἔχεις ἄδειαν νὰ τραγουδῇς εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ δήμου μας;

— Ὄχι, κύριε.

— Τότε λοιπὸν φεῦγε, ἂν δὲν θέλῃς νὰ σ' ἐγκαλέσω εἰς τὸ δικαστήριον.

— Ἀλλά, κύριε . . .

— Ὀνόμαζέ με, κύριον ἀγροφύλακα, καὶ πάρε τὸ φύσημα, παλαιοεπαῖτα.

Ἀγροφύλαξ! Ἤξευρον ἐκ τοῦ παραδείγματος τοῦ κυρίου μου πόσον ἦτον ἐπικίνδυνος ἡ ἀντίστασις εἰς ἀγροφύλακας καὶ ἀστυνομοφύλακας.

Δὲν ἐπερίμεινα ἑπομένως νὰ μοὶ ἐπαναλάβῃ τὴν διαταγήν, κ' ἐπῆρα τὸ φύσημα, ὡς μοὶ εἶπε, καὶ ἐπέστρεψα εἰς τὸν δρόμον δι' οὗ εἶχον ἔλθει.

Ἀλλ' ἐπαίτην νὰ μ' εἴπῃ δὲν ἦτον δίκαιον, διότι ἐπαιτείαν δὲν ἐδύνατο νὰ μοὶ προσάψῃ. Ἐχόρευσα, ἐτραγούδησα. Αὐτὴ ἦτον ἡ ἐργασία μου. Τί κακὸν ἔπραξα;

Μετὰ πέντε λεπτὰ ἤμην ἔξω τοῦ δήμου τούτου, τοῦ ἀφιλοξένου μέν, ἀλλὰ καλῶς φρουρουμένου.

Οἱ κύνες μου μὲ παρηκολούθουν, κύπτοντες τὴν κεφαλὴν καὶ κατηφεῖς τὸ ἦθος, ἐννοοῦντες βεβαίως ὅτι μᾶς εἶχε συμβῇ τι δυσάρεστον.

Ὁ Κάπης ἐνίοτε προὐχώρει ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ στρεφόμενος μ' ἠτένιζε περιέργως διὰ τῶν νοημόνων του ὀφθαλμῶν. Πᾶς ἄλλος ἤθελε μ' ἐρωτήσει· ἀλλ' ὁ Κάπης ἦτον κύων ἔχων ἀνατροφήν, γνωρίζων πειθαρχίαν, καὶ δὲν ἐτόλμα ἐρωτήσεις ἀδιακρίτους, ἀλλὰ περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ νὰ ὑποδεικνύῃ τὴν περιέργειάν του, καὶ ἔβλεπον ὅτι αἱ σιαγόνες του ἔτρεμον ἐκ τοῦ ἀγῶνος ὃν κατέβαλλεν ἵνα καταστείλῃ τὸ γαύγισμα.

Ὅταν δ' ἱκανῶς ἐμακρύνθημεν, ὥστε νὰ μὴ ἔχωμεν πλέον νὰ φοβώμεθα τὴν ἀγροῖκον ἐμφάνισιν τῶν ἀγροφυλάκων, ἔνευσα διὰ τῆς χειρός, καὶ ἐν τῷ ἅμα οἱ τρεῖς κύνες ἔστησαν κύκλῳ περὶ ἐμέ, ὁ Κάπης ἐν τῷ μέσῳ, ἀτενῶς τὸ βλέμμα εἰς τὸ βλέμμα μου προσηλῶν.

Ἡ στιγμὴ εἶχεν ἐπιστῆ τοῦ νὰ τοῖς δώσω τὴν ἐξήγησιν ἣν περιέμενον.

— Ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν ἄδειαν νὰ παίζωμεν, εἶπον, μᾶς ἀποβάλλουσι.

— Καὶ τότε; ἠρώτησεν ὁ Κάπης δι' ἑνὸς κινήματος τῆς κεφαλῆς.

— Τότε θὰ κοιμηθῶμεν εἰς τὸ ὕπαιθρον, ὅπου δήποτε, χωρὶς νὰ δειπνήσωμεν.

Εἰς τὴν λέξιν «δειπνήσωμεν» ἀπήντησε γρυσμὸς γενικός.

Ἔδειξα τότε τὰ τρία μου διώβολα.

— Ἠξεύρετε ὅτι αὐτὰ μόνα μᾶς μένουσιν. Ἂν δαπανήσωμεν ἀπόψε τοὺς ἓξ ὀβολούς μας, πρόγευμα δὲν θὰ ἔχωμεν αὔριον. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐφάγομεν σήμερον, φρονῶ ὅτι φρόνιμον εἶναι νὰ φροντίσωμεν περὶ τῆς αὔριον.

Καὶ ἐπέστρεψα τὰ τρία διώβολα εἰς τὸν κόλπον μου.

Καὶ ὁ μὲν Κάπης καὶ ἡ Δόλση ἔκλινον τὴν κεφαλὴν μετὰ καρτερίας. Ὁ Ζερβῖνος ὅμως, ὅστις δὲν εἶχε πάντοτε καλὸν χαρακτῆρα, καὶ ἦτον ὁ λαιμαργότερος ὅλων, ἐξηκολούθησε μεμψιμοιρῶν.

Τότε τὸν ἠτένισα σοβαρῶς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ τὸν καθησυχάσω· δι' ὃ στραφεὶς πρὸς τὸν Κάπην,

— Ἐξήγησον εἰς τὸν Ζερβῖνον, τῷ εἶπον, ὅ,τι

Digitized by Google

φαίνεται ὅτι δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ. Πρέπει σήμερον νὰ μὴ φάγωμεν ἐκ δευτέρου, ἂν θέλωμεν νὰ φάγωμεν ἅπαξ αὔριον.

Ἀμέσως δ' ὁ Κάπης ἐκτύπησε διὰ τοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς τὸν Ζερβῖνον, καὶ συζήτησις ἐφάνη μεταξύ των ἀρχίσασα.

Ἂς μὴ ἐκλάβῃ δέ τις τὴν λέξιν συζήτησιν ὡς ἀνοίκειον, διότι τὴν μεταχειρίζομαι ἐπὶ δύω ζώων. Βέβαιον εἶναι ὅτι τὰ ζῶα ἔχουσι γλῶσσαν ἰδίαν δι' ἕκαστον εἶδος. Ἂν ποτὲ κατῳκήσατε οἰκίαν εἰς ἧς τὰ παράθυρα καὶ τὸ γεῖσωμα αἱ χελιδόνες κρεμῶσι τὰς φωλεάς των, ἔχετε βεβαίως τὴν πεποίθησιν ὅτι τὰ πτηνὰ ταῦτα δὲν συρίζουσι μόνον σκοπὸν μουσικόν, ὅτε κατὰ τὰ χαράγματα μετὰ τόσης ζωηρότητος πολυλογοῦσι πρὸς ἀλλήλας, ἀλλὰ λόγους ἀνταλλάσσουσι, περὶ σπουδαίων ὑποθέσεων πραγματεύονται, ἢ λέξεις περιπαθεῖς ἀποτείνουσιν ἡ μία εἰς τὴν ἄλλην. Καὶ οἱ μύρμηκες δὲ τῆς αὐτῆς φυλῆς, ὅταν ἀπαντῶνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς στενωποῦ, καὶ προστρίβωσι κεράτιον πρὸς κεράτιον, τί φρονεῖτε ὅτι πράττουσιν, ἂν δὲν παραδέχησθε ὅτι κοινοποιοῦσιν εἰς ἀλλήλους ὅ,τι τοῖς ἐνδιαφέρει; Ὡς πρὸς τοὺς κύνας δέ, ἠξεύρουσιν οὐχὶ μόνον νὰ ὁμιλῶσιν, ἀλλὰ καὶ ν' ἀναγινώσκωσιν. Ἰδέτε τους ὅταν ὑψῶσι τὴν ῥῖνα εἰς τὸν ἀέρα, ἢ ὅταν, κύπτοντες τὴν κεφαλήν, μυρίζωσι τὸ ἔδαφος, τὰ λιθάρια καὶ τοὺς θάμνους. Διὰ μιᾶς ἵστανται ἐνώπιον βάτου ἢ τειχίου, καὶ ἐκεῖ μένουσιν ἀκίνητοι ἐπὶ μίαν στιγμήν. Εἰς τὸ τειχίον ἐκεῖνο ἡμεῖς δὲν βλέπομεν τίποτε, ἐν ᾧ ὁ κύων ἀναγινώσκει ἐπ' αὐτοῦ παντὸς εἴδους παράδοξα πράγματα, γεγραμμένα εἰς χαρακτῆρας μυστηριώδεις, καὶ δι' ἡμᾶς ἀοράτους.

Τί εἶπεν ὁ Κάπης εἰς τὸν Ζερβῖνον δὲν τὸ ἤκουσα· διότι, ἂν οἱ κύνες ἐννοῶσι τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐννοοῦσι τὴν γλῶσσαν τῶν κυνῶν. Εἶδον δὲ μόνον ὅτι ὁ Ζερβῖνος δὲν ἤθελε νὰ πεισθῇ, καὶ ἐπέμενε νὰ ἐξοδευθῶσιν ἀμέσως οἱ ἕξ ὀβολοί. Ὁ Κάπης ἤρχισε νὰ ὀργίζηται, καὶ μόνον ὅταν ἔδειξε τοὺς ὀδόντας, τότε ὁ Ζερβῖνος, ὅστις πολὺ γενναῖος δὲν ἦτον, ἠναγκάσθη νὰ σιωπήσῃ.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν οὕτως ἐλύθη τὸ ζήτημα τοῦ δείπνου, ἔμενε τὸ τοῦ καταλύματος.

Εὐτυχῶς ὁ καιρὸς ἦτον καλός, ἡ ἡμέρα θερμή, καὶ πολὺ δυσάρεστος δὲν ἦτον ἡ διανυκτέρευσις εἰς τὸ ὕπαιθρον. Ἔπρεπε μόνον νὰ λάβωμεν μέτρα προφυλακτικὰ κατὰ τῶν λύκων, ἂν ὑπῆρχον εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ, τὸ κινδυνωδέστερον κατ' ἐμέ, κατὰ τῶν ἀγροφυλάκων, διότι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν δι' ἡμᾶς ἐπιφοβώτεροι τῶν θηρίων.

Ἄλλο λοιπὸν δὲν μᾶς ἔμενεν ἢ νὰ ἐξακολουθήσωμεν κατ' εὐθεῖαν πορευόμενοι ἐπὶ τῆς λευκῆς ὁδοῦ, μέχρις οὗ εὕρωμεν κατάλυμα.

Τοῦτο καὶ ἐπράξαμεν.

Ἡ ὁδὸς δὲ παρετείνετο, χιλιόμετρον εἵπετο μετὰ χιλιόμετρον, καὶ τὰ ἔσχατα ῥοδόχροα φῶτα τοῦ δύοντος ἡλίου εἶχον ἤδη σβεσθῆ εἰς τὸν οὐρανόν, χωρὶς κατάλυμα ν' ἀπαντήσωμεν.

Ἀλλ' ἔπρεπεν ὅπως δήποτε ν' ἀποφασίσωμεν.

Ὅταν δὲ τέλος ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν νὰ μείνωμεν διὰ τὴν νύκτα, ἤμεθα ἐν μέσῳ δάσους ἔχοντος ποῦ καὶ ποῦ φαλακρὰ μέρη, καθ' ἃ ὁ βράχος προεῖχεν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν. Τὸ μέρος ἦτον δυσάρεστον, ἔρημον, ἀλλ' ἐκλογὴ δὲν μᾶς ἔμενε, καὶ ἐνόμισα ὅτι ἐν μέσῳ τῶν βράχων τούτων ἐδυνάμεθα ἴσως νὰ εὕρωμεν ἄσυλόν τι, ὅπου νὰ προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τοῦ ψύχους τῆς νυκτός. Λέγων δέ, νὰ προφυλαχθῶμεν, ἐννοῶ τὸν Καρδούλην κ' ἐμέ, διότι ὡς πρὸς τοὺς κύνας μου, οὐδόλως ἐφοβούμην μὴ πάθωσι πυρετὸν ἂν ἐκοιμῶντο εἰς τὸν ἀέρα. Ἐγὼ ὅμως ὤφειλον νὰ ἐπιμελῶμαι ἐμαυτόν, διότι εἶχον τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης μου. Τί θὰ ἐγίνετο ὁ θίασός μου ἐὰν ἠσθένουν; Τί θὰ ἐγινόμην δὲ καὶ ὁ ἴδιος ἂν εἶχον νὰ νοσηλεύω τὸν Καρδούλην;

Ἐγκαταλείψαντες λοιπὸν τὴν ὁδόν, προυχωρήσαμεν μεταξὺ τῶν πετρῶν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπηντήσαμεν μέγαν ὄγκον λίθινον, κυρτῶς τεθειμένον, οὕτως ὥστε ἀπετέλει ὡς σπήλαιον εἰς τὴν βάσιν του καὶ στέγασμα διὰ τῆς κορυφῆς του. Εἰς τὸ κοίλωμα δὲ τοῦτο οἱ ἄνεμοι εἶχον σωρεύσει στρῶμα ξηρῶν φύλλων πίτυος. Τὸ εὕρημα ἦτον ἄριστον· εἴχομεν κλίνην ὅπου νὰ κοιμηθῶμεν, ὀροφὴν ἥτις νὰ μᾶς στεγάζῃ. Τὸ μόνον ὃ μᾶς ἔλειπεν ἦτον τεμάχιον ἄρτου διὰ τὸ δεῖπνόν μας. Ἔπρεπε νὰ προσπαθήσωμεν νὰ μὴ τὸ συλλογιζώμεθα. Ἄλλως τε ὑπάρχει παροιμία λέγουσα· *ὁ ὕπνος δεῖπνος*.

Πρὶν δὲ κοιμηθῶμεν, ἐξήγησα εἰς τὸν Κάπην ὅτι παρ' αὐτοῦ ἀπαιτῶ νὰ μᾶς φρουρῇ, καὶ τὸ ἀγαθὸν ζῶον, ἀντὶ νὰ ἔλθῃ νὰ κοιμηθῇ πλησίον μας εἰς τὰ φύλλα τῆς πίτυος, ἔμεινεν ὡς σκοπός, ἐκτὸς τοῦ ἀσύλου μας. Ἐδυνάμην ἐπομένως νὰ εἶμαι ἥσυχος, ἠξεύρων ὅτι οὐδεὶς θὰ μᾶς ἐπλησίαζε χωρὶς νὰ εἰδοποιηθῶ.

Ἀλλ' ἂν καὶ ἀμέριμνος ὡς πρὸς τοῦτο, δὲν ἀπεκοιμήθην ὅμως ἅμα ἡπλώθην εἰς τὰ φύλλα τῆς πίτυος, ἔχων τὸν Καρδούλην πλησίον μου, τετυλιγμένον ἐντὸς τοῦ ἐπενδύτου μου, τὸν Ζερβῖνον καὶ τὴν Δόλσην συνεσπειρωμένους παρὰ τοὺς πόδας μου, διότι ἡ ἀνησυχία μου ἐνίκα τὸν κάματον.

Ἡ ἡμέρα, ἡ πρώτη αὕτη ἡμέρα τῆς ὁδοιπορίας, ἀπέβη κακή· τί θὰ ἦτον ἡ ἐπαύριον; Ἐπείνων, ἐδίψων, καὶ εἶχον μόνον τρία διώβολα. Μάτην μηχανικῶς τὰ ἐμέτρων ἐντὸς τοῦ κόλπου μου· δὲν ηὔξανον! Ἕν, δύω, τρία, καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τοῦτον τὸν ἀριθμόν.

Πῶς νὰ θρέψω τὸν θίασόν μου, πῶς νὰ τραφῶ ὁ ἴδιος, ἂν αὔριον καὶ τὰς ἐπιούσας ἡμέρας δὲν

Digitized by Google

κατώρθουν νὰ δώσω παραστάσεις; Φίμωτρα, ἄδειαν ὅπως τραγουδῶ, ποῦ νὰ τὰ εὕρω; Ἐμέλλομεν λοιπὸν ν' ἀποθάνωμεν ὅλοι τῆς πείνης ὑπὸ θάμνον εἰς δάσους γωνίαν;

Καὶ τὰ λυπηρὰ ταῦτα κατ' ἐμαυτὸν συζητῶν, ἀπέβλεπον πρὸς τοὺς ἀστέρας, οἵτινες ἔλαμπον ἄνω τῆς κεφαλῆς μου εἰς τὸν σκοτεινὸν οὐρανόν. Δὲν ἐφύσα οὐδ' ἡ ἐλαχίστη πνοὴ ἀνέμου, καὶ πανταχοῦ ἐπεκράτει ἐντελὴς σιωπή, χωρὶς οὐδὲ φύλλων ψίθυρος, οὐδὲ πτηνοῦ φωνή, οὐδὲ τροχῶν ἁμάξης μεμακρυσμένος κρότος ν' ἀκούηται· καὶ ὅπου ἂν ἔφθανεν ἡ ὅρασίς μου, εἰς τὰ κυανᾶ βάθη, πανταχοῦ τὸ κενόν! Πῶς ἤμεθα μόνοι, ἐγκαταλελειμμένοι!

Ἠσθάνθην δάκρυα βρέχοντα τὰ βλέφαρά μου, καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισα νὰ κλαίω. Ποῦ ἡ ἀγαπητὴ μάνα Βαρβερίνα; Ποῦ ὁ φίλτατος Βιτάλης;

Πρόμυτα ἐκείμην καὶ ἔκλαιον, κρατῶν τὴν κεφαλήν μου εἰς τὰς δύω μου χεῖρας, ὅτε ἠσθάνθην πνοὴν χλιαρὰν διερχομένην ἐπὶ τῆς κόμης μου. Ἐστράφην δ' ἀμέσως, καὶ μεγάλη γλῶσσα θερμὴ ἐκολλήθη εἰς τὸ πρόσωπόν μου. Ἀκούσας με ὅτι ἔκλαιον, ἦλθε νὰ μὲ παρηγορήσῃ ὁ Κάπης, ὡς εἶχεν ἤδη ἔλθει εἰς βοήθειάν μου κατὰ τὴν πρώτην νύκτα τῆς ὁδοιπορίας μου.

Ἔρριψα τότε τοὺς δύω μου βραχίονας περὶ τὸν λαιμόν του, καὶ ἐφίλησα τὸ ὑγρὸν ῥύγχος του. Καὶ ἐκεῖνος δ' ἐξέπεμψε δύω ἢ τρεῖς στεναγμοὺς ὑποκώφους, καὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν ἔκλαιε καὶ αὐτός.

Ὅταν δ' ἐξύπνησα, εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐξημερώσει, καὶ ὁ Κάπης ἐκάθητο ἔμπρός μου καὶ μ' ἔβλεπε. Τὰ πτηνὰ ἐσύριζον εἰς τὰ φύλλα· μακρὰν δέ, πολὺ μακρὰν κώδων ἐκτύπα, καλῶν εἰς τὸν ὄρθρον· καὶ ὁ ἥλιος, ἤδη ὑψηλά, ἐτόξευεν ἀκτῖνας θερμάς, καὶ θαλπούσας, ὡς τὸ σῶμα, οὕτω καὶ τὴν καρδίαν.

Ἡ πρωϊνή μας ἔνδυσις πολὺ δὲν διήρκεσε, καὶ ἐκινήσαμεν μετ' ὀλίγον πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ὁ κώδων ἠκούετο. Ἐκεῖ βεβαίως ὑπῆρχε χωρίον, καὶ ἑπομένως καὶ ἀρτοπώλης. Ὅστις κοιμηθῇ ἄνευ γεύματος καὶ ἄνευ δείπνου ἐνωρὶς πεινᾷ τὴν ἐπαύριον.

Εἶχον λάβει τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐξοδεύσω τὰ τρία διώβολά μου, καὶ μετὰ ταῦτα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Ὅταν δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον, δὲν ἐχρειάσθη νὰ ἐρωτήσω ποῦ ἦτον τὸ ἀρτοπωλεῖον, διότι διὰ τῆς ῥινὸς ἀσφαλέστατα ὡδηγήθημεν, καὶ ἡ ὄσφρησίς μου ὑπῆρξε σχεδὸν ἐπίσης ὀξεῖα ὡς ἡ τῶν κυνῶν, ἵνα αἰσθανθῇ τὴν καλὴν ὀσμὴν τοῦ θερμοῦ ἄρτου.

Τρία διώβολα ἄρτου, ὅταν πέντε διωβόλων πωλεῖται ἡ λίτρα, μᾶς ἔδωκαν ἐλάχιστα τεμάχια, καὶ ταχέως ἐτελείωσε τὸ πρόγευμα ἡμῶν.

Εἶχε φθάσει λοιπὸν ἡ στιγμὴ τοῦ νὰ ἰδῶ, δηλαδὴ τοῦ νὰ ἐπινοήσω, πῶς νὰ προμηθευθῶμεν εἴσπραξιν διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Διὰ τοῦτο ἤρχισα διατρέχων τὸ χωρίον καὶ ζητῶν τὴν ἀρίστην θέσιν διὰ τὴν σκηνὴν ἡμῶν, καὶ προσέτι σπουδάζων καὶ τῶν κατοίκων τὴν φυσιογνωμίαν, ἵνα ἐννοήσω ἂν θὰ μᾶς ἦσαν εὐμενεῖς ἢ δυσμενεῖς.

Ὁ σκοπός μου δὲν ἦτον νὰ δώσω ἀμέσως τότε παράστασιν, διότι ἡ ὥρα δὲν ἦτον κατάλληλος, ἀλλὰ νὰ ἐξετάσω τὸ μέρος, νὰ ἐκλέξω τὴν ἀρίστην θέσιν, καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην καὶ νὰ δοκιμάσω τὴν τύχην μου.

Ἀπησχόλει δὲ αὐτὴ ἡ ἰδέα τὰς σκέψεις μου, ὅτε ἤκουσα αἴφνης φωνὰς ὄπισθέν μου, καὶ στραφεὶς ἀμέσως, εἶδον τὸν Ζερβῖνον τρέχοντα πρὸς ἐμέ, καὶ ὑπὸ γραίας γυναικὸς διωκόμενον. Ἀμέσως δὲ καὶ ἐνόησα τί ἐδήλουν αἱ κραυγαὶ καὶ ἡ δίωξις. Ὁ Ζερβῖνος, ἰδὼν ὅτι εἶχον ἀλλαχοῦ ἐστραμμένον τὸν νοῦν, εἶχε δραπετεύσει, καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, εἶχε κλέψει τεμάχιον κρέατος, ὃ καὶ ἐκράτει εἰσέτι εἰς τὸ στόμα του.

— Κλέπτης! ἐξεφώνιζεν ἡ γραῖα. Κρατήσατέ τον, κρατήσατέ τους ὅλους!

Ἀκούσας τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, καὶ αἰσθανόμενος ἐμαυτὸν ἔνοχον, ἢ κἂν ὑπεύθυνον διὰ τὸ ἔγκλημα τοῦ κυνός μου, ἤρχισα νὰ τρέχω καὶ ἐγώ. Τί εἶχον ν' ἀποκριθῶ ἂν ἡ γραῖα μοὶ ἐζήτει τὴν τιμὴν τοῦ κλαπέντος κρέατος; Πῶς νὰ τὸ πληρώσω; Καὶ ἂν ἅπαξ ἐκρατούμεθα, δὲν θὰ ἐρριπτόμεθα εἰς τὴν φυλακήν;

Βλέποντες δ' ὅτι ἔφευγον, καὶ ὁ Κάπης καὶ ἡ Δόλση δὲν ἔμειναν ὀπίσω, καὶ τοὺς ἠσθανόμην ἀκολουθοῦντάς με παρὰ πόδας, ἐν ᾧ ὁ Καρδούλης, ὃν ἔφερον ἐπὶ τοῦ ὤμου μου, μ' ἐκράτει ἰσχυρῶς ἐκ τοῦ τραχήλου, φοβούμενος μὴ πέσῃ.

Δὲν ὑπῆρχε φόβος μὴ μᾶς καταφθάσωσιν· ἐδύναντο ὅμως νὰ μᾶς κόψωσι τὸν δρόμον, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι τῷ ὄντι τοιαύτη ἦτον ἡ πρόθεσις δύω ἢ τριῶν ἀνθρώπων οἵτινες εἶχον σταθῆ ἀντικρύ μας. Εὐτυχῶς ὅμως ἐγκάρσιος δρομίσκος ἐξέβαλλεν εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν πρὸ τῆς θέσεως εἰς ἣν εἶχον παραταχθῆ οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν. Εἰς αὐτὸν λοιπὸν ἐρρίφθην μετὰ τῶν κυναρίων μου, καὶ τρέχοντες πάντοτε ὅσον ἐδυνάμεθα, ἐξήλθομεν τέλος τοῦ χωρίου. Δὲν ἐστάθην ὅμως εἰμὴ ὅτε ἡ πνοὴ εἶχεν ἀρχίσει νὰ μοὶ ἐκλείπῃ, ἤτοι ἀφ' οὗ ἐτρέξαμεν ὑπὲρ τὰ δύω χιλιόμετρα. Τότε μόνον ἐτόλμησα νὰ στραφῶ καὶ νὰ ἰδῶ ὀπίσω μου. Οὐδεὶς μᾶς ἐδίωκεν, ὁ Κάπης καὶ ἡ Δόλση μὲ ἠκολούθουν πάντοτε ἐκ τοῦ πλησίον, ὁ δὲ Ζερβῖνος ἤρχετο μακρόθεν, βεβαίως διότι εἶχε μείνει που νὰ φάγῃ τὸ κρέας του.

Τὸν ἐφώναξα τότε, ἀλλὰ γνωρίζων αὐτὸς ὅτι τῷ ἔπρεπε ποινὴ αὐστηρά, ἐστάθη, καὶ ἔπειτα, ἀντὶ νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμέ, ἔφυγε πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν.

Digitized by Google

Ἡ πεῖνα εἶχεν ἀναγκάσει τὸν Ζερβῖνον νὰ κλέψῃ τὸ κρέας· ἀλλὰ δὲν ἐδυνάμην νὰ παραδεχθῶ τὸ δικαιολόγημα τοῦτο. Κλοπὴ ὑπῆρξεν, ἑπομένως ὁ ἔνοχος ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ, ἄλλως πᾶσα πειθαρχία ἐξέλειπεν ἐκ τοῦ θιάσου μου. Εἰς τὸ πρῶτον προσεχὲς χωρίον ἡ Δόλση θὰ ἐμιμεῖτο τὸν σύντροφόν της, καὶ αὐτὸς ὁ Κάπης τέλος θὰ ἐνέδιδεν εἰς τὸν πειρασμόν.

Ὤφειλον λοιπὸν νὰ ἐπιβάλω εἰς τὸν Ζερβῖνον ποινὴν δημοσίαν. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν μου, καὶ εὔκολον δὲν ἦτον νὰ καταπεισθῇ.

Τότε κατέφυγον εἰς τὸν Κάπην.

— Ὕπαγε νὰ μοὶ φέρῃς τὸν Ζερβῖνον.

Καὶ ἀνεχώρησεν ἀμέσως αὐτὸς εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς ἣν τῷ ἐνεπιστευόμην. Ὑπώπτευσα ὅμως ὅτι δὲν ἀνεδέχθη τὴν ἐντολὴν ταύτην μεθ' ὅσης προθυμίας συνήθιζεν ἄλλοτε, καὶ πρὶν ἀναχωρήσῃ, μοὶ ἔρριψε βλέμμα εἰς ὃ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐξέφραζε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ γίνῃ μᾶλλον τοῦ Ζερβίνου συνήγορος ἢ ἐδικός μου χωροφύλαξ.

Ἠναγκασμένος ὅμως ἤμην νὰ περιμείνω τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Κάπη καὶ τοῦ αἰχμαλώτου του· τοῦτο δ' ἠδύνατο πολλὴν ὥραν νὰ διαρκέσῃ, διότι πιθανώτατα ὁ Ζερβῖνος δὲν θὰ συγκατένευε νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως. Δὲν μοὶ ἦτον ὅμως ποσῶς δυσάρεστον νὰ περιμένω, διότι ἀπεῖχον ἱκανῶς τοῦ χωρίου ὥστε νὰ φοβῶμαι μὴ καταδιωχθῶ. Συγχρόνως δὲ καὶ εἶχον ἀπαυδήσει ἐκ τῆς ταχείας ὁδοιπορίας, ὥστε ἠσθανόμην τὴν ἀνάγκην μικρᾶς ἀναπαύσεως. Ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τί νὰ βιάζωμαι, ἀφ' οὗ δὲν εἶχον ποῦ νὰ ὑπάγω, οὐδ' ἤξευρον τί νὰ πράξω;

Καὶ τῷ ὄντι τὸ μέρος ὅπου εἶχον σταθῆ ἦτον καταλληλότατον διὰ ν' ἀναπαυθῶ καὶ νὰ περιμείνω ἐκεῖ. Ἀγνοῶν ἐντελῶς ποῦ πορεύομαι ἐν τῇ ἀστάτῳ πλανήσει μου, εἶχον φθάσει εἰς τὰ χείλη τῆς Μεσημβρινῆς διώρυγος, καὶ ἀφ' οὗ, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ἐκ Τολώσης, εἶχον διέλθει ξηρὰ πεδία πλήρη κονιορτοῦ, διέβαινον ἤδη χώραν χλοερὰν καὶ θάλλουσαν. Πανταχοῦ ὕδατα, δένδρα, μικρὰ πηγὴ ἀναβρύουσα ἐκ σχίσματος βράχου ἐξ οὗ ἐκρέμαντο ἀνθηραὶ σταφύλαι, παρακολουθοῦσαι τὸν ῥοῦν τοῦ ὕδατος, πάντα ταῦτα ἦσαν θαυμάσια, καὶ ἐξαίρετος μοὶ ἦτον ἡ θέσις ἐκείνη, ὅπως περιμείνω ἐκεῖ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν κυνῶν.

Μία ὥρα εἶχε παρέλθει, χωρὶς νὰ ἐπιστρέψῃ οὐδεὶς τῶν δύω, καὶ εἶχον ἀρχίσει ν' ἀπελπίζωμαι, ὅτε εἶδον τὸν Κάπην ἐρχόμενον μόνον, καὶ ἔχοντα ἐσκυμμένην τὴν κεφαλήν.

— Ποῦ εἶναι ὁ Ζερβῖνος;

Ἀλλ' ὁ Κάπης ἐπλαγίασεν, ὡς πεφοβισμένος, καὶ τότε ἐξετάσας αὐτὸν προσεκτικώτερον, εἶδον ὅτι εἶχεν αἷμα εἰς τὸ ἓν αὐτίον του.

Δὲν εἶχον ἀνάγκην ἐξηγήσεων ἵνα ἐννοήσω τί συνέβη. Ὁ Ζερβῖνος εἶχεν ἐπαναστατήσει κατὰ τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἀντιστῆ πρὸς τὸν Κάπην, ὅστις, παρὰ τὴν θέλησίν του ἴσως ὑπακούων εἰς διαταγήν, ἣν ἐφρόνει ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηράν, ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἀντίπαλόν του νὰ τὸν νικήσῃ.

Ἔπρεπε νὰ τὸν ἐπιπλήξω καὶ νὰ τὸν τιμωρήσω καὶ αὐτὸν ἐπίσης; Δὲν τὸ ἔπραξα. Μοὶ ἔφθανεν ἡ λύπη μου· δὲν εἶχον διάθεσιν νὰ λυπήσω καὶ ἄλλους.

Ἀφ' οὗ ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κάπη δὲν ηὐδοκίμησεν, ἄλλο δὲν μοὶ ἔμεινεν εἰμὴ νὰ περιμείνω τὴν ἑκουσίαν ἐπιστροφὴν τοῦ Ζερβίνου. Τὸν ἐγνώριζον καὶ ἤξευρον ὅτι μετὰ τὴν πρώτην στασιαστικήν του ὁρμὴν θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τὴν τιμωρίαν του, καὶ θὰ ἐπανήρχετο μετανοῶν.

Ἡπλώθην λοιπὸν εἰς ῥίζαν δένδρου, ἔχων πλησίον μου δεδεμένον τὸν Καρδούλην, μὴ αἴφνης τῷ ἔλθῃ ἡ ὄρεξις ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Ζερβῖνον, καὶ εἰς τοὺς πόδας μου ἔχων κοιμωμένους τὸν Κάπην καὶ τὴν Δόλσην.

Οὕτως ὁ καιρὸς παρήρχετο, ὁ Ζερβῖνος δὲν ἐπέστρεφε, καὶ ἀνεπαισθήτως μὲ κατέλαβεν ὁ ὕπνος καὶ ἀπεκοιμήθην.

Ὅτε δ' ἐξύπνησα, ὁ ἥλιος ἦτον ἤδη κάθετος ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου· αἱ ὧραι εἶχον παρέλθει. Οὐδ' εἶχον δ' ἀνάγκην νὰ μάθω παρὰ τοῦ ἡλίου ὅτι ἦτον ἐξώρας, διότι ὁ στόμαχός μου μεγαλοφώνως μοὶ ἔλεγεν ὅτι πρὸ πολλῶν ὡρῶν εἶχον φάγει τὸ τελευταῖον τεμάχιον τοῦ ἄρτου μου. Προσέτι δὲ καὶ οἱ δύω κύνες καὶ ὁ Καρδούλης μοὶ ἐξέφραζον ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐπείνων, ὁ μὲν Κάπης καὶ ἡ Δόλση διὰ θλιβερᾶς ἐκφράσεως τῶν προσώπων των, ὁ δὲ Καρδούλης διὰ μορφασμῶν.

Ἐν τούτοις ὁ Ζερβῖνος δὲν ἤρχετο πάντοτε.

Τὸν ἐφώναξα, ἐσύριξα νὰ μ' ἀκούσῃ, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ· οὐδαμοῦ ἐφαίνετο. Ἀφ' οὗ καλῶς ἐπρογευμάτισεν, ἐχώνευεν ἤδη, ὑπὸ θάμνον τινὰ κεκρυμμένος.

Ἡ θέσις μου ἀπέβαινε λίαν κρίσιμος· ἂν ἀπηρχόμην, ἐδύνατο νὰ πλανηθῇ καὶ νὰ μὴ μᾶς εὕρῃ πλέον· ἂν ἔμενον, δὲν θὰ εἴχομεν εὐκαιρίαν νὰ κερδήσωμεν τινὰς ὀβολοὺς διὰ τὴν τροφήν μας.

Ἀπέβαινε δ' ἡ ἀνάγκη τῆς τροφῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κατεπείγουσα. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κυνῶν προσηλοῦντο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου μετ' ἀπελπισίας, καὶ ὁ Καρδούλης ἔξυνε τὴν κοιλίαν του ἐκπέμπων μικρὰς φωνὰς αἵτινες ὀργὴν ἐξέφραζον.

Ὁ καιρὸς δὲ παρήρχετο, καὶ δὲν ἤρχετο ὁ Ζερβῖνος. Ἔπεμψα δὲ πάλιν τὸν Κάπην εἰς ἀναζήτησιν τοῦ συντρόφου του, ἀλλὰ μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ἐπέστρεψε πάλιν, δηλῶν μοι ὅτι δὲν τὸν εὗρε.

Τί ὤφειλον νὰ πράξω;

Ἂν καὶ ἦτον ἔνοχος ὁ Ζερβῖνος, καὶ εἶχε θέσει πάντας ἡμᾶς διὰ τοῦ ἁμαρτήματός του εἰς

Digitized by Google

φοβερὰν θέσιν, δὲν ἐδυνάμην τὴν ἰδέαν κἂν νὰ συλλάβω τοῦ νὰ τὸν ἐγκαταλείψω. Τί θὰ ἔλεγεν ὁ κύριός μου ἂν δὲν τῷ ἀπέδιδον τοὺς τρεῖς κύνας του; Ἔπειτα δὲ, καὶ πλὴν τούτου, τὸν ἠγάπων τὸν κατηραμένον τοῦτον Ζερβῖνον.

Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ περιμείνω μέχρι τῆς ἑσπέρας· ἀλλ' ἀδύνατον ἦτον νὰ μένωμεν οὕτως ἐν ἀργίᾳ ἀκούοντες τὸν στόμαχόν μας κραυγάζοντα ὅτι πεινᾷ, διότι αἱ κραυγαί του ἦσαν ὀδυνηραὶ καθ' ὅσον μάλιστα οὐδὲν ἄλλο εἴχομεν ν' ἀκούωμεν πλὴν αὐτῶν, καὶ τὰς ἠκούομεν ἀπαύστως καὶ ἀπερισπάστως.

Ἀνάγκη λοιπὸν ἦτον νὰ ἐφεύρωμέν τι πρὸς ἐνασχόλησιν καὶ πρὸς διασκέδασιν καὶ τῶν τεσσάρων ἡμῶν.

Ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ λησμονήσωμεν ὅτι πεινῶμεν, θὰ ἐπεινῶμεν ὀλιγώτερον ἐπὶ τῶν ὡρῶν τούτων τῆς λήθης.

Ἀλλὰ πῶς ν' ἀσχοληθῶμεν;

Ἐν ᾧ δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο κατ' ἐμαυτὸν ἀνελογιζόμην, ἐνεθυμήθην τί μοὶ εἶχε ποτὲ εἰπεῖ ὁ Βιτάλης, ὅτι εἰς τὸν πόλεμον, ὅτε τάγμα τι εἶχεν ἀπαυδήσει πολὺ ἐκ μακρᾶς πορείας, ἔπαιζεν ἡ μουσική, καὶ τότε οἱ στρατιῶται, ἀκούοντες μέλη φαιδρὰ καὶ διεγερτικά, ἐλησμόνουν τὸν κάματον.

Ἂν ἔπαιζον καὶ ἐγὼ φαιδρόν τι μέλος, ἴσως θὰ ἐλησμονοῦμεν καὶ ἡμεῖς ὅλοι τὴν πεῖναν. Ὅπως δήποτε κἂν, ἂν ἐγὼ ἔπαιζον, οἱ δὲ κύνες ἐχόρευον μετὰ τοῦ Καρδούλη, ὁ καιρὸς θὰ παρήρχετο ταχύτερον δι' ἡμᾶς.

Ἔλαβον λοιπὸν τὴν ἅρπαν μου ἣν εἶχον στηρίξει εἰς δένδρου κορμόν, καὶ στρέφων τὰ νῶτα εἰς τὴν διώρυγα, παρατάξας δὲ τοὺς ἠθοποιούς μου, ἤρχισα μέλος χοροῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἔπαιξα στρόβιλον.

Κατ' ἀρχὰς οἱ ἠθοποιοί μου δὲν ἐφαίνοντο πολλὴν ὄρεξιν ἔχοντες διὰ χορόν, καὶ προφανὲς ἦτον ὅτι πολὺ περισσότερον θὰ τοὺς ηὐχαρίστει ἓν τεμάχιον ἄρτου. Ἀλλὰ βαθμηδὸν ἔγιναν ζωηρότεροι, ἡ μουσικὴ παρήγαγε τὸ σύνηθες αὐτῆς ἀποτέλεσμα, ἐλησμονήσαμεν πάντες τὸ ἐλλεῖπον τεμάχιον ἄρτου, καὶ μόνην ἐπιθυμίαν εἴχομεν, ἐγὼ νὰ παίζω, ἐκεῖνοι δὲ νὰ χορεύωσι.

Αἴφνης ἤκουσα φωνὴν καθαράν, φωνὴν παιδίου, κράζουσαν· «Εὖγε!» Προήρχετο δὲ ἡ φωνὴ ἀπ' ὀπίσω μου, δι' ὃ καὶ ἀμέσως ἐστράφην.

Πλοῖον ἵστατο ἀκίνητον εἰς τὴν διώρυγα, ἔχον τὴν πρύμνην πρὸς τὴν ὄχθην ἐφ' ἧς ἱστάμεθα. Οἱ δύω δὲ ἵπποι οἵτινες τὸ ἔσυρον εἶχον σταθῆ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην.

Παράδοξον δὲ πλοῖον ἦτον τοῦτο, καὶ ὁποῖον δὲν εἶχον ἀκόμη ἰδεῖ. Ἦτον πολὺ βραχύτερον τῶν συνήθων σκαφῶν ἅτινα διαπλέουσι τὰς διώρυγας, τὸ κατάστρωμα αὐτοῦ ὀλίγον ὑπερεῖχε τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὑψοῦτο εἶδος στοᾶς ἐξ ὑέλων. Ἔμπρος δὲ τῆς στοᾶς ταύτης ὑπῆρχεν ἐξώστης κεκαλυμμένος ὑπὸ φυτῶν ἀναρριχωμένων, ὡς οἱ εὔκαμπτοι κλάδοι, εἰς τὰς ἐξοχὰς τῆς στέγης πολλαχοῦ συνεχόμενοι, κατέπιπτον ἐκεῖθεν ὡς πράσινοι καταρράκται. Εἰς τὸν ἐξώστην δὲ τοῦτον εἶδον δύω ἀνθρώπους, μίαν κυρίαν, νέαν ἔτι, εὐγενὲς ἔχουσαν τὸ ἦθος καὶ μελαγχολικόν, ὀρθίαν ἱσταμένην, καὶ ἓν παιδίον, περίπου τῆς ἡλικίας μου, κειτόμενον, καθὼς μοὶ ἐφάνη.

Τὸ παιδίον βεβαίως ἐκεῖνο εἶχε κράξει τὸ «εὖγε».

Συνελθὼν ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς μου, διότι ὅ,τι εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν δὲν μ' ἐτρόμαξεν, ὕψωσα τὸν πῖλον μου νὰ εὐχαριστήσω διὰ τὴν ἐπιδοκιμασίαν.

— Δι' εὐχαρίστησίν σου παίζεις; μὲ ἠρώτησεν ἡ κυρία, ὀλίγον ξενικῶς προφέρουσα.

— Διὰ νὰ ἐργάζωνται οἱ ἠθοποιοί μου, καὶ προσέτι καὶ διὰ . . . νὰ παρέλθῃ ἡ ὥρα.

Τὸ παιδίον ἔνευσε, καὶ ἡ κυρία ἔκλινε πρὸς αὐτό.

— Θέλεις νὰ παίξῃς ἀκόμη; μὲ ἠρώτησεν ἡ κυρία ἀφ' οὗ ἀνηγέρθη.

Ἂν ἤθελον νὰ παίξω! Νὰ παίξω διὰ θεατὰς οἵτινες τόσον ἐγκαίρως μοὶ ἔφθανον! Δὲν περιέμεινα νὰ μὲ παρακαλέσωσι.

— Θέλετε χορὸν ἢ κωμῳδίαν; εἶπον.

— Ὦ! κωμῳδίαν! ἀνέκραξε τὸ παιδίον.

Ἀλλ' ἡ κυρία διέκοψε λέγουσα ὅτι προτιμᾷ χορόν.

— Ὁ χορὸς ὀλίγον διαρκεῖ, ἔκραξε τὸ παιδίον.

— Μετὰ τὸν χορὸν ἠμποροῦμεν, ἂν ἡ ἀξιότιμος ὁμήγυρις τὸ ἐπιθυμῇ, νὰ παραστήσωμεν διαφόρους σκηνὰς αδποῖαι παριστάνονται εἰς τῶν Παρισίων τὰ ἱπποδρόμια».

Αὕτη ἦτον μία τῶν φράσεων τοῦ κυρίου μου, καὶ ἐπροσπάθησα νὰ τὴν ἀπαγγείλω ὡς ἐκεῖνος, μετ' εὐγενείας. Ἐσκέφθην δ' ὅτι πρὸς εὐτυχίαν μου μοὶ ἠρνήθησαν τὴν κωμῳδίαν, διότι δυσκολώτατον θὰ μοὶ ἦτον νὰ ὀργανίσω τὴν παράστασιν, πρῶτον διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ζερβίνου, καὶ δεύτερον διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἐνδυμάτων καὶ ἄλλων ἀναγκαίων.

Ἔλαβον λοιπὸν πάλιν τὴν ἅρπαν μου εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἤρχισα νὰ παίζω στρόβιλον. Ἀμέσως δ' ὁ Κάπης περιέλαβε τὸ σῶμα τῆς Δόλσης διὰ τῶν δύω ἐμπροσθίων ποδῶν του, καὶ ἤρχισαν νὰ στρέφωνται κατὰ ῥυθμόν. Ἔπειτα δ' ὁ Καρδούλης ἐχόρευσε μόνος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀλληλοδιαδόχως ἐξηντλήσαμεν ὅ,τι ἠξεύρομεν, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶμεν κάματον. Οἱ δ' ἠθοποιοί μου εἶχον βεβαίως ἐννοήσει ὅτι γεῦμα θὰ ἦτον ἡ ἀμοιβὴ τῶν κόπων των, διότι ἠγωνίζοντο ἐκθύμως, ὡς καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος.

Ἐν ᾧ δ' ἤμεθα οὕτως ἠσχολημένοι, εἶδον αἴφνης τὸν Ζερβῖνον ἐξελθόντα ἐκ θάμνου· καὶ ὅτε

Digitized by Google

οἱ σύντροφοί του παρῆλθον πλησίον του, κατέλαβεν ἀνερυθριάστως τὴν θέσιν του μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ἀνέλαβε τοῦ μέρους του τὴν παράστασιν.

Παίζων δὲ καὶ ἐπιτηρῶν τοὺς ἠθοποιούς μου, δὲν ἔπαυον ἐνταυτῷ νὰ παρατηρῶ ἐνίοτε καὶ τὸ παιδίον, διότι, πρᾶγμα παράδοξον, ἂν καὶ ἐφαίνετο ὅτι πολὺ ἠρέσκετο εἰς τὰ γυμνάσματα ἡμῶν, δὲν ἐκινεῖτο ὅμως παντάπασιν, ἀλλ' ἔμενεν ἡπλωμένον καθ' ὅλον τὸ μῆκός του, εἰς πλήρη ἀκινησίαν, καὶ μόνον τὰς δύω χεῖρας κινοῦν ὅταν μᾶς ἐχειροκρότει.

Ἦτον παραλυτικόν; Μοὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν ἦτον δεδεμένον εἰς σανίδα.

Ἀνεπαισθήτως ὁ ἄνεμος εἶχεν ὠθήσει τὸ σκάφος πρὸς τὴν ὄχθην ἐφ' ἧς ἱστάμην, καὶ ἔβλεπον ἤδη τὸ παιδίον ὡς ἂν ἤμην καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ πλοῖον πλησίον του. Εἶχε ξανθὴν τὴν κόμην, ὠχρὸν τὸ πρόσωπον, τόσον ὠχρόν, ὥστε αἱ κυαναῖ φλέβες ἐφαίνοντο ὑπὸ τὸ διαφανὲς τοῦ μετώπου του δέρμα. Εἶχε δὲ γλυκύτητος καὶ βαρυθυμίας ἔκφρασιν, καί τι ἀσθενικὸν εἰς τὴν ὄψιν.

— Πόσον πληρόνονται αἱ θέσεις εἰς τὸ θέατρόν σας; μὲ ἠρώτησεν ἡ κυρία.

— Πληρόνει καθεὶς καθ' ἣν ἔλαβεν εὐχαρίστησιν.

— Τότε, μητέρα, πρέπει πολλὰ νὰ πληρώσωμεν, εἶπε τὸ παιδίον.

Ἔπειτα δ' ἐπρόσθεσέ τινας λέξεις εἰς γλῶσσαν ἀκατάληπτον δι' ἐμέ.

— Ὁ Ἀρθοὺρ ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τοὺς ἠθοποιούς σου ἐκ τοῦ πλησίον.

Ἔνευσα τότε ἐγὼ πρὸς τὸν Κάπην, ὅστις ἀμέσως ὁρμήσας, ἐπήδησεν εἰς τὸ πλοῖον.

— Καὶ οἱ ἄλλοι; ἐφώναξεν ὁ Ἀρθούρ.

Ὁ Ζερβίνας καὶ ἡ Δόλση παρηκολούθησαν τότε τὸν σύντροφόν των.

— Καὶ ὁ πίθηξ;

Ὁ Καρδούλης θὰ ἐπήδα καὶ αὐτὸς εὐκολώτατα, ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶχον πλήρη πεποίθησιν εἰς αὐτόν. Ἀφ' οὗ εἰσήρχετο εἰς τὸ σκάφος, ἦτον ἱκανὸς ν' ἀρχίσῃ ἀστειότητας αἵτινες νὰ μὴ ἤρεσκον ἴσως εἰς τὴν κυρίαν πολύ.

— Εἶναι κακός; ἠρώτησεν αὐτή.

— Ὄχι, κυρία, ἀλλὰ δὲν εἶναι πάντοτε εὐπειθής, καὶ φοβοῦμαι μήπως ἡ συμπεριφορά του δὲν εἶναι ἐντελῶς εὐπρεπής.

— Τότε λοιπὸν εἴσελθε καὶ φέρε τον ὁ ἴδιος.

Καὶ οὕτως εἰποῦσα, ἔνευσε πρὸς ἄνθρωπον ὅστις ἵστατο κατὰ τὴν πρώραν, πλησίον τοῦ πηδαλίου, καὶ αὐτὸς ἐλθὼν εὐθὺς εἰς τὴν πρύμνην, ἔρριψεν εἰς τὴν ὄχθην σανίδα ὡς γέφυραν.

Δι' αὐτῆς ἐδυνήθην νὰ ἐπιβιβασθῶ χωρὶς ἐπικινδύνου πηδήματος καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ σκάφος σοβαρῶς, ἔχων εἰς τὸν ὦμον τὴν ἅρπαν καὶ εἰς τὴν χεῖρά μου τὸν Καρδούλην.

— Ὁ πίθηξ! ὁ πίθηξ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθούρ.

Ἐπλησίασα τότε τὸ παιδίον, καὶ ἐν ᾧ διὰ τῆς χειρὸς ἐχάϊδευε τὸν Καρδούλην, ἠμπόρεσα νὰ τὸ παρατηρήσω.

Καί, περίεργον πρᾶγμα! ἦτον τῷ ὄντι δεδεμένον εἰς σανίδα, ὡς ἀπ' ἀρχῆς μοὶ εἶχε φανῆ.

— Ἔχεις πατέρα, δὲν εἶναι ἀληθές, παιδάκι; ἠρώτησεν ἡ κυρία.

— Ἔχω κύριον, ἀλλὰ τώρα εἶμαι μόνος.

— Ἐπὶ πολὺν καιρόν;

— Δύω μῆνας ἀκόμη.

— Δύω μῆνας! Ὦ τὸ δυστυχές! Πῶς μόνος τόσον καιρόν, εἰς τὴν ἡλικίαν σου;

— Εἶναι ἀνάγκη, κυρία.

— Καὶ ὁ κύριός σου ἀπαιτεῖ βεβαίως νὰ τῷ φέρῃς ποσότητά τινα χρημάτων μετὰ τοὺς δύω μῆνας;

— Ὄχι, κυρία μου· τίποτε δὲν ἀπαιτεῖ. Ἂν εὑρίσκω μόνον νὰ τρέφωμαι μετὰ τῶν ζώων μου, τοῦτο ἀρκεῖ.

— Καὶ εὗρες νὰ τραφῇς ὡς σήμερον;

Ἐδίστασα πρὶν ἀπαντήσω· δὲν εἶχον ποτὲ ἰδεῖ κυρίαν ἥτις νὰ μ' ἐμπνεύσῃ τοιοῦτον αἴσθημα σεβασμοῦ, ὡς αὐτὴ ἥτις μὲ ἠρώτα. Μοὶ ὡμίλει ὅμως μετὰ τόσης ἀγαθότητος, ἡ φωνή της ἦτον τόσον γλυκεῖα; τὸ βλέμμα της τόσον συγκαταβατικὸν καὶ ἐνθαῤῥυντικόν, ὥςε ἀπεφάσισα νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν. Ἄλλως τε δὲ καὶ διατί νὰ σιωπήσω;

Τῇ διηγήθην λοιπὸν πῶς ἠναγκάσθην νὰ χωρισθῶ τοῦ Βιτάλη, ὅστις κατεδικάσθη εἰς φυλακὴν διότι ἠθέλησε νὰ μὲ προστατεύσῃ, καὶ πῶς, ἀφ' οὗ ἀνεχώρησα ἐκ Τολώσης, δὲν κατώρθωσα οὐδ' ὀβολὸν νὰ κερδήσω.

Ἐν ᾧ δ' ὡμίλουν, ὁ Ἀρθοὺρ ἔπαιζε μετὰ τῶν κυναρίων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ προσεῖχεν ἀκούων ὅ,τι ἔλεγον.

— Πῶς πρέπει ὅλοι νὰ πεινᾶτε! ἀνέκραξεν.

Εἰς τὴν λέξιν δὲ ταύτην ἣν ὅλοι ἐγνώριζον, οἱ κύνες ἤρχισαν νὰ γαυγίζωσι, καὶ ὁ Καρδούλης νὰ ξέῃ τὴν κοιλίαν του παραφόρως.

— Ὦ, μητέρα! εἶπεν ὁ Ἀρθούρ.

Ἡ δὲ κυρία, ἐννοήσασα τὴν ἐπίκλησιν ταύτην, εἶπε λέξεις τινὰς ξένης γλώσσης εἰς γυναῖκα, ἧς ἡ κεφαλὴ προέκυπτεν ἐκ θύρας παρακειμένης, καὶ ἀμέσως ἔφερεν ἡ γυνὴ αὕτη τράπεζαν ἐστρωμένην.

— Κάθησον, παιδίον μου, εἶπεν ἡ κυρία.

Καὶ χωρὶς δευτέρας προσκλήσεως, ἀποθεὶς τὴν ἅρπαν μου, ἐκάθησα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ συγχρόνως οἱ κύνες παρετάχθησαν πέριξ μου, ὁ δὲ Καρδούλης ἐκάθησεν εἰς τὸ γόνυ μου.

— Τὰ κυνάριά σου τρώγουν ψωμί; μ' ἠρώτησεν ὁ Ἀρθούρ.

Ἂν τρώγουν ψωμί! Τοῖς ἔδωκα ἀνὰ ἓν τεμάχιον εἰς καθέν, καὶ τὸ κατεβρόχθισαν.

— Καὶ ὁ πίθηξ; εἶπεν ὁ Ἀρθούρ.

Digitized by Google

Ἀλλὰ περιττὸν ἦτον νὰ μεριμνήσωσιν ἄλλοι περὶ τοῦ Καρδούλη, διότι ἐν ᾧ ἐγὼ ἔτρεφον τοὺς κύνας, εἶχεν αὐτὸς ἁρπάσει τμῆμα ζύμης πλακοῦντος, καὶ ἀπεπνίγετο καταπίνων αὐτὸ λαιμάργως ὑπὸ τὴν τράπεζαν.

Καὶ ἐγὼ δὲ ἔλαβον τεμάχιον ἄρτου, καὶ ἂν δὲν ἀπεπνιγόμην ὡς τὸν Καρδούλην, ἀλλὰ τὸ κατέτρωγον οὐχ ἧττον ἀπλήστως.

— Τὸ δυστυχὲς παιδίον! ἔλεγεν ἡ κυρία, πληροῦσα τὸ ποτήριόν μου.

Ὁ δὲ Ἀρθοὺρ, τίποτε ἐκεῖνος δὲν ἔλεγεν, ἀλλὰ μᾶς ἐθεώρει, τεταμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ἐκπληττόμενος βεβαίως διὰ τὴν ὄρεξιν ἡμῶν, διότι ἤμεθα ὅλοι ἀδηφάγοι ἐπίσης, μὴ ἐξαιρουμένου οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Ζερβίνου, ὅστις ὅμως ἔπρεπε νὰ εἶχε χορτάσει μέχρι τινὸς διὰ τοῦ κλοπιμαίου κρέατος.

— Καὶ ποῦ θὰ ἐτρώγετε ἀπόψε ἂν δὲν μᾶς εἴχετε ἀπαντήσει; ἠρώτησεν ὁ Ἀρθούρ.

— Νομίζω ὅτι ἴσως διόλου δὲν θὰ ἐτρώγαμεν.

— Καὶ αὔριον ποῦ θὰ φάγητε;

— Ἴσως καὶ αὔριον θὰ ἔχωμεν τὴν τύχην καλῆς τινος συναντήσεως καθὼς σήμερον.

Χωρὶς νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν μετ' ἐμοῦ συνομιλίαν του, ὁ Ἀρθοὺρ ἐστράφη πρὸς τὴν μητέρα του, καὶ μακρὸς διάλογος ἤρχισε μεταξὺ των εἰς τὴν ξένην γλῶσσαν ἣν εἶχον ἤδη ἀκούσει. Ἐφαίνετο δ' ὅτι ἐζήτει αὐτός τι ὃ ἐκείνη δὲν ἤθελε νὰ ἐγκρίνῃ, ἢ καθ' οὗ τοὐλάχιστον εἶχεν ἀντιῤῥήσεις.

Αἴφνης ἔστρεψε τὴν κεφαλήν του πρὸς ἐμὲ, διότι τὸ σῶμά του δὲν ἐστρέφετο.

— Θέλεις νὰ μείνῃς πλησίον μας; εἶπε.

Ἐγὼ δὲ προσήλωσα εἰς αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς χωρὶς ν' ἀποκρίνωμαι· τόσον ἡ ἐρώτησις αὐτὴ μοὶ ἦλθεν ἀπροσδόκητος.

— Ὁ υἱός μου σ' ἐρωτᾷ ἂν θέλῃς νὰ μείνῃς μὲ ἡμᾶς.

— Εἰς τοῦτο τὸ πλοῖον;

— Ναὶ, εἰς τοῦτο τὸ πλοῖον. Ὁ υἱός μου εἶναι ἄῤῥωστος, καὶ οἱ ἰατροὶ παρήγγειλαν νὰ μένῃ δεμένος εἰς σανίδα, καθὼς τὸν βλέπεις. Διὰ νὰ μὴ βαρύνηται τὸν περιφέρω εἰς τοῦτο τὸ σκάφος. Τὰ κυνάρια καὶ ὁ πίθηξ σου θὰ παριστάνουν διὰ τὸν Ἀρθοὺρ, καὶ ὁ Ἀρθοὺρ θ' ἀντιπροσωπεύῃ τῶν θεατῶν τὸ κοινόν. Σὺ δὲ, καλὸν παιδίον, ἂν θέλῃς θὰ μᾶς παίζῃς ἅρπαν ἐνίοτε. Οὕτω θὰ μᾶς γίνῃς χρήσιμος, καὶ ἡμεῖς πάλιν ἴσως δὲν θὰ σ' εἴμεθα ὅλως ἀνωφελεῖς. Δὲν θὰ ἔχῃς καθ' ἡμέραν νὰ ζητῇς θεατὰς, πρᾶγμα ὄχι τόσον εὔκολον διὰ παιδίον τῆς ἡλικίας σου.

Εἰς τὸ πλοῖον! Ποτὲ δὲν ἤμην εἰς πλοῖον, καὶ πάντοτε ἔτρεφον τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην. Θὰ ἔζων εἰς πλοῖον, εἰς ποταμόν! Τί εὐτυχία!

Αὐτὴ ἡ σκέψις πρώτη ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν μου καὶ τὸν ἐθάμβωσε. Ὁποῖον ὄνειρον!

Ὀλίγα δευτερόλεπτα ἤρκεσαν ὅπως ἐννοήσω πόσον εὐτυχὴς ἦτον δι' ἐμὲ ἡ πρότασις αὐτὴ, καὶ πόσον γενναία ἡ προτείνουσα.

Καὶ λαβὼν τῆς κυρίας τὴν χεῖρα, τὴν ἐφίλησα.

Ἐφάνη δ' εὐχαρεστηθεῖσα ἐκ τοῦ δείγματος τούτου τῆς εὐγνωμοσύνης μου, καὶ συμπαθῶς, σχεδὸν περιπαθῶς, μοὶ ἐθώπευσε πολλάκις τὸ μέτωπον διὰ τῆς χειρός.

— Καλὸν παιδίον! εἶπε.

Ἐπειδὴ δὲ μοὶ εἶχε ζητήσει νὰ παίξω ἅρπαν, ἐνόμισα ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀργήσω ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν της. Ἐὰν ἔσπευδον, θ' ἀπεδείκνυον μέχρι τινὸς τὴν προθυμίαν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου.

Ἔλαβον λοιπὸν τὸ μουσικὸν ὄργανόν μου, ἐκάθησα εἰς τὴν ἄκραν τῆς πρύμνης, καὶ ἤρχισα νὰ παίζω.

Συγχρόνως δ' ἡ κυρία ἔφερεν εἰς τὰ χείλη της μικρὰν ἀργυρᾶν σφυρίκτραν, καὶ ἐσύριξε τόνον ὀξύν.

Τότε ἀμέσως ἔπαυσα παίζων, ἀπορῶν διατί ἐσύριξεν· ἴσως διὰ νὰ μοὶ εἴπῃ ὅτι κακῶς ἔπαιζον καὶ ὅτι πρέπει νὰ παύσω;

Ὁ δ' Ἀρθοὺρ, ὅστις ἔβλεπεν ὅ,τι συνέβαινε πέριξ του, ἐνόησε τὴν ἀνησυχίαν μου.

— Ἡ μήτηρ ἐσύριξεν, εἶπε, διὰ νὰ κινήσωσι πάλιν οἱ ἵπποι.

Καὶ τῷ ὄντι τὸ σκάφος, μακρυνθὲν τῆς ὄχθης, ἤρχισε πλέον εἰς τὰ ἥσυχα ὕδατα τῆς διώρυγος καθ' ὅσον οἱ ἵπποι τὸ ἔσυρον· τὸ ὕδωρ ἐπάφλαζεν εἰς τὴν τρόπιν, καὶ ἑκατέρωθεν τὰ δένδρα ἔφευγον ὀπίσω ἡμῶν, φωτιζόμενα ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ δύοντος ἡλίου.

— Θέλεις νὰ παίξῃς; ἠρώτησεν ὁ Ἀρθούρ.

Καὶ δι' ἑνὸς νεύματος τῆς κεφαλῆς τὴν μητέρα του καλέσας πλησίον του, ἔλαβε τὴν χεῖρά της καὶ τὴν ἐκράτει εἰς τὰς ἐδικάς του, ἐν ὅσῳ ἐγὼ ἔπαιζον ὅλας τὰς μελῳδίας, ὅσας μοὶ εἶχε διδάξει ὁ κύριός μου.

(Ἕπεται συνέχεια)

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

438.

Ὑπάρχει εὐγνωμοσύνη τις ζῶσα, δι' ἧς οὐχὶ μόνον ἀνταποδίδομεν τὴν εὐεργεσίαν, ἀλλὰ καὶ ὀφειλέτας πρὸς ἡμᾶς ἀναδεικνύομεν τοὺς εὐεργέτας ἡμῶν, τὸ πρὸς αὐτοὺς ἡμέτερον χρέος ἀνταποδίδοντες.

439.

Δὲν ἤθελεν ὁ ἄνθρωπος ἐκθύμως ἐπιθυμεῖ τι, ἐὰν ἀκριβῶς ἐγίνωσκε τὸ τί ἐπιθυμεῖ.

440.

Τῶν πλείστων γυναικῶν δὲν ἅπτεται ἡ φιλία, διότι οὐδεμίαν ἐξ αὐτῆς τέρψιν καρποῦνται ὅσαι ἔρωτος μετέλαβον.

Digitized by Google

441.

Καθὼς εἰς τὸν ἔρωτα, οὕτω καὶ εἰς τὴν φιλίαν, πολλάκις εὐτυχέστερος ὁ ἄνθρωπος εἶναι μᾶλλον δι' ὅσα ἀγνοεῖ, ἢ δι' ὅσα γινώσκει.

442.

Προσπαθοῦμεν νὰ παρουσιάσωμεν ὡς ἐγκαλλωπίσματα τὰ ἐλαττώματα, ὅσα δὲν θέλομεν νὰ διορθώσωμεν.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ διάσημος χειροῦργος Δουπουΐτρὲν προσεκλήθη ποτὲ εἰς τὴν ἐξοχικὴν οἰκίαν μεγαλοπλούτου τραπεζίτου, οὗ τινος ἡ σύζυγος ἠσθένει βαρέως.

Ἐξήτασε τὴν ἀσθενῆ καὶ ἔκαμε τὴν δέουσαν ἐγχείρησιν.

Ἡ ἐγχείρησις ἐπέτυχε θαυμάσια.

Ὁ Δουπουΐτρὲν ἠθέλησε ν' ἀναχωρήσῃ, ἀφίνων τὴν ἀσθενῆ εἰς τὸν συνήθη της ἰατρὸν διὰ τὰ περαιτέρω.

— Ὄχι, ἀνεφώνησεν ὁ τραπεζίτης, μείνατε τὴν νύκτα αὐτὴν ἐδῶ, καὶ ὅσον διὰ τοὺς κόπους, ὅσους θὰ ζητήσητε, εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας.

Ὁ Δουπουΐτρὲν διενυκτέρευσεν ἐκεῖ, καὶ ἀνεχώρησε τὴν ἐπιοῦσαν, μετὰ ὀκτὼ δὲ ἡμέρας ἔστειλε τὴν σημείωσίν του.

Ἐζήτει 30,000 φράγκα.

Ὁ τραπεζίτης εὗρε τὴν ἀπαίτησιν ταύτην ὑπερβαίνουσαν πᾶν ὅριον, ὅθεν καὶ τοῦ ἀπήντησε τὰ ἑξῆς: «Μὲ ζητεῖτε 30,000 φράγκα. »Δὲν θὰ διαπραγματευθῶ τὴν ζωὴν τῆς συζύγου »μου. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπαίτησιν αὐτὴν δὲν εἶμαι »ὑποχρεωμένος καὶ εἰς τὰ ἔξοδα τῆς φιλοξενίας. »Ὅθεν ἔχω καὶ ἐγὼ τὰς ἑξῆς ἀπαιτήσεις μου»·

Κλίνη καὶ τροφὴ τοῦ κ. Δουπουΐτρὲν. .	6,000	φρ.
Διὰ τὸν ἵππον του	2,000	»
Διὰ τὸν ὑπηρέτην του	1,000	»
Ἔξοδα σταύλου καὶ ἱπποκομίας	1,000	»
Τὸ ὅλον	10,000	φρ.

«Ὑπολείπονται 20,000 φράγκα, τὰ ὁποῖα »καὶ σᾶς ἀποστέλλω ἐντὸς τοῦ φακέλλου τού»του, *ἀκριβέ μου ἰατρέ*, μετὰ τῆς εὐγνωμοσύ»νης μου».

—

Σημείωσις σπουδαιοτάτη:

Ἡ ζηλοτυπία μεταβάλλει τὸν ἄνδρα εἰς γυναῖκα, καὶ τὴν γυναῖκα εἰς ἄνδρα.

—

Ὁ Μανζόνης εἰς τὸ ἀθάνατον μυθιστόρημα αὐτοῦ «Δύο μελλόνυμφοι» παρεισάγει δικηγόρον τινὰ λέγοντα εἰς τὸν πελάτην του: «Ὁ δικηγόρος, παιδί μου, πρέπει νὰ μανθάνῃ τὰ πράγματα παστρικά, καθὼς εἶνε· πῶς ἔπειτα θὰ τὰ ἐμπερδεύσωμεν, εἶνε 'δική μας δουλειά».

ΙΩΝΑΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἦτο συναναστροφὴ παρὰ τῷ Βέρδῃ. Κυρία τις παρακληθεῖσα νὰ ψάλῃ, ἔκαμε πολλοὺς ἀκκισμοὺς πρὶν τὸ ἀποφασίσῃ. Ἐπὶ τέλους ἀποφασίζει, καὶ λέγει ὅτι θὰ ψάλῃ ἓν μέλος ἀπὸ τὸν *Τροβατόρε*.

— Ἆ, ἀκριβέ μου μουσικοδιδάσκαλε, ἀνεφώνησεν ἡ κυρία, πόσον φοβοῦμαι!

— Ἀμμ' ἐγὼ; εἶπεν ὁ Βέρδης.

* * *

Ὁ μικρὸς Γεώργιος δὲν ἀγαπᾷ τὸ βραστόν, ἀλλ' ἡ μαμμὰ ἀπαιτεῖ νὰ τρώγῃ καὶ αὐτὸς βραστὸν καθὼς ὅλοι οἱ ἄλλοι.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ δεῖπνον ἔφερον τὸ βραστόν, ὁ Γεώργιος τὸ βλέπει, μομφάζει ἐνώπιον τῆς παροψίδος τοῦ βραστοῦ, καὶ ὅμως ζητεῖ τὸ μερίδιόν του, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἔφαγε, ζητεῖ καὶ ἄλλο.

— Ἆ, πολὺ καλὸν παιδὶ εἶνε σήμερα, λέγει ἡ μαμμά, ζητεῖ δυὸ φοραῖς βραστόν.

— Ναί, μαμμά, διὰ νὰ μὴ μείνῃ γι' αὔριον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ «τριακοντὰς» εἶνε πόλις, εἰς ἣν αἱ πλειότεραι γυναῖκες δὲν ἀποφασίζουν νὰ εἰσέλθωσιν ἐπισήμως, εἰμὴ ἀφοῦ παρῆλθε πολὺς καιρὸς ἀφ' ὅτου ἐξῆλθον ἀπ' αὐτήν.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ κομμωτικὴ τέχνη ἐπενόησε ποικίλας κομμώσεις τῆς κεφαλῆς, τινὰς μὲν τῷ ὄντι κομψάς, τὰς πλείστας ὅμως ἰδιοτρόπους· ὁλόκληρον δὲ βιβλίον θὰ ἔγραφεν ὁ θέλων ν' ἀπαριθμήσῃ τοὺς κινδύνους, οὓς συνεπάγεται ἑκάστη αὐτῶν. Μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωμεν τοῦτο, περιοριζόμεθα ἐνταῦθα εἰς ὀλίγας παρατηρήσεις, γενικῶς ἐφαρμοζομένας.

Αἱ κυρίαι, οἱανδήποτε καὶ ἂν ἐκλέγωσι κόμμωσιν τῆς κεφαλῆς, ἂς μὴ λησμονῶσιν, ὅτι καὶ αἱ τρίχες ἔχουσι ζωὴν καὶ δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς μικρὰ τρυφερὰ φυτά. Ὅπως δὲ τὰ φυτά, ἵνα ζήσωσιν, ἔχουσιν ἀνάγκην ἀέρος, φωτὸς καὶ ὑγρασίας, οὕτω καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ μὴ συνθλίβεται παντοιοτρόπως ἡ κόμη καὶ συμπιέζεται καὶ γίνεται ἀδιαπέραστος εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καὶ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, μηδὲ νὰ καθίσταται ἀδιάβροχος χριομένη χάριν εὐωδίας δι' εὐόσμων λιπαρῶν ἀλλὰ πολλάκις δηλητηριωδῶν οὐσιῶν. Ἐὰν δὲ πλὴν τούτων αἱ κυρίαι ἀναλογισθῶσι μετὰ πόσης εὐκολίας φυτόν τι μαραίνεται καὶ θνήσκει, ὅταν ὁ τρυφερὸς αὐτοῦ κορμὸς διασεισθῇ βιαίως μέχρι ῥίζης, ἴσως θέλουσι κατανοήσει ὅτι ἀσύνετον εἶνε νὰ παραδέχωνται τρόπον κομμώσεως, καθ' ὃν αἱ τρίχες ἀνασπῶνται τόσον ἰσχυρῶς, ὥστε νὰ πονῇ ἡ κεφαλή.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΓΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 172. — 18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

61 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1880. (ἑ. ν.)

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα
341366	**600000**	625601	**3000**	369569	**1000**	1218047	**1000**
341368	**60000**	645846	,,	302697	,,	1246327	,,
592690	**20000**	709385	,,	539228	,,	1246330	,,
980415	,,	807453	,,	625605	,,	1402535	,,
73425	**6000**	1296311	,,	637002	,,	1411883	,,
503631	,,	1301920	,,	700394	,,	1411884	,,
1029690	,,	1325047	,,	712061	,,	1543584	,,
1099074	,,	1325050	,,	807452	,,	1544432	,,
1461511	,,	1697791	,,	921397	,,	1658309	,,
1624905	,,	87701	**1000**	1029689	,,	1806926	,,
267721	**3000**	146319	,,	1044224	,,	1836579	,,
422109	,,	267724	,,	1146919	,,	1926235	,,
612246	,,	341370	,,		,,		,,

400 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα **400**

8816	129058	341367	503633	625602	776668	1044225	1325048	1603335	1833389
8317	129059	341369	503634	625603	776669	1085661	1325049	1621891	1833390
8818	129060	366256	503635	625604	776670	1085662	1350116	1621892	1836576
8819	146316	366257	515126	637001	807451	1085663	1350117	1621893	1836577
8820	146317	366258	515127	637003	807454	1085664	1350118	1621894	1836578
9696	146318	396259	515128	537004	807455	1085665	1350119	1621895	1836580
9697	146320	366260	515129	637005	824776	1099071	1350120	1624901	1838241
9698	163936	369566	515130	645847	824777	1099072	1402531	1624902	1838242
9699	163937	369567	525301	645848	824778	1099073	1402532	1624903	1838243
9700	163938	369568	525302	645849	824779	1099075	1402533	1624904	1838244
73421	163939	369570	525303	645850	824780	1146916	1402534	1642021	1838245
73422	163940	379236	525304	667446	862821	1146917	1411881	1642022	1839851
73423	196866	379237	525305	667447	862822	1146918	1411882	1842023	1839852
73424	196867	379238	539226	667448	862823	1146920	1411885	1642024	1839853
75571	196868	379239	539227	667449	862824	1201031	1461512	1642025	1839854
75572	196869	379240	539229	667450	862825	1201032	1461513	1658306	1839855
75573	196870	392696	539230	700391	864156	1201033	1461514	1658307	1892011
75574	227396	392698	547076	700392	864157	1201034	1461515	1658308	1892012
75575	227397	392699	547077	700393	864158	1201035	1484516	1658310	1892013
87702	227398	392700	547078	700395	864159	1218046	1484517	1679081	1892014
87703	227399	420856	547079	701621	864160	1218048	1484518	1679082	1892015
87704	227400	420857	547080	701622	907406	1218049	1484519	1679083	1907206
87705	259646	420858	591276	701623	907407	1218050	1484520	1679084	1907207
90796	259647	420859	591277	701624	907408	1240731	1543581	1679085	1907208
90797	259648	420860	591278	701625	907409	1240732	1543582	1697792	1907209
90798	259649	422106	591279	709381	907410	1240733	1543583	1697793	1907210
90799	259650	422107	891280	709382	921396	1240734	1443585	1697794	1926231
90800	267722	422108	592686	709383	921398	1240735	1544431	1697795	1926232
97061	267723	422110	592687	709384	921399	1246326	1544433	1780566	1926233
97062	267725	488596	592688	712062	921400	1246328	1544434	1780567	1926234
97063	306926	488597	592689	712063	980411	1246329	1544435	1780568	1947966
97064	306927	488598	612247	712064	980412	1296312	1576796	1780569	1947967
97065	306928	488599	612248	712065	980413	1296313	1576797	1780570	1947968
111736	306929	488600	612249	750706	980414	1296314	1576798	1806927	1947969
111737	306930	494651	612250	750707	1029686	1296315	1576799	1806928	1947970
111738	328156	494652	621516	750708	1029687	1301916	1576800	1806929	7977421
111739	328157	494653	621517	750709	1029688	1301917	1603331	1806930	1977422
111740	328158	494654	621518	750710	1044221	1301918	1603332	1833386	1977423
129056	328159	494655	621519	776666	1044222	1301919	1603333	1833387	1977424
129057	328160	503632	621520	776667	1044223	1325046	1603334	1833388	1977425

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἐκτὸς τῶν 450 χιλιάδων δραχμῶν, ἃς μέχρι τοῦδε ἐδαπάνησε διὰ τὴν τελειοποίησιν τοῦ Μετζοβείου πολυτεχνείου καὶ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ σιδηρουργείου, ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλόπατρις ὁμογενὴς κ. Γεώργιος Ἀβέρωφ ἀπέστειλε τελευταῖον τῇ αἰτήσει καὶ συστάσει τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ὑπὸ τῶν κκ. Μ. Ῥενιέρη, Ἐλ. Ῥηγάδη καὶ Μ. Α. Ἀβέρωφ δρ. 30,000 ἔτι χάριν τῆς ἰσοπεδώσεως τῆς αὐλῆς τοῦ πολυτεχνείου καὶ λιθοστρώσεως τοῦ πεζοδρομίου αὐτοῦ. — Ὁ κ. Μ. Α. Βλαστὸς προσήνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Α' Κοιμητηρίου, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ πατρός του, δρ. ν. 1,000.—Ὁ κ. Θ Α. Βλαστὸς προσήνεγκεν εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα δρ. 868 25. — Ὑπὲρ τῶν προσφύγων φιλάνθρωπός τις προσήνεγκεν ἀνωνύμως διὰ τοῦ πρυτάνεως κ. Θ. Ἀρεταίου δρ. 560. — Ὁ ἐν Καβάλλᾳ ἀποβιώσας Ι.Δ. Ναλμπάντης ἐκληροδότησε διὰ διαθήκης του ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου πέντε λίρας ὀθωμαν.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2109. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 13 Ἀπριλίου 1880. Ἀριθ. 224 (172). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς Νικήτα τοῦ Τουρκοφάγου.— Οἱ σήμερον Ἕλληνες. (Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιηγήσεως τοῦ Ἰωσὴφ Ῥεϊνὰχ) ὑπὸ Ἐμ. Δ. Ῥοΐδου.— Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ).— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ).— Ἐντυπώσεις.— Δάνειον πνεῦμα.— Ἀλήθειαι.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2110. **Τὰ Ὀλύμπια ἐν Φαλήρῳ** καὶ τὸ νῦν μεταρρυθμιζόμενον Ζάππειον, ὑπὸ Λυσάνδρου Καυτανζόγλου, ἀρχιτέκτονος, πρώην διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πολυτεχνείου, ἀκαδημαϊκοῦ ἐκ τῶν κατ' ἀξίαν ἀλλοδαπῶν ἀρχιτεκτόνων τῆς ἐν Ῥώμῃ ἀκαδημίας τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ἑταίρου τῶν ἐν Μεδιολάνῳ, Βονωνίᾳ, Πάρμᾳ, Λισαβῶνι, Μαδρίτῃ, Κοπενάγῃ καὶ Βιέννῃ ἀκαδημιῶν, ἑταίρου ἀντεπιστέλλοντος τῆς ἐν Λονδίνῳ Β. ἀκαδημίας τῶν βρετανῶν ἀρχιτεκτόνων, τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ τῶν Ἀμερικανῶν ἀρχιτεκτόνων, τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀρχαιολογικοῦ τῶν Γερμανῶν Ἰνστιτούτου κτλ. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἑρμοῦ, 1880, 8ον, σ. 20.

Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς Revue de Géographie δημοσιεύεται μελέτη τοῦ κ. Κ. Σάθα περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ νεωτέρου τῆς Πελοποννήσου ὀνόματος ὁ Μορηᾶς. Ἐπὶ τῇ βάσει πολλῶν ἱστορικῶν μαρτυριῶν ὁ κ. Σάθας ἐκθέτει ὅτι μέχρι τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος ἐσώζετο ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Κατακόλου πόλις καλουμένη Μοραΐας, ἥτις ἕνεκα τῆς ἐπισημότητος αὐτῆς μετέδωκε τὸ ὄνομά της εἰς ὅλην τὴν λεγομένην Κοίλην Ἠλείαν, ἢ τὸν Κάμπον τοῦ Μοραΐα. Καταλαβόντες τὸν Κάμπον τοῦτον οἱ πρῶτοι Φράγκοι κατακτηταὶ ἵδρυσαν ἐν αὐτῷ τὴν λεγομένην αὐθεντείαν τοῦ Μοραΐα, εἰς ἣν διαδοχικῶς ὑπήχθη καὶ ὅλη ἡ Πελοπόννησος, τῆς ὁποίας οἱ τιμαριοῦχοι, καίτοι μὴ λεγόμενοι Μοραΐται, ἀνεγνώριζον οὐδὲν ἧττον τοὺς Βιλλαρδουΐνους ὡς τοὺς νομίμους κυριάρχους καὶ ὠνομάζοντο ὑπήκοοι αὐτῶν (λίζιοι τοῦ Μοραΐα). Συνεπείᾳ τῆς ὑπεροχῆς τῶν Βιλλαρδουΐνων, τὸ ὄνομα τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν ἐπεβλήθη εἰς ὅλην τὴν χώραν περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος· μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ αὐτὴ ἡ Ἀχαΐα, καίτοι ἀνήκουσα εἰς τοὺς αὐθέντας τοῦ Μοραΐα, ἔφερε τὸ διακριτικὸν ὄνομά της, οἱ δὲ Βιλλαρδουΐνοι ὠνομάζοντο «αὐθένται καὶ πρίγκηπες τοῦ Μοραΐα καὶ τῆς Ἀχαΐας». Ὁ κ. Σάθας λέγει ὅτι ἡ πόλις Μοραΐας ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Μαργαΐαν τῶν ἀρχαίων, ἕνεκα στρατηγικῶν λόγων ἀπώλεσε τὴν ἐμπορικὴν αὐτῆς σημασίαν, ἐπισκιασθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀνδραβίδας, τῆς νέας τῶν Φράγκων ἡγεμόνων ἕδρας. Εἰς τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ᾄσματα διετηρήθη τὸ ὄνομα τοῦ Μοραΐα ὡς ἐπιθαλασσίου πόλεως, κειμένης ὅπου τὸ νῦν ἰχθυοτροφεῖον Μουργηά. Μέχρι τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος οἱ Ἄραβες καὶ Ἑνετοὶ γεωγράφοι ἐσημείουν ἔτι τὴν πόλιν La Moreya, ἥτις ὅμως δὲν ὑπῆρχε πλέον. Ὀνομάζων ὁ λαὸς «ἡ Μουργηὰ» τὸν τόπον, διετήρησε κάλλιον τὴν προφορὰν καὶ τὸ γένος τῆς ἀρχαίας Μαργαΐας, ἢ τοῦ Μοραΐα, ὅστις ἀληθῶς ἦν ἐν ἀρχῇ θηλυκοῦ γένους, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ὀνόματα La Moreva, La Mourée, La Morée, La Morea, δι' ὧν οἱ Ἄραβες, οἱ Ἑνετοὶ καὶ οἱ Γάλλοι μέχρις ἡμῶν ἀποκαλοῦσι τὴν Πελοπόννησον.

Τὸ περὶ Μοραΐα ἄρθρον τοῦ κ. Κ. Σάθα εἶναι ἀπόσπασμα τῶν γαλλικῶν αὐτοῦ προλεγομένων εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῶν Μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, τῶν τοσοῦτον τιμώντων τὴν ἡμετέραν Βουλήν.

— Ἐν τῷ περιοδικῷ Göttingische Gelehrte-Anzeigen, Stuck 52, ἐδημοσιεύθη ἐπίκρισις τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας τοῦ Ε. Κειπέρτου ὑπὸ τοῦ J. Partsch ἐκ Breslau, ἐν ᾗ ἐπικρίνεται ὁ γεωγράφος πρῶτον μὲν διὰ τὴν παράδοξον δοξασίαν περὶ τῶν Πελασγῶν, οὓς ὑπολαμβάνει Σημιτικῆς καταγωγῆς, δεύτερον δὲ διὰ τὴν ἐσφαλμένην περιγραφὴν τῶν ὁδῶν καὶ διόδων τῶν Ἄλπεων καὶ τρίτον διὰ τὴν ὀρογραφίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίᾳ τῆς Πελοποννήσου, ἥτις ἐν πολλοῖς ἡμαρτημένη ἐξελέγχεται.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ.

[10 Ἀπριλίου (Πέμπτη) 1880.]

Τὴν παρελθοῦσαν παρασκευὴν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως ἐγένοντο γυμνάσια τῶν σωμάτων τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τοῦ ἱππικοῦ, παρουσίᾳ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πρίγκηπος Γουλιέλμου. Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐξέφρασε πρὸς τοὺς σωματάρχας τὴν εὐαρέσκειάν του ἐπὶ τῇ τάξει, μεθ' ἧς ἐγένοντο τὰ γυμνάσια.—Ἡ βάπτισις τῆς βασιλόπαιδος Ὄλγας γενήσεται τὴν 23 ἱσταμένου.—Τὸ ὑπουργεῖον καταγίνεται πρὸς εὕρεσιν μέσων πρὸς ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. — Κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς ἐπεψηφίσθη εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν ἡ ἀρχὴ τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου διὰ ψήφων 94 κατὰ 79. — Ἡ κυβέρνησις ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἀνεγνώσθη ἤδη εἰς α' ἀνάγνωσιν, δι' οὗ ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὴν νὰ ἐγγυηθῇ ὑπὲρ τοῦ δήμου Ἀθηναίων διὰ δραχ. 300,000, ἃς θέλει δανεισθῇ ὁ δῆμος παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀποκλειστικῶς πρὸς κατασκευὴν ὑδραγωγείων, τὴν ἐπισκευὴν τῶν ὑπαρχόντων καὶ τὴν ἀνεύρεσιν νέων ὑδάτων. Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ δανείου γενήσεται διὰ τῶν παρὰ τοῦ δημοσίου εἰσπραττομένων εἰσοδημάτων τοῦ εἰρημένου δήμου ἐκ τῆς πωλήσεως ποσίμων ὑδάτων. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ὑπεγράφη ἡ μεταξὺ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις διατρίβοντος ἀντιπροσώπου τῆς ἐν Παρισίοις Γαλλο-αἰγυπτιακῆς Τραπέζης σύμβασις περὶ δανείου πρὸς τὴν Τράπεζαν ἐκ φρ. 60 ἑκατομμυρίων. Ἐπὶ τούτῳ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα θὰ ἐκδώσῃ δάνειον δι' ὁμολογιῶν (ἀνωνύμων μετ' ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου φρ. 400 ἑκάστην, ἀποφερουσῶν ἐτήσιον τόκον πρὸς 4 τ. %) μετὰ κλήρων. Δύο μῆνας μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἐν λόγῳ συμβάσεως, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα θέλει ἐκθέσει τὰς ὁμολογίας (181,791) τοῦ νέου δανείου πρὸς δημοσίαν ἐγγραφὴν εἰς τιμὴν ὁρισθησομένην αὐτῇ ὑπὸ τῆς Γαλλο-αἰγυπτιακῆς Τραπέζης.— Μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐδόθη τὸ παρελθὸν σάββατον ἐν τῷ Ὠδείῳ ἡ ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας παράστασις, ἣν ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του καὶ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ θείου του πρίγκηπος Γουλιέλμου. Τὰ λαβόντα μέρος εἰς τὴν παράστασιν ταύτην πρόσωπα ἦσαν αἱ κυρίαι Ἑλένη Ἀργυροπούλου, Μαρία Μ. Παπαρρηγοπούλου καὶ Μ. Ῥίζου καὶ οἱ κύριοι Ε. Α. Βαλταζῆς, Μ. Π. Παπαρρηγόπουλος, Ν. Ῥὼκ καὶ Α. Α. Σοῦτσος. Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του πρὸς τὴν πρόεδρον τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας κυρίαν Ναταλίαν Α. Σούτσου τὴν διοργανώσασαν τὴν ὡραίαν ταύτην ἑορτήν.—Ἐν Σύρῳ ἐδηλητηριάσθη νεᾶνίς τις ἕνεκα ἐρωτικῶν λόγων. — Εἰκοσαετὴς μαθητὴς τοῦ γυμνασίου ἀπεπειράθη νὰ φονεύσῃ ἐν Ναυπλίῳ κόρην τινά, τὴν ὁποίαν ἠγάπα. Πλησιάσας τὴν νέαν τῇ ἀπηύθυνε λέξεις τινὰς καὶ εἶτα ἐπυροβόλησε κατ' αὐτῆς· συγχρόνως δὲ ηὐτοκτόνησε καὶ οὗτος διὰ τοῦ αὐτοῦ ῥεβόλβερ, στηρίξας αὐτὸ εἰς τὴν σιαγόνα του.—Ἡ ἐκ τοῦ χειμῶνος ἐπελθοῦσα ζημία ἐν γένει εἰς τὴν νῆσον Ἄνδρον ὑπερβαίνει τὰ 2 ἑκατομμ. δρ.—Κροῦσμα εὐλογίας συνέβη ἐν Σύρῳ.—Κατ' ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀπὸ 7 Ἀπριλίου ἐ. ἔ., ὁ τόκος τῶν παρ' αὐτῇ γενησομένων ἐφεξῆς ἐντόκων καταθέσεων ἐπὶ ἐκδόσει ὁμολογιῶν ὡρίσθη οὕτω: 3 $\frac{1}{2}$ % διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ ἓν μέχρι 2 ἐτῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως. 4 % διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ τρία μέχρι 5 ἐτῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως. 4 $\frac{1}{2}$ % διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ ἓξ μέχρι 10 ἐτῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως 5 % διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ ἕνδεκα μέχρι 15 ἐτῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως. 5 $\frac{1}{2}$ % διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ 16 ἔτη καὶ ἐπέκεινα ἀπὸ τῆς καταθέσεως. (Κατὰ τὴν κατάστασιν τοῦ παρελθόντος μηνὸς Μαρτίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης αἱ παρ' αὐτῇ ἔντοκοι καταθέσεις ἀνέρχονται εἰς 36,453,000).—Ἐν τῷ τελεσθέντι ἐσχάτως διαγωνισμῷ ἐπὶ σκοπὸν βολῆς ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ἐθνικῷ σκοπευτηρίῳ ἀνεδείχθη πρῶτος ὁ κ. Ι. Κοντέας, ὅστις ἔλαβε τὸ τεταγμένον ἆθλον. — Πλεῖστοι ἔμποροι καὶ βιομήχανοι τοῦ Πειραιῶς συνεχάρησαν τηλεγραφικῶς τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ φιλελευθέρους ἐπὶ τῇ νίκῃ αὐτῶν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς. — Ἀφ' ἧς ἐποχῆς κατεσκευάσθη ἡ γέφυρα τοῦ πορθμοῦ Εὐρίπου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879 ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ δραχ. 1,234,000, εἰσεπράχθησαν δὲ δραχ. 1,064,000.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

10 Ἀπριλίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 10 Ἀπριλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 290
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 300
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50.510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 407
4 » »	πληρ. ἐν —	16.000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 280
6 » δραχ. (μετ' ἐμ.)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 208
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 418

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματῆθεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	8,455
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	166
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 113
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 65
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	150
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 95 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.40.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.60
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (29 Μαρτίου.) Ἐμ. 28-30.55.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (1 Ἀπριλίου.) ,, 28.70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (9 Ἀπριλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	35 3/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0/0.	,,	261 1/2
,, ,, ,, 8 0/0.	,,	251 1/2
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	90
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2-110 7/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 80 - 22.90
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 16/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 34/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 8 Ἀπριλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 47.—
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 16 Ἀπριλ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 119.—
Παρισ. τα 100 φρ. ,, 47.15
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.48
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (16 Ἀπριλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.24 - 25.29
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 8.436. 4 - 6 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμησις 127-132 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0. Λονδίνου 3 0/0. Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 3 0/0. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ. Π. Ἀλεξάνδρειαν. Σᾶς συγνωμονοῦμεν—κ. Α. Μ. Πάτρας. Θὰ τὰ λάβητε διὰ τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης—κ. Δ. Η. Κωνσταντινούπολιν. Ἐστάλησαν ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐν Σύρῳ Ὑποκαταστ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—Ἐκπαιδευτικὸν Σύλλογον Καποδιστρίου. Κέρκυραν. Διὰ τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐκδοθέντα φύλλα εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπιφορτίσητέ τινα ὅπως τὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου μας—κ. Κ. Θ. Π. Πάτρας. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν εὕρομεν μόνον 20—κ. Α. Κ. Γαργαλιάνους. Ἡ παραγγελία ὑμῶν ἐξετελέσθη. Ἡ συνδρομὴ ἀποστέλλεται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας. Ἡ Ἑστία δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀνταποκριτὰς αὐτῆς καὶ τὸ βάρος τῆς εἰσπράξεως χρημάτων—κ. Π. Ν. Π. Πάτρας. Ἐστάλη τῇ 7—κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Ἡ φορτωτικὴ ἐστάλη τὴν παρελθοῦσαν τρίτην.—Μιᾷ κυρίᾳ. Νοστιμώτερον θεωροῦμεν τὸ τοῦ Μονσελέ, ὅστις στενοχωρούμενος ὑπό τινος κυρίας παρακαλούσης αὐτὸν νὰ γράψῃ τι ἐν τῷ λευκώματι αὐτῆς, ἔλαβε τὸν κάλαμον καὶ ἔγραψε τὸ ἀμίμητον τοῦτο δίστιχον:

Que j'aime aux pieds d'une maîtresse
A lire le «Magasin pittoresque!»

κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης—Μονὴν Βατοπεδίου Ἅγιον Ὄρος, κκ. Ν. Δ. Ἀλεξάνδρειαν, Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Mis de Q. de S. H. καὶ I. B. Cannes, A. B. Bonn, Κ. Σ. καὶ Ν. Κ. Παρισίους, Π. Κ. Κωνσταντινούπολιν, Κ. Λ. Φάλτσ, Κ. Ρ. καὶ Γ. Ι. Ψ. Πειραιᾶ, Α. Β. Λευκάδα. Κυρίαν Ε. Α. Γ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν—κ. Δ. Κ. Σεβαστούπολιν. Ἀπὸ τῆς 5 τὸ φύλλον ἀποστέλλεται εἰς Νικολάεφ—κ. ** Π. «Ἐπὶ τοῦ χρηστοῦ Τραϊανοῦ, τοῦ βασιλεύσαντος ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ 98 μέχρι τοῦ 117, γράφει ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος ἐν τῇ ἱστορίᾳ του, ἐκτίσθη ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου, τοῦ κειμένου πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Ἀκροπόλεως, τὸ μέχρι σήμερον σωζόμενον, εἰ καὶ οἰκτρῶς ἠκρωτηριασμένον, μνημεῖον Φιλοπάππου τοῦ Βησαιέως, ὅστις ἦτο ἔγγονος Ἀντιόχου τοῦ δ', τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς ἐν Συρίᾳ Κομμαγηνῆς καὶ ἑπομένως ἀπόγονος τοῦ περιφανοῦς τῶν Σελευκιδῶν οἴκου. Ὁ Φιλόπαππος οὗτος, ὅστις πιθανῶς εὐηργέτησε τὴν πόλιν διὰ τῆς εὐπορίας αὐτοῦ, ἀπέθανεν ἐνταῦθα ὡς πολίτης Ἀθηναῖος· ἐπελέγετο δὲ Βησαιεὺς ἐκ τοῦ δήμου Βήσης εἰς ὃν κατελέχθη». — κ. Ι. Μ. Κωνσταντινούπολιν. Παρνασσός — Ἀρ. 1041. Εὐχαρίστως θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν—*** Μᾶλλον τὸν ἀπαράσκευον ἐκεῖνον μαθητήν, ὅστις κληρούμενος νὰ εἴπῃ τὸ μάθημα, ἔχει ἀπαραίτητον ἀνάγκην νὰ τοῦ τὰ λέγουν. — κ. Κ. Ν. Σμύρνην. Θ' ἀποσταλῶσιν ἅμα ληφθῶσι τὰ χρήματα. Δ* Πιθανὸν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔτους.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς πρέπει νὰ προσθέσῃ τις τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 καὶ 12 ὥστε νὰ σχηματισθῇ ἑξάκις ὁ ἀριθμὸς 13;

Λύσις:
1 12=13
2 11=13
3 10=13
4 9=13
5 8=13
6 7=13

Ἐν Πάτραις; Ἀριθ. 1041

1092.

Πόθεν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια τῶν αὐγῶν τοῦ Πάσχα;

1093.

Ἔμπορός τις ἠγόρασε τεμάχιον τσόχας πρὸς 7 φράγκα τὰ 5 μέτρα. Τὴν τσόχαν ταύτην ἐπώλησε πρὸς 16 φράγκα τὰ 11 μέτρα καὶ ἐκέρδησε 24 φράγκα.

Ποίαν ποσότητα ἔδωκεν ὅπως τὴν ἀγοράσῃ καὶ ποίαν ποσότητα ἐκέρδησε;

Ἀπρίλιος 1880 Ε. Γ.

1094.

Διὰ τῶν φωνηέντων α η ι ο καὶ τῶν συμφώνων λ μ ν σ, δὶς μεταχειριζόμενος ἓν τῶν ὀκτὼ τούτων γραμμάτων, σχημάτισον γεωγραφικόν τι ὄνομα ἐξ ἐννέα γραμμάτων.

ΚΑΛΑΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΑΝΗ.

1095.

Ἂν καὶ ἓν τὸ ὄνομά μου, διπλῆν ἔχει προφοράν,
γένος κ' ἔννοιαν δ' ἀλλάσσει εἰς τοῦ τόνου τὴν φοράν.
Ὀξυτόνως μὲ προφέρεις: γένους εἰμ' ἀρσενικοῦ,
ἐὰν δὲ παροξυτόνως εἶμαι γένους θηλυκοῦ.
Ὡς ὀξύτονον δὲ πάλιν εἶμαι βρῶσις θρεπτική·
παροξύτονον δὲ ἤμην πόλις τις ἐμπορική.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἀπριλίου 1880 Ν.Κ.Σ.

1096.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

ο . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . α

1097.

Avec ma tête, avec mon cœur,
Rentrer aux champs je fais tapage;
Du soldat j'excite l'ardeur
Au milieu du carnage,
Sans tête, sans cœur, les mortels,
Redoutent ma puissance,
Partout je trouve des autels,
Et surtout dans la France.

1098.

Au pauvre laboureur je sers ainsi qu'au roi;
Le courtisan, au Louvre ne peut aller sans moi;
Et mon nom bien connu dans la littérature
Rimera dans ces vers, si nous disons......

1099.

E . . . . R
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
R . . . . U

ΛΥΣΕΙΣ

1080.

Ἡ παροιμιώδης φράσις «Σύρω τὸν διάβολον ἀπὸ τὴν οὐρὰν» λέγεται γαλλιστί, ὁσάκις τις περιελθὼν εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν, καὶ ἀπελπισθεὶς καταφεύγει εἰς τὰ ἔσχατα μέτρα. Τῶν ἐσχάτων τούτων μέτρων εἰκὼν ἐν τῇ φράσει ταύτῃ εἶνε ὁ διάβολος, τὸν ὁποῖον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναγκάζεται καὶ νὰ παρακαλῇ τις, ἐν ᾧ πρότερον καὶ παρακαλοῦντα τὸν ἀπέφευγε. Τὸ ἐνεχυροδανειστήριον (Mont-de Piété) π. χ. εἶνε ὁ διάβολος, καὶ ὁσάκις φέρωμεν εἰς αὐτὸ τὰ ἀσπρόρρουχά μας διὰ νὰ δανεισθῶμεν χρήματα ἐπὶ ἐνεχύρῳ πρὸς 15 τοῖς %, σύρομεν τὸν διάβολον ἀπὸ τὴν οὐράν. Ὁ διάβολος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κάμνει τὸν δύσκολον, μᾶς στρέφει τὰ νῶτα, ὅπως ἡμεῖς τοῦ τὰ ἐστρέφαμεν ἐν τῇ εὐτυχίᾳ μας, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαζόμεθα ἐπὶ τέλους νὰ τὸν σύρωμεν ἀπὸ τὴν οὐράν. Οἱ νέοι ὅσοι ἐσπατάλησαν τὴν περιουσίαν των, καὶ κατέφυγον εἰς τοὺς τοκογλύφους, γνωρίζουσιν ἄριστα ἐκ πείρας τί σημαίνει τό: Σύρω τὸν διάβολον ἀπὸ τὴν οὐράν.

Ἀπρίλιος 1880 Χ.Χ.

1081.

Ἐὰν τὸ ἄθροισμα δύο ἀριθμῶν εἶνε ἴσον μὲ τὴν διαφορὰν τῶν τετραγώνων των, ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀριθμῶν διαφορὰ εἶνε ἡ μονάς. Π. χ. $12+11=23$. $12^2-11^2=144-121=23$.

1082.

Α Ξ Ω Ν
Ξ Η Ρ Α
Ω Ρ Α Ι
Ν Α Ι Σ

1083.

Γάτος.

1084.

ο

1085.

18	21	14	5	7
4	10	17	23	11
22	13	1	9	20
6	19	25	12	3
15	2	8	16	24

1086.

Πολὺ σπανίως εὑρίσκει τοσαύτην προστασίαν ἡ ἀθωότης ὅσην τὸ ἔγκλημα.

1087.

Α
Ρ
Χ
Ι Α Π Ε Τ Ο Σ
Λ
Α
Ο
Σ

Ἀρχέλαος (ὁ Ἀθηναῖος ποιητής—ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας—ὁ σατράπης—ὁ στρατηγὸς τοῦ Μιθριδάτου—ὁ πατρίκιος).

Ἰαπετὸς (Εἷς τῶν Τιτάνων).

1088.

R	E	C	T	A
C	R	E	A	T
T	R	A	C	E
C	A	R	E	T
C	A	R	T	E
C	E	R	A	T
E	C	A	R	T

1089.

Tout ce qui sort de l'homme est rapide et fragile.

1090.

Epis-ode

1091.

Désastre.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 225 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6. — 20 Ἀπριλίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΧΙΩΝ ΕΝ ΣΥΡΑι

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Τιμολ. Ἀμπελᾶ].

Ἀφορμὴν εἰς μακρὸν λόγον παρέχει ἡ σφραγὶς αὕτη. Ἐν μὲν τῷ μέσῳ κεῖται ἡ μυθευομένη *Σφὶγξ*, κρατοῦσα κύλινδρον (α) — **rouleau** — καί, ἀμέσως ὑπ' αὐτήν, *κλάδος ἀμπέλου μετὰ σταφυλῆς* (β), κύκλῳ δὲ περιγεγραμμένα τά: *Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Χίων ἐν Σύρᾳ.*

Ἡ σφραγὶς αὕτη, ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου κατὰ τὸ ἔτος **1827** ἐξεργασθεῖσα ἀπὸ φιλέλληνα Γερμανὸν (α), εἰς μαζίον ἀργύρου, ἔχει ἴδιον ἱστορικὸν τὸ ὁποῖον, εἰς ἀρχαιοτέρας ἡμέρας ἀνατρέξαντες, ἀφηγούμεθα.

Μετὰ τὴν ἀνήκεστον ἐκείνην συμφορὰν τῶν Χίων ἐν ἔτει **1822**, ὅσοι διέφυγον τὴν μάχαιράν τοῦ ἐχθροῦ διεσπάρησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος. Τούτων οἱ πλεῖστοι, εἰς τὴν Πελοπόννησον καταντήσαντες, καὶ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ πατρίου ἐδάφους ποθοῦντες, ἤρχισαν ἔκτοτε νὰ συνδιασκέπτωνται περὶ τούτου. Θαρροῦντες εἰς τὰς κατὰ θάλασσαν νίκας τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, οἱ ἐν Τριπολιτσᾷ (ἕδρᾳ τότε τῆς κεντρικῆς Διοικήσεως) εὑρισκόμενοι, συνῆλθον τῇ **20 Μαΐου 1823**, καὶ ἐσύστησαν Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν ἐκεῖ ἱκανωτέρων συμπολιτῶν, παρασχόντες εἰς τούτους πληρεξουσιότητα, οὐ μόνον νὰ συστήσωσιν Ἐπιτροπὰς κατὰ τόπους πρὸς συλλογὴν χρηματικῶν συνδρομῶν, ἀλλὰ καὶ «Νὰ κοινοποιήσωσιν εἰς τοὺς ἐν Εὐ»ρώπῃ Χίους τὸ πατριωτικὸν τοῦτο σχέδιον καὶ »σκοπὸν» καί, μέχρι τῆς παρ' ἐκείνων ἀπαντή»σεως, «Νὰ ἐνεργῶσιν οἱ παρ' ἡμῶν ἐκλεχθέν»τες»(β).

Τὴν θερμὴν ταύτην ἐπιθυμίαν τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Χίων ἐνίσχυε διὰ τῶν συνεχῶν πατριωτικῶν συμβουλῶν του, μάλιστα δὲ διὰ τῆς πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Χίους ἐπιστολῆς του, **20 Ὀκτωβρίου 1823**, ὁ ἀθάνατος Ἀ. Κοραῆς.

Μ' ὅλας ὅμως τὰς ἐνεργείας τῆς ἐν Τριπολιτσᾷ Ἐπιτροπῆς, ἀποπειραθείσης μὲν (μετὰ ἔ-

(α). Ἐν τῷ κυλίνδρῳ ὑπῆρχον (ὡς καλῶς ἐνθυμοῦμαι) μικροῖς γράμμασιν ἐγγεγλυμμένα, καὶ μόνον δι' ὡπλισμένου ὀφθαλμοῦ διακρινόμενα, τά: Ὅμηρος — Χίων, εἰς ἀνάμνησιν τῆς τε περὶ Ὁμήρου ἀμφισβητήσεως τῶν Χίων κατὰ τὸν Στράβωνα (Βιβλ. ΙΔ', Μέρ. Γ', σελ. 21, κατὰ τὴν ἔκδοσιν Κοραῆ), καὶ τῆς εἰς Χῖα νομίσματα ἐγχαράξεως τοῦ Ὁμήρου κατὰ τὸν Πολυδεύκην (ΣΤ'. σελ. 381, ἔκδοσ. Ἰ. Βεκκέρου).

(β). Σύμβολον τοῦτο τοῦ ἐκ τῆς Ἀριουσίας χώρας παραγομένου ἐξαιρέτου οἴνου. Ἡ χώρα αὕτη, δι' ὅλου σχεδὸν τοῦ δυσμικοῦ μέρους τῆς νήσου ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Φάναι ἢ Φαναὶ, «ἔνθα λιμὴν βαθὺς καὶ νεὼς Ἀπόλλωνος, »καὶ ἄλσος Φοινίκων», μέχρι τῆς (καταντικρὺ τῶν Ψυρῶν) Μελαίνης ἄκρης, περιλαμβάνει ἔκτασιν «τριακοσίων ὅσον σταδίων» (τὸ τριτημόριον σχεδὸν τοῦ ὅλου ἐδάφους τῆς Χίου). Περὶ τοῦ οἴνου τούτου ἔγραψαν πολλοί, Ἕλληνές τε καὶ Ῥωμαῖοι, συγγραφεῖς. Ὁ Στράβων τὸν ὀνομάζει ἄριστον τῶν Ἑλληνικῶν (ἔκδοσ. Κοραῆ, Μέρ. Γ', σελ 20). Ὁ Πλίνιος ἐπίσης, ἄριστον (Φυσικ. Ἱστορ. ΙΔ', 7). Ὁ Οὐϊργίλιος, νέκταρ (Ἐκλογ. Ε, 7) καὶ πρωτεύοντα ἄλλων (Γεωργικ. Β, 98). Ὁ Πολυδεύκης, ἄριστον (ΣΓ', σελ. 282. ἔκδοσ. Ἰ. Βεκκέρου), καὶ ἄλλοι, ὧν περιττὴ ἡ περαιτέρω μνεία.

Ὁ ναὸς τοῦ Φαναίου Ἀπόλλωνος, ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἔκ τε τοῦ χώρου καὶ ἐκ τῶν εἰσέτι σωζομένων ὀλίγων ἐρειπίων, ὑπῆρχε, κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους χρόνους, μεγαλοπρεπής. — Ἐκ τῶν ἄνωθι μνημονευθέντων συγγραφέων οἱ μὲν ὀνομάζουσι τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος οἶνον Ἀριούσιον ὡς ἐκ τῆς χώρας· οἱ δέ, Φαναῖον, ὡς ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου. Τὸ δὲ ἀρχαῖον ὄνομα, Φάναι ἢ Φαναὶ, σώζεται καὶ σήμερον, οὐδετέρως ὑπὸ τῶν κατοίκων ἐκφερόμενον: τὰ Φανά.

(α) Οὗτος ἦτον ὁ Κάρολος Χάρτμαν, Πρῶσσος, ἀνὴρ παιδείας οὐκ ἄμοιρος· ἔμπειρος εἰς χημικὰς σκευασίας καὶ ἐπιτηδειότατος εἰς χρυσοχοϊκὰς ἐργασίας. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος διέμεινεν ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, παρὰ πάντων ἀγαπώμενος. Διακαῆ πόθον εἶχε νὰ ἴδῃ ἐλευθέρας τὰς Ἀθήνας, καὶ νὰ κατοικήσῃ διαρκῶς εἰς αὐτάς. Τὸν πόθον του τοῦτον ἐπραγματοποίησε μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος· καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν ἐνταῦθα, ὅπου καὶ ἐτελεύτησε περὶ τὸ 1837 ἔτος. Τὰ ὀλίγα ταῦτα σημειῶ ὧδε κατὰ χρέος, εἰς μνημόσυνον τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας.

(β) Βλ. ἀρ. 83 καὶ 84 τῆς ἐν Ὕδρᾳ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος τῆς Διοικήσεως Ὁ φίλος τοῦ νόμου.

Digitized by Google

νιαυτὸν περίπου ἀπὸ τῆς συστάσεώς της), ἀποτυχούσης δὲ νὰ συνομολογήσῃ ἐξωτερικὸν δάνειον πρὸς τὸν σκοπὸν, τὸ ἔργον δὲν προώδευσεν· ἀλλ' ὁ ζῆλος δὲν ἐμαράνθη. Προσεδοκᾶτο καιρὸς ἁρμοδιώτερος· καὶ τοιοῦτος ἐκρίθη, ὅτε ἐδημοσιεύθη ἡ μεταξὺ τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος συμμαχησασῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων—Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας—συνομολογηθεῖσα τῇ 24 Ἰουνίου (6 Ἰουλίου) 1827 συνθήκη, διὰ τῆς ὁποίας (ἐν τῷ Α' ἄρθρῳ) ὡρίζετο, ὅτι: αἱ Δυνάμεις θέλουσι ζητήσει καὶ ἀπὸ τὰ δύο διαμαχόμενα μέρη «ἄμεσον ἀνακωχὴν, ὡς προο»δοποιητικὴν ἀναπόφευκτον συμφωνίαν διὰ τὴν »ἔναρξιν ὁποιασδήποτε διαπραγματεύσεως». Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν οὕτω διὰ τῆς συνθήκης ὁρισθέντων, οἱ ναύαρχοι—ὅ,τε τῆς Ἀγγλίας E. Codrington καὶ ὁ τῆς Γαλλίας H. Derigny—ἀπηύθυναν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἔγγραφον 18[30 Αὐγούστου 1827, καὶ ἀπήτησαν, καθ' ἃς εἶχον παρὰ τῶν Κυβερνήσεών των διαταγὰς καὶ ὁδηγίας, *ἄμεσον ἀπάντησιν* περὶ τοῦ ἂν ἡ Ἑλλὰς στέργει τὸν ὅρον τῆς ἀνακωχῆς. Πρὸς ταύτην τῶν συμμάχων τὴν ἀπόφασιν ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπήντησε τῇ 21 Αὐγούστου (2 Σεπτεμβρίου) 1827 *καταφατικῶς*. (Βλ. τὴν μὲν συνθήκην ἐν τῇ ἐμῇ συλλογῇ *τῶν κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος*, Τόμ. ΙΑ', σελ. 716—728· τὴν δὲ πρᾶξιν περὶ τῆς ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος παραδοχῆς τῆς ἀνακωχῆς, ἐν τῷ Τόμ. Ι', σελ. 19—28.).

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὸ πολυπληθέστερον μέρος τῶν ἐν Σύρῳ κατοίκων ἀπετέλουν Χῖοι. Οὗτοι, ἅμα δημοσιευθείσης τῆς συνθήκης, συνῆλθον· καὶ, σπουδαίως συνδιασκεψάμενοι, ἔκριναν ὅτι ἐπείγουσα ἦτο ἀνάγκη νὰ εὑρεθῇ ἡ Χίος εἰς ἐμπόλεμον πρὸς τὴν Τουρκίαν θέσιν, πρὶν ἢ ἡ Πύλη ὑποχρεωθῇ ὑπὸ τῶν συμμάχων Δυνάμεων νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ ὅρου τῆς ἀνακωχῆς, κατὰ τὴν συνθήκην. Ἀναμετροῦντες δὲ ὅτι ὑπῆρχεν ἔτι πρὸς τοῦτο καιρὸς, (ἅτε ὄντος ἐκ τῶν προτέρων γνωστοῦ τοῦ ἀκάμπτου τῆς Πύλης, εἰθισμένης ἀείποτε νὰ ἐξαγοράζῃ τὸν χρόνον διὰ περιστροφῶν), ἔθεσαν τὰς βάσεις περί τε τῶν μέσων καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, καὶ κατέστησαν τριμελῆ Ἐπιτροπὴν, ἐκ τῶν κυρίων Κωνσταντίνου Λουτράρη, Δημητρίου Γαλάτη καὶ Νικολάου Σιδερικούδη συγκειμένην, χορηγήσαντες αὐτῇ τὴν πληρεξουσιότητα: νὰ συλλέξῃ παρ' ἁπάντων τῶν Χίων προαιρετικὰς χρηματικὰς συνεισφορὰς, θεωρουμένας ὡς δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ τοῦ χιακοῦ ἐδάφους, ἀποδοτέον ἐντόκως διπλάσιον μετὰ τὸ αἴσιον πέρας τῆς ἐκστρατείας·—νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως (α)·—καὶ νὰ ὀργανίσῃ ἐν γένει τὰ τοῦ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν πολέμου. Λυπηρὸν, ὅτι ἡ καλῶς ὠργανισμένη ἐκείνη ἐκστρατεία ἀπροσδοκήτως ἀπέτυχεν! Οἱ τῆς ἀποτυχίας λόγοι, εἰς ἰδιαιτέραν ἀνήκοντες ἀφήγησιν, δὲν ἔχουσι χώραν ἐνταῦθα.

Εἰς τὴν μνημονευθεῖσαν τριμελῆ *Ἐπιτροπὴν τῶν Χίων ἐν Σύρῳ* ἀνήκει ἡ σφραγὶς, ἧς ἄνωθι παρετέθη ὁ τύπος.

Τῇ 10 Ἀπριλίου 1880. **Α. Ζ. Μαμουκας.**

(α)· Τὴν αἴτησιν ἐνέκρινεν ἡ Κυβέρνησις. Τὸ ἀνῆκον Διάταγμα, ἐξεδόθη ἐν Αἰγίνῃ τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1827, ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ ἀριθ. 65 τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος.

ΟΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΕΣ

[Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Περιηγήσεως τοῦ Ἰωσὴφ Ῥεϊνάχ].

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 225.

Κοινωνικαὶ σχέσεις ἀληθῶς εἰπεῖν δὲν ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι· καθότι ὁ μὲν ἀνὴρ ἔχων νὰ φροντίζῃ περί τε τῶν ἰδίων ὑποθέσεων καὶ τῶν κοινῶν, τὰς ὁποίας θεωρεῖ ὡς ἰδίας, ἀρκεῖται εἰς τὰς ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῷ χρηματιστηρίῳ καὶ τῷ καφενείῳ συναθροίσεις[1], ἡ δὲ γυνὴ, θεωρουμένη, ὅπως παρ' ἀρχαίοις, ὡς ὅλως δευτερεῦον πρόσωπον, ζῇ κεκλεισμένη ἐντὸς γυναικωνίτου, κατ' οὐδὲν διαφέροντος τουρκικοῦ χαρεμίου. Ἀλλ' ἄνευ ἀνδρῶν ἀέργων καὶ γυναικῶν δυναμένων νὰ διαθέσωσιν ἑαυτῶν ἐλευθέρως οὔτε αἴθουσα δύναται νὰ ὑπάρξῃ οὔτε συναναστροφή[2].

Ἡ Ἑλλὰς στερεῖται καὶ ἀριστοκρατίας, ὅπερ δύναται μὲν νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐτύχημα ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν, καθότι τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι μία τῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους, οὐχὶ ὅμως ὡς τοιοῦτο καὶ ὑπὸ κοινωνικὴν, ἀφοῦ ἀδύνατον εἶναι νὰ γεννηθῶσιν ἀληθεῖς καλλιτέχναι, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ ὀλβία σχολὴ ἀριστοκρατικῆς τάξεως. Πολλοὺς εἶδον ἐν Ἀθήναις πλουσίους, οὐδένα ὅμως χαιρόμενον τὸν πλοῦτόν του ἢ μὴ ἐπιθυμοῦντα ν' αὐξήσῃ αὐτὸν, ὅσος δήποτε καὶ ἂν ἦναι. Ἂν μετὰ τὴν φροντίδα ταύτην περισσεύῃ καιρὸς, οἱ μὲν φιλόδοξοι πολιτεύονται, οἱ δὲ φρόνιμοι κοιμῶνται. Οἱ τελευταῖοι ὅμως οὗτοι ἀποτελοῦσιν ἐλαχίστην μειονοψηφίαν. Ἀλλ' οὐδὲ τάξις ἀστῶν (bourgeoisie) ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι ἢ ἄλλη τις διάκρισις, οἷαι αἱ ἀλλαχοῦ, μεταξὺ τῶν κατοί-

1. Ἀκριβὴς στατιστικὴ ἤθελεν ἀποδείξει ὅτι ὁ τόσῳ πολυάσχολος Ἕλλην κρίνει ἐν τούτοις εὔλογον νὰ θυσιάζῃ τὸ ἥμισυ τοὐλάχιστον τοῦ βίου του εἰς συγχαρητηρίους ἐπισκέψεις, μνημόσυνα καὶ κηδείας. Σ. Μ.

2. Ἐνδέχεται νὰ ἦναι τοῦτο ἀληθές· ἀλλ' ὅπως δήποτε κάπως παράδοξος φαίνεται ἡμῖν παρὰ δημοκρατικῷ δημοσιογράφῳ ἡ ἀριστοκρατικὴ θεωρία τῆς ἀνάγκης ἐν τῇ κοινωνίᾳ «ἀνδρῶν ἀέργων καὶ γυναικῶν δυναμένων νὰ διαθέσωσιν ἑαυτῶν ἐλευθέρως». Σ. Μ.

Digitized by Google

κων τοῦ μικροῦ τούτου βασιλείου. Ὡς ἤδη παρετήρησεν ὁ Ἀβοὺ, τὸ ἔνστικτον τῆς ἰσότητος εἶναι οὕτω ἰσχυρὸν παρὰ τῇ φυλῇ ταύτῃ, ὥστε ὁ ἔσχατος τῶν κουρέων τῆς ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ ὁμιλεῖ μετ' οἰκειότητος πρὸς τὸν διαβαίνοντα ὑπουργὸν, ὁ δὲ αὐλάρχης κατ' οὐδὲν λογίζεται ἀνώτερος τοῦ ὑπηρέτου, ὅστις στιλβόνει τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ παρασκευαζόμενος συγχρόνως εἰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις. Ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἄλλαις χώραις οἱ μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων φραγμοὶ ἐκρημνίσθησαν δι' ἐπαναστάσεως, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι οὔτε τοιαῦται τάξεις ὑπάρχουσιν οὔτε χάσματα κοινωνικά. Οἱ κάτοικοι τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν διῃροῦντο εἰς πολίτας καὶ εἰς δούλους, σήμερον δὲ δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ μόνον πολῖται ἴσοι πρὸς ἀλλήλους ὡς κατὰ τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους. Καὶ ἡ μὲν πολιτικὴ ἰσότης εἶναι πρόσφατος αὐτῶν κατάκτησις, ἡ δὲ ἐνώπιον τοῦ νόμου ὅλως ἰδανική, ἀφοῦ τὰ πάντα ἀγοράζονται ἐν Ἑλλάδι[1], ἀλλ' ἡ κοινωνικὴ ἰσότης ὑπῆρξεν ἀείποτε οὐσιῶδες φυλετικὸν γνώρισμα τῶν Ἑλλήνων.

Ὅσα καλοῦμεν ἐν Παρισίοις *διασκέδασιν* εἶναι σχεδὸν ἄγνωστα ἐν Ἀθήναις. Ἵππους ἔχουσι μόνοι οἱ γραμματεῖς τῶν πρεσβειῶν καὶ θέατρον μόνον τὸν χειμῶνα ὑπάρχει[2]. Τοσαύτη δὲ εἶναι ἡ ἀντιπάθεια καὶ αὐτῶν τῶν πλουσιωτέρων πρὸς πᾶσαν χάριν ἐπιδείξεως δαπάνην, ὥστε αἱ συναναστροφαὶ εἶναι σπανιώταται[3] καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ γεύματα· καθότι ὁ φύσει ἐγκρατὴς Ἕλλην ἀδυνατεῖ νὰ μαντεύσῃ ποίαν αἰσθανόμεθα ἡμεῖς εὐχαρίστησιν συνευωχούμενοι μετὰ φίλων. Οὗτος τρώγει πάντοτε οἰκογενειακῶς, καὶ τὸ γεῦμά του περιορίζεται σχεδὸν ἀμεταβλήτως εἰς ὀψάριον, κεφαλὴν ἀρνίου, ὀπώρας τινὰς καὶ κυμβίον πυκνοτάτου καφέ. Μετὰ τὸ συμπόσιον τοῦτο οὐδενὸς ἄλλου ὀρέγεται εἰμὴ ποτηρίου ρακῆς[4], ἐφημερίδος καὶ ζωηρᾶς τινος πολιτικῆς συζητήσεως, ἅτινα εὑρίσκει εἰς τὰ καφενεῖα, ἀναπληροῦντα ἐν Ἑλλάδι τὰς αἰθούσας. Οὐδεὶς ποτε Ἕλλην ἐσκέφθη μέχρι τοῦδε, οὐδὲ θέλει σκεφθῇ ἐπὶ πολὺν εἰσέτι χρόνον, νὰ τρέχῃ ὡς παρ' ἡμῖν εἰς συναναστροφὰς πρὸς καλλιέργειαν ὑψηλῶν σχέσεων, δυναμένων νὰ χρησιμεύσωσιν αὐτῷ εἰς τὸ βιωτικὸν στάδιον ἢ ὅπως ἐρωτολογήσῃ μετὰ γυναικῶν. Τὸ ἑσπέρας δέχονται μόνοι οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ πρώην ὑπουργοί, οἱ μὲν περὶ τοὺς διακοσίους βαδιούργους, οἱ δὲ τρεῖς ἢ τέσσαρας στενοὺς φίλους. Φράκου καὶ λευκοῦ λαιμοδέτου γίνεται χρῆσις ἐν Ἑλλάδι μόνον κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετάς, σπανιώτατα δὲ βλέπει τις ἐν αἰθούσῃ τέϊον ἢ τὴν γυναῖκα τοῦ οἰκοδεσπότου, ἥτις μένει στρέφουσα τὴν ἠλακάτην ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτῆς. Ἀληθῶς εἰπεῖν μίαν μόνην γνωρίζω ἐν Ἀθήναις αἴθουσαν ἧς προεδρεύει γυνή. . . . [1]

Ὄντως μεγάλην ἐντύπωσιν μοὶ ἐπροξένησεν ἡ ὅλως δευτερεύουσα θέσις τῆς γυναικὸς ἐν τῷ βίῳ τῶν Ἑλλήνων. Καὶ τῶν μὲν ἱεροδούλων ἡ ἔλλειψις συντείνει ἴσως εἰς τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν εὐεξίαν τῆς φυλῆς, ἡ ἔλλειψις ὅμως ἑταιρῶν, τῶν ἡδίστων τούτων τοῦ πνεύματος συντρόφων, φαίνεταί μοι ἡ κυριωτάτη αἰτία τῆς σκαιότητος, ἥτις καθιστᾷ τὸν σήμερον Ἕλληνα ἡμιβάρβαρον ἔτι ἢ τοὐλάχιστον ὑπὲρ τὸ μέτρον Ἀνατολίτην. Αἱ Ἑλληνίδες ζῶσι κεκλεισμέναι ἐν τῇ οἰκίᾳ, τὸ δὲ ὄντως περίεργον εἶναι ὅτι οὐδεμίαν δεικνύουσιν ὄρεξιν χειραφετήσεως, πιστεύουσαι καὶ σήμερον, ὡς ἐπὶ Δημοσθένους, ὅτι μόνος αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ προορισμὸς εἶναι τὸ οἰκουρεῖν καὶ τεκνοποιεῖν. Αἱ ἐρωτικαὶ σχέσεις εἶναι ἐν Ἑλλάδι ἐπίσης ἐξαιρετικαί, ὅσον ἐν Ἰταλίᾳ συνήθεις. Ἡ κόμησσα Θεοτόκη, ἡ χαρίεσσα σειρήν, ἧς διηγήθη ἡμῖν ὁ Ἀβοὺ τὴν ἱστορίαν, ἐξακολουθεῖ εἰσέτι ἀπασχολοῦσα τὰ πνεύματα τῶν Ἑλλήνων ὡς τερατώδης τις ἐξαίρεσις. Ἡ παιδεία τῶν σήμερον Ἑλληνίδων εἶναι στοιχειωδεστάτη· οὐδεμία αὐτῶν γνωρίζει ἄλλην γλῶσσαν πλὴν τῆς μητρικῆς, καὶ ἐκ τούτου ἀδυνατεῖ ν' ἀναγνώσῃ μυθιστορήματα. Ἀληθὴς δὲ καὶ ὄντως περίεργος ἠθικὴ ἐπανάστασις θέλει ἐπέλθει, ὅταν εἰσδύσωσιν εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς γυναικωνίτας τὰ συγγράμματα τοῦ Βαλζὰκ καὶ τῆς Γεωργίας Σάνδης[2].

Ὀλίγιστοι ἀπαντῶνται τεχνῖται ἐν τῇ κοι-

---

1. Ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προθέσεως πρὸς συγκάλυψιν τῶν ἐλλείψεων τῆς παρ' ἡμῖν ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, πρέπει ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐλάττωμα τῶν ἡμετέρων δικαστῶν εἶναι πολὺ μᾶλλον τὸ νὰ χαρίζωνται εἰς τοὺς πτωχοὺς ἢ νὰ πωλῶνται εἰς τοὺς πλουσίους. Σ. Μ.

2. Τὸ δὲ θέρος μόνον τέσσαρα. Σ. Μ.

3. Τοῦτο θέλει φανῇ ὁπωσοῦν παράδοξον εἰς τοὺς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ τελευταίου χειμῶνος σπανίως κατορθώσαντας νὰ κατακλιθῶσι πρὸ τῆς πρωΐας. Σ. Μ.

4. Ὡς εἰ μὴ ἤρκουν αἱ τόσαι ἄλλαι πικρίαι, ποτίζει ὁ συγγραφεὺς τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας καὶ ρακὴν μετὰ τὸ γεῦμα. Σ. Μ.

---

1. Κατὰ μετριόφρονα ἀπαίτησιν τῆς ἐν λόγῳ κυρίας ἀντικατεστήσαμεν τὰ περὶ αὐτῆς δι' ἀποσιωπητικῶν. Σ. Μ.

2. Ἡ γυναικεία αὕτη ἐπανάστασις φαίνεται ἡμῖν ὀλίγον ἐπίφοβος, ἀφοῦ τὰ ἔργα τῆς Σάνδης καὶ τοῦ Βαλζὰκ εἶναι ἤδη ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας καὶ ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταφράσει γνωστὰ εἰς τὰς «*κρατουμένας ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς γυναικωνίταις*»· τόσον δὲ ὀλίγην ἐπιῤῥοὴν ἀσκοῦσιν ἐπὶ τῆς φαντασίας αὐτῶν τὰ βιβλία ταῦτα, ὥστε ἔτυχε πολλάκις νὰ μοὶ ζητηθῶσι δι' ἐπιστολῆς ἐχούσης ὡς ἀκολούθως: «*Στεῖλέ με κάτι*

Digitized by Google

τίδι ταύτη τῆς τέχνης, ἔνθα διεσώθη ἐν τούτοις ἡ λατρεία τοῦ καλοῦ. Οἱ σήμερον Ἕλληνες ἀρκοῦνται θαυμάζοντες τὰ ἀρχαῖα ἀριστουργήματα καὶ ἀναβάλλοντες τὴν δημιουργίαν νέων μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς μεγάλης ἰδέας. Καλὸν προσέτι ἐνόμισαν νὰ ἐφαρμόσωσι τὸ παράγγελμα τοῦ Πλάτωνος, ἐξορίσαντες τῆς δημοκρατίας τῶν γραμμάτων πάντας τοὺς ποιητὰς πλὴν τοῦ Ῥήγα[1]. Ἡ χωροῦσα εἰς κατάκτησιν τῆς μεγάλης Ἑλλάδος στρατιὰ δὲν ἔχει ἀνάγκην, ὡς ἡ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', οὔτε δραματοποιῶν, οὔτε κομμωτῶν οὔτε μαγείρων, μόνην δὲ προφυλακὴν ἔχει πολυάριθμον σῶμα ἐφημεριδογράφων. Βιβλία ἀπ' ἐναντίας ἐκδίδονται ὀλίγιστα ἐν Ἑλλάδι, οἱ δὲ συγγραφεῖς αὐτῶν εἶναι ἐξ ὀνόματος μᾶλλον ἢ ἐξ ἀναγνώσεως γνωστοί, μὴ ἐξαιρουμένου τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου, ὅστις εἶναι ἐν τούτοις ἱστοριογράφος πρώτης τάξεως, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς τοῦ Κοραῆ. Μετὰ λύπης πρέπει νὰ ὁμολογήσω ἐνταῦθα ὅτι ἀναρίθμητος εἶναι ἡ πληθὺς τῶν ἰατρῶν καὶ δικηγόρων ἕνεκα τῆς φιλασθένου κράσεως καὶ ἐριστικῆς διαθέσεως τῶν Ἑλλήνων[2]. Καθ' ἃ ἐπληροφορήθην, οἱ ἰατροὶ εἶναι ἐπιστήμονες, οἱ δὲ δικηγόροι εὔγλωττοι καὶ ἀσυνείδητοι, ὡς ἄξιοι διάδοχοι τοῦ Δημοσθένους· ἀλλ' οὔτε τῶν πυρετῶν οὔτε τῶν δικῶν ἡ ἀφθονία ἀρκεῖ ὅπως παρέχῃ ἄρτον εἰς τοσοῦτον πλῆθος, ὥστε ἀπαντᾷ τις ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀέργους νομομαθεῖς καὶ ἀσκληπιάδας. Ἡ τοιαύτη κατάστασις εἶναι μεστὴ κινδύνων, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποστεροῦσα βραχιόνων τὴν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ δημιουργοῦσα πολυάριθμον τάξιν, οὐδὲν ἄλλο ἐπιδιώκουσαν εἰμὴ δημοσίας θέσεις ἢ κυβερνήσεων ἀνατροπάς. Οἱ τοιοῦτοι φαίνονται πιστεύοντες ὅτι εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὴν εὐδαίμονα ἀρχαίαν ἐποχήν, ὅτε ἡ κτῆσις πολυαρίθμων δούλων ἐπέτρεπε τοῖς ἐλευθέροις πολίταις νὰ σταυρῶσι τὰς χεῖρας ἐργαζόμενοι διὰ μόνου τοῦ ἐγκεφάλου. Εἰδοποιούμενοι περὶ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου οἱ κύριοι οὗτοι ἀπαντῶσι μεμφόμενοι τὴν ἑλληνικὴν γῆν ὡς μὴ παρέχουσαν ἀφ' ἑαυτῆς χρυσοῦς στάχεις, ὅπως διέρχωνται ἀφρόντιδας ἡμέρας ἐν τοῖς καφενείοις, τῇ ἀγορᾷ καὶ τοῖς κήποις τοῦ Ἀκαδήμου. Πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἤκουον ἀκαταπαύστως βομβοῦντα εἰς τὰ ὦτά μου τὸν χορὸν τῶν ἀριστοφανείων βατράχων:

«Αἰθὴρ, ἐμὸν βόσκημα, καὶ γλώττης στρόφιγξ
καὶ ξύνεσι καὶ μυκτῆρες ὀσφραντήριοι».[1]

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ διοίκησις τοῦ βασιλείου εἶναι ὄντως ἐλεεινή, ὡς αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες ὁμολογοῦσιν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι διέμεινε *τουρκική*, ἤτοι ἀνίκανος καὶ διεφθαρμένη. Ὅσα περὶ τούτου ἤκουσα καὶ ἰδίοις ὄμμασιν εἶδον[2] ἐπιβεβαιοῦσι τὴν γνώμην ταύτην. Τὰ γραφεῖα εἰσὶ πλήρη κλεπτῶν, καὶ τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν ἐν παντὶ κλάδῳ τῆς ὑπηρεσίας εἰκοσάκις πλείονες τῶν ἀναγκαίων. Οἱ ἀνὰ πᾶσαν ὑπουργικὴν κρίσιν μεταβαλλόμενοι νομάρχαι εἰσὶ κατὰ τὰ τρία τοὐλάχιστον τέταρτα ἀνίκανα καὶ ἀνήθικα ὄντα. Πᾶς Ἕλλην μὴ ἔμπορος πιστεύει ὅτι τὸ κράτος ὀφείλει αὐτῷ δημοσίαν θέσιν, σύνταξιν ἢ ἐπωμίδας. Ἀλλὰ τότε πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ μεταβληθῇ ὡς ἀκατάλληλον τὸ ὄνομα τῶν ἐλευθερίων δῆθεν ἐπαγγελμάτων ἤ, ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, *ἐλευθέρων διατριβῶν*.

Ἀφοῦ κατεδείξαμεν τὸ βάθος τοῦ νεοελληνικοῦ τούτου ἕλκους καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ κινδύνους, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ εἴπωμεν ὅτι οὐδόλως συμμεριζόμεθα τὴν γνώμην τῶν θεωρούντων τοὺς σήμερον Ἀθηναίους ὡς ἄλλους Βυζαντινούς. «Ἡ »δημοσία ἐκπαίδευσις παρεχομένη εἰς λαὸν πρὸ »πολλοῦ στερηθέντα αὐτῆς», ἔγραφεν ὁ Λαμαρτῖνος, «προξενεῖ ἐν ἀρχῇ αὐτῷ εἶδός τι θάμ»βους καὶ παραζάλης. Ὁ τοιοῦτος λαὸς ὁμοιά»ζει τὸν ἐκ ζοφερᾶς εἱρκτῆς εἰς εὐήλιον τό»πον ἀποτόμως μεταφερόμενον ἢ τὸν πρὸ πολ»λοῦ νῆστιν καὶ εἰς πλουσίαν τράπεζαν αἴφνης »παρακαθήμενον. Ὁ μὲν τούτων θαμβοῦται ὑπὸ »τῆς περισσείας τοῦ φωτὸς καὶ μένει ἐπί τινας »στιγμὰς τυφλός, ὁ δὲ δύναται καὶ ν' ἀποθάνῃ »ἐκ τῆς ἀδηφαγίας· ἀλλ' οὐδόλως ἕπεται ἐκ »τούτων ὅτι τὸ φῶς καὶ ἡ τροφὴ εἶναι καθ' ἑ»αυτὰ ἐπιβλαβῆ, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἡ αἰφνιδία »μεταβολὴ διαίτης ἀποβαίνει ἐπικίνδυνος. Τοι»αύτη τις εἶναι καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ πλήθους, »παράγουσα ἐν ἀρχῇ πληθώραν τινὰ ἱκανοτήτων »καὶ ἀπαιτήσεων, αἵτινες διαταράσσουσιν ἐπί »τινα χρόνον τὴν πολιτικὴν ἰσορροπίαν, μέχρις »οὗ δημιουργήσωσιν αὗται ἑαυταῖς στάδιον ἑ-

---

νὰ διαβάσω καί, ἂν δὲν ἔχῃς ἄλλο τίποτε, ἂς ἦναι καὶ Βαλζάκ». Σ. Μ.

1. Κατ' ἀκριβῆ στατιστικὴν λογίου φίλου τῆς «Ἑστίας» ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι ὑπὲρ τοὺς χιλίους ζῶντες στιχοπλόκοι, καὶ ἐπὶ ὅλον τέταρτον αἰῶνος ὑπεβάλλοντο κατ' ἔτος εἰς τὸν βουτσιναῖον διαγωνισμὸν τριάκοντα κατὰ μέσον ὅρον ἐποποιίαι, δράματα ἢ λυρικαὶ συλλογαί. Σ. Μ.

2. Περὶ τῆς ἐριστικῆς διαθέσεως ἔχει πληρέστατα δίκαιον ὁ συγγραφεύς, πρώτην ὅμως φορὰν ἀκούομεν περὶ τῆς κράσεως τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐξαιρετικῶς φιλασθένου. Σ. Μ.

1. Τὰ ἀνωτέρω δὲν λέγει ὁ χορὸς τῶν ἀριστοφανείων βατράχων, ἀλλ' ὁ Εὐριπίδης. Σ. Μ.

2. Ὄντως σπανία πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ἡ ὀξυδέρκεια τοῦ συγγραφέως, πέντε μόνας ἡμέρας διατρίψαντος ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν τούτοις δυναμένου νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν «ὅσα εἶδεν ἰδίοις ὄμμασι». Σ. Μ.

Digitized by Google

νεργείας[1].» Καὶ ἁρμόζουσι μὲν τὰ ἀνωτέρω τῇ Ἑλλάδι, ἥτις ὅμως πλὴν τούτου ἐπλάσθη ἐν ἔτει 1830 πέραν παντὸς μέτρου στενόχωρος διὰ τὴν ἑλληνικὴν δραστηριότητα. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀδυνατῶν νὰ μένῃ ἀκίνητος, ἀφ' ἑτέρου δὲ κωλυόμενος νὰ προχωρήσῃ ὁ Ἕλλην στρέφεται περὶ ἑαυτὸν ὡς σκίουρος ἐντὸς κλωβίου, πάσχων ἐκ πληθώρας δραστηριότητος δυναμένης νὰ ἐξωθήσῃ αὐτὸν εἰς πυρετώδη κινήματα, ἐπικίνδυνα καθ' ἑαυτὰ καὶ ὀλέθρια πρὸ πάντων εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἰσορροπίαν τῆς χώρας.

Κατὰ τοιαύτης νόσου δύο ἐνδείκνυνται ἀφ' ἑαυτῶν φάρμακα. Τὸ πρῶτον ἐξαρτᾶται ἐκ μόνης τῆς Εὐρώπης, ἥτις ἐφαρμόζουσα τὴν βερολίνειον συνθήκην καὶ παραχωροῦσα εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν Ἤπειρον μετὰ τῶν Ἰωαννίνων καὶ τὴν Θεσσαλίαν μετὰ τῆς Λαρίσσης, θέλει παράσχει ὑγιᾶ τροφὴν εἰς τὴν δραστηριότητα αὐτῶν ἐπὶ ἥμισυν τοὐλάχιστον αἰῶνα, τὸν ἀπαιτούμενον ὅπως ὀργανώσωσι τὰς νέας αὐτῶν κτήσεις, χαράξωσιν ὁδούς, στρώσωσι σιδηροδρόμους καὶ καλλιεργήσωσι τοὺς ἀγρούς, τὰ δάση καὶ τὰ μεταλλεῖα. Τὸ δεύτερον φάρμακον δύναται νὰ ποτίσῃ τοὺς Ἕλληνας μόνον κυβέρνησις στιβαρὰ καὶ πράγματι ἀξία τοῦ ὀνόματος δημοκρατικῆς, καταργοῦσα τὸ ἄμισθον τῆς ἀνωτέρας καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, περιορίζουσα εἰς τὸ ἥμισυ τῶν ὑπαρχουσῶν τὰς δημοσίας θέσεις καὶ καθιστῶσα αὐτὰς ἀπροσίτους εἰς τὸν τυχόντα· διαλύουσα τὰς μονὰς καὶ ζευγνύουσα εἰς τὸ ἄροτρον τοὺς ἐν αὐταῖς παχυνομένους εὐρώστους κηφῆνας, ὧν ὁ ἱδρὼς δύναται νὰ μεταβάλῃ ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὴν ὄψιν τῶν ἑλληνικῶν ἀγρῶν. Τὰ τρία ταῦτα νομοθετήματα νομίζομεν ὑπεραρκοῦντα ὅπως ἀποσοβηθῇ ἐς ἀεὶ ὁ κίνδυνος τοῦ ἐκβυζαντινισμοῦ τῆς Ἑλλάδος[2].

Ε. Δ. Ροΐδης.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 229.

ΙΒ'

Ὁ πρῶτός μου φίλος.

Ἡ μήτηρ τοῦ Ἀρθοὺρ ἦτον Ἀγγλὶς καὶ ὠνομάζετο κυρία Μίλλιγαν, ἦτον δὲ χήρα, καὶ ἄλλο παιδίον δὲν εἶχε, δηλαδὴ δὲν εἶχεν ἄλλο παιδίον ζῶν, διότι εἶχε καὶ ἄλλον υἱὸν πρωτότοκον, ὅστις ὅμως εἶχε γίνει ἄφαντος κατὰ τρόπον μυστηριώδη.

Ὅταν ἦτον ἓξ μηνῶν τὸ παιδίον ἐκεῖνο εἶχε χαθῇ ἢ κλαπῇ, καὶ ποτὲ δὲν κατωρθώθη νὰ εὑρεθῶσι τὰ ἴχνη του. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, ὅτε τοῦτο συνέβη, ἡ κυρία Μίλλιγαν δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὰς ἀναγκαίας ἐρεύνας, διότι ὁ σύζυγός της ἀπέθνησκε καὶ ἡ ἰδία ἦτον πολὺ ἀσθενής, μὴ ἔχουσα τὴν συναίσθησιν τῶν συμβαινόντων πέριξ της. Διὰ τοῦτο τὰς ἐρεύνας διηύθυνεν ὁ ἀνδράδελφός της, κ. Ἰάκωβος Μίλλιγαν. Ἀλλ' ἡ ἐκλογὴ αὕτη δὲν ἦτον ἀρίστη, διότι ὁ κ. Ἰάκωβος Μίλλιγαν εἶχε συμφέρον ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὸ τῆς νύμφης του. Ἂν τῷ ὄντι ὁ ἀδελφὸς ἀπέθνησκεν ἄπαις, αὐτὸς ἐκληρονόμει. Ὅπως δήποτε αἱ ἔρευναι αὐτοῦ δὲν ἐπέτυχον, καὶ πανταχοῦ, εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τὸ Βέλγιον, εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀδύνατον ὑπῆρξε ν' ἀνευρεθῇ τί ἀπέγινε τὸ παιδίον.

Ἐν τούτοις ὁ κ. Ἰάκωβος Μίλλιγαν δὲν ἐκληρονόμησε τὸν ἀδελφόν του, διότι ἑπτὰ μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της ἡ κυρία Μίλλιγαν ἀπέκτησε τέκνον, τὸν μικρὸν Ἀρθούρ.

Ἀλλὰ τὸ καχεκτικὸν καὶ ἀσθενικὸν τοῦτο παιδίον δὲν ἐδύνατο νὰ ζήσῃ, ἔλεγον οἱ ἰατροί. Πιθανὸν ἦτον ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ κ. Ἰάκωβος Μίλλιγαν ἐκληρονόμει τὸν τίτλον καὶ τὴν περιουσίαν τοῦ πρωτοτόκου ἀδελφοῦ του, διότι οἱ κληρονομικοὶ νόμοι διαφέρουσι κατὰ τόπους, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιτρέπουσιν εἴς τινας περιστάσεις θεῖος νὰ κληρονομῇ, τῆς μητρὸς ἀποκλειομένης.

Τὰς ἐλπίδας τοῦ κ. Ἰακώβου Μίλλιγαν ἀνέβαλε λοιπὸν ἡ γέννησις τοῦ Ἀρθούρ, ἀλλὰ δὲν τὰς κατέστρεψε. Νὰ περιμείνῃ μόνον εἶχε.

Καὶ περιέμενε.

Ἀλλ' αἱ προρρήσεις τῶν ἰατρῶν δὲν ἐπηλήθευσαν. Ὁ Ἀρθοὺρ ἔμεινεν ἀσθενικός, ἀλλὰ δὲν ἀπέθνησκεν, ὡς εἶχεν ἀποφασισθῇ. Ἡ ἐπιμέλεια τῆς μητρός του τὸν διετήρει εἰς τὴν ζωήν. Τὸ τοιοῦτο δὲ θαῦμα, χάρις τῷ Θεῷ, συνεχῶς ἐπαναλαμβάνεται.

Ἑκατοντάκις ἐνομίσθη ὅτι τετέλεσται, καὶ ἑκατοντάκις ἐσώθη. Ἀλληλοδιαδόχως, ἐνίοτε καὶ συγχρόνως, εἶχε πάσας τὰς ἀσθενείας ὅσαι δύνανται νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς παιδία.

Ἐπ' ἐσχάτων τῷ εἶχεν ἐπέλθει φοβερὰ ἀσθένεια, καλουμένη ἰσχιαλγία, καὶ ἔχουσα τὴν ἕδραν της εἰς τὸν γόμφον. Πρὸς θεραπείαν αὐτῆς οἱ ἰατροὶ εἶχον διατάξει θειοῦχα ὕδατα, καὶ διὰ τοῦτο ἡ κυρία Μίλλιγαν εἶχεν ἔλθει εἰς τὰ Πυρηναῖα. Ἀφ' οὗ ὅμως τὰ λουτρὰ ματαίως ἐδοκιμάσθησαν, ἄλλην θεραπείαν διέταξαν οἱ ἰατροί, νὰ μένῃ ὁ ἀσθενὴς ἡπλωμένος, χωρὶς νὰ δύναται νὰ πατήσῃ τοὺς πόδας εἰς τὴν γῆν.

Τότε ἡ κυρία Μίλλιγαν διέταξεν εἰς Βορδὼ

1. Πρῶτος ὅμως ὅρος τῆς τοιαύτης δημιουργίας σταδίου εἶναι τὸ ν' ἀπελπισθῶσιν οἱ ἀπαιτηται θέσεων ὅτι θέλει φροντίσει ἀντ' αὐτῶν περὶ τούτου ἡ πολιτεία. Σ. Μ.

2. Νομίζομεν ὅτι προσφέρομεν ἐκδούλευσιν εἰς τὸν συγγραφέα διακόπτοντες τὴν μετάφρασιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, εἰς τὴν μόνην αὐτῆς σελίδα καθ' ἧς οὐδὲν ἔχομεν ν' ἀντείπωμεν. Σ. Μ.

Digitized by Google

καὶ τῇ ἐναυπήγησαν τὸ πλοῖον εἰς ὃ εἶχον ἐπιβῇ.

Δὲν τῇ ἦτον δυνατὸν ν' ἀφήσῃ τὸν υἱόν της κατάκλειστον ἐντὸς οἰκίας, ὅπου ἡ πλῆξις καὶ ἡ ἔλλειψις ἀέρος θὰ τὸν ἐφόνευον. Ἀφ' οὗ ἐκεῖνος δὲν ἐδύνατο νὰ περιπατήσῃ, ἔπρεπε νὰ περιπατῇ ἀντ' ἐκείνου ἡ οἰκία ἥτις τὸν ἔφερε.

Πρὸς τοῦτο μετεποίησαν πλοῖον εἰς πλέουσαν οἰκίαν, ἔχουσαν δωμάτιον, μαγειρεῖον, αἴθουσαν καὶ ἐξώστην. Εἰς τὴν αἴθουσαν λοιπὸν ταύτην, ἢ εἰς τὸν ἐξώστην, κατὰ τὸν καιρὸν, ἔκειτο ὁ Ἀρθοὺρ ἀπὸ τῆς αὐγῆς μέχρι τῆς ἑσπέρας, ἔχων πλησίον του τὴν μητέρα του, καὶ βλέπων τὰς διαφόρους θέσεις διερχομένας ἐμπρός του, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἄλλον κόπον εἰμὴ ν' ἀνοίγῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἐκ Βορδὼ εἶχον ἀναχωρήσει πρὸ ἑνὸς μηνὸς, καὶ ἀναπλεύσαντες τὴν Γαρόννην, εἶχον εἰσέλθει εἰς τὴν Μεσημβρινὴν διώρυγα· δι' αὐτῆς δὲ προὐτίθεντο νὰ φθάσωσιν εἰς τὰς λίμνας καὶ τὰς διώρυγας αἵτινες παρατείνουσι τὴν Μεσόγειον, νὰ προσαναβῶσιν ἔπειτα τὸν Ῥοδανὸν, μετὰ ταῦτα τὴν Σαώνην, ἀπ' αὐτῆς νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν Λίγηρα πλέοντες μέχρι Βριάρας, καὶ διὰ τῆς ὁμωνύμου διώρυγος νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν Σηκουάναν, ὃν νὰ παρακολουθήσωσι μέχρι Ῥουὲν, καὶ ἐκεῖ νὰ ναυλώσωσι μέγα πλοῖον, ἐφ' οὗ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Ἐννοεῖται ὅτι πάσας ταύτας τὰς λεπτομερείας περὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ της δὲν τὰς ἔμαθον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀφίξεώς μου, ἀλλὰ κατόπιν καὶ βαθμηδόν· τὰς συνήνωσα δὲ ἐνταῦθα πρὸς εὐχερεστέραν κατάληψιν τῆς διηγήσεώς μου.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μου τὸ μόνον ὃ ἐγνώρισα ἦν δωμάτιον ὃ μοὶ προσδιωρίσθη ἐπὶ τοῦ *Κύκνου*, ὡς ὠνομάζετο τὸ πλοῖον. Καὶ μικρὸν μὲν ἦτον, δύω μέτρα μὲν μῆκος ἔχον, ἑνὸς δὲ μέτρου πλάτος περίπου· ἀλλ' ἦτον ὡραιότατος ναυτικὸς κοιτὼν, ὁ θαυμασιώτερος ὃν ἐδύνατο νὰ ὀνειρευθῇ παιδικὴ φαντασία.

Τὰ ἔπιπλά του ὅλα συνίσταντο ἐκ μιᾶς σκευοθήκης· ἡ σκευοθήκη ὅμως αὕτη ὡμοίαζε τὴν ἀνεξάντλητον φιάλην τῶν θαυματοποιῶν, ἥτις τόσα πράγματα περιέχει. Τὸ κάλυμμα τῆς σκευοθήκης δὲν ἦτον στερεὸν, ἀλλὰ κινητὸν, καὶ ἐγείρων αὐτὸ, εὕρισκον ὑποκάτω πλήρη κλίνην, στρῶμα, προσκεφάλαιον, πέπλωμα. Ἐννοεῖται ὅτι πλατεῖα δὲν ἦτον αὕτη ἡ κλίνη, ἦτον ὅμως ἱκανὴ ὥστε νὰ κοιμῶμαι ἄριστα εἰς αὐτήν. Ὑπὸ τὴν κλίνην δὲ ταύτην ὑπῆρχε συρτάριον περιέχον ὅλα τ' ἀναγκαῖα πρὸς ἐνδυμασίαν· ὑπ' αὐτὸ δ' ὑπῆρχε καὶ δεύτερον, διηρημένον εἰς διαφόρους θέσεις πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν λευκῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐνδυμάτων. Τράπεζαι, σκαμνία, δὲν ὑπῆρχον, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῶν σχῆμα· ἀλλ' εἰς τὸν τοῖχον, παρὰ τὴν κεφαλὴν τῆς κλίνης, μικρὰ σανὶς καταβιβαζομένη ἀπετέλει τράπεζαν, καὶ παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἄλλη ἀπετέλει σκαμνίον.

Μικρὰ ὀπὴ εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ πλοίου, κλειομένη διὰ στρογγύλης ὑέλου, ἐδίδε φῶς καὶ ἀέρα εἰς τὸν κοιτῶνα.

Ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ κατοικίαν τόσον ὡραίαν καὶ τόσον καθαρίαν. Ὅλον τὸ ἐντὸς κατείχετο ὑπὸ σανιδώματος ἐξ ἐλάτης ἐστιλβωμένου, καὶ τὸ ἔδαφος ἦν ἐστρωμένον δι' ὑφάσματος κηρωτοῦ, ἔχοντος μέλανα καὶ λευκὰ πλαίσια.

Ἀλλὰ δὲν ἐτέρποντο μόνον οἱ ὀφθαλμοί μου. Ὅτε, ἐξαλλάξας, ἐξηπλώθην εἰς τὴν κλίνην μου, ᾐσθάνθην αἴσθημα εὐάρεστον ἕως τότε ἄγνωστον εἰς ἐμέ. Τότε κατὰ πρῶτον περιέβαλλον τὸ σῶμά μου σινδόνια, ὧν ἡ ἐπαφὴ τὸ ηὐχαρίστει ἀντὶ νὰ τὸ ξέῃ ὀδυνηρῶς. Παρὰ τῇ μάνᾳ Βαρβερίνᾳ ἐκοιμώμην εἰς σινδόνια καννάβεως χονδρὰ καὶ σκληρά· μετὰ δὲ τοῦ Βιτάλη ἐκοιμώμην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χωρὶς σινδονίων, εἰς τὸ ἄχυρον ἢ τὸ χόρτον· καὶ ὅταν μᾶς ἐδίδον σινδόνια εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, ἦσαν σχεδὸν πάντοτε τοιαῦτα, ὥστε ἐπροτιμῶμεν τὰ ἄχυρα. Πόσον λεπτὰ ἦσαν αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον, καὶ πῶς ἐτυλιττόμην εἰς αὐτά! Πῶς ἦσαν μαλακὰ, καὶ πῶς εὐωδίαζον! Καὶ τὸ στρῶμα, πόσον παχύτερον τῶν φύλλων τῆς πεύκης ὅπου εἶχον κοιμηθῇ τὴν προτεραίαν! Ἡ σιωπὴ τῆς νυκτὸς δὲν ἦτον πλέον ἐπίφοβος, τὰ σκότη δὲν εἶχον κατοίκους, καὶ βλέπων τὰ ἄστρα διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ κοιτῶνός μου, τὰ ἤκουον νὰ μοὶ ἀποτείνωσι λέξεις ἐλπίδα ἐμπνεούσας καὶ θάρρος.

Ἀλλ' ὅσον εὐφροσύνως καὶ ἂν ἐκείμην εἰς τὴν κλίνην ταύτην, ἠγέρθην ὅμως ἅμα ἡ αὐγὴ διεγέλα, διότι ἤμην ἔμφροντις περὶ τῶν ἠθοποιῶν μου, πῶς διενυκτέρευσαν καὶ αὐτοί.

Τοὺς εὗρον δὲ πάντας εἰς τὴν θέσιν εἰς ἣν τοὺς εἶχον ἐναποθέσει ἀφ' ἑσπέρας, καὶ κοιμωμένους ὡς ἂν τὸ πλοῖον ἦτον πρὸ μηνῶν ἡ σταθερὰ κατοικία των. Ἅμα δ' ἐπλησίασα, οἱ κύνες μου ἀνεπήδησαν πρῶτοι, καὶ ἦλθον χαρμοσύνως νὰ μοὶ ζητήσωσι τὴν πρωϊνὴν των θωπείαν· μόνος δὲ ὁ Καρδούλης, καίτοι ἔχων τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἡμιανοιγμένον, δὲν ἐκινήθη, ἀλλ' ἤρχισε νὰ ῥέγχῃ στεντόρειον.

Πολὺς κόπος δὲν μ' ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἐννοήσω τί τοῦτο ἐσήμαινε. Ὁ κύριος Καρδούλης, ὢν ἐκ χαρακτῆρος ὑπερβολικῶς μυιέγγικτος, δυσηρεστεῖτο εὐκόλως, καὶ ἅπαξ δυσαρεστηθεὶς, ἐκότει ἐπὶ μακρόν. Εἰς τὴν παροῦσαν δὲ περίστασιν ὠργίζετο, διότι δὲν τὸν εἶχον συμπαραλάβει εἰς τὸν κοιτῶνά μου, καὶ μοὶ ἀπεδείκνυε τὴν μῆνίν του διὰ τούτου τοῦ ὕπνου τοῦ προσποιητοῦ.

Δὲν ἐδυνάμην νὰ τῷ ἐξηγήσω τοὺς λόγους δι' οὓς, πρὸς μεγίστην μου δυσαρέσκειαν, ἤμην ἠναγκασμένος νὰ τὸν ἀφήσω εἰς τὸ κατάστρωμα, καὶ συναισθανόμενος ὅτι, κατὰ τὸ φαινόμενον

Digitized by Google

κὴν, ἐγὼ εἶχον ἄδικον, τὸν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἵνα διά τινων περιποιήσεων τῷ ἀποδείξω τὴν λύπην μου.

Κατ'ἀρχὰς ἐπέμεινεν ὀργιζόμενος· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, εὔκαμπτον ἔχων τὴν φρένα, τὴν μετέφερεν εἰς ἄλλας σκέψεις, καὶ διὰ σχημάτων μοὶ ἐξέφρασεν ὅτι ἂν ἤθελον ν' ἀποβῶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ περιπατήσω, ἴσως θὰ μ' ἐσυγχώρει.

Ὁ ναύτης ὃν εἶχον ἴδει τὴν προτεραίαν εἰς τὸ πηδάλιον εἶχεν ἤδη ἐξυπνήσει, καὶ ἐκαθάριζε τὸ κατάστρωμα. Οὗτος εὐηρεστήθη νὰ θέσῃ τὴν σανίδα ἥτις μοὶ ἐχρησίμευσεν εἰς γέφυραν, καὶ κατέβην εἰς τὴν πεδιάδα μετὰ τοῦ θιάσου μου.

Ἐκεῖ ἠρχίσαμεν νὰ παίζωμεν, οἱ κύνες μου, ὁ Καρδούλης καὶ ἐγώ, νὰ τρέχωμεν, νὰ πηδῶμεν χάνδακας, ν' ἀναβαίνωμεν εἰς τὰ δένδρα, καὶ οὕτω παρῆλθεν ὁ καιρὸς ταχέως. Ἑπομένως ὅτε ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ πλοῖον, οἱ ἵπποι ἦσαν ἤδη ἐζευγμένοι,καὶ ἔμενον προσδεδεμένοι εἰς κορμὸν λεύκης ἐπὶ τῆς παροχθίου ὁδοῦ, περιμένοντες νὰ τοῖς δοθῇ τὸ σημεῖον διὰ μάστιγος ἵνα ἀναχωρήσωσι.

Ἐπέβην λοιπὸν ἀμέσως, καὶ μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἐλύθη τὸ ἀπόγειον σχοινίον, τὸ προσδέον τὸ σκάφος εἰς τὴν ὄχθην, ὁ ναύτης κατέλαβε τὴν θέσιν του παρὰ τὸ πηδάλιον, ὁ ῥυμουλκὸς ἵππευσεν, ἡ τροχαλία δι'ἧς τὸ ῥύγμα διήρχετο ἔτριξε, καὶ ἐκινήσαμεν.

Τί ἡδονὴ νὰ πλέωμεν! Οἱ ἵπποι ἔτρεχον εἰς τὸν παρόχθιον δρόμον, καὶ ἡμεῖς ἡσύχως ὠλισθαίνομεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ αἰσθανώμεθα ὅτι κινούμεθα. Αἱ δύω κατάφυτοι ὄχθαι ἔφευγον ὀπίσω ἡμῶν, καὶ ἄλλος δὲν ἠκούετο ἦχος πλὴν τοῦ ἐλαφροῦ φλοίσβου τῶν ὑδάτων ὡς ἡ τρόπις τὰ διῄρει, μιγνυομένου μετὰ τοῦ κρότου τῶν κωδωνίσκων, οἵτινες ἐκρέμαντο εἰς τῶν ἵππων τὸν τράχηλον.

Οὕτως ἐπροχωροῦμεν, καὶ ἐγώ, εἰς τοῦ πλοίου τὸ πλευρὸν ἐρειδόμενος, ἔβλεπον τὰς λεύκας, ὧν αἱ ῥίζαι ἐκρύπτοντο εἰς τὰ χλωρὰ χόρτα, καὶ αἵτινες ὑπερηφάνως ἵσταντο, σείουσαι εἰς τὴν ἥσυχον τῆς αὐγῆς ἀτμοσφαῖραν τ' ἀεικίνητα φύλλα των. Ἡ μακρὰ αὐτῶν σειρά, παρακολουθοῦσα τὴν ὄχθην, ἀπετέλει πράσινον πυκνὸν παραπέτασμα, παρακωλύον τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, καὶ μόνον ἐπιτρέπον νὰ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν γλυκὺ φῶς, ὑπὸ τῶν κλάδων ἐξασθενούμενον.

Εἴς τινας θέσεις τὸ ὕδωρ ἐφαίνετο ἐντελῶς μέλαν, ὡς ἂν ἐκάλυπτεν ἀφανεῖς ἀβύσσους· ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν ἐξετείνετο διαφανέστατον, καὶ δι' αὐτοῦ ἐφαίνοντο τοῦ πυθμένος στιλπνὰ τὰ χαλίκια καὶ παχεῖα ἡ πόη.

Ἤμην δὲ βεβυθισμένος εἰς ταύτας τὰς θέας, ὅτε ὀπίσω μου ἤκουσα προφερόμενον τ' ὄνομά μου.

Ἐστράφην δ' ἀμέσως, καὶ εἶδον ὅτι ἔφερον τὸν Ἀρθοὺρ ἐπὶ τῆς σανίδος του, καὶ πλησίον του ἦτον ἡ μήτηρ του.

— Ἐκοιμήθης καλά; μ' ἠρώτησεν ὁ Ἀρθοὺρ. Καλήτερα παρὰ εἰς τοὺς ἀγρούς;

Ἐπλησίασα δὲ τότε, καὶ ἀπεκρίθην, ζητῶν λέξεις ὅσον ἐδυνάμην εὐγενεστέρας, τὰς ὁποίας ἀπέτεινα εἰς τὴν μητέρα καὶ εἰς τὸ παιδίον.

— Καὶ τὰ κυνάρια; εἶπε.

Τότε τὰ ἔκραξα, αὐτὰ καὶ τὸν Καρδούλην, καὶ ἔφθασαν χαιρετίζοντα καὶ ὁ Καρδούλης μομφάζων, ὡς ὅτε προέβλεπεν ὅτι μέλλομεν νὰ παραστήσωμεν.

Ἀλλὰ περὶ παραστάσεως δὲν ἐπρόκειτο τὴν πρωΐαν ἐκείνην.

Ἡ κυρία Μίλλιγαν, τοποθετήσασα τὸν υἱόν της εἰς μέρος πεφυλαγμένον ἀπὸ τοῦ ἡλίου, εἶχε λάβει θέσιν πλησίον του.

— Φέρε τώρα, σὲ παρακαλῶ, ἀλλοῦ τοὺς κύνας καὶ τὸν πίθηκα, μοὶ εἶπεν. Ἔχομεν νὰ ἐργασθῶμεν.

Καὶ ἔπραξα ὡς μοὶ εἶπε, μεταβὰς μετὰ τῶν ζώων εἰς τὴν πρύμνην.

Καὶ τίς ἐργασία ἦτον δυνατὴ διὰ τὸν δυστυχῆ ἀσθενῆ ἐκεῖνον;

Εἶδον ὅτι ἡ μήτηρ του ἔλαβε βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας, τὸ ἤνοιξε, καὶ ἤκουε τὸ μάθημα ὃ ἐκεῖνος εἶχεν ἀποστηθίσει.

Ὁ Ἀρθοὺρ, εἰς τὴν σανίδα του ἡπλωμένος, ἔλεγεν ἐκ στήθους χωρὶς οὐδενὸς κινήματος.

Ἢ μᾶλλον ἐπροσπάθει νὰ λέγῃ, διότι ἐδίσταζε πολύ, καὶ οὔτε τρεῖς λέξεις κατὰ σειρὰν δὲν ἔλεγε· πολλάκις δὲ καὶ αὐτὰς ὀρθῶς δὲν τὰς ἔλεγε.

Ἡ μήτηρ του ἐπροσπάθει νὰ τὸν διορθώνῃ μεθ' ἡμερότητος, συγχρόνως ὅμως καὶ μετ' ἐπιμονῆς.

— Δὲν ἠξεύρετε τὸν μῦθόν σας, τῷ εἶπε.

Μοὶ ἐφάνη δὲ παράδοξον νὰ τὴν ἀκούσω νὰ λέγῃ ἠξεύρετε, διότι τότε ἀκόμη δὲν ἐγνώριζον ὅτι οἱ Ἄγγλοι δὲν μεταχειρίζονται τὰ ἑνικά.

— Ὤ, μητέρα! εἶπεν ἐκεῖνος μετὰ φωνῆς περιλύπου.

— Περισσότερα λάθη κάμνετε σήμερον ἀπὸ χθές.

— Ἐπροσπάθησα νὰ μάθω.

— Ὅμως δὲν ἐμάθετε.

— Δὲν ἠμπόρεσα.

— Διατί;

— Δὲν ἠξεύρω... διότι δὲν ἠμπόρεσα... Εἶμαι ἄρρωστος.

— Ἡ κεφαλή σας δὲν εἶναι ἄῤῥωστη. Δὲν θὰ τὸ ἐπιτρέψω ποτὲ νὰ μὴ μάθητε τίποτε, καὶ, ἐπὶ προφάσει ὅτι εἶσθε ἄῤῥωστος, νὰ μείνητε ἀμαθὴς δι' ὅλης σας τῆς ζωῆς.

Πολὺ αὐστηρὰ μοὶ ἐφαίνετο ἡ κυρία Μίλλιγαν. Ὡμίλει ὅμως ἄνευ ὀργῆς, καὶ φιλοστοργίαν ἐξέφραζεν ἡ φωνή της.

Digitized by Google

— Διατί μοὶ προξενεῖτε λύπην καὶ δὲν μανθάνετε τὰ μαθήματά σας;

— Μητέρα, δὲν ἠμπορῶ. Σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν ἠμπορῶ.

Καὶ ὁ Ἀρθοὺρ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Ἀλλ' ἡ κυρία Μίλλιγαν δὲν ἐνέδωκεν εἰς τὰ δάκρυά του, εἰ καὶ ἐφαίνετο συγκινουμένη, βαθέως μάλιστα λυπουμένη, ὡς τὸ ἔλεγε.

— Ἤθελον, ἐξηκολούθησε, νὰ σᾶς ἀφήσω νὰ παίξητε σήμερον τὸ πρωῒ μετὰ τοῦ Ρεμῆ καὶ τῶν κυναρίων του· ἀλλὰ δὲν θὰ παίξητε πρὶν μάθητε τὸν μῦθον ἀπταίστως.

Ταῦτα δὲ εἰποῦσα, ἔδωκε τὸ βιβλίον εἰς τὸν Ἀρθοὺρ, καὶ ἐπεριπάτησε τινὰ βήματα, ὡς ἂν ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ πλοίου, ἀφήνουσα τὸν Ἀρθοὺρ ἐπὶ τῆς σανίδος του.

Ἐκεῖνος δ' ἔκλαιε, καὶ ἐκ τῆς θέσεώς μου ἤκουον τοὺς διακεκομμένους ὀλοφυρμούς του.

Πῶς ἠμπόρει ἡ κ. Μίλλιγαν νὰ ἦναι τόσον αὐστηρὰ πρὸς τὸ ἀσθενὲς τοῦτο ὄν, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐφαίνετο ὅτι τόσον περιπαθῶς τὸ ἠγάπα; Ἂν δὲν ἐδύνατο νὰ μάθῃ τὸ μάθημά του, δὲν ἦτον σφάλμα του, ἦτον βεβαίως σφάλμα τῆς ἀσθενείας του.

Καὶ ἀνεχώρει χωρὶς νὰ τῷ εἴπῃ οὐδὲ μίαν λέξιν προσηνῆ.

Ἀλλὰ δὲν ἀνεχώρησεν· ἀντὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ πλοῖον, ἐπανῆλθε πρὸς τὸν υἱόν της.

— Θέλετε νὰ δοκιμάσωμεν νὰ τὸ συμμελετήσωμεν; εἶπε.

—Ναί, ναί, μητέρα. Νὰ τὸ συμμελετήσωμεν.

Τότε καθήσασα πλησίον του, ἔλαβε πάλιν τὸ βιβλίον, καὶ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ βραδέως τὸν μῦθον, ὅστις ἐπεγράφετο: *Ὁ λύκος καὶ τὸ μικρὸν ἀρνίον*. Κατόπιν της δ' ὁ Ἀρθοὺρ ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις καὶ τὰς φράσεις.

Ἀφ' οὗ δὲ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τρὶς ἀνέγνωσε τὸν μῦθον, ἔδωκε τὸ βιβλίον εἰς τὸν Ἀρθοὺρ, καὶ τῷ εἶπε νὰ μελετήσῃ τώρα καὶ μόνος του· ἔπειτα δ' εἰσῆλθεν εἰς τὰ κοῖλα τοῦ σκάφους.

Ἤρχισε δ' ἀμέσως ὁ Ἀρθοὺρ ν' ἀναγινώσκῃ τὸν μῦθόν του, καὶ ἐκ τῆς θέσεως ὅπου ἐκαθήμην τὸν ἔβλεπον κινοῦντα τὰ χείλη.

Προφανὲς ἦτον ὅτι εἰργάζετο, ὅτι ἐπεμελεῖτο.

Ἀλλ' ἡ ἐπιμέλεια αὕτη πολὺ δὲν διήρκεσε. Μετ' ὀλίγον ἤγειρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ βιβλίου του, τὰ χείλη του ἐκινοῦντο βραδύτερον, καὶ μέχρι τέλους ἔπαυσαν ἐντελῶς κινούμενα.

Δὲν ἀνεγίνωσκε πλέον, δὲν ἀπεστήθιζε.

Πλανώμενοι δ' ἔνθεν κἀκεῖσε οἱ ὀφθαλμοί του, ἀπήντησαν τοὺς ἐμούς.

Διὰ τῆς χειρὸς τῷ ἔνευσα, προτρέπων νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ μάθημά του.

Μοὶ προσεμειδίασε δὲ μετὰ γλυκύτητος, ὡς λέγων μοι ὅτι μ' εὐχαριστεῖ διὰ τὴν προτροπὴν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του προσηλώθησαν πάλιν εἰς τὸ βιβλίον.

Μετ' ὀλίγον ὅμως πάλιν ἀπεσπάσθησαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐστρέφοντο ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης τῆς διώρυγος εἰς τὴν ἄλλην.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἐμὲ δὲν ἀπέβλεπεν, ἠγέρθην, καὶ ἑλκύσας οὕτω τὴν προσοχήν του, τῷ ἔδειξα τὸ βιβλίον.

Τότε τὸ ἐπανέλαβεν, ὀλίγον ὡς ἐντρεπόμενος.

Δυστυχῶς ὅμως μετὰ δύω λεπτὰ πτηνὸν, τὸ καλούμενον κολυμβὶς, ταχὺ διαπτὰν πρὸ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ἀφῆκεν ὀπίσω του ὡς κυανῆν ἀκτῖνα.

Ὁ Ἀρθοὺρ ὕψωσε τὴν κεφαλὴν ὅπως τὸ παρακολουθήσῃ.

Ὅτε δ' ἔπαυσε φαινόμενον τὸ πτηνὸν, ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα.

— Δὲν ἠμπορῶ, μοὶ εἶπεν, ὅμως θέλω.

Τότε τὸν ἐπλησίασα.

— Ὁ μῦθος αὐτὸς ὅμως, τῷ εἶπον, δὲν εἶναι τόσον δύσκολος.

— Ὤ! ναί. Πολὺ δύσκολος ἐξ ἐναντίας.

— Μ' ἐφάνη εὔκολος. Ὅταν ἤκουον τὴν μητέρα σου νὰ τὸν λέγῃ, νομίζω ὅτι τὸν ἔμαθον.

Τότε ἐμειδίασεν ὡς ἀμφιβάλλων.

— Θέλεις νὰ σοὶ τὸν εἰπῶ;

— Τί ματαίως; Εἶναι ἀδύνατον.

— Ὄχι, διόλου· δὲν εἶναι ἀδύνατον. Θέλεις νὰ δοκιμάσω; Λάβε τὸ βιβλίον.

Τότε ἔλαβε τὸ βιβλίον, καὶ ἐγὼ ἤρχισα νὰ λέγω τὸν μῦθον ἐκ στήθους. Τρὶς ἢ τετράκις μόνον εἶχε νὰ μὲ διορθώσῃ.

— Πῶς! τὸν ἠξεύρεις! ἀνέκραξε.

— Ὄχι πολὺ καλά. Τώρα ὅμως νομίζω ὅτι ἠμπορῶ νὰ τὸν εἰπῶ χωρὶς σφάλματος.

— Πῶς ἔκαμες νὰ τὸν μάθῃς;

— Ἤκουσα τὴν μητέρα σου ὅταν τὸν ἀνεγίνωσκεν, ἀλλὰ τὴν ἤκουσα μετὰ προσοχῆς, καὶ χωρὶς νὰ βλέπω τί ἐγίνετο πέριξ μου.

Τότε ἠρυθρίασε καὶ ἀπέστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς· ἀφ' οὗ δ' ἔμεινεν ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς αἰσχυνόμενος,

— Ἐννοῶ, εἶπε, πῶς ἤκουες, καὶ θὰ προσπαθῶ ν' ἀκούω ὁμοίως· ἀλλὰ πῶς κατώρθωσες νὰ ἐνθυμῆσαι ὅλας αὐτὰς τὰς λέξεις; Εἰς τὴν μνήμην μου περιπλέκονται ὅλαι.

Πῶς τὸ κατώρθωσα; οὐδ' ἐγὼ τὸ ἤξευρον, διότι δὲν τὸ ἐσκέφθην. Ἐπροσπάθησα ὅμως νὰ τῷ ἐξηγήσω ὅ,τι μοὶ ἐζήτει, καὶ πρῶτον νὰ τὸ ἐννοήσω ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Περὶ τίνος πρόκειται εἰς τὸν μῦθον τοῦτον; εἶπον. Περὶ ἀρνίου. Συλλογίζομαι λοιπὸν τὰ ἀρνία· ἔπειτα συλλογίζομαι τί κάμνουσι. «Τὰ ἀρνία ἦσαν ἀσφαλῆ εἰς τὴν μάνδραν των». Βλέπω τὰ ἀρνία ἡπλωμένα εἰς τὴν μάνδραν των καὶ κοιμώμενα, ἀφ' οὗ ἦσαν ἀσφαλῆ· καὶ ἀφ' οὗ τὰ βλέπω, πλέον δὲν τὰ λησμονῶ.

Digitized by Google

— Ἄριστα, εἶπε· τὰ βλέπω κ᾽ἐγώ. «Τὰ ἀρνία ἦσαν ἀσφαλῆ εἰς τὴν μάνδραν των». Βλέπω λευκὰ καὶ βλέπω μαῦρα. Βλέπω ἀρνία καὶ βλέπω πρόβατα. Βλέπω καὶ τὴν μάνδραν. Ἔχει τριγύρω φραγήν.

— Λοιπὸν δὲν θὰ τὸ λησμονήσῃς πλέον;

— Ὢ! ὄχι.

— Ποῖος φυλάττει πάντοτε σχεδὸν τὰ πρόβατα;

— Τὰ σκυλία.

— Καὶ ὅταν δὲν ἔχουν ἀνάγκην νὰ φυλάττουν, διότι τ᾽ ἀρνία εἶναι ἀσφαλῆ, τί κάμνουν τότε;

— Τίποτε δὲν ἔχουν νὰ κάμουν.

— Τότε λοιπὸν κοιμῶνται. Λέγομεν ἐπομένως· «τὰ σκυλία ἐκοιμῶντο».

— Ναί, ναί, πολὺ εὔκολον εἶναι.

— Δὲν εἶναι ἀληθῶς πολὺ εὔκολον; Τώρα ἂς ἴδωμεν τὸ ἄλλο. Τίς ἄλλος, ἐκτὸς τῶν σκυλίων, φυλάττει τὰ πρόβατα;

— Ὁ βοσκός.

— Ἂν τ᾽ ἀρνία εἶναι ἀσφαλῆ, ὁ βοσκὸς ἐργασίαν δὲν ἔχει. Πῶς λοιπὸν περνᾷ τὸν καιρόν του;

— Παίζει τὸν αὐλόν.

— Τὸν βλέπεις;

— Ναί.

— Ποῦ εἶναι;

— Εἰς τὴν σκιὰν μεγάλης πτελέας.

— Εἶναι μόνος;

— Ὄχι· εἶναι μετ᾽ ἄλλων ποιμένων γειτόνων του.

— Τότε λοιπόν, ἂν βλέπῃς τὰ ἀρνία, τὴν μάνδραν, τὰ σκυλία καὶ τὸν ποιμένα, δὲν ἠμπορεῖς νὰ εἴπῃς ἀλανθάστως τὴν ἀρχὴν τοῦ μύθου σου;

— Νομίζω.

— Δοκίμασον.

Ἀκούων νὰ τῷ λέγω ταῦτα, καὶ νὰ τῷ ἐξηγῶ πῶς ἐδύνατο εὐκόλως νὰ μάθῃ μάθημα φαινόμενον δύσκολον κατ᾽ ἀρχάς, ὁ Ἀρθοὺρ μ᾽ ἐκύτταζε μετὰ συγκινήσεως καὶ περίφοβος, ὡς ἂν δὲν ἦτον βέβαιος περὶ τῆς ἀληθείας ὅσων τῷ ἔλεγον. Μετ᾽ ὀλίγων λεπτῶν δισταγμὸν ὅμως ἀπεφάσισε.

— «Τὰ ἀρνία ἦσαν ἀσφαλῆ εἰς τὴν μάνδραν των· τὰ σκυλία ἐκοιμῶντο, καὶ ὁ βοσκὸς εἰς τὴν σκιὰν μεγάλης πτελέας ἔπαιζε τὸν αὐλὸν μετ᾽ ἄλλων ποιμένων γειτόνων του».

Τότε κτυπῶν τὰς χεῖράς του

— Τὸ ἠξεύρω, τὸ ἠξεύρω, ἀνέκραξε. Δὲν ἔκαμα κανὲν σφάλμα.

— Θέλεις νὰ μάθῃς καὶ ὅλον τὸν ἄλλον μῦθον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον;

— Ναί, ἂν μὲ βοηθήσῃς, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τὸν μάθω. Ὢ! πόσην χαρὰν θὰ προξενήσω εἰς τὴν μητέρα μου!

Καὶ ἤρχισε νὰ μανθάνῃ καὶ τὸν ἐπίλοιπον μῦθον, ὡς εἶχε μάθει τὴν πρώτην φράσιν.

Μετὰ ἓν τέταρτον περίπου τὸν ἤξευρεν ἄριστα καὶ τὸν ἐπανελάμβανεν ἀλανθάστως, ὅταν ἦλθεν ἀπαρατηρήτως ὀπίσω ἡμῶν ἡ μήτηρ του.

Κατ᾽ ἀρχὰς δυσηρεστήθη ἰδοῦσα ὅτι εἴμεθα ἐπὶ τὸ αὐτό, διότι ἐνόμισεν ὅτι συνεπαίζομεν. Ὁ Ἀρθοὺρ ὅμως δὲν τὴν ἀφῆκε νὰ εἴπῃ δύο λέξεις.

— Τὸν ἠξεύρω, ἀνέκραξεν. Αὐτός μοι τὸν ἔμαθεν.

Ἡ κ. Μίλλιγαν μ᾽ ἐθεώρει ἐκπεπληγμένη, καὶ θὰ μοὶ ἀπέτεινε βεβαίως ἐρωτήσεις, ὅτε ὁ Ἀρθοὺρ, αὐθορμήτως καὶ χωρὶς νὰ ζητηθῇ, ἤρχισε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὸν *Λύκον καὶ τὸ μικρὸν ἀρνίον*. Καὶ εἶπεν ὅλον τὸν μῦθον ἄνευ δισταγμοῦ καὶ ἀπταίστως, μετ᾽ ἤθους περιχαροῦς καὶ θριαμβευτικοῦ.

Καθ᾽ ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ἐγὼ ἐθεώρουν τὴν κ. Μίλλιγαν, καὶ εἶδον τὸ ὡραῖόν της πρόσωπον περιλαμπόμενον ὑπὸ μειδιάματος· ἔπειτα δὲ μοὶ ἐφάνη ὅτι τὰ βλέφαρά της ὑγράνθησαν. Ἐπειδὴ ὅμως τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔκλινεν ἐπὶ τὸν υἱόν της καὶ τὸν περιέβαλε περιπαθῶς διὰ τῶν δύο της βραχιόνων, δὲν ἠξεύρω ἂν ἔκλαιε.

— Αἱ λέξεις, ἔλεγεν ὁ Ἀρθοὺρ, εἶναι ἀνόητοι· δὲν σημαίνουσι τίποτε· ἀλλὰ τὰ πράγματα τὰ βλέπομεν, καὶ ὁ Ῥεμὴς μοὶ ἔδειξε τὸν βοσκὸν καὶ τὸν αὐλόν του. Ὅταν, μανθάνων τὸν μῦθον, ἤγειρον τοὺς ὀφθαλμούς, δὲν ἐσυλλογιζόμην ὅ,τι μὲ περιεστοίχιζεν, ἀλλ᾽ ἔβλεπον τὸν αὐλὸν τοῦ βοσκοῦ, καὶ ἤκουον ποῖον σκοπὸν ἔπαιζε. Θέλεις νὰ σοὶ ψάλω τὸν σκοπὸν τοῦ βοσκοῦ;

Καὶ ἔψαλεν ἀγγλιστὶ ᾆσμα μελαγχολικόν.

Τὴν φορὰν ταύτην ἡ κ. Μίλλιγαν ἔκλαιεν ἀληθῶς, καὶ ὅταν ἐμακρύνθη, εἶδον τὰ δάκρυά της εἰς τὰς παρειὰς τοῦ παιδίου της. Τότε ἐπλησίασε πρὸς ἐμέ, ἔλαβε τὴν χεῖρά μου, καὶ μοὶ τὴν ἔθλιψε μετὰ τόσης γλυκύτητος, ὥστε ᾐσθάνθην ἐμαυτὸν λίαν συγκεκινημένον.

— Εἶσαι καλὸν παιδίον, μοὶ εἶπε.

Τὸ μικρὸν τοῦτο ἐπεισόδιον διηγήθην διὰ μακρῶν, ἵνα καταστήσω καταληπτὴν τὴν μεταβολὴν ἥτις ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπῆλθεν εἰς τὴν θέσιν μου. Τὴν προτεραίαν εἶχον εἰσαχθῆ εἰς τὸ πλοῖον ὡς ἐκθέτης ζώων περιέργων, ἵνα ἐγὼ καὶ οἱ κύνες καὶ ὁ πίθηξ μου διασκεδάσωμεν ἀσθενὲς παιδίον. Τὸ μάθημα δὲ τοῦτο μ᾽ ἐχώρισεν ἀπὸ τῶν κυνῶν καὶ τοῦ πίθηκος, καὶ ἔγινα ἤδη σύντροφος, φίλος σχεδόν.

Πρέπει δὲ νὰ εἴπω προσέτι, — ἀλλὰ τοῦτο μετὰ ταῦτα μόνον τὸ ἔμαθον, — ὅτι ἡ κ. Μίλλιγαν κατεθλίβετο βλέπουσα ὅτι ὁ υἱός της δὲν ἐμάνθανεν, ἢ μᾶλλον δὲν ἐδύνατο νὰ μάθῃ τίποτε. Ἂν καὶ ἦτον ἄῤῥωστος, ἤθελεν ὅμως νὰ τὸν βλέπῃ νὰ ἐργάζηται· καὶ μάλιστα διότι ἡ

Digitized by Google

ἀσθένεια αὕτη ἐπρόκειτο νὰ ἦναι μακρά, ἤθελεν ἀπὸ τοῦδε νὰ δώσῃ εἰς τὸ πνεῦμά του ἕξεις δι' ὧν νὰ ἐπανακτᾷ, διὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναῤῥώσεως, τὸν καιρὸν ὅσον ἠναγκάζετο νὰ μένῃ ἀργῶν.

Ἕως τότε πολὺ ὀλίγον εἶχεν ἐπιτύχει. Τὴν ἐργασίαν δὲν ἠρνεῖτο ὁ Ἀρθοὺρ· δὲν εἶχεν ὅμως οὔτε προσοχὴν οὔτε ἐπιμέλειαν. Καὶ ἄνευ μὲν ἀντιστάσεως ἐλάμβανε τὸ βιβλίον, ὅτε ἡ μήτηρ του τῷ τὸ ἔδιδε, καὶ ἤνοιγε μάλιστα τὰς χεῖρας ἵνα τὸ λάβῃ, τὸ πνεῦμά του ὅμως δὲν τὸ ἤνοιγε, καὶ μηχανικῶς, ἀσυλλογίστως ἐπανελάμβανεν ὅπως δήποτε, καὶ συνήθως ἀτελέστατα, τὰς λέξεις ἃς τῷ εἰσεβίαζον εἰς τὴν κεφαλήν.

Τοῦτο προὐξένει βαθεῖαν λύπην εἰς τὴν μητέρα του ἀπελπιζομένην.

Τοῦτο ὅμως ἐπίσης μεγάλην χαρὰν τῇ προὐξένησεν ὅταν τὸν ἤκουσε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν μῦθον ὃν ἔμαθε μετ' ἐμοῦ εἰς διάστημα ἡμισείας ὥρας, ἐν ᾧ ἐκείνη εἰς πολλὰς ἡμέρας δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ τῷ τὸν ἐγχαράξῃ εἰς τὴν μνήμην.

Ὅταν τώρα ἀναλογίζωμαι τὰς ἡμέρας ἐκείνας ὅσας ἔζησα εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῆς κ. Μίλλιγαν καὶ τοῦ Ἀρθοὺρ, ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἦσαν αἱ καλήτεραι τῆς παιδικῆς ἡλικίας μου.

Ὁ Ἀρθοὺρ εἶχε συλλάβει πρὸς ἐμὲ διακαῆ φιλίαν, καὶ τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἀπερισκέπτως, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν αὐτομάτου συμπαθείας, εἶχον συνειθίσει νὰ τὸν θεωρῶ ὡς ἀδελφόν. Ποτὲ ἔριδες δὲν ὑπῆρχον μεταξὺ ἡμῶν· αὐτὸς ποτὲ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔδιδε σημεῖον ὅτι ᾐσθάνετο τῆς θέσεώς του τὴν ὑπεροχήν· ἐγὼ ποτὲ τὴν ἐλαχίστην δὲν ᾐσθανόμην δειλίαν, οὐδ' εἶχον κἂν τὴν συναίσθησιν ὅτι δυνατὸν ἦτον νὰ δειλιάσω.

Τοῦτο προήρχετο βεβαίως ἐκ τῆς ἡλικίας μου καὶ ἐκ τῆς ἀγνοίας εἰς ἣν διετέλουν τῶν κατὰ τὸν βίον· ἀλλὰ προήρχετο συγχρόνως, καὶ κατὰ πολὺ, ἐκ τῆς ἁβροφροσύνης καὶ τῆς ἀγαθότητος τῆς κ. Μίλλιγαν, ἥτις πολλάκις μοὶ ὡμίλει ὡς ἂν ἤμην παιδίον της.

Πλὴν δὲ τούτου ἦτον δι' ἐμὲ ἡ ποταμοπλοΐα αὕτη πρᾶγμα θαυμάσιον. Ποτὲ οὐδὲ στιγμὴ πλήξεως ἢ ἀπαυδήσεως. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς μέχρι τῆς ἑσπέρας πᾶσαι αἱ ὧραι ἡμῶν ἦσαν πλήρεις.

Ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῶν σιδηροδρόμων οὐδεὶς σχεδὸν ἐπισκέπτεται πλέον καὶ οὐδεὶς γνωρίζει τὴν Μεσημβρινὴν διώρυγα. Καὶ ὅμως εἶναι αὕτη ἓν τῶν περιέργων θεαμάτων τῆς Γαλλίας.

Ἀπὸ Βιλλαφράγκης τῆς Λαυραγαίας εἴχομεν μεταβῆ εἰς Αὐϊγνονέτην, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰς Ναυρούσας πέτρας, ὅπου ἵδρυται τὸ μνημεῖον τοῦ κατασκευαστοῦ τῆς διώρυγος Ῥικέτου, κατὰ τὴν ἀκροκόρυφον γραμμὴν τὴν διαιροῦσαν τοὺς ποταμοὺς τοὺς ῥέοντας πρὸς τὸν Ὠκεανὸν καὶ τοὺς πρὸς τὴν Μεσόγειον.

Μετὰ ταῦτα διεπλεύσαμεν τὴν Καστελνωδαρὴν, τὴν πόλιν τῶν μύλων, ἔπειτα τὴν μεσαιωνικὴν Καρκασόνην, καὶ διὰ τῆς ὑδροδόχης τῶν Φουσεραννῶν, ὀκτάκις μεταβάντες ἀπὸ ὑδροθήκης εἰς ὑδροθήκην, κατέβημεν εἰς τὴν Βεζιέρην.

Ὅταν ἡ χώρα ἦτον θέας ἀξία, ἐπλέομεν μόνον ὀλίγας ὥρας τὴν ἡμέραν· ὅταν δὲ ἦτον μονότονος, ἐπροχωροῦμεν πολὺ ταχύτερον.

Περὶ τῆς διευθύνσεως καὶ τοῦ ἀπόπλου μας ἀπεφάσιζεν αὐτὴ ἡ ὁδός· διότι δὲν ἐστενοχωρούμεθα ὑπ' οὐδενὸς ὅσα ἔχουσι νὰ προνοῶσι συνήθως οἱ ὁδοιπόροι· δὲν εἴχομεν νὰ μηκύνωμεν τοὺς σταθμοὺς, ἵνα φθάνωμεν εἰς ξενοδοχεῖα ὅπου νὰ εἴμεθα βέβαιοι περὶ δείπνου καὶ καταλύματος.

Εἰς ὡρισμένας ὥρας τὸ δεῖπνον καὶ αἱ λοιπαὶ ἑστιάσεις ἡμῶν μᾶς παρετίθεντο ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, καὶ μεταξὺ τρώγοντες ἐβλέπομεν τὸ κινητὸν θέαμα τῶν δύω ὀχθῶν.

Ὅταν ὁ ἥλιος ἔδυε, κατελύομεν ὅπου ἡ ἑσπέρα μᾶς κατελάμβανε, καὶ ἐμένομεν ἐκεῖ ἕως οὗ πάλιν φέξῃ.

Πάντοτε κατ' οἶκον μένοντες, δὲν ἐγνωρίζομεν τὰς ἀργὰς τῆς ἑσπέρας ὥρας, αἵτινες εἰσὶ τόσον μακραὶ καὶ τόσον πληκτικαὶ πολλάκις διὰ τοὺς ὁδοιπόρους.

Δι' ἡμᾶς ἐξ ἐναντίας αἱ ἑσπεριναὶ αὗται ὧραι ἦσαν πολὺ βραχεῖαι, καὶ ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου ἐπήρχετο σχεδὸν πάντοτε ὅτε ἀκόμη δὲν εἴχομεν ὄρεξιν νὰ κοιμηθῶμεν.

Ἀφ' οὗ τὸ πλοῖον ἤραζεν, ἂν ὁ ἀὴρ ἦτον δροσερὸς, περιωριζόμεθα εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀνήπτομεν ὀλίγην φωτίαν διὰ ν' ἀποβάλωμεν τὴν ὑγρασίαν καὶ τὴν ὁμίχλην, ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν ἀσθενῆ, καὶ τότε ἔφερον τοὺς λύχνους, ὁ Ἀρθοὺρ ἐτοποθετεῖτο ἔμπρὸς τῆς τραπέζης, ἐγὼ ἐκαθήμην πλησίον του, καὶ ἡ κ. Μίλλιγαν μᾶς ἐδείκνυεν εἰκόνας ἢ φωτογραφίας παριστώσας εἰκόνας. Καθὼς δὲ τὸ σκάφος ἐφ' οὗ ἐπλέομεν εἶχε κατασκευασθῆ διὰ τοῦτον τὸν πλοῦν εἰδικῶς, ὁμοίως καὶ τὰ βιβλία καὶ αἱ εἰκόνες εἶχον ἐκλεχθῆ δι' αὐτὴν τὴν ὁδοιπορίαν. Ὅταν δὲ ἡ ὅρασις ἡμῶν ἀπηύδα, τότε ἤνοιγεν ἡ κυρία ἓν τῶν βιβλίων τούτων, καὶ μᾶς ἀνεγίνωσκε χωρίον τι εὐκατάληπτον δι' ἡμᾶς καὶ δυνάμενον νὰ μᾶς ἐνδιαφέρῃ· ἢ, κλείουσα λευκώματα καὶ βιβλία, μᾶς διηγεῖτο ἱστορικὰ διηγήματα καὶ παραδόσεις περὶ τῶν χωρῶν ὅπου ὡδοιποροῦμεν. Ὡμίλει δ' ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ υἱοῦ της, καὶ ἀληθῶς συγκινητικαὶ ἦσαν αἱ προσπάθειαι μεθ' ὧν ἠγωνίζετο νὰ ἐκφράζῃ ἰδέας καὶ νὰ εὑρίσκῃ λέξεις εὐκόλως καταληπτάς.

Ὅταν δ' αἱ ἑσπέραι ἦσαν ὡραῖαι, τότε εἶχον καὶ ἐγὼ τὸ ἐνεργὸν μέρος μου. Λαμβάνων τὴν ἅρπαν μου, ἀπέβαινον εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ μακρυνόμενος ὀλίγον, ἐλάμβανον θέσιν ὀπίσω δένδρου κρύπτοντός με εἰς τὴν σκιάν του, καὶ ἐκεῖ ἔψαλ-

Digitized by Google

λον ὅλα τὰ ᾄσματα, ἔπαιζον ὅλους τοὺς σκοποὺς ὅσους ἤξευρον. Διὰ τὸν Ἀρθοὺρ ἦτον μεγάλη ἡδονὴ τοῦτο, τὸ ν' ἀκούῃ οὕτω τὴν μουσικὴν εἰς τὴν ἠρεμίαν τῆς νυκτός, χωρὶς νὰ βλέπῃ τίς παίζει. Πολλάκις μοὶ ἐφώναζεν «Ἀκόμη», καὶ τότε ἤρχιζον πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὴν αὐτὴν μελῳδίαν.

Γλυκὺς καὶ εὐτυχὴς βίος ἦτον ἐκεῖνος διὰ παῖδα ὅστις, ὡς ἐγώ, εἶχε κατ' ἀρχὰς ζήσει εἰς τὴν καλύβην τῆς μάνας Βαρβερίνας, καὶ ἐκείνην ἐγκαταλείψας, παρηκολούθησεν εἰς τὰς λεωφόρους τὸν σινιὸρ Βιτάλην.

Πόση διαφορὰ μεταξὺ τῶν βραστῶν γεωμήλων τῆς πτωχῆς μου τροφοῦ, καὶ τῶν καλῶν παραγεμιστῶν ζυμαρικῶν καὶ τῶν μελιπήκτων καὶ τῶν πλακούντων τῆς μαγειρίσσης τῆς κ. Μίλλιγαν!

Πόσον ἀλλοῖαι αἱ μακραὶ πεζοδρομίαι, εἰς τὴν βροχήν, εἰς τὸν πηλόν, ὑπὸ τὸν καίοντα ἥλιον, κατόπιν τοῦ κυρίου μου, καὶ αὐτὴ ἡ περιδιάβασις καὶ ὁ ἄνετος πλοῦς!

Ἀλλὰ πρέπει ν' ἀποδώσω δικαιοσύνην εἰς ἐμαυτὸν ὁμολογῶν ὅτι μ' ἔτερπε μᾶλλον ἡ ἠθικὴ εὐτυχία τοῦ νέου μου βίου παρὰ αἱ ὑλικαὶ αὐτοῦ ἀπολαύσεις.

Ναί, καλοὶ ἦσαν οἱ πλακοῦντες τῆς κ. Μίλλιγαν, καὶ λίαν εὐάρεστον ἦτο νὰ μὴ ἔχω νὰ ὑποφέρω πλέον ἐκ τῆς πείνης, τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ψύχους. Ἀλλὰ πόσον καλήτερα, πόσον εὐχαριστότερα ἦσαν διὰ τὴν καρδίαν μου τὰ πληροῦντα αὐτὴν αἰσθήματα!

Δὶς εἶχον ἰδεῖ νὰ θραυσθῶσιν ἢ νὰ λυθῶσιν οἱ δεσμοὶ οἱ προσδέοντές με πρὸς τοὺς ἀνθρώπους οὓς ἠγάπων· τὸ πρῶτον, ὅταν μ' ἀπέσπασαν ἀπὸ τῆς μάνας Βαρβερίνας, τὸ δεύτερον, ὅτε ἐχωρίσθην ἀπὸ τοῦ Βιτάλη. Δὶς εὑρέθην μόνος εἰς τὸν κόσμον, ἄνευ βοηθείας, ἄνευ στηρίγματος, ἄνευ ἄλλου φίλου ἐκτὸς τῶν ζώων μου.

Ἀλλ' ἰδού, ἐν τῇ μονώσει καὶ τῇ ἀμηχανίᾳ μου, ἀπήντησα ἀγάπην, συμπάθειαν, καὶ ἠδυνήθην ν' ἀνταποκριθῶ καὶ ἐγὼ δι' ἀγάπης· ἀπήντησα γυναῖκα ὡραίαν, κυρίαν ἀγαθήν, προσηνῆ καὶ γλυκεῖαν, καὶ παιδίον τῆς ἡλικίας μου, προσφερόμενον πρὸς ἐμὲ ὡς ἂν ἤμην ἀδελφός του.

Ὁποία χαρά, ὁποία εὐδαιμονία διὰ καρδίαν ὡς τὴν ἐμήν, ἥτις δι' ἀγάπην ἐδίψα!

Ποσάκις, βλέπων τὸν Ἀρθοὺρ ἐκτάδην κείμενον ἐπὶ τῆς σανίδος του, ὠχρὸν καὶ ἀσθενικόν, δὲν ἐζήλευον τὴν εὐτυχίαν του ἐγὼ ὁ ὑγιὴς καὶ εὔρωστος!

Δὲν ἐφθόνουν τὴν εὐζωΐαν του, οὔτε τὰ βιβλία, οὔτε τὰ πολυτελῆ του παιγνίδια, οὔτε τὸ σκάφος εἰς ὃ ἔπλεεν, ἀλλὰ τῆς μητρός του τὴν φιλοστοργίαν.

Πόσον εὐδαίμων πρέπει νὰ ἦτον οὕτως ἀγαπώμενος, ὅταν ἡ μήτηρ του δεκάκις, εἰκοσάκις τῆς ἡμέρας τὸν ἐνηγκαλίζετο, καὶ ὅταν καὶ ἐκεῖνος ἐδύνατο ἐκ καρδίας νὰ ἐναγκαλίζηται τὴν μητέρα του, τὴν ὡραίαν ἐκείνην κυρίαν, ἧς ἐγὼ μόλις ἐτόλμων νὰ ἐγγίσω τὴν χεῖρα, ὅταν μοὶ τὴν ἐξέτεινε.

Καὶ τότε ἀνελογιζόμην μετὰ θλίψεως ὅτι ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ ἔχω μητέρα ἥτις νὰ μ' ἐναγκαλίζηται καὶ ἣν νὰ ἐναγκαλίζωμαι. Ἴσως θὰ ἔβλεπον πάλιν ποτὲ τὴν μάναν Βαρβερίναν, καὶ τοῦτο θὰ μοὶ ἦτον εἰς μεγάλην χαράν· ἀλλὰ τώρα δὲν θὰ ἠμπόρουν πλέον νὰ τὴν ὀνομάσω ὡς ἄλλοτε μητέρα, διότι δὲν ἦτον μήτηρ μου.

Μόνος, θὰ ἔμενον πάντοτε μόνος!

Ὁ διαλογισμὸς οὗτος ηὔξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν χαράν μου διὰ τὴν ἀγάπην μεθ' ἧς ἡ κ. Μίλλιγαν καὶ ὁ Ἀρθοὺρ ἐφέροντο πρὸς ἐμέ.

Μεγάλας ἀξιώσεις δὲν ἐδικαιούμην νὰ ἔχω ὡς πρὸς τὴν μερίδα τῆς εὐτυχίας ἣν ἡ ζωὴ μοὶ ὑπέσχετο, καὶ ἀφ' οὗ ποτὲ δὲν θὰ εἶχον οὔτε μητέρα, οὔτε ἀδελφόν, οὔτε οἰκογένειαν, ὤφειλον νὰ λογίζωμαι εὐδαίμων ὅτι εὗρον φίλους.

Ὤφειλον νὰ λογίζωμαι εὐδαίμων, καὶ ἐλογιζόμην τῷ ὄντι.

Ἀλλ' ὅσον γλυκεῖαι καὶ ἂν ἦσαν δι' ἐμὲ αἱ νέαι μου αὗται ἕξεις, ἠναγκάσθην οὐχ ἧττον νὰ τὰς διακόψω αὖθις καὶ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὰς παλαιάς.

[Ἕπεται συνέχεια].

Η ΔΙΑΤΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΟΘΑΡΔΟΥ

Πρὸ δύο περίπου μηνῶν ἀνήγγειλεν ὁ τηλέγραφος, καὶ μετ' αὐτὸν πᾶσαι σχεδὸν αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες, μίαν τῶν ἐπιφανεστάτων νικῶν, ὅσας κατήγαγε τὸν αἰῶνα τοῦτον ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ βιομηχανία κατὰ τῆς ὕλης.

Τὴν δεκάτην ἑβδόμην (εἰκοστὴν ἐννάτην) Φεβρουαρίου, κατὰ τὴν ὥραν 11 καὶ 12 λεπτὰ πρὸ μεσημβρίας κατέπεσεν ὁ τελευταῖος ἐκ γρανίτου τοῖχος, ὅστις ἐχώριζεν ἔτι τοὺς ἀπὸ βορρᾶ συγχρόνως καὶ νότου ἐργαζομένους εἰς διάτρησιν τοῦ κολοσσιαίου ὄρους τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, καὶ τὴν ἔκρηξιν τῆς δυναμίτιδος, ἥτις ἤνοιγεν οὕτω νέαν διεθνῆ σιδηροδρομικὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Ἑλβετίας, συνεκάλυψαν πάραυτα αἱ παταγώδεις ἀνευφημίαι τῶν εἰς τὰ σκοτεινὰ σπλάγχνα τοῦ ὄρους συναντηθέντων ἐργατῶν.

Καί τοι δὲ τὸ πάχος τοῦ ὑπολειπομένου καὶ ἑκατέρωθεν διατρυπωμένου τοίχου δὲν ὑπερέβαινε τὸ 1, 40 μ., καὶ εὔλογος ὑπῆρχε φόβος ἐνδεχομένων δυστυχημάτων ἕνεκα τῆς ἐκρήξεως, οὐδὲν εὐτυχῶς συνέβη ἀπευκταῖον, καὶ ἀμιγὴς ἀπέμεινεν ἡ χαρὰ τῶν ἐναγκαλιζομένων ἀλλήλους ὑπονομευτῶν.

***

Ἀπὸ τοῦ 1857 ἤδη, ὅτε ἡ ἐπιτυχία τῆς ὑπὸ τὸ Mont-Cenis ἀνοιγομένης σύριγγος εἰς οὐδεμίαν πλέον ὑπέκειτο ἀμφιβολίαν, αἱ ἐλβε-

Digitized by Google

τικαὶ πολιτεῖαι, κεντριζόμεναι ὑπὸ τῆς Γερμανίας, ἤρξαντο σκεπτόμεναι περὶ διατρήσεως τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, ὅπως, διὰ τῆς ἱδρύσεως νέας, συντομωτέρας καὶ ἧττον δαπανηρᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἑνούσης τοὺς γερμανικούς, ἐλβετικοὺς καὶ ἰταλικοὺς σιδηροδρόμους, καταπολεμηθῇ ἡ διὰ τῶν γαλλικῶν γραμμῶν ἐμπορικὴ συγκοινωνία τῆς βορείου καὶ δυτικῆς Εὐρώπης πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ἥτις τοσοῦτον εὐνοϊκῶς ἠνοίγετο διὰ τῆς ὑπονόμου τοῦ Mont-Cenis.

Μετὰ πολλὰς διασκέψεις καὶ συζητήσεις, μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς καὶ ἀμφιβολίας ἐξεδόθη τέλος τὸ ἔργον ἐν ἔτει 1869. Ἡ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν μηχανικῶν Beckh καὶ Gerwig προϋπολογισθεῖσα δαπάνη ἀνέβαινεν εἰς διακόσια ἑκατομμύρια φράγκων, ἀλλ' ἀπεδείχθη ταχέως ἀνεπαρκὴς εἰς πλήρη τοῦ ἔργου συντέλεσιν, καὶ συνεποσώθη, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ μηχανικοῦ Hellwag, εἰς τριακόσια περίπου ἑκατομμύρια. Τοῦ κολοσσιαίου τούτου ποσοῦ τὰ μὲν δύο τρίτα σχεδὸν κατέβαλον κατ' ἀναλογίαν τὰ ἐνδιαφερόμενα κράτη, ἤτοι ἡ Γερμανία, ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ Ἰταλία, τὸ δὲ ὑπόλοιπον συνελέχθη διὰ μετοχῶν.

Ἡ διάτρησις κατεκυρώθη διὰ μειοδοσίας εἰς τὸν διάσημον Γάλλον ἐργολάβον Favre, ὅστις δὲν ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ τὸ ἔργον του περαιούμενον, — ἀποθανὼν πρὸ ὀλίγων μηνῶν, — ἀντὶ 3,800 φράγκ. κατὰ μέτρον, ὑπολογισθέντος τοῦ ὅλου μήκους τῆς σύριγγος εἰς 14,920 μέτρα. Ἤρχισε δὲ συγχρόνως τὸ ἔργον ἀπὸ βορρᾶ καὶ μεσημβρίας τὸν Αὔγουστον τοῦ 1872, διευθυνόμενον ἐκ τῆς ἰταλικῆς μὲν Ἑλβετίας ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ Bossi, ἐκ τῆς γερμανικῆς δὲ ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ Stockalper, καὶ συνετελέσθη ἐντὸς ἓξ περίπου μηνῶν, προχωροῦν, κατὰ μέσον ὅρον, ἑπτὰ ἐτῶν καὶ πέντε περίπου μέτρα τὴν ἡμέραν.

*
* *

Μικρά τις παραβολὴ τῆς σύριγγος τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου πρὸς τὴν τοῦ Mont Cenis καταδεικνύει πόσας ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν συνετέλεσε προόδους ἡ μηχανική, καὶ παρέχει ὡς ἀναμφήριστον πλέον πόρισμα, ὅτι ἡ διάτρησις ὑπονόμων ἀνήκει τοῦ λοιποῦ εἰς τὰ δημόσια ἐκεῖνα ἔργα, ἅτινα καὶ οἰκονομικῶς καὶ ταχέως δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν.

Ἡ σύριγξ τοῦ Mont-Cenis ἔχει μῆκος 12,000 μέτρων καὶ ἀπῄτησε δεκατριῶν ἐτῶν ἐργασίαν εἰς διάτρησιν αὐτῆς· ἡ δὲ τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς καὶ ἐκείνη ἔχουσα διαστάσεις, κατὰ πλάτος καὶ ὕψος, ἔχει, ὡς προείπομεν, μῆκος 14,920 μέτρων, καὶ διετρήθη ἐν διαστήματι ἑπτὰ ἐτῶν καὶ πέντε μηνῶν· καίτοι δὲ μακροτέρα, ἀπῄτησεν εἰς διάτρησιν αὐτῆς δαπάνην ὀλιγωτέραν κατὰ 30 περίπου τοῖς ἑκατόν. Καὶ κατ' ἐκείνην μὲν τὴν σύριγγα ἡ παραλλαγὴ τῶν ἀξόνων τῶν ἀπὸ δυσμῶν συγχρόνως καὶ ἀνατολῶν ἀνοιγομένων ὑπογείων στοῶν ὑπῆρξε 40 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου κατὰ τὴν σύμπτωσιν αὐτῶν, καὶ 60 περίπου ἑκατοστῶν ἡ διαφορὰ τοῦ ἐδάφους των· κατὰ ταύτην δὲ 20 μόλις ἑκατοστῶν ἦτο ἡ πλαγία τῶν ἀξόνων παραλλαγή, καὶ 10 μόνον ἡ ὁριζόντειος τοῦ ἐδάφους διαφορά. Ἐν τῇ ὑπογείῳ σύριγγι τῶν γαλλοϊταλικῶν Ἄλπεων τὰ ἐντὸς αὐτῆς ἀπὸ τῶν ῥωγμῶν τοῦ ὄρους διηθούμενα ὕδατα ὑπελογίσθησαν εἰς μίαν περίπου λίτραν κατὰ δευτερόλεπτον· ἐν δὲ τῇ ὑπονόμῳ τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, πρὸς τὸ μέρος τοῦ Αἰρόλου, ἔφθασαν εἰς 230 λίτρας κατὰ δευτερόλεπτον, ἤτοι εἰς *ὀκτακοσίας εἰκοσιοκτὼ χιλιάδας λιτρῶν* καθ' ὥραν.

*
* *

Ἡ σύριγξ, ὡς γνωστόν, ἠνοίχθη μεταξὺ τοῦ χωρίου Goeschenen πρὸς βορρᾶν, καὶ τοῦ Airolo πρὸς μεσημβρίαν, εἰς ὕψος 1109 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανικῆς Ἑλβετίας καὶ 1145 μέτρων πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Ἔφθασε δὲ τὸ μέγιστον τοῦ ὑπογείου δρόμου ὕψος, περὶ τὸ κέντρον τῆς σύριγγος, εἰς 1152 μέτρα.

Ἡ ὁλικὴ ποσότης τοῦ ἐξορυχθέντος καὶ μετατοπισθέντος βράχου συνεποσώθη εἰς *ἑξακοσίας χιλιάδας* κυβικῶν μέτρων, ἐδαπανήθησαν δὲ πρὸς τοῦτο *πεντακόσιαι χιλιάδες* χιλιογράμμων δυναμίτιδος, παρασκευαζομένης ἐν εἰδικοῖς ἐργοστασίοις, ἅτινα εἶχον ἐπὶ τούτῳ ἱδρυθῇ παρὰ τὰς λίμνας τῆς Λυκέρνης καὶ τοῦ Λουγάνου, καὶ ὧν πολλὰ πολλάκις ἀνετινάχθησαν ὑπὸ ἐκρήξεων εἰς τὸν ἀέρα.

*
* *

Τὰ μηχανικὰ μέσα δι' ὧν ἐξετελέσθη ἡ διόρυξις τῆς καταπληκτικῆς ταύτης ὑπονόμου, ἣν ἐν διαστήματι ἡμισείας ὅλης ὥρας θέλει διατρέχει ἡ ἁτμάμαξα μετὰ δύο ἢ τρία ἔτη, εἶνε ὅμοια περίπου πρὸς τὰ ἐφαρμοσθέντα κατὰ τὴν διάτρησιν τοῦ Mont-Cenis.

Ὑδραυλικοὶ κολοσσιαῖοι κινητῆρες, ἐνεργοῦντες διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἐπὶ τούτῳ χρησιμοποιηθέντων ῥευμάτων τοῦ ποταμοῦ, ὅστις ἐκεῖθεν μὲν τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου καλεῖται Reuss ἐντεῦθεν δὲ Ticino, συνεπύκνουν τὸν ἀέρα ὑπὸ πίεσιν ὀκτὼ ἀτμοσφαιρῶν ἐντὸς μεγάλων ἀποδοχέων. Ὁ συμπεπιεσμένος οὗτος ἀὴρ διωχετεύετο διὰ σιδηρῶν σωλήνων εἰς ἑκατέραν τῶν δύο ὑπογείων στοῶν, ὅπου ἐχρησίμευεν ἐν πρώτοις μὲν εἰς κίνησιν τῶν διατρητικῶν μηχανῶν, εἶτα δὲ εἰς ἀνανέωσιν τοῦ ὑπὸ τῶν ἐργατῶν ἀναπνεομένου ἀέρος. Τὰ διατρητικὰ δὲ ταῦτα μηχανουργήματα, ἅτινα τὸ κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὁποῖα τὰ ὑπὸ τοῦ Sommeiller ἐφευρεθέντα, ἐτελειοποιήθησαν δὲ βαθμηδὸν κατὰ τὰς βελτιώσεις τοῦ Ἄγγλου Ingersoll καὶ τοῦ Γάλλου Lemonnier, ἐκίνουν ταυτοχρόνως ἱκανὸν ἀ-

Digitized by Google

ριθμὸν λογχῶν ἤτοι ἐμβόλων, ἅτινα ἐν διαστήματι δύο ὡρῶν ἤνοιγον ἐντὸς τοῦ καθέτου γρανιτικοῦ τοίχου 70 περίπου ὀπάς, ἐχούσας βάθος μὲν 80 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, διάμετρον δὲ 4 ἢ 5 ἑκατοστῶν. Εἰς τὸν πυθμένα τῶν ὀπῶν ἐκείνων ἐτίθεντο φυσίγγια ἐκ δυναμίτιδος, ἅτινα ἀναπτόμενα προὐξένουν ἔκρηξιν φοβεράν, θρυμματίζουσαν τὸν βράχον.

Τοιούτῳ τρόπῳ διετρήθη ὁ κολοσσιαῖος ἐκεῖνος ὄγκος!

* * *

Καί τοι, ὡς προείπομεν, ὁ εἰς τὰς ὑπογείους ςοὰς τοῦ Airolo καὶ τοῦ Goeschenen εἰσαγόμενος συμπεπυκνωμένος ἀὴρ ἐχρησίμευε καὶ εἰς ἀερισμὸν τῆς σύριγγος, οὐχ ἧττον ἡ θερμοκρασία τῶν μακρῶν ἐκείνων ὑπονόμων ἔφθανε πολλάκις τοὺς 35 βαθμούς, ἡ δὲ ὑγρὰ καὶ πνιγηρὰ θερμότης ἦτο τοιαύτη, ὥστε μόλις ἀντεῖχον εἰς αὐτὴν οἱ ἐργάται. Οὕτω δὲ ἐκ τῶν 250 περίπου ἀνθρωπίνων θυμάτων, ἅτινα κατεβρόχθισε τὸ κυκλώπειον ἐκεῖνο ἔργον, τὰ πλεῖστα ὑπῆρξαν θύματα τῆς θερμότητος καὶ τῆς ἀσφυξίας.

Ἀντὶ τῶν διακοσίων πεντήκοντα τούτων πτωμάτων, ἅτινα ἐξήχθησαν ἐκ τῶν ὑπονόμων τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, παρήγαγον αὗται—σημειωτέον—καὶ μίαν νεαρὰν ὕπαρξιν. Καθ' ἃ γράφουσιν ἐσχάτως εἰς τοὺς *Καιροὺς* τοῦ Λονδίνου, ἡ σύζυγος ἑνὸς τῶν ἐργατῶν, πορευθεῖσα εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ συζύγου της, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς σύριγγος, κατελήφθη αἴφνης ἐν μέσῳ τοῦ ὀλισθηροῦ ἐκείνου σκότους ὑπὸ τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ, καὶ ἔτεκε—τῇ βοηθείᾳ τῶν παρισταμένων ἐργατῶν,—ἄρρεν βρέφος.

* * *

Ἐκ τῶν περιγραφῶν τῆς συντελεσθείσης σύριγγος, αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν νεωστὶ διὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, περιεργόταται πασῶν εἶνε ἀναντιρρήτως αἱ πρὸς τὸν *Νέον Ἐλεύθερον Τύπον* τῆς Βιέννης ἐπιστολαὶ τοῦ ἀνταποκριτοῦ τοῦ Κ. Wyls, αὐτόπτου μάρτυρος τῆς διατρήσεως τοῦ τελευταίου γρανιτικοῦ τοίχου, ὅστις συνετρίβη ὑπὸ τῆς δυναμίτιδος τὴν δεκάτην ἑβδόμην Φεβρουαρίου.

Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* μεταφέρομεν κατωτέρω τὰς ἀξιολογωτέρας περικοπὰς τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κ. Wyls, τινὰς μὲν μεταφράζοντες, ἄλλας δὲ ἁπλῶς συνοψίζοντες.

«Χθὲς τὸ πρῶτον (14|26 Φεβρουαρίου), γράφει οὗτος ἐν τῇ πρώτῃ του ἐπιστολῇ, διέδραμον τὴν σύριγγα, καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην αἰσθάνομαι ἄπειρον εὐχαρίςησιν...ὅτι ἐξῆλθον καὶ πάλιν αἰσίως τῆς ὑπονόμου. Ὅταν τις, ἀδιάβροχα φορῶν ὑποδήματα καὶ μάλλινον ἀναβεβλημένος χιτῶνα, εἰσέλθῃ εἰς τὴν σύριγγα ἐπὶ τῆς διὰ πεπυκνωμένου ἀέρος ἐλαυνομένης μηχανῆς, τὸ πρᾶγμα ἐν ἀρχῇ δὲν εἶνε πολὺ δυσάρεστον. Τὴν πρώτην ὅμως κακὴν ἐντύπωσιν αἰσθάνεταί τις, ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν καλουμένην *Κακὴν θέσιν*, ὅπου, μὴ δυναμένης πλέον τῆς μηχανῆς νὰ προχωρήσῃ, ἕνεκα τῶν φρασσόντων τὴν ὑπόνομον ἰκριωμάτων, ἀναγκάζεται νὰ πορευθῇ πεζὸς διὰ τοῦ πηλοῦ καὶ τῶν ὑδάτων.

»Εἰς ἀπόστασιν 2600 μέτρων ἀπὸ τῆς εἰσόδου μοὶ ἔδειξεν ὁ ὁδηγός μου τὸ μέρος, ὅπου τὴν 19 Ἰουλίου π. ἔ. ἐξέπνευσε τὴν γενναίαν αὐτοῦ ψυχὴν ὁ μεγαλοφυὴς τοῦ ἔργου διευθυντής, ὁ ἀτυχὴς Favre.

»Μετ' ὀλίγον ἀναλαμβάνει ἡμᾶς δευτέρα μηχανὴ καὶ μᾶς φέρει εἰς τὴν χώραν τοῦ ἱδρῶτος. Πάντες ἐκεῖ στάζουσιν ἱδρῶτα. Ἱδρώνουσιν οἱ ἐργάται, οἱ ἡμίγυμνοι σφυρηλατοῦντες τοὺς τοίχους· ἱδρώνει ὁ τῆς μηχανῆς ὁδηγός, οὗτινος βρέχει ὁ ἱδρὼς τὸ μέλαν τεμάχιον ἄρτου, ὅπερ φέρει εἰς τὸ στόμα· ἱδρώνει ὁ πυροτέχνης, ὅστις φέρων ἐπ' ὤμων κιβώτιον πλῆρες δυναμίτιδος, βαδίζει πρὸς τοὺς μυχοὺς τῆς ὑπονόμου.

»Ἡ μηχανὴ συρίζει ἀδιακόπως· οἱ ἐργάται συρίζουσιν ἐπίσης ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ψάλλουσι καὶ φωνάζουσιν· ὁ πνιγμὸς τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἡ δυσωδία καθίστανται ἐπὶ μᾶλλον ἀνυπόφοροι· πάντα δὲ κύκλῳ φωτίζονται φανταστικῶς ὑπὸ τοῦ τρομώδους φέγγους τῶν λύχνων, ὧν καὶ ἡμῶν ἕκαστος κρατεῖ ἀνὰ ἕνα. Τὸ ἀσταθὲς ἐκεῖνο φῶς ἐπιλάμπει ἀμυδρὸν καὶ τρέμον τὰ ὠχρὰ πρόσωπα, τὰ κατησβολωμένα σώματα, τὴν παρελαύνουσαν μηχανὴν καὶ τὴν μακρὰν μελανήν της ἀεροδόχην, τοὺς πνευστιῶντας ἵππους καὶ τὰ μαῦρα τῶν βράχων τοιχώματα... Ὁ ἄνθρωπος ἐνταῦθα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ δίπους διατρητικὴ μηχανή. Ἡ δὲ ἐργασία δὲν εἶνε εἰρηνική τις καὶ φίλη θεότης, ἀλλὰ βρυχώμενος, συρίζων, πνευστιῶν καὶ δυσώδης δαίμων!

»Προσοχή! Ἐκρήξεως βροντὴ ἀκούεται ἀπὸ τῶν μυχῶν τῆς σύριγγος, ἀντηχοῦσα ὡς μακρυνὸς τηλεβόλου κρότος. Μετὰ μικρὸν δὲ παρέρχονται καὶ ἄλλοι πρὸ ἡμῶν πυροτέχναι, φέροντες ἕκαστος ἀνὰ δέκα καὶ δώδεκα χιλιόγραμμα δυναμίτιδος ἐντὸς τοῦ κιβωτίου των. Ἓν καὶ μόνον ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ὀλίσθημα, καὶ οὐδεὶς θὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ μᾶς θάψῃ, διότι οὐδὲ εἷς κἂν δάκτυλος κυβικὸς θὰ εὑρεθῇ ἐκ τῆς σαρκὸς ἡμῶν καὶ τῶν ὀστέων.

»Μετ' ὀλίγον κατελίπομεν καὶ τὴν δευτέραν μηχανήν, καὶ προὐχωρήσαμεν ἐφ' ἱκανὸν πεζοί. Ἡ ἠθικὴ ἡμῶν κατάστασις εἶνε οἰκτρά. Ἀλλ' εὐτυχῶς ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὁ ὑπόγειος ἀεραγωγὸς ἐκπέμπει δροσερὸν συμπεπυκνωμένον ἀέρα, καὶ ἀναψύχει κάπως τὰ πέριξ. ....Ἐργάται τινὲς κάθηνται κύκλῳ ἐπὶ ὑγρῶν καὶ μεστῶν ἀσβόλης σανίδων. Σιωπηλοὶ πάντες, στηρίζουσι τοὺς γυμνοὺς καὶ περιρρύτους ἐξ ἱδρῶτος βραχίονάς των ἐπὶ τῶν γονάτων, κύ-

Digitized by Google

πτουσι τὰς κεφαλὰς καὶ βλέπουσι κατηφεῖς πρὸς τὴν γῆν. Εἷς ἐξ αὐτῶν κεῖται χαμαί, ὡς οἱ ἐν τῷ μικρῷ Μουσείῳ τῆς Πομπηΐας περίγυψοι ἀσφυκτικοί.

»Εὑρισκόμεθα εἰς ἀπόστασιν 5600 μέτρων ἀπὸ τῆς εἰσόδου. Ἡ σύριγξ ἐνταῦθα δὲν ἔχει ἔτι εὐρυνθῇ, καὶ οἱ ἐργάται κύπτουσιν ἐπὶ τῶν ἀποκομιζόντων τὰ χώματα ἁμαξίων, ἵνα μὴ προσκρούσωσι τὴν κεφαλὴν κατὰ τοῦ χαμηλοῦ θόλου. Ὁ καύσων ἐπιτείνεται, μόλις δὲ κατορθῶ, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ὑπηρέτου τοῦ συνοδοῦ μου, νὰ προχωρήσω διὰ τοῦ βορβόρου καὶ τῶν ὑδάτων. Αἴφνης ἀκούω κραυγήν: «Προσοχή! ἔκρηξις!» Τρέχω πρὸς τὰ ὀπίσω ὅπως δύναμαι, ὁ συνοδός μου γελᾷ, μετὰ μικρὸν ἡ δυναμῖτις ἐκρήγνυται, καὶ τὸ ὄρος σείεται πρόρριζον.

»....Μετὰ χίλια περίπου μέτρα φοβερὸς πάταγος ἀγγέλλει διατρητικὴν μηχανὴν ἐργαζομένην εἰς διαπλάτυνσιν τῆς ὑπονόμου. Εἶνε παράδοξόν τι καὶ φασματῶδες ἰκρίωμα ἐκ σιδήρου, ὠθοῦν διὰ φοβερᾶς ταχύτητος καὶ δυνάμεως ἐντὸς τοῦ βράχου μακρὸν σιδηροῦν ἔμβολον —τὸ τρύπανον. Τρέμει ἡ μηχανή, τρέμει τὸ τρύπανον, τρέμουσιν οἱ περὶ τὴν μηχανὴν ἀσχολούμενοι ἐργάται. Ἂς φαντασθῇ τις τὸν κρότον τοῦ μύλου, ἐγγὺς τοῦ μυλίτου λίθου· ἂς πολλαπλασιάσῃ αὐτὸν ἐπ' ἄπειρον, καὶ θὰ ἔχῃ ἀμυδράν τινα ἰδέαν τοῦ πατάγου, ὅστις συνταράσσει τὴν ὑπόγειον ἐκείνην σκοτίαν.

»Τέλος εὑρισκόμεθα πρὸ τῆς ἀρχικῆς στοᾶς, ἥτις εἶνε ἡ πρώτη ἐντὸς τοῦ ὄρους ἀνοιγομένη ὀπή. Ἡ ὑπόνομος εἶνε στενή, ὡς ὑπόδρομος μεταλλείου, καὶ ἡ θερμοκρασία 34 τοὐλάχιστον βαθμῶν. Παρ' ὀλίγον λιποθυμῶ, μόλις δ' ἀναπνέω καὶ πάλιν, ὅτε φθάνομεν πρὸ τῶν διατρητικῶν μηχανῶν, αἵτινες, τέσσαρες τὸν ἀριθμόν, πλήττουσι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὡς μανιώδεις τὸν ὕστατον ἐκ γρανίτου τοῖχον, ὅστις χωρίζει ἔτι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Ἀϊρόλου. Ἐδῶ εἶνε κάπως δροσερωτέρα ἡ θερμοκρασία, διότι ἀναψύχει αὐτὴν ὁ τὰς διατρητικὰς μηχανὰς κινῶν συμπεπυκνωμένος ἀήρ· ἀλλ' ὁ πάταγος ἐκκωφαίνει.

»Ἀφοῦ ἤκουσα σαφῶς τὸν κρότον τῶν ὄπισθεν τοῦ βράχου, πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀϊρόλου, ἐργαζομένων μηχανῶν, ἀπεχώρησα. Οὐδέποτε δ' ἐπὶ ζωῆς μου ἐχαιρέτισα μετὰ πλείονος εὐγνωμοσύνης τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἢ μετὰ τὰς ἑπτὰ ἐκείνας ὥρας, ἃς διήγαγον ὑπὸ τὴν ταρταρείαν σύριγγα».

* *
*

Ἐν νεωτέρᾳ αὐτοῦ ἐπιστολῇ περιγράφει ὡς ἑξῆς ὁ αὐτόπτης ἀνταποκριτὴς τὴν κατάπτωσιν τοῦ τελευταίου τεμαχίου βράχου, ὅπερ διεχώριζεν ἔτι τὰς δύο στοάς.

«Ἅμα τῇ ἡμέρᾳ παρέλαβεν ἡμᾶς ἡ μηχανή, κεκοσμημένη δι' ἑλβετικῶν σημαιῶν· ἡ δὲ ἁμαξοστοιχία, παρεσκευασμένη ἐπίτηδες διὰ τὴν πρώτην τῆς σύριγγος διάβασιν, καὶ συγκειμένη ἐκ νέων, χαμηλῶν φορτηγίδων, ἐπληρώθη ὑπὸ τῶν ἐργατῶν, τῶν μελῶν τῆς διευθύνσεως, τῶν παρ' αὐτῇ ἐργαζομένων μηχανικῶν, ἐφόρων, γεωλόγων κλ., 50 περίπου τὸν ἀριθμόν . . . . Περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν εἴχομεν προχωρήσει 6300 μέτρα. Μετ' ὀλίγον εἰσερχόμεθα εἰς τὴν στενὴν ὑπόνομον, ἥτις δὲν ἔλαβεν ἔτι εὐρυνθεῖσα τὰς διαστάσεις τῆς σύριγγος· φωναὶ ἀντηχοῦσι κύκλῳ ἡμῶν: «Σκύψατε!» καὶ περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, 7450 μέτρα διανύσαντες, εὑρισκόμεθα εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς στοᾶς, ἐνώπιον τῆς μεγάλης διατρητικῆς μηχανῆς. Τὸ θέαμα εἶνε ἀληθῶς καταχθόνιον! Πάντες καταβαίνουσι τῶν ἁμαξίων, καὶ συνωθοῦνται πρὸ τοῦ ὑπολειπομένου ἔτι ὀρθίου γρανιτικοῦ τοίχου. Θεωρῶ κ' ἐγὼ διὰ τῆς ἡμικυκλικῆς ὀπῆς, ἣν ἤνοιξεν ἤδη δοκιμαστικὸν τρύπανον διὰ τοῦ βράχου, καὶ βλέπω ὄπισθεν αὐτοῦ τεμάχια ἀνθρωπίνων μορφῶν. Πάντας κατέχει ἔξαψις ἀλλόκοτος, ἡ δὲ μηχανὴ ἄρχεται τῆς παταγώδους της ἐργασίας. Αἱ ἐντὸς τοῦ βράχου ἠνεῳγμέναι ὀπαὶ πρέπει νὰ βαθυνθῶσιν ἀκόμη. Κραυγαὶ κύκλῳ εἰς γλώσσας παντοίας, καὶ θόρυβος καὶ ψόφος καὶ πάταγος, καὶ θερμότης ἀνωτέρα τῶν 32 βαθμῶν! Ἡ μηχανὴ συγκλονεῖται ὅλη καὶ τρέμει ἐκ τῶν κτύπων, οὓς καταφέρει κατὰ τοῦ γρανίτου, τὸ ἀληθὲς δ' ἐκεῖνο ἐργαστήριον τοῦ Σατανᾶ φωτίζουσι λύχνοι κρεμάμενοι ἀπὸ ῥάβδων σιδηρῶν, ἐμπεπηγμένων εἰς τὰς ἀνοικτὰς ἤδη ὀπάς. Αἴφνης ἔμβολον σιδηροῦν προκύπτει διὰ τῆς δοκιμαστικῆς ὀπῆς, φέρον ἐπιστολὴν ἐξ Ἰταλίας. Κραυγὴ ἀγαλλιάσεως μεγάλη ἀναδίδεται ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου, ἡ διατρητικὴ μηχανὴ σταματᾷ,—διότι ἐπέρανεν ἤδη τὸ ἔργον της,—καὶ ἄρχεται ἡ γόμωσις τῶν ὀπῶν, ἐνῷ τινες τῶν παρισταμένων συνδιαλέγονται διὰ τοῦ δοκιμαστηρίου τρήματος πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν τοῦ βράχου ἱσταμένους. Ὀπισθοχωροῦμεν 3000 μέτρα, καὶ ἀναμένομεν ἐναγώνιοι. Τέλος βροντᾷ . . . . τρέχομεν ὅλοι . . . ὁ τοῖχος κεῖται χαμαὶ εἰς θρύμματα. Ἓν μέτρον ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, χαίνει ἐνώπιον ἡμῶν ὀπὴ μεγάλη, ἑνὸς περίπου μέτρου ἔχουσα διάμετρον, καὶ διὰ τοῦ χάσματος ἐκείνου ἕρπουσι πρῶτοι οἱ ἐκ τοῦ Ἀϊρόλου καὶ περιπτύσσονται ἐν ἀλαλαγμῷ τοὺς ἡμετέρους. Ζῦθος ψυχρὸς καὶ οἶνος κιρνῶνται εἰς τοὺς παρισταμένους, ὁ δὲ ἐπιθεωρητὴς Kaufmann ἐκφωνεῖ ὡραῖον λόγον πλήρη βαθείας συγκινήσεως. Ἡ χαρὰ εἶνε ἀπερίγραπτος».

*
* *

Οὕτως ἐπεράνθη τὸ γιγάντειον ἔργον, ὅπερ μέλλει νὰ συνδέσῃ διὰ τῆς συντομωτάτης ὁδοῦ τὴν βόρειον καὶ βορειοδυτικὴν Εὐρώπην μετὰ τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐν Γαλλίᾳ ἀναλογίζονται ἤδη μετὰ δικαίων

Digitized by Google

φόβων, ὅτι ἡ νέα ὁδὸς θέλει ταχέως ἐρημώσει τὸν διὰ τοῦ Mont-Cenis ἰταλογαλλικὸν δρόμον, καὶ ἤρχισαν σκεπτόμενοι, ἂν δὲν πρέπει νὰ ἐπιχειρηθῇ καὶ ἄλλου μεγάλου ἀλπείου ὄρους — τοῦ Simplon — ἡ διάτρησις, ὅπως ἀνοιχθῇ οὕτω εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον καὶ ἄλλη, εὐκολωτέρα μὲν καὶ εὐθηνοτέρα, ὡς ὑπολογίζουσι, κοινωνίας ὁδός, συμφορωτέρα δὲ πάντως εἰς τὴν Γαλλίαν.

Οὐδὲν θαυμαστόν, ἂν καὶ τὸ νέον αὐτὸ κυκλώπειον ἔργον συντελεσθῇ ἐντὸς τοῦ αἰῶνος.

Λ.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ κόμητος Μόλτκε» (Aus Graf Moltke's Privatleben) ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Γερμανίᾳ μικρὸν φυλλάδιον περιέχον ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ. Ἐκ τοῦ φυλλαδίου τούτου παραλαμβάνομεν τὸ ἑπόμενον τεμάχιον, ἐν ᾧ περιέχονται ἀξιανάγνωστοι λεπτομέρειαι περὶ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου τοῦ στρατάρχου καὶ τῶν συνήθων αὐτοῦ ἀσχολιῶν. Σ. τ. Δ.

Ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῦ στρατάρχου

ΜΟΛΤΚΕ

Ἀφ' οὗ χρόνου ὁ θάνατος τῆς κομήσσης Μόλτκε, συμβὰς τῇ 24 Δεκεμβρίου 1868, διέλυσε τοὺς δεσμοὺς συμβιώσεως, ἥτις διέῤῥευσεν εὐδαίμων πάντοτε, τὴν διοίκησιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ οἴκου τοῦ στρατάρχου ἀνέλαβεν ἡ κυρία Βοὺρτ, ἡ μόνη ἀπομένουσα αὐτῷ ἀδελφή. Συγχρόνως δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατάρχου ὡς δεύτερος αὐτοῦ ὑπασπιστής. Ὁ κόμης Μόλτκε κατοικεῖ νῦν ἐν τῷ νέῳ κτιρίῳ τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου ἐπὶ τῆς «Βασιλικῆς πλατείας», κατέχει δὲ τὴν μεσημβρινὴν τοῦ μεγάρου πλευρὰν τὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν στήλην τῆς Νίκης.

Ὁ τρόπος αὐτοῦ τοῦ ζῆν εἶνε ἁπλούστατος ἅμα καὶ κανονικώτατος. Τὸν χρόνον διαθέτει ἐκ τῶν προτέρων αὐστηρῶς εἰς τὰς καθ' ἑκάστην ἐργασίας του. Καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα ὁ κόμης Μόλτκε, ἐν Βερολίνῳ διατρίβων, συνειθίζει νὰ ἐγείρεται ἅμα τῇ πρωτᾳ, περιβαλλόμενος δὲ κοιτωνίτην καὶ τὴν κεφαλὴν καλύπτων διὰ μικροῦ πρωϊνοῦ καλύμματος, βηματίζει ἐπί τινα χρόνον ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ, ὅπερ εἶνε ἁπλούστατα διεσκευασμένον, καὶ ἐν ᾧ περὶ τὴν ἑβδόμην λαμβάνει κύαθον καφὲ καὶ καπνίζει σιγάρον. Μετὰ τοῦτο ἄρχεται τῆς ἐργασίας, ἣν ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς ἐνάτης· γράφει δὲ ταχέως καὶ κανονικῶς, διορθῶν συχνὰ τὰ γεγραμμένα· ὁ γραφικὸς αὐτοῦ χαρακτὴρ εἶνε ὁμαλὸς καὶ εὐανάγνωστος, τὰ δὲ γράμματα ἐντόνως γεγραμμένα· τὴν ἐνάτην φέρουσιν αὐτῷ τὰ διάφορα ἔγγραφα τῆς ὑπηρεσίας, ἃ ἀναγινώσκει μετὰ προσοχῆς πολλῆς καὶ ἀκριβείας, εἶτα δὲ ἐνδύεται τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ στολήν. Τὴν ἑνδεκάτην ἔρχονται αἱ ἐκθέσεις τῶν ὑπασπιστῶν, μετὰ δὲ ταύτας ὁ στρατάρχης λαμβάνει λιτὸν πρόγευμα, μεθ' ὃ τελειόνει τὴν γραφικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν, ἥτις συνήθως διαρκεῖ μέχρι τῆς δευτέρας μετὰ μεσημβρίαν. Τὴν δευτέραν ἀκριβῶς ὥραν ἄρχονται αἱ ἐκθέσεις τῶν τμηματαρχῶν τοῦ μεγάλου γενικοῦ ἐπιτελείου, αἵτινες ἀπαιτοῦσι διάφορον ἑκάστοτε χρόνον. Περατώσας δὲ καὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην ὁ κόμης Μόλτκε ἐξέρχεται εἰς τὸν συνήθη αὐτοῦ περίπατον, ἐξ οὗ ἐπανερχόμενος γευματίζει μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Τὸν καφὲν λαμβάνει ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του· ἐνταῦθα δὲ μετὰ τὸ γεῦμα συνέρχονται ὅλοι οἱ τοῦ οἴκου παρὰ τῷ στρατάρχῃ, ὅστις συνδιαλέγεται μετ' αὐτῶν ἐν πάσῃ ἀφελείᾳ καὶ ζωηρᾷ εὐθυμίᾳ μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας, ὅτε ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐργασίαν μέχρι τῆς ἑβδόμης. Εἶτα ἀναγινώσκει τὰς ἐφημερίδας τῆς ἡμέρας μέχρι τῆς ὀγδόης, καθ' ἣν διακόπτει πᾶσαν ἐργασίαν ἵνα λάβῃ τὸ τέϊον μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Τὸ λοιπὸν τῆς ἑσπέρας διατίθεται πρῶτον μὲν εἰς τὸ *οὐϊστ*, τὸ ὁποῖον ὁ στρατάρχης παίζει ὑπὲρ πάντας καλλίτερον, εἶτα δὲ εἰς τὴν μουσικήν, δι' ἧς καὶ τελειόνει ἡ ἑσπέρα, παρατεινομένη οὐχὶ πέραν τῆς ἑνδεκάτης. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ὥραν ὁ στρατάρχης ἀποσύρεται εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου, καὶ κοιμᾶται μέχρι τῆς ἕκτης καὶ ἡμισείας πρωϊνῆς ὥρας, ὅτε ἐξεγείρεται ἵνα ἐπαναλάβῃ τὴν τακτικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν.

Τὸ θέρος ὁ κόμης Μόλτκε ἀπέρχεται ἐκ Βερολίνου εἰς τὴν ἐξοχικὴν αὐτοῦ ἔπαυλιν Kreisau ἐν Σιλεσίᾳ. Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς αὐλῆς αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἐστημένοι δύο ἀθληταί, οὐ μακρὰν δ' ἐντεῦθεν φαίνονται ἐπὶ μεγάλων λιθίνων ὑποβάθρων δύο γαλλικὰ τηλεβόλα, δῶρον τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὸν ἔνδοξον αὐτοῦ ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου. Ἐν τῷ ἐκτεταμένῳ κήπῳ τῆς ἐπαύλεως ὁ στρατάρχης ἀρέσκεται νὰ παραμένῃ εἰς ἀπόκεντρον τινὰ γωνίαν, ἔνθα καθήμενος ἐπὶ θρανίου σκιαζομένου ὑπὸ τοῦ πυκνοῦ φυλλώματος μεγαλοπρεποῦς δρυός, ἀπολαύει τῆς θέας τῶν ἀντικρὺ εἰς μακρὰν ἀπόστασιν ἀνυψουμένων γραφικῶν ὀρέων Eulengebirge. Ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχει καὶ ὁ τάφος τῆς συζύγου τοῦ στρατάρχου κομήσσης Μόλτκε.

Κ.

ΤΕΧΝΗΤΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΡΟΧΗΣ

Ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες οὐχὶ σπανίως ἐπὶ μῆνας περιμένομεν ν' ἀνοίξωσιν οἱ καταῤῥάκται τοῦ οὐρανοῦ ἵνα δροσίσωσι τὴν ἀείποτε διψῶσαν γῆν τῆς Ἀττικῆς, μετὰ πολλοῦ βεβαίως τοῦ ἐνδιαφέροντος θὰ μάθωμεν ὅτι ὁ στρατηγὸς Δανιὴλ Ῥώγγλερς ἐκ Βιργινίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐφεῦρε τὸν τρόπον τοῦ νὰ παράγῃ κατὰ βούλησιν βροχήν, ὁ δὲ τρόπος εἶνε ὁ ἑξῆς.

Ἀπολύεται εἰς τὸν ἀέρα σφαίρωμα πλῆρες πυρσοκρότων, ἀφ' οὗ δὲ φθάσῃ τὸ σφαίρωμα εἰς

Digitized by Google

τὴν χώραν τῶν νεφελῶν, πέμπεται πρὸς αὐτὸ διὰ μέσου τοῦ κρατοῦντος αὐτὸ πρὸς τὴν γῆν μεταλλικοῦ σύρματος ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ, δι'οὗ τὰ πυρσόκροτα ἐκρήγνυνται. Οὕτω δὲ δονουμένων τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων κατορθοῦται ὥστε νὰ συμπυκνῶνται εἰς ἀποτέλεσιν νεφελῶν, αἵτινες ἔπειτα ἀναλύονται εἰς βροχὴν, αἱ ὁμίχλαι αἱ κυμαινόμεναι ὑπεράνω τῶν ὑπὸ τῆς ξηρασίας καταπονουμένων τόπων.

Ὁ τρόπος φαίνεται ἁπλούστατος. Φυσικῷ τῷ λόγῳ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐγγυηθῶμεν ἂν ἦνε καὶ πραγματοποιήσιμος, ἀλλ' ὁ στρατηγὸς Ρώγγλερς ἔχει τόσην πεποίθησιν εἰς τὴν ἐφεύρεσίν του, ὥστε ἐζήτησε καὶ πτυχίον ἵνα ἀσφαλίσῃ εἰς ἑαυτὸν τὰ μέλλοντα κέρδη. Ἡ ἐπὶ τῆς γεωργίας μάλιστα ἐπιτροπεία τῆς Βιργινιακῆς γερουσίας ἔλαβεν ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ στρατηγοῦ καὶ παρήγγειλεν αὐτῷ νὰ τῇ ὑποβάλῃ λεπτομερῆ ἔκθεσιν. Περιττὸν εἶνε νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὁ στρατηγὸς ἐζήτησε βοήθειαν χρηματικὴν παρὰ τοῦ δημοσίου ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἀπαιτουμένας προκαταρκτικὰς δοκιμασίας. Τ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

τιθέμενος ὑπὸ κράτησιν.

Ἀμερικανός τις ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἔθεσεν ἐσχάτως ὑπὸ κράτησιν τὸν κ. Αἴες πρόεδρον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν·

Ἐντὸς τοῦ ἐν Οὐασιγκτῶνι τῆς Ἀμερικῆς Καπιτωλίου ὑπάρχουσι δύο διάφοροι σειραὶ καθισμάτων, ὧν τὰ μὲν εἶνε προσδιωρισμένα διὰ τοὺς κυρίους, τὰ δὲ διὰ τὰς κυρίας. Ὁ πρόεδρος ἐκάθισεν εἰς ἓν τῶν διὰ τὰς κυρίας καθισμάτων· τότε ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος πλησιάσας τὸν εἶπε ν' ἀποχωρήσῃ ἐκεῖθεν· ἐπειδὴ δὲ ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης δὲν ὑπήκουσε ταχέως καὶ εὐκόλως, ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἔθεσεν αὐτὸν ὑπὸ κράτησιν, ὡς δυσπειθῆ καὶ ἀνυπότακτον. Εἶδε καθ' ὁδὸν ἀπαγόμενον εἰς τὴν φυλακὴν τὸν κ. Αἴες ἄλλος ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, ὅστις ἐγνώριζε τὸν πρόεδρον, καὶ πλησιάσας ἐπληροφόρησε τὸν ἀπάγοντα ὑπάλληλον περὶ τοῦ τίς ἦτο ὁ ἀπαγόμενος.

Οὗτος τὰ ἔχασε τότε, καὶ κατῃσχυμμένος ἐπροσπάθησε νὰ δικαιολογηθῇ πρὸς τὸν κ. Αἴες, ἀλλ' οὗτος εἰς ἀπάντησιν τῷ εἶπεν ἁπλῶς·— Πολὺ καλά, φίλε μου, ἀλλὰ σεῖς δὲν ἐκάμετε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἐκτελέσετε τὰς διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ, ὅπως ἦτο τὸ χρέος σας. Δ.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

443.

Καὶ τὰ σφοδρότατα τοῦ ἀνθρώπου πάθη ἐνίοτε ἀναπαύονται, ἡ ματαιότης ὅμως οὐδέποτε παύει συνταράσσουσα αὐτόν.

444.

Ἡ γεροντικὴ μανία ὑπερβαίνει τὴν νεανικήν.

445.

Καὶ ὑπὲρ τὴν κακοήθειαν ἡ ἀνανδρία πρὸς τὴν ἀρετὴν ἀντίκειται.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Τὸ λογικὸν εἶνε πυξὶς ναυτικὴ, ἥτις δεικνύει τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τις . . . ἀλλὰ καὶ δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ ν' ἀκολουθήσῃ τις ἄλλον.

*** Τὰ πάθη ἀντικαθιστῶσιν εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὴν θέλησιν, ὅταν αὕτη ἐλλείπῃ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κατὰ τοὺς περὶ τὴν ὑγιεινὴν καταγινομένους τὸ ὠὸν εἶνε τροφὴ θρεπτικωτάτη καὶ λίαν πλαστικὴ, ἀφ' οὗ ἐπαρκῇ εἰς τὴν θρέψιν τοῦ νεοσσοῦ τοῦ κεκλεισμένου ἐν τῷ κελύφει αὐτοῦ. Οὐδεμίαν δὲ παρέχει δυσκολίαν εἰς τὴν πέψιν ὁπόταν παρασκευάζεται προσηκόντως, τουτέστι πρέπει νὰ ἑψήνεται ὀλίγον, ὥστε νὰ μὴ πήγνυται τὸ λεύκωμα γινόμενον δυσδιάλυτον ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ. Οὕτω δὲ παρασκευαζόμενον εἶνε εὐπεπτότερον καὶ τοῦ κρέατος. Ἀναλόγως δὲ τῆς παρασκευῆς τῶν ὠῶν ποικίλλει καὶ τὸ εὔπεπτον αὐτῶν. Εὐπεπτότερα εἶνε τὰ ὠμὰ ὠὰ, ἔπειτα τὰ ταρακτὰ μετὰ ζαχάρεως καὶ ψυχροῦ ὕδατος, τὰ ταρακτὰ μετὰ ζαχάρεως καὶ ἐγχύματος καφὲ ἢ γάλακτος ἢ τεΐου, τὰ βραστὰ ὠὰ τὰ ὁποῖα ὅμως τρία μόλις λεπτὰ τῆς ὥρας πρέπει νὰ μένωσιν ἐν τῷ βράζοντι ὕδατι, τὰ ἑψημένα ἐντὸς πινακίου καὶ ἡ *ὀμελέττα* (σφογγάτον). Δύσπεπτα δὲ εἶνε τὰ πηκτὰ ἐν γένει καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἑψημένα μετὰ λιπαρῶν οὐσιῶν.

Ἀλλὰ πλὴν τούτου πρέπει πρὸ πάντων τὸ ὠὸν νὰ εἶνε ἔγκαιρον· διότι τὸ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν γεννηθὲν ἤρχισεν ἤδη νὰ ἀποσυντίθεται, καὶ τούτου ἕνεκα εἶνε δύσπεπτον καὶ ἐπιφέρει δυσαρέστους καὶ καυστικὰς ἐρυγάς, διὰ τοῦτο καὶ οἱ παλαιότεροι ἔλεγον ὅτι τὸ ὠὸν τῆς ἡμέρας εἶνε χρυσοῦν, τὸ δύο ἡμερῶν εἶνε ἀργυροῦν, τὸ δὲ πλέον τῶν δύο ἡμερῶν εἶνε σιδηροῦν.

Τὰ ὠὰ τῆς ὄρνιθος εἶνε τὰ μάλιστα πάντων περιζήτητα καὶ τοι ὀλίγον διαφέρουσι κατὰ τὴν σύνθεσιν τῶν ὠῶν τῆς ἰνδικῆς ὄρνιθος, τῆς χηνός, τῆς νήσσης κλπ. Περὶ τούτου ἡ ἰατρικὴ σχολὴ τοῦ Σαλέρνου παρέχει τὸν στιχηρὸν τοῦτον ἀφορισμόν:

Ταυγά, πρέπει νὰ 'ξεύρετε, διὰ νὰ εἶν' καλά,
Πρέπει νὰ εἶνε ἔγκαιρα, λευκὰ καὶ μακρουλά.
Τὰ δὲ αὐγὰ τῆς ὄρνιθος εἶνε καὶ νοστιμώτερα
διὸ καὶ προτιμότερα
**

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 173. — 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐμποροβιομηχανικοῦ Συλλόγου: Ὁ κ. Ι. Δούμας φρ. 1000, Γ. Κ. φρ. 250, ὁ ἐν Βιέννῃ κ. Θ. Δενδρινὸς καὶ ὁ ἐν Παρισίοις κ. Σημαντήρας διάφορα συγγράμματα.

Ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας: Ἡ κυρία Α. Βλαστοῦ φρ. 600.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2111. Ἑστία. Ἐκδίδεται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 20 Ἀπριλίου 1880. Ἀριθ. 225 (173). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ἐν ὁδῷ Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Χίων ἐν Σύρῳ. — Ἐξηγητικὴ περὶ αὐτῆς σημείωσις ὑπὸ Α. Ζ. Μάμουκα. — Οἱ σήμερον Ἕλληνες. (Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιηγήσεως τοῦ Ιωσὴφ Ῥεϊνάχ) ὑπὸ Ἐμ. Δ. Φειδόυ. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ) — Ἡ διάτρησις τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου. — Ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῦ στρατάρχου Μόλτκε. — Τεχνητὴ παραγωγὴ βροχῆς. — Πρόεδρος δημοκρατίας τιθέμενος ὑπὸ κράτησιν. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Λαροσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2112. Πραγματεία περὶ εὐθύνης τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ὑπουργῶν, ὑπὸ Ἰωάννου Ἀραβαντινοῦ, διδάκτορος τῆς νομικῆς καὶ δικηγόρου ἐν Ἀθήναις. Τεῦχος πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ι. Κουδέλου καὶ Α. Τρέμη 1880, 8ον, σ. 137. Ἀμφότερα τὰ τεύχη τιμῶνται δρ. ν. 5.

2113. P. le H. de C. Ἰσμαὴλ-πασσᾶς Σαδύκ, ἤτοι ὁ θάνατος τοῦ Μουφέτης. Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1880, 8ον, σ. 36, φρ. 2.

2114. Γεωργίου Κ. Στρατήγη. Συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Πέρρη, 1880, 8ον, σ. 79.

2115. Lehrgang der Russischen Sprache für den Schul-Privat-und Selbstunterricht bearbeitet von Dr. August Boltz, früheren Professor der russischen Sprache an der königl. Krieg-Akademie zu Berlin. Der praktische Theil nach der Robertson'schen Methode, der wissenschaftliche auf Grund der Ergebnisse der vergleichenden Sprachforschung. Erster Theil. Fünfte, völlig umgearbeitete Auflage. Berlin 1880, 8o, p. X—232.

2116. Éphémérides Daces ou chronique de la guerre de quatre ans (1736—1739) par Constantin Dapontès, secrétaire du Prince Constantin Mavrocordato. Publiée, traduite et annotée par Emile Legrand, répétiteur à l'Ecole des langues orientales vivantes (Publications de l'Ecole des langues orientales vivantes). Tome premier. Texte grec. Paris, Ernest Leroux, 1880, 8o, σ. XXXII, φνθ.

Μετὰ λύπης ἀναγγέλλομεν ὅτι ὁ ἐν Ἀμβούργῳ καθηγητὴς καὶ τῆς «Ἑστίας» πολύτιμος φίλος W. Wagner ἀπεβίωσεν ἐν Νεαπόλει, ὅπου εἶχε μεταβῇ πρὸ μικροῦ χάριν ἀρχαιολογικῶν μελετῶν. Βιογραφίαν τοῦ διακεκριμένου τούτου φιλέλληνος, γραφεῖσαν παρὰ τοῦ κ. Α. Βικέλα, θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἡ «Ἑστία».

— Ἡ «Ἐθνικὴ ἐφημερὶς» γράφει, ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων καὶ καθηγητὴς κ. Ἄδλερ, ὁ μετὰ τοῦ Κουρτίου ἐν Ὀλυμπίᾳ διατρίβων, εἶνε ἐντεταλμένος νὰ ποιήσῃ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν προτάσεις περὶ μετακομίσεως τῶν ὀλυμπιακῶν θησαυρῶν εἰς Ἀθήνας. Ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις εἶνε ἴσως διάθετος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἵδρυσιν ὀλυμπιακοῦ μουσείου ἐν Ἀθήναις.

— Ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀγγλιστὶ ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «Minerva» δημοσιεύεται μακρὰ καὶ ἐμβριθὴς διατριβὴ πρὸς ἀναίρεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου βουλευτοῦ Χάμβουργ πρὸ τριῶν μηνῶν γραφέντων κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὴν ἀναίρεσιν ταύτην συνέγραψεν αὐτὸς ὁ ἐκδότης τῆς Minerva κ. Περικλῆς Τσίκος, κρυπτόμενος μετριοφρόνως ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Pierre Lestoile.

— Ὁ ἐν Bonn καθηγητὴς κ. Aug. Boltz δημοσιεύει ἐν τῷ Magazin für die Litteratur des Auslandes (τῆς 17 Ἀπριλίου) μακρὰν ἀνάλυσιν τοῦ Ἀλφαβήτου τῆς ἀγάπης (ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ W. Wagner) καὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ Bernhard Schmidt: Griechische Märchen, Sagen und Volkslieder.

— Ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχει πλούσιον καθίδρυμα, ἐν ᾧ γίνονται ἀναγνώσματα περὶ παντοίων θρησκευτικῶν καὶ θεολογικῶν ζητημάτων. Οἱ τούτου ἐπιμεληταὶ προσεκάλεσαν ἐκ Παρισίων τὸν Γάλλον ἀκαδημαϊκὸν Ἐρνέστον Ῥενάν, ὅπως ἀπαγγείλῃ σειρὰν ἀναγνωσμάτων «περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῶν θεσμῶν, τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ῥώμης ἐπὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.» Τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα ἐγένετο τῇ 6 Ἀπριλίου. Ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ὑπῆρξε τόση, ὥστε ὁ διάσημος συγγραφεὺς τοῦ «Βίου τοῦ Ἰησοῦ» ἠναγκάσθη νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὸ αὐτὸ ἀνάγνωσμα δὶς τῆς ἡμέρας.

— Ὁ πρίγκηψ τῆς Βαυαρίας Κάρολος Θεόδωρος, ἀποκτήσας μετ' ἐπιμελεῖς σπουδὰς τ' ἀναγκαῖα πτυχία, ἐκτήσατο πρό τινος διὰ διατάγματος τὸ δικαίωμα τοῦ μετέρχεσθαι τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ Α. Β. Ὑψηλότης εὐδοκιμεῖ ὡς ἰατρὸς καὶ ἐπετέλεσεν ἤδη λίαν ἐπιτυχῶς χειρουργικάς τινας ἐγχειρήσεις. Οἱ χωρικοὶ τοῦ ἐν Τεγερσὲ μεγαλοπρεποῦς κτήματός του νοσοῦντες προσφεύγουσι κατὰ προτίμησιν εἰς αὐτὸν, ὅστις χορηγεῖ αὐτοῖς γενναίως καὶ τὰ φάρμακα, πολλάκις δὲ καὶ τροφήν. Ὁ διδάκτωρ Κάρολος Θεόδωρος Βιττελσβαχ εἶνε ἀδελφὸς τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας.

— Τῇ 1 Ἀπριλίου ἐν τῷ μεγάρῳ τῶν Ὡραίων Τεχνῶν γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων συλλόγου, ἐξελέγησαν πρόεδρος μὲν ὁ κ. Rodolphe Dareste, ἀντιπρόεδροι δὲ οἱ κκ. Henri Weil καὶ Maspero, γραμματεῖς οἱ κκ. Alfred Croiset καὶ Marquis de Queux de Saint-Hilaire καὶ ταμίας ὁ κ. Ch. Jourdain. Μέλη δὲ τοῦ συμβουλίου οἱ κκ. Albert Dumont, Gidel, Mézières, Γ. Χασιώτης, Henry Houssaye, A. Rambaud καὶ E. Legrand. Ὡς γνωστὸν, ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συλλόγου διατελεῖ ὁ πρύτανις τῶν ἐν Γαλλίᾳ φιλελλήνων, ὁ γηραιὸς E. Egger.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς Revue Archéologique ὁ διακεκριμένος ἀρχαιολόγος κ. Περρὸ δημοσιεύει ἐκτενὲς ἄρθρον περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Καστόρχη ἄρτι δημοσιευθείσης ἐκθέσεως τῶν ἔργων τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας.

— Ἐθνικῇ συνεισφορᾷ ἐγείρεται προσεχῶς ἐν Λονδίνῳ (ἐν τῷ Green Park) ἀνδριὰς εἰς μνήμην τοῦ λόρδου Βύρωνος.

— Ἐν Ῥωσσίᾳ ἀπηγορεύθη ἡ πώλησις τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ζολᾶ «Νανᾶ».

— Ὁ ἐν Ἀθήναις φιλολογικὸς σύλλογος Παρνασσὸς παρεδέξατο κατ' ἀρχὴν τὴν σύστασιν βιβλιοθηκῶν τοῦ λαοῦ.

— Ὁ κ. Π. Βεργωτῆς ἐξέδοτο ἐν Ἀργοστολίῳ μικρὸν φυλλάδιον, περιέχον τὸν «Ὕμνον εἰς τὴν ἐλευθερίαν» τοῦ Σολωμοῦ.

— Παράδοξος ἐφημερὶς ἤρξατο ἐκδιδομένη ἀπὸ τῆς 1 Ἀπριλίου ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ὀνομάζεται «Ἡμερήσιος Φωνογράφος», δημοσιεύεται δὲ χωρὶς νὰ κάμῃ χρῆσιν οὔτε γραμμάτων οὔτε χάρτου.

Ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ τίτλου αὐτῆς, ἡ νέα ἐφημερὶς οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἐπιτυχὴς ἐφαρμογὴ τοῦ περιφήμου ὀργάνου τοῦ Ἐδισῶνος. Ὁ εὐφυὴς εἰς Ἀμερικανὸς ὁ κ. William Linérs, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ πολλαπλασιάσῃ διὰ τῆς γαλβανοπλαστικῆς τὸ μετάλλινον φύλλον, ὅπερ ἐν τῷ φωνογράφῳ δέχεται τοὺς ἤχους. Εὑρέθησαν δ' ἀμέσως κεφαλαιοῦχοι, οἵτινες ἔθηκαν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ 1,000,000 δολλαρίων, ἵνα ἱδρύσῃ ἐφημερίδα ἀπαλλάττουσαν τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς τοῦ κόπου τῆς ἀναγνώσεως καὶ παρέχουσαν αὐτοῖς τὸ πλεονέκτημα ν' ἀκούωσι τοὺς ἐν τῇ βουλῇ ἀπαγ-

γελλομένους λόγους, ὡς εἰ ἦσαν παρόντες εἰς τὰς συνεδριάσεις. Ἤδη ἡ διεύθυνσις τοῦ «Ἡμερησίου Φωνογράφου» διένειμε δωρεὰν 10,000 φωνογράφους ἰσομεγέθεις εἰς ἰσάριθμα πρόσωπα, ἅτινα ἔγειναν συνδρομηταὶ εἰς τὴν ἐφημερίδα.

Ὁ κεντρικὸς φωνογράφος εὑρίσκεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς συντάξεως, ἔνθα ἀπαγγέλλουσι τὴν ἐφημερίδα. Τὸ ἰδὲ μετάλλινον φύλλον τοῦ φωνογράφου ἐκδίδεται εἰς τοσαῦτα ἀντίτυπα, ὅσοι εἰσὶν οἱ συνδρομηταί.

Ἀντὶ ἐντύπου ἐφημερίδος ὁ συνδρομητὴς λαμβάνει κατὰ πᾶσαν πρωΐαν διὰ τοῦ διανομέως δέσμην περιέχουσαν ἀριθμόν τινα μεταλλίνων φύλλων, ἅτινα δι' ἁπλουστάτης ἐργασίας ὁ ὑπηρέτης ἐφαρμόζει εἰς τὸν κύλινδρον τοῦ φωνογράφου, ὃν ταὐτοποιήσας φέρει εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ κυρίου του. Οὗτος ἅμα ἐξυπνῶν δὲν ἔχει ἢ νὰ θλίψῃ τὸ ἐλατήριον τοῦ κυλίνδρου, ὅστις τιθέμενος εἰς κίνησιν ἀπαγγέλλει δι' ἰσχυρᾶς καὶ εὐλήπτου φωνῆς τὰ περιεχόμενα τοῦ «Ἡμερησίου Φωνογράφου».

Εἶνε δὲ ἡ ἐπιχείρησις καὶ οἰκονομικῶς ἐπικερδεστάτη, διότι αἱ δαπάναι τῆς νέας ἐφημερίδος εἶνε σχετικῶς ἐλαττώτεραι ἢ αἱ τῶν ἐκτυπουμένων αὐτῆς συναδέλφων.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δηλοποιεῖ ὅτι

Κατὰ τὴν ἀπὸ 7 Ἀπριλίου ε. ε. ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Τραπέζης τροποποιουμένων τῶν ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1865 καὶ ἀπὸ 27 Ἰουλίου 1871 προηγουμένων ἀποφάσεών του, ὁ τόκος τῶν παρ' αὐτῇ ἀπὸ τῆς 8 τοῦ τρέχοντος μηνὸς Ἀπριλίου καὶ ἐφεξῆς γενησομένων ἐπὶ τόκῳ καταθέσεων ὡρίσθη οὕτω:

3 ½ Τρία καὶ ἥμισυ τοῖς ἑκατὸν διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ ἓν μέχρι δύο ἐτῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως.

4 Τέσσαρα τοῖς ἑκατὸν διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ τρία μέχρι πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως.

4 ½ Τέσσαρα καὶ ἥμισυ τοῖς ἑκατὸν διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ ἓξ μέχρι δέκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως.

5 Πέντε τοῖς ἑκατὸν διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ 11 μέχρι 15 ἐτῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως.

5 ½ Πέντε καὶ ἥμισυ τοῖς ἑκατὸν διὰ τὰς ἀποδιδομένας μετὰ δέκα ἓξ ἔτη καὶ ἐπέκεινα ἀπὸ τῆς καταθέσεως.

Αἱ ὁμολογίαι εἰσὶ δεκταὶ παρὰ τῆς Τραπέζης καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας αὐτῶν εἰς πληρωμὴν δανείων ἐπὶ ὑποθήκῃ. Ἐπὶ ἐνεχυριάσει δὲ αὐτῶν δύναται ἡ τράπεζα νὰ κάμῃ χορηγήσεις κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ Καταστατικοῦ.

Αἱ ὁμολογίαι ἐκδίδονται παρὰ τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος.

Αἱ πρὸς ἔκδοσιν ὁμολογιῶν καταθέσεις χρημάτων γίνονται παρά τε τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης.

Ὅσοι δὲ διαμένουσιν εἰς ἃ μέρη δὲν ὑπάρχουσιν Ὑποκαταστήματα, εἴτε ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, εἴτε ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ὀφείλουσι νὰ πέμπωσι τὰ διὰ τὴν ἔκδοσιν ὁμολογιῶν χρήματα δι' ἐξόδων των εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὸν Κατάστημα τῆς Τραπέζης.

Τὸ κεφάλαιον τῶν ὁμολογιῶν πληρόνεται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι. Ὁ δὲ τόκος πληρόνεται καθ' ἑξαμηνίαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου καὶ Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους ἐπὶ προσαγωγῇ τοῦ τίτλου τῶν ὁμολογιῶν πρὸς τοὺς δικαιούχους (ἐπαφίνοντας ἐπὶ τούτῳ ἀπόδειξιν) εἰς τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα, τὰ Ὑποκαταστήματα, καὶ τοὺς ἑπομένους ἀνταποκριτάς: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παρὰ τῷ κυρίῳ Ι. Ἀντωνιάδῃ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῖς κυρίοις Ζαφειροπούλῳ καὶ Ζαρίφῃ. Ἐν Κεφαλληνίᾳ παρὰ τῷ κ. Ν. Γ. Πανιατόρῃ, καὶ ἐν Ζακύνθῳ παρὰ τῷ κ. Ι. Γ. Κρεμμυδοπούλῳ. Ὅσοι τῶν ὁμολογιούχων ἐπιθυμοῦσι νὰ πληρώνηται πρὸς αὐτοὺς ὁ τόκος παρά τινι τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων Ὑποκαταστημάτων καὶ ἀνταποκριτῶν, ὀφείλουσι νὰ δηλώνωσιν ἑκάστοτε ἐγκαίρως τὴν ἐπιθυμίαν των ταύτην εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Τραπέζης.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7 Ἀπριλίου 1880.

Ὁ Διοικητὴς

Μ. ΡΕΝΙΕΡΗΣ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Π. ΑΙΣΧΙΝΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[16 Ἀπριλίου (Τετάρτη) 1880.]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ θείου του πρίγκηπος Γουλιέλμου ἐπεσκέφθη προχθὲς τὴν σχολὴν τῶν ναυκλάσων.— Κατὰ τὴν προχθεσινὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς ἐπεψηφίσθησαν εἰς γ' μὲν ἀνάγνωσιν τὸ νομοσχέδιον περὶ δανείου δρ. 21,000,000 πρὸς ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, εἰς β' δὲ ἀνάγνωσιν τὰ νομοσχέδια περὶ τροποποιήσεως τοῦ περὶ στρατολογίας νόμου καὶ περὶ αὐξήσεως τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν. Κατὰ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, αὕτη πραγματοποιηθήσεται τὴν 1 Ἰανουαρίου 1881, μετὰ προηγουμένην συνομολόγησιν συμβάσεως τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῆς Ἐθνικῆς καὶ Ἰονικῆς Τραπέζης περὶ δανείου ἐκ φρ. 21,000,000. Πρὸς ἐγγύησιν τῆς πληρωμῆς τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων τοῦ δανείου τούτου παραχωρεῖται τὸ ὑπόλοιπον τῆς προσόδου τοῦ χαρτοσήμου καὶ ἡ πρόσοδος τῆς σμύριδος. — Κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς ἐπεψηφίσθη ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων τῶν ὑπουργείων Οἰκονομικῶν, Ἐξωτερικῶν καὶ Δικαιοσύνης· αὔριον δέ, ὅτε εἶνε ἡ τελευταία συνεδρίασις αὐτῆς, γενήσεται συζήτησις ἐπὶ τῶν προϋπολογισμῶν τῶν λοιπῶν ὑπουργείων. — Ὁ τόκος τῶν ἀπὸ τῆς 26 ἱσταμένου ἐκδοθησομένων ἐντόκων γραμματίων ὡρίσθη εἰς 4 κ' ½ ἐτησίως. — Γνωστοποίησις μεγάλοις γράμμασι τοιχοκολληθεῖσα ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ἀναγγέλλει εἰς τοὺς ἔχοντας λαμβάνειν παρὰ τοῦ δημοσίου ὅτι αἱ πύλαι τοῦ κεντρικοῦ ταμείου εἰσὶν ἀνοικταὶ εἰς πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ εἰς πάντας ἄνευ διακρίσεως. — Διὰ Β. διατάγματος τὸ ἐν Αἰγίνῃ δημόσιον κατάστημα γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὀρφανοτροφεῖον Κυβερνήτου», ὡρίσθη ἵνα χρησιμεύσῃ διὰ ποινικὰς φυλακάς. — Ἐν μεγάλῃ συρροῇ κόσμου καὶ μετὰ στρατιωτικῆς πομπῆς ἐγένετο προχθὲς ἡ κηδεία τοῦ ἐν Θερμοπύλαις ἀποθανόντος ἄγγλου στρατηγοῦ Βαλλάρδ. Ἓν τάγμα πεζικοῦ, ἓν μηχανικοῦ, μία ἴλη ἱππικοῦ καὶ μία κανονοστοιχία, καθὼς καὶ ἀπόσπασμα ἄγγλων ναυτῶν ἀπέδωκαν εἰς τὸν νεκρὸν τὰς νενομισμένας τιμάς. Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας, οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις στρατιωτικῶν σωμάτων ἐν στολῇ καὶ πολλοὶ ἄλλοι συνώδευσαν τὴν ἐκφορὰν ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου μέχρι τοῦ παρὰ τὸ παλαιὸν στάδιον ἀγγλικοῦ νεκροταφείου. — Ἐκ τῶν ὑπὲρ τῶν προσφύγων εἰσπραχθέντων χρημάτων ἀπεστάλησαν ἤδη ὑπὲρ αὐτῶν εἰς τὰς ἁρμοδίους ἐπιτροπὰς εἰς Κέρκυραν δρ. 2,000, εἰς Λαμίαν δρ. 4,000, εἰς Ξηροχώριον δρ. 1,120, καὶ εἰς Ἀγρίνιον δρ. 112. — Βάρβαρος ἐπίθεσις, δολοφόνον χαρακτῆρα φέρουσα ἐγένετο κατὰ τοῦ ἀξιοτίμου ἐφέτου κ. Γνιῶν ὑπό τινος διαδίκου ἀπολέσαντος τὴν δίκην του. Εὐτυχῶς ὁ ἀξιότιμος λειτουργὸς τῆς Θέμιδος ἐσώθη τῇ ἐγκαίρῳ συνδρομῇ πολιτῶν τινων. — Γυνή τις πάσχουσα ὑπὸ μελαγχολίας αὐτοκτόνησε διὰ ῥεβόλβερ. — Συνεπείᾳ συμβάσεως συνομολογηθείσης μεταξὺ τοῦ ἐν Ἀθήναις «Μουσικοῦ καὶ δραματικοῦ συλλόγου» καὶ τοῦ «Φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ» συνιστᾶται προσεχῶς μουσικὸς θίασος τοῦ Ὠδείου ἐκ παίδων τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων. — Ἀνασκαφέντος τοῦ τάφου τοῦ πρώην ἀρχιερέως Ἀργολίδος Καλλινίκου ὑπὸ τῶν συγγενῶν του, εὑρέθησαν αἱ δύο αὐτοῦ χεῖρες σῶαι καὶ ἄφθαρτοι, τοῦ λοιποῦ σώματος διαλυθέντος. — Νέον κροῦσμα εὐλογίας ἐγένετο ἐν Πειραιεῖ, εἰ καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐξέλιπεν ἡ νόσος. Ὁ προσβληθεὶς μετηνέχθη εἰς Κάνθαρον, ἔνθα νοσηλεύεται. — Ἐπιζωοτία ἀνεφάνη ἐν Λοκρίδι. — Τὰ πρό τινος διαδοθέντα, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Ἰταλικῆς ναυαρχίδος Palestro, ἐν Δήλῳ, προέβησαν εἰς ἀσεβεῖς πράξεις κατὰ τῶν ἐκεῖσε ἀρχαίων ἡμῶν κειμηλίων δυστυχῶς εἰσὶν ἀληθῆ. Ὁ κ. Σκόνος, ἄρτι ἐπανακάμψας ἐκ Δήλου, δι' ἐκθέσεώς του πρὸς τὸ ὑπουργεῖον βεβαιοῖ, ὅτι οἱ κύριοι οὗτοι ἠκρωτηρίασαν καὶ ἐκρήμνισαν πολλοὺς ἀρχαίους λίθους ἐφ' ὧν διατηροῦνται τὰ ἴχνη τῆς βίας. — Ὁ ἐν Ἀθήναις φιλεκπαιδευτικὸς τῶν Κρητῶν σύλλογος «Ἀναγέννησις» τηλεγραφικῶς συνεχάρη τῷ Γλάδστωνι ἐπὶ τῇ νίκῃ τοῦ φιλελευθέρου κόμματος ἐν ταῖς τελευταίαις ἐκλογαῖς τῆς Ἀγγλίας. — Ἐσφαλμένως ἔγραψάν τινες ἐφημερίδες ὅτι ἀρχαῖον ἄγαλμα μετεκομίσθη ἐσχάτως ἐκ Λακεδαίμονος καὶ ἐφορτώθη εἰς ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο παριστῶν τὸν Πᾶνα, μετεκομίσθη εἰς Ἀθήνας, ἀγορασθὲν δὲ παρὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, κατετέθη εἰς τὸ Βαρβάκειον Μουσεῖον. Εἶνε δὲ μετρίας τέχνης.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

16 Ἀπριλίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 16 Ἀπριλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
20 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 291
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 301
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 415
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 281
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102 1/2
10 » φράγ.	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 207 1/2
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 423

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θέν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,030,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,480
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	169 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 114
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 63
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	150
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν»	,, 2,000,000	527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 94 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.20. Π

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.11 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.55
Λίρα Στερλίνα	,,	28.25
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.—
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (14 Ἀπριλίου.) Ἐμ. 28-20-35.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (1 Ἀπριλίου.) ,, 28.70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (23 Ἀπριλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	34 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0/0	,,	256
,, ,, ,, 8 0/0	,,	268
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	94
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4—110 1/4
Παρισίων 3 ,,	φρ.	22 90 – 23.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	116 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	88

ΒΙΕΝΝΗΣ 8 Ἀπριλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	47.—
Εἰκοσάφραγκον	,,	9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 16 Ἀπριλ.

Λόν. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	119.—
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	47.15
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.48
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (16 Ἀπριλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.24 - 25.29
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 4 - 6 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμησις 127-182 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0. Λονδίνου 3 0/0.
Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 3 0/0. Πετρουπόλεως 6 0/0.
Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος. Μιτυλήνην, Η. Π. Η. Ταγγαρόκ, Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν, Κ. Α. Φάλτσι, Α. Σ. Ὀδησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κκ. Δ. Μ. καὶ Ν. Π. Φάλτσι, Ἀναγνωστήριον «Πιττακός». Μιτυλήνην. Ἀπεστάλησαν τῇ 14. — Κα Μ** Πάτρας. Διότι παρῆλθεν ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἀπηγορεύετο τοῖς ἠθοποιοῖς νὰ θάπτωνται ἐν τοῖς κοιμητηρίοις, καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐθεώρουν προσβολὴν νὰ δειπνήσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' μετὰ τοῦ Μολιέρου. Σήμερον πολλαὶ δούκισσαι, ἔνδοξα φέρουσαι ἐπὶ τῶν ὀχημάτων των οἰκόσημα, φθονοῦσι τοὺς τίτλους τῆς Πάτη ἢ τῆς Σάρας Βερνάρδ. Ὁ Βέρδη, κληθεὶς ἐσχάτως εἰς Παρισίους, ὅπως διευθύνῃ αὐτοπροσώπως τὴν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ αὐτόθι μελοδραματικοῦ θεάτρου διδασκαλίαν τῆς Ἀϊδᾶς, ἐγένετο δεκτὸς μετ' ἐξαιρετικῶν τιμῶν. Ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν ἡ ἐμφάνισίς του ἐν τῷ θεάτρῳ προεκάλει ἐκδηλώσεις ἀκρατήτου ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς γεῦμα μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ. Εἰς τὸ γεῦμα παρεκάθησαν τινὲς τῶν ὑπουργῶν καὶ διάφορα ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα. Δεξιᾷ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας ἐκάθησεν ἡ κυρία Βέρδη. Ἡ κυρία Γρεβὺ εἶχε πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῆς τὸν Βέρδη. Ἐν τέλει τοῦ γεύματος ὁ κ. Γρεβὺ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ἐπιφανῆ μουσικοδιδάσκαλον ὅτι ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ παράσημον τῶν ἀνωτέρων ταξιαρχῶν τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς. Τὸ παράσημον δὲ τοῦτο εἰς ὀλιγίστους ἐνδόξους καλλιτέχνας ἀπενεμήθη μέχρι τοῦδε. — Κινέζῳ. Παρὰ τοῦ κ. Βίλμπεργ. — Ἀναγνώστῃ τῆς Ε. Ἐν τῇ Grèce contemporaine τοῦ About, ἥτις μετεφράσθη καὶ ἑλληνιστί. — κ. Τ. Π. Τεργέστην. Τὰ προηγούμενα παρεδόθησαν εἰς τὸν πληρώσαντα τὴν συνδρομήν. — κκ. Δ. Β. Παρισίους, Mis de Q. de S. H. Cannes, Λ. Η. Κωνσταντινούπολιν, Δ. Λ. Ρ. Μαριανούπολιν, Ι. Κ. Καβάλλαν, Ι. Β καὶ Κ. Δ. Δ. Ἀργοστόλιον, Α. Δ. Καρπενήσιον, Κ. Σ. καὶ Λέσχην «Ὁμόνοια» Πάτρας, Κυρίαν Κ. Τ. Μεσσήνην. Ἐλήφθησαν. — κ. Γ. Ι. Π. Βουκουρέστιον. Τὰ λοιπὰ θ' ἀποσταλῶσι προσεχῶς. — Κα Ε** Ὀχληρὸν βιβλίον μὲ ὡραῖον πρόλογον. — Συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας. Δὲν θὰ τοὺς ἐγράφατε, ἐὰν εἴχατε ἀναγνώσει τοὺς ἑπομένους τοῦ Λασκαράτου:

Ὄντας μπορῇ ἕνας σ' ὅλους νὰ χαρίζῃ
Καὶ στὸν ἴδιον καιρὸν νὰ μὴν τοὺς δίνῃ,
Ἤθελ' εἶναι κακία νὰ ξεχωρίζῃ
Ἕνανε, καὶ τοὺς ἄλλους νὰν τσ' ἀφίνῃ.
Ἔτσι καὶ τὴ λαμπρὴ ὁ παπάς μας στήνει
Τὴν λαμπάδα του σ' ὅποιον τὴν ὁρίζει,
Γιατί, ὅσο κι' ἂν ἀνάβουνε ἀπὸ 'κείνη,
Τίποτα τοῦ παπᾶ δὲν τοῦ στοιχίζει.
Ποῦ ἂν ἤτανε νὰ χάνῃ ὀχ τὴ λαμπάδα
Τρεῖς, τέσσαρες, σταξοῦλες, δύο, μία,
Τότε ναῖσκε ἤθελ' εἶναι φρονιμάδα
Νὰ βαλθῇ κι' ὁ παπᾶς σὲ οἰκονομία·
Καὶ πλέον ὀχ τὴ λαμπάδα τοῦ παπᾶ
Νὰ μὴν ἀνάβῃ πάρι ἡ παπαδιά.

κ. Ν. Ι. Σ. Πάτρας. Τὰ ἐλάβετε; — κ. Ι. Β. Μασσαλίαν. Θὰ σταλῶσι διὰ τοῦ αὐτόθι πράκτορος τῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας τοῦ «Φοίνικος». — Μιᾷ κυρίᾳ. ΤΟ ΑΣΧΗΜΟΤΕΡΟΝ ΦΥΣΙΚΟΝ ΠΡΑΓΜΑ ΕΙΝΕ ΠΑΝΤΟΤΕ ΟΛΙΓΩΤΕΡΟΝ ΑΣΧΗΜΟΝ ΠΑΡΑ ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ ΕΠΙΠΛΑΣΤΟΝ. — κ. Ν. Δ. Γαλάξιον. Διὰ συναλλαγματικῆς τῆς αὐτόθι Ῥωμουνικῆς Τραπέζης ἐπὶ Γαλλίας. κ. Α. Σ. Πάτρας. Διότι δὲν τὸ ἐπιτρέπει ὁ χῶρος. Προσεχῶς ἡ «Ἑστία» θὰ δημοσιεύσῃ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μακρὰν μελέτην διακεκριμένου λογίου.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ.

Α

3	3	3
3	Δωμάτιον λοχίου	3
3	3	3

Β

8		1
1		8

Γ

4	1	4
1		1
4	1	4

Δ

1	2	6
2		2
6	2	1

Ε

7		2
2		7

Ζ

2	4	3
4		4
3	4	2

Η

2	5	2
5		5
2	5	2

Θ

4		5
5		4

Ι

1	6	2
6		6
2	6	1

Κ

1	7	1
7		7
1	7	1

Λ

5		4
4		5

Μ

	8	1
8		8
1	8	

Ν

	9	
9		9
	9	

Τὸ Α τῶν ἀνωτέρω σχημάτων παριστᾷ φυλακεῖον ἔχον ἐννέα δωμάτια, ἐν ᾧ φυλάττει φρουρὰ 24 στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν λοχίου. Τὸ ἐν τῷ μέσῳ δωμάτιον κατέχει ὁ λοχίας, πάντα δὲ τὰ πέριξ οἱ στρατιῶται ἀνὰ 3, ὡς φαίνεται ἐν τῷ σχήματι. Ὁ λοχίας, ἔχων οὕτω τεταγμένους τοὺς ἄνδρας τῆς φρουρᾶς, μένει ἀμέριμνος ἐν τῷ δωματίῳ του. Ἐν τοσούτῳ εἷς τῶν ἀνδρῶν ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ ἐπιτρέψῃ εἴς τινας αὐτῶν νὰ συνέλθωσιν ἔν τινι τῶν δωματίων, ἵνα συνδιασκεδάσωσιν. Ὁ λοχίας χορηγεῖ τὴν ἄδειαν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μένωσι πάντοτε εἰς ἑκάστην πλευρὰν τοῦ φυλακείου φρουροῦντες ἀνὰ 9 ἄνδρες.

Ἅμα τῆς ἀδείας δοθείσης, 6 τῶν ἀνδρῶν, ἀντὶ νὰ συνέλθωσιν εἰς διασκέδασιν, ἐξέρχονται κρυφίως τοῦ φυλακείου καὶ μεταβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν. Μετὰ μικρὸν ὁ λοχίας ἐπιθεωρεῖ τὴν φρουράν, εὑρίσκει δὲ 9 ἄνδρας εἰς ἑκάστην πλευρὰν τοῦ φυλακείου, δι' ὃ ἐπανέρχεται ἥσυχος εἰς τὸ δωμάτιόν του. Καὶ ἐν τούτοις 6 ἄνδρες ἔλειπον ἐκ τῆς φρουρᾶς (Σχῆμα Β).

Δύο τῶν ἐξελθόντων ἐπιστρέφουσι. Ὁ λοχίας κάμνει δευτέραν ἐπιθεώρησιν, καὶ εὑρίσκει πάλιν εἰς ἑκάστην πλευρὰν τοῦ φυλακείου ἀνὰ 9 ἄνδρας. Ἐν τούτοις οἱ φρουροῦντες εἶνε μόνον 20. (Σχῆμα Γ).

Ἐκ τῶν 4 ἐλλειπόντων ἔρχονται ἀκόμη 2. Ὁ λοχίας ἐπιθεωρεῖ πάλιν τὴν φρουράν, καὶ πάλιν εὑρίσκει ἀνὰ 9 ἄνδρας εἰς ἑκάστην τῶν πλευρῶν. (Σχῆμα Δ).

Ἐκ τῶν ἐν τῷ φυλακείῳ τώρα εὑρισκομένων ἐξέρχονται κρύφα 4. Ὁ λοχίας ἐπιθεωρεῖ τὴν φρουράν του καὶ εὑρίσκει πάλιν αὐτὴν ἀνελλιπῆ. Καὶ ἐν τούτοις 6 ἄνδρες ἐλλείπουσι (Σχῆμα Ε).

Ἐπανέρχονται οἱ ἐξελθόντες 4 συνοδευόμενοι ἕκαστος καὶ ὑπὸ ἑνὸς συντρόφου, ἤτοι ἡ φρουρὰ αὐξάνει κατὰ 8 ἄνδρας. Ἐν τούτοις εἰς ἑκάστην πλευρὰν εὑρίσκονται καὶ τώρα ἀνὰ 9 ἄνδρες (Σχῆμα Ζ).

Ἐπανέρχονται καὶ οἱ 2 μένοντες ἔτι ἔξω, καὶ γίνονται ἐν ὅλῳ οἱ φρουροῦντες 28· ἀλλ' ὁ λοχίας εἰς νέαν ἐπιθεώρησίν του εὑρίσκει τὸν ἀριθμὸν τῶν φρουρούντων σωστόν. (Σχῆμα Η).

Διὰ μιᾶς ἐξέρχονται 10 τῶν ἀνδρῶν. Ὁ λοχίας κάμνει πάλιν τὸν γῦρόν του καὶ εὑρίσκει τὴν φρουρὰν ἀνελλιπῆ. (Σχῆμα Θ).

Οἱ 10 ἐξελθόντες ἐπανέρχονται, φέροντες καὶ 2 νέους συντρόφους. Ἀλλὰ καὶ τώρα εἰς ἑκάστην πλευρὰν ὁ λοχίας εὑρίσκει 9 ἄνδρας (Σχῆμα Ι).

Οἱ ἐν τῷ φυλακείῳ προσκαλοῦσιν ἐντὸς καὶ 2 ξένους στρατιώτας ἔξωθεν διερχομένους· ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν αὐξάνει, ἀλλ' εἰς ἑκάστην πλευρὰν μένουσι πάντοτε 9 ἄνδρες (Σχῆμα Κ.)

Διὰ μιᾶς ἐξέρχονται 14, καὶ ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἑκάστῃ πλευρᾷ φρουρούντων δὲν μεταβάλλεται (Σχῆμα Λ).

Ἐπανέρχονται οἱ 14 μὲ 2 νέους συντρόφους. Οὐδεμία ἐλλάτωσις εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν φρουρούντων (Σχῆμα Μ).

Εἰσέρχονται ἀκόμη 2 ἄλλοι νέοι, καὶ τὸ ὅλον τῶν ἐν τῷ φυλακείῳ φρουρούντων γίνεται 36· ὁ λοχίας ἐπιθεωρεῖ τὴν φρουρὰν καὶ εὑρίσκει 9 ἄνδρας εἰς ἑκάστην πλευράν. (Σχῆμα Ν).

Οἱ ἡμίσεις ἀναχωροῦσι ταὐτοχρόνως ἀφίνοντες εἰς τὴν φρουρὰν μόνον 18. Ἐν τούτοις ὁ λοχίας εὑρίσκει καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνελλιπῆ. (Σχήμ. Β, Ε, Θ, Λ.)

Τέλος οἱ φρουροῦντες ὅλοι ἀναλαμβάνουσι τὰς προτέρας αὐτῶν θέσεις ἐν τῷ φυλακείῳ, ἐπιστάσης τῆς ὥρας νὰ ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ ἄλλων, ὁ δὲ λοχίας ἐν τῇ πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν ἐκθέσει του ἐξαίρει τὴν εὔτακτον διαγωγὴν τῶν ἀνδρῶν του, οἵτινες ἐν τούτοις πολὺ ἀπεῖχον τοῦ νὰ ἦναι ἄξιοι τοιούτου ἐπαίνου.

15 Ἀπριλίου 1880. **

1100.

Πόθεν προῆλθεν ἡ λέξις συκοφάντης;

1101.

Α . . .
. . . .
. . . .
. . . ω

1102.

Ὅ,τι ν' ἀντικρύσῃ πρός με ἤθελε τὴν τόλμην ἔχει
Περιπαίζω, καὶ θὰ πράξω
ὅ,τι πράξῃ,
καὶ θὰ μεταφέρω τόσον, ὅσον ἀπ' ἐμοῦ ἀπέχει.
δίχως θέσιν ἢ ν' ἀλλάξω
ἢ ν' ἀλλάξῃ.

15 Ἀπριλίου 1880. Ν.Κ.Σ.

ΛΥΣΕΙΣ

1092.

[Ἰδὲ τόμον Α' τῆς Ἑστίας σελ. 220.]

1093.

Τὴν ἠγόρασεν ἀντὶ 616 φρ. καὶ τὴν ἐπώλησεν ἀντὶ 640. Ἡ τσόχα δὲ περιεῖχε (τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ζητεῖται διὰ τοῦ τεθέντος προβλήματος) 440 μέτρα.

1094.

Ἰσμαήλιον.

1095.

Τῦρος — Τυρός

1096.

Ὀ σ μ ὰ ν
σ μ ή ν η
μ η ρ ό ς
α ν ο ῦ ς
ν ῆ σ ο ν

1097.

Tambour — Amour.

1098.

Voiture.

1099.

E C O T E R
C A B A N E
O B E R E S
T A R T R E
E N E R V A
R E S E A U

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 226 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 27 Ἀπριλίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς

ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ[1] ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΒΟΤΣΑΡΗ

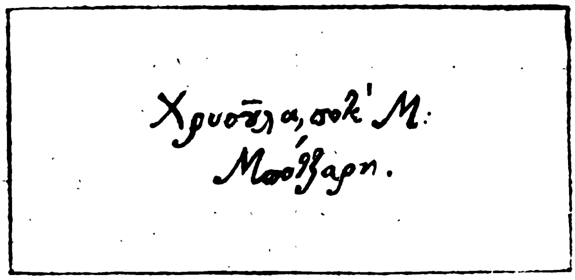

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Φιλήμονος].

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 5[17 Ἀπριλίου 1880.

Χαρακτὴρ τῶν ἐπιστολῶν τούτων.—Ἡ νῆσος Θήρα.—Τὸ ἡφαίστειον αὐτῆς.—Ἐποχὴ τῆς καταστροφῆς.—Ὁ τότε βίος τῶν Θηραίων.—Ἱστορία ἑνὸς φοίνικος.

Φίλε κύριε ἐκδότα,

Μὴ ζητήσητε εἰς τὰς ἐπιστολὰς ταύτας εὐφαντάστους περιγραφὰς τῶν ὁδοιπορικῶν περιπετειῶν μου, ἢ ψυχολογικὰς σκέψεις καὶ κρίσεις περὶ χωρῶν καὶ ἀνθρώπων. Τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπονται εἰς τὴν ἐπικὴν εὐφυΐαν τοῦ Ῥαγκαβῆ ἢ τὴν ἀδυσώπητον τοῦ Ῥοΐδου. Οἱ δὲ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὁσάκις συμπέσῃ νὰ ἔχωσι τόσον τοὐλάχιστον πνεῦμα, ὥστε νὰ ἐννοῶσι τὴν αὐτῶν μετριότητα, ἀποφεύγουσι τὴν πρὸς ἐκείνους ἅμιλλαν καὶ περιορίζονται εἰς τὸ νὰ διηγηθῶσιν ἀπερίττως ὅσα εἶδον, ἔμαθον ἢ καὶ ἔπαθον κατὰ τὰς περιπλανήσεις αὐτῶν.

Ἐκπλεύσας ἐκ Πειραιῶς τὴν πρωΐαν τῆς 31 Μαρτίου δι' ἑνὸς τῶν καλλιτέρων αἰγυπτιακῶν ἀτμοκινήτων ἔφθασα τὸ ἑσπέρας εἰς Θήραν. Ἡ νῆσος αὕτη, καίτοι περιλαμβάνεται ἐντὸς τῶν ςενῶν τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ὁρίων, ἦτο μέχρις ἐσχάτων πολὺ μᾶλλον δυσπρόσιτος εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν ἢ οἱ Παρίσιοι καὶ τὸ Βερολῖνον, διότι τὰ ἑλληνικὰ ἀτμοκίνητα δὲν προσεγγίζουσιν εἰς αὐτὴν εἰμὴ κατὰ δεκαπενθημερίαν, ὅταν προσεγγίζωσιν. Ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅτε τὰ αἰγυπτιακὰ ἀναπλέοντά τε καὶ καταπλέοντα εἰσέρχονται εἰς τὸν ὅρμον αὐτῆς, τοῦτο δὲν γίνεται ἢ κατὰ ὀκταήμερον, ὥστε ὁ διαβάτης ἀναγκάζεται ἢ μίαν μόνον ὥραν ἢ ὅλην ἑβδομάδα νὰ διατρίψῃ ἐν αὐτῇ. Μίαν δ' ἑβδομάδα τί θέλετε νὰ κάμῃ ὁ ξένος εἰς Θήραν;

Ἡ νῆσος ὑπῆρξε τῷ ὄντι πολυθρύλητος τὸ πάλαι διὰ τὴν Κυρηναϊκὴν αὐτῆς ἀποικίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθῃ τις τὰ περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ ἀνοίξῃ τὴν προστυχοῦσαν ἱστορίαν, οὐδ' εἶναι ἀπαραίτητον ν' ἀποκλεισθῇ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπὸ τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ νὰ στερηθῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ ν' ἀναγινώσκῃ τὰ τηλεγραφήματα τοῦ Χαβὰς καὶ τοῦ Ῥόϊτερ, διότι ἐννοεῖται ὅτι ἴχνος καλωδίου δὲν ὑπάρχει ἐν Θήρᾳ. Ὀνομαστὴ εἶναι ὡσαύτως ἡ νῆσος διὰ τοὺς οἴνους αὐτῆς, οἵτινες ὅμως εἶναι μᾶλλον οἰνοπνεύματα ἢ οἶνοι· ὥστε συμβαίνει καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅ,τι καὶ ἀλλαχοῦ ἐνίοτε, τὸ ὑπερβάλλον δηλαδὴ πνεῦμα ἐλαττόνει ἀντὶ ν' αὐξήσῃ τὴν ἄλλην τοῦ πράγματος ἀξίαν, ἐξ οὗ δεινότατόν τι πάσχει ὁ περιηγητής, ὅστις ἤθελεν ἀποφασίσει νὰ παραμείνῃ αὐτόθι ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, διότι ὑποχρεοῦται ἢ ὅλως ν' ἀπέχῃ τοῦ ἐπιβούλου νέκταρος, ἢ νὰ μεθύῃ δὶς τῆς ἡμέρας.

Ἡ Θήρα ἐν τούτοις ἔχει ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἑτέραν τινὰ ἰδιότητα, δι' ἣν κατέστη ἓν τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων μερῶν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου· εἶναι τὸ περιεργότατον ἴσως ἡφαίστειον τῆς γῆς· ὁ ὅρμος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου σαλεύουσι νῦν τὰ πλοῖα, ὑπῆρξέ ποτε ἔδαφος στερεόν. Τὸ ἔδαφος ὅμως τοῦτο ἔκρυπτεν ἀνέ-

1. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1854.

Digitized by Google

καθεν ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ κόλασιν πυρός, ἥτις ἐκραγεῖσα πρὸ χρόνων ἀμνημονεύτων, συνέτριψε τὴν πρώην στρογγύλην νῆσον εἰς τρία κλάσματα· τὴν νῦν μηνοειδῆ Θήραν, τὴν Θηρασίαν καὶ τὸ μικροσκοπικὸν Ἀσπρονῆσι, ὧν αἱ δύο τελευταῖαι περισωθεῖσαι ἐκ τοῦ καταποντισμοῦ, ὑποδεικνύουσι τὴν περιφέρειαν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος αὐτῆς ἀρχαίου κύκλου. Οὐδὲ εἰς τοῦτο ἠρκέσθη τὸ ὑποβρύχιον θηρίον, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων ἐξεγειρόμενον ἐρεύγεταί τινα τῶν ὅσα ἀπερρόφησε· καὶ οὕτως ἐπὶ δύο χιλιάδας ἑβδομήκοντα ἓξ ἤδη ἔτη, ἀφ' ἧς ἐγένετο ἡ πρώτη ἱστορικῶς βεβαιωθεῖσα αὐτοῦ ἔκρηξις, σχηματίζονται αὖθις ἐντὸς τοῦ ὅρμου νέα νησίδια, τῶν ὁποίων τὰ τελευταῖα προέκυψαν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης πρὸ δεκαπενταετίας. Τὰ φαινόμενα ταῦτα περιεγράφησαν πλειστάκις ἀπὸ τοῦ Στράβωνος μέχρι τοῦ **Fouqué**· καὶ ἂν ἤμην φυσιοδίφης, εὐχαρίστως τῇ ἀληθείᾳ ἤθελον παραμείνει ἐν Θήρᾳ, ἵνα ἐξακριβώσω τὰ τῶν νεωτέρων μάλιστα σοφῶν ἀνδρῶν ἐπιστημονικὰ θεωρήματα. Φυσιοδίφης ὅμως δὲν εἶμαι· ὅθεν περιορισθεὶς νὰ βεβαιωθῶ ἐξ αὐτοψίας περί τε τοῦ ἀρχαίου σχήματος τῆς νήσου καὶ νὰ ἴδω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ νεογνὰ νησίδια, συγκεφαλαιῶ ἐνταῦθα τὰ συμπεράσματα τοῦ προμνημονευθέντος δοκίμου Γάλλου καθηγητοῦ[1], εὔελπις ὅτι ὁ οὐρανίσκος τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*, εἰ καὶ εἰθισμένος εἰς ποτὰ καὶ ἡδύσματα ἐλαφρότερα καὶ ἡδύτερα, δὲν θέλει ἀποκρούσει τὸ μικρὸν ποτήριον, τὸ ὁποῖον τοῖς προσφέρω, ὀμνύων ἐκ προοιμίου ὅτι δὲν περιέχει οἰνόπνευμα παρεμφερὲς τοῦ Θηραϊκοῦ οἴνου.

Πρὸ ἱκανῶν ἐνιαυτῶν ἐγένοντο ἐν Θήρᾳ καὶ ἐν Θηρασίᾳ ἀνασκαφαὶ ἀποκαλύψασαι λείψανά τινα τοῦ βίου τῶν ἀρχαιοτάτων ἴσως τῆς νήσου κατοίκων. Τὰ λείψανα ταῦτα ἐκρύπτοντο ὑπὸ στρῶμα κισήρεως, ὅπερ ἔχον ἐνιαχοῦ πάχος 30 περίπου μέτρων, σκεπάζει τὸ ἀρχικὸν ἔδαφος, ἐν Θήρᾳ μὲν τὸ ἔδαφος τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ ὅρμου παραλίας, ἐν Θηρασίᾳ δὲ ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἔκτασιν τῆς τε ἀνατολικῆς καὶ τῆς μεσημβρινῆς ῥηγμῖνος. Οὐδεμία τῶν γνωστῶν ἐκρήξεων τοῦ θηραϊκοῦ κρατῆρος ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐπισωρεύσῃ ἐπὶ τὰς ἑκατέρωθεν τοῦ ὅρμου πλευρὰς τοσοῦτον ὄγκον ἡφαιστείου ὕλης. Ὅθεν ἡ καθ' ἡμᾶς ἐπιστήμη περιέστη εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ κάτοικοι εἰς οὓς ἀνῆκον τὰ εὑρεθέντα (ἀγγεῖα, προϊόντα τῆς γῆς, σκελετοὶ ζώων, κτίσματα καὶ τὰ τοιαῦτα) ἐγένοντο μάρτυρες ἅμα καὶ θύματα τῆς φρικαλέας καταστροφῆς, ἥτις ἐσπάραξέ ποτε τὴν νῆσον καὶ κατακρημνίσασα εἰς τὴν ἄβυσσον τὸν μεσόγειον αὐτῆς χῶρον, ἐπήγαγε τὸν σχηματισμὸν τοῦ σημερινοῦ ὅρμου. Ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ δίδαγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ λογισθῇ ἀναμφισβήτητον, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει τι ἀναμφισβήτητον τὴν σήμερον ἐν τῇ παναρχαίᾳ ἐκείνῃ ἱστορίᾳ. Ἡ ἐπιστήμη ἠξίωσε νὰ ἐπιλύσῃ καὶ ἄλλο ζήτημα πολὺ δυσχερέστερον, ἠγωνίσθη νὰ ὁρίσῃ, ἔστω καὶ κατὰ προσεγγισμόν, τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἐπέσκηψεν ἡ συμφορά.

Πολλὰ πρὸς τοῦτο ἀνέφερε γεωλογικά, τοπολογικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ ἐπιχειρήματα, ἐξ ὧν ὅμως δὲν θέλω ἀναφέρει ἐνταῦθα εἰμὴ τινά, τὰ εὐληπτότερα εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀδαεῖς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τούτου ἴσως μοὶ φαίνονται καὶ πιθανώτερα. Παρετηρήθη λοιπὸν ὅτι μετὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἔκρηξιν, ἐπῆλθεν ἀναγκαίως μακρὰ τοῦ ἡφαιστείου νάρκωσις, μετὰ τὴν ὁποίαν τῷ 196 π. Χ. «ἀνὰ μέσον Θήρας καὶ Θηρασίας, ὡς λέγει Στράβων, ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλασσαν, ἀνεφύσησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην, ὡς ἂν ὀργανικῶς, συντεθειμένην ἐκ μύδρων νῆσον». Καὶ ἡ μὲν νῆσος αὕτη εἶναι ἡ παλαιὰ Καμένη, ἡ δὲ ἀναφυσήσασα αὐτὴν ἔκρηξις, ἡ πρώτη, ἧς ἐμνημόνευσεν ἡ ἱστορία. Ἔκτοτε ἐγένοντο ἀλλεπάλληλοι ἐπὶ τῶν πρώτων τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰώνων ἐκρήξεις, δι' ὧν ηὔξησε τὸ νησίδιον ἐκεῖνο. Τότε ἐπῆλθεν αὖθις παῦλα σχετική, καθ' ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα, καὶ μόνον ἀπὸ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος αἱ ἀναφυσήσεις, γενόμεναι πάλιν συχνότεραι καὶ βιαιότεραι, παρήγαγον νέα νησίδια. Ἐπειδὴ δέ, λέγουσιν, ἡ δευτέρα τῆς παύλης περίοδος διήρκεσεν ἐννέα περίπου αἰῶνας, ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθέσωμεν τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης διπλασίαν, διότι διεδέξατο ἔκρηξιν ἀσυγκρίτῳ φοβερωτέραν ὅλων τῶν μεταγενεστέρων. Οὕτω ἐσχηματίσθη ἡ εἰκασία, ὅτι ἡ μεγάλη καταστροφὴ συνέβη περὶ τὸ δισχιλιοστὸν πρὸ Χριστοῦ ἔτος.

Μὴ νομίσητε ἐν τούτοις, ὅτι δὲν ὑπάρχουσι τινές, οἱ διστάζοντες, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἓν μόνον πείραμα δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἐξαγωγὴν ἀλανθάστων συμπερασμάτων· ἐν δὲ μόνον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχομεν θετικὸν γεγονός, τὴν ἀπὸ τῆς ὀγδόης μέχρι τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος μ. Χ. σχετικὴν παῦλαν· ὀφείλω ὅμως ἀφ' ἑτέρου νὰ προσθέσω, ὅτι ὑπάρχουσι τὴν σήμερον ἱστορικαὶ εἰδήσεις ὁπωσοῦν ἀσφαλεῖς, ἐνισχύουσαι τὴν εἰκασίαν ἐκείνην τοῦ **Fouqué**· ἀλλ' ἤθελεν εἶναι μακρὸν νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα τὰ περὶ τούτου, τόσῳ μᾶλλον μακρόν, ὅσῳ αἱ εἰδήσεις αὗται δὲν περιέχονται ἅπασαι ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ, ὥστε παρακαλῶ τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* νὰ ἀρκεσθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ὅσα ὁ δόκιμος διδάσκαλος εἰκοτολόγησεν.

1. Santorin et ses éruptions, par F. Fouqué, professeur au Collège de France. Paris 1879, Τόμος εἷς εἰς μέγα 4ον μετ' εἰκόνων 61.

Digitized by Google

Ἀλλ' ὁποῖός τις ἆρά γε ὑπῆρξεν ὁ βίος τῶν Θηραίων, οὓς ἀπερρόφησε τὸ ἡφαίστειον θηρίον, ἢ ἀπέπνιξεν ἡ ἡφαίστειος τέφρα; Ἐν γένει κρίνοντες ἐκ τῶν ἀποκαλυφθέντων τοῦ βίου τούτου τεκμηρίων, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἦσαν γεωργοὶ καὶ ἁλιεῖς. Εἶχον ποίμνια αἰγῶν καὶ προβάτων, ἐκαλλιέργουν σιτηρά, ἤληθον, ἐξῆγον ἐλαιόλαδον, ἔπλεκον ὑφάσματα, ἡλίευον διὰ δικτύων, εἶχον κατοικίας ἐκ λίθων πελεκητῶν καὶ ἐντὸς τῶν τοίχων τούτων παρενέθετον τεμάχια ξύλων, ἵνα προλαμβάνωσιν ὅσον ἐνδέχεται τὰ ὀλέθρια τῶν σεισμῶν ἀποτελέσματα. Κατεσκεύαζον διὰ τόρνου ἀγγεῖα ἔχοντα παράδοξα κοσμήματα καὶ σχήματα ἰδιότυπα. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐργαλείων αὐτῶν ἦσαν λίθινα, τὰ κοινότερα ἐκ λάβας, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ χάλικος ἢ ὀψιδιανοῦ, ἠκισμένων. Ἐγίνωσκον τὸν χρυσὸν καὶ πιθανῶς τὸν χαλκόν, ἂν καὶ τὰ δύο ταῦτα μέταλλα ἦσαν σπάνια παρ' αὐτοῖς· ἴχνος δὲ σιδήρου οὐδὲν εὑρέθη. Ἐπὶ πᾶσιν ἡ ξυλεία ἦν ἄφθονος τότε ἐν τῇ νήσῳ. Καὶ ἐνταῦθα ὁ Fouqué ἐπιφέρει, ὅτι τὴν σήμερον καθ' ὅλον τὸ θηραϊκὸν ἀρχιπέλαγος δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἓν μόνον δένδρον, εἷς φοῖνιξ. Τί ἆρά γε ἐννοεῖ διὰ τοῦ ὅρου *θηραϊκὸν ἀρχιπέλαγος*; Βεβαίως δὲν περιλαμβάνει ἐντὸς τοῦ ὅρου τούτου τὴν Θήραν καὶ τὴν Θηρασίαν, διότι ἐπισκεφθεὶς ἐπανειλημμένως τὰς δύο ταύτας νήσους, δὲν εἶναι δυνατὸν εἰμὴ νὰ εἶδε τὰς ἐν αὐταῖς ὑπαρχούσας συκᾶς, κερατέας, ἐλαίας, πορτοκαλέας, λεμονέας. Ἀνάγκη ἄρα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι θηραϊκὸν ἀρχιπέλαγος ὀνομάζει τὰ ἐντὸς τοῦ ὅρμου νησίδια, ὅσα ἀνέτειλαν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης. Καθ' ἣν στιγμὴν ὅμως σᾶς γράφω ἐπὶ τῶν νησιδίων τούτων δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἓν δένδρον, οὐδ' αὐτὸς ὁ φοῖνιξ ὁ ὑπὸ τοῦ Fouqué μνημονευόμενος. Καὶ εἰς τὰ νεώτερα τούτων οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτόν τι, διότι οὔτε ἴχνος χώματος φέρουσιν. Εἰς τὰ ἀρχαιότερα καὶ μάλιστα εἰς τὴν παλαιὰν Καμένην τὸ ἔδαφος, διὰ τῆς ἐπιδράσεως δισχιλίων περίπου ἐτῶν, κατέστη τῷ ὄντι δεκτικὸν φυτείας, καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι κατὰ τὴν μαρτυρίαν Θηραίων τινῶν, οὓς εἶχον συνεπιβάτας ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς παλαιᾶς Καμένης εἷς φοῖνιξ, ὅστις ὅμως ἐξέλιπεν, ἀγνοῶ πῶς, πρὸ πενταετίας, ἤτοι εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν τῆς τελευταίας τοῦ Fouqué ἐπισκέψεως. Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν ἀνευρεθὲν τὸ πολυθρύλητον δένδρον καὶ λυθὲν ἓν τῶν μυρίων γεωλογικῶν καὶ ἱστορικῶν ζητημάτων, εἰς ἃ δίδει ἀφορμὴν ἡ παθολογικὴ κατάστασις τῆς νήσου Θήρας.

Ἰδίως ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ εὕρεσις δύο χρυσῶν δακτυλίων εἰς Ἀκρωτῆρι τῆς Θήρας, ἐκεῖ δηλαδή, ὅπου ἀπεκαλύφθησαν τὰ πλεῖστα τῶν τεκμηρίων τοῦ πρὸ τῆς καταστροφῆς θηραϊκοῦ βίου. Ἐκ τῶν δακτυλίων τούτων ἠμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὑπῆρχον κατὰ τοὺς παλαιτάτους ἐκείνους χρόνους ἐμπορικαὶ σχέσεις μεταξὺ Θήρας καὶ τῶν γειτόνων νήσων καὶ παραλίων, μάλιστα δὲ πιθανῶς μετὰ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἥτις τοσοῦτον ἐφημίζετο τότε διὰ τοὺς χρυσοῤῥόας αὐτῆς ποταμούς. Ὁπωσδήποτε, κοιτάσματα χρυσοῦ δὲν παρετηρήθησαν ποτὲ κατὰ τὸν Fouqué οὔτε εἰς Θήραν οὔτε εἰς καμμίαν ἐκ τῶν ἡφαιστείων γειτονικῶν νήσων. Τὰς δὲ ἐξωτερικὰς τῆς νήσου σχέσεις ἐπιμαρτυρεῖ ἴσως καὶ τὸ σχῆμα τινῶν ἐκ τῶν ἀγγείων αὐτῶν, ὧν ὅμοια ἢ σχεδὸν ὅμοια ἀνευρέθησαν ἐν Μήλῳ, ἐν Ῥόδῳ καὶ ἐν Κύπρῳ.

Ἀλλὰ ἀρκοῦσι ταῦτα περὶ Θήρας. Εἰσπλεύσαντες εἰς τὸν ὅρμον αὐτῆς διὰ τοῦ μεταξὺ τῆς μεγάλης νήσου καὶ τῆς Θηρασίας στενοῦ, τῆς Ἐπανωμεριᾶς ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἁγίας Εἰρήνης ἀφ' ἑτέρου, ἐξήλθομεν ἔχοντες ἐξ ἀριστερῶν τὴν παλαιὰν Καμένην καὶ τὸ Ἀσπρονῆσι, ἐκ δεξιῶν δὲ τὴν μεσημβρινὴν τῆς Θηρασίας ἄκραν· καὶ τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης κάμψαντες τὴν ἀνατολικὴν τῆς Κρήτης ἄκραν, μετὰ τριάκοντα πέντε ὡρῶν τρικυμιώδη διὰ τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους πλοῦν ἐφθάσαμεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, περὶ ἧς θέλω σᾶς γράψει προσεχῶς.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΒΑΓΝΕΡ

Τῇ 3)15 Ἀπριλίου ἀπεβίωσεν ἐν Νεαπόλει ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* καὶ εἰς ἅπαντα τὸν ἑλληνισμὸν Γουλιέλμος Βάγνερ.

Ἐπιθυμῶν πρὸ ἐτῶν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἠδυνήθη ἐπὶ τέλους νὰ πραγματοποιήσῃ κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ σχέδιόν του· ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς τὴν ὁποίαν μακρόθεν ἐγνώριζε καὶ ἠγάπα δὲν θὰ τὸν φιλοξενήσῃ ποτὲ πλέον.

Μοὶ ἔγραφεν ἐκ Ῥώμης ἑλληνιστὶ τὴν 15 Ἰανουαρίου παρελθόντος: «Ἄδειαν ἔχω ἑξάμηνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν σκοπῶν μου. Δύο ἐπεθύμησα νὰ ἐκτελέσω ἐδῶ· τὸ μὲν πρῶτον νὰ ἴδω τὰ ἀξιοθεατότερα μέρη τῆς Ἰταλίας καὶ τὰ ἐν ταῖς πόλεσιν ἀποτεθησαυρισμένα ἔργα τῆς τε ἀρχαίας καὶ νεωτέρας τέχνης· τὸ δὲ δεύτερον νὰ ἐξετάσω τὰς βιβλιοθήκας ἐπὶ σκοπῷ νὰ εὕρω καὶ ἀντιγράψω μνημεῖα τέως ἄγνωστα τῆς Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας. Καταβαίνων ἀπὸ Μεδιολάνου ἕως Ῥώμης εἶδα τόσα καὶ ἀνεκάλυψα τόσα, καὶ μάλιστα ἐδῶ, ὥστε ἐξαπορῶ πῶς νὰ προσθέσω καὶ τὴν Νεάπολιν. Ὅμως θὰ τὸ κάμω, καίτοι ἀπαιτεῖται πλειότερος καιρὸς διὰ τὴν Ῥώμην ἢ ἐμπορῶ τώρα νὰ δώσω εἰς αὐτήν».

Τὴν δὲ πρώτην Ἀπριλίου μοὶ ἔγραφε διὰ μολύβδου ἀπὸ τῆς κλίνης του ταύτας, τὰς τελευταίας του πρὸς με λέξεις:

Digitized by Google

«Εἶναι δύο ἑβδομάδες ἐξ οὗ κεῖτομαι ἀρρω-»στῶν εἰς τὸ διεθνὲς Νοσοκομεῖον τῆς Νεαπό-»λεως, προσβληθεὶς ὑπὸ δεινῆς βρογχίτιδος καὶ »λαρυγγίτιδος, καὶ ὅλως τὴν φωνὴν ἀπολέσας. »Δὲν ἐμπορῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου »πρὸ Ἰουνίου μηνός. Ἔχω συνειλεγμένην πολ-»λὴν ὕλην, ὥστε νὰ δυνηθῶ ἤδη νὰ ἐκδώσω τοὺς »μυθιστοριογράφους τοῦ μεσαιῶνος καὶ ἄλλα »τινὰ ἀξιόλογα».

Ἀλλ' ἑτέρα τὸν περιέλαβε πατρίς, καὶ ἔληξε προώρως ὁ καλὸς ἀγών, τὸν ὁποῖον μέχρις ἐσχάτης πνοῆς ἠγωνίζετο.

Καίτοι τεσσαρακοντούτης μόλις, ὁ Βάγνερ κατεῖχε θέσιν ἐπίζηλον ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμμάτων. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ, καὶ μετέπειτα καθηγητής, ἐξελέχθη πρὸ ἱκανῶν ἤδη ἐτῶν ὑπὸ τῆς πόλεως τοῦ Ἀμβούργου ὡς διευθυντὴς τοῦ ἀνωτάτου ἐν αὐτῇ ἐκπαιδευτικοῦ καθιδρύματος, τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Johaneum γνωστοῦ. Αἱ φροντίδες τῆς διευθύνσεως καὶ τῆς διδασκαλίας οὐδαμῶς ἀπερρόφουν τὴν ἀδάμαστον ἐνεργητικότητά του. Οὐδέποτε ἔπαυεν ἐργαζόμενος, οὔτε ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐτοῦ περιοδείᾳ,—καθ' ἣν ἡ κυρία αὐτοῦ ἀναψυχὴ ἦτο ἡ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ἀντιγραφὴ χειρογράφων,—οὔτε ἐν τῇ κλίνῃ, ἀπὸ τῆς ὁποίας μοὶ ἔγραφε τὰ περὶ μελλουσῶν ἐκδόσεων σχέδιά του.

Ἐντριβὴς περὶ τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν ἐδημοσίευσε μετὰ κριτικῶν καὶ ἐπεξηγητικῶν σχολίων ἐκδόσεις Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων, ἐπαξίως τιμωμένων ἐν Ἀγγλίᾳ τε καὶ Γερμανίᾳ. Κάτοχος τῆς Ἀγγλικῆς, ἐξέδωκε, περὶ τὰ τὸν Σαικσπεῖρον ἰδίως ἀφορῶντα, συγγραφὰς καὶ διατριβάς, αἵτινες οὔτε διῆλθον οὔτε ἠδύναντο νὰ διέλθωσιν ἀπαρατήρητοι. Ἀλλὰ τὸ κυρίως ἑλκύον αὐτὸν θέμα, εἰς τὸ ὁποῖον μετ' αὔξοντος ἀείποτε ζήλου ἐπανήρχετο, ἦτο ἡ μεσαιωνικὴ ἡμῶν φιλολογία. Αἱ γνωσταὶ δημοσιεύσεις του τοσούτων ἀνεκδότων κειμένων, δι' ὧν μετὰ κριτικῆς ἐπιστασίας διεφώτισε πολλὰς τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης περιόδου σελίδας, ἀποκαθιστῶσιν ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην του ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεωτέρας ἡμῶν γραμματολογίας.

Οὐδὲ περιωρίζετο εἰς μόνην τὴν μεσαιωνικὴν περίοδον τὸ ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐνδιαφέρον τοῦ Βάγνερ. Παρακολουθῶν τὴν σύγχρονον τῆς φιλολογίας ἡμῶν κίνησιν, ἐγένετο ὁ κύριος αὐτῆς ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔτι, παραστάτης. Πολλὰς ἔγραψεν ἐν τῷ Ἀγγλικῷ Academus καὶ ἐν τῷ Γερμανικῷ Central Blatt ἐμβριθεῖς βιβλιοκρισίας· ἡ δὲ εὐμένειά τε καὶ ἥ ἔστιν ὅτε αὐστηρότης αὐτῶν ἐξ ἴσου μαρτυροῦσι τὸν διακαῆ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ζῆλόν του.

Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ γηραιοῦ Elisieu, ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Hopf, τοῦ Mendelsohn Bartholdy καὶ ἤδη ὁ τοῦ Βάγνερ, εἶναι τοσαῦται ἐθνικαὶ ἡμῶν ἀτυχίαι. Δὲν θὰ ἐκλείψῃ βεβαίως μετ' αὐτῶν ἡ σειρὰ τῶν ἐν Γερμανίᾳ φιλελλήνων Ἑλληνιστῶν. Ἀπ' ἐναντίας. Ἡ ἵδρυσις τῆς Γερμανικῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς, καὶ αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐργασίαι δύνανται αὗται καὶ μόναι νὰ μᾶς καθησυχάσωσιν ὡς πρὸς τοῦτο. Ἀλλ' ἐὰν ἀναπληροῦται ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἡ θέσις τῶν ἀπερχομένων, δὲν ἀναπληροῦται ὅμως ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀγαπησάντων αὐτούς. Διότι μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος συναπέρχεται ὁ χρηστὸς ἀνήρ, ὁ γενναῖος καὶ πιστὸς φίλος.

Εἰκοσαετὴς περίπου φιλία μὲ συνέδεε μετὰ τοῦ Βάγνερ. Δείγματα αὐτῆς πολύτιμα μοὶ ἐπεδαψίλευσεν ἐκεῖνος ζῶν. Δὲν ἠδυνάμην νὰ περιμένω ὅτι μοὶ ἐπέπρωτο νὰ ἀνταποδώσω εἰς τὴν μνήμην του τὸν φόρον τῆς φιλίας. Τοιοῦτος ὁ βίος. Καθόσον ἀπὸ τῆς κορυφῆς καταβαίνομεν πρὸς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου, θραύονται ἀνὰ εἷς οἱ δεσμοὶ οἱ προσκολλῶντες ἐπὶ τῆς γῆς τὴν καρδίαν. Μένει ὅμως ἀκέραιος ἡ καρδία, ὅπως αἰσθάνηται μέχρι τέλους ὁλόκληρον ἑκάστου χωρισμοῦ τὸ ἄλγος.

Ἐν Παρισίοις τῇ 18 Ἀπριλίου 1880.

Δ. Βικελας

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 245.

ΙΓ'

Παιδίον ἔκθετον.

Ὁ καιρὸς εἶχε παρέλθει ταχὺς ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ κυρίου μου ἐπλησίαζε.

Καθ' ὅσον δ' ἐμακρυνόμεθα τῆς Τολώσης, ἤρχισεν ὁ στοχασμὸς οὗτος νὰ μὲ βασανίζῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

Λαμπρὸν ἦτον νὰ ὁδοιπορῶ οὕτω διὰ τοῦ πλοίου ἀκόπως καὶ ἀμερίμνως. Ἀλλὰ θὰ ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψω, καὶ νὰ διατρέξω πεζὸς τὸν δρόμον ὅσον εἶχον διαπλεύσει.

Τοῦτο δὲν θὰ ἦτον τόσον λαμπρόν· οὔτε καλὴν κλίνην θὰ εἶχον, οὔτε πλακούντια, οὔτε γαλατερά, οὔτε τὰς ἑσπέρας περὶ τὴν τράπεζαν.

Ὅ,τι δ' ἔτι μᾶλλον μ' ἐλύπει, θὰ ἔπρεπε νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν, νὰ στερηθῶ τῆς ἀγάπης των, νὰ τοὺς ἀπολέσω, ὡς εἶχον ἤδη ἀπολέσει τὴν μάναν Βαρβερίναν. Ὁσάκις λοιπὸν ἠγάπων ἢ ὁσάκις ἠγαπώμην θὰ ἔπρεπε πάντοτε νὰ χωρίζωμαι ἀποτόμως ἐκείνων μεθ' ὧν ἤθελον νὰ συζήσω δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς!

Δύναμαι δὲ νὰ εἰπῶ ὅτι ἡ μέριμνα αὕτη ἦτον τὸ μόνον νέφος ὅλων ἐκείνων τῶν εὐηλίων μου ἡμερῶν.

Μίαν ἡμέραν τέλος πάντων ἀπεφάσισα νὰ ὁμιλήσω περὶ τούτου πρὸς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν, καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσω πόσος καιρὸς ἐνόμιζεν ὅτι

Digitized by Google

μοὶ ἐχρειάζετο ἵνα ἐπιστρέψω εἰς Τολῶσην· διότι ἤθελον νὰ εὑρεθῶ ἐμπρὸς τῆς θύρας τῆς φυλακῆς ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἐξήρχετο.

Ἀλλ' ὁ Ἀρθοὺρ ὅταν μὲ ἤκουσε νὰ ὁμιλῶ περὶ ἀναχωρήσεως ἀνεκραύγασε.

— Δὲν θέλω νὰ φύγῃ ὁ Ῥεμῆς, ἐφώναζε.

Ἀλλ' ἀπήντησα ὅτι δὲν ἤμην ἐλεύθερος, ὅτι ἀνῆκον εἰς τὸν κύριόν μου, εἰς ὃν οἱ γονεῖς μου μὲ εἶχον ἐκμισθώσει, καὶ ὅτι ὤφειλον ν' ἀναλάβω τὴν ὑπηρεσίαν μου παρ' αὐτῷ ἅμα εἶχεν ἐμοῦ ἀνάγκην.

Ὡμίλησα δὲ περὶ τῶν γονέων μου, χωρὶς νὰ εἴπω ὅτι δὲν ἦσαν ἀληθῶς πατὴρ καὶ μήτηρ μου, διότι τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὁμολογήσω συγχρόνως ὅτι ἤμην παιδίον ἔκθετον. Εἰς τὴν αἰσχύνην ὅμως ταύτην δὲν ἤθελον νὰ ὑποκύψω, ἐνθυμούμενος πόσον ὑπέφερα, ἀφ' ὅτου εἶχον τῶν αἰσθημάτων μου τὴν συνείδησιν, ἐκ τῆς περιφρονήσεως ἣν ἔβλεπον εἰς τὸ χωρίον μας ἐπιρριπτομένην κατὰ πάσας τὰς περιστάσεις εἰς τοὺς τροφίμους τῶν βρεφοκομείων. Παιδίον ἔκθετον! Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἦτον ὅ,τι ἀγενέστερον εἰς τὸν κόσμον. Ὁ κύριός μου τὸ ἤξευρεν ὅτι ἤμην παιδίον ἔκθετον· ἀλλ' ἐκεῖνος ἦτον ὁ κύριός μου· ἐν ᾧ θ' ἀπέθνησκον μᾶλλον χωρὶς ν' ἀνοίξω τὸ στόμα, παρὰ νὰ ὁμολογήσω εἰς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν καὶ εἰς τὸν Ἀρθοὺρ ὅτι ἤμην παιδίον ἔκθετον. Δὲν θὰ μὲ ἀπέβαλλον, δὲν θὰ μὲ ἀπώθουν μετ' ἀηδίας;

— Μητέρα, πρέπει νὰ κρατήσωμεν τὸν Ῥεμῆν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀρθοὺρ, ὅστις πλὴν ὡς πρὸς τὰ μαθήματα, καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἦτον ὁ κύριος τῆς μητρός του καὶ τὴν ἔκαμνεν ὅ,τι ἤθελε.

— Πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ κρατήσω τὸν Ῥεμῆν, ἀπεκρίθη ἡ κυρία Μίλλιγαν. Εἶναι φίλος σας, καὶ ἐγὼ αἰσθάνομαι πολλὴν ἀγάπην πρὸς αὐτόν. Ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν κρατήσωμεν, ἀπαιτοῦνται δύω τινὰ συγχρόνως, καὶ αὐτὰ οὔτε ὑμεῖς οὔτε ἐγὼ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τ' ἀποφασίσωμεν. Τὸ πρῶτον εἶναι, νὰ θέλῃ ὁ Ῥεμῆς νὰ μείνῃ . . .

— Ὢ! ὁ Ῥεμῆς θὰ θέλῃ, διέκοψεν ὁ Ἀρθούρ. Δὲν εἶναι ἀληθές, Ῥεμῆ, ὅτι δὲν θέλεις νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Τολῶσην;

— Τὸ δεύτερον, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν χωρὶς νὰ προσμείνῃ τὴν ἀπάντησιν, νὰ συγκατανεύσῃ ὁ κύριός του νὰ παραιτηθῇ τῶν ἐπ' αὐτοῦ δικαιωμάτων του.

— Ὁ Ῥεμῆς, ὁ Ῥεμῆς πρῶτον, διέκοψεν ὁ Ἀρθούρ, ἐξακολουθῶν τὴν ἰδέαν του.

Βεβαίως ὁ Βιτάλης ὑπῆρξεν ἀγαθὸς κύριος δι' ἐμέ, καὶ τῷ ἤμην εὐγνώμων διὰ τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ μέριμναν καὶ διὰ τὰ μαθήματά του· ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε σύγκρισις μεταξὺ τῆς ζωῆς ἣν ἔζων πλησίον του καὶ τῆς ἣν μοὶ προσέφερεν ἡ κυρία Μίλλιγαν· οὐδ' ἐδύνατο ἀκόμη νὰ παραβληθῇ ἡ ἀγάπη ἣν ἔτρεφον πρὸς τὸν Βιτάλην καὶ ἡ ἣν μοὶ ἐνέπνεον ἡ κυρία Μίλλιγαν καὶ ὁ Ἀρθούρ. Ὅταν ἐσκεπτόμην περὶ τούτων, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι ἄδικον εἶχον νὰ προτιμῶ τοῦ κυρίου μου τοὺς ξένους τούτους, οὓς πρὸ τοσούτου ὀλίγου ἐγνώριζον. Ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; Οὕτως εἶχεν· ἠγάπων περιπαθῶς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν καὶ τὸν Ἀρθούρ.

— Πρὶν ἀπαντήσῃ, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν, πρέπει νὰ ἠξεύρῃ ὁ Ῥεμῆς ὅτι δὲν τῷ προτείνω μόνον ζωὴν περιπάτων καὶ διασκεδάσεων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ζωὴν ἐργασίας. Πρέπει νὰ σπουδάζῃ, νὰ κοπιάζῃ, νὰ καταγίνηται εἰς βιβλία, νὰ παρακολουθῇ τοῦ Ἀρθοὺρ τὰς μελέτας. Πρέπει ν' ἀντισταθμίσῃ αὐτὰ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῶν ὁδῶν, καὶ οὕτω ν' ἀποφασίσῃ.

— Δὲν ἔχω τί ν' ἀντισταθμίσω, κυρία, εἶπον, καὶ σᾶς βεβαιῶ ὅτι συναισθάνομαι πόσον πολύτιμος εἶναι δι' ἐμὲ ἡ πρότασίς σας.

— Αἴ! τὸ βλέπεις, μητέρα; ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθούρ. Ὁ Ῥεμῆς δέχεται.

Καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ τὰς χεῖράς του. Προφανὲς ἦτον ὅτι τὸν εἶχον ἀπαλλάξει ἀπὸ μεγάλης μερίμνης· διότι, ὅτε ἡ μήτηρ του ὡμίλησε περὶ βιβλίων καὶ ἐργασίας, εἶδον περίφροντιν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπόν του. Ἂν εἶχον ἀρνηθῆ! Ὁ φόβος οὗτος ἦτον μέγας δι' αὐτόν, διότι ἀπεστρέφετο τὰ βιβλία. Ἐγὼ ὅμως εὐτυχῶς δὲν εἶχον τὸν ἴδιον φόβον, διότι τὰ βιβλία ἀντὶ νὰ μὲ τρομάζωσι, μὲ εἵλκυον ἐξ ἐναντίας ἐμέ. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι πρὸ πολὺ ὀλίγου χρόνου μοὶ ἐδόθησαν εἰς τὰς χεῖρας βιβλία, καὶ ὅσα εἶχον ἰδεῖ μοὶ εἶχον προξενήσει τέρψιν μᾶλλον ἢ δυσαρέσκειαν. Ἑπομένως ἡ πρότασις τῆς κυρίας Μίλλιγαν ἦτον λίαν χαροποιὸς δι' ἐμέ, καὶ ἤμην εἰλικρινέστατος ὅτε τὴν ηὐχαρίστουν διὰ τὴν ἐλευθεριότητά της. Θὰ ἔμενον λοιπὸν εἰς τὸν *Κύκνον*, δὲν θὰ ἐστερούμην τοῦ ἀνέτου τούτου βίου, δὲν θὰ ἐχωριζόμην τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ τῆς μητρός του.

— Τώρα, προσέθηκεν ἡ κυρία Μίλλιγαν, μᾶς μένει ἔτι νὰ λάβωμεν καὶ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ κυρίου του. Θὰ τῷ γράψω νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς εὕρῃ εἰς Κέττην, διότι νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Τολῶσην εἶναι ἀδύνατον. Θὰ τῷ στείλω τὰ ὁδοιπορικά του, καὶ ὅταν τῷ ἐξηγήσω τοὺς λόγους δι' οὓς δὲν δυνάμεθα νὰ ὁδοιπορήσωμεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ἐλπίζω ὅτι δὲν θ' ἀρνηθῇ τὴν πρόσκλησίν μου. Ἂν δεχθῇ τὰς προτάσεις μου, θὰ ἔχω μόνον ἀκόμη νὰ συνεννοηθῶ καὶ μετὰ τῶν γονέων τοῦ Ῥεμῆ, διότι πρέπει καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἐρωτηθῶσι.

Μέχρι τούτου τοῦ σημείου ὁ διάλογος εἶχε χωρήσει ἄριστα δι' ἐμέ, ὡς ἂν ἀγαθή τις μοῖρα μὲ εἶχε λάβει ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν της· ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις διέλυσαν σκληρῶς τὸ ὄναρ εἰς ὃ ἐπλανώμην, καὶ μ' ἐπανέφεραν εἰς τὴν θλιβερὰν ἀλήθειαν.

Digitized by Google

— Νὰ ἐρωτηθῶσιν οἱ γονεῖς μου!

Ἀλλ' αὐτοὶ βεβαίως θὰ ἔλεγον ὅ,τι ἐγὼ ἤθελον νὰ μένῃ ἀπόκρυφον. Ἡ ἀλήθεια θ' ἀπεκαλύπτετο. Παιδίον ἔκθετον!

Τότε ὁ Ἀρθοὺρ, τότε ἡ κυρία Μίλλιγαν, αὐτοὶ δὲν θὰ μὲ ἤθελον πλέον· τότε θὰ ἠφανίζετο ἡ ἀγάπη ἣν ἔτρεφον πρὸς ἐμέ· καὶ αὐτὴ ἡ μνήμη μου θὰ τοὺς δυσηρέστει. Ὁ Ἀρθοὺρ θὰ ἔπαιξέ ποτε μετ' ἐκθέτου παιδίου, καὶ θὰ τὸ εἶχε σύντροφον, φίλον, σχεδὸν ἀδελφόν του!

Ἔμεινα ἐν ἀμηχανίᾳ.

Ἡ κυρία Μίλλιγαν μ' ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως, καὶ μοὶ ἀπέτεινεν ἐρωτήσεις· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων ν' ἀποκριθῶ εἰς αὐτάς. Πιστεύσασα δὲ τότε ὅτι ἡ προσδοκία τῆς προσεχοῦς ἀφίξεως τοῦ κυρίου μου μ' ἐτάραττεν οὕτω, δὲν ἐπέμεινε περισσότερον.

Εὐτυχῶς ταῦτα συνέβαινον τὸ ἑσπέρας, ὀλίγον πρὶν ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν, ὥστε ταχέως ἐδυνήθην ν' ἀποφύγω τὰ περίεργα βλέμματα τοῦ Ἀρθοὺρ, καὶ νὰ ὑπάγω νὰ κλεισθῶ εἰς τὸν κοιτῶνά μου μετὰ τῶν συλλογισμῶν καὶ τῶν φόβων μου.

Ἐκείνη ἡ νὺξ ἦν ἡ πρώτη ἐπὶ τοῦ *Κύκνου* κακὴ δι' ἐμέ· ἦτον δὲ πολὺ κακὴ, μακρὰ, πυρετώδης.

Τί νὰ πράξω; τί νὰ εἰπῶ;

Οὐδὲν κατώρθουν νὰ εὕρω.

Καὶ ἀφ' οὗ ἑκατοντάκις τὰς αὐτὰς ἰδέας ἀνεκύκλησα εἰς τὴν κεφαλήν μου, ἀφ' οὗ παρεδέχθην καὶ ἀπέκρουσα τὰς ἀποφάσεις τὰς ἀντιφατικωτέρας, ἀπεφάσισα τέλος οὐδὲν νὰ πράξω καὶ οὐδὲν νὰ εἰπῶ. Θ' ἄφηνον τὰ πράγματα νὰ χωρήσωσι τὸν μοιραῖόν των ῥοῦν, καὶ θὰ ἐδεχόμην μετὰ καρτερίας, ἂν ἄλλως δὲν ἐδυνάμην, ὅ,τι μοὶ ἐπήρχετο.

Ἴσως ὁ Βιτάλης δὲν θὰ συγκατένευε νὰ μ' ἀφήσῃ, καὶ τότε δὲν θὰ εἶχεν ἀφορμὴν ν' ἀποκαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ τόση ἦτον ἡ ἀποστροφή μου πρὸς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, τόσον φρικτὴν τὴν ἐνόμιζον, ὥστε κατήντησα νὰ ἐπιθυμῶ νὰ μὴ δεχθῇ ὁ Βιτάλης τὴν πρότασιν τῆς κυρίας Μίλλιγαν.

Βεβαίως θὰ ἔπρεπε τότε νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ ἀπὸ τῆς μητρός του, ν' ἀπολέσω τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ τοὺς ἰδῶ ἴσως πάλιν ποτέ· τοὐλάχιστον ὅμως δὲν θὰ διετήρουν κακὴν ἐμοῦ τὴν ἐνθύμησιν.

Τρεῖς ἡμέρας ἀφ' οὗ ἔγραψεν εἰς τὸν κύριόν μου, ἔλαβεν ἀπάντησιν ἡ κυρία Μίλλιγαν. Δι' ὀλίγων γραμμῶν ἔλεγεν ὁ Βιτάλης ὅτι θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν πρόσκλησιν τῆς κυρίας Μίλλιγαν, καὶ ὅτι θὰ ἔφθανεν εἰς Κέττην τὸ προσεχὲς σάββατον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὰς δύω μετὰ μεσημβρίαν.

Ζητήσας τὴν ἄδειαν τῆς κυρίας Μίλλιγαν νὰ ὑπάγω τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὸν σταθμὸν, παρέλαβον τοὺς κύνας καὶ τὸν Καρδούλην, καὶ περιεμείναμεν οὕτω τὴν ἄφιξίν του.

Οἱ κύνες ἦσαν ἀνήσυχοι, ὡς ἄν τι ὑπώπτευον, ὁ δὲ Καρδούλης ἦτον ἀδιάφορος, καὶ ἐγὼ ἤμην εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν συγκεκινημένος. Ἐπρόκειτο ἡ τύχη μου ν' ἀποφασισθῇ. Ὦ! Ἂν ἐτόλμων, πῶς θὰ παρεκάλουν τὸν Βιτάλην νὰ μὴ εἴπῃ ὅτι ἤμην παιδίον ἔκθετον!

Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων, καὶ ᾐσθανόμην ὅτι αἱ δύω αὗται λέξεις «παιδίον ἔκθετον», ποτὲ δὲν θὰ ἐδύναντο νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λάρυγγός μου.

Εἶχον σταθῆ εἰς γωνίαν τῆς αὐλῆς τοῦ σταθμοῦ, κρατῶν δεδεμένους τοὺς κύνας μου, καὶ τὸν Καρδούλην ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην μου, καὶ περιέμενον, χωρὶς νὰ πολυβλέπω τὰ περὶ ἐμέ.

Οἱ κύνες πρῶτοι μοὶ ἀνήγγειλαν ὅτι ἔφθασεν ἡ ἁμαξοστοιχία, καὶ ὅτι εἶχον μυρισθῆ τὸν κύριόν μας. Αἴφνης ᾐσθάνθην ὅτι σύρομαι πρὸς τὰ ἐμπρὸς, καὶ ἐπειδὴ ἤμην ἀπροφύλακτος, οἱ κύνες μοὶ ἔφυγον. Ἔτρεχον δὲ χαρμοσύνως γαυγίζοντες, καὶ σχεδὸν κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν τοὺς εἶδον νὰ πηδῶσι περὶ τὸν Βιτάλην, ὅστις εἶχεν ἐμφανισθῆ, ἐνδεδυμένος τὴν συνήθη ἐνδυμασίαν του. Ταχύτερος, καίτοι ἧττον εὐλύγιστος τῶν συντρόφων του, ὁ Κάπης εἶχε ῥιφθῆ εἰς τοῦ κυρίου του τὰς ἀγκάλας, ἐνῷ ὁ Ζερβίνος καὶ ἡ Δόλση προσεφύοντο εἰς τὰς κνήμας του.

Ὅτε δὲ προσῆλθον καὶ ἐγὼ, ἀποθέτων κατὰ γῆς ὁ Βιτάλης τὸν Κάπην, μ' ἔσφιξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Κατὰ πρώτην φορὰν τότε μ' ἐφίλησε, ἐπαναλαμβάνων πολλάκις·

— *Μπουόν ντὶ, πόβερο κάρο!*

Ὁ κύριός μου ποτὲ δὲν ἦτον ἀπότομος πρὸς ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ ποτὲ δὲν μ' ἐθώπευεν, οὐδ' ἤμην συνειθισμένος εἰς τοιαύτας τρυφερὰς ἐκχύσεις. Τοῦτο μὲ συνεκίνησε, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐδάκρυσαν, διότι ἤμην εἰς διάθεσιν καθ' ἣν ἡ καρδία εὐκόλως συστέλλεται.

Ἀτενίσας δ' αὐτὸν, εἶδον ὅτι εἶχε πολὺ γηράσει εἰς τὴν φυλακήν· τὸ σῶμά του εἶχε κυρτωθῆ, τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ὠχριάσει, τὰ χείλη του εἶχον ἀπολέσει τὸ χρῶμά των.

— Εὑρίσκεις ὅτι μετεβλήθην; δὲν εἶναι ἀληθὲς, παιδίον μου; Ἡ φυλακὴ εἶναι κακὴ κατοικία, καὶ ἡ πλῆξις κακὴ ἀσθένεια. Τώρα ὅμως θὰ εἶμαι καλήτερα.

Ἔπειτα δὲ, μεταβαίνων εἰς ἄλλο ἀντικείμενον·

— Καὶ τὴν κυρίαν αὐτὴν ἥτις μοὶ ἔγραψε, πῶς τὴν ἐγνώρισας; μ' ἠρώτησε.

Τότε τῷ διηγήθην πῶς ἀπήντησα τὸν *Κύκνον*, καὶ πῶς ἔκτοτε ἔζησα πλησίον τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ τοῦ υἱοῦ της, καὶ τί εἴδομεν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο καὶ τί ἐπράξαμεν.

Διηγήθην δὲ διὰ μακρῶν, διότι ἐφοβούμην νὰ φθάσω εἰς τὸ τέλος, καὶ νὰ τῷ εἰπῶ ὅ,τι κυρίως μ' ἐτρόμαζε· διότι τώρα μάλιστα μοὶ ἤ-

Digitized by Google

τον ἀδύνατον νὰ ὁμολογήσω εἰς τὸν κύριόν μου ὅτι ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἀφήσω καὶ νὰ μείνω μετὰ τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ μετὰ τοῦ Ἀρθούρ.

Ἀλλὰ πρὶν τῆς ὁμολογίας ταύτης, καὶ πρὶν ἡ τελειώσῃ ἡ διήγησίς μου ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου εἶχε καταλύσει ἡ κυρία Μίλλιγαν. Δὲν μοὶ εἶπε δὲ τίποτε ὁ Βιτάλης περὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς κυρίας Μίλλιγαν, οὔτε περὶ τῶν προτάσεων ἃς περιεῖχε βεβαίως αὕτη ἡ ἐπιστολή.

— Καὶ ἡ κυρία αὐτὴ μὲ περιμένει; εἶπεν, ὅτε εἰσήλθομεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

— Ναί· νὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς τὰ δωμάτιά της.

— Περιττόν. Εἰπέ μοι τὸν ἀριθμὸν, καὶ μεῖν' ἐδῶ νὰ μὲ περιμένῃς, φυλάττων τοὺς κύνας καὶ τὸν Καρδούλην.

Ὅταν ὁ κύριός μου ὡμίλει, δὲν συνείθιζον ν' ἀποκρίνωμαι καὶ νὰ συζητῶ. Ἠθέλησα ὅμως νὰ τολμήσω τότε μίαν παρατήρησιν, καὶ νὰ τῷ ζητήσω νὰ τὸν συνοδεύσω παρὰ τῇ κυρίᾳ Μίλλιγαν, διότι τοῦτο μοὶ ἐφαίνετο φυσικὸν καὶ δίκαιον· ἀλλὰ δι' ἑνὸς νεύματος τῆς χειρὸς μοὶ ἔκλεισε τὸ στόμα καὶ ὑπήκουσα, καὶ ἔμεινα παρὰ τὴν θύραν τοῦ ξενοδοχείου, εἰς ἓν κάθισμα, ἔχων τοὺς κύνας περὶ ἐμέ. Καὶ ἐκεῖνοι ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθησαν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ μὴ εἰσέλθωσιν, ὅπως δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνθέξω κ' ἐγώ. Ὁ Βιτάλης ἤξευρε νὰ προστάττῃ.

Διατί δὲν ἠθέλησε νὰ παρευρεθῶ εἰς τὴν συνδιάλεξίν του μετὰ τῆς κυρίας Μίλλιγαν; Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἔθετον εἰς ἐμαυτὸν καὶ τὴν ἔστρεφον παντοιοτρόπως. Δὲν εἶχον δ' ἔτι εὕρει τὴν ἀπόκρισιν, ὅτε τὸν εἶδον ἐπιστρέφοντα.

— Ὕπαγε ν' ἀποχαιρετήσῃς, μοὶ εἶπε, τὴν κυρίαν αὐτήν. Ἐδῶ σὲ περιμένω. Ἀναχωροῦμεν μετὰ δέκα λεπτά.

Ἔμεινα ὡς ἐνεός.

— Λοιπὸν, μοὶ εἶπεν ἀφ' οὗ στιγμάς τινας ἐπρόσμεινε· δὲν μ' ἐνόησας; Μένεις ἐκεῖ ὡς νὰ τὰ ἔχασες. Κάμε, τάχυνε.

Δὲν εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ μοὶ ὁμιλῇ αὐστηρῶς, καὶ ἀφ' ὅτου ἤμην πλησίον του, ποτὲ μετὰ τοιούτου τόνου δὲν μοὶ εἶχεν ὁμιλήσει.

Ἠγέρθην λοιπὸν νὰ ὑπακούσω, ἀλλὰ μηχανικῶς καὶ χωρὶς νὰ ἐννοῶ.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ προυχώρησά τινα βήματα, ἵν' ἀναβῶ εἰς τῆς κυρίας Μίλλιγαν,

— Εἴπατε λοιπόν. . . ἠρώτησα.

— Εἶπα ὅτι μὲ χρειάζεσαι καὶ ὅτι κ' ἐγὼ σὲ χρειάζομαι, ἑπομένως ὅτι δὲν ἔχω διάθεσιν νὰ παραιτηθῶ τῶν δικαιωμάτων μου ἐπὶ σοῦ. Ἐμπρὸς, καὶ ἐπίστρεψον.

Τοῦτο μοὶ ἀπέδωκεν ὀλίγον θάῤῥος· διότι τοσοῦτον κατειχόμην ὑπὸ τῆς ἰδέας περὶ τοῦ ἐκθέτου παιδίου, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι ἂν ὤφειλον ν' ἀναχωρήσω ἐντὸς δέκα λεπτῶν, αἰτία τούτου ἦτον ὅτι ὁ κύριός μου εἶχεν εἰπεῖ ὅ,τι ἐγνώριζε περὶ τῆς καταγωγῆς μου.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον τῆς κυρίας Μίλλιγαν, εὗρον τὸν Ἀρθοὺρ ἰσχυρῶς κλαίοντα, καὶ τὴν μητέρα του κύπτουσαν ἐπ' αὐτοῦ νὰ τὸν παρηγορήσῃ.

— Δὲν εἶναι ἀληθὲς, Ῥεμή, ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθούρ, ὅτι δὲν θ' ἀναχωρήσῃς;

Ἀλλ' ἀντ' ἐμοῦ ἀπήντησεν ἡ κ. Μίλλιγαν, ἐξηγήσασα ὅτι ὤφειλον νὰ ὑπακούσω.

— Ἐζήτησα παρὰ τοῦ κυρίου σου τὴν ἄδειαν νὰ σὲ κρατήσωμεν, εἶπε μετὰ φωνῆς ἥτις ἀνεβίβασε δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἀλλὰ δὲν θέλει, καὶ τίποτε δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν πείσῃ.

— Εἶναι κακὸς ἄνθρωπος! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθούρ.

— Ὄχι, κακὸς δὲν εἶναι, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν· τῷ εἶσαι χρήσιμος, καὶ προσέτι νομίζω ὅτι τρέφει πρὸς σὲ ἀληθῆ ἀγάπην. Προσέτι δὲ ἐκφράζεται ὡς ἄνθρωπος τίμιος καὶ τῆς θέσεώς του ἀνώτερος. Ἰδοὺ τί μοὶ ἀπεκρίθη δικαιολογῶν τὴν ἄρνησίν του· «Ἀγαπῶ τὸ παιδίον τοῦτο καὶ μὲ ἀγαπᾷ. Ἡ τραχεῖα πεῖρα τοῦ βίου ἣν ἔλαβε μετ' ἐμοῦ θὰ τῷ εἶναι χρησιμωτέρα τῆς ἀνομολογήτου ὑπηρετικῆς θέσεως εἰς ἣν θὰ ἔζῃ ἐν μέσῳ ὑμῶν, καὶ χωρὶς νὰ θέλητε. Θὰ τῷ ἐδίδετε, ἀληθὲς, παιδείαν καὶ ἀγωγήν· θὰ διεπλάττετε τὸ πνεῦμα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸν χαρακτῆρά του. Υἱός σας δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι· θὰ εἶναι υἱὸς ἐδικός μου, καὶ τοῦτο εἶναι προτιμότερον παρὰ νὰ εἶναι παίγνιον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τέκνου σας, ὅσον καλῆς, ὅσον εὐγενοῦς διαθέσεως καὶ ἂν εἶναι αὐτό. Καὶ ἐγὼ θὰ τὸν διδάξω ἐπίσης».

— Ἀλλ' ἀφ' οὗ δὲν εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ Ῥεμή! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθούρ.

— Πατήρ του δὲν εἶναι, εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' εἶναι ὁ κύριός του, καὶ ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, ἀφ' οὗ οἱ γονεῖς του τῷ τὸν ἐξεμίσθωσαν. Πρὸς τὸ παρὸν πρέπει ὁ Ῥεμὴς νὰ τῷ ὑπακούσῃ.

— Δὲν θέλω νὰ φύγῃ ὁ Ῥεμής.

— Πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τὸν κύριόν του. Ἐλπίζω νὰ μὴ εἶναι διὰ πολὺν καιρόν. Θὰ γράψωμεν εἰς τοὺς γονεῖς του, καὶ θὰ συνεννοηθῶ μετ' αὐτῶν.

— Ὤ! ὄχι! ἀνέκραξα.

— Πῶς ὄχι;

— Ὤ! ὄχι! Σᾶς παρακαλῶ.

— Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος, παιδίον μου.

— Ὤ! σᾶς παρακαλῶ. Δὲν εἶναι ἀληθές;

Εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι ἂν ἡ κ. Μίλλιγαν δὲν εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τῶν γονέων μου, θ' ἀφιέρουν εἰς τοὺς ἀποχαιρετισμούς μας πολὺ περισσότερον καιρὸν τῶν δέκα λεπτῶν, ὅσα μοὶ εἶχε διατάξει ὁ κύριός μου.

Digitized by Google

— Δὲν εἶναι εἰς τὸ Χαβανόν; ἐξηκολούθησεν ἡ κ. Μίλλιγαν.

Χωρὶς ν' ἀποκριθῶ, ἐπλησίασα τὸν Ἀρθοὺρ, τὸν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ τὸν κατεφίλησα πολλάκις μεθ' ὅλης τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ἣν πρὸς αὐτὸν ᾐσθανόμην. Ἔπειτα δὲ ἀποσπασθεὶς τῶν χειρῶν του εἰς ἃς μ' ἔσφιγγεν ἀσθενῶς, ἐπέστρεψα πρὸς τὴν κ. Μίλλιγαν, ἐγονάτισα ἔμπρός της, καὶ τῇ ἐφίλησα τὴν χεῖρα.

— Καλόν μου παιδίον! εἶπε κλίνασα πρὸς ἐμέ· καὶ μ' ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον.

Τότε δ' ἠγέρθην μετὰ βίας, καὶ τρέχων πρὸς τὴν θύραν,

— Ἀρθοὺρ, ἔκραξα μετὰ φωνῆς ἣν ὀλοφυρμοὶ διέκοπτον, Ἀρθοὺρ, πάντοτε θὰ σ' ἀγαπῶ· καὶ ὑμᾶς, κυρία, ποτὲ δὲν θὰ σᾶς λησμονήσω.

— Ῥεμή, Ῥεμή, ἐφώναξεν ὁ Ἀρθούρ.

Ἄλλο δὲν ἤκουσα. Εἶχον ἐξέλθει καὶ κλείσει τὴν θύραν ὀπίσω μου.

Μετὰ μίαν στιγμὴν δὲ ἤμην πλησίον τοῦ κυρίου μου.

— Ἀναχωροῦμεν! μοὶ εἶπε.

Καὶ ἐξήλθομεν τῆς Κέττης διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Φροντινιάν.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐγκατέλιπον τὸν πρῶτόν μου φίλον, καὶ ἐξετέθην εἰς συμφορὰς ἃς θ' ἀπέφευγον, ἂν, ἀπαισίου προλήψεως θῦμα, δὲν εἶχον ὑποκύψει εἰς φόβον ἀνόητον.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΕΠΑΥΛΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΟΝΑΤΟΥ

Ὀλίγοι βεβαίως ἐκ τῶν περιηγητῶν, ὅσοι παρέμειναν ἐπί τινα χρόνον ἐν Φλωρεντίᾳ, ἵνα θαυμάσωσι τοὺς καλλιτεχνικούς της θησαυροὺς καὶ τὰ μαγευτικά της περίχωρα, ἠμέλησαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν ἔπαυλιν τοῦ πρίγκηπος Δεμίδωφ. Ἓν μόλις τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχουσα τῆς τοσκανικῆς μεγαλοπόλεως ἡ εὐρεῖα καὶ μεγαλοπρεπὴς ἔπαυλις τοῦ San Donato, ἀναπτύσσει ἐν μέσῳ τῆς χλοερᾶς πεδιάδος, ἥτις περιζωννύει τὰς Ἀθήνας τῆς Ἰταλίας, τὰ ἐκτεταμένα της δάση καὶ τοὺς ἀνθηρούς της κήπους, τοὺς πορτοκαλλεῶνάς της καὶ τὰ ἀπέραντα αὐτῆς ὑελόστεγα θερμοκήπια, τὰς εὐφόρους ἀμπέλους καὶ τοὺς φοινικῶνάς της, τὰ ῥυάκια, τὰς νήσους της καὶ τὰ σπήλαιά της.

Θ' ἀπορήσῃ τις βεβαίως καὶ θὰ δυσπιστήσῃ ἀκούων, ὅτι κτῆμα ἰδιώτου συγκεντρώνει ἐντὸς τοῦ περιβόλου του λίμνας καὶ δάση, βράχους καὶ σπήλαια, φυτείας ἐκτεταμένας κύκλῳ ἀνακτόρων ἡγεμονικῶν, καὶ λειμῶνας εὐρεῖς πέριξ ἱπποστασίων περιλαμβανόντων πεντήκοντα ἵππους καὶ ἁμαξοστασίων στεγόντων τριάκοντα ἁμάξας! Ὅταν δέ τις μάθῃ, ὅτι ἐντὸς τῶν ἀγροτικῶν ἐκείνων μεγάρων, δι' ἃ δεκάδας ὅλας ἑκατομμυρίων ἐδαπάνησεν ὁ πρίγκηψ Ἀνατόλιος Δεμίδωφ ἐκ τῆς μυθώδους αὐτοῦ καὶ σχεδὸν ἀνυπολογίστου περιουσίας, ἐκρύπτοντο μέχρι πρὸ μικροῦ ἔτι καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ καὶ ἱστορικὰ κειμήλια δημοπρατηθέντα πρὸ ἑνὸς μόλις μηνὸς ἀντὶ πέντε σχεδὸν ἑκατομμυρίων φράγκων, θέλει ὑποθέσει ἴσως, ὅτι μυθολογικόν τι μᾶλλον ἀποκύημα φαντασίας ἀνατολικῆς, ἢ ὑπαρκτόν τι καὶ ἀνθρώπινον κατασκεύασμα ἦσαν τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα, ὧν ἄλλα μὲν διεσκόρπισεν ἤδη ἀνὰ πᾶσαν τῆς Εὐρώπης γωνίαν τὸ σφυρίον τῶν δημοπρατῶν, ἄλλα δὲ θὰ ἐξανεμώσῃ—τίς οἶδε—ταχέως ἡ ἀφιλόκαλος ἀμέλεια τῶν νέων κτητόρων.

Καὶ ὅμως πάντα ἐκεῖνα τὰ θαυμάσια ἦσαν πράγματα ὁρατὰ καὶ ἁπτὰ οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἄλλα μὲν αὐτῶν παρήχθησαν ἐκ τοῦ μηδενὸς διὰ τοῦ ἀμυθήτου πλούτου καὶ τῆς φιλοκάλου ἰδιοτροπίας ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου, ἄλλα δὲ συνήχθησαν διὰ κόπου μακροῦ καὶ ἀγώνων ἀνενδότων ἀπὸ πάσης γωνίας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καὶ ἀπετέλουν κειμήλια ἀπαράμιλλα, ἅτινα ἐφθόνουν καὶ αὐτὰ τὰ πλουσιώτατα τῆς Εὐρώπης μουσεῖα.

Ὁ θαυματουργὸς οὗτος ἀνὴρ δὲν ἦτο ὁ σημερινὸς ἰδιοκτήτης τῆς ἐπαύλεως τοῦ Ἁγίου Δονάτου. Οὗτος ἠρκέσθη ἁπλῶς νὰ γεννηθῇ ἔγγονος καὶ ἀνεψιὸς δύο μυριοπλούτων καὶ φιλοκάλων ἀνδρῶν, τοῦ Νικολάου καὶ τοῦ Ἀνατολίου Δεμίδωφ, νὰ φάγῃ ὅσα ἠδυνήθη πλείονα ῥούβλια ἐκ τῆς κληρονομίας των ἐν Παρισίοις, διανέμων αὐτὰ εἰς ἵππους καὶ εἰς συμπότας θήλεις μᾶλλον ἢ ἄρρενας, καὶ νὰ πωλήσῃ — ὡς ἐπώλησε πρὸ μικροῦ—ὅσα δὲν ἐτρώγοντο αὐτούσια.

Ὁ πρῶτος δημιουργὸς τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Δονάτου ὑπῆρξεν ὁ πρίγκηψ Νικόλαος Δεμίδωφ, μεγάπλουτος Ῥῶσος κτηματίας, ἀγνοῶν ἀκριβῶς τὴν ἔκτασιν τῶν γαιῶν του καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μουζίκων του, βαρυνθεὶς δ' ἐπὶ τέλους τοὺς πάγους τοῦ Νέβα, καὶ μετοικήσας εἰς Ῥώμην περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος. Ἐκεῖ ἐσκόρπισεν ἀφθόνῳ τῷ θυλάκῳ τὰ ῥούβλιά του καὶ τῆς καρδίας του τὰς ὀρέξεις εἰς καλλιτέχνας καὶ ἠθοποιοὺς καὶ παρασίτων στῖφος ὁλόκληρον, οὐδέποτε μετρῶν ὅ,τι ἐδιδε πρὸς ὅ,τι ἐλάμβανεν, ἴδιον συντηρῶν θεατρικὸν θίασον ἐντὸς τοῦ ἡγεμονικοῦ του μεγάρου, αὐλὴν ἔχων περὶ ἑαυτὸν μουσικῶν καὶ ζωγράφων, καὶ στρατιὰν σιτίζων ὅλην ὑπηρετῶν. Ἀναγκασθεὶς μετά τινα ἔτη νὰ καταλίπῃ τὴν Ῥώμην, ὅπου ἡ ἡγεμονικὴ αὐτοῦ χλιδὴ καὶ μεγαλοπρέπεια εἶχεν ἀρχίσει νὰ κινῇ τὴν ζηλοτυπίαν τῆς παπικῆς αὐλῆς, μετῴκησεν εἰς Φλωρεντίαν, καὶ ἠγόρασε τὴν ἔπαυλιν τοῦ San-Donato, τερπνὴν ἀγροικίαν, κειμένην εἰς τὰ πρόθυρα σχεδὸν τῆς τοσκανικῆς πρωτευούσης, εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς πύλης al Prato, ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς Πιστωρίαν (Pistoja) λεωφόρου.

Digitized by Google

Ἡ ἔπαυλις αὕτη μετεβλήθη βαθμηδόν, ὑπὸ τὸ ἄφθονον χρυσοῦν ῥεῦμα, ὅπερ ἔρρεεν ἀπὸ τῶν θυλακίων τοῦ πρίγκηπος, εἰς μαγευτικὸν ἀληθῶς ἐνδιαίτημα, ὅπου τὰ θαυμάσια τῆς περιοχῆς κάλλη ἡμιλλῶντο πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν σπάνιν τῶν καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν καὶ κειμηλίων, ἅτινα κατ' ὀλίγον ἐσωρεύθησαν ἐντὸς τῶν πολυτελῶν ἐκείνων αἰθουσῶν. Εἰκόνες καὶ ἀγάλματα, παλαιὰ περίγλυφα σκεύη καὶ ἐγκόλπια ὀνομαστῶν κτητόρων, κύλικες ἐκ λίθων πολυτίμων, λυχνοῦχοι ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου, ἀγγεῖα ἐκ γρανίτου καὶ τράπεζαι ἐκ μωσαϊκοῦ, παροψίδες χρυσαῖ καὶ ὡρολόγια ἀλαβάστρινα, πᾶν ὅ,τι τέλος εἶχεν ἀξίαν ἱστορικὴν ἢ καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπωλεῖτο, ἠγοράζετο πάραυτα ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Νικολάου, ὅστις οὐδέποτε ἠρώτα τὴν τιμήν, εἰμὴ μόνον ὅτ' ἐπρόκειτο νὰ πληρώσῃ.

Ἐν τῇ ἐπαύλει ταύτῃ κατέλυσε τὸν βίον, ἐν ἔτει 1828, ὁ Νικόλαος Δεμίδωφ, καὶ ἐν τῇ ἐπαύλει ταύτῃ ἐπίσης ὁ διάδοχος καὶ κληρονόμος του Ἀνατόλιος Δεμίδωφ ἐνυμφεύθη, ἐν ἔτει 1840, τὴν πριγκήπισσαν Ματθίλδην, θυγατέρα τοῦ Ἱερωνύμου Ναπολέοντος, καὶ θείαν τοῦ Λουδοβίκου Ναπολέοντος, ὅστις ἔμελλε βραδύτερον νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τῆς Γαλλίας θρόνου. Ἀλλ' ἡ μέλλουσα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γαλλίας θεία, ἧς ὁ σκανδαλώδης ἐν Παρισίοις βίος τοσοῦτον βραδύτερον ἐζημίωσε τὴν Β' αὐτοκρατορίαν, βραχὺν μόνον χρόνον ἐκόσμησε διὰ τῆς παρουσίας αὐτῆς τὰ πολυτελῆ τοῦ συμβίου της μέγαρα. Ἀποφασίσασα νὰ καταλίπῃ τὴν συζυγικὴν στέγην ἐν συνοδείᾳ τοῦ κόμητος Νιούβερκερκ, ἀπέδρα κρύφα καὶ μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου ἔζησε μακρὰ ἔτη διὰ τῆς ἁδρᾶς συντάξεως, ἥν, τῇ μεσιτείᾳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας, κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ παρὰ τοῦ συζύγου της.

Τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο ἀτύχημα ἐνέπνευσεν ἴσως ἔτι βαθύτερον εἰς τὸν πρίγκηπα Ἀνατόλιον τὴν ἀγάπην τοῦ μονήρους βίου, καὶ προσήλωσεν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον εἰς διακόσμησιν καὶ ἐξωραΐσιν τῆς ἐπαύλεως τοῦ Ἁγίου Δονάτου, ἧς καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἠσχολήθη ν' αὐξήσῃ τοὺς καλλιτεχνικοὺς θησαυρούς.

Οὕτω δὲ ἐκ τοῦ ἀκενώτου πλούτου τῶν Δεμίδωφ κατηρτίσθη τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο μουσεῖον, ὅπερ ἀκόπως ἐκληρονόμησε πρό τινων ἐτῶν καὶ ἀπαθῶς ἐπώλησε πρό τινων μηνῶν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀνατολίου Παῦλος Δεμίδωφ.

Ἡ ἀναγγελία τῆς ἐκποιήσεως τοῦ Ἁγίου Δονάτου καὶ ἰδίως τῶν πολυειδῶν αὐτοῦ κειμηλίων προὐξένησεν ἀληθῆ πάταγον ἐν Εὐρώπῃ, καὶ βαθεῖαν παρήγαγε συγκίνησιν οὐ μόνον εἰς τῶν καλλιτεχνημάτων τοὺς ἐραστὰς καὶ τοὺς πλουσίους συλλογεῖς, τοὺς ἀφειδῶς καὶ ἰδιοτρόπως δαπανῶντας τὸν χρυσὸν αὐτῶν χάριν μιᾶς εἰκόνος τοῦ Tenier ἢ μιᾶς προχοΐδος τοῦ Cellini, ἀλλὰ καὶ εἰς Κυβερνήσεις ἔτι καὶ εἰς μουσείων διευθυντάς. Ἑβδομάδας δὲ ὅλας πρὸ τῆς δημοπρασίας συνέρρεον εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ πρίγκηπος Δεμίδωφ οἱ περίεργοι καὶ οἱ μέλλοντες ἀγορασταί, ἐκλιπαροῦντες τῆς εἰσόδου τὴν ἄδειαν, καὶ ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ οἱ ἐπισκέπται ὑπερέβησαν τοὺς πεντακισχιλίους.

Ἀντὶ πάσης λεπτομεροῦς περιγραφῆς τῆς πωλήσεως καὶ τῶν πωληθέντων, ἥτις ἤθελε βεβαίως ὑπερβῇ τὰ στενὰ ὅρια τῆς *Ἑστίας*, ἀρκούμεθα ἐρανιζόμενοι ἐκ τοῦ παρισινοῦ *Χρόνου* τὰς ἑξῆς ὀλίγας περικοπὰς ἄρθρου μακροῦ, γραφέντος ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς δημοπρασίας τῶν θησαυρῶν τοῦ Ἁγίου Δονάτου.

«Πάντα θέλουσι πωληθῇ διὰ πλειστηριασμοῦ· πίνακες ἀρχαῖοι, ὀρειχάλκινα καλλιτεχνήματα, σκεύη ἀργυρᾶ, μιλτόχριστα κεραμουργήματα τῶν Robbia, ἀργιλλόπλαστα τῆς Βιέννης, τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Βενετίας, ὑφάσματα παλαιά, εἰκόνες καὶ γλυπτὰ ἔργα τῶν νεωτέρων χρόνων, ἅμαξαι, ἱπποσκευαί, οἶνοι, βιβλία καὶ ἔπιπλα. Πάντα, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν σπανίων φυτῶν, ἅτινα κοσμοῦσι τὰ θερμοκήπια, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐπίπλων τῶν παραρτημάτων. Ἡ ἔπαυλις δ' αὐτή, μεθ' ὅλης τῆς ἐκ τετρακοσίων στρεμμάτων περιοχῆς της, τῶν δασῶν αὐτῆς καὶ τῶν ἀγροκηπίων, τῶν ἱπποφορβείων καὶ τῶν σταύλων καὶ τῶν ἁμαξοστασίων της, μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν ῥυάκων καὶ τῶν νήσων καὶ τῶν σπηλαίων της, τῶν πτηνοτροφείων της καὶ τῶν λουτρώνων, τῶν κήπων αὐτῆς καὶ τῶν πρασιῶν, τῶν ἀνθώνων καὶ τῶν δρυμῶν της, θέλει πωληθῇ δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας καὶ ἄνευ πλειστηριασμοῦ.

«Ὁ κατάλογος τῶν ἐκποιηθησομένων ἀντικειμένων, περιέχων εἰκόνας αὐτῶν θαυμασίως ἐπεξειργασμένας, ἐτυπώθη εἰς ὀλίγα μόνον ἀντίτυπα. Δὲν ἐξετέθη δὲ εἰς πώλησιν, ἀλλὰ διενεμήθη μόνον εἰς τοὺς ἐκ τῶν προτέρων ἐγγραφέντας συνδρομητάς, καὶ τὸ προϊὸν τῶν συνδρομῶν θέλει διατεθῇ ἐξ ἡμισείας ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς Φλωρεντίας καὶ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς προσόψεως τῆς φλωρεντινῆς μητροπόλεως. Χάρις εἰς τὸν κατάλογον αὐτόν, ὅστις δὲν θέλει βραδύνει βεβαίως νὰ ὑπερτιμηθῇ, δύναταί τις ἀκόπως νὰ διατρέξῃ τὸ μέγαρον τοῦ Ἁγίου Δονάτου ὁλόκληρον, ἀπὸ τοῦ πυλῶνος τοῦ ἰσογείου μέχρι τῶν ὑπηρετικῶν δωματίων. Αἱ πλεῖσται τῶν αἰθουσῶν ὀνομάζονται ἀπὸ τοῦ περιεχομένου των: Αἴθουσα τοῦ Greuze, Αἴθουσα τῶν μωσαϊκῶν, Δωμάτιον τῶν παλαιῶν ἐπικρόκων τῆς Γενούης, Μεγάλη Αἴθουσα τοῦ Κανόβα, κλ.

«Ἐνώπιον τοῦ περιστυλίου ἀπαντᾷ τις ἀμέσως κρήνην παλαιὰν ἐκ λευκοῦ διαστίκτου μαρμάρου, ἧς τοὺς τριπλοῦς ἐκ φλωρεντινοῦ ὀρειχάλκου κρουνοὺς ἀποτελοῦσι τρίτωνες κρατοῦν-

Digitized by Google

τες φανταστικὰς χελώνας. Τοῦ δὲ εἰσερχομένου τὸ βλέμμα θαμβοῦσιν εὐθὺς αἱ μεγάλαι χρυσοῦφαντοι αὐλαῖαι τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, τὰ φλαμανδικὰ κεντήματα τοῦ δεκάτου ἐβδόμου, οἱ κιλλίβαντες τῆς ἐποχῆς τοῦ ΙΣΤ' Λουδοβίκου, αἱ ἐκ μαρμάρου προτομαί, τὰ ἐκ μαλαχίτου ἀγγεῖα, καὶ οἱ πίνακες τῆς νέας ἰταλικῆς σχολῆς. Ἐν μέσῳ τῶν πολυτίμων ἐκείνων σκευῶν διακρίνει τις ἓξ ἀνακλιντῆρας καὶ ἓξ καθίσματα ἐκ γεγλυμμένου ἐπιχρύσου ξύλου, κοσμούμενα διὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀετοῦ, καὶ προερχόμενα ἐκ τοῦ μεγάρου τοῦ Α' Ναπολέοντος ἐν τῇ νήσῳ Ἔλβα. Πλὴν αὐτῶν ὁ πρίγκηψ Ἀνατόλιος εἶχεν ἱδρύσει ἐν τῷ Ἁγίῳ Δονάτῳ ἀληθὲς ναπολεόντειον Μουσεῖον, ἐν ᾧ ὁλόκληρος σχεδὸν ἐκπροσωπεῖται ἡ τῶν Βοναπαρτῶν γενεά. Οὕτως ὑπάρχουσιν ἀναγεγραμμένα καὶ ἠριθμημένα ἐν τῷ καταλόγῳ: τρίχες τοῦ Α' Ναπολέοντος, τοῦ βασιλέως τῆς Ῥώμης, τοῦ βασιλέως Ἰωσήφ, εἷς ὀδοὺς τοῦ Α' Ναπολέοντος, παιδός, χαρτοπίεστρον ἐκ τεμαχίου ἀμμοκονιάματος τοῦ τάφου τῆς Ἁγίας Ἑλένης, καὶ τὸ σύμβολον ὅπερ ἔφερεν ὁ Ναπολέων ἐν ἔτει 1814, ὅτε ἀφίκετο εἰς Porto-Ferrajo...

»Μακρὰς ὥρας δύναταί τις νὰ δαπανήσῃ φυλλομετρῶν τὸν κατάλογον, οὗτινος μέγιστον μέρος κατέχουσιν ἰδίως οἱ πίνακες. Ἔργα τοῦ Rembrandt, τοῦ Tenier, τοῦ Ruysdaël, τοῦ Van Dyck, τοῦ Rubens, τοῦ Τιτιανοῦ, τοῦ Κορρεγίου, καὶ ἄλλων νεωτέρων πληροῦσι τὰς πινακοθήκας τῆς ἐπαύλεως Δεμίδωφ· ἀφθονοῦσι δὲ μάλιστα οἱ πίνακες τῆς φλαμανδικῆς Σχολῆς. Ἐκτὸς δὲ τῶν καλλιτεχνικῶν αὐτῶν ἀριστουργημάτων, βρίθουσιν ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν τοῦ Ἁγίου Δονάτου κειμήλια ἱστορικά, σπάνια καὶ βαρύτιμα, ὁποῖα ἐν παραδείγματι ὁ νυμφικὸς νάρθηξ, ὃν ὁ ΙΔ' Λουδοβῖκος παρήγγειλεν εἰς Boule ἐπὶ τῷ γάμῳ τοῦ μεγάλου Δελφῖνος, καὶ τὸ ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΣΤ' σχεδιασθὲν καὶ εἰς τὴν μνηστὴν αὐτοῦ ἔτι Μαρίαν Ἀντωνιέτταν προσενεχθὲν μουσικὸν ἀναλόγιον ἐκ σφυρηλάτου καὶ ἐκτύπου σιδήρου».

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἡ ἡγεμονικὴ ἐκείνη ἔπαυλις, ἧς τὸ περιεχόμενον διεσκορπίσθη ἤδη ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἁρπαγὲν ἐναμίλλως ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν μουσείων καὶ τῶν πλουσίων συλλογέων.

Σημειοῦμεν ἐν τέλει τῶν ὀλίγων τούτων γραμμῶν, ὅτι ἡ πώλησις τῶν εἰκόνων ἀπέφερε πλείονα τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων φράγκων καὶ διήμερος δημοπρασία μέρους μόνον τῶν λοιπῶν κειμηλίων ἓν περίπου καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον. Λ.

Η ΚΑΚΗ ΣΚΕΨΙΣ

εἶνε ὁ πρόλογος τῆς κακῆς πράξεως.

Μὲ ὅλας τὰς θεωρίας τῶν σοφῶν καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν φιλανθρώπων, ἀκόμη δὲν εὑρέθη ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ φάρμακον τῆς μέθης. Εἰς μάτην μετεχειρίσθησαν ὅλα τὰ συνήθη μέσα, ὅπως ἀποσοβηθῇ τὸ φάσμα τοῦτο μὲ τοὺς πυριφλεγεῖς ὀφθαλμούς, ὅπερ παρακωλύει τὴν πορείαν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ σταματᾷ τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αἱ καταστροφαί, ὅσας ἐπιφέρει τὸ πάθος τοῦτο εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ λαοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ, εἶνε τοσαῦται καὶ τοιαῦται, ὥστε ἐπὶ τέλους ἐδέησε νὰ προσέλθῃ καὶ αὐτὴ ἡ κυβέρνησις ἐπίκουρος εἰς τὰς μέχρι τοῦδε ἀνισχύρους προσπαθείας τῶν ἰδιωτῶν. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νέου νόμου, ὅστις, ἐπιψηφισθεὶς ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου, ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου τοῦ 1880 ἔτους, πᾶς ὅστις φωραθῇ ἔκδοτος εἰς τὸ πάθος τῆς μέθης, θέλει ἐγκλείεται εἰς ἀποχωρητήριον ὡς φρενοβλαβής, ὅπου θέλει ἐπιβλέπεται, νοσοκομεῖται, καί, εἰ δυνατόν, θεραπεύεται ἐντὸς ἑνὸς ἔτους. Ἀλλ' ὅπως διὰ τοῦ νόμου τούτου, ὅστις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται αὐθαίρετος, μὴ παραβλάπτηται ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία, ἡ τόσον προσφιλὴς εἰς πάντα Ἄγγλον, εἶνε ἀνάγκη πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σωτηρίου τούτου ἀποκλεισμοῦ, νὰ γείνῃ ἡ αἴτησις τῆς φυλακίσεως ὑπὸ τῶν γονέων ἢ τῶν γειτόνων τοῦ πάσχοντος, οἵτινες ὀφείλουσι ν' ἀποδείξωσι τὸ πάθος τοῦ κατηγορουμένου, ἐκτὸς ἐὰν ὁμολογήσῃ τοῦτο αὐτὸς οὗτος. Αἱ δυσκολίαι ὅμως, ὅσας ὁ νόμος οὗτος θέλει ἀπαντήσῃ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ, θέλουσι καταστήσῃ αὐτὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἄχρηστον.

Ὁ ἰατρὸς Ῥίχαρδστον, εἷς τῶν ἐνθέρμων θιασωτῶν οὐ μόνον τῆς ἐγκρατείας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπολύτου ἀπὸ τῶν ποτῶν ἀποχῆς, εὑρίσκεται πρό τινος, ὅπως καὶ ὁ περὶ μεθύσων νόμος, περιπεπλεγμένος εἰς ἀδιέξοδον δίλημμα ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ σὶρ Οὐάλτερ Τρεβέλυαν, ὅστις, ἐκ λεπτῆς τινος εἰρωνείας ἀγόμενος, ἐκληροδότησεν εἰς τὸν ἰατρὸν ὁλόκληρον ἀποθήκην, περιέχουσαν οἴνους σπανιωτάτους καὶ πολυτιμοτάτους. Τοιουτοτρόπως δ' ὁ ἰατρὸς εὑρίσκεται ἐκτεθειμένος εἰς πειρασμὸν ὄχι μικρότερον ἐκείνου, εἰς ὃν ἐξετέθη ὁ ἅγιος Ἀντώνιος. Ἀλλ' ὁ κληρονόμος, ὅπως καὶ ὁ ἅγιος, κατώρθωσε νὰ μὴ ὑποκύψῃ εἰς τὸν πειρασμόν, καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων παρακαλεῖ πάντα ὅστις ἔχει καρδίαν καὶ συνείδησιν, νὰ τὸν συμβουλεύσῃ τί εἶνε τὸ καλίτερον νὰ κάμῃ τὸν θησαυρόν του. Νὰ τὸν καταστρέψῃ, θὰ εἶνε ἁμαρτία· ἐὰν τὸν πωλήσῃ, θὰ κινδυνεύσῃ ἐκεῖνος, ὅστις θὰ τὸν ἀγοράσῃ· ἐὰν τὸν φυλάξῃ, κινδυνεύει ὁ ἴδιος. Ἀφίνομεν τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ εἰς ποίαν ἀδιέξοδον ἀλληλογραφίαν περιεπλάκη τοιουτοτρόπως ὁ ἀπερίσκεπτος ἰατρός, ὁ μὴ γνωρίζων πῶς νὰ διαθέσῃ τὸν πλοῦτόν του, καὶ συμβουλευθεὶς περὶ τούτου τὸ δημόσιον. Ὡς ἦτο επόμενον, τὰ νοσοκομεῖα, αἱ φιλόπτωχοι εταιρίαι, οἱ ἀσθενεῖς, ἔσχον ἐκ περιτροπῆς τοὺς ἐνθέρμους των συνηγόρους. Ἀλλὰ πῶς νὰ διανείμῃ ὁ ἰατρὸς εἰς τοὺς πτωχοὺς δηλητήριον, τὸ ὁποῖον κατὰ

Digitized by Google

τὴν θεωρίαν αὐτοῦ διαφθείρει τὸ αἷμα καὶ αὐτῶν τῶν κάλλιστα τρεφομένων ἀνθρώπων, καὶ αὐτῶν τῶν πλέον ἱκανῶν ν' ἀντισταθῶσι πρὸς αὐτό; Νὰ πωλήσῃ τοὺς οἴνους, καὶ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν νὰ τὸ μοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχούς, τοῦτο σημαίνει κατὰ τὸν διδάκτορα Ῥίχαρδσον νὰ κάμῃ τὸ κακὸν χάριν τοῦ καλοῦ, ὥστε ἡ ἀμηχανία τοῦ δυστυχοῦς κληρονόμου ἔφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον, καὶ προτιμᾷ νὰ φυλάξῃ μᾶλλον τὸν οἶνόν του, μὲ ὅλας τὰς δυσχερείας, ὅσας τῷ προξενεῖ, παρὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάδοσιν ἐγκλήματος, ἐπίσης φοβεροῦ κατ' αὐτὸν ὅπως καὶ ἡ μέθη. ***

ΠΑΛΗ ΕΝ ΤΩι ΒΥΘΩι ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Ἐν Βελφάστῃ Ἄγγλος δύτης ὑπέστη ἐσχάτως ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης φοβερὰν πάλην πρὸς τεράστιον πολύπουν. Ἰδοὺ δὲ πῶς διηγεῖται ὁ δύτης τὴν πάλην του ταύτην κατὰ τοὺς *Καιρούς*.

Μόλις ἔχωσα τὴν χεῖρα ἐντὸς κοιλότητός τινος βραχώδους, καὶ ᾐσθάνθην καταληφθεῖσαν αὐτὴν ὑπὸ πράγματός τινος. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ νερὰ ἕνεκα τοῦ βορβόρου εἶχαν θολώσει, ἔμεινα ἱκανὰ λεπτά, χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ διακρίνω τίποτε. Μετ' ὀλίγον τὰ νερὰ ἐκαθάρισαν ὀλίγον, καὶ τότε εἶδα μετὰ φρίκης ὅτι ἡ προβοσκὶς μεγάλου πολύποδος εἶχε περιτυλιχθῇ εἰς τὸν βραχίονά μου, ὡς ὁ ὄφις *βόας*. Συγχρόνως δὲ προσηρμόσεν ἐπὶ τοῦ πήχεος καί τινα τῶν θηλαστηρίων του, ὅπερ μοὶ ἐπροξένησεν ὄχι μικρὰν ὀδύνην. Ἐνόμισα ὅτι ἡ χεὶρ μου ἐθραύετο, ἀλλ' ὅσῳ μᾶλλον ἐπροσπάθουν ν' ἀποσύρω τὴν χεῖρα, τόσον πλειότερον καὶ ὁ πόνος ηὔξανεν. Ἐδυσκολεύθην τὰ μέγιστα νὰ κρατήσω τοὺς πόδας μου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, διότι τὸ ὕδωρ παρεισχωρῆσαν εἰς τὸ μηχάνημά μου τὸ εἶχε φουσκώσῃ καὶ ἐλαφρύνει. Ἐὰν ἔχανα τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας μου, ἤμην χαμένος, διότι εὐθὺς μετ' ὀλίγον θὰ ἐλιποθύμουν. Ἐὰν πάλιν ἔκαμνα σημεῖον νὰ μὲ ἀνασύρουν, τὸ θηρίον θὰ ἐκράτει καλά, καὶ ἐγὼ θὰ ἐκινδύνευα νὰ μοῦ ἀποσπασθῇ ὁ βραχίων. Ἔφερα μετ' ἐμαυτοῦ σφυρίον, ἀλλὰ μὲ τὴν χεῖρα, ἥτις ἔμενεν ἐλευθέρα, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ λάβω καὶ νὰ τὸ μεταχειρισθῶ κατὰ τοῦ πολύποδος. Πέντε πόδας μακρὰν τοῦ μέρους, ὅπου εὑρισκόμην, ἦτο σιδηροῦς μοχλός, τοῦτον δὲ κατώρθωσα νὰ προσελκύσω πλησίον μου διὰ τοῦ ποδός, καὶ νὰ τὸν λάβω ἔπειτα μὲ τὴν ἀριστεράν. Τότε ἤρχισεν ὁ ἀγών. Ἐκτύπουν μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν, ἀλλ' ὅσον πλειότερον ἐκτύπουν, τόσον πλειότερον καὶ μὲ περιέσφιγγε τὸ τέρας, ὥστε ἐπὶ τέλους ὁ βραχίων εἶχεν ἀποναρκωθῇ καὶ ἦτο ἀναίσθητος. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν νὰ κτυπῶ, καὶ ἐπὶ τέλους ᾐσθάνθην ὅτι τὸ περίσφιγμα ἤρχισε νὰ χαλαρώνεται, ἀλλ' ἐντελῶς δὲν ἀπηλλάγην, εἰμὴ ἀφ' οὗ κατεξέσχισα εἰς πολλὰ τεμάχια τὴν προβοσκίδα, ἥτις μ' ἐκράτει. Τὸ ζῷον ἀφῆκε τότε τὸν βράχον, ὅπου ἦτο προσηλωμένον, καὶ ἐγὼ τότε τὸ ἐπῆρα. Εἶχα καθ' ὁλοκληρίαν ἀποκάμῃ, διότι ἡ πάλη αὕτη διήρκεσε πλέον τῶν εἴκοσι λεπτῶν. Ἀνῆλθον ἔπειτα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν φέρων τὸ ζῷον, ἢ μᾶλλον ἓν μέρος τοῦ ζῴου. Εἶχε διάμετρον ὀκτὼ ποδῶν, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τοιουτοτρόπως πέντε ἢ ἓξ ἀνθρώπους. Ω.

ΟΙ ΠΤΕΡΩΤΟΙ ΜΕΘΥΣΟΙ

Ἐν τῇ πλήρει εὐφυΐας διατριβῇ αὐτοῦ περὶ τῶν ἀξιοπεριέργων ἀντικειμένων τῆς ἐπιστήμης τῇ δημοσιευθείσῃ διὰ τῆς *Ἑσπέρας*, ὁ κ. Κάρολος Λετὸρτ περιγράφει χαριέντως τὴν ἐκ τῆς οἰνοπνευματοποσίας μέθην κατοικιδίων τινῶν ζῴων.

Παρετηρήθησαν, λέγει, ζῷα ἔκδοτα εἰς τὴν μέθην, ὄχι ἐξ ἰδίας προαιρέσεως, οὐδ' ἐξ ἐμφύτου εἰς αὐτὰ διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρειώσεως—ἐκτὸς ὀλιγίστων τινῶν ἐξαιρέσεων. Τὸ κακὸν τοῦτο προῆλθεν ἁπλούστατα ἐκ τοῦ ὅτι πειραματικοὶ φυσιοδίφαι ἀνηλεεῖς ἐξώθησαν εἰς τὴν κραιπάλην ἐκ προμελέτης καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης ἐντίμους καὶ χρηστοὺς κύνας, κονίκλους, πρὸ πάντων δὲ ὀρνίθια φύσει νηφάλια, καὶ κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι τὰ πτωχὰ ταῦτα ζῷα φοβεροὺς κρασοκανάτας.

Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι τοιουτοτρόπως κατωρθώθη ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἐρυθρὰ ῥίς, τὸ σύνηθες προσὸν καὶ ἐγκαλλώπισμα τῶν ἐν ἀνθρώποις κρασοπατέρων, ἔχει τὸ ἀντίστοιχόν της καὶ εἰς τὰς ὄρνιθας.

Ἀλέκτωρ νέος, παρ' ᾧ ἀνέπτυξαν κακοήθως τὰς ἕξεις τῆς οἰνοφλυγίας, καὶ ὅστις ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀτόπως καὶ ἀπρεπῶς ἐσήκωνε τὸν ἀγκῶνά του καὶ ἔσφιγγεν ἀπὸ μίαν, εἶδεν ἐντὸς ὀλίγου τὸ λοφίον του ἀναπτυσσόμενον ἐπέκεινα παντὸς μέτρου. Ἐν δὲ τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν ἐπαρουσιάσθησαν πρὸ δύο ἐτῶν ὀρνίθια, τῶν ὁποίων ἡ ἀσθενικὴ ἐξόγκωσις τῶν μελῶν τούτων, προελθοῦσα ἐκ τῶν αὐτῶν αἰτίων τῆς ἐκδιαιτήσεως καὶ ἀκολασίας, κατήγγελλε διαρρήδην αὐτὰ εἰς ὅλας τὰς αὐστηρότητας τοῦ περὶ μέθης νόμου.

Καὶ ἄκοντες ἀναμιμνησκόμεθα βλέποντες τὰ ζῷα ταῦτα τοὺς Εἵλωτας, οὓς ἐμφοροῦντες οἴνου περιῆγον ἔπειτα διὰ τῶν ἀγυιῶν οἱ παλαιοὶ Σπαρτιᾶται αἰσχρῶς ἐκ τῆς μέθης ταλαντευομένους, πρὸς διδασκαλίαν καὶ σωφρονισμὸν τῆς νεολαίας. Κυρία Ε**

Ὡραῖον ἀπόφθεγμα τοῦ ἀρχαίου Ἕλληνος φιλοσόφου Καρνεάδου εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς: Οἱ μεγάλοι δὲν μανθάνουσι καλῶς ἄλλο τι παρὰ τὸ ἱππεύειν, τοῦτο δὲ διότι οἱ ἵπποι δὲν τοὺς κολακεύουσι.

Digitized by Google

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

446.

Αἱ τῆς αἰσχύνης καὶ τῆς ζηλοτυπίας ἀλγηδόνες εἶναι καθ' ὑπερβολὴν ὀξεῖαι, διότι ἡ ματαιότης δὲν χρησιμεύει πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν.

447.

Τὸ πρεπόντως προσφέρεσθαι ὁ ἐλάχιστος εἶναι νόμος, τοὺς πλείστους ὅμως ἔχει ὀπαδούς.

448.

Ὁ ὀρθὸς νοῦς εὐχερέστερον μὲν ἕπεται, δυσχερέστερον δὲ ἡγεῖται τῶν ἐχόντων νοῦν διεστραμμένων.

449.

Ὅταν ἡ τύχη ἀπροσδοκήτως ἀναφέρῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς θέσιν ὑψηλήν, εἰς ἣν οὔτε αὐτὴ κατὰ βαθμοὺς αὐτὸν ὕψωσεν, οὔτε αὐτὸς διὰ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ ἀνέβη, σχεδὸν ἀδύνατον εἶναι νὰ στηριχθῇ ὅπου ἔφθασε καὶ νὰ δείξῃ, ὅτι εἶναι ἄξιος τῶν εὐεργεσιῶν τῆς τύχης.

450.

Πολλάκις κατὰ τοσοῦτον ἡ ὑπερηφάνεια αὐξάνει, καθ' ὅσον ἀπὸ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ἐλαττωμάτων ὁ ἄνθρωπος ἀφαιρεῖ.

451.

Δὲν ὑπάρχει μωρὸς ὀχληρότερος τοῦ μὴ πάντη μωροῦ.

452.

Οὐδεὶς κατ' οὐδὲν προτέρημα νομίζει ἑαυτὸν κατώτερον τοῦ ἀνδρός, ὃν διαφερόντως τιμᾷ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὅτε ποτὲ ὁ βασιλεὺς Ὄθων εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Οἴτης, εἶπε πρὸς τὸν ἀξιωματικόν, τὸν διοικοῦντα ἀπόσπασμα ὀροφυλάκων·—Αὐτὴ εἶνε ἡ θέσις ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ Ἡρακλῆς κατέῤῥιψε τὸν Λίχαν ;—Μεγαλειότατε, μὲ συμπάθειο ποῦ δὲν ἠξεύρω καλά, ἀπήντησεν, ὁ γέρων ἀξιωματικός· νὰ 'ρωτήσουμε τὸν Βελέντζα ποῦ εἶναι ἀρχαιότερος 'στὴν καταδίωξι τῆς λῃστείας. —

Περίεργος σύμπτωσις.—Ἡ Ἀφροδίτη μετέβη εἰς Λοῦβρον καὶ ὁ Ἀπόλλων εἰς τὸ Βατικανόν· ὁ Ἑρμῆς ὅμως, ὁ γνήσιος θεὸς τῆς ἑλληνικῆς *εὐφυΐας*, παρέμεινε πιστὸς εἰς τὸ κλασσικὸν τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος. ΙΩΝΑΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

[Ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ].

Ἐν τῷ εἰρηνοδικείῳ.

Εἰρηνοδίκης. Διατί ἐχώρισες τὴν πρώτην σου γυναῖκα ;

Κατηγορούμενος. Διότι ἐφαρμάκωσε τὴν ζωήν μου.

Εἰρηνοδίκης. Τότε πῶς ἔλαβες δευτέραν γυναῖκα, μετὰ τὸ δυστυχὲς τοῦτο παράδειγμα ;

Κατηγορούμενος. Τὴν ἔλαβον, κύριε δικαστά, ὡς ἀντιφάρμακον.

***

— Τί ἔχεις, ἔλεγε κύριός τις πρὸς τὸν μάγειρόν του ὃν εὗρε κλαίοντα.

— Ἄχ ! ἀφεντικό, λέγουν ὅτι ὕστερα ἀπὸ 'λίγαις ἡμέραις θὰ καταστραφῇ ὁ κόσμος· τὰ ζῷα θὰ χαθοῦν τὴν ἐρχομένην πέμπτην καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸ σάββατον.

— Θεέ μου ! ἀνεφώνησεν ὁ κύριος, καὶ ποιὸς τότε θὰ μοῦ μαγειρεύσῃ τὴν παρασκευήν ;

Ἐν Μαριανουπόλει. Α. Α. Ρ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ λεγομένη «μάθησις» παρέχει εἰς τὸν μέλλοντα νὰ βαδίσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ σανδάλια, ἀκόμη, ἂν θέλετε, καὶ τὰ ὑποδήματα· ἀλλὰ μόνη ἡ «ἀγωγή» παράγει καὶ ἀναπτύσσει τοὺς πόδας. Ἡ πρώτη ὑποδύει καλὰ τοὺς πόδας μας, ἀλλ' ἡ δευτέρα μόνη μᾶς διδάσκει νὰ βαδίζωμεν.

Ὁ μακαρίτης Π. Ἀραβαντινὸς μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτοῦ περὶ Ἠπείρου σπουδαίων μελετῶν ἐφιλοπόνησε καὶ πολύτιμον «Συλλογὴν δημωδῶν Ἠπειρωτικῶν ᾀσμάτων», πρὸ μικροῦ ἐκδοθεῖσαν παρὰ τῶν φιλοτίμων αὐτοῦ υἱῶν. Ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης ἀπεσπάσαμεν τὸ ἑπόμενον ᾆσμα. Παραλλαγὴν τοῦ ᾄσματος τούτου ἐδημοσίευσεν ἡ *Ἑστία* ἐν τῷ Β' τόμῳ αὐτῆς, σελ. 672.

Σ. τ. Δ.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Μαλαμματένιος ἀργαλειὸς κ' ἐλεφαντένιο χτένι,
κ' ἕνα κορμὶ ἀγγελικὸ κάθεται καὶ γυφαίνει.
Πραμματευτὴς ἐδιάβαινε 's τὸ μαῦρό του χαββάλα,
κοντοκρατάει τὸ μαῦρό του καὶ τήνε χαιρετάει.
— Καλή σου 'μέρα, κόρη μου.—Καλῶς τὸν ξέν' ὁποῦ 'ρθε.
— Κόρη, γιὰ δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις παλληκάρι;
— Κάλλιο νὰ σκάσῃ ὁ μαῦρός σου, παρὰ τὸ λόγ' ὁποῦπες!
Ἄντρα 'χω 'γὼ 's τὴν ξενιτειὰ καὶ δέκα χρόνους λείπει,
ἀκόμα δυὸ τὸν καρτερῶ, 's τοὺς τρεῖς τὸν παντεχαίνω,
καὶ μέσ' τοὺς τρεῖς ἂν δὲν ἐρθῇ, τὰ μαῦρα θὰ φορέσω.
— Κόρη μ', ἀπέθαν' ἄντρας σου ἐδῶ καὶ πέντε χρόνους,
κ' ἐγὼ τοῦ 'δάνεισα πανί, μοὖπε νὰ μοῦ τὸ δώσῃς,
ἐγὼ κερὶ τοῦ 'δάνεισα, μοὖπε νὰ μὲ πλερώσῃς,
ἐγὼ φιλὶ τοῦ 'δάνεισα, μοὖπε νὰ μοῦ τὸ δώσῃς.
— Πανί, κερὶ ἂν τοῦ 'δάνεισες, ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ δώσω,
μὰ τὸ φιλί, ἂν τοῦ 'δάνεισες, αὐτὸς νὰ σοῦ τὸ δώσῃ.
— Κόρη, ἐγὼ εἶμ' ὁ ἄντρας σου, ἐγὼ εἶμαι κι' ὁ καλός σου.
— Ἂν ἦσ' ἐσὺ ὁ ἄντρας μου, ἂν ἦσαι σὺ ὁ ἴδιος,
'πὲς τὰ σημάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότες νὰ πιστέψω.
—Ἔχεις μηλιὰ 's τὴν πόρτα σου, μηλιὰ μέσ' τὴν αὐ- [λή σου,
ἔχεις καὶ χρυσοκάντυλο μέσα 's τὴν κάμαρή σου.
— Αὐτὰ τὰ ξέρ' ἡ γειτονιά, τὰ ξέρ' ὁ κόσμος ὅλος·
'πές μου σημάδια τοῦ κορμιοῦ καὶ τότες νὰ πιστέψω.
—Ἔχεις ἐλιὰ 's τὰ στήθη σου κ' ἐλιὰ 's τὴν ἀμασχάλη,
κι' ἀνάμεσα 's τὰ δυὸ βυζιὰ σπυρὶ μαργαριτάρι.
—Ἐσύ, ἐσ' εἶσ' ὁ ἄντρας μου, ἔλα 's τὴν ἀγκαλιά μου.

Ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ, Ψ, ἀπαράλλακτα ὁ ποιη-

Digitized by Google

της περιγράφει την αναγνώρισιν του 'Οδυσσέως παρά της Πηνελόπης, και παραπλήσιον τούτου γνώρισμα λαμβάνει ο γέρων Λαέρτιος παρά του υιού του, εν τη αυτή ραψωδία.

'Ο Chateaubriand αναγνούς το εν τη συλλογή Μαρκέλλου επί του αυτού θέματος άσμα, είπε τα εξής: «η απλότης και χάρις του άσματος τούτου δεν απαντάται μήτε εις τον Θεόκριτον και τον Βιργίλιον, διότι την επ' αυτού εγκεχαραγμένην μελαγχολίαν και αγνότητα μόνος ο χριστιανισμός δύναται να εμπνεύση. 'Ο ποιητής του λαού, τέκνον της φύσεως, διηγείται και ζωγραφίζει ακριβώς ό,τι ακούει και βλέπει. 'Ημείς, απ' εναντίας, επιδιώκομεν απαύστως το ιδανικόν· εκείνος αδυνατεί να ψευσθή· ημείς, εάν δεν ψευδόμεθα, μεγαλοποιούμεν όμως τα πράγματα. Παρά τω λαώ η ποίησις είνε φωνή της καρδίας· παρ' ημίν κατέστη αγών της φαντασίας . . .»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περίεργος χειρουργική εγχείρησις εγένετο εσχάτως εν τω νοσοκομείω της Καλής Θέας (των 'Ηνωμένων Πολιτειών). Νέου τινός, ονόματι Θωμά Κούλτερ, η ρις είχε καταβρωθή υπό καρκίνου. Τη επιμόνω δε αυτού αιτήσει η ρις αύτη αντικατεστάθη. 'Η τεχνητή αύτη αντικατάστασις της ρινός δεν γίνεται τώρα πρώτην φοράν, όπως γνωρίζουσιν όσοι ανέγνωσαν «την ρίνα του συμβολαιογράφου» του 'Εδμόνδου 'Αβούτ, αλλ' αι δύο αντικαταστάσεις δεν ομοιάζουσι και κατά πάντα. 'Η τεχνητή ρις του συμβολαιογράφου είχεν αποκοπή από το σαρκωδέστερον μέρος ενός 'Αρουέρνου, εν ώ η τεχνητή ρις του νέου Κούλτερ κατεσκευάσθη εξ ενός των ιδίων του δακτύλων. 'Ο μέσος δάκτυλος κατεψύγη τεχνητώς, αφηρέθη ο όνυξ, η πληγή επουλώθη, αι δύο ανώτεραι φάλαγγες του δακτύλου απεκόπησαν, διεμορφώθησαν εις σχήμα ρινός, και προσερράφησαν εκατέρωθεν προς το δέρμα καθ' ό μέρος του προσώπου ευρίσκεται η ρις. Προ ενός μηνός έγεινεν η εγχείρησις αύτη, και ήδη η φύσις συνεργεί προς τους ανθρώπους, διότι το άκρον του δακτύλου, το μεταμορφωθέν εις ρίνα, προέκοψεν εις τε μέγεθος και εις κάλλος. 'Ο επιδέξιος χειρουργός ελπίζει ότι η επιτυχία έσται πλήρης. 'Ο μόνος φόβος είνε μη εξαίφνης μίαν ημέραν ο εκριζωθείς όνυξ αναφυή πάλιν διά την μακροχρόνιον έξιν, όπερ εάν συμβή, ο κ. Κούλτερ θα είνε υποχρεωμένος να φέρη όνυχα εις το άκρον της ρινός του εφ' όρου ζωής. 'Αλλά το μικρόν τούτο δυσάρεστον είνε ουδαμινόν, όταν συγκριθή προς την πλήρη στέρησιν της ρινός.

'Εν τη βρετανική Κολουμβία ο κ. Κόσμος, μέλος της κοινοβουλευτικής μειονότητος, απήγγειλεν εσχάτως την μακροτάτην των αγορεύσεων. Νομοσχέδιόν τι θα απέβαλλε παν κύρος, εάν μη εκυρούτο μέχρι μεσημβρίας της υστεραίας· η δε πλειονότης ανέβαλλε πάντοτε την συζήτησίν του, ίνα κερδήση καιρόν και το επιψηφίση άνευ συζητήσεων. 'Ο κ. Κόσμος ήρξατο αγορεύων τη 10 πρωϊνή ώρα της προτεραίας, μετά πολλής βραδύτητος, πραότητος και αταραξίας· κατ' αρχάς οι αντίπαλοι κατεγέλων και έσκωπτον αυτόν, είτα δε ενόησαν το μηχάνημά του. Ήλθεν η εσπέρα, ανήφθησαν τα φώτα, ο δε κ. Κόσμος ήνοιξε φάκελον 200 εγγράφων και τα ανεγίνωσκε βραδέως. Τα μέλη της πλειονότητος απήλθον κατά σειράν ίνα δειπνήσωσι και πάλιν υπέστρεψαν· τη πρωΐα της επαύριον απήλθον ίνα προγευματίσωσι και πάλιν επανήλθον. 'Επέστη τελευταίον η μεσημβρία, η δε πλειονότης θορυβούσα και βλασφημούσα ωμολόγησεν, ότι ηττήθη υφ' ενός μόνου, όστις, καίπερ εξηντλημένος τας δυνάμεις, ελάλησεν επί 26 ώρας άνευ διακοπής.

Τη πρώτη 'Απριλίου εώρτασεν ο Βίσμαρκ την έκτην και εξηκοστήν επέτειον ημέραν των γενεθλίων του. Όσον αφωσιωμένος φαίνεται προς τον αυτοκράτορά του, τοσούτον περιπαθώς αγαπά αυτόν και ο αυτοκράτωρ Γουλιέλμος, ο καθ' έκαστον έτος επισκεπτόμενος και ιδία χειρί παραδίδων αυτώ τα αυτοκρατορικά δώρά του. 'Ομοίαν αγάπην χαίρει ο αρχιγραμματεύς και παρά του γερμανικού λαού. Έμποροι, βιομήχανοι, οψοπώλαι, οινοπώλαι, καπνοπώλαι, αλλαντοπώλαι κλ. έστειλαν ό,τι είχον καλλίτερον γεμίσαντες πολλάς αμάξας του σιδηροδρόμου. Πλην τρισχιλίων τηλεγραφημάτων έλαβεν ο Βίσμαρκ ωδάς κατά μίμησιν του Πινδάρου και 'Ορατίου, και εξαμέτρους στίχους ελληνιστί, λατινιστί και γερμανιστί, ώστε, εάν ήθελε να απαντήση προς πάντα, θα επήρχετο και η πρώτη 'Απριλίου του 1881.

'Η περιφανεστάτη και κατ' εξοχήν φιλάνθρωπος των μοναχικών κοινοτήτων, όσαι ποτέ συνεκροτήθησαν εν τοις κόλποις της Καθολικής 'Εκκλησίας, είνε το τάγμα των Βενεδικτίνων, όπερ εσχάτως εώρτασεν εν τω παλαιώ και τω νέω κόσμω την ΙΔ' εκατονταετηρίδα από των γενεθλίων του αρχηγού του αγ. Βενεδίκτου. Οι τούτου οπαδοί, από της μεγάλης των λαών μεταναστάσεως, εγκατασταντες πολλαχού της δυτικής Ευρώπης, ιδίως δε εις Αυστρίαν και Γαλλίαν, κατόπιν δε και εις 'Αμερικήν, ημέρωσαν τους λαούς διά του χριστιανισμού, και της πολυειδούς καλλιεργείας των αγρών. Οι Βενεδικτίνοι ουδέποτε ήλθον εις συγκρούσεις προς την κοσμικήν αρχήν, εθεράπευσαν ανέκαθεν την μελέτην της κλασικής αρχαιότητος και παρήγαγον 15,700 συγγραφείς.

Τον προσεχή Σεπτέμβριον θα συμπληρωθή εν εκ των αρχιτεκτονικών θαυμάτων του αιώνος, ο μητροπολιτικός ναός της Κολωνίας. 'Η ανέγερσις αυτού ήρξατο εν έτει 1248. 'Αλλ' ή επί

Digitized by Google

Λουθήρου θρησκευτική μεταρρύθμισις διέκοψε τὰς ἐργασίας, ἐπαναληφθείσας μόλις ἐν ἔτει 1842 ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας Φρειδερῖκον Γουλιέλμον Δ'. Ἔκτοτε τὰ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ναοῦ ἀναγκαιοῦντα κολοσσιαῖα ποσὰ ἐπορίζετο ἡ πόλις κατ' ἔτος διὰ λαχείου. Τὰ ἐγκαίνια θὰ τελεσθῶσι μετὰ πομπῆς, πρόκειται δὲ νὰ κοπῇ ἐπίτηδες καὶ μετάλλιον φέρον γεγλυμμένην ἐξ ἑνὸς τὴν πρόσοψιν τοῦ ναοῦ, ἐξ ἑτέρου δὲ τὰς χρονολογίας 1248, 1842, 1880.

Ὁ ἀπὸ Νεαπόλεως μέχρι Βεσουβίου ὀδοντωτὸς σιδηρόδρομος ἐπερατώθη. Ὁ ἐπὶ τοῦ ἡφαιστείου σταθμὸς ἀπέχει ἡμισείας ὥρας δρόμον τῆς παρὰ τὸν κρατῆρα ἐπιστημονικῆς σκοπιᾶς. Πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς γραμμῆς κατὰ τῶν ποταμῶν τῆς λάβας, οὓς ἐξερεύγεται ἐν στιγμῇ ὀργῆς τὸ ἡφαίστειον, ἀνηγέρθη ἑκατέρωθεν παχύτατον τεῖχος.

Ἐν Βερολίνῳ ἐδημοσιεύθησαν πολλαὶ ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ περὶ τῆς Καρολίνης Λίνσιγγεν, μυστικῆς συμβίου τοῦ δουκὸς Κλαρένσης, ὕστερον δὲ βασιλέως τῆς Μ. Βρετανίας Γουλιέλμου Δ'. Ἦτο ἡ ἀτυχὴς θυγάτηρ στρατηγοῦ ἐξ Ἀννοβέρ, ἔνθα ἐγνώρισε τὸν βασιλόπαιδα καὶ τὸν ἐνυμφεύθη μυστικῶς ἐν Πυρμόντ. Μετὰ 13 μῆνας ἐγκαταλειφθεῖσα σκληρῶς ὑπὸ τοῦ ἀνδρός της, ἐνόησεν, ὅτι οὐδέποτε θὰ συνανέβαινεν ἐπὶ τὸν βρετανικὸν θρόνον καὶ περιέπεσεν εἰς ἄκραν μελαγχολίαν. Ταραχὴ ψυχῆς καὶ προσβολὴ ὅλου τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐπήνεγκον αὐτῇ ὀξὺν καὶ διαρκῆ πυρετόν, ὅστις ἔμελλε νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῶν ἡμερῶν της. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν εὑρέθη ὠχρά, ψυχροτάτη, ἄνευ παλμῶν καρδίας καὶ πάντῃ ἀναίσθητος. Οἱ συγγενεῖς, νομίσαντες, ὅτι ὁ θάνατος τὴν ἀπήλλαξε τῶν βασάνων, ἔθηκαν αὐτὴν εἰς φέρετρον καὶ παρεσκευάζοντο εἰς τὴν ἐκφοράν. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κηδείας, εἷς τῶν ἰατρῶν, νεώτατος τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ὀξύνους καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐγκρατέστατος, καίτοι καταφρονούμενος καὶ ἐμπαιζόμενος ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων ὁμοτέχνων, κατώρθωσε νὰ ἀναβληθῇ ἡ ἐκφορὰ εἰς τὴν ἐπαύριον, διότι οὔτε ἀποχρῶντα θανάτου συμπτώματα ἐφαίνοντο, οὔτε ἡ νόσος ἦτο ἀκριβῶς διεγνωσμένη. Παρελθούσης μάτην τῆς πρώτης ἡμέρας, διέπραξε νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ἀναβολὴ τὸ δεύτερον, τρίτον καὶ τέταρτον. Κατὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν, ἐπειδὴ δὲν ἐφάνησαν σημεῖα σήψεως, ὡμολόγησαν ἅπαντες, ὅτι ὁ φαινόμενος θάνατος ἦτο ἁπλῆ λιποθυμία, καὶ καταβιβάσαντες ἀπὸ τοῦ φερέτρου τὴν νεκράν, τὴν ἔθηκαν πάλιν εἰς τὴν κλίνην. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ ἀσθενής, ἐπανῆλθον δὲ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας καὶ ἡ ἀναπνοή. Τὸ δὴ περιεργότατον, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἐπιθανατίου ναρκώσεως εἶχε πλήρεις τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν συνείδησιν, ἤκουε τὰς εἰς τὴν κηδείαν ἑτοιμασίας, τὸν κοπετὸν γονέων καὶ ἀδελφῶν, τὰς παρὰ τῶν ἰατρῶν ὕβρεις κατὰ τοῦ νεωτέρου συναδέλφου των, ὅστις παρεκάλει καὶ ἱκέτευε νὰ μὴ ταφῇ ζῶσα ἡ φαινομένη νεκρά· ἀλλ' οὐδεμίαν εἶχε δύναμιν νὰ ποιήσῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην κίνησιν. Μετὰ τέσσαρας μῆνας ἀνέρρωσεν ἐντελῶς· αἴσθημα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ὑφ' ἁπάντων ἐκθειαζόμενον εὐεργέτην της καὶ διάπυρος πρὸς αὐτὴν ἔρως τοῦ νεαροῦ ἰατροῦ, Μεϊνεκίου τὸ ὄνομα, τὴν ἔπεισαν νὰ προσενέγκῃ αὐτῷ δεξιὰν καὶ καρδίαν, ἀφ' οὗ πρότερον ἐν κατανυκτικωτάτῃ ἐπιστολῇ ἀνεκοίνωσε τὰ γενόμενα πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ ἀλλόκοτον καὶ ἰδιότροπον τῶν Ἄγγλων ὑπερηκόντισε κατ' αὐτὰς Σουηδὸς σκοπῶν νὰ περιοδεύσῃ τὴν Εὐρώπην ἐφ' ἁμάξης, ἑλκομένης ὑπὸ τεραστίων ἰσλανδικῶν κυνῶν. Ἀφιχθεὶς εἰς Βερολῖνον διηγήθη, ὅτι ἀπὸ Στοκχόλμης εἰς Ἀμβοῦργον καὶ ἔπειτα εἰς Βερολῖνον πάντα ἐχώρησαν αὐτῷ κατ' εὐχήν. Διὰ τῆς Βεσσαλαβίας θὰ καταβῇ εἰς Βιένναν καὶ Τυρόλ· θὰ περιηγηθῇ ἀκολούθως τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, καὶ θὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν πατρίδα του ἐντὸς ἑξαμηνίας. Ἡ ἅμαξα εἶνε μακρά, εὐρεῖα καὶ χωρεῖ πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια. Οἱ κύνες εἶνε μεγάσωμοι καὶ ἄριστα εἰς τὸ ἔργον των ἠσκημένοι. Ἑτέρα ἅμαξα καὶ τέσσαρες ἄλλοι κύνες φυλάσσονται ἐν Ἀμβούργῳ πρὸς ἀντικατάστασιν, ἐν περιπτώσει δυστυχήματος. Ἀμυντήρια ὅπλα ἔχει ὁ παράδοξος ἀνὴρ ρεβόλβερ, τουφέκια, ἐγχειρίδια, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοὺς πελωρίους ὀδόντας τῶν κυνῶν αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν σπόρων τοῦ βάμβακος ἀπεπειράθησαν ἐν Ἀμερικῇ νὰ κατασκευάσωσιν ἔλαιον καὶ ἐπέτυχον. Τὸ ἔλαιον τοῦτο ἀκαθάριστον μὲν χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν σάπωνος διὰ τὰς μηχανάς, καθαρὸν δὲ ἐφαρμόζεται εἰς ὅσας χρήσεις τὸ ἔλαιον τῆς ἐλαίας, μεθ' οὗ καὶ ἀναμιγνύεται.

Ἐν Παρισίοις ὑπάρχει ἑταιρία, ἥτις παρέχει φιλοξενίαν νυκτερινὴν εἰς ἀπόρους ἐν ὑπνωτηρίοις κειμένοις εἰς τρία ἐκ τῶν κεντρικωτέρων μερῶν. Καθ' ὅλον τὸ 1879 ἐν τοῖς ὑπνωτηρίοις τούτοις ἐκοιμήθησαν 19 412 πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς διάφορα κοινωνικὰ ἐπαγγέλματα, ἐν οἷς 79 καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι, 1 ἰατρὸς καὶ 10 δραματικοὶ συγγραφεῖς (!). Ἐκ τῶν 19,412 προσώπων 17,476 ἦσαν Γάλλοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἄλλων ἐθνικοτήτων, ἐν οἷς καὶ 2 Ἕλληνες.

Καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἐκδίδονται 23,900 ἐφημερίδες, ἐξ αὐτῶν δὲ 13,600 ἐν Εὐρώπῃ, 386 ἐν Ἀσίᾳ, 50 ἐν Ἀφρικῇ, 9,129 ἐν Ἀμερικῇ καὶ 100 ἐν Αὐστραλίᾳ.

Κατά τινα δημοσίευσιν τῆς ἐν Βερολίνῳ ἱδρυμένης ἑταιρίας πρὸς διάδοσιν τῆς ἰσραηλιτικῆς πίστεως ἁπανταχοῦ τῆς γῆς ὑπάρχουσι σήμερον 6—7 ἑκατομμύρια Ἰουδαῖοι, ἤτοι περί-

Digitized by Google

που ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς οἷος καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως Δαυΐδ.

⁓ Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀσχολοῦνται δραστηρίως εἰς παρασκευὴν τοῦ δι' ἀεροστάτου ταξειδίου, τὸ ὁποῖον Ἄγγλοι ἀεροναῦται προτίθενται νὰ κάμωσιν ἀπὸ Ἰρλανδίας εἰς τὸν βόρειον Πόλον. Ἐπὶ τούτῳ συνεκροτήθη ἰδία ἑταιρία ἐπονομασθεῖσα «Βρετανικὴ ἑταιρία τῆς νέας εἰς τὸν πόλον ἀποδημίας».

⁓ Ὁ εὑρετὴς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς Ἔδισων ἐξακολουθεῖ καταπλήσσων τὸν κόσμον διὰ νέων πάντοτε θαυμάτων. Ἐὰν ἀληθεύωσιν αἱ ἐφημερίδες τῆς Ἀμερικῆς, εὗρε μέθοδον νὰ ἐξάγῃ ἐκ τῶν ὡς ἀχρήστων ἀποῤῥιπτομένων λειψάνων τῆς χρυσούχου πέτρας πλειότερον χρυσὸν, παρ' ὅσον ἠδύναντο τέως νὰ ἐξάγωσιν αἱ τελειότατοι μηχαναί. Διὰ τῆς χημικῆς καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ κατώρθωσε νὰ ἐκθλίψῃ ἐξ ἑκάστου τόνου τοιούτων λειψάνων χρυσὸν ἀξίας 1400 δολαρίων, ἀντὶ δαπάνης πέντε μόνον δολαρίων. Τὴν νέαν ἀνακάλυψιν ἐποίησεν ὁ Ἔδισων ἐν ᾧ ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ζήτησιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Πρὶν ἔτι δημοσιεύσῃ τὴν ἀνακάλυψιν, ἐμίσθωσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰ περιτρίμματα τῶν μεταλλείων, ἤτοι πλεῖστα ἑκατομμύρια τόνων, ἐξ ὧν, ἐὰν ἐπιτύχῃ, θὰ ἀποδειχθῇ ἕτερος Κροῖσος.

⁓ Ἐν Ῥαάβ τῆς Οὐγγαρίας ἀπηγχονίσθη πρὸ μικροῦ ἀνὴρ, ἐκπνεύσας 24 ὥρας μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδίκης του. Ἦγε τὸ 25 ἔτος καὶ ἦτο λίαν εὔρωστος, ἀλλ' εἶχε τὸν λαιμὸν εἰσέτι ἐξωγκωμένον ἕνεκεν σκορβουτικοῦ φύματος καὶ τῆς πρό τινων ἑβδομάδων γενομένης ἐγχειρήσεως. Ἴσως ἕνεκα τοῦ οἰδήματος δὲν ἐθραύσθη ἡ σπονδυλικὴ αὐτοῦ στήλη κατὰ τὸν στραγγαλισμόν. Τὸ νομιζόμενον λείψανον ἔμεινε κρεμάμενον δέκα λεπτά· ὁ δημόσιος ἰατρὸς, ἐξετάσας τὴν καρδίαν καὶ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν, ἀνεῦρε συμπτώματα θανάτου. Τὸ πτῶμα ἐκομίσθη εἰς τὸ 1500 βήματα ἀπέχον νοσοκομεῖον· τὸ λίαν ἀνώμαλον ἔδαφος προὐξένησεν ἀλλεπαλλήλους δονήσεις, δι' ὧν ἀνεκλήθησαν τὰ ζωϊκὰ πνεύματα. Ὁ καθηγητὴς Βιρδάουερ, πρὶν ἔτι ποιήσῃ χρῆσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, παρετήρησεν, ὅτι ὁ κατάδικος δὲν εἶχεν ἀποθάνει· ἐπιθεὶς εἰς τὴν καρδίαν τούτου τὸν πόλον τῆς ἠλεκτρικῆς συστοιχίας, εἶδεν αὐτὸν ἀναπνέοντα καὶ κινοῦντα χεῖρας καὶ πόδας. Μαθὼν διὰ τοῦ τηλεγράφου τὰ γενόμενα ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργὸς, ἐμήνυσε νὰ θεραπευθῇ ὁ κατάδικος καὶ νὰ ἀπέλθῃ οἴκαδε ὁ δήμιος. Τῇ πρωΐᾳ τῆς ἐπαύριον ἡ ἀναπνοὴ καὶ ὁ σφυγμὸς ἐγένοντο κανονικώτεροι, ἐπί τινα δὲ δευτερόλεπτα ἐπανῆλθε καὶ ἡ συνείδησις. Ὁ ἀτυχὴς ἔθηκε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τὸ στόμα εἰς σημεῖον νὰ τῷ ἐγχυθῇ ὀλίγον ὕδωρ. Μετὰ μεσημβρίαν ἡ θέσις αὐτοῦ ἐδεινώθη, κατέστη δὲ τοσοῦτον ἐμμανὴς, ὥστε ἐδέθη ὑπὸ δύο χωροφυλάκων καὶ μετὰ πολύωρον βάσανον ἀπέθανεν ὑπὸ πνιγμοῦ. Ὁ δήμιος διατείνεται, ὅτι ὁ κατάδικος ἔδει νὰ μείνῃ κρεμάμενος 15 λεπτά· «αὐτὸς, ὁ πατὴρ καὶ ὁ πάππος του εἶχον ἀπαγχονίσει περὶ τοὺς διακοσίους, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπεῖδον τοιοῦτον ἀτόπημα». Ὁ ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου Σμὶθ ἐδημοσίευσε τάδε· «Κατὰ διαφόρους καιροὺς ἀνέτεμον τεσσαράκοντα καταδίκους, ἀλλ' οὐδέποτε ηὐμοίρησα νὰ λάβω πτῶμα θερμὸν χάριν ἐρεύνης ἐπιστημονικῆς. Μετὰ θερμὰς παρακλήσεις πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν δικαστηρίων, παρέλαβον τὸν ἀπηγχονισμένον καὶ τὸν ἔθηκα ἐπὶ τῆς ἀνατομικῆς τραπέζης. Παρῆλθον 15 λεπτὰ καὶ ἐγὼ πάντοτε τὸν ἐνόμιζον νεκρόν. Αἴφνης ὅμως παρετήρησα κινήσεις τοῦ στήθους· διὰ τῶν ἐπιγενομένων τρίψεων ὁ σφυγμὸς ἀνέβη εἰς 40· αἱ τοῦ στήθους κινήσεις ἐπήρχοντο ταχύτεραι καὶ ἰσχυρότεραι· αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες ἐκινοῦντο σπασμωδικῶς. Διὰ τῆς χρήσεως τοῦ αἰθέρος τὸν ἀπεκοίμησα, ὁ δὲ σφυγμὸς ἀνέβη εἰς 80 καὶ βαθμηδὸν εἰς 120. Μετὰ μεσημβρίαν κατελήφθη ὑπὸ παροξυσμῶν πυρετοῦ καὶ ἐδέησε νὰ δεθῇ. Τῇ ὀγδόῃ ἑσπερινῇ κατέστη ἡσυχώτερος, ἀλλ' ὁ λαιμός του ἐξωγκοῦτο πάντοτε πλειότερον. Τὴν νύκτα ὅλην διῆλθεν ἀγωνιῶν καὶ μυχθίζων. Ἑκατοντάδες ἀνθρώπων ἵσταντο ἔξωθεν τοῦ νοσοκομείου καὶ ἐκραύγαζον κατὰ τῆς ἀρχῆς. Τῇ ἑβδόμῃ τῆς πρωΐας ἤνοιξε πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ μετὰ δίωρον φοβερὰν ἀγωνίαν ἐξέπνευσεν».

⁓ Πέρυσι, μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἐπανηγυρίσθη ἐν Βιέννῃ ἐθνικὴ καὶ κατ' ἐξοχὴν δημοτικὴ ἑορτὴ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. Ἐφέτος, κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα, ἐτελέσθη ἑτέρα τριέσπερος ἑορτὴ, κατ' ἐξοχὴν ἀριστοκρατικὴ, σκοπὸν ἔχουσα κυρίως φιλανθρωπικόν. Ἐπειδή τινες τῶν ἐπαρχιῶν τῆς μοναρχίας ἔπαθον δεινότατα ὑπὸ τῶν καταστροφῶν τοῦ χειμῶνος, οἱ ἐν Βιέννῃ εὐπατρίδαι ἐτέλεσαν τοὺς ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι συνήθεις ἀγῶνας τῶν ἱπποτῶν, τοῦ αὐτοκράτορος γενναίως παρασχόντος τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ ἱπποδρόμιον καὶ τοὺς πολυαρίθμους ὡραίους ἵππους του. Ἐπὶ τρεῖς ἑσπέρας, ἐν τῷ διὰ φωτὸς ἠλεκτρικοῦ καταπεφωτισμένῳ ἱπποδρομίῳ, ἐτέλεσαν ἐνώπιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους παντοίας ἀσκήσεις κύριοι καὶ κυρίαι, τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς αὐστροουγγρικῆς ἀριστοκρατίας, φέροντες πολυτελεστάτας καὶ λίαν ποικίλας φαντασιώδεις στολὰς αὐτοί τε καὶ οἱ ἵπποι των. Τιμὴ τῶν εἰσιτηρίων δὲν ἦτο ὡρισμένη, ἀλλ' ἀπέκειτο εἰς τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ συμμετάσχωσι τοῦ σπανίου καὶ ὄντως καλλιτεχνικοῦ θεάματος. Συνηθροίσθησαν δὲ πολλαὶ χιλιάδες φιορινίων, μέλλουσαι νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ χειμῶνος παθόντας. Ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἐξεδόθη κατὰ μίμησιν τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδοθείσης ἐφημερίδος Paris-Murcie, τῆς

Digitized by Google

ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῶν πλημμυρῶν τῆς Ἱσπανίας πωληθείσης, εἰς πολλὰς μυριάδας ἀντιτύπων συλλογὴ αὐτογράφων ὑπογραφῶν ἢ ῥητρῶν τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ βιενναίᾳ κοινωνίᾳ, ὧν παρατιθέμεθα τὰ ἑπόμενα, κατὰ τὴν μετάφρασιν τῆς *Κλειοῦς*.

Πρωθυπουργὸς *Τάαφε*. Ἡ φιλανθρωπία οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν τόπων καὶ φυλῶν· οὐδεμίαν ἀναγνωρίζει ἔριδα συμφερόντων καὶ πολιτικῶν φρονημάτων.

Κόμης *Σμόλκας*. Ἡ συμπάθεια ἐπανορθοῖ τὴν παρὰ τῶν στοιχείων ζημίαν.

Ὁ ἐπὶ τὸν πόλον πλεύσας *Βεϋπρέχτ*. Ἡ κατάληψις τῶν πόλων τῆς γῆς εἶναι ζήτημα χρόνου καὶ χρημάτων.

Ὁ καθηγητὴς ἐπὶ τῶν νοσημάτων τῆς ἐπιδερμίδος *Ἕβρα*. Οὔτε φαντασία, οὔτε χάρισμα ἐφευρέσεως, ἀλλὰ μόνον ἱκανότης τοῦ παρατηρεῖν καὶ ἔρως τῆς ἀληθείας εἶναι τὰ ἀπαραίτητα τοῦ φυσιοδίφου προσόντα.

Ὁ ὀφθαλμικὸς *Ἄρλτ*. Ὁ θέλησιν ἔχων καὶ δύναμιν νὰ ἐργάζηται, ἐκεῖνος αἰσθάνεται εὐθυμίαν καὶ φαιδρὰν ἀπόλαυσιν τῆς ὑπάρξεως.

Ἡ ἠθοποιὸς *Γαλμάϋερ*. Ἐὰν ἔχῃς τόλμην νὰ ὁμολογῇς πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, τόλμα νὰ ὑπομένῃς καὶ τὴν τύχην αὐτῆς.

Ὁ ποιητὴς *Ἀνζεγγρούβερ*. Μὴ δίσταζε καὶ μὴ κατόκνει· εἰ δὲ μὴ γίνεται τὸ ἔργον χεῖρον. Ὅ,τι χθὲς ἔγραψας, δὲν τὸ γράφεις πλέον σήμερον. Οὐδὲ σὺ εἶσαι σήμερον ὁ χθεσινός. Δημιούργει θαρρούντως καθ' ἑκάστην, καὶ προστίθει ἀφόβως λίθον ἐπὶ λίθῳ, διότι ἄλλως συλλαμβάνεις μὲν πολλὰ διανοήματα, οὐδὲν δὲ τούτων μεταποιεῖς εἰς πράξεις· ἡ ὑπερβολικὴ σκέψις οὐδὲν ὠφελεῖ, μᾶλλον δὲ βλάπτει.

Ὁ *Ροσέγγερ*. Ὁ μεγάλην δῆθεν ἐπίδοσιν λαμβάνων πολιτισμὸς δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀξιόπιστος. Βλέπομεν δὴ τί πράττει· ἀπεργάζεται τὸν ἄνθρωπον ἀστειότερον, οὐχὶ ὑγιέστερον· εὐφυέστερον, οὐχὶ σοφώτερον· φρονιμώτερον, οὐχὶ κρείττονα· ἡδυπαθέστερον, οὐχὶ εὐδαιμονέστερον. Τοιαῦται ὁδοὶ τοῦ κόσμου ἐμπνέουσί μοι φρίκην.

Ὁ *Βάϊλερ*. Πρὸς τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου στρέφω τὰ νῶτα καὶ τρέπομαι ἰδίας ὁδούς. Ὀλίγιστοι τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἄξιοι νὰ ἴδωσιν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας ἡμῶν.

Ὁ *Γιάουνερ*. Οὐχὶ τοὺς φαυλοτάτους τῶν καρπῶν τρώγουσιν οἱ σφῆκες.

Ἡ ἠθοποιὸς *Χάϊζιγγερ*. Καίπερ ἄγουσα τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος, ὁμολογῶ ὅτι, ἐὰν ἐπανηρχόμην εἰς τὸν βίον, πάλιν θὰ ἐγινόμην ἠθοποιός.

Ὁ *Σάαρ*. Ὁ μεγάλα ἐπιδιώκων καὶ ἀποτυγχάνων, ἀδιαφορεῖ ἂν ἀπέτυχεν ἐν τῷ πρώτῳ ἢ τῷ ἐσχάτῳ βήματι.

Ὁ βουλευτὴς *Βαλτερκίρχερ*. Ἴσως ὀλιγώτερον θὰ ἠδίκουν οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν ἠπίσταντο τί αἰσθάνονται οἱ ἀδικούμενοι.

Ὁ ὑπουργὸς *Ἔρβστ*. Μόνος ὁ ἐν πληρεστάτῃ ἰδίᾳ πεποιθήσει λαλῶν ἐμπορεῖ νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι θὰ πείσῃ καὶ ἄλλους.

Ἰοχάης. Ἡ διάνοια δανείζεται, οὐχὶ ἡ καρδία.

Ὁ κόμης *Βάϋστ*. Ἐγὼ καὶ ἡ ὑπογραφή μου συνειθίσαμεν εἰς τὰς ἐκθέσεις.

Ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς *Σλάβυς*. Ὁ κατὰ τοὺς καιροὺς καὶ ἐκ τῶν προχείρων κατορθῶν ὅσα δυνατά, εἶναι ἄξιος ἐπαίνου. Ὁ τὰ ἀδύνατα ζητῶν, βλάπτων δὲ ἴσως τὰ ὑφεστῶτα, εἶναι ἄξιος κατακρίσεως, ὥσπερ καὶ ὁ τῶν δυνατῶν ἀπολειπόμενος.

Βάουεργφελδ. Ἐν τέλει τοῦ ἔτους ἐρωτᾷς· τί ἦτο; ἐν τέλει τοῦ βίου παραπονεῖσαι λέγων· ἦτο μάτην!

Συντάκτης τις τῆς Quartely Review, ἀναλύων ἓν φύλλον τῶν *Καιρῶν*, εὗρεν ἐν αὐτοῖς 2,575 ἀγγελίας, ἐξ ὧν 129 ἀναγγέλλουσι τὸν ἔκπλουν πλοίων, 429 θέσεις προσφερομένας ἢ ζητουμένας δι' ὑπηρέτας κλ.

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Γάνωμα τῶν μαγειρικῶν σκευῶν.

Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι τὸν μόλυβον, τὸν χαλκόν, τὸν ζίγκον καὶ τὸν γαλβανισμένον σίδηρον δὲν δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς κατασκευὴν ἀγγείων ἢ σκευῶν, χρησίμων εἰς παρασκευὴν ἢ τήρησιν ἢ ἐναπόθεσιν ἐδωδίμων καὶ ποτῶν, διότι κατ' ἀμφοτέρας ταύτας τὰς περιπτώσεις σχηματίζονται ἅλατα μολύβου ἢ ζίγκου, ἅτινα εἶνε ἀληθὴς *ἰός*, ἤτοι δηλητήριον.

Ὁ καλῆς ποιότητος κασσίτερος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πάντοτε ἀκινδύνως διὰ τὰ ἀγγεῖα τὰ προωρισμένα εἰς χρήσεις μαγειρικάς· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ συνήθεια νὰ γανώνωμεν τὰ σκεύη ἢ ἀγγεῖα, ὅσα εἶναι κατεσκευασμένα ἐκ χαλκοῦ ἢ κράματος ἐκ τοῦ μετάλλου τούτου, οὗτινος ἡ χρῆσις ἄνευ τῆς διὰ τοῦ γανώματος προφυλάξεως ἠδύνατο ν' ἀποβῇ ἐπικίνδυνος.

Τὸ γάνωμα πρέπει νὰ γίνεται μὲ κασσίτερον καθαρὸν καὶ ἄκρατον, ἤτοι μὴ περιέχοντα ἐν ἑαυτῷ ξένας μεταλλικὰς οὐσίας, καὶ μάλιστα μόλυβον.

Τὸ ἐκ καθαροῦ κασσιτέρου γάνωμα φαίνεται λευκόν, λαμπρὸν καὶ γλοιῶδες. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἐν τῷ κασσιτέρῳ κρᾶμα μολύβου, τὸ χρῶμα τοῦ γανώματος εἶνε ὀλιγώτερον λευκόν, καὶ ἐὰν τὸ κρᾶμα εἶνε 50 %, τὸ χρῶμα εἶνε ὑπόλευκον.

Διὰ νὰ δοκιμάσῃς, ἐὰν ὁ κασσίτερος τοῦ γανώματος περιέχει μόλυβον, τὸ ἁπλούστερον καὶ εὐκολώτερον μέσον εἶνε τὸ ἑξῆς· Ἐπίσταξον ἐπ' αὐτοῦ σταγόνας τινὰς ὀξικοῦ ὄξεος (ὄξους δριμέος). Τὸ οὕτως ὀξειδωθὲν μέρος φέρε μετά τινα λεπτὰ εἰς ἐπαφὴν μὲ διάλυσιν ἰωδούχου ποτασσίου. Ἐὰν τὸ γάνωμα περιέχῃ μόλυβον, θὰ σχηματισθῶσι παρευθὺς κηλῖδες ὡραίου κιτρίνου χρώματος, συνιστάμεναι ἐξ ἰωδούχου μολύβου.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 16

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 174. — 27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου τινὲς τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενῶν προσήνεγκον φρ. 50,000· τούτων τὰς 25,000 ἔδωκεν ὁ κ. Ἰβ. Βιτώρης.

Ὑπὲρ τοῦ Νηπιακοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἀθηνῶν ὁ κ. Γ. Κορωνιὸς φρ. 2,000.

Ὑπὲρ τοῦ Πτωχοκομείου Ἀθηνῶν: ἡ κυρία Πηνελόπη Α. Βλαστοῦ δρ. 1,120.

Ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου ἑταιρίας τῶν Κυριῶν: Ὁ κ. Δ. Σγούτας φρ. 250 καὶ ἡ δεσποινὶς Πὼλ φρ. 100.

Ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου τοῦ Βύρωνος: οἱ κκ. Ι. Βοῦρος, Β. Μελᾶς, Μ. Νεγρεπόντης, Ι. Σαγραντής, Σ. Σκουλούδης, Ι. Χωρέμης καὶ ἀνώνυμος κυρία ἀνὰ δρ. 112, Εὐαγγ. Βαλτατζῆς καὶ Ν. Δαμασκηνὸς ἀνὰ δρ. 56.

Ὁ κ. Μεν. Νεγρεπόντης ἠγόρασε 167 ἀντίτυπα τοῦ ἐσχάτως δημοσιευθέντος «Περὶ γεωργίας» συγγράμματος τοῦ κ. Π. Χαλικιοπούλου, ἅτινα προσήνεγκε πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς διαφόρους δήμους τοῦ Κράτους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2117. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 27 Ἀπριλίου 1880. Ἀριθ. 226 (174). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τῆς χήρας τοῦ Μάρκου Βότζαρη. — Ἐπιστολιμαῖα ἱστορήματα ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. — Γουλιέλμος Βάγνερ ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ). — Ἡ ἔπαυλις τοῦ Ἀγ. Δονάτου. Ἡ κακὴ σκέψις εἶνε ὁ πρόλογος τῆς κακῆς πράξεως. — Πάλη ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης. — Οἱ πτερωτοὶ μέθυσοι. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δελα-Ῥοσφουκώ. (Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ). — Ἐντυπώσεις. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2118. **Περὶ τοῦ Πνευματισμοῦ** ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ μεγαλείου, τῆς παντοδυναμίας καὶ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ Μ. Α. Μακὸς, προέδρου τοῦ ἐπιτίμου συμβουλίου τοῦ ἐν Ἀλγερίᾳ ἐφετείου, ἱππότου τοῦ τάγματος τῆς Τιμῆς. Μετάφρασις Κλεάνθους Σκαλιέρη, τῇ συνδρομῇ τοῦ κυρίου Α. Σ. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Παλιγγενεσίας», 1880, 8ον, σ. ιζ' καὶ 104, δρ. ν. 2.

2119. **Συλλογὴ δημωδῶν ᾀσμάτων τῆς Ἠπείρου** ὑπὸ Π. Ἀραβαντινοῦ ἐκδιδομένη ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ. 1880. Εἰς 8ον. Σελίδες α' — λβ' 1 — 383. Τιμὴ δραχ. ν. 8. [Ἡ συλλογὴ αὕτη τοῦ συγγραφέως τῆς χρονογραφίας τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς συλλογῆς τῶν Ἠπειρωτικῶν παροιμιῶν, εἶνε ἡ πληρεστέρα ὡς πρὸς τὰ Ἠπειρωτικὰ ᾄσματα τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθεισῶν. Ἐκδίδεται δὲ ὑπὸ τῶν υἱῶν του διασκευασθεῖσα ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν τῆς ὕλης, ἅτε συντεθεῖσα κατὰ τὸ 1861. Διαιρέσαντες εἰς ἱστορικά, κλέφτικα, θρησκευτικά, ἀφορῶντα τὸν δημόσιον βίον, εἶτα τὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, ἐρωτικά, γαμήλια, ἐγκώμια, τῆς ξενιτείας. Σατυρικὰ καὶ ἀστεῖα, χορικά, ἐλεγεῖα καὶ διάφορα. Ἰδιαιτέρως δὲ κατέταξαν τὰ λιανοτράγουδα, διαιρέσαντες εἰς δύο τμήματα α) στιχουργικοὶ ἀγῶνες καὶ β) δίστιχα.

Εἰς πολλὰ τῶν ᾀσμάτων δι' ὑποσημειώσεων παραπέμπουσιν εἰς τὰς γνωστὰς συλλογάς, ὁσάκις ὑπάρχῃ ἡ ᾆσμα τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἢ ἀναφέρει πρόσωπα ἢ γεγονὸς παραπλήσιον. Ὅλα τὰ ᾄσματα εἶνε νέα. Ἐκ τῶν ἤδη δὲ ἐκδεδομένων κατεχώρισε μόνον τὰ φέροντα παραλλαγὰς οὐσιώδεις· ὥστε ἐκ τῆς συλλογῆς ἀποτελουμένης ἐκ 497 ᾀσμάτων τὰ 300 περίπου εἶνε πρωτοφανῆ.

Διετήρησαν ὡσαύτως κατὰ τὸν τύπον τὴν Ἠπειρωτικὴν προφοράν, καὶ ἐν τέλει κατεχώρισαν καὶ πίνακα ἑρμηνευτικὸν τῶν τουρκικῶν λέξεων. Καλὸν δὲ θὰ ἦτο ἂν ἐξέδιδον οἱ υἱοὶ τοῦ Κ. Ἀραβαντινοῦ καὶ τὸ Ἠπειρωτικὸν γλωσσάριον, ὅπερ κατέλιπεν ὁ μακαρίτης αὐτῶν πατήρ.]

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Συνοπτικὴ ἀφήγησις τῶν συζητήσεων, τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν κυριωτάτων ἔργων τῆς Βουλῆς ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ αὐτῆς τοῦ 1879 — 1880» ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ σεβαστὸς καθηγητὴς κ. Ι. Α. Σοῦτσος ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν μακρὰν διατριβὴν συνωδευμένην διὰ τῆς ἑπομένης ἐπιστολῆς: «Ἀναγινώσκων κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν τὴν ὑμετέραν ἀξιόλογον Ἑστίαν, ἄρχομαι, ἐξ ἰδιοτροπίας ἴσως ἐκ τῶν ἐξ Ἑλλάδος εἰδήσεων, ὅπως ἀνακαλύψω ἐν αὐταῖς ἄγνωστόν τι συμβεβηκὸς εἰς ἐμὲ καίτοι κατοικοῦντα τὰς Ἀθήνας.

« Πιστεύω δὲ ὅτι ἰδίως οἱ μὴ κατοικοῦντες τὴν πρωτεύουσαν ἀναγνῶσται τῆς Ἑστίας, τὸ αὐτὸ πράττουσι ποθοῦντες νὰ μάθωσιν ὅ,τι ἡμεῖς ἐνταῦθα δὲν ἀγνοοῦμεν. Ἀλλὰ μετὰ πολυτάραχον βουλευτικὴν σύνοδον ἐξ ὁλοκλήρων μηνῶν, δὲν θέλουσιν ἄρά γε διεξέλθει μετὰ περιεργείας συνοπτικήν τινα ἔκθεσιν ἀνακεφαλαιοῦσαν τὰ κυριώτατα συμβεβηκότα τῆς ληξάσης συνόδου καὶ τὰ σπουδαιότερα ἔργα καὶ νομοθετήματα τῆς Βουλῆς; Τὴν πνευματικὴν ταύτην χρείαν ἰδίως τῶν πόρρω τῆς πολιτικῆς σκηνῆς ὑμετέρων ἀναγνωστῶν ἀναγνωρίζων, ἀπευθύνω πρὸς ὑμᾶς τὴν παροῦσαν διατριβήν.

» Βεβαίως ἐν χρόνῳ, καθ' ὃν ὁ πολιτικὸς κλύδων πρὸ μικροῦ ἔτι συνετάραττε τὸ νευρικὸν σύστημα τῶν πολιτευομένων, οὐδεὶς δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν ἀφηγούμενος ἀπαθῶς τὰ ἐν τῷ κοινοβουλίῳ διαδραματισθέντα πολιτικὰ συμβεβηκότα νὰ δικαιωθῇ ὑπὸ τῶν συναμιλλωμένων κομμάτων. Ἀλλ' ἡ Ἑστία οὐδόλως ἐπὶ τούτῳ εὐθύνεται· ἡ εὐθύνη ἐπιβαρύνει μόνον τὸν γράφοντα, ὅστις πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ἀπευθυνόμενος τρεῖς ἔχει τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀείποτε συνηγοροῦντας, τὴν καλὴν πίστιν, τὴν εἰλικρίνειαν τῶν πεποιθήσεων καὶ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἰσόβιον ἀφοσίωσιν».

Ὅλως ὑμέτερος — Ι. Α. ΣΟΥΤΣΟΣ.

Ἡ διατριβὴ αὕτη τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ καὶ τῆς Ἑστίας πολυτίμου φίλου τυπωθεῖσα ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ, πωλεῖται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας ἀντὶ λεπτῶν 10.

— Ὁ ἐν Ἀμβούργῳ συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας κ. Metz ἀνήγγειλεν αὐτῇ τὸν θάνατον τοῦ διακεκριμένου μεσαιωνοδίφου Wagner, περὶ τοῦ ὁποίου λόγος ἐγένετο ἐν τῷ προγενεστέρῳ δελτίῳ, διὰ τῆς ἑπομένης ἐπιστολῆς αὐτοῦ, ἑλληνιστὶ γεγραμμένης: Πρᾶγμα λυπηρότατον, ὦ ἄνδρες, ὑμῖν ἀπαγγελῶ: τέθνηκεν ἀνὴρ φίλτατος, ὁ καὶ παρ' ὑμῖν τιμώμενος καθηγητὴς Wilhelm Wagner. Μέλλων εἰς τὴν πατρίδα ἀνιέναι ἐτελεύτησεν ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας τῇ ιε' τοῦ Ἀπριλίου, νοσήσας ἡμέρας ὡς εἴκοσιν. Ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἄπεστιν ἐν Νεαπόλει, διὸ οὐ δύναμαι γνῶναι, ὅπου διαιτᾶται ἀνὴρ τίμιος Δημήτριος Βικέλας, ὃν ἴστε ἐκείνῳ φίλον ὄντα. Εἰ ὑμεῖς ἔχετε εἰπεῖν, σημήνατε αὐτῷ, εἰ βούλεσθε, ὡς τάχιστα τὸ γεγονός. Ἔρρωσθε».

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ κυρία Γλάδστων καὶ αἱ ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνίδες» τὰ «Ἡμερήσια Νέα τοῦ Λονδίνου δημοσιεύουσι α) ἐπιστολὴν ὑπογεγραμμένην ὑπὸ 38 ἑλληνίδων κυριῶν διαμενουσῶν ἐν Λονδίνῳ καὶ ἀπευθυνομένην πρὸς τὴν κυρίαν Γλάδστων, δι' ἧς συγχαίρουσιν αὐτὴν ἐπὶ τῇ νίκῃ τοῦ ἐνδόξου αὐτῆς συζύγου κατὰ τὰς τελευταίας βουλευτικὰς ἐκλογὰς καὶ β' ἀπάντησιν τῆς κυρίας Γλάδστων εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

— Ἐσχάτως ἐδιδάχθη ἐν τῷ δημοτικῷ θεάτρῳ τῆς Τεργέστης ὁ «Μωάμεθ Β'» δρᾶμα τοῦ γνωστοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ καὶ ἐνθουσιώδους φιλέλληνος Βίκτωρος Σαλμίνη. Ὁ ποιητής, μεταβὰς ἐκ Βενετίας, ἦτο παρὼν κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν καὶ ἐκλήθη πολλάκις ἀνευφημούμενος εἰς τὸ προσκήνιον. Φιλοπάτριδες Ἕλληνες προσήνεγκον αὐτῷ μεγαλοπρεπῆ στέφανον, ἐξεδήλωσαν δὲ καὶ ἄλλως τὴν ἐθνικὴν συμπάθειαν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν δόκιμον Ἰταλὸν συγγραφέα, ὅστις μετὰ τοσαύτης συνηγόρησε θέρμης ὑπὲρ τοῦ ἑλληνισμοῦ τῶν Ἰωαννίνων. — Ἀπερχόμενος ἐκ Τεργέστης ὁ κ. Σαλμίνης ἀπέστειλε πρὸς τὴν σύνταξιν τῆς Ἡμέρας τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν: Παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ

Digitized by Google

καταστῆτε ἑρμηνεὺς τῆς εὐγνωμοσύνης μου πρὸς τὰ ἔντιμα μέλη τῆς ἐν Τεργέςῃ ἑλληνικῆς κοινότητος. Ἀποφέρω μετ' ἐμοῦ ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην τῆς λίαν φιλόφρονος δεξιώσεως, δι' ἧς εὐηρεστήθησαν νὰ μὲ τιμήσωσι παρ' ἀξίαν· εἶναι δὲ τοῦτο νέος δεσμὸς συνδέων με στενότερον πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἰδεώδη μητέρα παντὸς ποιητοῦ καὶ νόμιμον ἀδελφὴν τῆς Ἰταλίας μου. Ὡς ποιητὴς καὶ ὡς Ἰταλὸς εὔχομαι εἰς τὴν κλασικὴν ἐκείνην γῆν τὴν πλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῆς προορισμοῦ. Δέχθητε κτλ.

«Ἐσχάτως ὅτι περιέχει ἐκλεκτότερον ἡ κοινωνία τῆς Τεργέστης, γράφει ἡ Ἡμέρα, παρέστη ἐν τῷ «Πολυθεάματι» εἰς ἀληθῆ καλλιτεχνικὴν πανήγυριν. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην νεαρὰ ἀοιδός, ἀνήκουσα εἰς διακεκριμένην ἑλληνικὴν οἰκογένειαν, ἡ δεσποινὶς Μαρία Μιστροβάκη, ἀσπασθεῖσα ἐξ ἀκατανικήτου κλίσεως τὸ μουσικὸν ἐπάγγελμα, ἀνῆλθε τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὅπως παράσχῃ εἰς τὸ δημόσιον τῆς γενεθλίας αὐτῆς πόλεως τὰ πρωτόλεια τῶν πολυετῶν καὶ ἐπιμελῶν αὐτῆς σπουδῶν ἐν Βιέννῃ καὶ Μεδιολάνοις. Ἡ πρώτη παράστασις ὑπῆρξε διὰ τὴν ὑψίφωνον Irma Marv (τὸ ψευδώνυμον τοῦτο φέρει ἐν τῷ θεάτρῳ ἡ δεσποινὶς Μιςροβάκη) πρῶτος θρίαμβος· σπανίως δὲ μουσικὸν στάδιον ἐνεκαινίσθη ὑπὸ τοσοῦτον αἰσίους οἰωνούς. Φωνὴ ἁρμονική, ἰσχυρά, εὐλύγιστος, ἀσφαλής, παράστημα σεμνὸν ἅμα καὶ ἐπιβάλλον, τέχνη περὶ τὴν ὑπόκρισιν, εἶναι προσόντα, ἅτινα σπανίως ἀπαντᾷ τις συνηνωμένα εἰς ἀρχαρίαν ἀοιδὸν καὶ ἅτινα ἐν τούτοις ἐφάνη κατέχουσα ἡ Irma Marv. Αἱ χειροκροτήσεις, δι' ὧν ἐχαιρέτισαν τὴν ἐμφάνισιν αὐτῆς οἱ ὑπερδισχίλιοι θεαταὶ οἱ πληροῦντες τὸ εὐρύτατον ἀμφιθέατρον, παρετάθησαν ἄχρι τέλους τῆς παραστάσεως· δωδεκάκις δ' ἴσως ἡ ὁμογενὴς ἀοιδὸς ἐκλήθη ἀνευφημουμένη εἰς τὸ προσκήνιον. Τὴν ἐπαύριον ὁ τύπος τῆς πόλεως ἡρμήνευσε καὶ ἐπεκύρωσεν ὁμόφωνος τὴν κρίσιν τοῦ δημοσίου. Ἡ κρίσις αὕτη περὶ τῆς δεσποινίδος Irma Marv ἐπερρώσθη ἔτι μᾶλλον κατὰ τὰς ἔκτοτε παραστάσεις· ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν ἐκτίμησις τοῦ δημοσίου ἐξεδηλώθη ἰδίως κατὰ τὴν παράστασιν τῆς Πέμπτης, δοθεῖσαν πρὸς τιμήν της. Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἡ Τεργέστη δὲν εἶδε παρομοίαν ἑορτήν. Τὸ θέατρον ὑπερεχείλιζε θεατῶν ἐκρηγνυμένων μετὰ πᾶν ᾆσμα τῆς νεαρᾶς ὑψιφώνου εἰς παταγώδεις χειροκροτήσεις. Ἀνὰ δεκάδας ἀριθμοῦνται αἱ πλούσιαι καὶ μεσταὶ πολυτίμων δώρων ἀνθοδέσμαι, αἱ προσενεχθεῖσαι αὐτῇ ὑπὸ θαυμαστῶν τῆς ἀξίας της. Ἡ ἑλληνικὴ ἰδίως κοινότης, πιστὴ εἰς τὰς φιλομούσους αὐτῆς παραδόσεις, ἐξεδήλωσε καὶ αὖθις μεγαλοπρεπῶς τὰ εὐγενῆ αὐτῆς αἰσθήματα, τιμήσασα ἑαυτὴν οὐχ ἧττον, ἢ τὴν ὁμογενῆ ἀοιδόν. Περὶ τῆς πρὸς τιμὴν τῆς Ἑλληνίδος ἀοιδοῦ παραστάσεως γράφει ἡ «Adria»· «Ἄνευ φόβου διαψεύσεως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ παράστασις τῆς χθὲς ὑπῆρξεν ἡ λαμπροτέρα, ἡ ἐπισημοτέρα, ἐξ ὅσων εἶδε τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνο καὶ εὐρύτατον θέατρον. Ἡ πλατεῖα, πλήρης κομψοτάτων Κυριῶν, ὡμοίαζεν ἀληθὲς ἀνθοκομεῖον· ἀπ' ἀρχῆς δ' ἄχρι τέλους ἡ παράστασις ὑπῆρξεν ἀδιάλειπτος σειρὰ ἐπευφημιῶν. Ἡ Τεργέστη, περιχαρὴς καὶ ὑπερήφανος ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ ἀξιαγάστου αὐτῆς θυγατρός, ἐφιλοτιμήθη νὰ στρώσῃ δι' ἀνθέων τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα καὶ τοὺς πρώτους θριάμβους ἐν τῷ σταδίῳ τῆς τέχνης. Οὐδέποτε ἐξεδηλώθη προθυμία πλέον ὁμόφωνος, πλέον αὐθόρμητος, οὐδέποτε ὑπῆρξε συγκινητικωτέρα καὶ εὐγενεστέρα ἅμιλλα πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν πολιτῶν. Ἠριθμήσαμεν 25 ἀνθοδέσμας κολοσσιαίας, μεγαλοπρεπεῖς, κομψοτάτας, ἐκ περισσοῦ δὲ κάνιστρα, προσκεφάλαια, λίρας ἐξ ἀνθέων, οἱ δὲ προσφέροντες ἦσαν κομιτάτα, ἑταιρίαι, ἡ διεύθυνσις τοῦ θεάτρου, διάφοροι θαυμασταί, ἐπιφανεῖς δέσποιναι τῆς πόλεως. Ἡ ἀπαρίθμησις τῶν προσδεδεμένων εἰς τὰ ἄνθη βαρυτίμων δώρων θὰ ἦτον σχοινοτενής. Ὑπῆρχον ἐνώτια, ψέλια, περιδέραια, κειμήλια παντὸς εἴδους, πέπλοι, ταινίαι, τρίχαπτα, ῥιπίδια κλ. κλ. Ἐπὶ προσκεφαλαίου ἐκ καμελιῶν ὑπῆρχε κατατεθειμένη κειμηλιοθήκη βελουδίνη περιέχουσα δῶρον ἀξίας χιλιάδων φλωρινίων».

— Ὁ ἐν Bonn καθηγητὴς κ. Aug. Boltz δημοσιεύει ἐν τῷ Magazin für die Litteratur des Auslandes (τῆς 17 Ἀπριλίου) μακρὰν ἀνάλυσιν τοῦ Ἀλφαβήτου τῆς ἀγάπης (ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ κ. W. Wagner) καὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ Bernhard Schmidt: Griechische Märchen, Sagen und Volkslieder.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[24 Ἀπριλίου (Πέμπτη) 1880.]

Τῇ 17 ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἀνέγνω ἐν τῇ Βουλῇ τὸ περὶ τῆς λήξεως τῆς συνόδου βασιλικὸν διάταγμα. Κατὰ τὴν λήξασαν ταύτην σύνοδον ἐγένοντο 114 συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς. — Ἀποστέλλεται ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς Ἑλλάδος εἰς Λονδῖνον ὁ κ. Ἀλέξ. Κοντόσταυλος. — Τὴν Παρασκευὴν ἐγένετο λαμπρὰ ἡ λιτανεία τῶν ἐπιταφίων, εἰς ἣν παρηκολούθησαν καὶ πολλοὶ ξένοι, διατρίβοντες ἐν Ἀθήναις. Ἡ πόλις πᾶσα παρίστα γραφικώτατον θέαμα. Αἱ μουσικαὶ τῆς φρουρᾶς, τοῦ πυροβολικοῦ, τοῦ ἱππικοῦ, διαφόρων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα προεπορεύοντο τῶν ἐπιταφίων παιανίζουσαι πένθιμα ἐμβατήρια. Μετ' ἐπισημότητος δ' ἐγένετο ἐν τῷ ναῷ τῆς μητροπόλεως ἡ τελετὴ τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ μεσονύκτιον ἀκριβῶς μετέβησαν εἰς τὸν ναὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πρίγκηψ Γουλιέλμος καὶ ἤρξατο ἀμέσως ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως· τὰ τηλεβόλα ἀπὸ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν ἀνήγγειλαν τὴν ἔναρξιν τῆς τελετῆς. — Χθὲς δὲ σὺν τῇ τελετῇ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἐγένετο μετὰ μεγάλης λαμπρότητος ἡ βάπτισις τῆς βασιλόπαιδος Ὄλγας, ἧς ἀνάδοχοι εἶνε ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας, ὁ μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος, ὁ πρίγκηψ Γουλιέλμος τοῦ Χολστάϊν, ὁ μέγας δοὺξ Δημήτριος Κωνσταντίνοβιτς, ἡ βασίλισσα τοῦ Ἀννοβέρου, ἡ πριγκήπισσα τῆς Οὐαλλίας, ἡ δούκισσα τοῦ Ἐδιμβούργου καὶ ἡ μεγάλη δούκισσα τοῦ Μεκλεμβούργου Στρέλιτς. Ἀπὸ πρωΐας αἱ στρατιωτικαὶ μουσικαὶ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς παιανίζουσαι ἐμβατήρια καὶ ἑκατὸν καὶ εἷς κανονοβολισμοί, ῥιπτόμενοι ἀπὸ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, ἀνήγγελλον τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας, πλήρεις δὲ κόσμου ἦσαν αἱ πλατεῖαι τῆς Μητροπόλεως καὶ τοῦ Συντάγματος καὶ ἡ ὁδὸς Ἑρμοῦ. Ἅπαντα τὰ στρατιωτικὰ σώματα παρετάχθησαν τὴν 9 π. μ. ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Μητροπόλεως μέχρι τῶν ἀνακτόρων, τὴν δὲ 9 καὶ 45 μετέβησαν εἰς τὸν ναὸν ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, οἱ ὑπουργοί, τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ὡς καὶ ἅπασαι αἱ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαί. Ἅπαντες δὲ κατέλαβον ἐν τῷ ναῷ τὴν ὁρισθεῖσαν θέσιν ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῶν τελεταρχῶν. Πᾶσαι δὲ αἱ ἐν τῷ γυναικωνίτῃ τοῦ ναοῦ θέσεις, ὧν ἡ εἴσοδος ἐπετρέπετο μόνον δι' εἰσιτηρίων ἐκδιδομένων ἐκ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου, ἦσαν πλήρεις. Τῇ 10 π. μ. μετέβη ἡ βασιλικὴ συνοδία εἰς τὸν ναὸν κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν: 1) Μία ἴλη ἱππικοῦ. 2) Ἡ Θεραπεία τῶν Α. Α. Μ. Μ. 3) Ὁ αὐλάρχης τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἐν ἁμάξῃ. 4) Δύω ἱπποκόμοι ἔφιπποι. 5) Δύω ἀρχιτρίκλινοι πεζοί. 6) Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, καὶ ἡ Α. Υ. ὁ πρίγκηψ Γουλιέλμος, καὶ οἱ βασιλόπαιδες. 7) Ὁ ἀρχιϊπποκόμος ἔφιππος δεξιᾷ τοῦ πρώτου ἵππου τῆς ἁμάξης τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως. 8) Δύω ὑπασπισταὶ ἔφιπποι ἑκατέρωθεν τῆς ἁμάξης τῆς βασιλόπαιδος Ὄλγας. 9) Ἡ βασιλόπαις Ὄλγα, βασταζομένη ὑπὸ τῆς μεγάλης κυρίας ἐν ἁμάξῃ τεθρίππῳ. 10) Αἱ ἐπίτιμοι κυρίαι τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης ἐν ἁμάξῃ. 11) Οἱ στρατηγοὶ ἐπίτιμοι ὑπασπισταί. 12) Οἱ ὑπασπισταὶ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως. Ἡ μεγάλη κυρία, κατερχομένη τῆς ἁμάξης, ἐβάσταζε τὴν βασιλόπαιδα ἐπὶ προσκεφαλαίου, ὅπερ ὑπεστήριζον, παρ' αὐτῇ βαδίζοντες, ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου κ. Χαρίλαος Τρικούπης καὶ ὁ ναύαρχος κ. Δ. Σαχίνης. Τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα καὶ τὰς Αὐτῶν Β. Υ. εἰσερχομένας εἰς τὸν ναὸν ὑπεδέχθη ὁ Σ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν φέρων Αὐταῖς πρὸς ἀσπασμὸν τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον. Προπορευομένης δὲ τῆς Α. Σ. μέχρι τοῦ ἀναβάθρου, ἡ Α. Μ. ἀπεχώρησε πρὸς τὸν θρόνον Αὐτῆς, συνεπομένων τῶν αὐλικῶν καὶ τῆς ἀκολουθίας Αὐτοῦ, ἡ δὲ βασιλόπαις, μετὰ τῆς βασταζούσης αὐτὴν μεγάλης κυρίας παρέμεινε παρὰ τῷ ἀναβάθρῳ, ὅπου ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῆς ἱερᾶς τελετῆς τοῦ βαπτίσματος. Εὐθὺς μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, ἔχων ἐκ δεξιῶν τὸν διάδοχον καὶ ἐξ εὐωνύμων τὴν Α. Υ. τὸν πρίγκηπα Γουλιέλμον, προσεκόμισε τὴν βασιλόπαιδα εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς καταδύσεως τῆς βασιλόπαιδος ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ ἐρρίφθησαν 101 κανονοβολισμοί. Τὴν ἑσπέραν ἐδόθη ἐν τοῖς Ἀνακτόροις μέγα γεῦμα, τὴν νύκτα δὲ ἐφωταγωγήθησαν ἅπαντα τὰ δημόσια καταστήματα καὶ πολλαὶ ἰδιωτικαὶ οἰκίαι.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

24 Ἀπριλίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 24 Ἀπριλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτησ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 292
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 423
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον. —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 287
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 103
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 212 1/2
60 » »	. —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 437

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,510
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	170
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 114 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 65
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	150
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . .	,, 2,000,000	527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 94 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.20.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.11 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.50
Λίρα Στερλίνα	,,	28.15
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.20
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (17 Ἀπριλίου.) Ἐμ. 28.10-35.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (22 Ἀπριλίου.) ,, 28.45-55.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (30 Ἀπριλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	34 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	268
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	258
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	92 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4 - 110 3/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 92 1/2 - 23.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 10/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	88

ΒΙΕΝΝΗΣ 8 Ἀπριλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	47.—
Εἰκοσάφραγκον	,,	9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 30 Ἀπριλ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	119.05
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	47.10
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.50
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (30 Ἀπριλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.23 1/2 - 25.28 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,436. 5 - 6 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 127.50-130 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ. 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Κᾳν Μ** Κωνσταντινούπολιν. Ἐν τούτοις ἀκούσατε τί ἔγραφεν ἡμῖν ἐσχάτως ἐξ ἀλλοδαπῆς σεβαστὸς λόγιος καὶ τῆς Ἑστίας ἀγαπητὸς φίλος «.... καὶ εὔχομαι νὰ μὴ παρεκτραπῇ ἡ Ἑστία τοῦ χαρακτῆρος ὃν ὀρθότατα τῇ ἐδώκατε. Σᾶς προτρέπω πολὺ νὰ μὴ ἀφήσετε τὸ πηδάλιόν της εἰς τὰς τρυφερὰς καρδίας τῶν καλῶν ἀναγνωστριῶν της. Δὲν ἠξεύρετε ποῦ ἠμποροῦν νὰ σᾶς προσαρράξωσι.... Θὰ σᾶς παρασύρουν μέχρι τοῦ Ζολᾶ. Τῆς Ἑστίας ἔργον, νομίζω, πρέπει νὰ ἦνε τερπνῶς νὰ διδάσκῃ. Δὲν λέγω ὅτι πρέπει ν' ἀποκλείωνται τὰ μυθιστορήματα, ὅταν εἶνε καλά· ἀλλὰ πότε καὶ ποῦ εἶνε τὰ καλὰ κατὰ τὴν διεύθυνσιν ἣν ἐπ' ἐσχάτων ἔλαβεν ἡ μυθιστοριογραφία, καὶ μάλιστα ἐν Γαλλίᾳ; — κ. Γ. Ξ. Nice. Θὰ ἐνεργήσωμεν κατὰ τὰς ὁδηγίας ὑμῶν. — κ. Δ. Β. Παρισίους. Τῇ 19 ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Π. Μ. Ο. Μόναχον. Μετὰ λύπης ὄχι — κ. Ν. Π. Σμύρνην. Ἡ ἀπόδειξις ἐδόθη τῷ πληρώσαντι τὴν συνδρομὴν ὑμῶν. Ἐν τούτοις σᾶς παρατηροῦμεν, ὅτι ἀσφαλεστέρα ἀπόδειξις ὅτι περιῆλθον εἰς χεῖρας ἡμῶν τὰ χρήματα εἶνε ὅτι λαμβάνετε τὸ φύλλον, τὸ ὁποῖον εἰς οὐδένα ἀποστέλλεται ἐὰν δὲν ἔχει προπληρωθῇ ἡ ἐτησία συνδρομή. — Mlle H* Coppée (François). La Bataille d'Hernani, poésie dite par Mlle Sarah Bernardt à la Comédie-Française, le 25 février 1880. Édition in-12, 50 centimes — κ. Η. Κ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ συνδρομὴ ἐπληρώθη παρὰ τοῦ ἐνταῦθα ταχυδρομείου — κκ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν, — Μ. Ἀμβοῦργον, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Α. Μ. Τ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν. — Τριαστέρῳ κυρίῳ. Διὰ νὰ μὴ ὁμοιάσωμεν τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον δήμαρχον ὅστις ἠρνεῖτο εἰς ἀγύρτην νὰ πωλήσῃ τὰ φάρμακά του ἐν τῇ πολίχνῃ, ἧς προΐστατο, «διότι, ἔλεγεν, ἐφοβεῖτο, μὴ τὰ φάρμακα ταῦτα ἀποβῶσιν ἐπιβλαβῆ εἴς τινα τῶν συνδημοτῶν του». — «Ἀλλ' ὅ,τι ἔχω νὰ δώσω εἰς τοὺς συνδημότας σας, κύριε δήμαρχε, δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ νερὸν καθαρόν», ὑπέλαβεν ὁ ἀγύρτης. Ἀμέσως ὁ δήμαρχος διέταξε τὴν ἄρσιν τῆς ἀπαγορεύσεως, καὶ ἐζήτησε συγγνώμην παρὰ τοῦ ἀγύρτου! — κ. Κ. Β. Ταγανρόκ. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς 19 — κ. Π. Π. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — κ. Ι. Β. Παρισίους. Τὰ δελτία ἀπεστάλησαν τῇ 19. — Συνδρομητῇ. Ἀπ' ἐναντίας τὸν βλέπομεν συχνότατα καὶ τὸν θεωροῦμεν ὡς ἕνα τῶν καλλιτέρων ἡμῶν φίλων· ἐπειδὴ δὲ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὑφίσταται ἀκμαία ἡ μεταξύ μας σχέσις, οὐδέποτε ἀναγινώσκομεν τοὺς στίχους του — κ. Θ. Ν. Σμύρνην. Διότι δὲν ἐλάβομεν εἰσέτι τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς. Ὁ ἁπλούστερος τρόπος εἶνε ἡ ἀποστολὴ δύο τοκομεριδίων τοῦ δανείου τῶν 28 ἑκατομμυρ. — Μιᾷ κυρίᾳ. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1103.

Ποιμὴν τις ἐρωτηθεὶς πόσα πρόβατα εἶχεν, ἀπεκρίθη: Τὸ τρίτον τοῦ τετάρτου τῶν τριῶν τετάρτων τῶν ὅσων ἔχω, εἶνε ἴσον μὲ 5 πρόβατα.

Πόσα πρόβατα εἶχεν;

Ἐν Ἀθήναις, 20 Ἀπριλίου 1880. **Ν

1104.

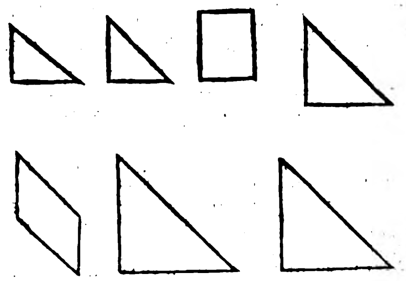

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

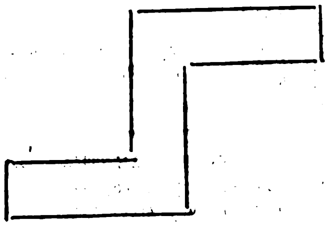

1105.

Κρεῖττον πιθήκου ἀπομιμοῦμαι
παντὸς καὶ σχῆμα καὶ μορφασμόν·
ὡς χαμαιλέων παντὸς λαμβάνω
ἀντικειμένου χρωματισμόν·
ὡς δικηγόρος πραγματογνώστης
δίδωμι γνώμην εἰλικρινῆ,
καὶ δυστυχία 's ἐκεῖνον, ὅστις
πῶς τὸν προσβάλλω ἐγὼ φρονεῖ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 21 Ἀπριλίου 1880. Μ. Κ. Σ.

1106.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν, ὦ φίλε, μὲ κρατεῖς, μὲ θεωρεῖς,
Ἔμπροσθέν σου μὲ κατέχεις. Τί μὲ βλέπεις κι' ἀπορεῖς;
Τρία γράμματά μου ὅταν δυνηθῇς νὰ ἀφαιρέσῃς,
Πλὴν ἐντέχνως ἐκ τῆς μέσης,
Τότε ἵσταμαι εὐθέως κ' ἐνῷ μ' ἔβλεπες ἐμπρός σου
Τώρα μ' ἔχεις 's τὰ ἐντός σου.
Δὲν μ' ἐνόησες ἀκόμα; νὰ καὶ πάλιν σ' εὐκολύνω:
Ὡς τροφὸς καλὴ σὲ τρέφω ὁλονὲν καὶ σὲ παχύνω.

Θ. Μ.

1107.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32
33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63	64

Τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς θέσον οὕτως, ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις αὐτοὺς καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως, αἱ ὀκτὼ κάθετοι προσθέσεις, αἱ ὀκτὼ ὁριζόντειοι καὶ αἱ δύω διαγώνιοι νὰ δίδωσιν ὡς ἄθροισμα τὸν ἀριθμὸν 260.

1108.

Διὰ τῶν λέξεων huile de roses σχημάτισον ἱστορικόν τι ὄνομα.

1109.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

ν . . .
. . . .
. . . .
α . . ς

1110.

Rébus.

C
H
E
CHEMINS
I
N
S
É
CORDONNIERS CORDONNIERS
se se se
se se se
se se se
PAS PAS PAS PAS PAS
PAS PAS PAS PAS PAS
BON JOUR

1111.

Anagramme.

Cinq pieds forment mon apanage:
— Je suis tendre et blanche à la fois.—
Dur, on m'emploie à maint usage,
Je perce ou coupe à votre choix.—
Fils de Dédalus.— Grande ville.
Mal épouvantable entre mille.—

1112.

Avec ma tête, hélas! je fais bien des victimes,
Mais sans ma queue aussi je vaux mille centimes.

1113.

Mot carré.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις.]

Un rejeton.—Ce que Dieu fit
En créant l'homme à son image.—
Une province au bon fromage.—
Et ce que l'on fait quand on rit.

ΛΥΣΕΙΣ

1100.

Ἡ συκῆ ἐτιμᾶτο μεγάλως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὅθεν οἵτε Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀπέδιδον εἰς τὸ δένδρον τοῦτο εἶδός τι λατρείας. Οἱ στέφανοι τῶν θεῶν καθὼς καὶ οἱ στέφανοι, δι' ὧν ἔστεφον τὸ ἴδιον αὐτῶν μέτωπον, κατεσκευάζοντο ἀπὸ κλάδους καὶ φύλλα συκῆς. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐτιμώρουν μὲ θάνατον τὸν ὅστις ἤθελεν ἐξαγάγῃ σῦκα ἐκ τῆς Ἀττικῆς, ἢ ἐγγίσῃ τὸν καρπὸν συκεῶν ἱερῶν. Ἐπειδὴ δὲ συγχρόνως ὑπεσχέθησαν καὶ ἀμοιβὴν εἰς τὸν καταγγέλλοντα τὸν παραβάτην τοῦ ἀπαγορευτικοῦ τούτου νόμου, πολλοὶ ἐξ αἰσχροκερδείας κατήγγελλον ἀνθρώπους πάντη ἀθώους τοῦ προσαπτομένου αὐτοῖς ἐγκλήματος. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐκ μίσους προσωπικοῦ προέβαινον εἰς τὰς τοιαύτας καταγγελίας, ἐπιδιώκοντες τὸν ὄλεθρον τοῦ μισουμένου προσώπου. Ἐντεῦθεν προῆλθεν ἡ λέξις συκοφάντης σημαίνουσα πάντα τοιοῦτον ὅστις ἐκ μίσους ἢ αἰσχροκερδείας καταγγέλλει ἢ κατηγορεῖ τινα ψευδῶς καὶ ἀδίκως. Ἐκ τῆς ἑλληνικῆς δὲ γλώσσης παρέλαβον καὶ οἱ νεώτεροι τὴν λέξιν ταύτην ἐν τῇ αὐτῇ περίπου σημασίᾳ, καὶ μάλιστα οἱ Γάλλοι, ἀποκαλοῦντες καὶ αὐτοὶ sycophante πάντα αἰσχρὸν διάβολον, δολοφόρον ἢ ὑποκριτήν.

Ἀπρίλιος τοῦ 1880. ΧΧ.

1101.

Α	ρ	α	φ
ρ	ω	μ	η
α	μ	η	ψ
φ	η	ψ	ω

1102.

Κάτοπτρον.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 227 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 4 Μαΐου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ

ἐπὶ Κυβερνήτου.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 5[17 Ἀπριλίου 1880.

Τὸ ὄνειρον τοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ.—Τί εἶδεν οὗτος μίαν ἡμέραν ἀπὸ τῶν παραθύρων τῶν ἀνακτόρων του.—Ἀλλοίωσις πραγμάτων.—Στρατιῶται πλέκοντες κάλτας.—Νεῖλος. Πτολεμαῖοι. Μέγας Ἀθανάσιος. Μεχμὲτ-Ἀλῆς.

Φίλε κύριε ἐκδότα,

Ὁ καταπλέων εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀδύνατον, ἐὰν ἦναι Ἕλλην, νὰ μὴν ἐνθυμηθῇ ἀμέσως τί συνέβη ἐν αὐτῷ πρὸ ἐτῶν πεντήκοντα καὶ πέντε. Τὰ αἰγυπτιακὰ στρατεύματα εἶχον ἀποβιβασθῇ ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς 1825 εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσσηνίας· ἐκυρίευσαν μετ' οὐ πολὺ τὴν Σφακτηρίαν, κατέβαλον τὴν 7 Ἀπριλίου εἰς Κρεμμύδι τοὺς ἀρίστους τῆς Ῥούμελης παλαιμάχους, ἐνέβαλον ἀπὸ τῆς 11 Ἰουνίου εἰς Τρίπολιν καὶ τὴν 13 εἰς Ἀργολίδα. Οἱ Ἕλληνες ἀντέστησαν ἡρωϊκῶς εἰς Σφακτηρίαν ὑπὸ τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Ἀναστάσιον Τσαμαδόν· εἰς Μανιάκι ὑπὸ τὸν Παπαφλέσαν· περὶ Δραμπάλαν ὑπὸ τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Κανέλλον Δεληγιάννην· εἰς Μύλους τῆς Ναυπλίας ὑπὸ τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην καὶ τὸν Μακρυγιάννην. Ἀλλ' οὐδὲν ἧττον αδιακόπως ὑπεχώρουν, καὶ πρόδηλον εἶχε καταστῆ ὅτι, ἀσύντακτοι ὄντες, ἀδύνατον ἦτο ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν ὁρμὴν τῶν τακτικῶν τῆς Αἰγύπτου ταγμάτων. Ἐγκαρτεροῦντες εἰς τὸν ἄνισον τοῦτον ἀγῶνα ἠδύναντο ἴσως νὰ φθείρωσιν ἐπὶ τέλους δι' ἀψιμαχιῶν τοὺς ἐπιδρομεῖς, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ οὗτοι δὲν ἦσαν πολυάριθμοι, διότι μόλις συνεποσοῦντο κατ' ἀρχὰς εἰς δεκατέσσαρας χιλιάδας πεζῶν καὶ χιλίους πεντακοσίους ἱππεῖς· πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπῃτεῖτο νὰ διακόψῃ ὁ ἑλληνικὸς στόλος τὴν μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Πελοποννήσου κοινωνίαν. Ὁ στόλος οὗτος εἶχε τῷ ὄντι ἐξακολουθήσει κατορθῶν πολλὰ θαυμάσια. Τῇ 30 Ἀπριλίου ὁ Μιαούλης εἰσβαλὼν ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Μεθώνης, κατεχομένης ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, κατεπυρπόλησε μίαν ὡραίαν φρεγάδα, τὴν *Asia*, ἐν Ἀγγλίᾳ κατασκευασθεῖσαν, δύο δρόμωνας καὶ τέσσαρα φορτηγά. Τῇ δὲ 20 Μαΐου ἡ περὶ τὸν Γεώργιον Σαχτούρην ἑλληνικὴ μοῖρα, ἀντιπαραταχθεῖσα περὶ Καφηρέα πρὸς τὸν στόλον τῆς Κων[πόλεως, διέπραττεν ἓν τῶν λαμπροτάτων ναυτικῶν ἔργων τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐκεῖ ἐπυρπολήθη ἡ ναυαρχὶς τῶν πολεμίων ὑπὸ τοῦ Ὑδραίου Ἰωάννου Ματρόζου καὶ τοῦ Σπετσιώτου Λαζάρου Μοσσοῦ, κατεστράφησαν δύο δρόμωνες καὶ ἐκυριεύθησαν τριάκοντα φορτηγὰ καὶ πολλὰ ὀρειχάλκινα πυροβόλα. Ἀλλ' οἱ ἀτρόμητοι ἡμῶν ναυβάται δὲν ἴσχυσαν νὰ παρακωλύσωσι τὴν ἐξ Αἰγύπτου εἰς Πελοπόννησον ἀδιάκοπον μεταφορὰν νέων στρατευμάτων, πολεμεφοδίων καὶ τροφῶν. Ὅθεν ἦτο πρόδηλον ὅτι οἱ ἐν Πελοποννήσῳ πολέμιοι ἀδιαλείπτως νικῶντες μὲν ἐκ παρατάξεως τοὺς ἡμετέρους, ἀνανεούμενοι δὲ διὰ τῶν ἐντεῦθεν προσερχομένων ἐπικουριῶν, ἔμελλον ἐπὶ τέλους νὰ ἐκτελέσωσι τὸ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον συνέλαβεν ὁ Μεχμὲτ-Ἀλῆς τοῦ νὰ προσαρτήσῃ εἰς τὸ ἑαυτοῦ Κράτος τὴν ἀκρόπολιν ἐκείνην τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ Ἰούλιον λοιπὸν τοῦ 1825 ὁ μεγαλεπήβολος οὗτος ἡγεμὼν οὐδεμίαν εἶχε περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ βουλεύματος τούτου ἀμφιβολίαν. Οἱ πόροι αὐτοῦ ἦσαν ἀνεξάντλητοι, αἱ δὲ πρὸ ἐτῶν γενόμεναι παρασκευαὶ θαυμασταὶ τῇ ἀληθείᾳ. Ὅσας δήποτε ζημίας καὶ ἂν ὑπέστη ὁ στόλος αὐτοῦ κατά τε τὰ μεγάλα ναυτικὰ κατορθώματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν ἔτει 1824 καὶ πρὸ μικροῦ ἔτι ἐν Μεθώνῃ, ὡς ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα, ὁ Μεχμὲτ-Ἀλῆς ἠδύνατο ἔτι τῇ 29 Ἰουλίου 1825 ἀπὸ τῶν παραθύρων τῶν ἀνακτόρων αὐτοῦ ν' ἀριθμῇ ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἑξήκοντα πολεμικὰ πλοῖα μεγάλα καὶ μικρά. Ἀλλὰ περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ. τῆς ἡμέρας ἐκείνης αἱ σκοπιαὶ εἶχον διακρίνει ἐκ διαλειμμάτων πέντε πλοῖα οὐριοδρομοῦντα ὑπὸ σημαίαν

Digitized by Google

ρωσσικήν. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἦσαν ἁπλοῖ πάρωνες, ἤ, καθὼς λέγομεν συνήθως, βρίκια, καὶ ἔφερον σημαίαν ο[illegible]έρας δυνά[illegible] μίαν ἠδύναντο νὰ προξενήσωσιν [illegible]ησυχίαν κ[illegible] φυσικῷ τῷ λόγῳ [illegible]ήφθησαν ὡς ἐμπορικ[illegible] προσερχόμ[illegible] εἰς ἀναζ[illegible] [illegible] καὶ [illegible]λοντα ἁπλῶς ν'αὐξήσωσιν τὰ 150 σκάφη, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἠγκυροβολημένα ἐντὸς τοῦ λιμένος, καὶ ἦσαν φορτωμένα ἤδη βάμβακα ἢ ἡτοιμάζοντο νὰ φορτώσωσιν. Οὐδεὶς τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ παρὰ πάντα ἄλλον ὀλιγώτερον ὁ ἀγέρωχος Σατράπης τῆς Αἰγύπτου ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι οἱ ναυτίλοι τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Ψαρῶν εἶχον συλλάβει τὸ παράβολον βούλευμα τοῦ νὰ πυρπολήσωσι τὸν αἰγυπτιακὸν στόλον ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ. Καίτοι τὸ ἐπιχείρημα παρεσκευάσθη ἐκ συνεννοήσεως μεταξὺ τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου καὶ ἑνὸς τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενῶν, τὸ πρᾶγμα διεξήχθη μετὰ τοσαύτης μυστικότητος ὥστε οὔτε ἐν τῇ Ὕδρᾳ αὐτῇ ἐγινώσκετο πρὸς τί ἐξέπλευσεν ἐκεῖθεν τῇ 23 Ἀπριλίου ἡ μοῖρα αὕτη τῶν πέντε πλοίων ἐξ ὧν δύο ἦσαν πολεμικὰ καὶ τρία πυρπολικά. Τῆς μοίρας προΐστατο ὁ Ἐμμανουὴλ Τομπάζης ἐπιβαίνων ἐπὶ ἑνὸς τῶν πολεμικῶν· τὸ ἕτερον ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου Κριεζῆ, τὰ δὲ πυρπολικὰ ὑπὸ τῶν Ὑδραίων Βώκου, Μπούτη καὶ ὑπὸ τοῦ ἥρωος ἐκείνου τῆς Χίου, τῆς Τενέδου καὶ τῆς Σάμου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπαράμιλλος τόλμη ἐφαίνετο μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης συνάψασα δεσμὸν ἀδιάρρηκτον πρὸς τὴν εὐμενεστέραν τύχην. Ἡ μοῖρα οὐριοδρομήσασα ἐπλησίασεν, ὡς προεῖπον, τῇ 29 Ἀπριλίου τὸ ἀπόγευμα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν· περὶ δὲ τὴν 6 τῆς ἑσπέρας ὁ Κανάρης προπορευόμενος τῶν ἄλλων πυρπολικῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος. Ὁ Αἰγύπτιος πληγός, ἰδὼν τὴν ῥωσσικὴν σημαίαν κυματίζουσαν ἐπὶ τοῦ πλοίου, προσῆλθεν ἀνυπόπτως, τὸ δὲ πυρπολικὸν οἰακιζόμενον ὑπ' αὐτοῦ διεπέρασε τὰς ὑφάλους, ὧν ἡ μακρὰ ἅλυσσις καθίστησι τοσοῦτον ἐπισφαλῆ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ Κανάρης ἅμα ὑπερβὰς τὴν δυσχέρειαν ταύτην ἔπλευσε κατ' εὐθεῖαν ἐπὶ τὸν αἰγυπτιακὸν στόλον. Ἐὰν εἶχε τὸν σφοδρὸν βορειοδυτικὸν ἄνεμον ὑπὸ τοῦ ὁποίου ὠθούμενοι, τοὐλάχιστον ὅσον καὶ ὑπὸ τῆς μηχανῆς τοῦ ἀτμοκινήτου ἡμῶν, εἰσελάσαμεν πρό τινων ἡμερῶν ἐντὸς τοῦ ὅρμου τῆς Ἀλεξανδρείας, δὲν ἤθελε καταλίπει εἰς τὸν Κόδριγκτων τί νὰ καταστρέψῃ ἐν Ναυαρίνῳ μετὰ δύο ἔτη· ἀλλ' οὐδέποτε ἡ τύχη ἀνεδείχθη ἀπαισιωτέρα ἐν τῇ ἀστασίᾳ αὐτῆς. Αἴφνης ἡ πελαγία αὔρα ἔπαυσεν, ὁ ἄνεμος μετεβλήθη, τὸ δὲ πυρπολικὸν ἐδέησε νὰ λοξοδρομήσῃ ἵνα προβῇ εἰς τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος. Τοιαῦτα ὅμως ἔργα διὰ λοξοδρομιῶν δὲν εὐοδοῦνται· ἡ ἐλαχίστη βραδύτης συνεπάγεται τὴν ἀποτυχίαν αὐτῶν. Αἱ φρεγάδες τῆς προφυλακῆς μὴ ἐννοοῦσαι πρὸς τί τὸ πλοῖον ἐκεῖνο ἠγωνίζετο νὰ παρεισδύσῃ εἰς τὰς τάξει[illegible] ἐξ[illegible] ἵνα ἐξετάσωσι τί [illegible]βαίνει. Του[illegible] ἰδὼν [illegible] Κανάρης ἐπείσθη ὅτι δὲν εἶναι δ[illegible]να[illegible]ν νὰ πράξῃ ἐνταῦθα ὅ,τι πολλάκις ἄλλοτε [illegible] δυνατὸν νὰ προσδέσῃ αὐτὸς τὸ πυρφόρον εἰς τὰ πλευρὰ ἐχθρικοῦ τινος πλοίου, καὶ τότε μόνον νὰ ὑποχωρήσῃ μετὰ τοῦ πληρώματος. Τούτου δὲ ἀκατορθώτου ὄντος, ἐδέησε ν' ἀνάψῃ τὴν θρυαλλίδα ὅπου ἵστατο, πρὶν προσέλθωσιν αἱ ἀποσταλεῖσαι λέμβοι καὶ ἀπερχόμενος νὰ καταλίπῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ βουλεύματος εἰς τὴν τυχαίαν τοῦ πλοίου φοράν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην οὔτε τὰ ὀχυρώματα τοῦ λιμένος οὔτε αὐτὸς ὁ αἰγυπτιακὸς στόλος εἶχον λάβει εἰσέτι ὑπόνοιάν τινα. Ἀλλὰ παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος ἐναυλόχει ὁ γαλλικὸς πολεμικὸς πάρων, *Μέλισσα*· οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρετήρησαν ὅτι παραδόξως οἱ ναῦται τοῦ εἰσπλεύσαντος πλοίου κατέβαινον ἐν σπουδῇ εἰς τὴν ἐφελκομένην ἄκατον. Τοῦτο ἐφάνη δυσεξήγητον. Ὅθεν ὁ γαλλικὸς πάρων ἔσπευσε νὰ προφυλαχθῇ κατὰ παντὸς ἐνδεχομένου, καί, παρασκευάσας τοὺς ἀρτέμονας καὶ γεμίσας τὰ πυροβόλα, ἡτοιμάσθη ν' ἀποκόψῃ τὴν ἄγκυραν· μετ' οὐ πολὺ δὲ αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ ἀμφιβολίαι διελύθησαν. Αἴφνης ὁ ἐγκαταλειφθεὶς πάρων ἀνεφλέχθη καὶ ἐν τῷ ἅμα οἱ δύο σύντροφοι αὐτοῦ, οἱ ἐν τῷ πελάγει μείναντες, ἀνέστρεψαν, ἐπάραντες τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ φρίκη ἐπεκράτησε καθ' ὅλον τὸν λιμένα. Αἱ φλόγες τοῦ πυρφόρου διεδόθησαν ἐν ἀκαρεῖ ὀφιοειδῶς διὰ τῶν ἐξαρτίων· οἱ ὁλκοὶ τῶν κεραιῶν καὶ οἱ πλαγιαστῆρες ἐκαίοντο· ἐνόμιζες ὅτι ἐξερράγη ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἡφαίστειον ὅμοιον τοῦ ἐν Θήρᾳ ὑποβρυχίου. Τὸ κινητὸν τοῦτο ἡφαίστειον, ὠθούμενον ὑπὸ τοῦ ἀστάτου πνεύματος καὶ τῶν περιλιπομένων ἔτι ἱστίων, παρεφέρετο τῇδε κἀκεῖσε, καὶ διήρχετο ἀναμέσον πολλῶν ἐμπορικῶν καὶ πολεμικῶν πλοίων, προσψαῦον μὲν πρὸς τοῦτο, παρακάμπτον δὲ τὸ ἕτερον. Τελευταῖον αἱ τουρκικαὶ λέμβοι κατώρθωσαν νὰ ῥίψωσιν ἐπὶ τοῦ πυρπολικοῦ τὰς ἁρπάγας καὶ νὰ ῥυμουλκήσωσιν αὐτὸ εἰς τὴν γείτονα παραλίαν. «Ἐὰν τὸ πυρπολικὸν τοῦτο, ἔγραψεν ὁ κυβερνήτης τῆς *Μελίσσης* τὴν ἑσπέραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργεῖον τῆς Γαλλίας, ἐὰν τὸ πυρπολικὸν τοῦτο ἤθελε κολλήσει εἰς τὴν φρεγάδα τῆς προφυλακῆς, ὁλόκληρος ὁ στόλος ἤθελε περιέλθει εἰς ἀταξίαν, τὰ ἄλλα πυρπολικὰ ἤθελον προσδράμει καὶ ἐπιτεθῇ εἰς ἕτερα σκάφη, ἡ δὲ καταστροφὴ ἤθελεν ἀποβῇ φρικώδης καὶ ἡ ἐπιτυχία τῶν Ἑλλήνων πληρεστάτη». Ἡ ταραχὴ τῶν αἰγυπτιακῶν πλοίων ἀπέβη καὶ ἄνευ τούτου δεινοτάτη· οὐδὲν ἧττον ὁ ὑποχωρῶν Κανάρης ἐκιν-

Digitized by Google

δύνευσε τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων. Τὰ πυροβολεῖα τοῦ λιμένος ἐξύπνησαν τελευταίως, ὁ δὲ Τιτὰν ἐκεῖνος ἠναγκάσθη νὰ διέλθῃ ὑπὸ τὸ πῦρ αὐτῶν πρὶν φθάσῃ εἰς τὰ περιμένοντα αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του ἐν τῷ πελάγει πλοῖα.

Ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς ἐξεμάνη. Ἐνῷ ηὐφραίνετο ἀναλογιζόμενος θρίαμβον προσεχῆ καὶ ὁλοσχερῆ, εἶδεν αἴφνης ὅτι εἶχεν ἀντιπάλους, οἵτινες ἠπείλησαν αὐτὸν, καὶ ἠδύναντο αὖθις ν' ἀπειλήσωσιν ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ. Ἐν τῇ ὁρμῇ τῆς πρώτης αὐτοῦ παραφορᾶς διέταξε νὰ ἐκπλεύσῃ ἀμέσως μία τοῦ στόλου αὐτοῦ μοῖρα, καὶ αὐτὸς ἐπιβιβασθεὶς ἐπὶ φρεγάδος ἀνέλαβε νὰ καταδιώξῃ τοὺς τολμητίας· ἐννοεῖται ὅτι οἱ τολμητίαι δὲν τὸν περιέμενον. Πλεύσας δὲ μέχρι Ῥόδου καὶ μηδένα δυνηθεὶς νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ τιμωρήσῃ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτοῦ καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν ἐν Πελοποννήσῳ Ἰβραΐμην νὰ μὴν ἀφήσῃ ψυχὴν ζῶσαν καὶ δένδρον θάλλον ἐν τῇ ἐπαράτῳ ἐκείνῃ γῇ.

Ἀλλὰ ποῦ μὲ παραφέρουσιν αἱ ἀναμνήσεις αὗται; Τὴν σήμερον ἐνταῦθα τὰ πράγματα μετέβαλον ὄψιν. Ὅτε εἰσέπλευσα εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας, δὲν ἀπήντησα ἴχνος τοῦ δάσους ἐκείνου τῶν πολεμικῶν σκαφῶν. Τὰ σκάφη ταῦτα κατεστράφησαν μετὰ δύο περίπου ἔτη ἐν Ναυαρίνῳ. Τὰ κατόπιν ναυπηγηθέντα ἐφθάρησαν ἐν ἀνωνύμῳ ἀργίᾳ, τὰ δὲ πρό τινων ἐνιαυτῶν κατασκευασθέντα θωρηκτὰ ἀπήχθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ πεζικὸς στρατὸς, ὅςις ὑπελογίζετο τότε εἰς 60 καὶ 80 χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ὅστις ὑπερέβη πολὺ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας ἐπὶ τῆς κατὰ τῆς Συρίας στρατείας, ἠλαττώθη τανῦν εἰς τὸ δέκατον τῆς δυνάμεως ἐκείνης. Οἱ διάδοχοι τῶν μαχητῶν, οἵτινες ἀνερριχοῦντο εἰς τὰ ὕψη τοῦ Μανιάκι καὶ ἐνέβαλλον προτείνοντες τὴν λόγχην εἰς τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ, τώρα φρουροῦσιν εὐαριθμότατοι εἰς δύο ἢ τρία μέρη τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ, μηδὲν ἄλλο ἔχοντες νὰ πράξωσι σπουδαιότερον, διάγουσι τὸν χρόνον πλέκοντες κάλτας ὡς ἀγαθαὶ πρεσβύτιδες. Εἰξεύρω ὅτι κατὰ κακὰς γλώσσας τῶν Ἀθηνῶν ἡ ἀλλοίωσις αὕτη δὲν συνέβη μόνον ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὅτι οὐδὲ παρ' ἡμῖν σώζονται πολλοὶ ἄνδρες ἐνάμιλλοι τῶν ἡρώων τῆς Κλεισόβης καὶ τῆς Χίου. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ἐν Αἰγύπτῳ μὲν ἡ μεγαλουργία εἶναι ἐξαίρεσις, ἐξαίρεσις δ' ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ μικροπραγμοσύνη, ἐννοεῖται ὅταν λάβωμεν ἐν συνόλῳ τὴν ἱστορίαν τῶν δύο χωρῶν. Ἐδῶ ἡ φύσις αὐτὴ, ὅσον πλουσία καὶ ἂν ἦναι, παρίσταται ταπεινὴ καὶ εὐτελής· τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος ἀπεναντίας ὑψώθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα οἰκῶνται ὑπὸ σωμάτων ῥωμαλέων καὶ γενναίων ψυχῶν.

Δὲν εἰξεύρω ἐὰν ὁ Ἡρόδοτος εἶπε πρῶτος ὅτι ἡ Αἴγυπτος εἶναι δῶρον τοῦ Νείλου· διότι ὑπάρχουσιν οἱ ἀποδίδοντες τὸ λόγιον τοῦτο εἰς τὸν Ἑκαταῖον, ὅστις εἶδε πρὸ τοῦ Ἡροδότου τὸν ποταμὸν τοῦτον καὶ τὴν περὶ αὐτὸν χώραν. Ὁπωσδήποτε εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ δεύτερος οὗτος τῆς Αἰγύπτου θεὸς ἔπλασε τὸ κατώτερον καὶ πλουσιώτερον αὐτῆς μέρος. Ἀλλ' ὅσον θαυμαστὸς καὶ ἂν ἦναι ὁ θεὸς οὗτος, πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν ὑπερτάτην τοῦ δημιουργοῦ τοῦ παντὸς δύναμιν. Μετέβαλε μὲν τὴν θάλασσαν εἰς γῆν κρύπτουσαν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς θησαυροὺς πολὺ μᾶλλον ἀνεξαντλήτους τοῦ Περοῦ καὶ τοῦ Μεξικοῦ· ἀλλὰ δὲν ἴσχυσε νὰ κοσμήσῃ τὴν γῆν ταύτην δι' ὀρέων ὑπερηφάνων. Βραδύτερον οἱ Πτολεμαῖοι ἠγωνίσθησαν νὰ μεταδώσωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἤγειραν εἰς τὴν ψυχὴν ταύτην ἐνδιαίτημα τοῦ ὁποίου ὅμοιον, κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν λαμπρότητα, ἡ ἱςορία δὲν ἀναφέρει ἄλλο. Ἀλλ' ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐμαράνθη οὐδὲν ἧττον ἐνταῦθα, καὶ διέσωσε μὲν καὶ ἡρμήνευσε τὰ ἀριστουργήματα τῆς πατρῴας γῆς, ἀριστουργήματα ὅμως νέα δὲν ἠδυνήθη νὰ παραγάγῃ. Ἔτι βραδύτερον ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐνταῦθα ἤθλησε πρὸς Ἄρειον ὑπὲρ τοῦ θεμελίου λίθου τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλ' οἱ καρποὶ τοῦ ἀγῶνος τούτου εἰς ἄλλας χώρας ἔμελλον νὰ ὡριμάσωσι, καὶ εἰς ἄλλων χρόνων γενεὰς νὰ μεταδώσωσι τοὺς χυμοὺς τοὺς παραγαγόντας ἅπαντα τὸν μεσαιωνικὸν καὶ τὸν νεώτερον πολιτισμόν. Ἐπὶ πᾶσιν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ ἀπεπειράθη νὰ ἐξεγείρῃ τὴν Αἴγυπτον ἐκ μακραίωνος λήθαργου· ἅμα ὅμως ἐκλιπόντος τοῦ δημιουργικοῦ τούτου πνεύματος, συνηφανίσθη μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ τούτου δημιούργημα. Τὰ κατακτητικὰ βουλεύματα ᾤχοντο πρὸ καιροῦ ἀπιόντα· αὐτὴ ἡ μετριοφρονεστέρα τῆς χώρας αὐτονομία εἶναι σκιὰ μᾶλλον ἢ πρᾶγμα. Ἡ Αἴγυπτος τὴν σήμερον οὐ μόνον αὐτόνομος δὲν εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐπαρχία δύναται νὰ λογισθῇ ἑνός τινος οἱουδήποτε Κράτους. Εἶναι χῶρος οὐδέτερος, ὅστις κυβερνᾶται ὑπὸ ἐπιτροπῆς τῶν δυτικῶν δυνάμεων. Εἰς τὰ κυριώτατα τῶν δικαστηρίων αὐτῆς, τὰ δικάζοντα τὰς μεταξὺ ἐγχωρίων καὶ ξένων δίκας, ὑπάρχουσι μὲν εὐάριθμοί τινες λειτουργοὶ ἰθαγενεῖς, οἱ ἰθαγενεῖς ὅμως οὗτοι εἶναι κωφὰ πρόσωπα. Ἡ δὲ δικαιοσύνη διεξάγεται ὑπὸ Ἄγγλων, Γάλλων, Ἰταλῶν, Γερμανῶν, Σουηδῶν, Ῥώσσων καὶ Ἑλλήνων, τοὺς ὁποίους αἱ μὲν οἰκεῖαι κυβερνήσεις προτείνουσιν εἰς τὸν Κεδίβην, ὁ δὲ Κεδίβης εἶναι ὑπόχρεως νὰ διορίζῃ καὶ μισθοδοτῇ ἀπροφασίστως. Ἡ χώρα οἰκεῖται ὑπὸ ἑκατομμυρίων ὄντων, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἀνθρωπίνην κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μορφήν· ἀλλὰ ψυχὴν καὶ ζωὴν δὲν κέκτηνται ἐν αὐτῇ εἰμὴ οἱ Εὐρωπαῖοι ἄποικοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ Ἕλληνες ἄποικοι, οἵτινες, ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ἄγουσι καὶ φέρουσιν ἐνταῦθα τὰ κυριώτατα κοινωνικά, ἐμπορικά, τραπεζιτικὰ καὶ βιομηχανικὰ συμφέ-

Digitized by Google

ροντα. Ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς εἶχε προΐδει καὶ προείπει τοῦτο· ἡ προφητεία του ἐπηλήθευσε, σήμερον δὲ ἀπὸ τοῦ Κεδίβη μέχρι τοῦ Φελλάχου πάντες ἀγαπῶσι καὶ σέβονται τὸν Ἕλληνα ὡσανεὶ ἦτο ὁ κύριος τῆς χώρας δεσπότης. Καὶ κατὰ τὴν πρό τινων ἑβδομάδων τελεσθεῖσαν πανήγυριν τῆς 25 Μαρτίου ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ τῶν ταγμάτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πρὸ ἐτῶν 50 ἐπόρθουν καὶ ἐδῄουν τὴν Ἑλλάδα, ἔμελψαν τὸν ἐθνικὸν ὕμνον ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν πρακτορείου καὶ πολλῶν ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκιῶν. Κ. Παπαρρηγοπουλος.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 260.

ΙΔ'

Χιὼν καὶ λύκοι.

Ἀνάγκη λοιπὸν καὶ πάλιν ν' ἀκολουθῶ κατὰ πόδας τὸν κύριόν μου, νὰ κρεμάσω εἰς τὸν ἀλγοῦντα ὦμόν μου τὸν τελαμῶνα τῆς ἅρπης μου, νὰ ὁδεύω εἰς τὰς λεωφόρους, εἰς βροχὴν καὶ εἰς ἥλιον, διὰ σκόνης καὶ λάσπης.

Ἀνάγκη νὰ προσποιῶμαι τὸν εὐήθη εἰς τὰς δημοσίας πλατείας, καὶ νὰ γελῶ ἢ νὰ κλαίω πρὸς διασκέδασιν τῆς ἐντίμου ὁμηγύρεως.

Ἡ μετάπτωσις ὑπῆρξεν ἐπαισθητή, διότι ταχέως συνειθίζεται ἡ εὐζωΐα καὶ ἡ εὐτυχία.

Πολλάκις ᾐσθάνθην ἀηδίαν, πλῆξιν, κάματον, ὅπως δὲν ᾐσθανόμην πρὸ δύω μηνῶν, πρὶν ζήσω τὸν ἄνετον βίον τῶν εὐδαιμόνων.

Πολλάκις ἐπὶ τῶν μακρῶν ἡμῶν ὁδοιποριῶν ἐναπέμενον ὀπίσω, ἵνα δύναμαι ἀκωλύτως νὰ συλλογίζωμαι τὸν Ἀρθοὺρ, τὴν κυρίαν Μίλλιγαν, τὸν *Κύκνον*, καὶ διὰ τῆς μνήμης ἐπανερχόμενος, νὰ ζῶ ἐν τῷ παρελθόντι.

Ὢ! τί καιρὸς εὐάρεστος! καὶ ὅτε τὴν ἑσπέραν, εἰς ἀκάθαρτον κατακείμενος χωρίου ξενοδοχεῖον, ἀνελογιζόμην τὸν κοιτῶνα τοῦ *Κύκνου*, πόσον τραχεῖαι μοὶ ἐφαίνοντο αἱ σινδόναι τῆς κλίνης μου!

Δὲν θὰ παίζω λοιπὸν πλέον μετὰ τοῦ Ἀρθοὺρ, δὲν θ' ἀκούω πλέον τὴν θωπευτικὴν φωνὴν τῆς κυρίας Μίλλιγαν!

Εὐτυχῶς εἰς τὴν λύπην μου, ἥτις ἦτον δριμεῖα καὶ ἐπίμονος, εἶχον καὶ μίαν παρηγορίαν, ὅτι ὁ κύριός μου ἦτον πολὺ ἠπιώτερος,—πολὺ περιπαθέστερος θὰ ἔλεγον, ἂν ἡ λέξις ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὸν Βιτάλην,—ἀφ' ὅ,τι ποτὲ πρίν.

Ὡς πρὸς τοῦτο μεγάλη εἶχεν ἐπέλθει ἀλλοίωσις εἰς τὸν χαρακτῆρά του, ἢ κἂν εἰς τὴν πρὸς ἐμὲ συμπεριφοράν του, καὶ τοῦτο μὲ συνεκράτει. Τοῦτο μ' ἐμπόδιζε νὰ κλαίω ὅτε τοῦ Ἀρθοὺρ ἡ ἐνθύμησις ἐπίεζε τὴν καρδίαν μου. Ἠσθανόμην ὅτι δὲν ἤμην ξένος ἐπὶ τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι ὁ κύριός μου ἦτον δι' ἐμὲ περισσότερόν τι παρὰ κύριος.

Πολλάκις, ἂν ἐτόλμων, θὰ τὸν ἐνηγκαλιζόμην· τόσον ᾐσθανόμην τὴν ἀνάγκην ἐξωτερικῆς ἐκχύσεως τῶν πληρούντων τὴν καρδίαν μου αἰσθημάτων ἀγάπης. Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων, διότι ὁ Βιτάλης δὲν ἦτον ἄνθρωπος δεχόμενος οἰκειότητας.

Κατ' ἀρχάς, ἐπὶ τῆς πρώτης ἡμῶν συναντήσεως, ὁ φόβος μὲ ἀπεμάκρυνεν. Ἤδη δὲ ἦτον ἄλλο τι ἀόριστον αἴσθημα, ὁμοιάζον μᾶλλον σεβασμόν.

Ὅτε ἐξῆλθον τοῦ χωρίου μου, ὁ Βιτάλης ἦτον δι' ἐμὲ ἄνθρωπος ὡς πᾶς ἄλλος, διότι τότε δὲν ἤμην ἔτι ἱκανὸς νὰ κάμνω διακρίσεις· ἀλλ' ἡ διαμονή μου παρὰ τῇ κυρίᾳ Μίλλιγαν μοὶ εἶχε μέχρι τινὸς διανοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν διάνοιαν. Καὶ πρᾶγμα περίεργον! Ὅταν ἐθεώρουν τὸν κύριόν μου μετὰ προσοχῆς, μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἀνεύρισκον ἐν αὐτῷ, εἰς τὴν στάσιν του, εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου του, εἰς τοὺς τρόπους του, ὁμοιότητάς τινας μετὰ τῆς στάσεως, τῆς ἐκφράσεως, τῶν τρόπων τῆς κυρίας Μίλλιγαν.

Τότε ὅμως ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, ὅτι ἀδύνατον ἦτο τοῦτο, διότι ὁ κύριός μου ἦτον σοφῶν ζώων ἐκθέτης, ἐνῷ ἡ κυρία Μίλλιγαν ἦτον κυρία.

Ἀλλ' ὅ,τι μοὶ ἔλεγεν ἡ σκέψις δὲν ἐξηφάνιζεν ὅ,τι οἱ ὀφθαλμοί μου μοὶ ἐπανελάμβανον· διότι, ὅταν ἤθελεν ὁ Βιτάλης, ἦτον καὶ αὐτὸς κύριος, καθὼς ἡ κυρία Μίλλιγαν ἦτον κυρία· ἡ μόνη δὲ διαφορὰ μεταξύ των ὑπῆρχεν, ὅτι ἡ κυρία Μίλλιγαν ἦτον πάντοτε *κυρία*, ἐν ᾧ ὁ κύριός μου ἦτον *κύριος* μόνον εἴς τινας περιστάσεις· τότε ὅμως ἦτον τόσον ἐντελῶς, ὥστε ἐπέβαλλε σεβασμὸν εἰς τοὺς εὐτολμοτέρους καὶ εἰς τοὺς αὐθαδεστέρους.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐγὼ οὔτε εὔτολμος ἤμην οὔτε αὐθάδης, ὑπέκυπτον εἰς τὴν ἐπιρροὴν ταύτην, καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ παραδοθῶ εἰς τῆς καρδίας μου τὰς ἐκχύσεις, καὶ ὅτε ἀκόμη ἐκεῖνος τὰς προὐκάλει δι' ἀγαθῶν λέξεων.

Ἀφ' οὗ ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Κέττης, παρῆλθον πολλαὶ ἡμέραι χωρὶς νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ τῆς ἐν τῷ *Κύκνῳ* διαμονῆς μου· βαθμηδὸν ὅμως μετὰ ταῦτα ἀνεκινήθη τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἰς τὰς ὁμιλίας μας· ὁ κύριός μου πρῶτος ἤρχιζε περὶ αὐτοῦ, καὶ ἔκτοτε ἡμέρα σχεδὸν δὲν παρήρχετο καθ' ἣν νὰ μὴ προφέρωμεν τῆς κυρίας Μίλλιγαν τὸ ὄνομα.

— Τὴν ἠγάπας πολὺ αὐτὴν τὴν κυρίαν; μοὶ ἔλεγεν ὁ Βιτάλης. Ναί, τὸ ἐννοῶ. Ἐδείχθη ἀγαθή, ἀγαθωτάτη πρὸς σέ. Πρέπει νὰ τὴν ἐνθυμῆσαι πάντοτε μετ' εὐγνωμοσύνης.

Ἔπειτα πολλάκις προσέθετεν·

— Ἦτον ἀνάγκη!

Τί ἦτον ἀνάγκη;

Digitized by Google

Κατ' ἀρχὰς δὲν εἶχον ἐννοήσει· ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐσυμπέρανα ὅτι ἡ ἀνάγκη ἦτον νὰ μὴ δεχθῇ τὴν πρότασιν τῆς κυρίας Μίλλιγαν, ὅτε ἐζήτησε νὰ μείνω πλησίον της.

Τοῦτο βεβαίως εἶχε κατὰ νοῦν ὁ κύριός μου ὅτε ἔλεγεν ὅτι «ἦτον ἀνάγκη», καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν αἱ δύω αὗται λέξεις ἐξέφραζον ὅτι ἐλυπεῖτο, ὡς ἂν ἔλεγεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ μ' ἀφήσῃ μετὰ τοῦ Ἀρθοὺρ, ἀλλ' ὅτι ἦτον ἀδύνατον.

Εἰς τὸ βάθος δὲ τῆς καρδίας μου τὸν ηὐχαρίστουν διότι ἐλυπεῖτο, ἂν καὶ δὲν ἐνόουν διατί δὲν ἠδυνήθη νὰ δεχθῇ τὰς προτάσεις τῆς κυρίας Μίλλιγαν· καθότι αἱ ἐξηγήσεις ἃς αὐτὴ μοὶ ἔδωκε δὲν μοὶ ἐφαίνοντο πολὺ εὐκατάληπτοι.

— Τώρα θὰ τὰς ἐδέχετο ἴσως;

Αὐτὴ ἦτον ἡ μεγάλη ἐλπίς μου.

— Διατί νὰ μὴ ἀπαντήσωμεν καὶ πάλιν τὸν *Κύκνον*;

Ὁ *Κύκνος* ἔμελλε νὰ προσαναβῇ τὸν Ῥοδανὸν, καὶ ἡμεῖς παρηκολουθοῦμεν τοῦ ποταμοῦ τούτου τὰς ὄχθας.

Διὰ τοῦτο, ἐν ὅσῳ ἐπεριπατοῦμεν, οἱ ὀφθαλμοί μου ἐστρέφοντο συνεχέστερον πρὸς τὸ ὕδωρ παρὰ πρὸς τοὺς λόφους καὶ τὰς εὐφόρους πεδιάδας αἵτινες παρατείνονται ἑκατέρωθεν.

Ὅτε ἐφθάνομεν εἰς πόλιν τινὰ, εἰς τὴν Ἄρλην, τὴν Ταρασκῶνα, τὸ Ἀβινιὸν, τὴν Μοντελιμάρτην, τὴν Βαλεντίαν, τὴν Τουρνῶνα ἢ τὴν Βιένναν, ἡ πρώτη μου ἐπίσκεψις ἦτον πάντοτε εἰς τὰς προκυμαίας καὶ τὰς γεφύρας· πανταχοῦ ἐζήτουν τὸν *Κύκνον* καὶ ὅταν ἔβλεπον μακρόθεν σκάφος ἀμυδρῶς διὰ τῆς ὁμίχλης φαινόμενον, περιέμενον νὰ μεγαλώσῃ πλησιάζον, διὰ νὰ ἰδῶ ἂν δὲν εἶναι ὁ *Κύκνος*.

Ἀλλὰ δὲν ἦτον.

Ἐνίοτε ἀπετόλμων ν' ἀποτείνω ἐρωτήσεις εἰς τοὺς ναύτας, καὶ τοῖς περιέγραφον τὸ πλοῖον περὶ οὗ ἐζήτουν πληροφορίας· ἀλλὰ δὲν τὸ εἶχον ἰδεῖ.

Τώρα ὅμως, ἀφ' οὗ ὁ κύριός μου ἀπόφασιν εἶχε, τοῦτο κἂν ἐφανταζόμην, νὰ μὲ παραχωρήσῃ εἰς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν, δὲν ἐφοβούμην πλέον μὴ γίνῃ λόγος περὶ τῆς γεννήσεώς μου, μὴ γράψωσιν εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν· ἡ διαπραγμάτευσις θὰ ἐγίνετο μόνον μεταξὺ τοῦ κυρίου μου καὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν. Εἰς τὴν παιδαριώδη φαντασίαν μου τοὐλάχιστον οὕτω διέθετον τὰ πράγματα· ἡ κυρία Μίλλιγαν ἐπεθύμει νὰ μὲ λάβῃ πλησίον της, ὁ κύριός μου συγκατετίθετο εἰς τὸ νὰ παραχωρήσῃ τὰ δικαιώματά του, καὶ ἡ ὑπόθεσις οὕτως ἐπερατοῦτο.

Ἐμείναμεν πολλὰς ἑβδομάδας εἰς Λυὼν, καὶ ὅσας στιγμὰς εἶχον διαθεσίμους διέμενον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τῆς Σώνης, ὥστε γνωρίζω ὡς ἰθαγενὴς τῆς πόλεως τὰς γεφύρας τῆς Αἰναίης, τοῦ Τιλσίττ, τῆς Γιλλοτιέρας ἢ τοῦ Νοσοκομείου.

Ἀλλὰ μάτην ἐζήτουν τὸν *Κύκνον*· δὲν τὸν εὕρισκον.

Τέλος ἐγκατελίπομεν τὸ Λυὸν καὶ διηυθύνθημεν εἰς Διϊῶνα· καὶ τότε ἡ ἐλπὶς τοῦ νὰ ἐπανεύρω ποτὲ τὴν κυρίαν Μίλλιγαν καὶ τὸν Ἀρθοὺρ ἤρχισε νὰ μ' ἐγκαταλείπῃ, διότι εἰς Λυὸν εἶχον σπουδάσει ὅλους τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας τῆς Γαλλίας ὅσους ἀπήντων εἰς τὰ παράθυρα τῶν βιβλιοπωλείων, καὶ ἤξευρον ὅτι τοῦ Κέντρου ἡ διώρυξ, δι' ἧς ὁ *Κύκνος* ἔπρεπε νὰ εἰσπλεύσῃ εἰς τὸν Λίγηρα, ἐξέρχεται τῆς Σώνης εἰς Σαλῶνα.

Ἀλλ' εἰς Σαλῶνα εἴχομεν φθάσει, καὶ εἴχομεν ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν χωρὶς νὰ ἴδωμεν τὸν *Κύκνον*· ἑπομένως ἐλπὶς δὲν ὑπῆρχεν. Ἀνάγκη ἦτον νὰ παραιτηθῶ τοῦ ὀνείρου μου. Ἀλλὰ δὲν παρητήθην ἄνευ λύπης πολλῆς.

Καὶ ὡς διὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν ἀπελπισίαν μου, ἥτις ἦτον ἤδη ἱκανῶς μεγάλη, ἔγινε καὶ ὁ καιρὸς ἄθλιος. Ὁ χρόνος τοῦ ἔτους ἦτον προκεχωρημένος· ὁ χειμὼν ἐπλησίαζε, καὶ αἱ πορεῖαι ἡμῶν ὑπὸ τὴν βροχὴν καὶ ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους ἦσαν λίαν ἐπίπονοι. Ὅτε τὸ ἑσπέρας ἐφθάνομεν εἰς ἐλεεινόν τι ξενοδοχεῖον ἢ εἰς ἀχυρῶνα, κατακεκμηκότες, βεβρεγμένοι μέχρι τοῦ χιτῶνος, ἔχοντες τὸν πηλὸν τοῦ δρόμου ὡς τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς μας, δὲν κατεκλινόμην κατεχόμενος ὑπ' ἰδεῶν εὐαρέστων.

Ὅτε, μετὰ τὴν Διϊῶνα, διήλθομεν τοὺς λόφους τῆς Χρυσῆς-Ἀκτῆς, κατελήφθημεν ὑπὸ ψύχους ὑγροῦ, καὶ ἐπαγώνομεν μέχρι τῶν ὀστέων· ὁ δὲ Καρδούλης ἔγινεν ἔτι μελαγχολικώτερος καὶ χειροτέρας διαθέσεως ἀφ' ὅτι ἤμην ἐγώ.

Ὁ σκοπὸς τοῦ κυρίου μου ἦτον νὰ φθάσωμεν εἰς Παρίσια ὅσον τάχιον, διότι μόνον εἰς τὰ Παρίσια εἴχομεν ἐλπίδα νὰ δώσωμέν τινας παραστάσεις κατὰ τὸν χειμῶνα. Ἀλλ' εἴτε διότι τὸ βαλάντιόν του δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ ὁδοιπορήσωμεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, εἴτε δι' οἱονδήποτε ἄλλον λόγον, πεζῶς ἐπρόκειτο νὰ μεταβῶμεν ἐκ Διϊῶνος εἰς τὰ Παρίσια.

Ὁσάκις ὁ καιρὸς τὸ ἐπέτρεπεν, ἐδίδομεν μικρὰν παράστασιν εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς πόλεις δι' ὧν διηρχόμεθα, καὶ μετ' εὐτελεῖς εἰσπράξεις ἐξηκολουθοῦμεν τὴν ὁδοιπορίαν.

Μέχρι Σαλῶνος εὐωδώθημεν ὅπως δήποτε, ἂν καὶ οὐκ ὀλίγον ἐπιεζόμεθα ὑπὸ τοῦ κρύους καὶ τῆς ὑγρασίας· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐξήλθομεν τῆς πόλεως ταύτης, ἔπαυσεν ἡ βροχὴ, καὶ ὁ ἄνεμος ἔπνευσε βόρειος.

Κατ' ἀρχὰς δὲν παρεπονούμεθα, ἂν καὶ εὐάρεστον δὲν ἦτον νὰ ἔχωμεν τὸν ἄνεμον κατὰ πρόσωπον. Ὅπως δήποτε ὅμως, προτιμότερος αὐτὸς, ὅσον τραχὺς καὶ ἂν ἦτον, τῆς ὑγρασίας εἰς ἣν ἐσηπόμεθα πρὸ πολλῶν ἑβδομάδων.

Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἄνεμος δὲν ἔμεινε ξηρός· τὸν οὐρανὸν ἐπλήρωσαν πυκνὰ μελανὰ νέφη, ὁ

Digitized by Google

ἥλιος ἐντελῶς ἐκρύβη, καὶ τὰ πάντα προήγγελλον προσεχῆ χιόνα.

Κατωρθώσαμεν ὅμως νὰ φθάσωμεν εἰς μέγα χωρίον πρὶν ἡ χιὼν ἀρχίσῃ· ἀλλ' ὁ σκοπὸς τοῦ κυρίου μου ἦτον νὰ φθάσωμεν ὅσον τάχιστα εἰς Τρωΐαν, ἥτις εἶναι μεγάλη πόλις, ὥστε ἐκεῖ ἐδυνάμεθα συνεχῶς νὰ παριστῶμεν, ἂν ἡ κακοκαιρία μᾶς ἠνάγκαζε νὰ μείνωμεν πολὺν χρόνον.

— Ὕπαγε ταχέως εἰς τὴν κλίνην σου, μοὶ εἶπεν, ὅτε κατελύσαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, διότι αὔριον θ' ἀναχωρήσωμεν πρωΐ. Φοβοῦμαι μὴ μᾶς καταλάβῃ ἡ χιών.

Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἐκοιμήθη ἀμέσως, ἀλλ' ἔμεινε παρὰ τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας τοῦ μαγειρείου, θερμαίνων τὸν Καρδοῦλην, ὅστις εἶχε πολὺ ὑποφέρει ἐκ τοῦ ψύχους τῆς ἡμέρας, καὶ δὲν ἔπαυε γογγύζων, εἰ καὶ εἴχομεν φροντίσει νὰ τὸν τυλίξωμεν εἰς καλύμματα.

Τὴν ἐπαύριον ἐξύπνησα πολὺ ἐνωρὶς καθ' ἣν εἶχον λάβει διαταγήν. Δὲν εἶχεν ἐξημερώσει ἀκόμη, καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτον μέλας καὶ χαμηλός, χωρὶς ἑνὸς ἀστέρος. Ἐφαίνετο ὡς ἂν μέγα καὶ σκοτεινὸν πῶμα εἶχεν ἐπικαθήσει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἠπείλει νὰ τὴν συντρίψῃ. Ὅταν ἠνοίγετο ἡ θύρα, σφοδρὸς ἄνεμος εἰσώρμα εἰς τὴν ἑστίαν, καὶ ἀνέφλεγε τὰ ἡμίκαυστα ξύλα, ἅτινα ἀπὸ τῆς προτεραίας ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ τὴν τέφραν.

— Νομίζω, εἶπεν ὁ ξενοδόχος, ὅτι δὲν εἶναι φρόνιμον ν' ἀναχωρήσῃς. Ἐγὼ δὲν θὰ τὸ ἔκαμνον. Θὰ χιονίσῃ.

— Βιάζομαι, ἀπήντησεν ὁ Βιτάλης, καὶ ἐλπίζω νὰ φθάσω εἰς Τρωΐαν πρὸ τῆς χιόνος.

— Τριάκοντα χιλιόμετρα, εἶπεν ὁ ἄλλος, εἰς μίαν ὥραν δὲν διατρέχονται.

Οὐχ ἧττον ὅμως ἀνεχωρήσαμεν.

Ὁ Βιτάλης εἶχε τὸν Καρδοῦλην ὑπὸ τὰ ἐνδυμά του, ἵνα τῷ μεταδίδῃ μέρος τῆς ἰδίας του θερμότητος· οἱ δὲ κύνες, χαίροντες διὰ τὸν ξηρὸν τοῦτον καιρόν, ἔτρεχον ἔμπρός μας. Ὁ κύριός μου μοὶ ἠγόρασεν ἐν Διϊῶνι προβιάν, ἧς αἱ τρίχες ἦσαν πρὸς τὰ ἐντός. Εἰς αὐτὴν ἐτυλίχθην, καὶ ὁ βορρᾶς, ὅστις κατὰ πρόσωπον μᾶς ἐφύσα, μοὶ τὴν ἐκόλλησεν εἰς τὸ σῶμα.

Εὐάρεστον δὲν ἦτον ν' ἀνοίγωμεν τὸ στόμα, διὸ ἐπεριπατοῦμεν ἀμφότεροι σιωπηλοί, ταχύνοντες τὸ βῆμα, καὶ διὰ νὰ σπεύσωμεν καὶ διὰ νὰ θερμαινώμεθα.

Ἂν καὶ τὰ χαράγματα εἶχον φθάσει, εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνοιγμα δὲν ἐφαίνετο.

Τέλος, πρὸς ἀνατολὰς γραμμὴ ὑπόλευκος διήνοιξε τὸ σκότος, ἀλλ' ὁ ἥλιος δὲν ἐφάνη. Νὺξ δὲν ἦτον πλέον, ἀλλὰ θὰ ἦτον ὑπερβολή, καὶ μεγάλη, ἂν ἐλέγομεν ὅτι ἦτον ἡμέρα.

Ἐν τούτοις ὅμως εἰς τὴν πεδιάδα τ' ἀντικείμενα ἤρχισαν νὰ διακρίνωνται. Τὸ πελιδνὸν φῶς, τῆς γῆς ἐφαπτόμενον, καὶ εἰσρέον διὰ τῆς ἀνατολῆς, ὡς διὰ μεγίστης ἀνοικτῆς καταπακτῆς, μᾶς ἐδείκνυε τὰ δένδρα γυμνὰ τῶν φύλλων των, καὶ ἐνιαχοῦ θάμνους ἢ κλαδία ἐφ' ὧν ἔμενον ἔτι τὰ φύλλα ξηρά, καὶ κινούμενα καὶ δερνόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἐξέπεμπον ἦχον ξηρόν.

Οὐδεὶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, οὐδεὶς εἰς τοὺς ἀγρούς, οὔτε ἁμάξης, οὔτε μάστιγος κρότος ἀκούεται. Τὰ μόνα ἔμψυχα ὄντα ἦσαν τὰ πτηνά· ἀλλὰ καὶ αὐτὰ δὲν ἐφαίνοντο, ἀλλ' ἠκούοντο μόνον, διότι ἔμενον κεκρυμμένα ὑπὸ τὰ φύλλα· μόναι δὲ αἱ κίσσαι ἐπήδων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ὑψοῦσαι τὴν οὐρὰν καὶ τὸ ῥάμφος, ἀναπετῶσαι ὁσάκις ἐπλησιάζομεν καὶ καθεζόμεναι εἰς τὰ δένδρα, ἐκεῖθεν δὲ καταδιώκουσαι ἡμᾶς διὰ τῶν κραυγῶν των, αἵτινες ὡμοίαζον ὡς λοιδορίαι ἢ ὡς εἰδοποιήσεις δυσοίωνοι.

Αἴφνης λευκὸν σημεῖον ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανόν, κατὰ τὸν βορρᾶν· ηὔξανε δὲ ταχέως, ἐρχόμενον πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἠκούσαμεν ὡς παράδοξον ψίθυρον κραυγῶν παραφώνων. Μετ' ὀλίγον δ' ἐγνωρίσαμεν ὅτι ἦσαν ἄγριοι κύκνοι ἢ χῆνες, μεταναστεύοντες ἀπὸ βορρᾶ εἰς μεσημβρίαν. Καὶ ἀφοῦ δὲ παρῆλθον ὑπὲρ τὰς κεφαλάς μας καὶ ἐμακρύνθησαν, ἐφαίνοντο εἰσέτι πετῶντα εἰς τὸν ἀέρα τινὰ τῶν πτεριδίων των, λευκὰ ἐπὶ τοῦ μέλανος ἐπιφαινόμενα οὐρανοῦ.

Η χώρα ἣν διηρχόμεθα ἦν πενθίμως μελαγχολική, καὶ τὴν κατήφειαν αὐτῆς ηὔξανεν ἔτι ἡ σιωπή. Ὅπου καὶ ἂν ἐξετείνετο τὸ βλέμμα διὰ τῆς ζοφερᾶς ταύτης ἡμέρας, ἐφαίνοντο μόνον πεδία γυμνά, λόφοι ξηροὶ καὶ δάση κίτρινα.

Ὁ ἄνεμος ἔπνεε πάντοτε ἐκ βορρᾶ, τείνων ὅμως ἐλαφρῶς ν' ἀποκλίνῃ καὶ πρὸς δυσμάς, ὅθεν ἤρχοντο σύννεφα χαλκόχροα, βαρέα καὶ χαμηλά, ἅτινα ἐφαίνοντο ὡς ἂν βαρέα ἐπεκάθηντο εἰς τῶν δένδρων τὰς κορυφάς.

Μετ' οὐ πολὺ ὀλίγαι χιόνος νιφάδες, μεγάλαι ὡς χρυσαλλίδες, παρῆλθον ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, καὶ κατήρχοντο, ἀνήρχοντο, περιεστρέφοντο, χωρὶς νὰ πέσωσιν εἰς τὴν γῆν.

Πολὺ εἰσέτι δὲν εἴχομεν προχωρήσει, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ἀδύνατον νὰ φθάσωμεν εἰς Τρωΐαν πρὸ τῆς χιόνος. Ἀλλὰ τοῦτο μοὶ ἦτον περίπου ἀδιάφορον, καὶ ἐσκεπτόμην μάλιστα ὅτι ἡ χιών, ἂν ἔπιπτε, θὰ ἔπαυε τὸν βόρειον ἄνεμον, καὶ θὰ ἐμετρίαζε τὸ ψῦχος.

Ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζον τί ἐστὶ τρικυμία χιόνος. Δὲν ἤργησα δὲ νὰ τὸ μάθω, καὶ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ μὴ λησμονήσω ποτὲ αὐτὸ τὸ μάθημα.

Τὰ ἐκ βορειοδυτικῆς διευθύνσεως ἐρχόμενα νέφη εἶχον πλησιάσει, καὶ εἶδος λευκῆς λάμψεως ἐφώτιζε τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸ μέρος των. Εἶχον δὲ διανοιγῆ, καὶ ἐκ τοῦ κόλπου των ἐξήρχετο ἡ χιών.

Δὲν ἐπέτων δὲ πλέον χρυσαλλίδες ἔμπρός μας, ἀλλὰ κρημνηδὸν ἐχιόνιζε πέριξ ἡμῶν.

— Γραπτὸν ἦτον νὰ μὴ φθάσωμεν εἰς Τρωΐαν,

Digitized by Google

εἶπεν ὁ Βιτάλης. Πρέπει νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν πρώτην οἰκίαν ἣν θ' ἀπαντήσωμεν.

Καλὸς λόγος ἦτον οὗτος, καὶ δι' ἐμὲ λίαν εὐάρεστος. Ἀλλὰ ποῦ θὰ εὑρίσκομεν τὴν φιλόξενον ταύτην οἰκίαν; Πρὶν μᾶς περιβάλῃ ἡ χιὼν εἰς τὸν λευκὸν ζόφον της, εἶχον ἐρευνήσει τὴν χώραν ὅσον μακρὰν τὸ βλέμμα μου ἐξετείνετο, καὶ οὔτε οἰκίαν εἶχον ἰδεῖ, οὔτε ἄλλο τι ἀγγέλλον χωρίου γειτνίασιν· ἐξ ἐναντίας μάλιστα ἐπλησιάζομεν εἰς τὴν εἴσοδον δάσους, οὗ τὰ σκοτεινὰ βάθη συνεχέοντο μετὰ τοῦ ἀπείρου, ἔμπρός ἡμῶν, καὶ ἑκατέρωθεν ἐπὶ τῶν λόφων οἵτινες μᾶς περιεστοίχιζον.

Δὲν ὑπῆρχε λοιπὸν ἐλπὶς τῆς οἰκίας ταύτης ἣν ὁ κύριός μου μοὶ ὑπέσχετο. Ἀλλ' ἴσως ὅμως καὶ ἡ χιὼν δὲν θὰ ἐξηκολούθει.

Ἀλλ' ἡ χιὼν ἐξηκολούθησε, καὶ μάλιστα ηὔξησεν.

Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν εἶχε καλύψει τὴν ὁδόν, ἤ, ὀρθότερον, ὅ,τι τὴν ἀνεχαίτιζεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τοὺς σωροὺς τῶν λίθων, τὰ χόρτα παρὰ τὴν ὁδόν, τὰ φρύγανα καὶ τοὺς θάμνους τῶν τάφρων· διότι, συρομένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ὅστις ἐξηκολούθει πνέων σφοδρός, ἐπέτα παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, καὶ ἐσωρεύετο εἰς πᾶν ἐμπόδιον.

Δυσάρεστον δι' ἡμᾶς ἦτον ὅτι καὶ ἡμεῖς ἤμεθα μεταξὺ τούτων τῶν ἐμποδίων. Ἡ χιὼν μᾶς ἐκάλυπτε, καὶ ἐπὶ μὲν τῶν στρογγύλων ἐπιφανειῶν ὠλίσθαινεν· ἀλλ' ὅπου εὕρισκεν ἄνοιγμα ἢ ῥαφήν, ἐκεῖ εἰσήρχετο ὡς κόνις λεπτή, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνέλυε.

Ἐγὼ τὴν ᾐσθανόμην ὡς μοὶ κατήρχετο εἰς τὸν λαιμὸν ὑπὸ μορφὴν καὶ εἰς ἰδιότητα ψυχροῦ ὕδατος, καὶ ὁ κύριός μου, ἀνεγείρας τὴν προβιάν του ἵνα προφυλάττῃ τὸν Καρδούλην, δὲν ἦτον βεβαίως κεκαλυμμένος περισσότερον ἢ ἐγώ.

Οὐχ ἧττον ὅμως ἐξηκολουθοῦμεν περιπατοῦντες ἐν σιωπῇ ἐναντίον χιόνος καὶ ἐναντίον ἀνέμου. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀπεστρέφομεν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν ὅπως ἀναπνεύσωμεν.

Οἱ κύνες δὲν ἐπροπορεύοντο, ἀλλὰ μᾶς ἠκολούθουν κατ' ἴχνος, ὡς ἂν μᾶς ἐζήτουν καταφυγήν, ἣν δὲν εἴχομεν νὰ τοῖς δώσωμεν.

Προυχωροῦμεν δὲ βραδέως, δυσκόλως, τετυφλωμένοι, κάθυγροι, καταπαγωμένοι· καίτοι δὲ πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ δάσος περιπατοῦντες, δὲν εὑρίσκομεν ὅμως καταφυγὴν εἰς αὐτό, διότι ἡ ὁδὸς ἦτον ὅλη ἔκθετος εἰς τὸν ἄνεμον.

Εὐτυχῶς (καὶ πρέπει νὰ εἴπω εὐτυχῶς;) ὁ θυελλώδης ἄνεμος ἐκόπασε βαθμηδόν, καὶ τότε αὐξήσασα ἡ χιών, ἀντὶ νὰ πίπτῃ ὡς κόνις, κατήρχετο πυκνὴ καὶ παχεῖα.

Μετά τινα λεπτὰ ἡ ὁδὸς ἐκαλύπτετο ὑπὸ βαθείας στιβάδος χιόνος, καὶ ἀψόφως ἐβαδίζομεν ἐπ' αὐτῆς.

Ἐνίοτε ἔβλεπον τὸν κύριόν μου στρέφοντα τὰ βλέμματα πρὸς τ' ἀριστερά, ὡς ἂν τι ἐζήτει ἐκεῖ. Ἀλλ' ἐκεῖ τὸ μόνον ὃ ἐφαίνετο ἦν εὐρεῖα ἔκτασις ἄδενδρος, διότι κατὰ τὸ προλαβὸν ἔαρ εἶχον κοπῆ τὰ μεγάλα δένδρα αὐτῆς, τῶν δὲ νέων δενδρυλλίων οἱ κορμοὶ ἐκάμπτοντο ὑπὸ τὸ βάρος τῆς χιόνος.

Τί ἤλπιζε νὰ εὕρῃ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο;

Τὸ κατ' ἐμὲ ἔβλεπον μόνον ἐμπρός μου εἰς τὴν ὁδόν, ὅσον μακρὰν ἠδύνατο νὰ ἐκταθῇ τὸ βλέμμα μου, ἐξετάζων ἂν τὸ δάσος αὐτὸ δὲν θὰ εἶχε τέλος καὶ ἂν οἰκίαν δὲν θ' ἀνεκαλύπτομεν.

Ἀλλ' ἀπόνοια ἦτον τὸ νὰ ζητῶ νὰ διασχίσω διὰ τοῦ βλέμματος τὸν λευκὸν ἐκεῖνον καταρράκτην. Εἰς ὀλίγων μέτρων ἀπόστασιν συνεχέοντο τ' ἀντικείμενα, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐβλέπομεν εἰμὴ τὴν χιόνα πίπτουσαν εἰς νιφάδας ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον συχνάς, περιβάλλουσαν ἡμᾶς ὡς εἰς τὰ ἄμματα ἀπεράντου λευκοῦ δικτύου.

Εὐάρεστος δὲν ἦτον ἡ θέσις μας· ἐγὼ δὲ ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ τὴν χιόνα πίπτουσαν, οὔτε ἀκόμη ὢν ἐντὸς κλειστοῦ παραθύρου καὶ θερμοῦ δωματίου, χωρὶς νὰ αἰσθάνωμαι ἀόριστόν τινα βαρυθυμίαν· ἀλλὰ τώρα ἔλεγον προσέτι κατ' ἐμαυτὸν ὅτι πολὺ ἀκόμη πρέπειν' ἀπεῖχε τὸ θερμὸν δωμάτιον.

Ἀνάγκη ὅμως ἦτον νὰ προχωρῶμεν καὶ νὰ μὴ ἀποθαρρυνώμεθα, διότι οἱ πόδες μας ἐβυθίζοντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν χιόνα, ἀναβαίνουσαν ἤδη μέχρι τῶν γονάτων μας, καὶ διότι τὸ βάρος τὸ πιέζον τοὺς πίλους μας ηὔξανεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

Αἴφνης εἶδον τὸν Βιτάλην ἐκτείνοντα τὴν χεῖρα πρὸς τ' ἀριστερά, ὡς ἵνα ἑλκύσῃ τὴν προσοχήν μου. Τότε ἀπέβλεψα πρὸς ἐκεῖ, καὶ μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν ἔβλεπον συγκεχυμένως εἰς τὴν ἄδενδρον ἔκτασιν καλύβην ἐκ κλάδων πεπλεγμένην καὶ ὑπὸ χιόνος κεκαλυμμένην.

Ἐξήγησιν δὲ δὲν ἐζήτησα, ἐννοῶν ὅτι ὁ κύριός μου δὲν μοὶ ἔδειξε τὴν καλύβην ἐκείνην ἵνα θαυμάσω τὴν καλλιτεχνικὴν ἐντύπωσιν ἣν ἀπετέλει εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἀλλ' ἐπρόκειτο νὰ εὕρωμεν τὸν δρόμον ὅστις νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὴν καλύβην.

Εὔκολον ὅμως δὲν ἦτον, διότι τόσον βαθεῖα ἦτον ἡ χιών, ὥστε ἔκρυπτε πᾶν ἴχνος ὁδοῦ ἢ ἀτραποῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀνοικτῆς ἐκτάσεως, ἐκεῖ ὅπου πάλιν ἤρχιζον τὰ μεγάλα δένδρα, μοὶ ἐφάνη ὅτι ἡ τάφρος ἡ παρὰ τὴν μεγάλην ὁδὸν δὲν ἦτον κοίλη· ἐξ οὗ ὑπέθεσα ὅτι ἐκεῖ ἤρχιζεν ἡ ἀτραπὸς ἡ πρὸς τὴν καλύβην.

Ἦτον δ' αὕτη κατεσκευασμένη ἐκ σεσωρευμένων φρυγάνων καὶ θάμνων συνδεδεμένων καὶ κλάδοι ἦσαν ἐρριμμένοι ἐπ' αὐτῶν ἐν εἴδει στέγης. Ἦσαν ὅμως οἱ κλάδοι οὗτοι τοσοῦτον πυκνῶς συνδεδεμένοι, ὥστε ἡ χιὼν δὲν διήρχετο δι' αὐτῶν.

Digitized by Google

Ὅπως δήποτε ἦτον καταφύγιον τοῦτο ἄξιζον οἰκίαν.

Ζωηρότεροι ἡμῶν καὶ περισσοτέραν σπουδὴν ἔχοντες οἱ κύνες, εἰσῆλθον πρῶτοι εἰς τὴν καλύβην, καὶ ἐκυλίοντο εἰς τὸ ξηρὸν ἔδαφος, εἰς τὴν σκόνιν, χαρμοσύνως γαυγίζοντες.

Δὲν ἦτον δὲ καὶ ἡ ἡμετέρα εὐχαρίστησις μικροτέρα τῆς ἐδικῆς των, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐξεφράζομεν κυλιόμενοι εἰς τὴν σκόνιν, ὅσον καὶ ἂν θὰ μᾶς ἦτον τοῦτο ὠφέλιμον ὅπως μᾶς στεγνώσῃ.

— Τὸ ὑπέθετον, εἶπεν ὁ Βιτάλης, ὅτι ἐδῶ, ὅπου νεωστὶ ἐκόπησαν κ' ἐπωλήθησαν δένδρα, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καλύβη ξυλοκόπου. Τώρα ἂς χιονίζῃ.

— Ἂς χιονίζῃ! ἐπανέλαβον προκλητικῶς καὶ ἐγώ.

Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὴν θύραν, ἢ ὀρθότερον πρὸς τὸ ἄνοιγμα τῆς καλύβης,—διότι δὲν εἶχεν οὔτε θύραν οὔτε παράθυρον,—νὰ τινάξω τὴν χιόνα ἀπὸ τὸ ἔνδυμα καὶ τὸν πῖλόν μου, χωρὶς νὰ βρέξω τῆς νέας ἡμῶν κατοικίας τὸ ἔδαφος.

Ἦτον δὲ ἀφελεστάτη ἡ κατοικία αὕτη, οὐ μόνον κατὰ τὴν κατασκευήν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἔπιπλα, συνιστάμενα εἰς ἓν ἑδώλιον ἐκ χώματος, καὶ εἴς τινας πέτρας αἵτινες ὡς καθίσματα ἐχρησίμευον. Ἀλλὰ τὸ πολυτιμότερον ἔτι δι' ἡμᾶς, εἰς ἃς περιστάσεις διετελοῦμεν, ἦσαν πέντε ἢ ἓξ πλίνθοι κατὰ γῆς εἰς μίαν τῶν γωνιῶν ἡπλωμέναι καὶ ἀποτελοῦσαι τὴν ἑστίαν.

Φωτιάν! Ἠμπορούσαμεν ν' ἀνάψωμεν φωτίαν!

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι διὰ φωτίαν δὲν ἀρκεῖ μόνον ἑστία, ἀλλὰ χρειάζονται καὶ ξύλα νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὴν ἑστίαν.

Ἀλλ' εἰς οἰκίαν ὡς τὴν ἡμετέραν τὰ ξύλα δὲν ἦσαν δυσεύρετα, καὶ ἐδυνάμεθα νὰ τὰ προμηθευθῶμεν ἐκ τῶν τοίχων ἢ ἐκ τῆς στέγης, δηλαδὴ ν' ἀποσπῶμεν κλάδους, θάμνους καὶ φρύγανα; ἀλλὰ νὰ τ' ἀποσπῶμεν ἐκ διαφόρων μερῶν, ἵνα μὴ διακινδυνεύσωμεν τῆς οἰκίας τὴν στερεότητα.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο τάχιστα, καὶ μετ' ὀλίγον λαμπρὸν πῦρ χαρμοσύνως ἐσπινθηροβόλει ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἑστίας.

Ὢ! τί πῦρ! τί καλὸν πῦρ!

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι δὲν ἔκαιε χωρὶς καπνοῦ, καὶ ὅτι ὁ καπνός, μὴ ἐξερχόμενος διὰ καπνοδόχης, ἐξεχεῖτο εἰς ὅλον τὸ δωμάτιον. Πλὴν τί πρὸς τοῦτο. Ἡμεῖς φλόγα, ἡμεῖς θέρμην ἠθέλομεν.

Ἐν ᾧ δ' ἐγώ, πρηνὴς ἐπὶ τῶν δύω χειρῶν μου κείμενος, ἐφύσων τὸ πῦρ, οἱ κύνες εἶχον περικαθήσει εἰς τὴν ἑστίαν σοβαρῶς ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, καὶ τὸν τράχηλον τείνοντες, παρουσίαζον εἰς τῆς φλογὸς τὰς ἀκτῖνας τὴν βεβρεγμένην καὶ κατεψυγμένην κοιλίαν των.

Μετ' οὐ πολὺ καὶ ὁ Καρδούλης, διανοίξας τὸν ἐπενδύτην τοῦ κυρίου του, καὶ μετὰ προφυλάξεων προτείνας τὴν μύτην, ἠρεύνησε ποῦ εὑρίσκετο. Εὐχαριστηθεὶς δ' ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐρεύνης, ἐπήδησε διὰ μιᾶς κατὰ γῆς, καὶ τὴν ἀρίστην θέσιν ἐνώπιον τοῦ πυρὸς καταλαβών, ἐξέτεινε πρὸς τὴν φλόγα τὰς δύω μικρὰς χεῖράς του, αἵτινες ἔτρεμον.

Ἀσφαλεῖς λοιπὸν ἤμεθα ἤδη ὅτι ἐκ ψύχους δὲν θ' ἀπεθνήσκομεν· ἀλλὰ τῆς πείνης τὸ ζήτημα δὲν ἦτον λελυμένον.

Ὑπὸ τὴν φιλόξενον ταύτην στέγην οὔτε ἄρτων ἀποθήκη ὑπῆρχεν, οὔτε μαγειρεῖον μετὰ συριζόντων λεβήτων.

Εὐτυχῶς ὅμως ὁ κύριος ἡμῶν ἦτον ἀνὴρ προμηθεὺς καὶ πεπειραμένος. Τὸ πρωΐ, πρὶν ἐγὼ ἐξυπνήσω, εἶχεν ἑτοιμάσει τὰ ἐφόδια τῆς ὁδοιπορίας, τεμάχιον ἄρτου, καὶ ὀλίγον τυρόν. Ἀλλὰ περίστασις δὲν ἦτον τότε διὰ πολλὰς ἀξιώσεις γαστρονομικάς· δι' ὃ καὶ ὅτε εἴδομεν τὸν ἄρτον, κοινὴ εὐχαρίστησις ἐξεφράσθη ὑφ' ἡμῶν.

Δυστυχῶς αἱ μερίδες μεγάλαι δὲν ἦσαν, καὶ τὸ κατ' ἐμὲ οἰκτρῶς ἐψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες μου· διότι ἀντὶ ὁλοκλήρων τῶν μερίδων, ὁ κύριός μας μᾶς ἔδωκε μόνον τὰς ἡμισείας.

— Δὲν γνωρίζω τὸν δρόμον, εἶπεν ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ βλέμματός μου, καὶ δὲν ἠξεύρω ἂν ἐντεῦθεν μέχρι Τρωΐας θὰ εὕρωμεν ξενοδοχεῖον ὅπου νὰ φάγωμεν. Προσέτι δὲν γνωρίζω οὔτε τοῦτο τὸ δάσος. Ἠξεύρω μόνον ὅτι ἡ χώρα αὕτη εἶναι πολύδενδρος, καὶ ὅτι ἀπέραντα δάση διαδέχονται ἄλληλα ἐν αὐτῇ, τὰ τῆς Χαούρκης, τῆς Ῥυμιλλίας, τῆς Ὄθης, τῆς Ὠμόντης. Ἴσως πολλὰς ὥρας ἀπέχομεν ἀπὸ πάσης κατοικίας. Ἴσως ἐπὶ πολὺ θὰ μείνωμεν καθειργμένοι εἰς τὴν καλύβην ταύτην. Πρέπει νὰ φυλάξωμεν ζωοτροφίας καὶ διὰ τὸ γεῦμα.

Οὗτοι ἦσαν εὐκατάληπτοι λόγοι δι' ἐμέ, ἀλλὰ δὲν ἔπεισαν πασῶς τοὺς κύνας. Οὗτοι βλέποντες τὸν ἄρτον νὰ ἐναποτίθεται πάλιν εἰς τὸν σάκκον, ἐν ᾧ μόλις εἶχον φάγει, ἐξέτειναν τὸν ἐμπρόσθιον πόδα εἰς τὸν κύριόν των, τῷ ἔξυσαν τὰ γόνατα, καὶ διὰ παντομίμας ἐξέφραζον τὴν παράκλησιν τοῦ ν' ἀνοίξῃ ἐκ νέου τὸ σακκίον, εἰς ὃ προσήλουν ἱκετευτικὰ βλέμματα.

Ἀλλὰ παρακλήσεις, ἀλλὰ θωπεῖαι, ὅλα μάταια· τὸ σακκίον δὲν ἠνεώχθη.

Ἀλλ' ὅσον λιτὸν καὶ ἂν ἦτον τὸ ἐλαφρὸν τοῦτο δεῖπνον, μᾶς εἶχεν ὅμως ἀποδώσει τινὰς δυνάμεις. Ἤμεθα ἤδη ὑπὸ στέγην, ἡ φωτία μᾶς ἐγλυκοθέρμαινε, καὶ οὕτως ἐδυνάμεθα νὰ περιμείνωμεν μέχρις οὗ ἡ χιὼν παύσῃ.

Τὸ νὰ μείνωμεν εἰς αὐτὴν τὴν καλύβην, δι' ἐμὲ δὲν ἦτον πολὺ φοβερόν, καὶ μάλιστα καθ' ὅσον ἤμην πεπεισμένος ὅτι πολὺ δὲν θὰ μείνωμεν καθειργμένοι, ὡς μοὶ εἶχεν εἰπεῖ ὁ Βιτάλης δικαιολογῶν τὴν φειδωλίαν του. Ἡ χιὼν δὲν θὰ ἔπιπτε πάντοτε.

Digitized by Google

Ἀληθὲς ὅμως ἀφ' ἑτέρου ὅτι οὐδὲν προεμήνυε τὴν προσεχῆ παῦσίν της.

Διὰ τῆς ὀπῆς τῆς καλύβης μας ἐβλέπομεν πάντοτε τὰς νιφάδας καὶ κατήρχοντο πυκναὶ καὶ ταχεῖαι· ἐπειδὴ δὲ ἄνεμος δὲν ἔπνεε πλέον, κατήρχοντο κατ' εὐθεῖαν, αἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, καὶ ἄνευ διαλείψεως.

Ὁ οὐρανὸς δὲν ἐφαίνετο, καὶ ἡ λάμψις, ἀντὶ νὰ κατέρχηται ἄνωθεν, ἀνήρχετο κάτωθεν, ἐκ τῆς στιλπνῆς σινδόνης ἥτις ἐκάλυπτε τὸ ἔδαφος.

Οἱ κύνες, οἰκειωθέντες μετὰ τῆς βεβιασμένης ταύτης σταθμεύσεως, εἶχον ἀποκατασταθῆ πέριξ τοῦ πυρὸς καὶ οἱ τρεῖς, ὁ μὲν στρογγύλως κατακλινθείς, ὁ δὲ ἡπλωμένος ἐπὶ τοῦ πλευροῦ, ὁ δὲ Κάπης τὴν ῥῖνα χώνων εἰς τὴν στάκτην, καὶ ἐκοιμῶντο.

Τότε μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα καὶ εἰς ἐμὲ νὰ τοὺς μιμηθῶ. Εἶχον ἐξυπνήσει πολὺ πρωΐ, καὶ πολὺ εὐαρεστότερον θὰ μοὶ ἦτον νὰ ὁδοιπορῶ εἰς τὴν χώραν τῶν ὀνείρων, ἴσως ἐπὶ τοῦ *Κύκνου*, παρὰ νὰ βλέπω αὐτὴν τὴν χιόνα.

Πόσον καιρὸν ἐκοιμήθην, δὲν τὸ ἠξεύρω· ἀλλ' ὅτε ἐξύπνησα δὲν ἐχιόνιζε πλέον. Ἔξω δὲ εἶδον ὅτι πέριξ τῆς καλύβης μας εἶχε στιβάξει πολὺ περισσότερον. Ἂν ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσωμεν, θὰ εἶχον χιόνα ὑπὲρ τὰ γόνατα.

Τί ὥρα ἦτον;

Δὲν ἐδυνάμην νὰ ἐρωτήσω τὸν κύριόν μου, διότι κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας αἱ πολὺ ὀλίγαι εἰσπράξεις δὲν εἶχον ἀναπληρώσει τὰς δαπάνας τῆς φυλακῆς καὶ τῆς δίκης, ὥστε εἰς τὴν Διϊῶνα, διὰ ν' ἀγοράσῃ τὴν προβιάν μου καὶ ἄλλα τινὰ χρήσιμα εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἐμέ, ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τ' ὡρολόγιόν του, τὸ χονδρὸν ἀργυροῦν ὡρολόγιον, ἐκεῖνο ἐφ' οὗ εἶχον ἴδει τὸν Κάπην νὰ δεικνύῃ τὴν ὥραν ὅταν ὁ Βιτάλης μὲ παρέλαβεν εἰς τὴν συνοδίαν του.

Ἔπρεπε λοιπὸν παρὰ τῆς ἡμέρας νὰ μάθω ὅ,τι δὲν ἐδύνατο νὰ μ' εἴπῃ τὸ καλὸν, χονδρὸν ὡρολόγιον.

Ἀλλὰ καὶ ἔξω οὐδεμίαν ἐδυνάμην νὰ λάβω ἀπόκρισιν. Κάτω, εἰς τὸ ἔδαφος ἐφαίνετο λευκὴ μόνον καὶ θαμβοῦσα γραμμή· ὑπὲρ αὐτὴν, εἰς τὸν ἀέρα, σκοτεινὴ ὁμίχλη· εἰς τὸν οὐρανὸν λάμψις συγκεχυμένη μετά τινων κηλίδων ἀκαθάρτου κιτρίνου χρώματος ἐνιαχοῦ.

Οὐδὲν ὅμως τούτων δὲν ἐνεδείκνυεν τίς ἦτον τότε ἡ ὥρα.

Οὐδὲ διὰ τῆς ἀκοῆς δ' ἐμανθάνομεν περισσότερα παρὰ διὰ τῆς ὁράσεως· διότι ἐπεκράτει σιωπὴ ἐντελής, ἣν δὲν ἐτάραττε οὔτε πτηνοῦ φωνή, οὔτε μάστιγος κρότος, οὔτε ἦχος κινουμένης ἀμάξης. Ποτὲ δὲν ὑπῆρξε νὺξ σιωπηλοτέρα τῆς ἡμέρας ταύτης.

Προσέτι δὲ καὶ ἡ ἀκινησία ἦτον πληρεστάτη πέριξ ἡμῶν· ἡ χιὼν εἶχεν ἀναχαιτίσει πᾶσαν κίνησιν, εἶχεν ἀπολιθώσει τὰ πάντα· ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μόνον μετὰ μικρόν τινα ὑπόκωφον κρότον μόλις ἀκουόμενον, ἐβλέπομεν ἕνα κλάδον πεύκης βαρέως κινούμενον· ὑπὸ τὸ βάρος τὸ ἐπικαθήμενον εἰς αὐτὸν ἔκλινε βαθμηδὸν πρὸς τὴν γῆν, καὶ ὅταν ἡ κλίσις ἀπέβαινε πολὺ μεγάλη, ἡ χιὼν ὀλισθαίνουσα ἔπιπτε, καὶ τότε ὁ κλάδος βιαίως ἀνετινάσσετο, καὶ τὸ βαθὺ πράσινον χρῶμα τοῦ φύλλου του ἀνεφαίνετο ἐπὶ τοῦ λευκοῦ σαβάνου τοῦ περιβάλλοντος τὰ ἄλλα δένδρα ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς ῥίζης, ὥστε μακρόθεν ἐνομίζομεν ὅτι βλέπομεν ἐνιαχοῦ σκοτεινὴν τρύπαν ἀνοιγομένην ἐντὸς τοῦ σαβάνου.

Ἐνῷ δ' ἔμενον παρὰ τὴν θύραν, ἐκπεπληγμένος εἰς τὸ θέαμα τοῦτο, ἤκουσα τὸν κύριόν μου νὰ μὲ φωνάζῃ.

— Ἐπιθυμεῖς, μοὶ εἶπε, ν' ἀναχωρήσωμεν;

— Δὲν ἠξεύρω· τίποτε δὲν ἐπιθυμῶ. Θὰ πράξω ὅ,τι θέλετε νὰ πράξωμεν.

— Ἡ γνώμη μου λοιπὸν εἶναι νὰ μείνωμεν ἐδῶ, ὅπου τοὐλάχιστον ἔχομεν φωτίαν καὶ στέγην.

Ἐσυλλογίσθην δὲ ὅτι ἄρτον δὲν εἴχομεν, ἀλλὰ τὸν συλλογισμόν μου ἐφύλαξα ἐντός μου.

— Νομίζω ὅτι ἡ χιὼν θ' ἀρχίσῃ πάλιν μετ' ὀλίγον, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐκτεθῶμεν εἰς τὴν ὁδὸν, χωρὶς νὰ ἠξεύρωμεν πόσον ἀπέχομέν τινος κατοικίας. Ἡ νὺξ πολὺ εὐάρεστος δὲν θὰ ἦτον ἐν μέσῳ τοιαύτης χιόνος· κάλλιτερον εἶναι ἐδῶ νὰ διανυκτερεύσωμεν· τοὐλάχιστον θὰ ἔχωμεν τοὺς πόδας στεγνούς.

Τοῦ ζητήματος τῆς τροφῆς μένοντος ἐκτὸς τοῦ προκειμένου, κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ ἀπόφασις αὕτη οὐδὲν εἶχε δι' ἐμὲ τὸ δυσάρεστον. Ἄλλως τε δὲ, καὶ ἀμέσως ἂν εἴχομεν κινήσει, οὐδόλως ἦτον ἀποδεδειγμένον ὅτι πρὸ τῆς ἑσπέρας θὰ εὑρίσκομεν ξενοδοχεῖον ὅπου νὰ γευματίσωμεν, ἐν ᾧ ἀναμφισβήτητον ἦτον ὅτι κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν θὰ εἴχομεν στρῶμα χιόνος ἀπάτητον, καὶ ἐπομένως ἐπίπονον καθιστῶν τὴν ὁδοιπορίαν.

Ἀνάγκη μόνον ἦτον νὰ σφίξωμεν τὴν κοιλίαν μας ἐντὸς τῆς καλύβης. Τίποτε ἄλλο.

Καὶ τοῦτο τῷ ὄντι συνέβη ὅτε εἰς τὸ γεῦμα ὁ Βιτάλης ἔκοψεν εἰς ἓξ τεμάχια καὶ μᾶς διένειμε τὸν μένοντα ἄρτον.

Φεῦ! πόσον ὀλίγος ἔμενε, καὶ πόσον ὁ ὀλίγος οὗτος ταχέως κατεβροχθίσθη, ἂν καὶ τὸν ἐτρώγομεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἵνα παρατείνωμεν τὴν ἑστίασιν!

Ὅτε δ' ἐτελείωσε τὸ πτωχὸν καὶ βραχὺ γεῦμα τοῦτο, ἐνόμιζον ὅτι οἱ κύνες θὰ ἤρχιζον πάλιν τὰ κινήματά των τὰ μετὰ τὸ ἄριστον τῆς αὐγῆς, διότι προφανὲς ἦτον ὅτι πολὺ ἀκόμη ἐπείνων· ἀλλὰ παντάπασι· καὶ εἶδον καὶ τότε πάλιν πόσον ὀξεῖα ἦτον ἡ νοημοσύνη των.

Ὅτε ὁ κύριος ἡμῶν ἐναπέθεσε τὴν μάχαιράν του εἰς τὸ θυλάκιον τῆς περισκελίδος του, ὅπερ ἐνέφαινεν ὅτι τὸ συμπόσιον εἶχε τελειώσει, ὁ

Digitized by Google

Κάπης ἠγέρθη, καὶ νεύσας διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ πρὸς τοὺς δύο συντρόφους του, ἐπῆγε καὶ ἐμύρισε τὸ σακκίον τὸ συνήθως τὴν τροφὴν περιέχον· συγχρόνως δ' ἔθηκεν ἐλαφρῶς καὶ τὸν πόδα ἐπ' αὐτὸ, ὡς ἵνα τὸ ψηλαφήσῃ. Ἐκ τῆς διπλῆς δὲ ταύτης ἐξετάσεως πεισθεὶς ὅτι δὲν ὑπῆρχον πλέον τρόφιμα ἐν αὐτῷ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν θέσιν του παρὰ τὴν ἑστίαν, καὶ ἀφ' οὗ ἐκ νέου ἔνευσε πρὸς τὴν Δόλσην καὶ τὸν Ζερβῖνον, ἐξηπλώθη ἐκεῖ ἐκπέμπων στεναγμὸν ἐγκαρτερήσεως.

— Δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε. Περιττὸν νὰ ζητῶμεν.

Ἡ σκέψις αὕτη ἐξεφράζετο καθαρώτατα, ὡς ἂν εἶχεν ἐκφωνηθῆ δι' ἐνάρθρου λόγου.

Καὶ οἱ σύντροφοί του δὲ, ἐννοοῦντες ταύτην τὴν γλῶσσαν, ἡπλώθησαν καὶ αὐτοὶ πλησίον τῆς φωτίας, τὸν αὐτὸν ἐκπέμψαντες στεναγμόν· ἀλλ' ὁ τοῦ Ζερβίνου δὲν ἐξέφραζε καρτερίαν, διότι ὁ Ζερβῖνος διεκρίνετο οὐ μόνον διὰ μεγάλης ὀρέξεως, ἀλλὰ καὶ διὰ πολλῆς λαιμαργίας, καὶ ἡ θυσία αὕτη ἦτον δι' αὐτὸν πολὺ ἐπαισθητοτέρα ἢ διὰ πάντα ἄλλον.

Ἡ χιὼν εἶχεν ἤδη καὶ πάλιν πρὸ πολλοῦ ἀρχίσει, καὶ ἔπιπτε μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμονῆς. Ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἐβλέπομεν τὰς στιβάδας ἃς ἐσώρευεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀνερχομένας παρὰ τὰς νέας παραφυάδας, ὧν αἱ κορυφαὶ μόναι ἔτι ἐφαίνοντο ὑπὲρ τὴν λευκὴν πλημμυρίδα, μέχρις οὗ καὶ αὗται καταποντισθῶσι.

Ἀλλ' ὅτε τὸ γεῦμά μας ἐτελείωσεν, ἠρχίσαμεν συγκεχυμένως μόνον νὰ βλέπωμεν τὰ ἐκτὸς τῆς καλύβης, διότι κατὰ τὴν ζοφώδη ταύτην ἡμέραν τὸ σκότος τῆς νυκτὸς εἶχε ταχέως ἀπέλθει.

Δὲν ἔπαυσε δ' ἡ νὺξ τὴν χιόνα, ἥτις ἐκ τοῦ μέλανος οὐρανοῦ ἐξηκολούθησε πίπτουσα εἰς τὴν λευκὴν γῆν κατὰ παχείας νιφάδας.

Ἐπειδὴ δ' ἐκεῖ ἐμέλλομεν νὰ διανυκτερεύσωμεν, τὸ καλήτερον ἦτον νὰ κοιμηθῶμεν ὅσον τάχιον. Ἐμιμήθην ἑπομένως τοὺς κύνας, καὶ τυλιχθεὶς εἰς τὴν προβιάν μου, ἣν εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας εἶχον στεγνώσει εἰς τὴν φωτίαν, ἡπλώθην παρὰ τὴν ἑστίαν, καὶ ὡς προσκεφάλαιον ἔλαβον λεῖόν τινα λίθον ἐκεῖ εὑρισκόμενον.

— Κοιμοῦ, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης· θὰ σ' ἐξυπνήσω ὅταν θὰ θελήσω νὰ κοιμηθῶ κ' ἐγὼ, διότι ἂν καὶ οὐδὲν ἔχομεν νὰ φοβώμεθα εἰς τὴν καλύβην ταύτην παρὰ θηρίων ἢ παρ' ἀνθρώπων, ἀνάγκη εἶναι ὁ εἷς ἐξ ἡμῶν ν' ἀγρυπνῇ πάντοτε καὶ νὰ διατηρῇ τὴν φωτίαν. Πρέπει νὰ προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τοῦ κρύους. Δύναται νὰ γίνῃ δριμὺ ἂν παύσῃ νὰ χιονίζῃ.

Χωρὶς δευτέρας προτροπῆς, ἀπεκοιμήθην ἀμέσως.

Ὅτε δὲ μ' ἐξύπνησεν ὁ κύριός μου, ἡ νὺξ πρέπει νὰ ἦτον ἱκανῶς προκεχωρημένη· τοὐλάχιστον οὕτω μοὶ ἐφαίνετο. Ἡ χιὼν δὲν ἔπιπτε πλέον, ἡ δὲ φωτία ἡμῶν ἔκαιε πάντοτε.

— Τώρα ἡ σειρά σου, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης· Ἀρκεῖ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ προσθέτῃς ξύλα εἰς τὴν ἑστίαν. Βλέπεις ὅτι σοὶ τὰ ἡτοίμασα.

Τῷ ὄντι δὲ σωρὸς φρυγάνων ἔκειτο πλησίον μου, διότι ὁ κύριός μου, ἔχων τὸν ὕπνον πολὺ ἐμοῦ ἐλαφρότερον, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἐξυπνῶ ἀποσπῶν ξύλον ἀπὸ τοῦ τοίχου τῆς καλύβης, ὁσάκις εἶχον ἀνάγκην, καὶ μοὶ εἶχεν ἑτοιμάσει τὸν σωρὸν ἐκεῖνον, ὅπως ἄνευ κρότου λαμβάνω τὰ φρύγανα.

Φρόνιμος ἦτον βεβαίως ἡ πρόνοια, ἀλλὰ δὲν ἀπέβη, φεῦ! κατὰ τοῦ Βιτάλη τὰς προσδοκίας.

Βλέπων ὅτι ἤμην ἔξυπνος καὶ ἕτοιμος ν' ἀναδεχθῶ τὴν φρούρησιν, ἐξηπλώθη αὐτὸς πλησίον τοῦ πυρὸς, ἔχων τὸν Καρδούλην παρὰ τὸ σῶμά του, τετυλιγμένον εἰς κάλυμμα, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ ἀναπνοή του, ἠχηροτέρα καὶ ὁμαλωτέρα ἀκουομένη, μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι εἶχεν ἀποκοιμηθῆ.

Τότε ἠγέρθην, καὶ ἀψόφως, ἀκροποδητὶ, ἐπῆγα πρὸς τὴν θύραν νὰ ἰδῶ τί γίνεται ἔξω.

Ἡ χιὼν εἶχε καλύψει τὰ πάντα, τὰ χόρτα, τοὺς θάμνους, τὰς παραφυάδας, τὰ δένδρα. Ἕως οὗ τὸ βλέμμα ἐξετείνετο, ἔβλεπε σινδόνην ἀνώμαλον, ἀλλὰ πανταχοῦ λευκήν. Ὁ οὐρανὸς ἦτον κατάστερος· καὶ ἔστιλβον μὲν οἱ ἀστέρες, ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς χιόνος προήρχετο ἡ ὠχρὰ λάμψις ἥτις τὰ πέριξ ἐφώτιζε. Τὸ ψῦχος εἶχεν αὐξήσει, καὶ παγετὸς πρέπει νὰ ὑπῆρχεν ἔξω, διότι παγετώδης εἰσήρχετο ὁ ἀὴρ εἰς τὴν καλύβην. Εἰς τὴν πένθιμον σιωπὴν τῆς νυκτὸς ἠκούοντο ἐνίοτε τριγμοὶ ἀποδεικνύοντες ὅτι ἐπάγωνε τῆς χιόνος ἡ ἐπιφάνεια.

Εὐτυχεῖς τῷ ὄντι ἤμεθα ὅτι ἀπηντήσαμεν τὴν καλύβην ἐκείνην· διότι τί θὰ ἐγινόμεθα ἐν μέσῳ τοῦ δάσους, εἰς τὴν χιόνα καὶ εἰς τόσον ψῦχος;

Ὅσον ἀθορύβως καὶ ἂν ἠγέρθην, ἐξύπνησα ὅμως τοὺς κύνας, καὶ ὁ Ζερβῖνος ἠγέρθη καὶ ἦλθε μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν θύραν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔβλεπε δι' ὀφθαλμῶν ὡς τοὺς ἐδικούς μου τὴν λαμπρότητα τῆς χιονώδους ταύτης νυκτὸς, ἐβαρύνθη ταχέως καὶ ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ.

Ἀλλὰ διὰ τῆς χειρὸς τὸν διέταξα νὰ ἐπιστρέψῃ. Τί ἰδέα νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ ψῦχος ἐκεῖνο! Δὲν ἦτον καλήτερον νὰ μείνῃ πλησίον τῆς φωτίας παρὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ περιφέρηται; Καὶ ὑπήκουσε μὲν, ἀλλὰ κατεκλίνθη ἔχων τὴν μύτην ἐστραμμένην πρὸς τὴν θύραν, ὡς κύων ἐπίμονος, μὴ παραιτούμενος τῆς ἰδέας του.

Ἔμεινα δ' ὀλίγας στιγμὰς ἔτι θεωρῶν τὴν χιόνα· διότι ἂν καὶ τὸ θέαμα τοῦτο ἐπλήρου τὴν καρδίαν μου ἀορίστου βαρυθυμίας, εὕρισκον ὅμως εὐχαρίστησίν τινα εἰς τὴν θέαν ἐκείνην. Μοὶ ἤρχετο νὰ κλαύσω· καὶ ὅσον εὔκολον καὶ ἂν μοὶ ἦτον νὰ μὴ τὴν βλέπω πλέον, νὰ κλείσω

Digitized by Google

τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν θέσιν μου, δὲν μετεκινούμην ὅμως διόλου.

Τέλος ἐπλησίασα πάλιν εἰς τὴν φωτίαν, καὶ ἀφ' οὗ προσέθηκα τρία ἢ τέσσαρα ξύλα, σταυρώσας αὐτὰ ἐπ' ἀλλήλων, ἐνόμισα ὅτι ἐδυνάμην νὰ καθήσω ἀκινδύνως ἐπὶ τοῦ λίθου ὅστις μοὶ εἶχε χρησιμεύσει εἰς προσκεφάλαιον.

Ὁ κύριός μου ἐκοιμᾶτο ἡσύχως· οἱ κύνες καὶ ὁ Καρδούλης ἐκοιμῶντο ἐπίσης, καὶ ἐκ τῆς ἑστίας, ἥτις εἶχεν ἀναζωογονηθῆ, ἀνέθρωσκον ὡραῖαι φλόγες, ἀναβιβάζουσαι μέχρι τῆς στέγης τὰς γλώσσας των, καὶ ἐκπέμπουσαι λαμπροὺς σπινθῆρας, οἵτινες καὶ μόνοι διέκοπτον τὴν σιγήν.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον διεσκέδαζον βλέπων τοὺς σπινθῆρας τούτους· βαθμηδὸν ὅμως ὁ κάματος μὲ κατέλαβε καὶ μ' ἀπενάρκωσε χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῶ.

Ἂν εἶχον ν' ἀσχολῶμαι εἰς τὸ νὰ προμηθεύω ξύλα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγείρωμαι, θὰ περιεπάτουν εἰς τὴν καλύβην, καὶ οὕτω θὰ ἔμενον ἔξυπνος· ἀλλὰ καθήμενος, μόνον κίνημα ἔχων νὰ κάμνω τὸ νὰ ἐκτείνω τὴν χεῖρα ἵνα λαμβάνω τοὺς κλάδους καὶ τοὺς ῥίπτω εἰς τὴν φωτίαν, ἐνέδωκα εἰς τὸν ὕπνον, ὅστις μ' ἐκυρίευε, καὶ νομίζων ὅτι ἤμην ἔξυπνος, ἀπεκοιμήθην.

Αἴφνης ἀπεσπάσθην τοῦ ὕπνου μου ὑπὸ μανιώδους γαυγίσματος.

Ἦτον σκότος. Εἶχον βεβαίως κοιμηθῆ πολλὴν ὥραν. Τὸ πῦρ εἶχε σβύσει, ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἀνέδιδε φλόγας αἵτινες νὰ φωτίζωσι τὸ ἐμβαδὸν τῆς καλύβης.

Αἱ ὑλακαὶ ἐξηκολούθουν, καὶ ἀνεγνώριζον τὴν φωνὴν τοῦ Κάπη· ἀλλὰ περίεργον! Οὔτε ἡ Δόλση οὔτε ὁ Ζερβῖνος δὲν ἀπήντων εἰς τὴν φωνὴν τοῦ συντρόφου των.

— Αἴ, λοιπὸν τί; ἀνέκραξεν ὁ Βιτάλης, ἐγειρόμενος καὶ αὐτός. Τί συμβαίνει;

— Δὲν ἠξεύρω.

— Ἀπεκοιμήθης, καὶ ἔσβυσεν ἡ φωτία.

Ὁ Κάπης εἶχεν ὁρμήσει πρὸς τὴν θύραν, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἐξέλθει, καὶ ἐκεῖθεν ἐγαύγιζε.

Τὴν ἐρώτησιν ἣν ὁ κύριός μου μοὶ ἀπηύθυνεν, αὐτὴν ταύτην ἀπηύθυνον πρὸς ἐμαυτὸν καὶ ἐγώ. Τί συνέβαινεν;

Εἰς τὰς ὑλακὰς τοῦ Κάπη ἀπήντησαν δύο ἢ τρεῖς ὠρυγμοὶ θρηνώδεις, εἰς οὓς ἀνεγνώρισα τὴν φωνὴν τῆς Δόλσης. Προήρχοντο δὲ οἱ ὠρυγμοὶ οὗτοι ὄπισθεν τῆς καλύβης, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.

Ἠθέλησα νὰ ἐξέλθω· ἀλλ' ὁ κύριός μου μ' ἐμπόδισε, θέτων τὴν χεῖρά του εἰς τὸν ὦμόν μου.

— Θὲς πρῶτον ξύλα εἰς τὴν φωτίαν, μοὶ διέταξε.

Ἐν ᾧ δ' ὑπήκουον, ἔλαβεν ἐκ τῆς ἑστίας ἓν ἐκ τῶν καιομένων ξύλων, καὶ ἐφύσησεν εἰς αὐτόν, ἵνα ζωογονήσῃ τὴν ἀπηνθρακωμένην του ἄκραν.

Ἔπειτα δέ, ἀντὶ νὰ ῥίψῃ τὸ ξύλον τοῦτο πάλιν εἰς τὴν ἑστίαν ὅταν τὸ ἄκρον του ἔγινεν ἐρυθρόν, τὸ ἐκράτησεν εἰς τὴν χεῖρά του.

— Ἂς ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν, εἶπε. Περιπάτει ὀπίσω μου. Κάπη, ἐμπρός!

Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἠθέλομεν νὰ ἐξέλθωμεν, φοβερὸς ὠρυγμὸς ἐξεῤῥάγη μακρόθεν, καὶ ὁ Κάπης ἔντρομος ἐῤῥίφθη μεταξὺ τῶν ποδῶν μας.

— Εἶναι λύκοι. Ποῦ εἶναι ὁ Ζερβῖνος καὶ ἡ Δόλση;

Εἰς τοῦτο δὲν ἤξευρον τί ν' ἀπαντήσω. Βεβαίως οἱ δύω κύνες εἶχον ἐξέλθει ἐν ᾧ ἐκοιμώμην. Ὁ Ζερβῖνος εἶχεν ἀναμφιβόλως ἐκτελέσει τὴν πρόθεσιν ἣν εἶχεν ἤδη ἐνδείξει καὶ εἰς ἣν εἶχον ἐναντιωθῆ, ἡ δὲ Δόλση εἶχε συνοδεύσει τὸν σύντροφόν της.

Οἱ λύκοι τοὺς εἶχον ἴσως ἁρπάσει; Μοὶ εἶχε φανῆ ὅτι ὁ τόνος τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου μου, ὅτε ἠρώτησε ποῦ εἶναι οἱ κύνες, τοιοῦτον φόβον ἐπρόδιδε.

— Λάβε καὶ σὺ ἕνα δαυλόν, μοὶ εἶπε, καὶ ὑπάγωμεν νὰ τοὺς βοηθήσωμεν.

Εἰς τὸ χωρίον μου εἶχον ἀκούσει φοβερὰς διηγήσεις περὶ λύκων· ἀλλὰ στιγμὴν δὲν ἐδίστασα· ἔλαβον εἰς τὴν χεῖρά μου καῖον ξύλον, καὶ ἔσπευσα κατόπιν τοῦ κυρίου μου.

Ὅταν ὅμως ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἄδενδρον μέρος, δὲν εἴδομεν οὔτε κύνας οὔτε λύκους.

Εἰς τὴν χιόνα δὲ μόνον ἐφαίνοντο ἴχνη τῶν δύω κυνῶν.

Τὰ ἴχνη ταῦτα ἠκολουθήσαμεν, καὶ εὕρομεν ὅτι ἐστρέφοντο περὶ τὴν καλύβην. Ἔπειτα δέ, εἴς τινα ἀπόστασιν, διεκρίνετο εἰς τὸ σκότος διάστημα καθ' ὃ ἡ χιὼν εἶχε πατηθῆ, ὡς ἂν ζῶα εἶχον κυλισθῆ εἰς αὐτήν.

— Ζήτει, ζήτει, Κάπη, ἔλεγεν ὁ κύριός μου, καὶ ἐσφύριζε συγχρόνως ἵνα καλέσῃ τὴν Δόλσην καὶ τὸν Ζερβῖνον.

Ἀλλ' οὐδεμία ὑλακὴ δὲν τῷ ἀπεκρίνετο, οὐδεὶς ἦχος δὲν ἐτάραττε τὴν πένθιμον τοῦ δάσους σιγήν, καὶ ὁ Κάπης, ἀντὶ νὰ ζητῇ, καθὼς διετάττετο, ἐχώνετο εἰς τοὺς πόδας μας, προφανῆ δίδων δείγματα ἀνησυχίας καὶ τρόμου, ἐκεῖνος ὁ συνήθως τοσοῦτον εὐπειθὴς καὶ τοσοῦτον γενναῖος.

Ἡ ἀντανάκλασις τῆς χιόνος δὲν ἔλαμπεν ἀρκούντως ὥστε νὰ βλέπωμεν εἰς τὸ σκότος καὶ νὰ δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὰ ἴχνη. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, τεθαμβωμένον τὸ βλέμμα, ἐσβεῖτο εἰς σκότος συγκεχυμένον.

Ἐκ δευτέρου δ' ἐσφύριξεν ὁ Βιτάλης, καὶ δι' ἰσχυρᾶς φωνῆς ἐκάλεσε τὴν Δόλσην καὶ τὸν Ζερβῖνον.

Καὶ ἠκροάσθημεν, ἀλλ' ἡ σιωπὴ ἐξηκολούθει. Ἡ καρδία μου συνεστάλη.

Ὁ δυστυχὴς Ζερβῖνος! ἡ ταλαίπωρος Δόλση!

Ὁ Βιτάλης τότε ὥρισε τὸν φόβον ὃν ᾐσθανόμην.

Digitized by Google

— Οἱ λύκοι τοὺς ἐπῆραν, εἶπε. Διατί τοὺς ἀφῆκες νὰ ἐξέλθωσι;

Ἀ! ναί, διατί; Δὲν εἶχον, φεῦ! τί ν' ἀποκριθῶ.

— Πρέπει νὰ τοὺς ζητήσωμεν, εἶπον.

Καὶ ἐπέρασα ἐμπρός· ἀλλ' ὁ Βιτάλης μ' ἐμπόδισε.

— Καὶ ποῦ θέλεις νὰ τοὺς ζητήσῃς; εἶπε.

— Δὲν ἠξεύρω· παντοῦ.

— Πῶς νὰ εὕρωμεν ποῦ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χιόνα;

Καὶ τῷ ὄντι δὲν ἦτον πρᾶγμα εὔκολον. Χιόνα εἴχομεν ὡς ὑπὲρ μέσην τὴν κνήμην, καὶ τὰ δύο ἠνθρακωμένα μας ξύλα δὲν ἐδύναντο νὰ διαλύσουν τὸ σκότος.

— Ἂν δὲν ἀπεκρίθησαν εἰς τὴν φωνήν μου, τοῦτο δηλοῖ ὅτι εἶναι... πολὺ μακράν, εἶπε. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐκτεθῶμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν λύκων· δὲν ἔχομεν ὅπλα ἀμύνης.

Φοβερὸν ἦτον τὸ νὰ ἐγκαταλείψωμεν οὕτω τοὺς δύω δυστυχεῖς τούτους κύνας, τοὺς δύω συντρόφους, τοὺς δύω φίλους μας, φοβερὸν δὲ πρὸ πάντων δι' ἐμέ, διότι ᾐσθανόμην βαρύνουσαν ἐπ' ἐμοῦ ὅλην τὴν εὐθύνην τῆς παρεκτροπῆς των. Ἂν δὲν εἶχον κοιμηθῆ, δὲν ἤθελον ἐξέλθει.

Ὁ κύριός μου εἶχε διευθυνθῆ πρὸς τὴν καλύβην, καὶ τὸν παρηκολούθησα, εἰς πᾶν βῆμα στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἱστάμενος ἵνα ἀκούω. Ἀλλ' οὐδὲν εἶδον πλὴν τῆς χιόνος, οὐδὲν ἤκουσα πλὴν τῶν τρυγμῶν αὐτῆς.

Εἰς τὴν καλύβην δὲ νέον συμβὰν μᾶς περιέμενεν. Εἶχον σωρεύσει φρύγανα εἰς τὴν ἑστίαν πρὶν ἢ ἐξέλθωμεν, καὶ αὐτὰ ἀνάψαντα, ἔρριπτον λαμπρὸν φῶς εἰς πάσας τὰς γωνίας τοῦ δωματίου.

Ἀλλ' εἰς τὸ φῶς τοῦτο οὐδαμοῦ εἶδον τὸν Καρδούλην.

Τὸ κάλυμμά του εἶχε μείνει πλησίον τῆς φωτιᾶς, ἀλλ' ἦτον ἐπίπεδον, καὶ ὁ πίθηξ δὲν ἦτον ὑπ' αὐτό.

Τὸν ἔκραξα τότε, τὸν ἔκραξε καὶ ὁ Βιτάλης· ἀλλὰ δὲν ἐνεφανίσθη.

Τί εἶχε γίνει;

Ὁ Βιτάλης μοὶ εἶπεν ὅτι, ὅταν ἐξύπνησε, τὸν εἶχεν αἰσθανθῆ πλησίον του. Ἀφ' ὅτου λοιπὸν ἐξήλθομεν ἔγινεν ἄφαντος;

Ἠθέλησεν ἴσως νὰ μᾶς παρακολουθήσῃ;

Λαβόντες δ' ἐκ τῆς ἑστίας τινὰ καίοντα φρύγανα, ἐξήλθομεν, κύπτοντες τὸ σῶμα ἐμπρός, τὰ φρύγανα κλίνοντες πρὸς τὸ ἔδαφος, καὶ ζητοῦντες εἰς τὴν χιόνα τὰ ἴχνη τοῦ Καρδούλη.

Ἀλλὰ δὲν τὰ εὕρομεν. Ἀληθὲς ὅμως ὅτι καὶ ἡ δίοδος τῶν κυνῶν, καὶ ἡμῶν αἱ συχναὶ διαβάσεις εἶχον συγχύσει τὰ ἴχνη, ὄχι ὅμως τόσον ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς τύπους τῶν ποδῶν τοῦ πίθηκος.

Ἑπομένως δὲν εἶχεν ἐξέλθει.

Εἰσήλθομεν δ' εἰς τὴν καλύβην νὰ ἴδωμεν μὴ εἶχε κρυβῆ που μεταξὺ τῶν φρυγάνων.

Ἐπὶ μακρὸν δὲ χρόνον ζητήσαντες αὐτόν, ἐπεσκέφθημεν δεκάκις τὰ αὐτὰ μέρη, τὰς αὐτὰς γωνίας· ἀνέβην δὲ καὶ εἰς τοὺς ὤμους τοῦ Βιτάλη νὰ ἐρευνήσω τοὺς κλάδους τῆς στέγης ἡμῶν. Ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἱστάμεθα καὶ τὸν ἐκαλοῦμεν. Ἀλλὰ τίποτε, πάντοτε τίποτε.

Ὁ Βιτάλης ἐφαίνετο ἐκτὸς ἑαυτοῦ, καὶ ἐγὼ ἤμην βαθέως τεθλιμμένος.

Ὁ δυστυχὴς ὁ Καρδούλης!

Ἠρώτησα τὸν κύριόν μου ἂν ἐνόμιζεν ὅτι οἱ λύκοι καὶ αὐτὸν τὸν ἐπῆραν.

— Ὄχι, μοὶ εἶπεν· οἱ λύκοι δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὴν καλύβην. Νομίζω ὅτι ὥρμησαν κατὰ τοῦ Ζερβίνου καὶ κατὰ τῆς Δόλσης ὅταν ἐξῆλθον. Ἐδῶ ὅμως δὲν ἐμβῆκαν. Πιθανὸν εἶναι ὅτι ὁ Καρδούλης ἐτρόμαξε καὶ κάπου ἐκρύβη ἐν ᾧ ἤμεθα ἔξω. Τοῦτο πρὸ πάντων μὲ ἀνησυχεῖ δι' αὐτόν, διότι εἰς τὸν ἄθλιον αὐτὸν καιρὸν θὰ κρυώσῃ, καὶ τὸ κρυολόγημα θὰ τῷ ἦτον θανατηφόρον.

— Τότε ἂς ἐρευνήσωμεν πάλιν.

Καὶ ἠρχίσαμεν τὰς ἐρεύνας ἡμῶν ἐκ νέου· ἀλλ' οὐδὲ τότε ἐπιτυχέστεραι δὲν ὑπῆρξαν.

— Πρέπει νὰ περιμείνωμεν νὰ ἐξημερώσῃ, εἶπεν ὁ Βιτάλης.

— Πότε θὰ ἐξημερώσῃ;

— Μετὰ δύω ἢ τρεῖς ὥρας, νομίζω.

Καὶ ἐκάθησεν ἔμπρὸς τῆς φωτιᾶς, κλίνων τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν δύω χειρῶν του.

Ἐγὼ δὲ δὲν ἐτόλμων νὰ τὸν ταράξω, καὶ ἔμενον ἀκίνητος πλησίον του, μόνον δὲ φρύγανα ἐνίοτε προσθέτων εἰς τὴν φωτιάν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠγείρετο καὶ ἐπήγαινε μέχρι τῆς θύρας· ἐθεώρει δὲ τὸν οὐρανόν, καὶ ἔκλινε τὸ οὖς ν' ἀκούσῃ, μεθ' ὃ ἐπανήρχετο εἰς τὴν θέσιν του πάλιν.

Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι θὰ ἐπροτίμων ἂν μ' ἐπέπληττε, παρὰ νὰ τὸν βλέπω οὕτω κατηφῆ καὶ καταβεβλημένον.

Αἱ τρεῖς ὧραι ἂς εἶπε διῆλθον μετ' ἀπελπιστικῆς βραδύτητος. Ἐφαίνετο ὡς ἂν ἡ νὺξ ἐκείνη θὰ ἦτον ἀτελεύτητος.

Ἐν τούτοις τὰ ἄστρα ὠχρίασαν, ὁ οὐρανὸς ἐλευκάνθη· ἡ αὐγὴ διεγέλα, καὶ μετ' ὀλίγον θὰ ἤρχετο ἡ ἡμέρα.

Ἀλλὰ μετὰ τῆς ἡμέρας ηὔξανε καὶ τὸ ψῦχος, καὶ ὁ διὰ τῆς θύρας εἰσερχόμενος ἀὴρ ἦτον παγετώδης.

Ἂν ἀνευρίσκομεν τὸν Καρδούλην, θὰ ἔζη ἀκόμη;

Ἀλλὰ καὶ τίνα πιθανὴν ἐλπίδα εἴχομεν νὰ τὸν εὕρωμεν!

Προσέτι τίς ἤξευρεν ἂν ἡ ἡμέρα δὲν θὰ μᾶς ἔφερε καὶ πάλιν χιόνα;

Digitized by Google

Καὶ τότε πῶς νὰ τὸν ζητήσωμεν;

Εὐτυχῶς ὅμως χιόνα δὲν ἔφερε· καὶ ὁ οὐρανός, ἀντὶ νὰ συγκαλυφθῇ ὡς τὴν προτεραίαν, ἐπληρώθη λάμψεως ῥοδόχρου, ἥτις προήγγελλεν αἰθρίαν.

Ἅμα δὲ τὸ ψυχρὸν φῶς τῆς αὐγῆς ἔδωκεν εἰς τοὺς θάμνους καὶ εἰς τὰ δένδρα τ' ἀληθῆ αὐτῶν σχήματα, ἀμέσως ἐξήλθομεν. Ὁ Βιτάλης ἐπῆρεν ὡς ὅπλον ἰσχυρὰν ῥάβδον, καὶ ὁμοίαν ἐπῆρα κ' ἐγώ.

Ὁ Κάπης δὲν ἐφαίνετο πλέον κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ τρόμου ὅστις τὸν εἶχε καταλάβει τὴν νύκτα, ἀλλὰ τὸ βλέμμα ἔχων προσηλωμένον εἰς τὸ τοῦ κυρίου του, ἓν νεῦμα περιέμενεν ἵνα ὁρμήσῃ πρῶτος ἐμπρός.

Ἐν ᾧ δ' ἐζητοῦμεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ ἴχνη τοῦ Καρδούλη, ὁ Κάπης ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐγαύγιζε χαρμοσύνως· τοῦτο δὲ ἐδήλου ὅτι εἰς τὸν ἀέρα ἔπρεπε νὰ ζητῶμεν καὶ ὄχι εἰς τὸ ἔδαφος.

Καὶ τῷ ὄντι δὲ εἴδομεν ὅτι ἡ χιὼν ἥτις ἐκάλυπτε τὴν καλύβην μας εἶχε πολλαχοῦ πατηθῆ μέχρι μεγάλου τινὸς κλάδου κλίνοντος ὑπεράνω τῆς στέγης.

Παρηκολουθήσαμεν δὲ διὰ τῶν βλεμμάτων τὸν κλάδον τοῦτον, ἀνήκοντα εἰς μεγάλην δρῦν, καὶ ὅλως εἰς τοῦ δένδρου τὴν κορυφήν, εἴδομεν εἰς τὴν γωνίαν ἣν ἐσχημάτιζον δύω κλάδοι, συνεσπειρωμένον μικρὸν φαιόχρουν τι ἀντικείμενον.

Ἦτον δὲ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὁ Καρδούλης, καὶ ἤδη εὐνόητον ἦτον τί εἶχε συμβῆ. Φοβηθεὶς τοὺς ὠρυγμοὺς τῶν λύκων καὶ τῶν σκύλων, ἀντὶ νὰ μείνῃ παρὰ τὴν ἑστίαν, ὁ Καρδούλης εἶχε πηδήσει εἰς τῆς καλύβης τὴν ὀροφήν, καὶ ἐκεῖθεν εἶχεν ἀναῤῥιχηθῆ εἰς τὴν κορυφὴν τῆς δρυός, ὅπου θεωρῶν ἑαυτὸν ἀσφαλῆ, ἔμενεν ἀκίνητος καὶ δὲν ἀπήντα εἰς τὰς προσκλήσεις μας.

Τὸ πτωχὸν ζωΰφιον, τὸ τόσον εἰς τὸ ψῦχος εὐαίσθητον, βεβαίως κατεπάγωσεν ἐπάνω ἐκεῖ.

Ὁ κύριός μου τὸν ἐκάλεσεν ἠπίως, ἀλλὰ δὲν μετεκινήθη, καὶ ἔμεινεν ὡς ἂν ἦτον νεκρός.

Πολλάκις ἐπανέλαβε τὰς προσκλήσεις του ὁ Βιτάλης, ἀλλ' ὁ Καρδούλης σημεῖον ζωῆς δὲν ἔδιδε.

Ἐγὼ δὲ εἶχον νὰ ἐξαγοράσω τὸ σφάλμα μου τῆς νυκτός.

— Ἂν θέλητε, εἶπον, ν' ἀναβῶ νὰ τὸν φέρω.

— Θὰ πέσῃς καὶ θὰ κακοπάθῃς.

— Δὲν ὑπάρχει κίνδυνος.

Ἀλλ' ὀρθῶς δὲν ἔλεγον, διότι ἐξ ἐναντίας ὑπῆρχε κίνδυνος, καὶ πρὸ πάντων ὑπῆρχε δυσκολία. Τὸ δένδρον ἦτον χονδρόν, καὶ προσέτι ἦσαν ὑπὸ χιόνα κεκαλυμμένα τὰ μέρη τοῦ κορμοῦ καὶ τὰ κλαδία ὅσα προσεβάλλοντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Εὐτυχῶς εἶχον μάθει ἐγκαίρως ν' ἀναβαίνω εἰς δένδρα, καὶ εἶχον ἀποκτήσει πολλὴν ἕξιν εἰς τὴν τέχνην ταύτην. Μικρά τινα κλωνάρια εἶχον φυτρώσει εἴς τινα μέρη τοῦ κορμοῦ. Ταῦτα λοιπὸν μετεχειρίσθην ὡς βαθμίδας· καίτοι δὲ τυφλούμενος ὑπὸ τῆς χιόνος ἣν αἱ χεῖρές μου ἔῤῥιπτον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἔφθασα ὅμως εἰς τὴν πρώτην διακλάδωσιν, ὅθεν ἡ ἀνάβασις ἦτον πλέον εὔκολος, ἤρκει μόνον νὰ προσέχω νὰ μὴ ὀλισθήσω ἐπὶ τῆς χιόνος.

Ἐν ᾧ δ' ἀνέβαινον, προσωμίλουν ἠπίως τὸν Καρδούλην· ἀλλ' αὐτὸς δὲν μετεκινεῖτο, καὶ μόνον προσήλου εἰς ἐμὲ στίλβοντας ὀφθαλμούς.

Ἐπλησίαζον νὰ τὸν φθάσω· ἀλλ' ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ ἐκτείνω πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα, ἐπήδησε διὰ μιᾶς εἰς ἄλλον κλάδον.

Τὸν ἠκολούθησα καὶ ἐκεῖ, ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ αὐτὰ τῶν ὁδῶν τὰ παιδάρια, δὲν ἐξισοῦνται πρὸς τοὺς πιθήκας ὡς πρὸς τὴν τέχνην τοῦ νὰ τρέχουν ἐπὶ τῶν δένδρων.

Ἑπομένως πιθανώτατα δὲν θὰ κατώρθουν ποτὲ νὰ τὸν φθάσω τὸν Καρδούλην, ἂν ἡ χιὼν δὲν ἐκάλυπτε τοὺς κλάδους, διότι βρεχόμενος τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἐντὸς ὀλίγου ἀπηύδησε διωκόμενος. Τότε καταφερόμενος ἀπὸ κλωνὸς εἰς κλῶνα, ἐῤῥίφθη δι' ἑνὸς πηδήματος εἰς τοὺς ὤμους τοῦ κυρίου του, καὶ ἐκρύβη ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ.

Πολὺ ἦτον ὅτι ἀνεύρομεν τὸν Καρδούλην, ἀλλὰ δὲν ἐπλήρου τοῦτο πάσας τὰς ἐπιθυμίας ἡμῶν· ἔμενεν ἀκόμη νὰ εὕρωμεν καὶ τοὺς κύνας.

Ὀλίγα βήματα μᾶς ἔφερον εἰς τὴν θέσιν ἣν εἴχομεν ἤδη ἐπισκεφθῆ τὴν νύκτα, καὶ ὅπου εἴχομεν εὕρει τὴν χιόνα πεπατημένην.

Ἤδη δέ, εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, εὔκολον μᾶς ἦτον νὰ ἐννοήσωμεν τί εἶχε συμβῆ. Εἰς τὴν χιόνα ἔμενε κοιλογλύφως ἐγκεχαραγμένη ἡ ἱστορία τοῦ θανάτου τῶν δυστυχῶν κυνῶν ἡμῶν.

Ἐξελθόντες τῆς καλύβης ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐπορεύθησαν παρὰ τοὺς κατ' ἀράδα κειμένους σωροὺς τῶν φρυγάνων, καὶ ἐπὶ εἴκοσι περίπου μέτρα παρηκολουθήσαμεν τὰ ἴχνη των. Ἔκτοτε δὲ τὰ ἴχνη ταῦτα ἠφανίζοντο, διότι ἡ χιὼν ἦτον συντεταραγμένη, καὶ ἐκεῖθεν ἐφαίνοντο ἄλλα ἴχνη, ἀφ' ἑνὸς τὰ δεικνύοντα πόθεν οἱ λύκοι διὰ μακρῶν ἁλμάτων εἶχον ὁρμήσει ἐπὶ τοὺς κύνας, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰ ἐξ ὧν ἐσυμπεράναμεν κατὰ τίνα διεύθυνσιν τοὺς εἶχον ἀπαγάγει ἀφ' οὗ τοὺς κατέβαλον. Ἴχνη δὲ τῶν κυνῶν δὲν ἐφαίνοντο, ἐκτὸς γραμμῆς τινος ἐρυθρᾶς ἥτις ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα αἱματηρὰ ἐξετείνετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Περιττὴ ἀπέβαινε τοῦ λοιποῦ πᾶσα ἔρευνα· τοὺς ταλαιπώρους κύνας μας εἶχον σπαράξει τὰ θηρία, καὶ τοὺς εἶχον ἁρπάσει νὰ τοὺς καταφάγωσιν εἰς ἔρημόν τινα γωνίαν τριβόλων.

Ἄλλως τε τὸ μᾶλλον κατεπεῖγον δι' ἡμᾶς ἦτον νὰ θερμάνωμεν τὸν Καρδούλην.

Ἐπεστρέψαμεν λοιπὸν εἰς τὴν καλύβην, καὶ

Digitized by Google

ἐν ᾧ ὁ Βιτάλης τῷ ἐκράτει τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἀπέναντι τῆς φωτίας, ὡς ἂν ἦτον μικρὸν παιδίον, ἐγὼ ἐθέρμανα τὸ πέπλωμά του, καὶ τὸν ἐτυλίξαμεν εἰς αὐτό.

Ἀλλὰ δὲν ἤρκει τὸ πέπλωμα· τῷ ἐχρειάζετο ἀκόμη καλὴ κλίνη θερμή, πρὸ πάντων δὲ θερμὸν ποτόν, καὶ μᾶς ἔλειπον καὶ τὰ δύω. Εὐτυχία ὅτι εἴχομεν καὶ φωτίαν.

Ἐκαθήμεθα λοιπόν, ὁ κύριός μου κ' ἐγώ, περὶ τὴν ἑστίαν, χωρὶς λέξιν νὰ λέγωμεν, καὶ ἐκεῖ ἐμένομεν ἀκίνητοι καὶ βλέποντες τὴν φωτίαν νὰ καίῃ.

Ἀλλὰ δὲν ἐχρειάζοντο λέξεις, δὲν ἐχρειάζοντο βλέμματα, ἵνα ἐκφράσωσι τί ᾐσθανόμεθα.

— Ὁ δυστυχὴς Ζερβίνος! ἡ δυστυχὴς Δόλση! οἱ δυστυχεῖς φίλοι μας!

Ταύτας τὰς λέξεις ἐψιθυρίζομεν ἀμφότεροι, ἕκαστος κατ' ἰδίαν, ἢ κἂν ταύτας εἴχομεν τὰς σκέψεις ἐν τῇ καρδίᾳ μας.

Ἦσαν σύντροφοι ἡμῶν, μετέσχον τῶν εὐτυχῶν καὶ τῶν δυστυχῶν μας στιγμῶν, καὶ δι' ἐμέ, κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν θλίψεων καὶ τῆς μονώσεως, ἦσαν οἱ φίλοι, σχεδὸν τὰ παιδία μου.

Καὶ τοῦ θανάτου των ἔνοχος ἐγὼ ἤμην.

Διότι ἀθῷον δὲν ἐδυνάμην ἐμαυτὸν νὰ κηρύξω· ἂν εἶχον φρουρήσει καλῶς, ὡς ὤφειλον, ἂν δὲν εἶχον ἀποκοιμηθῆ, δὲν θὰ ἐξήρχοντο, οἱ δὲ λύκοι δὲν θὰ μᾶς προσέβαλλον ἐντὸς τῆς καλύβης, ἀλλὰ θὰ ἔμενον μακράν, φοβούμενοι τὴν φωτίαν. Ἤθελον νὰ μ' ἐπέπληττεν ὁ Βιτάλης· σχεδὸν θὰ ἐπεθύμουν νὰ μ' ἔδερεν.

Ἀλλὰ δὲν μοὶ ἔλεγε τίποτε, οὔτε κἂν ἔστρεφε πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα, ἀλλ' ἔμενε κύπτων τὴν κεφαλὴν ὑπὲρ τὴν ἑστίαν. Βεβαίως ἐσκέπτετο τί θὰ γίνωμεν χωρὶς τῶν κυνῶν. Πῶς θὰ ἐδίδομεν παραστάσεις χωρὶς αὐτῶν; Πῶς θὰ ἐζῶμεν;

(Ἕπεται συνέχεια).

ΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Εἶνε μεγάλης χαρᾶς πρόξενον τὸ νὰ γράφῃ τις πρὸς οὓς ἀγαπᾷ, καὶ οὓς ἀπεχώρισεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἀνάγκη ἢ ἡ δυστυχία. Ἡ ἐπιστολογραφία εἶνε ἡ εὐτυχία τῆς ἀπουσίας, ἐὰν ἦνε δυνατὸν ἡ ἀπουσία νὰ ἔχῃ τὴν εὐτυχίαν της.

Ἡ ἐπιστολὴ εἶνε ὡς τις γλυκὺς ἀσπασμός, ἀπὸ τοῦ ὁποίου μόνον ἡ θερμότης τῶν χειλέων ἐλλείπει, ἀλλ' ἡ καρδία ὑπάρχει ἴσως πλέον καὶ αὐτῆς τῆς πραγματικότητος. Ἡ ἐπιστολὴ εἶνε τοὐλάχιστον πλέον τι ἁπλῆς συνδιαλέξεως· ὅλη ἡ στοργὴ τῆς καρδίας καὶ ἡ λεπτότης τῆς διανοίας συγκιρνᾶται ἐν αὐτῇ, καὶ συγκεντροῦται ὡς εἰς στεφάνην στενὴν καὶ πολύτιμον. Παρέχει τις τότε πᾶν ὅ,τι ἔχει κάλλιον, καὶ ἀντισηκώνει τὸν χωρισμὸν διὰ στοργῆς ζωηροτέρας καὶ κάλλιον ἐκπεφρασμένης. Ὅπως τὸ συνεχόμενον ὕδωρ ἀναβρύει ἀφθονώτερον, οὕτω καὶ ἡ ἰδέα στενοχωρουμένη ὑπὸ τοῦ χάρτου εἶνε καθαρωτέρα, ζωηροτέρα, καὶ ἐμποιεῖ πλειοτέραν αἴσθησιν· οὐδὲν ἐξ αὐτῆς ἀπόλλυται, ἡ λεπτοτέρα δὲ καὶ θερμοτέρα μερὶς ἡμῶν αὐτῶν κατατίθεται εἰς τὸ χωνευτήριον τοῦτο, εἰς ὅ, ἀφ' ὅτου ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἀγαπῶντες καὶ γράφοντες, ἐχύθησαν πολλὰ ἀριστουργήματα, τὰ μὲν περιώνυμα, τὰ δὲ ἄγνωστα. Ἐν τούτοις συμπαρομαρτεῖ πάντοτε καί τι ἔξωθεν εἰς τὰς ἐγκαρδίους ταύτας ἐκχύσεις, αἵτινες ἐκτὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν αἰσθηματικῆς ἀξίας, ἔχουσι καὶ ἱστορικὴν σπουδαιότητα καὶ φιλολογικὸν προορισμόν. Ἐν τῇ πρὸς τοὺς φίλους καὶ τοὺς οἰκείους ἀλληλογραφίᾳ ἐξόχου τινὸς ἀνδρὸς εἶνέ τις βέβαιος, ὅτι ἀνευρίσκει αὐτὸν ἀπαράλλακτον, χαρακτηριστικά, ὁποῖα δὲν ἀπαντῶνται ἐν τοῖς βιβλίοις, σχέδια ἀκριβῆ, προσωπογραφίας πιστάς, καὶ τὴν *ἀληθινὴν* ἀλήθειαν, διὰ νὰ εἴπωμεν οὕτως.

Οὔτε ἡ τῆς Ῥώμης οὔτε ἡ τοῦ Κικέρωνος ἱστορία θὰ ἦτο γνωστή, ἄνευ τῶν πρὸς τὸν Ἀττικὸν καὶ τοὺς λοιποὺς του φίλους ἐπιστολῶν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός.

[Revue Britannique]. Κυρία Σ*

Ο ΣΙΒΟΡΙ
σωθεὶς διὰ τῶν σιγάρων.

Ὁ διασημότερος τῶν ζώντων βαρβιτιστὴς Σιβορὶ διηγεῖται τὴν ἑξῆς δραματικὴν σκηνήν, ἧς ἥρως ὑπῆρξεν αὐτὸς οὗτος.

Ἤρχετο ἐκ Μεξικοῦ καὶ κατηυθύνετο πρὸς τὴν νοτίαν Ἀμερικήν, ὅτε διερχόμενος τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, ἐδέησε νὰ περάσῃ ποταμὸν ἐπὶ λέμβου κωπηλατουμένης ὑπὸ τεσσάρων μαύρων. Ὅπως διασκεδάσῃ τὴν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἀνίαν, ἴσως δὲ καὶ ὅπως ἴδῃ κατὰ πόσον ἡ μουσικὴ ἐπενήργει ἐπὶ τῶν μαύρων, ἔλαβε τὴν βάρβιτον, καὶ ἔκρουσε πολλὰς μελῳδικὰς ποικιλίας. Οἱ τέσσαρες μαῦροι διέκοψαν ἐν τῷ ἅμα τὴν κωπηλάτησιν, καὶ ἤρχισαν νὰ ὠρύωνται ἐκ τῆς ἡδονῆς. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνόμισαν ὅτι εἶχον ἐνώπιόν των μάγον, καὶ ἔλαβον θέσιν ἀπειλητικήν, ὅλα των δὲ τὰ κινήματα ἐμαρτύρουν, ὅτι ἔμελλαν νὰ τὸν ῥίψωσιν εἰς τὸν ποταμόν.

Ὁ Σιβορὶ βλέπει τὸν κίνδυνον· κλείει τὴν βάρβιτον εἰς τὴν θήκην, καὶ ἀνοίξας τὸ κιβώτιόν του μοιράζει ἀφθόνῳ τῇ χειρὶ εἰς τοὺς μαύρους σιγάρα τῆς Ἀβάνας. Ἡ γενναιοδωρία αὕτη συνεκίνησε τοὺς μαύρους, οἵτινες, κατευνασθέντες, ἐπανέλαβον τὰς κώπας. **

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΩΝ ΚΛΕΠΤΩΝ

Ἡ ἐν Λονδίνῳ συστηθεῖσα εὐεργετικὴ ἑταιρία, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶνε νὰ βοηθῇ καὶ ἐπαναφέρῃ κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὴν εὐθεῖαν τοὺς ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπολυομένους καταδίκους, ἐπρόσφερεν ἐσχάτως, τρίτην ταύτην φοράν, τὸ συμ-

Digitized by Google

πόσιον, ὅπερ προσφέρει κατ' ἔτος εἰς τοὺς διορθωμένους κλέπτας, τοὺς πελάτας της.

Ὅπως εὐκόλως ἐννοεῖ τις, εἰς τὴν παράδοξον ταύτην «ἀγάπην» δὲν ἦσαν δεκτοὶ παρὰ ὅσοι ἔφεραν εἰσιτήριον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ διατάπωσις αὕτη δὲν ἐτηρήθη αὐστηρῶς, τριάκοντα περίπου παρεισεχώρησαν ἄνευ εἰσιτηρίου εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ ἐπειδὴ ἠθέλησαν ἔπειτα νὰ τοὺς ἐκβάλωσι τῆς αἰθούσης, οἱ ἔχοντες πρόσκλησιν σύντροφοί των ἐπεκαλέσθησαν τὴν ἐπιείκειαν τῆς ἑταιρίας ὑπὲρ αὐτῶν, λέγοντες: «Ἀφήσατέ τους, θὰ τοὺς δώσωμεν μέρος ἐκ τῆς ἰδικῆς μας μερίδος». Ἡ συγκινητικὴ αὕτη παρέμβασις ἔφερε τὸ ἀποτέλεσμά της, καὶ οἱ παρείσακτοι μετέσχον τοῦ συμποσίου ἐξ ἴσου μὲ τοὺς προσκεκλημένους.

Τὸ δεῖπνον ἤρχισεν ὀλίγον μετὰ τὴν 7 ὥραν, ἤτοι καθ' ἣν στιγμὴν δειπνοῦσιν ἐν Λονδίνῳ καὶ οἱ τίμιοι ἄνθρωποι. Συνέκειτο δὲ τὸ δεῖπνον ἐκ κρέατος ψητοῦ, τυροῦ, πλακουντίου καὶ ἐκ κυάθου τεΐου ἀντὶ παντὸς ἄλλου ποτοῦ. Μετὰ τὸ δεῖπνον οἱ συνδαιτυμόνες ὡδηγήθησαν εἰς τὸ πλησίον παρεκκλήσιον, ὅπου ἐτελέσθη ἡ νενομισμένη σύναξις μεθ' ὅλης τῆς αὐστηρότητος, προϊσταμένου τοῦ κ. Δυκανοῦ, τοῦ καὶ προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν φυλακῶν ἐπιτροπῆς.

Ἀφ' οὗ ἐψάλη ὁ ἱερὸς ὕμνος, ὁ αἰδεσιμώτατος κύριος Ἄττων ἐξέθεσε τὰς ἐργασίας καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς Ἑταιρίας. Ἑκάστην πρωΐαν, ἓν μέλος τῆς ἑταιρίας ταύτης ἵσταται πρὸ τῆς θύρας τῆς μεγάλης φυλακῆς, τοῦ Κόλδ Βὰθ Φεῖλδς, ἐν ᾗ κρατοῦνται 1,200 φυλακισμένοι. Ἀναμένει τοὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς ποινῆς ἀπολυομένους ἐκ τῆς φυλακῆς καταδίκους νὰ ἐξέλθωσι, καὶ τοὺς προσκαλεῖ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν ὁδὸν Ἔλμ νὰ γευματίσωσιν. Ἐκεῖ ἕκαστος αὐτῶν ἐρωτᾶται, καὶ ἀφ' οὗ γνωσθῇ ἡ ἰδιαιτέρα ἑκάστου ἁρμοδιότης καὶ ἱκανότης, ἀναζητεῖται, εἰ δυνατόν, θέσις τις κατάλληλος, ἐξ ἧς νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ὅπως μὴ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν παλαιόν των κολάσιμον βίον.

5,502 τοιαῦτα γεύματα προσεφέρθησαν τοιουτοτρόπως ἐντὸς τοῦ ἔτους 1879. Ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἀπολυθέντων καταδίκων, ὅσοι ἐδέχθησαν τὸ γεῦμα τοῦτο, 537 μόνον ἐζήτησαν κατόπιν καὶ ἔλαβον τὴν συνδρομὴν τῆς ἑταιρίας, οἱ δὲ ἄλλοι ἐπανῆλθον εἰς τὸν παλαιὸν βίον τοῦ κλέπτου. Ἐκ τῶν 537 δὲ τούτων, ὅσοι ἔλαβον βοήθειαν, οἱ 214 ἔλαβον χρήματα, ἐνδύματα καὶ ἐργαλεῖα, 172 ἐτοποθετήθησαν, 50 ἐξεπέμφθησαν διὰ θαλάσσης ἀλλαχόσε, 18 ἀπεστάλησαν εἰς τοὺς οἴκους τῆς καταφυγῆς, 45 ἀπεστάλησαν εἰς τὰς πατρίδας των, ἁπασῶν τούτων τῶν δαπανῶν καταβληθεισῶν ὑπὸ τῆς ἑταιρίας· 25 ἔμειναν ἐν τῇ κεντρικῇ οἰκίᾳ, καὶ 13 ἀνεχώρησαν ἢ ἀπεβλήθησαν.

Δυστυχῶς οἱ πόροι τῆς ἑταιρίας εἶνε ἀνεπαρκεῖς, καὶ πολλάκις ἐδέησε ν' ἀποπεμφθῶσι πολλοὶ ἀποφυλακισμένοι, ἀποσταλέντες πρὸς τὴν ἑταιρίαν ὑπὸ τῶν διευθυντῶν ἢ τῶν ἐλεοδοτῶν τῶν διαφόρων φυλακῶν.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ὁ πρόεδρος καὶ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἑταιρίας, ὁ σὶρ Αἰμίλιος, ἔλαβον ἐπανειλημμένως τὸν λόγον. Οὗτος ἐνέμεινεν ἰδίως εἰς τὸ λάθος, εἰς ὃ ὑποπίπτουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπείρων κλεπτῶν, νὰ νομίζωσι δηλονότι πάντοτε, ὅτι δὲν θέλουσι συλληφθῇ.

«Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐκ τῆς κλοπῆς κερδῶν σας, εἶπε, δὲν μένει εἰς τὰς χεῖράς σας, ἀλλὰ μεταβαίνει εἰς χεῖρας τῶν κλεπταποδόχων σας. Καθὼς λοιπὸν βλέπετε, τὸ συμφορώτερον πάντοτε εἶνε νὰ γίνετε τίμιοι ἄνθρωποι».

Ὁ δὲ σὶρ Ῥοβέρτος Κάρδεν, ἀποτείνας πρὸς τοὺς συνηγμένους προσλαλιάν, ἐν ᾗ παραινέσας καὶ παρατήρησίν τινα, ἐκίνησε τοὺς πάντας εἰς ἀκράτητον γέλωτα. «Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς, εἶπε, πρέπει νὰ μὲ γνωρίζωσι· καὶ ἐγὼ δὲ ἀναγνωρίζω πάντοτε τὸν κλέπτην ἀπὸ τὸν τρόπον καὶ τὴν συμπεριφοράν του».

Ἀκολούθως ἐδόθη ὁ λόγος εἰς τοὺς προσκεκλημένους. Τέσσαρες κλέπται διορθωθέντες διηγήθησαν τὸν παρελθόντα βίον των, εἷς ἐξ αὐτῶν μάλιστα εἶχε τὸν λόγον γλαφυρὸν καὶ ῥέοντα. Ἄλλος δέ τις ἔχων ἡλικίαν μόλις 29 ἐτῶν εἶχεν ἤδη διέλθῃ 11 ἔτη ἐν τῇ εἱρκτῇ.

Ὡμίλησε καὶ ὁ πρώην διευθυντὴς τῆς ἐν Κόλδ Βὰθ Φεῖλδς εἱρκτῆς, ὁ λοχαγὸς Κόλβιλλ, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ κατεκαλύφθη ὑπὸ εὐφημιῶν. «Κατὰ τὰ 24 ἔτη τῆς διευθύνσεώς μου, εἶπε, 250,000 φυλακισμένοι ἐπέρασαν ἀπὸ τὰς χεῖράς μου· μεταξὺ δ' αὐτῶν εὑρίσκοντο καὶ ἄνθρωποι ἀνωτέρας τάξεως».

Ὁ ῥήτωρ κατεδίκασε τὴν χρῆσιν τοῦ βαθμιδωτοῦ μύλου, ὅστις ἀπὸ ὀργάνου ἐργασίας καταντᾷ ὄργανον βασανισμοῦ. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο εἶνε μέγας κύλινδρος ὁριζόντειος, κινούμενος περὶ τὸν ἄξονά του, ὡς τὸ κλωβίον τοῦ σκιούρου, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ κατάδικος πατῶν ἐπ' αὐτοῦ θέτει εἰς κίνησιν, ἀπαραλλάκτως ὅπως ὁ σκίουρος. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶνε, ὅτι ὁ σκίουρος εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ κλωβίου, ἐν ᾧ ὁ κατάδικος εὑρίσκεται ἐκτὸς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μηχανήματος.

Καὶ ὁ ἑλίτροχος τῶν λατόμων δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἰδέαν τινὰ τοῦ μηχανήματος τούτου. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶνε, ὅτι ἡ διάμετρος τοῦ βαθμιδωτοῦ μύλου εἶνε πολὺ μικρά, μεγαλίτερον δὲ τὸ μῆκός του, διὸ καὶ δύνανται νὰ παραταχθῶσι κατὰ μῆκος ἐπὶ τοῦ μηχανήματος τούτου ὁριζοντείως ἕνδεκα ὅλοι ἄνθρωποι.

Οἱ συγγραφεῖς τῆς *πρακτικῆς μηχανικῆς* λέγουσιν, ὅτι ἡ μεγαλιτέρα καὶ συμφορωτέρα χρησιμοποίησις τῆς δυνάμεως τῶν μυῶν τοῦ ἀνθρώ-

Digitized by Google

που ἐπιτυγχάνεται, ἐὰν μεταχειρισθῇ τις αὐτὸν ὡς δύναμιν κινητήριον, καὶ ἐπιθέσῃ αὐτὸν εἰς τὸ ἄκρον μοχλοῦ. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης βασίζεται ὁ βαθμιδωτὸς μύλος. Ἀλλ' ἡ συμφορωτέρα χρησιμοποίησις τῆς ἀνθρωπίνης ἰσχύος εἶνε καὶ ἡ πλέον μονότονος καὶ πληκτικὴ ἐργασία. Ἀφίνομεν ὅτι ἀρκεῖ καὶ ὀλίγον τις νὰ παραπατήσῃ ἐπὶ τῶν στρεφομένων τούτων βαθμίδων, διὰ νὰ πληγωθῇ τοὺς πόδας ἢ καὶ νὰ μείνῃ ἀνάπηρος.

«Γνωρίζω τί εἶνε ὁ βαθμιδωτὸς μύλος, εἶπε, καταλήγων ὁ λοχαγὸς Κόλβιλλ, ἔθεσα ἐπ' αὐτοῦ 700 ἀνθρώπους καθ' ἑκάστην ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη. Τὸ λοιπὸν! εἶδα θραυσθείσας χεῖρας καὶ πόδας, χωρὶς τὸ μηχάνημα νὰ χρησιμεύσῃ ποτὲ εἰς τίποτε. Ὅταν ἐκάη εἰς τὴν εἱρκτὴν τοῦ Κόλδ Βὰθ Φεῖλδς, ἐγὼ βέβαια δὲν ἐλυπήθην».

Τοιαῦτα εἶνε τὰ περιστατικὰ τοῦ τελευταίου συμποσίου τῶν κλεπτῶν κατὰ τὴν ἐφημερίδα *Εἰρήνην*. Ἐξ αὐτῶν βλέπει τις, ὅτι οἱ Ἄγγλοι εἶνε οὐ μόνον εὐεργετικοί, ἀλλὰ καὶ κατ' ἴδιον παράδοξον ὅλως τρόπον. Ἀλλ' αἱ ἐργασίαι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἑταιρίας εἶνε τοιαῦται, ὥστε τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν νὰ εἶνε καὶ ὁπωσοῦν ἀνάλογον πρὸς ὅσας θυσίας κάμνει; Τοῦτο δὲν θὰ ἐτόλμα τις νὰ διαβεβαιώσῃ.

Ἐν τούτοις οἱ παρατεθέντες ἀριθμοὶ ἀποδεικνύουσιν, ὅτι καὶ αἱ ἐπιτυχίαι δὲν ἔλειψαν καθ' ὁλοκληρίαν, καὶ ὅτι ἡ Ἑταιρία ἐπὶ τέλους ἴσως ἕνα κατεργάριον τοὐλάχιστον μεταξὺ δέκα θὰ μετέβαλεν εἰς τίμιον ἄνθρωπον. Τοῦτο εἶνε ἤδη ἱκανὸν ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἀξιοσημείωτος ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ἡ ἰσχυρὰ θέλησις καὶ ἡ ἐπίμονος εὐεργετικὴ προσπάθεια τῆς Ἑταιρίας.

Ἐπιθυμητὸν λοιπὸν θὰ ἦτο καὶ ἄλλαι χῶραι, ἀντὶ νὰ γελῶσι διὰ τὸ συμπόσιον τῶν κλεπτῶν, νὰ ἠκολούθουν μᾶλλον τὸ παράδειγμα τῆς γενναιόφρονος Ἑταιρίας. N*

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

453.

Περὶ πραγμάτων μεγάλων λόγου προκειμένου, δὲν πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀσχολῆται πρὸς παρασκευὴν περιστάσεων, ἀλλὰ μᾶλλον πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ἐκ τῶν προσπιπτόντων συμπτωμάτων ὠφέλειαν.

454.

Πάντοτε ἀζημίως συναλλαττόμεθα, παραιτούμενοι τῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐπαίνων, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης καθ' ἡμῶν κακολογίας.

455.

Ὅσην καὶ ἂν ἔχῃ πρὸς τὴν κατάκρισιν ὁ κόσμος κλίσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μᾶλλον χαρίζεται πρὸς τοὺς ἀναξίους, ἢ διασύρει τὰ ἀληθῆ τῶν ἀξίων προτερήματα.

456.

Ἐνίοτε ὁ νοῦν ἔχων ἀνοήτως φέρεται, οὐδέποτε ὅμως ἀνοηταίνει ὁ ἔχων κρίσιν.

457.

Ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν ἔτι μᾶλλον κερδίσει, ἐὰν ἔστεργε νὰ φαίνηται ὁποῖος εἶναι, καὶ ἐὰν δὲν ἐπέμενε προσπαθῶν νὰ φαίνηται ὁποῖος δὲν εἶναι.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ πρό τινων ἐτῶν ἀποβιώσας συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ υἱὸς τοῦ διασήμου Γερμανοῦ μουσικοῦ Μένδελσον, προπαρασκευάζων ἔκδοσιν τῶν ἁπάντων τοῦ πατρός του, ἠρωτήθη ὑπό τινος τὸ ἑξῆς:

— Ποῖον νομίζετε ὅτι εἶνε τὸ ἐφημερώτερον τῶν ἔργων τοῦ πατρός σας;

— Ἐγώ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἁπλῶς.

***

Ὁ βουλευτὴς Χ... αἰσθανόμενος πίεσιν σφοδρὰν καὶ βάρος εἰς τὴν κεφαλήν, ἐσυμβουλεύθη τὸν ἰατρὸν Α....

Ὁ ἰατρὸς γράφει τὴν συνταγὴν καὶ ἐγχειρίζων αὐτὴν εἰς τὸν βουλευτήν,

— Ὅ,τι πρὸ πάντων σᾶς συνιστῶ, τοῦ λέγει, εἶνε νὰ κοιμᾶσθε ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον.

— Ἀλλὰ πῶς νὰ κάμω, ὑπέλαβεν ἀπορῶν ὁ βουλευτής; Ἐκτὸς ἐὰν δώσω τὴν παραίτησίν μου καὶ δὲν παρευρίσκωμαι εἰς τὰς συνεδριάσεις!....

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ κύριος ** καπνίζει ἓν σιγάρον, καὶ ποιῶν μορφασμὸν φρικώδη,

— Γιάννη, λέγει πρὸς τὸν ὑπηρέτην του, ἀπὸ ποῦ διάβολον ἐπῆρες τὸ σιγάρον αὐτό;

— Ἀπὸ τὸν μεγάλον τενεκέ, ἀφέντη.

— Ἀνόητε! ἐλησμόνησες λοιπὸν ὅτι ὁ μεγάλος τενεκὲς εἶνε διὰ τοὺς φίλους μου;

Χάριεν καὶ μικρὸν κοράσιον ἠρωτᾶτο τί ἠγάπα πλειότερον, τὸ κυνάριον ἢ τὴν κούκλαν της; Πολλάκις δ' ἐρωτηθεῖσα περὶ τούτου, καὶ μακρὸν χρόνον σιωπήσασα, ἔκυψεν ἐπὶ τέλους πρὸς τὸ οὖς τινος τῶν ἐρωτώντων, καὶ εἶπεν: Ἀγαπῶ περισσότερον τὸν Φόρ, ἀλλὰ μὴ τὸ 'πῆτε καθόλου εἰς τὴν κούκλαν μου. Ιωνας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ ἀγαπῶν τοὺς κόλακάς του ἀκολουθεῖ ἐν ἀγνοίᾳ του τὴν θείαν ἐντολήν: *Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν.*

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Προφυλάχθητε καλῶς ἀπὸ τῆς μανίας τῶν σχεδίων.

Μὴ κάμνετε σχέδια, ἀλλ' ὠφελήθητε ἐξ ὅσων κάμνουσιν οἱ ἄλλοι.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 173. — 4 ΜΑΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Διὰ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατρίβοντος κ. Κ. Παπαῤῥηγοπούλου προσηνέχθησαν παρὰ τοῦ αὐτόθι φιλοπάτριδος ὁμογενοῦς κ. Ἰδομενέως Βιτώρη εἰς τὸν Πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον καὶ ἕτεραι 50,000 φράγκων.

Ὁ ἐσχάτως ἐν Χαρτοὺμ τῆς ἄνω Αἰγύπτου ἀποβιώσας Ι. Τζοβανάκης, κατέλιπε τὴν ὅλην αὐτοῦ περιουσίαν, συμποσωθεῖσαν εἰς 494 λίρας ἀγγλικάς, εἰς τὸ ἔθνος, ὁρίσας ὅπως τὸ ¼ ἐξ αὐτῆς δοθῇ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Ἀθηνῶν.

Ὑπὲρ τῶν ἐνταῦθα φιλανθρωπικῶν καταστημάτων ἡ δέσποινις Σοφία Πὼλ διένειμε κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα φράγκα 500.

Ὑπὲρ τῶν προσφύγων ὁ κ. Ἀλέξανδρος Μαῦρος προσήνεγκε φράγκα 250.

Ὑπὲρ ἀνεγέρσεως μνημείου τοῦ Βύρωνος ὁ κ. Ἀλέξανδρος Ντοῦρος προσήνεγκε δρ. 112.

Ὁ ἐν Παρισίοις διαμένων κ. Χρηστάκης Ζωγράφος ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἑλληνικὸν διδασκαλικὸν σύλλογον γενναίαν συνδρομὴν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ «Πλάτωνος».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2120. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε', Τόμος Θ', 4 Μαΐου 1880. Ἀριθ. 227 (175). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἀστυνομίας Σαντορίνης ἐπὶ Κυβερνήτου. — Ἐπιστολιμαῖα ἱστορήματα ὑπὸ Κ. Παπαῤῥηγοπούλου. — Ἄνευ οἰκογενείας, (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Αἱ ἐπιστολαί. — Ὁ Σιβορὶ σωθεὶς διὰ τῶν σιγάρων — Τὸ συμπόσιον τῶν κλεπτῶν. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λὰ-Ῥοσφουκὼ (Μετάφρ. Γ. Ζωγίου). — Δάνειον πνεῦμα — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2121. Τὰ ὑπὸ τοῦ ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Συλλόγου πεπραγμένα ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θρασυβ. Παπαλεξάνδρη 1880, 8ον, σ. 16. [Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Συλλόγου τούτου, οὗτινος πρόεδρος μὲν διατελεῖ ὁ κ. Μ. Ῥενιέρης, καὶ μέλη οἱ κκ. Ι. Δ. Βοῦρος, Κ. Δηλιγιάννης, Μ. Μελᾶς, Η. Παππαηλιόπουλος, Χ. Πρεντέρης, Α. Σιμόπουλος, Η. Ι. Σοῦτσος, Α. Συγγρὸς καὶ Γ. Κ. Τυπάλδος, ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: «Ὁλόκληρος ἡ ἐνέργεια τοῦ Συλλόγου περιεστράφη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς περίθαλψιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἔτι ὑπαρχόντων οὐκ ὀλίγων προσφύγων ἐκ τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν, διότι τοῦτο ἐθεωρήθη οὐ μόνον καθῆκον φιλανθρωπικόν, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἔργον, ἀφορῶν εἰς τὰ ἱερώτερα καὶ σπουδαιότερα καθήκοντα καὶ συμφέροντα τοῦ ἔθνους. Κυρίως ἀπενεμήθησαν βοηθήματα εἰς τὰς γυναῖκας, εἰς τὰ παιδία, εἰς τοὺς προβεβηκότας γέροντας, εἰς τοὺς ἐκ τραυμάτων ἀναπήρους, καὶ ἐν γένει εἰς τοὺς ἀπόλυτον ἀνάγκην ἔχοντας βοηθείας. Ἐνιαχοῦ διενεμήθη τοῖς πρόσφυξι σῖτος καὶ ἀραβόσιτος, μάλλινα σκεπάσματα, ὕφασμα δι' ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα. Ἐδόθησαν δὲ καὶ φάρμακα καὶ ἐνοσηλεύθησαν ἐν τῷ δημοτικῷ νοσοκομείῳ οἱ ἀπομείναντες ἐκ τῶν τραυματιῶν τῶν αὐτόθι νοσηλευθέντων κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Δ. Συμβουλίου. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐδαπανήθησαν δρ. 70,567, ἐξ ὧν δρ. 15,000 ἐλήφθησαν ἐκ χορηγήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου ταμείου. Ὁ Σύλλογος ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του, διὰ τὸν κύριον αὐτοῦ προορισμόν, τὸ ποσὸν δρ. 200,000, ἐντόκως κατατεθειμένον ἐν τῇ Πιστωτικῇ Τραπέζῃ καὶ ὑλικὸν νοσηλευτικὸν καὶ χειρουργικὸν ἀξίας δρ. 19,095. Τὸ Δ. Συμβούλιον μετὰ βαθείας λύπης ὁμολογεῖ, ὅτι μὲ ὅλην τὴν ὑπὲρ τῶν προσφύγων μέριμναν τῆς τε Κυβερνήσεως, πολλῶν φιλανθρώπων ἰδιωτῶν πάσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ τοῦ Συλλόγου αὐτοῦ, οὐχ ἧττον ἡ θέσις αὐτῶν εἶνε ἀξιοθρήνητος, καὶ δὲν δύναται νὰ βελτιωθῇ αὕτη ἢ διὰ τῆς παλινοστήσεως αὐτῶν, ὅτε θεία προνοίᾳ θέλει αὕτη κατασταθῇ ἐφικτή.

»Ἐὰν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, γράφει ἐν τέλει ἡ ἔκθεσις, ἀπέβη χρήσιμος κατά τι ἀνταποκριθεὶς εἰς ἀνάγκας ἀναποδράστους, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν φιλανθρωπικὴν καὶ ἐθνικὴν ἀνάγκην τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων, πρωτίστως ὀφείλεται τοῦτο εἰς τὴν Α. Μ. τὴν Βασίλισσαν, τὴν πραγματικὴν δημιουργὸν τοῦ ἔργου τοῦ ἑλληνικοῦ ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Καὶ ὅταν εἰς περιστάσεις εὐνοϊκωτέρας παλινοστήσωσιν οἱ πρόσφυγες, θέλουσιν ἐνθυμηθῇ βεβαίως ὁπόσον ἀντελήφθη αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀγαθοεργὸς ἐπίδρασις τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης».

2122. Περὶ συρροῆς ἀδικημάτων, ὑπὸ Δαμιανοῦ Βορρὲ, διδάκτορος τῆς Νομικῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. Φιλαδελφέως, 1880, 8ον, σ. 86.

2123. Ἡ δοκιμὴ τοῦ σταυροῦ καὶ τὸ ἐσφαλμένον αὐτῆς. Ἐκδίδεται ὑπὸ Νικολάου Ἀναστασίου. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις. 1880, 8ον, σ. 14, λεπτὰ 15. [Πλεῖστοι τῶν ἀρχαίων γραμματοδιδασκάλων καὶ ἐμπόρων, μέλλοντες νὰ δοκιμάσωσιν οἱανδήποτε πρᾶξιν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν, ἐὰν ἦνε ὀρθή, δὲν μεταχειρίζονται τὸν συνήθη τρόπον τῆς δοκιμῆς ἢ βασάνου (διότι, ὡς γνωστόν, διαιρεῖται τὸ ὁλικὸν ἢ τελικὸν γινόμενον δι' ἑνὸς τῶν παραγόντων, καὶ ἂν εὑρεθῇ ὡς πηλίκον ὁ ἕτερος, ἡ πρᾶξις ἐγένετο ἄνευ σφάλματος), ἀλλὰ τὸν διὰ τοῦ σταυροῦ ἢ τοῦ 9, ὡς λέγουσι. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου τρόπου πραγματεύεται τὸ ἀναγγελλόμενον βιβλιάριον.]

2124. Πραγματεία περὶ εὐθύνης τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ὑπουργῶν, ὑπὸ Ἰωάννου Ἀραβαντινοῦ, διδάκτορος τῆς νομικῆς καὶ δικηγόρου ἐν Ἀθήναις. Τεῦχος πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ι. Κουβέλου καὶ Α. Τρίμη, 1880, 8ον, σελ. 137. Ἀμφότερα τὰ τεύχη τιμῶνται δρ. ν. 5.

2125. **Bibliothèque Grecque Vulgaire** publiée par Émile Legrand, répétiteur du grec moderne à l'École spéciale des langues orientales vivantes. Tome premier. Paris, Maisonneuve et Cie, 1880, 8o, p. XXXIV et 338.

Ἐπιθεώρησις τοῦ περιοδικοῦ τύπου τῆς ἀλλοδαπῆς.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Allgemeine Zeitung. — 12 Ἀπριλίου — Α. v. Gutschmid, Ἱστορικαὶ πηγαὶ περὶ τοῦ αἰῶνος τοῦ Περικλέους (1). — 12 Μαρτ. (Beilage). Νέα εὑρήματα καὶ ἀνασκαφαὶ ἐν Ἑλλάδι. — 9 Ἀπριλ. (Beilage). Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις ἐξ Ἑλλάδος.

Archaeologische Zeitung. τ. ΛΖ' τευχ. 4 (1880). — H. Brunn, Λαοκόων. — A. Michaelis, Ἔρως τρυγητής. — Τὸ ἐν Ὀξφόρδῃ μετεωρολογικὸν ἀνάγλυφον. — A. Furtwängler, χαλκοῦν εἰδώλιον ἐξ Ὀλυμπίας (νῦν ἐν τῷ βερολινείῳ μουσείῳ). — R. Weil, Ἐπιγραφαὶ ἀγγείων. — Percy Gardner, Νόμισμα ἐξ ἠλέκτρου μετ' ἐπιγραφῆς Φανὶς (;) Ἠμὶ σῆμα (ἀγγλιστί). — R. Engelmann, Ἡρακλῆς καὶ Γρύνος. — Εἰδήσεις. Αἱ ἐν Περγάμῳ ἀνασκαφαί. Ἄγαλμα εὑρεθὲν ἐν Γάζῃ. — Χρονικὰ τῆς ἑορτῆς Βίγκελμανν..— G. Treu, Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαί: ἐκθέσεις. — G. Treu, W. Dittenberger, Karl Purgold, Ἐπιγραφαὶ Ὀλυμπίας.

Archiv für Katholisches Kirchenrecht. — Μαρτ. καὶ Ἀπριλ. — Ἡ διακήρυξις τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς σερβικῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου.

Blaetter für das bayerische Gymnasial-und-Real-Schulwesen. φ. 3 — Sörgel, Δημηγορίαι Θουκυδίδου.

Deutsche Rundschau. — Ἀπριλ. — E. Curtius, Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πρωσσικοῦ κράτους κατὰ τὰς ἀναλογίας πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν. [Μεταφρασθὲν ἑλληνιστὶ ἐν τῇ «Κλειοῖ» ἀρ. 979 980.]

Die Grenzboten. — 15 Ἀπριλ. V. Valentin, Ἡ δραματικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης.

Goettingische Gelehrte Anzeigen. — 21

Digitized by Google

Ἰαν. — J. Schmidt, Μελέται περὶ σεισμῶν. Κρίσις ὑπὸ O. Lang. — 3. Μαρτίου. — F. Tocco, Ricerche Platoniche, 1876. Κρίσις ὑπὸ Teichmüller.

Europa. ἀρ. 15. — Λουκῆς Λάρας, Κρίσις περὶ τῆς ὑπὸ Wagner μεταφράσεως.

Gaea. Ἔτ. XVI, φ. 4. — E. Fligier, Ἡ πρώτη τῶν Ἑλλήνων κοίτη.

Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthumswissenschaft. 1880. φ. 3. — C. A. Volquardgen, ἐπιθεώρησις τῶν περὶ ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ χρονολογίας πραγματευομένων συγγραμμάτων ἀπὸ Ὀκτ. 1876 — Ὀκτ. 1878 (ἐν οἷς καὶ σύντομος κρίσις περὶ τῆς Histoire de la civilisation hellénique ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου). — E. Hiller, Ἔκθεσις περὶ τῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς γραμματολογίας ἀναφερομένων συγγραμμάτων. 1876—1878 (ἔνθα καὶ περὶ τῆς ἀκολούθου πραγματείας: Σ. Ι. Βουτυρᾶ, Αἱ γυναῖκες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει ἐν Ἀλεξανδρινῇ βιβλιοθήκῃ 1878).

Mittheilungen aus der historischen Literatur. Ἔτ. I. φ. 1. — Hertzberg, Hellas und Rom. Κρίσις ὑπὸ Hirsch.

Nachrichten von der Kgl. Gesellschaft der Wiss. zu Göttingen. — 21 Ἰαν. — Th. Benfey, Περὶ τινων ἰνδογερμανικῶν καὶ ἰδίως λατινικῶν καὶ ἑλληνικῶν ἀριθμητικῶν ὀνομάτων. — F. Wieseler, Παρατηρήσεις περὶ τινων νομισμάτων Θράκης καὶ Μοισίας. — Conr. Trieber, Περὶ τῆς χρονολογίας Ἰουλίου τοῦ Ἀφρικανοῦ. — Διακήρυξις τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς περὶ ἀκυρώσεως τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος τοῦ Ἕλληνος λογοκλόπου Μενάγια. [Σημειωτέον ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα ὅτι καὶ ἑτέρα λογοκλοπία τοῦ κυρίου τούτου ἀπεκαλύφθη ἐσχάτως· ἐνθαρρυνθείς, φαίνεται, ἐκ τῆς ἐν Γοττίγγῃ ἐπιτυχίας, προσῆλθε καὶ εἰς τὸ ἐν Ῥόστοκ πανεπιστήμιον καὶ ὑποβαλὼν ἐναίσιμον διατριβὴν περὶ νομικοῦ τινος ἀντικειμένου ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τὰ νομικά. Ἡ ἐν Γοττίγγῃ πρᾶξίς του ἐνέβαλεν εἰς ὑποψίας καὶ τὴν νομικὴν σχολὴν τοῦ ἐν Ῥόστοκ πανεπιστημίου, ἐρεύνης δὲ γενομένης εὑρέθη ὅτι καὶ ἡ νομικὴ διατριβὴ ἦν ἔργον Λέδη τινὸς τοὔνομα, δύο ἔτη πρὸ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Μενάγια ἐκδοθεῖσα ἐν Βερολίνῳ. Ὁ λογοκλόπος καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην περιωρίσθη ν' ἀντικαταστήσῃ τὰς δύο πρώτας σελίδας τοῦ τίτλου καὶ τὴν ἐν τέλει βιογραφίαν. Ἡ νομικὴ σχολὴ τοῦ Ῥόστοκ ἔσπευσε καὶ αὐτὴ ν' ἀκυρώσῃ τὸ δίπλωμα, ἐγκολάπτουσα καὶ δεύτερον ἀνεξίτηλον στίγμα ἐπὶ τοῦ κακοήθους ἐκείνου Ἕλληνος.

Nord und Süd. — Ἀπριλ. — C. Lang, Περὶ μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Philosophische Monatshefte. — 1880. τ. 3. — Wihauer, Die Psychologie des Willens bei Socrates, Platon u. Aristoteles. Κρίσις ὑπὸ H. v. Kleist.

Rheinisches Museum für Philologie. φ. 2. — E. Rohde, Ὁ μῦθος περὶ τῶν καθευδόντων ἡρώων ἐν Σαρδοῖ. — O. Apelt, Τινὰ περὶ τοῦ ὑπομνήματος εἰς Πλάτωνος Παρμενίδην. — H. Flach, Ἔρευναι περὶ Ἡσυχίου τοῦ Μιλησίου. — Th. Berg καὶ Th. Kock, Τινὰ περὶ τῶν νέων ἀποσπασμάτων Ἑλλήνων ποιητῶν. — F. Büchner, Ἀριστείδης καὶ Ἰουστῖνος οἱ ἀπολογηταί. — F. Blass, Νέα ἀποσπάσματα Εὐριπίδου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων ποιητῶν (Β'). — A. Ludwich, Εἰς Ἀριστοφ. Ὄρν. 168. — J. Neumann, Περὶ τοῦ χρόνου τοῦ Βαβρίου. — K. Dziatzko, Κριτικὰ εἰς Πλάτωνος νόμους. — E. Rohde, Τινὰ περὶ τοῦ συγγράμματος Περὶ ὕψους.

Unsere Zeit. — Ἀπριλ. E. Curtius, Τὸ πέμπτον ἔτος τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν.

Westermann's Illustrirte Monatshefte. — Ἀπριλ. — Περὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἑρμοῦ.

Zeitschrift für bildende Kunst. — 18 Μαρτ. — A. Rosenberg, Περὶ τῶν ἐν Περγάμῳ ἀνασκαφῶν.

Zeitschrift für Kirchengeschichte. τ. IV. φ. 1. — K. Konr. Müller, Ἀποσπάσματα ὁμιλιῶν Φωτίου.

ΜΕΞΙΚΟΝ.

Boletin de la Sociedad de Geografia y estadistica. τ. IV. φ. 4 καὶ 5. — Othon E. de Brackel-Welda, Ἀρχαιολογία. Νεώτατα εὑρήματα ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ. [Ἰδίως περὶ τῶν ἐν Τροίᾳ καὶ Μυκήναις ἀνασκαφῶν.]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[1 Μαΐου (Πέμπτη) 1880.]

Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἀναχωροῦσιν εἰς τὴν Ἑσπερίαν, ἐπιβαίνουσαι τῆς «Ἀμφιτρίτης», αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ ἀκολουθίας. Τὴν θαλαμηγὸν «Ἀμφιτρίτην» θέλει συνοδεύσει κατὰ τὸν πλοῦν, διὰ πᾶσαν ἀσφάλειαν, παραπλέων ὁ «Ναύαρχος Μιαούλης». — Σπουδαιοτάτη καὶ μεγίστης ἀξίας προσφορὰ ἀγγέλλεται ἐξ Ἀλεξανδρείας. Ἡ ὀνομαστὴ καὶ καθ' ὅλον τὸν ἀρχαιολογικὸν κόσμον διάσημος συλλογὴ αἰγυπτιακῶν ἰδίως ἀρχαιοτήτων καὶ νομισμάτων τοῦ ὁμογενοῦς κ. Ἰωάννου Δημητρίου ἐδωρήθη παρ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐθνικὸν τῆς Ἑλλάδος μουσεῖον· ἀπεστάλησαν δὲ ἤδη εἰς Ἀθήνας καὶ κατετέθησαν προσωρινῶς εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τὰ περιέχοντα αὐτὴν τεσσαράκοντα τέσσαρα κιβώτια, ὅπως μετενεχθῶσιν ἐκεῖθεν κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς αἴθουσάν τινα τοῦ Πολυτεχνείου, βραδύτερον δὲ εἰς τὸ ἀποπερατούμενον Ἐθνικὸν Μουσεῖον. Πλὴν δὲ τῆς δωρεᾶς ταύτης ὁ κ. Δημητρίου ἀνέλαβε καὶ πᾶσαν τὴν δαπάνην τῆς ὁριστικῆς αὐτῆς ταξινομήσεως, τῆς κατασκευῆς τῶν ἑρμαρίων κλπ. καὶ ὑπεσχέθη πρὸς τούτοις νὰ ἐξακολουθήσῃ συμπληρῶν ἐν τῷ μέλλοντι τὴν βαρύτιμον καὶ μοναδικὴν ἀληθῶς συλλογήν του διὰ τῶν νεωτέρων αὐτοῦ ἀποκτήσεων. Μετὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν τούτων θησαυρῶν συναπεστάλη καὶ περιληπτικὸς αὐτῶν κατάλογος, ἐξ οὗ ἀμυδρῶς μὲν ἀλλ' ἱκανῶς ὁπωσδήποτε καταφαίνεται ὁποία ἡ μεγάλη ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ δωρήματος τοῦ κ. Δημητρίου, ὅστις οὔτε κόπων, οὔτε χρόνου, οὔτε δαπάνης ἐφείσθη πρὸς καταρτισμὸν ἀληθοῦς αἰγυπτιολογικοῦ μουσείου, μοναδικοῦ ἴσως ἐν Εὐρώπῃ. Τὰ ἀποτελοῦντα τὴν δωρηθεῖσαν συλλογὴν ἀντικείμενα διαιροῦνται εἰς νομίσματα, καὶ εἰς ἄλλας ἀρχαιότητας, ὧν ἄλλαι μὲν ἐξ ὀρειχάλκου, ἄλλαι δὲ ἐκ γῆς ὀπτῆς καὶ ἄλλαι ἐκ ξύλου, λίθου, ὑέλου κτλ. Τὰ νομίσματα, ὧν πλεῖστα σπάνια καὶ μοναδικά, κατέχουσι δύο ὁλόκληρα κιβώτια, ὑπολείπεται δὲ καὶ τρίτον ἔτι, ὅπερ ἀποσταλήσεται βραδύτερον. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων διακρίνονται ἀγάλματα τοῦ Ὀσίριδος, τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Ὥρου, τοῦ Ἄμμωνος καὶ τοῦ βοὸς Ἄπιδος, ἀγαλμάτια ποικίλα ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ ζώων, περίαπτα πολύσχημα, ἀγγεῖα παντοειδῆ, ὧν πολλὰ κολοσσιαῖα, σφίγγες ἐκ γρανίτου ῥοδόχρου, στῆλαι καὶ σαρκοφάγοι καὶ πολυάριθμα ἄλλα ἀντικείμενα τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης καὶ μυθολογίας. — Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος τὸν κ. Σ. Σωτηρόπουλον, πρόεδρον τῆς ἐπὶ τῶν φυλακῶν ἐπιτροπείας ἐδήλωσεν αὐτῷ, ὅτι ἀναλαμβάνει ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ προστασίαν τὴν φιλάνθρωπον ταύτην ἐπιχείρησιν. — Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐδόθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὠδείου μουσικὴ συμφωνία ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἐπιδημοῦντος Ῥώσου ὑψιφώνου κ. Komissarjewsky τῇ συμπράξει τῶν κκ. Αὐγερινοῦ καὶ Στήβενς ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης καταστήματος πρὸς μόρφωσιν νοσοκόμων γυναικῶν. Τὴν συμφωνίαν ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, εἰς διευθέτησιν δὲ τῶν τῆς εὐεργετικῆς ἑσπερίδος ἐπεστάτησε κατὰ παράκλησιν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης ἡ εὐγενὴς κυρία Ναταλία Α. Σούτσου. Τὰ ἐκ τῆς ἑσπερίδος εἰσπραχθέντα ἀνῆλθον εἰς 1500 φράγκα περίπου. — Τὴν 25 λήξαντος μηνὸς ἀνεχώρησεν ἐπανακάμπτων εἰς Αὐστρίαν ὁ πρίγκηψ Γουλιέλμος, θεῖος τοῦ ἡμετέρου βασιλέως. — Διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίνῳ καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν θέσιν του τὴν 25 λήξαντος μηνὸς ὁ κ. Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος. — Τὴν 21 ἀρξαμένου μηνὸς θέλει τελεσθῆ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Σκοπευτηρίῳ μέγας ἀγὼν σκοποβολῆς, χορηγοῦντος τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων. — Ἐν Μεγάροις ἀνεκαλύφθησαν 2 ὡραῖαι μαρμάρινοι στῆλαι, ἀκέραιαι διατηρούμεναι, ἑκατέρα ὕψους 5 μέτρων. Ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ ἀνεκαλύφθη κολοσσιαία μαρμαρίνη κεφαλὴ γυναικὸς ὕψους 45 ἑκατοστομέτρων. Ἡ κεφαλὴ αὕτη προσαρμοσθεῖσα συνεπλήρωσε τὸ ἠκρωτηριασμένον ἄγαλμα τῆς Ἱπποδαμείας. — Ὑπεγράφη παρὰ τοῦ βασιλέως διάταγμα, δι' οὗ μετεβλήθη εἰς ἰσόβια δεσμὰ ἡ ποινὴ δεκαὲξ καταδικασμένων εἰς θάνατον. — Συνίσταται ἐνταῦθα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀδελφότης τῶν ῥαπτῶν» ἀγαθοεργὸν σωματεῖον σκοποῦν τὴν ἀλληλοβοήθειαν τῶν μελῶν αὐτοῦ. — Κατὰ τὴν συνοικίαν Κολωνακίου γαλακτοπώλης τις ἐφόνευσε νέον λαχανοπώλην, ῥίψας κατ' αὐτοῦ μάχαιραν, ἥτις ἐνεπήχθη εἰς τὴν καρδίαν του.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1 Μαΐου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων		Ἐποχαὶ κληρώσεως		Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ἐκδόσ. πραγμ.	Τιμὴ ἐκδόσ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	84,654	15 Ἀπρ.	15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ.	15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 295
25 » » 9 0/0		40,201		15 »	15 »	15	15	25.20	224.—	280	,, 305
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν.	15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου	15 Νοεμβ.	38.60	453.60	560	φρ. 430
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,255	15 Ἀπρ.	15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ.	15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 289
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου		10 Ὀκτωβρίου		6.—	100.—	100	,, 104 1/2
10 » φράγ. . . .		29,772	29,268	15 Ἰουν.	15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου	15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 214 1/2
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. / 20 Ἰουλ.	20 Ἀπριλ / 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. / 20 Ἰουν.	20 Μαρτ. / 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 437 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος		Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγματ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν.	15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,525
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,,	15 ,,	8.—	175	175
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,910	20 [illegible]	29 [illegible]	φρ. 4.75	100	φρ. [illegible]
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου		,, 9.80	φρ. 100	,, 65
,, ,, ὁ «[illegible]»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου		16.—	100	150
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,		8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου		,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου		,, 4.50	,, 140	,, 89 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.[illegible]

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.11 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.50
Λίρα Στερλίνα	,,	28.
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.10
Ἀργυρὸν δφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (30 Ἀπριλίου.) Ἐμ. 28.05-15.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (29 Ἀπριλίου.) ,, 28.40

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (7 Μαΐου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	37 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	270
,, ,, 8 0]0.	,,	260
[illegible] Μέταλλ. Λαυρίου.	,,	93 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 - 110 1/2
Παρισίων 3 ,,	γρ.	22 90 - 23.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 10/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	88 4/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 8 Ἀπριλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	47.—
Εἰκοσάφραγκον	,,	9 46
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 7 Μαΐου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	119.05
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	47.15
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.48
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (7 Μαΐου).

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.25-25.30
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436. 5 - 6 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. [illegible] τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 127.50-180 ,,

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΑΗΣΕΩΣ

Ἀμστελδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ. Π. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλάβομεν καὶ τὴν τρίτην καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. —Δεσπ. Μ. Ἀλεξάνδρειαν. Μετ' εὐγνωμοσύνης τὰς ἀπεδέχθημεν. — κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἡ συναλλαγματικὴ ἐγκαίρως ἐπληρώθη. — Μιᾷ κυρίᾳ. 1846. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Παρὰ τοῦ κ. Δ. Μ. ἐπληρώθησαν ἡμῖν τὰ 55 φρ. Ἅπαντες οἱ τόμοι καὶ τὰ δελτία παρεδόθησαν εἰς τὰ καταστήματα Α. Κ.—*** Διότι εἶνε ἀμετάφραστα. Πῶς θὰ μεταφρασθῇ λ. χ. τὸ ἑπόμενον menu τοῦ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις δοθέντος κατὰ τὴν 28 Ἀπριλίου μεγάλου γεύματος, εἰς ὃ παρεκάθησαν 130 πρόσωπα, ὅπως ἐννοήσῃ ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης τὸ πρᾶγμα;

Potage tortue
Consommé printanier
Bars S. Ravigotte et Hollandaise
Jambons d'York aux épinards
Côtelettes de homards à la Victoria
Filet de boeuf à la Régente
Mousses de volaille à la S. Germain
Chaux froid de grives en Bellevue
Punch à la Romaine
Dindonneaux rôtis
Asperges en branches
Bombes Esterhazy
Gâteaux Bretons.

κ. Χ. Β. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου ἐπιστολὴ ὑμῶν καὶ τὰ χρήματα μόλις προχθὲς ἐδόθησαν ἡμῖν. Τὰ φύλλα θ' ἀποσταλῶσι μεθαύριον. — Ἀριθ. 741. Σύρον. Ἐντὸς τοῦ ἄρθρου ἐκείνου ἐξεδόθη καὶ τὸ ἑξῆς φυλλάδιον: «Ἐργοστάσιον μυθιστορημάτων. Οἶκος Δυμᾶ καὶ Σας, ὑπὸ Εὐγενίου δὲ Μιρκουρ. Ἐν Παρισίοις, 1845». Ἀλλ' ἡ βάσις τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ καὶ φυλλαδίῳ ὑπολογισμῶν εἶνε ἐσφαλμένη. Τῆς φιλολογικῆς ζωῆς τοῦ Δυμᾶ διαρκεσάσης ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἔτη, τὸ ἀναλογοῦν ποσὸν εἰς ἑκάστην ἡμέραν ἐδεινώθη μεγάλως· ἡ δὲ κατάρτισις δώδεκα ἕως δεκατεσσάρων σελίδων τυπογραφικῶν καθ' ἡμέραν εἶνε ὄχι ἀδύνατον πρᾶγμα. Ὁ Οὐάλτερ Σκὸττ ὑπερέβη μάλιστα τὸ ὅριον τοῦτο, ὅτε συνέγραφεν ἢ ὑπηγόρευε τὴν Μνηστὴν τοῦ Λαμερμούρ, εἰ καὶ ἔπασχεν ἐκ σπασμῶν τοῦ στομάχου τόσον ὀδυνηρῶν, ὥστε πολλάκις ἠναγκάζετο νὰ διακοπῇ καὶ νὰ ῥιφθῇ ἐκ' ἀνακλίντρου, ὅπου ἐστρέφετο πάσχων φρικωδῶς. Ὁ Λόπε δὲ Βέγα, ὡς γνωστόν, ἔγραψε πέντε μεγάλα δράματα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ πάντα τὰ δράματά του, ἐκδεδομένα καὶ ἀνέκδοτα, ὑπερβαίνουσι τὰ δισχίλια. Ὁ Ἔδγεβορθ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ ἀναφέρει γεγονὸς βέβαιον, οὗ ἕνεκα ἐτέθησαν καὶ ἐκερδήθησαν στοιχήματα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τρέχει περισσότερον, ὅταν προωθῇ διὰ τῆς χειρὸς ὀχημάτιον, ὅπως πράττουσι τὰ παιδία ὅταν προωθῶσι στρέφοντα τὴν στεφάνην των, παρ' ὅταν βαδίζωσιν ἐλεύθεροι — ἀρκεῖ μόνον, ἐννοεῖται, τὸ προκείμενον διάστημα νὰ παρέχῃ χῶρον ἐπαρκῆ εἰς τὴν ἐπερχομένην αὔξησιν τῆς ὁρμῆς καὶ ταχύτητος. Ἡ φυσικὴ αὕτη ὁρμὴ ἐξηγεῖ κάλλιστα τὴν ἠθικὴν ὁρμὴν τοῦ Δυμᾶ, ὅστις, καθόσον ἐθερμαίνετο ἐκ τῆς ἐργασίας του, ἦτο φυσικὸν νὰ ἐκτελῇ τὸ ἔργον αὐτοῦ ταχύτερον ἢ ὥστε νὰ δύναται νὰ παρακολουθῇ αὐτὸν ἰσοχρόνως πᾶς ὅστις ἤθελε τὸν ἀντιγράψῃ — κ. Α. Μ. Γαλάζιον. Διὰ μικρᾶς συναλλαγματικῆς τῆς αὐτόσε ῥωμουνικῆς Τραπέζης — κ. Ι. Α. Β καὶ Σ. Δ. Π. Δὶς τοῦ μηνός. Πλειοτέρας πληροφορίας δύνασθε νὰ λάβητε παρὰ τοῦ κ. Βίλμπεργ. — κ. Α. Ν. Σ. Τσερναβόδα, ἀριθ. 29. U. L. M. Λειψίαν. Ἐλήφθησαν. — κ. Ε. Κ. Γ. Σύρον. Παρακαλεῖσθε ν' ἀποστείλητε καὶ 30. — κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ἀρ. 226. Παρακαλεῖσθε νὰ ἐπιφορτίσητέ γνώριμόν τινα ὑμῶν ὅπως παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν τὰ ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρ. μέχρι τοῦ ἀρ. 225, διότι ταῦτα δὲν ἀποστέλλονται παρ' ἡμῶν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1114.

Πόθεν ὠνομάσθη ἡ λαιμητόμος γ κ ι λ λ ο τ ί ν α;

1115.

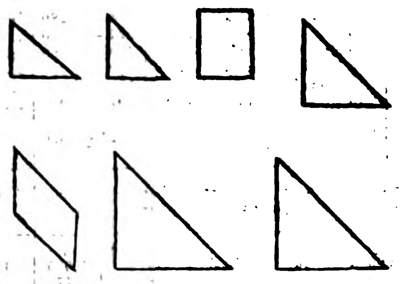

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

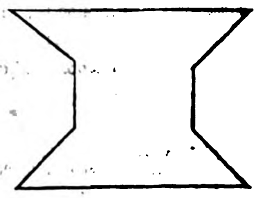

1116.

Ἔχει τις ὠά, βούτυρον, τήγανον καὶ πῦρ· καὶ ὅμως δὲν δύναται νὰ κατασκευάσῃ ὀ μ ε λ έ τ τ α ν.

Διατί;

*Ν.

1117.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

θείαν	Ὁ	του	ἀκολουθεῖ
ἐν	ἐχθρούς	κόλπους	ἡμῶν
τὴν	ἀγαπῶν	του	τούς
ἀγαπᾶτε	ἐντολὴν	τούς	ἀγνοίᾳ

1118.

Λάβε μικρὸν κομμάτιον ἄρτου καὶ κόψον αὐτὸ οὕτως ὥστε νὰ σχηματισθῇ ἵππειον πέταλον, τοῦ ὁποίου νὰ ἐξέχωσιν εἰς μῆκος τὰ δύο κέρατα, μὲ δύο δὲ κοπὰς μαχαιρίου διαίρεσον εἰς ἑπτὰ τεμάχια τὸ πέταλον.

***

1119.

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36

Τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς θέσον οὕτως, ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις αὐτοὺς καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως, τὸ ἄθροισμα πασῶν τῶν προσθέσεων νὰ ἦνε τὸ αὐτό.

1120.

Allons, à nous deux, cher lecteur:
En signe de plaisir j'aime à frapper ma soeur.
Ma queue en bas, tu me préfères,
J'en suis sûr, à tous mes frères.

1121.

On passe mon premier, mon second est passé;
Mais de trouver mon tout on est embarrassé.

1122.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

La même note en tête, en queue, Une liqueur entre les deux — Total: Nom d'auteur et d'acteur.

**

ΤΑ ΝΗΘΧΑ ΛΥΣΕΙΣ

1103.

80 (5 εἶνε τὸ τρίτον τοῦ 15, τετάρτου τοῦ 60, τριῶν τετάρτων τοῦ 80).

1104.

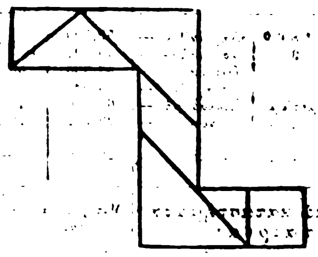

1105.

Κάτοπτρον.

1106.

Αἴνιγμα — αἷμα.

1107.

38	40	36	34	25	27	31	29
26	28	30	32	33	35	37	39
48	46	44	42	23	21	17	19
20	18	22	24	41	43	45	47
1	3	5	7	58	60	62	64
63	61	59	57	8	6	4	2
9	11	13	15	56	54	52	50
55	53	51	49	16	14	12	10

1108.

Deshoulières.

1109.

ν	α	μ	α
ο	6	ε	λ
μ	ε	χ	α
α	λ	α	

1110.

Deux chemins qui se croisent et deux cordonniers qui se rencontrent ne se disent pas bonjour (Deux cordonniers qui se rencontrent neuf se dix pas bonjour).

1111.

Craie — acier — Icare — Caire — carie.

1112.

Pistolet, pistole.

1113.

B	E	B	E
E	T	R	E
B	R	I	E
E	E	E	E

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Κύριε διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Ἡ παροιμιώδης φράσις «Σύρω τὸν διάβολον ἀπὸ τὴν οὐρὰν» σημαίνει «Ἐργάζομαι μὲ πολὺν κόπον καὶ μόχθον, ὅπως ἀπολαύω τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων».

Πρὸς δὲ ταύτην τὴν σημασίαν παρέσχεν ἀφορμὴν τὸ ἑπόμενον:

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Φραγκίσκου τοῦ Α', βασιλέως τῆς Γαλλίας (1546) ἐξεδόθη διαταγή, ὅπως πᾶσαι αἱ ἀκαθαρσίαι τῆς πόλεως ῥίπτωνται ἀνὰ πᾶσαν 14ην ἡμέραν εἰς τὸν ποταμὸν Σηκουάναν, δι' ὡρισμένων ὅμως ὀχημάτων, ὧν καὶ τὸ δεῖγμα αὐτὴς ὁ ἴδιος εἶχε δώσει. Τὰ πρὸς τοῦτον δὲ τὸν σκοπὸν ὀχήματα ἔφερον πρὸς τὸ ἔμπροσθεν μέρος σύμβολον τὸν δ ι ά β ο λ ο ν, οὗτινος ἡ οὐρὰ σχηματίζουσα τρεῖς κύκλους ἔφθανεν ἕως εἰς τὸν ῥυμόν.

Πολλοὶ λοιπὸν τῶν ἀνθρώπων βουλόμενοι νὰ μετάσχωσιν ἐκείνης τῆς ἐργασίας, ἀδυνατοῦντες δὲ ν' ἀγοράσωσιν ἵππους πρὸς τὸ σύρειν, ἔσυρον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰ ὀχήματα διαπερῶντες σχοινίον διὰ μέσου τῶν εἰρημένων κύκλων (ἤτοι τῆς οὐρᾶς) ἑπομένως ἔσυρον τὸν διάβολον ἀπὸ τὴν οὐράν.

Τούτου δ' ἕνεκα ἐπῆγασε μετὰ ταῦτα ἡ παροιμιώδης φράσις περὶ τῶν ἐν πολλοῖς κόποις καὶ καμάτοις ἐργαζομένων δηλοῦσα.

Ἐν Λευκάδι, τῇ 24ῃ Μαΐου 1880. Ἀφοὶ 22 Π. Ι. Μ.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

Ἀριθ. 228 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 11 Μαΐου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΠΡΩΤ. ΔΙΚΑΣΤ(ΗΡΙΟΥ) ΙΟΥ Κ.Τ.Λ.

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Καΐρῳ, τῇ 17[29 ἀπριλίου 1880.

Αἱ πυραμίδες.—Πρώτη μικρὰ ἐντύπωσις.—Ταύτην παρακολουθεῖ δικαία κατάπληξις.—Αἱ νεκροπόλεις.—Τί περιέχουσιν οἱ τάφοι.—Almanach de Gotha.—Ὁ τάφος τοῦ Lepsius.—Ἡ αἰγυπτιακὴ γραφή.—Ὁ Ἀλέξανδρος Σοῦτσος καὶ ὁ Λεσσέψ.—Οἱ σιδηροῖ μυῶνες μιᾶς νεάνιδος τοῦ Καΐρου.

Χθὲς εἶδον τὰς πυραμίδας· καὶ εἰμπορῶ νὰ εἴπω ἄνευ ὑπερβολῆς ὅτι τὰς εἶδον ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου μου, διότι ὁ ἀπρίλιος τοῦ Καΐρου ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν ἰούνιον τῶν Ἀθηνῶν.

Πολλάκις παρετηρήθη ὅτι αἱ πυραμίδες ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνονται ἄξιαι τῆς φήμης αὐτῶν. Ἐπειδὴ ἡ περικειμένη ἔρημος εἶναι ἀχανὴς καὶ οὐδὲν ἔχετε σημεῖον συγκρίσεως, τὰ περιώνυμα ἐκεῖνα μνημεῖα, τὰ ὁποῖα κατετάχθησαν μεταξὺ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, παρίστανται κατ' ἀρχὰς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ταπεινότερα τῶν προσδοκιῶν σας. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ὀπτικὴ ἀπάτη. Ἅμα ὁ θεατὴς σταθῇ εἰς θέσιν ἐπιτηδείαν νὰ δώσῃ αὐτῷ ἔννοιαν σαφῆ τῶν πελωρίων ἐκείνων διαστάσεων, δὲν ὑπάρχει λέξις ἱκανὴ νὰ παραστήσῃ τὸ καταλαμβάνον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ αἴσθημα τῆς ἐξουδενώσεως. Ὁ ἄνθρωπος κύπτει, ὡσανεὶ πιεζόμενος ὑπὸ βάρους ἀκαταμετρήτου, εἶπεν ὁ Osbury· καὶ ὀρθῶς εἶπεν. Ἀναλογισθῆτε τωόντι ὅτι κατὰ τὰς καταμετρήσεις τοῦ Mariette ἡ μεγαλητέρα τῶν πυραμίδων, ἡ τοῦ Χέοπος, εἶχεν ὅτε ᾠκοδομήθη 146 μέτρων ὕψος, ὅτι καὶ νῦν ἔτι μετεωρίζεται εἰς 138 μέτρα, καὶ ὅτι τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς εἶναι μέτρα 2,562,576. Φαίνεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἰμπορεῖ νὰ ζήσῃ ἄνευ ὀρέων· καὶ ἐπειδὴ ὁ δημιουργὸς τῆς κάτω Αἰγύπτου Νεῖλος δὲν περιεποίησεν αὐτῇ τὸ ἀπαραίτητον τοῦτο προσὸν, οἱ βασιλεῖς τῆς χώρας ἀνέλαβον νὰ συμπληρώσωσι τὸ ἔργον καὶ ἤγειραν τοὺς τεχνητοὺς ἐκείνους Ὑμηττοὺς καὶ Λυκαβηττούς. Ἡ γιγαντώδης σκιὰ τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος ἁπλοῦται ἐπὶ ἅπαν τὸ περὶ αὐτὴν ἄγονον πεδίον, καὶ ὅταν ἡ ἡμέρα κλίνῃ πρὸς τὴν δύσιν, ἐπισκοτίζει τοὺς σιτοφόρους καὶ ἀραβοσιτοφόρους ἀγροὺς τοῦ χωρίου Γκίζυ, τὸ ὁποῖον ἀπέχει ἀπὸ αὐτῆς ὅσον ἡ Κηφισσία ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Αἱ πυραμίδες ἦσαν οἱ τάφοι τῶν βασιλέων, καὶ ὡς ἐκ τούτου τὰ ἀνάκτορα τῶν αἰγυπτιακῶν νεκροπόλεων. Τῶν νεκροπόλεων τούτων τὸ μέγεθος καὶ ἡ λαμπρότης τοσοῦτον κατέπληξε τοὺς προπάτορας ἡμῶν, ὥστε ἔλεγον ὅτι αὗται ἀπετέλουν τὰ κύρια, τὰ αἰώνια τῶν Αἰγυπτίων καταλύματα, πρὸς ἃ παραβαλλόμενα τὰ βασίλεια αὐτῶν ἠδύναντο νὰ ἐκληφθῶσιν ἁπλᾶ ξενοδοχεῖα. Ὡς πηγαὶ ἱστορικαί, οἱ ἰδιωτικοὶ τάφοι εἶναι πολὺ διδακτικώτεροι τῶν πυραμίδων, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ τῶν τελευταίων τούτων τὸ ἐσωτερικὸν δὲν κατωρθώθη νὰ μελετηθῇ ἔτι ἀποχρώντως· τινῶν μάλιστα παρέμεινεν ἄχρι τοῦδε ὅλως ἀνεξέταστον, ἐνῷ πλεῖστοι τῶν τάφων περιεγράφησαν ἀκριβῶς. Οἱ τάφοι οὗτοι εἶναι τὰ περιεργότατα μνημεῖα ἐξ ὅλων ὅσα ἤγειρέ ποτε ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ βίου αὐτοῦ. Τὰ μᾶλλον ὀνομαστὰ τῶν σημερινῶν νεκροταφείων περιορίζονται εἰς τὸ νὰ παραστήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ τεθνεῶτος ἢ τὸ πολὺ μίαν τινὰ τῆς ζωῆς του πρᾶξιν. Ἐνταῦθα δὲ εἰκονίζεται λεπτομερῶς ἅπασα αὐτοῦ ἡ ἐπίγειος ἱστορία. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν τάφον βλέπετε τὸν μακαρίτην ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Γυναῖκες χορεύουσι, μουσικοὶ παίζουσι διάφορα ὄργανα, τραγῳδισαὶ τοὺς συνοδεύουσι χρονομετροῦντες διὰ τῶν χειρῶν. Ἀλλαχοῦ ὁ τεθνεὼς κυνηγεῖ εἰς τὰ ἕλη. Ἰδοὺ αὐτὸς ἐπὶ ἀκατίου ἐκ παπυρίων καλάμων κατεσκευασμένου βάλλων κατὰ τῶν ὑδροβίων πτηνῶν βακτηρίαν κυρτήν, ἥτις ἐξορμᾷ περιστρεφομένη. Ἐν τῷ ὕδατι ἐπὶ τοῦ ὁποίου πλέει τὸ ἀκάτιον ὑπάρχουσι περισυμαζωμένοι ἱπποπόταμοι καὶ κροκόδειλοι. Οἱ ὑπηρέται προςπαθοῦσι νὰ τοὺς συλλάβωσιν. Ἐνίοτε αὐτὰ

ταῦτα τὰ ἀμφίβια παλαίουσι πρὸς ἄλληλα· εἰς μίαν δὲ τῶν εἰκόνων ὁ κροκόδειλος ἡττᾶται. Ἀπωτέρω εὑρίσκεις χαριεστάτας παραστάσεις τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Ἀγελάδες διέρχονται τὸν πόρον ποταμίου. Μόσχοι βόσκουσιν ἐν λειμῶνι. Ὑπηρέται ὁδηγοῦσι ποίμνιον αἰγῶν. Οὐδὲν ἧττον περίεργοι εἶναι αἱ γεωργικαὶ εἰκόνες. Ἔχετε ἐνώπιόν σας τὸν σῖτον θεριζόμενον, σχηματιζόμενον εἰς θημωνίας, φορτονόμενον ἐπὶ ὄνων. Εἰς ἑκάστην τῶν σκηνῶν τούτων παρίσταται ὁ τεθνεὼς ἢ καθήμενος ἢ ὄρθιος, κρατῶν δὲ πάντοτε τὴν βακτηρίαν τῆς ἀρχῆς εἰς χεῖρας. Ἐδῶ ἐπιτηρεῖ τὴν ναυπηγίαν τῶν ἀκατίων, ἀλλοῦ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπίπλων τῆς οἰκίας του. Πλοῖα μεγάλα ἔχοντα ἀπλωμένα τὰ ἱστία, ἢ ἀκάτια ὑπὸ κωπηλατῶν κινούμενα διασχίζουσι τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου πρὸς θεραπείαν τῶν συμφερόντων ἢ ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν αὐτοῦ. Πᾶσαι αὗται αἱ παραστάσεις συνοδεύονται ὑπὸ ἑρμηνευτικῶν ἐπιγραφῶν, αἵτινες ἐπαναλαμβάνουσι τοὺς λόγους τῶν δρώντων ἐκείνων προσώπων. «Κράτει καλά», λέγει που πρὸς τὸν βοηθόν του ἀνὴρ προσφέρων θυσίαν, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ σφάξῃ τὸν βοῦν. «Ἕτοιμος, κάμε γλήγορα», ἀποκρίνεται ὁ βοηθός. Ναύτης ζωηρὸς φωνάζει πρὸς ἄνδρα πρεσβύτην περιμένοντα εἰς τὴν ὄχθην· «Θὰ καταβῇς λοιπὸν εἰς τὸ ὕδωρ»; ὁ δὲ πρεσβύτης λέγει πρὸς αὐτόν· «μὴ τόσα πολλὰ λόγια».

Ὅθεν ὀρθότατα εἶπεν ὁ Μασπερὼ ὅτι ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν νεκροπόλεων ἐκείνων προκύπτει κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὁλόκληρος ἡ Αἴγυπτος τῶν μεμφιτικῶν δυναστειῶν, καὶ ὅτι ἐξ αὐτῶν διαφωτίζεται ἡ ἱστορία τῶν ἀπωτάτων ἐκείνων χρόνων. Βασιλεὺς καὶ λαός, ἱερεῖς καὶ στρατιῶται, αὐλικοὶ καὶ χειρώνακτες, πάντες ἑνὶ λόγῳ ἐξεγειρόμενοι ἐκ τῶν τάφων παρίστανται ἐνώπιον ἡμῶν μετὰ τῶν ἕξεων, τῶν ἱματισμῶν, τῆς ἱστορίας αὐτῶν. Ἡ ἀναβίωσις εἶναι πλήρης, καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Chafrâ, ἤτοι τοῦ Χέβρην, ὡς ἔλεγον αὐτὸν οἱ Ἕλληνες, τοῦ οἰκοδομήσαντος τὴν δευτέραν τῶν τριῶν μεγάλων πυραμίδων, κοσμεῖ τὴν σήμερον τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, οἵτινες ἔζων πρὸ ἓξ χιλιάδων ἐτῶν, κατέστησαν ἡμῖν γνωστοὶ ἐπίσης ἀσφαλῶς ὅσον οἱ κατὰ τρισχίλια ἔτη νεώτεροι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι. Οὐ μόνον τὰ ὀνόματα αὐτῶν γνωρίζομεν, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς τάφοις αὐτῶν ἠθροισμένων εἰδήσεων δυνάμεθα νὰ συντάξωμεν τὴν *βασίλειον τάξιν* (τὸ Hofalmanach, ὡς ἤθελον εἴπει οἱ Γερμανοί, ἢ τὸ Almanach de Gotha, ὅπως θέλετε) τοῦ βασιλέως Chufu, ἤτοι τοῦ Χέοπος τῶν Ἑλλήνων.

Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν εἰσῆλθον εἰμὴ εἰς τὸν λεγόμενον τάφον τοῦ Lepsius, τὸν κείμενον πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν τῆς μεγάλης πυραμίδος. Πρὸ πάντων προειδοποιῶ τὸν ἀναγνώστην ὅτι δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τοῦ τάφου τοῦ περιωνύμου αἰγυπτιολόγου, ἀλλὰ μόνον περὶ μνημείου ὑπ' αὐτοῦ ἀνευρεθέντος καὶ μελετηθέντος. Παρεσέδυσα δὲ ἐν αὐτῷ ὅπως πάντες οἱ ἔχοντες τὴν περιέργειαν νὰ ἴδωσι τὸ ἐσωτερικόν του, ἤτοι τετραποδητί. Τὸ πυλίδιον δὲν ἐπιτρέπει εἴσοδον ἀξιοπρεπεστέραν. Καὶ ἀφοῦ δὲ εὑρεθῆτε οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ θαλαμίσκῳ, δὲν σᾶς ἐπιτρέπεται ἄλλο τι εἰμὴ νὰ καθήσετε ἐπὶ τῆς ἄμμου καὶ οὕτως ἔχων νὰ παρατηρήσετε τῇ βοηθείᾳ τῶν φώτων, τὰ ὁποῖα ἀνάπτουσιν οἱ ὁδηγοί, τὰς ἱκανῶς ἐφθαρμένας τοιχογραφίας τοῦ δωματίου τούτου. Δὲν μετανοεῖτε ὅμως οὔτε διὰ τὴν μερικὴν ταύτην διάψευσιν τῶν προσδοκιῶν σας, οὔτε διὰ τὴν δυσχερῆ θέσιν τοῦ σώματός σας, διότι αἰσθάνεσθε δρόσον βαλσαμικὴν καὶ εὐεργετικὴν τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον ἀπηλλάγητε ἐπί τινας στιγμὰς ἀπὸ καύσωνος ὑπερβαίνοντος τὸ τρίτον τοῦ ἑκατονταβάθμου θερμομέτρου. Μάλιστα δὲ ἀποζημιόνεσθε, ὅταν ἀπὸ τοῦ πρώτου θαλαμίσκου μεταβῆτε εἰς τὸν δεύτερον. Ἡ μετάβασις εἶναι σκληρὰ καὶ ὀχληροτέρα τῆς πρώτης· διότι πρέπει ἐπὶ τούτῳ νὰ λάβητε πληρέστατα τὸ σχῆμα ἑρπετοῦ. Ἅμα ὅμως διέλθητε ὅπως δήποτε διὰ τῆς ὀπῆς ἐκείνης, τὴν ὁποίαν δὲν τολμῶ νὰ ὀνομάσω πλέον οὔτε θυρίδιον, πρῶτον μὲν εἰμπορεῖτε τελευταῖον νὰ σταθῆτε ὀρθός· δεύτερον ἡ περιβάλλουσα ὑμᾶς θερμοκρασία εἶναι ἔτι μᾶλλον εὐχάριστος· καὶ τρίτον, ὃ καὶ σπουδαιότερον, εὑρίσκεσθε ἐνώπιον τοιχογραφιῶν ἱκανῶς διατετηρημένων. Ἐὰν ἦσθε ἀδαὴς τῶν ἱερογλυφικῶν, ὅπως συμβαίνει δυστυχῶς εἰς ἐμέ, δὲν θέλετε δυνηθῇ ν' ἀναγνώσετε τὰς ἑρμηνευτικὰς τῶν εἰκόνων ἐπιγραφάς, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ πολλῆς περιεργείας θέλετε ἴδει τινὰς τῶν παραστάσεων ὅσων ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα.

Ἐπειδὴ δὲ συνέπεσε λόγος περὶ αἰγυπτιακῆς γραφῆς, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ εἴπω ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῆς, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἐκείνων τῆς *Ἑστίας*, ὅσοι πιστεύουσιν ἴσως ἀκόμη ὅτι τὰ ἱερογλυφικὰ εἶναι εἶδός τι αἰνιγμάτων προτεινομένων εἰς ἐπίλυσιν, ὅπως τὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις λεγόμενα rébus. Οὐδὲ προσβάλλω τινὰ τοιοῦτό τι εἰκάζων, ἀφοῦ μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος οἱ σοφώτεροι τῶν ἀνδρῶν, ἀρχαίων τε καὶ νέων, ἐπρέσβευον τὴν δοξασίαν ταύτην. Τὴν πᾶσαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀλήθειαν ἀνεκάλυψεν ὁ Γάλλος Champollion, δεύτερος οὕτως εἰπεῖν δημιουργὸς γενόμενος τῆς αἰγυπτιακῆς γλώσσης. Ἀφετηρίαν δὲ πρὸς τοῦτο ἔλαβε τὴν περίφημον ἐπιγραφὴν τῆς Ῥοζέττης. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀνεῦρε πρὸ ἐτῶν περίπου ὀγδοήκοντα ὁ Boussard, ἀξιωματικὸς τῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποβιβασθείσης τότε γαλλικῆς στρατιᾶς, ἀνασκάπτων ὀχυρώματα περὶ τὴν ὁμώνυμον πόλιν. Ἡ ἐπιγραφὴ ἦτο τρίγλωσσος, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν διὰ τριῶν γραφῶν γεγραμ-

Digitized by Google

μένη· τῆς ἱερογλυφικῆς, ἥτις εἶναι ἡ μεγάλη γραφὴ τῶν μνημείων· τῆς δημοτικῆς, ἥτις ἦτο ἡ ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ γραφή· καὶ τῆς ἑλληνικῆς, περιεχούσης μετάφρασιν τῶν δύω πρώτων. Διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν τριῶν τούτων κειμένων ὁ Champollion ἐπείσθη ὅτι τὰ ἱερογλυφικὰ σημεῖα ἀπετέλουν ἀλφάβητον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρκει. Εἰς τί τῷ ὄντι ἤθελε χρησιμεύσει ὁ ἀλφάβητος γλώσσης τινός, ἐνόσῳ ἦτο ἄγνωστον τί ἐσήμαινεν ἡ γλῶσσα αὕτη; Εὐτυχῶς μετ' οὐ πολὺ ὁ δαιμόνιος Γάλλος ἐβεβαιώθη ὅτι αἱ οὕτως ἀνευρεθεῖσαι λέξεις ἀνῆκον εἰς τὴν κοπτικὴν γλῶσσαν, ἥτις δὲν εἶναι νεκρὰ εἰμὴ διότι δὲν ὁμιλεῖται πλέον· ζῇ ὅμως ἐν τοῖς βιβλίοις. Τὴν σήμερον λοιπὸν κατέστη ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ αἰγυπτιακὴ γραφὴ δὲν εἶναι μάταιόν τι ἰδεοπαίγνιον, οὐδὲ παρίστησι περὶ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς δυσκολίαν πολὺ μείζονα τῶν ἄλλων γραφῶν. Ἅμα μάθῃ τις ὅτι ὁ ἀετὸς σημαίνει α, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη κνήμη β, καὶ οὕτω καθεξῆς, τὸ ἔργον εὐοδοῦται εὐχερῶς. Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι ἀκριβῶς εἰπεῖν ἡ ἱερογλυφικὴ γραφὴ δὲν εἶναι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀλφαβητική. Ὑπάρχουσι μὲν ἐν αὐτῇ πολλὰ σημεῖα δηλωτικὰ ἁπλῶν φωνῶν, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ συλλαβικά. Οἱ Ἀσσύριοι δὲν εἶχον εἰμὴ μόνον συλλαβικὰ σημεῖα· οἱ Αἰγύπτιοι ἐπενόησαν μὲν τὰ ἀλφαβητικά, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν συλλαβικῶν, πρῶτοι δὲ οἱ Φοίνικες μετεχειρίσθησαν τὸν καθαρὸν ἀλφάβητον, ἐξ οὗ παρήχθησαν ὅλα τὰ ἀλφάβητα τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Ὅπως δήποτε οἱ αἰγυπτιολόγοι βεβαιοῦσιν ὅτι τὰ ἱερογλυφικὰ ἀναγινώσκονται καὶ καταλαμβάνονται νῦν ὅπως καὶ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ καὶ ῥωμαϊκὰ κείμενα. Ἂν τοῦτο ἦναι ὅλως διόλου ἀκριβές, δὲν εἰξεύρω, διότι περὶ πολλὰ καὶ μάλιστα περὶ τὰ ὀνόματα οἱ μύσται ἐκεῖνοι τῆς τέχνης διαφωνοῦσιν ἐνίοτε πρὸς ἀλλήλους. Ἀλλὰ μήπως καὶ εἰς αὐτὰς τὰς γνωστοτέρας γλώσσας, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς σήμερον ὁμιλουμένας, δὲν ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ δεκτικὰ ποικίλων ἑρμηνειῶν, τὰ ἀσαφῆ, τὰ δυσκατάληπτα; Ἐπὶ τῆς πύλης τῆς μεγάλης πυραμίδος τοῦ Χέοπος ἀνέγνων ἐπιγραφὴν ἑλληνικὴν οὕτως ἔχουσαν: *Ζήτω τὸ Σύνταγμα ὅσον καὶ αἱ πυραμίδες. Ἀλέξανδρος Σοῦτζος.* Τί ἆρά γε ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ὁ ποιητὴς διὰ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης; Μήπως ηὐχήθη εἰς τὴν συνταγματικὴν βασιλείαν βίον ἑξακισχιλίων ἐτῶν; ἀλλὰ τότε τί γίνεται ἡ πρόοδος τῆς ἀνθρωπότητος; Εἰς τοιαύτην μακροβιότητα τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος δὲν πιστεύουσι βεβαίως οὐδ' αὐτοὶ οἱ συνταγματικώτατοι τῶν βασιλέων, βλέποντες μάλιστα τί συμβαίνει ἀπὸ τοῦδε ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ ἐπιγραφὴ λοιπὸν ἔχει τι τὸ μυστηριῶδες. Καὶ ὅμως θαυμάσατε τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἔχει εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων πᾶν ὅ,τι μετέχει τοῦ αἰνίγματος. Ὁ ἅγιος Ξανθουπόλεως, δηλ. ὁ ἐν Καΐρῳ Ἕλλην Ἐπίσκοπος, μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων ἀπέρχονται εἰς τὰς πυραμίδας οὐχὶ ἵνα ἴδωσι τὸ ἓν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα ἀναγνώσωσι τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτζου. Ἄξιος ὁ μισθὸς των. Πρὸς ἀριστερὰν αὐτῆς ὑπάρχει ἐγγεγλυμμένον τὸ ὄνομα τοῦ Λεσσέψ. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις διώρυξε τὸν ἰσθμὸν τοῦ Σουὲζ καὶ ἀγωνίζεται ἤδη νὰ ἑνώσῃ τὸν Ἀτλαντικὸν μετὰ τοῦ Εἰρηναίου, ἐδικαιοῦτο βεβαίως ν' ἀφήσῃ τὸ ἐπισκεπτήριόν του εἰς τὴν πυραμίδα τοῦ Χέοπος. Ἐγὼ δὲ δὲν ἐτόλμησα οὔτε ὑπογραφὴν οὔτ' ἐπιγραφὴν νὰ παραθέσω πλησίον τοιούτου ὀνόματος.

Πολλοί, καὶ πολλαὶ μάλιστα Κυρίαι, ἀναβαίνουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς πυραμίδος ἐκείνης, ὑπὸ ἕνα ὅμως ὅρον ὅτι θέλουσι μείνει πάντες κλινήρεις ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας ἐκ τῆς κοπώσεως. Ἐπειδὴ τοσοῦτον καιρὸν δὲν εἶχον διὰ χάσιμον, δὲν ἐπεχείρησα τοιαύτην ἀναρρίχησιν. Ἠρκέσθην δὲ νὰ ἐνδώσω εἰς τὰς παρακλήσεις ἑνὸς τῶν πολυαρίθμων περὶ ἐμὲ Ἀράβων, οἵτινες μοὶ προέτειναν, ἀντὶ τριῶν φράγκων, νὰ ἀναβῶσι καὶ νὰ καταβῶσιν ἐντὸς ὀκτὼ λεπτῶν τῆς ὥρας. Ὅπερ καὶ ἐξετέλεσεν ἀκριβέστατα ὁ προτιμηθείς· τὸ δὲ ἀξιοσημείωτον, πρὸ μιᾶς μόλις ὥρας εἶχε πράξει ἤδη τὸ αὐτὸ εἰς λογαριασμὸν ἄλλου περιηγητοῦ. Πρὶν τελειώσω, ὀφείλω νὰ προσθέσω χάριν τῆς ἀληθείας ὅτι ἐγνώρισα ἐν Καΐρῳ νεάνιδα χαρίεσσαν, πνευματώδη καὶ πρὸ πάντων ἔχουσαν μυῶνας σιδηροῦς, καίτοι δὲν ὑπερέβη ἀκόμη τὸ τρισκαιδέκατον ἔτος, ἥτις πολλάκις ἀνέβη καὶ κατέβη ἐντός, ὄχι βεβαίως ὀκτὼ λεπτῶν, ἐντὸς ὅμως δεκαπέντε, καὶ τὸ κυριώτερον χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ κἀμμίαν κόπωσιν. Ὁ πατρυιὸς αὐτῆς, ὅστις τὴν ἀγαπᾷ ὡς πατήρ, εἶναι αἰγυπτιολόγος ἔγκριτος Γερμανὸς μὲν τὴν πατρίδα, ἄνθρωπος δὲ εὐφυὴς ἅμα καὶ μετριόφρων, ὃ ἐστιν ἔχει δύο ἰδιότητας αἵτινες σπανίως συναπαντῶνται· αὐτὸς λοιπὸν μ' ἔλεγε χθὲς παίζων: «τί θέλετε, Κύριε; ὅταν γηράσω, τὸ δαιμόνιον αὐτὸ θέλει ἀκόμη ἀναβοκαταβαίνει τὴν πυραμίδα τοῦ Χέοπος, διὰ νὰ τρέφῃ τὸν μὴ δυνάμενον πλέον νὰ ἐργασθῇ πατέρα του.»

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 276.

Ὁ κύριος Καρδούλης.

Αἱ προγνώσεις τῆς αὐγῆς εἶχον ἐπαληθεύσει, καὶ εἰς ἀνέφελον οὐρανὸν ἔλαμπεν ὁ ἥλιος, ἀντανακλῶν τὰς ὠχρὰς του ἀκτῖνας ἐπὶ τῆς ἀσπίλου χιόνος· τὸ δὲ δάσος, ὃ εἴχομεν ἰδεῖ τὴν προ

Digitized by Google

τεραίαν κατηφὲς καὶ πενθίμως ὠχρὸν, ἔστιλβε σήμερον ἀκτινοβολοῦν, καὶ ἐθάμβου τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ Βιτάλης ἔφερε τὴν χεῖρά του ὑπὸ τὸ περικάλυμμα καὶ ἐψηλάφα τὸν Καρδούλην· ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἀνεθερμαίνετο, καὶ ὅταν ἐπλησίαζον τὸ πρόσωπον, ἤκουον ὅτι ἔτρεμε.

Προφανὲς ἦτον ἤδη ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον δὲν ἐδυνάμεθα ν'ἀναθερμάνωμεν τὸ αἷμά του, παγῶσαν ἐντὸς τῶν φλεβῶν του.

— Πρέπει νὰ φθάσωμεν εἰς χωρίον, εἶπεν ὁ Βιτάλης ἐγειρόμενος, ἢ ὁ Καρδούλης θὰ ψοφήσῃ ἐδῶ. Εὐτυχία θὰ εἶναι ἂν καθ' ὁδὸν δὲν ψοφήσῃ. Ὑπάγωμεν.

Ἀφ' οὗ δὲ καλῶς ἐθερμάναμεν τὸ κάλυμμα, ἐτυλίξαμεν τὸν Καρδούλην ἐντὸς, καὶ ὁ κύριός μου τὸν ἔλαβεν ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην του καὶ παρὰ τὸ στῆθός του.

Οὕτως ἤμεθα ἕτοιμοι εἰς ἀναχώρησιν.

— Τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο, εἶπεν ὁ Βιτάλης, ἀκριβὰ μᾶς ἐπώλησε τὴν φιλοξενίαν του.

Ἔλεγε δὲ ταῦτα, καὶ ἔτρεμεν ἡ φωνή του.

Ἐξῆλθε δὲ πρῶτος, καὶ ἐγὼ τὸν παρηκολούθουν.

Ἠναγκάσθημεν δὲ νὰ καλέσωμεν τὸν Κάπην, ὅστις ἔμενεν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς καλύβης, ἔχων τὴν ῥίνα ἐστραμμένην πρὸς τὸ μέρος ὅπου οἱ σύντροφοί του εἶχον προσβληθῆ.

Δέκα λεπτὰ δ' ἀφ' οὗ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν δημοσίαν ὁδὸν ἀπηντήσαμεν ἅμαξαν, καὶ παρὰ τοῦ ἁμαξηλάτου ἐμάθομεν ὅτι μετὰ μίαν ὥραν θὰ ἐφθάνομεν εἰς χωρίον.

Τοῦτο μᾶς ἐνεψύχωσε νὰ περιπατῶμεν καλήτερα· ἀλλὰ καὶ δύσκολον καὶ ἐπίπονον ἦτον νὰ προχωρῶμεν εἰς τὴν τόσην χιόνα, εἰς ἣν ἐγὼ ἐβυθιζόμην ὡς τὴν μέσην τοῦ σώματός μου.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠρώτων τὸν Βιτάλην πῶς ἦτον ὁ Καρδούλης, καὶ μοὶ ἀπεκρίνετο ὅτι τὸν ᾐσθάνετο ὅτι ἔτρεμε πάντοτε παρὰ τὸ σῶμά του.

Τέλος φθάσαντες εἰς ὕψωμα, εἴδομεν κάτω τοῦ κατηφόρου τὰς λευκὰς ὀροφὰς μεγάλου χωρίου· ὀλίγον ἀκόμη, καὶ ἐφθάνομεν.

Δὲν εἴχομεν τὴν συνήθειαν νὰ καταλύωμεν εἰς τὰ καλήτερα ξενοδοχεῖα τῶν μερῶν ὅπου ἐφθάνομεν, εἰς τὰ ὑποσχόμενα διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ των καλὸν γεῦμα καὶ καλὴν κατοικίαν. Ἐξ ἐναντίας ἐμένομεν συνήθως εἰς τὴν εἴσοδον τῶν χωρίων ἢ εἰς τὰ προάστεια, καὶ ἐξελέγομεν πτωχήν τινα οἰκίαν, ὅθεν δὲν θὰ μᾶς ἀπέβαλλον καὶ ὅπου δὲν θὰ ἐξεκένουν τὸ βαλάντιόν μας.

Ταύτην τὴν φορὰν ὅμως δὲν ἐπράξαμεν οὕτως· ἀντὶ νὰ μείνῃ εἰς τοῦ χωρίου τὴν εἴσοδον, ἐπροχώρησεν ὁ Βιτάλης μέχρι ξενοδοχείου, ὑπὲρ οὗ τὴν εἴσοδον ἦτον προσηλωμένη χρυσῆ ὡραία ἐπιγραφή. Διὰ τῆς ἠνεῳγμένης θύρας τοῦ μαγειρείου ἐφαίνετο τράπεζα κεκαλυμμένη ὑπὸ κρεάτων, καὶ εἰς μεγάλην ἑστίαν πολλοὶ λέβητες ἐκ χαλκοῦ ἐρυθροῦ ἐσύριζον χαρμοσύνως, ἀναπέμποντες πρὸς τὴν ὀροφὴν μικρὰ νέφη ἀτμοῦ. Ἐκ τῆς ὁδοῦ ἤδη ἀνεπνέομεν εὐώδη κνίσσαν παχέος ζωμοῦ, εὐαρέστως θάλπουσαν τοὺς βουλιμιῶντας στομάχους μας.

Ὁ Βιτάλης τότε ἀναλαβὼν τὸ ἦθος «κυρίου», εἰσῆλθεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, καὶ τὸν πῖλον ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τὸν τράχηλον τείνων πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐζήτησε παρὰ τοῦ ξενοδόχου καλὸν δωμάτιον θερμαινόμενον.

Ὁ ξενοδόχος, ἄνθρωπος καλῆς ὄψεως καὶ εὐπαρουσίαστος, κατ' ἀρχὰς δὲν εἶχε καταδεχθῇ νὰ προσέξῃ εἰς ἡμᾶς. Ἀλλ' οἱ μεγαλοπρεπεῖς τρόποι τοῦ κυρίου μου ἀπετέλεσαν ἐντύπωσιν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ διέταξε θεραπαινίδα νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ.

— Ταχέως εἰς τὴν κλίνην, μοὶ εἶπεν ὁ κύριός μου, ἐν ᾧ ἡ ὑπηρέτρια ἐθέρμαινε τὴν ἑστίαν.

Ἀλλ' ἐγὼ ἔμεινα ἐπὶ στιγμὴν ἐκπεπληγμένος. Διατί εἰς τὴν κλίνην; Ἐπροτίμων τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν τράπεζαν μᾶλλον παρὰ τὴν κλίνην.

— Τάχυνε, μὴ ἀργῇς, ἐπανέλαβεν ὁ Βιτάλης.

Ἀνάγκη πᾶσα νὰ ὑπακούσω.

Εἰς τὴν κλίνην ἦτον ἐρριμμένον πέπλωμα πτέρινον, καὶ ὁ Βιτάλης μ'ἐκάλυψε δι'αὐτοῦ ἕως τὸν πώγωνα.

— Προσπάθησον νὰ ζεσταθῇς, μοὶ εἶπεν. Ὅσον περισσότερον ζεσταθῇς τόσῳ τὸ καλήτερον.

Εἰς ἐμὲ δ' ἐφαίνετο ὅτι πολὺ περισσοτέραν ἀνάγκην ζέστης εἶχεν ὁ Καρδούλης, διότι ἐγὼ ποσῶς δὲν ἐκρύωνον.

Ἐν ᾧ δ' ἔμενον ἀκίνητος ὑπὸ τὰ πεπλώματα διὰ νὰ θερμανθῶ, ὁ Βιτάλης, πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τῆς θεραπαίνης, ἔστρεφε καὶ μετέστρεφε τὸν δυστυχῆ Καρδούλην, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὸν ψήσῃ.

— Ζεσταίνεσαι; μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης μετ' ὀλίγα λεπτά.

— Θὰ σκάσω.

— Πολὺ καλά. Τοῦτο χρειάζεται.

Καὶ ἐλθὼν ἀμέσως πρὸς ἐμὲ, ἔθεσε τὸν Καρδούλην εἰς τὴν κλίνην μου, καὶ μοὶ εἶπε νὰ τὸν σφίγγω εἰς τὸ στῆθός μου.

Τὸ δυστυχὲς ζωάριον, τὸ τόσον δύσκολον ἄλλοτε ὅτε τῷ ἐπεβάλλετο τίποτε δυσάρεστον δι' αὐτὸ, ἐφαίνετο τώρα πρόθυμον τὰ πάντα νὰ δεχθῇ μεθ' ὑπομονῆς.

Εἶχε δὲ προσκολληθῆ εἰς τὸ σῶμά μου, καὶ δὲν ἐκινεῖτο. Δὲν ἐκρύωνε δὲ πλέον, ἀλλὰ τὸ σῶμά του ἔκαιε.

Ὁ κύριός μου εἶχε καταβῆ εἰς τὸ μαγειρεῖον· ἐπέστρεψε δὲ μετ' ὀλίγον, ἔχων εἰς τὰς χεῖράς του ἀγγεῖον πλῆρες θερμοῦ κρασίου μὲ ζάχαριν.

Ἠθέλησε διὰ τοῦ κοχλιαρίου νὰ δώσῃ ὀλίγον

Digitized by Google

νὰ πίῃ ὁ Καρδούλης, ἀλλ' οὗτος δὲν ἠδύνατο ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀδόντας του.

Ἔστιλβον δὲ οἱ ὀφθαλμοί του, καὶ μᾶς ἐθεώρει τεθλιμμένος, ὡς ἂν ἤθελε νὰ μᾶς παρακαλέσῃ νὰ μὴ τὸν βασανίζωμεν.

Συγχρόνως δὲ, ἐβγάζων μίαν τῶν χειρῶν του ἐκτὸς τῆς κλίνης, τὴν ἐξέτεινε πρὸς ἡμᾶς.

Ἐσυλλογιζόμην δὲ τί ἐσήμαινε τὸ νεῦμα τοῦτο, καὶ διατί ἀδιακόπως τὸ ἐπανελάμβανε· μοὶ τὸ ἐξήγησε δὲ ὁ Βιτάλης.

Πρὶν ἢ καταταχθῶ εἰς τὸν θίασον, ὁ Καρδούλης εἶχε πάθει περιπνευμονίαν, καὶ τότε τῷ ἔγινεν ἀφαίμαξις ἐκ τοῦ βραχίονος. Αἰσθανόμενος τώρα πάλιν ὅτι ἔπασχε, μᾶς ἔτεινε τὸν βραχίονα ὅπως καὶ τώρα τὸν ἀφαιμάξωσι, καὶ τὸν θεραπεύσωσι καθὼς τότε.

Δὲν ἦτον συγκινητικόν ;

Καὶ ὄχι μόνον συνεκινήθη ὁ Βιτάλης, ἀλλ' ἔγινε καὶ περίφροντις.

Προφανὲς ἦτον ὅτι ὁ δυστυχὴς Καρδούλης ἦτον ἀσθενής, καὶ βεβαίως συνῃσθάνετο ἑαυτὸν βαρέως πάσχοντα, ἀφ' οὗ ἠρνεῖτο νὰ ἐγγίσῃ τὸ γλυκὺ κρασίον, ἐν ᾧ τόσον ἄλλοτε τὸ ἠγάπα.

— Πίε σὺ τὸ κρασίον, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης, καὶ μεῖνε εἰς τὴν κλίνην. Ἐγὼ ὑπάγω νὰ φέρω ἰατρόν.

Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσω ὅτι καὶ ἐγὼ πολὺ ἠγάπων τὸ γλυκὺ κρασίον, καὶ πρὸ πάντων ὅτι ἡ πεῖνα μ' ἐθέριζε. Δὲν περιέμενα λοιπὸν νὰ μοὶ ἐπαναλάβῃ τὴν διαταγήν του, καὶ κενώσας τὸ ἀγγεῖον, ἐχώθην ὑπὸ τὸ πέπλωμα, ὅπου διὰ τῆς διπλῆς θερμότητος αὐτοῦ καὶ τοῦ κρασίου, παρ' ὀλίγον ν' ἀποπνιγῶ.

Δὲν ἤργησε δ' ὁ κύριός μου, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε, συνοδευόμενος ὑπὸ κυρίου φέροντος χρυσᾶ δίοπτρα. Οὗτος ἦτον ὁ ἰατρός.

Φοβηθεὶς μὴ ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ δὲν θελήσῃ νὰ ἔλθῃ διὰ πίθηκα, ὁ Βιτάλης δὲν τῷ εἶχεν εἰπεῖ διὰ τίνα ἀσθενῆ τὸν ἤθελε. Διὰ τοῦτο, ἰδών με εἰς τὴν κλίνην, ἐρυθρὸν ὡς βραστὴν καραβίδαν, ἦλθεν εὐθὺ πρὸς ἐμὲ ὁ ἰατρός, καὶ θέτων μοι τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον,

— Συμφόρησις, εἶπε.

Καὶ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν κατὰ τρόπον δυσοίωνον.

Ἔπρεπε νὰ τὸν ἐξάξω εὐθὺς τῆς ἀπάτης, ἄλλως, τίς οἶδεν ; ἤθελεν ἴσως μὲ ἀφαιμάξει.

— Δὲν εἶμ' ἐγὼ ὁ ἀσθενής, τῷ εἶπον.

— Πῶς ; δὲν εἶσαι ἀσθενής ; Τὸ παιδίον παραλαλεῖ· ἔχει φρένας.

— Ἐγὼ δὲ, χωρὶς ν' ἀπαντήσω, ἤγειρα ὀλίγον τὸ πέπλωμα, καὶ ἔδειξα τὸν Καρδούλην, ὅστις εἶχε θέσει τὸν μικρόν του βραχίονα περὶ τὸν τράχηλόν μου.

— Οὗτος, εἶπον, εἶναι ὁ ἀσθενής.

Ὁ ἰατρὸς ὠπισθοδρόμησε τότε δύω βήματα, καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν Βιτάλην,

— Πίθηξ ! ἀνέκραξε. Πῶς ! Διὰ πίθηκα μ' ἐκαλέσατε, καὶ μὲ τοιοῦτον καιρόν !

Ἐνόμιζον δ' ὅτι ἀμέσως θὰ ἐξήρχετο, ἀγανάκτησιν πνέων.

Ἀλλ' ὁ κύριος ἡμῶν ἦτον ἄνθρωπος ἐπιτήδειος, καὶ εὐκόλως δὲν ἐθορυβεῖτο. Εὐγενῶς καὶ μετὰ τῶν μεγαλοπρεπῶν του τρόπων ἐμπόδισε τὸν ἰατρὸν νὰ ἐξέλθῃ, καὶ τῷ ἐξήγησε τὰ διατρέξαντα, ὅτι μᾶς εἶχε καταλάβει χιών, ὅτι τοὺς λύκους φοβηθεὶς ὁ Καρδούλης ἀνερριχήθη εἰς δρῦν, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἀπὸ τὸ ψῦχος σχεδὸν ἐξεπάγωσεν.

— Ἀληθῶς ὁ ἀσθενὴς ἦτον πίθηξ μόνον, ἀλλὰ τί πίθηξ μεγαλοφυής ! καὶ προσέτι δι' ἡμᾶς ἦτον σύντροφος, ἦτον φίλος ! Πῶς ἠθοποιὸν τοσοῦτον ἔξοχον νὰ τὸν ἐμπιστευθῶμεν εἰς χεῖρας ἁπλοῦ κτηνιατροῦ. Πασίγνωστον ὅτι οἱ κτηνιατροὶ τῶν χωρίων εἰσὶ πάντες ὄνοι, ἐν ᾧ ἐπίσης πανθομολογεῖται ὅτι πάντες οἱ ἰατροί, κατὰ βαθμοὺς διαφόρους, εἰσὶν ἐπιστήμονες, ὥστε εἰς τὸ ἔσχατον χωρίον βέβαιον εἶναι ν' ἀπαντήσῃ γνώσεις καὶ γενναιοφροσύνην ὅστις κρούσῃ εἰς ἰατροῦ θύραν. Τέλος, εἰ καὶ ὁ πίθηξ εἶναι ζῶον κατὰ τοὺς φυσιοδίφας, ἀλλὰ τοσοῦτον ὁμοιάζει τὸν ἄνθρωπον, ὥστε αἱ ἀσθένειαί του εἰσὶν αὐταὶ αἱ τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν εἶναι περίεργον ὑπὸ τὴν ἔποψιν καὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης νὰ ἐξετασθῇ κατὰ τί καὶ κατὰ πόσον αἱ ἀσθένειαι αὗται ὁμοιάζουσιν ἢ διαφέρουσιν ;

Ἐπιτήδειοι κόλακες εἶναι οἱ Ἰταλοί. Ἀφήσας ἑπομένως τὴν θύραν ὁ ἰατρός, ἐπλησίασε τὴν κλίνην.

Ἐν ᾧ δ' ὡμίλει ὁ κύριός μας, ὁ Καρδούλης, ἐννοήσας ὅτι ὁ διοπτροφόρος ἐκεῖνος ἦτον ἰατρός, δεκάκις ἐκβάλλων ἐκ τοῦ καλύμματός του τὸν μικρόν του βραχίονα, τὸν ἐξέτεινεν εἰς ἀφαίμαξιν.

— Ἰδέτε πόσον νοήμων εἶναι αὐτὸς ὁ πίθηξ. Ἠξεύρει ὅτι εἶσθε ἰατρός, καὶ σᾶς τείνει τὴν χεῖρα διὰ νὰ ἐξετάσητε τὸν σφυγμόν του.

Τοῦτο ἔπαυσε τοὺς δισταγμοὺς τοῦ ἰατροῦ.

— Τῷ ὄντι, εἶπε. Εἶναι περίεργος ἴσως ἡ περίστασις.

Φεῦ ! Δι' ἡμᾶς δὲν ἦτον περίεργος, ἀλλὰ θλιβερωτάτη καὶ πολλὰς ἀνησυχίας παρέχουσα. Ὁ δυστυχὴς Καρδούλης ἠπειλεῖτο ὑπὸ περιπνευμονίας.

Ὁ ἰατρὸς ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖράς του τὸν μικρὸν βραχίονα ὃν ὁ πίθηξ πολλάκις τῷ ἔτεινε, καὶ ἔσχισε τὴν φλέβα του διὰ τοῦ νυστερίου, χωρὶς ὁ ἀσθενὴς οὐδὲ κἂν νὰ γογγύσῃ.

Ἠξευρεν ὅτι τοῦτο ἦτον πρὸς θεραπείαν του.

Μετὰ δὲ τὴν ἀφαίμαξιν ἐπετέθησαν σιναπισμοί, καταπλάσματα, ἐδόθησαν θερμὰ ποτά.

Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὸ διάστημα τοῦτο δὲν εἶχον μείνει εἰς τὴν κλίνην, ἀλλ' εἶχον γίνει ὁ νοσοκόμος ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ Βιτάλη.

Ὁ δυστυχὴς Καρδούλης ηὐχαριστεῖτο θεραπευόμενος ὑπ' ἐμοῦ, καὶ μοὶ ἐξέφραζε τὴν εὐ-

Digitized by Google

γνωμοσύνην του διὰ μικροῦ μειδιάματος. Τὸ βλέμμα του εἶχε γίνει τῷ ὄντι ἀνθρώπινον.

Ἐκεῖνος ὁ ἄλλοτε τόσον ὀξὺς, τόσον ζωηρὸς, τόσον ἀνυπότακτος, ὁ ἀεικίνητος καὶ πάντοτε καινόν τι προκλητικῶς μηχανώμενος, ἔκειτο ἤδη ἐκεῖ, ἥσυχος, καὶ παραδειγματικῆς εὐπειθείας.

Ἐφαίνετο ὡς ἂν εἶχεν ἀνάγκην νὰ τῷ δεικνύηται ἀγάπη, καὶ ἀπαιτῶν καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ Κάπη, ὅστις τοσάκις εἶχε γίνει θῦμα τῶν πονηριῶν του.

Ὡς παιδίον κακῶς συνειθίσαν, ἤθελε νὰ μᾶς ἔχῃ ὅλους πλησίον του, καὶ ὅταν εἷς ἐξ ἡμῶν ἐξήρχετο, ἐθύμονεν.

Ἡ ἀσθένειά του ἀνεπτύχθη ὡς πᾶσα περιπνευμονία· δηλαδὴ ἐπῆλθε βὴξ, καὶ πολὺ ἀπηύδα τὸ δυστυχὲς μικρὸν σῶμά του ἐκ τῶν κλονισμῶν.

Πέντε ὀβολοὶ ἦσαν ὅλη ἡ περιουσία μου· τοὺς ἔδωκα δὲ καὶ ἠγόρασα κριθαροζάχαριν διὰ τὸν Καρδούλην.

Δυστυχῶς ὅμως διὰ τοῦ δώρου μου ηὔξησα τὴν ἀσθένειαν ἀντὶ νὰ τὴν ἐλαττώσω.

Ὡς ἦτον εἰς ὅλα προσεκτικὸς, ταχέως ὁ Καρδούλης παρετήρησεν ὅτι τῷ ἐδίδον τὴν ζάχαριν ὁσάκις ἔβηχε.

Τότε ἔσπευσε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς παρατηρήσεως ταύτης, καὶ ἤρχισε νὰ βήχῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ἵνα συνεχέστερον ἔχῃ τὸ ἀγαπητόν του ἰατρικόν· ὥστε τὸ ἰατρικὸν τοῦτο ἀντὶ νὰ τὸν θεραπεύσῃ τὸν ἔβλαψε.

Ὅταν ἐνόησα τὴν πονηρίαν του, ἔπαυσα, ἐννοεῖται, τὰς δόσεις μου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν ἀπεθάῤῥυνε, καὶ ἤρχισε νὰ μοὶ τὰς ζητῇ διὰ τῶν ἱκετευτικῶν ὀφθαλμῶν του· ἔπειτα δὲ, ὅτε ἔβλεπεν ὅτι ἐματαιοπόνει παρακαλῶν, ἀνεκάθητο καὶ κύπτων βαθέως, ἔθετε τὴν μίαν του χεῖρα εἰς τὴν κοιλίαν του καὶ ἔβηχε δι' ὅλων τῶν δυνάμεων. Τότε τὸ πρόσωπόν του ἐχρωματίζετο, αἱ φλέβες τοῦ μετώπου του ἐτείνοντο, τὰ δάκρυα ἔῤῥεον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ μέχρι τέλους ἀπεπνίγετο, οὐχὶ πλέον προσποιούμενος, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν.

Ὁ κύριός μου ποτὲ δὲν μοὶ ὡμίλει περὶ τῶν ὑποθέσεών του, καὶ ὅλως κατὰ τύχην εἶχον μάθει ὅτι ἐπώλησε τ' ὡρολόγιόν του ἵνα μοὶ ἀγοράσῃ τὴν προβειάν. Εἰς τὰς δυσκόλους ὅμως περιστάσεις ἐν αἷς διετελοῦμεν ἀναγκαῖον ἐνόμισε ν' ἀποστῇ τοῦ κανόνος τούτου.

Μίαν πρωΐαν, ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ προγεύματος, ἐν ᾧ ἐγὼ εἶχον μείνει πλησίον τοῦ Καρδούλη, διότι ποτὲ δὲν τὸν ἀφήνομεν μόνον, μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ ξενοδόχος εἶχε ζητήσει νὰ πληρωθῇ ὅσα τῷ ὠφείλομεν, καὶ ὅτι μετὰ τὴν πληρωμὴν ταύτην μᾶς ἔμενον ἀκόμη μόνον πεντήκοντα ὀβολοί.

Τί νὰ κάμωμεν;

Ἐννοεῖται ὅτι εἰς ταύτην τὴν ἐρώτησιν δὲν εἶχον ἀπάντησιν.

Ἐκεῖνος δὲ ἕνα μόνον τρόπον ἔβλεπεν ἵν' ἀπαλλαγῶμεν τῆς δεινῆς θέσεως, τὸ νὰ δώσωμεν παράστασιν αὐτὴν τὴν ἑσπέραν ἐκείνην.

Παράστασιν χωρὶς τοῦ Ζερβίνου, χωρὶς τῆς Δόλσης, χωρὶς τοῦ Καρδούλη! Ἀδύνατον μοὶ ἐφαίνετο.

Ἀλλὰ δὲν ἤμεθα εἰς θέσιν ὥστε καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ ἀδυνάτου νὰ μείνωμεν ἀποτεθαῤῥυμένοι. Ἐπὶ πάσῃ δαπάνῃ ἔπρεπε νὰ νοσηλεύσωμεν τὸν Καρδούλην καὶ νὰ τὸν σώσωμεν. Ὁ ἰατρὸς, τὰ ἰατρικὰ, ἡ φωτία, τὸ δωμάτιον, μᾶς ὑπεχρέουν νὰ συλλέξωμεν τοὐλάχιστον τεσσαράκοντα φράγκα πρὸς πληρωμὴν τοῦ ξενοδόχου, ὅστις ἀφ' οὗ ἔβλεπε τῶν νομισμάτων ἡμῶν τὸ χρῶμα, θὰ συγκατένευεν εἰς νέαν πίστωσιν.

Τεσσαράκοντα φράγκα εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο, ὅταν ὁ καιρὸς ἦτον τόσον ψυχρὸς καὶ τὰ μέσα ἡμῶν τόσον ὀλίγα, τί κατόρθωμα!

Οὐχ ἧττον ὅμως ὁ κύριός μου, χωρὶς νὰ μείνῃ χρονοτριβῶν εἰς τὰς σκέψεις ταύτας, ἤρχισεν ἀμέσως δραστηρίως διαθέτων τὰ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν.

Ἐν ᾧ ἐγὼ ἐφύλαττον τὸν ἀσθενῆ, ἐκεῖνος εὗρεν αἴθουσαν θεάτρου εἰς τὰς δημοσίας ἀποθήκας τῆς ἀγορᾶς, διότι ἕνεκα τοῦ ψύχους παράστασις εἰς τὸ ὕπαιθρον ἦτον ἀνέφικτος· συνέταξε καὶ ἐτοιχοκόλλησε τὰ προγράμματα, διεσκεύασε σκηνὴν δι' ὀλίγων σανίδων, καὶ θαῤῥαλέως ἐδαπάνησε τοὺς πεντήκοντα ὀβολούς του εἰς ἀγορὰν κηρίων, καὶ ἔκοψεν αὐτὰ εἰς τὴν μέσην ἵνα διπλασιάσῃ τὸν φωτισμόν.

Διὰ τοῦ παραθύρου τοῦ δωματίου τὸν ἔβλεπον πηγαινοερχόμενον εἰς τὴν χιόνα, διερχόμενον πολλάκις ἔμπροσθεν τοῦ ξενοδοχείου ὅπου κατελύομεν, καὶ μετ' ἀγωνίας σχεδὸν ἀνελογιζόμην τί ἄραγε θὰ εἶναι τὸ πρόγραμμα τῆς παραστάσεως ταύτης.

Τί δὲ θὰ ἦτον εὐκόλως τὸ ἐφαντάζετο ὅστις ἤξευρεν ὅτι ὁ Βιτάλης εἶχε διακηρύξει τὰς μᾶλλον ἀλλοκότους ὑποσχέσεις, εἰς ἃς ἐγίνετο λόγος περὶ «ἠθοποιοῦ περιφήμου καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην», τοῦ Κάπη, καὶ περὶ «ψάλτου ὅστις ἦτον ἔκτακτον φαινόμενον»· τὸ ἔκτακτον φαινόμενον τοῦτο ἤμην ἐγώ.

Ἀλλὰ τὸ μέρος τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον τῆς συῤῥαφῆς ταύτης ἦτον τὸ λέγον ὅτι δὲν προσδιορίζονται αἱ τιμαὶ τῶν θέσεων, ἀλλ' ἐναπόκειται εἰς τῶν θεατῶν τὴν ἐλευθεριότητα νὰ δώσωσι κατὰ βούλησιν, ἀφ' οὗ ἴδωσιν, ἀκούσωσι καὶ χειροκροτήσωσι.

Τοῦτο μοὶ ἐφάνη λίαν παράτολμον, διότι τίς ἠγγυᾶτο ὅτι θὰ μᾶς χειροκροτήσωσιν; Ὁ Κάπης ἤξιζε τῷ ὄντι νὰ εἶναι περίφημος· ἀλλ' ἐγώ; διόλου δὲν εἶχον ἐγὼ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἤμην φαινόμενον.

Digitized by Google

Ἀκούσας τὸ τύμπανον, ὁ Κάπης ἐγαύγισε χαρμοσύνως, καὶ ὁ Καρδούλης ἀνεσηκώθη καὶ ἐκεῖνος, ἂν καὶ πολὺ ἔπασχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἀμφότεροι, νομίζω, εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἐπρόκειτο περὶ παραστάσεως.

Ἡ ἰδέα δὲ αὕτη, ἥτις κατ' ἀρχὰς μοὶ ἐπῆλθεν, ἐπεκυρώθη ἔπειτα ὑπὸ τῆς σχηματοποιΐας τοῦ Καρδούλη, ὅστις ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ, καὶ ἠναγκάσθην διὰ τῆς βίας νὰ τὸν κρατήσω. Τότε μοὶ ἐζήτησε τὴν στολήν του, τὴν τοῦ Ἄγγλου στρατηγοῦ, τὸ ἐρυθρὸν ἔνδυμα καὶ τὰς ἐρυθρὰς περισκελίδας μετὰ τῶν χρυσῶν παρυφῶν, καὶ τὸν πλακωτὸν πτερωτὸν πῖλον.

Συνήνου δὲ τὰς χεῖράς του καὶ ἐγονάτιζεν ἱκετεύων με.

Ἰδὼν δὲ ὅτι οὐδὲν ἐπετύγχανε παρ' ἐμοῦ διὰ τῶν παρακλήσεων, ἐδοκίμασε τὸν θυμόν, καὶ μετὰ ταῦτα τὰ δάκρυα.

Προφανὲς ἦτον ὅτι δυσκολώτατα θὰ τὸν ἐπείθομεν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ παραστήσῃ τὸ μέρος του τὴν ἑσπέραν, καὶ ἐνόμισα ὅτι τὸ φρονιμώτερον θὰ ἦτον νὰ τῷ κρύψωμεν τότε τὴν ἀναχώρησίν μας.

Δυστυχῶς ὅταν ὁ Βιτάλης, ἀγνοῶν τί εἶχε συμβῇ ἐπὶ τῆς ἀπουσίας του, ἐπέστρεψεν, ἡ πρώτη του λέξις ἦτον νὰ μ' εἴπῃ νὰ ἑτοιμάσω τὴν ἅρπαν μου καὶ ὅλα τὰ πρὸς τὴν παράστασιν.

Τὰς γνωστὰς αὐτῷ λέξεις ταύτας ὁ Καρδούλης ἀκούσας, ἤρχισεν αὖθις τὰς παρακλήσεις του, ἀποτείνων ἤδη αὐτὰς εἰς τὸν κύριόν του. Καὶ ἂν ἐδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ, δὲν θὰ ἐξέφραζε βεβαίως ἐντελέστερον διὰ τῆς ἐνάρθρου φωνῆς τὰς ἐπιθυμίας του, ἀφ' ὅ,τι τὰς κατεδείκνυε διὰ τῶν διαφόρων ἤχων οὓς ἐξέπεμπε, διὰ τῶν συστολῶν τοῦ προσώπου του καὶ διὰ τῆς σχηματοποιΐας τοῦ ὅλου του σώματος. Ἀληθῆ δάκρυα ἔβρεχον τὰς παρειάς του, καὶ ἀληθῆ φιλήματα ἐδίδεν εἰς τοῦ Βιτάλη τὰς χεῖρας.

— Θέλεις νὰ παραστήσῃς; τῷ εἶπεν ὁ Βιτάλης.

— Ναί, ναί, ἀνέκραξεν ὁ Καρδούλης διὰ τῆς ἐκφράσεως ὅλου τοῦ σώματός του.

— Ἀλλ' εἶσαι ἄρρωστος, δυστυχῆ μικρέ μου Καρδούλη!

— Ὄχι πλέον ἄρρωστος! ἀνέκραξε μετ' ἐπίσης ἰσχυρᾶς ἐκφράσεως.

Συγκινητικὴ ἦτον τῷ ὄντι ἡ ζέσις μεθ' ἧς τὸ δυστυχὲς αὐτὸ ἀσθενὲς πλάσμα, τὸ μόλις ἔχον ἀκόμη πνοὴν ἐν ἑαυτῷ, καθικέτευε, καὶ τὰ σχήματά του καὶ αἱ θέσεις ἃς ἐλάμβανεν ἵνα μᾶς καταπείσῃ. Ἀλλ' ἡ ἔγκρισις τῆς αἰτήσεώς του θὰ ἦτον ἡ εἰς βέβαιον θάνατον καταδίκη του.

Εἶχε φθάσει ἤδη ἡ ὥρα καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐπεμελήθην λοιπὸν τὴν φωτίαν εἰς τὴν ἑστίαν, προσθεὶς μεγάλους κορμοὺς ἵνα διαρκέσωσιν, ἐτύλιξα καλῶς εἰς τὸ σκέπασμά του τὸ δυστυχὲς Καρδουλίδιον, κλαῖον ποταμηδόν, καὶ ἐναγκαλιζόμενόν με μεθ' ὅλης του τῆς δυνάμεως, καὶ ἀνεχωρήσαμεν.

Ἐν ᾧ δ' ἐπεριπατοῦμεν εἰς τὴν χιόνα, ὁ κύριός μου μοὶ ἐξήγησε τί εἶχον νὰ πράξω.

Λόγος βεβαίως δὲν ὑπῆρχε περὶ τῶν συνήθων δραμάτων ἡμῶν, ἀφ' οὗ μᾶς ἔλειπον οἱ πρωτισται τῶν ἠθοποιῶν· ἀλλ' ὁ Κάπης καὶ ἐγὼ ἔπρεπε ν' ἀναπτύξωμεν πάντα ἡμῶν τὸν ζῆλον καὶ πάντα τὰ προτερήματα. Ἔπρεπε νὰ εἰσπράξωμεν τεσσαράκοντα φράγκα.

Τεσσαράκοντα φράγκα! Τοῦτο ἦτον τὸ τρομερόν!

Τὰ πάντα εἶχον παρασκευασθῇ ὑπὸ τοῦ Βιτάλη, καὶ ἤδη ἔμενε μόνον ν' ἀναφθοῦν τὰ κηρία· ἀλλ' εἰς τὴν πολυτέλειαν ταύτην δὲν ἔπρεπε νὰ σπαταλήσωμεν, πρὶν ἡ αἴθουσα ἱκανῶς πληρωθῇ, ἵνα μὴ σβεσθῇ ἡ φωτοχυσία μας πρὸ τοῦ τέλους τῆς παραστάσεως.

Ἐν ᾧ δ' ἐλαμβάνομεν κατοχὴν τοῦ θεάτρου ἡμῶν, τὸ τύμπανον περιέτρεχε τελευταίαν φορὰν τὰς ὁδοὺς τοῦ χωρίου, καὶ ἠκούομεν τοὺς κρότους αὐτοῦ μακρυνομένους ἢ πλησιάζοντας κατὰ τῶν ὁδῶν τὰς θέσεις καὶ διευθύνσεις.

Ἀφ' οὗ δ' ἐνέδυσα τὸν Κάπην καὶ ἐνεδύθην ὁ ἴδιος, ἔλαβον θέσιν ὄπισθεν ἑνὸς τῶν στύλων, διὰ νὰ βλέπω ἐρχομένους τοὺς φιλοθεάμονας.

Μετ' ὀλίγον ἐπλησίασεν ἡ τυμπανοκρουσία, καὶ ἤκουσα εἰς τὴν ὁδὸν ὡς ἀόριστον θόρυβον.

Προήρχετο δ' ὁ θόρυβος οὗτος ἐκ τῶν φωνῶν εἴκοσι περίπου παιδαρίων, πεζοτριμμάτων τῶν ὁδῶν, ἅτινα παρηκολούθουν τὸ τύμπανον βηματίζοντα κατὰ ῥυθμόν.

Τὸ δὲ τύμπανον χωρὶς νὰ διακοπῇ, ἦλθε καὶ ἐτέθη μεταξὺ δύω ἀνημμένων λύχνων εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἡμετέρου θεάτρου, καὶ τὸ δημόσιον εἶχε τοῦ λοιποῦ μόνον ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὸ νὰ καταλάβῃ τὰς θέσεις του, περιμένον ν' ἀρχίσῃ ἡ παράστασις.

Ἀλλὰ φεῦ! τὸ δημόσιον βραδέως ἤρχετο, εἰ καὶ εἰς τὴν θύραν ἐξηκολούθουν δραστήριοι καὶ χαρμόσυνοι τοῦ τυμπάνου οἱ ῥυθμοί. Τὰ παιδάρια ἐκεῖνα ὅλα τοῦ χωρίου, νομίζω, εἶχον καταλάβει θέσεις· ἀλλ' ἀπὸ τῶν παιδαρίων δὲν ἐδυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν τὴν εἴσπραξιν τεσσαράκοντα φράγκων. Ἐχρειαζόμεθα ἀνθρώπους σπουδαίους, ἔχοντας στρογγύλον τὸ βαλάντιον καὶ τὴν χεῖρα εὐκόλως ἀνοιγομένην. Τέλος ὁ κύριός μου ἀπεφάσισεν ὅτι πρέπει ν' ἀρχίσωμεν, ἂν καὶ ἡ αἴθουσα δὲν ἦτον πλήρης, πολλοῦ γε καὶ ἔδει. Ἀλλὰ περαιτέρω δὲν ἐδυνάμεθα νὰ περιμένωμεν, διότι ἐπεῖγε τὸ φοβερὸν ζήτημα τῶν κηρίων.

Ἐγὼ εἶχον πρῶτος νὰ φανῶ εἰς τὴν σκηνήν, καὶ νὰ ψάλω πρὸς τὴν ἅρπαν δύω ᾀσμάτια. Ἡ εἰλικρίνεια δὲ μὲ βιάζει νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὰ χειροκροτήματα δὲν ἦσαν πολὺ συχνὰ οὔτε πολὺ ἐνθουσιώδη.

Ποτὲ δὲν εἶχον μεγάλην φιλαυτίαν ἠθοποιοῦ· ὀφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ ψυχρότης ἐκείνη τοῦ ἀκροατηρίου μὲ κατελύπησεν. Ἐννοεῖται ὅτι, ἂν δὲν τῷ ἤρεσκον, δὲν θὰ ἤνοιγε τὸ βαλάντιον. Δὲν ἔψαλλον διὰ τὴν δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὸν δυστυχῆ Καρδοῦλην. Ὤ! πῶς ἤθελον νὰ τὸ συνεκίνουν ἐκεῖνο τὸ ἀκροατήριον, νὰ τὸ παρασύρω, νὰ τὸ ἐνθουσιάσω· ἀλλὰ καθ' ὅσον ἐδυνάμην νὰ ἰδῶ εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκείνην, ἣν ἐπλήρουν σκιαὶ ἀλλόκοτοι, μοὶ ἐφαίνετο ὅτι πολὺ ὀλίγον ἐξῆπτον τὸ ἐνδιαφέρον του, καὶ ὅτι δὲν μ' ἐθεώρει ὡς φαινόμενον.

Ὁ Κάπης ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος. Ἐκεῖνον πολλάκις καὶ προθυμότατα τὸν ἐχειροκρότησαν.

Οὕτως ἐξηκολούθησεν ἡ παράστασις, καὶ, χάρις εἰς τὸν Κάπην, ἐτελείωσεν ἐν μέσῳ οὐ μόνον χειροκροτημάτων, ἀλλὰ καὶ ποδοκροτημάτων ἐπιδοκιμαστικῶν.

Εἶχε δὲ φθάσει ἡ ἐπίσημος στιγμή, καθ' ἣν ἐν ᾧ ἐγὼ εἰς τὴν σκηνὴν ἐχόρευον βῆμα ἰσπανικόν, καὶ ὁ Βιτάλης μὲ συνώδευε διὰ τῆς μουσικῆς, ὁ Κάπης, τὸν δίσκον εἰς τὸ στόμα κρατῶν, περιήρχετο τὰς σειρὰς τῶν ἀκροατῶν.

Θὰ εἰσέπραττε τὰ τεσσαράκοντα φράγκα; Αὕτη ἡ ἐρώτησις μοὶ κατέθλιβε τὴν καρδίαν, ἐν ᾧ προσεμειδίων τὸ ἀκροατήριον, εὐαρέστως τὸ πρόσωπον σχηματίζων.

Ἡ πνοή μοὶ ἐξέλειπε, καὶ ὅμως ἐξηκολούθουν χορεύων, διότι δὲν ἔπρεπε νὰ παύσω πρὶν ἐπιστρέψῃ ὁ Κάπης· οὗτος ὅμως δὲν ἔσπευδε, καὶ ὅταν δὲν τῷ ἐδίδον κέρματα, ἐκτύπα διὰ τοῦ ποδὸς ἐλαφρῶς ἀλλ' ἐπανειλημμένως τὸ θυλάκιον τὸ μὴ θέλον ν' ἀνοιχθῇ.

Τέλος τὸν εἶδον ἐπανερχόμενον, καὶ ἤθελον νὰ παύσω τὸν χορόν· ἀλλ' ὁ Βιτάλης μοὶ ἔνευσε νὰ ἐξακολουθήσω.

Ἐξηκολούθησα ἑπομένως, καὶ πλησιάσας τὸν Κάπην, εἶδον ὅτι ὁ δίσκος πολὺ ἀπεῖχε τοῦ νὰ εἶναι πλήρης.

Τότε ὁ Βιτάλης, ὅστις ὡς ἐγὼ ἔκρινε περὶ τῆς εἰσπράξεως, ἐγερθείς,

— Νομίζω, εἶπεν, ὅτι, ἄνευ καυχήσεως, ἐξετελέσαμεν τὸ πρόγραμμα ἡμῶν. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ κηρία μας ζῶσιν ἀκόμη, θέλω, ἂν ἡ ἔντιμος ὁμήγυρις τὸ ἐπιθυμῇ, τραγῳδήσει ἄσματά τινα ἀκόμη. Ὁ Κάπης θέλει ἐπιχειρήσει νέαν περιοδείαν, καὶ ὅσοι δὲν εἶχον εὕρει τὸ ἄνοιγμα τοῦ θυλακίου των ὅταν τὸ πρῶτον παρῆλθεν ἔμπροσθεν των, ἴσως θὰ εἶναι εὐκινητότεροι καὶ ἐπιδεξιώτεροι τὴν δευτέραν φοράν. Τοὺς εἰδοποιῶ νὰ προετοιμασθῶσι.

Ἂν καὶ διδάσκαλός μου ἦτον ὁ Βιτάλης, δὲν τὸν εἶχον ὅμως ποτὲ ἀκούσει νὰ τραγῳδήσῃ ἀληθῶς, ἢ τοὐλάχιστον καθὼς ἐτραγῴδησεν ἐκεῖνο τὸ ἑσπέρας.

Εἶχεν ἐκλέξει δύω ἱκανῶς γνωστὰ ἄσματα, εἰς ἐμὲ ὅμως ἄγνωστα τότε ἀκόμη, τὸ τοῦ Ἰωσὴφ «*Εἰς ἡλικίαν τρυφεράν*», καὶ τὸ τοῦ Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοκάρδου «*Ὦ Ῥιχάρδε, βασιλεῦ μου*».

Δὲν ἤμην βεβαίως τότε ἱκανὸς νὰ ἐννοῶ τίς ψάλλει καλῶς ἢ κακῶς, τεχνικῶς ἢ ἀτέχνως, ἀλλ' ὅ,τι δύναμαι νὰ εἴπω εἶναι τί αἴσθημα ἡ ᾠδή του διήγειρεν ἐν ἐμοί. Εἰς τὴν γωνίαν τῆς σκηνῆς, ὅπου εἶχον ἀποσυρθῆ, ἤρχισα νὰ κλαίω.

Διὰ τῆς ὁμίχλης, ἥτις ἐθάμβου τοὺς ὀφθαλμούς μου, εἶδον νέαν κυρίαν ἥτις ἐκάθητο εἰς τὸ πρῶτον ἑδώλιον, νὰ χειροκροτῇ μετὰ πάσης δυνάμεως. Τὴν εἶχον ἤδη παρατηρήσει, διότι δὲν ἦτον χωρικὴ ὡς αἱ ἄλλαι τοῦ ἀκροατηρίου, ἀλλ' ἀληθὴς κυρία, νέα, ὡραία, καί, κατὰ τὴν κρίσιν μου στηριζομένην εἰς τὴν γοῦναν τοῦ μανδύου της, ἡ πλουσιωτέρα τοῦ χωρίου. Πλησίον της ἐκάθητο παιδίον· καὶ αὐτὸ εἶχεν ἐπίσης χειροκροτήσει τὸν Κάπην. Ἦτον δὲ βεβαίως υἱός της, διότι πολὺ τὴν ὡμοίαζε.

Μετὰ τὸ πρῶτον ᾆσμα ὁ Κάπης ἐπανέλαβε τὸν δίσκον του, καὶ μετ' ἀπορίας εἶδον ὅτι ἡ ὡραία κυρία δὲν ἔρριψε τίποτε εἰς αὐτόν.

Ὅτε δὲ ὁ Βιτάλης ἐτελείωσε καὶ τὸ ᾆσμα τοῦ *Ῥιχάρδου*, μ' ἔνευσεν ἡ κυρία διὰ τῆς χειρός, καὶ τὴν ἐπλησίασα.

— Ἤθελον νὰ ὁμιλήσω τὸν κύριόν σου, μοὶ εἶπεν.

Τοῦτο μ' ἐξέπληξεν ὀλίγον, ἡ ὡραία ἔκρινε κυρία νὰ θέλῃ νὰ ὁμιλήσῃ τὸν κύριόν μου, καὶ ἐσκεπτόμην ὅτι καλήτερον θὰ ἔκαμνεν ἂν ἐναπέθετε τὴν προσφοράν της εἰς τὸν δίσκον κ' ἐκείνη. Ἐν τούτοις ὅμως ἐπῆγα καὶ διεβίβασα τὴν ἐπιθυμίαν της εἰς τὸν Βιτάλην, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπανῆλθε καὶ ὁ Κάπης πλησίον μας.

Ὁ δεύτερος δίσκος ἀπέβη ἔτι πτωχότερος τοῦ πρώτου.

— Τί μὲ θέλει αὐτὴ ἡ κυρία; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

— Νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ.

— Δὲν ἔχω τίποτε νὰ τῇ εἴπω.

— Δὲν ἔδωκε τίποτε εἰς τὸν Κάπην. Ἴσως θέλει νὰ τῷ δώσῃ τώρα.

— Τότε ὁ Κάπης πρέπει νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτήν, ὄχι ἐγώ.

Οὐχ ἧττον ὅμως ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ, ἀλλὰ συμπαρέλαβε καὶ τὸν Κάπην.

Ἐγὼ δὲ τοὺς παρηκολούθησα.

Ἐν τούτοις, εἷς ὑπηρέτης ἔχων εἰς τὰς χεῖρας φανάριον καὶ χονδρὸν κάλυμμα εἶχεν ἔλθει καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς κυρίας καὶ τοῦ παιδίου.

Ὁ δὲ Βιτάλης ἐπλησίασε κ' ἐχαιρέτησεν, ἀλλὰ ψυχρῶς.

— Συγχωρήσατέ με ἂν σᾶς ἐτάραξα, εἶπεν ἡ κυρία. Ἠθέλησα νὰ σᾶς συγχαρῶ.

Ὁ Βιτάλης πρὸς ταῦτα ἔκλινε τὸ σῶμα, χωρὶς ν' ἀποκριθῇ μίαν λέξιν.

— Εἶμὶ μουσική, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία.

Digitized by Google

Τοῦτο σᾶς ἐξηγεῖ πόσον εὐαίσθητος εἶμαι πρὸς προτέρημα ἔξοχον ὡς τὸ ὑμέτερον.

Ἔξοχον προτέρημα τοῦ κυρίου μου, τοῦ Βιτάλη, τοῦ ψάλτου τῶν τριόδων, τοῦ δημοσίως ζῶα δεικνύοντος! Ἔμεινα ὡς ἐνεός.

— Δὲν ὑπάρχει προτέρημα εἰς γερόντιον ὡς ἐμέ, εἶπεν ὁ Βιτάλης.

— Μὴ νομίσητε ὅτι ἀδιάκριτος περιέργεια μὲ κινεῖ, εἶπεν ἡ κυρία.

— Προθυμότατος εἶμαι νὰ εὐχαριστήσω αὐτήν σας τὴν περιέργειαν. Ἐξεπλάγητε, — δὲν εἶναι ἀληθές, — ν' ἀκούσητε νὰ τραγῳδῇ περίπου ὀρθῶς εἷς περιφέρων καὶ δεικνύων σκύλους;

— Ἔμεινα ἔκθαμβος.

— Καὶ ὅμως εἶναι ἁπλούστατον. Δὲν ἤμην πάντοτε ὅ,τι εἶμαι σήμερον. Ἄλλοτε, πρὸ πολλοῦ, εἰς τὴν νεότητά μου, ἤμην . . . ναί, ἤμην ὑπηρέτης μεγάλου ψάλτου, καὶ κατὰ μίμησιν, ὡς ὁ ψιττακός, ἐπανελάμβανόν τινα ᾄσματα, εἰς ἃ ὁ κύριός μου ἔμπρός μου ἠσκεῖτο. Ἰδοῦ τὸ πρᾶγμα.

Ἡ κυρία δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἐφ' ἱκανὸν ἔμεινεν ἀτενίζουσα τὸν Βιτάλην, ὅστις ἵστατο ἔμπρός της ὁπωσοῦν τεθορυβημένος.

— Καλὴν ἐντάμωσιν, κύριε, εἶπε, καὶ τὴν λέξιν ταύτην «κύριε» ἐπρόφερε μετὰ παραδόξου τόνου φωνῆς, καὶ ὡς ἐπιμένουσα εἰς αὐτήν. Καλὴν ἐντάμωσιν· καὶ πάλιν ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι' ἣν ᾐσθάνθην συγκίνησιν.

Ἔπειτα δέ, κλίνασα πρὸς τὸν Κάπην, ἔρριψεν εἰς τὸν δίσκον νόμισμα χρυσοῦν.

Ἐνόμιζον ὅτι ὁ Βιτάλης θὰ συνώδευε τὴν κυρίαν ταύτην, ἀλλὰ διόλου· καὶ ὅταν αὕτη ἐμακρύνθη ὀλίγα βήματα, τὸν ἤκουσα νὰ ψιθυρίζῃ ἰταλιστὶ δύω τρεῖς λέξεις, αἵτινες ἐφαίνοντο ὡς λοιδορίαι.

— Ἀλλ' αὐτὴ ἡ κυρία ἔδωκεν ἓν εἰκοσάφραγκον εἰς τὸν Κάπην.

Ἐνόμισα τότε ὅτι ἔμελλε νὰ μοὶ καταφέρῃ ἓν ῥάπισμα.

— Ἓν εἰκοσάφραγκον, εἶπεν, ὡς ἂν ἐξύπνα ἐξ ὀνείρου. Ἆ! ναί, ἀληθές· τὸν πτωχὸν Καρδούλην τὸν ἐλησμόνουν. Ὑπάγωμεν πρὸς αὐτόν.

Τὴν ἀποσκευήν μας ταχέως τὴν ἀπεκομίσαμεν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Πρῶτος ἀνέβην τὴν κλίμακα, καὶ εἰσῆλθον τρέχων εἰς τὸ δωμάτιον. Ἡ φωτία δὲν εἶχε σβύσει, ἀλλὰ φλόγας δὲν ἀνέδιδε πλέον.

Τότε ἀνῆψα ταχέως κηρίον, καὶ ἐζήτησα τὸν Καρδούλην, ἀπορῶν ὅτι δὲν τὸν ἤκουον.

Τὸν εἶδον δὲ κείμενον ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ καλύμματός του· ἐφόρει τὴν στολὴν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν ἐκοιμᾶτο.

Ἔκλινα τότε ἐπ' αὐτοῦ, θέλων νὰ λάβω ἡσύχως τὴν χεῖρά του χωρὶς νὰ τὸν ἐξυπνήσω.

Ἀλλ' ἡ χεὶρ του ἦτον ψυχρά.

Τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσήρχετο καὶ ὁ Βιτάλης εἰς τὸ δωμάτιον.

Ἐστράφην δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ εἶπον·

— Ὁ Καρδούλης εἶναι ψυχρός.

Ἔκλινε δὲ καὶ ὁ Βιτάλης πλησίον μου.

— Φεῦ! εἶπεν, ἀπέθανεν. Ἦτον ἑπόμενον νὰ συμβῇ. Βλέπεις, Ῥεμή, ἔπραξα κακὴν πρᾶξιν ὅταν σ' ἐπῆρα ἀπὸ τῆς κυρίας Μίλλιγαν, καὶ τιμωροῦμαι. Ὁ Ζερβῖνος, ἡ Δόλση, σήμερον ὁ Καρδούλης. Καὶ δὲν εἶναι ἀκόμη τὸ τέλος.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΠΕΝΤΕΡ

Ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τοῦ κ. Ἔστλιν Κάρπεντερ βιβλίον σπουδαιότατον, ἐπιγραφόμενον: **The life and Work of Mary Carpenter**, ἤτοι: Ὁ βίος καὶ τὸ ἔργον τῆς Μαρίας Κάρπεντερ. Εἶνε περισπούδαστον ἔργον ἡ διευκρίνησις τῆς γυναικείας ἐνεργείας ἐν ἐποχῇ μεταβατικῇ, ὁποία ἡ ἡμετέρα. Ἐν ᾧ ἄλλαι μὲν καταγίνονται εἰς τὸ νὰ χρησιμοποιήσωσι τὸν χρόνον καὶ τὴν εὐφυΐαν των ὑπὲρ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, ἄλλαι δὲ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀνατροφὴν ἰδίως τοῦ λαοῦ, ὑπάρχουσιν ἄλλαι, αἵτινες ἀψηφοῦσαι τοὺς κινδύνους τῶν ταξειδίων, τῶν κλιμάτων καὶ τοῦ μίσους λαῶν βαρβάρων, ἀπέρχονται μακράν, ὅπως χρησιμοποιήσωσι τὴν δραστηριότητά των ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἄνευ διακρίσεως ἐθνικότητος. Ἡ κορυφαία ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ τάξει εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ ἔκτακτος γυνή, ἧς ἀρτίως ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἀπομνημονεύματα. Ἡ Μαρία Κάρπεντερ, γεννηθεῖσα ἐν ἔτει 1807 ἐκ γονέων εὐκαταστάτων, ἐδήλωσεν ἐξ ἁπαλῶν ὅτι ὀνύχων τὴν ἐπιθυμίαν νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὸν πλησίον. Ἐξέφρασε δὲ τοσάκις καὶ τόσον διαρρήδην τὴν ἐπιθυμίαν της ταύτην ὡς τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς της, ὥστε ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὅστις παρετήρησεν ἔκτοτε τὴν σοβαρότητα τοῦ πνεύματός της, διευκόλυνεν αὐτὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας της, ἀναθεὶς εἰς αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν μιᾶς τάξεως τοῦ σχολείου, ὅπερ διηύθυνεν αὐτός, συνεκπληρῶν ἅμα καὶ ἣν ἐξήσκει δημοσίαν λειτουργίαν. Ἡ Μαρία ἦτο δωδεκαέτις, ὅτε ἀνέλαβε τὴν σπουδαίαν ταύτην εὐθύνην, καὶ ὅμως ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντά της ἀκριβῶς καὶ ἀνελλιπῶς πρὸς κοινὴν εὐχαρίστησιν τῶν τε μαθητῶν καὶ τῶν γονέων, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ διακόψῃ τὰς ἰδίας ἀρεστὰς εἰς αὐτὴν σπουδάς. Ἡ ἑλληνική, ἡ λατινική, ἡ ἰταλική, ἡ γαλλική, ἡ γεωλογία, ἡ ποίησις, ἡ σχεδιογραφία, ἡ φυσιογραφία, καὶ κατόπιν ἡ γερμανική, ὑπῆρξαν ἀλληλοδιαδόχως τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλομαθείας της κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς φιλοπόνου καὶ ἀκαμάτου ζωῆς της. Ἀλλ' ἡ ἐν Βριστόλῃ κατὰ τὸ ἔτος 1831 ἐπανάστασις τῶν ἐργατῶν ἐπέφερεν ὁριστικὴν κρί-

Digitized by Google

σιν καὶ τροπὴν εἰς τὸ στάδιόν της. Τὸ θέαμα τῶν βιαιοπραγιῶν τῶν στασιαστῶν, καὶ τῶν αὐστηροτήτων ὅσας ἐδέησε νὰ μεταχειρισθῶσι πρὸς καταστολὴν τῆς στάσεως, ἐνεποίησεν εἰς αὐτὴν τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε ἔκτοτε ἀπεφάσισε ν' ἀφιερωθῇ εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν ἀμαθῶν καὶ ἀπροστατεύτων τοῦ κόσμου τούτου· ἡ γνωριμία δὲ, ἣν συγχρόνως ἀπέκτησε μὲ τὸν Ἰνδὸν ἡγεμόνα Ῥαμοχὰν Ῥόϋ, ἔστρεψε τὰς ἰδέας αὐτῆς πρὸς τὴν Ἰνδικήν. Πρὶν ὅμως πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιον, ὅπερ ἐσχημάτισε τότε, νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἰνδικὴν, ἐσύστησε «σχολεῖον τῶν ῥακενδυτῶν» (ragget school), ὑπὲρ τῆς μορφώσεως τῶν παιδίων τῶν τριόδων· ἡ ἐν τῷ σχολείῳ δὲ τούτῳ διδασκαλία της ἔφερε τοιαῦτα ἀποτελέσματα, ὥστε ἐν ἀναφορᾷ ἐπισήμῳ, ἀπευθυνομένῃ πρὸς τὸ κοινοβούλιον ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν σχολείων, ἀνεφέρετο ὅτι τὸ σχολεῖον τῆς κυρίας Κάρπεντερ εἶχε κάμῃ θαύματα.

Ἐπειδὴ οἱ πλεῖστοι τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου τῆς κ. Κάρπεντερ εἶχον διέλθῃ διὰ τοῦ δεσμωτηρίου, καταδικασθέντες δι' ἐγκλήματα προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ νόμου, ἡ κ. Κάρπεντερ ἔλαβεν ἐντεῦθεν τὸ ἐνδόσιμον νὰ σπουδάσῃ τὰ εἰς τοὺς νέους φυλακισμένους ἀποτελέσματα τῶν ποινῶν, ἐπείσθη δ' ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀπεπλανήθη τοῦ σκοποῦ, παραδεχθεῖσα τὸν τρόπον τοῦτον τῆς καταστολῆς τοῦ κακοῦ. Τότε ἐδημοσίευσε τὴν μεγάλην αὐτῆς μελέτην περὶ τῶν *ἀναμορφωτικῶν σχολῶν*, δι' ἧς προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι μόνον ἡ ἀνατροφὴ καὶ παίδευσις εἶνε ἱκανὴ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς κακίας καὶ τὴν ἔνδειαν τοῦ λαοῦ. Ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἰδέα τῆς συστάσεως σχολείων, ὧν σκοπὸς ἔμελλε νὰ εἶνε ἡ δι' αὐτῶν ἀντικατάστασις τῶν φυλακῶν διὰ τοὺς καταδικαζομένους παῖδας, καὶ ἡ σπουδαιότης τῆς μεταρρυθμίσεως ταύτης ἐφάνη εἰς αὐτὴν τόσον μεγάλη, ὥστε ἵδρυσεν ἀποικίαν ἀγροτικὴν ἐν Κιγκσβοὺδ πλησίον τῆς Βριστόλης. Πρέπει δὲ ν' ἀναγνώσῃ τις τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα, τὰ ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ της, ἵνα ἴδῃ ποίας καὶ πόσας δυσκολίας εἶχε νὰ καταπολεμήσῃ ἡ κ. Κάρπεντερ πρὶν τὸ ἔργον της ὑπερνικήσῃ τὰς κυβερνητικὰς πεπαλαιωμένας ἕξεις, καὶ θριαμβεύσῃ ἐπὶ τέλους διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ νόμου περὶ τῶν «νέων κατηγορουμένων».

Ἐν ἔτει 1854 ἡ λαίδυ Βύρωνος, χήρα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ἠγόρασεν ἐν Βριστόλῃ τὸν «Ἐρυθρὸν Οἰκίσκον» (Red-Lodge) διὰ τὴν κ. Κάρπεντερ, ἥτις ἐζήτει ἄσυλον διὰ τὰ κοράσια τῆς ἀποικίας της. Ἰδοῦσα δὲ, ὅτι τὰ κοράσια δὲν προώδευαν εἰς τὰς μελέτας των τόσον ταχέως, ὅσον καὶ τὰ ἄρρενα, ἐκτὸς δὲ τούτου ἀπήτουν ἐπίβλεψιν συντονωτέραν, ἦλθε καὶ ᾤκησε πλησίον αὐτῶν, ἐντὸς δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους κατώρθωσε ν' ἀνοίξῃ καὶ τὸ βιομηχανικόν της σχολεῖον, ὅπερ ἔκτισε πλούσιός τις ἔμπορος τῆς Λιβερπούλ.

Οὐδέποτε ἡ κ. Κάρπεντερ ἐγκατέλιπε τὸ ὄνειρον τῆς νεότητός της, νὰ ἐξακολουθήσῃ δηλ. τὸ ἔργον τῆς ἠθικῆς παλιγγενεσίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν, ἀλλὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὀνείρου της τούτου δὲν κατώρθωσεν εἰμὴ εἰς τὸ 60ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της! Ἐν ἔτει 1866 ἐπέβη εἰς πλοῖον καὶ ἀπέπλευσε πρὸς τὴν γῆν ταύτην τῆς ἐπαγγελίας, ὅπου ἤλπιζε νὰ φθάσῃ τὸ τέρμα τῆς ἐπὶ γῆς ἀγαθοεργοῦ καὶ ἐλεήμονός της ἀποστολῆς. Κατὰ τὴν εἰς Ἰνδικὴν ἄφιξίν της, ἀπεδόθησαν εἰς αὐτὴν παντὸς εἴδους τιμαὶ, κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, ἀνεπετάσθησαν εἰς αὐτὴν αἱ πύλαι τῶν φυλακῶν, τῶν νοσοκομείων, καὶ τῶν σχολείων. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἤρχισε δι' αὐτὴν ἡ μεγίστη πασῶν δυσκολία. Ἡ τρυφερὰ ἡλικία, ἐν ᾗ νυμφεύονται αἱ νεάνιδες τῆς Ἰνδικῆς καὶ ὁ αὐστηρὸς ἀποκλεισμὸς, ὅστις ἐπιβάλλεται εἰς τὰς αὐτόθι ἐγγάμους, καθιστῶσιν ἀδύνατον τὴν ἐντὸς τῆς ἰνδικῆς οἰκογενείας παρεισχώρησιν πάσης ἰδέας ἀνατροφῆς καὶ ἀναμορφώσεως, ἡ δὲ πρότασις τῆς κυρίας Κάρπεντερ νὰ συμπαραλάβῃ μεθ' ἑαυτῆς εἰς Ἀγγλίαν κοράσιά τινα, ἀπεκρούσθη μετὰ φρίκης ἀπὸ τὸν φανατισμὸν τῶν Ἰνδῶν γονέων. Ἀμηχανοῦσα καὶ μὴ γνωρίζουσα πῶς νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς ἀπὸ μέρους τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν δυσκολίας, ἐσυλλογίσθη τότε νὰ συστήσῃ ἐν Καλκούττᾳ σχολεῖον διὰ τὰς τελευταίας κοινωνικὰς τάξεις τῶν Ἰνδῶν, ἀναλαμβάνουσα αὐτὴ τὰ ἔξοδα τοῦ σχολείου τούτου διὰ τὸ πρῶτον ἔτος. Αἱ μεγάλαι κυρίαι τῶν ἀνωτέρων ἰνδικῶν τάξεων δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸ σχολεῖον τοῦτο, καὶ τότε ἐνόησαν καὶ ἐθαύμασαν τὴν ἀφοσίωσιν γυναικὸς, ἥτις εἰς τοιαύτην ἡλικίαν ἀφῆκε τὴν πατρίδα της, καὶ διέπλευσεν ἀπεράντους θαλάσσας μόνον καὶ μόνον ὅπως προσδράμῃ εἰς βοήθειαν τῶν ἐγκαταλελειμμένων πτωχῶν τῆς πόλεώς των. Τότε ἡ μὶς Κάρπεντερ ἔγραφε πρός τινα φίλον της τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἀμοιβὴ, ἣν οὐδέποτε ἔπαυσα ἐξαιτουμένη ἄνωθεν, μοὶ παρεχωρήθη τέλος πάντων. Αἱ πλούσιαι καὶ εὐγενεῖς κυρίαι ἀρχίζουν νὰ ἐνδιαφέρωνται εἰς τὸ ἔργον μου, καὶ νὰ ἐννοῶσιν ὅτι οἱ παρίαι δὲν εἶνε πάντοτε ἀξιοκαταφρόνητοι». Ἀφ' οὗ ἔθεσεν ἅπαξ εἰς ἐνέργειαν ἐν Καλκούττᾳ τὸ ἔργον της, ἀνεχώρησεν εἰς Μαδρὰς, μὲ τὴν ἰδέαν νὰ συστήσῃ ἐκεῖ «διδασκαλεῖα, ἤτοι πρότυπα σχολεῖα διὰ τὰς αὐτόχθονας». Ἀφ' οὗ δ' ἔλαβεν ἅπαξ τὰ δέοντα μέτρα, ὑπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν, σκοποῦσα νὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὰς ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεις τῶν φυλακῶν, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἐκπαιδεύσεως. Ἐπὶ τέλους ἡ ἀγγλικὴ

Digitized by Google

Κυβέρνησις άπεφάσισεν έν έτει 1867 νά συστήση «διδασκαλεία διά τάς αύτόχθονας» έν Βομβάη καί Άχμεδαβάδ, έπί τῷ ὅρῳ τά ἡμίση τῶν άναγκαίων χρημάτων νά χορηγῶνται ὑπό τῶν αὐτοχθόνων, πρός ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι τὴν σύστασιν τῶν σχολείων τούτων ἐπιδοκιμάζουσι καί οἱ αὐτόχθονες Ἰνδοί. Ὅπως δὲ λυθῇ ὅσον τάχος τὸ ζήτημα τοῦτο, ἡ μὶς Κάρπεντερ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νά ἐπιστρέψῃ εἰς Ἰνδικήν. Εἶχε τότε ἡλικίαν ἑξήκοντα καί δύο ἐτῶν, καί ἡ ὑγεία της, ἐξασθενήσασα μεγάλως ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἐργασίας καί τῆς ἀνησυχίας, ἣν ἐπροξένει εἰς αὐτὴν ἡ διάδοσις τοῦ συστήματός της ἐν λαῷ, ὅστις ὑπῆρξεν ἀείποτε καχύποπτος πρὸς πάντα νεωτερισμόν, ἔπαθε τόσον, ὥστε ἠναγκάσθη νά ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀγγλίαν, ἀφ' οὗ ἐσύστησε τὸ πρῶτον τῶν σχολείων τούτων, τὸ τῆς Βομβάης. Ἀλλ' ἅμα ἀναλαβοῦσα ἐκ τῆς ἀσθενείας της ἡ ἀκαταπόνητος αὕτη γυνὴ ἀπέπλευσε καί πάλιν εἰς Ἰνδικήν, καί τὴν φοράν ταύτην ἐδοκίμασε τὴν ὑπερτάτην χαράν νά ἴδῃ καί πεισθῇ, ὅτι τὸ θαυμάσιον ἔργον της προώριστο νά ῥιζώσῃ καί εὐδοκιμήσῃ.

Ἀλλ' ὁ θρίαμβος τῆς μὶς Κάρπεντερ εἶνε, ὅτι προεκάλεσε τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἔλευσιν τοῦ Σασιπαδά-Βαουεργῆ, ὅστις ἦλθεν ἐκεῖ μετά τῆς γυναικός καί τῶν τέκνων του, ὅπως σπουδάσῃ τὸ νέον σύστημα τῶν σχολείων καί φυλακῶν, καί ἐπιστρέψας βελτιώσῃ τὴν φυσικὴν καί ἠθικὴν κατάστασιν τῶν πτωχῶν κλάσεων τῆς Βαραχαναγάτης, ὅπου διέτριβε. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1876 ἔτους ἡ γενναία γυνὴ ἀπέπλευσε τὸ τέταρτον εἰς Ἰνδικήν, εἰς ἡλικίαν ἑξήκοντα ὀκτὼ ἐτῶν. Ἐκεῖ δ' ἐγένετο δεκτὴ μετ' ἐνθουσιωδῶν εὐφημιῶν, καί ἰδίως ὑπό τῶν γυναικῶν τοῦ λαοῦ, αἵτινες ἐγονυπέτουν ἐνώπιόν της ἁπανταχοῦ, ὅθεν διήρχετο, ἀποκαλοῦσαι αὐτὴν «πρεσβῦτιν μητέρα των».

Τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα τῆς κ. Κάρπεντερ, λέγει ἡ *Βρεταννικὴ Ἐπιθεώρησις* (Ἰανουαρ. 1880), ἐξ ἧς μετεφράσαμεν τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον, ἔπρεπε νά εἶνε μεταφρασμένα εἰς ὅλας τὰς γλώσσας. Ὁ συγγραφεὺς ἐξιστορῶν μετ' ἐνδιαφέροντος βίον γυναικὸς τόσον γόνιμον καί τόσον περισπούδαστον, ἐλπίζει «ὅτι μεταξὺ ἐκείνων, ὅσοι ἐγκύπτουσιν εἰς τὴν μελέτην τῶν ζητημάτων τούτων, θέλουσιν εὑρεθῆ τινες ἔχοντες τὴν ἱκανότητα καί τὴν θέλησιν νά ἐξακολουθήσωσι τὸ μέγα τοῦτο ἔργον.»

Ω.

ΤΑ ΘΕΑΤΡΑ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑι.

Ὡς εἰς πολλοὺς ἄλλους κλάδους τοῦ πολιτισμοῦ, οὕτω καί εἰς τὸ θέατρον οἱ Ἰάπωνες οὐδαμῶς ὑπολείπονται τῶν Εὐρωπαίων. Δύναταί τις εἰπεῖν μάλιστα ὅτι καί ὑπερβάλλουσιν αὐτοὺς εἰς τοῦτο.

Ἐν Εὐρώπῃ δυσκόλως ἡ ἰδιωτικὴ ἀρχεβουλία δύναται νά ἀσφαλίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν θεάτρου τινός. Πανταχοῦ σχεδὸν ἀνάγκη παρίσταται νά παράσχῃ τὸ Κράτος ἢ ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς συντήρησιν τῶν θεάτρων. Ἀλλ' ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τῆς ἐσχάτης Ἀσίας οὐδεμία ὑπάρχει πόλις, ὅσον μικρά, μὴ ἔχουσα θέατρον πληρέστατα εὐδοκιμοῦν. Ἐν Ὑεδδῷ, τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἰαπωνίας, τριάκοντα ὅλα ἀριθμοῦνται θέατρα, εἰς ἴδιον ἕκαστον εἶδος προωρισμένα. Ἡ πόλις αὕτη ἔχει πληθυσμὸν κατοίκων 1,500,000, παραβαλλομένη δὲ πρὸς τοὺς Παρισίους κατά τὰ θέατρα, εὑρίσκεται ἔχουσα ἴσον, ἂν μὴ ἀνώτερον ἀριθμὸν τῶν ἐν Παρισίοις ὑπαρχόντων. Ἐν Ὀσάκᾳ, ἄλλῃ μεγάλῃ ἰαπωνικῇ πόλει, εὑρίσκονται ὅσα σχεδὸν καί ἐν τῇ πρωτευούσῃ θέατρα, ἅτινα πάντα εἶνε ᾠκοδομημένα κατά τὰ εὐρωπαϊκὰ πρότυπα, καί ἰδίᾳ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ.

Εἶνε δὲ τὰ ἰαπωνικὰ θέατρα ἐν ἀδιαλείπτῳ ἐνεργείᾳ κατά πᾶσαν ἐποχήν· ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ὑπάρχει πάντοτε ἀξιόλογον ἑστιατόριον, εἰς ὃ κατά τὰ διαλείμματα προσέρχονται οἱ θεαταί, ἂν μὴ προτιμῶσι νά φέρωσιν αὐτοῖς ὅ,τι ἐπιθυμήσωσιν εἰς τὸ θεωρεῖον.

Τὰς πρώτας τῶν θεωρείων σειράς καταλαμβάνουσιν ἐν γένει αἱ κυρίαι, πολυτελέστατα ἐνδεδυμέναι· τὸ δὲ πολυποίκιλον τῆς ἐνδυμασίας των παρέχει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ βλέποντος γραφικώτατον θέαμα.

Πλουσιώτατα ἐνδύονται καί οἱ ὑποκριταί, ἀξιοσημείωτος δὲ εἶνε καί ἡ τῆς σκηνῆς διασκευὴ καί διακόσμησις. Παριστάνονται δὲ παντοῖα τῆς δραματικῆς τέχνης προϊόντα, κωμῳδίαι, τραγῳδίαι καί χοροί. Ἀλλά τὸ μᾶλλον παντὸς ἄλλου θέλγον τοὺς Ἰάπωνας εἶνε οἱ ἀθλητικοὶ ἐν τῷ θεάτρῳ ἀγῶνες.

Κατά τὰ διαλείμματα τοὺς θεατάς ἐκκωφαίνουσιν αἱ δυναταὶ φωναὶ καπήλων πωλούντων πορτοκάλλια, μέσπιλα, ὀπώρας σακχαροπήκτους, τέϊον, *παστίλλιας* καί ῥιπίδια. Ἐν τῇ αἰθούσῃ δὲ τοῦ θεάτρου ἐπικρατεῖ ἡ αὐτὴ κίνησις, ὁ αὐτὸς θόρυβος, οἷος καί ἐν τοῖς ἡμετέροις. Ἀναβαίνουσιν εἰς τὴν σκηνήν, εἰς τὰ ἰδιαίτερα δωμάτια, εἰς τὰ θεωρεῖα· ἄλλοι ἐξέρχονται νά καπνίσουν ἢ νά λάβουν ἀναψυκτικὰ ποτά, ἄλλοι δὲ εἰς τοὺς διαδρόμους συζητοῦσι περὶ τῆς ἀξίας τοῦ παριστανομένου ἔργου.

Ἐν γένει τὰ θέατρα τῆς Ἰαπωνίας εἶνε ἄριστα κατηρτισμένα. Ἡ διασκευὴ τῆς σκηνῆς εἶνε τελειοτάτη, ἔχουσι δὲ πάντα τὰ ἀναγκαῖα μηχανήματα, ὥστε καί τὰ δυσκολώτατα σκηνικὰ μέρη παριστάνονται λίαν ἐπιτυχῶς. Μία μόνη ὑπάρχει ἔλλειψις, λίαν ἐπαισθητή, εἶνε δὲ αὕτη ἡ ἀτέλεια τοῦ φωτισμοῦ.

Ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ τρόπος, καθ' ὃν οἱ Ἰάπωνες θεαταὶ ἀποδοκιμάζουσι τοὺς ἀδεξίους ὑποκριτάς ἢ τὰ ἀδόκιμα δραματικὰ ἔργα. Οὔτε

στρίζουσιν, οὔτε θορυβοῦσι τὸ παράπαν· ἀλλ' ἕκαστος ἐγειρόμενος τῆς θέσεώς του στρέφει τὰ νῶτα πρὸς τὴν σκηνήν. Ἡ ἐκδήλωσις αὕτη παράγει ἄμεσον ἀποτέλεσμα· ἡ αὐλαία καταπίπτει ἐν τῷ ἅμα. Κ.

Ο ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ
τῆς Πετρουπόλεως.

Κατὰ τὴν ἐν Πετρουπόλει διατριβὴν αὐτοῦ ὁ σάχης τῆς Περσίας, παρευρεθεὶς μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' εἰς χορὸν δραματικὸν (ballet) ἐν τῷ Μεγάλῳ Θεάτρῳ, ἠρώτησεν ἀφελῶς τὸν αὐτοκράτορα, ἂν ἐκεῖ ἦτο τὸ σεράγιόν του.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν, ὅτι τὰ δυτικὰ ἔθιμα δὲν ἐπιτρέπουσιν εἴς τινα, καὶ ἀπόλυτος μονάρχης ἂν εἶνε, νὰ ἔχῃ δι' ἑαυτὸν πλῆθος γυναικῶν· ἐπροσπάθησε μάλιστα νὰ κάμῃ καταληπτὸν εἰς τὸν Ἀσιανὸν δεσπότην, ὅτι καὶ ὅλαι αἱ ὡραῖαι ὀρχηστρίδες, αἱ ἁμιλλώμεναι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπὶ δεξιότητι καὶ χάριτι, συνετηροῦντο δαπάνῃ τοῦ Κράτους πρὸς κοινὴν διασκέδασιν τοῦ τε λαοῦ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας.

Ἡ ῥωσσικὴ κοινωνία ἀγαπᾷ μανιωδῶς τὸν χορόν. Δὶς τῆς ἑβδομάδος δίδονται ἐν τῷ Μεγάλῳ Θεάτρῳ δραματικοὶ καὶ παντομιμικοὶ χοροί, διαρκοῦντες ὁλόκληρον τὴν ἑσπέραν, καὶ ἐκτελούμενοι μετὰ πολυτελείας ἀνηκούστου. Ὁ πλοῦτος τῶν σκηνογραφιῶν, τῶν στολῶν καὶ λοιπῶν λεπτομερειῶν εἶνέ τι ἀπερίγραπτον. Καταβάλλεται ἀφειδῶς οἱαδήποτε δαπάνη, ἱκανὴ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐκθάμβωσιν τοῦ βλέμματος καὶ εἰς τὴν τέρψιν τοῦ πνεύματος, καὶ πρὸς τὴν ἐν τοῖς χοροῖς τούτοις ἀναπτυσσομένην λάμψιν καὶ μεγαλοπρέπειαν οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει ἐνάμιλλον παρὰ τὴν μοναδικὴν κουφότητα καὶ τέχνην τῶν κομψοτάτων συλφίδων.

Καὶ ἀληθῶς ὁ δραματικὸς χορὸς τῆς Πετρουπόλεως εἶνε ὁ πρῶτος τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ τὸ εἶδος τοῦ θεάματος τούτου, ὅπερ παρέχει τὰς πλέον ὑπερλέπτους τῶν ἀπολαύσεων, εἶνε ἀδύνατον διὰ κυβερνήσεις οἰκονόμους, ἡ δὲ θεατρικὴ Σχολὴ τῆς Πετρουπόλεως καταναλίσκει ποσὰ ἀμύθητα.

Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι πρὸς παράστασιν ἑνὸς μόνου δραματικοῦ χοροῦ «τῆς θυγατρὸς τοῦ Φαραὼ» ἐδαπανήθησαν ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον φράγκων. Εἰς τὴν τελευταίαν πρᾶξιν ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὀκτακόσιαι ὅλαι χορεύτριαι.

Ὅλα τὰ κοράσια ἀπὸ τῆς ἑξαετοῦς μέχρι τῆς ὀκταετοῦς ἡλικίας ἀποδέχεται ἡ διοίκησις τῶν θεάτρων, ἀρκεῖ νὰ εἶνε ὁπωσοῦν ὡραῖα, συντηροῦνται δὲ δαπάναις τοῦ Κράτους μέχρι τῆς ἡλικίας δεκαέπτα ἐτῶν, μετὰ δὲ ταῦτα ἀναλόγως τῆς δεξιότητος καὶ ἱκανότητος αὐτῶν ἀναλαμβάνουσι διάφορα πρόσωπα μᾶλλον ἢ ἧττον σπουδαῖα, ἢ κατατάσσονται ἁπλῶς εἰς τὴν φάλαγγα τῶν λοιπῶν νεανίδων, τῶν μὴ καθ' αὐτὸ ὀρχηστρίδων.

Εἰς τὴν θεατρικὴν σχολὴν εἶνε δεκτὰ καὶ μειράκια, εἰ καὶ πολὺ τῶν κορασίων εὐαριθμότερα. ***

ΑΙ ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Ἰδοὺ ἓν διδακτικώτατον μάθημα διὰ τοὺς χαλκευτὰς ἀνωνύμων ἐπιστολῶν, οἵτινες συχνάκις δυστυχῶς μένουσιν ὅλως ἀτιμώρητοι.

Γαλλικόν τι πλημμελειοδικεῖον ἐξέδωκεν ἐσχάτως ἀπόφασιν ἄκρας μὲν αὐστηρότητος, ἀλλ' ἐπιδοκιμασθεῖσαν ὑπὸ σύμπαντος τοῦ κόσμου, ἥτις θέλει συνετίσῃ μεγάλως τοὺς ἀθλίους ἐκείνους, οἵτινες οὐδαμῶς διστάζουσι νὰ διασπείρωσιν ἀπανταχόσε δι' ἀνωνύμων ἐπιστολῶν τὴν ὕβριν καὶ τὴν συκοφαντίαν.

Ἐρνέστος τις Χ. . . , κατηγορηθεὶς ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου τῶν ἀνωνύμων ἐπιστολῶν διετάραξε τὴν ἡσυχίαν διαφόρων οἰκογενειῶν, καὶ ἐξύβρισε γυναῖκας, ὧν ἡ θέσις καὶ ἡ ἄκρα τιμιότης διέψευδον ὑπαινιγμοὺς δυσφήμους, οὓς μόνον ἡ ποταπότης καὶ ἡ μοχθηρία ἦτο δυνατὸν νὰ προκαλέσωσιν, ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ πλημμελειοδικείου ἔνοχος τοῦ ἀποδιδομένου αὐτῷ πλημμελήματος, καὶ κατεδικάσθη εἰς 5 ἐτῶν φυλάκισιν, εἰς 1000 φράγκων πρόστιμον, καὶ εἰς δεκαετῆ ἀπώλειαν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων. Ω.

ΕΞΗΚΟΝΤΑ ΩΡΑΣ
ἐντὸς τοῦ ὕδατος.

Ὁ πλοίαρχος Βέππ, ὁ φήμην ἔκτακτον ἀποκτήσας, ἀφότου διέβη κολυμβῶν τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, κατώρθωσεν ἐσχάτως καὶ ἄλλο νέον, ἔτι μεῖζον κατόρθωμα. Ἀρχομένου τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, τὴν δεκάτην πρωϊνὴν ὥραν τῆς Δευτέρας κατῆλθεν ἐντὸς ἑνὸς κάδου τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἰχθυοτροφείου, καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν τὴν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν ἑσπερινὴν ὥραν τῆς Τετάρτης. Συνέβη δὲ τοῦτο ἐνώπιον πλήθους θεατῶν ἀπειραρίθμων.

Οἱ τῇ δεκάτῃ Μαρτίου εἰς τὸ ἰχθυοτροφεῖον εἰσελθόντες θεαταὶ ἦσαν οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν δεκακισχιλίων.

Ὁ πλήρης ὕδατος κάδος, εἰς ὃν κατῆλθεν ὁ πλοίαρχος, ἔχει 12 ἕως 13 μέτρων μῆκος καὶ 7 πλάτος, τὸ βάθος δὲ τοῦ ὕδατος εἶνε 2 μέτρων. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐφημερίδων ἐνήργουν ὡς αἱρετοκριταί. Ὁ πλοίαρχος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ὕδατος ἅπαξ τοῦ ἡμερονυκτίου καὶ νὰ διατρίψῃ ἐκτὸς αὐτοῦ ἡμίσειαν ὥραν. Χρῆσιν ὅμως τοῦ δικαιώματος τούτου ἔκαμεν ἅπαξ μόνον τὴν τρίτην, καὶ ἐβυθίσθη πάλιν εἰς τὸ ὕδωρ, ἀφοῦ διέτριψεν ἐκτὸς αὐτοῦ εἴκοσι μόνον λεπτά. Καθ' ὅλον δὲ τὸ χρονικὸν διάστημα

Digitized by Google

τοῦ πειράματος τούτου ὁ πλοίαρχος εἶχεν ἄριστα, καὶ ὁ ἐπαγρυπνῶν ἰατρὸς οὐδέποτε ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ παρέμβῃ. Κατὰ τὴν ἐν τῷ ὕδατι διαμονὴν αὐτοῦ ὁ πλοίαρχος Βέππ ἐτρέφετο μὲ τεμάχια λεπτοκοπημένα κρέατος, μὲ αὐγὰ βραστά, μὲ ζωμόν, τεῖ καὶ καφέν. Ἀπέβαλε δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀμφιβίου κατὰ τὴν 10 ἑσπερινὴν ὥραν τῆς 10 Μαρτίου, ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ, ἐπευφημοῦντος μανιωδῶς τοῦ παρισταμένου ἀπειραρίθμου πλήθους. Κυρία Σ*

Μνημοσύνη καὶ ἀγαθότης

ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

Νέος τις σπουδαστής, μέλλων νὰ δώσῃ ἐξετάσεις εἰς μάθημα, οὗτινος ἡ δυσκολία προήρχετο ἐξ ἀντικειμένου καθαρῶς μνημονικοῦ, ἀνέγνω καὶ ἐπανέγνω τὸ βιβλίον οὕτως, ὥστε ἔπαθε φλόγωσιν τῶν ὀφθαλμῶν. Νὰ ἐξακολουθήσῃ πλέον ἦτο ἀδύνατον, καὶ ὅμως ἐκ τούτου τοῦ ζητήματος ἐξήρτητο τὸ μέλλον του.

Εἰς μάτην διήρχετο κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος τὸ δωμάτιόν του, δοκιμάζων ν' ἀπομνημονεύσῃ τὸ μάθημά του (εἶχε δὲ τὴν ἕξιν νὰ μελετᾷ γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ), ἐντελῶς καλὰ δὲν κατώρθωνε νὰ τὸ μάθῃ. Ἄπελπις λοιπὸν ἐρρίφθη εἰς τὸ ἀνάκλιντρόν του.

Αἴφνης ἀπὸ τὸ πέταυρον, ὅπου ἵστατο ψιττακός τις, ὁ μόνος του σύντροφος, ἀκούεται φωνή, ἥτις ἀρχίζει καὶ λέγει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὅλον τὸ μάθημα χωρὶς ἓν λάθος, καὶ χωρὶς ἕνα δισταγμόν. Τὸ ἀξιόλογον ζῷον, ὡς ἐὰν συνῃσθάνθη τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀποστολῆς του, ἔκαμεν ὅ,τι καὶ ὁ σπουδαστὴς ἐπὶ 15 κατὰ σειρὰν ἡμέρας. Ὁ σπουδαστὴς ἔδωκε λαμπρὰς ἐξετάσεις. **

ΒΑΦΗ ΤΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ

Πότε λοιπὸν θὰ παύσῃ ἡ πρόοδος αὕτη τῆς τέχνης τοῦ κάλλους; Ἔχομεν μέχρι τοῦδε χρῶμα κατὰ βούλησιν, κόμην κατ' ἀρέσκειαν, ὀδόντας κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας. Ἀπὸ τοῦδε δυνάμεθα νὰ παρατείνωμεν ἐπ' ἄπειρον καὶ τὴν νεότητα. Ἰδοὺ σήμερον ἀνακάλυψις ὑπερβαίνουσα πᾶν ὅ,τι εἴδομεν μέχρι τοῦδε. Ἐπιστήμων τις Γερμανὸς εὗρε τὸ μέσον νὰ βάπτῃ ὅπως θέλει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ζῴων καὶ ἰδίως τῶν ἀνθρώπων. Εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῆς βεβαιότητος ὧν ἐπαγγέλλεται, καὶ τῆς ἀθωότητος τῶν μέσων του, συμπεριάγει μεθ' ἑαυτοῦ μίαν γαλῆν, ἕνα κύνα, ἕνα πίθηκον καὶ ἓν ζεῦγος μαύρων, οἵτινες ἐχρησίμευσαν εἰς τὰ πειράματά του, καὶ φέρουσιν ἐφ' ἑαυτῶν ἀναμφισβήτητα τὰ μαρτύρια τῆς τέχνης του. Τοῦ μὲν πιθήκου ἡ ἴρις εἶνε κιτρίνη ὡς τὸ χρώμιον, ἡ τῆς γαλῆς ἐρυθρὰ χρυσομηλίνη, καὶ ἡ τοῦ κυνὸς ῥοδόχρους.

Ἀλλὰ τὰ πλέον ἀξιοσημείωτα δείγματα τῆς ἀληθῶς ὑπερφυοῦς ταύτης τέχνης εἶνε ὁ μαῦρος καὶ ἡ μαύρη.

Ἀμφότεροι οὗτοι φέρουσιν ὀφθαλμοὺς ἀπολύτως ἀσυναρμόστους. Καὶ ὁ μὲν ἄρρην φέρει τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν μέλανα ὡς ὁ ἔβενος, τὸν δ' ἕτερον κυανόχρουν ὡς ὁ οὐρανός. Ἡ δὲ μαύρη, οἷον θέλουσα νὰ ὑπερβῇ τὴν περίφημον ἡρωΐδα τοῦ Βαλζάκ, *Τὴν χρυσόφθαλμον κόρην*, ἔχει τὸν μὲν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ἀργυροειδῆ, τὸν δ' ἀριστερὸν ἀκτινοβολοῦντα λάμψιν ὅλως χρυσοειδῆ.

Ὁ Γερμανὸς ἰατρός, ὅστις ἔκαμε τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, βεβαιοῖ, ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα εἶνε τὰ πειραματικὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὅ,τι αὐτὸς ἀποκαλεῖ *ὀπτικὴν μεταλλαγήν*. Τ*

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

458.

Αἱ περὶ τοῦ ἀνθρώπου κρίσεις τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πλησιάζουσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν πλειότερον, ἢ αἱ ὑπὲρ ἑαυτοῦ κρίσεις αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

459.

Πολλὰ φάρμακα θεραπεύουσι τὴν ἐκ τοῦ ἔρωτος ἀσθένειαν, οὐδὲν ὅμως εἶναι ἀνεπισφαλές.

460.

Πάντως ἀγνοοῦμεν τὸ τί τὰ ἡμέτερα πάθη ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς νὰ πράξωμεν.

461.

Τὸ γῆρας εἶδος εἶναι τυράννου, ἀπαγορεύοντος ὅλας τὰς ἡδονὰς τῆς νεότητος, ἐπὶ ποινῇ θανάτου.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Βολταῖρος εἶπέ ποτε πρὸς τὸν Ἰωσὴφ Βερνέ· «Σεῖς, κύριε Βερνέ, θὰ μεταβῆτε εἰς τὴν ἀθανασίαν! Ἔχετε τὰ σταθερώτερα χρώματα!»

— Τὰ χρώματά μου δὲν ἔχουν καμμίαν σύγκρισιν μὲ τὴν μελάνην σας, ἀπεκρίθη μετριοφρόνως ὁ διάσημος καλλιτέχνης.

* *

Ἔμπροσθεν τοῦ φωτογραφείου τοῦ κ. Μωραΐτου:

— Ἀ! νὰ ἡ φωτογραφία τοῦ βουλευτοῦ**

— Τί ὁμοιότης! Νομίζεις ὅτι θὰ μιλήσῃ.

— Φευγειό, φίλε μου!

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ πρὸ μικροῦ ἀποβιώσας Γάλλος συγγραφεὺς Μιρεκοὺρ ἐδημοσίευσέ ποτε ἔν τινι φιλολογικῇ ἐφημερίδι βιαιότατον ἄρθρον κατ' Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ, τοῦ πατρός, οὗ τινος ὁ υἱὸς ἀγανακτήσας ἔστειλεν ἀμέσως τοὺς μάρτυράς του πρὸς τὸν σατυρογράφον, διὰ νὰ τὸν ζητήσωσι λόγον.

— Ἔρχεσθε ἀπὸ μέρους τοῦ κ. Δυμᾶ, υἱοῦ; ἠρώτησεν ὁ Μιρεκούρ.

Κρούει τὸν κώδωνα, καὶ πρὸς τὴν προσελθοῦσαν ὑπηρέτριαν λέγει:

Digitized by Google

— Φέρε ἐδῶ τὸν υἱόν μου!

Ἡ τροφὸς ἐπανέρχεται προσάγουσα παιδάριον τετραετὲς ἢ πενταετὲς μὲ τὸ πρόσωπον κατάχριστον ἀπὸ τὰ ζαχαρικά. Ὁ Μιρεκοὺρ στρέφεται τότε σοβαρώτατα πρὸς τοὺς ξένους του, καὶ «Κύριοι, τοὺς λέγει, εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι ὁ υἱός μου ἔχει τόσην σχέσιν μὲ τὴν τιμὴν ἐμοῦ, ὅσην ὁ υἱὸς τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ μὲ τὴν τιμὴν τοῦ πατρός του. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἀπαραίτητον τὰ πρόσωπα νὰ εἶνε τὰ αὐτά, ζητήσατε λόγον ἀπὸ τοῦτον».

—

Μικρὸς ὁρισμός:

Μηδενισμός: Ἡ φυλλοξήρα τόπου, ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἄμπελοι.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ἡ κερδοσκοπία ἐνίοτε δὲν ἔχει νὰ κάμῃ παρὰ ὀλίγα τινὰ βήματα, ὅπως ἀποβῇ ἓν τῶν πολλῶν εἰδῶν τῆς κλοπῆς.

⁂ Ἐν τῇ θλιβερᾷ ἀριθμητικῇ τῆς ἡλικίας οἱονδήποτε πολλαπλασιασμὸν καὶ ἂν κάμῃς, οὐδέποτε θὰ κατορθώσῃς νὰ κάμῃς τὸν πολλαπλασιασμόν: *δὶς εἰκοσιέν*.

⁂ Εἶνε συμφορώτερον νὰ θεωρῆται τις πολλάκις ὡς εὐφυής, παρὰ νὰ ἦνε πράγματι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ Γλάδστων εἶνε ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ ἥρως τῆς ἡμέρας. Οὐδέποτε οὐδεὶς ἄλλος πολιτικὸς διήγειρε τοσαύτας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδηλώσεις ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πρὸς αὐτὸν καθ' ἑκάστην ἐπιστελλομένων συγχαρητηρίων γραμμάτων τοσοῦτον ὑπερηύξησεν ἐπ' ἐσχάτων, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπιστολογραφῇ, αἰτεῖται δὲ συγγνώμην ἅτε μὴ δυνάμενος νὰ ἀπαντᾷ κατ' ἰδίαν πρὸς τὰ ἐπιστελλόμενα αὐτῷ ἀπειράριθμα γράμματα.

Ἐκ τῶν 237 νέων μελῶν τῆς ἐνεστώσης ἀγγλικῆς Βουλῆς, 150 εἶνε ἔμποροι καὶ βιομήχανοι, 52 εἶνε νομικοί, 44 δικηγόροι, 30 στρατιωτικοί, 2 ναυτικοί, 3 πρώην διπλωμάται, 6 δημοσιογράφοι, 7 μηχανικοί, 5 τραπεζῖται, 2 ζυθοπῶλαι, 3 ἰατροί, 6 ἐνοικιασταὶ κτημάτων, 4 τυπογράφοι, οἱ δὲ λοιποὶ κτηματίαι, ὑπάλληλοι, βαρῶνοι καὶ υἱοὶ εὐπατριδῶν. Πλουσιώτατος τῶν βουλευτῶν εἶνε ὁ ὑπουργὸς Χάρτιγκτων, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ δουκὸς τοῦ Δεβονσάϊρ, ἔχοντος περὶ τὰς διακοσίας χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν ἐτησίαν πρόσοδον μόνον ἐκ τῆς ἐγγείου αὐτοῦ περιουσίας.

Τὸ 1879 ἔτος ὑπῆρξεν ἓν τῶν κερδαλεωτάτων διὰ τινας Ἀμερικανοὺς κερδοσκόπους, οἵτινες ἦσαν ἤδη ἑκατομμυριοῦχοι.

Τὰ κέρδη τοῦ ἔτους 1879 ἦσαν διὰ τὸν Βενδερβὶλτ 150,000,000 φράγκων· τὸν Τζαίυ Γοὺλδ 75,000,000· τὸν Ῥοῦσσελ Σαὶτζ 50,000,000· τὸν Σίδνεϋ Δίλλον 50,000,000· Ἰάκωβον Ῥ. Κῆνε 40,000,000. Ἀτυχεῖς τινες πτωχοί, κερδήσαντες 3 καὶ 4 ἑκατομμύρια μόνον, δὲν εἶνε ἄξιοι σημειώσεως. Ὅθεν καὶ ἂς διέλθωμεν ἐν σιωπῇ τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

Ὁ διάσημος Αὐστριακὸς χειροῦργος Βίλλροθ ἐξετέλεσεν ἐσχάτως ἐπὶ παρουσίᾳ πολυαρίθμων σοφῶν καὶ ἰατρῶν ἐγχείρησιν δυσκολωτάτην καὶ κινδυνωδεστάτην, τὴν τομὴν τοῦ οἰσοφάγου. Ὁ πάσχων ἦτο νεανίας εἰκοσιενὸς ἐτῶν, καταπιὼν πρὸ τριῶν μηνῶν τεμάχιον καουτσοὺκ, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἄκρον ἦτο προσηρτημένον ἐλατήριον. Τὸ ἐλατήριον τοῦτο εἶχεν ἐμπηχθῇ εἰς τὸν οἰσοφάγον καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξαχθῇ ἐκεῖθεν. Ἄλλος τρόπος ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλατηρίου δὲν ὑπῆρχε παρὰ τὴν τομὴν τοῦ οἰσοφάγου. Ἡ ἐγχείρησις αὕτη ἐπέτυχε, καὶ ὁ πάσχων ἐσώθη.

Παλαιοπώλης τις τοῦ Λονδίνου κατέχει σήμερον τὸ κρανίον τοῦ Κομφουκίου! Τὸ κρανίον τοῦτο εἶνε ἐκτεθειμένον πρὸς πώλησιν, ἀλλ' ἀγοραστὴς δὲν εὑρίσκεται. Πῶς τὸ κρανίον τοῦτο κατήντησεν ἕως εἰς τὸ Λονδῖνον; Ἰδοὺ τὸ πῶς. Ὅτε τὸ κρανίον τοῦτο εὑρέθη ἐν τοῖς θερινοῖς ἀνακτόροις τοῦ αὐτοκράτορος, ἦτο χρυσόδετον καὶ ἀδαμαντοκόλλητον. Ἡ ἀξία του ἀνέβαινεν εἰς 250,000 φράγκα. Οὕτως ἔχον τὸ κρανίον τοῦτο ἐδελέασε κατακτητήν, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὸ ἄλλην τινὰ μικρὰν θέσιν ἐν τῇ σκευοθήκῃ του.

Ἐν ἔτει 1862 τὸ κρανίον ἔλαμπεν ἐν δείγματί τινι τῆς παγκοσμίου Ἐκθέσεως, ὅπου οἱ θεαταὶ τὸ ἐθαύμαζον ἐκστατικοὶ ἐνώπιον αὐτοῦ, O very beautiful (ὦ, πολὺ ὡραῖον!) λέγοντες. Ἔκτοτε φεῦ! οἱ μὲν ἀδάμαντες οἴχονται, τὸ δὲ κρανίον, ἐπανελθὸν εἰς τὴν φυσικήν του κατάστασιν, δὲν ἑλκύει πλέον ἐφ' ἑαυτοῦ εἰμὴ τὰ μειδιάματα καὶ τὰ σκώμματα τῶν θεωμένων.

Ἐπὶ τέλους ὁ Κομφούκιος ἦτο φιλόσοφος, καὶ βεβαιότατα θὰ βλέπῃ ἄνωθεν τὸ πρᾶγμα τοῦτο μειδιῶν...

Γάλλος καθηγητὴς ἐλέγχων τὰς κυρίας αἵτινες, παραμελοῦσαι τὰς τοῦ ἰδίου αὐτῶν φύλου συνήθεις ἀσχολίας, ἐπιθυμοῦσι καὶ ἐπιζητοῦσι βαθμοὺς καὶ διπλώματα τῆς φιλολογίας καὶ τῶν ἐπιστημῶν, ἔγραψε κατ' αὐτὰς τὰ ἑπόμενα· «Αἱ τῶν γυναικῶν ἐσθῆτες ὁσημέραι βραχύνονται, ἐν ᾧ τοὐναντίον τῶν ἀνδρῶν τὰ ἐνδύματα γίνονται μακρότερα. Αἱ νεάνιδες ἱππεύουσι, γυμνάζονται, φοιτῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον τῆς κολυμβητικῆς, τῆς σπαθασκίας, τῆς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς. Τὰ θέατρα ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν δραμάτων καὶ τῇ διακοσμήσει τῆς σκηνῆς οὐδόλως πλέον προσέχουσι μὴ προσκρούσωσιν εἰς τὴν γυναικείαν αἰδῶ.

»Ἡ Βουλή, τὰ δημόσια μαθήματα καὶ τὰ καφενεῖα αὐτὰ βρίθουσιν εὐμόρφων φοιτητριῶν, ἂς

Digitized by Google

ἢ πρὸς τὴν πολιτικήν, ἢ πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ ἡ πρὸς τὰ ποτὰ ἀκάθεκτος κλίσις παρασύρει εἰς τὰς παραλίας ταύτας τὰς διαφόρως φιλοξένους. Ὁ τυχὼν καπνίζει ἐνώπιόν των, τῇ ἀδείᾳ αὐτῶν βεβαίως, ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ παράκλησιν αὐτῶν. Ὦ! αἱ νεάνιδες εἶνε ὥριμοι εἰς πᾶσαν τοῦ βίου περιπέτειαν, εἰς πᾶσαν φαύλην συντροφίαν τοῦ σχολείου τοῦ κόσμου, εἰς πᾶν ἀνδρικὸν ἔργον καὶ ἐπάγγελμα. Ἡ γυνὴ ἀφίνει τὴν τάξιν της, ἐγκαταλείπει τὴν οἰκίαν καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτῆς, καὶ τρέχει ἐπιζητοῦσα τὴν τύρβην τῶν ἐξετάσεων καὶ τῶν διαγωνισμῶν! Ἀπὸ τῆς γαλλικῆς γλώσσης προβαίνουσιν εἰς τὴν λατινικὴν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἑλληνικήν. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάττῃ μὴ ἡ ὁρμή των τὰς ὠθήσῃ καὶ πέραν ἔτι, εἰς τὴν ἑβραϊκὴν τοῦ Ρενὰν καὶ εἰς τὴν σανσκριτικὴν τοῦ Βουρνούφ. Ἀλλὰ τότε, θὰ εἴπητε, τί θὰ γείνῃ ἡ οἰκία ἡμῶν; Ἀδιάφορον τί θὰ γείνῃ, ἂς κλείσῃ, τί τὴν θέλομεν, ἀφ' οὗ ἔχομεν ἤδη γυναῖκας πεπαιδευμένας καὶ αὔριον θὰ ἔχωμεν ἴσως, τίς οἶδε, καὶ θηλυκοὺς βουλευτὰς καὶ ὑπουργούς!»

Ὑπελογίσθη ὅτι αἱ κατ' ἔτος δαπάναι τῶν ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης ἀνέρχονται εἰς 11,657,000,000. Ἐὰν ληφθῇ μονὰς ἡ γερμανικὴ μάρκα, ἡ διάμετρον ἔχουσα 0,024 μέτρου, ἡ κολοσσιαία ἐκείνη ποσότης μαρκῶν, παρ' ἀλλήλαις τεθειμένων, θὰ ἐξετείνετο εἰς 279,768,000 μέτρων, θὰ ἠδύνατο δὲ νὰ κυκλώσῃ ἑπτάκις τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, ἥτις ἔχει περίμετρον 40,000,000 μέτρων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πάχος τῆς μάρκας εἶνε 1 1[2 ὑποχιλιόμετρον, τιθεμένων τῶν μαρκῶν ἐπ' ἀλλήλων, θὰ ἐσχηματίζετο ὕψος 17,500,000 μέτρων, ἤτοι 17,500 χιλιομέτρων, ἐν ἄλλοις λόγοις τέσσαρες ἀργυραῖ στῆλαι, ἔχουσαι ἑκάστη τὸ ὕψος τοῦ ὄρους Μὸν Βλὰν (4,442 μέτρα).

Ἐσχάτως ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ἐν βαθεῖ γήρατι καὶ ἐσχάτῃ πενίᾳ ὁ ἀρχαιότερος ἴσως τῶν παρ' ἡμῖν συμβολαιογράφων, ὁ Ἀναστάσιος Μαυροκέφαλος, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ μακαρίτης Ν. Δραγούμης γράφει τὰ ἑπόμενα ἐν τῇ γλαφυρᾷ περιγραφῇ τοῦ Ναυπλίου ἐν ἔτει 1827, τῇ περιεχομένῃ ἐν ταῖς «Ἱστορικαῖς ἀναμνήσεσιν» αὐτοῦ. «Καθωραΐζε δὲ τὰ πέριξ τῆς πλατείας καὶ ἕτερόν τι πνευματικώτερον, ἡ παρουσία λέγω ἀναφορογράφων, οἵτινες, κατασκηνοῦντες περὶ τὴν σκιερὰν Πλάτανον, ἠκροῶντο ἡγεμονικῶς τοὺς προσερχομένους καὶ ἔγραφον, στηρίζοντες τὸν χάρτην ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ γόνατος, ἀναφορὰς καὶ ἄλλα ἔγγραφα. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ τότε ἀναφορογράφοι ἐπεῖχον καὶ συμβολαιογράφων καὶ δικηγόρων τόπον. Πάντων ὅμως ἐξεῖχεν ὁ ἐκ Καισαρείας Ἀναστάσιος Μαυροκέφαλος, αὐτὸς ὁ καὶ σήμερον περιφερόμενος εἰς Ἀθήνας ὡς ζῶν μνημεῖον τῆς ἁπλοϊκότητος, τῆς πενίας καὶ τῆς σπαργώσης ἐνεργείας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἐξεῖχε διὰ τὰ πρεσβεῖα τοῦ ἐπαγγέλματος, τὴν ἀνωτέραν ἀξίαν, τὴν περὶ τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ συντάττειν εὐχέρειαν καὶ τὴν χρῆσιν λέξεων καὶ φράσεων ἀρχαιοτύπων ἢ περιέργως συνυφασμένων».

Καθ' ὃν τρόπον τὸ δρᾶμα ἐν Ἀθήναις ἀνεπτύχθη ἐκ τῶν ἑορτῶν τοῦ Διονύσου, οὕτω καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς θέατρον ὀφείλει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ γένεσιν εἰς διαφόρους τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τὸν μεσαιῶνα τελετάς, ὧν τινες ἐνιαχοῦ σώζονται ἕως τὴν σήμερον. Ἐν τῇ ἄνω Βαυαρίᾳ ὑπάρχει κωμόπολις, ἧς οἱ κάτοικοι εἶνε ἅπαντες ξυλογλύφοι καὶ θαυμασιώτατοι ἠθοποιοί· πανηγυρίζουσι δὲ κατὰ τὴν ἔναρξιν ἑκάστης δεκαετηρίδος τὰ λεγόμενα «Πάθη», ἤτοι μελοδραματικὴν παράστασιν τοῦ βίου, τῶν παθῶν καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ εὐρυτάτου παραπήγματος· ποιοῦσι δὲ τοῦτο οὐχὶ φιλοτεχνίας ἢ κερδοσκοπίας χάριν, ἀλλ' ἵνα πληρώσωσιν εὐλαβῆ εὐχήν, ἣν πρὸ ὀκτὼ ἑκατονταετηρίδων εἶχε ποιήσει ὅλη ἡ κοινότης ἐπί τινος φοβεροῦ λοιμοῦ. Τὰ τῆς πανηγύρεως κανονίζει αὐτὸ τὸ δημαρχεῖον· συμμετέχουσι δὲ αὐτῆς μόνοι οἱ κάτοικοι. Εἰς τὴν σκηνὴν παρέρχονται 700 ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία. Ὑπόθεσις τοῦ δράματος εἶνε αὐτὰ τὰ παλαιὰ μυστήρια ὡς ἐτελοῦντο κατὰ τὸν μεσαιῶνα. Τὸ θέατρον εἶνε ἀσκεπές, ἡ δὲ σκηνὴ παλαιοτάτη καὶ ἑκάστοτε κατὰ τὰς χρείας ἐπισκευαζομένη. Ἡ πρώτη παράστασις γενήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς κατὰ τοὺς Καθολικοὺς (17 Μαΐου) καὶ κατὰ τὰς ἑπομένας Κυριακὰς καὶ ἄλλας ἑορτασίμους ἡμέρας μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου. Ἐν συνόλῳ θὰ διδαχθῶσι 23 δράματα ἀπὸ τῆς ὀγδόης πρωϊνῆς ὥρας μέχρι τῆς πέμπτης μ. μ.

Τὸ γαλλικὸν καὶ τὸ ἀγγλικὸν δημόσιον ἐπασχολεῖ μεγάλως δραματική τις δίκη, ἀποδεικνύουσα ποῖαι μεσαιωνικαὶ προλήψεις ἐπικρατοῦσιν ἔτι ἐν ταῖς τάξεσι τῆς γαλλικῆς ἀριστοκρατίας. Ὁ υἱὸς τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας Μουσούρου-πασσᾶ Παῦλος, νέος εὐειδὴς καὶ εὐφυής, λίαν γνωστὸς εἰς τὸν καλλιτεχνικὸν κόσμον τοῦ Λονδίνου, ἐγνώρισε πέρυσιν ἐν Παρισίοις τὴν δεσποινίδα Μαρίαν Ἰμεκοὺρ κληρονόμον οἴκου πλουσιωτάτου καὶ εὐγενοῦς καὶ συγγενῆ τοῦ μαρκησίου Γαλλιφὲ καὶ τοῦ δουκὸς Ὠδιφρὲ-Πασκιέ. Ἡ νέα ἠγάπησεν αὐτὸν περιπαθῶς καὶ ἀντηγαπήθη. Ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτῆς ἀντέστη πεισμόνως κατὰ τοῦ γάμου της μετὰ τοῦ Μουσούρου-βέη, ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι οὗτος δὲν ἦτο καθολικός, ἀλλὰ σχισματικός. Ὁ Μουσοῦρος-βέης ἐνώπιον τῆς ἀρνήσεως τῆς οἰκογενείας δὲν ἐπέμεινεν, ἀλλ' ἐπανῆλθεν εἰς Λονδῖνον. Ἡ νέα ὅμως ἐξηκολούθησεν ἀγαπῶσα αὐτόν, καὶ ἀφοῦ εἶδεν ὅτι αἱ παρακλήσεις της δὲν ἴσχυον νὰ μαλάξωσι τὴν καρδίαν τῆς μητρός, ἀπέδρα τοῦ μητρικοῦ οἴκου μετὰ πι-

Digitized by Google

στῆς τινος θαλαμηπόλου,καὶ ἀφίχθη μετημφιεσμένη εἰς Λονδῖνον. Ὁ Μουσοῦρος-βέης, προσενεχθεὶς μετ' ἄκρας ἀβρότητος, ὡδήγησε τὴν νέαν εἰς ἓν τῶν πρώτων ξενοδοχείων καὶ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ πατρός του συνεβούλευσεν αὐτὴν νὰ ἐπανέλθῃ πλησίον τῆς μητρός της. Ἀλλ' ἡ δέσποινις Ἰμεκοὺρ ἐδείχθη ἀμετάτρεπτος,καὶ ἑπομένως μετά τινας ἡμέρας τὸ νεαρὸν ζεῦγος ἐνυμφεύθη συνῳδὰ πρὸς τὸν ἀγγλικὸν νόμον ἐνώπιον τοῦ ληξιαρχείου τῆς Οὐεντμινστέρης. Ἄχρι τοῦ σημείου τούτου τὰ πράγματα οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἔκτακτον. Ἀλλὰ μετά τινας ἑβδομάδας, ἐνῷ τὸ νεαρὸν ζεῦγος διήρχετο τὴν σελήνην τοῦ μέλιτος ἐν Πικαδίλλυ, παρέστη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἄνθρωπός τις, ὀνόματι Ἰακὼβ, ὅςις, ἀφοῦ ἐχρημάτισε διευθυντὴς τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας ἐπὶ Ναπολέοντος, ἀπεπέμφθη καὶ ἵδρυσεν ἰδιαίτερον κατάστημα ἐξυπηρετοῦν ἰδιωτικὰς ἐρεύνας· εἶπε δ' ὅτι ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς κομήσσης Ἰμεκοὺρ, ὅπως συνδιαλλάξῃ αὐτὴν μετὰ τῆς θυγατρός της. Ἡ κόμησσα, προσέθηκεν, εἶνε λίαν ἀσθενὴς καὶ μεγάλως βασανίζεται ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τῆς θυγατρός της, μηδὲν δ' ἄλλο ἐπιθυμοῦσα ἢ τὴν εὐτυχίαν της, ἀναγνωρίζει τὸν τελεσθέντα πλέον γάμον, καὶ ἐπιθυμεῖ μόνον πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς συνειδήσεώς της νὰ καθιερωθῇ καὶ δι' ἐπισήμου θρησκευτικοῦ γάμου ἔν τινι ναῷ τῶν Παρισίων. Ἡ κυρία Μουσούρου, γινώσκουσα καλῶς τὸν χαρακτῆρα τῆς μητρός της, ἐδίστασεν. Ἀλλ' ὁ σύζυγός της κατίσχυσε παντὸς αὐτῆς ἐνδοιασμοῦ, καὶ τὴν ἐπαύριον οἱ νεόνυμφοι ἀπῆλθον εἰς Παρισίους. Κατέλυσαν εἰς ἓν ξενοδοχεῖον καὶ εὐθὺς ἡ κυρία Μουσούρου ἔσπευσε μόνη εἰς ἐπίσκεψιν τῆς μητρός της. Παρῆλθον ὧραι πολλαὶ καὶ δὲν ἐπανήρχετο. Τότε ὁ σύζυγός της ἀνησύχησε καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῆς πενθερᾶς του νὰ ζητήσῃ πληροφορίας. Ἀλλ' ἡ κόμησσα, ἥτις, ἐναντίον τῶν διαβεβαιώσεων τοῦ Ἰακὼβ, ἦτο ὑγιεστάτη, ὑπεδέχθη τὸν Μουσοῦρον-βέην ὑβριστικῶς,καὶ ἐκήρυξεν ὅτι ὁ γάμος τῆς θυγατρός της ἦτον ἄκυρος καὶ ἔμελλε ν' ἀκυρωθῇ ὑπὸ τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων,καὶ ὅτι ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἡ νέα εἶχε κλεισθῆ εἰς ἓν μοναστήριον.—«Εἰς ποῖον μοναςήριον»; ἠρώτησεν ἠγανακτημένος ὁ Μουσοῦρος—βέης.—«Ἄπελθε νὰ τὸ εὕρῃς», ἀπήντησεν ἡ μήτηρ. Ἔκτοτε πράγματι ὁ δυστυχὴς γαμβρὸς κατέβαλεν ἐπὶ μῆνας ὅλους ὑπερανθρώπους προσπαθείας, ὅπως ἀνακαλύψῃ εἰς ποῖον ἐκ τῶν ἀναριθμήτων γυναικείων μοναστηρίων τῆς Γαλλίας ἐκλείσθη ἡ σύζυγός του, ἀλλ' εἰς μάτην! Αὗται αἱ δικαστικαὶ καὶ ἀςυνομικαὶ ἀρχαί, ὧν ἐπεκαλέσθη τὴν σύμπραξιν, δὲν ὑπῆρξαν εὐτυχέστεραι, διότι τὰς ἐρεύνας των παρακωλύουσι τὰ μοναστηριακὰ προνόμια. Καὶ οὕτως περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος, καὶ ἐν τῇ μᾶλλον πεπολιτισμένῃ πόλει τοῦ κόσμου, διεδραματίσθη μυστηριώδης ἀπαγωγὴ νεάνιδος, ἐξ ἐκείνων ἃς διστάζει τις νὰ πιστεύσῃ, ὁσάκις ἀναγινώσκει μεσαιωνικὰ χρονικά. Ἐν τούτοις ἡ περὶ ἀκυρώσεως τοῦ γάμου δίκη, ἣν ἐκίνησεν ἡ κόμησσα Ἰμεκοὺρ, διεξάγεται κανονικῶς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Ὁ Μουσοῦρος-βέης, ὡς προκαταρκτικὸν ὅρον, ἐζήτησε νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῷ νὰ συγκοινωνήσῃ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ νὰ συνεννοηθῇ μετ' αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ αἴτησις ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

Διάφορα λείψανα μεγάλων ἀνδρῶν ἐπωλήθησαν ἀντὶ ἀδροτάτης τιμῆς. Τῷ 1816 βαθύπλουτος λόρδος προσενεγκὼν ἑπτακοσίας τριάκοντα λίρας στερλίνας ἠγόρασεν ἕνα ὀδόντα τοῦ Νεύτωνος,καὶ τὸν ἔθεσεν ἀντὶ ἀδάμαντος ἐν τῷ δακτυλίῳ του. Τῷ 1835 ἐπωλήθη ἐν Παρισίοις ἀντὶ 1920 φράγκων ὁ πῖλος,ὃν ἐφόρει ὁ Ναπολέων κατὰ τὴν ἐν Ἐϋλάου μάχην. Οἱ δύο κάλαμοι, δι' ὧν συνετάχθη ἡ ἐν Ἀμιανῷ συνθήκη, ἐπωλήθησαν ἀντὶ 500 φράγκ. Ἡ φενάκη τοῦ ἐπὶ εὐτραπελίᾳ περιωνύμου συγγραφέως Στέρν ἐπωλήθη ἐν Λονδίνῳ ἀντὶ 500 λιρῶν,ἡ τοῦ φιλοσόφου Καντίου ἀντὶ 200 φρ., ἡ βακτηρία τοῦ Βολταίρου ἀντὶ 500 φρ., ὁ ἐπενδύτης τοῦ Ῥουσσὼ ἀντὶ 950καὶ τὸ ἀργυροῦν ὡρολόγιόν του ἀντὶ 500 φρ.

Τέλος δὲν ἔχουν αἱ ἐφευρέσεις.

Ἀγγέλλεται ἐκ Μονάχου, ὅτι μελομανής τις κατεσκεύασεν ἐσχάτως ὄργανον ἀπομιμούμενον θαυμασίως . . . τριάκοντα ἑπτὰ φωνὰς διαφόρων ζώων, ἀπὸ τοῦ βρυχηθμοῦ τοῦ λέοντος μέχρι τοῦ κλωγμοῦ τῆς ὄρνιθος. Ὅλα τὰ ζῷα τῆς δημιουργίας νομίζει τις ὅτι εἶνε ἐγκεκλεισμένα ἐντὸς τοῦ ὀργάνου τούτου. Πολλάκις τὸ ὄργανον τοῦτο ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ἐνώπιον πολυαρίθμου ἀκροατηρίου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν γένει οἱ συμπατριῶται τοῦ ἐφευρέτου δὲν ὑπεδέχθησαν τὴν ἐφεύρεσιν μεθ' ὅσης εὐνοίας ἦτο ἀξία, οὗτος μελετᾷ ν' ἀποδημήσῃ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ὅπου ἀναμένει αὐτὸν ἡ φήμη.

Ἀπομιμεῖται δὲ τὸ «ζωόφωνον» τοῦτο ὄχι μόνον τὰς φωνὰς τῶν ζώων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην λαλιάν, καὶ εἰς τὸ τέλος πάσης παραστάσεως τὸ ὄργανον ἐκφωνεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ «Τιμὴ εἰς τὰς κυρίας».

Μεγαλειτέρα φιλοφροσύνη πρὸς τὸ γυναικεῖον φῦλον δὲν γίνεται! ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐὰν ἐξ ἀπροσεξίας χυθῇ ἔλαιον εἰς τὸ πάτωμά σου, πλῦνε πρῶτον μὲ ζέον ὕδωρ τὴν ἐξ ἐλαίου κηλῖδα, καὶ μετὰ τοῦτο χύσον ἐπ' αὐτῆς ἱκανὴν ποσότητα κηροῦ κιτρίνου τετηκότος. Ἐπανάλαβε δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ χύσιμον τοῦ κηροῦ, μέχρις οὗ τὸ ἔλαιον ἀπορροφηθῇ ἐντελῶς.

Ἡ μέθοδος αὕτη εἶνε ὀλίγον μακρὰ ἀλλ' ἀλάνθαστος.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 176. — 11 ΜΑΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα ὁ κ. Γ. Κορωνιὸς προσήνεγκε δραχμὰς 5,600.

Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Ἰδομ. Βιτσάρης ἐδωρήσατο εἰς τὸ Ὠδεῖον ὀκτὼ μετοχὰς τῆς ἑλλην. ἀτμοπλοΐκῆς ἑταιρίας, ἤτοι φράγκα 4,000.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ συνεισέφερον δι' ἐράνου ἐν Γενεύῃ φράγκα 1,011.

Ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας τῶν Κυριῶν ἡ κυρία Γεωργίου Κορωνιοῦ προσήνεγκε φρ. 1,000.

Ὑπὲρ τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ συλλόγου ὁ κ. Γ. Κορωνιὸς προσήνεγκε φρ. 1,000.

Ὑπὲρ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα ὁ κ. Δ. Σγούτας προσήνεγκε φρ. 1,000.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀδελφότης «Ἀχαΐα» προσήνεγκε 40 λίρας στερλίνας καὶ 2 εἰκοσάφραγκα.

Ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς ὁ ἐνταῦθα διατρίβων κ. Περικλῆς Γ. Ζαρίφης προσήνεγκε φρ. 500.

Ὑπὲρ τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ συλλόγου ὁ κ. Δημ. Σγούτας προσήνεγκε φρ. 500.

Ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης κ. Ἀν. Χαδζευτὸς προσήνεγκεν εἰς τὸν Ἑλλην. Διδασκαλικὸν Σύλλογον λίρας τουρκικὰς 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2126. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 11 Μαΐου 1880. Ἀριθ. 228 (176). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ πρωτοδίκου δικαστηρίου Ἴου κτλ. ἐπὶ ἐπανάστάσεως. — Ἐπιστολιμαῖα ἱστορήματα ὑπὸ Κ. Παπαῤῥηγοπούλου. — Ἄνευ οἰκογενείας (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ). — Μαρία Κάρπεντερ. — Τὰ θέατρα ἐν Ἰαπωνίᾳ. — Ὁ δραματικὸς χορὸς τῆς Πετρουπόλεως. — Αἱ ἀνώνυμοι ἐπιστολαί. — Ἑξήκοντα ὥρας ἐντὸς τοῦ ὕδατος. — Νοημοσύνη καὶ ἀγαθότης τῶν πτηνῶν. — Βαφὴ τῶν ὀφθαλμῶν. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

Ἡ ἐν τῇ Ἑστίᾳ καταχωρισθεῖσα διατριβὴ «Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων διακονισσῶν» μεταφρασθεῖσα γαλλιστὶ ὑπὸ τῆς λογίας κυρίας Dumont, συζύγου τοῦ πρώην διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς σχολῆς, δημοσιεύεται ὅσον οὔπω ἐν Παρισίοις.

— Ὁ κ. Δ. Βερναρδάκης ἐδημοσίευσεν ἐν Μυτιλήνῃ τὴν ἑπομένην ἀγγελίαν: «Ἐνδίδων εἰς τὴν προτροπὴν πολλῶν μου φίλων, ἀπεφάσισα νὰ δημοσιεύσω τὸ πολλάκις ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις σκηνῆς διδαχθέν, ἀνέκδοτον δὲ τέως, ἱστορικόν μου δρᾶμα, τὴν ΕΥΦΡΟΣΥΝΗΝ, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν συνδρομὴν τῶν φίλων τῆς ἐθνικῆς σκηνῆς. Τὸ δρᾶμα, συνοδευόμενον μὲ προλεγόμενα, ὅσα καὶ ὁποῖα ἤθελον κριθῇ χρήσιμα εἰς πληρεστέραν κατανόησιν αὐτοῦ, θέλει τυπωθῇ ἐν Ἀθήναις μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς τυπογραφικῆς κομψότητος, καὶ συναποτελέσῃ βιβλίον ἐκ 12—15 τυπογραφικῶν φύλλων. Ἡ δὲ τιμὴ αὐτοῦ διὰ τοὺς συνδρομητὰς εἶνε φράγκα τρία, πληρωτέα ἅμα τῇ παραλαβῇ αὐτοῦ».

Εὐχόμεθα ὅπως ταχέως ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὸ ὡραῖον τοῦτο ἔργον τοῦ ποιητοῦ τῆς «Μερόπης».

— Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα δημοσιεύεται ἐν Ἀθήναις πραγματεία τοῦ κ. Ἀντωνίου Μηλιαράκη, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων κατὰ μέρος. Ἄνδρος, Κέως (Μετὰ δύο γεωγραφικῶν πινάκων)». Φράγκα 5. Πίναξ τῶν περιεχομένων τῆς περισπουδάστου ταύτης συγγραφῆς θέλει δημοσιευθῇ ἐν τῷ προσεχεῖ δελτίῳ.

— Τὸ ἐν τῇ Ἑστίᾳ δημοσιευθὲν διήγημα τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας» μετεφράσθη ἐσχάτως καὶ εἰς τὴν δανικὴν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν λογίου Δανοῦ κ. Ἰωάννου Πίου. Ὁ δανικὸς τίτλος τῆς μεταφράσεως ταύτης ἔχει ὡς ἑξῆς: Lukis Laras, en Gammel Graekers ungdomserindringer, udgivue af Dimitrjos Bikelas Oversat fra den nygraeske original af Jean Pio. (Saerlavk af «Historisk Arkiv»). Kjobenhavn I Cohens bogtzykkeri, 1880.

— Ἡ Cölnische Zeitung καὶ ἡ Journal des Débats δημοσιεύουσιν ἐγκωμιαστικὰς κρίσεις περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Σάθα δημοσιευομένων Monumenta Historiae Hellenicae. Ὁ περιώνυμος Ἐρνέστος Ῥενὰν γράψας τὸ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» ἄρθρον ἐπιλέγει·

«Τὸ ἔργον τοῦ σοφοῦ ἑλληνιστοῦ κ. Σάθα κατέχει θέσιν μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων δημοσιεύσεων, αἵτινες ὠφέλησαν τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ἡ ἀμάθεια ἐν ᾗ γενικῶς διατελοῦμεν περὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ εἶνε ἡ αἰτία τῶν σπουδαιοτέρων κενῶν, τὰ ὁποῖα μένουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ Ἰταλικὴ Ἀναγέννησις, τὸ μέγα τοῦτο γεγονὸς τὸ ἐφάμιλλον πρὸς τὰς μεγάλας καὶ δημιουργοὺς πρωτοβουλίας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Ἰουδαίας, ἔχει τὰς ἀρχὰς καὶ αἰτίας ἐν αὐτῇ τῇ Βυζαντινῇ Ἑλλάδι. Ὁποῖον παράξενον πνεῦμα αὐτὸς ὁ Πλήθων, καὶ τί νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ κόσμου ἐξ οὗ προήχθη, ἀφοῦ οὐδὲν ἔστω καὶ κατ' ἐπιφάνειαν μᾶς ἐξηγεῖ αὐτόν; Τὰ λαμπρὰ ἔργα τοῦ κ. Σάθα διαχέουσι τελικὸν φῶς ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν τούτων ζητημάτων· οὐδέποτε ἕτερός τις ἐξέθηκε καλλίτερον τὴν ἀντίδρασιν καὶ τὴν ὑπόκωφον πάλην τοῦ βυζαντινισμοῦ πρὸς τὸν ἑλληνισμόν, τὴν παραδόξως τοσοῦτον βραδεῖαν πτῶσιν τοῦ ἐθνισμοῦ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τὰ εἰς τὴν ἐθνογραφίαν τῆς χώρας ταύτης ἀφορῶντα προβλήματα. Νῦν ὁ κ. Σάθας ἀναπτύσσει τὴν σπανίαν δύναμιν τῆς φιλοπονίας αὐτοῦ ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ ἀπαραμίλλου ἀρχείου τῆς Βενετίας. Συγχαίρομεν τῇ ἑλληνικῇ βουλῇ, διότι ὑποστηρίζει ἔργα τοσοῦτον λαμπρά, τοσοῦτον τιμῶντα τὴν Ἑλλάδα καὶ τοσοῦτον ἐκτιμώμενα ὑφ' ὅλου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου».

— Ὑπὸ τοῦ συγγράψαντος τὴν περὶ Βησσαρίωνος πραγματείαν, τὴν στεφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις «Συλλόγου πρὸς ἐνθάῤῥυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν», κ. H. Vast, ἐδημοσιεύθη ἀρτίως ἐν τῇ Revue historique (Mai—Juin 1880) περισπούδαστος διατριβὴ ὑπὸ τὸν τίτλον: Le siège et la prise de Constantinople par les Turcs d'après des documents nouveaux.

— Ἐν μικρᾷ συλλογῇ φύλλων περγαμηνῆς ἀγορασθείσῃ πέρυσιν ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ αἰγυπτιακοῦ μουσείου ὁ καθηγητὴς κ. Φρειδερῖκος Blass ἀνεῦρεν ἐσχάτως δύο μεμβράνας πολλοῦ λόγου ἀξίας. Ἡ μὲν πρώτη, γραφεῖσα πιθανῶς κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα μ. Χ. περιέχει 20 περίπου στίχους τῆς Σαπφοῦς, ὧν οἱ μὲν εἶνε ἐφθαρμένοι κατὰ τὴν ἀρχήν, οἱ δὲ κατὰ τὸ τέλος. Ἡ δὲ ἑτέρα πολλῷ μείζων τῆς πρώτης, γραφεῖσα κατὰ τὸν 4ον περίπου αἰῶνα μ. Χ. καὶ εἶνε λείψανον τῆς ἀπολεσθείσης τραγῳδίας τοῦ Εὐριπίδου, Μελανίππης τῆς Δεσμώτιδος, περιέχον ὅλην τὴν ῥῆσιν τοῦ ἀγγέλου, διηγουμένου πῶς οἱ υἱοὶ τῆς Μελανίππης, Βοιωτὸς καὶ Αἴολος, ἐνεδρευθέντες ὑπὸ τῶν υἱῶν τῆς Θεανοῦς, ἐφόνευσαν ἀμυνόμενοι τοὺς ἐπιβούλους υἱοὺς ταύτης. Οἱ στίχοι τοῦ δευτέρου τούτου τεμαχίου, 47 τὸν ἀριθμόν, συνεπληρώθησαν ὑπὸ τῶν καθηγητῶν Blass καὶ Weil.

— Ὁ κ. Μάξιμος Κολλινιὼν ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων» τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ ἐκ περιηγήσεως εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ εἰς τὸν Ταῦρον. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν αὐτοῦ καταφαίνεται πόσην ζωὴν καὶ δύναμιν ἔχει ὁ ἑλληνισμὸς ἐν ταῖς ἀπωτέραις ἐκείναις χώραις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Περὶ τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος Ἀτταλείας, ἐν παραδείγματι, γράφει· «Εἶνε πλουσία καὶ εὐημεροῦσα, διατηρεῖ ἑπτὰ ναοὺς καὶ σχολεῖα ἀῤῥένων καὶ κορασίων καὶ ἀποστέλλει κατ' ἔτος πολλοὺς νέους εἰς τὰ γυμνάσια τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ νοήμονες Ἕλληνες ἐνδιαφέρονται περιπαθῶς εἰς πάντα τ' ἀφορῶντα τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον. Δι' αὐτοὺς αἱ Ἀθῆναι εἶνε ἱερά τις πόλις. Ὁ προσφιλέστατος αὐτῶν πόθος εἶναι ν' ἀπέλθωσιν αὐτόθι τὰ τέκνα των, ὅπως σπουδάσωσι καὶ ἐπισκεφθῶσι τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, περὶ ὧν ἡρώτων ἡμᾶς μετ' ἀφελοῦς πε-

Digitized by Google

ριεργείας». Πᾶσα περὶ τὸν πολιτισμὸν πρόοδος ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὀφείλεται, κατὰ τὸν Γάλλον περιηγητὴν, εἰς Ἕλληνας. Πρόκειται περί τινος ὁδοῦ; «Τὴν ὁδὸν ταύτην, λέγει, ἔστρωσαν Ἕλληνες ἔμποροι, ὅπως μεταφέρωσι τὴν ξυλείαν εἰς τὰ παράλια». Πρόκειται περί τινος ὡραίας γεφύρας; «Τὴν γέφυραν ταύτην, λέγει, ἔκτισαν Ἕλληνες ἀρχιτέκτονες ἐκ Σμύρνης». Εἰς Ἕλληνα ὀφείλεται καὶ ἡ μεταξὺ Ταρσοῦ καὶ Μερσίνας συγκοινωνία δι' ἁμαξῶν.

— Ἐν τῷ περιοδικῷ Deutsche Rundschau δημοσιεύεται μακρὰ διατριβὴ περὶ Κύπρου τοῦ καθηγητοῦ κ. Χίρσφελδ, ὅστις περιῆλθεν ἄλλοτε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐπεστάτησε δὲ τῶν ὀλυμπιακῶν ἀνασκαφῶν κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν περίοδον. Ἀπόδειξις ὅτι τὰ κατὰ τὴν Κύπρον διαφέρουσι σπουδαίως τοὺς Γερμανούς, εἶνε καὶ ἡ ἄρτι γενομένη τρίτη ἔκδοσις τοῦ γνωστοῦ περὶ Κύπρου συγγράμματος τοῦ καθηγητοῦ κ. Λοίχερ.

— Ἐκ τῶν ἐπ' ἐσχάτων ἐκδοθέντων ἐν Εὐρώπῃ νέων βιβλίων τὸ δημόσιον ἐνδιαφέρον διεγείρουσιν ἰδίως τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Κοσοὺθ καὶ ποίημά τε τοῦ Βίκτωρος Οὑγκῶ ἐπιγραφόμενον «Θρησκεῖαι καὶ Θρησκεία». Τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ πολυθρυλήτου Οὔγγρου ἐπαναστάτου περιέχουσι περιέργους ἀποκαλύψεις περὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ναπολέοντος καὶ τοῦ Καβοὺρ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἰταλικοῦ πολέμου, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέων ἐπεθύμει νὰ ἐξεγείρῃ κατὰ τῆς Αὐστρίας τὴν Ἰταλίαν· τὸ δὲ νέον ἔργον τοῦ Οὑγκῶ εἰρωνεύεται μετὰ σκώμματος πάσας τὰς ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείας καὶ ἀνακηρύττει συγκεχυμένα θεϊστικὰ δόγματα.

— Ὁ κ. Léo Quesnel δημοσιεύει ἐν τῇ Revue politique et littéraire τῆς 17 Ἀπριλίου μακρὰν διατριβὴν «Περὶ Κύπρου καὶ τῆς ἀγγλικῆς κυριαρχίας.»

— Ἐν Βιέννῃ ἐξεδόθησαν ἐσχάτως, ἀναλώμασι τῆς αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, διάφοροι διατριβαί, ἀναγόμεναι εἰς τὴν ἐθνολογικὴν καὶ γεωλογικὴν ἰδίως ἔρευναν τῆς ἰλλυρικῆς χερσονήσου. Τούτων μνημονεύομεν ἰδίως τὰς μελέτας περὶ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου καὶ ἐν γένει τῆς Μακεδονίας, ἐξ ὧν γίνεται δῆλον μεθ' ὁπόσης δραστηριότητος ἀσχολοῦνται οἱ Αὐστριακοὶ περὶ τὴν διαφώτισιν καὶ ἑρμηνείαν τῶν φυσικῶν καὶ ἄλλων φαινομένων ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις.

— Ὁ κ. Egger ἐπαρουσίασε τὴν 9 Ἀπριλίου ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ γραμμάτων τὴν ἐσχάτως δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τοῦ κ. Ε. Καστόρχη περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, περὶ τῆς ὁποίας ἡ Revue politique et littéraire τῆς 17 Ἀπριλίου δημοσιεύει λίαν εὐμενὲς ἄρθρον.

— Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν συλλογῆς τριακοσίων διφώνων, τριφώνων καὶ τετραφώνων ᾀσμάτων παιδαγωγικῶν. Ἡ ἔκδοσις ἤρξατο ἤδη ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ κ. Νικολαΐδου τοῦ Φιλαδελφέως, ὅστις ἐκόμισεν ἐπὶ τούτῳ νέα μουσικὰ στοιχεῖα πρόσφορα εἰς οἰκονομικὰς ἐκδόσεις, ἵνα τὰ ἐκδιδόμενα γίνωνται προσιτὰ εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Τὸ πρῶτον μέρος περιέχει 50 δίφωνα ὅλως νέα ᾄσματα καὶ τιμᾶται 30 λεπτῶν. Τὸ ἥμισυ τοῦ πρώτου μέρους ἐξεδόθη ἤδη καὶ πωλεῖται παρὰ τῷ κ. Ξ. Βελουδίῳ ἀντὶ λεπτῶν 15.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις «Συντακτικοῦ τῆς γερμανικῆς γλώσσης», ἐφηρμοσμένου ἐπὶ παραδειγμάτων ἐκ τῶν δοκίμων Γερμανῶν συγγραφέων πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν, ὑπὸ τοῦ κ. Γουλιέλμου Φύρστ (Wilhelm Fürst). Τὸ συντακτικὸν τοῦτο, γραφὲν ὑπὸ τοῦ πρὸ ἐτῶν ἐγκατεστημένου ἐν Ἀθήναις, καθηγητοῦ τῆς Γερμανικῆς κ. Φύρστ καὶ πληροῦν ὁλοσχερῆ ἔλλειψιν ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς φιλολογίας μας ἐκδίδοται μετ' οὐ πολύ. Θέλει δὲ χρησιμεύει διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν καὶ θέλει εἶσθαι ἐφηρμοσμένον πρὸς κατάληψιν ἰδίως τῶν κλασικῶν Γερμανῶν ποιητῶν καὶ πεζογράφων.

Librairie L. Simonet, 18, rue Soufflot, Paris.

ΔΩΡΕΑΝ

ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς αἰτοῦντας τὸ παρὰ τοῦ ἀνωτέρου βιβλιοπωλείου κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον Bulletin mensuel. Τὰ παραγγελλόμενα βιβλία ἀποστ. ἐλεύθερα ταχυδρομ. τέλους. Διὰ πᾶσαν παραγγελίαν ὑπερβαίνουσαν τὰ 100 φρ. γίνεται ἔκπτωσις 10 τ. %.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[8 Μαΐου (Πέμπτη) 1880.]

Σήμερον τὴν 10 ὥραν Π. Μ. ἀναχωροῦσιν εἰς τὴν Ἑσπερίαν αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια θέλει μεταβῇ μέχρι Καλαμακίου διὰ τοῦ θωρηκτοῦ «Γεωργίου», ἐν Κορίνθῳ δὲ θέλει ἐπιβῇ τῆς «Ἀμφιτρίτης», ἥτις θέλει φέρει αὐτὴν μέχρι Βενετίας ἢ Βρεντησίου. Ἐκεῖθεν ἡ μὲν βασίλισσα μετὰ τριῶν ἐκ τῶν βασιλοπαίδων, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς κυρίας τῆς τιμῆς Αἰκατ. Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ ὑποναυάρχου Σαχίνη, ἀναχωρήσει κατ' εὐθεῖαν εἰς Πετρούπολιν, λαβοῦσα τηλεγραφικὴν πρόσκλησιν τῶν γονέων της, ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τῶν ἄλλων βασιλοπαίδων καὶ τῆς ἀκολουθίας του μεταβήσεται εἰς Παρισίους. Τὴν «Ἀμφιτρίτην» θὰ συνοδεύσῃ τὸ καταδρομικὸν «Ναύαρχος Μιαούλης», ἀποσταλὲν ἐπὶ τούτῳ εἰς Πάτρας. Τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν θέλουσι συνοδεύσει ἐκ τῆς ἀκολουθίας ἡ κυρία τῆς τιμῆς Αἰκατ. Κολοκοτρώνη, ὁ ὑποναύαρχος κ. Σαχίνης, ὁ διευθυντὴς τῆς ἀγωγῆς τῶν βασιλοπαίδων κ. Λύδερς, ὁ γραμματεὺς κ. Καλίνσκης, οἱ ὑπασπισταὶ τοῦ βασιλέως κκ. βαρῶνος Γόλδσερον, Π. Κολοκοτρώνης καὶ Εὐθ. Χατζῆ Πέτρος, καὶ ἡ κόμησσα Γρούβεν. — Τὴν 1 ἱσταμένου ἐγένοντο ἐν τοῖς ἀνακτόροις αἱ ἐξετάσεις τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως, ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀγωγῆς τῶν βασιλοπαίδων κ. Λύδερς καὶ ἁπάντων τῶν καθηγητῶν αὐτῶν. — Ἡ πρυτανεία τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπεδέχθη πρότασιν Ἀλβανοῦ τινος, διὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κουπιτώρη γενομένην, ὅπως ὁ ἀνδριὰς τοῦ Σκενδέρμπεη ἀνεγερθῇ ἐν τῷ δυτικῷ τοῦ Πανεπιστημίου κήπῳ, ἔνθα εἶνε καὶ τὸ ἡρῷον τῶν ἐν Δραγατσανίῳ πεσόντων. — Ὁ ἐνταῦθα σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀνεκήρυξε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Ἰδομενέα Βιτσώρην μέγαν εὐεργέτην τοῦ συλλόγου διὰ τὰς γενναίας πρὸς αὐτὸν δωρεάς του. — Διωρίσθη διπλωματικὸς πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος ἐν Βουλγαρίᾳ ὁ κ. Ἀναστάσιος Σ. Βυζάντιος, ἀνταποκριτὴς τῆς Νέας Ἡμέρας. Ὁ κ. Βυζάντιος ἀναχωρῶν εἰς τὴν θέσιν του θὰ κομίσῃ εἰς τὴν Α. Υ. τὸν ἡγεμόνα τῆς Βουλγαρίας τὸν μεγαλόσταυρον τῆς Ἑλλάδος μετ' αὐτογράφου ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως Γεωργίου. — Τὴν 2 ἱσταμένου ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν ἐν τῇ μεγάλῃ οἰκίᾳ Μελᾶ. — Ὁ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸς κατέστησε τὸ μάθημα τῆς γυμναστικῆς ὑποχρεωτικὸν διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν γυμνασίων, παρήγγειλε δὲ νὰ ὁρισθῇ ὥρα ἐν ἑκάστῳ γυμνασίῳ πρὸς τοῦτο. — Τὴν ἑσπέραν τῆς χθὲς ἐδόθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὠδείου μουσικὴ ἑσπερὶς ὑπὲρ τοῦ θεραπευτηρίου πρὸς μόρφωσιν νοσοκόμων γυναικῶν, τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότ. τῆς βασιλίσσης. Κατὰ ταύτην ἔλαβον μέρος ὁ ἐνταῦθα ἐπιδημῶν νεαρὸς Ἕλλην βιολιστὴς κ. Β. Παππάζογλους, οἱ κκ. Α. Αὐγερινὸς καὶ Φ. Στῆβενς καὶ οἱ ἀδελφοὶ κκ. Troise. — Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Σχολῇ τῶν ἀπόρων παίδων ἀνῆλθον εἰς 464 μαθητάς, ἐν δὲ τῷ ὑπνωτηρίῳ τῆς σχολῆς κατὰ μὲν τὸν Μάρτιον ἐκοιμήθησαν 1659 παῖδες, τὸν δ' Ἀπρίλιον 1553 παῖδες. — Ἐν ταῖς κατὰ τὸ Δίπυλον ἀνασκαφαῖς τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας εὑρέθη πλὰξ ἐπιτύμβιος ἐνεπίγραφος μετὰ γλυφῶν τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος ὡραιοτάτης τέχνης. — Τὴν 3 Μαΐου μικρέμπορός τις ἐν Ἀθήναις ἐπειράθη ν' αὐτοκτονήσῃ κόψας τὸν λαιμὸν αὐτοῦ διὰ ξυραφίου. — Κυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐδημοσιεύθη διὰ τῆς ἐπισήμου «Ἐφημερίδος τῆς κυβερνήσεως» ὁ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθεὶς νόμος περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ. — Τὴν Τετάρτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὸ ἀτμόπλοιον «Ἰωλκὸς» ἐκτελοῦν τὴν τακτικὴν γραμμὴν προσήραξεν ἐπὶ σύρτεως ἐξ ἄμμου κατὰ τὴν θέσιν Ῥαφῆναν παρὰ τὸ Λαύριον. Ἐκ τῶν ἐπιβατῶν οὐδεὶς ἔπαθέ τι, ἐλπίζεται δὲ νὰ ἀνελκυσθῇ καὶ τὸ ἀτμόπλοιον σῶον. — Εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν χωρίων Κοπανᾶ καὶ Μύτικος ἔπεσε δεινὴ χάλαζα τὸ μέγεθος καρύου, καταστρέψασα τὰς ἀμπέλους, τὰ σπαρτὰ καὶ πάντα τὰ δένδρα. — Διωρίσθη πρόεδρος ὑπουργὸς ἐν Ῥουμανίᾳ ὁ μέχρι τοῦδε πολιτικὸς πράκτωρ κ. Μάρκος Δραγούμης, ἀντὶ τοῦ κ. Κλέωνος Ῥαγκαβῆ μετατεθέντος ὡς πολιτικοῦ πράκτορος εἰς Αἴγυπτον. — Αἱ ἔντοκοι καταθέσεις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀνέρχονται εἰς δρ. 36,4000,000.

ΧΡΗΜΑ[illegible] ΑΘΗΝΩΝ

8 Μαΐου 1880

Δάνεια της κυβερνήσεως	Ομολογ. εκδοθείσαι	Ομόλ. εν κυκλοφορία	Εποχαί πληρωμής μερισμάτων		Εποχαί κληρώσεως	Ετήσ. εισόδ.	Τιμή ομολογ. κρατ.	Τιμή ομολογ. ονομ.	Τρέχουσα τιμή
20 εκατ. φράγ. 8 0/0 [illegible]	59,799	80,651	15 Απρ.	15 Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	φρ. 293
26 [illegible] 9 0/0	40,201		15 [illegible]	15	15 15	25.20	224.—	280	305
[illegible]	52,000	50,510	15 Ιουν.	15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 428
[illegible]	16,000	14,255	15 Απρ.	15 Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	φρ. 289
6 » δραχ. (μετ' αμ.)	60,000	47,6706	31 Δεκεμβρίου		1 Οκτωβρίου	6.—	100.—	100	105
60 » φράγ.	20,772	20,268	15 Ιουν.	15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213 1/2
60 »	120,000		20 Ιαν. / 20 Ιουλ.	20 Απριλ. / 20 Οκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ιουν. 20 Σεπτ.	60.—	[illegible] 1/2	500	φρ. 485 1/2

Πιστωτικά καταστήματα Εταιρίαι	Μετοχικόν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματικόν	Αποθεματικόν κεφάλαιον	Εποχαί πληρωμής μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμή πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	20,000,000	Ολόκληρον	12,680,000	15 Ιαν. 15 Ιουλ.	124.—	1,000	2,475
Γενική Πιστωτική Τράπεζα της Ελλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 15	8.—	175	174
Τράπεζα Βιομηχανικής Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ολόκληρον	φρ. 88,810	20 20	φ. 4.75	100	φ. 117
Ασφαλιστική Εταιρία ο «Αρχάγγελος»	15,000,000	φρ. 3,250,000		1 Μαρτίου	9.80	φρ. 100	65
» » ο «Φοίνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ιανουαρίου	16.—	100	150
» » «Αχαΐα»	1,400,000	280,000	109,340	25	8.10	100	55
Ναυτική Τράπεζα ή «Αλκυών»	2,000,000	527,200	42,294	20 Απριλίου	16.66	200	180
Εταιρία των Μεταλλουργείων του Λαυρίου	20,000,000	14,000,000		1 Φεβρουαρίου	4.60	140	85

Συναλλάγματα

Λονδίνου Εθν. Τραπέζης 3μηνα [illegible] 28.20

Γαλλ. Εθ. Τραπ. όψεως δρ. 1.14 — Εμπ. 3μ. δρ. 1.11 1/2

Νομίσματα

Εικοσάφραγκον	δραχ.	22.55
Λίρα Στερλίνα	,,	28.10
Λίρα Οθωμανική	,,	25.55
Αυστριακόν Φλωρίον	,,	18.10
Αργυρόν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* από αριθ. 1—59,799 των 8 τοῖς εκατ.
» 59,800—100,000 ,, 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρών - Λονδ. 3μ. (7 Μαΐου.)	Εμ.	28-28.20.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (6 Μαΐου.)	,,	28.40-28.50.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (14 Μαΐου).

Σιδηρόδρομοι Ευρωπ. Τουρκίας	φρ.	36 3/8
Ελληνικόν δάνειον των 9 0/0.	,,	271
,, ,, ,, 8 0/0.	,,	261
Εταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	93
Λονδίνου 3 μηνών	γρ.	109 3/4 - 110 1/4
Παρισίων 3 ,,	φρ.	22 92 1/2 - 23.
Λίρα Αγγλική	γρ.	110 1/4
Εικοσάφραγκον	,,	88

ΒΙΕΝΝΗΣ 8 Απριλίου.

Λον. αι 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.70
Παρισ. τα 100 φρ.	,,	47.—
Εικοσάφραγκον	,,	9 46
Αργυρά φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 14 Μαΐου.

Λον. αι 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.75
Παρισ. τα 100 φρ.	,,	46.85
Εικοσάφραγκον	,,	9.47
Αργυρά φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (14 Μαΐου.)

Λονδίνου Παρισ. εν όψει (μ. 3 0/0) φρ. 25.25-25.30
Χρυσός 1000/1000 το χ. 3,436. 3 - 4 υπερτίμησις 0/00
Αργυρ. ,, το χ. 218.89 υποτιμ. 127.50-132.50

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Αμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0.
Ελλάδος (Εθνικής Τραπέζης) 8 0/0. Λονδίνου 3 0/0.
Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0.
Ρώμης 4 0/0.

Αλληλογραφία της Εστίας.

κκ. Κ. Π. (δ') Αλεξάνδρειαν, Δ. Β. και Κ. Σ. Παρισίους, Ν. Π. Μασσαλίαν, Κ. Α. Φάλτσι, Π. Β. Α. και Ι. Α. Ρ. Κέρκυραν, Β. Β. Σπάρτην, Προξενείον της Ελλάδος Μυτιλήνην. Σας ευχαριστούμεν.—Κν Φ. Ε. Βελιγράδιον. Απεστάλησαν τη 3 εις Σεμλίνον.—κ. Ν. Ι. Κ. Σμύρνην. Δυνάμει επιστολής του κ. Α. Σ. παρεδόθησαν τη 2 Μαΐου, τω κ. Κ. Δ. Κ. απερχομένω κατ' αυτάς εις Αλεξάνδρειαν.—*** Ευτυχέστεροι θα ήσαν πολλοί των ανθρώπων, εάν και περί των αλλοτρίων αδιαφόρουν τοσούτον όσον αμελούσι των ιδίων.—Επαρχιακόν ταμίαν Σπάρτης. Τα προηγούμενα απεστάλησαν τη 5 δι' επιβάτου.—κ. Π. Ν. Π. Πάτρας. Τη 5—κ. Α. Ι. Χ. Μαντσέστερ. Τη 3 σας εγράψαμεν.—κ. Ι. Σ. Ζάκυνθον, α') Η συνδρομή άρχεται από της 1 Ιανουαρίου εκάστου έτους β') το Δελτίον δωρείται από της ημέρας της πραγματοποιήσεως της πληρωμής της συνδρομής γ') Τα από 1 Ιανουαρίου μέχρι της ημέρας της εγγραφής της συνδρομής εκδοθέντα φύλλα παραδίδονται εν τω γραφείω ημών.—Μια κυρία. Αι αμερικανικαί εφημερίδες διηγούνται ότι η κυρία Αστώρ, η σύζυγος του εν Νέα Υόρκη πλουσίου τραπεζίτου, εκίνησε τελευταίον την κοινήν περιέργειαν διά την μυθώδη όλως αξίαν των πολυτίμων κοσμημάτων της. Υπελόγισαν ότι η αξία των αδαμάντων τους οποίους έφερεν εν τινι γεύματι παρά τω προέδρω της δημοκρατίας, ανήρχετο εις 800,000 δολλαρίων. Εν επισήμω δε τινι δεξιώσει παρά τω πρεσβευτή του Μεξικού η κυρία Αστώρ ήτο διαρκώς υπό την επιτήρησιν δύο μυστικών αστυνομικών κλητήρων εις αναχαίτισιν πάσης τυχόν κατά των κειμηλίων τολμηράς ορέξεως, άλλος δε αστυνομικός υπάλληλος έμενε φρουρών νύκτα και ημέραν πρό της θύρας του δωματίου εις το ξενοδοχείον εν ω κατώκει η κυρία Αστώρ.—κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Θα αποσταλώσιν εκ δευτέρου!!—κκ. Ν. Δ. και Α. Σ. Αλεξάνδρειαν, Π. Γ. Φ. και L. S. Παρισίους, Σ. Ν. Σ. Βραΐλαν, Φ. Ζ. Πάτρας, Κ. Σ. Κωνσταντινούπολιν, Α. Κ. Κύθηρα, Δ. Κ. Κ. Ιθάκην, Κν Σ. Α. Αργοστόλιον και Υποκαταστήματα Εθνικής Τραπέζης Πειραιώς και Καρπενησίου. Ελήφθησαν.—Κν Φ. Ρ. και κ. Αδελφ. Β. και Σ. Τ. Μασσαλίαν. Απεστάλησαν ημίν παρά του κ. Ν. Π.—κ. Δ. Σ. Αγρίνιον. Τα προηγούμενα θα τα λάβητε παρά της Κ. Ε. Α. Γ.—κ. Ι. Ε. Ψ. Σμύρνην. Απεστάλησαν τὴν παρελθούσαν [illegible].—κ. Α. Δ. Μ. Πάτρας. Από της αύριον θ' αποστέλλεται το εβδομαδιαίον φύλλον πρός τον κ. Φ. Ζ. Τα προηγούμενα παρακαλείσθε να παραγγείλητε [illegible] να παραλάβη εκ του γραφείου ημών.—Συνδρομητή. Lettres aux Hommes du monde sur les études qui leur conviennent και La Femme studieuse par Mgr l'évêque d'Orléans.—κ. Σ. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Υπό τον όρον όμως να προαποστέλλωνται τα χρήματα.

Εν τω γραφείω της Εστίας πωλούνται οι μέχρι τούδε εκδοθέντες 8 τόμοι αυτής, άδετοι μεν πρός φράγ. 5, δεδεμένοι δε πρός φρ. 8. Έκαστος τόμος περιλαμβάνει τα φύλλα μιας εξαμηνίας.—Τα ταχυδρομικά τέλη εκάστου τόμου ανέρχονται εις λεπτά 80.

Αι συνδρομαί διευθύνονται απ' ευθείας εις Αθήνας «Πρός την διεύθυνσιν της Εστίας», αποστέλλονται δε δι' επιταγών, τραπεζ. γραμματίων της Εθνικής Τραπέζης, Ελλην. γραμματοσήμων, χρυσού, τραπεζ. γραμματίων της Γαλλ. Τραπέζης ή γαλλικών γραμματοσήμων. Γραμμάτια της Ιονικής Τραπέζης και Ρωσσικά χαρτον. είσιν απαράδεκτα.

Τα πρός την διεύθυνσιν της Εστίας αποστελλόμενα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Μονὰ ἢ ζυγά;

Τὸ παίγνιον τοῦτο εἶνε συνηθέστατον. Προτείνει τις εἰς ἡμᾶς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας κεκλεισμένας, καὶ ζητεῖ νὰ μαντεύσωμεν ὁποία αὐτῶν περιέχει ἄρτιον ἀριθμὸν ἀντικειμένων οἱωνδήποτε, καὶ ὁποία περιττόν.

Ζητοῦμεν παρὰ τοῦ προτείνοντος νὰ πολλαπλασιάσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν περιεχομένων εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ ἕνα οἱονδήποτε ἀριθμὸν ἄρτιον, τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν περιεχομένων εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐπὶ ἕνα ἀριθμὸν περιττόν· εἶτα νὰ προσθέσῃ τὰ δύο γινόμενα, καὶ νὰ μᾶς εἴπῃ τὸ οὕτω ἀποτελούμενον ποσόν. Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶνε ἄρτιος, ὁ περιττὸς ἀριθμὸς τῶν ἀντικειμένων ὑπάρχει εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα· ἐὰν δὲ εἶνε περιττὸς ὁ ἐκ τῆς προσθέσεως τῶν δύο γινομένων ἀριθμός, ὁ περιττὸς ἀριθμὸς τῶν ἀντικειμένων ὑπάρχει εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα.

Παράδειγμα —Ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα ὑπάρχουσι 5 ἀντικείμενα, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν 4· ἐὰν πολλαπλασιάσωμεν 5 ἐπὶ ἕνα ἄρτιον ἀριθμόν, οἷον ἐπὶ 2, ἔχομεν 10, πολλαπλασιάζοντες δὲ καὶ τὸν 4 ἐπὶ ἕνα περιττὸν ἀριθμόν, οἷον ἐπὶ 3 ἔχομεν 12· τὰ δύο γινόμενα προστιθέμενα μᾶς δίδουσιν ἄθροισμα 22. Τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ὄντος ἀρτίου, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι ὁ περιττὸς ἀριθμὸς τῶν κεκρυμμένων ἀντικειμένων ὑπάρχει εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα.

1123.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

• • • •
• α • •
• • α •
• • • •

1124.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

δυνατὸν	αὐτῶν	ἡ	ἡμῶν	καὶ
δυστυχία	ἔχῃ	ἀπομακρύνουν	ἀνάγκην	ἡ
ἥτις	μας,	ἀφ'	τοὺς	νὰ
φίλους,	μὴ	τὴν	ἔχουσα	Ἀπὸ
εὐτυχία	χρείαν	ἡ	των	ἡμῶν

1125.

Anagramme

Deux consonnes et trois voyelles
Forment mes cinq lettres, lecteur.—
Perpétuellement j'occupe la hauteur
Où l'aigle seul parfois vient reposer ses ailes.—
Je rends immortel le savant,
Le peindre, l'écrivain, l'artiste, l'artisan,
Le compositeur de musique.—
Ile voisine de l'Attique.

1126.

Comment obtenir 21 avec trois villes de France?

1127.

Mot carré

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις.]

Un carnassier.—Une rivière.—
Un mammifère paresseux.—
On me ressent quand la chaudière,
Sur un vapeur, se fend en deux.—

1128.

On croit, mais bien à tort, lecteurs, que sans argent
Nul ne pourrait vivre content ;
Car quiconque oserait le dire,
Je pourrais à bon droit l'appeler sot et fou.
Regardez-moi plutôt: quand je n'ai pas le sou.
Bien loin de m'attrister, je ne fais plus que rire.

ΛΥΣΕΙΣ

1114.

Ἡ λαιμητόμος ὡς ὄργανον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰσήχθη κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐν τῇ νομοθετικῇ τῶν Γάλλων συνελεύσει, προκειμένης συζητήσεως περὶ τῆς ἐξευρέσεως τοῦ μᾶλλον ἀσφαλοῦς καὶ προσφόρου τρόπου πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ ἰατρὸς Guillotin ἐξ αἰσθήματος φιλανθρωπίας ὁρμώμενος προέτεινε τὴν χρῆσιν τῆς λαιμητόμου, ὑπερμιάσας τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς διὰ τρόπου, ὅστις κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Μηνύτορος τῆς 2 Δεκεμβρίου 1789 οὐχὶ ὀλίγην ἱλαρότητα ἐπροξένησεν εἰς τὴν συνέλευσιν. «Avec ma machine, ἀνεφώνησεν ἀγορεύων, je vous fait sauter la tête d'un clin d'oeil et vous ne souffrez point.» Ἂν καὶ ὁ Guillotin ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸν ἐφευρέτην τῆς λαιμητόμου, βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ὁ μηχανισμὸς αὐτῆς ἦν ἤδη γνωστὸς ἀπὸ τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ἐν Ἰταλίᾳ, ἔνθα ἐχρησίμευσε πολλάκις πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, καλουμένη Mannaja. Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ ἰατροῦ Guillotin, ἐζήτησε τὴν γνώμην τοῦ ἰατροῦ Louis ἰσοβίου γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας τῆς χειρουργίας, ὅστις δι' ἠτιολογημένου ὑπομνήματος ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς αὐτῆς, καὶ ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τῆς ἐπιτηρήσεως τῆς κατασκευῆς λαιμητόμου ὑπό τινος Γερμανοῦ μηχανικοῦ ὀνόματι Schmith. Διὰ τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἡ λαιμητόμος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ χυδαίου λαοῦ la petite Louison, κατὰ πρῶτον δὲ οἱ συντάκται τῆς τότε λίαν διαδεδομένης νομιμόφρονος ἐφημερίδος Les actes des Apôtres ἐκάλεσαν τὴν λαιμητόμον Guillotine, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ προτείναντος αὐτὴν ἰατροῦ Guillotin. ὅστις βεβαίως ἐὰν ἐγνώριζε πόσων ἀνοσιουργημάτων ἤθελε κατασταθῆ τὸ ὄργανον, δὲν ἤθελεν ἰδιοποιηθῆ τὴν δόξαν τῆς ἐφευρέσεως αὐτοῦ, καὶ ἀναγκάσει τοὺς ἀπογόνους του νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ πατρικὸν ὄνομά των μὴ ἀνεχόμενοι τὸ προσαφθὲν εἰς αὐτὸ ὄνειδος.

1115.

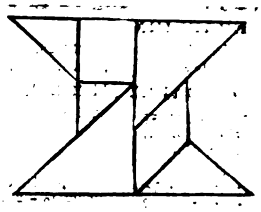

1116.

Διότι τὰ ὠὰ εἶνε ἤδη..... βρασμένα.

1117.

Ὁ ἀγαπῶν τοὺς κόλακάς του ἀκολουθεῖ ἐν ἀγνοίᾳ του τὴν θείαν ἐντολήν: «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν»,

1118.

Πρὸς τοῦτο κόψον κατὰ πρῶτον ἀπὸ Α εἰς Β (ὡς ἐν τῷ κατωτέρῳ σχήματι), οὕτω δὲ θὰ ἔχῃς τρία τεμάχια, ἅτινα τοποθετεῖς ὡς ἐν τῷ κατωτέρῳ σχήματι καὶ κόπτεις ἔπειτα ἀπὸ Γ εἰς Δ. Οὕτω θὰ ἔχῃς 7 τεμάχια.

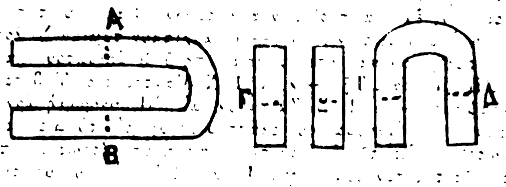

1119.

14	3	25	15	34	20
8	36	30	6	27	4
19	28	16	26	9	13
24	2	11	21	35	18
29	10	7	31	1	33
17	32	22	12	5	23

1120.

Main, mai.

1121.

1122.

Regnier—Re, re, gin.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 229 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 18 Μαΐου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΕΠΑΡΧ. ΕΙΡΗΝΟΔ(ΙΚΕΙΟΥ) ΣΥΡΟΥ

ἐν ἔτει 1831.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 26/8 Μαΐου 1880.

Διάλογος.—Ἀχαιοὶ καὶ Δαναοί.—Rougé, Chabas, Maspero, Brugsch, Halévy. Τάνα, Ha-ka-Phtah, Tape.—Νεροῦτσος καὶ Μαριέττ.—Νίτωκρις καὶ Μυκερῖνος.—Τὸ σάνδαλον τῆς Ῥοδώπιος.—Τὸ πνεῦμα τῆς μεσημβρινῆς πυραμίδος.—Ἐπίλογος.

— Καὶ τί ἀπέγειναν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ Δαναοί, πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ὁποίων ἤλθετε εἰς Αἴγυπτον; μὲ ἠρώτησε προχθὲς τὸ ἑσπέρας μία τῶν χαριεστέρων Ἑλληνίδων τῆς Ἀλεξανδρείας.

— Ὦ κυρία μου, μὲ ἐνθυμίζετε πληγὴν δεινοτάτην τοῦ ἐπιστημονικοῦ μου βίου.

— Εἶναι ἆρά γε τὸ πρᾶγμα τόσον τραγικόν; Τί μᾶς μέλει ἐπὶ τέλους ἂν πρὸ ἐτῶν τεσσάρων χιλιάδων ἐπολέμησαν ἢ δὲν ἐπολέμησαν Ἕλληνες πρὸς Αἰγυπτίους;

— Πῶς τί μᾶς μέλει, ἀφοῦ, ἐὰν τὰ γεγονότα ταῦτα ἀποδειχθῶσι, θέλουσι προστεθῇ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους μας πεντακόσια, ἑξακόσια ἢ καὶ ἑπτακόσια ἔτη;

— Νομίζετε λοιπὸν ὅτι τὸ ἔθνος μας δὲν ὑπῆρξεν ἀρκετὰ μακρόβιον, καὶ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ προστεθῶσιν ἔτι εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἑκατονταετηρίδες τινές;

— Ἀλλὰ παρατηρήσατε, κυρία μου, ὅτι δὲν πρόκειται ν' αὐξήσωμεν τὸ γῆράς του· ὁ λόγος εἶναι νὰ παρατείνωμεν τὴν νεότητα αὐτοῦ· τοῦτο δὲ εἶναι πάντοτε εὐχάριστον καὶ εἰς τὰ ἔθνη καὶ εἰς τὸν κατ' ἰδίαν ἄνθρωπον.

— Ἔστω. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ παράτασις αὐτὴ τῆς νεότητός μας προσκρούει εἴς τινας δυσκολίας.

— Κατὰ δυστυχίαν εἰς πολλάς.

— Εἶναι ἆρά γε δυνατὸν νὰ τὰς ἀκούσωμεν;

— Ἀλλά, κυρία μου, ἐπιτρέψατέ με νὰ σᾶς εἴπω ὅτι δὲν ἠξεύρω τί ἐπάθατε ἀπόψε· ἦλθον διὰ νὰ εὕρω παρὰ τῇ ἐγνωσμένῃ ὑμῶν ἀγαθότητι ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὰς ὀδύνας μου, ὑμεῖς δὲ ἐπιμένετε νὰ μὲ τὰς ἀνακαλεῖτε.

— Μὲ παρεξηγεῖτε τῇ ἀληθείᾳ, κύριέ μου. Ἐκ τῶν ὀλίγων λέξεων τὰς ὁποίας ἀντηλλάξαμεν τὴν ἑσπέραν ταύτην ἕως τώρα, ἤλπισα ὅτι θέλετε ἐννοήσει τὴν προαίρεσίν μου νὰ σᾶς παρηγορήσω ἀπ' ἐναντίας, ἐὰν τυχὸν τὰ ἀσχολοῦντα ὑμᾶς ζητήματα δὲν λάβωσι τὴν ποθουμένην λύσιν. Δὲν σᾶς παρεκάλεσα δὲ νὰ μὲ εἴπητε τίνα εἶναι τὰ προσκόμματα εἰμὴ διὰ ν' ἀνακαλύψω ἴσως ἐν αὐτοῖς πιθανότητά τινα ἐπιτυχίας. Διότι καθὼς ἠξεύρετε οἱ θεαταὶ εἶναι συνήθως ψυχρότεροι τῶν ἀγωνιστῶν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν, ὡς μὲ ἐδίδαξε νὰ λέγω ὁ γλωσσοκάνων ἡμῶν Κόντος, ἐπιτηδειότεροι νὰ κρίνωσι τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνος.

Ταῦτα διαλαβοῦσα καὶ κοσμήσασα τὴν ἀπάντησιν διὰ λεπτοῦ μειδιάματος, τὸ ὁποῖον τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲν εἰμπόρεσα νὰ καταλάβω ἐὰν ὑπεδήλου εἰρωνείαν ἢ συμπάθειαν, μὲ προέτεινε τὴν δεξιάν· ἐγὼ δὲ ἀσπασθεὶς τὴν δεξιὰν ταύτην εὐλαβῶς ἐπείσθην ὅτι δέον νὰ ὑποκύψω.

— Πολλοὶ ἔγκριτοι αἰγυπτιολόγοι, ἐν οἷς ὁ **Rougé**, ὁ **Chabas**, ὁ **Maspero**, ἀνέγνωσαν εἴς τινας ἐπιγραφὰς τὰ ὀνόματα τῶν Δαναῶν καὶ τῶν Ἀχαιῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἐξυμνοῦσιν ἔργα βασιλέων τῆς ΙΗ' τῆς ΙΘ' καὶ τῆς Κ' δυναστείας, αἵτινες ἤκμασαν μεταξὺ τοῦ 1700 καὶ τοῦ 1100 περίπου ἔτους πρὸ Χριστοῦ. Λέγουσι δὲ αἱ σύγχρονοι τῶν βασιλέων ἐκείνων αὗται ἐπιγραφαὶ ὅτι τὰ ἑλληνικὰ ταῦτα ἔθνη ἐπεχείρησαν ἐπανειλημμένας, ἂν καὶ ἀτυχεῖς κατὰ τῆς Αἰγύπτου στρατείας, εἰς χρόνους πολὺ προγενεστέρους τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα ἐλογίζοντο ἄχρι τοῦδε περιέχοντα τὰς πρώτας ἡμῶν περὶ Ἀχαιῶν καὶ Δαναῶν εἰδήσεις.

— Καθὼς βλέπω, τὸ πρᾶγμα εἶναι σαφές· καὶ ἰδοὺ προστεθέντα διὰ μιᾶς εἰς τὴν νεότητα ἡμῶν τόσα περίπου ἔτη, ὅσα ἀποτελοῦσιν ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν βίον τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους.

— Ἔχετε, κυρία μου, ὀλίγην ὑπομονήν, διότι παρασάγγας ἔτι ἀπέχομεν τοῦ κατορθώμα-

Digitized by Google

τος τούτου. Ὁ Brugsch, ἀνὴρ οὐδὲν ἧττον τῶν προμνημονευθέντων ἔγκριτος, ἀξιοῖ ὅτι τὰ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀναφερόμενα ἔθνη δὲν εἶναι οἱ ἡμέτεροι προπάτορες, ἀλλὰ κάτοικοι τῶν περὶ Καύκασον καὶ Ταῦρον χωρῶν, ἐκεῖθεν ἐπιδραμόντες κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ὁ δὲ Halévy ἐπεχείρησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἔθνη Λιβυκά.

— Αἱ διαφωνίαι αὗται εἶναι βεβαίως δυσάρεστοι, δὲν ματαιοῦσιν ὅμως τὰς ἐλπίδας μας. Οἱ σύμμαχοι ἡμῶν ὁμονοοῦσιν, οἱ δὲ ἀντίπαλοι εἶναι διηρημένοι, ὥστε ἡ νίκη προαναγγέλλεται ἀσφαλής.

— Ζητῶ, κυρία μου, τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς παρατηρήσω ὅτι, ἐὰν μὲ διακόπτετε οὕτω συνεχῶς, δὲν θέλομεν τελειώσει ποτέ.

— Εἶσθε λοιπὸν τοσοῦτον ἀνυπόμονος ν' ἀπαλλαγῆτε ἀπὸ ἐμέ;

— Ἄπαγε, κυρία μου, ἤθελον μόνον προτιμήσει νὰ διαλεχθῶ πρὸς ὑμᾶς περὶ θεμάτων ὀλιγώτερον ἀμφισβητουμένων.

— Ὦ! τὰ σαφῆ καὶ ἀναμφισβήτητα θέματα! Δὲν φαντάζεσθε πόσον εἶναι πληκτικά. Ὑποθέτω ὑμᾶς καθήμενον πλησίον κυρίας, ἥτις δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ ἄσχημος καὶ δὲν στερεῖται πνεύματός τινος. Τὸ σαφὲς καὶ ἀναμφισβήτητον θέμα τῆς ὁμιλίας σας ἤθελεν εἶναι νὰ ἀποδείξετε διὰ ποικίλων τοῦ λόγου τεχνασμάτων τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν σᾶς προξενεῖ. Ἀλλὰ τὸ κλασσικὸν τοῦτο δραμάτιον ἐπαναλαμβάνεται ἀφ' ἧς ὑπάρχει ὁ κόσμος ἡμῶν. Ἔχει ἑνότητα τόπου καὶ χρόνου. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σχηματίζεται εἰς κωμῳδίαν, σπανίως λαμβάνει τὰς διαστάσεις τραγῳδίας, πάντοτε δὲ αἱ περιπέτειαι αὐτοῦ εἶναι ἐκ προοιμίου γνωσταί, διότι ἀπολήγει εἰς ἓν ἢ τὸ πολὺ δύο θύματα. Ἐνῷ οἱ Δαναοὶ τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος πρὸ Χριστοῦ καὶ οἱ Ἀχαιοὶ τῆς ΙΕ' καὶ αἱ κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἐπιδρομαὶ αὐτῶν εἶναι πράγματα πρωτάκουστα καὶ πρωτοφανῆ, εἶναι γεγονότα διασκελίζοντα τοὺς αἰῶνας καὶ τὰς χώρας, ὅπως ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Ἥρα. Πιστεύσατέ με ὅτι ἐκινήσατε τὴν περιέργειάν μου, καὶ ὅτι ἤθελον εἰλικρινῶς λυπηθῆ, ἐὰν δὲν ἐξηκολουθεῖτε τὰς ἐξηγήσεις σας.

Ὅθεν ἠναγκάσθην πάλιν νὰ κλίνω τὸν αὐχένα· καί, τεταπεινωμένος ὁπωσοῦν διὰ τὸ εὔγλωττον μάθημα τὸ ὁποῖον ἔλαβον,

— Ἐλθὼν εἰς Αἴγυπτον, εἶπον, ἠρώτησα τὴν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμην, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μὲν τοῦ ἡμετέρου Νεροῦτσου, ἐν Καΐρῳ δὲ τοῦ Μαριέττ. Ὁ Νεροῦτσος εἶναι, καθὼς ἠξεύρετε, ἐκ τῶν ἐπιστημόνων ἐκείνων τοὺς ὁποίους εὐχαρίστως γνωρίζει τις ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὅπερ δὲν συμβαίνει πάντοτε.

— Μήπως λέγετε τοῦτο διὰ νὰ προκαλέσετε φιλοφροσύνην τινὰ ἐκ μέρους μου;

— Ἀφοῦ ἐκ προοιμίου μὲ ἐδώκατε νὰ ἐννοήσω σαφῶς ὅτι οὐδεμίαν δέχεσθε ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι φυσικώτατον νὰ ἐμπνέετε εἰς πάντα τὸν εὐτυχήσαντα νὰ σᾶς γνωρίσῃ, ἤθελον εἶμαι γελοιωδέστατος νὰ περιμένω ἐγὼ ὑμετέρας φιλοφροσύνας. Δὲν ἀγνοῶ ὅτι οἱ ἰατροὶ καὶ ἱερεῖς συγχωροῦσιν εἰς ἑαυτοὺς πολλά, τὰ ὁποῖα ἀπαγορεύουσιν εἰς ἄλλους, ἀλλά....

— Ἀλλά;

— Μὲ φαίνεται ἐν τούτοις, κυρία μου, ὅτι λησμονοῦμεν τοὺς Δαναοὺς καὶ τοὺς Ἀχαιούς.

— Δὲν εἶσθε εἰλικρινής. Ὁ σκοπός σας ἦτο νὰ εἴπῃτε ὅτι ἐγὼ οὔτε θεραπεύω, οὔτε εὐλογῶ, ἀλλά, κύριος οἶδε... ἴσως βασανίζω. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ἁπλῶς φιλομαθῶ, καὶ μετὰ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ταύτην ἐξήγησιν, δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον, ἂς ἀκούσωμεν τί δοξάζει ὁ φίλος σας αἰγυπτιολόγος.

— Ὁ Νεροῦτσος, ὅστις ἀνέγνω ἐκ τῶν πρώτων ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἐκείναις τὰ τῶν Δαναῶν καὶ Ἀχαιῶν ὀνόματα, ἐπιμένει ὅτι περὶ τούτων ἐν αὐταῖς πρόκειται, προσθεὶς ὅμως ὅτι, ὑπὸ πολλῶν περισπώμενος ἀσχολιῶν, δὲν παρηκολούθησε τὰς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενομένας νεωτέρας ἐξηγήσεις καὶ συζητήσεις. Ὁ δὲ Μαριὲττ ἐπέχει, καὶ φαίνεται μᾶλλον ἀποκλίνων εἰς τὴν γνώμην τοῦ Brugsch.

— Πόθεν ὅμως προκύπτουσιν αἱ διαφωνίαι αὗται; Αἱ ἐπιγραφαὶ τελευταῖον δὲν ἀναφέρουσι Δαναοὺς καὶ Ἀχαιούς;

— Ἀκριβῶς εἰπεῖν, ὄχι, κατὰ δυστυχίαν. Καὶ διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς τὸ πρῶτον τῶν ὀνομάτων τούτων, τὰ κείμενα λέγουσι *Tάνα*, *Τάναου*, *Tanaoῦna*. Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ αἰγυπτιολόγοι μετασχηματίζοντες εἰς *Δαναοὺς* τὰς διαφόρους ταύτας γραφὰς οὐδὲν πράττουσι τολμηρότερον τοῦ ὅτι ἔπραξαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ μεταβαλόντες τὸ Hâ Ka-Phtah εἰς *Αἴγυπτον* ἢ τὸ Tape εἰς *Θήβας*. Καὶ οὐδὲν ἧττον ἀληθὲς εἶναι ὅτι αὐτὸς ὁ Brugsch, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὰ ὀνόματα ἐκεῖνα σημαίνουσι Καυκασικήν τινα φυλὴν τροπολογεῖ ὡσαύτως αὐτὰ οὐκ ὀλίγον. Ὁπωσδήποτε ἀμφότερα τὰ στρατόπεδα προτείνουσιν ἐπιχειρήματα ἐξ ἴσου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον αὐτογνώμονα.

— Ἀλλὰ τὰ κείμενα δὲν περιέχουν ἄλλας τινὰς νύξεις ἐπιτηδείας νὰ ὑποδείξωσι τίς τῶν δύο γνωμῶν εἶναι ἡ πιθανωτέρα;

— Τὰ κείμενα λέγουσιν ὅτι τὰ ἡττηθέντα ἔθνη ἦσαν κάτοικοι τῶν νήσων, ὅτι ᾤκουν ἐντὸς τῆς θαλάσσης, καὶ ὅτι ὁ βασιλεύς, κατατροπώσας αὐτά, ἐγένετο κύριος ἁπάσης τῆς περιφερείας τῆς μεγάλης θαλασσίας δεξαμενῆς· ἅτινα πάντα δυσκόλως συμβιβάζονται πρὸς τὰς ἑρμηνείας τοῦ Brugsch καὶ τοῦ Halévy, προσαρμόζονται δὲ μᾶλλον εἰς τοὺς Δαναοὺς καὶ τοὺς Ἀχαιούς.

Digitized by Google

— Αἱ τελευταῖαι αὗται εἰδήσεις ἀναπτεροῦσιν ὁπωσοῦν τὰς ἐλπίδας μου, αἵτινες, δὲν σᾶς τὸ κρύπτω, εἶχον ἀρχίσει ν' ἀποβάλλωσιν ἐν τῷ μεταξὺ τὸ προηγρύμενον θάῤῥος. Σᾶς ὁμολογῶ ὅμως ἐν ταὐτῷ ὅτι ἡ ἀδιάλειπτος αὐτὴ παλίῤῥοια τῶν διαφόρων φάσεων τοῦ ζητήματός σας, ἐπεσκότισεν ἐπὶ τέλους ὀλίγον τὴν διάνοιάν μου. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὲ διηγηθῆτε τίποτε ἁπλούστερον περὶ τῆς αἰγυπτιακῆς ἱστορίας;

— Ἐπιθυμεῖτε ν' ἀκούσητέ τι σαφὲς καὶ ἀναμφισβήτητον;

— Σαφὲς καὶ ἀναμφισβήτητον ὅσον θέλετε, ἀρκεῖ ν' ἀναφέρεται εἰς τὴν αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν. Δὲν μὲ λέγετε λόγου χάριν τί γνωρίζομεν ἀσφαλῶς περὶ τῆς βασιλίσσης Νιτώκριος;

— Προθύμως, κυρία μου. Ἡ Νίτωκρις ἦτο ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως Μενθεσούφιος, τὸν ὁποῖον αἱ ἐπιγραφαὶ ὀνομάζουσιν Merenra Mentemsaf Β'. Ἦτο δὲ ὁ Μενθέσουφις βασιλεὺς τῆς ἕκτης δυναστείας, ἧς ἡ ἀρχὴ ἀποδίδεται εἰς τὸ ἔτος 3700 π. Χ. Ἡ Νίτωκρις ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων Nitagrit, καὶ κατὰ τὸ ἔθος τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις βασιλεῦσι καὶ τὸ ὁποῖον βραδύτερον ἐμιμήθησαν οἱ ἡμέτεροι Πτολεμαῖοι, ἐνυμφεύθη τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς.

Ἀλλ' ὁ Μενθέσουφις ἐβασίλευσεν ὀλίγον, γενόμενος θῦμα στάσεως ἐν μόλις ἔτος ἀφ' ἧς κατέλαβε τὴν ἀρχήν. Τότε διεδέξατο τὴν βασιλείαν ἡ ἀδελφὴ καὶ σύζυγος αὐτοῦ ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ, ὃν ὅμως ἐπιμελῶς ἀπέκρυψε, τοῦ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν θάνατόν του. Κατεσκεύασε δὲ ἀχανῆ ὑπόγειον αἴθουσαν καὶ προσεκάλεσεν, ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς, εἰς συμπόσιον μέγα πάντας τοὺς Αἰγυπτίους, ὅσους ἐγίνωσκεν ὑποκινήσαντας τὴν στάσιν. Καὶ συνελθόντας ἀνυπόπτως, ἔπνιξεν αὐτοὺς παρεισαγαγοῦσα εἰς τὴν αἴθουσαν τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου διὰ διώρυγος, ἣν εἶχε προπαρασκευάσει ἐν τῷ κρύπτῳ. Ταῦτα διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος.

Τὸ δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Νίτωκρις ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά, καὶ ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ συνεπλήρωσε τὴν τρίτην τῶν μεγίστων πυραμίδων, τὴν ὁποίαν εἴδατε βεβαίως πολλάκις, καὶ ἥτις φέρει τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως Μυκερίνου, ὅστις ὅμως εἶχεν ἀφήσει αὐτὴν ἀσυντέλεστον. Ὁ Μυκερῖνος ἐκαλεῖτο Menkerâ καὶ ἀνῆκεν εἰς τὴν τετάρτην δυναστείαν τὴν ἀνατρέχουσαν μέχρι τοῦ ἔτους 4200 περίπου π. Χ. Ἡ Νίτωκρις ὑπερεδιπλασίασε τὰς διαστάσεις τοῦ μνημείου τούτου καὶ ἐκόσμησεν αὐτὸ διὰ τοῦ πολυτίμου ἐκείνου Συηνιτικοῦ περιβλήματος, τὸ ὁποῖον βραδύτερον τοσοῦτον δικαίως ἀπεθαύμαζον οἱ Ἕλληνες, οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Ἄραβες περιηγηταί. Ἐντὸς τῆς πυραμίδος ταύτης, ὑπεράνω τοῦ δωματίου ἐν ᾧ πρὸ ὀκτὼ ἤδη ἑκατονταετηρίδων ἀνεπαύετο ὁ εὐλαβὴς Μυκερῖνος, ἐκεῖ ἐκηδεύθη καὶ αὐτὴ ἐντὸς πολυτελοῦς ἐκ γλαυκοῦ βασανίτου λίθου σαρκοφάγου, τοῦ ὁποίου ἀνευρέθησαν τὰ λείψανα. Ἐντεῦθεν βραδύτερον ἡ ὅλη κατασκευὴ τῆς πυραμίδος ἐκείνης ἀπεδόθη εἰς τὴν Νίτωκριν. Οἱ Ἕλληνες περιηγηταὶ μετεποίησαν τὴν βασιλίδα εἰς ἑταίραν καὶ μετωνόμασαν αὐτήν, διὰ τὸ θρυλλούμενον κάλλος, Ῥοδῶπιν. Ἔλεγον δὲ ὅτι ἐνῷ ἐλούετό ποτε εἰς τὸν ποταμόν, ἀετὸς ἐπισκήψας ἥρπασεν ἓν τῶν σανδάλων αὐτῆς, ἀπήγαγεν εἰς Μέμφιν καὶ ἄφησε νὰ καταπέσῃ εἰς τὰ γόνατα τοῦ βασιλέως καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος ἐδικαιοδότει ἐν ὑπαίθρῳ. Ὁ βασιλεὺς ἀπορήσας διὰ τὸ παράδοξον τοῦ πράγματος καὶ τὸ κάλλος τοῦ σανδάλου, διέταξε νὰ ἀναζητηθῇ καθ' ὅλον τὸ κράτος ἡ γυνὴ εἰς ἣν ἀνῆκε· καὶ οὕτως ἡ Ῥοδῶπις ἐγένετο βασιλὶς τῆς Αἰγύπτου. Ταῦτα γνωρίζομεν περὶ τῆς Νιτώκριος.

— Ταῦτα καὶ οὐδὲν ἄλλο;

— Δὲν ἐνθυμοῦμαι τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος ἄλλο τι.

— Ἐπιτρέψατέ με λοιπὸν νὰ συμπληρώσω ἐγὼ τὸ ἱστόρημά σας. Ὁ Ἄραψ Murtadis, υἱὸς τοῦ Gafif, διηγεῖται περὶ αὐτῆς παράδοσίν τινα ἔτι μᾶλλον θαυμασιωτέραν τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως. «Λέγεται ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς μεσημβρινῆς πυραμίδος παρίσταται πάντοτε ἐν μορφῇ γυναικὸς γυμνῆς ἀλλ' ὡραιοτάτης. Ἡ γυνὴ αὐτὴ ὁσάκις θέλῃ νὰ ἐμπνεύσῃ εἴς τινα ἔρωτα καὶ νὰ ταράξῃ τὴν διάνοιάν του, μειδιᾷ πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ ἀδύνατον νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὸ δόλωμα τοῦτο, καὶ πλησιάζει. Τότε αὐτὴ τὸν ἁρπάζει καὶ τὸν καθιστᾷ ἐμμανῆ ἐξ ἔρωτος, ὥστε οὗτος ἔκτοτε παραφρονήσας πλανᾶται τῇδε κἀκεῖσε ἀνὰ τὴν χώραν. Πολλοὶ ἄνθρωποι τὴν εἶδον περιφερομένην κύκλῳ τῆς πυραμίδος περὶ μεσημβρίαν καὶ περὶ ἡλίου δυσμάς».

Δὲν ἠξεύρω πῶς, ἅμα ἔπαυσεν ἠχοῦσα ἡ φωνὴ αὐτή, ἐταράχθην ὀλίγον. Ἐγερθείς, ἐκύτταξα τὸ ὡρολόγιόν μου· ἡ ὥρα ἦτο μία μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Μηδεμίαν δὲ τολμήσας νὰ προφέρω λέξιν, ἀπεχαιρέτησα ἐν σιωπῇ τὴν κυρίαν, ὅτε αὐτὴ καγχάσασα·

— Ὁμολογήσατε, εἶπεν, ὅτι ἐφοβήθητε ὀλίγον.

— Ἴσως, ἀπεκρίθην, ἂν καὶ δὲν πιστεύω τὸ πνεῦμα νὰ ἐθεώρει ἀντάξιον τοῦ νὰ καταλέξῃ μεταξὺ τῶν θυμάτων του ἄνδρα πρεσβύτην.

— Τίς ἠξεύρει; Τὰ πνεύματα αὐτὰ ἔχουν ἐνίοτε παραδόξους ἰδιοτροπίας. Ἀλλὰ ἀπέλθετε ἐν εἰρήνῃ, καὶ πάλιν ἐπανέλθετε, ὁσάκις, κατὰ τὴν τετριμμένην φράσιν, δὲν ἔχετε τίποτε καλήτερον νὰ κάμετε. Κἂν δὲ δὲν βαρυνθῆτε, γράψατε τὸν διάλογόν μας καὶ στείλατέ τον εἰς τὰς ἐν Ἀθήναις φίλας ὑμῶν, διὰ νὰ τὴν παραστήσωσι καμμίαν ἑσπέραν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν γαλλικῶν δραματίων, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἐπιτυχῶς, ὡς ἀκούω, ὑποκρίνονται.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Digitized by Google

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

καὶ τὸ κάστρον τῆς Ὠριᾶς.

Τὰ δημοτικὰ τῶν Ἑλλήνων ᾄσματα, ἐνῷ ὑπὸ τῶν εἰδημόνων ἐκρίθησαν ὡς ἡ ὡραιοτέρα διάχυσις τῆς καρδίας ἑνὸς κατ' ἐξοχὴν ποιητικοῦ λαοῦ, ἐν Ἑλλάδι τοσοῦτον περιφρονοῦνται ὥςε ὀλίγιστοι τῶν πολλῶν ἡμῶν ποιητῶν δύνανται νὰ καυχηθῶσιν ὅτι ἔλαβον τὴν περιέργειαν νὰ ἴδωσι πῶς ἐτραγούδουν οἱ ἄξεστοι μὲν, ἀλλ' ἀληθινοὶ ἐκεῖνοι ποιηταί, οἵτινες ὁμολογοῦνται καὶ ἀναντίρρητοι πατέρες ἡμῶν, ἐνῷ οἱ πλεῖστοι ἀποστηθίζουσι πολλοὺς ξένους ποιητάς, ὑπὸ τῶν ὁποίων δυστυχῶς καὶ ἐπηρεάζονται χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶσι[1].

Ἐν τῇ ἄλλῃ Εὐρώπῃ ὑπουργεῖα καὶ ἀκαδημίαι ἔχουσιν ὁρίσει χρηματικὰς ἀμοιβὰς ὑπὲρ τῶν περισυναγόντων τὰ μνημεῖα τῆς φιλολογίας τοῦ λαοῦ, καταλληλότεροι δὲ πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο ἀπεδείχθησαν οἱ δημοδιδάσκαλοι, οὐχὶ διότι οἱ Εὐρωπαῖοι δημοδιδάσκαλοι εἶναι διανοητικοὶ φωστῆρες, ἀλλὰ διότι ῥηταὶ διαταγαὶ τοῖς ἐπιτάττουσιν ὅτι πρωτίστη ἀρετὴ τῆς καθαρῶς μηχανικῆς αὐτῶν ἐργασίας εἶναι οὐχὶ ἡ σχολαστικὴ τῶν κειμένων ἑρμηνεία καὶ παραμόρφωσις, ἀλλ' ἡ πιστὴ οὕτως εἰπεῖν φωτογράφησις αὐτῆς τῆς δημοτικῆς λαλιᾶς.

Πρῶτος ὁ Καποδίστριας, κατανοήσας τὴν ἐκ τοιούτων συλλογῶν φιλολογικὴν καὶ ἐθνικὴν ὠφέλειαν, συμπεριέλαβεν εἰς τὰς περὶ πνευματικῆς ἀναβιώσεως τῆς Ἑλλάδος πρώτας αὐτοῦ ὁδηγίας καὶ τὴν κατὰ τόπους διάσωσιν τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων· ὁ ἐπελθὼν ὅμως θάνατος αὐτοῦ ἐματαίωσε τὸ τότε τοσοῦτον εὔκολον ἔργον, διότι καὶ αἱ ποιητικαὶ παραδόσεις ἀκμαῖαι διετηροῦντο εἰς τὰ ἁρματωλικὰ τάγματα καὶ ὅλος ὁ ἑλληνισμὸς ἀνέπνεε τότε τὸν θερμουργὸν ἀέρα τῶν ἐθνικῶν τραγουδίων· τότε καὶ αὐτοὶ οἱ Σοῦτσοι ἔγραφον δημοτικὰ ποιήματα, διότι ἐλάλουν μὲ τὴν καρδίαν καὶ οὐχὶ μὲ τὰ λεξικά, καὶ πρὸ πάντων διότι τὸ νόσημα τῆς Νέας Σχολῆς δὲν εἶχεν ἔτι ἐμβολιασθῆ εἰς τὸ ἀκμαῖον δένδρον τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως ὅπως καταμαράνῃ αὐτό.

Ὁ ἐκ τῆς Καποδιστρείου γενεᾶς ἐπιζῶν ἀξιοσέβαστος Μάμουκας ἐνέβαλεν εἰς πολλοὺς ὑπουργοὺς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ματαιωθείσης ἰδέας, ἐπὶ δὲ τῆς ὑπουργίας τοῦ Χριστοπούλου ἐξεδόθησαν αἱ πρῶται πρὸς τοὺς δημοδιδασκάλους ἐγκύκλιοι πρὸς περισύναξιν τῶν ὑπολειπομένων ἐθνικῶν ποιημάτων· εἰς τὰς ἐγκυκλίους ταύτας ὀφείλονται τὰ πλεῖςα τῶν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν» καὶ τῇ «Πανδώρᾳ» δημοσιευθέντων ᾀσμάτων καὶ γλωσσαρίων.

1. Οὕτω περιφρονοῦντες τὴν ἐθνικὴν ποίησιν καὶ οἱ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως λογιωτατίζοντες στιχουργοὶ ἔγραψαν πολλὰς χιλιάδας στίχων, τοὺς ὁποίους οὐδεὶς πλέον ἀναγινώσκει· εἰς μάτην οἱ λόγιοι συντάκται τῆς Νεωτερικῆς Γεωγραφίας (1791) προέτρεψαν τοὺς τότε λεγομένους ποιητὰς νὰ παύσωσι λογιωτατίζοντες καὶ μιμηθῶσι τοὺς δημοτικοὺς ἡμῶν ποιητάς. «Ἡ γλῶσσά μας εἶναι πολλὰ ἁρμονικὴ καὶ ποιητική, καὶ ὅλα τὰ ξένα ἔθνη τὸ ὁμολογοῦν, ἡμεῖς μόνο δὲν τὸ ἠξεύρομεν . . ἀμμὴ κυτάζομεν μακρειὰ νὰ ἰδοῦμεν τίποτες ςίχους Ἑλληνικούς, Ἰταλικούς, Φραντζέζικους, καὶ δὲν στοχαζόμασθε πῶς ἡ στιχουργία ἡ Ἰταλική, καὶ μάλιστα ἡ Φραντζέζικη, δὲν εἶναι τίποτες συγκρινομένη μὲ τὴν ἐδική μας».

Πλὴν τῆς γλωσσικῆς καὶ ποιητικῆς αὐτῶν ἀξίας τὰ ἐθνικὰ τραγούδια ἔχουσι καὶ καθαρὰν ἱστορικὴν σημασίαν, ὡς ὄντα τὰ μόνα μνημεῖα τῆς κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους· ὡς τοιαῦτα δέ, ἐνῷ πολὺ συντελοῦσιν εἰς κατανόησιν τοῦ κατ' ἐπαρχίας τιμαριωτικοῦ βίου, μᾶς χειραγωγοῦσιν εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ ὑπολανθάνοντος μίτου τοῦ ςενῶς συνδέσαντός ποτε τὰ ἀπὸ τοῦ Ταύρου καὶ τοῦ Πόντου μέχρις Ἴστρου καὶ Σικελίας διεσπαρμένα λείψανα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ὁ δυνάμενος ν' ἀνεύρῃ τὴν ἀρχικὴν πηγὴν ἑνὸς ᾄσματος εὐκόλως παρακολουθεῖ αὐτὸ ταξειδεῦον ἀπὸ τῆς Κιλικίας λόγου χάριν εἰς τὴν Τραπεζοῦντα, τὴν Βάρναν, τὴν Κέρκυραν, οὕτω δὲ ἀνακαλύπτει ὁποίας τροποποιήσεις ὑπέστη ὑπὸ τῶν διαλεκτικῶν ἰδιωμάτων καὶ τῆς ποιητικῆς καλαισθησίας τοῦ ἐνσαρκωθέντος αὐτὸ λαοῦ, ἰδίᾳ δὲ πῶς τὸ ᾆσμα τοῦτο προσκροῦσαν εἰς ἔτι ζωηροτέρας τοπικὰς παραδόσεις διετήρησε μὲν τὴν ἀρχικὴν τοῦ στίχου μορφήν, πολὺ ὅμως ἀπέβαλε τῆς ἱστορικῆς ὑποθέσεως ἐν τῇ τελικῇ συγχωνεύσει.

Ἐκ τοιαύτης μελέτης θὰ διαφωτισθῶμεν διατί ἡ μὲν Τραπεζοῦς, ἡ Κύπρος, ἡ Κρήτη, αἱ Κυκλάδες καὶ ἡ Ἑπτάνησος ἔμειναν πιστότεραι ἐν τῇ μεσαιωνικῇ παραδόσει, τὰ δὲ κλέφτικα τραγούδια δὲν κατώρθωσαν νὰ πολιτογραφηθῶσιν οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ Λευκάδι, τῷ κλασικῷ τούτῳ καταφυγίῳ τῶν ἁρματωλῶν, καὶ θὰ ἐξηγήσωμεν τὸν μυςηριώδη λόγον, δι' ὃν πάντα τὰ ὑπὸ Ἀλβανῶν κατεχόμενα διαμερίσματα στεροῦνται δημοτικῶν ᾀσμάτων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονὸς θεωρῶ πολλῆς μελέτης ἄξιον, διότι τοῦτο καὶ μόνον δύναται νὰ πείσῃ τοὺς ἀντιπάλους τῆς δημοτικῆς ποιήσεως ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ποιητικαὶ γλῶσσαι, ὡς καὶ ποιητικαὶ φύσεις, καὶ ὅτι ἡ ἀληθὴς ποίησις ἑνὸς ἔθνους εἶναι ἐχθρὰ ἄσπονδος τῶν λεξικῶν καὶ τῶν ἀπηρχαιωμένων μετρικῶν. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη αἰτία δι' ἣν ἡ πλαςὴ τῶν Βυζαντινῶν γλῶσσα οὐδένα ἀνέδειξέ ποτε ποιητήν, ἐνῷ ὁ λαὸς ἦν φύσει ποιητής, τὸ δὲ πανόραμα τῆς Βυζαντινῆς ἱςορίας παρουσιάζει τὰς μᾶλλον ποιητικὰς ἀτμοσφαίρας ἐν αἷς ἔζησάν ποτε ἄνθρωποι[1]. Οἱ Ἀλβανοὶ ὁμολογοῦνται ὡς ὁ

1. Τὴν στείρωσιν τοῦ Βυζαντινοῦ πνεύματος ἐσημείωσεν αὐτὸς ὁ Δάντης, ἀποδοὺς αὐτὴν εἰς μόνον τὸ πλαστὸν τῆς γλώσσης αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Δάντης, ἂν ἐξηκολούθει γράφων λατινικά, δὲν θὰ ἀνεδεικνύετο ὁ ἀθάνατος τῶν Ἰταλῶν ποιητής.

Digitized by Google

ἀμουσότερος τῶν λαῶν, τοῦ δὲ κανόνος τούτου ἐξαίρεσιν ποιοῦσιν οἱ Σουλιῶται διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ἦσαν δίγλωσσοι καὶ ἔψαλλον τοὺς ἥρωάς των ἐν μόνῃ τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ· ἐν τῇ αὐτῇ γλώσσῃ ἐψάλησαν καὶ ἄλλα παθήματα τοῦ ἀλβανικοῦ λαοῦ, ὡς αἱ ἁλώσεις τοῦ Μπερατίου καὶ Γαρδικίου. Ὅταν ὁ Ἀλῆς πασᾶς ὠνειρεύθη ν' ἀπαθανατισθῇ καὶ διὰ τῆς ποιήσεως, ὁ ἀπλοϊκὸς τῶν Ἀλβανῶν Ὁμηρίδης Χατζῆ-Σεχρέτης δὲν κατώρθωσε νὰ ψάλῃ τὸν ἥρωά του ἐν ἄλλῃ γλώσσῃ πλὴν τῆς τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων *Παληο-ρωμηγῶν*. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Βλάχων, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἐντελῶς ἐξελληνισθέντες ἀνεδείχθησαν καλλικέλαδα τῆς Ἑλλάδος πτηνά, οἱ δ' ἔτι λαλοῦντες τὴν ρωμανικὴν διάλεκτον, ὡς οἱ Βλάχοι Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἠπειρῶται, μόλις ψελλίζουσι μονότονά τινα μυρολόγια. Ψηλαφητὸν τεκμήριον παλαιᾶς τῶν δύο τούτων φυλῶν ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως παρέχει ἡ Λακωνική· εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Τσάκωνες καὶ οἱ Μανειᾶται πρὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων ἀπηλλάγησαν τῶν Ἀρβανιτοβλάχων, ἀκόμη ὅμως δὲν ἔμαθον νὰ ψάλλωσιν ὡς ὁ ἄλλος ἑλληνικὸς λαός· ἐξαιροῦνται καὶ ἐνταῦθα οἱ Βαρδουνιῶται Ἀλβανοί, διότι ἐλθόντες εἰς ἐπαφὴν πρὸς τοὺς Ρουμελιώτας, ἀντὶ τῶν μονοτόνων τῆς Μάνης ἰάμβων ἐπροτίμησαν τὴν Ρουμελιωτικὴν ποίησιν· διὰ τοῦτο τὰ διασωθέντα ᾄσματα τῶν τιμαριωτῶν τούτων τῆς Λακωνικῆς ἄρχονται ἐξ ἐπικλήσεως πρὸς τὰ πουλιὰ τῆς Ρούμελης.

Ἐσεῖς πουλιὰ τῆς Ρούμελης, κοτσύφια τῆς Μπαρδούνιας
τὸ Μάϊ νὰ μὴ λαλήσετε, 'ς ταῖς ρεμματιαῖς μὴν πᾶτε,
τὶ ὁ Ζὰ Μπαρδούνιας πέθανε 'ς τῆς Ρούμελης τὰ μέρη,
κ' ἦρταν τὰ παλληκάριά του κ' ἔφεραν τ' ἅρματά του...

Ὅθεν, καὶ ἂν τόσα ἄλλα γεγονότα ἔλειπον ἀποδεικνύοντα ὅτι Ἀρβανιτόβλαχοι ἦσαν οἱ καταλαβόντες ποτὲ τὴν Λακωνικὴν τιμαριοῦχοι, καὶ οὐχὶ Σλάβοι ὡς ἐνομίσθη, ἡ ἔτι ἐπικρατοῦσα ἐν Τσακωνιᾷ ποιητικὴ σιγὴ ἠδύνατο νὰ μᾶς πείσῃ περὶ τούτου, διότι οἱ Σλάβοι ὁμολογοῦνται ἐφάμιλλοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δημοτικῆς ποιήσεως. Ἐκ τοῦ ἐν τῇ Μανειατικῇ μάλιστα ποιήσει διατηρουμένου ἰάμβου δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἀρβανιτοβλάχων, ἐνῷ κατέπνιξεν ἐντελῶς τὴν δημοτικὴν ποίησιν ἐν τῇ κυρίως λεγομένῃ Τσακωνιᾷ, δὲν ἔφερε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατοίκων τῆς Λακωνικῆς. Μέχρι τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος ἐπικρατῶν χαρακτὴρ τῆς δημοτικῆς τῶν Βυζαντινῶν ποιήσεως εἶναι ὁ ἴαμβος, σπανιώτατα ἀπαντῶντος τοῦ δεκαπεντασυλλάβου ἢ πολιτικοῦ στίχου· διὰ τοῦτο καὶ τὸ ρῆμα *ἰαμβίζω* ἐσήμαινε τότε ἁπλῶς *τραγουδῶ*· «ἰαμβίζουσιν οἱ δῆμοι» Κων. Πορφυρογ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Βυζαντινὸς ἴαμβος διετηρήθη ἰδίᾳ ἐν Μάνῃ, ὡς ἀποκοπεὶς διὰ τῆς εἰσβολῆς ἐκείνης τοῦ ἄλλου ἑλληνισμοῦ. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα καὶ οἱ Ἀρβανιτόβλαχοι σὺν τῷ χρόνῳ ἐξελληνισθέντες ἐπηρεάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἰάμβου τῶν Μανειατῶν, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῶν πολλῶν διασωθέντων μνημείων τῆς ποιήσεως αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἅλωσιν τῆς Μονεμβασίας καὶ τοῦ Ναυπλίου οἱ πλεῖστοι τῶν Γραικαλβανῶν τῆς Λακωνικῆς ἐγκαταλιπόντες τὴν Πελοπόννησον διεσπάρησαν εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ἐπαγγελλόμενοι τὸν μισθοφόρον· οὗτοι εἶναι οἱ ὑπὸ τῶν δυτικῶν χρονογράφων φημιζόμενοι Stradioti, Estradiots, ἤτοι Στρατιῶται. Οἱ Ἑνετοὶ Στρατιῶται διατηρήσαντες μέχρι τῶν μέσων τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἔκτοτε ἐξιταλίζονται· τὴν βαθμιαίαν διαφθορὰν τῆς Στρατιωτικῆς γλώσσης δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν βῆμα πρὸς βῆμα εἰς τὰ διὰ τοῦ τύπου τότε ἐκδοθέντα, ἀλλὰ νῦν πολὺ δυσεύρετα ποιήματα αὐτῶν, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἐφάνησαν περίεργα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικούς, ὥστε δεκαοκτὼ διάσημοι Φλαμμανδοὶ καὶ Ἰταλοὶ μουσικοδιδάσκαλοι ἔλαβον τὴν περιέργειαν νὰ περισυνάξωσι, τονίσωσι διὰ τῶν χαρακτήρων τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς καὶ ἐκδώσωσιν αὐτὰ ἐν ἔτει 1564[1]. Πλὴν τοῦ μέτρου καὶ αὐτὴ ἡ ὑφὴ τῶν Στρατιωτικῶν ποιημάτων ἀναπολεῖ τὰ τῶν Μανειατῶν ᾄσματα, ὡς λόγου χάριν ἐν τῷ ἑξῆς ἀποσπάσματι μεγάλου ἐπὶ τῇ ἁλώσει τῆς Κύπρου μυρολογίου, δημοσιευθέντος ἐν ἔτει 1572 ὑπὸ τοῦ Στρατιώτου καπετὰν Μανώλη Μπλέση.

E passato sto χειμῶνα,
turneremo al καλοκαῖρι,
con la συντροφιὰ si bona
παλληκάρι e bon guerrieri,
ὦ Στρατιώταις poveretti.
Unde è τώρα ὁ gran Κλεμέντε,
καπετάνιο del στρατεία!
dove è Στίνης con Καβάκη,
Μέξης, Λόπεσης, Βαρβάτης
con Ἀνδροῦτσο con Μουστάκη,
Πέτρος Μπούας con Σταμάτη·
ὦ Στρατιώταις poveretti[2].

Τὴν μικρὰν ταύτην παρέκβασιν παρενέβαλον ὅπως ἀποδείξω ὅτι ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις ἔχει ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν πολὺ θὰ διαφωτίσῃ ἡ συναγωγὴ τῶν κατὰ τόπους διασωθέντων ᾀσμάτων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων θὰ λυθῇ τὸ

1. Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τῶν τονισάντων τὰ Στρατιωτικὰ ᾄσματα μουσικοδιδασκάλων· Adriano Willaert, Cipriano de Rore, Giaches de Vuert, Andrea Gabrieli, Francesco Bonaldi, Giulio Schiavetti, Annibale Padovano, Costantio Porta, Giulio Renaldi, Daniel Grisonio, Alvise Willaert, Bartolomeo Spontoni, Giulio Fiesco, Pietro Taglia, Vicenzo Bellahauer, Ciosefo de Lucca, Yvo de Vento, Claudio de Correnzio.

2. Οἱ ἐν τοῖς στίχοις τούτοις μνημονευόμενοι εἶναι Στρατιῶται πεσόντες ἐν τῇ ἁλώσει τῆς Λευκωσίας.

Digitized by Google

ζήτημα, ἐν ποίᾳ ἰδίως ἑλληνικῇ χώρᾳ ἀνεπτύχθη ὁ νῦν ἐπικρατῶν δεκαπεντασύλλαβος ἐθνικὸς στίχος, τὸν ὁποῖον παρέργως πως μετεχειρίσθησαν καὶ τινὲς τῶν ἀρχαίων ποιητῶν.

Κριτικός τις παρέβαλε τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ᾄσματα πρὸς τὸν Ὅμηρον. Ὁ ἐν συνόλῳ ἐξετάζων τοὺς ἀνωνύμους τοῦ λαοῦ ποιητὰς ἀνακαλύπτει τοὺς γνησίους τῶν Ὁμηριδῶν ἀπογόνους οὐ μόνον ἐν τῇ ἐκδηλώσει τοῦ ποιητικοῦ αἰσθήματος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ σκοπῷ τῆς ἐξυμνήσεως τῶν ἀγώνων τοῦ ἑλληνισμοῦ πρὸς τὸν προαιώνιον αὐτοῦ ἐχθρὸν, τὸν Ἀσιανὸν, εἴτε Τρὼς, εἴτε Σαρακηνὸς, εἴτε Τοῦρκος καλεῖται. Ἐκ μόνης τῆς ἱστορίας μανθάνομεν ὅτι ὁ αὐτὸς λαὸς ἔψαλε καὶ τοὺς πρὸς τοὺς Φράγκους καὶ ἰδίως τοὺς Καταλάνους πολέμους αὐτοῦ· τὰ ᾄσματα ὅμως ἐκεῖνα, στιγμιαία ἐκδήλωσις καὶ διαμαρτύρησις κατὰ τοῦ ξένου ἐπιδρομέως, ἐντελῶς ἐλησμονήθησαν· ἀλλ' οὔτε ὁ Τραπεζούντιος, οὔτε ὁ Κύπριος, οὔτε ὁ Ρουμελιώτης ἐλησμόνησαν τὰς περὶ τὸν Ταῦρον καὶ τὸν Εὐφράτην πρώτας τοῦ ἑλληνισμοῦ συγκρούσεις πρὸς τοὺς Ἄραβας.

Συνέχεια τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις ἑλληνίζει καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πίστει· οἱ ἡμέτεροι ῥαψῳδοὶ, μὴ μιμούμενοι τοὺς ἐν τῇ ἄλλῃ Εὐρώπῃ ὁμοτέχνους, οὔτε ἀρχόμενοι οὔτε τελευτῶντες ἐπικαλοῦνται τὴν ἀντίληψιν τῶν χριστιανικῶν ἁγίων, ἐξ ἐναντίας τὸ ὄνομα τῆς νέας κατ' αὐτοὺς θρησκείας ἀπαντᾷ τοσοῦτον σπανίως ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾄσμασιν, ὥστε ἐξαίρεσις μᾶλλον ἢ κανὼν δύναται νὰ λογισθῇ. Ἀντὶ τοῦ Διαβόλου παρουσιάζεται ὁ Κὺρ Χάρος ὁλοζώντανος μὲ τὴν οἰκογένειαν, τοὺς ἀραχνιασμένους πύργους καὶ τὰ μαῦρά του ἄλογα. Ὁ Κὺρ Ἥλιος τῆς δημοτικῆς ποιήσεως δὲν εἶναι ὁ γνωστὸς φωστὴρ, ἀλλὰ ξανθομάλλης κλέφτης διακόπτων πολλάκις τὸν δρόμον του διὰ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὰς ξανθὰς καὶ μαυρομμάτας, τὰς ὁποίας ἡ Κυρὰ Ἥλιαινα καταρᾶται ὅτι σκανδαλίζουν τὸ παιδί της μὲ τὰ τραγούδιά των. Πλὴν τῶν Νεραΐδων, τῶν Λαμιῶν καὶ τοῦ Κὺρ Βορειᾶ, τοῦ ἐπιλεγομένου Θρακιᾶ (Θρακὸς), οὔτε αἱ κρῆναι, οὔτε οἱ ποταμοὶ, οὔτε οἱ ἵπποι τῶν πολεμιστῶν ἐλησμόνησαν τὴν παλαιὰν αὐτῶν λαλιάν.

Οὕτως ἐξηγεῖται ὁ λόγος τῆς πρὸς τὴν δημοτικὴν ποίησιν συστηματικῆς καταφορᾶς τῆς ἐκκλησίας, οἱ κατὰ τῶν *ἰδιωτικῶν ψαλμῶν* κανόνες τῶν πρώτων Συνόδων, οἱ κατὰ τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων φιλιππικοὶ τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ αἱ τῶν αἱρεσιαρχῶν προσπάθειαι ὅπως διαδώσωσι τὰ δόγματά των διὰ τῶν τραγουδίων τοῦ λαοῦ. Ἀνεκτικώτεροι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐπεριποιήθησαν τὴν δημοτικὴν ποίησιν, δι' αὐτῆς μάλιστα ἐψάλησαν οἱ μαρτυρικοὶ ἀγῶνες πολλῶν ἁγίων· παλαιὸν συναξάριον διασώσαν τοιούτους στίχους εἰς μνήμην ἑνὸς μάρτυρος, ὑποδεικνύει ὅτι ὁ λαὸς μὴ δυνάμενος νὰ λησμονήσῃ τὰς ἑλληνικὰς αὐτοῦ παραδόσεις ἐκιβδήλευε τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ, μεταμορφῶν τὸν χριστιανὸν μάρτυρα εἰς παλαιὸν ἥρωα. Ἀφοῦ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἑλληνίζουσα ὑμνολογία τοῦ Συνεσίου καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐξώσθη τοῦ ναοῦ, πολλῷ ὀλιγώτερον ἡ θριαμβεύσασα ἐκκλησία ἠδύνατο ν' ἀνεχθῇ τὴν δημοτικὴν ποίησιν, ἥτις διατηρεῖ μέχρις ἡμῶν ὕποπτα σημεῖα ἐθνισμοῦ. Ὅστις θέλει δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς ἱεροκήρυκας τῆς ἐκκλησίας ἀναθεματίζοντας τὴν δημοτικὴν ποίησιν μέχρις αὐτῆς τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ὅλοι γνωρίζομεν τὸ ψυχοσωτήριον ἐκεῖνο βιβλίον, τὸ καλούμενον *Ἁμαρτωλῶν Σωτηρία*, τὸ ὁποῖον μένει εἰσέτι ὡς τὸ προσφιλέστερον τῶν ἀναγνωσμάτων τῶν φιλευσεβῶν. Ἐν τούτῳ ὁ μοναχὸς Ἀγάπιος ἐπανειλημμένως νουθετεῖ τοὺς πιστοὺς, ὅτι ἐν ὅσῳ προσηλοῦνται εἰς τὰ *τραγῴδια*, οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας· «χαροποιεῖτε τοὺς δαίμονας μὲ τὸν χορὸν καὶ τὰ τραγῴδια καὶ ἑτέρας πράξεις ἑλληνικὰς, καθὼς ἔκαμναν τὸν παλαιὸν καιρὸν οἱ εἰδωλολάτραι . . . Ἄπεχε ἀπὸ τὰ ἐγκλήματα. . . καὶ ἐξόχως παιγνίδια, χοροὺς καὶ τραγῴδια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φεύγῃς ἐπιμελῶς».

Ἀλλ' ἂν ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπεβλήθησαν τὰ τραγούδια, οὐχ ἧττον ἔμειναν ἀναφαίρετον κτῆμα τῶν κατ' ἐπαρχίας τιμαριωτῶν, ἤτοι τῶν λεγομένων Ἀρχόντων ἢ Στρατιωτῶν. Ἐκ συναξαρίου τῆς ΣΤ' ἑκατονταετηρίδος μανθάνομεν ὅτι τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ἀπετέλουν τὴν βάσιν τῆς στρατιωτικῆς ἀνατροφῆς τῶν παλληκαρίων τοῦ τιμαριώτου· αἱ βασιλικαὶ Τακτικαὶ ἐπανειλημμένως προτρέπουσι τοὺς στρατηγοὺς, ὅπως ἐκλέγωσι *καντάτορας* ἢ τραγουδιστὰς διὰ νὰ κατεπᾴδωσι καὶ παρακαλῶσι πρὸς τοὺς ἀγῶνας»· ὡς τοιούτους δὲ τραγουδιστὰς προτιμῶσιν αἱ Τακτικαὶ τοὺς λεγομένους *Ἄρχοντας ἢ Στρατιώτας*, τὰ δὲ ὀνόματα ταῦτα δὲν ἐσήμαινον τότε ὅ,τι καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἐδήλουν τοὺς κατ' ἐπαρχίας τιμαριώτας, ἤτοι τοὺς ἁρματωλούς.

Ἕκαστον τιμαριωτικὸν φρούριον διετήρει τὰς ποιητικὰς αὐτοῦ παραδόσεις, ῥαψῳδοὶ δ' ἔψαλλον ἐν τοῖς ἀρχοντικοῖς συμποσίοις τοὺς ἄθλους τῶν προγόνων. Ἄραψ ἱστορικὸς, ἀκμάσας πρὸ τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος, συνέλεξεν ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ τὰς περὶ τῶν τιμαριωτικῶν φρουρίων παραδόσεις, τῶν ὁποίων ἀμυδρὰ λείψανα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αἱ περιελθοῦσαι εἰς ἡμᾶς δημώδεις μυθοπλαστίαι, ἐν αἷς περιγράφονται τὰ ἑλληνικὰ κάστρα, ὡς τὸ Δρακοντόκαστρον, τὸ Ἐρωτόκαστρον, τὸ Ἀργυρόκαστρον.

Παρὰ πάντα ὅμως τὰ μεσαιωνικὰ φρούρια ζωηρὸν ἐπιζῇ ἔτι ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ λαοῦ τὸ Κάστρον τῆς Ὠριᾶς, τοῦ ὁποίου ἡ ἅλωσις ψάλλεται ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Ταινάρου ἐν τῷ αὐτῷ μέτρῳ, τῷ αὐτῷ μουσικῷ ἤχῳ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, οὐδέποτε διὰ γυμνῆς φωνῆς, ἀλλὰ

Digitized by Google

πάντοτε ἐν χορῷ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Ἕκαστος τῶν Ἑλλήνων, διεκδικῶν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρίδος τὸ ὑμνούμενον κάστρον, ἀδυνατεῖ νὰ σημειώσῃ τὴν τοποθεσίαν αὐτοῦ, ἢ τοὐλάχιστον παράσχῃ ἄλλας τινὰς ἐνδείξεις περὶ τῆς Ὡριᾶς διατηρηθείσας ἐν τῇ τοπικῇ παραδόσει. Ὅθεν ἐν τῇ Ὡριᾷ πρέπει ν' ἀναζητηθῇ πραγματική τις πόλις, τῆς ὁποίας τὴν ἅλωσιν θεωρήσας ὁ ἑλληνισμὸς ὡς ἐθνικὸν δυστύχημα διέσωσεν ἄχρις ἡμῶν τὴν ὀδυνηρὰν ἀνάμνησιν. Ἀλλὰ πρὶν ἀναζητήσωμεν ὁποῖον τὸ μυστηριῶδες τοῦτο φρούριον, πρέπει νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* τέσσαρας ἐκδόσεις τοῦ ᾄσματος, ὅπως οὕτως ἐκ παραλλήλου κρίνωσι τὴν ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι τῶν Κυκλάδων νήσων παραλλαγὴν περὶ τὰς λέξεις καὶ τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐκτιμήσωσι τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἰδέαν πῶς τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ταξειδεύοντα ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἀλλοιοῦνται.

(Τραπεζοῦς).

Κὴ ὅσους κάστρους κὴ ἂν εἶδα καὶ ἐγύρισα,
σὰν τῆς Ὡριᾶς τὸν κάστρον κάστρος οὐκ ἔτονε.
Κὴ ἕνας μικρὸς Τουρκίτσης Ρωμνηογύριστος
ἀδράχτιν καὶ σποντύλιν παίρ' 'ς τὰ χέριά του,
κ' ἐγέντονε γυναῖκα βαρασμένισσα[1],
τὸν κάστρον τρουγουρίζει καὶ μυρολογᾷ.
—Ἄλλοι ἐμὲν τὴν μαύρην τὴν ἀλλόξενον,
ποῦ θενὰ παιδοποίω τὸν χειμῶν' καιρόν!
ἄνοιξον, καστροπόρτιν, πόρτα τοῦ γιαλοῦ,
ἄνοιξτε νὰ ἐμβαίνω, Τοῦρκοι διῶχνί με.
Μεσάνοιξεν ἡ πόρτα χίλι' ἐμπήκανε,
καὶ πρὶν χαλοανοῖξνε, μύρι' ἐμπήκανε.
Ἀπὸ τὸ παραθύρι κόρη ἐκρέματο,
οὐδὲ πέτραν ἐδῶκεν κὴ οὐδὲ μάρμαρον,
ς' παλληκαριοῦ ἀγκάλην ψυχομάχυνεν.

—

(Θάσος).

'Σ ὅποιο καστρὶ κὴ ἂν ἐμπῆκα καὶ 'πουρπάτησα,
σὰν τῆς Ὡριᾶς τὸ κάστρο κάστρο δὲν εἶν' ἄλλοῦ,
ὁποῦ τὸ πολεμοῦσαν χρόνους δώδεκα
κὴ ἄλλους δεκατεσσάρους Τοῦρκοι καὶ Ρωμηοί,
μόν' ἕνα σκυλὶ Τουρκάκι καὶ Ρωμηογενὴ
καλόγηρος ἐγίνη ράσα φόρησε.
—Ἀνοίξετε ταῖς πόρταις νὰ 'μποῦν' ὠρφανός.
Κὴ ὥσταν ἀνοίξ' ἡ πόρτα, χίλιοι 'μπήκανε,
κὴ ὥσταν νὰ καλανοίξῃ τὴν ἐπήρανε.
Ἀπὸ γυαλένιο πύργο κόρη κρέμνιεσε,
οὐδὲ σὲ πέτρα δῶκε, οὐδὲ σὲ μάρμαρο,
μόνον 'ς ἀγόρ' ἀγκάλαις ἐψυχομάχησε.

—

(Ἴμβρος).

. . . Ἕνα καλογεράκι, τοῦ παπᾶ παιδί,
τὸ κάστρο τριγυρίζει καὶ παρακαλεῖ.
—Ἀνοίξετε κ' ἐμένα κ' εἶμαι ὀρφανή,
εἶμαι κ' ἐγγαστρωμένη ἐννειὰ μηνῶν παιδί.
Ὅσο νὰ παρανοίξουν μπήκανε ἑκατό,
κὴ ὅσο νὰ καλανοίξουν, δὲν ἔχουν μετρημό.

—

(Κύθνος).

'Σ ὅλα τὰ κάστρα πῆγα καὶ 'ς ὅλα τὰ βουνά,
σὰν τῆς Ὡριᾶς τὸ κάστρο δὲν εἶδα πουθενά.

1. Διατρέχουσα τὸν β α ρ ὺ ν μ ῆ ν α τῆς ἐγκυμοσύνης.

Χρόνους δώδεκα τὸ πολεμούσανε,
κὴ ἄλλους δεκατεσσάρους δὲν ἐμπορούσανε.
Ἕνα Τουρκὶ Τουρκάκι χήρα γίνηκε
μαῦρα φορέθηκε.
—Ἀνοῖξτέ μου κ' ἐμένα τῆς βαρυόμοιρης
ποῦμαι ἐγγαστρωμένη καὶ 'ς τὸν μῆνά μου.
Σὰν ἄνοιξεν ἡ πόρτα, χίλιοι ἐμπήκανε,
κὴ ὅσο νὰ καλανοίξῃ δὲν ἐμετρειούντανε.

Ὅλα τὰ περὶ Ὡριᾶς ᾄσματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, συμφωνοῦντα ὅτι διὰ προδοσίας ἡλώθη τὸ φρούριον, διαφέρουσιν ὡς πρός τινα καθέκαστα ἀφορῶντα εἰς τὸν ἥρωα τοῦ δράματος, διότι τὰ μὲν παραδίδουσιν αὐτὸν Τοῦρκον μεταμφιεσθέντα εἰς καλόγηρον, τὰ δὲ ἐξωμότην Ρωμαιογενῆ μεταμορφωθέντα εἰς ἐπίτοκον γυναῖκα· τὰς ὁπωσοῦν ἐπουσιώδεις ταύτας παραλλαγὰς φαίνεται συμβιβάζουσα ἡ τῶν Ἰμβρίων παράδοσις παριστῶσα τὸν προδότην καλόγηρον μεταμφιεσθέντα εἰς ἔγκυον γυναῖκα. Πρὸς τούτοις πρέπει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ὁ ἀρχικὸς τοῦ ᾄσματος ἴαμβος διεφθάρη μὲν εἴς τινα μέρη μεταβληθεὶς μάλιστα καὶ εἰς ὁμοιοκαταληξίαν, οὐδαμοῦ ὅμως ἀντικατέστη διὰ τοῦ ἰδιάζοντος εἰς τὴν ἐθνικὴν ποίησιν δεκαπεντασυλλάβου στίχου. Τοιούτου δημοτικοῦ ἰάμβου παράδειγμα διέσωσεν ἡ ἱστορία ἐν τῇ περιγραφῇ ἑτέρου γεγονότος ἔχοντος ὁμοιότητά τινα πρὸς τὴν ἅλωσιν τῆς Ὡριᾶς, ἤτοι τῆς ἐν ἔτει 824 παραδόσεως τοῦ τιμαριωτικοῦ φρουρίου τῆς Σανιάνας εἰς τὸν αὐτοκράτορα Μιχαὴλ τὸν Τραυλόν.

Ἄκουσον, κὺρ Οἰκονόμε,
τὸν Γυβέρην τί σοῦ λέγει·
ἂν μοῦ δῷς τὴν Σανιάναν,
μητροπολίτην σὲ ποίσω,
Νεοκαισάρειαν σοὶ δώσω.

Διὰ τῶν ἰάμβων τούτων διεκωμῳδήθη ἡ προδοσία τῆς Σανιάνας· μετὰ δεκατέσσαρα ὅμως ἔτη, ἤτοι τὸν αὔγουστον τοῦ 838, ἐκκλησιαστικοὶ θρῆνοι, ἀκολουθίαι ἐπὶ τῇ μνήμῃ μαρτύρων καὶ δημοτικὰ ᾄσματα ἐν τῷ αὐτῷ μέτρῳ διετραγῴδησαν τὴν εἰς τοὺς Ἄραβας προδοσίαν αὐτῆς τῆς πατρίδος τοῦ προειρημένου αὐτοκράτορος, τοῦ Ἀμορίου. Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονὸς ψάλλει ἔτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐν τῷ κάστρῳ τῆς Ὡριᾶς, περικόψας οὕτω καὶ διαφθείρας τὸ ὄνομα τοῦ Ἀμορίου· εἶναι μάλιστα ζήτημα ἂν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐπρόφερέ ποτε Ἀμόριον τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, διότι ὁ μὲν Ἱεροκλῆς γράφει *Αἰώριον*, οἱ δὲ Ἀρμένιοι καὶ Ἄραβες χρονογράφοι ἢ *Ἀμοριά*, ἢ *Ἀμουριά*. Ὁ Ἀρμένιος χρονογράφος Γεβὼνδ, ἀκμάσας ὀλίγον πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀμορίου, γράφει ἀδιαφόρως τὸ *Ἀμούριον*, ἢ *Ἀμουριά*, ἢ *Ἀμουριέ*.

Τὸ Ἀμόριον ἢ Ἀμώριον, ἐπίσημος πόλις τῆς Μεγάλης Φρυγίας τῶν Ἑλλήνων, ἡ Γαλατίας Σαλουταρίας τῶν Ρωμαίων, ἀπὸ ὀκτὼ ἤδη ἑκατονταετηρίδων ἐξηφανίσθη μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· μόλις δ' ἐν ἔτει 1836 ὁ ἄγγλος περιηγητὴς Οὐΐλλιαμ Ἁ-

Digitized by Google

μίλτων κατώρθωσε ν' ἀνεύρῃ τὴν τοποθεσίαν αὐτοῦ ἔν τινι πενιχρᾷ κώμῃ, καλουμένῃ ὑπὸ μὲν τῶν Τουρκομάνων Ἐργὰν-Καλὲ, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Ἀσσάρ-κιοϊ.

Ἡ πόλις ἁπλῶς μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καταλαμβάνει σπουδαίαν θέσιν εἰς τὰ Βυζαντινὰ χρονικὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους 651 διὰ τὰς κατ' αὐτῆς ἀλλεπαλλήλους ἐφόδους τῶν Ἀράβων. Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Καππαδοκίας τὸ Ἀμόριον ἐθεωρεῖτο ὁ τελευταῖος προμαχὼν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀσίας κατὰ τοῦ Ἰσλαμικοῦ χειμάρρου· καὶ ἐνῷ ἐσεμνύνετο διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐημερίαν δέκα περίπου μυριάδων κατοίκων, τὰ δημόσια κτίρια καὶ πρὸ πάντων τὰ ἀπόρθητα τείχη τὰ τοσάκις καταβαλόντα τὴν ὀφρὺν τῶν καλιφῶν, ἐδυσφημεῖτο ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων χρονογράφων «ὡς πόλις αἱρετικῶν, Ἰουδαίων καὶ Ἀθιγγάνων» διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ἐξ Ἀμορίου κατήγοντο οἱ τελευταῖοι εἰκονομάχοι βασιλεῖς.

Ἐν ἔτει 836 ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, εὐδοκίμως ἐξακολουθῶν τὸν πρὸς τοὺς καλίφας πόλεμον, ἀνέκτησε καὶ τὴν Σωζόπετραν καὶ προσηνέχθη ἀσπλάγχνως πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας Ἄραβας καὶ χριστιανούς. Ἀλλ' οὔτε ἡ ἅλωσις τοῦ ἄλλως τε ἀσημάντου τούτου φρουρίου, οὔτε ἡ σφαγὴ τῶν γυναικοπαίδων, οὔτε αἱ ἀλλεπάλληλοι τοῦ Θεοφίλου νῖκαι ἐξηρέθισαν τοσοῦτον τοὺς Ἄραβας εἰς ἐκδίκησιν τῆς Σωζοπέτρας, ὅσον διότι ἡ πόλις αὕτη ἦν ἡ ἰδιαιτέρα πατρὶς τοῦ τότε καλίφου Μουτασέμ. Πρώτην φορὰν οἱ Ἄραβες ποιηταί, λέγει ὁ Μασούδης, θρηνοῦντες ἐπὶ τῇ πτώσει τῆς Σωζοπέτρας, ὕβρισαν τὸν Ἀλλὰχ ἀποκαλέσαντες αὐτὸν «θεὸν φθονερόν».

Ὁ Μουτασὲμ κηρύξας τὸν ἱερὸν πόλεμον συνήθροισε πολυάριθμον στρατιάν, τὴν ὁποίαν ἄλλοι μὲν ἀναβιβάζουσιν εἰς ἥμισυ ἑκατομμύριον, οἱ δὲ μετριώτεροι περιορίζουσιν εἰς 200 χιλιάδας. Ὁ Θεόφιλος μαθὼν ὅτι τὸ σύνθημα τοῦ ἐκδικητικοῦ καλίφου ἦν *πατρὶς ἀντὶ πατρίδος*, ἔσπευσεν εἰς προφύλαξιν τοῦ Ἀμορίου, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ πατὴρ καὶ ἔζων πάντες οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ· νικήσας τοὺς ἐχθροὺς παρὰ τὸ Ἀρζὴν, ἡτοιμάζετο πρὸς νέαν ἐπίθεσιν, ὅτε προδοσία τῶν μισθοφόρων Περσῶν καὶ ἐπανάστασις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ὀπισθοχωρήσῃ. Καίτοι βέβαιος ὅτι τὸ Ἀμόριον ἔχον φρουρὰν ἐπαρκῆ καὶ ἀμυντικὰς μηχανὰς ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ τὴν ἀραβικὴν ἔφοδον, οὐδὲν ἧττον φοβούμενος μὴ πάθῃ τι ἡ πατρὶς αὐτοῦ, παρεκάλεσε τὸν καλίφην ν' ἀποσυρθῇ ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει πληρωμῆς μεγάλων δώρων· ἀλλ' ὁ Μουτασὲμ ἀπορρίψας τὰ δῶρα περιέζωσε τὴν πόλιν.

Ἡ φρουρὰ τοῦ Ἀμορίου ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν γενναῖον στρατάρχην Ἀέτιον καὶ δώδεκα στρατηγοὺς τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων ἀντέστη γενναίως· ὁ καλίφης ἀπολέσας 70 χιλιάδας μαχητῶν ἡτοιμάζετο νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ὅτε προδότης τις, Βοϊάνης ἢ Βοϊδίτσης καλούμενος, συνεννοηθεὶς πρὸς τοῦτον διὰ γραμμάτων ἐπὶ βελῶν ἐκσφενδονιζομένων, τῷ ὑπεσχέθη τὴν παράδοσιν. Οἱ Ἄραβες ἐπιτεθέντες κατὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ προδότου φρουρουμένου πύργου ἐλευθέρως εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον. Ἐκ τῶν ἑξήκοντα χιλιάδων αἰχμαλώτων οἱ μὲν ἡμίσεις ἀνηλεῶς ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ὑπόλοιποι διενεμήθησαν εἰς τὰ ἀραβικὰ θέματα.

Ἡ ἅλωσις τοῦ Ἀμορίου συνεκίνησε τὴν χριστιανωσύνην· δι' εἰδικοῦ τροπαρίου αἱ ἐκκλησίαι ἐθρήνησαν τὸ μέγα δυστύχημα, καὶ ἡ ὕστερον δὲ θριαμβεύσασα ὀρθοδοξία, λησμονήσασα τὰς κατὰ τῆς ἀτυχοῦς πόλεως προλήψεις, ἐθέσπισεν ἵνα πανηγυρίζηται ἐτησίως ἡ μνήμη τῶν ἐν Ἀμορίῳ αἰχμαλωτισθέντων. Ὡς γνωστόν, μεταξὺ τῶν αἰχμαλώτων τούτων ἦσαν καὶ οἱ δώδεκα στρατηγοί, ὁ στρατάρχης Ἀέτιος καὶ ἄλλοι στρατιωτικοὶ ἄρχοντες, προσγενεῖς τῶν εἰκονομάχων βασιλέων, εἰς 42 συμποσούμενοι· οὗτοι, ἀφοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ὅλα ἔτη ἐστέναξαν ἐν σκοτεινῇ φυλακῇ, ἀποπτύσαντες τὰς πρὸς ἐξωμοσίαν προτάσεις τοῦ προδότου Βοϊδίτση «τοῦ ἐργάτου τούτου τῆς ἀνομίας», ἔμειναν ἀκλόνητοι ἐν τῇ χριστιανικῇ πίστει καὶ γενναίως ὑπέστησαν τὸ μαρτύριον τῇ 6 Μαρτίου, ἐπετείῳ ἡμέρᾳ τῆς μέχρις ἡμῶν ἑορταζομένης μνήμης «τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων». Εἰς κατανόησιν δὲ τοῦ τότε μεταξὺ Ἀράβων καὶ Ἑλλήνων μίσους ἀρκεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἐνῷ ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία οὕτως ἐτίμα τὴν μνήμην τῶν στρατηγῶν, οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μουτασὲμ ποιηταὶ ἐξύβριζον τὸ ἐν τῇ ἀγχόνῃ κρεμάμενον λείψανον τοῦ Ἀετίου.

Τὰ ἀνωτέρω βεβαίως δὲν ἀρκοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ περὶ τοῦ κάστρου τῆς Ὡριᾶς δημοτικὸν ᾆσμα ἀφορᾷ εἰς τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἀμορίου· εἶναι μάλιστα ζήτημα ἂν ὁ προμνημονευθεὶς Βοϊδίτσης ἀληθῶς παρέδωκε τὴν πόλιν εἰς τοὺς Ἄραβας.

Ἡ ἀρχαιοτέρα περὶ τῆς ἁλώσεως τοῦ Ἀμορίου ἔκθεσις, ἤτοι ὁ ὑπὸ τοῦ συγχρόνου Εὐοδίου συγγραφεὶς βίος τῶν 42 μαρτύρων, ἀναγράφει τὸ γεγονὸς τοῦτο ὡς ἁπλῆν μόνον φήμην «τις τῶν τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ ἀρχῶν ποτὲ γεγονὼς (ὅν φασι καὶ προδότην τῆς μεγάλης ἐκείνης πόλεως τοῦ Ἀμορίου γεγενῆσθαι), ἔξαρνος τῆς Χριστοῦ πίστεως καὶ τῶν Σαρακηνῶν μύστης, τὴν ἐπωνυμίαν Βοώδης». Πλὴν τοῦ Σύρου Βαρεβραίου, ἄλλως διηγουμένου τὰ κατὰ τὸν Βοϊδίτσην (Bodin), ὁ μὲν Ἄραψ χρονογράφος Μασούδης ὀνομάζει τὸν προδότην Λάβη ἤτοι Λέοντα, ὁ δὲ Ἀρμένιος Μιχαὴλ ὁ Μέγας, Τζὸρζ, ἤτοι Γεώργιον. Ἑτέρα ὅμως ἐχθρικὴ πηγὴ ὅλως διαφόρως τὰ κατὰ τὴν ἐκπόρθησιν τοῦ Ἀμορίου ἐξιστοροῦσα συμφωνεῖ παραδόξως πρὸς τὴν ἐν τῷ Κά-

Digitized by Google

στρῳ τῆς Ὡριᾶς διαφυλαχθεῖσαν παράδοσιν περὶ ἁλώσεως τῆς πόλεως διὰ νεανίου Τούρκου (Τουρκάκη) μεταμφιεσθέντος εἰς χριστιανὸν καλόγηρον· καὶ ἡ παράδοσις αὕτη φαίνεται πιθανωτέρα, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι τὸ Ἀμόριον περιέκλειε τότε πολλὰ μοναστήρια, τὰ ὁποῖα ὁ προμνημονευθεὶς Ἀρμένιος Μιχαὴλ ἀναβιβάζει ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον ἴσως εἰς χίλια, πλήρη θηλυκῶν μοναχῶν, τὰς ὁποίας ὁ καλίφης ἐνύμφευσε πρὸς τοὺς ὑπηρέτας αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν Μασούδην, ἐπὶ τοῦ ἐκπορθήσαντος τὸ Ἀμόριον καλίφου κατετάχθησαν τὸ πρῶτον ἐν τῷ μουσουλμανικῷ στρατῷ καὶ Τοῦρκοι μισθοφόροι. Καὶ ἀληθῶς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως ταύτης χρονολογεῖται ἡ πρώτη ἐποποιΐα τῶν σημερινῶν Τούρκων, ἤτοι οἱ λεγόμενοι ἆθλοι τοῦ Σατζὶδ Βαθάλ, τοῦ Τουρκομάνου Ἡρακλέους, ἐποποιΐα ἐν ᾗ ἡ κτηνωδία ἁμιλλᾶται πρὸς ἄσβεστον δίψαν χριστιανικοῦ αἵματος.

Ὁ περιηγητὴς Ἅμιλτων, ὅστις πρῶτος, ὡς ἐρρέθη, ἀνεκάλυψε τὴν τοποθεσίαν τοῦ ἐξηφανισμένου Ἀμορίου, ἀναβὰς εἰς τὸ Ἀργαῖον ὄρος τῆς Καππαδοκίας εὗρε παρὰ τοῖς ἐνταῦθα κατοικοῦσι Μουσουλμάνοις ζῶσαν ἔτι τὴν περὶ Βαθὰλ παράδοσιν. Κατὰ παράδοξον δὲ σύμπτωσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὄρους ἔκειτο ἡ ὁμώνυμος τῶν Παυλικιανῶν πόλις, ἡ Ἀργαοῦν, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀμβρὼν πάππου τοῦ μεσαιωνικοῦ τῶν Ἑλλήνων Ἡρακλέους, τοῦ ἐν τῇ δημοτικῇ ποιήσει περιλαλήτου Διγενοῦς Ἀκρίτα. Ἀγνοῶν ὁποίαν σχέσιν δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ πάλαι Παυλικιανοὶ πρὸς τὸν Βαθάλ, συνιστῶ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ πολὺ περιέργου τούτου ζητήματος εἰς τοὺς περὶ τὰ μεσαιωνικὰ ἀσχολουμένους.

Κατὰ τὴν Τουρκικὴν ἐποποιΐαν, ὁ Σατζὶδ Βαθὰλ ἕλκων τὸ γένος ἐξ αὐτοῦ τοῦ προφήτου Μωάμεθ, ἦν υἱὸς τοῦ Χουσαΐν ἀρχιστρατήγου τῶν ἐμιρῶν τῆς Μελιτηνῆς. Διαπρέψας εἰς συνεχεῖς κατὰ τῶν Βυζαντινῶν χωρῶν ἐπιδρομὰς ὁ Χουσαΐν ἐφονεύθη ἐπὶ τέλους ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος Μιραὴλ ἡγεμόνος τοῦ Ἀμορίου (πιθανῶς τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ ἐξ Ἀμορίου). Οὕτως ἀπορφανισθεὶς ὁ Βαθὰλ ἔμεινεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ θείου αὐτοῦ Ἀβδοὺλ-σαλάμ, ὅστις, ὡς ἄλλος Εὐρυσθεύς, ἐκάκωσε καὶ εἰς πολλοὺς ὑπέβαλεν ἄθλους τὸν Τουρκομάνον τοῦτον ἥρωα.

Τὰς ἰδιοτρόπους διαταγὰς τοῦ θείου του ἐκπληρῶν καὶ τὸν φονευθέντα πατέρα ὁ Σατζὶδ ἐκδικούμενος, ἐπέτρεχε τὰς μεταξὺ Μελιτηνῆς καὶ Ἀμορίου χώρας, ἐξανδραποδίζων μοναχοὺς καὶ ὡραίας ἡγεμονίδας, πυρπολῶν φρούρια καὶ ὡς λέων αἱμοχαρὴς πίνων αἵματα χριστιανῶν. Μεταξὺ τῶν κατορθωμάτων του μνημονεύεται καὶ τὸ ἑξῆς, ἀφορῶν βεβαίως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ψαλλομένην ἅλωσιν τοῦ κάστρου τῆς Ὡριᾶς. Τὸ Τουρκικὸν ἔπος ἀθλίως διασκευασθὲν ὑπὸ νεωτέρων μυθοπλαστῶν οὔτε χρονολογίας ἀναφέρει, οὔτε ὀνόματα, ἐκ τῆς σειρᾶς ὅμως τῆς διηγήσεως δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν ὅτι τὸ ἁλωθὲν φρούριον ἦν εἷς τῶν πύργων τοῦ Ἀμορίου, καὶ ἡ ἁρπαγεῖσα ἡγεμονὶς αὐτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ λαοῦ περιᾳδομένη ἔτι κόρη, τὴν ὁποίαν εἷς τῶν κωδίκων τοῦ Τουρκικοῦ ἔπους ὀνομάζει ἀδελφὴν τοῦ προμνημονευθέντος ἄρχοντος τοῦ Ἀμορίου Μιραήλ.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Σατζὶδ ἰδὼν σκυθρωπάζοντα τὸν θεῖον αὐτοῦ ἠρώτησε περὶ τοῦ αἰτίου τῆς μελαγχολίας· ὁ Ἀβδουλσαλὰμ τῷ ἀπεκρίθη — Ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ ἐστερήθην τῆς καρδίας μου· ἡ ὁδὸς αὕτη, ὡς βλέπεις, ἄγει εἰς φρούριόν τι, ἔνθα βασιλεύει ὁ καλούμενος Σεραβίλ· εἰς τὸ φρούριον τοῦτο ζῇ ἡ Βανοὺ Ναροὺζ (Κυρία Νεόχρονος) θυγάτηρ τοῦ ἡγεμόνος τούτου· ταύτης ἡ εἰκὼν οὐδέποτε θὰ ἐξαλειφθῇ τῆς μνήμης μου. — Μεῖνε ἐδῶ καὶ κρύφθητι μέχρις οὗ ἐπιστρέψω, εἶπεν ἀμέσως ὁ Σατζίδ.

Ἑλληνικὰ περιβληθεὶς ἐνδύματα καὶ εἰς χριστιανὸν καλόγηρον μεταμορφωθεὶς ὁ Βαθὰλ ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ φρούριον ἄγουσαν ὁδόν· ἀναβὰς εἰς τὴν κορυφὴν λόφου διέκρινε τὸ φρούριον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐπάλξεις προσήγγιζον εἰς τὸν οὐρανόν· πρὸ τοῦ κάστρου ἐφηπλοῦτο ὡραῖος λειμών, ἐν ᾧ κατεσκήνου στρατὸς 6,000 περίπου ἀνδρῶν. Ἀνήρ τις Ταγανὸς καλούμενος, τοῦ Σεραβὶλ ὁ Βεζίρης, ἐφρούρει τὸ κάστρον. Ὅταν εἰς τοῦτο ἐπλησίασεν ὁ Σατζίδ, ὁ Ταγανὸς ἦλθεν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ μετὰ τεσσαράκοντα μοναχῶν. Τὸν ἠρώτησαν τίς ἦτο; — Εἶμαι ὁ Ἀκακοὺς (Ἀκάκιος) υἱὸς τοῦ καλογήρου Βορᾶ· πολὺ ἐμελέτησα τὰς Γραφὰς καὶ πολλὰς ἐν τῷ βίῳ ὑπέστην κακουχίας. — Πρόσεχε, μήπως εἶσαι ὁ Βαθάλ! ἀνέκραξεν ὁ Ταγανός. — Πρὸς τίνα μὲ προσομοιάζεις! ἀνεφώνησεν ὁ Σατζίδ, καὶ εὐφώνως ἀπαγγείλας ῥητά τινα τοῦ Εὐαγγελίου προσεποιήθη τὸν ὠργισμένον καὶ ἐστράφη διὰ νὰ φύγῃ. Ἀλλ' οἱ μοναχοὶ τὸν ἐκράτησαν κραυγάζοντες· Ἐξ ὅτου ἐκτίσθη ἡ πόλις αὕτη, τοιοῦτος τῆς πίστεως ἀστὴρ δὲν μᾶς ἐπεσκέφθη· διατί νὰ τῷ λαλήσῃς τόσον πικρὰ καὶ θλίψῃς τὴν ἀγαθὴν καρδίαν του;

Εἰς τὰς ἐπιτιμήσεις ταύτας ὁ Ταγανὸς ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν ἀπὸ τοῦ Σατζίδ, ἐν συνοδίᾳ τοῦ ὁποίου εἰσῆλθον εἰς τὸ κάστρον.

Μέχρι βαθείας νυκτὸς συνδιελέχθησαν καὶ συνεζήτησαν περὶ πολλῶν· οἱ μοναχοὶ νικηθέντες ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας τοῦ Σατζίδ, τὸν ἀπεχαιρέτησαν ὅπως κατακλιθῶσι. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀναστὰς ἦλθεν εἰς τὸν θάλαμον τοῦ Ταγανοῦ, καὶ ἡσύχως ἀποκόψας τὴν κεφαλήν του, ἔσφαξεν ὕστερον καὶ τοὺς 40 καλογήρους. Παρατηρήσας ἐν τῇ αὐλῇ κίνησιν ἀνθρώπων, ἠρώτησε καὶ ἔμαθεν ὅτι ἔφθασεν ὁ υἱὸς τοῦ Ταγανοῦ Μιρβαοὺς (Μαυριανός;) λεγόμενος. Ἠρώτησεν ἕνα τῶν ὑπηρετῶν ποῦ κατῴκει ἡ Ναροὺζ

Βανού, διότι εἶχε κατεπείγουσαν ἀγγελίαν νὰ τῇ διαβιβάσῃ.—Ἀλλ' αὐτὴν οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ ἴδῃ· εἰπὲ εἰς ἐμὲ τὸ μήνυμα, καὶ ἐγὼ τῆς τὸ ἀναγγέλλω, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης. —Πλησίασε, τῷ εἶπεν ὁ Σατζίδ. Καὶ ἁρπάσας αὐτὸν ἔπνιξε καὶ ἐξεσφενδόνισεν ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων.

Μετὰ τοῦτο εἰσελθὼν εἰς τὸ Κάστρον, εἶδε θρόνον χρυσοπόρφυρον, καὶ ἐπὶ τούτου ἐξηπλωμένην καὶ κοιμωμένην τὴν Ναροὺζ Βανού· ὡμοίαζε πρὸς τὴν ἐξαστράπτουσαν σελήνην, ὅταν ἦναι πλήρης. Τὴν ἐξύπνησεν, ἐκείνη δὲ τρομάξασα ἠθέλησε νὰ κραυγάσῃ· ὁ Σατζὶδ τῇ εἶπε·— εἶμαι ὁ Βαθάλ, καὶ μὴ φωνάξῃς, διότι διαμελίζω τὸ σῶμά σου. Ἤρχισε νὰ τρέμῃ ἡ κόρη, αὐτὸς δὲ δέσας καὶ θεὶς φίμωτρον εἰς τὸ στόμα αὐτῆς τὴν κατεβίβασεν ἀπὸ τοῦ τείχους· ἐκεῖ εὑρὼν ἵππον ἕτοιμον ἐπήδησεν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ οὕτω περὶ τὸν ὄρθρον ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος ἔνθα τὸν περιέμενεν ὁ Ἀβδοὺλ σαλάμ. Οὗτος ἰδὼν τὴν κόρην ἐχάρη μεγάλως, καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα τοῦ Σατζίδ. Ἔκτοτε τὸ πρὸς τὸν ἀνεψιὸν μῖσος τοῦ θείου ἠφανίσθη, καὶ ὁ Ἀβδοὺλ σαλὰμ ἐγένετο δοῦλος πιστότατος τοῦ Βαθάλ[1].

Ἐν Παρισίοις. Κ. Σάθας.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 291.

ΙΣΤ'

Εἴσοδος εἰς Παρίσια.

Ἀπείχομεν πολὺ ἀκόμη ἀπὸ τὰ Παρίσια.

Ἐκινήσαμεν ὅμως, καὶ διετρέχομεν ὁδοὺς χιονοσκεπεῖς, περιπατοῦντες ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, καὶ ἔχοντες κατὰ πρόσωπον τὸν ψυχρὸν βορρᾶν.

Πόσον θλιβεραὶ ἦσαν αἱ μακραὶ αὗται ἡμέραι τῆς ὁδοιπορίας! Ὁ Βιτάλης ἐπροπορεύετο, ἐγὼ ἠκολούθουν, καὶ ὁ Κάπης ἔβαινεν ἐπὶ τὰ βήματά μου.

Οὕτως ἐβαδίζομεν κατὰ σειράν, λέξιν μὴ προφέροντες ἐπὶ ὥρας ὅλας, κυανοῦν ἔχοντες τὸ πρόσωπον ἐκ τοῦ ἀνέμου, ὑγροὺς ἔχοντες τοὺς πόδας καὶ γυμνὸν τὸν στόμαχον· καὶ ὅπου διηρχόμεθα, ἵσταντο οἱ ἄνθρωποι καθ' ὁδὸν καὶ μᾶς ἔβλεπον.

Βεβαίως παράδοξοι ἰδέαι τοῖς ἤρχοντο κατὰ νοῦν. Ποῦ ὁ μέγας οὗτος γέρων ἔφερεν ἆρά γε τοῦτο τὸ παιδίον καὶ τοῦτον τὸν σκύλον;

Ἡ σιωπὴ πολὺ μ' ἔθλιβεν· εἶχον ἀνάγκην ὁμιλίας, διασκεδάσεως τοῦ νοός μου· ἀλλ' ὁ Βιτάλης, ὅταν τῷ ἀπηύθυνον τὸν λόγον, μοὶ ἀπήντα βραχύτατα πάντοτε, καὶ χωρὶς νὰ μεταστρέψῃ τὴν κεφαλήν.

Εὐτυχῶς ὁ Κάπης ἦτον κοινωνικώτερος, καὶ πολλάκις, βαδίζων, ᾐσθανόμην εἰς τὴν χεῖρά μου τὴν ἐπαφὴν γλώσσης ὑγρᾶς καὶ θερμῆς, τῆς γλώσσης τοῦ Κάπη, ὅστις μ' ἔλεγε θέλων νὰ μ' εἴπῃ·

—Ἠξεύρεις, ἐδῶ εἶμαι ἐγὼ ὁ Κάπης, ἐγὼ ὁ φίλος σου.

Καὶ τότε τὸν ἐθώπευον ἐλαφρῶς, χωρὶς νὰ σταθῶ.

Ἐφαίνετο δ' ἐπίσης εὐτυχὴς διὰ τὴν ἔνδειξιν ταύτην τῆς ἀγάπης μου, ὅσον ἐγὼ διὰ τὴν ἰδικήν του. Ἐνοοῦμεν ἀλλήλους καὶ ἀντηγαπώμεθα.

Δι' ἐμὲ ἦτον ὁ Κάπης στήριγμα, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι στήριγμα τῷ ἤμην κ' ἐγώ. Ἡ καρδία κυνὸς δὲν εἶναι ἧττον εὐαίσθητος τῆς καρδίας παιδίου.

Αἱ θωπεῖαι δ' αὗται τοσοῦτον παρηγόρουν τὸν Κάπην, ὥστε νομίζω ὅτι δι' αὐτὰς ἐνίοτε ἐλησμόνει τὸν θάνατον τῶν συντρόφων του. Ἡ δύναμις τῆς ἕξεως ὑπερίσχυε, καὶ διὰ μιᾶς ἵστατο τότε εἰς τὴν ὁδόν, περιμένων νὰ ἔλθῃ ὁ λόχος του, ὡς ὅτε ἦτον ὁ δεκανεύς του, καὶ καθῆκον εἶχε νὰ τὸν ἐπιθεωρῇ. Ἀλλὰ τοῦτο διήρκει δευτερόλεπτα μόνον, καὶ ἔπειτα ἡ μνήμη του ἀφυπνίζετο, ἀνεπόλει διατί ὁ λόχος δὲν ἤρχετο, καὶ προτρέχων ἠτένιζε τὸν Βιτάλην ὡς ἐπικαλούμενος τὴν μαρτυρίαν του ὅτι αὐτὸς δὲν ἔπταιεν. Ἂν ἡ Δόλτσα, ἂν ὁ Ζερβῖνος δὲν ἤρχοντο, ὁ λόγος ἦτον ὅτι δὲν ἔμελλον ποτὲ πλέον νὰ ἔλθωσιν. Ἔλεγε δὲ τοῦτο δι' ὀφθαλμῶν τοσοῦτον ἐκφραστικῶν, ὁμιλούντων καὶ νοημόνων, ὥστε συνεστέλλετο ἐκ θλίψεως ἡ καρδία μας.

Τοῦτο δὲν συνετέλει πολὺ εἰς τὸ νὰ φαιδρύνῃ τὴν ὁδοιπορίαν μας, καὶ ὅμως ἀνάγκην διασκεδάσεως εἴχομεν πολλήν, ἐγὼ μάλιστα.

Πανταχοῦ ἐπὶ τῶν πεδίων ἡπλοῦτο λευκὸν σάβανον χιόνος. Ἥλιος δὲν ἐφαίνετο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἡ ἡμέρα ἦτον κιτρινωπὴ καὶ ὠχρά. Εἰς τοὺς ἀγροὺς οὐδεμία κίνησις, οἱ χωρικοὶ οὐδαμοῦ εἰργάζοντο· οὔτε χρεμετισμοὶ ἵππων ἠκούοντο οὔτε βοῶν μυκηθμοί, ἀλλὰ μόνον κρωγμοὶ κοράκων, οἵτινες εἰς τοὺς γυμνοὺς κλάδους καθήμενοι, ἐφώναζον ὅτι πεινῶσι, καὶ δὲν εὕρισκον ποῦ νὰ καταβῶσιν εἰς τὴν γῆν πρὸς ζήτησίν τινων σκωλήκων. Εἰς τὰ χωρία οὐδεμία οἰκία ἠνοίγετο, ἀλλὰ παντοῦ ἐρημία, παντοῦ σιωπή. Τὸ ψῦχος εἶναι δριμύ, καὶ ὅλοι κάθηνται παρὰ τὴν ἑστίαν, ἢ ἐργάζονται εἰς τοὺς κεκλεισμένους σταύλους ἢ ἀχυρῶνας.

Ἡμεῖς δ' εἰς τὰς τραχείας ἢ τὰς ὀλισθηρὰς ὁδοὺς χωροῦμεν κατ' εὐθεῖαν, χωρὶς ποτὲ νὰ ἱστάμεθα, καὶ χωρὶς ἄλλης ἀναπαύσεως πλὴν τοῦ νυκτερινοῦ ὕπνου εἰς ἱπποστάσιον ἢ εἰς μάνδραν, καὶ ἔχοντες τεμάχιον μόνον ἄρτου, καὶ αὐτὸ λεπτότατον φεῦ! διὰ τὴν ἑσπερινήν μας ἑστίασιν, ἥτις συγχρόνως εἶναι τὸ γεῦμά μας καὶ τὸ δεῖπνόν μας. Καὶ εὐτυχεῖς λογιζόμεθα

1. Die Fahrten des Sajjid Bathâl, τόμ. I, σελ. 85.

Digitized by Google

ὅταν καταλύωμεν εἰς μάνδραν, διότι τῶν ἀρνίων ἡ θέρμη μᾶς προφυλάττει ἀπὸ τοῦ ψύχους. Προσέτι δὲ καὶ εἶναι ἡ ὥρα τοῦ χρόνου καθ' ἣν αἱ ἀμνάδες θηλάζουσι τὰ ἀρνία των, καὶ οἱ ποιμένες μοὶ ἐπιτρέπουσιν ἐνίοτε νὰ βυζάνω μίαν προβατίναν, ἂν ἔχῃ γάλα πολύ. Δὲν λέγομεν ὅτι ἀποθνήσκομεν τῆς πείνης σχεδόν, ἀλλ' ὁ Βιτάλης μετὰ τῶν συνήθων του ἐπιτηδείων ὑπαινιγμῶν λέγει ὅτι ἀπὸ μικρὸς ἀγαπᾷ πολὺ τὸ γάλα τῆς προβατίνας, διότι ὅτε ἦτον βρέφος συνήθιζε νὰ τὸ πίνῃ, ὥστε τοῦτο τῷ ἐνθυμίζει τὴν πατρίδα του». Ὁ μῦθος οὗτος δὲν ἐπετύγχανε πάντοτε· ἀλλὰ εὐάρεστος ἑσπέρα ἦτον ἐκείνη καθ' ἣν τὸ ζητούμενον κατωρθοῦτο. Ναί, βεβαίως, πολὺ ἀγαπῶ τῆς προβατίνας τὸ γάλα, καὶ ὅταν τὸ πίω, τὴν ἐπαύριον αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν εὐρωστότερον καὶ διαθέσεως καλητέρας.

Εἰς τὰ χιλιόμετρα χιλιόμετρα προσετέθησαν, καὶ εἰς τὰ καταλύματα καταλύματα. Ἐπλησιάζομεν εἰς τὰ Παρίσια. Καὶ ἂν δὲν μ' εἶχον δηλώσει τοῦτο τὰ συχνὰ παρὰ τὴν ὁδὸν τεθειμένα ὅρια, θὰ τὸ ἐνόουν ἐκ τῆς δραστηριωτέρας κινήσεως ἥτις διεκρίνετο εἰς τὰς λεωφόρους, καὶ προσέτι ἐκ τοῦ χρώματος τῆς χιόνος ἥτις ἐφαίνετο πολὺ ἀκαθαρτοτέρα τῆς ἐπὶ τῶν πεδιάδων τῆς Καμπανίας.

Περίεργον δὲ πρᾶγμα, δι' ἐμὲ τοὐλάχιστον, ὅτι ἡ περίχωρος δὲν μοὶ ἐφάνη ὡραιοτέρα, οὔτε τὰ χωρία διάφορα ἐκείνων δι' ὧν εἴχομεν διέλθει πρό τινων ἡμερῶν. Τοσάκις εἶχον ἀκούσει περὶ τῶν θαυμάτων τῶν Παρισίων, ὥστε ἐνόμιζον ἐν τῇ ἀφελείᾳ μου ὅτι τὰ θαύματα ταῦτα μακρόθεν ἀνηγγέλλοντο διά τινων φαινομένων ἐκτάκτων. Καὶ δὲν ἤξευρον μὲν κυρίως τί ἔπρεπε νὰ περιμένω, οὐδ' ἐτόλμων νὰ τὸ ἐρωτήσω, οὐχ ἧττον ὅμως περιέμενον θαύματα. Χρυσᾶ δένδρα, ὁδοὶ ἔχουσαι ἑκατέρωθεν οἴκους μαρμαροκτίστους, καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς ταύτας διαβάται ὅλοι μεταξοστόλιστοι, ὅλα ταῦτα μοὶ ἐφαίνοντο φυσικώτατα.

Ὅσην ὅμως προσοχὴν καὶ ἂν ἔδιδον ἵνα ἴδω τὰ χρυσᾶ δένδρα, δὲν μοὶ διέφυγεν ὅμως ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὅσοι μᾶς ἀπήντων δὲν μᾶς ἐκύτταζον πλέον· πιθανῶς διότι εἶχον ἄλλα κατεπείγοντα ἔργα, ἢ διότι ἦσαν συνειθισμένοι εἰς θεάματα ἄλλα, πολὺ θλιβερώτερα τοῦ ἰδικοῦ μας.

Πολὺ ἐνθαρρυντικὸν τοῦτο δὲν ἦτον.

Τί νὰ κάμωμεν εἰς τὰ Παρίσια, καὶ μάλιστα εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς βαθείας πενίας μας;

Τοῦτο ἠρώτων κατ' ἐμαυτὸν μετ' ἀληθοῦς ἀγωνίας, καὶ ἡ ἐρώτησις αὕτη ἀπησχόλει τὸ πνεῦμά μου κατὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας πορείας.

Ἐπεθύμουν νὰ ἐρωτήσω τὸν Βιτάλην, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων, διότι διετέλει λίαν κατηφής, καὶ βραχυλόγος εἰς τὰς συνδιαλέξεις του.

Μίαν ἡμέραν τέλος κατεδέχθη νὰ καθήσῃ πλησίον μου, καὶ ὡς μὲ ἠτένισεν, ᾐσθάνθην ὅτι ἔμελλον νὰ μάθω ὅ,τι πρὸ τόσου καιροῦ ἐπεθύμουν νὰ γνωρίζω.

Ἦτον πρωΐα, καὶ εἴχομεν κοιμηθῆ εἰς ἀγροκήπιον ὀλίγον ἀπέχον μεγάλου χωρίου. Κατὰ δὲ τὰς κυανᾶς ἐπιγεγραμμένας πλάκας τῆς ὁδοῦ, ὠνομάζετο τὸ χωρίον τοῦτο Βουασσὺ Σαὶν Λεζέρ. Εἴχομεν ἀναχωρήσει ἐνωρίς, ὅ,τι ἐξημέρωνε, καὶ διαβάντες ὑπὸ τὸν τοῖχον μεγάλου περιβόλου, καὶ ἔπειτα δι' ὅλου, κατὰ μῆκος, τοῦ ῥηθέντος χωρίου, εἴχομεν ἀπὸ τὸ χεῖλος κατηφόρου ἰδεῖ ἐνώπιον ἡμῶν μέγα νέφος ἀτμῶν μελανῶν, αἰωρούμενον ὑπὲρ ἀπέραντον πόλιν, ἧς μόνον ὑψηλά τινα μνημεῖα διεκρίνοντο.

Ἔτεινον καλῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς προσπαθῶν ν' ἀναγνωρίσω τί ἦτον ὁ λαβύρινθος ἐκεῖνος τῶν ὀροφῶν, τῶν κωδωνοστασίων, τῶν πύργων, τῶν συγχεομένων εἰς ὁμίχλην καὶ εἰς καπνόν, ὅτε, βραδύνας τὸ βῆμα ὁ Βιτάλης, ἦλθε κ' ἐστάθη πλησίον μου.

— Ἰδοὺ λοιπόν, μεταβάλλεται ὁ βίος ἡμῶν, εἶπεν, ὡς ἐξακολουθῶν συνομιλίαν πρὸ πολλοῦ ἀρχίσασαν. Μετὰ τέσσαρας ὥρας θὰ εἴμεθα εἰς τὰ Παρίσια.

— Ἀ! τὰ Παρίσια εἶναι αὐτὰ ἐκεῖ;

— Ἀναμφιβόλως.

Ἐν ᾧ δ' ὁ Βιτάλης μοὶ ἔλεγεν ὅτι ἦσαν τὰ Παρίσια πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν, ἀκτὶς διέσχισε στιγμιαίως τὰ σύννεφα, καὶ εἶδον, ταχεῖαν ὡς ἀστραπήν, χρυσῆν λάμψιν ἐμπρός μου.

Ἤδη προφανὲς ἦτον ὅτι δὲν εἶχον ἀπατηθῆ, καὶ ὅτι θὰ εὕρισκον τὰ χρυσᾶ δένδρα.

Ὁ Βιτάλης δ' ἐξηκολούθησεν·

— Εἰς τὰ Παρίσια θὰ χωρισθῶμεν.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἔγινε πέριξ μου νύξ, καὶ δὲν ἔβλεπον πλέον τὰ χρυσᾶ δένδρα.

Ἔστρεψα δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Βιτάλην, καὶ ἐκεῖνος ἐπίσης μ' ἐκύτταξε, καὶ ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου μου, τὰ τρέμοντα χείλη μου, τῷ ἐξήγησαν τί διέτρεχεν ἐντός μου.

— Εἶσαι ἀνήσυχος, εἶπε, καὶ λυπεῖσαι, νομίζω.

— Νὰ χωρισθῶμεν! εἶπον τέλος, ὅταν παρῆλθεν ἡ πρώτη στιγμὴ τῆς ἐκπλήξεως.

— Δυστυχὲς παιδίον!

Ἡ λέξις αὕτη, καὶ πρὸ πάντων ὁ τόνος καθ' ὃν τὴν ἐπρόφερε, μοὶ ἔφερε τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Πρὸ τοσούτου χρόνου δὲν εἶχον ἀκούσει ἕνα λόγον συμπαθῆ.

— Ἀ! εἶσθε ἀγαθός, τῷ εἶπον.

— Σὺ εἶσαι ἀγαθός, καλὸν παιδίον, καλή, πολὺ καλὴ καρδία. Βλέπεις, ὑπάρχουν εἰς τὴν ζωὴν στιγμαὶ καθ' ἃς ἔρχεται ἡ διάθεσις τοῦ ν' ἀναγνωρίζωμεν αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ τοῦ νὰ συγκινώμεθα. Ὅταν τὰ πάντα προχωρῶσι καλῶς, πορευόμεθα τὴν ὁδόν μας, χωρὶς νὰ συλλογιζώμεθα τοὺς συνοδοιπόρους μας· ἀλλ' ὅταν κακῶς προχωρῶσι τὰ πάντα, ὅταν αἰσθανώμεθα

Digitized by Google

ὅτι ἐπλανήθημεν εἰς δρόμον κακόν, καὶ πρὸ πάντων ὅταν εἴμεθα γέροντες, δηλαδὴ ἄνευ πεποιθήσεως εἰς τὴν ἐπαύριον, τότε ἔχομεν ἀνάγκην νὰ στηριζώμεθα εἰς τοὺς περιστοιχίζοντας ἡμᾶς, τότε εἴμεθα εὐτυχεῖς εὑρίσκοντες αὐτοὺς πλησίον μας. Ἐγὼ νὰ λαμβάνω σὲ ὡς στήριγμα, τοῦτο σοὶ φαίνεται παράδοξον· δὲν εἶναι ἀληθές; Καὶ ὅμως οὕτως ἔχει. Καὶ αὐτὸ ἤδη τοῦτο, ὅτι ἔχεις δεδακρυσμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐν ᾧ μὲ ἀκούεις, καὶ αὐτὸ μὲ ἀνακουφίζει. Διότι καὶ ἐγώ, φίλτατον Ῥεμίδιον, καὶ ἐγὼ ἔχω λύπην.

Μόνον εἰς μετὰ ταῦτα χρόνους, ὅτε εἶχον καὶ ἐγὼ τίνα ν' ἀγαπῶ, τότε πρῶτον ᾐσθάνθην καὶ ἐνόησα πόσον ὀρθοὶ ἦσαν οὗτοι οἱ λόγοι.

— Τὸ δυστύχημα εἶναι, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ὅτι ἔρχεται ἡ ἀνάγκη τοῦ χωρισμοῦ ἀκριβῶς καθ' ὃν καιρὸν ἐπιθυμοῦμεν μάλιστα τὴν προσέγγισιν.

— Ἀλλά, εἶπον δειλῶς, σκοπὸν δὲν ἔχετε νὰ μ' ἐγκαταλείψητε εἰς τὰ Παρίσια;

— Ὄχι, ἀναμφιβόλως. Δὲν θέλω νὰ σ' ἐγκαταλείψω· ἔσο βέβαιος. Τί θὰ ἐγίνεσο εἰς τὰ Παρίσια, ἂν ἔμενες μόνος, καλόν μου παιδίον; Ἔπειτα καὶ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σ' ἐγκαταλείψω· ἤξευρέ το. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν δὲν ἠθέλησα νὰ σὲ παραδώσω εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀγαθῆς ἐκείνης κυρίας, ἥτις ἤθελε νὰ σ'ἀναλάβῃ καὶ νὰ σ' ἀναθρέψῃ ὡς υἱόν της, ἀνέλαβον ἐγὼ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σ'ἀναθρέψω ὅσον δυνηθῶ καλήτερον. Δυστυχῶς αἱ περιστάσεις μοὶ εἶναι δυσμενεῖς. Πρὸς τὸ παρὸν οὐδὲν δύναμαι ὑπὲρ σοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον νομίζω νὰ χωρισθῶμεν, ὄχι διὰ πάντοτε, ἀλλὰ διὰ τινας μῆνας, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ζήσωμεν ἕκαστος χωρὶς κατὰ τοὺς τελευταίους χειμερινοὺς μῆνας. Μετ' ὀλίγας ὥρας θὰ εἴμεθα εἰς Παρίσια. Τί θέλεις νὰ κάμωμεν, ὅτε ὅλος ἡμῶν ὁ θίασος εἶναι τώρα ὁ Κάπης μόνος;

Ἀκούσας τ' ὄνομά του, ὁ κύων ἦλθε καὶ ἐστάθη ἐμπρός μας, καὶ ἀφ' οὗ ἔφερε τὸν ἐμπρόσθιον πόδα εἰς τὸ αὐτίον του εἰς στρατιωτικὸν χαιρετισμόν, τὸν ἔθεσεν ἔπειτα εἰς τὴν καρδίαν του, ὡς ἂν ἤθελε νὰ μᾶς διαβεβαιώσῃ περὶ τῆς ἀφοσιώσεώς του.

Εἰς τὴν θέσιν δ'εἰς ἣν εὑρισκόμεθα, τοῦτο δὲν ἐπράϋνε τὴν συγκίνησιν ἡμῶν.

Ὁ Βιτάλης ἐστάθη μίαν στιγμήν, καὶ τὸν ἐθώπευσεν εἰς τὴν κεφαλήν.

— Καὶ σύ, εἶπεν, εἶσαι καὶ σὺ καλὸν ζῶον. Ἀλλὰ φεῦ! διὰ τῆς ἀγαθότητος μόνης εἰς τὸν κόσμον δὲν ζῶμεν. Χρειάζεται αὐτὴ διὰ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνων, οἵτινες μᾶς περιστοιχίζουσιν· ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἄλλο τι, καὶ τοῦτο δὲν τὸ ἔχομεν. Τί νὰ κάμωμεν θέλεις, ὅταν μᾶς μένει μόνος ὁ Κάπης; Ἐννοεῖς, δὲν εἶναι ἀληθές; ὅτι τώρα πλέον δὲν δυνάμεθα νὰ δίδωμεν παραστάσεις.

— Ἀναμφιβόλως.

Τὰ παιδάρια τῶν τριόδων θὰ μᾶς περιέπαιζον, θὰ μᾶς ἔρριπτον σάπια λεμόνια, καὶ οὔτε τεσσαράκοντα ὀβολῶν εἴσπραξιν δὲν θὰ εἴχομεν καθ' ἡμέραν. Θέλεις νὰ μᾶς τρέφωσι καὶ τοὺς τρεῖς τεσσαράκοντα ὀβολοί, οἵτινες τὰς ἡμέρας βροχῆς, χιόνος καὶ μεγάλου ψύχους θὰ ἔλειπον καὶ αὐτοί;

— Καὶ ἡ ἅρπα μου;

— Ἂν εἶχον δύω παιδία ὡς σέ, ἴσως ἦτον δυνατὸν ἀκόμη· ἀλλ' εἰς γέρων ὡς εἶμαι ἐγώ, καὶ ἓν παιδίον τῆς ἡλικίας σου, κακὴ ὑπόθεσις! Δὲν εἶμαι ἀκόμη ἀρκετὰ γέρων. Ἂν ἤμην πλέον ἀδύνατος, ἢ ἂν ἤμην τυφλός . . . ἀλλὰ δυστυχῶς εἶμαι ὅ,τι εἶμαι, δηλαδὴ οὐχὶ εἰς τοιαύτην κατάστασιν ὥστε νὰ διεγείρω τὸν οἶκτον, εἰς τὰ Παρίσια δέ, ὅπως ἑλκύσῃ τις τὴν συμπάθειαν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες βιάζονται πάντοτε καὶ σπεύδουσιν εἰς τὰς ὑποθέσεις των, πρέπει νὰ εἶναι εἰς κατάστασιν ἐλεεινοτάτην. Προσέτι πρέπει νὰ μὴ ἐντρέπηται νὰ ἐπικαλῆται τὴν δημοσίαν ἐλεημοσύνην, καὶ τοῦτο μοὶ εἶναι ἀδύνατον. Πρέπει νὰ εὕρωμεν ἄλλο τίποτε. Ἰδοὺ λοιπὸν τί ἐσκέφθην καὶ τί ἀπεφάσισα. Μέχρι τοῦ τέλους τοῦ χειμῶνος θὰ σὲ δώσω εἰς ἕνα *padrone*, ἕνα κύριον, ὅστις θὰ σὲ κατατάξῃ μὲ ἄλλα παιδία, νὰ παίζῃς ἅρπαν.

Ὅταν ἐγὼ ἀνέφερα τὴν ἅρπαν μου, δὲν ἐσυλλογιζόμην τοιαύτην λύσιν.

Ὁ Βιτάλης ὅμως δὲν μοὶ ἀφῆκε τὸν καιρὸν νὰ τὸν διακόψω.

— Τὸ κατ' ἐμέ, εἶπεν ἐξακολουθῶν, θὰ δώσω μαθήματα ἅρπης, *πίβας* καὶ βιολίου εἰς τοὺς Ἰταλόπαιδας τῶν δρόμων τῶν Παρισίων. Εἶμαι γνωστὸς εἰς τὰ Παρίσια, διότι πολλάκις ἤμην ἐδῶ, καὶ ἀπὸ ἐδῶ εἶχον ἀναχωρήσει ὅτε ἦλθον εἰς τὸ χωρίον σου. Μοὶ ἀρκεῖ νὰ ζητήσω μαθήματα, καὶ ἠμπορῶ νὰ ἔχω περισσότερα ἀφ' ὅ,τι προφθάνω νὰ δίδω. Θὰ ζήσωμεν, ἀλλ' ὁ καθεὶς κατ' ἰδίαν. Ἐν ᾧ δὲ δίδω μαθήματα, θ' ἀσχοληθῶ καὶ εἰς τὸ νὰ διδάξω δύω κυνάρια εἰς ἀντικατάστασιν τῆς Δόλσης καὶ τοῦ Ζερβίνου. Θὰ ταχύνω τὴν ἀνατροφήν των, καὶ τὴν ἄνοιξιν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ κινήσωμεν πάλιν ὁμοῦ, Ῥεμίδιόν μου, καὶ τότε πλέον δὲν θὰ χωρισθῶμεν ποτέ, διότι ἡ τύχη δὲν εἶναι πάντοτε δυσμενὴς πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν γενναιότητα νὰ παλαίωσι. Γενναιότητα σοὶ ζητῶ τὴν στιγμὴν ταύτην καὶ καρτερίαν προσέτι. Βραδύτερον θὰ βελτιωθῇ ἡ κατάστασις. Μίαν μόνον κακὴν στιγμὴν ἔχομεν νὰ ὑπομείνωμεν. Τὴν ἄνοιξιν θὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν ἐλευθέραν μας δίαιταν. Θὰ σὲ φέρω εἰς τὴν Γερμανίαν, εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἰδοὺ μεγαλόνεις τώρα, καὶ τὸ πνεῦμά σου ἀναπτύσσεται. Θὰ σοὶ διδάξω πολλά, καὶ θὰ σὲ καταστήσω ἄνθρωπον ἀληθῶς. Τοῦτο τὸ ὑπεσχέθην εἰς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν, καὶ θὰ τὸ ἐκτελέσω. Τ'ἀγγλικὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν ὁδοιποριῶν τού-

Digitized by Google

των ἤρχισα νὰ σοὶ τὰ διδάσκω. Ἰταλικὰ, γαλλικὰ, εἰσὶν ἤδη γνώσεις ὄχι εὐκαταφρόνηται διὰ παιδίον τῆς ἡλικίας σου. Ἐκτὸς ὅτι καὶ τὸ σῶμά σου ἔγινεν ἤδη εὔρωστον. Θὰ ἴδῃς, φίλτατον Ῥεμίδιον, θὰ ἴδῃς. Μὴ ἀπελπιζώμεθα.

Τὸ μέτρον τοῦτο ἦτον ἴσως τὸ προσφορώτατον διὰ τὴν παροῦσαν ἡμῶν κατάστασιν· καὶ ὅταν τὸ συλλογίζωμαι σήμερον, ἀναγνωρίζω ὅτι ὁ κύριός μου ἔπραξε τότε ὅ,τι ἦτον δυνατὸν ὅπως ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς δεινῆς ἡμῶν θέσεως. Ἀλλ' αἱ ἰδέαι ἃς φέρει ἡ σκέψις διαφέρουσιν ἐκείνων, αἵτινες φύονται ἐκ τῆς πρώτης ὁρμῆς.

Εἰς ὅ,τι μοὶ ἔλεγε δύω πράγματα ἔβλεπον·

Τὸν χωρισμὸν ἡμῶν.

Τὸν *παδρόνε*.

Κατὰ τὰς ἐκδρομὰς ἡμῶν εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία εἶχον πολλάκις ἀπαντήσει τοιούτους *παδρόνας* ἢ κυρίους, οἵτινες συνάγουσι παιδία ὅθεν δήποτε, καὶ τὰ διοικοῦσι διὰ τῆς ῥάβδου.

Οὗτοι δὲν ὡμοίαζον ποσῶς τὸν Βιτάλην, ἀλλ' ἦσαν τραχεῖς, ἄδικοι, ἀπαιτητικοί, μέθυσοι, πάντοτε διὰ στόματος ἔχοντες τὴν ὕβριν καὶ τὴν βλασφημίαν, καὶ πάντοτε ὑψωμένην τὴν χεῖρα.

Ἡ τύχη πιθανὸν ἦτον νὰ μὲ παραδώσῃ εἰς ἕνα τῶν φοβερῶν τούτων πατρώνων.

Καὶ καλὸν ἀκόμη ἂν ἡ τύχη μοὶ ἔδιδε, καὶ τοῦτο θὰ ἦτον μεταβολή.

Μετὰ τὴν τροφόν μου ὁ Βιτάλης.

Μετὰ τὸν Βιτάλην ἄλλος.

Πάντοτε τοιαύτη τύχη θὰ μοὶ ἐπεκρέματο;

Δὲν θὰ εὕρισκον ποτὲ κανένα, ὃν ν' ἀγαπῶ διαρκῶς;

Βαθμηδὸν εἶχον καταντήσει νὰ προσηλωθῶ εἰς τὸν Βιτάλην ὡς εἰς πατέρα.

Πάντοτε ἄνευ οἰκογενείας!

Πάντοτε μόνος εἰς τὸν κόσμον!

Πάντοτε πλάνης ἐπὶ τῆς εὐρείας γῆς, χωρὶς σταθερᾶς διαμονῆς οὐδαμοῦ!

Πολλὰ θὰ εἶχον ν' ἀπαντήσω, καὶ οἱ λόγοι μοὶ ἀνέβρυον ἐκ τῆς καρδίας εἰς τὰ χείλη, ἀλλὰ τοὺς κατέστειλα.

Ὁ κύριός μου μοὶ εἶχε ζητήσει θάῤῥος καὶ καρτερίαν. Ἤθελον νὰ τῷ ὑπακούσω, καὶ νὰ μὴ αὐξήσω τὴν λύπην του.

Ἀλλὰ καὶ δὲν ἦτον πλέον πλησίον μου, καὶ ὡς ἂν ἐφοβεῖτο ν' ἀκούσῃ ὅ,τι προέβλεπεν ὅτι θὰ τῷ ἀποκριθῶ, εἶχε πάλιν προπορευθῆ, καὶ ἐπεριπάτει βήματά τινα ἔμπρός μου.

Ἐγὼ δὲ τὸν ἠκολούθουν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐφθάσαμεν εἰς ποταμὸν, ὃν διέβημεν ἐπὶ γεφύρας λασπώδους ὁποίαν δὲν εἶχον ἀκόμη ἰδεῖ. Ἡ χιὼν, μέλαινα ὡς σκόνη ἀνθράκων, ἐξέτεινεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐπιφάνειαν κινητὴν, εἰς ἣν οἱ πόδες μας ἐχώνοντο μέχρι τῶν ἀστραγάλων.

Πέραν δὲ τῆς γεφύρας ταύτης ὑπῆρχε χωρίον, ἔχον στενὰς τὰς ὁδοὺς, καὶ μετὰ τὸ χωρίον τοῦτο ἤρχιζε πάλιν ἡ ἐξοχὴ, ἀλλ' ὄχι πλέον ἐξοχὴ πλήρης, ὡς μέχρι τοῦδε, πενιχρῶν οἰκιῶν.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ διεσταυροῦντο ἀδιακόπως, ἢ ἠκολούθουν ἀλλήλας αἱ ἅμαξαι. Ἐπλησίασα δ' ἐγὼ τὸν Βιτάλην, καὶ ἐπεριπάτουν εἰς τὴν δεξιάν του, ἐν ᾧ ὁ Κάπης μᾶς ἠκολούθει τὴν μύτην εἰς τὰς πτέρνας μας.

Μετ' οὐ πολὺ δὲν ἤμεθα πλέον εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἀλλ' ἐντὸς ὁδοῦ ἧς τὸ πέρας δὲν ἐφαίνετο. Ἑκατέρωθεν, καὶ ὅσον μακρὰν ἐβλέπομεν, παρίσταντο εἰς τὰς ὄψεις μας οἰκίαι πτωχαί, ῥυπαραί, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ὡραῖαι τῶν τοῦ Βορδὼ, τῆς Τολώσης καὶ τῆς Λυῶνος.

Τὴν χιόνα εἶχον σωρεύσει εἰς διάφορα μέρη, καὶ εἰς τοὺς μαύρους τούτους σωροὺς εἶχον ῥίψει στάκτην, ὄσπρια σάπια, παντὸς εἴδους ἀκαθαρσίας. Τὸν ἀέρα ἐπλήρουν ἀναθυμιάσεις δυσώδεις, καὶ τὰ παιδία, ὅσα ἔβλεπον παίζοντα ἔμπρὸς τῶν θυρῶν, εἶχον τὴν ὄψιν ὠχράν. Συνεχῶς δὲ διήρχοντο βαρεῖαι ἅμαξαι, καὶ τὰς διέφευγον τὰ παιδία μετὰ πολλῆς δεξιότητος, καὶ χωρὶς νὰ φαίνωνται ἀνησυχοῦντα ποσῶς δι' αὐτάς.

— Ποῦ εἴμεθα λοιπόν; ἠρώτησα τὸν Βιτάλην.

— Εἰς τὰ Παρίσια, φίλτατε.

— Εἰς τὰ Παρίσια;...

Ἦτον δυνατόν; Τὰ Παρίσια ἦσαν ταῦτα;

Ποῦ λοιπὸν ἦσαν αἱ μαρμάριναι οἰκίαι μου;

Ποῦ ἦσαν λοιπὸν οἱ μεταξοστόλιστοι παροδῖταί μου;

Πόσον ἄσχημος, πόσον πενιχρὰ ἡ ἀλήθεια!

Ταῦτα λοιπὸν τὰ Παρίσια ἐκεῖνα, ἃ μετὰ τοσούτου πόθου ἤθελον νὰ ἰδῶ!

Ἐκεῖ θὰ ἔμενον διὰ τοῦ ἐπιλοίπου χειμῶνος, χωρισθεὶς τοῦ Βιτάλη... καὶ τοῦ Κάπη.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΟΙ ΝΕΟΦΟΡΟΙ
τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων.

Reporters ὀνομάζονται παρὰ τοῖς Ἄγγλοις (τὴν δὲ λέξιν ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ παρέλαβον καὶ οἱ Γάλλοι) οἱ, ὅπως ἡμεῖς σήμερον λέγομεν κακῶς νεολογοῦντες, *νεολόγοι*, ἤτοι συλλογεῖς εἰδήσεων καὶ νέων. Οἱ νεολόγοι οὗτοι ἀποκαλούμενοι καὶ *δεκάλεπτοι συντάκται* (penny-a-liners), διότι λαμβάνουν μίαν *πένναν* ἤτοι δύο γαλλικὰ σολδία δι' ἕκαστον στίχον τῶν εἰδήσεών των, εἶνε ὑπάλληλοι τῶν ἐφημερίδων, δημοτικώτατοι ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ διατρέχουσι καθ' ἑκάστην τὸ ἄστυ, θηρεύοντες συμβάματα παντὸς εἴδους, πυρκαϊὰς καὶ ἐγκλήματα. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἐφημεριδογράφων, εἰς οὓς οἱ πόδες εἶνε μᾶλλον ἀπαραίτητοι τοῦ ὕφους, ἀπησχόλησε διὰ μακροῦ χρόνου τὴν εὐφυΐαν τῶν σατυρικῶν συγγραφέων, ἐπέχον ἐν τῷ ἀγγλικῷ θεάτρῳ τὴν αὐτὴν περίπου θέσιν καὶ οἱ παράσιτοι ἐν τῷ ἀρχαίῳ. Παρεστάθησαν π. χ. οἱ ἀγγελιαφόροι οὗτοι ὡς ἀναγγέλλοντες σήμερον ἄνθρωπον

τινα τεθνεῶτα, διὰ νὰ εὕρωσι πῶς νὰ δειπνήσωσι, καὶ αὔριον ἀνεγείροντες ἐκ νεκρῶν αὐτὸ τοῦτο τὸ πρόσωπον, διὰ νὰ κερδήσωσι τὸ γεῦμά των, ἕτοιμοι νὰ ἴδωσι τὸ ἥμισυ τοῦ Λονδίνου καταποντιζόμενον ὑπὸ σεισμοῦ, διὰ νὰ διηγηθῶσιν ἀκολούθως τὴν καταστροφὴν εἰς τὸ περισωθησόμενον ἕτερον ἥμισυ.

Ἰδοὺ ποίαν εἰκόνα τοῦ ἀγγελιαφόρου τούτου ὑποτυποῖ εἰς ἡμᾶς εἷς τῶν συγγραφέων τούτων. Μόλις ἐπυρπολήθη οἰκία τις, μόλις διεπράχθη τις φόνος, μόλις κατεπατήθη καὶ συνεθραύσθη παιδίον τι, καὶ παρευθὺς ἐν μέσῳ τοῦ συρρεύσαντος πλήθους διακρίνεται ἄνθρωπός τις, ὅστις ἀποτείνει ἐρωτήσεις ἐπ' ἐρωτήσεων τρέχων ἀπὸ τούτου εἰς ἐκεῖνον, ἀνερευνᾷ τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας τοῦ συμβεβηκότος, λαμβάνει σημειώσεις προχείρους, καὶ ὅστις, ἐὰν τὸ πλῆθος εἶνε πυκνὸν ἢ ἀπωθῆται ὑπὸ τῶν ὀχληρῶν, ἀνθίσταται καὶ ἐμμένει σταθερὸς εἰς τὴν θέσιν του, ἢ παρεισχωρεῖ ἐκ παντὸς τρόπου, ἐπικαλούμενος τὸν τίτλον του, καὶ ἐπαναλαμβάνων ὅτι εἶνε «Κύριος τοῦ τύπου (a gentlemant of the press)». Ἐκ τοῦ πολυαρίθμου προσωπικοῦ, ὅπερ συντελεῖ πλειότερον ἢ ὀλιγώτερον εἰς τὴν σύνταξιν ἐφημερίδος, οἱ δεκάλεπτοι συντάκται εἶνε οἱ ὑπὲρ πάντας γνωστότεροι εἰς τὸ ἀγγλικὸν δημόσιον. Εἶνε δὲ πάντοτε καὶ πανταχοῦ παρόντες, εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ξενοδοχείων, ὅπου καταλύουσιν ἐπίσημοι ξένοι, εἰς τὰς θύρας τῶν ἐπισήμων ἀσθενῶν, εἰς ὅλας τὰς συναθροίσεις, εἰς τοὺς παντὸς εἴδους ἀγῶνας, εἰς τὰς ἀλεκτρυονομαχίας, κάτωθεν τῶν ἰκριωμάτων, ἐφ' ὧν ἐκτελοῦνται αἱ θανατικαὶ ποιναί. Ἐὰν, ἐπὶ δημοσίας ἁμάξης, εἰς τόπον διασκεδάσεως, εἰς θέαμά τι παριστάμενον ἐν ὑπαίθρῳ, εἰς ἀπαγχόνισιν, εἰς συνοδίαν βασιλικὴν ἢ ἄλλην, ἄνθρωπός τις φαίνεται ὁμιλητικώτερος τῶν ἄλλων, λαλῇ μεγαλοφωνότερον, εἶνε προθυμότερος εἰς τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις, εἶνε ἐνήμερος εἰς ὅλα, γνωρίζῃ λεπτομερέστατα τὰς φήμας τῆς ἡμέρας, καὶ εὑρίσκῃ ἀφορμὴν νὰ γελᾷ δι' ὅ,τι δήποτε, ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸ ἄκρον μόνον χαρτίου ἢ μολυβδοκονδύλου, ἔσο βέβαιος καὶ πείσθητι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀνήκει εἰς τὸν τύπον.

?

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

462.

Ἡ αὐτὴ ὑπερηφάνεια, ἡ κακίζουσα τὰ ἐλαττώματα, ὧν εἴμεθα ἐστερημένοι, ἐξωθεῖ ἡμᾶς πρὸς τὴν καταφρόνησιν τῶν προτερημάτων, ὧν ἀμοιροῦμεν.

463.

Πολλάκις μᾶλλον ἐξ ὑπερηφανείας ἢ ἐξ ἀγαθότητος θρηνοῦμεν τὰς συμφορὰς τῶν ἡμετέρων ἐχθρῶν. Ἐπιδεικνύομεν δὲ πρὸς αὐτοὺς συμπάθειαν, ὅπως δείξωμεν ὅτι εἴμεθα αὐτῶν κρείττονες.

464.

Ὑπάρχει ἀγαθῶν καὶ κακῶν ὑπερβολὴ, τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ὑπερβαίνουσα.

465.

Πολὺ σπανίως εὑρίσκει τοσαύτην προστασίαν ἡ ἀθωότης, ὅσην τὸ ἔγκλημα.

466.

Ἐξ ὅλων τῶν βιαίων παθῶν τὸ μᾶλλον τὰς γυναῖκας μὴ ἀσχημίζον εἶναι ὁ ἔρως.

467.

Οὐχὶ τοσοῦτον τὸ λογικὸν, ὅσον ἡ ματαιότης, ἐξωθεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς πράξεις τῶν ὀρέξεων αὐτοῦ ἐναντίας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κ. Α ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ πρός τινα τραπεζίτην, ὃν ἐπεσκέπτετο: «Πρὸ ὀλίγου ἐδείπνησα μεθ' ἑνὸς ποιητοῦ. Εἰς τὰ ἐπιδόρπια μᾶς ἐπρόσφερεν ἓν *ἐπίγραμμα* θαυμάσιον». Εὐθὺς ὁ τραπεζίτης προσκαλέσας τὸν μάγειρόν του, τὸν ἐρωτᾷ: «Διατί δὲν μᾶς ἔκαμες καὶ 'μᾶς ἀκόμη *ἐπιγράμματα*;

*

Ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ μικρὸς Γεώργιος τρέχει πρὸς τὴν μητέρα του καὶ τῆς λέγει:

— Δός μου κ' ἐμένα, μαμμὰ, ἀπ' αὐτό.

— Δὲν ἔχω τίποτε νὰ σοῦ δώσω, παιδί μου.

— Ἄ, ναί! Τώρα ἤκουσα τὴν ἀδελφούλαν μου, ὅ[illegible] εὐχαριστῶ!

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Σκεπτικός τις ἐκ τῶν ἡμετέρων φίλων, οὗ τινος ἡ κεφαλὴ πρὸ πολλοῦ ἀπέβαλε καὶ τὰ ὄνειρα καὶ τὰς τρίχας της, ἔλεγεν: «Ὅσῳ μᾶλλον γηράσκει τις, τόσῳ μᾶλλον εὐαίσθητος ἀποβαίνει πρὸς τὰ κατὰ φαντασίαν δυστυχήματα, τόσῳ μᾶλλον συγκινεῖ αὐτὸν ἡ παράστασις δράματος, ἢ ἡ ἀνάγνωσις μυθιστορίας . . . ἀλλ' ἐξ ἐναντίας τόσον ὀλιγώτερον συγκινεῖ αὐτὸν ἡ πραγματικὴ δυστυχία.

Λουδοβῖκος ὁ ΙΕ', παιδίον ἔτι ὤν, ἐξήρχετο ἡμέραν τινὰ ἐκ τῶν Βερσαλλιῶν μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ του. Εἰς τὴν πύλην τῶν ἀνακτόρων εὑρίσκετο καὶ καθαριστής τις ὑποδημάτων, ὅστις ἀπεκαλύφθη ἐνώπιον τοῦ νεαροῦ βασιλέως.

Ὁ παιδαγωγὸς ἀφεὶς τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως, ἀπέδωκεν εἰς τὸν πτωχὸν τὸν χαιρετισμόν.

— Πῶς, κύριε; χαιρετᾶτε ἕνα ὑπηρέτην; ἠρώτησεν ὁ βασιλεύς.

— Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ παιδαγωγὸς, προτιμῶ νὰ χαιρετήσω ἕνα ὑπηρέτην, παρὰ νὰ εἴπωσιν ὅτι εἷς ὑπηρέτης ἔχει πλειοτέραν εὐγένειαν τρόπων ἀπὸ ἐμέ.

ΙΩΝΑΣ.

Digitized by Google

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Εἶνε πολὺ ἐπικινδυνότερον ὁ κακὸς λόγος παρὰ τὸ πρόσκομμα τοῦ ποδὸς, διότι τῆς μὲν ἀδιακρίτου γλώσσης τὸν τόκον πληρώνει ἡ κεφαλὴ, διὰ δὲ τὸ πρόσκομμα τιμωρεῖται μόνον ὁ πούς.

*** Ἠμποροῦμεν νὰ συνεννοώμεθα μ' ἐκεῖνον, οὗ τινος δὲν συμμεριζόμεθα τὰ δάκρυα, ἀλλ' οὐδέποτε μ' ἐκεῖνον, οὗ τινος δὲν ἐννοοῦμεν τὸν γέλωτα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

~ Ἀξιοσημείωτος γάμος ἐτελέσθη ἐσχάτως ἐν Γερμανίᾳ. Παρὰ πάσας τὰς ἐν ταῖς γερμανικαῖς αὐλαῖς ἐπικρατούσας ἀρχαίας καὶ ἐρριζωμένας παραδόσεις, ἡ ἀρχιδούκισσα τῆς Βυρτεμβέργης Παυλίνα, ἐρασθεῖσα σφοδρῶς νέου τινὸς ἰατροῦ ἐκ Βρεσλαυΐας, τοῦ δόκτορος Βίλελμ, ἀπεφάσισε νὰ συζευχθῇ αὐτόν. Μάτην ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἠγωνίσθη πάσῃ δυνάμει νὰ ἀποτρέψῃ τὸν γάμον· ἡ ἀρχιδούκισσα ἔμεινεν ἀμετάπειστος. Τελευταῖον ὁ βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης διεκήρυξεν εἰς τὴν ἀρχιδούκισσαν ὅτι, ἵνα δώσῃ τὴν συναίνεσιν αὐτοῦ εἰς τὸ συνοικέσιον, ἀνάγκη ἦτο νὰ ἀπεκδυθῇ αὕτη, πρὶν νυμφευθῇ ἁπλοῦν πολίτην, παντὸς ἡγεμονικοῦ τίτλου καὶ πάντων τῶν προνομίων, ἅτινα παρεῖχεν αὐτῇ ἡ ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκογενείᾳ θέσις της. Τὴν θυσίαν ταύτην ἡ ἀρχιδούκισσα ἔστερξε μετὰ πάσης προθυμίας· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τελέσει τοῦ γάμου ἐμφαντικώτατα ἀπέδειξε πόσον ἡ διάνοια αὐτῆς καὶ τὰ αἰσθήματα ἦσαν ἀνώτερα ἀληθῶς πάσης προλήψεως. Εἰς τὴν τυπικὴν ἐρώτησιν τοῦ ἱερέως ἐὰν δέχεται ὡς σύζυγον τὸν παρ' αὐτῇ ἱστάμενον ἰατρὸν, ἡ ἀρχιδούκισσα δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν συνήθη μονοσύλλαβον ἀπάντησιν, ἀλλ' ἀπεκρίθη οὕτως· «Ναὶ, τὸν δέχομαι, καὶ διακηρύττω ὅτι εἰς οὐδὲν λογίζομαι τὰ ἡγεμονικὰ προνόμια ἀπέναντι τῆς μελλούσης εὐτυχίας μου, καὶ ὅτι τὴν τύχην μου θεωρῶ ὡς τὴν μᾶλλον ἀξιοζήλευτον».

Τὸ μικρὸν τοῦτο γεγονὸς δὲν ἀναμιμνήσκει τὴν Γερμανίαν τῆς κυρίας Στάελ, καὶ δὲν ἀποδεικνύει ὑπάρχουσαν αὐτὴν ἔτι, οἵαν τὴν περιέγραψεν ἡ γραφὶς τῆς διασήμου συγγραφέως;

~ Οὐδέποτε ἄλλοτε ἴσως οἱ ἐπιστήμονες ἠσχολήθησαν περὶ τῆς ὑγιείας καὶ τῆς εὐεξίας τῶν βρεφῶν ὅσον κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους. Τὰ ζητήματα τοῦ θηλασμοῦ, τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ, τῆς διατροφῆς κλπ. κλπ. ἐμελετήθησαν καὶ ἐξητάσθησαν μετὰ πλείστης ὅσης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας. Ἓν δὲ μόνον ζήτημα ὑπελείπετο, τὸ τοῦ βάρους τῶν βρεφῶν, ὅπερ θεωρεῖται ὡς θερμόμετρον τρόπον τινὰ ἀψευδὲς τῆς καταστάσεως τῆς ὑγιείας αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐγένετο ἐπ' ἐσχάτων θέμα λόγου τοῦ ἐν Παρισίοις ἰατροῦ Ἀδ. Νικολάου, ὅστις διὰ τῶν εὐφραδῶν καὶ σοφῶν αὐτοῦ ὁμιλιῶν κατέστησε κοινὰς καὶ εὐλήπτους πολλὰς ὠφελίμους γνώσεις. Ἐκ τοῦ λόγου λοιπὸν τούτου ἐρανιζόμεθα τὰς ἑπομένας σημειώσεις.

Τὸ βάρος τοῦ ἄρτι γεννηθέντος βρέφους εἶνε κατὰ μέσον ὅρον 3 χιλιόγραμμα καὶ 125 γράμμα (1 χιλ.=312 1[2 δράμια). Τὸ βάρος τοῦτο βαθμηδὸν ἐλαττοῦται καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως εἶνε 3, 17 χιλ. ἔπειτα δὲ πάλιν αὐξάνεται κατά τινα γράμμα. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ βρέφη τινὰ ἕλκουσι τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς των 6 καὶ 7 χιλιόγραμμα, ἕτερα δέ τινα 1 1[2 μόλις χιλιόγραμμον μέχρι 2 τὸ πολύ. Ἀλλ' αὗται εἶνε, ὡς εἴπομεν, σπάνιαι ἐξαιρέσεις. Καὶ τῶν μὲν ἀρρένων τὸ μέγιστον μὲν βάρος εἶνε 4, 50 χιλιόγρ. τὸ ἐλάχιστον δὲ 2, 34, τῶν δὲ θηλέων τὸ μέγιστον μὲν 4, 25, τὸ ἐλάχιστον δὲ 1, 12 χιλ.

Αἱ ποικιλίαι δὲ αὗται προέρχονται ἐκ πολλῶν συνθηκῶν, αἵτινες ἐλαττοῦσι τὸ βάρος τῶν βρεφῶν, οἷον ἡ πρωτοτοκία, ἡ μεγάλη τῆς μητρὸς ἡλικία, τὸ φιλάσθενον αὐτῆς, ἡ ἀνεπαρκὴς τροφὴ κλπ. Ἐν κεφαλαίῳ δὲ, τῆς μητρὸς οὔσης εἴκοσι μέχρι εἰκοσιπέντε ἐτῶν, τὸ βάρος τοῦ βρέφους ἔχει καλῶς ἐὰν εἶνε τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν 3,315 χιλ. τὴν δ' ἑβδόμην 3,060. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης πρέπει τὸ βρέφος καθ' ἑκάστην νὰ ἐξακολουθῇ αὐξανόμενον κατὰ βάρος· ἐὰν δὲ τοῦτο ἐλαττοῦται ἢ διαμένῃ τὸ αὐτὸ καθ' ἑβδομάδα, εἶνε σημεῖον ὅτι ἡ ἀσθενεῖ ἢ τὸ γάλα εἶνε ὀλίγον ἢ κακῆς ποιότητος. Ὠφέλιμον λοιπὸν εἶνε νὰ ζυγίζωμεν τὸ βρέφος ἂν μὴ καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ τοὐλάχιστον συνεχῶς.

Ἐὰν τὸ βρέφος ἔχῃ καλῶς, εἶνε εὔρωστον, θηλάζῃ μετ' ὀρέξεως χωρὶς ν' ἀποκοιμᾶται ἅμα τεθέμενον ὑπὸ τὸν μαστὸν, ἐὰν τὸ βάρος αὐτοῦ αὐξάνεται κατὰ 20—25 γράμμα τὴν ἡμέραν κατὰ τοὺς πέντε πρώτους μῆνας καὶ 10—15 κατὰ τοὺς ἑπτὰ ἑπομένους, ταῦτα πάντα εἶνε σημεῖον ὅτι τὸ γάλα δι' οὗ τρέφεται εἶνε καλόν. Ἐὰν δὲ τοὐναντίον τὸ βρέφος εἶνε ὠχρὸν καὶ τὸ βάρος του μένῃ τὸ αὐτὸ ἢ καὶ ἐλαττοῦται, αἱ σάρκες του εἶνε μαλθακαὶ, κατέχηται ὑπὸ διαρροίας, σημεῖον ὅτι τὸ γάλα δὲν εἶνε καλὸν καὶ πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ἑτέρου.

Ὁ μόνος τρόπος τοῦ νὰ γινώσκωμεν ἐὰν τὸ βρέφος ἔχῃ ὅ,τι τῷ χρειάζηται, εἶνε νὰ τὸ ζυγίζωμεν καθ' ἑβδομάδα. Τὸ δύο ἡμερῶν βρέφος ἔχει βάρος 100 γρ. ὀλιγώτερον ἢ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του, μετὰ ἑπτὰ δ' ἡμέρας θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ τῆς πρώτης ἡμέρας· μέχρι δὲ τῶν πέντε μηνῶν αὐξάνεται κατὰ μέσον ὅρον 175 γρ. καθ' ἑβδομάδα. Τὸν δὲ πέμπτον ἀκριβῶς μῆνα θὰ ζυγίσῃ ὅσον καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του, τὸν δὲ δέκατον ἕκτον μῆνα μόλις τὸ διπλάσιον τοῦ τῶν πέντε μηνῶν.

Ἐὰν ζυγίσωμεν τὸ βρέφος ἐνδεδυμένον πρὶν

Digitized by Google

ἢ θηλάσῃ καὶ ἀφοῦ θηλάσῃ, θὰ ἴδωμεν πόσον γάλα ἔπιεν· ἐὰν δὲ ἡ διαφορὰ τοῦ βάρους εἶνε 80—100 γρ., σημεῖον ὅτι ἡ τροφὴ δὲν εἶνε καλή.

Τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του τὸ βρέφος δὲν θηλάζει πλειότερον τῶν τριῶν γράμμων γάλακτος καθ' ἑκάστην φοράν, τὴν δευτέραν ἡμέραν θηλάζει 15 γρ. τὴν τρίτην 40 καὶ τὴν τετάρτην 55, τουτέστι 550 γράμμα ἐν 24 ὥραις κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων θὰ θηλάσῃ δεκάκις.

Τὸν πρῶτον μῆνα θηλάζει 70 γρ. καθ' ἑκάστην φοράν, τὸν δεύτερον 100, τὸν τρίτον 120, ἀπὸ δὲ τοῦ τετάρτου μέχρι τοῦ ἑβδόμου τακτικῶς 140, τουτέστιν 950 γρ. καθ' ἡμέραν.

Τέλος, ὡς λέγουσιν οἱ εἰδικῶς ἐξετάσαντες τὸ πρᾶγμα, τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν τὸ βρέφος δύναται νὰ θηλάσῃ καθ' ἑκάστην φορὰν τὸ ἑκατοστὸν τοῦ βάρους του, τὰς δ' ἑπομένας ἡμέρας *ἓν γράμμον* πλειότερον.

Τοιαῦται ἐν κεφαλαίῳ αἱ πληροφορίαι, ἃς ἡ ἐπιστήμη ἐν τῇ σημερινῇ αὐτῆς καταστάσει δύναται νὰ χορηγήσῃ ἡμῖν. Αἱ δὲ φιλόστοργοι μητέρες ἄριστα θὰ ποιήσωσιν ἐνθυμούμεναι αὐτὰς καὶ καιροῦ δοθέντος πράττουσαι συμφώνως πρὸς αὐτάς.

Τὰ ἀγγλικὰ ἐργοστάσια, ὅσα κατασκευάζουν τὰς *καρφοβελόνας* ἢ *καρφίτσας*, ὑπάρχουσι κυρίως ἐν Βίρμιγχαμ. Ἐν ἔτει 1824 ὁ κύριος Οὐράϊτ ἐπενόησε τὴν μηχανὴν διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν καρφιτσῶν, τὴν ὁποίαν ἀκολούθως ἐτελειοποίησαν οἱ κκ. Τάϋλορ καὶ Σούττλεουορθ. Πρὸ τοῦ 1824 ἐχρειάζοντο δεκατέσσαρες ἄνθρωποι διὰ τὴν κατασκευὴν μιᾶς μόνης καρφίτσας, ἡ δ' ἐφεύρεσις τῆς προρρηθείσης μηχανῆς τοῦ Οὐράϊτ περιώρισεν αὐτοὺς εἰς δύο ἢ τρεῖς. Ἐὰν ὅμως χρειάζονται δύο ἢ τρεῖς ἄνθρωποι διὰ τὴν κατασκευὴν μιᾶς καρφίτσας, διὰ τὴν κατασκευὴν μιᾶς βελόνης χρειάζονται ἑβδομήκοντα πρόσωπα. Ἡ αἰχμὴ τῆς βελόνης ὀξύνεται καὶ αὐτὴ διὰ μηχανῆς. Σήμερον δὲ ἀριθμοῦνται ἑξακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτὰ πρόσωπα, ἐνασχολούμενα εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν καρφιτσῶν, τετρακισχίλια δὲ καὶ ἑπτακόσια τριάκοντα ἐννέα εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν βελονῶν.

Τὰ παιδία καταγίνονται εἰς τὸ νὰ καρφώνωσι καὶ κατατάσσωσι τὰς καρφίτσας, καθὼς καὶ νὰ ἐπιβλέπωσι τὴν μηχανήν, ἐν ᾗ συνταράσσονται βιαίως. Ἡ παραγωγὴ τῶν καρφιτσῶν ὑπερβαίνει σήμερον τὰς 220,000 λίρας στερλίνας. Καὶ τῶν μεταλλίνων δὲ γραφίδων ἡ κατασκευὴ περιορίζεται σήμερον εἰς Βίρμιγχαμ, ὅπου ἐπιτηδεύουσιν αὐτὴν εἴκοσι περίπου ἐργοστασιάρχαι.

Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βιομηχανίας πρὸ δώδεκα περίπου ἐτῶν ἐνησχολοῦντο τριακόσιοι ἑξήκοντα μόνον ἄρρενες, καὶ δισχίλιαι πεντήκοντα γυναῖκες ἢ κοράσια, ἐν συνόλῳ δισχίλια ἑξακόσια δέκα πρόσωπα. Ἡ ἐργασία τῶν μεταλλίνων γραφίδων ἀπαιτεῖ δώδεκα ἕως δεκατρεῖς διαφόρους χεῖρας. Τὸ κόψιμον, τὸ τρύπημα, τὸ σημείωμα καὶ τὸ κυλίνδρωμα γίνονται διὰ μηχανῆς. Αἱ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες καταγίνονται μὲ τὰ πιεστήρια, τὰ δὲ κοράσια κατατάσσουσιν, ἀριθμοῦσι καὶ περιτυλίσσουσι τὰς διαφόρους γραφίδας.

Ἡ διαπλεύσασα τὰς περὶ τὸν βόρειον πόλον θαλάσσας σουηδικὴ ναῦς *Βέγα* ἐγένετο δεκτὴ ἐν Στοκόλμῃ θριαμβευτικῶς. Ὅτε εἰσήρχετο εἰς τὸν λιμένα, συνωδεύετο ὑπὸ 200 ἀτμοπλοίων· ἡ πόλις δὲ σύμπασα συνωθεῖτο εἰς τὰς προκυμαίας. Ὁ Νορδενσκιὸλδ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἔνθα ὁ βασιλεὺς ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν σουηδικὸν μεγαλόσταυρον καὶ τὸν βαθμὸν βαρώνου· εἶτα δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν του διὰ τῶν λαμπρῶς φωταγωγημένων ὁδῶν, ἃς ἐπλήρου πλῆθος λαοῦ ἀνευφημοῦντος. Τὴν ἐπαύριον παρετέθη εἰς τὰ ἀνάκτορα γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν εὐτυχῶν πολοπόρων, εἰς ὃ παρεκάθησαν καὶ οἱ ἐλάχιστοι ναῦται τῆς *Βέγας*. Ὁ βασιλεὺς ἀπήγγειλε τὴν ἑξῆς πρόποσιν· «Ὁ Βαρθολομαῖος Διάζ, ὁ Βάσκος Δεγάμας, ὁ Κολόμβος, ὁ Μαγελάνος, ὁ Κοτὸκ καὶ ἄλλοι ἀνεκάλυψαν νέους κόσμους πέρα ἀγνώστων θαλασσῶν. Ἀλλὰ σκότος καὶ ἀδιάρρηκτος ἅλυσις πάγων περιεκύκλουν ἔτι τὰ βόρεια παράλια τῆς ἠπείρου, ἥτις καλεῖται κοιτὶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἰς τὴν ἐποχὴν ἡμῶν ἐπεφυλάττετο νὰ διαρρήξῃ τὰς πέδας ταύτας· ἐπὶ τοῦ σκάφους δ' ὅπερ περιέπλευσε πρῶτον τὴν Ἀσίαν, κυματίζει ἡ σουηδικὴ σημαία. Σύμπας ὁ σουηδικὸς λαὸς ἀνευφημεῖ ἐνθουσιωδῶς τοὺς ἥρωας, οἵτινες ἠγωνίσθησαν, ἐνεκαρτέρησαν καὶ ἐνίκησαν. Αἱ ἐπευφημίαι ἀπευθύνονται ἐν πρώτοις εἰς τὸν Νορδενσκιὸλδ, τὸν εὐτυχῆ πολοπόρον, εἶτα δ' εἰς τὸν Πλάνδερ, τὸν ἄφοβον κυβερνήτην τῆς *Βέγας*. Ἀμφοτέρους περιεστοίχιζεν ὅμιλος τολμηρῶν ἐπιστημόνων καὶ ναυτῶν, οἵτινες, συμμερισθέντες τοὺς κινδύνους, συμμερίζονται νῦν τὴν δόξαν. Ἡ ἱστορία θ' ἀπομνημονεύσῃ τὸν διάπλουν τῆς *Βέγας* διὰ τῆς βορείας θαλάσσης. Ἡ ἀγαπητὴ πατρὶς ἔδρεψε νέας δάφνας. Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τοὺς δρέψαντας αὐτάς! Ἐν ὀνόματι τοῦ σουηδικοῦ λαοῦ ἀπονέμω εἰς πάντας φόρον εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ!»

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Σᾶς συνέβη βεβαίως ποτὲ νὰ ἔχητε ἀνάγκην νὰ μετρήσητε, καὶ νὰ μὴ ἔχητε πρόχειρον μέτρον. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀναπληροῦτε προχείρως ὡς ἑξῆς: Λαμβάνετε 40 *πεντάλεπτα*, θέτετε αὐτὰ εἰς ἐπαφὴν κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, καὶ οὕτως ἔχετε τὸ μῆκος ἑνὸς *μέτρου*. Τὸ αὐτὸ μέτρον ἀποτελεῖται α') δι' 25 εἰκοσαδράχμων καὶ 25 δεκαδράχμων, β') διὰ 19 πεντοδράχμων καὶ 11 διδράχμων, καὶ γ') δι' 20 πεντοδράχμων καὶ 20 μονοδράχμων.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ κ. Π. Γ. Ζερίφης προσήνεγκε φρ. 1,000 ὑπὲρ τῆς φιλανθρωπικῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν, φρ. 500 ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου τῆς γυναικείας παιδεύσεως, φρ. 500 ὑπὲρ τοῦ Ὀφθαλμιατρείου καὶ φρ. 250 ὑπὲρ τοῦ φιλολ. συλλόγου «Σωκράτους».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2127. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ'. 18 Μαΐου 1880. Ἀριθ. 229. 177. Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ἐπαρχιακοῦ εἰρηνοδικείου Σύρου ἐν ἔτει 1831. — Ἐπιστολιμαῖα ἱστορήματα ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. — Ἡ δημοτικὴ ποίησις καὶ τὸ κάστρον τῆς Ὡριᾶς ὑπὸ Κ. Σάθα. — Ἄνευ οἰκογενείας, μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ. — Οἱ νεοφόροι τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκῶ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ.) — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2128. Ἀντ. Μηλιαράκη. Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων κατὰ μέρος. Ἄνδρος, Κέως. Σελ. ζ' καὶ 276, φρ. 5. — Πίναξ τῶν περιεχομένων: Πρόλογος. Ἄνδρος. Κεφάλαιον Α'. Θέσις. Ὄνομα. Ἔκτασις. Παράλια. Λιμένες. Ὅρμοι. Κόλποι. Νησίδες. Κοιλάδες. Ὕδατα. Κεφ. Β'. Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ κλίματος. Ἄνεμοι. Νέφη. Κώμη Ἀμολόχου. Ζαγορά. Βροχαί. Χιών. Πάχνη. Δρόσος. Ὡρίμανσις προϊόντων. Διαμονὴ ἐν Ἄνδρῳ. Κεφ. Γ'. Προϊόντα. Σύστημα καλλιεργείας. Μέταξα, ἐσπεριδοειδῆ, σῦκα, οἶνος, ἐλαῖαι, δημητριακοὶ καρποί, ὀπωροφόρα καὶ ἄγρια δένδρα. Ζῶα ἥμερα καὶ ἄγρια. Ὀρυκτά, πλάκες ἐπιζωϊκοῦ σχιστολίθου. Συμπέρασμα. Κεφ. Δ'. Διαιρέσεις διοικητικαί, δημοτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαί. Πληθυσμός. Καταγωγὴ φυλετικὴ τῶν κατοίκων. Ἕλληνες, Ἀλβανοί. Λατινικὸν στοιχεῖον. Θρήσκευμα. Γλῶσσα. Χαρακτὴρ. Κρίσεις περιηγητῶν. Κοινωνικαὶ τάξεις. Φιλομάθεια. Θεόφιλος Καΐρης. Προλήψεις ἀμαθείας. Ἐνδυμασία. Ἐπαγγέλματα. Ναυτιλία. Ἐμπόριον. Ἀποδημίαι γυναικῶν. Τροφαί. Κοινωνικὴ κατάστασις τῷ 1828. Εἰσπράξεις δημοσίου Ταμείου. Δαπάναι διοικήσεως. Κεφ. Ε'. Οἰκήσεις, τοποθεσίαι αὐτῶν. Πύργοι. Περιγραφὴ οἰκιῶν. Κατανομὴ χωρίων κατὰ δήμους. Δῆμος Ἄνδρου. Πρωτεύουσα. Δῆμος Κορθίου. Δῆμος Γαυρείου. Κεφ. ΣΤ'. Ἐκκλησίαι. Ῥυθμός. Ἀνάγλυφοι εἰκόνες. Ναὸς Ταξιάρχου. Μοναὶ καὶ μονύδρια δήμου Κορθίου, Φλεγρᾶς, Ἁγία Μονή, Ἀλινοῦ, Ἁγ. Ἀντωνίου, Τρομαρχίων, Ἁγ. Λεοντίου. Δήμου Ἄνδρου, Παντοκράτορος, Ἁγ. Νικολάου εἰς τὰ Σόρα, Ἁγ. Εἰρήνης, Ἁγ. Μαρίνης. Δήμου Γαυρείου, Μονὴ Ἁγίας, Ἁγίας Μαρίνης, Μονὴ Παντοκράτορος. Σκέψεις τινὲς ἐπὶ τῶν Μονῶν. Κεφ. Ζ'. Συγκοινωνία διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Ταχυδρομεῖον. Τηλεγραφεῖον. Φάρος. Φανός. Κεφ. Η'. Θέσις ἀρχαίας πόλεως. Περιγραφὴ αὐτῆς. Ἴχνη ἀρχαίων ἄλλων οἰκήσεων. Γνώμη πιθανὴ θέσεως ναοῦ Βάκχου. Πύργος ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἁγ. Πέτρου. Ἐπιγραφαί. Προσθήκη Α'. Οἰκογενειακὰ ἐπώνυμα τῶν κατοίκων κατὰ δήμους. Προσθήκη Β'. Εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν Ἄνδρῳ καθολικῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1655, κατὰ τοὺς περιηγητὰς Θεβενώ, Σπὸν, Τουρνεφόρτιον, Παῦλον Λουκᾶν καὶ Πάσχ Βὰν Κρίνεν. Ἔγγραφον πρὸς τοὺς Ἀνδρίους Γαβριὴλ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Πωλητήριον καθολικῆς Μονῆς. Χρόνος τελευτῆς ἐπισκόπων τινῶν Ἄνδρου. Προσθήκη Γ'. Ἔγγραφον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος περὶ τῶν ἀποδημουσῶν ἐξ Ἑλλάδος εἰς Τουρκίαν γυναικῶν. Ἔγγραφον δημάρχου Ἑρμουπόλεως περὶ τῆς αὐτῆς ἀποδημίας. Προσθήκη Δ'. Περὶ τοῦ ἐν Κάτω Κάστρῳ Σχολείου τῆς Ἁγίας Τριάδος. Περὶ τῆς Σχολῆς Κάτω Κάστρου. Προσθήκη Ε'. Κατάλογος χειρογράφων τῆς ἐν Ἄνδρῳ Μονῆς Ἁγίας. Προσθήκη ΣΤ'. Σημείωσις ἀνέκδοτος Θεοδοσίου Ζυγομαλᾶ. Κέως. Ἐπιστολὴ Α'. Πλοῦς ἐκ Πειραιῶς. Ἱστορικά. Πρῶτοι κάτοικοι. Ἀρχαῖαι πόλεις Κέω. Γεωγραφικὴ θέσις. Νόμοι καὶ ἤθη Κείων. Ἔθιμον τοῦ κωνειάζεσθαι. Μεγάλοι ἄνδρες Κέω, Σιμωνίδης, Βακχυλίδης. Κεῖοι καὶ Γάλλοι. Σιμωνίδης νεώτερος. Πρόδικος σοφιστής, Ἀρίστων, Θηραμένης, Θηραμένης ὁ σοφιστής. Χρόνοι μεταγενέστεροι. Ἐπιστολὴ Β'. Λόγοι Θεβενώ, Τουρνεφορτίου, Πάσχ Βὰν Κρίνεν καὶ Σατωβριάνδ περὶ Κέω. Θέσις τῆς νήσου. Ἔκτασις. Ὅρμοι. Ἀκρωτήρια. Νησίδες. Ὄρη. Κοιλάδες. Ὕδατα. Ὀνόματα. Λάθη Εὐρωπαίων περὶ τὰ γεωγραφικὰ ὀνόματα. Φυσικαὶ ἀλλοιώσεις τῆς νήσου. — Περιγραφὴ Μακρονήσου. Ἐπιστολὴ Γ'. Λιμήν. Φάρος. Κώμη Λιβαδίου. Ὁδὸς νέα Κορησσίας. Πόλις Κέω. Κατοικία Μιχαὴλ Ἀκομινάτου. Ἀγροτικαὶ κατοικίαι. Πλεονεκτήματα καὶ ἐλαττώματα τῆς θέσεως αὐτῶν. Μοναί. Ἐπιστολὴ Δ'. Πολιτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις. Πληθυσμός. Ἐπώνυμα. Ἀποδημίαι. Εὐπόρων τάξεων καὶ ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν. Κατάστασις γεωργῶν. Προϊόντα. Λαχανικά, κριθή, βάμβαξ. Ἔργα γυναικῶν. Τρόπος ἀποταμιεύσεως τῆς κριθῆς (σιροί). Ἐλαῖαι. Ἄμπελοι, οἶνος. Δρῦς, βελανίδιον. Κτηνοτροφία. Σκέψεις καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς παραγωγῆς. Εἰσπράξεις δημοσίου. Δῆμος Κείων. Χαρακτὴρ τῶν κατοίκων, γλῶσσα, τροφή. Δικαίωμα βουλῆς. Ἀνάγκαι τῆς νήσου. Συγκοινωνία. Ἐπιστολὴ Ε'. Ἀνασκαφαὶ ἀρχαιολογικαὶ Βρονδστέδ (1811). Ἰουλίς. Κολοσσιαῖος λέων. Ὁδὸς ἀπὸ Ἰουλίδος εἰς Καρθαίαν. Ἀρχαία λιθόστρωτος ὁδός. Καρθαία. Ποιήεσσα. Κορησσία. Πύργος ἀρχαῖος Ἁγ. Μαρίνης. Πύργοι παράλιοι. Ὀρυχεῖα μίλτου. Προσθήκη Α'. Ἀγῶνες Κείων κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπίσκοπος Κέας Νικόδημος Ῥοῦσος. Προσθήκη Β'. Ἐπώνυμα Κείων. Λέξεις ἐκ τοῦ γλωσσαρίου Ἀνδρίων καὶ Κείων, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῷ κειμένῳ. Πίναξ ὀνομαστικὸς τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων Ἄνδρου. Πίναξ ὀνομαστικὸς τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων Κέω.

2129. **Le roman d'Achille.** Texte inédit en grec vulgaire, publié par C. N. Sathas. [Extrait de l'Annuaire de l'Association pour l'encouragement des Études grecques en France. — Année 1879]. Paris, typographie Georges Chamerot, 1880, 8°, p. 52.

2130. **Collection de Romans Grecs** en langue vulgaire et en vers publiés pour la première fois d'après les manuscrits de Leyde et d'Oxford par Spyridion P. Lambros, Docteur ès-lettres, Professeur agrégé d'Histoire grecque et de Paléographie à l'Université d'Athènes. Paris, Maisonneuve et Cie, 1880, σελ. CXXV-372 μετὰ τεσσάρων λιθογραφικῶν πανομοιοτύπων, φρ. 20. [Τὸ ἀνωτέρω βιβλίον θὰ παράσχῃ πολλὴν τὴν χαρὰν εἰς τοὺς φίλους τῆς κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἑλληνικῆς γραμματείας. Ὁ νεαρὸς ἀλλὰ πολυμαθὴς συγγραφεὺς κ. Σ. Π. Λάμπρος, γνωστὸς ἤδη καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ ἔργων καὶ ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἀκομινάτου, ἣν δαπάνῃ τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἀνέλαβε, καὶ ἧς ὁ β' τόμος μετὰ προλεγομένων καὶ πινάκων μέλλει μετ' οὐ πολὺ νὰ δημοσιευθῇ, περιέλαβεν ἐν τῷ ἀγγελλομένῳ τόμῳ τῷ λίαν φιλοκάλως ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις οἴκου Maisonneuve καὶ Σ^ας τὰς ἑξῆς ἐμμέτρους μεσαιωνικὰς μυθιστορίας: Τὸ κατὰ Καλλίμαχον καὶ Χρυσορρόην ἐρωτικὸν διήγημα, διήγησιν ὡραιοτάτην τοῦ ἀνδρειωμένου Διγενῆ εἰς λόγους ..., Διήγησιν ἐξαίρετον ἐρωτικὴν καὶ ξένην τοῦ Ἱμπερίου θαυμαστοῦ καὶ κόρης Μαργαρώνας, Λόγον παρηγορητικὸν περὶ εὐτυχίας καὶ δυστυχίας. Καὶ τὸ μὲν κατὰ Καλλίμαχον καὶ Χρυσορρόην ἐρωτικὸν διήγημα ἔτυχε μὲν μνείας ὑπὸ τοῦ Μεουρσίου, τοῦ Δουκαγγίου καὶ τοῦ Ὑετίου, ἀλλ' οὐ μόνον δὲν εἶχεν ποτὲ μέχρι ἐκδοθῆ, ἀλλ' εἶχε μάλιστα ἀμφισβητηθῆ καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ ... βραχεῖαν περιγράφεται ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν τε ἐντύπων καὶ τῶν χειρογράφων βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Δουγδούκου τοῦ Βατραχικοῦ ... ἐκδοθέντι τῷ 1716. Τῷ δὲ ... ἐκεῖθεν ἀντίγραφον αὐτοῦ ὁ κ. Λάμπρος καὶ ἐξέδωκεν, ἀφ' οὗ πρότερον ἐπεισθη ... ἐκ τῆς τῆς Βιέννης αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης ὅτι τὸ Βατραχικὸν ἀντίγραφον εἶναι τὸ μόνον ... ὅτι οὔτε ἐν Βιέννῃ ἀνάκειται ἄλλο ... ἐσφαλμένως εἶχεν ... τῆς μεσοχρονίου ἡμῶν γραμματολογίας, ὁ κ. Gidel, ... ἐν ...

λῃ τινὶ βιβλιοθήκῃ. Τοῦ Βαταδικοῦ κώδικος παρέθηκεν ἐν τέλει τοῦ βιβλίου ὁ κ. Λάμπρος καὶ πανομοιότυπον, ἐξ οὗ καταδείκνυται ὅτι τὸ ἀντίγραφον τοῦ Λουγδούνου, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀνακτέον πάντως εἰς τὸν ιϛ' μ. Χ. αἰῶνα. Ὅμοια πανομοιότυπα παρετέθησαν καὶ τῶν Κωδίκων, ἐξ ὧν ἀντεγράφησαν αἱ λοιπαὶ μυθιστορίαι αἱ περιλαμβανόμεναι ἐν τῷ βιβλίῳ.

Τῆς δὲ Διηγήσεως τοῦ ἀνδρειωμένου Διγενῆ, τῆς ἀναφερομένης εἰς τὸν Βασίλειον Διγενῆν Ἀκρίταν, οὐκ ὀλίγα εἶνε τὰ διασωθέντα ἀντίγραφα. Οἱ ἀναφερόμενοι δ' ἄλλως λόγοι εἰς τὸν Ἀκρίταν, γνωστότεροι ὄντες καὶ ἐκ προγενεστέρας ἐκδόσεως, ἀπαλλάττουσιν ἡμᾶς μακροτέρας περὶ αὐτῶν ἀναπτύξεως. Οἱ λόγοι δηλαδὴ οὗτοι ἀποτελοῦσι πλήρη κύκλον δημοτικῶν ᾀσμάτων ἀναφερομένων εἰς πρόσωπον ἱστορικὸν εἰς ἀνδρεῖον πολεμιστήν, οὗτινος οὐδαμῶς μὲν ἀμφιβάλλεται ἡ ὕπαρξις, ἀλλὰ κατεκόσμησεν ἐξὸν ὅτε καὶ ἐπὶ τὸ μυθωδέστερον τὰ κατορθώματα ἡ τοῦ λαοῦ φαντασία. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο λίαν δημοτικοὶ οἱ περὶ τοῦ Ἀκρίτα λόγοι, διὰ τοῦτο καὶ τὰ χειρόγραφα ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ οὐκ ὀλίγαι παραλλαγαὶ εἰσέφρησαν ἐν αὐτοῖς. Τὴν Διήγησιν ἀντέγραψεν ὁ κ. Λάμπρος καὶ ἐξέδωκεν ἐξ ἀντιγράφου τῆς ἐν Ὀξωνίῳ βιβλιοθήκης, ἀντιγραφέντος ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Ἰγνατίου Πετρίτζη, ὅστις ἐπεράτωσε τὴν ἀντιγραφὴν τῇ 28 Νοεμβρίου 1670.

Καὶ ἡ Διήγησις δὲ τοῦ Ἡμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας, ἥτις εἶνε ἀπομίμησις ἐπικῆς μυθιστορίας γαλλικῆς, καὶ ἄλλοτε ἐξεδόθη· ἡ δὲ ἔκδοσις νῦν τοῦ κ. Λάμπρου ἐγένετο πληρεστέρα κατ' ἀντιβολὴν ἀνεκδότου τέως χειρογράφου τῆς ἐν Ὀξωνίῳ βιβλιοθήκης, χρονολογουμένου ἀπὸ τοῦ ιϛ' αἰῶνος ἀρχομένου.

Τέλος δὲ ὁ Λόγος ὁ παρηγορητικός, ἀνέκδοτος τέως, ἐξεδόθη ἐκ χειρογράφου τῆς Βοδληϊανῆς βιβλιοθήκης τοῦ ιϛ' ἐπίσης αἰῶνος.

Τῆς ἐκδόσεως προετάχθη μακρὸς καὶ ἀκριβέστατος πρόλογος περί τε τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως καθ' ὅλου πραγματευόμενος καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν ἐκδιδομένων μυθιστοριῶν. Ὁ πρόλογος οὗτος γαλλιστὶ γεγραμμένος συνετάχθη ἐν πλήρει τῶν πραγμάτων ἐπιγνώσει καὶ ἀποτελεῖ συμβολὴν ἀρίστην εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ποιήσεως. Ἐπισυνάπτεται δὲ γλωσσάριον ὅσον ἐνδέχεται ἐπιμελῶς συντεταγμένον πρὸς διασάφησιν τῶν λέξεων τοῦ κειμένου.

Τὸ περισπούδαστον βιβλίον ἔτυχεν ἤδη ἀποδοχῆς οὐχὶ τυχαίας παρὰ τοῖς ξένοις λογίοις, εὐελπιστοῦμεν δ' ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν δὲν θὰ παρέλθῃ, ὡς συνήθως συμβαίνει, ἀπαρατήρητον. Σ. Κ. Σ.

Ἐν τῷ ἑβδομαδιαίῳ περιοδικῷ τοῦ Βερολίνου «Gegenwart» δημοσιεύονται ἐν γερμανικῇ μεταφράσει ὑπὸ τοῦ κ. Ο. Α. Ellissen ἐπιτυχῶς γενομένῃ ποιημάτιά τινα τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ. Τὰ δημοσιευόμενα εἰσὶ τέσσαρα, «Ἀνατολή», «Συμβουλαί», «Χωρισμός» καὶ «Ἄνοιξις». Προτετάχθη δὲ αὐτῶν προσφώνησις ἔμμετρος τοῦ μεταφραστοῦ πρὸς τὸν ποιητήν, εἰς ἣν ἀπάντησις, ἔμμετρος ὡσαύτως, ὑπάρχει ἐν τέλει τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὸν μεταφραστήν.

— Ὁ ἐν Παρισίοις διαμένων διακεκριμένος Ἕλλην ἰατρὸς καὶ καθηγητὴς τῆς αὐτόθι ἰατρικῆς σχολῆς κ. Δαμασκηνὸς ἐξέδωκεν ἐσχάτως περισπούδαστον σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον Maladies des voies digestives.

— Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς ἐν Παρισίοις ἑταιρίας τῆς Γεωγραφίας ἀνεγνώσθη ἐσχάτως ἔκθεσις τῶν ταξειδίων, ἅτινα διεξήγαγεν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ ὁ Ἕλλην κ. Παναγιώτης Ποτάγος. Ὁ Ἕλλην περιηγητὴς ἦν παρὼν ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ. Σύντομον περίληψιν τῶν ταξειδίων του ἐδημοσίευσεν ἡ Republique Française τῆς 15 Μαΐου (ἐ. ν.)

— Ὑπὸ τοῦ κ. Τιμολέοντος Φιλήμονος ἐπαναλαμβάνεται προσεχῶς ἡ ἔκδοσις τοῦ Αἰῶνος (καθ' ἑβδομάδα).

— Δημοσιεύεται προσεχῶς ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Πύργου ἐγχειρίδιον ἡμερογυμναστικῆς περιέχον διάφορα γυμνάσματα, ἐκτελούμενα διὰ φορητῶν ὀργάνων, ἤτοι Ἁλτήρων, Ῥάβδων, Ἐπισφαιρίων, Ῥοπάλων καὶ λοιπῶν. Μεταξὺ τῶν γυμνασμάτων τούτων, τῶν ὁποίων πολλὰ ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐν αἰθούσῃ ἐκτελουμένην γυμναστικήν (gimnastique de chambre) θέλων τις νὰ ἀσκῆται κατὰ μόνας, δύναται νὰ ἐκλέγῃ τὸ ἁρμόζον εἰς τὴν ἡλικίαν του.

— Ὁ κ. Δημ. Κόκκος ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν συλλογῆς ποιημάτων του.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[15 Μαΐου (Πέμπτη) 1880.]

Κατὰ χθεσινὸν τηλεγράφημα ἐκ Βενετίας τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ ἐπιτετραμμένου τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν, ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν μετὰ τῶν βασιλοπαίδων μεταβαίνουσα εἰς Πετρούπολιν, ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς Παρισίους. — Διὰ Β. διατάγματος ἐνεκρίθη ἡ συσταθεῖσα φιλανθρωπικὴ ἑταιρία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἑταιρία τῶν φυλακῶν». Ἡ φιλανθρωπικὴ αὕτη ἑταιρία θέλει ἑδρεύει ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως. Σκοπὸς δὲ ταύτης εἶνε ἡ διὰ συλλογῆς χρημάτων, ἅτινα θέλουν διατίθεσθαι ἀδείᾳ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων καὶ κατὰ προηγουμένην μετὰ τῆς κυβερνήσεως συνεννόησιν, ἀνέγερσις δημοσίων ποινικῶν καὶ ἐξεταστικῶν φυλακῶν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἡ μελέτη τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν φυλακῶν ζητημάτων καὶ ἡ ἐπιδίωξις τῶν εἰς τὴν βελτίωσιν ταύτην συντελούντων. Ἡ ἑταιρία δέχεται εὐγνωμόνως οὐ μόνον χρηματικὰς προσφοράς, ἀλλὰ καὶ ἄλλας, συνισταμένας εἰς ἀκίνητα ἢ κινητὰ παντὸς εἴδους. Ἡ διεύθυνσις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἑταιρίας ἀνατίθεται εἰς συμβούλιον συγκείμενον ἐκ τοῦ προέδρου, τοῦ ἀντιπροέδρου, τοῦ γραμματέως, τοῦ ταμίου καὶ πέντε συμβούλων, ἐκλεγομένων ἁπάντων μεταξὺ τῶν τακτικῶν ἑταίρων ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως. Διὰ τὴν πρώτην ὅμως περίοδον καθίστανται, πρόεδρος ὁ κ. Σ. Σωτηρόπουλος, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Α. Συγγρός, γραμματεὺς ὁ κ. Τ. Φιλήμων, ταμίας ὁ κ. Ε. Χαρίλαος καὶ σύμβουλοι οἱ κκ. Β. Μελᾶς, Γ. Χωρέμης, Α. Ῥικάκης, Ν. Θάλος καὶ Α. Σκουζές. Διάφοροι ἐνεγράφησαν συνδρομηταὶ ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ σκοποῦ τούτου. Οἱ κ. Α. Συγγρὸς καὶ Β. Μελᾶς προσέφερον ἐτησίαν συνδρομὴν φρ. 1,000 ἐπὶ πενταετίαν, ὁ κ. Ι. Χωρέμης ἐτησίαν συνδρομὴν φρ. 500 ἐπὶ πενταετίαν καὶ ἄλλοι μικρότερα ποσά. — Μετ' οὐ πολὺ ἀποπερατοῦται ἡ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Καλαμακίου ἁμαξητὴ ὁδός, δι' ἧς θὰ ἐκτελῆται ἡ διὰ ξηρᾶς συγκοινωνία τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Πελοποννήσου. Περατοῦνται ὡσαύτως καὶ δύο ἕτεραι ὁδοί, ἡ ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Καλάμας καὶ ἡ ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ἄργος. — Παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἀποστέλλονται εἰς Εὐρώπην δημοσίᾳ δαπάνῃ νέοι τινὲς ὅπως σπουδάσωσι τὴν κτηνιατρικήν. — Κατὰ τὴν 22 καὶ 23 Μαΐου ἄρχονται αἱ ἐγγραφαὶ τοῦ νέου δανείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐκ φρ. 72,716,400. Τὸ δάνειον τοῦτο ἔχει 181,791 ὁμολογίας ἀνωνύμους ἐκ φρ. 400, ἀποφερούσας ἐτησίως τόκον 4 % μετὰ λαχνῶν, ἐξοφλητέας εἰς τὸ ἄρτιον ἐντὸς 49 ἐτῶν. Ἡ τιμὴ τῆς ἐκδόσεως ὡρίσθη εἰς φρ. 362.50 εἰς μεταλλικόν. Ἅμα τῇ ἐγγραφῇ καταβάλλονται φρ. 65.50. Αἱ λοιπαὶ δόσεις, πρὸς φρ. 83, θὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ τῆς 1—5 Δεκεμβρίου 1880, ἀπὸ τῆς 1—5 Ἰουνίου καὶ Δεκεμβρίου τοῦ 1881, 1882, 1883 καὶ 1884. Αἱ ὁμολογίαι μετέχουσιν ἀπὸ τῆς 20 Ἰουλίου 1880, εἰς 173 κληρώσεις ἀποφερούσας ἐν ὅλῳ ποσὸν ἐκ φρ. 17,820,000. Ἑκάστη κλήρωσις θὰ περιλαμβάνει ἕνα μέγαν λαχνὸν ὅτε μὲν ἐκ φρ. 100,000, ὅτε δὲ ἐκ φρ. 70,000. Οἱ ὁριστικοὶ τίτλοι θέλουν ἔχει προσηρτημένα τὰ ἑξαμηνιαῖα τοκομερίδια ἐκ φρ. 8, λήγοντα τῇ 20 Δεκεμβρίου καὶ 19 Ἰουνίου καὶ πληρωτέα εἰς μεταλλικὸν ἐν Ἑλλάδι (παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ καὶ τοῖς ὑποκαταστήμασιν αὐτῆς, ἐν Παρισίοις, Μασσαλίᾳ καὶ κατὰ τὴν τρέχουσαν τιμὴν τοῦ συναλλάγματος ἐπὶ Παρισίων, ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἀλεξανδρείᾳ. Ἡ πληρωμὴ τῶν τοκομεριδίων ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 1885, διαρκούσης δ' ὅμως τῆς περιόδου τῶν καταβολῶν τῶν δόσεων, θέλει λογίζεσθαι ὑπὲρ τῶν ἐγγραφέντων, λόγῳ τῶν καταβληθεισῶν δόσεων, τόκος (κατὰ μέσον ὅρον 3 28 ἐτησίως) ἐκπιπτόμενος ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐπιούσης δόσεως. Ἐγγραφαὶ εἰσὶ δεκταὶ ἐν Ἑλλάδι (παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ καὶ τοῖς ὑποκαταστήμασιν αὐτῆς), ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ζυρίχῃ. Ἅπασαι αἱ κληρώσεις γίνονται δημοσίᾳ ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθν. Τραπέζης καὶ ἐνώπιον τοῦ Γεν. Συμβουλίου αὐτῆς. — Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ ἀρχαῖος δικηγόρος καὶ ἄλλοτε βουλευτὴς Σύρου Κ. Πλατύς. — Νεαρός τις τυπογράφος ἐδηλητηριάσθη ἐν Ἀθήναις λαβὼν ἀρσενικόν. — Ἡ φαληρικὴ ἀκτὴ θὰ φωτισθῇ ἐφέτος διὰ ἠλεκτρικοῦ φωτός. — Πλησίον τῶν Ἀθηνῶν θὰ συστηθῇ στρατόπεδον. — Ἀσθενεῖ βαρέως ὁ σεβαστὸς διδάσκαλος τοῦ Γένους Φίλιππος Ἰωάννου. — Τὸ ὅλον τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ ἐντόκων γραμματίων τοῦ δημοσίου ἀνήρχετο τῇ 10 Μαΐου εἰς δρ. 3,715,774.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

15 Μαΐου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 15 Μαΐου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολογ. κυκλοφοροῦσαι	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεων	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. κρατικ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰδίων	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 κληρ. [illegible]	69,599	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 294
25 » » 9 0/0 [illegible]	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	26.20	224.—	280	303
26 » » ἐξωτερικό	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	452.60	560	φρ. 480
4 » » κληρ. [illegible]	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288 1/2
6 » δραχ. (μετ. ἀρ.) [illegible]	60,000	47,470	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105 1/2
10 » φράγ. . . .	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 214
60 » »	120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτεμ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 437 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα ἢ Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερισμάτων	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ [illegible]	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	121.—	1,000	3,400
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 [illegible]	8.—	175	174
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	88,810	20 [illegible] 20	4.75	100	117
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.80	100	65 1/4
» ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	156
» » ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,840	25 [illegible]	8.10	100	85
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν»	2,000,000	» 527,200	» 42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	» 20,000,000	» 14,000,000		1 Φεβρουαρίου	4.50	140	85 1/4

Συναλλάγματα

Λονδ. Ἐθν. Τραπέζης 3μην. (Ἐμπ. 3μην. 28.35)

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 112. 1/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.57
Λίρα Στερλίνα	»	28.15
Λίρα Ὀθωμανική	»	25.55
Αὐστριακὸν Φλωρίον	»	13.10
Ἀργυροῦν δίφραγκον	»	5.60
[illegible]	»	[illegible]

Παρατηρήσεις

* Ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
59,800—100,000 9

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν Λονδ. 3μ. (14 Μαΐου) Ἐμπ. 28–29.60

Κερκ.– Λονδ. 3μην. (13 Μαΐου) 28.30–40.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (21 Μαΐου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ.	36
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0/0	267
» » 8 0/0	259
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	89
Λονδίνου [illegible]	109 7/8 – 110 3/8
Παρισίων 3 » . . . . φρ.	22.90 – 23.
Λίρα Ἀγγλικὴ . . .	110 4/40
Εἰκοσάφραγκον . . .	87 35/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 20 Μαΐου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιό.	118.75
Παρισ. τὰ 100 φρ.	47
Εἰκοσάφραγκον	9.43
Ἀργυρᾶ φιορ.	100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 21 Μαΐου.

Λονδ. αἱ 10λ. σ. 3μ.	118.50
Παρισ. τὰ 100 φρ.	46.80
Εἰκοσάφραγκον	9.43
Ἀργυρᾶ φιορ.	100

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Μαΐου.)

Λονδίνου [illegible] ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.14 1/2–25.29 1/2

Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437, 3–4 ὑπερτίμησις 0/00

Ἀργυρ. » τὸ χ. 218.89 ὑπότιμ. [illegible]–139 [illegible]

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0. Λονδίνου 3 0/0. Μαδρίτης 5 0/0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς «Ἑστίας».

κ. Ν. Δ. Ἀλεξάνδρειαν. Τῷ ἐγράψαμεν εἰς Μασσαλίαν.— Ἀναγνωστήριον ὁ «Πιττακὸς» Μυτιλήνην. Τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς ἀπεστάλη παρὰ τοῦ αὐτόθι φιλομούσου προξένου τῆς Ἑλλάδος. — ** Αὐτὰ διδάσκονται, νομίζομεν, ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ οὐχὶ ἐν τοῖς βιβλίοις. Ἰδοὺ δὲ καὶ εὐφυὴς παρῳδία τῶν ἐν τοῖς βιβλίοις ὁδηγιῶν, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ διασήμου Taine: «Φύλαττε καλῶς καὶ κανονικῶς τὴν θέσιν σου, ὅταν ἔχῃς πλῆξιν. Μὴ σύνοφρυωθῇς, διότι τοῦτο θὰ ἦτο ἄγροικον. Μὴ μειδιάσῃς πρὸς σεαυτόν, διότι τοῦτο θὰ ἐφαίνετο ὡς μωρά τις αὐταρέσκεια. Μὴ κινήσῃς κανένα μῦν τοῦ προσώπου σου, διότι θὰ νομίσουν ὅτι συνδιαλέγεσαι πρὸς σεαυτόν. Μὴ κατακλιθῇς εἰς τὸ ἀνάκλιντρόν σου, διότι αὐτὰ τὰ κάμνουν εἰς τὰ καπηλεῖα. Μὴ κύψῃς πολὺ πρὸς τὰ ἔμπρός, διότι θὰ ἦνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ παρατηρῇς τὰ ὑποδήματά σου. Τὸ σῶμά σου ἂς σχηματίζῃ μὲ τὰ σκέλη σου γωνίαν 45 μοιρῶν (!). Τὸ πρόσωπόν σου ἔστω κόσμιον, χωρὶς νὰ ἐκφράζῃ τίποτε, ὅπως τὸ πρόσωπον ἡγεμόνος παρευρισκομένου εἰς τελετήν. Δύνασαι δὲ καὶ νὰ φυλλολογήσῃς τὸ λεύκωμα τῶν φωτογραφιῶν !!!!!— κ. Α. Ο. Σπέτσας. Παρεδόθησαν ἅπαντα πρὸς τὸν [illegible]. — κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Τῷ Δ. [illegible] ἐγράψαμεν. — Συνδρομητῇ Καλάμας. Διότι ἡ Ἑστία ἀναγγέλλει μόνον τὰ βιβλία, ὧν ἀποστ. ἓν ἀντίτυπον εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς. — Ἀριθμ. 947 Σῦρον. Πρὸ τῆς ὑμετέρας ἐλήφθησαν 76 — Μιᾷ κυρίᾳ. Καὶ αἱ πέντε ὁμιλίαι ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Temps ζητήσατε τὰ φύλλα τοῦ τέλους Ἀπριλίου. — *** Οὐχὶ ὅσον εὔκολον τὸ νομίζετε. — Ὁ διάσημος γάλλος ἠθοποιὸς Got προσελήφθη κατ' αὐτὰς ὡς καθηγητὴς τῆς ἀπαγγελίας ἐν τῇ École normale supérieure τῶν Παρισίων.— κκ. Α. Α. Ρ. Βερολῖνον, Κ. Σ. Παρισίους, Β. Δ. Π. Γαλάζιον. Γ. Κ. Π. Ὀδησσόν, Ι. Δ. Νεοχώριον, Β. Α. Ἀλεξάνδρειαν, Σ. Σ. Ἄνδρον, Υποκ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Πόρον καὶ Κ. Ζ. Φ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Καρπενήσιον. Ἀπεστ. δύο τῇ 15. — κ. Ν. Γ. Η. Ἀπὸ τῆς 10 τὸ φύλλον ἀποστέλλεται εἰς Ἐ[illegible] (poste restante). — κκ. Π. Σ. Μασσαλίαν. Ἐστάλη τῇ 9 Μαΐου. — κκ. Δ. Ε. Ἀβερδῆνι καὶ Π. Κ. Φάληρ. Ἀπεστάλησαν ἅπαντα τῇ 13. — κ. * Κ. Καὶ πόσα ὅμως ἀνόητα! Ἀκούσατε:

Σουλτάνα μου, τὰ φρύδια σου, φαρμάκι τὸ πρόσωπό σου,
κι ἐγὼ ποθῶ νὰ χαθῶ κ' τὴν ἴσκιο τὸν δικό σου.
Ῥίξε νερὸ 'ς τὴν πόρτα σου, περνῶντας νὰ γλυστρήσω,
νάβρω ἀφορμὴ τῆς μάνας σου, νὰ μπῶ νὰ σοῦ μιλήσω.
Νὰ εἶχα τοῦ Σαλωμὼν τὸν νοῦ, καὶ τοῦ Δαβὶδ τὴ γνώση,
νὰ σοῦ λέγω παίνέματα, ὅσα νὰ [illegible],
Τὰ μάτια σου σφάζουν Πασσᾶ, τὰ φρύδια σου Βεζίρη,
τ' ἀγγελικό σου τὸ κορμὶ [illegible] Καραβοκύρη.
Ὅλον τὸν κόσμο γύρισα, νάβρω γλυκὸ σταφύλι,
γλυκύτερο δὲν εὕρηκα ἀπ' τὸ δικό σ' ἀχεῖλι.
Τὸ μι, τὸ ἄλφα καὶ τὸ ῥῶ κ' ἕνα ψηφὶ ἀκόμα,
μ' ἔκαμανε κι' ἀρρώστησα καὶ κοίτομαι 's τὸ στρῶμα.
Κρυφ' ἦτον ἡ ἀγάπη μας σὰν σπόρος στὸ πεπόνι!! κτλ.

κ.* Ἐφρέθησαν ὑπὸ τῶν κκ. Προσαλέντου καὶ Δάντσα, ἐξυλογραφήθησαν δὲ καὶ ἐτυπώθησαν ἐν Παρισίοις. Ἡ ὅλη δαπάνη ὑπερβαίνει τὰ 1,000 φράγκα.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ νομισμ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμανικὰ χαρτιὰ εἶναι ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΙΤΑΝ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἀριθμὸν ὃν διενοήθη ἄλλος τις;

Διάφοροι τρόποι ὑπάρχουσι πρὸς τοῦτο, ὧν τινας ἐκτίθεμεν ἐνταῦθα.

Πρῶτος τρόπος. — Προτείνομεν εἰς πρόσωπόν τι νὰ διανοηθῇ ἕνα οἱονδήποτε ἀριθμόν. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ζητοῦμεν νὰ ἀφαιρέσῃ 1, τὸν δὲ ὑπολειπόμενον νὰ διπλασιάσῃ καὶ ἐκ τοῦ διπλασιασθέντος νὰ ἀφαιρέσῃ πάλιν 1· εἰς τὸν ὑπολειφθέντα ἀριθμὸν νὰ προσθέσῃ τὸν ἀριθμόν, ὃν ἀπ' ἀρχῆς διενοήθη, μεθ' ὃ νὰ μᾶς εἴπῃ τὸ ὅλον ἄθροισμα τῶν προστεθέντων. Ἐὰν τώρα εἰς τοῦτο προσθέσωμεν ἀκόμη 3, καὶ λάβωμεν τὸ τρίτον τοῦ τελευταίου ἀθροίσματος, ἔχομεν ἀλανθάστως τὸν κατὰ νοῦν ληφθέντα ἀριθμόν.

Παράδειγμα. — Ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ κατὰ νοῦν ληφθεὶς ἀριθμὸς εἶνε 20. Ἀφαιρουμένου ἐξ αὐτοῦ 1 μένει 19, ὅπερ διπλασιαζόμενον γίνεται 38· ἀφαιρουμένου καὶ ἐκ τούτου 1 μένει 37, εἰς τὸ ὁποῖον προστιθεμένου τοῦ κατὰ νοῦν ληφθέντος ἀριθμοῦ 20 ἀποτελεῖται ἄθροισμα 57, εἰς ὃ προσθέτοντες ἐν τέλει 3 ἔχομεν 60, οὗτινος τὸ τρίτον εἶνε ὁ κατὰ νοῦν ληφθεὶς ἀριθμὸς 20.

Δεύτερος τρόπος. — Ζητοῦμεν παρὰ τοῦ διανοηθέντος τὸν ἀριθμὸν νὰ τριπλασιάσῃ αὐτόν, εἰς δὲ τὸ γινόμενον νὰ προσθέσῃ 1 καὶ τὸ ἐξαγόμενον τοῦτο νὰ πολλαπλασιάσῃ πάλιν ἐπὶ 3, εἰς τοῦτο δὲ τὸ γινόμενον νὰ προσθέσῃ τὸν κατὰ νοῦν ληφθέντα ἀριθμόν, καὶ νὰ εἴπῃ ἡμῖν τὸ οὕτως ἀποτελεσθὲν ποσόν. Ἐὰν τώρα ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου ποσοῦ ἀφαιρέσωμεν 3, ἔχομεν ἀριθμὸν δεκαπλάσιον τοῦ κατὰ νοῦν ληφθέντος· ἑπομένως δὲν ἔχομεν ἢ νὰ λάβωμεν τὸ δέκατον τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ἵνα ἔχωμεν τὸν κατὰ νοῦν ληφθέντα ἀριθμόν.

Παράδειγμα. — Ὑποτεθήτω ὅτι ὁ κατὰ νοῦν ληφθεὶς ἀριθμὸς εἶνε 7· οὗτος τριπλασιαζόμενος γίνεται 21, προσθήκῃ δὲ τοῦ 1 γίνεται 22, ὅπερ τριπλασιαζόμενον πάλιν παράγει τὸν ἀριθμὸν 66, ὅστις διὰ προσθήκης τοῦ 7 γίνεται 73. Ἀφαιρουμένου 3 μένει 70, ἤτοι τὸ δεκαπλάσιον τοῦ κατὰ νοῦν ληφθέντος ἀριθμοῦ 7.

Τρίτος τρόπος. — Ζητοῦμεν παρὰ τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον διενοήθη τὸν ἀριθμὸν νὰ πολλαπλασιάσῃ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐφ' ἑαυτόν, ἤτοι νὰ λάβῃ τὸ τετράγωνον αὐτοῦ καὶ νὰ σημειώσῃ αὐτὸ κατὰ μέρος. Εἶτα ζητοῦμεν νὰ προσθέσῃ 1 εἰς τὸν ἀριθμόν, ὃν διενοήθη, τὸ δὲ ἄθροισμα νὰ πολλαπλασιάσῃ πάλιν ἐφ' ἑαυτό. Τούτου γενομένου, ζητοῦμεν νὰ μᾶς εἴπῃ τὴν διαφορὰν τῶν δύο γινομένων. Τὴν διαφορὰν ταύτην, ἥτις ἀναγκαίως ἔσται ἀριθμὸς περιττός, διαιροῦμεν εἰς δύο ὅσον ἐνδέχεται ἴσα μέρη, τούτων δὲ τὸ μικρότερον θὰ εἶνε ὁ κατὰ νοῦν ληφθεὶς ἀριθμός.

Παράδειγμα. — Τεθήτω ὅτι ὁ κατὰ νοῦν ληφθεὶς ἀριθμὸς εἶνε 10. Τὸ τετράγωνον αὐτοῦ, ἤτοι τὸ γινόμενον αὐτοῦ ἐφ' ἑαυτόν, εἶνε 100. Ἀφ' ἑτέρου ἐὰν εἰς τὸν 10 προστεθῇ 1 γίνεται 11, οὗτινος τὸ τετράγωνον εἶνε 121. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο τετραγώνων 100 καὶ 121 διαφορὰ εἶνε 21, τῆς ὁποίας τὸ μικρότερον ἥμισυ εἶνε 10, ἤτοι ὁ κατὰ νοῦν ληφθεὶς ἀριθμός.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 4 Μαΐου 1880. [illegible]

1129.

Πόθεν προῆλθεν ἡ δημώδης ἔκφρασις «Ῥίπτω σχοινίον τὰ [illegible]»;

1130.

[illegible]

Μάϊος τοῦ 1880.

1131.

Εὑρὲ τρεῖς ἀριθμούς, ὧν τὸ ἄθροισμα νὰ ἀπαρτίζῃ 192, καὶ ἐξ ὧν ὁ μὲν δεύτερος ἀριθμὸς νὰ ἦνε ἴσος τῷ πρώτῳ + 4, ὁ δὲ τρίτος νὰ εἶνε μεγαλείτερος τοῦ ἀθροίσματος τῶν δύο ἄλλων κατὰ 8.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Μαΐου 1880.

1132.

[illegible]

[illegible] ἥτις ἐπισκεύασε ... καὶ ἀπὸ ὅλον
[illegible]

...ἤμην πρᾶγμα ἐκ τῶν δυσκόλων,
εἰς τὸ Αἰγαῖον μὲ ἀπαντᾷς.
Τὸ μικρόν σῶμά μου νὰ χωρίσῃς
ἐπιτηδείως ἂν συνηθῇς,
μὲ θαυμασμόν σου θὰ ἀπαντήσῃς
δύο τοῦ λόγου μέρη εὐθύς.
Ἂν δ' ἀντιστρόφως μὲ ἀπαγγείλῃς,
ἀφεὶς ἓν γράμμα τὸ τελικόν,
ἐκ τῆς ἰδίας γεννῶμαι ὕλης
ζῶόν τι αἴφνης οἰκιακόν.
Ἂν δ' ἡ κακή μου τὸ φέρῃ Μοῖρα
ἡ ζωῳδία μου νὰ προδοθῇ
κ' ἐχθροῦ ἀσπόνδου νὰ γείνω θήρα
κ' ἡ κεφαλή μου καταβρωθῇ,
καιρὸν δὲν χάνω, μεταμορφοῦμαι
εἰς ἄλλο ζῶον καὶ [illegible]
τὸν ἄσπονδόν μου λάβρον ἐχθρόν.

M. Γ.

1133.

Mot carré.

[illegible]

En mer devant un port. — En Afrique. — En Sicile. — Et celui qu'aux enfers fit descendre Virgile.

1134.

Rébus.

A +

I E SS P RÉ

E que

1135.

Anagramme

Les buissons de lilas sont ma parure en France.
Retournez mes cinq pieds: je vous fais concurrence.

1136.

Éprouve-t-on une douleur subite?
Est-on pressé, froissé, suffoqué de chaleur?
Soudain chacun me prononce de suite.
De mes trois pieds, l'un d'eux changé, lecteur,
Et replacé de queue en tête,
Me donne un sens tout différent;
Alors je suis cet être divaguant,
Se croyant roi, sophi, sultan, prophète,
Suivant son idée et son goût.
Enfin, dans certain jeu, l'on me place debout.

ΛΥΣΕΙΣ

1123.

Α ν ά ξ
ν ο μ ή
ξ μ ν α
η ρ ά

[Ἀμὰρ δωρικῶς ἀντὶ τοῦ ἦμαρ = ἡμέρα].

1124.

Δύο ἀπομακρύνουν ἀφ' ἡμῶν τοὺς φίλους, ἡ εὐτυχία των, ἡ μὴ ἔχουσα τὴν χρείαν ἡμῶν, καὶ ἡ δυστυχία μας, ἥτις [illegible] ἀνάγκην αὐτῶν.

1125.

Neige — Génie — Égine.

1126.

Troyes, Foix, Cette (3 fois 7) = 21.

1127.

L O U P
O R N E
U N A U
P E U R

1128.

Sourire.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ

Μετάφρασις τοῦ ἐν τῷ ἀριθμῷ 116 τοῦ Δελτίου γαλλικοῦ ἑξαστίχου (855).

Ἐν Βερολίνῳ 4 Μαΐου 1880. Η. ΡΡ.

Ὄχι γυναῖκα εἶδες λαλοῦσαν χωρὶς γλώσσης
μοὶ λέξεις. Μὴ ἀμφιβάλῃς [illegible]
Συγχαίρω.
Πῶς εἶδες πλὴν γυναῖκα τὴν κεκτημένην γλῶσσαν
καὶ ὅμως σιωπῶσαν,
ἐν [illegible] πιστεύω.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

Ἀριθ. 230 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 25 Μαΐου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ

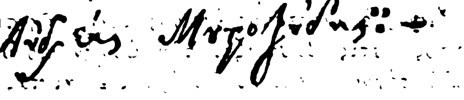

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Ι. Φιλήμονος].

Χαρακτηρισμὸς τοῦ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ

Οἱ κοινοὶ ἄνδρες μετέχουσι τῆς τύχης τοῦ ἔθνους εἰς ὃ ἀνήκουσι, συμμερίζονται τὰ παθήματα αὐτοῦ καὶ τὰς περιπετείας, τὴν ἀκμὴν ἢ τὴν παρακμήν, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν δόξαν ἢ τὴν δυστυχίαν καὶ ἀδοξίαν του· ἀλλ' οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἔξοχοι, εἰς οὓς ὁ Θεὸς ἀπένειμε τὸ δῶρον τῆς μεγαλονοίας, ἐκπροσωποῦσιν ἐν ἑαυτοῖς ὅλον τὸ ἔθνος των, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σκότει τῆς δουλείας καὶ τῆς βαρβαρότητος διαλάμπουσιν ὡς ἀναμνήσεις παρελθόντος μεγαλείου, ὡς ἐλπίδες μελλούσης ἀναγεννήσεως. Τοιοῦτος ὁ περικλεὴς Ἀνδρέας Μουστοξύδης. Ὅτε ἐγεννήθη εἰς Κέρκυραν, τὴν τοσοῦτον ὑπ' αὐτοῦ δοξασθεῖσαν, ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς ἐστέναζεν ἄσημος καὶ σχεδὸν ἐξαλειφθεῖσα ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ζυγὸν ἀπηνέστατον. Ἡ ἄλλοτε διδάσκαλος τῆς Οἰκουμένης, ἡ μήτηρ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, ἡ πρώτη ἀναδείξασα καὶ καθιερώσασα διὰ τῆς κοινωνικῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ της τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν, ἡ παραγαγοῦσα τὸν ἀθάνατον τύπον τοῦ καλοῦ, καὶ ἀναβλύσασα τὰς πηγὰς πάσης σοφίας καὶ πάσης μαθήσεως, ἔκειτο ὡς γῆ πρὸ αἰώνων ἐχερσωθεῖσα, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν καὶ τῆς ἐρημίας φύουσα οὐχὶ σπανίως ὡραιότατα ἄνθη ἀναμιμνήσκοντα εἰς τὸν παροδίτην τὴν ἀρχαίαν γονιμότητα καὶ εὐφορίαν. Ἡ δὲ Ἰόνιος πολιτεία, ἀποσπασθεῖσα διὰ τῶν βουλῶν τῆς Θείας Προνοίας ἀπὸ τῆς κοινῆς τύχης τοῦ ἔθνους, καὶ ἐπὶ αἰῶνας τεθεῖσα ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν ξένων ἀλλ' ἐξευγενισμένων ἐθνῶν, παρεῖχε φυσικῷ τῷ λόγῳ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην Ἑλληνικὴν χώραν, ὡς ἀμυδρὰν παρηγορίαν ἐν μέσῳ τῆς κοινῆς κακουχίας, ἄνδρας διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν ἐφαμίλλους τῶν ἀρχαίων. Ὁ Μουστοξύδης μόνος ἠδύνατο νὰ ἀναστήσῃ εἰς τὴν μνήμην τῶν συγχρόνων τὰς ζώσας εἰκόνας τοιούτων ἀνδρῶν, διότι αὐτὸς πρῶτος μεταξὺ τῶν νεωτέρων ὁμογενῶν περιῆλθεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Εὐρώπης ἀναδιφῶν, συλλέγων πανταχόθεν καὶ περισώζων μετ' ἀδελφικῆς στοργῆς τὰ περικλεῆ ναυάγια τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ· καὶ ἔφερεν αὐτὰ ἐνίοτε ἐνώπιον τῆς ἐπιλήσμονος καὶ πολλάκις ἀγνώμονος Εὐρώπης ὡς μαρτύρια τῆς ζωῆς ἥτις ἔπαλλεν εἰσέτι ὑπὸ τὴν τέφραν καὶ τὰς ἐρημώσεις, ὑπὸ τὸ σκότος τῶν δουλικῶν μας χρόνων. Εἴθε μὴ ἀπολεσθῶσιν οἱ πολύτιμοι θησαυροὶ οὓς ἐξώρυξεν! Εἴθε εὑρεθῇ χεὶρ ἐπιτηδεία νὰ διαφωτίσῃ καὶ κατατάξῃ αὐτοὺς ἐν τῷ μουσείῳ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας. Ὡς ἀδελφὸς ἐκήδευε μετὰ πάσης τιμῆς τὴν μνήμην τῶν ἀδελφῶν του, διότι καὶ αὐτὸν δικαίως θέλει κατατάξει ἡ ἱστορία μεταξὺ τῶν ἀοιδίμων ἐκείνων ἀνδρῶν δι' ὧν συνεχίσθη ἡ παράδοσις τῆς ἐθνικῆς δόξης μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, διετηρήθη ἡ εὔκλεια τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, καὶ ἡτοιμάσθη ἡ Ἑλληνικὴ παλιγγενεσία.

* *

Ἔζη εἰσέτι ὁ ὕστατος καὶ σοφώτατος τῶν ἀνδρῶν τούτων, ὁ περικλεὴς Εὐγένιος, ὅτε ὁ Μουστοξύδης ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ μάρτυς ὑπῆρξε, καὶ συχνάκις ἐμνημόνευε, καὶ ζηλωτὴς ἐγένετο τῶν πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων αὐτοῦ ἔργων. Ἡ δὲ φυσικὴ ῥοπὴ τοῦ πνεύματός του ἔφερεν αὐτὸν οὐχὶ εἰς τὰς φιλοσοφικὰς καὶ ἐπιστημονικάς, ἀλλ' εἰς τὰς φιλολογικὰς μελέτας, ἐν αἷς ἀπ' ἀρχῆς διέπρεψεν. Ἔκτασις καὶ βάθος ἀντιλήψεως, πιστὴ καὶ ἕτοιμος μνήμη, κρίσις ὀξεῖα καὶ ὀρθοτάτη, φιλομάθεια ἀκόρεστος, φαντασία ζωηρά, ἀλλ' εὐγενὴς καὶ μετρία καὶ ἔλλογος, ζωογονοῦσα τὸ ἀληθὲς διὰ τῆς φειδωλῆς ἐπικοσμήσεως χαριεστάτων εἰκόνων, τοιοῦτοι οἱ κύριοι χαρακτῆρες τῆς διανοίας του. Ἀπῆλθε νεώτατος εἰς τὰ περιφημότερα διδασκαλεῖα τῆς ἀδελφῆς Ἰταλίας, καὶ ἔφθασε διὰ μιᾶς εἰς ἐκεῖνον τὸν βαθμὸν πρὸς ὃν εἰς μάτην ἀνατείνουσιν αἱ πολυετεῖς προσπάθειαι πολλῶν προβεβηκότων εἰς τὸ στάδιον τῶν φιλολογικῶν ἀγώνων.

Καί τοι ἔχων, ὅσον ἐπέτρεπεν ἡ τότε κατάστασις τῶν παρ' ἡμῖν Ἑλληνικῶν σπουδῶν, γνῶσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσ-

Digitized by Google

σης, ἠναγκάσθη ὁ Μουστοξύδης, ὡς ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι τῶν ὁμογενῶν, νὰ μεταχειρισθῇ ἕνεκα τῶν περιπετειῶν τοῦ [illegible] καιροῦ [illegible]. Ἀλλὰ τίς δὲν [illegible] εἰς τὸ ὕ[illegible] τοῦ ὑπὸ τὸ διαφανῆ πέπ[illegible]λισμοῦ [illegible]ν Ἑλληνικ[illegible] ὡραιότητ[illegible] δὲν ἔ[illegible] [illegible]μίμητ[illegible] ἐκείνην γλαφυρότητα ἐν ᾗ ὁ λόγος εἶναι κάτοπτρον διαυγὲς τῆς ἐννοίας, καὶ ἡ ἔννοια καθωραΐζεται διὰ τῆς φαντασίας, καὶ θερμαίνεται διὰ τοῦ αἰσθήματος; μοναδικὸν προτέρημα τῆς Ἑλληνικῆς φιλοκαλίας, διότι μόνος ὁ Ἑλληνικὸς λόγος παρέχει τὴν ἀνέφικτον ἐκείνην ἐντέλειαν, ἥτις ἐνίοτε ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ φράσει περικλείει καὶ ἐναρμονίως συνενοῖ καὶ ταυτίζει τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ αἴσθημα, ὡς ἄνθος τῆς διανοίας θέλγον τὰ ὄμματα καὶ συγκινοῦν τὴν καρδίαν διὰ τοῦ κάλλους, πλῆττον τὸ πνεῦμα διὰ τῆς σοφίας τῆς κατασκευῆς του, καὶ ἐνταυτῷ ἡδύνον καὶ καταχηλοῦν τὰς αἰσθήσεις διὰ τῆς εὐωδίας του. Τὴν θείαν ταύτην ἁρμονίαν ἐθαύμαζεν ὁ Μουστοξύδης εἰς τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τῶν προγόνων μας, καὶ οἰκειοποιηθεὶς αὐτὴν διὰ φυσικῆς κλίσεως καὶ σταθερᾶς μελέτης, μετέφερεν εἰς τὰ ἴδια πονήματα.

* * *

Ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα, ἡ ἱστορικὴ διαφώτισις τοῦ ἀρχαίου, τοῦ μέσου καὶ ἰδίως τοῦ πατρίου Ἑλληνισμοῦ ὑπῆρξεν ὁ σκοπός, ἡ βάσις καὶ ἡ κοινὴ οὕτως εἰπεῖν ζωὴ πάντων τῶν ἔργων τοῦ Μουστοξύδου. Διὰ τοῦτο μετέφρασε μὲ χάριν ἐφάμιλλον τῆς πρωτοτύπου ἀφελείας καὶ κομψότητος, καὶ μετὰ θαυμαστῆς πολυμαθείας καὶ ἐμβριθοῦς κρίσεως ἐσχολίασε τὸν Ὅμηρον τῆς ἱστορίας, τὸν Ἡρόδοτον· διὰ τοῦτο συνέγραψε μετὰ νεοφανῶν καὶ ἀπροσδοκήτων διαφωτίσεων τοὺς βίους ποιητῶν καὶ μυθογράφων· διὰ τοῦτο διήγειρε τὸν θαυμασμὸν τῆς σοφῆς Εὐρώπης διὰ τῆς περιφήμου ἐκείνης διατριβῆς περὶ τῶν ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῶν Ἵππων· διὰ τοῦτο καὶ ἐπιγραφὰς καὶ λείψανα παντοῖα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ βίου διεφώτισεν ἐν τῇ Αἰγιναίᾳ, καὶ χειρόγραφα ἀνέκδοτα διώρθωσε καὶ ἐδημοσίευσε, καὶ ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι διήνοιξεν εἰς τὸ ἔκθαμβον ὄμμα τῶν νέων Ἑλλήνων ὡσεὶ ἄγνωστον πινακοθήκην προπατορικῶν εἰκόνων, δυσευρέτων καὶ δυσεξηγήτων μνημείων τῆς ἀρχαίας καὶ μέσης ἱστορίας· διὰ τοῦτο τέλος πάντων ἡ πάτριος ἱστορία, αἱ Κερκυραϊκαὶ ἀρχαιότητες, ὑπῆρξαν πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διηνεκὲς καὶ προσφιλέστατον ἀντικείμενον τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ μελετῶν. Εἰς πάντα τὰ ἔργα ταῦτα διαλάμπουσι τὰ αὐτὰ ἀείποτε προτερήματα, ἀκένωτος θησαυρὸς γνώσεων καὶ γεγονότων, νοημάτων καὶ βαθεῖα καὶ ὀρθοτάτη κρίσις, ἐλλόγως καὶ φιλοκάλως διατάττουσα καὶ ἀνορθοῦσα καὶ ἐνίοτε συμπληροῦσα καὶ ἐντέχνως συναρμόζουσα τὰ ἱστορικὰ διδόμενα τῶν συγγραφῶν του, ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ σοφία, αἴσθημα φιλόστοργον πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος, χάρις ἀμίμητος [illegible] γλῶσσα καθαρεύουσα [illegible]ριολεκτοῦσα, γλυκ[illegible] ὡς τὸ μέλι τοῦ [illegible]μηττοῦ, [illegible]ληνικὰ καὶ διαυ[illegible]ς ὡς ὁ οὐρανός [illegible] τὰ ἑλληνικὰ μνημεῖα ἐκολόβωσεν ὁ χρόνος, καὶ ἀτελῆ παρουσιαζόμενα εἰς τὰ ὄμματα τοῦ περιηγητοῦ οὐχ ἧττον μὲ κάλλος μοναδικὸν καὶ ἀκήρατον ἐπικοσμοῦσι τοὺς λόφους καὶ τὰς κοιλάδας, ὡσαύτως ἔργα τινὰ τοῦ ἡμετέρου φιλολόγου θέλουσι διαμείνει ἀσυμπλήρωτα, καὶ οὐχ ἧττον πολύτιμα κειμήλια μαρτυροῦντα τὸ ὕφος καὶ τὸ κάλλος τῆς μουσοτραφοῦς διανοίας του.

Ἴσως ὁ ἀκόρεστος ἐκεῖνος ἔρως τῆς τελειότητος ὅστις βασανίζει τὴν ψυχὴν οἱουδήποτε καλλιτέχνου (καὶ καλλιτέχνης εἶναι πᾶς ὅστις ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ καλοῦ προσπαθεῖ νὰ ἐκδηλώσῃ οἱανδήποτε φιλοσοφικὴν ἢ ἱστορικὴν ἀλήθειαν), ἴσως ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων βοηθημάτων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐρευνῶν του, ἴσως τὸ πολυμόχθον οἰκιακῶν τινων περιστάσεων, αὐτός, ὡς ἔλεγεν, ὁ νομαδικὸς βίος του, ἡ ἀείποτε διωκομένη καὶ ἀείποτε φεύγουσα ἀπ' αὐτοῦ ἐλπὶς ἡσυχωτέρας καὶ ἀνετωτέρας ζωῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσιν αἱ μέριμναι καὶ ἡ τύρβη τοῦ πολιτικοῦ βίου ἐπέφερον ἢ τοὐλάχιστον συνέτεινον εἰς τὸ νὰ μείνωσιν ἀσυμπλήρωτα ἔργα του τινά. Διότι ὁ Μουστοξύδης καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀναγεννωμένῃ Ἑλληνικῇ Πολιτείᾳ καὶ ἐνταῦθα ἀνεμίχθη καὶ πολλάκις διέπρεψεν εἰς τὸν πολιτικὸν βίον, εἰς τὴν πολιτικὴν ἐνέργειαν τῆς πατρίδος, καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα ἐπροβιβάσθη ὑπουργήματα. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἀνθηροῦ καὶ εὐόσμου περιβόλου τῶν μουσῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἀπὸ τῆς οὐρανίου καὶ ἀνεφέλου χώρας τῶν καθαρῶν ἰδεῶν, ὢ πόσον εἶναι δεινὴ ἡ μετάβασις εἰς τὸ πολύπλοκον καὶ ἀκανθῶδες στάδιον τῆς κοινωνικῆς ἐνεργείας, εἰς τὰς ὀδύνας καὶ τὰς τρικυμίας τῆς πολιτείας. Καὶ τὸν μὲν φιλολογικὸν ἄνδρα δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσιν ἐπαξίως οἱ σύγχρονοι, τὸν δὲ πολιτικὸν μόνοι δύνανται νὰ κρίνωσιν οἱ μεταγενέστεροι.

Εἰς ἐμὲ ὀλιγώτερον ἢ εἰς πάντα ἄλλον ἀνήκει τοιαύτη κρίσις. Εἶδον ἐκ τοῦ πλησίον τὴν κονίστραν τῆς πολιτείας, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων μετέσχον τῶν ἐν αὐτῇ πολιτικῶν ἀγώνων. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμμάτων ἐγείρονται ζητήματα καὶ διενέξεις καὶ συγκρούσεις, καὶ πάλη ἐνίοτε πεισματώδης συνάπτεται μεταξὺ τῶν ἀντιμαχομένων λογίων, ἀλλὰ τὰ ἀντικείμενα τῶν διενέξεων τούτων εἶναι ἰδέαι, ἀναμνήσεις, θεωρίαι ἀθῶαι, καὶ καθαραὶ ἔρευναι καὶ ζητήσεις· διὸ οἱ λογικοὶ ἀγῶνες εἶναι φύσει εἰρηνικοί, καί, ὡς ἔν τινι θερινῇ τρικυμίᾳ, τὰ συγκρουόμενα στοιχεῖα μετ' οὐ πολὺ διασκεδάζει ἡ ἶρις τῆς δόξης. Ἀλλ' ἐν τῇ

Digitized by Google

πολιτεία τοῦ γηΐνου καὶ φθαρτοῦ τούτου κόσμου ἀντικείμενα τῶν προσπαθειῶν, τῶν ἀγώνων καὶ διαπληκτισμῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ζῶντα συμφέροντα καὶ αἰσθήματα καὶ προλήψεις καὶ πάθη, ὑλικαὶ ἀπολαυαὶ καὶ φιλαρχίαι καὶ σπουδαρχίαι καὶ μίση καὶ ψεύδη καὶ διαβολαὶ καὶ συκοφαντίαι, πάντα τὰ γήϊνα καὶ φθαρτὰ στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, αὐτὸς ἀνακινεῖται ὁ βόρβορος τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ ἐν τῷ ζοφερῷ καὶ βαρεῖ τούτῳ χειμῶνι τοῦ βίου πολὺ βραδέως ἀνατέλλει ὁ ἥλιος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος δι' ὃν ἀναγκάζομαι νὰ παραλείψω τὸν πολιτικὸν βίον του. Πολὺ νεώτερος καὶ ἐν πᾶσι κατώτερος αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ στάδιον τῶν γραμμάτων καὶ εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολιτικοῦ βίου, εὑρέθην, ἕνεκα τῶν περιπετειῶν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐνίοτε ἀκαταμαχήτου φορᾶς τῶν πραγμάτων, καὶ ὁμόδοξος πρὸς αὐτὸν καὶ ἀντίδοξος, ἀλλ' οὐδέποτε ἔπαυσα νὰ ἀπονέμω εἰς αὐτὸν τὸν ὀφειλόμενον σεβασμόν.

***

Κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ διατριβήν του, τὰ πλεῖστα ἔτη τῆς ὡρίμου ἡλικίας διήνυσεν ὁ Μουστοξύδης ἐν Βενετίᾳ, ἐν μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς ἐκεῖσε κοινότητος, ἥτις ὑπὸ τὴν φιλόξενον καὶ ἀνεκτικὴν προστασίαν πρῶτον τῆς Ἐνετικῆς καὶ αὐτῆς ἀκολούθως τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ὑπέτρεφε τοὺς σπινθῆρας τῆς μελλούσης ν' ἀναλάμψῃ Ἑλληνικῆς παιδείας, δι' ὀρθοδόξου ναοῦ εὐπρεπεστάτου, διὰ τυπογραφείου Ἑλληνικοῦ, δι' Ἑλληνικοῦ Λυκείου, διὰ παντοίων ἐκδόσεων ἐκκλησιαστικῶν καὶ κλασικῶν συγγραμμάτων, καὶ τῆς κοινότητος ταύτης καύχημα καὶ ὡραϊσμὸς καὶ πνευματικὸς πατὴρ καὶ κηδεμὼν ἦτο ὁ Μουστοξύδης. Ἐκεῖ, ὅτε ἀπὸ Ἀνατολῶν, ὡς πνοὴ τοῦ ᾅδου, εἰς τὴν πολυπαθῆ Ἑλλάδα καὶ ἰδίως εἰς τὴν καλλιπάρθενον Κύπρον ἐπέσκηψε μὲ φλογερὰν ῥομφαίαν ὁ δαίμων τῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως, ἐκεῖ κατέφευγον τὰ αἱματηρὰ λείψανα τῆς τυραννίας, ἐκεῖ ἀπελάμβανον παντοίας βοηθείας καὶ περιθάλψεις· καὶ ἐν μέσῳ τῶν θυμάτων τούτων χήρα ἀτυχεστάτη καὶ ἀπαρηγόρητος πλουσίου συζύγου, ὡς ἄλλη Νιόβη, περιεστοιχεῖτο ὑπὸ ἀσθενῶν θυγατέρων αἵτινες ἔφερον ἐν τῷ προσώπῳ τὴν μητρικὴν καλλονήν, ἣν ἐπηύξανον καὶ αὐτὰ τὰ ἀπερίγραπτα δεινοπαθήματα ὑφ' ὧν ἐταλαιπωροῦντο. Ἐτρώθη ὑπὸ σεμνοῦ ἔρωτος ὁ εὐαίσθητος Μουστοξύδης, καὶ ἀφ' οὗ ἐξήντλησε πᾶν μέσον βοηθείας, ἣν ἐπεκαλεῖτο παρὰ ὁμογενῶν καὶ ξένων, περιφρονῶν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου, ἐνυμφεύθη τὴν ὀρφανὴν τῆς Κύπρου, καὶ πᾶσαν τὴν πολυμελῆ αὐτῆς οἰκογένειαν υἱοθέτησεν.

***

Ἡ Ἰταλία, ἥτις νέον ἐφιλοξένησε τὸν Μουστοξύδην, καὶ ἐδίδαξε, καὶ υἱοθέτησε, συγκατέλεξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν διασημοτέρων αὐτῆς συγγραφέων, ἡ δὲ σοφὴ Εὐρώπη εἶχε κατατάξει αὐτὸν εἰς πάσας τὰς ἀκαδημίας της καὶ περικοσμήσει μὲ παντοῖα παράσημα. Μοναδικὸν καὶ ἀναφαίρετον πλεονέκτημα τοῦ μεγαλείου τοῦ πνεύματος! Ἡ δόξα τοῦ πνεύματος ὑπερτερεῖ καὶ καλύπτει πᾶσαν ἀδυναμίαν, πᾶσαν ἄλλην δόξαν· ἔθνη ὁλόκληρα τὴν ἀπονέμουσι καὶ ἐνταυτῷ τὴν οἰκειοποιοῦνται καὶ ὡς ἴδιον καύχημα τὴν θεωροῦσιν· ἐνώπιον αὐτῆς μένει ἄλαλος ὁ φθόνος, ὑποχωρεῖ ὁμολογοῦσα τὴν ἧτταν της ἡ λύσσα τῆς ἀνισχύρου καὶ κακοβούλου ἀντιζηλίας· διότι τὸ πνεῦμα ἐγείρει τὰ ἔθνη, τὰ φωτίζει, τὰ διευθύνει· κλίνουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ ὅπλα τῆς δυνάμεώς των οἱ ἥρωες, τὰ σκῆπτρά των οἱ βασιλεῖς· ὁμοεθνεῖς καὶ ἀλλοεθνεῖς, σύγχρονοι καὶ μεταγενέστεροι μεταλαμβάνουσι τῆς δόξης του, καὶ αἱ γενεαὶ μεταδίδουσιν εἰς τὰς γενεὰς τὰ ἔργα αὐτοῦ ὡς πολύτιμον κληροδότημα· διότι τὸ πνεῦμα εἶναι δώρημα Θεοῦ, ἐκ Θεοῦ κατέρχεται καὶ εἰς Θεὸν ἐπιστρέφει καὶ ἐπαναπαύεται.

Η. ΒΡΑΙΛΑΣ ΑΡΜΕΝΗΣ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια ἴδε σελ. 314.

ΙΖ΄

Πασβρόνες τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης.

Ἂν καὶ ὅσα μᾶς περιεσοίχιζον μοὶ ἐφαίνοντο ἀπαίσια, ἤνοιγον ὅμως τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ σχεδὸν ἐλησμόνουν τὴν δεινότητα τῆς θέσεώς μου διὰ νὰ βλέπω πέριξ μου.

Ὅσῳ μᾶλλον ἐπροχωροῦμεν εἰς τὰ Παρίσια, τόσῳ ὀλιγώτερον ὅ,τι ἔβλεπον ἀντεπεκρίνετο εἰς τὰ ὄνειρα τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ εἰς τὰς φαντασιώδεις ἐλπίδας μου. Οἱ ῥύακες τῶν ἀπορρεόντων ὑδάτων εἶχον παγώσει, καὶ προϊοῦσα ηὔξανεν ἡ ἀποφορά των. Ὁ πηλὸς τῶν ὁδῶν, ἀναμεμιγμένος μετὰ χιόνος καὶ πάγων, ἦτον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μέλας, καὶ ὅπου ἦτον ῥευστός, ἀνεπήδα ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τῶν ἁμαξῶν, καὶ παχεῖαι πλάκες αὐτοῦ ἐκολλῶντο εἰς τὰ παράθυρα τῶν πτωχῶν καὶ ἀκαθάρτων ἐργαστηρίων τῶν οἰκιῶν τὰ πρόσγαια.

Τὰ Παρίσια τῷ ὄντι δὲν ἤξιζον τὸ Βορδώ.

Μετὰ ταῦτα προέβημεν ἐφ' ἱκανὸν εἰς εὐρεῖαν ὁδὸν, ὄχι τόσον ἐλεεινὴν ὅσον ἦσαν αἱ πρὸ αὐτῆς, καὶ εἰς αὐτήν, καθ' ὅσον ἐπροχωροῦμεν, ἐγίνοντο τὰ ἐργαστήρια μεγαλήτερα καὶ ὡραιότερα. Ἐστράφη δ' ἐκεῖθεν ὁ Βιτάλης πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ εὑρέθημεν εἰς συνοικίαν ἀθλιεστάτην. Αἱ οἰκίαι ἦσαν ὑψηλαὶ καὶ μέλαιναι, καὶ ἐφαίνοντο ὡς συνενούμεναι πρὸς τὰ ἄνω. Ῥυάκιον μὴ παγῶσαν ἔρρεεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, καὶ πυκνὸν πλῆθος, ἀδιάφορον πρὸς τὰ δυσώδη αὐ-

Digitized by Google

τοῦ ὕδατα, ἐνεβάτευεν εἰς τὸ μαλακὸν ἔδαφος. Ποτὲ δὲν εἶχον ἴδει πρόσωπα ὠχρότερα τῶν τοῦ ὄχλου ἐκείνου· ἐπίσης δὲ ποτὲ δὲν εἶχον ἴδει τόλμην ὡς ἡ τῶν παιδίων ἅτινα περιεφέροντο μεταξὺ τῶν διαβατῶν. Εἰς τὰ καπηλεῖα,—καὶ ταῦτα ἦσαν πολλά, — ἔβλεπον ὀρθίους ἄνδρας καὶ γυναῖκας νὰ πίνωσιν ἔμπρὸς τῶν μεταλλοστρώτων γραφείων ὅπου οἱ οἰνοπῶλαι ἵσταντο.

Εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς τῶν οἰκιῶν ἀνέγνων τὸ ὄνομα τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης.

Ὁ Βιτάλης δ' ἐφαίνετο ἠξεύρων ποῦ πορεύεται, καὶ ἐμάκρυνεν ἐλαφρῶς διὰ τῆς χειρὸς τὰ συστήματα τῶν ἀνθρώπων τὰ παρεμποδίζοντα τὴν διάβασίν του. Ἐγὼ δὲ τὸν παρηκολούθουν ἐκ τοῦ πλησίον.

— Πρόσεχε μὴ μὲ χάσῃς, μοὶ εἶπε.

Ἀλλὰ περιττὴ ἦτον ἡ σύστασις αὕτη, διότι ἐβάδιζον ἐπὶ τὰ ἴχνη του, καὶ πρὸς μείζονα ἀσφάλειαν ἐκράτουν εἰς τὴν χεῖρά μου μίαν ἄκραν τοῦ ἐνδύματός του.

Ἀφ' οὗ δὲ διέβημεν μεγάλην αὐλήν, καὶ μετ' αὐτὴν μίαν πάροδον, ἐφθάσαμεν εἰς εἶδος φρέατος σκοτεινοῦ καὶ ὑποπρασίνου, ὅπου βεβαίως ποτὲ ἀκτὶς ἡλίου δὲν εἶχεν εἰσδύσει. Ἦτον δὲ δυσειδέστερον καὶ φοβερώτερον ἀφ' ὅ,τι εἶχόν ποτε ἴδει ἕως τότε.

— Εἶν' ἐδῶ ὁ Γαροφόλης; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης ἄνθρωπόν τινα ὅστις, φανάριον ἔχων εἰς τὴν χεῖρα, ἐκρέμα τινὰ ῥάκη εἰς τὸν τοῖχον.

— Δὲν ἠξεύρω. Ἀνέβα νὰ ἴδῃς ὁ ἴδιος. Ἠξεύρεις ποῦ. Ἐπάνω εἰς τὴν ἄκραν τῆς κλίμακος· ἡ ἄντικρυ θύρα.

— Ὁ Γαροφόλης εἶναι ὁ *παδρόνες* περὶ οὗ σοὶ εἶπα· ἐδῶ κατοικεῖ, μοὶ εἶπεν ὁ κύριός μου, ἀναβαίνων τὴν κλίμακα, ἧς αἱ βαθμίδες, κεκαλυμμέναι ὑπὸ χώματος, ἦσαν ὀλισθηραὶ ὡς ἂν εἶχον σκαφῇ εἰς ὑγρὸν πηλόν.

Ἡ ὁδός, ἡ κλίμαξ, ἡ οἰκία δὲν ἦσαν φύσεως ὥστε νὰ πραΰνωσι τὴν καρδίαν μου. Τί θὰ ἦτον ὁ κύριος;

Ἡ κλίμαξ ἦτον τετραόροφος. Χωρὶς δὲ νὰ κρούσῃ ὁ Βιτάλης, ἔσπρωξε μόνον τὴν θύραν τὴν ἀντικρύζουσαν τῆς κλίμακος τὴν κεφαλήν, καὶ εἰσήλθομεν εἰς μέγα δωμάτιον, εἶδος εὐρυχώρου ἀνωγέου. Ἐν τῷ μέσῳ ὑπῆρχε μέγα κενὸν διάστημα, πέριξ δὲ περὶ τὰς δώδεκα κλίνας. Οἱ τοῖχοι καὶ ἡ ὀροφὴ ἦσαν χρώματος μὴ ἐπιδεχομένου ἐπωνυμίαν καὶ ὁρισμόν· διότι ὑπῆρξε μὲν χρόνος καθ' ὃν ἦσαν λευκά, ἀλλ' ἔκτοτε ὁ καπνός, ἡ κόνις, αἱ παντοειδεῖς ἀκαθαρσίαι εἶχον μαυρίσει τὴν ἄσβεστον, ἥτις κατὰ μέρη ἦτον ἐσκαμμένη καὶ ἔντρυτος. Πλησίον κεφαλῆς χαραχθείσης δι' ἄνθρακος εἶχε γλύψει τις ἄνθη καὶ πτηνά.

— Γαροφόλη, εἶπεν εἰσερχόμενος ὁ Βιτάλης, εἶσαι πούποτε τρυπωμένος; Δὲν βλέπω κανένα. Ἀπόκρισιν, παρακαλῶ. Ὁ Βιτάλης σοὶ ὁμιλεῖ.

Καὶ τῷ ὄντι, τὸ δωμάτιον ἐφαίνετο ἔρημον, καθ' ὅσον ἐδυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς τὸ φῶς ἀμυδρᾶς λυχνίας ἥτις ἐκρέματο εἰς τὸν τοῖχον. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ κυρίου μου ἀπεκρίθη φωνὴ ἰσχνὴ καὶ ἀσθενική, φωνὴ παιδίου.

— Ὁ *σινιόρ Γαροφόλης* ἐβγῆκε. Θὰ εἶναι ὀπίσω μετὰ δύω ὥρας.

Καὶ συγχρόνως ἐφάνη ὁ ὁμιλῶν. Ἦτον παιδίον περίπου δεκαετές· ἦλθε δὲ πρὸς ἡμᾶς συρόμενον, καὶ ζωηρῶς μὲ κατέπληξεν ἡ παράδοξος θέα του, ἣν μέχρι ταύτης τῆς στιγμῆς ἔχω εἰσέτι παροῦσαν ἔμπρός μου. Σῶμα οὕτως εἰπεῖν σχεδὸν δὲν εἶχε, καὶ ἡ μεγάλη καὶ δυσανάλογος κεφαλή του ἐπεκάθητο σχεδὸν ἀμέσως ἐπὶ τῶν σκελῶν του, ὥς τινας γελοιογραφίας αἵτινες πρό τινων ἐτῶν ἦσαν τοῦ συρμοῦ. Εἶχε δὲ ἡ κεφαλὴ αὕτη βαθεῖαν ἔκφρασιν θλίψεως καὶ γλυκύτητος, μετὰ καρτερίας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἀπελπισίας εἰς τὸ σύνολον τῆς φυσιογνωμίας. Οὕτως ἐσχηματισμένον, ὡραῖον βεβαίως δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ εἶναι· οὐχ ἧττον ὅμως εἵλκυε καὶ ἐδέσμευε τὸ βλέμμα διὰ τῆς συμπαθείας, καὶ διά τινος θελγήτρου ὃ ἀπέπνεον οἱ μεγάλοι, ὑγροὶ καὶ ὡς τοῦ κυνὸς περιπαθεῖς ὀφθαλμοί του καὶ τὰ ἐκφραστικώτατα χείλη του.

— Εἶσαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ μετὰ δύω ὥρας; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

— Βεβαιότατος, σινιόρ. Εἶναι ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, καὶ ἐκτὸς ἐκείνου ποτὲ κανεὶς ἄλλος δὲν δίδει τὸ γεῦμα.

— Ἂν λοιπὸν ἐπιστρέψῃ πρίν, θὰ τῷ εἴπῃς ὅτι ὁ Βιτάλης θὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ δύω ὥρας.

— Μετὰ δύω ὥρας· μάλιστα, σινιόρ.

Ἐστράφην δὲ ν' ἀκολουθήσω τὸν κύριόν μου· ἀλλ' αὐτὸς ἐμποδίζων με,

— Μεῖνε ἐδῶ, μοὶ εἶπε. Θ' ἀναπαυθῇς. Ἐγὼ θὰ ἐπιστρέψω.

Ἰδὼν δὲ ἓν κίνημά μου ἐκφράζον τρόμον,

— Σὲ βεβαιῶ, εἶπεν, ὅτι θὰ ἐπιστρέψω.

Ἐπροτίμων, ὅσον καὶ ἂν ἤμην ἀπηυδημένος, ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην. Ἀλλ' ὅταν διέταττε, συνήθειαν εἶχον νὰ ὑπακούω· ἐπομένως ἔμεινα.

Ὅταν δ' ἔπαυσεν ἀντηχοῦν εἰς τὴν κλίμακα τὸ βαρὺ βῆμα τοῦ κυρίου μου, τὸ παιδίον, ἀπὸ τῆς θύρας ὅπου εἶχε κλίνει τὴν κεφαλὴν ἀκροαζόμενον, ἐστράφη πρὸς ἐμέ.

— Εἶσαι ἀπὸ τὸν τόπον μας; μοὶ εἶπεν ἰταλιστί.

Ἀφ' ὅτου ἤμην μετὰ τοῦ Βιτάλη εἶχον μάθει ἱκανὰ ἰταλικά, ὥστε νὰ ἐννοῶ περίπου ὅλα τὰ λεγόμενα, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὰ ὁμιλῶ εὐκόλως καὶ εὐχαρίστως.

— Ὄχι, ἀπεκρίθην γαλλιστί.

— Ἆ! εἶπεν ὡς τεθλιμμένος, καὶ ἐνατενίζων με διὰ τῶν μεγάλων του ὀφθαλμῶν. Λυποῦμαι· θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἦσουν μᾶλλον ἀπὸ τὸν τόπον μου.

Digitized by Google

— Ποῖον τόπον;

— Τὴν Λοῦκκαν. Θὰ μ' ἔδιδες ἴσως εἰδήσεις περὶ τῶν ἰδικῶν μου.

— Εἶμαι Γάλλος.

— Ἄ! τόσον τὸ καλήτερον.

— Προτιμᾷς τοὺς Γάλλους ἀπὸ τοὺς Ἰταλούς;

— Ὄχι, δὲν λέγω τοῦτο δι' ἐμέ, ἀλλὰ διὰ σέ. Ἂν ἦσο Ἰταλός, θὰ ἤρχεσο βεβαίως ἐδῶ νὰ ἐμβῇς εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ σινιὸρ Γαροφόλη, καὶ δὲν λέγουν «τόσον τὸ καλήτερον» εἰς ὅσους ἐμβαίνουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ *σινιὸρ παδρόνε*.

Οἱ λόγοι οὗτοι πολὺ ἐνθαρρυντικοὶ δι' ἐμὲ δὲν ἦσαν.

— Εἶναι κακός;

Τὸ παιδίον δὲν ἀπεκρίθη εἰς τὴν ἄμεσον ταύτην ἐρώτησίν μου, ἀλλὰ προσήλωσεν εἰς ἐμὲ βλέμμα ἀπαισίως εὔγλωττον. Μετὰ ταῦτα δέ, ὡς μὴ θέλον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συνδιάλεξιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, μοὶ ἔστρεψε τὴν ῥάχιν καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν ἑστίαν, ἥτις ἦτον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δωματίου.

Καλὴ φωτία ξύλων προερχομένων ἐκ κατεδαφίσεων παλαιῶν οἰκιῶν ἔκαιεν εἰς αὐτήν, καὶ ἔμπρος τῆς φωτίας ταύτης ἔβραζε σιδηροῦς λέβης.

Ἐπλησίασα τότε καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἑστίαν νὰ ζεσταθῶ, καὶ παρετήρησα ὅτι ὁ λέβης οὗτος εἶχέ τι τὸ ἰδιοφανές, διαφυγόν με κατ' ἀρχάς. Τὸ πῶμα, ἔχον μικρὸν σωλῆνα δι' οὗ ἐξήρχετο ὁ ἀτμός, ἦν προσηλωμένον εἰς τὸν λέβητα ἀφ' ἑνὸς διὰ γιγγλυμοῦ, ἢ μεταλλίνης κλειδώσεως, καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ κλειδαρίας.

Εἶχον ἐννοήσει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τολμῶ ἀδιακρίτους ἐρωτήσεις περὶ τοῦ Γαροφόλη· ἀλλὰ περὶ τοῦ λέβητος;

— Διατί εἶναι κλειδωμένος;

— Διὰ νὰ μὴ ἠμπορῶ νὰ πάρω ὀλίγον ζωμί. Ἐγὼ εἶμαι ἐπιφορτισμένος νὰ βράζω τὴν σοῦπαν, ὁ κύριος ὅμως δὲν μ' ἐμπιστεύεται.

Δὲν ἠμπόρεσα νὰ μὴ μειδιάσω.

— Γελᾷς, ἐξηκολούθησε μετὰ θλίψεως, διότι νομίζεις ὅτι εἶμαι λαίμαργος. Εἰς τὴν θέσιν μου θὰ ἦσο καὶ σὺ ὅσον εἶμαι ἐγώ. Δὲν λαιμαργῶ, βουλιμιῶ, μὲ σπαράττει ἡ πεῖνα, καὶ ἡ ὀσμὴ τοῦ ζωμοῦ, ἥτις ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ σωλῆνος τούτου, μοὶ καθιστᾷ σκληροτέραν τὴν πεῖνάν μου.

— Σ' ἀφήνει λοιπὸν ὁ σινιὸρ Γαροφόλης ν' ἀποθνήσκῃς τῆς πείνης;

— Ἂν ἔλθῃς ἐδῶ καὶ σὲ λάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, θὰ μάθῃς ὅτι δὲν ἀποθνήσκει τις τῆς πείνης, ἀλλ' ὑποφέρει. Πρὸ πάντων ὅμως ἐγώ, διότι εἶναι πρὸς τιμωρίαν μου.

— Τιμωρία! ν' ἀποθάνῃς τῆς πείνης!

— Ναί. Ἀλλὰ καὶ ἠμπορῶ νὰ σοὶ τὸ διηγηθῶ. Ἂν ὁ Γαροφόλης γίνῃ κύριός σου, τὸ παράδειγμά μου ἠμπορεῖ νὰ σοὶ χρησιμεύσῃ. Ὁ σινιὸρ Γαροφόλης εἶναι θεῖός μου, καὶ μ' ἐπῆρε μαζῆ του ἐξ ἐλεημοσύνης. Πρέπει νὰ σ' εἰπῶ ὅτι ἡ μήτηρ μου εἶναι χήρα, καί, ὡς βεβαίως τὸ ἐννοεῖς, δὲν εἶναι πλουσία. Ὅταν ὁ Γαροφόλης ἦλθεν εἰς τὸν τόπον μας πρὸ ἑνὸς ἔτους νὰ συνάξῃ παιδία, ἐπρότεινεν εἰς τὴν μητέρα μου νὰ μὲ δώσῃ κ' ἐμέ. Ἡ μήτηρ μου ἐλυπεῖτο νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ φύγω. Ἠξεύρεις ὅμως, ὅταν εἶναι ἀνάγκη... Καὶ ἦτον ἀνάγκη, διότι ἤμεθα ἓξ παιδία εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐγὼ ὁ πρεσβύτερος. Ὁ Γαροφόλης ἐπροτίμα νὰ πάρῃ τὸν ἀδελφόν μου Λεονάρδον, ὅστις εἶναι ὁ ἀμέσως νεώτερός μου, διότι ὁ Λεονάρδος εἶναι ὡραῖος καὶ ἐγὼ εἶμαι ἄσχημος· διὰ νὰ κερδήσῃ ὅμως τις χρήματα πρέπει νὰ εἶναι ὡραῖος· οἱ ἄσχημοι μόνον ῥαβδισμοὺς καὶ ὕβρεις κερδίζουσιν. Ἡ μήτηρ μου ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τὸν Λεονάρδον. «Ὁ Ματτίας εἶναι ὁ μεγαλήτερος, εἶπεν· ὁ Ματτίας ἑπομένως πρέπει ν' ἀναχωρήσῃ, ἀφ' οὗ πρέπει εἷς τῶν ν' ἀναχωρήσῃ. Ὁ Θεὸς τὸν προσδιώρισε· δὲν τολμῶ ν' ἀλλάξω τοῦ Θεοῦ τὴν τάξιν». Οὕτω λοιπὸν ἀνεχώρησα μετὰ τοῦ Γαροφόλη. Ἐννοεῖς ὅτι πολὺ μ' ἐλύπησε ν' ἀφήσω τὴν οἰκίαν μας, τὴν μητέρα μου ἥτις ἔκλαιε, τὴν μικρὰν ἀδελφήν μου Χριστίναν, ἥτις μ' ἀγαποῦσε πολύ, διότι ἦτον ἡ μικροτέρα, καὶ ἐγὼ τὴν ἔφερον πάντοτε εἰς τοὺς βραχίονάς μου· ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς μου, τοὺς συντρόφους μου, τὸν τόπον μου.

Ἠξευρον δ' ἐγὼ πόσον σκληροὶ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι χωρισμοί, καὶ δὲν εἶχον λησμονήσει πόσον ἐθλίβη ἡ καρδία μου, ὅταν τὸ τελευταῖον εἶχον ἴδει μακρόθεν τὴν λευκὴν κεφαλόδεσμον τῆς μάννας Βαρβερίνας.

Ἐξηκολούθησε δ' οὕτως ὁ μικρὸς Ματτίας τὴν διήγησίν του.

— Ἤμην μόνος μετὰ τοῦ Γαροφόλη ὅταν ἀφῆκα τὴν οἰκίαν· ἀλλὰ μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἤμεθα δώδεκα, καὶ ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὴν Γαλλίαν. Ὢ! μακρά, πολὺ μακρὰ ὑπῆρξεν ἡ ὁδοιπορία αὕτη δι' ἐμὲ καὶ διὰ τοὺς συντρόφους μου, οἵτινες καὶ ἐκεῖνοι πολὺ ἐλυποῦντο. Τέλος ἐφθάσαμεν εἰς τὰ Παρίσια. Ἤμεθα δὲ τότε ἕνδεκα μόνον, διότι ἓν παιδίον εἶχε μείνει εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Διζῶνος. Εἰς τὰ Παρίσια ἔγινεν ἐκλογὴ μεταξὺ ἡμῶν. Οἱ δυνατώτεροι ἐδόθησαν εἰς τοὺς καμινοκόρους· ὅσοι δὲν εἶχον δυνάμεις δι' ἐργασίαν, ἐστέλλοντο νὰ τραγῳδοῦν εἰς τοὺς δρόμους ἢ νὰ παίζουν τὸ ὄργανον. Ἐγὼ ἐννοεῖται ὅτι δυνάμεις δὲν εἶχον δι' ἐργασίαν, καί, ὡς φαίνεται, ἤμην πολὺ ἄσχημος ὥστε νὰ ἐλπίσω κέρδη παίζων ὄργανον εἰς τοὺς δρόμους. Τότε ὁ Γαροφόλης μ' ἔδωκε δύο μικροὺς λευκοὺς ποντικούς, διὰ νὰ τοὺς δεικνύω εἰς τὰς θύρας καὶ τοὺς διαδρόμους, καὶ ὥρισε πρὸς τριάκοντα ὀβολοὺς τὴν ἡμέραν μου. «Ὅσοι ὀβολοὶ θὰ σοὶ λείπουν τὸ ἑσπέρας, μοὶ εἶπε, τόσαι μαστιγώσεις διὰ σέ». Τριάκοντα ὀβολοὶ εὐκόλως δὲν συνάγονται· ἀλλὰ καὶ αἱ μαστιγώσεις εὐκόλως δὲν

ὑποφέρονται, πρὸ πάντων ὅταν ὁ Γαρροφόλης κτυπᾷ. Κατέβαλλον ἐπομένως πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ συνάγω τὴν ποσότητα· ἀλλὰ πολλάκις ὅλοι οἱ κόποι μου ἀπετύγχανον. Σχεδὸν πάντοτε οἱ σύντροφοί μου εἶχον τοὺς ὀβολούς των ὅταν ἤρχοντο τὸ ἑσπέρας, ἐγὼ δὲ δὲν τοὺς εἶχον σχεδὸν ποτέ. Τοῦτο ἐδιπλασίαζε τὴν ὀργὴν τοῦ Γαρροφόλη. «Τί λοιπὸν κάμνει αὐτὸ τὸ ζῶον ὁ Ματτίας;» ἔλεγεν. Ὑπῆρχεν ἄλλο παιδίον δεικνύον καὶ ἐκεῖνο λευκοὺς ποντικούς. Τῷ εἶχεν ὁρίσει δὲ τεσσαράκοντα ὀβολοὺς τὴν ἡμέραν, καὶ πᾶσαν ἑσπέραν τὴν ἔφερε τὴν ποσότητα ταύτην. Πολλάκις ἐξῆλθον μετ' αὐτοῦ, νὰ ἴδω πῶς ἔκαμνε, καὶ κατὰ ποῖον τρόπον ἦτον ἐπιτηδειότερόν μου. Τότε δὲ ἐνόησα διατί ἐκεῖνο ἐκέρδιζε πόσον εὐκόλως τοὺς τεσσαράκοντα ὀβολούς, καὶ ἐγὼ τόσον δυσκόλως τοὺς τριάκοντα. Ὁσάκις κύριος καὶ κυρία μᾶς ἔδιδον χρήματα, ἡ κυρία ἔλεγε πάντοτε· «Εἰς ἐκεῖνον ὅστις εἶναι εὔμορφος, ὄχι εἰς ἐκεῖνον ὅστις εἶναι ἄσχημος». Ἐκεῖνος ὅστις ἦτον ἄσχημος, ἤμην ἐγώ. Ἔκτοτε δὲν ἐξῆλθον πλέον μετὰ τοῦ συντρόφου μου· διότι ὅσον λυπηρὸν καὶ ἂν μοὶ ἦτον νὰ ῥαβδίζωμαι εἰς εἰς τὴν οἰκίαν, ἔτι λυπηρότερον ἦτον ν' ἀκούω νὰ μοὶ λέγουν κακοὺς λόγους εἰς τὸν δρόμον, ἔμπροσθεν ὅλου τοῦ κόσμου. Σὺ τοῦτο δὲν τὸ ἠξεύρεις, διότι ποτὲ δὲν σ' εἶπον ὅτι εἶσαι ἄσχημος· ἐγὼ ὅμως. . . Τέλος πάντων ὁ Γαροφόλης, βλέπων ὅτι οἱ ῥαβδισμοὶ δὲν ὠφέλουν, μετεχειρίσθη ἄλλον τρόπον. «Δι' ὅσους ὀβολοὺς θὰ σὲ λείπουν, θὰ σὲ κρατῶ τόσα γεώμηλα εἰς τὸ δεῖπνόν σου, μοὶ εἶπεν. Ἀφ' οὗ τὸ δέρμα σου εἶναι τραχὺ εἰς τοὺς ῥαβδισμούς, ὁ στόμαχός σου θὰ εἶναι ἴσως εὐαίσθητος εἰς τὴν πεῖναν». Οἱ φοβερισμοὶ σ' ἔκαμαν ποτὲ νὰ κάμνῃς τίποτε, σύ;

— Αἴ! κατὰ τὰς περιστάσεις.

— Ἐγὼ ποτέ. Καὶ δὲν ἠμποροῦσα νὰ κάμνω περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι εἶχον κάμει ὡς τότε· οὔτε ἠμποροῦσα νὰ εἴπω εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν τοῖς ἔτεινον τὴν χεῖρα· «Ἂν δὲν μοὶ δώσητε ἕνα ὀβολόν, δὲν θὰ ἔχω ἀπόψε γεώμηλα». Ὅσοι δίδουσιν εἰς τὰ παιδία δὲν πείθονται ὑπὸ τοιούτων λόγων.

— Καὶ ὑπὸ τίνων λόγων πείθονται; Δίδει τις διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ἐκεῖνον ὅστις λαμβάνει.

— Ἄ, μάλιστα! Πρωτόπειρος εἶσαι, τὸ βλέπω. Ὅσοι δίδουν, σκοπὸν ἔχουν νὰ εὐχαριστήσουν τὸν ἑαυτόν των, ὄχι τοὺς ἄλλους! δίδουν εἰς μικρὸν παιδίον, διότι τὸ παιδίον εἶναι νόστιμον· καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ καλήτερος λόγος. Τῷ δίδει οὗτος διότι ἔχασεν ἓν παιδίον, ὁ ἄλλος διότι παιδίον ἐπιθυμεῖ ν' ἀποκτήσῃ, ὁ τρίτος διότι αἰσθάνεται πολλὴν ζέστην, ἐν ᾧ τὸ παιδίον τρέμει ἐκ ψύχους εἰς τὴν γωνίαν αὐλείας τινὸς θύρας. Ὤ! τοὺς γνωρίζω ὅλους τούτους τοὺς τρόπους. Εἶχον καιρὸν νὰ τοὺς σπουδάσω. Σήμερον παραδείγματος χάριν· εἶναι ψυχρὰ ἡμέρα. Δὲν εἶναι ἀληθές;

— Ψυχροτάτη.

— Ὕπαγε λοιπὸν νὰ σταθῇς ὑπὸ μίαν πύλην, καὶ τεῖνε τὴν χεῖρα ζητῶν πρὸς κύριον ὃν θὰ ἴδῃς ταχέως ἐρχόμενον, καὶ βραχὺν ἐπενδύτην φοροῦντα, καὶ θὰ μ' εἴπῃς τί θὰ σοὶ δώσῃ. Ζήτησον ὅμως παρὰ κυρίου ὅστις βαδίζει βραδέως, τετυλιγμένος εἰς χονδρὸν μανδύαν ἢ εἰς γούνας, καὶ ἴσως λάβῃς καὶ ἀργυροῦν κέρμα. Μετὰ ἑνὸς ἢ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μηνὸς τοιαύτην δίαιταν, δὲν εἶχον παχύνει· εἶχον δὲ κατανττήσει τόσον ὠχρὸς καὶ ἰσχνός, ὥστε πολλάκις ἤκουον νὰ λέγουν πέριξ μου· «Αὐτὸ τὸ παιδίον θ' ἀποθάνῃ τῆς πείνης». Τότε ἡ ἀρρωστία ἔπραξεν ὑπὲρ ἐμοῦ ὅ,τι δὲν εἶχε πράξει ἡ εὐμορφία, ἐκίνησε τὸν οἶκτον, καὶ εἵλκυσε τὴν προσοχὴν ἐπ' ἐμέ. Μὲ εὐσπλαγχνίσθησαν οἱ γείτονες, καὶ ἂν δὲν ἐλάμβανον ὀβολούς, ἐλάμβανον ὅμως ποτὲ ὀλίγον ζωμόν, ποτὲ ἄρτου τεμάχιον. Ἐκεῖνος ὑπῆρξεν ὁ καλός μου καιρός· ῥαβδισμοὺς πλέον δὲν εἶχον, καὶ ἂν ἔλειπον τὰ γεώμηλα εἰς τὸ δεῖπνον, ἠδιαφόρουν ὁσάκις μοὶ εἶχε δοθῆ τι διὰ τὰ γεύματά μου. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ Γαροφόλης μὲ εἶδεν εἰς τὸ ἐργαστήριον μιᾶς καρποπώλιδος νὰ τρώγω ζωμοῦ πινάκιον, καὶ τότε ἐνόησε διατί ὑπέμενον χωρὶς νὰ παραπονῶμαι τῶν γεωμήλων τὴν στέρησιν. Τότε ἀπεφάσισεν ὅτι δὲν θὰ ἐξέρχωμαι πλέον, ἀλλὰ θὰ μένω εἰς τὴν οἰκίαν νὰ μαγειρεύω τὸν ζωμόν, καὶ νὰ ὑπηρετῶ. Ἐπειδὴ ὅμως, ὅταν μαγειρεύω τὸν ζωμόν, ἠμποροῦ καὶ νὰ τὸν δοκιμάζω, ἐφεῦρεν αὐτὸν τὸν λέβητα. Καθ' ἡμέραν, πρὶν ἐξέλθῃ, ῥίπτει εἰς τὸν λέβητα τὸ κρέας καὶ τὰ ὄσπρια, κλειδόνει τὸ πῶμα, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ φροντίζω νὰ βράζῃ. Αἰσθάνομαι τὴν μυρωδίαν τοῦ ζωμοῦ· τίποτε περισσότερον· νὰ λάβω μέρος ἐξ αὐτοῦ διὰ τοῦ στενοῦ αὐτοῦ σωλῆνος εἶναι, τὸ βλέπεις, ἀδύνατον. Ἀφ' ὅτου εἶμαι εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἔγινα πόσον ὠχρός. Ἡ μυρωδία τοῦ ζωμοῦ δὲν τρέφει, ἀλλὰ μόνον αὐξάνει τὴν πεῖναν. Εἶμαι πολὺ χλωμός; Ἐπειδὴ δὲν ἐβγαίνω, δὲν ἀκούω πλέον νὰ τὸ λέγῃ κανείς, καὶ ἐδῶ καθρέπτην δὲν ἔχομεν.

Πολλὴν πεῖραν τότε δὲν εἶχον· ἠξεύρων ὅμως ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβίζωμεν τοὺς ἀσθενεῖς, λέγοντες εἰς αὐτοὺς ὅτι τοὺς εὑρίσκομεν ἀσθενεῖς.

— Δὲν μοὶ φαίνεσαι χλωμότερος ἀπὸ ἄλλους, τῷ εἶπον.

— Βλέπω ὅτι μοὶ τὸ λέγεις διὰ νὰ μ' ἐνθαρρύνῃς· ἐγὼ ὅμως ἤθελον νὰ εἶμαι πολὺ χλωμός, διότι τοῦτο θ' ἀπεδείκνυεν ὅτι εἶμαι πολὺ ἄρρωστος, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι ὅλως διόλου ἄρρωστος.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὸν ἠτένισα μετ' απορίας.

— Δὲν μ' ἐννοεῖς, εἶπε μειδιῶν. Εἶναι ὅμως ἁπλούστατον. Τὸν πολὺ ἄρρωστον ἢ τὸν ἐπιμε-

Digitized by Google

κοῦται, ἢ τὸν ἀφήνουν ν' ἀποθάνῃ. Ἂν μ' ἀφήσουν ν' ἀποθάνω, ἐτελείωσε, δὲν θὰ πεινῶ πλέον, δὲν θὰ μὲ δέρνουν. Ἔπειτα λέγουν ὅτι καὶ ὅσοι ἀποθνήσκουν ζοῦν εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ἀπὸ μέσ' ἀπὸ τὸν οὐρανὸν θὰ βλέπω τὴν μητέρα ἐκεῖ εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἂν ὁμιλῶ μὲ τὸν Θεὸν ἴσως θὰ ἠμπορέσω νὰ ἐμποδίσω τὴν ἀδελφήν μου Χριστίναν, ποῦ νὰ εἶναι δυστυχής. Ἠμπορῶ νὰ τὸν παρακαλῶ πολὺ διὰ τοῦτο. Ἂν πάλιν μὲ περιποιηθοῦν, θὰ μὲ στείλουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, καὶ θὰ εὐχαριστηθῶ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Ἐνδόμυχον ᾐσθανόμην φρίκην κατὰ τοῦ νοσοκομείου, καὶ ὅταν καθ' ὁδὸν, ἀπηυδημένος ᾐσθανόμην ἐμαυτὸν κακοδιάθετον, ἤρχετο νὰ ἐνθυμηθῶ τὸ νοσοκομεῖον, καὶ ἀμέσως μοὶ ἐπανήρχετο ἡ προθυμία τοῦ νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ὁδοιπορίαν. Διὰ τοῦτο ἠπόρησα ν' ἀκούσω τὸν Ματτίαν νὰ ὁμιλῇ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.

— Ἂν ἤξευρες, ἐξηκολούθησε, τί καλὰ εἶναι εἰς τὸ νοσοκομεῖον! Ἤμην μίαν φορὰν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Ἁγίας Εὐγενίας. Ἦτο ἕνα ἰατρὸν ἐκεῖ, ἕνα ὑψηλὸν ξανθὸν, ὅστις ἔχει πάντοτε κρεμασμένον εἰς τὸ θυλάκιόν του ἕνα ὄργανον τριμμένον, διότι εἶν' εὐθηνότερον· εἶναι ὅμως πολὺ καλὸς καὶ ἐκεῖνος. Ἔπειτα αἱ ἐπιμελήτριαι σὲ γλυκομιλοῦν: «Κάμε τοῦτο, φίλτατε· δεῖξε τὴν γλῶσσαν, καλὸ μου παιδάκι». Ἐγὼ ἀγαπῶ νὰ μὲ γλυκομιλοῦν· μ' ἔρχεται τότε νὰ κλαύσω· καὶ ὅταν μ' ἔρχεται νὰ κλαύσω, εἶμ' εὐτυχής. Ἀνόητον εἶναι τοῦτο, θὰ εἰπῇς· ἡ μήτηρ μου ὅμως πάντοτε μὲ γλυκομιλοῦσεν. Αἱ ἐπιμελήτριαι ὁμιλοῦν καθὼς ὡμιλοῦσεν ἡ μήτηρ μου, καὶ ἂν αἱ λέξεις δὲν εἶναι αἱ ἴδιαι, ἡ μουσικὴ ὅμως εἶναι ἡ ἰδία. Καὶ ἔπειτα ὅταν ἀναλαμβάνῃ τις, τῷ δίδουν ζωμὶ καλὸν καὶ κρασί. Ὅταν ἤρχισα ἐδῶ νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι μοῦ λείπουν αἱ δυνάμεις διότι δὲν τρώγω, ἤμην εὐχαριστημένος· «θὰ ἀρρωστήσω, εἶπα κατ' ἐμαυτὸν, καὶ ὁ Γαροφόλης θὰ μὲ στείλῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον». Ναὶ, μάλιστα, ἠρρώστησα. Ἤμην μόνον τόσον ἄρρωστος ὥστε νὰ ὑποφέρω ἐγὼ, ὄχι ὅμως καὶ ὥστε ν' ἀνησυχῶ τὸν Γαροφόλην· ἐπομένως δὲν μ' ἔστειλε. Περίεργον εἶναι πῶς οἱ δυστυχεῖς εἶν' ἑπτάψυχοι. Κατ' εὐτυχίαν ὁ Γαροφόλης δὲν ἐξηκολούθησε νὰ μὲ ῥαβδίζῃ ἐμὲ καθὼς καὶ τοὺς ἄλλους, πρέπει νὰ σὸ εἰπῶ· καὶ πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν μ' ἐκτύπησε μίαν φοβερὰν εἰς τὴν κεφαλήν. Αὐτὴν τὴν φορὰν ἐλπίζω ὅτι τὴν ἐπέτυχα. Ἡ κεφαλή μου εἶναι πρησμένη. Βλέπεις ἐκεῖ τὸν λευκὸν αὐτὸν ὄγκον; Χθὲς ἔλεγεν ὅτι εἶναι ἴσως οἴδημα. Ἐγὼ δὲν ἠξεύρω τί σημαίνει οἴδημα, ἀλλὰ καθὼς τὸ ἔλεγε φαίνεται ὅτι εἶναι σοβαρόν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐγὼ πολὺ ὑποφέρω. Ἔχω κεντήματα εἰς τὴν κόμην μου χειρότερα παρὰ τὸν πονόδοντον. Ἡ κεφαλή μου μὲ βαρύνει ὡς ἂν ἐζύγιζεν ἑκατὸν λίτρας· καὶ ἔχω ζάλην πολλάκις καὶ σκοτοδινίας, καὶ τὴν νύκτα εἰς τὸν ὕπνον μου χωρὶς νὰ θέλω γογγύζω καὶ φωνάζω. Τότε νομίζω ὅτι μετὰ δύω ἢ τρεῖς ἡμέρας θ' ἀποφασίσῃ νὰ μὲ στείλῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον· διότι, ἐννοεῖς, παιδάριον κλαῖον τὴν νύκτα ἐνοχλεῖ τοὺς ἄλλους, καὶ ὁ Γαροφόλης δὲν θέλει νὰ ἐνοχλῆται. Τί εὐτυχία ὅτι μ' ἐκτύπησε! Ἔλα, λέγε με εἰλικρινῶς· εἶμαι πολὺ χλωμός;

Καὶ οὕτω λέγων, ἦλθε κ' ἐστάθη ἀντικρύ μου, καὶ προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Δὲν εἶχον πλέον τοὺς ἰδίους λόγους τῆς σιωπῆς, καὶ ὅμως δὲν ἐτόλμων νὰ τῷ ἀποκριθῶ εἰλικρινῶς καὶ νὰ τῷ εἰπῶ πόσον φοβερὰν ἐντύπωσιν μοὶ ἐπροξένουν οἱ μεγάλοι φλέγοντες ὀφθαλμοί του, αἱ ἐσκαμμέναι του παρειαὶ καὶ τὰ ἄχροα χείλη του.

— Νομίζω ὅτι πάσχεις ἀρκετὰ ὥστε νὰ σταλῇς εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

— Τέλος πάντων!

Καὶ σύρων τὸν χωλαίνοντα πόδα του, ἠθέλησε σχεδίασε χαιρετισμόν. Ἀλλ' ἀμέσως σχεδὸν ἐπῆγεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἤρχισε νὰ τὴν καθαρίζῃ.

— Ἀρκετὰ ὡμιλήσαμεν, εἶπεν· ὁ Γαροφόλης θὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ τίποτε δὲν θὰ εὕρισκεν ἕτοιμον. Ἀφ' οὗ εὑρίσκεις ὅτι οἱ ῥαβδισμοὶ ὅσους μ' ἔλαβεν ἀρκοῦν διὰ τὸ νοσοκομεῖον, περιττὸν εἶναι νὰ λάβω καὶ ἄλλους. Αὐτοὶ θὰ ἦσαν ἐπὶ ματαίῳ. Αὐτοὶ τώρα μοὶ φαίνονται χειρότεροι τῶν παλαιῶν, ὅσους μοὶ ἔδωκε πρὸ μερικῶν μηνῶν. Καὶ εὑρίσκονται ὅμως ἄνθρωποι νὰ λέγουν ὅτι συνηθίζει τις εἰς ὅλα!

Ἐν ᾧ δὲ ὡμίλει, ἐπήγαινεν ὑποσκάζων τριγύρω τῆς τραπέζης, καὶ ἔθετε τὰ πινάκια καὶ τὰ μαχαιροπήρουνα εἰς τὴν θέσιν των. Ἐμέτρησα εἴκοσι πινάκια. Εἴκοσι παιδία εἶχε λοιπὸν ὁ Γαροφόλης ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του! Ἐπειδὴ ὅμως ἔβλεπον δώδεκα μόνον κλίνας, συμπέρανα ὅτι πρέπει νὰ κοιμῶνται ἀνὰ δύω εἰς ἑκάστην. Καὶ ὁποῖαι κλῖναι! Σινδόνια δὲν ὑπῆρχον, ἀλλὰ καλύμματα μόνον ἐρυθρόφαια, ἀγορασθέντα βεβαίως εἰς κανὲν ἱπποστάσιον, ὅταν δὲν ἦσαν πλέον ἱκανῶς θερμὰ διὰ τοὺς ἵππους.

— Εἶναι παντοῦ τὸ ἴδιον καθὼς ἐδῶ; ἠρώτησα ἔντρομος.

— Ποῦ παντοῦ;

— Εἰς ἐκείνους ὅσοι ἔχουν παιδία.

— Δὲν ἠξεύρω· ποτὲ δὲν ἐπῆγα ἀλλοῦ· ὅμως σὺ, ἰδὲ νὰ ὑπάγῃς ἀλλοῦ.

— Ποῦ;

— Δὲν ἠξεύρω· ὅπου δήποτε. Ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς θὰ εἶσαι καλήτερα παρὰ ἐδῶ.

Ὅπου δήποτε ἦτον πολὺ ἀόριστον. Ἄλλως δὲ καὶ πῶς νὰ ἀλλάξω τὴν ἀπόφασιν τοῦ Βιτάλη;

Ἐν ᾧ δὲ ἐσκεπτόμην, χωρὶς, ἐννοεῖται, νὰ εὑρίσκω τίποτε, ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἓν παιδίον

ἐμβῆκεν. Ὑπὸ τὸν βραχίονά του εἶχε βιβλίον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην χεῖρά του, τὴν ἐλευθέραν, ἐκράτει μέγα τμῆμα ξύλου ἐξ οἰκιῶν κατεδαφιζομένων. Τὸ τμῆμα τοῦτο, ὅμοιον πρὸς ὅσα εἶχον ἴδει εἰς τὴν ἑστίαν, μοὶ ἐδείκνυε ποῦ ὁ Γαροφόλης ἐπρομηθεύετο τὰ ξύλα του, καὶ πρὸς πόσην τιμήν.

— Δός μοι τὸ ξύλον σου, εἶπεν ὁ Ματτίας ἐρχόμενος πρὸς τὸν νεοελθόντα.

Αὐτὸς ὅμως, ἀντὶ νὰ δώσῃ τὸ ξύλον εἰς τὸν σύντροφόν του, τὸ ἔκρυψεν ὀπίσω εἰς τὴν ῥάχιν του.

— Ἆ! ὄχι, διάβολε, εἶπε.

— Δός το· τὸ ζωμὶ θὰ γίνῃ καλήτερον.

— Ἂν θαῤῥεῖς πῶς τὸ ἔφερα διὰ τὸ ζωμί! Ἔχω μόνον τριανταὲξ ὀβολούς, καὶ ἐλπίζω αὐτὸ νὰ κάμῃ νὰ μὴ μὲ πληρώσῃ ὁ Γαροφόλης πολὺ ἀκριβὰ τοὺς τέσσαρας ποῦ μὲ λείπουν.

— Ἆ! ἂν ἐλπίζῃς ἀπὸ τὸ ξύλον σου θὰ τοὺς πληρώσῃς τοὺς ὀβολούς, νὰ εἶσαι βέβαιος. Καθεὶς εἰς τὴν σειράν του.

Ὁ Ματτίας τὸ εἶπε τοῦτο μετά τινος κακίας, ὡς ἂν ἔχαιρε διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ συντρόφου του. Ἐγὼ ἠπόρησα διὰ τὴν ἔκφρασιν ταύτην τῆς σκληρότητος εἰς τόσον γλυκεῖαν φυσιογνωμίαν. Μόνον μετὰ ταῦτα ἔμαθον, ὅτι δύναται νὰ γίνῃ κακὸς ὅστις ζῇ μετὰ κακῶν.

Ἡ ὥρα ἐκείνη ἦτον ἡ τῆς ἐπιστροφῆς ὅλων τῶν τροφίμων τοῦ Γαροφόλη. Μετὰ τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὁποῦ εἶχε τὸ ξύλον, ἔφθασεν ἄλλο καὶ μετὰ τοῦτο δέκα ἄλλα. Ἕκαστον, εἰσερχόμενον, ἐπήγαινε καὶ ἐκρέμα εἰς καρφίον ὑπεράνω τῆς κλίνης του τὸ ὄργανόν του, εἴτε βιολίον, ἢ ἅρπαν, ἢ αὐλὸν ἢ *πίβαρ*. Ὅσα δὲ παιδία δὲν ἔπαιζον μουσικήν, ἀλλὰ μόνον ἐδείκνυον ζῶα, ἔχωνον εἰς κλωβίον τοὺς ἀσπάλακας, τωνιὰ ἢ τὰ χοιρίδια τῆς Βαρβαρίας.

Ἠκούσθη δ' ἔπειτα βαρύτερον βῆμα εἰς τὴν κλίμακα, καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ἦτον ὁ Γαροφόλης· καὶ ἀμέσως εἰσῆλθεν ἄνθρωπος βραχύσωμος, πυρετικὸν ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ ἀσταθὲς τὸ βῆμα. Δὲν ἐφόρει δὲ ἰταλικὴν ἐνδυμασίαν, ἀλλ' ἐπενδύτην τεφρόχρουν.

Τὸ πρῶτόν του βλέμμα διευθύνθη πρὸς ἐμέ, καὶ τὸ βλέμμα τοῦτο ἐπάγωσε τὴν καρδίαν μου.

— Τ' εἶν' αὐτὸ τὸ παιδί; εἶπε.

Ἀπεκρίθη δ' ὁ Ματτίας ἀμέσως καὶ μετὰ πολλῆς εὐγενείας, καὶ τῷ ἔδωκεν ὅσας ἐξηγήσεις εἶχεν ἐπιφορτισθῆ ὑπὸ τοῦ Βιτάλη νὰ τῷ εἴπῃ.

— Ἆ! ὁ Βιτάλης εἶναι εἰς τὰ Παρίσια; εἶπε. Τί μὲ θέλει;

— Δὲν ἠξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ Ματτίας.

— Δὲν σ' ἐρωτῶ ἐσένα, ἐρωτῶ τοῦτον ἐδῶ.

— Ὁ *παδρόνε* θὰ ἔλθῃ, εἶπον, μὴ τολμῶν ν' ἀπαντήσω εἰλικρινῶς. Ἐκεῖνος θὰ σᾶς ἐξηγήσῃ τί ἐπιθυμεῖ.

— Τὸ παιδάριον τοῦτο ἠξεύρει πόσον ἀξίζουν οἱ λόγοι. Δὲν εἶσαι Ἰταλός;

— Ὄχι. Εἶμαι Γάλλος.

Δύω παιδία εἶχον πλησιάσει τὸν Γαροφόλην ἅμα εἰσῆλθε, καὶ τὰ δύω ἔμενον παρ' αὐτόν, περιμένοντα νὰ τελειώσῃ τὴν ὁμιλίαν του. Τί τὸν ἤθελον; Μετ' ὀλίγον ἔλαβον τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην τῆς περιεργείας μου.

Τὸ ἓν ἐπῆρε τὸν πῖλον του, καὶ τὸν ἐπῆγε καὶ ἐναπέθεσεν ἐπιμελῶς εἰς μίαν κλίνην· τὸ ἄλλο τῷ ἔφερεν ἀμέσως ἓν σκαμνίον. Μετὰ τοσαύτης δὲ σοβαρότητος καὶ σεβασμοῦ ἐξετέλουν τὰς τόσον ἁπλᾶς ταύτας πράξεις τοῦ βίου, ὥστε ἐδύναντο νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς δύο παιδία εἰς τὸ ἱερὸν ὑπηρετοῦντα τὸν ἱερέα μετ' εὐλαβείας θρησκευτικῆς. Ἐκ τούτου ἐνόησα πόσον τὸν ἐφοβοῦντο τὸν Γαροφόλην, διότι βεβαίως ἐξ ἀγάπης δὲν ἐδείκνυον τὴν τόσην προθυμίαν.

Ὅταν δ' ἐκάθισεν ὁ Γαροφόλης, ἄλλο παιδίον ἔσπευσε νὰ τῷ φέρῃ καπνοσύριγγα πλήρη καπνοῦ, καὶ συγχρόνως ἄλλο τῷ ἔφερεν ἔναυσμα διὰ νὰ τὴν ἀνάψῃ.

— Μυρίζει θειάφι, ζῶον, ἀνέκραξεν ὅταν τὸ ἐπλησίασεν εἰς τὴν καπνοσύριγγα, καὶ τὸ ἔῤῥιψεν εἰς τὴν ἑστίαν.

Ὁ ἔνοχος ἔσπευσε τότε νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του, καὶ ἀνάψας ἄλλο ἔναυσμα, τὸ ἄφηκε νὰ καῇ ἀρκετὸν καιρὸν πρὶν τὸ δώσῃ εἰς τὸν κύριόν του.

Ἀλλ' αὐτὸς δὲν τὸ ἐδέχθη.

— Ὄχι σύ, γάγα, εἶπε καὶ ἔσπρωξε τὸ παιδίον τραχέως. Ἔπειτα δὲ στραφεὶς πρὸς ἄλλο παιδίον μετὰ μειδιάματος, ὃ ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔνδειξις ὑπερτάτης εὐνοίας;

— Ῥικάρδε, δός μοι ν' ἀνάψω, μικρέ μου.

Καὶ ὁ μικρός του ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ.

— Τώρα, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ἀφ' οὗ ἐκαλοκάθισε καὶ ἤρχισε νὰ καπνίζῃ, τώρα τοὺς ἀπολογισμούς, ἀγγελούδια μου. Ματτία, τὸ βιβλίον.

Μεγάλη τῷ ὄντι καλωσύνη τοῦ Γαροφόλη νὰ καταδέχηται νὰ ὁμιλῇ· διότι οἱ τρόφιμοί του παρεμόνευον τόσον προσεκτικῶς ὅλας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς προθέσεις του, ὥστε τὰς ἐνόουν πρὶν τὰς ἐκφράσῃ.

Ἀκόμη δὲν εἶχε ζητήσει τὸ βιβλίον του, καὶ ὁ Ματτίας ἔθετεν ἔμπρός του κατάστιχον καταβρωμισμένον.

Εἰς ἓν νεῦμα δὲ τοῦ Γαροφόλη, ἐπλησίασεν ὁ παῖς ὅστις τῷ εἶχε δώσει πρῶτος τὸ θειαφωμένον ἔναυσμα.

— Μοὶ χρεωστεῖς δύω ὀβολοὺς ἀπὸ χθές· ὑπεσχέθης νὰ μοὶ τοὺς δώσῃς σήμερον. Πόσους μοὶ φέρεις;

Τὸ παιδίον ἐδίστασε πολλὴν ὥραν πρὶν ἀποκριθῇ. Ἦτον δὲ κατακόκκινον.

— Μὲ λείπουν δύω ὀβολοί.

Digitized by Google

— Ἄ! σοὶ λείπουν δύω ὀβολοὶ, καὶ μοὶ τὸ λέγεις τόσον ἥσυχα.

— Δὲν εἶναι οἱ ὀβολοὶ οἱ χθεσινοί. Εἶναι οἱ σημερινοί.

— Τότε λοιπὸν τέσσαρες ὀβολοί. Ποτὲ δὲν εἶδα παιδίον ὡς τοῦτο.

— Ἐγὼ δὲν πταίω.

— Δὲν θέλω ἀπολογίας· ἠξεύρεις τὸν κανόνα. Κάτω τὸ φόρεμα. Δύω ῥαβδισμοὺς διὰ χθὲς, δύω διὰ σήμερον. Καὶ ἐκτὸς αὐτῶν δὲν ἔχεις γεύμηλα διὰ τὴν αὐθάδειάν σου. Ῥικάρδε, μικρέ μου, λάβ' ἐκεῖ τὴν μάστιγα. Ἀξίζεις αὐτὴν τὴν διασκέδασιν διὰ τὴν νοστιμάδα σου.

Ἦτον δὲ ὁ Ῥικάρδος ἐκεῖνος ὅστις τόσον προθύμως εἶχε φέρει τὸ καλὸν ἔναυσμα. Ἔλαβε λοιπὸν ἀπὸ τοῦ τοίχου μάστιγα, ἔχουσαν βραχεῖαν τὴν λαβὴν, καὶ δύω μακρὰ λωρία, περατούμενα εἰς χονδροὺς κόμβους. Ἐν τούτοις δ' ἐκεῖνος ὁ παῖς ὅστις ἐχρεώστει τοὺς δύω ὀβολοὺς, ἤνοιξε τὸ φόρεμά του καὶ ἐξεδύθη τὸ ὑποκάμισόν του, ὥστε ἦτον γυμνὸς μέχρι τῆς ζώνης.

— Περίμεινε ὀλίγον, εἶπεν ὁ Γαροφόλης μετὰ κακοβούλου μειδιάματος· ἴσως δὲν θὰ εἶσαι μόνος, καὶ εἶναι εὐχάριστον πάντοτε νὰ ἔχῃ τις συντροφίαν· ἔπειτα καὶ ὁ Ῥικάρδος δὲν θὰ ἔχῃ ἀνάγκην ν' ἀρχίσῃ πολλάκις ἐκ νέου.

Τὰ παιδία ἔμειναν ὄρθια καὶ ἀκίνητα ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου των· ἀλλ' εἰς τὸν σκληρὸν τοῦτον ἀστεϊσμὸν ὅλα ἐγέλασαν ὁμοῦ βεβιασμένον γέλωτα.

— Ὅστις ἐγέλασε δυνατώτερα, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ἐκεῖνος, εἶμαι βέβαιος, ἔφερε τὰ ὀλιγώτερα. Ποῖος ἐγέλασε δυνατά;

Ὅλοι ἔδειξαν ἐκεῖνον ὅστις εἶχεν ἔλθει πρῶτος, φέρων κομμάτιον ξύλου.

— Ἔλα σὺ, πόσα σοὶ λείπουν; ἠρώτησεν ὁ Γαροφόλης.

— Ἐγὼ δὲν πταίω.

— Εἰς τὸ ἑξῆς ὅστις ἀποκρίνεται «ἐγὼ δὲν πταίω» θὰ λαμβάνῃ μίαν μαστίγωσιν περισσοτέραν ἀφ' ὅσας τῷ χρεωστοῦνται. Πόσα σοὶ λείπουν;

— Ἔφερα ἓν κομμάτι ξύλον, τὸ ὡραῖον κομμάτι ἐκεῖνο.

— Αὐτὸ κάτι εἶναι· ὅμως πήγαινε εἰς τὸν ψωμᾶν, καὶ ζήτησέ του ψωμὶ διὰ τὸ ξύλον σου· θὰ σοὶ δώσῃ; Πόσοι ὀβολοὶ σοὶ λείπουν. Ἔλα, ὁμίλει λοιπόν.

— Ἔλαβα τριανταὲξ ὀβολούς.

— Σοὶ λείπουν τέσσαρες ὀβολοὶ, γομάρι ξεσρωτοὶ τέσσαρες ὀβολοί! καὶ τολμᾷς καὶ παρουσιάζεσαι ἔμπρός μου! Ῥικάρδε. Εὐτυχισμένος διάβολος εἶσαι, μικρέ μου. Θὰ ἔχῃς θαυμαστὴν διασκέδασιν. Κάτω τὸ φόρεμα!

— Ἀλλὰ τὸ κομμάτι ξύλον;

— Σοὶ τὸ δίδω διὰ τὸ γεῦμά σου.

Ὁ εὐήθης οὗτος ἀστεϊσμὸς ἐπροκάλεσε τὸν γέλωτα ὅλων τῶν παιδίων ὅσα δὲν ἦσαν καταδεδικασμένα.

Ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δὲ ταύτης εἶχον φθάσει καὶ ἄλλα δέκα περίπου παιδία. Ὅλα ἦλθον ἀλληλοδιαδόχως καὶ κατέθεσαν τοὺς ἀπολογισμούς των. Πλὴν τῶν δύο ἤδη καταδεδικασμένων εἰς τὴν μαστίγωσιν, εὑρέθησαν καὶ ἄλλα τρία μὴ ἔχοντα τὴν ποσότητα πλήρη.

— Πέντε λῃσταὶ λοιπὸν εἶναι καὶ μὲ κλέπτουν καὶ μὲ λεηλατοῦν! ἀνέκραξεν ὁ Γαροφόλης μετὰ γογγυσμοῦ. Αὐτὰ τὰ χρεωστῶ εἰς τὴν πολλήν μου ἐλευθεριότητα. Πῶς θέλετε νὰ σᾶς δίδω τὸ καλὸν κρέας καὶ τὰ καλὰ γεύμηλα καὶ πῶς νὰ τὰ πληρώσω ἂν δὲν ἐργάζεσθε; Προτιμᾶτε νὰ παίζητε. Πρέπει νὰ κλαίητε διὰ νὰ προκαλῆτε τὸν οἶκτον, καὶ σεῖς προτιμᾶτε νὰ γελᾶτε μεταξύ σας. Νομίζετε ὅτι δὲν εἶναι καλήτερον νὰ προσποιῆσθε ὅτι κλαίετε τείνοντες τὴν χεῖρα, παρὰ νὰ κλαίητε ἀληθῶς, τείνοντες τὴν ῥάχιν; Ἐλᾶτε κάτω τὰ φορέματα.

Ὁ Ῥικάρδος εἶχε τὴν μάστιγα εἰς τὰς χεῖρας, καὶ οἱ πέντε κατάδικοι ἵσταντο πλησίον του.

— Ἠξεύρεις, Ῥικάρδε, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ὅτι δὲν θέλω νὰ βλέπω, διότι αὗται αἱ τιμωρίαι μὲ λυποῦν, ἀλλὰ σὲ ἀκούω, καὶ ἐκ τοῦ κρότου θὰ κρίνω περὶ τῆς δυνάμεως τῶν μαστιγώσεων. Ἐμπρὸς, μὲ τὴν καρδίαν σου, φίλτατέ μικρέ μου. Ἐνθυμοῦ ὅτι διὰ τὸν ἄρτον σου ἐργάζεσαι.

Καὶ ἐστράφη, τὴν ῥῖνα πρὸς τὴν φωτίαν, ὡς ἂν τῷ ἦτον ἀδύνατον νὰ βλέπῃ ταύτας τὰς μαστιγώσεις. Ἐγὼ δὲ, λησμονηθεὶς εἰς μίαν γωνίαν, ἔφριττον ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ συγχρόνως ἐκ φόβου. Οὗτος ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἔμελλε νὰ γίνῃ ὁ κύριός μου· ἂν δὲν ἔφερον τοὺς τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ὀβολοὺς, ἢ ὅσους θ' ἀπῄτει παρ' ἐμοῦ, θὰ ἔπρεπε νὰ τείνω τὴν ῥάχιν εἰς τὸν Ῥικάρδον. Ἆ! τώρα κατελάμβανον πῶς ὁ Ματτίας ἐδύνατο νὰ ὁμιλῇ περὶ τοῦ θανάτου τόσον ἡσύχως καὶ μετ' αἰσθημάτων ἐλπίδος.

Ὁ πρῶτος κρότος τῶν λωρίων, ὡς ἐκτύπησαν τὸ δέρμα, μοὶ ἀπέσπασαν δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Νομίζων ὅτι ἐκεῖ εἶχον λησμονηθῆ, δὲν περιέστελλα αὐτά· ἀλλ' ἠπατώμην. Ὁ Γαροφόλης μὲ παρετήρει κρυφίως, καὶ μετ' ὀλίγον ἔλαβον τὴν ἀπόδειξιν.

— Αὐτὸ τὸ παιδίον ἔχει καλὴν καρδίαν, εἶπε δακτυλοδεικτῶν με. Δὲν σᾶς ὁμοιάζει σᾶς, ἀχρεῖοι. Σεῖς γελᾶτε διὰ τὰ παθήματα τῶν συντρόφων σας καὶ διὰ τὴν λύπην μου. Ὢ! ἂν ἦτον σύντροφός σας, θὰ σᾶς ἐχρησίμευεν εἰς παράδειγμα.

Εἰς τὴν λέξιν ταύτην ἀνέφριξα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Σύντροφός των!

Εἰς τὴν δευτέραν πληγὴν τὸ μαστιζόμενον παιδίον ἐγόγγυσεν οἰκτρῶς, εἰς τὴν τρίτην ἀφῆκε κραυγὴν ὀξεῖαν.

Ὁ Γαροφόλης ὕψωσε τότε τὴν χεῖρα, καὶ ὁ Ῥικάρδος ἔμεινεν ἔχων ὑψωμένην τὴν μάστιγα. Ἐνόμιζα ὅτι ἤθελε ν' ἀπονείμῃ χάριν. Ἀλλὰ δὲν ἐπράκειτο περὶ χάριτος.

— Ἠξεύρεις πόσον αἱ φωναί με ταράζουν, εἶπε τρέμων ὁ Γαροφόλης ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ θῦμά του, ἠξεύρεις ὅτι ἂν ἡ μάστιξ σοὶ σχίζει τὰ κρέατα, αἱ φωναί σου μοὶ σχίζουν τὴν καρδίαν. Σὲ εἰδοποιῶ λοιπὸν ὅτι δι' ἑκάστην κραυγὴν θὰ ἔχῃς μίαν πρόσθετον πληγήν· καὶ εἰς αὐτὸ θὰ πταίῃς σύ. Ἰδὲ νὰ μὴ μὲ κάμῃς ν' ἀσθενήσω ἀπὸ τὴν λύπην μου. Ἂν ἔτρεφες πρὸς ἐμὲ ὀλίγην ἀγάπην, ὀλίγην εὐγνωμοσύνην, θὰ ἐσιώπας. Ῥικάρδε, ἐμπρός.

Καὶ ὁ Ῥικάρδος ὕψωσε τὸν βραχίονα, καὶ τὰ λωρία ἐθέρισαν τὴν ῥάχιν τοῦ δυστυχοῦς.

— Μητέρα, μητέρα μου! ἔκραξεν οὗτος.

Εὐτυχῶς ἄλλο δὲν εἶδα, διότι ἡ θύρα τῆς κλίμακος ἠνοίχθη καὶ ὁ Βιτάλης εἰσῆλθε.

Ἓν βλέμμα τῷ ἤρκεσεν ὅπως ἐννοήσῃ ὅ,τι τῷ εἶχον ἀναγγείλει αἱ κραυγαὶ αἱ ἀντηχοῦσαι μέχρι τῆς κλίμακος. Ἐλθὼν πρὸς τὸν Ῥικάρδον, τῷ ἥρπασεν ἀμέσως τὴν μάστιγα, καὶ ἔπειτα, ζωηρῶς στραφεὶς πρὸς τὸν Γαροφόλην, ἐστάθη ἐμπρός του σταυρώνων τὰς χεῖρας.

Ὅλ' αὐτὰ δ' ἔγειναν τόσον ταχέως, ὥστε ὁ Γαροφόλης ἔμεινε κατ' ἀρχὰς τεθορυβημένος· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον συνελθὼν, καὶ ἀναλαβὼν τὸ γλυκερόν του μειδίαμα,

— Δὲν εἶναι φοβερὸν τῷ ὄντι; εἶπε. Τὸ παιδίον τοῦτο καρδίαν δὲν ἔχει.

— Εἶν' ἐντροπή! ἀνέκραξεν ὁ Βιτάλης.

— Τοῦτο λέγω κ' ἐγὼ, διέκοψεν ὁ Γαροφόλης.

— Ἄς λείψουν τὰ καμώματα, ἐξηκολούθησεν ὁ κύριός μου ἐντόνως. Ἠξεύρεις ὅτι δὲν ἀποτείνομαι πρὸς αὐτὸ τὸ παιδίον, ἀλλὰ πρὸς σέ. Ναὶ, ἐντροπὴ εἶναι, εἶναι ἀνανδρία νὰ βασανίζῃς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παιδία μὴ δυνάμενα ν' ἀντισταθῶσι.

— Τί ἔχεις ν' ἀνακατωθῇς, κουτόγερε; εἶπεν ὁ Γαροφόλης ἀλλάσσων ἦθος.

— Ἔχει ν' ἀνακατωθῇ ἡ ἀστυνομία.

— Ἡ ἀστυνομία; ἔκραξεν ὁ Γαροφόλης ἐγειρόμενος. Μὲ φοβερίζεις διὰ τῆς ἀστυνομίας, σύ;

— Ναὶ, ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ κύριός μου χωρὶς νὰ δειλιάσῃ διὰ τὸν θυμὸν τοῦ παδρώνε.

— Ἄκουσον, Βιτάλη, τῷ εἶπεν οὗτος πραϋνόμενος καὶ μετὰ τόνου εἰρωνικοῦ. Δὲν πρέπει νὰ κάμνῃς τὸν κακὸν, καὶ νὰ μ' ἀπειλῇς ὅτι θὰ ὁμιλήσῃς· διότι καὶ ἐγὼ ἠμπορῶ νὰ ὁμιλήσω· καὶ τότε τίς θὰ εἶναι ὅστις θὰ δυσαρεστηθῇ; Ἐννοεῖται δὲν θὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἀστυνομίαν νὰ διηγηθῶ τὰς ὑποθέσεις σου· δὲν τὴν ἐνδιαφέρουν. Ἐνδιαφέρουν ὅμως ἄλλους, καὶ ἂν ἐπήγαινα εἰς αὐτοὺς νὰ τοῖς εἴπω ὅ,τι ἠξεύρω, ἂν ἓν ὄνομα ἁπλῶς ἐξεστόμιζον, ἓν μόνον ὄνομα, τίς θὰ ἠναγκάζετο νὰ ὑπάγῃ νὰ κρύψῃ τὴν ἐντροπήν του;

Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὁ κύριός μου ἔμεινε χωρὶς ν' ἀποκριθῇ. Ἐγὼ ἤμην ὡς ἐνεός· πρὶν δὲ συνέλθω ἐκ τῆς ἐκπλήξεως εἰς ἣν μὲ εἶχον βυθίσει οἱ παράδοξοι οὗτοι λόγοι, λαβών με ὁ Βιτάλης ἐκ τῆς χειρός,

— Ἀκολούθει με, μοὶ εἶπε.

Καὶ μ' ἔσυρε πρὸς τὴν θύραν.

— Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Γαροφόλης γελῶν, δὲν θυμώνεις, γέρων μου· ἐλπίζω ὅτι εἶχες νὰ μὲ ὁμιλήσῃς.

— Δὲν ἔχω πλέον τίποτε νὰ σ' εἰπῶ.

Καὶ χωρὶς ἄλλης λέξεως, χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ, κατέβη τὴν κλίμακα, κρατῶν με πάντοτε ἐκ τῆς χειρός. Πόσον ἐλαφρότερα ἀνέπνεον παρακολουθῶν τον! Διέφυγον λοιπὸν τὸν Γαροφόλην! Ἂν ἐτόλμων, ἤθελον ἐναγκαλισθῇ τὸν Βιτάλην.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΑΙ ΑΘΛΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ.

[Ἐκ τῶν τοῦ Schopenhauer*].

Ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ βίου εἶνε σύντονος καὶ ἀκάματος σπουδὴ πρὸς τὴν εὐτυχίαν, τὸ δεύτερον ἥμισυ ἐξ ἐναντίας κατέχεται ὑπὸ ὀδυνηροῦ τινος αἰσθήματος φόβου, διότι τότε ὁ ἄνθρωπος κατανοεῖ ἐναργῶς πλέον, ὅτι ἡ εὐτυχία εἶνε χίμαιρα, καὶ ὅτι τὸ ἄλγος καὶ ἡ ἀλύπη μόνον ὑπάρχουσι πράγματι. Διὰ τοῦτο καὶ πᾶς συνετὸς καὶ περιεσκεμμένος ἄνθρωπος δὲν ἐπι-

* Σημ. τῆς Δ. τῆς Ἑστίας. Ἄρθουρος Σχοπενχάουερ, διάσημος Γερμανὸς φιλόσοφος, υἱὸς τῆς περιωνύμου συγγραφέως Ἰωάννας Σχοπενχάουερ, τῆς εὐγενοῦς φίλης τοῦ ποιητοῦ Γοιθίου, ὑπῆρξεν ἱδρυτὴς ἰδίου φιλοσοφικοῦ συστήματος, ὅπερ κατ' ἀρχὰς μὲν, ἐφ' ὅσον ἔζων οἱ μεγάλοι καὶ σύγχρονοι τοῦ Σχοπενχάουερ Γερμανοὶ φιλόσοφοι, παρῆλθε σχεδὸν ἀπαρατήρητον· προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου, εἵλκυσε πλειότερον τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, μέχρις οὗ ἐσχάτως ἀπέβη τὸ προσφιλὲς ἀνάγνωσμα ὅλου σχεδὸν τοῦ κόσμου, καὶ αὐτῶν τῶν μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος φιλοσοφούντων. Θεωρητικῶς τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Σχοπενχάουερ δὲν εἶνε ἄτρωτον, καὶ κατὰ μέγα μέρος δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι εἶνε αὐτὸ τοῦτο σύστημα παραδοξολογιῶν. Ἀλλ' ὁ φιλόσοφος οὗτος κέκτηται εἰς ὕπατον βαθμὸν, ὅ,τι οὐδεὶς ἄλλος Γερμανὸς φιλόσοφος μέχρι σήμερον, τὴν εὐκρίνειαν καὶ τὴν χάριν τοῦ λόγου. Γλωσσομαθὴς καὶ πολυμαθὴς ἕνεκα τῆς ἐξιδιασμένης ἀνατροφῆς, ἣν ηὐτύχησε νὰ λάβῃ παρὰ τῆς μητρός του, καὶ ἕνεκα τῶν ποιητικῶν καὶ φιλολογικῶν αὐτῆς σχέσεων, ἐντριβὴς εἰς τὴν καθόλου φιλολογίαν, ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν, ἐκ συστήματος δ' ἐχθρὸς τῆς γερμανικῆς ἐν τῷ φιλοσοφεῖν φρασεολογίας, ἥτις ἀποβαίνει πολλάκις ἀδιανόητος καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς μεμυημένους, ὁ Σχοπενχάουερ κατώρθωσε, τοὐλάχιστον ὅπου τὸ θέμα του δὲν ἀπῄτει ἀπαραιτήτως τὴν καθιερωμένην φρασεολογίαν τῶν φιλοσοφικῶν ὅρων, νὰ εἶνε προσιτὸς εἰς πάντα ἀναγνώστην, καὶ αὐτὸν τὸν μετρίως πεπαιδευμένον· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ σημερινὴ ἔκτακτος διάδοσις τῶν συγγραμμάτων του. Ὁ λόγος αὐτοῦ μὲν συνήθως ὡς διαυγὴς κρύσταλλον, πολλάκις δὲ ἀποβαίνει ῥυθμικῶς ἀνθηρὸς καὶ ἐπίχαρις, ὥστε ὁ

ζητεῖ ζωηρὰς ἀπολαύσεις, ἀλλὰ μόνον τὸ μὴ ἀλγεινόν, τὸ ἄτρωτον.—Ὅτε ἤμην νέος, ὁσάκις ἤκουα κρούσεις τοῦ κώδωνος εἰς τὴν θύραν μου, ἔσπευδον νὰ γείνω πλήρης χαρᾶς, διότι ἔλεγα κατ' ἐμαυτόν: «Ἀ! κάτι τρέχει!» Ἀργότερα, ὡριμώτερος τὴν ἡλικίαν γενόμενος, δὲν ἠδυνάμην ν' ἀκούσω τὴν κροῦσιν ταύτην τοῦ κώδωνος, χωρὶς νὰ μὲ καταλάβῃ ὀδυνηρόν τι αἴσθημα, ἄχρι πολὺ ἀπέχον τοῦ πρώτου. «Ἀλλοίμονον!» ἔλεγα κατ' ἐμαυτόν, «τί τρέχει λοιπόν;»

Οὐδὲν σταθερὸν ἐν τῷ βίῳ, ὅστις φεύγει ταχέως· οὔτε ὀδύνη ἀτελεύτητος, οὔτε χαρὰ αἰωνία, οὔτε ἐντύπωσις μόνιμος, οὔτε ἐνθουσιασμὸς διαρκής, οὔτε ἀπόφασις μεγάλη προωρισμένη νὰ ἐπικρατήσῃ καθ' ἅπαντα τὸν βίον. Τὰ πάντα διαλύονται ἐν τῷ παρόρρῳ τῶν ἐτῶν. Τὰ λεπτά, τὰ ἀναρίθμητα ἄτομα τῶν μικρῶν πραγμάτων, κλάσματα πολλοστημόρια μιᾶς ἑκάστης τῶν ἡμετέρων πράξεων, εἶνε οἱ διαβρωτικοὶ σκώληκες, οἱ καταστρέφοντες πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ παράβολον. Οὐδὲν ἐπιχειρεῖ τις μετὰ σπουδαιότητος, διότι ὁ κονιορτὸς δὲν ἀξίζει τὸν κόπον τοῦτον.

Ἐὰν ἐξετάσῃ τις τὸν βίον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς πραγματικῆς του ἀξίας, βλέπει ὅτι οὐδὲν εἶνε βέβαιον ὅτι εἶνε προτιμότερος τοῦ μηδενός· λέγω μάλιστα, ὅτι ἐὰν ἦτο δυνατὸν ν' ἀκουσθῇ ἡ πεῖρα καὶ ἡ σκέψις, ἤθελον ὑψώσῃ φωνὴν ὑπὲρ τοῦ μηδενός. Ἐάν τις ἐλθὼν κρούσῃ τὴν πλάκα τῶν τάφων διὰ νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς νεκρούς, ἐὰν θέλουσι νὰ ἐγερθῶσιν, οἱ νεκροὶ θὰ σείσουν τὴν κεφαλήν. Τοιαύτην γνώμην ἔχει καὶ ὁ Σωκράτης ἐν τῇ ἀπολογίᾳ τοῦ Πλάτωνος· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἐράσμιος καὶ εὔθυμος Βολταῖρος ὁμολογεῖ τὰ ἑξῆς: «Ἀγαπῶσι τὴν ζωὴν συνήθως· ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει καὶ ὅτι τὸ μηδὲν δὲν ἔχει τὰ καλά του» καὶ ἀλλαχοῦ: «Δὲν γνωρίζω τί εἶνε ἡ μέλλουσα ζωή· ἀλλ' ἡ παροῦσα εἶνε κάκιστος ἀστεϊσμός».

Ὁ βίος ἑκάστου ἀνθρώπου μακρόθεν καὶ ἄνωθεν ἐπισκοπούμενος ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς κυριωτέροις αὐτοῦ γνωρίσμασι μᾶς παριστάνει πάντοτε θέαμα τραγικόν· ἀλλ' ἐὰν διέλθῃς αὐτὸν καθ' ὅλας του τὰς μικρὰς λεπτομερείας, θὰ ἴδῃς τότε, ὅτι ἔχει τὸν χαρακτῆρα κωμῳδίας. Ἡ φορὰ καὶ ἡ βάσανος τῆς ἡμέρας, ἡ ἀδιάκοπος φωνασκία τῆς στιγμῆς, αἱ ἐλπίδες καὶ οἱ φόβοι τῆς ἑβδομάδος, τὰ δυστυχήματα ἑκάστης ὥρας, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς τύχης, ἥτις ἄλλο δὲν συλλογίζεται παρὰ πῶς πάντοτε νὰ μᾶς ἐμπαίζῃ, ὅλα ταῦτα εἶνε σκηναὶ κωμῳδίας. Ἀλλ' αἱ ἀείποτε ἀποτυγχάνουσαι εὐχαί, αἱ μάταιαι προσπάθειαι, αἱ ἐλπίδες, τὰς ὁποίας ἡ μοῖρα καταπατεῖ ἀνηλεῶς ὑπὸ τοὺς πόδας της, αἱ ὀλέθριαι πλάναι ὁλοκλήρου ζωῆς, μὲ τὰς ἀπαύστως ἐπισωρευομένας θλίψεις καὶ ὀδύνας, καὶ τὸν θάνατον ἐν τῇ τελευταίᾳ πράξει, ἰδοὺ ἡ αἰωνία τραγῳδία. Φαίνεται, ὅτι ἡ μοῖρα ἠθέλησε νὰ προσθέσῃ τὸν περίγελων εἰς τὴν ἀπελπισίαν τῆς ὑπάρξεώς μας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεσώρευσεν εἰς τὸν βίον ἡμῶν ὅλας τὰς δυστυχίας τῆς τραγῳδίας, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ δυνάμεθα νὰ τηρήσωμεν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν τραγικῶν προσώπων. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἐν τῇ ἀπεράντῳ λεπτομερείᾳ τῆς ζωῆς οὐδὲν ἄλλο ὑποκρινόμεθα ἀναποδράστως εἰμὴ αὐτοσχέδιον κωμικὸν πρόσωπον.

Ἐὰν ἔθετέ τις ὑπ' ὄψιν ἑνὸς ἑκάστου τὰς ὀδύνας καὶ τὰς φρικτὰς βασάνους, εἰς ἃς ἀδιακόπως ὑπόκειται ὁ βίος αὐτοῦ, τὸ θέαμα τοῦτο ἤθελε προξενήσῃ εἰς αὐτὸν φρίκην. Ἐὰν δὲ παρελάμβανέ τις τὸν πλέον ἀπεσκληρυμμένον αἰσιόδοξον, καὶ ὡδήγει αὐτὸν ἀνὰ μέσον τῶν νοσοκομείων, τῶν λοιμοκαθαρτηρίων, τῶν αἰθουσῶν, ὅπου γίνονται αἱ χειρουργικαὶ ἐγχειρήσεις, τῶν δεσμωτηρίων, τῶν τόπων, ὅπου ἐκτελοῦνται αἱ θανατικαὶ ποιναί, τῶν πεδίων τῆς μάχης, τῶν κακουργοδικείων, καὶ ἤνοιγεν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ζοφερὰ καταγώγια, ὅπου παρεισδύεται ἡ ἀθλιότης διὰ ν' ἀποφύγῃ τὸ βλέμμα τῆς ψυχρᾶς περιεργίας, καὶ ἄφινεν αὐτὸν ἐπὶ τέλους νὰ ἐμβλέψῃ εἰς τὸν λιμοκτονοῦντα πύργον τοῦ Οὐγολίνου — τότε βέβαια καὶ αὐτὸς ἐπὶ τέλους θὰ ἀνεγνώριζεν ὁποῖος τις εἶνε ὁ *καλλίτερος οὗτος τῶν δυνατῶν κόσμων*, ὅπως λέγει.

Καὶ ποῦ ἀλλοῦ εὕρηκεν ὁ Δάντης τὸ πρότυπον καὶ τὸ θέμα τῆς Κολάσεώς του, παρὰ ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ; Καὶ ὅμως εἶνε σωστὴ καὶ ἀληθὴς κόλασις ἐκείνη, τὴν ὁποίαν μᾶς ἀπεικονίζει. Ἐξ ἐναντίας δέ, ὅταν ἠθέλησε νὰ περιγράψῃ τὸν Παράδεισον καὶ τὰς ἡδονάς του, εὑρέθη ἐνώπιον δυσκολίας ἀνυπερβλήτου, ἴσα ἴσα διότι ὁ ἡμέτερος κόσμος οὐδὲν παρεῖχεν αὐτῷ ἀνάλογον. Ὅθεν καὶ ἀντὶ νὰ μᾶς περιγράψῃ τὰς ἡδονὰς τοῦ Παραδείσου, περιωρίσθη νὰ μᾶς εἴπῃ τί καὶ τί τοῦ εἶπαν ἐκεῖ οἱ πρόγονοί του, ἡ Βεατρίκη του, καὶ διάφοροι ἅγιοι. Ἐντεῦθεν βλέπει τις ὁποῖός τις κόσμος εἶνε ὁ ἡμέτερος.

Τὸν κόσμον τοῦτον, ἀληθὲς σφαγεῖον, ὅπου

ἀναγνώστης νομίζει, ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του ποιητὴν μᾶλλον ἢ φιλόσοφον. Ἄλλοτε πάλιν, ἰδίως ὁσάκις ὁ οἶστρος ἐλατήσῃ αὐτὸν ἢ πρὸς τοὺς Γερμανοὺς καθηγητὰς καὶ φιλοσόφους ἀπέχθεια καὶ περιφρόνησίς του, ἡ φιλοσοφική του Μοῦσα ἐκχέεται εἰς σαρκασμοὺς πλήρεις ἀττικοῦ ἅλατος καὶ δηκτικωτάτους, καὶ τότε νομίζει τις, ὅτι ἀναγινώσκει τὸν πλέον ἀνθηρόν, τὸν πλέον εὐφάνταστον, τὸν πλέον ἐπαγωγὸν ἐπιφυλλιδογράφον, πλέοντα ὅλον ἐντὸς ποικίλης πολυμαθείας, ἐγχυμοτάτων συγκρίσεων καὶ παρομοιώσεων, στίχων, παροιμιῶν, ἀνεκδότων τερπνοτάτων ἅμα καὶ σκοπιμωτάτων. Τὰ θέλγητρα τότε τοῦ λόγου του εἶνε ἀμίμητα. Ἀλλ' ἡ περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων θεωρία τοῦ ἐκ συστήματος ἀπαισιοδόξου τούτου φιλοσόφου εἶνε ζοφερὰ καὶ ἄπελπις. Εἶνε δὲ ἀδύνατον ν' ἀναγνώσῃ τις πολλὰς τῶν σελίδων τούτων τῆς φιλοσοφίας του, χωρὶς νὰ καταληφθῇ ὑπὸ μελαγχολίας καὶ θλίψεως. Μία τοιαύτη σελὶς εἶνε καὶ ἡ ἐνταῦθα παρατιθεμένη ἐν μεταφράσει.

ὄντα ἀγωνιῶντα καὶ ὀδυνώμενα δὲν συντηροῦνται ἄλλως εἰμὴ καταβροχθιζόμενα ἀμοιβαίως, ὅπου ἕκαστον σαρκοφάγον ζῶον εἶνε ὁ ζῶν τάφος χιλίων ἄλλων, καὶ δὲν συντηρεῖ τὴν ζωήν του ἄλλως παρὰ διὰ μακρᾶς σειρᾶς μαρτυρίων, ὅπου ἡ δύναμις τοῦ πάσχειν αὐξάνει ἀναλόγως τῆς τοῦ διανοεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο φθάνει εἰς τὸ ἔπακρον αὐτῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὸν κόσμον τοῦτον οἱ αἰσιόδοξοι ἠθέλησαν νὰ συναρμολογήσωσι μὲ τὸ σύστημά των, καὶ νὰ μᾶς τὸν ἀποδείξωσιν *ἐκ τῶν προτέρων* ὡς τὸν ἄριστον τῶν δυνατῶν κόσμων. Ὁ παραλογισμὸς εἶνε προφανής.—Μοὶ λέγουν ν'ἀνοίξω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ περιφέρω τὸ βλέμμα μου εἰς τὰς καλλονὰς τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον φωτίζει ὁ ἥλιος, νὰ θαυμάσω τὰ βουνά του, τὰς κοιλάδας του, τοὺς χειμάρρους του, τὰ φυτά του, τὰ ζῷά του, καὶ δὲν ἠξεύρω τί ἄλλα ἀκόμη. Καὶ πῶς; ὁ κόσμος λοιπὸν δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ μαγικὸς φανός; Τὸ θέαμα βέβαια ὡς θέαμα εἶνε λαμπρόν, ἀλλὰ τὸ νὰ ζήσῃς καὶ ἐνεργήσῃς ἐν αὐτῷ εἶνε πρᾶγμα πολὺ διάφορον.—Μετὰ τὸν αἰσιόδοξον ἔρχεται ὁ τελεολόγος. Οὗτος μοὶ ἐγκωμιάζει τὴν σοφὴν τάξιν, ἧς ἕνεκα οἱ πλανῆται δὲν συγκρούονται, διατρέχοντες ἐν τῷ ἀπείρῳ τὰς τροχιὰς αὐτῶν, ἥτις ἐμποδίζει τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν νὰ συναναφυρθῶσιν εἰς ἕνα ἀπέραντον πόλτον, ἧς ἕνεκα οὔτε εἰς αἰώνιον πάγον μεταβάλλεται τὸ πᾶν, οὔτε πάλιν καταστρέφεται ὑπὸ τῆς θερμότητος, καὶ ἥτις, διὰ τῆς κλίσεως τῆς ἐκλειπτικῆς, δὲν ἀφίνει τὸ ἔαρ νὰ διαιωνισθῇ, ἀλλὰ προκαλεῖ τὸ θέρος, ὅπερ ὡριμάζει τοὺς καρπούς, κτλ.. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα τί ἄλλο εἶνε παρ'ἁπλοῦ *ὢν οὐκ ἄνευ ὅρου*; Διότι, ἂν κόσμος τις μέλλει νὰ ὑπάρξῃ, καὶ ἂν οἱ πλανῆται τοῦ κόσμου τούτου μέλλουσι νὰ διαρκέσωσι τοὐλάχιστον τόσον μόνον χρόνον, ὅσον χρειάζεται ἡ ἀκτὶς τοῦ φωτὸς διὰ νὰ φθάσῃ ἀπὸ μακρυνόν τινα ἀπλανῆ ἀστέρα ἕως εἰς αὐτούς, καὶ ἐὰν δὲν μέλλουσι νὰ ἐξαφανισθῶσιν, ἀπαραλλάκτως ὅπως ὁ υἱὸς τοῦ Λέσσιγκ, ἀμέσως ἅμα γεννηθέντες, ἔπρεπε βέβαια τὰ πράγματα νὰ μὴ τεκτανθῶσι καὶ τόσον ἀδεξίως, ὥστε νὰ ἐπαπειλῇ ἤδη νὰ καταρρεύσῃ τὸ πρῶτον αὐτῶν θεμελιῶδες ἱδρίωμα. Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν εἰς τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πολυϋμνήτου τούτου ἔργου, ἂς ἐξετάσωμεν τοὺς ὑποκριτάς, οἵτινες κινοῦνται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ταύτης τῆς τόσον στερεῶς μηχανευθείσης. Εὐθὺς βλέπομεν συγχρόνως γεννώμενα τὸ πάσχειν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι, καθ' ὅσον δὲ αὐξάνει ἡ αἴσθησις κατὰ τοσοῦτον συναυξάνουσαν καὶ τὴν ὀδύνην. Ἡ ἐπιθυμία συμβαδίζει παραλλήλως μετὰ τῆς ὀδύνης, ἀναπτύσσεται ἐπ' ἀόριστον, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους ὁ ἀνθρώπινος βίος δὲν παρέχει ἄλλο τι παρὰ θέμα τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας. Ὅστις ἐξετάσῃ μετὰ προσοχῆς πάντα ταῦτα, καὶ εἶνε εἰλικρινής, οὗτος πολλὰ ὀλίγην διάθεσιν θὰ αἰσθανθῇ νὰ συμψάλῃ μετὰ τῶν αἰσιοδόξων τὸ *Ἀλληλούϊα*. —

Ὁ βίος οὐδόλως παρίσταται ὡς δῶρον, τὸ ὁποῖον προσφέρεται ἡμῖν πρὸς ἀπόλαυσιν, ἀλλ' ὡς καθῆκον, ὡς ἐντολή, τὴν ὁποίαν ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐκπληρώσῃ ἐργαζόμενος. Ἐντεῦθεν ἡ καθόλου ἀθλιότης ἔν τε τοῖς μικροῖς καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις, ὁ ἄνευ ἀναπαύσεως κόπος, ὁ ἄνευ διακοπῆς συναγωνισμός, ὁ ἀτελεύτητος ἀγών, ἡ ἐπιβεβλημένη ἐνέργεια ἡ ἐντείνουσα εἰς τὸ ἔπακρον ὅλας τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς ἡμῶν δυνάμεις. Ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, συνηνωμένα εἰς ἔθνη, συντρέχουσιν εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἐν ᾧ ἕκαστον ἄτομον ἐνεργεῖ ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἀτομικοῦ ἀγαθοῦ· ἀλλὰ χιλιάδες θυμάτων πίπτουσι χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ἄλλοτε προλήψεις ἀνόητοι, καὶ ἄλλοτε σοφιστικὴ πολιτικὴ ἐξεγείρουσι τοὺς λαοὺς πρὸς πόλεμον· πρέπει δὲ νὰ ῥεύσῃ ποταμηδὸν τὸ αἷμα καὶ ὁ ἱδρὼς τοῦ μεγάλου πλήθους, ὅπως εὐοδωθῶσιν αἱ φαντασιοπληξίαι ὀλίγων τινῶν, ἢ ἐπανορθωθῶσι τὰ σφάλματά των. Ἐν καιρῷ δ' εἰρήνης, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον προκόπτουσιν, αἱ ἐφευρέσεις κάμνουσι θαύματα, τὰ πλοῖα διαυλακώνουσι τὰς θαλάσσας καὶ μετακομίζουσι λιχνεύματα ἀπὸ ὅλας τὰς γωνίας τοῦ κόσμου, τὰ κύματα δὲ καταβροχθίζουσι μυριάδας ἀνθρώπων. Τὸ πᾶν εἶνε εἰς κίνησιν, ἄλλοι σκέπτονται, ἄλλοι ἐνεργοῦν, καὶ ὁ θόρυβος εἶνε ἀπερίγραπτος.

Ἀλλ' ὁ τελικὸς σκοπὸς πασῶν τούτων τῶν προσπαθειῶν τίς εἶνε; Νὰ συντηρηθῶσιν ἐπὶ βραχύτατον χρόνον ὄντα ἐφήμερα καὶ βασανισμένα, καὶ νὰ προσπορισθῇ εἰς αὐτὰ τὸ πολὺ πολὺ ἀθλιότης τις ἀνεκτή, σχετικὴ μόνον ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ὀδύνης, κατάστασις δηλ. ἣν ἐνεδρεύει καὶ εἶνε ἑτοίμη νὰ κυριεύσῃ ἡ πλῆξις· ἔρχεται ἀκολούθως ἡ ἀνανέωσις τῆς φυλῆς, καὶ ἡ ἀνανέωσις τῆς αὐτῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, ἤτοι τὰ αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς.

Εἶνε ἀπίστευτον ἀληθῶς πόσον ἄσημος καὶ γυμνὸς ἐνδιαφέροντος, ἐὰν ἐπισκοπηθῇ ἔξωθεν, καὶ πόσον λαθραῖος καὶ σκοτεινός, ἐὰν ἐξετασθῇ ἔνδοθεν καὶ λεπτομερῶς, παρέρχεται ὁ βίος τῶν πλείστων ἀνθρώπων. Ὁ βίος οὗτος δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ βάσανα, ἐπιθυμίαι καὶ πόθοι ἀνεκτέλεστοι, πορεία κλονουμένη ἀνθρώπων ὀνειρευομένων διὰ μέσου τῶν τεσσάρων ἡλικιῶν τῆς ζωῆς μέχρι τοῦ θανάτου, μετὰ συνοδίας μεγάλης τετριμμένων ἰδεῶν. Οἱ ἄνθρωποι ὁμοιάζουσι μὲ ὡρολόγια, τὰ ὁποῖα ἐχορδίσθησαν καὶ δουλεύουν, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι διατί· ὁσάκις δὲ κυοφορηθῇ καὶ γεννηθῇ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὡρολόγιον τοῦ ἀνθρωπίνου βίου χορδίζεται ἐκ νέου, διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ ἀκόμη μίαν φορὰν τὴν τετριμμένην παλαιὰν ἐπῳδὸν τῆς αἰωνίας μουσικῆς πυξίδος, φράσιν πρὸς φράσιν, καὶ μὲ παραλλαγὰς μόλις ἐπαισθητάς.

Ἕκαστον ἄτομον, ἑκάστη ἀνθρωπίνη μορφή, ἑκάστη ἀνθρωπίνη ζωή, δὲν εἶνε παρὰ ἓν ὄνειρον ἐπὶ πλέον, ὄνειρον ἐφήμερον τοῦ ἀπείρου πνεύματος τῆς φύσεως, τῆς ἐπιμόνου καὶ πεισμονώδους θελήσεως τοῦ ζῆν· δὲν εἶνε παρὰ μία ἐπὶ πλέον παροδικὴ εἰκών, τὴν ὁποίαν παίζουσα σχεδιάζει ἡ φύσις ἐπὶ τῆς ἀπείρου σελίδος τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, τὴν ὁποίαν ἀφίνει νὰ ὑπάρξῃ στιγμάς τινας, ἱκανὰς νὰ ἐπιφέρωσι σκοτοδινίασιν ὡς ἐκ τῆς ἄκρας βραχύτητός των, καὶ τὴν ὁποίαν παρευθὺς ἐξαλείφει διὰ νὰ σχεδιάσῃ εἰς τὸν τόπον της ἄλλας. Καὶ ὅμως, αὕτη δὲ εἶνε ἡ ὄψις τοῦ βίου, ἡ παρέχουσα ἀφορμὴν εἰς πολλὰς σκέψεις, ἑκάστην τῶν παροδικῶν τούτων εἰκόνων, ἑκάστην τῶν ματαίων τούτων φαντασιοπληξιῶν, πρέπει νὰ ἐξαγοράσῃ ἡ βιαία καὶ ἀκάθεκτος θέλησις τοῦ ζῆν μὲ πάθη καὶ ἀλγηδόνας ὀδυνηροτάτας καὶ ἀπειραρίθμους, καὶ μὲ θάνατον πικρόν, τὸν ὁποῖον ἀδιακόπως ὁ ἄνθρωπος φοβεῖται, καὶ ὁ ὁποῖος ἐπὶ τέλους ἔρχεται. Ἰδοὺ διατί ἡ θέα νεκροῦ μᾶς κάμνει αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς σκυθρωπούς.

Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ταλαντεύεται, ὅπως τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ ὡρολογίου, μεταξὺ τῆς ὀδύνης καὶ τῆς πλήξεως, καὶ ταῦτα εἶνε ἀληθῶς τὰ δύο του τελευταῖα στοιχεῖα. Τὴν δὲ ἀλήθειαν ταύτην οἱ ἄνθρωποι ἐξέφρασαν μὲ πολὺ παράδοξον τρόπον. Ἀφ' οὗ παρέστησεν τὸν Ἅδην ὡς τὸν τόπον πάσης βασάνου καὶ ὀδύνης, τί ἀπέμεινε διὰ τὸν οὐρανόν; Εὐλόγως ἡ πλῆξις.

?

ΑΓΩΝ ΣΦΑΙΡΟΠΑΙΞΙΑΣ

Ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ σφαιριστηρίου ἐπίσημον θὰ καταλάβῃ θέσιν μέγας ἀγὼν σφαιριστικός, ὅστις διεξήχθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις μεταξὺ δύο περιωνύμων σφαιριστῶν, τοῦ Γάλλου Vignaux καὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ Slosson. Ὁ ἕτερος αὐτῶν, ὁ Vignaux, οὐχὶ πρῶτον νῦν ὡρίστατο τοιοῦτον ἀγῶνα· μόλις πέρυσι διηγωνίζετο ἐν παρομοίᾳ πάλῃ πρὸς τρεῖς τῶν πρώτων ἐν Γαλλίᾳ σφαιριστῶν, καθ' ἣν κατήγαγε λαμπρὰν νίκην. Ἔκτοτε ἡ φήμη αὐτοῦ καθ' ἡμέραν ἐμεγαλύνετο, τὰ δὲ τρόπαιά του *οὐκ εἴωντα καθεύδειν* τὸν ἀντίτεχνον Ἀμερικανόν, ἐκίνησαν αὐτὸν νὰ διαπλεύσῃ τὸν Ἀτλαντικόν, καί, ὅμοιος πρὸς τοὺς ἱππότας τοῦ μεσαιῶνος, νὰ ἔλθῃ εἰς Παρισίους νὰ προκαλέσῃ εἰς μονομαχίαν . . . . . σφαιροπαιξίας τὸν διαφημιζόμενον Γάλλον. Εἶνε δὲ ἀμφότεροι οἱ ἀντίπαλοι ἄξιοι τῆς φήμης των, καὶ τὴν ἔκτακτον αὐτῶν εἰς τὸ σφαιροπαικτεῖν τέχνην καὶ δύναμιν προδίδει ἡ ὅλως ἀσυνήθης τῶν μυώνων των ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἐν γένει σωματικὴ αὐτῶν εὐεξία.

Διεξήχθη δὲ ἡ ἀξιοσημείωτος πάλη ἐπὶ σφαιριστηρίου ἐπίτηδες κομισθέντος ἐξ Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Slosson καὶ ἐνώπιον τριμελοῦς ἑλλανοδικῶν δικαστηρίου, ὅπερ ἔμελλε νὰ κρίνῃ περὶ πάσης ἀμφισβητήσεως ἐπὶ τῶν μὴ προφανῶν βολῶν· ἄπειρον δὲ ἦτο τὸ πλῆθος τὸ συρρέον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ παιγνιδίου εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σφαιριστηρίου, καὶ μετὰ ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦν τὰς διαφόρους αὐτοῦ φάσεις κατὰ τὰς 5 ἡμέρας, αἵτινες ἐχρειάσθη πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μεγάλης *παρτίδας*, ὁρισθείσης εἰς 4,000 βολάς.

Ἰδέαν ἐπαρκῆ περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὁποῖον διήγειρεν ἐν Ἀμερικῇ ὁ σφαιριστικὸς οὗτος ἀγών, δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ἡ πληροφορία ὅτι εἰς τρεῖς τῶν αὐτόθι ἐφημερίδων, τὰς New-York Herald, Sportsman καὶ Journal de Chicago, ἰδιαίτεροι ἀνταποκριταὶ διεβίβαζον καθ' ἑκάστην νύκτα τηλεγραφικὰς πληροφορίας περὶ τῆς πορείας τοῦ παιγνιδίου, ὧν ἑκάστη δὲν ἐστοίχιζεν ὀλιγώτερον τῶν 200 δολλαρίων. Τὰ δὲ ὑπὲρ τοῦ Slosson τεθέντα στοιχήματα ὑπερέβησαν τὸ ἑκατομμύριον φράγκων. Ἀλλὰ καὶ οἱ Παρισινοὶ δὲν ἔδειξαν ὀλιγώτερον τῶν Ἀμερικανῶν ἐνδιαφέρον κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν πάλην. Διότι πλὴν τοῦ ἐπάθλου τοῦ ἀγῶνος, ὁρισθέντος εἰς 5,000 φράγκων, στοιχήματα οὐχ ἧττον σημαντικὰ ἐτέθησαν ὑπὲρ τοῦ Vignaux. Ὑπῆρχε δὲ καὶ ἄλλος λόγος ἐπιτείνων τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν, ὅτι ὁ ἀγὼν διεξήγετο μεταξὺ συμπατριώτου των καὶ Ἀμερικανοῦ, ὅπερ ἐσήμαινεν ὅτι ἡ ἔκβασις αὐτοῦ θὰ ἦτο καὶ ζήτημα φιλοτιμίας διὰ τοὺς Γάλλους. Εὐτυχῶς δι' αὐτοὺς τὸ ἔργον τοῦ διαφυλάξαι ἄπτωτον τὴν ὑπόληψιν τῆς γαλλικῆς περὶ τὸ σφαιροπαικτεῖν ἐμπειρίας ἦτο ἀνατεθειμένον εἰς καλὰς χεῖρας· ὁ κ. Vignaux ἐδικαίωσε τὴν φήμην αὐτοῦ καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν συμπατριωτῶν του ἐξελθὼν νικητὴς ἐκ τοῦ ἀγῶνος, ἐν ᾧ ἀφῆκεν ὀπίσω τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ κατὰ 800 περίπου βολάς. Ὁ μετὰ τὴν πενταήμερον ἐναγώνιον πάλην θρίαμβος οὗτος τοῦ Γάλλου ἐχαιρετίσθη ὑπὸ τῶν παρισταμένων διὰ ζωηροτάτων καὶ παρατεταμένων εὐφημιῶν, οἱ δὲ εἰς τὸν ἀγῶνα παρασταθέντες ἀνταποκριταὶ τῶν ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων ἔσχον τὴν ἀτυχίαν νὰ διαβιβάσωσι τηλεγραφικῶς εἰς τὴν ὑπερωκεάνειον ἤπειρον τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα τῆς ἥττης τοῦ συμπατριώτου αὐτῶν.

Ἡ περίστασις αὕτη παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς γαλλικὴν ἐφημερίδα νὰ ἀνατρέξῃ εἰς προηγουμένους χρόνους εἰς ἀναζήτησιν παραπλησίων ἄλλων ὀνομαστῶν σφαιριστικῶν ἀγώνων, ἡ δὲ ἔρευνα αὕτη ἔφερεν αὐτὴν μέχρι τῶν χρόνων τοῦ ΙΔ' Λουδοβίκου. Εὗρε λοιπὸν ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερὶς ὅτι διάσημος σφαιριστικὴ πάλη διεξήχθη ποτὲ μεταξὺ τοῦ *μεγαλοπρεποῦς* βασιλέως καί τινος καλουμένου Σαμιλιάρδου. Ὁ Σαμιλιάρδος οὗτος, οὗτινος τὸ ὄνομα ποιητής τις θὰ συνεδύαζεν ἐξαίρετα ἐν ὁμοιοκαταλήκτῳ στίχῳ πρὸς τὸ *βιλιάρδον*, ἦτο μέλος τοῦ *Παρλαμέντου* καὶ ἀ-

Digitized by Google

πήλαυε μεγάλης φήμης ὡς σφαιριστής. Ἴσως, ἐὰν ἦτο μόνον σοφὸς νομοδιδάσκαλος, θὰ παρήρχετο ἀφανὴς καὶ ἀμνημόνευτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διότι πιθανὸν νὰ μὴ ἐδίδετο ἀφορμὴ νὰ φθάσῃ τὸ ὄνομά του μέχρι τοῦ ΙΔ΄ Λουδοβίκου. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ ἄξιος δικαστὴς ἐχειρίζετο τὴν σφαιριστικὴν ῥάβδον ἐξ ἴσου δεξιῶς εἰ μὴ καὶ δεξιώτερον ἢ τὸ ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγορεύειν, τὰ δὲ κτυπήματά του προεκάλουν πάντοτε τὸν θαυμασμὸν καὶ αὐτῶν τῶν ἐμπείρων σφαιριστῶν. Συνέβη δὲ κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὅτι ὁ μέγας βασιλεύς, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἦτο ἐκ τῶν πρώτων γαστριμάργων κατελήφθη ὑπὸ πραγματικῆς πρὸς τὸ σφαιριστήριον μανίας, ὅπερ οἱ ἰατροὶ συνεβούλευσαν αὐτῷ πρὸς ἄσκησιν ὑγιεινὴν διευκολύνουσαν τὴν χώνευσιν. Μανθάνει τὰ περὶ Σαμιλιάρδου, καὶ ἐν τῷ ἅμα καλεῖ αὐτὸν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἔνθα τὸν προσκαλεῖ νὰ μετρηθῇ μὲ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα εἰς μίαν *παρτίδαν*. Ὁ σύμβουλος τοῦ *Παρλαμέντου* δὲν ἐφάνη ἀνόητος· εἶχε τὴν εὐφυΐαν νὰ ἀφήσῃ τὴν νίκην εἰς τὸν βασιλικὸν αὐτοῦ συμπαίκτορα, καὶ τοιουτοτρόπως κατώρθωσε νὰ γείνῃ ἀπαραίτητος εἰς αὐτόν, ὅστις ἵνα τὸν διατηρῇ παρ' ἑαυτῷ διώρισεν αὐτὸν ὑπουργόν.

Ὅταν παίζῃ τις μετὰ ἡγεμόνος, ἐὰν θέλῃ νὰ κερδήσῃ, πρέπει νὰ χάσῃ. Τοῦτο ἐφαρμόσας ὁ Σαμιλιάρδος, ὅταν ἔπαιξε μετὰ τοῦ ΙΔ΄ Λουδοβίκου, ἐκέρδησε τὸ ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον καὶ ἔκαμε τὴν τύχην του. Ἐννοεῖται ὅτι τοῦ παιγνιδίου τὰ ἔξοδα ἐπλήρωσεν ἡ Γαλλία, διότι ὁ διάσημος σφαιριστὴς ὅσην εἶχεν ἐμπειρίαν εἰς τὸ νὰ χειρίζεται τὴν σφαιριστικὴν ῥάβδον, τόσον τἀνάπαλιν ἦτο ἀνάξιος εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ὑπουργικῶν ὑποθέσεων, ὧν τὸ βάρος ἦτο ὅλως δυσανάλογον πρὸς τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις. Τί νὰ γείνῃ! Εἰς ὅλα ἔξοχος δὲν εἶμπορεῖ τις νὰ εἶνε, τὸ δὲ τέλειον δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Τὸ οὐσιῶδες καὶ κύριον ἦτο ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἤρεσκεν εἰς τὸν βασιλέα, μεθ' οὗ συνέπαιζε τακτικὰ τρὶς τῆς ἑβδομάδος· οὕτως ἡ χώνευσις τοῦ ΙΔ΄ Λουδοβίκου ἐγίνετο εὐχάριστος, ἐπλούτει δὲ ἀνέτως ὁ Σαμιλιάρδος.

Ἄλλον ἀξιομνημόνευτον σφαιριστικὸν ἀγῶνα ἀναφέρει ἡ παρισινὴ ἐφημερίς ἕνα, διεξαχθέντα ἐν ἔτει 1860 μεταξὺ τοῦ Ἄγγλου Ρόβερτς καὶ τινος Ἀμερικανοῦ, ἐν ᾧ τὴν νίκην ἤρατο ὁ Ἄγγλος. Ἦτο δὲ τοῦ ἀγῶνος τὸ ἆθλον οὐχὶ μὲν τόσον σημαντικὸν ὅσον τὸ ὑπὸ τοῦ Σαμιλιάρδου κερδηθέν, ἀλλ' ὅμως ἱκανῶς ἀξιόλογον· ὁ ἀγὼν ἦτο περὶ 25,000 φράγκων, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν παρισταμένων τεθέντα στοιχήματα συνεποσώθησαν εἰς ἥμισυ ἑκατομμύριον. Καὶ τόσον ἦτο τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ, ὥστε ἐτέθη δικαίωμα εἰσόδου 25 φράγκα δι' ἕκαστον θεατὴν τῆς περιέργου πάλης· καὶ πάλιν μὲ ὅλον τὸ ὑπέρογκον τῆς τιμῆς ἡ συρροὴ ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε οἱ θεαταὶ ἐκινδύνευον νὰ πάθωσιν ἐξ ἀσφυξίας.

Βεβαίως ἐνώπιον τῶν δύο μνημονευθέντων παραδειγμάτων ἡ μεταξὺ τοῦ Vignaux καὶ τοῦ Slosson πάλη ὠχριᾷ ὅπως δήποτε, τοὐλάχιστον κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ βραβείου. Τί εἶνε 5,000 φράγκων ἀπέναντι τοῦ ὑπουργικοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ εὐτυχοῦς Σαμιλιάρδου! Κατὰ τὴν περὶ τὸ παίζειν ὅμως δεξιότητα οἱ νέοι σφαιρισταὶ ἀνεδείχθησαν ἴσως καὶ ἀνώτεροι τῶν προηγουμένων ἐκείνων. Καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ θέσῃ ποτὲ αὐτοὺς ἡ τύχη, ὡς τὸν Σαμιλιάρδον, ἀντιμετώπους ἐν σφαιριστηρίῳ πρὸς ἄρχοντά τινα ἐθνῶν, μόνος ἴσως θὰ ἠδύνατο νὰ μετρηθῇ εὐδοκίμως πρὸς αὐτοὺς ὁ νῦν πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας Γρεβύ, ὅστις κοινῶς ὁμολογεῖται ὡς εἷς τῶν ἐμπειροτάτων σφαιριστῶν.

* * *

Ἰδέαν τῆς διαδόσεως τοῦ σφαιριστηρίου ἐν Γαλλίᾳ παρέχει σύντομος ἀλλὰ λίαν ἐκφραστικὴ τις στατιστικὴ ὑπὸ τοῦ Siècle δημοσιευομένη, καθ' ἣν ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν ἐν μόνοις τοῖς Παρισίοις ὑπαρχόντων σφαιριστηρίων ὑπερβαίνει τὰς 62,000, τὰ δὲ αὐτόθι ἐργοστάσια πρὸς κατασκευὴν σφαιριστηρίων ἀριθμοῦνται εἰς 400 καὶ ἀπασχολοῦσι πλείονας τῶν 40,000 ἐργατῶν. *Κ

ΕΝ ΤΗι ΚΛΙΝΗι

«Πῶς ἀνεπαύθη ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης;» ἠρώτησέ ποτε δήμαρχος πτωχοῦ πολιχνίου ἔκτακτον κυβερνήτην σταλέντα ὅπως ἐξετάσῃ τὰ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν·— «Ἡ κλίνη ἦτο πολὺ μικρὰ καὶ στενόχωρος»· ἀπεκρίθη ὁ κυβερνήτης καὶ εἰς δεινὴν περιέστησεν ἀμηχανίαν τὸν δήμαρχον, ὅστις τῇ προτεραίᾳ πάντα λίθον εἶχε κινήσῃ ὅπως εὕρῃ κλίνην κατάλληλον. Ὁ μῦθος οὗτος οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ ἢ ὅτι ἕκαστος μεγίστην περιάπτει σημασίαν εἰς τὴν κλίνην, ἐφ' ἧς μελετᾷ νὰ κατακλιθῇ. Ἄλλοι χρόνοι, ἄλλαι κλῖναι! Περιττὸν νὰ ἀναμνήσωμεν ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν οὐδεμία χρῆσις ἐγίνετο κλινῶν.

Ἀληθινὴ τῶν συνήθων κλινῶν πατρὶς ὁμολογεῖται ἡ Αἴγυπτος, ἔνθα ἐξ ἀμνημονεύτων αἰώνων κατεσκευάζοντο κλῖναι οὐ μόνον ἀπὸ ξύλου, ἀλλ' ἀπὸ σιδήρου, χαλκοῦ καὶ δὴ καὶ ἀργύρου. Προσκεφάλαιον μετεχειρίζοντο βραχὺν κορμὸν ξύλου μετὰ μικροῦ κοιλώματος ἐν τῷ μέσῳ, ὅπου ἀνεπαύετο ἡ κεφαλή. Τὴν μεγάλην σοφίαν του διετράνωσεν ὁ Σολομῶν κατασκευάσας κλίνην ἐκ τῶν κέδρων τοῦ Λιβάνου μετὰ χρυσοῦ βάθρου, σιδηρῶν ἐρεισμάτων καὶ τῶν ἐκ Τύρου πορφυροχρόων χλαινῶν. Ὁ σοφὸς βασιλεὺς διηγεῖται τίνι τρόπῳ ἡ γυνή, ἧς αὐτὸς οὗτος μετὰ πολλῆς ζωηρότητος ἐξιστόρησε τὰς ἐπαγωγοὺς τέχνας, κατεγοήτευε τὰ θύματά της, ἐπιχρίουσα τὴν κλίνην οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται ταπησίστρωτος, ποικίλλουσα αὐτὴν διὰ κομψοτάτων ζωνῶν, ἐπιπάσσουσα δὲ εἰς τὰς ἐξ Αἰγύπτου σιν-

Digitized by Google

δόνας μύρραν, ἀλόην καὶ κιννάμωμον. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ κλίνη ἐχρησίμευε καὶ ὡς ἀνάκλιντρον, ἐφ' οὗ ἀνεπαύοντο οἱ ἀπηυδηκότες ἐν καιρῷ ἡμέρας. Τὰ προσκεφάλαια ἐπετίθεντο εἰς τὴν κλίνην μόνον τῆς νυκτός, ἐπληροῦντο δὲ ἐρίων, βάμβακος, ἐνίοτε δὲ πτερῶν καὶ λεπτοῦ χνοῦ πτίλων. Σημειωτέον πρὸς τούτοις, ὅτι οὔτε αἱ κλίναι αἱ σιδηραῖ εἶνε ἐφεύρημα τῶν νεωτέρων, οὔτε τὰ στρώματα καὶ αἱ ἐλαστικαὶ σπεῖραι· τὰς τελευταίας ταύτας ἐφιλοπόνουν οἱ Αἰγύπτιοι οὐχὶ ἐκ χάλυβος, ἀλλ' ἐκ καλάμων ἢ κλάδων φοίνικος. Τοῦ Ξέρξου ἡ ἀργυρόπους κλίνη μετὰ τῆς ἐξ ἀνθέων πεπλεγμένης ἀψῖδος καὶ τῶν λοιπῶν μυστηρίων τῆς κοσμητικῆς τέχνης ὑπάρχει τοῖς πᾶσι γνωστὴ ἐκ τοῦ Ἡροδότου. Οἱ Ἕλληνες τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων ὀλίγον ἐφρόντιζον περὶ μαλακῆς κλίνης, διότι ἐφαντάζοντο ὅτι ἐκθηλύνεται ὁ ἀνιστάμενος τῆς πρωΐας καὶ μὴ πονῶν τὰ ὀστᾶ ἕνεκεν τοῦ σκληροῦ τῆς στρωμνῆς. Βραδύτερον ἐνόησαν τὴν ἀξίαν τῆς κλίνης καὶ προεβίβασαν τὴν τέχνην εἰς τελειότητα διὰ τῆς ἐμφύτου φιλοκαλίας των. Οἱ Ῥωμαῖοι οὐ μόνον ἐμιμήθησαν, ἀλλὰ καὶ ὑπερηκόντισαν τοὺς Ἕλληνας ἐν τῇ τρυφῇ· «καὶ αὔριον εἶναι ἡμέρα», ἔλεγεν ὁ Κικέρων ἀνακλινόμενος μετὰ τὸ ἄριστον ἐπὶ μαλακῆς κλίνης. Ἰδιαίτερον τῆς ῥωμαϊκῆς κλίνης χαρακτηριστικὸν ἦν τὸ μέγα ὕψος, δι' ὃ πολλοὶ ἠναγκάζοντο νὰ μεταχειρίζωνται θρανία ὅπως ἀναβῶσι· συνήθεις ὑπῆρχον πρὸς τούτοις ἐν Ἰταλίᾳ αἱ ἀψῖδες· ἀλλὰ περὶ αὐλαιῶν οὐδὲν γινώσκομεν βέβαιον. Κατόπιν ἡ γερμανικὴ ἀγριότης ἐξήλειψε καὶ αὐτὴν τὴν μνήμην εὐμαρῶν ἀναπαυτηρίων. Μόλις τῇ ΙΓ' καὶ ΙΔ' ἑκατονταετηρίδι ἀναφαίνονται ὁπωσοῦν κομψαὶ κλῖναι, ἀνήκουσαι ἀποκλειστικῶς εἰς βασιλεῖς καὶ αὐλικούς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν σωζομένων διαθηκῶν. Ἀκολούθως εἰσήχθησαν αἱ μέχρις ἡμῶν παραδεδομέναι ἀψιδωταὶ καὶ αἱ πτιλωταὶ κλῖναι, διότι ὡς οἱ μεσημβρινοὶ λαοὶ ἐτήρησαν τὰ στρώματα, οὕτως οἱ βόρειοι προείλοντο τὰ πτίλα. Ἀφ' ὅτου ὁ Ἰωάννης Κλάρικος τῷ 1813 ἐπενόησε τὰς ἐξ ἐλαστικοῦ διὰ τοῦ ἀέρος πληρουμένας, ὁ δὲ Ἀρνὼ ἢ ὁ Γρὸς τὰς διὰ τοῦ ὕδατος κλίνας, ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη καὶ φιλοκαλία ἐμηχανήσατο πᾶσαν ἀνακούφισιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς Σαρδαναπάλους. Ὁσάκις, φίλε ἀναγνῶστα, στρέφεις εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ ἐπὶ τῆς κλίνης σου καὶ δὲν δύνασαι νὰ κοιμηθῇς, ἀνακάλεσον εἰς τὴν μνήμην σου ὁπόσαι ἑκατοντάδες ἰσλανδικῶν χηνῶν ἐτίλθησαν ἵνα πληρώσωσι τὸ προσκεφάλαιόν σου, ὁπόσαι οὐραὶ καὶ χαῖται τῶν ἐν Πάμπας καλπαζόντων ἵππων ἀπεκόπησαν ἵνα γεμίσωσι τὸ στρῶμά σου, ὁπόσα πρόβατα τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας ἐκάρησαν ἵνα σοὶ χορηγήσωσιν ἔρια, ὁπόσοι Μαῦροι ὑπὸ τὸν καυστικὸν τῆς Ἀμερικῆς ἥλιον ἐκαλλιέργησαν τὸν βάμβακα, καὶ θὰ κοιμηθῇς.

Οὐχὶ πάντες εἶνε ῥάθυμοι, οἱ προτιμῶντες νὰ ἀναπαύωνται ἐν τῇ κλίνῃ μακρότερον τοῦ δέοντος χρόνον. Πρὸ 65 ἐτῶν κατῴκει ἐν τῷ χειρίστῳ κοιτῶνι τοῦ φαυλοτάτου τῆς Βενετίας ξενοδοχείου πτωχὸς καὶ ἄσημος μουσικός, ὀνόματι Ῥοσσίνης· οὗτος, καίπερ ἄγων τὸ 21 ἔτος, ἐφοβεῖτο σφόδρα τὸ βενετικὸν ψῦχος· θέλων δὲ καὶ νὰ ἐξοικονομήσῃ χρήματα, ἔμενεν ὥρας πολλὰς ἐν τῇ κλίνῃ καὶ ἐμελοποίει μελόδραμά τι. Εἶχε τελειώσῃ μίαν διφωνίαν, ὁπότε ὁ χάρτης ἐξέφυγε τῶν πεπηγότων δακτύλων του καὶ κατέπεσεν ὑπὸ τὴν κλίνην· ὁ Ῥοσσίνης ἔκυψεν, ἀλλ' ἐνόησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν καταφθάσῃ ἐὰν μὴ κατέβαινε τῆς κλίνης· ἀλλὰ τὸ ψῦχος ἦν ἀφόρητον! «Εἰς κόρακας ἡ διφωνία! (ἀνεφώνησε), θὰ τὴν γράψω ἐκ δευτέρου». δὶς καὶ τρὶς ἡ μνήμη τῷ ἠρνήθη τὰς ὑπηρεσίας της, δὶς δὲ καὶ τρὶς ὁ Ῥοσσίνης ἔκυψε μετὰ πόθου καὶ στεναγμῶν ὑπὸ τὴν κλίνην, ἀλλ' οὐδὲ τότε ἀνέστη. «Ἴσως θὰ ἦτο ἀπαίσιος οἰωνός, ἐὰν ἠγειρόμην ἵνα τὴν ἐπάρω, ἀφ' οὗ ἔπεσεν· ἂς γράψω νέαν διφωνίαν». Εὐθὺς δὲ ἅτε ἐτελείωσεν, ἰδοὺ εἰσέρχεται φίλος ἐπιστήθιος· «φίλε, εἶπεν ὁ Ῥοσσίνης, δοκίμασον ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τὴν διφωνίαν ταύτην». Ὁ φίλος τὴν δοκιμάζει καὶ δὲν εὑρίσκει λόγους ἁρμοδίους ἵνα τὴν ἐπαινέσῃ. «Ἔκτεινον τώρα τὸν βραχίονά σου ὑπὸ τὴν κλίνην καὶ ἐξέτασον μίαν ἄλλην παλαιοτέραν». ὁ φίλος εὑρίσκει τὴν δευτέραν ἀσυγκρίτως καλητέραν τῆς πρώτης. «Εἶνε ἡ αὐτή, ἀγαπητέ μοι», λέγει ὁ Ῥοσσίνης, καὶ τῷ διηγεῖται τὸ συμβάν. Ἀμφότεροι ψάλλουσι τὰς διφωνίας, ὁ μὲν ἐν τῇ κλίνῃ, ὁ δὲ παρὰ τῇ κλίνῃ καὶ ἀμφότεροι εὑρίσκουσι τὴν καταπεσοῦσαν προτιμοτέραν· ἐκ τῆς δευτέρας ἐποίησε βραδύτερον ὁ ἐπιφανὴς μουσικὸς τριφωνίαν.

Πολλοὶ ὑψηλοὶ διαλογισμοί, πολλὰ γενναῖα κατορθώματα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐγκλήματα ὀφείλουσι τὴν ἀρχήν των εἰς προσκεφάλαιον!!

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

468.

Ὑπάρχουσι μοχθηρίαι σοφίας καὶ δεινότητος μεγάλης παραίτιοι.

469.

Αἱ μὴ ἀναίτιοι εὐχαὶ οὐδέποτε εἶναι διακαεῖς.

470.

Τοῦ ἀνθρώπου ὁ χαρακτὴρ κυμαίνεται ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας, σχεδὸν δὲ καθ' ὅλα ἕρμαιον εἶναι τῶν περιστάσεων.

471.

Κατὰ τοὺς πρώτους αὐτῆς ἔρωτας ἡ γυνὴ ἀγαπᾷ τὸν ἐραστήν, κατὰ τοὺς ἔρωτας δὲ τοὺς κατόπιν ἀγαπᾷ μόνον τὸν ἔρωτα.

Digitized by Google

472.

Καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ πάθη, συμπεριφορᾶς ἀλλοκότου μετέχει. Αἰσχύνεται, λόγου χάριν, ὁ ἄνθρωπος νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ζηλοτυπεῖ, σεμνύνεται ὅμως, διότι ἐζηλοτύπει ποτέ, καὶ διότι ζηλοτυπίας ἐπιδεκτικὸς εἶναι.

473.

Σπάνιος εἶναι ὁ ἀληθὴς ἔρως, ἀλλ' ἔτι σπανιωτέρα εἶναι ἡ φιλία ἡ ἀληθής.

474.

Ὀλίγων γυναικῶν ἡ ἀξία εἶναι διαρκεστέρα τοῦ κάλλους αὐτῶν.

475.

Πολλάκις ἐμπιστευόμεθα τῆς καρδίας ἡμῶν τὰ ἀπόκρυφα, τὸν οἶκτον ἢ τὸν θαυμασμὸν κυρίως ἐπιζητοῦντες.

476.

Πάντοτε ὑπὲρ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ φθονουμένου προσώπου ὁ φθόνος πλειότερον διαρκεῖ.

477.

Σταθερὰ ἐπιμονὴ καὶ πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἔρωτος χρησιμεύει καὶ πρὸς ἐκπύρωσιν καὶ παράτασιν αὐτοῦ· οἱ δὲ ἀσταθεῖς, οὓς διηνεκῶς ἄλλοτε ἄλλος ἔρως παραφέρει, οὐδέποτε ἀληθῶς ὑπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ κατελήφθησαν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ πρό τινων ἐτῶν ἀποβιώσας διευθυντὴς τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων» Βυλὸζ ἐπρόσφερέ ποτε δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς εἰς διαφόρους λογίους. Εἰς τὸ τέλος εἷς τῶν συνδαιτυμόνων ἐγείρεται καὶ κάμνει τὴν ἑξῆς πρόποσιν: «Εἰς ὑγείαν τοῦ κ. Βυλόζ! Ἐὰν δὲν *δέχεται* τὰ ἄρθρα ἡμῶν, *δέχεται* ὅμως θαυμάσια ἡμᾶς αὐτούς!

— «Κύριοι, ὑπέλαβεν ὁ Βυλόζ, ἐὰν ἐδεχόμην τὰ ἄρθρα σας, δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ *δέχωμαι* σᾶς τόσον καλῶς».

***

Ἡμέραν τινὰ λόγου συμπεσόντος περὶ τοῦ Ἄλλερ, διασήμου φυσιοδίφου, ἐνώπιον τοῦ Βολταίρου, οὗτος ἤρχισε νὰ τὸν ἐγκωμιάζῃ. «Ἀλλ' ὁ Ἄλλερ δὲν εἶνε ἐκ τῶν φίλων σας, ὑπέλαβέ τις τῶν παρεστώτων, καὶ ἐκεῖνος σᾶς ἔχει διὰ τὴν ἀγχόνην».—«Ἐπὶ τέλους, ἴσως ἀπατώμεθα καὶ οἱ δύο», ἀπεκρίθη ὁ Βολταῖρος μετὰ λεπτοῦ μειδιάματος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἐκ τοῦ πταρμοῦ ἐγένοντο πολλάκις μεγάλαι συμφοραί, κωφότης, παράλυσις, θάνατος· τούτου ἕνεκα προσηγόρευον τοὺς πταρνυμένους λέγοντες οἱ μὲν ἀρχαῖοι Ἕλληνες *Ζεῦ σῶσον*, οἱ δὲ νεώτεροι *Ὑγεία*, οἱονεὶ εὐχόμενοι νὰ μὴ πάθῃ τι κακὸν ὁ πταρνύμενος. Δὲν θὰ ἦτο ἆρά γε καὶ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων ἁρμόζουσα ἡ χρῆσις παρομοίας εὐχῆς, λ. χ. ἐπὶ πρωτοπείρων στιχουργῶν, ἐπὶ νεονύμφων;

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Διὰ τὸν ἀνόητον ἡ ἐπίδειξις τοῦ πλούτου εἶνε ἀπόλαυσις.

*** Προθυμότερον χαιρετοῦν τὸν ἐφ' ἁμάξης γνώριμον παρὰ τὸν πεζοπορούντα φίλον.

*** Οἱ σιωπηλοὶ ἀνόητοι εἶνε ἑρμάρια κενὰ κλειδωμένα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Τὰ ἐπιτύμβια τῶν τουρκικῶν τάφων εἶνε τόσον ἁπλᾶ, ὥστε ἀποτελοῦσι τὸ ἀντίθετον τῶν στομφωδῶν χριστιανικῶν ἐπιταφίων. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἢ τὸ ὄνομα μόνον καὶ ἡ ἡλικία τοῦ τεθνεῶτος, ἐκλιπαροῦντος σιωπηλῶς τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκφώνησιν ἑνὸς *Φατιχὲ* (τοῦ πρώτου ἐδαφίου τοῦ Κορανίου, ἀναλογοῦντος παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις πρὸς τὸ *Πάτερ ἡμῶν* τῶν Χριστιανῶν), ἢ σκέψις τις περὶ τῆς οὐθενίας καὶ ματαιότητος τῶν γηΐνων, ἢ ἀναγωγὴ τοῦ νοὸς πρὸς Θεόν, τὴν ἀΐδιον πηγὴν τῆς ἀληθοῦς ζωῆς· ἰδοὺ ἡ ὕλη τῶν ἐπιτυμβίων τούτων.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἕνας γέρος γνωστικὸς
Καὶ τοῦ κόσμου πρακτικός,
Ὅστις ἔργον του πρὸ χρόνων
Τὴν ταβέρναν εἶχε μόνον,
Μίαν μοῦδωκε καλὴν
Σὰν πατέρας συμβουλήν.

Εἶπεν· «Ἄκουσε, παιδί μου,
Ποῦ νὰ ἔχῃς τὴν εὐχή μου·
Ὅσοι μῆνες μὲ τὸ ρῶ
Τὸ κρασὶ χωρὶς νερό.
Ὅσοι μῆνες δίχως ρῶ
Τὸ κρασὶ μὲ τὸ νερό».

Μ' ἄρεσεν ἡ συμβουλή,
Καὶ τὴν 'πρόσεχα πολύ·
Κ' ἔργον εἶχα κάθε 'μέρα
Νὰ ρωτήσω τὸν πατέρα
Ἂν ὁ μῆνας ἔχῃ ρῶ,
Ἢ θὰ βάλω καὶ νερό.

Πλὴν τὸ περασμένο θέρος
Χρόνους μ' ἄφησεν ὁ γέρος,
Καὶ κακὸς μὲ ηὗρε πόνος
Πῶς πασχίζω τώρα μόνος
Καὶ νὰ εὕρω δὲν μπορῶ
Ἂν ὁ μῆνας ἔχῃ ρῶ.

Καὶ λοιπὸν πρὸς ἡσυχίαν
Συνειδήσεως τελείαν,
Κ' ἐπειδὴ τῇ ἀληθείᾳ
Κάθε λάθος ἁμαρτία,
Ἔχει ρῶ, δὲν ἔχει ρῶ,
Τὸ κρασὶ χωρὶς νερό!

1. Ἀλεξ. Κατακουζηνοῦ Λυρικὰ 1879.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 178. — 25 ΜΑΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Τὴν πρώτην τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡ Ἑστία διένειμεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς γλαφυρὰν μετάφρασιν τῆς Λίμνης τοῦ Λαμαρτίνου, ἐπίτηδες φιλοπονηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου φίλου καὶ συνεργάτου αὐτῆς Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου. Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἑστίας, τιμῶσα τὴν μνήμην τοῦ δημοφιλοῦς ποιητοῦ, ἔμελλε νὰ ἐκδώσῃ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους 1880 τὸ πρῶτον φύλλον αὐτῆς, περιέχον ἀποσπάσματα τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων, πανομοιοτύπως δὲ ὁλόκληρον τὸ ᾆσμα «Φροσύνη μ' ἔξειλαν νὰ πάω στὰ ξένα», καὶ κοσμούμενον διὰ δύο εἰκόνων, τῆς τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς ἐν Μαδουρῇ κατοικίας αὐτοῦ, γραφεισῶν ὑπὸ τῶν δεξιῶν καλλιτεχνῶν κκ. Σπ. Προσαλέντου καὶ Β. Λάντσα. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν κατωρθώθη νὰ σταλῶσιν ἐγκαίρως ἕνεκα τοῦ δεινοῦ χειμῶνος αἱ δύο αὗται ἐν Παρισίοις χαραχθεῖσαι καὶ τυπωθεῖσαι εἰκόνες, ἐξ ἀνάγκης ἀνεβλήθη καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ ἐν λόγῳ φύλλου, ὅπερ διανεμηθήσεται τὴν προσεχῆ Κυριακήν. Τὸ φύλλον τοῦτο πωληθήσεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας ἀντὶ λεπτῶν 50.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης ἀνεγερθησομένου Νοσοκομείου «Ὁ Εὐαγγελισμὸς» προσαίφερον διάφοροι φρ. 82,000.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ σταυροῦ διάφοροι ἐν Βιέννῃ ὁμογενεῖς προσέφερον φρ. 2,000.

— Ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ νομισματικοῦ μουσείου ὁ κ. Ἀλέξανδρος Ν. Μελετόπουλος 62 νομίσματα.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου κατέλιπε διὰ διαθήκης ὁ ἐν Καΐρῳ ἀποβιώσας Δημήτριος Βασιλείου φρ. 1,500.

Ὑπὲρ τοῦ Φιλ. Συλλόγου «Παρνασσοῦ» ὁ κ. Π. Γ. Ζαρίφης φρ. 250, τὰ δὲ καταστήματα τῶν κκ. Βλαστοῦ, Κουπουλένου, Κωνσταντινίδου, Μωραϊτίνη, Φιλαδελφέως καὶ ὁ κ. Δημιτσᾶς περὶ τὰ 300 βιβλία.

Ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως ἀνδριάντος τοῦ λόρδου Βύρωνος ὁ κ. Π. Γ. Ζαρίφης φρ. 100.

Ὑπὲρ τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ Συλλόγου ὁ κ. Μ. Καμάρας φρ. 250.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2131. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 25 Μαΐου 1880. Ἀριθ. 230 178. Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀνδρέου Μουστοξύδου. — Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀνδρέου Μουστοξύδου, ὑπὸ Π. Βράϊλα Ἀρμένη. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ). — Αἱ ἀθλιότητες τοῦ βίου. (Ἐκ τῶν τοῦ Schopenhauer. — Ἀγὼν σφαιροπαιξίας. — Ἐν τῇ κλίνῃ. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). Ξένιον Πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. Μία συμβολὴ καθ' ἑβδομάδα.

2132. Ἀνέκδοτα νομίσματα καὶ μολυβδόβουλλα τῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας Δυναστῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Παύλου Λάμπρου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἀδελφῶν Περρῆ. 1880, 4ον, σ. 73 (μετὰ 4 πινάκων). [Ἐκ τοῦ περισπουδάστου τούτου συγγράμματος μεταφέρομεν τὴν ἑπομένην εἰσαγωγήν· «Αἱ ἐν τῷ παρόντι τεύχει περιλαμβανόμεναι πραγματεῖαι ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον κατὰ καιροὺς ἐν διαφόροις ἑλληνικοῖς τε καὶ ξένοις περιοδικοῖς συγγράμμασι· τινὲς δ' αὐτῶν οὐδ' ἐδημοσιεύθησαν ἑλληνιστί, ἀλλ' ἐν γερμανικῇ ἢ γαλλικῇ μεταφράσει. Ἀκολουθοῦντες δὲ τὴν νῦν ἐν τῷδε τῷ τεύχει προβαίνουσαν κατάταξιν σημειοῦμεν ποῦ αὗται ἐδημοσιεύθησαν τὸ πρῶτον.

1. Ἀνέκδοτα νομίσματα καὶ μολυβδόβουλλα τῶν δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου. Unedirte Münzen und Bleiballen der Despoten von Epirus. Ἐν τῇ Numismatische Zeitschrift. Wien. Τόμ. Γ', 1871-1872, σελ. 483-500. Πίναξ XI καὶ XII.

2. Ἀνέκδοτα νομίσματα καὶ μολυβδόβουλλα τῶν δεσποτῶν τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἑλένης βαρωνίδος τῆς Καρυταίνης. Monnaies et bulles inédites de Néopatras et de Carytaena. Ἐν τῇ Revue Numismatique. Paris, 1869-1870, σελ. 184-193. Πίναξ IX.

3. Ἀνέκδοτον νόμισμα τοῦ Δαμαλᾶ. Monnaie inédite de Damala. Ἐν τοῖς Mélanges de Numismatique. Paris, 1877. Τόμ. Β', σελ. 65-66.

4. Ἀνέκδοτα νομίσματα Γουΐδωνος Β' δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι Ἀθηνῶν. Περίοδος Β'. Τεῦχος ΙΕ', σελ. 392-394.

5. Ἀνέκδοτα νομίσματα τῶν Σαλόνων. Ἐν τῷ Χρονικῷ ἀνεκδότῳ Γαλαξειδίου, ἐκδοθέντι ὑπὸ Κωνσταντίνου Ν. Σάθα. Ἀθήνησι, 1865, σελ. 232-236.

6. Ἀνέκδοτον νόμισμα Γουλιέλμου τοῦ Βιλλαρδουΐνου, ὡς τριάρχου Εὐβοίας. Ἐν τῇ Πανδώρᾳ, Τόμ. Ι', 1860, σελ. 481. Μετάφρασις γαλλιστὶ τῆς πραγματείας ταύτης ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Adrien de Longpérier κατεχωρίσθη ἐν τῇ Revue Numismatique, 1860, σελ. 153-156.

7. Ἀνέκδοτον νόμισμα Νικολάου Α' δουκὸς τῆς Νάξου. Ἐν τῷ προμνημονευθέντι τεύχει τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, σελ. 394-396. Γερμανικὴ μετάφρασις τῆς περὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Γουΐδωνος Β' δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Νικολάου Α' δουκὸς τῆς Νάξου πραγματείας ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Zeitschrift für Numismatik. Berlin. Τόμ. Α', 1874, σελ. 190-197.

8. Ἀνέκδοτος σφραγὶς Ἰωάννου Λατίνου ἐπισκόπου Ἄνδρου. Bulle inédite de Jean, évêque Latin d'Andros. Ἐν τῷ Bulletin de correspondance Hellénique. Deuxième année, 1878, σελ. 36.

Δημοσιεύονται δὲ τὸ πρῶτον ἐν τῷδε τῷ τεύχει αἱ πραγματεῖαι περὶ τοῦ νομίσματος τοῦ Γουλιέλμου Βιλλαρδουΐνου ὡς ἡγεμόνος τῆς Ἀχαΐας, τῶν τορνεσίων Γεωργίου τοῦ Α' δυνάστου τῆς Τήνου καὶ ἡ περὶ τῶν χρυσῶν δουκάτων τοῦ Ἀνδρέου καὶ Δομινίκου Καττανέου, δυναστῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Φωκαίας.

Ἐν ταῖς δημοσιευομέναις ἐνταῦθα τὸ δεύτερον πραγματείαις ἐπηνέχθησαν ἐνιαχοῦ αἱ ἀναγκαῖαι μεταβολαὶ καὶ προσθῆκαι περί τε τὸ ἱστορικὸν καὶ νομισματικὸν μέρος, προσετέθησαν δέ ποτε καὶ νέα ἀνέκδοτα νομίσματα, δι' ὧν ἐπλουτίσθη ἡ συλλογή μου μετὰ τὴν πρώτην δημοσίευσιν τῶν σχετικῶν διατριβῶν.

Θεωρήσας ἀναγκαῖον νὰ σχετίσω τὰ νομίσματα μετὰ τῆς ἱστορίας, ὡς βάσιν τῆς ἑκάστοτε προτασσομένης ἱστορικῆς περιλήψεως ἔθηκα κυρίως τὰς ἐργασίας τοῦ πολλοῦ μεσαιωνοδίφου Hopf, εἰς οὗ τὰς συγγραφὰς καὶ παραπέμπω ἐνταῦθά τε γενικῶς καὶ εἰδικώτερον ἐν ταῖς πραγματείαις ἑκάσταις. Ὁμολογῶ δὲ τὸ κατ' ἐμὲ εὐχαρίστως τὴν πολλὴν ὠφέλειαν ἣν ἐπορίσθην ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἔργων τοῦ προώρως θανόντος πολυμαθοῦς ἀνδρός, ὡς καὶ ἐκεῖνος πολλαχῶς ἐποιήσατο χρῆσιν τῶν νομισμάτων τῆς συλλογῆς μου ὡς πηγῆς ἱστορικῆς, καθ' ἃ αὐτὸς συνεχῶς ἀναγράφει»].

2133. Μελέτη ἐπὶ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων τοῦ Λουτρακίου ὑπὸ Γεωργίου Λ. Βάφα, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἀδελφῶν Περρῆ, 1880, 8ον, σ. 95, δρ. ν. 2.

Digitized by Google

2134. Ἔκθεσις ἰδεῶν τῶν μαθητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις ἰδιωτικοῦ ἑλληνικοῦ παιδαγωγείου Β. Βουλγάρεως. Ἔτος τέταρτον. Φυλλ. πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἀδελφῶν Περρῆ, 1880, 8ον, σελ. ις' καὶ 144.

2135. Ἰγνατίου Μοσχάκη Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης τῇ 16 Μαρτίου 1880, μνημοσύνου ἀρχιερατικοῦ τελουμένου ὑπὲρ τῆς ἀοιδίμου Βασιλικῆς Ἀθ. Διδωρίκη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἀδελφῶν Περρῆ, 1880, 8ον, σ. 14.

2136. Ἀνθρωπολογίας, ἤτοι σωματολογίας καὶ ψυχολογίας στοιχεῖα. Μετὰ 22 λιθογραφημάτων ὑπὸ Βασιλείου Ἀργυροπούλου, Λαρισσαίου. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1880, 8ον, σ. 6' καὶ 234, φρ. 5.

2137. Φιλόπτωχος ἑταιρία τῶν κυριῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος τῆς βασιλίσσης. Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ἐν ἔτει 1878-1879. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἀδελφῶν Περρῆ, 1880, 8ον, σ. 45.

2138. Κανονισμὸς τοῦ ἐν Πάτραις συλλόγου «ἡ Ὁμόνοια». Ἐν Πάτραις. Τυπογραφεῖον καὶ Βιβλιοπωλεῖον Δημ. Π. Μητροπούλου, 1880, 8ον, σ. 8. [Σκοπὸς τοῦ συλλόγου τούτου, οὗτινος πρόεδρος εἶνε ὁ κ. Χρ. Ἀν. Ῥηγόπουλος, εἶνε ἡ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀλληλοβοήθεια ὡς καὶ πᾶν ἄλλο φιλανθρωπικὸν ἔργον.]

2139. Λόγος προτρεπτικὸς τοῖς νέοις πρὸς ἀπομίμησιν τῶν προγονικῶν ἀρετῶν καὶ μάλιστα τῆς ἐκείνων φιλοπατρίας. Συνταχθεὶς καὶ ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν μαθητῶν «Αἱ Μοῦσαι» ὑπὸ Νικολάου Γαλάνη, ἐν Πάτραις τῇ 13 Ἰανουαρίου 1880. 8ον, σ. 6' καὶ 18.

2140. Ὑπόμνημα τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ Συλλόγου περὶ συστάσεως καὶ συντηρήσεως ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς σχολῆς. Πρὸς τὴν σεβαστὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἐν Ἀθήναις, 1880, 8ον, σ. 16. [Ἐκδίδεται δαπάνῃ τοῦ Νικοδημείου θεολογικοῦ διαγωνίσματος.]

2141. **Das Kuppelgrab bei Menidi.** Herausgegeben vom Deutschen archaeologischen institute in Athen. Mit neun tafeln in steindruck. Athen, in Commission bei Karl Wilberg, 1880, εἰς 4ον, σ. 57. Druck von Gebrueder Perris.—Universitaets—Platz.

Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς ἐκδότης Calmann Lévy δημοσιεύει προσεχῶς τὴν Ἀλληλογραφίαν τῆς Γεωργίας Σάνδ.

— Ἡ διατριβὴ τοῦ κ. Γ. Καραμήτσα «Περὶ τοῦ πόνου τῶν Σπετσῶν (ψευδολευχαιμίας)», ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Jaccoud ἀνακοινωθεῖσα εἰς συνεδρίασιν τῆς ἐν Παρισίοις ἰατρικῆς ἀκαδημίας καὶ δημοσιευθεῖσα διὰ τῆς Gazette des Hôpitaux, μετεφράσθη καὶ εἰς τὸ ἰταλικόν, τελευταῖον δὲ καὶ εἰς τὸ ἱσπανικόν.

— Ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας κύριος Νικηφόρος Καλογερᾶς, ὅστις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μεταβὰς εἰς Ῥώμην, ἀνεῦρε τὴν μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτον ἑρμηνείαν τοῦ Ζιγαβηνοῦ εἰς τὰς τοῦ Παύλου καὶ τὰς Καθολικὰς ἐπιστολάς, ἤρξατο πρὸ καιροῦ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἑρμηνείας ταύτης, ἀλλὰ δυστυχῶς ἔστη ἐλλείψει τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν ἐν τῷ δευτέρῳ τυπογραφικῷ φύλλῳ.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐλευθερία» ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ τῆς 1 Μαΐου, νέα καθημερινὴ ἐφημερὶς μεγάλου σχήματος. Διευθυντὴς καὶ συντάκτης αὐτῆς εἶνε ὁ κ. Α. Μ. Σιβίνης.

— Τῇ 18 Μαΐου ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις ὁ α' ἀριθμὸς νέας ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεατρικὴ Ἐπιθεώρησις». Ἐκδότης καὶ διευθυντὴς αὐτῆς εἶνε ὁ κ. Νικόλαος Γ. Ἰγγλέσης.

— Ὁ ἐν Κων/πόλει κ. Ι. Ἰακωβίδης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν Ἐμπορικοῦ Ὁδηγοῦ.

— Ἐκ τῶν Καταστημάτων τοῦ Ἀνδρέου Κορομηλᾶ ἐκδίδονται προσεχῶς τὰ ἑξῆς συγγράμματα: Γ. Ῥάλλη, Ἑρμηνεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου. Τόμ. Γ'. Ἔκδοσις Β' μετὰ πλείστων προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων καὶ Παραρτήματος περὶ Πτωχεύσεως κατὰ τὸ ἰδιωτικὸν ἀλληλεθνὲς δίκαιον. Π. Καλλιγᾶ, Σύστημα Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου καθὰ ἐν Ἑλλάδι πολιτεύεται πλὴν τῶν Ἰονίων νήσων. Τόμ. Δ'. ἀνακαθαρθεὶς καὶ αὖθις ἐκδιδόμενος. Οἰκογενειακὸν δίκαιον.

— Τὸ ἐσχάτως δημοσιευθὲν σύγγραμμα τοῦ κ. Ἀντωνίου Μηλιαράκη «Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων (Ἄνδρος, Κέως)» πωλεῖται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις ἀντὶ δρ. ν. 5.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[22 Μαΐου (Πέμπτη) 1880.]

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου ἐτελέσθη χθὲς ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως δοξολογία, εἰς ἣν παρευρέθη ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, οἱ ὑπουργοὶ καὶ ἅπασαι αἱ ἀρχαί. — Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε πρὸς τὸν γενναῖον δωρητὴν τῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων κ. Ἰωάννην Δημητρίου τὴν ἑπομένην αὐτόγραφον ἐπιστολήν: «Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ἀνεκοίνωσεν Ἡμῖν τὴν πολύτιμον προσφοράν, δι' ἧς ἡ ἀκραιφνὴς ὑμῶν φιλοπατρία, ἡ τοσάκις πρὸς τὸ ἔθνος ἐκδηλωθεῖσα, ἐπλούτισεν ἐσχάτως τὸ ἐθνικὸν τῆς Πατρίδος Μουσεῖον. Οὐ μόνον δὲ ἡ σπουδαία ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ δωρήματος, ὅπερ ἐν οἱῳδήποτε εὐρωπαϊκῷ Μουσείῳ ἤθελε θεωρηθῇ ὡς κειμήλιον, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐθόρμητον τῆς γενναιοδωρίας καὶ τῆς ὑμετέρας μετριοφροσύνης τὸ ἀθόρυβον, παρήγαγον ἐν Ἡμῖν αἴσθημα βαθὺ εὐχαριστήσεως καὶ τιμῆς πρὸς ὑμᾶς, ὅπερ σπεύδομεν νὰ σᾶς ἐκφράσωμεν, πεποίθησιν ἔχοντες ὅτι εἰς τὴν δήλωσιν Ἡμῶν ταύτην θέλει προθύμως ἀνταποκριθῇ ἡ τοῦ ἔθνους εὐχαριστία, ἰσόσταθμος τῆς ἀγαθῆς ὑμῶν πράξεως ἀμοιβή. Εὔνους ὑμῖν ΓΕΩΡΓΙΟΣ.
—Πλὴν τοῦ ἀρχῆθεν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου Αὐτῆς ὡρισμένου ποσοῦ εἰς ἀνέγερσιν καὶ συντήρησιν τοῦ ἀνεγερθησομένου νοσοκομείου «Ὁ Εὐαγγελισμός», παρέδωκε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως Αὐτῆς εἰς τὴν οἰκείαν ἐπιτροπὴν ἑτέρας τριάκοντα χιλιάδων δραχμῶν, ὧν αἱ μὲν δέκα προέρχονται ἐκ δωρεᾶς, γενομένης πρὸ ἑνὸς ἔτους ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Α. Μ. τὴν βασίλισσαν, ἵνα διαθέσῃ ταύτας ὑπὲρ τινος ἀγαθοεργοῦ σκοποῦ, αἱ δὲ εἴκοσι ἐκ συνδρομῆς διαφόρων ἐν Ἀγγλίᾳ ὁμογενῶν, προσενεχθεῖσαι εἰς τὴν Α. Μ. τὴν βασίλισσαν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν Αὐτῆς εἰς Λονδῖνον ἐν ἔτει 1876 ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν ἔργων. — Κατὰ τὰς ἐπισήμους πληροφορίας τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπάρχουσι καθ' ὅλον τὸ κράτος δημοτικὰ σχολεῖα δημοσυντήρητα καὶ ἰδιοσυντήρητα ἀρρένων καὶ θηλέων 1,528, ἐν οἷς διδάσκουσι 1392 διδάσκαλοι καὶ φοιτῶσιν 93,530 μαθηταί. Ἡ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν δαπάνη ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 1,579,490 ἐξ ὧν μόνον 135,795 ἐπιβαρύνουσι τὸ δημόσιον, τῶν λοιπῶν κατατιθεμένων ὑπὸ τῶν δήμων· ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ ἀναλογία τῶν μαθητευόντων εἶναι 9 τοῖς 100. — Ὁ διακεκριμένος λόγιος κ. Ε. Δ. Ῥοΐδης διωρίσθη ἔφορος τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. — Αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1880 ἀνῆλθον εἰς δρ. 1,981,600 — αἱ τοῦ ὁμωνύμου μηνὸς τοῦ 1879 ἦσαν 1,172,700. — Σήμερον ἄρχονται ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ αἱ ἐγγραφαὶ εἰς τὸ ἐξ 181,791 ὁμολογιῶν δάνειον. Ἐν τῇ Πιστωτικῇ Τραπέζῃ ἐνεγράφησαν κατὰ τὴν 19-22 Μαΐου 15,000 ὁμολογίαι. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἐχάρισε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς εἰς πάντας τοὺς πειθαρχικῶς τιμωρηθέντας στρατιωτικούς, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ὀνόματος τοῦ διαδόχου. — Ὁ ἐν Βιέννῃ βαρῶνος Θοῦμεν ἀπέστειλεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον πολύτιμον συλλογὴν ἐκ 16 τόμων Μυκητολογίας. Ἐν Ἀθήναις ἐδηλητηριάσθη νέος τις, ἐν Λαμίᾳ δὲ ηὐτοκτόνησε εἷς τῶν προσφύγων. — Εἰς τὰς ἐπαρχίας ὁ καιρὸς ἐξακολουθεῖ δροσερός, συντελῶν τὰ μέγιστα εἰς ἀνάπτυξιν τῶν δημητριακῶν, ὧν προμηνύεται ἄφθονος συγκομιδή. — Ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ Μενδρεσέ, ἐν Ἀθήναις ἀνεκαλύφθη ὑπόνομος ἐκτάσεως πολλῶν μέτρων, κατασκευασθεῖσα πρὸς ἀπόδρασιν ὑπὸ τοῦ λῃστάρχου Σπανοῦ καὶ ἑτέρων 45 φυλακισμένων μετ' αὐτοῦ. — Μεθαύριον ἀναχωρεῖ εἰς Βερολῖνον ὁ ἐν Πετρουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Βράϊλας, ὅπως συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ αὐτόθι συνερχομένῳ εὐρωπαϊκῷ συνεδρίῳ. — Τὰ ἑπόμενα πολεμικὰ πλοῖα συντηρηθήσονται καθ' ἅπαν τὸ ἔτος: ὁ ἀτμοδρόμων Ἑλλάς, τὸ καταδρομικὸν Ναύαρχος Μιαούλης, αἱ ἀτμοημιολίαι Πάραλος, Σαλαμινία, Σύρος, Ναύπλιον, αἱ ἡμιολίαι Μεθώνη, Κύθνος, Αὔρα καὶ τὸ πλήρωμα τῶν βασιλικῶν λέμβων. Πλοῖα ὁρμοσυντήρητα ἢ ἐν ἐφεδρείᾳ ὡρίσθησαν ἡ θαλαμηγὸς Ἀμφιτρίτη, ἡ Βασίλισσα Ὄλγα, ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος καὶ τὸ ὁπλιταγωγὸν Μπουμπουλῖνα. Παρωπλίσθησαν δὲ ὁ δρόμων Μεσολόγγιον, ὁ πάρων Ἄρης καὶ αἱ ἀτμοημιολίαι Ἀμφισσα καὶ Πλήξαυρα. — Κατ' εἰδήσεις ληφθείσας σήμερον, ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐκ Παρισίων διὰ Λονδῖνον.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

22 Μαΐου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 22 Μαΐου 1880

Δάνεια της κυβερνήσεως		Ομολογ. εκδοθείσαι	Ομολ. εν κυκλοφορία	Εποχαί πληρωμής τοκομεριδίων	Εποχαί κληρώσεως	Ετήσιος τόκος	Τιμή ομολογ. κρατική	[illegible]	Τρέχουσα τιμή
25 εκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. εν Ελ-	59,799	80,654	15 Απρ. 15 Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224 —	280	δρ. 291 1/2
25 » » 9 0/0	λάδι [illegible]	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224 —	280	,, 302
26 » »	εξωτερικά	52,000	50,510	15 Ιουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 480
4 » »	κληρ. εν	16,000	14,255	15 Απρ. 15 Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252 —	280	δρ. 287 1/2
6 » δραχ. (μετ' άμ)	Ελλάδι μέ-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Οκτωβρίου	6.—	100 —	100	,, 106
10 » φράγ. . . .	νον	29,772	29,208	15 Ιουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.60	250	φρ. 212 1/2
60 »		120,000	—	20 Ιαν. 20 Απρίλ 20 Ιουλ. 20 Οκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ιουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. [illegible]

Πιστωτικά καταστήματα Εταιρίαι	Μετοχικόν κεφάλαιον	Κεφάλαιον κατατεθέν	Αποθεματικόν κεφάλαιον	Εποχαί πληρωμής μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμή κρατική	Τρέχουσα τιμή
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	20,000,000	Ολόκληρον	12,630,000	15 Ιαν. 15 Ιουλ.	124.—	1,000	3,480
Γενική Πιστωτική Τράπεζα της Ελλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 » 15 »	8.—	175	175
Τράπεζα Βιομηχανικής Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ολόκληρον	φρ. 88,810	10 » 20 »	φρ. 4.75	100	φρ. 110 1/2
Ασφαλιστική Εταιρία ὁ «Αρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.80	φρ. 100	,, 67
[illegible] «ὁ Φοίνιξ»	8,000,000	300,000	500,000	30 Ιανουαρίου	18.—	100	155
[illegible]	1,400,000	280,000	109,840	25 ,,	6.10	160	55
Ναυτική Τράπεζα ἡ «Αλκυών»	2,000,000	527,200	42,224	20 Απριλίου	16.66	200	180
Εταιρία των Μεταλλουργείων του Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	4.60	140	85 [illegible]

Συναλλάγματα

Λονδίνου Εθν. Τραπέζης 3μην. Εμπ. 3μην. 28.25.

[illegible] Τραπ. όψεως δρ. 1.14 — Εμπ. 3μ. δρ. 112.

Νομίσματα

Εικοσάφραγκον	δραχ.	22.57
Λίρα Στερλίνα	,,	28.15
Λίρα Οθωμανική	,,	25.50
Αυστριακόν Φλωρίον	,,	18.10
Αργυρόν δίφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* από αριθ. 1—59,799 [illegible] 8 [illegible]
59,800—100,000 [illegible] 9

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρών—Λονδ. 3μ. (20 Μαΐου) Βμ. 28.15-40.
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (20 Μαΐου) ,, 28.30-40.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (28 Μαΐου).

Σιδηρόδρομοι Ευρωπ. Τουρκίας	φρ.	87 7/8
Ελληνικόν Δάνειον του 9 0/0	,,	270
,, 8 0/0	,,	260
Εταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	86
Λονδίνου 3 μηνών	γρ.	110 - 110 1/2
Παρισίων 3 [illegible]	φρ.	22 85 — 22 90.
Λίρα Αγγλική	γρ.	110 4/40
Εικοσάφραγκον		87 34/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 26 Μαΐου.

Λονδ. αι 100 λ. σ. 3μ. φιορ.		118.20
Παρισ. τα 100 φρ.	,,	46.47
Εικοσάφραγκον	,,	9 40
Αργυρά φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 28 Μαΐου.

Λον. αι 10 λ. σ. 3μ. φιο.		117.90
Παρισ. τα 100 φρ.	,,	46.60
Εικοσάφραγκον	,,	9.38
Αργυρά φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (28 Μαΐου.)

Λονδίνου διαφορ. εν όψ. (α. 3 0/0) φρ. 25-26 1/2—25-31 1/2
Χρυσός 1000/1000 το χ. 3,437. 4 - φ υπερτίμησις 0/00
Αργυρ. ,, το χ. 218.89 υποτίμ. 125-127. 50.

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Αμστερδάμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0.
Ελλάδος (Εθνικής Τραπέζης) 8 0/0. Λονδίνου 3 0/0.
Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0.
Ρώμης 4 0/0.

Αλληλογραφία της Εστίας.

κ. Ν. Π. Μασσαλίαν. Σας ευχαριστούμεν· το διά τον κ. Δ. Η. φύλλον θ' αποστέλληται του λοιπού απ' ευθείας προς τον ίδιον—Κ^αν^ Σ. Σ. Λειψίαν. Μετά την εξ Αθηνών αναχώρησίν σας το φύλλον δίδεται τω κ. Π. Δ.—κ. Ν. Γ. Π. Ερλάγγεν. Το ελάβατε;—Βρομητή. Η αξιολογωτέρα και νεωτέρα βιογραφική μελέτη περί Βίσμαρκ, καθόσον ημείς γνωρίζομεν, εδημοσιεύθη εν τω εγκρίτω περιοδικώ του Βερολίνου «Nord und Süd» (τεύχος Ιανουαρίου 1880), συνοδεύεται δε υπό της εικόνος του επιφανούς Πρώσσου πολιτικού, άριστα ειργασμένης—κ. Κ. Κ. Σύρον. Θ' αποσταλώσιν άμα ληφθώσι τα χρήματα—*** Κωνσταντινούπολιν. Το ελληνικόν ζήτημα, περί του οποίου μας γράφετε, ουδέν κοινόν έχει με το αντικείμενον περί ου πραγματεύεται η επιστολή μας. Μήπως μας εξελάβετε διά τον Γλάδστωνα;—? Προθύμως θα την δημοσιεύσωμεν—Μιᾷ κυρίᾳ. Συγχωρήσατε να σας παρατηρήσωμεν ότι η παρισινή φιλοκαλία δεν είνε ό,τι σεις εκλαμβάνετε ως τοιαύτην. Ως προς την ενδυμασίαν υπάρχουσι πολλά πράγματα, τα οποία πολλαί γυναίκες αγνοούσι καθ' ολοκληρίαν, και τα οποία η Παρισινή γνωρίζει πάντοτε, έστω και πλύστρια. Α'.—Η ελαχίστη υπερβολή, ην θελήση τις να επιφέρη εις τους συρμούς δύναται να καταστήση γελοίαν και αυτήν την πλέον ωραίαν ενδυμασίαν. Β'.—Η ενδυμασία είνε διάφορος και ποικίλλει κατά τας ηλικίας. Γ'.—Ο αυτός συρμός δεν αρμόζει εις όλα τα πρόσωπα και εις όλα τα σώματα. Δ'.—Ενδυμασία φαινομένη λαμπρά, υπό το φως των κηρίων ή του αερίου, δυνατόν να φανή ασχημοτάτη εις το φως της ημέρας. Ε'.—Γυνή γνωρίζουσα τον κόσμον δεν ενδύεται κατά τον αυτόν τρόπον, όταν εξέρχεται δι' υποθέσεις της ή εις περίπατον, και διά να υπάγη εις επισκέψεις ή εις το θέατρον, ουδέποτε δε την ημέραν φορεί αδάμαντας ή άλλα πολύτιμα κοσμήματα. ΣΤ'.—Οι διαβάται, απαντώντες καθ' οδόν γυναίκα πεζοδρομούσαν και φέρουσαν ενδυμασίαν έκλαμπρον και υπερβολικήν, αποδίδουσι κατά διάνοιαν εις αυτήν αμέσως και εν επίθετον. Καταλαμβάνετε τώρα διατί τόσαι κυρίαι, νομίζουσαι εαυτάς καλώς ανατεθραμμένας, θα ηδύναντο να ελκύσωσι περί εαυτάς τα πλήθη ή και να προκαλέσωσι τους συριγμούς των διαβατών, εάν συλλαμβάνων τις αυτάς, όπως βαδίζουσι παρ' ημίν εις τους δρόμους και τας πλατείας, τας μετέφερεν εν ακαρεί εις τα πεζοδρόμια ευρωπαϊκής μεγαλοπόλεως:—κκ. Κ. 6. Αμβούργον, Ι. Ε. Κ. Πειραιά, Π. Δ. Ελευσίνα, Κ. Δ. Ξηροχώριον, Κ^ας^ Μ. Κ. Ρ. Ζάκυνθον, Μ. Ν. Κ. και Ο. Ν. Η. Λειψίαν. Ελήφθησαν—κ. Α. Δ. Μ. Πάτρας. Σας ευχαριστούμεν. Τη 19 εστάλησαν τα εις υμάς και εις τον κ. Α. Θ. ανήκοντα φύλλα—** Κ. Αναγνώσατε το άρθρον του Petit Marseillais (5 Μαΐου) Eis eti polla (εις έτη πολλά) επιγραφόμενον—κ. Κ. Δ. Κ. Έκαστος τόμος πωλείται εν τω γραφείω μας, άδετος μεν φρ. 5, δεδεμένος δε φρ. 8. Το ταχυδρομικόν έξοδον εκάστου τόμου ανέρχεται εις λεπ. 80. Η διεύθυνσις δεν ευθύνεται διά την εν τω ταχυδρομείω απώλειαν φύλλων. — κ. Μ. Μ. Salina (Dobrogea). Παρακαλείσθε να το αποστέλλετε προς τον κ. Κ. Ταφραλήν εις Άγιον Γεώργιον.

Εν τω γραφείω της Εστίας πωλούνται οι μέχρι τούδε εκδοθέντες 8 τόμοι αυτής, άδετοι μεν προς φράγ. 5, δεδεμένοι δε προς φρ. 8. — Έκαστος τόμος περιλαμβάνει τα φυλλάδια μιάς εξαμηνίας.—Τα ταχυδρομικά τέλη εκάστου τόμου ανέρχονται εις λεπτά 80.

Τα προς την διεύθυνσιν της Εστίας αποστελλόμενα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν πολλοὺς ἀριθμοὺς οὓς διενοήθη ἄλλος τις. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἐὰν εἷς ἢ πλειότεροι ἀριθμοὶ εἶνε ἀνώτεροι τοῦ 9, διακρίνομεν δύο περιπτώσεις· πρῶτον, ὅταν οἱ κατὰ νοῦν ληφθέντες ἀριθμοὶ εἶνε περιττοὶ τὸ πλῆθος, ἤτοι τρεῖς, πέντε, ἑπτὰ, κ. ἑ. καὶ δεύτερον, ὅταν εἶνε ἄρτιοι.

Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ζητοῦμεν παρὰ τοῦ διανοηθέντος τοὺς ἀριθμοὺς νὰ μᾶς εἴπῃ τὸ ἄθροισμα τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου τῶν ἀριθμῶν τούτων, εἶτα τὸ τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τρίτου, τοῦ τρίτου καὶ τοῦ τετάρτου καὶ οὕτως ἐφεξῆς μέχρι τοῦ τελευταίου, καὶ τέλος τὸ ἄθροισμα τοῦ τελευταίου καὶ τοῦ πρώτου. Τούτου γενομένου, προσθέτομεν ὁμοῦ ἐκεῖνα τῶν ἀθροισμάτων ὅσα κατέχουσι τάξιν περιττὴν, ἤτοι τὸ πρῶτον, τὸ τρίτον, τὸ πέμπτον κ. ἑ., εἶτα προσθέτομεν ὁμοίως τὰ κατέχοντα τάξιν ἀρτίαν, δηλ. τὸ δεύτερον, τέταρτον κ. ἑ., ἀφαιροῦμεν τὸ ἄθροισμα τῆς τελευταίας ταύτης προσθέσεως ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τῆς πρώτης, ἡ δὲ προκύπτουσα διαφορὰ θὰ εἶνε ἀριθμὸς διπλάσιος τοῦ πρώτου ἐκ τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν. Λαμβάνοντες λοιπὸν τὸ ἥμισυ τῆς διαφορᾶς ἔχομεν τὸν πρῶτον τῶν ἀριθμῶν ἐκείνων.

Παράδειγμα.—Τεθήτω ὅτι οἱ κατὰ νοῦν ληφθέντες ἀριθμοὶ εἶνε οἱ ἑπόμενοι πέντε: 3, 7, 13, 17, 20. Προσθέτοντες αὐτοὺς καθ' ὃν τρόπον εἴπομεν ἀνωτέρω, ἔχομεν τὰ ἀθροίσματα 10, 20, 30, 37, 23. Προσθέτοντες τώρα τὰ κατέχοντα περιττὴν τάξιν ἀθροίσματα, ἤτοι τὸ 10, 30, 23, ἔχομεν ἄθροισμα 63· τὸ αὐτὸ δὲ πράττοντες καὶ διὰ τὰ τῆς ἀρτίας τάξεως 20 καὶ 37 ἔχομεν 57, ὅπερ ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀθροίσματος 63, μένει ὑπόλοιπον 6, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ διπλοῦν τοῦ πρώτου ἐκ τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν, δηλ. τοῦ 3. Ἤδη πρὸς εὕρεσιν τῶν λοιπῶν δὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἐνεργήσωμεν τὰς ἀκολούθους ἁπλουστάτας πράξεις. Ἀφαιροῦμεν τὸν 3 ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀθροίσματος 10, καὶ ἔχομεν τὸν δεύτερον τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν, ἤτοι τὸν 7· τοῦτον δ' ἀφαιροῦντες ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἀθροίσματος 20, ἔχομεν τὸν τρίτον ἀριθμὸν 13, ὃν πάλιν ἀφαιροῦντες ἀπὸ τοῦ τρίτου ἀθροίσματος 30, ἔχομεν τὸν τέταρτον 17, καὶ τοῦτον ἀπὸ τοῦ τετάρτου 37 ἀφαιροῦντες, ἔχομεν τὸν πέμπτον καὶ τελευταῖον τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν, ἤτοι τὸν 20.

Κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν, ὅταν δηλ. οἱ κατὰ νοῦν ληφθέντες ἀριθμοὶ εἶνε ἄρτιοι τὸ πλῆθος, ἤτοι δύο, τέσσαρες, ἕξ, κ. ἑ., ζητοῦμεν πάλιν, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ περιπτώσει, νὰ μᾶς εἴπῃ τὸ ἄθροισμα τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου τῶν ἀριθμῶν, τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τρίτου καὶ οὕτω ἐφεξῆς μέχρι τοῦ τελευταίου· μόνον, ἀντὶ τοῦ ἀθροίσματος τοῦ τελευταίου καὶ πρώτου ἀριθμοῦ, πρέπει νὰ λάβωμεν νῦν τὸ ἄθροισμα τοῦ τελευταίου καὶ τοῦ δευτέρου τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν. Τούτου γενομένου, προσθέτομεν ὁμοῦ τὰ κατέχοντα τὴν ἀρτίαν τάξιν ἀθροίσματα, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἄθροισμα σημειοῦμεν κατὰ μέρος· εἶτα προσθέτομεν τὰ κατέχοντα τὴν περιττὴν τάξιν, πλὴν τοῦ πρώτου, τὸ δὲ τελευταῖον τοῦτο ἄθροισμα ἀφαιροῦμεν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου· ἡ ὑπολειπομένη διαφορὰ ἔσται ἀριθμὸς διπλάσιος τοῦ δευτέρου τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν· ἐπομένως τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἔσται ὁ δεύτερος τῶν ἀριθμῶν ἐκείνων. Εὑρεθέντος οὕτω τοῦ δευτέρου ἀριθμοῦ, δὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἀφαιρέσωμεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου ἵνα ἔχωμεν τὸν πρῶτον· ἀφαιροῦντες δὲ πάλιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τρίτου θὰ ἔχωμεν τὸν τρίτον, ὃν ἀφαιροῦντες πάλιν ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου θὰ ἔχωμεν τὸν τέταρτον, καὶ οὕτως ἐφεξῆς.

Παράδειγμα.—Ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ κατὰ νοῦν ληφθέντες ἀριθμοὶ εἶνε 3, 7, 13, 17· οὗτοι προστιθέμενοι καθ' ὃν τρόπον εἴπομεν ἀνωτέρω παρέχουσιν ἀθροίσματα 10, 20, 30, 24. Ἐκ τούτων προσθέτοντες τὸ δεύτερον καὶ τέταρτον ἔχομεν 44, ἐξ οὗ ἀφαιροῦντες τὸ τρίτον ἄθροισμα 30 (διότι τὸ πρῶτον, εἴπομεν, πρέπει νὰ μείνῃ ἄθικτον) ἔχομεν 14, ὅπερ εἶνε τὸ διπλάσιον τοῦ 7, ἤτοι τοῦ δευτέρου ἀριθμοῦ. Τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἀφαιροῦντες ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀθροίσματος 10 ἔχομεν 3, ἤτοι τὸν πρῶτον ἀριθμὸν, ἀφαιροῦντες δὲ πάλιν αὐτὸν τὸν 7 ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἀθροίσματος 20 ἔχομεν 13, τὸν τρίτον ἀριθμὸν, ὃν ἀφαιροῦντες ἀπὸ τοῦ 30 ἔχομεν τὸν 17, τὸν τέταρτον καὶ τελευταῖον τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν.

1137.

Nuit blanche (λευκὴ νὺξ) ἀποκαλεῖται ἐν τῷ οἰκιακῷ ἰδιώματι τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἡ νὺξ, ἣν διέρχεταί τις ἄϋπνος. Ἀλλὰ πόθεν ἡ ἀρχὴ τῆς φράσεως ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ;

1138.

Τετράγωνον νὰ τμηθῇ διὰ τριῶν γραμμῶν οὕτως, ὥστε δι' αὐτοῦ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι 64=65.

Ἐν Βερολίνῳ, 16 Μαΐου 1880. Ρ.

1139.

Le monde est plein de fous et qui n'en veut pas voir
S'enferme dans sa chambre et brise son miroir.

Ζητεῖται νὰ διατυπωθῇ διὰ δύο ἑλληνικῶν στίχων ὁμοιοκαταλήκτων ἡ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ γαλλικῷ διστίχῳ περιεχομένη ἔννοια. Ἐκ τῶν ἀποσταλησομένων ἡμῖν διστίχων θὰ δημοσιεύσωμεν τὰ μᾶλλον ἐπιτυχέστερα.

1140.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

Σχημάτισον κυβόλεξον ἐκ τεσσάρων λέξεων, ὧν ἑκάστη νὰ περιέχῃ τέσσαρα γράμματα, μία δὲ τῶν λέξεων τούτων νὰ ἦνε λάθα (Λάθα δωρ. λήθη).

ΛΥΣΕΙΣ

1129.

Ῥίπτω σκόνιν 'ς τὰ 'μμάτια (jeter de la poudre aux yeux) λέγουσι παροιμιωδῶς οἱ Γάλλοι, ὅπως ἡμεῖς λέγομεν, μὲ ὀλίγον διάφορον ἔννοιαν, ῥίπτω στάκτην 'ς τὰ 'μμάτια.—Ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ πρὸ τῆς εὑρέσεως τῆς πυρίτιδος κόνεως, ἣν οἱ Γάλλοι καλοῦσιν ἁπλῶς κόνιν (poudre), ἡ λέξις ἐσήμαινον ἁπλῶς τὴν κοινὴν κόνιν, καὶ ἦτο συνώνυμος τῇ κονιορτός. Τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ χρῆσις τῆς λέξεως παρὰ τοῖς ποιηταῖς, οἷον τῷ Ῥακίνᾳ, καὶ ἄλλοις. Ὁσάκις π. χ. ὁ Αἰνιὰν ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἰλιάδος ἀναφέρει τὴν λέξιν poudre, ἐννοεῖ τὴν κόνιν ἢ τὸν κονιορτὸν ἐν τῇ κυριολεκτικῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ παροιμιώδει φράσει: ῥίπτω σκόνιν εἰς τὰ 'μμάτια δὲν πρόκειται περὶ κόνεως χρυσῆς τυχὸν, ὡς ἤθελεν ὑποθέσῃ τις ἀποβλέπων εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐκθαμβώσεως, ἣν ἐκφράζει ἡ παροιμιώδης φράσις, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ κόνεως, περὶ τοῦ κονιορτοῦ ἐκείνου, ὃν ἀνήγειρον οἱ ἀθληταὶ ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι, καὶ ὃν οἱ πρῶτοι, οἱ καὶ ταχύτεροι, ἀνέπεμπον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀπολειπομένων, καὶ κατὰ πόδας αὐτῶν τρεχόντων. Ὅθεν ἡ φράσις ῥίπτω σκόνιν 'ς τὰ 'μμάτια εἶνε ἡ αὐτὴ σχεδὸν μὲ τὴν φράσιν κάμνω ἢ σηκώνω σκόνιν (faire de la poussière), ἤτοι κάμνω θόρυβον πρὸς ἐκθάμβωσιν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Μαΐου 1880. Χ. Χ.

1130.

Α Μ Ν Ο Ι
Μ Ν Η Μ Α
Ν Η Ξ Ι Σ
Ο Μ Ι Λ Ω
Ι Α Σ Ω Ν

1131.

α'—44
β'—48
γ'—100

192

1132.

Σῦμη—σῦ, μή, — —μῦς—ὗς

1133.

M O L E
O R A N
L A V E
E N E E

1134.

1. Sous A Sur E, E PLUS (†) Sur que deux S P RÉ
Un sou assuré est plus sûr que deux esperés.

1135.

Avril—rival.

1136.

Ouf—fou.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 231 – Λεπτὰ πεντήκοντα.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 1 Ἰουνίου 1880

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

['Εγράφη ὑπὸ Σ. Προσαλέντου]

Digitized by Google

Πανομοιότυπον τῆς γραφῆς τοῦ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

['Εκ τοῦ λευκώματος τῆς Κας Α. Δ.]

Σὰ φύλλο κίτρινο καὶ μαραμμένο
Μὲ παίρνῃ ὁ ἄνεμος μὲ τὰ φτερά
Μακρ' ἀπὸ σένανε, παραδαρμένο
Φροσύνη, ἀγάπα με σὺ ζωντανά.

Τὸ κῦμ' ἀτάραχο στὸ περιγιάλι
Γλυκὰ ἐκοιμώτουνε ὕπνο βαθύ.
Βορρῆς ἐφύσηξε κ' ἀνεμοζάλη
Στὸ βράχο τώρριξε νὰ συντριφθῇ.

Φροσύνη μ' ἔστειλαν νὰ πάω στὰ ξένα
Νὰ πάω στὸν πόλεμο μὲς τὴ φωτιά
Βγάλε ἀπ' τὰ χείλη σου τ' ἀγαπημένα
Δῶσ' μου μιὰ σύντροφο χίλια φιλιά.

Ἂν ἔλθῃ ἡ μέρα μου, ψυχή, καρδιά μου
Τὰ ξένα χώματα, ξένα πουλιά,
Νὰ πιοῦν τὸ αἷμά μου τὰ σωθικά μου
Νὰ φᾶνε λαίμαργα 'ς τὴν ἐρημιά,

Ποιὸς ξέρ' ἀγάπη μου μὴ τὰ φιλιά σου
Ψυχή μου δώσουνε κ' ἀνασταθῶ
Κ' ἔλθω σὰν ὄνειρο 'ς τὴν ἀγκαλιά σου
Φροσύνη ὁ δύστυχος νὰ κοιμηθῶ

Digitized by Google

Χειμώνας ἦλθε, σήμερα, χιόνια
Τ' ἄνθη ἐπεθάνανε κ' οἱ μυρωδιαῖς
Πᾶνε Φροσύνη μου τὰ χελιδόνια·
Φυλάξου ἐγιγάντωσαν μαύραις νυχτιαῖς.

Γεράκι ἐχόρτασε, σιγηρὸ λημέρι
Θ' ἀρχίσῃ ὁλόγυρα νὰ κυνηγᾷ...
Ψυχή μου ἀλλοίμονον, τὸ περιστέρι
Ἂν τ' εὕρῃ μόνο του μὲς 'ς τὴ ρωγιά.

Φροσύνη μ' ἔστειλαν νὰ πάω 'ς τὰ ξένα
Νὰ πάω 'ς τὸν πόλεμο μὲς 'ς τὴ φωτιά
Ποιὸς ξέρει ἡ μοῖρα μου τί ἔχει γραμμένα
Ψυχή μου, Φρόσω μου, σ' ἀφίνω γειά.

Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης

(Κυρὰ Φροσύνη)

Ἀθῆναι
τῇ 31 Μαΐου 1868

Digitized by Google

Η ΜΑΔΟΥΡΗ

Πρὸ τῆς Λευκάδος ἐφαπλοῦται σύμπλεγμα νησιδρίων, δίκην ἀτημελήτως ἐσπαρμένων ἐπὶ τῆς θαλάσσης βράχων. Τὸ μικρὸν τοῦτο ἀρχιπέλαγος ἐχρημάτισεν ἐν τῷ μεσαιῶνι καταγώγιον πειρατείας· διότι καὶ μεγάλα πλοῖα ἀδυνατοῦσι νὰ εἰσέλθωσιν ἀκινδύνως ἐν τοῖς στενωποῖς τούτοις, καὶ κατάλληλοι ὁρμίσκοι ἀποκρύπτουσι καὶ ὑπερασπίζουσι τοὺς καταφεύγοντας. Ἐκεῖ ὅθεν Καταλάνοι καὶ Τοῦρκοι ἐλευθέρως βιοῦντες ἐλῄζον καὶ ἐξηνδραπόδιζον τοὺς διερχομένους, μεταξὺ τῶν ὁποίων μνημονεύεται καὶ ὁ ἀτυχὴς πρωτοβεστιάριος, καὶ τελευταῖος τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων, Φραντζῆς ὁ πολύτλας. Ἐκ τῆς προσεγγίσεως τοιούτων ὀχληρῶν γειτόνων καὶ ἡ Ἰθάκη ἐρημωθεῖσα, ἀπώλεσε μετὰ τῶν κατοίκων καὶ τὸ ὄνομα· καὶ μόλις κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα ἡ Ἑνετικὴ δημοκρατία συνῴκισεν αὖθις τὴν νῆσον, val del Compare τέως ὀνομαζομένην, διὰ Κεφαλλήνων μετοίκων. Ἤδη δέ, ὡς ἀσθενὴς ἀνάμνησις τῶν πειρατικῶν ἐκείνων χρόνων, ἐγείρεται ὁ ἠρειπωμένος τοῦ Σκορπιοῦ πύργος, κτισθεὶς ἐν τῷ ὁμωνύμῳ νησιδρίῳ ὑπό τινος τῶν ἀρχιληστῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

Μαγευτικὸν πανόραμα παριστῶσιν εἰς τὸν ἐξ Ἑλλάδος ἀνερχόμενον τὰ νησίδρια ταῦτα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄγονα καὶ αὐχμηρά. Κατ' ἐξοχὴν δὲ νῦν ἓν ἐξ αὐτῶν ἐγείρεται ὡς εὐφρόσυνος ὄασις, τὴν μονότονον θέαν διακόπτον καὶ ποικίλλον. Ἐρυμνὸς καὶ ἀκατέργαστος βράχος ἦτο πρότερον ἡ Μαδουρή, καὶ οὐδεὶς οὐδέποτε ἐφαντάζετο, ὅτι ἐκεῖ ὅπου μόλις θαλάσσια καὶ νυκτόβια πτηνὰ διενυκτέρευον καὶ διῃτῶντο, νῦν ἤθελον κατοικεῖ ἄνθρωποι περιστοιχούμενοι ὑφ' ὅλων τῶν ἐπικτήτων τῆς φύσεως καλλονῶν. Οἱ ποιηταὶ εἰσὶν ἐν γένει πνεύματα ἀνήρεμα, καὶ ἑπομένως ἥκιστα ὑπομονητικά· ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν ὅμως τοῦ ἐρημητηρίου αὐτῶν ἀναδείκνυνται τοὐναντίον οἱ ἐπιμονώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ὁμοιάζοντες τὰς ἐπὶ τῶν κυμάτων κτιζούσας τὰς φωλεὰς των ἀλκυόνας, αἵτινες ἀεννάως παλαίουσι προφυλάττουσαι καὶ ἐπιδιορθοῦσαι τὰ ὑπὸ τοῦ σάλου παρασυρόμενα ἢ διαλυόμενα κατοικητήριά των. Διὰ τῆς πυρίτιδος λοιπὸν καὶ τῆς ἀκλονήτου ἐπιμονῆς ἑνὸς ἐρημοβίου ποιητοῦ ἡ Μαδουρὴ μετεμορφώθη εἰς κομψὴν ἔπαυλιν, μὲ μέγαρα, μὲ ἀμπελῶνας, καὶ λοιπὰ τῶν ποιητῶν ἀπαραίτητα κάλλη.

Τοιαύτην τὴν Μαδουρὴν ἐπεσκέφθην κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1866, χάριν τοῦ ἐν αὐτῇ βιοῦντος Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου. Μ' ἐξέπληξε κατὰ πρῶτον ἡ ἐκεῖ ἐπικρατοῦσα ζωή, ὅπου ἄλλοτε ἡ σιγὴ τοῦ θανάτου, ἡ ἐρήμωσις, καὶ αἱ ἀπαίσιαι τῶν πειρατῶν μορφαὶ ἐβασίλευον, καὶ κατὰ δεύτερον δὲ λόγον αἱ ἐκ τῶν πέριξ μερῶν ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις. Ἀπέναντι τῆς νήσου ἐφαπλοῦται ἡ πεδιὰς τοῦ Κλημενοῦ, ἡ τοῦ παρὰ Θουκυδίδῃ Ἐλλομένου, ἔνθα, κατὰ τὸ ἕκτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, οἱ Ἀθηναῖοι λοχήσαντες διέφθειραν τοὺς φρουρούς, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐτάφησαν ἐπὶ τῆς Μαδουρῆς· διότι ὁ κ. Βαλαωρίτης ἀνασκάπτων εὗρε τάφρους πλήρεις ἀνθρωπίνων ὀστῶν ἀτάκτως ἐρριμένων· εἰς τὰ μέρη ταῦτα, διωκόμενοι ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Ἠπείρου οἱ λεοντόκαρδοι ἁρματωλοί, εὕρισκον ἀδελφικὴν προστασίαν καὶ ἱερὸν ἄσυλον, καὶ ἡ Λευκὰς πᾶσα ὁ κατ' ἐξοχὴν πυρὴν τοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνόπλου Ἑλληνισμοῦ ἐχρημάτισε.

Εὐμενέστατα δεξιωθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Βαλαωρίτου ἐν τῷ ποιητικῷ ἐρημητηρίῳ του, ᾐσθάνθην τῷόντι ποιητικὴν καὶ ἐγὼ προσήλωσιν εἰς τὸν βράχον τοῦτον· καὶ εἰμὴ συμβεβηκότα ἀπρόοπτα ἠνάγκαζόν με ν' ἀπέλθω, ὀλίγου δεῖν, ἀποχαιρετῶν τὴν ζωοφθόρον κόνιν τῶν σκωληκοβρώτων χειρογράφων, νὰ κάμω τὸ πρῶτον πρὸς τὴν ποίησιν βῆμα, γενόμενος ἐρημόβιος· μὴ λαβὼν ἄλλως τε καὶ ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ ποιηταὶ εἶνε οἱ ζηλοτυπότεροι πάντων, εἰς οὐδένα δανείζοντες, οἱαδήποτε δικαιώματα ἔχοντα ἐπ' αὐτῶν, σπινθῆρας τινὰς τοῦ θερμαίνοντος πυρός· ἑπομένως ὁ χειμὼν ἤθελε μ' εὕρει ἄνευ πυρός, καὶ τότε, ἀναμφιβόλως θ' ἀπέθνησκον ἐκ τοῦ πεζικοῦ ψύχους.

[Ἐραν. ἐκ διατριβῆς τοῦ κ. Κ. Σάθα, δημοσιευθείσης ἐν τῷ δ' τόμῳ τῆς «Χρυσαλλίδος».]

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου].

Πόσαις φοραῖς τὰ κύματα
Ποῦ ἔπεφταν ἀφρισμένα
Στὸ ἔρμο τ' ἀκρογιάλι μου
Τὰ 'ρώτησα γιὰ σένα.
Πόσαις φοραῖς τὸ δάκρυ μου
Στὴν ἄβυσσο ἔχει στάξει
Καὶ πόσο ἐπαρακάλεσα
Σ' ἐσὲ νἄλθῃ νἀράξῃ.

Τοῦ κάκου! φεύγ' ἡ θάλασσα
Καὶ πίσω της μ' ἀφίνει
Ἀφροὺς καὶ λίγα φρύγανα
Γιὰ μόνη ἐλεημοσύνη.
Κ' ἐγὼ τυφλὸς ἐκύτταξα
Τὸ κῦμα καὶ δὲν εἶδα
Ὅτ' εἶν' ἀφρὸς ἡ ἀγάπη μου
Καὶ φρύγανα ἡ ἐλπίδα.

Digitized by Google

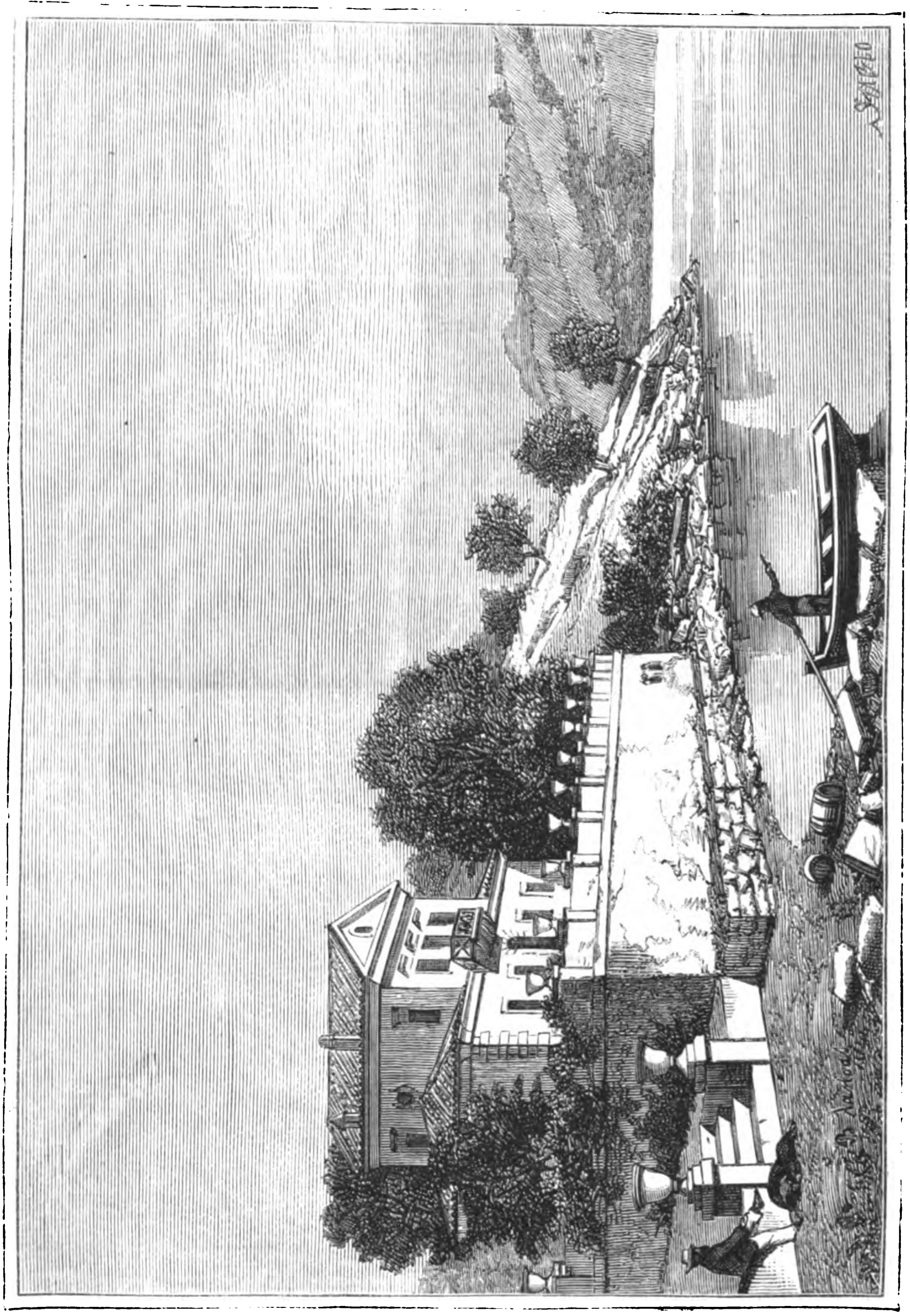

Η ΜΑΔΟΥΡΗ
[Ἐγράφη ὑπὸ Λάντσα]

Ἐκ τῶν τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.

ΤΟ ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ[1]

Εἰς τὸν βαρὺν τὸν ἴσκιο σου μαῦρό μου κυπαρίσσι
Ἀπόψε τὰ μεσάνυχτα θὰ νἄλθῃ νὰ καθίσῃ,
Ἕνας πατέρας πὤχασεν ὤμορφη θυγατέρα.
Τήνε γυρεύει ἐδῶ κ' ἐκεῖ, τὴ νύχτα, τὴν ἡμέρα
Καὶ δὲν τὴν βρίσκει ὁ δύστυχος. Ὅσους ρωτᾷ τοῦ λένε
Πῶς δὲν τὴν εἶδαν νὰ διαβῇ καὶ τὸν θωροῦν καὶ κλαῖνε.

Ἐπῆγε στὴν τριανταφυλιὰ
Ἐψὲς μὲ τὸ φεγγάρι.
Τῆς λέει, ἡ φιλενάδα σου
Μὴν ἦλθ' ἐδῶ νὰ πάρῃ
Τὰ ρόδα σου νὰ στολισθῇ
Στὴν ἐκκλησιὰ νὰ πάῃ; . . .
Κ' ἐκείνη τ' ἀπαντάει·

—Κάθε πρωὶ τὴν ἔβλεπα
Ὤμορφη σὰν ἐμένα·
Μοῦ ἐμέτραε τὰ ρόδα μου
Κι' ἂν ἔλειπε κανένα,
Μ' ἐμάλλονε καὶ μὤλεγε
Πῶς θὰ μὲ παραιτήσῃ
Καὶ δὲ θὰ μ' ἀγαπήσῃ.

Κ' ἐνῷ μ' ἐμάλλον' ἔκοβε
Τ' ἄνθη μου τὰ δροσάτα
Κ' ἐστόλιζε τὰ στήθια της
Τ' ἄσπρα τὰ μυρωδάτα·
Ἐκείνη μὤδιν' ὠμορφιά,
Ἐγὼ τὴν ἐντροπή μου,
Λὲς κ' ἦταν ἀδελφή μου.

Πές μου, πατέρα, πές μου το
Μὴν εἶναι κακιωμένη
Καὶ σ' ἔστειλε γιὰ νὰ μοῦ πῇς
Πῶς τώρα κατεβαίνει·
Τρεῖς μέραις τήνε καρτερῶ
Μὲ τὸ φιλὶ στὸ στόμα
Καὶ δὲν τὴ βλέπω ἀκόμα.—

Πάει στὸ νυχτολούλουδο,
Τὸ βλέπει μαραμμένο·
—Γιατί λουλοῦδί μου εἶσ' ἀχνὸ
Καὶ παραπονεμένο·
Δὲν σῶφερ' ἡ Μαρία σου
Νεράκι ἀπὸ τὴ βρύση
Ἐψὲς νὰ σὲ ποτίσῃ; . . .

—Τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα
Ἐκεῖ ποῦ καρτεροῦσα
Νἄλθῃ ἡ Μαρία νὰ μ' εὕρῃ
Κ' ἔστεκα κι' ἀγρυπνοῦσα,
Μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ
Μοῦ φάνη πῶς τὴν εἶδα
Πὤφευγε σὰν ἀχτίδα.

Κ' ἐνῷ κρυφομιλούσανε, ἀκούστηκε ἀπὸ πέρα
Φωνὴ ποῦ μοιρολόγαε κ' ἔλεγε στὸν πατέρα :

1. Ἐγράφη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός τοῦ ποιητοῦ Μαρίας.

Digitized by Google

Τὴν ἐπεράσαν τέσσαροι
Μὲς τἄνθη ξαπλωμένη·
Ποιὸ μάτι δὲν τὴν ἔκλαψε
Ἐκεῖθε ποῦ διαβαίνει!
Ἐμπρὸς ἐπήγαιν' ὁ σταυρὸς,
Ὀπίσω του οἱ παπάδες,
Λιβάνια καὶ λαμπάδες.

Τὴν εἶδα, δύστυχε, κ' ἐγὼ
Τὴν εἶδα τὴ Μαρία
Δίπλα στὸ ξυλοκρέββατο.
Δὲν πᾶς στὴν ἐκκλησία
Νὰ βρῇς τὸ νεκρολίβανο
Ὁποῦ καπνίζει ἀκόμα
Στοῦ τάφου της τὸ χῶμα;

Σύρε, πατέρα, νὰ τὴν 'δῇς.
Ἀπόψ' οἱ πεθαμμένοι,
Μεγάλην ἔχουνε γιορτὴ,
Καὶ βγαίνουν στολισμένοι
Σὰν νιόνυφοι ἀπ' τὰ μνήματα
Μὲ τἄσπρα σάβανά τους
Νὰ φᾶν τὰ κόλυβά τους.

Σὰν ἔλθουν τὰ μεσάνυχτα,
Τὤρνίθι σὰν λαλήσῃ,
Σύρε καὶ κλᾶψε μοναχὸς
Σιμὰ στὸ κυπαρίσσι.
Σήμερο ψυχοσάββατο
Θἄλθῇ στὴν ἀγκαλιά σου
Νὰ πάρῃ τὰ φιλιά σου.

Ἐπῆγε κ' ἐκαρτέρεσε
Πίσ' ἀπὸ τἄγιο Βῆμα.
Ἦλθανε τὰ μεσάνυχτα...
Ἐσείστηκε τὸ μνῆμα.
Βγαίν' ἡ Μαρία ὁλόλευκη,
Κ' ἐκεῖ ποῦ τὸν ἐφίλει
Ἀνάμεσα στὰ χείλη,

— Πατέρα μου, τοῦ λέει, γλυκὲ
Γιὰ ἰδὲς πῶς εἶμαι κρύα!
Ἂν ἦν' ἀλήθεια π' ἀγαπᾷς
Τὴ μαύρη τὴ Μαρία,
Ἔλα μ' ἐμὲ στὸν τάφο μου,
Σκιάζομαι τὸ σκοτάδι
Μονάχη μου στὸν ᾅδη.

Τὸ σάβανό μου εἶναι πλατύ.
Γιὰ ἰδές το... μᾶς σκεπάζει...
Ἔλα νὰ πᾶμε... κύτταξε,
Σχεδὸν γλυκοχαράζει...
Τρέμω... κρυόνω... πάρε με...
Εἶμαι μικρὴ ἡ καϋμένη
Νὰ μείν' ὠρφανεμένη.

Ἀγάλια... ἀγάλια... ἀκλούθα με·
Πατέρα, μὴ βαρέσῃς...
Εἶναι τὰ μνήματ' ἀνοιχτὰ
Βάστα νὰ μὴ μοῦ πέσῃς.
Θυμᾶσαι πῶς μ' ἐχάϊδευες

Καὶ πῶς μοῦ τραγουδοῦσες
  Ὅταν μ' ἀποκοιμοῦσες;

  Πατέρα μου, πατεῖς βαρυά...
Πιάσου ἀπ' τὸ σάβανό μου...
Τραβήξου ὀλίγο... ἐσκόνταψες
Ἐπάνω στὸ σταυρό μου...
Ἐφθάσαμε... καρτέρεσε
Νὰ κατεβῶ νὰ στρώσω,
  Σεντόνι νὰ σ' ἁπλώσω.

  Δός μου τὸ χέρι σου... Ἔλα 'δῶ...
Πατέρα μου ἀγνίζεις!...
Τὰ μάτια σου θολόνουνε...
Γιατί νὰ μὲ φοβίζῃς;
Πάμε στὸ κρεββατάκι μου
Νὰ σὲ γεροκομήσω,
  Δὲ θέλω νὰ σ' ἀφήσω.

  Γιὰ ἴδες κρεββάτι ὤμορφο!...
Ἐπῆρ' ἀπ' τὰ μαλλιά μου,
Τὰ ῥόδα ποῦ μοῦ βάλανε
Ἀπ' τὴν τρανταφυλιά μου.
Τὰ μάδησα, τὰ σκόρπισα
Ἐπάνω στὸ σεντόνι,
  Ποῦ εἶν' ἄσπρο σὰν τὸ χιόνι.

  Πατέρα μου τί καρτερεῖς;
Τί στέκεσαι στὴν ἄκρη;...
Πατέρα μου, δὲν μ' ἀγαπᾷς!...
Σφόγγισ' αὐτὸ τὸ δάκρυ...
Ἄλλοι θὰ κλάψουνε γιὰ μᾶς...
Κ' ἐμεῖς δὲν τοὺς ἀκοῦμε...
  Ἔλα νὰ κοιμηθοῦμε.

  — Κι' ἡ μάνα σου Μαρία μου
Κ' ἡ μάνα σου ἡ καϋμένη!
Χωρὶς ἐμὲ, χωρὶς ἐσὲ
Ἡ δύστυχη ποῦ μένει;...
Μὴν κλαῖς παιδί μου... γλήγορα
Φεύγει, πετᾷ ἡ ζωή μου...
  Σύρε μὲ τὴν εὐχή μου.

  Μαρία μου ἕνα φιλὶ
Ἕνα φιλάκι ἀκόμα...
Μοσχοβολάει, ψυχοῦλά μου,
Τ' ἀθῶό σου τὸ στόμα...
Καρτέρεσε Μαρία μου
Ἄφες με νὰ χορτάσω,
  Σὲ λίγο θὰ σὲ χάσω.

Κ' ἐκεῖ ὁποῦ τὴν ἔσφιγγε, κ' ἐκεῖ ποῦ τὴν ἐφίλει
Τὴν ἔχασ' ἀπ' τὸν κόρφο του, τὤφυγε ἀπὸ τὰ χείλη.
Λαλεῖ τὤρνιθι τῆς αὐγῆς καὶ θαμποφέγγ' ἡ 'μέρα,
Κλᾶψτε τὴ νειὰ τὴν ὤμορφη κλᾶψτε καὶ τὸν πατέρα!

ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΓΗΣ

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

»Βριόνη, πρόφθασε· ἀκόμη ὀλίγο,
Κι' ἀπὸ τὰ νύχια τους δὲ θὰ ξεφύγω.

Digitized by Google

Τἄλογο... Γνώρισα τὴ φουστανέλλα
Τοῦ ἐχθροῦ μου τἄσπονδου Λάμπρου Ζαβέλλα.»

»Τἄλογο! τἄλογο, Ὁμὲρ Βριόνη.
Ὁ ἥλιος ἔπεσε νύχτα σιμόνει...
Ἄστρα λυτρῶστέ με· αὐτὴ τὴ χάρη
Ζητάει ὁ Ἀλήπασας, πιστὸ φεγγάρι.»

Ἐμπρός του στέκεται καμαρωμένο,
Μαῦρο σὰν κόρακας, χρυσὰ ντυμένο,
Ἄτι ἀξετίμωτο, φλόγα, φωτιά,
Καθάριο, Ἀράπικο, τὸ λὲν Βορειά.

Χτυπάει τὸ πόδι του, σκάφτει τὸ χῶμα,
Δαγκάει τὸ σίδερο πὤχει στὸ στόμα.
Ῥουθούνια διάπλατα καὶ τεντωμένα
Ἀχνίζουν κόκκινα σὰν ματωμένα.

Ἀκούει τὸν πόλεμο καὶ χλημιντράει.
Ταὐτιά του τέντωσε, ἄγρια τηράει.
Ὀλόρθ' ἡ χήτη του, ὀλόρθ' ἡ ὀρά,
Λιγάει τὸ σῶμά του σὰν τὴν ὀχειά.

Σκόνεται λαίμαργο 'ς τὰ πισινά του.
Λάμπουν τὰ νύχια του, τὰ πέταλά του.
Λὲς καὶ δὲν ἔγγιζε κάτου στὴ γῆ...
Κρῖμα ποῦ τὤθελαν γιὰ τὴ φυγή!...

Ὁ Λάμπρος τὤβλεπε κι' ἀπὸ τὴ ζήλια,
Κρυφ' ἀναστέναξε, δαγκάει τὰ χείλια.
«Ἄτι περήφανο, νὰ σ' εἶχα ἐγώ,
Μέσα στὰ Γιάννινα ἤθελα 'μπῶ.»

Ὡς τόσ' ὁ Ἀλήπασας ἀπὸ τὸν τρόμο
Τὴ χήτη του ἅρπαξε, πετάει στὸν ὦμο...
Σὰ βόλι γλήγορο, σὰν ἀστραπή,
Τὸ ἄτι χάθηκε μὲ τὸν Ἀλῆ.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΓΙΑΣ

Α'

Η ΦΤΩΧΗ

Ἐλεημοσύνη, Χριστιανοί, κάμετ' ἐλεημοσύνη·
Ἔτζι ὁ Θεὸς παρηγοριὰ κι' ἀγάπη νὰ σᾶς δίνῃ.
Ἐλεημοσύνη κάμετε στὴν ἔρημη τὴ χήρα!

Φτωχὴ γυναῖκα ἐφώναζε 'ς ἄλλης φτωχῆς τὴ θύρα.

— Ἡ νύχτα, τ' ἀστραπόβροντα, τὸ χιόνι δὲν μ' ἀφίνει
Νὰ πάγω ἐμπρός. Χριστιανοί, κάμετ' ἐλεημοσύνη!
Ἀνοίξετέ μου, ἀπέθανα... Κ' ἐγὼ Θεὸ λατρεύω.
Ἀνοίξετέ μου, Χριστιανοί, ἔμαθα νὰ νηστεύω,
Καὶ τὸ ψωμί σας δὲν ζητῶ, δὲν θέλω νὰ τὸ πάρω.
Φτωχὸς φτωχόνε συμπονεῖ· γλυτῶστέ με ἀπ' τὸ Χάρο.
Μὲ φθάνουνε δυὸ κάρβουνα, μὲ φθάνει τὸ φυτίλι
Ποῦ κάθε βράδυ ἀνάφτετε, ποῦ καῖτε στὸ καντῆλι
Ἐμπρὸς στὴ μάνα τοῦ Θεοῦ, ἐμπρὸς εἰς τὴν Παρθένο...
Ἐλεημοσύνη, λίγο φῶς.. προφθάστε με.. πεθαίνω..

Digitized by Google

Β′

— Μάνα μου, ξύπνα, δὲν ἀκοῦς; στὴ θύρα μας χτυπᾶνε.
— Ἀγέρας δέρνει τὰ κλαριὰ τοῦ λόγκου καὶ βογκᾶνε.
— Σκιάζομαι, μάνα, σὰν πουλὶ φεύγει πετά' ἡ καρδιά μου.
— Εἶναι σκυλιὰ ποῦ ρυάζονται· πέσε στὴν ἀγκαλιά μου.
— Ἄκουσα κλάψαις καὶ φωναῖς.
— Θὰ τάεῖδες στὄνειρό σου,
Κοιμήσου γύρισ' ἀπ' ἐδῶ καὶ κάμε τὸ σταυρό σου.

Γ′

Ἀκούω στὴ θύρα μας σὰ βογκητό,
Σὰν ψυχομάχημα· θὰ πάω νὰ ἰδῶ.

Σκόνεται ἡ δύστυχη καὶ πάει νὰ ἰδῇ.
Στὸ χῶμα κοίτεται ἕνα κορμί.
Ἀχνὸ τὸ πρόσωπο καὶ τὰ μαλλιὰ
Ξήπλεγα σέρνονται στὴν τραχηλιά,
Τὰ χέρια κρούσταλλο, σιδερωμένα
Μέσα στὸν κόρφο της τἄχει χωμένα.

— Παιδί μου, πρόφθασε, δός μου βοήθεια
Ἐκεῖνα πἄκουσες ἦταν ἀλήθεια.

Στὰ χέρια γλήγορα τὴν ξένη πέρνουν
Καὶ στὸ κρεββάτι τους τὴν συνεφέρνουν.

— Σύρτε παιδάκια μου ν' ἀναπαυθῆτε.
Εἶναι μεσάνυχτα, θὰ κοιμηθῆτε.

— Καλὸ ξημέρωμα, καλὴ αὐγή.
Κοιμήσου ἥσυχη μαύρη φτωχή!

Ἀντάμα ἐπέσανε μάνα, παιδί,
Τὰ μάτια ἐκλείσανε 'ς ὕπνο βαθύ.
Ἡ ξένη ἡ δύστυχη δὲν κλεῖ τὸ μάτι·
Τί νὰ τὴν ηὗρηκε μὲς τὸ κρεββάτι;

Δ′

Ο ΒΡΥΚΟΛΑΚΑΣ

Πές μου τί στέκεσαι, Θανάση, ὀρθὸς,
Βουβὸς σὰ λείψανο στὰ μάτια ἐμπρός;
Γιατί, Θανάση μου, βγαίνεις τὸ βράδυ;
Ὕπνος γιὰ σένανε δὲν εἶν'στὸν Ἅδη;

Τώρα περάσανε χρόνοι πολλοὶ....
Βαθειὰ σ' ἐρρίξανε μέσα στὴ γῆ....
Φεῦγα, σπλαγχνίσου με. Θὰ κοιμηθῶ,
Ἄφες με ἥσυχη ν' ἀναπαυθῶ.

Τὸ κρίμα πῶκαμες μὲ συνεπῆρε.
Βλέπεις πῶς ἔγινα. Θανάση σύρε.
Ὅλοι μὲ φεύγουνε, κανεὶς δὲ δίνει
Στὴν ἔρμη χήρα σου ἐλεημοσύνη.

Στάσου μακρύτερα... Γιατί μὲ σκιάζεις;
Θανάση τί ἔκαμα καὶ μὲ τρομάζεις;
Πῶς εἶσαι πράσινος!... μυρίζεις χῶμα...
Πές μου δὲν ἔλυωσες, Θανάση ἀκόμα;

Λίγο συμμάζωξε τὸ σάβανό σου...
Σκουλήκια βόσκουνε στὸ πρόσωπό σου.

Digitized by Google

Θεοκατάρατε, γιὰ ἰδὲς πετᾶνε,
Κ' ἔρχονται ἐπάνω μου γιὰ νὰ μὲ φᾶνε.

Πές μου ποῦθ' ἔρχεσαι μὲ τέτοι' ἀντάρα;
'Ακοῦς τί γίνεται, εἶναι λαχτάρα.
Μέσ' ἀπ' τὸ μνῆμά σου γιατί νὰ βγῇς;
Πές μου ποῦθ' ἔρχεσαι, τῆλθες νὰ ἰδῇς;

Ε'

Μέσα στοῦ τάφου μου τὴ σκοτεινιὰ
Κλεισμένος ἤμουνα τέτοια νυχτιά,
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔστεκα σαβανωμένος
Βαθειὰ στὸ μνῆμά μου συμμαζωμένος,

Ἔξαφνα ἐπάνω μου μιὰ κουκουβάγια
'Ακούω ποῦ φώναζε — *Θανάση Βάγια,*
Σήκου κ' ἐπλάκωσαν χίλιοι νεκροὶ
Καὶ θὰ σὲ πάρουνε νὰ πᾶτ' ἐκεῖ.—

Τὰ λόγια τἄκουσα καὶ τὤνομά μου.
Σκᾶνε καὶ τρίβονται τὰ κόκκαλά μου.
Κρύβομαι, χώνομαι ὅσο 'μπορῶ
Βαθειὰ στὸ λάκο μου, μὴ τοὺς ἰδῶ.

— Ἔβγα καὶ πρόβαλε, Θανάση Βάγια,
Ἔλα νὰ τρέξωμε πέρα στὰ πλάγια.
Ἔβγα μὴ σκιάζεσαι δὲν εἶναι λύκοι.
Τὸ δρόμο δεῖξέ μας γιὰ τὸ Γαρδίκι. —

Ἔτζι φωνάζοντας σὰ λυσσασμένοι
Πέφτουν ἐπάνω μου οἱ πεθαμμένοι.
Καὶ μὲ τὰ νύχια τους καὶ μὲ τὸ στόμα
Πετᾶνε, σκάφτουνε τὸ μαῦρο χῶμα.

Καὶ σὰν μ' εὑρήκανε ὅλοι μὲ μιὰ
Ἔξω ἀπ' τοῦ τάφου μου τὴν ἐρημιά,
Γελῶντας, σκούζοντας, ἄγρια μὲ σέρνουν
Κ' ἐκεῖ ποῦ μοῦ εἶπανε μὲ συνεπέρνουν.

Πετᾶμε, τρέχομε· φυσσομανάει,
Τὸ πέρασμά μας κόσμο χαλάει.
Τὸ μαῦρο σύγνεφο, ὅθε διαβῇ,
Οἱ βράχοι τρέμουνε, ἀνάφτ' ἡ γῆ.

Φουσκόνει ὁ ἄνεμος τὰ σάβανά μας·
Σὰν ν' ἀρμενίζαμε μὲ τὰ πανιά μας.
Πέφτουν στὸ δρόμο μας καὶ ξεκολλᾶνε
Τὰ κούφια κόκκαλα στὴ γῆ σκορπᾶνε.

'Εμπρὸς μᾶς ἔσερνε ἡ κουκουβάγια
Πάντα φωνάζοντας — *Θανάση Βάγια.*
Ἔτζι ἐφθάσαμε σ' ἐκεῖα τὰ μέρη,
Ποῦ τόσους ἔσφαξα μ' αὐτὸ τὸ χέρι.

Ὢ τί μαρτύρια! Ὢ τί τρομάραις!
Πόσαις μοῦ ῥίξανε σκληραῖς κατάραις!
Μοῦ δῶκαν κ' ἔπια αἷμα πημένο.
Γιὰ ἰδὲς τὸ στόμα μου τὤχω βαμμένο.

Κ' ἐν ᾧ μὲ σέρνουνε καὶ μὲ πατοῦνε
Κἄποιος ἐφώναξε.... Στέκουν κι' ἀκοῦνε.
— Καλῶς σ' εὑρήκαμε, Βιζίρη 'Αλῆ.
'Εδῶθε μπένουνε μὲς τὴν αὐλή.—

Digitized by Google

Πέφτουν ἐπάνω του οἱ πεθαμμένοι.
Μὲ παραιτήσανε. Κανεὶς δὲν μένει.
Κρυφὰ τοὺς ἔφυγα καὶ τρέχω ἐδῶ
Μὲ σὲ γυναῖκά μου νὰ κοιμηθῶ.

ΣΤ'

Θανάση, σ' ἄκουσα, τραβήξου τώρα.
Μέσα στὸ μνῆμά σου νὰ πᾶς εἶν' ὥρα.

— Μέσα στὸ μνῆμά μου γιὰ συντροφιὰ
Θέλω ἀπ' τὸ στόμα σου τρία φιλιά.

— Ὅταν σοῦ ῥίξανε λάδι καὶ χῶμα
Ἦλθα σ' ἐφίλησα κρυφὰ στὸ στόμα.

— Τώρα περάσανε χρόνοι πολλοί....
Μοῦ πῆρε ἡ κόλασι κειὸ τὸ φιλί.

— Φεῦγα καὶ σκιάζομαι τ' ἄγρια σου μάτια.
Τὸ σάπιο κρέας σου πέφτει κομμάτια.
Τραβήξου, κρύψε τα, κεῖνα τὰ χέρια.
Ἀπ' τὴν ἀχάμια τους λὲς κ' εἶν' μαχαίρια.

— Ἔλα γυναῖκά μου, δὲν εἶμ' ἐγὼ
Κεῖνος ποῦ ἀγάπησες ἕναν καιρό.
Μὴ μὲ σιχαίνεσαι, εἶμ' ὁ Θανάσης.

— Φεῦγ' ἀπ' τὰ μάτια μου, θὰ μὲ κολάσῃς.

Ῥίχνετ' ἐπάνω της καὶ τήνε πιάνει
Μέσα στὸ στόμα της τὰ χείλη βάνει.
Στὰ ἔρμα στήθια της τὰ ῥοῦχ' ἀρχίζει
Ποῦ τὴ σκεπάζουνε νὰ τὰ ξεσχίζῃ.

Τὴν ἐξεγύμνωσε... τὸ χέρι ἁπλόνει...
Μέσα στὸν κόρφο της ἄγρια τὸ χώνει...

Μένει σὰν μάρμαρο. Κρύος σὰ φεῖδι
Τρίζει ἀπ' τὸ φόβο του τὸ κατακλεῖδι.
Σὰ λύκος ῥυάζεται, τρέμει σὰ φύλλο...
Στὰ δάχτυλα ἔπιασε τὸ *Τίμιο Ξύλο*.

Τὴ μαύρη ἐγλύτωσε τὸ φυλαχτό της·
Καπνὸς, ἐσβύστηκε ἀπ' τὸ πλευρό της.
Τότε ἀκούστηκε κ' ἡ κουκουβάγια
Ἔξω ποῦ ἐφώναζε. — *Θανάση Βάγια*.

Ζ'

Ξύπνα παιδί μου, κ' ἡ αὐγὴ ἀπ' τὸ βουνὸ προβαίνει.
Ξύπνα ν' ἀνάψωμε φωτιὰ, κ' ἡ ξένη μᾶς προσμένει.

— Καλή σου μέρα, μάνα μας· ἡσύχασες κομμάτι;

— Λίγο κοιμῶμαι ἡ δύστυχη, δὲν ἔκλεισα τὸ μάτι.
Ἔχετε γειὰ, ἔχετε γειὰ, πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω.
Εἶναι μακρὺς ὁ δρόμος μου, καὶ πότε θὰ κινήσω;

— Γιατί δὲν μᾶς ἐξύπνησες κ' ἔμεινες μοναχή σου;
Σύρε, μανοῦλα, στὸ καλὸ καὶ δός μας τὴν εὐχή σου.

— Γιὰ τὸ καλὸ ποῦ κάμετε, γιὰ τὴν ἐλεημοσύνη,
Ὕπνο γλυκὸν ὁ Κύριος κ' ἥσυχο νὰ σᾶς δίνῃ.
Ἄλλο καλὸ νὰ σᾶς φχηθῶ στὸν κόσμο μας δὲν ξεύρω·
Νύχτα καὶ μέρα τὸ ζητῶ καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ εὕρω.

— Μάνα κ' ἡ φτώχια εἶναι κακὴ γιατ' ἔχει κατηφρόνια.

Digitized by Google

— Τὰ πλούτη τὰ ἐδοκίμασα, περᾶσαν μὲ τὰ χρόνια.

— Μέσα στὸ λόγκο οἱ δύστυχοι ζοῦμε κ'ἦμεῖς σὰν λύκοι,
'Απ' τὸν καιρὸ ποῦ χάλασε τὸ ἔρμο τὸ Γαρδίκι.

Ὦ δυστυχιά μου! Ὦ δυστυχιά! Ὁ κόσμος θὰ χαλάσῃ!
Καὶ ποιὸν ἐμελετήσανε;
Τὸ Βάγια τὸ Θανάση.

— Κ' ἐγὼ εἶμ' ἡ γυναῖκά του. Κάμετε τὸ σταυρόσας
Πᾶρτε λιβάνι, κάψετε νὰ διῶξτε τὸν ἐχθρό σας.
'Εψὲς τὴ νύχτα ἐμπῆκ' ἐδῶ, ἐστάθηκε σιμά μου...
Σχωρέστε τόνε, Χριστιανοί, κλᾶψτε τὴ συμφορά μου.

Πέρνει τὸ λόγκο. Τὸ παιδὶ κ' ἡ μάν' ἀνατριχιάζουν,
Καὶ τὸ ςαυρό τους κάμνοντας τρέμουν ποῦ τὴν κυττάζουν.

ΝΕΚΡΙΚΗ ΩιΔΗ.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ῥόδο!

Γιὰ μιὰν ἄνοιξι μονάχα στὰ περήφανα κλαριά του
'Ετραγούδησε τ' ἀηδόνι ἔκαμε καὶ τὴ φωλιά του...
Σὰν ἡ ἄνοιξι γυρίσῃ καὶ τ' ἀηδόνι σὰ γυρίσῃ,
Τὴ φωλιά του ποῦ θὰ στήσῃ;...

Ὅταν ἔβγαινε ἡ σελήνη, ὅταν ἔβγαιναν τ' ἀστέρια
Μὲ ἀγάπη τὸ ἐθωροῦσαν, τοῦ ἁπλώνανε τὰ χέρια.
Σὰν νὰ ἤθελαν ἐκεῖ ἐπάνω νὰ τὸ πάρουν τὸ καϋμένο,
Ἔλεγαν πῶς εἶν' ἀδέρφι, ἔλεγαν πῶς πλανημένο
Τ' οὐρανοῦ τὸ μονοπάτι τ' ὀρφανὸ θὰ εἶχε χάσῃ
Ὤχ! ἀστέρια! ὤχ! ἀστέρια! γρήγορα ποῦ θὰ σᾶς φθάσῃ!

Κάποιοι ποῦ ἤκουσαν τ' ἀηδόνι στὸ κλαρί του νὰ λαλῇ.
Εἶπαν δὲν εἶναι τραγοῦδι, μυρολόγι εἶν' ἐκεῖ...
Κι' ὅσοι εἶδαν τὰς ἀκτῖνας τῶν ἀστέρων τ' οὐρανοῦ
Νὰ γελοῦν νὰ παιγνιδίζουν μὲ τὰ φύλλα τοῦ ὀρφανοῦ
Εἴπανε τὰ φῶτα ἐκεῖνα ἄχ! δὲν εἶναι τῆς χαρᾶς
Εἶπαν ὅτι εἶναι τὰ φῶτα νεκρικῆς κεροδοσᾶς.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ῥόδο.

Μὴν ἐπέρασεν ἐκεῖθεν ὁ Βοριὰς ὁ παγωμένος
Καὶ σὰν εἶδε τέτοιο ῥόδο ὁ σκληρὸς ἐρωτεμένος
Ἅρπαξε τὴ μυρωδιά του
Καὶ τὴν πῆρε στὰ φτερά του;...

Τόσον εἶναι μαραμμένο καὶ τὰ φύλλα του ἔχει ἀχνὰ
Ὁποῦ λὲς ὅτι γιὰ χρόνους τῆς αὐγούλας ἡ δροσὰ
Δὲν τὸ ἐδρόσισε τὸ μαῦρο. Τόσον εἶναι πικραμένο
Ὁποῦ λὲς ὅτι ἐπάνω σὲ κορμὶ σαβανωμένο
Κάποιο χέρι τὸ εἶχε στήσῃ
Νεκρικὰ νὰ τὸ στολίσῃ.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα πῶς ἐχάθηκε τὸ ῥόδο;

Δὲν τὸ ξεύρω!.. Κάποιος εἶπε ὅτι ἐψὲς τὸ βράδυ βράδυ
Εἶδε κάποιονε νὰ φεύγῃ σὰν καπνὸς μὲ τὸν ἀγέρα.
Τ' ἄλογό του ἦτο μαῦρο σὰν τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
Κ' ἐλαφρὸ σὰν τὸν αἰθέρα,
Εἰς τὸ χέρι του ἐβαστοῦσε ἀχαμνὸ ξεγυμνωμένο
Ἕνα ῥόδο μαραμμένο.

Digitized by Google

Ὅταν ἔφευγε ἀκλουθῶντας τοῦ πελάου τὴν ἄκρη ἄκρη,
Ἀχ δὲν ἔχυν' ἕνα δάκρυ,
Μόνον ἔλεγε στὸ κῦμα, ποῦ τὸν βλέπει καὶ τραβιέται,
«Κύματά μου εἰπέτε, εἰπέτε
»Δὲν εἶν' ὤμορφο τὸ ῥόδο;» Μόνον λέγει στὸ χορτάρι
Ποῦ ὑποκάτω ἀπ' τὸ ποδάρι
Τοῦ ἀλόγου του πεθαίνει. «Δὲν εἶμ' ἄξιος κ' ἐγὼ
Τέτοιο ῥόδο νὰ φορῶ;»
Τέτοια ῥόδα καὶ τοῦ Χάρου κάνουν ὤμορφα τὰ στήθια.
Εἶναι ἀλήθεια, εἶν' ἀλήθεια!

NANI-NANI.

Ἀγγελοκάμωτο παιδὶ
Πέσε στὴν ἀγκαλιά μου,
Πέσε γλυκὰ νὰ κοιμηθῇς·

Δὲν ξεύρεις πῶς σπαράζουνε
Τὰ μαῦρα σωθικά μου,
Στὰ στήθια μου σὰν ἁπλωθῇς.

Ἔλα, ψυχή μου, κύτταζε
Ἡ μάνα σου ἡ καϋμένη,
Γυμνὴ καὶ χιονισμένη,

Μὲ τὰ μακρὰ μαλλάκια της,
Γιὰ ἰδὲς, θὰ σὲ σκεπάσῃ,
Μὴν ἡ δροσὰ σὲ πιάσῃ.

Ἔλα νὰ σὲ κοιμήσουνε
Στὴ ζέστη τς' ἀγκαλιᾶς μου
Οἱ χτύποι τῆς καρδιᾶς μου.

Νἄξευρες πότ' ἐξύπνησε
Σήμερο τὴν αὐγοῦλα
Ἡ μαύρη σου ἡ μανοῦλα!

Τὰ γόνατά μου ἐτρύπησαν δυὸ ὥραις πεσημένη
Ἐμπρὸς εἰς τὴν Παρθένο μας.. Ἐσὺ κι' αὐτὴ μοῦ μένει.
Ἔκλαψα μαῦρα δάκρυα. Ὄχι γιὰ μὲ παιδί μου.
Ἐτάχθηκα στὴ Χάρι της γιὰ σὲ, γλυκὸ πουλί μου,
Τὸ γάλα νὰ μὴ χάσω!

Παρθένο μου! Παρθένο μου! Πάρε με νὰ μὴ φθάσω
Νὰ ἰδῶ τὸ μαῦρο τ' ὀρφανὸ ἀχνὸ καὶ πεινασμένο
Στὰ μαραμμένα στήθια μου νὰ κλαίῃ κρεμασμένο!

Εἶναι πικρὰ τὰ χείλη μου, φαρμάκ' εἶν' ἡ καρδιά μου,
Ἀπὸ τὴ φτώχια τρέμουνε τ' ἄχαρα κόκκαλά μου...
Ἔλα παιδάκι μου μὴ κλαίς. Πέσε νὰ σὲ κοιμήσω
Καὶ νὰ σὲ ναναρίσω.

ΝΑΝΑΡΙΣΜΑ

Φύσ' ἀγεράκι δροσερὸ
Μὲς τῶν δενδρῶν τὰ φύλλα.
Πάρ' ἀπ' τὰ ῥόδα τὸν ἀνθὸ
Ἀπ' τὴ μηλιὰ τὰ μῆλα
Καὶ φέρτα στὸ παιδάκι μου.
Εἶναι καλὸ καὶ κάνει
Ἥσυχο νάνι-νάνι.

Ἀρχίνησε τὸ λάλημα
Ἀηδόνι ἐρωτεμένο,
Ναναρισέ το, τὸ φτωχὸ

Digitized by Google

Εἶν' ἀποκοιμημένο
Σὰν τὴ γλυκειά σου συντροφιὰ
Μὲς τὴ φωλιὰ σὰν κάνει
Τὴ νύχτα νάνι-νάνι.
Ἄνοιξε νυχτολούλουδο,
Ἄνοιξε καὶ μὴ κλείσῃς
Τὴν ὥμορφή σου μυρωδιὰ
Ὡσότου νὰ τὴ χύσῃς
Ὅλη μὲς τὰ μαλλάκια του.
Τὸ μαῦρο ἰδὲς πῶς κάνει
Μαζύ μου νάνι-νάνι.
Παίζει τ' ἀγέρι τοῦ Μαΐου
Μέσα στὸν καλαμιῶνα,.
Γελοῦνε τ' ἄνθη, τὰ νερά,
Λαλεῖ ἡ νεροχελῶνα.
Εὐτυχισμέν' εἶμαι κ' ἐγὼ
Στὰ στήθια μου σὰν κάνει
Τὸ μαῦρο νάνι-νάνι.
Καὶ σεῖς μὲ τὰ χρυσὰ φτερὰ
Ὀνείρατά μου ἐλᾶτε
Στὸ ἔρμο τὸ καλύβι μας,
Ἀγάλια ἀγάλια ἐμβᾶτε,
Σιγὰ μὴ τὸ ξυπνήσετε·
Κυττάξετε πῶς κάνει
Ἄγγελος νάνι-νάνι.
Ὀνείρατα εἶναι τοῦ φτωχοῦ
Ἡ συντροφιά, ἡ ἐλπίδα·
Τῆς χήρας ἡ παρηγοριά,
Ὁ ἥλιος, ἡ ἀχτίδα.
Ἐλᾶτε μὴν ἀφήσετε
Τὴ μάνα του ποῦ κάνει
Μαζύ του νάνι-νάνι.
Ἀποκοιμήθη τὸ μικρὸ, κ' ἡ μάν' ἀποκοιμήθη
Βαστῶντάς το σφιχτὰ σφιχτὰ στὰ μητρικά της στήθη
Εὐλογημένο τρεῖς φοραῖς τῆς χήρας τὸ κρεββάτι!
Εὐλογημένο τρεῖς φοραῖς! Κι' ἀνάθεμα στὸ μάτι
Ὁποῦ κυττάζ' ἀτάραχο μικρὸ παιδὶ σὰν κάνει
Στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας του τὴ νύχτα νάνι-νάνι.

ΕΚ ΤΟΥ ΣΑΜΟΥΗΛ.

Καλόγερε, τί καρτερεῖς κλεισμένος μὲς τὸ Κοῦγκι;
Πέντε νομάτοι σώμειναν κ' ἐκεῖνοι λαβωμένοι,
Κ' εἶναι χιλιάδες οἱ ἐχθροὶ ποῦ σ' ἔχουνε ζωσμένον.
Ἔλα νὰ δώσῃς τὰ κλειδιά, πέσε νὰ προσκυνήσῃς,
Κι' ἀφέντης ὁ Βελήπασας δεσπότη θὰ σὲ κάμῃ.
Ἔτζι ψηλὰ ἀπὸ τὸ βουνὸ φωνάζει ὁ Πήλιο Γκούσης.
Κλεισμένος μὲς τὴν ἐκκλησιὰ βρίσκετ' ὁ Σαμουήλης,
Κι' ἀγέρας πέρνει τὴ φωνὴ τοῦ Πήλιου τοῦ προδότη.
Χωρὶς ψαλμοὺς καὶ θυμιατὰ χωρὶς φωτοχυσία,
Γονατισμένοι, σκυθρωποὶ, μπρὸς στὴν ὡραία Πύλη,
Πέντε Σουλιώταις στέκονται μὲ τὸ κεφάλι κάτου·
Βουβοὶ, δὲν ἀνασαίνουνε καὶ βλέπεις κἄπου κἄπου
Ὁποῦ ἕνα χέρι σκόνεται καὶ κάνει τὸ σταυρό του.
Ἀκίνητα στὸ μάρμαρο σέρνονται τὰ σπαθιά τους,
Σπαθιὰ ποῦ τόσο ἐδούλεψαν γιὰ τὸ γλυκό τους Σοῦλι!

Digitized by Google

'Ανοίγει ἡ Πύλη τοῦ ἱεροῦ, σκύφτουν τὰ παλληκάρια'
Τἀνδρειωμένα μέτωπα τὸ μάρμαρο χτυπᾶνε.
Καὶ καρτεροῦν ἀκίνητα τοῦ γέροντα τὰ λόγια.

'Επρόβαλ' ὁ καλόγερος. Τὸ πρόσωπό του φέγγει
Σὰ χιονισμένη κορυφὴ στοῦ φεγγαριοῦ τὴ λάμψη.
Στὰ λαβωμένα χέρια του βαστοῦσ' ἕνα βαρέλι
Πὤκλειε μέσα θάνατο, φωτιὰ κι' ἀπελπισία.
'Εκεῖνο μόνο τὤμενε, ἐκεῖνο μόνο φθάνει.

Τὰ γόνατά του ἐχτύπησαν ὁρμητικὰ τὴν πλάκα,
'Εσήκωσε τὰ χέρια του, τὸ πρόσωπό του ἀνάφτει,
Κι' οἱ πέντε τὸν ἐκύτταζαν βουβοὶ μέσα στὰ μάτια.
Καὶ κλαίοντας ὁ Σαμουὴλ, εἰς τὤνα του τὸ χέρι
Τὸ ἱερὸ Ποτῆρί του καὶ στἄλλο τὴ λαβίδα,
'Αρχήνισε τὴν Κοινωνιὰ τοῦ Πλάστη νὰ μεράζῃ.

'Ο πρῶτος ἐμετάλαβε, μεταλαβαίνει κι' ἄλλος,
Τὴν ἔδωσε στὸν τρίτονε, κι' ὁ τέταρτος τὴν πέρνει,
Καὶ φθάνει ὡς τὸν ὕστερο καὶ τοῦ τήνε προσφέρει.
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔψαλλ' ὁ παπᾶς μὲ τὴ γλυκειὰ φωνή του

«Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ
»Σήμερον υἱὲ Θεοῦ» . . .

Φωναῖς ἀκούονται, χτυπιαῖς, ἀλαλαγμὸς, ἀντάρα,
Πλακώσανε οἱ ἄπιστοι, καλόγερε τί κάνεις; . . .
'Εσήκωσε τὰ μάτια του ὁ Σαμουὴλ στὸν κρότο
Καὶ στάζ' ἀπ' τὴ λαβίδα του ἐπάνω στὸ βαρέλι
Μιὰ φλογερὴ σταλαματιὰ ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὸ γαῖμα...
'Αστροπελέκια ἐπέσανε, βροντάει ὁ κόσμος ὅλος
Λάμπει στὰ γνέφ' ἡ ἐκκλησιὰ, λάμπει τὸ μαῦρο Κοῦγκι.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

['Επὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρούμμονδ Οὔλφ, (ἐν Κερκύρᾳ).]

'Εσβύστηκε σὰν τὸν ἀφρὸ 'ς τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου!..
'Εκεῖ ποῦ τὴν ἐθάψανε δὲν εἶδα κυπαρίσσια,
Δὲν εἶδα κρίνους καὶ μυρτιαῖς, δὲν εἶδα πικροδάφναις.
Εἶδα μακρόθε τὰ βουνὰ τῆς Κιάφας νεκρωμένα
Καὶ τὴν πλατειὰ τὴ θάλασσα καὶ τοὐρανοῦ τὰ νέφη
Νὰ παραστέκουν σιωπηλὰ καὶ νὰ θωροῦν τὸ μνῆμα,
'Ωσὰν νὰ θέλαν νὰ σοῦ εἰποῦν - «Πατέρα, μὴ δακρύζῃς.
» Βλέπε κ' ἐμᾶς πῶς εἴμεθα σὰν τὴν καρδιά σου μαῦρα!
» Πατέρα, μὴν καταραστῇς τὸ χῶμα ποῦ τὴν ἔχει.
» 'Αγάπησέ το ἐγκαρδιακά. Κι' ἀνίσως μιὰν ἡμέρα
» Μακρὰ σὲ ρίξουν ἀπ' ἐδῶ τοῦ κόσμου ἡ τρικυμίαις,
» Μὴ λησμονήσῃς τὸ μικρὸ τὸ μνῆμα τοῦ παιδιοῦ σου.
» Στρέφε τὸ βλέμμα σου συχνὰ 'ς τὴ γῆ ποῦ τἀγκαλιάζει,
» 'Σ τὴ γῆ ποῦ τὤδωκε ταφή. Κ' ἐκεῖ ποῦ ὁ λογισμός σου
» Θὰ σοῦ ξυπνᾷ 'ς τὰ σωθικὰ τοῦ Χάρου τὸ φαρμάκι,
» Θυμήσου τἀγγελοῦδί σου κρυφὰ νὰ ζευγαρόνῃς
» Μ' αὐτὴν τὴ δύστυχη τὴ γῆ ὁποῦ διψᾷ γι' ἀγάπη.»
'Εσβύστηκε σὰν τὸν ἀφρὸ 'ς τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου!..

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 179. — 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

62 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1880. (ΐ. ν.)

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα.
11989	300,000	544024	1,250	268842	1,000	1053275	1,000
1351293	25,000	693491	»	302947	»	1074090	»
180991	10,000	727760	»	355279	»	1159206	»
1105877	»	839515	»	416268	»	1159207	»
544025	2,000	1003597	»	416939	»	1351291	»
907971	»	1135776	»	416940	»	1416056	»
1190039	»	1159209	»	523697	»	1554081	»
1369969	»	1372434	»	596304	»	1558825	»
1370444	»	1860577	»	916546	»	1643320	»
1439726	»	22602	1,000	916550	»	1906401	»
303153	1,250	180994	»	988067	»	1940332	»
497298	»	236343	»	1003599	»	1944054	»
544021	»	268841	»				

350 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα 400

11986	268843	416937	645760	839512	1105876	1324667	1401382	1643316	1860578
11987	268844	416938	687251	839513	1105878	1324668	1401383	1643317	1860579
11988	268845	440951	687252	839514	1105879	1324669	1401384	1643318	1860580
11990	302946	440952	687253	907972	1105880	1324670	1401385	1643319	1906402
22601	302948	440953	687254	907973	1135777	1348431	1416057	1659841	1906403
22603	302949	440954	687255	907974	1135778	1348432	1416058	1659842	1906404
22604	302950	440955	693492	907975	1135779	1348433	1416059	1659843	1906405
22605	303151	497296	693493	916547	1135780	1348434	1416060	1659844	1920311
54936	303152	497297	693494	916548	1153651	1348435	1439727	1659845	1920312
54937	303154	497299	693495	916549	1153652	1351292	1439728	1745111	1920313
54938	303155	497300	698506	951961	1153653	1351294	1439729	1745112	1920314
54939	336311	523696	698507	951962	1153654	1351295	1439730	1745113	1920315
54940	336312	523698	698508	651963	1153655	1369966	1445441	1745114	1929786
116296	336313	523699	698509	951964	1159208	1369967	1445442	1745115	1929787
116297	336314	523700	693510	951965	1159210	1369968	1445443	1772116	1929788
116298	336315	544022	727756	985541	1190036	1369970	1445444	1772117	1929789
116299	352246	544023	727757	985542	1190037	1370441	1445445	1772118	1929790
116300	352247	578046	727758	985543	1190038	1370442	1522366	1772119	1940331
142326	352248	578047	727759	985544	1190040	1370443	1522367	1772120	1940333
142327	352249	578048	812286	985545	1199891	1370445	1522368	1816066	1940334
142328	352250	578049	812287	988066	1199892	1372431	1522369	1816067	1940335
142329	355276	578050	812288	988068	1199893	1372432	1522370	1816068	1944051
142330	355277	596301	812289	988069	1199894	1372433	1554082	1816069	1944052
180992	355278	596302	812290	988070	1199895	1372435	1554083	1816070	1944053
180993	355280	596303	833211	1003596	1219046	1378176	1554084	1817971	1944055
180995	366571	596305	833212	1003598	1219047	1378177	1554085	1817972	1956061
200966	366572	613056	833213	1003600	1219048	1378178	1558821	1817973	1956062
200967	366573	613057	833214	1053271	1219049	1378179	1558822	1817974	1956063
200968	366574	613058	833215	1053272	1219050	1378180	1558823	1817975	1956064
200969	366575	613059	835691	1053273	1228191	1379976	1558824	1819646	1956065
200970	416266	613060	835692	1053274	1228192	1379977	1589386	1819647	1957276
236341	416267	645756	835693	1074086	1228193	1379978	1589387	1819648	1957277
236342	416269	645757	835694	1074087	1228194	1379979	1589388	1819649	1957278
236344	416270	645758	835695	1074088	1228195	1379980	1589389	1819650	1957279
236345	416936	645759	839511	1074089	1324666	1401381	1589390	1860576	1957280

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ-Κώστα ἡ ἐν Μελίτῃ κυρία Α. Ν. Κουτουλεμᾶ φράγκα 5,000.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ διάφοροι ἐν Λονδίνῳ ὁμογενεῖς λίρας στερλίνας 170.

Ὑπὲρ τῆς Σχολῆς τῶν ἐμποροβιομηχανικῶν ὑπαλλήλων ὁ κ. Βασίλειος Γελαδάκης δρ. 500.

Ὁ κ. Ἀνδρέας Δημόπουλος ἐκτελῶν ἱερὰν ἐντολὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικολάου Δημοπούλου, ἀποθανόντος ἐν Βραΐλᾳ, παρέδωκεν εἰς μὲν τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον δρ. 3,125, εἰς δὲ τὸν Σύλλογον πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων δρ. 7,500 καὶ εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ Ὀρφανοτροφεῖον δρ. 1,320.

Ὁ ἐν Πύργῳ τῆς Ἠλείας ἀποβιώσας Ἀνδρῖκος Πολυζωγόπουλος κατέλιπε διὰ διαθήκης του ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου ἑκατοντάδραχμον κληροδότημα. Ὁμοίως καὶ ὁ ἐν Τήνῳ ἀποβιώσας Σαγρέδος πεντηκοντάδραχμον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2142. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε΄. Τόμος Θ΄, 1 Ἰουνίου 1880. Ἀριθ. 231 (179). Λεπτὰ 50. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Ἀποσπάσματα τῶν ἀρίστων ποιημάτων τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου —Εἰκὼν αὐτοῦ, γραφεῖσα ὑπὸ Σπ. Προσαλέντου, καὶ τῆς ἐν Μαδουρῇ κατοικίας του, γραφείσης ὑπὸ Β. Λάντσα. [Ἀμφότεραι αἱ εἰκόνες αὗται ἐχαράχθησαν καὶ ἐτυπώθησαν ἐν Παρισίοις]. Πανομοιότυπον ὁλόκληρον τὸ ᾆσμα «Φροσύνη μ' ἔστειλαν

Digitized by Google

νὰ πάω στὰ ξένα». Ἡ Μαδουρὴ ὑπὸ Κ. Σάθα. — Τιμὴ τοῦ φύλλου τούτου ἐν ταῖς ἐπαρχ. καὶ τῷ ἐξωτερικῷ λεπτὰ 60.

2143. Ἐρβέρτου Σπένσερ Περὶ ἀγωγῆς. Μετάφρασις Π. Ι. Χαλκιοπούλου. Ἀθήνησι, βιβλιοπωλεῖον Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1880, 8ον, σ. ιϛ καὶ 103. [Τὸ περὶ ἀγωγῆς περισπούδαστον σύγγραμμα τοῦ Ἐρβέρτου Σπένσερ σύγκειται ἐκ τεσσάρων διατριβῶν αὐτοτελῶν, δημοσιευθεισῶν, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, διὰ διαφόρων ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων. Ἡ πρώτη τῶν διατριβῶν τούτων, ἡ ἀποτελοῦσα τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ ὅλου συγγράμματος, ἐπιγράφεται «Πασῶν τῶν γνώσεων τίς ἡ ὠφελιμωτέρα;» Τοῦ κεφαλαίου τούτου τὴν μετάφρασιν περιέχει τὸ ἀναγγελλόμενον βιβλίον. Ὁ φιλόπατρις καὶ λόγιος μεταφραστὴς ἐπλούτισε τὸ ἔργον του διὰ πολυτίμων προλεγομένων καὶ σημειώσεων.]

2144. Ν. Γ. Καμπᾶ Στίχοι. Ἀθήνησι. Βιβλιοπωλεῖον Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1880, 8ον, σελ. 107.

Ἐν τῇ γαλλικῇ ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων ὁ κ. Miller ὑπέβαλε τὸ νέον σύγγραμμα τοῦ κ. Σπυρ Π. Λάμπρου Collection des Romans Grecs en langue vulgaire et en vers d'après les manuscrits de Leyde et d'Oxford, ἐκτενῆ ἀνάλυσιν τούτου ποιησάμενος.

— Ὁ κ. Ν. Δόσιος, διδάκτωρ τῆς φιλολογίας, περισυνάξας ποικίλην γλωσσικὴν ὕλην καὶ ἰδίᾳ ἀνέκδοτα δημοτικὰ τῆς Ἠπείρου ᾄσματα, θέλει δημοσιεύσει αὐτὴν προσεχῶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Δημώδους Ἀνθολογίας παραλειπόμενα».

— Ὁ ἐν Κυδωνίαις ἰατρὸς κ. Ξ. Ἀμμανίτης ἀγγέλλει τὴν ἀνατύπωσιν τῆς ἐξαντληθείσης πρώτης ἐκδόσεως τοῦ Κυδωνιάτου, ποιήματος ἐπικολυρικοῦ τοῦ μακαρίτου ἰατροῦ Α. Σαλτέλη. Ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει θὰ περιέχωνται καὶ ἕτερα τοῦ αὐτοῦ ποιημάτια.

— Μεταξὺ τῶν μυκηναίων ξιφῶν καὶ ἄλλων ὅπλων, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», ὑπάρχει καί τι ξιφίδιον, ἔχον σπιθαμῆς μέγεθος. Τὸ ξιφίδιον τοῦτο περιεκαλύπτετο ὑπὸ παχυτάτου στρώματος ὀξειδώσεως καὶ μόνον εἰς τὴν μετὰ τῆς λαβῆς συναρμογήν του ἐφαίνοντο καθαρῶς πέντε χρυσοῖ ἧλοι. Τὸ λοιπὸν παρίστα ἄμορφον ὄγκον, εἰς ἓν ἄκρον τοῦ ὁποίου μόλις διεκρίνοντο ἀμυδρᾶ ἴχνη ἐμπαίστου ἢ χρυσοκολλήτου γραφῆς. Οὐδεὶς ὅμως προέβλεπεν ὅτι ἐν τῇ λεπίδι αὐτοῦ ὑπῆρχε λαμπρὰ καὶ σῶα λεοντομαχίας παράστασις κατέχουσα ἅπασαν τὴν λεπίδα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγχειριδίου. Ὁ κ. Α. Κουμανούδης, ὑποπτεύσας τὸ εὕρημα, ἤρχισε μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ πλειοτέρας ἐπιμονῆς νὰ καθαρίζῃ τὴν λεπίδα, καὶ διὰ μυρίων μέσων κατώρθωσε ν' ἀναδείξῃ τέλος καθαρώτατον τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀριστούργημα τῆς τέχνης τῶν ἀπωτάτων ἐκείνων χρόνων. Ἰδοὺ δὲ τί παριστᾷ ἡ μικρογραφία αὕτη. Ἐπὶ ἐμβαδοῦ βαθέος φαιοῦ χρώματος παρίστανται τὰ ζῷα ἐκ χρυσοῦ. Εἶνε δὲ ταῦτα τέσσαρες ἄνδρες παλαίοντες κατὰ τριῶν λεόντων, ὧν οἱ δύο ἀπεχώρησαν ἤδη τῆς πάλης.

Οἱ τέσσαρες οὗτοι ἄνδρες φέροντες μεγάλους θυρεοὺς καὶ μακρὰς λόγχας ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ἑνὸς τῶν λεόντων, ὅστις ἐφορμᾷ κατ' αὐτῶν. Καὶ εἷς μὲν τῶν ἀνδρῶν πίπτει ἐν τῇ πάλῃ ταύτῃ ἐκτάδην κατὰ γῆς, ἕτερος ἐμπήγει τὴν λόγχην του εἰς τὸ σῶμα τοῦ λέοντος, οἱ δὲ δύο λοιποὶ ἑτοιμάζονται νὰ ἐμπήξωσι τὰς ἰδικάς των εἰς τὸ σῶμα τοῦ θηρίου. Τὰ γυμνὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν εἰσὶν ἐκ χρυσοῦ, αἱ δὲ βραχεῖαι περισκελίδές των εἰσὶ κατεσκευασμέναι ἐξ ἀργύρου. Τὸ ἔμπαιστον τοῦτο εἶνε μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ ὑπομονῆς εἰργασμένον, τὸ δὲ διάγραμμα τῆς ὅλης συνθέσεως ἔχει ἀρχαϊκὸν τὸν ῥυθμόν· πᾶσαι δὲ αἱ κινήσεις εἰσὶ λίαν ζωηραὶ καὶ ἄνετοι. Εἰς τὸ ἕτερον μέρος τῆς λεπίδος παρίσταται ἀτεχνότερον λέων συλλαμβάνων ἔλαφον. Ἐκ τῆς θέας τοῦ ξιφιδίου τούτου πείθεται πᾶς τις περὶ τῆς ἀξίας ἣν ἀπέδιδον οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὰ ὅπλα των, καὶ περὶ τῆς πολυτελείας μεθ' ἧς ἐκόσμουν αὐτά.

Librairie L. Simonet, 18, rue Soufflot, Paris.

ΔΩΡΕΑΝ ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς αἰτοῦντας τὸ παρὰ τοῦ ἀνωτέρου βιβλιοπωλείου κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον Bulletin mensuel. Τὰ παραγγελλόμενα βιβλία ἀποστ. ἐλεύθερα ταχυδρομ. τέλους. Διὰ πᾶσαν παραγγελίαν ὑπερβαίνουσαν τὰ 100 φρ. γίνεται ἔκπτωσις 10 τ. %.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[29 Μαΐου (Πέμπτη) 1880.]

Τῇ 26 Μαΐου ἀπεβίωσεν ὁ συνταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ Χαράλαμπος Ζυμβρακάκης. Ἐσπούδασεν ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ, καθ' ἣν δ' ἡμέραν ὁ βασιλεὺς Ὄθων ἐπάτει τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, ἐξῆλθε τῆς σχολῆς μὲ τὸν βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ· τῷ 1841, ὅτε ἐπανέστη ἡ Κρήτη, δοὺς τὴν παραίτησίν του, μετέβη εἰς Λακωνίαν, ὅπως στρατολογήσῃ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωάννου, ἔπλευσαν δὲ εἰς Ἀντικύθηρα, ὅπως φθάσωσιν εἰς Κρήτην, ὅτε ἔμαθον τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως. Τῷ 1862 ἐξελέχθη πληρεξούσιος παρὰ τῶν ἐν Μήλῳ Κρητῶν, διετέλεσε δὲ καὶ φρούραρχος τῆς Συνελεύσεως. Τῷ 1854 ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ στρατηγοῦ Μαμούρη, διετέλεσε δὲ διοικητὴς τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς καὶ πολλάκις ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν.—Διωρίσθη πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου ὁ διὰ τὸ ἐπιὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐκλεχθεὶς πρῶτος ὑποψήφιος κ. Β. Λάκων, καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν.—Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ πένθερὸς τοῦ κ. Α. Κουμουνδούρου Γ. Περρωτής, πολλάκις ἀντιπροσωπεύσας τὴν ἐπαρχίαν Καλαμῶν ἐν τῇ Βουλῇ.—Ὁ καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν κ. Α. Δαμασκηνὸς κατεσκεύασεν εἰς τὰ πρόθυρα τῶν Ἀθηνῶν παρὰ τῷ Ἰλισσῷ μεγάλας κτιστὰς δεξαμενάς, ἐν αἷς διὰ μεγάλης δυνάμεως ἀτμομηχανῆς διοχετεύεται θαλάσσιον ὕδωρ, ὅπερ παραλαμβάνεται διὰ μεγάλων σιδηρῶν σωλήνων ἀπὸ ἀποστάσεως 140 μέτρων ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Φαλήρου, καὶ ἀπὸ βάθους 4 μέτρων, διυλίζεται αὐτὸ εἰς τρεῖς μικρὰς δεξαμενὰς καὶ ἀπὸ τῆς τρίτης δεξαμενῆς διὰ τῆς ἀτμομηχανῆς φέρεται εἰς κεντρικὴν παρὰ τῷ Ἰλισσῷ δεξαμενήν, ἔχουσαν 80 περίπου μέτρων μῆκος, 14 πλάτος καὶ 5 βάθος. Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ τῆς κεντρικῆς ταύτης δεξαμενῆς θέλει διαρκῶς ἐκρέει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐντὸς δύο ἄλλων παραπλεύρως κειμένων δεξαμενῶν, ἑκατέρα τῶν ὁποίων ἔχει μῆκος 80 μέτρων, πλάτος 40 καὶ βάθος ἀπὸ 1 μέχρι 3 μέτρων καὶ ὧν τὸ ὕδωρ θέλει διαρκῶς ἀνανεοῖ. Τὸ ἀνανεούμενον ὕδωρ χύνεται ἐντὸς μεγίστης ἐξωτερικῆς δεξαμενῆς, ἥτις θέλει ἀποτελέσει θάλασσαν, ἐγκλείουσαν ὡς ἐν μικρᾷ νήσῳ τάς τε δεξαμενὰς καὶ τὸν ὅλον περίβολον. Ἑκατέρα τῶν δεξαμενῶν περικυκλοῦται ὑπὸ ξυλίνων δωματίων. Λεωφορεῖα θέλουσι μεταφέρει τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ λουσθῶσιν ἀπὸ τῶν Πλατειῶν Συντάγματος καὶ Ὁμονοίας. Ὁ ἐπὶ τόπου πεζῇ μεταβαίνων θὰ πληρώνῃ λεπτὰ 60 (λεπτὰ 20 δι' εἴσοδον καὶ λεπτὰ 40 διὰ τὸ λουτρὸν μετὰ τῶν ἀναγκαίων ἐνδυμάτων). Ὁ ἐκ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος διὰ τοῦ λεωφορείου (δι' ἄνοδον καὶ κάθοδον) δραχμὴν μίαν καὶ ὁ ἐκ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας δραχμὴν νέαν. Πρὸ τῶν τριῶν δεξαμενῶν θέλει σχηματισθῇ μεγάλη πλατεῖα, ἐν ᾗ θὰ ὑπάρχωσι: καφενεῖον, ξενοδοχεῖον, σκιάδες καὶ περίπατοι. Ἔναρξις τῶν λουτρῶν γενήσεται προσεχῶς. Τοιαύτη ἡ ἐπιχείρησις τοῦ κ. Δαμασκηνοῦ δι' ἣν ἐδαπανήθησαν πολλὰ χρήματα —Ἐκ τοῦ νέου δανείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐξ 181.791 ὁμολογιῶν, 32.568 ὁμολογίαι ἐλήφθησαν ἐν Ἀθήναις (ἐξ ὧν 15 000 κατὰ παραγγελίας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ) καὶ 7.678 ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγγραφέντων διὰ 40.246 ὁμολογίας, 1 668 ἄτομα ἐνέγραψαν ἀνὰ μίαν ὁμολογίαν. — Ἐκομίσθησαν ἐξ Εὐρώπης, παραγγελθέντες ὑπὸ τοῦ δημάρχου Πειραιῶς, δύο φανοὶ σταθεροῦ φωτός, μεγαλήτεροι καὶ τελειοτέρου συστήματος τῶν ἤδη ὑπαρχόντων τοιούτων, ἵνα τοποθετηθῶσιν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος Πειραιῶς.—Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἑρμουπόλεως ἐψήφησε δαπάνην 16,000 δραχμῶν πρὸς ἀνέγερσιν ἡρῴου ἐπὶ τοῦ λόφου Δηλίου εἰς μνήμην τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. — Ἐν τῷ Ὠδείῳ ἐγένετο συναυλία ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων.— Ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Νάκη εὑρίσκεται ἀνηρτημένη ἐκ λεπτῆς μετάξης ἐπὶ βελούδου κεντητὴ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔργον τῆς ἐν Πάτραις κυρίας Καλαποδοπούλου, διευθυντρίας ἰδιωτικοῦ Παρθεναγωγείου. Ἐπὶ τριετίαν ὁλόκληρον εἰργάσθη ἡ κυρία αὕτη εἰς τὸ ἐργόχειρον τοῦτο, οὗ τινος ἡ ἀξία ὑπολογίζεται εἰς 6,000. — Ὁ τόκος τῶν προεξοφλήσεων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης (τοῦ Κ. Καταστήματος καὶ τῶν ὑποκαταστημάτων Σύρου καὶ Πατρῶν) τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων ὡρίσθη ἀπὸ τῆς 2 Ἰουνίου εἰς 7 % ἐτησίως.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

29 Μαΐου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 29 Μαΐου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 292 1/2
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ-	40.201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303
26 » » ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 430
4 » » πληρ. ἐν	16,000	11,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	,, 106
10 » φράγ. . . . νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213
60 »	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	80.—	392 1/2	500	φρ. 436

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	121.—	1,000	3,530
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	11,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	177 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 117 1/4
Ἀσφαλιστικὴ ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 68 1/2
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	— 155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 86 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.25.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 112.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.55
Λίρα Στερλίνα	,,	28.20
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.50
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 8 1/2.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν – Λονδ. 3μ. (28 Μαΐου.) Ἐμ. 28.05-30.
Κερκ. – Λονδ. 3μην. (27 Μαΐου.) ,, 28.40-50.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (4 Ἰουνίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	36 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	270
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	260
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	86 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/4 – 110 5/8.
Παρισίων 3 ,,	φρ.	22 92 1/2 – 23.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 7/100
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 37 4

ΒΙΕΝΝΗΣ 26 Μαΐου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.20
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.47
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 40
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 4 Ἰουνίου.

Λον. αἱ 10λ. σ 3μ. φιο. 117.70
Παρισ τα 100 φρ. ,, 46.65
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.35
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Ἰουνίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25-28 1/2-25.-33 1/2
Χρυσος 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 125-127. 50 0/00.

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ὁ τόκος προεξ. Ἐθν. Τραπέζης ὡρίσθη ἀπὸ τῆς 2 Ἰουνίου εἰς 7 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὸ διὰ τὸν κ. Κ. Σ. ἑβδομαδιαῖον φύλλον θ' ἀποστέλληται ἀπὸ μεθαύριον ταχυδρομικῶς. Τὰ λοιπά, ὡς καὶ οἱ ζητούμενοι τόμοι, παρεδόθησαν εἰς τὸ πρακτορεῖον Lloyd ὅπως σᾶς ἀποσταλῶσι. Τὴν οἰκείαν φορτωτικὴν θὰ λάβητε παρὰ τοῦ ἐν Πειραιεῖ ἀνταποκριτοῦ τῆς Ἑστίας. — κ Ν. Δ. δ. φ. Κέρκυραν. Ἀπεστάλησαν τῇ 24. Πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ μικροῦ ὑπολοίπου παρεδώκαμεν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χ. Κώστα 29 βιβλιάρια τῆς «Βιβλιοθήκης τῆς Ἑστίας», περιέχοντα τὸν βίον τοῦ Κοραῆ. — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἐκ τῆς τετάρτης ἐπιστολῆς σας εἰκάζομεν ὅτι οὐδέποτε εἴδετε αὐτάς, ἄλλως ἠθέλατε ταχέως ἐξέλθει τῆς ἀπάτης σας ταύτης. Ἀμέσως ἠθέλατε μάθει, ὅτι οὐδὲν ἁπλούστερον καὶ ὀλιγώτερον λαμπρὸν τῆς ἐνδυμασίας, ἣν φέρει καθ' ὁδὸν ἡ Παρισινή, ἣν σέβεται ὁ κόσμος, καὶ ἥτις σέβεται ἑαυτήν. Ἠθέλατε μάθει ὅτι καὶ αἱ ἑταῖραι αὗται, ὅσαι τοὐλάχιστον δὲν κατῆλθον εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα τοῦ εἴδους των, δὲν φέρουσιν ἔκλαμπρον ἐνδυμασίαν, ὁσάκις μέλλουσι νὰ ἐξέλθωσι πεζαί, ἐκ φόβου μὴ συγχέῃ τις αὐτὰς μὲ τὰς συναδέλφους αὐτῶν, ὅσαι ἀνήκουσιν εἰς τὰς κατωτέρας σφαίρας. Οὐδέποτε δὲ ἠθέλατε ἀπαντήσει γυναῖκα ὁπωσοῦν ἡλικιωμένην ἢ ὁπωσοῦν εὔσαρκον ἐνδυομένην ὅπως ἡ νεᾶνις, καὶ ἐξερχομένην μὲ μόνην τὴν ἐσθῆτα ἄνευ ἐπανωφορίου. Οὐδέποτε ἠθέλατε ἀπαντήσει τὰ βουνὰ ἐκεῖνα τῆς ψευδοῦς κόμης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν φαίνεται καταπλακωμένον τὸ πρόσωπόν σας. Ἐπὶ τέλους δὲν ἠθέλατε αἰσθανθῆ, ἅμα διερχομένης κυρίας τινὸς διακεκριμένης, ὅλας ἐκείνας τὰς νοσηρὰς ὀσμάς, ὅσαι ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ ἀρωματικὰ φιαλίδια τοῦ Βιολὲ καὶ Πινώ, διότι ἡ Παρισινὴ (ἐννοοῦμεν τὴν Παρισινὴν τοῦ καλοῦ κόσμου) ἐννοεῖ θυμοσόφως, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ ἀναγνώσῃ γαλλιστὶ ἢ λατινιστί: ΟΤΙ Η ΓΥΝΗ ΤΟΤΕ ΜΟΝΟΝ ΕΥΩΔΙΑΖΕΙ ΟΤΑΝ ΕΛΛΕΙΠΗι ΑΠ' ΑΥΤΗΣ ΠΑΣΑ ΟΣΜΗ — κ. Α. Γ. Ἀγρίνιον. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως τῇ 26. — κκ. Λ. Ι. Χ. Μαντσέστερ, Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Ν. Α. Σ. Μασσαλίαν, Χ. Α. Ρ καὶ Ῥοκαμβὸλ Πάτρας, Ὑποκατάστ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, Καρπενησίου, Ὑποπροξενεῖον τῆς Αὐστρίας Κυδωνίας, Κᵃⁿ Α. Α. Σ Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. — κ. Π. Μ. Ο Μόναχον. Ἐπεστράφη τῇ 24. — *** Μᾶλλον τοὺς Ἰταλοὺς λῃστάς, οἵτινες πρὶν ἢ διαπράξωσι τὸ ἔγκλημα ἀνάπτουσι κηρίον εἰς τὴν Παναγίαν. — κ. Ι. Β. Τ. Βουδαπέσταν. Ἐξαιρετικῶς θ' ἀποσταλῶσι πρὸς ὑμᾶς, διότι τανῦν λαμβάνει ὁ ἐγγραφόμενος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς του. — κ. Α. Σ. Τσερναβόδα. Πολὺ ἐγελάσαμεν, ἀνεμνήσθημεν δὲ τοῦ ἑξῆς ἀνεκδότου, δημοσιευθέντος ἐσχάτως ἐν τῷ Journal Amusant: Καλὲ διατί δὲν μ' ἔγραφες; — Διότι δὲν ἤξευρα τὴν διεύθυνσίν σου. — Ἴσια, ἴσια ἔπρεπε νὰ μοὶ γράψῃς διὰ νὰ μοὶ τὴν ζητήσῃς.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζ. γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλλην. γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζ. γραμματίων τῆς Γαλλ. Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτον. εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1141.

							O
	O						

Εἰς τὰ ἀνωτέρω τετραγωνίδια θέσον ἓξ ἔτι μηδενικὰ οὕτως, ὥστε νὰ μὴ εὑρίσκωνται δύο μηδενικὰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σειρᾶς τετραγωνιδίων (καθέτως, ὁριζοντείως, διαγωνίως ἢ παραπλεύρως).

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 10 Μαΐου 1880. ἡ Ε. Π.

1142.

Πόθεν προῆλθεν ἡ δημώδης ἔκφρασις: «Διέβη τὸν Ῥουβίκωνα;»

1143.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον]

Σχημάτισον κυβόλεξον ἐκ τεσσάρων λέξεων, ὧν ἑκάστη νὰ περιέχῃ τέσσαρα γράμματα, μία δὲ τῶν λέξεων τούτων νὰ ἦνε Ἡσαῦ. *Ν.

1144.

Le parapluie.

Ami rare et vraiment nouveau
Qui, contrairement à l'usage,
Reste à l'écart lorsqu'il fait beau
Et reparaît aux jours d'orage.

(EUGÈNE SCRIBE)

Ζητεῖται νὰ διατυπωθῇ διὰ τεσσάρων ἑλληνικῶν στίχων ὁμοιοκαταλήκτων ἡ ἐν τῷ ἀνωτέρω γαλλικῷ τετραστίχῳ περιεχομένη ἔννοια. Ἐκ τῶν ἀποσταλησομένων ἡμῖν τετραστίχων θὰ δημοσιεύσωμεν τὰ μᾶλλον ἐπιτυχέστερα.

1145.

Τῆς ῥίζης μου τῆς βρωμερᾶς τὸ τρίτον ἂν κλαδεύσῃς
Παράγω ἄνθος εὔοσμον χωρὶς νὰ μὲ φυτεύσῃς.

1146.

Ὁ Α ἐγεννήθη τῷ 1800, ἄγει ἑπομένως ἤδη τὸ 80 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Καί τοι δ' ἑορτάζει πάντοτε τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων του, δὲν ἑώρτασεν αὐτὴν μέχρι τοῦδε εἰμὴ μόνον 20 φοράς. Πῶς τοῦτο; ***

1147.

13				
				22

Θέσον εἰς τὰ κενὰ τετραγωνίδια τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1—25 ἀριθμοὺς οὕτως, ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις αὐτοὺς καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως τὸ ἄθροισμα τῶν διαφόρων προσθέσεων νὰ ἦνε τὸ αὐτό.

1148.

Je blanchis,
Je noircis,
J'embellis,
J'enlaidis,
J'obscurcis,
J'éclaircis,
Je détruis,
Je guéris.

ΛΥΣΕΙΣ

1137.

Ἐν τῇ γαλλικῇ τὸ ἐπίθετον λευκὸς ἔχει ἐνίοτε τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐλλιποῦς, τοῦ ἀτελοῦς. Ὅθεν ἐν τῷ παιγνίῳ τῶν στρόμβων ἢ κωνιδίων ὀνομάζεται βολὴ λευκὴ (chou blanc) ἡ ἄστοχος βολὴ τῆς σφαίρας, ἡ μὴ συνεπιφέρουσα τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ξυλίνου κωνιδίου· ὁμοίως βολὴ λευκὴ ὀνομάζεται ἐν τῇ στρατιωτικῇ γλώσσῃ ἡ ἄνευ σφαίρας καὶ μετὰ μόνης τῆς πυρίτιδος βολή· ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ λευκὴ κοινωνία λέγεται ἡ δι' ἄρτου ἀζύμου μὴ καθηγιασμένου, ἄρα κοινωνία μὴ ἀληθής, κτλ.

Κατὰ ταῦτα τί εἶνε δυνατὸν νὰ σημαίνῃ νὺξ λευκή;

Ἁπλούστατα νὺξ μὴ παρέχουσα ὅ,τι συνήθως παρέχει ἡ νύξ, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸν ὕπνον.

Ἀλλ' ἰδοὺ τί λέγει καὶ ὁ Κοϊτὰρδ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς φράσεως ταύτης.

Ἄλλοτε ὁ πολεμιστής, ὅστις ἔμελλε νὰ γείνῃ ἱππότης, ὤφειλε νὰ διέλθῃ τὴν παραμονὴν τῆς τελετῆς ὁλόκληρον τὴν νύκτα ἄγρυπνος πλησίον τῶν ὅπλων του, ἐν τόπῳ καθιερωμένῳ· ἦτο δ' ἐνδεδυμένος λευκὰ ὡς οἱ νεόφυτοι τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τούτου καὶ ἡ νὺξ αὕτη, ἥτις ἐπεκαλεῖτο παραμονὴ τῶν ὅπλων, ἐπεκλήθη καὶ λευκὴ νύξ, ἡ δὲ φράσις αὕτη παρέμεινεν ὁριστικῶς ἐν τῇ σημασίᾳ: νὺξ ἄϋπνος, ἄγρυπνος.

Καὶ δύναταί τις μὲν νὰ παραδεχθῇ, ὅτι ἡ παραμονὴ τῶν ὅπλων ἐπωνομάσθη καὶ νὺξ λευκή· ἀλλὰ βεβαίως τοῦτο προῆλθε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὄχι ἐκ τοῦ ὅτι ὁ μέλλων ἱππότης ἐλευχειμόνει, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι ὤφειλε νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν προσευχῇ καὶ ἀγρυπνίᾳ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Μαΐου 1880. Χ. Χ.

1140.

γ α λ α
α δ α μ
λ α θ α
α μ α ρ

Ἆμαρ, δωρ. ἀντὶ ἦμαρ (ἡμέρα). Λάθα, δωρ. λήθη.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 164 Δελτίῳ τῆς «Ἑστίας» ἐδημοσιεύθη διατριβὴ περὶ τῆς γαλλικῆς φράσεως Faire des châteaux en Espagne καὶ τῆς σημασίας αὐτῆς. Ἀναγινώσκων ἐσχάτως τὸν Λουκιανὸν εὗρον ταυτόσημον φράσιν τῆς γαλλικῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ σπεύδω νὰ σᾶς κοινοποιήσω αὐτήν. Ἡ φράσις αὕτη εὕρηται ἐν τῷ Λουκιανῷ (Πλοῖον ἢ Εὐχαί, 12), εἶνε δὲ αὕτη· κενὴν μακαρίαν ἀναπλάττεσθαι. Ἐν τῷ σημειωθέντι τούτῳ Διαλόγῳ ἓν αὐτοῦ πρόσωπον, ὁ Ἀδείμαντος, παρίσταται ἐπιστρέφων εἰς Ἀθήνας ἐξ ἐπισκέψεως, ἣν ἔκαμε μετὰ δύω φίλων του, τοῦ Λυκίνου καὶ Τιμολάου, εἰς ἐξαίσιόν τι πλοῖον αἰγυπτιακὸν εἰς Πειραιᾶ καταπλεῦσαν, τόσον δὲ ἦτο τεθαμβωμένος ἐκ τῆς λαμπρότητος τοῦ πλοίου, ὥστε ἐν τῇ φαντασίᾳ του ὑποθέτει ἑαυτὸν κύριον τοῦ πλοίου, καὶ οὕτως ἰσχυρῶς κατέχεται ὑπὸ τῆς ἰδέας ταύτης, ὥστε προπορευόμενος οὐδόλως ἀκούει τὰς φωνὰς τῶν φίλων του καλούντων αὐτὸν ἐκ τῶν ὄπισθεν ἐπανειλημμένως, μόνον δὲ αἰσθάνεται αὐτούς, ὅτε «λαβόμενοι τοῦ ἱματίου» τὸν ἔκαμαν νὰ στραφῇ· εἰς τὴν παρατήρησίν τινων ὅτι φαίνεται σύννους καὶ ἔμφροντις ἀπαντᾷ ὅτι οὐδὲν ἐξ ὧν ὑποθέτουσιν ἀπασχολεῖ αὐτόν, «ἀλλά τινα πλοῦτον ἐμαυτῷ ἀνεπλαττόμην» λέγει, «ἣν κενὴν μακαρίαν οἱ παλαιοὶ καλοῦσι», καὶ ἐξηγεῖται λέγων ὅτι ἐφαντάσθη ἑαυτὸν κύριον τοῦ θαυμαστοῦ πλοίου κ.τ.λ., ἤτοι il faisait des châteaux en Espagne, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Γάλλος. Εὑρίσκεται δὲ ἡ φράσις καὶ ἐν ἄλλοις τοῦ Λουκιανοῦ διαλόγοις, οἷον τῷ «Ἑρμοτίμῳ» (71,814), ἔνθα προφανῶς φαίνεται τὸ ταυτόσημον αὐτῆς πρὸς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος γαλλικήν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Μαΐου 1880. *Κ.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

Ἀριθ. 232 + Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔνατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 8 Ἰουνίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΑΤΙΝΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΥ.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος εὑρίσκεται ἐν τῇ πλουσίᾳ συλλογῇ τοῦ κ. Παύλου Λάμπρου, ἡ δ' ἑπομένη περιγραφὴ ἐσταχυολογήθη ἐκ τῆς παρ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης ἐγγράφως σοφῆς πραγματείας, τῆς ἐπιγραφομένης «Ἀνέκδοτα νομίσματα καὶ μολυβδόβουλλα τῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας Δυναστῶν τῆς Ἑλλάδος». Σ. τ. Δ.

Ὁ Μαρῖνος Δάνδολος[1], ἀνεψιὸς τοῦ δόγη τῆς Ἑνετίας Ἐρρίκου, καταπλεύσας μετὰ τῶν ἀφωσιωμένων ὀπαδῶν αὐτοῦ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, κατέκτησε τῷ 1207 τὴν Ἄνδρον, ἔνθα ἵδρυσεν ἰδίαν φραγκικὴν δυναστείαν, ἄρξας πρῶτος αὐτὸς μέχρι τοῦ ἔτους 1233.

Ὁ Μαρῖνος Δάνδολος σπανίως διέτριβεν ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ, ἐκυβέρνα δὲ συνήθως αὐτὴν ἐκ τοῦ ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ ἁγίου Παύλου τῆς Ἑνετίας μεγάρου αὐτοῦ. Συνέρρευσαν δ' εἰς Ἄνδρον πολλοὶ τῶν Φράγκων ὡς ἄποικοι καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ ηὐξήθησαν τοσοῦτον, ὥστε ὁ πάπας Ἰννοκέντιος ὁ Γ΄ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ συστήσῃ τῷ 1208 λατινικὴν ἐπισκοπὴν ὑπαγομένην τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν ὡς μητροπολίτῃ. Πρῶτος δὲ τῶν γνωστῶν ἡμῖν Λατίνων ἐπισκόπων τῆς Ἄνδρου εἶναι ὁ Ἰωάννης, εἰς ὃν ἀνήκει ἡ ἄνω εἰκονισθεῖσα καὶ ἐνταῦθα περιγραφομένη σφραγίς.

Ἡ σφραγὶς αὕτη εἶναι ἐξ ὀρειχάλκου καὶ φέρει κύκλῳ τήνδε τὴν ἐπιγραφήν· ✠ SIGILLVM. JOHIS· ANDRENSIS: EPI. Τὸ δ' ἐν τῷ μέσῳ πεδίον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη διὰ τριῶν τόξων ἐσχηματισμένων ἐκ σφαιριδίων. Καὶ ἐν μὲν τῷ ἀνωτάτῳ διαμερίσματι παρίσταται προτομὴ τῆς Θεοτόκου κρατούσης διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς τὸν Ἰησοῦν, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς κλάδον, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν τῆς Θεοτόκου εἶναι κεχαραγμένα Μ—Θ. Ἐν δὲ τῷ κατωτέρῳ διαμερίσματι παρίσταται ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννης γονυπετὴς καὶ προσευχόμενος, ἐστραμμένος δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἔχων πρὸ αὐτοῦ ποιμαντορικὴν ῥάβδον· ἑκατέρωθεν εἶναι κεχαραγμένος εἷς ἀστήρ.

Ὁ Ἰωάννης οὗτος ὁ ἐξ Ἁγίας Αἰκατερίνης ἐκ Βονωνίας, ἀνήκων εἰς τὸ τάγμα τῶν Καρμηλιτῶν, ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἄνδρου ὑπὸ Νικολάου τοῦ Λατίνου μητροπολίτου Ἀθηνῶν τῇ 14 Αὐγούστου 1345 ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῆς Εὐρίπου. Καὶ ἀγνοοῦμεν μὲν πότε ἐτελεύτησεν, ἀλλὰ γνωστὸν εἶναι ὅτι διάδοχος αὐτοῦ ὑπῆρξε Νικόλαός τις, θανὼν περὶ τὸ ἔτος 1376, ἐπειδὴ ὁ πάπας Γρηγόριος ΙΑ΄ διώρισε τῇ 16 Ἰουνίου τοῦ ἔτους ἐκείνου ἐπίσκοπον Ἄνδρου τὸν Εὐρίπου Βενέδικτον, οὗ τὴν ἐκλογὴν ἀμέσως μετὰ ταῦτα κατέστησε γνωστὴν εἰς τὸν μητροπολίτην αὐτοῦ, τὸν προϊστάμενον τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκκλησίας[1].

1. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν σταυροφόρων κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1204, γενομένης διανομῆς μεταξὺ τῶν πορθητῶν, ἡ κερδαλεόφρων Ἑνετικὴ πολιτεία, ἡ δραστηριώτατα συμπράξασα πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἔλαβεν εἰς κλῆρον τὰ τρία ὄγδοα τῆς διαμελισθείσης βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἐν τῇ μερίδι δὲ ταύτῃ περιελαμβάνοντο ἅπασαι αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Ἀλλ' οἱ εἰς τὴν μοῖραν τῶν Ἑνετῶν λαχόντες τόποι κατείχοντο ὑπὸ Ἑλλήνων, ἡ δὲ δημοκρατία, μὴ ἔχουσα ἀρκούσας δυνάμεις ὅπως καταλάβῃ τὰς χώρας καὶ νήσους ταύτας καὶ διατηρῇ αὐτὰς ἐν ὑποτελείᾳ, κατέφυγεν εἰς μέσον σύνηθες ἐν τῷ παλαιοτέρῳ φεουδαλικῷ πολιτεύματι, διακηρύξασα ὅτι οἱοσδήποτε ἐκ τῶν Ἑνετῶν ἢ τῶν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πολιτείας μετοίκων ἤθελεν ἐπιχειρήσει ἰδίοις ἀναλώμασι τὴν κατάκτησιν νήσων καὶ παραλίων τόπων τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν κατακληρωθέντων τῇ Ἑνετικῇ πολιτείᾳ, θέλει κατέχει αὐτοὺς ὡς διαδοχικὸν τιμάριον, ἔχων πλήρες δικαίωμα κυριαρχίας, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ ἀναγνωρίζειν ὡς ὑπερτάτην κυρίαρχον τὴν πολιτείαν. Ἐκ τῆς εἰρημένης διακηρύξεως γαργαλισθέντες διάφοροι τυχοδιῶκται Ἰταλοὶ ἐξώπλισαν ἰδίους στολίσκους καὶ ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Ἀνατολήν, ὅπως κατακτήσωσιν ἀπροστατεύτους τόπους καὶ περιβληθῶσι δι' ἁρπαγῆς ἡγεμονικὰ στέμματα. Οὕτως ὁ Μάρκος Σανοῦδος κατέλαβε τῷ 1207 τὰς νήσους Νάξον, Μῆλον, Πάρον, Σύρον, Δῆλον καὶ ἄλλας ἐκ τῶν παρακειμένων Κυκλάδων, οἱ δὲ ἀδελφοὶ Ἀνδρέας καὶ Ἱερεμίας Γκίζαι τὴν Τῆνον, Μύκονον, Σκῦρον, Σκίαθον, Σκόπελον, Ἀμοργὸν καὶ τὸ ἥμισυ τῆς Κέω καὶ Σερίφου, τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος περιελθόντος εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Δομινίκου Μιχιέλη καὶ Πέτρου Ἰουστινιάνη. Ὁ Μαρῖνος Δάνδολος, ἀνεψιὸς τοῦ Δόγη τῆς Ἑνετίας μεγάλου Ἐρρίκου, ἐκυρίευσε τὴν Ἄνδρον, καὶ τέλος αἱ λοιπαὶ νῆσοι ἐγένοντο κτῆμα διαφόρων ἄλλων ἡγεμονίσκων, ὧν ἡ ἱστορία μόλις διέσωσε τὰ ὀνόματα.

1. Hopf, Geschichte der Insel Andros, σελ. 31.

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Μασσαλίᾳ, τῇ 15[27 Μαΐου 1880.

Αἱ ἀρχαῖαι ἑλληνικ[illegible]οικίαι.—Αἱ [illegible]λλ[illegible] κοινότητες.—Οἱ κ[illegible]νοι [illegible]ὐτῶν.—Αἴ[illegible]γυπτ[illegible] καὶ δ[illegible]φέρουσι τῶν [illegible] διεθνῆ δικ[illegible]ήρια.—Οἱ Ἕλληνες δικασ[illegible]—Ὁ Ἰωά[illegible]ης Δημ[illegible]ίου. Ὁ Γεώρ[illegible] Ἀβέροφ. Ὁ Ἰωάννης Ἀ[illegible]ίδης. Ὁ Ἰδομενεὺς Βιτώρης.—Τὸ Πάσχα καὶ ἡ 1 Μαΐου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Φίλε κύριε ἐκδότα,

Καίτοι θάλασσα μακρὰ καὶ ἠχήεσσα μὲ χωρίζει νῦν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, σᾶς γράφω πάλιν περὶ τῆς χώρας ἐκείνης, διότι οὐδὲν σχεδὸν ἄχρι τοῦδε εἶπον περὶ τῶν αὐτόθι ἑλληνικῶν κοινοτήτων.

Γνωστὴ εἶναι ἡ περὶ τῶν ἀρχαίων ἀποικιῶν δοξασία μου. Αἱ ἀποικίαι αὗται ἐτίμησαν καὶ πολλάκις ἐκλέισαν τὸ ὄνομα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους· ἀλλ' ἐν ταὐτῷ, σκορπίσασαι εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος τὰς ζωτικωτέρας αὐτοῦ δυνάμεις, συνεπήγαγον τὴν ἠθικήν, τὴν κοινωνικήν, τὴν πολιτικὴν τῆς μητροπόλεως παρακμήν. Οὕτω δὲ συντελέσασαι εἰς τὰς πολλὰς τῆς τύχης αὐτῆς τροπὰς καὶ καταστροφάς, οὐδ' αὗται ἐπὶ τέλους διεσώθησαν, ἄλλαι μὲν δῃωθεῖσαι ὑπὸ βαρβάρων, ἄλλαι δέ, παρεκτὸς ἐλαχίστων, συγχωνευθεῖσαι ἐντὸς τῶν λαῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων, ἑκόντων ἢ ἀκόντων, εἶχόν ποτε φιλοξενηθῆ. Ἀπὸ τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος ἐπανελήφθησαν αἱ πάνδημοι αὗται μετοικεσίαι. Καὶ ἐπανελήφθησαν εἰς περιστάσεις ἐπισφαλεστέρας τῶν ἀρχαίων. Εἶναι ἄρά γε τὸ κακὸν ἀνεπίδεκτον θεραπείας; Μάταιον εἶναι βεβαίως νὰ μεμψιμοιρῶμεν ἐπὶ τῷ τυχοδιωκτικῷ τούτῳ χαρακτῆρι τοῦ ἔθνους ἡμῶν· διότι οἱ χαρακτῆρες τῶν ἐθνῶν, ὅπως καὶ οἱ τῶν κατ' ἰδίαν ἀνθρώπων, δὲν μεταβάλλονται. Δὲν εἶναι ὅμως συνετὸν καὶ νὰ ἐγκαυχώμεθα ἀδιακόπως ἐπὶ τῇ εὐφυΐᾳ, τῇ δραστηριότητι, τῇ λαμπρότητι τῶν ἱδρυμάτων τούτων, τυφλώττοντες πρὸς τὰ δεινὰ αὐτῶν ἐπακολουθήματα. Ναὶ μὲν ἀδύνατον νὰ παρακωλύσωμεν τοὺς ὁμοφύλους ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξορμῶσιν ἀθρόοι εἰς ζήτησιν βελτίονος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τύχης. Ἀλλὰ δυνατὸν ἴσως νὰ ἀνεύρωμεν τρόπους μετριάζοντας τὰ ἐλαττώματα τῆς διηνεκοῦς ἐκείνης ἀφαιμάξεως, ἣν πάσχει ἀπ' αἰώνων ἡ πατρῴα γῆ· δυνατὸν ἴσως νὰ συνδέσωμεν μετὰ τῆς μητροπόλεως τὰς ἐξωτερικὰς κοινότητας διὰ θεσμῶν ἐπιτηδείων νὰ καταστήσωσιν αὐτὰς ἀληθῆ ὑπερόρια αὐτῆς παραρτήματα. Τοιαῦται ἀπόπειραι ἐγένοντο ἐνίοτε οὐκ ὀλίγαι· ἀπέτυχον δὲ κυρίως διὰ τὴν δυσκολίαν τῆς συγκοινωνίας πρὸς χώρας πόρρω κειμένας· τοῦτο δὲ τοὐλάχιστον τὸ πρόσκομμα δὲν ὑπάρχει τὴν σήμερον, ἀφοῦ πολλαὶ ἐξωτερικαὶ κοινότητες ἀπέβησαν πλησιέστεραι εἰς τὰς Ἀθήνας οὐκ ὀλίγων χωρίων καὶ νήσων αὐτοῦ τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἀκριβεστέρα ὅμως τοῦ ζητήματος τούτου ἐξέτασις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Ἔργον τοῦ περιηγητοῦ δὲν εἶναι νὰ ὀνειρεύεται νέους κόσμους, ἀλλὰ νὰ βλέπῃ ἀκριβῶς τοὺς παρόντας. Ὅπως δὲ νῦν ἔχουσι τὰ πράγματα, πρ[illegible]λον ὅτι αἱ [illegible]ελληνικαὶ κοινότητες κινδυνεύουσι νὰ ἀποβάλωσι διὰ τοῦ χρόνου τὸν [illegible] αὐτῶν χαρακτῆρα. Εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν μόλις ὑποφαίνονται τὰ ἴχνη τῶν ἀποίκων ὅσοι μετηνάστευσαν αὐτόθι κατὰ τὰς προηγουμένας ἑκατονταετηρίδας. Εἰς τὰ βόρεια παράλια τοῦ Εὐξείνου οἱ Ἕλληνες ὁσημέραι ἐκρωσσίζονται· εἰς δὲ τὴν δυτικωτέραν Εὐρώπην, ἡ μὲν δευτέρα, ἐνίοτε καὶ ἡ πρώτη γενεὰ προφέρει τὴν ἑλληνικὴν ὅπως οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι, ἡ δὲ τρίτη παντάπασι δὲν τὴν προφέρει. Εὐτυχῶς τοιαύτη μετουσίωσις δὲν ἀπειλεῖ τὰς ἐν Αἰγύπτῳ κοινότητας. Ἰδοὺ τί μ' ἔλεγε περὶ τούτου ἀνὴρ καλὸς κἀγαθός, γνωρίσας δὲ τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὁ πρόεδρος τοῦ διεθνοῦς Ἐφετείου βαρῶν Λαπέννας. «Ce ne sont pas les Fellachs et les Bédouins qui vous absorberont. Vous avez la majorité dans la colonie européenne; les Anglais, les Français y sont relativement peu nombreux; et quant aux Italiens, qui du reste même comme chiffre viennent après vous, personne ne croira qu'ils pourront jamais vous faire reculer d'un pouce sur le terrain de la nationalité. En un mot, Monsieur, c'est vous qui donnez le ton dans ce pays».

Καὶ ἐπειδὴ συνέπεσεν ὁ λόγος περὶ τοῦ Λαπέννα, πληροφορῶ πρὸ πάντων τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* ὅτι δὲν εἶναι Ἰταλός, ὡς ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τοῦ ὀνόματος· ἀλλὰ εἷς τῶν δικαστῶν οὓς ἔπεμψεν ἡ Αὐστρο-ουγγρικὴ Κυβέρνησις· ὁ κράτιστος βεβαίως τῶν ἐν Αἰγύπτῳ λειτουργῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Θέμιδος κατά τε τὴν σύνεσιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ χαρακτῆρος, διὰ δὲ τοῦτο ἐπὶ πενταετίαν ἤδη ὅλην ἀδιακόπως ἐκλεγόμενος πρόεδρος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου. Διότι πρέπει νὰ ἠξεύρετε ὅτι, κατὰ τὸν εἰσαχθέντα αὐτόθι δικαστικὸν ὀργανισμόν, Ἀκυρωτικὸν δὲν ὑπάρχει· αἱ ἀποφάσεις τοῦ Ἐφετείου εἶναι ὁριστικαὶ καὶ ἀμετάκλητοι· ὁ δὲ πρόεδρος αὐτοῦ ἀναδεικνύεται κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν συναδέλφων. Εἶναι περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι ἡ ἐπανειλημμένη ἐκείνη ἀνομολόγησις τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἀνδρὸς τιμᾷ τοὺς ἐκλέγοντας οὐδὲν ἧττον ἢ τὸν ἐκλεγόμενον, καὶ μαρτυρεῖ ὅτι ἐπὶ τέλους ὁ φθόνος δὲν εἶναι παντοῦ καὶ πάντοτε ἡ ἀπαραίτητος τῆς ἀξίας τιμωρία.

Εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐπικρατεῖ τὸ δόγμα ὅτι οἱ Φράγκοι (οἱ κουτόφραγκοι, ὡς ἀποκαλεῖ αὐτοὺς ὁ λαὸς) δὲν ἐννοοῦσι τὰ πράγματα αὐτῆς καὶ δὲν ἠξεύρουσι πῶς πρέπει πρὸς αὐτὴν νὰ πολιτευθῶσι. Τοῦτο ἴσως ἀληθεύει ἐνίοτε, ἀλλ' εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπεδείχθη ὅτι οἱ Φράγκοι οὗτοι ἔγνων κάλλιστα τί καὶ πῶς ἔδει νὰ πράξωσιν. Η

ἀμύθητος τῶν ἡγεμόνων τῆς χώρας ἀσωτία, ἰδίως δὲ τοῦ τελευταίου, τοῦ Ἰσμαὴλ πασᾶ, παρ' ὀλίγον ἐξήντλει καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀπυθμένους τοῦ Νείλου θησαυρούς· ἡ δὲ ὑπὸ προξένων διανεμομένη δικαιοσύνη, ἢ μᾶλλον ἀδικία, ἠπείλει νὰ καταστρέψῃ πᾶσαν ἔννομον συναλλαγήν. Ἡ Εὐρώπη ἔσωσε τὸν τόπον ἀπὸ τῆς χρεωκοπίας, ἀναλαβοῦσα αὐτὴ τὴν οἰκονομικὴν αὐτοῦ διαχείρισιν· καὶ δὲν προέβη μὲν ἔτι μέχρι τῆς καταργήσεως τῆς προξενικῆς δικαιοδοσίας, περιώρισεν ὅμως αὐτὴν εἰς μόνους τοὺς ὑπηκόους ἑκάστης προξενικῆς ἀρχῆς· πᾶσαν δὲ ἀμφισβήτησιν μεταξὺ ἀποίκων καὶ ἰθαγενῶν, μεταξὺ ἀποίκων καὶ τῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως ὑπήγαγεν εἰς δικαστήρια διεθνῆ. Περὶ τῶν δικαστηρίων τούτων ἐγένετο ἤδη προεισαγωγικὸς λόγος ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιστολῇ μου· πρόσφορον ὅμως νομίζω νὰ διαλάβω ἐνταῦθα πλειότερά τινα. Τὸ προσωπικὸν αὐτῶν σύγκειται ἐν μέρει μὲν ἐξ ἰθαγενῶν, τὸ δὲ πλεῖστον ἐξ ἀνδρῶν οὓς ὑποδεικνύουσι τῷ Κεδίβῃ αἱ ἑξῆς δυνάμεις· βόρειος Ἀμερική, Ἀγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ῥωσσία, Αὐστρία, Ἰταλία καὶ Ἑλλάς. Ὁ Κεδίβης εἶναι ὑπόχρεως νὰ διορίσῃ τοὺς ὑποδειχθέντας καὶ νὰ μισθοδοτῇ αὐτοὺς γενναίως, τοὺς μὲν πρωτοδίκας διὰ 30,000 φράγκων κατ' ἔτος, τοὺς δὲ ἐφέτας διὰ 40,000. Καθὼς βλέπετε, ὁ ὑποτιθέμενος τῆς Αἰγύπτου ἡγεμὼν ἐδέθη χειροπόδαρα. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρκεσεν. Αἱ ἀναλαβοῦσαι τὴν εὐθύνην τοιαύτης πραγμάτων μεταβολῆς δυνάμεις ᾐσθάνθησαν τὸ καθῆκον ὅπερ εἶχον ν' ἀντικαταστήσωσι καλόν, οὐχὶ κακόν, ἀντὶ κακοῦ· καὶ ἐξεπλήρωσαν τὸ καθῆκον τοῦτο ἐν συνειδήσει. Οἱ δικασταὶ ἐκεῖνοι, καίτοι συνέρρευσαν εἰς Αἴγυπτον ἐκ χωρῶν καὶ ἐθνοτήτων τοσοῦτον ποικίλων· καίτοι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἅπαντες τὸ αὐτὸ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς παιδείας μέτρον, καθ' ἓν ἀνεδείχθησαν ἅπαντες ἀπαράλλακτοι καὶ ἴσοι· τὴν ἀδελφικὴν πρὸς ἀλλήλους σύμπραξιν καὶ τὴν εἰλικρινῆ προαίρεσιν τοῦ νὰ εὕρωσι καὶ ἐφαρμόσωσι τὸ δίκαιον.

Θαρρούντως δὲ δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι οἱ τῆς ἑλληνικῆς Θέμιδος ἀντιπρόσωποι κατ' οὐδὲν ἠλαττώθησαν τῶν ἄλλων ἐπὶ ταῖς δυσὶ ταύταις ἀρεταῖς. Τοῦ μὲν ἐφέτου Ἀντωνιάδου ἐπαινεῖται ἰδίως ἡ δικαστικὴ πεῖρα, τοῦ δὲ πρωταδίκου Διομήδους ἡ νομικὴ ἐπιστήμη, ἀμφότεροι δέ, κατὰ τὴν ὁμόφωνον ὁμολογίαν τῶν τε συναδέλφων καὶ τοῦ Κοινοῦ, διαπρέπουσιν ἐπὶ πνεύματι διαλλακτικῷ καὶ ἀκεραιότητι χαρακτῆρος. Τὸ πῶς ἔπραξεν ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις τὸ σωτήριον λάθος τοῦ νὰ πέμψῃ ἐκεῖ τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, ἤθελεν εἶναι μακρὸν νὰ ἱστορήσω. Κατ' ἀρχὰς ἠκολούθησε τὰ εἰθισμένα καὶ ὑπέδειξεν ὑποψηφίους ἄλλης τάξεως καὶ φύσεως, ἔπειτα ὅμως, δὲν ἠξεύρω πῶς ἀπατηθεῖσα, ἐνέπεσεν ἀπὸ τῆς σκολιᾶς εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Ἐν τῷ μεταξὺ δέ, ἐνῷ ἐδικαιούμεθα καὶ ἦτο εὐκολώτατον νὰ λάβωμεν 4 ἢ τοὐλάχιστον 3 δικαστάς, κατωρθώθη διὰ τῆς περινοίας ἡμῶν νὰ περιορισθῶμεν εἰς 2. Ἀλλὰ ἀφίνων κατὰ μέρος τὰ κωμικοτραγικὰ ταῦτα, συμπληρῶ ὅσα ἠδυνάμην νὰ εἴπω ἐνταῦθα περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου θεσμοθετήματος.

Ἐρχόμενος ἐξ Ἀλεξανδρείας εἰς Μασσαλίαν εἶχον πρὸς τοῖς ἄλλοις συμπλέοντα ἐφέτην, σταλέντα εἰς Αἴγυπτον ὑπὸ μιᾶς τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερομένων εἰς τὰ πράγματα αὐτῆς Δυνάμεων. «Ἄλλοτε, μὲ ἔλεγεν, ἀπεβιβάζοντο εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρόξενοί τινες ῥακενδύται, οἱ ὁποῖοι, διὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐξεπόρνευον τὴν δικαιοσύνην καὶ ἠτίμαζον τὴν παρὰ τῷ Κεδίβῃ ἰσχὺν τῆς Δυνάμεως ἣν ἐξεπροσώπουν, ἐπανήρχοντο μετά τινας ἐνιαυτοὺς εἰς τὰ ἴδια πλειστάκις ἑκατομμυριοῦχοι. Οἱ δὲ διεθνεῖς δικασταί, οἵτινες ἅπαντες ἀνεξαιρέτως εἶχον, πρὶν ἔλθωσιν εἰς Αἴγυπτον, ἀξίωμά τι καὶ ἔντιμον ζωῆς πόρον ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, θέλουσι, μετὰ πολλῶν ἐτῶν ἐν αὐτῇ διατριβήν, ἐπιστρέψει οἴκοι, οἱ μὲν πλεῖστοι μηδὲν ἀποφέροντες, ὀλίγοι δέ τινες οἰκονομήσαντες ἴσως ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτῶν εἴκοσιν ἢ τριάκοντα ἐλεεινὰς φράγκων χιλιάδας. Ἐξεκαθάρισαν ἐν τούτοις ἄχρι τοῦδε 230 περίπου ἑκατομμυρίων ἀπαιτήσεις κατὰ τῆς αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως, μὴ κυρώσαντες ἐξ αὐτῶν εἰμὴ 17 ἢ 18 ἑκατομμύρια. Οἱ μᾶλλον τῶν λοιπῶν σχετικῶς δικαιωθέντες εἶναι οἱ ὑμέτεροι ὁμογενεῖς. Ὄχι διότι, προσέθηκεν ὑπομειδιῶν, ἐχαρίσθημεν πρὸς αὐτούς· ἀλλὰ διότι οἱ μὲν ὑπήκοοι τῶν μεγάλων Δυνάμεων, ἐπερειδόμενοι εἰς τὴν προστασίαν τῶν προξένων αὐτῶν, ἀπῄτουν πεντήκοντα ἀντὶ ἑνός, οἱ δὲ Ἕλληνες, στερούμενοι τοῦ σκανδαλώδους ἐκείνου προνομίου, προέτειναν ἀξιώσεις μετριοφρονεστέρας καὶ οὐχὶ ὅλως πρὸς τὸ δίκαιον ἀπᾳδούσας». Ἀνέφερα τὴν γνώμην ταύτην τοῦ ἀνδρός, διότι οὗτος ἐστάλη ὑπὸ δυνάμεως, ἥτις ὑποτίθεται ὅτι μετανοεῖ ἐπὶ τῇ μεταρρυθμίσει, καθὸ ἀποβαλοῦσα ὡς ἐξ αὐτῆς τὴν προτέραν ἀποκλειστικὴν ἐπιρροήν. Ἐκ τῶν προειρημένων ὅμως δηλοῦται ὅτι, ἐὰν τοιαῦτα φρονοῦσιν οἱ πρόξενοι αὐτῆς, οἱ ἄλλοι δημόσιοι λειτουργοὶ πολὺ ἀπέχουσι τοῦ νὰ ἀποδοκιμάζωσι τὴν ἐπιγενομένην τῶν πραγμάτων μεταβολήν.

Ἀλλ' ἐπανέρχομαι εἰς τὰς ἐν Αἰγύπτῳ ἑλληνικὰς κοινότητας. Αἱ κοινότητες αὗται, ὅσῳ ὀλιγώτερον κινδυνεύουσι νὰ ἀποβάλωσι τὸν ἐθνικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα, τόσῳ πλειότερον διασώζουσι τὰς ἰδιότητας αὐτοῦ. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οἱ ἀπορώτεροι μεμψιμοιροῦσιν ἀδιακόπως κατὰ τῶν εὐπορωτέρων, ἐνῷ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ εὐπορώτεροι αὐτοὶ συντηροῦσι κυρίως τὴν κοινότητα, τὸ νοσοκομεῖον αὐτῆς, τὴν ἐκκλησίαν, τὰ σχολεῖα καὶ εἴ τι ἄλλο. Καὶ ἔπειτα ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Ἰωάννης Δημητρίου, αἱ Ἀθῆναι δὲν ἤθελον εὐτυχήσει ποτὲ νὰ ἴδωσι τὸ Μουσεῖον αὐτῶν κοσμού-

Digitized by Google

μένος διὰ μιᾶς τῶν πλουσιωτάτων αἰγυπτιακῶν Συλλογῶν ὅσαι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἄνευ τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ, Κύριος οἶδεν ἂν καὶ πότε ἤθελε τελειώσει τὸ Πολυτεχνεῖον. Εἰς πόσων κοινωφελῶν ἔργων τὴν εὐόδωσιν δὲν συνετέλεσεν ὁ Ἰωάννης Ἀντωνιάδης, καὶ ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἀναφέρω γεγονὸς ἐν ᾧ προσωπικῶς ἐνδιαφέρομαι, πῶς ἤθελον ἐγὼ αὐτὸς συμπληρώσει καὶ δημοσιεύσει τὴν *Ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους*, ἐὰν μὴ ἐπήρχετό μοι ἀρωγὸς γενναῖος πρὸς τοῦτο ὁ ἀνήρ; Ἡ μήπως εἰς τὸν Ἰδρυτὴν Βιττώρην δὲν ὀφείλεται κυρίως ἡ μεγάλη καὶ τοσοῦτον ἔντιμος διὰ τὴν κοινότητα τῆς Ἀλεξανδρείας συνδρομὴ αὐτῆς εἰς τὸν πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον; Ἠδυνάμην νὰ πολλαπλασιάσω τὰ παραδείγματα ταῦτα τῆς φιλοπάτριδος ἐλευθεριότητος, ἀλλ' ἀρκοῦμαι νὰ προσθέσω ὅτι τοσαύτη εἶναι ἡ φιλοτιμία τῶν ἡμετέρων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὥστε οὐδὲ εἰς τὰς τῶν ἀλλοφύλων κοινοτήτων περὶ ἀγαθοποιῶν ἔργων ἐπικλήσεις ἐκώφευσαν ποτέ, ὅπερ οὐ μικρὸν συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ προαγάγῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις.

Αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ καὶ τὰ δημώδη ἔθιμα τηροῦνται ἐν Αἰγύπτῳ ἀκριβέστερον ἢ ὁπουδήποτε ἄλλου τῆς ἀλλοδαπῆς. Ἐλειτουργήθην τὴν μεγάλην πέμπτην ἐν Καΐρῳ, τὰς δὲ ἀκολουθίας τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τῆς Ἀναστάσεως ἤκουσα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Αἱ ἐκκλησίαι ἔβριθον ὁμογενῶν, ὥστε ἐκ διαλειμμάτων ἐνόμιζον ὅτι εὑρίσκομαι εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἢ τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην, ἢ τὸν Ἅγιον Γεώργιον. Κατὰ τὴν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως ὁ Γενικὸς Πρόξενος καὶ πολιτικὸς πράκτωρ, ἱστάμενος ἐκεῖ ἐν στολῇ καὶ ἐν τόπῳ περιόπτῳ, ἦτο ἡ ἔμβιος οὕτως εἰπεῖν εἰκὼν τῆς ἐπισήμου Πατρίδος· ὅτε δὲ ἤχησε τὸ *Χριστὸς Ἀνέστη*, οἱ ἐκραγέντες πυκνοὶ πυροβολισμοί, οἱ ἁπανταχοῦ τῆς πόλεως δι' ὅλης τῆς Κυριακῆς ἐξακολουθήσαντες, μὲ ἔφερον νὰ ἐρωτῶ πολλάκις ἐμαυτὸν ἐὰν εἶμαι εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἢ εἰς Ἀθήνας.

Οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἕλληνες ἀκολουθοῦσι τὸ νέον ἡμερολόγιον, παρεκτὸς ἐννοεῖται τῶν ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν. Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ἐθνικὰς περιστάσεις τηροῦσι τὴν πάτριον χρονολογίαν, ἰδίως δὲ δὲν λησμονοῦσι πότε πανηγυρίζεται ἐν Ἑλλάδι ἡ πρώτη τοῦ μαΐου. Πρὸ δεκαπέντε λοιπὸν ἀκριβῶς ἡμερῶν ὅμιλος πολὺς Ἀλεξανδρέων, εἰς ὃν μὲ ἔκαμαν τὴν τιμὴν νὰ μὲ καλέσωσιν, ἀπῆλθεν ἵνα ἑορτάσῃ τὴν 1 μαΐου εἰς Ῥάμλι, κωμόπολιν κομψοτάτην καὶ ὁπωσοῦν δροσεράν, κειμένην ἡμίσειαν περίπου σιδηροδρομικὴν ὥραν μακρὰν τῆς πρωτευούσης. Ἐκεῖ διήλθομεν 11 ὥρας καταπνεόμενοι ὑπὸ τῆς θαλασσίας αὔρας ἐν οἰκίᾳ εὐρυχώρῳ, περιεζωσμένῃ ὑπὸ κήπου ἀμφιλαφοῦς. Τὸ πρόγευμα παρετέθη τὴν 1 μ. μ., τὸ δὲ γεῦμα περὶ τὴν 8. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ μὲν νεώτεροι ἐχόρευον ὑπὸ τὸν ἦχον καλλίστης μουσικῆς, οἱ δὲ πρεσβύτεροι ἐτέρποντο θεώμενοι τὸν χορὸν ἢ ἐδιδάσκοντο σπουδαιολογοῦντες πρὸς ἀλλήλους. Ἐκεῖ ἦτο ὁ βαρὼν Δαπέννας, ὅστις ἐπὶ τοῦ γεύματος προέτεινε πρόποσιν ἐνθουσιώδη ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀλεξανδρείας, εἰς ἣν ἀπήντησεν ὁ πολιτικὸς ἡμῶν πράκτωρ. Ἐκεῖ ἦτο ὁ χαριέστατος τῶν Γαληνῶν, ὁ ἰατρὸς Ταγκαρόλας, ὅστις κερδαίνει, ὡς βεβαιοῦσι, περὶ τὰς 100,000 φράγκων κατ' ἔτος. Ἀλλ' οὐκ ὀλίγοι καὶ ἄλλοι τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἡμετέρων Ἀσκληπιαδῶν τιμῶσι τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην· ἰδίως δὲ εἰμποροῦμεν νὰ ἐγκαυχώμεθα ὅτι τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ διεθνοῦς ἰατροσυνεδρίου προΐσταται ἰατρὸς Ἕλλην, ὁ Ἀθηναῖος Νεροῦτσος, τοῦ ὁποίου, καὶ ὡς αἰγυπτιολόγου, ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ μνημονεύσω ἐν μιᾷ τῶν προηγουμένων ἐπιστολῶν μου. Ἐκεῖ ἦσαν οἱ δύο ἡμῶν δικασταί, οἵτινες δὲν ἀποβάλλουσιν ἐν ταῖς κοινωνικαῖς αἰθούσαις τὴν ἀξίαν ἣν ἔχουσιν ἐν τῷ ναῷ τῆς Θέμιδος. Ἐκεῖ τελευταῖον ἀπήντησα τρίτην φορὰν μίαν τῶν κυριῶν ἐκείνων, ὧν ἕνεκα τοσοῦτον ἐφημίσθη τὸ κάλλος τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνίδων. Τὸ κάλλος αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως εἰμὴ διὰ μελέτης τινός, καὶ διὰ τοῦτο εἷς τῶν φίλων μου μ' ἔλεγεν ὅτι ἀνεδείχθην ὁπωσοῦν παλίμβολος εἰς τὰς περὶ αὐτοῦ κρίσεις. Οἱ ὀφθαλμοὶ φαίνονται ὡς ὑπὸ ἐλαφροῦ τινος νέφους κεκαλυμμένοι· τὸ δὲ στόμα, τὸ ὁποῖον προδήλως ἐπλάσθη ἵνα καταθέλγῃ διὰ τοῦ λόγου τοὺς ἀκροωμένους, συνήθως σιωπᾷ, ἀλλ' ὅταν ὁμιλήσῃ, ὑπάρχει τι ἐν τῇ φωνῇ ταύτῃ, ἥτις ἐξέρχεται, νομίζεις, ἀπὸ τοῦ νεφελώδους ἐκείνου βλέμματος, ὑπάρχει τι τὸ προαναγγέλλον κίνδυνον. Εἰς τὰ δυσπροσπέλαστα παράλια τῆς Δανίας, τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Σουηδίας ἠγέρθησαν ἰδιότυποί τινες φάροι, τοὺς ὁποίους οἱ ναῦται, ἐν τῇ γραφικῇ αὐτῶν γλώσσῃ, ἀπεκάλεσαν Sirènes de bruma, ἤτοι σειρῆνας τῆς ὁμίχλης. Οἱ φάροι οὗτοι δὲν φεγγοβολοῦσι, μελῳδοῦσι μόνον ἐκ διαλειμμάτων, ὁ δὲ πελαγοδρόμων, ὁ ἀκούσας τὴν μελῳδίαν ταύτην, ὀφείλει νὰ παλινδρομήσῃ, ἐὰν ἦναι συνετὸς καὶ δὲν θέλῃ νὰ πάθῃ ναυάγιον οἰκτρόν. Ἀγνοῶ τίς πρῶτος ἐπενόησε τὰς σειρῆνας τῆς ὁμίχλης, ἀλλὰ βεβαίως ἐκείνην ἀπεμιμήθη. Τὴν προτεραίαν τοῦ ἀπόπλου μου τὴν εἶδον αὖθις· καὶ τότε προσεχῆ ἔχων καὶ ἀσφαλῆ τὴν ὑποχώρησιν, μετ' ἀθορύβου ἤδη εὐφροσύνης ἤκουσα αὐτὴν διαλεγομένην καὶ ἐπευχομένην μοι ἐπὶ τέλους κατευόδιον διὰ φωνῆς, ἥτις ἀναμφισβητήτως αὐτὴ καὶ μόνη ἐμάλαξε τὰ συνήθως θηριώδη κύματα τοῦ Λιβυκοῦ, τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Τῇ 10 Ἰουνίου 1822 παρεδόθη εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν.

Digitized by Google

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Έκτορος Μαλὼ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 323.

ΙΓ'

Τὰ λατομεῖα τῆς Γεντιλλῆς.

Ὅσον εἴμεθα εἰς τὸν δρόμον, ὅπου ἦσαν ἄνθρωποι, ὁ Βιτάλης ἐπεριπάτει χωρὶς νὰ λέγῃ τίποτε· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἰσήλθομεν εἰς ἔρημον δρομίσκον. Τότε ἐκάθησεν εἰς λίθον καὶ πολλάκις ἐπέρασε τὴν χεῖρά του εἰς τὴν κεφαλήν του, ὅπερ ἦτον παρ' αὐτῷ δεῖγμα στενοχωρίας.

— Καλὸν εἶναι ἴσως νὰ ἐνδίδῃ τις εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν, εἶπεν ὡς ἂν ὡμίλει καθ' ἑαυτόν· ἀλλ' ἰδοὺ ἡμεῖς εἰς τοὺς δρόμους τῶν Παρισίων, χωρὶς ὀβολὸν εἰς τὸ βαλάντιον, χωρὶς τεμάχιον ἄρτου εἰς τὸν στόμαχον. Πεινᾷς;

— Δὲν ἔφαγον τίποτε μετὰ τὸν ὀλίγον ξηρὸν ἄρτον ὅπου μ' ἐδώσατε σήμερον τὸ πρωΐ.

— Αἲ λοιπόν, φίλτατόν μου παιδίον, διατρέχεις τὸν κίνδυνον νὰ κοιμηθῇς ἀπόψε χωρὶς νὰ δειπνήσῃς. Ἀκόμη καὶ ἂν ἠξεύρομεν ποῦ νὰ κοιμηθῶμεν!

— Εἴχετε λοιπὸν σκοπὸν νὰ κοιμηθῆτε εἰς τοῦ Γαροφόλη;

— Σκοπὸν εἶχον σὺ νὰ κοιμηθῇς ἐκεῖ· καὶ ἐπειδὴ διὰ τὸν χειμῶνά σου θὰ μὲ ἐδίδε περὶ τὰ εἴκοσι φράγκα, θὰ ἠμπόρουν πρὸς τὸ παρὸν νὰ οἰκονομηθῶ. Βλέπων ὅμως πῶς φέρεται πρὸς τὰ παιδία, δὲν ἐκρατήθην. Δὲν εἶχες ὄρεξιν νὰ μείνῃς πλησίον του. Δὲν εἶναι ἀληθές;

— Ὢ! εἶσθε τόσον καλός.

— Ἴσως ἡ καρδία τοῦ νέου δὲν ἀπέθανεν ἐντελῶς εἰς τὸν γέροντα ἐπαίτην. Δυστυχῶς ἐν ᾧ ὁ ἐπαίτης εἶχεν ὑπολογίσει καλῶς, ὁ νέος ὅλα τ' ἀνέτρεψε. Τώρα ποῦ νὰ ὑπάγωμεν;

Ἦτον ἤδη ἔξω ὥρας, καὶ τὸ ψῦχος, ἀφ' οὗ εἶχε πραϋνθῆ τὴν ἡμέραν, ἔγινε πάλιν δριμὺ καὶ παγετῶδες. Ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἀπὸ βορρᾶ· ἡ νὺξ θὰ ἦτον κακή.

Ὁ Βιτάλης ἔμεινε πολλὴν ὥραν εἰς τὸν λίθον καθήμενος, ἐν ᾧ ἡμεῖς, ὁ Κάπης καὶ ἐγώ, ἐμέναμεν ἐμπρός του ἀκίνητοι, περιμένοντες τὴν ἀπόφασίν του. Τέλος ἠγέρθη.

— Ποῦ ὑπάγωμεν;

— Εἰς Γεντιλλήν, νὰ κατορθώσωμεν νὰ εὕρωμεν ἓν λατομεῖον ὅπου εἶχον ἄλλοτε κοιμηθῆ. Εἶσαι ἀπηυδημένος;

— Ἀνεπαύθην εἰς τοῦ Γαροφόλη.

— Τὸ κακὸν ὅτι ἐγὼ δὲν ἀνεπαύθην διόλου, καὶ ὅτι ἐντελῶς ἀπέκαμα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάγωμεν. Ἐμπρός, παιδία μου.

Αὕτη ἦτον ἡ εὔθυμος ἔκφρασίς του πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς τὰ κυνάρια. Ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ὅμως τὴν εἶπε λυπηρῶς.

Ἰδοὺ λοιπὸν διατρέχομεν τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων. Ἡ νὺξ εἶναι σκοτεινή, καὶ τὸ φωταέριον, κινούμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐντὸς τῶν φανῶν, φωτίζει κακῶς τὴν λεωφόρον. Εἰς πᾶν βῆμα ὀλισθαίνομεν εἰς τὰ παγωμένα ὕδατα τοῦ ὀχετοῦ εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον, ἢ εἰς τὸν πάγον ὅστις καλύπτει τὰ πεζοδρόμια. Ὁ Βιτάλης μὲ κρατεῖ ἐκ τῆς χειρός, καὶ ὁ Κάπης μᾶς παρακολουθεῖ πλησιέστατα. Ἐνίοτε μόνον μένει ὀπίσω, ζητῶν εἰς τοὺς σωροὺς τῶν ἀκαθαρσιῶν ἂν δὲν θὰ εὕρῃ κἀνὲν κόκκαλον ἢ κἀνὲν ξηρὸν τεμάχιον ἄρτου, διότι καὶ ἐκείνου τὸν στόμαχον κεντᾷ ἡ πεῖνα. Ἀλλ' αἱ ἀκαθαρσίαι ἀποτελοῦσι μέγαν ὄγκον πάγου, καὶ ματαία εἶναι ἡ ἔρευνά του. Τότε, καταβιβάζων τὰ ὦτα, τρέχει κατόπιν μας.

Μετὰ τὰς μεγάλας ὁδοὺς οἱ δρομίσκοι. Ἔπειτα ἄλλαι πάλιν μεγάλαι ὁδοί. Ἐξακολουθοῦμεν πάντοτε περιπατοῦντες, καὶ οἱ ὀλίγοι παροδῖται ὅσους ἀπαντῶμεν φαίνονται βλέποντες ἡμᾶς μετ' ἐκπλήξεως. Ἑλκύει ἆρά γε τὴν προσοχήν των ἡ ἐνδυμασία μας, ἢ τὴν ἑλκύει τὸ ἀπηυδημένον μας βῆμα; Ὅταν δὲ διερχώμεθα ἔμπροσθεν ἀστυνομοφυλάκων, αὐτοὶ στρέφονται πέριξ ἡμῶν, καὶ ἱστάμενοι ἔπειτα μᾶς παρακολουθοῦσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἐν τούτοις, χωρὶς λέξιν νὰ προφέρῃ, ὁ Βιτάλης προχωρεῖ βαθέως κύπτων. Ἂν καὶ εἶναι τόσον ψυχρὰ ἡ νύξ, ἡ χείρ του καίει τὴν ἰδικήν μου. Μοὶ φαίνεται ὅτι τρέμει. Ἐνίοτε, ὅταν ἵσταται ἵνα στηριχθῇ ἐπὶ μίαν στιγμὴν εἰς τὸν ὦμόν μου, αἰσθάνομαι ὅλον τὸ σῶμά του ὡς σπασμωδικῶς κινούμενον.

Συνήθως δὲν ἐτόλμων πολὺ νὰ τὸν ἐρωτῶ· ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἠθέτησα τὸν κανόνα μου· ἄλλως τε δὲ ᾐσθανόμην καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ τὸν εἴπω ὅτι τὸν ἀγαπῶ, ἢ τοὐλάχιστον ὅτι ἤθελον νὰ πράξω τι δι' αὐτόν.

— Εἶσθε ἄρρωστος; τῷ εἶπον εἰς μίαν στιγμὴν καθ' ἣν εἴχομεν σταθῆ.

— Φοβοῦμαι, καὶ τοὐλάχιστον βεβαίως εἶμαι κουρασμένος. Αἱ ἡμέραι αὗται τῆς ὁδοιπορίας ἦσαν πολὺ μακραὶ διὰ τὴν ἡλικίαν μου, καὶ τὸ ψῦχος αὐτῆς τῆς νυκτὸς εἶναι πολὺ δριμὺ διὰ τὸ νωθρὸν αἷμά μου. Ἐχρειαζόμην καλὴν κλίνην, δεῖπνον εἰς δωμάτιον κλειστὸν καὶ ἔμπροσθεν καλῆς φωτιᾶς. Ἀλλ' ὅλ' αὐτὰ εἶναι ὄνειρα. Ἐμπρός, παιδία!

Ἐμπρός! εἴχομεν ἤδη ἐξέλθει τῆς πόλεως, ἢ τοὐλάχιστον τῶν οἰκιῶν, κ' ἐπορευόμεθα πότε μεταξὺ δύο παραλλήλων τοίχων, πότε εἰς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα, καὶ ἐπροχωροῦμεν ἀδιακόπως. Δὲν ὑπῆρχον πλέον οὔτε παροδῖται, οὔτε ἀστυνομοφύλακες, οὔτε φανάρια φωταερίου· μόνον δ' ἐνίοτε ἔλαμπεν ἓν παράθυρον ὑπὲρ τὰς κεφαλάς μας, καὶ ὁ οὐρανὸς εἶχε χρῶμα βαθὺ κυανοῦν καὶ ὀλίγους ἀστέρας. Ὁ ἄνεμος, πνέων δριμὺς καὶ ψυχρός, μᾶς ἐκόλλα τὰ ἐνδύματα εἰς τὸ σῶμα. Εὐτυχῶς μᾶς προσέβαλλεν εἰς τὴν ῥάχιν· ἀλλά

ὁ βραχίων τοῦ ἐνδύματός μου εἶχεν ἐξηλωθῆ, καὶ διὰ τῆς ὀπῆς ταύτης εἰσέπνεεν ὁ βορρᾶς, καὶ ἐκυκλοφόρει περὶ τὸ σῶμά μου, ὅπερ ποσῶς δὲν συνετέλει εἰς τὸ νὰ μὲ θερμαίνῃ.

Ἂν καὶ ἦτον σκότος βαθὺ, καὶ αἱ ὁδοὶ συνεχέστατα διεσταυροῦντο, ὁ Βιτάλης ὅμως ἐβάδιζεν ὡς ἄνθρωπος ἠξεύρων ποῦ ὑπάγει, καὶ γνωρίζων τὸν δρόμον του ἄριστα. Τὸν ἠκολούθουν ἑπομένως χωρὶς φόβου μὴ πλανηθῶμεν, καὶ ἄλλην μὴ ἔχων μέριμναν πλὴν τοῦ ἂν τέλος δὲν θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ λατομεῖον ἐκεῖνο.

Ἀλλ' αἴφνης ὁ Βιτάλης ἐστάθη.

— Βλέπεις τινὰ δένδρα; μοὶ εἶπε.

— Δὲν βλέπω τίποτε.

— Δὲν βλέπεις μελανὸν ὄγκον;

Ἔρριψα πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὶν ἢ ἀποκριθῶ. Πρέπει νὰ ἤμεθα εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος, διότι τὸ βλέμμα μου ἐβυθίσθη εἰς σκοτεινὰς ἐκτάσεις, χωρὶς οὐδὲν ἀντικείμενον ν' ἀπαντᾷ, οὔτε δένδρα οὔτε οἰκίας. Τὸ κενὸν ἦτον πέριξ ἡμῶν καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἦχος ἠκούετο, πλὴν τοῦ ἀνέμου συρίζοντος παρὰ τὸ ἔδαφος πρὸς ἀοράτους θάμνους.

— Ὢ! ἂν εἶχον τοὺς ὀφθαλμούς σου, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Ἡ ὅρασίς μου εἶναι θαμβή. Ἰδὲ ἐκεῖ κάτω.

Καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρά του κατ' εὐθεῖαν ἔμπρός του· ἔπειτα δὲ, ἐπειδὴ δὲν ἀπεκρινόμην, διότι δὲν ἐτόλμων νὰ εἴπω ὅτι δὲν βλέπω τίποτε, ἤρχισε πάλιν νὰ περιπατῇ.

Λεπτά τινα παρῆλθον ἐν σιωπῇ· ἔπειτα δ' ἐστάθη καὶ πάλιν, καὶ μ' ἠρώτησεν ἐκ νέου ἂν δὲν βλέπω τὰ δένδρα. Δὲν ᾐσθανόμην δὲ πλέον τότε ἡμᾶς τόσον ἀσφαλεῖς ὡς πρωτοῦ, καὶ ἐξ ἀορίστου φόβου ἔτρεμεν ἡ φωνή μου, ὅταν ἀπεκρίθην ὅτι δὲν βλέπω τίποτε.

— Ὁ φόβος ταράττει τοὺς ὀφθαλμούς σου, εἶπεν ὁ Βιτάλης.

— Σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν βλέπω δένδρα.

— Οὔτε ἕνα μέγαν τροχόν;

— Δὲν φαίνεται τίποτε.

— Ἂς περιπατήσωμεν ἀκόμη πέντε λεπτά, καὶ ἂν δὲν ἴδωμεν τὰ δένδρα, θὰ ἐπιστρέψωμεν. Θὰ ἐπῆρα δρόμον κακόν.

Ἀφ' ὅτου ἐνόησα ὅτι ἦτον δυνατὸν νὰ ἐπλανήθημεν δὲν εἶχον πλέον δυνάμεις. Ὁ Βιτάλης μ' ἔσυρεν ἐκ τοῦ βραχίονος.

— Αἴ, λοιπόν;

— Δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ περιπατήσω.

— Καὶ ἐγὼ νομίζεις ὅτι ἠμπορῶ νὰ σὲ φέρω; Ὅ,τι μὲ κρατεῖ ἀκόμη ὀρθὸν εἶναι ὁ στοχασμὸς ὅτι ἂν καθήσωμεν, δὲν θὰ σηκωθῶμεν πλέον, καὶ θ' ἀποθάνωμεν ἐκ τοῦ ψύχους. Ἐμπρός!

Ἑπομένως τὸν ἠκολούθησα.

— Ὁ δρόμος ἔχει τροχιὰς βαθείας;

— Δὲν ἔχει διόλου.

— Πρέπει ὀπίσω νὰ ἐπιστρέψωμεν.

Ὁ ἄνεμος, ὅστις μᾶς ἐφύσα ὄπισθεν, μᾶς ἐκτύπησεν ἤδη κατὰ πρόσωπον, καὶ τόσον σφοδρῶς, ὥστε ἀπεπνιγόμην, καὶ ᾐσθάνθην πόνον δριμὺν ὡς καύματος.

Δὲν ἐβαδίζομεν πολὺ ταχέως ἐρχόμενοι· ἀλλ' ἐπιστρέφοντες ἐπορευόμεθα πολὺ βραδύτερον.

— Ὅταν ἴδῃς τροχιάς, νὰ μοὶ τὸ εἴπῃς, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Ὁ δρόμος μας πρέπει νὰ εἶναι ἀριστερά. Μία θάμνος ἀκανθωτὴ εἶναι εἰς τὸ χώρισμα.

Ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἐπεριπατοῦμεν οὕτω παλαίοντες κατὰ τοῦ ἀνέμου. Εἰς τὴν πένθιμον σιωπὴν τῆς νυκτὸς τὸ βῆμα ἡμῶν ἀντήχει ἐπὶ τοῦ ἐσκληρυμμένου ἐδάφους. Ἂν καὶ μόλις ἐδυνάμην νὰ κινήσω ἕνα πόδα ἔμπρὸς τοῦ ἄλλου, ἐγὼ τώρα ἔσυρον τὸν Βιτάλην. Μετὰ ποίων παλμῶν καρδίας κατεσκόπευον τὰ ἀριστερὸν τῆς ὁδοῦ!

Μικρὸς ἐρυθρὸς ἀστὴρ ἔλαμψεν αἴφνης εἰς τὰ σκότη.

— Φῶς, εἶπον ἐκτείνων τὴν χεῖρα.

— Ποῦ;

Ὁ Βιτάλης ἐκύτταξεν. Ἀλλ' ἂν καὶ τὸ φῶς ἔλαμπεν εἰς ἀπόστασιν, ἥτις δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι πολὺ μεγάλη, δὲν εἶδε τίποτε. Ἐκ τούτου ἐνόησα ὅτι ἡ ὅρασίς του ἐξησθένησε, διότι συνήθως ἦτον μακρὰ καὶ ὀξυδερκὴς τὴν νύκτα.

— Τί μᾶς ἐνδιαφέρει τοῦτο τὸ φῶς; εἶπεν. Εἶναι λύχνος καίων εἰς τὴν τράπεζαν τινὸς ὅστις ἐργάζεται, ἢ παρὰ τὴν κλίνην τινὸς ἀποθνήσκοντος. Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν νὰ κρούσωμεν τὴν θύραν του. Εἰς τὴν ἐξοχὴν τὴν νύκτα θὰ ἦτον δυνατὸν νὰ ζητήσωμεν φιλοξενίαν· ἀλλ' εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων φιλοξενία δὲν δίδεται. Οἰκίαι δι' ἡμᾶς δὲν ὑπάρχουσιν. Ἐμπρός!

Ἐπὶ λεπτά τινα ἀκόμη ἐπεριπατήσαμεν· ἔπειτα δὲ μ' ἐφάνη ὅτι εἶδα ὁδὸν κόπτουσαν τὴν ἰδικήν μας, καὶ εἰς τὴν γωνίαν αὐτῆς τῆς ὁδοῦ ἀντικείμενόν τι μελανὸν, ἴσως τὴν θάμνον τῶν ἀκανθῶν. Ἀφῆκα τότε τὴν χεῖρα τοῦ Βιτάλη ὅπως προχωρήσω ταχύτερον. Τροχιαὶ διέτεμνον αὐτὴν τὴν ὁδόν.

— Ἰδοὺ ἡ ἄκανθα. Ὑπάρχουν καὶ τροχιαί.

— Δός μοι τὴν χεῖρά σου· ἐσώθημεν. Τὸ λατομεῖον ἀπέχει μόνον πέντε λεπτά. Παρατήρησον καλά· θὰ ἴδῃς τὰ δένδρα.

Καὶ τῷ ὄντι μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶδον ὄγκον σκοτεινὸν, καὶ εἶπον ὅτι βλέπω τὰ δένδρα.

Ἡ ἐλπὶς ἀνεζωπύρησε τὴν δραστηριότητά μας, οἱ πόδες μου ἦσαν ὀλιγώτερον βαρεῖς, καὶ ἡ γῆ ὀλιγώτερον σκληρὰ ὑπ' αὐτούς.

Τὰ πέντε ὅμως λεπτὰ τοῦ Βιτάλη μοὶ ἐφάνησαν αἰώνια.

— Περισσότερα ἀπὸ πέντε λεπτὰ εἴμεθα ἤδη εἰς τὸν καλὸν δρόμον, μοὶ εἶπεν αὐτὸς ἱστάμενος.

— Οὕτω μοὶ φαίνεται.

— Πρὸς ποῦ διευθύνονται αἱ τροχιαί;

— Ἐξακολουθοῦσι κατ' εὐθεῖαν.

Digitized by Google

— Η είσοδος του λατομείου πρέπει να είναι εις τ' αριστερά. Θα επεράσαμεν έμπρος χωρίς να την ίδωμεν. Εις την σκοτεινήν αυτήν νύκτα είν' ευκολώτατον· από τας τροχιάς όμως έπρεπε να εννοήσωμεν ότι επροχωρούμεν πέραν του δέοντος.

— Σας βεβαιώ ότι αι τροχιαί δεν εστράφησαν προς τ' αριστερά.

— Όπως δήποτε, ας επιστρέψωμεν πάλιν οπίσω.

Και εκ νέου πάλιν επεστρέψαμεν προς την διεύθυνσιν όθεν ηρχόμεθα.

— Βλέπεις τώρα τα δένδρα;

— Ναι, εκεί, προς τ' αριστερά.

— Και τας τροχιάς;

— Δεν υπάρχουσι.

— Είμαι τυφλός; είπεν ο Βιτάλης τρίβων τους οφθαλμούς του. Ας υπάγωμεν κατ' ευθείαν εις τα δένδρα. Δός μοι την χείρά σου.

— Είναι τοίχος εδώ.

— Είναι σωρός πετρών.

— Όχι, σας βεβαιώ ότι είναι τοίχος.

Ό,τι έλεγον ήτον εύκολον ν' αποδειχθή, διότι ολίγα μόνον βήματα από του τείχους απείχομεν. Ο Βιτάλης προσήλθε τα ολίγα εκείνα βήματα, και επειδή δεν επίστευεν εις τους οφθαλμούς του, έψαυε διά των χειρών το κώλυμα ό ωνόμαζον εγώ τοίχον, εκείνος δε σωρόν πετρών.

— Τοίχος είναι· οι λίθοι είναι κατά τάξιν συνηρμολογημένοι, και οσφραίνομαι τον πηλόν. Πού λοιπόν είναι η είσοδος; Ερεύνησον τας τροχιάς.

Έκλινα τότε εις το έδαφος και παρηκολούθησα τον τοίχον μέχρι του άκρου του, χωρίς ν' απαντήσω καμμίαν τροχιάν· έπειτα δ' επέστρεψα προς τον Βιτάλην, και εξηκολούθησα ερευνών κατά την εναντίαν διεύθυνσιν. Το αποτέλεσμα ήν το ίδιον· πανταχού τοίχος, ουδαμού άνοιγμα εις τον τοίχον τούτον, ουδαμού εις το έδαφος δρόμος, τροχιά ή ίχνος ενδεικνύον είσοδον.

— Δεν ευρίσκω άλλο παρά χιόνα.

Η θέσις ήτον φοβερά. Βεβαίως ο κύριός μου επλανήθη, και δεν ήτον εκεί το ζητούμενόν λατομείον.

Ότε τω είπον ότι δεν ευρίσκω τας τροχιάς αλλά μόνον χιόνα, έμεινε μίαν στιγμήν χωρίς ν' αποκριθή, και έπειτα, θέσας πάλιν τας χείράς του εις τον τοίχον, τον περιέτρεξεν από πέρατος εις πέρας· ο δε Κάπης, όστις δεν ενόει τί εδήλουν αυτά τα κινήματα, εγαύγιζεν ανυπομόνως.

Εγώ επεριπάτουν όπισω του Βιτάλη.

— Πρέπει να ζητήσω παρέκει;

— Όχι· το λατομείον είναι τετειχισμένον.

— Τετειχισμένον;

— Έκλεισαν το στόμιόν του, και είναι αδύνατον να εισέλθωμεν.

— Και τότε;

— Τί θα κάμωμεν; Τούτο δεν εννοείς; Δεν ηξεύρω. Θα μείνωμεν εδώ ν' αποθάνωμεν.

— Ω! κύριε.

— Ναι, δεν θέλεις συ ν' αποθάνης. Είσαι νέος και προσηλωμένος εις την ζωήν. Ας είναι λοιπόν! προχωρούμεν. Ημπορείς να περιπατήσης;

— Αλλά σεις;

— Όταν δεν θα ημπορέσω πλέον, θα πέσω καθώς πίπτει το άλογον από τα γηράματα.

— Και πού να υπάγωμεν;

— Να επιστρέψωμεν εις τα Παρίσια. Όταν απαντήσωμεν χωροφύλακας, θα μας υπάγουν εις τον αστυνομικόν σταθμόν. Ήθελον να το αποφύγω· αλλά δεν θέλω να σ' αφήσω ν' αποθάνης από το ψύχος. Έμπρος, Ρεμίδιόν μου, έμπρος καλόν μου παιδίον. Έχε θάρρος.

Και αναποδίσαντες, ηρχίσαμεν να διατρέχωμεν πάλιν την οδόν ήν ήλθομεν, κατ' εναντίαν διεύθυνσιν. Τί ώρα ήτον; Ιδέαν δεν είχον. Είχομεν βαδίσει πολύ, πάρα πολύ, και βραδέως. Ήτον ίσως μεσονύκτιον; ήτον μία η ώρα; Ο ουρανός είχε πάντοτε το αυτό βαθύ κυανούν χρώμα, ήτον ασέληνος, και σπάνιοι έλαμπον αστέρες, φαινόμενοι μικρότεροι του συνήθους. Ο άνεμος, αντί να κοπάση, είχε γίνει σφοδρότερος, και ήγειρε παρά την οδόν στροβίλους χιονώδους κονιορτού, όστις μας εμάστιζε το πρόσωπον. Αι οικίαι παρ' ας διηρχόμεθα ήσαν κεκλεισμέναι και αφώτιστοι· μοι εφαίνετο δε ότι αν οι άνθρωποι όσοι εκεί εκοιμώντο εις τα θερμά στρώματά των ήξευρον πόσον εκρυόνομεν, θα μας ήνοιγον την θύραν των.

Αν επεριπατούμεν ταχέως, θα επεφέρομεν αντενέργειάν τινα κατά του ψύχους· αλλ' ο Βιτάλης επροχώρει μετά κόπου και εφύσα. Η πνοή του ήτον ηχηρά και ασθμαίνουσα, ως αν είχε τρέξει. Ότε τον ηρώτων, δεν μοι απεκρίνετο, και διά της χειρός μοι ένευε βραδέως ότι δεν ηδύνατο να ομιλήση.

Από της εξοχής είχομεν επιστρέψει εις την πόλιν, δηλαδή επεριπατούμεν μεταξύ τοίχων υπέρ ους από διαστήματος εις διάστημα εκρέματο λύχνος, όστις κινούμενος εις τον άνεμον, εξέπεμπε κρότον σιδήρων.

Ο Βιτάλης εστάθη, και ενόησα ότι δεν ημπόρει πλέον να προχωρήση.

— Θέλετε να κτυπήσω εις μίαν από ταύτας τας θύρας;

— Όχι· δεν θα μας ανοίξουν. Κηπουροί λαχανοκήπων κατοικούν εδώ μόνον, και την νύκτα δεν εξυπνούν. Ας προχωρήσωμεν.

Αλλ' η θέλησίς του υπερέβαινε τας δυνάμεις του. Μετά τινα βήματα εστάθη και πάλιν.

— Πρέπει ν' αναπαυθώ ολίγον, είπε. Δεν ημπορώ.

Εις ξυλίνην φραγήν υπήρχε θύρα, και υπεράνω της φραγής ηγείρετο καθέτως μέγας σωρός κο-

Digitized by Google

πρίας, ὁποῖοι ὑπάρχουσι συνήθως εἰς τοὺς λαχανοκήπους πρὸς λίπασμα. Ὁ ἄνεμος, πνέων ἐπὶ τοῦ σωροῦ, εἶχε ξηράνει τὰ ἄχυρα τῆς ἀνωτέρας αὐτοῦ ἐπιφανείας, καὶ εἶχε σκορπίσει ἱκανῶς βαθεῖαν αὐτοῦ στιβάδα εἰς τὴν ὁδόν, ἀμέσως ὑπὸ τὴν φραγήν.

— Θὰ καθήσω ἐκεῖ, εἶπεν ὁ Βιτάλης.

— Ἀλλ' εἴχετε εἰπεῖ ὅτι ἂν καθήσωμεν, θὰ μᾶς καταλάβῃ τὸ ψῦχος, καὶ δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν πλέον νὰ ἐγερθῶμεν.

Χωρὶς δὲ νὰ μοὶ ἀποκριθῇ, μοὶ ἔνευσε νὰ συνάξω τὰ ἄχυρα ἐκεῖνα παρὰ τὴν θύραν, καὶ ἔπεσεν εἰς τὸ ἀχυρόστρωμα ἐκεῖνο μᾶλλον ἢ ὅτι ἐκάθησεν. Οἱ ὀδόντες του ἐκτύπουν, καὶ ἔτρεμεν ὅλον τὸ σῶμά του.

— Φέρε καὶ ἄλλα ἄχυρα, μοὶ εἶπεν. Ὁ σωρὸς τῆς κοπρίας μᾶς προφυλάττει κατὰ τοῦ ἀνέμου.

Κατὰ τοῦ ἀνέμου, ἦτον ἀληθές, ὄχι ὅμως καὶ κατὰ τοῦ ψύχους. Ἀφ' οὗ ἐσώρευσα ὅσα ἄχυρα ἐδυνήθην νὰ συνάξω, ἦλθον καὶ ἐκάθησα πλησίον τοῦ Βιτάλη.

— Ὅλως διόλου πλησίον εἰς τὸ σῶμά μου, εἶπε, καὶ λάβε τὸν Κάπην ἐπάνω σου· θὰ σὲ θερμαίνῃ ὀλίγον.

Ὁ Βιτάλης ἦτον ἄνθρωπος ἔμπειρος, καὶ ἤξευρεν ὅτι εἰς τὴν θέσιν ἡμῶν τὸ ψῦχος ἐδύνατο ν' ἀποβῇ θανατηφόρον. Διὰ νὰ ἐκτεθῇ ἐπομένως εἰς τοιοῦτον κίνδυνον πρέπει νὰ εἶχε καταντήσει εἰς τὰ ἔσχατα.

Καὶ οὕτως ἦτον τῷ ὄντι. Πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐκοιμᾶτο πᾶσαν ἑσπέραν, ἀφ' οὗ εἶχεν ἐξαντληθῆ ὑπὲρ δύναμιν, καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος κάματος, ἐπελθὼν μεθ' ὅλους τοὺς ἄλλους, τὸν εὗρε πολὺ ἐξησθενημένον καὶ πολὺ ἐξηντλημένον διὰ τῶν συνεχῶν ἀγώνων, διὰ τῶν στερήσεων καὶ διὰ τῆς ἡλικίας, ὥστε νὰ δυνηθῇ περαιτέρω ν' ἀνθέξῃ.

Εἶχε συναίσθησιν τῆς καταστάσεώς του; Ποτὲ δὲν τὸ ἔμαθον. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν, καλυφθεὶς ὑπὸ τῶν ἀχύρων, συνεπιεζόμην πλησίον του, ᾐσθάνθην ὅτι ἔκλινε πρὸς τὸ πρόσωπόν μου καὶ μ' ἐφίλησεν. Αὕτη ἦτον ἡ δευτέρα φορά· καὶ ἦτον, φεῦ! ἡ τελευταία!

Ὀλίγον ψῦχος ἀφαιρεῖ τὸν ὕπνον τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τρέμοντες ὑπάγουσιν εἰς τὴν κλίνην των· μέγα ὅμως καὶ διαρκὲς ψῦχος φέρει νάρκην καὶ αἱμωδίασιν εἰς ὅποιον καταλάβῃ εἰς τὸ ὕπαιθρον. Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς ἡμᾶς.

Μόλις εἶχον σφιχθῆ πλησίον τοῦ Βιτάλη, καὶ ἀπεχαυνώθην, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκλείσθησαν. Ἐπροσπάθησα νὰ τοὺς ἀνοίξω, καὶ ἐπειδὴ δὲν τὸ κατώρθουν, ἐκέντησα μετὰ δυνάμεως τὸν βραχίονά μου· ἀλλὰ τὸ δέρμα μου ἦτον ἀναίσθητον, καὶ μόλις κατώρθωσα, ὅσον καὶ ἂν ἐπροσπάθουν, νὰ πονέσω ὀλίγον. Ἡ συγκίνησις ὅμως μ' ἐπανέφερε μέχρι τινὸς εἰς τῆς ζωῆς τὴν συναίσθησιν. Ὁ Βιτάλης, τὴν ῥάχιν ἔχων ἐστηριγμένην εἰς τὴν θύραν, ἠκούετο ἀσθμαίνων ἰσχυρῶς, ταχέως καὶ διακεκομμένως. Μεταξὺ τῶν ποδῶν μου ὁ Κάπης ἐκοιμᾶτο, ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθός μου. Ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν ὁ ἄνεμος ἐφύσα πάντοτε, καὶ μᾶς ἐκάλυπτε δι' ἀχύρων, ἅτινα ἔπιπτον ἐφ' ἡμῶν ὡς ξηρὰ φύλλα ἀποσπώμενα ἀπὸ κλάδων δένδρου. Εἰς τὴν ὁδὸν δὲν ἦτον οὐδείς, καὶ πλησίον ἡμῶν καὶ μακρὰν καὶ πέριξ νεκρικὴ σιωπή.

Ἡ σιωπὴ αὕτη μ' ἐφόβισε. Μ' ἐφόβισε, διατί; Δὲν τὸ ἐνόουν· ἀλλ' ὁ φόβος μου ἦτον ἀόριστος, καὶ μετεῖχεν αἰσθήματος λύπης, πληροῦντος τοὺς ὀφθαλμούς μου δακρύων. Μοὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν ἔμελλον ἐκεῖ ν' ἀποθάνω.

Καὶ ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου μ' ἐπανέφερεν εἰς Χαβανόν. Τὴν φιλτάτην μάναν Βαρβερίναν! ν' ἀποθάνω χωρὶς πλέον νὰ τὴν ἰδῶ, χωρὶς νὰ ἰδῶ τὸν οἶκόν μας, τὸ κηπάριόν μας! Καὶ δὲν ἠξεύρω κατὰ τίνα παραδοξίαν τῆς φαντασίας εὑρέθην ἐντὸς τοῦ κήπου ἐκείνου· ὁ ἥλιος ἔλαμπε φαιδρὸς καὶ θερμός· οἱ νάρκισσοι ἤνοιγον τοὺς χρυσοῦς κάλυκάς των, οἱ κόσσυφοι ἐκελάδουν εἰς τοὺς θάμνους, καὶ εἰς τὴν φραγὴν τῶν ἀκανθῶν ἡ μάνα Βαρβερίνα ἥπλωνε τὰ πανία, ἀφ' οὗ τὰ ἔπλυνεν εἰς τὸν ῥύακα, ὅστις ἐψιθύριζεν εἰς τοὺς χάλικας.

Διὰ μιᾶς τὸ πνεῦμά μου ἀφῆκε τὸ χωρίον, καὶ μετεπήδησεν εἰς τὸν *Κύκνον*. Ὁ Ἀρθοὺρ ἐκοιμᾶτο εἰς τὴν κλίνην του· ἡ κυρία Μίλλιγαν ἦτον ἔξυπνος, καὶ ἀκούουσα τὸν ἄνεμον νὰ συρίζῃ, ἐσκέπτετο ποῦ ἆρά γε νὰ εἶμαι εἰς τὸ μέγα τοῦτο ψῦχος.

Ἔπειτα δὲ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκλείσθησαν πάλιν, ἡ καρδία μου ἐναρκώθη, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι λιποθυμῶ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ὁ Γαστὼν Τισσανδιὲ (Gaston Tissandier), οὗ τινος ἡ Ἑστία ἄρχεται σήμερον δημοσιεύουσα ἓν τῶν σπουδαιοτέρων ἔργων, «Τοὺς Μάρτυρας τῆς «Ἐπιστήμης», κατὰ μετάφρασιν τῆς λογίας δεσποινίδος Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου, ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις τῷ 1843, διανύσας δὲ τὰ ἐγκύκλια αὐτοῦ μαθήματα ἐπεδόθη ἐξ ἐμφύτου κλίσεως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς χημείας. Εἰσελθὼν εἰς τὸ χημικὸν τμῆμα τοῦ «Καταστήματος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων» εἰργάσθη αὐτόθι ἐπὶ πολλὰ ἔτη διακούων ἅμα τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων ἐν τῇ Σορβόννῃ καὶ τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας, καὶ ἐγένετο διδάκτωρ. Ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν εἴκοσι καὶ ἑνὸς ὁ Γαστὼν Τισσανδιὲ διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ προκαταρκτικοῦ χημείου τῆς Ἐθνικῆς Ἑνώσεως, οὗ τινος τὰς σπουδαίας ἐργασίας διηύθυνεν ἐπὶ δεκαετίαν. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο τοῦ βίου του ἐξετέλεσε πάντα τὰ ἐναέρια ἐκεῖνα δι' ἀεροστάτου ταξείδια, ἐξ ὧν ἀπεταμίευσε σπουδαίας μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις. Τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀεροπορίαν ἐπεχείρησεν ἐν Καλαὶ μετὰ τοῦ ἀεροναύτου Ἰουλίου Δουρουώφ. Ἔκτοτε δὲ ἐξετέλεσεν εἰκοσιτέσσαρας ὅλας ἐπιστημονικὰς ἀεροπορίας, ὧν τινας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλβέρτου Τισσανδιέ, διακεκριμένου ἀρχιτέκτονος, τρεῖς δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων. Κατά τινα τῶν

Digitized by Google

εναερίων τούτων αναβάσεων, ης εξετέλεσε διά του μετεωροσκάφου «Ζενίθ», ο Τισσανδιέ ανήλθεν εις ύψος απρόσιτον τέως (8,600 μέτρων), αλλ' απώλεσε δυστυχώς κατ' αυτήν τους δύο ατυχείς του συνοδοιπόρους Crocé-Spinelli και Sivel. Μόνος αυτός επέζησε της καταστροφής, τούτο δ' οφείλεται εις την έκτακτον αυτού ιδιοσυγκρασίαν και την ακαμάτου αταραξίαν και γαλήνην πνεύματος. Αλλά πλην των χημικών αυτού εργασιών και των εναερίων ταξειδίων ο Τισσανδιέ διεκρίθη και ως καθηγητής άμα και συγγραφεύς. Ουχί ολίγα είνε τα επιστημονικά αυτού έργα, άτινα δικαίως απολαύουσιν δόξης πολλής, και τα εν τω περιοδικώ τύπω της Γαλλίας άρθρα του. Από του έτους δε 1873 εκδίδει περιοδικώς αξιόλογον επιστημονικόν σύγγραμμα μετ' εικόνων, την «Φύσιν». Το νεώτερον σύγγραμμα του σοφού τούτου επιστήμονος είνε «Οι Μάρτυρες της επιστήμης», περί ου, εκδοθέντος εν έτει 1879, διά μακρών ελάλησεν ο γαλλικός τύπος. Δεν υπάρχει δ' αληθώς ανάγνωσμα επαγωγότερον ή η εξιστόρησις του βίου των μεγάλων εκείνων εργατών, των μεγάλων εν τη επιστήμη εφευρετών πάσης χώρας και παντός καιρού, εις ων τους ατρύτους μόχθους οφείλεται ο σημερινός πολιτισμός. Πόσα δ' εξ άλλου γόνιμα διδάγματα, πόσα παραδείγματα πολύτιμα δεν παρέχει ημίν η εξιστόρησις αυτή! Τω όντι! ουδαμώς άλλως δυνάμεθα κάλλιον να κατανοήσωμεν την σπουδαιότητα των επιστημονικών έργων ή υπ' όψιν έχοντες εργαζομένους αυτούς τους ήρωας της επιστήμης βλέποντες την δραστηριότητα, την απαράμιλλον αυτών επιμονήν και αφοσίωσιν εις το έργον, την ανένδοτον και ακαταπόνητον επιμέλειαν, τους κινδύνους εις ους εκτίθενται, και ων ουχί σπανίως πίπτουσι θύματα. Διότι εάν τινες είδον τους αγώνας αυτών στεφθέντας εν τέλει υπό της επιτυχίας, ως ο Φουλτών, ο Φραγκλίνος, ο Huygen, άλλα πόσοι όμως εξ άλλου δεν έπεσαν θύματα της ηρωϊκής αυτών εγκαρτερήσεως, φανευθέντες οι μεν υπό του καμάτου, άλλοι υπό της πείνης, της αμαθείας ή και του φανατισμού του όχλου! Τούτων λοιπόν των μαρτύρων τον βίον, τα έργα, τους αγώνας αφηγείται εν τω νέω αυτού συγγράμματι ο Τισσανδιέ μετά δυνάμεως λόγου και γλαφυρότητος θελγούσης τον αναγνώστην.

Σ. τ. Δ.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ των του Gaston Tissandier].

Ήρωες της εργασίας και μάρτυρες της προόδου.

Πλίνιος ο πρεσβύτερος, Άσσελχουϊστ, Φιλιβέρτος Κομμερσών, Βίκτωρ Jacquemont, Chappe d'Auteroche, Richmann, Σολοκώβ, Ερβύ, Riquet.

> Ως μεγάλους άνδρας αναγνωρίζω μόνους τους ωφελήσαντας μεγάλως την ανθρωπότητα.
> ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ.
>
> Αι επιστήμαι και αι τέχναι εδόξασαν τα έθνη όσον και αι των ηρώων αρεταί.
> ΛΑΚΑΝΑΛ.

Από της παιδικής ημών ηλικίας μανθάνομεν την ιστορίαν των κατακτητών, χάριν των οποίων τα έθνη υπέστησαν τα μυρία δεινά του πολέμου, αλλ' ουδέν ακούομεν περί των αγνώστων πολλάκις εργατών, εις ους η κοινωνία οφείλει την υλικήν αυτής ευζωΐαν και τας διανοητικάς απολαύσεις. Δεν αγνοούμεν ότι ο Ξέρξης επυρπόλησε τας Αθήνας ουδ' ότι ο Πομπήϊος και ο Καίσαρ έχυσαν χειμάρρους αίματος επί του πεδίου της Φαρσάλου, αλλ' ουδέν σχεδόν γινώσκομεν περί του βίου του Ευκλείδου ή του Αρχιμήδους, ων αι εφευρέσεις λαμβάνουσι καθ' εκάστην πλείστας ωφελίμους εφαρμογάς.

Και όμως ο νεώτερος πολιτισμός οφείλεται εις τους φιλοπόνους άνδρας πασών των χωρών και πασών των εποχών. Κληρονομήσαντες την γην, ην επί αιώνας εκαλλιέργησαν, συγκομίζομεν τον καρπόν, του οποίου κατέθεσαν τον σπόρον.

Μεταξύ των ονομάτων των υπό του θαυμασμού καθιερωθέντων, λέγει ο Geoffroi-St Hilaire, ενδοξότατα είναι τα ονόματα των μεγάλων επιστημόνων εφευρετών».

Και τω όντι, μεγίστην οφείλομεν ευγνωμοσύνην εις τους ήρωας τούτους της εργασίας, τους επιστήμονας, τους περιηγητάς, τους συγγραφείς, τους φιλοσόφους, τους κληροδοτήσαντας ημίν τα ευεργετήματα της επιστήμης.

Πόσα γόνιμα διδάγματα, πόσα πολύτιμα παραδείγματα ευρίσκομεν εν τη ιστορία του βίου αυτών, των αγώνων και των προσπαθειών!

Ίνα μάθωμεν πώς εκτελούνται τα μεγάλα έργα, παρατηρήσωμεν αυτούς εργαζομένους, αναμνησθώμεν την καρτερίαν αυτών και την επιμονήν.

Ακούσωμεν τον Νεύτωνα· ούτος λέγει ότι κατώρθωσε τας εφευρέσεις αυτού «μελετών αυτάς αδιαλείπτως». Ο Βυφφών αναφωνεί ότι «μεγαλοφυΐα εστίν υπομονή». Πάντες τα αυτά λέγουσιν. Εργασία και καρτερία, τοιούτον το σύνθημα πάντων.

«Διά του χρόνου και της υπομονής το φύλλον της μορέας μετατρέπεται εις μέταξαν», λέγει ινδική παροιμία. Ο Νεύτων έγραψε δεκαπεντάκις την χρονολογίαν αυτού. Ο Μιχαήλ Άγγελος ειργάζετο αδιακόπως, έτρωγεν εσπευσμένως, ηγείρετο δ' ενίοτε την νύκτα όπως εργασθή. Επί τεσσαράκοντα έτη ο Βυφφών έγραφε καθ' εκάστην πέντε ώρας την πρωΐαν και πέντε την εσπέραν. Ο Μοντέσκιος ομιλών περί μιάς των συγγραφών αυτού έλεγε προς φίλον: «Σύ μεν θ' αναγνώσης το βιβλίον τούτο εντός ολίγων ωρών, αλλ' εγώ τοσούτους κατέβαλον κόπους συγγράφων αυτό ώστε η κόμη μου ελευκάνθη».

«Αλαζόνες είναι, είπεν ο Φραγκλίνος, οι ισχυριζόμενοι ότι δυνάμεθα να κατορθώσωμέν τι άνευ κόπου».

Ουδέποτε και αν ή ο σκοπός, ον επιδιώκει ο άνθρωπος, δεν αρκεί να εργάζηται, δέον προς τούτοις να μάθη να υπερνικά τας δυσχερείας, καθότι παντός είδους προσκόμματα παρεμβάλλονται εις την πορείαν αυτού, δέον να αγωνισθή ίνα επιτύχη και ίνα θριαμβεύση εν τω της ζωής αγώνι. Ο δε λέγων αγώνα λέγει κίνδυνον.

Ο θέλων ν' ανακαλύψη νέας χώρας, να διαπλεύση τας θαλάσσας, να διερευνήση τας ηπείρους, να επεκτείνη τας γεωγραφικάς γνώσεις, να μελετήση τα φυτά και τα ζώα μεμακρυσμένων τόπων, εκτίθεται εις μυρίους κινδύνους. Επί του ωκεανού η τρικυμία εμποδίζει τον πλούν αυτού, επί της ξηράς οι άνθρωποι και τα ζώα

Digitized by Google

ἐπιτίθενται κατ' αὐτοῦ. Ὁ κόπος καὶ ἡ πεῖνα τὸν καταβάλλουσιν, ἀναγκάζεται δὲ νὰ παλαίῃ πρὸς τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς πλημμύρας.

Πλεῖστοι φυσιοδίφαι ἀπὸ Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου μέχρι τοῦ Βίκτωρος Jacquemont ἀπέθανον οὕτω χάριν νέας τινὸς ἀληθείας. Ὁ θάνατος τοῦ Πλινίου εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἀθάνατος ἱστορία τοῦ ὑπὸ τῶν στοιχείων καταβαλλομένου ἀνθρώπου. Ὁ μέγας οὗτος παρατηρητὴς εὑρισκόμενος ἐν Μυκήνῃ τῆς Ἰταλίας, βλέπει ὑπεράνω τοῦ Βεσουβίου στήλην καπνοῦ ἐκ τοῦ ἡφαιστείου ἀποθρώσκοντος. Διατάξας νὰ ἑτοιμασθῶσι πλοῖα, ἐπιβιβάζεται καὶ διευθύνεται πρὸς τὰς εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ κρατῆρος κειμένας οἰκίας, ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον σπουδάσῃ τὸ μεγαλοπρεπὲς φαινόμενον. Θερμὴ τέφρα, ἧς ἡ θερμοκρασία αὐξάνει καθόσον προχωροῦσι, καλύπτει τὰ πλοῖα, πεπυρακτωμένοι δὲ λίθοι πίπτουσιν ἐκ διαλειμμάτων ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων. Ἔντρομος ὁ πρωρεὺς θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς κινδυνώδους ἀκτῆς. Ἀλλ' ὁ Πλίνιος ἀποκρίνεται διὰ τῶν γνωστῶν λόγων· «Ἡ τύχη εὐνοεῖ τοὺς τολμηρούς». Ὁ φυσιοδίφης ἀποβιβάζεται καὶ θεωρεῖ μακρόθεν τὰς ἐκ τοῦ κρατῆρος ἐξερχομένας ἀπειλητικὰς φλόγας. Ἀναπαύεται ἔν τινι οἰκίᾳ, ἣν ἀναγκάζεται νὰ ἐγκαταλείψῃ ἅμα τῇ πρωΐᾳ ἕνεκα τοῦ σεισμοῦ καὶ τῶν ἀδιακόπως πιπτόντων πεπυρακτωμένων λίθων. Αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του ἵνα προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τῶν ἡφαιστείων τούτων βλημάτων, δένουσι διὰ ταινιῶν προσκεφάλαια ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, ἀλλὰ χείμαρροι λάβας ῥέουσιν ἤδη πανταχόθεν μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ πληροῦσι τὸν ἀέρα φλογῶν καὶ δηλητηριωδῶν ἀερίων. Πάντες τρέπονται εἰς φυγήν· ὁ Πλίνιος ἵσταται ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ νέφους θειϊκῶν ἀτμῶν, ἀσφυξίαν δὲ αἰσθανόμενος διατάττει δύο δούλους νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτόν, εἶτα δὲ πίπτει νεκρός. «Τὴν μεθεπομένην ἡμέραν, λέγει Πλίνιος ὁ νεώτερος ἐν τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ αὐτοῦ ἐπιστολῇ, τὸ σῶμά του εὑρέθη ὁλόκληρον ἄνευ τινὸς τραύματος καὶ φέρον τὰ ἐνδύματά του, ὡς εἶχον ἀφήσει αὐτόν. Ἐφαίνετο δὲ ὡς ἄνθρωπος κοιμώμενος μᾶλλον ἢ ὡς νεκρός».

Ἀπὸ τοῦ ἀξιομνημονεύτου τούτου συμβάντος, πλεῖστοι ἄλλοι ἔγιναν θύματα τῆς πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φύσιν ἀφοσιώσεώς των. Ἀναφέροντες παραδείγματά τινα, θὰ διηγηθῶμεν κατὰ πρῶτον τὴν συγκινητικὴν ἱστορίαν τοῦ Σουηδοῦ φυσιοδίφου Ἀσσελκουϊστ. Ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Λιναῖος εἶχεν ἐκφράσει τὴν λύπην του, διότι ἡ φυσικὴ ἱστορία τῆς Παλαιστίνης ἦτο σχεδὸν ἄγνωστος. Ὁ Ἀσσελκουϊστ, καίτοι φιλάσθενος ὢν καὶ ἀδύνατος, ἀπεφάσισεν ὅμως νὰ ὑποβληθῇ εἰς τοὺς κόπους, οὓς συνεπάγεται τοιαύτη περιήγησις, ὅπως πληρώσῃ τὸ κενὸν τοῦτο τῆς ἐπιστήμης· προητοιμάσθη δὲ ἀναγινώσκων ἐπὶ δύο ἔτη τὰ ἄριστα τῶν περὶ Ἀνατολῆς πραγματευομένων βιβλίων καὶ ἐκμανθάνων τὰς γλώσσας τῶν χωρῶν ἃς ἔμελλε νὰ ἐπισκεφθῇ. Ὁ ζῆλος αὐτοῦ ἐπέσυρε τὴν συμπάθειαν πάντων, πολλοὶ δὲ τῶν κατοίκων τῆς Στοκόλμης καὶ τῆς Γοτεμβέργης συνεισέφερον δι' ἐράνου εἰς τὰς δαπάνας τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Ἀποπλεύσας, ἀφίκετο εἰς Σμύρνην τὴν 26 Νοεμβρίου 1749. Ὁ νέος φυσιοδίφης ἔμεινεν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ ἓν σχεδὸν ἔτος ἀδιαλείπτως περιηγούμενος τὴν Μαγνησίαν καὶ τὸ Σίπυλον, μετὰ ταῦτα δὲ περιῆλθε τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Ῥοσέτην καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀποστέλλων εἰς τὰς ἐν Οὐψάλῃ καὶ ἐν Στοκόλμῃ ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν πλείστας ἐκθέσεις περὶ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτοῦ καὶ τῶν παρατηρήσεων. Αἱ δύο αὗται ἀκαδημίαι τὸν ἐξέλεξαν μέλος αὐτῶν. Ἐξελέχθη πρὸς τούτοις ὑφηγητὴς τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τῆς Οὐψάλης, ἥτις εἶχεν ἤδη ἀναγορεύσει αὐτὸν διδάκτορα. Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1751, ὁ Ἀσσελκουϊστ ἀνεχώρησεν ἐκ Καΐρου καὶ περιῆλθε τὴν Παλαιστίνην, ἔνθα ἐμελέτησε τὸ μῆλον τῶν Σοδόμων καὶ τὴν ἄκανθαν τοῦ Χριστοῦ καὶ συνέλεξε περιέργους τινὰς παρατηρήσεις περὶ ἀκρίδων. Χρονία βὴξ μετὰ συχνῆς αἱμοπτυσίας ἐβασάνιζεν αὐτόν. Συνετὸν ἦτο ἄρα νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ὁ φυσιοδίφης ἐφρόνει ὅτι δὲν εἰργάσθη ἐπαρκῶς ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης. Καίτοι ἔχων ἤδη πλουσίαν συλλογὴν φυτῶν καὶ πολλὰ δείγματα ἀφορῶντα εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, ἠθέλησε νὰ διερευνήσῃ τὴν Κύπρον, καὶ νὰ συναθροίσῃ ἐν Σμύρνῃ καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ πλούτη, ἀλλ' ἡ νόσος κατέβαλε τὴν δραστηριότητά του, ἀπέθανε δὲ τριακοντούτης μόλις μακρὰν τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ τῶν συγγενῶν.

Ἡ ἱστορία τοῦ Γάλλου φυσιοδίφου Φιλιβέρτου Κομμερσῶνος (γεννηθέντος ἐν Chatillon-les-Dombes τῇ 18 Νοεμβρίου 1727) εἶναι ἔτι συγκινητικωτέρα. Ἀποπερατώσας λαμπρῶς τὰς σπουδάς του ἐν Μομπελιέρῳ, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῷ 1755, τοιαύτην δὲ εἶχε κλίσιν πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, ὥστε ὁ πατήρ του τῷ ἐπέτρεψε νὰ ἐπιδοθῇ εἰς αὐτάς, καίτοι ἐπιθυμῶν νὰ γίνῃ ὁ υἱός του νομικός. Ἅμα ἐξετασθεὶς ὁ νέος Κομμερσῶν περιῆλθε τὰς Κεβέννας, τὰ Πυρηναῖα καὶ τὴν Ἑλβετίαν καὶ ἐπεσκέφθη πάσας τὰς παραλίους τῆς Μεσογείου χώρας, βοτανολογῶν μετὰ τοσούτου ζήλου, ὥστε ὁσάκις παρετήρει ὅτι φυτόν τι ἔλειπεν ἐκ τῆς συλλογῆς του, ἐπρομηθεύετο αὐτὸ διὰ παντὸς τρόπου, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ κινδύνου τῆς ζωῆς του. Ἡμέραν τινὰ ἐκρεμάσθη ἀπὸ τῆς κόμης εἰς δένδρον ὡς ὁ Ἀβεσαλώμ, προσπαθῶν δὲ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν κρατούντων αὐτὸν κλάδων, ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμόν, ἐν ᾧ παρ' ὀλίγον ἐπνίγετο. Ἄλλοτε,

Digitized by Google

θέλων ν' ἀποφύγῃ καταῤῥάκτην, ἐκύλισεν ἐντὸς βαράθρου.

'Αλλ' ὅμως ὁ ἀκάματος οὗτος περιηγητὴς ἠγάπα τὸν οἰκογενειακὸν βίον, ἐνυμφεύθη δὲ τῷ 1760 νέαν κόρην ἐκ τοῦ Charolais. «Μάθε, ἔγραφε πρὸς φίλον, ὅτι ζητῶν πρῶτον ἤδη φυτὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, εὗρον ἀκακίαν, ἣν προτίθεμαι νὰ εἰσαγάγω ἐντὸς ὀλίγου οὐχὶ εἰς τὰ βοτανολόγιόν μου ἀλλ' εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον». Δύω ἔτη μετέπειτα ἡ σύζυγός του ἀπέθανε τεκοῦσα υἱόν.

'Ο Κομμερσὼν ταχέως ἔγινε περίφημος. 'Ο μέγας Λιναῖος προέτεινεν αὐτῷ νὰ περιγράψῃ χάριν τῆς βασιλίσσης τῆς Σουηδίας τὰ περιεργότερα εἴδη τῶν ἰχθύων τῆς Μεσογείου. 'Ο Κομμερσὼν πρὸς ἀπάντησιν ἐξετέλεσεν ἓν τῶν σπουδαιοτάτων ἰχθυολογικῶν ἔργων τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος. 'Εν Μομπελιέρῳ ἵδρυσε λαμπρὸν βοτανικὸν κῆπον, ἐσχετίσθη δὲ μετὰ τοῦ Λαλάνδου καὶ ἐδέχθη μετ' οὐ πολὺ νὰ μετάσχῃ ὡς φυσιοδίφης τῆς περὶ τὴν γῆν περιηγήσεως, τῆς ὑπὸ τοῦ Bougainville διευθυνομένης.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Κομμερσὼν ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, νέος τις ὑπηρέτης ὀνόματι Baret-Bonnefoi, ὅστις διατελέσας παρ' αὐτῷ ἐπὶ δύω ἔτη ἐγνώριζε τὰ φυτὰ αὐτοῦ καὶ τὰ βοτανολόγια, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὸν προσλάβῃ εἰς τὴν περιοδείαν του. 'Ο Κομμερσὼν διστάσας κατ' ἀρχὰς εἰσήκουσεν ὅμως τὴν παράκλησίν του. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους οἱ ἄγριοι τῆς νήσου 'Αΐτης ἰδόντες τὸν Baret-Bonnefoi, ὃν πάντες ἐπὶ τοῦ πλοίου ἠγάπων διὰ τὴν κοσμίαν αὐτοῦ συμπεριφοράν, ἀνεφώνησαν· «εἶναι γυνή!» 'Ο Baret-Bonnefoi ἔφυγεν, ἀλλὰ περιελθόντος τοῦ ἐπεισοδίου τούτου εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ Bougainville, ὁ ὑπηρέτης ἢ μᾶλλον ἡ ὑπηρέτρια τοῦ Κομμερσῶνος ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν.

— 'Εγνώριζον, εἶπε, πόσους διέτρεχον κινδύνους, ἀλλ' ἤμην μόνη καὶ μὲ εἶχε καταλάβει ὁ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρως.

Τυχοῦσα δὲ συγγνώμης, καθὸ ὑπηρετήσασα πιστῶς τὸν κύριόν της, ἐξηκολούθησεν ἐκπληροῦσα τὰ καθήκοντα βοηθοῦ παρὰ τῷ Κομμερσῶνι, ὅστις ἐκτιμῶν τὴν ἀρετὴν αὐτῆς, τῇ ἀφιέρωσε νέον τι φυτὸν ὀνομάσας αὐτὸ *Βαρετίαν*. «Εἶναι, λέγει, ἡ εἰκὼν τῆς φαρετροφόρου 'Αρτέμιδος, ἅμα δὲ καὶ τῆς ὀξυδερκοῦς καὶ αὐστηρᾶς 'Αθηνᾶς».

'Εν 'Ρίῳ-ἰανείρῳ καὶ ἐν Βουνοσαΐρες ὁ Κομμερσὼν συνέλεξεν ἀληθῆ πλοῦτη. Μετὰ εἴκοσι καὶ ἑνὸς μηνὸς πλοῦν, ἀφοῦ διήνυσε δέκα χιλιάδας λεύγας ἀπὸ τῆς ἐκ 'Ρογεφόρτης ἀναχωρήσεώς του, ἀφίκετο εἰς τὴν Ile de France (νῦν νῆσον Μαυρικίου), ἔνθα ὁ γνωστὸς τῆς ἀποικίας τοποτηρητὴς Poivre τὸν ἐκράτησεν. 'Ο φυσιοδίφης ἐνετάλη παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως νὰ διερευνήσῃ τὴν Μαδαγασκάρ. «'Οποία θαυμασία χώρα! ἔγραφε πρὸς τὸν φίλον του Λαλάνδον· εἶναι ἀξία οὐχὶ περιοδεύοντος παρατηρητοῦ ἀλλ' ὁλοκλήρου 'Ακαδημίας».

'Ο Κομμερσὼν συλλέξας πλῆθος φυτῶν ἐν Μαγαδασκάρ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ile de France ἐν ἔτει 1771, ἡτοιμάζετο δὲ νὰ τακτοποιήσῃ τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ ὑλικὰ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Γαλλίαν ἵνα λάβῃ τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων του. 'Η 'Ακαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐκάλει αὐτόν, ἀλλ' ὁ κόπος καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἐργασία εἶχον καταστρέψει τὴν ὑγείαν του, καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐξελέγετο μέλος τῆς 'Ακαδημίας ὁ Κομμερσὼν εἶχεν ἐκπνεύσει πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν ἐν τῇ Ile de France (τῇ 21 Μαρτίου 1773). Πρὸ μηνῶν ἤδη ᾐσθάνετο ὅτι ἐπλησίαζε τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Αἱ ἑξῆς περικοπαὶ ἐκ τῶν τελευταίων αὐτοῦ πρὸς τὸν γαμβρόν του ἐπιστολῶν, μαρτυροῦσι βαθύτατον ἄλγος.

«'Εὰν ἀποθάνω, σοὶ ἐμπιστεύομαι τὸν υἱόν μου, προσεύχου δὲ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ. . . Μυριάκις σὲ παρακαλῶ νὰ μοὶ γράψῃς περὶ τοῦ δυστυχοῦς ὀρφανοῦ μου. Μοὶ φαίνεται ὅτι μὲ διαφεύγει καὶ ζητῶ ν' ἀπολαύσω αὐτὸν τελευταῖον ἤδη».

Τὸν Κομμερσῶνα ἔκλαυσαν δύω μάρτυρες τῆς ἀγωνίας του, οἱ δύω φίλοι καὶ συνεργάται αὐτοῦ, ὁ ζωγράφος Jossigny καὶ ἡ πιστὴ Baret-Bonnefoi. Αὕτη ἔφερεν εἰς τὸ φυσιολογικὸν μουσεῖον τῶν Παρισίων τὰς συλλογὰς τοῦ ἀτυχοῦς φυσιοδίφου.

«'Ο Κομμερσὼν, λέγει ὁ Cuvier, ἦτο ἀνὴρ δραστηριώτατος καὶ πολυμαθέστατος. 'Εὰν εἶχε δημοσιεύσει ὁ ἴδιος τὸ ἀποτέλεσμα τῶν παρατηρήσεών του, ἤθελε συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν πρώτων φυσιοδιφῶν . . . Λυπηρότατον εἶναι ὅτι αἱ συλλογαὶ αὐτοῦ ἐγκατελείφθησαν, καθότι ἐὰν εὐθὺς τότε ἐχρησιμοποιοῦντο ἡ Γαλλία ἤθελε καταλάβει ἔκτοτε ἐπιφανῆ θέσιν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν πρόοδον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Τὰ ἔργα τοῦ Κομμερσῶνος εἶναι ἀξιόλογα· ἀπορίας δὲ ἄξιον εἶναι πῶς εἷς μόνος ἀνὴρ ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ τοσαῦτα ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ καὶ ἐν θερμοτάτῃ χώρᾳ. 'Η ἀνατομὴ τῶν ἰχθύων εἶναι λίαν ἐπίπονος ἐν θερμῷ κλίματι, καὶ ὅμως ὁ Κομμερσὼν μετ' ἐκτάκτου ζήλου ἐξετέλεσε τὴν ἐργασίαν ταύτην».

'Αναγράφοντες τὰς λαμπρὰς πράξεις, ὧν ἀφορμὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐπιστήμη, ὀφείλομεν νὰ ἀναφέρωμεν τὸν Βίκτωρα Jacquemont, τὸν ἀμίμητον ἄνδρα, τὸν χαρίεντα καὶ εὐαίσθητον, τὸν τολμηρὸν καὶ καρτερικόν, ὅστις ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτος φλεγόμενος, ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα καὶ ἑνὸς ἔτους μακρὰν τῆς ἀγαπητῆς αὐτοῦ οἰκογενείας καὶ τῶν συγγενῶν. 'Ο Jacquemont ἀπεβιβάσθη εἰς Καλκούτην τὴν 5 Μαΐου 1829, εἰσῆλθε δὲ εἰς χώραν ἄγνωστον τότε εἰς τὴν ἐπιστήμην. 'Επὶ τρία καὶ ἥμισυ ἔτη περιῆλθε τὰς πεδινὰς καὶ τὰς ὀρεινὰς χώρας τῶν 'Ιν-

διῶν, καὶ διατρίψας ἐν Κασχεμίρῃ διηρεύνησε τὰ Ἱμαλάϊα ὄρη. Τίς δὲν γνωρίζει τὴν σήμερον διὰ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Jacquemont τὴν θαυμασίαν Ὀδύσσειαν φυσιοδίφου τοῦ ἐν Παρισίοις Μουσείου, ὅστις ἔχων ἀντιμισθίαν ἓξ χιλιάδων φράγκων κατ' ἔτος, ἀνεφάνη ἐν μέσῳ τοῦ πολυτελοῦς βίου πλουσίων ἀλλοδαπῶν καὶ ἐπεσκέφθη τοὺς ἄνακτας τῆς παρακμασάσης Ἰνδίας προσπαθῶν νὰ φέρῃ ἀξιοπρεπῶς τὸ γαλλικὸν ὄνομα ἀπέναντι τῆς λαμπρότητος τῆς ἀσιατικῆς αὐτῶν πολυτελείας; Τίς δὲν ἀνέγνωσε τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ, ἐν αἷς μετὰ σκωπτικῆς χάριτος ἅμα δὲ καὶ κρίσεως ὀρθῆς περιγράφει ὅσα εἶδε;

Κατὰ τὴν περιήγησίν του ταύτην ὁ Βίκτωρ Jacquemont δὲν ἠμέλησε τὴν ἐπιστήμην, οὐδ' ἀπέτρεψαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς του αἱ δυσχέρειαι καὶ ὁ κόπος. Μέρος τῆς περιοδείας του ἐξετέλεσεν ἔφιππος μετὰ δύω σπαχίδων προπορευομένων, διέκοπτε δ' ἐνίοτε τὴν πορείαν του, ἵνα σημειώσῃ τὰς παρατηρήσεις του καὶ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας του. Τὸν Jacquemont ἐμέμφθησαν πολλοὶ ὡς μὴ ἐργασθέντα ἀρκούντως ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλ' ἡ ἄδικος αὕτη μομφὴ ταχέως ἔπεσε. Τῷ ὄντι, συνήγαγε πλείστην ὕλην, ὡς δὲ πρὸς τὸν πατέρα του ἔγραφεν, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ «τὰ πρὸς ἐργασίαν», ἀλλὰ δὲν ἦτο πεπρωμένον νὰ δρέψῃ ὁ ἀτυχὴς τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του. Ὀδυνηρὰ νόσος ἐβασάνισεν αὐτὸν ἐπὶ δύω ἔτη καὶ ἐπέφερε τέλος τὸν θάνατον.

Ὁ Βίκτωρ Jacquemont ἀπέθανεν ἐν Βομβάῃ, ἀφοῦ ὑπέφερε φρικτὰς ὀδύνας, ἡμεῖς δὲ θαυμάζομεν τὴν καρτερίαν, ἣν ἀπέδειξε. Καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ἔτι τῆς ζωῆς του ὥραν ἐφάνη ἀτάραχος, ἔγραφε δὲ πρὸς τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Πορφύριον· «Τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου, ἐὰν πράγματι πλησιάζῃ, εἶναι ἥσυχον καὶ γαληνιαῖον. Ἐὰν ἦσο ἐδῶ καὶ ἐκάθησο ἐπὶ τῆς κλίνης μου μετὰ τοῦ πατρός μας καὶ τοῦ Φρειδερίκου, θὰ ᾐσθανόμην μεγίστην λύπην καὶ δὲν θὰ ἠτένιζον τὸν θάνατον μετὰ τοσαύτης καρτερίας καὶ ἀταραξίας. Παρηγορήθητι καὶ παρηγόρησον τὸν πατέρα μας, παρηγορήσατε ἀλλήλους, φίλοι μου! Ἀλλ' ἐξηντλήθην γράφων τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Πρέπει λοιπὸν νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω. Χαίρετε! Ὢ πόσον σᾶς ἀγαπᾷ ὁ ἀτυχής σας Βίκτωρ! Χαίρετε καὶ πάλιν».

Ὁ θάνατος ἔπαυσε τὰ δεινὰ τοῦ Jacquemont. Ὁ μάρτυς οὗτος τοῦ καθήκοντος ἀπέπνευσε μετ' οὐ πολύ.

Ἀρυόμενοι καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιστημῶν παραδείγματά τινα αὐταπαρνήσεως, μνημονεύομεν ἐν πρώτοις τὸν ἀστρονόμον Chappe d'Auteroche, οὗ ὁ πολύεργος καὶ χρήσιμος βίος πρώρως διεκόπη.

Ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης Chappe d'Auteroche ὢν ἐκ τῶν νεωτέρων μελῶν τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ σώματος τούτου ὅπως μεταβῇ εἰς Τοβόλσκην τῆς Σιβηρίας καὶ παρατηρήσῃ ἐκεῖθεν τὴν διάβασιν τῆς Ἀφροδίτης κατὰ τὴν 6 Ἰουνίου 1761. Ἀναχωρήσας ἐκ Παρισίων περὶ τὰ τέλη τοῦ 1760 ἔφθασεν εὐκόλως εἰς Πετρούπολιν. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ταξειδίου του ἀπὸ τῆς ῥωσσικῆς πρωτευούσης μέχρι τῆς Τοβόλσκης ὑπῆρξεν ἀπεναντίας λίαν ἐπίπονον. Ἐν διαστήματι δώδεκα ἡμερῶν διήνυσεν ἐπὶ ἑλκύθρου πλέον τῶν τριῶν χιλιάδων χιλιομέτρων παντοῖα ἀπαντῶν προσκόμματα. Ἡ μεταφορὰ τῶν ἐργαλείων του καὶ δυσχερὴς ἦτο καὶ ἀνησυχίαν οὐ μικρὰν τῷ ἐνέπνεεν, ἀλλ' ὅμως χάρις εἰς τὴν καρτερίαν αὐτοῦ καὶ τὴν δραστηριότητα ἀφίχθη ἐγκαίρως εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Τὴν 5 Ἰουνίου πυκνὰ νέφη ἐκάλυψαν τὸν ἥλιον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ δι' ὅλης ἔτι τῆς νυκτός. Ὁ Chappe ᾐσθάνετο μεγίστην ἀνησυχίαν... «Τὸ φαινόμενον τοῦτο, λέγει, τὸ πρὸ μιᾶς ἑκατονταετηρίδος προσδοκώμενον, μετὰ πόθου περιεμένετο ὑπὸ πάντων τῶν ἀστρονόμων... Νὰ ἐπανέλθω εἰς Γαλλίαν χωρὶς νὰ ἐκπληρώσω τὸν σκοπὸν τῆς περιηγήσεώς μου, νὰ στερηθῶ τοὺς καρποὺς τῶν κινδύνων οὓς διέτρεξα, τῶν κόπων οὓς ὑπέστην ἐπιτυχίαν ἐλπίζων, νὰ ψευσθῶ τῆς ἐλπίδος μου ταύτης, τοῦτο δὲ ἕνεκα νέφους, ἐνῷ τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχήν! Βαθέως αἰσθάνομαι τὴν τοιαύτην θέσιν μου».

Ἅμα τῇ αὐγῇ τὰ νέφη διελύθησαν, ὥστε ὁ Chappe μόνην τὴν πρώτην ἐπαφὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ, παρατήρησε δὲ πάσας τὰς λοιπὰς τοῦ φαινομένου φάσεις.

Κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν του ὁ ἀστρονόμος δὲν εἶχε παρατηρήσει μόνους τοὺς ἀστέρας, ἓξ δὲ ἔτη μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπάνοδόν του ἐδημοσίευσεν ἀφήγησιν τῶν περιπετειῶν τοῦ ταξειδίου του μετὰ περιεργοτάτων εἰδήσεων περὶ τῆς ἀσιατικῆς Ῥωσσίας. Ἐν αὐτῇ ἀπεκάλυψεν ὅσα ἡ μεγάλη Αἰκατερίνη ἐπιμελῶς ἔκρυπτε, καταδεικνύων τὸ ἀπεχθὲς βαρβάρου κυβερνήσεως καὶ εὐγλώττως συνηγορῶν ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων λαῶν. Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας, ἥτις εἶχε προστατεύσει αὐτόν, μεγάλως προσβληθεῖσα ἐκ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης, ἐξεδικήθη γράφουσα ἡ ἰδία γαλλιστὶ πραγματείαν δημοσιευθεῖσαν ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ἐπιγραφομένην δέ· «Ἀντίδοτον, ἤτοι ἔλεγχος τοῦ λαμπρῶς τετυπωμένου ἀλλὰ κακεντρεχοῦς βιβλίου τοῦ ἐπιγραφομένου· *Περιήγησις ἐν Σιβηρίᾳ ἐν ἔτει* 1761 ὑπὸ Chappe d'Auteroche». Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς κρίνων πᾶς τις ἐννοεῖ ὁποῖον τὸ πνεῦμα τοῦ βιβλίου τούτου, ὅπερ ἐγράφη ὑπὸ γυναικὸς μεγαλοφυοῦς μὲν βεβαίως ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς πρὸς αὐτὴν κολακείας τυφλωττούσης. Ἦτο δηκτικώτατος λίβελλος, τοῦ ὁποίου ἀρκεῖ νὰ παραθέσωμεν μίαν μόνην περικοπήν.

«Τὸ ἀστεροσκοπεῖόν του, λέγει ἡ Ἄνασσα περὶ τοῦ Chappe ὁμιλοῦσα, ἀπεῖχε τῆς πόλεως

Digitized by Google

κατὰ ἓν μόλις τέταρτον λεύγας, προσεκάλεσε δὲ τὴν πόλιν ὅλην καὶ τὰ προάστεια. Τοσοῦτον δὲ συνέρρευσε πλῆθος, ὥστε ἀπορίας ἄξιον εἶναι ἐὰν ἡ παρατήρησίς του ἔγινεν ἀκριβής, καθότι ἐφ' ὅσον διήρκεσεν ὁ ἀββάτης παρετήρει, ἐκάλει τὸν σημειωτὴν, συνεζήτει μετὰ τῶν παρόντων, ἀπεκρίνετο εἰς τὰς πρὸς αὐτὸν ἀποτεινομένας ἐρωτήσεις, ἐγέλα μετὰ τῶν γελώντων, περιεποιεῖτο τὰς κυρίας καὶ ἐφιλονείκει μετὰ τοῦ κυρίου Παβλόβσκη περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ περὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου. Ἡ μεγάλη Αἰκατερίνη ἐφάνη ἄδικος. Καὶ δύναταί τις μὲν ἴσως ν' ἀμφισβητήση τὴν ἐντελῆ ἀκρίβειαν τῶν παρατηρήσεων τοῦ Chappe, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ν' ἀρνηθῇ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ καὶ τὸν ζῆλον ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης, χάριν τῆς ὁποίας ἐθυσίασε τὴν ζωήν του.

Ἐν ἔτει 1769 τὸ φαινόμενον, τὸ ὁποῖον ὁ Chappe εἶχε παρατηρήσει ἐν Σιβηρίᾳ, ἐπρόκειτο ν' ἀναφανῇ ἐκ νέου, τόπος δὲ κατάλληλος πρὸς παρατήρησιν αὐτοῦ ἦτο ἡ Καλιφορνία. Ὁ Chappe d'Auteroche, τοῦ ὁποίου ὁ ἐπιστημονικὸς ζῆλος δὲν εἶχεν ἐλαττωθῆ, προσέφερεν ἑαυτὸν καὶ πάλιν, καὶ παντοιοτρόπως ἐταλαιπωρήθη ἐν χώρᾳ ἀγνώστῳ σχεδὸν καὶ σχεδὸν ἀγρίᾳ. Ἡ Καλιφορνία ἀνῆκε τότε εἰς τὴν Ἱσπανίαν. Ὁ Chappe ἀνεχώρησεν ἐκ Κάδικος τὴν 18 Σεπτεμβρίου 1768 μετὰ δύο ἀξιωματικῶν τοῦ Καρόλου Γ΄. Ὁ πλοῦς διήρκεσεν ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Ἀφοῦ ὑπέστη μεγίστους κόπους καὶ κακοπάθειαν, ὁ ἀστρονόμος κατώρθωσε νὰ στήσῃ τὰ ἐργαλεῖά του, καὶ ἔφερε τὰς παρατηρήσεις του εἰς αἴσιον πέρας. Τὴν 6 Ἰουνίου 1769 ὁ οὐρανὸς ἦτο αἰθριώτατος, οὐδεμία δὲ τῶν φάσεων τῆς τοῦ πλανήτου διαβάσεως ἔμεινεν ἀπαρατήρητος.

Ὁ Chappe d'Auteroche ἐπέτυχε λοιπὸν καὶ πάλιν, ἀλλ' ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐπιδημίαν τὴν μαστίζουσαν τότε τὴν Καλιφορνίαν. Ἐσώθη ὅμως καὶ εἶχε σχεδὸν ἀναῤῥώσει, ὅτε θελήσας νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἔκλειψιν τῆς 18 Ἰουνίου, καίτοι ἀδύνατος ὢν διῆλθε τὴν νύκτα ἐξετάζων τὸν οὐρανόν. Τὴν ἐπαύριον προσεβλήθη ἐκ νέου ὑπὸ τῆς νόσου, κατακλιθεὶς δὲ ἐπὶ κρεμαστῆς κλίνης ἀπέπνευσεν ὑπολογίζων τὰς φάσεις τῆς ἄρτι συμβάσης ἐκλείψεως. Ὁ χάρτης ἐφ' οὗ ἔγραφεν ἐξέπεσε τῶν χειρῶν του. «Γνωρίζω, ἔλεγε πρὸ μικροῦ, ὅτι ὀλίγας μόνον ὥρας ἔχω νὰ ζήσω, ἀλλ' ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος, καθότι ἐξεπλήρωσα τὴν ἀποστολήν μου».

Ὁ νεωτεριστὴς, ὁ θέλων νὰ φωτίσῃ τὴν ἀνθρωπότητα, νὰ καταστρέψῃ τὰς ματαίας προλήψεις, νὰ γονιμοποιήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἐνσπείρων ἐν αὐτῇ νέας ἰδέας, ἀπαντᾷ προσκόμματα ἀλλοῖα μὲν ἀλλ' οὐχ ἧττον φοβερά. Ἡ ζηλοτυπία, ὁ φθόνος, τὸ μῖσος καταφέρονται κατ' αὐτοῦ, ἡ δ' ἐπιτηδείως ἐκμεταλλευομένη ἀμάθεια ἀδιακόπως τὸν ἀπειλεῖ. Ὁ Γαλιλαῖος καταδιώκεται, ὁ Παλισσὺ φυλακίζεται, ὁ Ramus φονεύεται κατὰ τὴν ἀπαισίαν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, ὁ Στέφανος Δολὲτ καίεται ἐπὶ πυρᾶς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Τοιαῦτα ἔπαθον δυστυχῶς οἱ πλεῖστοι τῶν μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ Σωκράτης ἔπιε τὸ κώνειον, ἐπεδόθησαν εἰς ἐπιχειρήσεις πρώιμους καὶ ἠσπάσθησαν νέας ἰδέας.

Οἱ φυσικοὶ καὶ οἱ χημικοὶ, οἱ διερευνῶντες τὴν φύσιν διὰ πειραμάτων, ἐκτίθενται εἰς κινδύνους ἄλλης φύσεως. Τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἐπιχειροῦσιν ὑποβάλλουσιν αὐτοὺς ἐνίοτε εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν στοιχείων, ἅτινα μελετῶσιν, ἢ τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἃς κινοῦσι.

Τὴν 7 Αὐγούστου 1753 ὁ σοφὸς γραμματεὺς τῆς ἐν Πετρουπόλει Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Richmann, θέλων νὰ παρατηρήσῃ τὸν ἠλεκτρισμὸν τῶν νεφῶν, ἐπλησίασε μεταλλικὴν στήλην ἐστημένην ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ, ἧς ἡ ἄκρα ἐξεῖχε τῆς στέγης. Παρ' αὐτῷ ἵστατο καλλιτέχνης ὀνόματι Σολοκὼβ, ὅστις παρευρίσκετο εἰς τὸ γινόμενον πείραμα, ὅπως διὰ ζωγραφήματος συντελέσῃ εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ. Ὁ καιρὸς ἦτο θυελλώδης. Μαῦρα κεραυνοφόρα νέφη αἰωροῦντο ἐν τῷ ἀέρι. Ὁ Richmann πλησιάζει τὸ ἐπὶ τῆς μεταλλικῆς στήλης εὑρισκόμενον ἠλεκτροσκόπιον, παρευθὺς δὲ κυανόχρους πυρίνη σφαῖρα ὡσεὶ γρόνθος τὸ μέγεθος, ἐξέρχεται τοῦ ἠλεκτροσκοπίου καὶ κεραυνοβολεῖ τὸν ἀτυχῆ καθηγητήν. Ὁ Σολοκὼβ πίπτει ἐν τῷ ἅμα, ἀλλ' ἀναλαμβάνει μετ' ὀλίγον τὰς αἰσθήσεις του. Ὁ Richmann ἦτο νεκρός.

Ὁ κεραυνὸς εἰσελθὼν διὰ τῆς κεφαλῆς διεπέρασε τὸ σῶμα ὅλον κατὰ μῆκος καὶ ἐξῆλθε διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός. Ὀλίγαι σταγόνες αἵματος ἐφαίνοντο περὶ τὴν πληγὴν, ἣν ὁ Richmann ἔφερεν ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ὑπῆρχε κυανοῦς μώλωψ εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχε τρυπηθῆ τὸ ὑπόδημα. Τὸ ἔνδυμα τοῦ Σολοκὼβ εἶχεν αὐλακωθῆ ὑπὸ τοῦ πυρὸς ὡς διὰ πεπυρακτωμένου σύρματος.

Τῇ 30 Δεκεμβρίου 1840 ὁ Ἑρβὺ, νέος παρασκευαστὴς τῆς χημείας παρὰ τῇ φαρμακευτικῇ σχολῇ, διέλυεν ἀνθρακικὸν ὀξὺ διὰ τῆς συσκευῆς Thilorier. Τὸ πείραμα ἔβαινε καλῶς, ὅτε ἠκούσθη φοβερὰ ἔκρηξις. Ἡ ἐσωτερικὴ πίεσις ὑπερίσχυσε τῆς ἀντιστάσεως τῶν πλευρῶν τοῦ μηχανήματος, τοῦτο δὲ ἐθραύσθη καὶ ἀπέκοψε τοὺς δύω πόδας τοῦ Ἑρβύ. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπέπνευσεν.

Ὁ ἀνὴρ, ὁ εἰσάγων ἐφεύρεσίν τινα μηχανικὴν, ἥτις μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς νέον ἐργασίας ὄργανον, ἔχει καθ' ἑαυτοῦ πάντας τοὺς εἰς τὰς παλαιὰς συνηθείας ὑπείκοντας, οἵτινες τυφλοὶ ὄντες δοῦλοι αὐτῶν ἐξανίστανται κατὰ τῆς ἀπελευθερώσεως. Τοῦ Διονυσίου Παπίνου τὸ ἀτμόπλοιον συντρίβουσιν οἱ λεμβοῦχοι τοῦ Ῥήνου, τὸν

Digitized by Google

Jacquart ἀπειλοῦσιν οἱ ἐργάται τοῦ Λυών. Δὲν καταφέρονται δὲ κατὰ τῆς ἱκανότητος μόνον οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων. Οἱ πεφωτισμένοι ἄνδρες καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ εὐφυέστατοι παρασύρονται ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ πνεύματος τούτου τῆς ἀντιδράσεως καὶ ἀπορρίπτουσι τὴν νέαν ἐφεύρεσιν.

Ὁ Φοῦλτων προτείνει τὴν χρῆσιν τῶν ναυκλάστρων εἰς τὸ Διευθυντήριον (Directoire), ὅπερ ἀποποιεῖται αὐτά. Ὁ Volney, ὁ Laplace καὶ ὁ Monge διορίζονται ὑπὸ τοῦ πρώτου ὑπάτου εἰς ἐξεταστικὴν ἐπιτροπείαν. Ὁ Φοῦλτων παρουσιάζεται ἐνώπιον αὐτῶν καὶ ἐξηγεῖ τὸ σύστημά του· πειράματα γίνονται ἐν Βρέστῃ, ἀλλὰ μετά τινας δοκιμὰς ἀνεπιτυχεῖς ὁ Βοναπάρτης ἀποσύρει ἀπ' αὐτοῦ τὴν εὔνοιάν του.

Ὁ περιώνυμος ἀστρονόμος Ἀραγὼ ὑπέπεσεν εἰς τὸ αὐτὸ σφάλμα ἀρνηθεὶς τοὺς σιδηροδρόμους, εἰς μεταγενεστέραν δ' ἐποχὴν ὁ Babinet ἐβεβαίωσεν ὅτι ἡ τοποθέτησις ἠλεκτρικοῦ καλωδίου ἐν τῷ Ὠκεανῷ ἦτο ἐπιχείρησις παράλογος.

Τὸ ὕψος τοῦ ἐπαγγέλματος ἐπιβαλλόμενον καθῆκον οὐκ ὀλίγα ἐπίσης σφαγιάζει θύματα. Ὁ ἰατρὸς ἐν καιρῷ ἐπιδημίας, ὁ ὀρύκτης εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς, ἐκτίθενται καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν θάνατον.

Ἡ θέα τῶν μαρτύρων τούτων τῆς προόδου, οἵτινες ὡς στρατιῶται πίπτουσι χάριν τῆς ἐπιστήμης, κινεῖ τὸν οἶκτον ἡμῶν καὶ τὴν συμπάθειαν, ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ πτοῇ ἡμᾶς.

Τίς ἐξ ἡμῶν ἤθελέ ποτε διστάσει νὰ ὁπλισθῇ ὑπὲρ τῆς ἀπειλουμένης πατρίδος ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι φοβεῖται τὸν θάνατον, οὗ οἱ προπάτορες αὐτοῦ ἔτυχον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης; Ὁ ἡρωϊσμὸς τῶν ἡμετέρων προγόνων μακρὰν τοῦ νὰ καθιστᾷ ἡμᾶς ἀνάνδρους, οἰστρηλατεῖ ἡμᾶς ἀπεναντίας διὰ τοῦ παραδείγματος.

Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Ἔνοχος εἶναι ὁ ἀρνούμενος ν' ἀνοίξῃ τὴν χεῖρα, ἵνα μὴ τυχὸν διεκφύγωσιν αἱ ἀλήθειαι, τὰς ὁποίας κρατεῖ. Ἄνανδρος εἶναι ὁ ὑποχωρῶν ἐνώπιον τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ καθήκοντος διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι οἱ πρὸ αὐτοῦ ἐργασθέντες ἐταλαιπωρήθησαν.

Ὁ βίος τῶν μεγάλων τῆς ἐπιστήμης ἐργατῶν παρακινεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ πράττειν τὰ καλά, διδάσκων ὅτι ἡ περὶ τὴν ἐργασίαν καρτερία καὶ ἡ ἐπιμονὴ ἐξασφαλίζουσι τὴν ἐπιτυχίαν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀναπληροῦσι τὴν μεγαλοφυΐαν. Ὁπωσδήποτε ἡ ἐργασία παρέχει ἡμῖν πηγὴν ἀνεξάντλητον ἰσχύος καὶ παρηγορίας.

«Διὰ τῆς μελέτης, λέγει ὁ Augustin Thierry, διερχόμεθα τὰς κακὰς ἡμέρας καὶ δὲν αἰσθανόμεθα τὸ ἄχθος αὐτῶν. Οὕτω πως διευθύνομεν ἡμεῖς αὐτοὶ τὴν ἡμετέραν τύχην καὶ δαπανῶμεν εὐγενῶς τὴν ζωήν. Τυφλὸς ὢν καὶ πάσχων σχεδὸν ἀδιαλείπτως δύναμαι νὰ ὁμολογήσω (τοῦτο δὲ παρ' ἐμοῦ λεγόμενον δὲν θέλει γεννήσει ὑποψίας), ὅτι ὑπάρχει τι ἐν τῷ κόσμῳ ἀνώτερον τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων, ἀνώτερον τοῦ πλούτου, καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς ὑγείας, τοῦτο δὲ εἶναι ὁ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρως».

Ἐνισχύει δὲ ἡμᾶς καὶ ἕτερόν τι. Πολλαὶ τῶν αἰτιῶν, αἵτινες συνετέλουν ἄλλοτε εἰς τὰς δεινοπαθήσεις τῶν μαρτύρων τῆς ἐπιστήμης, ἐκλείπουσιν ὁσημέραι ἐκ τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν. Ἐννοοῦμεν τὰς αἰτίας ἐκείνας τὰς ἐχούσας τὴν ἀρχὴν αὐτῶν οὐχὶ ἐν τοῖς στοιχείοις, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ, ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ ἐν ταῖς προλήψεσιν αὐτοῦ. Οἱ διωγμοί, οἱ τοσαῦτα κατὰ τὸ παρελθὸν σφαγιάσαντες θύματα, δὲν ἀπειλοῦσι πλέον τὸν νεωτερίζοντα. Οὐδεὶς γνωρίζει αὐτοὺς τὴν σήμερον. Τοὺς Λιβιγκστῶνας καταβάλλουσι μὲν καὶ τώρα οἱ πυρετοὶ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν ἄθλων αὐτῶν, ἀλλ' οὐδένα τοῦ λοιποῦ Χριστόφορον Κολόμβον δεσμεύει τὸ μῖσος καὶ ἡ ἀδικία. Ἔπαινος δὲ ὀφείλεται εἰς τὸν Bernardin de St Pierre εἰπόντα τοὺς παρηγόρους τούτους λόγους· «Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι διῆλθον τὸν σιδηροῦν αἰῶνα, ἡμεῖς δ' ἔχομεν ἔμπροσθεν τὸν χρυσοῦν».

Πρὸ δύω αἰώνων ὁ Riquet, ὁ κατασκευάσας τὴν Μεσημβρινὴν διώρυγα τὴν διασχίζουσαν τὴν Γαλλίαν καὶ ἑνοῦσαν τὸν Ἀτλαντικὸν μετὰ τῆς Μεσογείου, ἀπέθανεν ἀφοῦ ἐδαπάνησε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν. Ἡ μεγάλη αὕτη ἐπιχείρησις ἐπισύρει ἔτι καὶ νῦν τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου. «Ὁ Riquet μόνον ἐργαλεῖον ἔχων τὸν διαβήτην αὐτοῦ, λέγει ὁ Daguesseau, ἀφιέρωσεν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὸν βίον αὐτοῦ, βίον καρτερικόν, μεγαλοφυῆ καὶ πλήρη πίστεως». Ἀπέθανε δ' ἐκ τοῦ κόπου καθ' ὃν χρόνον ἀπεπερατοῦτο σχεδὸν ἡ διῶρυξ. Ὑπὲρ τοῦ γιγαντιαίου τούτου ἔργου ἐδαπανήθησαν δέκα ἑπτὰ ἑκατομμύρια φράγκων, ὁ δὲ Riquet θυσιάσας ἅπασαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν ἀφῆκε χρέος δύω ἑκατομμυρίων. «Ἡ ἐπιχείρησίς μου, ἔγραφε πρὸς τὸν Κολβέρτον τῷ 1667, εἶναι τὸ προσφιλές μου τέκνον, δι' αὐτῆς ἐπιδιώκω τὴν δόξαν καὶ τὴν ὑμετέραν εὐαρέσκειαν, οὐδόλως δὲ τὸ κέρδος. Ἐπιθυμῶ ν' ἀφήσω εἰς τὰ τέκνα μου καλὴν φήμην οὐχὶ δὲ καὶ μεγάλα πλούτη.»

Ὁ ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ θάνατος τοιούτου ἀνδρὸς καθ' ὃν χρόνον πλουτίζει τὴν πατρίδα αὐτοῦ, εἶναι βεβαίως ἀξιοθρήνητος, ἀλλὰ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἡμετέραν ἐποχήν. Οἱ Φερδινάνδοι Λεσσέψιοι οἱ ἐκτελοῦντες μεγάλα ἔργα, οἱ Δαρβῖνοι οἱ ἀνακαλύπτοντες νέας ἰδέας, οὔτε δυστυχοῦσιν ἐν τῷ δεκάτῳ ἐννάτῳ αἰῶνι οὔτε καταδιώκονται. Οἱ ἔξοχοι ἄνδρες οἱ εἰς τὴν δόξαν τῆς πατρίδος αὐτῶν συντελοῦντες καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ἐργαζόμενοι ἐπισύρουσι τὸν σεβασμὸν καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν.

Ἐν μόνῳ λοιπὸν σχεδὸν τῷ παρελθόντι θέλομεν ἴδει τοὺς ἐνδόξους μάρτυρας τῆς προόδου ἀγωνιζομένους ἐν μέσῳ κινδύνων καὶ δυσχερειῶν καὶ προσκομμάτων παντὸς εἴδους, οἱ δὲ ἀγῶνες

Digitized by Google

αὐτῶν κινοῦσι τὸν θαυμασμὸν ἅμα δὲ καὶ παροτρύνουσιν εἰς τὴν δραστηριότητα.

«Ὑπάρχει τι, εἶπεν ὀρθῶς ὁ φιλόσοφος, ὡραιότερον τῆς φύσεως, ὡραιότερον τῆς τέχνης, ὡραιότερον καὶ αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης, τοῦτο δὲ εἶναι ὁ τῆς ἀτυχίας ὑπερισχύων ἄνθρωπος».

Μὴ λησμονῶμεν τέλος καὶ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Βίαντος, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος· «Ἀτυχὴς ὁ ἀτυχίαν μὴ φέρων».

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

Ἡ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν

ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

ἐν τοῖς δήμοις Δωρίου καὶ Αὐλῶνος[1].

Τὴν παραμονὴν τῆς Πεντηκοστῆς, ἡμέραν Σάββατον (Ψυχοσάββατον καλουμένην), εἰς τοὺς ναοὺς ἁπάντων τῶν χωρίων τῶν δήμων Δωρίου καὶ Αὐλῶνος, ὅπου κεῖνται τὰ νεκροταφεῖα, τελεῖται τακτικὴ λειτουργία, εἰς ἣν παρευρίσκονται ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων. Ἀπὸ πρωΐας τὰ μνήματα τῶν νεκρῶν στολίζονται ἀπὸ ἑψημένα κρέατα ἀμνῶν καὶ προβάτων, ἀπὸ ἄρτους καὶ οἶνον, καὶ περιστοιχίζονται ἀπὸ γυναῖκας συγγενεῖς τῶν τεθνεώτων θρηνούσας αὐτούς· μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς λειτουργίας οἱ ἱερεῖς, ἐνδεδυμένοι τὴν στολήν των καὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ τάφου εἰς τάφον, ἀναγινώσκουσι τὰς κεκανονισμένας προσευχὰς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ μνημονεύουσι τῶν ὀνομάτων τῶν κεκοιμημένων, ἅτινα σημειοῦνται εἰς τεμάχια χάρτου (ψυχοχάρτου καλουμένου)· μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς ἱεροτελεστίας ταύτης οἱ μὲν ἱερεῖς ἀπέρχονται οἴκαδε, λαμβάνοντες συνήθως τὴν πλάτην ἐκ τῶν ἑψημένων κρεάτων καὶ τεμάχιον ἄρτου, τὰ δὲ ἐπὶ τῶν τάφων κρέατα, οἱ ἄρτοι καὶ οἱ οἶνοι διανέμονται εἰς τοὺς ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἱσταμένους χωρικούς, οἵτινες λαμβάνοντες αὐτὰ συγχωροῦσι τὰς ψυχὰς τῶν τεθνεώτων, εἶτα δὲ ἀπέρχονται καὶ οὗτοι. Εἰς τὰ χωρία ὅμως Σουλιμᾶ, Βαρυμπόπι καὶ Κούβελον οἱ λαμβάνοντες τὰ κρέατα κλπ. συνέρχονται εἰς τὰ πέριξ τῶν ναῶν κεφαλόβρυσα τῶν χωρίων τούτων καὶ ἐκεῖ εὐθυμοῦσιν. Εἰς τὴν εὐθυμίαν λαμβάνουσι μέρος καὶ αἱ πρὶν θρηνοῦσαι ἐπὶ τῶν τάφων γυναῖκες, ἐκτὸς τῶν πρὸ μικροῦ ἀπολεσασῶν συγγενεῖς. Ἡ ἑορτὴ αὕτη, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ῥοσαλιοῦ», δὲν τελεῖται μόνον εἰς τοὺς δήμους Δωρίου καὶ Αὐλῶνος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Τριφυλίαν καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, τὴν Ὀλυμπίαν, τὴν Ἠλείαν, τὰς Πάτρας, τὰ Καλάβρυτα κλπ. πρό τινων δ' ἐτῶν ἤρχισε νὰ περιορίζηται εἰς ὀλίγα μέρη.

1. Οἱ δῆμοι Δωρίου καὶ Αὐλῶνος (τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας) περιλαμβάνουσιν 22 χωρία καὶ 1840 οἰκογενείας. Ἔχουσι δὲ 31 ἐκκλησίας, 4 δημοτικὰ σχολεῖα ἐν τοῖς κυριωτέροις χωρίοις καὶ ἀνὰ ἕνα γραμματοδιδάσκαλον ἐν τοῖς λοιποῖς, πληρωνομένους ἐξ ἑκάστης κοινότητος. Οἱ κάτοικοι τῶν δήμων τούτων εἰσὶν ἀλβανικῆς καταγωγῆς, καὶ φημίζονται ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ γενναιότητι.

Καὶ περὶ μὲν τῆς λέξεως «Ῥοσαλιοῦ» ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι εἶναι λέξις καὶ ἑορτὴ ἀλβανική, μνημονευομένη καὶ παρὰ τοῦ Πουκεβὶλ εἰς τὴν ἱστορίαν του, ἄλλοι δὲ ὅτι εἶναι παρεφθαρμένη ἡ λέξις «Ἱερουσαλὴμ», καὶ ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπίγειος ἑορτὴ τῶν Ἱεροσολύμων ἐτελεῖτο διὰ τοὺς ζῶντας τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία καθιέρωσε τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας ταύτης ὡς ἐπουράνιον ἑορτὴν διὰ τὰς ψυχάς.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ, τῇ 1 Ἰουνίου 1880. Δ. Π.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

τοῦ Αὐτοκράτορος Αὐγούστου.

Ὁ Σουετώνιος (βίος Αὐγούστου, κεφ. ΠΕ') καὶ ὁ Μαρτιάλος (ἐπίγρ. ΙΑ') μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Αὔγουστος ἔγραφεν ἐπιγράμματα, καὶ μνημονεύουσι βιβλιάριον ἐπιγραμμάτων ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέντων.

Ἐσχάτως ὁ καθηγητὴς κ. Ἅγεν εὗρεν ἐν χειρογράφῳ τῆς Βέρνης τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἓν τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων, γεγραμμένον διὰ τῶν *τιρωνικῶν* λεγομένων σημείων, ἤτοι τῆς ἀρχαίας λατινικῆς στενογραφίας, καὶ ἀντέγραψεν αὐτὸ ὡς ἕπεται:

«OCTAVIANI AUGUSTI

Convivæ! Tetricas hodie secludite curas!
ne maculent niveum nubila corda diem!
Omnia sollicitæ pellantur murmura mentis,
ut vacet indomitum pectus amicitiæ;
Non semper gaudere licet: fugit hora! Jocemur!
Difficile est Fatis subripuisse diem».

ὅπερ, κατ' ἔννοιαν μεταφραζόμενον, ἔσται περίπου:

«ΟΚΤΑΒΙΑΝΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Σήμερον χαίρετ' ἑταῖροι· μακρὰν τὰς δυσθύμους μερίμνας!
τὴν χιονώδη δ' ἡμέραν φρενὸς μὴ σκιάσῃ νεφέλη!
Πᾶς ἂς πνιγῇ μυστικὸς γογγυσμὸς εἰς τ' ἀνήσυχα στήθη,
ὅπως φιλίας βωμὸς ἡ ἀδάμαστος μείνῃ καρδία.
Πρόσκαιρος εἶν' ἡ χαρά· διαρρέουν αἱ ὧρ'· εὐθυμῶμεν!
Δὲν ὑφαιρεῖτ' ἐξ ὀνύχων τῆς τύχης εὐκόλως ἡμέρα.

Ἦσαν δὲ οἱ *ἑταῖροι* πρὸς οὓς ὁ Αὐτοκράτωρ ἀποτείνεται ἐν τῷ ἐπιγράμματι τούτῳ, δι' οὗ τοσοῦτον ἀνελπίστως ἐπλουτίσθη ἡ ῥωμαϊκὴ φιλολογία, ὁ Ὁράτιος, ὁ Μαικήνας, ὁ Οὐάριος, ὁ Βιργίλιος καὶ οἱ λοιποὶ φίλοι τοῦ Ὁρατίου.

Ἐν Βερολίνῳ, κατὰ Μάϊον τοῦ 1880. Α. Ρ. Ρ.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

478.

Καὶ αὐτὴ ἡ φαντασία δὲν δύναται νὰ ἐπινοήσῃ τοσαύτην ἀντιφάσεων ποικιλίαν, ὅσην φύσει πᾶσα ἀνθρωπίνη καρδία περικλείει.

479.

Μόνον τὸν ἀνένδοτον χαρακτῆρα δύναται νὰ δορυφορήσῃ γλῶσσα ἀληθῶς μειλιχία· οἱ δὲ κατ' ἐπιφάνειαν μειλίχιοι συνήθως ψυχὴν ἔχουσι χαῦνον, εὐκόλως παραφερομένην εἰς τραχύτητας.

Digitized by Google

480.

Κακίνδυνον ἐπιχειρεῖ ἔργον ὁ ἐλέγχων ἀτόλμους ψυχὰς πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν.

481.

Οὐδὲν σπανιώτερον ἀληθοῦς ἀγαθότητος, ὁ δὲ ἑαυτὸν ἀγαθὸν νομίζων ἢ ἀσθενοῦς χαρακτῆρος εἶναι, ἢ χαρίζεται.

482.

Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, εἴτε ἐξ ὄκνου, εἴτε ἐξ ἐπιμονῆς, προσκολλᾶται εἰς ὅ,τι νομίζει εὔκολον ἢ ἀρεστόν. Αὕτη δὲ ἡ προσκόλλησις πάντοτε ἀνεγείρει φραγμούς, περιορίζοντας τὰς τοῦ ἀνθρώπου γνώσεις. Οὐδέποτε δὲ ἠσχολήθη τις νὰ ἐκτείνῃ καὶ νὰ καθοδηγήσῃ τὸν νοῦν αὐτοῦ τοσοῦτον μακράν, ὅσον ἠδύνατο νὰ ἐξαπλώσῃ αὐτόν.

483.

Συνήθως κακολογοῦμεν ἐκ ματαιότητος μᾶλλον, ἢ ἐκ κακίας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ποιητὴς πρωτόπειρος ἔστειλεν εἰς τὸν Πιρὸν ἕνα φασιανόν.

Τὴν ἐπαύριον ὁ ποιητὴς ἐπεσκέφθη τὸν Πιρὸν, καὶ μεταξὺ ὁμιλῶν ἔσυρεν ἐκ τοῦ κόλπου του μίαν τραγῳδίαν.

— Εἶνε τὸ Χαρύκευμα; ἠρώτησε τὸν ποιητὴν ὁ συγγραφεὺς τῆς *Μετρομανίας*. Ἐὰν ὀφείλω τὸ φαγητὸν τοῦ φασιανοῦ εἰς τὸ καρύκευμα τοῦτο, ἐπαρκεῖ τον [illegible]

Ὁ κ. Μέττερνιχ, ἰδιοκτήτης τοῦ περιφήμου ἀμπελῶνος τοῦ Ἰωαννισβέργ, ἠσχολεῖτο μὲ τὴν συλλογὴν αὐτογράφων. Παρήγγειλε λοιπὸν νὰ ζητήσωσι καὶ ἀπὸ τὸν Ἰούλιον Ζανὲν τὸ αὐτόγραφόν του. Οὗτος δὲ ἔγραψε τὰ ἑξῆς: «Ὁ ὑποφαινόμενος ὁμολογῶ, ὅτι ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου κόμητος Μέττερνιχ εἰκοσιπέντε φιάλας οἴνου τοῦ Ἰωαννισβέργ, διὰ τὰς ὁποίας τὸν παρακαλῶ νὰ δεχθῇ τὰς εὐχαριστίας μου. ΙΟΥΛΙΟΣ ΖΑΝΕΝ».

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

** Τὸ νὰ δώσῃς εἶνε ἀγαθὴ πρᾶξις· ἀλλὰ τὸ νὰ δανείσῃς εἶνε κακὴ ὑπόθεσις.

** Δύο ἀπομακρύνουν ἀφ' ἡμῶν τοὺς φίλους, ἡ εὐτυχία των, ἡ μὴ ἔχουσα τὴν χρείαν ἡμῶν, καὶ ἡ δυστυχία μας, ἥτις δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἀνάγκην αὐτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ διάσημος θαλασσοπόρος Nordenskiold, ὅστις ἔτυχε θερμῶν περιποιήσεων κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις διάβασίν του ὑπὸ τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ, ἀπέστειλε πρὸ μικροῦ ἐκ Στοκχόλμης πρὸς τὴν μικρὰν ἔγγονον τοῦ φίλου του ποιητοῦ, δεσποινίδα Ἰωάνναν Οὐγῶ, μαχαιρίδιον, κατεσκευασμένον ἐξ ὀδόντος κήτους καὶ φέρον τὴν ἑπομένην ἐπιγραφήν:

Προϊὸν τῆς θύρας τῆς Βέγας
ἐν τῇ πολικῇ θαλάσσῃ.
Προσφερόμενον τῇ δεσποινίδι Ἰωάννᾳ Οὐγῶ
ὑπὸ Α. Ε. Nordenskiold.

Διδάσκαλός τις μικρᾶς τινος καὶ ὡραίας γαλλικῆς κοινότητος, πάσχων ἐκ νοσήματός τινος τοῦ λάρυγγος, διετάχθη ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ του ν' ἀκολουθήσῃ τὴν διὰ τοῦ αἰγείου γάλακτος δίαιταν. Ἑκάστην λοιπὸν πρωΐαν ἡ σύζυγός του ἤμελγεν αἶγα, ἣν πρὸς τοῦτο εἶχεν ἀγοράσῃ, ὅπως παρασκευάσῃ δι' αὐτὸν τὸν συνήθη καφὲν μὲ τὸ γάλα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡμέραν τινὰ ἡ γυνὴ ἀπουσίασε χάριν τῆς οἰκογενείας της, ἥτις ᾤκει κοιλάδα τινὰ εἰς τὴν περίχωρον, «Τώρα, εἶπεν ὁ διδάσκαλος, θὰ εἶμαι ἐλεύθερος νὰ προμηθεύωμαι ὁ ἴδιος τὸ γάλα μου».

Τῷόντι δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἦλθε πρὸς τὴν αἶγα, κρατῶν τὸ πρὸς ἄμελξιν δοχεῖον. Ἀλλ' ἅμα ἰδὸν τὸν διδάσκαλον τὸ ζῷον ὑπεχώρησεν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ σταύλου, ἀντιτασσόμενον εἰς τὸ ἄμελγμα. Εἰς μάτην ὁ διδάσκαλος ἐδοκίμασε νὰ μεταστρέψῃ δεόντως τὸ σῶμα τῆς αἰγός· τὸ ἰδιότροπον ζῷον μὲ δύο τρία λακτίσματα τὸν ἔφερεν ἀμέσως εἰς θεογνωσίαν. «Ἆ, διάβολε! εἶπε, τὸ εὕρηκα· μὲ τὴν γυναῖκά μου οὐδ' ἐσάλευε· τὸ πᾶν ἄρα συνίσταται εἰς τὸ νὰ ὑποκριθῶ τὸ πρόσωπόν της».

Ἀναβαίνει ἀμέσως εἰς τὸ δωμάτιόν του, περιβάλλει τὸ σῶμά του μὲ τὸ ποδῆρες φόρεμα, τοὺς ὤμους μὲ τὸ σάλιον, καὶ τὴν κεφαλὴν μὲ τὸν κεφαλόδεσμον τῆς γυναικός του, οὕτω δ' ἐσταλμένος καταβαίνει καὶ ἐπανέρχεται πρὸς τὸ ζῷον. Ὅ,τι προεῖδε, τοῦτο καὶ συνέβη. Ἡ αἶξ, ἀπατηθεῖσα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, παρέδωκεν ἑαυτὴν πρὸς ἄμελγμα, ὅπως συνήθως καὶ ἄνευ ἀντιστάσεως. Μεθ' ὃ ὁ διδάσκαλος εἰσῆλθεν εἰς τὸ σχολεῖον κρατῶν ἀχνίζοντα ἀκόμη τὸν κύαθον τοῦ γάλακτος.

Αἴφνης ἡ θύρα ἀνοίγει, καὶ εἰσέρχεται τίς; ὁ πρωτοβάθμιος ἐπιθεωρητής, ὅστις παρατηρεῖ αὐτὸν μετ' ἐκπλήξεως εὐνοήτου. Ἐδέησε νὰ δοθῇ ἡ ἐξήγησις τοῦ πράγματος. Ὁ ἐπιθεωρητὴς ἐγέλασε πολύ, ὁ διδάσκαλος κἄπι ὀλιγώτερον, καὶ οὕτως ἔλαβε πέρας ἡ ἱστορία.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Διάσημός τις ἰατρὸς συνιστᾷ τὴν ἑξῆς συνταγὴν περὶ τῆς χρήσεως τῶν *ἀγγουρίων* (σικυῶν)· «Καθάρισον τὸ ἀγγούριόν, κόψε το εἰς λεπτὰ λεπτὰ τεμάχια, ἐπίθεσον ἅλας, ἔλαιον καὶ ὄξος, ἔπειτα ρίψε... το ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον». Ἡ αὐστηρὰ τήρησις τῆς συνταγῆς ταύτης προλαμβάνει πολλὰς ἀσθενείας, πρὸ πάντων κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 16

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 180. — 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ συλλόγου «Σωκράτους» προσήνεγκον ὁ κ. Βαφειαδάκης δρ. 112 καὶ ὁ κ. Λαδόπουλος δρ. 84.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2145. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 8 Ἰουνίου 1880. Ἀριθ. 232 (180). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Ἰωάννου Λατίνου ἐπισκόπου τῆς Ἄνδρου. — Ἐξηγητικὴ περὶ αὐτῆς σημείωσις ὑπὸ Παύλου Λάμπρου. — Ἐπιστολιμαῖα ἱστορήματα ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). — Ἡ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἑορτὴ τῶν νεκρῶν ἐν τοῖς δήμοις Δωρίου καὶ Αὐλῶνος. — Ἐπίγραμμα τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου. (Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ). — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. (Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2146. Ἐπιστολαὶ μιᾶς μηδενιστρίας. Μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ι. Μ. (Ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως). Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κορομηλᾶ, 1880, 8ον; σ. 95; γρόσια 5.

2147. Αἱ μεταλλευτικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Μ. Γιαννοπούλου, ὀρυκτολόγου καὶ ἰδιευθύντου τῶν μεταλλείων «Μαύρου Σπηλαίου Λαυρίου». Ἐκδίδοται δαπάνῃ Βασιλείου Π. Παυλίδου. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξανδρῆ, 1880, 8ον, σ. 32.

2148. **Catalogue des Figurines en terre cuite du musée de la société Archéologique d'Athènes par Jules Martha,** ancien membre de l'école Française d'Athènes, maître de conférences à la faculté des lettres de Montpellier. Paris. Ernest Thorin, 1880. [Ὁ πεπαιδευμένος συγγραφεὺς τῆς πραγματείας ταύτης κ. Ἰούλιος Μαρτὰ ἠσχολήθη εἰδικῶς κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονήν του εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν καταγραφὴν καὶ ἐξέτασιν πάντων τῶν ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ μουσείῳ τοῦ Βαρβακείου ἐξ ὀπτῆς γῆς εἰδωλίων. Ὁ συγγραφεὺς μετὰ ἐμβριθεστάτην εἰσαγωγήν, ἐν ᾗ ποιεῖται λόγον περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς συλλογῆς, τῆς κατὰ τόπους μεθοδικῆς αὐτῆς κατατάξεως, τῆς προελεύσεως καὶ τῶν κατὰ τόπους κυριωτάτων αὐτῆς χαρακτηριστικῶν, περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς τῶν εἰδωλίων καὶ τῆς ἐκ ταύτης ἑρμηνείας τῶν παραστάσεων, χωρεῖ εἰς τὴν λεπτομερεστάτην καταγραφὴν τῶν εἰδωλίων, προσθεὶς ἐν τέλει τοῦ βιβλίου ἀλφαβητικὸν πίνακα μετὰ 8 φωτογραφικῶν εἰκόνων. Ἡ πραγματεία αὕτη εἶνε ἔργον βαθείας σπουδῆς ἀξιοῦν τὴν δικαίαν τῶν εἰδημόνων ἐκτίμησιν. — Μ. Δ.]

Διεθνὲς συνέδριον θέλει συνέλθει κατὰ τὸν προσεχῆ Αὔγουστον ἐν Μιλάνῳ, οὗτινος σκοπὸς εἶνε νὰ προκαλέσῃ ἀνταλλαγὴν ἰδεῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὰς ἐργατικὰς πενομένας τάξεις. Ἕτερον διεθνὲς συνέδριον θέλει συνέλθει κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον ἐν Βρυξέλλαις. Σκοπὸς τοῦ συνεδρίου τούτου εἶνε ἡ μελέτη τῶν κυριωτέρων ζητημάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Εἰς ἀμφότερα τὰ συνέδρια ταῦτα προσεκλήθη νὰ μετάσχῃ καὶ ἡ Ἑλλάς.

Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ «ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ» ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ.

Τὴν ἑσπέραν τῆς 3 Ἰουνίου (ν. ν.) ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ οἴκῳ τῆς κυρίας Ἐδμόνδου Ἀδὰμ, τῆς γνωστῆς ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἰουλιέττας Λαμπὲρ καὶ διευθυντρίας τῆς Nouvelle Revue, ὁ διάσημος τραγικὸς ὑποκριτὴς Mounet-Sully ἀπήγγειλεν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν παρέστησε τὴν Γαλάτειαν τοῦ μακαρίτου Σπυρίδωνος Βασιλειάδου κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. d'Estournelles de Constant, διασκευασθεῖσαν ὑπὸ τῆς κ. Λαμπὲρ, εἰς ἐπήκοον ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου φιλολόγων, λογίων καὶ ἄλλων φίλων τῆς δραματικῆς ποιήσεως, οἵτινες πάντες ἐπευφημοῦντες ηὐχήθησαν ὅπως ἡ ἀπαγγελία αὕτη εἶνε ὁ πρόλογος τῆς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου παραστάσεως. Μεταξὺ τῶν παρευρεθέντων μνημονεύομεν τοὺς κκ. de Girardin, Alp. Daudet, Emile Augier, Sarcey, Monselet, Coppée, Arsène Houssaye, Henri Houssaye κλπ. Τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ τοῦ κ. Α. Κουμουνδούρου, τοῦ ἐπιτετραμμένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Δεληγιάννη καὶ τῶν ἐν Παρισίοις διατριβόντων λογίων κκ. Κ. Σάθα καὶ Δ. Βικέλα.

Ὁ κριτικὸς τῆς «France» κ. Henri de Lapommeraye περιγράφων ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ (τῆς 4 Ἰουνίου) τὰ κατὰ τὴν φιλολογικὴν ταύτην ἑσπερίδα καὶ διδων μακρὰν ἀνάλυσιν τοῦ δράματος τοῦ Ἕλληνος ποιητοῦ ἐπιλέγει: «Δρᾶμα ἔχον ἰδέαν μὲν τοσοῦτον ἐπαγωγόν, εἶδος δὲ τοσοῦτον εὐρὺ, ἰσχυρὸν καὶ ὑψηλὸν δύναται ἀφόβως νὰ ὑποστῇ τὴν δοκιμασίαν τῆς κοινῆς γνώμης, διότι τὴν Γαλάτειαν ἐπευφήμησαν οὐχὶ τινες ἁπλῶς φίλοι, ἀλλὰ θαυμασταί.»

Ἐν Παρισίοις, τῇ 4 Ἰουνίου (ν. ν.) 1880. Κ.

Ἐπιθεώρησις τοῦ περιοδικοῦ τύπου τῆς ἀλλοδαπῆς

ΑΓΓΛΙΑ.

The Academy. — 1 Μαΐου. — Κρίσις περὶ τῆς ἀγγλικῆς μεταφράσεως τῆς Ὀδυσσείας ὑπὸ Avia.

Saturday Review. — 10 Ἀπριλ. — Ἑλληνικά. (Βιβλιοκρισία Ev. Abbott, Hellenica; a collection of Essays on Greek Poetry etc.).

The contemrorary Review. — Μαρτίου. — Τὰ ἀπόκρυφα τῆς διοικήσεως ἐν Τουρκίᾳ. — John Tyrwhitt, αἱ περὶ καλοῦ ἑλληνικαὶ καὶ χριστιανικαὶ ἰδέαι. — 1 Μαΐου. F. Lenormant, Τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Μελέτη περὶ τῆς ἱστορίας τῶν θρησκειῶν.

The modern Review. — Ἀπριλίου. — R. Crompton Jones, Συνέσιος ὁ Κυρηναῖος (I).

The Nineteenth Century. Μαΐου. E. Renan, Μάρκος Αὐρήλιος.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Wiener Abendpost (Beilage) Ἀρ. 75. Ἱστορία τῆς εὑρέσεως τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου.

Zeitschrift für œsterreichischen Gymnasien. 12 Ἀπριλ. F. Schubert, Εἰς Εὐριπίδ. Μήδειαν.

ΓΑΛΛΙΑ.

Académie des Inscriptions et des belles-lettres. Comptes rendus. — Ὀκτώβριος μέχρι Δεκεμβρίου. — Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Καρόλου τοῦ Ε' ἀντιγραφῆς καὶ μεταφράσεως τῶν ἠθικῶν, πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους.

Bibliographie catholique. — Μαρτ. — G. F. Jeannin, Κρίσις περὶ τῶν δύο συγγραμμάτων τοῦ Tougard, περὶ τῶν ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Βολλανδιστῶν ἑλληνικῶν συναξαρίων.

Journal des Savants. — Φεβρουαρίου καὶ Μαρτίου. — E. Egger, Κριτικαὶ διορθώσεις κειμένων [Madwig] — Fustel de Coulanges, Περὶ τοῦ δικαιώματος ἰδιοκτησίας ἐν Σπάρτῃ.

Revue archéologique. — Φεβρουαρ. — A. Vercoutre, Δημοσία ἰατρικὴ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα. — G. Perrot, Κρίσις περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐκθέσεως τῶν πράξεων τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ὑπὸ Ε. Καζόρχη.

Revue d'Anthropologie. — 15 Ἰαν. Girard de Rialle, Περὶ τῶν ἐν Τροίᾳ καὶ Μυκήναις ἐρευνῶν τοῦ κ. Σλείμανν.

Revue des deux Mondes. 15 Ἀπριλ. Max Collignon, σημειώσεις περιηγήσεως εἰς Μικρὰν Ἀσίαν. II Ἀττάλεια, Τραχεῖα, Κιλικία, Ταῦρος.

Revue politique et littéraire. 17 Ἀπριλ. Leo Quesnel. Ἡ νῆσος Κύπρος καὶ ἡ ἀγγλικὴ κατοχὴ κατὰ τὸν Sam. Baker.

Revue de philologie. — 31 Ἰαν. — H. Weil, Ζητήματα ἀναφερόμενα εἰς τὰ νέα ἀποσπάσματα τοῦ Εὐριπίδου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων ποιητῶν. — H. van Herwer-

Digitized by Google

den, Lectiones Xenophonteae. — J. Geoffroy, Τὸ συμβὰν τοῦ βασιλέως Δαρείου (Ἡροδότ. Γ', 129-130). — J. Nicole, Μελέται περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἀρχόντων. Ἐξέτασις τῆς νεωστὶ ἐκτεθείσης θεωρίας τοῦ Fustel de Coulanges.— Ch. Graux, Παλαιογραφικαὶ σημειώσεις. — Ch. Thurot, Περὶ τῆς χρήσεως τῆς λ. θέσει ἐν τῇ προσῳδίᾳ.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Das Ausland. 12 Ἀπριλ. Περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐμπορίου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι. (Κρίσις περὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Κ. Τριανταφύλλη, Cenni intorno all'origine del commercio e a suoi rapporti con la civiltà nell'antica Grecia. Venez. 1879).

Deutsche Rundschau. Μαΐου. Hirschfeld, Ἡ νῆσος Κύπρος.

Die Grenzboten. 15 Ἀπριλ. V. Valentin. Περὶ τῆς δραματικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς πλαστικῆς (τέλος).

Magazin für die Literatur des Auslandes. 24 Ἀπριλ. ἀρ. 17.— Περβάνογλου, Historische Bilder, κρίσις ὑπὸ Fritz Friedmann.—Ἀρ. 16 Ἀπριλ. 17.— A. Boltz, Κρίσις περὶ τοῦ Ἀλφαβήτου τῆς ἀγάπης ὑπὸ W. Wagner καὶ τῆς συλλογῆς τῶν ἑλλ. παραμυθίων ὑπὸ B. Schmidt.

Neue evangelische Kirchenzeitung. Ἀρ. 12. Πέργαμον καὶ Ὀλυμπία.—Ὁ Dl. Μαρούλης.

Neue Jahrbücher für Philologie u. Paedagogik. T. 121, φρ. 2. H. Müller-Strübing. Πρωταγόρεια. Εἰς Ἀριστοφάνους Ὄρνιθας.— H. Flach. Ὀλίγαι ἔτι λέξεις περὶ Σιβυλλῶν. — J. L. Heiberg, Quaestiones Archimedeae, κρίσις ὑπὸ H. Menge.— J. H. Ch. Schubert, Περὶ δύο χωρίων τοῦ Παυσανίου.— R. Arnoldt, Εἰς Ἰουλιανόν.— Fr. Rühl, εἰς Ἀθήναιον.

Nord und Süd. Μαΐου. —W. Lübke, τὰ Περγαμηνὰ εὑρήματα.

Unsere Zeit. Μαΐου. Max Ohnefalsch—Richter, Κυπριακαὶ ὁδοιπορικαὶ μελέται (I).

Zeitschrift für kirchliche Wiss. u. kirchliches Leben. Φ. 8. J. Winter, Τινὰ περὶ τῆς ἠθικῆς Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως.

ΙΤΑΛΙΑ.

Archivio storico Lombardo. — 31 Δεκεμ. 1879. Ghinzoni, Galeazzo Maria Sforza καὶ τὸ βασίλειον τῆς Κύπρου (1473-1474).

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Revista de España. — Madrid 28 Μαρτίου.— Nemesio Fernandez Cuesta, Περὶ τῶν πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἑλληνικῶν δυναστειῶν. — Arcadio Roda, Ὁ Δημοσθένης ἐξεταζόμενος ὡς πολιτευόμενος.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

78 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Ἰουνίου (ἔ. ν.) **1880.**

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 14 σειραί:

329 1781 1902 2100 2141 2195 2393 2301 2541 2922 3134 3138 3276 3724

Σειρά	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρά	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρά	Ἀρ.	Φ. Χ.
			2141	76	500	2541	59	400
329	—	—		77	400		63	400
1781	9	2000	2195	23	500		77	400
	17	1000		28	500		100	400
	45	500		50	500	2922	10	1000
	48	2000		86	1000		32	400
1902	14	15000		88	400	3134	—	—
	35	1000		95	400	3138	40	2000
	44	400		97	20000		44	500
	53	400	2393	85	400		49	400
	59	10000		90	5000		50	400
	63	400	2501	2	500		57	400
	83	400		15	500		61	500
2100	14	500		82	500		91	500
	32	500	2541	1	500	3276	—	—
	63	5000		16	1000	3724	29	400
2141	46	400		27	1000		46	400
	63	500		28	200000		83	400

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[5 Ἰουνίου (Πέμπτη) 1880.]

Μετὰ πολυήμερον ἀσθένειαν ἀπεβίωσε τῇ 30 Μαΐου ὁ γεραρὸς καὶ κλεινὸς καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Φίλιππος Ἰωάννου. Ἡ κηδεία του ἐγένετο τῇ 31 Μαΐου καθ' ἣν τὸ πανεπιστήμιον, τὰ γυμνάσια καὶ τὰ σχολεῖα ἔμειναν κεκλεισμένα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Ὥρᾳ 8 τῆς πρωΐας ἐν τῇ πρὸ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου οἰκίᾳ αὐτοῦ συνηθροίσθησαν πάντες οἱ πενθοῦντες τὴν στέρησιν τοῦ ἐπὶ ὀκτὼ ὅλας δεκαετηρίδας μοχθήσαντος ὑπὲρ τοῦ γένους· ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου κ. Χ. Τρικούπης καὶ οἱ ὑπουργοὶ πάντες, ὁ πρύτανις, οἱ καθηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου, τῶν γυμνασίων καὶ πάντων τῶν σχολείων, ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Γερμανίας καὶ οἱ διευθυνταὶ καὶ τὰ μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς καὶ Γερμανικῆς σχολῆς, διάφοροι ἐπιτροπαὶ συλλόγων καὶ ἑταιριῶν καὶ πολῖται πολλοί. Διάφοροι στέφανοι κατετέθησαν ἐπὶ τοῦ φερέτρου, ἤτοι παρὰ τοῦ πανεπιστημείου, τῆς Γερμανικῆς πρεσβείας, τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα καὶ διαφόρων συλλόγων. Πλὴν τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς συνώδευσε καὶ ἡ μουσικὴ τῶν μαθητῶν τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα, οὗτινος διετέλει μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου. Ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως ἐξεφώνησε λόγον κατ' ἐντολὴν τῆς Συγκλήτου τοῦ πανεπιστημίου ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας κ. Ν. Δαμαλᾶς. Ὁ Φίλιππος Ἰωάννου ἐχρημάτισε διδάσκαλος καὶ φίλος τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ὄθωνος, πρῶτος δ' ἐδίδαξε ἀπὸ πανεπιστημιακῆς ἕδρας τὴν φιλοσοφίαν ἐν τῇ ἀναγεννηθείσῃ πατρίδι τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος. — Ἀπεβίωσεν ἐπίσης ὁ ταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ Ἰωάννης Τσακίρης, λείψανον τοῦ ἀγῶνος. Μετέσχε πολλῶν μαχῶν καὶ εἶχε κατεταχθῆ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Φαβιέρου σῶμα· φέρων δὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ εἰσῆλθε καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Φαβιέρου, ἐν ἔτει 1826, εἰς τὴν τότε πολιορκουμένην ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν. — Παρεχωρήθη ἡ ἀποξήρανσις τῆς Κωπαΐδος εἰς ἑταιρίαν πρὸς τοῦτο συστᾶσαν ἐκ διαφόρων κεφαλαιούχων. —Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἐδημοσίευσε τὴν ἑπομένην γνωστοποίησιν: Ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐγγραφῆς ἐπὶ τῶν 181.791 ὁμολογιῶν: Ἐγένοντο ἐγγραφαί: ἐν μὲν τῷ ἐσωτερικῷ δι' ὁμολογίας 40.246, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν παρὰ τῆς Γαλλο-Αἰγυπτιακῆς Τραπέζης ἀναδεχθεισῶν 141.545, ἤτοι διὰ τὸ ὅλον ἀκριβῶς τοῦ προκηρυχθέντος ἀριθμοῦ. Ἐπομένως δὲν ὑπάρχει λόγος ἐκπτώσεως ἐπὶ τῶν γενομένων ἐγγραφῶν.—Ἤρξαντο αἱ ἐξετάσεις τῶν διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων. —Κατὰ τὴν Ὥραν, τὸ ζήτημα τῆς κυκλοφορίας τῶν νέων ὁμολογιῶν τῶν ἑλληνικῶν δανείων τοῦ 1824 καὶ 1825 ἐλύθη ἐν τῷ ἀγγλικῷ χρηματιστηρίῳ, ἐκδόντι ἐσχάτως τὴν περὶ τούτων ἀπόφασιν. — Κατ' ἐπισήμους πληροφορίας τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι: Πανεπιστήμιον ἓν μὲ καθηγητὰς 60, ὑφηγητὰς 42 καὶ φοιτητὰς 1.995. Γυμνάσια 22, σχολαρχεῖα 78, ἑλληνικὰ σχολεῖα 87 καὶ ναυτικὰ σχολεῖα 5. Τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἀνέρχονται εἰς 1.528, ἐξ ὧν δημοσυντήρητα μὲν 1 172 (1.035 ἀῤῥένων καὶ 137 θηλέων) ἰδιοσυντήρητα 276 (164 ἀῤῥένων καὶ 112 θηλέων) καὶ γραμματοδιδασκαλεῖα 100. Εἰς ταῦτα διδάσκουσι 1.117 δημοδιδάσκαλοι, 175 διδασκάλισσαι καὶ 100 γραμματοδιδάσκαλοι. Τὸ δὲ ὅλον τῶν μαθητῶν εἶνε 93.540 ἐξ ὧν 79.448 μαθηταὶ δημοτικῶν σχολείων (67.108 ἄῤῥενες καὶ 12 340 θήλειαι), 11.092 μαθηταὶ ἰδιοσυντηρήτων (6.740 ἄῤῥενες, 4.352 θήλειαι) καὶ 3 000 γραμματοδιδασκαλείων.—Ὁ ἐκ Ψαρρῶν κ. Κ. Γ. Καλαφάτης ναυπηγήσας κατ' αὐτὰς μέγα ἱστιοφόρον πλοῖον ἐν Σύρῳ ἠτήσατο δι' ἐπιστολῆς του τὴν ἄδειαν τοῦ κ. Γλάδστωνος, ὅπως δώσῃ εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ὁ κ. Γλάδστων ἀπήντησε διὰ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Παρεκλήθην παρὰ τοῦ κ. Γλάδστωνος νὰ εὐχαριστήσω ὑμᾶς ἐπὶ τῇ ἀπὸ 12/24 λήγοντος ἐπιστολῇ σας· θεωρεῖ δὲ ἄξιον νὰ πράξητε, ὅ,τι νομίζετε καλόν, ὀνομάζοντες τὸ νεοναυπηγηθὲν πλοῖόν σας μὲ τὸ ὄνομά του.»— Κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τῆς 31 Μαΐου, αἱ παρ' αὐτῇ ἔντοκοι καταθέσεις ἀνέρχονται εἰς δραχμὰς 40.268.000.—Οἱ ἐν Πάτραις ἔμποροι καὶ βιομήχανοι ἀπεφάσισαν ἐκ κοινοῦ νὰ μὴ ἀνοίγωσι τὰ καταστήματά των τὴν Κυριακήν.—Σήμερον κατὰ τὴν 4 μ. μ. τὸ θερμόμετρον Ῥεωμύρου ἐδείκνυεν ἐν σκιᾷ 24 $^1/_2$ β.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

5 Ἰουνίου 1880 — 5 Ἰουνίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. δραχμ.	Τιμὴ ὁμολογ. Κόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. δραχ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 293 1/2
25 » » 8 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303 1/2
26 » » ξωτερικῷ —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 432
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 290 1/2
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,870	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 110
10 » φράγ. νον —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 216
60 » » —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 440

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θέν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ.μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,532 1/2
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	180 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 86,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 119
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 70 1/4
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,840	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 87 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.25.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 112.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.55
Λίρα Στερλίνα	,,	28.20
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.50
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 2 1/2.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (3 Ἰουνίου) Ἐμ. 28.10-30.
Κερκ.- Λονδ. 3μην. (3 ») ,, 28.40-50.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (11 Ἰουνίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	85 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	270
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	261
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	86 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/4 - 110 1/2
Παρισίων 3 ,,	φρ.	22 85 – 22.95
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 7/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 35/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 10 Ἰουνίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.75
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.47
Εἰκοσάφραγκον	,,	9 35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 11 Ἰουνίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.75
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.45
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (11 Ἰουνίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0]0) φρ. 25.29 - 25.34
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 125 - 127. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ. Π. Μασσαλίαν. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν—κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Μεθαύριον θὰ στείλωμεν διὰ τοῦ Lloyd ἅπαντας τοὺς τόμους. Τὸ διὰ τὸν κ. Γ. Δ. Β. ἑβδομαδιαῖον φύλλον θ' ἀποστέλλεται διὰ τοῦ ταχυδρομείου—κ. Π. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Δυστυχῶς πολὺ ἀργά—κ. Γ. Κ. Σύρον. Πενταετὴς πεῖρα μᾶς πείθει ὅτι ἡ λ ε γ ε ὼ ν αὕτη εἶνε πολὺ ἀραιοτέρα ἢ ὅσον νομίζετε—Σ υ ν δ ρ ο μ η τ ῇ. Μασσαλίαν. Διότι οἱ πρεσβευταὶ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τηλεγράφου οὐδὲν σημαίνουσιν. Ἄλλοτε, ὅτε ἡ ἀνταλλαγὴ ἐπιστολῶν μεταξὺ Παρισίων καὶ Πετρουπόλεως, Βιέννης καὶ Οὐάσιγκτων, ἀπῄτει ἑβδομάδας καὶ μῆνας, ὁ πρεσβευτὴς ἦτο ἐνίοτε ὑποχρεωμένος νὰ ἔχῃ καὶ ἰδικάς του ἰδέας. Ἀλλὰ τὴν σήμερον οὐδὲν πλέον τοιοῦτον. Εἷς μόνος ἄνθρωπος σκέπτεται, ἀποφασίζει καὶ ὁμιλεῖ· ὁ ὑπουργός. Πρεσβευτὴς στέλλει πρὸς αὐτὸν τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα: Σ ή μ ε ρ ο ν τ ὴ ν δ ω δ ε κ ά τ η ν κ α ὶ ε ἰ κ ο σ ι π έ ν τ ε λ ε π τ ὰ μ ο ὶ ἐ ρ ρ έ θ η τ ο ῦ τ ο κ α ὶ τ ο ῦ τ ο τ ὸ δ υ σ ά ρ ε σ τ ο ν. Δ ὲ ν ἀ π ή ν τ η σ α..... Ἀ ν α μ έ ν ω τ ὴ ν ἀ π ά ν τ η σ ί ν σ α ς.... Τ ί ν ὰ κ ά μ ω; Ὁ δὲ ὑπουργὸς ἀπαντᾷ τὴν δωδεκάτην καὶ πεντήκοντα πέντε λεπτά: Κ ά μ ε τ ε ὅ τ ι δ ὲ ν π α ρ ε τ η ρ ή σ α τ ε τ ί π ο τ ε—Θρᾳκικὸν Φ. Σύλλογον. Ραιδεστόν. Ἡ συνδρομή, ἐκ φρ. 20, ἀποστέλλεται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους—κκ. Mlle de S. H, Δ. Β. Παρισίους. Ἐστάλησαν τῇ 5—κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐστάλησαν εἰς Kafr el Zajat—Ἀρχιμ. Γ. Σ. Νεάπολιν καὶ κκ. Ι. Μ. Κωνσταντινούπολιν, Ν. Π. Μασσαλίαν, Δ. Β. Μιτυλήνην, Α. Δ. Ρ. Μαριανούπολιν, Προηγ. Π. Ξ. Ἅγιον Ὄρος, Χ. Α. Ρ. Πάτρας, Δήμαρχον Καρδαμύλης, Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, Θήραν. Ἐ λ ή φ θ η σ α ν.

Mlle A*. Les pauvres ont la santé, les riches ont les remèdes—κ. Γ. Ι. Π. Βουκουρέστιον. Πρὸ μηνὸς ἐστάλησαν—κ. Π. Γ. Π. Κέρκυραν. Ἐστάλη χθὲς—κ. Κ. Ν. Σ. Ἀλεξάνδρειαν (Ῥωμανίας). Ἡ διεύθυνσις δὲν εὐθύνεται διὰ τὴν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἀπώλειαν φύλλων— Ἑνὶ ἀναγνώστῃ. Περὶ τούτου ἀναγνώσατε τὸ ἀρτίως ἐκδοθὲν ἀξιόλογον σύγγραμμα τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη: Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων (Ἄνδρος, Κέως). Ἡ ἀρχαία οἰκογένεια τῶν Παγκάλων ἐν Κέῳ, λέγει ὁ κ. Μηλιαράκης, ἔχει οἰκόσημον ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ἄρτος (pani) καὶ δύο ἑκατέρωθεν ἀλέκτορες (galli)· ἐκ τούτου δὲ λέγεται καὶ ἡ σύνθεσις τοῦ ὀνόματος pani e galli=pangalli—Συνδρομητῇ, Μανσούραν. Προσεχῶς—κ. Σ. Π. Γαλάζιον. Ἅμα ληφθῶσι τὰ χρήματα — *** Οἱ ἔξυπνοι λέγουν κακὰ πράγματα, οἱ δ ὲ μ ω ρ ο ὶ τ ὰ κ ά μ ν ο υ ν—κ. Δ. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Διονύσιος Σουρμελῆς ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ γραφείσῃ «Ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν» λέγει (ἐν σελ. 267): Ὅτε μετὰ τὸ ἐν Λονδίνῳ Πρωτόκολλον τῆς 3 Φεβρουαρίου 1830 ἐπανῆλθον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν πόλιν των εὗρον αὐτὴν ὅλην ἐρείπιον ἐκτὸς τῆς οἰκίας τοῦ Μαρτροῦδ, καί τινων ἄλλων ἡμιφθάρτων.—κ. Ν. Κ. Κατὰ τὰ τέλη Νοεμβρίου.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ρωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1149.

Ἐκ τῶν 28 πεσσῶν τοῦ δομινὸ ἔλαβον ἕνα, ἐκ τοῦ ὁποίου:

α'—Ἐξέλεξα ἕνα τῶν ἐν αὐτῷ σημειουμένων ἀριθμῶν,
β'—Ἐδιπλασίασα τὸν ἀριθμὸν τοῦτον,
γ'—Προσέθεσα 5 εἰς τὸ ἄθροισμα,
δ'—Ἐπολλαπλασίασα τὸ ἄθροισμα ἐπὶ 5
καὶ ε'— Εἰς τὸ γινόμενον προσέθεσα τὸν ἕτερον ἀριθμὸν τοῦ πεσσοῦ καὶ οὕτω ἐσχηματίσθη ὁ ἀριθμὸς 77!

Ποῖον πεσσὸν ἔλαβον;

Ἐν Ὀδησσῷ, τῇ 18 Μαΐου 1880. Δ. Ν.

1150.

Διὰ τῶν γαλλικῶν λέξεων cep, modèle, σχημάτισον τὸ ὄνομα ἀρχαίου Ἕλληνος φιλοσόφου. Κυρία Ε**

1151.

Mon premier est aimé du sage et de l'avare.
Il est l'objet de leur désir.
Mais l'un, à mon second, le joint avec plaisir;
L'autre, avec plaisir, l'en sépare.
Du bonheur et de la bonté
Mon tout sans doute a pris naissance,
Et de ce père respecté
Naquit l'ingratitude et la reconnaissance.

1152.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Mot carré.

Un prince Indien—Celui qui thésaurise.—
En Orient un important marché.—
A Mahomet est toujours attaché.—
Au pays basque un bonnet fort de mise.

ΛΥΣΕΙΣ

1141.

			O				
						O	
				O			
		O					
O							
					O		
							O
	O						

1142.

Ὁ ποταμὸς Ῥουβίκων ἦτο τὸ ὅριον, τὸ ὁποῖον ἐχώριζε τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς ἐντεῦθεν τῶν Ἄλπεων Γαλατίας. Ἡ ῥωμαϊκὴ σύγκλητος ἵνα προφυλάξῃ τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ πάσης ἐπιδρομῆς τῶν ἐν τῇ Γαλατίᾳ ῥωμαϊκῶν λεγεώνων εἶχε ψηφίσει τὰς μεγίστας ἀρὰς κατὰ παντὸς, ὅστις ἤθελεν ἔστω καὶ μετὰ ὀλιγίστων στρατιωτῶν διαβῇ τὸν ποταμόν. Ὅτε δ' ὁ Καῖσαρ περιῆλθεν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὴν σύγκλητον, ἥτις ὑπεστήριζε τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Πομπηΐου τὰς ἀξιώσεις, ἀπεφάσισε νὰ ὑπερβῇ τὸ φοβερὸν ὅριον καὶ νὰ κινήσῃ ἐναντίον τοῦ Πομπηΐου. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥουβίκωνος ἤρχισε νὰ συλλογίζηται τὸ μέγεθος τοῦ τολμήματος καὶ τὰ ἀτελεύτητα δεινὰ, τὰ ὁποῖα τοῦ ποταμοῦ ἡ διάβασις ἤθελε προκαλέσει καὶ συνεκάλεσεν εἰς σύσκεψιν τοὺς φίλους του Ἐν ᾧ δὲ ἦτο ὑπὸ τοιούτων δισταγμῶν κατειλημμένος εἶδεν ὀπτασίαν, ἥτις ἔπεισεν αὐτὸν νὰ μὴ ἀποστῇ τῆς προτέρας αὐτοῦ τολμηρᾶς γνώμης. Διότι, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Σουητώνιον, τῷ ἐπεφάνη ἀνὴρ ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ὡραῖος τὴν ὄψιν, ὅστις καθίσας ὀλίγον παρέκει ἐκαλάμιζεν. Οἱ κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ποιμένες καί τινες στρατιῶται ἐκ τῶν πλησιοχώρων σταθμῶν, ἐν οἷς καί τινες σαλπιγκταὶ, ἔδραμον ἵνα ἀκούσωσι τὸν καλαμαυλητήν. Τότε ἐκεῖνος ἁρπάσας τὴν σάλπιγγα ἑνὸς ἐκ τῶν στρατιωτῶν καὶ σαλπίζων ἐμβατήριον σάλπισμα ἐρρίφθη εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ῥουβίκωνος καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην. Θαυμάσας διὰ τὸ ὅραμα ὁ Καῖσαρ· «ἂς ὑπάγωμεν λοιπὸν, εἶπεν, ὅπου καλοῦσιν ἡμᾶς ἡ φωνὴ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν μας αἱ ἀδικίαι, ἐρρίφθη ὁ κύβος.»

Καὶ τοῦτο δὲ τὸ ἐρρίφθη ὁ κύβος γνωστὸν ὅτι μυριόλεκτον εἶνε, λέγεται δὲ καὶ ἀνερρίφθω κύβος, τουτέστιν ἂς ἀναρριφθῇ ὁ κύβος.

Καὶ ἄλλα δὲ τοῦ μεγάλου Καίσαρος λόγια κατήντησαν παροιμιώδη, ὡς λ. χ. ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶπε περὶ τῆς γυναικός του ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, ὅτε ἠρωτήθη διὰ τί ἀπέπεμψεν αὐτὴν πρὶν ἢ πεισθῇ περὶ τῆς ἐνοχῆς αὐτῆς· «διότι, εἶπεν, εἶχον τὴν ἀξίωσιν ἡ γυνή μου οὐδὲ κἂν εἰς ὑπόνοιαν νὰ περιπέσῃ», ὅπερ οὕτως εἰς τὸν Πλούταρχον ἀναγινώσκομεν· «ὅτι (ἔφη) τὴν ἐμὴν γυναῖκα ἠξίουν μηδ' ὑπονοηθῆναι.» Γνωστὸν ἐπίσης εἶνε ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Καῖσαρ εἶπεν ὅτε ὑπερβὰς τὰς Ἄλπεις διὰ νὰ πορευθῇ εἰς τὴν Ἱσπανίαν διῆλθε διά τινος βαρβαρικοῦ πολιχνίου καὶ ἀθλίου, οἰκουμένου ὑπ' ἀνθρώπων παντάπασιν ὀλίγων, κατὰ Πλούταρχον. Τότε οἱ μὲν ἑταῖροι αὐτοῦ γελῶντες καὶ παίζοντες ἠρώτησαν ἂν ὑπῆρχον ἐν ἐκείνῳ τῷ πολιχνίῳ ἄνθρωποι ὑπὲρ ἀρχῶν φιλοτιμούμενοι καὶ περὶ πρωτείων ἁμιλλώμενοι, καὶ ἂν καὶ ἐκεῖ οἱ δυνατοὶ ἐφθόνουν ἀλλήλους, ὁ δὲ Καῖσαρ σπουδάζων ἀπεκρίθη πρὸς αὐτούς· «ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην παρὰ τούτοις εἶναι μᾶλλον πρῶτος ἢ παρὰ Ῥωμαίοις δεύτερος».

Καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐν Ἱσπανίᾳ διατρίβων καὶ σχολάζων ἀνεγίνωσκε σύγγραμμά τι περὶ Ἀλεξάνδρου, ἐπὶ πολλὴν δὲ ὥραν γενόμενος σύννους ἔπειτα ἐδάκρυσε καὶ εἶπεν εἰς τοὺς θαυμάζοντας διὰ τοῦτο φίλους· «δὲν σᾶς φαίνεται ἄξιον λύπης, ὅτι ὁ μὲν Ἀλέξανδρος τόσον νέος ὢν τὴν ἡλικίαν ἐβασίλευε τοσούτων ἐθνῶν, ἐγὼ δὲ ἕως τώρα οὐδεμίαν ἔχω ἀκόμη κατορθώσει λαμπρὰν πρᾶξιν;»

Καὶ εἰς τὸν Ἄνιον δὲ ὅτε ἔπλεε καὶ ἐπῆλθε δεινὴ τρικυμία καὶ ἠγρίαινεν ὁ ποταμὸς, ἠναγκάσθη δὲ ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοιαρίου νὰ κελεύσῃ τοὺς ναύτας νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω, νοήσας τὸ πρᾶγμα ὁ Καῖσαρ καὶ ἀποκαλυφθεὶς εἰς τὸν κυβερνήτην, διότι ἕως τότε ἔπλεεν ἄγνωστος, καὶ λαβόμενος τῆς χειρὸς αὐτοῦ· «Ἐμπρὸς, τῷ εἶπε, γενναῖε, ἴσα τολμηρὸς καὶ μὴ φοβεῖσαι· Καίσαρα φέρεις καὶ τὴν Καίσαρος τύχην συμπλέουσαν.»

Ἂς ἀναφέρωμεν τέλος καὶ τὸ πασίγνωστον «Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα,» ὅπερ ἔγραψε μετὰ τὴν περὶ Ζῆλαν μάχην πρὸς τὸν φίλον Ἀμίντιον. Ἔχουσι δὲ λατινιστὶ αἱ λέξεις· veni, vidi, vici εἰς ὅμοιον ἀπολήγουσαι σχῆμα ῥήματος, καθὼς λέγει ὁ Πλούταρχος. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἠθέλησε δι' αὐτῶν νὰ ἀναγγείλλῃ τὴν ὀξύτητα καὶ τὸ τάχος τῆς μάχης.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ἰουνίου 1880. Σ. Κ. Σ.

1143.

Λ	Α	Β	Η
Α	Ρ	Η	Σ
Β	Η	Μ	Α
Η	Σ	Α	Ι

1145.

Σκόροδον — ῥόδον.

1146.

Διότι ἐγεννήθη τῇ 29 Φεβρουαρίου.

1147.

13	21	17	10	4
7	5	14	23	16
24	18	6	2	15
1	12	25	19	8
20	9	3	11	22

1148.

Le Temps.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 233 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 15 Ἰουνίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τῆς

ΕΥΑΝΘΙΑΣ ΚΑΪΡΗ

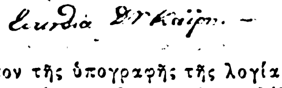

Τὸ πρωτότυπον τῆς ὑπογραφῆς τῆς λογίας Ἑλληνίδος Εὐανθίας Καΐρη εὑρίσκεται ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι ἀντιτύπου τῆς παρ' αὐτῆς φιλοπονηθείσης μεταφράσεως τοῦ συγγράμματος τοῦ Βουΐλλου «Συμβουλαὶ πρὸς τὴν θυγατέρα μου». Ἡ μετάφρασις αὕτη, δυσεύρετος οὖσα σήμερον, ἐκοινοποιήθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ τυπογραφείῳ ἐργαζομένου κ. Ἰωάννου Τόμπρα, ἀδελφοῦ τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου Τόμπρα, τοῦ διδαχθέντος τὴν τυπογραφικὴν τέχνην παρὰ τῷ περικλεεῖ Διδότῳ, καὶ διευθύνοντος διατελέσαντος τοῦ ἐν τῇ προσβληθείσῃ ἑλληνικωτάτῃ πόλει συσταθέντος πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικοῦ τυπογραφείου. Σ. τ. Δ.

ΕΥΑΝΘΙΑ ΚΑΪΡΗ

Ἡ Εὐανθία Καΐρη, ἧς ἀνωτέρω δημοσιεύεται τὸ πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς, ἦτο ἀδελφὴ τοῦ περιωνύμου ἐξ Ἄνδρου Θεοφίλου Καΐρη. Νεωτάτη ἔτι οὖσα ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, μεγίστην ἔχουσα ἔφεσιν πρὸς τὰ γράμματα, πᾶν εἶδος γνώσεως ἐγκυκλίου, διὸ καὶ ἐγένετο διευθύντρια τοῦ ἐν Κυδωνίαις παρθεναγωγείου, ὄντος συγχρόνως τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς (1811) διδασκάλου τῆς ἐκεῖ ἀκμασάσης σχολῆς.

Ὁ Φιρμῖνος Διδότος[1], ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἐπί τινας μῆνας μαθητὴς τοῦ Θεοφίλου Καΐρη ἐν τῇ σχολῇ τῶν Κυδωνιῶν, μετ' ἐνθουσιασμοῦ μεγάλου ἀφηγούμενος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Notes d'un voyage fait dans le Levant en 1816 et 1817» τὰ τῆς σχολῆς ταύτης καὶ τὴν φιλοξενίαν, ἧς ἔτυχεν αὐτόθι ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου Καΐρη, λέγει ὅτι ἡ θελκτικὴ Εὐανθία (la charmante Evanthie) ἦτο προηγμένη τοσοῦτον κατὰ τὴν παιδείαν, ὥστε κατενόει κάλλιστα τὰς ὑψηλὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας, ἃς ἐδίδασκεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν ἀνωτέραν διδασκαλίαν, ὅτι ὡμίλει ὀρθότατα τὴν γαλλικὴν καὶ ἰταλικήν, καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν· προσθέτει δὲ εἰς ταῦτα ὁ Διδότος ὅτι τότε ἐδιδάσκετο παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς ἀνώτερα μαθηματικά, καὶ ἐμελέτα τὰς κωνικὰς τομὰς τοῦ Νεύτωνος.

Πρὸς τὴν λογίαν ταύτην γυναῖκα δὲν ἀπηξίωσε νὰ συνάψῃ ἀλληλογραφίαν ὁ σοφὸς Κοραῆς. Ἐν μιᾷ τῶν ἐπιστολῶν τῆς 28 Ἰανουαρίου 1815 ἀπευθύνει αὐτῇ συμβουλάς, ἀναγγέλλει ὅτι πέμπει βιβλία πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ αὔξησιν τῶν γνώσεών της καὶ πρὸς μετάφρασιν· ἀποκαλεῖ δ' ἐν αὐτῇ τὴν Εὐανθίαν φιλτάτην θυγατέρα, φίλον θυγάτριον, τέκνον ἀγαπητόν, μόνην λογίαν ἐν Κυδωνίαις, ὁμολογῶν ὅτι γράφει ταῦτα «ἀπὸ βάθους πατρικῶν σπλάγχνων ὁ γηραιὸς Κοραῆς»· ἐπαινεῖ τὴν παιδείαν αὐτῆς, καὶ τὴν προθυμίαν νὰ ἐπαυξήσῃ τὸν πλοῦτον τῶν γνώσεων καὶ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους, προτρέπει εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κλασσικῶν Ἑλλήνων συγγραφέων πεζῶν καὶ ποιητῶν καὶ εἰς ἀπόκτησιν ἀληθινῆς σοφίας, ἣν ὁρίζει κατὰ τοὺς Ἕλληνας «τέχνην τοῦ βίου». Ἄξιον ἀναγνώσεως εἶνε τὸ ἑξῆς χωρίον τῆς πρὸς τὴν Εὐανθίαν ἐπιστολῆς τοῦ Κοραῆ· «Σπούδασε, φίλον θυγάτριον, νὰ κατασταθῇς ὁμοία γυναικός, τὴν ὁποίαν ἐζήτει ὁ Σολομών· σπούδασε, ἂν ἐρωτᾷ τις ὡς ἐκεῖνος — *γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει;* — νὰ τὸν ἀποκρίνωνται οἱ γνωρίζοντές σε — *τὴν ἐξ Ἄνδρου Εὐανθίαν*». Τὴν τελευταίαν ταύτην φράσιν τοῦ Κοραῆ μετὰ πολλῆς εὐγενείας καὶ μετριότητος ἡ Εὐανθία, δημοσιεύουσα τὴν ἐπιστολήν, μεταφέρει εἰς ἑτέρας Ἑλληνίδας.

Ἐν Κυδωνίαις ἡ Εὐανθία τῷ 1820 μετέφρασε τὸ συγγραμμάτιον τοῦ Βουΐλλου, «*Συμβουλαὶ πρὸς τὴν θυγατέρα μου*», καὶ ἐξετύπωσεν ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῆς Σχολῆς τῶν Κυδωνιῶν, τῷ διευθυνομένῳ ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Τόμπρα, τοῦ διδαχθέντος τὴν τυπογραφικὴν ἐπὶ διετίαν ἐν Παρισίοις ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ Φιρμ. Διδότου. Τὴν μετάφρασιν ταύτην, ἧς προτάσσει μίαν τῶν πρὸς αὐτὴν ἐπιστολῶν τοῦ Κοραῆ, ἀφιεροῖ *Ταῖς φιλομούσοις τῶν Ἑλλήνων νεάνισιν*. Ἐν τοῖς προλεγομένοις δὲ τῆς μεταφράσεως, ἐν οἷς προτρέπει τὰς Ἑλληνίδας πρὸς σοφίαν καὶ ἀναγράφει προγονικὰ Ἑλληνίδων ὀνόματα, αἵτινες ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς σοφίας αὐτῶν καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀποπνέει, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐγράψαμεν[1], ἄκρα μετριοφροσύνη, φιλαδελφία συγκινητική, ἐκτίμησις εἰλικρινὴς καὶ δικαία τῶν σοφῶν τοῦ ἔθνους, ἔρως ἁγνὸς πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ θαυμασμὸς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἱστορίας.

Πλὴν τοῦ συγγραμματίου τούτου μετέφρασε

1. Βιογραφίαν τοῦ Φ. Διδότου ἐδημοσίευσεν ἡ Ἑστία ἐν ἀριθ. 43.

1. Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων (1880).

Digitized by Google

καὶ ἕτερον, ἐπανελθοῦσα εἰς Ἄνδρον μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Κυδωνιῶν, «*Μάρκου Αὐρηλίου ἐγκώμιον, συγγραφὲν γαλλιστὶ ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ ῥήτορος καὶ μέλους τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας*», καὶ ἐξέδωκεν ἐν Ἑρμουπόλει τῷ 1835. Ἐπὶ τοῦ τίτλου δὲ τῆς μεταφράσεως ταύτης ἐνέγραψε τὸ ῥητὸν τοῦ Μάρκου Ἀντωνίνου «*Ἑνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικήν, σὺν μνήμῃ Θεοῦ*».

Τὴν μετάφρασιν ἀφιεροῖ «*Εἰς τὴν κόνιν τοῦ ἀοιδίμου Α. Κοραῆ εὐγνωμοσύνης ἕνεκα*». Λέγει δ' ἐν τοῖς προλεγομένοις, ἅτινα ἀπευθύνει καὶ αὖθις πρὸς τὰς φιλομούσους Ἑλληνίδας, ὅτι αὐτὸς ὁ Κοραῆς, ὁ μετὰ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίνου συνεκδοὺς καὶ τὸ ἐγκώμιον τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου τοῦ Γάλλου Θωμᾶ, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ μετάφρασιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

Ἡ Εὐανθία ἐπέζησε πολὺ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Θεοφίλου τοῦ ἀποθανόντος τῷ 1855· διετήρησε δὲ μέχρι τέλους τοῦ βίου ἄσβεστον τὸν ἔρωτα τῆς διατριβῆς ἐν τῇ ὑψηλῇ χώρᾳ τῶν ἠθικοφιλοσοφικῶν μελετῶν.

Μάϊος τοῦ 1880. Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Μασσαλίᾳ τῇ 24|5 ἰουνίου 1880.

Ἡ προτέρα λειψυδρία —Ἡ πανώλης τοῦ 1720.—Ἡ χολέρα τοῦ 1834.—Εἰσβολὴ τοῦ ποταμοῦ Durance εἰς Μασσαλίαν.—Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Roquefavour.—Ὁ δημιουργὸς τῆς διώρυγος Mont-Richer.—Δὲν εἰμπορεῖ νὰ γείνῃ τι τοιοῦτο εἰς Ἀθήνας;

Φίλε κύριε ἐκδότα,

Ἡ Μασσαλία ὁμοιάζει κατὰ τοῦτο τὰς Ἀθήνας, ὅτι πρὸ ἐτῶν 35 ἐστερεῖτο τοῦ ἀπαραιτήτου εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων αὐτῆς ὕδατος, τούτου δ' ἕνεκα ἡ μὲν καθαριότης τῆς πόλεως ἦτο σφόδρα ἀμφίβολος, ἡ δὲ ξηρασία τῶν περιχώρων αὐτῆς ἀναμφισβήτητος. Τῷ 1845 ἡ πόλις πολὺ ἀπεῖχε τοῦ ν' ἀριθμῇ ὅπως σήμερον ὑπὲρ τὰς 320,000 ψυχῶν· οἱ κάτοικοι μόλις συνεποσοῦντο τότε εἰς 160,000· καὶ ὅμως τὸ εἰσαγόμενον εἰς τὴν πόλιν ὕδωρ ἦτο τοσοῦτον ὀλίγον, ὥστε δὲν ἀνελόγουν πρὸς ἕκαστον κάτοικον καθ' ἡμέραν εἰμὴ 75 λίτραι. Ὁσάκις δὲ συνέπιπτον ἀνομβρίαι, αἵτινες καὶ ἐνταῦθα εἶνε συχναὶ ὅπως καὶ ἐν Ἀθήναις, τὸ διαθέσιμον ὕδωρ δὲν ἔφθανεν εἰμὴ εἰς τὸ πέμπτον τῆς προσημειωθείσης ἀναλογίας.

Εἰς τοιαύτας περιστάσεις συνέβαινον ἐνταῦθα σκηναί, τῶν ὁποίων ὁμοίας μέχρι τινὸς τοὐλάχιστον εἴδομεν καὶ παρ' ἡμῖν πολλάκις. Τὸ πλῆθος ἐπολιόρκει ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας τὰς κρήνας ὅσαι δὲν εἶχον ἐντελῶς ἀποξηρανθῆ· οἱ διψαλέοι ἄνθρωποι συνωθοῦντο καὶ διὰ παντὸς τρόπου ἠγωνίζοντο νὰ διατηρήσωσι τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν κατέλαβον καὶ ἀπὸ τῆς ὁποίας οἱ ὄπισθεν ἐρχόμενοι ἐπροσπάθουν πολλάκις διὰ τῆς βίας νὰ τοὺς ἐξωθήσωσι ἵνα ἐνωρίτερον πλησιάσωσι πρὸς τὸ ὑγρὸν νημάτιον, τὸ ὁποῖον ἔβλεπον μᾶλλον ἢ ἤκουον, τοσοῦτον κατέπιπτεν ἀψοφητί· οἱ δὲ εὐτυχήσαντες ἐπὶ τέλους νὰ προσαρμόσωσι εἰς τὴν στρόφιγγα τὸ χεῖλος τοῦ σκεύους αὐτῶν ἐφρόντιζον νὰ μὴν ἀπολέσωσιν, εἰ δυνατόν, οὐδὲ ῥανίδα τοῦ ῥευστοῦ ἐκείνου, ὡς ἂν ἦτο ὁ πολυτιμότατος τῶν οἴνων. Προσθέσατε εἰς τὸν θόρυβον τοῦτον τὰς κραυγὰς καὶ τὰ γρονθοκοπήματα τῶν ναυτῶν, οἵτινες ἐπήρχοντο ἀθρόοι ἵνα προμηθευθῶσι τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὰ πλοῖα ὕδωρ, καὶ δὲν θέλετε ἀπορήσει ὅτι πολλάκις ἐδέησε νὰ παρεμβῇ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις, ἵνα διανείμῃ τὸ ὕδωρ κατὰ μερίδας ὡρισμένας, ὡς ἂν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι διετέλουν ἐν καταστάσει ἀληθοῦς πολιορκίας.

Ἀλλ' αἱ περιοδικαὶ αὗται λειψυδρίαι συνεπείγοντο ἐνταῦθα συμφοράς, τῶν ὁποίων πεῖραν εὐτυχῶς δὲν ἐλάβομεν ἐν Ἀθήναις, καὶ εἴθε μὴ λάβωμεν ποτέ. Αἱ ὀλεθριώτεραι τῶν ἐπιδημιῶν συνέπιπτον μετὰ τῆς μεγίστης ἐλαττώσεως τοῦ ποσοῦ τῶν ὑδάτων· τοῦτο συνέβη ἐπὶ τῆς πανώλους τοῦ 1720 καὶ ἐπὶ τῆς χολέρας τοῦ 1834. Τῇ 9 Ἰουλίου 1720 δύω ἰατροὶ ἐδήλωσαν, ὅτι παῖς ἀπέθανεν ἐκ πανώλους, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατέπεσεν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τῆς πόλεως τὸ κακὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἰσήχθη εἰς Μασσαλίαν διὰ πλοίου προελθόντος ἐκ Συρίας καὶ Τριπόλεως. Οἱ κάτοικοι θέλουσι νὰ φύγωσιν, ἀλλὰ στρατὸς πολυάριθμος περιζώσας τὴν πόλιν μακρόθεν ἀπώθει τοὺς ταλαιπώρους φυγάδας καὶ κατεκρήμνιζεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἑστίαν ἐκείνην τοῦ μολύσματος. Εἰς τὴν φρίκην αὐτῶν προσετέθη ἡ πεῖνα καὶ ἡ δίψα. Ἐπειδὴ πᾶσα συγκοινωνία ἐκόπη, ἀδύνατον ἀπέβη νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν πόλιν τροφαὶ καὶ ὕδωρ. Καὶ τότε . . . . . . τότε ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τις τὴν γραφίδα τοῦ Θουκυδίδου διὰ νὰ εἰκονίσῃ τὸ φοβερὸν θέαμα ὅπερ παρέστησαν αἱ οἰκίαι, αἱ ὁδοί, οἱ ἄνθρωποι, τὰ κτήνη. Μόλις δὲ τῷ 1721 μετὰ μεγάλας βροχάς, αἵτινες ἐσάρωσαν τὸν ἀέρα καὶ τὸ ἔδαφος, ἐξηλείφθη ἡ ἐπιδημία, ἀφοῦ ἐθέρισε 50,000 ψυχῶν. Ἐπὶ πόσου πληθυσμοῦ ἐτελέσθη ἡ θυσία αὕτη δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω· ὅ,τι ἠξεύρω εἶνε, ὅτι μετὰ μίαν περίπου ἑκατονταετηρίδα, ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, ἡ Μασσαλία δὲν ἠρίθμει ἔτι εἰμὴ 80,000 κατοίκων. Ὁπωσδήποτε τὸ μέγεθος τοῦ δεινοῦ δηλοῦται ἐκ τούτου, ὅτι ἐνῷ ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα παρῆλθον ἔκτοτε ἐνιαυτοί, ἡ πόλις δὲν ἔπαυσε πανηγυρίζουσα τὴν 4 Ἰουνίου ἑκάστου ἔτους ὡς ἡμέραν σωτηρίας κοινῆς, διὰ λιτανείας καὶ δοξολογιῶν. Καὶ ἡ μὲν δημοκρατικὴ κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὰς λιτανείας· ἀλλ' ἡ χθὲς ὑπῆρξεν, ὡς πάντοτε, ἡμέρα ἑορτῆς ἐνταῦθα. Πολλοὶ συνέῤῥευσαν εἰς τὰς ἐκκλησίας, τὸ δὲ χρηματιστήριον καὶ τὰ σχολεῖα, καὶ τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα ἦσαν κλειστά.

Digitized by Google

Τῷ 1834 ἐπεκράτησε πάλιν πολλὴ λειψυδρία. Τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὴν πόλιν ὕδωρ δὲν ἀνελόγει καθ' ἕκαστον κάτοικον, ἐπὶ 24 ὥρας, εἰμὴ εἰς μίαν λίτραν καὶ 1[3. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπεφάνη ἡ χολέρα δεκατεύσασα τὴν πόλιν δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος. Ἀλλ' ἡ μεγίστη τοῦ κακοῦ ἐπίτασις συνέβη κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον τοῦ 1835· 50,000 ἐδραπέτευσαν ἐγκαταλείποντες τὰς ὑποθέσεις, τὰς οἰκίας, τοὺς φίλους, καὶ περιάγοντες εἰς χώρας ἀπωτάτας τὰ σκηνώματα αὐτῶν καὶ τὰς οἰκογενείας. Ἡ πόλις αὕτη ἥτις ἠρίθμει ἤδη τότε περὶ τὰς 130,000 κατοίκων, καὶ ἂν δὲν εἶχε τὴν σημερινὴν λαμπρότητα καὶ κίνησιν, ἦτο ὅμως ἓν τῶν εὐδαιμονεστέρων ἐμπορείων τῆς Μεσογείου, ἐξερημοῦτο καθ' ἑκάστην διὰ τῆς ἀποδημίας ἢ τοῦ θανάτου. Διακόσια ἦσαν κατὰ μέσον ὅρον καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ θύματα. Ὑπῆρξαν δὲ ἡμέραι, δύω μάλιστα ἡμέραι ὧν ἡ μνήμη μέχρι τῆς σήμερον ἐμποιεῖ τρόμον εἰς τοὺς πρεσβύτας τῆς Μασσαλίας, καθ' ἃς τρισχίλιοι ἐγένοντο οἱ νεκροὶ ἐπὶ πληθυσμοῦ ἐλαττωθέντος εἰς 40,000.

Αἱ ἀπαίσιοι ἐκεῖνοι χρόνοι παρῆλθον, καὶ σήμερον ἡ Μασσαλία εἶνε μία τῶν ὑγιεστέρων καὶ καθαρωτέρων πόλεων τῆς Μεσογείου, τῶν μᾶλλον καταφύτων καὶ καταῤῥύτων, τῶν μᾶλλον περιεστεμμένων ὑπὸ χλοερῶν κοιλάδων καὶ λόφων. Βραχίων ὁλόκληρος τοῦ ποταμοῦ **Durance** ἐνέβαλεν εἰς αὐτήν τε καὶ εἰς ἅπασαν αὐτῆς τὴν περιφέρειαν καὶ ἐζωογόνησε τὴν τοσοῦτον αὐχμηρὰν ἄλλοτε χώραν. Δὲν ἐνέβαλε δέ, ἐννοεῖται, αὐθόρμητος, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν ἐξαισίαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην ἀνδρὸς ὅστις ἀπηθανάτισε τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ τοῦ ἔργου τούτου, τοῦ **Mont-Richer**, καὶ χάρις εἰς δαπάνην ἀδροτάτην προθύμως ὑπὸ τῆς πόλεως ψηφισθεῖσαν καὶ καταβληθεῖσαν. Ἀπὸ τοῦ σημείου ἐν ᾧ ἐφλεβοτομήθη ὁ ποταμὸς μέχρι τῆς Μασσαλίας ἡ διώρυξ ἔχει μῆκος 82,800 μέτρων, ἐξ ὧν 67,000 μέτρων διατρέχει ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ 15,800 μέτρων διὰ στοῶν ὑπογείων. Ἐκ τῶν ὑπογείων τούτων διόδων, ἡ σύριγξ ἡ διατρυπήσασα τὸ ὄρος τῶν **Taillades** ἔχει μῆκος 3,419 μέτρων καὶ εἶναι ἓν τῶν δυσχερεστάτων τοῦ εἴδους τούτου ἔργων ἐξ ὅσων ἐγένοντο ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὕπαιθρος τῆς διώρυγος ἐκτέλεσις παρέστησε κωλύματα δυσυπέρβλητα καὶ προσεκάλεσε τὴν κατασκευὴν ἀληθῶν ἀριστουργημάτων τέχνης, ἐξ ὧν τὸ μᾶλλον ἀξιομνημόνευτον εἶναι τὸ τοσοῦτον θρυλλούμενον ὑδραγωγεῖον τοῦ **Roquefavour**.

Χθὲς εἶδον τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο ἀπέχον ἐκ Μασσαλίας μίαν καὶ ἡμίσειαν σιδηροδρομικὴν ὥραν. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἣν προξενεῖ ὁμοιάζει πολὺ τὴν ἐντύπωσιν ἣν παράγουσιν αἱ πυραμίδες τοῦ Γκίζου· τὸ μνημεῖον δὲν φαίνεται ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν φήμην αὐτοῦ· αἱ ἀνώταται μάλιστα ἀψῖδες παρίστανται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν τοσοῦτον μικραὶ ὥστε δὲν ἐννοεῖ τις διατί κατετάχθησαν εἰς τὴν σειρὰν τῶν ὄντως κολοσσικῶν μεσαίων καὶ κατωτάτων, καὶ διατὶ ἐῤῥέθη, ὅτι τὸ ὑδραγωγεῖον ἵσταται ἐπὶ τριπλῆς ἀψίδων στοιβάδος. Ἀλλ' ὅταν ἀναβῇ τις εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν κορυφῶν τῆς κοιλάδος ἐφ' ἧς ἐδέησε νὰ δημιουργηθῇ ὁ πορθμὸς ἐκεῖνος τῶν ὑδάτων, καὶ σταθῇ ἐπὶ τῆς γεφύρας καὶ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ ἀνώτατον αὐτῆς μέρος, ἐννοεῖ ἀμέσως ὁποία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ὀπτικὴ αὐτοῦ ἀπάτη. Τὸ ὕψος τοῦ ὑδραγωγείου, ἀπὸ τοῦ πυθμένος τῆς κοιλάδος μέχρι τῆς ἀνωτέρας ἐπιφανείας τοῦ περιφράγματος, εἶναι μέτρων 82 1]2, τὸ δὲ μῆκος ἀπὸ τῆς μιᾶς κρηπῖδος τῆς κοιλάδος μέχρι τῆς ἑτέρας μέτρων 375. Ἵσταται δὲ τῳόντι ἐπὶ τριπλῆς ἀψίδων σειρᾶς, διότι ἐὰν αἱ κατώταται ἔχουν ὕψος 34 μέτρων καὶ δέκα ἑκατοστῶν, αἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν ἐπερεισθεῖσαι μέσαι 34 μέτρων καὶ 90 ἑκατοστῶν, αἱ ἐπὶ τούτων μετεωρισθεῖσαι τρίται, αἵτινες πόῤῥωθεν φαίνονται τόσῳ μικροσκοπικαί, ἔχουν καὶ αὗται ὕψος μέτρων 13 καὶ 1]2. Ὁ μετάρσιος ἐκεῖνος ποταμὸς ῥέει ῥαγδαῖος ἐντὸς κοιτίδος ἐχούσης πλάτος μὲν δύω μέτρων καὶ 20]100, βάθος δὲ ἑνὸς μέτρου καὶ 30]100, ἐν τῷ μέσῳ δύω πεζοδρομίων. Διῆλθον ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας μέχρι τῆς ἄλλης τὸν ἐναέριον τοῦτον δρόμον καὶ ἔπειτα κατελθὼν εἰς τὴν ἀμέσως κάτωθεν τοῦ ὕδατος παρατεινομένην στοὰν ἐπέστρεψα ὑπόστεγος ἤδη εἰς τὴν πρώτην ἀφετηρίαν, ἀναλογιζόμενος ἐν τῷ φανταστικῷ ἐκείνῳ περιπάτῳ μου ὁπόσους θησαυροὺς ἔφερε καὶ δὲν παύει φέρων εἰς τὴν πόλιν τῆς Μασσαλίας ὁ τεχνητὸς οὗτος ποταμός, καὶ μετὰ μειδιάματος οἰκτροῦ ἐνθυμούμενος τὴν πυγμαίαν τῶν Ἀθηνῶν δεξαμενήν.

Ὑμεῖς δέ, ἀδιαφοροῦντες βεβαίως περὶ τῶν προσωπικῶν ἐντυπώσεών μου, ἐρωτᾶτε μᾶλλον διὰ τίνος δαπάνης ἐπετεύχθη τὸ εὐεργέτημα τοῦτο; Πρὶν ἀπαντήσω σᾶς παρατηρῶ, ὅτι τὸ ἔργον δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν κυρίαν διώρυγα τὴν ἔχουσαν μῆκος 83,000 μέτρων περίπου, ἀλλ' ὅτι κατεσκευάσθησαν καὶ πλεῖσται ἄλλαι δευτερεύουσαι πρὸς ἄρδευσιν τῶν περιχώρων τῆς Μασσαλίας, τὸ δὲ μῆκος τούτων συμποσοῦται ἐν συνόλῳ εἰς 75 χιλιόμετρα. Οὕτως ἔχοντες ἤδη ἀμυδράν τινα ἔννοιαν τῆς ὅλης ἐκτάσεως τοῦ ὀρυχθέντος, τοῦ διατρυπηθέντος καὶ τοῦ ἐν μετεώροις οἰκοδομηθέντος χώρου, δὲν θέλετε, ὑποθέτω, ἀπορήσει ὅτι τὸ μεγαλούργημα ἐκεῖνο, τὸ ἀποτελεσθὲν ἐντὸς δεκαετίας, ἀπῄτησε δαπάνην 43,396,644 φράγκων. Ἐὰν δὲ οὐδὲν ἧττον τὸ ποσὸν σᾶς φανῇ ὑπέρογκον, μάθετε ὅτι δὲν ἀπέβη οἰκονομικῶς ἄγονον ἢ ὀλίγον προσοδοφόρον, διότι κατὰ ὑπολογισμοὺς ἀκριβεστάτους ἀποφέρει εἰς τὴν πόλιν 7 τοῖς ο[ο κατ' ἔτος*. Ὀφεί-

* Πᾶσαι αἱ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ διδόμεναι πληρο-

Digitized by Google

λεται δὲ ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου κυρίως ἴσως εἰς τὸ ὄντως δαιμόνιον πνεῦμα τοῦ διεξαγαγόντος αὐτὸ ἀνδρός.

«Ἵνα ἀχθῇ εἰς πέρας ἡ διώρυξ τῆς Μασσαλίας ἔλεγε τῷ 1841 ἐνώπιον τῆς ἐνταῦθα Ἀκαδημίας ὁ περιώνυμος **Méry**, ἵνα ἀχθῇ εἰς πέρας ἡ διώρυξ τῆς Μασσαλίας ἐδέησε νὰ εὑρεθῇ οὐχὶ ἁπλῶς μηχανικὸς ἢ ἀρχιτέκτων, ἀλλὰ σκεῦος ἐκλεκτὸν τῆς θείας Προνοίας. Ἡ στρατιὰ ἐκείνη τῶν ἐργατῶν εἶχε χρείαν ἡγέτου πεπροικισμένου δι' ὅλων τῶν ἀρετῶν ὅσας ἀπῄτει πολυετὴς καὶ ἐναγώνιος στρατεία. Εἴχομεν χρείαν ἀνδρὸς νέου ἐλαυνομένου μὲν ὑπὸ φαντασίας ποιητοῦ, ποδηγετουμένου δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ μαθηματικοῦ ἀκριβείας Εἴχομεν χρείαν πνεύματος ἀπτοήτου ἐνώπιον παντὸς κινδύνου καὶ παντὸς κωλύματος, διὰ δὲ τῆς εἰς ἑαυτὸ εὐγενοῦς πεποιθήσεως ἀφαιροῦντος τὸν δισταγμὸν ἀπὸ τῆς φωνῆς ἥτις διατάσσει καὶ τῆς χειρὸς ἥτις ἐκτελεῖ. Εἴχομεν χρείαν νὰ εὑρεθῇ ἐν μηχανικῷ τριακονταέτει πεῖρα ἔξοχος τῆς ὡρίμου ἡλικίας, διότι οἱ ἀμύθητοι κόποι τοῦ φυσικοῦ ἔργου ἀπῄτουν σῶμα σιδηροῦν ἐπὶ χαλυβδίνων κνημῶν, τὰ δὲ προσκόμματα τοῦ ἠθικοῦ ἔργου δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπερνικηθῶσιν εἰμὴ ὑπὸ πνεύματος ἠσκημένου περὶ τὴν γνῶσιν τῶν ἀνθρώπων. Εἴχομεν χρείαν ἀνδρὸς κεκτημένου οὐ μόνον τὸ ὀξὺ βλέμμα τὸ ἐμβατεῦον εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν ὀρέων, ἀλλὰ καὶ τὸ βλέμμα τὸ μαντεῦον τὴν διάφορον ἀξίαν τῶν βοηθῶν ὅσοι ἔμελλον νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀρχηγοῦ. Εἴχομεν ἐπὶ τέλους ἀνάγκην μηχανικοῦ ἀφειδοῦς περὶ τοὺς δρόμους, σώφρονος περὶ τοὺς λόγους, ἐπιβάλλοντος τὴν πίστιν, ἀφαρπάζοντος τὸ σέβας, δεσπόζοντος τοῦ ἔργου καὶ τοῦ ἐργάτου. Ὅσοι εἶδον τὸν **Mont-Richer** ἐπὶ τοῦ εἰκοσαζεύγου αὐτοῦ ἐργαστηρίου, θέλουν εἴπει ὅτι αὕτη εἶναι ἡ πιστὴ αὐτοῦ εἰκών».

Διὰ τοιούτων χρηματικῶν θυσιῶν καὶ τοιούτου ἀνδρὸς ἐκτήσατο ἡ Μασσαλία τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ὅσα δύναται νὰ ποθήσῃ πολυάνθρωπος πόλις, καὶ κατέστη δυνατὴ εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς ἡ κατασκευὴ τῶν παραδείσων ἐκείνων ἐντὸς τῶν ὁποίων διήγαγον ἐφέτος τε καὶ ἄλλοτε τοσαύτας εὐφροσύνους ἡμέρας χάρις εἰς τὴν τῶν ὁμογενῶν φιλοξενίαν. Θέλει ἆρά γε ἀξιωθῇ ποτε καὶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν πόλις τοιαύτης τινὸς μεταμορφώσεως; Πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν ὑμῶν θέλουσιν εἴπει· ποῦ ὁ ποταμὸς ὁ δυνάμενος νὰ ἐπιτελέσῃ τοιαῦτα θαύματα, καὶ ποῦ τὰ χρήματα τ' ἀπαιτούμενα εἰς κατασκευὴν τοιούτου ἔργου. Τὸ κατ' ἐμέ, οὔτε μηχανικὸς εἶμαι, οὔτε οἰκονομικὸς ἀνήρ Δὲν μοὶ φαίνεται ὅμως ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ ἐν τῷ Βοιωτικῷ πεδίῳ τὸ ῥεῦμα, τὸ ὁποῖον κατακρημνιζόμενον ἐπὶ τοῦ Ἀττικοῦ νὰ ποτίσῃ δαψιλῶς αὐτό τε καὶ τοὺς κατοίκους αὐτοῦ· οὐδὲ ἀδύνατον ἴσως εἶναι νὰ εὑρεθῶσι τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα κεφάλαια εἰς χώραν ὅπου καταβάλλονται ἑκατομμύρια πρὸς κατασκευὴν φρενοκομείων ἄνευ πολλῶν φρενοβλαβῶν, καὶ Ἀκαδημίαι ἄνευ οὐδενὸς Ἀκαδημαϊκοῦ. Τὸ δύσκολον, τὸ δυσκολώτατον δι' ἐμὲ ἤθελεν εἶναι ν' ἀνακαλυφθῇ ἄλλος **Mont-Richer**, ἐπιτήδειος νὰ χρησιμοποιήσῃ δεόντως τά τε ὕδατα καὶ τὰ κεφάλαια.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

φορίαι ἐλήφθησαν ἐκ συγγραφῆς δημοσιευθείσης τῷ 1878 ἐν Παρισίοις, καὶ ἐπιγεγραμμένης **M. de Mont-Richer et le Canal de Marseille par M. Félix Martin, ingenieur des Ponts et Chaussées. Ὁ Mont-Richer** ἦτο Ἑλβετὸς τὴν πατρίδα καὶ ἐγεννήθη μὲν τῷ 1810, ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1858, νέος ἔτι, ἀλλ' ἀφοῦ ἔλαβε τὴν συνείδησιν τῆς ἀθανασίας ἣν ἐκτήσατο.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 357.

ΙΘ'

Λίζα.

Ὅταν ἐξύπνησα, ἤμην ἐντὸς κλίνης, καὶ φλὸξ μεγάλης φωτίας ἐφώτιζε τὸ δωμάτιον.

Ἔστρεψα τὸ βλέμμα πέριξ.

Τὸ δωμάτιον τοῦτο μοὶ ἦτον ἄγνωστον.

Ἄγνωστα μοὶ ἦσαν ἐπίσης καὶ τὰ πρόσωπα πέριξ μου· εἷς ἀνήρ, φορῶν σταχτερὸν ὑπενδύτην καὶ κίτρινα κρούπελα ἢ ξυλίνας ἐμβάδας· τρία ἢ τέσσαρα παιδία, ἐν οἷς μικρὸν κοράσιον πέντε ἢ ἓξ ἐτῶν, στηρίζον ἐπ' ἐμὲ ἐκπεπληγμένους τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ παράδοξοι ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ οὗτοι. Ὡμίλουν.

Ἀνηγέρθην ὀλίγον.

Τότε ἦλθον μετὰ σπουδῆς πέριξ μου.

— Ὁ Βιτάλης; εἶπον.

— Ζητεῖ τὸν πατέρα του; εἶπε νέα κόρη, ἥτις ἐφαίνετο ἡ πρωτότοκος τῶν παιδίων.

— Δὲν εἶναι ὁ πατήρ, εἶναι ὁ κύριός μου. Ποῦ εἶναι; Ποῦ εἶναι ὁ Κάπης;

Ἂν ὁ Βιτάλης ἦτον πατήρ μου, βεβαίως θὰ ἐζήτουν νὰ εὕρουν τρόπον ὑπεκφυγῆς ὁμιλοῦντές μοι περὶ αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτον μόνον ὁ κύριός μου, ἐνόμισαν ὅτι πρέπει νὰ μ' εἰποῦν ἀπ' εὐθείας τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἰδοὺ τί μοὶ διηγήθησαν·

Ἡ θύρα παρ' ἣν εἴχομεν κατακλιθῆ ἦτον ἑνὸς κηπουροῦ. Περὶ τὰς δύω μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὁ κηπουρὸς ἤνοιξε τὴν θύραν ταύτην διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ μᾶς εὗρεν ἐξηπλωμένους ὑπὸ τὰ καλύπτοντα ἡμᾶς ἄχυρα. Κατ' ἀρχὰς μᾶς εἶπον νὰ ἐγερθῶμεν, διὰ ν' ἀφήσωμεν τὴν ἅμαξαν νὰ διέλθῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀπεκρινόμεθα οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος, καὶ μόνος ὁ Κάπης ἀπήντα γαυγίζων καὶ ὑπερασπιζόμενος ἡμᾶς, μᾶς συνέλαβον ἐκ τοῦ βραχίονος διὰ νὰ μᾶς ἐξυπνήσουν· Ἀλλ' οὔτε τότε δὲν ἐκινήθημεν. Ὑπώπτευσαν λοιπὸν ὅτι σπουδαῖόν τι συνέβαινε, καὶ ἔφεραν φανάριον· τῆς δ' ἐξετάσεως τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον ὅτι ὁ Βιτάλης εἶχεν ἀποθάνει, ἀποθάνει τοῦ ψύ-

χους, καὶ ὅτι καὶ ἐγὼ δὲν ἤμην εἰς πολὺ καλητέραν κατάστασιν. Ἀλλά, ἐπειδή, χάρις εἰς τὸν Κάπην ὅστις ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ στῆθός μου, εἶχον διατηρήσει εἰς τὴν καρδίαν ὀλίγην θερμότητα, ἀντέσχον, καὶ ἀκόμη ἀνέπνεον. Μ' ἔφεραν ἐπομένως εἰς τὸν οἶκον τοῦ κηπουροῦ, καὶ ἐξυπνίσαντες ἓν τῶν παιδίων, μ' ἔθεσαν εἰς τὴν κλίνην του. Ἐκεῖ ἔμεινα ἓξ ὥρας, σχεδὸν νεκρός· ἔπειτα δ' ἀποκατέστη ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, ἡ ἀναπνοὴ ἐπανέλαβε τὴν δύναμίν της, καὶ τότε ἐξύπνησα.

Ὅσον νεναρκωμένον, ὅσον παραλελυμένον καὶ ἂν ἦτον τὸ σῶμά μου καὶ οὐχ ἧττον τὸ πνεῦμά μου, ἤμην ὅμως ἱκανῶς ἔξυπνος, ὥστε νὰ αἰσθανθῶ καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν τὰς λέξεις ἃς εἶχον ἀκούσει· ὁ Βιτάλης ἀπέθανε !

Ὁ φορῶν τὸν σταχτερὸν ὑπενδύτην, δηλαδὴ ὁ κηπουρός, μοὶ διηγήθη ταῦτα, καὶ ἐν ᾧ ὡμίλει, τὸ μικρὸν κοράσιον, τὸ ἔχον τοὺς ἐκπεπληγμένους ὀφθαλμούς, δὲν ἀπέσπα ἀπ' ἐμοῦ τὸ βλέμμα. Ὅταν ὁ πατήρ της εἶπεν ὅτι ὁ Βιτάλης ἀπέθανεν, ἐνόησε βεβαίως, ἢ μᾶλλον ᾐσθάνθη ἐνδομύχως ὅτι ἡ εἴδησις αὕτη μοὶ ἦτον ὀδυνηρά, διότι καταλιποῦσα εὐθὺς τὴν γωνίαν ὅπου ἵστατο, ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα της, τῷ ἔθηκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν βραχίονα, καὶ μ' ἔδειξε διὰ τῆς ἄλλης χειρός, ἐκπέμψασα ἦχον παράδοξον, οὐχὶ φωνὴν γλώσσης ἀνθρωπίνης, ἀλλ' ὥς τινα στεναγμὸν συμπαθῆ καὶ γλυκύν.

Ἄλλως τε τὸ σχῆμα τῆς χειρὸς ἦτον τόσον εὔγλωττον, ὥστε δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐξηγηθῇ διὰ λέξεων. Εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο καὶ εἰς τὸ συνοδεῦσαν αὐτὸ βλέμμα ᾐσθάνθην αὐτόματον συμπάθειαν, καὶ κατὰ πρῶτον ἀφ' ὅτου ἐχωρίσθην τοῦ Ἀρθοὺρ μὲ κατέλαβεν αἴσθημα ἐμπιστοσύνης καὶ ἀγάπης, ὡς κατὰ τοὺς καιροὺς ὅτε ἡ μάνα Βαρβερίνα μὲ ἠτένιζε πρὶν μὲ φιλήσῃ. Ὁ Βιτάλης ἀπέθανεν· ἤμην ἐγκαταλελειμμένος· καὶ ὅμως μοὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν δὲν ἤμην μόνος, ὡς ἂν ἦτον ἀκόμη ἐκεῖ.

— Τί, ναί, μικρά μου Λίζα, εἶπεν ὁ πατὴρ κλίνων πρὸς τὴν θυγατέρα του, τῷ προξενεῖ λύπην· τὴν ἀλήθειαν ὅμως πρέπει νὰ τὴν μάθῃ. Ἂν δὲν τῷ τὴν εἰπῶμεν ἡμεῖς, θὰ τῷ τὴν εἰποῦν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀστυνομίας.

Καὶ ἐξηκολούθησε διηγούμενος πῶς εἰδοποιήθησαν οἱ χωροφύλακες, καὶ πῶς αὐτοὶ ἐπῆραν τὸν Βιτάλην, ἐν ᾧ ἐμὲ μ' ἔβαλαν εἰς τὴν κλίνην τοῦ Ἀλέξη, τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ κηπουροῦ.

— Καὶ ὁ Κάπης ; εἶπον ὅταν ἔπαυσεν ὁμιλῶν.

— Ὁ Κάπης ;

— Ναί, τὸ σκυλίον ;

— Δὲν ἠξεύρω· δὲν ἐφάνη πλέον.

— Ἠκολούθησε τὸ φέρετρον, εἶπεν ἓν τῶν παιδίων.

— Τὸν εἶδες, Βενιαμίν ;

— Ἐννοεῖται. Ἐπεριπατοῦσεν εἰς τὰς πτέρνας τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἔφερον τὸ φέρετρον, εἶχε κάτω τὴν κεφαλήν, ἐνίοτε ἐπήδα εἰς τὸ φέρετρον, καὶ ὅταν τὸν ἐκαταίβαζον, ἐξέπεμπε φωνὴν λυπηράν, ὡς ὠρυγὴν ὑπόκωφον.

— Ὁ δυστυχὴς Κάπης ! Ἐκεῖνος ὅστις τοσάκις ὡς καλὸς ἠθοποιὸς εἶχε παρακολουθήσει τὸν ψευδῆ ἐνταφιασμὸν τοῦ Ζερβίνου, προσποιούμενος ἦθος θρηνῶδες, καὶ στεναγμοὺς ἐκπέμπων δι' οὓς ἐξεκαρδίζοντο τὰ σκυθρωπότερα παιδία . . .

Ὁ κηπουρὸς καὶ τὰ παιδία του μὲ ἀφῆκαν μόνον, καὶ χωρὶς νὰ πολυηξεύρω τί πράττω, καὶ πρὸ πάντων τί μέλλω νὰ πράξω, ἠγέρθην τῆς κλίνης.

Τὴν ἅρπαν μου εὗρον τεθεῖσαν εἰς τοὺς πόδας τῆς κλίνης εἰς ἣν ἐκοιμήθην. Ἐπέρασα λοιπὸν τὸν τελαμῶνα εἰς τὴν ῥάχιν μου, καὶ οὕτως εἰσῆλθα εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου εἶχεν ἀποσυρθῆ ὁ κηπουρὸς μετὰ τῶν παιδίων του. Ἀνάγκη βεβαίως ἦτον ν' ἀναχωρήσω, διὰ νὰ ὑπάγω . . ποῦ ; Δὲν εἶχον τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν, ἀλλ' ᾐσθανόμην ὅτι πρέπει ν' ἀναχωρήσω . . . καὶ ἀνεχώρουν.

Εἰς τὴν κλίνην, ὅταν ἐξύπνησα, δὲν ᾐσθάνθην τὸν ἑαυτόν μου πολὺ κακά· κόπωσιν μόνον ᾐσθανόμην καὶ ἀνυπόφορον θερμότητα εἰς τὴν κεφαλήν. Ἀλλ' ὅταν ἐστάθην ὀρθός, μοὶ ἐφάνη ὅτι θὰ πέσω, καὶ ἠναγκάσθην νὰ στηριχθῶ εἰς ἓν κάθισμα. Ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν ἀναπαύσεως, ἔσπρωξα τὴν θύραν, καὶ εὑρέθην ἔμπροσθεν τοῦ κηπουροῦ καὶ τῶν παιδίων του.

Ἐκάθηντο πέριξ τραπέζης, ἀπέναντι φωτίας, ἥτις ἀνέπεμπε φλόγας ἐντὸς ὑψηλῆς ἑστίας, καὶ ἔτρωγον καλὸν λαχανόζωμον.

Ἡ ὀσμὴ τοῦ ζωμοῦ μ' ἔθιξε τὴν καρδίαν μου, καὶ μ' ἐνθύμισε διὰ μιᾶς καὶ σκαιῶς ὅτι χθὲς δὲν εἶχον φάγει. Τότε μοὶ ἐπῆλθεν εἶδος λιποθυμίας, καὶ ἐκλονίσθην εἰς τοὺς πόδας μου.

— Δὲν αἰσθάνεσαι καλά, μικρέ μου; ἠρώτησεν ὁ κηπουρὸς μετὰ φωνῆς συμπαθοῦς.

Ἀπεκρίθην δ' ὅτι τῷ ὄντι καλὰ δὲν ᾐσθανόμην, καί, ἂν μοὶ ἐπέτρεπε, θὰ ἔμενον ὀλίγας στιγμὰς πλησίον τῆς φωτίας.

Ἀλλ' ὄχι ζέστην, τροφὴν ἐχρειαζόμην. Ἡ φωτία δὲν μὲ ὠφέλησε, καὶ ἡ κνίσσα τοῦ ζωμοῦ, ὁ κρότος τῶν χολιαρίων εἰς τὰ πινάκια, ὁ τῆς γλώσσης καὶ τῶν χειλέων τῶν τρωγόντων, ηὔξανον ἀκόμη τὴν ἀδυναμίαν μου.

Ἂν ἐτόλμων, πῶς θὰ ἐζήτουν ἓν πινάκιον ζωμοῦ ! Ἀλλ' ὁ Βιτάλης δὲν μοὶ εἶχε μάθει νὰ τείνω τὴν χεῖρα, καὶ ἡ φύσις δὲν μὲ εἶχε πλάσει ἐπαίτην. Θ' ἀπέθνησκον μᾶλλον τῆς πείνης παρὰ νὰ εἰπῶ «πεινῶ». Διατί; δὲν ἠξεύρω, ἐκτὸς διότι ποτὲ δὲν ἠθέλησα νὰ ζητήσω εἰμὴ ὅ,τι ἐδυνάμην ν' ἀποδώσω.

Ἡ μικρὰ κόρη ἡ ἔχουσα τὸ παράδοξον βλέμμα, ἐκείνη ἥτις δὲν ὡμίλει καὶ ἣν ὁ πατήρ της εἶχεν ὀνομάσει Λίζαν, ἐκάθητο ἀντικρύ μου, καὶ ἀντὶ νὰ τρώγῃ μ' ἐκύτταζε χωρὶς νὰ καταβιβάσῃ

Digitized by Google

ἢ νὰ μεταστρέψῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Διὰ μιᾶς ἠγέρθη τῆς τραπέζης, καὶ λαβοῦσα τὸ πινάκιόν της πλῆρες ζωμοῦ, μοὶ τὸ ἔφερε καὶ μοὶ τὸ ἔθεσεν εἰς τὰ γόνατα.

Ἀσθενῶς, διότι φωνὴν πλέον δὲν εἶχον νὰ ὁμιλήσω, ἠθέλησα δι ἑνὸς σχήματος τῆς χειρὸς νὰ τὴν εὐχαριστήσω· ἀλλ' ὁ πατήρ της δὲν μοὶ ἀφῆκε τὸν καιρόν.

— Λάβε το, παιδίον μου, εἶπεν. Ὅ,τι ἡ Λίζα δίδει, καλῶς δίδεται· καὶ ἔπειτα, ἂν σοὶ ἀρέσῃ, καὶ ἄλλο.

Ἂν μοὶ ἀρέσῃ! Τὸ πινάκιον τοῦ ζωμοῦ κατεβρόχθισα εἰς ὀλίγας στιγμάς. Ὅταν δ' ἀφῆκα τὸ χολιάριον, ἡ Λίζα, ἥτις εἶχε μείνει ἐμπρός μου καὶ μὲ ἠτένιζεν, ἐξέπεμψε μικρὰν φωνήν, ἥτις δὲν ἦτον στεναγμὸς πλέον, ἀλλὰ χαρᾶς ἐπιφώνημα· καὶ ἔπειτα, λαβοῦσα τὸ πινάκιον, τὸ ἔδωκε τοῦ πατρός της νὰ τὸ γεμίσῃ καὶ πάλιν, καὶ μοὶ τὸ ἐπανέφερε πλῆρες, μετὰ μειδιάματος γλυκυτάτου καὶ ἐνθαῤῥύνοντός με νὰ τὸ δεχθῶ· ἐγὼ δὲ ὅσον καὶ ἂν ἐπείνων, ἔμεινα ἐπ' ὀλίγον χωρὶς νὰ λάβω τὸ πινάκιον

Ὡς καὶ ὁ ἄλλος, οὕτω καὶ αὐτὸς ὁ ζωμὸς κατεπόθη διὰ μιᾶς· καὶ δὲν ἐπέτα πλέον μειδίαμα εἰς τῶν παιδίων τὰ χείλη, ἀλλ' ἀληθὴς γέλως το ς ἤνοιγε χείλη καὶ στόμα.

— Αἴ, παιδάριόν μου! εἶπεν ὁ κηπουρός,καλὰ καταιβάζεις.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ᾐσθάνθην ὅτι ἐκοκκίνισα ὡς τῶν τριχῶν μου τὰς ῥίζας. Ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν ἐνόμισα ὅτι προτιμότερον ἦτον νὰ ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν, παρὰ νὰ νομισθῶ λαίμαργος, καὶ ἀπεκρίθην ὅτι δὲν εἶχον γευματίσει τὴν προτεραίαν.

— Κ' ἐπρογευμάτισες;

— Οὔτε ἐπρογευμάτισα.

— Καὶ ὁ κύριός σου;

— Οὔτ' ἐκεῖνος διόλου δὲν ἔφαγε.

— Λοιπὸν ἀπέθανε συγχρόνως τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους.

Ὁ ζωμὸς μοὶ εἶχεν ἐπαναφέρει τὰς δυνάμεις μου, καὶ ἠγέρθην ν' ἀναχωρήσω.

— Ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγῃς; ἠρώτησεν ὁ πατήρ.

— Θ' ἀναχωρήσω.

— Ποῦ ὑπάγεις;

— Δὲν ἠξεύρω.

— Ἔχεις φίλους εἰς τὰ Παρίσια;

— Ὄχι.

— Συντοπίτας;

— Κανένα.

— Ποῦ εἶναι ἡ κατοικία σου;

— Κατοικίαν δὲν εἴχομεν. Ἐφθάσαμεν χθές.

— Καὶ τί θέλεις νὰ κάμῃς;

— Νὰ παίζω τὴν ἅρπαν μου, νὰ ψάλλω τὰ τραγούδιά μου, καὶ νὰ κερδίζω τὸν ἄρτον μου.

— Ποῦ;

— Εἰς τὰ Παρίσια.

— Καλήτερα θὰ ἔκαμνες νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν τόπον σου, εἰς τοὺς γονεῖς σου. Ποῦ κατοικοῦν οἱ γονεῖς σου;

— Γονεῖς δὲν ἔχω.

— Ἔλεγες ὅτι ὁ γέρων, ὁ ἀσπρογένης, δὲν ἦτον πατήρ σου;

— Δὲν ἔχω πατέρα.

— Καὶ ἡ μήτηρ σου;

— Δὲν ἔχω μητέρα.

— Ἔχεις ὅμως θεῖον,θείαν, ἐξαδέλφους, ἐξαδέλφας, κανένα συγγενῆ.

— Ὄχι, κανένα.

— Πόθεν ἔρχεσαι;

— Ὁ κύριός μου μὲ ἠγόρασεν ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς παραμάνας μου. Μ' ἐδείξατε καλωσύνην. Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τοῦτο ἐκ καρδίας, καί, ἂν θέλετε, θὰ ἐπιστρέψω τὴν κυριακὴν νὰ παίξω ἅρπαν νὰ χορεύσητε, ἂν σᾶς διασκεδάζῃ.

Οὕτως ὁμιλῶν,διηυθύνθην πρὸς τὴν θύραν·ἀλλὰ μόλις εἶχον προχωρήσει ὀλίγα βήματα, καὶ ἡ Λίζα, ἥτις μὲ παρηκολούθει, μ' ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ μοὶ ἔδειξε τὴν ἅρπαν μου μειδιῶσα.

Δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ ἐννοήσω.

— Θέλεις νὰ παίξω; ἠρώτησα.

Ἐκείνη δέ, νεύσασα διὰ τῆς κεφαλῆς, ἐκτύπησε χαρμοσύνως τὰς χεῖρας.

— Ναί, λοιπόν, εἶπεν ὁ πατήρ. Παῖξέ της τίποτε.

Τότε ἔλαβον τὴν ἅρπαν μου, ἂν καὶ δὲν εἶχον διάθεσιν διὰ χορὸν καὶ δι' εὐθυμίαν, καὶ ἤρχισα νὰ παίζω ἕνα στρόβιλον, τὸν καλήτερόν μου, ἐκεῖνον εἰς ὃν εἶχον μάλιστα γεγυμνασμένους τοὺς δακτύλους. Ἆ! πῶς ἤθελον νὰ παίζω καθὼς ὁ Βιτάλης, καὶ νὰ εὐχαριστήσω τὴν μικρὰν ἐκείνην, ἥτις διὰ τῶν ὀφθαλμῶν της μοὶ ἔφερε τὴν καρδίαν μου ἄνω κάτω!

Κατ' ἀρχὰς μὲ ἤκουσεν ἀτενίζουσά με· ἔπειτα ἐκτύπα τὸν ῥυθμὸν διὰ τοῦ ποδός, καὶ μετ' ὀλίγον, ὡς ἂν ἡ μουσικὴ τὴν παρέσυρεν, ἤρχισε νὰ στρέφηται εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἐν ᾧ οἱ δύω της ἀδελφοὶ καὶ ἡ μεγαλητέρα ἀδελφή της ἐκάθηντο ἡσύχως. Στρόβιλον δὲν ἐχόρευεν, ἐννοεῖται, οὔτε ἐξετέλει τὰ συνήθη βήματα, ἀλλ' ἐπεριστρέφετο μετὰ χάριτος, καὶ τὸ πρόσωπόν της εἶχε φαιδρότητος ἔκφρασιν.

Παρὰ τὴν ἑστίαν καθήμενος, ὁ πατήρ της δὲν ἀπέσπα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπ' αὐτῆς,ἐφαίνετο πολὺ συγκεκινημένος, καὶ ἐκτύπα τὰς χεῖρας. Ὅταν δ' ὁ στρόβιλος ἔπαυσε καὶ ἔπαυσα καὶ ἐγὼ νὰ παίζω, ἦλθεν ἐκείνη καὶ ἐστάθη μετὰ πλείστης κομψότητος ἐμπρός μου, καὶ κλίνασα μ' ἐχαιρέτησεν. Ἔπειτα δ' ἀμέσως ἐκτύπησε τὴν ἅρπαν μου διὰ τοῦ δακτύλου της, καὶ τὸ σχῆμά της ἐσήμαινε «καὶ ἄλλο».

Εὐχαρίστως θὰ ἔπαιζον δι' ἐκείνην ὅλην τὴν ἡμέραν· ὁ πατήρ της ὅμως εἶπεν ὅτι ἀρκεῖ διότι δὲν ἤθελε ν' ἀπαυδᾷ στρεφομένη.

Digitized by Google

Τότε, ἀντὶ νὰ παίξω στρόβιλον ἢ ἄλλον χορὸν, ἔψαλα τὸ νεαπολιτανικὸν ᾆσμά μου, ὃ εἶχον μάθει παρὰ τοῦ Βιτάλη: «Κλειστὸ παράθυρο, σκληρὴ παρθένα».

Τὸ ᾆσμα τοῦτο ἦτον δι' ἐμὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ ᾀσματολογίου μου· εἶναι ὁ σκοπός του γλυκὺς, μελαγχολικὸς καὶ πως περιπαθὴς, ὥστε συγκινεῖ τὴν καρδίαν. Δι' αὐτοῦ συνήθως ἀπετέλουν τὴν μεγαλητέραν ἐντύπωσιν.

Ἅμα ἤρχισα νὰ παίζω ἦλθεν ἡ Λίζα, ἐκάθησεν ἀντικρύ μου, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενῶς προσηλωμένους εἰς τοὺς ἰδικούς μου, καὶ ἐκίνει τὰ χείλη ὡς ἂν ἐντός της ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις μου. Ὅταν δὲ ὁ σκοπὸς ἔγινε λυπηρότερος, ὠπισθοδρόμησε βραδέως ὀλίγα βήματα, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ᾄσματος ἐρρίφθη κλαίουσα εἰς τὰ γόνατα τοῦ πατρός της.

— Ἀρκεῖ, μοὶ εἶπεν οὗτος.

— Τί ἀνόητη! εἶπεν εἷς τῶν ἀδελφῶν της, ὁ ὀνομαζόμενος Βενιαμίν. Χορεύει καὶ ἔπειτα ἀμέσως κλαίει.

— Ὀλιγώτερον ἀνόητη ἀπὸ σέ. Ἐκείνη ἐννοεῖ, εἶπεν ἡ πρωτότοκος ἀδελφή της, καὶ ἔκλινε νὰ τὴν φιλήσῃ

Ἐν ᾧ δὲ ἡ Λίζα ἐρρίπτετο εἰς τὰ γόνατα τοῦ πατρός της, ἐγὼ εἶχον κρεμάσει τὴν ἅρπαν μου εἰς τὸν ὦμόν μου, καὶ διηυθυνόμην πρὸς τὴν θύραν.

— Ποῦ ὑπάγεις; μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ.

— Ἀναχωρῶ.

— Ἀγαπᾷς λοιπὸν πολὺ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μουσικοῦ;

— Δὲν ἔχω ἄλλο.

— Δὲν φοβεῖσαι νὰ περιφέρεσαι εἰς τοὺς δρόμους;

— Οἰκίαν δὲν ἔχω.

— Τὴν τελευταίαν ὅμως αὐτὴν νύκτα πρέπει νὰ ἔκαμες λυπηρὰς σκέψεις.

— Βεβαίως, καλὴ κλίνη καὶ θερμὴ ἑστία θὰ μ' ἦσαν πολὺ προτιμότερα.

— Τὴν θέλεις λοιπὸν τὴν καλὴν κλίνην καὶ τὴν θερμὴν ἑστίαν, ἀλλὰ μετ' ἐργασίας, ἐννοεῖται; Ἂν θέλῃς νὰ μείνῃς, θὰ ἐργάζεσαι καὶ θὰ ζῇς μὲ ἡμᾶς. Ἐννοεῖς βεβαίως ὅτι οὔτε πλοῦτη σοὶ προτείνω οὔτε ἀργίαν. Ἂν δεχθῇς, θὰ ἔχῃς τοὺς κόπους σου, τὰς δυσκολίας σου, θὰ πρέπῃ νὰ ἐξυπνᾷς πολὺ πρωΐ, νὰ σκάπτῃς ὅλην τὴν ἡμέραν, νὰ βρέχῃς τὸν ἄρτον σου διὰ τοῦ ἱδρῶτος τοῦ προσώπου σου. Ἀλλὰ τοὐλάχιστον ὁ ἄρτος σου θὰ σ' εἶναι ἐξησφαλισμένος, δὲν θὰ εἶσαι πλέον ἐκτεθειμένος εἰς τὸ νὰ κοιμᾶσαι εἰς τὸ ὕπαιθρον καθὼς χθὲς, καὶ ἴσως ν' ἀποθάνῃς ἐγκαταλελειμμένος εἰς γωνίαν τινὰ ἀγροῦ ἢ ἐντὸς τινος τάφρου. Τὸ ἑσπέρας θὰ εὑρίσκῃς τὴν κλίνην σου ἑτοίμην, καὶ ὅταν τρώγῃς τὸ δεῖπνόν σου, θὰ ἔχῃς τὴν εὐχαρίστησιν νὰ αἰσθάνεσαι ὅτι τὸ ἐκέρδησας· καὶ τοῦτο, σὲ βεβαιόνω, τὸ κάμνει γλυκύτερον. Καὶ ἔπειτα, ἂν εἶσαι καλὸν παιδὶ, καὶ κάτι εἰς τὴν κεφαλήν μου μοὶ λέγει ὅ,τι εἶσαι, θὰ εὕρῃς εἰς ἡμᾶς οἰκογένειαν.

Ἡ Λίζα εἶχεν ἐπιστρέψει, καὶ διὰ μέσου τῶν δακρύων της μ' ἔβλεπε καὶ ἐχαμογέλα.

Ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς προτάσεως ταύτης, ἔμεινα μίαν στιγμὴν ἀναποφάσιστος, μὴ ἐννοῶν καλῶς ὅ,τι εἶχον ἀκούσει.

Τότε ἡ Λίζα, ἀφεῖσα τὸν πατέρα της, ἦλθε πρὸς ἐμὲ, μὲ ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ μὲ ἔφερεν ἔμπροσ κεχρωματισμένης χαλκογραφίας ἥτις ἐκρέματο εἰς τὸν τοῖχον. Παρίστα δὲ ἡ εἰκὼν μικρὸν ἅγιον Ἰωάννην ἐνδεδυμένον προβειάν.

Δι' ἑνὸς σχήματος ἔνευσε πρὸς τὸν πατέρα καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς της νὰ ἰδοῦν τὴν χαλκογραφίαν, καὶ συγχρόνως, φέρουσα τὴν χεῖρα πρὸς ἐμὲ, ἐθώπευσε τὴν προβειάν μου, καὶ ἔδειξα τὴν κόμην μου, ἥτις, ὡς ἡ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, εἶχε χωρίστραν εἰς τὸ μέσον, καὶ ἔπιπτεν ἑκατέρωθεν εἰς βοστρύχους.

Ἐννόησα ὅτι εὕρισκεν ὁμοιότητα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ χωρὶς νὰ ἠξεύρω διατί, τοῦτο μ' ηὐχαρίστησε καὶ μὲ συνεκίνησεν ἐλαφρῶς.

— Ἀληθὲς εἶναι, εἶπεν ὁ πατὴρ, ὅτι ὁμοιάζει τὸν ἅγιον Ἰωάννην.

Ἡ Λίζα τότε ἐκτύπησε γελῶσα τὰς χεῖρας.

— Αἲ λοιπὸν, εἶπεν ὁ πατὴρ, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πρότασίν του· δέχεσαι, καλέ μου μικρέ;

Οἰκογένειαν!

Νὰ ἔχω οἰκογένειαν! Ἀ! ποσάκις τὸ περιπόθητον τοῦτο ὄνειρόν μου εἶχε σβεσθῇ! Ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἡ κυρία Μίλλιγαν, ὁ Βιτάλης, ὅλοι ἀλληλοδιαδόχως μοὶ ἔλειψαν!

Δὲν θὰ εἶμαι πλέον μόνος!

Ἡ θέσις μου ἦτον φοβερά· εἶχον ἰδεῖ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου μεθ' οὗ συνέζων πρὸ χρόνων, καὶ ὅστις ἦτον σχεδὸν πατὴρ πρὸς ἐμέ· συγχρόνως εἶχον ἀπολέσει τὸν σύντροφον, τὸν φίλον μου, τὸν ἀγαθὸν καὶ φίλτατον Κάπην, ὃν τόσον ἠγάπων, καὶ ὅστις ἐπίσης εἶχε πολλὴν στοργὴν πρὸς ἐμέ· καὶ ὅμως, ὅτε ὁ κηπουρὸς μοὶ ἐπρότεινε νὰ μείνω εἰς τὴν οἰκίαν του, αἴσθημά τι ἐμπιστοσύνης μὲ κατέλαβε καὶ ἐνίσχυσε τὴν καρδίαν μου.

Τὰ πάντα λοιπὸν δὲν εἶχον ἀπολεσθῆ δι' ἐμὲ, καὶ ἡ ζωή μου ἠδύνατο ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου!

Ὅ,τι δὲ μὲ ἔθελγεν ἔτι περισσότερον τοῦ ἄρτου ὅστις μοὶ ἐξησφαλίζετο, ὡς μοὶ ἔλεγον, ἦτον ὁ οἰκιακὸς οὗτος βίος, εἰς ὃν ἔβλεπον τόσην σύμπνοιαν, ὁ οἰκογενειακὸς βίος ὃν μοὶ ὑπέσχοντο.

Τὰ παιδία αὐτὰ θὰ ἦσαν ἀδελφοί μου!

Καὶ ἀδελφή μου θὰ ἦτον ἡ μικρὰ, ἡ ὡραία Λίζα!

Εἰς τὰ παιδικὰ ὄνειρά μου πολλάκις ἐφαντάσθην ὅτι θὰ ἐπανεύρισκον τὸν πατέρα καὶ τὴν

Digitized by Google

μητέρα μου, ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶχον συλλογισθῆ ἀδελφούς, ἀδελφάς.

Καὶ ἰδοὺ τώρα τοὺς εἶχον.

Δὲν ἦσαν τῷ ὄντι ἀδελφοὶ ἐκ φύσεως, ἐδύναντο ὅμως νὰ γίνουν διὰ τῆς φιλίας. Πρὸς τοῦτο ἤρκει νὰ τοὺς ἀγαπῶ, — καὶ ἤμην προθυμότατος, — καὶ νὰ κατορθώσω νὰ μὲ ἀγαποῦν, καὶ τοῦτο δὲν μοὶ ἐφαίνετο δύσκολον, διότι ἔβλεπον εἰς ὅλους πολλὴν καλωσύνην.

Ἀμέσως λοιπὸν ἐξεκρέμασα τὸν τελαμῶνα τῆς ἅρπης μου.

— Ἰδοὺ ἀπάντησις, εἶπεν ὁ πατὴρ γελῶν, καὶ πολὺ καλή. Φαίνεται ὅτι σοὶ ἀρέσει. Κρέμασε τὸ ὄργανόν σου εἰς τοῦτο τὸ καρφίον, παιδίον μου, καὶ ὅταν παύσῃς νὰ εὐχαριστῆσαι πλησίον μας, τὸ ξεκρεμνᾷς καὶ παίρνεις τὸ φύσημα. Μόνον ἰδὲ νὰ κάμῃς κατὰ μίμησιν τῶν χελιδόνων καὶ τῶν ἀηδόνων, νὰ ἐκλέξῃς τὴν κατάλληλον ὥραν τοῦ χρόνου διὰ νὰ ἀναχωρήσῃς.

Ἡ οἰκία εἰς ἧς τὴν θύραν εἴχομεν πέσει ἦτον παράρτημα τῆς *Παγοθήκης*· ὁ δὲ κατέχων αὐτὴν κηπουρὸς ὠνομάζετο Ἀκίνος. Ὅτε δ' ἐγὼ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκογένειαν, συνέκειτο αὕτη ἐκ πέντε ἀτόμων, τοῦ πατρός, ὅστις ἤκουε κύριον ὄνομα Πέτρος, δύω παιδίων, τοῦ Ἀλέξη καὶ τοῦ Βενιαμίν, καὶ δύω κορασίων, τῆς Στεφανῆς καὶ τῆς Λίζας, ἥτις ἦτον ὅλων τῶν παιδίων ἡ νεωτέρα.

Ἡ Λίζα ἦτον βωβή, ὄχι ὅμως ἐκ γενετῆς, δηλαδὴ ἡ βωβότης αὐτῆς δὲν ἦτον συνέπεια κωφότητος. Δύω ὁλόκληρα ἔτη εἶχεν ὁμιλήσει· ἔπειτα δ' αἰφνιδίως, ὀλίγον πρὶν γίνῃ τετραετής, ἀπώλεσε τὴν ἄσκησιν τοῦ λόγου. Ἡ συμφορὰ ὅμως αὕτη, συνέπεια σπασμῶν, δὲν εἶχε προσβάλει τὴν διάνοιάν της· ἐξ ἐναντίας μάλιστα ἀνεπτύχθη αὕτη ἀπαραδειγματίστως πρόωρος. Οὐ μόνον τὰ πάντα ἐνόει, ἀλλὰ τὰ πάντα ἔλεγε, τὰ πάντα ἐξέφραζεν. Εἰς τὰς πτωχὰς οἰκογενείας, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας, πολλάκις συμβαίνει τὸ νὰ γίνηται ἑνὸς τῶν παιδίων σωματικὸν ἢ διανοητικόν τι ἐλάττωμα αἰτία ἐγκαταλείψεως ἢ ἀποστροφῆς πρὸς αὐτό. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν συνέβη ὡς πρὸς τὴν Λίζαν, καὶ τὴν συμφορὰν ταύτην ἀπέφυγεν αὕτη διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς ζωηρότητός της καὶ προσέτι διὰ τῆς μεταδοτικῆς ἀγαθότητός της. Οἱ ἀδελφοί της τὴν ὑπέμενον, χωρὶς νὰ τὴν τιμωρῶσι διὰ τὸ δυστύχημά της· ὁ δ πατήρ της τὴν ἠγάπα ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ· ἡ ἀδελφή της τὴν ἐλάτρευε.

Ἄλλοτε τὰ πρωτοτόκια ἦσαν προνόμιον εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν εὐγενῶν. Σήμερον εἰς τὰς οἰκογενενείας τῶν χειρωνακτῶν ἡ θέσις τῆς πρωτοτόκου κόρης ἔχει πολλὰ πολλάκις βάρη καὶ εὐθύνας. Ἡ κυρία Ἀκίνου εἶχεν ἀποθάνει ἓν ἔτος μετὰ τὴν γέννησιν τῆς Λίζας, καὶ ἔκτοτε ἡ Στεφανή, ἥτις κατὰ δύο ἔτη μόνον ἦτον πρεσβυτέρα τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ, εἶχε γίνει ἡ μήτηρ τῆς οἰκογενείας. Ἀντὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ σχολεῖον, ἦτον ὑπόχρεως νὰ μένῃ εἰς τὴν οἰκίαν, νὰ ἑτοιμάζῃ τὴν τροφήν, νὰ ῥάπτῃ τὰ κομβία εἰς τὰ φορέματα τοῦ πατρὸς ἢ τῶν ἀδελφῶν της, νὰ φέρῃ τὴν Λίζαν εἰς τὰς ἀγκάλας της. Εἶχε λησμονηθῆ ὅτι ἦτον κόρη, ὅτι ἦτον ἀδελφή, καὶ ἡ οἰκογένεια συνήθισε νὰ τὴν θεωρῇ ὡς ὑπηρέτριαν, καὶ ὑπηρέτριαν, ἧς δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ φείδωνται, διότι ἤξευρον ὅτι δὲν θὰ φύγῃ καὶ δὲν θὰ θυμώσῃ ποτέ.

Ἔχουσα νὰ φέρῃ τὴν Λίζαν εἰς τὰς ἀγκάλας της, νὰ σύρῃ τὸν Βενιαμὶν ἐκ τῆς χειρός, νὰ ἐργάζηται δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, νὰ ἐγείρεται πρωῒ διὰ νὰ βράσῃ τὸν ζωμὸν πρὶν ὁ πατὴρ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἀγοράν, νὰ κοιμᾶται ἐξώρας διὰ νὰ συγυρίζῃ τὴν οἰκίαν μετὰ τὸ δεῖπνον, νὰ πλύνῃ τὰ ἐνδύματα τῶν παιδίων, νὰ ποτίζῃ τὸ θέρος ὅταν εἶχε στιγμὴν ἀναψυχῆς, νὰ ἐγείρεται τῆς κλίνης της τὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος διὰ νὰ ἐξαπλόνῃ τὰς ψάθας εἰς τὰ λαχανικά, ὅταν ἐπήρχετο αἰφνιδία πάχνη, ἡ Στεφανὴ δὲν εἶχε ποτὲ καιρὸν νὰ εἶναι παιδίον, νὰ εἶναι εὔθυμος, νὰ γελάσῃ. Ὅτε ἦτον δεκατεσσάρων ἐτῶν, τὸ πρόσωπόν της εἶχεν ἔκφρασιν θλίψεως καὶ μελαγχολίας ὡς τὸ πρόσωπον παρήλικος κόρης τριακονταπέντε ἐτῶν, ἀλλ' ὅμως ὑπέλαμπεν εἰς αὐτὸ ἀκτίς τις γλυκύτητος καὶ ὑπομονητικῆς καρτερίας.

Μόλις πρὸ πέντε λεπτῶν εἶχον κρεμάσει τὴν ἅρπαν μου εἰς τὸ ὑποδειχθέν μοι καρφίον, καὶ εἶχον ἀρχίσει νὰ διηγῶμαι πῶς μᾶς κατέλαβε τὸ ψῦχος καὶ ὁ κάματος μετὰ τὴν ἀνεπιτυχῆ ἡμῶν ἀναζήτησιν τοῦ σπηλαίου ὅπου ἠλπίζομεν νὰ κοιμηθῶμεν εἰς Γεντιλλήν, ὅτε ἤκουσα νὰ ξύεται ἡ θύρα ἥτις ἠνοίγετο εἰς τὸν κῆπον, καὶ συγχρόνως ἤκουσα θρηνώδη ὑλακήν.

— Ὁ Κάπης εἶναι ! εἶπον ἀνατιναχθείς.

Ἀλλ' ἡ Λίζα μ' ἐπρόλαβε, καὶ τρέξασα εἰς τὴν θύραν τὴν ἤνοιξε.

Ὁ δυστυχὴς Κάπης ἐπήδησε εὐθὺς πρὸς ἐμέ, καὶ ὅταν τὸν ἐπῆρα εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἤρχισε νὰ μοὶ λείχῃ τὸ πρόσωπον, μικρὰ ἐκπέμπων χαρμόσυνα μινυρίσματα. Ἔτρεμε δὲ ὅλον τὸ σῶμά του.

— Καὶ ὁ Κάπης ; εἶπον.

Ἡ ἐρώτησίς μου ἐνοήθη.

— Ὁ Κάπης λοιπόν, καὶ αὐτὸς θὰ μείνῃ μὲ σέ.

Ὡς ἂν εἶχεν ἐννοήσει, τὸ κυνάριον ἐπήδησε κατὰ γῆς, καὶ θέτον τὸν δεξιὸν πόδα εἰς τὴν καρδίαν του, ἐχαιρέτησεν. Εἰς τοῦτο πολὺ ἐγέλασαν τὰ παιδία, καὶ μάλιστα ἡ Λίζα. Διὰ νὰ τὰ διασκεδάσω, ἠθέλησα νὰ παραστήσῃ τίποτε ὁ Κάπης ἐξ ὅσων ἤξευρεν· ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ μ' ὑπακούσῃ, καὶ πηδῶν εἰς τὰ γόνατά μου, ἤρχισε πάλιν νὰ μὲ φιλῇ, καὶ ἔπειτα καταβὰς μ' ἔσυρεν ἐκ τῆς χειρίδος τοῦ ὑπενδύτου μου.

— Θέλει νὰ ἐξέλθω.

— Θέλει νὰ σὲ φέρῃ πλησίον τοῦ κυρίου του.

Digitized by Google

Οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀστυνομίας οἵτινες εἶχον ἐπάρει τὸν Βιτάλην εἶπον ὅτι εἶχον ἀνάγκην νὰ μὲ ἀνακρίνουν, καὶ ὅτι θὰ ἤρχοντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀφ' οὗ εἶχον θερμανθῆ καὶ ἐξυπνήσει. Πόσον καὶ ὡς πότε θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς περιμένω; Ἤμην πλήρης ἀνυπομονησίας νὰ μάθω περὶ τοῦ Βιτάλη. Ἴσως δὲν ἀπέθανεν, ὡς ἐνόμισαν; Ἐγὼ δὲν εἶχον ἀποθάνει. Ἴσως, καθὼς ἐγώ, καὶ ἐκεῖνος ἀνέζησε.

Βλέπων τὴν ἀνησυχίαν μου, καὶ ἐννοῶν τὴν αἰτίαν της, ὁ πατὴρ μ' ἔφερεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὑπαστυνόμου, ὅπου πολλὰς καὶ ἀλλεπαλλήλους μοὶ ἀπηύθυνεν ἐρωτήσεις. Ἐγὼ ὅμως ἀπήντησα εἰς αὐτὰς μόνον ὅταν μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι ὁ Βιτάλης ἀληθῶς ἀπέθανεν. Ὅ,τι ἤξευρον ἦτον ἁπλούστατον, καὶ τὸ διηγήθην. Ὁ ὑπαστυνόμος ὅμως ἤθελε νὰ μάθῃ καὶ ἄλλα, καὶ μὲ ἠρώτησε διὰ μακρῶν περὶ τοῦ Βιτάλη καὶ περὶ ἐμοῦ.

Περὶ ἐμοῦ, ἀπεκρίθην ὅτι δὲν ἔχω γονεῖς, καὶ ὅτι ὁ Βιτάλης μ' ἐμίσθωσε, δόσας χρηματικὴν ποσότητα εἰς τῆς τροφοῦ μου τὸν ἄνδρα.

— Καὶ τώρα; εἶπεν ὁ ὑπαστυνόμος.

Τότε παρενέβη ὁ πατήρ.

— Τὸν ἀναλαμβάνομεν ἡμεῖς ἂν θέλητε νὰ μᾶς τὸν ἐμπιστευθῆτε.

Ὄχι δὲ μόνον ἠθέλησεν ὁ ἀστυνόμος νὰ μ' ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν κηπουρόν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὸν συνεχάρη διὰ τὴν καλήν πρᾶξίν του.

Ἔπειτα ὤφειλον ν' ἀποκριθῶ περὶ τοῦ Βιτάλη, καὶ τοῦτο μοὶ ἦτον δύσκολον, διότι δὲν ἤξευρον τίποτε, ἢ σχεδὸν τίποτε.

Ὑπῆρχεν ὅμως μυστηριώδης τις περίστασις περὶ ἧς ἐδυνάμην νὰ ὁμιλήσω, τὸ τί συνέβη εἰς τὴν τελευταίαν ἡμῶν παράστασιν, ὅτε ὁ Βιτάλης ἔψαλε κατὰ τρόπον προκαλέσαντα τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἔκπληξιν τῆς κυρίας ἐκείνης. Προσέτι ἐδυνάμην ν' ἀναφέρω καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ Γαροφόλη, ἀλλ' ἐσκέφθην ἂν δὲν ἦτον καλήτερον νὰ σιωπήσω περὶ αὐτῶν.

Ὅ,τι ὁ κύριός μου εἶχε κρύψει τόσον ἐπιμελῶς ἐπὶ ζωῆς του, ἔπρεπε ν' ἀποκαλυφθῇ μετὰ θάνατόν του;

Ἀλλὰ δὲν εἶν' εὔκολον εἰς παιδίον ν' ἀποκρύψῃ τι ἀπὸ ἀστυνόμου ἐμπείρου εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, διότι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔχουν τρόπον τινὰ τοῦ ἐρωτᾶν, ὅστις σ' ἐμπερδεύει ἅμα θέλεις νὰ τοὺς διαφύγῃς.

Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς ἐμέ.

Ἐντὸς πέντε λεπτῶν ὁ ὑπαστυνόμος μὲ ἠνάγκασε νὰ εἰπῶ ὅ,τι ἐγὼ ἤθελον ν' ἀποσιωπήσω, ἐκεῖνος δὲ ἤθελε νὰ μάθῃ.

— Πρέπει νὰ τὸν ὑπάγητε εἰς ἐκεῖνον τὸν Γαροφόλην, εἶπεν εἰς ἕνα κλητῆρα. Ὅταν φθάσητε εἰς τὴν ὁδὸν Λουρκίνης, θ' ἀναγνωρίσῃ τὴν οἰκίαν. Τότε θ' ἀναβῇς μετ' αὐτοῦ, καὶ θὰ ἐρωτήσῃς τὸν Γαροφόλην.

Ἐκινήσαμεν λοιπὸν καὶ οἱ τρεῖς, ὁ κλητήρ, ὁ πατὴρ καὶ ἐγώ.

Ὡς εἶχεν εἰπεῖ ὁ ὑπαστυνόμος, εὐκόλως ἀνεγνώρισα τὴν οἰκίαν, καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ τέταρτον. Τὸν Ματτίαν δὲν τὸν εἶδα ἐκεῖ, πιθανῶς εἶχεν ὑπάγει εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Βλέπων κλητῆρα καὶ ἀναγνωρίσας με ὁ Γαροφόλης ὠχρίασε. Βεβαίως ἐφοβήθη.

Ἀλλ' ἀνέλαβεν ἀμέσως θάρρος ἅμα ἔμαθε παρὰ τοῦ κλητῆρος διατί ἠρχόμεθα.

— Ἆ τὸν δυστυχῆ τὸν γέροντα! Ἀπέθανεν; εἶπε.

— Τὸν ἐγνώριζες;

— Ἄριστα.

— Λοιπὸν εἰπέ μοι ὅ,τι ἠξεύρεις περὶ αὐτοῦ.

— Ἁπλούστατον. Τὸ ὄνομά του δὲν ἦτον Βιτάλης, ἀλλὰ Κάρλος Βαλζάνης, καὶ ἂν εἴχετε ζήσει πρὸ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἐτῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὸ ὄνομα τοῦτο θὰ ἤρκει νὰ σᾶς εἰπῇ τί ἦτον ὁ ἄνθρωπος οὗτος δι' ὃν ἐρευνᾶτε. Ὁ Κάρλος Βαλζάνης ἦτον εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ περιφημότερος τραγῳδιστὴς ὅλης τῆς Ἰταλίας, καὶ περίφημοι ἦσαν οἱ θεατρικοὶ θρίαμβοί του. Ἔψαλε παντοῦ, εἰς τὴν Νεάπολιν, εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὰ Μεδιόλανα, εἰς τὴν Βενετίαν, εἰς τὴν Φλωρεντίαν, εἰς τὸ Λονδῖνον, εἰς τὰ Παρίσια. Ἀλλ' ἦλθεν ἡμέρα ὅταν ἀπώλεσε τὴν φωνήν του. Τότε, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν καλλιτεχνῶν, δὲν ὑπέφερε νὰ ἐλαττωθῇ ἡ δόξα του, ἐκτιθεμένη εἰς κατωτέρας σκηνὰς ἀναξίας του. Ἐγκατέλιπε λοιπὸν τὸ ὄνομα τοῦ Κάρλου Βαλζάνη, καὶ ἔγινε Βιτάλης, κρυπτόμενος ἀφ' ὅλων ὅσοι τὸν εἶχον γνωρίσει εἰς τὸν καλόν του καιρόν. Ἦτον ὅμως ἀνάγκη νὰ ζήσῃ καὶ ἀφ' οὗ ἐδοκίμασε πολλὰ ἐπαγγέλματα χωρὶς νὰ εὐδοκιμήσῃ, πίπτων πάντοτε κατωτέρω, κατήντησε νὰ δεικνύῃ σοφὰ κυνάρια. Ἀλλ' εἰς τὴν πενίαν του τῷ ἔμενεν ἡ ὑπερηφάνεια, καὶ θ' ἀπέθνησκε τῆς ἐντροπῆς ἂν τὸ δημόσιον ἐμάνθανεν ὅτι ὁ λαμπρὸς Κάρλος Βαλζάνης εἶχε γίνει ὁ πτωχὸς Βιτάλης. Κατὰ τύχην εἶχον μάθει τὸ μυστικόν.

Αὐτὴ λοιπὸν ἦτον ἡ ἐξήγησις τοῦ μυστηρίου τοῦ προκαλοῦντος τόσον τὴν περιέργειάν μου.

Ὁ δυστυχὴς Κάρολος Βαλζάνης, ὁ φίλτατος Βιτάλης!

(Ἕπεται συνέχεια)

Ἡ ἑπομένη διήγησις ἐσταχυολογήθη ἐκ τῆς ἐσχάτως ἐκδοθείσης ἀξιολόγου μελέτης τοῦ ἰατροῦ κ. Γ. Χ. Βάφα «Περὶ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων τοῦ Λουτρακίου».

Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΝ

Ἡ τοποθεσία τοῦ Λουτρακίου δὲν εἶνε κακή, τὸ δὲ χωρίον ἐξ εἰκοσάδος οἰκιῶν συγκείμενον καὶ ἔχον ἀρχιτεκτονικὴν περιεργοτέραν μόνον διὰ τοὺς εὐρεῖς δρόμους, οὐδὲν τὸ ἔκτακτον ἢ τὸ ἀξιοπαρατήρητον παρουσιάζει. Αἱ ἰαματικαὶ ὅμως πηγαὶ καὶ αἱ περὶ αὐτὰς οἰκίαι αἱ χρησιμεύουσαι πρὸς κατοικισμὸν τῶν ἀρρώστων, κεῖνται ἐπὶ πληκτικοῦ μέρους· διότι ὑπὲρ αὐτάς, ἐκτεινομέ-

Digitized by Google

νας παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ὑψοῦται μέγα ὄρος οἱονεὶ καθήμενον ἐπ' αὐτῶν.

Ἀπὸ τοῦ χωρίου τοῦ Λουτρακίου μέχρι τοῦ μέρους, ἔνθα τὸ ὑπὲρ αὐτὸ ὄρος βυθίζει τοὺς πόδας εἰς τὴν θάλασσαν, σειρὰ οἰκιῶν ἀνὰ μία ἐσπαρμένων κοσμεῖ τὴν ἀκτήν. Ἡ ἐσχάτη τούτων εἶνε τὸ ὑδροθεραπευτικὸν κατάστημα, αἱ δὲ λοιπαὶ, 10—12 τὸν ἀριθμὸν, οἰκίαι χωρικῶν, ἐνοικιαζόμεναι εἰς τοὺς ἀσθενεῖς πλὴν μιᾶς ἢ δύο, καὶ τῆς πλησιεστέρας πρὸς τὸ χωρίον, ἥτις εἶνε μεγάλη οἰκοδομὴ. ὁμοία τῇ ἀπαντώσῃ ἐν Καλαμακίῳ, καὶ ἥτις. χρησιμεύουσα ἄλλοτε ὡς τὸ ἐν Λουτρακίῳ πρακτορεῖον τοῦ αὐστριακοῦ Λόϋδ, μετεποιήθη σήμερον εἰς ξενοδοχεῖον διὰ μικρῶν ἐπισκευῶν.

Αἱ οἰκίαι αὗται, στηριζόμεναι τὴν μίαν πλευρὰν ἐπὶ τοῦ ὄρους, βλέπουσι πᾶσαι πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἔχουσι πρὸ αὐτῶν τὴν ὁδηγοῦσαν ἀπὸ τοῦ Λουτρακίου εἰς τὰ λουτρὰ ὁδὸν,ἥτις ἐκτείνεται εἰς μῆκος πλέον τοῦ ἑνὸς χιλιομέτρου.

Καθ' ὅλην τὴν ἀμμώδη παραλίαν τῆς μικρᾶς κοιλάδος,τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῆς θαλάσσης ἐκρέει τὸ ἰαματικὸν ὕδωρ, φερόμενον ἀπὸ τοῦ ὄρους πρὸς τὴν θάλασσαν. Αἱ γυναῖκες τοῦ τόπου, ἐρχόμεναι παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, σκάπτουσι διὰ τῶν χειρῶν τὴν ἄμμον εἰς βάθος 10—20 ἑ. τ. μ., καὶ ἐν τῷ σχηματισθέντι λάκκῳ ὅστις ἐν βραχεῖ πληροῦται ὕδατος μεταλλικοῦ, πλύνουσι καὶ καθαρίζουσι διάφορα σκεύη καὶ ἐνδύματα. Εἴς τινα ὅμως μέρη τὸ ὕδωρ εἶνε ἀφθονώτερον καὶ ἐκχεῖται εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβλύζον ἐκ πετρῶν, ὅπως κατὰ τὸ μέρος ἔνθα εἶνε ἐκτισμένα τὰ λουτρά.

*
* *

Ἐν Ἑλλάδι πάντες οἱ μεταβαίνοντες εἰς λουτρὰ, εὐθὺς ὡς εὕρωσι τόπον ἐν ᾧ ὑπάρχει ὕδωρ ἰαματικὸν ὅπως γυμνοὺς δεχθῇ αὐτοὺς, ἀδιαφοροῦσι περὶ τῶν λοιπῶν καὶ εἶνε τὰ μάλιστα εὐχαριστημένοι. Ἐρχόμεθα, λέγουσιν, ἵνα λουσθῶμεν· ἐπὶ τί δυνάμεθα νὰ παραπονεθῶμεν; Μήπως δὲν ἔχομεν μέρος, ἐν ᾧ νὰ φυλασσώμεθα ἀπὸ τῶν ἀκρασιῶν τῆς ἀτμοσφαίρας; Μήπως δὲν ἔχομεν ἄρτον καὶ ὕδωρ καὶ κρέας ἐνίοτε, ὅπως διατηρήσωμεν τὰς δυνάμεις ἡμῶν καὶ ζήσωμεν; Τίνος στερούμεθα; περιπάτων; διασκεδάσεων; Ἀλλ' ἤλθομεν εἰς τὰ λουτρὰ οὐχὶ ὅπως διασκεδάσωμεν, ἀλλ' ὅπως ἰαθῶμεν.

Πολὺ ὅμως διαφορετικὰ σκέπτονται οἱ ἀσχοληθέντες περὶ τὰ ἰαματικὰ ὕδατα τῆς Εὐρώπης σοφοί. Αἱ οὐσίαι αὗται, λέγουσιν οὗτοι, καίπερ μεταξὺ τῶν φαρμάκων κατατασσόμεναι εἶνε θεραπευτικὰ μέσα μεγάλως τῶν κοινῶν φαρμάκων παραλλάσσοντα. Διότι, πλὴν τοῦ διαφόρου τῆς συστάσεως, τῆς δράσεως. τῆς ἐνδείξεως, καὶ τοῦτο τὸ διάφορον παρουσιάζουσιν, ὅτι τότε κυρίως ὠφελοῦσιν, ὅταν χρῆσις αὐτῶν γίνεται ἐν αὐταῖς ταῖς πηγαῖς.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶνε ἀναγκαιότατον ὅπως ἡ ἐνέργεια τῶν θεραπευτικῶν τούτων μέσων δειχθῇ· τοῦτο δὲ οὐχὶ τοσοῦτον διότι ἐκεῖ τὰ ἰαματικὰ ὕδατα εἶνε ὅπως ἡ φύσις παρέχει αὐτὰ,χωρὶς οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἀλλοίωσιν νὰ πάθωσιν, ὡς συμβαίνει ὅταν ἐν φιάλαις μεταφέρωνται, ἀλλὰ κυρίως διότι μέγα μέρος τῆς δράσεως αὐτῶν ὀφείλεται οὐχὶ εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ ὕδατα, ἀλλ' εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ κλίματος καὶ τοῦ τρόπου τοῦ βίου τῶν νοσούντων.

Οἱ πάσχοντες δηλαδὴ καὶ ἐρχόμενοι παρὰ τὰς πηγὰς τῶν ἰαματικῶν ὑδάτων εἶνε συνήθως, ἂν οὐχὶ πάντοτε, ἄνθρωποι κατατρυχόμενοι ὑπὸ καθολικοῦ τινος νοσήματος, διαθέσεώς τινος τοῦ ὀργανισμοῦ, ἢ ἐνίοτε καὶ δυσκρασίας. Μία δὲ τῶν πρωτίστων αἰτιῶν τῆς παθήσεως αὐτῶν εἶνε αὐτὴ ἡ ἐν ταῖς πόλεσι βίωσις, ἥτις ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ ζῶσιν ἐν μέσῳ μεγάλων ἀσχολιῶν, μεγάλων φροντίδων, μεγάλων θλίψεων, μεγάλων κινδύνων τοῦ ὀργανισμοῦ. Πολὺ φυσικὸν ἑπομένως εἶνε νὰ ἴδωσι βελτίωσίν τινα τῆς καταστάσεως αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, εὐθὺς ὡς ἀποσπαθῶσιν ἀπὸ τῶν προκαλούντων τὴν πάθησιν αὐτῶν αἰτίων, καὶ εὑρεθῶσιν αἴφνης ἐν ἐξοχῇ, ὅπου ἀναπνέουσι καθαρὸν ἀέρα, λησμονοῦσι διὰ διαφόρων μέσων τὰ καθ' ἑαυτοὺς, παύονται ἀσχολούμενοι ὑπερβολικὰ, ἀφίνουσι πᾶσαν σκέψιν καὶ διέρχονται τὰς ὥρας μετὰ καλῆς συναναστροφῆς χαρμοσύνως. Διότι διὰ τούτων καὶ μόνων, ἂν μὴ βελτίωσίς τις εἰς τὴν πάθησιν αὐτῶν ἐπέλθῃ, ὁ ὀργανισμὸς αὐτῶν θὰ διατεθῇ τοὐλάχιστον τοιουτοτρόπως, ὥστε εὐχερέστερον ἐπ' αὐτοῦ νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ οἱαδήποτε τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων δρᾶσις.

Διὰ ταῦτα ἐν Εὐρώπῃ ἐφρόντισαν ὅπως αἱ πηγαὶ τῶν ἰαματικῶν ὑδάτων πρῶτον μὲν παρέχωσι πάντας τοὺς δυνατοὺς ὑγιεινοὺς ὅρους, πάντας τοὺς θεραπευτικοὺς, καὶ, ἀναλόγως τῶν πόρων ἑκάστου ἀνθρώπου, τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ τὸ εὖ ζῆν. Παρὰ δὲ ταῦτα τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὰ πρὸς διασκέδασιν καὶ τέρψιν συνεσώρευσαν, ὥστε ὁ ἐκεῖ ἐρχόμενος ταχέως ὑπὸ λήθης τῶν οἴκαδε νὰ καταλαμβάνηται. Ἔτι δὲ πλέον διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, καὶ τὴν πρότερον ὑπάρχουσαν δυσκολίαν τῆς μεταφορᾶς κατέλυσαν.

Ὑπὸ τοιούτους λοιπὸν ὅρους ἔχοντες τὰς ἰαματικὰς αὐτῶν πηγὰς οἱ ἐν Εὐρώπῃ, δικαίως ὡς σωτήριόν τι φάρμακον τὰ μεταλλικὰ ὕδατα ἀναγράφουσιν. Ἀφ' ὅτου δὲ οὕτω μετεποίησαν τὰ λουτρὰ, ἐβεβαιώθη διὰ τῶν ἐπισήμως γενομένων στατιστικῶν, ὅτι ἡ ἐπιγινομένη τοῖς πάσχουσιν ὠφέλεια ἑκατονταπλασίως ηὔξησεν, ἐξ οὗ οὐχὶ ἀδίκως συνεπέραναν ὅ,τι ἀνωτέρω εἴπομεν, ὅτι δηλ. ἡ ἁπλῆ χρῆσις τῶν ὑδάτων τούτων δὲν ἀρκεῖ ἀλλὰ δέον ὅπως παρὰ ταύτην οἱ ἀσθενεῖς ὑποβάλλωνται ὑπὸ συνθήκας τινὰς, ὧν ἄνευ

Digitized by Google

ἡ ἰαματικὴ δρᾶσις καθίσταται προβληματική.

Αἱ κατοικίαι τῶν ἐρχομένων εἰς Λουτράκιον νὰ ἰαθῶσιν ἀσθενῶν ἀποτελοῦνται ὑπὸ τῆς σειρᾶς ἐκείνης τῶν 10 ἢ 12 οἰκίσκων, οὓς εἴδομεν ἐκτισμένους παρὰ τὴν ἀκτὴν, ὅπως καὶ ὑπὸ πολλῶν τῶν κατὰ τὸ χωρίον οἰκιῶν. Αἱ οἰκίαι αὗται εἶνε μικρὰ διώροφα οἰκήματα, ὧν τὸ μὲν κάτω πάτωμα ἀποτελεῖ ἓν μέγα δωμάτιον ἐστρωμένον χώματι, τὸ δὲ ἄνω δύο ἢ τρία χωρίσματα, ποιητικῇ ἀδείᾳ τὸ ὄνομα δωματίου φέροντα· διότι πράγματι διὰ τοῦ γραφικοῦ ὀνόματος *τρῦπες* ἔπρεπε νὰ καλῶνται. Μεταξὺ τούτων ὑπάρχουσιν ὁμολογουμένως τινὰ μείζονα, καθαρώτερα, ἔχοντα μεσοτοίχους πετρίνους ἢ διὰ κεράμων ἐκτισμένους· τὰ πλειότερα ὅμως διαιροῦνται διὰ χωρισμάτων ἐκ σανίδων, ἀραιότατα προσηρμοσμένων, τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἀφίνωσιν ἐλευθέραν τὴν δίοδον τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶνε σμικρότατα. Ἐξαίρεσιν τούτων ποιεῖ τὸ δὴ καὶ *ξενοδοχεῖον* καλούμενον ἀρχαῖον τοῦ Λόϋδ πρακτορεῖον, ὅπερ ἐχωρίσθη τὰς δύο ἢ τρεῖς ἄλλοτε μεγάλας αἰθούσας εἰς δωδεκάδα μικρῶν μὲν ἀλλ' ὑποφερτῶν ἰσογείων δωματίων. Τέλος αἱ οἰκίαι αἱ ἐνοικιαζόμεναι ἐν Λουτρακίῳ εἶνε οἰκίαι χωρικαὶ κατ' οὐδὲν διαφέρουσαι τῶν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν ταῖς παρομοίαις κατοικίαις, ἐν τοῖς παρομοίοις δωματίοις κατοικοῦσιν οἱ ἀσθενεῖς. Εἶνε δὲ οὗτοι πάντοτε πολλοί, καὶ τοσοῦτοι ὥστε οὐδὲ ἐν τετραπλασίοις οἰκήμασιν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ περιληφθῶσιν, ἂν ἐφαντάζοντο μόνον νὰ ζήσωσιν ἀνέτως. Εὐτυχῶς δὲν σκέπτονται ὑπερβολικὰ διὰ τοῦτο· διὸ τρεῖς ἢ τέσσαρες καὶ πέντε, φίλοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ συγγενεῖς, ἢ ὁλόκληρος οἰκογένεια μετὰ παίδων καὶ ὑπηρετριῶν καταλαμβάνουσιν ἓν δωμάτιον. Ῥίπτουσι χαμαὶ ἐφαπλώματα ἢ στρώματα, καὶ κοιμῶνται *λαμπρά*. Ἐνίοτε ἔχουσι καὶ κλίνας ἢ τὰ περικλυτὰ *στρίποδα*, τὰ ὁποῖα οἱ ἐνοικιάζοντες τὰ δωμάτια παραχωροῦσιν αὐτοῖς. Κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ δωματίου ὑπάρχει τράπεζα, ἐφ' ἧς λεκάνη καὶ ὕδωρ πρὸς ἀπόνιψιν· ἔπειτα δύο ἢ τρία ξύλινα καθίσματα, καὶ ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος πρὸς πόσιν καὶ ὁλόκληρος ἡ ἐπίπλωσις ἐτελείωσε. Ταῦτα ἀρκοῦσι πρὸς ζωήν: χῶρος ἐν ᾧ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρειῶν, στρώματα ἐφ' ὧν νὰ κατακλίνωνται καὶ κοιμῶνται, ἀγγεῖον ἐξ οὗ νὰ πίνωσιν ὕδωρ, λεκάνη ἐν ᾗ νὰ νίπτωνται, καθίσματα ὅπως κάθηνται. Τίνος ἄλλου ἔχουσιν ἀνάγκην;

Τροφῆς; τὴν τροφὴν, ὅταν δὲν ἑτοιμάζωσιν ἐν τοῖς δωματίοις ἢ πρὸ τῶν οἰκιῶν ἐν ὑπαίθρῳ οἱ ὑπηρέται ἢ αἱ γυναῖκες, ἂν τοιαύτας ἔχωσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐν τοῖς λουτροῖς, παρασκευάζει ὁ μάγειρος ἢ ὁ ἐπιλεγόμενος μάγειρος. Καὶ ὁ μὲν μάγειρος παρασκευάζει αὐτὴν, ὅταν αἱ μεγάλαι φωναὶ τῶν ἐν τῷ ἑστιατορίῳ ἑστιωμένων ἀναγκάσωσι τὸν διευθυντὴν νὰ φέρῃ τοιοῦτον ἐξ Ἀθηνῶν· τὸ συνηθέστερον ὅμως παρασκευάζει αὐτὴν ὁ ἐπιλεγόμενος μάγειρος, ὅστις δυνατὸν νὰ εἶνε πρώην τις γεωργός, πρώην ἁμαξηλάτης, πρώην παντοπώλης, ἢ ὅ,τι δήποτε θέλετε. Οὗτος, ἵνα ἐκπλήξῃ τοὺς ἑαυτοῦ θαμῶνας, μετεσχηματίσθη εἰς δεύτερον Βατὲλ ἠγόρασε κρέας, ἔκοψεν αὐτὸ εἰς τεμάχια, ἔρριψεν ἐν χύτρᾳ πλήρει ὕδατος, ἐπέθηκεν ἐπὶ καιόντων ἀνθράκων, ἐκαρύκευσε δι' ἀφθονίας σκορόδων καὶ κρομμύων, ἐγλύκανε δι' ἀξιολόγων ποσοτήτων ἅλατος καὶ ἀφῆκε νὰ βράσῃ. Τούτου δὲ γενομένου, εὐῶδες καὶ θερμὸν παρέθηκεν ἐπὶ τῆς καλῶς ἐστρωμένης τραπέζης, ἥτις κεῖται ἐντὸς τοῦ οἰνοπωλείου ἢ τοῦ παντοπωλείου, ἵνα δι' αὐτοῦ βαλσαμώσωσι τὸν στόμαχον καὶ, φαγόντες πλούσιοί τε καὶ πένητες, αἰνέσωσι τὸν Κύριον. Τίς δύναται νὰ ἔχῃ παράπονον ἐναντίον αὐτοῦ;

Τὸ κρέας μόνον τὸ τοῦ προβάτου ἐκεῖ εἶνε γνωστὸν, ἐνίοτε δὲ μόνον, καθ' ἡμέρας, αἵτινες πρέπει νὰ θεωρῶνται ἡμέραι ἑορτῆς, θύουσι μόσχους ὀκταμήνους ἢ δεκαμήνους. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ χορταρικὰ καὶ τὰ ὄσπρια, ταῦτα ἔρχονται ἐκ Κορίνθου πᾶσαν Τετάρτην ἢ Κυριακὴν, καὶ τότε ἂν τὸ ἐκ Πατρῶν ἀτμόπλοιον ἐκόμισε τοιαῦτα. Διότι οἱ φιλόμουσοι χωρικοὶ τοῦ δήμου Πέρα-Χώρας καταγινόμενοι περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν, καὶ καταδαπανῶντες τὸν χρόνον διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος εἰς ἀνασκαφὰς καὶ πρὸς εὕρεσιν τάφων, ἀγγείων, πολυτίμων λίθων καὶ διαφόρων ἄλλων κοσμημάτων καὶ ἀντικειμένων ἀρχαίων, δὲν εὐκαιροῦσιν ὅπως φυτεύσωσι κήπους, ἵνα ἐξ αὐτῶν θρέψωσι τοὺς πρὸς ἴσον βάρος χρυσίου ἀγοράζοντας τὰ ὄσπρια καὶ λαχανικὰ ξένους. Ἔχουσι δὲ ἐν Λουτρακίῳ ἕνα μόνον κῆπον, οὗ τὰς τομάτας καὶ τὰ κολοκυνθοειδῆ φροντίζουσι νὰ κλέπτωσι τὴν νύκτα, εὑρίσκοντες εὐκαιρίαν νὰ ἐπιρρίψωσι τὴν μομφὴν εἰς τοὺς τὴν ὥραν ἐκείνην παρεπιδημοῦντας ξένους. Οὕτω δὲ καὶ τῶν ὀλίγων τούτων στεροῦνται οἱ πειναλέοι ἀσθενεῖς. Τέλος, τὰς ὀπώρας, θεωρουμένας τὸ μὲν ὡς βλαβερὰς τῷ στομάχῳ, τὸ δὲ ὡς εἶδος πολυτελείας, οὔτε καθ' ὕπνους βλέπουσιν οἱ ἐν τοῖς λουτροῖς.

Τὸ ὑδροθεραπευτικὸν κατάστημα τῶν λουτρῶν, τοῦτο, ὡς ἐβεβαίωσαν ἡμᾶς, εἶνε ἐφέτος *λαμπρόν*. Εἶνε δὲ τὸ λαμπρὸν τοῦτο κτίριον, οἰκίσκος λιθόκτιστος 15—20 μέτρων μήκους καὶ τριῶν ἢ τεσσάρων πλάτους, λευκὸς ὡς περιστερὰ καὶ ἔχων ἰδιόρρυθμον ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν ἑξῆς· Τὸ ὅλον οἰκοδόμημα σύγκειται ἐκ δύο πατωμάτων, ὧν τὸ ἄνω ἀποτελοῦσι 4 ἢ 5 δωμάτια κτισθέντα ἵνα δέχωνται ἀσθενεῖς, ἀλλὰ μείναντα ἀκατοίκητα διὰ λόγους οὓς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν.

Τὸ δὲ ἰσόγειον περιέχει τοὺς λουτῆρας καὶ σύγκειται ἐκ μακροῦ, στενοῦ καὶ ταπεινοῦ διαδρόμου, οὗ τὴν μὲν μίαν πλευρὰν ἀποτελεῖ τὸ

Digitized by Google

δρος, ἐφ' οὗ ἐπερείδεται τὸ ὅλον κτίριον, τὴν δὲ ἑτέραν δέκα μικραὶ θύραι, δι' ὧν εἰσέρχονται εἰς τοὺς λουτρῶνας, τοὺς κατὰ σειρὰν καὶ κατὰ μῆκος τοῦ κτιρίου κειμένους. Ὁ διάδρομος εἶνε ταπεινὸς τόσον, ὥστε μόλις δύναταί τις νὰ περιπατήσῃ ὄρθιος, στενὸς δὲ τόσον ὥστε μόνον εἰς ἕνα ἄνθρωπον ἐπιτρέπει τὴν δίοδον, καὶ τοῦτο δυσκόλως εἰς μέρη τινά, ἔνθα οἱ βράχοι ὀγκώδεις ἐκ τοῦ ὄρους εἰσβάλλουσιν ἐν αὐτῷ περιληφθέντες. Φέρει δὲ εἰς μὲν τὴν μίαν ἄκραν τὴν θύραν τῆς εἰσόδου, εἰς δὲ τὴν ἀπέναντι μικράν τινα θυρίδα, πρὸ τῆς ὁποίας τελευτᾷ τὸ ἐκ σανίδων πάτωμα, καταλεῖπον μικρὸν κενόν. Κάτωθεν τοῦ κενοῦ τούτου φαίνεται ἐκτισμένη αὖλαξ, διοχετεύουσα τὸ ἰαματικὸν ὕδωρ πρὸς τοὺς λουτρῶνας. Τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τοῦτο ἐξεύρημα δὲν ἐγένετο βεβαίως ὅπως οἱ ξένοι ἐρχόμενοι ἐκεῖ ἀποθαυμάζωσι τὴν διαύγειαν τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ πρὸς ἐπωφελῆ σκοπόν· ὅπως δηλ. ἔχωσιν ὕδωρ πρόχειρον πρὸς πόσιν. Διὸ καὶ παρὰ τὴν αὔλακα ταύτην κεῖται ποτήριον, παρὰ τῆς διευθύνσεως νομίζομεν τεθέν, δι' οὗ πάντες οἱ βουλόμενοι δύνανται, καθήμενοι ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ βυθίζοντες αὐτὸ εἰς τὸ πρόχειρον ῥυάκιον, νὰ ἀντλήσωσι καὶ πίωσιν ὕδωρ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὕδωρ εἶνε ἄφθονον καὶ ῥέον, ὅσοι δὲν ἐμπιστεύονται εἰς τὴν καθαριότητα τοῦ ποτηρίου δύνανται νὰ πλύνωσιν αὐτὸ προτοῦ πίωσι —Πρὶν ἢ ἐξέλθωμεν τοῦ διαδρόμου τούτου προσθέσωμεν ὅτι φωτιζόμενος μόνον ὑπὸ τῶν δύο κατὰ τὰ ἄκρα θυρῶν καὶ ἀρκετὰ μακρὸς ὤν, δὲν εἶνε ὑπερβολικὰ σκοτεινός, ὥστε οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει μὴ οἱ εἰσερχόμενοι καὶ ἐξερχόμενοι ἄν ποτε δύο τύχωσιν οὕτως ἀντιμέτωποι, συγκρουσθῶσι. Τουλάχιστον, καθ' ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, οὐδέποτε τοιοῦτό τι συνέβη.

Οἱ δὲ λουτρῶνες, κείμενοι κατὰ τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν πλευράν, εἶνε δωμάτια 2 μ. περίπου μήκους καὶ 1 ½ μ. πλάτους, καὶ ἔχουσιν ὕψος τὸ ὕψος τοῦ διαδρόμου. Ἐκ τῶν τεσσάρων τοίχων δι' ὧν περιορίζονται, οἱ μὲν δύο ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῷ εἰσιόντι, χωρίζουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν παρακειμένων εἶνε δὲ λιθόκτιστοι, νομίζομεν, καὶ ἀληλιμμένοι δι' ἀσβεστοχώματος φέρουσι δὲ ὡς μόνα κοσμήματα μίαν στενὴν σανίδα ἕκαστος, ἔχουσαν ἐμπεπαρμένους ἥλους, ἐφ' ὧν ἀναρτῶσι τὰ ἐνδύματα οἱ λουόμενοι. Ὁ δὲ ἀπέναντι τῆς εἰσόδου διακρίνεται κατὰ τοῦτο ὅτι φέρει τετράγωνον ὑελοσκεπῆ ὀπὴν 20—25 ἑ. τ. μ. δι' ἧς τὸ ὅλον δωμάτιον φωτίζεται. Τέλος ὁ τέταρτος τοῖχος καταλαμβάνεται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς ξυλίνης ἀχρωματίστου θύρας, ἐφ' ἧς, οὐκ οἶδ' ὅπως, δὲν ὑπάρχουσιν αἱ αἰώνια παρόμοια ξύλα κοσμοῦσαι χαριέσταται καὶ ἠθικώταται εἰκόνες καὶ ἐπιγραφαί. Τὸ καθ' ἡμᾶς τοὐλάχιστον δὲν εἴδομεν αὐτάς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ὀροφὴν καὶ τὸ πάτωμα, ἐκείνη μὲν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀσβεστοχώματος ἀληλιμμένη οὐδὲν τὸ ἔκτακτον παρουσιάζει· τὸ πάτωμα ὅμως κατακλύζεται ἅπαν ὑπὸ τοῦ πρὸς τοὺς λουτρῶνας διὰ τῆς ἣν ἀνωτέρω εἴδομεν αὔλακος διευθυνομένου ὕδατος. Τὸ ὕδωρ τοῦτο ὁδηγούμενον κάτωθεν τοῦ διαδρόμου, φέρεται διὰ παραπλεύρων αὐλακίων καὶ σωλήνων εἰς πάντας τοὺς λουτρῶνας, καὶ ἀφοῦ πληρώσῃ ἕνα ἕκαστον μέχρις ὡρισμένου ὕψους, ἐκχεῖται ἐκεῖθεν εἶτα δι' ἄλλου σωλῆνος πρὸς τὰ ἔξω. Δὲν ὑπάρχουσι λοιπὸν λουτῆρες ἐν τοῖς δωματίοις τούτοις, ἀλλ' οἱ τοῖχοι αὐτῶν κατὰ τὰ κατώτερα μέρη κεχρισμένοι δι' ὑδραυλικοῦ πηλοῦ περιορίζουσι κατὰ τὰς τέσσαρας πλευρὰς ὡς ἐν δεξαμενῇ τὸ ὕδωρ, ἡ δὲ ἄμμος τῆς προκυμαίας ἢ ὁ βράχος χρησιμεύει ὡς βυθός.

Ὑπὲρ τὴν δεξαμενὴν ταύτην καὶ καταλαμβάνον τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου δωματίου, ὑπέρκειται μικρὸν ἐκ σανίδων πάτωμα, ἐφ' οὗ θὰ σταθῇ ὁ λουόμενος νὰ ἐκδυθῇ καὶ νὰ ἐνδυθῇ. Τοῦτο οὔτε ἓν μέτρον μήκους ἔχον, καὶ πλάτος, τὸ πλάτος τοῦ δωματίου, εἶνε τόσῳ στενόχωρον, ὥστε μετὰ μεγίστης δυσκολίας καὶ εἷς ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐξοικονομηθῇ. Πρόβλημα δὲ δι' ἡμᾶς εἶνε πῶς κατορθοῦσι νὰ διαμένωσιν ἐν αὐτῷ δύο, ὅταν, ἀσθενεῖς μὴ δυνάμενοι μόνοι νὰ ἐκδυθῶσι, παραλαμβάνωσι μεθ' ἑαυτῶν ὑπηρέτην· ἀφοῦ, ἵνα ἀνοίξῃ τὴν θύραν καὶ εἰσέλθῃ ἢ ἐξέλθῃ ὁ ἐν τῷ λουτρῶνι, πρέπει νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας τὸ μόνον κόσμημα τοῦ δωματίου, τὸ ἁπλοῦν κάθισμα· διότι ἄλλως εἷς τῶν δύο, τὸ κάθισμα ἢ ὁ ἄνθρωπος, κινδυνεύει νὰ πέσῃ ἐν τῷ ὕδατι. — Ὁπωσδήποτε ἐπὶ τοῦ στενοῦ τούτου ἰκριώματος ἐκδυθεὶς ὁ ἄρρωστος, κατέρχεται τὰς ὀλίγας βαθμίδας τῆς ξυλίνης καὶ μικρᾶς κλίμακος, καὶ βυθίζεται ἐν τῷ ὕδατι, καθεσθεὶς ἐντὸς τῆς πρωτοτύπου δεξαμενῆς.

Τοῦτο μὲν περίπου τὸ κατάστημα τῶν λουτρῶν, οὗ τὸ στενόν, τὸ ταπεινόν, τὸ σκοτεινὸν προκαλοῦσι παράδοξον αἴσθημα εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον· διότι εὐθὺς ἅμα εἰσέλθῃ οὗτος ἓν κυρίως ποθεῖ, νὰ ἐξέλθῃ τὸ ταχύτερον, καὶ μόνον ὡς τοῦτο συμβῇ αἰσθάνεται βάρος τι, ὅπερ ἐπίεζε τὸ στῆθος αὐτοῦ, ἐκλεῖψαν καὶ ἀναπνέει ἐλευθερώτερον.

Τοιοῦτοι δὲ καὶ ἐν πολυλόγῳ μέν, ἀλλ' ἀσθενεῖ, ἀσθενεστάτῃ ζωγραφίᾳ οἱ λαμπροὶ τοῦ Λουτρακίου λουτρῶνες. Καὶ λέγομεν *λαμπροί*, ἀκολουθοῦντες τὴν συνήθειαν τῶν θαμώνων, οἵτινες, παραβάλλοντες τοὺς σημερινοὺς πρὸς τοὺς πέρυσι καὶ προπέρυσιν ὑπάρχοντας, μόνον τὸ ἐπίθετον τοῦτο εὑρίσκουσι δυνάμενον νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτούς. Διότι ἐφέτος καὶ κεκαλυμμένοι οὗτοι εἶνε, καὶ κεχωρισμένοι ἐντελῶς ἀπ' ἀλλήλων κλ.κλ., καὶ τέλος διότι ἐφέτος, καθ' ὅσον ἠδυνήθημεν νὰ βεβαιωθῶμεν, οὐδεμία ἔγχελυς ἦλθε ταράξουσα τὴν ἡσυχίαν τῶν λουομένων, ὅπερ ἄλλοτε πολὺ συχνὰ συνέβαινε, πρὸς σκανδαλισμὸν τῶν γυναικῶν, αἵτινες βεβαίως οὐδεμίαν ὄρεξιν εἶχον νὰ γείνωσιν ἐρασταὶ ἐν τοῖς λουτροῖς ἔστω καὶ εἰς ἐγχέλεις, ἢ

Digitized by Google

τῶν νηστευόντων, παρ' οἷς ἡ παρουσία τῶν τρυφερῶν τούτων ἰχθύων ἐκίνει ἀντιχριστιανικὰς ὀρέξεις.

Οἱ δέκα οὗτοι λουτῆρες τοῦ καταστήματος δέχονται ἀλληλοδιαδόχως πάντας τοὺς ἀσθενεῖς τοὺς εὑρισκομένους ἐν Λουτρακίῳ. Καὶ ὁ ἀριθμὸς τούτων εἶνε ἀρκετὰ μέγας, ὡς ἐπληροφορήθημεν μὲν τὸ πρῶτον, ἐβεβαιώθημεν δὲ κατόπιν. Ἐκ τῆς πληροφορίας, ἣν ἐλάβομεν, μεγάλη ἀπορία εἶχε γεννηθῆ ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν, ἡ ἑξῆς· ἀφοῦ οἱ λουτῆρες εἶνε δέκα, οἱ δὲ ἀσθενεῖς οἱ ἐν αὐτοῖς λουόμενοι τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα, πῶς κατορθοῦται ὥστε ὅλοι νὰ λούωνται; Διότι ἐφανταζόμεθα πάντοτε ὅτι, οἱ χάριν τῆς ἑαυτῶν ὑγείας εἰς Λουτράκιον ἐρχόμενοι, δὲν θὰ ἐβυθίζοντο ἐν τῷ ὕδατι, οὐδὲ θὰ ἐξήρχοντο ἀμέσως, ἀλλ' ὅτι θὰ διέμενον ἐκεῖ χρόνον τινά· ἂν δὲ εἶχον καλὰς ὁδηγίας παρὰ τῶν ἰατρῶν αὐτῶν θὰ διέμενον ἐν αὐτοῖς ἡμίσειαν καὶ μίαν ὥραν. Τούτου δὲ γινομένου, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν πῶς αἱ ὧραι αἱ κατάλληλοι πρὸς λοῦσιν θὰ ἐπήρκουν διὰ τόσον πολλοὺς ἀσθενεῖς.

Ἵνα ὅμως ἐξέλθωμεν τῆς ἀπορίας ἡμῶν ταύτης δὲν ἐχρειάσθη μακρὸν διάστημα χρόνου διότι εὐθὺς τὴν νύκτα τὴν πρώτην τῆς εἰς Λουτράκιον ἀφίξεως ἀφυπνίσθημεν ἐκ φοβεροῦ θορύβου, ὃν ἐποίει χορεία κυνῶν ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας ἡμῶν. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα ὅτι οἱ κύριοι τῶν ἐνοικιαζομένων παρὰ τὰ λουτρὰ οἰκιῶν, τὸ μὲν διότι παραχωροῦσιν ὁλόκληρον τὴν οἰκίαν αὐτῶν εἰς τοὺς ξένους, τὸ δὲ διότι πάσχουσιν ἐκ τῆς θερμότητος ἐν αὐταῖς, στρωννύουσι τὴν νύκτα τὰ στρώματα ἢ μόνον μάλλινά τινα ὑφάσματα παρὰ τὸν αἰγιαλὸν καὶ κοιμῶνται ἐκεῖ οἰκογενειακῶς, θέτοντες ὡς φρουρούς, ἂν ἔχωσι, τοὺς κύνας αὐτῶν, οἵτινες, ἀγνοοῦμεν πῶς, εὑρίσκονται διπλάσιοι τὸν ἀριθμὸν εἴς τινα μέρη συναθροιζόμενοι τὴν νύκτα. Ἐλθόντες δέ, ὡς ἀφυπνίσθημεν πρὸς τὸ παράθυρον, ἵνα μάθωμεν τὸ αἴτιον τοῦ τόσου τῶν κυνῶν θορύβου, εἴδομεν κάτωθεν τοῦ οἴκου ἀνθρωπίνους τινὰς σκιὰς διερχομένας, αἵτινες ἦσαν κεκαλυμμέναι ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ μακρῶν ἐπενδυτῶν, καὶ εἶχον ὡς πρωτοπορείαν ἄνθρωπον κρατοῦντα φανόν. Ὄπισθεν δὲ τούτων ὀλίγῳ μακρὰν καὶ ἄλλας σκιάς, ἀνὰ μίαν ἢ δύο ἐρχομένας, φανοφόρους καὶ αὐτὰς ἢ λαμπαδηφόρους. Ὁμολογοῦμεν ὅτι τὸ ὅραμα τοῦτο αἴσθημά τι πλειότερον ἐκπλήξεως ἐνεποίησεν ἡμῖν ἐπειδὴ ὅμως ἐπὶ περιεργείᾳ μὲν οὐδόλως καυχώμεθα, ἡ δὲ προληπτικότης καὶ δεισιδαιμονία δὲν ἐνυπάρχει ἐν ἡμῖν ἐν μεγάλῳ, κλείσαντες τὸ παράθυρον, ἐκοιμήθημεν ἐκ νέου

Τὴν πρωΐαν ὅμως διηγήθημεν τὴν νυκτερινὴν ὅρασιν εἰς φίλον τινὰ καὶ περιεγράψαμεν τὰ οἱονεὶ φάσματα, ἅτινα ἐτάραξαν τῶν κυνῶν καὶ ἡμῶν τὴν ἡσυχίαν. Οὗτος, ἀφοῦ πολὺ ἐγέλασε διὰ τὴν ἁπλότητα ἡμῶν, ἐξήγησε τὰ ἀνεξήγητα, εἰπὼν ὅτι οἱ φανοφόροι οὗτοι καὶ λαμπαδηφόροι εἶνε ἀσθενεῖς ἐρχόμενοι κατὰ τὴν διωρισμένην αὐτοῖς ὥραν, ὅπως λουσθῶσιν· ἂν δὲ ἡ ὥρα αὐτῶν εἶνε ἡ τρίτη πρωϊνή, τοῦτο προέρχεται διότι οἱ ἀσθενεῖς δὲν εἶναι πολλοί· ἐπειδὴ ἐν ἄλλῃ περιπτώσει τὰ λουτρὰ ἄρχονται ἀπὸ τῆς πρώτης μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἐπειδὴ ἐδυσκολευόμεθά πως νὰ πιστεύσωμεν ταῦτα, ὁ φίλος ὡδήγησεν ἡμᾶς πρὸ τῆς θύρας τοῦ καταστήματος, ὅπου ἀνήρτηται πίναξ ἔχων σημειωμένα τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν λουομένων ἀσθενῶν καὶ κατατεταγμένα ἀναλόγως τῶν ὡρῶν, καθ' ἃς ἕκαστος ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τοῦ σημειουμένου λουτῆρος. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐβεβαιώθημεν ὅτι, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡμεῖς εὑρισκόμεθα ἐν Λουτρακίῳ, τὰ λουτρὰ ἤρχιζον πράγματι τὴν τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον, διήρκουν δέ, ἂν καλῶς ἐνθυμώμεθα, μέχρι τῆς ἕκτης ἑσπερινῆς, καὶ ὅτι ἕκαστος τῶν ἀσθενῶν μόνον ἐπὶ μίαν ὥραν εἶχε δικαίωμα ἐπὶ τοῦ λουτῆρος, κατὰ δὲ ταύτην ἔπρεπε νὰ ἐκδυθῇ καὶ ἐνδυθῇ καὶ νὰ λουσθῇ.

Τοιαῦτα περίπου ἦσαν τὰ λουτρὰ τοῦ Λουτρακίου, τὰ ὁποῖα εἴδομεν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1879. Καὶ ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἀφῆκεν ἡμῖν, μεθ' ὅλας τὰς προκαταλήψεις, δὲν ἦτο ἡ χαριεστάτη. Εἷς τῶν σπουδαιοτέρων λόγων, οἵτινες ἔφερον ἡμᾶς ἐκεῖ, ἦν καὶ οὗτος, ὅπως ἰδίαις αἰσθήσεσιν ἀντιληφθῶμεν τοῦ Luxeuil τούτου, τοῦ Castellamare ἢ τοῦ Baden Baden τῆς Ἑλλάδος περὶ οὗ εἴχομεν πλεῖστα ἀκούσει. Ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ἐνοήσαμεν, πλὴν ἄλλων πολλῶν, διατί οἱ ἐπισημότεροι τῶν παρ' ἡμῖν ἰατρῶν ὀκνοῦσι νὰ πέμψωσι τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν εἰς τὰ λουτρὰ ταῦτα. Καὶ, νὴ Δία φρονοῦμεν ὅτι καὶ ἡμεῖς εἰς τοσοῦτον τοὐλάχιστον ἐσωφρονίσθημεν ὥστε νὰ πεισθῶμεν τῇ γνώμῃ ἐκείνων καὶ οὐδένα ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀσθενῶν νὰ πέμψωμεν ἄνευ μακρᾶς σκέψεως εἰς ἑλληνικὰ λουτρά, ἐφ' ὅσον ἡ κατάστασις αὐτῶν δὲν βελτιωθῇ.

ΤΙ ΕΣΤΙ ΤΟ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΝ

Παραδοξολόγος τις διεσκέδασε κάμνων παντοίους ὑπολογισμούς, ὅπως λάβῃ ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ πληροφορίαν τῆς ἀξίας ἑνὸς δισεκατομμυρίου φράγκων εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τούτους ἓν χρυσοῦν δισεκατομμύριον ἔχει βάρος 322,580 χιλιογράμμων, καὶ ὄγκον δεκαεπτὰ περίπου κυβικῶν μέτρων. Ἐὰν ἐλασθῇ εἰς σύρμα, δύναται νὰ περιλάβῃ ἐντὸς αὐτοῦ τὴν γηΐνην σφαῖραν.

Ἓν ἀργυροῦν δισεκατομμύριον ἔχει βάρος 5 ἑκατομμυρίων χιλιογράμμων, καὶ ὄγκον 477 κυβικῶν μέτρων. Ἐλαυνόμενον θὰ μετεβάλλετο εἰς σύρμα ἔχον διάμετρον τεσσάρων χιλιοστῶν τοῦ μέτρου, ἱκανὸν δὲ νὰ περιβάλῃ τὴν γῆν.

Ὅπως μετακομισθῇ ἓν δισεκατομμύριον εἰς χρυσόν, χρειάζονται ἑξήκοντα τέσσαρες ἁτμαμα-

Digitized by Google

ξαι, σχηματίζουσαι ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου σειρὰν ἔχουσαν μῆκος 400 μέτρων.

Ἐὰν τὸ δισεκατομμύριον εἶνε εἰς ἄργυρον, χρειάζονται χίλιαι ἁτμάμαξαι χωρητικότητος πέντε πίθων (*τόννων*) ἑκάστη, αἵτινες θὰ ἐσχημάτιζον ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου σειρὰν ἔχουσαν μῆκος ἓξ χιλιομέτρων. Υ

ΦΑΣΙΑΝΟΣ ΜΕ ΞΥΛΙΝΟΝ ΠΟΔΑ

Ἔν τινι ἐπιστημονικῇ ἐφημερίδι ἀναγινώσκομεν τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον·

«Ὁ κ. Βούκλανδ, γνωστότατος φυσιοδίφης, ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἀκολούθου γεγονότος. Χειροῦργός τις ἐκ τῶν φίλων του διέτριβεν ἐν τῇ ἐξοχῇ τὸ τελευταῖον θέρος. Περιπατῶν δέ ποτε εἰς τὸ δάσος, εὗρηκε φασιανὸν, συνειλημμένον εἰς παγίδα κονίκλων. Αἱ χαλύβδινοι ὀδόντες τῆς παγίδος εἶχαν θραύσῃ τὴν κνήμην τοῦ πτηνοῦ· ὁ δὲ χειρουργὸς, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν θήκην τῶν χειρουργικῶν του ἐργαλείων, ἀπέκοψε τὴν κνήμην, καὶ τὴν ἀντικατέστησε μὲ ξύλον λεπτοκαρύας, προστυχούσης μεταξὺ τῶν θάμνων. Ἐπιδεθείσης τῆς κνήμης, ὁ φασιανὸς ἀπελύθη, καὶ τὸν τελευταῖον χειμῶνα ἀνευρέθη μεταξὺ ἄλλων πτηνῶν φονευθέντων ἐν τῷ κυνηγίῳ, φέρων ἀκόμη τὴν ξυλίνην κνήμην, ἥτις βεβαίως θὰ ἐχρησίμευσε μεγάλως εἰς τὸ πτωχὸν πτηνόν».

Κυρία Σ*

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ]

484.

Ἐν ὅσῳ τοῦ ἀνθρώπου τὴν καρδίαν ταράσσουσι λείψανα πάθους νεκρουμένου, κατακυριεύεται αὕτη ὑπὸ πάθους νέου εὐκολώτερον, ἢ μετὰ τὴν παντελῆ τοῦ παλαιοῦ πάθους κατάπαυσιν.

485.

Οἱ ἐκ μεγάλων περισωθέντες παθῶν νομίζουσιν ἑαυτοὺς καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον εὐτυχεῖς καὶ δυστυχεῖς, διότι ἀπηλλάγησαν αὐτῶν.

486.

Οἱ συμφέροντος καταφρονηταὶ εἶναι πλειότεροι τῶν φθόνου ἐλευθέρων.

487.

Ὁ ὄκνος τοῦ νοῦ ὑπερβαίνει τὸν ὄκνον τοῦ σώματος.

488.

Ἡ γαλήνη καὶ ἡ ταραχὴ τῶν ψυχικῶν τοῦ ἀνθρώπου διαθέσεων κυρίως δὲν ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν μεγάλων τοῦ βίου συμπτωμάτων, ἀλλ' ἐκ τῆς εὐαρέστου ἢ δυσαρέστου φορᾶς τῶν καθημερινῶν μικρῶν περιστάσεων.

489.

Ὅσον κακοὶ καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν οἱ ἄνθρωποι, οὐδέποτε τολμῶσι νὰ πολεμήσωσιν ἀναφανδὸν τὴν ἀρετήν· ὁσάκις δὲ ἀναλαμβάνουσι τὴν καταδίωξιν αὐτῆς, ὑποκρίνονται ὅτι νομίζουσιν αὐτὴν ψευδῆ, ἢ ἀποδίδουσιν αὐτῇ κακουργήματα.

490.

Πολλάκις ὁ ἄνθρωπος μεταπίπτει ἀπὸ τοῦ ἔρωτος εἰς τὴν φιλοδοξίαν, οὐδέποτε ὅμως ἐπανέρχεται ἀπὸ τῆς φιλοδοξίας εἰς τὸν ἔρωτα.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μεταξὺ δύο ὑπηρετριῶν :

— Τί θὰ κάμῃς ἀπόψε σύ ;

— Τίποτε.

— Ἐγὼ, εἶνε ἡ βραδειά μου ἀπόψε, καὶ θὰ ἐξέλθω. Ἐὰν 'μπορῇς νὰ εὕρῃς καὶ σὺ καμμίαν πρόφασιν διὰ νὰ εἶσαι ἐλευθέρα, πηγαίνομεν μαζὶ εἰς τὴν μουσικήν.

— Καλὰ θὰ ἦτον, ἀλλὰ δὲν ἔχω καπέλλο.

— Καὶ πῶς λοιπόν ; Ἡ κυρά σου δὲν ἔχει καπέλλο ;

* * *

Ἐπὶ τῆς λεωφόρου :

— Καὶ τί κάμνει ὁ υἱός σου τώρα ;

— Εἶνε προσκεκολλημένος ὡς ταμίας εἰς κατάστημα τραπεζιτικόν.

— Προσκεκολλημένος ;. . . Ἄ, λοιπὸν τοὺς προσκολλοῦν τώρα τοὺς ταμίας ; . . Πολὺ καλὰ κάμνουν· τοῦτο εἶνε τὸ φρονιμώτερον.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

«Ἡ λογικὴ κυβερνᾷ τὸν κόσμον . . .» Τοῦτο λέγεται, τοῦτο πιστεύεται, καὶ τοῦτο φαντάζει ἄριστα ἐπὶ τοῦ χάρτου. Ἀλλὰ πράγματι ὅμως (καὶ τοῦτο εἶνε εὐτύχημα πολλάκις) ἡ ἀνακολουθία διέπει τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα Ἐκ τῶν κοινωνικῶν ἀντιφάσεων, ἃς ἀναφέρωμεν χάριν παραδείγματος μίαν καὶ μόνην: Τίς δὲν φρίττει, ἐὰν τὸν εἴπῃς νὰ συνδειπνήσῃ μὲ τὸν δήμιον, ὅστις κόπτει τὰς κεφαλάς ; Καὶ ὅμως ἄνευ τῆς ἐλαχίστης δυσαρεσκείας παρακάθηται ἕκαστός τις εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ ἄρχοντος, ὅστις παραδίδει τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δημίου.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Πλοῦτος μέγας καὶ γένος ἔξοχον εἶνε σανίδες, αἵτινες σὲ ὑποβαστάζουσιν ἐν τῷ ὕδατι, ἀλλὰ νὰ σὲ διδάξωσι νὰ κολυμβᾷς αἱ σανίδες αὗται δὲν δύνανται.

*** Ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα, εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσι καὶ καλὰ ἀντίγραφα, ἂν καὶ εἶνε σπάνια. Ὡς πρὸς τὴν καρδίαν ὅμως, μόνον τὰ πρωτότυπα ἔχουσιν ἀξίαν Πάντα τὰ λοιπὰ εἶνε γελοιογραφίαι

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὰς νεωτάτας ἀπογραφὰς ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Εὐρώπης ὑπολογίζεται εἰς 311 ἑκατομμύρια καὶ 763,713 κατοίκους, διχοιρα-

Digitized by Google

σμένους ὡς ἑξῆς ἐπ' αὐτῆς κατ' ἀριθμοὺς στρογγύλους.

Ῥωσσία, 72 ἑκατομμύρια· Γερμανία, 43 ἑκατομμύρια· Αὐστρο-Οὐγγαρία, 37 ἑκατομμ. 300 χιλιάδες Γαλλία, 37 ἑκατομμύρια· Ἀγγλία, 34 ἑκατομμύρια· Ἰταλία, σχεδὸν 28 ἑκατομμύρια· Ἱσπανία, 16 1[2 ἑκατομμύρια· Τουρκία, 9 ἑκατομμύρια· Ῥουμανία, 5 1[2 ἑκατομμύρια· Βελγική, 5 1[2 ἑκατομμύρια· Σουηδία, 4 1[2 ἑκατομμύρια· Πορτογαλλία, 4 ἑκατομμύρια· Κάτω Χῶραι, 4 ἑκατομμύρια· Ἑλβετία, σχεδὸν 3 ἑκατομμύρια· Φιλλανδία, 1,941,000· Δανιμαρκία, 1,940,000· Νορβηγία, 1,806,000· Σερβία, 1,720,000· Ἑλλάς, 1,458,000· Μαυροβούνιον, 286,000· Λουξεμβοῦργον, 205,000· Ἀνδόρρον, 18.000· Λιχτενστεΐν 8,664· Ἅγιος Μαρῖνος, 7,816· Μόνακον, 7,049.

Ἡ εὐρυχωροτέρα ἐπιφάνεια τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Ῥωσσία, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 5,008,168 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καὶ ἡ μικροτέρα τὸ Μόνακον περιλαμβάνουσα 15 μόνον τετραγωνικὰ χιλιόμετρα. Λόγῳ ἐκτάσεως ἐπακολουθοῦσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἡ Αὐστροουγγαρία, ἡ Γερμανία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἱσπανία, ἡ Σουηδία, ἡ Φιλλανδία, ἡ Τουρκία, ἡ Νορβηγία, ἡ Ἀγγλία κλπ.

Ὡς πρὸς τὴν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ τὸ πρῶτον κράτος ἐν Εὐρώπῃ εἶνε ἡ Βελγική, ὅπου 181 κάτοικοι ἀναλογοῦσιν εἰς ἕκαστον τετραγωνικὸν χιλιόμετρον. Ἐὰν ἡ Γαλλία κατῳκεῖτο πυκνὰ ὅσον καὶ ἡ Βελγικὴ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ 100 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Ἀκολουθοῦσιν ἔπειτα λόγῳ πυκνότητος πληθυσμοῦ ἀνὰ πᾶν τετραγωνικὸν χιλιόμετρον τὰ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ κράτη ὡς ἑξῆς· Κάτω Χῶραι μὲ 119 κατοίκους· Ἀγγλία μὲ 108 κατοίκους· Ἰταλία μὲ 94 κατοίκους· Ἑλβετία μὲ 67 κατοίκους· Αὐστροουγγαρία μὲ 51 κατοίκους.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ καταλόγου τούτου ἔρχεται ἡ Ῥωσσία, μὲ 14 κατοίκους ἀνὰ πᾶν τετραγωνικὸν χιλιόμετρον, ἡ Σουηδία μὲ 10 κατοίκους, καὶ ἡ Νορβηγία μὲ 6 μόνον.

Ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ ὑπῆρξε σπουδαία ἀπὸ πεντηκονταετίας ἤδη. Ἐν ἔτει 1830 δὲν ὑπῆρχον ἐν Εὐρώπῃ εἰμὴ 233 ἑκατομμύρια κατοίκων, σήμερον δὲ ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ 78 ἑκατομμύρια πλειότερα, ἤτοι εἰς ἕκαστον ἔτος ἀναλογεῖ ἐπαύξησις μεγαλιτέρα παρὰ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου.

∾ Κακολογοῦσι συχνότατα τὸν γάμον οἱ πολλοί, λέγει ἡ *Γαλλικὴ Δημοκρατία*· τὸ θέμα τοῦτο εἶνε γόνιμον εἰς εὐκόλους ἀστεϊσμοὺς καὶ εὐφυολογίας, αἵτινες μεταφράζονται εἰς κωμειδύλλια, ᾄσματα, παρῳδίας, ἐνίοτε μάλιστα καὶ εἰς δράματα. Ὁ σκοπός μας δὲν εἶνε νὰ συνηγορήσωμεν ὑπὲρ τοῦ γάμου, διότι τοιαύτης συνηγορίας ἀνάγκη δὲν ὑπάρχει. Νομίζομεν δὲ μόνον ἄξιον τοῦ κόπου νὰ σπουδάσωμεν τὸ ζήτημα δι' ἐγγράφων σπουδαίων καὶ ἀληθῶς ἐπιστημονικῶν.

Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι τοῦ διδάκτορος Βερτιλλιὸν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὅλα τὰ δεινά, ὅσα μαστίζουσι τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἀναγράφει ἡ στατιστική, ἀποδεικνύονται σκληρότερα διὰ τὸν ἄγαμον παρὰ διὰ τὸν ἔγγαμον. Ὁ θάνατος ἐπέρχεται ταχύτερον εἰς τοὺς ἀγάμους, αἱ ἀσθένειαι καὶ ἡ παραφροσύνη εἶνε συνηθέστεραι· οἱ κακοὶ πειρασμοί, ὅπως τὸ ἔγκλημα, καὶ οἱ παράφρονες πειρασμοί, ὅπως ἡ αὐτοχειρία, ἔχουσι πλειότερα θέλγητρα διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις διάγει μονήρη βίον παρὰ διὰ τὸν ὅστις εὑρίσκει ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας του ὑποστήριξιν καὶ παρηγορίαν.

Ἂς ἐξετάσωμεν κατὰ πρῶτον τὴν θνησιμότητα ἐν ἑκάστῃ τῶν τριῶν πολιτικῶν τάξεων. Ἰδοὺ δὲ τί ἐξ αὐτῆς ἐξάγομεν ὡς πρὸς τοὺς ἄνδρας.

α΄. Εἰς ἑκάστην ἡλικίαν τῆς ζωῆς, ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρως, οἱ θάνατοι εἶνε πλειότεροι διὰ τοὺς ἀγάμους παρὰ διὰ τοὺς ἐγγάμους τῆς αὐτῆς ἡλικίας.

Ἀπὸ τοῦ 25 μέχρι τοῦ 30 ἔτους ἡ θνησιμότης τῶν ἀγάμων εἶνε σχεδὸν διπλῆ τῆς τῶν ὁμιλήκων ἐγγάμων (10 ἀποβιώσεις κατ' ἔτος κατὰ 1,000 ζῶντας ἀντὶ 6). Εἰς ὅλας δὲ τὰς ἄλλας ἡλικίας παρατηροῦνται διαφοραὶ ἀνάλογοι. Ἀπὸ τοῦ 45 — 50 ἔτους π. χ. ἐπέρχονται 11 ἀποβιώσεις μεταξὺ τῶν συζύγων, περὶ τὰς 20 μεταξὺ τῶν χήρων, καὶ οὕτω καθεξῆς.

β΄. Ἐὰν ὁ ἔγγαμος χηρεύσῃ, ἡ κατάστασίς του ἀποβαίνει πολὺ χείρων τῆς πρὸ τοῦ γάμου, καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη ἀνευρίσκεται εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας. Ἰδίως ὅμως ἡ διαφορὰ αὕτη ἀναφαίνεται εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν. Ἀπὸ τοῦ 25—30 ἔτους ἀπέναντι 6 ἀποβιώσεων μεταξὺ τῶν ἐγγάμων εὑρίσκομεν τὸν φοβερὸν ἀριθμὸν 22 ἀποβιώσεων κατὰ 1000 μεταξὺ τῶν χήρων. Ἡ θνησιμότης αὕτη εἶνε ὑπερτριπλασία καὶ οὕτω μεγάλη, ὥστε ἡ θνησιμότης χήρου 25ετοῦς εἶνε ἀκριβῶς ἴση μὲ τὴν ἐγγάμου ἡλικίας 55—60 ἐτῶν!

Ἡ θνησιμότης αὕτη τῶν χήρων εἶνε ἔτι μεγαλιτέρα κατὰ τὰς προηγουμένας ἡλικίας. Ἀποβαίνει δὲ ἀσθενεστέρα καθ' ὅσον προβαίνει καὶ ἡ ἡλικία, οὕτως ὥστε οἱ γέροντες χῆροι ἀποθνήσκουσιν ἐξ ἴσου σχεδὸν καὶ οἱ γέροντες ἄγαμοι, εἰ καὶ οὗτοι διατηροῦσι τὸ δυσάρεστον πλεονέκτημά των.

Ὁ κανὼν ἐν τούτοις, ὃν διετυπώσαμεν, ἔχει καὶ τὴν ἐξαίρεσίν του. Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἐγγάμους τοὺς ἄγοντας ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 20ἐτῶν. Εἰς τὴν τρυφερὰν ἀκόμη ταύτην ἡλικίαν ὁ γάμος εἶνε ὀλέθριος· οἱ νέοι σύζυγοι ἀποθνήσκουν κατ' ἀναλογίας φρικώδεις, αἵτινες ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ γάμος δὲν εἶνε δι' αὐτούς· (50 θάνατοι τὸ ἔτος κατὰ 1,000, ἐνῷ οἱ θάνατοι τῶν ὁμηλίκων ἀγάμων εἶνε μόνον 7). Θέλομεν δὲ ἴδῃ ὅτι οἱ θάνατοι οὗτοι προέρχονται κυρίως ἐκ τῆς φθίσεως.

Ἂς μεταβῶμεν εἰς τὰς γυναῖκας.

Digitized by Google

Καὶ εἰς ταύτας ἐφαρμόζονται οἱ αὐτοὶ κανόνες, ἀλλ' ὄχι τόσον αὐστηρῶς καὶ σταθερῶς. Ἡ θνησιμότης τῶν χήρων ὑπερβαίνει τὴν τῶν ἐγγάμων καθ' ὅλας τὰς ἡλικίας, καὶ ὁ πρῶτος οὗτος κανὼν εἶνε ὁ αὐτός, ὡς εἴδομεν, καὶ διὰ τοὺς ἄνδρας. Ἀπὸ τοῦ 25 μέχρι τοῦ 30 ἔτους οἱ θάνατοι τῶν χήρων ἀναβαίνουσιν εἰς 17, ἐν ᾧ οἱ τῶν ἐγγάμων συμποσοῦνται εἰς 9 μόνον τοῖς 1,000. Ἡ δὲ διαφορὰ αὕτη, εἰ καὶ προϊούσης τῆς ἡλικίας ἐξασθενεῖ παρατηρεῖται ὅμως κανονικῶς κατὰ πᾶσαν ἐπακόλουθον ἡλικίαν.

Ἀλλ' ἡ θνησιμότης τῶν νεανίδων παρουσιάζει διαλείμματα καὶ διαφορὰς ἐκπληκτικάς. Πρὸ τοῦ 25 ἔτους ἡ θνησιμότης τῆς νεάνιδος εἶνε ὀλίγον κατωτέρα τῆς τῶν ἐγγάμων (8 θάνατοι ἀντὶ 10). Αἰτία τῆς διαφορᾶς ταύτης εἶνε ἴσως οἱ ἐκ τῶν πρώτων τοκετῶν κίνδυνοι τῶν ἐγγάμων. Μετὰ τὸ 25 ἔτος ἡ θνησιμότης τῶν ἐγγάμων γυναικῶν δὲν αὐξάνει σχεδὸν μέχρι τοῦ 50 ἔτους, ἐν ᾧ ἡ θνησιμότης τῶν ἀγάμων νεανίδων αὐξάνει μεγάλως. Κατὰ τὸ 45 μάλιστα ἔτος, ἡ θνησιμότης αὕτη ὑπερβαίνει καὶ αὐτὴν τὴν τῶν χήρων, ἡ ὑπερβολὴ δὲ αὕτη διατηρεῖται μέχρις ἐσχάτου γήρως.

Ἐκ τούτου βλέπει τις, ὅτι ἡ χηρεία, ἂν καὶ εἶνε ὀλεθρία εἰς τὰς γυναῖκας, εἶνε ὅμως πάντοτε ὀλιγώτερον ὀλεθρία δι' αὐτὰς παρὰ διὰ τοὺς ἄνδρας.

Οἱ νόμοι καὶ κανόνες, οὓς προεξεθέσαμεν, εἶνε εἰς ἄκρον σταθεροὶ καὶ ἀπαράβατοι, ὅθεν καὶ ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τούτου δύο λέξεις. Τοὺς κανόνας τούτους ὁ κ. Βερτιλλιὸν ἐξήλεγξε καὶ ἐξηκρίβωσε πρὸ δέκα ἐτῶν εἰς ὅλας τὰς χώρας, ὅπου ἡ ἔρευνα αὕτη ἦτο δυνατή. Αἱ χῶραι αὗται εἶνε ἡ Γαλλία, καὶ ἰδίως τὸ διαμέρισμα τοῦ Σηκουάνα, ἡ Βελγικὴ καὶ αἱ Κάτω Χῶραι. Ἔκτοτε τέσσαρα ἄλλα ἔθνη, κινούμενα ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ἐμπνέουσιν αἱ ἔρευναι αὗται καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς πορίσματα, ἀνέγραψαν πᾶν ὅ,τι χρήσιμον εἰς τὴν τοιαύτην μελέτην, ἤτοι ἡ Ἰταλία, ἡ Σουηδία, ἡ Βαυαρία καὶ ἡ Ἑλβετία. Ἐκ δὲ τῶν ἐν ἑκάστῳ τῶν ἐθνῶν τούτων γενομένων ἐρευνῶν ἐξήχθησαν τὰ αὐτὰ καὶ ἀπαράλλακτα πορίσματα. Δύναταί τις ἄρα νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ ἀνωτέρω ἐκτεθέντες νόμοι καὶ κανόνες διέπουσιν ἁπάσας ἀνεξαιρέτως τῆς χώρας τοῦ κόσμου.

Γνωρίζετε εἰς τίνα μυθώδη ποσὰ ἀνέρχονται αἱ περιουσίαι τῶν σημερινῶν Κροίσων τοῦ κόσμου; Ὁ δοὺξ τοῦ Westminster, οὗτινος τὸ εἰσόδημα ἀνέρχεται εἰς 800,000 λίρας στερλίνας, δύναται, χωρὶς νὰ θίξῃ τὸ κεφάλαιον, νὰ δαπανᾷ 50,000 φράγκων καθ' ἑκάστην καὶ 37, 50 φράγκα κατὰ λεπτόν. Ὁ ἀμερικανὸς γερουσιαστὴς Jones de Navada ἔχει εἰσόδημα ἑνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν κατ' ἔτος καὶ 50 φράγκων κατὰ πᾶν λεπτόν. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας Rothschild ἔχων εἰσόδημα 2 *ἑκατομμυρίων λιρῶν στερλινῶν* δύναται νὰ ῥίπτῃ ἐκ τοῦ παραθύρου ἑξηκοντάκις τῆς ὥρας ἀνὰ πέντε λουδοβίκεια, ὅπερ ὅμως οὐδαμῶς σκοπεῖ νὰ πράξῃ. Τέλος ὁ J. W. Mackay, ὁ πάντων πλουσιώτερος, ἔχων εἰσόδημα 2,750,000 *λιρῶν στερλινῶν*, δύναται νὰ δαπανᾷ φρ. 175,000 καθ' ἑκάστην, 7,500 ἀνὰ πᾶσαν ὥραν καὶ 125 ἀνὰ πᾶν λεπτόν.

Ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς παρακινηθεῖσα ἐκ τῶν μεγίστων καταστροφῶν, τὰς ὁποίας ἐπιφέρουσιν εἰς τὴν χώραν αἱ ἀκρίδες, συνέστησεν ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν μάστιγα ταύτην ζητημάτων. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη δίδει ἐν τῇ ἐκθέσει της περιέργους νύξεις περὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἀκρίδων. Κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν αἱ ἀκρίδες ἀποτελοῦσιν ἀρίστην τροφήν. Ἐκ τῶν ἀκρίδων μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν πτερῶν δύναταί τις νὰ κατασκευάσῃ ζωμὸν εὔχυμον καὶ θρεπτικώτατον σχεδὸν ὡς τὸν ἐκ βοείου κρέατος Αἱ ἀκρίδες ἑψηταί, τηγανηταὶ καὶ ὀπταὶ εἶνε ἐπίσης φαγητὸν εὐαρεστότατον, δύνανται δὲ πρὸς τούτοις νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δόλωμα διὰ τοὺς ἰχθῦς καὶ ὡς λίπασμα διὰ τοὺς ἀγρούς. Ἂν αἱ χρήσεις αὗται τῶν ἀκρίδων γενικευθῶσι θέλουσι ἐπιρρώσει κατὰ πολὺ τὸν κατὰ τῶν καταστρεπτικῶν αὐτῶν σμηνῶν πόλεμον.

Αἱ παλαιότεραι οἰκίαι τῶν χωρίων ἐν Ἄνδρῳ, γράφει ὁ κ. Α. Μηλιαράκης ἐν τῇ ἐσχάτως δημοσιευθείσῃ πραγματείᾳ αὐτοῦ «Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων» ἔχουσιν ὑπὸ τὸ κατώγαιον καὶ ἕτερον, τὴν *κρούφταν*, ἐν ᾗ ἔκρυπτον ἐπὶ πειρατικῶν ἐκδρομῶν τὰ πολύτιμα σκεύη καὶ τὰς γυναῖκας.

Ὁ φθόνος εἶνε ἕλκος τῆς ψυχῆς.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἵνα ἀπολαμβάνῃς ὕδωρ πρὸς πόσιν καθαρὸν καὶ ἀβλαβές, μεταχειρίσθητι τὸν ἑξῆς ἁπλούστατον καὶ ἀποτελεσματικώτατον τρόπον· Λάβε σταμνίον πλατύστομον· ἐπὶ τοῦ κέντρου τοῦ πυθμένος αὐτοῦ ἄνοιξον ὀπὴν ἴσην πενταλέπτῳ ἢ καὶ διλέπτῳ, κατὰ τὴν χωρητικότητα τοῦ ἀγγείου· λάβε κατόπιν σφογγάριον λεπτότρυπον μεγέθους γρόνθου, ἢ καὶ μικρότερον κατὰ τὸ ἀγγεῖον, διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ πυθμένος ὀπῆς πέρασον τὸ σφογγάριον, ὥστε τὰ δύο τρίτα περίπου αὐτοῦ νὰ εὑρίσκωνται ἐντός, τὸ ἕτερον δὲ τρίτον ἐκτός, ἤτοι κάτωθεν τοῦ πυθμένος. Πλήρωσον τὸ σταμνίον ὕδατος καὶ κρέμασον εἰς μέρος κατάλληλον, κάτωθεν δ' αὐτοῦ θέσον οἱονδήποτε ἕτερον ἀγγεῖον διὰ νὰ συναθροίζηται τὸ ἀποσταλασσόμενον ὕδωρ, ὅπερ ἔσται διαυγέστατον.

Ἀνὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ἀνάγκη νὰ καθαρίζηται τὸ σφογγάριον. Μ. Α.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 181. — 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις	φρ.	10 —
» ταῖς ἐπαρχίαις	»	12 —
» τῇ ἀλλοδαπῇ	»	20 —

Ἡ συνδρομὴ εἶνε ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ πρό τινος ἀποβιώσαντος Μ. Κ. Σαλβάγου, προσήνεγκον εἰς διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, τῆς Σύρου καὶ τῶν Ἀθηνῶν φράγκα 16,000, ἤτοι ὑπὲρ τοῦ νοσοκομείου, ὀρφανοτροφείου καὶ τῆς φιλοπτώχου ἑταιρίας Σύρου ἀνὰ 3,000 φρ., ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀθήναις δύο ὀρφανοτροφείων ἀρρένων καὶ θηλέων ἀνὰ 2,500 καὶ ὑπὲρ τοῦ τυφλοκομείου φρ. 2,000.

Οἱ ἐκ Στρεζόβης τῶν Καλαβρύτων κκ. Ἀναγν. Μπουσιώτης καὶ Κωνς. Παναγιωτακόπουλος ἐδωρήσαντο ὑπὲρ συστάσεως ἑλληνικοῦ σχολείου ἐν τῷ χωρίῳ των ὁ μὲν πρῶτος δραχ. 4,000, ὁ δ' ἕτερος δραχ. 2,000.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ συνεισέφερον οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁμογενεῖς λίρας ὀθωμ. 30, ἡ δὲ ἐν Αἰγίῳ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν δρ. 201.

Ὑπὲρ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Σωκράτους» προσήνεγκον ὁ κ. Δ. Γάζζης δραχ. 56, ὁ κ. Α. Κρυτοσοδόντης δρ. 56, ὁ κ. Βουτσινᾶς δρ. 40 καὶ ἀνώνυμος δρ. 28.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2149. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 15 Ἰουνίου 1880. Ἀριθ. 233 (181). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τῆς Εὐανθίας Καΐρη. — Εὐανθία Καΐρη ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη. — Ἐπιστολιμαῖα ἱστορήματα ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. — Ἄνευ οἰκογενείας, (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ). — Περὶ τῶν λουτρῶν τοῦ Λουτρακίου ὑπὸ Γ. Χ. Βάφα, ἰατροῦ. — Τί ἐστὶ τὸ δισεκατομμύριον. — Φασιανὸς μὲ ξύλινον πόδα. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2150. Ἐμπορικὸν ἐγχειρίδιον περὶ ἐμπορίας, βιομηχανίας, ναυτιλίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων. Περὶ ἐμπορικῆς ὕλης, νομισμάτων, συναλλαγμάτων, σταθμῶν καὶ μέτρων τῶν ἐμπορικῶν πόλεων. Περὶ καταστιχογραφίας, ἐμπορικῶν λογαριασμῶν, ἐπιστολογραφίας καὶ ἐμπορικῶν συμβολαίων, ὑπὸ Κωνσταντίνου Μηλᾶ. Ἔκδοσις τρίτη. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 8ον, σ. 603, δρ. 10. [Ἐκ τοῦ ἀξιολόγου τούτου συγγράμματος ἀποσπῶμεν τὸν πρόλογον αὐτοῦ: Ἐκδίδεται καὶ τρίτον τὸ παρὸν ἐμπορικὸν ἐγχειρίδιον ἐπεξεργασθὲν παρὰ τοῦ συγγραφέως καὶ συναρμολογηθὲν κατὰ τὰς νεωτέρας στατιστικὰς πληροφορίας καὶ τὰ νεώτερα ἐμπορικὰ καὶ πολιτικὰ συμβεβηκότα. Ἡ χρησιμότης τοῦ βιβλίου ἀπεδείχθη διὰ τῆς ἐξαντλήσεως τῶν δύο προηγουμένων ἐκδόσεων, καθ' ὅσον ἂν καὶ συνοπτικῶς περιέχει μεθοδικῶς τὰς κυριωτέρας τῶν εἰς τὸν ἔμπορον ἢ ἐμπορικὸν ὑπάλληλον ἀναγκαίας γνώσεις πρὸς καταρτισμὸν ἐμπορικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐχρησίμευσε δὲ καὶ ὡς θέμα ἐμπορικῆς διδασκαλίας εἰς δημόσια ἐκπαιδευτήρια. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ὑπηγόρευσε τὴν τρίτην ταύτην ἔκδοσιν τοῦ ἐμπορικοῦ ἐγχειριδίου, εἶνε δὲ εὔελπις ὁ συγγραφεὺς ὅτι θέλει συντελέσει καὶ αὕτη εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας πρὸς τὸ στάδιον τοῦ ἐμπορίου, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἑλληνισμὸς καθ' ὅλας τὰς ἱστορικὰς ἐποχὰς ἀνεδείχθη πρωτεύων κατά τε τὴν ἐμπορικὴν εὐφυΐαν καὶ τὸ ἔντιμον τοῦ ἐμπορικοῦ χαρακτῆρος].

2151. **Histoire Grecque par Ernest Curtius traduite de l'allemand sur la cinquième édition par A. Bouché-Leclercq** professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome premier. Paris. Ernest Leroux éditeur. 1880. Fascicule No 1 σ. 96. [Διὰ τοῦ ἀγγελλομένου τεύχους ἄρχεται ἡ γαλλικὴ μετάφρασις τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τοῦ Ἐρνέστου Κουρτίου, ἥτις μετάφρασις θ' ἀποτελέσῃ πέντε τόμους ἐκδοθησομένους ἐν τριάκοντα τεύχεσι. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιφανοῦς καθηγητοῦ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου εἶνε τόσον γνωστὸν τοῖς λογίοις καὶ κατέστησαν αὐτὸ τόσον δημοτικόν, δυνατὸν εἰπεῖν, αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ὀλυμπίας καὶ παρὰ τοῖς ὀλιγώτερον ἀκόμη περὶ τὰ γράμματα διατρίβουσιν, ὥστε περιττὸν εἶνε νὰ εἴπωμέν τι ἐνταῦθα περὶ τοῦ συγγραφέως τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, καὶ τοσούτων ἄλλων φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν συγγραφῶν, ὅστις ἄγει σήμερον τὸ 66 τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ἡ Ἑλληνική του Ἱστορία, ἧς ἄρχεται νῦν ἡ εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν μετάφρασις, μετεφράσθη ἤδη ὡσαύτως κατὰ τεύχη καὶ εἰς τὴν ἰταλικὴν καὶ ἐτελείωσεν ἤδη ὁ β' τόμος τῆς ἰταλικῆς μεταφράσεως, νομίζομεν δ' ὅτι ὁ γάλλος μεταφραστὴς κ. Α. Bouché-Leclercq, ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τῆς μαντείας ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τῇ φιλοκάλῳ συνεργείᾳ τοῦ ἐκδότου κ. Ε. Leroux, προσφέρει μὲν μεγίστην ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς λογίους τοὺς μὴ δυναμένους ν' ἀναγνώσωσιν ἐν τῇ πρωτοτύπῳ γλώσσῃ τὸ σύγγραμμα τοῦ Κουρτίου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ λαμπρότατον βιβλίον ἀνοίγει κύκλον εὐρύτερον διαδόσεως καὶ ἐκτιμήσεως ἕνεκα τοῦ κοσμοπολιτικοῦ χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία τοῦ Κουρτίου δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τις ἐπιτυχοῦσα ἐφαρμογὴ νέας μεθόδου ἐπιστημονικῆς ἐπὶ θέματος παλαιοῦ. Ὁ Κούρτιος παρεισάγει θεωρίας καὶ σκέψεις νέας εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐρεύνης τῆς καταγωγῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ δέχεται ὡς θεμέλιον οὕτως εἰπεῖν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὸ στοιχεῖον τὸ ἰωνικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς γνώμας τοῦ ὁρίζοντος διδασκάλου του, τοῦ περικλεοῦς Καρόλου Ὀθφρείδου Μύλλερ. Ἐπὶ νέων δ' οὕτω βάσεων καὶ ἐπὶ νέων ἐρευνῶν τοπογραφικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομήσας τὸ ἱστορικόν του καλλιτέχνημα, ὅπερ πλὴν τῶν ξένων μεταφράσεων ἀριθμεῖ ἤδη πέντε ἐκδόσεις ἐν Γερμανίᾳ, κατέστησεν αὐτὸ ἀναντιρρήτως ἓν τῶν ἀρίστων ἱστορικῶν προϊόντων τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐν ᾧ ἡ χάρις καὶ ἡ γλαφυρότης τοῦ λόγου, ἀπαράμιλλος σχεδὸν οὖσα καθ' ἑαυτήν, ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἐννοιῶν. Τοιοῦτον δὲ τὸ βιβλίον, φυσικὸν εἶνε ὅτι ἔμελλε νὰ καταστῇ σημεῖον ἀντιλεγόμενον, ἀλλὰ μὲ ὅλας ὅμως τὰς ἀντιλογίας ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία τοῦ Κουρτίου κατέλαβεν ἤδη ὁριστικῶς τὴν προσήκουσαν αὐτῇ θέσιν παρὰ τὸ ἀθάνατον ἔργον τοῦ Ἄγγλου Γρώτε. Τὰ δύο ταῦτα βιβλία, ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις γεγραμμένα, συμπληροῦσιν ἄλληλα καὶ συναποτελοῦσι τὴν λαμπρὰν εἰκόνα τῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι περιπετειῶν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Εὐχόμεθα νὰ μὴ βραδύνῃ ἡ ἐξακολούθησις καὶ ἀποπεράτωσις τῆς ὡραίας γαλλικῆς μεταφράσεως, ἧς τὸ α' τεῦχος περιέχει τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν μέσων περίπου τῆς τρίτης παραγράφης τοῦ τρίτου κεφαλαίου, ἔνθα ὁ λόγος περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν παλαιτάτων ἑλληνικῶν κρατῶν. — **Σ.]

Ὑπὸ μαθητῶν τοῦ ἐν Balliol (τῆς Ἀγγλίας) Γυμνασίου παρεστάθη ἐσχάτως ὁ Ἀγαμέμνων τοῦ Αἰσχύλου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ. Ἡ παράστασις ἐγένετο μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας, τὰ δὲ «Ἡμερήσια Νέα» (τῆς 5 Ἰουνίου) δίδουσι μακρὰν περιγραφὴν τῆς παραστάσεως ταύτης.

— Ἡ Βουλή, γράφει ἡ Ὥρα, εἶχε περιβάλει πέρυσι διὰ τοῦ ἠθικοῦ αὐτῆς κύρους τὴν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος μελετωμένην ἀποστολὴν τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Σπ. Π. Λάμπρου ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς μελέτης καὶ ἐξερευνήσεως τῶν μοναστηριακῶν βιβλιοθηκῶν καὶ ἀρχείων. Αἱ βιβλιοθῆκαι αὗται, περιέχουσαι, ὡς γνωστόν, χειρόγραφα πολύτιμα, εἶχον ἐξετασθῇ μέχρι τοῦδε ἐπιπολαίως καὶ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ὑπὸ ξένων περιηγητῶν, πολλῷ δὲ σπανιώτερον ὑπὸ Ἑλλήνων. Ἐπρόκειτο δὲ νῦν νὰ ἐπιχειρηθῇ συστηματικὴ πολύμηνος ἐξερεύνησις τῶν βιβλιοθηκῶν τούτων, ἐν αἷς ἂν μὴ λανθάνωσιν

Digitized by Google

ἔτι ἀνέκδοτοι κλασικοὶ συγγραφεῖς, ἀλλὰ πάντως ἐμπεριέχονται χρυσόβουλλα, χρονικὰ καὶ ἄλλαι πηγαὶ διαφωτίζουσαι τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν. Τὸ ταξείδιον τοῦτο, ἀναβληθὲν μέχρι τοῦδε, ἐπιχειρεῖ νῦν ὁ κ. Λάμπρος, ἀνεχώρησε δὲ εἰς τὸν Ἄθω τὴν παρελθοῦσαν τετάρτην. Πρὸς συστηματικωτέραν καὶ ἐπιτυχεστέραν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου συμπαραλαμβάνει μεθ᾽ ἑαυτοῦ δύο φοιτητὰς μορφωθέντας ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἐπὶ τούτῳ κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν. Ἐπ᾽ ἴσης δὲ καὶ δόκιμον καλλιτέχνην, ὅστις ἔργον θὰ ἔχῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Λάμπρου νὰ σχεδιάσῃ καὶ ζωγραφίσῃ ἁγιογραφίας, εἰκόνας χειρογράφων καὶ πάντα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν, τὰς προσωπογραφίας, τὰς ἐνδυμασίας κτλ. Πλὴν δὲ τούτων θὰ συνεργασθῶσιν ἔν τισι τῶν μοναστηρίων καὶ μοναχοί τινες παρακολουθήσαντες ἐν Ἀθήναις τὰ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ μαθήματα τῆς παλαιογραφίας τοῦ κ. Λάμπρου.

— Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Τουρκίας Ἀβεδδὶν πασσᾶς, ὅστις ἐσπούδασεν ἐν Ἰωαννίνοις, γράφει εὐχερῶς ἑλληνικοὺς στίχους. Τοιούτους δὲ ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε ὁ Νεολόγος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ αὐτὸ φύλλον δημοσιεύει ἔν τινι τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἀριθμῶν νέον ποίημα τοῦ λογίου Τούρκου ὑπουργοῦ, ἐξ οὗ ἀποσπῶμεν τὸ ἑξῆς τετράστιχον:

Ἀφοῦ τὰ πάντα ἔπλασες, Θεέ, ἐν ἁρμονίᾳ,
Ἀφοῦ τὸ πᾶν ζωογονεῖς κι᾽ αὐτοὺς ποῦ δὲν πιστεύουν,
Θὰ συγχωρήσῃς νὰ σβεσθῇ λάτρις πρὸς σὲ καρδία,
Νὰ γίνουν κόνις διὰ παντὸς αὐτοὶ ποῦ σὲ λατρεύουν;

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Μία νεοελληνικὴ μυθιστορία» ὁ κ. Wilhelm Lang ἐδημοσίευσε μακρὰν ἀνάλυσιν τοῦ ἐν τῇ Ἑστίᾳ καταχωρισθέντος τὸ πρῶτον διηγήματος τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας». Μετάφρασιν τοῦ ὡραίου ἄρθρου τοῦ κ. Lang ἐδημοσίευσεν ὁ «Παρνασσὸς» ἐν τῷ τεύχει αὐτοῦ τοῦ Μαΐου.

— Τὸ ἐν Στουτγάρδ γνωστὸν περιοδικὸν «Das Ausland» ἐν τῷ ἕκτῳ αὐτοῦ τεύχει τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους καταχωρίζει μακρὰν καὶ ἐπαινετικὴν ἀνάλυσιν τῆς παρὰ τοῦ διδάκτορος τῆς φιλολογίας κ. Ν. Δοσίου γραφείσης γερμανιστὶ πραγματείας «Περὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι δεισιδαιμονιῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων».

— Ἐκ Βόννης ἐπιστέλλουσι πρὸς τὴν Κλειὼ τὰ ἑπόμενα: Ὁ κλεινὸς τῆς ἀρχαίας ἱστορίας καθηγητὴς ἐν τῷ ἐνθάδε πανεπιστημίῳ κ. Arnold Schaefer, ἐπανελθὼν ἀρτίως ἐξ Ἑλλάδος, ἔνθα εἶχε πορευθῆ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου πρὸς ἐπίσκεψιν ἰδίᾳ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν, διελέχθη τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἔν τινι Συλλόγῳ περὶ τῆς ἐνεστώσης ὑλικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου. Ἀπεφήνατο δὲ ὅτι, εἰ καὶ ἱκανὰ ὑπολείπεται ἀκόμη τοῖς Ἕλλησι νὰ πράξωσιν, ὅπως καταλάβωσι τὴν προσήκουσαν θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν εὐνομουμένων καὶ εὐπραγούντων ἐθνῶν, ὅμως τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα ἐν πεντήκοντα ἔτεσιν ἐλευθέρου βίου χρηστὰς παρέχουσιν ἐλπίδας ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐν οὐ μακρῷ χρόνῳ κατ᾽ οὐδὲν θὰ ὑστερῶσι τῶν πεφωτισμένων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν. Ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδυνήθησαν κατὰ πάντα νὰ δικαιώσωσι τὰς περὶ αὐτῶν ἐλπίδας τῶν ἐν Εὐρώπῃ φιλελλήνων, τούτου πλὴν ἄλλων αἴτια εἶνε ἡ σμικρότης τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ ἡ διηνεκὴς ταραχὴ τῶν ἐν Τουρκίᾳ πραγμάτων. Χώρα πενομένη, οἵα ἡ Ἑλλάς, ἠναγκασμένη νὰ συντηρῇ μὲν στρατόν τε καὶ στόλον μείζονα τῶν δυνάμεών της, νὰ ἐπικουρῇ δὲ διὰ χρημάτων καὶ ἀνδρῶν τοῖς ἐν Τουρκίᾳ ἑκάστοτε ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγωνιζομένοις ἀδελφοῖς, ἐλάχιστα ἠδύνατο νὰ πράξῃ πρὸς βελτίωσιν τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο μάλιστα ταχεῖα λύσις τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος κατὰ τὰς εὐχὰς τῶν Ἑλλήνων οὐ μόνον δικαία καὶ εἰς πρόληψιν μειζόνων ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιπλοκῶν ἀναγκαία ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ ὅρος ἀπαραίτητος, ὅπως οἱ Ἕλληνες ἀπαλλαγέντες τῶν ἐξωτερικῶν περισπασμῶν, ἀσχοληθῶσι περὶ τὴν διόρθωσιν τῶν παρ᾽ ἑαυτοῖς κακῶς ἐχόντων. Τοιαῦτα καὶ παραπλήσια εἶπεν ὁ σοφὸς καὶ σεβαστὸς ἀνήρ· ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ πολλὴν ἐνεποίησεν αἴσθησιν τοῖς παρεστῶσι, θερμὰς δ᾽ ἐξήγειρε συμπαθείας ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Ἕτερος δ᾽ ἐπιφανὴς φιλέλλην ὁ πολυμαθέστατος καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Boltz, οὗ αἱ περὶ νέας ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας γλαφυρώταται καὶ χαριέσταται διατριβαὶ εὐκταῖον εἶνε ὅπως ἐξελληνιζόμεναι καταστῶσι γνώριμοι τοῖς ἁπανταχοῦ Ἕλλησιν, θὰ διαλεχθῇ μετά τινας ἡμέρας ἐν τῷ αὐτῷ Συλλόγῳ περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς φιλολογίας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[12 Ἰουνίου (Πέμπτη) 1880.]

Ἡ πρό τινος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως συστᾶσα φιλανθρωπικὴ Ἑταιρία ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν φυλακῶν τοῦ Κράτους ἐξέδωκε προκήρυξιν, δι᾽ ἧς ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων πρὸς συντέλεσιν τοῦ εὐεργετικοῦ ἔργου. Ἐλάχιστος ὅρος ἐτησίας καταβολῆς ὡρίσθη εἰς δραχμὰς 20· ἐν ταῖς ἐφημερίσι δὲ θέλουσι δημοσιεύεσθαι τὰ ὀνόματα τῶν ἐγγραφομένων ἑταίρων μετὰ τῆς σημειώσεως τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἕκαστος ὡρίσατο ὡς ἐτησίαν καταβολήν. Ἅμα δὲ ἀπαρτισθῇ χρηματικόν τι ποσόν, ἐπιτρέπον τὴν ἔναρξιν τῆς οἰκοδομῆς φυλακῶν, θέλει δημοσιευθῇ τεῦχος ἰδιαίτερον, ἐν ᾧ λεπτομερὴς γενήσεται ἀφήγησις πάντων τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης πραχθέντων, καὶ ἐν αὐτῷ θέλουσι καταχωρισθῇ τὰ ὀνόματα τῶν εἰς τὸ ἔργον συντελεσάντων εἰς διαιώνισιν τῆς φιλανθρωπίας των. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεχώρησαν εἰς Γαλλίαν ὁ συνταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ κ. Δ. Πονηρόπουλος, ὁ ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ κ. Θρ. Μάνος, ὁ ταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ κ. Ἰω. Σέχος καὶ ὁ λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ κ. Α. Μάνεσης, εἰς Αὐστροουγγαρίαν ὁ συνταγματάρχης κ. Εὐστρ. Ῥάλλης, ὁ ὑπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ κ. Ἀλ. Ἀργυρόπουλος καὶ ὁ ὑποκτηνίατρος κ. Γ. Πιλάβιος, καὶ εἰς Ἀλγερίαν ὁ μοίραρχος τοῦ ἱππικοῦ κ. Ἀλ. Σοῦτσος καὶ ὁ ἴλαρχος κ. Μελέαγρος πρὸς προμήθειαν ἵππων καὶ πολεμικοῦ ὑλικοῦ διὰ τὸν στρατόν. — Ἡ κεντρικὴ ἀποθήκη τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ στρατοῦ διετάχθη νὰ ἑτοιμάσῃ ταχέως τὸν ἀναγκαιοῦντα διὰ τοὺς ἐφέδρους ἱματισμόν. — Ὑπὸ τῆς κεντρικῆς πρὸς σχηματισμὸν ἐθνικοῦ στόλου ἐπιτροπῆς ἐδημοσιεύθη ὁ ἰσολογισμὸς αὐτῆς ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἕως 31 Δεκεμβρίου 1879. Κατὰ τοῦτον τὰ πραγματικὰ ἔσοδα τῆς ἑταιρίας ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 167,159 προερχομένας ἐξ ἐτησίων συνδρομῶν, ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν, ἐκ κληροδοτημάτων, ἐκ κιβωτίων συνεισφορῶν, ἐκ τόκων καὶ μερισμάτων, ἐξ ἀπολήψεως προκαταβληθέντων ἐξόδων, ἐκ διαφορᾶς νομισμάτων· τὰ δὲ ἔξοδα ἀνῆλθον εἰς δραχ. 4,430. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν δὲ τοῦ συνόλου τῶν ἐξόδων τοῦ ἔτους 1879, εἰς ἃ συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἐξ 1,000,000 δρ. προσφορὰ διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ εὐδρόμου «Μιαούλη», ἡ περιουσία τῆς ἐπιτροπῆς ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 488,753 καὶ 61)00. — Ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ γηραιὸς καθηγητὴς Χρῆστος Βάφας, ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν διδάξας εὐδοκίμως τὰ μαθηματικὰ ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ἐκδοὺς πολλὰ ἀξιόλογα συγγράμματα. — Τὸ ἑξῆς λίαν συγκινητικὸν διὰ τοὺς χρόνους μας, γράφει ἡ Ἐφημερίς, συνέβη ἐσχάτως ἐν Μεσολογγίῳ. Πρό τινων ἡμερῶν ἀπεβίωσεν ἡ χήρα Σπυρίδωνος Γυφτογιάννη, γραῖα ὀγδοηκοντοῦτις, ἥτις εἶδε τὴν ἔνδοξον ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου, ἐκινδύνευσεν, ἠγωνίσθη, συνεμερίσθη ὅλας τὰς συγκινήσεις ἐκείνας, δι᾽ ἃς καθίστανται ἡμῖν τόσον προσφιλῆ καὶ σεβαστὰ τὰ ἐπιζήσαντα πρόσωπα. Πρὸ τοῦ θανάτου της, ὃν προέβλεπε, συνεχῶς μίαν ἐντολὴν ἐδίδε τοῖς περὶ αὐτὴν καὶ προανεκουφίζετο ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι θὰ ἐκτελεσθῇ αὕτη, ὡς ἂν οὕτω καὶ μόνον ἦτο βεβαία νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἀθανασίαν· ἐδίδε τὴν ἐντολὴν νὰ μὴ τὴν ἐνδύσωσιν ἄλλα ἐνδύματα ὅταν θὰ τὴν κηδεύσωσιν, εἰμὴ ἐκεῖνα, ἅτινα θὰ εὕρισκον εἰς τὸ βάθος ὡρισμένου κιβωτίου, ὅπερ ν᾽ ἀνοίξωσιν ἅμα ἀποθάνῃ. Οὕτω καὶ εὐλαβῶς ἔπραξαν οἱ οἰκεῖοί της, ἅμα ὡς ἡ γραῖα ἔκλεισε τὰ ὄμματα πρὸς αἰώνιον ὕπνον, βαυκαλιζομένη ὑπὸ τοῦ ὀνείρου τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τῶν ἀγώνων, ὑπὸ τὴν λάμψιν τῆς ὁποίας εἶχε διέλθει ἡ νεότης αὐτῆς· ἤνοιξαν τὸ κιβώτιον, καὶ... τί εὗρον; Ἐνδυμασίαν πλήρη παλληκαρίου, φουστανέλλαν λευκήν, καὶ χρυσᾶ ὅλα τῆς ζωγραφικῆς στολῆς, ἣν νεᾶνις εἰκοσαέτις ἀμαζὼν ἡ νῦν νεκρὰ γραῖα εἶχε φορέσει ἀγωνισθεῖσα ὡς ἀνὴρ γενναίως παρὰ τὸ πλευρὸν ἀνδρῶν καὶ λαβοῦσα ὡραῖον μέρος εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου. Οὐδεὶς ἐγνώριζε τοῦτο· ὅταν εἶδον τὴν λαμπρὰν ἐνδυμασίαν, ἐννόησαν, ἀνεπόλησαν οἱ γεροντότεροι, ἐνθυμήθησαν τὴν παράδοσιν περὶ κόρης εἰκοσαέτιδος ζωσμένης τὸ σπαθὶ καὶ ἀτρομήτως ὑπὸ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ ἐγκαρδιούσης ὅλους ὑπὲρ πατρίδος. Τὸ θέλημά της ἐξετελέσθη, ἐκηδεύθη μὲ τὴν φουστανέλλαν ἡ ἡρωῒς τῶν ἡρωϊκῶν τῆς Ἑλλάδος χρόνων ἐν τῷ Μεσολογγίῳ! — Προτάσεις ἐγένοντο πρὸς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων ὑπὸ γαλλικοῦ καταστήματος, οὗτινος ἀντιπρόσωπος διατρίβει κατ᾽ αὐτὰς ἐν Ἀθήναις.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

12 Ἰουνίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. κρατημ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἐλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 294
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	26.20	224.—	280	,, 305
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 435
4 » »	κληρ. ἐν Ἐλλάδι μόνον.	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 291
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 110
10 » φράγ. . . .		29,712	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 217 1/2
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 440

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,520
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	179
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 68,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 120
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 70
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ». .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 49,994	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 92 3/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.25.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 112.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.55
Λίρα Στερλίνα	,,	28.20
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.50
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυρὸν δφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 3

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (11 Ἰουνίου) Ἐμ. 28.15-35.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (10 ») ,, 28.40-50.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (18 Ἰουνίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	36
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0/0.	,,	270
,, ,, ,, 8 0/0.	,,	261
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	87
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/4-110 17/40
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 85-22.92 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 38/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 10 Ἰουνίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.75
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.47
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 18 Ἰουνίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.25
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.20
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.32
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (18 Ἰουνίου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.27-25.32
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4-5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 125-127. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3 0/0. Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ. Π. Λονδῖνον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν—κ. Α. Η. Βιέννην. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως — **B. Les problèmes 1 et 3 ne sont pas du tout faits pour l'Estia: ils comportent des calculs du 2d degré; ce n'est pas le fait d'une publication populaire—κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἀπεστάλησαν ἅπαντες οἱ ζητηθέντες τόμοι. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἀδιαλείπτους ὑμῶν προσπαθείας πρὸς διάδοσιν τοῦ φύλλου μας.—Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Σᾶς συνιστῶμεν τὸ καθ' ἑβδομάδα δημοσιευόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Jules Claretie ἄρθρον ἐν τῷ «Temps» ὑπὸ τὸν τίτλον: La vie à Paris — *** Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς ἐὰν ἠκούομεν ὅλας τὰς εὐχὰς τῶν συνδρομητῶν μας! Ὁ εἷς μᾶς γράφει: «Ἐδῶ δὲν εἶνε καθὼς 'ς τὰς Ἀθήνας· ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν δουλειά τους, καὶ ὅταν πιάνουν βιβλίον εἰς τὸ χέρι θέλουν νὰ διασκεδάσουν καὶ νὰ μὴ πλήττουν μὲ ἐπιστημονικὰ καὶ σοβαρὰ ἄρθρα». Ἄλλος: «Φροντίσατε νὰ δώσητε εἰς τὴν Ἑστίαν τροφὴν σοβαρὰν καὶ περισπούδαστον. Ὁ Ἕλλην δεῖται πνευματικῆς τροφῆς, οὐχὶ πρὸς τέρψιν καὶ ψυχαγωγίαν, ἀλλὰ πρὸς ἀνάπλασιν αὐτοῦ συντελούσης». Τρίτος: «Ἡμεῖς δὲν σκοπεύομεν, κύριε συντάκτα, νὰ γείνωμεν φιλόσοφοι· ἐὰν θέλετε λοιπὸν νὰ πολλαπλασιασθῶσιν οἱ ἐνταῦθα συνδρομηταί σας δημοσιεύσατε εὐτράπελα ἄρθρα, μυθιστορήματα, ἀστεῖα, ἀνέκδοτα καὶ περιορίσατε εἰς μίαν μόνον στήλην τὰ σπουδαῖα». Τέταρτος: «Διηγήματα εὐτράπελα, ἀστεῖα, εὐφυολογίας καὶ τὰ τοιαῦτα πρέπει, κύριε συντάκτα, νὰ λείψουν ἀπὸ τὴν Ἑστίαν ἐὰν θέλετε νὰ διαδοθῇ αὕτη παρ' ἡμῖν. Τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ταῖς ψευτοφιλοσοφίαις δὲν ταῖς πολυνοστιμεύονται ἐδῶ, καὶ δὲν ἔχουν καὶ ἄδικο, διότι ὅλα αὐτὰ τείνουν εἰς τὴν ἀθεΐαν. Δώσατε εἰς τὸ φύλλον σας μᾶλλον ἠθικο-θρησκευτικὸν τόνον, καὶ ἐννοεῖτε τί εἶδος ὕλης πρέπει νὰ ἔχῃ, π. χ. τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῆς Σάρρας, τὸν βίον τοῦ Σαμψών...»—κ. Χ. Δ. Ρ. Πάτρας. Ἐλπίζομεν τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν αὐτήν—Ἀριθ. 692. Κάϊρον. Ὁ ἀριθμὸς 13 εἶνε κακὸς εἰς τὴν τράπεζαν ὅταν δὲν ὑπάρχῃ φαγητὸν παρὰ διὰ δώδεκα μόνον—*** ΑΙ ΑΙ ΑΙ ΑΙ ΑΙ=Πεντέλη—κκ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Γ. Τ. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Κ. Καβάλλαν, Ε. L. Παρισίους, Ι. Σ. Ι. Κεφαλληνίαν, Κ. Θ. Η. Πάτρας, Ε. Ν. Ξ. Πειραιᾶ, Ἑνὶ Κεφαλλῆνι. Ἐλήφθησαν— κ. Η. G. Ἀθήνας καὶ Γ. Κ. Θήραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν — κ. Χ. Μ. Π. Μεσολόγγιον. Τὰ ζητηθέντα φύλλα εὐαρεστήθητε νὰ ἐπιφορτίσητέ τινα νὰ τὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου μας— κ. * Ν. Πειραιᾶ. Τοὐναντίον· ἡ ἀγάπη των εἶνε τρυφερωτέρα καὶ βαθυτέρα τῆς ἡμετέρας, ἡ δὲ στατιστικὴ ἀποδεικνύει ὅτι εἰς δεύτερον γάμον προσέρχονται πλειότεροι χηρευμένοι παρὰ χῆραι.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ρωμανικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Τὸ ἑξῆς λίαν περίεργον παίγνιον, ἐν μεγίστῃ χρήσει ὂν ἐν Ἀμερικῇ, καὶ ἐκ Παρισίοις ἐσχάτως εἰσαχθὲν, καθὰ γράφει ὁ Gaulois, προτείνομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν:

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	

Σχῆμα 1.

Ἔχομεν κουτίον τετράγωνον κατὰ τὸ παρατιθέμενον 1 σχῆμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι τεθειμένοι 15 κύβοι ἠριθμημένοι ἀπὸ 1 μέχρι 15, ἀπολειπομένης μιᾶς μόνης θέσεως κενῆς, ὡς φαίνεται ἐν τῷ σχήματι. Τοὺς κύβους τούτους ἐξάγοντες τοῦ κουτίου ἀναμιγνύομεν καὶ εἶτα ἐπαναθέτομεν ἐντὸς αὐτοῦ ἀναμὶξ, χωρὶς νὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀφήσωμεν τὴν κενὴν θέσιν εἰς τὸ ἄκρον, ἀλλ' ὅπου ἂν τύχῃ.

Ὑποτεθήτω π. χ. ὅτι οἱ 15 κύβοι ἀναμιχθέντες ἐτέθησαν κατὰ τοιαύτην τινὰ τάξιν, οἵαν δεικνύει ὁ ἑπόμενος δεύτερος πίναξ.

9	5	15	13
11	10	3	2
6	12		4
1	8	7	14

Σχῆμα 2.

Ζητεῖται νῦν ἐκ τοῦ δευτέρου τούτου πίνακος νὰ φέρωμεν τοὺς κύβους εἰς ἣν τάξιν εἶνε τεθειμένοι ἐν τῷ πρώτῳ, κινοῦντες αὐτοὺς διὰ τοῦ δακτύλου κατ' ἀρέσκειαν διὰ μέσου τῆς μιᾶς κενῆς πάντοτε ἀπολειπομένης θέσεως, χωρὶς, ἐννοεῖται, νὰ ἀφαιρέσωμεν οὐδένα τῶν κύβων πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ παιγνιδίου.

Κουτία περιέχοντα τοὺς 15 κύβους, ἐκόμισε πρό τινος ὁ ἐν τῇ Ἑρμαϊκῇ ὁδῷ φιλόκαλος ἔμπορος κ. Χουτόπουλος πωλῶν αὐτὰ ἀντὶ ἑνὸς φράγκου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 8 Ἰουνίου 1880. *Μ.

1133.

Διὰ τῶν λέξεων ile-as-don σχημάτισον ἓν τῶν ἐνδοξοτέρων ὀνομάτων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας.

1134. Κυρία Σ*

Ἐὰν παρὰ τὸ τετράγωνον τῆς ἡλικίας τοῦ υἱοῦ μου τεθῇ ἡ ἡλικία τῆς θυγατρός μου, σχηματίζεται τὸ τετράγωνον τῆς ἡλικίας μου. Τὸ πρῶτον ψηφίον τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἡλικίας μου εἶνε τὸ τέταρτον τῆς ἡλικίας τοῦ υἱοῦ μου, τὸ δὲ δεύτερον ψηφίον τῆς ἡλικίας μου εἶνε τὸ διπλάσιον τῆς ἡλικίας τῆς θυγατρός μου.

Ποία εἶνε ἡ ἡλικία μου, ἡ τοῦ υἱοῦ μου καὶ ἡ τῆς θυγατρός μου;

Ἐν Φαλήρῳ, τῇ 10 Ἰουνίου 1880. *Μ.

1135.

Ὁ Χριστὸς ἐνῷ μὲ ἔχει κ' ἔχουσι καὶ οἱ κακοῦργοι.
Καὶ ὡς βάσιν θεμελίου ἅπαντες οἱ ῥαδιοῦργοι.
Εἰς τὸ ὕδωρ μὲ εὑρίσκεις εἰς τὰ ὕδατα μὲ χάνεις.
Τί νομίζεις ἕνα εἶμαι; ἆρα δὲν καταλαμβάνεις;
Ζεῦγος εἶμαι ἐστεμμένον ἐν τῷ μέσῳ τῶν χειμάῤῥων,
Χωρισμένον πλὴν μ' εὑρίσκεις καὶ ἐν μέσῳ τῶν βαρβάρων.
Εἰς τὴν χεῖρά σου ὑπάρχω, ὄχι ὅμως κ' εἰς τὸν πόδα.
Μακρὰν φεύγω ἀπὸ τὰ ἀναφαίνομαι 'ς τὰ ῥόδα.

Ἐν Καβάλλᾳ, 2 Ἰουνίου 1880. Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.

1136.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

Σχημάτισον κυβόλεξον ἐκ τεσσάρων λέξεων, ἐν αἷς νὰ περιέχηται καὶ ἡ λέξις ὕδωρ.

ΤΑΜ... Χ

1137.

Διὰ τῶν κατωτέρω σχημάτων (ἑνὸς τραπεζίου, 2 ὀρθογωνίων, 2 ῥομβοειδῶν καὶ 2 τραπεζοειδῶν σχημάτων καὶ 3 μικρῶν καὶ 6 μεγάλων τριγώνων) νὰ σχηματισθῇ ὀρθογώνιον.

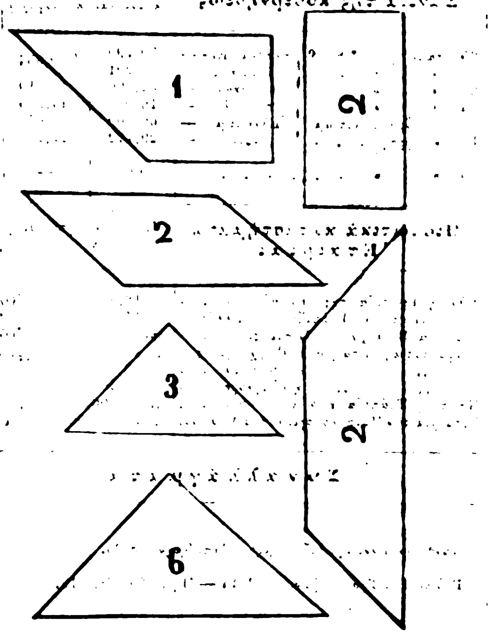

1138.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

χρήσιμον	ἴσω	ἀκίνδυνον	λαμβάνῃ	εἶνε
ἀλλ'	Εἶνε	ἴστω	παρ	εἰς
νὰ	μάθημα	νὰ	τις	πολλάκις
φίλον	μάθημα	πάντοτε	τις	δίδῃ
καὶ	καὶ	ἐχθροῦ		

1139.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Mot carré.

1.—Grand acteur.
2.—Petit traître.
3.—Grand fleuve.
4.—Petite ville.
5.—En nombre dans la carpe.

1140.

Rébus.

Pri bonne se pren fait bon dre.

ΛΥΣΕΙΣ

1149.

Πέντε-Δύο.

1150.

Empédocle.

1151.

Bienfait.

1152.

N A B A B
A V A R E
B A Z A R
A R A B E
B E R E T

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 234 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔνατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 22 Ἰουνίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΕΤΑΞΑ

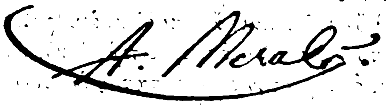

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἔκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 372.

Κ΄

Κηπουρός.

Ὁ ἐνταφιασμὸς τοῦ κυρίου μου ἔμελλε νὰ γίνῃ τὴν ἐπαύριον, καὶ ὁ πατὴρ μοὶ εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ μ' ὑπάγῃ εἰς τὴν κηδείαν.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐγερθῶ, διότι τὴν νύκτα εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ, ὅστις ἤρχισε διὰ ῥίγους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπῆλθε μεγάλη θέρμη. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι εἶχον φωτίαν ἐντὸς εἰς τὸ στῆθος, καὶ ὅτι ἤμην ἄρρωστος καθὼς ὁ Καρδούλης μετὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ὅταν ἔμεινεν εἰς τὸ δένδρον καὶ τὴν χιόνα.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι εἶχον ἰσχυρὰν φλόγωσιν τοῦ στήθους, προελθοῦσαν ἐκ τοῦ ψύχους τῆς νυκτὸς καθ' ἣν ἀπέθανεν ὁ δυστυχὴς κύριός μου.

Ἡ φλόγωσις ὅμως αὕτη τοῦ στήθους μοὶ ἔδωκε τὸ μέτρον τῆς ἀγαθότητος τῆς οἰκογενείας Ἀκίνου, καὶ πρὸ πάντων τῶν προτερημάτων καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τῆς Στεφανῆς.

Ἂν καὶ αἱ πτωχαὶ οἰκογένειαι σπανίως θέλουν νὰ καλοῦν ἰατρούς, ἀλλὰ τόσον βιαία καὶ φοβερὰ ἐπῆλθεν ἡ ἀσθένειά μου, ὥστε δι' ἐμὲ ἔγινεν ἐξαίρεσις εἰς τὸν κανόνα τοῦτον, ὃν ἐπιβάλλει ἡ φύσις καὶ ἡ συνήθεια. Ὁ ἰατρός, προσκληθείς, δὲν ἐχρειάσθη μακρὰν ἐξέτασιν καὶ ἐμπεριστατωμένην διήγησιν, ὅπως διαγνώσῃ τίς ἦτον ἡ ἀρρωστία μου, καὶ ἀμέσως εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ μὲ φέρουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Τοῦτο ἦτο βεβαίως τὸ ἁπλούστερον καὶ τὸ εὐκολώτερον. Ἀλλ' ὁ πατὴρ δὲν ἐπεδοκίμασε τὴν γνώμην ταύτην.

— Ἀφ' οὗ ἦλθε καὶ ἔπεσεν, εἶπεν, εἰς τὴν θύραν μας καὶ ὄχι εἰς τὴν θύραν τοῦ νοσοκομείου, ἀπόδειξις ὅτι τῆς μοίρας μας εἶναι ἡμεῖς νὰ τὸν κρατήσωμεν.

Ὁ ἰατρὸς κατεπολέμησε διὰ παντοίων καλῶν λόγων τὸν μοιρόδαξον τοῦτον συλλογισμόν, ἀλλὰ δὲν κατίσχυσεν. Ἔπρεπε νὰ μὲ κρατήσουν, καὶ μὲ ἐκράτησαν.

Εἰς ὅλας δὲ τὰς ἀσχολίας της ἡ Στεφανὴ προσέθηκε καὶ τὴν τῆς νοσοκόμου, καὶ μ' ἐπεμελεῖτο μετὰ πολλῆς ἡμερότητος, μεθοδικῶς, ὡς ἂν ἦτον ἐκ τοῦ σώματος τῶν ἀγαθοεργῶν καλογραιῶν, καὶ ποτὲ οὔτε δυσαρέσκειάν τινα ἐδείκνυεν οὔτε τι ἐλησμόνει. Ὅταν ἠναγκάζετο νὰ μὲ ἀφήνῃ διὰ τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, τότε τὴν ἀντικαθίστα ἡ Λίζα, καὶ πολλάκις, ἐν μέσῳ τοῦ πυρετοῦ μου, εἶδον ταύτην εἰς τοὺς πόδας τῆς κλίνης μου, στηρίζουσαν ἐπ' ἐμοῦ ἀνησύχους τοὺς μεγάλους της ὀφθαλμούς. Ἐν τῇ ταραχῇ τοῦ παραπαίοντος νοός μου τὴν ἐξελάμβανον ὡς τὸν φύλακα ἄγγελόν μου, καὶ τῇ ὡμίλουν ὡς θὰ ὡμίλουν πρὸς ἄγγελον, λέγων εἰς αὐτὴν τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς ἐπιθυμίας μου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συνήθιζα νὰ τὴν θεωρῶ, ἀκουσίως, ὡς ἰδανικόν τι ὄν, περιβεβλημένον στέφανον φωτός, καὶ ν' ἀπορῶ ἐνίοτε πῶς ζῇ τὴν συνήθη ζωήν μας, ἐν ᾧ περιέμενον νὰ τὴν ἴδω ν' ἀνοίξῃ μεγάλα λευκὰ πτερὰ καὶ νὰ πετάξῃ πρὸς οὐρανόν.

Ἡ ἀσθένειά μου ὑπῆρξε μακρὰ καὶ βαρεῖα, καὶ εἶχεν ὑποτροπάς, πρὸς ἃς καὶ συγγενεῖς θεν' ἀπηύδων, ἀλλ' αἵτινες δὲν ἐξήντλησαν τῆς Στεφανῆς οὔτε τὴν ὑπομονὴν οὔτε τὴν ἀφοσίωσιν. Πολλὰς νύκτας ἠναγκάζετο ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος ν' ἀγρυπνῇ πλησίον μου, διότι εἶχον τὸ στῆθος προσβεβλημένον, καὶ ἐνίοτε μοὶ ἤρχετο ὡς ν' ἀποπνιγῶ. Τότε δὲ ὁ Ἀλέξης καὶ ὁ Βενιαμὶν ἤρχοντο καὶ ἔμενον ἐναλλὰξ παρὰ τὴν κλίνην μου. Τέλος ἐπῆλθεν ἀνάρρωσις· ἀλλ' ὡς ἡ ἀσθένεια, ἦτον καὶ αὐτὴ μακρά, εἶχε διαλείψεις, καὶ ἀνάγκη ἦτον νὰ περιμείνω τὴν ἄνοιξιν καὶ νὰ πρασινίσουν οἱ ἀγροὶ τῆς *Παγοθήκης* πρὶν ἐξέλθω τῆς οἰκίας.

Τότε ἡ Λίζα, ἥτις δὲν εἰργάζετο, ἔλαβε τὴν θέσιν τῆς Στεφανῆς, καὶ ἐκείνη μὲ περιῆγεν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Βιεύρας. Περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὅταν ἦτον θερμὸς ὁ ἥλιος, ἀνεχωροῦμεν κρατούμενοι ἐκ τῆς χειρός, καὶ ἐπηγαίνομεν βραδέως, ἔχοντες τὸν Κάπην κατόπιν μας. Γλυκεῖα καὶ ὡραία ὑπῆρξεν ἡ ἄνοιξις τὸ ἔτος ἐκεῖνο, ἢ τοὐλάχιστον διετήρησα γλυκεῖαν αὐτῆς καὶ ὡραίαν ἐνθύμησιν, ὅπερ τὸ ἴδιον.

Ὀλίγον γνωστὴ εἶναι εἰς τοὺς Παρισινοὺς ἡ συ-

Digitized by Google

νοικία ἡ ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ *Λευκοῦ οἴκου* εἰς τὴν *Παγοθήκην*. Ἠξεύρουν μόνον [illegible] ὅτι ἐκεῖ που ὑπάρ[illegible] κρά τις κο[illegible] ἐ[illegible] μως ὁ διαῤῥέω[illegible] αὐτὴν [illegible]ταμὸς [illegible] καὶ ἡ Βιεύρ[illegible] λέγεται καὶ [illegible]εύεται [illegible] ἡ κο[illegible] αὕτη εἶν[illegible] μία τῶν ἀκαθαρτοτέρων καὶ ἀηδεστέρων ὅλων τῶν περιχώρων τῆς πρωτευούσης· [illegible] καὶ ἡ θέσις εἶναι καλητέρα τῆς φήμης της. Ἡ Βιεύρα, ἐκτυμώμένη συνήθως ἐκ τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν τὴν κατήντησεν ἡ βιομηχανία τοῦ προαστείου Ἁγίου Μαρκέλλου, καὶ [illegible] ὅ,τι [illegible] εἶναι εἰς Βεῤῥιέρας καὶ εἰς Φουγγί, ῥέει ἐκεῖ ἡ [illegible] κατὰ τὸν καιρὸν περίλου [illegible] ὑπὸ πυκνὰς αἰγείρους καὶ ἰτέας, καὶ [illegible] χθῶν τῆς χλοερὰ [illegible] ἐκτείνονται μέχρι λόφι[illegible] [illegible] καὶ ἐπιστρέφουσι [illegible]. Κατὰ τὸ ἔαρ τὰ χόρτα εἶναι χλωρὰ καὶ [illegible] τάπητα [illegible] τὰ λευκάνθημα, καὶ εἰς τὰς φρισσούσας ἰτέας, εἰς τὰς αἰγείρους, [illegible] κάλυκας ἐπιχρίει γλοιώδης ῥητίνη, τὰ πτηνά, ὁ κόσσυφος, ὁ [illegible], ὁ σπίνος, λέγουσι διὰ τῶν ᾀσμάτων των ὅτι ἐκεῖ εἶναι ἀκόμη ἐξοχὴ καὶ δὲν εἶναι ἡ πόλις.

Οὕτως εἶδον τὴν μικρὰν ταύτην κοιλάδα, ἥτις ὅμως πολὺ ἔκτοτε μετεβλήθη· καὶ ἡ ἐντύπωσις ἣν ἐπ' ἐμὲ ἀπετέλεσεν ἐνεχαράχθη καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν μνήμην μου ὡς κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν. Ἂν ἤμην ζωγράφος, θὰ σᾶς ἐζωγράφιζον τὰς αἰγείρους ἐκείνας εἰς πυκνὴν σειράν, χωρὶς μίαν νὰ λησμονήσω· καὶ τὰς ὀγκώδεις ἰτέας, εἰς ὧν τοὺς κορμοὺς ὅπου ἦσαν σεσηπότες, ἐφύοντο ἀγριοσταφυλαῖ ἀκανθωταί, πρασινίζοντα μέχρι τῶν κορυφῶν αὐτῶν· καὶ τὸ πρανὲς τῶν ὀχυρωμάτων, ὅπου τόσον ὡραῖα ἐγλυστρῶμεν εἰς τὸν ἕνα πόδα· καὶ τὴν λίμνην τῶν ὀρτύγων μετὰ τοῦ ἀνεμομύλου του· καὶ τὴν αὐλὴν τῆς Ἁγίας Ἑλένης, ὅπου πλύστριαι περιφέρονται κατὰ σμήνη· καὶ τὰ βυρσοδεψεῖα, τὰ ῥυπαίνοντα καὶ μιαίνοντα τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ· καὶ τὸ φρενοκομεῖον τῆς Ἁγίας Ἄννης, ὅπου δυστυχεῖς παράφρονες καλλιεργοῦσι τὴν γῆν, καὶ διερχόμενοι πλησίον σας, σᾶς προσμειδιῶσιν ἠλιθίως, ἔχοντες κρεμαμένας τὰς χεῖρας, τὸ στόμα ἡμιανοιγμένον, καὶ [illegible] τὸ ἄκρον τῆς γλώσσης, ἐνῷ διαστρέφουσι τὸ πρόσωπον ἀηδῶς.

Εἰς τοὺς περιπάτους ἡμῶν τούτους ἡ Λίζα φυσικῷ τῷ λόγῳ δὲν ὡμίλει· ἀλλά, πρᾶγμα παράδοξον, δὲν εἴχομεν ἀνάγκην λέξεων, ἀντεβλεπόμεθα, καὶ τόσον καλῶς ἐννοούμεθα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὥστε μέχρι τέλους οὐδ' ἐγὼ τῇ ὡμίλουν πλέον.

Τέλος αἱ δυνάμεις μου ἐπανῆλθον, καὶ ἤμην ἱκανὸς ν' ἀσχοληθῶ εἰς τοῦ κήπου τὰς ἐργασίας. Περιέμενον δὲ τὴν στιγμὴν ταύτην μετ' ἀνυπομονησίας, διότι ἐπεθύμουν νὰ πράξω διὰ τοὺς ἄλλους ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἔπραττον δι' ἐμέ, νὰ ἐργασθῶ δι' αὐτούς, καὶ νὰ τοῖς ἀποδώσω, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μου, ὅ,τι μοὶ εἶχον δώσει. Ποτὲ ὡς τότε δὲν εἶχον [illegible] διότι ὅσον ἐπίπονοι καὶ ἂν εἶναι αἱ [illegible], δὲν εἶνα[illegible]ως ἐργασία συνεχής, ἀ[illegible]ῦτα θέλησ[illegible]έλειαν· ἀλλὰ μοὶ ἐ[illegible] [illegible]ανὸς νὰ ἐ[illegible]σθῶ καλῶς, τοὐλάχιστον εὐσταθῶς, κατὰ τὰ παραδείγματα [illegible].

Εἶχε φθάσει ἡ ὥρα τοῦ ἔτους καθ' ἣν τὰ δενδρύλλια στέλλονται εἰς τῶν Παρισίων τὴν ἀγοράν, καὶ ὁ πατὴρ Ἀκῖνος τὰ δενδρύλλια τότε ἐκαλλιέργει. Ὁ κῆπος ἦτο πλήρης ἀνθέων [illegible] ἐρυθρά, λευκά, ἰόχροα, [illegible] κατὰ χρώματα, διῃρημένα εἰς μικρὰ φυτοκομεῖα, ὥστε ὑπῆρχον γραμμαὶ ὅλαι λευκαί, ἄλλαι ὅλαι ἐρυθραί, καὶ ἦτον ὡραῖον τὸ θέαμα. Τὸ ἑσπέρας πρὶν ἢ κλείωνται τὰ κιβώτια, ὁ ἀὴρ ἦτον εὐωδέστατος ἐκ τῶν ἀρωμάτων ὅλων τούτων τῶν ἀνθέων.

Ἡ ἐπιμέλεια ἣν ὁ κηπουρὸς μοὶ ἐνεπιστεύθη, ἀνάλογος πρὸς [illegible] δυνάμεις μου, ἦτον ν' ἀνοίγω τὰς ὑαλωτὰς καταπακτὰς τῶν φυτοκιβωτίων τὸ πρωΐ, ἀφ' οὗ ἡ πάχνη παρήρχετο, καὶ τὰς κλείω τὸ ἑσπέρας πρὶν ἔλθῃ. Εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας εἶχον νὰ σκιάζω τὰ φυτὰ ἐφαπλῶν ψάθας ἵνα προφυλάξω αὐτὰ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ὅλα ταῦτα οὔτε πολὺ δύσκολα ἦσαν, οὔτε πολὺ ἐπίπονα, ἀπῄτουν ὅμως πολὺν καιρόν, διότι εἶχον πολλὰς ἑκατοντάδας τοιούτων καταπακτῶν νὰ κινῶ δὶς τῆς ἡμέρας, καὶ νὰ τὰς σκιάζω ἢ νὰ τὰς ἀνοίγω ἀναλόγως τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ Λίζα ἔμενε πλησίον εἰς τὸ μαγγανοπήγαδον, καὶ ὅταν ἡ γραῖα *Κοκότα*, ἥτις ἐφόρει ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν δερμάτινον προσωπεῖον, ἀπηύδα νὰ στρέφῃ τὸν τροχὸν διὰ τὸ πότισμα, καὶ ἐβράδυνε τὸ βῆμα, τὴν παρώτρυνεν ἡ Λίζα, κτυπῶσα μικρὰν μάστιγα εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ εἷς τῶν ἀδελφῶν ἀνέστρεφε τοὺς κάδους ὕδατος οἵτινες ἀνεβιβάζοντο διὰ τοῦ τροχοῦ, καὶ ὁ ἄλλος ἐβοήθει τὸν πατέρα του. Οὕτως ἕκαστος εἶχε τὴν θέσιν του, καὶ οὐδεὶς κατέτριβε ματαίως τὸν καιρόν του.

Εἶχον ἴδει τοὺς χωρικοὺς νὰ ἐργάζωνται εἰς τὸ χωρίον μας· δὲν εἶχον ὅμως ἰδέαν τῆς ἐπιμελείας, τῆς εὐσταθείας καὶ τῆς ἐπιμονῆς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν κηπουρῶν τῶν περὶ τὰ Παρίσια. Ἐγείρονται πολὺ πρὶν ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, κατακλίνονται πολὺ ἀφ' οὗ δύσῃ, καὶ δι' ὅλης τῆς μακρᾶς ἡμέρας δαπανῶνται καὶ κοπιῶσιν. Εἶχον ἴδει καὶ τοὺς γῆς καλλιεργητάς· ἰδέαν ὅμως δὲν εἶχον πόσον παραγωγὸν δύναται ἡ καλλιέργεια νὰ καταστήσῃ τὴν γῆν, μὴ ἀφήνουσα αὐτῇ στιγμὴν ἡσυχίας.

Ἀλλὰ δὲν περιωρίσθη πάντοτε ἡ ἐργασία μου εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν καταπακτῶν, καὶ ὅταν αἱ δυνάμεις μου ἐντελῶς ἐπανῆλθον, εἶχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δύναμαι καὶ ἐγὼ ἐνίοτε νὰ φυτεύω, καὶ τὴν ἔτι μεγαλητέραν νὰ βλέπω νὰ φυτρόνουν τὰ φυτευθέντα. Ταῦτα ἦσαν τότε ἔργον μου, κτῆμά μου, προϊόν μου, καὶ τοῦτο μοὶ ἐνέπνεεν εἶδος

ὑπερηφάνου αἰσθήματος. Ἤμην λοιπὸν καὶ ἐγὼ εἴς τι χρήσιμος καὶ τὸ ἀπεδείκνυον, καί, τὸ τερπνότερον δι' ἐμέ, τὸ ᾐσθανόμην. Τοῦτο δὲ τὸ αἴσθημα, σᾶς βεβαιῶ, πολλοὺς κόπους ἐξαγοράζει.

Ἂν καὶ ὁ νέος οὗτος βίος μοὶ ἐπέβαλλε πολλοὺς καμάτους, συνήθισα ὅμως ταχέως εἰς τὴν ἐργατικὴν ταύτην δίαιταν, ἥτις τόσον ὀλίγον ὡμοίαζε τὴν προτέραν μου, τοῦ ἀλήτου. Ἀντὶ νὰ τρέχω ἐλεύθερος ὡς ἄλλοτε, μόνον καθῆκον ἔχων νὰ προχωρῶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰς δημοσίας λεωφόρους, ἤμην ἤδη ὑπόχρεως νὰ μένω κατάκλειστος μεταξὺ τῶν τεσσάρων τοίχων τοῦ κήπου, νυχθημερὸν νὰ ἐργάζωμαι δραστηρίως, ἔχων κάθυγρον τὸν χιτῶνά μου εἰς τὴν ῥάχιν μου, τὰ ποτιστήρια κρεμάμενα εἰς τὰς χεῖράς μου καὶ γυμνόπους νὰ ἐμβατεύω εἰς τὸν πηλόν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι ὅλοι πέριξ μου ἐπίσης ἐπιπόνως κατεγίνοντο. Τὰ ποτιστήρια τοῦ πατρὸς ἦσαν βαρύτερα τῶν ἐδικῶν μου, καὶ ὁ χιτών του μᾶλλον βεβρεγμένος ἐξ ἱδρῶτος παρὰ τοὺς χιτῶνας ἡμῶν. Εἰς τοὺς κόπους μεγάλη ἀνακούφισις εἶναι ἡ ἰσότης. Ἔπειτα δέ, εὕρισκον ἐκεῖ ὅ,τι ἐνόμιζον διὰ παντὸς ἀπολεσθὲν δι' ἐμέ, τὸν βίον τῆς οἰκογενείας. Δὲν ἤμην πλέον μόνος, δὲν ἤμην τὸ ἐγκαταλελειμμένον παιδίον· εἶχον τὴν κλίνην τὴν ἐδικήν μου, τὴν θέσιν τὴν ἐδικήν μου εἰς τὴν τράπεζαν ὅπου ὅλοι περιεκαθήμεθα. Ἂν ἐνίοτε κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ὁ Ἀλέξης ἢ ὁ Βενιαμὶν μὲ κατέφερον κανένα κολαφισμόν, ἅμα κατέπιπτεν ἡ χείρ των τὸν ἐλησμόνουν, ὡς κ' ἐκεῖνοι ἐλησμόνουν τοὺς ἐδικούς μου κολάφους, καὶ τὸ ἑσπέρας ὅλοι περὶ τὸ δεῖπνον ἀπηντώμεθα πάλιν φίλοι καὶ ἀδελφοί.

Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι δὲν εἴχομεν μόνον καὶ πάντοτε ἐργασίαν καὶ κόπους, ἀλλὰ καὶ ἀναπαύσεως καὶ διασκεδάσεων στιγμάς, βραχείας μέν, ἐννοεῖται, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα τερπνοτάτας.

Τὴν κυριακὴν μετὰ μεσημβρίαν συνήρχετο ἡ οἰκογένεια ὑπὸ μικρὰν ἀναδενδράδα παρὰ τὴν οἰκίαν· τότε ἐξεκρέμων τὴν ἅρπαν μου ἀπὸ τὸ καρφίον ὅπου ἔμενε δι' ὅλης τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἔπαιζον νὰ χορεύουν οἱ δύο ἀδελφοὶ καὶ αἱ δύο ἀδελφαί. Οὐδ' ἐκεῖνοι οὐδ' ἐκεῖναι εἶχον μάθει νὰ χορεύουν, ἀλλ' ὁ Ἀλέξης καὶ ὁ Βενιαμὶν εἶχον ὑπάγει ποτὲ εἰς γάμον εἰς τὰς *Χιλίας Στήλας*, καὶ ἐκ τοῦ χοροῦ εἶχον ἐπαναφέρει ἀναμνήσεις τινὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκριβεῖς περὶ τοῦ τί ἐστιν *ἀντίχορος*, καὶ αἱ ἀναμνήσεις ἐκεῖναι τοὺς ὠδήγουν. Ἀφοῦ δ' ἀπηύδων χορεύοντες, μ' ἐζήτουν νὰ τραγῳδῶ τὰ ᾄσματα ὅσα ἤξευρον, καὶ τὸ Νεαπολιτικὸν τραγούδιόν μου: «Κλειστὸ παράθυρο, σκληρὴ παρθένα», ἀπετέλει πάντοτε ἐπὶ τῆς Λίζας τὴν συνήθη ἐντύπωσιν. Ποτὲ δὲν ἔψαλα τὴν τελευταίαν στροφὴν χωρὶς νὰ ἰδῶ τοὺς ὀφθαλμούς της ὑγρούς.

Τότε, διὰ νὰ τὴν διασκεδάσω, παρίστων ἀστείαν τινὰ σκηνὴν μετὰ τοῦ Κάπη. Ἦσαν δὲ καὶ δι' αὐτὸν αἱ κυριακαὶ ἑορτάσιμοι ἡμέραι, διότι τῷ ἀνεπόλουν τὸ παρελθόν, καὶ ὅτε ἐτελείωνε τὴν παράστασίν του ἦτον πρόθυμος νὰ τὴν ἀρχίσῃ ἐκ νέου.

Δύο ἔτη οὕτω παρῆλθον· καὶ ἐπειδὴ ὁ πατὴρ μὲ συμπαρελάμβανε πολλάκις εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς τὴν *Προκυμαίαν τῶν Ἀνθέων*, εἰς τὴν *Μαγδαληνήν*, εἰς τὸν *Πύργον τοῦ Ὕδατος*, ἢ εἰς ἀνθοπώλας εἰς οὓς ἐπωλοῦμεν τὰ προϊόντα τοῦ κήπου, κατήντησα βαθμηδὸν νὰ γνωρίζω τὰ Παρίσια, καὶ νὰ ἐννοήσω ὅτι ἂν δὲν ἦτον πόλις ἐκ χρυσοῦ καὶ μαρμάρου ὡς τὴν ἐφανταζόμην, δὲν ἦτον ὅμως οὔτε πόλις λάσπης καὶ ἀκαθαρσιῶν, ὡς εἶχον σπεύσει νὰ ὑπολάβω ὅτε εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν διὰ *Σαρεντῶνος* καὶ τῆς συνοικίας *Μουφετάρ*.

Εἶδον τὰ μνημεῖα, εἰσῆλθον εἴς τινα ἐξ αὐτῶν, περιῆλθον τὰς προκυμαίας, τὰς λεωφόρους, τοὺς κήπους τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ τὰ Ἠλύσια πεδία. Εἶδον ἀγάλματα· ἀπεθαύμασα τὴν μεγάλην τοῦ πλήθους κίνησιν, καὶ συνέλαβον ὁπωσοῦν ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ὑπάρξεως ἐν μεγαλοπόλει.

Εὐτυχῶς ἡ ἀνατροφή μου δὲν ἔγινε μόνον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ κατὰ τὴν τύχην τῶν περιπάτων καὶ τῶν ἐκδρομῶν μου εἰς τὰ Παρίσια. Πρὶν ἀποκατασταθῇ ὡς κηπουρὸς ἀνεξάρτητος ὁ πατὴρ εἶχεν ἐργασθῇ εἰς τὸ δενδροκομεῖον τοῦ βοτανικοῦ κήπου, καὶ ἐκεῖ εἶχεν ἔλθει εἰς συνάφειαν μετ' ἀνδρῶν ἐπιστημόνων καὶ πεπαιδευμένων, καὶ ἡ μετ' αὐτῶν σχέσις τῷ ἐνέπνευσε τὴν ὄρεξιν τοῦ ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ μανθάνῃ. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχε μεταχειρισθῆ τὰ περισσεύματα τῶν οἰκονομιῶν του εἰς ἀγορὰν βιβλίων καὶ τὰς ὀλίγας ὥρας τῆς ἀνέσεώς του εἰς ἀνάγνωσιν αὐτῶν. Ἀλλ' ὅταν ἐνυμφεύθη καὶ ἦλθον τὰ παιδία, αἱ ὧραι τῆς ἀνέσεως ἦσαν σπάνιαι· πρὸ παντὸς ἐπρόκειτο τότε νὰ κερδίζῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον του· ἑπομένως εἶχον ἐγκαταλειφθῆ τὰ βιβλία· ἀλλ' οὔτε εἶχον ἀπολεσθῆ οὔτε εἶχον πωληθῆ, καὶ ἐφυλάττοντο εἰς ἓν ἑρμάριον. Ὁ πρῶτος χειμὼν ἐφ' οὗ ἔμεινα εἰς τὴν οἰκογένειαν Ἀκίνου ὑπῆρξε λίαν μακρός, καὶ αἱ κηπουρικαὶ ἐργασίαι ἂν καὶ δὲν διεκόπησαν, ἀλλ' ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἐξετελοῦντο βραδύτερον. Τότε διὰ ν' ἀσχολῇ τὰς ἑσπέρας ἃς διηρχόμεθα παρὰ τὴν ἑστίαν, ἔλαβεν ὁ πατὴρ τὰ βιβλία καὶ μᾶς τὰ διένειμεν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν συγγράμματα βοτανικὰ καὶ περὶ ἱστορίας τῶν φυτῶν, καί τινες περιγραφαὶ ὁδοιποριῶν. Ὁ Ἀλέξης καὶ ὁ Βενιαμὶν δὲν εἶχον κληρονομήσει τὴν ἀγάπην τοῦ πατρός των πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ τακτικῶς, πᾶσαν ἑσπέραν, ἀνοίξαντες τὸ βιβλίον, ἐκοιμῶντο εἰς τὴν τρίτην ἢ τετάρτην σελίδα. Ἐγὼ δὲ ἤμην ἧττον φίλυπνος καὶ περιεργότερος καὶ ἀνεγίνωσκον μέχρι τῆς στιγμῆς ὅτε ἐπηγαίνομεν εἰς τὴν κλίνην. Τὰ πρῶτα διδάγματα τοῦ Βιτάλη δὲν εἶχον μείνει ἄκαρπα· καὶ τοῦ-

Digitized by Google

το λέγων κατ' έμαυτόν τόν ανεπόλουν εις την μνήμην μου μετά συγκινήσεως.

Ἡ φιλομάθειά μου ανεπόλησεν εις τον πατέρα την εποχήν καθ' ἣν αφήρει τέσσαρας ὀβολοὺς ἀπὸ τοῦ προγεύματός του διὰ ν' ἀγοράζῃ βιβλία, καὶ εἰς ὅσα ὑπῆρχον εἰς τὸ ἑρμάριον προσέθηκεν ἄλλα τινὰ ἃ μοὶ ἔφερεν ἐκ Παρισίων. Ἡ ἐκλογὴ ἐγίνετο κατὰ τύχην ἢ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου· ὅπως δήποτε ὅμως, βιβλία ἦσαν πάντοτε, καὶ ἔφερον μὲν τότε σύγχυσίν τινα εἰς τὸ ἀνοδήγητον πνεῦμά μου, ἀλλ' ἡ σύγχυσις αὕτη μετὰ ταῦτα ἐξέλιπε, καὶ ὅ,τι καλὸν ὑπῆρχεν ἐντὸς αὐτῶν μοὶ ἔμεινε καὶ μοὶ μένει. Τόσον ἀληθὲς εἶναι ὅτι πᾶσα ἀνάγνωσις εἶναι ὠφέλιμος πάντοτε.

Ἡ Λίζα δὲν ἤξευρε ν' ἀναγινώσκῃ· βλέπουσά με ὅμως βεβυθισμένον εἰς τὰ βιβλία ἅμα εἶχον μίαν ὥραν διαθέσιμον, συνέλαβε τὴν περιέργειαν νὰ μάθῃ τί εἰς αὐτὰ τόσον μ' ἐνδιέφερε. Κατ' ἀρχὰς ἠθέλησε νὰ μοὶ τ' ἀφαιρέσῃ αὐτὰ τὰ βιβλία, διότι μ' ἐμπόδιζον νὰ παίζω μετ' αὐτῆς· ἔπειτα, βλέπουσα ὅτι ἐγὼ ὅμως πάντοτε ἐπέστρεφον εἰς αὐτά, μ' ἐζήτησε νὰ τῇ τ' ἀναγνώσω· καὶ τοῦτο ὑπῆρξε νέος δεσμὸς μεταξὺ ἡμῶν. Εἰς ἑαυτὴν ἐμβαθύνουσα πάντοτε, μετ' ἐγρηγορούσης τῆς διανοίας, ξένη εἰς τῆς συνήθους συνδιαλέξεως τὰς κουφότητας καὶ τὰς ἀνοησίας, ἦτον ἑπόμενον νὰ εὑρίσκῃ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ὅ,τι καὶ ἀληθῶς εὕρισκε, διασκέδασιν καὶ τροφήν.

Πόσας καὶ πόσας ὥρας διήλθομεν οὕτως, ἐκείνη καθημένη ἔμπροσθέν μου καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' ἐμοῦ στηρίζουσα, ἐγὼ δὲ ἀνεγινώσκων! Πολλάκις διεκοπτόμην, ὅταν ἀπήντων λέξεις ἢ χωρία δυσνόητα δι' ἐμὲ καὶ τὴν ἠτένιζον. Τότε ἐμένομεν οὕτως ἐπὶ πολὺ καὶ ἐζητοῦμεν. Ἔπειτα δέ, ὅταν δὲν εὑρίσκομεν, μοὶ ἔνευεν νὰ ἐξακολουθήσω, διὰ σχήματος δηλοῦντος «ἄλλοτε». Τῇ ἐδίδαξα καὶ νὰ ζωγραφῇ, δηλαδὴ ὅ,τι ἐγὼ ὠνόμαζον ζωγραφίαν. Τοῦτο διήρκεσε πολὺν καιρόν, καὶ ἦτον δύσκολον· ἀλλὰ τέλος πάντων περίπου τὸ κατωρθώσαμεν. Ἤμην ἀληθῶς ἄθλιος διδάσκαλος· ἀλλὰ συνεννοούμεθα, καὶ ἡ σύμπνοια τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ μαθητοῦ ἀναπληροῖ πολλάκις τὰ προτερήματα. Πόση χαρὰ ὅταν ἐχάραξέ τινας γραμμὰς ἐξ ὧν ἐνοήθη περίπου τί ἤθελε νὰ ἐκφράσῃ! Ὁ πατὴρ Ἀκίνος μ' ἐφίλησε τότε.

— Αἴ! εἶπε γελῶν, τὸ βλέπω, τὸ ὅτι σ' ἐκράτησα ἐδῶ δὲν ἦτον τὸ ἀνοητότερον πρᾶγμα ἀφ' ὅσα ἔπραξα. Ἡ Λίζα θὰ σοὶ τὸ πληρώσῃ πλέον ἐξώρας.

Πλέον ἐξώρας, δηλαδὴ ὅταν θὰ μάθῃ νὰ ὁμιλῇ, διότι δὲν εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ αὐτὴ ἡ ἐλπίς· ἀλλ' οἱ ἰατροὶ εἶχον εἰπεῖ ὅτι πρὸς τὸ παρὸν ματαία ἦτον πᾶσα προσπάθεια, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ περιμένωσι στιγμὴν κρίσεως.

«Πλέον ἐξώρας» ἐδήλου ἐπίσης καὶ τὸ τεθλιμμένον της νεῦμα ὅτε τῇ ἔψαλλον ᾄσματα. Ἠθέλησε νὰ τῇ μάθω νὰ παίζῃ ἅρπαν, καὶ τάχιστα τὰ δάκτυλά της συνήθισαν νὰ μιμῶνται τὰ ἐδικά μου. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ μάθῃ νὰ τραγωδῇ, καὶ τοῦτο τὴν κατέθλιβε. Πολλάκις εἶδον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της δάκρυα προδίδοντα τὴν λύπην της. Ἀλλ' ὁ χαρακτήρ της ἦτον τόσον ἀγαθὸς καὶ γλυκύς, ὥστε ἡ λύπη δὲν ἐπέμενεν. Ἐσπόγγιζε τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ μετὰ μειδιάματος ὑπομονῆς μοὶ ἐπανελάμβανε τὸ σχῆμα τὸ δηλοῦν: Πλέον ἐξώρας.

Υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἀκίνου, καὶ ὡς ἀδελφὸς θεωρούμενος ὑπὸ τῶν παιδίων, θὰ ἔμενον πιθανῶς διὰ πάντοτε εἰς τὴν *Παγοθήκην*, ἂν δὲν εἶχεν αἴφνης ἐπέλθει καταστροφὴ μεταβαλοῦσα καὶ πάλιν τὴν τύχην μου. Διότι προωρισμένος ἤμην φαίνεται νὰ μὴ μείνω ποτὲ ἐπὶ πολὺ εὐτυχής, καὶ ὅτε ἐνόμιζον τὴν ἡσυχίαν μου μάλιστα ἐξησφαλισμένην, τότε μάλιστα νὰ ἐπέρχεται ἡ στιγμὴ καθ' ἣν ἐκ περιστάσεων, ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς μου, νὰ ῥίπτωμαι ἐκ νέου εἰς περιπετείας ἀσταθοῦς καὶ πλάνητος βίου.

ΚΑ'.

Διασπαρεῖσα οἰκογένεια.

Ὑπῆρχον ἡμέραι καθ' ἃς, μόνος μένων καὶ συλλογιζόμενος, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν·

— Πολὺ εὐτυχὴς εἶσαι, φίλτατε· δὲν ἠμπορεῖ τοῦτο νὰ διαρκέσῃ.

Πῶς θὰ μ' ἤρχετο ἡ δυστυχία δὲν τὸ προέβλεπον, ἀλλ' ἤμην σχεδὸν βέβαιος ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ μοὶ ἔλθῃ.

Τοῦτο μὲ καθίστα ἐνίοτε μελαγχολικόν· ἀφ' ἑτέρου ὅμως εἶχε καὶ τὸ καλόν του μέρος, ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῆς τῆς δυστυχίας ἐπροσπάθουν νὰ ἐκτελῶ ὅσον τὸ δυνατὸν καλήτερον τὸ ἔργον μου, διότι ἐφανταζόμην ὅτι ἡ συμφορὰ ἐκ σφάλματός μου θὰ μοὶ ἐπήρχετο.

Καὶ ἐκ σφάλματός μου μὲν δὲν ἐπῆλθεν· ἀλλ' ἂν ὡς πρὸς τοῦτο ἠπατήθην, ὡς πρὸς τὴν συμφορὰν ὅμως ἀκριβῶς προεῖδον.

Εἶπον ὅτι ὁ πατὴρ ἐκαλλιέργει δενδρόϊα. Ἡ καλλιέργεια αὕτη εἶναι εὔκολος, καὶ οἱ κηπουροὶ περὶ τὰ Παρίσια εἰσὶν αὐτῆς ἐμπειρότατοι, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ εὔρωστα φυτὰ ἃ φέρουσιν εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς πόλεως κατ' ἀπρίλιον καὶ μάϊον, ἄνωθεν ὡς κάτω ὅλα ἐκ παχέων ἀνθέων κεκαλυμμένα.

Ἡ μόνη ἀναγκαία ἐπιδεξιότης εἰς τὸν κηπουρὸν τῶν δενδροΐων συνίσταται εἰς τὴν παραγωγὴν διπλῶν ἀνθέων, διότι οἱ ἀγορασταὶ τὰ μονὰ δὲν τὰ θέλουσιν· ἐπειδὴ ὅμως οἱ σπόροι παράγουσιν ἄλλοι μὲν μονά, ἄλλοι δὲ διπλᾶ ἄνθη, εἰς ἀναλογίαν ἴσην σχεδόν, συμφέρον τοῦ κηπουροῦ εἶναι νὰ ἐκλέγῃ καὶ διατηρῇ τὰ φυτὰ μόνα ὅσα παράγουσι τὰ διπλᾶ, διότι ἄλλως θὰ ἠναγκάζετο νὰ καλλιεργῇ πολυδαπάνως πεντήκοντα τοῖς ἑκατὸν φυτὰ ἄχρηστα κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἀνθισμοῦ, ἤτοι ἐπιμέλειαν ὅλου ἔτους. Ἡ φυτολογὴ δ' αὕτη γίνεται διὰ τῆς γνώσεως καὶ ἐξετάσεως χαρακτήρων

Digitized by Google

τινῶν φαινομένων εἰς τὰ φύλλα καὶ εἰς τὸ σχῆμα τοῦ φυτοῦ· ὀλίγοι ὅμως κηπουροὶ γνωρίζουσιν ἀκριβῶς τὰ τῆς φυτολογῆς ταύτης, ἧς τὸ ὅλον μυστήριον εἰς οἰκογενείας μόνον τινὰς κληρονομικῶς διετηρήθη· καὶ ὅταν οἱ καλλιεργοῦντες τὰ δενδρύλλια ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ ἐκλέξωσι τὰ διπλᾶ των φυτά, ἀποτείνονται εἰς ἐκείνους τῶν συναδέλφων των οἵτινες εἰσὶ τοῦ μυστηρίου κάτοχοι, καὶ τότε οὗτοι ἀπέρχονται εἰς ἐπίσκεψιν ὅπου καλοῦνται, ὡς πράττουσιν οἱ ἰατροὶ ἢ ὡς οἱ πραγματογνώμονες.

Ὁ πατὴρ ἦτον εἷς τῶν δεξιωτάτων φυτολογέων τῶν Παρισίων, δι' ὃ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅτε ἐγίνετο αὕτη ἡ ἐργασία, πᾶσαι αἱ ἡμέραι του ἦσαν ἠσχολημέναι. Τότε ἤρχετο δι' ἡμᾶς, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Στεφανήν, ὁ κακὸς καιρός, διότι εἰς τὰς ἐπισκέψεις ταύτας μεταξὺ συναδέλφων, συνήθεια εἶναι νὰ πίνωσι μίαν λίτραν οἴνου, ἐνίοτε δύω, ἐνίοτε τρεῖς, καὶ ἀφ' οὗ ἐπεσκέπτετο ὁ πατὴρ δύο ἢ τρεῖς κηπουρούς, ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν ἔχων τὸ πρόσωπον ἐρυθρόν, τὴν γλῶσσαν τεταραγμένην, τὰς χεῖρας τρεμούσας.

Ποτὲ ἡ Στεφανὴ δὲν ἐπήγαινεν εἰς τὴν κλίνην της πρὶν ὁ πατήρ της ἐπιστρέψῃ, ἀκόμη καὶ ὅταν ἐπέστρεφεν ἐξώρας, πολὺ ἐξώρας.

Τότε, ὅταν ἤμην ἔξυπνος, ἢ ὅταν ὁ θόρυβος ὃν ἐπροξένει εἰσερχόμενος μ' ἐξύπνιζεν, ἤκουον ἐκ τοῦ κοιτῶνός μου τὸν διάλογόν των.

— Διατί δὲν ἐπῆγες νὰ κοιμηθῇς ; ἔλεγεν ὁ πατήρ.

— Διότι ἤθελον νὰ ἰδῶ ἂν δὲν χρειάζεσαι τίποτε.

— Λοιπὸν ἡ κυρία Χωροφύλαξ μ' ἐπιτηρεῖ !

— Ἂν δὲν ἤμην ἔξυπνος, μὲ ποῖον θὰ ἠμπόρεις νὰ ὁμιλήσῃς ;

— Θέλεις νὰ ἠξεύρῃς ἂν περιπατῶ κατ' εὐθεῖαν. Ἰδὲ λοιπόν· στοιχηματίζω ὅτι ἠμπορῶ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ δωμάτιον τῶν παιδίων χωρὶς γραμμὴν νὰ μακρυνθῶ αὐτῆς τῆς σειρᾶς τῶν πετρῶν.

Τότε κρότος ἀνίσων βημάτων ἀντήχει εἰς τὸ μαγειρεῖον, καὶ ἔπειτα ἐγίνετο σιωπή.

— Ἡ Λίζα εἶναι καλά ; ἔλεγε.

— Ναί, κοιμᾶται· μόνον μὴ κάμνεις ταραχήν.

— Δὲν κάμνω ταραχήν, περιπατῶ κατ' εὐθεῖαν. Πρέπει νὰ περιπατήσω κατ' εὐθεῖαν, ἀφ' οὗ αἱ θυγατέρες κατηγοροῦν τὸν πατέρα των. Τί εἶπεν ὅταν δὲν μὲ εἶδε νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ δεῖπνον ;

— Τίποτε· ἐκύτταξε τὴν θέσιν σου.

— Ἆ ! ἐκύτταξε τὴν θέσιν μου !

— Ναί.

— Πολλάκις ; Τὴν ἐκύτταξε πολλάκις ;

— Ἀρκετά.

— Καὶ τί ἔλεγεν ;

— Οἱ ὀφθαλμοί της ἔλεγον ὅτι δὲν εἶσ' ἐκεῖ.

— Τότε σὲ ἠρώτα διατί δὲν ἤμουν ἐκεῖ, καὶ ἔλεγες ὅτι εἶμαι μὲ φίλους.

— Ὄχι, τίποτε δὲν μὲ ἠρώτα, καὶ τίποτε δὲν ἔλεγον. Ποῦ εἶσαι, τὸ ἤξευρε.

— Τὸ ἤξευρεν, ἤξευρεν ὅτι ... Ἀπεκοιμήθη καλά ;

— Ὄχι. Μόλις πρὸ ἑνὸς τετάρτου τῇ ἦλθεν ὁ ὕπνος. Ἤθελε νὰ σὲ περιμείνῃ.

— Καὶ σὺ τί ἤθελες ;

— Ἤθελα νὰ μὴ σὲ ἰδῇ ὅταν ἐπέστρεφες.

Καὶ ἔπειτα, μετὰ μικρὰν σιωπήν,

— Φανούλα, εἶσαι καλὴ κόρη, ἔλεγεν ἐκεῖνος. Ἄκουσον· αὔριον ὑπάγω εἰς τοῦ Λουϊζότου. Αἴ, σοὶ ὁρκίζομαι λοιπόν, ἀκούεις ; σοὶ ὁρκίζομαι ὅτι θὰ εἶμ' ἐδῶ εἰς τὸ δεῖπνον. Δὲν θέλω νὰ μὲ περιμένῃς, δὲν θέλω ἡ Λίζα ν' ἀποκοιμᾶται ἀνήσυχη.

Ἀλλ' αἱ ὑποσχέσεις, οἱ ὅρκοι, δὲν ἐχρησίμευον πάντοτε, καὶ ὅταν ἅπαξ ἐδέχετο ἓν ποτήριον, τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον ὅτι ἐπέστρεφεν ἐξώρας. Εἰς τὴν οἰκίαν ἡ Λίζα ἦτον πανίσχυρος· ἐκτὸς τῆς οἰκίας ἐλησμονεῖτο.

— Βλέπεις ; ἔλεγεν ὁ Ἀκῖνος, λησμονεῖται κανείς, πίνει ἓν ποτήριον, διότι δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀρνῆται τοὺς φίλους κανεὶς πάντοτε· καὶ πίνει τὸ δεύτερον διότι ἔπιε τὸ πρῶτον, τὸ τρίτον ὅμως ἔχει κανεὶς ἀπόφασιν νὰ μὴ τὸ πίῃ. Ἀλλὰ τὸ ποτὸν φέρει δίψαν. Ἔπειτα τὸ κρασὶ κτυπᾷ εἰς τὴν κεφαλήν. Ὅταν κανεὶς ὀλίγον πίῃ, λησμονεῖ τὰς λύπας, δὲν ἐνθυμεῖται τοὺς δανειστάς, βλέπει παντοῦ φῶς ἡλίου, εὐγαίνει ἀπὸ τὸ δέρμα του καὶ περιδιαβάζει εἰς ἄλλον κόσμον, τὸν κόσμον ὅπου ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπάγῃ. Καὶ διὰ τοῦτο πίνει κανείς. Αὐτὴ εἶν' ἡ ἀλήθεια.

Τοῦτο ὅμως συχνὰ δὲν συνέβαινεν· ἔπειτα δὲ καὶ ὁ καιρὸς τῆς φυτολογῆς πολὺ δὲν διαρκεῖ, καὶ ὅταν ὁ καιρὸς οὗτος παρῆλθεν, ὁ πατὴρ δὲν ἐξήρχετο πλέον, διότι δὲν εἶχεν ἀφορμήν. Δὲν ἦτον ἄνθρωπος νὰ ὑπάγῃ μόνος εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον, οὔτε ἐξ ὀκνηρίας νὰ σπαταλᾷ τὸν καιρόν του.

Ὅταν ἐπέρασε τῶν δενδρυλλίων ἡ ἐποχή, ἡτοιμάζομεν ἄλλα φυτά, διότι κανὼν τῶν κηπουρῶν εἶναι νὰ μὴ ἀφήνωσι ποτὲ κενὴν καμμίαν γωνίαν τοῦ κήπου των. Ἅμα πωλῶνται τὰ φυτά, πρέπει ἄλλα νὰ τ' ἀντικαθιστῶσι.

Ἡ τέχνη τοῦ κηπουροῦ τοῦ ἐργαζομένου διὰ τὴν ἀγορὰν συνίσταται εἰς τὸ νὰ φέρῃ τὰ ἄνθη του εἰς τὴν ἀγορὰν ὅταν δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ὑψηλοτέραν τιμὴν δι' αὐτά. Τοιαῦται δ' ἐποχαὶ εἰσὶ μάλιστα αἱ τῶν μεγάλων ἑορτῶν, οἷα ἡ τῶν ἁγ. Ἀποστόλων, τῆς Παναγίας, διότι πολλοὶ ὀνομάζονται Πέτροι, Παῦλοι, Μαρίαι, καὶ ἐπομένως πολλαὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας πωλοῦνται γάστραι καὶ ἀνθοδέσμαι, ὡρισμέναι εἰς τὸ νὰ συνοδεύωσι τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς πρὸς συγγενεῖς ἢ πρὸς φίλους. Κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν ἑορτῶν τούτων βλέπομεν πάντοτε τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων πλήρεις ἀνθέων, καὶ ἄνθη ὄχι μόνον εἰς τὰ ἐργαστήρια καὶ εἰς τὰς ἀγοράς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πεζοδρόμια, καὶ εἰς τῶν ὁδῶν τὰς γωνίας, καὶ εἰς τὰς

Digitized by Google

βαθμίδας τὰς πρὸ τῶν οἰκιῶν, καὶ ἐν γένει πανταχοῦ ὅπου εἶναι δυνατὸν ἄνθη νὰ ἐκτεθῶσι.

Μετὰ τὰ δενδρύλλια εἰργάζετο ὁ πατὴρ Ἀκίνος διὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς τοῦ ἰουλίου καὶ τοῦ αὐγούστου, καὶ πρὸ πάντων τοῦ αὐγούστου, ὅτε εἶναι τῆς Παναγίας καὶ τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου, καὶ διὰ τοῦτο ἡτοιμάζομεν κατὰ χιλιάδας τὰ λευκάνθημα, τὰς φυξίας, τὰς ῥοδοδάφνας, ὅσα ἐδύναντο νὰ περιλάβωσι τὰ ἀνθοκομεῖά μας. Ἔπρεπεν ὅλα ταῦτα τὰ φυτὰ ν' ἀνθήσωσιν εἰς ῥητὴν ἡμέραν, οὔτε πρὶν, διότι τότε θὰ εἶχον μαρανθῆ καθ' ἣν ἐποχὴν ἐχρειάζοντο, οὔτε μετὰ, διότι τότε δὲν θὰ ἦσαν ἀκόμη εἰς τὴν ἀκμήν των. Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο ἀπαιτεῖ τινα ἐπιδεξιότητα, διότι τίς ὁρίζει τὸν ἥλιον καὶ τὸν καλὸν ἢ κακὸν καιρόν; Ὁ πατὴρ Ἀκίνος ἦτον ἐμπειρότατος ταύτης τῆς τέχνης, καὶ ποτὲ τὰ ἄνθη του δὲν επρολάμβανον τὸν καιρὸν οὐδὲ καθυστέρουν. Ἀλλὰ πόσην μέριμναν εἶχεν ὑπὲρ αὐτῶν, πόσον εἰργάζετο!

Εἰς τὴν ἐποχὴν μέχρις ἧς ἔφθασεν ἡ διήγησίς μου ἡ βλάστησις ἡμῶν ἐφαίνετο προβαίνουσα ἐξαισίως. Ἤμεθα εἰς τὴν πέμπτην τοῦ αὐγούστου, καὶ ὅλα ἡμῶν τὰ φυτὰ ἦσαν ἑτοιμοθαλῆ. Εἰς τὸν κῆπον, εἰς τὸ ὕπαιθρον, τῶν λευκανθήμων προέκυπτον ἤδη τὰ πέταλα, καὶ εἰς τ' ἀνθοκομεῖα, καὶ εἰς τὰ κεκαλυμμένα πλαίσια, ὧν ἐβάφομεν τὰ ὑαλία δι' ὑγρᾶς ἀσβέστου, ὅπως ἀμβλύνομεν τὴν σφοδρότητα τοῦ φωτὸς, αἱ φύξιαι καὶ αἱ ῥοδοδάφναι ἤρχιζον ἤδη ν' ἀνθῶσιν, ἀποτελοῦσαι πυκνοὺς θάμνους, ἢ πυραμίδας κεκαλυμμένας ὑπὸ καλύκων ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἦτον τῳόντι ὡραῖον τὸ θέαμα καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔβλεπον τὸν πατέρα νὰ τρίβῃ τὰς χεῖράς του μετ' εὐχαριστήσεως.

— Καλὸν μῆνα θὰ ἔχωμεν, ἔλεγεν εἰς τοὺς υἱούς του.

Καὶ γελῶν ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὑπελόγιζε τί θὰ τῷ ἀπέφερῃ ἡ πώλησις τούτων ὅλων τῶν φυτῶν.

Πολὺ εἴχομεν ἐργασθῆ ὅπως φθάσωμεν εἰς τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ χωρὶς στιγμῆς ἀναψυχῆς, οὔτε κἂν τὰς κυριακάς. Ἐπειδὴ ὅμως ὅλα ἦσαν ἕτοιμα καὶ ἐν τάξει, ἀπεφασίσθη ὅτι πρὸς ἀμοιβήν μας θὰ ἐπηγαίνομεν ὅλοι ἐκείνην τὴν κυριακὴν, τὴν 5 αὐγούστου, νὰ γευματίσωμεν εἰς Ἀρκέλλην, εἰς ἑνὸς φίλου τοῦ πατρὸς, κηπουροῦ ὡς αὐτός. Καὶ ὁ Κάπης αὐτὸς ἐπρόκειτο νὰ μᾶς συνοδεύσῃ. Θὰ εἰργαζόμεθα μέχρι τῆς τρίτης ἢ τετάρτης ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, καὶ ἔπειτα, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας, θὰ ἐκλειδόνομεν τὴν θύραν, καὶ θ' ἀνεχωροῦμεν εὐθύμως, θὰ ἐφθάνομεν εἰς Ἀρκέλλην περὶ τὰς πέντε ἢ ἕξ, καὶ ἔπειτα μετὰ τὸ γεῦμα θὰ ἐπεστρέφομεν ἀμέσως, διὰ νὰ μὴ κοιμηθῶμεν ἐξώρας, καὶ τὴν δευτέραν νὰ ἐξυπνήσωμεν πρωῒ καὶ νὰ εἴμεθα εὐσταλεῖς καὶ μὴ ἀπηυδημένοι διὰ τὴν ἐργασίαν.

Μεγάλη χαρά!

Ἔγινεν ὡς ἀπεφασίσθη, καὶ λεπτά τινα πρὸ τῆς τετάρτης ὁ πατὴρ ἔστρεφε τὸ κλειδίον τῆς μεγάλης αὐλαίας θύρας.

— Ἐμπρὸς ὅλοι οἱ ὁδοιπόροι! εἶπεν εὐθύμως.

— Κάπη, ἐμπρός.

Καὶ λαβὼν τὴν Λίζαν ἐκ τῆς χειρὸς, ἤρχισα νὰ τρέχω μετ' αὐτῆς, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν εὐθύμων ὑλακῶν τοῦ Κάπη, πηδῶντος πέριξ ἡμῶν. Ἴσως ἐνόμιζεν ὅτι ἀνεχωροῦμεν διὰ πολὺν καιρὸν νὰ πλανώμεθα εἰς τὰς μεγάλας ὁδοὺς, ὅπερ τῷ ἤρεσκε περισσότερον παρὰ νὰ μένῃ εἰς τὴν οἰκίαν, διότι ἐκεῖ ἐβαρύνετο. Ἐγὼ δὲν εἶχον πάντοτε τὸν καιρὸν ν' ἀσχολῶμαι περὶ αὐτὸν, ὅπερ ἐπροτίμα ἀπὸ πᾶν τι καὶ ἄλλο.

Εἴμεθα ὅλοι ἐστολισμένοι καὶ λαμπροὶ εἰς τὰς ἑορτασίμους ἐνδυμασίας μας. Πολλοὶ ἵσταντο νὰ μᾶς ἰδῶσιν ὅτε διηρχόμεθα. Δὲν ἠξεύρω πῶς ἤμουν ἐγώ· ἀλλ' ἡ Λίζα, φοροῦσα τὸν ψάθινόν πέτασσόν της, τὸ κυανοῦν φόρεμά της, καὶ τὰ μικρά της ὑποδήματα ἐκ τεφροχρόου πανίου, ἦτον τὸ ὡραιότερον, τὸ ζωηρότερον κοράσιον τοῦ κόσμου· ἦτον ἡ χάρις ἀναμεμιγμένη μετὰ τῆς ζωηρότητος. Οἱ ὀφθαλμοί της, οἱ πάλλόμενοι ῥώθωνές της, οἱ ὦμοι, οἱ βραχίονες, αἱ χεῖρές της, ὅλα της τὰ μέλη ἐξεφραζον τὴν εὐχαρίστησίν της.

Ὁ καιρὸς παρῆλθε τάχιστα, ὥστε μόλις τὸν ᾐσθάνθην. Τὸ μόνον ὃ ἠξεύρω εἶναι ὅτι, ὅταν ἤμεθα περὶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος, εἷς ἐξ ἡμῶν παρετήρησεν ὅτι σύννεφα μαῦρα ἐκάλυπτον τὸν οὐρανὸν πρὸς δυσμὰς, καὶ ἐπειδὴ εἴχομεν στρώσει τὴν τράπεζάν μας εἰς τὸ ὕπαιθρον ὑπὸ μεγάλην κουφοξυλέαν, εὐκόλως ἐνοήσαμεν ὅτι ἐπέκειτο καταιγίς.

— Παιδία, ταχύνετε, πρέπει νὰ ἐπιστρέψωμεν.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἐξ ὅλων τῶν στομάτων ἀντήχησεν ἡ ἐπιφώνησις·

— Τόσον ὀγλήγορα;

Ἡ Λίζα τίποτε δὲν ἐξεφώνησεν, ἀλλὰ τὰ σχήματά της ἦσαν ἀρνήσεως καὶ διαμαρτυρήσεως.

— Ὁ ἄνεμος ἤρχισεν, εἶπεν ὁ πατήρ· ἠμπορεῖ νὰ μᾶς θραύσῃ τὰ παράθυρα. Ἐμπρός!

Ἀπόκρισιν ταῦτα δὲν ἐπεδέχοντο· ἠξεύρομεν ὅλοι ὅτι τὰ ὑαλία εἶναι τῶν κηπουρῶν ἡ περιουσία, καὶ ἂν τὰ θραύσῃ ὁ ἄνεμος, ὅτι τοὺς καταστρέφει.

— Προπορεύομαι, εἶπεν ὁ πατήρ. Συνόδευσόν με, Βενιαμὶν, καὶ σὺ, Ἀλέξη· θὰ ταχύνωμεν τὸ βῆμα. Ὁ Ῥεμὴς θὰ ἔλθῃ κατόπιν μετὰ τῆς Στεφανῆς καὶ τῆς Λίζης.

Δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ γελώτων, καὶ δὲν ἐτρέχομεν πλέον, δὲν επηδῶμεν.

Ὁ οὐρανὸς ἐγίνετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μέλας, καὶ ἡ καταιγὶς ἐπήρχετο ταχεῖα· προηγοῦντο δ' αὐτῆς κονιορτοῦ σύννεφα, ἃ ἤγειρε στροβιλίζων ὁ ἀρξάμενος ἤδη νὰ πνέῃ ἄνεμος. Ὅστις κατελαμβάνετο ὑφ' ἑνὸς τῶν στροβίλων τούτων, ἠναγκάζετο νὰ ἵσταται, νὰ στρέφῃ τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἄνεμον, καὶ νὰ κλείῃ στόμα καὶ ὀφθαλμοὺς

Digitized by Google

διὰ τῶν χειρῶν του ἵνα μὴ τυφλωθῇ. Ὅταν ἀνεπνέομεν, ἠσθανόμεθα εἰς τὸ στόμα γεῦσιν χαλίκων.

Αἱ βρονταὶ ἀντήχουν μακρόθεν, καὶ ἐπλησίαζον ταχέως, ἐνίοτε μετὰ σφοδροτέρων ἐκρήξεων.

Ἡ Στεφανὴ καὶ ἐγὼ εἴχομεν λάβει τὴν Λίζαν ἐκ τῶν δύο χειρῶν, καὶ τὴν ἐσύρομεν κατόπιν μας· ἀλλὰ μᾶς παρηκολούθει δυσκόλως, καὶ δὲν ἐπροχωροῦμεν ὅσον ταχέως ἠθέλομεν.

Ἆρά γε θὰ ἐφθάνομεν πρὸ τῆς καταιγίδος;

Θὰ ἔφθανεν ὁ πατὴρ μετὰ τοῦ Ἀλέξη καὶ τοῦ Βενιαμίν;

Δι' ἐκείνους τὸ ζήτημα ἦτον πολὺ σπουδαιότερον. Δι' ἡμᾶς, ἐπρόκειτο μόνον νὰ μὴ βραχῶμεν, ἀλλὰ δι' ἐκείνους νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰ πλαίσια ἀπὸ καταστροφῆς, δηλαδὴ νὰ τὰ κλείσωσι διὰ νὰ μὴ τὰ προσβάλῃ ὁ ἄνεμος κάτωθεν, νὰ τὰ φέρῃ ἄνω κάτω.

Οἱ πάταγοι τῶν βροντῶν ἐπανελαμβάνοντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον συνεχεῖς, καὶ τὰ σύννεφα εἶχον τόσον πυκνωθῆ, ὥστε σχεδὸν ἐνύκτωσε. Ὅταν ὁ ἄνεμος τὰ διήνοιγε, ἐφαίνοντο ποῦ καὶ ποῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν μελανῶν των στροβίλων, βάθη χαλκόχροα. Προφανῶς τὰ σύννεφα ταῦτα θὰ ἐξεῤῥήγνυντο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν.

Πρᾶγμα παράδοξον! Μεταξὺ τῶν βροντῶν ἠκούσαμεν κρότον φοβερὸν ἀντηχήσαντα μέχρις ἡμῶν, καὶ ἀκατανόητον· ἐφαίνετο ὡς ἂν σύνταγμα ὅλον ἱππέων ὥρμα ἐμπρός, φεῦγον τὴν καταιγίδα. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτον ἐξήγησις ἀνόητος. Ἱππεῖς τί ἐζήτουν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν περιχώρων;

Αἴφνης ἤρχισε νὰ πίπτῃ καὶ χάλαζα. Κατ' ἀρχὰς κόκκοι τινὲς μᾶς ἐκτύπησαν εἰς τὸ πρόσωπον· ἔπειτα ἔπιπτον ὡς χείμαῤῥος, καὶ ἠναγκάσθημεν νὰ καταφύγωμεν ὑπὸ μίαν πύλην.

Τότε δὲ ῥαγδαίαν εἴδον πίπτουσαν τὴν φρικτοτέραν χάλαζαν ἣν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ. Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἡ ὁδὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ λευκοῦ στρώματος, ὡς ἂν ἦτον χειμών· οἱ κόκκοι ἦσαν χονδροὶ ὡς αὐγὰ περιστερῶν, καὶ πίπτοντες ἀπετέλουν θόρυβον μέγαν, καὶ ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἠκούετο συνεχῶς καὶ ὁ κρότος θραυομένων ὑέλων. Μετὰ τῆς χαλάζης δ' ἔπιπτον ἐκ τῶν ὀροφῶν κατὰ γῆς καὶ παντοῖα πράγματα, τεμάχια κεράμων, τμήματα ἀσβεστοκονίας, σχιστόλιθοι τεθραυσμένοι, καὶ πρὸ πάντων οὗτοι ἀπετέλουν μέλανας σωροὺς ἐπὶ τῆς λευκῆς χαλάζης.

— Φεῦ! αἱ θυρίδες τῶν πλαισίων! ἀνέκραξεν ἡ Στεφανή.

Καὶ εἰς ἐμὲ ὁ αὐτὸς σταχασμὸς μοὶ εἶχεν ἐπέλθει.

— Ἴσως ἔφθασεν ὁ πατὴρ ἐν καιρῷ.

— Καὶ ἂν ἔφθασαν πρὸ τῆς χαλάζης, δὲν θὰ εἶχαν καιρὸν νὰ ῥίψουν τὰς ψάθας. Καταστροφή!

— Λέγουν ὅτι ἡ χάλαζα πίπτει κατὰ τόπους μόνον.

— Εἴμεθα πλησίον εἰς τὴν οἰκίαν, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἔπεσε καὶ ἐκεῖ. Ἂν πίπτῃ εἰς τὸν κῆπον καθὼς ἐδῶ, ὁ δυστυχής μας πατὴρ τὸ πᾶν ἀπώλεσεν. Ὦ, Θεέ μου! Τόσας ἐλπίδας ἐστήριζεν εἰς αὐτὴν τὴν πώλησιν, καὶ τόσην ἀνάγκην εἶχεν αὐτῶν τῶν χρημάτων!

Χωρὶς καλῶς νὰ ἠξεύρω τὰς τιμὰς τῶν πραγμάτων, εἶχον ὅμως πολλάκις ἀκούσει ὅτι ἡ ἀξία τῶν ὑελωτῶν τούτων θυρίδων ἦτον χιλίων πεντακοσίων ἢ χιλίων ὀκτακοσίων φράγκων ἡ ἑκατοντάς, καὶ ἐνόησα ἀμέσως ὁποία θὰ ἦτον ἡ ἡμετέρα συμφορά, ἂν ἡ χάλαζα εἶχε θραύσει τὰς πεντακοσίας ἢ ἑξακοσίας θυρίδας μας, χωρὶς νὰ συνυπολογίσω καὶ τὰ ἀνθοκομεῖα καὶ τὰ φυτά.

Ἤθελον νὰ ἐρωτήσω τὴν Στεφανήν, ἀλλὰ μόλις ἠδυνάμεθα ν' ἀκουώμεθα, διότι μᾶς ἐκώφευεν ὁ μέγας θόρυβος τῆς πιπτούσης χαλάζης· ἔπειτα δὲ τὸ ἀληθὲς εἶναι καὶ ὅτι ἡ Στεφανὴ δὲν ἐφαίνετο διατεθειμένη νὰ ὁμιλήσῃ. Ἔβλεπε δὲ πέριξ της τὴν χάλαζαν μετ' ἐκφράσεως ἀπογνώσεως ὁμοίας πρὸς τὴν τῶν βλεπόντων τὸν οἶκόν των πυρπολούμενον.

Ἡ φοβερὰ αὕτη χάλαζα πολὺ δὲν διήρκεσε, πέντε ἢ ἓξ λεπτὰ ἴσως, καὶ ἔπαυσεν αἰφνιδίως ὡς αἰφνιδίως εἶχεν ἀρχίσει. Τὸ σύννεφον παρῆλθεν ὑπὲρ τὰ Παρίσια, καὶ ἠδυνήθημεν νὰ ἐξέλθωμεν τῆς πύλης ὅπου εἴχομεν καταφύγει. Εἰς τὸν δρόμον αἱ σκληραὶ καὶ στρογγύλαι χάλαζαι ἐκυλίοντο ὑπὸ τοὺς πόδας μας ὡς οἱ χάλικες τῆς θαλάσσης, καὶ τόσον βαθὺ ἦτον τὸ στρῶμά των, ὥστε οἱ πόδες ἐβυθίζοντο εἰς αὐτὸ μέχρι τῶν ἀστραγάλων.

Ἡ Λίζα δὲν ἠδύνατο νὰ περιπατῇ εἰς τὴν παγωμένην ταύτην χάλαζαν, ἔχουσα πάνινα ὑποδήματα, καὶ τὴν ἐπῆρα εἰς τὴν ῥάχιν μου. Τὸ πρόσωπόν της, τόσον εὔθυμον ὅτε ἠρχόμεθα, ἦτον τώρα κατατεθλιμμένον, καὶ δάκρυα ἐπλήρουν τοὺς ὀφθαλμούς της.

Πολὺς καιρὸς δὲν μᾶς ἐχρειάσθη ἵνα φθάσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἧς εὕρομεν τὴν αὐλαίαν πύλην ἠνεῳγμένην. Ἀμέσως ἐσπεύσαμεν πρὸς τὴν κῆπον.

Τί θέαμα! Πάντα πέριξ ἦσαν τεθραυσμένα, κατασυντετριμμέναι αἱ θυρίδες, τὰ ἄνθη, τὰ τεμάχια τῶν ὑαλίων, οἱ κόκκοι τῆς χαλάζης, ἀπετέλουν σωρούς, ἄμορφα κράματα, καὶ τοῦ κήπου τούτου ὅστις τὴν αὐγὴν ἀκόμη ἦτον τόσον πλούσιος, τόσον ὡραῖος, οὐδὲν ἔμεινεν εἰμὴ τὰ ἀκατονόμαστα ἐρείπια ταῦτα.

Ποῦ ἦτον ὁ πατήρ;

Οὐδαμοῦ τὸν ἐβλέπομεν, καὶ ζητοῦντές τον ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μέγα ἀνθοκομεῖον, οὗ οὐδὲ ἓν ὑαλίον ἔμεινεν ἄθραυστον. Ἐκάθητο δέ, ἢ μᾶλλον ἦτον ἐῤῥιμμένος εἰς ξύλινον σκίμποδα ἐν τῷ μέσῳ τῶν συντριμμάτων ἅτινα ἐκάλυπτον τὸ ἔδαφος, καὶ παρ' αὐτὸν ἵσταντο ἀκίνητοι ὁ Ἀλέξης καὶ ὁ Βενιαμίν.

— Ὦ δυστυχῆ μου παιδία! ἀνέκραξεν ὑψῶν τὴν κεφαλὴν ὅτε ἐπλησιάζομεν, καὶ ἐννοήσας ἡμᾶς ἐκ τοῦ κρότου τῶν ὑπὸ τοὺς πόδας μας θραυομένων ὑέλων· ὢ δυστυχῆ μου παιδία!

Καὶ λαβὼν τὴν Λίζαν εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἤρχισε νὰ κλαίῃ χωρὶς νὰ εἴπῃ μίαν λέξιν.

Τί νὰ εἴπῃ;

Ἦτον καταστροφή· ὅσον δὲ μεγάλη καὶ ἂν ἦτον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἦτον ἔτι μεγαλητέρα διὰ τ' ἀποτελέσματα.

Μετ' ὀλίγον ἔμαθον παρὰ τῆς Στεφανῆς καὶ παρὰ τῶν παιδίων πόσον δεδικαιολογημένη ἦτον τοῦ πατρὸς ἡ ἀπελπισία. Πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχεν ἀγοράσει ὁ πατὴρ τὸν κῆπον τοῦτον, καὶ εἶχεν οἰκοδομήσει τὴν οἰκίαν ὁ ἴδιος. Ὁ πωλήσας εἰς αὐτὸν τὸ γήπεδον τῷ εἶχε δανείσει καὶ χρήματα διὰ ν' ἀγοράσῃ τὸ ὑλικὸν τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀνθοκόμου. Συνεφωνήθη δὲ ν' ἀποδοθῇ τὸ δάνειον δι' ἐτησίων δόσεων ἐντὸς δεκαπέντε ἐτῶν. Δι' ἐπιμελοῦς ἐργασίας καὶ διὰ παντοίων στερήσεων εἶχε κατορθώσει ὁ πατὴρ νὰ πληρώσῃ ὡς τότε ἀκριβῶς τὰς δόσεις του· καὶ τόσον ἀναγκαιοτέρα ἦτον ἡ ἀκρίβεια αὐτὴ τῶν πληρωμῶν, καθ' ὅσον ὁ πωλητὴς μίαν μόνον περίστασιν περιέμενε, δηλαδὴ μίαν μόνον ἀναβολήν, διὰ νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ τὸ γήπεδον, τὴν οἰκίαν, τὸ ὑλικόν, κρατῶν, ἐννοεῖται, καὶ τὰς δέκα δόσεις ἃς εἶχεν ἤδη λάβει. Φαίνεται μάλιστα ὅτι αὕτη ἦτον ἡ κερδοσκοπικὴ πρόθεσίς του, καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἐπὶ τῶν δεκαπέντε ἐτῶν θὰ ἤρχετο μία περίστασις καθ' ἣν ὁ πατὴρ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ, ἐνήργησε τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, ἥτις δι' αὐτὸν ἦτον ὅλως ἀκίνδυνος, ἐν ᾧ διὰ τὸν ὀφειλέτην ἦτο πλήρης κινδύνων.

Ἰδοὺ λοιπόν, ἡ χάλαζα ἔφερε τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Καὶ τώρα, τί θὰ ἐγίνετο;

Πολὺν καιρὸν δὲν ἐμείναμεν ἐν τῇ ἀβεβαιότητι, καὶ τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ Ἀχίνος ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὴν ἐτησίαν του δόσιν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν φυτῶν, εἴδομεν ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν κύριον μέλανα ἐνδύματα ἔχοντα, ὅστις πολὺ περιποιητικὸς δὲν ἐφαίνετο, καὶ μᾶς ἔδωκε χαρτίον σεσημασμένον, ἀφ' οὗ ἔγραψέ τινας λέξεις εἰς αὐτό, εἰς γραμμὴν ἥτις ἔμενεν ἄγραφος.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτον δικαστικὸς κλητήρ.

Ἐξ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἤρχισε νὰ ἐπανέρχηται συνεχέστατα, ὥστε μέχρι τέλους ἐγνώριζε καὶ τὰ ὀνόματα ὅλων ἡμῶν.

— Καλ' ἡμέρα, Ῥεμή, καλ' ἡμέρα, Ἀλέξη, ἔλεγε. Εἶσθε καλά, κυρία Στεφανή;

Καὶ μᾶς ἔδιδε τὸν σεσημασμένον του χάρτην, ὡς εἰς φίλους.

— Καλὴν ἐντάμωσιν, παιδία!

— Κατὰ διαβόλου!

Ὁ πατὴρ δὲν ἔμενε πλέον εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἔτρεχεν εἰς τὴν πόλιν. Ποῦ ἐπήγαινε; Δὲν ἠξεύρω, διότι ἐκεῖνος, ὁ ἄλλοτε τόσον ὁμιλητικός, λέξιν τώρα δὲν ἐξεστόμει. Ἐπήγαινε διὰ τὰς ὑποθέσεις, βεβαίως εἰς τὰ δικαστήρια.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ μὲ κατετρόμαζε. Καὶ ὁ Βιτάλης ἐπήγεν εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ ἠξεύρομεν τί τῷ συνέβη.

Ὡς πρὸς τὸν πατέρα τὸ ἀποτέλεσμα ἐβράδυνε πολὺ περισσότερον, καὶ οὕτω παρῆλθε μέρος τοῦ χειμῶνος. Ἐπειδή, ἐννοεῖται, δὲν ἐδυνήθημεν νὰ ἐπισκευάσωμεν τὰ ἀνθοκομεῖα καὶ ν' ἀνανεώσωμεν τὰ ὑαλία εἰς τὰ πλαίσια, ἐκαλλιεργοῦμεν εἰς τὸν κῆπον λαχανικὰ καὶ ἄνθη μὴ ἀπαιτοῦντα προφυλάξεις. Πολὺ προσοδοφόρον δὲν ἦτον τοῦτο, ἀλλ' ὅπως δήποτε κάτι θ' ἀπέφερε, καὶ ἔπειτα ἦτον ἐργασία.

Μίαν ἑσπέραν ὁ πατὴρ ἐπέστρεψε πλέον καταβεβλημένος ἀκόμη παρ' ἄλλοτε.

— Παιδία, εἶπεν, ἐτελείωσε.

Ἠθέλησα νὰ ἐξέλθω, διότι ἐνόησα ὅτι περὶ σπουδαίου ἐπρόκειτο, καὶ ἐπειδὴ ἀπετείνετο εἰς τὰ παιδία του, ἔκρινα ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἶμαι παρὼν ν' ἀκούσω.

Ἀλλὰ μοὶ ἔνευσε νὰ μείνω.

— Δὲν εἶσαι τῆς οἰκογενείας; εἶπε. Εἶσαι μὲν πολὺ νέος διὰ ν' ἀκούσῃς ὅ,τι ἔχω νὰ σ' εἰπῶ, ἀλλὰ τόσον ἐδοκιμάσθης ὑπὸ τῆς δυστυχίας, ὥστε ἠμπορεῖς νὰ μ' ἐννοήσῃς. Παιδία, θὰ σᾶς ἀφήσω.

Ὅλα τὰ παιδία ἀνεφώνησαν καὶ ἐξέπεμψαν κραυγὴν θλίψεως.

Ἡ Λίζα ἐπήδησεν εἰς τὴν ἀγκάλην του, καὶ τὸν ἐφίλησε κλαίουσα.

— Ὦ! ἐννοεῖται ὅτι θέλησίς μου δὲν εἶναι ν' ἀφήσω παιδία καλὰ ὡς εἶσθε σεῖς, ἀγαπητὴν κόρην ὡς εἶναι ἡ Λίζα.

Καὶ τὴν ἔσφιγξεν εἰς τὴν καρδίαν του.

— Ἀλλὰ κατεδικάσθην νὰ πληρώσω, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχω χρήματα, θὰ τὰ πωλήσω ὅλα ἐδῶ, καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ δὲν θὰ φθάσουν, θὰ μὲ ῥίψουν εἰς τὴν φυλακήν, ὅπου θὰ μείνω πέντε ἔτη. Ἀφ' οὗ δὲν ἠμπορῶ νὰ πληρώσω διὰ χρημάτων, θὰ πληρώσω διὰ τοῦ σώματος, διὰ τῆς ἐλευθερίας μου.

Τότε ἠρχίσαμεν ὅλοι νὰ κλαίωμεν.

— Λυπηρὸν εἶναι, εἶπεν, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν ἐναντίον τοῦ νόμου, καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ νόμος. Φαίνεται ὅτι ἄλλοτε ἦτον ἀκόμη αὐστηρότερος,—τοῦτο μοὶ εἶπεν ὁ δικηγόρος μου,—καὶ ὅτι ὅταν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἠμπόρει νὰ πληρώσῃ τοὺς δανειστάς του, εἶχον αὐτοὶ τὸ δικαίωμα νὰ κατακερματίσουν τὸ σῶμά του, καὶ νὰ διανεμηθῶσιν ὅσα μέρη αὐτοῦ ἤθελον· ἐμὲ εἰς τὴν φυλακὴν μόνον μὲ στέλλουν. Ἐκεῖ θὰ εἶμαι βεβαίως μετ' ὀλίγας ἡμέρας, καὶ θὰ μείνω πέντε ἔτη. Τί θὰ γίνετε σεῖς εἰς τὸ διάστημα τοῦτο; Ἰδοὺ τὸ φοβερόν.

Ἔπειτα ἐπῆλθε σιωπή· ποίαν ἐντύπωσιν ἀπετέλεσεν εἰς τὰ ἄλλα παιδία, δὲν τὸ ἠξεύρω· δι' ἐμὲ ὅμως ὑπῆρξε φρικτή.

— Ἐννοεῖτε βεβαίως ὅτι δὲν παρέλειψα νὰ σκεφθῶ περὶ τούτου· καὶ ἰδοὺ τί ἀπεφάσισα διὰ

Digitized by Google

νὰ μὴ μείνητε μόνοι καὶ ἐγκαταλελειμμένοι ἀφ' οὗ φυλακισθῶ.

Τότε μοὶ ἐπανῆλθε μικρὰ ἐλπίς.

— Ὁ Ῥεμὴς θὰ γράψῃ εἰς τὴν ἀδελφήν μου Αἰκατερίνην Συριώτου εἰς Δρευζὺ τῆς Νισύρης, θὰ τῇ ἐξηγήσῃ τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων, καὶ θὰ τὴν παρακαλέσῃ νὰ ἔλθῃ. Μετὰ τῆς Αἰκατερίνης δὲ, ἥτις εὐκόλως δὲν τὰ χάνει, καὶ εἶναι τῶν ὑποθέσεων ἔμπειρος, θ' ἀποφασίσωμεν τί εἶναι τὸ καλήτερον.

Ἦτον ἡ πρώτη ἐπιστολὴ αὐτὴ ἣν ἔγραφον, ἐπίπονος καὶ σκληρὰ ἀρχή!

Ἂν καὶ οἱ λόγοι τοῦ πατρὸς ἦσαν ἀόριστοι, περιεῖχον ὅμως μίαν ἐλπίδα, καὶ εἰς ἣν ἤμεθα θέσιν, πολὺ ἦτον καὶ τὸ νὰ ἐλπίζωμεν.

Ἀλλὰ τί;

Δὲν τὸ ἐβλέπομεν, καὶ ὅμως ἠλπίζομεν. Ἡ Αἰκατερίνη θὰ ἤρχετο, καὶ ἦτον γυνὴ ἔμπειρος τῶν ὑποθέσεων· τοῦτο ἤρκει εἰς παιδία ἀφελῆ καὶ ἀνίδεα ὡς ἡμεῖς ἤμεθα.

Διὰ τοὺς ἐμπείρους τῶν ὑποθέσεων δὲν ὑπάρχουσι δυσκολίαι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον.

Ἀλλὰ δὲν ἦλθεν ὅσον ταχέως ἐφανταζόμεθα, καὶ οἱ κλητῆρες οἱ ἐκτελοῦντες τὴν προσωποκράτησιν τῶν ὀφειλετῶν ἔφθασαν πρὸ αὐτῆς.

Ὁ πατὴρ ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς ἑνὸς φίλου του, ὅτε, ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας, τοὺς ἀπήντησεν ἔμπρός του. Τὸν συνώδευον δὲ καὶ ἐγὼ, καὶ ἐν ἀκαρεῖ μᾶς περιεκύκλωσαν· ἀλλ' ἦτον περιττὸν, διότι ὁ πατὴρ δὲν διελογίζετο νὰ φύγῃ· ὠχρίασε δὲ ὡς ἂν ἔμελλε νὰ λιποθυμήσῃ, καὶ ἐζήτησε παρὰ τῶν φυλάκων διὰ φωνῆς ἀσθενοῦς τὴν ἄδειαν νὰ φιλήσῃ τὰ τέκνα του.

— Μὴ λυπεῖσαι τόσον, καλέ μου ἄνθρωπε, εἶπεν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν· ἡ φυλακὴ τῶν χρεῶν δὲν εἶναι πολὺ φοβερὰ, καὶ ἀπαντᾷ τις ἐκεῖ καλοὺς συντρόφους.

Ἡμεῖς ἐμείναμεν εἰς τὴν οἰκίαν, περιστοιχούμενοι ὑπὸ τῶν κλητήρων.

Ἐγὼ δ' ἐπῆγα εἰς τὸν κῆπον νὰ φέρω τὰ παιδία.

Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν εὕρομεν τὸν πατέρα κρατοῦντα εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν Λίζαν, ἥτις ἔκλαιε ποταμηδόν.

Τότε εἷς τῶν κλητήρων τῷ ὡμίλησεν εἰς τὸ αὐτίον, ἀλλὰ δὲν ἤκουσα τί τοῦ εἶπε.

— Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ πατὴρ, ἔχετε δίκαιον· πρέπει.

Καὶ ἐγερθεὶς ἀποτόμως, ἀφῆκε τὴν Λίζαν κατὰ γῆς. Ἐκείνη ὅμως τὸν συνέλαβε, καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὴν χεῖρά του.

Τότε ἐφίλησε τὴν Στεφανὴν, τὸν Ἀλέξην καὶ τὸν Βενιαμίν.

Ἐγὼ δ' ἔμενον εἰς μίαν γωνίαν, θαμβοὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ δακρύων· ἀλλὰ καλέσας με,

— Καὶ σὺ, Ῥεμὴ, εἶπε, δὲν ἔρχεσαι νὰ μὲ ἐναγκαλισθῇς; Καὶ σὺ δὲν εἶσαι παιδίον μου;

Ἤμεθα ἐκτὸς ἡμῶν αὐτῶν.

— Μείνατε, εἶπεν ὁ πατὴρ ἐπιτακτικῶς. Σᾶς τὸ διατάττω.

Καὶ ταχέως ἐξῆλθεν, ἀφ' οὗ ἔθηκε τὴν χεῖρα τῆς Λίζας εἰς τὴν χεῖρα τῆς Στεφανῆς.

Ἠθέλησα νὰ τὸν παρακολουθήσω, καὶ διηυθυνόμην πρὸς τὴν θύραν· ἀλλ' ἡ Στεφανὴ μοὶ ἔνευσε νὰ σταθῶ.

Ποῦ θὰ ἐπήγαινον; Τί θὰ ἔκαμνον;

Ἐμείναμεν ὡς νεκροὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μαγειρείου· ἐκλαίομεν, καὶ κανεὶς δὲν εὕρισκε νὰ εἴπῃ μίαν λέξιν.

Ποίαν λέξιν;

Τὸ ἠξεύρομεν ὅτι ἡ φυλάκισις αὕτη ὀψέποτε θὰ ἐγίνετο, ἀλλ' ἐνομίζομεν ὅτι ἡ Αἰκατερίνη θὰ ἦτον τότε μεθ' ἡμῶν, καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἦτον ἡ προστασία μας.

Ἀλλ' ἡ Αἰκατερίνη δὲν εἶχεν ἔλθει.

Ἔφθασεν ὅμως μίαν ὥραν περίπου μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πατρὸς, καὶ μᾶς εὗρεν ὅλους εἰς τὸ μαγειρεῖον, ὅπου οὐδὲ μίαν λέξιν δὲν εἴχομεν ἀνταλλάξει. Ἐκείνη ἥτις ὡς τῆς στιγμῆς ἐκείνης μᾶς ὑπεστήριζεν, ἦτον ἤδη καὶ αὐτὴ κατασυντετριμμένη· ἡ Στεφανὴ, ἡ τόσον ἀνδρεία ψυχὴ, τόσον δυσκαταγώνιστος, ἦτον ἤδη ἀσθενὴς ὡς ἡμεῖς. Δὲν μᾶς ἐνεθάῤῥυνε πλέον, δὲν εἶχε θέλησιν, ἔπαυσε νὰ διευθύνῃ, καὶ ἦτον ὅλη παραδεδομένη εἰς τὴν λύπην της, καταστέλλουσα αὐτὴν μόνον ἵνα παρηγορῇ τὴν τῆς Λίζας. Ὁ κυβερνήτης ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἡμεῖς τὰ παιδία, χωρὶς κανένα εἰς τὸ πηδάλιον, χωρὶς φάρου πρὸς ὃν νὰ πλέωμεν, χωρὶς οὐδενὸς ὅστις νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸν λιμένα, χωρὶς κἂν νὰ ἠξεύρωμεν ἂν δι' ἡμᾶς ὑπῆρχε λιμὴν, ἐμένομεν ἀπολωλότες ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους τοῦ βίου, παραῤῥιπτόμενοι ὑπὸ τῶν ἀνέμων, πάσης ἰδέας, παντὸς κινήματος ἀνεπίδεκτοι, ἔντρομοι τὸν νοῦν, ἀπέλπιδες τὴν καρδίαν.

Σπανία γυνὴ ἦτον ἡ θεία Αἰκατερίνα. Εἶχε πρωτοβουλίαν καὶ θέλησιν. Εἶχεν ὑπηρετήσει ὡς τροφὸς εἰς τὰ Παρίσια ἐπὶ δέκα ἔτη, κατὰ πέντε διαφόρους ἐποχάς. Ἐγνώριζε τοῦ κόσμου τὰς δυσκολίας, καὶ, ὡς ἔλεγεν ἡ ἰδία, ἤξευρε νὰ εὑρίσκῃ τὰ νερά της.

Ἀνακούφισις ἦτον δι' ἡμᾶς νὰ τὴν ἀκούωμεν νὰ μᾶς προστάζῃ καὶ νὰ τῇ ὑπακούωμεν. Εἴχομεν εὕρει ὁδοδείκτην· ὠρθώθημεν εἰς τοὺς πόδας μας πάλιν.

Χωρικὴ, ἄνευ ἀνατροφῆς καὶ ἄνευ περιουσίας, βαρεῖαν εὐθύνην ἀνεδέχετο διὰ μιᾶς. Καὶ γενναιότεροι ἐδύναντο νὰ ἐνδοιάσωσιν. Ἀνελάμβανεν οἰκογένειαν ὀρφανῶν, ὧν ὁ πρεσβύτερος δὲν ἦτον δεκαεξαετὴς, καὶ ἡ νεωτέρα ἦτον βωβή. Πῶς νὰ οἰκονομήσῃ αὐτὰ τὰ παιδία; Πῶς νὰ τ' ἀναδεχθῇ ὅταν μετὰ δυσκολίας ἔζη καὶ ἡ ἰδία;

Ὁ πατὴρ ἑνὸς τῶν παιδίων ἃ εἶχε γαλακτουχήσει ἦτον συμβολαιογράφος. Ἐκεῖνον ἐπῆγε καὶ ἐσυμβουλεύθη, καὶ μετ' ἐκείνου, κατὰ τὴν γνώμην

Digitized by Google

καὶ διὰ τῆς ἐπιμελείας του, ἀπεφασίσθη ἡ τύχη μας. Μετὰ ταῦτα ἐπῆγε καὶ συνενοήθη μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν φυλακήν, καὶ ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξίν της εἰς τὰ Παρίσια, χωρὶς οὔτε ἅπαξ νὰ μᾶς εἰπῇ τι περὶ τῶν διαβημάτων καὶ τῶν σκοπῶν της, μᾶς ἐγνωστοποίησε τ' ἀποφασισθέντα.

Ἐπειδὴ ἤμεθα πολὺ μικροὶ διὰ νὰ ἐργαζώμεθα μόνοι, ἕκαστον παιδίον θὰ ἐπήγαινεν εἴς τινος συγγενοῦς, θείου ἢ θείας, ὅστις θὰ ἤθελε νὰ τὸ δεχθῇ.

Ἡ Λίζα, εἰς τῆς θείας Αἰκατερίνης εἰς Μορβάν.

Ὁ Ἀλέξης, εἰς θείου τινός, ὅστις ἦτον μεταλλωρύχος εἰς Βάρσην κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Σεβεννῶν.

Ὁ Βενιαμίν, εἰς ἄλλου θείου ὅστις ἦτον κηπουρὸς εἰς ἅγιον Κεντῖνον.

Ἡ δὲ Στεφανή, εἰς θείας νενυμφευμένης εἰς Χαρέντην, τὴν παραθαλασσίαν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐσνάνδην.

Ἤκουον τὰς διατάξεις ταύτας, καὶ περιέμενον νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά μου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ θεία Αἰκατερίνα ἔπαυσεν ὁμιλοῦσα, ἐπροχώρησα.

— Καὶ ἐγώ ; εἶπον.

— Σύ ; Ἀλλὰ σὺ δὲν εἶσαι τῆς οἰκογενείας.

— Θὰ ἐργασθῶ διὰ σᾶς.

— Δὲν εἶσαι τῆς οἰκογενείας.

— Ἐρωτήσατε τὸν Ἀλέξην καὶ τὸν Βενιαμὶν ἂν δὲν ἐργάζωμαι μὲ προθυμίαν.

— Καὶ τρώγεις ἐπίσης μὲ προθυμίαν· δὲν εἶναι ἀληθές ;

— Ναί, ναί, εἶναι τῆς οἰκογενείας, εἶπον ὅλοι.

Τότε ἐπροχώρησεν ἡ Λίζα, καὶ ἥνωσε τὰς χεῖράς της ἔμπροσθεν τῆς θείας μετὰ σχήματος εὐγλωττοτέρου ὅλων τῶν λόγων.

— Φιλτάτη μου, εἶπεν ἡ θεία Αἰκατερίνα, σ' ἐννοῶ κάλλιστα. Θέλεις νὰ ἔλθῃ μὲ σέ. Ἀλλὰ βλέπεις ; Εἰς τὴν ζωὴν δὲν γίνεται πάντοτε ὅ,τι θέλομεν. Σὺ εἶσαι ἀνεψιά μου, καὶ ὅταν θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἂν ὁ ἐδικός μου εἰπῇ στραβὴν λέξιν, ἢ δείξῃ δυσαρέσκειαν εἰς τὴν τράπεζαν, μίαν λέξιν θὰ ἔχω ν' ἀποκρίνωμαι· «Εἶναι τῆς οἰκογενείας μας. Ποῖος θὰ τὴν λυπηθῇ, ἂν ἡμεῖς δὲν τὴν λυπηθῶμεν ;» Καὶ ὅ,τι σοὶ λέγω δι' ἡμᾶς εἶναι ἀληθὲς καὶ διὰ τὸν θεῖον τοῦ ἁγίου Κεντίνου, διὰ τὸν θεῖον τῆς Βάρσης καὶ διὰ τὴν θείαν τῆς Ἐσνάνδης. Ὅστις δέχεται τοὺς συγγενεῖς του δὲν δέχεται διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ξένους. Διὰ τὴν οἰκογένειαν εἶναι ὀλίγος ὁ ἄρτος· δὲν περισσεύει δι' ὅλον τὸν κόσμον.

Εἶδον ἀμέσως ὅτι τίποτε δὲν ἐδύνατο νὰ γίνῃ, τίποτε δὲν εἶχον νὰ προσθέσω. Ὅ,τι ἔλεγεν ἦτον ἀληθέστατον· «Δὲν ἤμην τῆς οἰκογενείας». Δὲν εἶχον τίποτε ν' ἀπαιτῶ. Ἂν ἐζήτουν, θὰ ἤμην ἐπαίτης. Καὶ ὅμως, μήπως θὰ τοὺς ἠγάπων περισσότερον ἂν ἤμην τῆς οἰκογενείας των ; Ὁ Ἀλέξης, ὁ Βενιαμὶν δὲν ἦσαν ἀδελφοί μου ; ἀδελφαί μου δὲν ἦσαν ἡ Στεφανὴ καὶ ἡ Λίζα ; Δὲν τοὺς ἠγάπων ὅσον ἔπρεπε, καὶ ἡ Λίζα δὲν μὲ ἠγάπα ὅσον τὸν Ἀλέξην ἢ τὸν Βενιαμίν ;

Ἡ θεία Αἰκατερίνα ποτὲ δὲν ἀνέβαλλε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεών της. Μᾶς εἰδοποίησεν ὅτι θὰ ἐχωριζόμεθα τὴν ἐπαύριον τὸ πρωΐ, καὶ τοῦτο εἰποῦσα μᾶς ἔστειλε νὰ κοιμηθῶμεν.

Μόλις ἐπήγομεν εἰς τὸν κοιτῶνά μας, καὶ ὅλοι μὲ ἐτριγύρισαν, καὶ ἡ Λίζα ἐῤῥίφθη ἐπάνω μου κλαίουσα. Τότε ἐνόησα, ὅτι ἂν καὶ τοὺς ἔτηκεν ἡ λύπη τοῦ χωρισμοῦ, ἀλλ' ἐμὲ ἐσυλλογίζοντο, ἐμὲ ἐλυποῦντο, καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ἤμην ἀδελφός των. Τότε μία ἰδέα ἐπῆλθεν εἰς τὸν τεταραγμένον μου νοῦν, ἢ μᾶλλον, διότι πρέπει νὰ εἰπῶ τὸ καλὸν καθὼς τὸ κακόν, μία ἔμπνευσις τῆς καρδίας μοὶ ἀνέβη εἰς τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς καρδίας.

— Ἀκούσατε, εἶπον. Βλέπω ὅτι ἂν οἱ συγγενεῖς σας δὲν μὲ θέλουν, σεῖς ὅμως, σεῖς μὲ ἔχετε τῆς οἰκογενείας σας.

— Ναί, εἶπον καὶ οἱ τρεῖς· θὰ εἶσαι πάντοτε ἀδελφός μας.

Ἡ δὲ Λίζα, ἐπειδὴ δὲν ἠμπόρει νὰ ὁμιλήσῃ, ἐπεκύρωσε τὰς λέξεις ταύτας σφίγγουσά μοι τὴν χεῖρα καὶ στηρίξασα ἐπ' ἐμὲ βλέμμα τόσον βαθύ, ὥστε τὰ δάκρυα μοὶ ἦλθον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

— Αἲ λοιπόν, ναί ! θὰ εἶμαι ἀδελφός σας καὶ θὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω.

— Ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγῃς ; ἠρώτησεν ὁ Βενιαμίν.

— Ὑπάρχει μία θέσις εἰς τοῦ Περνώτου. Θέλεις αὔριον τὸ πρωΐ νὰ ὑπάγω νὰ τὴν ζητήσω διὰ σέ ; εἶπεν ἡ Στεφανή.

— Δὲν θέλω νὰ λάβω θέσιν· ἂν λάβω, θὰ πρέπῃ νὰ μείνω εἰς τὰ Παρίσια, καὶ τότε πλέον δὲν θὰ σᾶς βλέπω. Θὰ φορέσω πάλιν τὴν προβιάν μου, θὰ λάβω τὴν ἅρπαν μου ἀπὸ τοῦ καρφίου, ὅπου τὴν ἐκρέμασεν ὁ πατήρ, καὶ θὰ πηγαίνω ἀπὸ Ἁγίου Κεντίνου εἰς Βάρσην, ἀπὸ Βάρσης εἰς Ἐσνάνδην, ἀπὸ Ἐσνάνδης εἰς Δρεύξ, θὰ σᾶς βλέπω ὅλους, τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ οὕτω δι' ἐμὲ θὰ ἦσθε πάντοτε ἡνωμένοι. Δὲν ἐλησμόνησα οὔτε τὰ ᾄσματά μου, οὔτε τοὺς σκοποὺς τῶν χορῶν. Οὕτω θὰ κερδίζω τὸν ἄρτον μου.

Εὐχαρίστησις ἔλαμψεν εἰς ὅλων τὰ πρόσωπα, καὶ εἶδον ὅτι ἡ ἰδέα μου ἀνταπεκρίνετο εἰς πάσας εὐχάς των, δι' ὃ καὶ ἐν μέσῳ τῆς θλίψεως ᾐσθάνθην ἐμαυτὸν εὐτυχῆ. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ὡμιλήσαμεν περὶ τοῦ σχεδίου ἡμῶν, περὶ τοῦ χωρισμοῦ, περὶ τῶν συνεντεύξεων, περὶ τοῦ παρελθόντος, περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἔπειτα ἡ Στεφανὴ ἠθέλησε νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰς κλίνας μας· ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐκοιμήθη καλῶς ἐκείνην τὴν νύκτα, καὶ ἐγὼ ὀλιγώτερον ἴσως ἀφ' ὅλους τοὺς ἄλλους.

Τὴν ἐπαύριον, ἀπὸ τὰ χαράγματα, ἡ Λίζα μ' ἔφερεν εἰς τὸν κῆπον. Ἐνόησα δ' ὅτι εἶχε κἄτι νὰ μ' εἰπῇ.

— Θέλεις νὰ μοὶ ὁμιλήσῃς ;

Digitized by Google

Τότε ἔνευσε καταφατικῶς.

—Λυπεῖσαι διὰ τὸν χωρισμόν μας· δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ μοὶ τὸ εἴπῃς· τὸ βλέπω εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ τὸ αἰσθάνομαι εἰς τὴν καρδίαν μου.

Μοὶ ἔνευσε δὲ τότε ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ τούτου.

— Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας θὰ εἶμαι εἰς Δρεύζῦ.

Τότε ἐκίνησεν ἐκείνη τὴν κεφαλήν.

— Δὲν θέλεις νὰ ὑπάγω εἰς Δρεύζῦ;

Διὰ νὰ συνεννοηθῶμεν συνήθως προσετρέχομεν εἰς ἐρωτήσεις, καὶ μοὶ ἀπεκρίνετο δι' ἑνὸς σχήματος ἀρνητικοῦ ἢ καταφατικοῦ.

Μοὶ εἶπε λοιπὸν ὅτι θέλει νὰ ἔλθω εἰς Δρεύζῦ· ἀλλ' ἐκτείνασα τὴν χεῖρα πρὸς τρεῖς διαφόρους διευθύνσεις, μοὶ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω ὅτι πρὶν ἔπρεπε νὰ ὑπάγω νὰ ἴδω τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὴν ἀδελφήν της.

— Θέλεις νὰ ὑπάγω πρὶν εἰς Βάρσην, εἰς Ἐσνάνδην καὶ εἰς Ἅγιον Κεντῖνον;

Ἐμειδίασε τότε χαίρουσα διότι τὴν ἐνόησα.

— Διατί; Ἐγὼ σὲ ἤθελον νὰ ἴδω πρώτην.

Διὰ τῶν χειρῶν της δὲ, διὰ τῶν χειλέων, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν της μοὶ ἐξήγησε διὰ τί μοὶ ἐζήτει τοῦτο. Ἰδοὺ, μεταφράζω ὅ,τι μοὶ εἶπε·

— Διὰ νὰ μάθω εἰδήσεις περὶ τῆς Στεφανῆς, περὶ τοῦ Ἀλέξη καὶ τοῦ Βενιαμὶν, εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς ἴδῃς πρώτους ἐκείνους. Ἔπειτα θὰ ἔλθῃς εἰς Δρεύζῦ, καὶ θὰ μοὶ ἐπαναλάβῃς ὅ,τι εἶδες, ὅ,τι σοὶ εἶπον.

Φιλτάτη Λίζα!

Ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσουν εἰς τὰς ὀκτὼ τὸ πρωΐ, καὶ ἡ θεία Αἰκατερίνη εἶχε ζητήσει μεγάλην ἅμαξαν διὰ νὰ τοὺς ὑπάγῃ πρῶτον εἰς τὴν φυλακὴν ν' ἀσπασθοῦν τὸν πατέρα των, καὶ ἔπειτα ἕκαστον μὲ τὰ ὀλίγα του σκεύη εἰς τὸν σιδηρόδρομον.

Εἰς τὰς ἑπτὰ μ' ἐπῆρεν ἡ Στεφανὴ εἰς τὸν κῆπον.

— Θὰ χωρισθῶμεν, μοὶ εἶπεν. Ἤθελον νὰ σοὶ δώσω ἓν ἐνθύμημα· λάβε τοῦτο. Εἶναι βελονοθήκη, καὶ περιέχει κλωστὴν, βελόνας καὶ ἀκόμη καὶ ψαλλίδιον. Μοὶ τὴν εἶχε δώσει ὁ ἀνάδοχός μου. Εἰς τὸν δρόμον θὰ τὴν χρειασθῇς, διότι δὲν θὰ εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖ νὰ σοῦ ἐμβαλλώνω ὅ,τι ἐξηλωθῇ καὶ νὰ ῥάπτω τὰ κομβία σου. Ὅταν μεταχειρίζεσαι τὸ ψαλλίδιόν μου, θὰ μ' ἐνθυμῆσαι.

Ἐν ᾧ δὲ μοὶ ὡμίλει ἡ Στεφανὴ, ὁ Ἀλέξης πηγαινοήρχετο πέριξ. Ἀφ' οὗ δ' ἐκείνη ἐμβῆκεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐγὼ εἶχον μείνει εἰς τὸν κῆπον εἰς ἰσχυρὰν συγκίνησιν, μ' ἐπλησίασε.

— Ἔχω δύω πεντόφραγκα, μ' εἶπεν· ἂν θελήσῃς νὰ δεχθῇς τὸ ἕν, πολὺ θὰ μ' εὐχαριστήσῃς.

Ἐκ τῶν πέντε ἡμῶν μόνος ὁ Ἀλέξης εἶχε τὴν αἴσθησιν τῶν χρημάτων, καὶ τὸν ἐχλευάζομεν πάντοτε διὰ τὴν φιλαργυρίαν του. Συνέλεγεν ὀβολὸν πρὸς ὀβολὸν, καὶ ἀληθῆ του εὐτυχίαν ἐθεώρει τὸ νὰ ἔχῃ ἡμίφραγκα ἢ φράγκα τινὰ νέα, καὶ τὰ ἐκράτει καὶ τὰ ἔβλεπε πάντοτε εἰς τὴν χεῖρά του ὡς ἔστιλβον εἰς τὸν ἥλιον, καὶ ἤκουε μεθ' ἡδονῆς τὸν μελωδικὸν κρότον των.

Ἡ προσφορά του μοὶ κατετάραξε τὴν καρδίαν. Ἠθέλησα ν' ἀρνηθῶ, ἀλλ' ἐπέμεινε καὶ μ' εἰσεβίασεν εἰς τὴν χεῖρα ἓν λαμπρὸν ἀργυροῦν νόμισμα. Ἐνόησα δ' ἐκεῖθεν ὅτι ἰσχυρὰ ἦτον ἡ πρὸς ἐμὲ φιλία του ἀφ' οὗ ὑπερίσχυε τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν μικρὸν θησαυρόν του.

Οὐδ' ὁ Βενιαμὶν μ' ἐλησμόνησε, καὶ ἠθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ μοὶ προσφέρῃ δῶρον. Μοὶ ἔδωκε δὲ τὸ μαχαιρίδιόν του, καὶ μοὶ ἐζήτησεν ἕνα ὀβολὸν, «διότι τὰ μαχαίρια κόπτουν τὴν φιλίαν».

Ἡ ὥρα προέβαινεν. Ἀκόμη ἓν τέταρτον, ἀκόμη πέντε λεπτὰ, καὶ θὰ ἐχωριζόμεθα. Ἡ δὲ Λίζα δὲν θὰ μ' ἐσυλλογίζετο;

Καθ' ἣν στιγμὴν ἠκούσθησαν οἱ τροχοὶ τῆς ἁμάξης, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου τῆς θείας Αἰκατερίνης, καὶ μοὶ ἔνευσε νὰ τὴν ἀκολουθήσω εἰς τὸν κῆπον.

— Λίζα! ἐφώναξεν ἡ θεία Αἰκατερίνα.

Ἀλλὰ, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, ἐξηκολούθησεν ἡ Λίζα τὸν δρόμον της σπεύδουσα.

Εἰς τοὺς κήπους τῶν ἀνθοκόμων καὶ λαχανοκόμων ὅλου τοῦ ἐδάφους γίνεται χρῆσις ὠφελίμως, καὶ φυτὰ πρὸς ἁπλῆν τέρψιν καὶ καλλωπισμὸν δὲν καλλιεργοῦνται. Εἰς τὸν ἰδικόν μας κῆπον ὅμως ὑπῆρχε μεγάλη τριανταφυλλέα τῆς Βεγγάλης, καὶ αὐτὴν δὲν τὴν εἶχον ἐκριζώσει, διότι ἐβλάστανεν εἰς ἄχρηστόν τινα γωνίαν.

Πρὸς τὴν τριανταφυλλέαν ταύτην διευθυνθεῖσα ἡ Λίζα ἔκοψεν ἕνα κλάδον, καὶ ἔπειτα στραφεῖσα πρὸς ἐμὲ, ἔκοψεν εἰς δύω τὸν κλάδον τοῦτον, ἔχοντα δύω κάλυκας ἑτοίμους ν' ἀνοιγῶσι, καὶ μοὶ ἔδωκε τὸ ἓν ἥμισυ.

Ὤ! πόσον ἡ διάλεκτος τῶν χειλέων εἶναι ἀτελεστέρα τῆς διαλέκτου τῶν ὀφθαλμῶν! Πόσον αἱ λέξεις εἶναι ψυχραὶ καὶ κεναὶ, παραβαλλόμεναι πρὸς τὰ βλέμματα!

— Λίζα! Λίζα! ἐφώναξεν ἡ θεία.

Ἤδη τὰ σκεύη τῶν παιδίων ἦσαν εἰς τὴν ἅμαξαν.

Ἔλαβον τότε τὴν ἅρπαν μου, καὶ ἐκάλεσα τὸν Κάπην. Οὗτος δὲ, βλέπων τὸ μουσικὸν ὄργανόν μου καὶ τὴν παλαιάν μου ἐνδυμασίαν, ἥτις οὐδόλως τὸν ἐτρόμαζεν, ἐπήδα ἐκ χαρᾶς, διότι βεβαίως ἐνόει ὅτι ἐμέλλομεν ν' ἀρχίσωμεν πάλιν τὰς ὁδοιπορίας μας, καὶ ὅτι θὰ τῷ ἐπετρέπετο πάλιν νὰ πηδᾷ, νὰ τρέχῃ ἐλεύθερος, ὅπερ τῷ ἐφαίνετο διασκεδαστικώτερον παρὰ νὰ μένῃ κατάκλειστος.

Ἡ στιγμὴ τῶν ἀποχαιρετισμῶν εἶχε φθάσει· τὴν συνέταμε δὲ ἡ θεία Αἰκατερίνα. Ἀνεβίβασεν εἰς τὴν ἅμαξαν τὴν Στεφανὴν, τὸν Ἀλέξην, καὶ τὸν Βενιαμὶν, καὶ μοὶ εἶπε νὰ τῇ δώσω τὴν Λίζαν εἰς τὰ γόνατα.

Digitized by Google

Καὶ ἔπειτα, ἐπειδὴ ἔμενον ὡς ἐκτὸς ἐμαυτοῦ, μ' ἐσπρωξεν ἐλαφρῶς, καὶ ἔκλεισε τῆς ἀμάξης τὴν θύραν.

— Ἐμπρός! εἶπε.

Καὶ ἡ ἄμαξα ἀνεχώρησε.

Διὰ τῶν δακρύων μου εἶδον τὴν κεφαλὴν τῆς Λίζας ἐκτὸς τοῦ παραθύρου τῆς ἀμάξης, καὶ ἡ χείρ της μοὶ ἔπεμψεν ἓν φίλημα. Ἔπειτα δ' ἡ ἄμαξα ἐστράφη ταχέως περὶ τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, καὶ δὲν εἶδα ἄλλο εἰμὴ σύννεφον κονιορτοῦ.

Τετέλεσται!

Στηριζόμενος εἰς τὴν ἅρπαν μου, τὸν Κάπην εἰς τοὺς πόδας μου ἔχων, ἔμεινα ἐφ' ἱκανὸν χρόνον μηχανικῶς βλέπων τὸν κονιορτόν, ὅστις ἔπιπτε βραδέως εἰς τὴν ὁδόν.

Εἷς γείτων εἶχεν ἐπιφορτισθῆ νὰ κλείσῃ τὴν οἰκίαν καὶ νὰ φυλάξῃ τὰ κλειδία διὰ τὸν νέον οἰκοδεσπότην. Αὐτὸς μ' ἀπέσπασεν ἐκ τῆς ἠλιθίας καταστάσεως εἰς ἣν ἤμην βεβυθισμένος, καὶ μὲ ἀνεκάλεσεν εἰς ἐμαυτόν.

— Ἐκεῖ θὰ μείνῃς πάντοτε; μοὶ εἶπεν.

— Ὄχι, ἀναχωρῶ.

— Ποῦ θὰ ὑπάγῃς;

— Κατ' εὐθεῖαν ἐμπρός μου.

Φαίνεται δὲ ὅτι ᾐσθάνθη οἶκτον τινά, διότι τείνας μοι τὴν χεῖρα,

— Ἂν θέλῃς νὰ μείνῃς, μοὶ εἶπε, σὲ κρατῶ· χωρὶς μισθὸν ὅμως, διότι δὲν εἶσαι ἀρκετὰ δυνατός. Ἀργότερα, ἄλλο πρᾶγμα.

Τὸν ηὐχαρίστησα ὅμως ἀρνηθείς.

— Ὅπως θέλεις. Τὸ ἔλεγον διὰ τὸ καλόν σου. Κατευόδιον.

Καὶ ἀνεχώρησε.

Καὶ ἡ ἄμαξα δὲν ἐφαίνετο πλέον. Ἡ οἰκία εἶχε κλεισθῆ.

Ἐπέρασα τότε τὸν τελαμῶνα τῆς ἅρπας μου εἰς τὸν ὦμόν μου· τὸ δὲ κίνημα τοῦτο, τὸ ἄλλοτε τόσον σύνηθες εἰς ἐμέ, εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Κάπη, ὅστις ἐγερθεὶς ἐστήριξεν ἐπ' ἐμοῦ λάμποντας ὀφθαλμούς.

— Ὑπάγωμεν, Κάπη!

Μ' ἐνόησε, καὶ ἐπήδησεν ἐμπρός μου γαυγίζων.

Ἀπέστρεψα δὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ τῆς οἰκίας ταύτης ὅπου εἶχον ζήσει δύω ἔτη, ὅπου ἐνόμιζον ὅτι θὰ ζήσω δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς, καὶ ἀπέβλεψα ἐμπρός μου.

Ὁ ἥλιος ἦτον ἤδη ὑψηλὰ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα, ὁ οὐρανὸς ἦτον καθαρός, καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα θερμή. Δὲν ὡμοίαζε διόλου ἡ ἡμέρα ἐκείνη τὴν παγετώδη νύκτα ὅτε εἶχον πέσει κατάκοπος καὶ ἐξηντλημένος ὑπ' αὐτὸν τοῦτον τὸν τοῖχον.

Τὰ δύω λοιπὸν ταῦτα ἔτη ἦσαν μόνον σταθμός, καὶ ἤδη ἔπρεπε πάλιν νὰ ἐπαναλάβω τὴν ὁδοιπορίαν μου.

Ἀλλ' ὁ σταθμὸς οὗτος ἦτον εὐεργετικός.

Εἶχεν ἀνανεώσει τὰς δυνάμεις μου.

Ἀλλὰ καλητέρα ἀκόμη τῶν δυνάμεων ἃς ᾐσθανόμην εἰς τὰ μέλη μου ἦτον ἡ φιλία ἣν ᾐσθανόμην εἰς τὴν καρδίαν μου.

Δὲν ἤμην πλέον μόνος ἐπὶ τοῦ κόσμου.

Εἶχον σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ, νὰ εὐχαριστῶ τοὺς ἀγαπῶντάς με καὶ οὓς ἠγάπων, καὶ νὰ τοῖς εἶμαι χρήσιμος.

Νέα ὕπαρξις ἠνοίγετο πρὸ τῶν βημάτων μου.

Ἐμπρός!

Τέλος τοῦ πρώτου τόμου καὶ τοῦ πρώτου μέρους.

Ἐκ τοῦ ἐσχάτως ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη «Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων κατὰ μέρος», ἔνθα μόνον περὶ Ἄνδρου καὶ Κέω ποιεῖται λόγον, ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον τμῆμα, ἔνθα πραγματεύεται περὶ τῆς ἀποδημίας τῶν νησιωτίδων εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Σ. τ. Δ.

ΕΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Αἱ γεωργικαὶ ἐργασίαι καὶ ἡ ὑφαντικὴ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ νήσῳ δὲν ἔχει τι τὸ ἰδιάζον, διότι τοῦτο γίνεται εἰς ὅλους τοὺς γεωργικοὺς τόπους. Ἐν Ἄνδρῳ ὅμως ὡς καὶ εἰς ἄλλας τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἰδιάζει ἕτερόν τι ἔργον, ὅπερ ἐξ ἐθίμου ἐπικρατεῖ ἀπὸ τῆς Τουρκοκρατίας ἔτι, τὸ νὰ μετέρχωνται ἀποδημοῦσαι εἰς τὸ ἐξωτερικὸν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες τὸ ἐπάγγελμα τῆς ὑπηρετρίας καὶ τῆς τροφοῦ.

Πρώτη αἰτία τῶν ἀποδημιῶν τούτων ἐγένετο ἡ πενία, εἰς ἣν περιῆλθον αἱ νῆσοι ἐκ τῶν δηώσεων τῶν Τούρκων καὶ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν. Οἱ περιηγηταὶ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος μετὰ φρίκης διηγοῦνται τὰ παθήματα τῶν νησιωτῶν καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῶν νήσων τῶν ἑλληνικῶν θαλασσῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ διαφόρους χρόνους ἡ συνήθεια αὕτη ἐπεκράτει ἄλλοτε εἰς ἄλλην νῆσον. Ὁ Φιλιππίδης λέγει, ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ αὐτοῦ, εἰς τὰ περὶ Τήνου· «αἱ βυζάστρες τῶν ἀρχοντικῶν τῆς πόλεως (Κωνσταντινουπόλεως) εἶναι σχεδὸν ὅλαις Τηνιακαίς». Ὁ Ἀλέξανδρος Στούρζας (1791) ἐν τῇ βιογραφίᾳ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀδελφῆς μετ' εὐγνωμοσύνης μνημονεύει τροφοῦ τῆς οἰκογενείας των, ἐκ Σύρου. Τὰς ἀποδημίας τῶν γυναικῶν διηυκόλυνε ἡ ὑπάρχουσα συγκοινωνία μεταξὺ τῶν νήσων, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Σμύρνης, καὶ ἡ προστασία ἣν ἐλάμβανον αἱ γυναῖκες παρὰ τῶν Ἀνδρίων πλοιάρχων, οἵτινες ἐφρόντιζον περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, περὶ τῆς ἀνακοινώσεως εἰδήσεων ἐκ τῆς πατρίδος καὶ περὶ παντός, οὗ τινος εἶχον χρείαν ἐν τῇ ξένῃ.

Αἱ γυναῖκες ἐπανερχόμεναι εἰς τὴν νῆσον μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ ἢ ὀλίγου χρόνου χρησιμοποιοῦσι τὰ ἀποταμιεύματά των εἰς ἀγορὰν κτημάτων, εἰς προῖκας, ἢ εἰς ἀγορὰν διαφόρων ἀντικειμένων τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.

Ἡ ἐργασία τῆς γυναικός, προωρισμένης εἰς τὰ τοῦ οἴκου κυρίως καὶ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παίδων, ὅταν γίνεται ἐπὶ τόπου ἔνθα οἰκεῖ, εἶνε σπουδαία, διότι ἄνευ παραμελήσεως τοῦ οἴκου καὶ τῶν παίδων προσθέτει καὶ αὐτὴ μέρος μικρὸν εἰς

τὰ κέρδη τοῦ ἀνδρός. Ἡ ἀπουσία ὅμως αὐτῆς πρὸς πορισμὸν χρημάτων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποβαίνει σὺν τῷ χρόνῳ ἐπιβλαβής· διότι στερεῖται ὁ οἶκος τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ προστάτου καὶ ἀντιλήπτορος. Γυνὴ ἀπερχομένη εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἴτε μήτηρ εἶνε, εἴτε ἀδελφή, καὶ ῥιπτομένη εἰς τὸν λαβύρινθον μεγάλης πόλεως πρὸς πορισμὸν ὀλίγων χρημάτων, λέγομεν δὲ ὀλίγων, διότι οἱ πρὸς γυναῖκας διδόμενοι μισθοὶ εἶνε εὐτελεῖς, ἀποβάλλει τὰς ἀγαθὰς νησιωτικὰς ἕξεις, ἐθίζει εἰς βίον ἀβρότερον, ἀπομανθάνει τὰς σκληρὰς γεωργικὰς ἐργασίας· αἱ ἕξεις δὲ αὗται πολλοὺς τῶν νησιωτῶν ἐξαναγκάζουσι καθ' ἑκάστην ν' ἀπέρχωνται τῆς νήσου πανοικί, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν ἐν αὐτῇ.

Συμβαίνει δὲ καὶ ἕτερον κακὸν ἐκ τῶν ἀποδημιῶν. Πολλοί, ἀποδημοῦντες μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν προσωρινῶς, δίδουσι τὰ κτήματα αὐτῶν εἰς μίσθωσιν (ἐμβατίκιον), ὁ ἐνοικιαστὴς δὲ μὴ ἐπαρκῶν εἰς καλλιέργειαν μεγάλης ἐκτάσεως γαιῶν ἰδίων καὶ ἀλλοτρίων, καταλείπει αὐτὰς ἀγεωργήτους, ἢ μεταχειρίζεται πρὸς ἁπλῆν νομήν· μὴ ὢν δὲ κύριος τῶν κτημάτων οὐδεμίαν ἐπιφέρει βελτίωσιν ἢ ἐπισκευήν· οὕτω δὲ μειοῦται ἡ ἀξία αὐτῶν.

Ἡ συνήθεια αὕτη τῆς ἀποδημίας τῶν γυναικῶν ἔχει μὲν ἀποτελέσματα εὐάρεστα, τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, τὴν ἐκπολίτισιν καὶ τὸν πορισμὸν χρημάτων, διότι ἐν συνόλῳ εἰσάγονται πολλὰ χρήματα εἰς τὴν νῆσον, παρομαρτοῦσιν ὅμως αὐτῇ καὶ ὑπολανθάνοντα κακά, ἐν κοινωνίαις μικραῖς ἐπιφέροντα οὐκ ὀλίγην ζημίαν, ὡς τοιαῦτα δὲ θεωροῦμεν τὴν εἰσαγωγὴν τῆς πολυτελείας, τὴν ἐγκατάλειψιν παρὰ τῆς γυναικὸς τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας, ἥτις ἐπὶ πολὺν χρόνον μένει ἐσβεσμένη, μὴ παρέχουσα τὴν φλόγα τῆς μητρικῆς καὶ συζυγικῆς στοργῆς.

Ὁ ἀείμνηστος Εὐστάθιος Σῖμος, πρεσβευτὴς ὢν τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀπηύθυνε τῷ 1873 πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον ἔκθεσιν, δι' ἧς ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ζητήματος, καὶ ἐζήτησεν ὅπως ἐξετάσῃ καὶ ἀνεύρῃ τὸν τρόπον τῆς διακωλύσεως τῆς ἀποδημίας ὑπηρετριῶν εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἐκ τῆς ἀξιαναγνώστου ταύτης ἐκθέσεως μεταφέρομεν τὴν ἑπομένην παράγραφον· «Ἡ Ὑμετέρα ἐξοχότης καθορᾷ ἡλίκον διατρέχουσι κίνδυνον ἐν Κωνσταντινουπόλει αἱ νεαραὶ αὗται καὶ ἄποροι θυγατέρες τῆς Ἑλλάδος, πενιχρὰν μὲν ἀλλ' ἔντιμον οἰκίαν καταλείπουσαι, καὶ εἰς τὸ Πανδαιμόνιον τοῦτο εἰσπηδῶσαι ἐλαφρῷ τῷ ποδί, κίνδυνον ἠθικῆς διαφθορᾶς, θρησκευτικῆς ἀποπλανήσεως, ἀπωλείας παντὸς αἰσθήματος ἐθνισμοῦ καὶ ἀξιοπρεπείας, κίνδυνον ἐντελοῦς καταστροφῆς».

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ἐπίτιμος πολίτης.

Εἰς τὸν βασιλέα Γεώργιον ἀπενεμήθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξαιρετικὴ τιμή. Τῇ προτάσει τοῦ λόρδου δημάρχου τοῦ Λονδίνου τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ὠνόμασε παμψηφεὶ τὸν βασιλέα Γεώργιον ἐπίτιμον πολίτην τοῦ Ἄστεως, ἐπέδωκε δ' αὐτῷ τὸ δίπλωμα, ἐν χρυσῇ κεκλεισμένον θήκῃ, μετὰ τῆς συνήθους ἐπισημότητος. Ὁ βασιλεὺς μετέβη εἰς τὸ δημαρχεῖον συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος καὶ τῆς πριγκηπίσσης τῆς Οὐαλλίας καὶ ἄλλων μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἀφοῦ ἐλέχθη τὸ προσφώνημα τοῦ δημάρχου καὶ ἀντεφώνησε τὰ εἰκότα, παρευρέθη εἰς πρόγευμα, εἰς ὃ προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ δημαρχείου οἱ ὑπουργοί, τὰ μέλη τῆς ἀριστοκρατίας καὶ διάφοροι Ἕλληνες. Οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι ἔφερον ἑλληνικὰ ἐθνόσημα.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ ΑΦΗΡΗΜΕΝΟΙ.

Ὁ τῷ 1850 ἐν Βερολίνῳ τελευτήσας πρώτιστος τῶν διαμαρτυρομένων θεολόγων Αὔγουστος Νέανδρος ἦτο τόσον ἀφηρημένος καὶ ἀπρόσεκτος, ὥστε παρέσχεν ἄφθονον ὕλην ἀνεκδότων. Ἐπειδὴ ἡ οἰκία ἐν ᾗ κατῴκει ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τοῦ πανεπιστημίου, ἐζήτησε καὶ εὗρεν ἄλλην ἐγγυτέραν· οὐχ ἧττον ὅμως ὅπως μεταβῇ εἰς τὸ πανεπιστήμιον διέβαινε καθ' ἑκάστην ἐπιμόνως ἀπὸ τῆς παλαιᾶς οἰκίας καὶ διήρχετο πάντοτε τὴν συνήθη παλαιὰν ὁδόν.

Λίαν ἀφηρημένος ὑπῆρξε καὶ ὁ Βουδαῖος, ὃν ὁ Ἔρασμος ἀπεκάλει τὸ «θαῦμα τῆς Γαλλίας». Μίαν ἡμέραν ἔδραμε σπουδαίως ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ εἰς τὸ σπουδαστήριόν του καὶ τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι ἐκαίετο ἡ οἰκία· ὁ σοφὸς κύριός του τῷ ἀπεκρίθη· «εἰπέ το εἰς τὴν κυρίαν· γνωρίζεις ὅτι ἐγὼ δὲν φροντίζω περὶ τῶν οἰκιακῶν ὑποθέσεων».

Ὁ περίφημος Γάλλος μυθοποιὸς Λαφονταῖνος ἐνομίσθη πολλάκις ἠλίθιος. Καθ' ἑκάστην ἐλησμόνει νὰ φορέσῃ τὸ ἔνδυμά του ἢ τὰ ὑποδήματά του, ἢ τὰ ἔφερει ἀντιστρόφως. Εἶχεν υἱόν, ὅστις ἀνετράφη ἐκτὸς τῆς οἰκίας καὶ τὸν ὁποῖον δὲν εἶδεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη· τῷ παρήγγειλε λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ κατὰ τὴν δεῖνα ἡμέραν καὶ ὥραν εἰς ὡρισμένον μέρος, ὅπως διαλεχθῇ μετ' αὐτοῦ. Φθάσας εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐλησμόνησε τὴν αἰτίαν τῆς ἀφίξεώς του ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὐδὲ ἀνεγνώριζε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ πολλὴν ὥραν μετ' αὐτοῦ συνομιλήσας ἐστράφη πρὸς τοὺς περιεστῶτας καὶ ἐπήνεσε τὴν συμπεριφορὰν καὶ τὰς γνώσεις τοῦ νεανίου. Ἀκούσας δὲ παρὰ τούτων ὅτι ὁ νεανίας ἦτο ὁ υἱός του, «ἔχω μεγάλην εὐχαρίστησιν» ἀπήντησεν. — Ἄλλοτε ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ εἰς τὸ φρούριον Θιερρῦ, ὅπως διαλλαγῇ μετὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ κεχωρισμένης συζύγου του. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς ταχυδρομικῆς ἁμάξης, φθάνει εἰς Θιερρῦ καὶ ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς συζύγου του.

Digitized by Google

Ὁ ὑπηρέτης μὴ ψηφίζων αὐτόν, τοῦ λέγει ὅτι ἡ κυρία ὑπῆγε ν' ἀκούσῃ τὴν λειτουργίαν. Ὁ Λαφονταῖνος, περιμένων τὴν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐπάνοδόν της, ἔρχεται πρός τινα φίλον, παρ' ᾧ κατέλυσε δύο ἡμέρας καὶ δύο νύκτας χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς του, καὶ τελευταῖον ἐπανέκαμψεν εἰς Παρισίους. Ἐρωτηθεὶς ἐὰν συνδιηλλάγη μετὰ τῆς συζύγου του, ἀπεκρίνατο ὡσανεὶ ἐκ τοῦ ληθάργου ἐξυπνήσας· «Ἡ σύζυγός μου δὲν ἦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ».

— Εἷς ἐκ τῶν συγχρόνων συγγραφέων εἶπεν· «Ἀναστρεφόμενος μετὰ τῶν ζώων ὁ Λαφονταῖνος ἦτό τι πλέον ἢ ἄνθρωπος· ἀναστρεφόμενος μετὰ τῶν ὁμοίων του ἀνθρώπων ἦτό τι κατώτερον τοῦ ἀνθρώπου».

Ὁ μέγας Ἄγγλος σοφὸς Νεύτων ἦν πρωΐαν τινὰ σφόδρα βεβυθισμένος εἰς μελέτας, ὅτε εἰσῆλθεν ἡ οἰκονόμος του, φέρουσα διὰ τὸ πρόγευμα αὐτοῦ ἓν ᾠόν, ὅπερ ἤθελε νὰ βράσῃ ἐντὸς μικροῦ τινος ἀγγείου. Ὁ Νεύτων, θέλων νὰ ἦνε μόνος, διέταξε τὴν οἰκονόμον ν' ἀπέλθῃ, εἰπὼν ὅτι αὐτὸς θὰ βράσῃ τὸ ᾠόν. Ἡ οἰκονόμος κατέθηκε τὴν χύτραν ἐπὶ τῆς ἑστίας, τὸ ᾠὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης, πλησίον τοῦ ὡρολογίου τοῦ κυρίου αὐτῆς, καὶ τὸν κατέστησε προσεκτικὸν νὰ μὴ ἀφήσῃ τὸ ᾠὸν εἰς τὴν χύτραν πλέον τῶν τριῶν λεπτῶν τῆς ὥρας. Μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθεν ὅπως λάβῃ τὴν χύτραν. Ἀλλ' ὁπόσον ἐξεπλάγη ἰδοῦσα τὸν κύριον αὐτῆς ἱστάμενον πρὸ τῆς ἑστίας, κρατοῦντα τὸ ᾠὸν ἐν τῇ χειρί, ἐν ᾧ τὸ ὡρολόγιον ἔβραζεν ἐν τῇ χύτρᾳ!

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζώχιου]

491.

Σχεδὸν πάντοτε ἡ ἄκρα φιλαργυρία πλανᾶται· πάθος δὲ οὐδὲν ἀποτυγχάνει τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ συχνότερον αὐτῆς, οὐδ' ἐπ' ἄλλου πάθους πρὸς βλάβην τοῦ μέλλοντος, τοσαύτην ἔχει τὸ παρὸν ἰσχύν, ὅσην ἐπ' αὐτῆς.

492.

Πολλάκις ἡ φιλαργυρία ἀντίθετα παράγει ἀποτελέσματα. Ἀναρίθμητον λόγου χάριν πλῆθος ἀνθρώπων θυσιάζει ὅλον αὐτοῦ τὸν παρόντα πλοῦτον ἐπ' ἐλπίδι κέρδους ἀμφιβόλου καὶ μεμακρυσμένου· ἄλλοι δὲ καταφρονοῦσι μεγάλα μέλλοντα ὀφέλη χάριν μικροῦ παρόντος κέρδους.

493.

Ὡς φαίνεται ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀρκεῖται εἰς ὅσα ἔχει ἐλαττώματα, καὶ διὰ τοῦτο αὐξάνει τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ἐπιδεικτικῶς κατακοσμῶν ἑαυτὸν δι' ἰδιοτρόπων ἐλαττωμάτων. Καλλιεργεῖ δὲ ταῦτα τοσοῦτον, ὥστε ἐπὶ τέλους φυσικὰ καταντῶσιν ἐλαττώματα, ὧν τὸν ζυγὸν δὲν δύναται πλέον νὰ ἀποσείσῃ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐνώπιον νεκροταφείου τινὸς τῶν Παρισίων ὑπάρχει οἰκοδόμημά τι φέρον μὲν τὴν ἐπιγραφὴν ξενοδοχεῖον, πράγματι δὲ οἰνοπωλεῖον εὐτελές. Ἀποδοθήτω ὅμως δικαιοσύνη εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ καπηλείου τούτου, ὅστις ὡς σύμβολον τῆς ἐπιγραφῆς του ἔθεσε τὰς λέξεις ταύτας: «Καλλίτερα εὑρίσκεταί τις ἐδῶ παρὰ ἀντικρύ». Κυρίας τις, ἐπανερχόμενος ἐκ κηδείας προσφάτου, εἰσέρχεται εἰς τὸ καπηλεῖον τοῦτο καὶ ζητεῖ δύο αὐγὰ τηγανητά, διὰ τὰ ὁποῖα τὸν ζητοῦν τρία φράγκα.

— Συγγνώμην, λέγει ὁ ξένος πρὸς τὸν ὑπηρέτην, δὲν εἶμαι ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ κηδευθέντος.

Ἀλλ' ὁ ὑπηρέτης δὲν φαίνεται ἐννοῶν τίποτε.

— Σᾶς λέγω, ὅτι μὲ ζητεῖτε νὰ κάμω πληρωμὰς κληρονόμου.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ φίλος μας ***, ὁ μεγαλήτερος ἀφηρημένος τῆς Ἀττικοβοιωτίας, ἐξερχόμενος μεγάλου τινὸς χοροῦ, ἐζήτησε παρὰ τοῦ ὑπηρέτου τὸ ἐπανωφόριόν του.

— Ὁ ἀριθμός σας; ἠρώτησεν ὁ ὑπηρέτης.

— Ὁ ἀριθμός μου; Κύτταξε εἰς τὴν τσέπην τοῦ ἐπανωφορίου μου. Τὸν ἔβαλα ἐκεῖ διὰ νὰ μὴ τὸν χάσω.

Ὁ ἠλεκτρικὸς τηλέγραφος θὰ ἤρεσκε μεγάλως εἰς τὸν Καίσαρα, ὅστις ἔγραφε τρεῖς λέξεις. Ἀλλὰ πόσον θὰ δυσηρέστει τὴν κυρίαν Σεβινιέ!

Τὰ κεράσια κοκκινίζουν, ὅταν ὡριμάζουν. Αἱ γυναῖκες ὅμως, ὅταν ὡριμάσουν, δὲν κοκκινίζουν πλέον. Αἱ δὲ ψιμυθιζόμεναι μὲ κοκκινάδιον φέρουσι κόκκινον πένθος τῆς νεότητός των.

Ιωας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Τὸ ὕφασμα ἐξ οὗ κατασκευάζονται οἱ μεγάλοι ἄνδρες δὲν εἶνε τόσον σπάνιον, ὅσον ἡ ψαλὶς ἡ ἱκανὴ νὰ τὸ κόψῃ δεξιῶς καὶ σκοπίμως.

*** Ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ βίου ὁ νοῦς εἶνε ὁ φανὸς ὁ ὁδηγῶν ἡμᾶς, ἀλλ' ἡ καρδία εἶνε τὸ νεῦρον τὸ ὠθοῦν ἡμᾶς πρὸς τὰ πρόσω.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ *Κουνὼ* μουσουργεῖ ὅταν ἔλθῃ εἰς ἔκστασιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας οὐδεὶς τολμᾷ νὰ τὸν ἐξεγείρῃ. Ὅταν εὑρίσκεται ἐν τοιαύτῃ ἐκστάσει, ἐργάζεται πολὺ καὶ διαρκῶς, τὸ δὲ νευρικὸν αὐτοῦ σύστημα εἶνε ὅλον ἠρεθισμένον. Ἡμέραν τινὰ ἀπέπεμψε δι' ὕβρεων τὴν σύζυγόν του, τολμήσασαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σπουδαστήριον αὐτοῦ ἐργαζομένου καὶ ζητήσῃ τὴν δακτυλήθραν της. Τοῦ *Βάγνερ* ἡ φαντασία ἐρεθίζεται ὅταν μουσουργῇ ἐν πλουσίῳ δωματίῳ κεκοσμημένῳ διὰ μετάξης

Digitized by Google

καὶ βελούδου. Ὁ *Λέκὲν* ἐργάζεται οὐχὶ ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, ἀλλ' ἐν ὑπαίθρῳ, ἐπὶ ἀτμοπλοίων, σιδηροδρόμων καὶ καθ' ὁδόν· πολλὰς μελῳδίας του ἐφιλοπόνησεν ἐν τῷ προθαλάμῳ ὁδοντοϊατροῦ μέλλοντος νὰ ἐξαγάγῃ δύω ὀδόντας του. Ὁ *Βελλίνης* ἐμελοποίει ὅτε ἐκυριεύετο ὑπὸ σφοδροῦ ἔρωτος. Ὁ *Ῥοσσίνης* ἐμουσούργει κατακεκλιμένος ὕπτιος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ὁλόκληρον πρᾶξιν, καὶ ἐτήρει ἐν τῇ σιδηρᾷ μνήμῃ του τὰς ἐλαχίστας τῶν φωνητικῶν ἀποχρώσεων· αἴφνης δὲ ἠγείρετο καὶ ἔγραφεν. Ὁ *Οὐέρ* δὲν ἠδύνατο νὰ μουσουργήσῃ, ἐὰν δὲν ἔπινε καμπανίτην οἶνον.

Ὡς ἐκ τῆς ἀφθονίας τῶν λεμονίων ἐν Ἄνδρῳ, γράφει ὁ κ. Α. Μηλιαράκης ἐν τῷ ἀρτίως ἐκδοθέντι συγγράμματι αὐτοῦ «Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων», κατασκευάζουσιν ἐκ λεμονίων, ἐχόντων μέγεθος μικροῦ καρύου, τὸ γλυκὸ, τὸ λεγόμενον *λεμονάκι*. Πᾶσα οἰκογένεια πλουσία ἢ πτωχὴ θέλει κάμει τὴν προμήθειάν της· εἰς τοῦτο δὲ συμβαίνει τὸ παράδοξον ἐν τῇ νήσῳ φαινόμενον, ἐκ τῶν εἰσαγομένων ἔξωθεν προϊόντων νὰ πρωτεύῃ μετὰ τὰ σιτηρὰ ἡ ζάκχαρις (!)

Ζῶσι σήμερον ἑπτακόσιοι ὅλοι καὶ δεκαεννέα ἡγεμόνες καὶ ἡγεμονίδες, ἀνήκοντες εἰς δυναστείας βασιλικάς, ἄρα καὶ ἱκανὰς νὰ φέρωσι στέμμα.

Ὁ ἔχων τοὺς πλείστους πάντων τίτλους εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας. Ὁ Φραγκίσκος Ἰωσὴφ εἶνε ἅπαξ αὐτοκράτωρ, ἐννεάκις βασιλεύς, ἅπαξ ἀρχιδούξ, ὀκτωκαιδεκάκις δούξ, ἅπαξ μέγας πρίγκηψ, τετράκις χωροκόμης, πεντάκις κόμης πριγκηπικός, δὶς πρίγκηψ καὶ ἀπειράκις κόμης καὶ κύριος.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας, ἔχων δεκαοκτὼ προωνύμια, τιτλοφορεῖται βασιλεὺς τῶν Ἀλγάρβων ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τῆς θαλάσσης ἐν Ἀφρικῇ. Ἐκτὸς δὲ τούτου εἶνε κύριος τῆς Γουϊνέας, τοῦ Κόγκο καὶ δοὺξ τῆς Σαξωνίας. Ὁ πρωτότοκος τῶν υἱῶν του ἐφιλοδωρήθη μὲ εἴκοσι προωνύμια, ὁ δ' ὑστερότοκος μὲ εἴκοσιν ἐννέα.

Μεταξὺ ἄλλων ἀξιοσημειώτων λεπτομερειῶν, τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως τῆς Ἱερουσαλὴμ φέρουσι συγχρόνως ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, ὁ πρώην βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, καὶ ὁ πρίγκηψ Λουσιγνάν. Παρομοία σύγκρουσις ὑπάρχει καὶ μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὄσκαρ, βασιλέως τῶν Γότθων, καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας Χριστιανοῦ, παρομοίως βασιλέως τῶν Γότθων.

Ὁ Ὄσκαρ καὶ ὁ Χριστιανὸς ἔχουσι καὶ δύο ἄλλας βασιλείας, διότι ὁ μὲν πρῶτος εἶνε βασιλεὺς τῶν Βένδων, ὁ δὲ δεύτερος βασιλεὺς τῶν Βανδάλων.

Ἀλλ' ὁ φαντασιωδέστερος τῶν ἡγεμόνων εἶνε ὁ μέγας δοὺξ τοῦ Μέκλενβουργ-Στρέλιτς, ὅστις εἶνε συγχρόνως στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ, λοχαγὸς τοῦ οὑγγρικοῦ πεζικοῦ, καὶ ἐπὶ τέλους διδάκτωρ τῆς νομικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξωνίας.

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουσι πολλαὶ βιβλικαὶ ἑταιρίαι, ὧν ἔργον εἶνε νὰ διανέμωσι δωρεὰν θρησκευτικὰ καὶ ἄλλα χρήσιμα εἰς τὸν λαὸν βιβλία. Ὅπως δώσωμεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν ἰδέαν τινὰ τοῦ πλήθους τῶν δωρουμένων βιβλίων, σημειοῦμεν ὅτι μία τῶν ἐν λόγῳ ἑταιριῶν, ἡ καλουμένη «Ἀμερικανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία», διένειμε δωρεὰν ἐν ἔτει 1879 1,134,438 Γραφάς.

Ἐσχάτως ἐνηργήθη ἐν Chester (ἐν Ἀγγλίᾳ) ἡ δημοσία πώλησις τῶν ὡραίων κυνῶν τοῦ λοχαγοῦ **Parke Yates**, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν δοὺξ τοῦ **Portland** ἠγόρασε τὸν **Rook** ἀντὶ 600 λιρῶν στερλινῶν (15,750 φράγκων), ὁ δὲ κ. **Senerie** ἠγόρασε τὸν **Sir Amyas** ἀντὶ 270 λιρῶν (7,087 φρ.) καὶ ἄλλοι ἠγόρασαν τοὺς λοιποὺς κύνας ἀντὶ 150, 100 καὶ 80 λιρῶν. Οὐδεὶς δ' ἐκ τῶν πωληθέντων κυνῶν ἠγοράσθη εἰς κατωτέραν τιμὴν τῶν 80 λιρῶν στερλινῶν (2,000 φρ.).

Κατὰ τὸ 1845 ὑπελογίζοντο εἰς 46,943 χιλιόμετρα αἱ καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην σιδηροδρομικαὶ γραμμαί, κατὰ τὸ 1850 εἰς 38,004, κατὰ τὸ 1855 εἰς 66,785, κατὰ τὸ 1860 εἰς 106,820, κατὰ τὸ 1865 εἰς 143,876, κατὰ τὸ 1870 εἰς 209,658, κατὰ τὸ 1875 εἰς 296,187 καὶ κατὰ τὸ 1876 εἰς 313,542.

Ὑπάρχουσιν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τρεῖς γραμμαὶ σιδηροδρόμων ἐναερίων, ὅσον οὔπω δὲ περατοῦται καὶ τετάρτη. Ἡ ἀπόπειρα τοιούτων σιδηροδρόμων ἔγεινε κατὰ πρῶτον ἐν ἔτει 1868. Τὸ κατόρθωμα κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξε μετριώτατον, καὶ ὁ σιδηρόδρομος δὲν ἐξετάθη τότε εἰμὴ ἐπὶ ἥμισυ μόνον μίλιον, καὶ τοῦτο χάριν δοκιμῆς. Ἀλλὰ τὸ 1872 διωργανίσθη ἐπὶ τούτῳ ἰδία ἑταιρία, καὶ ἔκτοτε ἡ πρώτη ἐκείνη ἰδέα ἔκαμε ταχείας καὶ μεγάλας προόδους. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ σιδηρόδρομοι οὗτοι κατεσκευάσθησαν κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν τρόπον ἤτοι πολὺ εὐρεῖς, ἀλλὰ περὶ τὸ 1878 αἱ ὁδοὶ τῶν σιδηροδρομικῶν τμημάτων ἔγειναν διπλαῖ, ὥστε λόγῳ στερεότητος οὐδέν, ὡς φαίνεται, ἐλλείπει πλέον.

Ἄλλως δύναταί τις νὰ κρίνῃ περὶ τούτου ἐκ τῆς δαπάνης, ἣν ἀπήτησεν ἡ κατασκευὴ 5 ½ μιλίων τοιούτου σιδηροδρόμου, καὶ ἥτις ἀνέρχεται εἰς 5,820,000 φράγκα κατὰ χιλιόμετρον. Κατὰ τὰ τρία τελευταῖα ἔτη, τὸ κατὰ χιλιόμετρα μῆκος τῶν σιδηροδρόμων τούτων ἐδεκαπλασιάσθη σχεδόν, ἐκτείνονται δ' οὗτοι σήμερον εἰς τέσσαρας τῶν κυριωτέρων εἰσόδων, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ὁδοὺς τῆς πόλεως. Τὸ δὲ κεφάλαιον τὸ ἀφιερωθὲν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας ἀναβαίνει εἰς 215 ἑκατομμύρια φράγκων.

Ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου μέχρι 1 Ἀπριλίου 1879 εἰς μόνον τῶν σιδηροδρόμων τούτων μετέφερε 14

Digitized by Google

εκατομμύρια επιβατών. Αἱ ἁτμάμαξαι ἀναχωροῦσι κατὰ πᾶν πέμπτον ἢ ἕκτον λεπτόν, σύγκειται δ' ἑκάστη συστοιχία ἐκ τεσσάρων ἁτμαμαξῶν ἀμερικανικῶν, ἤτοι λίαν μεγάλων, τὸ τίμημα εἶνε 50 λεπτά, ἐκτὸς δύο πρωϊνῶν καὶ δύο ἑσπερινῶν ὡρῶν, καθ' ἃς χάριν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἡ τιμὴ εἶνε ἠλαττωμένη κατὰ τὸ ἥμισυ. Μὲ 25 λοιπὸν λεπτὰ δύναταί τις νὰ διατρέχῃ ἐναερίως ἐντὸς κομψοτάτου ὀχήματος 10—15 χιλιόμετρα.

Εἰς 150 ἑκατομμύρια περίπου συμποσοῦνται τὰ χάρτινα περιλαίμια, ὅσα κατασκευάζονται ἐτησίως ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς. Δύο ἐργοστάσια κατασκευάζουσιν αὐτὰ μόνα 200,000 περιλαίμια χάρτινα καθ' ἑκάστην.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1822, οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν πολιορκούμενοι Τοῦρκοι ἤρχισαν τὰ πάνδεινα νὰ ὑποφέρωσιν. «Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ κοράσια, γράφει ὁ Δ. Σουρμελῆς ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ αὐτοῦ τῶν Ἀθηνῶν» ἀσυνήθιστα εἰς ἐργασίας χειρῶν κοπώδεις, ἐταλαιπωροῦντο εἰς τὴν στροφὴν τοῦ χειρομύλου ἀδιακόπως· ὥστε στρέφουσαι τὸν χειρόμυλον, ἐτραγῴδουν μετὰ πόνου ψυχῆς τὴν ᾠδὴν ταύτην, ἴδιον αὐτῶν ἔργον·

Κακόμοιρες ἡ Ἀθηνιαῖς ἡ καλομαθημέναις
Τραβοῦσι τὸν χειρόμυλον καὶ κλαίουν ἡ καϋμέναις·
Ἀφῆκαν βρύσες μὲ νερά, δένδρα μὲ πορτοκάλλια
Κ' ἐμβῆκαν σὸν ῥημόκαστρον, καὶ τρώγουν τὰ λιθάρια.
Τάχα νὰ ζήσω νὰ ταϊδῶ τὰ πράσινα μπαϊράκια
Νάλθουν νὰ πολεμήσουνε, νὰ βγάλουν τὰ φαρμάκια,
Βρὲ ἴσσαλα ἐλπίζομεν νὰ ἔλθουν ἡ πασσάδες
Καὶ νὰ κτυπήσουν τὰ σπαθιὰ νὰ κόψουν τοὺς ῥαγιάδες.

Ἡ ἐν Παρισίοις Ἰατρικὴ Ἀκαδημία ἐγνωστοποίησεν ὅτι διατίθενται δισχίλια φράγκα «εἴτε ὡς ἀμοιβὴ ὑπομνημάτων περὶ τῆς θνησιμότητος τῶν νεογνῶν, εἴτε πρὸς τύπωσιν τῶν βραβευθέντων ὑπομνημάτων». Ἐκ τούτου ἀφορμὴν λαβὼν ὁ ἰατρὸς Βροσάρδος (Dr Brochard), ὁ ἀκάματος ὑπέρμαχος τῶν παιδίων, ἀναμιμνήσκει ἐν τῇ ἐφημερίδι *Ἡ νεαρὰ μήτηρ*, ὅτι καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸς ἐχορήγησεν εἰς τὸν Βοτανικὸν Κῆπον *διακοσίας χιλιάδας* φράγκων πρὸς ἀνετωτέραν καὶ ὅσον οἷόν τε εὐπρεπεστέραν συντήρησιν τῶν ἐν τῷ κήπῳ τούτῳ συντηρουμένων κροκοδείλων, χελωνῶν, κροταλιῶν καὶ διαφόρων ἄλλων ἑρπετῶν. Ὁ φιλάνθρωπος οὗτος ἰατρὸς ἀποφαίνεται ὅτι ἡ τύχη τῶν ἑρπετῶν τούτων εἶνε βεβαίως ἀξία πάσης μερίμνης, ἀλλὰ διατείνεται λίαν δικαίως ὅτι τῆς αὐτῆς τοὐλάχιστον μερίμνης ἄξια εἶνε καὶ τὰ νεογνά. Πολλὰ ἴσως ἀπαιτεῖ, διότι τὸ «Μέγαρον τῶν Ὄφεων», ὡς τὸ περιγράφει ὁ συντάκτης τῆς *Νεαρᾶς μητρός*, εἶνε κατοικία πολυτελεστάτη, ἣν μετὰ ζηλοτύπου βλέμματος θὰ ἔβλεπον πολλαὶ μητέρες, εὐχόμεναι ἵνα κατῴκουν ἐν αὐτῷ τὰ φίλτατά των. Τὸ μέγαρον τοῦτο ἔχει ἄφθονον καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸ φῶς καὶ θερμοκρασίαν εὐκρατεστάτην, ὑπάρχει δὲ καὶ βλάστησις τροπικῶν φυτῶν, ἵνα βλέποντες αὐτὴν οἱ κροκόδειλοι διασκεδάζωσι τὴν καταλαμβάνουσαν αὐτοὺς νοσταλγίαν, ὁσάκις ἐνθυμῶνται τὰς γενεθλίους ὄχθας. Καὶ οὐ μόνον τὰ πάντα ἐν τῷ μεγάρῳ τῶν ὄφεων εἶνε ἀνετώτατα, ἀλλὰ καὶ κομψότατα καὶ πολυτελέστατα.

Πολλὰ φεῦ! ἔτη θὰ παρέλθωσι πρὶν ἢ ἴδωμεν τὰ δύσμοιρα παιδία ἀπολαμβάνοντα τὴν αὐτὴν προστασίαν καὶ περιποίησιν, ἥτις παρέχεται ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις εἴς τινας τάξεις ζῴων.

Καὶ δὲν πταίει μόνη ἡ κυβέρνησις, πταίει καὶ τὸ κοινόν, ἄτ' ἐλάχιστα μεριμνῶν περὶ τοῦ ζητήματος τῶν νεογνῶν. Διότι, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τῆς ὑψηλῆς λεγομένης περιωπῆς καθ' ἑκάστην ἀφανιζόμενοι χάριν τῶν ἵππων, οὐδένα ὅμως εἴδομεν μέχρι τοῦ νῦν ἀφανιζόμενον χάριν τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν μικρῶν παιδίων!

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

[Βοήθεια τοῖς πνιγομένοις]

Κακίστη εἶνε ἡ παρὰ τῷ λαῷ συνήθεια τοῦ κρεμᾶν ἀπὸ τῶν ποδῶν τοὺς ἐν τῷ ὕδατι πνιγέντας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ δῆθεν νὰ ἐμέσωσι τὸ καταποθὲν ὕδωρ, ὅπερ θεωροῦσιν αἰτίαν τοῦ θανάτου. Οὐχὶ τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τῆς εἰσόδου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονας εἶνε αἰτία τοῦ θανάτου. Ἑπομένως πρωτίστη φροντὶς ἔστω ἡ ὅσον τάχος εἰσαγωγὴ ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονας καὶ ἡ ἐπάνοδος τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῶν σφυγμῶν διὰ παντὸς μέσου.

Θέτομεν λοιπὸν τὸν πνιγέντα ὁριζοντείως εἰς τὸ ὕπαιθρον ἢ εἰς δωμάτιον μὲ θύρας καὶ παράθυρα ἀνοικτά, ἂν ἦνε ἐνδεδυμένος, χαλαροῦμεν τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ· ἐρεθίζομεν τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος, θώρακα, κοιλίαν, ἄκρα, τρίβοντες αὐτὰ ἰσχυρῶς διὰ μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ ὄξους ἢ ὕδατος τῆς Κολωνίας κτλ. Μεγίστην βοήθειαν παρέχει ἡ τεχνητὴ ἀναπνοή, ἥτις γίνεται οὕτω· τὴν παλάμην τῆς χειρὸς θέτομεν ὑπὸ τὸ προκάρδιον, κατὰ τὴν στομαχικὴν χώραν, καὶ πιέζομεν ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀμέσως απομακρύνομεν τὴν χεῖρα, ἵνα εὐρυνθῇ ὁ θώραξ καὶ ἀπορροφήσῃ οὕτω ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, ὅστις εἰσδύει εἰς τὸν πνεύμονα· ἡ πρᾶξις αὕτη ἐπαναλαμβάνεται συχνάκις, δεκάκις καὶ πλέον κατὰ πᾶν ἑξηκοστὸν τῆς ὥρας. Τελειότερον γίνεται ἡ τεχνητὴ ἀναπνοή, ἂν μετὰ πᾶσαν πίεσιν τῆς χειρὸς κατὰ τὸ προκάρδιον ἐμφυσᾶται διὰ τοῦ στόματος ἀὴρ εἰς τὸ στόμα τοῦ νεκροφανοῦς. Ὁ ἠλεκτρισμὸς εἶνε ὡσαύτως μέσον λυσιτελέστατον, οὗτινος ὅμως ἡ χρῆσις ἀνήκει εἰς μόνον ἐπιστήτονα ἰατρόν, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ὁποίου δέον νὰ προστρέξωμεν πρωτίστως.

?

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 16

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 182. — 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις . . . . φρ. 10 —
» ταῖς ἐπαρχίαις . . . . » 12 —
» τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . » 20 —

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀγγέλλεται ὅτι ὁ γνωστὸς ἐπὶ φιλοπατρίᾳ κ. Ἰδομενεὺς Βιτσώρης συνέταξε καὶ κατέθηκεν ἐπισήμως τὴν διαθήκην αὐτοῦ, δι' ἧς ἐγκαθίστησι γενικὸν κληρονόμον τῆς μεγάλης περιουσίας του, ὑπερβαινούσης τὰς 500,000 φράγκων, τὸν Σύλλογον πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, κληροδοτῶν ἅμα διάφορα ποσὰ εἰς φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

Ὑπὲρ τοῦ συλλόγου «Σωκράτους» διάφοροι προσήνεγκον τὸ ποσὸν δραχμῶν 900.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2152. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Θ', 22 Ἰουνίου 1880. Ἀριθ. 234 (182). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀνδρέου Μεταξᾶ. — Ἄνευ οἰκογενείας (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ). — Ἓν κοινωνικὸν ζήτημα. — Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἐπίτιμος πολίτης. — Ἐπιφανεῖς ἀφηρημένοι. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Ξένειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2153. Λόγος ἐναρκτήριος τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Σύρῳ Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων, ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου μέλους τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς καὶ λογοδοσία ὑπὸ Νικολάου Παπαδάμ τοῦ ταμίου αὐτῆς. Ἐν Ἑρμουπόλει, τύποις «Προόδου», 1880, σ. 15.

2154. Βίοι παράλληλοι Πλουτάρχου. Οἱ ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκόμενοι. Τεῦχος πρῶτον. Ἄγις-Κλεομένης. Μετὰ σχολίων ὑπὸ Μ. Γκιόλμα, καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον «Ὁ Παλαμήδης», 1880, 8ον, σ. ς' καὶ 107 δρ. 2. 50.

2155. **Beiträge** zur Kenntniss des Vaterlandes und der geographischen Verbreitung der R o s s k a s t a n i e, des Nussbaums und der Buche. Von Th. von Heldreich. Berlin 1879. σελ. 18, 8ον. [Τὴν σημασίαν καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Χελδράϊχ ἐν τῇ ἀνωτέρω διατριβῇ πραγματευομένου ζητήματος «Π ε ρ ὶ τ ῆ ς π α τ ρ ί δ ο ς κ α ὶ τ ῆ ς γ ε ω γ ρ α φ ι κ ῆ ς δ ι α δ ό σ ε ω ς τ ῶ ν δ έ ν δ ρ ω ν ἱ π π ο κ α σ τ α ν έ α ς, κ α ρ ύ α ς κ α ὶ ὀ ξ ύ η ς» ὀλίγιστοι μόνον τῶν παρ' ἡμῖν δύνανται νὰ κατανοήσωσι. Καὶ ἡ διατριβὴ δὲ ἀποτείνεται κυρίως εἰς ἐθνολογικὸν καὶ βοτανικὸν κύκλον.

Ὁ θετικὸς ὁρισμὸς τῆς χώρας, ἀφ' ἧς φυτόν τι ἐξεπορεύθη καὶ διεδόθη ἀλλαχοῦ εἴτε διὰ τοῦ ἀνθρώπου εἴτε δι' ἄλλων μέσων εἶνε ζήτημα τοσούτῳ πολύπλοκον καὶ δυσεξέλεγκτον, ὥστε θεωρεῖται ὡς ἓν τῶν δυσχερεστάτων, διότι καὶ πολλοὶ ἠσχολήθησαν οὐχὶ λίαν ἐπιτυχῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἡ συμβολὴ λοιπὸν αὕτη τοῦ κ. Χελδράϊχ φαίνεται ἡμῖν ἀνεκτίμητος, καθόσον πιθανώτατα ὁρίζει τὴν πατρίδα τριῶν φυτῶν καθαρῶς ἑλληνικῶν. Ἀδρομερεστάτην περίληψιν τοῦ περιεχομένου τοῦ φυλλαδίου καταχωρίζομεν ὧδε:

Ὁ γερμανὸς Hehn γράψας ἱστορίαν τῶν θεραπευομένων ζώων καὶ φυτῶν κατὰ τὴν μετάβασιν αὐτῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, Ῥώμην καὶ λοιπὴν Εὐρώπην, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἱπποκαστανέας ἀναφέρει ὅτι αὕτη διεδόθη ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς τὴν Εὐρώπην. Τοῦτο δὲ λέγουσι καὶ ὅσοι τῶν νεωτέρων βοτανικῶν ἔγραψαν περὶ ἱπποκαστανέας, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς τελείας ἱστορικῆς ἐπιθεωρήσεως, ἥτις προτάσσεται ἐν ἀρχῇ τοῦ φυλλαδίου. Ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη, καθ' ἣν πατρὶς τῆς ἱπποκαστανέας ἦτο ἡ βορεία Ἀσία, τὸ Τιβὲτ καὶ τὰ Ἱμαλάϊα, ἦτο ἁπλῆ ὑπόθεσις μὴ στηριζομένη ἐπ' οὐδεμιᾶς ἱστορικῆς πηγῆς, πρὸς δὲ τούτοις ἠγνοεῖτο ὑπὸ τῶν πλείστων βοτανικῶν καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ χώρα, ἐν ᾗ ἡ ἱπποκαστανέα ἐφύετο αὐτοφυής.

Νεωστὶ (1875) ὁ Tschiatscheff ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδον εἶπεν αὐτῷ ὁ κ. Ὀρφανίδης ὅτι ἡ ἱπποκαστανέα ἀπαντᾷ αὐτοφυὴς ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἀλλ' ὁ κ. Ὀρφανίδης δὲν ἐδημοσίευσέ τι ἀκριβέστερον, αἱ δὲ πληροφορίαι του ἐστηρίζοντο ἐπὶ τρίτων. Διὸ τὸν κ. Χελδράϊχ ἀπέκειτο κατὰ τὴν περιοδείαν αὐτοῦ κατὰ τὴν βόρειον Ἑλλάδα περιοδείαν νὰ εὕρῃ τὴν πατρίδα ἢ τοὐλάχιστον τὴν χώραν, ἀφ' ἧς ἐξεπορεύθη ἡ ἱπποκαστανέα. Καὶ δὴ οὐ μόνον εἶδε τὸ δένδρον κατὰ πρῶτον φυόμενον ἐπὶ τῶν πετρωδῶν κλιτύων τῆς φάραγγος τοῦ Χελιδονίου ὄρους ἐν Εὐρυτανίᾳ, ἄνω τοῦ Μακροχωρίου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς φάραγγας τοῦ ὄρους Καλιακοῦδα, εἰς τὰς φάραγγας καὶ τὴν κοιλάδα Στένωμα τοῦ Τυμφρηστοῦ, ἐπὶ τοῦ ὄρους Κόκκου καὶ ἐπὶ τῆς Οἴτης, φυόμενον εἰς ὕψος 3000-4000 ποδῶν. Συμπεραίνει δὲ ὁ κ. Χελδράϊχ ὅτι τὸ δένδρον φύεται αὐτοφυὲς (ἄγριον) ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων, τὸ μὲν διότι οὐδεμία παράδοσις διετηρήθη παρὰ τοῖς κατοίκοις ὅτι μετεφυτεύθη ποτὲ ἐκ τῆς Ἀσίας ὑπὸ τῶν Τούρκων, τὸ δέ, ὅπερ καὶ σπουδαιότερον, διότι φύεται κατὰ μέγα πλῆθος καὶ ἐπὶ χωρῶν μεμακρυσμένων καὶ ἀκατοικήτων, χωρῶν, ἐφ' ὧν σπανίως θὰ ἐπάτησεν ὁ τουρκικὸς πούς. Γνωστὸν δὲ ὅτι τὰς φυτείας οἱ Τοῦρκοι ἱδρύουσιν ἐγγύτατα τῶν πόλεων, ἢ ἐντὸς αὐτῶν, ἢ ἐντὸς ὀχυρῶν χώρων, ἀφ' ὧν σπανίως οἱ Τοῦρκοι ἐν Ἑλλάδι ἀπεμακρύνοντο.

Τέλος οἱ κάτοικοι βεβαιοῦσιν ὅτι καὶ ἀλλαχοῦ τῆς μεγάλης ὀρεινῆς σειρᾶς τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Βελουχίου φύεται ἡ ἱπποκαστανέα. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ Hawkin φύεται καὶ ἐπὶ τοῦ Πίνδου καὶ τοῦ Πηλίου, τὰ ὄρη δὲ ταῦτα δὲν κεῖνται πολὺ μακρὰν τῆς Οἴτης, ὡς κυρίας καὶ ἀρχεγόνους χώρας τῆς ἱπποκαστανέας ἐν Εὐρώπῃ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν Θεσσαλίαν μετὰ τῆς Φθιώτιδος, τὴν Εὐρυτανίαν καὶ Ἤπειρον. Εἶνε δὲ πολὺ πιθανώτερον ἐντεῦθεν ἢ ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης νὰ μετέφερον αὐτὴν οἱ Βυζαντινοὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην.

Ἐν τέλει ὁ κ. Χελδράϊχ πραγματεύεται ἐν συντομίᾳ καὶ τὸ περὶ τῆς πατρίδος τῆς καρύας καὶ τῆς ὀξύης (κοινῶς ὀξυᾶς) ζήτημα. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν πρώτην παραδέχεται μὲν τὴν γνώμην τῶν πλείστων βοτανικῶν, ὅτι ἡ καρυὰ μετηνέχθη ἐκ τῆς Ἀσίας, ἀλλ' ὑποθέτει ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἐν χρόνοις προϊστορικοῖς, καὶ ὅτι ἡ καρυὰ ἔκτοτε τοσοῦτο μετουσιώθη πρὸς τὴν χώραν καὶ ἐξηγριώθη, ὥστε ἔλαβε τὸν χαρακτῆρα τοῦ αὐτοφυοῦς καὶ αὐτοχθόνου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, διὸ καὶ ὁ Θεόφραστος ἀναφέρει ἀγρίαν καὶ ἥμερον καρυάν.

Περὶ δὲ τῆς ὀξύης ἦτο γνωστὸν μέχρι τοῦδε ὅτι μεσημβρινὸν ὅριον τῆς βλαστήσεως αὐτῆς ἦτο ἡ Μακεδονία, ὁ Ὄλυμπος, τὸ Πήλιον καὶ ὁ Πίνδος ἐν τῇ ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ. Ὁ Fraas μάλιστα εἶπε ῥητῶς ὅτι δὲν φύεται νοτίως τῷ Πίνδῳ. Ἐν τούτοις ὁ κ. Χελδράϊχ ὁδηγηθεὶς ἐκ διηγήσεων, μετέβη καὶ εὗρεν ἀφθόνους ὀξύας, ἀποτελούσας ἐκτεταμένα δάση εἰς τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ Εὐήνου καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους Ὀξυαῖς (δυτικοῦ κλάδου τῆς Οἴτης). Κατὰ τὰς πληροφορίας δέ, ἃς συνέλεξε παρὰ τῶν νομάδων ποιμένων, ὑπάρχουσιν ὀξύαι καὶ βορειότερον τοῦ Τυμφρηστοῦ, εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀγράφων, καὶ ἐν Ἠπείρῳ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἀσπροποτάμου. Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.]

2156. **Theodor von Heldreich: Muslnitza.** Eine Idylle vom Korax. Mit topographischen und philologisch-dendrologischen Bemerkungen (Separatabzug aus M. Deffner's Archiv für mittel- und Neugriech. Philologie Bd. I. S. 89-103) Athen. Buchdruckerei von André Coromilas, 1880, 15.

Ἐν Παρισίοις συνέστη ἐπιτροπὴ ἐκ διαφόρων φιλελλήνων καὶ ἑτέρων λογίων Γάλλων, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Κ.

Digitized by Google

Em. Egger πρὸς κατασκευὴν δι' ἐράνου τῆς προτομῆς τοῦ ἀποθανόντος διασήμου ἑλληνιστοῦ J. J. Courtaud-Diverneresse, συγγραφέως πολλῶν συγγραμμάτων, ἰδίᾳ δὲ μεγάλου καὶ ἀρίςου Γαλλοελληνικοῦ λεξικοῦ, ὅπερ καὶ ἐν Ἑλλάδι κατέςησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ γνωςότατον. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς πατρίδος του Φελλετὲν (διαμέρ. τῆς Creuse) παμψηφεὶ ἀπεδέχθη τὸν προσδιορισμὸν δημοσίας θέσεως πρὸς ἵδρυσιν τοῦ μνημείου. Πᾶσα προσφορὰ ἀπευθύνεται τῷ M. Delabrousse, trésorier, 39, rue Descartes à Paris. Τοῦ διασήμου γάλλου ἑλληνιστοῦ προσεχῶς θὰ δημοσιευθῇ βιογραφία ἐν τῇ Ἑ σ τ ί ᾳ.

— Ἐν τῇ ἐφετεινῇ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων ἔλαβε τὸ μετάλλιον τῆς τιμῆς εἰς τὸ τμῆμα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὁ νεαρὸς ἀρχιτέκτων κ. E. Loviot διὰ τὸ ὑποβληθὲν ὑπ' αὐτοῦ σχέδιον ἀνακαινίσεως τοῦ Παρθενῶνος. Ὁ κ. Loviot διέτριψε καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1878 ἐν Ἀθήναις, ποιήσας μακρὰς μελέτας περὶ Παρθενῶνος.

— Ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιγραφῶν ὁ περὶ τὴν βυζαντινὴν νομισματολογίαν ἐντριβέστατος Κ. Σχλουμβέργερ ἀνέγνω ἐσχάτως διατριβὴν περὶ δύο Νορμανδῶν ὁπλαρχηγῶν, de Hervè καὶ de Roussel de Bailleul οἵτινες, ὡς προϊστάμενοι τῶν ταγμάτων τῆς ἐν Βυζαντίῳ αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, διεδραμάτισαν ἔξοχον πρόσωπον ἐν τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος, ἤραντο δὲ μέγα κλέος μαχόμενοι κατὰ τῶν Σαρακηνῶν. Ἕτερος Γάλλος λόγιος, ὁ Κ. Digard, παρασκευάζει τὴν ἔκδοσιν τῶν «Ἀποδημιῶν τοῦ ἐκ Κερκύρας Νικάνδρου, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὸν 16 αἰῶνα, περιηγήθη δὲ τὴν Ἑσπερίαν ὡς διπλωματικὸς ἀκόλουθος τοῦ κόμητος Ῥαβενσταΐν, πρεσβευτοῦ τοῦ Καρόλου Ε'. Περὶ τοῦ Νικάνδρου πολλὰ ἔγραψε καὶ ὁ ἀοίδιμος Μουστοξύδης.

— Μεταξὺ τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τοῦ ἐν Μοντπελιὲ πανεπιστημίου συγκαταλέγονται καὶ δύο κυρίαι, μία Ῥωσσὶς καὶ μία Ῥωμούνα. Ἐν τῷ αὐτῷ πανεπιςημίῳ σπουδάζει φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας δεκαοκταέτις Ῥωσσίς. Ἐσχάτως δὲ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου ὑπέστησαν μετ' ἐπιτυχίας τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις αὐτῶν εἰκοσιεννέα κυρίαι.

— Ὁ περιώνυμος ἐν Βερολίνῳ καθηγητὴς τῆς γεωγραφίας καὶ χαρτογράφος Κίεπερτ παρεσκεύασεν ἐντὸς δύο ἡμερῶν, κατ' αἴτησιν τοῦ πρίγκηπος Χοενλόε, γεωγραφικὸν πίνακα Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου, ἐν ᾧ σημειοῦνται τὰ μέχρι τοῦδε προταθέντα διάφορα ὁροθετικὰ διαγράμματα. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χάρτου τούτου ὥρισεν ἡ συνδιάσκεψις τὴν γενικὴν ὁροθετικὴν γραμμήν.

— Ἐν Βερολίνῳ ἀπεβίωσε πρὸ ἡμερῶν ὁ ἀρχιτέκτων καὶ καθηγητὴς Στρὰκ, ὁ ἀνακαλύψας τὸ Διονυσιακὸν θέατρον.

— Ἀπὸ τῆς 1 Ἰουνίου ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Ι. Μ. Ῥέσσου περιοδικὸν φιλολογικοεπιςημονικὸν» ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀ μ ε ρ ό λ η π τ ο ς. Ἐκδίδοται κατὰ μῆνα ἐξ ὀκτὼ σελίδων. Ἡ ὕλη τοῦ πρώτου φυλλαδίου εἶνε καθαρῶς νομική.

— Ὁ ἐν Ζακύνθῳ δικηγόρος κ. Δ. Σωμερίτης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν μελέτης αὐτοῦ «Ἐπὶ τῶν μεταρρυθμιστέων διατάξεων τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

— Ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Ε. Στεφάνου ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ» Ἐκδίδεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος εἰς μέγα σχῆμα καὶ περιέχει ποικίλην πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν ὕλην.

— Ἐξεδόθησαν ἐσχάτως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αἱ ἑξῆς νέαι ἐφημερίδες: Οἱ Ἐ λ ε ύ θ ε ρ ο ι (ἐν Ζακύνθῳ), ὁ Ἀ λ φ ε ι ὸ ς (ἐν Πύργῳ) καὶ ἡ Ν α ν ὰ (ἐν Σύρῳ) καὶ ἡ Ἀ ξ ί ν η (ἐν Πάτραις). Ἡ τελευταία ἔχει θρησκευτικὸν χαρακτῆρα.

— Magazin für die Literatur des Auslandes
(Ἀποθήκη τῆς ἀλλοδαπῆς φιλολογίας).

Τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διδάκτορος κ. Eduard Engel ἐν Βερολίνῳ περιοδικὸν τοῦτο εἶνε σπουδαιότατον καθ' ἑαυτὸ καὶ ἰδίως καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι, συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἱδρύσεώς του, πραγματεύεται συνεχῶς καὶ περὶ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας ἑλληνικῆς φιλολογίας, καὶ ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν συντακτῶν του τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν Γερμανῶν φιλολόγων. Ἐκδίδεται δὲ καθ' ἑβδομάδα εἰς φυλλάδια ἐκ 16 σελίδων εἰς 4ον καὶ τιμᾶται 4 μάρκας κατὰ τριμηνίαν.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.
Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[19 Ἰουνίου (Πέμπτη) 1880.]

Ὑπὸ τῆς ἐν Βερολίνῳ συνδιασκέψεως τῶν Δυνάμεων ἡ γραμμὴ τῶν νέων ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων ἐκανονίσθη ὁμοθύμως κατὰ τὴν ἀγγλογαλλικὴν πρότασιν ὡς ἕπεται: Ἡ γραμμὴ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς τοῦ δεξιοῦ βραχίονος τοῦ Καλαμᾶ, ἀνέρχεται τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ τούτου μέχρι Προγδονίας, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τοῦ Ζαγορίου· παρακολουθοῦσα δὲ τὴν γραμμὴν τῆς διανομῆς τῶν ὑδάτων ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου καὶ εἶτα ἐπὶ τοῦ Μιτσκελίου κάμπτει ἐκεῖθεν πρὸς τὸ Παλαιοβοῦνι, οὗτινος παρακολουθεῖ τὴν κορυφὴν, ἕως τοῦ ὄρους Ζυγοῦ. Ἀπὸ τοῦ ὄρους τούτου διὰ τῆς κορυφῆς τῶν Χασίων, τῶν Καμβουνίων, τοῦ ὄρους Τσάπκα, τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ἁγίου Ἡλία, (Ὀλύμπου) ἐξικνεῖται εἰς τὸ Αἰγαῖον βορειότερον τοῦ Πλαταμῶνος. Οὕτως ἐντὸς τῆς καθοριζομένης τῇ Ἑλλάδι χώρας περιλαμβάνονται Ἰωάννινα, Μέτσοβον, μέρος τῶν χωρίων τοῦ Ζαγορίου καὶ Πρέβεζα ἐν Ἠπείρῳ, ἐν δὲ Θεσσαλίᾳ, Λάρισσα, Τρίκκαλα, Τύρναβον καὶ Βῶλος. Ἡ συνδιάσκεψις μετὰ τὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς γραμμῆς ἐπελήφθη ἄλλων ζητημάτων, σχετιζομένων πρὸς τὴν προσάρτησιν τῆς νέας χώρας εἰς τὸ ἑλληνικὸν κράτος. — Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἡμῶν κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις διατριβὴν αὐτοῦ παρεκάλεσε τὸν ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν τῆς Γαλλίας κ. Φὰρ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετάβασιν ἀνωτέρων τινῶν ἀξιωματικῶν πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ ἡμῶν. Ὁ κ. Φὰρ ἀδείᾳ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας κ. Γρεβὺ ὑπέδειξεν ἤδη τοὺς ἀξιωματικοὺς τοὺς μέλλοντας νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. — Ἐντολῇ τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης τελεῖται δὶς τῆς ἑβδομάδος, Κυριακὴν καὶ Πέμπτην, λειτουργία ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. — Συνιστῶνται δύο νέα τάγματα πεζικοῦ ἀπὸ στρατιώτας καὶ ὑπαξιωματικοὺς ἀνήκοντας εἰς τοὺς ὑπεραρίθμους. — Ἀνεσυστήθη ἡ καταργηθεῖσα σχολὴ τῶν ναυκλάστρων, διετάχθη δὲ καὶ ἡ παρασκευὴ τῶν ναυκλαστροφόρων ἀκάτων. — Ὁ εἰς Κωνσταντινούπολιν διευθυνόμενος πρέσβυς τῆς Ἰταλίας κόμης Κόρτης κατὰ τὴν εἰς Πειραιᾶ προσέγγισιν αὐτοῦ ἀνῆλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπεσκέψατο τὸν κ. πρωθυπουργὸν, μεθ' ὃ κατελθὼν ἀμέσως εἰς Πειραιᾶ, ἐξηκολούθησε τὸ εἰς Κωνσταντινούπολιν ταξείδιόν του. — Ἐκ Γαλλίας ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα φράγκα 1,800,000 εἰς κερμάτια ἀνταλλαγέντα διὰ χρυσοῦ κατὰ τὴν περὶ τούτου ῥήτραν τῆς νομισματικῆς συμβάσεως. — Βεβαιοῦται ὅτι ἡ ἀποξήρανσις τῆς Κωπαΐδος παρεχωρήθη εἰς ἑταιρίαν γαλλικὴν καὶ ἑλληνικὴν ἀντιπροσωπευομένην ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Βούρου. — Ἡ βιβλιοθήκη τῆς βουλῆς ἔλαβε κατ' αὐτὰς νέας δωρεάς: τὸ προεδρεῖον τοῦ ἰταλικοῦ Κοινοβουλίου ἀπέστειλε τὴν συνέχειαν τῶν πρακτικῶν αὐτοῦ εἰς τόμους 25. Ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνησις ἐπίσης ἀπέστειλε τὴν συνέχειαν τῶν ἐπισήμων δημοσιευμάτων αὐτῆς εἰς 4 κιβώτια. — Ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ Νικόλαος Λύσιππος, ἀξιωματικὸς εὐπαίδευτος τοῦ μηχανικοῦ. — Δύο κρούσματα διφθερίτιδος ἐσημειώθησαν ἐν Ἀθήναις. — Ὑπηρέτριά τις ἐδηλητηριάσθη ἕνεκα λόγων ἐρωτικῶν. — Ἀπενεμήθη τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνταποκριτὴν τῶν «Ἡμερησίων Νέων». — Ἄφθονος εἶνε ἡ συγκομιδὴ τῶν σιτηρῶν εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, διὰ τοῦτο αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου ἐξέπεσαν. Καὶ ἡ τῶν οἴνων δὲ συγκομιδὴ προμηνύεται ἱκανῶς καλή. — Εἰς τὰς ἀμπέλους ἐν Θήρᾳ ἀνεφάνη πληθὺς καμπῶν ἐπιφερουσῶν πολλὰς ζημίας εἰς τὰ κλήματα. — Δυνάμει τοῦ τελευταίου περὶ παιγνιοχάρτων νόμου, ἡ ἀστυνομία ἐνήργησε κατάσχεσιν παιγνιοχάρτων ἐν Πειραιεῖ. — Ὁ κ. Α. Δαμασκηνὸς ἐζήτησε τὴν παραχώρησιν τῆς ἀποξηράνσεως τῶν ἐν Φαλήρῳ ἑλῶν. — Ἐν τῷ Κακουργιοδικείῳ Σύρου ἐξεδικάσθη ἐσχάτως σπουδαιοτάτη δίκη. Τέσσαρα ἄτομα κατηγοροῦντο ὅτι ἀπὸ κοινοῦ συνεννοηθέντα προσεκάλεσαν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν τὸν δημόσιον εἰσπράκτορα Λαυρίου καὶ ἐδολοφόνησαν αὐτὸν ὅπως τῷ ἀφαιρέσωσιν ὅσα ἐκράτει χρήματα. Οἱ ἔνορκοι πεισθέντες περὶ τῆς πλήρους ἐνοχῆς τῶν κατηγορουμένων κατεδίκασαν τρεῖς μὲν ἐξ αὐτῶν εἰς θάνατον, τὸν δὲ τέταρτον εἰς ἑξάμηνον φυλάκισιν. — Ἡ κυβέρνησις πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας ἀπεφάσισεν, ἵνα ὁ διπυρίτης ἄρτος, τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὑλικὸν παραγόμενον ἐν τῷ τόπῳ καὶ χρήσιμον τῷ στρατῷ προτιμηθῶσι τῶν ξένων.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

19 Ἰουνίου 1880 — 19 Ἰουνίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσότ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτώβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 295
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 306
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 436
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 291
6 » δραχ. (μετ᾽ ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 110
10 » φράγ. . . .		29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 217 1/2
60 [illegible]	[illegible]	120,000	[illegible]	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 441

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγματ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	121.—	1,000	3,535
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	419,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	181
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . .	φρ. 15,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 123
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 0.80	φρ. 100	,, 70
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	15.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 [illegible]	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	42,274	20 Ἀπριλίου	16.66	200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	4.50	140	,, 100 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.50—60

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.65
Λίρα Στερλίνα	,,	28.30
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.60
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

*Ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
[illegible] 59,800—100,000 ,, 9 [illegible]
Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 3

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (18 Ἰουνίου) Ἐμ. 28.30-60.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (17 ») ,, 28.55-65.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (18 Ἰουνίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	86
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	270
,, ,, 8 0]0.	,,	261
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου . .	,,	87
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/4 - 110 17/40
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 85 - 22.92 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 38/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 24 Ἰουνίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.25
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.30
Εἰκοσάφραγκον ,, 9 33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 25 Ἰουνίου

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 117.25
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.25.
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Ἰουνίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.26 1/2 - 25.31 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. [illegible] τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 125 - 127. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Ε. Σ. Σ. Μουνυχίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Δ. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Πασῶν ὡραιοτέραν θεωροῦμεν τὴν πέρυσι ἐκδοθεῖσαν Κωνσταντινούπολιν τοῦ d'Amicci. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ὅπερ ἔσχε πολλὰς ἐκδόσεις ἐν Ἰταλίᾳ καὶ μετεφράσθη εἰς πλείστας ξένας γλώσσας, μετηνέχθη ἐσχάτως εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ διακεκριμένου λογίου, καὶ προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἐν τῇ Ἑστίᾳ. Ἐκ τῆς γλαφυρᾶς ταύτης μεταφράσεως ἀποσπῶμεν τὴν ἑπομένην χαρίεσσαν περιγραφήν· «Καὶ τώρα περίγραψε, ἄθλιε! βεβήλωσε μὲ τὰς λέξεις σου τὸ ἐξαίσιον θέαμα ἐκεῖνο! Τίς τολμᾷ νὰ περιγράψῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν; Σατωβριάνδε, Λαμαρτῖνε, Γωτιέρε, τί ἐψελλίσατε; Πῶς νὰ συγκρατήσῃ τις τὰς λεπτομερείας τῆς θαυμασίας ταύτης εἰκόνος; Τὸ βλέμμα προσηλοῦται στιγμάς τινας ἐπὶ τῶν ἐγγὺς παραλίων, ἐπὶ τουρκικοῦ τινος οἰκίσκου, ἢ ἐπὶ χρυσίζοντος μιναρέ· ἀλλ᾽ αἴφνης ἐκσφενδονᾶται εἰς τὸ φωτεινὸν ἐκεῖνο βάθος, καὶ περιφέρεται τυχαίως εἰς τὰς δύο ἐπ᾽ ἀθέατον προεκτεινομένας καὶ οἱονεὶ φαντασιώδεις ἐκείνας πόλεις, μόλις παρακολουθούμενον ὑπὸ τῆς ἐκπεπληγμένης διανοίας. Εἶνε δὲ διακεχυμένη ἐπὶ πάσης ταύτης τῆς καλλονῆς μεγαλεῖόν τι ἀπείρως γαλήνιον, ἀνέκφραστός τις νεανικότης καὶ ἐρωτικότης, διεγείρουσα μυρίας ἀναμνήσεις διηγημάτων μαγικῶν καὶ ἐαρινῶν ὀνείρων· ἐναέριός τις καὶ μυστηριώδης μεγαλειότης, ἀναρπάζουσα τὴν φαντασίαν καὶ ἀποπλανῶσα ἐκτὸς τῆς χώρας τοῦ ἀληθοῦς. Ὁ δ᾽ οὐρανὸς ἐξατμιζόμενος εἰς λεπτοτάτας κυανογαλακτώδεις καὶ ἀργυροειδεῖς βαφὰς περιβάλλει τὰ πάντα δι᾽ εὐκρινείας θαυμαστῆς. Ἡ θάλασσα σαπφειρίνη, κατάστικτος δ᾽ ἐκ πορφυρῶν σημαντήρων, ἀντανακλᾷ διακυμαίνουσα τρομωδῶς τὰ λευκὰ σχήματα τῶν μιναρέδων· οἱ θόλοι μαρμαίρουσιν· ὅλη δ᾽ ἐκείνη ἡ ἀπέραντος βλάστησις συνταράττεται βρέμουσα πρὸς τὴν αὔραν τῆς ἑσπέρας· σύννεφα περιστερῶν πτερυγίζουσιν ἢ περιίπτανται κύκλῳ τῶν τζαμίων· χιλιάδες δὲ καϊκίων πεποικιλμένων καὶ ἐπιχρύσων πλέουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων; ἡ δ᾽ αὔρα τοῦ Εὐξείνου μεταφέρει τὰ ἀρώματα δεκακισχιλίων κήπων· καὶ ὅταν μεθυσμένος ἐκ τοῦ παραδείσου τούτου, καὶ ἐπιλήσμων παντὸς ἄλλου πράγματος, στραφῇς πρὸς τὰ ὀπίσω, βλέπεις μὲ νέον αἴσθημα θαυμασμοῦ τὸ παράλιον τῆς Ἀσίας, ὅπερ εἶνε ἡ κατακλεὶς τοῦ πανοράματος, μὲ τὴν πομπώδη καλλονὴν τοῦ Σκουτάρεως καὶ μὲ τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας· τὴν Προποντίδα, κατάσπαρτον μὲ νήσους καὶ κατάλευκον ἀπὸ τὰ ἱστία, καὶ τὸν Βόσπορον σκεπασμένον ἀπὸ πλοῖα, καὶ ἕρποντα ἑλικοειδῶς μεταξὺ δύο σειρῶν ἀτελευτήτων κιοσκίων, παλατίων καὶ ἐξοχικῶν οἰκιῶν, ἀφανιζόμενον ἐκ τῆς θέας σου, ὅπως ἀπολήξῃ μυστηριωδῶς εἰς τὸ μέσον τῶν χαριεστέρων λόφων τῆς Ἀνατολῆς. Ἄ, ναί! Τοῦτο εἶνε τὸ ὡραιότερον θέαμα τῆς γῆς· ὅστις ἀρνεῖται τοῦτο, εἶνε ἀχάριστος πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὑβρίζει τὴν κτίσιν· ἀνώτερον τούτου κάλλος ἤθελεν ὑπερβαίνῃ τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου!» — κ. Α. Κ. Λευκάδα. Παρακαλεῖσθε νὰ ἐπιφορτίσητέ τινα νὰ παραλάβῃ αὐτὰ ἐκ τοῦ γραφείου μας.—κκ. Ν. Δ. δ. φ. Κέρκυραν, Θ. Κ. Νικολάεφ, Α. Β. Πειραιᾶ, Ὑπ. Ἐθν. Τραπέζης. Κόρινθον. Ἐλήφθησαν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 8 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Ἐκ πολλῶν ἀριθμῶν (ὁσωνδήποτε) κατ' ἀριθμητικὴν τάξιν τεθειμένων κυκλικῶς καὶ ἀπὸ τῆς μονάδος ἀρχομένων, νὰ εὕρῃ τις ἀριθμὸν παρ' ἄλλου διανοηθέντα.

Ἔστωσαν οἱ ἀριθμοὶ 1 μέχρι 12, οὓς θέτομεν ὡς κατωτέρω:

1
12 2
11 3
10 4
9 5
8 6
7

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν διανοεῖται ὁ Α ἕνα, τὸν 5 λ. χ. Λέγομεν τῷ Α νὰ μᾶς ὑποδείξῃ ἕνα ἄλλον ἀριθμόν. Μᾶς ὑποδεικνύει λ. χ. τὸν 9. Εἰς τὸν ὑποδειχθέντα ἀριθμὸν (9) προσθέτομεν τὸν μέγιστον τῶν ἐν τῷ κύκλῳ ἀριθμῶν, τὸν 12, καὶ ἔχομεν 9+12=21. Λέγομεν τῷ Α ν' ἀρχίσῃ ν' ἀριθμῇ ἀπὸ τοῦ ὑποδειχθέντος ἀριθμοῦ (9) ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν τοῦ κύκλου, ἀντιστρόφως ὅμως τῆς τάξεως αὐτῶν, καὶ μετρῶν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ, ὃν διενοήθη (5), συμπεριλαμβανομένου, μέχρι τοῦ παρ' ἡμῶν εὑρεθέντος ἀθροίσματος, ἤτοι μέχρις 21. Ὁ ἀριθμὸς εἰς ὃν θὰ σταματήσῃ ὁ Α (5) ἔσται ὁ ὑπ' αὐτοῦ διανοηθείς. Τῷ ὄντι. Ἀρχίζων ἀπὸ τοῦ 9 καὶ προχωρῶν ἀντιστρόφως (πρὸς τὸ 8, 7, 6 κλπ.) λέγει: 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21. Ὁ ἀντίστοιχος ἀριθμὸς τοῦ 21 εἰς ὃν ἐστάματησεν εἶνε 5, ἤτοι ὁ διανοηθεὶς ἀριθμός.

Σημείωσις. Ὅπως καταστῇ δυσκολώτερον πρὸς κατανόησίν του τὸ παίγνιον τοῦτο, ἀντὶ νὰ ληφθῇ ὁ μεγαλήτερος ἀριθμὸς λαμβάνεται τὸ διπλάσιον ἢ ἄλλο πολλαπλάσιον αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω παραδείγματος ἀντὶ νὰ ληφθῇ τὸ 12 λαμβάνεται τὸ 24 λ. χ. 9+24=33. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ διανοηθεὶς ἕνα ἀριθμὸν θ' ἀριθμήσῃ 33 καὶ οὐχὶ 21. Πλὴν τούτου δύναταί τις νὰ εἴπῃ εἰς τὸν διανοηθέντα ἀριθμόν τινα νὰ μὴ ἀρχίσῃ ν' ἀριθμήσῃ ἀπὸ τοῦ ὑποδειχθέντος ἀριθμοῦ (τοῦ 9) ἀλλ' ἀπὸ ἄλλου τοῦ 11 λ. χ. Τότε ὅμως ἀντὶ νὰ ἀριθμήσῃ 21 θ' ἀριθμήσῃ 23 ἤτοι (9+21+2 [διὰ τὸ 11 καὶ 10] =23).

Ἀντὶ ἀριθμῶν δύναταί τις νὰ μεταχειρισθῇ καὶ παιγνιόχαρτα, ἅτινα δύναται νὰ θέσῃ καὶ ἀνεστραμμένα, ὅταν γνωρίζῃ τὴν κατάταξιν αὐτῶν. Τοῦτο μεγάλως αὐξάνει τὴν τέρψιν τοῦ παιγνίου τούτου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Ἰουνίου 1880. Κ. Τ.

1161.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἐν βιβλίον].

Σχημάτισον κυβόλεξον ἐκ τεσσάρων λέξεων, ἐν αἷς ν' ἀναγινώσκεται καὶ ἡ λέξις ὁ ρ μ ῶ.

Ἐν Πάτραις, τῇ 10 Ἰουνίου 1880. **Δ.

1162.

Σύγκειμ' ἐκ μερῶν ἐννέα, ὧν τὸ πρῶτον καὶ ὁ Πλάτων
Ἀνεγνώριζεν ὡς πρῶτον, τὰ σοφώτατα συντάττων.
Τὸ δὲ δεύτερόν μου ὅταν μετὰ τούτου συνδυάσῃς,
Στεναγμόν, ὦ ἀναγνῶστα, παραχρῆμα θὰ ἐκφράσῃς.
Τὰ ἐπίλοιπα δ' ἑπτά μου ὅταν μέρη συμπροφέρῃς,
Τ' ἄριστον τῶν ἐπιθέτων τοῦ ἀνθρώπου τότ' ἐκφέρεις.
Κι' ἂν τὰ πέντ' ἐκ τούτων μόνον τελευταῖα ἐκφωνήσῃς,
Εἰς τὴν θάλασσαν πολλάκις ἐμπορεῖς νὰ μ' ἀπαντήσῃς.
Ἂν δὲ πάντα μου συνάψῃς κ' ἐκφωνήσῃς τὰ ἐννέα,
Τῶν κακίστων ἐπιθέτων ἐκφωνεῖς τὸν βασιλέα.

1163.

Τὸ ἄθροισμα δύο ἀριθμῶν, ὧν ἕκαστος σύγκειται ἐκ τεσσάρων ψηφίων, εἶνε ἴσον μὲ 13332. Τὰ ψηφία τῶν δύο τούτων ἀριθμῶν εἶνε τὰ αὐτά, οὐχὶ ὅμως τεθειμένα καθ' ὁμοίαν θέσιν, σχηματίζουσι δὲ ἀριθμητικὴν πρόοδον ἀλλὰ κατ' ἀντίστροφον θέσιν. Ἡ ἀριθμητικὴ διαφορὰ εἶνε 2.

Ποῖοι εἶνε οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι;

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 12 Ἰουνίου 1880. Εἷς ἀξιωματικὸς τοῦ Β. Ναυτικοῦ.

1164.

En langage logogriphique,
Combien font cent cinquante, et puis rien, et puis six?
Certes! qui sait l'arithmétique
Ne doit pas rester indécis;
Le cas n'est pas problématique,
Mais pourtant ce seul numérique
Ne suffit pas pour savoir qui je suis.
Ajoutez donc à ce calcul magique
Le caractère alphabétique
Qu'on trouve entre l'R et le T;
C'est l'S, oui, la place l'indique.
Eh bien! dites-le moi, qu'en est-il résulté?

**

ΛΥΣΕΙΣ

1153.

Léonidas.

1154.

Ὁ πατὴρ εἶνε 38 ἐτῶν, ὁ υἱὸς 12 καὶ ἡ θυγάτηρ 4 (12^2 =144. 1444=38^2).

1155.

ρ.

1156.

Π Ν Υ Ξ
Ν Ω Δ Η
Υ Δ Ω Ρ
Ξ Η Ρ Α

1157.

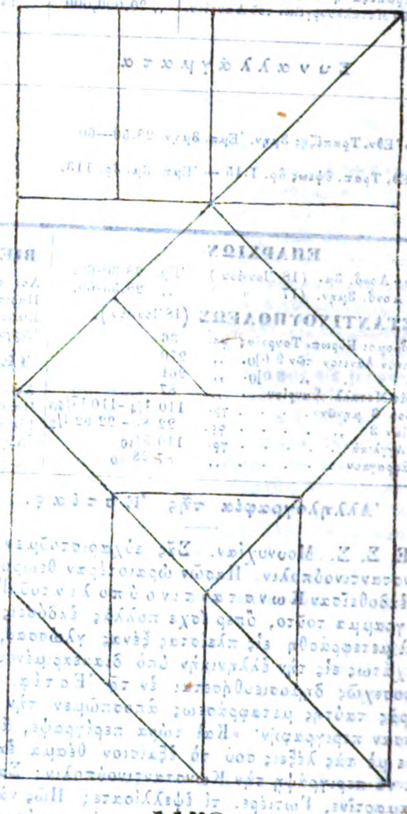

1158.

Εἶνε πάντοτε χρήσιμον νὰ λαμβάνῃ τις μάθημα, ἔστω καὶ παρ' ἐχθροῦ· ἀλλ' εἶνε πολλάκις ἐπικίνδυνον νὰ δίδῃ τις μάθημα, ἔστω καὶ εἰς φίλον.

1159.

T A L M A
A M O U R
L O I R E
M U R E T
A R E T E

1160.

Bonne entreprise fait bon entreprendre.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Ὁ κόσμος εἶναι τρελλὸς ἐν γένει.
Ὅστις δὲν θέλει τρελλοὺς νὰ βλέπῃ,
πρέπ' εἰς τὸν οἶκον κλειστὸς νὰ μένῃ
καὶ τὸν καθρέπτην νὰ θραύσῃ πρέπει.

Ἐν Βερολίνῳ. **Ρ.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

'Αριθ. 235 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἔννατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 29 Ἰουνίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΠΕΤΣΩΝ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 385.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Α'

Ἐμπρός.

Ἐμπρός!

Ὁ κόσμος ἦτον ἀνοικτὸς ἐμπρός μου, καὶ ἠδυνάμην νὰ στρέψω τὰ βήματά μου πρὸς βοῤῥᾶν ἢ πρὸς νότον, πρὸς ἀνατολὰς ἢ δυσμάς, κατὰ τὸ δοκοῦν.

Ἤμην παιδίον μόνον, καὶ ὅμως ἤδη κύριος ἐμαυτοῦ.

Φεῦ! Τοῦτο ἦτον τὸ δεινότατον εἰς τὴν θέσιν μου.

Πολλὰ παιδία, ἠξεύρετε, λέγουν καθ' ἑαυτά· «Ὦ! ἂν ἠμπόρουν νὰ κάμω ὅ,τι θέλω! Ἂν ἤμην ἐλεύθερος! Ἂν ἤμην κύριος ἐμαυτοῦ!», καὶ περιμένουσι μετ' ἀνυπομονησίας τὴν μακαρίαν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ ἔχωσι τὴν ἐλευθερίαν.... νὰ κάμουν ἀνοησίας.

Ἐγὼ ὅμως ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν· «Ὦ! ἂν εἶχον τινὰ νὰ μὲ συμβουλεύῃ, νὰ μὲ διευθύνῃ!».

Διότι μεταξὺ τῶν παιδίων ἐκείνων καὶ ἐμοῦ ὑπῆρχε μία διαφορά... ἀλλὰ φοβερά.

Ἂν τὰ παιδία ἐκεῖνα κάμνουν ἀνοησίας, ἔχουσιν ὀπίσω των τινὰ ὅστις νὰ τοῖς τείνῃ τὴν χεῖρα ὅταν πίπτωσι, καὶ νὰ τ' ἀνεγείρῃ ἀφ' οὗ πέσωσιν· ἐγὼ ὅμως δὲν εἶχον κανένα· ἂν ἔπιπτον, θὰ ἐκατρακύλουν ὡς κάτω, καὶ ἅπαξ κάτω, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγερθῶ μόνος μου, ἂν δὲν εἶχον συντριβῆ.

Εἶχον δὲ ἱκανὴν πεῖραν ὥστε νὰ ἐννοήσω ὅτι δύναμαι νὰ συντριβῶ·—καὶ τοῦτο μ' ἐφόβιζε, τὸ ὁμολογῶ.

Καίτοι πολὺ νέος, εἶχον ἱκανὰς ὑποστῆ δυστυχίας, ὥστε νὰ εἶμαι φρονιμώτερος καὶ προφυλακτικώτερος ἀφ' ὅ,τι συνήθως εἶσὶ τὰ ὁμήλικά μου παιδία. Πλεονέκτημα ἦτον τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ βαρείᾳ τιμῇ ἀγορασθέν.

Ἐπομένως, πρὶν ἢ ῥιφθῶ εἰς τὴν ὁδὸν ἥτις ἔμπρός μου ἠνοίγετο, ἠθέλησα νὰ ὑπάγω νὰ ἰδῶ ἐκεῖνον ὅστις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπῆρξεν ὡς πατὴρ δι' ἐμέ. Ἡ θεία Αἰκατερίνα δὲν μὲ εἶχε συμπεριλάβει μετὰ τῶν παιδίων νὰ τὸν ἀποχαιρετήσω· ἐγὼ ὅμως ἐδυνάμην, ὤφειλον νὰ ὑπάγω καὶ μόνος μου νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ.

Ποτὲ δὲν εἶχον ὑπάγει εἰς τὴν φυλακὴν τῶν ὀφειλετῶν· ἀλλὰ τόσα εἶχον ἀκούσει περὶ αὐτῆς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ὥστε βέβαιος ἤμην νὰ τὴν εὕρω. Ἔμελλον νὰ λάβω τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Μαγδαληνῆς, ἣν καλῶς ἐγνώριζον, καὶ ἐκεῖ θὰ ἠρώτων διὰ τὰ περαιτέρω. Ἀφ' οὗ ἡ θεία Αἰκατερίνα καὶ τὰ παιδία ἠδυνήθησαν νὰ ἴδοῦν τὸν πατέρα των, θὰ μοὶ ἔδιδον βεβαίως καὶ εἰς ἐμὲ τὴν ἄδειαν ταύτην. Καὶ ἐγὼ ἤμην, ἄλλοτε κἂν, παιδίον του, καὶ μὲ ἠγάπα τότε!

Δὲν ἐτόλμων νὰ διέλθω τὰ Παρίσια ἔχων τὸν Κάπην κατόπιν μου· διότι τί θὰ ἔλεγον εἰς τοὺς ἀστυνομοφύλακας ἂν μ' ἠρώτων; Ἐξ ὅλων τῶν φόβων οὓς ἡ πεῖρα μοὶ εἶχεν ἐμπνεύσει, ὁ τῆς ἀστυνομίας ἦτον ὁ μεγαλήτερος, καὶ τὴν Τολώσην δὲν εἶχον λησμονήσει. Ἔδεσα ἐπομένως τὸν Κάπην εἰς σχοινίον, ὅπερ ἐφάνη ἰσχυρῶς θῖξαν τὴν φιλαυτίαν του, τὴν συναίσθησιν κυνὸς πεπαιδευμένου καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένου. Ἔλαβον δ' εἰς χεῖράς μου τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου, καὶ οὕτως ἐπορεύθημεν πρὸς τὴν φυλακὴν τοῦ Κλισσύ.

Ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον πράγματα θλιβερά, ὧν ἡ θέα διεγείρει ἐν ἡμῖν στοχασμοὺς πενθίμους. Μεταξὺ δ' αὐτῶν οὐδὲν γνωρίζω ἀσχημότερον καὶ μᾶλλον ἀπευκταῖον τῆς θύρας φυλακῆς. Ἡ ὄψις της παγόνει τὴν καρδίαν μᾶλλον ἢ ἡ τοῦ τάφου. Οἱ νεκροὶ οὓς καλύπτει ὁ λίθος δὲν αἰσθάνονται πλέον· ἀλλ' οἱ ἐν φυλακαῖς εἰσὶ ζῶντες ἐνταφιασμένοι.

Digitized by Google

Έμεινα ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς ἱστάμενος πρὶν τολμήσω νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Κλισσοῦ, ὡς ἂν ἐφοβούμην μὴ μὲ κρατήσουν ἐκεῖ, καὶ μὴ ἡ θύρα, ἡ ἀποτρόπαιος ἐκείνη θύρα, κλεισθῇ ἐπ' ἐμὲ καὶ πλέον δὲν ἀνοιχθῇ.

Ἐφανταζόμην ὅτι δύσκολος εἶναι ἡ ἔξοδος ἐκ φυλακῆς· ἀλλὰ δὲν ἤξευρον ὅτι δύσκολος ἦτον καὶ ἡ εἴσοδος· καὶ τὸ ἔμαθον τότε ἐπὶ κινδύνῳ μου.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπέμεινα καὶ δὲν συγκατένευον ν' ἀναχωρήσω, ἔφθασα τέλος πλησίον ἐκείνου ὃν ἤθελον νὰ ἴδω.

Εἰσήχθην λοιπὸν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν ἐντεύξεων, μὴ ἔχον οὔτε σιδηρᾶ δικτυωτά, οὔτε κιγκλίδας, καθὼς ἐνόμιζον, καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθασεν ὁ πατήρ, μὴ φέρων ἁλύσεις.

— Σὲ περιέμενον, Ῥεμίδιόν μου, μοὶ εἶπε, καὶ ἐπέπληξα τὴν Αἰκατερίναν διότι δὲν σ' ἔφερε μετὰ τῶν παιδίων.

Ἀπὸ τῆς πρωΐας ἤμην τεθλιμμένος καὶ καταβεβλημένος· αἱ λέξεις δ' αὗται μ' ἐνεψύχωσαν.

— Ἡ κυρὰ Αἰκατερίνα δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγω μαζῆ της.

— Δὲν ἦτον δυνατόν, φίλτατέ μου. Δὲν κάμνει κανεὶς εἰς τὸν κόσμον πάντοτε ὅ,τι θέλει. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ εἰργάζεσο πολὺ καλὰ διὰ νὰ κερδίζῃς τὸν ἄρτον σου. Ὁ Συριώτης ὅμως, ὁ γαμβρός μου, δὲν ἔχει ἐργασίαν νὰ σοὶ δώσῃ. Ἐργάζεται εἰς τὰς ὑδροθήκας τῆς Νιβερναίας, καὶ οἱ ἐργάται τῶν ὑδροθηκῶν, ἠξεύρεις, κηπουροὺς δὲν ἔχουν πῶς νὰ μεταχειρισθῶσι. Τὰ παιδία μοὶ εἶπον ὅτι ἤθελες ν' ἀναλάβῃς πάλιν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τραγῳδιστοῦ. Ἐλησμόνησας λοιπὸν ὅτι ἐκινδύνευσας ν' ἀποθάνῃς τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης εἰς τὴν θύραν μας;

— Ὄχι, δὲν τὸ ἐλησμόνησα.

— Καὶ τότε δὲν ἦσο μόνος· εἶχες κύριον ὅστις σὲ ὡδήγει. Σπουδαία εἶναι ἡ ἀπόφασίς σου, τέκνον μου, εἰς τὴν ἡλικίαν σου, μόνος, εἰς τοὺς πέντε δρόμους.

— Ἔχω τὸν Κάπην.

Ὡς πάντοτε, ὅταν ἤκουσε τὸ ὄνομά του ὁ Κάπης ἀπεκρίθη δι' ἑνὸς γαυγίσματος λέγοντος· «Παρών! Ἂν δύναμαι νὰ σᾶς χρησιμεύσω, ἰδοὺ ἐγώ».

— Ναί! Καλὸς σκύλος εἶναι ὁ Κάπης· εἶναι ὅμως σκύλος μόνον. Πῶς θὰ κερδίζῃς τὸν ἄρτον σου;

— Θὰ τραγουδῶ, καὶ ὁ Κάπης θὰ παριστάνῃ.

— Δὲν ἠμπορεῖ ὁ Κάπης νὰ παριστάνῃ μόνος του.

— Θὰ τῷ διδάξω διάφορα παιγνίδια ἐπιτήδεια. Δὲν λέγω καλά, Κάπη; Δὲν θὰ μάθῃς ὅ,τι θελήσω νὰ σοὶ διδάξω;

Ὁ Κάπης ἔθεσε τὴν χεῖρά του εἰς τὸ στῆθός του.

— Πάντοτε, παιδίον μου, νομίζω καλήτερον νὰ ζητήσῃς πούποτε νὰ ὑπηρετήσῃς. Εἶσαι καλὸς ἐργάτης, καὶ προτιμότερον θὰ εἶναι τοῦτο παρὰ νὰ τρέχῃς εἰς τοὺς δρόμους, καθὼς συνειθίζουν οἱ ὀκνηροί.

— Ὀκνηρὸς δὲν εἶμαι, τὸ ἠξεύρετε, καὶ ποτὲ δὲν μ' ἠκούσατε νὰ παραπονεθῶ ὅτι εἶχον πολλὴν ἐργασίαν. Εἰς τὴν οἰκίαν σας θὰ εἰργαζόμην ὅσον θὰ τὸ ἐπέτρεπον αἱ δυνάμεις μου καὶ θὰ ἔμενον εἰς τὴν οἰκίαν σας πάντοτε· ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ ὑπηρετήσω εἰς ἄλλους.

Φαίνεται ὅτι ἐπρόφερον τὰς λέξεις ταύτας κατ' ἰδιαίτερόν τινα τρόπον, διότι ὁ πατὴρ μὲ ἠτένισεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ.

— Μᾶς διηγήθης, εἶπε τέλος πάντων, ὅτι ὁ Βιτάλης, ὅταν δὲν ἤξευρες τίς ἦτον, σ' ἐξέπληττε πολλάκις διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἠτένιζε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εἶχε τρόπους *κυρίου*, οἵτινες ὡς ν' ἀπεδείκνυον ὅτι ἦτον κύριος καὶ αὐτός. Ἠξεύρεις ὅτι καὶ σὺ ἔχεις τινὰς τοιούτους τρόπους, οἵτινες φαίνονται ὡς νὰ ἐμφαίνουν ὅτι δὲν εἶσαι παιδίον τῶν δρόμων; Δὲν θέλεις νὰ ὑπηρετήσῃς ἄλλους. Τέκνον μου, ἴσως ἔχεις δίκαιον. Ὅ,τι σοὶ ἔλεγον ἦτον διὰ τὸ καλόν σου, ὄχι δι' ἄλλον λόγον, πίστευσόν με. Φρονῶ ὅτι ἔπρεπε νὰ σοὶ ὁμιλήσω ὡς σοὶ ὡμίλησα. Ἀλλ' εἶσαι αὐτεξούσιος, ἀφ' οὗ δὲν ἔχεις γονεῖς, καὶ ἀφ' οὗ καὶ ἐγὼ πλέον ὡς πατὴρ δὲν ἠμπορῶ νὰ σοὶ χρησιμεύσω. Ἄνθρωπος πτωχὸς καὶ δυστυχὴς ὡς ἐγὼ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ γνώμην.

Οἱ λόγοι τοῦ πατρὸς βαθέως μ' ἐτάραξαν, διότι τὰ αὐτὰ εἶχον ἤδη εἰπεῖ καὶ ἐγὼ εἰς ἐμαυτόν, οὐχὶ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, ἀλλὰ περίπου.

Τῷ ὄντι σπουδαιότατον ἦτον τὸ ν' ἀναχωρήσω ὁλόμονος εἰς τοὺς πέντε δρόμους. Τὸ ᾐσθανόμην, τὸ ἔβλεπον· καὶ ὅστις, ὡς ἐγώ, εἶχε ζήσει τὸν πλάνητα βίον, ὅστις εἶδε νύκτας ὡς ἐκείνην καθ' ἣν οἱ λύκοι ἔφαγον τοὺς κύνας μας, ἢ ὡς τὴν τοῦ λατομείου ἐν Γεντιλλὺ, ὅστις ὑπέστη ὡς ἐγὼ ψῦχος καὶ πεῖναν, ὅστις ἐδιώχθη ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, χωρὶς ὀβολὸν νὰ δύναται νὰ κερδίσῃ, ὡς μοὶ συνέβη ὅταν ὁ Βιτάλης ἦτον εἰς τὴν φυλακήν, ἐκεῖνος ἠξεύρει τίνες οἱ κίνδυνοι καὶ τίνες αἱ στερήσεις τῆς ἀστάτου ταύτης ὑπάρξεως, καθ' ἣν οὐ μόνον ἡ ἐπαύριον δὲν εἶναι ἐξησφαλισμένη, ἀλλὰ καὶ ἡ παροῦσα στιγμὴ ἐστὶν ἀβέβαιος.

Ἀλλ' ἂν παρητούμην τούτου τοῦ εἴδους τῆς ζωῆς, εἷς μόνος τρόπος μοὶ ἔμενε, καὶ ὁ πατὴρ μοὶ τὸν εἶχεν ὑποδείξει, νὰ ἔμβω εἰς ξένην ὑπηρεσίαν. Ἀλλὰ δὲν ἤθελον νὰ γίνω ὑπηρέτης. Εἰς τὴν θέσιν μου ἦτον ἴσως ἄκαιρος αὕτη ἡ ὑπερηφάνεια· ἀλλ' εἶχον ἄλλοτε πωληθῆ εἰς κύριον· καὶ ἦτον μὲν ἐκεῖνος ἀγαθώτατος πρὸς ἐμέ, ἄλλον ὅμως πλέον δὲν ἤθελον. Εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην ἐνέμενον μετὰ πείσματος.

Ἔπειτα δ' ἐνίσχυε τὴν ἀπόφασίν μου τὸ ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ παραιτηθῶ τοῦ ἐλευθέρου καὶ

Digitized by Google

δδοιπορικοῦ τούτου βίου χωρὶς ν' ἀθετήσω τὴν ὑπόσχεσίν μου πρὸς τὴν Στεφανήν, τὸν Ἀλέξην, τὸν Βενιαμὶν καὶ τὴν Λίζαν, δηλαδὴ χωρὶς νὰ τοὺς ἐγκαταλείψω. Ἡ Στεφανή, ὁ Ἀλέξης, καὶ ὁ Βενιαμὶν δὲν πολυεῖχον τῷ ὄντι τὴν ἀνάγκην μου· ἐδύναντο ν' ἀλληλογραφῶσιν· ἀλλ' ἡ Λίζα! Ἡ Λίζα δὲν ἤξευρε νὰ γράφῃ καὶ οὔτε ἡ θεία Αἰκατερίνα ἔγραφε. Θὰ ἐχάνετο, ἂν τὴν ἐγκατέλειπον. Τί θὰ ἔλεγε περὶ ἐμοῦ; Θὰ ἔλεγεν ὅτι δὲν τὴν ἀγαπῶ πλέον, ἐν ᾧ ἐκείνη μοὶ ἔδειξε τόσην φιλίαν καὶ μὲ εἶχε καταστήσει τόσον εὐτυχῆ. Ὄχι, τοῦτο ἦτον ἀδύνατον.

— Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ σᾶς φέρω εἰδήσεις τῶν παιδίων;

— Μοὶ τὸ εἶπον· ἀλλὰ δὲν σκέπτομαι περὶ ἡμῶν ὅταν σὲ προτρέπω νὰ παραιτηθῇς τῆς ζωῆς μουσικοῦ τῶν τριόδων. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ σκεπτώμεθα περὶ ἡμῶν αὐτῶν, ὅταν ἔχωμεν νὰ σκεφθῶμεν περὶ ἄλλων.

— Ἀληθέστατον, πάτερ, καὶ βλέπετε ὅτι σεῖς ὁ ἴδιος μοὶ διδάσκετε τί πρέπει νὰ πράξω. Ἂν ἠθέτουν τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἔδωκα, φοβούμενος τοὺς κινδύνους περὶ ὧν ὁμιλεῖτε, θὰ ἐσκεπτόμην περὶ ἐμοῦ, δὲν θὰ ἐσκεπτόμην περὶ ὑμῶν, οὔτε περὶ τῆς Λίζας.

Τότε μὲ ἠτένισε πάλιν, ἀλλὰ περισσότερον καιρόν· καὶ ἔπειτα λαμβάνων με ἐκ τῶν δύο χειρῶν,

— Ἄκουσον, παιδίον, εἶπε, πρέπει νὰ σ' ἐναγκαλισθῶ, δι' αὐτόν σου τὸν λόγον. Ἔχεις καρδίαν, καὶ ἀληθὲς εἶναι ὅτι τὴν καρδίαν δὲν τὴν δίδει ἡ ἡλικία.

Ἤμεθα μόνοι εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ ἐκαθήμεθα εἰς τὸ ἑδώλιον ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου· τότε ἐρρίφθην εἰς τὰς ἀγκάλας του, συγκεκινημένος, καὶ προσέτι καὶ ὑπερήφανος διότι μοὶ εἶπεν ὅτι ἔχω καρδίαν.

— Δὲν ἔχω πλέον, προσέθηκεν ὁ πατήρ, εἰμὴ μίαν λέξιν νὰ σ' εἰπῶ. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάττῃ, παιδίον μου. Καὶ στιγμάς τινας ἐμείναμεν ἀμφότεροι σιωπῶντες. Ἀλλ' ὁ καιρὸς εἶχε παρέλθει, καὶ ἐπέστη ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ.

Τότε ἔφερε τὴν χεῖρά του εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ὑπενδύτου του, καὶ ἐξήγαγε χονδρὸν ἀργυροῦν ὡρολόγιον, δεδεμένον εἰς μίαν κουμβότρυπαν διὰ δερματίνου λωρίου.

— Δὲν θέλω, εἶπε, ν' ἀναχωρήσῃς χωρὶς ἑνὸς ἐνθυμήματος παρ' ἐμοῦ. Λάβε τ' ὡρολόγιόν μου· σοὶ τὸ δίδω. Πολὺ δὲν ἀξίζει, διότι, ἂν ἤξιζεν, ἐννοεῖς ὅτι θὰ τὸ εἶχον πωλήσει. Οὔτε πολὺ καλὰ δὲν πηγαίνει, καὶ ἐνίοτε εἶναι ἀνάγκη τὸ δάκτυλον νὰ τὸ βοηθῇ. Ἀλλ' ἄλλο τίποτε τώρα δὲν ἔχω, καὶ διὰ τοῦτο σοὶ δίδω αὐτό.

Καὶ οὕτω λέγων, μοὶ τὸ ἔθηκεν εἰς τὴν χεῖρα. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἤθελον νὰ δεχθῶ τόσον ὡραῖον δῶρον, προσέθηκε θλιβερῶς.

— Ἐννοεῖς ὅτι ἐδῶ δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἠξεύρω τὴν ὥραν. Ὁ καιρὸς καὶ χωρὶς τούτου εἶναι πολὺ μακρός· θ' ἀπέθνησκον ἂν εἶχον καὶ νὰ τὸν μετρῶ. Ἔχε ὑγείαν, Ρεμίδιόν μου. Ἐλθὲ καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀγκάλην μου. Εἶσαι καλὸν παιδίον· ἐνθυμοῦ ὅτι πρέπει πάντοτε νὰ εἶσαι καλός.

Νομίζω δ' ὅτι μ' ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς διὰ νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὴν θύραν· τί ὅμως ἔγινε τότε, τί εἴπομεν ἀκόμη, δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι, διότι μεγάλη ἦτον ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ταραχή μου.

Ὅταν ἀναλογίζωμαι τὸν χωρισμὸν ἐκεῖνον, τὸ μόνον ὃ ἐνθυμοῦμαι, εἶναι ὅτι εἶχον μείνει ὡς ἐνεός, ὡς ἀναίσθητος, ὅταν εὑρέθην εἰς τὸν δρόμον.

Νομίζω ὅτι ἔμεινα πολύν, πάρα πολὺν καιρὸν εἰς τὸν δρόμον, ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν τῆς φυλακῆς, χωρὶς νὰ ἠμπορῶ ν' ἀποφασίσω ἂν θὰ στραφῶ πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ πρὸς τ' ἀριστερά· καὶ ἴσως θὰ ἔμενον ἐκεῖ ὡς τὴν νύκτα, ἂν ἡ χείρ μου αἰφνης καὶ κατὰ τύχην δὲν εἶχεν ἀπαντήσει εἰς τὸ θυλάκιόν μου ἀντικείμενόν τι σκληρὸν καὶ στρογγύλον.

Μηχανικῶς, καὶ χωρὶς νὰ ἠξεύρω τί κάμνω, τὸ ἐψηλάφισα. Τ' ὡρολόγιόν μου!

Διὰ μιᾶς θλίψεις, ἀνησυχίαι, ἀγωνίαι, τὰ πάντα ἐλησμονήθησαν, καὶ ἓν μόνον ἐσυλλογιζόμην, τ' ὡρολόγιον. Εἶχον ὡρολόγιον, ὡρολόγιον ἐδικόν μου, εἰς τὸ θυλάκιόν μου, καὶ εἰς αὐτὸ ἠμπόρουν νὰ βλέπω τὴν ὥραν. Καὶ τῷ ὄντι τὸ ἔλαβον ἐκ τοῦ θυλακίου μου νὰ ἰδῶ τί ὥρα ἦτον. Μεσημβρία. Δι' ἐμὲ οὐδεμίαν εἶχε σπουδαιότητα ἂν ἦτον μεσημβρία ἢ ἂν ἦτον ὥρα δεκάτη· οὐχ ἧττον ὅμως ἤμην πολὺ εὐχαριστημένος ὅτι ἦτον μεσημβρία. Διατί; Δύσκολον θὰ μοὶ ἦτον νὰ τὸ εἰπῶ· ἀλλ' οὕτως ἦτον. Ἀ! μεσημβρία, ἤδη μεσημβρία! Ἤξευρον ὅτι ἦτον μεσημβρία· τ' ὡρολόγιόν μου μοὶ τὸ εἶπε. Τί λαμπρὸν πρᾶγμα! Καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι τὸ ὡρολόγιον ἦτον εἶδος συμβούλου, παρ' οὗ ἠδύνατό τις νὰ ζητήσῃ γνώμην, καὶ νὰ συνδιαλέγηται μετ' αὐτοῦ.

— Τί ὥρα εἶναι, φίλτατον ὡρολόγιον; — Μεσημβρία, ἀγαπητέ μου Ρεμῆ. — Ἀ! μεσημβρία! Λοιπὸν πρέπει νὰ κάμω τοῦτο ἢ τὸ ἄλλο. — Ἐννοεῖται. — Καλὸν ὅτι μοὶ τὸ ἐνθύμησας. Χωρὶς σοῦ θὰ τὸ ἐλησμόνουν. — Ἡ φροντίς μου εἶναι νὰ μὴ λησμονῇς.

Ἔχων τὸν Κάπην καὶ τὸ ὡρολόγιόν μου, εἶχον ἤδη μετὰ τίνων νὰ ὁμιλῶ.

Ὡρολόγιόν μου! Δύω λέξεις τί γλυκοπρόφερτοι. Εἶχον τόσην ἐπιθυμίαν νὰ ἔχω ἓν ὡρολόγιον, ἀλλὰ καὶ τόσην βεβαιότητα ὅτι δὲν θὰ ἦτον δυνατὸν νὰ ἔχω ποτέ! Καὶ ὅμως ἰδού, τὸ εἶχον τώρα εἰς τὸ θυλάκιόν μου, καὶ ἐκτύπα τὶκ-τάκ. Δὲν ἐπήγαινε πολὺ καλά, εἶπεν ὁ πατήρ. Ἀδιάφορον· ἐπήγαινε· τοῦτο ἦτον τὸ σπουδαῖον. Εἶχεν ἀνάγκην νὰ σπρώχνηται μὲ τὰ δάκτυλα; Ἐγὼ θὰ τὸ ἔσπρωχνον, καὶ πῶς ἀκόμη! Δὲν θὰ εἶχε νὰ παραπονεθῇ. Καὶ ἂν δὲν ἤρκουν τὰ δάκτυλα, θὰ τὸ ἐξήλονον ὁ ἴδιος. Τοῦτο θὰ ἦτον περίεργον! Τότε θὰ ἔβλεπον ἐν τί ἔχει τό του,

Digitized by Google

καὶ πῶς ἐπεριπατοῦσε. Ἂς κάμνῃ φρόνιμα, εἰδεμή, μ' ἐμὲ θὰ τὰ ἔχῃ.

Τόσον δὲ παρεφερόμην ὑπὸ τῆς χαρᾶς μου ὥστε δὲν εἶχον παρατηρήσει ὅτι καὶ ὁ Κάπης ἦτον σχεδὸν ἐπίσης περιχαρὴς ὡς κ' ἐγώ. Ἐνίοτε μ' ἔσυρεν ἐκ τῆς περισκελίδος μου καὶ ἐγαύγιζεν. Αἱ φωναί του τέλος, γινόμεναι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δυναταί, μ' ἀπέσπασαν ἐκ τῆς ὀνειροπολήσεώς μου.

— Τί θέλεις, Κάπη;

Τότε μ' ἐκύτταξε, καὶ ἐπειδὴ ἡ ταραχή μου ἦτον πολὺ μεγάλη ὥστε νὰ τὸν ἐννοήσω, ἀφ' οὗ περιέμεινέ τινα δευτερόλεπτα, ἠγέρθη ἐπάνω μου, καὶ ἔθηκε τὸν πόδα εἰς τὸ θυλάκιόν μου, ἐκεῖ ὅπου ἦτον τὸ ὡρολόγιον.

Ἤθελε νὰ μάθῃ τί ὥρα ἦτον διὰ νὰ τὸ εἴπῃ εἰς τὴν «ἔντιμον ὁμήγυριν», ὡς ἔπραττεν ἐπὶ τοῦ Βιτάλη.

Τῷ ἔδειξα λοιπὸν τὸ ὡρολόγιον, καὶ τὸ ἠτένισε πολλὴν ὥραν, ὡς ἂν ἐπροσπάθει νὰ ἐνθυμηθῇ, ἔπειτα δέ, σείων τὴν οὐράν, ἐγαύγισε δωδεκάκις. Δὲν εἶχε λησμονήσει λοιπόν Ἆ! πόσα χρήματα θὰ ἐκερδίζομεν διὰ τοῦ ὡρολογίου μας! Τοῦ τεχνάσματος τούτου ἡ ἐπικουρία μοὶ ἦλθεν ἀνέλπιστος.

Ὅλα ταῦτα ἐγίνοντο ἐντὸς τῆς ὁδοῦ, ἀπέναντι τῆς θύρας τῆς φυλακῆς· διὰ τοῦτο πολλοὶ τῶν διαβατῶν περιέργως μᾶς ἔβλεπον, τινὲς δὲ καὶ ἵσταντο.

Ἂν ἐτόλμων, θὰ ἔδιδον ἐκεῖ ἀμέσως παράστασιν. Ἀλλὰ μ' ἐμπόδισεν ὁ φόβος τῶν ἀστυνομοφυλάκων.

Ἄλλως τε δὲ ἦτον καὶ μεσημβρία, ὥρα διὰ ν' ἀναχωρήσωμεν.

Ἐμπρός!

Ἀπηύθυνα δὲ τελευταῖον βλέμμα, τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν εἰς τὴν φυλακήν, εἰς ἣν ὁ δυστυχὴς πατὴρ θὰ ἔμενε κατάκλειστος, ἐν ᾧ ἐγὼ θ' ἀπηρχόμην ἐλεύθερος ὅπου ἤθελον, καὶ ἀνεχωρήσαμεν.

Τὸ χρησιμώτερον πρᾶγμα τώρα διὰ τὸ ἐπάγγελμά μου θὰ μοὶ ἦτον γεωγραφικὸς χάρτης τῆς Γαλλίας. Ἤξευρον ὅτι ἐπωλοῦντο χάρται εἰς τὰς προκυμαίας τοῦ Σηκουάνα, καὶ ἀπόφασιν ἔχων ν' ἀγοράσω ἕνα, διευθύνθην πρὸς τὰς προκυμαίας.

Ὅτε δὲ διηρχόμην διὰ πλατείας ἐξ ἧς ἐφαίνετο τὸ ἀνάκτορον τὸ Κεραμεικόν, ἔφερον μηχανικῶς τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὡρολογίου αὐτοῦ, καὶ ἡ ἰδέα μοὶ ἐπῆλθε νὰ ἰδῶ, ἂν τὸ ἰδικόν μου ὡρολόγιον καὶ τὸ τοῦ ἀνακτόρου ἐσυμφώνουν, ὡς ἔπρεπε. Τ' ὡρολόγιόν μου ἔλεγεν ἡμίσειαν μετὰ τὴν μεσημβρίαν, τὸ δὲ ἀνακτορικὸν μίαν ὥραν. Ποῖον τῶν δύω καθυστερεῖ; Ἠθέλησα νὰ σπρώξω τὸ ὡρολόγιόν μου διὰ τοῦ δακτύλου, ἀλλ' ἡ σκέψις μ' ἐμπόδισε. Τίς μοὶ ἔλεγεν ὅτι τὸ ὡρολόγιόν μου εἶχεν ἄδικον, τὸ καλόν μου, τὸ ἀγαπητόν ὡρολόγιον; Ἴσως παρελάλει τὸ τῆς κατοικίας τῶν βασιλέων. Καὶ οὕτως ἐπανάθεσα τὸ ὡρολόγιον ὀπίσω εἰς τὸ θυλάκιόν μου, λέγων κατ' ἐμαυτὸν ὅτι ἡ ὥρα μου ἦτον καταλληλοτάτη δι' ὅ,τι εἶχον νὰ πράξω.

Μ' ἐχρειάσθη πολὺς καιρὸς διὰ νὰ εὕρω χάρτην, τοὐλάχιστον ὡς τὸν ἤθελον, κολλημένον εἰς πανίον, διπλονόμενον, καὶ ὄχι ἀκριβώτερον τῶν εἴκοσι ὀβολῶν, ἂν καὶ ἡ ποσότης αὕτη ἦτον δι' ἐμὲ μεγάλη. Τέλος εὗρον ἕνα, τόσον κίτρινον ἐκ παλαιότητος, ὥστε ὁ παλαιοβιβλιοπώλης ηὐχαριστήθη λαβὼν μόνον δεκαπέντε ὀβολούς.

Τότε πλέον ἤμην ἕτοιμος διὰ τὴν ἔξοδον ἐκ Παρισίων, καὶ ἀπεφάσισα νὰ ἐξέλθω ἀμέσως.

Δύω δρόμους ἠδυνάμην ν' ἀκολουθήσω, τὸν τοῦ Φονταινεβλῶ, διὰ τοῦ ἰταλικοῦ ἕρκους, ἢ τὸν τῆς Ὀρλεανίας, διὰ τοῦ Κοκκινοβουνίου. Κυρίως ἀδιάφορον μοὶ ἦτον πρὸς ποῖον νὰ στραφῶ, καὶ ἡ τύχη μόνον μ' ἔφερε νὰ ἐκλέξω τὸν τοῦ Φονταινεβλῶ.

Διέβαινον λοιπὸν διὰ τῆς ὁδοῦ Μουφετάρ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς, ὃ εἶδον γεγραμμένον εἰς κυανῆν πλάκα, διήγειρεν ἐντός μου κόσμον ὅλον ἀναμνήσεων, τὸν Γαροφόλην, τὸν Ματτίαν, τὸν Ῥικάρδον, τὸν λέβητα καὶ τὸ κλεῖθρον τοῦ πώματός του, τὴν μάστιγα καὶ τὰς δερματίνας λωρίδας της, καὶ τέλος τὸν Βιτάλην, τὸν δυστυχῆ, τὸν ἀγαθὸν κύριόν μου, ὅστις ἀπέθανε διότι δὲν ἠθέλησε νὰ μ' ἐκμισθώσῃ εἰς τὸν *παδρόνε* τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης. Φθὰς δὲ ἐμπρὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Μεδάρδου, εἶδον ἓν παιδίον στηριζόμενον εἰς τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας, καὶ μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν ἦτον ὁ μικρὸς Ματτίας. Τῷ ὄντι ἦτον αὐτὴ ἐκείνη ἡ χονδρὴ κεφαλή, οἱ ὑγροὶ ὀφθαλμοί, τὰ ὁμιλοῦντα χείλη, τὸ ἦθος τὸ γλυκὺ καὶ καρτερικόν, καὶ ἡ κωμικὴ ἐν ὅλοις μορφή. Περίεργον ὅμως πρᾶγμα· ἂν ἦτον ἐκεῖνος, δὲν εἶχε μεγαλώσει.

Ἐπλησίασα τότε διὰ νὰ τὸν ἐξετάσω καλήτερον. Ἀμφιβολία δὲν ὑπῆρχεν· ἐκεῖνος ἦτον. Μ' ἀνεγνώρισε δὲ καὶ αὐτός, διότι εἰς τὸ ὠχρὸν πρόσωπόν του ἐπέλαμψε μειδίαμα.

— Σεῖς εἴσθε, μοὶ εἶπεν, ὅστις ἤλθετε εἰς τοῦ Γαροφόλη μὲ τὸν γέροντα ἐκεῖνον τὸν λευκογένην, πρὶν ὑπάγω εἰς τὸ νοσοκομεῖον; Ὢ! πῶς μ' ἐπονοῦσεν ἡ κεφαλὴ τὴν ἡμέραν ἐκείνην!

— Καὶ εἶναι πάντοτε κύριός σας ὁ Γαροφόλης;

Τότε περιέφερε τὸ βλέμμα πέριξ του πρὶν ἀποκριθῇ. Ἔπειτα δὲ ταπεινώσας τὴν φωνήν,

— Ὁ Γαροφόλης, εἶπεν, εἶναι εἰς τὴν φυλακήν. Τὸν ἐφυλάκισαν, διότι ἔδειρε τόσον τὸν Ὀρλάνδον, ὥστε τὸν ἐφόνευσε.

Τοῦτο μὲ ηὐχαρίστησε, ν' ἀκούσω ὅτι ὁ Γαροφόλης ἦτον εἰς τὴν φυλακήν, καὶ κατὰ πρῶτον τότε μοὶ ἐπῆλθεν ἡ σκέψις ὅτι αἱ φυλακαί, αἵτινες μοὶ ἐνέπνεον τόσην φρίκην, ἐδύναντο νὰ εἶναι ἐνίοτε χρήσιμοι.

— Καὶ τὰ παιδία; εἶπον.

Digitized by Google

— Ἀ! δὲν ἠξεύρω. Δὲν ἤμην παρὼν ὅταν ἐφυλάκισαν τὸν Γαροφόλην. Ἀφ' οὗ ἀφῆκα τὸ νοσοκομεῖον, ὁ Γαροφόλης εἶδεν ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ μὲ κτυπᾷ χωρὶς ν' ἀσθενῶ, καὶ ἠθέλησε νὰ μὲ ξεκάμῃ. Διὰ τοῦτο μ' ἐνοικίασε διὰ δύω ἔτη εἰς τὸ ἱπποδρόμιον τοῦ Γασσότου, καὶ ἐπληρώθη ἐμπρός. Γνωρίζετε τὸ ἱπποδρόμιον τοῦ Γασσότου; Ὄχι. Δὲν εἶναι κἀνὲν τῶν μεγάλων, μεγάλων ἱπποδρομίων, εἶναι ὅμως ἱπποδρόμιον πάντοτε. Ἐχρειάζοντο ἓν παιδίον διὰ τὴν ἐξάρθρωσιν, καὶ ὁ Γαροφόλης μ' ἐμίσθωσεν εἰς τὸν Γερο-Γασσότον. Ἐκεῖ ἔμεινα ὡς τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν. Τότε μ' ἐδίωξαν, διότι ἔχω τώρα τὴν κεφαλὴν πολὺ χονδρὴν διὰ νὰ χωρῇ εἰς τὸ κουτίον, καὶ προσέτι καὶ πολὺ εὐαίσθητον. Ἦλθα λοιπὸν ἀπὸ Γισὸρ, ὅπου εἶναι τὸ ἱπποδρόμιον, διὰ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γαροφόλη, ἀλλὰ δὲν ηὗρα κἀνένα, ἡ οἰκία ἦτον κλειστὴ, καὶ εἷς γείτων μοὶ διηγήθη ὅ,τι σοὶ εἶπον, ὅτι ὁ Γαροφόλης εἶναι εἰς τὴν φυλακήν. Τότε ἦλθα ἐδῶ, διότι δὲν ἤξευρον ποῦ νὰ ὑπάγω, οὔτε ἤξευρον τί νὰ κάμω.

— Διατί δὲν ἐπεστρέψατε[1] εἰς Γισόρ;

— Διότι τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ὅταν πεζὸς ἀνεχώρησα ἐκ Γισὸρ διὰ τὰ Παρίσια, ἀνεχώρει καὶ τὸ ἱπποδρόμιον διὰ Ῥουάν. Καὶ πῶς νὰ ὑπάγω εἰς Ῥουάν; Εἶναι πολὺ μακρὰν, καὶ χρήματα δὲν ἔχω. Ἀπὸ χθὲς τὴν μεσημβρίαν δὲν ἔφαγα.

Πλούσιος δὲν ἤμην' εἶχον ὅμως ἀρκετὰ διὰ νὰ μὴ ἀφήσω τὸ δυστυχὲς ἐκεῖνο παιδίον ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης. Πῶς θὰ ηὐλόγουν ἐκεῖνον ὅστις θὰ μοὶ ἔδιδε τεμάχιον ἄρτου, ὅταν περὶ τὴν Τολώσην περιεφερόμην ἄσιτος, ὡς ταύτην τὴν στιγμὴν ὁ Ματτίας!

— Περιμείνατε ἐδῶ, τῷ εἶπον.

Καὶ ἔσπευσα εἰς ἀρτοπώλου, ἔχοντος τὸ ἐργαστήριον εἰς τῆς ὁδοῦ τὴν γωνίαν· ἐπιστρέψας δ' ἀμέσως, τῷ ἔφερα καὶ τῷ ἔδωκα τεμάχιον ἄρτου. Λαβὼν δ' αὐτὸ, τὸ κατεβρόχθισε.

— Καὶ τώρα, τῷ εἶπον, τί θὰ κάμετε;

— Δὲν ἠξεύρω.

— Ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμετε τίποτε.

— Ἤθελον νὰ προσπαθήσω νὰ πωλήσω τὸ βιολίον μου ὅταν μ' ἐπλησιάσατε, καὶ θὰ τὸ εἶχον ἤδη πωλήσει, ἂν δὲν μ' ἐλύπει πολὺ νὰ τὸ χωρισθῶ. Τὸ βιολίον μου εἶναι ἡ χαρὰ καὶ ἡ παρηγορία μου. Ὅταν ἔχω πολλὴν λύπην εἰς τὴν καρδίαν μου, ἐκλέγω κἀμμίαν γωνίαν ὅπου νὰ εἶμαι ἐντελῶς μόνος, καὶ ἐκεῖ παίζω δι' ἐμέ. Τότε βλέπω πολλὰ ὡραῖα πράγματα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὰ ὁράματα αὐτὰ εἶναι ὡραιότερα ἀπὸ τὰ ὄνειρα, διότι συνέχονται καὶ ἔχουν ἀκολουθίαν.

— Τότε διατί δὲν παίζετε βιολίον εἰς τοὺς δρόμους;

— Ἔπαιξα· κἀνεὶς δὲν μ' ἔδωκε.

[1] Τὸ πληθυντικὸν, καί τοι ὀλίγον φυσικὸν παρ' ἡμῖν, δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ ἐδῶ ἡ μετάφρασις.

Ἤξευρον τί θὰ εἰπῇ νὰ παίζῃ τις, χωρὶς κἀνεὶς νὰ βάλῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ βαλάντιον.

— Καὶ σεῖς, ἠρώτησεν ὁ Ματτίας, τί κάμνετε τώρα;

Δὲν ἠξεύρω τίς πειρασμὸς παιδαριώδους κομπορρημοσύνης μοὶ ἐνέβαλε τὴν ἀπόκρισιν·

— Ἐγώ; Εἶμαι ἀρχηγὸς θεατρικῆς ἑταιρίας.

Καὶ κυρίως ἦτον ἀληθὲς τοῦτο, διότι εἶχον ἑταιρίαν ἢ θίασον, ὃν ἀπετέλει ὁ Κάπης· ἡ ἀλήθεια ὅμως αὕτη ἐγειτόνευε πλησιέστατα εἰς τὸ ψεῦδος.

— Ὢ! ἂν ἠθέλετε! Εἶπεν ὁ Ματτίας.

— Τί;

— Νὰ μὲ κατατάξητε εἰς τὴν ἑταιρίαν σας.

Τότε μοὶ ἐπανῆλθεν ἡ εἰλικρίνεια.

— Ἀλλὰ, εἶπον, ὅλη ἡ ἑταιρία μου, ἰδοὺ αὐτή.

Καὶ ἔδειξα τὸν Κάπην.

— Αἴ! τί βλάπτει; Θὰ εἴμεθα δύω. Ὢ! σᾶς παρακαλῶ, μὴ μ' ἐγκαταλείπετε. Τί θέλετε νὰ γίνω; Θ' ἀποθάνω τῆς πείνης.

Ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης! Ὅλοι ὅσοι ἀκούουν τὴν κραυγὴν ταύτην, δὲν τὴν ἐννοοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, οὐδ' εἰς τὸ ἴδιον μέρος τὴν αἰσθάνονται ἀντηχοῦσαν. Ἐγὼ τὴν ἤκουσα ἐντὸς τῆς καρδίας, διότι ἤξευρον τί ἐστι ν' ἀποθάνῃ τις τῆς πείνης.

— Ἠξεύρω νὰ ἐργάζωμαι, ἐξηκολούθησεν ὁ Ματτίας. Πρῶτον, παίζω βιολίον, ἔπειτα ἐξαρθροῦμαι, σχοινοβατῶ, διέρχομαι τὰς στεφάνας, τραγῳδῶ. Θὰ ἴδητε· θὰ κάμνω ὅ,τι θέλετε, θὰ εἶμαι ὑπηρέτης σας, θὰ σᾶς ὑπακούω. Δὲν σᾶς ζητῶ χρήματα· τὴν τροφήν μου μόνον. Ἂν δὲν κάμνω καλὰ, θὰ μὲ δέρνετε· αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ συμφωνία μας. Ὅ,τι μόνον σᾶς ζητῶ, εἶναι νὰ μὴ μὲ κτυπᾶτε εἰς τὴν κεφαλήν· καὶ τοῦτο πρέπει νὰ συμφωνηθῇ, διότι ἔχω τὴν κεφαλὴν πολὺ εὐαίσθητον ἀπὸ τὸν καιρὸν ὅταν ὁ Γαροφόλης τόσον τὴν ἐκτύπα.

Ὅταν ἤκουον τὸν δυστυχῆ Ματτίαν νὰ ὁμιλῇ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, μ' ἤρχετο νὰ κλαύσω. Πῶς νὰ τῷ εἰπῶ ὅτι δὲν ἠμπόρουν νὰ τὸν κατατάξω εἰς τὸν θίασόν μου; Ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης; Ἀλλὰ καὶ μετ' ἐμοῦ ὀλιγώτερον θὰ διέτρεχε κίνδυνον ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης παρὰ ἂν ἦτον μόνος;

Τῷ ἔδωκα τὴν ἐξήγησιν ταύτην· ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ μ' ἀκούσῃ.

— Ὄχι, εἶπε, δύω ὁμοῦ δὲν ἀποθνήσκουν τῆς πείνης· ὑποστηρίζονται, βοηθοῦνται ἀμοιβαίως. Ὅστις ἔχει δίδει εἰς ἐκεῖνον ὅστις δὲν ἔχει.

Ἡ λέξις αὕτη ἔπαυσε τοὺς δισταγμούς μου. Ἀφ' οὗ εἶχον, ὤφειλον νὰ τὸν βοηθήσω.

— Τότε, σύμφωνοι! τῷ εἶπον.

Εὐθὺς ἔλαβε τὴν χεῖρά μου καὶ τὴν ἐφίλησε. Τόσον δὲ ἡδέως συνεκίνησε τοῦτο τὴν καρδίαν μου, ὥστε δάκρυα ἀνέβρυσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Digitized by Google

— Ἔλθετε, τῷ εἶπον, ἀλλ' ὡς σύντροφος, οὐχὶ ὡς ὑπηρέτης μου.

Καὶ κρεμῶν τὸν τελαμῶνα τῆς ἅρπας μου εἰς τὸν ὦμόν μου,

— Ἐμπρός! τῷ εἶπον.

Μετὰ ἓν τέταρτον δὲ τῆς ὥρας ἐξηρχόμεθα τῶν Παρισίων.

Αἱ θερμαὶ τοῦ μαρτίου ἡμέραι εἶχον ξηράνει τὰς ὁδούς, καὶ ἐπὶ τοῦ σκληροῦ ἐδάφους εὐκόλως ἐπεριπατοῦμεν.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτον γλυκεῖα, καὶ τοῦ ἀπριλίου ὁ ἥλιος ἔλαμπεν εἰς τὸν οὐρανὸν κυανοῦν καὶ ἀνέφελον.

Ποία διαφορὰ πρὸς τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς χιόνος καθ' ἣν εἶχον εἰσέλθει εἰς τὰ Παρίσια, τὴν πόλιν ἣν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπόθουν ὡς γῆν τῆς ἐπαγγελίας!

Παρὰ τὰς τάφρους τῆς ὁδοῦ ἐφύετο ἤδη τὸ χόρτον, καὶ πολλαχοῦ ἐποικίλλετο ὑπὸ λευκανθήμων καὶ χαμοκεράσων, ὧν τὰ ἄνθη ἔστρεφον τὰς στεφάνας αὐτῶν πρὸς τὸν ἥλιον.

Ὅτε διηρχόμεθα παρὰ τοὺς κήπους, ἐβλέπομεν τοὺς θυσσάνους τῶν συριγγίων ὑπερύθρους ἤδη ὑπὸ τὴν χλωρὰν πρασινάδα τῶν φύλλων, καὶ ἂν ζέφυρος ὑπεκίνει τὸν γαληνιαῖον ἀέρα, μᾶς ἔρριπτον εἰς τὴν κεφαλὴν, ὑπὲρ τὸν θριγκὸν τῶν πεπαλαιωμένων τοίχων, τὰ κίτρινα πέταλα τῶν χειράνθων.

Εἰς τοὺς κήπους, εἰς τοὺς θάμνους τῆς ὁδοῦ, εἰς τὰ μεγάλα δένδρα, πανταχοῦ ἠκούοντο πτηνὰ χαρμοσύνως κελαδοῦντα, καὶ ἔμπρὸς ἡμῶν αἱ χελιδόνες ἐπέτων παρὰ τὴν γῆν, κυνηγοῦσαι ἀοράτους σκνίπας.

Ἡ ὁδοιπορία ἡμῶν καλῶς ἤρχιζε, καὶ μετ' ἐμπιστοσύνης ἐβηματίζον ἐπὶ τοῦ ἠχηροῦ τῆς ὁδοῦ ἐδάφους. Ὁ Κάπης, δν εἶχον ἀπολύσει τοῦ ῥυτῆρός του, ἔτρεχε πέριξ ἡμῶν, καὶ ἐγαύγιζε τὰς ἀμάξας, καὶ ἐγαύγιζε τοὺς σωροὺς τῶν χαλίκων, καὶ ἐγαύγιζε πανταχοῦ καὶ ἄνευ λόγου, μόνον διὰ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γαυγίζῃ, ὅπερ διὰ τοὺς κύνας πρέπει ν' ἀντιστοιχῇ εἰς τὴν εὐχαρίστησιν ἣν ἔχει νὰ ψάλλῃ ὁ ἄνθρωπος.

Πλησίον μου ἐπεριπάτει ὁ Ματτίας χωρὶς νὰ λέγῃ τίποτε, καὶ βεβαίως σκεπτόμενος. Καὶ ἐγὼ δὲ τίποτε δὲν ἔλεγον διὰ νὰ μὴ τὸν ταράττω, καὶ διότι εἶχον καὶ ἐγὼ νὰ σκεφθῶ.

Ποῦ ἐπηγαίνομεν οὕτω, τοσούτῳ στεῤῥῷ βήματι;

Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι δὲν τὸ ἤξευρον, ἢ μᾶλλον ὅτι δὲν τὸ ἤξευρον παντάπασι.

Ἐμπρὸς ἡμῶν.

Καὶ ἔπειτα;

Εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς τὴν Λίζαν νὰ ἰδῶ τοὺς ἀδελφούς της καὶ τὴν Στεφανὴν πρὶν τὴν μεταϊδῶ τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ δὲν εἶχον ἀναλάβει οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν περὶ τοῦ τίνα θὰ ἰδῶ πρῶτον. Τὸν Βενιαμὶν, τὸν Ἀλέξην, ἢ τὴν Στεφανήν; Ἐδυνάμην κατὰ προαίρεσιν ν' ἀρχίσω ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου, δηλαδὴ ν' ἀρχίσω ἀπὸ τῶν Σεβεννῶν, ἀπὸ τὴν Χαρέντης ἢ ἀπὸ τῆς Πικαρδίας.

Ἐπειδὴ ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῶν Παρισίων, προφανὲς ἦτον ὅτι ὁ Βενιαμὶν δὲν θὰ εἶχε τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν, ἀλλ' ἔμενεν ἡ ἐκλογὴ μεταξὺ τοῦ Ἀλέξη καὶ τῆς Στεφανῆς.

Εἶχον δὲ καὶ λόγον δι' ὃν ἐστράφην πρὸς μεσημβρίαν κατ' ἀρχάς, καὶ ὄχι πρὸς βοῤῥᾶν, καὶ ἦτον οὗτος ὁ πόθος μου τοῦ νὰ ἰδῶ τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Ἂν πρὸ καιροῦ δὲν ὡμίλησα περὶ αὐτῆς, δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὴν εἶχον λησμονήσει ὡς ἀχάριστος.

Οὔτε πρέπει ἐπίσης νὰ μοὶ ἀποδοθῇ ἀχαριστία, διότι δὲν τῇ εἶχον γράψει ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ μας.

Ποσάκις δὲν μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ τῇ γράψω διὰ νὰ τῇ εἰπῶ· «Σ' ἐνθυμοῦμαι καὶ σ' ἀγαπῶ ἐκ βάθους καρδίας»· ἀλλ' ὁ φόβος τοῦ Βαρβερίνου, φόβος τρομερὸς, μ' ἐμπόδιζε πάντοτε. Ἂν τὸ γράμμα μου ὡδήγει τὸν Βαρβερίνον, καὶ μ' εὕρισκεν αὐτὸς, καὶ μ' ἐλάμβανεν ὀπίσω! Ἂν μ' ἐπώλει πάλιν εἰς ἄλλον Βιτάλην, ὅστις δὲν θὰ ἦτον ὁ Βιτάλης! Ἀναμφιβόλως εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὰ κάμῃ ὅλ' αὐτά. Καὶ ταῦτα ἀναλογιζόμενος, ἐπροτίμων νὰ ὑποστῶ τὴν κατηγορίαν ἀγνωμοσύνης μᾶλλον, παρὰ νὰ ὑποπέσω αὖθις ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, ἂν μετεχειρίζετο τὴν ἐξουσίαν ταύτην εἴτε ὅπως μὲ μεταπωλήσῃ, εἴτε ὅπως μ' ἀναγκάζῃ νὰ ἐργάζωμαι ὑπ' αὐτόν. Ν' ἀποθάνω μᾶλλον, — ν' ἀποθάνω τῆς πείνης, — παρὰ νὰ ἐκτεθῶ εἰς τοιοῦτον κίνδυνον, οὗ καὶ ἡ ἰδέα μόνον μὲ καθίστα ἄνανδρον.

Ἀλλ' ἂν δὲν ἐτόλμησα νὰ γράψω εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν, ἐνόμισα ὅτι, ἔχων ἤδη τὴν ἐλευθερίαν νὰ πηγαίνω ὅπου θέλω, ἠμπόρουν νὰ δοκιμάσω νὰ τὴν ἰδῶ. Καὶ προσέτι, ἀφ' οὗ προσέλαβον τὸν Ματτίαν «εἰς τὸν θίασόν μου», ἐφρόνουν ὅτι τοῦτο δὲν παρίστα πολλὰς δυσκολίας· διότι ἠμπόρουν νὰ στείλω τὸν Ματτίαν ἐμπρὸς, ἐγὼ δὲ νὰ μείνω ὀπίσω προφυλαττόμενος. Ἐκεῖνος ἐλθὼν εἰς τῆς μάνας Βαρβερίνας, ἠμπόρει ὑπὸ οἵαν δήποτε πρόφασιν νὰ τὴν προκαλέσῃ νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ ἂν μὲν τὴν εὕρισκε μόνην, νὰ τῇ διηγηθῇ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἔπειτα νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ πληροφορήσῃ, καὶ οὕτως εἰσηρχόμην τότε εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου εἶχε διέλθει ἡ παιδικὴ ἡλικία μου, καὶ ἐῤῥιπτόμην εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγαπητῆς παραμάνας μου. Ἂν ὅμως ὁ Βαρβερίνος ἦτον ἐκεῖ, τότε ἐζήτει παρὰ τῆς μάνας Βαρβερίνας νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς ἄλλο τι μέρος προσδιωρισμένον, καὶ ἐκεῖ τὴν ἐνηγκαλιζόμην.

Ταῦτα ἐσχεδίαζον μεταξὺ περιπατῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἔμενον σιωπηλός. Μόλις ἐπήρκει ὅλη μου ἡ προσοχὴ, ὅλη μου ἡ ἐπιμέλεια εἰς μελέτην ζητήματος τόσον σπουδαίου.

Δὲν ἤρκει τῷ ὄντι μόνον νὰ σκεφθῶ ἂν ἠμ-

Digitized by Google

πορῶ νὰ ὑπάγω νὰ ἐναγκαλισθῶ τὴν μάναν Βαρβερίναν, ἀλλ' ἀκόμη ἔπρεπε νὰ ἐξετάσω καὶ ἂν καθ' ὁδὸν θὰ εὑρίσκομεν πόλεις καὶ χωρία ὅπου νὰ ἔχωμέν τινα εἰσπράξεων πιθανότητα.

Πρὸς τοῦτο τὸ καλήτερον ἦτον νὰ συμβουλευθῶ τὸν χάρτην μου.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤμεθα ἔξω, εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ ἐδυνάμεθα ἄριστα νὰ μείνωμεν ὀλίγον εἰς σωρὸν χαλίκων, χωρὶς φόβου νὰ μᾶς ἐνοχλήσῃ κἀνείς.

— Ἐδῶ, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν, δυνάμεθα ἴσως ὀλίγον ν' ἀναπαυθῶμεν ;

— Θέλετε νὰ ὁμιλήσωμεν ;

— Ἔχετε τίποτε νὰ μ' εἰπῆτε ;

— Ἤθελον νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ λέγητε *σύ*.

— Πολὺ καλά· θὰ λέγομεν λοιπὸν *σὺ* ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον.

— Σεῖς θὰ τὸ λέγετε, ὄχι καὶ ἐγώ.

— Σὺ καθὼς καὶ ἐγώ. Τὸ διατάττω, καὶ ἂν δὲν μὲ ὑπακούσῃς, κτυπῶ.

— Κτύπα, καλά· ὅμως ὄχι εἰς τὴν κεφαλήν.

Καὶ ἐγέλασε γέλωτα ἀγαθὸν καὶ εἰλικρινῆ, δείξας ὅλους του τοὺς ὀδόντας, στίλβοντας καταλεύκους εἰς τὸ ἡλιοκαὲς πρόσωπόν του.

Εἴχομεν καθήσει, καὶ ἐκ τοῦ σάκκου μου εἶχον λάβει τὸν χάρτην, καὶ τὸν ἐξέτεινα εἰς τὰ χόρτα. Καὶ μ' ἐχρειάσθη μὲν ὀλίγος καιρὸς ὡς νὰ τὸν ἐννοήσω· ἀλλὰ τέλος πάντων κατώρθωσα νὰ διαγράψω τὸ δρομολόγιον· Κορβέϊλ, Φονταινεβλῶ, Μονταργίς, Γεἰν, Βούργην, Σαιν-Ἀμάνδ, Μονλυπών. Ἦτον λοιπὸν δυνατὸν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ Χαβανὸν, καὶ ἂν αἱ περιστάσεις μᾶς ἦσαν ὀλίγον εὐνοϊκαί, ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ ἀποθάνωμεν τῆς πείνης καθ' ὁδόν.

— Τί πρᾶγμα εἶναι τοῦτο; μ' ἠρώτησεν ὁ Ματτίας, δεικνύων τὸν χάρτην μου.

Τῷ ἐξήγησα τότε τί ἐστὶ χάρτης, καὶ εἰς τί χρησιμεύει, ἐπαναλαβὼν σχεδὸν ὅσα μοὶ εἶχεν εἰπεῖ ὁ Βιτάλης, ὅταν μοὶ ἔδωκε τὸ πρῶτον μάθημα τῆς γεωγραφίας.

Μὲ ἤκουσε δ' ἐκεῖνος μετὰ προσοχῆς, τὸ βλέμμα του εἰς τὸ βλέμμα μου ἔχων προσηλωμένον.

— Τότε ὅμως πρέπει νὰ ἠξεύρῃ τις ν' ἀναγινώσκῃ.

— Βεβαίως. Δὲν ἠξεύρεις ν' ἀναγινώσκῃς, σύ ;

— Ὄχι.

— Θέλεις νὰ μάθῃς ;

— Ὢ ! ναί, ἐπιθυμῶ πολύ.

— Θὰ σὲ διδάξω.

— Εἰς τὸν χάρτην ἠμπορεῖς νὰ εὕρῃς τὸν δρόμον ἀπὸ Γισὸρ εἰς Παρίσια ;

— Βεβαίως· εἶν' εὐκολώτατον.

Καὶ τῷ τὸν ἔδειξα.

Κατ' ἀρχὰς δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ ὅ,τι τῷ ἔλεγον, ὅτε διὰ μιᾶς κινήσεως τοῦ δακτύλου ἦλθον ἀπὸ Γισὸρ εἰς Παρίσια.

— Ἦλθα πεζὸς ἀπ' ἐκεῖ, εἶπε, καὶ ἠξεύρω ὅτι εἶναι πολὺ περισσότερος δρόμος.

Τότε τῷ ἐξήγησα ὅπως ἠδυνάμην, δηλαδὴ ὄχι πολὺ εὐκρινῶς, πῶς σημειοῦνται εἰς τὸν χάρτην αἱ ἀποστάσεις· καὶ μὲ ἤκουε μέν, ἀλλὰ δὲν ἐφαίνετο πολὺ πεπεισμένος περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς ἐπιστήμης μου.

Ἐπειδὴ εἶχον ἀνοίξει τὸν σάκκον μου, μοὶ ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἐπιθεωρήσω τὰ περιεχόμενά του, θέλων προσέτι καὶ νὰ ἐπιδείξω τὰ πλούτη μου εἰς τὸν Ματτίαν, καὶ τὰ ἥπλωσα ὅλα εἰς τὰ χόρτα.

Εἶχον τρία πάνινα ὑποκάμισα, τρία ζεύγη κάλτας, πέντε μανδύλια, ὅλα εἰς ἀρίστην κατάστασιν, καὶ ἓν ζεῦγος ἐμβάδας, ὀλίγον τετριμμένας αὐτάς.

Τὸν Ματτίαν ἐθάμβωσεν ἡ πολυτέλειά μου.

— Καὶ σὺ τί ἔχεις ; τὸν ἠρώτησα.

— Ἔχω τὸ βιολίον μου, καὶ ὅ,τι φορῶ.

— Καλὰ λοιπὸν, τῷ εἶπον, θὰ μοιρασθῶμεν, ὡς πρέπει, ἀφ' οὗ εἴμεθα σύντροφοι. Θὰ ἔχῃς δύω ὑποκάμισα, δύω ζεύγη κάλτας καὶ τρία μανδύλια. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι δίκαιον ὅλα νὰ τὰ μοιράζωμεν, θὰ φέρωμεν τὸν σάκκον μου εἰς τοὺς ὤμους μίαν ὥραν σὺ καὶ μίαν ἐγώ.

Ὁ Ματτίας ἤθελε ν' ἀρνηθῇ, ἀλλ' εἶχον ἤδη λάβει τὴν ἕξιν τοῦ διατάττειν, ἥτις, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσω, μοὶ ἐφαίνετο πολὺ εὐχάριστος, καὶ τῷ ἀπηγόρευσα ν' ἀποκριθῇ.

Εἰς τὰ ὑποκάμισά μου εἶχον θέσει καὶ τὴν ῥαπτικὴν θήκην τῆς Στεφανῆς, καὶ μικρὸν κουτίον περιέχον τὸ ῥόδον τῆς Λίζας. Ὁ Ματτίας ἠθέλησε ν' ἀνοίξῃ τὸ κουτίον τοῦτο, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπέτρεψα, καὶ τὸ ἔβαλα πάλιν εἰς τὸν σάκκον, χωρὶς οὐδ' ἐγὼ νὰ τὸ ἀνοίξω.

— Ἂν θέλῃς νὰ μ' εὐχαριστήσῃς, τῷ εἶπον, ποτὲ μὴ ἐγγίζῃς αὐτὸ τὸ κουτίον. Εἶναι δῶρον.

— Καλά, μοὶ εἶπε. Σ' ὑπόσχομαι ποτὲ νὰ μὴ τὸ ἐγγίσω.

Ἀφ' ὅτου ἀνέλαβον τὴν προβειὰν καὶ τὴν ἅρπαν μου, ἓν πρᾶγμα μ' ἐστενοχώρει πολύ, αἱ περισκελίδες μου· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι καλλιτέχνης δὲν πρέπει νὰ φορῇ περισκελίδας μακράς. Παρουσιαζόμενος εἰς τὸ δημόσιον, ἔπρεπε νὰ ἔχω βρακίον κοντὸν καὶ κάλτας μακράς, εἰς ἃς νὰ σταυρόνωνται καθ' ὅλον τὸ μῆκος ταινίαι ποικιλόχροοι. Περισκελίδες ἥρμοζον εἰς κηπουρόν· ἀλλὰ σήμερον ἤμην καλλιτέχνης.

Ὅτε τις ἔχῃ ἰδέαν τινά, καὶ εἶναι καὶ αὐτεξούσιος, ταχέως τὴν φέρει εἰς ἐκτέλεσιν. Ἤνοιξα λοιπὸν τὴν θήκην τῆς Στεφανῆς, καὶ ἐπῆρα τὴν ψαλλίδα της.

— Ἐν ᾧ διορθόνω τὰς περισκελίδας μου, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν, θέλεις νὰ μοὶ δείξῃς πῶς παίζεις βιολίον ;

— Ὢ ! εὐχαρίστως.

Καὶ λαβὼν τὸ βιολίον του, ἤρχισε νὰ παίζῃ.

Digitized by Google

Ἐν τούτοις ἐγὼ ἐβύθισα γενναίως τὴν ψαλλίδα εἰς τὰς περισκελίδας ὀλίγον κάτω τῶν γονάτων, καὶ ἤρχισα νὰ κόπτω τὸ ὕφασμα.

Ἦσαν ὅμως ὡραῖαι περισκελίδες, στακτεραὶ ὡς καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ ὁ ὑπενδύτης μου, καὶ τὰς εἶχον λάβει μετὰ μεγίστης χαρᾶς, ὅταν μοὶ τὰς ἔδωκεν ὁ πατήρ. Δὲν ἐνόμιζον ὅμως ὅτι τὰς βλάπτω ὅτε τὰς ἔκοπτον οὕτως· ἐξ ἐναντίας.

Κατ' ἀρχὰς ἤκουον τὸν Ματτίαν, κόπτων τὰς περισκελίδας μου· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἔπαυσα νὰ κόπτω, καὶ ἤκουον ἐκπεπληγμένος καὶ προσεκτικός. Ὁ Ματτίας ἔπαιζε σχεδὸν τόσον καλῶς ὅσον ὁ Βιτάλης.

— Καὶ ποῖος σ' ἔμαθε νὰ παίζῃς βιολίον ; τῷ εἶπον χειροκροτῶν αὐτόν.

— Κανείς, ὀλίγον ὅλοι, καὶ πρὸ πάντων μόνος μου, ἐργαζόμενος.

— Καὶ τὴν μουσικὴν τίς σοὶ τὴν ἐδίδαξε ;

— Δὲν ἠξεύρω μουσικήν. Παίζω ὅ,τι ἀκούσω.

— Θὰ σοὶ τὴν διδάξω ἐγώ.

— Ἠξεύρεις λοιπὸν ὅλα τὰ πράγματα ;

— Ἐννοεῖται, ἀφ' οὗ εἶμαι ἀρχηγὸς θιάσου.

Ὅστις εἶναι καλλιτέχνης ἔχει καὶ φιλαυτίαν ὀλίγην πάντοτε. Ἠθέλησα νὰ δείξω εἰς τὸν Ματτίαν ὅτι καὶ ἐγὼ ἤμην μουσικός.

Ἐπῆρα λοιπὸν τὴν ἅρπαν μου, καὶ ἀμέσως διὰ νὰ προξενήσω τὴν μεγαλητέραν ἐντύπωσιν, ἤρχισα νὰ ψάλλω τὸ περίφημον ᾆσμά μου·

«Κλειστὸ παράθυρο, σκληρὴ παρθένα»

καὶ τότε, ὡς εἶναι πρέπον μεταξὺ καλλιτεχνῶν, ὁ Ματτίας μοὶ ἀπέδωκε τὴν φιλοφροσύνην διὰ χειροκροτήσεων. Εἶχε μέγα προτέρημα, εἶχον μέγα προτέρημα· ἤμεθα ἄξιοι ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

Δὲν ἐδυνάμεθα ὅμως νὰ μείνωμεν ἐκεῖ ἀντεπαινούμενοι πάντοτε, καὶ ἔπρεπεν. ἀφ' οὗ ἐπαίξαμεν μουσικὴν δι' ἡμᾶς, πρὸς ἰδίαν μας εὐχαρίστησιν,νὰ παίξωμεν καὶ διὰ τὸ δεῖπνόν μας καὶ διὰ τὸ κατάλυμα.

Ἔκλεισα λοιπὸν τὸν σάκκον μου, καὶ ὁ Ματτίας τὸν ἐφορτώθη.

Ἐμπρὸς εἰς τὴν κεκονιαμένην ὁδόν ! Ἐπρόκειτο νὰ σταθῶμεν εἰς τὸ πρῶτον χωρίον ὃ θ' ἀπαντήσωμεν, καὶ νὰ δώσωμεν παράστασιν, τὴν «ἐναρκτήριον τοῦ θιάσου τοῦ Ῥεμῆ».

— Μάθε με τὸ ᾆσμά σου, εἶπεν ὁ Ματτίας· θὰ τὸ τραγῳδῶμεν συμφώνως, καὶ πιστεύω ὅτι θὰ ἠμπορῶ μετ' ὀλίγον νὰ σὲ συνοδεύω διὰ τοῦ βιολίου. Θὰ εἶναι πολὺ ὡραῖον.

Βεβαίως πολὺ ὡραῖον θὰ ἦτον, καὶ ἡ «ἔντιμος ὁμήγυρις» θὰ εἶχε λιθίνην τὴν καρδίαν ἂν δὲν μᾶς ἐφόρτωνεν ὀβολούς.

Τοῦτο τὸ δυστύχημα δὲν τὸ εἴχομεν. Ἐν ᾧ ἐφθάνομεν εἰς ἓν χωρίον κείμενον ἐπέκεινα τῆς Ἐβραιοπόλεως (Βιλλεζουΐφ), καὶ ἠρχίσαμεν ἤδη νὰ ἐρευνῶμεν ποῦ νὰ εὕρωμεν θέσιν κατάλληλον διὰ τὴν παράστασιν ἡμῶν, διήλθομεν ἔμπροσθεν τῆς αὐλαίας πύλης μιᾶς ἀγροικίας, καὶ εἴδομεν τὴν αὐλὴν πλήρη ἀνθρώπων ἑορτασίμως ἐνδεδυμένων, οἵτινες ὅλοι ἔφερον ἀνθοδέσμας, ἀφ' ὧν ἐκρέμαντο πάμπολλαι ταινίαι, καὶ οἱ μὲν ἄνδρες τὰς εἶχον εἰς τὴν κουμβότρυπαν τοῦ ἐνδύματος, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς τὸ στῆθος. Πολλὴ διορατικότης δὲν ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ἦτον γάμος.

Ἡ ἰδέα μοὶ ἐπῆλθε τότε ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ ηὐχαριστοῦντο ἴσως ἂν εἶχον ὀλίγην μουσικὴν διὰ νὰ χορεύσουν, καὶ ἀμέσως εἰσῆλθον εἰς τὴν αὐλήν, ἔχων κατόπιν μου τὸν Ματτίαν καὶ τὸν Κάπην· ἔπειτα δέ, τὸν πῖλον ἔχων εἰς τὴν χεῖρα, καὶ εὐγενῶς χαιρετίσας (τὸν μεγαλοπρεπῆ χαιρετισμὸν τοῦ Βιτάλη), ἀπηύθυνα τὴν πρότασίν μου εἰς τὸν πρῶτον ὃν εὗρον ἐμπρός μου.

Ἦτον δ' ὁ πρῶτος οὗτος εἷς εὔσαρκος νεανίας, οὗ τὸ κεραμόχρουν πρόσωπον περιέβαλλον ὑψηλὰ ὄρθια περιλαίμια, πριονίζοντα τ' αὐτία του. Εἶχε δὲ τὴν ἔκφρασιν προσηνῆ καὶ καλόγνωμον.

Καὶ εἰς ἐμὲ μὲν δὲν ἀπεκρίθη· ἀλλὰ μεταστραφεὶς ὡς μονοκόμματος πρὸς τοὺς πανηγυρίζοντας, διότι τὸ ἔνδυμά του, νέον ἐκ στιλπνοῦ στερεοῦ ὑφάσματος, τῷ ἐδυσκόλευε προφανῶς τὰ κινήματα, ἔχωσε δύω δάκτυλα εἰς τὸ στόμα του, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ὀργάνου τόσον φοβερὸν ἐξέπεμψε συριγμόν, ὥστε ὁ Κάπης ἐτρόμαξε.

— Αἴ σεῖς ἐκεῖ, ἐφώναξε, τί λέτε διὰ ὀλίγη μουσική ; Νὰ ποῦ μᾶς ἦλθαν βιολιά.

— Ναὶ, ναί, μουσική, μουσική, ἔκραξαν φωναὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

— Τοποθετηθῆτε διὰ τὸν ἀντίχορον.

Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν τὰ ζεύγη τῶν χορευτῶν ἔλαβον τὰς θέσεις των εἰς τὴν αὐλήν· δι' ὃ τρομάξασαι ἔφυγον αἱ ὄρνιθες.

— Ἔπαιξες ποτὲ ἀντίχορον, ἠρώτησα τὸν Ματτίαν ἰταλιστὶ καὶ κρυφίως, διότι ἤμην οὐκ ὀλίγον ἀνήσυχος.

— Ναί.

Καὶ εἰς τὸ βιολίον μοὶ ἔδειξε ποῖον. Κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν τὸν ἐγνώριζον καὶ ἐγώ. Ἐσώθημεν!

Ἀπὸ ἀχυρῶνα λοιπὸν ἔσυραν ἅμαξαν ἐκ τῶν φορτηγῶν, τὴν ἔθεσαν εἰς τρίποδας, καὶ μᾶς ἀνεβίβασαν εἰς αὐτήν.

Ἂν καὶ ποτὲ δὲν εἴχομεν παίξει ὁμοῦ, ὁ Ματτίας καὶ ἐγώ, τὸν ἀντίχορον ὅμως ἀρκετὰ καλῶς τὸν κατωρθώσαμεν. Ἀληθὲς ὅμως καὶ ὅτι ἐπαίζομεν δι' ἀκοὰς οὔτε πολὺ λεπτὰς οὔτε πολὺ δυσκόλους.

— Κανένας σας ξεύρει νὰ παίζῃ τὸν ζουρνά; ἠρώτησεν ὁ χονδρός μου κεραμοπρόσωπος.

— Ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ Ματτίας· ὅμως δὲν ἔχω.

— Θὰ σὲ φέρω ἐγώ. Καλὸ τὸ βιολί, μὰ 'σὰν κάπως ἀνούσιο.

— Παίζεις λοιπὸν καὶ τὴν εὐθύαυλον ; ἠρώτησα τὸν Ματτίαν, ὁμιλῶν πάντοτε τὴν ἰταλικήν.

— Καὶ τὸν αὐλόν, καὶ τὸν πλαγίαυλον, καὶ τὴν σάλπιγγα, καὶ ὅ,τι παίζεται.

Τῷ ὄντι ἦτον πολύτιμος νέος ὁ Ματτίας.

Digitized by Google

Μετ' ὀλίγον ἔφεραν τὸν εὐθύαυλον, καὶ ἠρχίσαμεν πάλιν νὰ παίζωμεν ἀντιχόρους, πόλκας, στροβίλους, πρὸ πάντων ὅμως ἀντιχόρους.

Οὕτως ἐπαίζομεν μέχρι τῆς νυκτὸς, χωρὶς οἱ χορευταὶ νὰ μᾶς ἀφήσωσι ν' ἀναπνεύσωμεν. Δι' ἐμὲ ἦτον ἀδιάφορον· διὰ τὸν Ματτίαν ὅμως ἦτον σπουδαῖον, διότι ἐκεῖνος εἶχε τὸ ἐπίπονον μέρος, ἐξηντλημένος μάλιστα ὡς ἦτον διὰ τὴν ὁδοιπορίαν καὶ τὰς στερήσεις. Ἐνίοτε τὸν ἔβλεπον νὰ ὠχριᾷ ὡς ἂν ἔμελλε νὰ λιποθυμήσῃ, καὶ ὅμως ἐξηκολούθει νὰ παίζῃ, φυσῶν ὅσον ἠδύνατο εἰς τὸν γειλωτῆρά του.

Εὐτυχῶς τὴν ὠχρότητά του παρετήρησε πλὴν ἐμοῦ καὶ ἡ νύμφη.

— Φθάνει πλέον, εἶπεν. Ὁ μικρὸς ἐκεῖνος ἀπέκαμε. Τώρα τὸ χέρ' εἰς τὸ βαλάντιον διὰ τοὺς μουσικούς.

— Ἂν θέλητε, εἶπον, θὰ στείλω τὸν ταμίαν μας νὰ ἐβγάλῃ δίσκον.

Καὶ ταῦτα λέγων, ἔρριψα τὸν πῖλον μου εἰς τὸν Κάπην, αὐτὸς δὲ τὸν ἥρπασεν πετακτὸν εἰς τοὺς ὀδόντας.

Πολὺ ἤρεσκε καὶ ἐχειροκροτεῖτο ἡ χάρις μεθ' ἧς ἐχαιρέτα ὅταν τῷ ἔδιδον· τὸ καλήτερον δὲ δι' ἡμᾶς, ὅτι τῷ ἔδιδον πολλὰ χρήματα. Παρακολουθῶν αὐτὸν, ἔβλεπον λευκὰ νομίσματα νὰ πίπτουν εἰς τὸν πῖλον· τελευταῖος δ' ἔρριψεν εἰς αὐτὸν ὁ νυμφίος, καὶ τὸ δῶρόν του ἦτον ἓν πεντάδραχμον.

Τί θησαυρός! Καὶ δὲν ἤρκεσε τοῦτο· μᾶς προσεκάλεσαν καὶ νὰ φάγωμεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, καὶ μᾶς ἔδωκαν νὰ κοιμηθῶμεν εἰς τὸν ἀχυρῶνα. Τὴν ἐπαύριον, ὅτε ἀνεχωρήσαμεν ἐκ τῆς φιλοξένου ταύτης οἰκίας, εἴχομεν κεφάλαιον εἰκοσιοκτὼ δραχμῶν.

— Εἰς σὲ ὀφείλονται ταῦτα, φίλτατέ μοι Ματτία, εἶπον εἰς τὸν σύντροφόν μου· χωρὶς σοῦ δὲν θὰ ἠμπόρουν νὰ ἀποτελέσω ὀρχήστραν.

Καὶ τότε μοὶ ἐπῆλθεν εἰς τὴν μνήμην λέξις ἣν μοὶ εἶχεν εἰπεῖ ὁ πατὴρ Ἀκίνος, ὅτε εἶχον ἀρχίσει νὰ δίδω μαθήματα εἰς τὴν Λίζαν, ἀποδεικνύουσά μοι ὅτι ἡ ἀγαθοεργία πάντοτε ἀνταμείβεται.

— Τὸ νὰ σὲ συμπαραλάβω εἰς τὸν θίασόν μου δὲν ἦτον ἡ μεγαλητέρα ἀνοησία ἣν ἔπραξα εἰς τὸν βίον μου.

Ἔχοντες εἰκοσιοκτὼ δραχμὰς εἰς τὸ βαλάντιον, ἤμεθα ἄρχοντες, καὶ ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς Κορβέϊλ, ἐδυνήθην, χωρὶς πολὺ νὰ ῥιψοκινδυνεύσω, νὰ τολμήσω τινὰς ἀγορὰς πραγμάτων ἃ ἐνόμιζον ἀναπόφευκτα. Ἠγόρασα πρῶτον παρὰ παλαιοπώλου τινὸς εὐθύαυλον, διὰ τρεῖς μόνον δραχμάς. Ἐννοεῖται ὅτι ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ οὔτε νέος ἦτον οὔτε ὡραῖος. Ἀλλὰ καθαρισθεὶς ὀλίγον, ἐδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ. Ἔπειτα ἐπρομηθεύθην ἐρυθρὰς ταινίας διὰ τοὺς πόδας μας· καὶ τέλος καὶ ἀπηρχαιωμένον στρατιωτικὸν σάκκον διὰ τὸν Ματτίαν, διότι ὀλιγώτερον κοπιαστικὸν μᾶς ἦτον νὰ ἔχωμεν εἰς τοὺς ὤμους ἕνα σάκκον ἐλαφρὸν, παρὰ νὰ φορτονώμεθα ἀλληλοδιαδόχως σάκκους βαρεῖς. Διανέμοντες εἰς δύω ὅλον τὸ ἔχειν μας, θὰ ἤμεθα εὐκινητότεροι.

Ὅτε ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Κορβέϊλ, ἤμεθα τῷ ὄντι εἰς καλὴν κατάστασιν. Εἴχομεν πληρώσει ὅ,τι ἠγοράσαμεν, καὶ τριάκοντα δραχμαὶ μετρηταὶ ἐπλήρουν τὸ βαλάντιον ἡμῶν, διότι αἱ παραστάσεις μας ἀπέφερον κέρδη. Εἴχομεν δὲ οὕτω διατάξει τὰ τῶν παραστάσεων ἡμῶν, ὥστε ἐδυνάμεθα πολλὰς ἡμέρας νὰ μείνωμεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος χωρὶς πολὺ νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν ὅ,τι ἅπαξ παριστῶμεν. Ἐν γένει δὲ, τόσον καλῶς συνενοούμεθα ὁ Ματτίας κ' ἐγὼ, ὥστε ἤμεθα ἤδη σχεδὸν ὡς δύω ἀδελφοί.

— Ἠξεύρεις, ἔλεγεν ἐνίοτε γελῶν, ἀρχηγὸς ἑταιρίας, ὡς σὺ, ὅστις δὲν κτυπᾷ, εἶναι πολὺ ὡραῖον.

— Λοιπὸν εὐχαριστεῖσαι;

— Ἂν εὐχαριστοῦμαι; Πρώτη φορὰ τῆς ζωῆς μου, ἀφ' οὗ ἔφυγα ἀπὸ τὴν πατρίδα, ὁποῦ δὲν ἐπιθυμῶ τὸ νοσοκομεῖον.

Ἡ εὐημερία μας δὲ αὐτὴ μοὶ ἐνέπνευσεν ἰδέας φιλοδόξους.

Ἀφ' οὗ ἐγκατελίπομεν τὸ Κορβέϊλ, διηυθύνθημεν πρὸς Μονταργὶς, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Νὰ ὑπάγω ἤθελον εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν καὶ νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ διὰ νὰ πληρώσω τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης μου πρὸς αὐτήν· ἀλλ' ἡ πληρωμὴ αὕτη ἦτον πολὺ πενιχρὰ καὶ πολὺ εὐθηνή.

Ἂν τῇ ἔφερον τίποτε!

Τώρα ἤμην πλούσιος· τῇ ὤφειλον ἓν δῶρον.

Ἀλλὰ τί δῶρον νὰ τῇ φέρω;

Πολὺν καιρὸν δὲν ἐσκέφθην. Ἓν πρὸ πάντων θὰ τὴν καθίστα εὐτυχῆ, ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλον τὸ γῆράς της, ἂν τῇ ἔδιδον — μίαν ἀγελάδα, εἰς ἀντικατάστασιν τῆς *Κοκκίνως*.

Πόση χαρὰ διὰ τὴν μάναν Βαρβερίναν ἂν ἠμπόρουν νὰ τῇ δώσω μίαν ἀγελάδα, καὶ προσέτι πόση χαρὰ καὶ δι' ἐμέ!

Πρὶν φθάσω εἰς Χαβανὸν, θὰ ἠγόραζον μίαν ἀγελάδα, καὶ ὁ Ματτίας σύρων αὐτὴν κατόπιν του διὰ ῥυτῆρος, θὰ εἰσήρχετο εἰς τὴν αὐλὴν τῆς μάνας Βαρβερίνας. Ἐννοεῖται, ὁ Βαρβερῖνος δὲν θὰ ἦτον ἐκεῖ. — Μάνα Βαρβερίνα, θὰ ἔλεγεν ὁ Ματτίας, σοὶ φέρω μίαν ἀγελάδα. — Ἀγελάδα! Ἀπατᾶσαι, παιδάκι μου. — Καὶ θὰ ἐστέναζεν. — Διόλου, κυρία. Εἶσθε ἡ κυρία Βαρβερίνα, εἰς Χαβανόν; Ναί; Λοιπὸν εἰς τὴν κυρίαν Βαρβερίναν μ' ἐπρόσταξεν ἕνα βασιλόπουλον (καθὼς εἰς τὰ παραμύθια) νὰ φέρω αὐτὴν τὴν ἀγελάδα καὶ νὰ τὴν προσφέρω ἐκ μέρους του. — Ποῖον βασιλόπουλον; — Τότε θὰ ἐφαινόμην, θὰ ἐρριπτόμην εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μάνας Βαρβερίνας, καὶ μετὰ τοὺς ἐναγκαλισμοὺς, θὰ ἐμαγειρεύομεν λαλαγκίτας

Digitized by Google

καὶ τηγανίτας, καὶ θὰ τοὺς ἐτρώγομεν ἡμεῖς οἱ τρεῖς καὶ ὄχι ὁ Βαρβερῖνος, ὡς ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τὴν τρίτην τῆς ἀποκρέω, ὅταν ἐπέστρεψε καὶ ἀναποδογύρισε τὸ τηγάνιόν μας, καὶ ἔῤῥιψε τὸ βούτυρόν μας εἰς τὸ κρομμυδόζουμόν του.

Τί λαμπρὸν ὄνειρον! ἀλλὰ πρὸς πραγματοποίησίν του ἔπρεπε νὰ ἠμπορῶ ν'ἀγοράσω τὴν ἀγελάδα.

Πόσα ἔπρεπε νὰ δώσω διὰ τὴν ἀγελάδα; Ἰδέαν δὲν εἶχον. Πολλὰ βεβαίως, πάρα πολλά· ἀλλὰ πόσα;

Καὶ δὲν ἤθελον ἀγελάδα πολὺ μεγάλην, πολὺ χονδρήν· πρῶτον, διότι ὅσον χονδρότεραι αἱ ἀγελάδες, τόσον περισσοτέρα καὶ ἡ τιμή των· ἔπειτα, ὅσον εἶναι μεγαλήτεραι, τόσον περισσοτέραν τροφὴν χρειάζονται, καὶ δὲν ἤθελον τὸ δῶρόν μου νὰ φέρῃ στενοχωρίαν εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Τὸ πρῶτον ἀναγκαῖον λοιπὸν τώρα ἦτον νὰ μάθωμεν τὴν τιμὴν τῶν ἀγελάδων, ἢ μᾶλλον ἀγελάδος τοιαύτης ὁποίαν τὴν ἤθελον.

Εὐτυχῶς δύσκολον τοῦτο δὲν μοὶ ἦτον, διότι, περιφερόμενοι εἰς τὰς μεγάλας ὁδούς, μένοντες τὰς ἑσπέρας εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, ἤμεθα εἰς σχέσεις μετὰ βουκόλων καὶ ζωεμπόρων. Εὔκολον λοιπὸν ἦτον νὰ τοὺς ἐρωτήσω περὶ τῆς τιμῆς τῶν ἀγελάδων.

Ἀλλὰ τὴν πρώτην φορὰν ὅταν ἀπέτεινα εἰς ἕνα βουκόλον τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἑλκυσθεὶς ὑπὸ τῆς ἀγαθῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἐξεκαρδίσθη αὐτὸς γελῶν.

Ἔπειτα δ' ἐξηπλώθη ἀνάσκελα εἰς τὸ καθισμά του, καὶ ἐκτύπα μεγάλας γρονθίας εἰς τὴν τράπεζαν· ἔπειτα δέ, κράξας τὸν ξενοδόχον,

— Ἠξεύρεις, τῷ εἶπε, τί μ' ἐρωτᾷ ὁ μικρὸς αὐτός; Τί πρέπει νὰ πληρώσῃ διὰ μίαν ἀγελάδα, ὄχι πολὺ μεγάλην, ὄχι πολὺ χονδρήν, μίαν καλὴν ἀγελάδα. Πρέπει νὰ ἠξεύρῃ καὶ τέχνας;

Καὶ οἱ γέλωτες ἤρχισαν πάλιν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν μ' ἐζάλισε.

— Πρέπει νὰ δίδῃ καλὸν γάλα καὶ νὰ μὴ τρώγῃ πολύ.

— Καὶ ν' ἀφίνῃ νὰ τὴν σύρῃς μὲ τὸ σχοινὶ εἰς τοὺς μεγάλους δρόμους καθὼς τὸ σκυλί σου;

Ἀφοῦ δ' ἐξήντλησεν ὅλας τὰς ἀστειότητάς του καὶ ἐπέδειξεν ἀρκούντως ὅλην τὴν εὐφυΐαν του, ἠθέλησε τέλος νὰ ὁμιλήσῃ σπουδαίως, καὶ νὰ προβῇ ἀκόμη καὶ εἰς συζήτησιν.

Εἶχεν ἐντελῶς ὅ,τι μοὶ ἐχρειάζετο, μίαν ἀγελάδα ἥμερην, δίδουσαν γάλα πολύ, γάλα λαμπρὸν ὡς ἀφρόγαλα, ἀγελάδα ἥτις σχεδὸν δὲν ἔτρωγε. Ἂν ἤθελον ν' ἀραδειάσω εἰς τὴν τράπεζαν ἑπτάμισυ χρυσᾶ εἰκοσάδραχμα, ἤ, ἂν δὲν μ' εὑρίσκοντο, τριάκοντα πεντόδραχμα, εἶχον τὴν ἀγελάδα.

Ὅσην δυσκολίαν εἶχον κατ' ἀρχὰς νὰ τὸν φέρω νὰ ὁμιλήσῃ, ἄλλην τόσην καὶ περισσοτέραν εἶχον τώρα νὰ τὸν φέρω νὰ σιωπήσῃ, ὅταν ἅπαξ ἤρχισε.

Τέλος πάντων κατωρθώθη νὰ ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν, καὶ ὅλην τὴν νύκτα ὠνειρευόμην ὅ,τι εἶχον μάθει εἰς τὴν συνδιάλεξιν ταύτην.

Τριάκοντα πεντόδραχμα ἦσαν δραχμαὶ ἑκατὸν πεντήκοντα· καὶ πολὺ ἀπεῖχον τοῦ νὰ εἶμαι τόσον πλούσιος.

Ἦτον ὅμως καὶ ἀδύνατον νὰ τὰ κερδήσω; Ἔλεγον ὅτι δὲν ἦτον, καὶ ὅτι ἂν ἐξηκολουθοῦμεν νὰ ἔχωμεν τύχην, καθὼς κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, θὰ ἐδυνάμην, ὀβολὸν τὸν ὀβολόν, νὰ συναθροίσω τὰς ἑκατὸν πεντήκοντα δραχμάς. Ἀλλὰ ἐχρειάζετο καιρός.

Τότε νέα ἰδέα ἀνέτειλεν εἰς τὸν μυελόν μου. Ἂν ἀντὶ νὰ ὑπάγωμεν ἀμέσως εἰς Χαβανόν, ἐπηγαίνομεν πρῶτον εἰς Βάρσας, τοῦτο θὰ μᾶς ἔδιδε τὸν καιρὸν ὅστις θὰ μᾶς ἔλειπεν, ἂν ἐξηκολουθοῦμεν κατ' εὐθεῖαν.

Ἐπρόκειτο λοιπὸν κατ' ἀρχὰς νὰ διευθυνθῶμεν εἰς Βάρσας, καὶ τὴν μάναν Βαρβερίναν νὰ ἴδωμεν μόνον εἰς τὴν ἐπιστροφήν. Τότε βεβαίως θὰ εἶχον τὰς ἑκατὸν πεντήκοντα δραχμάς μου, καὶ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παίξωμεν τὴν μαγικήν μου παράστασιν· *τὴν ἀγελάδα καὶ τὸ βασιλόπουλον*.

Τὸ πρωῒ διεκοίνωσα τὴν ἰδέαν μου εἰς τὸν Ματτίαν, καὶ αὐτὸς δὲν ἀντέταξε καμμίαν ἔνστασιν.

— Ἂς ὑπάγωμεν εἰς Βάρσας, εἶπε. Τὰ μεταλλεῖα εἶναι ἴσως περίεργα, καὶ θὰ χαρῶ νὰ τὰ ἰδῶ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ἡ τριακοσιοστὴ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ

ΚΑΜΟΕΝΣ

Οἱ λαοὶ οἱ μὴ ἀφροντιστοῦντες τῆς ἑαυτῶν δόξης τῆς ἐθνικῆς καὶ τοῦ ἑαυτῶν συμφέροντος οὐδεμίαν ἀφίνουσι νὰ παρέρχηται ἁρμοδία περίστασις, χωρὶς νὰ διαφημίζωσι τὴν μνήμην τῶν εἰς αὐτοὺς ἀνηκόντων μεγάλων ἀνδρῶν. Πάντες προσέχουσιν εἰς τὸ νὰ καθιστῶσιν ἑορτὰς ἑκατονταετηρους καὶ διεθνεῖς, σκοπούσας νὰ ὑπενθυμίζωσιν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα δὲν ἔχει οὔτε ἡλικίαν ὡρισμένην οὔτε κράτους ὅρια διαγεγραμμένα. Οὕτως ἡ Γερμανία, ἵνα μόνον εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη περιορίσωμεν τὸν λόγον, συνεκάλεσεν ἄρτι τοὺς ἀπεσταλμένους ἁπάσης τῆς Εὐρώπης ἵνα τιμήσῃ τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου αὐτῆς ποιητοῦ, τοῦ Σχίλλερ, οὕτω καὶ ἡ Γαλλία, εὐγενῶς συμπραττούσης τῆς Ἰταλίας, ἐτέλει τῷ 1874 ἐν Αὐενιῶνι τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα τοῦ Πετράρχου. Καὶ τῷ 1877 συνῆλθον ἐν Ἀμβέρσῃ τοῦ Βελγίου καὶ καλλιτέχναι καὶ λόγιοι ἐξ ἁπάσης τῆς οἰκουμένης ἵνα ἀγάγωσιν ἑορτὰς πρὸς τιμὴν τοῦ ἀθανάτου Ῥοῦβενς. Ὁμοίων δὲ συναισθημάτων ἐμφορουμένη καὶ ἡ τῆς Πορτογαλλίας κυβέρνησις, καὶ ἀνταποκρινομένη πρός τε τὴν φύσιν τὴν ἱπποτικὴν καὶ τὴν πρὸς τὰ γράμματα ἀγάπην τοῦ ἔθνους τοῦ πορτογαλλικοῦ, παρεσκεύασεν ὑπὸ προστάτῃ τῷ βασιλεῖ λαμπρὰς ἑορτὰς κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἵνα ἐπαξίως τιμηθῇ ὁ ἐ-

Digitized by Google

θνικὸς τῆς Πορτογαλλίας ποιητής, ὁ Κάμοενς, ὁ πρὸ τριῶν αἰώνων ἀποθανών.

Α'

Ὁ Λουΐζ δὲ Κάμοενς κατήγετο μὲν ἐκ παλαιᾶς πορτογαλλικῆς οἰκογενείας ἑλκούσης τὸ γένος ἐξ Ἱσπανίας, ἐγεννήθη δὲ ἐν Λισσαβῶνι μεταξὺ τοῦ 1517 καὶ 1525. Παῖς ἔτι ὢν ἀπώλεσε τὴν μητέρα, ὁ δὲ πατήρ του ὑπηρέτει ἐν τῷ στρατῷ καὶ ἐστερεῖτο περιουσίας.

Ἦτο δέκα καὶ τριῶν ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ὁ νεαρὸς Κάμοενς, ὅτε ἐπορεύθη εἰς Κοΐμβρην καὶ ἤρχισε μετ' ἐπιμελείας νὰ φοιτᾷ ἐν τῷ ἐκεῖσε Πανεπιστημίῳ, ὅπερ πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἱδρύσει ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ γ'. Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἑαυτοῦ μαθημάτων ἐπορεύθη εἰς τὴν Λισσαβῶνα, καὶ ἐπέδωκεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ποίησιν, πρὸς ἣν ἐκ φύσεως εἶχε μεγίστην κλίσιν. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ποιητικὰ δοκίμια ἐδείκνυον φαντασίαν ζωηρὰν καὶ μελέτην βαθεῖαν τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαιότητος προτύπων. Ἦτο εἰκοσαέτης, εὐφάνταστος καὶ ἐνθουσιῶν· «ἠδύνατο λοιπὸν, ὡς αὐτὸς λέγει, νὰ διαφύγῃ τὰς παγίδας, ἃς εἰργάζετο αὐτῷ ὁ ἔρως;» Δὲν ἐβράδυνε λοιπὸν νὰ συναντήσῃ ἐκείνην, ἥτις ἔμελλε νὰ ἀφαρπάσῃ τὴν καρδίαν του, καὶ νὰ κατασταθῇ δι' αὐτὸν ἡ ἀρχὴ ἀτελευτήτου σειρᾶς δυστυχημάτων. Ἡ κόρη ἐκείνη ἦτο, ὡς φαίνεται ἔκ τινων ἐνδείξεων, κυρία τῆς τιμῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις, εὐγενεστάτη καὶ περικαλλεστάτη, καὶ ὠνομάζετο Αἰκατερίνη δὲ Ἀταΐδε. Οἱ γονεῖς αὐτῆς, φοβούμενοι μήπως ἐπέλθῃ ἄνισος γάμος, κατώρθωσαν νὰ ἐξορισθῇ εἰς Σανταρέμην ὁ πένης ἐκεῖνος καὶ ἐστερημένος κοινωνικῆς θέσεως νεανίας, ὁ τολμήσας νὰ ὑψώσῃ μέχρι τῶν ἀνακτόρων τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐκεῖ, ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ἐποίησεν ὁ Κάμοενς τὰς *ρίμας* καὶ τὰ ᾀσμάτια τὰ εἰκονίζοντα τὴν δεινὴν κατάστασιν τῆς ἑαυτοῦ καρδίας, λέγουσι δ' ὅτι εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο ἀτύχημα, δι' οὗ ἠνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί του καὶ εἶδεν ὅτι τῆς νεότητος τὰ ὄνειρα ἐστεροῦντο πραγματικῆς ὑποστάσεως, ὀφείλεται ἡ ἀπόφασίς του τοῦ νὰ ποιήσῃ ποίημα ἐπικὸν πρὸς ἐξύμνησιν τῶν ἡρώων τῆς Πορτογαλλίας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ποίησις δὲν τῷ παρεῖχεν ἱκανὴν παραμυθίαν, ἀπεφάσισε νὰ γείνῃ στρατιώτης, καὶ κατετάχθη εἰς τὸν ναυτικὸν στρατὸν τὸν πεμφθέντα πρὸς βοήθειαν τῆς Σέπτης ἐν τῇ Ἀφρικῇ. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ἐκείνην ὁ Κάμοενς ἐξεκόπη τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὑπὸ βολῆς μουσκέτου, καὶ ἤλπισεν ἐκ τούτου ὅτι ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πατρίδα ἔμελλε νὰ τύχῃ συγγνώμης παρὰ τῶν γονέων ἐκείνης, ἣν ἠγάπα· ἀλλ' αἱ ἐλπίδες του καὶ πάλιν ἀπεδείχθησαν ἀπατηλαί. Καταληφθεὶς ὑπὸ ἀπελπισμοῦ ἀπῆλθε τῷ 1553 εἰς τὰς Ἰνδίας, ἔνθα ἄριστα ἠδύνατο νὰ ἐκπονήσῃ τὸ ἐθνικὸν ἐκεῖνο ἐπικὸν ποίημα, ὅπερ ἦτο ἡ μόνη του εἰς τὸ ἑξῆς παραμυθία. Ἐπορεύετο νὰ ὑμνήσῃ τοὺς ἐνδόξους αὐτοῦ συμπολίτας ἐν αἷς χώραις εἶχον ἐκεῖνοι διαπρέψει, ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐν ταῖς Ἰνδίαις, ἐν Μακάῳ.

Ἀφικόμενος ἐν Γόᾳ ἐσχετίσθη εὐθὺς πρὸς πολλοὺς φίλους, οἵτινες ἠρέσκοντο εἰς τὴν προσήνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐφυΐαν, ἀλλ' ἡ φύσις αὐτοῦ ἡ σατυρικὴ ταχέως ἀπεξένωσεν ἀπ' αὐτοῦ τοὺς ἀποκτηθέντας φίλους. Δὲν ἠδυνήθη δὲ ὁ ποιητὴς νὰ κατάσχῃ τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ, βλέπων ὅτι σὺν τῷ πλούτῳ ηὔξανον ἐν ταῖς πορτογαλλικαῖς ἀποικίαις καὶ ἡ φιλοχρηματία καὶ ἡ πολυτέλεια, καὶ ἔγραψε τότε σάτυραν κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀντιβασιλέως ἐπιγραφομένην **Disparatas da India.** Ἀλλ' ἡ εἱρκτὴ ἐτιμώρησε τὴν ἐνάρετον ὀργὴν τοῦ φιλοπάτριδος Πορτογάλλου, ὅστις μετὰ τὴν κάθειρξιν ἐξωρίσθη εἰς τὰς Μολούκας νήσους. Ὡς νὰ ἦτο δὲ πεπρωμένον πάντα τὰ κακὰ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ νὰ κατακλύσωσιν αὐτὸν, ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ ὑποστῇ τὸ καῦμα τοῦ ἡλίου τῆς Ὠκεανίας καὶ νὰ πορευθῇ εἰς χώραν, ὁπόθεν δὲν ἤλπιζε νὰ ἐπανέλθῃ, ἔμαθε τὸν πρόωρον θάνατον τῆς γυναικός, ἣν ἡ καρδία του εἶχε λατρεύσει. Ἡ μελέτη καὶ ἡ ποίησις ὑπῆρξε καὶ ἐκεῖ, ὡς ἐν Σανταρέμῃ, ἡ γλυκεῖά του παραμυθία· κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς ἐξορίας του ἐποίησε τὰς πρώτας **cançaó** τοῦ ποιήματός του τῶν *Λυσιτανῶν* (**os Lusiadas**), ἐν αἷς ἰδίᾳ ἐξυμνεῖ, διὰ τοῦ στόματος τοῦ Βάσκου δὲ Γάμα, τὰ κατορθώματα τῶν ἀγνωμόνων αὐτοῦ συμπολιτῶν. Ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα τότε ἀλλαγὴ τοῦ διοικητοῦ ἐπήνεγκέ τινα ἀνακούφισιν εἰς τὰ δεινά του, διότι ὁ νέος διοικητὴς διώρισε τὸν Κάμοενς *ἔφορον τῶν διαδοχῶν* ἐν Μακάῳ τῆς Σινικῆς, καὶ οὕτως ἠδυνήθη ὁ ποιητὴς νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς κατατρυχούσης αὐτὸν πενίας καὶ νὰ ἐργασθῇ συντονώτερον εἰς τὸ ποίημα ἐκεῖνο, ὅπερ εἶχε κατασταθῆ τὸ κύριον τοῦ βίου του μέλημα.

Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ ἡσυχάσῃ· μετακληθεὶς μετὰ πέντε ἔτη ἐκ τῆς ἐξορίας, ἐν ᾧ ἔπλεε πρὸς τὴν Γόαν, προσετρίβη τὸ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐπέβαινε, πρός τινα σκόπελον παρὰ τὴν Καμβόγην εἰς τὸ στόμιον τοῦ Μεκόμου ποταμοῦ. Τότε ὁ Κάμοενς γενόμενος ναυαγὸς ἀπώλεσε τὴν πενιχρὰν περιουσίαν, ἣν μετὰ κόπου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἶχεν ἐξοικονομήσει, καὶ ἠναγκάσθη νηχόμενος νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀκτὴν, κρατῶν διὰ τῆς χειρὸς ὑπεράνω τοῦ ὕδατος τὸ χειρόγραφον τοῦ ποιήματός του, τὸ μόνον κειμήλιον, ὅπερ εἰς τὸ ἑξῆς τῷ ἔμενεν, ὅπως ποτὲ καὶ ὁ Καῖσαρ ἐποίησε θέλων καθ' ὅμοιον τρόπον νὰ σώσῃ ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ Νείλου τὰ φύλλα τῶν *Απομνημονευμάτων* του. Μετ' οὐ πολὺ ἐπέβη τινὸς πλοίου αὐτός τε καὶ ὁ πιστός του Ιαπανῖος Ἀντώνιος καὶ ἔφθασεν εἰς Γόαν. Ἐκεῖ κατεδιώχθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως, ὅστις καὶ τὸν ἐφυλάκισε διὰ χρέη, τῷ δὲ 1559 ἠδυνήθη νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς εἱρκτῆς δι' ἐγγυήσεως, ἣν τις ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπέτισε, καὶ μετὰ δεκαεξα-

Digitized by Google

τῇ ἀπουσίαν νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς Λισσαβῶνα.

Ἡ μόνη περιουσία τοῦ Κάμοενς ἦτο τὸ ποίημά του· ὅθεν ἔσπευσε νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ ἐν Πορτογαλλίᾳ. Ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ποιήματος ἔδρεψε μὲν μεγάλους ἐπαίνους, ἀλλὰ μόνον ἐπαίνους. Τὸ ταμεῖον τότε τὸ δημόσιον ἦτο ἐξηντλημένον ἕνεκα τῶν πολλῶν πολέμων καὶ τῶν τολμηρῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ὅμως ὁ βασιλεὺς Σεβαστιανὸς ἔταξε τῷ ποιητῇ εἴκοσι σκούδων σύνταξιν, τόσην δηλαδὴ ἀκριβῶς ὅση ἐχρειάζετο ἵνα μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ἔπρεπε νὰ ἦνε εὐχαριστημένος. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀνάγκη νὰ παρουσιάζηται εἰς τὴν αὐλήν, τὴν μὲν ἡμέραν παρίστατο ἐν αὐτῇ ὡς ἄπορος ποιητής, τὴν δ' ἑσπέραν ἔπεμπεν, ὡς λέγουσι, τὸν πιστὸν Ἀντώνιον νὰ ζητῇ ἐλεημοσύνην ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης. Καὶ βεβαίως μὲν ὁ Κάμοενς καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του εὑρίσκετο εἰς ἀπορίαν, ἀλλὰ πάντως ὅμως δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν πλήρη πίστιν εἰς τὴν παράδοσιν ἐκείνην, ἥτις τείνει εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὸν ποιητὴν τῆς Πορτογαλλίας νέον τινὰ Βελισάριον. Ὁπωσδήποτε, τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι καθ' ὅλον τὸν βίον ἐποίει ἐπὶ μισθῷ λυρικὰ ποιήματα περὶ διαφόρων θεμάτων, ὑπάρχουσι δ' ἐν τοῖς ποιήμασι τούτοις στροφαὶ ἀληθῶς θαυμάσιαι, ἀναφερόμεναι τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ ἀτυχήματα.

Ἡ λύπη, ἣν ἐπήνεγκεν αὐτῷ ἡ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἀθλία ἐκστρατεία τοῦ βασιλέως Σεβαστιανοῦ, ἐτάχυνε τὸν θάνατόν του, συμβάντα τῇ 10 Ἰουνίου 1579. Ἦτο φυσικὸν ὁ ἀκάματος ἀοιδὸς τοῦ μεγαλείου τῆς Πορτογαλλίας νὰ μὴ ἐπιζήσῃ εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος του.

Ἐτάφη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Ἄννης ἀριστερὰ τῷ εἰσερχομένῳ, οὔτε δὲ μνημεῖον, οὔτε ἐπιγραφὴ ἐδήλου κατ' ἀρχὰς τὸν τάφον του. Δεκαὲξ δ' ἔτη μετὰ ταῦτα μετηνέχθησαν τὰ ὀστᾶ του εἰς τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας τὸ παρὰ τὸν χορόν, ἐκεῖ δὲ ἐτέθη πλὰξ ἔχουσα ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομά του, τὰς δυστυχίας του καὶ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου του. Ὁ Ματθαῖος Καρδότος, καθηγητὴς τῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Εὐόρας, συνέταξεν ἐπίγραμμα εἰς τὸν ποιητὴν ἐν ἑπτὰ λατινικοῖς διστίχοις, ἐξ οὗ ἐπιγράμματος μανθάνομεν ὅτι τὸ ποίημα τοῦ Κάμοενς, οἱ *Λυσιτανοί*, εἶχεν ἤδη μεταφρασθῇ ἰταλιστί, γαλλιστὶ καὶ ἱσπανιστί. Ἡ τύχη, ἥτις εἶχε καταδιώξει τὸν ποιητὴν ζῶντα, δὲν ἐφείσθη αὐτοῦ καὶ θανόντος, διότι ὁ σεισμὸς ὁ καταστρέψας τῷ 1755 ἐν μέρει τὴν Λισσαβῶνα, κατεδάφισεν ἄρδην καὶ τῆς Ἁγίας Ἄννης τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐξηφάνισεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τὸν τάφον τοῦ Κάμοενς. Οὐδαμοῦ τώρα εὑρίσκονται τὰ ὀστᾶ τοῦ ἀοιδοῦ τῆς Πορτογαλλίας, ἀλλὰ πανταχοῦ ὑπάρχει ἡ δόξα του.

Β'.

Τοιοῦτος εἶνε, ἐν συντόμῳ, ὁ βίος ἢ μᾶλλον τὸ μακρὸν μαρτύριον τοῦ Λουδοβίκου Κάμοενς. Ὁ βίος οὗτος τοῦ λογίου Πορτογάλλου τῶν χρόνων ἐκείνων, βίος πλήρης ἀποδημιῶν καὶ αἰχμαλωσιῶν καὶ ἐξοριῶν, εἶνε βεβαίως πολὺ διάφορος τοῦ βίου, ὃν ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις διῆγον οἱ λόγιοι τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖνοι ἐγήρασκον ἐν ἡσυχίᾳ, φοροῦντες τὸν μανδύαν των καὶ τὸν μικρόν των σκοῦφον, καθήμενοι παρὰ τὴν ἑστίαν ἐντὸς ἀναπαυτικοῦ ἀνακλίντρου, κεκυρτωμένοι ἐπὶ παχυτάτου βιβλίου εἰς φύλλον. Ὁ λόγος τῆς διαφορᾶς ταύτης ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅτι τότε ἐν Πορτογαλλίᾳ οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχον καιρὸν νὰ καταγίνωνται εἰδικῶς εἰς μίαν καὶ μόνην ἐν τῷ βίῳ των ἐργασίαν. Ἡ πολιτεία ἐξεφέρετο ὑπὸ ῥεύματος κατακτήσεων τοσοῦτον ὁρμητικοῦ, ὥστε ἕκαστος πολίτης ἔπρεπε νὰ πολλαπλασιασθῇ. Ἐχρειάσθη ἀπίστευτος ἔντασις ἀτομικῆς ἐνεργείας, δραστηριότητος, θυσιῶν, προσπαθειῶν καὶ ἰσχύος, ἵνα ἐν χρόνῳ βραχυτάτῳ μία δρὰξ εὐτόλμων δυνηθῇ νὰ ἱδρύσῃ καὶ νὰ συντηρήσῃ εἰς ἀπόστασιν δισχιλίων λευγῶν ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, κράτος ἀποικιακὸν εὐρύτερον ἢ ὅσον ὑπῆρξέ ποτε τὸ κράτος τῶν Ῥωμαίων . . .

Ὁ Κάμοενς ὑπὲρ τὴν φύσιν καὶ ὑπὲρ τὰ γράμματα ἠγάπησε τὴν πατρίδα του, καὶ ἠθέλησε νὰ ὑμνήσῃ τὴν δόξαν αὐτῆς ἐν μνημείῳ «ἀφθαρτοτέρῳ τοῦ χαλκοῦ». Διὰ τοῦτο περιέπλεξεν ἐν τῷ ποιήματί του δι' ἐντέχνων ἐπεισοδίων πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἱστορίαν τῆς Λυσιτανίας, οὐδόλως ἀποβλέπων εἰς τὸν κίνδυνον τῆς παλιλλογίας. Ὅταν ἀφορῶμεν εἰς τὴν ἔνθερμον φιλοπατρίαν τοῦ μικροῦ λαοῦ τῆς Πορτογαλλίας, ἥτις φιλοπατρία εἶνε ὡσαύτως ὁ κύριος χαρακτὴρ τοῦ Κάμοενς, ἀγόμεθα εἰς τὸ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὅσον μικρότερον εἶνε ἓν ἔθνος, τόσον ἀγαπητότερον καθίσταται εἰς τὰς καρδίας τῶν τέκνων του. Οἱ ὀλίγοι αἰσθάνονται πλειότερον τὴν ἀνάγκην τῆς συνενώσεως, τῆς συμπυκνώσεως, ἵνα στηρίζωσιν, ἵνα βοηθῶσιν ἀλλήλους πρὸς τὸ συμφέρον πάντων καὶ πρὸς δόξαν τῆς κοινῆς πατρίδος. Ἐπειδὴ ἡ πατρὶς αὐτὴ εἶνε μικρά, ἐπειδὴ ἐλάχιστον κατέχει χῶρον ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ὑδρογείου σφαίρας, τὰ τέκνα αὐτῆς ἀναπτύσσουσιν ἀπίστευτον δύναμιν ἀναπετάσεως, οὕτως εἰπεῖν, ἥτις ὑπερπηδᾷ πᾶν πρόσκομμα καὶ εὐρύνει τὰ στενὰ τῆς μητροπόλεως ὅρια. Ἔστωσαν παράδειγμα ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς μετὰ τῶν ἀποικιῶν της, ἐν πολλοῖς δὲ καὶ ἡ νεωτέρα Ἑλβετία. Ὁμοία φιλοπατρία κατέστησε καὶ τὴν Πορτογαλλίαν περίδοξον κατὰ τὸν ιε' καὶ ις' αἰῶνα. Οἱ τότε Πορτογάλλοι στερούμενοι γῆς ἐπαρκοῦς, ἐπέβησαν τῶν πλοίων, κατέλαβον τὴν ἀπέραντον Ἀφρικήν, διηρεύνησαν πάντα αὐτῆς τὰ παράλια, καὶ βαθμηδὸν ἵδρυσαν μέχρι τῶν Ἰνδιῶν τοὺς μεγάλους ἐκείνους σταθμούς, ἐν οἷς εἰργάσθη καὶ ὁ Κάμοενς καὶ οὓς ἀπηθανάτισεν ἡ φιλόπατρις Μοῦσά του.

Καὶ εἶνε τῷ ὄντι ὁ Κάμοενς ὁ ἀοιδὸς τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου τῆς Πορτογαλλίας. Ὁ Οὐεργίλιος

Digitized by Google

συνάπτων διὰ τοῦ συμπλέγματος τῶν ἐθνικῶν μύθων τὸν Αὔγουστον πρὸς τὸν Αἰνείαν ὠφέλησε τὴν πατρίδα του οὐδὲν ἧττον ἢ ὁ Τίτος Λίβιος. Ὁ Δάντης ἐγκατασπείρων τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ πάθη ἐν τῷ θρησκευτικῷ μυστικισμῷ τῆς *Θείας Κωμῳδίας*, φέρει ἐν ἑαυτῷ τὴν ψυχὴν αὐτὴν τῆς Ἰταλίας, ἣν κατεσπάρασσον τότε τὰ πάθη τὰ ἐμφύλια. Οὕτω καὶ οἱ *Λυσιτανοί* ποιηθέντες ἐν αὐταῖς ταῖς χώραις, ἃς ἐξυμνοῦσι, δὲν εἶνε φανταστικόν τι ἔπος. Ὁ ποιητής, ὁ συγγράψας τοὺς *Λυσιτανοὺς* πρὸς δόξαν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, καθίστησι πανταχοῦ ἀκουστὴν τὴν φωνὴν αὐτῆς τῆς Πορτογαλλίας, vocem publicam, πανταχοῦ γίνεται ὁ ἐνθουσιῶν διερμηνεὺς τῆς χαρᾶς, τῆς εὐγνωμοσύνης, τῆς ὑπερηφανείας τῆς πατρίδος.

Εἶνε λοιπὸν δίκαιον καὶ σήμερον ἔτι, μετὰ τρεῖς αἰῶνας, νὰ ἐνθυμῆται τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν ἡ Πορτογαλλία. Ὁ Κάμοενς τὴν ἐδόξασε, τὴν ὕμνησεν, οὐχὶ ἴσως ἄνευ τινῶν ψεγαδίων, ἅτινα ἤλεγξεν ἡ κριτική, πάντως ὅμως μετὰ πάθους καὶ ἐνθουσιασμοῦ· πρέπει τώρα καὶ ἐκείνη νὰ ὑμνήσῃ μετὰ στοργῆς καὶ εὐγνωμοσύνης τὸν ἀοιδόν της, πρέπει νὰ ἐπιδείξῃ αὐτὸν εἰς τὰ ἔθνη τῆς γῆς ὡς τὸ ἄριστον τῶν τέκνων της. Τὸ καθῆκον τοῦτο ἐπαξίως τελεῖ ἡ Λισσαβών, ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας, δίκαιος τῆς ἐκ τῶν γραμμάτων ἀξίας κριτής, ἔνθερμος θαυμαστὴς τῶν ποιητῶν, μεταφραστὴς δόκιμος τοῦ Σαίξπηρ, πάντι σθένει φροντίζει περὶ τῆς ὡς οἷόν τε μεγαλοπρεποῦς τελέσεως ἑορτῆς, σκοπούσης νὰ τιμηθῇ διὰ τρόπου ὅσον ἐνδέχεται λαμπροτάτου ὁ ἐθνικὸς ποιητής[1].

[A. Loiseau] **Σ.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Ἀποσπῶν ἐκ τῆς ἀνεκδότου μου Συλλογῆς διὰ τὴν φίλην «Ἑστίαν» τὰ δύο κατωτέρω δημοτικὰ ᾄσματα, ἀναγκαῖον νομίζω νὰ προτάξω αὐτῶν τὰ ὀλίγα ταῦτα. Καὶ ἐν πρώτοις ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἴπω εἰς τοὺς ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» φίλους τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ποιήσεως μίαν λέξιν περὶ τῆς ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῆς δελτίῳ μνησθείσης Συλλογῆς μου, ἣν ἀργότερον ὑπὸ τὸν τίτλον «Δημώδους Ἀνθολογίας Παραλειπόμενα» θέλω δημοσιεύσει. Ἡ συλλογὴ αὕτη, σκοπὸν ἔχουσα νὰ φέρῃ εἰς φῶς τὰ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων καὶ ξένων συλλογέων μέχρι τοῦδε παροραθέντα δημοτικὰ τῆς Ἠπείρου ᾄσματα, θέλει περιέχει κυρίως τὰ τέως τοιαῦτα ἀνέκδοτα, ὅσα ηὐτύχησα ἐκ τῆς ἐπαπειλούσης αὐτὰ λήθης νὰ διασώσω, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον συμπληρώσεις καὶ οὐσιώδεις παραλλαγὰς πολλῶν τῶν ἐν ταῖς μέχρι τοῦδε συλλογαῖς περιεχομένων. Τὸ ἔργον τῆς περισυναγωγῆς καὶ ἀποθησαυρίσεως τῶν ζώντων τούτων μνημείων τῆς δημώδους ἡμῶν φιλολογίας, ἄξιον πάσης προσοχῆς καὶ ἐμψυχώσεως, πρὸς δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν φιλοτιμίας ἐπιβαλλόμενον, δὲν εἶνε καὶ πάντη εὐχερές, ὡς τις ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πράγματος διατελῶν ἤθελεν ἴσως εἰκάσει, τοὐναντίον πολλαὶ παρουσιάζονται ἐν αὐτῷ δυσχέρειαι καὶ προσκόμματα. Ὁ Ἕλλην τῆς σήμερον ῥαψῳδός, ὅσον εὐκόλως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν πανηγύρεων περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν εὐθύμων πανηγυριστῶν, τανύει τὰς χορδὰς τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ φόρμιγγος καὶ διαχέει ἐν ἀφθονίᾳ τοὺς ὁτὲ μὲν μελαγχολικούς καὶ σεμνούς, ὁτὲ δὲ ἐνθουσιαστικοὺς καὶ ἀῤῥενωποὺς αὐτῆς ἤχους, εἰς τοσαύτην τ' ἀνάπαλιν δυσκολίαν καὶ στενοχωρίαν εὑρίσκεται, ὁσάκις ἐνώπιον ἀτόμων ἀνωτέρας τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ τάξεως προσκληθῇ νὰ ψάλῃ ἢ ἀπαγγείλῃ τοῦ ἐθνικοῦ ἢ ἰδιωτικοῦ βίου τὰς πράξεις ἢ κατορθώματα. Ὁ συλλογεὺς δέον μεγάλην νὰ κέκτηται δεξιότητα ὅπως τὴν ποιητικὴν τοῦ ῥαψῳδοῦ ἐγγίσῃ χορδήν, ἀφοῦ προηγουμένως ἀφαιρέσῃ πάντα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ῥαψῳδοῦ φραγμὸν δι' ἀνυποκρίτου οἰκειότητος. Γνῶσις τῆς μελῳδίας τῶν ᾀδομένων ἢ (σπανιώτερον) ἀπαγγελλομένων ᾀσμάτων ἐκ μέρους τοῦ συλλογέως καὶ συμμετοχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ συμφωνίᾳ εὐκολύνῃ τὰ μέγιστα τὸ ἔργον του καὶ ἐνθαῤῥύνει τὸν ῥαψῳδόν, ὅστις τότε θησαυρὸς ἀκένωτος ἀποκαθίσταται. Τὰ δύο ἐθνικὰ ᾄσματα, ἅτινα ἐνταῦθα παρατιθέμεθα, ὡς καὶ τὰ πλεῖστα τῆς συλλογῆς μου ὀφείλω εἰς τοὺς ἐκ Δίβρης καὶ Λυκουρσίου ἐνταῦθα πρόσφυγας. Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι εἰ καὶ προσεπάθησα εὐσυνειδήτως νὰ ἐφαρμόσω τὴν προγραφεῖσαν συνταγήν, οὐχ ἧττον ὀλίγα μόνον ᾄσματα κατέγραψα ὁ ἴδιος ἀπὸ στόματος τῶν ῥαψῳδῶν· τὰ δὲ πλεῖστα ἔλαβον παρ' αὐτῶν χειρόγραφα, ὧν ἡ ἀνάγνωσις, στίξις καὶ ἡ τῶν μέτρων διάκρισις δι' ἐπιπόνου μόνον ἐργασίας καὶ ἐξασκήσεως ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γραφειογνωσίᾳ κατορθοῦνται.

Τὰ ἐκ τῆς συλλογῆς μου ἀποσπώμενα ἐθνικὰ ᾀσμάτια ἔχουσιν ὡς ἑξῆς·

Ἡ Πόλι καὶ ἡ Ἁγιο-Σοφιά.

«Π' ὅσους τόπους περβάτησα στὴ Γῆς τὴν οἰκουμένη
— περβάτησα τὰ ἑπτὰ-νησιὰ καὶ πῆγα στὴ Ῥωσσία—
κανεὶς τόπος δὲν μάρεσε ἐξὸν ἀπὸ τὴμ Πόλι,
πὤχει στὴμ μέση θάλασσα, στὴν ἄκρα τὰ παλάτια,
πὤχει καὶ τὴν Ἁγιο-Σουφιὰ στὸν ἀφαλὸ τῆς Πόλις,
πὤχει τριακόσια σήμαντρα κὲξῆντα δυὸ καμπάναις·
τριακόσιοι παπάδες λειτουργοῦν κὲξῆντα δεσποτάδες.
«Τὸν Κωσταντῖνον χαρτεροῦν νὰ 'μποῦν νὰ λειτουργήσουν
«κὶ' ὁ Κωσταντῖνος ἔρχεται σὲ μιὰ χρυσῆ καρότσα».

ΣΗΜ Τὸ ᾆσμα τοῦτο κέκτηται μέγα ἐνδιαφέρον ὡς ἐν ἐκ τῶν ὀλίγων ἡμῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, ἐν οἷς λόγος γίνεται περὶ τῆς πόλεως τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν παρελθόντος καὶ τῶν ἐθνικῶν τοῦ μέλλοντος πόθων. Ἐκ τῶν δύο τελευταίων αὐτοῦ στίχων ἀναγκαίως συμπεραίνομεν ὅτι εἶνε ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἡμῶν ᾀσμάτων, ἢ τοὐλάχιστον νεωτέρα ἔκδοσις βυζαντινοῦ προτύπου.

1 Μελέτην περὶ Κάμοενς καὶ μετάφρασιν χωρίων τινῶν τῶν Λυσιτανῶν ἔχει δημοσιεύσει πρό τινων ἐτῶν ὁ κ. Σ. Π. Λάμπρος ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Ἰλισσῷ».

Digitized by Google

Τοῦ Μαγιόρα.

« Γερόντοι, νέοι καὶ παιδιὰ
ἀφηκρασθῆτέ τα καλὰ
τῶν πολέμων τὰ μαντάτα
ὅλη ἡ Γῆς ἀναβοᾷ τα.
Ταῖς εἰκοστρεῖς τοῦ Ἀπριλλιοῦ
ἦταν ἡ 'μέρα τ' Ἅϊ-Γεωργιοῦ.
Ἡ γ'ἀρμάτα ὄξω βγαίνει
στ' Ἀρχιπέλαγο πηγαίνει.—
«— Μάϊνα, Μαντσιόρα, τὰ πανιά.
«— Δὲν τὰ μαϊνάρω 6ρὲ σκυλλιά.—
Ἕνας Ἀράπης θαυμαστὸς
στέκει στὴμ πρώρα σὰν ἀετός'
μιὰ σπαθιὰ τοῦ δίνει
δυὸ κομμάτια τὸν ἀφίνει.—
. . . .
«Ἐπάντυχα ὁ καϋμένος νὰ γείνῃ Μοσχοβιὰ
νὰ πάρω Τουρκοπούλα μὲ τὰ χρυσᾶ μαλλιά».

—

ΣΗΜ. Τὸ ᾆσμα τοῦτο εἶνε τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὁ δ' ἐν αὐτῷ ἐξυμνούμενος ἥρως ἀναμφιβόλως οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ τολμηρὸς θαλασσομάχος Μαγιὸρ Λάμπρος Κατζώνης, περὶ οὗ ἴδ. Ἱστορ. Σουλίου καὶ Πάργας ὑπὸ Περραιδοῦ τομ. Ι. σελ. 27.

Ἐν Κερκύρᾳ, τῇ 3 Ἰουνίου 1880.

Ν. Δοσιος δ. φ.

Η ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ Ο ΔΥΜΑΣ

Ὅτε κατὰ πρῶτον ἦλθεν εἰς Παρισίους Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, ὁ πατήρ, πτωχὸς καὶ ἄγνωστος νέος εἰκοσαετής, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν στρατηγὸν Φόϋ, πρὸς ὃν ἔφερε συστατικὰ ἑνὸς τῶν ἐπισημοτέρων ἐκλογέων. Ὁ στρατηγὸς ὑπεδέχθη τὸν νέον εὐμενέστατα, καὶ ὁ ἑξῆς διάλογος ἤρχισε μεταξὺ αὐτῶν.

— Πρῶτον πρέπει νὰ γνωρίζω εἰς τί δύνασθε νὰ χρησιμεύσητε;

— Ἄ, ὄχι εἰς μεγάλα πράγματα.

— Μπά! θὰ γνωρίζετε βέβαια ὀλίγα μαθηματικά;

— Ὄχι, στρατηγέ.

— Θὰ ἔχετε τοὐλάχιστον ὀλίγας γνώσεις ἀπὸ τὴν ἄλγεβραν, τὴν γεωμετρίαν, τὴν φυσικήν;

— Ὄχι, στρατηγέ!

— Θὰ ἠκούσατε τοὐλάχιστον νομικά.

— Ὄχι, στρατηγέ.

— Λατινικά, ἑλληνικά, τὰ γνωρίζετε;

— Τὰ λατινικὰ ὀλίγον, τὰ ἑλληνικὰ διόλου.

— Ἐννοεῖτε ἀπὸ λογαριασμούς;

— Καθόλου.

— Καὶ ὅμως ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος. Δότε μοι τὴν διεύθυνσίν σας, καὶ θὰ σκεφθῶ τί ἠμπορεῖ νὰ γείνῃ διὰ σᾶς.

Ἀλλὰ μόλις ὁ Δυμᾶς ἔγραψε τὸ ὄνομά του, καὶ ὁ στρατηγὸς κροτῶν ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας,

— Ἐσώθημεν, ἀνεφώνησε.

— Πῶς;

— Ἔχετε ὡραῖον γράψιμον.

«Ἔκυψα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους, διηγεῖται αὐτὸς ὁ Δυμᾶς ἐν τοῖς «Ἀπομνημονεύμασιν» αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἀποσπῶμεν τὸ ἀνέκδοτόν τοῦτο, διότι δὲν εἶχα πλέον τὴν δύναμιν νὰ ὑπομείνω τὸ αἶσχός μου. Ὡραῖον γράψιμον! Ἰδοὺ ὅλα ὅσα ἤξευρα. Τὸ δίπλωμα τοῦτο τῆς ἀνικανότητος ἀνῆκεν εἰς ἐμέ».

Τοῦ διπλώματος ὅμως τούτου τῆς δῆθεν ἀνικανότητος ὑπῆρξαν ἄξιοι ὅλοι ὅλων τῶν ἐποχῶν οἱ ἔνδοξοι ἄνδρες· μόνον δ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος τούτου ἄνδρες διακεκριμένης τυχόντες ἀγωγῆς καὶ ἠνέχθησαν ἐπιεικῶς παρὰ τοῖς ἄλλοις καὶ ἐνεθάῤῥυναν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος τὴν θλιβερὰν ἀμέλειαν τῆς καλλιγραφίας. Ἄλλοτε πᾶς τις ἐθεώρει πάντοτε ὡς χρέος του νὰ ὑπογράφῃ τὸ ὄνομά του καθαρὸν καὶ εὐανάγνωστον, ἀντιθέτως πρὸς τὸν νέον συρμόν, ὅστις δὲν ἐπιτρέπει εἰς ἡμᾶς ν' ἀναγνώσωμεν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας. Μεταξὺ τῶν συγγραφέων τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, οἱ ἔχοντες τὸ καλλίτερον γράψιμον ἦσαν δύο, ὁ Βολταῖρος καὶ ὁ Ῥουσσώ. Καὶ οἱ μὲν πολιτικοὶ ὡς δικαιολόγημα τῆς κακῆς γραφῆς φέρουσι τὸ πλῆθος τῶν ὑποθέσεων, ὅσαι πρέπει νὰ διεκπεραιωθῶσιν, οἱ δὲ ποιηταὶ τὴν παραφορὰν καὶ ἀταξίαν τῆς φαντασίας. Ὅτε ὁ Ναπολέων ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἡ ὑπογραφή του ἦτο κανονικωτάτη, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον περιεστάλη εἰς τρία γράμματα, καὶ ἐπὶ τέλους κατήντησε μονοκονδυλιά, εἶδός τι οὐρᾶς τοῦ στοιχείου Ν. Καὶ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Βύρωνος κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἦτο ἄμορφόν τι περίπλεγμα. Ἐν τούτοις ἀπέναντι τῶν μεγάλων τούτων ὀνομάτων ἔχει τις νὰ παραθέσῃ ἀκόμη πολλοὺς ἐνδόξους ἄνδρας, ἑτοίμους νὰ διαψεύσωσι τὴν δυστυχῆ ταύτην ἔκφρασιν «δίπλωμα ἀνικανότητος», ἣν ἀποδίδουσιν εἰς ἱκανότητα δευτέρου μὲν λόγου πάντοτε ἀξίαν, ἀλλ' ἐξόχως χρήσιμον.

Ἕνεκα τῆς γραφῆς του ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς εἰσήχθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας ὡς ὑπάλληλος μὲ μισθοδοσίαν 1,200 φράγκων κατ' ἔτος.

Κυρία Σ*

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ]

494.

Οἱ ἄνθρωποι γινώσκουσι τὰ παραπτώματα αὐτῶν κάλλιον, ἢ ὅσον κοινῶς νομίζεται. Τοῦτο δὲ δῆλον γίνεται ἐκ τῶν ἑξῆς·

Οἱ πταίσαντες, ἀπολογούμενοι, δικαιολογοῦνται πειστικῶς· διότι ἡ συνήθως ἀποτυφλοῦσα αὐτοὺς φιλαυτία διανοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, κατὰ τῆς ἀπολογίας τὴν ὥραν, καὶ παρουσιάζει αὐτοῖς τὰς τῶν πραγμάτων ὄψεις τοσοῦτον ἀκριβῶς, ὥστε ἢ παραλείπεται ἢ καταπλάττεται ὑπ' αὐτῶν πᾶν ἀξιοκατάκριτον αὐτῶν ἔργον, μηδὲ τοῦ ἐλαχίστου ἐξαιρουμένου.

495

Εἰς τοὺς ἐν τῇ τοῦ κόσμου τύρβῃ εἰσερχομέ-

Digitized by Google

νους νεανίας αἰσχυντηλοὶ καὶ ἄπλαστοι πρέπουσι τρόποι, διότι οἱ τρόποι οἱ σοβαροὶ καὶ ἐσχηματισμένοι εἰς αὐθάδειαν μετατρέπονται.

496.

Τῶν φιλονεικιῶν ἡ διάρκεια δὲν ἤθελεν ἐπὶ πολὺ χρονίζει, ἐὰν μόνον ὁ ἕτερος τῶν φιλονεικούντων ἄδικον εἶχε.

497.

Ἄχρηστος τῆς γυναικὸς ἡ νεότης, χωρὶς τοῦ κάλλους. Ἄχρηστον καὶ τὸ κάλλος, χωρὶς τῆς νεότητος.

498.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τοσοῦτον κοῦφοι καὶ τοσοῦτον κενοί, ὥστε οὔτε πραγματικὰ ἐλαττώματα ἔχουσιν, οὔτε προτερήματα ἀληθῆ.

499.

Συνήθως καταλογίζεται ἡ πρώτη γυναικὸς ἐρωτικὴ φιλοφροσύνη, δευτέρας προστεθείσης.

500.

Ὑπάρχουσιν ἄνδρες τοσοῦτον αὐτάρεσκοι, ὥστε ὅταν ὑπὸ ἔρωτος καταληφθῶσιν, ἀσχολοῦνται μᾶλλον περὶ αὐτοῦ ἢ περὶ τῆς ἐρωμένης αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἄσωτός τις, *βουτημένος* εἰς τὰ χρέη, ἔλεγε πρὸς φίλον, ὅστις συνεβούλευεν αὐτὸν νὰ τὰ πληρώσῃ·

— Νὰ πληρώσω τὰ χρέη μου! Ἀγνοεῖς, φαίνεται, πόσους κόπους κατέβαλα διὰ νὰ τὰ κάμω!

***

Ἐν τοῖς πέριξ τῆς πόλεως διαβάτης παρατηρεῖ χωρικὸν συλλέγοντα μήκυτας, ἐξ ὧν ἔχει ἤδη πληρώσει ὁλόκληρον κάλαθον.

— Ἀλλά, φίλε μου, λέγει πρὸς τὸν χωρικὸν ὁ ἕτερος, αὐτὰ τὰ μανιτάρια εἶνε φαρμακερά.

— Ἔννοιά σου, κύριε, καὶ δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ τὰ φάγω. Τὰ μαζεύω γιὰ νὰ τὰ πουλήσω!

***

Ὁ κ. Β..., τραπεζίτης πολυτάλαντος, ἀποτείνεται πρὸς τὸν ἰατρὸν Π....

— Ἰατρέ, σᾶς ἱκετεύω, εἰπέτε με κανὲν δραστικὸν φάρμακον διὰ νὰ ἀπαλλαχθῶ ἀπὸ τὴν ἀρθρίτιδα.

— Οὐδὲν τούτου ἁπλούστερον, ἀποκρίνεται ὁ σοφὸς Ἀσκληπιάδης. Ἀποφάσισον νὰ ζῇς μὲ τρία μόνον φράγκα τὴν ἡμέραν, τὰ ὁποῖα ὅμως νὰ κερδίζῃς σὺ αὐτός.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Διάλογος μεταξὺ κυρίας καὶ ἐπιπλοποιοῦ.

— Πῶς γίνεται ἀπὸ δέκα σκαμνιά, ὅπου μ' ἐπωλήσατε, τὰ τέσσαρα νὰ ἦνε σπασμένα;

Ὁ ἐπιπλοποιὸς ξύει τὴν κεφαλήν του, καὶ

— Δὲν ἐννοῶ, λέγει, καθόλου οὐδ' ἐγώ, ἐκτὸς ἐὰν ἐκάθησε κανεὶς ἐπάνω!

—

Κύριός τις διηγεῖτο πρὸς φίλον του, ὅτι ἡ σύζυγός του ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐπέμενε νὰ λέγῃ, ὅτι εἶνε εἰκοσιπενταέτις.

— Ἡ ἰδική μου εἶνε κάπως πλέον λογική, ὑπέλαβεν ὁ κ.**. Μὲ τὰ πολλὰ κατώρθωσα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τριαντάραν... Ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀδύνατον νὰ πεισθῇ πλέον νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ αὐτήν!

ΙΩΝΑΣ

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ δόξα ὁμοιάζει μὲ δένδρον γιγάντειον, ἀπὸ τοὺς κλάδους τοῦ ὁποίου κρέμανται καρποὶ ὡραῖοι καὶ καλοὶ εἰς βρῶσιν. Πολλοὶ προσπαθοῦσιν ἐναμίλλως ν' ἀναβῶσι τὸν κολοσσιαῖον κορμὸν καὶ νὰ δρέψωσι τοὺς μεγαλοπρεπεῖς του καρπούς· ἀλλ' ἀποκάμνουσι, θραύουσι τοὺς πόδας ἢ τὰς χεῖράς των, οἱ πλεῖστοι δ' αὐτῶν καταπίπτουσι χαμαὶ ἐν μέσῳ τῶν συριγμῶν τῶν θεωμένων. Ὀλίγοι τινές, οἱ ῥωμαλεώτεροι ἢ δεξιώτεροι, ἢ καὶ εὐτυχέστεροι κατορθώνουσι ν' ἀναβῶσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ κόπτουσι τοὺς καρπούς. Τοὺς ἀνοίγουν καὶ τοὺς εὑρίσκουν κούφους καὶ κενούς, ἢ πικροὺς καὶ φαρμακερούς. Τὸ πείραμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων καὶ ἁπανταχοῦ σχεδὸν τῆς γῆς, ἀλλ' οὐδεὶς ἀποτρέπεται ἐκ τούτου ἢ ἀηδιάζει νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1812, ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους ὁ μέγας φυσιοδίφης Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος ἐκ τῆς εἰς Ἀμερικὴν περιοδείας του, ἔδρεπε τοὺς πρώτους στεφάνους τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν. Διέτριβε τότε ἐν τῇ γαλλικῇ πρωτευούσῃ ὁ Γερμανὸς βαρὼν Ρ* μετὰ τῆς ὀκτωκαιδεκαέτιδος θυγατρός του, ἥτις, ὡς φιλομαθὴς οὖσα καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ἐνθουσιῶσα, ἐπόθει νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν ἔνδοξον ἐπιστήμονα, περὶ οὗ πρότερον εἶχεν ἀναγνώσει καὶ ἀκούσει πολλά. Ἀργότερον συνηντήθησαν ἀμφότεροι ἔν τινι φιλικῇ οἰκίᾳ· ἡ ἁπλοϊκότης καὶ φιλοφροσύνη τοῦ Οὐμβόλδου ἐνεποίησαν τηλικαύτην ἐντύπωσιν εἰς τὴν κόρην, ὥστε θαῤῥήσασα αὐτὴ ἐζήτησε νὰ μάθῃ πολλὰ περὶ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, καὶ τελευταῖον τὸν παρεκάλεσε νὰ τῇ δείξῃ τὰ ἐργαλεῖα τῶν καταμετρήσεών του. Ἔκτοτε συνδιελέγοντο τακτικῶς δὶς καὶ τρὶς τῆς ἑβδομάδος· ὁ θαυμασμὸς τῆς Γερμανίδος πρὸς τὸν μέγαν φυσιοδίφην μετεποιήθη ταχέως εἰς ἔξαλλον ἔρωτα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Οὐμβόλδος ἔμενεν ἄτρωτος ὑπὸ τῶν βελῶν τοῦ κακοῦ τούτου θεοῦ, ἀποθεμένη ἡ βαρωνόπαις τὸν φόβον ἠρώτησεν αὐτόν· «Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, κύριε Οὐμβόλδε, δὲν ἠγαπήσατε οὐδέποτε; — Οὐδέποτε. — Ἠξεύρετε ὅμως ὅτι ἡ ἀδιαφορία καὶ ἀναλγησία ὑμῶν ἐμποιεῖ φρίκην; — Ἴσως δὲν ἐξεφράσθην καλῶς, δεσποινίς· ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ᾐσθάνθην ἔρωτα διακαῆ, ἀκα-

Digitized by Google

τάσχετον καὶ τοιοῦτον, οἷον οὐδεὶς ἄλλος ἄνθρωπος.—Τὸ δὲ τρισμακάριον τοῦ ἔρωτος τούτου ἀντικείμενον;—Ἡ Ἐπιστήμη.—Μόνη ἡ Ἐπιστήμη;—Μόνη ἡ Ἐπιστήμη· αὕτη ὑπῆρξεν ἡ μόνη, ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία ἀγάπη μου. Ἡ δεσποινὶς Ρ* ἔμεινεν ἐμβρόντητος·μυριάκις ἐπροσπάθησε νὰ καταπνίξῃ τὸν ἔρωτά της· μυριάκις, καθ' ἑαυτὴν σκεπτομένη, ἐζήτησεν ἐπιχειρήματα, δι' ὧν νὰ πείσῃ τὴν καρδίαν της ὅτι ὁ Οὐμβόλδος δὲν ἦτο ἀγάπης ἄξιος, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ. Ἡ νεᾶνις ἠσθένησε βαρέως. Ὁ εἰλικρινὴς ἀμφοτέρων φίλος καὶ ἐξάκουστος Ἀραγὼ, διαγνοὺς τὸ ἀληθὲς τοῦ νοσήματος αἴτιον, ἔσπευσε πρὸς τὸν Οὐμβόλδον καὶ τῷ ἐφανέρωσε τὸν κίνδυνον. Οὗτος ὅμως, ὅστις ἐπρέσβευεν ὅτι μωρίαν διαπράττει ὁ ἀναδεχόμενος τὸν ζυγὸν τοῦ γάμου, ἀπεκρίνατο μειδιῶν· «πρὸς τὴν δεσποινίδα Ρ* διατρέφω καὶ ἐγὼ ἀκραιφνῆ καὶ μεγάλην συμπάθειαν, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ τὴν νυμφευθῶ· ὡς σύζυγός μου θὰ ἦτο ἡ δυστυχεστάτη τῶν γυναικῶν, δὲν ἐγεννήθην ἵνα γείνω οἰκογενειάρχης». Μετά τινα καιρὸν ἡ δεσποινὶς Ρ* ἐνυμφεύθη τὸν κόμητα Β* καὶ δὲν εἶδε πλέον τὸν Οὐμβόλδον.

Κατ' αὐτὰς ἐνεργεῖται ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἡ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων αὐτῶν, οἵτινες ἐν ἔτει μὲν 1800 ἀνήρχοντο εἰς 5,400,000, ἐν ἔτει 1830 εἰς 13,000,000 καὶ ἐν ἔτει 1870 εἰς 39,000,000. Ἤδη οἱ κάτοικοι αὐτῶν ὑπολογίζονται περὶ τὰ 50,000,000.

Τοῦ γεύματος ἡ ὥρα ἤλλαξε πολλάκις παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. Κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἠρίστα τῇ 8 πρωϊνῇ ὥρᾳ. Ἐπὶ Ἐρρίκου Δ' καὶ Λουδοβίκου ΙΔ' τὸ ἄριστον ἐλαμβάνετο τῇ 11 π. μ., ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' τῇ 2 μ. μ., ἐτηρήθη δὲ τὸ ἔθιμον τοῦτο μέχρι τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως. Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐπὶ Ἐρρίκου Η', οἱ ἐκ τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἠρίστων τῇ 10 π. μ. Ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ αἱ κυρίαι τῆς αὐλῆς ἐλάμβανον κατὰ τὸ πρόγευμα τραχὺ τεμάχιον χοιρείου ταριχευμένου κρέατος καὶ ποτήριον ζύθου· προηρίστων δὲ οἱ μεγιστᾶνες τῇ 11 καὶ ἐδείπνουν τῇ 5, ἤτοι ἐν ὥρᾳ, καθ' ἣν σήμερον οἱ Ἄγγλοι εἶνε εἰσέτι νήστεις. Σήμερον ἐν Παρισίοις ἀριστῶσι τῇ 6. Οἱ Ἰνδοὶ ἀριστῶσι μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ὡς ὁ Διογένης ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ τρώγωσιν οἱ μὲν πλούσιοι ὅταν θέλωσιν, οἱ δὲ πτωχοὶ ὅταν ἔχωσιν, οὕτω λαοί τινες εὔχονται τῇ Τύχῃ νὰ ἦνε ἐπιεικεστέρα καὶ νὰ χορηγῇ πεῖναν τοῖς πλουσίοις, τροφὴν δὲ τοῖς πτωχοῖς.

Κατὰ τὸ ἔτος 1878 ἐν Ἀμερικῇ ἡ ἀξία τοῦ παραχθέντος χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ μολύβδου ὑπερέβη τὰ 400 ἑκατομμύρια φράγκων.

Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων φιλανθρωπικῶν ἑταιριῶν τῶν Παρισίων ὑπάρχει καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν ἠκρωτηριασμένων πτωχῶν ἑταιρία (Assistance aux mutilés pauvres), ἧς ἔργον εἶνε ν' ἀντικαθιστᾷ τὰ ἀπολεσθέντα μέλη διὰ μελῶν τεχνητῶν, οἷον βραχιόνων καὶ χειρῶν, δυναμένων νὰ ἐκτελῶσι διαφόρους ἐργασίας. Ἡ τελειότης τῶν τεχνητῶν τούτων μελῶν καὶ ἡ χρησιμότης αὐτῶν ἀποβαίνει ἐνίοτε ἀπίστευτος, ὡς δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ἐκ τῶν ἑξῆς παραδειγμάτων, ἅτινα ἀποσπῶ ἐκ τῆς τελευταίας λογοδοσίας τῆς ἐν λόγῳ ἑταιρίας· Παῖς ἀπολέσας νηπιόθεν τὰς κατακαείσας δύο χεῖρας αὐτοῦ ἐργάζεται διὰ χειρῶν τεχνητῶν. Νέος καλλιτέχνης, ἐστερημένος τῶν δύο αὐτοῦ χειρῶν, καλλιεργεῖ μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας τὰς ὡραίας τέχνας διὰ τεχνητῶν χειρῶν. Νέα κόρη ἐστερημένη ἑνὸς τῶν βραχιόνων ἀπὸ τῆς ἀρθρώσεως ἐκτελεῖ διὰ τεχνητοῦ βραχίονος καὶ χειρὸς μετὰ θαυμαστῆς τελειότητος ἐργασίας ῥαπτικῆς, τριχαπτικῆς καὶ ὑφαντικῆς. Ἐργάτης, ὅστις εἶχεν ὑποστῇ τὴν ἐξάρθρωσιν τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, μεταχειρίζεται διὰ τεχνητοῦ βραχίονος μετὰ μεγάλης δεξιότητος πάντα τὰ τοῦ λεπτουργοῦ ἐργαλεῖα.

Αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀναφέρουσι περίεργον παράδειγμα πολυτοκίας. Γυνὴ χωρικὴ ἔτεκεν ὀκτὼ τέκνα διὰ μιᾶς, ἐγεννήθησαν ὅμως ταῦτα νεκρὰ, καίτοι ἦσαν πάντα καλῶς ἐσχηματισμένα.

Τῶν μύρων καὶ ἐλαίων ἐγίνετο κατάκορος χρῆσις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, νομιζόντων αὐτὰ συντηρητικὰ τῆς τε ὑγείας καὶ τῆς νεότητος. «Πῶς κατώρθωσες, ἠρώτησέ ποτε ὁ Πλαῦτος τὸν Πολλίονα, νὰ ζήσῃς τόσῳ πολὺ καὶ τόσῳ ὑγιῶς;»—«Intus mulso, foris oleo», ἀπεκρίθη· ἤτοι:

»Ἀπὸ μέσα κρασάκι
καὶ ἀπ' ἔξω λαδάκι.»

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅταν σοὶ ἀρέσκῃ μία κόρη, πρὶν τὴν ζητήσῃς εἰς γάμον, κάμε τὰ ἀδύνατα δυνατὰ νὰ τὴν τύχῃς εἰς τὸ μαγειρεῖον—ὅπερ πάντοτε εἶνε καλὸς οἰωνός.—Ἐὰν δὲν ἐντραπῇ διότι συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ καταγινομένη εἰς ἔργα χυδαῖα, ἔσο βέβαιος, ὅτι ἔχει νοῦν ὑγιᾶ καὶ κρίσιν ὀρθήν.

Καιροφυλάκτησον ὁμοίως καὶ ὅταν πρόκειται νὰ ἐξέλθῃ μὲ κακὸν καιρόν. Ἐὰν περιτυλιχθῇ ἐπιμελῶς εἰς ἓν *ουατερπρούφ*, ἐὰν φορέσῃ πῖλον τῆς παρελθούσης ὥρας τοῦ ἔτους, ἡ κόρη αὕτη, γινομένη σύζυγός σου, δὲν θὰ σὲ καταγράψῃ εἰς τῆς Κας Λιζιὲ τὸ κατάστημα.

Ἐὰν τὴν ἴδῃς καὶ διατάσσει ἄνευ προσποιήσεως ἄνθη ἐντὸς ἀνθοδόχης, διορθώνει τὸ ζάρωμα παραπετάσματος, τοποθετεῖ τὰ καθίσματα τοῦ δωματίου της προσηκόντως καὶ εὐπρεπῶς, ἡ γυνὴ αὕτη ἀγαπᾷ τὴν οἰκίαν, καὶ θέλει εἶνε φύλαξ πιστὴ τῆς ἑστίας. Νυμφεύσου, φίλε μου, τὴν κόρην αὐτὴν μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμούς . . . . . ἐὰν τὴν εὕρῃς!

?

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

ΕΤΗΣΙΑ
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις.................. φρ. 10 —
» ταῖς ἐπαρχίαις.................. » 12 —
» τῇ ἀλλοδαπῇ.................. » 20 —

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ
κατὰ τὴν Α΄ ἑξαμηνίαν τοῦ 1880.

Δ. Βικέλας, Ἄγγελος Βλάχος, Π. Βραΐλας, Ἀναστ. Βυζάντιος, Σ. Ζαμπέλιος, Γ. Ζωχιός, Σ. Α. Κουμανούδης, Σ. Π. Λάμπρος, Α. Ζ. Μάμουκας, Α. Μηλιαράκης, Σ. Μηλιαράκης, Κ. Παπαρρηγόπουλος, Ν. Γ. Πολίτης, Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς, Μ. Ῥενιέρης, Ε. Δ. Ῥοΐδης, Κ. Σάθας, Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Ἰ. Φ. Σμὶθ, Ἰ. Α. Σοῦτσος, Γ. Κ. Τυπάλδος, Π. Φέρμπος, Θ. Δὲ Χελδράϊχ.

Αἱ Κυρίαι: Ἑλένη Ν. Μαυροκορδάτου, Σοφία Σλῆμαν, Ἐλίζα Σ. Σούτσου.

Αἱ ὑπὲρ ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τὸν ἀποβιώσαντα φιλέλληνα καὶ διάσημον ἑλληνιστὴν Courtaud-Diverneresse προσφοραὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὸν κ. Delabrousse, 39, rue Descartes, à Paris.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Γράφουσιν ἐξ Ἀγγλίας ὅτι ὁ αὐτόθι ὁμογενὴς κ. Εὐστράτιος Ῥάλλης προσήνεγκεν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα 10 χιλιάδας λίρας στερλίνας, ἵνα ποιήσηται οἵαν ἐγκρίνῃ χρῆσιν διὰ τὰς σημερινὰς περιστάσεις τοῦ ἔθνους.

Ὁ ἐν Καΐρῳ ἀποβιώσας Δημήτριος Βασιλείου ἐκληροδότησεν εἰς μὲν τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ-Κώστα εἰκοσάφραγκα 100, εἰς δὲ τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου εἰκοσάφραγκα 75.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2157. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε΄. Τόμος Θ΄, 29 Ἰουνίου 1880. Ἀριθ. 235 (183). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἀστυνομίας Σπετσῶν ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Ἄνευ οἰκογενείας (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Ἡ τριακοσιοστὴ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ Κάμοενς. — Δημοτικὴ ἀνθολογία ὑπὸ Ν. Δοσίου. — Ἡ καλλιγραφία καὶ ὁ Δυμᾶς. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκῶ (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2158. Τὸ ἐν Ἑλλάδι πλὴν τῶν Ἰονίων νήσων ἰσχῦον ἀστυκὸν δίκαιον. Βιβλίον ἕκτον, περιέχον τὰ ἐμπράγματα δικαιώματα ἐπὶ τῶν κατ' ἰδίαν κτημάτων ὑπὸ Π. Παπαρρηγοπούλου. Τόμος ἕβδομος. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 8ον, σ. 893, δρ. ν. 13,50.

2159. Διδασκαλικὴ ἢ σύντομοι ὁδηγίαι περὶ τῆς χρήσεως τῆς νέας διδασκαλικῆς μεθόδου ὑπὸ Σπυρίδωνος Μωραΐτου, διευθυντοῦ τοῦ Παιδαγωγείου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου. Ἀρ. 45]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1880, 8ον, σ. η΄-248, δρ. ν. 4.

2160. **Hans Christian Andersen** Ἀπόλογοι. Μεταφρασθέντες ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ Μ. Δ. Εὐμορφοπούλου. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, τύποις «Πατρίδος», 1880, 8ον, σ. ς΄-180, φρ. 2.

2161. Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα, τὰ πλεῖστα ἐκδιδόμενα νῦν τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς ἐν Φλωρεντίᾳ, Ὀξωνίῳ, Παρισίοις καὶ Βιέννῃ κώδικας δαπάνῃ τοῦ δήμου Ἀθηναίων ὑπὸ Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας, ὑφηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ γραφογνωσίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ. Τόμος Β΄, περιέχων τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Μιχαὴλ, τὰς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὰς τοῦ Νέων Πατρῶν Εὐθυμίου τοῦ Τορνίκη, Γρηγορίου Ἀντιόχου καὶ Γεωργίου Τορνίκη, σημειώσεις ἱστορικὰς καὶ γραμματικὰς, καὶ πίνακας, οἷς προσηρτήθησαν καὶ φωτοτυπικὰ πανομοιότυπα τῶν κωδίκων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ», διευθυνομένου ὑπὸ Σ. Π. Οἰκονόμου, 1880, 8ον, σ. 660-κη΄, δρ. ν. 18.

2162. Τοῦ αὐτοῦ Εἰσαγωγὴ, προταχθησομένη ἐν τῷ Α΄ τόμῳ μετὰ τὴν σελίδα η΄. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἀδελφῶν Περρῆ, 1880, σ. οβ΄. Ἡ Εἰσαγωγὴ αὕτη δίδεται δωρεὰν εἰς τοὺς ἀγοράζοντας τὸ ὅλον σύγγραμμα. [Ὅτε πρό τινων ἡμερῶν ἐγράφομεν ἐν τῷ Δελτίῳ τούτῳ ὀλίγας λέξεις περὶ τῶν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Παρισίοις ἐκδοθέντων Romans Grecs τοῦ φίλου ὑφηγητοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου ἐλέγομεν ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ ὁ Β΄ τόμος τῶν συγγραφῶν τοῦ Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τῇ πολυμόχθῳ μὲν φροντίδι τοῦ αὐτοῦ λογίου, τῇ φιλοτίμῳ δὲ δαπάνῃ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων. Τοῦτον τὸν Β΄ τόμον ἀγγέλλοντες ἄσμενοι σήμερον ἀγγέλλομεν πρὸς τούτῳ καὶ τὴν Εἰσαγωγὴν εἰς τὸν Α΄ τόμον εἰς ἰδιαίτερον μὲν τεῦχος ἐκδοθεῖσαν, ἀνήκουσαν δὲ εἰς τὸν πρὸ ἑνὸς ἔτους, τῷ 1879, ἐκδοθέντα, ὡς εἴπον, Α΄ τόμον τῶν ἔργων τοῦ Ἀκομινάτου. Ἡ Εἰσαγωγὴ αὕτη εἶνε ἔργον εὐσυνειδήτου ἐρεύνης, ἔργον ἐπίμοχθον καὶ ὅσον ἐνδέχεται τέλειον, χωροῦν ἐν ἑβδομήκοντα καὶ δύο ὅλαις σελίσιν, ἐν αἷς γίνεται λόγος περὶ τοῦ βίου τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, τῶν διαφόρων κωδίκων, ἐξ ὧν ἀντεγράφησαν αἱ σωζόμεναι αὐτοῦ συγγραφαὶ, καὶ περὶ τῆς κριτικῆς, ἣν ὁ ἐκδότης ἐφήρμοσεν εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν.

Ὁ δὲ ἀγγελλόμενος Β΄ τόμος περατοῖ τὴν ὅλην ἔκδοσιν τῶν σωζομένων τοῦ Χωνιάτου, ἐν ᾗ ἐκδόσει περιλαμβάνονται τά τε πρότερον ἐκδεδομένα αὐτοῦ παρ' ἄλλων λογίων ἔργα καὶ ὅσα ἀνέκδοτα ἀπέκειντο ἐν ταῖς ἐν τῷ τίτλῳ τοῦ βιβλίου ἀναγραφομέναις μεγάλαις βιβλιοθήκαις, ἐν αἷς μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας ἐργασθεὶς ὁ φιλόπονος ἐκδότης κατώρθωσε τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν καὶ τὴν ὡς οἷόν τε ἐπιστημονικὴν ἀνακάθαρσιν τοῦ κειμένου τοῦ σοφοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἱεράρχου. Ἔργα τοιαῦτα, οἷα εἶνε ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἔκδοσις, κριτικὴ δῆλον ὅτι καὶ ἐπιστημονικὴ ἐπεξεργασία ἁπάντων τῶν σωζομένων ἔργων συγγραφέως τινὸς, καὶ μάλιστα ἀνεκδότων τῶν πολλῶν, δὲν εἶνέ τι λίαν σύνηθες παρ' ἡμῖν, νομίζομεν δ' ὅτι δὲν λέγομέν τι μέγα ἂν εἴπωμεν ὅτι ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἀκομινάτου περιποιεῖ τιμὴν οὐ μόνον τῷ ἐκδότῃ, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐν Ἑλλάδι παιδείᾳ, ἂν μάλιστα ἀπίδωμεν καὶ εἰς τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν σύνεσιν, ἥτις στέφει τὸ ὅλον ἔργον. Πάντως οἱ δύο οὗτοι τόμοι μετὰ τῆς Εἰσαγωγῆς αὐτῶν πρέπει νὰ ταχθῶσιν εἰς τὰ ἄριστα προϊόντα, ὅσα ἡ φιλολογικὴ ἐπιστήμη παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς νεωτάτοις τούτοις χρόνοις παρήγαγε.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ καὶ τοῦτο· ὅτι ὁ ἐκδότης τοῦ Ἀκομινάτου δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ κειμένου, εἰς τοὺς ἐκ τῆς ἀντιβολῆς καὶ ἀντιγραφῆς τῶν ἀντιγράφων μόχθους, ἀλλ' ἠθέλησεν ὅσον τὸ δυνατὸν πληρέστατον νὰ καταστήσῃ τὸ ἔργον του, προσθέτων ἐν τῷ τέλει τοῦ Β΄ τόμου, πλὴν τριῶν πανομοιοτύπων, τῶν κωδίκων, ὡς ἄριστα ἐν Παρισίοις φιλοτεχνηθέντων, καὶ Σημειώσεις ἱστορικὰς καὶ γραμματικὰς εἴς τε τὸν Α΄ καὶ τὸν Β΄ τόμον ἐν 227 σελίσι, καὶ δύο Πίνακας, ἕνα μὲν τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἀπαντώντων κυρίων ὀνομάτων, δεύτερον δὲ τῶν εἰς τὸν Θησαυρὸν τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου προσθετέων λέξεων· θησαυρίζονται δὲ, κατὰ τὸν πίνακα τοῦτον, τριακόσιαι πεντήκοντα τέσσαρες λέξεις. Καὶ ἡ τῶν πινάκων παρασκευὴ καὶ πρὸ πάντων τῶν πλουσίων σημειώσεων ἡ σύνταξις, ὁπόσης καὶ ὁποίας ἐργασίας εἶνε ἀποτέ-

Digitized by Google

λεσμα, δύνανται νὰ νοήσωσιν ἐκεῖνοι μόνοι, εἰς οὓς δὲν εἶνε ὅλως ξέναι τοιαῦται φιλολογικαὶ μελέται. Δὲν ἔχομεν δυστυχῶς ἐνταῦθα τὸν ἀπαιτούμενον τόπον ἵνα πλατύτερον εἴπωμεν καὶ περὶ ἄλλων, ὅσα πρέπον θὰ ἦτο νὰ λεχθῶσι, καὶ περὶ τῶν διορθώσεων καὶ εἰκασιῶν τοῦ κ. Λάμπρου, προσθέτοντες δὲ μόνον ὅτι καὶ ἡ τυπογραφικὴ ἐκτέλεσις διεπονήθη μετὰ τῆς δυνατῆς ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας, περατοῦμεν τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἀναθέτοντες καὶ ἡμεῖς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἀκομινάτου, ὡς πράττει ἐν τῷ τέλει τῆς Εἰσαγωγῆς του αὐτὸς ὁ ἐκδότης, εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ κοινοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Ἰουνίου 1880. Σ. Κ. Σ.

2163. **Lieder des Hellenischen Mirza-Schaffy: Athanasios Christopulos** nebst einer Auswahl von Liedern und Gedichten Hellenischer Zeitgenossen. Im Versmaasse der Originale übertragen von **August Boltz.** [Dichtungen des Auslandes: Band VI.] Leipzig. Wilhelm Friedrich, 1880, 16°, s. 116. [Ἡ προκειμένη καλλίστη συλλογὴ (ἔμμετρος) περιέχει πλὴν τῆς μεταφράσεως τῶν Βακχικῶν καὶ Ἐρωτικῶν τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου καὶ τινων δημοτικῶν ᾀσμάτων καὶ μετάφρασιν τοῦ ὡραίου ποιήματος τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ «Πλοῦς Διονύσου» καὶ τινῶν ποιημάτων τοῦ Δ. Βικέλα, Ταντελίδου, Δημ. Παπαρρηγοπούλου, Παναγιώτου Σούτσου, Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, Δελδινιώτου καὶ ἄλλων ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.]

Κατὰ γνωστοποίησιν τοῦ ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης κ. Ε. Δ. Ροΐδου «τὰ ἐκ τοῦ δανεισμοῦ βιβλίων ἀτοπήματα, ἀντὶ νὰ μετριασθῶσι, προϊόντος τοῦ χρόνου προέβησαν ἀείποτε αὐξάνοντα, κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου 1878 μέχρι 30 Μαΐου 1880 εἰκοσιεπτάμηνον περίοδον, ἐπὶ τεσσάρων χιλιάδων πεντακοσίων ἐξελθόντων τόμων καθυστεροῦνται χίλιοι δεκαεπτά, ἤτοι τὸ τέταρτον σχεδὸν τοῦ ὅλου ποσοῦ τῶν δανεισθέντων, ἡ δ᾽ ἐφορία ἀπεφάσισε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐργασθῇ ἀνενδότως πρὸς περιστολὴν καταχρήσεως, ἀπειλούσης αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν τῆς Βιβλιοθήκης. Ὅπως μὴ φανῇ ἡ ἔκφρασις ὑπερβολική, πρέπει νὰ ἔχῃ τις ὑπ᾽ ὄψιν οὐχὶ τὸν ἀνωτέρω ἀριθμὸν τῶν κατακρατουμένων τόμων, ἀλλ᾽ ὅτι ἕκαστος ἀκρωτηριάζει πολλάκις εἰκοσαπλασίους ἢ δυσεύρετον σήμερον πλήρη σειρὰν περιοδικοῦ, ὧν οὐδὲ μία σώζεται πλέον ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἀνελλιπής». Ὁ κ. ἔφορος ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς κατόχους βιβλίων τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἀποδόσεως τῶν δανειζομένων βιβλίων νόμου, καὶ προσθέτει ὅτι «θέλει ἀναγκασθῇ πρὸς περίσωσιν τῶν ναυαγίων τῆς Βιβλιοθήκης νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς πάντας καὶ ἰδίως εἰς τοὺς ἀνηλεῶς καὶ ἀνερυθριάστως ἀκρωτηριάζοντας πολυτίμους συλλογάς, τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, τοῦ ὁποίου τὸ κῦρος οὐδόλως θεωρεῖ μειωθὲν ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ ὀλεθριωτάτης ἀχρηστίας».

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ροδοδάκτυλος Ἠώς» ὁ ἐν Ἀθήναις καθηγητὴς κ. Κοντόπουλος ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν οἰκογενειακοῦ περιοδικοῦ κατὰ μῆνα ἐκδοθησομένου.

— Ὁ κ. Ν. Μακρῆς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Παγκοσμίου ἱστορίας» ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον.

— Παρὰ τοῦ καταστήματος Βλαστοῦ ἐκδοθήσεται προσεχῶς νέα ἔκδοσις τῶν «Γενικῶν ἀρχῶν» καὶ τοῦ «Οἰκογενειακοῦ δικαίου» τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Παπαρρηγοπούλου.

— Τῇ 1 Ἰουνίου ἐξεδόθη ἐν Τραπεζοῦντι ὑπὸ τῶν κκ. Δ. Ξιφιλίνου καὶ Δ. Κτενίδου ὁ α' ἀριθμὸς ἑβδομαδιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Εὔξεινος Πόντος». Ὁ α' ἀριθμός, ἐκ σελ. 16, περιέχει: Ἀγγελίαν τῶν ἐκδοτῶν. — Περὶ ἠλεκτρισμοῦ (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἑρμοῦ»). — Ποικίλα (ἐξ ἑλληνικῶν ἐφημερίδων). — Εἰδήσεις ἐκ Τραπεζοῦντος. — Ἀγγελίαν περὶ ἐγγραφῆς συνδρομητῶν.

LA MODE FRANÇAISE

Διεύθυνσις: 37 – Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα — Α' ἐκδ. φρ. 15. Β' ἐκδ. φρ. 20. Γ' ἐκδ. φρ. 28.

Sommaire du Nº 13 (Samedi 3 Avril 1880)

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[26 Ἰουνίου (Πέμπτη) 1880.]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐκ Λονδίνου μεταβαίνων διὰ Παρισίων καὶ Βερολίνου εἰς Κοπενάγην. Αὐτόσε μετέβησαν ἤδη οἱ βασιλόπαιδες ἐκ Πετρουπόλεως, οὓς θέλει παρακολουθήσει μετά τινας ἡμέρας καὶ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἡ βασίλισσα. — Ἐν Λονδίνῳ ἐδόθη πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως γεῦμα ὑπὸ τοῦ κόμητος Γράνβιλλ. — Ἡ κατὰ τὴν βερολίνειον συνδιάσκεψιν ψηφισθεῖσα διακοίνωσις περὶ τῶν νέων ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων ἐπιδοθήσεται, ὡς λέγεται, εἰς τὰς κυβερνήσεις Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας τὴν 3 ἢ 4 τοῦ προσεχοῦς Ἰουλίου. — Λέγεται ὅτι ὁ Γάλλος στρατηγὸς Βούρβακης μετὰ καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ θέλει προσκληθῇ διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένοντο ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ πολλῶν φιλομούσων αἱ ἐξετάσεις τῶν ἐσωτερικῶν μαθητριῶν ἐν τῇ μουσικῇ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐγένετο κατὰ τὸ εἰωθὸς καὶ ἡ ἀπονομὴ τοῦ Ῥαλλείου χιλιοδράχμου βραβείου, ὅπερ ἔλαβεν ἐφέτος ἡ ἐκ τῶν μαθητριῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἀριστεύσασα Εἰρήνη Πραντούνα. — Προσεχῶς ἡ ἕδρα τῶν αὐστριακῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Λοϋδ μεταφέρεται ἀπὸ Σύρου εἰς Πειραιᾶ· τὰ δὲ ἀτμόπλοια πάντα τῆς ἑταιρίας ταύτης θέλουσι προσεγγίζει κατ᾽ εὐθεῖαν εἰς Πειραιᾶ, διατηρουμένης καὶ συγκοινωνίας μετὰ τῆς Σύρου. — Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν δυστύχημα συνέβη ἐν τῇ διὰ Πειραιᾶ ἁμαξοστοιχίᾳ. Ἐνῷ εὑρίσκετο παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ σταθμοῦ Πειραιῶς ἡ ἁμαξοστοιχία, λίθος βάρους ἄνω τῶν 100 ὀκάδων τιναχθεὶς ἐξ ἐκραγείσης ἐκεῖ πλησίον ὑπονόμου εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ ἑπομένου τῇ ἀτμομηχανῇ βαγονίου μετὰ μεγάλης ὁρμῆς καὶ ἕνα μὲν ἐργατικὸν ἀφῆκε νεκρόν, ἕτερον δὲ δεινῶς ἠκρωτηρίασεν. — Ἡ ἐπὶ δεκαετίαν ἐνοικίασις τῶν κτημάτων τῆς διαλελυμένης μονῆς Καισαριανῆς κατεκυρώθη ὁριστικῶς ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ κ. Α. Καμπᾶ ἀντὶ 370,000 δραχμῶν, ἐνῷ κατὰ τὴν ἤδη λήξασαν δεκαετίαν ἦσαν ταῦτα ἐνοικιασμένα ἀντὶ δραχμῶν 170,000. — Ἐπειδὴ ἕνεκα σπουδαίων ἀτελειῶν τῆς ὑδραντλίας τῆς παρὰ τὸ παλαιὸν Φάληρον ἀτμομηχανῆς τοῦ κ. Ἀν. Δαμασκηνοῦ δὲν κατέστη μέχρι τοῦδε δυνατὴ ἡ συνεχὴς καὶ διαρκὴς ἀποστολὴ θαλασσίου ὕδατος εἰς τὰς παρὰ τὸν Ἰλισσὸν μεγάλας αὐτοῦ δεξαμενάς, ἀπεφασίσθη ἡ ἀντικατάστασις τῆς ὑδραντλίας δι᾽ ἑτέρας, ἧς ἡ κατασκευὴ ἤρξατο ἤδη εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ ἐργοστάσιον τοῦ κ. Γ. Βασιλειάδου· ἑπομένως ἡ ἔναρξις τῶν παρὰ τὸν Ἰλισσὸν θαλασσίων λουτρῶν γενήσεται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Ἰουλίου. — Εἰς Ἀμπελάκια παρὰ τὴν Σαλαμῖνα κατέπλευσε τὸ ἰταλικὸν ἀτμόπλοιον Περσία, οὗ ἐπέβαινεν ἡ οἰκογένεια τοῦ πρώην Κεδίβου Ἰσμαὴλ πασᾶ, συγκειμένη ἐξ 92 ἀτόμων. Ἀφοῦ δὲ ἐπρομηθεύθη τροφὰς τὸ ἀτμόπλοιον ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν αὐτοῦ, κατευθυνόμενον εἰς Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας. — Ἐκ Βελγίου ἐστάλησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς οἱ ἄρτι δημοσιευθέντες 5 τόμοι τῶν «Βελγικῶν Χρονικῶν». — Ἡ ἐν τῇ ἀγορᾷ Πειραιῶς παρακαταθήκη σιτηρῶν ἀνέρχεται εἰς 150,000 κοιλῶν. — Ἐν Φαλήρῳ τὴν Κυριακὴν λουόμενος ὑπαξιωματικός τις προσεβλήθη ἐντὸς τοῦ λουτροῦ ὑπὸ ἀποπληξίας καὶ ἔμεινεν ἀμέσως νεκρός. — Κατὰ τὸν ἐκ Χαλκίδος εἰς Πειραιᾶ πλοῦν τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἰωλκοῦ» ναύτης τις ἐν καταστάσει μέθης διατελῶν ἀπώλετο ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου· ὑποτίθεται ὅτι θὰ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. — Πολλοὶ εἰσὶ προσβεβλημένοι ἐξ εὐλογίας ἐν τῷ δήμῳ Πτελεατῶν τῆς ἐπαρχίας Φθιώτιδος, διετάχθη δὲ νὰ ληφθῶσι πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς περιστολὴν τῆς νόσου. — Πολλὰ παιδία προσβληθέντα ἐν Σύρῳ ὑπὸ διφθερίτιδος ἀπεβίωσαν. — Ἐν τῇ ἐπισήμῳ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» ἐδημοσιεύθη τὸ περὶ ἀποξηράνσεως καὶ καλλιεργείας τῆς Κωπαΐδος λίμνης βασιλικὸν διάταγμα καὶ ἡ περὶ τούτων συνομολογηθεῖσα μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Ἰωάννου Δ. Βούρου σύμβασις. — Κατὰ τὴν 18 Ἰουνίου ἐγένοντο ἐν Θήρᾳ δύο δονήσεις σεισμοῦ διαρκέσασαι 3 λεπτὰ τῆς ὥρας ἑκάστη, ἐξ ὧν κατεδαφίσθησαν τινὲς τῶν οἰκιῶν ἐν τοῖς χωρίοις. — Ἐν Πειραιεῖ ὑπάρχουσι πολλὰ φορτία σίτου πρὸς πώλησιν. Οἱ ἰδιοκτῆται προσφέρουσιν αὐτὸν εἰς μικρὰς τιμὰς ἀλλ᾽ ἀγορασταὶ δὲν παρουσιάζονται, ἐπειδὴ προβλέπεται καὶ νέα ἔκπτωσις ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐφετεινῆς ἐσοδείας.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΑΘΗΝΩΝ

27 Ἰουνίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. [illegible]	Ὁμολ. ἐν [illegible]	Ἐποχαὶ πληρωμῆς ἀποκεριδίων		Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. [illegible] 8 0/0 [illegible]	50,799	80,661	15 Ἀπρ.	15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 295
25 » » 9 0/0 [illegible]	40,201		15 »	15 »	15 » 15 »	25.20	221.—	280	.. 305
26 » » ἐξωτερικόν	52,000	50,510	15 Ἰουν.	15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	4?3 60	560	φρ. 432
4 » » [illegible]	16,000	14,255	15 Ἀπρ.	15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 291
6 [illegible] δραχ. (μετ' ἀπ.) Ἐλληνικὸν [illegible]	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου		10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	.. 111
10 [illegible]	22,772	29,268	15 Ἰουν.	15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 218
[illegible]	120,000	[illegible]	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	20 Ἀπριλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 435

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχ. κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ.	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	12?.—	1,000	3540
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	[illegible]	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	180 3/4
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 122
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 70
[illegible] «Φοῖνιξ»	15,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	100,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν»	2,000,000	527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 15.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	20,000,000	11,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 100 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 1/2 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.16

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.30
Λίρα Στερλίνα	,,	29.—
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.20
Αὐστριακὸν Φιορίνιον	,,	13.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φραγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—50,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 50,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 5.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν Λονδ. 3μ. (25 Ἰουνίου) Ἐμ. 29.20-20.
Κερκ. Λονδ. 3μην. (21 ,,) ,, 28.75-90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (2 Ἰουλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρώπ. Τουρκίας	φρ.	35
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0/0	,,	271
,, ,, 8 0/0	,,	262
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	99 50.
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4 - 110 3/8
Παρισίων 3 ,,	,,	22 90 - 23.
Λίρα Ἀγγλική	,,	110 10/40
Εἰκοσάφραγκον		87 35/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 24 Ἰουνίου.

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		117.25
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.30
Εἰκοσάφραγκον	,,	9 33
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 2 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		117.40
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.40
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.33
Ἀργυρᾶ φιορ.		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.26 1/2 - 25.31 1/2
Χρυσὸς 1000 τὸ χ. 3,437. 1 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 120 - 115. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ν. Β. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — **Δ. Μακάριος ὁ γνωρίζων νὰ λέγῃ ὄχι. Μόνος ὁ δυνάμενος νὰ εἴπῃ ὄχι καὶ εἰς παιδίον καὶ εἰς πτωχὸν καὶ εἰς γέροντα καὶ εἰς γυναῖκα, ἀκόμη εἶναι πράγματι κύριος τοῦ καιροῦ του, τῆς περιουσίας του καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς του (Octave Feuillet).—κ. Μ. Ι. Κ. Γέϊσχ. Εἰς τὸν ἐξ Ἀθηνῶν διελθόντα κάλλιστον φίλον τῆς Ἑστίας κ. Π. Α. Α. παρεδόθησαν ἅπαντα τὰ φυλλάδια τῶν ἐτῶν 1876 καὶ 1877 καὶ τὰ ἀπὸ 1 Ἰαν.-2 Ἀπριλίου 1878 ἐκδοθέντα φύλλα ὡς καὶ τὰ σχετικὰ δελτία.—κ. Γ. Κ. Κωνσταντινούπολιν. A travers champs (Henry Gréville), Auf der Höhe (Auerbach), Die zweite Frau (Marlitt). — κ. Γ. Α. Ζ. Σῦρον. Ἀπ. τῇ 23.—κ. Μ. Α. Ε. Σῦρον. Ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ σεβαστοῦ φίλου κ. Α. Ζ. Μ. — κ. Κ. Λ. Φαλτσί. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. Τὸ χρηματόδεμα ἐλήφθη, τὰ δὲ φύλλα ἀπεστάλησαν τὸ παρελθὸν σάββατον εἰς τοὺς νέους συνδρομητάς. Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς στμ. τοῦ λοιποῦ γαλλιστὶ τὰ ὀνόματα τῶν ῥωμουνικῶν κωμοπόλεων, ἐν αἷς, τῇ φιλογενεῖ ὑμῶν ἐνεργείᾳ, ἐγγράφονται νέοι συνδρομηταί. Τὰ ἐν τῇ τελευταίᾳ ὑμῶν ἐπιστολῇ μνημονευόμενα ὀνόματα εἰς οὐδὲν γεωγραφικὸν λεξικὸν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν. — Κν Ε. Σ. Σ. Μουνυχίαν. Μετ' εὐγνωμοσύνης ἐλάβομεν τὸ σημείωμα ὑμῶν. — κ. Α. Σ. Τὰ 10 λεπτὰ εἶνε διὰ τὸ χαρτόσημον ὃ ἀπαιτεῖ ὁ νόμος. — κ. Λ. Ν. Σ. Κέρκυραν. Τὸ ἔξοδον τῆς ἀποστολῆς ἀνέρχεται εἰς 80 λεπτά, ἡ δὲ διεύθυνσις τῆς Ἑστίας οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει εὐθύνην ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῶν φύλλων ἐν τῷ ταχυδρομείῳ. — Νεαρῷ ποιητῇ. Οὔτε ἡ στρατιωτικὴ στολὴ κάμνει τὸν ἥρωα, οὔτε ἡ ὁμοιοκαταληξία τὸν ποιητήν. — κ. Κ. Ν. Π. Ἰθάκην. Ἡ συνδρομὴ τῆς Ἑστίας διὰ τὰς ἐπαρχίας ὡρίσθη εἰς φρ. 12. Τὸ διὰ τὴν αὐτόθι Λέσχην «Πηνελόπη» φύλλον ἀπεστάλη τὴν τετάρτην. — κ. Θ. Ν. Σῦρον. Διότι ἐν τῇ αἰτήσει σας δὲν εὕρομεν τὸ τίμημα τῶν ζητουμένων φύλλων καὶ τῶν ταχυδρομικῶν.—κ. Π** Γαλάζιον. Ὑπάρχουσιν ὄνειρα, τῶν ὁποίων ἡ ἀφύπνισις εἶνε λίαν σκληρά. — Συνδρομητῇ. Καταφύγετε εἰς τὸ ἑπόμενον μέσον, οὗ τινος συχνὴ γίνεται χρῆσις ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀφαιρέσατε τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας σας, καὶ τότε θ' ἀναγκασθῇ ὁ ἐνοικιαστής σας ν' ἀπέλθῃ.—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπ. τρίτην.—κ. Χ. Μ. Π. Μεσολόγγιον. Πρὸς τὸν κ. Θ. Κ. παρεδόθησαν τῇ 25: Τὰ ὑπ' ἀρ. 210-231 φύλλα, οἱ δύο τόμοι τοῦ 1878 καὶ τὰ σχετικὰ των δελτία. — κκ. Κ. Σ. Παρισίους, Κ. Θ. Η. Πάτρας. Ἐστ. τῇ 14 — κκ. S. C. et Cie Βερολῖνον, Α. Β. Bonn, Α. Α. Ρ. Βερολῖνον, Δ. Κ. Δ. Βιέννην, Ν. Ι. Κ. Σμύρνην, Ν. Α. Βουρλᾶς, Γ. Β. Φαλτσί, Σ. Β. καὶ Μ. Γ. Λεόβαν, Δ. Ξ. καὶ Δ. Κ. Τραπεζοῦντα, C. R. Πειραιᾶ, Λέσχην «Πηνελόπη» Ἰθάκην, ὑποπροξ. τῆς Ἑλλάδος Σουέζ, ὑποκατ. Ἐθν. Τραπέζης Κόρινθον, Κον Κ. Γ. (Παρὰ Καλ. Ἀγ. Ἰωσήφ) Σῦρον. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἡ συναλλαγματικὴ ἐγκαίρως ἐπληρώθη. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὸ ἐλάβατε;

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

[Ἐν τῷ 178 Δελτίῳ ἐδημοσιεύθη τὸ ἑξῆς (1138) πρόβλημα: «Τετράγωνον νὰ τμηθῇ διὰ τριῶν γραμμῶν οὕτως, ὥστε δι' αὐτοῦ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι 64=65». — Ἀνεβλήθη δὲ μέχρι σήμερον ἡ δημοσίευσις τῆς λύσεως, διότι οὐδεμία τοιαύτη ἀπεστάλη εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἑστίας.]

Α

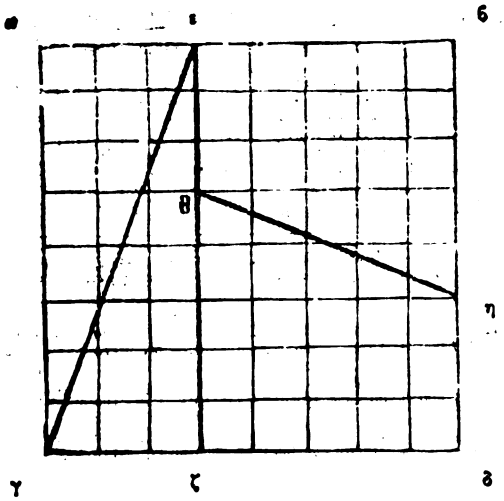

Τὸ τετράγωνον Α, ἡ αβγδ, ἂς ὑποτεθῇ ἔχον τὴν πλευρὰν ἐκ μονάδων, φέρ' εἰπεῖν μέτρων, ὀκτώ. Τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ ἔσται $8 \times 8 = 64$.

Ἂς τμηθῇ διὰ τῶν τριῶν γραμμῶν εζ, εγ, ηθ. Τὰ τέσσαρα διὰ τῆς τομῆς παραχθησόμενα τμήματα εβθη, εγζ, θηζδ, αεγ, ἂς συντεθῶσιν ὡς ἐν σχήματι Β. Ἀποτελοῦσι παραλληλόγραμμον, οὗ ἡ μακρὰ πλευρὰ θβ, ἐστὶ 13 μέτρων, ἡ δὲ βραχεῖα θζ, 5 μέτρων. Ἀλλὰ $13 \times 5 = 65$.

Ἐπειδὴ ὅμως τὰ 4 τεμάχια τ' ἀποτελοῦντα τὸ τετράγωνον εἰσὶν αὐτὰ τ' ἀποτελοῦντα καὶ τὸ παραλληλόγραμμον, ἄρα τὸ τετράγωνον τῶν 64 μέτρων ἐστὶν ἴσον πρὸς τὸ παραλληλόγραμμον τῶν 65, ἢ $\alpha\beta^2 = \theta\beta \times \theta\zeta$, καὶ $64 = 65$. Ὅπερ ἔδει δεῖξαι! Ἢ καὶ ἄλλως: Τὸ παραλληλόγραμμον Β σύγκειται ἐκ δύο τραπεζίων (θεβη καὶ θηδζ), καὶ δύο τριγώνων (εζγ καὶ εαγ) καὶ ἐπειδὴ τὰ δύο τραπέζια εἶναι ἴσα πρὸς ἄλληλα, ὁμοίως καὶ τὰ δύο τρίγωνα, διὰ ταῦτο

Β

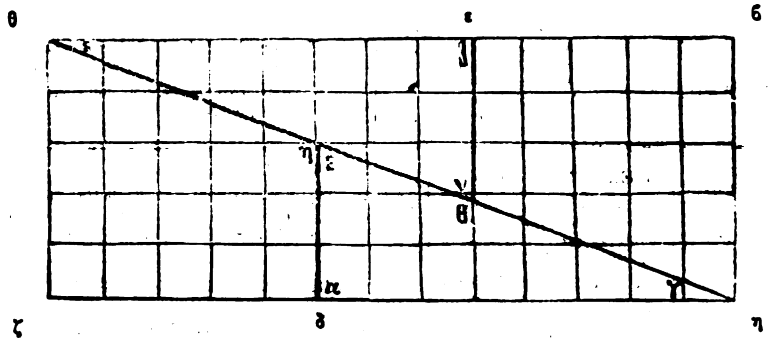

$$B = \frac{2\varepsilon\beta\,(\zeta\theta + \beta\eta) + \varepsilon\zeta \times \zeta\gamma}{2}$$

$= \varepsilon\beta(\zeta\theta + \beta\eta) + \varepsilon\zeta \times \zeta\gamma$. Ἀλλὰ $\varepsilon\beta = 5$, $\zeta\theta = 3$, $\beta\eta = 5$, $\varepsilon\zeta = 8$ $\zeta\gamma = 3$. Ἄρα $B = 5\,(3+5) \times 8 \times 3 = 40 + 24 = 64$. Προσέτι ὅμως $B = \beta\eta \times \eta\zeta$. Ἀλλὰ $\beta\eta = 5$, $\eta\zeta = 13$, ἄρα $B = 5 \times 13 = 65$. Ἑπομένως $64 = 65$. Ὃ Ἔ. Δ.

Ἐν Βερολίνῳ. ** Ρ.

1165.

Δύο συγγράμματα σύγκεινται ἐκ πολλῶν τόμων, καὶ τοῦ ἑνὸς μὲν συγγράμματος ἕκαστος τόμος τιμᾶται πρὸς φρ. 3. 35, τοῦ δ' ἑτέρου πρὸς φρ. 4. 75. Τὸ τίμημα ἁπάντων τῶν τόμων τῶν δύο τούτων συγγραμμάτων ἀνέρχεται εἰς φρ. 200.

Ζητεῖται τίς εἶνε ἡ τιμὴ ἑκάστου συγγράμματος, γνωστοῦ ὄντος ὅτι τὰ δύο ταῦτα συγγράμματα δὲν περιέχουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τόμων, ἀλλὰ τὸ ἓν περιέχει πλειοτέρους τόμους τοῦ ἄλλου.

Ἐν Πάτραις, τῇ 20 Ἰουνίου 1880. Ἀριθ. 346.

1166.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

Σχημάτισον κυβόλεξον, ἐν ᾧ νὰ περιέχηται ἡ λέξις ῥίς.

1167.

Εὑρὲ οὐσιαστικόν τι γαλλικόν, ἐκ δεκαεπτὰ γραμμάτων συγκείμενον, ἐν ᾧ δὲν ὑπάρχει τὸ φωνῆεν e.

1168.

Τρεῖς μῆνας λέγουν ὅτι ζῶ. Ἂν τὸ μεσαῖον λείψῃ,
Ἀθάνατον θὰ μὲ ἴδῃς
Ἐνῷ δὲν εἶδέ με οὐδείς.
Ποῦ κατοικεῖς;—Καὶ εἰς τὴν γῆν κ' εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὰ ὕψη.

Δ. Χ. Α.

1169.

Πέντε συνῆλθον ἀδελφοὶ καὶ μ' ἔπλασαν τροφήν σου,
Ὠφέλιμον, ὑγιεινήν, καθ' ὅλην τὴν ζωήν σου.
Ἀνίσως δὲ ἄνευ φειδοῦς τὴν κεφαλήν μου τμήσῃς,
Πρὸς τούτοις καὶ τὸν πόδα μου θελήσῃς ν' ἀποσβύσῃς,
Ὢ! τότε γνώριζε καλῶς, πᾶς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου
Τὸ δρέπανον τὸ κοπτερὸν φοβεῖται τοῦ ἀνδρός μου.
Ἂν δὲ μὲ δεξιότητα μὲ ἀναγραμματίσῃς,
Διὰ τοιοῦτον κόσμημα δὲν σ' ἔκαμεν ἡ φύσις.

Κ. Χ.

1170.

Ἀκέφαλον ἐπάνω σου, ὦ ἀναγνῶστα, κεῖμαι·
Ὁλόκληρον δ' ἡ κορωνὶς τῶν ποιητῶν θὰ ἦμαι.

Α. Ν. Μ.

1171.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Avec les huit voyelles EEEE OOOO et les huit consonnes GG LL NN RR, former quatre mots qui, disposés en carré, se lisent de gauche à droite, de droite à gauche, de haut en bas, de bas en haut.

1172.

Ici-bas tout commence par un T et finit par un F,
Pour bien comprendre, il faut savoir qu'on n'a qu'un M à mettre et qu'un C à changer.

1173.

Je suis un livre sacré dicté par un prophète;
Une grande cité, si vous m'ôter la tête.

ΛΥΣΕΙΣ

1161.

Ν Α Ο Σ
Α Χ Ρ Ι
Ο Ρ Μ Ω
Σ Ι Ω Ν

1162.

Ἀχάριστος.

1163.

3,579 καὶ 9,753.

1164.

Cl-o-vi-s (150, zéro ou rien, 6 et un S font Clovis.)

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ

1880

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.
1880

Digitized by Google

~~KG10097~~

PGr 205.14(10)

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY 1953

Dexter Fd

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνατροφή, ἐκπαίδευσις.

Βισέτρην (Ἓν ἀπόγευμα εἰς τὴν) 797. Ἐκπαιδεύσεως (Δαπάναι δημοτικῆς) ἐν Εὐρώπῃ 513.

Βιογραφίαι

Ἀμίκις (Ἐδμόνδος δὲ) 689. Διβερνερὲς (Κουρτὼ) 421. Οὔβερ (Φραγκῖσκος), ὁ τυφλὸς τῆς φύσεως παρατηρητὴς 497. Πίκκολος (Ν) 737. Πούσκιν (Ἀλέξανδρος) 589. Ῥοστόπτσιν (Κόμης) 555. Σοῦτερ (Ὁ στρατηγὸς) 557. Σωτηρίου (Ζήσης) 503.

Γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικά, δημόσια ἔργα.

Βάμβακος (Οἰκίαι ἐκ) 510. Βεσουβίου (Ὁ σιδηρόδρομος τοῦ) 446. Βροχόδενδρον 496. Γλαὺξ (Ἡ) ἐν τῇ Βουλῇ τῶν λόρδων 557. Θρυαλλίδες ὑέλιναι 575. Παναμᾶ (Ὀρυχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ) 438.

Γεωγραφία καὶ περιηγήσεις.

Δουλκίνιον (Τὸ) 587. Κωνσταντινούπολις 689, 705, 721, 737, 753, 769, 786, 801, 817. Θιβὼ (Μία ἐπίσκεψις εἰς τὸν βασιλέα) 461. Πόλις φρενοβλαβῶν 668.

Ἐπιστημονικά.

Ἀεροστάτων (Διαγωνισμὸς) 703. Δηλητηρίασις ἐξ ἐνδύματος 479. Ἑορτὴ οἰκογενειακὴ 508. Ἐπιστήμης (Οἱ μάρτυρες τῆς) 428, 440, 457, 476, 506, 522, 535, 552, 572, 602, 620, 634, 649, 667, 681, 699, 717, 732, 763, 795, 881. Ἥλιος (Ὁ) ἐν μέσῃ νυκτὶ 511. Ἰχθῦς ἀναῤῥιχώμενοι 524. Νάνοι (Δύο περιεργότατοι) 816. Πεῖνα καὶ ὄρεξις 767. Φώκης (Νοημοσύνη) 606.

Ἤθη καὶ ἔθιμα.

Ἑλβετικὰ ἤθη 751. Ἰαπωνίᾳ (Κηδεία ἐν) 509. Ὀπωροπωλῶν τοῦ Λονδίνου ἔθιμα 576.

Καλλιτεχνία.

Ἀνζὲρ (Ὁ Δαυὶδ δ') καὶ ἡ Ἑλληνίς του 714. Καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ τῶν Παρισίων 540. Μουσικῆς (Οἱ στρεβλωταὶ τῆς) 678. Μουσικὸς ἀγὼν μεταξὺ Λίτζτ καὶ Σοπὲν 747.

Κοινωνικά, πολιτειακά, στατιστική.

Ἐκλογῶν (Δίκη ἕνεκα φιλήματος ἐν καιρῷ) 669. Ἐφημερίδων (Αἱ ἀγγελίαι τῶν ἀγγλικῶν) 783. Ἡνωμένων Πολιτειῶν (Καταπληκτικὴ πρόοδος τῶν) 513. Κόμαι τεχνηταὶ ἐν Γαλλίᾳ 816. Λαχνὸς (Ὁ μέγας) 463. Μακροβιότης (Ἡ) καὶ ἡ στατιστικὴ 782. Νυκτερινὰ ἐν Βερολίνῳ ἄσυλα 702. Πολυτέλεια καὶ ἔνδεια 761. Φρενοβλαβῶν (Σημειώσεις περὶ περιθάλψεως τῶν) 444.

Ποικίλα.

433, 448, 464, 512, 527, 528, 543, 544, 559, 560, 607, 608, 672, 685, 686, 687, 688, 735, 736, 751, 752, 800.

Πρακτικαὶ γνώσεις.

Ἀργυρῶν σκευῶν (Μέσα πρὸς καθαρισμὸν) 464. Γάλα (Μέσον δι' οὗ δύναταί τις νὰ γνωρίσῃ τὸ καλὸν) 688. Διυλιστὴρ (Πρόχειρος) 544. Δοχείου (Μέσον πρὸς ἐντελῆ καθαρισμὸν) εἰς ὃ εἶχε τεθῆ ἔλαιον 768. Δωματίου (Μίγμα πρὸς καθαρισμὸν κακόσμου) 496. Κηλίδων (Μέσον ἐξαλείψεως) τοῦ καφὲ 576, τῆς μελάνης 720. Κολλητικὴ ὕλη διὰ τὰ ἐκ πορσελάνης σκεύη 592. Κόρεων (Καταστρεπτικὰ μέσα κατὰ τῶν) 432. Μαγιονέζας (Συνταγὴ) 656. Μυιῶν (Καταστρεπτικὰ μέσα κατὰ τῶν) 448. Σταθμῶν (Πρόχειρον μέσον πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν) 672. Τοματῶν (Μέσον διατηρήσεως) 640. Χαλκογραφιῶν (Μέσα πρὸς καθαρισμὸν παλαιῶν) 624. Ὠῶν (Μέσα δοκιμῆς τῶν) 480. (Τὰ κελύφη τῶν) ὡς τροφὴ διὰ τὰς ὄρνιθας 704.

Ὑγιεινή.

Ἀγαθοεργία (Ἡ) ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν 608. Ζύθος (Ὁ) ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν 528. Παιγνιοχάρτων (Περὶ) φερόντων ἐξώφυλλον πράσινον 560. Σταφυλοθεραπεία 605. Τέϊον (Τὸ) ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν 736. Χιονιστρῶν (Μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν) 784. Χωνεύσεως (Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς) προτιμητέα εἶνε μετὰ τὸ γεῦμα ἡ ἀνάπαυσις ἢ ἡ κίνησις; 752.

Φιλολογία, ἠθολογία, φιλοσοφία.

Ἀθηνῶν (Περὶ τῆς Κοινότητος τῶν) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 433. Ἀκροπόλεως (Μία ἔξοδος ἐκ τῆς) κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1827 πολιορκίαν αὐτῆς 417. Ἀλήθειαι 432, 447, 464, 480, 496, 512, 527, 543, 559, 576, 592, 606, 624, 640, 656, 672, 685, 704, 720, 735, 751, 768, 784, 800, 816.

Βαυαρίας (Ἓν ἀνέκδοτον τοῦ βασιλέως τῆς) 526. Βιβλιοθήκης (Περὶ ταξινομήσεως τῆς Ἐθνικῆς) 642. Βιβλίου (Ἱστορία τοῦ) 657. Ἐπιστολαὶ ἐκ Παρισίων 639, 669, 718. Ζαΐμη (Αἱ τελευταῖαι ἐντολαὶ τοῦ Θρασυβούλου) 785. Ἡλικίαι (Αἱ τρεῖς) 545, 561, 577. Ἱστορήματα (Ἐπιστολιμαῖα) 449. Ἰωάννου (Μία ἐπιστολὴ τοῦ Φιλίππου) 815. Μαξιμιλιανοῦ (Αἱ τελευταῖαι ὧραι τοῦ Αὐτοκράτορος) 730. Μειδιάματα (Τὰ τεχνητὰ) 749. Ὀκτωβρίου (Ἡ 10) 1862 ἐν Ἀθήναις 641. Ῥοσφουκὼ (Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα) 432, 479. Σεπτεμβρίου (Ἡ 3) καὶ ὁ στρατηγὸς Δ. Καλλέργης 577. Σεπτεμβρίνη (Αἱ ἀναμνήσεις τοῦ) 465, 481. Σκέψεις 799. Σλάβοι (Οἱ) ἐν Ἑλλάδι 564. Συγγνώμην! 447. Τηλέφωνον (Τὸ) καὶ ἡ ἐπιστολογραφία 442. Ὑπηρέτριαι βραβευθεῖσαι ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἀρετῆς 526. Ὑψηλάντου (Χαρακτηρισμὸς Ἀλεξάνδρου) 609.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ.

432, 447. 464, 480, 496, 511, 527, 542, 558, 575;

Digitized by Google

592, 606, 624, 640, 655, 671, 685, 704, 720, 734, 750, 768, 784, 799, 815.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑΙ

Ἄνευ οἰκογενείας 422, 434. 451, 470, 485, 498, 514, 529, 548, 566, 581, 593, 611, 625, 645, 658, 673. Βιολιστρίας (Ἱστορία μικρᾶς) 524. Λαχνὸς (Ὁ μέγας) 652. Φίλημα (Ἓν) 604.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

432, 447, 464, 480, 496, 511, 527, 543, 558, 576, 592, 606, 624, 655, 671, 685, 704, 720, 735, 750, 768, 784, 799, 815.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Τῇ προσφιλεστάτῃ Χαρικλείᾳ Σικελιανοῦ ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τῶν ποιημάτων μου (Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης) 624.

Πανομοιότυπα.

Γραφῆς: Φιλίππου Ἰωάννου 689. **Ὑπογραφῶν:** Καλλέργη (Δημητρίου) 577. Πικκόλου (Ν.) 737. Τζαβέλα (Κίτζου) 657. Ὑψηλάντου (Ἀλεξάνδρου) 609.

Σφραγῖδες.

Ἀθηναίων (Κοινότητος) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 433. Ἀστυπαλαίας (Ὑγειοαστυνομείου τῆς νήσου) ἐν ἔτει 1828, 625. Γαζῆ (Ἀνθίμου) 705. Γεληνίων (Δήμου) 545. Ἑλλάδος (Γενικοῦ ὑγειονομείου τῆς Δυτικῆς) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 753. Ζαΐμη (Θρασυβούλου) ὡς ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὰς Ἰονίους νήσους 785. Καλαβρύτων (Πρωτοκλήτου δικαστηρίου τῆς ἐπαρχίας) 481. Καρυατῶν (Δήμου) 561. Κωντεικῶν (Δημογεροντίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 417. Νάξου (Γενικῆς ἀστυνομίας) 497. Ὀκτωβρίου (Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς 10) 1862, 641. Σαλαμῖνος (Δημογεροντίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 513. Σαντορίνης (Ἐπαρχιακοῦ Εἰρηνοδικείου) ἐπὶ Καποδιστρίου 449. Σκοπέλου (Λιμεναρχείου) ἐπὶ Καποδιστρίου 465. Στρατευμάτων (Γενικῆς Διευθύνσεως τῶν τακτικῶν ἑλληνικῶν) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 673. Σύμης, Ἐπισκοπῆς καὶ Νισύρου, ἐπὶ ἐπαναστάσεως 721. Σύρου (Κοινότητος τῆς Ἄνω) ἐν ἔτει 1771, 593. Τήνου (Δημογεροντίας τῆς ἐπαρχίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 769. Ὕδρας (Ὑγειονομείου) 529.

Digitized by Google

'Αριθ. 236 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 6 Ἰουλίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΚΩΝΤΕΙΚΩΝ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τ. Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Γενομένου ἐσχάτως λόγου ἔν τινι ἑσπερινῇ συναναστροφῇ περὶ τῶν Ἀθηνῶν ἐν καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ κ. Γ. Καρατζᾶς, ἐκ τῶν ὀλίγων ἐπιφανῶν λειψάνων τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, διηγήθη τίνι τρόπῳ ἐξῆλθεν ἐν ἔτει 1827 ἐκ τῆς πολιορκουμένης Ἀκροπόλεως κατὰ διαταγὴν τοῦ φρουράρχου αὐτῆς Φαβιέρου. Τῇ ἐπιμόνῳ αἰτήσει ἑνὸς τῶν συντακτῶν ἡμῶν, εὐτυχήσαντος ν' ἀκούσῃ διηγούμενον τὸν κ. Καρατζᾶν, ὁ σεβαστὸς στρατηγὸς συγκατετέθη νὰ γράψῃ τὴν ἀφελῆ καὶ περίεργον αὐτοῦ διήγησιν καὶ ἀποστείλῃ ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν.

Κρίνομεν δ' ἀναγκαῖον νὰ συνοδεύσωμεν τὴν διήγησιν ταύτην καὶ διὰ τῶν ἑπομένων: Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν παρεδόθη εἰς τοὺς Ἕλληνας τῇ 10 Ἰουνίου 1822, διορισθέντος φρουράρχου αὐτῆς τοῦ Σ. Κτενᾶ. Κατ' Αὔγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως φρούραρχος ὁ Ἰωάννης Γκούρας, ὅστις διετέλεσεν ὡς τοιοῦτος μέχρι τῆς 1 Ὀκτωβρίου τοῦ 1826, ὅτε ἐφονεύθη ὑπὸ ἐχθρικῆς σφαίρας περιπολῶν εἰς τὸ ἐξώτατον τοῦ περιτειχίσματος μέρος. Τῇ 11 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς κατώρθωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὁ Κριεζώτης, ὃν διώρισε φρούραρχον αὐτῆς ὁ Καραϊσκάκης. Τῇ 1 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Φαβιέρος μετὰ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, ἐκ 500 ἀνδρῶν συγκειμένου, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν διὰ τῶν ἐχθρικῶν χαρακωμάτων φέρων πυρίτιδα εἰς τοὺς πολιορκουμένους ἧς ἐστεροῦντο. Κατὰ Μάϊον τοῦ 1827, συνεπείᾳ συνθήκης, ἐξῆλθον οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τὰ πάνδεινα ὑποστάντες Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Φαβιέρον. Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΞΟΔΟΣ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1827 πολιορκίαν αὐτῆς.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος τοῦ 1827 ἡ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως φρουρὰ ἤρξατο κατατρυχομένη ὑπὸ ποικίλων δεινῶν καὶ στερήσεων, ὧν ἡ μᾶλλον ἐπαισθητὴ ἦτο ἡ τοῦ ὕδατος ἐλάττωσις, διανεμομένου ἀνὰ ἡμίσειαν ὀκὰν εἰς ἑκάστην ψυχὴν τὴν ἡμέραν. Παρατεινομένης τῆς πολιορκίας ἐπὶ δύω ἔτι μῆνας, ὑπῆρχεν ὁ κίνδυνος μὴ ἠραιοῦτο ἡ φρουρὰ ἐκ λιποταξιῶν, τοιαύτη δὲ ἀπειλὴ ἐγένετο.

Ὅθεν ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ ἀποστολὴ πρεσβείας πρὸς τὸ κατὰ τὸν Πειραιᾶ ἑλληνικὸν στρατόπεδον, συνισταμένης ἐκ τῶν τεσσάρων στρατιωτικῶν σωμάτων τῶν ἀποτελούντων τὴν φρουρὰν, καὶ ἐκ τῆς δημογεροντίας, ἤτοι ἐκ πέντε ἀντιπροσώπων.

Περὶ τὴν 10ην ὥραν τῆς νυκτὸς τῆς 12 Ἀπριλίου ὁ Φαβιέρος καλέσας με μοὶ εἶπεν ὅτι ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ πρεσβείας πρὸς τὸ κατὰ τὸν Πειραιᾶ στρατόπεδον ἵνα παραστήσῃ τὴν κατάστασιν τῆς φρουρᾶς, καὶ ὅτι ἐξελέξατο ἐμὲ ὡς ἐντιπρόσωπον τοῦ τακτικοῦ σώματος, μειδιῶν δὲ προσέθηκεν ἐὰν ἀνεδέχομαι τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ἀποστολὴν, καὶ ταὐτοχρόνως μοὶ ἐνεχείρισε τρεῖς ἐπιστολὰς ἀσφραγίστους πρὸς τοὺς τρεῖς, τὸν Κόχραν, τὸν Γόρδωνα καὶ τὸν Καραϊσκάκην, οὐδεμίαν δὲ πρὸς τὸν Τζοῦρτζ, καίτοι ἀρχιστράτηγον, ὡς μὴ ἀνεχόμενος τὴν ἀναγνώρισιν τούτου καὶ ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῶν τριῶν ἐπιστολῶν αἱ μὲν δύω ἦσαν γαλλιστὶ γεγραμμέναι, ἡ δὲ πρὸς τὸν Καραϊσκάκην ἑλληνιστὶ, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Κυριακίδου, ἐκπληροῦντος καθήκοντα διερμηνέως καὶ γραμματέως παρὰ τῷ Φαβιέρῳ. Ἅπασαι περιεῖχον τὰς ἑξῆς ὀλίγας λέξεις· «Παρὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρούσης ὑπολοχαγοῦ Καρατζᾶ θέλετε πληροφορηθῆ περὶ τῆς »καταστάσεως τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ κατὰ τίνα »τρόπον εἶναι πιθανὴ κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ »ταχεῖα λύσις τῆς πολιορκίας». Εἶτα προσεκάλεσε τοὺς ἀξιωματικοὺς, καὶ ἀφοῦ ἀνεκοίνωσε τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς, ἠρώτησε κατὰ τύπον τὴν γνώμην των, πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς φιλοτιμίας των, οὗτοι δὲ συνῄνεσαν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης παρατηρήσεως.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἡ πρεσβεία, προηγουμένων δύω ὁδηγῶν Ἀθηναίων, διέβη τὴν πρώτην πολιορκητικὴν γραμμὴν καὶ προυχώρησεν ἐντὸς τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τῆς πόλεως, τῆς μᾶλλον κατεστραμμένης, κειμένης δὲ ἐγγύτερον τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐπειδὴ δὲ ἐπατοῦμεν ἐπὶ συντριμμάτων κεράμων καὶ ὑπῆρχε κίνδυνος μὴ ἐκ τοῦ κρότου προδοθῶμεν, οἱ μὲν ἄλλοι ἐβάδιζον ἀνυπόδητοι· ἀλλὰ αὐτοὺς δὲν ἐμιμήθην ἐγὼ φοβούμενος μὴ πληγωθῶ τοὺς πόδας, προσεῖχον ὅμως μὴ προξενῶ

Digitized by Google

κρότον. Κατὰ τὴν διάβασιν κάτωθεν μιᾶς τῶν οἰκιῶν ἐκ τῶν ὀλίγων αἵτινες διετηροῦντο ἔτι, ἠκούσαμεν ἐντὸς αὐτῆς ὁμιλίαν καὶ βῆχα· παραμείναντες ὀλίγον κρυπτῶς, προέβημεν. βεβαιωθέντες ὅτι οὔτε τὴν ἐλαχίστην συνέλαβον ὑπόνοιαν οἱ φρουροί. Ἤδη ἤμεθα ἐγγὺς τοῦ περιβάλλοντος τὴν πόλιν τείχους, ἤτοι τῆς τρίτης πολιορκητικῆς γραμμῆς, ὅτε τρεῖς κύνες ὥρμησαν καθ' ἡμῶν ὑλακτοῦντες· ἐσίγησαν δὲ, ἅμα εἷς τῶν ὁδηγῶν ἔῤῥιψε πρὸς αὐτοὺς τεμάχιον ἄρτου. Ἀλλ' οἱ κύνες ἦσαν βεβαίως σκοποὶ τῶν φρουρούντων ἐντὸς τοῦ παρακειμένου πυργίσκου τοῦ τείχους, ὅπερ ἐμέλλομεν νὰ ὑπερπηδήσωμεν. Ὅθεν ὑπεχωρήσαμεν βήματά τινα, παραμείναντες δὲ ὡσαύτως ἐκεῖ μέχρις οὗ ἐβεβαιώθημεν ὅτι ἡ φρουρὰ οὐδὲν ὑπώπτευσεν ἐκ τῶν ὑλακῶν, προέβημεν αὖθις πρὸς τὸ τεῖχος καὶ ἀνεῤῥιχώμεθα ἀλληλοβοηθούμενοι· τέταρτος ἀναβὰς ἐγὼ ἀνέσυρον τὸν πέμπτον ὑποβοηθούμενον ὑπὸ τῶν δύω ὁδηγῶν, ὅτε ἠκούσθη φωνὴ ἀπειλητικὴ καὶ ταὐτοχρόνως τρεῖς ἔνοπλοι προέβαινον μετὰ σπουδῆς, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀναβῶμεν τὸ τεῖχος ἄνευ μικροῦ τινος θορύβου, ὅστις νὰ μὴ ἠκούετο παρὰ τῆς φρουρᾶς τοῦ ἐγγύτατα κειμένου πυργίσκου. Τότε ἐγὼ μὲν καὶ ὁ πέμπτος ἐπηδήσαμεν ἀπὸ τοὺς τείχους, οἱ δὲ ὁδηγοὶ μείναντες ἐντὸς αὐτοῦ, ἀπεμακρύνθησαν ἀπαρατήρητοι ἕνεκα τοῦ σκότους. καὶ, ὡς ἐμάθομεν. εἰσῆλθον τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἐνῷ, καταβάντες ἐκ τοῦ τείχους, ἐφεύγομεν δρομαῖοι, δύω σφαῖραι τουφεκίων ἐῤῥίφθησαν καθ' ἡμῶν τῶν δύω ἐκ τοῦ τείχους· ἐτράπημεν τότε πρὸς τὸν Λυκαβητὸν, ὡς τὸ μᾶλλον ἀνύποπτον μέρος πρὸς καταδίωξιν, μετ' ὀλίγον δὲ ἀφοῦ οὐδὲν πρὸς ἀναζήτησιν ἡμῶν παρετηρήσαμεν τεκμήριον, ἐπανήλθομεν βαδίζοντες πρὸς τὴν μεταξὺ Πατησίων καὶ Πειραιῶς ὁδὸν, μόνον τῶν τριῶν ἑτέρων ἀποχωρησάντων ἐσπευσμένως πρὶν ἢ ἡμεῖς καταβῶμεν τὸ τεῖχος, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ὁδοῦ πρὸς ἣν ἐτράπησαν. Ἐνῷ δ' ἀπείχομεν τῆς ὁδοῦ τῶν Πατησίων δέκα περίπου βήματα, πίπτει αἴφνης ὁ συνοδοιπόρος μου χαμαὶ εἰδοποιῶν με διὰ χαμηλῆς φωνῆς νὰ κάμω καὶ ἐγὼ τὸ αὐτό· ἐνόησα δὲ τὴν αἰτίαν ὅτε παρατήρησα τρεῖς ἱππεῖς *δελίδες* ἀνερχομένους ἐκ τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου Πειραιῶς πρὸς τὰ Πατήσια, ὅπου διέμενεν ὁ ἀρχιστράτηγος Κιουταχῆς, καὶ καπνίζοντας, ὧν τὸν ἕνα ἠκούσαμεν λέγοντα τουρκιστί· «Ὁ Βεζίρης κύριός μας δὲν κατέβη σήμερον εἰς τὸν Πειραιᾶ». Ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας ἐὰν συνελαμβανόμεθα, διότι ἰδίως θὰ ἐβασανιζόμην ἐγὼ σκληρότατα, ἵνα καταστήσω γνωστὰ ὅσα ἡ ἐπιστολὴ ἀπέκρυπτεν. Ὅθεν ἔλαβον τὸ πιστόλι ἀνὰ χεῖρας ἕτοιμος ν' αὐτοκτονήσω, ἐὰν ἀνεκαλυπτόμην. Δύσκολον βεβαίως ἐν τῷ σκότει ἦτο νὰ μᾶς ἔβλεπον οἱ ἱππεῖς, ἀλλ' ὄχι καὶ οἱ ἵπποι, οἵτινες διὰ τῆς προσοχῆς ἢ τῆς ἐξαφνίσεως ἦτο πιθανώτατον νὰ ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν τῶν ἱππέων καθ' ἡμῶν· ἀλλ' εὐτυχῶς οὐδὲν τοιοῦτον συνέβη· ἀφοῦ δὲ ἱκανῶς ἀπεμακρύνθησαν, ἐσκέφθημεν ὅτι ἡ εἰς Πειραιᾶ κατάβασις θὰ ἦτο λίαν ἐπικίνδυνος ἕνεκα τῶν περιπολιῶν τοῦ τουρκικοῦ ἱππικοῦ, καὶ ὅτι ἀσφαλεστέρα θὰ ἦτο ἡ πρὸς τὸ Καματερὸν ὁδὸς, ὅπου ἤμεθα πλήρεις ἐλπίδων ὅτι θὰ εὕρωμεν ἐστρατοπεδευμένους τὸν Κώσταν Βότζαρην, μετὰ τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη ἐκ τῶν ἑξῆς συμπτώσεων.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἐξόδου τῆς πρεσβείας ἐθεάθη διὰ τηλεσκοπίου ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως στρατὸς καταλαβὼν τὸ Καματερὸν καὶ τὸν ὑπερκείμενον λόφον, ἀλλ' ἐὰν οὗτος ἦτο ἐχθρικὸς ἢ φιλικὸς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ βεβαιωθῇ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου· ὅθεν ἐδέησε νὰ συναφθῇ διάλογος μετά τινος τῶν φρουρῶν τοῦ πλησιεστέρου ὀχυρώματος. Διὸ ὁ Κυριακίδης, ὅστις ὡμίλει τὴν τουρκικὴν, μεταβὰς τὴν νύκτα κάτωθεν τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ προφυλαττόμενος ὄπισθεν ὀχυρώματος, ἤρξατο τὸν διάλογον, καὶ ἐπιτηδείως ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος περὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ καταλαβόντος τὸ Καματερὸν, ἤκουσα δὲ τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν τοῦ φρουροῦ. «τί θὰ κατορθώσουν αὐτοί; θὰ φάγουν τὰ. . . μου, ὅπως τὰ ἔφαγε καὶ ὁ Βούρβαχης». Οὗτος, ἐκ Κεφαλληνίας, εἶχε καταλάβει πρὸ μηνῶν τινων τὸ χωρίον τοῦτο, καὶ νικηθεὶς ἐφονεύθη μετὰ ἱκανοῦ ἀριθμοῦ στρατιωτῶν. Ὑπῆρχεν ἄρα μεγάλη πιθανότης ὅτι ἐκεῖ ἐστρατοπέδευον Ἕλληνες. Ἀλλὰ προχωρήσαντες μέχρι τῆς γεφύρας τοῦ Κηφισσοῦ, ἐσκέφθημεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν τὴν αὐτὴν νύκτα νὰ προβῶμεν καὶ μέχρι τοῦ Καματεροῦ, διότι θὰ μᾶς κατελάμβανεν ἡ ἡμέρα· παρατηρήσαντες δὲ ὅτι παρὰ τὴν γέφυραν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ὑπῆρχε βάτος πυκνὴ ἐκρύβημεν ἐντὸς αὐτῆς, καὶ ὁ μὲν συνοδοιπόρος μου ἀπεκοιμήθη, ἐγὼ δὲ ἄγρυπνος ἤκουον ἐνίοτε τὴν ἡμέραν διαβαίνοντας τὴν γέφυραν ἱππεῖς Τούρκους, καὶ τὸν κόπανον γυναικῶν χωρικῶν, αἵτινες ἔπλυνον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ· φόβος δὲ μὲ κατέλαβεν ὅτε παρετήρησα ἐντὸς τῆς βάτου σχοινίον μήκους μέτρων ὡς ἔγγιστα πέντε, ἐξ οὗ ὑπώπτευσα ὅτι τοῦτο θὰ ἐχρησίμευεν εἰς ἅπλωσιν τῶν πλυνομένων ἐνδυμάτων, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, καὶ ὅτι πιθανὸν θὰ ἤρχετό τις νὰ τὸ ἀναζητήσῃ καὶ μᾶς ἀνακαλύψῃ· ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον συνέβη. Ἅμα δὲ ἐνύκτωσεν, ἀφοῦ ἐκορέσθημεν ὕδατος, διαβάντες τὴν γέφυραν, ἠκολουθήσαμεν τὴν πρὸς τὸ Καματερὸν ὁδὸν, ἀλλὰ λίαν βραδέως, διότι ὁ συνοδοιπόρος μου καταλιπὼν κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ τείχους ἀναῤῥίχησίν του πλὴν τοῦ τουφεκίου καὶ τοῦ μανδύου καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόδησιν, καὶ βαδίζων ἀνυπόδητος ἐπόνει τοὺς πόδας, καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου. Ἐβράδυνον προσέτι τὴν πορείαν μας καὶ αἱ ὑλακαὶ τῶν κυνῶν τοῦ ἐγγὺς τῆς ὁδοῦ ἐστρατοπεδευμένου πρὸς δυσμὰς τῶν Πατησίων ἐχθρικοῦ ἱππικοῦ, διότι ἠναγκαζόμεθα ἐνίοτε νὰ παραμένωμεν κρυπτόμε-

Digitized by Google

νοι. Ἕνεκα τῶν προσκομμάτων τούτων ἀφίχθημεν ἔξωθεν τοῦ χωρίου περὶ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ὁ μὲν συνοδοιπόρος μου παρέμεινεν ἔξωθεν τοῦ χωρίου, κρυβεὶς ὄπισθεν φράκτου τινός· ἐγὼ δὲ προχωρήσας παρετήρησα πυρὰν ἔξωθεν καλύβης, πλησιάσας δὲ πρὸς αὐτὴν μέχρι δεκαπέντε βημάτων εἶδον πέντε φουστανελοφόρους, τέσσαρας μὲν καθημένους περὶ τὴν πυράν, ἕνα δὲ ἱστάμενον καὶ σείοντα ἐπ' αὐτῆς τὸν χιτῶνά του.. .Οὗτοι συνδιελέγοντο ἀλβανιστί· ταῦτα ἦταν τεκμήρια ἱκανὰ εἰς ἐνθάρρυνσιν ὅτι οἱ πέντε οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὸ σῶμα τοῦ Κώστα Μπότζαρη συγκείμενον ἐκ Σουλιωτῶν· ὅθεν ἔδραμον πρὸς τὸν συνοδοιπόρον μου καὶ ἀνήγγειλα ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσα, καὶ τὸν προέτρεπον νὰ μεταβῇ καὶ αὐτὸς ὅπου ἦσαν οἱ πέντε φουστανελοφόροι, καὶ ὡς γινώσκων τὴν ἀλβανικὴν νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν εἶναι ἐχθροὶ ἢ φίλοι· ἀλλὰ δὲν συνήνεσεν, ἐγὼ δὲ ἐπανῆλθον πλήρης ἐλπίδων ὅτι ἦσαν Σουλιῶται. Πρὶν ὅμως πλησιάσω, εἶδον καταβαίνοντα ὁπλοφόρον ἐκ τῶν ὑπερκειμένων οἰκιῶν, ὅστις, ὡς ἠδυνήθην νὰ διακρίνω ἐν τῷ σκότει, ἔφερεν ἐνδυμασίαν στρατιώτου Ἀνατολίτου. Ὅθεν ὑπεχώρησα δρομαίως προσκαλέσας καὶ τὸν συνοδοιπόρον μου νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ, ὅπερ καὶ ἔπραξεν οὗτος κεκυφὼς καὶ σιωπηλὸς μέχρις ὑψηλοτέρας τοῦ λόφου θέσεως, ἔνθεν ἀπαρατήρητοι ἠδυνάμεθα νὰ ἐπισκοπῶμεν τοὺς ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένους. Ἐπὶ δύο περίπου ὥρας μετὰ τὴν αὐγὴν ἐξ οὐδενὸς τεκμηρίου ἠδυνήθημεν νὰ βεβαιωθῶμεν περὶ τοῦ στρατοῦ ἐκείνου, ἐὰν ἦτο ἐχθρικὸς ἢ φιλικός. Οἱ συμπερασμοὶ ἡμῶν μᾶς ἐνεθάρρυναν ἐπὶ μᾶλλον, ὅτε αἴφνης ἠκούσαμεν τὸ ὄνομα *Ἀχμέτ*. Τοῦτο διέλυσε πᾶσαν ἡμῶν ἀμφιβολίαν, ἐγὼ δὲ τότε κυριευόμενος ὑπὸ ἀκατασχέτου ὕπνου, ἀπεμακρύνθην ἐκ τῆς σκοπιᾶς μου τινὰ βήματα, εἰδοποιήσας τὸν συνοδοιπόρον μου ἵνα ἀγρυπνῇ, καὶ κατακλιθεὶς ἐκοιμήθην. Ὅτε ἀφυπνίσθην ἦτο ἤδη σκότος βαθύ· πάραυτα δὲ ἀναστὰς τὸν ἀνεζήτουν, ἀλλ' οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις. Ἀφοῦ δὲ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον διελογιζόμην περὶ τοῦ πρακτέου, ὁτὲ μὲν ὑποπτεύων ὅτι ἀπεκοιμήθη καὶ διστάζων νὰ τὸν ἐγκαταλίπω, ὁτὲ δὲ ὅτι ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν νομίσας ὅτι ἀνεχώρησα καὶ ἐγώ, ἔκρινα πιθανωτέραν τὴν δευτέραν ταύτην εἰκασίαν, καὶ ἀπεφάσισα νὰ πράξω ὁμοίως.

Μετὰ πολύωρον ὕπνον ὑπὸ ἥλιον Ἀπριλίου ἐγερθεὶς ᾐσθανόμην ἀκάθεκτον δίψαν, ἐκ ταύτης δὲ καὶ τὰς δυνάμεις μου ᾐσθανόμην ἐξαντλουμένας· πρωτίστη ἄρα ἀνάγκη ἦτον ἡ ἀναζήτησις ὕδατος. Ὅθεν ἀπεφάσισα νὰ καταβῶ εἰς Ἐλευσῖνα διαβαίνων διὰ τοῦ Χαϊδαρίου, ὅπου ἤμην βέβαιος ὅτι ὑπῆρχεν ὕδωρ. Ἀλλ' ἕνεκα ἐλλείψεως ὁδοῦ ἢ τοὐλάχιστον στενωποῦ ἀγούσης πρὸς τὸ Χαϊδάρι, περιεπλανώμην ἐν σκότει δι' ὀρέων καὶ φαράγγων, μασσῶν κάρδαμα καὶ ῥοφῶν τὸν ζωμὸν αὐτῶν ἀνωφελῶς ἵνα ὑγρανθῇ τὸ στόμα μου. Τὴν αὐγὴν εἶδον ἐνώπιόν μου ἀπὸ τοῦ ὄρους τὴν πεδιάδα τῆς Ἐλευσῖνος, κατέβην δὲ διευθυνόμενος πρὸς τὸ πλησιέστερον χωρίον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ καταπαύσω τὴν δίψαν μου· ἀλλ' εὗρον τὰ φρέατα ξηρὰ ἢ πλήρη πετρῶν καὶ τοῦ χωρίου τούτου, καὶ παντὸς ἑτέρου εἰς ὃ εἰσηρχόμην πρὸς ἀναζήτησιν ὕδατος, διότι κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον ἦτο ἀνυδρία ἔκτακτος. Ἠναγκάσθην δὲ ὅλην τὴν ἡμέραν νὰ περιπατῶ ἵνα ἀφιχθῶ διὰ μέσου τῆς πεδιάδος εἰς Ἐλευσῖνα· διότι μετέβαινον ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον μὴ ἀκολουθῶν τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, τοσοῦτον δὲ ἦσαν ἐξηντλημέναι αἱ δυνάμεις μου, ὥστε μετὰ ὁδοιπορίαν ἡμισείας ὥρας εἶχον ἀνάγκην ἀναπαύσεως μακρᾶς. Ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας πρὸ τῆς Ἐλευσῖνος ὑπὸ τὴν γέφυραν ὑπῆρχεν ὕδωρ βορβορῶδες, ἐφ' οὗ ἐπέτων πλῆθος ἐντόμων, καὶ ὅμως μετὰ σπουδῆς ἀφήρεσα ἐκ τῆς κεφαλῆς μου τὸ φέσιόν μου, καὶ δι' αὐτοῦ ἐθεράπευσα τὴν δίψαν μου, πάραυτα δὲ ἀνέκτησα τὰς δυνάμεις μου. Ἐκεῖθεν μετέβην εἰς ἓν παρεκκλήσιον κείμενον ἔξωθεν τῆς Ἐλευσῖνος κατηρειπωμένης, ἐν ᾧ ἐκοιμήθην ἔχων ὡς προσκέφαλον ὀγκώδη λίθον μέχρι τῆς πρωΐας ἄνευ διακοπῆς. Τὴν πρωΐαν ἐπανῆλθον εἰς τὴν γέφυραν, διότι καὶ ἐνταῦθα τὰ φρέατα ἦσαν κενά, καὶ ἀφοῦ ἔπιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ βορβορώδους ὕδατος, ἠκολούθησα τὴν πρὸς τὰ Μέγαρα παραλίαν ὁδόν· κατὰ δὲ τὴν πορείαν μου ταύτην ὁσάκις ἀπήντων ῥύακας καθαροῦ ὕδατος, οὕτινος ἡ παραλία αὕτη γέμει, ἐσταμάτων καὶ ἔπινον ἀκορέστως, ἥκιστα αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην τροφῆς, καὶ ἀνακτῶν τὰς δυνάμεις μου διὰ μόνου τοῦ ὕδατος.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν παρατηρήσας πλοιάριον παρὰ τὴν παραλίαν, προσεκάλουν αὐτὸ διὰ φωνῶν καὶ χειρονομιῶν νὰ πλησιάσῃ καὶ μὲ παραλάβῃ, ἀλλ' αὐτὸ τοὐναντίον ἀπεμακρύνθη. Ἐξακολουθήσας τὴν πορείαν μου ἐπὶ τρεῖς περίπου ὥρας παρετήρησα ἕτερον πλοιάριον ἁλιευτικὸν ἠγκυροβολημένον· τότε προχωρήσας μετὰ προσοχῆς καὶ κρυπτόμενος ὄπισθεν τῶν ἐλαιῶν ἐνεφανίσθην ἐπὶ τῆς παραλίας. Ὁ κύριος τοῦ πλοίου ἔντρομος μὲ παρετήρει, ὅτε δὲ τοῦ εἶπον ὅτι ἐξῆλθον ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως δι' ἀποστολήν, ἀναγνωρίσας με ἀνέκραξεν· «Εἶσαι ὁ ἀξιωματικὸς Καρατζᾶς, ἐγὼ ἤμην δεκανεὺς εἰς τὸν λόχον σου». Εἶχε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἓν δεκαετὲς παιδίον του, καὶ ἅμα ἔμαθεν ὅτι ἐπὶ τέσσαρα ἡμερονύκτια ἤμην ἄσιτος, μοὶ προσέφερεν ἄρτον καὶ ἐλαίας. Ἀλλ' ἐγὼ ᾐσθανόμην δίψαν μᾶλλον ἢ πεῖναν, καὶ ὅτε μοὶ παρουσίασε σταμνίον καθαρωτάτου ὕδατος, ἔπιον ἐξ αὐτοῦ ἀπλήστως καὶ ἐπανειλημμένως, καὶ μετὰ ταῦτα ἔφαγον καθήμενος ἐπὶ τῆς παραλίας.

Περὶ τὴν δείλην ἀπεβιβάσθην ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Φανερωμένης τῆς νήσου Σαλαμῖνος. Ἐκεῖ εἶχον καταφύγει οἰκογένειαι χωρικαὶ ἐκ τῆς Μεγαρίδος κατοικοῦσαι ἐντὸς καλυβῶν· ἐν μιᾷ τούτων προσκληθεὶς διενυκτέρευσα, ἀγοράσας δὲ ἕνα κριὸν

Digitized by Google

συνεγευμάτισα μετὰ τῆς κατοικούσης ἐν τῇ καλύβῃ οἰκογενείας ἐκ δώδεκα προσώπων συγκειμένης· ἥτις περίεργος οὖσα νὰ μάθῃ τὰ τῆς ἐξόδου μου, μὲ παρεκάλεσε νὰ τὰ διηγηθῶ. Δὲν ἐξεπλάγησαν δὲ τοσοῦτον κατὰ τὴν διήγησίν μου, ἰδίως αἱ γυναῖκες, ὅσον ὅταν ἤκουσαν ὅτι ἐκοιμήθην ἐντὸς τοῦ παρεκκλησίου, διότι κατ' αὐτὰς κατῴκουν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ στοιχεῖα, ἤτοι τὰ δαιμόνια. Ἀλλ' ἐγὼ τὰς ἐβεβαίωσα ὅτι ἐκοιμήθην δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἀνενόχλητος καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διακοπῆς. Δαιμόνια δι' ἐμὲ φοβερὰ ὑπῆρχον ἐν τῇ καλύβῃ . . . αἱ ψεῖραι, αἵτινες μ' ἐβασάνισαν τὴν νύκτα ὅλην, ζωογονηθεῖσαι ὑπὸ τῆς θερμοκρασίας τῆς καλύβης. Τὸ δὲ χείριστον, τοσοῦτον ὀλίγον χῶρον κατεῖχον ἐν τῇ καλύβῃ, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ κάμω χρῆσιν τῶν βραχιόνων μου καὶ νὰ ξεσθῶ πρὸς βραχεῖαν ἀνακούφισιν. Ὅθεν ἀνυπομόνως περιέμενον τὴν αὐγήν, ὅτε ἐπὶ ὄνου μετέβην εἰς Ἀμπελάκια. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὃν ἀπήντησα εἰσελθὼν εἰς τὸ χωρίον, ἦτο ὁ συνοδοιπόρος μου. — «Πῶς ἐδῶ!» ἀνέκραξα. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀντὶ ἀπαντήσεως ἀπεμακρύνθη, τοῦτο δὲ ἔκαμε καὶ ὁσάκις μετά τινα ἔτη συνηντήθημεν. Ὅθεν αἴνιγμα μοὶ εἶναι ἔτι διατί μ' ἐγκατέλιπε κοιμώμενον, καὶ πῶς μετέβη, ὡς ἔμαθον, τὴν προτεραίαν εἰς Ἀμπελάκια, ἀνυπόδητος καὶ ἔχων ἀνάγκην τοῦ βραχίονος ἵνα στηρίζηται ἀπὸ τοῦ Κηφισσοῦ μέχρι τοῦ Καματεροῦ. Ὁ συνοδοιπόρος μου οὗτος ἦτο εὐγενὴς τοὺς τρόπους, εἷς τῶν λογίων Ἀθηναίων, ἔχων ζωηρὸν τὸ αἴσθημα τῆς φιλοπατρίας, μετ' αὐτοῦ δὲ διηρχόμην τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας. Γνωρίσας με τὸ πρῶτον κατὰ τὴν πολιορκίαν, μὲ περιεποιεῖτο τραυματισθέντα ὡς ἀδελφός. Τὴν σύμπτωσιν τῆς ἀποστολῆς τῶν δύο πρὸς τὸ κατὰ τὸν Πειραιᾶ στρατόπεδον ἐθεωρήσαμεν ἀμοιβαίως εὐτύχημα. Ἄρα τὸ αἴτιον τῆς ἀποφυγῆς του οὐδὲν ἄλλο θὰ ἦτο ἢ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως ὅτι μ' ἐγκατέλιπε κοιμώμενον ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἐγγύτατα ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, ἕνεκα τοῦ τρόμου ὅστις τὸν εἶχε καταλάβει.

Ἐντὸς τῶν Ἀμπελακίων εὗρον παρ' ἐλπίδα δύο στενοτάτους φίλους, τὸν Λεβίδην καὶ τὸν ἀδελφὸν τῆς κυρίας Πραΐδου, οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ ὡς φροντισταὶ τοῦ στρατοπέδου. Ἅμα ἰδόντες με ἔσπευσαν νὰ μοὶ χορηγήσωσιν ὡς ἠδύναντο τὰ χρειώδη ἐνδύματα, νὰ ῥίψωσι δὲ εἰς τὸ πῦρ τὰ γέμοντα ψειρῶν ἰδικά μου. Οὕτως ἐνδυθεὶς ἔσπευσα νὰ ἐπιβῶ ἐπί τινος τῶν πλοιαρίων τῶν κομιζόντων τροφὰς εἰς τὸ στρατόπεδον. Εἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ λιμένος διευθύνθην πρὸς τὴν φρεγάταν «Ἑλλάδα», ὅπου εἶχον μάθει παρὰ τῶν δύο φίλων μου ὅτι ἐτύγχανε νὰ ἦναι ὁ Μαυροκορδάτος· ἀφοῦ δὲ ἀνεκοίνωσα πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν Μιαούλην τὰ τῆς ἀποστολῆς μου, μετέβην διὰ λέμβου, ἥτις μοὶ ἐδόθη, εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Καραϊσκάκη, ὅπου εὑρὼν αὐτὸν μόνον ἐπέδωκα τὴν ἐπιστολὴν καὶ προσέθηκα ὅτι ὁ Φαβιέρος μοὶ παρήγγειλεν, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του δὲν λύεται ἡ πολιορκία διὰ τῆς ἀποδιώξεως τοῦ ἐχθροῦ ἐκ τῶν ἰσχυρῶν πολιορκητικῶν θέσεών του, διότι τοῦτο δὲν εἶναι ἐφικτὸν εἰς στρατὸν ἄτακτον, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποστολῆς δύο μέχρι δύο καὶ ἡμισείας χιλιάδων ἀνδρῶν καί τινων πολεμικῶν πλοίων κατὰ τὸν Ὠρωπὸν πρὸς κατοχὴν τῶν θέσεων, δι' ὧν ἀποστέλλονται ἐξ Εὐβοίας τὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ τουρκικοῦ χρειώδη. Ὁ Καραϊσκάκης ἀπήντησεν ὅτι συμφωνεῖ, ἀλλά, τείνας τὴν χεῖρα πρὸς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς καὶ τὸ Φάληρον, «Ἐκεῖ εἶναι οἱ ἀρχηγοί», εἶπεν, ὑπονοῶν τὸν Τζοῦρτζ καὶ τὸν Κόχραν. Ἀκολούθως ἐπέβην ἐπὶ τῆς ἰδιοκτήτου γολέτας τοῦ Γόρδωνος, ὅπου εὗρον αὐτὸν παρασκευαζόμενον ἵνα ἀπέλθῃ, πλήρη δικαίας ἀγανακτήσεως διὰ τὴν παρασπόνδησιν πρὸς τοὺς Τουρκαλβανούς, οἵτινες συναινέσαντες νὰ καταλίπωσι τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἔνοπλοι καὶ ἀσφαλεῖς, προσεβλήθησαν μετὰ τὴν ἔξοδόν των, καὶ μόλις ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν διεσώθησαν προφθάσαντες νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον. Τῆς παρασπονδήσεως ταύτης ἐγένετο ἀφορμή, ὡς ἐλέγετο, εἷς ἐκ τῆς συνοδείας πρὸς ἀσφάλειαν τῶν Ἀλβανῶν, ἄθλιος στρατιώτης, ὅστις ἠξίου ν' ἀνταλλάξῃ τὸ ζεῦγος τῶν εὐτελῶν πιστολίων του πρὸς τὸ ζεῦγος τῶν ἀργυροστολίστων πιστολίων ἑνὸς τῶν Τουρκαλβανῶν, ἐξ οὗ προέκυψε μεταξὺ τῶν δύο σύγκρουσις ἔνοπλος παρευθὺς γενικευθεῖσα. Ὅθεν ἀπεποιήθη ὁ Γόρδων νὰ λάβῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν καὶ νὰ μὲ ἀκούσῃ, εἰπὼν ὅτι δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τὰ τοῦ στρατοπέδου. Ἐκεῖθεν ἐπανῆλθον ἐπὶ τῆς φρεγάτας «Ἑλλάδος». Εἰς ταύτην δὲ συνοδευθεὶς ὑπὸ τοῦ Μαυροκορδάτου παρουσιάσθην πρὸς τὸν Κόχραν, ὅστις διέμενεν ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Φαλήρου ἐπὶ τῆς ἰδιοκτήτου γολέτας του. Ἀφοῦ δὲ τῷ ἐπέδωκα τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φαβιέρου καὶ τοῦ εἶπον ὅσα οὗτος μοὶ παρήγγειλεν, μοὶ εἶπε, παρόντος τοῦ διερμηνέως αὐτοῦ Μάσσωνος, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ διαμείνῃ ἐνταῦθα πλειότερον τῶν ἡμερῶν τεσσάρων ἢ πέντε, διότι ἔσπευδε νὰ μεταβῇ ἀλλαχοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν σπουδαιοτάτου σχεδίου. Τότε ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἐδάκρυσα διὰ τὴν τύχην τῶν ἐν αὐτῇ συναγωνιστῶν μου. Ἐπειδὴ δὲ ἤγγιζε τὸ πρόγευμά του· προσεκάλεσε τὸν Μαυροκορδάτον καὶ ἐμὲ νὰ μετάσχωμεν αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὸ πρόγευμα ἀπερχομένους μᾶς προσεκάλεσε καὶ διὰ τὸ γεῦμα. Ἐπανερχόμενοι εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς ἐταλανίζομεν τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος μεθ' ὅσα ἠκούσαμεν, περὶ δὲ τὴν δείλην μετέβημεν αὖθις εἰς τὸ Φάληρον διὰ τὸ γεῦμα, πολυτελῶς παρεσκευασμένον καὶ ἐκ ποικίλων φαγητῶν τῶν πλείστων μαγειρευμένων ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς ὁ Μάσσων μ' ἐπληροφόρει ἑκάστοτε. Τὴν ἑσπέραν τῆς ἐπιούσης ἀπῆλθον εἰς Πόρον μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου, ὅπου διέμενον ἡ μήτηρ του καὶ αἱ δύο

Digitized by Google

ἀδελφαί του. Κατὰ δὲ τὴν εἰς Πειραιᾶ διατριβήν μου ἐπεσκέφθην τὸν Ἰγγλέσην, διοικητὴν τοῦ ἐν Πειραιεῖ τακτικοῦ τάγματος· οὗτος μοὶ προσέφερε τὴν διοίκησιν ἑνὸς τῶν λόχων, ἣν ἀπεδέχθην ὑποσχεθεὶς νὰ ἐπανέλθω μετὰ τὴν σύντομον ἐν Πόρῳ διαμονήν μου· ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ἡ τοῦ Φαλήρου ἀτυχὴς μάχη. Γ. Καρατζας.

ΚΟΥΡΤΩ ΔΙΒΕΡΝΕΡΕΣ

Φιλολογικά τινα διδακτικὰ συγγράμματα, θεωρηθέντα ὡς τέλεια τοῦ εἴδους αὐτῶν ἔργα, καὶ ὡς ἀπαραίτητοι ὁδηγοὶ ὡρισμένης τινὸς μαθήσεως, κατέστησαν πασίγνωστα καὶ δημοτικά, οὕτως εἰπεῖν, τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων αὐτῶν οὐ μόνον εἰς τοὺς ἰδίους ὁμοεθνεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ξένους. Τοιοῦτον παρ' ἡμῖν τὸ ὄνομα τοῦ Γάλλου Κουρτῶ Διβερνερὲς (Courtaud-Diverneresse), ὅπερ κατέστησε γνωστὸν πᾶσι τοῖς γινώσκουσι τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν τὸ Γαλλοελληνικὸν αὐτοῦ λεξικόν, τὸ τελειότερον τῶν ἐν τῇ Γαλλικῇ ὑπαρχόντων. Πλὴν ὅμως τοῦ ὀνόματος τοῦ Διβερνερές, τοῦ ἀποβιώσαντος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ὀλίγοι γινώσκουσί τι πλειότερον περὶ αὐτοῦ.

Θεωροῦμεν καθῆκον καὶ ὀφειλὴν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ φιλέλληνος ἀνδρός, τοῦ ὁλόκληρον βίον ἀφιερώσαντος καὶ περιουσίαν δαπανήσαντος ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ν' ἀναγράψωμεν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* βραχείας βιογραφικὰς σημειώσεις. Πρὸς τοῦτο δὲ μεταφέρομεν ἐν συντόμῳ χωρίον λόγου τοῦ κυρίου Gidel, ἀντιπροέδρου τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Γαλλίᾳ.

Ὁ κ. Gidel ἐκτιθέμενος τὰ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πεπραγμένα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ἐποιήσατο καὶ μνείαν τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν, οὓς ὁ θάνατος ἀνήρπασεν ἐκ τῶν τάξεων τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου· ἐν ἄλλοις δὲ ἰδιαιτέρας ἠξίωσε μνείας καὶ μακροτέρου λογου τὸν Pierron καὶ τὸν ἐν λόγῳ Diverneresse.

«Ὁ Κουρτῶ Διβερνερὲς ἀπεβίωσεν ἐν ἡλικίᾳ 84 ἐτῶν, κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1879. Ἔπρεπε νὰ ἦτο Ἕλλην, ἀλλ' Ἕλλην ἐκ Σπάρτης καὶ οὐχὶ ἐξ Ἀθηνῶν· διότι ἔσχεν ἐν ἑαυτῷ τὴν αὐστηρὰν εἰλικρίνειαν καὶ τραχύτητα τοῦ Σπαρτιάτου· ἄκαμπτος πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ βίου αὐτοῦ, ὑπεστήριζεν ὅ,τι ἐθεώρει ἀληθὲς ἀνενδότως καὶ ἀτρομήτως, πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμφερόντων. Δὲν ἀπέφευγε τὸν ἀγῶνα, τοὐναντίον ἐπεζήτει, καὶ δὲν ὑπεχώρει πρὸ τοῦ ἀντιπάλου. Ἅπαν τὸ στάδιον τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅπερ καθιέρωσεν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὑπῆρξεν ἐργῶδες.

Ἐγεννήθη ἐν Φελλετὲν τοῦ νομοῦ Creuse τῇ 19 Νοεμβρίου 1794 καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ πάππου αὐτοῦ εἰρηνοδίκου τῆς πόλεως ταύτης. Διανύσας ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τὴν ἐγκύκλιον παίδευσιν, μετέβη κατόπιν εἰς τὸ Λύκειον Λουδοβίκου τοῦ Μεγάλου, ἔνθα ἐπὶ διετίαν διήκουσε ῥητορικὴν καὶ φιλοσοφίαν. Ἀπεσκόπει δὲ καὶ εἰς ἀνωτέραν παίδευσιν, ἀλλὰ στρατολογηθεὶς ἐμποδίσθη, ἐπὶ διετίαν ὑπηρετήσας ὡς στρατιώτης ἐν τῷ 8ῳ συντάγματι τῶν οὐσσάρων.

Ἀπαλλαγεὶς τῆς ὑπηρεσίας διωρίσθη ἀλληλοδιαδόχως καθηγητὴς ἐν τοῖς παιδευτηρίοις Τούλης, Μοντινιάκ, Βερζεράκ, τόπων καὶ ὀνομάτων οὐδὲν ἐνεχόντων τὸ ἀττικόν. Εἶτα λαβὼν τὸν βαθμὸν τοῦ διδάκτορος τῆς φιλολογίας, ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ῥητορικῆς ἐν ἐκπαιδευτηρίοις ἑτέρων πόλεων μέχρι τοῦ 1849, ὅτε ἀπεχώρησε τῆς διδασκαλίας, περατώσας τὰ ἔτη τῆς συντάξεως.

Ἐνωρὶς ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐφείλκυσε τὴν περιέργειαν αὐτοῦ καὶ συνεκέντρωσεν περὶ τὴν μελέτην αὐτῆς πᾶσαν δύναμιν. Τῷ 1821 ἐδημοσίευσε νέαν μέθοδον πρὸς ἐκμάθησιν αὐτῆς, ἐκδοθεῖσαν δεκάκις μέχρι τοῦ 1867. Τῷ δὲ 1830 ἐδημοσίευσε σύντομον περίληψιν τοῦ ἔργου τούτου.

Τὸ κύριον ὅμως ἔργον τοῦ Διβερνερὲς ἦτο ἡ σύνταξις Ἑλληνογαλλικοῦ λεξικοῦ, οὗτινος τὴν ὕλην συνέλεγε συντάσσων τὴν ἑλληνικὴν γραμματικήν. Ἐποιήσατο δὲ χρῆσιν πρὸς παρασκευὴν τοῦ μεγάλου λεξικοῦ οὐ μόνον τῶν σχολιαστῶν, καὶ τῶν λεξικογράφων, οἷον Ἡσυχίου, Σουΐδα, Πολυδεύκους, ἀλλὰ κατῆλθε μέχρι τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, συνεπικούρους ἔχων καὶ τὰς φιλολογικὰς ἐργασίας τῶν νεωτέρων φιλολόγων, Βουδαίου, Κασαυβωνίου, Δουκαγγίου, Στεφάνου, Κοραῆ, Σχραῖδερ, Βοασσονάτου. Εἰργάζετο ἐπὶ τριάκοντα ἑπτὰ ἔτη. Ὀλίγαι ὧραι ὕπνου ἤρκουν αὐτῷ πρὸς ἀνάπαυσιν, τὰς ἐπιλοίπους ἀφιέρου εἰς τὴν ἐργασίαν. Οὕτως ἐπεράτωσε τῷ 1859 τὸ ἐπίπονον αὐτὸ ἔργον· τῷ δὲ 1874 ἐποιήσατο νέαν ἔκδοσιν, περὶ ἧς ὁ ἡμέτερος διαπρεπὴς συνάδελφος κ. Ém. Miller ἔγραψε κρίσιν ἐπαινετικὴν ἐν τῷ Journal de Savants.

Εἰς τὸ ἐπιπονώτατον αὐτὸ ἔργον ὁ Διβερνερὲς οὐδένα προσέλαβε βοηθόν, οὐδένα συνεργάτην, ἠθέλησε νὰ εἶναι μόνος ἐκδότης καὶ μόνος κύριος ἔργου, οὗτινος αὐτὸς οὗτος ἦτο δημιουργός. Ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸ πάντα τὸν βίον καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν, δαπανήσας ὑπὲρ τὰς 80,000 φράγκων πρὸς ἐκτύπωσιν, ἐξ ὧν οὐδὲν σχεδὸν εἰσέπραξε. Δὲν εἶναι δίκαιον ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ν' ἀπονείμῃ δημοσίᾳ τιμὴν εἰς τὸ σπάνιον αὐτὸ παράδειγμα τῆς εὐσταθείας καὶ τῶν θυσιῶν;

Ὀφείλομεν ἔτι αὐτῷ ἔπαινον διὰ σοφὰς ἄλλας μελέτας καὶ ἐμβριθεῖς ἐργασίας ἐπὶ τῆς μετρικῆς Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, διὰ φυλλάδια πρὸς μεταρρύθμισιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἐν οἷς ὑποστηρίζει τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἑλληνικῆς ἐν τοῖς σχολείοις, διότι ἐν πεποιθήσει ἐπρέσβευεν

ὅτι διὰ τῆς ἑλληνικῆς ἡ μάθησις κάλλιον προάγεται· καὶ ὅτε φίλοι τινὲς συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ ἱδρύσωσι τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ὅπως ὑπερασπισθῶσι τὴν τέως ἀπειλουμένην ἑλληνικὴν, ἔσπευσε νὰ καταταχθῇ εἰς τὰς ἡμετέρας τάξεις. Διὸ καὶ ὁ Σύλλογος ἡμῶν δὲν θ' ἀπαξιώσῃ νὰ ἐκφράσῃ τὴν θλῖψιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ἑνὸς τῶν γενναίων πρωταγωνιστῶν τοῦ σκοποῦ, ὃν ὑποστηρίζει».

Τοιαῦτα εἶπεν ὁ κ. **Gidel** περὶ τοῦ ἑλληνιστοῦ τούτου, οὗτινος ἡ μνήμη καὶ παντὶ Ἕλληνι, περὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν ἀσχολουμένῳ, εἶναι προσφιλής. Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα συνέστη ἐν Παρισίοις ἐπιτροπὴ δεκαμελὴς προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ κ. **Ém. Egger** πρὸς ἀνίδρυσιν δι' ἐράνου τῆς προτομῆς τοῦ Διβερνερὲς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἧς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ὁμοψήφως ἀπεφήνατο, ὅπως τόπος δημόσιος ἐν τῇ πόλει ὁρισθῇ πρὸς τοῦτο.

Ἐγκύκλιοι τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐστάλησαν καὶ εἰς πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι οἱ ἡμέτεροι συμπολῖται θέλουσι σπεύσει νὰ συνεισφέρωσι τὸ καθ' ἑαυτούς, τιμῶντες τὴν μνήμην ἀνδρὸς φιλέλληνος, ἐργάτου εἰλικρινοῦς καὶ γενναίου τῶν γραμμάτων, οὐδενὸς φεισαμένου πρὸς ἵδρυσιν τοῦ φιλολογικοῦ ἐκείνου μνημείου, δι' οὗ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ἀρρήκτως συνεδέθη μετὰ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 401.

Β'

Ἡ μέλαινα πόλις.

Μακρὰ εἶναι ἡ ὁδὸς ἐκ Μονταργὶς εἰς Βάρσας. Ἡ πόλις αὕτη κεῖται εἰς τὸ μέσον τῶν Κεβεννῶν, πρὸς τὴν κλιτὺν τοῦ ὄρους τὴν ἀφορῶσαν πρὸς τὴν Μεσόγειον. Ἡ ἀπόστασις εἶναι πεντακοσίων ἢ ἑξακοσίων χιλιομέτρων κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, δι' ἡμᾶς ὅμως, ἐξ αἰτίας τῶν περιδρόμων εἰς οὓς μᾶς ἐβίαζεν ὁ τρόπος τοῦ βίου καὶ τῆς ὁδοιπορίας μας, χιλίων καὶ ἐπέκεινα, διότι ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ζητῶμεν πόλεις ἢ μεγάλα πολίχνια· ἄλλως αἱ παραστάσεις ἡμῶν δὲν ἦσαν προσοδοφόροι.

Μᾶς ἐχρειάσθησαν τρεῖς σχεδὸν μῆνες δι' αὐτὰ τὰ χίλια χιλιόμετρα. Ἀλλ' ὅταν ἐφθάσαμεν περὶ τὰς Βάρσας, μετρήσας τὰ χρήματά μου, μετὰ χαρᾶς εἶδον ὅτι καλῶς μετεχειρίσθημεν τὸν καιρόν μας· διότι εἰς τὸ δερμάτινόν μου βαλάντιον εὗρον ὅτι εἶχον ἑκατὸν εἰκοσιοκτὼ δραχμῶν περίσσευμα. Ὥστε εἰκοσιδύω δραχμαὶ μόνον μοὶ ἔλειπον διὰ νὰ δυνηθῶ ν' ἀγοράσω τὴν ἀγελάδα τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ἦτον δὲ καὶ ὁ Ματτίας ὄχι ὀλιγώτερον ἐμοῦ εὐχαριστημένος, καὶ ἐκόμπαζε διότι συνέδραμε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κέρδος τοσαύτης ποσότητος. Τὸ ἀληθὲς δὲ εἶναι ὅτι ἡ συνδρομή του ἦτον μεγάλη, καὶ ὅτι χωρὶς αὐτοῦ, καὶ ἰδίως χωρὶς τοῦ εὐθυαύλου του, δὲν θὰ ἐκερδίζομεν ποτὲ 128 δραχμὰς, ὁ Κάπης καὶ ἐγώ.

Ἀπὸ Βάρσας ἕως Χαβανὸν θὰ ἐκερδίζομεν βεβαίως τὰς 22 δραχμὰς, ἃς ἀκόμη ἐχρειαζόμεθα.

Αἱ Βάρσαι ὅπου ἐφθάνομεν ἦσαν πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν πτωχὸν χωρίον ὀρεινὸν, γνωστὸν μόνον διότι πολλάκις ἐχρησίμευσεν ὡς καταφύγιον εἰς τοὺς κληθέντας *τέκνα Θεοῦ*, ὧν ἐστρατήγει ὁ Ἰωάννης Καβαλιέρος. Ἡ δυσπρόσιτος αὐτοῦ θέσις ἐντὸς τῶν ὀρέων καθίστα αὐτὸ σημεῖον ἐπιζήτητον ἐπὶ τοῦ πολέμου τῶν Καλβινιστῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', ἀλλὰ συγχρόνως συνετέλει καὶ εἰς τὴν πτωχείαν του. Περὶ τὰ 1750 πρεσβύτης τις εὐπατρίδης, φίλος τῶν ἀνασκαφῶν, ἀνεκάλυψεν εἰς Βάρσας ἀνθρακωρυχεῖα, καὶ ἔκτοτε αἱ Βάρσαι κατέστησαν ἓν τῶν κυριωτέρων ταμείων τῶν ἀνθράκων, καὶ ταῦτα τὰ ὀρυχεῖα, τὰ τῆς Ἀλαίσης, τοῦ Σαὶν-Γερβαὶ καὶ τῆς Βεσσήγης, προμηθεύουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, καὶ σχεδὸν διαμφισβητοῦσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὴν ἀγορὰν τῆς Μεσογείου. Ὅτε ἤρχισε τὰς ἐρεύνας του ὅλοι τὸν ἐχλεύαζον, καὶ ὅτε ἔφθασεν εἰς βάθος 150 μέτρων χωρὶς νὰ εὕρῃ οὐδὲν, πολλοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐγκλείσουν εἰς φρενοκομεῖον, διότι ἡ περιουσία του ὅλη θὰ κατηναλίσκετο εἰς τὰς ἀνοήτους ταύτας ἀνασκαφάς. Αἱ Βάρσαι εἶχον ἐντὸς τῆς περιφερείας των μεταλλεῖα σιδήρου· ἀλλὰ ἄνθρακες δὲν εὑρίσκονται, οὔτε εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ εὑρεθῶσιν ἐκεῖ. Χωρὶς ὅμως ν' ἀποκρίνεται, καὶ διὰ ν' ἀποφύγῃ τοὺς χλευασμοὺς, ὁ πρεσβύτης εἶχεν ἐγκατασταθῇ ἐντὸς τοῦ ὀρύγματός του, καὶ ἐκεῖθεν δὲν ἐξήρχετο πλέον. Ἐκεῖ ἔτρωγεν, ἐκεῖ ἐκοιμᾶτο, καὶ μόνους εἶχεν ἐκεῖ ν' ἀκούῃ τοὺς δισταγμοὺς τῶν ἐργατῶν οὓς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ μετεχειρίζετο. Οὗτοι, εἰς ἕκαστον κτύπημα τῆς δικέλλης των, ὕψουν τοὺς ὤμους· ἀλλ' ἐρεθιζόμενοι ὑπὸ τῆς πίστεως τοῦ κυρίου των, ἐκτύπων πάλιν καὶ πάλιν διὰ τῆς σκαπάνης τὴν γῆν, καὶ τὸ ὄρυγμα ἐβαθύνετο. Εἰς 200 μέτρων βάθος εὑρέθη ἡ πρώτη στιβὰς ἀνθράκων· καὶ ἔκτοτε ὁ γέρων εὐπατρίδης δεν ἦτον πλέον ὁ παράφρων, ἀλλ' ὁ μεγαλοφυὴς ἀνήρ. Ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην ἐθαυματουργήθη ἡ μεγάλη μεταμόρφωσις.

Σήμερον αἱ Βάρσαι εἰσὶ πόλις 12,000 κατοίκων, ἔχουσα μέγα μέλλον βιομηχανικὸν, καὶ οὖσα καὶ σήμερον ἤδη μετὰ τῆς Ἀλαίσης καὶ τῆς Βεσσήγης ἡ ἐλπὶς τῶν νοτίων ἐπαρχιῶν.

Ὁ νῦν καὶ ὁ μέλλων θησαυρὸς ὁ πλουτίζων τὰς Βάρσας κρύπτεται εἰς τὰ ἔγκατα αὐτῶν, δὲν ἐπιδείκνυται εἰς τῆς γῆς των τὴν ἐπιφάνειαν. Αὕτη ἐξ ἐναντίας εἶναι πτωχὴ, ἄχαρις καὶ γυμνὴ, πανταχοῦ ἄφορος, ἄδενδρος, ἐκτὸς ἄν που

Digitized by Google

τινὰς ἔχῃ καστανέας, συκαμινέας, ἢ ἐλαίας ναννοφυεῖς, ἄνευ γῆς φυτικῆς, ἀλλὰ κεκαλυμμένη ὅλη ἐκ πετρῶν τεφροχρόων ἢ λευκῶν. Εἰς σπάνια μόνον μέρη, περισσότερον βάθος ἔχον τὸ χῶμα, διατηρεῖ τὴν ὑγρασίαν, καὶ καλύπτεται ὑπὸ γενναίων φυτῶν, ὧν εὐάρεστος ἐστὶν ἡ ἀντίθεσις πρὸς τῶν πέριξ ὀρέων τὴν γύμνωσιν.

Ἡ ἔλλειψις αὕτη τῶν δένδρων ἐπιφέρει φοβερὰς πλημμύρας, διότι, ὅταν βρέχῃ, τὸ ὕδωρ ῥέει εἰς τὰ γυμνὰ πλευρὰ τῶν βουνῶν ὡς θὰ ἔῤῥεεν εἰς λιθόστρωτον ὁδὸν, καὶ οἱ συνήθως ξηροὶ ῥύακες μεταβάλλονται εἰς χειμάῤῥους, κατερχομένους εἰς τοὺς ποταμοὺς, οἵτινες ὀγκούμενοι, ἐκχειλίζουσιν. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν τὸ ὕδωρ ὑψοῦται εἰς τὴν κοίτην αὐτῶν κατὰ τρία, τέσσαρα, πέντε μέτρα, καὶ περισσότερα.

Ἡ πολίχνη Βάρσαι ἐπικάθηται ἐφ' ἑνὸς τῶν ποταμῶν τούτων, τῆς Διβόννης, ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἐκτεινομένη, καὶ δέχεται ἐντὸς τῶν ὁδῶν της καὶ δύω χειμάῤῥους, τὸν τῆς Τρυέρας καὶ τὸν τῆς Σαὶντ-Ἀνδεόλας. Ὡραία δὲν εἶναι ἡ πόλις, οὔτε καθαρία, οὔτε κανονική. Τὰ τὸν ὀρυκτὸν σίδηρον ἢ τοὺς ἄνθρακας μετακομίζοντα ἁμάξια, τὰ διατρέχοντα ἀπὸ πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας τὰς ὁδοὺς πάσας ἐπὶ σιδηρῶν τροχιῶν σπείρουσιν εἰς αὐτὰς ἀδιακόπως σκόνιν ἐρυθρὰν ἢ μέλαιναν, ἥτις τὰς βροχερὰς ἡμέρας μεταβάλλεται εἰς πηλὸν βαθὺν ὡς τὸν τῶν τελμάτων· τὰς δὲ εὐηλίους ἡμέρας, ὅταν ἄνεμος πνέῃ, ἐγείρονται εἰς τὰς ὁδοὺς σιφῶνες ἀποτυφλοῦντες, καὶ ἐπικαλύπτουσιν ὅλην τὴν πόλιν. Ἄνωθεν ὡς κάτω αἱ οἰκίαι εἰσὶ μέλαιναι, μέλαιναι ἐκ τοῦ πηλοῦ καὶ τοῦ κονιορτοῦ, ὅστις ἐκ τῶν ὁδῶν ἀναβαίνει μέχρι τῶν ὀροφῶν, μέλαιναι ἐκ τοῦ καπνοῦ τῶν κλιβάνων καὶ τῶν ἑστιῶν, ὅστις ἐκ τῶν ὀροφῶν αὐτῶν καταβαίνει μέχρι τῶν ὁδῶν· καὶ τὰ πάντα εἰσὶ μέλανα, τὸ ἔδαφος, ὁ οὐρανὸς, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ὕδατα τῆς Διβόννης. Ἀλλὰ μελανώτεροι ὅλου τοῦ περιέχοντος εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι οἱ τὰς ὁδοὺς διατρέχοντες· μέλανες δὲ προσέτι εἰσὶ καὶ οἱ ἵπποι, μέλαιναι καὶ αἱ ἅμαξαι, καὶ τὰ φύλλα τῶν δένδρων μέλανα καὶ αὐτά. Φαίνεται ὡς ἂν νέφος αἰθάλης κατέβη ἐπὶ ὁλόκληρον ἡμέραν καὶ ἐπεκάθησεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἢ ὡς ἂν πλημμύρα ἀσφάλτου τὴν κατέκλυσε μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν στεγῶν. Αἱ ὁδοὶ δὲν κατεσκευάσθησαν διὰ τὰς ἁμάξας καὶ τοὺς διαβάτας, ἀλλὰ διὰ τοὺς σιδηροδρόμους καὶ τὰ ἁμάξια τῶν μεταλλείων. Πανταχοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπάρχουσι τροχιαὶ σιδηραῖ καὶ στρεφόμεναι πλάκες· ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς δὲ, κρεμασταὶ γέφυραι, ἱμάντες, δοκοὶ τὴν κίνησιν μεταδίδοντες, καὶ ῥέγχοντες μετὰ κρότου κωφεύοντος. Αἱ μεγάλαι οἰκοδομαὶ παρὰ τὰς ὁδοὺς τρέμουσι μέχρι τῶν θεμελίων των, καὶ βυθίζων τις εἰς αὐτὰς τὸ βλέμμα διὰ τῶν θυρῶν ἢ τῶν παραθύρων, βλέπει ὄγκους μετάλλου πεπυρακτωμένου διερχομένους ὡς ἂν ἦσαν μέγισται βολίδες, σφύρας γιγαντιαίας, σπειρούσας πέριξ των βροχὴν σπινθήρων, καὶ πανταχοῦ, καὶ πάντοτε, ἔμβολα ἀτμομηχανῶν τακτικῶς ἀναβοκαταβαίνοντα. Οὔτε μνημεῖα, οὔτε κῆποι, οὔτε ἀγάλματα εἰς τὰς πλατείας. Τὰ πάντα εἰσὶν ὅμοια πρὸς ἄλληλα, καὶ ἐκτίσθησαν κατὰ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σχῆμα, τὸν κύβον. Αἱ ἐκκλησίαι, τὸ δικαστήριον, τὰ σχολεῖα, ὅλα εἰσὶ κύβοι διάτρητοι διὰ περισσοτέρων ἢ ὀλιγωτέρων παραθύρων, κατὰ τὰς ἀνάγκας.

Ὅτε ἐφθάσαμεν πλησίον εἰς τὰς Βάρσας, ἦτον ἡ δευτέρα ἢ τρίτη ὥρα μετὰ μεσημβρίαν, καὶ ὡραῖος ἥλιος ἔλαμπεν εἰς ἀνέφελον οὐρανόν. Ἀλλὰ καθ' ὅσον ἐπροχωροῦμεν ἡ ἡμέρα ἐζοφοῦτο, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς εἶχε παρεμβληθῆ πυκνὴ νεφέλη καπνοῦ, ἥτις βαρέως ἐφέρετο σχιζομένη εἰς τὰς ὑψηλὰς καπνοδόχους· πρὸ μιᾶς ὥρας καὶ ἐπέκεινα ἠκούομεν ἠχηροὺς ῥόγχους καὶ μυκηθμὸν ὡς τὸν τῶν κυμάτων μεθ' ὑποκώφων κτύπων. Τὸν ῥόγχον παρῆγον οἱ ἀνεμιστῆρες, τοὺς δὲ κτύπους αἱ σφύραι καὶ οἱ ῥαιστῆρες.

Ἤξευρον ὅτι ὁ θεῖος τοῦ Ἀλέξη ἦτον μεταλλευτὴς εἰς Βάρσας, καὶ ὅτι εἰργάζετο εἰς τὸ μεταλλεῖον τῆς Τρυέρας, ἀλλ' ἄλλο τι δὲν ἤξευρον. Κατῴκει εἰς Βάρσας ἢ εἰς τὰ περίχωρα, καὶ αὐτὸ τὸ ἠγνόουν.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς Βάρσας, ἠρώτησα ποῦ ἦτον τὸ ἀνθρακωρυχεῖον τῆς Τρυέρας, καὶ μοὶ ἔδειξαν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τῆς Διβόννης, εἰς μικρὰν κοιλάδα ἣν διαῤῥέει τὸ ὁμώνυμον τοῦ μεταλλείου ῥυάκιον.

Ἂν ἡ ὄψις τῆς πόλεως εἶναι δυσάρεστος, ἡ τῆς κοιλάδος ταύτης εἶναι, αὐτὸ τοῦτο, πένθιμος. Σύγκειται ἐκ κύκλου λόφων γυμνῶν, ἀδένδρων, ἄνευ χόρτου, καὶ παριστώντων μόνον μακρὰς σειρὰς στακτερῶν λίθων, ἃς ἐνιαχοῦ διακόπτουσι γραμμαὶ χρώματος ἐρυθροῦ. Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς κοιλάδος ἐγείρονται αἱ οἰκοδομαὶ τῆς ἐξορύξεως, αἱ ἀποθῆκαι, οἱ σταῦλοι, τὰ παραπήγματα, τὰ γραφεῖα καὶ αἱ καπνοδόχοι τῆς ἀτμομηχανῆς, πέριξ δ' αὐτῶν γαιάνθρακες καὶ λίθοι.

Ὡς ἐπλησιάζομεν εἰς τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα, γυνὴ νέα, ἐκτὸς ἑαυτῆς φαινομένη, καὶ τὴν κόμην ἔχουσα ἐπὶ τῶν ὤμων λυτὴν, σύρουσα δὲ μικρὸν παιδίον ἐκ τῆς χειρὸς, ἦλθε πρὸς ἡμᾶς καὶ μ' ἐσταμάτησε.

— Θέλεις νὰ μοὶ δείξῃς ἕνα δρόμον δροσερόν; μοὶ εἶπε.

Ἐγὼ δὲ τὴν ἐκύτταξα ἔκπληκτος.

— Δρόμον νὰ ἔχῃ δένδρα, ἴσκιον, κ' ἔπειτα πλησίον μικρὸν ῥύακα νὰ κάμνῃ κλὰκ κλὰκ κλὰκ εἰς τὰ χαλίκια, καὶ εἰς τὰ φύλλα νὰ κελαϊδοῦν τὰ πτηνά.

Καὶ ἤρχισε νὰ σφυρίζῃ σκοπὸν εὔθυμον.

— Δὲν τὸν ἀπήντησες τὸν δρόμον αὐτόν; ἐξηκολούθησεν ὅταν εἶδεν ὅτι ἐσιώπων, χωρὶς ὅμως νὰ φαίνεται παρατηρήσασα τὴν ἔκπληξίν μου.

Digitized by Google

Κρῖμα! Τότε λοιπὸν φαίνεται ὅτι εἶναι ἀκόμη μακράν. Εἶναι δεξιά; εἶναι ἀριστερά; Εἰπέ μοί το, παιδίον μου. Τὸν ζητῶ καὶ δὲν τὸν εὑρίσκω.

Ὡμίλει δὲ μετὰ μεγίστης ταχύτητος, χειρονομοῦσα διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἄλλης ἐθώπευεν ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου της.

— Σοὶ ζητῶ αὐτὸν τὸν δρόμον, διότι εἶμαι βεβαία νὰ εὕρω ἐκεῖ τὸν Μάριον. Τὸν ἐγνώρισες τὸν Μάριον; Ὄχι. Μάθε λοιπὸν, εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μου. Τότε, ὅταν ἐκάη εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον ὑπὸ τῆς ἀτμίδος, ἀπεσύρθη εἰς τὸν δροσερὸν ἐκεῖνον δρόμον. Τώρα εἰς δροσεροὺς μόνον δρόμους περιπατεῖ· τοῦτο ὠφελεῖ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν καυμάτων του. Ἐκεῖνος ἠξεύρει νὰ εὑρίσκῃ αὐτοὺς τοὺς δρόμους· ἐγὼ δὲν ἠξεύρω· διὰ τοῦτο δὲν τὸν εἶδον πλέον πρὸ ἓξ μηνῶν. Ἓξ μῆνες, εἶναι πολὺς καιρὸς δι' ὅσους ἀγαπῶνται. Ἓξ μῆνες, ἓξ μῆνες!

Ἐστράφη τότε πρὸς τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἀνθρακωρυχείου, καὶ δεικνύουσα διὰ χειρονομίας ἀγρίας καὶ ἐντόνου τὰς καπνοδόχους τῆς μηχανῆς, ἐκπεμπούσας χειμάῤῥους καπνοῦ,

— Ἐργασία ὑπόγειος, ἀνέκραξεν, ἐργασία τοῦ διαβόλου! Ἅδη! ἀπόδος μοι τὸν πατέρα μου, τὸν ἀδελφόν μου Ἰωάννην, ἀπόδος μοι τὸν Μάριον. Κατάρα, κατάρα!

Ἔπειτα δ' ἐπανελθοῦσα πρὸς ἐμέ,

— Δὲν εἶσαι, εἶπεν, ἐκ τοῦ τόπου τούτου· δὲν εἶναι ἀληθές; Ἡ προβειά σου, ὁ πῖλος σου ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἔρχεσαι μακρόθεν. Ὕπαγε εἰς τὸ νεκροταφεῖον· μέτρα, εἷς, δύο, τρεῖς, ὅλοι ἀπέθανον εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον.

Τότε δὲ συλλαβοῦσα τὸ παιδίον της, καὶ σφίγγουσα αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας της,

— Δὲν θὰ λάβῃς καὶ τὸν μικρόν μου τὸν Πέτρον, προσέθηκε, δὲν θὰ τὸν ἔχῃς ποτέ!... Τὸ νερὸν εἶναι γλυκὺ, δροσερὸν εἶναι τὸ νερόν. Ποῦ εἶναι ὁ δρόμος; Ἀφ' οὗ δὲν τὸ ἠξεύρεις, εἶσαι λοιπὸν ζῶον καὶ σὺ, καθὼς ὅλοι οἱ ἄλλοι ὅσοι μὲ περιγελοῦν. Τότε τί μ' ἐμποδίζεις; Μὲ περιμένει ὁ Μάριος.

Καὶ στρέψασά μοι τὰ νῶτα ἤρχισε νὰ βαδίζῃ μεγάλα βήματα, σφυρίζουσα τὸν εὔθυμον ἦχόν της.

Ἐνόησα ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη παρεφρόνησε διότι ὁ σύζυγός της εἶχε καῇ ὑπὸ τῆς φλογερᾶς ἀτμίδος, τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου κινδύνου τῶν ἀνθρακωρυχείων· καὶ εἰς τὴν εἴσοδον ταύτην τῆς ὑπονόμου, εἰς τὴν ἔρημον ταύτην θέσιν, ὑπὸ τὸν μέλανα οὐρανὸν, ἡ συνάντησις τῆς δυστυχοῦς ταύτης γυναικὸς, ἣν ἡ θλῖψις κατέστησε παράφρονα, μᾶς ἐπλήρωσε θλίψεως.

Ἐρωτήσαντες δ' ἐμάθομεν τὴν διεύθυνσιν τοῦ θείου Γασπὰρ, κατοικοῦντος εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἀνθρακωρυχείου, εἰς ὁδὸν σκολιὰν καὶ ἀπότομον, κατερχομένην ἀπὸ τοῦ λόφου εἰς τὸν ῥύακα.

Ὅτε δὲ τὸν ἐζήτησα, γυνὴ ἐρειδομένη εἰς τὴν θύραν, καὶ συνομιλοῦσα μετὰ μιᾶς τῶν γειτονισσῶν, ἥτις καὶ αὐτὴ εἰς ἄλλην θύραν ἠρείδετο, μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ μόνον εἰς τὰς ἕξ, μετὰ τὴν ἐργασίαν.

— Τί τὸν θέλεις; μοὶ εἶπε.

— Θέλω νὰ ἰδῶ τὸν Ἀλέξην.

Τότε μ' ἐκύτταξεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, καὶ ἐκύτταξε καὶ τὸν Κάπην.

— Εἶσαι ὁ Ῥεμής; εἶπεν. Ὁ Ἀλέξης μᾶς ὡμίλησε διὰ σέ. Σὲ περιέμενε. Καὶ οὗτος ποῖος εἶναι;

— Εἶναι σύντροφός μου.

Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτον ἡ θεία τοῦ Ἀλέξη. Ἐνόμισα ὅτι θὰ μᾶς προσκαλέσῃ νὰ εἰσέλθωμεν καὶ ν' ἀναπαυθῶμεν, διότι οἱ κεκονιαμένοι πόδες καὶ αἱ ἡλιοκαεῖς ὄψεις μας ἐκήρυττον μεγαλοφώνως ὅτι ἤμεθα ἀποδημημένοι. Ἀλλὰ παντάπασι, καὶ μόνον μοὶ ἐπανέλαβεν ὅτι, ἂν θέλω νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰς ἕξ, θὰ εὕρισκον τὸν Ἀλέξην, ὅστις τώρα ἦτον εἰς τὴν ὑπόνομον.

Ὄρεξιν δὲν εἶχον νὰ ζητήσω ὅ,τι δὲν μ' ἐπρόσφερον· διὰ τοῦτο τὴν εὐχαρίστησα διὰ τὴν ἀπόκρισίν της, καὶ ἐπήγομεν εἰς τὴν πόλιν νὰ ζητήσωμεν ἀρτοπώλην τινά. Ἐπεινούσαμεν πολὺ, διότι ἀπὸ τῆς αὐγῆς δὲν εἴχομεν φάγει ἄλλο παρὰ ὀλίγον ξηρὸν ἄρτον, ὅστις μᾶς εἶχε μείνει ἀπὸ τοῦ χθεσινοῦ γεύματος. Ἐντρεπόμην ὅμως διὰ τὴν ὑποδοχὴν ταύτην, διότι ᾐσθανόμην ὅτι ὁ Ματτίας ἠπόρει καθ' ἑαυτὸν τί δηλοῖ τοῦτο. Τίς ἦτον ἡ ἀνάγκη νὰ ἔλθωμεν τόσον μακράν;

Μοὶ ἐφάνη ὅτι ὁ Ματτίας κακὴν θὰ συνελάμβανεν ἰδέαν περὶ τῶν φίλων μου, καὶ ὅτι ὅταν θὰ τῷ ὡμίλουν περὶ Λίζας, δὲν θὰ μὲ ἤκουε πλέον μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἐπεθύμουν δὲ πολὺ νὰ ἔχῃ ἐκ προοιμίων συμπάθειαν καὶ φιλίαν πρὸς τὴν Λίζαν.

Ὁ τρόπος καθ' ὃν προσεκλήθημεν νὰ ἐπιστρέψωμεν δὲν ἦτον πολὺ ἐνθαρρυντικὸς, δι' ὃ ἐπροτιμήσαμεν νὰ ὑπάγωμεν περὶ τὰς ἕξ νὰ περιμείνωμεν τὸν Ἀλέξην εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

Ἡ ἐξόρυξις τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Τρυέρας γίνεται διὰ τριῶν φρεάτων, καλουμένων φρέαρ τοῦ Ἁγίου Ἰουλιανοῦ, φρέαρ τῆς Ἁγίας Ἀλφονσίνης καὶ φρέαρ τοῦ Ἁγίου Παγκρατίου· διότι ὑπάρχει σχεδὸν γενικὴ συνήθεια νὰ δίδωνται ἁγίων ὀνόματα εἰς τὰ ὀρύγματα τῆς ἐκμεταλλεύσεως, τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἀέρος, καὶ τὰ τῆς ἀποξηράνσεως. Ὁ δὲ ἅγιος ἐκλέγεται ἐπὶ τοῦ ἡμερολογίου ὁ ἑορτάζων τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἄρχεται ἡ ὄρυξις, καὶ οὐ μόνον δίδει τὸ ὄνομα εἰς τὸ φρέαρ, ἀλλὰ χρησιμεύει προσέτι καὶ εἰς τὸ ν' ἀναπολῇ τὴν χρονολογίαν. Δὲν χρησιμεύουσι δὲ τὰ τρία ταῦτα φρέατα εἰς τὴν ἀνάβασιν καὶ κα-

Digitized by Google

τάβασιν τῶν ἐργατῶν εἰς τὰ ἔργα, γινομένην διὰ σύριγγος ἀρχομένης εἰς τὸ λυχνοθέσιον καὶ ἀποληγούσης εἰς τὸ πρῶτον ἐπίπεδον τοῦ ἀνθρακωρυχείου, συγκοινωνοῦν διὰ συρίγγων μεθ' ὅλων τῶν λοιπῶν μερῶν αὐτοῦ. Οὕτως ἀποφεύγονται πολλὰ δυστυχήματα συμβαίνοντα πολλάκις ἐντὸς τῶν φρεάτων, ὅτε σχοινίον ῥήγνυται, ἢ ὅτε φορτίον, προσκροῦον αἴφνης εἰς κώλυμά τι, κατακρημνίζει τοὺς ἄνδρας εἰς ὄρυγμα διακοσίων ἢ τριακοσίων μέτρων βάθους. Προσέτι ἠθέλησαν δι' αὐτοῦ ν' ἀποφύγωσι τὴν αἰφνιδίαν μετάβασιν εἰς ἣν οἱ ἐργάται εἰσὶ συνήθως ἐκτεθειμένοι, ὅτε ἀπὸ βάθους διακοσίων μέτρων, ὅπου ἡ θερμοκρασία εἶναι πάντοτε ὑψωμένη καὶ ἴση, ἐκτίθενται διὰ μιᾶς, ὅταν ἀναβαίνωσι διὰ τῆς μηχανῆς,εἰς ἀτμοσφαῖραν ἀνώμαλον, καὶ καταλαμβάνονται συνεχῶς ὑπὸ πλευρίτιδος καὶ βλάβης τῶν πνευμόνων.

Μαθὼν ὅτι διὰ ταύτης τῆς σύριγγος θὰ ἐξήρχοντο οἱ ἐργάται, ἔλαβον θέσιν μετὰ τοῦ Ματτία καὶ τοῦ Κάπη πρὸ τῆς εἰσόδου της, καὶ ὀλίγα λεπτὰ ἀφ' οὗ ἐκτύπησαν ἕξ ἤρχισα νὰ βλέπω νὰ κινῶνται εἰς τὰ σκοτεινὰ ἔγκατα τῆς στοᾶς μικρὰ φωτεινὰ σημεῖα, ταχέως αὐξάνοντα. Ἦσαν δὲ ταῦτα οἱ μεταλλευταί, οἵτινες, ἀφ' οὗ ἡ ἐργασία των ἐτελείωσεν, ἐπανήρχοντο εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, λύχνον καθεὶς ἔχοντες εἰς τὰς χεῖρας.

Προὐχώρουν δὲ βραδέως,καὶ βαρέως βηματίζοντες, ὡς ἂν ἐπόνουν τὰ γόνατά των, ὅπερ ἐνόησα μετὰ ταῦτα, ὅταν περιέτρεξα τὰς καταβάθρας καὶ τὰς κλίμακας, αἵτινες φέρουσιν εἰς τὰ βαθύτατα τῶν ὀρυγμάτων. Τὰ πρόσωπά των ἦσαν μέλανα ὡς τὰ τῶν καμινοκόρων, τὰ δὲ ἐνδύματα καὶ οἱ πῖλοι των κατεκαλύπτοντο ὑπ' ἀσβόλης καὶ ὑγροῦ καὶ μέλανος πηλοῦ. Διερχόμενοι δὲ ἔμπρὸς τοῦ λυχνοθεσίου, εἰσήρχοντο, καὶ καθεὶς ἐκρέμα τὸν λύχνον του εἰς καρφίον.

Ἂν καὶ πολλὴν ἔδιδον προσοχήν, δὲν εἶδον τὸν Ἀλέξην ἐξερχόμενον. Ἂν δὲν εἶχε χυθῆ εἰς τὴν ἀγκάλην μου, θὰ τὸν εἶχον ἀφήσει νὰ παρέλθῃ χωρὶς νὰ τὸν ἀναγνωρίσω, τόσον ὀλίγον ὡμοίαζε τώρα, μέλας ὡς ἦτον ἐκ κορυφῆς μέχρι ποδῶν, τὸν σύντροφόν μου ὅστις ἄλλοτε ἔτρεχεν εἰς τὰς φυτείας τοῦ κήπου μας ὡς τὸν ἀγκῶνα ἀνασύρων τὸ καθαρὸν ὑποκάμισόν του ἀνοικτὸν καὶ πρὸς τὰ ἄνω,καὶ δεικνύων τὸν λευκόν του λαιμόν.

— Ὁ Ῥεμῆς εἶναι, εἶπε στραφεὶς πρὸς ἄνδρα ὡς τεσσαρακοντούτη,βαδίζοντα πλησίον του, καὶ ἀγαθόν, ἀνοικτὸν ἔχοντα πρόσωπον, ὡς τὸ τοῦ Ἀκίνου, ὅπερ διόλου δὲν ἦτον παράδοξον, ἀφ' οὗ ἦσαν ἀδελφοί.

Ἐνόησα λοιπὸν ὅτι ἦτον ὁ θεῖος Γασπάρ.

— Πρὸ πολλοῦ σ' ἐπεριμένομεν, μοὶ εἶπεν αὐτὸς προσηνῶς.

— Μακρὸς εἶναι ὁ δρόμος ἀπὸ Παρισίων εἰς Βάρσας.

— Καὶ τὰ σκέλη σου εἶναι κοντά, εἶπε γελῶν.

Ὁ Κάπης δέ, εὐτυχὴς ὅτι ἀνεῦρε τὸν Ἀλέξην, τῷ ἐξέφραζε τὴν χαράν του, σύρων τὴν χειρίδα του διὰ τῶν ὀδόντων.

Ἐν τούτοις ἐξήγουν ἐγὼ εἰς τὸν θεῖον Γασπὰρ ὅτι ὁ Ματτίας ἦτον σύντροφος καὶ συνεταῖρός μου, καλὸν παιδίον, ὅτι τὸν εἶχον γνωρίσει ἄλλοτε, καὶ ὅτι ἔπαιζεν ἐξαίρετα τὸν εὐθύαυλον.

— Αἴ! καὶ ἰδοὺ καὶ ὁ κύριος Κάπης, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπάρ. Αὔριον εἶναι κυριακή· ἀφ' οὗ ἀναπαυθῆτε, θὰ μᾶς δώσητε μίαν παράστασιν. Ὁ Ἀλέξης λέγει ὅτι ὁ Κάπης εἶναι σκυλίον σοφώτερον ἀπὸ πάντα δημοδιδάσκαλον καὶ πάντα ἠθοποιόν.

Ὅσην ἠσθάνθην στενοχωρίαν ἀπέναντι τῆς θείας Γασπάρ, τόσην ἄνεσιν εὕρισκον παρὰ τῷ θείῳ. Τῷ ὄντι ἦτον ἄξιος ἀδελφὸς τοῦ «πατρός».

— Μείνατε νὰ συνομιλήσητε σεῖς, παιδία. Θὰ ἔχητε τόσα νὰ εἴπητε ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον. Ἐγὼ ἐν τούτοις θὰ συνδιαλεχθῶ μετ'αὐτοῦ, ὅστις παίζει τόσον καλῶς τὸν εὐθύαυλον.

Καὶ τῷ ὄντι εἴχομεν ὕλην συνομιλίας δι' ἑβδομάδα ὁλόκληρον. Ὁ Ἀλέξης ἤθελε νὰ μάθῃ τὰ τῆς ὁδοιπορίας μου ὅλα, καὶ ἐγὼ ἤμην ἀνυπόμονος ν' ἀκούσω πῶς εὕρισκε τὸν νέον του βίον, πῶς συνείθισεν εἰς αὐτόν, ὥστε τὰς ἐρωτήσεις ἐπολλαπλασιάζομεν ἀμφότεροι, καὶ δὲν ἐσυλλογιζόμεθα ν' ἀπαντῶμεν.

Ἐβραδυποροῦμεν, καὶ οἱ ἐργάται οἱ ἐπιστρέφοντες εἰς τοὺς οἴκους των παρήρχοντο ἔμπρὸς ἡμῶν. Ἐβάδιζον δὲ οὗτοι εἰς μακρὰν σειράν, κατέχοντες τὴν ὁδὸν ὅλην, καταμέλανες ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀσβόλης, ἥτις ἐκάλυπτεν ἀπὸ παχὺ στρῶμα τὸ ἔδαφος.

Ὅτε δ' ἐπλησιάζομεν νὰ φθάσωμεν, ἦλθεν ὁ θεῖος Γασπὰρ πλησίον μας.

— Παιδία, εἶπε, θὰ δειπνήσετε μὲ ἡμᾶς.

Ποτὲ πρόσκλησις δὲν μ' εὐχαρίστησε τόσον, διότι περιπατῶν ἐσκεπτόμην ἄν, ὅταν φθάσωμεν εἰς τὴν θύραν, δὲν θὰ πρέπῃ νὰ χωρισθῶμεν, καθ' ὅσον ἡ ὑποδοχὴ τῆς θείας δὲν ἦτον ἐνθαρρυντική.

— Ἰδοὺ ὁ Ῥεμῆς καὶ ὁ φίλος του, εἶπεν εἰσερχόμενος.

— Τοὺς εἶδα προτήτερα.

— Τόσον τὸ καλήτερον. Ἡ γνωριμία λοιπὸν ἔγινε. Θὰ δειπνήσουν μὲ ἡμᾶς.

Εἶχον βεβαίως πολλὴν χαρὰν νὰ δειπνήσω μετὰ τοῦ Ἀλέξη, δηλαδὴ νὰ μείνω ὅλην τὴν ἑσπέραν πλησίον του, ἀλλά, νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν, εἶχον ἐπίσης πολλὴν εὐχαρίστησιν νὰ δειπνήσω. Ἀφ' ὅτου ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Παρισίων, ἐτρώγομεν πάντοτε ὅπως ἐτύγχανεν, ὀλίγον ἄρτον ἢ ὅ,τι δήποτε, πότ' ἐδῶ πότ' ἐκεῖ, ἀλλ' ὄχι ἀληθὲς δεῖπνον, καθήμενοι εἰς τράπεζαν, τὸν ζωμὸν εἰς πινάκιον. Τὰ κέρδη μας ἦσαν ἀληθῶς ἀρκετὰ διὰ νὰ πληρώσωμεν συμπόσιον εἰς καλὸν ξενοδοχεῖον· ἀλλ' ἐχρειάζοντο οἰκονομίαι διὰ ν' ἀγοράσωμεν

Digitized by Google

τὴν ἀγελάδα τοῦ βασιλοπούλου, καὶ ὁ Ματτίας εἶχε τόσον καλὴν καρδίαν, ὥστε ηὐφραίνετο ἐπίσης ὅσον καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀγορᾶς τῆς ἀγελάδος.

Ἡ εὐτυχία ὅμως αὕτη τοῦ συμποσίου δὲν μᾶς ἐδόθη τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, διότι ἐκαθήσαμεν μὲν εἰς τράπεζαν καὶ εἰς σκαμνία, ἀλλὰ ζωμὸς δὲν μᾶς παρετέθη. Αἱ μεταλλευτικαὶ ἑταιρίαι συνέστησαν αἱ πλεῖσται ἐργαστήρια πωλοῦντα εἰς τοὺς ἐργάτας τ' ἀναγκαῖα τοῦ βίου εἰς τὰς τιμὰς τῆς παραγωγῆς. Τῶν τοιούτων ἐργαστηρίων εἶναι προφανεστάτη ἡ ὠφέλεια, διότι οἱ ἐργάται εὑρίσκουσιν εἰς αὐτὰ καλῆς ποιότητος καὶ εὐθηνὰ τρόφιμα καὶ ἄλλα προϊόντα, καὶ τὰ πληρόνουσι διὰ κρατήσεων ἐπὶ τοῦ δεκαπενθημέρου μισθοῦ των, καὶ οὕτως ἀποφεύγουσι τὰς πιστώσεις τῶν μικρεμπόρων, αἵτινες καταστρέφουσι, καὶ δὲν ὑποπίπτουσιν εἰς χρέη. Ἀλλ' ὡς ὅλα τὰ καλὰ πράγματα, ἔχει καὶ τοῦτο τὸ κακόν του μέρος. Εἰς Βάρσας αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὴν συνήθειαν νὰ μὴ ἐργάζωνται ὅτε οἱ ἄνδρες των σκάπτουσιν εἰς τὰς ὑπονόμους· φροντίζουσι δὲ μόνον τὰ τοῦ οἴκου, ἐπισκέπτονται ἡ μία τὴν ἄλλην, καὶ πίνουσι τὸν καφφὲν ἢ τὴν σοκολάταν, ἣν προμηθεύονται ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου συνομιλοῦσι, φλυαροῦσι,καὶ ὅταν ἔρχεται ἡ ἑσπέρα, δηλαδὴ καθ' ἣν ὥραν ὁ ἀνὴρ ἐπιστρέφει ἐκ τοῦ ἀνθρακωρυχείου νὰ δειπνήσῃ, δὲν εἶχον καιρὸν νὰ ἑτοιμάσουν τὸ δεῖπνον. Τότε τρέχουν εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ φέρουν λουκάνικα. Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο δὲν γίνεται πάντοτε, ἀλλ' ἱκανῶς συνήθως. Ἰδοὺ διατί δὲν εἴχομεν ζωμόν· Ἡ θεία Γασπὰρ εἶχε πολυλογήσει· ἄλλως τε τοῦτο ἦτον ἡ συνήθειά της· καὶ εἶδον μετὰ ταῦτα ὅτι ἡ πίστωσίς της εἰς τὸ ἐργαστήριον δύω κυρίως ἄρθρα ἀπέβλεπεν, ἀφ' ἑνὸς καφφὲν καὶ σοκολάταν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀλλάντας. Ὁ θεῖος ἦτον ἄνθρωπος διαθέσεως εὐκόλου, ἀγαπῶν κυρίως τὴν ἡσυχίαν του· διὰ τοῦτο ἔτρωγε τὰ λουκάνικα καὶ δὲν παρεπονεῖτο, ἢ ἂν ἀπέτεινέ τινα παρατήρησιν, ἔπραττε τοῦτο ἠπιώτατα.

— Ἂν δὲν γίνω κρασοπατέρας, ἔλεγε τείνων τὸ ποτήριόν του, ἀρετή μου θὰ εἶναι. Κύτταξε δὰ νὰ ἔχωμεν ὀλίγον ζωμὶ αὔριον.

— Καὶ ποῦ καιρός;

— Βραχύτερος λοιπὸν εἶναι ὁ καιρὸς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν παρὰ κάτω ἐκεῖ;

— Καὶ ποῖος θὰ σᾶς ἐμβαλώσῃ; Σεῖς ὅλα τὰ σχίζετε.

Τότε βλέπων τὰ ἐνδύματά του, ἀλλαχοῦ ἐσχισμένα, ἀλλαχοῦ κατεσπιλωμένα ὑπὸ τῶν ἀνθράκων,

— Τὸ βέβαιον, ἔλεγεν, εἶναι ὅτι εἴμεθα ἐνδεδυμένοι ὡς πρίγκηπες.

Πολλὴν ὥραν τὸ δεῖπνόν μας δὲν διήρκεσε.

— Παιδίον, μοὶ εἶπεν ὁ θεῖος Γασπάρ, θὰ κοιμηθῇς μετὰ τοῦ Ἀλέξη.

Ἔπειτα δὲ πρὸς τὸν Ματτίαν ἀποταθείς,

— Καὶ σύ, ἂν θέλῃς νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν πλύσιν, θὰ ἴδωμεν νὰ σοὶ στρώσωμεν καλὴν κλίνην χόρτου καὶ ἀχύρων.

Τὴν ἑσπέραν ὅλην καὶ μέρος τῆς νυκτὸς δὲν ἀφιερώσαμεν εἰς τὸν ὕπνον ὁ Ἀλέξης κ' ἐγώ.

Ὁ θεῖος Γασπὰρ ἦτον *σκαπανεύς*, δηλαδὴ διὰ σιδηροῦ ἐμβόλου κεντῶν ἀνέσκαπτε καὶ ἔῤῥιπτε τὸν ὀρυκτὸν ἄνθρακα ἐντὸς τῆς ὑπονόμου. Ὁ δ' Ἀλέξης ἦτον ὁ *Ὤστης* του, ὁ εἰς μικρὰν χειράμαξαν σωρεύων καὶ δι' αὐτῆς ἐπὶ σιδηρῶν τροχιῶν ἐν τῇ ὑπονόμῳ τὸ ἐξορυχθὲν μεταφέρων ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου ἐξωρύχθη μέχρις ἑνὸς τῶν φρεάτων. Ὅταν δ' ἔφθανεν ἐκεῖ, ἐξηρτᾶτο ἡ χειράμαξα εἰς ἰσχυρὸν σχοινίον, καὶ διὰ τῆς ἀτμομηχανῆς ἀνεσύρετο εἰς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ἂν καὶ πρὸ ὀλίγου μόνον μεταλλευτής, εἶχεν ὅμως ἤδη ὁ Ἀλέξης ὅλην τὴν ἀγάπην καὶ ὅλην τὴν κενοδοξίαν τοῦ ἀνθρακωρυχείου του. Αὐτὸ ἦτον τὸ ὡραιότερον, αὐτὸ τὸ περιεργότερον εἰς ὅλην τὴν χώραν· καὶ διηγεῖτο περὶ αὐτοῦ μεθ' ὅσης ἐπισημότητος ὁ ἐκ ξένων ἀγνώστων τόπων ἐρχόμενος ὁδοιπόρος καὶ εὑρίσκων προσεκτικὰ ὦτα νὰ τὸν ἀκούωσι.

Πρῶτον ἔρχεται σύριγξ ἀνασκαφεῖσα ἐντὸς τοῦ βράχου· ἔπειτα, μετὰ δέκα λεπτῶν πορείαν,ὑπάρχει καταβάθρα ἀπότομος, καὶ ὑπ' αὐτὴν κλῖμαξ ξυλίνη, ἔπειτα ἄλλη καταβάθρα, καὶ ἄλλη κλῖμαξ, καὶ ἐδῶ ἦτον τὸ πρῶτον ἐπίπεδον, εἰς βάθος πεντήκοντα μέτρων. Τὸ αὐτὸ σύστημα καταβαθρῶν καὶ κλιμάκων ἔφερεν εἰς τὸ δεύτερον ἐπίπεδον, ἐννενήκοντα μέτρων, καὶ εἰς τὸ τρίτον, μέτρων διακοσίων. Εἰργάζετο δ' ὁ Ἀλέξης εἰς τοῦτο τὸ τρίτον ἐπίπεδον, καὶ ἡ ὁδός του ἵν' ἀναβαίνῃ ἢ καταβαίνῃ ἦτον τριπλασία τῆς ἀγούσης εἰς τὴν κορυφὴν τῶν πύργων τῆς Παναγίας ἐν Παρισίοις.

Ἐκεῖ ὅμως, εἰς τοὺς πύργους τῆς Παναγίας, εἶναι εὔκολος ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις, διότι ἡ ἀναβάθρα εἶναι ὁμαλὴ καὶ κατάφωτος· οὐχὶ ὅμως οὕτω καὶ εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ὅπου αἱ βαθμίδες, συμφώνως πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ βράχου, εἰσὶ νῦν μὲν ὑψηλαί, νῦν δὲ ταπειναί,στεναὶ ἢ πλατεῖαι. Ἄλλο φῶς δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ πλὴν τοῦ λύχνου ὃν ὁ ἐργάτης κρατεῖ, τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι πηλὸς ὀλισθηρός, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ ἄνωθεν σταλάζοντος ὕδατος, οὗ αἱ σταγόνες πίπτουσιν ἐνίοτε ψυχραὶ εἰς τὸ πρόσωπον.

Διακόσια μέτρα καταβάσεως ἦσαν δρόμος πολύς· ἀλλὰ δὲν ἤρκει τοῦτο· εἶχεν ἀκόμη ὁ Ἀλέξης νὰ διέρχηται διὰ διαφόρων συρίγγων, ἵνα φθάνῃ εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν καταβαθρῶν καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς ἐργασίας του· ἀπετέλουν δ' αἱ σύριγγες τοῦ ἀνθρακωρυχείου τῆς Τρυέρας ὁμοῦ μῆκος 35 ἕως 40 χιλιομέτρων. Βεβαίως δὲν εἶχε νὰ διαβῇ καὶ τὰ 40 ταῦτα χιλιόμετρα· ἀλλὰ πολλάκις ἦτον ἐπίπονος ἡ δι' αὐτῶν πορεία, διότι τὸ ὕδωρ στραγγιζόμενον διὰ τῶν σχισμάδων

Digitized by Google

τῶν βράχων, πληροῖ τὰς ὁδοὺς, καὶ ἑνούμενον μετὰ τῶν διαῤῥεόντων αὐτὰς ῥυακίων, πίπτει τέλος εἰς φρέατα, ὅθεν ἀτμομηχαναὶ τὸ ἐξαντλοῦσι καὶ τὸ χύνουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ὅταν αἱ σύριγγες αὗται ἔσχιζον στερεοὺς βράχους, ἦσαν ἁπλῶς ὑπόγειοι ὑπόνομοι· ὅταν ὅμως διήρχοντο διὰ γαιῶν κινητῶν, τότε εἶχον κατὰ τὴν ὀροφὴν ἐπίξυλον, καὶ ἑκατέρωθεν κορμοὺς ἐλάτης, δι' ἀξίνης κεκομμένους, διότι ἡ πριόνισις φέρει ταχεῖαν σῆψιν. Ἂν καὶ οἱ κορμοὶ οὗτοι ἦσαν διατεθειμένοι κατὰ τρόπον ὥστε ν' ἀντέχωσιν εἰς τὴν ὦσιν τῶν χωμάτων, ἦτον ὅμως αὕτη τοσαύτη πολλάκις, ὥστε τὰ ξύλα ἐκυρτοῦντο, καὶ αἱ σύριγγες τοσοῦτον στεναὶ καὶ ταπειναὶ ἐγίνοντο, ὥστε μόλις ἕρπων ἐδύνατό τις νὰ τὰς παρέλθῃ. Εἰς τὰ ξύλα δὲ ταῦτα ἐφύοντο μύκητες καὶ κροκίδες ὡς ἐρίων λεπταὶ, αἵτινες ἀνεφαίνοντο ὡς νιφάδες λευκαὶ ἐπὶ τοῦ μέλανος ἐμβαδοῦ τοῦ ἐδάφους. Ἡ σῆψις τῶν δένδρων τούτων ἀνέδιδεν ὀσμὴν ὀξεῖαν· εἰς δὲ τοὺς μύκητας, εἰς τὴν πόην, εἰς τὰ ἄγνωστα ἐκεῖνα φυτὰ ἐκάθηντο μυῖαι, ἀράχναι, χρυσαλλίδες, ὧν μικρὰ ἦτον ἡ ὁμοιότης πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὁμογενῆ αὐτοῖς. Ὑπῆρχον δὲ καὶ ποντικοὶ οἵτινες ἔτρεχον πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις, καὶ νυκτερίδες ἐχόμεναι ἐκ τῶν ξύλων διὰ τῶν ποδῶν των, καὶ κάτω κρεμῶσαι τὴν κεφαλήν.

Αἱ σύριγγες αὗται διεσταυροῦντο πολλαχοῦ, ὅπου ὑπῆρχον πλατεῖαι καὶ σταυροδρόμια. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἦσαν ὡραῖαι καὶ εὐρύταται ὡς λεωφόροι, ἄλλαι δ' ἐξ ἐναντίας στεναὶ καὶ ταπειναὶ, ὡς αἱ πάροδοι τῶν πενιχροτέρων συνοικιῶν εἰς τὰς πόλεις. Ἡ ὑπόγειος ὅμως αὕτη πόλις ἠλαττοῦτο πολὺ κατὰ τὸ φῶς τοῦ νυκτερινοῦ φωτισμοῦ τῶν πόλεων, διότι δὲν ὑπῆρχον οὔτε φανοὶ οὔτε φωταέριον, ἀλλὰ μόνον οἱ λύχνοι οὓς οἱ μεταλλευταὶ περιφέρουσι μεθ' ἑαυτῶν. Ἂν ὅμως πολλάκις ἔλειπε τὸ φῶς, ποτὲ ὁ κρότος, εἰδοποιῶν ὅτι δὲν ἦτον ἐκεῖνο τῶν νεκρῶν τὸ βασίλειον. Ὅπου οἱ βράχοι ἐθραύοντο, ἠκούοντο τῆς πυρίτιδος αἱ ἐκρήξεις, καὶ ἡ ῥιπὴ τοῦ ἀέρος ἔφερεν αὐτῆς τὴν ὀσμὴν καὶ τὸν καπνόν· εἰς τὰς σύριγγας ἠκούετο ὁ κρότος τῶν κυλιομένων χειραμαξῶν· εἰς τὰ φρέατα ὁ τριγμὸς τῶν ἀνθρακούχων κοφίνων ἐπὶ τῶν σχοινίων, καὶ ὑπὲρ πάντα ἡ βοὴ τῆς ἀτμομηχανῆς, ἥτις ἦτον εἰς τὸ δεύτερον ἐπίπεδον ἱδρυμένη.

Τὸ πάντων ὅμως περιεργότατον θέαμα ἦτον τὸ τῶν ἐγκαρσίων ὀχετῶν, ἐσκαμμένων ἐντὸς τῶν στρωμάτων τῶν γαιανθράκων. Ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ ἰδῶ τοὺς μεταλλευτὰς νὰ ἐργάζωνται ἡμίγυμνοι, καὶ νὰ σκάπτωσι τοὺς ἄνθρακας κείμενοι εἰς τὸ πλευρὸν ἢ ἀνακαθήμενοι εἰς τὰ γόνατα. Ἐκ τῶν ὀχετῶν δὲ τούτων κατεβίβαζον τοὺς ἄνθρακας εἰς τὰ ἀντιστοιχοῦντα ἐπίπεδα, καὶ τοὺς μετέφερον μέχρι τοῦ πυθμένος τῶν φρεάτων δι' ὧν ἀνεσπῶντο.

Τοιαύτη ἦτον ἡ ὄψις τοῦ ἀνθρακωρυχείου κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐργασίας· ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ αἱ ἡμέραι τῶν συμφορῶν. Δύω ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἄφιξίν του εἰς Βάρσας ὁ Ἀλέξης εἶδεν ἓν τῶν συμβάντων τούτων, καὶ ἐκινδύνευσε νὰ γίνῃ θῦμα αὐτοῦ, εἶδεν ἔκρηξιν τῆς ἀτμίδος. Εἶναι δὲ ἡ ἀτμὶς ἀέριον φυσικῶς παραγόμενον εἰς τ' ἀνθρακωρυχεῖα, καὶ ἐκρηγνύμενον ἅμα ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν φλογός. Οὐδὲν φοβερώτερον τῆς ἐκρήξεως ταύτης, ἥτις καίει καὶ ἀνατρέπει πᾶν τὸ προστυγχάνον. Δύναται νὰ παραβληθῇ μόνον πρὸς ἀνάκαυσιν πυριτιδαποθήκης. Ἅμα λύχνου ἢ ἐναύσματος φλὸξ ἀναφθῇ ὅπου ὑπάρχει ἀτμὶς, ἡ ἀνάφλεξις εἶναι στιγμιαία εἰς ὅλας τὰς σύριγγας, καταστρέφει τὰ πάντα ἐν τῇ ὑπονόμῳ, καὶ αὐτὰ τὰ φρέατα τοῦ ἀερισμοῦ ἢ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀνθράκων, ἀναρπάζουσα τὰς στέγας αὐτῶν, καὶ ἡ θερμοκρασία τῶν ἀνθράκων ὑψοῦται τόσον, ὥστε πυρακτοῦνται αὐτοί.

Τοιαύτη ἀτμίδος ἔκρηξις εἶχε πρὸ ἓξ ἑβδομάδων φονεύσει περὶ τοὺς δέκα ἐργάτας, καὶ ἡ χήρα ἑνὸς ἐξ αὐτῶν παρεφρόνησεν. Ἐνόησα δὲ ὅτι αὐτὴ ἦτον ἐκείνη ἣν ἀπήντησα, ὅταν ἔφθασα, μετὰ τοῦ παιδίου της, ζητοῦσαν «δροσερὸν δρόμον».

Κατὰ τῶν ἐκρήξεων τούτων διαφόρους προφυλάξεις μετεχειρίζοντο. Ἀπηγορεύετο τὸ κάπνισμα, καὶ πολλάκις οἱ ἐπιτηρηταὶ, ὅτε περιήρχοντο εἰς ἐπιθεώρησιν, ἠνάγκαζον τοὺς ἐργάτας νὰ τοῖς φυσοῦν εἰς τὴν μύτην, ὅπως διακρίνωσι τοὺς ἀπειθήσαντας εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν. Ἐπίσης πρὸς ἀποφυγὴν τῶν καταστροφῶν τούτων μετεχειρίζοντο τοὺς λύχνους τοῦ Δάβη, ἐπωνύμους τοῦ ἐπινοήσαντος αὐτοὺς Ἄγγλου σοφοῦ. Οἱ λύχνοι οὗτοι περικαλύπτονται διὰ μεταλλίνου δικτύου ἢ ὑφάσματος τόσον λεπτοῦ, ὥστε ἡ φλὸξ δὲν διέρχεται δι' αὐτοῦ, καὶ ἂν ὁ λύχνος εὑρεθῇ ἐντὸς ἀτμοσφαίρας φλεξίμου, τὸ ἀέριον καίεται ἐντὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἔκρηξις δὲν μεταδίδεται καὶ ἐκτός.

Ὅλαι αὗται αἱ διηγήσεις τοῦ Ἀλέξη ἐξῆψαν πολὺ τὴν περιέργειάν μου, ἥτις καὶ ἤδη ὑπῆρχεν ὅταν ἦλθον εἰς Βάρσας, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ καταβῶ εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον· ὅταν ὅμως τὸ πρωῒ τὸ εἶπον εἰς τὸν θεῖον Γασπὰρ, μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι ἦτον ἀδύνατον, διότι κανεὶς δὲν εἰσέρχεται ἐκεῖ, πλὴν τῶν ἐργαζομένων.

— Ἂν θέλῃς νὰ γίνῃς μεταλλωρύχος, προσέθηκε γελῶν, εἶναι εὔκολον, καὶ τότε ἠμπορεῖς νὰ ἴδῃς ὅ,τι θέλεις. Καὶ δὲν εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο χειρότερον ἀπὸ ἄλλα, καὶ εἶναι τὸ καλήτερον ἀπὸ ὅλα, ἂν φοβῆσαι τὴν βροχὴν καὶ τὰς βροντάς. Ὅπως δήποτε καλήτερον τοῦτο, παρὰ νὰ περιφέρεσαι τραγουδῶν εἰς τοὺς μεγάλους δρόμους. Τότε ἠμπορεῖς νὰ μείνῃς μὲ τὸν Ἀλέξην. Αἴ, τὸ ἀποφασίζομεν, παιδίον; Βλέπομεν τότε νὰ εὕρωμεν καὶ διὰ τὸν Ματτίαν κάτι νὰ κάμνῃ, ὄχι

Digitized by Google

ἐχρῆ ὅμως νὰ παίζῃ τὸν εὐθύαυλον, ἐννοεῖται.

Ἀλλὰ δὲν εἶχον ἔλθει διὰ νὰ μείνω εἰς Βάρσας, καὶ ἄλλο εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν παρὰ νὰ κυλίω ἁμάξας γαιανθράκων δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς τὸ δεύτερον ἢ τὸ τρίτον ἐπίπεδον.

Ἀνάγκη λοιπὸν ἦτον νὰ μὴ εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν μου, καὶ ἐνόμιζον ὅτι θ' ἀνεχώρουν χωρὶς νὰ ἠξεύρω ἄλλα ἀφ' ὅσα εἶχον μάθει ἐκ τῶν διηγήσεων τοῦ Ἀλέξη, ἢ ἐκ τῶν σπανίων ἀπαντήσεων ἃς κατώρθουν νὰ προκαλέσω παρὰ τοῦ θείου Γάσπαρ. Ἀλλ' ἀπρόοπτοι περιστάσεις μ' ἔφεραν νὰ λάβω τὴν φοβεράν, τὴν ἀποτρόπαιον πεῖραν τῶν κινδύνων εἰς οὓς εἰσὶν ἐκτεθειμένοι οἱ μεταλλευταί.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας.

Χριστόφορος Κολόμβος.

> Ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖ τὴν γῆν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν ὡς ἴδιον αὐτοῦ κτῆμα, ὡς στάδιον ἀνοικτὸν εἰς τὴν σωματικὴν αὐτοῦ καὶ τὴν διανοητικὴν δραστηριότητα. Γ. ΟΥΜΒΟΛΔΟΣ.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἔγραφε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Καστιλίας· «Ἀπὸ τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας θαλασσοπορῶ. Ἐξηκολούθησα διαπλέων τὰς θαλάσσας μέχρι τῆς σήμερον. Τὴν ὁδὸν ταύτην πρέπει ν' ἀκολουθῇ ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ τὰ μυστήρια τοῦ κόσμου τούτου».

Ὁ ἔνδοξος Γενουάτης εἶχε δίκαιον. Τὰ μυστήρια τοῦ κόσμου τούτου, αἱ μεγάλαι ἐπιστημονικαὶ ἀλήθειαι ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐν τῇ περὶ τὴν φύσιν μελέτῃ. Διὰ τοῦτο, μεταξὺ τῶν μᾶλλον ἀξιομνημονεύτων ἀνδρῶν, τὴν πρώτην θέσιν δικαιοῦνται νὰ λάβωσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀφιέρωσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς γηΐνης σφαίρας.

Ὡς παράδειγμα συγκινητικώτατον ἐκλέγομεν τὸν θαυμάσιον ἄνδρα, ὅστις δι' ἐπιμόνου πάλης κατὰ τῆς εἱμαρμένης καὶ τῶν ἀνθρωπίνων προλήψεων ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν κόσμον τὸ ἥμισυ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἐγεννήθη ἐν Γενούῃ περὶ τὸ 1436, ἦτο δὲ υἱὸς ξάντου καὶ εἶχε δύω ἀδελφούς, τὸν Βαρθολομαῖον καὶ τὸν Ἰάκωβον. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν Γενούῃ, ἤρξατο τοῦ ναυτικοῦ αὐτοῦ σταδίου κατὰ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἔπλευσε δὲ εἰς Τύνιδα καὶ τῷ 1477 εἰς Ἰσλανδίαν. Ἐγκατασταθεὶς μετὰ ταῦτα ἐν Λισβώνῃ ἐνυμφεύθη τὴν Φελίπαν Μονὶς Παλεστρέλλο θυγατέρα εἰδήμονος ναύτου. Οὐδὲν μέρος τῆς γῆς ἠδύνατο νὰ προσελκύσῃ αὐτὸν ὅσον ἡ Πορτογαλλία, ἥτις πρὸ μιᾶς ἑκατονταετηρίδος ἐξέπληττε τὸν κόσμον διὰ τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων τῶν περιηγητῶν αὐτῆς. Ὁ Κολόμβος ἐμελέτα ἤδη σχέδια μεγάλα καὶ ἐξήταζε τὰς ὁδούς, ἃς εἶχον ἀκολουθήσει οἱ πρὸ αὐτοῦ θαλασσοπορήσαντες, μετ' οὐ πολὺ δὲ συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιχειρήσεως, δι' ἧς ἀπηθανάτισε τὸ ὄνομά του. Σκοπὸν δὲν εἶχεν, ὡς ἐσφαλμένως ἐῤῥέθη, ν' ἀνακαλύψῃ νέον κόσμον, ἀλλὰ νὰ εὕρῃ τὴν διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ εἰς τὰς Ἰνδίας ἄγουσαν ὁδόν, νὰ ἀναζητήσῃ, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγε, «τὴν Ἀνατολὴν διὰ τῆς Δύσεως».

Τὸ σχέδιον τοῦτο δὲν ἦτο ὅλως νέον, ἀπησχόλει δὲ πνεύματά τινα. Ὁ σοφὸς Τοσκανέλλης καὶ πλεῖστοι ἄλλοι εἶχον αὐτὸ κατὰ νοῦν, ἀλλ' ὁ Κολόμβος ἀφιερώθη καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ, ἥτις ἔγινεν ὁ ἀμετάτρεπτος σκοπὸς τοῦ βίου του.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἦτο πτωχός, ἡ δ' ἐπιχείρησις αὐτοῦ μεγίστη. Καὶ πρῶτον μὲν ἐστράφη πρὸς τὴν πατρίδα του, ἀλλ' εἰς μάτην ἐζήτησε παρὰ τῆς Γενούης τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ μέσα. Ἐπὶ τέλους ἔπεμψε τὸ σχέδιόν του εἰς τὸν Ἰωάννην Β' βασιλέα τῆς Πορτογαλλίας, ὅστις ὑπέβαλεν αὐτὸ εἰς συμβούλιον συγκροτούμενον ἐκ δύω περιφήμων κοσμογράφων. Οὗτοι ἐθεώρησαν τὴν ἰδέαν τοῦ Κολόμβου ὡς φαντασιώδη καὶ παράλογον. Ὁ βασιλεύς, μὴ θέλων ν' ἀποδεχθῇ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὑπέκυψεν ἐπὶ στιγμὴν εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν ἀνδρὸς νοήμονος καὶ φίλου τῆς προόδου, τοῦ Πέτρου δὲ Νορόουχα, ὅστις ἠννόει ὅτι «ὅπως αὐξήσωσι τὸν πλοῦτον τῆς Πορτογαλλίας, ἦτο ἀνάγκη νὰ διαπλεύσωσι τὰς ἀπείρους θαλάσσας καὶ νὰ ἀνακαλύψωσι τὴν ἄγνωστον ὁδόν, δι' ἧς ἤθελον δυνηθῇ νὰ κατακτήσωσι λαοὺς πολλοὺς καὶ διαφόρους».

Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης Β' ἄστατον ἔχων τὴν ψυχὴν καὶ ἀναποφάσιστον, ἔδωκε καὶ πάλιν ἀκρόασιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Κολόμβου, οὐ μόνον δὲ ἀπέκρουσε τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀτίμως τὸν προέδωκεν. Ὁ ἄπιστος μονάρχης ἐλθὼν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Κολόμβου τῷ ἐζήτησε τοὺς χάρτας του καὶ τὰ σχέδιά του, καὶ τὸν διέταξε νὰ ἐκθέσῃ τὰς θεωρίας του ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου του, ἀφοῦ δὲ ἔγινεν οὕτω κύριος τῶν μυστικῶν αὐτοῦ σχεδίων, ἐτόλμησε ν' ἀποστείλῃ πλοῖον εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Κολόμβου ὑποδειχθεῖσαν ὁδὸν καὶ ἀφαιρέσῃ οὕτω ἀπ' αὐτοῦ τοὺς καρποὺς τῆς μεγαλοφυΐας του.

Τὸ πλοῖον τοῦτο πλεῦσαν πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τέσσαρας μόλις ἡμέρας, κατελήφθη ὑπὸ τρικυμίας, οἱ δὲ ναῦται φοβηθέντες ἐπέστρεψαν εἰς τὸν λιμένα.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἀπεφάσισε τότε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν χώραν ταύτην, ἐν ᾗ πικρίας μόνον εἶχε γευθῆ, καὶ μετέβη καὶ δεύτερον εἰς Γένουαν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἄνευ ἐπιτυχίας. Ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πτοήσῃ αὐτόν, μετὰ τὰς πολλὰς δὲ ἀποτυχίας του ἔκρουσε καὶ ἄλλας θύρας ἔχων τὴν μὲν χεῖρα ταπεινήν, τὸ δὲ μέτωπον

Digitized by Google

ὑψηλὸν ὡς ἄνθρωπος ἐπαιτῶν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος τὴν ἀνακάλυψιν νέου κόσμου.

Ἡ σύζυγός του εἶχεν ἀποθάνει, αὐτὸς δὲ περιελθὼν εἰς τὴν ἐσχάτην πενίαν, περιεφέρετο ῥακένδυτος μετὰ τοῦ ἑνδεκαετοῦς υἱοῦ του. Ἡμέραν τινά, καθ' ἣν περιεπλανᾶτο εἰς τὰ περίχωρα τῆς ἐν Ἀνδαλουσίᾳ πόλεως Πάλου, ἔφθασε κατὰ τύχην εἰς Μονὴν Φραγκισκανῶν. Κρούσας τὴν θύραν ἐζήτησεν ὀλίγον ἄρτον καὶ ὕδωρ. Ὁ ἡγούμενος αὐτῆς Ζουὰν Περὲζ δὲ Μαρχένα ὑποδέχεται τὸν ξένον, ἐξετάζει αὐτόν, θαυμάζει τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν τρόπων αὐτοῦ καὶ ἐκπλήσσεται ἀκούων τὴν ἱστορίαν τοῦ Κολόμβου, τὰ σχέδια αὐτοῦ καὶ τὰς ἐλπίδας.

Ἡ φιλοξενία τοῦ ἡγουμένου ταχέως μετετράπη εἰς εἰλικρινῆ φιλίαν, ὁ δὲ Κολόμβος διὰ τοῦ ἰσχυροῦ τούτου προστάτου ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἱσπανικὴν αὐλὴν καὶ νὰ ἴδῃ τὸν βασιλέα Φερδινάνδον καὶ τὴν βασίλισσαν Ἰσαβέλλαν.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος μετέβη εἰς Κορδόβαν, ὅθεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας διηύθυνε τὰς κατὰ τῶν Μαύρων ἐχθροπραξίας. Μετὰ πολλῶν μηνῶν ματαίας ἱκεσίας, ἔτυχε τέλος ἀκροάσεως παρὰ τῷ Φερδινάνδῳ καὶ τῇ Ἰσαβέλλᾳ, παρέστη δὲ ἐνώπιον αὐτῶν αἰδημόνως μέν, ἀλλ' ἄνευ τινος συστολῆς ἢ στενοχωρίας, συνειδὼς ὅτι ἦτο «ὄργανον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκλεχθὲν πρὸς ἐκτέλεσιν μεγάλων σκοπῶν».Ὁ Φερδινάνδος ἐθεώρησε τὸ μέγα τοῦ Κολόμβου σχέδιον ὡς μέσον χορηγούμενον αὐτῷ ὅπως ἀνταγωνισθῇ πρὸς τὴν ναυτικὴν τῆς Πορτογαλλίας δόξαν, ἀλλὰ πρὶν ἢ λάβῃ ἀπόφασίν τινα ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ κριτὰς ἁρμοδίους.

Ὁ Ἱσπανὸς βασιλεὺς ἀνέθεσε τὴν ἐξέτασιν τῆς προτεινομένης ἐπιχειρήσεως εἰς Συμβούλιον συνελθὸν ἐν Σαλαμάγκᾳ. Τὸ συμβούλιον τοῦτο συνεκροτεῖτο ἐκ μοναχῶν λογίων καὶ ἐξ ἀνωτέρων λειτουργῶν τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες ἦσαν πάντες προκατειλημμένοι κατ' ἀνδρός, τολμῶντος νὰ διδάξῃ αὐτούς, ἀπηξίωσαν δὲ νὰ δώσωσι προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τυχοδιώκτου.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἠναγκάσθη ν' ἀπαντήσῃ οὐχὶ εἰς ἐπιστημονικὰ ἐπιχειρήματα, ἀλλ' εἰς περικοπὰς ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἢ εἰς ἀντιῤῥήσεις οἷα λ. χ. ἡ ἑξῆς· ὅτι ἡ θεωρία τῶν ἀντιπόδων δὲν συμβιβάζεται μετὰ τῆς πίστεως. Ἔλεγον αὐτῷ ὅτι, ἐὰν ὑπῆρχον κατῳκημέναι χῶραι πέραν τῶν Ὠκεανῶν, ἀναγκαῖον ἦτο νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν κατάγονται πάντες ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, καθότι δὲν ἤθελον δυνηθῆ ἄλλοτε νὰ διαπλεύσωσι τὰς θαλάσσας.Ἔλεγον αὐτῷ ὅτι, κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἡ γῆ εἶναι ἐπίπεδος ὡς παμμεγέθης δίσκος. Ἔλεγον αὐτῷ πρὸς τούτοις ὅτι, ἂν ἡ γῆ ἦναι σφαιροειδής, δὲν δύνανται νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι κατοικεῖται κατὰ τὸν τροπικόν, ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς θερμοκρασίας τῶν χωρῶν ἐκείνων. Τὸν Κολόμβον λοιπὸν ἐθεώρουν ὡς παράφρονα ἢ ὡς ἀσεβῆ.

Ἀλλ' ὅμως οὐδόλως καταβληθεὶς τὸ φρόνημα ὁ μέλλων κατακτητὴς νέου κόσμου ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, κατὰ δὲ τὸν Μάϊον τοῦ 1489 μετέβη καὶ πάλιν εἰς Κορδόβαν, ἔνθα εἶχον ἐπανέλθει ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα μετὰ τὴν κατὰ τῆς Μαλάκας ἐκστρατείαν, ἐγένετο δὲ λόγος νὰ συζητηθῇ ἐκ νέου τὸ σχέδιον αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα τὰ συμπεράσματα ἔμειναν ἐκκρεμῆ. Τέλος, κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1491 τὸ ἐν Σαλαμάγκᾳ, συμβούλιον ἀπεφήνατο ὅτι «τὸ σχέδιον τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου ἦτο μάταιον καὶ ἀπραγματοποίητον,καὶ ὅτι δὲν ἥρμοζεν εἰς μεγάλους ἄνακτας νὰ ἐπιληφθῶσιν ἐπιχειρήσεως τοιούτου εἴδους ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν ἀνεπαρκῶν».

Δὲν θ' ἀναφέρωμεν τὰς λοιπὰς ἐνεργείας τοῦ ἀκαμάτου αἰτητοῦ οὐδὲ τὴν ἀπόφασιν, ἣν πρὸς στιγμὴν ἔλαβε, ν' ἀποταθῇ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Κάρολον Η', θὰ συνεχίσωμεν δὲ τὴν ἡμετέραν ἀφήγησιν ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ ἐπιμονὴ αὐτοῦ καὶ ἡ καρτερία ἐπὶ τέλους ἠμείφθησαν.

Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1492 ὁ Χριστόφορος Κολόμβος διὰ τῆς προστασίας τοῦ Λουδοβίκου τοῦ Σαντ Ἄνζελ, εἰσπράκτορος τῶν ἐκκλησιαστικῶν προσόδων ἐν Ἀραγονίᾳ, ἐνθέρμου δὲ θιασώτου τῶν θεωριῶν αὐτοῦ, ἔτυχε δευτέρας ἀκροάσεως παρὰ τῇ βασιλίσσῃ Ἰσαβέλλᾳ, φίλοι του δέ τινες συνοδεύσαντες αὐτόν, μετὰ τοσαύτης ζέσεως καὶ πεποιθήσεως συνηγόρησαν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὥστε ἡ βασίλισσα ἐπείσθη καὶ αὐτὴ καὶ ὑπεσχέθη νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐπιχείρησιν.

Μετὰ εἰκοσαετεῖς ἀγῶνας ὁ Κολόμβος ἀνεχώρει τέλος φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ ναυάρχου καὶ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ διορισθῇ ἀντιβασιλεὺς καὶ διοικητὴς πασῶν τῶν χωρῶν καὶ ἠπείρων, ἃς ἤθελεν ἀνακαλύψει. Διαταγὴ ἐδόθη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ λιμένος τῆς Πάλου νὰ ὁπλίσωσι τρία πλοῖα καὶ νὰ ἐκλέξωσι ναύτας ῥωμαλέους, οἵτινες ὤφειλον νὰ ὑπακούωσι κατὰ πάντα εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν. Τὰ πλοῖα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐκ τῶν εἰκονογραφιῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γνωρίζομεν, εἶχον ὑψηλὴν τὴν πρύμνην καὶ τὴν πρῶραν καὶ ἐστεροῦντο καταστρώματος, ἐξαιρουμένης τῆς ναυαρχίδος.

Φρίκη καταλαμβάνει ἡμᾶς ἀναλογιζομένους ὅτι μετὰ τοιούτων πλοίων ὁ Κολόμβος ἐπεχείρησε τὴν μακρὰν ταύτην δι' Ὠκεανῶν ἀγνώστων περιήγησιν, ἄκοντες δὲ συγκινούμεθα σκεπτόμενοι ὅτι ἤρχισε τὸ στάδιόν του ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν, ὅτε οἱ πλεῖστοι ἄνδρες φθάνουσιν εἰς τὸ τέρμα τοῦ σταδίου αὐτῶν, ὅτι δὲ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἡμισφαιρίου τῶν ἀντιπόδων ἔγινεν ἡ ἀφετηρία νέας ἐποχῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Κολόμβος ἀπέπλευσεν ἐκ Πάλου τὴν 3 Αὐγούστου 1492. Ἀφοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἠγωνίσθη κατὰ τῆς ἀμαθείας τῶν ἀνθρώπων, ἠναγκάζετο

Digitized by Google

ἤθελε νὰ καταπολεμήσῃ τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν ναυτίλων καὶ τοὺς φόβους, οὓς ἐνέπνεεν αὐτοῖς ἡ ἀπέραντος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἔκτασις, πρὸς δὲ νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς τρικυμίας καὶ τὰς ἀπείρους δυσχερείας τῆς ἀγνώστου ὁδοῦ.

Τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492, μετὰ ἑβδομήκοντα ἡμερῶν πλοῦν, εἶδε τὸ πρῶτον τὴν γῆν καὶ ἐξέλαβεν αὐτὴν ὡς παραλίαν τινὰ τῶν Ἰνδιῶν. Ἡ γῆ αὕτη ἦτο μία τῶν Βαχαμικῶν νήσων, ἣν ὠνόμασε Σανσαλβάδωρ. Τὸν ναύαρχον καὶ τὰ πληρώματα ὑπεδέχθησαν μετὰ χαρᾶς οἱ ἐγχώριοι, οἵτινες ἦσαν ἐντελῶς γυμνοί. Ὁ Κολόμβος ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν ἐνδεδυμένος λαμπρὰν στολήν, καὶ ἔλαβε κατοχὴν τῆς χώρας ἐπ' ὀνόματι τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἱσπανίας. Ἀνεκάλυψε δὲ ἄλλας τρεῖς νήσους τὴν 18 Ὀκτωβρίου ἀπέβη εἰς Κούβαν, τὸν δ' ἐπόμενον μῆνα εἰς Ἱσπανιόλαν, τὴν σήμερον Ἀΐτην. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἀνήγειρε τὸ φρούριον τῆς Νατιβιδάδ, ἀφήσας δ' ἐν αὐτῇ ὀλίγους ἄνδρας μεθ' ἑνὸς ἀρχηγοῦ, ἀπέπλευσεν εἰς Ἱσπανίαν.

Ἡ ἐσαεὶ περίφημος αὕτη περιήγησις ἀποτελεῖ μίαν τῶν μεγίστων τῆς ἀνθρωπότητος προσπαθειῶν πρὸς κατάκτησιν τῆς γῆς διὰ τῆς θελήσεως δὲ ἑνὸς καὶ μόνου ἀνδρὸς ἐκτελεσθεῖσα, διήρκεσεν ἑπτὰ περίπου μῆνας.

Ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἐνεποίησεν, ὑπῆρξε μεγίστη. Οὐδεὶς ἤλπιζε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν πλοίων, πάντες δὲ μετὰ φρίκης εἶχον ἴδει ἀπερχομένους τοὺς ναύτας, τοὺς μετασχόντας τῆς τολμηρᾶς ἐπιχειρήσεως. Ὁ Ὠκεανός, ὃν οἱ Ἄραβες ἐκάλουν ζοφερὰν θάλασσαν, ἐπαρουσιάζετο ἀνέκαθεν εἰς τὰ πνεύματα ὡς ἀπεριόριστος ἄβυσσος. Εὐθὺς ὡς διεδόθη ἡ εἴδησις τῆς ἐπανόδου τοῦ Κολόμβου, ἀνακαλύψαντος πραγματικῶς χώρας ἀγνώστους, ἐνθουσιασμὸς ἀπερίγραπτος κατέλαβε τοὺς πάντας. Ὅτε ὁ ναύαρχος ἔφθασε πλησίον τῆς Βαρκελόνης, ὅπου ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα περιέμενεν αὐτόν, πολυάριθμοι μεγιστᾶνες ἦλθον εἰς συνάντησίν του καὶ συνώδευσαν αὐτὸν μέχρι τῆς πόλεως. Ἓξ Ἰνδοὶ μετὰ τοῦ Κολόμβου ἐλθόντες, προεπορεύοντο τῆς συνοδίας, ἦσαν δὲ βεβαμμένοι διὰ διαφόρων χρωμάτων καὶ ἔφερον τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν χρυσᾶ κοσμήματα. Κατόπιν αὐτῶν ἐκομίζοντο ψιττακοὶ ζῶντες, πτηνὰ καὶ ζῷα ἄγνωστα τεταριχευμένα, καὶ σπάνια φυτά, εἰς ἃ ἀπεδίδοντο ἐξαίρετοί τινες ἰδιότητες. Εἰς τὰς ὄψεις τοῦ πλήθους ἐπεδεικνύοντο χρυσοῖ στέφανοι μαρτυροῦντες τὸν πλοῦτον τῶν νέων χωρῶν. Ὁ Κολόμβος ἐπέβαινε λαμπροῦ ἵππου, ὅμιλος δὲ νέων Ἱσπανῶν ἱππέων ἐσυνόδευον αὐτόν. Τὸ πλῆθος συνωθεῖτο ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, τὰ παράθυρα καὶ τοὺς ἐξώστας ἐπλήρουν γυναῖκες, καὶ αὐτὰς δὲ τὰς στέγας ἐκάλυπτον πολυάριθμοι θεαταί. Ὁ ναύαρχος εἰσήχθη εἰς μεγίστην αἴθουσαν, ἐν ᾗ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα τὸν ἀνέμενον ἔχοντες περὶ αὐτοὺς τοὺς μεγιστᾶνας τῆς Ἱσπανίας. Ὅτε εἰσῆλθεν, ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἠγέρθησαν, ἀφοῦ δὲ γονυκλιτὴς ἠσπάσθη τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἀφηγήθη τὰ κατὰ τὴν περιήγησίν του, οἱ δὲ λόγοι του ἐπροξένησαν συγκίνησιν, ἣν μόλις κατέστειλε τὸ σέβας καὶ ὁ θαυμασμός. Ὅτε ἔπαυσε λέγων, ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα καὶ οἱ ἄλλοι παρόντες, κλίναντες γόνυ ἔψαλαν ὁμοῦ πάντες δοξολογίαν.

Ἐλπίδες παράλογοι κατέλαβον τότε καὶ αὐτοὺς τοὺς συνετωτέρους ἀνθρώπους. Πάντες ὡμίλουν περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς χρυσῆς γῆς, γῆς πλουσίας καὶ λαμπρᾶς, ἀληθοῦς ἐπιγείου παραδείσου. Ὁ Κολόμβος ἐνόμιζε καὶ αὐτὸς ὅτι τὰ πλούτη τῶν χωρῶν ἐκείνων ἦσαν ἀνεξάντλητα.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἔπακρον τῆς τύχης του, ἀλλ' ἡ εὐφροσύνη, ἣν ἐπί τινας ἡμέρας ᾐσθάνθη, ὑπῆρξεν ἡ μόνη, ἣν δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς ἀπήλαυσε.

Τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1493 ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἐπεχείρησε τὸν δεύτερον αὐτοῦ πλοῦν, ἔχων τὴν ἀπόλυτον ἀρχηγίαν δέκα καὶ τεσσάρων μικρῶν καὶ τριῶν μεγάλων πλοίων. Πολλοὶ εὐγενεῖς μετέσχον τοῦ ἀποστόλου τούτου, ἀριθμοῦντος 1200 ἄνδρας. Ἡ νέα αὕτη ἐπιχείρησις ἔσχεν ἀποτέλεσμα τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Γουαδελούπης καὶ τῆς Ἰαμαϊκῆς καὶ τὴν διερεύνησιν τῆς νήσου τοῦ Σὰν Δομίγγου καὶ τῆς Κούβας.

Ὁ Κολόμβος ἐπανῆλθεν εἰς Ἱσπανίαν τῷ 1496 ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ 225 ἐπιβάτας καὶ 30 Ἰνδούς. Ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ αὕτη δὲν ὡμοίαζε τὴν πρώτην. Οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν Ἱσπανοὶ ἦσαν εἰς ἄκρον καταβεβλημένοι καὶ ὠργισμένοι κατ' αὐτοῦ. Ἀναχωρήσαντες μετ' ἐλπίδων παραλόγων, ἐπανήρχοντο ἀσθενεῖς καὶ ἐλεεινοί, πικρῶς δὲ ἐμέμφοντο τὸν Κολόμβον προειπόντα αὐτοῖς ἄπειρα πλούτη. Ποῦ ἦτο ὁ θελκτικὸς παράδεισος, ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, ἡ πλήρης θησαυρῶν ; Ἀντὶ πλούτου ταλαιπωρίας μόνον εἶχον ἀπαντήσει καὶ πολέμους κατὰ τῶν ἐγχωρίων, καὶ κόπους, καὶ στερήσεις. Ὁ Κολόμβος εἰς μάτην προσεπάθησε ν' ἀναζωπυρήσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν· τέφρα εἶχε ριφθῇ ἐπὶ τῆς καιούσης ἑστίας, τὸν δὲ θαυμασμὸν διεδέχετο ἤδη ἡ περιφρόνησις.

Οἱ Ἱσπανοὶ ἄνακτες ὑπεδέχθησαν τὸν ναύαρχον μετ' ἐνδιαφέροντος μέν, ἀλλ' οὐχὶ ἄνευ ψυχρότητος. Ὅτε δὲ προέτεινε τρίτην περιήγησιν, παρετήρησεν ὅτι ὑπόκωφος ἔχθρα καὶ χαμερπὴς φθόνος ἀντεστρατεύοντο αὐτῷ, ὡς αἱ φθοροποιαὶ θεότητες τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων.

Τῇ 30 Μαΐου 1499, ὁ ἀμίμητος τὴν θέλησιν ἀνήρ, ὁ ἀκατάβλητον ἔχων τὸ φρόνημα, ὁ ἐν τῇ δυστυχίᾳ μεγαλόψυχος, ἀνεχώρησε καὶ πάλιν μετὰ ἓξ πλοίων, ἀνεκάλυψε δὲ τὴν Τρινιτάδ, προσήγγισεν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἀνεγνώρισε τὸν κόλπον τοῦ Παρία καὶ τὰς νήσους τῆς Συλλήψεως καὶ τῆς Κοιμήσεως (Conception et Assomption). Καταβαλὼν δὲ τὰς στά-

Digitized by Google

δεὶς τῶν ἀνδρῶν, οὓς εἶχεν ἀφήσει ἐν Σὰν Δομίγγῳ, καὶ ἀναγκαζόμενος ν' ἀντιταχθῇ εἰς μυρίας δυσχερείας καὶ εἰς τὰς διηνεκεῖς ἐχθροπραξίας τῶν συμπολιτῶν του, ἔπεμψεν εἰς Ἱσπανίαν πέντε πλοῖα μετ' ἐπιστολῶν, ἐν αἷς ἐξέθετε πρὸς τὸν βασιλέα ὅσας εἶχεν ἀφορμὰς δυσαρεσκείας.

Συνεπείᾳ ῥᾳδιουργιῶν τῆς Αὐλῆς ὁ Φερδινάνδος ἀπέστειλεν εἰς Σὰν Δομίγγον οὐχὶ δικαστὴν καὶ κριτήν, ὡς ἐζήτει ὁ Κολόμβος. ἀλλὰ δήμιον, τὸν δὸν Φραγκῖσκον δὲ Βοβαδίλλα, διορίσας αὐτὸν διοικητὴν τῶν νέων χωρῶν μετ' ἀπολύτου ἐξουσίας. Ὅτε ἔφθασεν εἰς Σὰν Δομίγγον, ὁ Βοβαδίλλα ἐνεργῶν ὡς κυριάρχης κατῴκησεν ἐν αὐτῇ τῇ οἰκίᾳ τοῦ ναυάρχου, καὶ ἐκοινοποίησεν αὐτῷ ἀντίγραφον τῶν ἐγγράφων, δι' ὧν εἶχε διορισθῆ διοικητής, ἔπειτα δὲ χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὸν ναύαρχον οὐδὲ νὰ ἐκφέρῃ κατηγορίαν τινὰ κατ' αὐτοῦ, τὸν καθεῖρξεν ἐν τῷ φρουρίῳ μετὰ τῶν δύω ἀδελφῶν αὐτοῦ. Ὁ Βοβαδίλλα ἀνέθηκεν εἰς ἀξιωματικὸν ὀνομαζόμενον Ἀλόνζο δὲ Βιλλέγιο τὴν ἐντολὴν τοῦ νὰ συνοδεύσῃ αὐτὸν εἰς Ἱσπανίαν. Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ὑπήκουσεν ἄνευ αἰτιάσεώς τινος ἢ μεμψιμοιρίας. Αὐτὸς καὶ οἱ δύω ἀδελφοί του, σιδηροδέσμιοι ὡς κακοῦργοι, ὡδηγήθησαν ἐπὶ πλοίου, καὶ ἐντὸς μικροῦ ἀπέπλευσαν. Ὁ Βιλλέγιο, οἰκτείρων τὴν τύχην τοῦ Κολόμβου, ἠθέλησε νὰ λύσῃ τὰ δεσμά του, ἀλλ' ὁ ναύαρχος ἀντέστη. «Θὰ τὰ διατηρήσω, εἶπεν ὡς μνημεῖον τῆς δοθείσης ἀμοιβῆς εἰς τὰς ὑπηρεσίας μου». «Τὰ δεσμὰ ταῦτα, λέγει ὁ Φερνάνδος Κολόμβος, ἐκρέμαντο ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ τοῦ πατρός μου, κατὰ δὲ τὸν θάνατόν του διέταξε νὰ κατατεθῶσι μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ».

Ὅτε ὁ μέγας περιηγητὴς ἐπανῆλθεν εἰς Ἱσπανίαν, ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα αἰσχυνόμενοι βεβαίως ἐπὶ τῇ διαγωγῇ τοῦ Βοβαδίλλα, διέταξαν ν' ἀπολυθῶσιν οἱ δεσμῶται.

Ὁ Κολόμβος ᾐσθάνετο μεγίστην ἀθυμίαν. «Ὁ κόσμος μυριοτρόπως μὲ κατεπολέμησεν, ἔγραφεν ἔν τινι ἐπιστολῇ, ἀντέστην δ' εἰς πάντας μέχρι τῆς σήμερον, ἀλλὰ τώρα οὔτε διὰ τῶν ὅπλων, οὔτε διὰ τῆς συνέσεως δύναμαι νὰ ὑπερασπίσω ἐμαυτόν. Μετὰ πόσης βαρβαρότητος μὲ κατέστρεψαν!» Στηριζόμενος ὅμως εἰς τὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα τὸ χαρακτηρίζον τοὺς χρόνους ἐκείνους, καὶ ἐμψυχούμενος ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ ν' ἀπελευθερώσῃ βραδύτερον τὸν Ἅγιον Τάφον, ὁ ἀμίμητος ναύτης ἠθέλησε νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τέταρτον πλοῦν, δι' οὗ ἤλπιζε νὰ πλουτίσῃ βεβαίως τὴν Ἱσπανίαν.

Ἀναχωρήσας ἐκ Κάδικος τὴν 9 Μαρτίου 1502 μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Βαρθολομαίου, ἀνεκάλυψεν ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα καὶ ἓξ ἐτῶν τὴν νῆσον Γουανάγαν, παρέπλευσε τὴν Ὀνδούραν καὶ τοὺς Μοσκίτους, προσήγγισεν εἰς Πορτοβέλλον ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, ἀπέβη εἰς Βεράγουαν, καὶ ἰδὼν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ πλούσια χρυσωρυχεῖα, ἐπειράθη νὰ ἱδρύσῃ ἀποικίαν παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦ Βελὲν, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνδρῶν, οὓς κατῴκισεν ἐκεῖ, ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν ἀγρίων. Ὁ Κολόμβος θέλων νὰ συνδράμῃ τοὺς ὑπολειπομένους, κατελήφθη ὑπὸ τρικυμίας, τὰ δὲ σκωληκόβρωτα αὐτοῦ πλοῖα παρ' ὀλίγον κατεσυντρίβησαν.

Αἱ δειναὶ αὗται δοκιμασίαι ἐκλόνισαν τὴν ὑγείαν του, ἣν εἶχον ἤδη ὑποσκάψει ἡ ἡλικία καὶ αἱ ταλαιπωρίαι. Οὐδὲν ἧττον κατώρθωσε νὰ σώσῃ τοὺς συντρόφους του, καὶ ἔπλευσε πρὸς τὴν Ἱσπανιόλαν ἵνα ἐπισκευάσῃ τὰ πλοῖα του, ἀλλ' ἔτι μείζονα κακὰ ἐπέσκηψαν εἰς αὐτόν. Τρικυμίαι φοβεραί, ὡς ἂν ἦτο τὸ τέλος τοῦ κόσμου, κατὰ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ λόγους, κατέλαβον αὐτόν, ἐναντία δὲ ῥεύματα τὸν παρέσυραν εἰς τὸ πέλαγος. Τὸ πλοῖόν του ἐναυάγησε καὶ τὸ πλήρωμα ἐστασίασεν. εἰς ἐπίμετρον δὲ τούτων ὁ ναύαρχος ἦτο ἀσθενὴς καὶ παράλυτος. ἤθελε δὲ βεβαίως φονευθῆ ὑπὸ τῶν ναυτῶν, εἰ μὴ ὑπερήσπιζεν αὐτὸν εὐτόλμως ὁ ἀδελφός του. Ἐπιστρέψας εἰς Σὰν Δομίγγον, ἀπέπλευσεν εἰς Ἱσπανίαν τὴν 7 Νοεμβρίου 1505 ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα καὶ ἐννέα ἐτῶν!

Κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ὁ Κολόμβος ἔμαθε τὸν πρὸ μικροῦ συμβάντα θάνατον τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας.

Εἰς τὴν ἐπίκλησιν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν. Ὀδυνηρὰ νόσος ἐβασάνιζεν αὐτόν, τὴν δὲ 20 Μαΐου 1506 ἐξέπνευσεν αναφωνῶν ὡς ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· «Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου!»

Οὕτως ἀπέθανεν ὁ μάρτυς οὗτος τῆς διερευνήσεως ἀγνώστων χωρῶν. Καὶ ἠθέλησαν μὲν σύγχρονοί τού τινες νὰ μειώσωσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ ἐπευφημίαι τῶν ἐπιγόνων καταπνίγουσι τὰς κραυγὰς ταύτας τοῦ μίσους καὶ τοῦ φθόνου. Οἱ μεταγενέστεροι χαιρετίζουσι τὸν κατακτητὴν τοῦτον, τὸν ἄραντα τὸν πέπλον ὄπισθεν τοῦ ὁποίου ἐκρύπτετο πρὸ μυριάδων ἐτῶν τὸ ἥμισυ τῆς ἡμετέρας γῆς, ἀναφωνοῦσι δὲ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Οὐμβόλδου· «Ὁ Κολόμβος εὐηργέτησε τὸ ἀνθρώπινον γένος παρέχων εἰς τὴν σκέψιν ἀπειράριθμα νέα ἀντικείμενα. Δι' αὐτοῦ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐπροόδευσεν . . . Εἰς τὴν ἀρχὴν νέας ἐποχῆς, εἰς τὸ μεταίχμιον, ὅπου συγχέονται οἱ νεώτεροι χρόνοι, ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἐξέχει ἐν τῷ αἰῶνι, παρ' οὗ ἔλαβε τὴν ὤθησιν, καὶ ζωογονεῖ αὐτόν».

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ζῶσα διατύπωσις τῆς δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος, ἐποχῆς μοναδικῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἐποχῆς θαυμασίας, καθ' ἣν πᾶσαι αἱ προσπάθειαι τείνουσι πρὸς ὡρισμένον σκοπόν, καθ' ἣν οἱ Σεβαστιανοὶ Καβότ, οἱ Βάσκο δὲ Γάμα καὶ ἄπειροι θαλασσοπόροι, ὡς ὑπὸ τῆς αὐτῆς κινούμενοι φιλοδοξίας, ἐξορμοῦσι πάντες εἰς κατάκτησιν τῆς γηΐνης σφαίρας.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ]

501

Τὸ φύσει εἰς ἄκρον εὐχάριστον πάθος τοῦ ἔρωτος ἀρέσκει μᾶλλον ἕνεκα τῶν τρόπων, δι' ὧν ἐκφαίνεται, ἢ ἑαυτοῦ ἕνεκα.

502

Ὀλίγος νοῦς μετ' εὐθύτητος καρδίας, περιτελλομένων τῶν ἡμερῶν, γίνεται ἧττον ἐπαχθὴς νοὸς ἀφθόνου μετὰ ψυχῆς διεστραμμένης.

503

Ἡ ζηλοτυπία εἶναι τὸ μέγιστον τῶν κακῶν· εἶναι πάθημα δεινόν, πρὸς ὃ οἱ αἴτιοι αὐτοῦ τὴν ἐλαχίστην αἰσθάνονται εὐσπλαγχνίαν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὑπὸ τὸ περιστύλιον τοῦ Χρηματιστηρίου.

Διάλογος μεταξὺ γέροντος πατρικίου τοῦ Χρηματιστηρίου καὶ τῶν τόκων, καὶ πελάτου χωρὶς στόμαχον.

— Τὸ συνάλλαγμα, λέγει ὁ γέρων, εἶνε χρήματα ταξειδεύοντα ὡς τὸ πτηνόν.

— Δυνατόν, ὑπολαμβάνει ὁ ἄλλος σείων τὴν κεφαλήν, ἀλλ' ἐγὼ ἐνδιαφέρομαι πλειότερον περὶ τῆς ἀσφαλείας παρὰ περὶ τῆς ταχύτητος.

— Ἡ ἑτερόῤῥυθμος ἑταιρία εἶναι ὁ σιδηρόδρομος τῆς πίστεως.

— Θαυμάσια!... ἀλλὰ...

— Ἡ μετοχὴ εἶνε ὁ τροχιόδρ...

— Θεσπέσια!... ἀλλὰ...

— Ἡ βιομηχανία εἶνε ὁ ἀτμός...

— Πολὺ καλά!... Ἀλλ' ὁ λέβης;...

— Ὁ λέβης;... Εἶνε ἡ ἑταιρία...

— Καὶ τὸ κεφάλαιον;...

— Τὸ κεφάλαιον;... Εἶνε ὁ γαιάνθραξ... Τὸν καίουν διὰ νὰ κινηθῇ ἡ μηχανή.

— Θαυμάσια! Καὶ ὁ μέτοχος;

— Εἶνε ὁ μεταφερόμενος ἐπιβάτης.

— Ἄνευ δυστυχήματος;

— Ἔ, τί διάβολον!

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὑπῆρχεν ἐν... νομάρχης τις, ὀνόματι...

Οὗτος ὁ νομάρχης προσεκλήθη μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς γεῦμα παρὰ τῷ πρεσβευτῇ...

Ὁ νομάρχης φορεῖ τὰ καλά του, ἔρχεται, χαιρετᾷ καὶ τραπεζόνεται. Τὰ πάντα δὲ βαίνουσι καλῶς μέχρι τῶν ἐπιδορπίων.

Τῶν ἐπιδορπίων παρατεθέντων, οἱ ὑπηρέται παραθέτουσιν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ μικρὰ χειρόμακτρα διπλωμένα εἰς τέταρτον, κατὰ τὸ σύνηθες. Τί κάμνει τότε ὁ καλός μας νομάρχης; Μοῦσα, σὺ ἔμπνευσόν μοι τὸ πῶς νὰ εἴπω τὰ γενόμενα. Λαμβάνει τὸ χειρόμακτρον, τὸ ξεδιπλόνει, καὶ χωρὶς κανένα δισταγμόν, χωρὶς καμμίαν ἐξήγησιν, χωρὶς νὰ ταραχθῇ ποσῶς... ἀπομύττεται...

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Αἱ ἡμέραι τῆς εὐτυχίας ἔχουσι τὴν παραμονήν των, συχνάκις δὲ καὶ τὴν προπαραμονήν των, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ἐπαύριον.

*** Οἱ ἔξυπνοι λέγουν κακὰ πράγματα, οἱ δὲ μωροὶ τὰ κάμνουν.

*** Τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἀπόκτησιν τῆς εὐνοίας τῶν μεγάλων συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀποβάλῃ τις τὴν ὑπόληψιν αὐτῶν.

Παράδοξον εἴδησιν ἔχομεν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ χωρίον Κελεδδί, ἐκ τοῦ καζᾶ τοῦ Στεφάνου, καὶ τοῦ σαντζακίου Σινώπης, προεχώρησεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐσχημάτισε μικρὸν ἀκρωτήριον, ἐξ αἰτίας ἐπισυμβάντος σεισμοῦ. Ὅλαι αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου τούτου, περὶ τὰς ἑξήκοντα μεθ' ἑνὸς τζαμίου, κατεστράφησαν ἐξ ὁλοκλήρου.

Ὁ ὑποδιοικητὴς Στεφάνου ἦλθεν εἰς τὸν τόπον τῆς καταστροφῆς, διὰ νὰ ἐνοικίσῃ τοὺς παθόντας χωρικοὺς εἰς τὰ πλησιόχωρα χωρία. Τὸ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης τηλεγράφημα, τὸ ἀποσταλὲν πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν Τοῦρκον ὑπουργόν, λέγει ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος οὐδὲ ζῶον ἔπαθέ τι, ὅπερ δυστυχῶς εἶνε ὅλως ἀπίθανον, ἀφ' οὗ ὁλόκληρον τὸ χωρίον κατεστράφη.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἀνεκαλύφθη κατὰ τύχην, λέγει ἡ Illustration τῆς 15 Μαΐου 1880, ὅτι τὸ ἀγριοκάρδαμον (passerage) εἶνε τὸ ἄριστον καταστρεπτικὸν τῶν κόρεων.

Τὸ φυτὸν τοῦτο ἕλκει ἰσχυρῶς πρὸς ἑαυτὸ τὰς κόρεις. Βοτανικός τις, περιοδεύων ἐν Γαλλίᾳ, ἐναπέθηκε δείγματά τινα τοῦ φυτοῦ τούτου εἰς ἓν τῶν δωματίων του, εἰσελθὼν δ' εἰς αὐτὸ μετά τινας ἡμέρας, εὗρε χιλιάδας κόρεων καλυπτουσῶν τὰ φύλλα τοῦ ἀγριοκαρδάμου, ἅτινα διὰ τοῦτο καὶ ἐφαίνοντο ὡς κλάδοι κοραλλίου. Ὅλα σχεδὸν τὰ ζωΰφια ἦσαν νεκρά, καὶ ὅσα δ' ἔζων ἀκόμη, ἦσαν τόσον ἀποναρκωμένα, ὥστε ὅλα ἐῤῥίφθησαν εἰς τὸ πῦρ, χωρὶς κανὲν ἐξ αὐτῶν νὰ δυνηθῇ νὰ διαφύγῃ.

ΣΗΜ. Ὁ κάλλιστος τῆς Ἑστίας φίλος κ. Θ. δὲ Χελδράϊχ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐζητήσαμεν πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευομένου φυτοῦ, ἀπέστειλεν ἡμῖν μακρὰν περιγραφὴν αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: «Passerages ὑπάρχουσι διάφορα εἴδη, ἀνήκοντα εἰς τὸ γένος Λεπίδιον (Lepidium). Τὸ κοινότατον ἐξ αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι (ἐν Φαλήρῳ καὶ ἀλλαχοῦ) εἶνε τὸ κοινῶς καλούμενον ἀγριοκάρδαμον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ «Λεπίδιον τὸ στενόφυλλον». Ὁ Leunis (Synops. II. σ. 678) ἀναφέρει ὅτι ἐν Δαλματίᾳ μεταχειρίζονται ἄλλο εἶδος Λεπιδίου, μὴ φυομένου ὅμως ἐν Ἑλλάδι, πρὸς καταστροφὴν τῶν ἐντόμων, ἰδίως τῶν ψύλλων.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 237 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 13 Ἰουλίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου, περιεχομένου ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ μακαρίτου Διονυσίου Σουρμελῆ. Σ. τ. Δ.

«Ἀγαθῇ Τύχῃ».

Κοινῇ γνώμῃ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ χωρίων αὐτῆς διωρίσθησαν εἰς τὰ ὑπουργήματα πολιτικὰ καὶ δικανικὰ οἱ ἑξῆς ἄνδρες δώδεκα. Ὁ Ἅγ. Ἀθηνῶν κ. Διονύσιος, ἔφορος τῆς θρησκείας, ὁ ἡγούμενος Βρανᾶ κ. Γαβριὴλ (Ἀναστασίου) ἔφορος τῆς οἰκονομίας, τῶν πολιτικῶν Σ. Πατούσας, τοῦ ταμείου Χ. Σ. Γκικάκης, τῶν πολεμικῶν Ἰω. Βλάχος, τῆς ἀστυνομίας Διονύσιος Πετράκης, τοῦ δικαίου Χ. Παναγῆς Ζαχαρίτζας, καὶ δημόσιος γραμματεὺς Ἰωάννης Σκουζές. Ἔφοροι δὲ τοῦ δικανικοῦ οἱ κ. Θωμᾶς Λογ. Χωματιανός, Νεόφυτος Πεντέλης (Ἡγούμενος), Χ. Γεωργαντᾶς Σκουζὲς καὶ Ἄγγελος Γέροντας, οἱ ὁποῖοι οὗτοι δυνάμει τῆς παρούσης ἐνυπογράφου ἀποδείξεως ἔχουσι νὰ ἐκτελῶσιν ἕκαστος εἰς τὸ μέρος του τὸ ὑπούργημα, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ διάταξις τῶν νόμων, εἰς ἓν ὁλόκληρον δωδεκάμηνον. Ὅθεν καὶ δίδοται τὸ παρὸν παρ' ἡμῶν τῶν πληρεξουσίων ὑπογραμμένον καὶ ἐσφραγισμένον τῇ σφραγῖδι τῆς Κοινότητος εἰς ἔνδειξιν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἰανουαρίου 1822.

***

Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Σουρμελῆ ἐσταχυολογήθησαν καὶ τὰ ἑπόμενα: Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1822 ἦλθον εἰς Ἀθήνας διά τινας ἡμέρας τὰ μέλη τοῦ Ἀρείου Πάγου, συγκείμενα ἐκ τοῦ πρώην Ταλ. Νεοφύτου Μεταξᾶ, Ἀνθίμου Γαζῆ, Κωνσταντίνου Σακελλίωνος, Δρόσου Μανσόλα, Γεωργίου Αἰνιᾶνος, Κωνσταντίνου Τασίκα καὶ Ἀδὰμ Δούκα (γραμματέως). — Ὁ Ἄρειος Πάγος ἦτον ἀρχή τις τῆς Ἑλλάδος (δευτέρα μετὰ τὴν λεγομένην *Ὑπερτάτην Διοίκησιν*) συσταθεὶς ὑπὸ τῆς συγκροτηθείσης ἐν Σαλῶνοις, κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1821, τοπικῆς Συνελεύσεως. — Μία τῶν διατάξεων τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦτο καὶ ἡ ἑπομένη περὶ Ἐφοριῶν.

«Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπικυρωθεῖσαν ὑπὸ τῆς ὑπερτάτης Ἐθνικῆς Βουλῆς, ὁ ὀργανισμὸς τῶν ἐφοριῶν γίνεται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον·

Α΄. Ἐκλέγονται διὰ ψήφων ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων πολιτῶν διὰ τὴν διοίκησιν ἑκάστης ἐπαρχίας δώδεκα ἄνδρες.

Β΄. Διαιροῦνται οὗτοι εἰς δύο τμήματα, πολιτικὸν καὶ δικανικόν. Καὶ τὸ μὲν πολιτικὸν καταγίνεται εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐπαρχίας, τὸ δὲ δικανικὸν θεωρεῖ τὰς κρίσεις.

Γ΄. Τὸ πολιτικὸν συγκροτεῖται ἀπὸ ὀκτὼ μέλη, καὶ ὀνομάζεται οὕτω· α΄-Ἔφορος τῆς Πολιτικῆς. β΄-Ἔφορος τῆς Οἰκονομίας· γ΄-Ἔφορος τοῦ Ταμείου· δ΄-τῆς Ἀστυνομίας ε΄-τῆς Λατρείας· ϛ΄-τῶν Πολεμικῶν· ζ΄-τῆς Δικαιοσύνης καὶ η΄-ἔχουσιν οὗτοι καὶ ἀρχιγραμματέα».

Οἱ Ἔφοροι «ἐξετέλουν ὅλας τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐβουλεύοντο περὶ πάσης ὑποθέσεως ὅλοι κοινῶς καθ' ἡμέραν, καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις ὑπεγράφοντο τὰ γράμματα ἀπὸ τὸν Ἔφορον, εἰς ὃν ἀνῆκεν ἑκάστη ὑπόθεσις».

Οἱ Ἔφοροι ἔδιδον τὸν ἑξῆς ὅρκον· «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παντοδυνάμου καὶ ἀληθεστάτου Θεοῦ, ἔμπροσθεν τῶν συμπατριωτῶν μας, ὑποσχόμεθα ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι διορισθέντες Ἔφοροι, ὅτι θέλομεν ὑπηρετήσῃ τὴν Πατρίδα μας καθ' ὃν τρόπον μᾶς ἐπρόβαλε μὲ ζῆλον καὶ πατριωτισμόν, καὶ νὰ δώσωμεν λογαριασμὸν τρεῖς φορὰς τὸν χρόνον. Καὶ ἂν κανένας φανῇ παραβάτης, νὰ ἔχῃ τὸν Θεὸν ἀντίμαχον, καὶ τὴν πατρίδα πολέμιον».

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνωτέρω διατάξεως τοῦ Ἀρείου Πάγου συνελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι εἰς συνέλευσιν ἐξελέξαντο τοὺς Ἐφόρους τῶν Ἀθηνῶν ἐκδόσαντες συνάμα τὸ ἐν ἀρχῇ παρατεθὲν ἔγγραφον.

Τὸ καλλιτεχνικώτατον τῶν ὡρολογίων κατεσκεύασεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὁ Φῆλιξ Μάϊερ, ὅλην μοχθήσας δεκαετηρίδα καὶ καταναλώσας περὶ τὰς 170,000 φράγκων.

Digitized by Google

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 422.

Γ'

Ὁ Ὤστης.

Εἰς τὴν ὑγείαν ἐπιβλαβὲς δὲν εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τῶν μεταλλευτῶν· καὶ πλὴν τινων ἀσθενειῶν προξενουμένων ἐκ τῆς στερήσεως ἀέρος καὶ φωτὸς, ἥτις μέχρι τέλους πτωχύνει τὸ αἷμα, ὁ μεταλλευτὴς εἶναι ἐπίσης ὑγιὴς ὡς καὶ πᾶς κάτοικος τόπου μὴ νοσηροῦ, καὶ ἔχει μάλιστα καὶ τὸ πλεονέκτημα ὅτι προφυλάττεται κατὰ τῆς ἀκρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας, κατὰ βροχῆς, ψύχους καὶ ὑπερβαλλούσης θερμότητος.

Δι' αὐτὸν ὁ μέγας κίνδυνος εἰσὶν αἱ καταχώσεις, αἱ ἐκρήξεις καὶ αἱ πλημμύραι, καὶ πλὴν τούτων, δυστυχήματα προερχόμενα ἐκ τῆς ἐργασίας, ἐκ τῆς ἀπρονοησίας ἢ τῆς ἀδεξιότητός του.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας ἣν εἶχον ὁρίσει διὰ τὴν ἀναχώρησίν μου, ὁ Ἀλέξης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἔχων ἱκανῶς βεβλαμμένην τὴν χεῖρα, διότι ἐξ ἀπροσεξίας εἶχεν ἀφήσει νὰ πλακωθῇ ὑπὸ μεγάλου ὄγκου ἄνθρακος. Εἷς δάκτυλος ἦτον εἰς κακὴν κατάστασιν καὶ αἱ σάρκες ὅλης τῆς χειρὸς εἶχον καταθλασθῇ.

Ὁ ἰατρὸς τῆς εταιρίας ἦλθε καὶ τὸν ἐπεσκέφθη· σπουδαῖον δὲν ἦτον τὸ πρᾶγμα, θὰ ἰατρεύετο ἡ χεὶρ, καὶ ὁ δάκτυλος ὁμοίως, ἀλλ' ἐχρειάζετο ἀνάπαυσις.

Ὁ θεῖος Γασπὰρ ἐκ χαρακτῆρος ἐλάμβανε τὰ τοῦ βίου ὡς ἤρχοντο, ἄνευ λύπης καὶ ἄνευ ὀργῆς· ἓν δὲ καὶ μόνον τὸν ἀπέσπα τῆς ἠρεμίας ταύτης καὶ τῆς ἀγαθῆς διαθέσεως, ὅ,τι ἐκώλυε τὴν ἐργασίαν του.

Ὅταν ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἀλέξης ἦτον καταδεδικασμένος εἰς ἀργίαν πολλῶν ἡμερῶν, ἤρχισε τὰς φωνάς. Τίς θὰ κυλίῃ τὴν χειράμαξάν του εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῆς ἀναπαύσεως; Δὲν εἶχε κάνένα ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Ἀλέξην. Ἂν ἦτον ὁ λόγος νὰ δώσῃ εντελῶς τὴν θέσιν του εἰς ἄλλον τινὰ, θὰ εὕρισκεν· ἀλλὰ δι' ὀλίγας μόνον ἡμέρας ἦτον κατὰ τὸ παρὸν ἀδύνατον. Ἔλειπον ἄνθρωποι, παιδία τοὐλάχιστον.

Ἐπῆγεν ὅμως νὰ ζητήσῃ ἕνα μεταγωγέα, ἀλλ' ἐπέστρεψε χωρὶς νὰ εὕρῃ.

Τότε ἤρχισε τὰς ἀδημονίας του. Ἦτον τῷ ὄντι εἰς ἀπελπισίαν, διότι ἠναγκάζετο καὶ ὁ ἴδιος νὰ μείνῃ ἀργὸς, καὶ ὅμως τὸ βαλάντιόν του δὲν τῷ ἐπέτρεπεν, ἐννοεῖται, τὴν ἀργίαν.

Βλέπων τοῦτο, καὶ ἐννοῶν τοὺς λόγους τῆς θλίψεώς του, αἰσθανόμενος δ' ἀφ' ἑτέρου ὅτι χρέος σχεδὸν εἶχον νὰ πληρώσω τὸ κατὰ δύναμιν τὴν φιλοξενίαν ἥτις μᾶς εἶχε δοθῆ, τὸν ἠρώτησα ἂν τὸ ἔργον τοῦ ὤστου ἦτον δύσκολον.

— Τίποτε αὐτοῦ εὐκολώτερον. Δὲν ἔχει παρὰ νὰ σπρώχνῃ ἓν ἁμάξιον κινούμενον εἰς σιδηρᾶς τροχιάς.

— Καὶ εἶναι βαρὺ αὐτὸ τὸ ἁμάξιον;

— Ὄχι πολὺ βαρὺ, ἀφ' οὗ ὁ Ἀλέξης τὸ ἔσπρωχνε.

— Ἀληθὲς εἶναι. Ἂν λοιπὸν ὁ Ἀλέξης τὸ ἔσπρωχνε, τότε ἠμπορῶ νὰ τὸ σπρώχνω κ' ἐγώ.

— Σὺ, παιδίον;

Καὶ ἐξεκαρδίσθη γελῶν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον σοβαρὸς πάλιν γινόμενος,

— Ἐννοεῖται, εἶπεν, ὅτι ἠμπορεῖς, ἐὰν θέλῃς.

— Θέλω, ἀφ' οὗ ἠμπορεῖ νὰ σᾶς εἶναι χρήσιμον.

— Εἶσαι καλὸν παιδίον, καὶ θὰ γίνῃ. Αὔριον θὰ καταβῇς εἰς τὴν ὑπόνομον μετ' ἐμοῦ. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι μοὶ γίνεται χρήσιμος, ἀλλ' ἴσως ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ εἰς σὲ ὠφέλιμον. Ἂν σ' ἀρέσῃ τὸ ἐπάγγελμα, θὰ εἶναι καλήτερον παρὰ νὰ περιφέρεσαι εἰς τοὺς δρόμους. Ἐκεῖ κάτω λύκους δὲν ἔχεις νὰ φοβῆσαι.

Ἀλλὰ τί θὰ ἐγίνετο ὁ Ματτίας ἐν ὅσῳ ἐγὼ θὰ ἤμην εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον; Δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ τὸν ἀφήσω εἰς βάρος τοῦ θείου Γασπάρ.

Τὸν ἠρώτησα ἑπομένως ἂν δὲν ἤθελε νὰ ὑπάγῃ μόνος, συνοδίᾳ τοῦ Κάπη, νὰ δώσῃ παραστάσεις εἰς τὰ πέριξ, καὶ ἐδέχθη ἀμέσως.

— Πολὺ θὰ εὐχαριστηθῶ νὰ σοὶ κερδήσω μόνος χρήματα διὰ τὴν ἀγελάδα, εἶπε γελῶν.

Ὁ Ματτίας, ἀπὸ τριῶν μηνῶν, ἐξ ὅτου ἤμεθα ὁμοῦ, καὶ διῆγεν εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα, δὲν ὡμοίαζε πλέον τὸ καχεκτικὸν καὶ μελαγχολικὸν παιδίον, ὃ εἶχον ἰδεῖ ἐρειδόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Μεδάρδου, ἀποθνῆσκον τῆς πείνης, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ὡμοίαζε τὸ ἐξάμβλωμα, ὃ εἶχον ἰδεῖ κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἀνώγαιον τοῦ Γαροφόλη, ἐπιμελούμενον τὴν βράσιν τοῦ λέβητος, καὶ λαμβάνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν ἀλγοῦσάν του κεφαλὴν εἰς τὰς δύω του χεῖρας.

Τώρα δὲν εἶχε κεφαλόπονον ὁ Ματτίας· δὲν ἦτον πλέον μελαγχολικὸς, οὔτε κἂν καχεκτικὸς ἦτον πλέον. Τὸ ἀνώγαιον τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης τὸν εἶχε καταστήσει κατηφῆ· ὁ δ' ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ τῷ ἀπέδωκαν τὴν ὑγείαν, καὶ μετ' αὐτῆς καὶ τὴν εὐθυμίαν.

Ἐφ' ὅλης τῆς ὁδοιπορίας ἦτον ὅλος γέλως καὶ ζωηρότης, ἐξελάμβανε τὰ πάντα ὑπὸ τὴν καλὴν των ἔποψιν, τὰ πάντα τὸν διεσκέδαζον, ἦτον εὐτυχὴς διὰ τὸ ἐλάχιστον, ἔστρεφε πρὸς τὸ καλὸν ὅ,τι ἦτον κακόν. Τί θὰ ἐγινόμην χωρὶς ἐκείνου; Ποσάκις δὲν θὰ κατεβαλλόμην ὑπὸ τοῦ καμάτου καὶ τῆς ἀθυμίας!

Ἡ διαφορὰ αὕτη μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν προήρχετο ἀναμφιβόλως ἐκ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς φύσεως ἡμῶν, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ γένους μας.

Ἦτον Ἰταλὸς, καὶ εἶχε τὴν ἀκηδείαν, τὸ ἀξιαγάπητον, τὴν εὐκαμψίαν πρὸς τὰς δυσχερείας

χωρὶς νὰ ὀργίζηται καὶ νὰ ἐξανίσταται, ἰδιότητας ἃς δὲν ἔχουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου μου, ὄντες μᾶλλον διατεθειμένοι εἰς πάλην καὶ εἰς ἀντίστασιν.

— Καὶ ποῖος ἄρα εἶναι ὁ τόπος σου; θὰ εἴπητε· ἔχεις λοιπὸν τόπον καὶ σύ;

Περὶ τούτου κατωτέρω· πρὸς τὸ παρὸν ἠθέλησα μόνον νὰ εἴπω ὅτι ὁ Ματτίας καὶ ἐγὼ δὲν ὡμοιάζομεν, δι' ὃ καὶ τόσον ἐσυμφωνοῦμεν, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸν ἐβίαζον νὰ ἐργάζηται διὰ νὰ μάθη τὰ σημεῖα τῆς μουσικῆς, καὶ νὰ μάθη νὰ ἀναγινώσκη. Τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς πάντοτε εὐκόλως προὐχώρει, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ τῆς ἀναγνώσεως· καὶ δυσαρέσκειαι ἠμπόρουν ἄριστα νὰ διεγερθῶσι μεταξὺ ἡμῶν, διότι δὲν εἶχον οὔτε τὴν ὑπομονὴν οὔτε τὴν συγκατάβασιν τῶν κεκτημένων τὴν ἕξιν τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος. Αἱ δυσαρέσκειαι ὅμως αὗται δὲν ἐπῆλθον ποτέ, καὶ ὅταν ἀκόμη ἤμην ἄδικος, ὅπερ ἐνίοτε συνέβαινε, ὁ Ματτίας δὲν ὠργίζετο.

Ἐσυμφωνήσαμεν λοιπόν, ὅταν ἐγὼ τὴν ἐπαύριον θὰ κατέβαινον εἰς τὴν ὑπόνομον, ὁ Ματτίας νὰ ὑπάγῃ νὰ δώσῃ παραστάσεις μουσικὰς καὶ δραματικάς, ὥστε ν' αὐξήσῃ τὴν περιουσίαν μας· ὁ δὲ Κάπης, εἰς ὃν ἐξήγησα τὴν σύμβασιν ταύτην, ἐφάνη ὅτι τὴν ἐνόησε.

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωῒ μοὶ ἔδωκαν τὰ ἐνδύματα τῆς ἐργασίας τοῦ Ἀλέξη.

Ἀφ' οὗ δὲ καὶ πάλιν ἐσύστησα εἰς τὸν Ματτίαν καὶ εἰς τὸν Κάπην φρόνησιν εἰς τὴν ἐκδρομήν των, παρηκολούθησα τὸν θεῖον Γασπάρ.

— Προσοχή, μοὶ εἶπε, δίδων μοι τὸν λύχνον μου· περιπάτει ἐπὶ τῶν βημάτων μου, καὶ ὅταν καταβαίνῃς τὰς κλίμακας, ποτὲ μὴ ἀφίνῃς μίαν βαθμίδα χωρὶς νὰ εἶσαι ἐντελῶς ἀσφαλὴς εἰς τὴν ἄλλην.

Οὕτως εἰσεχωρήσαμεν εἰς τὴν σύριγγα· ἐπήγαινεν ἐμπρός, καὶ ἐγὼ ἀμέσως κατόπιν του.

— Ἂν γλυστρήσῃς εἰς τὰς καταβάθρας, μὴ ἀφήνεσαι, ἐξηκολούθησε· κρατοῦ, διότι τὸ ἔδαφος εἶναι εἰς βάθος καὶ εἶναι σκληρόν.

Δὲν μ' ἐχρειάζοντο δὲ ὅλαι αὐτ' αἱ παραγγελίαι διὰ νὰ εἶμαι συγκεκινημένος· ἄνευ τινὸς ταραχῆς δὲν ἀφήνει τις τὸ φῶς διὰ νὰ εἰσχωρήσ' εἰς τὸ σκότος, οὔτε τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς διὰ τὰ βάθη αὐτῆς. Αὐτομάτως ἐστράφην πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀλλ' ἤδη εἴχομεν προχωρήσει ἱκανῶς εἰς τὴν σύριγγα, καὶ ἡ ἡμέρα εἰς τὸ πέρας τοῦ μακροῦ καὶ μέλανος τούτου σωλῆνος ἦτον λευκὴ μόνον σφαῖρα ὡς ἡ σελήνη ἐπὶ οὐρανοῦ σκοτεινοῦ καὶ ἀναστέρου. Ἠσθάνθην δ' ἐντροπὴν διὰ τὸ μηχανικὸν τοῦτο κίνημα, μὴ διαρκέσαν ὑπὲρ ἀστραπήν, καὶ ἐπανέλαβον τὸν πρῶτον βηματισμόν μου ὄπισθεν τοῦ ὁδηγοῦ μου.

— Ἡ καταβάθρα, μοὶ εἶπε μετ' ὀλίγον.

Ἤμεθα δὲ τότε ἐμπρὸς μελαίνης ὀπῆς, καὶ εἰς τὸ βάθος αὐτῆς, ὃ οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν ἠμπόρουν νὰ καταμετρήσουν, ἔβλεπον κινούμενα φῶτα, μεγάλα ὑπὸ τὴν εἴσοδον, μικρότερα δέ, καὶ μόλις ὡς στιλπνὰ σημεῖα φαινόμενα καθ' ὅσον ἐμακρύνοντο. Ἦσαν δ' αὐτὰ οἱ λύχνοι τῶν ἐργατῶν οἵτινες, ὡς ἡμεῖς, εἶχον εἰσέλθει εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον. Αἱ συνομιλίαι των ὡς ὑπόκωφος ψίθυρος ἀντήχουν μέχρις ἡμῶν, φερόμεναι ἐπὶ χλιαροῦ ἀέρος ὅστις μᾶς ἐφύσα κατὰ πρόσωπον. Εἶχε δὲ ὁ ἀὴρ οὗτος ὀσμήν, ἣν ὠσφραινόμην τότε κατὰ πρῶτον, ὡς μίγματος αἰθέρος καὶ μύρου.

Μετὰ δὲ τὴν καταβάθραν αἱ κλίμακες, καὶ μετὰ τὰς κλίμακας ἄλλη καταβάθρα.

— Ἰδού, εἴμεθα εἰς τὸ πρῶτον ἐπίπεδον.

Τότε ἤμεθα ἐντὸς σύριγγος θολωτῆς, ἐχούσης ὀρθίους καὶ κτιστοὺς τοὺς πλαγίους τοίχους. Ὁ θόλος ὑψοῦτο ὀλίγον ὑπὲρ ἀνάστημα ἀνδρός. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ μέρη ὅπου ἔπρεπε νὰ σκύπτῃ ὁ διερχόμενος, εἴτε διότι ἐχαμήλωσεν ὁ θόλος ἐνδούς, εἴτε διότι ὑψώθη τὸ ἔδαφος.

— Εἶναι ἡ πίεσις τοῦ ἐδάφους, μοὶ εἶπε. Τὸ βουνὸν διεσκάφη πανταχοῦ· ἑπομένως ὑπάρχουν κενά, τὰ χώματα θέλουν νὰ καταβοῦν, καὶ ὅταν ὠθῶσι πολύ, καταστρέφουσι τὰς σύριγγας.

Εἰς τὸ ἔδαφος ὑπῆρχον οἶμοι σιδηροδρόμου, καὶ παρὰ τὴν μίαν πλευρὰν τῆς σύριγγος ἔρρεε ῥυάκιον.

— Τὸ ῥυάκιον τοῦτο ἑνοῦται μετ' ἄλλων, δεχομένων ὡς αὐτὸ τὰ ὕδατά των ἐκ τῶν διασταλάξεων. Αὐτὰ δὲ δίδουν χίλια ἢ χίλια διακόσια μέτρα ὕδατος καθ' ἑκάστην, ἃ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξαντλῇ ἡ μηχανὴ καὶ νὰ τὰ ῥίπτῃ εἰς τὴν Διβόννην· ἂν δὲ ἔπαυεν ἡ μηχανὴ νὰ ἐργάζηται, ἡ ὑπόνομος θὰ κατεπλημμυρεῖτο. Ἐδῶ, ὅπου ἱστάμεθα, εἴμεθα ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν Διβόννην.

Εἰς τὴν εἴδησιν ταύτην μοὶ ἐξέφυγεν ἀκούσιον κίνημα. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀνεκάγχασε.

— Εἰς πεντήκοντα μέτρα βάθους· δὲν εἶναι φόβος μὴ σοὶ πέσῃ εἰς τὴν κεφαλήν.

— Ἀλλ' ἂν κάμῃ μίαν τρύπαν;

— Μάλιστα, τρύπαν! Αἱ σύριγγες διέρχονται κατὰ παντοίας διευθύνσεις ὑπὸ τὸν ποταμόν. Ὑπάρχουσιν ὑπόνομοι ὅπου αἱ πλημμύραι εἰσὶν ἐπικίνδυνοι· ὄχι ὅμως ἐδῶ. Ἀρκεταὶ εἶναι αἱ ἀτμίδες καὶ αἱ καταχώσεις καὶ αἱ ἐκρήξεις.

Ὅταν δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐργασίας ἡμῶν, μοὶ ἔδειξεν ὁ θεῖος Γασπὰρ τί εἶχον νὰ πράξω, καὶ ὅταν τὸ ἁμάξιον ἡμῶν ἐφορτώθη ἄνθρακας, τὸ ἔσπρωξε μετ' ἐμοῦ διὰ νὰ μοὶ δείξῃ πῶς νὰ τὸ φέρω ἕως εἰς τὸ φρέαρ, καὶ πῶς, εἰς τὰς θέσεις τῆς ἀποφυγῆς, ν' ἀποφεύγω τὰς συγκρούσεις μετ' ἄλλων μεταλλευτῶν, ἐρχομένων κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν.

Εἶχε δίκαιον ὅταν ἔλεγεν ὅτι δὲν ἦτο δύσκολον τὸ ἐπάγγελμα, καὶ μετά τινας ὥρας, ἂν πολὺ ἐπιτήδειος δὲν ἔγινα, ἐπήρκουν ὅμως εἰς αὐτό. Μοὶ ἔλειπεν ἡ ἐπιδεξιότης καὶ ἡ ἕξις, ἀναπόφευκτος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν εἰς πᾶσαν τέχνην, καὶ ἠναγκαζόμην ν' ἀντικαθιστῶ αὐτὰς ὅπως δήπο-

Digitized by Google

τε διὰ περισσοτέρων κόπων, ὅπερ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα ὀλιγωτέραν χρήσιμον ἐργασίαν καὶ περισσότερον κάματον.

Εὐτυχῶς εἰς τὸν κάματον ἤμην συνειθισμένος διὰ τοῦ βίου ὃν ἔζων πρὸ πολλῶν ἐτῶν, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς ἐσχάτης τριμήνου ὁδοιπορίας μου. Δὲν παρεπονέθην ἑπομένως, καὶ ὁ θεῖος Γασπὰρ ἐκήρυξεν ὅτι ἤμην καλὸν παιδίον, καὶ θὰ ἐγινόμην μὲ τὸν καιρὸν ἄξιος μεταλλευτής.

Ἀλλ' ἂν μεγάλην εἶχον ἐπιθυμίαν νὰ καταβῶ εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, καμμίαν δὲν εἶχον νὰ μείνω ἐκεῖ. Εἶχον περιέργειαν, ὄχι ὅμως καὶ κλίσιν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐργασίαν.

Ὁ θέλων νὰ ζήσῃ τὸν ὑπόγειον ἐκεῖνον βίον πρέπει νὰ ἔχῃ ἰδιότητας, αἵτινες μοὶ ἔλειπον, ν' ἀγαπᾷ τὴν σιωπήν, τὴν κατ' ἰδίαν σκέψιν· πρέπει νὰ μένῃ ὥρας, ἡμέρας πολλὰς τὸ πνεῦμά του εἰς ἑαυτὸν ἀναδιπλῶν, χωρὶς λέξιν ν' ἀνταλλάσσῃ, χωρὶς τῆς ἐλαχίστης διασκεδάσεως. Ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο ἤμην πολὺ κακῶς προπαρεσκευασμένος μετὰ τὸν φερέοικον βίον μου, καθ' ὃν οὐδὲν ἔπραττον ἢ νὰ τραγῳδῶ καὶ νὰ περιπατῶ. Θλιβερὰς καὶ μελαγχολικὰς εὕρισκον τὰς ὥρας καθ' ἃς ἔσπρωχνον τὸ ἁμάξιόν μου εἰς τὰς σκοτεινὰς διόδους, φωτιζόμενος ὑπὸ μόνου τοῦ λύχνου μου, μόνον ἦχον ἀκούων τὸν μεμακρυσμένον κρότον τῶν τροχῶν εἰς τὰς σιδηρᾶς τροχιᾶς των, καὶ τῶν σταγόνων αἵτινες ἔπιπτον εἰς τοὺς ῥύακας, καὶ ἐνίοτε τινὰς ἐκρήξεις ὑπονόμων, αἵτινες ἀντηχοῦσαι ἐν μέσῳ τῆς νεκρικῆς ἐκείνης σιωπῆς, τὴν καθίστων ἔτι βαρυτέραν καὶ πενθιμωτέραν.

Ἐπειδὴ λίαν ἐπίπονος εἶναι ἡ κατάβασις εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον καὶ ἡ ἀνάβασις, ὁ ἅπαξ καταβὰς μένει ἐκεῖ δι' ὅλων τῶν δώδεκα ὡρῶν τῆς ἡμέρας, καὶ δὲν ἐπιστρέφει νὰ φάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Τρώγουν δὲ ὅλοι εἰς κοινὸν ἑστιατόριον, εἰς ξύλινα ἰκριώματα.

Παρὰ τὸ ἰκρίωμα τοῦ θείου Γασπὰρ εἶχον γείτονα ἕνα ὤστην. Δὲν ἦτον δὲ αὐτὸς παιδίον, ὡς ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι ὁμότεχνοί μου, ἀλλὰ γερόντιον πολιόν. Ὅταν δὲ λέγω πολιόν, ἐννοῶ ὅτι κόμη καὶ γένειόν του ἦσαν λευκὰ τὴν κυριακήν, ἡμέραν τῆς λούσεως· ἔπειτα δὲ τὴν δευτέραν ἐγίνοντο τεφρόχροα, καὶ μέχρι τοῦ σαββάτου ἐγίνοντο κατάμελανα. Ἦτον περίπου ἑξηκοντούτης. Ἐπὶ νεότητός του ἦτον ξυλουργός, ἔργον ἔχων νὰ θέτῃ καὶ διατηρῇ τὰ ξύλα τὰ στερεοῦντα τὰς σύριγγας. Ἀλλ' ἐπὶ συγχώσεώς τινος εἶχεν ἀπολέσει τρεῖς δακτύλους, καὶ οὕτως ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἡ ἑταιρία, ὑφ' ἣν ὑπηρέτει, τῷ εἶχε δώσει μικρὰν σύνταξιν, διότι ὑπέστη τὴν συμφορὰν ἐκείνην σώζων τρεῖς συντρόφους του. Ἐπί τινα ἔτη εἶχε ζήσει ἐκ τῆς συντάξεως ταύτης. Ἔπειτα ὅμως ἡ ἑταιρία ἐχρεωκόπησε, καὶ οὕτω καὶ αὐτὸς ἔμεινεν ἄνευ πόρων, ἄνευ ἐπαγγέλματος, καὶ ἐμισθώθη εἰς τὴν Τρυέραν, καὶ ἔγινεν ὤστης. Τὸν ἐπωνόμαζον *δάσκαλον*, διότι ἤξευρε πολλά, ὅσα δὲν ἦσαν γνωστὰ οὔτε εἰς τοὺς σκαπανεῖς, οὔτε κἂν εἰς τοὺς ἀρχιμεταλλευτάς, καὶ διότι προθύμως ὡμίλει, ἐγκαυχώμενος εἰς τὴν ἐπιστήμην του.

Εἰς τὰς ὥρας τοῦ γεύματος ἐγνωρίσθημεν, καὶ ταχέως ἔγινε φίλος μου. Ἐγὼ ἤμην ἄπληστος ἐρωτήσεως, καὶ ἐκεῖνος ὁμιλητικώτατος· διὰ τοῦτο κατηντήσαμεν ἀχώριστοι. Εἰς τὴν ὑπόνομον, ὅπου συνήθως ὀλίγη γίνεται συνδιάλεξις, μᾶς ὠνόμασαν φλυάρους.

Ἐκ τῶν διηγήσεων τοῦ Ἀλέξη δὲν εἶχον μάθει ὅσα ἤθελον, καὶ αἱ ἀπαντήσεις τοῦ θείου Γασπὰρ οὔτε αὐταὶ πολὺ δὲν μὲ ἱκανοποίουν, διότι ὅτε τὸν ἠρώτων·

— Τί εἶναι οἱ γαιάνθρακες;

Μοὶ ἀπεκρίνετο πάντοτε·

— Ἄνθρακες εὑρισκόμενοι εἰς τὴν γῆν.

Αἱ ἀποκρίσεις αὗται τοῦ θείου Γασπὰρ περὶ γαιανθράκων, καὶ ἄλλαι ὅμοιαι, δὲν μοὶ ἐπήρκουν, διότι ὁ Βιτάλης μ' εἶχε διδάξει νὰ μὴ εὐχαριστῶμαι τόσον εὐκόλως. Ὅταν ἀπηύθυνα τὴν ἰδίαν ἐρώτησιν εἰς τὸν *δάσκαλον*, μοὶ ἀπεκρίθη πολὺ διαφόρως.

— Οἱ γαιάνθρακες, μοὶ εἶπε, τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ἄνθρακες ξύλων· ἀντὶ ὅμως νὰ καίωμεν εἰς τὰ καμίνια τῶν οἰκιῶν ἡμῶν δένδρα μεταβληθέντα εἰς ἄνθρακας ὑπ' ἀνθρώπων, ὡς εἶσαι σὺ καὶ ἐγώ, ῥίπτομεν εἰς αὐτὰ δένδρα παναρχαίων δασῶν, ἀπανθρακωθέντα ὑπὸ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, δηλαδὴ ὑπὸ πυρκαϊῶν, ἡφαιστείων, σεισμῶν.

Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἐκύτταζον μετ' ἐκπλήξεως,

— Δὲν ἔχομεν, προσέθηκε, καιρὸν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τούτων σήμερον· πρέπει νὰ κυλίωμεν τ' ἁμάξιά μας. Αὔριον ὅμως εἶναι κυριακή· ἐλθὲ νὰ μὲ ἰδῇς, καὶ θὰ σοὶ τὰ ἐξηγήσω εἰς τὴν οἰκίαν μου. Ἐκεῖ ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν συνάγω τεμάχια γαιανθράκων καὶ λιθανθράκων, καὶ δι' αὐτῶν θὰ ἐννοήσουν οἱ ὀφθαλμοί σου ὅ,τι ἀκούεις διὰ τῶν αὐτίων σου. Γελοῦν καὶ μὲ ὀνομάζουν δάσκαλον· ἀλλὰ θὰ ἰδῇς ὅτι καὶ ὁ δάσκαλος κάτι χρησιμεύει. Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ὅλη εἰς τὰς χεῖράς του, εἶναι καὶ εἰς τὴν κεφαλήν του. Καθὼς σύ, ὅταν ἤμην εἰς τὴν ἡλικίαν σου, ἤμην περίεργος. Ἔζων ἐντὸς τῆς ὑπονόμου, καὶ ἠθέλησα νὰ γνωρίσω ὅ,τι ἔβλεπον καθ' ἑκάστην. Ἐμάνθανον παρὰ τῶν μηχανικῶν, ὅταν ἤθελον νὰ μ' ἀποκρίνωνται, καὶ ἐμάνθανον ἀναγινώσκων. Μετὰ τὴν συμφοράν μου εἶχον καιρόν, καὶ τὸν μετεχειριζόμην εἰς τὸ νὰ διδάσκωμαι. Ὅστις ἔχει ὀμμάτια, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ὀμμάτια θέτει τὰ ὀμματοϋάλια τῶν βιβλίων, πολλὰ πράγματα βλέπει ὡς τέλους. Τώρα πολὺν καιρὸν δὲν ἔχω ν' ἀναγινώσκω, οὔτε πολλὰ χρήματα διὰ ν' ἀγοράζω βιβλία· ἔχω ὅμως ὀφθαλμούς, καὶ τοὺς ἔχω ἀνοικτούς. Ἐλθὲ αὔριον. Εὐχαρίστως θὰ σοὶ διδάξω

πῶς νὰ κυττάζῃς τριγύρω σου. Ποτὲ δὲν ἠξεύρομεν τί ἠμπορεῖ νὰ φυτρώσῃ ἀπὸ ἕνα λόγον ὅστις πίπτει εἰς τὸ αὐτίον. Εἶχον ὁδηγήσει ποτὲ εἰς τὰς ὑπονόμους τῆς Βεσσήγης ἕνα περίφημον σοφὸν καλούμενον Βρονιάρτον, καὶ τὸν ἤκουσα ὁμιλοῦντα ἐπὶ τῶν ἐρευνῶν του. Οὕτω μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ μάθω, καὶ σήμερον ἠξεύρω περισσότερα τῶν συντρόφων μας. Λοιπὸν αὔριον.

Τὴν ἐπαύριον εἶπον εἰς τὸν θεῖον Γασπὰρ ὅτι ὑπάγω νὰ ἰδῶ τὸν *δάσκαλον*.

— Ἄ, ἄ! εἶπε γελῶν· ηὗρε πρὸς ποῖον νὰ ὁμιλῇ. Ὕπαγε, φίλτατε, ἀφ' οὗ ἔχεις ὄρεξιν. Ἀφ' ὅσα θ' ἀκούσῃς ἠμπορεῖς νὰ πιστεύσῃς ὅ,τι θέλεις. Ἂν ὅμως μάθῃς τίποτε ἀπ' αὐτὸν, μὴ γίνεσαι ὑπερήφανος διὰ τοῦτο. Ἂν δὲν ἦτον ὑπερήφανος, ὁ δάσκαλος θὰ ἦτον καλὸς ἄνθρωπος.

Ὁ δάσκαλος δὲν κατῴκει, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν μεταλλευτῶν, ἐντὸς τῆς πόλεως, ἀλλ' εἰς μακρὰν ἀπόστασιν, εἰς μέρος πτωχὸν καὶ ἄχαρι, καλούμενον *Ἐσπετάγας*, καὶ ἔχον πέριξ πολλὰ φυσικὰ ὀρύγματα εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ ὄρους. Κατῴκει δ' ἐκεῖ εἰς τὴν οἰκίαν γραίας τινὸς, χήρας ἐργάτου φονευθέντος εἰς κατάπτωσιν τοῦ ἐδάφους, ἥτις τῷ ὑπενοικίαζεν εἶδος ὑπογείου, ὅπου εἶχε στήσει τὴν κλίνην του εἰς τὸ ξηρότερον μέρος, οὐχὶ ὅμως καὶ λίαν ξηρὸν, διότι εἰς τοὺς ξυλίνους πόδας τῆς κλίνης ἐφύοντο μύκητες. Ἀλλὰ διὰ μεταλλευτὴν, συνειθίσαντα νὰ ἔχῃ δι' ὅλου τοῦ βίου του τοὺς πόδας εἰς τὴν ὑγρασίαν, καὶ νὰ δέχεται διὰ πάσης τῆς ἡμέρας εἰς τὸ σῶμά του τὸ ἄνωθεν σταλάζον ὕδωρ, τὸ τοιοῦτον ἦτον ἀσήμαντον. Τὸ σπουδαῖον δι' αὐτὸν, δι' ὃ ἐνοικίασε τὴν κατοικίαν ταύτην, ἦτον νὰ εὑρίσκεται πλησίον τῶν σπηλαίων τοῦ ὄρους, ὅπου ἐπεδίδετο εἰς ἐρεύνας, καὶ πρὸ πάντων νὰ ἠμπορῇ νὰ διαθέτῃ κατὰ θέλησιν τὴν συλλογήν του τῶν τεμαχίων γαιανθράκων, λίθων φερόντων ἴχνη ἀπολιθώσεων, καὶ ἄλλων ὀρυκτῶν.

Ἦλθε πρὸς ἐμὲ ὅτε μὲ εἶδε προσερχόμενον, καὶ μετὰ φωνῆς χαρμοσύνου,

— Παρήγγειλα, εἶπε, διὰ σὲ καστανοφαγίαν, διότι ἂν οἱ νέοι ἔχουν αὐτία καὶ ὄμματα, ἔχουν καὶ στόμαχον, καὶ ὅστις θέλει νὰ εἶναι φίλος των, πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ εὐχαριστῇ ὅλα ταῦτα ὁμοῦ.

Συνίσταται δ' ἡ καστανοφαγία ἐκ καστάνων ψητῶν, βρεχομένων δι' οἴνου λευκοῦ, καὶ εἶναι λίαν ἐν χρήσει εἰς τὰς Κεβέννας.

— Μετὰ τὴν καστανοφαγίαν, ἐξηκολούθησεν ὁ *δάσκαλος*, θὰ ὁμιλήσωμεν, καὶ ἐν ᾧ ὁμιλοῦμεν θὰ σοὶ δείξω τὴν συλλογήν μου.

Τὰς λέξεις ταύτας *τὴν συλλογήν μου* τὰς εἶπε κατὰ τόνον δικαιολογοῦντα ὅ,τι τῷ προσῆπτον οἱ σύντροφοί του, καὶ ποτὲ διευθυντὴς μουσείου δὲν ἐπρόφερεν αὐτὰς βεβαίως μετὰ μείζονος ὑπερηφανείας. Ἐφαίνετο δὲ πολὺ πλουσία ἡ συλλογὴ αὕτη, καθ' ὅσον ἐγὼ κἂν ἐδυνάμην νὰ κρίνω, καὶ κατεῖχε πᾶσαν τὴν κατοικίαν. Τὰ μὲν μικρὰ τεμάχια ἦσαν ἐπὶ τραπεζῶν καὶ σανίδων ἐκτεθειμένα, τὰ δὲ μεγάλα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη συνῆγεν ὅ,τι εὕρισκε περίεργον εἰς τὰς ἐργασίας του. Εἶναι δὲ τὰ μεταλλεῖα τῶν κοιλάδων τῆς Κέρας καὶ τῆς Διβόννης πλούσια εἰς ὀρυκτὰ περιέχοντα ἀπολιθώσεις, καὶ εἶχε συνάξει πολλὰ δι' ἃ εὐδαίμονες θὰ ἦσαν πολλοὶ γεωλόγοι καὶ φυσιοδίφαι.

Ἦτον δὲ οὐχ ἧττον ἀνυπόμονος ἐκεῖνος νὰ ὁμιλήσῃ, ἀφ' ὅ,τι ἤμην ἐγὼ νὰ τὸν ἀκούσω· δι' ὃ τὰ κάστανα ταχέως κατεβροχθίσθησαν.

— Ἀφ' οὗ, μοὶ εἶπεν, ἠθέλησας νὰ μάθῃς τί ἐστὶ γαιάνθραξ, ἄκουσον, θὰ σοὶ τὸ ἐξηγήσω περίπου καὶ βραχέως, διὰ νὰ ἠμπορέσῃς νὰ ἰδῇς τὴν συλλογήν μου, ἥτις θὰ σοὶ τὸ ἐξηγήσῃ καλήτερον, διότι, ὅσον καὶ ἂν μὲ ὀνομάζουν δάσκαλον, σοφὸς δὲν εἶμαι· κάθε ἄλλο. Ἡ γῆ ὅπου κατοικοῦμεν δὲν ἦτον πάντοτε ὅπως εἶναι σήμερον. Διῆλθε διὰ διαφόρων καταστάσεων καὶ μεταβολῶν, ἃς ἐπέφερον μεγάλαι ἀναστατώσεις τῆς σφαίρας. Ὑπῆρχε καιρὸς ὅτε ἡ χώρα αὕτη ἐκαλύπτετο ὑπὸ φυτῶν φυομένων σήμερον μόνον εἰς τὰς θερμὰς χώρας. Τοιαῦται ἦσαν αἱ πτέραι, μεγάλαι ὡς δένδρα. Ἔπειτα δὲ ἐπῆλθε μία ἀνατροπὴ, καὶ τὰ φυτὰ ταῦτα διεδέχθησαν ἄλλα ὅλως διάφορα, καὶ μετ' ἐκεῖνα ἦλθον πάλιν ἄλλα, καὶ οὕτω καθεξῆς, ἐπὶ χιλιάδας, ἐπὶ ἑκατομμύρια ἐτῶν ἴσως. Αὐτὰ τὰ ἐπισωρευόμενα φυτὰ καὶ δένδρα, ἀποσυντιθέμενα καὶ στιβαζόμενα τὰ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, ἀπετέλεσαν τὰ στρώματα τῶν γαιανθράκων. Δὲν θέλεις νὰ τὸ πιστεύσῃς; Τώρα θὰ σοὶ δείξω εἰς τὴν συλλογήν μου τεμάχια ἄνθρακος, καὶ μάλιστα πέτρας ἐκ τῶν πλευρῶν ἢ τῆς στέγης τῶν συρίγγων, ὅπου θὰ ἰδῇς τύπους τοιούτων φυτῶν, διατηρηθέντας ἐκεῖ καθὼς διατηροῦμεν φυτὰ μεταξὺ δύω φύλλων χάρτου. Οἱ γαιάνθρακες λοιπὸν εἶναι, ὡς ἔλεγον, σώρευσις φυτῶν καὶ δένδρων, εἶναι ξύλα ἀποσυντεθειμένα καὶ συμπεπιεσμένα. Πῶς ἔγινεν αὕτη ἡ σώρευσις; θὰ μ' ἐρωτήσῃς. Αὐτοῦ ἡ ἐξήγησις εἶναι πλέον δύσκολος, καὶ νομίζω ὅτι καὶ οἱ σοφοὶ δὲν κατώρθωσαν ἀκόμη καλῶς νὰ τὸ ἐξηγήσουν, διότι δὲν εἶναι σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους. Τινὲς νομίζουν ὅτι ὅλ' αὐτὰ τὰ φυτὰ, συρόμενα ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἀπετέλεσαν ἀπεράντους σχεδίας ἐπὶ τῶν θαλασσῶν, καὶ ὅτι ἐξώκειλαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ ὠθούμενα ὑπὸ τῶν ῥευμάτων. Ἄλλοι διϊσχυρίζονται ὅτι τὰ στρώματα τῶν ἀνθράκων προῆλθον ἐξ ἡσύχου ἐπισωρεύσεως δασῶν διαδεχθέντων ἄλληλα, καὶ καταχωσθέντων ὅπου ἐφύοντο. Καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις στηριζόμενοι, οἱ σοφοὶ προέβησαν εἰς ὑπολογισμοὺς οἵτινες ζαλίζουν τὸ πνεῦμα. Οὕτως εὗρον ὅτι ξύλα δάσους ἑνὸς ἑκατομπλέθρου, ἂν κοπῶσι καὶ ἐκταθῶσιν εἰς τὴν γῆν, δίδουσι στρῶμα ξύλων ἔχον μόλις πάχος ὀκτὼ ὑποχιλιομέτρων. Μεταβαλλόμενον δὲ εἰς ἄνθρακα, τὸ στρῶμα τοῦτο τῶν

Digitized by Google

ξύλων θὰ ἐδιδε μόνον 2 ὑποχιλιόμετρα. Ἀλλ' ἐντὸς τῆς γῆς ὑπάρχουσι στρώματα γαιανθράκων 20 καὶ 30 μέτρων πάχους. Πόσος λοιπὸν καιρὸς ἐχρειάσθη διὰ νὰ γίνουν αὐτὰ τὰ στρώματα; Ἐννοεῖς, δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς μίαν ἡμέραν δὲν αὐξάνει ἓν δάσος, ἀλλὰ χρειάζεται περίπου ἑκατὸν ἔτη διὰ ν' ἀναπτυχθῇ. Διὰ νὰ σχηματισθῇ λοιπὸν στρῶμα γαιανθράκων 30 μέτρων βάθους, ἀπαιτοῦνται 5,000 δάση, αὐξήσαντα ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἤτοι 500,000 ἔτη. Καταπληκτικὸς ἀριθμός, δὲν σοὶ φαίνεται; Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι ἀκριβής, διότι τὰ δένδρα δὲν ἔχουν τόσον κανονικὴν τὴν διαδοχήν, καὶ τοῖς χρειάζονται περισσότερα τῶν ἑκατὸν ἐτῶν διὰ ν' αὐξήσουν καὶ νὰ ξηρανθοῦν, καὶ ὅταν ἓν εἶδος διαδέχεται ἄλλο, τότε ἀπαιτεῖται σειρὰ μεταβολῶν καὶ ἀνατροπῶν, ὅπως τὸ στρῶμα τῶν ἀποσυντιθεμένων δένδρων δυνηθῇ νὰ τρέφῃ τὰ νεωστὶ φυόμενα. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι τὰ 500,000 ἔτη εἶναι πολὺ ὀλίγα, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑπολογισθοῦν πολὺ περισσότερα. Πόσα; Δὲν ἠξεύρω, οὔτε ἠμπορεῖ ἄνθρωπος ὡς ἐμὲ νὰ τὸ ἐρευνήσῃ. Ἠθέλησα μόνον νὰ σοὶ δώσω μίαν ἰδέαν τί ἐστὶ γαιάνθραξ, διὰ νὰ ἠμπορέσῃς νὰ ἴδῃς τὴν συλλογήν μου. Τώρα ἂς τὴν ἐπισκεφθῶμεν.

Ἡ ἐπίσκεψις αὐτὴ διήρκεσε μέχρι τῆς νυκτός, διότι εἰς ἕκαστον λίθον, εἰς ἕκαστον τύπον φυτοῦ ὁ διδάσκαλος ἤρχιζε τὰς ἐξηγήσεις του, ὥστε περὶ τὰ τέλη ἤρχισα νὰ ἐννοῶ περίπου ὅ,τι κατ' ἀρχὰς μὲ εἶχε τοσοῦτον ἐκπλήξει.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΟΡΥΧΗ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΑΜΑ

«Ἐνόμιζον ὅτι ὁ προορισμός μου ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα αὐτοῦ, διότι, ὡς ἔλεγον ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ, εἶμαι δὶς γεροντώτερος τῆς πόλεως ταύτης, τῆς ἐχούσης πληθυσμὸν 500,000 ψυχῶν· ἀλλὰ μοὶ προέτειναν ν' ἀσχοληθῶ περὶ τὴν ὀρυχὴν τοῦ Παναμᾶ, καὶ ἀνέλαβον τὸ ἔργον, καὶ *θὰ φέρω αὐτὸ εἰς πέρας, διότι οὐδεμία ὑφίσταται δυσκολία ἀνυπέρβλητος*». Τοὺς λόγους τούτους εἶπεν ὁ μεγαλεπηβολώτατος ἐν ἔργοις τεχνικοῖς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων Φερδινάνδος Λεσσέψ, ἀφηγούμενος ἐν Σορβόννῃ τὰ κατὰ τὴν περιήγησιν αὐτοῦ ἐν Ἀμερικῇ, ἔνθα μετέβη πρὸς μελέτην ἐπὶ τόπου τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ, ὃν ἀνέλαβε νὰ διορύξῃ, καὶ ἑνώσῃ δι' αὐτοῦ τοὺς δύο Ὠκεανούς, Εἰρηνικὸν καὶ Ἀτλαντικόν, ὡς ἥνωσε πρὸ χρόνων τὴν Μεσόγειον μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ διὰ τῆς διορυγῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ.

Ὄντως δ' ἀπαιτεῖται τολμηρὸς καὶ ῥέκτης, ἐξόχου διανοίας ἀνήρ, ὅπως συλλάβῃ μέγα ἔργον καὶ εἰς πέρας ἀγάγῃ, μὴ ἀποδειλιῶν πρὸ τῶν δυσχερειῶν τῆς φύσεως καὶ τῶν παρεμβαλλομένων προσκομμάτων καὶ ἀντιδράσεων ὑπὸ τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως θιγομένων ἐπὶ βλάβῃ ἀτόμων ἢ ἑταιριῶν. Οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀκούοντες πολλάκις τοιαῦτα σχέδια καταγελῶσι τῶν προτεινόντων, θεωροῦντες ἀδύνατον τὴν πραγμάτωσιν αὐτῶν, ὁπόταν δὲ ἴδωσι ταῦτα ἐκτελούμενα ἐκπλήσσονται καὶ θαυμάζουσιν, ἀποδίδοντες εἰς τοὺς ἐκτελεστὰς ὑπεράνθρωπόν τινα θέλησιν καὶ δύναμιν.

Ὁ Λεσσὲψ διὰ τῆς ὀρυχῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, καὶ διὰ τῶν μελετῶν, τῆς ἐργασίας καὶ τῶν σχεδίων, ἅτινα νεωστὶ ἐποιήσατο πρὸς ἔναρξιν τοῦ νέου κολοσσιαίου ἔργου τῆς τομῆς τοῦ Παναμᾶ, κατεδείχθη ἱκανώτατος ἀνὴρ καὶ εἰς τὸ νὰ συλλάβῃ μέγα σχέδιον, καὶ εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόσῃ, καὶ εἰς τὸ νὰ ὑπερνικήσῃ τὰ ἐμπόδια τὰ ἐκ τῆς φύσεως ἢ ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ἢ καὶ τῆς πολιτικῆς ἀντιζηλίας, εἰς τὸ νὰ ἐξεύρῃ τὰ μέσα, νὰ ὑπολογίσῃ ἀκριβῶς τὰς δαπάνας, καὶ τὰς ὑλικὰς καὶ ἠθικὰς ὠφελείας.

Θάῤῥος, τόλμη, γνώσεις ἐπιστημονικαί, πεποίθησις ἐν ἑαυτοῖς, δραστηριότης, ὀξυδέρκεια, χαρακτηρίζουσι τοὺς εὐτυχεῖς αὐτοὺς βροτούς, οἵτινες ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον ἀναφαινόμενοι προσφέρουσιν εἴς τε τὰς ἰδίας ἑαυτῶν πατρίδας καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἐν γένει γενναίαν εὐεργεσίαν.

*
* *

Διὰ τῆς ἀνοιχθησομένης διώρυγος τοῦ Παναμᾶ πρόκειται νὰ κατασταθῇ συντομωτέρα ἡ συγκοινωνία τῶν δυτικῶν παραλίων πόλεων τῆς Ἀμερικῆς πρὸς τὰς ἀνατολικὰς καὶ τὴν Εὐρώπην. Ἡ συγκοινωνία τούτων ἤδη γίνεται ἢ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ τέμνοντος τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, μήκους 75 χιλιομέτρων, ἀρχομένου ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Καραϊβικῇ θαλάσσῃ πόλεως Ἀσπινβὰλ καὶ καταλήγοντος εἰς τὴν πόλιν τοῦ Παναμᾶ, κειμένην πρὸς τὸν μέγαν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν, ἢ διὰ θαλάσσης, καμπτόντων τῶν πλοίων τὸ μεσημβρινώτατον ἀκρωτήριον τῆς Ἀμερικῆς Ὄρνον. Ἀμφότεραι ὅμως αἱ ὁδοὶ αὗται δὲν ἐξυπηρετοῦσι δεόντως τὰ συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς συγκοινωνίας, διότι τὰ ἐμπορεύματα ἐπιβαρύνονται ὑπὸ ὑπερόγκων δαπανῶν φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως πολλαπλῆς ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ ἢ δι' ὑπερόγκων ναύλων, ἑτέρων δαπανῶν, ζημίας καὶ κινδύνων μακροῦ πλοῦ.

Ὁ ἀντιναύαρχος Ἀνίσνεν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀποσταλεὶς ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Οὐασιγκτῶνος εἰς τὸ διεθνὲς συνέδριον τῶν Παρισίων, τὸ διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Λεσσέψ, ἔγραφεν ἐν ἐκθέσει· «Τὰ τοπικὰ εὐεργετήματα, ἅτινα αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι θέλουσι προσπορισθῇ ἐκ τῆς διώρυγος, εἶναι, ἐν κεφαλαίῳ ἐκτιθέμενα, ἡ ἀντικατάστασις ὁδοῦ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Ἅγιον Φραγκῖσκον 5,010 ναυτικῶν μιλίων, ἀντὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Ὄρνου, ἐχούσης μῆκος 13,610 μιλίων. Διὰ τὴν πρώτην ἀπαιτεῖται πλοῦς δι' ἀτμοπλοίου 20 ἡμερῶν, διὰ τὴν δευτέραν δὲ 120, συνοδευόμενος ὑπὸ φθορᾶς

Digitized by Google

τῶν πλοίων καὶ ζημιῶν, ὑπὸ βαρῶν ἀσφαλίστρων κτλ».

Ἡ διὰ μέσου τῆς Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου διῶρυξ, ἐπιπροσθέτει ὁ αὐτὸς Ἀνίσνεν, θέλει ἐπιφέρει μεγάλην ἀνάπτυξιν εἰς τὸν πληθυσμὸν καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ γεωργικοῦ καὶ μεταλλικοῦ πλούτου πάντων τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Ἀμερικῆς, θέλει δὲ παρέχει εἰς πάσας ταύτας τὰς χώρας τὰ μέσα τῆς ταχυτέρας συγκοινωνίας μετὰ τῆς Εὐρώπης, εἰς τὴν ὁποίαν θέλουσι μεταγγισθῆ τὰ πλούσια αὐτῶν προϊόντα καὶ κατασταθῆ εὐωνότερα καὶ γνωστότερα.

Ἡ ἱδρυθεῖσα μεσωκεάνειος ἑταιρία, ἡ ἀναλαβοῦσα διὰ μετοχῶν τὴν κατασκευὴν τῆς διώρυγος, ὑπολογίζει ὅτι ἡ χρηματικὴ οἰκονομία, ἡ προκύψουσα ἐκ τῆς οἰκονομίας τοῦ χρόνου ἔσεται 80 φράγκων κατὰ τόνον. Ὑπολογίζεται δὲ εἰσόδημα ἐτήσιον ὑπὲρ τῆς ἑταιρίας ἐκ τῶν διαπορίων 90,000,000 φρ. πληρονόντων τῶν πλοίων 15 φράγκα κατὰ τόνον. Ἔξοδα συντηρήσεως τῆς διώρυγος, τόκοι, ἕτεραι δαπάναι 35 ἑκατομμύρια. Ἡ ὅλη δὲ δαπάνη τῆς διορυχῆς ὑπελογίσθη εἰς 400,000,000 φρ.

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ εἰσοδήματος τῶν 90,000,000 ἐκ τῶν διαπορίων, ἐν τῷ παραχωρητηρίῳ, δι' οὗ τὸ συνέδριον τῶν αὐτονόμων πολιτειῶν τῆς Κολομβίας παρεχώρησε τῇ μεσωκεανείῳ ἑταιρίᾳ τὸν ἰσθμὸν ἐπὶ 99 ἔτη, ἀνεγράφησαν καὶ ἕτεραι παραχωρήσεις. Δύναται ἡ ἑταιρία νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ εἰσπράττῃ δικαιώματα λιμενικά, φάρων, ἀγκυροβολίας καὶ ἄλλα. Πλὴν τούτων δὲ παρεχώρησεν ὡς ἐπικουρίαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου πέντε ἑκατομμύρια στρεμμάτων δημοσίων γαιῶν μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς τυχὸν εὑρεθησομένων μεταλλείων, εἰς τὰ μέρη, ἅτινα ἡ ἑταιρία ἤθελεν ἐκλέξει.

* * *

Ὑπολογίζουσιν ὅτι ἐκ τῆς ὅλης διώρυγος θέλουσιν ἀνασκαφῆ 75,000,000 κυβικὰ μέτρα γῆς. Θὰ ἐργάζωνται ἐν ὅλῳ 8,000 ἐργάται ἐπὶ 5 ἔτη. Καθ' ἑκάστην δὲ θ' ἀνασκάπτωνται 50,000 κυβικὰ μέτρα.

* * *

Ὁ κ. Λεσσὲψ, οὗτινος ἡ δραστηριότης εἶναι ἐκπληκτική, καί τοι ἄγει τὸ 74 ἔτος τῆς ἡλικίας, εἶχε μεταβῆ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων, καὶ ἐν μεγάλῃ συνοδίᾳ ἐπιστημόνων εἰς Ἀμερικήν, πρὸς ἐξέτασιν καὶ μελέτην τοῦ νέου τούτου κολοσσιαίου ἔργου· εἰργάσθη ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ἔδωσε δέκα ἀκροάσεις ἐν διαφόροις πόλεσι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὅπως καταπείσῃ τοὺς Ἀμερικανοὺς περὶ τῆς προσγενησομένης ὠφελείας καὶ ἀναιρέσῃ τοὺς ἀντιδοξοῦντας καὶ πολεμήσαντας διὰ τοῦ τύπου τὴν ἐπιχείρησιν, παρέστη εἰς 20 συμπόσια δοθέντα πρὸς τιμήν του, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον, ὅπου ἐνώπιον πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ἐν Σορβόννῃ ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὴν περιοδείαν αὐτοῦ. Οἱ λόγοι τοῦ κ. Λεσσὲψ ἐγράφησαν στενογραφικῶς καὶ ἐδημοσιεύθησαν. Ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ μόνον ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντων καταχωρίζομεν.

Ἡ ἐν Σορβόννῃ ἀκρόασις ἐγένετο τὴν νύκτα. Περὶ τὴν 9 ὥραν ἐνεφανίσθη ὁ κ. Λεσσὲψ, μόλις δυνηθεὶς νὰ διασχίσῃ τὸ συμπεπυκνωμένον πλῆθος ἐν τῇ αἰθούσῃ καὶ τοῖς διαδρόμοις· διὸ καὶ εἰσελθὼν εἶπε διὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἱλαρᾶς φωνῆς· «Κύριοι, εὐκολώτερον νομίζω δύναταί τις νὰ διασχίσῃ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, παρὰ αὐτὸ τὸ πλῆθος» (χειροκροτήματα).

Πρὸς τοὺς συνηγμένους δὲ δὲν ἀπήγγειλε λόγον, ἀλλὰ μᾶλλον ἁπλῆν διήγησιν. Ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς αἰθούσης εἶχεν ἀναρτηθῆ μεγίστη λευκὴ ὀθόνη, ἐφ' ἧς ἐπεικόνισε διὰ προβολῆς 58 φωτογραφικὰς εἰκόνας τῶν χωρῶν, ἃς ἐπεσκέφθη, τῶν πόλεων, διαφόρων σκηνῶν τοῦ ἐθνικοῦ βίου καὶ ἑτέρων περιέργων ἀντικειμένων. Κρατῶν ἀνὰ χεῖρας μέγαν δείκτην ἐδείκνυεν ἐπὶ τῆς ὀθόνης καὶ περιέγραφεν ἐν ἕκαστον τῶν ἀντικειμένων, ἀναμιγνύων ἐν τῇ διηγήσει πολλὰ ἀνέκδοτα, ἅτινα ἀφηγεῖτο μετὰ ἰδιαζούσης χάριτος καὶ ἱλαρότητος.

Κατ' ἀρχὰς ἐπέδειξε χάρτην, ἐφ' οὗ κατέδειξε τὰς συνεπείας τῆς ὀρυχῆς τοῦ Παναμᾶ, ἥτις θέλει συμπληρώσει τὴν τοῦ Σουέζ.

Διηγήθη κατόπιν τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἁγίου Ναζαίρ, τὸν πλοῦν εἰς τὰς νήσους Γουαδελούπην καὶ Μαρτινίκαν, ἐν αἷς ἡ φιλοπατρία φαίνεται ὡσεὶ φλεγομένη ὑπὸ τοῦ τροπικοῦ ἡλίου· περιέγραψε τὴν θριαμβευτικὴν ὑποδοχήν, ἧς ἔτυχεν ἐν Κολομβίᾳ. Ἐπέδειξε τὸ ἄγαλμα τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, ὅπερ ἔλαβε παράδοξόν τινα τύχην, διότι προωρισμένον νὰ δωρηθῇ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορίσσης Εὐγενείας εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μιλάνου, περιεπλανήθη καθ' ὁδόν, καὶ ἀνευρεθὲν ὑπὸ τοῦ Λεσσὲψ μετεκομίσθη εἰς Κολομβίαν, ὅπου ἡ κυβέρνησις κατεσκεύασε βάθρον 50,000 φράγκων καὶ ἔστησε τὸ ἄγαλμα εἰς τὸ ἄκρον τῆς παραλίας, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ μέγας θαλασσοπόρος προσήγγισε τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Ἤπειρον.

Προϊούσης τῆς διηγήσεως ἐπέδειξε περὶ τὰς δέκα εἰκόνας θέσεων τοῦ Ἰσθμοῦ. «Ἰδοὺ τὰ θαυμάσια δάση τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Ἰσθμοῦ, εἶπεν, ἐν οἷς ἡ φύσις παρέχει ἀδιάκοπα θέλγητρα τῷ θεατῇ. Ἰδοὺ χωρία οἰκούμενα ὑπὸ Μαύρων καὶ Ἰνδῶν. Κατηγοροῦσι τοὺς κατοίκους ὅτι δὲν ἐργάζονται, ἀλλ' εἰς τὰς μακαρίους αὐτὰς χώρας ἡ τροφὴ πίπτει αὐτοφυὴς καὶ ἑτοίμη εἰς τὸ στόμα». Ἕκαστον τῶν χωρίων τούτων, ἐν οἷς ὁμιλεῖται γνησία καστιλλανικὴ διάλεκτος, ἣν γινώσκει ὁ κ. Λεσσὲψ κάλλιστα, διερχομένου τούτου ἐπεφόρτιζε ῥήτορα ὅπως προσφωνήσῃ καὶ εἴπῃ τὸ καλῶς ὁρίσατε.

«Ἰδοὺ καὶ ὁ Παναμᾶ. Μᾶς εἶπον ὅτι ὑπέκειτο

Digitized by Google

εἰς σεισμούς· ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οὐδέποτε ὑπέστη. Ἰδοὺ ἡ μητρόπολις, κτίσμα τῶν πρώτων ἔτι χρόνων τῆς κατακτήσεως, ἡ διατήρησις αὐτῆς μαρτυρεῖ τὸ ἀκίνητον τοῦ ἐδάφους. Μᾶς εἶπον ὅτι τὸ κλίμα εἶναι νοσηρόν· εἶναι διαβολή. Εἶχον μετ' ἐμοῦ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα μου καὶ συνοδίαν 150 προσώπων, πάντες ἐπανήλθομεν ὑγιεῖς. Ἀλλ' ἐπὶ πλέον σᾶς λέγω ὅτι ἐκεῖ ἐνυμφεύθη εἷς τῶν μηχανικῶν μου. Ἰδοὺ ἡ σύζυγός του· (ὁ κ. Λεσσὲψ ἔδειξεν εἰς τοὺς ὁμιλητὰς νέαν χαρίεσσαν γυναῖκα μελαγχρινήν, ἥτις ἠρυθρίασεν ὀλίγον ἐξ αἰδοῦς καὶ χαρᾶς)· παρουσιάζω ταύτην ὡς δεῖγμα ζωντανὸν τῆς ὑγείας τῶν κατοίκων τοῦ Παναμᾶ» (ἱλαρότης).

Ἐπέδειξεν εἶτα πολλὰς ἄλλας θέσεις τοῦ Παναμᾶ. Ὡμίλησε περὶ τοῦ ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος ἐξῆλθεν εἰς προϋπάντησίν του καὶ προσεφώνησε λόγον, ἐν ᾧ διέλαβε περὶ αὐτονομίας καὶ ἐλευθερίας. «Ἐὰν ὅλοι ὡμοίαζον αὐτῷ» (εὖγε, εὖγε). Μία τῶν εἰκόνων ἔδειξεν ὑδροφόρον, ἑτέρα πλύντριαν. «Ὅλοι ἐν Παναμᾷ λευχειμονοῦσι, διὸ καὶ πολὺς γίνεται λόγος περὶ τῆς πλυντικῆς· ἓν μόνον δὲν εἶναι λευκὸν ἐν Παναμᾷ, τὸ δέρμα τῶν πλυντριῶν· διότι τὸ μονοπώλιον τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου ἔχουσιν αἱ μαῦραι» (γέλως).

«Τὰ τέκνα μου», εἶπεν ὁ Λεσσὲψ, δεικνύων τὰς εἰκόνας ἑνὸς ἑκάστου τῶν μελῶν τῆς συνοδίας του, μηχανικοὺς καὶ ἐπιστήμονας. Ἔπειτα ἐπὶ ἀναγλύφου τοῦ ἰσθμοῦ ἐμνημόνευσεν ἐν συνόψει τὰ συμπεράσματα τῶν σπουδῶν του, καθ' ἃ ἡ διῶρυξ πρὸς μὲν τὸν Ἀτλαντικὸν θέλει ἀκολουθήσει τὴν κοιλάδα τοῦ Ῥίο-Σάγρ, πρὸς δὲ τὸν Εἰρηνικὸν τὴν τοῦ Ῥίο-Γκρὰνδ, διαχωριζομένας ὑπὸ μικροῦ ὄρους 36 μέτρων ὕψους, αὐτόθι δ' ἔγκειται ἡ μεγαλειτέρα δυσκολία τῆς ὀρυχῆς. «Ἤμην διπλωμάτης 25 ἔτη, λέγει, εἶμαι μηχανικὸς ἐπὶ 30, μηχανικὸς ἄνευ διπλώματος, εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ θὰ γίνω πιστευτὸς λέγων ὅτι ἡ ὀρυχή, ἣν τὸ συνέδριον τῶν Παρισίων τῷ 1879 κατέδειξε θεωρητικῶς δυνατήν, κατεδείχθη καὶ πρακτικῶς δυνατὴ ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπὶ τόπου ἐπιτροπῆς (χειροκροτήματα). Ἡ συναίνεσις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἤδη ὑπὲρ τοῦ ἔργου, ὡς κατέδειξε καὶ ἡ ὑποδοχή, ἧς ἐτύχομεν ἐν αὐταῖς».

Καὶ ἐνταῦθα δι' ἐπαγωγοῦ ὁμιλίας ἀφηγήθη τὰ κατὰ τὴν ἐκδρομὴν εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικήν, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ συνεχὴς καὶ μακρὸς θρίαμβος. «Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ οἱ ἀφηγηταὶ τῶν ἐφημερίδων ἐπολιόρκουν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὸ δωμάτιόν μου, ἐλάμβανον σημειώσεις παντὸς ὅ,τι ἔλεγον, καὶ σχίζοντες τὸ φύλλον τοῦ σημειωματαρίου των ἔστελλον εἰς τὰς ἐφημερίδας. Τοῦτο δὲ πάντως συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ κερδίσω τὰς συμπαθείας τοῦ κοινοῦ».

Ἐπορεύθη εἰς Οὐασιγκτῶνα, ἔνθα εἶδε τὸν πρόεδρον τῆς δημοκρατίας, καὶ ἐξήγησεν αὐτῷ ὅτι ἡ παραχώρησις τοῦ Παναμᾶ ἐγένετο διὰ νόμου ψηφισθέντος ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τῶν αὐτονόμων πολιτειῶν τῆς Κολομβίας, καὶ ὅτι ἑπομένως οὐδὲν ἐμπόδιον δύναται νὰ παρεμβληθῇ, ὅτι τὰ κεφάλαια θέλουσιν ἐξευρεθῆ ὑπὸ τῶν τραπεζιτῶν καὶ τῶν μηχανικῶν, τῶν ἀναλαβόντων τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, καὶ ὅτι ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ οὐδόλως ἐνυπάρχει σκοπὸς πολιτικός. Ἐπὶ τέλους δὲ πάντες συνεφώνησαν μετὰ τοῦ κ. Λεσσέψ· ἡ δὲ κυβέρνησις, ὡς συμβαίνει πάντοτε, εἰς τὰς ἐλευθέρους ἐκείνας χώρας ἠκολούθησε τὴν δημοσίαν γνώμην. «Ἔχω, εἶπεν, 300,000,000 ὑπογραφῶν ἀσφαλῶν ἐν Ἀμερικῇ». (χειροκροτήματα).

Αἱ ἑταιρίαι τῶν σιδηροδρόμων παρεχώρησαν δωρεὰν ἰδιαίτερον βαγόνιον εἰς τὸν κ. Λεσσέψ. Ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ ἡ αὐτόθι γαλλικὴ ἀποικία κατέβαλε τὰ ἔξοδα τοῦ ταξειδίου.

«Ἐν Σικάγῳ, ὁ διευθυντὴς τοῦ ξενοδοχείου, ὅπου κατέλυσα, δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ πληρωμήν· ὅταν δὲ ἐζήτησα νὰ ἴδω τοὐλάχιστον αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, τὸν τοσοῦτον γενναίως πρὸς ἐμὲ προσενεχθέντα, τὸν ἔχοντα τὸ ὡραιότερον ξενοδοχεῖον τῆς πόλεως, μοὶ εἶπον· «εἶναι ἀπησχολημένος ἄλλως τε καὶ δὲν θέλει νὰ σᾶς ἐνοχλήσῃ». Ἀνεχώρουν χωρὶς νὰ τὸν εὐχαριστήσω, ὅτε ἐν μέσῳ τῶν ὑπηρετῶν προσῆλθέ τις ὅπως λάβῃ ἐκ τῆς χειρός μου μικρὸν σάκκον, λέγων ὅτι δὲν ὑπέφερε νὰ φέρῃ τίποτε ὁ κ. Λεσσέψ. Ἦτο αὐτὸς οὗτος ὁ διευθυντής, ὅστις ἐκόμισε τὸν σάκκον μέχρι τῆς ἁμάξης. Ἰδοὺ ὁποίας ὑποδοχῆς ἐτύγχανον».

Αἱ διὰ προβολῆς φωτογραφικαὶ εἰκόνες ἐπέδειξαν ἔτι εἰς τοὺς παρισταμένους τοὺς τρεῖς πρώτους μεγάλους ἱερεῖς τῶν Μορμόνων, ναούς, σιδηροδρόμους καὶ διάφορα ἔτι περίεργα· ὁ δὲ κ. Λεσσὲψ ἐξηκολούθη διηγούμενος δι' ἀνεξαντλήτου λόγου διάφορα ἀνέκδοτα.

Ἐπὶ τέλους ἡ ἠλεκτρικὴ μηχανὴ στραφεῖσα ἀφῆκε τὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου ὀθόνην λευκήν.—«Ἔφθασα εἰς τὸ τέλος, εἶπεν ὁ Λεσσὲψ, καταλήγω δὲ τὴν ὁμιλίαν μου λέγων ὅτι ἡ διῶρυξ τοῦ Παναμᾶ θέλει ἐκτελεσθῆ διὰ τῆς Γαλλίας καὶ ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, ἔχουσα ὑπὲρ αὐτῆς τὴν παγκόσμιον συνδρομήν» (χειροκροτήματα παρατεταμένα).

Α. Μηλιαρακης.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας.

Φερνάνδος Κορτὲζ — Μαγελλάνος.

> Ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖ τὴν γῆν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν ὡς ἴδιον αὐτοῦ κτῆμα, ὡς στάδιον ἀνοικτὸν εἰς τὴν σωματικὴν αὐτοῦ καὶ τὴν διανοητικὴν δραστηριότητα. Γ. ΟΥΜΒΟΛΔΟΣ.

Ἀφοῦ ἅπαξ ἐδόθη ἡ ὤθησις, ἡ πρὸς τὴν πρόοδον κίνησις ἐξακολουθεῖ καὶ γίνεται, οὕτως εἰπεῖν, ταχυτέρα, ἀλλ' ἐξαγοράζεται διὰ τῆς ἀτυχίας καὶ τῆς συμφορᾶς. Ποία λ. χ. ἡ ἀμοιβὴ τῶν μεγίστων ὑπηρεσιῶν τοῦ Φερνάνδου Κορτέζ; Ἡ

Digitized by Google

ἀμοιβή, ἣν ἔλαβε καὶ ὁ Χριστόφορος Κολόμβος. Ὁ κατακτητὴς τοῦ Μεξικοῦ κατεδιώχθη καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑποστῇ τὰς βασάνους δίκης ἀδίκου. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ βίου βλέπομεν αὐτὸν τηκόμενον ἐν τῇ Ἱσπανικῇ Αὐλῇ. Ὁ Βολταῖρος διηγεῖται ὅτι, μὴ ἐπιτυγχάνων ἀκρόασιν παρὰ τῷ Καρόλῳ Ε'. ἀπεμάκρυνεν ἡμέραν τινὰ τὸ περὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἅμαξαν συνωθούμενον πλῆθος καὶ ἐπλησίασεν. Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Καρόλου τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἀπεκρίθη· «Εἶμαι ὁ ἄνθρωπος ὅστις σᾶς ἔδωκε πλείονα βασίλεια ἢ ὅσας σᾶς ἄφησαν πόλεις οἱ πρόγονοί σας».

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς ὁ Πορτογάλλος Φερδινάνδος Μαγελλάνος περιπλέει πρῶτος τὴν γηΐνην σφαῖραν. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἦτο εἰκοσαετὴς περίπου ὅτε ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἐπάτησε τὸ πρῶτον τὸ ἔδαφος τοῦ νέου κόσμου. Ὡς εὐστόχως ἐῤῥέθη, ὁ Μαγελλάνος εἰσήγαγεν εἰς τὸν ἐξωτερικόν, τὸν ὁρατὸν κόσμον, τὴν ἀλήθειαν, ἣν ὁ Κολόμβος εἰς ἄλλην σειρὰν πραγμάτων καὶ ἰδεῶν ἐζήτησεν.

Ὁ Μαγελλάνος ἀνήκων εἰς τοὺς πρώτους τῆς Πορτογαλλίας οἴκους, ἐπεχείρησε τὸν πρῶτον αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ εἰς τὴν Ἰνδίαν πλοῦν ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσιν ἐτῶν. Κατηγορηθεὶς ἀδίκως κατὰ τὴν εἰς Πορτογαλλίαν ἐπάνοδόν του, ἔτυχε δυσμενοῦς ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ βασιλέως Δὸν Μανοὲλ, ἀπεφάσισε δὲ τότε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ λάβῃ ὑπηρεσίαν ἐν Καστιλίᾳ πρὸς πραγματοποίησιν τῶν μεγάλων αὐτοῦ σχεδίων. Ὁ Κάρολος Ε' τῷ ὑπεσχέθη τὴν προστασίαν του, ἀλλ' οἱ ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἀποικιῶν ὑπάλληλοι ἐφάνησαν ἐχθρικώτατοι πρὸς αὐτόν. Τὴν 22 Ὀκτωβρίου 1508, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Μαγελλάνος ἐπέσπευδε τὸν ὁπλισμὸν στόλου, ἐξήγειραν κατ' αὐτοῦ τὸν λαὸν, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἀντὶ τῶν ἱσπανικῶν σημάτων ἀνήρτα ἐπὶ τῶν πλοίων αὐτοῦ τὰ πορτογαλλικὰ, ἐνῷ τὸ ἴδιον μόνον οἰκόσημον εἶχε θέσει, ὀλίγου δεῖν δὲ ἐφονεύετο ἐν τῇ συμπλοκῇ.

Ὁ Κάρολος Ε' ἐπέπληξε τοὺς ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἀποικιῶν ἀξιωματικοὺς, καὶ ἔδωκε τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς πρὸς ἀναχώρησιν τοῦ ἀποστόλου. Ὁ Μαγελλάνος ἔσπευδε ν' ἀναχωρήσῃ, καί τοι ἡ ἐπιχείρησις αὐτοῦ ἐπαρουσιάζετο ὑπὸ κακοὺς οἰωνούς. Ὑπείκων εἰς τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ εἰς τὸν στόλον ἄνδρα ἔχοντα ἐξουσίαν ἴσην σχεδὸν τῇ ἑαυτοῦ. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὀνομαζόμενος Ζουὰν δὲ Καρθαγένα, εἶχε τὸν βαθμὸν γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ καὶ ἐκυβέρνα τὸ τρίτον πλοῖον τοῦ στόλου, ἐπροστατεύετο δὲ ὑπὸ ἰσχυροῦ ἱεράρχου καὶ ἐμίσει τὸν Μαγελλάνον. Οὕτως εἶχεν ἀναγκασθῆ νὰ προσλάβῃ καὶ τὸν ἀσπονδότατον αὐτοῦ ἐχθρὸν, τὸν Πορτογάλλον Ἐστεβὰμ Γομέζ. Πρὸ τῆς εἰς Ἱσπανίαν ἀφίξεως τοῦ νέου ναυάρχου, ὁ Γομὲζ ὀλίγου δεῖν ἐλάμβανε τὴν ἀπόλυτον διοίκησιν στόλου σπουδαίου. Ὁ Μαγελλάνος ἐπεχείρει λοιπὸν τὸν μέγαν αὐτοῦ περίπλουν ἔχων περὶ αὐτὸν ἀντὶ φίλων πιστῶν καὶ συνεργατῶν προθύμων ἀντιπάλους ἐχθίστους.

Εὐθὺς ὡς ὁ στόλος ἀπέπλευσεν ἐκ Σὰν Λουκὰρ δὲ Βαῤῥαμέδα τὴν 20 Σεπτεμβρίου 1520, ὁ Ἰωάννης δὲ Καρθαγένα ἤρξατο ὑποσκάπτων τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρχηγοῦ. Ὁσάκις ἐπλησίαζε τὸν Μαγελλάνον, ὡμίλει πρὸς αὐτὸν μετ' οἰκειότητος, ὡς ἴσος πρὸς ἴσον. Ὁ Μαγελλάνος μετὰ παῤῥησίας διεξεδίκησε τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ὡς γενικοῦ ἀρχηγοῦ, ἀλλ' ὁ Καρθαγένα οὐδόλως προσέχων εἰς τὰς παραστάσεις αὐτοῦ, ἐπεδείκνυεν ὁσημέραι μείζονα ἀλαζονείαν, ἡμέραν δέ τινα, γενομένης συζητήσεως ἐνώπιον τῶν ναυτῶν, ὕψωσεν ἀπειλητικῶς τὴν φωνήν. Ὁ Μαγελλάνος ἐννοῶν ὅτι ὤφειλε ν' ἀποδείξῃ ἰσχύν, ὥρμησε κατὰ τοῦ Καρθαγένα καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ στήθους μετ' ἐκτάκτου βίας. «Πλοίαρχε, ἀνεφώνησεν, εἶσαι αἰχμάλωτος». Ἡ τολμηρὰ αὕτη πρᾶξις ἐνεποίησε σωτηρίαν ἐντύπωσιν, εἰς μάτην δὲ ὁ Καρθαγένα ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν. Ὁ Μαγελλάνος διέταξε νὰ τὸν δεσμεύσωσιν ὡς ἁπλοῦν ναύτην.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο συνέβη παρὰ τὰ παράλια τῆς Γουϊνέας. Ὁ Μαγελλάνος διέπλευσε τὸν Ὠκεανὸν, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν Βρασιλίαν, εἰσῆλθε κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1520 εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ῥίο-ιανεῖρου, παρέπλευσε δὲ τὴν Ἀμερικὴν ἐλπίζων νὰ εὕρῃ τὴν δίοδον, ἧς προέβλεπε τὴν ὕπαρξιν πρὸς μεσημβρίαν, ἥτις δὲ βραδύτερον ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, (τὸν πορθμὸν τοῦ Μαγελλάνου). Πλησιάζοντος τοῦ χειμῶνος, ὁ Μαγελλάνος ἠθέλησε νὰ παραμείνῃ ἐν τῷ λιμένι τοῦ Ἁγίου Ἰουλιανοῦ, ἀλλὰ τὰ πληρώματα δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν. Ἀθυμία κατελάμβανε τοὺς ναύτας ἐν ταῖς ἐρήμοις ἐκείναις καὶ ψυχραῖς χώραις. Ὑποκινούμενοι δὲ ὑπὸ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν, ἐζήτουν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ἱσπανίαν. Ὁ Μαγελλάνος ἐφάνη ἀκατάπειστος· οὔτε αἱ παρακλήσεις, οὔτε αἱ ἀπειλαὶ ἠδυνήθησαν νὰ κλονίσωσι τὴν ἀπόφασίν του, ἐδήλωσε δὲ ὅτι ἐπροτίμα ν' ἀποθάνῃ μᾶλλον ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Σεβίλλην κατῃσχυμμένος. Τὸ θάῤῥος αὐτοῦ καὶ ἡ μεγαλοψυχία ἐπέβαλον σέβας εἰς τοὺς ἀπειθοῦντας.

Αἱ μεμψιμοιρίαι ἔπαυσαν, ἀλλ' αἱ συνωμοσίαι ἐξηκολούθουν ἐν κρυπτῷ, καὶ ἐξεῤῥάγησαν μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν δύω ἀξιωματικῶν, τοῦ Λουΐζ δὲ Μενδόζα καὶ τοῦ Γασπὰρδ δὲ Κουεζάδα. Τότε ἐξετυλίχθη δρᾶμα θλιβερὸν καὶ αἱματηρόν. Ὁ Μαγελλάνος μόνος ὤν, ἠναγκάζετο ἢ νὰ γίνῃ θῦμα, ἢ νὰ κτυπήσῃ αὐτὸς, ἐκτύπησε δὲ ἀποστέλλων πρὸς τὸν Λουΐζ δὲ Μενδόζα ἄνδρα πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον, τὸν Γονζάλο Γινὲζ δὲ Ἐσπινόζα. Οὗτος ἐνεχείρισεν εἰς τὸν στασιάσαντα ἀξιωματικὸν ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ διετάσσετο νὰ ἐπα-

Digitized by Google

νέλθη εἰς τὸ πλοῖόν του. Ὁ Λουΐζ δὲ Μενδόζα ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ καὶ ἐμειδίασε περιφρονητικὸν μειδίαμα, τότε ὁ Ἐσπινόζα ὥρμησε κατ' αὐτοῦ καὶ ἐνέπηξε τὸ ἐγχειρίδιόν του εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ. Ὁ Μενδόζα ἔπεσε νεκρός.

Μετὰ τοιαύτης ἐνεργῶν ἐπιτηδειότητος καὶ εὐθαρσείας, ὁ Μαγελλάνος καθυπέταξε τὰ στασιάσαντα πληρώματα τῆς *Νίκης* καὶ τῆς *Τριάδος*. Ὁ Γασπὰρ δὲ Κουεζάδα ἀπηγχονίσθη. Τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων μετηνέχθησαν ἐπὶ τῆς παραλίας ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν πληρωμάτων, ἐκεῖ δὲ ἀξιωματικὸς ἀνέγνωσεν ἀπόφασιν ἐπίσημον, δι' ἧς ἐστηλιτεύετο ἡ μνήμη τῶν προδοτῶν.

Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τούτων, ἃς καίτοι δικαίας βεβαίως καὶ ἀναγκαίας εὐχαρίστως ἠθέλομεν ἐξαλείψει ἐκ τοῦ βίου τοῦ θαλασσοπόρου, ὁ Μαγελλάνος ἀπέπλευσεν ἐξ Ἁγίου Ἰουλιανοῦ. Τὴν ἐξέγερσιν τῶν ἀνδρῶν διεδέχθη ἡ ἐξέγερσις τῶν στοιχείων. Φοβερὰ τρικυμία ἐπέσκηψεν εἰς τὸν στόλον αὐτοῦ καὶ ὀλίγου δεῖν τὸν κατέστρεφε. Διελθὼν μυρίους κινδύνους καὶ μυρία προσκόμματα, ὁ Μαγελλάνος ἔφθασεν εἰς τὴν Γῆν τοῦ Πυρὸς καὶ ἀνεκάλυψε τέλος τὴν δίοδον, ἧς εἶχε προΐδει τὴν ὕπαρξιν εἰς τὸ ἄκρον τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ὁ στόλος ἐξῆλθε τοῦ πορθμοῦ τοῦ Μαγελλάνου τὴν 27 Νοεμβρίου 1520, καὶ ἔλαβε βορειοδυτικὴν διεύθυνσιν ἐν τῷ ἀπεράντῳ Ὠκεανῷ, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τοσοῦτον ἦτο ἥσυχος καὶ γαληνιαῖος, ὥστε ὠνομάσθη Εἰρηνικὸς Ὠκεανός. Ὁ Μαγελλάνος ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τῆς μακρᾶς ὁδοῦ, ἣν διήνυσε, τὰς Μαριάνας Νήσους, καὶ προσήγγισεν εἰς τὴν νῆσον Ζεβοῦ ἵνα προμηθευθῇ τρόφιμα.

Ὁ βασιλεὺς τῆς νήσου ταύτης ὑπεδέξατο τὸν στόλον μετ' ἄκρας εὐμενείας, ὁ δὲ Μαγελλάνος εἰσήγαγε τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἔκτισεν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἔσφαλε θελήσας νὰ ἐπιβάλῃ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ζεβοῦ εἰς τοὺς ἄλλους γείτονας βασιλεῖς. Οἱ πλεῖστοι τούτων ἀπέκρουσαν μετ' ἀγανακτήσεως τὰς ἀξιώσεις ταύτας τοῦ ξένου, ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ Μακτὰν συνήγαγε στρατὸν ἓξ χιλιάδων ἀνδρῶν, ὅπως ἀντιταχθῇ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

Ὁ Μαγελλάνος θεωρήσας τὸν βασιλέα τοῦτον ὡς ἔνοχον ἀπειθείας, καὶ θέλων νὰ τιμωρήσῃ αὐτόν, ἐβάδισε μετ' ὀλίγων ἀνδρῶν κατὰ τῆς κώμης ἐν ᾗ κατῴκει, εὑρὼν δ' αὐτὴν ἔρημον, τὴν ἐπυρπόλησε. Παραυτὰ πλῆθος Ἰνδῶν ἔσπευσαν καὶ συνῆψαν μάχην μετὰ τῶν Ἱσπανῶν, οὓς προσέβαλον διὰ λίθων καὶ βελῶν. Οἱ Ἱσπανοὶ ἀντέστησαν ἐπί τινα χρόνον, ἀλλ' οἱ Ἰνδοὶ ἐλάμβανον ἀδιακόπως νέας ἐπικουρίας. Ὁ Μαγελλάνος ἔχων πεντήκοντα μόνον ἄνδρας, ἐνόησε τότε ὅτι ἀφρόνως ὑπήκουσεν εἰς τὴν ὁρμὴν παρατόλμου ἀνδρείας, πλὴν οὐδόλως ταραχθεὶς διέταξε τὴν ὑποχώρησιν καὶ ἀπεσύρθη πρὸς τὴν παραλίαν, εἶχε δὲ φθάσει σχεδὸν εἰς τὰ πλοῖα, ὅτε λίθος κτυπήσας αὐτὸν κατὰ τὸν πόδα τὸν ἔρριψε χαμαί, Ἰνδὸς δέ, ὅστις ἐδίωκεν αὐτόν, τὸν ἐφόνευσε διὰ λόγχης (27 Ἀπριλίου 1521).

Καὶ ἀπέθανε μὲν ὁ Μαγελλάνος, ἀλλὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ συνετελέσθη, καὶ ἐλύθη τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ περίπλου τῆς γῆς.

Ελιζα Σ. Σογτσογ·

ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

καὶ ἡ ἐπιστολογραφία.

Γνωρίζω καλῶς ὅτι ζῶμεν εἰς αἰῶνα, καθ' ὃν ἡ ἐπιστήμη βαδίζει γιγαντιαίοις βήμασι· γνωρίζω καλῶς, ὅτι εἶνε ὅλως γελοῖον, νὰ παραξενεύεταί τις μὲ τὰς νέας ἐφευρέσεις, καὶ ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε τοῦ συρμοῦ. Ὅσον καὶ ἂν θελήσῃ τις νὰ παραδοξολογήσῃ περὶ τῶν πραγμάτων τούτων, οὐδεὶς οὐδὲ μειδίᾳ κἄν, καὶ ἡ Ἐπιστήμη, ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης ἡ Ἐπιστήμη, εἶνε ἡ ὑπερτάτη ἡγεμονὶς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἡγεμονὶς ἀναμφισβήτητος καὶ ὑπερσυνταγματική, ἀφ' οὗ ἐπιδιώκει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνακαλύψεών της ὑφ' ἅπαντα τὰ πολιτικὰ συντάγματα, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸ πεῖσμα πολιτευμάτων τινῶν. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε, νομίζω, ἀπηγορευμένον καὶ νὰ ἐξετάσῃ τις ποίας φοβερὰς μεταβολὰς πέπρωται νὰ ἐπιφέρωσιν αἱ πρόοδοι αὗται τῆς ἐπιστήμης εἰς τὰ ἤθη μας, εἰς τὸν ἡμέτερον τρόπον τοῦ λέγειν, τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ αὐτοῦ τοῦ σκέπτεσθαι· βλέπω δὲ καὶ προβλέπω ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἐγκατάστασιν π. χ. τῶν τηλεφώνων καὶ τὴν χρῆσιν τῶν τηλεγραφημάτων τὴν ἀπώλειαν ὁλοκλήρου τέχνης λεπτῆς καὶ ἐρασμίας, καὶ κατ' ἐξοχὴν γαλλικῆς, τῆς ἐπιστολογραφίας, τῆς τέχνης ταύτης τοῦ διὰ τοῦ καλάμου διαλέγεσθαι.

Εἶνε προφανές, ὅτι ἀφ' οὗ, χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ τις τοῦ δωματίου του, θὰ δύναται νὰ συνδιαλέγεται πρὸς ὃν βούλεται ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῶν Παρισίων, ὁ ἐπιστολιμαῖος χάρτης ἔσται πρᾶγμα ὅλως περιττὸν καὶ ἄχρηστον. Βεβαιοῦται ὅτι ὑπάρχουσι σήμερον πέριξ ἡμῶν 200 ἕως 300 τηλέφωνα, ἤτοι 800 ἕως 900 ἄνθρωποι δύνανται σήμερον ν' ἀφήσωσι μέχρι τινὸς κενὸν καὶ ἄχρηστον τὸ μελανοδοχεῖόν των. Ὅταν δ' ἀποκτήσωμεν 2000 ἢ 3000 τηλέφωνα διαυλακώνοντα τοὺς Παρισίους, τότε ὑγίαινε ἡ προσφιλὴς δι' ἐπιστολῶν φλυαρία! Ἡ μεγαλούπολις αὕτη θέλει τότε ὁμοιάζῃ μὲ ἀπέραντον συνέλευσιν ἀνθρώπων προσβληθέντων αἴφνης ἐκ κωφότητος, καὶ κυπτόντων ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας πρὸς τὴν ἀκουστικὴν σύριγγά των. Καὶ ποία ἔκπληξις! Καὶ αὐτὴ ἡ προσωπικότης θέλει τότε ἐκλείψῃ. Ἐν τῇ ἀπεράντῳ τηλεφωνικῇ ἁρμονίᾳ ἕκαστος ἡμῶν δὲν θὰ εἶνε ἄλλο τι παρὰ εἷς ἀριθμὸς τοῦ τηλεφωνικοῦ μητρῴου, καθὼς εἰς τὸν στρατῶνα ἢ εἰς τὸ δεσμωτήριον. Θὰ εἰδοποιήσῃς π. χ. εἰς τὸ κεντρικὸν γραφεῖον ὅτι ἐπιθυμεῖς νὰ συνδιαλεχθῇς μὲ τὸν ἀριθμὸν 1700. Ὁ δὲ ἀριθμὸς οὗτος 1700 Κύριος

οἶδε πόσας καὶ ποίας ἀνησυχίας, ποίους τινὰς πυρετούς, ποίαν διάπυρον σπουδὴν θὰ ἐμπερικλείῃ; Ἐφεύρεσις θαυμασία, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, καὶ κοινωφελεστάτη, τὸ λέγω σπουδάζων. Ζήτω λοιπὸν τὸ τηλέφωνον, ἡ θαυμασία αὕτη ἐπίνοια, καὶ ὁ ἐφευρέτης τοῦ τηλεφώνου Ἔδισον, ὅστις ἐν τῇ ἐμῇ φαντασίᾳ διαμορφοῦται εἰς ἀόριστόν τι δαιμόνιον τῶν Ἀραβικῶν μύθων· ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐπιμένω εἰς τὴν ἰδέαν μου, ὅτι ἐὰν ἡ συνδιάλεξις διὰ τῆς ἐφευρέσεως ταύτης κερδαίνῃ, ἡ ἐπιστολογραφία, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ περὶ τοὺς τρόπους εὐγένεια καὶ ἀστυκότης, θὰ χάσῃ πολύ.

Τίς π. χ. ἡ χρεία τῶν ἐπισκέψεων, ἀφ' οὗ ὑπάρχει τὸ τηλέφωνον; Ἀρκεῖ ἁπλῆ εὐχὴ ἀποτεινομένη ἄπωθεν διὰ τοῦ κενοῦ: «*Εἴσθε καλά; —Πολὺ καλά. Εὐχαριστῶ!*», καὶ ἐρρέθησαν τὰ πάντα. Ὡς πρὸς δὲ τὴν λίαν γαλλικὴν καὶ λίαν γυναικείαν τέχνην τῆς ἐπιστολογραφίας, τὸ τηλέφωνον ἐπὶ τέλους δὲν εἶνε καὶ τόσον ὀλέθριον ὅσον ὁ τηλέγραφος. Τὸ τηλεγράφημα εἶνε τὸ ἀναπλήρωμα ἀλλ' ἅμα καὶ ἡ μάστιξ τῆς ἐπιστολῆς. Προκειμένου δὲ νὰ περικλείσῃ τις ἀνακοίνωσίν του τινὰ ἐντὸς 20 λέξεων, δὲν θὰ δοκιμάσῃ μεγάλας δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν γλαφυρότητα τῆς φράσεως. Τὰ ἐπίθετα ἀποβαίνουσι περιττά, τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα εἶνε ὀχληρὰ καὶ δαπανηρά· ὅθεν καὶ ἡ νηπιακὴ γλῶσσα τῶν μαύρων τῆς Ἀφρικῆς ἀντικαθιστᾷ θαυμάσια τὴν διαυγῆ καὶ φαεινὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ἥτις εἰς τοῦτο μάλιστα τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τὰ ἐξαισιώτερά της ἀριστουργήματα. Καὶ ἀληθῶς τίς οἶδε ἐὰν θὰ εἴχομεν τὴν θαυμασίαν ἀλληλογραφίαν τῆς Κας Σιβινιὲ, ἐὰν ὁ τηλέγραφος ἐφευρίσκετο ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'; Ἀναμφιβόλως ἡ μαρκησία, μὲ τὴν φαγοῦραν τῆς γλώσσης καὶ τοῦ καλάμου, τὴν ὁποίαν εἶχε, δὲν θὰ ἔλειπε καθ' ὁλοκληρίαν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς φίλους τὸ πνεῦμά της καὶ τὴν δεξιότητά της νὰ συνθέσῃ μίαν ὡραίαν ἐπιστολήν. Ἀλλὰ πλειστάκις θὰ προετίμα τὸν τηλέγραφον, ὅπως γράφῃ ταχύτερον πρὸς τὴν θυγατέρα της, καὶ ἀντὶ τῶν εὐφυῶν ἐκείνων ἐπιστολιμαίων συνδιαλέξεων μὲ τὴν Καν δὲ Γρινιάν, αἵτινες διεγείρουσιν ἐν ἡμῖν ὁλόκληρον κόσμον αἰσθημάτων, θὰ συνελέγομεν σήμερον ὁμοιώματα αὐτογράφων παραδόξων, ἐν οἷς ἡ Κα Σεβινιὲ θὰ ἐξεφράζετο ὡς ἑξῆς περίπου:

»Ἐν Ἱμεγράνδῃ, τῇ 12 Μαΐου, 1680.

»*Γρινιάν*,

»Παρισίους.

»Ἐφθάσαμεν. Ὡραῖος καιρός. Λεἴγηρ μεγαλοπρεπής.
»Ἀηδόνες. Ἤθελον ἰδεῖν κύριον Ἄγγερς. Ἐπιστολὴ οὐ
»ληφθεῖσα. Αὔριον Κονδιοὔϊγκον. Εὑρήσω ἐπιστολάς σας.
»Χαῖρε. »ΣΕΒΙΝΙΕ».

Ἀνάγνωτε τώρα ἐκ νέου τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἔγραψεν ἐκ τῆς ὡραίας ἐκείνης καὶ σιωπηλῆς χώρας, ὅπου ἡ κ. Σεβινιὲ «ἀναγινώσκει, καὶ μακρὰν παντὸς εἴδους εἰδήσεων ὀνειροπολεῖ καὶ σκέπτεται ὀνειροπολοῦσα»—καὶ ἴδετε ποίαν ἀπώλειαν ἠθέλομεν πάθῃ.

*
* *

Ἀλλά, μὲ ὅλα τὰ παράπονα, τὸ πεπρωμένον πρέπει νὰ γείνῃ, καὶ τὸ πεπρωμένον τῶν λαῶν εἶνε ἡ ὑλικὴ πρόοδος, καὶ ἡ εὐημερία τῶν πολλῶν. Οὐδ' εἶνε πλέον δυνατὸν νὰ γείνῃ λόγος καὶ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ποίαν ἀπώλειαν πάσχουσιν οἱ λεπτότεροι ἐκ τῆς ὑλικῆς ταύτης προόδου, ἀπαραλλάκτως ὅπως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀπώλεια τῶν ἀνθέων, ὅσα θέλουσι καταστραφῇ ποδοπατούμενα, ὅταν ἐπιστῇ ἡ ἀνάγκη τῆς εἰς σημεῖόν τι ὡρισμένον καὶ κατὰ τάχος προελάσεως κανονοστοιχίας. Ὁ τηλέγραφος θὰ ἐξαφανίσῃ προϊόντος τοῦ χρόνου—τοῦτο εἶνε βέβαιον — ὁλόκληρον εἶδος φιλολογίας. Οὔτε νὰ εἴπῃ οὔτε νὰ κάμῃ τις ἔχει τίποτε διὰ τοῦτο. Ὁ κόσμος προοδεύει καὶ κανεὶς δὲν δύναται νὰ τὸν σταματήσῃ.

*
* *

Καὶ ὅμως αἱ γυναῖκες, αἱ εὐφυεῖς γυναῖκες, αἱ γυναῖκες τοῦ κόσμου, αἱ σχολάζουσαι, ἠδύναντο ἀκόμη καὶ σήμερον νὰ σώσωσιν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τὸν ἐπιστολιμαῖον τοῦτον διάλογον, ὅστις ἦτο τέως ἀπόλαυσις τόσον ἐκλεκτή. Διὰ τὰς τοιαύτας γυναῖκας ἄλλοτε ἦτο ἀσχολία καταθέλγουσα τὴν καρδίαν τὸ νὰ συνθέσωσι κομψῶς καὶ φιλοκάλως μίαν πρόσκλησιν, καὶ νὰ ἐνστάξωσι καὶ εἰς τὴν μικροτάτην τῶν ἐπιστολῶν ἕνα σταλαγμὸν εὐφυΐας ἢ αἰσθήματος. Αἱ γυναῖκες τότε ἐθριάμβευον εἰς τὴν λεπτὴν ταύτην τέχνην τοῦ κεντήματος, διότι ἡ ἐπιστολογραφία εἶνε τέχνη γυναικεία, ὅπως καὶ ἡ ὑδρογραφία. Ναί, ναί, ἠδύναντο. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν!

Αὗται ἐπενόησαν τὰ κομψὰ ἐκεῖνα χαρτία, τὰ μονογραφημένα ἐκεῖνα ἄκρα χονδροῦ χάρτου, εἰς τὰ ὁποῖα μόλις εἶνε δυνατὸν νὰ χωρέσουν τριῶν ἢ τεσσάρων στίχων ξηραὶ λέξεις μὲ μίαν ὑπογραφὴν εἰς τὸ ἄκρον. Αὗται ἐκυκλοφόρησαν διὰ τοῦ συρμοῦ τὰς ἀγγλικὰς ἐκείνας *σημειώσεις* μὲ τὸ βραχύτατον αὐτῶν σχῆμα, αἵτινες νομίζεις ὅτι λέγουσι πρὸς τὸν γράφοντα: «Μὴ μακρολογίας! Μὴ αἰσθήματα καὶ ἐκχύσεις! Λακωνισμὸς καὶ οἰκονομία χρόνου». **Fa presto**, κάμε ἐγρήγορα, τὸ λόγιον τοῦ ζωγράφου ἐκείνου τῆς παρακμῆς, ὅστις διεκόσμησε τόσα μνημεῖα τῆς Ἱσπανίας, εἶνε καὶ τῆς νέας κοινωνίας τὸ λόγιον, ἥτις δὲν ἔχει καιρὸν νὰ χρονοτριβῇ εἰς ἀνθηροὺς δρόμους, ἀλλὰ βαίνει κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν σκοπόν, ἀφαιρεῖ τὰς περιφράσεις, ἥτις καὶ εἰς τὰ τρυφερώτερά της γραμμάτια μεταχειρίζεται τὸ ὕφος τῶν ἐγκυκλίων, καὶ ἥτις ἐπὶ τέλους θὰ λιθογραφήσῃ ἐκ τῶν προτέρων σειρὰν ὁλόκληρον ἑτοίμων καὶ προσηρμοσμένων εἰς πάσας τὰς περιστάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου: «Εὐχαριστήσεις· συγχαρητήρια διὰ γάμους· συλλυπητήρια δι' ἀποβιώσεις· φιλικὰς ἐκτιμήσεις· ἐκχύσεις ἀγάπης». Ὁ ἀρχῇ δὲ

Digitized by Google

τότε νὰ συμπληρώνῃ τις μόνον τὰ τῇδε κἀκεῖσε τῶν ὁμοιομόρφων τούτων χαρτῶν ἀφεθέντα λευκὰ μέρη· μόλις δὲ παραλλαγαί τινες ἐλαφρόταται θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ χαρακτηρίζωσι τὴν σχέσιν, ἥτις θὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τοῦ γράφοντος καὶ τοῦ πρὸς ὃν γράφει τις. Τὸ ὁμοιόμορφον τῶν ἐπιστολῶν θὰ εἶνε τότε πλῆρες. Ἀλλὰ καὶ πόση οἰκονομία χρόνου θὰ γίνεται! Καὶ «ὁ χρόνος εἶνε χρῆμα» λέγουσιν οἱ νέοι διδάσκαλοί μας.

[Jules Claretie.] Κυρία Ε**

Σημειώσεις

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΤΩΝ ΦΡΕΝΟΒΛΑΒΩΝ

Ἡ διατάραξις τῶν ψυχικῶν δυνάμεων εἶναι τὸ μέγιστον τῶν δυστυχημάτων, ἐξ ὅσων δύνανται νὰ συμβῶσιν εἰς τὸν τόσα πάσχοντα ἄνθρωπον. Ὁ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην περιελθὼν ἔχει ἀνάγκην ὑπὲρ πάντα δυστυχοῦντα τῆς συμπαθείας καὶ τῆς περιθάλψεως τῶν ὁμοίων του, διότι αὐτὸς ἀδυνατεῖ ἀπολύτως νὰ πράξῃ τι ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Στερούμενος τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῶν ψυχικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, ἀποβαίνει ἀσθενέστερος καὶ τοῦ ἀσθενεστάτου τῶν ζώων. Καὶ ὅμως ἐξ ὅλων τῶν πασχόντων οἱ φρενοβλαβεῖς ὑπῆρξαν εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ ἁπανταχοῦ οὐ μόνον οἱ μᾶλλον παρημελημένοι, ἀλλὰ συχνότατα καὶ οἱ σκληρότερον βασανιζόμενοι. Ὀφείλομεν μάλιστα νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὸ παράδειγμα τῆς πρὸς αὐτοὺς φιλανθρωπίας ἔδωκαν ἐνίοτε ἔθνη βάρβαρα, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔθνη ἤδη λίαν πολιτισμένα διεκρίνοντο διὰ τῆς πρὸς τοὺς δυστυχεῖς τούτους ἀπανθρωπίας.

Ἡ βελτίωσις τῆς ἀθλίας τύχης τῶν φρενοβλαβῶν ὀφείλεται εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐξ ἧς τοσοῦτοι προέκυψαν φιλάνθρωποι θεσμοί. Τὸ ὄνομα τοῦ διασήμου ἰατροῦ Φιλίππου Pinel θέλει μένει ἐσαεὶ συνδεδεμένον πρὸς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου, τὸ ὁποῖον καὶ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν ἐπιστήμην ὡς οὐδὲν ἄλλο φιλάνθρωπον ἔργον κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὑπηρέτησεν. Ὁ χρωστὴρ τοῦ ζωγράφου καὶ ἡ σμίλη τοῦ γλύπτου ἀπηθανάτισαν καὶ διὰ τῆς καλλιτεχνίας τὴν εὐγενῆ καὶ συμπαθῆ μορφὴν τοῦ Pinel, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀναπολεῖ μίαν τῶν ἐνδοξοτάτων σελίδων τῆς ἱστορίας τῆς ἱπποκρατικῆς ἐπιστήμης.

Καί τοι ἀποστρεφόμενοι τὰ ἐγκλήματα, δι' ὧν ἐκηλιδώθη ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1789, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐπ' αὐτῆς παρήχθησαν μέγισται καὶ φιλανθρωπόταται μεταῤῥυθμίσεις. Ἡ φιλανθρωποτάτη τούτων ἐγένετο ἡ ὑπὸ τοῦ Pinel πραγματοποιηθεῖσα. Ὁ ἔξοχος ἐκεῖνος ἀνήρ, ἄγων ἤδη τὸ τεσσαρακοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος τῷ 1785, ἦτο ἤδη γνωστὸς τότε ἐκ τῶν ἐν τῇ περιωνύμῳ *Μεθοδικῇ ἐγκυκλοπαιδείᾳ* διατριβῶν αὐτοῦ καὶ ἔκ τινων ἀξιολόγων συγγραφῶν, μεταφράσεων καὶ ἐκδόσεων. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο λυπηρόν τι συμβεβηκὸς πλῆξαν τὴν καρδίαν του ἐφείλκυσεν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν μελέτην τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν. Ἔσχε τὴν θλῖψιν ν' ἀπολέσῃ φίλον τὸν ὁποῖον πολὺ ἠγάπα. Ἐπίμονοι καὶ ὑπερβολικοὶ διανοητικοὶ κόποι εἶχον διαταράξει τὰς φρένας τοῦ φίλου του. Ὁ ἀτυχὴς ἐκεῖνος νέος κατείχετο ὑπὸ μανίας. Νύκτα τινὰ ἐδραπέτευσεν ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας καὶ περιεπλανήθη εἰς τὰ πλησιόχωρα δάση, ὅπου κατέφαγον αὐτὸν οἱ λύκοι. Τὴν ἐπιοῦσαν εὑρέθησαν λείψανά τινα κατεξεσχισμένα τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ πλησίον τούτων ἓν αἱματόφυρτον ἀντίτυπον τοῦ *Φαίδωνος*. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν συνέστη τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις ἰδιωτικὸν θεραπευτήριον φρενοβλαβῶν, ἐν ᾧ ὁ Pinel ἐποίησεν ἔναρξιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νεωτερισμῶν του. Τὴν ἀπάνθρωπον βίαν καὶ τὰ βασανιστήρια, τῶν ὁποίων συνήθως ἐγίνετο χρῆσις σχεδὸν ἁπανταχοῦ κατὰ τῶν ἀξίων παντὸς οἴκτου μανιωδῶν ἐξάψεων, αἵτινες παρουσιάζονται συχνάκις εἰς τὴν παραφροσύνην, ὁ φιλάνθρωπος καὶ σοφὸς νεωτεριστὴς ἀντικατέστησε διὰ τρόπων, ἐν οἷς ἡ δικαιοσύνη συνεδυάζετο μετὰ τῆς ἀγαθότητος. Εἰς τοὺς ἡσύχους ἀσθενεῖς ἄφινε τὴν χρῆσιν ὅλης σχεδὸν τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν. Τὴν λελογισμένην βίαν μετεχειρίζετο μόνον πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπικινδύνου ἐπιθετικῆς μανίας. Μετεχειρίζετο δὲ αὐτὴν κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας μετὰ τοσαύτης μετριοπαθείας, ὥστε ὁ ἀσθενής, συναισθανόμενος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον αὐτῆς, ὑπεῖκεν οἰκειοθελῶς. Διότι εἶναι ἀληθῶς θαυμαστόν, ὅτι καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν μεγίστων τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας διαταράξεων, ὁ ἄνθρωπος σχεδὸν οὐδέποτε ἀποβάλλει ἐντελῶς τὸ αἴσθημα τοῦ δικαίου. Τὴν ἱερὰν δὲ ταύτην τῆς συνειδήσεως φλόγα ὁ φιλόσοφος ἰατρὸς πρέπει νὰ συντηρῇ πάντοτε ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀσθενοῦς. Σημειωτέον, ὅτι ἐξαιρέσει τῆς παρουσιαζομένης ἐνίοτε μεγίστης διανοητικῆς ἐξασθενήσεως, ὁ φρενοβλαβὴς διατηρεῖ τὴν συνείδησιν τῆς ὑπάρξεώς του, τῆς προσωπικότητός του, καὶ τῶν περιστοιχούντων αὐτὸν τόπων καὶ προσώπων.

Ἐπὶ ἑξαετίαν περίπου ὁ Pinel ἐφήρμοσεν ἐς τῷ ἰδιωτικῷ θεραπευτηρίῳ τὰς νεωτερικὰς ἰδέας του μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας, διότι ἐκ πρώτης ἀφετηρίας κατεδείχθη, ὅτι τὸ σύστημα αὐτοῦ οὐ μόνον φιλάνθρωπον ἦτο, ἀλλὰ καὶ σοφὸν ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν. Τῷ 1792 διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ ἐν Bicêtre νοσοκομείου, ὅπου ἐκρατοῦντο πολλοὶ φρενοβλαβεῖς. Τὰ νοσοκομεῖα τῆς πρωτευούσης τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους παρίστων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν φοβερωτέραν βαρβαρότητα, πλὴν τὸ ἐν Bicêtre ἦτο τὸ μᾶλλον ἀποτρόπαιον. Ἡ κακοήθεια, τὸ ἔγκλημα, παντοῖαι δυστυχίαι, παντοῖαι ἀπεχθεῖς τὴν ὄψιν σωματικαὶ ἀτέλειαι καὶ ἀηδεῖς ἀσθένειαι συνηγελάζοντο ἐν τῷ πανδαιμονίῳ ἐκείνῳ. Τὰ οἰκήματα δὲν ἤ-

Digitized by Google

σαν οὔτε διὰ ζῶα κατοικήσιμα. Ἐκεῖ κατέκειντο ἄνθρωποι ὑπὸ βορβόρου κεκαλυμμένοι ἐντὸς λιθίνων τρωγλῶν, ζοφερῶν, στενῶν, καθύγρων, στερουμένων ἀέρος καὶ φωτὸς, ἐπιπλωμένων δὲ μόνον διὰ βρωμερᾶς στρωμνῆς ἐξ ἀχύρων. Οἱ φρενοβλαβεῖς τοὺς ὁποίους ἔρριπτον εἰς τὰ δυσώδη ἐκεῖνα καταγώγια ἦσαν ἐγκαταλελειμμένοι εἰς τὴν διάκρισιν τῶν φυλάκων αὐτῶν, καὶ οἱ φύλακες ἐκεῖνοι ἦσαν κακοῦργοι. τοὺς ὁποίους πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀπεχθοῦς ταύτης ὑπηρεσίας ἐξῆγον ἐκ τῶν ποινικῶν φυλακῶν. Οἱ δυστυχεῖς ἀσθενεῖς ἦσαν σιδηροδέσμιοι ὡς κακοῦργοι, ἐχρησίμευον δ' ὡς ἀντικείμενον χλεύης καὶ διασκεδάσεως, καὶ ἦσαν ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς μεγαλειτέρας σκληρότητας. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι φονικαὶ ἀντεκδικήσεις δὲν ἦσαν σπάνιαι ἐκ μέρους τῶν βασανιζομένων. Ἀφοῦ ὁ **Pinel** εἰσήγαγε τὰς ἀθανάτους μεταρρυθμίσεις του ἐν **Bicêtre**, προσεκλήθη μετὰ διετίαν νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὰς καὶ ἐν τῷ τῆς **Salpêtrière** ἰατρείῳ τῶν φρενοβλαβῶν. Τῷ δὲ 1801 ἐδημοσίευσε τὸ ἐμβριθὲς αὐτοῦ περὶ τῶν ψυχικῶν νοσημάτων πόνημα, τὸ ὁποῖον δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἀφετηρία τῶν λαμπρῶν ψυχολογικῶν ἐρευνῶν, τῶν γενομένων ἔκτοτε μέχρι σήμερον ἔν τε τῇ Γαλλίᾳ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Αἱ ἔρευναι αὗται ἀποτελοῦσι τὴν ἀσφαλεστέραν βάσιν τῶν καλουμένων ἠθικῶν ἐπιστημῶν.

Ἡ μεγάλη τοῦ **Pinel** μεταρρύθμισις δὲν διεδόθη εὐθὺς, ἀλλὰ βραδέως ἐκ Παρισίων εἰς τὴν λοιπὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου μεταφέρομεν ἐνταῦθα περικοπάς τινας ἐκ κλασικῶν Εὐρωπαίων συγγραφέων, διότι τὰ παρ' αὐτῶν ὁμολογούμενα εἶναι λίαν διδακτικὰ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, καὶ περὶ τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς ἔκτοτε ἡ πρόοδος ἐβάδισεν ἐν Εὐρώπῃ.

Ὁ περιώνυμος **Esquirol**, ὁ ἄξιος τοῦ **Pinel** μαθητὴς καὶ διάδοχος, ἐπισκεφθεὶς τὰ ἐν Γαλλίᾳ φρενοκομεῖα τῷ 1818, ἤτοι τριάκοντα περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἔργων τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ διδασκάλου, εὗρεν αὐτὰ ἁπανταχοῦ εἰς οἰκτρὰν κατάστασιν, ἐξαιρουμένων τῶν ἔν τισι πόλεσιν, ἐν αἷς εἶχον ἤδη εἰσαχθῇ αἱ ἐν Παρισίοις ἐπιτυχοῦσαι μεταρρυθμίσεις. «Εἰσῆλθον εἰς τὰ ἄσυλα τῆς συμφορᾶς, ἔνθα πολλάκις στενάζει ἡ ἀρετὴ, γράφει ἐν τῇ πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν ἐκθέσει του ὁ **Esquirol**, διῆλθον πάσας τὰς πόλεις τῆς Γαλλίας καὶ ἐπεσκέφθην τὰ καταστήματα, ἐν οἷς εἶναι κεκλεισμένοι οἱ φρενοβλαβεῖς. Πᾶς τις δύναται νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι δὲν θέλει ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν καταδίωξιν τῶν νόμων, ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θέλει ὑποκύψει εἰς νόσον, ἥτις προσβάλλει πάσας τὰς ἡλικίας, πάσας τὰς τάξεις, πάντα τὰ ἐπαγγέλματα. Ἐκεῖνοι ὑπὲρ ὧν συνηγορῶ εἶναι μέλη ἀξιόλογα τῆς κοινωνίας, θύματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν προλήψεων, τῆς ἀδικίας καὶ τῆς ἀχαριστίας τῶν ἀνθρώπων, οἰκογενειάρχαι, σύζυγοι πισταὶ, τίμιοι ἔμποροι, δεξιοὶ καλλιτέχναι, πολεμισταὶ πολύτιμοι διὰ τὴν πατρίδα, ἐπιστήμονες διακεκριμένοι, εἶναι ψυχαὶ διακαεῖς καὶ ὑπερήφανοι καὶ εὐαίσθητοι· καὶ ὅμως ἀντὶ νὰ ἐμπνεύσωσιν, ὡς ὤφειλεν, ἐνδιαφέρον ἰδιαίτερον, ἀπ' ἐναντίας οἱ δυστυχεῖς οὗτοι, οὓς μαστίζει ἡ φοβερωτάτη τῶν ἀνθρωπίνων πληγῶν, εἶναι ἀτυχέστεροι τῶν κακούργων καὶ εὑρίσκονται εἰς θέσιν χείρονα τῆς τῶν ζώων. Εἶδον αὐτοὺς γυμνοὺς καὶ ῥακενδύτους, οὐδὲν ἔχοντας ἢ ἄχυρον ὅπως προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τῆς παγερᾶς ὑγρασίας τῶν πλακῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων κεῖνται, εἶδον αὐτοὺς κακῶς τρεφομένους, ἐστερημένους ἀέρος καὶ ὕδατος καὶ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαιοτάτων. Εἶδον αὐτοὺς παραδεδομένους εἰς τὴν κτηνώδη ἐπιτήρησιν ἀληθῶν δεσμοφυλάκων, εἶδον αὐτοὺς κατοικοῦντας οἰκήματα στενόχωρα καὶ ῥυπαρὰ καὶ δυσώδη, εἰς τὰ ὁποῖα οὔτε ἀὴρ εἰσέρχεται οὔτε φῶς, δεδεμένους ἐντὸς κατωγείων ὅπου ἤθελε διστάσει νὰ θέσῃ τις τὰ ζῶα ἐκεῖνα, τὰ ὑπὸ τῆς πολυτελείας τῶν κυβερνήσεων μεγάλαις δαπάναις διατηρούμενα. Ἰδοὺ τί εἶδον ἁπανταχοῦ, ἰδοὺ πῶς μεταχειρίζονται τοὺς φρενοβλαβεῖς καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπην».

Καὶ τῷ ὄντι, ἡ κατάστασις τῶν φρενοβλαβῶν δὲν ἦτο καλητέρα κατὰ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Τῷ 1803 ἔγραφε περὶ αὐτῶν ὁ διάσημος Γερμανὸς ἰατρὸς καὶ φυσιολόγος **Reil** τὰ ἑξῆς· «Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ὡς κακοῦργοι ῥίπτονται ἐντὸς ὑπογείων καὶ φυλακῶν, ἔνθα οὐδέποτε εἰσχωρεῖ ἀνθρώπινος ὀφθαλμός. Ἀφίνομεν αὐτοὺς νὰ τήκωνται ἐν ταῖς ἰδίαις ἀκαθαρσίαις ὑπὸ τὸ βάρος ἁλύσεων πιεζουσῶν τὰ μέλη των. Ἡ μορφὴ αὐτῶν εἶναι ὠχρὰ καὶ κατεσκληκυῖα, μίαν δὲ μόνην ἔχουσιν ἐλπίδα, τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, ἥτις θέλει ἀπαλλάξει αὐτοὺς τῶν δεινῶν των, καλύπτουσα συνάμα καὶ τὴν ἡμετέραν αἰσχύνην. Ἐκτίθενται εἰς τὴν πολυπραγμοσύνην τῶν πολλῶν, ἄπληστοι δὲ φύλακες ἐπιδεικνύουσιν αὐτοὺς ὡς τινα σπάνια θηρία. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι κεῖνται ἀναμὶξ, διὰ μόνου δὲ τοῦ τρόμου διατηρεῖται μεταξὺ αὐτῶν ἡ τάξις. Αἱ μαστιγώσεις, αἱ ἁλύσεις, ἡ εἱρκτὴ, εἶναι τὰ μόνα μέσα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται ὑπάλληλοι ἀπάνθρωποι ὅσον καὶ ἀμαθεῖς».

Περὶ τῶν αὐτῶν κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν λέγει τάδε ὁ φιλάνθρωπος ἰατρὸς Ἰωσὴφ **Frank**. «Οἱ ἐπισκεφθέντες τὰ ἐν Γερμανίᾳ φρενοκομεῖα ἐνθυμοῦνται μετ' ἀποστροφῆς ὅσα ἐν αὐτοῖς εἶδον. Φρίκη καταλαμβάνει τὸν εἰσερχόμενον εἰς τὰ ἄσυλα ταῦτα τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς θλίψεως. Οὐδὲν ἀκούει ἢ κραυγὰς ἀπελπισίας, ἐκεῖ δὲ κατοικεῖ ὁ ἀνὴρ ὁ ἐπ' ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ διακεκριμένος. Ἀποτροπιάζεταί τις βλέπων ἑαυτὸν περιστοιχιζόμενον ὑπὸ δυστυχῶν ῥακενδύ-

Digitized by Google

των καὶ ῥυπαρῶν, ἐνῷ τοὺς ἄλλους μόναι αἱ ἁλύσεις καὶ ἡ τῶν φυλάκων αὐστηρότης ἐμποδίζουσι νὰ πλησιάσωσιν».

Τὰ αὐτὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν γράφουσιν ἄνδρες διακεκριμένοι, οἷοι ὁ Chiaruggi καὶ ὁ d' Aquin, περὶ τῶν φρενοκομείων τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σαβοΐας.

«Ἐὰν ποτε δημόσιον κατάστημα κατήσχυνε τὴν Ἀγγλίαν, ἀναφωνεῖ ὁ Sir Bennet ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων τῷ 1815, τοῦτο εἶναι βεβαίως τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Bedlam, καὶ ὅμως ψευδεῖς ἐκθέσεις ἠπάτησαν οὐ μόνον τὴν Ἀγγλίαν ἀλλὰ τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον, προτείνουσαι τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο ὡς παράδειγμα εἰς πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου».

Ἐὰν εἰδικοὶ ἄνδρες ἐπεθεώρουν τοὺς ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς μοναστηρίοις κρατουμένους φρενοβλαβεῖς, ἠθέλομεν ἔχει περιγραφὰς ἀναλόγους τῶν ἀνωτέρω. Τὸ ἐπὶ πολιτισμῷ καὶ φιλανθρωπίᾳ καυχώμενον ἔθνος ἡμῶν ἤθελεν ἐκ τῶν περιγραφῶν ἐκείνων πληροφορηθῇ, ὅτι, ἐκτός τινων ἐξαιρέτεων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐξορκισμοί, ἡ πεῖνα καὶ οἱ δαρμοὶ εἶναι τὰ μόνα μέσα, δι' ὧν ὑπὸ ἀπανθρώπων καλογήρων θεραπεύονται δῆθεν ἐν Ἑλλάδι οἱ φρενοβλαβεῖς, ὅσοι δὲν περιφέρονται τῇδε κἀκεῖσε, ἀντικείμενον ὑπάρχοντες βαρβάρου χλεύης. Εὐτυχῶς τὰ ἄτοπα ταῦτα ἐπέσυρον ἀπό τινος τὴν προσοχὴν διακεκριμένων ἀνδρῶν. Κατὰ καθῆκον δ' ἀναφέρομεν ἄνδρα ἐκ τῶν τὰ πρῶτα παρ' ἡμῖν φερόντων, τὸν κ. Θεόδωρον Δηλιγιάννην, ὅστις ἐμελέτησεν ἐπιμελῶς καὶ λεπτομερῶς ἐν Γαλλίᾳ τὰ ἀφορῶντα εἰς ἐντελῆ ὀργανισμὸν ψυχιατρείων. Ἀφοῦ δόγμα πίστεως εἶναι παρ' ἡμῖν ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καταγωγή, ἂς ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι εἰς ἐκείνους ἀνάγονται αἱ πρῶται ἀξιοσημείωτοι ψυχιατρικαὶ μελέται.

Ἀληθῶς ἡ ἔνδοξος τῶν Γάλλων ἰατρῶν μεταρρύθμισις δὲν ἦτο πρωτοφανὴς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἰατρικῆς, διότι ἀκριβεῖς καὶ λεπτομερεῖς ἱστορικαὶ μελέται κατέδειξαν τὰς μεγίστας ἐπὶ τοῦ προκειμένου προόδους, τὰς ὁποίας ἐπραγματοποίησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Οὗτοι ἐμελέτησαν λεπτομερῶς καὶ μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῖς μεγαλοφυΐας τὰ μεγάλα ταῦτα τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας προβλήματα. Εἶχον δὲ γνώσεις λίαν προκεχωρημένας περὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ περὶ τῶν ἀσθενειῶν αὐτοῦ. Ἐξετίμησαν δεόντως τὴν ἀνάγκην εἰδικῆς θεραπείας τῆς παραφροσύνης, ἀνεγνώρισαν καὶ κατέδειξαν τοὺς κινδύνους τῆς χρήσεως τῆς βίας ἀπέναντι τῶν φρενοβλαβῶν, ὑπέδειξαν τοὺς τρόπους τοῦ περιορισμοῦ αὐτῶν ἄνευ βλάβης, καὶ ἐν συνόλῳ ἐγνώρισαν ἀκριβῶς τὴν ἐπὶ τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν ἐπιρροὴν τῆς φυσικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς διαίτης, διετύπωσαν δὲ τὰς παρατηρήσεις καὶ τὰς θεωρίας αὐτῶν διὰ διδακτικῶν παραγγελμάτων, τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον ἀσπάζεται ἡ ἐπιστήμη. Προσθετέον, ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ χριστιανισμοῦ ἔτη ἐποίουν ἤδη λίαν λελογισμένην χρῆσιν πάντων σχεδὸν τῶν σήμερον γνωστῶν φυσικῶν μέσων πρὸς θεραπείαν τῶν φρενοβλαβῶν. «Μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος, λέγει ὁ κ. Trélat (Recherches historiques sur la folie), ἐμβαθύνει τις εἰς τὰ ἱστορικὰ ἐκεῖνα κειμήλια, ἐν οἷς ἀναγινώσκει περικοπὰς τὰς ὁποίας ἤθελε νομίσει χθὲς γραφείσας, καίτοι ἐγράφησαν πρὸ δεκαπέντε ἕως δεκαοκτὼ αἰώνων». Τοιαύτην ἐντύπωσιν ἰδίως παράγουσι τὰ περίπου κατὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Ἀρεταίου γραφέντα.

Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν περὶ ὀργανισμοῦ τῶν φρενοκομείων εἰδικὴν νομολογίαν, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν διάταξιν καὶ εἰς τὴν ἐν αὐτοῖς ἐκτελουμένην ὑπηρεσίαν, εἰς τὰ διάφορα συστήματα τῆς ἰατρικῆς θεραπείας καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας ἁπάντων τούτων, εἰσὶν ἀντικείμενα ὅλως εἰδικά, περὶ ὧν δὲν δυνάμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα. Ὑποδείξαντες ἐν συνόψει ἱστορικῶς τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος, ἐκφράζομεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔναρξις νέας καταστάσεως πραγμάτων δὲν θέλει βραδύνει περαιτέρω παρ' ἡμῖν.

* *

Ο ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΒΕΣΟΥΒΙΟΥ

Ἐσχάτως ἔλαβε χώραν ἡ ἐπίσημος ἐγκαινίασις τοῦ κρεμαστοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Βεσουβίου, ὅστις εἶνε ἓν ἐκ τῶν περιεργοτέρων καὶ τολμηροτέρων ἔργων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, τόσον γονίμου εἰς ἰδέας γιγαντείας καὶ τολμηράς.

Πρὸ ἑνὸς ἔτους ὅλη ἡ ἐκεῖ χώρα ἦτο ἔρημος καὶ ἀκαλλιέργητος· ὁ δὲ περιηγητής, ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ συνήθους ὁδηγοῦ του, ἦτο ἠναγκασμένος νὰ φέρῃ ὁ ἴδιος δισσάκιον, πλῆρες παντὸς ὅ,τι χρειώδες, καὶ ἐξώδευε πέντε ὥρας διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν κρατῆρα τοῦ ἡφαιστείου. Τοῦ λοιποῦ ἡ ἐκδρομὴ αὕτη θὰ ἐκτελῆται ἐντὸς δύο ὡρῶν, εἴτε διὰ τοῦ ὀχήματος εἴτε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ ταῦτα, ἐνῷ καθ' ὁδὸν θὰ εὑρίσκῃ ἄφθονα ὁ ὁδοιπόρος πάντα τὰ χρειώδη.

Δάπεδον ἐπικλινές, κεκαλυμμένον ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον μὲ σανίδωμα στερεόν, ἐστρώθη ἐπ' αὐτῆς τῆς λαύας τοῦ ἡφαιστείου, προωρισμένον νὰ φέρῃ τὸν σιδηροῦν δρόμον, καὶ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ κώνου, ὅπου ἀπολήγει ἁμαξιτός, προωρισμένη νὰ συνενώσῃ τὴν Νεάπολιν μὲ τὸν νέον τοῦτον σιδηροδρομικὸν σταθμόν, εἰς τὴν μεσημβρινὴν κλιτὺν τοῦ ὄρους. Τὸ δάπεδον τοῦτο ἔχει 900 μέτρων μῆκος ὑπεράνω τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, κειμένου 800 πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ κατὰ μέσον ὅρον κλίσιν 56 τοῖς $^{0}/_{0}$.

Αἱ ἁτμάμαξαι χωροῦσι 12 πρόσωπα, καθήμενα ἀπέναντι ἀλλήλων. Τὸ πάτωμα αὐτῶν, ἔχον ἔγκλισιν 45 μοιρῶν, στηρίζεται ἐπὶ δύο τροχῶν, κατεσκευασμένων οὕτως, ὥστε νὰ μὴ φέ-

Digitized by Google

ρωσι τὰς συνήθεις σιδηροδρομικὰς ἐξοχάς,καὶ τοποθετημένων τοῦ ἑνὸς πρὸ τοῦ ἄλλου, ὅπως εἰς τὰ ποδήλατα (velocipèdes). Διὰ νὰ ἐμποδισθῇ δὲ ἡ ἐπὶ θάτερα ἀνατροπὴ τῆς ἁμάξης, προσετέθησαν κάτωθεν αὐτῆς ἄλλοι τέσσαρες μεγάλοι τροχοί, ὄχι κάθετοι, ἀλλ' ὁριζόντειοι.

Αἱ ἀτμάμαξαι αὗται ἀναβαίνουσι καὶ καταβαίνουσι διὰ δύο καλωδίων συγκειμένων ἐκ 49 συρμάτων χάλυβος συνεστραμμένου καὶ κατρα μωμένου πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς σκωρίας, τὰ δὲ καλώδια ταῦτα θέτει εἰς κίνησιν μηχανὴ καλουμένη *ἄλφα*. Ἡ στερεότης τοῦ σιδηροδρόμου ἐξήρτηται ἐκ τῆς στερεότητος τῶν καλωδίων τούτων, ἅτινα δοκιμασθέντα ἀπεδείχθησαν ἱκανὰ νὰ ὑποστῶσιν ἕλξιν δεκάκις ἰσχυροτέραν ἐκείνης, ἣν θὰ ὑφίστανται ὀνοματικῶς. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, καὶ ἂν θραυσθῶσι τὰ καλώδια ταῦτα, ὅπερ εἶνε ὅλως ἀπίθανον, ἂν ὄχι καὶ ἀδύνατον, ἑκάστη ἅμαξα εἶνε ἐφωδιασμένη μὲ χαλινὸν αὐτόματον, ἐν σχήματι μαγγάνου, ἐκτάκτως δ' ἰσχυρόν, ὅστις σταματᾷ ἀμέσως τὴν ἅμαξαν· αὐτοστιγμεὶ δὲ σταματᾷ ὁλόκληρος ἡ ἁμαξοστοιχία, καὶ τοῦτο ἀμεσώτατα καὶ βεβαιότατα.

Τὸ αἴσθημα, ὅπερ αἰσθάνεται ὁ ἐπιχειρῶν τὴν τολμηρὰν ταύτην ἀνάβασιν, λέγει ἐφημεριδογράφος τις, ἐπιχειρήσας αὐτὴν ἐσχάτως, δὲν εἶνε δυσάρεστον. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ στρέψῃ τις τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ἄβυσσον, διότι καταλαμβάνεται ἀμέσως ὑπὸ ἰλιγγιάσεως καὶ ναυτίας.

Τὸ πανόραμα εἶνε μεγαλοπρεπές, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ τὸ ἀπολαύσῃ ἐν ἀνέσει τις ἕνεκα τῆς ταχύτητος. Ἐν τούτοις μὲ ὅλας τὰς διαβεβαιώσεις περὶ τῆς στερεότητος καὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ σιδηροδρόμου τούτου, γενομένου κατ' απομίμησιν τῶν ἐν Λουγδούνῳ (Lyon) κρεμαστῶν σιδηροδρόμων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰούστου, ἡ τύχη τῆς Πομπηΐας καὶ τοῦ Ἡρακλείου ταράττει πάντοτε τὸ πνεῦμα τοῦ ὁδοιπόρου. Τί χρειάζεται τῳόντι πρὸς καταστροφὴν τοῦ τολμηροῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς τούτου ἔργου; Μία ὀργὴ τοῦ Βεσουβίου, καὶ μία μικρὰ δόνησις τοῦ ἐδάφους. Α.

ΣΥΓΓΝΩΜΗΝ!

Ἡ Ἀγγλίς, ἁγνή, φιλέρημος, ὀνειροπόλος, ἀκίνητος παρὰ τὴν ἑστίαν, εἶνε τὸ ἰδανικὸν τῆς συζύγου, εἶπέ που ὁ Michelet. Ἔχει ὅμως καὶ ὁ κανὼν οὗτος τὰς ἐξαιρέσεις του, καὶ ὡς ἀπόδειξιν φέρομεν τὸ ἀκόλουθον διήγημα, ἐρανιζόμενοι αὐτὸ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ *Τύπου*. Τὴν δὲ περὶ τούτου κρίσιν ἀφίνομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην.

Πρό τινων ἐτῶν ξανθὴ καὶ αἰθερία τις *μίσς* ἐνυμφεύθη πλούσιόν τινα ἰδιοκτήτην ἐκ τῆς περιχώρου τοῦ Λιβερπούλ. Ἀλλ' ὁ γάμος δὲν ἀπέβη γόνιμος εἰς ἄλλο τι παρὰ εἰς μικρὰς καὶ αδιαλείπτους οἰκιακὰς σκηνάς. Ἡ νεαρὰ σύζυγος ἐξέσχισε τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου, καὶ ἔκαμεν ὅ,τι ἤθελε. Κύριος οἶδε πότε ἔμελλον, καὶ ἐὰν ἔμελλον νὰ λάβωσι πέρας αἱ φαντασιοπληξίαι της, ὅτε αἴφνης κεραυνοβόλος νόσος ἔθετε πέρας εἰς τοὺς ἐκνόμους της περιπάτους.

Φοβηθεῖσα τὸν θάνατον ἡ νέα αὕτη ὑπερατλάντειος Μποβαρύ, προσκαλεῖ εἰς τὴν κλίνην τὸν δυστυχῆ, ὃν τοσάκις καὶ οὕτω δεινῶς ἠτίμασε, καὶ ἐξομολογηθεῖσα τὰ σφάλματά της, ἐπεκαλεῖτο τὴν συγγνώμην του.

— Σᾶς συγχωρῶ, ἀπεκρίθη μετὰ φλέγματος ὁ σύζυγος· ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐγνώριζα πρὸ πολλοῦ.

— Τὰ ἐγνωρίζατε, φίλε μου...

— Μάλιστα· ὅθεν σᾶς ζητῶ καὶ ἐγὼ συγγνώμην.

— Πῶς;

— Ἐπειδὴ δὲν ἠγνόουν οὐδένα ἐκ τῶν ἀστεϊσμῶν σας, σᾶς ἐφαρμάκευσα, καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκετε... Σᾶς ζητῶ συγγνώμην! **

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν ὀνειροκριτικὴν σοφίαν εἶχον, φυσικῷ τῷ λόγῳ, οἱ γραμματισμένοι καὶ *λογιώτατοι*, οἵτινες πρὸς ἐξήγησιν τῶν ὀνείρων ἐπεκαλοῦντο ἐνίοτε τὴν γραμματικὴν αὐτῶν Μοῦσαν. Ὅτε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐπολιόρκει τὴν Τύρον, εἶδε καθ' ὕπνον σάτυρον, ὁ δ' εὐφυὴς ὀνειροκρίτης αὐτοῦ τῷ εἶπεν ὅτι τοῦτο δηλοῖ *σὰ Τύρος*. Κώνστας ὁ Ἡρακλείου, ἐκπλέων τῷ 646 κατὰ τοῦ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγοῦ Μουαβιΐὲ, καὶ ἔν τινι λιμένι τῆς Λυκίας μετὰ τοῦ στόλου γενόμενος, καὶ μέλλων ἐκεῖ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, κἀκείνων ἐκεῖ παραγενομένων, ναυμαχίαν τῇ ἑξῆς συγκροτῆσαι, ὁρᾷ καθ' ὕπνον ὅτι ἐν Θεσσαλονίκῃ ἦν, «ὃ τῶν λογίων τινὶ κοινωσάμενος, λέγει ὁ Ζωναρᾶς, ἤκουσεν ἥττης εἶναι τὸ ὄναρ δηλωτικόν, *ἄλλῳ θὲς τὴν νίκην* (Θεσσ-αλο-νίκην) δηλοῦν, ὃ καὶ γέγονεν.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ Πλίνιος λέγει: «Κάμνε πολλὰ ἔργα μετρίως, ἐὰν δὲν δύνασαι ἓν ἐξόχως». Ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶμαι τῆς γνώμης τοῦ Πλινίου, ὅταν βλέπω ποιητὰς τίκτοντας ἑκατοντάδας στίχων μετρίων. Θὰ ἐπροτίμων ἑκατοντάκις ἕνα καὶ μόνον στίχον... ἂς ἦτο καὶ ἀποτρόπαιος. ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ἡ μὲν χίμαιρα μᾶς ἀποπλανᾷ, ἡ δὲ πραγματικότης μᾶς λυπεῖ.

⁂ Ὅπως ἡ φλόξ, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα δὲν ἐλαττοῦται μεταδιδόμενον.

⁂ Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δὲν ὑπάρχει τι τέλειον... ἐκτὸς τοῦ τελείου κακοῦ.

⁂ Ὅπου οἱ λαοὶ εἶνε ἄφωνοι, οἱ βασιλεῖς γίνονται κωφοί.

⁂ Τὸ συμφέρον μεταμφιέζεται ὡς γνώμη.

Digitized by Google

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατ' αὐτὰς θὰ περιηγηθῇ τὴν Εὐρώπην ὁ βασιλεὺς τοῦ Σιάμ. Ὁ μονάρχης οὗτος εἶνε ἐτῶν 27. Πολυάριθμος συνοδία θέλει παρακολουθεῖ αὐτὸν, ἐνοικιάσθη δ' ἐν ἀτμόπλοιον τοῦ Λόϋδ, ὅπου θέλουσι καταρτισθεῖ μαγειρεῖα, πρὸς παρασκευὴν τῶν βασιλικῶν ἐδεσμάτων συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ βουδδικοῦ θρησκεύματος.

Εἰς τὰς πόλεις, ὅσας ἐπισκεφθῇ, θέλει καταλύσει εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, ὅπου θέλει δυνηθῇ νὰ ζήσῃ συμφώνως πρὸς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ τόπου του. Ἓν τῶν ἐθίμων τούτων εἶνε καὶ νὰ κοιμᾶται ὁ βασιλεὺς κατὰ πᾶσαν νέαν νύκτα καὶ εἰς νέαν κλίνην.

Τὸ δικαστήριον Βορδιγάλων ἐξέδωκεν ἐσχάτως ἀπόφασιν, ἣν κρίνομεν καλὸν νὰ δημοσιεύσωμεν πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων.

Ἐνοικιαστὴς δὲν ἐπλήρωνε τὸν οἰκοκύριόν του, ὅστις θέλων νὰ τὸν ἀποβάλῃ τῆς οἰκίας, ἀλλὰ μὴ θέλων καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ δικαστικὰ μέσα, ἅτινα, ὡς γνωστὸν, εἶνε δαπανηρὰ, ἐπενόησεν ἄριστον μέσον, τὴν ἀφαίρεσιν τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων τοῦ ἀκινήτου του κτήματος.

Τὸ μέσον τοῦτο τωόντι σπανίως ἀποτυγχάνει, καὶ συχνὴ γίνεται χρῆσις αὐτοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ μάλιστα. Διάσημοι νομομαθεῖς, ἐὰν δὲν συνιστῶσι τὸ μέσον τοῦτο, τὸ δικαιολογοῦσιν ὅμως πολλαχῶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὅμως καὶ οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποδίδῃ αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν δικαιοσύνην, τὸ μέσον τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, καὶ ὁ οὕτως ἀποβαλλόμενος ἐνοικιαστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς.

Τοῦτο καὶ ἔπραξεν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνοικιαστὴς, ὅστις τωόντι ἐνήγαγε τὸν οἰκοδεσπότην του εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἡ ἀνωτέρα δικαστικὴ ἀρχὴ Βορδιγάλων προσκληθεῖσα, μετὰ πολλὰς περιπετείας τῆς δίκης, νὰ ἐκφέρῃ ἀνέκκλητον γνώμην, κατεδίκασε τὸν οἰκοδεσπότην εἰς ἀποζημίωσιν καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων, ἅτινα εἶνε ὄχι ὀλίγα.

Ἐν Καρινθίᾳ ἔλαβε χώραν πρό τινος περίεργόν τι φαινόμενον, τὸ ἑξῆς:

Ἀρχομένου τοῦ ἔαρος ἡ λίμνη Φαάκερ ἀπηλλάγη τοῦ πάγου, ὅστις εἶχε καλύψει αὐτὴν καθ' ὁλοκληρίαν. Ἀλλ' αἱ ὄχθαι τῆς λίμνης ταύτης ἔβριθον περιέργων, οἵτινες ἤρχοντο ἐκεῖ νὰ ἴδωσιν ἀπειράριθμα πλήθη ἰχθύων καὶ καραβίδων νεκρῶν, τὰ ὁποῖα ἐξέβρασσον ἐκεῖ τὰ κύματα.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς καθ' ὁλοκληρίαν ἀπονεκρώσεως ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι, ἐπειδὴ ἡ λίμνη ἐπάγωσε καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν, ὁ ἀὴρ τῆς λίμνης δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνανεωθῇ, ὅθεν καὶ οἱ ἔνυδροι κάτοικοί της ἀπέθανον ἐξ ἀσφυξίας.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅλοι γνωρίζουσι τὴν ἀνυπόφορον ἐνόχλησιν, τὴν ὁποίαν προξενοῦσιν αἱ μυῖαι, κατὰ τὸ θέρος μάλιστα, ὅτε καταντῶσιν ἀληθὴς μάστιξ. Πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ κακοῦ τούτου πλεῖστα μέχρι τοῦδε ἐπενόησαν μέσα, ἀλλὰ τὰ περισσότερα τούτων ἔχουσι δυστυχῶς τὸ ἄτοπον ὅτι, ἐνῷ καταστρέφουσι τὰ ἐνοχλητικὰ ζωΰφια, σπείρουσι τὰ πτώματα αὐτῶν πανταχοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπερ φέρει μεγαλιτέραν ἔτι ἀηδίαν ἢ αἱ ζωνταναὶ μυῖαι. Συνήθως εἰς τὰ ἑστιατόρια καὶ ἄλλα δημόσια καταστήματα ἐξαρτῶσι κάτωθεν τῆς στέγης ταινίας λευκὰς διασταυρουμένας ἢ εἶδος χαρτίνων πολυελαίων, ἔνθα ἐπικαθήμεναι αἱ μυῖαι μένουσιν ἥσυχοι. Οἱ χωρικοὶ, ὧν αἱ καλύβαι πλήθουσι συνήθως τῶν ἐνοχλητικῶν τούτων διπτέρων, ἀναρτῶσι κλάδους δένδρων μετὰ τῶν φύλλων.

Ἀλλὰ πάντων τούτων τῶν μέσων προτιμότερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον πρὸς καταστροφὴν τῶν μυιῶν θεωροῦμεν τὸ ἑπόμενον, ὅπερ ὑποβάλλομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν· Πληροῦμεν κατὰ τὸ ἥμισυ ποτήριον ὕδατος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διαλύομεν σαπώνιον, εἶτα δὲ κόπτομεν λεπτὴν *φέταν* ἄρτου, πάχους 0,02 μ. περίπου, εἰς σχῆμα ὥστε νὰ φράττῃ ἐντελῶς τὸ ποτήριον ὡς πῶμα· τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ ἄρτου τρυπῶμεν ἐν τῷ μέσῳ, φροντίζοντες ἵνα ἡ ὀπὴ εἶνε χωνοειδὴς καὶ πρὸς τὰ κάτω εὐρυτέρα, ἀλείφοντες δ' αὐτὸ διὰ μέλιτος ἢ σιροπίου, ἢ οἱουδήποτε ἄλλου λιχνεύματος ἐπισύροντος τὰς μυίας, ἐμφράττομεν δι' αὐτοῦ τὸ ποτήριον θέτοντες τὴν ἀλειμμένην πλευρὰν πρὸς τὸ ὕδωρ. Τὰ ἄπληστα ζωΰφια, ἑλκόμενα ἀπὸ τὸ δέλεαρ τοῦτο, τρέχουσιν ἀμέσως πρὸς αὐτὸ, εἰσερχόμενα δὲ διὰ τῆς ὀπῆς ἵνα φθάσωσι τὸ λίχνευμα, θνήσκουσι μετά τινας στιγμὰς ἐξ ἀσφυξίας. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξαλείφετε τὰς μυίας, ἐννοεῖται δ' ὅτι, ὅσῳ πλείονα μεταχειρίζεσθε ποτήρια, τόσῳ καλίτερα ἐπιτυγχάνετε τοῦ ποθουμένου.

Ἄλλος τρόπος καταστροφῆς τῶν μυιῶν εἶνε ὁ διὰ τοῦ *μυιοκτόνου* (**tue-mouches**) χάρτου. Εἰς τὰς περὶ τούτου ὁδηγίας λέγεται ὅτι πρέπει ὁ χάρτης νὰ εἶνε πάντοτε ὑγρός. Τοῦτο κατορθοῦται διὰ τοῦ ἑπομένου τρόπου· Πληροῦτε ποτήριον ὕδατος, ἐφ' οὗ ἐπιθέτετε τὸν χάρτην καὶ ἐπὶ τούτου παροψίδα, εἶτα ἀνατρέπετε αὐτὰ θλίβοντες τὸ ποτήριον ἐπὶ τῆς παροψίδος, καὶ θέτετε εἰς κατάλληλον μέρος· τὸ ὕδωρ μένον ἐν τῷ ποτηρίῳ ἐκρέει κατ' ὀλίγον, καὶ οὕτω τηρεῖ τὸν χάρτην διαρκῶς ὑγρόν.

Ἐν τέλει λέγομεν ὅτι τὸ ἀσφαλέστερον μέσον πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐκ τῶν μυιῶν ἐνοχλήσεως εἶνε νὰ ἀφίνωμεν ὅσον ἔνεστιν ὀλιγώτερον φῶς εἰς τὰ δωμάτια, ἔνθα μένομεν. Γνωστὸν εἶνε ὅτι αἱ μυῖαι ἀγαπῶσι τὸ πολὺ φῶς καὶ φεύγουσι τὰ σκοτεινὰ μέρη.

* *

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.

Digitized by Google

'Αριθ. 238 - Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 20 Ἰουλίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΕΠ. ΕΙΡ. ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ

ἐπὶ Καποδιστρίου.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Λονδίνῳ, 26[8 Ἰουλίου 1880

Thiers καὶ Βήκονσφιλδ. Ἡ ἐν Βερολίνῳ Συνδιάσκεψις. Τίς θέλει ἐκτελέσει τὰ ἀποφασισθέντα.—Ἡ πρὸς τὸν βασιλέα χρηματικὴ προσφορὰ τῶν ἐν Λονδίνῳ Ἑλλήνων. Τὰ κολοσσιαῖα τῶν ὁμογενῶν πλούτη.—Covent Garden καὶ Πάττη.—Νοσταλγία.—Περίφημος ἐν τῇ Δύσει ῥάπτρια.

Φίλε κύριε Ἐκδότα,

Τὸ λογοπαιγνιῶδες ἀξίωμα τοῦ **Thiers**, **gaguer du temps c' est perdre du temps**, δὲν ἀπεδείχθη πάντοτε ἀληθές· πολλάκις ἀπεναντίας ἡ φαινομένη τοῦ χρόνου ἀπώλεια ἀπέβη πράγματι ἐπικερδής, καὶ τοῦτο συνέβη ἰδίως ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος. Ἐὰν οὐδὲν σαφὲς καὶ ὁριστικὸν ἀπεφασίσθη περὶ ἡμῶν κατὰ τὴν ἐν Βερολίνῳ Σύνοδον, ἐὰν ἔκτοτε διηγάγομεν ἐν ἀγωνίαις μακραῖς ἔτη δύω, ἐπὶ τέλους ὅμως ἐπετύχομεν ὁροθετικὴν γραμμήν, τὴν ὁποίαν δυσκολώτατον ἦτο νὰ παραχωρήσωσιν ἡμῖν ἐκ προοιμίου. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἄλλα δείγματα ἐξαιρέτου εὐνοίας ἐδόθησαν ἡμῖν ἐπ' ἐσχάτων. Ἐνῷ οὐκ ὀλίγοι καὶ ἄλλοι ὅροι τῆς ἐν Βερολίνῳ συνθήκης ἔμειναν ἐν τῷ μεταξὺ ἀνεκτέλεστοι, αἱ Δυνάμεις δὲν ἐνόμισαν ἀπαραίτητον νὰ συγκροτήσωσιν εἰδικὴν Συνδιάσκεψιν εἰμὴ μόνον περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος. Τοσοῦτον δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀνέδειξαν ὁμόφωνον ζῆλον, ὥστε, ἀφοῦ ὥρισαν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ καὶ ἐλευθεριότητι τὴν νέαν ὁροθετικὴν γραμμὴν, καὶ ἐκανόνισαν τὰ μετὰ τοῦ ψηφισθέντος νέου καθεστῶτος συνδεόμενα δευτερεύοντα ζητήματα, συνέταξαν, πρὶν διαλυθῇ ἡ Συνδιάσκεψις, καὶ αὐτὴν τὴν κοινὴν διακοίνωσιν, δι' ἧς θέλουσι καταστῆ γνωστὰ εἴς τε τὴν Τουρκίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ ἀποφασισθέντα, καὶ θέλουσι προσκληθῆ αὗται νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὰ ἀκριβῶς. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ λόρδος Βήκονσφιλδ δὲν εἶχε τόσον ἄδικον, ὅσον παρὰ πολλῶν ἐνομίζετο, ὅτε ἔλεγεν ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν θέλουσι ζημιωθῆ περιμένοντες. Ἀλλ' ἀφίνοντες τὰ παρελθόντα, ἔλθωμεν εἰς τὰ παρόντα καὶ τὰ ἐπικείμενα μεγάλα συμφέροντα.

Τί θέλει συμβῆ ἐάν, διακοινωθείσης τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν, ἡ τελευταία αὕτη, ὅπερ πιθανώτατον, ἀποποιηθῇ νὰ ἐκχωρήσῃ ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἠπείρου; Πολλοὶ τῶν ἡμετέρων φρονοῦσιν ὅτι τὸ καθῆκον τῆς Ἑλλάδος εἶναι νὰ ἐμβάλῃ ἀμέσως εἰς αὐτάς, καὶ ἀγανακτοῦσι διότι δὲν ἔχομεν πρόχειρον τὸν πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖον στρατὸν καὶ στόλον. Ἀλλ' ἐνταῦθα φαίνονται ἐπικρατοῦσαι ἕτεραι δοξασίαι. Αἱ Δυνάμεις ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐπιφυλάξωσιν εἰς ἑαυτὰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὅρων τῆς ἐν Βερολίνῳ Συνδιασκέψεως, καὶ δὲν ἤκουσαν εὐχαρίστως τὰ θρυληθέντα περὶ προσκλήσεως ἐφέδρων, περὶ συγκροτήσεως ἐκτάκτου Βουλευτικῆς Συνόδου καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα δὲν εἶναι τὸ μόνον ὑφιστάμενον ἐν τῇ Ἀνατολῇ· ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτόθι φλεγμαίνοντα ζητήματα, τὸ δὲ πῦρ, ἐκρηγνύμενον ἅπαξ ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ, θέλει βεβαίως διαδοθῆ διαμιᾶς μέχρι Μαυροβουνίου, μέχρι Σκάρδου, μέχρις Αἵμου, καὶ οὕτω δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἡ ὁλοσχερὴς κατάλυσις τοῦ τουρκικοῦ Κράτους ἐν Εὐρώπῃ. Καλῶς δὲ ἢ κακῶς αἱ Δυνάμεις δὲν πρεσβεύουσιν ὅτι ἐπέστη ἤδη ἡ πρόσφορος ὥρα πρὸς τὴν μεγάλην ταύτην τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ πραγμάτων μεταβολήν. Καὶ ἐγὼ μὲν νομίζω, ὅτι καλῶς σκέπτονται, πρὸ πάντων διότι πείθομαι ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι ἔτι ἀποχρώντως ὠργανωμένη καὶ συγκεκροτημένη, ὥστε νὰ λάβῃ ἀπὸ τοῦδε τὴν προσήκουσαν τάξιν ἐν τῇ ἀναπλάσει τῶν πρὸς βορρᾶν αὐτῆς κειμένων χωρῶν. Οὐδὲν ἧττον ἔγραψα *καλῶς ἢ κακῶς*, μὴ θέλων νὰ φιλονεικήσω πρὸς κανένα, καὶ προαιρούμενος ἁπλῶς νὰ καταστήσω γνωστὰ εἰς τοὺς ἡμετέρους ὅσα ἤκουσα καὶ ἀκούω ἐνταῦθα περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς.

Ἀλλὰ πιστεύουσιν ἆρά γε αἱ Δυνάμεις ὅτι ἡ Τουρκία θέλει ὑποκύψει ἄνευ βίας; καὶ μελετῶσιν ἆρά γε νὰ καταναγκάσωσιν αὐτήν; Τὸ τί πιστεύουσιν αἱ Δυνάμεις δὲν γνωρίζω, καὶ ἔτι ὀ-

Digitized by Google

λιγώτερον ἠξεύρω τί βουλεύονται νὰ πράξωσιν. Ὑποθέτω ὅτι, ἂν καὶ δὲν ἔχουσι τὴν ἡμετέραν εὐφυΐαν, περιέλαβον ὅμως ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς αὐτῶν τὴν πιθανότητα τῆς ἀποτυχίας, καὶ ὅτι ἐκ τῆς φορᾶς τῶν περιπετειῶν, ἥτις εἶναι πολλῶν πραγμάτων μήτηρ, δύνανται νὰ προκύψωσιν εἰς μέσον πολλὰ ἀπροσδόκητα. Ἐν τῇ πολιτικῇ, καὶ μάλιστα ἐν τῇ διεξαγομένῃ ὑπὸ πολλῶν Δυνάμεων ἀπὸ κοινοῦ, δὲν ἐκδίδονται ἐκ προοιμίου προγράμματα κανονίζοντα ὡρισμένως τί θέλει γίνει αὔριον, τί μεθαύριον καὶ τί τὴν κατόπιν ἡμέραν. Τίθενται ἀρχαί τινες, διατυποῦνται ἀποφάσεις, τὰ δ' ἐπακόλουθα ἐπέρχονται οἴκοθεν, οὐχὶ ἐν προκαθωρισμένῃ ὥρᾳ καὶ τάξει, ἀλλὰ ἐπέρχονται. Ὅστις ἐνθυμεῖται τὴν ἀρχαίαν περὶ τῆς Ἑλλάδος πολιτείαν τῶν Δυνάμεων, οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ περὶ τούτου ἀμφιβολίαν. Τὸ ἀπὸ 4 Ἀπριλίου 1826 ἐν Πετρουπόλει ὑπογραφὲν πρωτόκολλον ἔθετο τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων μεσολαβήσεως, οὐδὲν ὅμως ὥριζε περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἔδει νὰ καταναγκασθῇ ἡ Πύλη εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης. Τὸ ἄρθρον 3 ἔλεγε μόνον ὅτι ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως αἱ Δυνάμεις θέλουσι μεταχειρισθῆ πᾶσαν τὴν *ἐπιρροὴν* αὐτῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ. Ἀφοῦ δὲ ἡ *ἐπιρροὴ* δὲν ἤρκεσεν, ὑπεγράφη ἐν Λονδίνῳ τῇ 6 Ἰουλίου 1827 ἡ Συνθήκη, ἧς τὸ πρῶτον ἄρθρον ὥριζεν ὅτι θέλει *ἀπαιτηθῆ* ἀμέσως ἀνακωχὴ ὅπλων μεταξὺ τῶν διαμαχομένων. Ἐπειδὴ ὅμως οὐδὲ τοῦτο προέβλεπεν ὅρον τινὰ καταναγκασμοῦ, ὁ δὲ ναύαρχος Κόδριγκτων ἠρώτησε τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυν Στράτφορδ Κάνιγγ «τίνι τρόπῳ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ μὲν τοὺς Τούρκους ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ἐχθροπραξίας, νὰ μὴ πράξῃ δέ τι ἐχθρικὸν πρὸς αὐτούς», ὁ πρέσβυς ἀπεκρίθη ὅτι «ἐὰν οὐκ ἔστιν ἄλλως γενέσθαι, θέλετε ἐπιβάλει διὰ τῶν πυροβόλων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφασισθέντων». Ὥστε ἐπακόλουθον τοῦ ἀνωδύνου ἐκείνου πρωτοκόλλου τῆς 4ης Ἀπριλίου ὑπῆρξεν ἡ ἐν Πύλῳ ναυμαχία.

Δὲν λέγω ὅτι τοιαύτην τινὰ σειρὰν γεγονότων ἀκριβῶς θέλει ἴδει καὶ ἡ παροῦσα γενεά. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ πράγματα δὲν ἐπαναλαμβάνονται ποτὲ ἀπαραλλάκτως. Φρονῶ ὅμως ὅτι τὰ ἀποφασισθέντα θέλουσιν ἐκτελεσθῆ. Αἱ ἐπαγγελίαι τῆς Εὐρώπης πρὸς ἡμᾶς ποτὲ δὲν διεψεύσθησαν. Ἵνα περιορισθῶ εἰς τὰς τελευταίας περιστάσεις, ἡ Εὐρώπη συμβουλεύσασα νὰ μὴ αναμιχθῶμεν εἰς τὸν τελευταῖον πόλεμον καὶ ὑποσχομένη ὅτι αὐτὴ θέλει φροντίσει περὶ τῶν συμφερόντων ἡμῶν ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι, ἐτήρησε, νομίζω, λαμπρῶς τὴν ὑπόσχεσιν διὰ τῆς τελευταίας αὐτῆς ἀποφάσεως. Ἡμεῖς ἠπατήσαμεν πολλάκις ἑαυτούς· οἱ φίλοι καὶ οἱ προστάται ἡμῶν δὲν μᾶς ἠπάτησαν ποτέ. Λέγω προσέτι ὅτι ἡ Εὐρώπη ἔχει δίκαιον νὰ ἐπιφυλάττῃ ἑαυτῇ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ψηφισθέντων. Τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ συμφέροντα αὐτῆς εἶναι τοσοῦτον πολλά, ποικίλα καὶ ἐνίοτε ἀντιφατικά, ὥστε ἤθελεν εἶναι μωρία νὰ καταλίπῃ τὴν ῥύθμισιν αὐτῶν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑδάτων. Προστίθημι δὲ ὅτι ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῇ Ἀνατολῇ χώρα, εἰς ἣν συμφέρει τοῦτο, εἶναι ὁμολογουμένως ἡ Ἑλλάς· διότι ἄνευ τῆς ἀδιαλείπτου κατὰ τὰ τελευταῖα ἑξήκοντα ἔτη ἐπεμβάσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς ἤθελον ῥυθμισθῆ εἰς τρόπον ἥκιστα συμφέροντα τῇ Ἑλλάδι. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν πρέπει νὰ σταυρώσωμεν τὰς χεῖρας. Ἐπὶ τέλους, οὕτως ἢ ἄλλως, θέλομεν καταλάβει τὰς προσαρτηθείσας χώρας· ἄρα δέον νὰ ἔχωμεν τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαραίτητον δύναμιν· καὶ ἐπειδὴ δὲν τὴν ἔχομεν, δέον νὰ τὴν παρασκευάσωμεν. Ἀλλὰ ἡ φρόνησις καὶ τὰ πολυτιμότατα τῆς Ἑλλάδος συμφέροντα ἀπαιτοῦσι πᾶσαι αἱ πρὸς τοῦτο ἐνέργειαι νὰ γίνωσι διὰ τρόπου ὅσον οἷόν τε ἀθορύβου καὶ ἀνεπιδείκτου.

Μετὰ τριάκοντα καὶ πέντε ἡμερῶν διατριβὴν ἐν Λονδίνῳ ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησε τὸ ἑσπέρας τῆς παρελθούσης δευτέρας εἰς Παρισίους, ὅπου ὅμως, ὡς φαίνεται, ὀλίγον θέλει διατρίψει τὴν φορὰν ταύτην. Πρόκειται νὰ ὑπάγῃ ἔτι εἰς Βερολῖνον, εἰς Πετρούπολιν, εἰς Βιέννην, εἰς Ῥώμην, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ποθεῖ νὰ παραμείνει ἐπί τινα χρόνον παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ. «Ἔχω τέσσαρα ἔτη νὰ τὸν ἴδω», μὲ εἶπε μετὰ υἱϊκῆς στοργῆς. Ἐν γένει δὲ νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ εὐχώμεθα τὴν ταχεῖαν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπάνοδον. Πολὺ χρησιμωτέρα εἶναι ἡ παρουσία αὐτοῦ ἐν ταῖς χώραις ταύταις, ὅπου ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ἠμπορεῖ νὰ συνδιαλεχθῇ μεθ' ὅλων ἡμῶν τῶν φίλων καὶ τῶν προστατῶν τελεσφορώτερον βεβαίως παρ' ὅτι ἠδύναντο νὰ πράξωσι τοῦτο ἄλλοι ὑποδεέστεροι τῆς Ἑλλάδος ἀντιπρόσωποι. Ἠξεύρετε ἤδη ὅτι οἱ ἐνταῦθα Ἕλληνες ἐνόμισαν καλὸν νὰ προσφέρωσιν αὐτῷ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας λιρῶν περίπου. Τὸ περιεργότερον τῆς προσφορᾶς ταύτης μέρος εἶναι ὅτι τὰ τρία τέταρτα αὐτῆς ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τῶν δυσαριθμήτων τοῦ Λονδίνου Ῥάλληδων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίθησαν τρεῖς ἐπιφανεῖς χῆραι, αἱ κυρίαι Ἰωάννου Ῥάλλη, Πέτρου Ῥάλλη καὶ Σοφία Ῥάλλη. Τὸ σύνθημα ἔδωκε πρῶτος ὁ σεβάσμιος τῆς ἐν Λονδίνῳ κοινότητος πρόεδρος κ. Εὐστράτιος Ῥάλλης, τοῦ ὁποίου ἡ φιλοπατρία φαίνεται διαχυθεῖσα εἰς τὰς φλέβας ἁπάσης τῆς περὶ αὐτὸν νεοσσιᾶς. Μὴ ἀπορεῖτε δὲ διὰ τὰς γενναίας ταύτας προσφοράς. Διὰ νὰ λάβητε ἔννοιάν τινα ὁποίας κολοσσιαίας περιουσίας ἐκτήσαντο οἱ ἡμέτεροι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, θέλω σᾶς διηγηθῆ διάλογον γενόμενον ἐν Μασσαλίᾳ πρὸ ἑνὸς περίπου μηνός. Συνέπεσε νὰ ἦμαι εἰς οἰκίαν φίλου, παρὰ τῷ ὁποίῳ εὗρον ἕτερον κοινὸν φίλον. Ὁ πρῶτος μᾶς ἔλεγεν ὅτι πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐνιαυτῶν εἷς τῶν λαμπροτέρων ἀντιπροσώπων τοῦ ἐμπο-

Digitized by Google

ρικοῦ ἡμῶν κόσμου ἐν Ὀυήσσῳ, ἀκμάζων καὶ πλουτῶν, εἶχεν ἀναγγείλει εἰς τοὺς ἐν τῇ Δύσει συνεταίρους ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἕτοιμοι νὰ πληρώσωσι τριάκοντα ἑκατομμύρια φράγκων. Οἱ συνέταιροι ἐπτοήθησαν καὶ ὑπέβαλον παρατηρήσεις τινὰς περὶ τοῦ ὑπερόγκου τῶν ὑποχρεώσεων, εἰς ἃς ἐκαλοῦντο νὰ ἐπαρκέσωσιν. Ὁ δὲ, νέος ὢν καὶ τολμητίας, καὶ τὸ κάλλιστον εὐτυχὴς ἀείποτε ἀναδειχθεὶς τολμητίας, ἀπεκρίθη ὅτι ἐννοεῖ νὰ διευθύνῃ τὰ πράγματα ὅπως αὐτὸς ἠξεύρει. Ὡς ἐκ τούτου κατ' ὀλίγον ἔκτοτε διελύθη ἡ ἑταιρία. Ἀλλ' ἐκεῖνος παρέμεινε πάντοτε εὐτυχῶν καὶ μεγαλοπραγμονῶν. Τὰ τριάκοντα αὐτὰ ἑκατομμύρια, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ πληρωθῶσιν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, δὲν σᾶς φαίνονται ὑποθέτω ὀλίγα. Ἀλλ' ἀκούσατε τὸ παρακάτω. Ὁ ἕτερος τῶν παρισταμένων φίλων ἰδών με ἀπορήσαντα ἐπὶ τῷ μεγέθει τοῦ πράγματος, «δὲν καταλαμβάνω, μὲ εἶπε, κύριε Παπαῤῥηγόπουλε, διατί οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐφοβήθησαν. Ἐγὼ πρὸ δύο μηνῶν εἰδοποιήθην παρὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἀδελφοῦ μου νὰ ἦμαι ἕτοιμος εἰς πληρωμὴν ἑνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν· εἶχον δὲ καὶ ἐγὼ νὰ πληρώσω ἐνταῦθα δεκαπέντε ἑκατομμύρια φράγκων, καὶ κατέβαλον ἀκόπως τὰ τεσσαράκοντα αὐτὰ ἑκατομμύρια». Σᾶς λέγω, φίλε κ. ἐκδότα, ἑκατομμύρια τεσσαράκοντα, δηλαδὴ ὅσος εἶναι ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Προχθὲς τὴν τρίτην τὸ ἑσπέρας ἐπῆγα εἰς τὸ **Covent Garden**, χάρις εἰς τὴν εὐμενῆ πρὸς ἐμὲ προθυμίαν δύο νέων φίλων μου. Τὸ παρασταθὲν μελόδραμα ἡ «Estella» τοῦ Jules Cohen δὲν ἦτο καθ' ἑαυτὸ ἔξοχόν τι προϊὸν τῆς νεωτέρας μουσικῆς· ἀλλὰ ἀκαταμάχητον περιεποίησεν εἰς αὐτὸ δύναμιν ἐπὶ τῶν ἀκροωμένων ἡ Patti, τῆς ὁποίας ἡ φωνὴ εἶναι ἐπίσης ἀειθαλὴς ὅσον καὶ ἡ χάρις. Ἐνῷ δὲ εὑρισκόμην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου κόσμου καὶ θεάματος καὶ ἀκροάματος, δὲν ἠξεύρω πῶς ἀνελογίσθην ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ὥραν ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ οἰκεῖοι καὶ οἱ φίλοι μου, συῤῥεύσαντες εἰς τὴν Φαληρικὴν παραλίαν, ὑπὸ οὐρανὸν αἰθριώτερον, ἀπελάμβανον τὴν θαλασσίαν αὔραν, χαίροντες ἐπὶ τῇ τροπῇ, ἣν ἔλαβον τὰ πράγματα ἡμῶν. Ἀνελογίσθην ταῦτα πάντα, καὶ, ἂν δὲν εἶχον περὶ ἐμὲ τοὺς δύο ἐκείνους φίλους, ἤθελον βεβαίως καταληφθῆ ὑπὸ τῆς ἀθυμίας. Ἄχ, ἡ πατρίς, καὶ οἱ σύντροφοι τῆς ζωῆς, καὶ οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους ἐγνωρίσατε ἐκ παίδων, καὶ τῶν ὁποίων λαλεῖτε τὴν γλῶσσαν, καὶ τῶν ὁποίων σφίγγετε τὴν χεῖρα καὶ συμμερίζεσθε τὰ αἰσθήματα... Ἐξαίσιόν τι εἶναι βεβαίως ὁ δυτικὸς πολιτισμός· ἀλλ' ἐπὶ τέλους σᾶς καταλαμβάνει ἡ νοσταλγία. Καλὴν ἐντάμωσιν λοιπόν, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ λάβετε τὸ τελευταῖον φυλλάδιον τοῦ **Punch**, ἐν μιᾷ σελίδι τοῦ ὁποίου θέλετε εὕρει εἰκονιζομένας δύο γυναῖκας, ἐξ ὧν ἡ μία εὐρύνει κατά τι τὸ ἱμάτιον τῆς ἄλλης. Ἐπὶ τῆς παρυφῆς τοῦ ἱματίου τούτου φέρονται αἱ ἀκόλουθοι λέξεις· «**Graeco-Turkish frontier**».[1] Κάτωθεν δὲ τῆς σελίδος θέλετε ἀναγνώσει τὴν ἀκόλουθον ἐξήγησιν· «**Rectification!**» — **Britannia (Dressmaker to Miss Hellas).** «**Now we've let it out for you, you'll be more comfortable**»[2], τὰ ὁποῖα ὅλα μεταφράζετε ἂν θέλετε χάριν τῶν ἀναγνωστῶν σας, τῶν μὴ εἰδότων τὴν γλῶσσαν τοῦ Γλάδστωνος καὶ τοῦ Γράνβιλ. Αἱ δ' ἀναγνώστριαι ὑμῶν δὲν θέλουσιν, ὑποθέτω, ζητήσει τοῦ λοιποῦ ἄλλην **Dressmaker** ἀπὸ τὴν κυρίαν **Britannia**.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 431.

Δ'.

Ἡ πλημμύρα.

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωῒ ἀπηντήθημεν πάλιν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον.

— Αἴ λοιπὸν, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπὰρ, εὐχαριστήθης ἀπὸ τὸ παιδίον, *δάσκαλε*;

— Ὢ! ναί. Ἔχει αὐτία, καὶ ἐλπίζω ὅτι ὀγλήγορα θὰ ἔχῃ καὶ ὀμμάτια.

— Ἐν τούτοις σήμερον τῷ χρειάζονται πρὸ πάντων βραχίονες, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπάρ.

Καὶ μοὶ ἔδωκεν εἰς τὴν χεῖρα μίαν σφῆνα διὰ νὰ τὸν βοηθήσω νὰ ξεκολλήσῃ ἐν τεμάχιον ἄνθρακος, ὃ εἶχεν ἀρχίσει νὰ κτυπᾷ κάτωθεν· διότι τοὺς *σκαπανεῖς* βοηθοῦσι πολλάκις οἱ ὦσται.

Ὅταν δὲ τὸ τρίτον ἔσπρωξα τὸ ἀμάξιόν μου εἰς τὸ φρέαρ τῆς ἁγίας Ἀλφονσίνης, ἤκουσα πρὸς τὸ φρέαρ κρότον φοβερόν, φρικτὸν μυκηθμὸν, ὁποῖον δὲν εἶχον ποτὲ ἀκούσει ἀφ' ὅτου εἰργαζόμην εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον. Ἦτον πτῶσις χωμάτων, ἦτον γενικὴ κατακρήμνισις; Ἐπέστησα τὴν προσοχήν μου. Ὁ θόρυβος ἐξηκολούθει πανταχοῦ ἀντηχῶν. Τί λοιπὸν ἐσήμαινε; Μέγας μὲ κατέλαβε φόβος, καὶ ὥρμησα νὰ φύγω πρὸς τὰς κλίμακας. Ἀλλὰ τοσάκις μ' ἐχλεύασαν διὰ τοὺς τρόμους μου, ὥστε ἔμεινα ἐντραπείς. Ἦτον ἴσως ἔκρηξις ὑπονόμου, ἢ ἀμάξιον πίπτον εἰς τὸ φρέαρ, ἢ καὶ μόνον γαῖαι ἐξορυχθεῖσαι, αἵτινες ἐῤῥίπτοντο διὰ τῶν ὀχετῶν.

Ἀλλ' αἴφνης πλῆθος ποντικῶν ἐπέρασεν ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν μου, τρέχον ὡς ἴλη φεύγοντος ἱππικοῦ. Ἔπειτα μοὶ ἐφάνη ὡς νὰ ἤκουσα κρότον παραδόξου προστριβῆς εἰς τὸ ἔδαφος καὶ τοὺς τοίχους τῆς σύριγγος, καὶ ὡς ψίθυρον ῥέοντος ὕδατος. Τὸ μέρος ὅπου ἐγὼ ἱστάμην ἦτον ἐντελῶς ξηρὸν, ὥστε ὁ κρότος οὗτος τοῦ ὕδατος ἦτον ἀνεξήγητος.

1. Ἑλληνο-Τουρκικὸν σύνορον.
2. «Ἐπιδιόρθωσις!» — Βρεταννία (Ῥάπτρια τῆς δεσποινίδος Ἑλλάδος). «Τώρα ὅπου σᾶς τὴν ἐπλατύναμεν, δὲν θὰ σᾶς στενοχωρῇ πλέον». Σ. τ. Ἑ.

Digitized by Google

Ἔλαβον ἑπομένως τὸν λύχνον μου νὰ ἴδω, καὶ ἔκυψα μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν.

Καὶ τῷ ὄντι ἦτον ὕδωρ, καὶ ἤρχετο ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ φρέατος, προσαναβαῖνον τὴν σύριγγα. Ὁ φοβερὸς λοιπὸν ἐκεῖνος θόρυβος, ὁ μυκηθμὸς ἐκεῖνος, προήρχοντο ἐκ ῥοῆς ὕδατος καταπίπτοντος εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον.

Ἀφήσας τότε ἐκεῖ τὸ ἁμάξιον, ἔτρεξα ὅπου ὁ θεῖος εἰργάζετο.

— Θεῖε Γασπάρ, τὸ νερὸν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον.

— Πάλιν ἀνοησίας!

— Ἐτρύπησεν ἡ Διβόννη. Νὰ φύγωμεν.

— Ἄφες με ἥσυχον!

— Ἀλλ' ἄκουσον·

Τοσοῦτον δὲ τεταραγμένος ἤμην ὁμιλῶν, ὥστε ὁ θεῖος Γασπὰρ ἔμεινε κρατῶν τὴν ἀξίνην ἀκίνητον. Ὁ αὐτὸς κρότος ἐξηκολούθει, ἰσχυρότερος, ἀπειλητικώτερος. Δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία· τὸν θόρυβον παρῆγε κατακρημνιζόμενον ὕδωρ.

—Τρέχε γρήγορα· τὸ νερὸν εἶναι εἰς τὴν ὑπόνομον.

Κράζων δὲ, «τὸ νερὸν εἰς τὴν ὑπόνομον!» ὁ θεῖος Γασπὰρ εἶχεν ἁρπάσει τὸν λύχνον του,—διότι τοῦτο εἶναι πάντοτε τὸ πρῶτον κίνημα παντὸς μεταλλευτοῦ,—καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ἐργασίας του ἐῤῥίφθη εἰς τὴν σύριγγα.

Μόλις εἶχον προχωρήσει δέκα βήματα, καὶ εἶδον τὸν *δάσκαλον*, ὅστις καὶ ἐκεῖνος κατέβη εἰς τὴν σύριγγα, διὰ νὰ ἐννοήσῃ τί ἦτον ὁ θόρυβος ὃν ἤκουε.

— Τὸ νερὸν εἰς τὴν ὑπόνομον! ἔκραξεν ὁ θεῖος Γασπάρ.

— Ἡ Διβόννη ἐτρύπησε, εἶπον.

— Τί ζῶον εἶσαι!

— Φεῦγε, σῶσου, εἶπεν ὁ *δάσκαλος*.

Τὸ ὕδωρ ταχέως ὑψοῦτο εἰς τὴν σύριγγα, καὶ μᾶς εἶχε φθάσει ὡς τὰ γόνατα, ὥστε ἐδυσκόλευε τὰ βήματά μας.

Ὁ *δάσκαλος* ἤρχισε νὰ τρέχῃ μὲ ἡμᾶς, καὶ οἱ τρεῖς διερχόμενοι ὅπου μεταλλευταὶ εἰργάζοντο ἐφωνάζομεν·

— Σωθῆτε! Τὸ νερὸν εἶναι εἰς τὴν ὑπόνομον!

Ὑψοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ μετὰ φοβερᾶς ταχύτητος. Εὐτυχῶς δὲν ἀπείχομεν πολὺ τῶν κλιμάκων· ἄλλως ποτὲ δὲν θὰ τὰς ἐφθάνομεν. Ὁ δάσκαλος ἔφθασε πρῶτος· ἔπειτα ἐστάθη.

— Ἀναβῆτε πρῶτοι, εἶπεν. Ἐγὼ εἶμαι ὁ γεροντότερος· ἔπειτα ἔχω τὴν συνείδησιν ἥσυχον.

Αἱ περιστάσεις μας δὲν ἦσαν τότε δι' ἀνταλλαγὰς φιλοφροσύνης. Πρῶτος ἐπέρασεν ὁ θεῖος Γασπάρ, ἔπειτα ἐγώ, καὶ κατόπιν ὁ *δάσκαλος*· ἔπειτα δὲ εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν τινὲς ἐργάται, οἵτινες μᾶς παρηκολούθησαν.

Ποτὲ κανεὶς τόσον ταχέως δὲν ἐπέρασεν ἄλλοτε τὰ τεσσαράκοντα μέτρα ὕψους τὰ διαιροῦντα τὸ δεύτερον ἐπίπεδον ἀπὸ τοῦ πρώτου. Ἀλλὰ πρὶν φθάσωμεν εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα, ῥαγδαῖον ὕδωρ μᾶς ἔπεσε κατὰ κεφαλῆς καὶ ἔσβυσε τοὺς λύχνους ἡμῶν.

— Κρατεῖσθε καλά! ἐφώναξεν ὁ θεῖος Γασπάρ.

Καὶ ἐκεῖνος, ὁ δάσκαλος καὶ ἐγώ, ἐκρατήθημεν μετὰ πάσης δυνάμεως ἀπὸ τῶν βαθμίδων διὰ ν' ἀντιστῶμεν. Ἀλλ' οἱ ἐρχόμενοι κατόπιν ἡμῶν παρεσύρθησαν, καὶ ἀναμφιβόλως, ἂν εἴχομεν περισσοτέρας τῶν δέκα βαθμίδων ν' ἀναβῶμεν ἀκόμη, θὰ κατεκρημνιζόμεθα καὶ ἡμεῖς ὡς ἐκεῖνοι, διότι τὸ καθορμῶν ὕδωρ εἶχε γίνει καταῤῥάκτης.

Φθάσαντες εἰς τὸ πρῶτον ἐπίπεδον, δὲν ἐσώθημεν, διότι εἴχομεν ἀκόμη πεντήκοντα μέτρα ν' ἀναβῶμεν πρὶν ἐξέλθωμεν, ἡ σύριγξ δὲ αὐτὴ ἦτον ἐπίσης πλήρης ὕδατος, καὶ ἡμεῖς ἤμεθα εἰς τὸ σκότος ἀφ' ὅτου οἱ λύχνοι ἡμῶν ἐσβέσθησαν.

— Ἐχάθημεν, εἶπεν ὁ δάσκαλος μετὰ φωνῆς σχεδὸν ἀταράχου. Ῥεμή, κάμε τὴν προσευχήν σου.

Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐφάνησαν εἰς τὴν σύριγγα ἑπτὰ ὀκτὼ λύχνοι σπεύδοντες πρὸς ἡμᾶς. Τὸ ὕδωρ μᾶς ἔφθανεν ἤδη ὡς τὰ γόνατα, καὶ τὸ ἠγγίζομεν διὰ τῆς χειρὸς χωρὶς νὰ κύψωμεν. Δὲν ἦτον δὲ ὕδωρ ἥσυχον, ἀλλὰ χείμαῤῥος, στρόβιλος παρασύρων πᾶν τὸ προστυγχάνον, καὶ συστρέφων δοκάρια ξύλινα ὡς πτερά.

Οἱ πρὸς ἡμᾶς τρέχοντες ἄνδρες οὓς εἴδομεν ἤθελον νὰ παρακολουθήσουν τὴν σύριγγα, καὶ νὰ φθάσουν εἰς τὰς ἐκεῖ πλησίον κειμένας κλίμακας καὶ ἀναβάθρας. Ἀλλ' ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ χειμάῤῥου ἦτον ἀδύνατον. Πῶς νὰ τὸν προσαναβῶσι, πῶς κἂν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν ὁρμήν του καὶ εἰς τὰ ξύλα ἃ παρέσυρε;

Τὴν αὐτὴν λέξιν, ἣν ἐπρόφερεν ὁ δάσκαλος, ἐπρόφεραν καὶ αὐτοί.

— Ἐχάθημεν!

Τότε εἶχον φθάσει μέχρις ἡμῶν.

— Ἀπ' ἐκεῖ, ναί, ἔκραξεν ὁ δάσκαλος, ὅστις μόνος μεταξὺ ἡμῶν ἐφαίνετο διατηρήσας τὴν χρῆσιν τῶν φρενῶν του. Ἡ μόνη καταφυγή μας εἶναι εἰς τὰς ἀρχαίας ἀνασκαφάς.

Αἱ παλαιαὶ ἀνασκαφαὶ ἦσαν μέρος τοῦ ἀνθρακωρυχείου ἐγκαταλειφθὲν πρὸ πολλοῦ, καὶ ὅπου οὐδεὶς ἐφοίτα· ἀλλ' ὁ δάσκαλος τὸ ἐπεσκέπτετο συνεχῶς, ὅταν ἐζήτει περίεργα ἀντικείμενα.

— Στραφῆτε ὀπίσω, εἶπε, καὶ δότε μοι λύχνον νὰ σᾶς ὁδηγήσω.

Συνήθως ὅταν ὡμίλει τὸν ἐγέλων, ἢ τῷ ἔστρεφον τὰ νῶτα ὑψοῦντες τοὺς ὤμους· ἀλλὰ τότε οἱ δυνατώτεροι εἶχον χάσει τὴν δύναμίν των ἐφ' ἧ τόσον ἐκόμπαζον, καὶ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ γεροντίου τούτου, ὃ περιέπαιζον πρὸ πέντε λεπτῶν, ὅλοι ὑπήκουσαν. Αὐτομάτως ὅλοι οἱ λύχνοι εἰς αὐτὸν ἐτάθησαν.

Ἀμέσως ἥρπασεν ἕνα ἐξ αὐτῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρός, καὶ λαβὼν καὶ σύρων ἐμὲ διὰ τῆς ἄλλης, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν φευγόντων. Ἐπειδὴ ἐπρο-

Digitized by Google

χωροῦμεν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος, ἐπηγαίνομεν ταχέως.

Ποῦ ἐπηγαίνομεν δὲν ἤξευρον, ἀλλ' ἡ ἐλπὶς μοὶ εἶχεν ἐπανέλθει.

Ἀφ' οὗ δὲ παρηκολούθησε τὴν σύριγγα ἐπί τινα καιρὸν, δὲν ἠξεύρω ἂν ἐπὶ λεπτὰ ἢ ἐπὶ δευτερόλεπτα, διότι δὲν εἴχομεν πλέον τοῦ καιροῦ τὴν γνῶσιν, ἐστάθη.

— Δὲν μᾶς μένει καιρὸς, εἶπε. Τὸ νερὸν ἀναβαίνει πολὺ ταχέως.

Καὶ τῷ ὄντι ηὔξανε τάχιστα. Ἀπὸ τῶν γονάτων μᾶς εἶχε φθάσει εἰς τὴν μέσην, ἀπὸ τῆς μέσης εἰς τὸ στῆθος.

— Πρέπει νὰ χωθῶμεν εἰς ἕνα ὀχετὸν ἀνιόντα, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Καὶ ἔπειτα ;

— Ὁ ὀχετὸς πούποτε δὲν φέρει.

Ῥιπτόμενοι εἰς τὸν ὀχετὸν, θὰ ἐμβαίνομεν εἰς μέρος ἀδιέξοδον. Ἀλλὰ καιρὸν δὲν εἴχομεν οὔτε νὰ περιμείνωμεν οὔτε νὰ ἐκλέξωμεν· ἔπρεπεν ἢ νὰ χωθῶμεν εἰς τὸν ὀχετὸν, καὶ νὰ ἔχωμεν οὕτως ὀλίγα λεπτὰ ἐμπρὸς ἡμῶν, δηλαδὴ σπινθῆρα ἐλπίδος, ἢ νὰ ἐξακολουθήσωμεν εἰς τὴν σύριγγα, βέβαιοι ὄντες νὰ καταποντισθῶμεν ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων.

Ἔχοντες λοιπὸν τὸν δάσκαλον ἐπὶ κεφαλῆς, ἐμβήκαμεν εἰς τὸν ὀχετόν. Δύω τῶν συντρόφων ἠθέλησαν νὰ ἐξακολουθήσωσιν εἰς τὴν σύριγγα, καὶ ἐκείνους οὐδέποτε πλέον τοὺς εἴδομεν.

Τότε, αναλαβόντες τὴν συναίσθησιν τῆς ζωῆς, ἠκούσαμεν θόρυβον ὅστις μᾶς ἐξεκώφευεν ἀφ' ὅτου ἠρχίσαμεν νὰ φεύγωμεν, καὶ ὃν ὅμως ἀκόμη δὲν εἴχομεν ἀκούσει· κατακρημνίσεις, ὑδροτυφῶνες καὶ καταῤῥάκται, θραύσεις τῶν ξυλωμάτων, ἐκρήξεις τοῦ συμπεπιεσμένου ἀέρος, ὅλα ταῦτα ὁμοῦ ἀπετέλουν ἐντὸς τῆς ὑπονόμου πάταγον καταπληκτικὸν, ὅστις μᾶς ἀπενέκρωσεν.

— Ὁ κατακλυσμός !

— Τὸ τέλος τοῦ κόσμου !

— Θεέ, ἐλέησον !

Ἀφ' ὅτου εἰσήλθομεν εἰς τὸν ὀχετὸν, ὁ δάσκαλος δὲν ὡμίλησε, διότι ἡ ψυχή του ἦτον ἀνωτέρα ὀδυρμῶν ἀνωφελῶν.

— Παιδία, εἶπε, δὲν πρέπει νὰ ἐξαντλῶμεν τὰς δυνάμεις μας. Ἂν μένωμεν οὕτω κρατούμενοι διὰ τῶν χειρῶν καὶ διὰ τῶν ποδῶν, ταχέως θ' ἀπαυδήσωμεν ἐντελῶς. Πρέπει νὰ σκάψωμεν στηρίγματα εἰς τὸν σχίστην.

Ἡ συμβουλή του ἦτον ὀρθὴ ἀλλὰ δυσκόλου ἐκτελέσεως, διότι κανεὶς δὲν εἶχε φέρει ἀξίνην. Ὅλοι εἴχομεν τοὺς λύχνους μας, ἀλλ' ἐργαλεῖον κανείς.

— Νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰ ἄγκιστρα τῶν λύχνων, ἐξηκολούθησεν ὁ δάσκαλος.

Καὶ ὅλοι ἤρχισαν νὰ σκάπτουν μὲ τῶν λύχνων τὰ ἄγκιστρα· ἀλλὰ τὸ ἔργον ἦτον δυσχερέστατον, διότι ὁ ὀχετὸς ἦτον πολὺ κεκλιμένος καὶ ὀλισθηρός. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἠξεύρομεν ὅτι ἂν ὠλισθαίνομεν θὰ εὑρίσκομεν τὸν θάνατον πίπτοντες, τοῦτο μᾶς ἔδιδε δυνάμεις καὶ ἐπιδεξιότητα. Εἰς ὀλίγα λεπτὰ ὅλοι ἐσκάψαμεν ἀνὰ μίαν τρύπαν τόσην ὥστε νὰ θέτωμεν τὸν πόδα εἰς αὐτήν.

Ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο ἔγινεν, ἀνεπνεύσαμεν ὀλίγον, καὶ εἴδομεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Ἤμεθα ἑπτὰ, ὁ δάσκαλος, ἐγὼ πλησίον του, ὁ θεῖος Γασπὰρ, τρεῖς σκαπανεῖς, καλούμενοι Παγὴς, Κομπαϋροὺς καὶ Βεργουνοὺς, καὶ εἷς ὤστης, τὸ ὄνομα Καῤῥορής. Οἱ ἄλλοι ἐργάται εἶχον γίνει ἄφαντοι εἰς τὴν σύριγγα.

Ἐκτὸς ἡμῶν αὐτῶν, ἀδυνατοῦντες νὰ συνάψωμεν τὰς ἰδέας μας ὑπὸ τρόμου, ἐβλέπομεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον, καὶ ἐζητοῦμεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν γειτόνων μας τὰς ἐξηγήσεις αἵτινες διέφευγον τὸν νοῦν ἡμῶν.

— Εἶναι ὁ κατακλυσμὸς, ἔλεγεν ὁ εἷς.

— Εἶναι τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

— Σεισμός.

— Τὸ τελώνιον τῶν ὑπογείων ἐθύμωσε καὶ θέλει νὰ ἐκδικηθῇ.

— Πλημμύρα τῶν νερῶν ὅσα σωρεύονται εἰς τὰς παλαιὰς ἀνασκαφάς.

— Τρύπαν ἔκαμε ἡ Διβόννη.

Ἡ τελευταία αὕτη ὑπόθεσις ἦτον ἰδική μου. Ἐπέμενον εἰς τὴν τρύπαν μου.

Ὁ *δάσκαλος* δὲν εἶχεν ὁμιλήσει, καὶ μᾶς ἔβλεπε τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον ὑψῶν τοὺς ὤμους, ὡς ἂν ἐσυζήτει τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ὕπαιθρον, ὑπὸ τὴν σκιὰν συκαμινέας, τρώγων ἓν κρομμύδιον.

— Βεβαίως πλημμύρα εἶναι, εἶπε τέλος πάντων, ὁμιλήσας τελευταῖος, καὶ ἀφοῦ καθεὶς εἶπε τὴν γνώμην του.

— Καὶ τὴν ἐπροξένησε σεισμός.

— Τὴν ἔστειλε τὸ τελώνιον τῶν ὑπογείων.

— Ἔρχεται ἀπὸ τὰς παλαιὰς ἀνασκαφάς.

— Ἔπεσεν ἀπὸ τρύπαν τῆς Διβόννης.

Καὶ καθεὶς ἐπανελάμβανεν ὅ,τι εἶχεν ἤδη εἰπεῖ.

— Εἶναι πλημμύρα, ἐξηκολούθησεν ὁ δάσκαλος.

— Αἴ, καὶ καλὰ, ἀπὸ ποῦ προέρχεται ; εἶπον πολλαὶ φωναὶ ὁμοῦ.

— Δὲν τὸ ἠξεύρω. Ἀλλὰ τὸ τελώνιον τοῦ ὑπογείου εἶναι ἀνοησία. Ἀπὸ τὰς παλαιὰς ἀνασκαφὰς θὰ ἦτον δυνατὸν νὰ ἔλθῃ, ἂν ἐπλημμύρει μόνον τὸ τρίτον ἐπίπεδον· ἀλλ' ἐπλημμύρησε καὶ τὸ δεύτερον καὶ τὸ πρῶτον. Ἠξεύρετε ὅτι τὸ νερὸν δὲν ἀναβαίνει· πάντοτε καταβαίνει.

— Ἡ τρύπα.

— Δὲν γίνονται ποτὲ τρύπαι οὕτω, φυσικῶς.

— Ὁ σεισμός.

— Δὲν ἠξεύρω.

— Τότε ἀφ' οὗ δὲν ἠξεύρεις μὴ ὁμιλεῖς.

— Ἠξεύρω ὅτι εἶναι πλημμύρα, καὶ μικρὸν πρᾶγμα δὲν εἶναι πλημμύρα νὰ ἔρχεται ἀπ' ἐπάνω.

Digitized by Google

— Ἐννοεῖται. Τὸ βλέπομεν. Τὸ νερὸν ἦλθε κατόπιν μας.

Καὶ ἐπειδὴ εἴχομέν πως τὸ αἴσθημα ἀσφαλείας τινὸς ἀφ' ὅτου ἤμεθα εἰς ξηρὸν ἔδαφος καὶ τὸ ὕδωρ δὲν ἀνέβαινε πλέον, δὲν ἤθελε πλέον κανεὶς ν' ἀκούσῃ τὸν δάσκαλον.

— Ἔλα, μὴ μᾶς κάμνῃς τὸν σοφὸν, ἀφ' οὗ δὲν ἠξεύρεις περισσότερ' ἀπὸ ἡμᾶς.

Ἡ ὑπεροχὴ, ἣν τῷ εἶχε δώσει ἡ εὐστάθειά του ἐν τῷ κινδύνῳ, εἶχεν ἤδη ἀπολεσθῆ. Ἐσιώπησεν ἑπομένως χωρὶς νὰ ἐπιμείνῃ.

Διὰ ν' ἀκουώμεθα διὰ τοῦ πατάγου, ὡμιλοῦμεν ὅλοι μεγαλοφώνως, καὶ ὅμως ἡ φωνὴ ἡμῶν ἀντήχει ὑπόκωφος.

— Ὁμίλησον ὀλίγον, μοὶ εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Τί θέλεις νὰ εἰπῶ;

— Ὅ,τι θέλεις· ὁμίλησον μόνον, εἰπὲ λέξεις, ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι.

Τότε εἶπα τινὰς λέξεις.

— Καλόν· τώρα ὀλίγον χαμηλότερα. Αὐτὸ εἶναι. Καλόν.

— Ἔχασες τὰς φρένας, αἴ, δάσκαλε; εἶπεν ὁ Παγής.

— Ἐτρελλάθηκες ἀπὸ τὸν φόβον σου;

— Φοβεῖσαι πῶς ἀπέθανες;

— Θαῤῥῶ ὅτι τὸ νερὸν ἐδῶ δὲν θὰ μᾶς φθάσῃ, καὶ ἂν ἀποθάνωμεν, τοὐλάχιστον δὲν θὰ πνιγῶμεν.

— Καὶ τοῦτο δηλοῖ, δάσκαλε;

— Κύτταξε τὸν λύχνον σου.

— Αἴ, τί; Καίει.

— Καθὼς πάντοτε;

— Ὄχι. Ἔχει τὴν φλόγα ζωηροτέραν, ὅμως κοντήν.

— Ὑπάρχει ἀτμίς;

— Ὄχι, εἶπεν ὁ δάσκαλος· οὔτε αὐτὴν δὲν ἔχομεν νὰ τὴν φοβώμεθα. Δὲν κινδυνεύομεν οὔτε διὰ τῆς ἀτμίδος οὔτε διὰ τοῦ νεροῦ, διότι αὐτὸ πλέον οὔτε ἕνα πόδα θ' ἀναβῇ.

— Μὴ μᾶς κάμνεις τὸν μάγον.

— Δὲν κάμνω τὸν μάγον. Εἴμεθα εἰς κώδωνα ἀέρος· ὁ ἀὴρ ἐπυκνώθη καὶ ἐμποδίζει τὸ νερὸν ν' ἀναβῇ. Ὁ ὀχετὸς, κλειστὸς εἰς τὰ ὀπίσω, κάμνει δι' ἡμᾶς ὅ,τι ὁ κώδων διὰ τοὺς δύτας· τὰ νερὰ τὸν ἔσπρωξαν, ἐσωρεύθη εἰς αὐτὴν τὴν σύριγγα, καὶ τώρα ἀνθίσταται εἰς τὸ νερὸν καὶ τὸ ἀπωθεῖ.

Ὅταν ὁ δάσκαλος μᾶς ἐξήγησεν ὅτι εἴμεθα ὡς ἐντὸς κώδωνος δύτου, ὅτι τὸ νερὸν δὲν ἠδύνατο ν' ἀναβῇ ὡς ἡμᾶς, διότι ὁ ἀὴρ τὸ ἐμποδίζει, ἠκούσθη ψιθυρισμὸς δυσπιστίας.

— Ἀκούεις ἀνοησίαν; Δὲν εἶναι τὸ νερὸν δυνατώτερον ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα;

— Ναὶ, ἔξω, ὅπου εἶν' ἐλεύθερον. Ὅταν ὅμως ῥίπτῃς τὸ ποτήριόν σου, τὸ στόμα κάτω, εἰς κάδον πλήρη νεροῦ, γεμίζει ὁλόκληρον τὸ ποτήριόν σου; Ὄχι, δὲν εἶναι ἀλήθεια; Ἓν μέρος πρὸς τὸν πάτον μένει κενόν. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ κενὸν ὁ ἀὴρ τὸ διατηρεῖ. Καὶ ἐδῶ τὸ ἴδιον εἶναι. Ἡμεῖς εἴμεθα εἰς τὸν πάτον τοῦ ποτηρίου, καὶ τὸ νερὸν δὲν θὰ ἔλθῃ ὡς ἡμᾶς.

— Αὐτὸ τὸ ἐννοῶ, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπὰρ, καὶ στοχάζομαι τώρα ὅτι ἔχετε ἄδικον σεῖς νὰ περιγελᾶτε τόσον συχνὰ τὸν δάσκαλον. Ἠξεύρει ὅ,τι ἡμεῖς δὲν ἠξεύρομεν.

— Λοιπὸν ἐσώθημεν! εἶπεν ὁ Καῤῥορής.

— Ἐσώθημεν; Δὲν εἶπα τοῦτο. Δὲν θὰ πνιγῶμεν. Τοῦτο μόνον ἠμπορῶ νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ. Ὅ,τι μᾶς σώζει τοῦ πνιγμοῦ, εἶναι ὅτι ὁ ὀχετὸς εἶναι ὀπίσω κλειστὸς, καὶ ὁ ἀὴρ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐξέλθῃ. Ἀλλὰ τοῦτο ὡς μᾶς σώζει, οὕτω καὶ μᾶς καταστρέφει. Ὁ ἀὴρ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐξέλθῃ, διότι εἶναι κατάκλειστος, εἶναι φυλακισμένος. Καὶ ἡμεῖς ὅμως εἴμεθα φυλακισμένοι καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐξέλθωμεν.

— Ὅταν τὸ νερὸν θὰ πέσῃ.

— Θὰ πέσῃ; Δὲν τὸ ἠξεύρω. Διὰ νὰ τὸ ἠξεύρωμεν, ἔπρεπε νὰ γνωρίζωμεν πῶς ἦλθε, καὶ τίς ἠμπορεῖ νὰ μᾶς τὸ εἰπῇ;

— Ἀφ' οὗ λέγεις ὅτι εἶναι πλημμύρα;

— Αἴ; καὶ ἔπειτα; Πλημμύρα εἶναι· εἶναι βέβαιον. Ἀλλὰ πόθεν ἔρχεται; Ἐξεχείλισεν ἡ Διβόννη ὡς τὰ φρέατα; εἶναι ῥαγδαία βροχὴ καταιγίδος; εἶναι πηγὴ ἥτις ἔσκασεν; εἶναι σεισμός; Ἔπρεπε νὰ ἤμεθα ἔξω διὰ νὰ ἠμπορῶμεν νὰ τὸ εἰπῶμεν, καὶ δυστυχῶς εἴμεθα ἐντός.

— Ἴσως κατεστράφη καὶ ἡ πόλις.

— Ἴσως. . . . .

Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐπεκράτησε σιγὴ καὶ φρίκη.

Ὁ κρότος τοῦ ὕδατος εἶχε παύσει, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκούοντο εἰς τὴν γῆν ἐκρήξεις ὑπόκωφοι, καὶ ᾐσθανόμεθα ὡς δονήσεις.

— Τὸ ἀνθρακωρυχεῖον ἐγέμισε, φαίνεται. Τὸ νερὸν δὲν ϐυθίζεται εἰς αὐτὸ πλέον.

— Καὶ ὁ Μάριος! ἀνέκραξεν ὁ Παγὴς μετ' ἀπελπισίας.

Ὁ Μάριος ἦτον ὁ υἱός του, κεντητὴς ὡς καὶ αὐτὸς, ἐργαζόμενος εἰς τὸ τρίτον ἐπίπεδον τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ πάντοτε τοσοῦτον τυραννικὸν αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως τὸν εἶχεν ἐμποδίσει νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν υἱόν του. Ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ δασκάλου, «τὸ ἀνθρακωρυχεῖον ἐγέμισε», τὸν ἀπέσπασε τῆς φιλαύτου μερίμνης.

— Ὁ Μάριος! ὁ Μάριος! ἔκραξε μετὰ τόνου σπαραξικαρδίου· ὁ Μάριος!

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη, οὔτε κἂν ἡ ἠχώ. Ἡ φωνή του, ὡς ἀπεπνιγμένη, δὲν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κώδωνος ἡμῶν.

— Θὰ ηὗρε καὶ ἐκεῖνος κανένα ὀχετὸν ἀνιόντα, εἶπεν ὁ δάσκαλος. Ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνθρωποι νὰ πνιγῶσι, θὰ ἦτον πολὺ φρικτόν. Ὁ Θεὸς δὲν θὰ τὸ θελήσῃ.

Μοὶ ἐφάνη ὅμως ὅτι, ὅταν ἔλεγε τοῦτο, δὲν ἐξέφραζε πεποίθησιν ἡ φωνή του. Ἑκατὸν πεντή-

Digitized by Google

κοντα ἄνθρωποι τοὐλάχιστον εἶχον καταβῆ τὸ πρωῒ εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον. Πόσοι ἠδυνήθησαν ν' ἀναβῶσι διὰ τῶν φρεάτων ἢ νὰ εὕρωσι καταφύγιον ὡς ἡμεῖς; Ὅλοι οἱ σύντροφοι ἀπωλέσθησαν, ἐπνίγησαν, ἀπέθανον! Οὐδεὶς ἐτόλμησε πλέον νὰ εἴπῃ λέξιν.

Ἀλλ' εἰς θέσιν ὡς τὴν ἡμετέραν τὸ πρὸ πάντων εἰς τὰς καρδίας ἐπικρατοῦν ἢ τὸ πνεῦμα διευθῦνον δὲν εἶναι ἡ συμπάθεια ἢ ὁ οἶκτος.

— Αἴ λοιπόν, καὶ ἡμεῖς, εἶπε μετὰ μιᾶς στιγμῆς σιωπὴν ὁ Βεργουνούς, τί θὰ κάμωμεν;

— Τί θέλεις νὰ κάμῃς;

— Πρέπει νὰ προσμείνωμεν, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Νὰ προσμείνωμεν τί;

— Νὰ προσμείνωμεν. Θέλεις μὲ τὴν οὐρὰν τοῦ λύχνου σου νὰ σκάψῃς τὰ τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα μέτρα σχίστου διὰ νὰ φθάσῃς εἰς τὸ φῶς;

— Ἀλλὰ θ' ἀποθάνωμεν τῆς πείνης.

— Δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ μεγαλήτερος κίνδυνος.

— Ἔλα, δάσκαλε, λάλει. Μᾶς τρομάζεις. Ποῦ εἶναι ὁ κίνδυνος, ὁ μέγας κίνδυνος;

— Εἰς τὴν πεῖναν ἠμπορεῖ κανεὶς ν' ἀνθέξῃ πολύ. Εἶχον ἀναγνώσει κάπου ὅτι ἐργάται κλεισθέντες ποτὲ ὡς ἡμεῖς ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐντὸς μεταλλείου, ἔμειναν εἰκοσιτέσσαρας ἡμέρας χωρὶς νὰ φάγουν. Εἶναι πολὺς καιρὸς ἀπὸ τότε, ὅταν ἦσαν οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι. Ἀλλὰ τί τότε, τί χθές; Τὸ ἴδιον θὰ ἦτον. Ὄχι, δὲν μὲ τρομάζει ἡ πεῖνα.

— Τί σὲ φοβίζει λοιπόν, ἀφ' οὗ λέγεις ὅτι τὰ νερὰ δὲν ἠμποροῦν ν' ἀναβοῦν;

— Αἰσθάνεσθε τὴν κεφαλήν σας βαρεῖαν; βοΐζουν τ' αὐτία σας; Ἀναπνέετε εὐκόλως; ἐγὼ ὄχι.

— Ἐγὼ ἔχω κεφαλόπονον.

— Ἐγὼ ἀνακατώνομαι.

— Κτυποῦν τὰ μηνίγγιά μου.

— Εἶμαι παραζαλισμένος.

— Λοιπὸν αὐτὸς εἶναι τώρα ὁ κίνδυνος. Πόσον καιρὸν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ζήσωμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀέρα; Δὲν ἠξεύρω. Ἂν ἤμην σοφός, ἀντὶ νὰ εἶμαι ἀμαθής, θὰ σᾶς τὸ ἔλεγον. Τώρα ὅμως δὲν τὸ ἠξεύρω. Εἴμεθα σαράντα περίπου μέτρα ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ πιθανῶς ἔχομεν τριανταπέντε ἢ σαράντα μέτρα νεροῦ ἀπ' ἐπάνω μας. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ἀὴρ πιέζεται ὑπὸ βάρους τεσσάρων ἢ πέντε ἀτμοσφαιρῶν. Πῶς ἠμπορεῖ τις νὰ ζήσῃ εἰς τοιοῦτον ἀέρα, οὕτω πεπιεσμένον; Τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἠξεύρωμεν, καὶ τοῦτο τὸ μάθημα θὰ λάβωμεν ἴσως διὰ παθήματος.

Τί ἐστὶν ἀὴρ πεπιεσμένος δὲν εἶχον τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν· διὰ τοῦτο ἴσως μάλιστα μ' ἐτρόμαξαν οἱ λόγοι τοῦ δασκάλου. Καὶ εἰς τοὺς συντρόφους μου ἐπίσης ἐφάνησαν αὐτοὶ ὅτι ἐπροξένησαν μεγάλην ἐντύπωσιν. Οὔτε αὐτοὶ δὲν εἶχον περισσοτέραν γνῶσιν τοῦ πράγματος, δι' ὃ καὶ ἐπ' αὐτῶν, ὡς ἐπ' ἐμοῦ, τὸ ἄγνωστον ἐπέφερε τὸ σύνηθες αὐτοῦ ἀποτέλεσμα.

Ὁ δάσκαλος δὲν ἔπαυεν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν συναισθανόμενος τὴν δεινότητα τῆς ἀπέλπιδος ἡμῶν θέσεως. Ἔβλεπεν αὐτὴν φοβερὰν οἷα ἦτον, ἀλλ' ἐσκέπτετο μόνον περὶ τῶν τρόπων δι' ὧν ἐδυνάμεθα ν' ἀνακουφίσωμεν ἴσως αὐτήν.

— Τώρα, εἶπε, πρέπει νὰ εὕρωμεν τρόπον νὰ μείνωμεν ἐδῶ χωρὶς κινδύνου νὰ κυλίσωμεν εἰς τὸ νερόν.

— Ἔχομεν τὰς τρύπας.

— Καὶ νομίζετε πῶς δὲν θ' ἀπαυδήσητε νὰ μένετε πάντοτε εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν;

— Νομίζεις λοιπὸν ὅτι θὰ μείνωμεν ἐδῶ πολὺν καιρόν;

— Μήπως ἠξεύρω;

— Θὰ ἔλθουν εἰς βοήθειάν μας.

— Βεβαίως· ὅμως διὰ νὰ ἔλθουν εἰς βοήθειάν μας, πρέπει νὰ ἠμπορέσουν. Πόσος καιρὸς θὰ ἔλθῃ πρὶν ἀρχίσουν τὰς ἐργασίας πρὸς σωτηρίαν μας; Ἐκεῖνοι μόνον ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἠμποροῦν νὰ τὸ εἴπουν. Ἡμεῖς δὲ ἐδῶ κάτω πρέπει νὰ κάμωμεν ὅ,τι δυνάμεθα ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον κακῶς· διότι ὅστις ἐξ ἡμῶν γλυστρήσῃ ἐχάθη.

— Νὰ δεθῶμεν ὅλοι ὁμοῦ.

— Καὶ ποῦ σχοινία;

— Νὰ κρατώμεθα ἀπὸ τὰς χεῖρας.

— Κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ καλήτερον εἶναι νὰ σκάψωμεν βαθμίδας, καθὼς εἰς τὰς ἀναβάθρας. Εἴμεθα ἑπτά· εἰς δύω βαθμίδας ἠμποροῦμεν νὰ χωρέσωμεν ὅλοι, τέσσαρες εἰς τὴν πρώτην, τρεῖς εἰς τὴν δευτέραν.

— Πῶς νὰ σκάψωμεν;

— Δὲν ἔχομεν ἀξίνας.

— Ἔχομεν τὰ ἄγκιστρα τῶν λύχνων. Μ' αὐτὰ καθαρίζομεν τὰ μαλακὰ μέρη, ὅπου ὁ σχίστης εἶναι τριμμένος. Διὰ τὰ σκληρὰ μέρη ἔχομεν τὰ μαχαίριά μας.

— Ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν.

— Μὴ τὰ λέγῃς αὐτά, Παγή. Εἰς τὴν θέσιν μας ἠμποροῦμεν τὸ πᾶν διὰ νὰ σώσωμεν τὴν ζωήν μας. Ἂν κανεὶς μας ἀποκοιμηθῇ εἰς τὴν κατάστασίν μας τὴν τωρινήν, ἐκεῖνος ζωὴν δὲν ἔχει.

Διὰ τῆς ἠρεμίας καὶ τῆς ὁριστικότητος τῶν ἀποφάσεών του ὁ δάσκαλος εἶχε λάβει ἐφ' ἡμῶν ἐπιῤῥοήν, ἥτις ηὔξανεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Τοῦτο ἔχει τὸ μέγα καὶ τὸ ὡραῖον ἡ γενναιότης, ὅτι ἐπιβάλλεται. Ἐνδομύχως ᾐσθανόμεθα ὅτι ἡ ἠθικὴ δύναμίς του ἀντεπάλαιε κατὰ τῆς καταστροφῆς ἥτις εἶχεν ἐκμηδενίσει τὴν ἡμετέραν, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως ταύτης ἐπροσδοκῶμεν βοήθειαν.

Ἠρχίσαμεν λοιπὸν τὴν ἐργασίαν, διότι προφανὲς ἦτον ὅτι ἡ ὄρυξις τῶν δύο τούτων βαθμίδων ἦτον τὸ προυργιαίτατον· διότι ἔπρεπε νὰ καθήσωμεν πρὸ πάντων, ἂν ὄχι εὐχαρίστως, ἀλλὰ κἂν οὕτως ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύωμεν νὰ κατακυλι-

Digitized by Google

σθῶμεν εἰς τὸ πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν βάραθρον. Τέσσαρας λύχνους εἴχομεν καίοντας, καὶ τὸ φῶς των ἤρκει νὰ μᾶς ὁδηγῇ.

— Ἂς ἐκλέξωμεν μέρη ὅπου ἡ σκαφὴ νὰ μὴ εἶναι πολὺ δύσκολος, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Ἀκούσατε, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπάρ· ἔχω μίαν πρότασιν. Ἂν κανεὶς ἐξ ἡμῶν ἔχῃ σώας τὰς φρένας του, αὐτὸς εἶναι ὁ δάσκαλος· ὅταν ἡμεῖς παρεζαλιζόμεθα ἐκεῖνος ἔμενεν ὅ,τι ἦτον. Εἶναι ἄνθρωπος καθὼς πρέπει, καὶ ἔχει καὶ καρδίαν. Ἦτον σκαπανεὺς καθὼς καὶ ἡμεῖς, καὶ εἰς πολλὰ γνωρίζει ὅ,τι ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν. Προτείνω νὰ τὸν ἀναγνωρίσωμεν ἀρχηγὸν τῆς φρουρᾶς, καὶ νὰ διευθύνῃ τὴν ἐργασίαν.

— Ὁ δάσκαλος! διέκοψεν ὁ Καῤῥορῆς, εἶδος ζώου, κτῆνος μὴ ἔχον νοῦν πλὴν ὅσον τῷ ἐχρειάζετο ἵνα κυλίῃ τὸ ἁμάξιόν του· διατί ὄχι ἐγώ; Ἂν ἐκλέξωμεν ἕνα ὤστην, ὤστης εἶμαι κ' ἐγώ.

— Δὲν ἐκλέγομεν ἕνα ὤστην, ζῶον, ἐκλέγομεν ἕνα ἄνδρα, καὶ ἀπὸ ἡμᾶς ὅλους ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἀνδρικώτερος.

— Χθὲς δὲν ἔλεγες αὐτά.

— Χθὲς ἤμην ζῶον καθὼς σύ, καὶ ἐπεριγέλων τὸν δάσκαλον ὡς οἱ ἄλλοι, διὰ νὰ μὴ ἀναγνωρίσω ὅτι εἶναι φρονιμώτερός μου. Σήμερον τὸν ζητῶ νὰ μᾶς διοικῇ. Ἔλα, δάσκαλε, τί θέλεις νὰ κάμω; Ἔχω καλοὺς τοὺς βραχίονας· τὸ ἠξεύρεις. Καὶ σεῖς, οἱ ἄλλοι.

— Ἔλα, δάσκαλε, σ' ὑπακούομεν.

— Καὶ θὰ σ' ὑπακούωμεν.

— Ἀκούσατε, εἶπεν ὁ δάσκαλος· ἀφ' οὗ μὲ θέλετε νὰ εἶμαι ὁ ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς, τὸ δέχομαι, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως ὅτι θα κάμνετε ὅ,τι λέγω. Δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ μείνωμεν ἐδῶ πολὺν καιρόν, πολλὰς ἡμέρας. Θὰ εἴμεθα ὡς ναυαγοὶ εἰς σχεδίαν, καὶ εἰς θέσιν ἀκόμη χειροτέραν, διότι οὗτοι εἶναι εἰς σχεδίαν ἔχουν τοὐλάχιστον φῶς καὶ ἀέρα, ἀναπνέουν καὶ βλέπουν. Ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, πρέπει, ἂν εἶμαι ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς, νὰ μὲ ὑπακούετε.

— Θὰ σ' ὑπακούωμεν, εἶπον ὅλαι αἱ φωναί.

— Ἂν πιστεύετε ὅτι σᾶς ζητῶ εὔλογα, ναί, θὰ μ' ὑπακούετε. Ἀλλ' ἂν δὲν τὸ πιστεύετε;

— Θὰ τὸ πιστεύωμεν.

— Ἠξεύρομεν ὅτι εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος, δάσκαλε.

— Καὶ ἄνθρωπος γενναῖος.

— Καὶ ὅτι ἠξεύρεις πολλά.

— Δὲν πρέπει νὰ ἐνθυμῆσαι ὅτι σ' ἐπεριπαίζομεν, δάσκαλε.

Δὲν εἶχον τότε ὅσην πεῖραν ἀπέκτησα ἔκτοτε, καὶ μεγάλη ἦτον ἡ ἀπορία μου πῶς αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες ὀλίγας ὥρας πρὶν ἐξετόξευον σαρκασμοὺς ἐπὶ σαρκασμῶν εἰς τὸν δάσκαλον, τῷ ἀνεγνώριζον τόσα προτερήματα τώρα. Δὲν ἤξευρον πόσον αἱ περιστάσεις δύνανται νὰ μετατρέπωσιν ἀνθρώπων τινῶν τὰ αἰσθήματα καὶ φρονήματα.

— Ὁρκίζεσθε; εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Ὁρκιζόμεθα, εἴπομεν ὅλοι ὁμοῦ.

Τότε ἤρχισεν ἡ ἐργασία. Ὅλοι εἴχομεν μαχαίρια εἰς τοὺς κόλπους μας, καὶ καλὰ μαχαίρια, ἔχοντα στερεὰν τὴν λαβίδα, τὴν λεπίδα ἀντέχουσαν.

— Τρεῖς θ' ἀρχίσουν νὰ σκάπτουν, εἶπεν ὁ δάσκαλος, οἱ τρεῖς δυνατώτεροι· οἱ ἀσθενέστεροι, ὁ Ῥεμὴς, ὁ Καῤῥορὴς, ὁ Παγὴς κ' ἐγώ, θὰ στιβάζωμεν κατὰ μέρος τ' ἀνασκαπτόμενα.

— Ὄχι σύ, διέκοψεν ὁ Κομπαῦρούς, ὅστις ἦτον εἶδος κολοσσοῦ. Σὺ δὲν πρέπει νὰ ἐργάζεσαι, δάσκαλε. Δὲν ἔχεις τὰ μέλη γερά. Σὺ εἶσαι ὁ μηχανικός, καὶ οἱ μηχανικοὶ δὲν ἐργάζονται διὰ τῶν βραχιόνων.

Ὅλοι ὑπεστηρίξαμεν τὴν γνώμην τοῦ Κομπαύρου, λέγοντες ὅτι ἀφ' οὗ ὁ δάσκαλος ἦτον μηχανικὸς ἡμῶν, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται. Τόσον εἶχον αἰσθανθῆ τὸ ὄφελος τῆς διευθύνσεως τοῦ δασκάλου, ὥστε θὰ τὸν ἔβαζον εἰς τὰ πούπουλα, διὰ νὰ τὸν προφυλάξουν ἀπὸ κινδύνων καὶ συμφορῶν. Ἦτον ὁ πρωρεὺς ἡμῶν.

Ἡ προκειμένη ἡμῶν ἐργασία θὰ ἦτον ἁπλουστάτη, ἂν εἴχομεν ἐργαλεῖα. Ἐπειδὴ ὅμως μόνον μαχαίρια εἴχομεν, ἐγίνετο μακρὰ καὶ δύσκολος. Ἐπρόκειτο νὰ σκάψωμεν δύω βαθμίδας εἰς τὸν σχίστην, καὶ διὰ νὰ μὴ κινδυνεύωμεν πάντοτε νὰ κυλίσωμεν εἰς τὴν κλίσιν τοῦ ὀχετοῦ, ἔπρεπεν αἱ βαθμίδες αὐταὶ νὰ εἶναι ἱκανῶς πλατεῖαι, ὥστε εἰς τὴν μίαν νὰ ὑπάρχῃ τόπος διὰ τέσσαρας, εἰς τὴν ἄλλην διὰ τρεῖς ἐξ ἡμῶν. Διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα, ἐπεχειρήσαμεν τὴν ἐργασίαν.

Δύω ἄνδρες ἔσκαπτον τὸ ἔδαφος εἰς ἑκάστην βαθμίδα, καὶ εἷς κατεβίβαζε τὰ τεμάχια τοῦ σχίστου. Λύχνον δὲ κρατῶν ὁ δάσκαλος, ἐπήγαινεν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην βαθμίδα.

Οἱ σκάπτοντες εὗρον εἰς τὴν σκόνιν ξυλοδέματά τινα τεθαμμένα ἐκεῖ ἄλλοτε, καὶ πολὺ χρήσιμα ὑπῆρξαν εἰς ἡμᾶς, διότι τὰ μετεχειρίσθημεν διὰ νὰ συνέχωμεν τ' ἀνασκαπτόμενα χώματα, καὶ νὰ τὰ ἐμποδίζωμεν νὰ κυλίωνται ὡς κάτω.

Μετὰ τριῶν ὡρῶν ἀδιάκοπον ἀγῶνα εἴχομεν σκάψει πλάτος ὡς σανίδος, ὅπου ἠμπορούμεν νὰ καθήσωμεν.

— Φθάνει πρὸς τὸ παρόν, διέταξεν ὁ δάσκαλος. Μετὰ ταῦτα θὰ πλατύνωμεν τὴν σανίδα τόσον, ὥστε καὶ νὰ πλαγιάζωμεν εἰς αὐτήν. Δὲν πρέπει νὰ σπαταλῶμεν τὰς δυνάμεις μας. Θὰ ἔχωμεν ἀνάγκην αὐτῶν.

Ἐκαθήσαμεν λοιπόν, ὁ δάσκαλος, ὁ θεῖος Γασπάρ, ὁ Καῤῥορὴς κ' ἐγὼ εἰς τὴν κατωτέραν βαθμίδα, καὶ οἱ τρεῖς σκαπανεῖς εἰς τὴν ἀνωτέραν.

Πρέπει νὰ οἰκονομήσωμεν τοὺς λύχνους μας,

Digitized by Google

εἶπεν ὁ δάσκαλος. Σβύσατέ τους, καὶ ἀφήσατε ἕνα νὰ καίῃ.

Αἱ διαταγαὶ ἐξετελοῦντο τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὡς ἐδίδοντο. Ἔμελλον λοιπὸν νὰ σβύσουν τοὺς περιττοὺς λύχνους, ὅταν ὁ δάσκαλος ἔνευσε καὶ ἐμπόδισε.

— Προσμείνατε, εἶπε, μίαν στιγμήν· ῥιπὴ ἀέρος ἠμπορεῖ νὰ σβύσῃ τὸν λύχνον μας. Πολὺ πιθανὸν δὲν εἶναι, ἀλλὰ πρέπει νὰ προβλέπωμεν καὶ τ' ἀδύνατα. Ἔχει κανείς σας ἐναύσματα νὰ τὸν ἀνάψῃ πάλιν;

Ἂν καὶ αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ν' ἀνάπτῃ τις φωτίαν εἰς τὰ μεταλλεῖα, σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐργάται ἔχουσιν ἐναύσματα εἰς τὸν κόλπον των. Ἑπομένως, ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν εἴχομεν μηχανικὸν νὰ μάθῃ ὅτι εἴμεθα παραβάται τοῦ κανονισμοῦ, εἰς τὴν ἐρώτησιν, «τίς ἔχει ἐναύσματα», τέσσαρες φωναὶ ἀπεκρίθησαν· «ἐγώ».

— Καὶ ἐγὼ ἔχω, ἐξηκολούθησεν ὁ δάσκαλος, ὅμως εἶναι βρεγμένα.

Τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ εἰς τὰ λοιπά, διότι καθεὶς εἶχε τὰ ἐναύσματα εἰς τὰς περισκελίδας του, ἀλλὰ τὸ νερὸν μᾶς εἶχεν ἀναβῆ ὡς τὸ στῆθος καὶ ὡς τοὺς ὤμους.

Ὁ Καρρορῆς, βραδὺς τὴν νόησιν καὶ βραδύτερος τὴν γλῶσσαν, ἀπεκρίθη τέλος καὶ αὐτός·

— Κ' ἐγὼ ἔχω ἐναύσματα.

— Βρεγμένα;

— Δὲν ἠξεύρω· εἶναι εἰς τὸν σκοῦφόν μου.

— Τότε δὸς ἐδῶ τὸν σκοῦφον.

Ἀντὶ ὅμως νὰ δώσῃ τὸν σκοῦφον, σκοῦφον δερμάτινον καὶ χονδρὸν ὡς τουρκικὸν καβοῦκι, μᾶς ἔδωκεν ὁ Καρρορῆς κουτίον ἐναυσμάτων. Αὐτά, ὡς ἐκ τῆς θέσεως ἣν εἶχον ὅταν ἡμεῖς ἐβαπτιζόμεθα, αὐτὰ δὲν ἐπνίγησαν.

— Τώρα σβύσατε τοὺς λύχνους, διέταξεν ὁ δάσκαλος.

Εἷς δὲ μόνος λύχνος ἔμεινε καίων, καὶ μόλις φωτίζων τὸ κλωβίον μας.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας.

Γουλιέλμος Βάρεντς — Ἐρρῖκος Οὔδσων — Ἰωάννης Φραγκλῖνος — Bellot — Jules de Blosseville — René Caillé.

Καθ' ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἡ φήμη τῶν πρώτων τούτων κατὰ θάλασσαν ἐπιχειρήσεων διεγείρει νέους σκαπανεῖς.

Ἡ Ἀμερικὴ ἐπεκτείνει τὸ στάδιον τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, ἡ μεγάλη τῆς Αὐστραλίας ἤπειρος, αἱ νῆσοι τῆς Ὠκεανίας παρουσιάζονται εἰς τοὺς ἐκθάμβους περιηγητάς, ἡ δὲ μυστηριώδης Ἀφρική, ἥτις ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ἐκίνησε τὴν περιέργειαν, ἀνοίγει καὶ αὐτὴ τὰς πύλας εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, μέχρις οὗ οἱ δύω πόλοι, οὓς ἡ φύσις ἔκρυψεν ὑπὸ φραγμοὺς ἀδιαβάτους πάγου, μόνοι ἤδη ἀνθίστανται εἰς τὸ μέγα τοῦτο πρὸς κατάκτησιν κίνημα.

Αἱ κατὰ τοὺς πόλους ἀπέραντοι θαλάσσιαι καὶ γήϊναι ἐκτάσεις ἀποτελοῦσι τὴν σήμερον τὸ εὐρύτατον τῶν διερευνήσεων στάδιον, μέχρι τοῦδε δὲ ὁ ἀρκτικὸς μάλιστα πόλος προσκάλεσε τὰς τολμηρὰς τῶν ναυτιλλομένων ἐπιχειρήσεις. Ἐκεῖ ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ μέγισται κατεβλήθησαν προσπάθειαι, καὶ ὑπῆρξε μὲν ἴσως σπανιωτέρα ἡ ἐπιτυχία ἢ εἰς ἄλλα μέρη τῆς γῆς, ἀλλ' οὔτε ἡ αὐταπάρνησις ὀλιγωτέρα οὔτε αἱ θυσίαι μικρότεραι.

Τὴν παγετώδη ὁδόν, τὴν εἰς τοὺς πόλους ἄγουσαν, ἠδυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος διὰ τῶν τάφων τῶν ἐκεῖ πεσόντων ἡρώων. Καὶ πρῶτον ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν μαρτύρων τούτων ἀναγράφομεν τὸ ὄνομα τοῦ θαλασσοπόρου Γουλιέλμου Βάρεντς. Ὁ Βάρεντς ἦτο παρατηρητὴς ἀκριβὴς καὶ ναύτης τολμηρός, δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς διευθύνας τὴν πρώτην εἰς τοὺς πόλους ἀξίαν λόγου περιήγησιν, γενομένην τὴν 4 Ἰουνίου 1594. Ὁ Βάρεντς ἔφθασεν εἰς Νέαν Ζέμβλαν εἰς 73°,25 βορείου πλάτους, μάτην δ' ἐπειράθη νὰ διασχίσῃ τοὺς πολικοὺς πάγους. Τῷ 1596 ὁ Ὁλλανδὸς ναύτης ἐξετέλεσεν ἕνα τῶν σπουδαιοτέρων πλόων, ὅσοι ποτὲ ἐγένοντο πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν κατὰ τοὺς πόλους ἀγνώστων τόπων. Ὁ Βάρεντς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ περιέπλευσαν τὴν βορειοδυτικὴν ἄκραν τῆς Νέας Ζέμβλας, καὶ ὑπέφερον τὰ πάνδεινα κατὰ τὸν πρῶτον τοῦτον ἀρκτικὸν χειμῶνα, εἰς ὃν ἐξετέθησαν οἱ Εὐρωπαῖοι. Μέλος τοῦ ἀποστόλου ὁ Gerrit de Veer ἐξιστόρησε τὰς περιπετείας τῆς περιηγήσεως ταύτης, μετὰ συγκινήσεως δὲ ἀναγινώσκομεν τὴν σήμερον τὴν ἁπλῆν καὶ ἀφελῆ αὐτοῦ ἀφήγησιν. Οἱ Ὁλλανδοὶ περιεκλείσθησαν ὑπὸ τῶν πάγων ἐντὸς κόλπου, ὃν ὁ Βάρεντς ὠνόμασε «Λιμένα τοῦ πάγου», ἐκεῖ δὲ ἠναγκάσθησαν νὰ διέλθωσι τὸν χειμῶνα ἐν μεγίστῳ ψύχει καὶ ἐνδείᾳ καὶ ἐλεεινότητι καὶ ἀνίᾳ. Εὐτυχήσαντες νὰ συλλέξωσι ξύλα, τὰ ὁποῖα ἔφερεν ἡ θάλασσα, κατεσκεύασαν οἰκίαν, ἐν ᾗ μετεκόμισαν ὅλα αὐτῶν τὰ τρόφιμα. Ὁ Gerrit de Veer διηγεῖται ὅτι οἱ σύντροφοί του οὐδέποτε ἀπεκαρτέρησαν, ἀλλ' ἀπέδειξαν μεγίστην ὑπομονὴν καὶ θάῤῥος καὶ πειθαρχίαν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκίας ἐτέθη ἑστία, ὁλλανδικὸν δὲ ὡρολόγιον ἐστήθη ὅπως σημαίνῃ τὰς ὥρας, καὶ κλίναι ἐτοποθετήθησαν παρὰ τοὺς τοίχους.

Διαρκοῦντος τοῦ χειμῶνος οὐδὲν ἤκουετο ἢ ἡ ὑπόκωφος βοὴ τῶν θυελλῶν καὶ ὁ πένθιμος κρότος τῶν τυφώνων· αἱ στερήσεις ἦσαν φοβεραί. Ὁ Βάρεντς ἐνεψύχου κατ' ἀρχὰς τοὺς συντρόφους του, ἀλλ' ὑπέκυψεν εἰς νόσον δεινήν, ὅτε δὲ ὁ ἥλιος ἐφάνη τὴν 24ην Ἰανουαρίου, ὁ ἀνδρεῖος πλοίαρχος ἦτο εἰς ἄκρον ἐξησθενημένος. Τὴν 14

Digitized by Google

Ἰουνίου 1597 οἱ Ὀλλανδοὶ ἀπέπλευσαν, τὸν δὲ Βάρεντς μὴ δυνάμενον ἤδη νὰ περιπατήσῃ ἀπήγαγον φέροντες ἐκ τῆς ξυλίνης οἰκίας. Τὴν 19 ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτοῦ.

Ἡ ξυλίνη οἰκία τοῦ Βάρεντς ἔμεινεν ἐγκαταλελειμμένη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ «Λιμένος τοῦ πάγου» ἐπὶ διακόσια καὶ ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἔτη. Τὴν 7ην Σεπτεμβρίου 1871 ὁ Νορβηγὸς πλοίαρχος **Elling Carlsen** ηὐτύχησε ν' ἀνακαλύψῃ αὐτὴν διατηρουμένην ἔτι. Αἱ κλίναι, τὸ ὡρολόγιον, ὅπλα τινὰ καὶ σκεύη εὑρέθησαν ἐν οἵᾳ τάξει εἶχε περιγράψει αὐτὰ ὁ Gerrit de Veer. Ὁ Νορβηγὸς πλοίαρχος μετὰ μεγίστης συγκινήσεως εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον ταύτην οἰκίαν, ὅπου πρὸ τριῶν αἰώνων δὲν εἶχε πατήσει ἄνθρωπος. Τὰ ἐν τῇ ξυλίνῃ οἰκίᾳ εὑρεθέντα ἀντικείμενα εὐλαβῶς συνήγαγεν ὁ σοφὸς κ. de Jonge, ὅστις περιγράψας αὐτὰ (La Haye 1872) ἀνήγειρε μνημεῖον ἀρχαιολογικὸν ἄξιον λόγου.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος ὁ Ἄγγλος Ἑρρῖκος Οὔδσων ἀνεχώρησεν ἐπὶ μικροῦ πλοίου διευθυνόμενος πρὸς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Γροιλλανδίας, ἔπειτα δὲ ἦλθεν εἰς ὄψιν τῆς Σπιτσβέργης, ἣν ὠνόμασε Νέαν Γῆν. Ὁ Οὔδσων ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ τὸν ἐπώνυμον αὐτοῦ ποταμὸν καὶ κόλπον. Ὁ θάνατός του ὑπῆρξε τραγικώτατος. Εἶχεν εἰσέλθει πρὸ μικροῦ εἰς νέον τινὰ κόλπον τῆς βορείου Ἀμερικῆς, μετὰ τὸν μακρὸν δ' αὐτοῦ καὶ κινδυνώδη πλοῦν τὰ τρόφιμα ἔλειψαν, τὸ πλήρωμα ἐστασίασε, καὶ ὁ δυστυχὴς πλοίαρχος ἐρρίφθη μετὰ τοῦ υἱοῦ του καί τινων ναυτῶν ἐντὸς λέμβου, ἥτις ἐγκατελείφθη ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων. Ἔκτοτε οὐδὲν ποτε ἠκούσθη περὶ τοῦ ἀτυχοῦς θαλασσοπόρου, ὅστις οὕτω προδοθεὶς ἀπέθανεν, ὡς ὁ Βάρεντς, ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς δόξης του.

Μεταξὺ τῶν κατὰ τὸν ἀρκτικὸν πόλον συμβάντων δραμάτων, καταπληκτικώτατος εἶναι ὁ θάνατος τοῦ πλοιάρχου Ἰωάννου Φραγκλίνου, οὗ τὸ ὄνομα μένει ἀνεξάλειπτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς γεωγραφίας. Δυσκόλως δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ναυτικὸν στάδιον λαμπρότερον τοῦ ἰδικοῦ του. Λαβὼν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ ἀγγλικῷ στόλῳ κατὰ τὸ 1800, παρευρέθη εἰς τὴν πρὸ τῆς Κοπενάγης ναυμαχίαν τοῦ Νέλσωνος, καὶ ἔπλευσε τῷ 1803 εἰς Αὐστραλίαν, ὅπου ὀλίγου δεῖν ἐπνίγετο διαρκούσης τρικυμίας. Κατὰ τὴν ἐν Τραφαλγὰρ ναυμαχίαν διέπρεψε λαμπρῶς μαχόμενος.

Τῷ 1804 ἐτραυματίσθη ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Νέας Αὐρηλίας, ἣν ἡρωϊκῶς ὑπερήσπισεν ὁ Jackson. Τῷ 1818 βλέπομεν τὸν Ἰωάννην Φραγκλῖνον συμμετέχοντα ἤδη τῶν εἰς τοὺς πόλους περιηγήσεων. Τῷ 1819 διέτρεξε πεζὸς μετὰ τοῦ Richardson, τοῦ Hood, τοῦ Back καὶ τοῦ Hepburn ἐν μεγίσταις κακουχίαις τὴν βορείαν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς εἰς ἔκτασιν 900 χιλιομέτρων.

Οἱ ὁδοιπόροι βραδέως ἐπροχώρουν εἰς τὰς μεγάλας χιονοσκεπεῖς ἐρήμους, ἃς διέσχιζον βαθύταται χαράδραι, τινὲς δ' ἐξ αὐτῶν ἐλιποθύμησαν ἐκ τοῦ κόπου. Ὁ Back ἐπορεύθη ἐμπρὸς μετὰ τριῶν ἀνδρῶν, ὅπως ζητήσῃ συνδρομὴν εἰς τὸ φρούριον Entreprise, οὗ μακρὰν τῆς Λίμνης τοῦ Δούλου κείμενον. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Φραγκλῖνος ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις του ἐπροχώρησε μετὰ τῶν λοιπῶν συντρόφων του. «Δὲν ἠδύνατο ἤδη νὰ διανύσῃ πλέον τῶν πέντε ἢ ἓξ μιλίων καθ' ἑκάστην. Δύω Κανάδιοι ἀπέθανον ἐν τῇ χιόνι, οἱ λοιποὶ ἔφαγον τὰ πέλματα τῶν ὑποδημάτων των. Ὁ Richardson, ὁ Ἄγγλος ναύτης καὶ εἷς Iroquois ἠναγκάσθησαν νὰ μείνωσιν ἐντὸς σκηνῆς. Ὁ Φραγκλῖνος ἐξηκολούθησε τὴν ἀπεγνωσμένην αὐτοῦ πορείαν καὶ ἀπώλεσε τρεῖς ἔτι Καναδίους. Τέλος ἔφθασαν εἰς τὸ φρούριον Entreprise. Φεῦ! ἦτο κενὸν ἀνθρώπων καὶ τροφίμων, πᾶσα δὲ ἐλπὶς ἀπώλετο οὕτω καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἀτυχεῖς ὁδοιπόροι ἐνόμιζον ὅτι εἶχον ἤδη σωθῆ. Τοῦτο ἰδόντες ἠτένισαν ἀλλήλους χωρὶς νὰ εἴπωσι λέξιν, καὶ ἔκλαυσαν πάντες. Ὁ Φραγκλῖνος ἔμεινεν εἰς τὸ φρούριον μετὰ τριῶν ἀνδρῶν, καὶ κατεσκεύασε ζωμὸν δι' ὀστῶν εὑρεθέντων ἐντὸς σωροῦ ἀκαθαρσιῶν. Μετὰ παρέλευσιν δύω ἡμερῶν ὁ Richardson καὶ ὁ Ἄγγλος ναύτης Hepburn ἀφίκοντο εἰς τὸ φρούριον, ἀναγγέλλοντες ὅτι ὁ Iroquois Μιχαὴλ εἶχε δολοφονήσει τὸν Hood. Ὁ Richardson τιμωρῶν τὸν δολοφόνον ἐφόνευσεν αὐτὸν διὰ πιστολίου. Τὸ ἔγκλημα προσετίθετο οὕτω εἰς τὰ δεινὰ τῆς πείνης, τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως. Τὴν 1 Νοεμβρίου δύω Κανάδιοι ἀπέθανον ἐν τῷ φρουρίῳ. Τέλος τὴν 7, ὅτε ὁ Φραγκλῖνος προσεπάθει ἤδη νὰ συνειθίσῃ τὴν ἰδέαν φρικώδους τελευτῆς, Ἰνδοὶ σταλέντες παρὰ τοῦ Back κατέφθασαν φέροντες πλεῖστα τρόφιμα. Ἀναγινώσκοντες τὴν ἀφελῆ καὶ συγκινητικὴν ἀφήγησιν τῆς περιηγήσεως τοῦ Φραγκλίνου, θαυμάζομεν τὸ θάῤῥος αὐτοῦ καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν μεθ' ἧς λησμονεῖ τὴν ἰδίαν κακοπάθειαν περὶ τῶν ἄλλων μόνον φροντίζων».

Ὅπως κατανοήσωμεν τὰς δοκιμασίας, ἃς ὑπέστη ὁ Φραγκλῖνος καὶ οἱ σύντροφοι αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ ἀναλογισθῶμεν τὴν κατάστασιν τῶν παραλίων τῆς βορείου Ἀμερικῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ἑταιρία ἀγγλικὴ εἶχεν ἐγκαταστῆ χάριν ἐμπορίου εἰς πενιχροὺς ξυλίνους οἰκίσκους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκυμαίνετο ἡ βρετανικὴ σημαία. Οἱ οἰκίσκοι οὗτοι ἐνεθύμιζον διὰ τῆς θέσεως αὐτῶν καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ blockhaus τῆς Ἀφρικῆς, ἔκειντο δὲ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἐπὶ τῆς ἀπεράντου σειρᾶς τῶν λιμνῶν, ἥτις χαρακτηρίζει τὸ μέρος τοῦτο τῆς μεγάλης ἀμερικανικῆς ἠπείρου. Ἡ χιὼν καὶ τὸ δριμύτατον ψῦχος προσετίθεντο εἰς τὴν ἐρημίαν τῶν μεγάλων ἐκείνων πεδιάδων. Ὁ Φραγκλῖνος καὶ οἱ τὴν αὐτῷ οὐδεμίαν εἶχον

Digitized by Google

πολλάκις τροφὴν, εἰμὴ μόνον σκευασίαν τινὰ κρέατος, εἰς ἣν προσέθετον βρύα τινά. Πῶς ἄνθρωποι, τοιαύτας ὑποστάντες βασάνους, τολμῶσι νὰ ἐκτεθῶσι καὶ πάλιν ἑκουσίως εἰς παρομοίους κινδύνους; Φρίττομεν τοιαύτην βλέποντες περιφρόνησιν πρὸς τὸν θάνατον καὶ τοιαύτην πρὸς τοὺς κινδύνους καὶ τὰς στερήσεις ἀδιαφορίαν! Ὁ Ἰωάννης Φραγκλῖνος ἦτο ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες οὐδέποτε καταβάλλονται.

Τῷ 1825 ἐπιχειρεῖ καὶ ἄλλην σπουδαίαν περιήγησιν, τῷ δὲ 1845 ἐξορμᾷ καὶ πάλιν πρὸς χώρας ἀγνώστους, κλεισθεὶς δὲ βεβαίως ὑπὸ ὀρέων πάγου ἐκλείπει ἐκ τοῦ κόσμου. Γνωστὴ εἶναι ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ στοργὴ ὡς καὶ ἡ ἀκλόνητος καρτερία, μεθ' ἧς ἡ Lady Franklin τῇ συνδρομῇ τῶν συμπολιτῶν της παρεσκεύασεν ἀλλεπαλλήλως σειρὰν ἐκδρομῶν πρὸς εὕρεσιν τοῦ συζύγου αὐτῆς. Προσπάθειαι κατεβλήθησαν ἡρωϊκαὶ ἀλλὰ μάταιαι, μόνον δὲ τῷ 1857 καὶ τῷ 1859 εὑρέθησαν πτώματα καὶ λείψανα περὶ τὴν Γῆν τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου.

Ὁ Φραγκλῖνος ἦτο γενναιότατος ἅμα δὲ καὶ ἀγαθώτατος. Ὁ φίλος αὐτοῦ Παρρὺ ἔλεγε περὶ αὐτοῦ· «Ἦτο ἀνὴρ, ὅστις οὐδέποτε ἔστρεφε τὰ νῶτα πρὸς τὸν κίνδυνον, καὶ ὅμως τοιαύτην εἶχεν εὐαισθησίαν, ὥστε οὐδὲ μυῖαν ἠδύνατο νὰ φονεύσῃ».

Εἰς ἕνα τῶν ἀγγλικῶν τούτων ἀποστόλων πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Φραγκλίνου, τὸν γενόμενον τῷ 1851 ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ πλοιάρχου Κέννεδη διέπρεψαν δύω ἀξιωματικοὶ τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ, ὁ Αἰμύλιος de Bray καὶ ὁ René Bellot. Ὁ Bellot, ἀφοῦ διεκρίθη διὰ τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως, ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν ἐπευφημούμενος ὑπὸ πάντων αὐτοῦ τῶν συμπολιτῶν, μετ' οὐ πολὺ δὲ συμμετέσχε νέας περιηγήσεως διευθυνομένης ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Inglefield (1852). Διαβαίνων πεζὸς μετά τινων ἀνδρῶν πορθμὸν πεπηγότα, παρεσύρθη εἰς τὸ πέλαγος ὑπὸ ὄγκου πάγου καὶ ἀπώλετο πεσὼν ἐντὸς ῥήγματος ἀνοιχθέντος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὁ θάνατός του ἐπροξένησε λύπην γενικὴν, καθότι ὁ Γάλλος ἀξιωματικὸς εἶχεν ἐφελκύσει τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπόληψιν πάντων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἔκλαυσαν τὸν νέον τοῦτον καὶ τολμηρὸν ἄνδρα, ὅστις ἔπεσε θῦμα τῆς εὐγενοῦς δραστηριότητος, ἥτις κατέχει τὰς γενναίας ψυχάς. Καὶ αὐτοὶ οἱ Ἐσκιμῶοι, οὓς εἶχεν ἑλκύσει ὁ εἰλικρινὴς καὶ ἄδολος αὐτοῦ χαρακτὴρ,μανθάνοντες τὸν θάνατόν του ἀνέκραξαν ὀλοφυρόμενοι· «Δύστυχε Bellot! Δύστυχε Bellot!»

Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀτυχοῦς ναύτου, ἐδημοσιεύθησαν αἱ σημειώσεις αὐτοῦ περιέχουσαι τὴν ἱστορίαν τοῦ βίου του. Ὁ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν οἰκογένειαν ἔρως, ἡ γενναιότης, ἡ μετ' ἄκρας μετριοφροσύνης συνδυαζομένη ἀνδρεία,τὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντος, ἡ μεγίστη ἀφιλοκέρδεια διαλάμπουσιν ἐν ταῖς σημειώσεσι ταύταις. Τὰ σπάνια ταῦτα προτερήματα καὶ ὁ ἡρωϊκὸς αὐτοῦ θάνατος παρέχουσι λαμπρὸν παράδειγμα ἀληθοῦς αὐταπαρνήσεως.

Ὁ Bellot γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1826 ἦτο υἱὸς πεταλωτοῦ, ἐξεπαιδεύθη δὲ ἐν Ῥοχεφόρτῃ, ὅπου εἶχεν ἐγκατασταθῆ ὁ πατήρ του. Ἐξελθὼν μεταξὺ τῶν πρώτων ἐκ τῆς ναυτικῆς σχολῆς,καὶ τραυματισθεὶς ἐν ἐκστρατείᾳ κατὰ τῆς Μαδαγασκάρ, ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυποπλοιάρχου ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ἔγινεν ἱππότης τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, ἠγαπᾶτο δὲ παρὰ πάντων τῶν προϊσταμένων αὐτοῦ. Οἱ ἀγγλικοὶ ἀπόστολοι πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Φραγκλίνου ἀνέφλεξαν τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ. Θεωρῶν ὅτι εἰς τὴν ἔνδοξον ταύτην ἐπιχείρησιν ἡ Γαλλία ὤφειλε νὰ ἔχῃ ἕνα τοὐλάχιστον ἀντιπρόσωπον, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρὰ τῆς Lady Franklin τὴν ἄδειαν τοῦ ν' ἀναχωρήσῃ δωρεὰν ὡς ἀξιωματικὸς ἐπὶ τοῦ πλοίου τὸ ὁποῖον ἡ κυρία αὕτη ὥπλιζεν ἰδίαις δαπάναις.

Τὸν Bellot ἀνευρίσκομεν ὁλόκληρον ἐν ταῖς σημειώσεσιν αὐτοῦ, αἵτινες μέχρι δακρύων συγκινοῦσι διὰ τοῦ ὕψους καὶ τοῦ εὐγενοῦς τῶν ἐν αὐταῖς ἐκφραζομένων αἰσθημάτων. Ἐν μέσῳ τῶν πολικῶν ἐρήμων, τῶν πάγων καὶ τοῦ ψύχους, ἰδοὺ τί ἔγραφεν ὁ ναύτης ἐν τῷ ἡμερολογίῳ αὐτοῦ.

«Δὲν πρέπει ἄρα νὰ σκέπτωμαι ὅτι ὀφείλω νὰ ὑποστηρίξω οἰκογένειαν πολυμελῆ καὶ ἀγαπητὴν, ἧς μόνη ἐλπὶς εἶμαι ἐγώ; Νομίζουσι βεβαίως ὅτι εἶμαι φιλόδοξος, τοῦτο δὲ εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' ὑπάρχει ἄρα εὐγενέστερος σκοπὸς φιλοδοξίας!... Λησμονῶ πολλάκις τὸ τί εἶμαι, λησμονῶ ὅτι ὁ πατήρ μου εἶναι πτωχὸς ἐργάτης ἔχων πολυμελῆ οἰκογένειαν, ὅτι πολλὰ ἐθυσίασεν ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ ὅτι τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα δαπανῶ, ἤθελον μεγάλως χρησιμεύσει εἰς τὴν οἰκογένειάν μου». Κατωτέρω ὁ Bellot ἐνθυμεῖται τὸ σκοτεινὸν ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ διῆλθε τοὺς παιδικούς του χρόνους. Ἐνίοτε ποθεῖ «τὸν ἀγαπητὸν κρότον τοῦ σιδηρουργείου», ἢ τελεῖ τὰς οἰκογενειακὰς ἐπετείους ἑορτὰς, ἢ σκέπτεται περὶ τοῦ πῶς νὰ προικίσῃ τὰς ἀδελφάς του καὶ νὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ τὴν μητέρα του. «Καλή μου μῆτερ, ἀνακφωνεῖ, πόσην ἀνησυχίαν σοὶ ἐπροξένησα διὰ τῆς ταραχώδους διαθέσεώς μου πρὶν ἢ εἰσέλθω εἰς τὸ ναυτικόν! πόσας δὲ ἔκτοτε περὶ τῆς ζωῆς μου καὶ τῆς τύχης μου φροντίδας! Διατί δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς παρελθούσας ἡμέρας! Πόσον θὰ ἤμην τώρα εὐπειθὴς καὶ ἀκριβὴς καὶ ἐργατικός! Πτωχὴ καὶ ἀγαθὴ μῆτερ, εἰς σὲ ὀφείλω ὅσα γινώσκω καὶ ὅσα βλέπω. Εἴθε νὰ δυνηθῶ ποτε διὰ τῶν φροντίδων μου καὶ τῶν περιποιήσεων νὰ καταστήσω εὐχάριστον καὶ εὔπορον τὴν ζωήν σου, ἣν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διήγαγες ἐν δακρύοις περὶ τῆς αὔριον φροντίζουσα».

Ὁ Bellot ἔμεινε μέχρι τέλους πιστὸς εἰς ἑαυτόν, οἱ δὲ τελευταῖοι λόγοι, οὓς ἀπηύθυνε πρὸς

Digitized by Google

τοὺς συντρόφους του ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τοῦ τραγικοῦ αὐτοῦ θανάτου, περιέχουσι θαυμαστὸν μάθημα. «Μᾶς ἐξήγει, λέγει εἷς ἐξ αὐτῶν, ὅτι πρέπει νὰ λογιζώμεθα εὐτυχέστεροι ἐκείνων, οἵτινες ἔμειναν ἐπὶ τῶν πλοίων, καθὸ ἔχοντες τὸ πλεονέκτημα νὰ πάσχωμεν πρὸς ἐκπλήρωσιν καθήκοντος».

Πρὶν ἢ ἀπομακρυνθῶμεν τῶν πολικῶν χωρῶν, θὰ ἀναμνήσωμεν ὅτι ὁ Γάλλος ναύτης **Jules de Blosseville** ἀπέθανεν εἰς τὸν πόλον ὡς ὁ Φραγκλῖνος. Ἐξελθὼν τοῦ σχολείου ὁ **Jules de Blosseville** περιῆλθε πρῶτον, ὡς ἐθελοντὴς τοῦ ναυτικοῦ, τὴν Σενεγάλην καὶ τὴν Μαρτινίκαν. Εἰκοσαετὴς ὢν μόλις συμμετέσχε τῆς ἐπιστημονικῆς περιηγήσεως τοῦ πλοίου **La Coquille** ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ πλοιάρχου **Duperrey**. Ἐν ἔτει 1827 ἐπεσκέφθη τὰς θαλάσσας τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Κίνας. Ἐν ἔτει 1833 ἀπέπλευσεν εἰς Γροιλλανδίαν ἔχων τὴν διοίκησιν τοῦ πλοίου **Lilloise**, καὶ ἐχάραξε τὸν χάρτην τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς χώρας ταύτης, ἔνθα ἐπεχείρησε μαγνητικὰς παρατηρήσεις. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ, ἐγνώσθη ὅτι εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῶν πάγων, καὶ ὅτι εἶχε προσορμισθῆ εἰς **Vapna-Fiord**. Ἔκτοτε ὁ **Blosseville** καὶ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἔγιναν διὰ παντὸς ἄφαντοι, μάτην δὲ τὰ πλοῖα **Recherche** καὶ **Aventure** ἐπειράθησαν ν' ἀνεύρωσι τὰ ἴχνη αὐτῶν.

Ἐὰν ἀπὸ τῶν ἀρκτώων χωρῶν μεταβῶμεν εἰς τὸν τροπικόν, ἀπαντῶμεν ἐπίσης πλεῖστα παραδείγματα ἐξόχου αὐταπαρνήσεως καὶ ἐνδόξου θανάτου. Ἡ Ἀφρικὴ κυρίως παρέχει ἡμῖν ἑκατοστύας τοιούτων παραδειγμάτων, μεταξὺ δὲ τούτων ἐκλέγομεν τὰ περιφανέστερα θύματα τῆς διερευνήσεως τοῦ μέρους τούτου τῆς γηΐνης σφαίρας.

Ὁ **René Caillé** εἶναι εἷς τῶν πρώτων Εὐρωπαίων, ὅστις ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος εἰσέδυσεν εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, ἐγεννήθη δὲ τὴν 19 Σεπτεμβρίου 1799 ἐν **Maugé** (**Deux-Sèvres**). Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅστις ἦτο πτωχὸς ἀρτοποιός, ἀπέθανε νέος, ὁ δὲ **René** ἔμεινεν οὕτω ὀρφανὸς παῖς ἔτι ὤν. Θεῖός τού τις τὸν παρέλαβε καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὸ σχολεῖον, ὅπου ἔμαθε ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ. Κατὰ τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἀντίτυπον τοῦ Ῥοβινσῶνος Κρούσου περιῆλθε κατὰ τύχην εἰς χεῖράς του. Τὸ περίφημον τοῦτο βιβλίον τοῦ Δανιὴλ Φὸε ἐξῆψε τὴν ζωηρὰν φαντασίαν τοῦ μέλλοντος περιηγητοῦ, καὶ ἐνέπνευσεν αὐτῷ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς τὰς περιηγήσεις. Τοῦ λοιποῦ ἐγνώριζε τὸν προορισμὸν αὐτοῦ. Εἶχεν ἀκούσει ὅτι οἱ χάρται τῆς Ἀφρικῆς ἐπαρουσίαζον μεγάλα κενά, ὅτι ὑπῆρχον χῶραι ἄγνωστοι εἰς τὸ μέσον τῆς μεγάλης ἠπείρου. Ὁ **Caillé** ἦτο δέκα καὶ ἓξ ἐτῶν καὶ εἶχεν ἑξήκοντα φράγκα εἰς τὸ θυλάκιόν του!

Ὁ βίος αὐτοῦ εἶναι αὐτόχρημα μυθιστορία. Ὁ **René Caillé** μετέβη κατὰ πρῶτον εἰς Ῥοχεφόρτην, ὅπου ἔμαθεν ὅτι δύω πλοῖα ἡ **Loire** καὶ ἡ **Méduse** ἡτοιμάζοντο ν' ἀποπλεύσωσιν εἰς Σενεγάλην. Εὐτυχῶς ὁ νέος περιηγητὴς ἔλαβεν ὑπηρεσίαν ἐπὶ τῆς **Loire**, ἄλλως ἤθελε τύχει μετὰ τοῦ πληρώματος τῆς «Μεδούσης» φοβερωτάτου θανάτου. Τὸ ναυάγιον τῆς «Μεδούσης» εἶναι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε λησμονοῦνται.

Ὁ **René Caillé** ἔπλευσεν εἰς τὴν Σενεγάλην, μετέβη εἰς Ἅγιον Λουδοβῖκον, ἐπεσκέφθη τὴν Γουαδελούπην, καὶ ἔλαβε μέρος ὡς ἐθελοντὴς εἰς τὴν περιοδείαν τοῦ **Partarrieu** εἰς τὴν χώραν τῶν Ὑολόφων, τοῦ Φοντὰχ καὶ τοῦ Βονδοῦ. Ἡ περιοδεία αὕτη δὲν ἐπέτυχεν. Ὁ **Caillé** ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν ὅπως ἀπαλλαχθῇ τοῦ πυρετοῦ. Ἀναλαβὼν ἐκ τῶν κόπων αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν εἰς Σενεγάλην, καὶ προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν βαρῶνον **Roger**, μέγαν σκαπανέα τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων. Μετὰ πολλὰς δυσκολίας κατώρθωσε νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ ἐμπορεύματά τινα, τὰ ὁποῖα ἐπώλησεν εἰς τοὺς Μαύρους τῆς φυλῆς τοῦ Βουρακεράχ. Περιπλανηθεὶς ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας ἀπὸ κατασκηνώματος εἰς κατασκήνωμα, ἐπροχώρησε διακόσια χιλιόμετρα βορειοανατολικῶς τοῦ Πόλου, μόλις δ' ἐπανελθὼν εἰς Ἅγιον Λουδοβῖκον ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ εἰς Τιμβουκτού. Ὁ **Caillé** πτωχότατος ὤν, ὀλίγην ἐνέπνεεν ἐμπιστοσύνην, μάτην δ' ἐζήτησε καὶ ἄλλα ἐμπορεύματα· τῷ ἠρνήθησαν καὶ αὐτὸ τὸ διαβατήριον, τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀνάγκην ὅπως μεταβῇ εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἀποικίας τῆς Γαμβίας, ἀλλ' ἡ ἀθυμία ἦτο ἄγνωστος εἰς τὴν καρτερικὴν καὶ ἐπίμονον αὐτοῦ ψυχήν. Ἀναχωρήσας πεζὸς ἀφίκετο εἰς Γορέαν καὶ ἔπειτα εἰς Σιέῤῥα Λεόνε, καὶ ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν τοῦ διοικητοῦ τῆς Φρητόδνης (**Free-Town**). Ἀποτυχὼν καὶ ἐνταῦθα ἔγινεν ἔμπορος ἰνδικοῦ, καὶ ἐκέρδησε μικρὰν ποσότητα χρημάτων, δι' ὧν ἠγόρασεν ἐμπορεύματα, λαβὼν δὲ τὸ σχῆμα νέου Αἰγυπτίου ἐξ Ἀλεξανδρείας, ἐπεχείρησε μόνος ἄνευ βοηθείας τινὸς ἢ προστασίας, μόνον ἔχων στήριγμα τὴν ἀκράδαντον αὐτοῦ θέλησιν, περιήγησιν, ἣν δὲν κατώρθωσαν ἄλλοι περιηγηταὶ ὑπὸ ἰσχυρῶν κυβερνήσεων προστατευόμενοι.

Ὁ **Caillé** ἀνεχώρησεν ἐκ Κακουδὶ τὴν 19 Ἀπριλίου 1827, οὐδὲν δὲ εἶχεν ἔκτοτε ἀκουσθῆ περὶ αὐτοῦ, ὅτε περὶ τὰ μέσα τοῦ ἐπομένου ἔτους ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος ἔμαθεν εἴδησιν ἐκπληκτικήν. Γάλλος τις ἀποβιβασθεὶς εἰς Τουλὼν εἶχε πρῶτος εἰσδύσει εἰς τὰς μυστηριώδεις χώρας τῆς κεντρῴας Ἀφρικῆς καὶ ἐπανήρχετο ἐκ Τιμβουκτού. Ὁ ἄγνωστος οὗτος ἦτο ὁ **René Caillé**. Ἡ ἄφιξίς του ἐνεποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν. Πάντες ἐξήταζον τὸν περιηγητήν, ὅστις εἶχε λύσει μέγιστον πρόβλημα, ἡ δ' ἐν Παρισίοις Γεωγραφικὴ Ἑταιρία ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ ὑποσχεθὲν βραβεῖον εἰς τὸν ἐπισκεφθησόμενον τὴν Τιμβουκτού. Ὅταν

Digitized by Google

ἐγνώσθη πῶς εἶχε κατορθώσει ὁ Caillé τὴν περιήγησίν του, πάντες ἐθαύμασαν τὴν τόλμην αὐτοῦ καὶ τὴν καρτερίαν. Ὁ Caillé διελθὼν τὰς χώρας Ἰνάγκε, Φοντάχ, Κγιαλὸ, Βαλέγια καὶ Ἀμανὰ, ἐπέρασε τὸν Νίγρον καὶ εἰσῆλθεν εἰς τόπους πάντη ἀγνώστους. Ἕλκος τι, τὸ ὁποῖον ἔλαβε κατὰ τὸν ἕτερον πόδα, ἠνάγκασεν αὐτὸν δεινῶς πάσχοντα νὰ παραμείνῃ ἐπὶ πέντε μῆνας ἐν Ζινὲ ἐν μέσῳ τῶν μαύρων. Τροφὴ ἀνεπαρκὴς καὶ κακὴ ἐπέφερεν αὐτῷ πυρετὸν καὶ σκορβοῦτον καταστρέψαν μέρος τῶν ὀστῶν τοῦ οὐρανίσκου. Ὁ Caillé μόλις ἐσώθη ὡς ἐκ τῆς καλῆς αὐτοῦ κράσεως καὶ τῆς ἠθικῆς δυνάμεως. Τὴν 9 Ἰανουαρίου 1828 ἀναῤῥώσας ἠκολούθησεν ὁδὸν ὅλως ἄγνωστον εἰς τὴν γεωγραφίαν, ἀφίκετο δὲ εἰς Κγενὶ παρὰ τὸν Νίγρον, καὶ μετὰ ἑνὸς μηνὸς κινδυνώδη πλοῦν εἰσῆλθε τέλος εἰς Τιμβουκτού. Ἐπιστρέφων ἠναγκάσθη νὰ διέλθῃ τὴν ἔρημον, περιελθὼν δὲ εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν, ἠκολούθησε συνοδίαν ἐμπόρων καὶ ὑπέστη ἐπὶ δύο μῆνας τὴν περιφρόνησιν καὶ τοὺς προπηλακισμοὺς τῶν συνοδοιπόρων του.

Κατὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπάνοδόν του, ὁ Caillé εὗρε παρὰ τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων του καὶ ἔλαβε τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Ἡ ἱστορία τῆς θαυμαστῆς περιηγήσεώς του ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐχορήγησεν αὐτῷ τὸν μισθὸν καὶ τὸν τίτλον διοικητικοῦ ὑπαλλήλου τῆς Σενεγάλης. Ἀλλ' ὁ Caillé δὲν ἐγεύθη ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν δόξαν καὶ τὴν ἡσυχίαν, ἀπέθανε δὲ τὴν 17 Μαΐου 1838 ἐκ τῆς νόσου, ἣν ἀπέκτησεν ἐν Ἀφρικῇ.

Ελιζα Σ. Σογτσογ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΘΙΒΩ

Πολλαὶ ἐφημερίδες περιέγραψαν ἐσχάτως τὰς σφαγὰς, δι' ὧν συνώδευσε τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίν του ὁ σημερινὸς βασιλεὺς τῶν Βιρμανῶν. Ἐρανιζόμεθα ἐκ τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κολωνίας* τὴν ἀφήγησιν τῆς πρώτης ἀκροάσεως, ἣν ηὐδόκησε νὰ χορηγήσῃ ἔκτοτε ὁ ἡγεμὼν οὗτος εἰς Εὐρωπαῖον, καὶ ἥτις εἶνε σημεῖον εὐνοίας ὅλως ἐκτάκτου.

Ἰδοὺ τὰ κατὰ τὴν ἀκρόασιν ταύτην, ὅπως ἀφηγεῖται αὐτὰ ἡ γερμανικὴ ἐφημερίς.

«. . . Ἡ ζωηρότης ἐπηύξανε καθ' ὅσον προεχωροῦμεν πρὸς τὰ ἀνάκτορα. Ἰδοὺ ὑπουργοὶ μετὰ πολυαρίθμου συνοδίας δούλων, ὧν ὁ μὲν φέρει τὸν ὑπερμεγέθη πῖλον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ὁ δὲ τὸ ξίφος, ὁ τρίτος κιβώτιον ἀρωμάτων, ὁ τέταρτος πῦρ, ὁ πέμπτος τσιγάρα, κτλ. Ὁ προστάτης, Κὶν-Βοὺν-Μέγγιν, ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, ἔρχεται εἰς προϋπάντησίν μου, καὶ ἀνταλλάσσομεν χαιρετισμοὺς χαριεστάτους. Μοὶ παρουσιάζει δὲ καὶ ἕνα γραμματέα τῆς ἐπικρατείας, ἄνδρα εὐσαρκότατον, οὗτινος τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνθυμίζουσι τόσον τὰ τοῦ προκατόχου τοῦ σημερινοῦ Πάπα, ὥστε οἱ Ἄγγλοι δὲν ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν ἄλλως παρὰ Πίον ἔννατον. Θεωρεῖται ὡς ἄνθρωπος νοημονέστατος, ὁμιλεῖ ὀλίγον τὰ ἀγγλικὰ, τὰ ἰταλικὰ, καὶ δὲν εἶνε ἀδαὴς τῶν καθ' ἡμᾶς ἐθῶν, ὡς ταξειδεύσας ἄλλοτε μέχρι Λονδίνου, ὅπου εἶχε γείνῃ δεκτὸς καὶ εἰς συμπόσιον τοῦ λόρδου Δημάρχου. Μοὶ ἐξέφρασε μετὰ μεγίστης χάριτος τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ μὲ ὑπηρετήσῃ, καὶ ταῦτα λέγοντες ἐφθάσαμεν ἐνώπιον τῶν δρυφάκτων τῶν ἀνακτόρων. Εἷς τῶν στρατιωτῶν μοὶ ἀποφράττει τὴν δίοδον, ἀλλ' ἓν λάκτισμα δοθὲν ὑπὸ *Πίου τοῦ ἐννάτου* εἰς τὸ ὑπογάστριον τοῦ στρατιώτου ἠνάγκασε τὸν δυστυχῆ νὰ ὑποχωρήσῃ γρυλλίζων. Καὶ οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κατώφλιον τῶν ἀνακτόρων.

Ἡ ἐκεῖ παρουσία μου φαίνεται ὅτι ἐμποιεῖ τινα αἴσθησιν.

Ἀφ' οὗ ἀφήκαμεν τὰ ὑποδήματά μας κάτωθεν τῆς κυρίας κλίμακος, ἀνερχόμεθα, ὅπως εἰσέλθωμεν εἰς τὸ *μπυὰγ-δεΐτ*, ἤτοι τὴν αἴθουσαν, ἐν ᾗ καθ' ἑκάστην συνεδριάζει τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον.

Οἱ ὑπουργοὶ συνεδρίαζον ἤδη ἐκεῖ. Μετὰ τὴν παρουσίασίν μου ἀναμιγνυόμεθα εἰς τὴν συνδιάλεξιν, ἥτις φαίνεται ὅτι ἦτο λίαν ἐνδιαφέρουσα, καὶ ἥτις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην περιεστρέφετο εἰς νεωτερισμὸν εὐρωπαϊκὸν, προσφάτως εἰσαχθέντα εἰς τὸ κράτος, τὸ *Λαχεῖον*, ὅπερ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ηὐδόκησε νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὰ κράτη του πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν κενῶν τοῦ ταμείου. Τὰ λαχεῖα λοιπὸν ὑπερακμάζουσιν ἐν Μανδαλαὶ, ὅπου ἐκκυβεύεται ἀνὰ ἓν καὶ κατὰ πᾶσαν ἑβδομάδα. Ὁ μεγαλίτερος λαχνὸς κερδίζει 25,000 φράγκα, ἑκάστη δ' ἐκκύβευσις ἀποφέρει εἰς τὸν βασιλέα 3,000 φράγκα ὡς φόρον.

Πρότερον ἐκερδοσκόπουν εἰς τὸ παιγνίδιον τοῦτο οἱ Σῖναι, ἀλλὰ τὰ λαχεῖα περιῆλθον εἰς τὰς χεῖρας τῆς κυβερνήσεως ὡς μονοπώλια, καὶ τοιουτοτρόπως οἱ Σῖναι κατεστράφησαν.

Παρετήρησα καὶ εἰς τὸ πάτωμα πρᾶγμά τι ἄξιον σημειώσεως, τρύπας χρησιμευούσας εἰς τὸ νὰ πτύωσι.

Μετ' ὀλίγον ἔρχεται ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὅττις μὲ λαμβάνει ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ μὲ ὁδηγεῖ εἰς ἄλλην αἴθουσαν, ὅπου μέλλει νὰ μὲ δεχθῇ εἰς ἀκρόασιν ὁ βασιλεύς. Ἐκεῖ τοποθετούμεθα κατέναντι μεγαλοπρεποῦς τάπητος, προωρισμένου νὰ ὑποδεχθῇ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα· διὰ νὰ καθίσῃ τις κατὰ τὸν βιρμανικὸν τρόπον, γονατίζει κατ' ἀρχὰς, καὶ ἀκολούθως δύναται μὲν νὰ μετακινηθῇ πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ, ἀλλ' οὕτως ὥστε νὰ μὴ φανῶσιν οἱ πόδες εἰς τὸν βασιλέα, ἢ κύπτεις πρὸς τὰ ἐμπρὸς στηρίζων τὸ σῶμα ἐπὶ τῶν ἀγκώνων. Τὴν τελευταίαν ταύτην θέσιν εἶχον λάβῃ ὅλοι οἱ ὑπουργοί.

Πέριξ ἡμῶν ἐκάθηντο ὀκλάδην τεσσαράκοντα σωματοφύλακες, φοροῦντες τὴν ἐκ μεταξοπτίλου στρατιωτικήν των στολὴν, καὶ κρατοῦντες γυ-

Digitized by Google

μνὸν ξίφος. Ἡ ἐκ τοῦ θεάματος τούτου ἐντύπωσις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε εὐάρεστος· διότι πρὸ ὀλίγων ἔτι ἡμερῶν ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ αἰθούσῃ ὁ βασιλεὺς παροργισθεὶς εἶχε διατρυπήσῃ ἕνα τῶν φρουρῶν του.

Ἡ ἀνάμνησις τῶν φοβερῶν σφαγῶν, ὧν τὰς λεπτομερείας ὅλας μοὶ εἶχε διηγηθῇ ὁ συνοδοιπόρος μου, μ' ἐνέβαλεν εἰς σκέψεις, καὶ ἀπέβλεπον πρὸς τὴν θύραν, δι' ἧς ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ ὁ φοβερὸς μονάρχης οὐχὶ ἄνευ ἀνησυχίας τινὸς ἀγωνιώδους.

Βήματα ἔρρυθμα καὶ κλαγγὴ ὅπλων ἀκούονται εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον ἡ θύρα ἀνοίγεται διὰ μιᾶς, καὶ βλέπω βηματίζοντας πρὸς τὰ ἔνδον καὶ εἰς διπλοῦν στοῖχον εἰκοσιτέσσαρας φρουρούς, ὧν ἔμελλον νὰ θαυμάσω τὴν ἀληθῶς ἀνατολικὴν ὡραιότητα, ὅτε ὁ συνοδοιπόρος μοὶ λέγει ταπεινῇ τῇ φωνῇ· «Ἰδοὺ οἱ δολοφόνοι!»

Οἱ νέοι οὗτοι Ἰνδοὶ μὲ πόδας γυμνοὺς καὶ καταστίκτους, φέροντες ἐπενδύτην ἐκ μεταξοπτίλου, μὲ γούνας χρυσοκεντήτους, ἀληθὴς πανοπλία ζῶσα πιστολίων, καραβινῶν, τόξων, ἀκοντίων, λογχῶν, ἀσπίδων καὶ μαχαιρῶν, τοποθετοῦνται ἑκατέρωθεν τοῦ περιφήμου τάπητος. Ὄπισθεν δὲ τούτων φθάνουσιν ἐπισήμως βηματίζοντες, οἱ γέροντες θαλαμηπόλοι, φέροντες εὐλαβῶς ἓν ξίφος μὲ χρυσῆν τὴν λεπίδα, ἓν κιβώτιον ἀρωμάτων, καὶ ἓν ἐμπτυστήριον. Ἐπὶ τέλους, ἀφ' οὗ ἐξέβαλε καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας τὰ ὑποδήματά του, βλέπομεν ἐπιφαινομένην, καταυγασμένην ὑπὸ μιᾶς τοῦ πρωϊνοῦ ἡλίου ἀκτῖνος, τὴν Αὐτοῦ ἔνδοξον καὶ περικλεεστάτην Μεγαλειότητα, τὸν Κύριον Τσαδδώ, βασιλέα τῶν ἐλεφάντων, κυριάρχην τῶν λευκῶν ἐλεφάντων, κύριον τῶν μεταλλείων τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀργύρου, τῶν λυχνιτῶν, τῶν ἠλέκτρων καὶ τῶν ὀφιτῶν, προστάτην τῆς θρησκείας, μονάρχην κατελθόντα ἐξ οὐρανῶν, κύριον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ μέγαν βασιλέα τῆς δικαιοσύνης, βασιλέα τῶν βασιλέων, ἀπείρως ἰσχυρόν, καὶ ἀσυγκρίτως σοφὸν», μὲ μίαν λέξιν Θιβώ, τὸν βασιλέα τοῦ Βίρμα!

Ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτοῦ οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ βασιλείου ἔπεσον χαμαὶ πρηνεῖς, καὶ ἐσταύρωσαν τὰς χεῖρας ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς των.

Ὁ Θιβὼ ἐκάθισεν ὀκλαδὸν ἐπὶ τοῦ τάπητος, καὶ στηρίξας τὴν δεξιάν του ἐπὶ προσκεφαλαίου ῥίπτει βλέμμα βαθὺ καὶ ἐταστικόν, ὅπερ συναντᾷ τὸ ἰδικόν μου. Φέρει ἐπενδύτην στενὸν περὶ τὸ σῶμα ἐκ μετάξης λευκῆς, κεκοσμημένον μὲ διπλῆν σειρὰν μεγαλοπρεπῶν ἀδαμάντων, καὶ τὰ βασιλικὰ σήματα, παράσημον παριστῶν ταῶνα καὶ λαγωόν, εἰς τὴν χεῖρά του φέρει ἀδάμαντα καθαρώτατον, ὅπως καὶ εἰς ἀμφότερα τὰ ὦτα, οἱ δὲ πόδες του εἶνε γυμνοί.

Τοῦ βασιλέως νεύσαντος, εἷς τῶν ὑπουργῶν, μὲ τὴν ὄψιν κεκυφυῖαν πάντοτε, προχωρεῖ ὀλίγον ἕρπων καὶ μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ὡς ἐὰν ἔμελλε νὰ σημάνῃ ἡ τελευταία του ὥρα, ἀπαγγέλλει τὸν νενομισμένον λόγον, ἐν ᾧ ἀπαριθμοῦνται τὰ δῶρα, ὅσα ὀφείλει πᾶς ὁ ἀξιούμενος τῆς βασιλικῆς ἀκροάσεως νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα. Μεθ' ὃ ὁ βασιλεύς, χωρὶς νὰ παύσῃ ἀτενίζων με, ἀποτείνει πρὸς τὸν διερμηνέα μου τὰς ἀκολούθους ἐρωτήσεις·

— Ποίαν ἡλικίαν ἔχετε; Τὴν ἀπόκρισιν ὑπεδέχθη σύμπασα ἡ ὁμήγυρις, εἰ καὶ πρηνὴς πάντοτε, μὲ μικρόν τινα γρυλλισμὸν ἐκπλήξεως. Ἡ ἔκπληξις δ' αὐτὴ προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡ τριχοφυΐα τοῦ προσώπου ἐπέρχεται τόσον βραδέως, ὥστε πᾶς Εὐρωπαῖος φέρων πώγωνα ἐκλαμβάνεται ὡς τοὐλάχιστον πεντηκοντούτης. Ἡ ἔκπληξις ὅλων τούτων τῶν ἀνθρώπων ὀκλαζόντων καὶ συνεσπειρωμένων εἰς τρόπον ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ, καὶ ἡ προσπάθεια τῶν εὐσαρκοτέρων ὅπως στραφῶσι πρὸς ἐμέ, χωρὶς νὰ μεταβάλωσι τὴν ἀπέναντι τοῦ βασιλέως εὐλαβῆ αὐτῶν θέσιν, ἡ φυσιογνωμία τούτου ἐκφράζουσα ἔκπληξιν πλήρη ἀφελείας, ταῦτα πάντα μοὶ ἐνεποίησαν τοιαύτην ἱλαρότητα, ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐμποδίσω ἓν μειδίαμά μου ἀνευλαβές. Ὁ Θιβώ, εἰ καὶ τοσαῦτα ἐγκλήματα διαπράξας, δειλὸς ὅμως, καθὼς φαίνεται, ἔμεινεν ἐκστατικὸς ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐρωτήσεώς του, καὶ ἔνευσε πρὸς τὸν ὑπουργόν του νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀνάκρισιν, ἥτις οὐδέποτε μεταβάλλεται, καὶ ἥτις ἀποτελεῖ διατύπωσιν ἐπίσημον τῶν ἀκροάσεων, ἐξαιρέτει ἐλαφρῶν τινων παραλλαγῶν, ἀναλόγως τῆς ἐθνικότητος τοῦ παρουσιαζομένου.

— Πόθεν εἶσθε;

— Ποία εἶνε ἡ χώρα, ἣν διήλθετε ἐσχάτην;

— Πότε ἀνεχωρήσατε ἀπὸ τὸν τόπον σας;

— Ἀπὸ πότε εἶσθε εἰς τὴν Βιρμανίαν;

— Σᾶς ἔδειξαν ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε νὰ ἴδητε;

Καθ' ἣν στιγμὴν μοὶ ἀπηυθύνθη ἡ ἐρώτησις αὐτὴ εἰσέρχεται ἄλλος θαλαμηπόλος, ὅστις προετοιμάζεται νὰ διέλθῃ ἕρπων ἐνώπιον ἐμοῦ, ὅτε καὶ ὁ συνοδοιπόρος μου μοὶ ψιθυρίζει πρὸς τὸ οὖς· *Εἶνε αὐτός*. Διὰ τῆς φράσεως δὲ ταύτης ὑποδεικνύεται ὁ πρωτουργὸς τῶν τελευταίων σφαγῶν, ἐχθρὸς ἄσπονδος παντὸς ὅ,τι εὐρωπαϊκόν. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ τὸν ἀφήσω νὰ διέλθῃ ἐνώπιον ἐμοῦ, προχωρῶ ἀπ' ἐναντίας ὀλίγον τι πρὸς τὰ ἔμπρός, καὶ ἀναγκάζω οὕτως αὐτὸν νὰ διέλθῃ ἕρπων ὄπισθέν μου—ταπείνωσις, ἣν ἀκόμη βεβαίως δὲν θὰ μοὶ ἐσυγχώρησε.

Ἡ ἀνάκρισις ἐξακολουθεῖ:

— Εἰς τὸν τόπον σας ὅλοι εἶνε στρατιῶται;

— Εἰς ποῖον τάγμα ὑπηρετήσατε; — Παρευρέθητε εἰς τὸν τελευταῖον τῆς Γαλλίας πόλεμον;

— Ὁ Μπι-σι-μά-κι (ὁ Βίσμαρκ) εἶνε ἀκόμη *μεγγιών* (ὑπουργός);

Αἱ ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις αὗται ἀνταλλασ-

Digitized by Google

σόμεναι μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ, τοῦ βασιλέως, τοῦ διερμηνέως καὶ ἐμοῦ, συναπετέλουν συνδιάλεξιν ἀρκετὰ μονότονον. Οἱ πόδες μου ἤρχιζον ν' ἀπαυδῶσι καὶ νὰ ἐπιθυμῶσι στάσιν ἀξιωτέραν αὐτῶν καὶ ἐμοῦ. Ἐπὶ τέλους ὁ Θιβὼ ἐγείρεται, χωρὶς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ἑνὸς χαιρετισμοῦ, καὶ ἐξέρχεται ὅπως εἰσῆλθεν. Ἡ θύρα κλείεται ὄπισθέν του, καὶ οἱ ψιθυρισμοὶ ἐξαναρχίζουσι ζωηρότατοι.

Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ, ἐστραμμένοι πρὸς ἐμὲ, φαίνονται ὡς νὰ μ' ἐρωτῶσι μὴ τυχὸν ἠθέλησα νὰ τοὺς περιπαίξω μὲ τὴν ἀπόκρισίν μου περὶ τῆς ἡλικίας μου, ἥτις φαίνεται εἰς αὐτοὺς παράδοξος, ἀφ' οὗ ἔχω γενειάδα τόσον ἄφθονον καὶ μεγάλην.

Τοὺς ἀποχαιρετῶμεν ἐπὶ τέλους, καὶ ἀκολουθούμενοι ὑπὸ σμήνους θεραπόντων καὶ ἀξιωματικῶν, καταβαίνομεν τὴν κυρίαν κλίμακα, ἧς κάτωθεν ἔχομεν τὸ ἀπροσδόκητον εὐτύχημα νὰ ἐπανεύρωμεν τὰ ὑποδήματά μας, καὶ νὰ βαδίσωμεν ἐν ἀνέσει, πλεονέκτημα, ὅπερ δὲν εἶχον ἄλλοι Εὐρωπαῖοι, ὧν τὰ ὑποδήματα ἀνάρπαστα γενόμενα δὲν ἐπανεῦρον μετὰ τὴν ἀκρόασίν των. Γ

Ο ΜΕΓΑΣ ΛΑΧΝΟΣ

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἱσπανογαλλικοῦ λαχείου πτωχός τις διδάσκαλος κωμοπόλεως, ἀποτυχὼν καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν εἰς τὸ λαχεῖον, ὀνειρεύεται αἴφνης, ὅτι ἐπέτυχε τὸ ποθούμενον.

— Γυναῖκα, ἀνακράζει ἐξυπνήσας πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἥτις τὸν βλέπει ἔκθαμβος, χαίρου πλέον, εἴμεθα πλούσιοι δι' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μας.

— Πῶς ἔγεινε τὸ θαῦμα τοῦτο, ἄνδρα μου;

— Τὸ λαχεῖον!

— Τί; ἐκέρδησες τὸν μεγάλον λαχνόν;

— Ὄχι ἀκόμη, ἀλλὰ θὰ τὸν κερδήσω, εἶμαι ὑπερβέβαιος, διότι πρὸ ὀλίγου εἶδα εἰς τὸν ὕπνον τὸν καλὸν ἀριθμόν.

— Δός μου λεπτὰ διὰ νὰ γράψω εἰς τοὺς Παρισίους νὰ μοῦ πάρουν ἐγρήγορα τὸν λαχνὸν μὲ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον.

Ἅμ' ἔπος, ἅμ' ἔργον. Ὁ ποθούμενος θησαυρὸς φθάνει ἐπὶ τῶν πτερύγων τοῦ ταχυδρομείου. Ὁ λαχνὸς ἀνοίγεται, θεωρεῖται, ἡ ταὐτότης του ἐξακριβοῦται, καὶ κατατίθεται εἰς μέρος ἀσφαλές. Καθ' ἑκάστην πρωΐαν τὸ ἀνδρόγυνον ἐπισκέπτεται τὸ μέρος, ὅπου μένει ὁ λαχνὸς, ὅπως διαβεβαιωθῇ περὶ τῆς ἀσφαλείας του, καὶ ἀπολαύσῃ τὴν ἐλπίδα μυρίων εὐτυχιῶν, ὅσας ἐγκυμονεῖ τὸ μακάριον ἐκεῖνο τεμάχιον τοῦ χάρτου — μέχρις οὗ ἀπὸ χιμαιρῶν αἱ ἐλπίδες αὗται μετεβλήθησαν ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ πτωχοῦ ἀνδρογύνου εἰς χρήματα μετρητά.

Ἔφθασε τέλος πάντων ἡ μοιραία ὥρα. Ἡ ἡμέρα τῆς ἐκκυβεύσεως ἐσήμανεν. Ἀπὸ πρωΐας ὁ διδάσκαλος ἑτοιμάζεται νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πλησιόχωρον πόλιν, ὅπου ὁ ταχυδρόμος μέλλει νὰ φέρῃ ἕωθεν τὴν μεγάλην εἴδησιν.

— Ἐμπρὸς, γυναῖκα, ἐναγκαλίσου με, ἀνακράζει ἔμπλεως χαρᾶς. Ὁ νοῦς μου μὲ λέγει ὅτι ἐκέρδησα. Φθάνει πλέον τόση δυστυχία, εἶναι καιρὸς πλέον νὰ μᾶς εὐνοήσῃ ἡ τύχη. Μετὰ μίαν ὥραν στάσου εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἂν ἐκερδήσαμεν τὸν μεγάλον λαχνὸν, θὰ μὲ ἴδῃς νὰ τρέχω εἰς τὰ τέσσαρα μέσα εἰς ἅμαξαν μὲ δύο ἄλογα. Τότε ἐπαρέ μου ὅλα αὐτὰ τὰ παλαιοσάνδουκά μας, τὰ παλαιόσκαμνά μας μὲ τὰ σπασμένα πόδια των, τὰ πινάκιά μας τὰ ῥαγισμένα, ὅλους αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας τῆς παρελθούσης μας ἀθλίας ζωῆς, καὶ ῥίψε μού τα ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον. Θέλω νὰ διακόψω τοῦ λοιποῦ πᾶσαν σχέσιν μὲ τὸ παρελθόν.

Ἀναχωρεῖ, φθάνει εἰς τὴν πόλιν, εἰσέρχεται ἀσθμαίνων εἰς τὸ ταχυδρομεῖον... Ὢ! λύπη ἄφατος! Ὁ θεὸς τῶν ὀνείρων τὸν ἐνέπαιξεν, ὁ ἀριθμός του δὲν ἐκέρδησε τίποτε. Ὁ πτωχὸς ἐπιστρέφει οἴκαδε ἄφωνος ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τόσον ἀφηρημένος, ὥστε δὲν ἀκούει τὴν ἐπανειλημμένην κραυγὴν, ἥτις ἀποτείνεται πρὸς αὐτόν· Φυλάξου! Αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς συλλαμβάνεται ὡς δι' ἁρπάγης, ῥίπτεται χαμαὶ, λιποθυμεῖ, καὶ ἐπανέρχεται οἴκαδε κατακεκλιμένος ἐπὶ μαλακῶν προσκεφαλαίων. Εἶνε τὰ προσκεφάλαια τῆς ἁμάξης, ἥτις ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν ἀκουσίως τὸ δυστύχημα τοῦτο, καὶ τῆς ὁποίας ὁ κύριος, ἀνὴρ καλοκἀγαθος καὶ φιλάνθρωπος, ἐπανάγει αὐτὸν ὅσον τάχιον εἰς τὸ ταπεινόν του ἐνδιαίτημα.

Ἡ σύζυγός του ἵσταται σκοπὸς προσεκτικὸς καὶ ἀκαταπόνητος εἰς τὸ παράθυρον. Βλέπει μακρὰν εἰς τὸν δρόμον νέφος κονιορτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ νέφους τούτου προκύπτον ὄχημα μεγαλοπρεπὲς, ὅπερ ἐλαύνουσι καλπάζοντες δύο ἵπποι. Ἡ καρδία τῆς πτωχῆς γυναικὸς πάλλεται ἰσχυρῶς πρὸς τὸ θέαμα τοῦτο. «Θεέ μου, λέγει, ἂν δὲν εἶνε ἐκεῖνος!.... Κάμε τὸ θαῦμά σου, Παναγία μου! Ἀλλὰ δὲν ἀπατῶμαι, ὄχι· εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ἴδιος· νά τος, φαίνεται εἰς τὴν θυρίδα τῆς ἁμάξης. Ὅλος καὶ ὅλος ἐκεῖνος εἶνε! Σκύπτει, καὶ μὲ κάμνει σημεῖον... Ναὶ, ἄνδρα μου, σὲ καταλαμβάνω, εἴμεθα κεφαλαιοῦχοι, εἴμεθα ἰδιοκτῆται! -... Ζήτω ἡ τύχη! ἔξω ὅλα μας τὰ παλαιόῤῥουχα! ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον τὰ παλαιοπίνακά μας.... Χουμ, ἐννοεῖς τί θέλει νὰ εἴπῃ μὲ τὰ σημεῖα, ὅπου μὲ κάμνει; καὶ τὰ καθίσματα, καὶ τὰ σανδούκια!...Ἐννοιά σου... δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ κάμνῃς πάλιν καὶ σὺ τόσα σημεῖα... τὸ ἐκατάλαβα. Ἔννοιά σου, καὶ δὲν θ' ἀφήσω νὰ μείνῃ τίποτε!»

Καὶ ἀληθῶς ἡ καλή μας γυνὴ ἐξετέλει μετὰ τοσαύτης σπουδῆς καὶ δραστηριότητος τὸ ἔργον της, ὥστε μόλις ὁ πτωχὸς σύζυγος ἐπρόφθασε νὰ σώσῃ τὸ ἀχύρινον στρῶμα... καὶ τὴν λαταναφόρον τράπεζαν.

Digitized by Google

Κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ μετὰ λαχείου δανείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, οὗ τινος σήμερον ἐνεργεῖται ἡ κλήρωσις, ὀνειροπόλοι χιμαιρῶν, ἐνθυμεῖσθε τὸν διδάσκαλον τοῦ χωρίου, καὶ πρὶν φονεύσετε τὴν ἄρκτον, μὴ φροντίζετε περὶ τοῦ τί θὰ κάμετε τὸ δέρμα της. Ὑπάρχουσιν ὄνειρα, τῶν ὁποίων ἡ ἀφύπνωσις εἶνε λίαν σκληρά!

**Ν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἀρχαῖός τις δικαστὴς Γάλλος, καὶ νῦν δήμαρχος, ἔδιδεν ἐσχάτως τὴν νενομισμένην πολιτικὴν εὐλογίαν εἰς δύο νεονύμφους. Ἀφ' οὗ ἔκαμε τὴν καθιερωμένην ἐρώτησιν:

— Δεσποινὶς Χ..., συγκατανεύετε νὰ λάβητε ὡς σύζυγόν σας, κτλ...

Ἐστράφη ἔπειτα πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ μετὰ μεγάλης σοβαρότητος λέγει αὐτῷ:

— Κατηγορούμενε, τί ἔχεις νὰ εἴπῃς πρὸς ὑπεράσπισίν σου;

* * *

— Τῷ ὄντι; μὲ τὰ σωστά σου λέγεις, ὅτι δὲν σὲ μέλει ποτὲ νὰ εἶσθε δεκατρεῖς εἰς τὸ τραπέζι;

— Ὄχι δά, καὶ σύ, ποτέ!... Μὲ μέλει καὶ μὲ παραμέλει, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ φαγητὸν παρὰ διὰ δώδεκα!..

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἐν τῇ Βουλῇ (ἂς ὁρίσῃ τὴν χώραν ὁ ἀναγνώστης κατ' ἀρέσκειαν), βουλευτὴς τῆς συμπολιτεύσεως ἐγείρεται καὶ λέγει:

— Ἓξ καὶ ἓξ κάμνουν δώδεκα.

Ἀλλ' εὐθὺς εἷς βουλευτὴς ἐκ τῆς ἀντιπολιτεύσεως τὸν διακόπτει βιαίως, καὶ λέγει:

— Ἓξ καὶ ἓξ κάμνουν δεκατέσσαρα!

Θόρυβος, κραυγαὶ καὶ σύγχυσις πλήρης! Εἷς βουλευτὴς ἐκ τοῦ κέντρου ζητεῖ τὸν λόγον καὶ λέγει:

— Πόσα λέγει ἡ ἀριστερὰ ὅτι κάμνουν τὰ ἓξ καὶ ἕξ;

— Δεκατέσσαρα.

— Καὶ ἡ δεξιά;

— Δώδεκα.

— Τότε λοιπόν, ἓξ καὶ ἓξ κάμνουν δεκατρία. Βλέπετε ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἀμερόληπτοι.

Ιωνας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐὰν συμπέσῃ ποτὲ νὰ εἴπῃς ἐνώπιον κυφῶν καὶ χωλῶν, ὅτι ἀνάστημα ῥαδινὸν καὶ κνῆμαι ἀρτιμελεῖς εἶνε χαρίσματα ἐπίφθονα, κινδυνεύεις νὰ τοὺς προσβάλῃς, διότι ἐνδεχόμενον νὰ ὑποπτεύωνται πάντοτε οἱ μέν, ὅτι ἔχουσι τοὺς ὤμους ὀλίγον ὑψηλούς, οἱ δὲ τοὺς πόδας ὀλίγον στρεβλούς. Ἀλλ' ἂν συμπέσῃ νὰ εἴπῃς ἐνώπιον μωρῶν καὶ ἀνοήτων, ὅτι οἱ εὐφυεῖς καὶ οἱ νοήμονες ἄνθρωποι εἶνε σπανία ἐξαίρεσις, δὲν κινδυνεύεις νὰ προσβάλῃς κανένα ἐξ αὐτῶν... Ἕκαστος νομίζει ὅτι αὐτὸς εἶνε μία τούτων τῶν σπανίων ἐξαιρέσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὑπελογίσθη ὅτι οἱ πληρώνοντες ἐν Παρισίοις μέχρι 1,500 φράγκων ἐνιαύσιον ἐνοίκιον δαπανῶσι δι' αὐτὸ τὸ ἕκτον τοῦ εἰσοδήματός των, οἱ δὲ πληρώνοντες ἀνώτερον ἐνοίκιον ἔχουσι δεκαπλάσιον ἢ ὀκταπλάσιον τοὐλάχιστον εἰσόδημα. Κατὰ τὴν βάσιν ταύτην οἱ πληρώνοντες π. χ. ἐν Ἀθήναις 3,000 δραχ. ἐνιαύσιον μίσθωμα διὰ τὴν οἴκησίν των πρέπει ἀναλόγως νὰ ἔχωσιν 20 περίπου χιλιάδας δραχμῶν ἐνιαύσιον εἰσόδημα.

Δι' ἕκαστον στρατιώτην ἡ Ἀγγλία δαπανᾷ ἐτησίως φράγκα 3,507, ἡ Αὐστρία φρ. 1,288, ἡ Γαλλία φρ. 1,099, ἡ Γερμανία φρ. 1,077, ἡ Ἰταλία φρ. 995 καὶ ἡ Ῥωσσία φρ. 960.

Παρὰ τοῖς Σίναις τὰ πτερύγια τοῦ καρχαρίου εἶνε σπουδαιότατον καὶ συνηθέστατον ἄρθρον τῆς τροφῆς, ὅθεν ὑπάρχει εἰδικὴ τοῦ κήτους τούτου ἁλιεία καὶ ἐμπορία. Ἐκ τῶν πτερυγίων τούτων ὅπως καὶ ἐκ τῶν φωλεῶν τῶν θαλασσίων χελιδόνων, παρασκευάζεται ῥόφημα νοστιμώτατον καὶ προσφιλέστατον εἰς τοὺς καλοφάγους τῆς ἄκρας Ἀνατολῆς.

Οἱ μάγειροι Καρόλου τοῦ Ε' ἐν Γαλλίᾳ ἐλάμβανον βασιλικὰς τιμὰς παρὰ τῶν φρουρούντων στρατιωτῶν! Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ ἐν Φιλαδελφείᾳ «Ἐφημερὶς τοῦ Φραγκλινείου καθιδρύματος» ἀναφέρει, ὅτι ἡ κατὰ τύχην χρῆσις ὕδατος χρησιμεύσαντος εἰς βράσιν γεωμήλων πρὸς καθάρισμα τῶν ἀργυρῶν σκευῶν, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν, ὅτι ἡ ἀποσμηκτικὴ δύναμις τοῦ ὕδατος τούτου διὰ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη εἶνε πολὺ μεγαλειτέρα παρὰ πάσας τὰς κόνεις, τὰς ἐν χρήσει πρὸς τοιοῦτον σκοπόν.

Ἀπεδείχθη, ὅτι τρίβων τις ἁπλούστατα ἀργυροῦν τι σκεῦος τῆς τραπέζης μὲ τὸ ἐν τῷ πυθμένι τῆς χύτρας ἐναπομένον λεπτὸν κατακάθισμα τοῦ ἀλεύρου τῶν γεωμήλων, ἐπιτυγχάνει στίλβωσιν ἐξαίρετον καὶ καλλίστην, ἥτις καθιστᾷ περιττὴν τὴν μετέπειτα χρῆσιν τοῦ ψηκτῆρος (βούρτσας) πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν ἐν τοῖς κοσμήμασιν ἐναποτιθεμένων μορίων τῆς ἀποσμηκτικῆς ὕλης, ὅπως συμβαίνει, ὁσάκις ἡ ἀπόσμηξις γείνῃ δι' οἱασδήποτε ἀποσμηκτικῆς κόνεως.

Πρόσθες καὶ ὅτι ἅπασαι αὗται αἱ κόνεις δὲν ἀποκαθαίρουσι τὴν κηλιδωμένην ἐπιφάνειαν, εἰμὴ διὰ τῆς τριβῆς, τοιαύτη δὲ ἀποτριβὴ οὐδόλως λαμβάνει χώραν καὶ ἐν τῇ χρήσει τοῦ ἀλεύρου τῶν γεωμήλων.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ Κ ΟΡΙΝΝΗΣ. ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 239 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 27 Ἰουλίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ

ἐπὶ Καποδιστρίου.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΕΤΤΕΜΒΡΙΝΗ[1].

Ὁ αἰὼν κατὰ τὸν ὁποῖον ζῶμεν εἶναι ἐποχὴ μεγάλων πολιτικῶν μεταβολῶν. Οὐδέποτε ἄλλοτε ὁ χάρτης τῆς Εὐρώπης ἔλαβε τοσαύτας ἀλλεπαλλήλους ἀλλοιώσεις· ἀλλοιώσεις οὐχὶ χαραχθείσας διὰ τῆς σπάθης κατακτητῶν, κινουμένων ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς ἀρχῆς, ἢ τῆς δίψης μόνον τῆς δόξης, ἀλλ' ἐκπροσωπούσας ἐν συνόλῳ τὴν τάσιν τῶν λαῶν πρὸς διεκδίκησιν τῶν πόθων καὶ τῶν δικαιωμάτων των, καὶ καθιερούσας (ἐκτὸς θλιβερῶν τινων ἐξαιρέσεων) πόθους δικαίους καὶ ἀπαράγραπτα δικαιώματα.

Ὅσῳ δὲ δικαιότεραι αἱ τοιαῦται μεταβολαί, τόσῳ ταχύτερον τὰς συνειθίζομεν· ἀπαράλλακτα καθὼς ὁπόταν ἐπὶ κενοῦ οἰκοπέδου ἀνεγερθῇ κτίριον συνεχόμενον μὲ τὴν σειρὰν τῶν παραπλεύρων οἰκοδομῶν, θεωροῦμεν ὡς παράδοξον οὐχὶ τὴν ἀνέγερσιν, ἀλλὰ τὴν μὴ προγενεστέραν ἐκεῖ ὕπαρξίν του.

Οὕτω, βλέποντες σήμερον τὴν Ἰταλίαν μίαν καὶ ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῶν Ἄλπεων μέχρι τῆς Σικελίας, θαυμάζομεν ἀναπολοῦντες ὅσα ὑπέφερον τὰ τέκνα της πρὶν ἢ τὰ διεσπαρμένα καὶ ἀσπαίροντα ὑπὸ τὴν τυραννίαν μέλη της συνενωθῶσι καὶ ἀποτελέσωσι τὸ ἐλεύθερον καὶ εὔδαιμον κράτος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἡ Ἀδριατικὴ μᾶς χωρίζει.

Ἀλλ' ἐν τῇ εὐημερίᾳ τῆς σήμερον δὲν πρέπει νὰ λησμονῶνται τὰ δεινὰ τῆς χθές· ἡ ἀνάμνησίς των ἀποκαθιστᾷ ἔτι γλυκυτέραν τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐλευθερίας, χρησιμεύει δὲ ὡς παρηγορία καὶ ὡς ἐνθάρρυνσις εἰς τοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπέκτησαν εἰσέτι ὅ,τι ἡ Ἰταλία ηὐτύχησεν ἐπὶ τέλους ν' ἀποκτήσῃ. Τὰ δὲ τοιαῦτα τοῦ παρελθόντος διδάγματα περιβάλλονται ὑψηλοτέραν καὶ γενικωτέραν ἀξίαν, ὅτε ἑνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ τὰ παθήματα ἐκπροσωποῦνται ἐν τῷ βίῳ ἀνδρός, τὸν ὁποῖον ἐξαγιάζει ἡ ἁγνότης τοῦ πατριωτισμοῦ, ἡ χρηστότης τῶν ἠθῶν, ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς, τὸ ὕψος τῆς διανοίας, καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις ἐν τῇ δυστυχίᾳ.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἀποθανὼν Σεττεμβρίνης, καὶ τοιοῦτος διαφαίνεται εἰς τὰς μετὰ θάνατον δημοσιευθείσας ἀναμνήσεις τῆς ζωῆς του, ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας μέχρι τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1859 ἀποφυλακίσεώς του.

Ἀπὸ τοῦ 1851 τὸ ὄνομα τοῦ Σεττεμβρίνη ἐγένετο γνωστὸν καὶ πέραν τῆς Ἰταλίας, ἡ δὲ συμπάθεια τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδίως τῆς Ἀγγλίας, διηγέρθη ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἀναξιοπαθούντων πολιτικῶν καταδίκων τῆς Νεαπόλεως.

Διὰ δύο ἀλλεπαλλήλων ἐπιστολῶν πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν λόρδον Ἀβερδῆν ὁ Γλάδστων ἀπεκάλυψε τότε, πρὸς ἔκπληξιν καὶ φρίκην τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, τὴν κατὰ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων διαγωγὴν τῶν ἐν Νεαπόλει κυβερνώντων.

Ἀποφεύγων ἐκ προθέσεως πᾶσαν δριμεῖαν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης ἔκφρασιν, ὁ γενναῖος Ἄγγλος δὲν ἀνελάμβανεν οὐδαμῶς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν φρονημάτων τῶν καταδικασθέντων· οὐδ' ἐπέμβαινε εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν ἐπισυμβάντων κατὰ τὸ ὀλιγόβιον Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1848, τὸ ὁποῖον, δολίως δοθέν, αἰσχρῶς παρεβιάσθη καὶ κατεπατήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φερδινάνδου. Παρασιωπῶν ταῦτα ὁ Γλάδστων περιωρίζετο εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἀθεμίτων μέσων τῆς διαδικασίας διὰ τῆς ὁποίας χιλιάδες ἀνθρώπων ἐρρίφθησαν εἰς τὰς εἱρκτάς, καὶ τῶν ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν βασάνων διὰ τῶν ὁποίων ἐπεβαρύνετο ἡ σκληρὰ τύχη τῶν φυλακισθέντων.

Ἀλλ' ἡ γυμνὴ τούτων ἀφήγησις ἤρκει πρὸς διέγερσιν τῆς κοινῆς ἀγανακτήσεως ἐν χώρᾳ ἐλευθέρᾳ, οἵα ἡ Ἀγγλία, ἡ δὲ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις δὲν ἔπαυσεν ἔκτοτε μεριμνῶσα περὶ τῶν θυμάτων ἐκείνων τῆς Ἰταλικῆς ἐλευθερίας. Ἀλλ' αἱ περιστάσεις ἦσαν δυσχερεῖς. Αἱ Ἰταλικαὶ συνωμοσίαι κατὰ Ναπολέοντος τοῦ Γ' δὲν ἐξημμένι-

1. Luigi Settembrini. Ricordanze della mia vita. Con prefazione di Francesco de Sanctis. Napoli, A. Morano editore, 1880. 2 τόμοι εἰς 8ον.

ζον βεβαίως τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ὑπὲρ τῶν ἐν Νεαπόλει φιλελευθέρων. Ἡ Αὐστρία ἐδέσποζεν ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ὑπερίσχυε τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῶν πολιτικῶν κινημάτων τοῦ 1848. Μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1858, ὑπείκων εἰς τὴν διπλωματικὴν τῆς Ἀγγλίας ἰδίως πίεσιν, ἐπείσθη τέλος ὁ βασιλεὺς Βόμβας νὰ ἀποφυλακίσῃ ὁμάδα τινὰ τῶν πολιτικῶν καταδίκων του, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ῥητῷ ὅρῳ νὰ ἐκπατρισθῶσιν οὗτοι μεταβαίνοντες εἰς Ἀμερικήν. Ἤθελε τὸν Ὠκεανὸν ὁλόκληρον μεταξὺ τοῦ θρόνου του καὶ τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας ἐξεπροσώπουν οἱ φυλακισμένοι ἐκεῖνοι.

Τινὲς ἐξ αὐτῶν δὲν ἠθέλησαν τὴν τοιαύτην ἐλευθερίαν. Ἐπροτίμησαν ν' ἀναπνέωσιν ἐντὸς τῆς φυλακῆς τὸν ἀέρα τῆς πατρίδος καὶ ἐντὸς αὐτῆς νὰ περιμένωσι καλλιτέρας ἡμέρας. Ἀλλὰ ἑξήκοντα καὶ ἓξ κατάδικοι ἀποφυλακισθέντες ἐπεβιβάσθησαν κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1859 ἐπὶ ἀτμοπλοίου, τὸ ὁποῖον συνοδευόμενον ὑπὸ ἑτέρου πολεμικοῦ τοὺς μετέφερεν εἰς Γάδειρα τῆς Ἱσπανίας. Ἐκεῖ δὲ ἐπὶ εἴκοσι καὶ τέσσαρας ἡμέρας ἔμενον ὑπὸ κράτησιν αὐστηρὰν ἐντὸς τοῦ πλοίου, μέχρις οὗ ἐναυλώθη ἱστιοφόρον ὑπὸ Ἀμερικανικὴν σημαίαν, ὅπως τοὺς μεταφέρῃ εἰς Νέαν Ὑόρκην.

Ἐπεβιβάσθησαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ ἐξόριστοι. Πρὸς πληρεστέραν δὲ ἀσφάλειαν τὸ πολεμικὸν τῆς Νεαπόλεως ἀτμόπλοιον ἐρρυμούλκησεν ἐπὶ τριάκοντα ὥρας τὸ ἱστιοφόρον καὶ τὸ παρήτησεν ἐν μέσῳ Ὠκεανῷ, ἀφοῦ τὸ εἶδε στρέφον πρὸς τὴν Ἀμερικὴν τὴν πρῶραν του.

Ἀλλά, πρὸ τοῦ ἀπόπλου, εἶχε προσληφθῆ ἐπὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ὡς θαλαμηπόλος νέος τις, ὅστις οὐδεὶς ἄλλος ἦτο ἢ ὁ υἱὸς τοῦ Σεττεμβρίνη. Ναυτικὸς οὗτος, ὑπηρετήσας καὶ ἐν τῷ Σαρδικῷ στόλῳ κατὰ τὴν Κριμαϊκὴν ἐκστρατείαν, ἀφίχθη κατὰ σύμπτωσιν εἰς Γάδειρα, ἐνῷ εὑρίσκετο εἰσέτι ἐκεῖ τὸ ἐκ Νεαπόλεως πολεμικόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκρατεῖτο ὁ πατήρ του.

Συγκινητικὴ εἶναι ἡ ἐπιστολὴ διὰ τῆς ὁποίας ὁ Σεττεμβρίνης γράφει ἀπὸ τοῦ πλοίου πρὸς τὴν σύζυγόν του ὅτι τὸν εἶδεν ἐπὶ τέλους, τὸν υἱὸν ὅστις ἠνδρώθη κατὰ τὰ μακρὰ τῆς φυλακίσεως ἔτη.

«Χθὲς ἐνηγκαλίσθην τὸν Ραφαήλ! Τὸν εἶδα »τὸν υἱόν μας! Τὸν ὡμίλησα, τὸν εἶχον πλησίον »μου! Ὁποία παρηγορία δι' ἐμέ! Πόσον εἶναι »ὡραῖος! Ἐπέρασε τὰς ἐξετάσεις του εἰς Λονδῖ»νον καὶ ἔλαβεν ἄδειαν πλοιάρχου· μοῦ τὴν ἔ»δειξεν. Εἶναι ὑποπλοίαρχος ἐπὶ ἀτμοπλοίου μιᾶς »Ἀγγλικῆς εταιρίας. Ἔρχεται ἐκ Λονδίνου καὶ »πηγαίνει εἰς τὰς Καναρίους Νήσους· ἐκεῖθεν ἐ»πιστρέφει εἰς Λονδῖνον πάλιν. Φέρει στολὴν ἀ»ξιωματικοῦ τοῦ Ναυτικοῦ καὶ ἐλπίζει ἐντὸς ὀ»λίγου νὰ γείνῃ πλοίαρχος. Λέγει ὅτι περὶ τὴν »13ην Μαρτίου θὰ ἦναι εἰς Λονδῖνον, καὶ ἐκ Λον»δίνου μὲ ἀτμόπλοιον τῆς αὐτῆς ἑταιρίας θὰ »ἔλθῃ εἰς Νέαν Ὑόρκην, ὅπου θὰ τὸν περιμένω, »καὶ ἐπιστρέφομεν ὁμοῦ εἰς Ἀγγλίαν. Τυχηρὸν »ἦτο νὰ συναντηθῶμεν εἰς αὐτὴν τῆς Εὐρώπης »τὴν ἄκραν. Ἐγνώριζεν ἐκ τῶν ἐφημερίδων τοῦ »Λονδίνου καὶ τῆς Λισσαβῶνος τὰ περὶ τῆς δο»θείσης χάριτος. Ἅμα ἔφθασεν ἐδῶ εἶδε τὰ δύο »ἀτμόπλοια τῆς Νεαπόλεως καὶ ἔδραμεν . . . ὁ »υἱός μου, ὁ Ραφαήλ μου! Δὲν ἠμπόρεσα νὰ νι»κήσω τὴν συγκίνησίν μου εἰς τὸν ἀπροσδόκητον »τοῦτον κλονισμόν. Νὰ τὸν ἴδω, νὰ τὸν βλέπω »εὐτυχῆ, ἦτο δι' ἐμὲ χαρά, τὴν ὁποίαν σὺ μόνη »ἐννοεῖς, καὶ τὴν ὁποίαν ἤθελα νὰ ᾐσθάνεσο μετ' »ἐμοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὅςτις μὲ ἀνταμείβει »διὰ δέκα ἐτῶν λύπας καὶ βάσανα! Ὀφείλει τὴν »θέσιν του εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐξετάσεών του. »Δὲν δύναμαι νὰ σοῦ εἴπω ὁποίαν ἐντύπωσιν ἐ»προξένησεν εἰς ὅλους, δὲν λέγω τοὺς ἐξορίστους, »ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τὰ πληρώματα »τῶν πλοίων.—Υἱέ μου, ἔχε χιλιάκις τὴν εὐχήν »μου! Τὸν εἶδα, τὸν κατεφίλησα, τὸν ὡμίλουν »περισσότερον τῆς μιᾶς ὥρας... Ὡμιλήσαμεν »περὶ σοῦ, περὶ τῆς Ἰουλίας, περὶ τῆς μικρᾶς της. »Σὲ ὁμοιάζει πολύ. Δὲν γράφω περισσότερα· φαν»τάσου τα σύ. Τὴν πρώτην ὥραν μετὰ μεσημ»βρίαν εἶδον σήμερον ν' ἀποπλέῃ τὸ Ἀγγλικὸν »ἀτμόπλοιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι ὁ Ραφαὴλ μας. »Ἔστειλα εἰς αὐτὸν μακρόθεν τὴν εὐχήν μου. »Θὰ τὸν περιμένω εἰς Νέαν Ὑόρκην».

Ἀλλ' ὁ Σεττεμβρίνης ἐλανθάνετο. Δὲν συνέπλεε μετὰ τοῦ ἀτμοπλοίου ὁ ὑποπλοίαρχός του. Ἅμα εἶδε τὸν πατέρα του συνέλαβεν οὗτος τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ τὸν μεταφέρωσιν εἰς Ἀμερικὴν οὔτε ἐκεῖνον, οὔτε τοὺς λοιποὺς τῆς ἐξορίας του συντρόφους. Ἐξηντλημένοι πάντες ἐκ τῆς πολυχρονίου ἐν τῇ φυλακῇ κακουχίας, πῶς ἠδύναντο ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὸν μακρὸν μέχρι τῆς Ἀμερικῆς πλοῦν διὰ πλοίου ἱστιοφόρου; Πόσων ἆρά γε ἐξ αὐτῶν τὰ πτώματα ἤθελε δεχθῇ ὁ Ὠκεανός, πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς λιμένα τὸ πλοῖον; Ἰδοὺ ἐπὶ τίνι σκοπῷ ἀπεφάσισε νὰ τοὺς συνοδεύσῃ.

Οἱ ἐξόριστοι ἀνεγνώρισαν τὸν νέον Σεττεμβρίνην ὑπὸ τοῦ θαλαμηπόλου τὴν ἐνδυμασίαν, ἀλλὰ τὸ μυστικὸν ἐτηρήθη ἐνόσῳ τὸ ἱστιοφόρον ἐρρυμουλκεῖτο. Μετὰ τὴν απομάκρυνσιν τοῦ πολεμικοῦ ἀτμοπλοίου, παρουσιασθέντες αἴφνης ἐν σώματι ἐνώπιον τοῦ πλοιάρχου οἱ Ἰταλοί, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τὸν ὑποπλοίαρχόν των ἐν στολῇ, ἐζήτησαν νὰ τοὺς μεταφέρῃ εἰς Ἀγγλίαν ἀντὶ τῆς Ἀμερικῆς. Ἐμβρόντητος ὁ Ἀμερικανὸς ἀντέτεινε κατὰ πρῶτον, ἐπιμένων εἰς τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν πρὸς τοὺς ναυλωτὰς ὑποσχέσεών του, καὶ ἐξηκολούθησε τὸν πρὸς δυσμὰς πλοῦν.

Μετὰ κόπου ὁ Σεττεμβρίνης ἔπεισε τὸν υἱόν του νὰ μὴ προσφύγῃ εἰς μέσα βίαια πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του. Ἡ νὺξ ἐντούτοις διῆλθεν ἐν ἀνησυχίᾳ ἑκατέρωθεν. Οἱ Ἰταλοὶ φοβούμενοι τὸν πλοίαρχον ἐπροφυλάττοντο· οὐδ' ἦσαν ὅλως ἄοπλοι, χάρις εἰς τοῦ νέου προστάτου των τὴν πρό-

Digitized by Google

νοιαν. Ὁ Ἀμερικανὸς ἀφ' ἑτέρου ἐφοβεῖτο νυκτερινὴν ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τῶν ἐξήκοντα καὶ ἓξ ἐπιβατῶν, ἐχόντων ἀρχηγὸν τὸν τολμηρὸν ὑποπλοίαρχον.

Τὴν ἐπιοῦσαν, ἐπαναληφθεισῶν τῶν διαπραγματεύσεων, ἐδείχθη εὐπροσιτώτερος ὁ πλοίαρχος, καὶ ἐπὶ τέλους ἐδήλωσεν εἰς τὸ πλήρωμα ὅτι βιαζόμενος ὑπὸ τῶν ἐπιβατῶν ἀναγκάζεται ν' ἀλλάξῃ πορείαν. Ἡ πρῷρα ἐστράφη πρὸς τὴν Ἰρλανδίαν.

Μετὰ δεκατεσσάρων ἡμερῶν θαλασσοπορίαν προσωρμίσθη τὸ πλοῖον εἰς Κὸρκ, ὅθεν οἱ ἐξόριστοι μετέβησαν ἀμέσως εἰς Λονδῖνον. Ἔτυχον δ' ἐκεῖ δεξιώσεως συμπαθοῦς καὶ φιλοξένου, οὐδ' ἦσαν οἱ ἐν Λονδίνῳ Ἕλληνες οἱ ἔσχατοι εἰς τὴν ἐκδήλωσιν φιλοφρόνων πρὸς τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους Ἰταλοὺς αἰσθημάτων.

Ἦσαν δὲ οὗτοι τιμῆς καὶ συμπαθείας ἄξιοι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Μεταξὺ αὐτῶν, ἐκτὸς τοῦ Σεττεμβρίνη, ὑπῆρχον ὁ Πυέριος, ὑπουργὸς ἄλλοτε τοῦ Βόμβα κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον συνταγματικὴν πολιτείαν του, ὁ Σπαβέντας, χρηματίσας μετέπειτα ὑπουργὸς τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουήλ, καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα, εἰ καὶ ὀλιγώτερον γνωστὰ ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας, εἶναι ὅμως ὀνόματα ἔντιμα εἰς τὴν πατρίδα των καὶ προσφιλῆ εἰς ὅσους ἐκτὸς αὐτῆς τοὺς ἐγνώρισαν. Πάντες ἔφερον ἀξιοπρεπῶς καὶ τὴν μνήμην τῆς παρελθούσης καταδρομῆς καὶ τὴν χαρὰν τῆς ἀνακτηθείσης ἐλευθερίας. Παρ' οὐδενὸς ἤκουσέ τις παράπονον ἢ κομπορρημοσύνην. Ἀπέφευγον καὶ τὸ νὰ λαλῶσι περὶ τοῦ παρελθόντος, ὡσεὶ φοβούμενοι μὴ ἐκληφθῶσιν ὡς θέλοντες νὰ ἐπιδείξωσι τὰ δεινοπαθήματά των.

Εὐτυχῶς ἡ ἐξορία των ἦτο πρόσκαιρος. Εἶχεν ἐπιστῆ ἡ ὥρα τῆς Ἰταλικῆς παλιγγενεσίας, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1859 ἐξεπληρώθησαν ἐπὶ τέλους τὰ ὄνειρα τοσούτων γενεῶν καὶ οἱ πόθοι τοσούτων μαρτύρων. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1860 οὐδεὶς τῶν ἐξήκοντα καὶ ἓξ ἐπιβατῶν τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἱστιοφόρου ἔμενεν ἐν Ἀγγλίᾳ.

Μετά τινας μῆνας, μεταβὰς ἐκ Λονδίνου εἰς Νεάπολιν, ἐπανεῖδον ἐκεῖ τοὺς πρώην ἐξορίστους Σεττεμβρίνην καὶ Σπαβένταν διευθύνοντας ὑπουργεῖα, κατὰ τὴν μεσοβασιλείαν ἥτις προηγήθη τῆς ὁριστικῆς μετὰ τῆς λοιπῆς Ἰταλίας ἑνώσεως. Ἀλλ' ὁ Σεττεμβρίνης δὲν ἐβράδυνε νὰ παραιτηθῇ τῆς πολιτικῆς. Ἡ πατρὶς δὲν εἶχεν ἀνάγκην μαρτύρων πλέον. Κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη ἐπεδόθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ γράμματα. Ὅτε δὲ κατὰ τὸ 1872 ἐπεσκέφθην ἐκ νέου τὴν ὡραίαν πατρίδα του, τὸν εὗρον πρύτανιν τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου καὶ τὸν ἤκουσα παραδίδοντα ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου ἓν τῶν εὐγλώττων ἐκείνων κεφαλαίων, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν σειρὰν τοῦ ὡραίου πονήματός του περὶ τῆς Ἰταλικῆς φιλολογίας.

Ὁ Σεττεμβρίνης εἶχε διορισθῆ καθηγητὴς τῆς ῥητορικῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἀπὸ τοῦ 1832, εἰς ἡλικίαν εἴκοσι καὶ δύο μόλις ἐτῶν. Ὁ θρίαμβός του ἦτο διπλοῦς. Διότι οἱ γονεῖς τῆς νέας τὴν ὁποίαν περιπαθῶς ἠγάπα, εἶχον συγκατατεθῆ εἰς τὸν γάμον ἐπὶ τῷ ὅρῳ ν' ἀναγορευθῇ πρῶτον καθηγητής. Ὥστε ἀντὶ ἀπασχολήσεως ὁ ἔρως ἦτο κέντρον εἰς τὰς μελέτας του.

Ἐπιχαρίτως περιγράφει εἰς τὰς ἀναμνήσεις του τὰ πρῶτα ἐκεῖνα τοῦ βίου του ἔτη, καὶ τὰς σπουδάς, καὶ τοὺς διδασκάλους του, καὶ τὴν δοκιμασίαν τῶν ἐξετάσεων ὅθεν ἐξῆλθεν ἔχων εἰς χεῖρας τὸ δίπλωμα καθηγητοῦ.

«Ἀμέσως, λέγει, ἔδραμα πρὸς τὴν μνηστήν »μου, ἡ ὁποία μὲ ὑπεδέχθη περιχαρὴς καὶ μοὶ »ἔδωκε τὸ πρῶτον φίλημά της. Εἶμαι ἤδη γέρων »ἑξηκοντούτης, τεσσαράκοντα ἔτη παρῆλθον ἀπὸ »τοῦ πρώτου ἐκείνου ἀσπασμοῦ, ἀλλὰ τὸν ἐνθυ»μοῦμαι ὡς τὴν μόνην καὶ ἀληθῆ τῆς ὅλης ζωῆς »μου γλυκύτητα. Ὁ ἁγνὸς ἐκεῖνος ἀσπασμὸς »ἤναψεν ἐντός μου λάμψιν, τὴν ὁποίαν εἶχον καὶ »ἔχω ἀείποτε ζῶσαν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου, »καὶ θὰ τὴν ἔχω μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας μου».

Ὁ ἱερὸς οὗτος καὶ διαρκὴς ἔρως πρὸς τὴν σύζυγον, ἡ στοργὴ πρὸς τὰ τέκνα, ἡ λατρεία τῆς πατρίδος καὶ ἡ ἀγάπη τῶν γραμμάτων, ἰδοὺ τὰ πάθη τοῦ Σεττεμβρίνη!

Ταφεὶς ζῶν χάριν τῆς πατρίδος εἰς εἱρκτὴν ἀπάνθρωπον, ἀποχωρισθεὶς τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων, εἰς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἐπεζήτησεν ὁ δυστυχὴς παρηγορίαν. Κατὰ τὴν μακροχρόνιον φυλάκισίν του μετέφρασεν Ἰταλιστὶ ὁλόκληρον τὸν Λουκιανόν.

«Πρὸ ὀκτὼ μηνῶν, γράφει ἐκ τῆς εἱρκτῆς πρὸς »τὴν σύζυγόν του, καταγίνομαι μεταφράζων τὸν »Λουκιανόν. Δὲν ἐγνώριζα καὶ πρὶν τὰ Ἑλληνικὰ »ἱκανῶς, δὲν τὰ γνωρίζω δὲ καὶ τώρα πλειότε»ρον, διότι τὸ μνημονικόν μου ἐξαλείφεται, πά»σας δὲ τῆς ψυχῆς μου τὰς δυνάμεις τὰς αἰσθά»νομαι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀπομαραινομένας. »Τίποτε δὲν εἰσχωρεῖ εἰς τὸν νοῦν μου, ἢ ἂν »εἰσχωρήσῃ δὲν ἐντυποῦται, δὲν μένει. Μοῦ εἶ»ναι ἀδύνατον νὰ ἐπιληφθῶ συνθέσεώς τινος. Πρὸ »καιροῦ δὲν αἰσθάνομαι τὴν γλυκεῖαν θέρμην τῆς »συνθέσεως, ἥτις ὀνομάζεται οἶστρος καὶ εἶναι »τερπνὴ τῆς ψυχῆς ἔξαψις. Θέρμη ἄλλη μὲ κα»τατρώγει, καὶ ὑποσκάπτει τὸν βίον μου. Διὰ »νὰ μὴ ἀπολέσω ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ἕξιν τοῦ γρά»φειν τὴν γλῶσσάν μου, διὰ νὰ προσοικειωθῶ »πλειότερον τὴν Ἑλληνικήν, καὶ ἕνεκα τῆς ἀνέ»καθεν συμπαθείας μου πρὸς τὸν χαριέστατον »Λουκιανόν, ἀπεφάσισα νὰ τὸν ἐξιταλίσω, καὶ »ἀνέλαβον ἔργον φοβερόν, ἔργον ἀληθοῦς κατα»δίκου. Ἔχω τὸ κείμενον γυμνόν, ἄνευ ὑποστιγ»μῆς κἂν σημειώσεων ἢ ἐπεξηγήσεων: τέσσαρα »μικρὰ τομίδια, τὴν ἔκδοσιν τῆς Λειψίας. Ἔχω »ἓν λεξικίδιον Ἑλληνολατινικόν, ἔκδοσιν Λειψίας

Digitized by Google

»καὶ τοῦτο, ἔχω δὲ καὶ μίαν γραμματικὴν Ἑλληνικήν, τὴν γραμματικὴν τοῦ Ραφαὴλ μου, μὲ τὸ ὄνομά του ἐπιγεγραμμένον εἰς τὸ ἐξώφυλλον. Μὲ αὐτὰ τὰ τρία βιβλιάρια ἐπεχειρίσθην τὸ ἀπηλπισμένον τόλμημα, δὲν λέγω νὰ μεταγλωττίσω, ἀλλὰ ν' ἀγωνισθῶ πρὸς συγγραφέα Ἕλληνα, θαυμάσιον διὰ τὴν χάριν του καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν του, εὐκολίαν ἡ ὁποία ἀποβαίνει δυσκολία ἀκανθωδεστάτη δι' ὅν τινα ἐννοεῖ. Ἡ τύχη ὑπῆρξεν ἐχθρὰ πρὸς ἐμὲ ἄσπλαγχνος καὶ ἀμείλικτος, καὶ μ' ἐπίεσε σκληρῶς ἀείποτε εἰς τὸν μάγγανόν της. Συχνάκις εἶχον νὰ εἴπω πολλά, ἀλλὰ στεροῦμαι τοῦ λέγειν τὴν εὐχέρειαν. Ἐπεθύμουν νὰ ἴδω τὸν κόσμον, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην ποτὲ νὰ ἐξέλθω τῆς φωλεᾶς μου. Ἤθελα βιβλία διὰ νὰ δώσω τοὐλάχιστον τροφὴν εἰς τὴν πεινῶσαν διάνοιάν μου, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔχω. Εἰς τὴν ἐχθρὰν ταύτην ἀντιτάσσω τὴν καρτερίαν μου, ἀλλὰ δὲν ἀρκῶ. Ἠμπορῶ ν' ἀντέχω ὡς ἄκμων εἰς τὰ κτυπήματά της, ἀλλὰ νὰ τὴν νικήσω, ὄχι! Θὰ ὑποπέσω βεβαίως. Εἴθε τοὐλάχιστον νὰ ἔπιπτα καθὼς οἱ ἥρωες τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, οἵτινες ὑποκύπτοντες εἰς τὴν Εἱμαρμένην ἔπιπτον ἐνδόξως. Ἀλλὰ δόξα δὲν ἦτο τὸ γραπτόν μου. Ἐγεννήθην διὰ νὰ ὑποφέρω μόνον. Τίς οἶδεν ἐὰν ποτε δυνηθῶ νὰ φέρω εἰς πέρας τὸ βαρύτατον τοῦτό μου ἔργον, καὶ ἐὰν ἀφοῦ ἀποπερατωθῇ ἐπιτύχῃ καὶ μοὶ φέρῃ ὀλίγην φήμην. Ἀλλὰ τί εἶναι ἡ φήμη μεταφραστοῦ; Τίς ποτε θὰ γνωρίζῃ πόσον ἐκοπίασα, πῶς εἰργάσθην, μὲ ὁποῖα μέσα, ποῦ, ἐν τῷ μέσῳ ὁποίων περισπασμῶν! Τί τοῦτο πρὸς τὸν ἀναγνώστην, ὅστις βλέπει τὸ ἔργον μόνον καὶ ἀδιαφορεῖ περὶ τοῦ πῶς ἐξετελέσθη. Ἀλλὰ τί μὲ μέλλει περὶ ἀναγνωστῶν καὶ περὶ φήμης, καὶ περὶ τοῦ κόσμου; Ἀφοῦ ἀπώλεσα τὰ πάντα, τὴν οἰκογένειαν, τὸν ἀέρα, τὴν κίνησιν, τὸν οὐρανόν, ἀφοῦ μ' ἔρριψαν ἐντὸς τάφου, πρὸς τί ἐξαπατῶ εἰσέτι τὸν ἑαυτόν μου, σκεπτόμενος περὶ δόξης, *τοῦ τελευταίου τούτου χιτῶνος τὸν ὁποῖον ὁ σοφὸς ἀπεκδύεται*».

Ἐξηκολούθει ἐν τούτοις ἐργαζόμενος. Καθόσον δὲ προὐχώρει τὸ ἔργον ἔστελλε κρυφίως ἐκ τῆς φυλακῆς τὸ χειρόγραφον πρὸς τὴν σύζυγόν του. Καθὼς δ' ἐξῆπτε τὸν ζῆλόν του ἄλλοτε κατὰ τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις ὁ ἔρως πρὸς τὴν μνηστήν, οὕτω ὑπεστήριζε τώρα τοὺς πρὸς μετάφρασιν κόπους του ἡ ἐλπίς, ὅτι ὁ Λουκιανὸς ἴσως χρησιμεύσῃ πρὸς προίκισιν τῆς ἀγαπητῆς θυγατρός του.

Καὶ πρὶν ἢ δημοσιευθῇ ἡ ὡραία μετάφρασις, τὴν ὁποίαν ἐφιλοδώρησεν εἰς τὸ ἔθνος του, ἐγένετο γνωστὸν τὸ ἔργον εἰς κριτὰς ἁρμοδίους, τῶν ὁποίων τὴν ἐπιδοκιμασίαν ἐκοινοποίει εἰς τὸν δυστυχῆ μεταφραστὴν ἡ σύζυγός του. Ἀλλ' ἡ μετριοφροσύνη δὲν ἦτο ἡ ἐλαχίστη τῶν ἀρετῶν τοῦ Σεττεμβρίνη.

«Ἀνέγνωσα, ἔγραφε, τὰς εὐμενεῖς ἐκφράσεις τοῦ Πανίτζη μου[1]. Ἀλλ' ἀπατᾶται, φιλτάτη μου, ἀπατᾶται ἐκ τῆς ἀγάπης του ἴσως καὶ ἐκ τῆς εὐσπλαγχνίας του πρὸς μίαν συμφορὰν μεγάλην. Γνωρίζω τὸν ἑαυτόν μου, γνωρίζω πόσον ἀξίζω, καὶ ἄνευ περικαλύμματος (γράφω πρὸς σέ, τὴν σύζυγόν μου, πρὸς σέ, μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μου), ἄνευ περικαλύμματος σοὶ λέγω ὅτι πολὺ ὀλίγον ἀξίζω. Θλίβομαι δὲ ἀναλογιζόμενος πόσον ἐξέπεσεν ἡ φιλολογία καὶ ἡ μάθησις, ὥστε νὰ θεωρῆταί τι ἄνθρωπος ὁποῖος ἐγώ. Τὴν εἶχον τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γείνω τι καὶ ἐγώ, εἶχον ζέσιν ἄπειρον πρὸς τὴν μάθησιν, τὴν ἠγάπων ὅσον ἀγαπῶ σέ, ὦ ἀγαπητή μου. Ἀλλὰ γνωρίζεις ὅτι ἡ τύχη ὑπῆρξεν ἐχθρά μου πάντοτε, ὅτι μοῦ ἠρνήθη ἕως καὶ βιβλία, ὥστε ἔμεινα ἀμαθής, καταβιβρωσκόμενος ὑπὸ μιᾶς μεγάλης ἰδέας τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ καταφθάσω. Ἠξεύρεις ὁποῖος εἶμαι; Μάθε με καλῶς καὶ γνώριζε ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος ἔχων ὀλίγον κοινὸν νοῦν, πολλὴν ἀγάπην, γλῶσσαν ἁπλῆν, καὶ τίποτε περισσότερον, τίποτε, τίποτε. Ὅστις μοὶ λέγει ἄλλο μοὶ φέρει γέλωτα, ἢ ἀγανάκτησιν. Ἀλλὰ σὺ μὲ γνωρίζεις, ὥστε θεώρει με ὁποῖον σὺ μὲ κρίνεις καὶ ὄχι ὅπως ἄλλοι μακρόθεν μὲ κρίνουσι».

Ἀλλ' ὁποῖον τὸ ἔγκλημα τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ εὐγενοῦς, τοῦ ἐντίμου τούτου ἀνθρώπου; Διατί διῆλθεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν δεκατέσσαρα ὅλα, τὰ καλλίτερα τοῦ βίου του ἔτη; Διότι ἐπόθησε τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του καὶ ἠθέλησε νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ αὐτῆς. Δὲν ἦτο μήτε Καρβονάρος, μήτε Ματσινιστής, δὲν ἤθελε τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἐν Νεαπόλει δυναστείας, δὲν ἐπεζήτησε τὴν ἵδρυσιν δημοκρατίας, οὔτε τὴν ἀναρχίαν ἐπεθύμησε, ἀλλ' ὠνειρεύθη εὐνομουμένην τὴν πατρίδα του καὶ ἡνωμένην τὴν Ἰταλίαν, καὶ συνώμοσε κατὰ τῶν καθεστώτων.

Πρὶν ἢ ἀποκτήσῃ τὸ δίπλωμα καθηγητοῦ καὶ τὴν χεῖρα τῆς ἐρωμένης του, νεώτατος εἰσέτι, κατηχήθη ὑπὸ φίλου του συλλαβόντος τὴν ἰδέαν ἑταιρίας μυστικῆς, σκοπούσης τὴν ἀπελευθέρωσιν ὁλοκλήρου τῆς Ἰταλίας. Ὁ Σεττεμβρίνης ἐνόμιζεν ὅτι γίνεται μέλος ἑταιρίας ἐχούσης ἤδη καὶ ῥίζας καὶ ἔκτασιν, ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀνακαλύψῃ ὅτι ἦτο ὁ πρῶτος καὶ μόνος τοῦ θεμελιωτοῦ ἑταῖρος.

«Ὅτε ἔμεινα μόνος κατελήφθην ὑπὸ ποικίλων σκέψεων. Πῶς! Εἴμεθα δύο μόνοι! Καὶ οἱ δύο ἡμεῖς ἀναλαμβάνομεν ἔργον τόσον μέγα! Καὶ ποῦ τὰ μέσα; Ποῦ οἱ φίλοι; Ἀλλὰ ὅσῳ δυσκολώτερον τὸ πρᾶγμα τόσῳ εὐγενέστερον τὸ ἐπιχείρημα! Μὴ δὲν εἴμεθα ἄνδρες καὶ ἡμεῖς; Μεγαλειτέρα ἡ τιμὴ ἐὰν μόνοι ἐπιληφθῶμεν ἔργου με-

1. Ὁ Panizzi, πολλαχῶς τιμηθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐχρημάτισεν ἐπὶ ἔτη πολλά, μέχρι τοῦ θανάτου του, ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου.

Digitized by Google

»γάλου! Οὕτως ἡ ματαιότης, ἥτις θεωρεῖται ὡς
»ἐλαφρόν τι, ἐδάρυνεν εἰς τὰς σκέψεις μου πλειότε-
»ρον ἢ ἡ φρόνησις. Ἤμην ὑπερήφανος διότι κατέχω
»μυστικὸν, διότι συμμετέχω εἰς τὴν ἵδρυσιν ἑ-
»ταιρίας, καὶ ἐπεδόθην μετὰ ζήλου εἰς τὸ ἔργον.
»Ὅθεν ἠρχίσαμεν κατηχοῦντες νέους, ὅσους ἐνο-
»μίζομεν ἀξίους ἐμπιστοσύνης. Κατηχοῦντο δὲ
»προθύμως οὗτοι, καθόσον ὁπόταν ἦναί τις νέος
»εὐκόλως ἀσπάζεται πᾶσαν ἰδέαν ὡραίαν καὶ
»εὐγενῆ.

»Ἀλλ' εἴσθε ἄφρονες καὶ οἱ δύο! — Ναὶ, ἀλλ'
»ἄνευ τῆς τοιαύτης ἀφροσύνης Ἰταλία δὲν ἐγί-
»νετο. Ἄνευ τῆς πίστεως ἐκείνης καὶ τοῦ ἐν-
»θουσιασμοῦ καὶ τῆς πυρεσσούσης ἐξάψεως τὴν
»σήμερον οἱ φρόνιμοι ἤθελον ἐξακολουθεῖ συζη-
»τοῦντες καὶ σκεπτόμενοι, οὐδὲν ὅμως ἤθελε δια-
»πραχθῇ. Ἐχρειάζοντο καὶ ἄφρονες καὶ φρόνιμοι,
»διότι εἰς πᾶν ἐπιχείρημα μέγα ἀπαιτεῖται καὶ
»τόλμη καὶ φρόνησις. Ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς οἱ ἄ-
»φρονες πρὸ πάντων χρησιμεύουσιν.

«Τὴν σήμερον, ἐπιλέγει ἀπολογούμενος, οὐ-
»δεὶς σκέπτεται περὶ μυστικῶν ἑταιριῶν, καὶ εὐ-
»λόγως. Ἄλλοτε ὅμως ὑπῆρχον τοιαῦται, καὶ διὰ
»νὰ ὑπάρχωσιν εἶχον τὸν λόγον των. Οὐδὲ πρέ-
»πει νὰ σκανδαλίζηταί τις καὶ νὰ τὰς καταδι-
»κάζῃ τυφλῶς, ἐὰν σκεφθῇ ὅτι ὑπάρχουσι χρόνοι
»καὶ λαοὶ καθ' οὓς αὗται εἶναι ἀναγκαῖαι, καὶ
»ὅτι ἄνδρες ἐνάρετοι καὶ νουνεχεῖς ἐθεώρησαν κα-
»θῆκον νὰ συμμεθέξωσιν αὐτῶν. Τὰ ἐλεύθερα ἔ-
»θνη ἔχουσι τὰ κόμματα, τὰ ὁποῖα ἐργαζόμενα
»εἰς τὸ φανερὸν μετέρχονται μέσα, εἰ καὶ οὐχὶ
»ἔντιμα πάντοτε, ἔννομα ὅμως κατὰ τὸ φαινό-
»μενον τοὐλάχιστον. Τὰ ὑπόδουλα ἔθνη ἔχουσι
»τὰς ἑταιρίας, αἵτινες ἐν τῷ κρυφῷ ἐργαζόμεναι,
»ἐπηρεαζόμεναι δὲ ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως καὶ
»τῆς διαφθορᾶς τῶν ἠθῶν, δὲν προσέχουσι πολὺ
»περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν μέσων. Αἱ ἑταιρίαι εἶναι
»προϊὸν ἀναγκαῖον τῆς δουλείας, ἐκλείπουσι δὲ
»ὁπότε ἡ γεννήσασα αὐτὰς ἰδέα ἀπὸ μυστικῆς
»καὶ περιωρισμένης γίνεται φανερὰ καὶ γενική,
»καὶ ἁπανταχοῦ διοχετευομένη κατακυριεύσῃ τὸ
»πᾶν. Διὰ ν' ἀποκτήσωμεν τὴν χρυσαλλίδα ἀ-
»νάγκη πρῶτον νὰ ἔχωμεν τὸν σκώληκα. Τότε
»δὲν ἦτο δυνατὸν δι' ἄλλου τρόπου νὰ συνεννο-
»ηθῶμεν, νὰ συμφωνήσωμεν, νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν
»ἐλευθερίαν καὶ νὰ διαδώσωμεν τὸ σπέρμα τῶν
»ἰδεῶν ἐκείνων ἐξ ὧν ἀνεβλάστησεν ὁ σήμερον
»ἀναφανεὶς καρπός».

Ἀλλ' ἡ διάδοσις τοῦ σπέρματος εἶχε τοὺς κινδύνους της, οὐδ' ἐκοιμᾶτο ἡ ἀστυνομία τῆς Νεαπόλεως. Ἱερεύς τις ἐπρόδωκε τὸν νέον καθηγητήν. Ἀναρπασθεὶς ἀπὸ τῆς ἕδρας καὶ ἀπὸ τῆς οἰκογενείας του, ἀπήχθη ὁ Σεττεμβρίνης ἀπὸ τῆς ἐν Καλαβρίᾳ πόλεως Κατανζάρου, ὅπου εἶχε διορισθῆ καθηγητὴς, εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Νεαπόλεως.

Τρία ὅλα ἔτη καὶ ἥμισυ διήρκεσεν ἡ πρώτη ἐκείνη κάθειρξίς του. Ἀποδείξεις δὲν ὑπῆρχον ἱκαναὶ ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἡ καταδίκη του, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δολιευομένη τὸν νόμον προεμάκρυνε τὴν κράτησίν του. Μόλις κατὰ τὴν 3ην Ἰουλίου 1841, δύο ἔτη καὶ δύο μῆνας μετὰ τὴν σύλληψίν του, ἐγένετο ἡ δίκη. Ἡ ἀπόφασις ἦτο ἀθωωτική, ἀλλ' ὁ μὴ ἀναδειχθεὶς ἔνοχος ἐτίθετο ὑπὸ τὰς διαθέσεις τῆς ἀστυνομίας καὶ ἔμεινεν οὕτω δεκαοκτὼ εἰσέτι μῆνας ἐντὸς τῆς φυλακῆς.

Αἱ περιγραφαὶ τοῦ ἐν Κατανζάρῳ βίου, τῶν οἰκτρῶν ἐν Νεαπόλει φυλακῶν, τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ γενομένων, τῶν ποικίλων περιπετειῶν τῶν τριῶν ἐκείνων καὶ ἡμίσεος ἐτῶν, πληροῦσι πολλὰς σελίδας τοῦ πρώτου τόμου τῶν Ἀναμνήσεων.

Ἐπὶ τέλους, τὴν 14ην Ὀκτωβρίου 1842, ἀπελύθη ὁ Σεττεμβρίνης τῆς φυλακῆς, καὶ ἀποχαιρετήσας τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ φίλους, καὶ φιλοδωρήσας τοὺς φύλακας, ἐξῆλθε μόνος, ἐλεύθερος.

«Ἦτο ἑσπέρας καὶ ἐψυχάλιζε. Ἔσπευδα τὸ βῆ-
»μα. Ὅτε ἔφθασα εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἐγνώριζα ὅτι
»κατοικεῖ ἡ σύζυγός μου, ἠρώτησα μίαν γυναῖκα
»ἐὰν κατοικεῖ ἐκεῖ Κυρία τῆς ὁποίας ὁ σύζυγος εἶ-
»ναι φυλακισμένος. Ἀπεκρίθη ναὶ, καὶ βλέπουσά με
»ἀσκαρδαμυκτὶ ἐμάντευσε ποῖος εἶμαι καὶ ἀνε-
»βόησεν: ὁ ἄνδρας της! ὁ ἄνδρας της!... Ὁ Ρα-
»φαὴλ μου ἔδραμε καταβαίνων τὴν κλίμακα καὶ
»ἔκραζε: πατέρα, πατέρα, μὴ γυρίσῃς εἰς τὴν
»φυλακήν! ἡ σύζυγός μου μὲ ἐνηγκαλίσθη μὲ
»μειδίαμα χαρᾶς εἰς τὰ χείλη, καὶ ἡ κόρη μου
»δὲν ἀπέσπα τοὺς βραχίονας ἀπὸ τοῦ τραχήλου
»μου. Μετὰ τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεος φυλάκισιν
»εὑρισκόμην ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας μου,
»— τὰ τέκνα μου ἐπὶ τῶν γονάτων, ἡ σύζυγος
»εἰς τὸ πλευρόν μου, καὶ παρέκει ἡ γραῖα μή-
»τηρ της ἔκλαιε καὶ μᾶς ηὔχετο. Δὲν ἠδυνάμην
»νὰ προφέρω ἄλλο τι εἰμὴ μόνα τὰ ὀνόματά των.
»Τώρα ἐτελείωσαν τὰ βάσανα. Τώρα θὰ δυνηθῶ
»νὰ ἐργασθῶ!»

Ἀλλ' ἡ ἐξακολουθοῦσα καταδρομὴ τῆς Κυβερνήσεως ἀπεκαθίστα δύσκολον τὴν ἐργασίαν. Δημοσίαν θέσιν καθηγητοῦ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐλπίσῃ, δὲν τῷ ἐπετρέπετο ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας νὰ προσλάβῃ μαθητὰς εἰς τὴν οἰκίαν του. Παρέδιδε λοιπὸν εἰς οἰκίας ἄλλων. «Ἀλλὰ γέρων τις,
»φιλελεύθερος τοῦ 1799, ὅστις μὲ ἠγάπα, μοὶ
»εἶπε: «Δὲν ἠξεύρεις ὅτι εἰς Νεάπολιν γίνονται
»τὰ πάντα καὶ ἄνευ ἀδείας; Νὰ μὴ φαίνησαι
»μόνον καὶ κάμνε ὅπως θέλεις. Ἤρχισα λοιπὸν
»διδάσκων εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου συνέλεξα
»δέκα περίπου μαθητάς... Διαβιῶν δ' οὕτω ἐξη-
»κολούθουν συνωμοτῶν, διότι διδάσκων συνωμό-
»τουν, καὶ οὐχὶ φλυαρῶν ὡς πρότερον μετὰ τῶν
»συνηλίκων μου, ἀλλ' ἐνσπείρων εἰς τοὺς νέους
»τὸν ἔρωτα τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ.

«Ὁ στρατιώτης, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διδάσκαλος,

Digitized by Google

»ἐπιλέγει, εἶναι οἱ μόνοι ἐργάται ἐπαναστάσεων. »Μέχρι τοῦδε ὁ στρατιώτης καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκυβέρνησαν τὸν κόσμον. Ὁ διδάσκαλος περιμένει τὴν »σειράν του, ἥτις θὰ ἔλθῃ ὁπόταν τὸν κόσμον »ὁδηγῇ οὐχὶ ἡ ἰσχὺς, ἢ τὸ αἴσθημα, ἀλλ᾽ ἡ διάνοια. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ σειρά του πλησιάζει, »διότι καθ᾽ ὅσον ὁ λαὸς ἀνεγείρεται ὑπερισχύει »ὁ διδάσκαλος, ὅςτις θὰ ἀνυψώσῃ τὸν λαὸν διὰ »τοῦ σχολείου. Ἀλλὰ οἱ ἐξασκοῦντες τὰ ἐπαγγέλματα τοῦ στρατιώτου, τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ »διδασκάλου ἀμείβονται πενιχρῶς διὰ τὴν ἐργασίαν των . . . ὁ δὲ κόσμος ἐκτιμῶν ὀλίγον ὅσους »πληρόνει ὀλίγον, οὐδένα τῶν τριῶν ἔχει περὶ »πολλοῦ. Ἀληθῶς δὲ, ὁ θέλων νὰ ἐξασκήσῃ οἷον »δήποτε τῶν ἐπαγγελμάτων τούτων χάριν τοῦ »κέρδους μόνον, κακῶς τὸ ἐξασκεῖ, οὐδ᾽ εἶναι »τιμῆς ἄξιος. Διότι ἄνευ μεγάλης αὐταπαρνήσεως, ἄνευ μεγάλης ζέσεως καὶ ἄνευ ποιήσεως, »οὐδὲ στρατιώτης ἀνδρεῖος γίνεταί τις, οὐδὲ ἱερεὺς ἀγαθὸς, οὐδὲ διδάσκαλος ἀνατρέφων ἄνδρας. Τὸ κατ᾽ ἐμὲ ᾐσθανόμην ἐν ἐμοὶ τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὴν ζέσιν καὶ τὴν ποίησιν, καὶ »ἐπίστευον ὅτι ἐξασκῶ ἐπάγγελμα εὐγενὲς, χρήσιμον εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ κυριώτερον, τολμῶ εἰπεῖν, εἰς τὰς παρούσας τῶν καιρῶν περιστάσεις. Εἶχον καθαρὰν τὴν συνείδησιν τοῦ τί »πράττω, καὶ ἐγνώριζον ὅτι ἔθετα οὕτω κ᾽ ἐγὼ »τὴν χεῖρα εἰς ἔργον μέγα».

Λόγοι οὗτοι ἄξιοι τῆς μελέτης καὶ τῆς σκέψεως παντὸς διδασκάλου, οὐχὶ ἐν μόνῃ τῇ Ἰταλίᾳ.

Κατὰ τὸ 1848 ὁ Σεττεμβρίνης ὠνομάσθη τμηματάρχης ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας ὑπὸ τὸν Ποέριον. Ἀλλὰ μετὰ δύο μῆνας καὶ ὑπουργὸς καὶ τμηματάρχης παρῃτήθησαν. Τὴν ὀλιγόβιον ἐκείνην συνταγματικὴν περίοδον ἐπηκολούθησαν τὰ ὄργια τῆς ἀπολυτόφρονος ἀντιδράσεως τοῦ βασιλέως Φερδινάνδου. Ἡ Βουλὴ διελύθη, τὸ σύνταγμα κατεπατήθη, τὰ δουλικὰ δικαστήρια ἐτέθησαν εἰς κίνησιν, αἱ φυλακαὶ ἐπληρώθησαν ἀθώων, καὶ ἐπῆλθε θρῆνος καὶ ὀδυρμὸς εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως.

Ἐνταῦθα λήγει ὁ πρῶτος τῶν Ἀναμνήσεων τόμος, ὁ μόνος τὸν ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς ἐπρόφθασε νὰ τακτοποιήσῃ, «συναρμολογῶν (κατὰ τὰ προλεγόμενα τοῦ ἐκδότου) τὰ ἴδια δεινὰ μετὰ τῶν συμφορῶν τῆς πατρίδος».

Ὁ θάνατος διέκοψε τὸ ἔργον του, καὶ ὁ δεύτερος τόμος περιέχει τὸ ὑλικὸν μόνον, τὸ ὁποῖον ὁ Σεττεμβρίνης εἶχε περισώσει καὶ προετοιμάσει ὅπως συνεχίσῃ τὴν ἀφήγησίν του. Ἐπιστολαὶ γραφεῖσαι ἐκ τῆς φυλακῆς πρὸς τὴν σύζυγον, ἀποσπάσματα διάφορα, ἔγγραφα ἀφορῶντα τὴν δίκην, σημειώσεις τῆς συζύγου καὶ τοῦ υἱοῦ του συμπληροῦσαι ἐν μέρει τὰ κενὰ τῶν ἐπιστολῶν, τοιαύτη τοῦ δευτέρου τόμου ἡ ὕλη.

[illegible] Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 451.

Ε´

Ἐντὸς τοῦ ὀχετοῦ.

Πλήρης σιγὴ ἐπεκράτει εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, καὶ οὐδεὶς θόρυβος ἔφθανε μέχρις ἡμῶν. Ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν ἔμενε τὸ ὕδωρ ἀκίνητον, ἄνευ ῥυτίδος, ἄνευ ψιθύρου. Ἡ ὑπόνομος ἦτον πλήρης, ὡς τὸ εἶχεν εἰπεῖ ὁ δάσκαλος, καὶ τὸ νερὸν, ἀφ᾽ οὗ κατέλαβεν ὅλας τὰς σύριγγας, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς ὀροφῆς, μᾶς εἶχεν ἐντετειχισμένους εἰς τὴν φυλακήν μας στερεώτερον καὶ μᾶλλον ἀδιεξόδως παρ᾽ ἂν ἦτον λίθινος τοῖχος. Ἡ βαρεῖα αὕτη, ἡ ἀδιαχώρητος σιωπὴ, ἡ νεκρώσιμος, ἦτον καταπληκτικωτέρα παρὰ τὸν φοβερὸν πάταγον ὃν ἠκούσαμεν ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ὑδάτων. Ἤμεθα ζῶντες τεθαμμένοι, ἔχοντες τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα μέτρα χώματος βαρύνοντα ἐπὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν.

Ἡ ἐργασία ἀσχολεῖ καὶ διασκεδάζει· ἡ δ᾽ ἀνάπαυσις μᾶς ἐπανέφερεν εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς θέσεως ἡμῶν, καὶ ὑπῆρξε στιγμὴ καθ᾽ ἣν ὅλοι ἤμεθα εἰς πλήρη ἐξόντωσιν.

Αἴφνης ᾐσθάνθην θερμὰς σταγόνας πιπτούσας εἰς τὴν χεῖρά μου, καὶ ἦσαν αὗται τὰ δάκρυα τοῦ Καῤῥορῆ, σιωπηλῶς κλαίοντος.

Συγχρόνως δὲ καὶ στεναγμοὶ ἠκούσθησαν ἐκ τῆς ἀνωτέρας βαθμίδος, καὶ φωνὴ ἐψιθύριζεν ἐπανειλημμένως· Μάριε! Μάριε!

Ἦτον τοῦ Παγῆ ἡ φωνὴ, ἐνθυμουμένου τὸν υἱόν του.

Ὁ ἀὴρ ἦτον βαρὺς καὶ δυσανάπνευστος. Ἐγὼ ᾐσθανόμην στενοχωρίαν καὶ βοὴν εἰς τ᾽ αὐτία μου.

Ὁ δὲ δάσκαλος, εἴτε ὀλιγώτερον αἰσθανόμενος τὴν ἐξόντωσιν ταύτην, εἴτε θέλων ν᾽ ἀντενεργήσῃ κατ᾽ αὐτῆς καὶ νὰ ἐμποδίσῃ καὶ ἡμᾶς τοῦ νὰ καταβληθῶμεν παντάπασι, διέῤῥηξε τὴν σιωπήν.

— Τώρα, εἶπε, πρέπει νὰ ἴδωμεν καὶ τί ζωοτροφίας ἔχομεν.

— Νομίζεις λοιπὸν ὅτι θὰ μείνωμεν πολὺν καιρὸν εἰς τὴν φυλακήν; διέκοψεν ὁ θεῖος Γασπάρ.

— Ὄχι, ἀλλὰ πρέπει νὰ λάβωμεν τὰ μέτρα μας. Τίς ἔχει ψωμί;

Κανεὶς δὲν ἀπεκρίθη.

— Ἐγὼ, εἶπον, ἔχω ὀλίγον ξηρὸν ψωμὶ εἰς τὸν κόλπον μου.

— Εἰς ποῖον κόλπον;

— Τὸν κόλπον τῆς περισκελίδος μου.

— Τότε λοιπὸν τὸ ξηρὸν ψωμί σου εἶναι πηκτή. Δεῖξε ὅμως νὰ ἴδωμεν.

Καὶ ἐζήτησα εἰς τὸν κόλπον μου, ὅπου τὸ πρωΐ

Digitized by Google

εἶχον κρύψει ὡραῖον ξηρὸν καὶ ξανθὸν τεμάχιον φλοιοῦ ἄρτου· ἀλλ' ἡ χείρ μου ἐξήγαγεν εἶδος πολτοῦ, καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ τὸν ῥίψω μετὰ θλίψεως· ἀλλ' ὁ δάσκαλος ἀνεχαίτισε τὴν χεῖρά μου.

— Φύλαξε τὸν ζωμόν σου, μοὶ εἶπε. Πολὺ καλὸς δὲν εἶναι, ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ στιγμὴ νὰ τὸν εὕρῃς ἐξαίρετον.

Πολὺ ἐνθαῤῥυντικὴ δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ πρόγνωσις, ἀλλ' εἰς τοῦτο δὲν ἐπροσέξαμεν, καὶ μετὰ ταῦτα μόνον ἀνεμνήσθην τῶν λέξεων τούτων, καὶ ἐνόησα ὅτι ἔκτοτε ἤδη ὁ δάσκαλος εἶχε τὴν συναίσθησιν τῆς θέσεως ἡμῶν, καὶ ὅτι καὶ ἂν ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν τροφίμων μας δὲν προέβλεπε τὰς βασάνους ἃς εἴχομεν νὰ ὑπομείνωμεν, τοὐλάχιστον δὲν ἠπατᾶτο ὡς πρὸς τὰς δυσχερείας τῆς σωτηρίας μας.

— Κανεὶς ἄλλος δὲν ἔχει ψωμί; εἶπεν.

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη.

— Δυσάρεστον, ἐξηκολούθησε.

— Πεινᾷς; τὸν ἠρώτησε διακόπτων αὐτὸν ὁ Κομπαῦρούς.

— Δὲν πρόκειται περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ περὶ τοῦ Ῥεμῆ καὶ τοῦ Καῤῥορῆ. Δι' αὐτοὺς θὰ ἦτον τὸ ψωμί.

— Καὶ διατί δὲν θὰ τὸ ἐμοιραζόμεθα ὅλοι; εἶπεν ὁ Βεργουνούς. Αὐτὸ δὲν εἶναι δίκαιον. Ὅλοι εἴμεθα ἴσοι ἐμπρὸς τῆς πείνης.

— Ἑπομένως, ἂν ὑπῆρχε ψωμί, θὰ ἐθυμόνομεν. Εἴχετε ὑποσχεθῆ νὰ μὲ ὑπακούητε· ἀλλὰ βλέπω ὅτι θὰ μ' ὑπακούητε μόνον μετὰ συζήτησιν, καὶ ἂν κρίνετε ὅτι ἔχω δίκαιον.

— Θὰ σ' ὑπήκουε.

— Δηλαδὴ ἴσως θὰ ὑπῆργε μάχη. Μάχη λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ, καὶ θὰ σᾶς ἐξηγήσω διατί τὸ ψωμὶ ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς τὸν Ῥεμὴν καὶ τὸν Καῤῥορήν. Ἐγὼ δὲν τὸ ἐκανόνισα οὕτως ἀλλ' ὁ νόμος, ὅστις λέγει ὅτι, ὅταν πολλοὶ ὁμοῦ ἀποθάνωσιν ἔκ τινος συμβάντος, ὑποτίθεται ὅτι ὁ πλέον ἡλικιωμένος μέχρι τοῦ ἑξηκοστοῦ ἔτους ἐπέζησεν εἰς τοὺς ἄλλους, ὅπερ δηλοῖ, ὅτι ὁ Ῥεμῆς καὶ ὁ Καῤῥορῆς διὰ τὴν νεότητά των θ' ἀντεῖχον ὀλιγώτερον εἰς τὸν θάνατον παρὰ ὁ Παγὴς καὶ ὁ Κομπαῦρούς.

— Σύ, δάσκαλε, ἔχεις ἡλικίαν ὑπὲρ τὰ ἑξήκοντα.

— Ὦ! ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ κάμω. Ἔπειτα καὶ εἶμαι συνηθισμένος νὰ μὴ φορτόνω τὸν στόμαχόν μου.

— Καὶ λοιπόν, εἶπεν ὁ Καῤῥορῆς, ἀφ' οὗ ἐσυλλογίσθη στιγμάς τινας, ἂν εἶχον ψωμί, θὰ ἦτον ἐδικόν μου;

— Ἐδικόν σου καὶ τοῦ Ῥεμῆ.

— Καὶ ἂν δὲν ἤθελον νὰ τὸ δώσω;

— Θὰ σοὶ τὸ ἔπερνον. Δὲν ὤμοσες νὰ ὑπακούῃς;

Τότε ἔμεινεν ἱκανὸν καιρὸν σιωπῶν· ἔπειτα δέ, ἀπὸ τὸν σκοῦφόν του λαμβάνων τεμάχιον ἄρτου.

— Νά, εἶπεν, ἓν κομμάτι.

— Ἀκένωτος πηγὴ λοιπὸν εἶναι ὁ σκοῦφος τοῦ Καῤῥορῆ.

— Δότε τον ἐδῶ τὸν σκοῦφον, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Ὁ Καῤῥορῆς ἠθέλησε νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν σκοῦφόν του· ἀλλὰ τῷ τὸν ἀφήρεσαν, καὶ τὸν ἔδωκαν εἰς τὸν δάσκαλον.

Οὗτος δέ, ζητήσας τὸν λύχνον, ἐξήτασε τί περιεῖχον αἱ πτυχαὶ τοῦ σκούφου. Καὶ τότε, ἂν καὶ ἡ θέσις μας δὲν ἦτον πολὺ εὔθυμος, ἐφαιδρύνθημεν ἐπὶ μίαν στιγμήν.

Εἰς τὸν σκοῦφον εὑρέθη μία καπνοσύριγξ, καπνός, ἓν κλειδίον, τεμάχιον ἀλάντος ἢ λουκάνικον, πυρὴν ῥοδακίνου τρυπημένος εἰς συρίκτραν, ἀστράγαλοι ἐκ κοκκάλων ἀρνίου, τρία χλωρὰ καρύδια, ἓν κρομμύδιον· δηλαδὴ ἦτον ὁ σκοῦφος ἀποθήκη τροφίμων καὶ σκευοθήκη.

— Τὸ ψωμίον καὶ τὸ λουκάνικον θὰ διανεμηθοῦν τὸ ἑσπέρας μεταξὺ σοῦ καὶ τοῦ Ῥεμῆ.

— Ἀλλὰ πεινῶ, ἀπεκρίθη ὁ Καῤῥορῆς μετὰ φωνῆς θλιβερᾶς. Τώρα πεινῶ.

— Ἀπόψε θὰ πεινᾷς ἀκόμη περισσότερον.

— Κρίμα νὰ μὴ ἔχῃ αὐτὸς καὶ ὡρολόγιον εἰς τὴν ἀποθήκην του! Θὰ ἠξεύρομεν τί ὥρα εἶναι. Τὸ ἐδικόν μου ὡρολόγιον ἐστάθη.

— Καὶ τὸ ἐδικόν μου, διότι ἐβράχη.

Ἡ ἰδέα αὕτη τοῦ ὡρολογίου μᾶς ἐπανέφερεν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς πραγματικότητος. Πρὸ πόσου καιροῦ ἤμεθα εἰς τὸν ὀχετόν; Συνεσκέφθημεν, ἀλλὰ δὲν ἐσυμφωνήσαμεν· τινὲς ἔλεγον ὅτι ἦτον μεσημβρία· κατ' ἄλλους ἦτον ἓξ τῆς ἑσπέρας· ἤτοι οἱ μὲν ἐφρόνουν ὅτι ἤμεθα κατάκλειστοι πλέον τῶν δέκα ὡρῶν, οἱ δέ, ὀλιγώτερον τῶν πέντε. Ἐκεῖ ἤρχισεν ἡ διαφωνία ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν, ἥτις ἐπανελήφθη συχνάκις, καὶ ἔφθασεν εἰς μεγάλας διαστάσεις.

Ὄρεξιν δὲν εἴχομεν νὰ ὁμιλῶμεν διὰ νὰ μὴ λέγωμεν τίποτε· διὰ τοῦτο, ὅτε ἐξηντλήθη ἡ περὶ τοῦ καιροῦ συζήτησις, ἐσιωπήσαμεν, καὶ ἕκαστος ἐφαίνετο εἰς τὰς σκέψεις του παραδεδομένος.

Τίνες ἦσαν αἱ τῶν συντρόφων μου; δὲν ἠξεύρω· ἂν ὅμως πρέπει νὰ κρίνω ἐκ τῶν ἐμῶν, φαιδραὶ δὲν ἦταν.

Ὅσον ἀνενδότως ἀποφασιστικὸν καὶ ἂν ἦτον τὸ πνεῦμα τοῦ δασκάλου, ἐγὼ διόλου βέβαιος δὲν ἤμην περὶ τῆς σωτηρίας μας. Ἐφοβούμην τὸ ὕδωρ, ἐφοβούμην τὸ σκότος, ἐφοβούμην τὸν θάνατον. Ἡ σιωπὴ ἦτον ἐξόντωσις δι' ἐμέ· οἱ ἀνώμαλοι τοῖχοι τοῦ ὀχετοῦ μὲ κατεσύντριβον, ὡς ἂν δι' ὅλου τοῦ βάρους των ἐπεκάθηντο ἐπὶ τοῦ σώματός μου. Δὲν ἔμελλον λοιπὸν πλέον νὰ ἴδω τὴν Λίζαν, οὔτε τὴν Στεφανήν, οὔτε τὸν Ἀλέξην, οὔτε τὸν Βενιαμίν; Τίς λοιπόν, ὅταν ἐγὼ δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον, θὰ εἶναι ὁ σύνδεσμος μεταξὺ αὐτῶν; Δὲν θὰ ἔβλεπον οὔτε τὸν Ἀρθοὺρ πλέον, οὔτε τὴν κυρίαν Μίλλιγκαν, οὔτε τὴν Ματτίαν;

Θὰ ἠμπορέσῃ ποτὲ κἀνεὶς νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὴν Αἴζαν ὅτι δι' ἐκείνην ἀπέθανον; Καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἡ δυστυχὴς μάνα Βαρβερίνα! Καὶ οὕτως ἀλληλουχοῦντο αἱ ἰδέαι μου, θλιβερώτεραι καὶ μᾶλλον πένθιμοι αἱ μὲν τῶν δέ. Καὶ ὅταν ἔστρεφον τὸ βλέμμα εἰς τοὺς συντρόφους μου, καὶ τοὺς ἔβλεπον ἐπίσης καταβεβλημένους καὶ ἐξηντλημένους ὡς ἤμην καὶ ἐγώ, τότε ἐπανηρχόμην εἰς τοὺς συλλογισμούς μου μετὰ μείζονος κατηφείας καὶ θλίψεως. Καὶ ὅμως ἐκεῖνοι ἦσαν συνηθισμένοι εἰς τὴν ὑπόγειον ἐκείνην δίαιταν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τοῖς ἦτον βάσανος ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀέρος, τοῦ ἡλίου, τῆς ἐλευθερίας. Ἡ γῆ δὲν τοῖς ἐπεκάθητο εἰς τὸ στῆθος.

Ἐκεῖ ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ θείου Γασπάρ.

— Νομίζω, εἶπεν, ὅτι δὲν ἐργάζονται εἰς διάσωσίν μας.

— Διατί τὸ νομίζεις;

— Δὲν ἀκούεται τίποτε.

— Ὅλη ἡ πόλις κατεστράφη· ἦτον σεισμός·

— Ἢ εἰς τὴν πόλιν νομίζουν ὅτι ἐπνίγημεν ὅλοι, καὶ ὅτι πᾶσα βοήθεια εἶναι πλέον περιττή.

— Λοιπὸν εἴμεθα ἐγκαταλελειμμένοι;

— Διατί σκέπτεσθε οὕτω περὶ τῶν συντρόφων σας; διέκοψεν ὁ δάσκαλος. Δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τοὺς κατηγορῆτε. Ἠξεύρετε ὅτι, ὅταν συμβαίνουν τοιαῦται συμφοραί, οἱ μεταλλωρύχοι δὲν ἐγκαταλείπονται ἀμοιβαίως, καὶ ὅτι εἴκοσι, ἑκατὸν ἄνθρωποι προτιμοῦν νὰ φονευθοῦν παρὰ ν' ἀφήσουν ἕνα σύντροφον ἀβοήθητον. Τὸ ἠξεύρετε τοῦτο; ἢ ὄχι;

— Ἀληθὲς εἶναι.

— Ἀφ' οὗ εἶναι ἀληθές, διατί νὰ φρονῆτε ὅτι μᾶς ἐγκατέλειψαν;

— Ἀλλὰ δὲν ἀκούομεν τίποτε.

— Εἶναι βέβαιον ὅτι τίποτε δὲν ἀκούομεν. Ἀλλ' ἐδῶ ἠμποροῦμεν ν' ἀκούωμεν; Τίς ἠξεύρει νὰ τὸ εἴπῃ; Ἐγὼ ὄχι. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἦτον δυνατὸν ν' ἀκούσωμεν, καὶ ἀποδεδειγμένον ἂν ἦτον ὅτι δὲν ἐργάζονται, θὰ ἦτον καὶ τοῦτο ἀπόδειξις ὅτι μᾶς ἐγκατέλειψαν; Μήπως ἠξεύρομεν πῶς ἔγινεν ἡ καταστροφή; Ἂν ἦτον σεισμός, ἔχουν ἐργασίαν εἰς τὴν πόλιν ὅσοι ἐσώθησαν. Ἂν εἶναι μόνον πλημμύρα, ὅπως πιστεύω, πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν εἰς τί κατάστασιν εἶναι τὰ φρέατα· ἴσως ἐκρημνίσθησαν, ἴσως κατεστράφη ἡ σύριγξ τοῦ λυχνοστασίου. Χρειάζεται καιρὸς νὰ ὀργανισθῇ ἡ διάσωσις. Δὲν λέγω ὅτι θὰ σωθῶμεν, ἀλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐργάζονται διὰ νὰ μᾶς σώσωσι.

Εἶπε δὲ τοῦτο μετὰ φωνῆς εὐσταθοῦς, ἥτις ἔπειθε τοὺς δυσπιστοτέρους καὶ τοὺς μᾶλλον πεφοβισμένους.

— Ἀλλ' ἂν νομίζουν ὅτι ὅλοι ἀπεθάνομεν;

— Καὶ τότε πάλιν ἐργάζονται. Ἀλλ' ἂν φοβῆσαι τοῦτο, ἂς τοῖς ἀποδείξωμεν ὅτι ζῶμεν. Κτυπᾶτε εἰς τοὺς τοίχους ὅσον δυνατώτερα δύνασθε. Ἠξεύρετε πῶς ὁ ἦχος μεταδίδεται διὰ τῆς γῆς. Ἂν μᾶς ἀκούσουν, θὰ ἐννοήσουν ὅτι πρέπει νὰ σπεύσουν, καὶ ὁ κρότος μας θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ νὰ ὁδηγήσῃ τὰς ἐρεύνας των.

Χωρὶς περισσότερον νὰ περιμείνῃ, ὁ Βεργουνούς, φορῶν χονδρὰ ὑποδήματα, ἤρχισε νὰ κτυπᾷ μετὰ πάσης δυνάμεως, ὡς ὅταν ἀνακαλοῦν τοὺς μεταλλευτάς, καὶ ὁ κρότος οὗτος, ἡ ἰδέα πρὸ πάντων ἣν διήγειρεν ἐν ἡμῖν, μᾶς ἀπέσπασε τῆς νάρκης ἡμῶν. Θὰ μᾶς ἤκουον; Θὰ μᾶς ἀπεκρίνοντο;

— Λοιπόν, δάσκαλε, ἂν μᾶς ἀκούσουν, τί θὰ κάμουν διὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν;

— Εἶναι δύω τρόποι, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ μηχανικοὶ θὰ τοὺς μεταχειρισθοῦν καὶ τοὺς δύω· νὰ σκάψουν φρέατα διὰ νὰ φθάσουν ἕως ἐδῶ, καὶ νὰ κενώσουν τὸ νερόν.

— Ὦ! Νὰ σκάψουν φρέατα!

— Ἆ! Νὰ κενώσουν τὸ νερόν!

Ἀλλ' αὐταὶ αἱ δύο διακοπαὶ δὲν ἐτάραξαν τὸν δάσκαλον.

— Εἴμεθα εἰς βάθος σαράντα μέτρων· ὄχι; Ἂν σκάπτουν ἓξ ἕως ὀκτὼ μέτρα τὴν ἡμέραν, χρειάζονται ἑπτὰ ἕως ὀκτὼ ἡμέρας διὰ νὰ καταβοῦν ἐδῶ.

— Δὲν ἠμποροῦν νὰ τρυποῦν ἓξ μέτρα τὴν ἡμέραν.

— Κατὰ τὴν συνήθη ἐργασίαν ὄχι, διὰ νὰ σώσουν ὅμως συντρόφους πολλὰ ἠμποροῦν.

— Ποτὲ δὲν θὰ ζήσωμεν ὀκτὼ ἡμέρας. Φαντάσου, δάσκαλε, ὀκτὼ ἡμέρας!

— Αἴ! καὶ τὸ νερόν; πῶς θὰ τὸ κενώσουν;

— Τὸ νερόν, δὲν ἠξεύρω. Ἔπρεπε νὰ γνωρίζωμεν πόσον ἔπεσεν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, 200 ἢ 300 χιλιάδες κυβικῶν μέτρων, δὲν ἠξεύρω. Διὰ νὰ ἔλθουν ὅμως εἰς ἡμᾶς, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ κενώσουν ὅλον. Ἡμεῖς εἴμεθα εἰς τὸ πρῶτον ἐπίπεδον. Θὰ μεταχειρισθοῦν βεβαίως καὶ τὰ τρία φρέατα, καὶ δύω σκάφας δι' ἕκαστον, ὥστε θὰ ἐργάζωνται συγχρόνως ἓξ σκάφαι πρὸς εἰκοσιπέντε ἑκατόλιτρα ἑκάστη, διὰ νὰ ἀντλοῦν τὸ νερόν· δηλαδὴ 150 ἑκατόλιτρα θὰ ρίπτωνται ἔξω διὰ μιᾶς. Βλέπετε ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἐργασία ἠμπορεῖ ἀρκετὰ ταχέως νὰ προχωρήσῃ.

Συζήτησις ἤρχισε τότε περὶ τῶν σκοπιμωτέρων τρόπων πρὸς σωτηρίαν μας· ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα αὐτῆς δι' ἐμὲ ἦτον ὅτι, καὶ ἂν ὅλα ἐχώρουν ἀνελπίστως κατ' εὐχήν, θὰ ἐμένομεν τοὐλάχιστον ὀκτὼ ἡμέρας εἰς τὸν τάφον μας.

Ὀκτὼ ἡμέρας! Ὁ δάσκαλος μᾶς εἶχεν εἰπεῖ ὅτι ἐργάται ἔμειναν ἐνταφιασμένοι εἰκοσιτέσσαρας ἡμέρας. Ἀλλ' αὐτὰ ἦσαν λόγια, καὶ ἡ ἐδική μας θέσις ἦτον πρᾶγμα. Ἀφ' ὅτου δὲ ἡ ἰδέα αὕτη κατέλαβε τὸ πνεῦμά μου, δὲν ἤκουσα πλέον οὐδὲ λέξιν τῆς ὁμιλίας των. Ὀκτὼ ἡμέρας!

Δὲν ἠξεύρω ἐπὶ πόσον ἔμεινα καταβεβλημένος ὑπὸ τὴν ἰδέαν ταύτην, ὅταν διὰ μιᾶς ἡ συζήτησις ἔπαυσε.

— Ἀκούσατε! εἶπεν ὁ Καῤῥόρης. Αὐτός, ἐπειδὴ

Digitized by Google

ἦτον ἱκανῶς πλησίον τοῦ κτήνους, εἶχε διὰ τοῦτο καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ κτήνους μᾶλλον ἀνεπτυγμένας ἢ ἡμεῖς ὅλοι.

— Τί εἶναι;

— Ἀκούεται κἄτι εἰς τὸ νερόν.

— Θὰ ἔσπρωξες κανένα λίθον κ' ἐκύλισε.

— Ὄχι, εἶναι κρότος βαρύς.

Τότε ἐπροσέξαμεν.

Εἶχον ὀξεῖαν τὴν ἀκοὴν, ἀλλὰ διὰ τοὺς κρότους τῆς ζωῆς καὶ τῆς γῆς. Τότε δὲν ἤκουσα τίποτε. Οἱ σύντροφοί μου ὅμως, ἔχοντες τὴν ἕξιν τῶν ὑπονόμων, ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροί μου.

— Ναί, εἶπεν ὁ δάσκαλος· εἶναι κἄτι εἰς τὸ νερόν.

— Τί, δάσκαλε;

— Δὲν ἠξεύρω.

— Πίπτει νερόν.

— Ὄχι, δὲν εἶναι κρότος συνεχής· εἶναι κατὰ διαλείψεις καὶ τακτικός.

— Κατὰ διαλείψεις καὶ τακτικός! Ἐσώθημεν, παιδία! Εἶναι ὁ κρότος τῶν σκαφῶν τῆς ἐξαντλήσεως εἰς τὰ φρέατα.

— Αἱ σκάφαι τῆς ἐξαντλήσεως...

Ὅλοι διὰ μιᾶς καὶ ὁμοφώνως ἐπανελάβομεν τὰς λέξεις ταύτας, καὶ ὡς ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος ἀνατιναχθέντες, ὠρθώθημεν.

Δὲν ἤμεθα πλέον εἰς τεσσαράκοντα μέτρων βάθους, ὁ ἀὴρ δὲν ἦτον πλέον πεπιεσμένος, οἱ τοῖχοι τοῦ ὀχετοῦ δὲν μᾶς ἔθλιβον, ὁ βόμβος τῶν αὐτίων μας εἶχε παύσει, ἀνεπνέομεν ἐλευθέρως, αἱ καρδίαι μας ἔπαλλον εἰς τὰ στήθη μας.

Ὁ Καῤῥορὴς ἔλαβε τὴν χεῖρά μου καὶ σφίγγων αὐτὴν,

— Καλὸν παιδὶ εἶσαι, μοὶ εἶπεν.

— Ὄχι, σὺ εἶσαι.

— Σὲ λέγω ὅτι εἶσαι σύ.

— Σὺ πρῶτος ἤκουσες τὰς σκάφας.

Ἀλλ' ἐκεῖνος ἤθελε καὶ καλὰ ὅτι ἐγὼ εἶμαι καλὸν παιδί. Ὑπῆρχεν εἰς αὐτόν τι ὁμοιάζον τὴν μέθην τοῦ οἰνοπότου. Καὶ τῷ ὄντι ἐμεθύομεν ἐξ ἐλπίδος.

Ἀλλὰ φεῦ! ἡ ἐλπὶς αὕτη δὲν ἔμελλε νὰ πραγματοποιηθῇ τόσον ταχέως, οὔτε δι' ὅλους ἡμᾶς.

Πρὶν ἐπανιδῶμεν τὸ θάλπον φῶς τοῦ ἡλίου, πρὶν ἀκούσωμεν τὸν ἀέρα βοΐζοντα εἰς τὰ φύλλα, ἐμέλλομεν νὰ μείνωμεν ἐκεῖ ἀκόμη μακρὰς καὶ σκληρὰς ἡμέρας, ὑφιστάμενοι πάσας τὰς βασάνους, καὶ μετ' ἀγωνίας ἐρωτῶντες ἂν θὰ μᾶς δοθῇ ἔτι ποτὲ νὰ ἴδωμεν τὸ φῶς ἐκεῖνο, καὶ ν' ἀκούσωμεν τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην μουσικήν.

Ἀλλά, ἵνα διηγηθῶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην καταστροφὴν τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Τρυέρας, ὁποία συνέβη, πρέπει τώρα νὰ εἴπω πόθεν προῆλθε, καὶ τίνας τρόπους ἐπεχείρησαν οἱ μηχανικοὶ ἵνα μᾶς σώσωσι. Ὅταν κατέβημεν εἰς τὴν ὑπόνομον, τὴν δευτέραν τὸ πρωΐ, τὸν οὐρανὸν ἐκάλυπτον σύννεφα σκοτεινά, καὶ καταιγὶς προεμηνύετο. Περὶ τὰς ἑπτὰ δὲ καὶ ἐξεῤῥάγη αὕτη ἡ καταιγίς, φέρουσα κατακλυσμὸν βροχῆς. Τὰ σύννεφα, βαρέα καὶ προσγαίως συρόμενα, εἶχον εἰσχωρήσει εἰς τὴν σκολιὰν κοιλάδα τῆς Διβόννης, καὶ ἐγκλεισθέντα εἰς τὸν περίβολον τοῦτον τῶν λόφων, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐγερθῶσιν ὑπεράνω αὐτοῦ, ἀλλ' ὅσην βροχὴν περιεῖχον τὴν ἔχυσαν ὅλην εἰς τὴν κοιλάδα. Δὲν ἦτον δ' αὕτη βροχὴ ῥαγδαία, ἀλλ' ἦτον καταῤῥάκτης, ἦτον κατακλυσμός. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν εἶχον ἐξογκωθῆ τὰ ὕδατα τῆς Διβόννης καὶ τῶν ὀμόῤῥων αὐτῆς, ὅπερ εὐκατάληπτον, διότι εἰς τὸ πετρῶδες ἔδαφος δὲν ἀποῤῥοφᾶται τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ καταφερόμενον ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν, ῥέει μέχρι τοῦ ποταμοῦ. Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἡ Διβόννη ἤρχισε ῥέουσα ὑπερχειλὴς ἐντὸς τῆς κρημνώδους της κοίτης, καὶ οἱ χείμαῤῥοι τοῦ Ἁγίου Ἀνδεόλου καὶ τῆς Τρυέρας ἐξεχείλισαν. Ἀπωθούμενα δὲ ὑπὸ τῆς ἐξογκώσεως τῆς Διβόννης, τὰ ὕδατα τῆς χαράδρας τῆς Τρυέρας δὲν εἶχον ποῦ νὰ ἐκρεύσουν, καὶ ἐχύθησαν εἰς τὰ ἐδάφη τὰ ὑπὲρ τὸ ἀνθρακωρυχεῖον. Συνέβη δὲ ἡ ἐκχείλισις αὕτη σχεδὸν στιγμιαίως· οἱ δὲ ἔξω ἐργάται, ἀσχολούμενοι εἰς τὰ πλυντήρια τῶν ὀρυκτῶν, ἐβιάσθησαν ὑπὸ τῆς καταιγίδος νὰ καταφύγωσιν ὑπὸ στέγην, καὶ οὐδένα διέτρεξαν κίνδυνον. Δὲν συνέβαινε κατὰ πρῶτον τότε πλημμύρα εἰς Τρυέραν· ἐπειδὴ ὅμως τὰ στόματα τῶν τριῶν φρεάτων ἦσαν εἰς ὕψος ὅπου τὰ ὕδατα δὲν ἐδύναντο νὰ φθάσωσι, πᾶσα ἡ μέριμνα ἦτον ὑπὲρ τῆς προφυλάξεως τῶν σωρῶν τῶν ξύλων, ἅτινα ἦσαν παρεσκευασμένα διὰ τὴν ἐπιξύλωσιν τῶν συρίγγων.

Εἰς τοῦτο κατεγίνετο ὁ μηχανικὸς τοῦ ἀνθρακωρυχείου, ὅταν αἴφνης εἶδε τὰ ὕδατα νὰ συστρέφωνται καὶ νὰ βυθίζωνται εἰς βάραθρον, ὃ αὐτὰ εἶχον σκάψει, ὅπου κατέληγεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν φλὲψ γαιανθράκων.

Πολλὴ σκέψις δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς κατάληψιν τοῦ συμβάντος καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτοῦ. Τὰ ὕδατα κατεκρημνίσθησαν εἰς τὴν ὑπόνομον, καὶ ὡς κοίτην ἔλαβον τὴν στιβάδα τῶν γαιανθράκων. Ἔξω ἐλαττοῦνται. Ἡ ὑπόνομος θὰ πλημμυρήσῃ, θὰ καταποντισθῇ, οἱ ἐργάται θὰ πνιγῶσι.

Ἀμέσως τρέχει ὁ μηχανικὸς εἰς τὸ φρέαρ τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ, καὶ διατάττει νὰ τὸν καταβιβάσωσιν· ἀλλ' ὅ,τι ἔμελλε νὰ θέσῃ τὸν πόδα εἰς τὴν σκάφην, ἵσταται· ἐντὸς τοῦ ἀνθρακωρυχείου ἀκούεται θόρυβος καταπληκτικός, ὁ χείμαῤῥος τῶν ὑδάτων.

— Μὴ καταβαίνετε, τῷ λέγουν οἱ περιστοιχίζοντες αὐτὸν, θέλοντες νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν.

Ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀποσπᾶται ἀπὸ τῶν χειρῶν των, καὶ λαμβάνων τὸ ὡρολόγιόν του ἐκ τοῦ ὑπενδύτου του,

— Ἰδού, λέγει παραδίδων αὐτὸ εἰς ἕνα τῶν ἐργατῶν· δὸς τ' ὡρολόγιόν μου εἰς τὴν θυγατέρα μου, ἂν δὲν ἐπιστρέψω.

Digitized by Google

Καὶ ἔπειτα, ἀποταθεὶς πρὸς τοὺς χειρίζοντας τὰς σκάφας,

— Καταβιβάσατε, εἶπε.

Καὶ ἡ σκάφη καταβιβάζεται. Τότε δὲ ὑψῶν τὴν κεφαλὴν, προσέθηκε πρὸς ἐκεῖνον εἰς ὃν εἶχε δώσει τ' ὡρολόγιον·

— Εἰπέ τη ὅτι τὴν ἀσπάζεται ὁ πατήρ της.

Ἡ σκάφη κατέβη· ὁ μηχανικὸς φωνάζει, καὶ πέντε ἐργάται φθάνουσι, καὶ τούτους τοὺς παραλαμβάνει εἰς τὴν σκάφην. Φωνάζει δὲ καὶ πάλιν, ἀλλὰ ματαίως, διότι τὰς κραυγάς του καλύπτει ὁ θόρυβος τῶν ὑδάτων καὶ τῶν κατακρημνίσεων.

Ἐν τούτοις τὰ ὕδατα φθάνουσιν εἰς τὴν σύριγγα· ταύτην δὲ τὴν στιγμὴν ὁ μηχανικὸς βλέπει λύχνους, καὶ τρέχει πρὸς αὐτοὺς, ἔχων τὸ ὕδωρ μέχρι τῶν γονάτων. Οὕτω σώζει τρεῖς ἄνδρας ἀκόμη, καὶ ἐπιβιβάζει αὐτοὺς εἰς τὴν σκάφην, ἥτις ἐκ δευτέρου κατεβιβάσθη. Ὁ ἴδιος δὲ θέλει νὰ τρέξῃ πρὸς τὰ φῶτα ἃ βλέπει ἀκόμη, ἀλλ' οἱ ὑπ' αὐτοῦ σωθέντες τὸν ἀναρπάζουσι διὰ βίας, τὸν σύρουσι μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὴν σκάφην, καὶ δίδουσι τὸ σημεῖον τῆς ἀναβιβάσεως. Ἐπρόφθασαν δὲ μόλις, διότι τὰ ὕδατα εἶχαν καταλάβει πᾶν τὸ ἐμβαδόν.

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς διασώσεως ἦτον ἀδύνατος· ἔπρεπε νὰ προστρέξωσιν εἰς ἄλλον· ἀλλὰ ποῖον; Ἑκατὸν πεντήκοντα ἐργάται κατέβησαν, ἀφ' οὗ ἑκατὸν πεντήκοντα λύχνοι διενεμήθησαν τὸ πρωΐ· μόνον δὲ τριάκοντα ἀπεδόθησαν εἰς τὸ λυχνοστάσιον· ἄρα ἑκατὸν εἴκοσι ἄνθρωποι ἔμενον ἐντὸς τῆς ὑπονόμου. Ἀπέθανον; ζῶσιν; Εὗρον καταφύγιον; Τὰ ζητήματα ταῦτα φοβερὰ παρίστανται εἰς τὸ φροντον πνεῦμα τοῦ μηχανικοῦ.

Ἐνῷ δὲ οὗτος ὑπολογίζει ὅτι ἑκατὸν εἴκοσιν ἄνθρωποι μένουσιν ἐν τῷ ἀνθρακωρυχείῳ, ἐκρήξεις ἀκούονται ἔξω εἰς διάφορα μέρη, καὶ χώματα καὶ λίθοι σφενδονίζονται εἰς μέγα ὕψος· αἱ οἰκίαι τρέμουσιν ὡς ὑπὸ σεισμοῦ σαλευόμεναι. Ἀνεξήγητον δὲ εἶναι τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὸν μηχανικὸν, ἐννοοῦντα ὅτι ἀὴρ καὶ ἀέρια ὠθούμενα ὑπὸ τῶν ὑδάτων, συνεπυκνώθησαν εἰς ὀχετοὺς ἀδιεξόδους, καὶ ὅπου τὸ ἐπικείμενον στρῶμα γῆς δὲν ἦτον δεόντως ἰσχυρὸν, διεῤῥήγνυον τὸν φλοιὸν αὐτῆς ὡς τὰ μετάλλινα πλευρὰ λέβητος. Τὸ ἀνθρακωρυχεῖον εἶναι πλῆρες, ἡ καταστροφὴ ἐτελέσθη!

Ἐν τούτοις ἡ εἴδησις εἶχε διαδοθῆ εἰς Βάρσας, καὶ πανταχόθεν συῤῥέει εἰς Τρυέραν τὸ πλῆθος, ἐργάται, περίεργοι καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία τῶν καταποντισθέντων. Πάντες ἐρωτῶσιν, ἐρευνῶσι, ζητοῦσιν· ἀλλ' ἀπάντησις δὲν ἠμπορεῖ νὰ δοθῇ, καὶ παρὰ πολλοῖς ὀργὴ συμπλέκεται μετὰ τῆς θλίψεως. Ἡ ἀλήθεια δὲν ὁμολογεῖται· διαδίδεται ὅτι πταίει ὁ μηχανικός. Θάνατος εἰς τὸν μηχανικὸν, θάνατος! Καὶ θέλουν νὰ εἰσβάλουν εἰς τὰ γραφεῖα, ὅπου ὁ μηχανικὸς, ἐπὶ τοῦ τοπογραφικοῦ πίνακος κύπτων, καὶ εἰς τὰς κραυγὰς κωφὸς, ζητεῖ εἰς τίνα μέρη ἠδυνήθησαν νὰ καταφύγωσιν οἱ ἐργάται, καὶ πόθεν πρέπει ν' ἀρχίσῃ τὴν διάσωσιν.

Εὐτυχῶς ὅμως εἶχον προφθάσει καὶ οἱ μηχανικοὶ τῶν παρακειμένων μεταλλείων μετὰ τῶν ἐργατῶν αὐτῶν, καὶ προσέτι οἱ ἐργάται τῆς πόλεως, καὶ ὅλοι οὗτοι κατορθοῦσι ν' ἀναχαιτίσωσι τὸν ὄχλον, καὶ ὁμιλοῦσι πρὸς αὐτόν. Ἀλλὰ τί νὰ τῷ εἴπωσιν; Ἑκατὸν εἴκοσι ἄνθρωποι ἐλλείπουσι. Ποῦ εἶναι;

— Ὁ πατήρ μου;

— Ποῦ εἶναι ὁ σύζυγός μου;

— Δότε μοι τὸν υἱόν μου.

Αἱ φωναὶ κόπτονται, αἱ ἐρωτήσεις πνίγονται ὑπὸ τῶν ὀλοφυρμῶν. Τίς ἀπάντησις νὰ δοθῇ εἰς αὐτὰ τὰ παιδία, εἰς αὐτὰς τὰς γυναῖκας, εἰς αὐτὰς τὰς μητέρας;

Μία μόνον λέξις, ἡ ἀπάντησις ὅλων τῶν μηχανικῶν, συνελθόντων εἰς σύσκεψιν.

Τότε ἀρχίζει ἡ ἐργασία τῆς ἀνασώσεως. Θὰ εὑρεθῇ καὶ εἷς μόνος ἐπιζῶν ἐκ τῶν ἑκατὸν εἴκοσι τούτων ἀνθρώπων; Μεγάλη ἡ ἀμφιβολία καὶ ἀσθενὴς ἡ ἐλπίς. Ἀλλ' ἀδιάφορον. Ἐμπρός!

Τὰ ἔργα τῆς ἀνασώσεως ὠργανίσθησαν ὡς ὁ δάσκαλος τὸ προεῖδε. Σκάφαι ἐξαντλήσεως ἐκρεμάσθησαν εἰς τὰ τρία φρέατα, ἐπὶ ἐντολῇ νὰ μὴ παύσωσιν ἀντλοῦσαι οὐδὲ νύκτα οὐδ' ἡμέραν, ἕως ὅτου καὶ ἡ τελευταία ῥανὶς ὕδατος χυθῇ εἰς τὴν Διβόννην.

Συγχρόνως ἀρχίζουσι σκάπτοντες καὶ σύριγγας, πρὸς ποῦ; Δὲν τὸ πολυηξεύρουν· ὀλίγον ὅπως τύχῃ, ἀλλὰ σκάπτουν. Ὑπῆρξε διαφωνία εἰς τὸ συμβούλιον τῶν μηχανικῶν ὡς πρὸς τὴν χρησιμότητα τῶν συρίγγων τούτων, διευθυνομένων κατὰ τύχην, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς θέσεως ὅπου ἐδύναντο νὰ ὑπάρχωσιν εἰσέτι ζῶντες ἐργάται. Ἀλλ' ὁ μηχανικὸς τῆς ὑπονόμου ἐλπίζει ὅτι οἱ ἄνδρες κατώρθωσαν ἴσως νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰς ἀρχαίας ἀνασκαφὰς, ὅπου ἡ πλημμύρα δὲν θὰ τοὺς ἔφθασε, καὶ θέλει ν' ἀρχίσῃ ἀμέσως εὐθεῖα διάτρησις ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας μέχρι τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἀνασκαφῶν, καὶ ἂν οὐδεὶς ἔμελλε νὰ σωθῇ.

Εἰς τὴν διάτρησιν ταύτην δίδεται ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγώτερον πλάτος πρὸς οἰκονομίαν καιροῦ, καὶ εἷς μόνος σκαπανεὺς σκάπτει κατὰ μέτωπον· οἱ δὲ ἄνθρακες οὓς σκάπτει ἀνασπῶνται ἐντὸς καλάθων μεταβιβαζομένων ἀπὸ χειρῶν εἰς χεῖρας· ἅμα δ' ἀπαυδᾷ ὁ σκαπανεὺς τὸν διαδέχεται ἄλλος.

Οὕτως, ἀπαύστως, ἀδιακόπως, δι' ἡμέρας καὶ διὰ νυκτὸς, ἐξακολουθοῦσι συγχρόνως αἱ διπλαῖ ἐργασίαι τῆς ἐξαντλήσεως καὶ τῆς διατρήσεως.

Ἂν δὲ μακρὸς φαίνεται ὁ καιρὸς εἰς τοὺς ἔξωθεν ἐργαζομένους πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἡμῶν, πόσον μακρότερος δὲν παρέρχεται δι' ἡμᾶς, τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τοὺς ἀνισχύρους, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν ἢ νὰ περιμένωμεν, ἀγνοοῦντες ἂν θὰ

Digitized by Google

φθάσωσιν ἐν καιρῷ ἀκόμη ὥστε νὰ μᾶς σώσωσιν.

Ὁ κρότος τῶν σκαφῶν τῆς ἐξαντλήσεως δὲν μᾶς διετήρησεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν παροξυσμὸν τῆς χαρᾶς ἣν μᾶς εἶχε κατ' ἀρχὰς προξενήσει, καὶ ἡ σκέψις ἐπέφερε τὴν ἀντίδρασιν. Δὲν ἐγκατελείφθημεν· ἐγίνοντο προσπάθειαι ὑπὲρ τῆς διασώσεως ἡμῶν· τοῦτο μᾶς ἔδιδεν ἐλπίδας· ἀλλὰ θὰ ἐγίνετο ὅσον ταχέως ἔπρεπε τοῦ νεροῦ ἡ ἐξάντλησις; Τοῦτο ἦτον ὁ μέγας φόβος.

Εἰς τὰς βασάνους τοῦ πνεύματος δὲ ἤρχισαν προστιθέμεναι καὶ αἱ τοῦ σώματος. Ἡ θέσις εἰς ἣν ἠναγκαζόμεθα νὰ μένωμεν ἐπὶ τῶν βαθμίδων ἦτον ἐπιπονωτάτη. Νὰ μετακινηθῶμεν δὲν ἐδυνάμεθα ὅπως ἐμποδίζωμεν τὴν νάρκωσιν, καὶ ἡ κεφαλαλγία ἐδεινώθη καὶ ἰσχυρῶς ἐξ αὐτῆς ὑπεφέρομεν.

Ὁ ὀλιγώτερον πάσχων ἐξ ὅλων ἡμῶν ἦτον ὁ Καῤῥορής.

— Πεινῶ, δάσκαλε, ἔλεγεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. Ἤθελον νὰ μοὶ δώσῃς τὸ ψωμί.

Τέλος ὁ δάσκαλος ἀπεφάσισε νὰ μᾶς δώσῃ ἓν μέρος τοῦ τεμαχίου τοῦ ἐξαχθέντος ἐκ τοῦ σκούφου.

— Εἶναι ὀλίγον, εἶπεν ὁ Καῤῥορής.

— Πρέπει τὸ ψωμὶ νὰ διαρκέσῃ πολύ.

Οἱ ἄλλοι ἐπεθύμουν πολὺ νὰ μεθέξουν τοῦ δείπνου μας, ἀλλ' εἶχον ὀμόσει νὰ ὑπακούουν, καὶ ἐτήρουν τὸν ὅρκον των.

— Ἂν δὲν ἔχομεν τὴν ἄδειαν νὰ φάγωμεν, ἠμποροῦμεν ὅμως νὰ πίωμεν, εἶπεν ὁ Κομπαϋρούς.

— Ὦ! διὰ τοῦτο, ὅσον θέλεις· νερὸν ἔχομεν ἄφθονον.

— Πίε ὅλην τὴν σύριγγα.

Ὁ Παγὴς ἠθέλησε νὰ καταβῇ, ἀλλ' ὁ δάσκαλος δὲν τὸ ἐπέτρεψε.

— Θὰ κρημνίσῃς τοὺς σωρευμένους λίθους. Ὁ Ῥεμὴς εἶναι ἐλαφρότερος. Ἐκεῖνος θὰ καταβῇ καὶ θὰ μᾶς ἀντλήσῃ νερόν.

— Εἰς τί;

— Εἰς τὸ ὑπόδημά μου.

Τότε μ' ἔδωκαν ἓν ὑπόδημα, καὶ ἡτοιμάσθην νὰ καταβῶ ὀλισθαίνων εἰς τὸ νερόν.

— Πρόσμεινον, εἶπεν ὁ δάσκαλος, νὰ σοὶ δώσω τὴν χεῖρα.

— Μὴ φοβεῖσθε· καὶ ἂν πέσω, δὲν βλάπτει. Ἠξεύρω νὰ κολυμβῶ.

— Θέλω νὰ σοὶ δώσω τὴν χεῖρα.

Ἀλλ' ἐν ᾧ ἔκλινεν ὁ δάσκαλος, ἐκρημνίσθη ἐμπρός, καὶ εἴτε διότι κακῶς ὑπελόγισε τὸ κίνημά του, εἴτε διότι τὸ σῶμά του εἶχε ναρκωθῆ ἐκ τῆς ἀκινησίας, εἴτε τέλος διότι οἱ σεσωρευμένοι ἄνθρακες ἐνέδωκαν ὑπὸ τὸ βάρος του, ὠλίσθησεν εἰς τὴν κλιτὺν τοῦ ὀχετοῦ, καὶ ἐβυθίσθη, τὴν κεφαλὴν ἐμπρός, εἰς τὸ σκοτεινὸν ὕδωρ. Καὶ ὁ λύχνος δὲ ὃν εἶχεν εἰς τὴν χεῖρά του ἵνα μὲ φωτίζῃ, ἔπεσε καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐβυθίσθη, καὶ ἀμέσως ἐμείναμεν εἰς νύκτα μέλαιναν, καὶ κραυγὴ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στήθους ὅλων ἡμῶν συγχρόνως.

Εὐτυχῶς εἶχον ἤδη λάβει τὴν κατάλληλον θέσιν ὅπως καταβῶ, καὶ ὀλισθήσας εἰς τὴν ῥάχιν, ἐῤῥίφθην εἰς τὸ ὕδωρ μόλις ἓν δευτερόλεπτον μετὰ τὸν δάσκαλον.

Ἐπὶ τῶν ὁδοιποριῶν μου μετὰ τοῦ Βιτάλη εἶχον μάθει καλῶς νὰ κολυμβῶ καὶ νὰ βυθίζωμαι, ὥστε ἐπίσης εὐκόλως ἔμενον εἰς τὸ ὕδωρ ὡς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς· ἀλλὰ πῶς νὰ εὕρω διεύθυνσιν εἰς τὴν ζοφερὰν αὐτὴν τρύπαν;

Τοῦτο δὲν τὸ εἶχον σκεφθῆ ὅταν κατῆλθον εἰς τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἐσυλλογίσθην μόνον ὅτι ὁ δάσκαλος ἐπνίγετο, καὶ μετὰ τῆς ἐμφύτου ὁρμῆς τῶν κυνῶν τῆς Νέας Γῆς ἐῤῥίφθην κατόπιν του.

Ποῦ νὰ ζητήσω; πρὸς τί μέρος νὰ ἐκτείνω τὴν χεῖρα; πῶς νὰ βυθισθῶ;

Ταῦτα διελογιζόμην ὅτε ᾐσθάνθην ὅτι χεὶρ μὲ συνελάμβανεν ἐκ τοῦ ὤμου σπασμωδικῶς, καὶ ἐβυθίσθην· ἀλλὰ κτυπήσας ἰσχυρῶς τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ποδός, ἀνετινάχθην πάλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἡ δὲ χεὶρ δὲν μὲ εἶχεν ἀφήσει.

— Κράτει με καλά, δάσκαλε, καὶ σήκονε ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν. Ἐσώθης.

Ἐσώθη! Οὔτ' ἐκεῖνος ἐσώθη οὔτ' ἐγώ, διότι δὲν ἤξευρον ποῦ νὰ κολυμβήσω. Τότε μία ἰδέα μοὶ ἦλθε.

— Ὁμιλήσατε λοιπόν, σεῖς ἐκεῖ, ἔκραξα.

— Ποῦ εἶσαι, Ῥεμή;

Ἦτον ἡ φωνὴ τοῦ θείου Γασπάρ. Αὐτὴ μοὶ ἔδειξε τὴν διεύθυνσίν μου· ἔπρεπε νὰ κολυμβῶ πρὸς ἀριστερά.

— Ἀνάψατε λύχνον.

Ἀμέσως σχεδὸν ἔλαμψε φῶς, καὶ ἀπεῖχον ἀπὸ τοῦ χείλους μόλις τὸ μῆκος τοῦ βραχίονος. Συνέλαβον λοιπὸν τεμάχιον ἄνθρακος, καὶ ἔσυρα τὸν δάσκαλον πρὸς ἐμαυτόν.

Ἦτον δὲ λίαν κατεπεῖγον δι' αὐτόν, διότι εἶχε καταπίει πολὺ νερόν, καὶ ἤρχιζεν ἤδη ὁ ἀποπνιγμός· τῷ ἐκράτησα ὅμως τὴν κεφαλὴν ἔξω τοῦ ὕδατος, καὶ δὲν ἤργησε νὰ συνέλθῃ.

Ὁ θεῖος Γασπὰρ καὶ ὁ Καῤῥορής, κύπτοντες ἐμπρός, μᾶς ἐξέτεινον τοὺς βραχίονας, ἐν ᾧ ὁ Παγής, καταβὰς ἀπὸ τῆς βαθμίδος του εἰς τὴν ἰδικήν μας, μᾶς ἐφώτιζε. Κρατούμενος δ' ὁ δάσκαλος διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ὑπὸ τοῦ θείου Γασπάρ, διὰ τῆς ἄλλης ὑπὸ τοῦ Καῤῥορῆ, ἀνεσύρθη εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα. Ἐγὼ δὲ τὸν ὤθουν ὄπισθεν, καὶ κατόπιν του ἀνέβην ἐπίσης.

Ἐντὸς ὀλίγου συνῆλθε.

— Ἔλα νὰ σὲ φιλήσω, μοὶ εἶπε· μοὶ ἔσωσας τὴν ζωήν.

— Καὶ σεῖς εἴχετε σώσει τὴν ἐδικήν μας.

— Ἐν τούτοις ἔχασα τὸ ὑπόδημά μου καὶ δὲν ἔπια, εἶπεν ὁ Καῤῥορής, ὅστις εὐκόλως δὲν ἐνέδιδεν εἰς συγκινήσεις, οὐδ' ἐλησμόνει τὰ μικρά του συμφέροντα.

— Τὸ ὑπόδημά σου, νὰ ὑπάγω νὰ σοὶ τὸ φέρω, εἶπον ἐγώ.

Digitized by Google

Ἀλλὰ δὲν μ' ἀφῆκαν.

— Σοὶ τὸ ἀπαγορεύω, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Δόσατέ μοι λοιπὸν ἄλλο νὰ φέρω νὰ πίωμεν τοὐλάχιστον.

— Δὲν διψῶ πλέον, εἶπεν ὁ Κομπαϋρούς.

— Νὰ πίωμεν εἰς ὑγείαν τοῦ δασκάλου.

Τότε κατέβην ἐκ δευτέρου συρόμενος, ἀλλ' ὄχι τόσον ταχέως ὡς κατὰ πρῶτον καὶ μετὰ περισσοτέρας προφυλάξεως.

Καὶ δὲν ἐπνίγημεν μέν, ἀλλ' ὁ δάσκαλος καὶ ἐγὼ ἤμεθα καταβρεγμένοι, ἀπὸ ποδῶν μέχρι κεφαλῆς. Κατ' ἀρχὰς δὲν εἴχομεν ἐνθυμηθῆ τὴν δυσκολίαν ταύτην· ἀλλὰ τὸ ψῦχος τῶν ὑγρῶν ἐνδυμάτων μας ταχέως μᾶς τὴν κατέστησεν ἐπαισθητήν.

— Πρέπει νὰ δώσετε ἓν ἔνδυμα εἰς τὸν Ῥεμήν, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Ἀλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίθη εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην, ἥτις εἰς ὅλους ἀποτεινομένη κανένα δὲν ὑπεχρέου.

— Κανεὶς δὲν ὁμιλεῖ ;

— Ἐγὼ κρυόνω, εἶπεν ὁ Καῤῥορής.

— Αἴ ! Καὶ ἡμεῖς οἱ βρεγμένοι μήπως ζεσταινόμεθα ;

— Δὲν ἔπρεπε νὰ πέσετε εἰς τὸ νερόν.

— Αἴ ! Τότε λοιπὸν θὰ ῥίψωμεν λαχνούς, νὰ ἰδῶμεν τίς θὰ δώσῃ μέρος τῶν ἐνδυμάτων του. Δὲν ἤθελον νὰ καταφύγω εἰς τοῦτο. Τώρα ὅμως ἀπαιτῶ τὴν ἰσότητα.

Ἐπειδὴ εἴχομεν καὶ πρότερον βραχῆ, ἐγὼ ὡς τὸν λαιμὸν καὶ οἱ μεγαλήτεροι ὡς τὴν μέσην, ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν ἐνδυμάτων πολὺ δὲν μᾶς ὠφέλει. Ὁ δάσκαλος ὅμως ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀνταλλαγήν, καὶ ἡ τύχη μ' ἐβοήθησε νὰ λάβω τὸν ἐπενδύτην τοῦ Κομπαϋροῦ, ὅστις ἦτον στεγνός, διότι τὰ σκέλη τοῦ Κομπαϋροῦ εἶχον τὸ ὕψος ὅλου τοῦ σώματός μου. Ἐτυλίχθην λοιπόν, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐζεστάθην.

Μετὰ τὸ δυσάρεστον δὲ τοῦτο συμβάν, τὸ συγκινῆσαν ἡμᾶς ἐπ' ὀλίγον, μᾶς ἐπανῆλθεν ἡ ἀπελπισία καὶ αἱ ἰδέαι τοῦ θανάτου.

Ἐπίεζον δὲ βεβαίως αἱ ἰδέαι αὗται τοὺς συντρόφους μου ἰσχυρότερον παρὰ ἐμέ, διότι ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἔμενον ἔξυπνοι εἰς ἀποζώωσιν καὶ εἰς νάρκωσιν, ἐγὼ μέχρι τέλους ἀπεκοιμήθην.

Ἡ θέσις ὅμως δὲν ἦτον κατάλληλος, καὶ ἐκινδύνευον νὰ κυλίσω εἰς τὸ ὕδωρ. Τοῦτο ἰδὼν ὁ δάσκαλος, ἔλαβε τὴν κεφαλήν μου ὑπὸ τὸν βραχίονά του, καὶ δὲν μ' ἔσφιγγε πολύ, ἀλλ' ὅσον ἐχρειάζετο διὰ νὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ πέσω. Ἐκεῖ δὲ ἐκείμην ὡς παιδίον εἰς τὰ γόνατα τῆς μητρός του. Ὄχι μόνον εἶχεν ὁ δάσκαλος στερεὰν κεφαλήν, ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία του ἦτον ἀγαθωτάτη. Ὁσάκις ἐξύπνουν ὀλίγον, ἤλλασσε μόνον τὴν θέσιν τοῦ βραχίονός του, διὰ νὰ μὴ ἀπαυδᾷ, καὶ ἀνελάμβαινεν ἀμέσως τὴν ἀκινησίαν του· ταπεινῇ δὲ τῇ φωνῇ μοὶ ἔλεγε·

— Κοιμοῦ, παιδίον· μὴ φοβεῖσαι· ἐγὼ σὲ κρατῶ. Κοιμοῦ, μικρέ.

Καὶ ἀπεκοιμώμην πάλιν, χωρὶς νὰ φοβῶμαι, διότι ᾐσθανόμην ὅτι δὲν θὰ μὲ ἄφηνε.

Ὁ καιρὸς ἐν τούτοις παρήρχετο, καὶ πάντοτε τακτικῶς ἠκούομεν τὰς σκάφας ὅταν ἐβυθίζοντο εἰς τὸ ὕδωρ.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας.

Mage—Quintin—Λιβιγκστών.

Εἴκοσιν ἔτη περίπου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ **René Caillé**, ἡ γεωγραφικὴ ἑταιρία ἀπένειμε τὸ μέγα αὐτῆς μετάλλιον εἰς δύω Γάλλους περιηγητάς, τὸν **Mage** καὶ τὸν ἰατρὸν **Quintin**, περιελθόντας τὰς μεταξὺ τοῦ Σενεγάλου καὶ τοῦ Νίγρου κειμένας χώρας. Ὡς ὁ προκάτοχος αὐτοῦ **Caillé**, ὁ **Mage** ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του, παθὼν φρικῶδες ναυάγιον, καὶ ἔγινεν οὕτω καὶ αὐτὸς θῦμα τῶν γεωγραφικῶν διερευνήσεων.

Εἰσελθὼν εἰς τὸ πλοῖον **Borda** ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ τριῶν ἐτῶν, ὁ **Mage** περιῆλθεν ὡς δόκιμος τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν, τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν καὶ τὴν Βαλτικήν. Προαχθεὶς τῷ 1857 εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυποπλοιάρχου, ἀναχωρεῖ ἐκ Βρέστης εἰς Γαλιὼν καὶ κατέχει ἀδιαλείπτως ἐπικινδύνους θέσεις, ἀφοσιούμενος εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Γαλλίας. Ἡ νόσος ἐμποδίζει αὐτόν, ἀλλὰ δὲν καταβάλλει τὴν ἀνδρείαν του· μεταφέρεται πυρέσσων εἰς ἅγιον Λουδοβῖκον, μόλις δὲ ἀναῤῥώσας ζητεῖ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπικίνδυνον ἐκστρατείαν εἰς τὴν ἄνω Σενεγαμβίαν. Τῷ 1860 εἰσβαλὼν εἰς τὴν Καζαμάγκην μετὰ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων, διακρίνεται διὰ λαμπρῶν ἀνδραγαθημάτων. Βραδύτερον, κατὰ τὴν εἰς Γεσνὸν ἐκστρατείαν, μίαν τῶν φονικωτέρων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Σενεγάλης, ὁ **Mage** καὶ πάλιν διαπρέπει, διορίζεται δὲ ὑποπλοίαρχος εἰκοσιτετραετὴς ὤν.

«Ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν, λέγει εἷς τῶν βιογράφων αὐτοῦ, κατελήφθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῶν μεμακρυσμένων διερευνήσεων, καὶ ἐζήτησε νὰ διευθύνῃ ἐκστρατείαν, ἧς ὁ στρατηγὸς **Faidherbe** ἐχάραττε τὸ σχέδιον. Ἐπρόκειτο νὰ ἐξορμήσωσιν ἀπὸ τοῦ Σενεγάλου εἰς τὸν Νίγρον διὰ χωρῶν πολλάκις ἀγνώστων. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἅμα δὲ καὶ διπλωματικὴ αὕτη ἐπιχείρησις ἦτο λίαν ἐπικίνδυνος. Ὁ **Mage** ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ δόκτορος **Quintin**, καὶ πολλάκις ἐκινδύνευσε ν' ἀποθάνῃ ἕνεκα τοῦ κλίματος καὶ τῶν ἐγχωρίων, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐντελῶς ἐθριάμβευσε».

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1869 ὁ **Mage** ἐπέστρεφεν εἰς Γαλλίαν ἐπὶ τοῦ πλοίου **Gorgone**, τὸ ὁποῖον ἐκυβέρνα, ἦτο δὲ τριάκοντα μόλις καὶ τριῶν ἐτῶν. Κατόπιν νέας ἐκστρατείας, ἥτις διήρκεσε δύω ἔτη,

Digitized by Google

ἐπανήρχετο εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ καὶ εἰς τὸν οἶκον, ὅπου τὸν περιέμενε ἡ νεαρὰ σύζυγός του. Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 19 πρὸς τὴν 20 Δεκεμβρίου, πλησιάζει τὰ παράλια τῆς Βρετανίας καὶ ἑτοιμάζεται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν λιμένα τῆς Βρέστης, ἀλλὰ τρικυμία φοβερὰ ῥίπτει τὴν «Γοργόνα» κατὰ τῶν βράχων ὀλίγα μίλια μακρὰν τοῦ λιμένος, ὁ δὲ Mage καὶ οἱ 120 ἄνδρες τοῦ πληρώματος διὰ παντὸς καταποντίζονται!

Ὁ Δαυΐδ Λιβιγκστὼν εἶναι βεβαίως εἷς τῶν μεγίστων ἐργατῶν, οἵτινες εἰργάσθησαν εἰς τὰς γεωγραφικὰς διερευνήσεις, ἀναφαίνεται δὲ συνάμα ὡς εἷς τῶν εὐγενεστάτων ἀνδρῶν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ὡς λαμπρότατον παράδειγμα ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ περιφανὴς περιηγητής, γεννηθεὶς ἐν Blantyre τῆς Σκωτίας τὴν 19 Μαρτίου 1813, ἐξιστόρησεν ὁ ἴδιος τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ, καὶ ὁμιλεῖ μεθ' ὑπερηφανείας περὶ τῶν προγόνων του, οἵτινες οὐδέποτε ἔπραξαν ἄτιμον πρᾶξιν. «Ἔσο τίμιος», τοιοῦτον τὸ σύνθημα ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν πατέρων του, ἦτο δὲ οὐ μόνον τίμιος ἀλλὰ καὶ γενναῖος καὶ ἀγαθὸς καὶ ἐπίμονος. Δεκαετὴς ὢν ὁ Δαυΐδ ἠναγκάσθη νὰ ἐργάζηται ὡς ἁπλοῦς ἐργάτης ἔν τινι τεχνουργείῳ τῆς Blantyre ὅπως παρέχῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Τὴν ἑσπέραν ἐμελέτα, τὴν ἡμέραν δὲ ἔθετε τὰ βιβλία αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μηχανῆς καὶ ἀνεγίνωσκεν ἀνενδότως. Ὁ κρότος τῶν μηχανῶν δὲν τὸν ἐτάραττεν. «Εἰς τοῦτο ὀφείλω, λέγει, τὴν ἕξιν τοῦ ν' ἀφαιροῦμαι ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ περὶ ἐμὲ γινομένου θορύβου καὶ νὰ δύναμαι ν' ἀναγινώσκω καὶ νὰ γράφω ἐν μέσῳ παιζόντων παιδίων ἢ ὀρχουμένων καὶ ὀλολυζόντων ἀγρίων».

Ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν ἔγινεν ὑφάντης ἐν τῷ τεχνουργείῳ, λαμβάνων δὲ ὡς τοιοῦτος ἀνώτερον μισθόν, ἠδύνατο ν' ἀκούῃ τὴν ἑσπέραν μαθήματα ἰατρικῆς καὶ θεολογίας, ἔγινε δὲ πολὺ θρῆσκος, ἀλλ' ἡ πίστις αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀείποτε ἀνδρικὴ καὶ εὔλογος. Ἠγάπα καὶ τὴν πατρίδα του καθ' ὑπερβολήν, καὶ ἐθεώρει παντὸς ἄλλου μᾶλλον ἐπίζηλον τὸ ἀφοσιοῦσθαι εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν. Μετ' ἐπιμόνους μελέτας ὁ ὑφάντης ἔλαβε τὸν βαθμὸν προλύτου ἐν τῇ ἰατρικῇ χειρουργικῇ σχολῇ.

Ὁ Λιβιγκστὼν εἶχεν ἐκμάθει τὴν ἰατρικὴν ὅπως γίνῃ χρήσιμος εἰς τοὺς Κινέζους ὡς ἰατρὸς ἀπόστολος, προσέφερε δὲ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν ἐν Λονδίνῳ σύλλογον τῶν ἱεραποστόλων, καθ' ὃν χρόνον ὁ Moffat ἐπανῆλθεν εἰς Ἀγγλίαν, ἀφοῦ διήγαγε πλεῖστα ἔτη μεταξὺ ἀφρικανικῶν φυλῶν. Ὁ Λιβιγκστὼν συνεβουλεύθη τὸν διάσημον τοῦτον ἱεραπόστολον, εἰκοσιπενταετὴς δὲ ὢν ἀνέλαβε τὰ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀφρικὴν τῷ 1840.

Μετὰ μακρὸν πλοῦν ὁ νέος περιηγητὴς ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν Εὔελπιν Ἄκραν, ὅπου ἔμεινεν ἐπί τινα ἔτη καὶ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ σεβασμίου Moffat. Οὐδέποτε τοιοῦτος ἀνὴρ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ σύντροφον κρείττονα αὐτῆς, ἐχούσης καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς αὐτὸν μεγίστην καὶ θάρρος καὶ τόλμην. Ὁ Λιβιγκστὼν ἔφθασεν εἰς τὴν χώραν τῶν Βεχουανάς, φυλῆς ἀγρίας, ἣν οὐδεὶς εἶχεν ἐπισκεφθῆ Εὐρωπαῖος. Ἀποφασίσας εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ παραιτήσῃ τὰς ἕξεις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου καὶ νὰ σκληραγωγηθῇ, ἐπεχείρησε σειρὰν περιηγήσεων εἰς ἔκτασιν πλέον τῶν 130 χιλιομέτρων, εἴτε πεζὸς εἴτε ἐφ' ἁμάξης συρομένης ὑπὸ βοῶν. Οἱ ἐγχώριοι περιέπαιζον αὐτὸν κατ' ἀρχὰς διὰ τὸ ἰσχνὸν τῆς ὄψεως. «Εἶναι ἀσθενής, ἔλεγον, καὶ ταχέως θὰ ἐξαντληθῇ». Ὁ Λιβιγκστών, ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους, ἠνάγκασεν ἐπί τινας ἡμέρας τοὺς εἰπόντας αὐτοὺς νὰ τρέχωσιν ὅπως προφθάσωσιν αὐτόν. Ἡ δραστηριότης του καὶ ἡ εὐτολμία ἐνεποίησαν μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐγχωρίους, οἵτινες ἐθεώρουν αὐτὸν ἔκτοτε ὡς ἀνώτερόν τι ὄν, ἡ ἑξῆς δὲ τολμηροτάτη πρᾶξις ἐπέσυρεν εἰς ἄκρον τὸν θαυμασμὸν τῶν Βεχουανάς. Ἀγέλη λεόντων ἐτάραττε τὸ χωρίον Κουρουμάν, ἐν ᾧ διέμενεν ὁ Λιβιγκστών. Οἱ κάτοικοι ἔβλεπον αὐτοὺς εἰσερχομένους τὴν νύκτα εἰς τοὺς περιβόλους των καὶ καταβροχθίζοντας τὰ κτήνη, οὐδ' ἐτόλμων ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τὰ φοβερὰ θηρία, τὰ ὁποῖα δεισιδαίμων φόβος επαρουσίαζεν αὐτοῖς ὡς ἀκαταμάχητα.

Ὁ Λιβιγκστὼν ἀπεφάσισε νὰ ἐκδιώξῃ τὰ θηρία ταῦτα φονεύων ἓν ἐξ αὐτῶν. Ἐκδραμὼν μετὰ τοῦ Μεβουαλὲ διδασκάλου ἐγχωρίου καὶ μετ' ἄλλων ἀνδρῶν, ἐπλησίασε τοὺς λέοντας καὶ ἐπυροβόλησε κατ' αὐτῶν. Οἱ λέοντες φοβηθέντες ἐτράπησαν εἰς φυγήν, ἀλλ' εἷς ἐξ αὐτῶν ἐκρύβη ὄπισθεν θάμνου καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος. Ὁ Λιβιγκστὼν σκοπεύσας ἐπλήγωσεν αὐτὸν διὰ σφαίρας. «Πηγαίνομεν νὰ τὸν ἀποτελειώσωμεν» ἀνεφώνησαν οἱ ἄνδρες. Ὁ Λιβιγκστών, βλέπων ὅτι τὸ θηρίον κινεῖται μετ' ὀργῆς, παραγγέλλει αὐτοῖς νὰ περιμείνωσιν, ἕως οὗ γεμίσῃ τὸ ὅπλον του, πάραυτα δὲ ὁ λέων ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ.

«Μὲ λαμβάνει ἀπὸ τοῦ ὤμου, λέγει, μὲ ἀνατρέπει καὶ κυλιόμεθα ὁμοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀκούω εἰσέτι τὸν φοβερὸν αὐτοῦ βρυχηθμόν». Ὁ λέων ἐκράτει τὸν ἕνα του πόδα ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ δόκτορος, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἔστρεψε τὰ βλέμματά του πρὸς τὸν Μεβουαλέ, ὅστις τὸν ἐσκόπευεν εἰς ἀπόστασιν δέκα βημάτων. Μὴ ἐκπυρσοκροτήσαντος τοῦ ὅπλου τοῦ διδασκάλου, ὁ λέων ὥρμησε κατὰ τοῦ νέου τούτου ἐχθροῦ καὶ τὸν ἔδηξε κατὰ τὸν μηρόν, πλὴν ἄλλαι σφαῖραι ἔρριψαν αὐτὸν ἀναίσθητον κατὰ γῆς. Ὁ Λιβιγκστὼν εἶχε τὸ ὀστοῦν τοῦ βραχίονος συντετριμμένον καὶ εἶχε δηχθῆ ἑνδεκάκις κατὰ τὴν ὠλένην, τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ κατάστασις τοῦ βραχίονός του, ὥστε κατὰ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ μακροῦ καὶ πολυπλανήτου αὐτοῦ βίου δυσκόλως ἠδύνατο νὰ στη-

Digitized by Google

ρίξη ὅπλον ἐπὶ τοῦ ὤμου. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ ταὐτότης του ἐβεβαιώθη ἐκ τοῦ τραύματος τούτου, τοῦ ὁποίου διετήρησε πάντοτε τὰ ἴχνη.

Τῷ 1849 ὁ Λιβιγκστὼν ἀπεφάσισε νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν βόρειον Ἀφρικὴν. Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐκδρομὴν μετὰ δύο τολμηρῶν ἀνδρῶν, τοῦ **Murray** καὶ τοῦ **Oswell**, ἠκολούθησε τὸν Ζουγὰ καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν λίμνην Ναγαμὶ, ἀφοῦ διέτρεξε 4800 χιλιόμετρα.

Τῷ 1851 ὁ Λιβιγκστὼν εἰσδύει εἰς τὰς μήπω διερευνηθείσας χώρας τοῦ Μεκαλοδὸ, διέρχεται διὰ τῆς πρωτευούσης αὐτῶν Σαβετοάνης καὶ προχωρῶν εἰσέτι θαυμάζει τὴν φυσικὴν καλλονὴν τοῦ νέου τούτου τόπου. Πεδιάδες κατάφυτοι, ὑπὸ ποταμῶν καὶ ῥυάκων διαῤῥεόμεναι, ἔδαφος μεταλλοφόρον, κοιλάδες εὔφοροι, ἄπειροι λίμναι, πληθυσμὸς φιλήσυχος καὶ ἐργατικὸς, παρουσιάζονται πρῶτον ἤδη εἰς τὰς ὄψεις τοῦ περιηγητοῦ.

Τοῦ λοιποῦ ὁ Λιβιγκστὼν βαδίζει ἀπὸ ἀνακαλύψεως εἰς ἀνακάλυψιν, τῷ δὲ 1852 μετὰ μυρίους κινδύνους καὶ κόπους ἀτρύτους, προχωρεῖ μέχρι τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς καὶ φθάνει εἰς Ἅγιον Παῦλον τῆς Λοάνδας, σταθμὸν πορτογαλλικόν.

Καίτοι ἔχων ζῆλον ακατάβλητον, ἀναγκάζεται ὅμως νὰ διακόψῃ τὴν πορείαν του, βαρέως νοσήσας ἕνεκα τοῦ καμάτου, ἐπὶ μῆνας δὲ ὁλοκλήρους παλαίει κατὰ τοῦ θανάτου.

Ἡ ζωὴ εὐτυχῶς ὑπερίσχυσε καὶ ἡ ὑγεία ἐπανῆλθε. Μετὰ τὰς σκληρὰς ταύτας δοκιμασίας ὁ Λιβιγκστὼν οὐδόλως σκέπτεται ν' ἀναπαυθῇ, πραγματοποιεῖ δὲ ἄλλα σχέδια. Ἔχων τὴν φιλόδοξον ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ διέλθῃ τὴν ἤπειρον καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ πλάτος, ἐξεκίνησεν ἐκ νέου καὶ κατορθώσας τὸ ποθούμενον, ἔφθασε κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1856 εἰς Κιλιμάνην πόλιν κειμένην ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας.

Μετὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην περιοδείαν ὁ Λιβιγκστὼν ἐπανέρχεται εἰς Λονδῖνον, ἐπιτυχὼν πλείστας ἀνακαλύψεις καὶ συλλέξας νέας ἐπιστημονικὰς πληροφορίας. Ἀπανταχοῦ ἐπευφημεῖται, λαμβάνει δὲ μεγάλα χρυσᾶ μετάλλια παρὰ τῶν γεωγραφικῶν συλλόγων τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου. Τὴν πρώτην ταύτην περίοδον τοῦ βίου αὐτοῦ ἐξιστόρησεν ὁ Λιβιγκστὼν ἐν συγγραφῇ, ἥτις ἔτυχε γενικῆς ἐπιδοκιμασίας.

Ἀποπερατώσας τὸ γεωγραφικὸν τοῦτο μνημεῖον ἐπιχειρεῖ νέας διερευνήσεις μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ τοῦ ποταμοῦ Ζαμβέζη. Ἀπροσδόκητα θεάματα παρουσιάζονται εἰς τὸν περιηγητὴν μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων ὁμοῤῥόων τοῦ μεγάλου ποταμοῦ, ὅστις βρέχει μίαν τῶν πλουσιωτάτων καὶ περιεργοτάτων χωρῶν τοῦ κόσμου. Ἐν τῇ γονίμῳ ταύτῃ γῇ ὁ Λιβιγκστὼν ἔπαθε μέγα δυστύχημα ἀπολέσας τὴν δυστυχῆ γυναῖκα, ἥτις ἔσχε τὸ θάῤῥος νὰ γίνῃ σύζυγός του.

Μεταβὰς ἐκ νέου εἰς Ἀγγλίαν, ὁ Λιβιγκστὼν σχεδιάζει τῷ 1864 νὰ ἐξερευνήσῃ τὸ μυστήριον τὸ καλύπτον τὰς πηγὰς τοῦ Ζαΐρου, ἐγκαταλείπει δὲ διὰ παντὸς τὸ πάτριον ἔδαφος.

Ὁ διερευνητὴς ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους τὰς ἀνακαλύψεις αὐτοῦ. Κατὰ τὸ τελευταῖον ταξείδιόν του, ὁ τολμηρὸς ἀνταποκριτὴς τοῦ «Κήρυκος τῆς «Νέας Ὑόρκης», ἀποσταλεὶς ἵνα μάθῃ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ χορηγήσῃ αὐτῷ βοήθειαν, τὸν εὑρίσκει ἐν Οὐζίζῃ, παρὰ τὴν λίμνην Ταγκανίκαν. Ἐκεῖ προσβάλλει αὐτὸν ἀσθένεια, ἥτις καταβάλλει τὰς σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ἀλλ' ὁ Λιβιγκστὼν θέλων νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον του παραβλέπει τὰ προμηνύματα ταῦτα τοῦ ἐξηντλημένου σώματός του. Τῷ 1872 ὁ δόκτωρ γίνεται ἄφαντος, ἓν δὲ παρέρχεται ἔτος χωρὶς ν' ἀκουσθῇ τι περὶ αὐτοῦ, ὅτε αἴφνης διαδίδεται ἡ εἴδησις περὶ τοῦ θανάτου του καταλυπήσασα τὴν Εὐρώπην ἅπασαν.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου 1873 ὁ περιηγητὴς διελθὼν τὰ μεταξὺ τοῦ Λουασουλὰ καὶ τοῦ ὀροπεδίου τοῦ Λοβιζὰ κείμενα ἕλη, ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὴν πορείαν του. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐδόλως εἶχε καταβληθῆ, ἀλλὰ τὸ σῶμά του εἶχεν ἐξαντληθῆ ἐκ τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς δυσεντερίας, καὶ ἐκ τῶν στερήσεων καὶ τῶν κόπων οὓς ἐπὶ δεκαοκτὼ ὅλα ἔτη ὑπέστη. Τῇ 4 Μαΐου 1873 ἐξέπνευσεν εἰς τὸ ὀροπέδιον τῆς Λιβόζας ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν, ἔχων περὶ αὐτὸν πιστούς τινας ὑπηρέτας.

Ὁ ὑποπλοίαρχος Καμερὼν, ὁ Μόρφυ καὶ ὁ δόκτωρ Διλλὼν, ἐκδραμόντες πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ διασήμου περιηγητοῦ, ἀφίκοντο εἰς Ζανζιβάρην ἕνα μόλις μῆνα πρὸ τοῦ θανάτου του, παρέλαβον δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Τὴν 16 Ἀπριλίου 1874 τὸ σῶμα τοῦ Λιβιγκστῶνος ἀπεβιβάσθη εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἔδαφος μετὰ ὀκτὼ ἐτῶν ἀπουσίαν, μετενεχθὲν δὲ εἰς Λονδῖνον ἐξητάσθη ὑπὸ τοῦ σὶρ Οὐΐλλιαμ Φεργυσσῶν. Τὸ ὀστοῦν τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, τὸ ὁποῖον οἱ ὀδόντες τοῦ λέοντος εἶχον συντρίψει πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, ἐβεβαίωσε τὴν ταὐτότητα τοῦ πολυτίμου λειψάνου.

Τὸ σάββατον, 18 Ἀπριλίου 1874, τὸ σῶμα τοῦ Λιβιγκστῶνος εὐλαβῶς μετακομισθὲν ἐν μέσῳ πλήθους πολλοῦ καὶ εὐσεβοῦς, κατετέθη εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν, τὴν Μονὴν τοῦ Οὐεστμίνστερ.

Ὅταν ἀναλογισθῶμεν τὰς προόδους, ἃς ἡ γεωγραφία ὀφείλει εἰς τὸν Λιβιγκστῶνα, αἰσθανόμεθα ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν μέγιστον. Πρὸ αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἐν Ἀφρικῇ ἐπιφάνεια ἄγνωστος τριῶν ἑκατομμυρίων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, εἰς τὸν ταπεινὸν δὲ ὑφάντην τῆς Γλασκώβης ἐπεφυλάττετο ἡ δόξα τοῦ νὰ διαγράψῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ μέλλοντος καὶ νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἐγχωρίων, ὧν ὑπῆρξεν, οὕτως εἰπεῖν, ὁ προφήτης καὶ ὁ εὐεργέτης.

Digitized by Google

Ὁ θάνατος τοῦ κλεινοῦ περιηγητοῦ ὑπῆρξε μεγίστη διὰ τὴν κοινωνίαν ἀπώλεια. Τῷ ὄντι, δὲν ἀπαντῶμεν πολλάκις ἄνδρας, οἵτινες πάσας κεκτημένοι τὰς ἀρετάς, ἔχουσι συνάμα καὶ τόλμην μεγίστην. Σπανίως βλέπομεν τοὺς τοιούτους ἄνδρας ἔχοντας τὴν ἔξοχον ἐκείνην αὐταπάρνησιν, τὴν δυναμένην νὰ ὠθήσῃ αὐτοὺς πρὸς τὰς στερήσεις, τοὺς ἀγῶνας, τοὺς κινδύνους, τὸν θάνατον, πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ γίνωσι χρήσιμοι εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

Ελιζα Σ. Σογτσογ.

ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΙΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ἐξ ἐνδύματος.

Ὁ *Νέος Ἐλεύθερος Τύπος* τῆς Βιέννης ἀναφέρει τὰς λεπτομερείας δυστυχήματος σπανιωτάτου, συμβάντος ἐσχάτως ἐν Βερολίνῳ.

Νεαρά τις δεσποινὶς ἔλαβεν εἰς δῶρον μεγαλοπρεπὲς φόρεμα μεταξωτόν, παραγγελθὲν εἰς ἓν τῶν πρώτων καταστημάτων τῶν Παρισίων. Παρῆλθον ὀλίγαι ἡμέραι, ἀφ' ἧς ἐνεδύθη τὸ φόρεμα τοῦτο, καὶ ἡ δεσποινὶς εἶπεν ὅτι ᾐσθάνετο δριμεῖς πόνους ἕνεκα ἐξανθημάτων τινῶν ἐρυθρῶν, ἅτινα ἀνεφαίνοντο πέριξ τοῦ τραχήλου της.

Ὁ ἰατρὸς προσκληθείς, ἐξήτασε μετὰ προσοχῆς τὴν φλόγωσιν, καὶ ἀνεκάλυψε δηλητηρίασιν ἐξ ἀρσενικοῦ.

Ἐξέτασις τοῦ μεταξωτοῦ φορέματος, γενομένη μετὰ πλείονος προσοχῆς, ἀπεκάλυψεν, ὅτι ἡ βαφή, ἐν ᾗ ἐβαπτίσθη τὸ ὕφασμα, περιεῖχε δόσιν τοῦ δηλητηρίου τούτου πολὺ μεγάλην. Ἡ ζωὴ τῆς νεκρᾶς κόρης ἐν τούτοις εὑρίσκεται εἰς κίνδυνον.

Κυρία Ε**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ]

[Συνέχεια καὶ τέλος].

504.

Μετὰ τὰ περὶ τοσούτων ἐπιπλάστων ἀρετῶν εἰρημένα, νομίζω οὐχὶ ἄτοπον τὴν εἰς ταῦτα προσθήκην τῶν ἑξῆς παρατηρήσεων περὶ τῶν ψευδῶς καταφρονούντων τὸν θάνατον. Προτίθεμαι δηλαδὴ νὰ λαλήσω περὶ τῆς τοῦ θανάτου καταφρονήσεως, ἣν οἱ χωρὶς ἐλπίδος κρείττονος βίου ἐθνικοί, ὡς ἐκαυχῶντο, ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων ἤντλουν. Διαφέρει δὲ τὸ ἀταράχως ἀποθνήσκειν τῆς πρὸς τὸν θάνατον καταφρονήσεως· διότι ὁ μὲν γενναῖος θάνατος εἶναι πολὺ κοινός, ἡ δὲ πρὸς τὸν θάνατον καταφρόνησις, κατ' ἐμέ, οὐδέποτε εἶναι εἰλικρινής. Ἐν τούτοις ἐγράφη πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ πείσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶναι συμφορά. Ἐκτὸς δὲ τούτου, οὐχ ἧττον τῶν ἡρώων, ψυχαὶ εἰς ἄκρον τρυφεραὶ μυρία ἔδωκαν παραδείγματα, βεβαιοῦντα τὴν περὶ καταφρονήσεως τοῦ θανάτου δόξαν. Ἀλλ' ἐγὼ ἀμφιβάλλω ἂν ἄνθρωπος λογικὸς ἐπίστευσέ ποτε αὐτήν, ἡ δὲ προσπάθεια, ἡ καταβαλλομένη πρὸς παραδοχὴν αὐτῆς πάνδημον, ἀρκούντως καταδεικνύει, ὅτι δυσκόλως ἡ δόξα αὕτη πιστεύεται. Πολλὰς δὲ δύναταί τις νὰ ἔχῃ ἀφορμὰς βδελυγμοῦ πρὸς τὴν ζωήν, ἀλλ' οὐδέποτε ἡ πρὸς τὸν θάνατον καταφρόνησις ἔχει λογικὴν ὑπόστασιν. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ προθύμως αὐτοκτονοῦντες δὲν νομίζουσι τὸν θάνατον πάθημα καταφρονήσεως ἄξιον, καὶ διὰ τοῦτο, καθὼς τὸ κοινὸν τῶν ἀνθρώπων, ἀποκρούουσιν αὐτόν, ἂν ἐπιβληθῇ αὐτοῖς τρόπος θανάτου, διαφέρων τοῦ ὑπ' αὐτῶν προτιμηθέντος. Ἡ δὲ ἐν τῷ ἀναριθμήτῳ πλήθει ἀνδρῶν ἀνδρείων παρατηρουμένη θάῤῥους διαφορὰ πηγὴν ἔχει τὴν ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτῶν διάφορον τῆς ἰδέας τοῦ θανάτου ἀποκάλυψιν, καὶ τὴν κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν ἐγγυτέραν ἢ ἀπωτέραν αὐτοῦ παρουσίαν. Διὰ τοῦτο καταφρονοῦσι τὸ εἰς αὐτοὺς ἄγνωστον, φοβοῦνται δὲ τὸ κατασταθὲν αὐτοῖς γνωστόν. Πρέπει δὲ νὰ ἀποφύγῃ τις τὴν λεπτομερῆ τοῦ θανάτου ὄψιν, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ ἐκλάβῃ αὐτὸν ὡς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν. Ἐπιδεξιώτατοι δὲ καὶ γενναιότατοι ἄνδρες εἶναι οἱ ἀνευρίσκοντες εὐλόγους προφάσεις, πρὸς ἀποτροπὴν τῆς εἰκόνος τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ὁ γινώσκων νὰ ἀτενίσῃ πρὸς τὸ ἀληθὲς τοῦ θανάτου πρόσωπον, ὁμολογεῖ ὅτι τὸ θέαμα εἶναι καταπληκτικόν.

Τὸ πεπρωμένον τοῦ θανάτου ἀπετέλει τὴν βάσιν τῆς καρτερίας τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι ὤφειλον νὰ πορευθῶσιν οὐχ ἀθύμως πρὸς τὸ ἄφευκτον τέλος. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ παρατείνωσι τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, τὸ πᾶν ἔπραττον ὅπως διαιωνίσωσι τὴν φήμην αὐτῶν καὶ σώσωσιν ἀπὸ τοῦ ναυαγίου τὰ σωτήρια ἐπιδεχόμενα.

Ἀρκεῖ δὲ εἰς τὸν θέλοντα νὰ ἐπιδείξῃ τὴν πρὸς τὸν θάνατον καταφρόνησιν αὐτοῦ ἡ πρὸς ἑαυτὸν μὴ ἀνακοίνωσις πάσης αὐτοῦ περὶ θανάτου σκέψεως. Ἂς στηρίξῃ δὲ ἕκαστος ἁπάσας αὐτοῦ τὰς ἐλπίδας εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἰδιοσυγκρασίαν, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς περὶ θανάτου κρίσεις τῶν ἀνθρώπων, καθ' ἃς ἀφόβως δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὸν θάνατον προσερχόμενον. Ἡ δὲ δόξα, ἣν κληρονομοῦμεν, ἀποθνήσκοντες ἐν ἀταραξίᾳ ψυχῆς, ἡ ἐλπὶς ὅτι θὰ κλαύσωσιν ἡμᾶς οἱ ἡμέτεροι φίλοι, ἡ ἐπιθυμία τῆς ὑστεροφημίας, ἡ βεβαιότης ὅτι ἀποφεύγομεν τὰς ἀθλιότητας τοῦ βίου καὶ τὰς αὐθαιρέτους τῆς τύχης προσβολάς, εἶναι ἐνθαῤῥυντικὰ βοηθήματα, οὐχὶ ἄξια καταφρονήσεως. Δὲν ἀποτελοῦσιν ὅμως ταῦτα στηρίγματα ἀσφαλῆ, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἐνθαῤῥύνουσιν ἡμᾶς, καθὼς ἐν ὥρᾳ μάχης ἐνθαῤῥύνει λεπτὸς φραγμὸς τὸν στρατιώτην, τὸν ὄπισθεν αὐτοῦ καταφεύγοντα. Ἀπέχων ἀπὸ τοῦ φραγμοῦ ὁ μαχητής, παραδέχεται αὐτὸν ὡς ἀρκοῦσαν σκέπην· ἅμα ὅμως πλησιάσῃ, παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐξ αὐτοῦ βοήθεια εἶναι μικρά. Κολακευόμεν

Digitized by Google

δὲ ἡμᾶς αὐτούς, νομίζοντες ὅτι ὁ θάνατος θὰ φανῇ ἡμῖν καὶ ἐκ τοῦ πλησίον τοιοῦτος, ὁποῖος ἐκρίθη παρ' ἡμῶν μακρόθεν· τὰ δὲ ἡμέτερα αἰσθήματα τὰ φύσει δειλά, κακῶς ἐκλαμβάνομεν ὡς ἀρκούντως ἰσχύοντα, ὅπως μείνωσιν ἀκράδαντα ἐν ὄψει τῆς δεινοτέρας τῶν δοκιμασιῶν.

Κακῶς δ' ἐπίσης γινώσκομεν τῆς φιλαυτίας ἡμῶν τὰ ἀποτελέσματα, παραδεχόμενοι ὅτι δύναται αὕτη νὰ ὑποβοηθήσῃ ἡμᾶς πρὸς καταφρόνησιν τῆς δυνάμεως, ἥτις ἀναγκαίως θὰ καταστρέψῃ τὴν ὕπαρξιν ἡμῶν ἅπασαν. Ὁ δὲ λογισμός, ὁ ἐν παντὶ πολλὰς παρέχων ἡμῖν καταφυγάς, εἶναι καθ' ὑπερβολὴν ἀσθενὴς κατὰ τὴν τοῦ θανάτου συνάντησιν, καὶ δὲν δύναται νὰ πείσῃ ἡμᾶς πρὸς παραδοχὴν τῶν περὶ τοῦ τέλους ἡμῶν εἰκασιῶν. Αὐτὸς δὲ ἀπ' ἐναντίας ὁ λογισμὸς προδίδει ἡμᾶς συνήθως, καὶ ἀντὶ νὰ ἐμποιήσῃ ἡμῖν τὴν καταφρόνησιν τοῦ θανάτου, χρησιμεύει ὅπως ἀποκαλύψῃ ἡμῖν τὸ τρομερὸν αὐτοῦ καὶ τὸ φρικῶδες. Ἓν δὲ μόνον δύναται ὁ λογισμὸς νὰ κατορθώσῃ. Δύναται δηλαδὴ νὰ συμβουλεύσῃ ἡμᾶς νὰ ἀποσπάσωμεν τὰ βλέμματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς εἰκόνος τοῦ θανάτου, στρέφοντες αὐτὰ πρὸς ἄλλα ἀντικείμενα. Ὁ Κάτων, λόγου χάριν, καὶ ὁ Βροῦτος προσήλωσαν τὸν νοῦν αὐτῶν εἰς ἀντικείμενα θαυμαστά. Πρό τινος δὲ ὑπηρέτης τις ἠρκέσθη νὰ χορεύσῃ ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος, ἐφ' οὗ ἔμελλε νὰ στρεβλωθῇ, βασανιζόμενος. Τουτέστιν, ἐκ διαφόρων ὁρμώμεθα αἰτιῶν, τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως εἶναι τὸ αὐτό. Ἀληθεύει δέ, ὅτι οσηδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ μεταξὺ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων διαφορά, μυριάκις καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι ἐδέχθησαν τὸν θάνατον μετὰ τῆς αὐτῆς ἀταραξίας. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὸν θάνατον καταφρόνησις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν πηγὴν ἔχει τὸν ἔρωτα τῆς δόξης, ὅστις ἀποκρύπτει αὐτοῖς τὸν θάνατον. Οἱ δὲ κοινοὶ ἄνθρωποι καταφρονοῦσιν αὐτόν, διότι τῶν φώτων αὐτῶν ἡ σμικρότης ἐμποδίζει αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ λάβωσιν ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς αὐτῶν, ἀφίνει δὲ αὐτοὺς ἐλευθέρους νὰ στρέψωσι πρὸς ἄλλα πράγματα τὰς σκέψεις αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Καλέ, 'ξεύρετε καὶ δὲν εἶνε εὔμορφον πρᾶγμα ἀπὸ μέρους σας νὰ περάσῃ τόσος καιρὸς καὶ νὰ μὴ μοῦ γράψητε δύο λέξεις, φίλη μου! ἔλεγεν ἀκκιζομένη ἡ κυρία Α... πρὸς τὴν κυρίαν Β...

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία μου, διότι σᾶς ἔγραψα. Ἐξεπλάγην μάλιστα πολύ, μὴ λαμβάνουσα ἀπάντησίν σας.

— Ἀλήθεια, ἡ κυρία ἔχει δίκαιον, ἀνεφώνησε τότε ἡ μικρὰ Μαρία. Δὲν τὸ ἐνθυμεῖσαι, μαμά; Εἶπες μάλιστα ὅτι ἡ ἐπιστολὴ δὲν ἤξιζε τὴν δεκάραν ποῦ ἔδωκες εἰς τὸν γραμματοκομιστήν!

*
* *

Ἔν τινι Γυμνασίῳ:

Καθηγητής.—Ἀγαπᾶτε νὰ μοῦ εἴπητε ποία εἶνε ἡ κυριωτέρα ἰδιότης τῆς θερμότητος;

Μαθητής.—Ἡ διαστολὴ τῶν σωμάτων.

Καθηγητής.—Φέρετε ἓν παράδειγμα.

Μαθητής.—Ἡ αὔξησις τῶν ἡμερῶν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θέρους.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ τις κάλλιστα ἐκεῖνον, πρὸν ὃν ὁμιλεῖ, καὶ μάλιστα ὅταν εἶνε προσκεκλημένος εἰς ἑσπερινὴν συναναστροφήν, ἀποδεικνύει μάλιστα τὸ ἑξῆς γεγονός.

Ἔν τινι οἰκίᾳ ἐδίδετο μεγάλη συναναστροφή. Ὁ κόσμος ἦτον ἐν ἀρχῇ ζωηρός· οὐχ ἧττον ὅμως ἡ εὐθυμία ἐπὶ τέλους ἤρχιζε νὰ ἀπομαραίνεται μὲ ὅλην τὴν προσπάθειαν, ὅσην κατέβαλλεν ἡ οἰκοδέσποινα, ὅπως τὴν ζωογονήσῃ. Εἷς τῶν προσκεκλημένων ἰδίως ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκεται ὄχι εἰς διασκέδασιν, ἀλλ' εἰς ἀγγαρείαν, ἐχασμᾶτο δὲ τόσον, ὥστε ἦτο κίνδυνος νὰ ἐξαρθρωθῶσιν αἱ σιαγόνες του. Οὗτος παρατηρήσας αἴφνης κύριόν τινα, στηριζόμενον νωχελῶς ἐπὶ τῆς ἑστίας, καὶ θεωροῦντα εὐθύμως τὴν συναναστροφήν, ἐκλαμβάνει αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν κεκλημένων, ἔρχεται πρὸς αὐτόν, καί,

— Δὲν νομίζετε, τὸν λέγει, ὅτι οἱ οἰκοδεσπόται ἐδῶ δὲν γνωρίζουν καθόλου πῶς νὰ δέχωνται; Ἦτο χιλιάκις προτιμότερον νὰ μὴ ἐνοχλήσωσι τοὺς ἀνθρώπους παρὰ νὰ τοὺς προσκαλέσωσιν εἰς τοιαύτην πλῆξιν. Τὸ κατ' ἐμέ, ἀναχωρῶ. Ἔρχεσθε καὶ σεῖς;

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος, διότι δὲν δύναμαι νὰ λείψω.

— Διατί;

— Διὰ λόγον φυσικώτατον, κύριε. *Εἶμαι ὁ οἰκοδεσπότης.*

!!!!!

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Αἱ παρεκτροπαὶ τῆς νεότητός μας εἶνε συναλλαγματικαὶ ἐκδιδόμεναι εἰς λογαριασμὸν τοῦ γήρατός μας, καὶ πληρωτέαι ἐντόκως μετὰ τριάκοντα ἔτη.

*** Εἶνε πάντοτε χρήσιμον νὰ λαμβάνῃ τις μάθημα, ἔστω καὶ παρ' ἐχθροῦ· ἀλλ' εἶνε πολλάκις ἐπικίνδυνον νὰ δίδῃ τις μάθημα, ἔστω καὶ εἰς φίλον.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὶν παρατεθῶσιν εἰς τὴν τράπεζαν τὰ βραστὰ αὐγά, δύναταί τις κάλλιστα νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν εἶνε καλὰ ὡς ἑξῆς: Τὰ νωπά, ἀφ' οὗ βράσουν, φυλάττουν ἴσον τὸ βάρος ὅσον εἶχαν καὶ πρὶν βράσουν. Τὰ ἕωλα ἐξ ἐναντίας ἀποβάλλουσιν ἕως 2 % ἐκ τοῦ βάρους των. Ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ τὰ ζυγίσῃς πρὶν καὶ ἀφ' οὗ τὰ βράσῃς.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ. ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.

Digitized by Google

'Αριθ. 240 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 3 Αὐγούστου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤ. ΤΗΣ ΕΠΑΡΧ. ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΕΤΤΕΜΒΡΙΝΗ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 465.

Ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ δὲν ἔχομεν τὴν λεπτομερῆ καὶ ἔντεχνον ἀπεικόνισιν τοῦ κόσμου ἐντὸς τοῦ ὁποίου, μέχρι τοῦ ἔτους 1848, διῆλθεν ὁ βίος τοῦ Σεττεμβρίνη· δὲν ἔχομεν τὰς ἱστορικὰς ἀναπολήσεις καὶ τὰς ὡρίμους σκέψεις τοῦ Ἰταλοῦ πατριώτου, γράφοντος κατὰ τὸ εὐτυχὲς καὶ ἥσυχον γῆράς του τῆς νεότητός του τὰ παθήματα. Διὰ τὸν σπουδαστὴν τῆς ἱστορίας ὁ δεύτερος οὗτος τόμος δὲν ἔχει ἴσως τὴν ἀξίαν τοῦ πρώτου. Ἀλλὰ πῶς ἡ γενναία τοῦ γράψαντος ψυχή, πῶς ἡ εὐαίσθητος καρδία του ἀπεικονίζονται εἰς τὰς συγκινητικάς, εἰς τὰς πλήρεις αἰσθήματος σελίδας του! Ὁποῖα μαρτύρια, ὁποῖαι βάσανοι διαφαίνονται εἰς τὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἐκ διαλειμμάτων ἐκ τῆς φυλακῆς ἔστελλε κρυφίως πρὸς τὴν σύζυγον τὴν τοσοῦτον ἀγαπητὴν καὶ τοσοῦτον ἀξίαν τῆς ἀγάπης του!

Ὁ Σεττεμβρίνης συνελήφθη (τὸ δεύτερον ἤδη) τὴν 23ην Ἰουνίου 1849 ἐν Νεαπόλει, κατηγορηθεὶς ὡς ἀνήκων εἰς τὴν μυστικὴν ἑταιρίαν τῆς *Ἰταλικῆς Ἑνώσεως* καὶ ὡς γράψας καὶ δημοσιεύσας ἐπαναστατικὴν δῆθεν προκήρυξιν.

Μετὰ ἑνὸς σχεδὸν ἔτους προφυλάκισιν εἰσήχθη εἰς δίκην τὴν 1ην Ἰουνίου 1850. Ἐδικάζοντο δὲ μετ' αὐτοῦ τεσσαράκοντα εἰσέτι καὶ εἰς ὑπήκοοι τοῦ βασιλέως Φερδινάνδου, κατηγορούμενοι ὡς μέλη τῆς αὐτῆς ἑταιρίας.

Τὴν 7ην Δεκεμβρίου, περατωθείσης τῆς διαδικασίας, ὁ εἰσαγγελεὺς ἀπήτησε ποινὴν θανάτου δι' ἓξ τῶν κατηγορουμένων, ἐν οἷς καὶ ὁ Σεττεμβρίνης, διὰ δὲ τοὺς λοιποὺς δεσμὰ διὰ βίου, ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πολυχρόνια, κατὰ τὰς κατηγορίας τῶν ὑποδίκων. Τὴν δὲ 31 Ἰανουαρίου 1851, ἑπτὰ ὅλους μῆνας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης, συνῆλθον ἐπὶ τέλους οἱ δικασταὶ πρὸς διάσκεψιν. Μεθ' ὁπόσης ἀγωνίας περιέμενον οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι τῶν δικαστῶν τὴν ἀπόφασιν!

Τὴν ἐπιοῦσαν, εἰσαχθέντων ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν κατηγορουμένων ἁπάντων, ἀνεγνώσθη αὕτη. Ὁ Σεττεμβρίνης κατεδικάζετο εἰς θάνατον καὶ εἰς ἑξακοσίων δουκάτων πρόστιμον, εἰς θάνατον δύο ἕτεροι τῶν *ἐνόχων*, εἰς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν δεσμὰ ὁ Καῖσαρ Βραΐκος, εἰς εἴκοσι καὶ τεσσάρων ὁ Ποέριος, εἰς δεσμὰ καὶ εἰς κάθειρξιν πάντες οἱ λοιποί. Οἱ τρεῖς εἰς θάνατον καταδικασθέντες ἐκλείσθησαν, κατὰ τὰ εἰθισμένα, ἐντὸς τοῦ παρεκκλησίου τῆς φυλακῆς, ὅπως ἐκεῖ περιμένωσι τῆς φοβερᾶς ἐκτελέσεως τὴν ὥραν.

Τὴν πρωΐαν τῆς 1ης Φεβρουαρίου, πρὶν ἢ ἀκούσῃ τὴν καταδίκην του, ἔγραφεν ὁ Σεττεμβρίνης ἐκ τῆς φυλακῆς πρὸς τὴν σύζυγόν του.

«Θέλω, ἀγαπητὴ καὶ δυστυχὴς τῆς ζωῆς μου »σύντροφος, θέλω πρὸς σὲ νὰ γράψω τὴν στιγ»μὴν ταύτην, ἐνῷ πρὸ δεκαὲξ ἤδη ὡρῶν δια»σκέπτονται οἱ δικασταὶ περὶ τῆς τύχης μου. »Ἐὰν καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δὲν θὰ δυνηθῶ »νὰ σὲ ἴδω πλέον, μήτε νὰ ἴδω τὰ σπλάγχνα »μου, τὰ φίλτατά μου τέκνα. Τώρα, ὅτε αἰσθά»νομαι τὸν ἑαυτόν μου ἡσύχως προητοιμασμένον »δι' ὅλα, τώρα ἠμπορῶ νὰ συνδιαλεχθῶ ὀλίγον »μὲ σέ. Εἶμαι ἥσυχος, ὦ ἀγαπητή μου, δι' ὅλα »ἕτοιμος, καὶ—ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον κ' ἐγὼ αὐ»τὸς ἀπορῶ,—ἔχω τὴν δύναμιν νὰ κυριεύω τὴν »φλογισμένην καρδίαν μου, ἡ ὁποία ἀπὸ καιρὸν »εἰς καιρὸν ἀναπηδᾷ καὶ σπαράσσεται ἐντὸς τοῦ »στήθους μου. Ὢ! Ἀλλοίμονον ἐὰν ἡ καρδία »αὐτὴ μὲ νικήσῃ!—Ἐὰν καταδικασθῶ εἰς θά»νατον, σὲ ὑπόσχομαι, μὰ τὸν ἔρωτά μας καὶ »μὰ τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων μας, ὅτι ὁ σύζυγός »σου δὲν θὰ διαψεύσῃ τὸν ἑαυτόν του. Θ' ἀπο»θάνω μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ αἷμά μου θὰ »καρποφορήσῃ ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου, θ' ἀποθάνω »μὲ τὸ γαληνιαῖον θάρρος τῶν μαρτύρων, θ' ἀ»ποθάνω καὶ αἱ τελευταῖαί μου λέξεις θὰ ἦναι »διὰ τὴν πατρίδα, διὰ σέ, διὰ τὸν Ραφαὴλ μου, »διὰ τὴν Ἰουλίαν μου. Διὰ σὲ καὶ διὰ τὰ τέ»κνα μας δὲν θὰ ἦναι αἰσχύνη τὸ ὅτι ἀπέθανα

Digitized by Google

»ἐπὶ τῆς ἀγχόνης. Μίαν ἡμέραν θὰ σᾶς φέρῃ τι»μὴν τοῦτο. Θὰ σὲ κατασπαράξῃ ἡ λύπη, τὸ »γνωρίζω. Ἀλλὰ δάμασε τὴν καρδίαν σου, ὦ ἀ»γαπητή μου, καὶ φρόντισε τὴν ζωήν σου χάριν »τῶν τέκνων μας, καὶ λέγε εἰς αὐτὰ ὅτι ἡ ψυ»χή μου μένει πάντοτε πλησίον καὶ τῶν τριῶν »σας, ὅτι σᾶς βλέπω, ὅτι σᾶς αἰσθάνομαι, ὅτι »σᾶς ἀγαπῶ νεκρὸς καθὼς σᾶς ἠγάπων ζῶν, κα»θὼς σᾶς ἀγαπῶ κατὰ τὴν φρικτὴν ταύτην ὥ»ραν.... Ὢ! εἶναι αὕτη ἡ εὐτυχία τὴν ὁποίαν »σὲ ὑπεσχόμην κατὰ τὰς πρώτας τοῦ ἔρωτός μας »ἡμέρας, ὅτε νέοι καὶ οἱ δύο,—σὺ δεκαπέντε ἐ»τῶν κόρη ὡραία καὶ ἀθώα, ἐγὼ εἴκοσιν ἐτῶν »καὶ ἑνός, πλήρης ἀγάπης καὶ ἐλπίδων,—προοι»μιαζόμεθα καὶ οἱ δύο βίον ἔρωτος, ὅτε ὁ κό»σμος ἦτο τόσον ὡραῖος καὶ προσμειδίᾳ ὅλος, »ὅτε ζωή μας ἦτο ὁ ἔρως μας; Εἰς τί ἐπταίσα»μεν διὰ νὰ ὑποφέρωμεν τόσα, καὶ τόσον γρήγο»ρα; Ἀλλὰ πᾶς γογγυσμὸς ἤθελεν εἶσθαι βλα»σφημία κατὰ Θεοῦ, διότι ἤθελε μᾶς φέρει εἰς τὴν »ἄρνησιν τῆς ἀρετῆς, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἀποθνή»σκω. Ἆ, φιλτάτη μου, ἡ πεῖρα εἶναι θλῖψις, ἡ »ἀληθὴς ἀρετὴ πικρίας μόνον γεννᾷ. Ἀλλ' εἶναι »ὅμως ὡραῖαι καὶ αἱ θλίψεις καὶ αἱ πικρίαι αὗ»ται. Οἱ ἐχθροί μου δὲν αἰσθάνονται τὴν ὡραιό»τητα καὶ τὸ ὕψος τῶν θλίψεων τούτων. Ἐκεῖ»νοι εἰς τὴν θέσιν μου θὰ ἔτρεμον. Ἐγὼ εἶμαι ἥ»συχος, διότι πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν »ἀρετήν. Ἐγὼ δὲν τρέμω. Ἂς τρέμῃ ὅστις μὲ »καταδικάζει, διότι ἁμαρτάνει πρὸς τὸν Θεόν...»

Ἀπὸ τῆς εἱρκτῆς, κατόπιν, ἔγραψε λεπτομερῶς τὰ τῆς τριημέρου διαμονῆς του ἐντὸς τοῦ παρεκκλησίου· ἡ ἀφήγησίς του ἀνακαλεῖ τὸν Κρίτωνα καὶ τὸν Φαίδωνα τοῦ Πλάτωνος.

Ἐνῷ δ' ἐν ἠρεμίᾳ ψυχῆς, — σκεπτόμενος περὶ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων, ἀλλὰ προθύμως προσφέρων τὴν ζωὴν ὡς θυσίαν εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν,—ἐμέτρα ὁ Σεττεμβρίνης τὰς ὥρας, περιμένων τοῦ δημίου τὴν ἐμφάνισιν, ἡ δυστυχὴς σύζυγός του ἐσύρετο ἀπὸ Νεαπόλεως εἰς Καζέρτην, ὅπως ζητήσῃ παρὰ τοῦ βασιλέως χάριν καὶ ἔλεος. Ἔγραψε καὶ αὐτὴ τῶν τριῶν ἐκείνων ἡμερῶν τὰς ἀναμνήσεις, διστάζει δέ τις ἀναγινώσκων τίνα νὰ λυπηθῇ πλειότερον; Τὸν κατάδικον ἐντὸς τοῦ παρεκκλησίου; ἢ τὴν μέλλουσαν χήραν του, ἀπωθουμένην ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως, προστρέχουσαν εἰς τὸν εὔσπλαγχνον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Καπούης καὶ ἐπιστρέφουσαν ἐν βίᾳ εἰς Νεάπολιν ὅπως μὴ ὁ σύζυγος θανατωθῇ ἐν ἀπουσίᾳ της;

Ἐπὶ τέλους ἡ χάρις ἦλθεν. Ἀντὶ θανάτου δεσμὰ ἰσόβια.

Τὴν 4ην Φεβρουαρίου 1851 οἱ κατάδικοι, ἀλυσόδετοι ἀνὰ ζεύγη, ἐπεβιβάζοντο ἐπὶ ἀτμοπλοίου πολεμικοῦ. καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐκλείετο ὁ Σεττεμβρίνης ἐντὸς τῆς ἐπὶ τῆς ἐρημονήσου τοῦ Ἁγίου Στεφάνου εἱρκτῆς.

Ἡ μικρὰ νῆσος, ἤ, μᾶλλον εἰπεῖν, ὁ βράχος τοῦ Ἁγίου Στεφάνου κεῖται εἰς ἀπόστασιν τριάκοντα περίπου μιλίων ἀπὸ τῆς Γαέτης. «Αἱ πε»ρικυκλοῦσαι αὐτὴν ὕφαλοι ἀποκαθιστῶσι λίαν »δυσπρόσιτα τὰ παράλιά της, ὁ δὲ πορθμός, »ὅστις τὴν χωρίζει ἀπὸ τῆς εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς »μιλίου παρακειμένης νήσου Βεντοτένης, εἶναι »πάντοτε τεταραγμένος καὶ θορυβώδης. Ἐκτι»θεμένη εἰς πάντας τοὺς ἀνέμους διέρχεται καθ' »ἑκάστην τὰς θερμοκρασίας ἁπάσας ἑκάστης τοῦ »ἔτους ὥρας.... Ἡ νῆσος ἕως πρὸ ἐτῶν τινων »ἦτο χέρσος ὅλη καὶ ἀγρία. Ἤδη καλλιεργεῖ»ται, ἐκτὸς ζώνης παραλίου πέριξ, ὅπου μεταξὺ »θάμνων βόσκουσιν αἶγες ἐπὶ τῶν βράχων, ὑπὸ »τοὺς ὁποίους θραύονται τὰ κύματα ἀφρίζοντα».

Καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ Σεττεμβρίνης περιγράφων λεπτομερῶς τήν τε οἰκοδομὴν τῆς εἱρκτῆς καὶ τὸν βίον τῶν ἐν αὐτῇ καταδίκων. Ἡ ὅλη ἔκθεσίς του εἶναι μελέτη σπουδαία, ἀξία τῆς προσοχῆς τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὸ μέγα τῶν φυλακῶν ζήτημα. Ὁ γενναῖος κατάδικος γράφει ὡς φιλόσοφος παρατηρητής· λησμονῶν δὲ τὰ ἴδια παθήματα μεριμνᾷ περὶ τῆς πασχούσης ἢ ἐξηχρειωμένης ἀνθρωπότητος. Ἡ φρίκη τὴν ὁποίαν κατ' ἀρχὰς τῷ ἐπροξένει ἡ συμβίωσις μετὰ τῶν ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ κακούργων, τρέπεται βαθμηδὸν εἰς οἶκτον, καὶ σκέπτεται καὶ ἐργάζεται περὶ τῆς ἠθικῆς βελτιώσεώς των.

Τὰ στενὰ καὶ σκοτεινὰ δωμάτια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐνδιαιτῶντο ἐν τῷ μέσῳ πάσης ῥυπαρότητος ἀνὰ ἐννέα καὶ δέκα φυλακισμένοι, ἡ στοὰ ἐντὸς τῆς ὁποίας καὶ μόνης ἠδύναντο οὗτοι νὰ περιπατῶσι καθ' ὥρας ὡρισμένας, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν κακούργων, οἱ ἀπάνθρωποι συχνάκις τρόποι τοῦ ἐπιστάτου καὶ τῶν φυλάκων, τὰ πάντα ζωηρῶς ἐξελίσσονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου.

«Ὅτε κατὰ πρῶτον εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμά»τιον ὅπου μὲ ἐτοποθέτησαν, ἠθέλησα νὰ γνωρί»σω τοὺς συγκατοίκους μου. Ἕκαστος αὐτῶν »μοὶ διηγήθη τὴν ζωὴν καὶ τὰ ἐγκλήματά του. »Ἐν πρώτοις γέρων Καλαβρὸς ἔχων ἑβδομήκον»τα καὶ πέντε ἐτῶν ἡλικίαν καὶ διαπράξας τρι»άκοντα καὶ πέντε φόνους. Τὸν πρῶτον φόνον, »λέγει, ἔφερεν ἐξάψις νεανική, τοὺς μετέπειτα ἡ »ἀνάγκη. Τώρα ὀφείλει νὰ πληρώσῃ δι' ὅσα ἔπραξε »καὶ νὰ μὴ ἀγανακτῇ. Ἀπώλεσε σύζυγον, τέκνα, »συγγενεῖς καὶ περιμένει ἡσύχως τὸν θάνατον».

Ὁ δεύτερος ἀπὸ στρατιώτου λειποτάκτου γενόμενος λῃστὴς καὶ φονεὺς συνελήφθη ἐπὶ τέλους, ἔφερε δὲ κρεμάμενον καὶ ἄχρηστον τὸν βραχίονα, τὸν ὁποῖον οἱ προδώσαντες αὐτὸν ἑταῖροι συνέτριψαν κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἥτις προηγήθη τῆς συλλήψεώς του· ὁ τρίτος, ὁ τέταρτος, δολοφόνοι, δολοφόνος ὁ πέμπτος. Πάντες ἐγκληματίαι βάναυσοι καὶ ἀπεσκληρυμένοι. Καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ Σεττεμβρίνης καὶ οἱ ὅμοιοί του.

Digitized by Google

«Τὸ ἑσπέρας συνομιλῶ μετὰ τῶν πέντε συνοίκων μου τούτων. Ὁμολογοῦσι τὰ ἐγκλήματά των καὶ μετὰ καρτερικῆς ἠλιθιότητος λέγουν ὅτι εἶναι ἄξιοι τῆς τύχης των. . . . Ἐγὼ καὶ οἱ φίλοι μου τοὺς παρηγοροῦμεν καὶ τοὺς προτρέπομεν νὰ ἐλπίζωσιν εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλὰ δὲν πιστεύουν εἰς Θεόν, οἱ ἄθλιοι! Διότι φυλακισμένοι τινὲς τυχόντες παιδεύσεως, καταδικασθέντες δ' ἐπὶ πλαστογραφίᾳ καὶ ἐπιδεικνύοντες ἀσεβῆ μάθησιν ἐν τῇ φυλακῇ, τοὺς ἔπεισαν ὅτι ἐὰν ὑπῆρχε Θεὸς δὲν θὰ ὑπῆρχε κάτεργον. Τοὺς παρηγοροῦμεν, καὶ ἀκούοντες τοὺς λόγους μας ἀναστενάζουν βαθέως ἐκεῖνοι. Ὢ! κακοῦργος ἀληθὴς ὁ ἀφαιρῶν τὸν Θεὸν ἀπὸ τοῦ δυστυχοῦς!»

Ἐντὸς τοιαύτης εἱρκτῆς, ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων συνοίκων, ἔζη ὁ Σεπτεμβρίνης. Καὶ τὰ ἔτη παρήρχοντο!

«Σήμερον συμπληροῦνται τρία ἔτη ἀφ' ὅτου εἶμαι εἰς Ἅγιον Στέφανον. Κατεδικάσθην εἰς θάνατον τὴν 1ην φεβρουαρίου 1851. Μοὶ ἐχαρίσθη *ἡ ζωὴ μόνη* τὴν 4ην φεβρουαρίου. Ἦτο ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος πέμπτη ὅτε ἔφθασα ἐδῶ· ἦτο ψῦχος πολύ. Εἶχεν ἐξημερώσει πρὸ μιᾶς ὥρας καὶ ἠνοίγετο μόλις ἡ εἱρκτή. Εἰσῆλθον ἐγὼ πρῶτος τῶν ἄλλων.

»Τρία ἔτη μοὶ φαίνονται ὡς μία ἡμέρα μόνη καὶ μακροτάτη καὶ συντομωτάτη. Ἀναλογίζομαι τὸ διελθὸν τοῦτο διάστημα χρόνου, τὸ μὴ διαιρούμενον διὰ συμβάντων, καὶ μοὶ φαίνεται σύντομον. Ἡ μία ἡμέρα δὲν διαφέρει τῆς ἄλλης. Βλέπει τις τὰ ἴδια πάντοτε καὶ τὰ ἴδια ὑποφέρει. Ὁ χρόνος ἐνταῦθα εἶναι θάλασσα ἄνευ ἀκτῆς, ἄνευ ἡλίου, ἄνευ σελήνης, ἄνευ ἀστέρων, ἄπειρος καὶ ὁμοιόμορφος. Πολλοὶ κατάδικοι, πρὸ τριάκοντα ἐτῶν κλεισθέντες ἐνταῦθα, ὁμιλοῦντες περὶ ὅσων εἶδον ἢ ἔπραξαν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν λέγουν: Τώρα ὕστερα εἶδα τοῦτο, ἔκαμα ἐκεῖνο. — Κ' ἐγὼ λέγω: Τώρα ὕστερα κατεδικάσθην εἰς θάνατον.

»Ἀλλ' ὅτε ἀναλογίζομαι τὰ κατ' ἐμέ, καὶ τὴν ψυχήν μου καὶ τὴν πτωχὴν καὶ κατεσπαραγμένην ταύτην καρδίαν, ὅτε καταμετρῶ τὰς θλίψεις μου, καὶ ἀνακαλύπτω τὰς βαθείας πληγάς, αἱ ὁποῖαι φθάνουν μέχρι τῶν ἀδύτων τῆς ψυχῆς μου, ὦ! τότε τὰ τρία ταῦτα ἔτη μοὶ φαίνονται χρόνος ἀμέτρητος! Μοὶ φαίνεται ὡς νὰ μὴ ἔζησα πέραν αὐτῶν. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τὰς ὀλίγας τέρψεις καὶ τὰς πολλὰς ὀδύνας τοῦ πρώην βίου μου. Αἱ ὀδύναι τῶν ἀτελευτήτων τούτων τριῶν ἐτῶν εἶναι ὁλόκληρος ὁ βίος μου. Τρία ἔτη! Καὶ ἐὰν ἔχω νὰ εἴπω δέκα; ἢ εἴκοσιν, ἢ τριάκοντα; — Δὲν θὰ τὸ εἴπω. Δὲν θὰ ζήσω τόσον.

»Ἔχω τὸ σῶμα καὶ τὰ ἐνδύματα ῥυπαρά. Βδελύττομαι τὸν ἑαυτόν μου· αἰσθάνομαι καὶ τὴν ψυχήν μου ῥυπαρευομένην. Αἰσθάνομαι τὸ αἶσχος καὶ τὴν φρίκην καὶ τὸν τρόμον τοῦ ἐγκλήματος. Ἐὰν ἡ συνείδησις μ' ἔτυπτεν ἤθελον ἐκλάβει καὶ ἐμὲ αὐτὸν ὡς ἐγκληματίαν. Διαφθείρεται ἡ ψυχή μου. Μοὶ φαίνεται ὡς ἂν εἶχον καὶ ἐγὼ τὰς χεῖρας μεμιασμένας ἀπὸ αἷμα καὶ κλοπήν. Ἐλησμόνησα τὴν ἀρετήν, ἐλησμόνησα τὸ καλόν. — Ὦ Θεέ μου, Θεὲ τῶν δυστυχῶν, σὺ ὅστις παρηγορεῖς τοὺς πάσχοντας, σῶσον τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τοῦ ῥύπου τούτου, καὶ ἐὰν ἔχῃς γραπτὸν νὰ τελειώσῃ ἐνταῦθα ἡ ἀθλία ζωή μου, ὤ! ἄφες νὰ ἔλθῃ ταχὺ τὸ τέλος της!

Ἐπροσπάθει ὁ ἀτυχὴς νὰ μὴ νικηθῇ ὑπὸ τῆς καρδίας του, ἀντέτασσε τὴν γενναιότητά του εἰς τὰς προσβολὰς τῆς τύχης, μετέφραζε τὸν Λουκιανὸν ὅπως ἐλαφρύνῃ τὸ βάρος τοῦ χρόνου καὶ ἐπεζήτει παραμυθίαν τινὰ εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ἕλληνος συγγραφέως πάλην, ὡς ἀπεκάλει τὴν μετάφρασίν του. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται διανοητικαὶ ἀσχολίαι δὲν κλείουσι τὰς πληγὰς τῆς καρδίας, δὲν φέρουσι τὴν λήθην, δὲν διώκουσι τὴν λύπην. Αἱ ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος ἐλάμβανον σῶμα ἐντὸς τῆς ψυχῆς του ἐν τῷ μέσῳ τῶν βασάνων τῆς φυλακῆς· αἱ προσφιλεῖς μορφαὶ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων ἐπλανῶντο ἀείποτε ἐνώπιον τῶν τεθλιμμένων ὀφθαλμῶν του.

«Συχνάκις ὅτε ὁ ἥλιος δύει ἐν γαλήνῃ καὶ ἐγώ, μετὰ τῶν ὀκτὼ συγκατοίκων μου, εἶμαι κλεισμένος εἰς τὸ κελλίον μας, κάθημαι μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ μικρὸν καὶ χαμηλὸν καὶ σιδηρόφρακτον παράθυρόν του. Σιωπῶ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν καὶ βλέπω μελαγχολικῶς τὸν οὐρανὸν διὰ μέσου τῶν σιδήρων, εἰς δὲ τὸν οὐρανὸν βλέπω ἓν ἄστρον ὡραῖον καὶ φωταυγές, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσηλῶ καὶ βλέμμα καὶ νοῦν καὶ ψυχήν. Κάποτε φαντάζομαι ὅτι ἐγὼ πετῶ πρὸς αὐτό· ἄλλοτε ὅτι ἐκεῖνο ἔρχεται πρὸς ἐμὲ καὶ τὸ ὁμιλῶ, καὶ ἀποκρίνεται ἐκεῖνο, καὶ μειδιᾷ μὲ τὸ μειδίαμα τοῦ Ραφαὴλ μου, καὶ λαλεῖ μὲ τὴν φωνὴν τοῦ Ραφαὴλ μου. Πόσα λέγω πρὸς τὸ ἄστρον ἐκεῖνο, πρὸς τὸν Ραφαὴλ μου! Καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι μὲ πλησιάζει ἐκεῖνος, ὅτι θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν σιδήρων τοῦ παραθύρου, καὶ λέγει: Δός μοι τὴν εὐχήν σου, πατέρα. — Καὶ τὸν εὔχομαι ἐγώ. Δύει τὸ ἄστρον, ὁ λύχνος ἀνάπτεται, κλείεται τὸ παράθυρον, καὶ γράφω ἐγὼ τοὺς θλιβεροὺς λογισμούς μου».

Ἐνίοτε ἡ μελαγχολία τὸν φέρει εἰς ἀπελπισίαν, εἰς ἀπόγνωσιν σχεδόν.

«Ἔχω μίαν πλῆξιν, μίαν ἀπελπισίαν, μίαν ἀγανάκτησιν, τὴν ὁποίαν οὐδ' ἐγὼ αὐτὸς δύναμαι νὰ ἐξηγήσω ἢ νὰ ἐννοήσω. Ἡ ἐργασία μὲ ἀηδιάζει, ἡ ὀκνηρία μὲ βαρύνει, ἡ συνομιλία μετὰ τῶν συντρόφων μου μὲ δυσαρεστεῖ, δὲν θέλω μήτε νὰ τοὺς ἀκούω, μήτε νὰ τοὺς βλέπω. Βδελύττομαι τὰ πάντα καὶ τὸν ἑαυτόν μου καὶ ὅ,τι ὑπῆρξεν, ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρξῃ. Ἄλλοτε

Digitized by Google

»ἤμην καλῆς ζύμης ἄνθρωπος. Τώρα εἶμαι ἐκ ζύ»μης κανθαρίδων. Ἄνευ λόγου ὀργίζομαι, παρα»φέρομαι. Ἔγεινα σκληρὸς πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀ»νυπόφορος εἰς ἐμὲ αὐτόν!»

Ἀλλὰ δὲν διαρκοῦν αἱ τοιαῦται κρίσεις τῆς ἀλγούσης ψυχῆς του. Ἡ ζύμη εἶναι πάντοτε καλή, ἡ ψυχὴ εὐγενής, ἡ καρδία πλήρης ἀγάπης, αἱ δὲ γλυκεῖαι τοῦ πρώτου καὶ μόνου καὶ διαρκοῦς ἔρωτός του ἐνθυμήσεις καταπραΰνουσι τῶν βαθειῶν πληγῶν του τοὺς πόνους.

«Ἠξεύρεις τί μοὶ ἔρχεται πάντοτε εἰς τὸν νοῦν; »Τὸ πρῶτον βλέμμα σου ὅτε σὲ εἶδον κατὰ πρῶ»τον καὶ σὲ ἠγάπησα, ἡ πρώτη λέξις σου τὴν ὁ»ποίαν ἤκουσα. Ἦτο ὁ Ἀπρίλιος τοῦ 1834. Ἤ»μην εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ἑνὸς τότε, σὺ δεκαέξ. Ὁ»ποῖος ἔρως! Ὁποία μέθη! Πόσον ὁ κόσμος ἦτο »ὡραῖος καὶ γαληνιαῖος ὁ οὐρανός! Πῶς ἀντήχει »ἡ φωνή σου! Πῶς ἔλαμπον οἱ ὀφθαλμοί σου! »Ὁποῖον κάλλος θεῖον ἀπεικονίζετο εἰς τὴν ὕπαρ»ξίν σου!—Τὰ ἐνθυμοῦμαι, καὶ πάλλει εἰσέτι καὶ »τρέμει ἡ καρδία μου.—Ναί, εἶσαι πάντοτε ἡ ἰ»δία, οἱ ὀφθαλμοί σου ἔχουν τὸ ἴδιον φῶς, ἡ »φωνή σου τὴν ἰδίαν μελῳδίαν. Σὲ ἀγαπῶ μὲ τὴν »αὐτὴν ζέσιν, μολονότι τόσα ἔτη διῆλθον καὶ »τόσαι συμφοραί.—Ἐνθυμεῖσαι τὸ φίλημα ἐκεῖ»νο; τὸ πρῶτον φίλημά μου τὴν ἑσπέραν ἐκεί»νην; Ὦ! διατί εἶπες ὅτι μὲ ἀγαπᾷς; Πτωχὴ »νέα, ἄγγελε ὡραιότητος καὶ ἀθῳότητος, δὲν ἠ»ξεύρεις πόσα δάκρυα καὶ πόσην ὀδύνην θὰ ἔχῃς »χάριν τοῦ δυστυχοῦς νέου, εἰς τὸν ὁποῖον δί»δεις τὴν ἀγάπην σου. Μὴ τὸν ἀγαπᾷς... Ὄχι, »ὄχι, ἀγάπα με, ἄγγελε παρηγορίας, διότι ὁ Θεὸς »σ' ἔπλασε διὰ ν' ἀγαπήσῃς καὶ νὰ παρηγορήσῃς »μίαν συμφοράν!»

Κατὰ τὸ ἔτος 1855 οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γε»νούῃ φίλοι τῶν καταδίκων συνέλαβον τὴν ἀπόφασιν νὰ τοὺς ἐλευθερώσωσι. Τὰ πάντα προητοιμάσθησαν πρὸς ἀπόδρασίν των διὰ νυκτὸς ἀπὸ τῆς εἱρκτῆς. Ὀλίγας περὶ τοῦ σχεδίου τούτου εἰδήσεις ἔχομεν παρὰ τοῦ Σεττεμβρίνη αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Panizzi μανθάνομεν τὰς λεπτομερείας ἁπάσας. Ἀτμόπλοιον Ἀγγλικὸν ἐναυλώθη, ὁ Γαριβάλδης ὑπεσχέθη ν' ἀναλάβῃ τὴν διοίκησίν του καὶ νὰ προσεγγίσῃ εἰς Ἅγιον Στέφανον κατ' ἀσέληνον καὶ σκοτεινὴν νύκτα τοῦ Ὀκτωβρίου. Τὰ σημεῖα, τὸ σύνθημα, ἡ ὥρα, ὁ τόπος, τὰ πάντα ἦσαν συμπεφωνημένα, καὶ ἐπερίμενον οἱ δεσμῶται ἐπὶ τοῦ βράχου των τὴν ἐμφάνισιν τοῦ λυτρωτοῦ των. Ἀλλὰ τὸ ἀτμόπλοιον ἐναυάγησε! Τὰ πάντα ἐματαιώθησαν! Ὁποῖαι ἡμέραι ἐναγωνίου προσδοκίας, ὁποία ἀπελπισία κατόπιν!

Εὐτυχῶς ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔλαβε γνῶσιν τῶν περὶ ἀποδράσεως τεκταινομένων, αἱ δὲ διαπραγματεύσεις περὶ ἐκπατρισμοῦ εἰς Ἀμερικὴν ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1856. Οἱ κατάδικοι ἐπληροφοροῦντο τὰ περὶ τούτου καὶ εἰσῆλθεν ἐκ νέου ἡ ἐλπὶς εἰς τὰ σιδηρόφρακτα παράθυρα τῆς εἱρκτῆς των. Ἀλλ' οἱ μῆνες παρήρχοντο καὶ τὰ ἔτη, αἱ δὲ θύραι τῆς φυλακῆς δὲν ἠνοίγοντο· ὁ βασιλεὺς μετενόησε, δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ περὶ Ἀμερικῆς ἢ ἀποφυλακίσεως. Ἐὰν οἱ κατάδικοι αὐτοὶ ζητήσωσι χάριν, φαίνεται διατεθειμένος πρὸς ἔλεος. Ἡ δυστυχὴς σύζυγος παρακινεῖ τὸν Σεττεμβρίνην νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν του, ἐργάζεται μάλιστα ἐξευμενιζομένη τοὺς ἐν ἰσχύϊ. Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν θέλει καί, πρῶτον ἤδη, ἐπιπλήττει τὴν προσφιλῆ τῆς ζωῆς του σύντροφον.

«Δὲν ἔπραξες καλῶς, τῇ γράφει. Δι' αὐτὰ τὰ »πράγματα δὲν δέχεταί τις συμβουλὰς μήτε ὑ»πέρ, μήτε κατά, ἀλλ' ἕκαστος πράττει ὅπως τὰ »αἰσθήματα, τὰ φρονήματα καὶ αἱ πεποιθήσεις »του ὑπαγορεύουσι... Ἐὰν ἦτο δυνατὸν ἐπε»θύμουν νὰ μὴ ζητηθῇ χάρις παρ' οὐδενὸς τῶν »πολιτικῶν καταδίκων. Οὐδένα ἐμποδίζω, οὐ»δένα παρακινῶ, ἀλλ' ἐντεῦθεν οὐδεὶς τὴν ἐζή»τησε, οὐδεὶς θὰ ζητήσῃ.... Γνωρίζεις τί ση»μαίνει τοιαύτη αἴτησις; Τὴν ἀναγνώρισιν ὅτι »πᾶσαι αἱ καταπιέσεις, αἱ παρανομίαι, αἱ κατα»δρομαί, αἱ καταδίκαι, πάντα ὅσα πρὸ τοσού»των ἐτῶν ἡ Κυβέρνησις διέπραξε καθ' ἡμῶν ἦ»σαν δίκαια τὰ πάντα, ὅτι ὅσα ὑπέστημεν ἦσαν »ὀλίγα καὶ ὅτι τὰ ἀξίζομεν. Νομίζεις ὅτι θέλουν »τὴν τοιαύτην ἐκ μέρους ἡμῶν αἴτησιν, διότι δῆ»θεν ἤλλαξε γνώμην ἡ Κυβέρνησις καὶ θέλει τὸ »καλόν μας, καὶ λυπεῖται δι' ὅσα ἔπραξεν; Ἀπ' »ἐναντίας. Τὸ θέλει ὅπως τὸ διακηρύξῃ κατόπιν »καὶ μᾶς ἐξευτελίσῃ, καὶ μᾶς ποδοπατήσῃ, καὶ »διὰ νὰ λέγῃ πρὸς τοὺς ξένους: Βλέπετε πόσοι »προσῆλθον πρὸς ἐμέ, καὶ παρεδέχθησαν τὰς πρά»ξεις μου καὶ ἀνεγνώρισαν ὅτι εἶχον δίκαιον; Οἱ »ἀδιάλλακτοι, οἱ φιλελεύθεροι εἶναι μόλις ἑκατόν. »Καὶ χάριν μιᾶς ἑκατοστύος θέλετε νὰ μεταβάλω »διαγωγήν;—Ἡ ζήτησις χάριτος δὲν εἶναι θυσία »ἀτομικῆς ἀξιοπρεπείας, εἶναι ὕβρις καὶ ἄρνησις »τῆς πολιτικῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν πάντες, ἀπὸ »τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, εἴμεθα ὑπό»χρεοι νὰ τηρήσωμεν ἁγνὴν καὶ ἄσπιλον. Εἶναι »κοινὴ οὐχὶ ἀτομικὴ ἡ ὑπόθεσις».

Ἐνῷ δὲ ὑπερηφάνως προκρίνει τὴν εἱρκτὴν παρὰ τὴν ἐξευτέλισιν τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν του, συναισθανόμενος ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης θυσίας ὑπηρετεῖ τὴν ἐλευθερίαν, ἐνῷ βλέπει ἐκλείπουσαν τὴν ἐλπίδα τῆς ἀποφυλακίσεως, δὲν ἀνυπομονεῖ, δὲν βιάζεται, δὲν θέλει παρακαίρους ἐπαναστάσεις. Ἀπ' ἐναντίας καταδικάζει τὰ ἄσκοπα καὶ απονενοημένα κινήματα, καὶ ἐλεεινολογεῖ τοὺς ἀνοήτους ὑπερμάχους τῆς ἐλευθερίας τοὺς διακινδυνεύοντας τὸ μέλλον διὰ τῆς ἀνυπομονησίας των. Λησμονῶν τὰ ἴδια δεινά, μόνον περὶ πατρίδος σκέπτεται.

Κατὰ τὸ ἔτος 1857 κίνημά τι τοιοῦτον ἀπέληξεν, ὡς εἰκός, εἰς τὴν σφαγὴν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν γενναίων τινῶν νέων. Δὲν εὑρίσκει λόγους

Digitized by Google

ὁ Σεττεμβρίνης ὅπως ἐκφράσῃ ἐπὶ τούτῳ τὴν λύπην του.

«Τὸ χυθὲν αἷμα, καὶ ὅσον εἰσέτι χυθῇ, καὶ »ὅσα δεινὰ ὑποστῶσιν οἱ ἐξαπατηθέντες οὗτοι »ἄνθρωποι, τὰ πάντα πίπτουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς »τῶν συμβουλευόντων τὰ τοιαῦτα παράφρονα »καὶ ἀπηλπισμένα ἐπιχειρήματα. Σχολαστικοὶ »ὡς πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀνόητοι καὶ κακοῦργοι ὡς »πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν μέσων, καταστρέφουσιν »οἱ τοιοῦτοι τὴν κοινὴν ὑπόθεσιν. Τριάκοντα ἄν»θρωποι ἐπιχειρίζονται ν' ἀνατρέψωσι κράτος ὀ»κτὼ ἑκατομμυρίων καὶ στρατὸν ἑκατὸν χιλιά»δων! Ὁμιλοῦσι περὶ δημοκρατίας εἰς λαόν, ὅς»τις πρὸ ἐτῶν ὀκτὼ ἔτρωγεν ἀνθρώπινον κρέας »καὶ ἄλλο δὲν γνωρίζει εἰσέτι εἰμὴ τὴν ἁρπαγήν! »..Ὦ! ἐὰν ἤμην ἐλεύθερος ἤθελον νὰ γράψω »καὶ νὰ κατηγορήσω ἐνώπιον ἁπάντων τῶν πε»πολιτισμένων λαῶν, παρόντων καὶ μελλόντων, »ἐκείνους οἵτινες κατασπαράττουσιν οὕτω τὴν »πατρίδα, τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζουσιν, οὔτε ἐ»γνώρισαν ποτέ. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι ἢ νὰ σιωπῶ »καὶ νὰ στενάζω καὶ νὰ φρίττω, βλέπων ὅτι δὲν »ἔχουσι συναίσθησιν τῶν πράξεών των, μήτε τύ»ψιν συνειδήσεως, καὶ βλέπων ὅτι ἐκλαμβάνομαι »καὶ ἐγὼ ὡς συμφωνῶν μετὰ ἀνθρώπων, ἀπὸ τῶν »ὁποίων ἀπέχω καθ' ὅλα καὶ δι' ὅλα, καὶ εἰς ἀρ»χὰς καὶ εἰς αἰσθήματα».

Δὲν θέλει παράτολμα καὶ ἀνόητα κινήματα, δὲν θέλει δημοκρατίαν διὰ τὴν ὁποίαν θεωρεῖ οὐχὶ ὥριμον τὴν πατρίδα του. Δὲν θέλει ἐπίσης ξένην ἐν Νεαπόλει δυναστείαν, καὶ καταδικάζει μετὰ ἴσης ἀγανακτήσεως τοὺς σκεπτομένους τότε καὶ ἐργαζομένους περὶ τῆς ἐπανόδου τῆς Γαλλικῆς οἰκογενείας τῶν Μουρατῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Νεαπόλεως. Καὶ ὅμως πᾶσα τοιαύτη τῶν καθεστώτων μεταβολὴ ἦτο δι' ἐκεῖνον ἡ ἐλευθερία. Ὄχι! Προβαίνει περαιτέρω καὶ γίνεται ὁ ὑπέρμαχος τοῦ Βουρβόνου βασιλέως, αὐτός, ὁ Σεττεμβρίνης, τὸ θῦμα τοῦ Βόμβα, ὁ δεσμώτης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ὁπότε τὸν βλέπει γενναίως ἀντιτασσόμενον εἰς τὴν πίεσιν τῶν ξένων.

«Μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως εἶδον ὅτι ὁ βα»σιλεὺς ἔδειξε στῆθος κατὰ τῶν ἀξιώσεων τῆς »Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, διότι ἐφάνη τοὐλά»χιστον ἔχων ὀλίγην δύναμιν ψυχῆς καὶ σταθε»ρότητα χαρακτῆρος. Πῶς! πρέπει αἰωνίως ὁ »δυστυχὴς οὗτος τόπος καὶ οἱ Κυβερνῆται του »νὰ ἦναι ὑπὸ τὰ νεύματα τοῦ ἰσχυροτέρου; Τί »τοὺς μέλλει τοὺς ξένους διὰ τὰ ἐσωτερικά μας; »Μὴ τὸ βασίλειον τοῦτο εἶναι ὑποτελὲς τῆς Ἀγ»γλίας ἢ τῆς Γαλλίας;... Ἐπεθύμουν νὰ ἦτο »δίκαιος ὁ Φερδινάνδος καὶ ἐνάρετος καὶ ἔντιμος, »ἀλλὰ δὲν τὸν θέλω καταφρονούμενον καὶ ποδο»πατούμενον, διότι — θέλομεν, δὲν θέλομεν,— »οὗτος εἶναι τοῦ Κράτους ἡ κεφαλή, ἡ δὲ περι»φρόνησις αὐτοῦ εἶναι τοῦ ἔθνους περιφρόνησις... »Μὲ κατεδίκασεν εἰς θάνατον, μὲ ἔκλεισεν εἰς »εἱρκτήν, ἀλλὰ ἔδιδον προθύμως καὶ τὸ αἷμα καὶ »τὴν ζωήν μου ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐὰν ὁ ξένος ἤθελε νὰ »ἐξυβρίσῃ τὸ κράτος, νὰ τὸ προσβάλῃ, νὰ τὸ »καθέξῃ καὶ νὰ τὸ κυριεύσῃ. Δὲν βλέπω τὸ ἄτο»μον, βλέπω τὸν βασιλέα ὅστις εἶναι τοῦ Κρά»τους ἡ ἐκπροσώπησις καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἔθνους».

Ἰδοὺ ὁ ἀληθής, ὁ γενναῖος πατριωτισμός!

Ἀλλ' ἐὰν ἤθελον νὰ ἐξακολουθήσω ἀποσπῶν ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τοῦ Σεττεμβρίνη ὅσα μὲ ἤρεσαν ἢ μὲ συνεκίνησαν, ἠδυνάμην ὁλόκληρον τὸ βιβλίον νὰ μεταφράσω ἐνταῦθα. Ἀρκοῦσι, νομίζω, τὰ παρατεθέντα ὅπως ἀναδείξωσιν ὁποῖος ἦτο ὁ ἄνθρωπος. Οὐδ' ἀπαιτεῖται φρονῶ νὰ ἐγνώρισέ τις αὐτόν, νὰ ἐτιμήθη διὰ τῆς φιλίας του, νὰ τὸν ἐνθυμῆται ζῶντα ἐνῷ ἀναγινώσκει τὰ ἀπομνημονεύματά του, νὰ φαντάζηται ὅτι βλέπει τὴν ἥμερον ἔκφρασιν καὶ τὸ γλυκὺ μειδίαμά του, ὅτι ἀκούει τὴν ἥσυχον φωνήν του ὑποκρύπτουσαν τῆς ψυχῆς του τὴν θέρμην, ὅπως τιμήσῃ καὶ ἀγαπήσῃ τὴν μνήμην του. Αἱ ἀναμνήσεις του τὸν παριστῶσι ζῶντα. Τοιοῦτος ἦτο. Τοιοῦτον τὸν ἠγάπησαν ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν, καὶ τοιοῦτον μετὰ θάνατον θὰ τὸν τιμᾷ καὶ θὰ τὸν ἀγαπᾷ ἡ πατρίς του.

Εὐτυχὴς ἡ Ἰταλία ἡ περικλείουσα τοιαῦτα ὀνόματα εἰς τὸ Πάνθεον τῶν ἐργασθέντων ὑπὲρ τοῦ κλέους της. Ἡ σύνεσις καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, ἡ πολιτικὴ ἱκανότης τῶν Καβούρ, ἡ σπάθη τοῦ Γαριβάλδη καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἰταλικῆς ἐλευθερίας προμάχων ἀνύψωσαν αὐτὴν εἰς τὴν παροῦσαν θέσιν της. Ἀλλὰ τὸ οἰκοδόμημα τὸ ὁποῖον ἐκεῖνοι ἀνήγειρον βασίζεται ἐπὶ τῆς αὐταπαρνήσεως, ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ ἐπὶ τῆς ἀρετῆς — προπάντων τῆς ἀρετῆς— ἀνδρῶν οἷος ὁ Σεττεμβρίνης. Διὰ τοῦτο ἀνεδείχθησαν στερεαὶ αἱ βάσεις του.

Δ. Βικελας

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 470.

ΣΤ'

Ἡ ἀνάσωσις.

Ἡ θέσις μας ὅμως εἶχε καταντήσει ἀνυπόφορος εἰς τὰς στενάς μας βαθμίδας· δι' ὃ ἀπεφασίσθη νὰ τὰς πλατύνωμεν, καὶ ὅλοι ἠρχίσαμεν ἐργαζόμενοι. Διὰ τῶν μαχαιρῶν ἡμῶν ἐσκάπτομεν τὸν ἄνθρακα, καὶ κατεβιβάζομεν τ' ἀνασκαπτόμενα.

Ἐπειδὴ δὲ τώρα εἴχομεν βάσιν ὑπὸ τοὺς πόδας μας στερεάν, τὸ ἔργον ὑπῆρξεν εὐκολώτερον, καὶ κατωρθώσαμεν ἱκανῶς νὰ σκάψωμεν τὴν φλέβα τοῦ ὀρυκτοῦ, ὥστε νὰ δώσωμεν περισσοτέραν εὐρυχωρίαν εἰς τὴν φυλακήν μας.

Μεγάλη δ' ὑπῆρξε δι' ἡμᾶς ἡ ἀνακούφισις ὅταν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξαπλωθῶμεν ἐντελῶς, ἀντὶ ν' ἀνακαθήμεθα, ἔχοντες κρεμαμένους τοὺς πόδας.

Digitized by Google

Ἂν καὶ ὁ ἄρτος τοῦ Καῤῥορῆ μᾶς διενεμήθη μετὰ πολλῆς φειδωλίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐξηντλήθη· ἄλλως τε δὲ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ μερίδιον μᾶς ἐδόθη ἐν καιρῷ δι' ἡμᾶς· διότι ὅταν ὁ διδάσκαλος μᾶς τὸ διένεμεν, εὔκολον ἦτον νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τῶν βλεμμάτων τῶν σκαπανέων, ὅτι δὲν θὰ ἠνείχοντο νέαν διανομήν, χωρὶς νὰ ζητήσωσι, καὶ ἂν δὲν τοῖς ἔδιδον, χωρὶς νὰ λάβωσι τὴν μερίδα των.

Μέχρι τέλους ἔπαυσαν σχεδὸν ἐντελῶς αἱ συνομιλίαι μας, καὶ ὅσον φλύαροι ἤμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς φυλακίσεως ἡμῶν, τόσον σιωπηλοὶ ἐγίναμεν ὅταν αὐτὴ παρετείνετο.

Τὰ δύω δὲ μόνα ἀντικείμενα συνδιαλέξεως ἦσαν ταῦτα· τίνας τρόπους μετεχειρίζοντο ἵνα φθάσωσι μέχρις ἡμῶν, καὶ πρὸ πόσου καιροῦ ἤμεθα κατάκλειστοι.

Αἱ συνδιαλέξεις ὅμως αὗται δὲν εἶχον τὴν πρὶν αὐτῶν ζωηρότητα. Ὅτε τις ἡμῶν ἔλεγε μίαν λέξιν, οὐδεὶς ἀπεκρίνετο, ἢ κἂν ἀπήντα διὰ βραχυτάτων τινῶν λέξεων. Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἐδύνατο νὰ μεταβάλῃ ἐντελῶς γνώμην, ὅ,τι ἔλεγε λευκὸν νὰ τὸ εἴπῃ μαῦρον, νὰ εἴπῃ τὴν ἡμέραν νύκτα, χωρὶς οὔτε τὴν ὀργήν, οὔτε κἂν τὴν ἀντίῤῥησιν τῶν λοιπῶν νὰ διεγείρῃ.

— Καλά· θὰ ἴδωμεν.

Ἤμεθα ἐνταφιασμένοι πρὸ δύω ἡμερῶν ἢ πρὸ ἕξ; θὰ τὸ ἐμανθάνομεν τὴν ὥραν τῆς ἀπελευθερώσεως. Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ ποτὲ ἡ ὥρα ἐκείνη; Τὸ κατ' ἐμέ, ἤρχισα πολὺ ν' ἀμφιβάλλω.

Δὲν ἤμην δὲ καὶ ὁ μόνος, καὶ ἐνίοτε ἤκουον παρατηρήσεις τῶν συντρόφων μου ἀποδεικνυούσας ὅτι καὶ αὐτοὶ κατελαμβάνοντο ὑπὸ δυσπιστίας.

— Ὅ,τι μὲ παρηγορεῖ, ἂν μείνω ἐδῶ, εἶπεν ὁ Βεργουνοὺς, εἶναι ὅτι ἡ ἑταιρία θὰ δώσῃ σύνταξιν εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία μου, καὶ δὲν θὰ ζοῦν μὲ τὸν δίσκον.

Βεβαίως δὲ ὁ διδάσκαλος ἐθεώρει ἐκ τῶν καθηκόντων του, ὡς ἀρχηγοῦ, ὄχι μόνον νὰ μᾶς σώζῃ κατ' αἰφνιδίων καταστροφῶν, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμῶν αὐτῶν νὰ μᾶς προστατεύῃ· δι' ὃ καὶ ἅμα εἷς ἐξ ἡμῶν ἐφαίνετο εἰς ἀπόγνωσιν παραδιδόμενος, παρενέβαινεν ἀμέσως διὰ λέξεων ἐνθαῤῥυντικῶν.

— Δὲν θὰ μείνῃς ἐδῶ, καθὼς καὶ ἡμεῖς δὲν θὰ μείνωμεν. Αἱ σκάφαι ἐργάζονται καὶ τὸ νερὸν καταβαίνει.

— Ποῦ καταβαίνει;

— Εἰς τὰ φρέατα.

— Καὶ εἰς τὴν σύριγγα;

— Θὰ καταβῇ κ' ἐκεῖ. Πρέπει νὰ προσμείνωμεν.

— Ἄκουσε, Βεργουνοῦ, διέκοψεν ὁ Καῤῥορῆς, προτείνων μίαν τῶν παρατηρήσεών του ἐκείνων αἵτινες πάντοτε τόσον ἔγκαιροι ἦσαν καὶ τόσον ταχεῖαι, ἂν ἡ ἑταιρία χρεωκοπήσῃ, καθὼς ἐχρεωκόπησεν ἡ ἑταιρία τοῦ διδασκάλου, ἡ οἰκογένειά σου τὴν ἔπαθε!

— Δὲν σιωπᾷς, ἀνόητε! Ἡ ἑταιρία εἶναι πλουσία.

— Ἦτον πλουσία ὅταν εἶχε τὸ ἀνθρακωρυχεῖον· τώρα ὅμως ὁποῦ κατεποντίσθη... Αἴ! θὰ ἤμουν πλέον εὐχαριστημένος ἂν ἤμουν ἔξω νὰ τὸ ἰδῶ παρὰ νὰ μένω ἐδῶ.

— Διατί;

— Διατί νὰ μᾶς κάμνουν τὸν ὑπερήφανον οἱ διευθυνταὶ καὶ οἱ μηχανικοί; Θὰ μάθουν ἄλλην φοράν. Ἂν ὁ μηχανικὸς εἶχε καταβῇ, νόστιμον θὰ ἦτον, δὲν λέγετε; Κύριε μηχανικέ, θέλετε νὰ φέρω τὴν πυξίδα σας;

— Ἂν ὁ μηχανικὸς εἶχε καταβῇ, θὰ ἔμενες ἐδῶ, ζῶν, καὶ ὅλοι ἡμεῖς.

— Ἆ! σεῖς, ἠξεύρετε, δὲν πρέπει νὰ στενοχωρῆσθε· ἐγὼ ὅμως ἔχω ἄλλο νὰ κάμω. Τὰ κάστανά μου τίς θὰ τὰ ξηράνῃ; Τότε λοιπὸν ἀναβῆτε, κύριε μηχανικέ. Τὸ εἶπα διὰ νὰ γελάσω. Δοῦλός σας, κύριε μηχανικέ!

Πλὴν τοῦ διδασκάλου, ὅστις δὲν ἐξέῤῥαζε τὰ αἰσθήματά του, καὶ τοῦ Καῤῥορῆ, ὅστις αἰσθήματα δὲν πολυεῖχεν, οἱ λοιποὶ περὶ ἀπελευθερώσεως πλέον δὲν ὡμιλοῦμεν, καὶ μόνον λέξεις θανάτου καὶ ἐγκαταλείψεως μᾶς ἀνέβαινον ἐκ τῆς καρδίας εἰς τὰ χείλη.

— Μάταια ὅσα λέγεις, διδάσκαλε· αἱ σκάφαι ποτὲ δὲν θ' ἀντλήσουν ἀρκετὸν νερόν.

— Εἴκοσι φορὰς ὡς τώρα σᾶς ἔκαμα τὸν ὑπολογισμόν. Ὀλίγην ὑπομονήν.

— Οἱ ὑπολογισμοὶ ἀπ' ἐδῶ δὲν θὰ μᾶς ἐβγάλουν.

Ὁ Παγὴς εἶπεν αὐτὴν τὴν σκέψιν.

— Λοιπὸν ποῖος;

— Ὁ Θεός.

— Πιθανόν, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔφερεν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ὁ Θεὸς ἠμπορεῖ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτήν.

— Ὁ Θεὸς καὶ ἡ Παναγία. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐλπίς μου καὶ ὄχι οἱ μηχανικοί. Τώρα προσευχόμενος εἰς τὴν Παναγίαν ᾐσθάνθην ὡς μίαν πνοὴν εἰς τὸ αὐτίον, καὶ μίαν φωνὴν ἥτις μ' ἔλεγε· «Ἂν θέλῃς νὰ ζήσῃς εἰς τὸ ἑξῆς ὡς καλὸς χριστιανός, θὰ σωθῇς». Καὶ ὑπεσχέθην.

— Εἶναι ἀνόητος μὲ τὴν Παναγίαν του! ἀνέκραξεν ὁ Βεργουνοὺς ἀνεγειρόμενος.

Ὁ Παγὴς ἦτον καθολικός, ὁ δὲ Βεργουνοὺς καλβινιστής. Ἡ Παναγία, σεβαστὴ καὶ πανίσχυρος παρὰ τοῖς καθολικοῖς, οὐδὲν ἐστὶ παρὰ τοῖς καλβινισταῖς· αὐτοὶ δὲν τὴν ἀναγνωρίζουσιν, ὡς δὲν ἀναγνωρίζουσιν οὐδένα παρεντεθειμένον μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, οὐδ' ἀγγέλους, οὐδ' ἁγίους, οὐδὲ τὸν πάπαν.

Εἰς πᾶν ἄλλο μέρος ἡ παρατήρησις τοῦ Παγῆ κἀμμίαν συζήτησιν δὲν θὰ διήγειρεν· ἀλλ' εἰς τὰς Κηβέννας, εἰς πόλιν ὅπου αἱ θρησκευτικαὶ ἔριδες

Digitized by Google

διατηροῦσι πᾶσαν τὴν ζωηρότητα ἣν εἶχον κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα, ὅτε τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων ἐμάχετο κατὰ τοῦ ἄλλου ἡμίσεος, —ἡ παρατήρησις αὕτη, καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Βεργουνοῦ δὲν ἐδύναντο νὰ παρέλθουν ἄνευ ἔριδος.

Ἀμφότεροι ἠγέρθησαν συγχρόνως, καὶ ἐπὶ τῆς στενῆς των βαθμίδος ἐπροκαλοῦντο, καὶ ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας.

Θέτων τὸν πόδα εἰς τὸν ὦμον τοῦ θείου Γασπάρ, ὁ δάσκαλος ἀνέβη ἀναῤῥιχώμενος ἀπὸ τῆς κάτω εἰς τὴν ἄνω βαθμίδα, καὶ ἐῤῥίφθη μεταξύ των.

— Ἂν θέλετε νὰ παλεύσετε, εἶπε, περιμείνατε νὰ ἐβγῆτε.

— Καὶ ἂν δὲν ἔβγωμεν; ἀπεκρίθη ὁ Βεργουνοῦς.

— Τότε θ' ἀποδειχθῇ ὅτι σὺ εἶχες δίκαιον καὶ ὁ Παγὴς ἄδικον, ἀφ' οὗ εἰς τὴν προσευχήν του ἐδόθη ἡ ἀπόκρισις ὅτι θὰ ἔβγῃ.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη εἶχε τὸ καλὸν ὅτι ηὐχαρίστησεν ἀμφότερα τὰ μέρη.

— Θὰ ἔβγω, εἶπεν ὁ Παγής.

— Δὲν θὰ ἔβγῃς, ἀπεκρίθη ὁ Βεργουνοῦς.

— Μάταιον εἶναι νὰ φιλονεικῆτε, ἀφ' οὗ μετ' ὀλίγον θὰ μάθητε τὴν ἀλήθειαν.

— Θὰ ἔβγω.

— Δὲν θὰ ἔβγῃς.

Εὐτυχῶς ἡ ἐπιτηδειότης τοῦ δασκάλου κατεπράϋνε τὴν φιλονεικίαν· ἀλλ' αἱ ἰδέαι ἡμῶν εἶχον λάβει βαφὴν μέλαιναν, καὶ οὐδὲν ἐδύνατο νὰ τὰς φαιδρύνῃ.

— Νομίζω ὅτι θὰ ἔβγω, εἶπεν ὁ Παγὴς μετὰ μικρὰν σιωπήν· ἀλλ' ἐδῶ εἴμεθα βεβαίως, διότι μεταξὺ ἡμῶν ὑπάρχουν κακοί, καὶ ὁ Θεὸς θέλει νὰ τοὺς τιμωρήσῃ.

Καὶ οὕτω λέγων, ἐτόξευσε λοξὸν βλέμμα εἰς τὸν Βεργουνοῦν. Οὗτος δέ, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐπεκύρωσε τοὺς λόγους τοῦ ἀντιπάλου του.

— Εἶναι τοῦτο βέβαιον, εἶπεν· ὁ Θεὸς θέλει νὰ δώσῃ εἰς ἕνα ἐξ ἡμῶν τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐξαγοράσῃ μίαν ἁμαρτίαν του. Εἶναι ὁ Παγής, εἶμαι ἐγώ; δὲν ἠξεύρω. Τὸ κατ' ἐμέ, ὅ,τι ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ εἶναι ὅτι θὰ παρουσιαζόμην ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μεθ' ἡσυχωτέρας τῆς συνειδήσεως, ἂν ἐσχάτως εἶχον φερθῇ μᾶλλον ὡς χριστιανός. Τῷ ζητῶ συγγνώμην ἐκ βάθους καρδίας.

Καὶ πεσὼν εἰς τὰ γόνατα, ἐκτύπα τὸ στῆθός του.

— Καὶ ἐγώ, ἀνέκραξεν ὁ Παγής, δὲν λέγω ὅτι ἁμαρτίαι δὲν μοῦ βαρύνουν τὴν συνείδησιν. Τὰς ἐξομολογοῦμαι εἰς ὅλους σας. Ὁ καλός μου ἄγγελος, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ προστάτης μου ἠξεύρουν ὅμως ὅτι ποτὲ δὲν ἥμαρτον ἑκουσίως· κανένα δὲν ἔβλαψα.

Δὲν ἠξεύρω ἂν ἦτον ἡ ἐπιῤῥοὴ τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς φυλακῆς, ὁ φόβος τοῦ θανάτου, ἡ ἀδυναμία τῆς νηστείας, ἢ ἡ μυστηριώδης λάμψις τοῦ λύχνου ὅστις μόλις ἐφώτιζε τὴν παράδοξον ταύτην σκηνήν, ἀλλὰ συνησθανόμην βαθεῖαν συγκίνησιν ἀκούων τὴν δημοσίαν ταύτην ἐξομολόγησιν, καὶ ὡς ὁ Παγὴς καὶ ὁ Βεργουνοῦς ἤμην ἕτοιμος νὰ γονατίσω κ' ἐγὼ καὶ νὰ ἐξομολογηθῶ μετ' αὐτῶν.

Αἴφνης ἤκουσα ὀπίσω μου ὀλοφυρμόν, καὶ μεταστραφείς, εἶδον τὸν πελώριον Κομπαῦρου ῥιπτόμενον γονυπετῆ κατὰ γῆς. Πρό τινων ὡρῶν εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν ἄνω βαθμίδα, καὶ λάβει ἐπὶ τῆς ἡμετέρας τὴν θέσιν τοῦ Καῤῥορῆ, ὥστε ἦτον γείτων μου.

— Ὁ ἁμαρτωλός, ἀνέκραξε, δὲν εἶναι οὔτε ὁ Βεργουνοῦς οὔτε ὁ Παγής· εἶμαι ἐγώ. Ἐμὲ τιμωρεῖ ὁ Θεός. Ἀλλὰ μετανοῶ, μετανοῶ. Ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια, ἀκούσατέ την. Ἂν ἐξέλθω, ὀμνύω νὰ ἐπανορθώσω τὸ κακόν, ἂν δὲν ἐξέλθω, σεῖς ἐπανορθώσατέ το. Πρὸ ἑνὸς ἔτους ὁ Ῥουκέττας κατεδικάσθη εἰς πενταετῆ φυλακὴν διότι ἔκλεψεν ὡρολόγιον εἰς τὸ δωμάτιον τῆς γραίας Βιδάλ. Εἶναι ἀθῶος ἐκεῖνος. Ἐγὼ εἶμαι ὁ κλέπτης. Τ' ὡρολόγιον εἶναι ὑπὸ τὴν κλίνην μου. Θὰ τὸ εὕρετε ἂν σηκώσητε τὴν τρίτην σανίδα ἀριστερῶς.

— Εἰς τὸ νερόν, ῥίψατέ τον εἰς τὸ νερόν! ἀνέκραξαν συγχρόνως ὁ Παγὴς καὶ ὁ Βεργουνοῦς.

Βεβαίως ἂν ἦσαν εἰς τὴν βαθμίδα μας, θὰ ἔσπρωχνον τὸν Κομπαῦρου εἰς τὸ βάραθρον. Ἀλλὰ πρὶν δυνηθῶσι νὰ καταβῶσιν, ὁ δάσκαλος εὗρε καιρὸν νὰ παρεμβῇ καὶ πάλιν.

— Θέλετε λοιπὸν νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Θεὸν ἐν ᾧ ἡ ἁμαρτία τῷ βαρύνει τὴν συνείδησιν; Ἀφετέ τον νὰ μετανοήσῃ.

— Μετανοῶ, μετανοῶ, ἐπανέλαβεν ὁ Κομπαῦρου, ἀσθενέστερος παιδίου, ἂν καὶ εἶχεν ἡράκλειον δύναμιν.

— Εἰς τὸ νερόν! ἀνεφώνησαν πάλιν ὁ Βεργουνοῦς καὶ ὁ Παγής.

— Ὄχι! ἀνέκραξεν ὁ δάσκαλος.

Καὶ τότε ἤρχισε νὰ τοῖς ὁμιλῇ λόγους μετριοπαθείας καὶ δικαιοσύνης. Ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἤθελον ν' ἀκούσουν, καὶ ἠπείλουν πάντοτε νὰ καταβοῦν.

— Δός μοι τὴν χεῖρά σου, εἶπεν ὁ δάσκαλος, πλησιάσας τὸν Κομπαῦρου.

— Μὴ τὸν ὑπερασπίζεσαι, δάσκαλε.

— Θὰ τὸν ὑπερασπισθῶ, καὶ ἂν θέλετε νὰ τὸν ῥίψητε εἰς τὸν νερόν, θὰ μὲ ῥίψετε κ' ἐμὲ ἐνταυτῷ.

— Αἴ! ἂς εἶναι, εἶπον· δὲν θὰ τὸν σπρώξωμεν, ἀλλὰ μὲ μίαν συμφωνίαν· θὰ τὸν ἀφήσῃς εἰς τὴν γωνίαν του, καὶ κανεὶς δὲν θὰ τῷ ὁμιλήσῃ, κανεὶς δὲν θὰ προσέξῃ εἰς αὐτόν.

— Αὐτὸ εἶναι δίκαιον, εἶπεν ὁ δάσκαλος, αὐτὸ τὸ ἀξίζει.

Μετὰ τὰς λέξεις αὐτὰς τοῦ δασκάλου, αἵτινες ἦσαν ποινικὴ ῥῆτρα καταδικάζουσα τὸν Κομπαῦρου, συνεστρίχθημεν οἱ τρεῖς, ὁ θεῖος Γασπάρ, ὁ δάσκαλος κ' ἐγώ, εἰς μίαν γωνίαν, καὶ ἀφήκαμεν

Digitized by Google

κενὸν τόπον μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου, ὅστις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἄνθρακος.

Πολλὰς ὥρας, νομίζω, ἔμεινεν ἐκεῖ, καταβεβλημένος, χωρὶς τοῦ ἐλαχίστου κινήματος, καὶ μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπαναλαμβάνων·

— Μετανοῶ.

Καὶ τότε ὁ Παγὴς καὶ ὁ Βεργουνοὺς τῷ ἔκραζον·

— Δὲν εἶναι καιρὸς πλέον. Μετανοεῖς διότι φοβεῖσαι, ἄνανδρε. Πρὸ ἓξ μηνῶν, πρὸ ἑνὸς χρόνου ἔπρεπε νὰ μετανοήσῃς.

Ἐκεῖνος δὲ, ἐπιπόνως ἀσθμαίνων, καὶ χωρὶς νὰ τοῖς ἀπαντᾷ ἀπ' εὐθείας, ἐπανελάμβανε·

— Μετανοῶ, μετανοῶ.

Πυρετὸς τὸν εἶχε καταλάβει, διότι ὅλον τὸ σῶμά του ἔσπαιρε, καὶ ἠκούομεν νὰ κτυποῦν οἱ ὀδόντες του.

— Διψῶ, εἶπε· δότε μοι τὸ ὑπόδημα.

Εἰς τὸ ὑπόδημα ὕδωρ δὲν ὑπῆρχε πλέον, καὶ ἐγὼ ἠγέρθην διὰ ν' ἀντλήσω· ἀλλ' ὁ Παγὴς μὲ εἶδε καὶ μ' ἐφώναξε νὰ σταθῶ, καὶ συγχρόνως καὶ ὁ θεῖος Γασπὰρ μ' ἐκράτησεν ἀπὸ τὸν βραχίονα.

— Ὠμόσαμεν νὰ μὴ ἀσχοληθῶμεν περὶ αὐτοῦ.

Ὀλίγα λεπτὰ ἀκόμη ἐπανέλαβεν ὅτι διψᾷ, καὶ ἔπειτα, βλέπων ὅτι δὲν τῷ δίδομεν νὰ πίῃ, ἠγέρθη ν' ἀντλήσῃ ὁ ἴδιος.

— Θὰ ῥίψῃ τὰς πέτρας, ἐφώναξεν ὁ Παγής.

— Ἀφετέ τῳ κἂν τὴν ἐλευθερίαν του, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

Ὁ Κομπαϋρού μὲ εἶχεν ἰδεῖ νὰ καταβαίνω ὀλισθαίνων εἰς τὴν ῥάχιν, καὶ ἠθέλησε νὰ μὲ μιμηθῇ· ἀλλ' ἐγὼ ἤμην ἐλαφρὸς, ἐν ᾧ ἐκεῖνος βαρὺς, ἐγὼ εὐκίνητος, ἀλλ' ἐκεῖνος δύσκαμπτος ὄγκος. Διὰ τοῦτο, μόλις ἡπλώθη ἀνάσκελα, οὔτε διὰ τῶν ἀνοικτῶν του σκελῶν, οὔτε διὰ τῶν χειρῶν του, αἵτινες ἐκτύπουν τὸν ἀέρα, ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ, καὶ ὠλίσθησεν εἰς τὴν μαύρην τρύπαν· τὸ δὲ νερὸν ἀνετινάχθη μέχρις ἡμῶν, καὶ ἔπειτα ἐκλείσθη καὶ πλέον δὲν ἠνεῴχθη.

Ἔκλινα δὲ τότε ἐμπρὸς, ἀλλ' ὁ θεῖος Γασπὰρ καὶ ὁ διδάσκαλος μὲ ἐκράτησαν ἕκαστος ἐξ ἑνὸς βραχίονος.

— Ἐσώθημεν, ἀνέκραξαν ὁ Βεργουνοὺς καὶ ὁ Παγής· θὰ ἐξέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ.

Περίτρομος καὶ τρέμων, ἐῤῥίφθην ὀπίσω· ἡ φρίκη μ' ἐπάγωνεν· ἤμην ἡμιθανής.

— Δὲν ἦτον τίμιος ἄνθρωπος, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπάρ.

Ὁ διδάσκαλος δὲν ὡμίλει· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὑπετονθόρυσεν εἰς τοὺς ὀδόντας του·

— Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι μᾶς ὠλιγόστευε τὴν μερίδα τοῦ ὀξυγόνου μας.

Πρώτην φορὰν ἤκουον τὴν λέξιν ταύτην, δι' ὃ καὶ ἀπετέλεσεν ἐντύπωσιν ἐπ' ἐμοῦ· ἠρώτησα ἑπομένως τὸν διδάσκαλον τί ἤθελε νὰ εἴπῃ.

— Πρᾶγμα ἄδικον καὶ ἰδιοτελὲς, παιδίον μου, καὶ λυποῦμαι ὅτι τὸ εἶπα.

— Ἀλλὰ τί;

— Ζῶμεν ἐξ ἄρτου καὶ ἀέρος· ἄρτου στερούμεθα, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀέρος ἀφθονίαν δὲν ἔχομεν, διότι ὅσον καταναλίσκομεν ἄλλος δὲν τὸν ἀνανεοῖ. Ὅταν λοιπὸν τὸν εἶδον καταποντισθέντα, εἶπον ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἔτρωγε πλέον μέρος τοῦ ἀέρος ὃν ἀναπνέομεν· διὰ τὴν λέξιν ὅμως αὐτὴν θὰ μετανοῶ δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς.

— Ἔλα καὶ σὺ, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπάρ. Ἤξιζε τὴν τύχην του.

— Τώρα καλὰ θὰ ὑπάγωμεν, εἶπεν ὁ Παγὴς, κτυπῶν διὰ τῶν δύω ποδῶν του τὸν τοῖχον τοῦ ὀχετοῦ.

Ἂν τόσον καλῶς καὶ τόσον ταχέως δὲν ἐπήγομεν ὅσον ἤλπιζεν ὁ Παγὴς, δὲν ἔπταιον οἱ μηχανικοὶ καὶ οἱ ἐργάται οἱ ἀσχολούμενοι εἰς ἡμῶν τὴν διάσωσιν.

Ἡ κατάβασις ἣν εἶχον ἀρχίσει σκάπτοντες ἐξηκολούθησεν ἄνευ στιγμῆς διαλείψεως· ἀλλ' ἡ ἐργασία ἦτον δύσκολος.

Οἱ ἀνασκαπτόμενοι ἄνθρακες ἦσαν ἐκ τῶν σκληρῶν· μόνον δὲ εἷς σκαφεὺς ἢ *κεντητὴς* ἠδύνατο νὰ ἐργάζηται ἐνταῦθα, διότι ἡ διώρυξ ἦτον στενὴ, καὶ συνεχῶς ἀντηλλάσσοντο οἱ μετὰ πλείστου ζήλου εἰς τὴν ἐπίπονον ταύτην ἐργασίαν ἐπιδιδόμενοι.

Προσέτι δὲ καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ ἀέρος ἦτον κακὴ καὶ δύσκολος εἰς τὴν διώρυγα ταύτην· πρὸς διευκόλυνσιν δ' αὐτῆς καὶ ὅσον κατέβαινον ἔθετον σωλῆνας ἐκ λευκοσιδήρου, ὧν ἐπέχριον τοὺς συνδέσμους διὰ πηλοῦ, καὶ ἰσχυρὰ φύσα χειροκίνητος εἰσέπεμπεν εἰς τὸν σωλῆνα τοῦτον ἀέρα· ἀλλ' ὁ λύχνος μόλις εἰς τὸ στόμιον αὐτοῦ ἔκαιεν.

Οὕτως ἐγίνετο ἡ διάτρησις, καὶ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν μετὰ τὴν κάθειρξίν μας μόλις εἶχον φθάσει εἰς εἴκοσι μέτρων βάθος. Εἰς συνήθεις περιστάσεις τοιαύτη ἐργασία δὲν θὰ ἐγίνετο εἰς χρόνον ὀλιγώτερον τοῦ μηνός· ἀλλὰ τὰ μέσα ἃ μετεχειρίσθησαν καὶ ὁ ζῆλος ὃν κατέβαλον τὸν ἐβράχυναν.

Ἄλλως τε μόνη ἡ εὐγενῶς πείσμων ἐπιμονὴ τοῦ μηχανικοῦ κατώρθωσε νὰ μὴ διακοπῇ ἡ ἐργασία αὕτη· διότι κατὰ τὴν ὁμόφωνον γνώμην ἦτον δυστυχῶς μάταιος ὁ ἀγών. Γενικὴ ἦτον ἡ πεποίθησις ὅτι πάντες οἱ ἐν τῷ ἀνθρακωρυχείῳ ἀπωλέσθησαν, καὶ ὅτι ἐξακολουθοῦντες μόνον τὴν ἐξάντλησιν τοῦ ὕδατος διὰ τῶν σκαφῶν, θὰ εὕρισκον τέλος τὰ πτώματα. Τότε λοιπὸν τί τὸ ὄφελος νὰ φθάσωσι διατρυπῶντες ὥρας τινὰς ταχύτερον ἢ βραδύτερον;

Οὕτως ἐφρόνουν οἱ εἰδήμονες, καὶ οὕτω καὶ ὅλον τὸ πλῆθος. Οἱ συγγενεῖς, αἱ σύζυγοι, αἱ μητέρες εἶχον ἤδη πενθηφορήσει, ἐπειδὴ ζῶν οὐδεὶς θὰ ἐξήρχετο πλέον ἐκ τῆς Τρυέρας.

Ἀλλ' ὁ μηχανικὸς, ἀψηφῶν τὰς γενικὰς κατακρίσεις, καὶ αὐτὰς τῶν συναδέλφων καὶ τῶν φί-

Digitized by Google

λων του τὰς παρατηρήσεις, δὲν ἀνεχαίτιζε μὲν τὰς ἐργασίας τῆς ἐξαντλήσεως, ἃς ἐνίοτε μόνον διέκοπτε εἴ τις ἐπήρχετο βλάβη εἰς τὰ ἐργαλεῖα, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐξηκολούθει τὴν διάτρησιν.

Ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ εἶχέ τι τῆς πεισμονῆς ἐκείνης δι' ἧς ὁ Κολόμβος ἀνεκάλυψε νέον κόσμον.

— Ἀκόμη μίαν ἡμέραν, ἀγαπητοί, ἔλεγεν εἰς τοὺς ἐργάτας, καὶ ἂν αὔριον οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἔχωμεν, παραιτούμεθα. Σᾶς ζητῶ νὰ πράξητε διὰ τοὺς συντρόφους σας ὅ,τι θὰ ἐζήτουν νὰ πράξωσι διὰ σᾶς ἂν ἦσθε σεῖς εἰς τὴν θέσιν των.

Ἡ πεποίθησις λοιπὸν ὑφ' ἧς κατείχετο μετεδίδετο εἰς τοὺς ἐργάτας, οἵτινες ἤρχοντο συμμεριζόμενοι τοὺς δισταγμοὺς οὓς ἤκουον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀπήρχοντο πλήρεις τῆς πίστεως ἣν παρ' αὐτοῦ ἐνεπνέοντο.

Ἀνεσκάπτετο δὲ ἡ διώρυξ μετὰ θαυμασίας ἀκριβείας καὶ δραστηριότητος.

Ἀφ' ἑτέρου ἔπρεπε νὰ στηριχθῇ διὰ ξυλώσεων ἡ σύριγξ τοῦ λυχνοστασίου, ἥτις εἶχε πολλαχοῦ κατακρημνισθῇ. Οὕτως ἠγωνίζετο παντοίως νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ φοβερὸν τοῦ ἀνθρακωρυχείου μυστήριον, καὶ ν' ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὰ θύματά του, ἂν ἔζων ἔτι τινὰ ἐν αὐτῷ.

Τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ὅταν ἐγίνετο ἐργάτου ἀλλαγή, ὁ ἐλθὼν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀνασκαφὴν ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσέ τι, ὡς ἀσθενῆ τινα κτυπήματα. Τότε, ἀντὶ νὰ καταφέρῃ τὴν ἀξίνην του, τὴν ἐκράτησεν εἰς τὸν ὦμόν του, καὶ ἐκόλλησε τὸ αὐτίον του εἰς τὸν ἄνθρακα. Τότε δὲ, φρονῶν ὅτι ἠπατήθη, ἐκάλεσεν ἕνα τῶν συντρόφων του ν' ἀκούσῃ κ' ἐκεῖνος. Ἀμφότεροι ἔμειναν ἐν πλήρει σιωπῇ, καὶ μετὰ ἓν λεπτὸν ἀσθενέστατος κρότος, εἰς κανονικὰ διαστήματα ἐπαναλαμβανόμενος, ἔφθασε μέχρις αὐτῶν.

Ἀμέσως δὲ ἡ εἴδησις διεδόθη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, περισσοτέρους τοὺς δυσπιστοῦντας ἀπαντῶσα ἢ τοὺς πιστεύοντας, καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ μηχανικοῦ,ὅστις ἀμέσως ἐῤῥίφθη εἰς τὴν διώρυγα.

Λοιπὸν, λοιπὸν, εἶχε δίκαιον! Ὑπῆρχον ἐκεῖ ἄνθρωποι ζῶντες, καὶ ἡ πίστις του θὰ τοὺς ἔσωζε!

Πολλοὶ τὸν παρηκολούθησαν, ἀλλ' ἐμάκρυνε τοὺς μεταλλευτὰς καὶ ἠκροάσθη· ἀλλὰ τοσοῦτον ἦτον συγκεκινημένος, τόσον ἔτρεμεν, ὥστε δὲν ἤκουσε τίποτε.

— Δὲν ἀκούω, εἶπε μετ' ἀπελπισίας.

— Εἶναι ὁ δαίμων τοῦ ἀνθρακωρυχείου, εἶπεν εἷς τῶν ἐργατῶν. Θέλει νὰ μᾶς περιπαίξῃ, καὶ κτυπᾷ διὰ νὰ μᾶς ἀπατήσῃ.

Ἀλλ' οἱ δύω σκαπανεῖς οἱ πρῶτοι ἀκούσαντες ἐπέμενον ὅτι δὲν ἠπατήθησαν, καὶ ὅτι κτύποι ἀπεκρίθησαν εἰς τοὺς κτύπους των. Ἦσαν δὲ οὗτοι ἄνθρωποι ἔμπειροι, γηράσαντες εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀνθρακωρυχείων, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ἦτον πιστευτός.

Ὁ μηχανικὸς τότε ἀπέπεμψεν ὅλους ὅσοι τὸν εἶχον παρακολουθήσει, καὶ ἀκόμη καὶ τοὺς ἐργάτας ὅσοι εἶχον τὸ ἔργον κατὰ σειρὰν ἱστάμενοι νὰ μεταβιβάζωσιν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα τοὺς ἀνασκαπτομένους ἄνθρακας, καὶ διετήρησε πλησίον του μόνον τοὺς δύω σκαπανεῖς.

Αὐτοὶ δὲ κατέφερον, ὡς κλῆσιν, κτυπήματα τινὰ ἰσχυρὰ, καὶ εἰς ἴσα διαστήματα ἐπαναλαμβανόμενα, καὶ τὴν ἀναπνοὴν των κρατοῦντες, ἐκόλλησαν εἰς τὸν ἄνθρακα.

Μετὰ στιγμὴν δὲ προσδοκίας ἰσχυρὸν κλονισμὸν ᾐσθάνθησαν εἰς τὴν καρδίαν· ἀσθενῆ ἀλλὰ ταχέα καὶ κατὰ ῥυθμὸν ἐπαναλαμβανόμενα κτυπήματα ἀπεκρίθησαν εἰς τὰ ἐδικά των.

— Κτυπήσατε καὶ πάλιν, ἀλλὰ κτύπους ἀραιοὺς, μὴ τύχῃ καὶ ὅ,τι ἀκούομεν εἶναι ἠχὼ τῶν κτύπων σας.

Οἱ ἐργάται ἐκτύπησαν, καὶ ἀμέσως ἠκούσθησαν οἱ αὐτοὶ πάλιν κρότοι κατὰ ῥυθμὸν ἐπαναλαμβανόμενοι, ἤτοι τῶν καθειργμένων ἡ ἀπάντησις.

Ἀμφιβολίαν τοῦ λοιποῦ δὲν ἐπεδέχετο· ὑπῆρχον ἐκεῖ ἄνθρωποι ζῶντες, καὶ ἦτον δυνατὸν νὰ σωθῶσι.

Ἡ εἴδησις αὕτη διέτρεξε τὴν πόλιν ὡς ἀναφθεῖσα γραμμὴ πυρίτιδος, καὶ τὸ πλῆθος συνέῤῥευσεν εἰς τὴν Τρυέραν, περισσότερον ἴσως καὶ μᾶλλον συγκεκινημένον ἢ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς καταστροφῆς. Αἱ σύζυγοι, τὰ παιδία, αἱ μητέρες, οἱ συγγενεῖς τῶν θυμάτων, συνέῤῥεον πάντες, καὶ ἔτρεμον τὰ πένθιμά των φοροῦντες,καὶ ἡ ἐλπὶς ἔλαμπεν εἰς τὰ πρόσωπά των.

Πόσοι ἔζων; Ἴσως πολλοί· ὁ ἐδικός σου βεβαίως, ὁ ἐδικός μου ἀναμφιβόλως.

Ἤθελον ὅλοι νὰ ἐναγκαλισθοῦν τὸν μηχανικόν.

Ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀπαθὴς ἀπέναντι τῆς χαρᾶς, ὡς ἐδείχθη ἀπαθὴς ἀπέναντι τῆς δυσπιστίας καὶ τῆς χλεύης, περὶ ἑνὸς μόνου ἐσκέπτετο, πῶς ν' ἀνασώσῃ τοὺς κατακεχωσμένους· καὶ ἵνα μακρύνῃ τοὺς περιέργους καὶ τοὺς συγγενεῖς, προφυλάξῃ τὸ στόμιον τῆς διώρυγος, καὶ διατηρήσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐργασίας, ἐζήτησε στρατιώτας τῆς φρουρᾶς.

Οἱ ἀκουσθέντες κρότοι ἦσαν τόσον ἀσθενεῖς, ὥστε ἀδύνατον ἦτον νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς πόθεν προήρχοντο· ἤρκει ὅμως ἡ ἔνδειξις αὕτη ὅπως ἐννοηθῇ ὅτι ἐργάται διαφυγόντες τὴν πλημμύραν εἶχον καταφύγει εἰς ἕνα τῶν τριῶν ἀνιόντων ὀχετῶν τῆς ἐπιπέδου σύριγγος τῶν ἀρχαίων ἀνασκαφῶν. Δὲν ἤρκει λοιπὸν πλέον μία διώρυξ, ἀλλ' ἔπρεπε τρεῖς νὰ σκαφῶσι πρὸς τοὺς τρεῖς ἀνιόντας ὀχετοὺς εἰς ἀναζήτησιν τῶν ὀχετῶν. Ὅταν δ' ἐπροχώρουν περαιτέρω καὶ ἤκουον καλήτερον, τότε θὰ ἐγκατέλειπον τὰς δύω περιττὰς διώρυγας, καὶ θὰ συνεκέντρουν πάσας τὰς προσπαθείας εἰς μίαν, τὴν χωροῦσαν κατὰ τὴν ὀρθὴν διεύθυνσιν.

Ἡ ἐργασία λοιπὸν ἤρχισεν ἐκ νέου μετὰ μείζο-

Digitized by Google

νος ζέσεως, καὶ αἱ παρακείμεναι εταιρίαι ἐπροθυμοῦντο τίς νὰ πέμψῃ εἰς Τρυέραν τοὺς καλητέρους της σκαπανεῖς.

Εἰς τὴν ἐλπίδα δὲ τοῦ νὰ φθάσωσι διὰ τῶν σκαπτομένων διωρύγων, ἤρχισε προστιθεμένη καὶ ἄλλη, τοῦ νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς σύριγγος, διότι τὸ ὕδωρ εταπεινοῦτο ἐντὸς τοῦ φρέατος.

Ὅταν ἐντὸς τοῦ ὀχετοῦ ἡμῶν ἠκούσαμεν τὴν κλῆσιν τῶν κτύπων τοῦ μηχανικοῦ, τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε τὸ αὐτὸ ὡς ὅτε εἴχομεν ἀκούσει τὰς ἀντλούσας σκάφας εἰς τὸ φρέαρ.

— Ἐσώθημεν !

Τοιοῦτο χαρᾶς ἐπιφώνημα ἐξῆλθεν ἐξ ὅλων τῶν στομάτων, καὶ, χωρὶς νὰ σκεφθῶμεν, ἐνομίζομεν ὅτι ἔμελλον νὰ μᾶς δώσωσι τὴν χεῖρα ἀμέσως.

Ἔπειτα δὲ, ὡς καὶ διὰ τὰς σκάφας, μετὰ τὴν ἐλπίδα ἦλθεν ἡ ἀπελπισία.

Ὁ κρότος τῶν ἀξινῶν ἀπεδείκνυεν ὅτι οἱ ἐργάται ἦσαν ἀκόμη πολὺ μακρὰν, εἴκοσι μέτρα, ἴσως τριάκοντα μέτρα. Πόσος καιρὸς ἐχρειάζετο πρὸς διάτρησιν τοιούτου ὄγκου; ἄλλοι ἄλλως ἐξετιμῶμεν αὐτόν· ἐχρειάζετο εἰς μῆν, μία ἑβδομὰς, ἓξ ἡμέραι ; Πῶς νὰ περιμείνωμεν ἕνα μῆνα, μίαν ἑβδομάδα, ἓξ ἡμέρας ; Τίς ἐξ ἡμῶν θὰ ἔζη ἀκόμη μετὰ ἓξ ἡμέρας ; Πόσας ἡμέρας εἴχομεν ἤδη ζήσει ἄσιτοι ;

Μόνος ὁ δάσκαλος ὡμίλει ἀκόμη μετὰ καρτερίας· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ ἀπελπισία ἡμῶν ἤρχισε νὰ ἐπεκτείνεται καὶ ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἡ σωματική του ἀδυναμία κατέβαλλε τὴν ψυχικήν του εὐστάθειαν.

Νὰ πίωμεν ἐδυνάμεθα ὅσον ἠθέλομεν, νὰ φάγωμεν ὅμως δὲν εἴχομεν, καὶ ἡ πεῖνα τόσον μᾶς ἐβασάνιζεν, ὥστε ἐδοκιμάσαμεν νὰ φάγωμεν σεσηπὸς ξύλον, ἀφ' οὗ τὸ ἐζυμόνομεν εἰς τὸ ὕδωρ.

Ὁ δὲ Καῤῥορής, ὁ μᾶλλον βουλιμιῶν ὅλων ἡμῶν, εἶχε κόψει τὸ ἐναπομεῖναν αὐτῷ ὑπόδημα, καὶ ἀδιακόπως ἐμάσα τεμάχια δέρματος.

Βλέπων ποῦ ἡ πεῖνα παρέσυρε τοὺς συντρόφους μου, ὁμολογῶ ὅτι κατελήφθην ὑπ' αἰσθήματός τινος φόβου, καὶ ὅτι αὐτὸ, εἰς τοὺς ἄλλους μου φόβους προστιθέμενον, κακῶς μὲ διέθετεν. Εἶχον πολλάκις ἀκούσει τὸν Βιτάλην διηγούμενον ἱστορίας ναυαγίων, — διότι εἶχε πολὺ ὁδοιπορήσει διὰ θαλάσσης, τοὐλάχιστον ὅσον καὶ διὰ ξηρᾶς, — καὶ μεταξὺ τῶν ἱστοριῶν τούτων, μία μοὶ ἐπανήρχετο πάντοτε, ἀφ' ὅτου ἡ πεῖνα μᾶς ἐβασάνιζε, καὶ κατακυρίευε τὸ πνεῦμά μου. Κατὰ τὴν διήγησιν ταύτην ναῦται εἶχον ῥιφθῆ εἰς ἀμμόνησον, ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἐλαχίστη τροφὴ, καὶ εἶχον φονεύσει τὸν παῖδα τοῦ πλοίου καὶ τὸν εἶχον φάγει. Ἐσκεπτόμην λοιπὸν, ἀκούων τοὺς συντρόφους μου νὰ φωνάζουν ὅτι πεινοῦν, ἂν ὁμοία τύχη δὲν μοὶ ἐπεφυλάττετο, καὶ ἂν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀνθρακονησον δὲν θὰ ἐκρινόμην καὶ ἐγὼ καλὸς εἰς βρῶσιν. Τὸν δάσκαλον καὶ τὸν θεῖον Γασπὰρ ἤμην βέβαιος νὰ τοὺς ἔχω ὑπερασπιστάς.

ἀλλ' ὁ Παγής, ὁ Βεργουνοὺς καὶ ὁ Καῤῥορής, ὁ Καῤῥορὴς πρὸ πάντων, ὅστις ἠκόνιζεν ἀδιακόπως εἰς τὸ δέρμα τοὺς μεγάλους λευκοὺς ὀδόντας του, δὲν μοὶ ἐνέπνεον διόλου ἐμπιστοσύνην.

Ἄφρονες ἦσαν βεβαίως οἱ τοιοῦτοι φόβοι, ἀλλ' εἰς ἣν ἤμεθα θέσιν τὸ ἔμφρον καὶ ψυχρὸν λογικὸν δὲν καθωδήγει τὸ πνεῦμα ἡμῶν καὶ τὴν φαντασίαν.

Ηὔξανε δ' ἔτι μᾶλλον τὴν φρίκην ἡμῶν τὸ σκότος, διότι ἀλληλοδιαδόχως εἶχε καῆ τὸ ἔλαιον ὅλων τῶν λύχνων ἡμῶν ἐκτὸς δύω, ὅτε ὁ δάσκαλος ἀπεφάσισεν ὅτι αὐτοὶ θ' ἀναφθοῦν μόνον εἰς ὅλως ἐκτάκτους περιστάσεις, εἰς ἃς τὸ φῶς θὰ μᾶς ἦτον ἀπολύτως ἀναγκαῖον. Ἑπομένως δι' ὅλου τοῦ καιροῦ διεμένομεν εἰς σκότος βαθύ.

Οὐχὶ δὲ μόνον πένθιμον ἦτον τοῦτο, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἐπικίνδυνον, διότι τὸ ἐλάχιστον ἀδέξιον κίνημα ἐδύνατο νὰ μᾶς κυλίσῃ εἰς τὸ νερόν.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κομπαϋροῦ ἤμεθα ἀνὰ τρεῖς μόνον εἰς ἕκαστον ἐπίπεδον, καὶ τοῦτο μᾶς ἔδιδεν ὀλίγον περισσότερον τόπον. Ὁ θεῖος Γασπὰρ ἦτον εἰς τὴν μίαν γωνίαν, ὁ δάσκαλος εἰς τὴν ἄλλην, καὶ ἐγὼ εἰς τὸ μέσον.

Στιγμήν τινα, ἐν ᾧ ἐμισοκοιμώμην, ἐξεπλάγην ἀκούσας τὸν δάσκαλον νὰ ὁμιλῇ ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ὡς ἂν ὡμίλει ὀνειρευόμενος.

Ἐξυπνήσας ἠκροάσθην.

— Ἔχει σύννεφα, ἔλεγεν. Ὡραῖον πρᾶγμα εἶναι τὰ σύννεφα. Εἰς πολλοὺς δὲν ἀρέσκουν· ἐγὼ ἀγαπῶ τὰ σύννεφα. Ἆ ! θὰ ἔχωμεν ἄνεμον· τόσον τὸ καλήτερον ! Ἀγαπῶ καὶ τὸν ἄνεμον.

Ὠνειρεύετο ἆρά γε ; Τῷ ἐκίνησα τὸν βραχίονα, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐξηκολούθησε·

— Ἂν ἤθελες νὰ μοὶ δώσῃς στουφάτον, ἓξ αὐγὰ, ὄχι ὀκτώ. Βάλε δώδεκα. Θὰ τὰ φάγω ὅταν ἐπιστρέψω.

— Τὸν ἀκούεις, θεῖε Γασπάρ ;

— Ναὶ, ὀνειρεύεται.

— Ὄχι, εἶναι ἔξυπνος.

— Παραλαλεῖ.

— Σὲ βεβαιῶ, εἶναι ἔξυπνος.

— Αἴ ! δάσκαλε !

— Θέλεις νὰ ἔλθῃς νὰ δειπνήσῃς μ' ἐμὲ, Γασπάρ ; Ἔλα· σὲ λέγω ὅμως, θὰ ἔχωμεν μέγαν ἄνεμον.

— Τὰ ἔχασεν, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπάρ. Τὸν μαστίζουν ἡ πεῖνα καὶ ὁ πυρετός.

— Ὄχι· ἀπέθανεν, εἶπεν ὁ Βεργουνοὺς, καὶ ὁμιλεῖ ἡ ψυχή του. Βλέπεις ὅτι δὲν εἶν' ἐδῶ. Τί ἄνεμος εἶναι, δάσκαλε ; Εἶναι βοριάς ;

— Δὲν ὑπάρχει βοριὰς εἰς τὸν ᾅδην, ἀνέκραξεν ὁ Παγὴς, καὶ ὁ δάσκαλος εἶναι εἰς τὸν ᾅδην. Δὲν ἤθελες νὰ μὲ πιστεύσῃς ὅταν σ' ἔλεγον ὅτι θὰ ὑπάγῃς ἐκεῖ.

Τί τοῖς συνέβαινε ; Παρεφρόνησαν ὅλοι ; Τότε λοιπὸν θὰ ἤρχοντο εἰς τὰς χεῖρας, θὰ ἐφονεύοντο.

Τί νὰ γίνῃ ;

Digitized by Google

— Θέλεις νὰ πίῃς, δάσκαλε;

— Εὐχαριστῶ. Θὰ πίω ὅταν τρώγω τὸ στουφάτον μου.

Καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν ὡμίλουν καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ, χωρὶς ν' ἀποκρίνωνται ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀσυναρτήτων λόγων των ἐπανήρχοντο πάντοτε αἱ λέξεις «θὰ φάγω, θὰ ἐξέλθω, ὁ ἄνεμος, ὁ οὐρανός».

Διὰ μιᾶς μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ν' ἀνάψω τὸν λύχνον, ὅστις ἤξευρον ὅτι ἦτον πλησίον τοῦ δασκάλου, καθὼς καὶ τὰ ἐναύσματα. Τὸν ἐπῆρα λοιπόν.

Μόλις δὲ τὸν ἀνῆψα, καὶ ἐσιώπησαν ὅλοι.

Ἔπειτα δὲ μετά τινων στιγμῶν σιωπὴν, ἠρώτησαν τί κυρίως συνέβαινεν, ὡς ἂν ἀνέκυπτον ἐξ ὀνείρου.

— Παρελαλεῖτε, εἶπεν ὁ θεῖος Γασπάρ.

— Ποῖος;

— Σύ, δάσκαλε, ὁ Παγὴς καὶ ὁ Βεργουνούς. Ἐλέγετε ὅτι ἦσθε ἔξω καὶ ὅτι ἐφύσα ἄνεμος.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐκτυποῦμεν εἰς τὸν τοῖχον διὰ ν' ἀναγγείλωμεν εἰς τοὺς σωτῆρας ἡμῶν ὅτι ζῶμεν καὶ ἠκούομεν τὰς ἀξίνας των ὅπου ἔσκαπτον ἀδιαλείπτως τὸν ἄνθρακα. Ἀλλὰ πολὺ βραδέως ηὔξανε τῶν κτύπων αὐτῶν ἡ δύναμις, καὶ τοῦτο μᾶς ἀπεδείκνυεν ὅτι ἦσαν ἔτι μακράν.

Ἀφ' οὗ δ' ἀνῆψα τὸν λύχνον, κατέβην καὶ ἤντλησα ὕδωρ εἰς τὸ ὑπόδημα, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι τὰ ὕδατα εἶχον χαμηλώσει ἐντὸς τοῦ βόθρου ἡμῶν κατά τινα ὑφεκατόμμετρα.

— Τὰ ὕδατα χαμηλόνουν.

— Θεέ μου!

Καὶ αὖθις ᾐσθάνθημεν ἰσχυρὰν ἐλπίδος συγκίνησιν.

Ὅλοι ἤθελον ν' ἀφήσουν τὸν λύχνον νὰ καίῃ, ἵνα βλέπουν τὴν πρόοδον τῆς ταπεινώσεως τῶν ὑδάτων· ἀλλ' ὁ δάσκαλος ἀντέστη.

Τότε ἐνόμισα ὅτι ἐπανάστασις θὰ ἐξεῤῥήγνυτο. Ἀλλ' ὁ δάσκαλος ποτὲ τίποτε δὲν παρήγγελλε, χωρὶς νὰ εἴπῃ καὶ τὸν λόγον.

— Οἱ λύχνοι θὰ ἔλθῃ ὥρα νὰ μᾶς χρειασθῶσιν. Ἂν τοὺς ἐξαντλήσωμεν τώρα ἐπὶ ματαίῳ, τί θὰ κάμωμεν ὅταν θὰ εἶναι ἀναγκαῖοι; Ἔπειτα δὲν ἐννοεῖτε ὅτι θ' ἀποθάνητε ἐξ ἀνυπομονησίας ἂν βλέπετε τὸ νερὸν νὰ καταβαίνῃ ἀνεπαισθήτως; διότι δὲν πρέπει νὰ φαντασθῆτε ὅτι θὰ πέσῃ διὰ μιᾶς. Θὰ σωθῶμεν, ἔχετε θάῤῥος. Ἔχομεν δεκατρία ἀκόμη ἐναύσματα. Θὰ τὰ μεταχειρισθῶμεν ὁσάκις ζητήσετε.

Ἐσβέσθη ὁ λύχνος λοιπόν· ὅλοι εἴχομεν πίει καὶ δὲν ἐλιψῶμεν, ὥστε ἡ παραφροσύνη δὲν ἐπανῆλθεν. Ἐπὶ πολλὰς μακρὰς ὥρας, ἐπὶ ἡμέρας ἴσως, ἐμένομεν ἀκίνητοι, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ζωῆς μας ἔχοντες μόνον τὸν κρότον τῶν ἀξινῶν αἵτινες ἐτρύπων τὸν ἄνθρακα καὶ τῶν σκαφῶν αἵτινες ἤντλουν τὸ ὕδωρ.

Ἀνεπαισθήτως οἱ ἦχοι οὗτοι ἐγίνοντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἰσχυροί. Τὸ ὕδωρ κατέβαινε καὶ οἱ σκαπανεῖς μᾶς ἐπλησίαζον. Ἀλλὰ θὰ ἔφθανον ἐν καιρῷ; Ἂν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν προὐχώρει τῶν σωτήρων ἡμῶν τὸ ἔργον, συμπροὐχώρει ὅμως, καὶ ὀδυνηροτέρα ἀπέβαινεν ἡ ἀδυναμία ἡμῶν, ἀδυναμία τοῦ σώματος καὶ ἀδυναμία τοῦ πνεύματος. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πλημμύρας οἱ σύντροφοί μου δὲν εἶχον φάγει· τὸ δ' ἔτι δεινότερον, ἀνεπνέομεν ἀέρα ὅστις μὴ ἀνανεούμενος, ἐγίνετο καθ' ἑκάστην νοσωδέστερος καὶ ἧττον κατάλληλος εἰς ἀναπνοήν. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου καθ' ὅσον ἔπιπτον τὰ ὕδατα, κατὰ τοσοῦτον ἠλαττοῦτο ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Ἂν εἶχε μείνει διαρκῶς οἵα ἦτον κατὰ τὰς πρώτας ὥρας, θ' ἀπεθνήσκομεν βεβαίως ὑπ' ἀσφυξίας. Ὥστε, ἂν ἐζήσαμεν, ὠφείλομεν κατὰ πάντα τρόπον τὴν σωτηρίαν ἡμῶν εἰς τὴν ταχύτητα μεθ' ἧς διετάχθη καὶ ὠργανίσθη ἡμῶν ἡ διάσωσις.

Ὁ κρότος τῶν ἀξινῶν καὶ τῶν σκαφῶν ἦτον ἀκριβέστατα κανονικός, ὡς ὁ τοῦ ὡρολογίου. Εἰς πᾶσαν δὲ διακοπὴν, ἣν ἐπέφερεν ἡ ἀλλαγὴ τῶν ἐργατῶν, κατελαμβανόμεθα ὑπὸ πυρετώδους ἀνησυχίας! Μᾶς ἐγκατέλειπον; ἀπήντησαν πρόσκομμα ἀνυπέρβλητον; Ἐπὶ μιᾶς δὲ τῶν διακοπῶν τούτων φρικτὸς κρότος ἠγέρθη, ἰσχυρῶς ῥέγχων ἢ πνευστιῶν.

— Τὰ νερὰ κρημνίζονται εἰς τὴν ὑπόνομον, ἀνέκραξεν ὁ Καῤῥορής.

— Δὲν εἶναι νερὸν, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Τί εἶναι;

— Δὲν ἠξεύρω· νερὸν ὅμως δὲν εἶναι.

Ἂν καὶ πολλὰ μᾶς εἶχε δώσει ὁ δάσκαλος δείγματα τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ τῆς ἀσφαλοῦς διαγνώσεώς του, δὲν ἐπιστεύετο ὅμως ὑπὸ τῶν ἄλλων εἰμὴ ὅτε ὑπεστήριζε τοὺς λόγους του δι' ἐπιχειρημάτων ἀποδεικτικῶν. Ἐπειδὴ ὡμολόγησεν ὅτι δὲν ἤξευρε πόθεν προήρχετο ὁ κρότος,— ἐμάθομεν δ' ἔπειτα ὅτι ἀπετελεῖτο ἐκ μεγάλης μηχανικῆς ἀνέμης, ἱδρυθείσης ἵνα στέλλῃ ἀέρα εἰς τοὺς ἐργαζομένους,— διὰ τοῦτο μετὰ παραφόρου τρόμου ἐπανῆλθον πάντες εἰς τὴν ἰδέαν τῆς νέας πλημμύρας.

— Ἄναψε τὸν λύχνον.

— Περιττόν.

— Ἄναψε, ἄναψε!

Ἠναγκάσθη ἑπομένως νὰ ὑπακούσῃ ὁ δάσκαλος, διότι ἡ αἴτησις ἦτον ὁμόφωνος.

Τὸ φῶς ὅμως τοῦ λύχνου μᾶς ἔδειξεν ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν εἶχεν ἀναβῆ, ἀλλὰ μᾶλλον κατέβη.

— Θ' ἀναβῇ. Τώρα πλέον θ' ἀποθάνωμεν.

— Αἴ! Ἂς τελειώσῃ μίαν ὥραν προτήτερ' αὐτὴ ἡ βάσανος. Δὲν ἠμπορῶ πλέον.

— Δὸς τὸν λύχνον, δάσκαλε. Θέλω νὰ γράψω εἰς τὴν γυναῖκά μου καὶ εἰς τὰ παιδία.

— Γράψε καὶ δι' ἐμέ.

— Καὶ δι' ἐμέ.

Ὁ Βεργουνοὺς εἶχε ζητήσει τὸν λύχνον διὰ νὰ

Digitized by Google

γράψῃ, πρὶν ἀποθάνῃ, εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία του· εἰς τὸν κόλπον του εἶχε κομμάτιον χαρτίου καὶ μικρὸν μολυβδοκόνδυλον. Ἡτοιμάσθη λοιπὸν νὰ γράψῃ.

— Ἰδοὺ τί θέλω νὰ εἰπῶ·

«Ἡμεῖς, ὁ Γασπὰρ, ὁ Παγὴς, ὁ δάσκαλος, ὁ Καῤῥορὴς καὶ ὁ Ῥεμὴς, κλειστοὶ εἰς τὸν ὀχετὸν, θ' ἀποθάνωμεν.

«Ἐγὼ, ὁ Βεργουνοὺς, παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σύζυγος εἰς τὴν χήραν μου, ὡς πατὴρ εἰς τὰ ὀρφανά μου, καὶ τοῖς δίδω τὴν εὐχήν μου.

— Σὺ, Γασπάρ ;

«Ὁ Γασπὰρ δίδει ὅ,τι ἔχει εἰς τὸν ἀνεψιόν του, τὸν Ἀλέξην.

«Ὁ Παγὴς συνιστᾷ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία του εἰς τὸν Θεὸν, εἰς τὴν Παναγίαν καὶ εἰς τὴν εταιρίαν.

— Σὺ, δάσκαλε ;

— Ἐγὼ, εἶπεν ὁ δάσκαλος τεθλιμμένος, δὲν ἔχω κανένα νὰ μὲ κλαύσῃ.

— Σὺ, Καῤῥορή ;

— Ἐγὼ παραγγέλλω νὰ πωλήσουν τὰ κάστανά μου πρὶν τὰ ψήσουν.

— Τὸ χαρτίον μας δὲν εἶναι δι' αὐτὰς τὰς ἀνοησίας.

— Δὲν εἶναι ἀνοησία.

— Δὲν ἔχεις κανένα ν' ἀποχαιρετήσῃς ; Τὴν μητέρα σου ;

— Τὴν μητέρα μου ; Θὰ μὲ κληρονομήσῃ.

— Καὶ σὺ, Ῥεμή ;

«Ὁ Ῥεμὴς δίδει τὸν Κάπην καὶ τὴν ἅρπαν του εἰς τὸν Ματτίαν· ἀσπάζεται τὸν Ἀλέξην, καὶ τῷ ζητεῖ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Λίζαν, νὰ τὴν φιλήσῃ, καὶ νὰ τῇ ἀποδώσῃ ἓν ξηρὸν ῥόδον ὁποῦ θὰ εὕρῃ εἰς τὸν ἐπενδύτην του.

— Θὰ ὑπογράψωμεν ὅλοι.

— Ἐγὼ θὰ βάλω τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, εἶπεν ὁ Παγής.

— Τώρα, εἶπεν ὁ Βεργουνοὺς, ἀφ' οὗ ὅλοι ὑπέγραψαν τὸ χαρτίον, ζητῶ νὰ μ' ἀφήσετε ν' ἀποθάνω ἥσυχος, χωρὶς νὰ μ' ὁμιλήσετε. Ἔχετε ὑγείαν, σύντροφοι.

Καὶ ἀφήσας τὴν βαθμίδα του, κατέβη εἰς τὴν ἰδικήν μας, μᾶς ἐνηγκαλίσθη καὶ τοὺς τρεῖς, ἔπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδικήν του, ἐνηγκαλίσθη τὸν Παγὴν καὶ τὸν Καῤῥορὴν, καὶ μετὰ ταῦτα, σωρεύσας ἀνθρακοκονίαν, ἔθηκε τὴν κεφαλήν του εἰς αὐτὴν, ἐξηπλώθη, καὶ πλέον δὲν ἐκινήθη.

Αἱ συγκινήσεις τῆς ἐπιστολῆς καὶ αὐτὴ τοῦ Βεργουνοῦ ἡ ἀπόγνωσις δὲν συνετέλεσαν εἰς τὸ ν' αὐξήσουν τὸ θάῤῥος μας.

Ἐν τούτοις ὅμως αἱ ἀξίναι ἠκούοντο εὐκρινέστερον, καὶ βεβαίως μᾶς εἶχον πλησιάσει τοσοῦτον, ὥστε μετ' ὀλίγον ἴσως νὰ φθάσωσι μέχρις ἡμῶν.

Τοῦτο μᾶς ἐξήγησεν ὁ δάσκαλος, διὰ νὰ μᾶς ἐμψυχώσῃ ὀλίγον.

— Ἂν ἦσαν ὅσον πλησίον νομίζεις, θὰ τοὺς ἠκούομεν νὰ φωνάζωσι, καὶ δὲν τοὺς ἀκούομεν, καθὼς κ' ἐκεῖνοι δὲν μᾶς ἀκούουσι.

— Ἠμποροῦν ν' ἀπέχουν ὀλίγα μέτρα μόνον, καὶ ὅμως νὰ μὴ ἀκούωσι τὰς φωνάς μας. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως τῶν ὀρυκτῶν ὅπου σκάπτουσιν.

— Ἢ ἐκ τῆς ἀποστάσεως.

Ἀλλὰ τὰ ὕδατα ἐξηκολούθουν καταβαίνοντα, καὶ ἐλάβομεν μετ' οὐ πολὺ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἔφθανον μέχρι τῆς ὀροφῆς τῆς σύριγγος.

Εἰς τὸν σχίστην τοῦ ὀχετοῦ ἡμῶν ἠκούσαμεν ὡς ἄν τις ἔξεεν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ὕδωρ ἐπλατάγησεν, ὡς ἂν μικρὰ τεμάχια ἄνθρακος εἶχον ἐμπέσει εἰς αὐτό.

Τότε, τὸν λύχνον ἀνάψαντες, εἴδομεν ὅτι ποντικοὶ ἔτρεχον εἰς τοῦ ὀχετοῦ τὸ ἔδαφος. Ὡς ἡμεῖς, εἶχον ζητήσει καὶ αὐτοὶ τὴν σωτηρίαν των εἰς ἀέρος κώδωνα, καὶ ὅταν τὸ ὕδωρ εταπεινώθη, ἐγκατέλιπον τὸ καταφύγιόν των ζητοῦντες τροφήν. Τὸ ὅτι ἐδυνήθησαν νὰ ἔλθουν μέχρις ἡμῶν, ἀπεδείκνυεν ὅτι αἱ σύριγγες δὲν ἦσαν πλέον πλήρεις ὡς ἄνω.

Οἱ ποντικοὶ οὗτοι ἦσαν διὰ τὴν φυλακὴν ἡμῶν ὅ,τι ἡ περιστερὰ διὰ τὴν κιβωτὸν τοῦ Νῶε, τὸ τέλος τοῦ κατακλυσμοῦ.

— Βεργουνοῦ, εἶπεν ὁ δάσκαλος, ἐγειρόμενος μέχρι τῆς ἀνωτέρας βαθμίδος· λάβε θάῤῥος.

Καὶ τῷ ἐξήγησε πῶς οἱ ποντικοὶ μᾶς προήγγελλον ταχεῖαν ἀπελευθέρωσιν.

Ἀλλ' ὁ Βεργουνοὺς δὲν παρεσύρθη.

— Ἂν ἐπίκειται πάλιν νὰ μεταπέσωμεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν ἀπελπισίαν, προτιμῶ νὰ μὴ ἐλπίζω. Περιμένω τὸν θάνατον· ἂν ἔλθῃ ἡ σωτηρία, εὐλογητὸς ὁ Θεός !

Ἠθέλησα νὰ καταβῶ ἀπὸ τοῦ ὀχετοῦ ἡμῶν, καὶ νὰ ἰδῶ κατὰ πόσον προυχώρησεν ἡ ταπείνωσις τῶν ὑδάτων. Εἶδον δὲ ὅτι ἡ πρόοδος ἦτον ἐπαισθητὴ, καὶ ὅτι ὑπῆρχεν ἱκανὸν κενὸν μεταξὺ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν καὶ τῆς ὀροφῆς τῆς σύριγγος.

— Φέρε μας ποντίκια, ἐφώναξεν ὁ Καῤῥορὴς, νὰ τὰ φάγωμεν.

Ἀλλὰ διὰ νὰ φέρω ποντίκια ἔπρεπε νὰ τὰ συλλάβω, καὶ πρὸς τοῦτο δὲν ἤμην τότε ἱκανῶς εὐκίνητος.

Ἡ ἐλπὶς ὅμως μ' ἐνεψύχωσε, καὶ τὸ κενὸν μ' ἐνέπνευσεν ἰδέαν ἥτις μ' ἐβασάνιζε. Δι' ὃ ἀναβὰς εἰς τὴν βαθμίδα,

— Δάσκαλε, εἶπον, ἔχω μίαν ἰδέαν. Ἀφ' οὗ οἱ ποντικοὶ τρέχουν εἰς τὴν σύριγγα, εἶναι λοιπὸν αὐτὴ προσιτή. Θέλω νὰ ὑπάγω κολυμβῶν ὡς τὰς κλίμακας, καὶ νὰ φωνάξω. Τότε θὰ ἔλθουν νὰ μᾶς σώσουν, καὶ τοῦτο ταχύτερα θὰ κατορθωθῇ παρὰ διὰ τῆς διώρυγος.

— Σοὶ τὸ ἀπαγορεύω !

— Ἀλλὰ, δάσκαλε, κολυμβῶ καθὼς σεῖς πε-

Digitized by Google

ριπατεῖτε, καὶ εἶμαι εἰς τὰ νερὰ ὡς τὸ χέλι.

— Καὶ ὁ κακὸς ἀήρ;

— Ἀφ' οὗ οἱ ποντικοὶ διέρχονται, ὁ ἀὴρ δὲν θὰ εἶναι χειρότερος δι' ἐμὲ παρὰ δι' ἐκείνους.

— Ὕπαγε, Ῥεμή, ἔκραξεν ὁ Παγής. Θὰ σοὶ δώσω τ' ὡρολόγιόν μου.

— Γασπάρ, τί λέγεις; ἠρώτησεν ὁ δάσκαλος.

— Τίποτε. Ἂν νομίζῃ ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς κλίμακας, ἄς ὑπάγῃ· δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἐμποδίσω.

— Καὶ ἂν πνιγῇ;

— Καὶ ἂν σωθῇ, ἀντὶ ν' ἀποθάνῃ ἐδῶ περιμένων;

Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἔμεινε σκεπτόμενος ὁ δάσκαλος· ἔπειτα δὲ, λαβών με ἐκ τῆς χειρὸς,

— Ἔχεις γενναίαν καρδίαν, μικρέ μου, εἶπε. Κάμε ὅπως θέλεις. Νομίζω ὅτι ἐπιχειρεῖς τ' ἀδύνατα. Πολλάκις ὅμως ἐπέτυχον καὶ τ' ἀδύνατα. Φίλησέ με.

Τὸν ἐφίλησα λοιπὸν, καὶ τὸν θεῖον Γασπὰρ ὁμοίως, καὶ ἐκδυθεὶς, κατέβην εἰς τὸ ὕδωρ.

— Φωνάζετε πάντοτε, εἶπον πρὶν ἀρχίσω νὰ κολυμβῶ. Ἡ φωνή σας θὰ μ' ὁδηγῇ.

Πόσον ἦτον τὸ κενὸν ὑπὸ τὴν ὀροφὴν τῆς σύριγγος; Ἦτον ἀρκετὸν ὥστε νὰ κινῶμαι ἐντὸς αὐτοῦ ἐλευθέρως; Τοῦτο ἦτον τὸ πρῶτον ζήτημα.

Μετά τινας κινήσεις εὗρον ὅτι ἠμπορῶ νὰ κολυμβῶ, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ προχωρῶ βραδέως, ἵνα μὴ κτυπῶ τὴν κεφαλήν. Τὸ ἐπιχείρημά μου λοιπὸν δὲν ἦτον ἀδύνατον. Ἀλλὰ τὸ πέρας αὐτοῦ θὰ ἦτον ἡ ἀπελευθέρωσις ἢ θὰ ἦτον ὁ θάνατος;

Ἐπιστραφεὶς εἶδον τὴν λάμψιν τοῦ λύχνου ἀντανακλωμένην ἐπὶ τῶν μαύρων ὑδάτων. Αὕτη ἦτον ὁ φάρος μου.

— Πηγαίνεις καλά; ἐφώναξεν ὁ δάσκαλος.

— Ναί.

Καὶ προέβαινον προσεκτικῶς.

Ἀπὸ τοῦ ὀχετοῦ ἡμῶν πρὸς τὰς κλίμακας ὑπῆρχεν ἡ δυσκολία τῆς διευθύνσεως ἣν εἶχον ν' ἀκολουθήσω. Ἤξευρον μὲν ὅτι εἰς μέρος τι οὐχὶ λίαν μεμακρυσμένον ὑπῆρχε σταυροδρόμιον τῶν συρίγγων· ἀλλ' ἂν ἠπατώμην ἐντὸς τοῦ σκότους, ἤθελον πλανηθῆ, καὶ δὲν ἤρκουν ἡ ὀροφὴ καὶ οἱ τοῖχοι νὰ μὲ ὁδηγήσωσιν. Ὑπῆρχεν ὅμως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὁδηγὸς ἀσφαλέστερος, ἡ σιδηρᾶ τροχιὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Ταύτην παρακολουθῶν, ἔφθανον βεβαίως εἰς τὰς κλίμακας.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κατεβίβαζον τοὺς πόδας μου, καὶ ἀφ' οὗ ἀπήντων τοὺς σιδηροῦς οἴμους, ἀνηγειρόμην πάλιν βραδέως. Ἔχων τὴν τροχιὰν ὑπὸ τοὺς πόδας μου καὶ ὀπίσω μου τὴν φωνὴν τῶν συντρόφων μου, ἤξευρον ποῦ εὑρίσκομαι.

Καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐξασθένησις τῶν φωνῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ἰσχυρότερος κρότος τῶν σκαφῶν μοὶ ἀπεδείκνυον ὅτι προυχώρουν. Λοιπὸν θὰ ἔβλεπον τέλος πάντων τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ δι' ἐμοῦ οἱ σύντροφοι θὰ ἐσώζοντο. Αὕτη ἡ ἰδέα ὑπεστήριζε τὰς δυνάμεις μου.

Κολυμβῶν ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς σύριγγος, ἤρκει ὀρθὸς νὰ ἐγείρωμαι ἵνα εὑρίσκω τὴν τροχιὰν, καὶ τὸ πλεῖστον ἠρκούμην εἰς τὸ νὰ ἐγγίζω αὐτὴν διὰ τοῦ ποδός. Εἰς ἓν ὅμως τῶν κινημάτων τούτων οἱ πόδες μου δὲν τὴν ἀπήντησαν, καὶ τότε κατέδυν νὰ τὴν ζητήσω διὰ τῶν χειρῶν· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ματαίως· ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τοίχου τῆς σύριγγος ἐπῆγα ἕως εἰς τὸν ἄλλον, καὶ δὲν εὗρον τίποτε.

Εἶχον πλανηθῆ λοιπόν.

Ἔμεινα ἐπ' ὀλίγον ἀκίνητος, ἵνα ἐννοήσω ποῦ εἶμαι, καὶ νὰ σκεφθῶ. Ἡ φωνὴ τῶν συντρόφων μου μοὶ ἔφθανε μόνον πλέον ὡς ἀσθενὴς ψιθυρισμὸς ὃν μόλις ἤκουον. Ἀφ' οὗ δ' ἀνέπνευσα καὶ ἔλαβον ἱκανὸν ἀέρος ἐφόδιον, ἐβυθίσθην ἐκ νέου, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ πλείονος ἐπιτυχίας. Τροχιὰ δὲν ὑπῆρχε.

Εἶχον εἰσέλθει, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω, εἰς ἄλλην σύριγγα, ὄχι εἰς ἣν ἔπρεπεν. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐπιστρέψω.

Ἀλλὰ πῶς; Οἱ σύντροφοί μου δὲν ἐφώναζον πλέον, ἤ, ὅπερ ταὐτὸ, δὲν τοὺς ἤκουον.

Ἐπὶ στιγμὴν ἔμεινα ὡς παραλελυμένος ὑπὸ φρικτῆς ἀγωνίας, μὴ ἠξεύρων πρὸς ποῦ νὰ διευθυνθῶ. Εἶχον λοιπὸν πλανηθῆ εἰς τὴν σκοτεινὴν ταύτην νύκτα, ὑπὸ τὸν βαρὺν τοῦτον θόλον, εἰς τὸ παγετῶδες τοῦτο ὕδωρ.

Ἀλλ' ἐκεῖ ἐπανελήφθησαν αἱ φωναὶ, καὶ ἐνόησα ποῦ πρέπει νὰ στραφῶ.

Ἐπιστρέψας δεκάδα ὀργυιῶν πρὸς τὰ ὀπίσω, καταδὺς πάλιν, ἀνεῦρον τὴν τροχιάν. Ἐκεῖ λοιπὸν ἦτον ὁ διχασμὸς τῶν συριγγων. Ἀλλ' ἐζήτησα τὴν πλάκα ἥτις ἐμφαίνει αὐτὸν, καὶ δὲν τὴν εὗρον· ἐζήτησα τὰς ὀπὰς τῆς πλαγίας σύριγγος, ἀλλὰ δεξιῶς καὶ ἀριστερῶς ἀπήντων μόνον τὸν τοῖχον. Ποῦ ἐχώρει ἡ τροχιά;

Τὴν ἐξηκολούθησα μέχρις ὅτου τὴν εὕρισκον· ἀλλὰ τέλος διεκόπτετο αἰφνιδίως.

Τότε ἐνόησα ὅτι ὁ σιδηρόδρομος ἀνεσπάσθη καὶ ἀνετράπη ὑπὸ τοῦ χειμάῤῥου, καὶ ὅτι ὁδηγὸν πλέον δὲν εἶχον.

Οὕτω τὸ σχέδιόν μου ἀπέβαινεν ἀδύνατον, καὶ ἄλλο δὲν μοὶ ἔμενεν, εἰμὴ νὰ ἐπιστρέψω.

Εἶχον ἤδη διατρέξει τὴν ὁδὸν ταύτην, ἤξευρον ὅτι ἦτον ἀκίνδυνος, καὶ ἑπομένως ἐκολύμβησα ταχέως ἵνα φθάσω εἰς τὸν ὀχετόν· μὲ ὡδήγουν δὲ καὶ αἱ φωναί.

Καθ' ὅσον δ' ἐπλησίαζον, μοὶ ἐφαίνετο ὅτι αἱ φωναὶ αὗται ἦσαν ἐντονώτεραι, ὡς ἂν εἶχον οἱ σύντροφοί μου ἀναλάβει νέας δυνάμεις.

Μετ' ὀλίγον ἔφθασα ἐμπρὸς τοῦ ὀχετοῦ, καὶ τότε κ' ἐγὼ ἐκραύγασα.

— Ἔλα, ἔλα, μ' ἐφώναξεν ὁ δάσκαλος.

— Δὲν ηὗρα τὴν δίοδον.

— Δὲν βλάπτει· ἡ ἐξόρυξις προχωρεῖ· ἀκούου-

Digitized by Google

σι τὰς φωνάς μας καὶ ἀκούομεν τὰς ἰδικάς των. Μετ' ὀλίγον θὰ ἠμπορῶμεν καὶ νὰ συνομιλῶμεν.

Τάχιστα ἀνεῤῥιχήθην εἰς τὸν ὀχετὸν, καὶ ἠκροάσθην. Τῷ ὄντι οἱ κτύποι τῆς ἀξίνης ἠκούοντο πολὺ καθαρώτερον, καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν ἐργαζομένων πρὸς ἀπαλλαγὴν ἡμῶν μᾶς ἔφθανον ἀσθενεῖς ἀκόμη, ἀλλ' ἱκανῶς εὐκρινεῖς.

Ὡς παρῆλθεν ὅμως ἡ πρώτη ὁρμὴ τῆς χαρᾶς, ἠσθάνθην ὅτι ἤμην ψυχρὸς ὡς κρύσταλλον· ἀλλ' ἐπειδὴ θερμὰ ἐνδύματα δὲν εἶχον νὰ μοὶ δώσουν διὰ νὰ μὲ στεγνώσουν, μὲ παρέχωσαν μέχρι τοῦ λαιμοῦ εἰς ἀνθρακοκονίαν, ἥτις πάντοτε διατηρεῖ τινα θερμότητα, καὶ ὁ θεῖος Γασπὰρ καὶ ὁ δάσκαλος μ' ἔσφιξαν μεταξύ των. Τότε τοῖς διηγήθην τὰ τῆς ἐκδρομῆς μου, καὶ πῶς ἀπώλεσα τὴν τροχιάν.

— Καὶ ἐτόλμησας νὰ καταδυθισθῇς;

— Διατί ὄχι; Δυστυχῶς ὅμως τίποτε δὲν ηὗρα.

Ἀλλ' ὡς εἶπεν ὁ δάσκαλος, τοῦτο ἦτον περίπου ἀδιάφορον τώρα, διότι ἂν δὲν ἐσώθημεν διὰ τῆς σύριγγος, θὰ ἐσωζόμεθα τώρα διὰ τοῦ ὀρύγματος.

Αἱ φωναὶ ἦσαν ἤδη τόσον καθαραὶ, ὥστε ἠδυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἠκούοντο καὶ αἱ λέξεις.

Καὶ τῷ ὄντι ἠκούσαμεν αὐτὰς τὰς δύω λέξεις, βραδέως προφερομένας.

— Πόσοι εἶσθε;

Ἐξ ἡμῶν ὅλων ὁ θεῖος Γασπὰρ εἶχε τὴν ἰσχυροτέραν καὶ τὴν καθαρωτέραν φωνήν. Ἐκεῖνον λοιπὸν ἐπεφορτίσαμεν ν' ἀποκριθῇ.

— Ἕξ!

Ἔπειτα ἐπῆλθε στιγμὴ σιωπῆς. Βεβαίως ἔξω εἶχον ἐλπίσει ἀριθμὸν ἀνώτερον.

— Ταχύνατε! ἔκραξεν ὁ θεῖος Γασπάρ. Δὲν ἀντέχομεν!

— Τὰ ὀνόματά σας;

Τότε εἶπε τὰ ὀνόματά μας.

— Βεργουνοὺς, Παγὴς, ὁ δάσκαλος, Καῤῥορὴς, Ῥεμὴς, Γασπάρ.

Ἐπὶ τῆς διασώσεως ἡμῶν αὐτὴ ἦτον διὰ τοὺς ἔξω ἡ στιγμὴ ἡ μᾶλλον ἐναγώνιος. Ὅταν ἔμαθον ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἦτον δυνατὴ συνεννόησις μεθ' ἡμῶν, ὅλοι οἱ συγγενεῖς, ὅλοι οἱ φίλοι τῶν καταποντισθέντων ἀνθρακωρύχων εἶχον συῤῥεύσει, καὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας τοὺς συνεῖχον οἱ στρατιῶται περὶ τὸ στόμιον τῆς σύριγγος.

Ὅταν ὁ μηχανικὸς ἀνήγγειλεν ὅτι ἤμεθα μόνον ἕξ, θλῖψις βαθεῖα διεχύθη μεταξὺ τοῦ πλήθους, ἀλλὰ μετριαζομένη ὑπό τινος ἐλπίδος ἥτις ἐνέμενεν εἰς ἕκαστον, διότι μεταξὺ τῶν ἕξ τούτων ἐδύνατο, ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ὁ περιμενόμενος.

Ὁ μηχανικὸς ἐπανέλαβε τὰ ὀνόματα.

Φεῦ! Μεταξὺ ἑκατὸν εἴκοσι μητέρων ἢ συζύγων, μόνον τέσσαρες εἶδον τὰς ἐλπίδας των ἱκανοποιηθείσας. Πόσαι θλίψεις, πόσα δάκρυα!

Καὶ ἡμεῖς δ' ἐπίσης ἐμεριμνῶμεν περὶ ἐκείνων ὅσοι ἴσως εἶχον σωθῇ.

— Πόσοι ἐσώθησαν; ἠρώτησεν ὁ θεῖος.

Οὐδεμία ἀπάντησις.

— Ἐρώτησον ποῦ εἶναι ὁ Μάριος, εἶπεν ὁ Παγής.

Ἡ ἐρώτησις ἔγινεν, ἀλλ' ὡς ἡ πρώτη, ἔμεινεν ἄνευ ἀπαντήσεως.

— Δὲν ἤκουσαν.

— Εἰπὲ μᾶλλον ὅτι δὲν θέλουν ν' ἀποκριθοῦν.

Ὑπῆρχεν ἄλλη τις ἐρώτησις ἥτις μ' ἐκέντα.

— Ἐρώτησον πρὸ πόσου καιροῦ εἴμεθα ἐδῶ.

— Πρὸ δεκατεσσάρων ἡμερῶν.

Δεκατεσσάρων ἡμερῶν!

Οἱ ὑπερβολικώτεροι μεταξὺ ἡμῶν εἶχον ἐκτιμήσει πέντε ἢ ἕξ ἡμέρας.

— Δὲν θὰ μείνετε πλέον πολύ. Θαῤῥεῖτε! Ἂς παύσωμεν τὰς ὁμιλίας. Βραδύνουσι τὴν ἐργασίαν. Ὀλίγας ὥρας ἀκόμη.

Αὗται ὅμως αἱ ὀλίγαι ὧραι ὑπῆρξαν, νομίζω, αἱ μακρότεραι τῆς καθείρξεως ἡμῶν, τοὐλάχιστον δὲ βεβαίως αἱ ἐπιπονώτεραι. Ἕκαστος κτύπος τῆς ἀξίνης μᾶς ἐφαίνετο ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ τελευταῖος, ἀλλ' εἰς αὐτὸν εἵπετο ἄλλος, καὶ ἔπειτα ἄλλος ἀκόμη.

Ἐνίοτε ἤρχιζον πάλιν αἱ ἐρωτήσεις.

— Πεινᾶτε;

— Πεινῶμεν πολύ.

— Ἠμπορεῖτε νὰ περιμείνητε; Ἂν εἶσθε πολὺ ἀσθενεῖς, θὰ κάμωμεν τρύπαν διὰ τρυπάνου καὶ θὰ σᾶς στείλωμεν ὀλίγον ζωμόν. Ἀλλὰ τοῦτο θ' ἀναβάλῃ τὴν ἐλευθέρωσίν σας. Ἂν ἠμπορῆτε νὰ προσμείνητε, θὰ ἐξέλθητε ταχύτερον.

— Περιμένομεν, ἀλλὰ σπεύσατε.

Ἡ ἐργασία τῶν σκαφῶν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν εἶχε παύσει, καὶ τὸ ὕδωρ ἐξηκολούθει τακτικῶς ταπεινούμενον.

— Εἰπέ τους ὅτι τὸ νερὸν χαμηλόνει, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Τὸ ἠξεύρομεν, καὶ εἴτε διὰ τοῦ ὀρύγματος εἴτε διὰ τῆς σύριγγος θὰ σᾶς ἔλθωμεν... ταχύτατα.

Οἱ κτύποι τῆς ἀξίνης τότε ἔγιναν ἀσθενέστεροι. Προφανῶς περιέμενον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ τρυπήσουν, καὶ ἐπειδὴ εἴχομεν ἐξηγήσει τὴν θέσιν ἡμῶν, ἐφοβοῦντο μὴ ἐπιφέρουν κατακρήμνισιν τῶν χωμάτων, διότι πίπτοντα αὐτὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἐδύναντο νὰ μᾶς πληγώσωσι, νὰ μᾶς φονεύσωσιν, ἢ νὰ μᾶς παρασύρωσιν εἰς τὰ ὕδατα ὁμοῦ μετὰ τῶν καταφερομένων λίθων.

Ὁ δάσκαλος μᾶς ἐξήγησεν ὅτι εἴχομεν νὰ φοβώμεθα καὶ τὴν διαστολὴν τοῦ ἀέρος, ὅστις, ἅμα τρύπα ἠνοίγετο, θὰ εἰσώρμα ὡς σφαῖρα πυροβόλου, καὶ θ' ἀνέτρεπε τὰ πάντα. Πρέπει λοιπὸν νὰ εἴμεθα παρεσκευασμένοι, καὶ νὰ ἐπαγρυπνῶμεν ὡς ἐπαγρυπνοῦσιν οἱ σκαπανεῖς ἐπὶ τοιούτων συμβάντων.

Ἡ δόνησις ἣν οἱ κτύποι τῆς ἀξίνης ἐπέφερον

Digitized by Google

εἰς τὸν περὶ ἡμᾶς ὄγκον τῶν ἀνθράκων, ἀπέσπα ἀπὸ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ ὀχετοῦ μικρὰ τεμάχια ἄνθρακος, ἅτινα, κυλιόμενα ἐπὶ τοῦ προκλινοῦς ἐδάφους τοῦ ὀχετοῦ, ἔπιπτον εἰς τὸ ὕδωρ.

Πρᾶγμα παράδοξον! ὅσῳ μᾶλλον ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς ἡμετέρας ἀπελευθερώσεως, τόσῳ ἀσθενεστέρους ᾐσθανόμεθα ἡμᾶς αὐτούς. Ἐγὼ ἤμην ἀνίκανος νὰ στηρίξω τὸ σῶμά μου, καὶ ὡς ἐκείμην ἐντὸς τῆς ἀνθρακοκονίας μου, δὲν ἐδυνάμην οὐδ' εἰς τὸν βραχίονά μου ν' ἀνεγερθῶ. Ἔτρεμον, ἀλλὰ δὲν ἐκρύωνον πλέον.

Τέλος τινὰ μεγαλήτερα τεμάχια ἀπεσπάσθησαν καὶ ἐκυλίσθησαν μεταξὺ ἡμῶν. Τὸ ἄνοιγμα εἶχε γίνει εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὀχετοῦ. Μᾶς κατεπτόησε δὲ τὸ φῶς τῶν λύχνων.

Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐβυθίσθημεν πάλιν εἰς τὸ σκότος. Ἡ ῥιπὴ τοῦ ἀνέμου, ῥιπὴ φοβερά, καταιγὶς παρασύρουσα τεμάχια ἄνθρακος καὶ διάφορα ἄλλα συντρίμματα, τοὺς ἔσβεσεν ὅλους διὰ μιᾶς.

— Εἶναι ὁ ἄνεμος· μὴ φοβεῖσθε. Θὰ τοὺς ἀνάψουν ἔξω. Περιμείνατε ὀλίγον.

Νὰ περιμείνωμεν! Ἀκόμη νὰ περιμείνωμεν!

Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν μέγας κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν σύριγγα, καὶ μεταστραφείς, εἶδον ἰσχυρὸν φῶς φερόμενον ἐπὶ τοῦ πλαταγοῦντος ὕδατος.

— Θαῤῥεῖτε! θαῤῥεῖτε! μᾶς ἐφώναζον.

Καὶ ἐνῷ διὰ τῆς διώρυγος κατώρθουν νὰ ὀρέξωσι τὴν χεῖρα εἰς τοὺς μένοντας εἰς τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα, εἰς ἡμᾶς ἔφθανον διὰ τῆς σύριγγος.

Ἐπὶ κεφαλῆς ἦτον ὁ μηχανικός, καὶ πρῶτος ἐκεῖνος ἀνεῤῥιχήθη εἰς τὸν ὀχετόν.

Πρὶν λέξιν δυνηθῶ νὰ προφέρω, ἤμην ἐντὸς τῆς ἀγκάλης του.

Ἦτον ἔγκαιρον, διότι ἐλιποθύμησα.

Ἐν τούτοις ὅμως ᾐσθάνθην ὅτι μ' ἤγειρον· ἔπειτα δέ, ὅτι ἐξήλθομεν τῆς σύριγγος, ὅτι μ' ἐτύλισσον εἰς καλύμματα.

Τότε ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ᾐσθάνθην θάμβωσίν τινα, ἥτις μὲ ἠνάγκασε νὰ τοὺς ἀνοίξω.

Ἦτον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἤμεθα εἰς τὸ ὕπαιθρον.

Τότε συγχρόνως λευκόν τι σῶμα ἐῤῥίφθη ἐπ' ἐμέ. Ἦτον δὲ τοῦτο ὁ Κάπης, ὅστις δι' ἑνὸς πηδήματος εἶχε ῥιφθῆ εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ μηχανικοῦ καὶ μ' ἔλειχε τὸ πρόσωπον. Ἠσθάνθην δ' ἐνταὐτῷ ὅτι μοὶ ἐλάμβανέ τις τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ μ' ἐφίλει.

— Ῥεμή! εἶπε φωνὴ ἀσθενής. Ἦτον ἡ φωνὴ τοῦ Ματτία. Περιέφερα δὲ τὰ ὄμματα πέριξ μου καὶ τότε εἶδον ἄπειρον πλῆθος, εἰς δύω σειρὰς ἱστάμενον, μετὰ διαστήματος δ' ἀφῆκαν τόπον πρὸς διάβασιν ἐν τῷ μέσῳ. Ἦτον δὲ τὸ πλῆθος ὅλον τοῦτο σιωπηλόν, διότι τῷ εἶχε δοθῆ παραγγελία νὰ μὴ μᾶς συγκινήσῃ διὰ φωνῶν. Ἀλλ' ἡ ἔκφρασις, ἀλλὰ τὰ βλέμματα ὅλων τῶν ἀνθρώπων τούτων ὡμίλουν ἀντὶ τῶν χειλέων των.

Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπον ἄμφια λευκὰ καὶ κοσμήματα χρυσᾶ λάμποντα εἰς τὸν ἥλιον. Καὶ ἦτον τῷ ὄντι ὁ κλῆρος τῆς πόλεως ἐλθὼν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἀνθρακωρυχείου νὰ τελέσῃ παράκλησιν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν.

Ὅταν δ' ἐφάνημεν, ἐγονάτισαν οἱ ἱερεῖς εἰς τὴν σκόνιν, διότι ἐπὶ τῶν δεκατεσσάρων ἡμερῶν τῆς ἡμετέρας καθείρξεως ἡ γῆ, ἥτις ἦν διάβροχος ὑπὸ τῆς καταιγίδος, εἶχε καιρὸν νὰ ξηρανθῇ.

Εἴκοσι βραχίονες ἐξετάθησαν ἵνα μὲ παραλάβωσιν, ἀλλ' ὁ μηχανικὸς δὲν ἠθέλησε νὰ μὲ παραχωρήσῃ, καὶ κομπάζων, καὶ εὐδαίμων διὰ τὸν θρίαμβόν του, μ' ἔφερεν εἰς τὰ γραφεῖα, ὅπου κλῖναι εἶχον παρασκευασθῆ δι' ἡμᾶς.

Μετὰ δύο ἡμέρας περιεπάτουν εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Βαρσῶν, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ματτία, τοῦ Ἀλέξη καὶ τοῦ Κάπη, καὶ ὅλοι, ὅπου διηρχόμην, ἵσταντο καὶ μ' ἔβλεπον.

Τινὲς ἤρχοντο πρὸς ἐμὲ καὶ μ' ἔσφιγγον τὴν χεῖρα ἔχοντες δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἄλλοι ὅμως ἀπέστρεφον τὴν κεφαλήν. Ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ πενθοῦντες, καὶ ἐσκέπτοντο μετὰ πικρίας διατὶ νὰ σωθῇ τὸ ὀρφανὸν παιδίον, ἐν ᾧ ὁ οἰκογενειάρχης, ὁ υἱὸς τῆς οἰκογενείας, ἔμενον ἔτι ἐντὸς τοῦ ἀνθρακωρυχείου, ἐλεεινὰ πτώματα, παρασυρόμενα, παραδερόμενα ὑπὸ τῶν ὑδάτων.

Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι οἵτινες σταματῶντές με, μ' ἐστενοχώρουν πολύ· μὲ προσεκάλουν εἰς γεῦμα, ἢ νὰ ἔμβω εἰς τὸ καφενεῖον, καὶ μοὶ ἔλεγον·

— Τώρα νὰ μᾶς διηγηθῇς τί ᾐσθάνεσο.

Καὶ ἐγὼ τοὺς ηὐχαρίστουν χωρὶς νὰ δέχωμαι, διότι δὲν εἶχον ὄρεξιν νὰ διηγῶμαι οὕτω τὴν ἱστορίαν μου εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα, εἰς ἀνθρώπους ἀδιαφόρους, οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι μὲ ἀντήμειβον δι' ἑνὸς γεύματος ἢ ἑνὸς ποτηρίου ζύθου.

Ἄλλως τε ἐπροτίμων ν' ἀκούω παρὰ νὰ διηγῶμαι, καὶ ἤκουον τὸν Ἀλέξην, ἤκουον τὸν Ματτίαν λέγοντάς μοι τί συνέβη ἐπὶ τῆς γῆς, ἐνῷ ἡμεῖς ἤμεθα ὑπ' αὐτήν.

— Ὅταν ἐσυλλογιζόμην ὅτι δι' ἐμὲ ἀπέθανες, ἔλεγεν ὁ Ἀλέξης, μοῦ ἐκόπτοντο τὰ ὕπατα· διότι ἐνόμιζον ἀληθῶς ὅτι ἀπέθανες.

— Ἐγὼ ποτὲ δὲν ἐπίστευσα ὅτι ἀπέθανες, ἔλεγεν ὁ Ματτίας. Δὲν ἤξευρον ἂν θὰ ἐξέλθῃς ζῶν ἀπὸ τῆς ὑπονόμου ἢ ἂν θὰ ἤρχοντο ἐν καιρῷ νὰ σὲ σώσωσιν· ἀλλ' ἤμην βέβαιος ὅτι δὲν ἐφοβεῖσο νὰ πνιγῇς, καὶ ἂν τὰ ἔργα τῆς διασώσεως προυχώρουν ταχέως, θὰ σ' εὕρισκον εἰς κάμμίαν γωνίαν. Τότε, ἐν ᾧ ὁ Ἀλέξης ὠδύρετο καὶ σὲ ἔκλαιεν, ἐμοῦ τὸ αἷμα ἐμάστιζε πυρετός, διότι ἔλεγον· «Δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἴσως τώρα θ' ἀποθάνῃ». Καὶ ἠρώτων ὅλους ὅσους ἀπήντων· «Πόσον καιρὸν ἠμπορεῖ τις νὰ ζήσῃ χωρὶς νὰ φάγῃ; Πότε θὰ ἐξαντλήσουν τὸ νερόν; Πότε θὰ τρυ-

Digitized by Google

πήσουν τὴν διώρυγα;» Κανεὶς ὅμως δὲν μὲ ἀπεκρίνετο ὡς ἤθελον. Ὅταν σᾶς ἠρώτησαν τὰ ὀνόματά σας, καὶ ὁ μηχανικὸς μετὰ τὸ ὄνομα Καῤῥορὴς ἐφώναξε Ῥεμής, ἔπεσα εἰς τὴν γῆν κλαίων, καὶ τότε μ' ἐπάτησαν ὀλίγοι τινὲς περνῶντες, ἀλλὰ τόσον ἤμην εὐτυχής, ὥστε δὲν τὸ ᾐσθάνθην.

Ἐγὼ δ' ἤμην ὑπερήφανος ἀκούων ὅτι ὁ Ματτίας εἶχε τόσην ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ, ὥστε δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἠμπορῶ ν' ἀποθάνω.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΒΡΟΧΟΔΕΝΔΡΟΝ

Ἔν τινι ἀγγλικῇ ἐφημερίδι γίνεται λόγος περὶ δένδρου ἔχοντος τὴν μοναδικὴν ἰδιότητα νὰ ἀποῤῥοφᾷ ὅλην τὴν πέριξ αὐτοῦ ὑγρασίαν, καὶ νὰ τὴν διαχέῃ ἀκολούθως πέριξ αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λορέτο (τοῦ Περοὺ) ὑπάρχει δένδρον, γράφει ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίς, ὅπερ οἱ ἐγχώριοι καλοῦσιν *Ταμάϊ κάσπι*, ἤτοι βροχόδενδρον. Τὸ δένδρον τοῦτο, ἔχον ὕψος 18 μέτρων, ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς αὐξήσεώς του, καὶ ἑνὸς μέτρου διάμετρον κατὰ τὴν βάσιν τοῦ κορμοῦ του, ἀποῤῥοφᾷ ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας τὴν ὑγρασίαν καὶ συμπυκνώνει αὐτὴν οὕτως, ὥστε ἀδιαλείπτως τὸ ὕδωρ καταλείβεται ἀπὸ τοῦ κορμοῦ, καὶ καταπίπτει ὡς βροχὴ ἀπὸ τῶν κλάδων του μετὰ τοσαύτης ἀφθονίας, ὥστε τὸ ὑποκάτω τοῦ δένδρου ἔδαφος μεταβάλλεται εἰς ἀληθὲς ἕλος.

Ἀποκτᾷ δ' εἰς ὕπατον βαθμὸν τὴν ἰδιότητα ταύτην τὸ βροχόδενδρον ἐν τῷ θέρει, καὶ ἰδίως ὅταν ταπεινωθῇ μεγάλως τὸ ὕδωρ ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ, καὶ σπανίσῃ τὸ ὕδωρ.

Αἱ Ἀρχαὶ τῆς ἐπαρχίας Λορέτο, ἐκπλαγεῖσαι ἐπὶ τῇ θαυμασίᾳ ταύτῃ ἰδιότητι τοῦ δένδρου τούτου, ἔγραψαν εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Περοὺ, προτείνασαι ὅπως πολλὰ ἐκ τῶν βροχοδένδρων τούτων μεταφυτευθῶσιν εἰς τὰς ξηροτέρας χώρας τῆς ἐπικρατείας.

Ἐὰν ἡ εἴδησις αὕτη ἀληθεύῃ, τὸ δένδρον τοῦτο πρέπει νὰ μεταφυτευθῇ καὶ εἰς πολλὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, πρωτίστως δ' ἐν Ἑλλάδι.

***

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Βλέπεις, ἀγαπητέ μου, ὅτι ἡμᾶς τοὺς τραπεζιτικοὺς ἀνθρώπους μᾶς συκοφαντοῦν. Εἶνε δέκα ἔτη ἤδη, ἀφ' ὅτου ζῶ μεταξὺ τραπεζιτῶν καὶ ἐμπόρων, καὶ δύναμαι νὰ σὲ βεβαιώσω ὅτι καθ' ὅλον τοῦτο τὸ μακροχρόνιον διάστημα δὲν ἐγνώρισα παρὰ δύο μόνον, οἵτινες εἶνε ἐντελῶς φαῦλοι.

— Ποῖος εἶνε ὁ ἄλλος;

***

Γλύπτης τις ἐκράτει μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς τὰς χεῖράς του τὴν μικρὰν καὶ ὡραίαν χεῖρα κυρίας τινὸς χαριεστάτης. Ἀφοῦ ἐκείνη τὴν ἀπέσυρεν, εἶπέ τις πρὸς τὸν καλλιτέχνην:

— Ἰδοὺ τὸ μεγαλήτερον ἀριστούργημα, ὅπερ ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν σας.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ κ. Κάμιλλος Πελλετὰν διηγεῖται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον περὶ τοῦ διασήμου δικηγόρου Βεῤῥυέ.

Ὅπως ὅλοι οἱ ἀριστοτέχναι τοῦ λόγου, δὲν ἐξήταζε τὸν φάκελλον τῶν δικογράφων, παρὰ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐπισήμου συνεδριάσεως. Κατὰ τὴν συζήτησιν σπουδαιοτάτης δίκης, περὶ ἧς ὅμως ὁ Βεῤῥυὲ δὲν ἐγνώριζε γρῦ, ἐν τῷ φακέλλῳ τοῦ δικογράφου εὑρέθησαν τὰ ἔγγραφα τοῦ ἀντιδίκου. Ὁ Βεῤῥυέ, ὡς εἰκός, ἀπατᾶται καὶ ἐκφωνεῖ λόγον ἐνθουσιώδη καὶ θαυμασιώτατον.... κατὰ τοῦ πελάτου του. Τὸ ἀκροατήριον ἐνθουσιᾷ, ὁ πελάτης μένει κεραυνόπληκτος ἐκ τῆς λύπης, καὶ οἱ δικασταὶ μειδιῶσιν. Εὐτυχῶς καταφθάνει ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ ἐπιφανοῦς ῥήτορος, καὶ σύρει αὐτὸν ἐκ τῆς χειρίδος τῆς τηβέννου του, καὶ τὸν ἐκβάλλει τῆς ἀπάτης του. Ὁ Βεῤῥυὲ δὲν τὰ χάνει ποσῶς. «Ἰδού, ἀνακράζει, τί δὲν θὰ λείψωσι νὰ εἴπωσιν οἱ ἀντίδικοί μας. Ἐλεεινὰ σοφίσματα πρὸς τὰ ὁποῖα ἀπαντῶμεν ἡμεῖς....» καὶ ἐξηκολούθησεν οὕτως ἀνατρέπων λαμπρῶς ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλα ὅσα εἶχε προείπει ἐπιχειρήματα.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὅλοι ζητοῦμεν νὰ ἀναβῶμεν εἰς τὰ ὑψηλά, ἐν ᾧ ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ οὔτε τοὺς ἀνέμους οὔτε τὸν ἥλιον ὁ εὑρισκόμενος ὄχι εἰς τὴν κορυφήν, ἀλλ' εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους.

*** Ἡ γυνὴ εἶνε ἄγγελος ἀπολέσας τὰς πτέρυγάς του. Γυναῖκές τινες κατορθώνουσι τὴν ἀνάκτησίν των, ἀλλ' αἱ πλειότεραι ἀναπληροῦσι τὰς ἀπολεσθείσας πτέρυγας μὲ τὰ *πούφ*.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐπιστήμων συνδρομητὴς τῆς *Ἑστίας* ἐκοινοποίησεν ἡμῖν τὸ ἑπόμενον μίγμα πρὸς καθαρισμὸν κακόσμου δωματίου:

Λάβε ὕδατος	γραμμάρια	70
» ὄξους	»	20
» ὕδατος εὐόσμου τῆς Κολωνίας. . . .	»	10
ἀνατάραξον καλῶς καὶ χύσον εἰς πλατύστομον ἀγγεῖον εἰς ὃ πρόσθες		
ὑποχλωριώδους τιτάνου	»	25

Ἡ δόσις αὕτη ἀρκεῖ δι' ἓν δωμάτιον, 32 δὲ γραμμάρια ἀποτελοῦσι δέκα τουρκικὰ δράμια, ἢ διὰ τὸ εὐκολώτερον, ἂς λογίζωνται τρία γραμμάρια πρὸς ἓν δράμιον τῆς ὀκᾶς.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ. ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 241 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6. — 10 Αὐγούστου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΝΑΞΟΥ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ HUBER

ὁ τυφλὸς τῆς φύσεως παρατηρητής.

Μέγα καὶ συγκινητικὸν παράδειγμα τῆς δυνάμεως, ἣν κέκτηνται ἡ ἔμφυτος κλίσις καὶ ἡ ἐπιμονὴ εἴς τι ἔργον, παρουσιάζει ὁ βίος τοῦ περιωνύμου φυσιοδίφου Φραγκίσκου Huber, ὅστις ἐπλούτισε τὴν ἐπιστήμην διὰ λαμπρῶν ἀνακαλύψεων ἀφορωσῶν εἰς τὰς μελίσσας.

Ὁ Φραγκῖσκος Huber ἐγεννήθη ἐν Γενεύῃ, ἐν τῇ γεραρᾷ ἐκείνῃ κοιτίδι τοσούτων σοφῶν καὶ εὐεργετικῶν ἀνδρῶν, τὴν 2 Ἰουλίου 1750.

Ὁ πατήρ του, ὁ Ἰωάννης Huber, ἦτο ἀνὴρ εὐφυής, διεκρίνετο δ' ἐπὶ ἀξιαγάστοις προτερήμασιν. Ἦτο μουσικός, ζωγράφος, γλύπτης. Ὁ Ἰωάννης Huber ἐπεσκέπτετο συχνάκις τὸν Βολταῖρον εἰς τὴν ἐν Ferney ἐξοχικήν αὐτοῦ ἔπαυλιν, μεγάλως δ' ἤρεσκεν εἰς τὸν ἔνδοξον φιλόσοφον. «Ἀφοῦ σᾶς ἴδῃ ὁ κ. Huber, γράφει ὁ Βολταῖρος »πρὸς τὴν Κυρίαν Du Deffant[1], θὰ κάμῃ τὴν εἰ»κόνα σας· θὰ σᾶς ζωγραφίσῃ διὰ μολυβδοκον»δύλων διαφόρων χρωμάτων, δι' ἐλαιογραφίας, »θὰ σᾶς ἰχνογραφήσῃ ποικίλως, πάντοτε ὅμως »ἐν γελοιογραφίᾳ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μὲ κα»τέστησε γελοῖον ἀπὸ μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν »τῆς Εὐρώπης». Εἶχε δ' ἀποκτήσει τοιαύτην ἕξιν εἰς τὸ νὰ ἐπιτυγχάνῃ τὴν ὁμοιότητα τοῦ Βολταίρου περικόπτων χάρτην, ὥστε λέγουσιν ὅτι ἐποίει τοῦτο μὲ τὰς χεῖρας ὄπισθεν τῆς ῥάχεως. Διηγοῦνται μάλιστα, ὅτι διεσκέδαζεν ἐνίοτε διδων εἰς τὸν σκύλον του ἄρτον, τὸν ὁποῖον ἐπαρουσίαζεν εἰς τοὺς ὀδόντας τοῦ ζώου οὕτως ὥστε τὸ ἀπομένον τεμάχιον ὡμοίαζε τὴν κατατομὴν τοῦ προσώπου τοῦ Βολταίρου.

Ὁ Φραγκῖσκος Huber ἐκληρονόμησεν ὅλας τὰς κλίσεις τοῦ πατρός του, ἐν αἷς καταλεκτέον καὶ τὸν ἔρωτα τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἰωάννης Huber συνέγραψε βιβλίον πολλοῦ λόγου ἄξιον ἐπιγραφόμενον: *Παρατηρήσεις περὶ τῆς πτήσεως τῶν σαρκοβόρων πτηνῶν* (Observations sur le vol des oiseaux de proie). Θέλομεν δὲ ἴδει, ὅτι ἐπὶ τρεῖς γενεάς, ἀπὸ πάππου εἰς ἔγγονον, κατέλιπον οἱ Huber μνημεῖα ἀθάνατα φυσικοϊστορικῶν μελετῶν.

Τὰ πάντα ἐπαρουσιάσθησαν πρόωρα παρὰ τῷ Φραγκίσκῳ Huber, πρὸ πάντων ὅμως τὸ πάθος τῆς μελέτης. Δεκαεπταετὴς ὤν, ὁ ἀτυχὴς νέος ἀπώλεσε τὴν ὅρασιν, ἀλλὰ πρὶν ἢ κλεισθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί του ἀντίκρυσαν ἐκείνους τῆς δεσποινίδος Lullin. Οἱ δύο νέοι ἠγάπησαν ἀλλήλους, καὶ ἡ ἀτυχία τοῦ ἑνὸς δὲν ἀπέτρεψε τὸν ἕτερον ἀπὸ τῆς ἀμοιβαίως ὑποσχεθείσης μεταξὺ αὐτῶν ἑνώσεως. Ἡ δεσποινὶς Lullin, γενομένη σύζυγος ἀνδρὸς τυφλοῦ, ἐγένετο συνάμα ἡ ἀναγνώστρια, ὁ γραμματεύς, ὁ συνεργάτης αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις. Ἡ γενναία καὶ λεπτὴ ἐκείνη ἀφοσίωσις διήρκεσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη, ἤτοι ἐφ' ὅσον ἔζησε παρὰ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἡ ὄντως ἀνωτέρα καὶ ἀξιόλογος ἐκείνη γυνή. Περὶ αὐτῆς, ἀφορῶν εἰς τὸ μικρόν της ἀνάστημα, ἔλεγεν ὁ Φραγκῖσκος Huber: mens magna in corpore parvo, ἤτοι διάνοια μεγάλη ἐν σώματι μικρῷ. Ἀφοῦ δ' ἀπώλεσεν αὐτήν, ἠκούσθη λέγων· — «Ἐνόσῳ ἔζη, οὐδέποτε συνῃσθάνθην τὸ ἀτύχημα τῆς τυφλώσεως».

Παρεκτὸς τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου συντρόφου τοῦ βίου του, ὁ Φραγκῖσκος Huber βοηθὸν εἶχεν εἰς τὰς παρατηρήσεις του καὶ τὸν ὑπηρέτην του Φραγκῖσκον Burnens. Ἰδοὺ δὲ πῶς διηγεῖται ἐν τῷ ἐν ἔτει 1794 δημοσιευθέντι πρώτῳ τόμῳ τοῦ περὶ μελισσῶν συγγράμματος αὐτοῦ (Nouvelles observations sur les abeilles), τὰς ὑπηρεσίας τοῦ πιστοῦ καὶ νοήμονος ἐκείνου ὑπηρέτου. «Δημο»σιεύων τὰς περὶ τῶν μελισσῶν παρατηρήσεις μου, »δὲν θέλω ἀποκρύψει, ὅτι δὲν ἔκαμα αὐτὰς διὰ »τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν μου. Συνεπείᾳ δυστυχῶν »περιστάσεων ἐγενόμην τυφλὸς ἐκ πρώτης νεό»τητος. Ἀλλ' ἠγάπων τὴν ἐπιστήμην, καὶ ἀ»πολέσας τὸ ὄργανον τῆς ὁράσεως δὲν συναπώ-

1. Διαπρεπὴς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα Κυρία, γενομένη ἐν τῶν κοινωνικῶν κέντρων ἐν Γαλλίᾳ.

Digitized by Google

»λεσα μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα. Ἠ-»κροάσθην τῆς ἀναγνώσεως, δι' ἄλλου γενομένης, »τῶν ἀρίστων περὶ φυσικῆς καὶ περὶ φυσικῆς ἱ-»στορίας συγγραμμάτων. Ἀναγνώστην εἶχον τὸν »ὑπηρέτην μου, τὸν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Vaud Φραγ-»κῖσκον **Burnens**, ὅστις παραδόξως ἐνδιεφέρετο »εἰς ὅ,τι μὲ ἀνεγίνωσκε. Ἔκρινα ταχέως, ἐκ τῶν »ἐπὶ τῶν ἀναγνώσεών μας κρίσεών του καὶ ἐκ »τῶν ἐπ' αὐτῶν συμπερασμάτων του, ὅτι ἐνόει »αὐτὰς ὅσον καὶ ἐγώ, καὶ ὅτι ἐκ γενετῆς ἐκέ-»κτητο τὴν πρὸς τὸ παρατηρεῖν ἱκανότητα... »Ὅτε δὲ ἡ σειρὰ τῶν μελετῶν μου μ' ἔφερεν εἰς »τὰς ὡραίας παρατηρήσεις τοῦ Ῥεωμύρου περὶ τῶν »μελισσῶν, εὗρον ἐν τῷ συγγράμματι ἐκείνῳ τό-»σον καλῶς προσχεδιασμένα πειράματα, καὶ πα-»ρατηρήσεις γενομένας μετὰ τοσαύτης τέχνης »καὶ περισκέψεως, ὥστε ἀπεφάσισα νὰ μελετή-»σω ἰδιαιτέρως τὸν περιώνυμον ἐκεῖνον συγγρα-»φέα, ἵνα μορφωθῶμεν ὅ τε ἀναγνώστης μου καὶ »ἐγὼ εἰς τὴν τόσῳ δυσχερῆ τέχνην τοῦ παρατη-»ρεῖν τὴν φύσιν. Ἠρχίσαμεν νὰ παρατηρῶμεν τὰς »μελίσσας ἐντὸς μελισσώνων ὑαλίνων, ἐπανελά-»βομεν ὅλα τὰ πειράματα τοῦ Ῥεωμύρου, καὶ ἐ-»πετύχομεν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ὁσάκις με-»τεχειρίσθημεν τὰ αὐτὰ μέσα. Ἡ συμφωνία αὕτη »τῶν παρατηρήσεων μεγάλως μ' εὐχαρίστησε... »Ἐνθαῤῥυνθέντες ὑπὸ τοῦ πρώτου τούτου δοκι-»μίου, προσεπαθήσαμεν νὰ κάμωμεν ἐπὶ τῶν με-»λισσῶν παρατηρήσεις ἐντελῶς νέας... Ἔσχο-»μεν δὲ τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀνακαλύψωμεν γεγονό-»τα ἀξιοσημείωτα, τὰ ὁποῖα διέφυγον τὴν ὀξυ-»δέρκειαν τοῦ Swammerdam, τοῦ Ῥεωμύρου καὶ »τοῦ **Bonnet**».

Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ ἄνω ῥηθέντος συγγράμματος εὑρίσκομεν ἀφελεῖς τι-νας καὶ συγκινητικὰς ἐκφράσεις περὶ τῆς ἄκρας *ἡδονῆς* καὶ τῆς *εὐδαιμονίας*, τὰς ὁποίας ᾐσθάν-θη ὁ τυφλὸς τῆς φύσεως παρατηρητής. «Νομίζω, »ὅτι δύναμαι νὰ κολακεύσω ἐμαυτὸν ὡς τυχόντα »τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἀναγνωστῶν μου. Αἱ πα-»ρατηρήσεις μου φαίνονται ἑρμηνεύσασαι πολλὰ »φαινόμενα τέως ἀνεξήγητα... Οἱ περὶ τῆς τῶν »μελισσῶν οἰκονομίας πραγματευθέντες συγγρα-»φεῖς ἐσχολίασαν αὐτάς. Οἱ πλεῖστοι τῶν καλ-»λιεργούντων τὰς μελίσσας παρεδέχθησαν ὡς βά-»σιν τῶν πρακτικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν τὰς ἐπι-»στημονικὰς ἀρχάς, ὧν ἀνεγνώρισα τὴν ἀσφά-»λειαν, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φυσιοδίφαι εἶδον μετά »τινος ἐνδιαφέροντος τὰς προσπαθείας μου, ὅπως »διαῤῥήξω τὸν *διπλοῦν πέπλον* τὸν περικαλύ-»πτοντα ἀπέναντί μου τὰς τῆς φύσεως ἐπιστήμας». Ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ *διπλοῦ πέπλου*, ἀφορῶσα εἰς τὴν τύφλωσιν αὐτοῦ, ἔχει τι τὸ ἰδιαιτέρως συγκινητικόν.

Ὁ δεύτερος οὗτος τόμος τῶν περὶ μελισσῶν παρατηρήσεων συνετάχθη σχεδὸν ὁλόκληρος ὑπὸ τοῦ Πέτρου **Huber**, υἱοῦ τοῦ Φραγκίσκου καὶ ἐγ-γόνου τοῦ Ἰωάννου, ὅστις ἐδοξάσθη μελετῶν τοὺς μύρμηκας, ὅπως ὁ πατήρ του ἐδοξάσθη μελετῶν τὰς μελίσσας.

«Εἶμαι βεβαιότερος, ἔλεγέ ποτε ὁ Φραγκῖσκος »**Huber** τῷ κ. **de Candolle**, περὶ τῶν ὅσων σᾶς »διηγοῦμαι ἀφ' ὅσον εἴσθε ὑμεῖς περὶ τῶν ἰδίων »σας παρατηρήσεων, διότι ὑμεῖς δημοσιεύετε ὅ,τι »μόνοι οἱ ὀφθαλμοί σας εἶδον, ἐνῷ ἐγὼ λαμβά-»νω τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ διαφόρων μαρτυριῶν».

Ἡ ἀκόλουθος φράσις εἰκονίζει τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας τοῦ ἐξόχου φυσιοδίφου· «Ἔν τι οὐ-δέποτε ἠδυνήθην νὰ μάθω, νὰ παύσω ἀγαπῶν ὅ,τι ποτὲ ἠγάπησα».

Ἀπέθανε δ' ὁ Φραγκῖσκος **Huber** τῇ 22 Δε-κεμβρίου 1831, ἄγων τὸ ὀγδοηκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας ἔτος, ἤτοι ζήσας ἐν ὅλῳ ἑξήκοντα καὶ τέσσαρα μὲν ἔτη ἐντελῶς τυφλὸς ἀπὸ δεκαε-πταετοῦς, ἔκτοτε δ' ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ τῆς ἀπαραμίλλου συζύγου του, καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς ἄνευ τῆς πιστῆς αὐτῷ συντρόφου. Καὶ ὅμως ὁ **Huber** διῆλθε τὸν βίον τοῦτον ὡς ἀνὴρ ἀγαθός, σοφός, χρήσιμος καὶ ἐν συνόλῳ εὐτυχής. Ὁποῖον μάθημα διὰ τοὺς τοσαύτας ἔχοντας ἀ-φορμὰς εὐδαιμονίας, καὶ ὅμως συνεχῶς μεμψι-μοιροῦντας καὶ κακοδαιμονοῦντας! **

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλ-λικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 486.

Ζ'

Μάθημα μουσικῆς.

Εἶχον ἀποκτήσει φίλους ἐντὸς τῆς ὑπονόμου. Τοιαῦται κοιναὶ ἀγωνίαι ἑνοῦσι τὰς καρδίας, καὶ ὅσοι συνέκλαυσαν καὶ συνήλπισαν συνδέονται ἀν-αποσπάστως.

Ὁ θεῖος Γασπὰρ καὶ ὁ δάσκαλος πρὸ πάντων μὲ ἠγάπησαν πολύ· καὶ ὁ μηχανικός, ἂν καὶ μὴ συγκατακλεισθεὶς μεθ' ἡμῶν, ἔτρεφε πρὸς ἐμὲ αἰσθήματα πατρὸς σώσαντος τὸ παιδίον του ἀπὸ τῶν ὀνύχων τοῦ θανάτου. Μὲ προσεκάλεσεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ εἰς τὴν θυγατέρα του ἠναγ-κάσθην νὰ διηγηθῶ ὅσα μᾶς συνέβησαν ἐπὶ τῆς μακρᾶς ἡμῶν καθείρξεως ἐντὸς τοῦ ὀχετοῦ.

Ὅλοι ἤθελον νὰ μὲ κρατήσωσιν εἰς Βάρσας.

— Θὰ σοὶ εὕρω ἕνα σκαπανέα, μοὶ ἔλεγεν ὁ θεῖος Γασπάρ, καὶ θὰ μείνωμεν πάντοτε ὁμοῦ.

— Ἂν θέλῃς, σοὶ δίδω θέσιν εἰς τὰ γραφεῖα, μοὶ ἔλεγεν ὁ μηχανικός.

Εἰς τὸν θεῖον Γασπὰρ ἐφαίνετο φυσικώτατον νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ὅπου ἔμελ-λεν ὁ ἴδιος πάλιν νὰ καταβῇ, μετὰ τῆς ἀμερι-μνίας τῶν εἰθισμένων ν' ἀψηφῶσι καθ' ἑκάστην τὸν κίνδυνον. Ἀλλ' ἐγὼ οὔτε τὴν ἀκηδείαν οὔτε τὸ θάῤῥος του εἶχον, καὶ ἥκιστα ἤμην διατεθει-μένος νὰ ἐπαναλάβω τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὥστου. Ὡραῖον πρᾶγμα τὸ μεταλλεῖον, περιεργότατον,

Digitized by Google

ἔχαιρον ὅτι εἶδον ἕν, ἀλλ' ἀρκούντως τὸ εἶδον, καὶ οὐδεμίαν ὄρεξιν ᾐσθανόμην νὰ κατοικήσω καὶ αὖθις εἰς ὀχετόν.

Ἡ ἰδέα αὕτη καὶ μόνη μὲ ἀπέπνιγε· βεβαίως ἔβλεπον ὅτι ἤμην ὅλως ἀκατάλληλος δι' ὑπόγειον ἐργασίαν· ἡ ἐν ὑπαίθρῳ ζωή, ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, καὶ χιονώδης οὐρανὸς ἀκόμη ἂν εἶναι, ἦσαν καταλληλότερα δι' ἐμέ. Τοῦτο ἐξήγησα εἰς τὸν θεῖον Γασπὰρ καὶ εἰς τὸν δάσκαλον, καὶ οὗτος μὲν ἐξεπλάγη, ἐκεῖνος δ' ἐλυπήθη διὰ τὴν ὀλίγην μου κλίσιν πρὸς τὴν ἀνθρακωρυχείαν· ὁ δὲ Καρβορής, ὃν ἀπήντησα, μοὶ εἶπεν ὅτι εἶμαι βρεγμένη γάτα.

Εἰς τὸν μηχανικὸν δὲν ἐδυνάμην ν' ἀποκριθῶ ὅτι δὲν ἤθελον νὰ ἐργάζωμαι ὑπὸ γῆν, ἀφ' οὗ μοὶ ἐπρόσφερεν ἐργασίαν εἰς τὰ γραφεῖά του, καὶ νὰ μὲ διδάξῃ, ἂν ἤθελον νὰ προσέχω εἰς τὰ μαθήματά του. Ἐπροτίμησα νὰ τῷ διηγηθῶ ὅλην τὴν ἀλήθειαν, καὶ τοῦτο ἔπραξα.

—Ἔπειτα, εἶπεν, ἀγαπᾷς τὴν ζωὴν εἰς τὸ ὕπαιθρον, τὰς ποικίλας περιπετείας καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Δικαίωμα δὲν ἔχω νὰ σ' ἐμποδίσω, παιδίον μου. Ἀκολούθησον τὸν δρόμον σου.

Ἀληθὲς ἦτον ὅτι ἠγάπων τὴν ζωὴν εἰς τὸ ὕπαιθρον. Ποτὲ τόσον δὲν τὸ ᾐσθάνθην ὅσον ὅταν ἤμην ἐντὸς τῆς εἱρκτῆς τοῦ ὀχετοῦ. Ὅστις συνειθίσῃ νὰ πηγαίνῃ ὅπου θέλει, νὰ πράττῃ ὅ,τι θέλει, νὰ εἶναι κύριος ἑαυτοῦ, εὐκόλως δὲν τὸ ἀπομανθάνει.

Ἐν ὅσῳ ἐγίνοντο αὐταὶ αἱ προσπάθειαι διὰ νὰ μὲ κρατήσουν εἰς Βάρσας, ὁ Ματτίας ἦτον κατηφὴς καὶ σκεπτικός. Τὸν ἠρώτησα τί ἔχει, ἀλλὰ μοὶ ἀπεκρίνετο ὅτι εἶναι ὡς πάντοτε· μόνον δὲ ὅτε τῷ εἶπον ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναχωροῦμεν, τότε μοὶ ὡμολόγησε τί τὸν ἔθλιβεν, ἐναγκαλισθείς με.

— Ἆ! δὲν θὰ μ' ἐγκαταλείψῃς; ἀνέκραξεν.

Ἐγὼ δὲ τῷ κατέφερα μίαν καλὴν γρονθίαν, διὰ νὰ μάθῃ ν' ἀμφιβάλλῃ καὶ ἄλλοτε περὶ ἐμοῦ, ὀλίγον δὲ καὶ διὰ νὰ κρύψω τὴν συγκίνησιν ἥτις συνέστειλε τὴν καρδίαν μου, ὅταν ἤκουσα τὸ ἐπιφώνημα ἐκεῖνο τῆς φιλίας του.

Διότι ἡ φιλία μόνη, ὄχι τὸ συμφέρον, τῷ ὑπηγόρευσε τὰς λέξεις ἐκείνας. Ὁ Ματτίας δὲν εἶχε τὴν ἀνάγκην μου διὰ νὰ κερδίζῃ τὴν ζωήν του· ἦτον ἱκανώτατος νὰ τὴν κερδίζῃ καὶ μόνος του.

Τὸ ἀληθὲς μάλιστα εἶναι ὅτι εἶχε πρὸς τοῦτο ἐμφύτους ἰδιότητας καθ' ἃς τῷ ἤμην κατώτερος, καὶ πολύ. Πρῶτον ἦτον πολὺ ἱκανώτερος ἐμοῦ νὰ παίζῃ ὅλα τὰ ὄργανα, νὰ τραγῳδῇ, νὰ χορεύῃ, νὰ ὑποκρίνηται· ἔπειτα ἤξευρε πολὺ καλήτερον ἐμοῦ νὰ προσκαλῇ «τὴν ἔντιμον ὁμήγυριν», ὡς ἔλεγεν ὁ Βιτάλης, νὰ θέτῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ βαλάντιον. Ἤρκουν τὸ μειδίαμά του, οἱ γλυκεῖς ὀφθαλμοί του, οἱ λευκοί του ὀδόντες, τὸ ἀπροσποίητον ἦθός του, ἵνα ἑλκύσωσι τὰς καρδίας τὰς ἥττον εἰς ἐλευθεριότητα διατεθειμένας, καὶ χωρὶς νὰ ζητῇ, καθίστα τοὺς ἀνθρώπους προθύμους νὰ δίδωσιν. Ὅλοι ηὐχαριστοῦντο νὰ τὸν εὐχαριστῶσι. Τόσον δ' ἀληθὲς εἶναι τοῦτο, ὥστε ἐπὶ τῆς βραχείας ἐκδρομῆς του μετὰ τοῦ Κάπη, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐγινόμην ὥστης, εὗρε τρόπον νὰ συνάξῃ δεκαοκτὼ δραχμάς, σπουδαίαν ποσότητα.

Ἑκατὸν εἰκοσιοκτὼ δραχμαὶ ἃς εἴχομεν τεταμιευμένας, καὶ αἱ δεκαοκτὼ ἃς ἐκέρδισεν ὁ Ματτίας, ἀπετέλουν κεφάλαιον ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἓξ δραχμῶν. Τέσσαρες δραχμαὶ λοιπὸν μόνον ἀκόμη ἔλειπον πρὸς ἀγορὰν τῆς ἀγελάδος τοῦ βασιλοπούλου.

Ἂν καὶ δὲν ἤθελον νὰ ἐργασθῶ εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ἄνευ λύπης ὅμως δὲν ἀφῆκα τὰς Βάρσας, διότι ἐχωριζόμην τοῦ Ἀλέξη, τοῦ θείου Γασπὰρ καὶ τοῦ δασκάλου· τῆς τύχης μου ὅμως ἦτον νὰ χωρίζωμαι πάντοτε ὅλων ἐκείνων ὅσους ἠγάπων καὶ ὅσοι φιλικῶς διέκειντο πρὸς ἐμέ.

Ἐμπρός!

Τὴν ἅρπαν εἰς τὸν ὦμον καὶ τὸν σάκκον εἰς τὴν ῥάχιν, ἰδοὺ πάλιν ἡμεῖς εἰς τὰς μεγάλας ὁδούς, μετὰ τοῦ Κάπη, ὅστις περιχαρὴς κυλίεται εἰς τὴν κόνιν.

Ὁμολογῶ ὅτι μετ' εὐαρέστου αἰσθήματος, ὅτε ἀφήκαμεν τὰς Βάρσας, ἐκτύπησα πάλιν διὰ τοῦ ποδός μου τὴν ἠχηρὰν ὁδόν, ἥτις ἄλλον ἀνέδιδεν ἦχον παρὰ τὸ πηλῶδες ἔδαφος τῆς ὑπονόμου. Τί ὡραῖος ὁ ἥλιος, τί ὡραῖα τὰ δένδρα.

Πρὶν ἀναχωρήσωμεν, ὁ Ματτίας καὶ ἐγώ, εἴχομεν διὰ μακρῶν συζητήσει τὸ δρομολόγιον ἡμῶν· διότι τῷ εἶχον διδάξει ν' ἀναγινώσκῃ εἰς τοὺς χάρτας, καὶ δὲν ἐφαντάζετο πλέον ὅτι αἱ ἀποστάσεις δὲν εἶναι μακρότεραι διὰ τὰ ὁδοιποροῦντα σκέλη, παρὰ διὰ τὸν δάκτυλον ὅστις ἐπὶ τοῦ χάρτου μεταβαίνει ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Ἀφ' οὗ δ' ἐπιμελῶς ἐσταθμίσαμεν τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατά, ἀπεφασίσαμεν ὅτι ἀντὶ νὰ ὑπάγωμεν κατ' εὐθεῖαν εἰς Ὑσσὲλ, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Χαβανόν, θὰ διεβαίνομεν διὰ Κλερμόντου. Τοῦτο δὲν θὰ ἐμήκυνε πολὺ τὴν ὁδόν μας. θὰ μᾶς παρεῖχεν ὅμως τὸ ὠφέλημα τοῦ νὰ ἐπισκεφθῶμεν πόλεις ἰαματικῶν ὑδάτων, ὅπου ἦσαν τότε πολλοὶ ἀσθενεῖς, τὴν Σαὶν-Νεκταρίαν, τὴν Μονδώραν, τὴν Ῥουάταν, τὴν Βουρβούλην. Ἐν ᾧ ἐγὼ εἰργαζόμην ὡς ὥστης, ὁ Ματτίας ἐπὶ τῆς ἐκδρομῆς του ἀπήντησεν ἄνθρωπον ὅστις εἶχε καὶ ἐδείκνυεν ἀρκούδας, μετέβαινε δὲ εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας, ὅπου ἔλεγεν ὅτι ἐδύνατό τις πολλὰ χρήματα νὰ κερδίσῃ. Ὁ Ματτίας λοιπὸν ἤθελε χρήματα, διότι ἐφρόνει ὅτι ἑκατὸν πεντήκοντα δραχμαὶ δὲν ἤρκουν εἰς ἀγορὰν ἀγελάδος. Ἄλλως τε, ὅσον περισσότερα χρήματα εἴχομεν, τόσον ὡραιοτέρα θὰ ἦτον ἡ ἀγελάς, ὅσον δ' ὡραιοτέρα ἦτον αὕτη, τόσῳ μᾶλλον θὰ ηὐχαριστεῖτο ἡ μάνα Βαρβερίνα· τέλος δ' ὅσῳ μᾶλλον θὰ ηὐχαριστεῖτο ἡ μάνα Βαρβερίνα, τόσῳ εὐτυχέστεροι θὰ ἤμεθα καὶ ἡμεῖς.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ πορευθῶμεν πρὸς Κλερμόντον.

Digitized by Google

Ὅταν ἠρχόμεθα ἐκ Παρισίων εἰς Βάρσας, εἶχον ἀρχίσει τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Ματτία· τῷ ἐδίδασκον ν' ἀναγινώσκῃ, ὡς καὶ τῷ ἔμαθον τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μουσικῆς. Ἐκ Βαρσῶν εἰς Κλερμόντον ἐξηκολούθησα τὴν διδασκαλίαν μου.

Εἴτε διότι δὲν ἤμην καλὸς διδάσκαλος,—ὅπερ πολὺ πιθανόν,—εἴτε διότι ὁ Ματτίας δὲν ἦτον καλὸς μαθητής,—ὅπερ πιθανὸν καὶ αὐτό,—τὸ βέβαιον ὅτι αἱ πρόοδοι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν ὑπῆρξαν βραδεῖαι καὶ δύσκολοι, ὡς ἤδη τὸ εἶπον.

Μάτην ἐπεμελεῖτο ὁ Ματτίας, μάτην προσεκόλλα τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸ βιβλίον· ἀνεγίνωσκε παντοῖα καὶ παράδοξα, τιμῶντα τὴν φαντασίαν μᾶλλον ἢ τὴν ἐπιμέλειάν του.

Τότε ἐνίοτε ἡ ἀνυπομονησία μὲ κατελάμβανε, καὶ κτυπῶν τὸ βιβλίον, ἀνέκραζον μετ' ὀργῆς ὅτι ἔχει ξηρὰν τὴν κεφαλήν.

Ἐκεῖνος δὲ, χωρὶς νὰ θυμώσῃ, μ' ἐκύτταζε διὰ τῶν μεγάλων γλυκῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ μειδιῶν,

— Ἀληθὲς εἶναι, ἔλεγε. Μαλακὴν τὴν ἔχω ὅταν τὴν κτυποῦν. Ὁ Γαροφόλης δὲν ἦτον ἀνόητος, καὶ εὐθὺς τὸ εἶδε.

Πῶς νὰ ἐξακολουθῶ ὀργιζόμενος μετὰ τοιαύτην ἀπόκρισιν; Ἐγέλων, καὶ ἠρχίζομεν πάλιν τὸ μάθημα.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν δὲν παρουσιάσθησαν αἱ αὐταὶ δυσκολίαι, καὶ ἀμέσως ἀπ' ἀρχῆς παράδοξοι ἦσαν τοῦ Ματτία αἱ πρόοδοι, καὶ τοσαῦται, ὥστε μετ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ μ' ἐκπλήττῃ ἐνίοτε διὰ τῶν ἐρωτήσεών του, καὶ ἔπειτα ἤρχισε νὰ μὲ στενοχωρῇ, καὶ πολλάκις νὰ μὲ φέρῃ εἰς ἀμηχανίαν, ὥστε νὰ μὴ ἠξεύρω τί ν' ἀποκριθῶ.

Ὁμολογῶ ὅτι τοῦτο μ' ἐπείραζε καὶ μ' ἐταπείνου. Ἐθεώρουν ἐμαυτὸν σπουδαίως ὡς καθηγητήν, καὶ εὕρισκον δεινὸν νὰ μοὶ ἀπευθύνῃ ὁ μαθητής μου ζητήματα καὶ νὰ μὴ ἠξεύρω τὴν λύσιν των. Μοὶ ἐφαίνετο μέχρι τινὸς ὡς ἂν μ' ἔκλεπτε.

Καὶ δὲν ἦτον φειδωλὸς ἐρωτήσεων ὁ μαθητής μου.

— Διατί δὲν γράφεται ὅλη ἡ μουσικὴ εἰς τὴν αὐτὴν κλεῖδα;

— Διατί μεταχειρίζονται τὰς διέσεις ἀναβαίνοντες καὶ τὰς ὑφέσεις καταβαίνοντες;

— Διατί ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος ῥυθμὸς τῶν μουσικῶν τεμαχίων δὲν περιέχουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν χρόνων ὅσον οἱ ἐπίλοιποι;

— Διατί ἐντείνουν τὸ βιολίον κατά τινας τόνους μᾶλλον ἢ κατ' ἄλλους;

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἐρώτησιν ἀπήντησα ἀξιοπρεπῶς ὅτι τὸ βιολίον δὲν ἦτον τὸ ὄργανόν μου, καὶ ποτὲ δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω πῶς πρέπει νὰ τὸ ἐντείνωσιν ἢ νὰ μὴ τὸ ἐντείνωσι· καὶ εἰς τοῦτο τίποτε δὲν εἶχεν ὁ Ματτίας ν' ἀποκριθῇ.

Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον δὲν ἐδυνάμην ν' ἀπαλλαγῶ καὶ ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τ' ἀφορῶντα τὰς κλεῖδας καὶ τὰς ὑφέσεις, διότι αὗται ἀπέβλεπον αὐτὴν τὴν μουσικήν, τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς. Ἤμην καθηγητὴς τῆς μουσικῆς, καθηγητὴς τῆς παραλλαγῆς, καὶ ἔπρεπε ν' ἀποκριθῶ, ἤ, τὸ συνησθανόμην, ἤθελον ἀπολέσει πᾶσαν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τοῦ μαθητοῦ μου, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ὑπόληψιν εἰς τὸν διδάσκαλον· ἀλλ' ἐγὼ ἤθελον πολὺ νὰ διατηρήσω καὶ τὴν ἐπιῤῥοήν μου καὶ τὴν ὑπόληψίν του.

Ὅταν λοιπὸν δὲν ἤξευρον τί ν' ἀποκριθῶ, τὰ διώρθονον καθὼς ὁ θεῖος Γασπάρ, ὅτε τὸν ἠρώτησα τί εἶναι γαιάνθρακες, καὶ μοὶ ἀπεκρίθη ἀποφθεγματικῶς· εἶναι ἄνθρακες εὑρισκόμενοι εἰς τὴν γῆν.

Οὐχ ἧττον ἐπισήμως ἀπήντων καὶ ἐγὼ εἰς τὸν Ματτίαν, ὅταν δὲν εἶχον τί νὰ τῷ ἀπαντήσω.

— Οὕτως εἶναι, διότι οὕτω πρέπει νὰ εἶναι. Εἶναι νόμος.

Τοῦ Ματτία ὁ χαρακτὴρ δὲν ἦτον τοιοῦτος ὥστε νὰ ἐπαναστῇ κατὰ νόμου· ἀλλ' ὁ τρόπος καθ' ὃν μ' ἐθεώρει τότε ἀνοίγων τὸ στόμα καὶ διαστέλλων τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν μοὶ ἦτον παντάπασι κολακευτικός, καὶ μοὶ ἀπεδείκνυεν ὅτι δὲν εἶχον λόγον νὰ κομπάζω δι' ἐμαυτόν.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἴχομεν ἐγκαταλίπει τὰς Βάρσας, ὅταν μοὶ ἐπρότεινε τοιούτου εἴδους τινὰ πρότασιν· ἐγὼ δ' ἀντὶ εἰς τὸ διατί του ν' ἀποκριθῶ, «δὲν ἠξεύρω», ἀπήντησα ἡγεμονικῶς· «διότι οὕτως εἶναι».

Τότε ἐφάνη ὁ νοῦς του ὡς ἀπησχολημένος, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας δὲν ἠδυνήθην ν' ἀποσπάσω ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ λέξιν, ὅπερ ἦτον ἱκανῶς παράδοξον, διότι εἶχε πάντοτε διάθεσιν νὰ φλυαρῇ καὶ νὰ γελᾷ.

Ἐπέμεινα δὲ τόσον, ὥστε μέχρι τέλους ὡμίλησε.

— Βεβαίως, εἶπεν, εἶσαι καλὸς καθηγητής, καὶ πιστεύω ὅτι κανεὶς ὡς σὺ δὲν θὰ μ' ἐδίδασκεν ὅ,τι ἔμαθον. Ὅμως...

— Τί, ὅμως; ...

— Ὅμως, ἴσως μερικὰ πράγματα δὲν τὰ γνωρίζεις. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς σοφωτέρους· δὲν εἶναι ἀληθές; Ὅταν μ' ἀποκρίνεσαι «τοῦτο εἶναι διότι τοῦτο εἶναι», ἴσως ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι λόγοι, καὶ δὲν τοὺς λέγεις, διότι ποτὲ κανεὶς δὲν σοὶ τοὺς εἶπεν. Οὕτω σκεπτόμενος λοιπόν, εἶπα ὅτι ἂν θέλῃς ἠμποροῦμεν ν' ἀγοράσωμεν, ὄχι ἀκριβά, ἓν βιβλίον ὅπου νὰ περιέχωνται τὰ στοιχεῖα τῆς μουσικῆς.

— Τοῦτο εἶναι ὀρθόν.

— Δὲν εἶναι ἀληθές; Τὸ ἤξευρον ὅτι θὰ σοὶ φανῇ ὀρθόν. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἠξεύρῃς ὅλα ὅσα περιέχονται εἰς τὰ βιβλία, ἀφ' οὗ δὲν ἐσπούδασες εἰς τὰ βιβλία.

— Καλὸς διδάσκαλος εἶναι προτιμότερος τῶν καλητέρων βιβλίων.

Digitized by Google

— Αὐτὸ ὁποῦ λέγεις μοὶ δίδει ἀφορμὴν νὰ σ' ὁμιλήσω καὶ περὶ ἄλλου πράγματος. Ἂν θέλῃς, ἠμπορῶ νὰ ὑπάγω νὰ ζητήσω ἓν μάθημα ἀπό τινα ἀληθινὸν διδάσκαλον, ἓν μόνον μάθημα, καὶ τότε αὐτὸς θὰ μ' ἔλεγε, θὰ ἠναγκάζετο νὰ μ' εἰπῇ ὅ,τι δὲν ἠξεύρω.

— Διατί δὲν ἔλαβες τὸ μάθημα τοῦτο εἰς ἀληθινὸν διδάσκαλον ἐν ὅσῳ ἦσο μόνος ;

— Διότι οἱ ἀληθινοὶ διδάσκαλοι πληρόνονται, καὶ δὲν ἤθελον νὰ λάβω τὰ χρήματά σου διὰ νὰ πληρώσω τοῦτο τὸ μάθημα.

Εἶχον δυσαρεστηθῇ ἀκούσας τὸν Ματτίαν νὰ μ' ὁμιλῇ οὕτω περὶ ἀληθινοῦ διδασκάλου· ἀλλ' ἡ ἀνόητος φιλαυτία μου δὲν ἀντέσχεν ἀπέναντι τῶν τελευταίων τούτων λέξεων.

— Εἶσαι πολὺ καλὸν παιδί, τῷ εἶπον· τὰ χρήματά μου εἶναι χρήματά σου, ἀφ' οὗ κερδίζεις ὡς ἐγώ, καλήτερά μου πολλάκις. Θὰ λάβῃς ὅσα μαθήματα θέλεις, καὶ θὰ τὰ λάβω κ' ἐγὼ μὲ σέ.

Ἔπειτα δ' εἶχον τὴν γενναιότητα νὰ προσθέσω καὶ ταύτην τὴν ἐξομολόγησιν τῆς ἀμαθείας μου·

— Οὕτω θὰ ἠμπορέσω κ' ἐγὼ νὰ μάθω ὅ,τι δὲν ἠξεύρω.

Ὁ διδάσκαλος, ὁ ἀληθινὸς διδάσκαλος ὅστις μᾶς ἐχρειάζετο δὲν ἦτον χυδαῖός τις μουσικὸς χωρίου, ἀλλὰ καλλιτέχνης τις, μέγας καλλιτέχνης, ὁποῖοι εὑρίσκονται μόνον εἰς τὰς ἐπισήμους πόλεις. Ὁ χάρτης μᾶς ἔλεγεν ὅτι, πρὶν φθάσωμεν εἰς Κλερμόντον, ἡ ἐπισημοτέρα πόλις ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἡμῶν ἦτον ἡ Μένδη. Ἦτον ἀληθῶς ἐπίσημος πόλις ἡ Μένδη ; Δὲν τὸ ἤξευρον. Οἱ χαρακτῆρες ὅμως δι' ὧν τὸ ὄνομα αὐτῆς ἦτον γεγραμμένον εἰς τὸν χάρτην τοῦτο ἐνέρχινον, καὶ εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν χάρτην μου.

Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ὅτι εἰς Μένδην θὰ κατεβάλωμεν τὴν μεγάλην δαπάνην δι' ἓν μάθημα μουσικῆς. Καὶ ἦσαν μὲν μᾶλλον ἢ μέτριαι αἱ εἰσπράξεις ἡμῶν εἰς τὸν ἄχαριν τοῦτον τόπον τῶν ὀρέων τῆς Λοζέρας. ὅπου σπάνια καὶ πτωχὰ εἰσὶ τὰ χωρία, ἀλλὰ δὲν ἤθελον ν' ἀναβάλω περισσότερον τὴν χαρὰν τοῦ Ματτία.

Ἀφ' οὗ διέβημεν ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας τὰ γυμνὰ καὶ ἀργιλλώδη πεδία τῆς Μεϊάνης, τὴν οἰκτροτέραν καὶ ἀθλιεστέραν χώραν τοῦ κόσμου, ἐστερημένην δασῶν, ὑδάτων, καλλιεργείας, χωρίων, κατοίκων, ἐν γένει ἐστερημένην ζωῆς, ἔχουσαν δ' ἀπεράντους καὶ νεκρὰς ἐρήμους, ἀνεκτὰς μόνον εἰς τοὺς ταχέως διατρέχοντας αὐτὰς ἐφ' ἁμάξης, ἐφθάσαμεν τέλος εἰς Μένδην.

Ἐπειδὴ πρό τινων ὡρῶν ἤδη εἶχε νυκτώσει, δὲν ἐδυνάμεθα νὰ ὑπάγωμεν ἀμέσως νὰ ζητήσωμεν τὸ μάθημα ἡμῶν. Ἄλλως τε δὲ ἤμεθα καὶ κατακεκοπιακότες.

Εἰς τὸν Ματτίαν ὅμως ἡ Μένδη δὲν ἐφάνη πόλις τόσον ἐπίσημος ὅσον τῷ ἔλεγον· καὶ ἦτον τόσον ἀνυπόμονος νὰ μάθῃ ἂν εἰς αὐτὴν ὑπῆρχε διδάσκαλος μουσικῆς, ὥστε ἐν ᾧ ἐδειπνοῦμεν, ἠρώτησε τὴν ξενοδόχον ἂν ὑπῆρχεν ἐντὸς τῆς πόλεως μουσικοδιδάσκαλος δίδων μαθήματα.

Μᾶς ἀπεκρίθη δ' ἐκείνη ὅτι πολὺ τὴν ἐκπλήττει ἡ ἐρώτησις ἡμῶν. Δὲν γνωρίζομεν λοιπὸν τὸν κύριον Ἐσπινασούν ;

— Ἐρχόμεθα μακρόθεν, τῇ εἶπον.

— Ἀπὸ πολὺ μακρὰν λοιπόν ;

— Ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, εἶπεν ὁ Ματτίας.

Τότε ἡ ἔκπληξίς της ἔπαυσε, καὶ ἐφάνη ἐννοήσασα ὅτι ἀφ' οὗ τοσοῦτον μακρόθεν ἠρχόμεθα, ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ γνωρίζωμεν τὸν κύριον Ἐσπινασούν· βεβαίως ὅμως ἂν ἠρχόμεθα ἐκ Λυῶνος μόνον ἢ ἐκ Μασσαλίας, δὲν θὰ ἐξηκολούθει ἀπαντῶσα εἰς ἀνθρώπους τόσον κακῶς ἀνατεθραμμένους ὥστε νὰ μὴ γνωρίζωσιν ἐκ φήμης τὸν κ. Ἐσπινασούν.

— Ἐλπίζω ὅτι τὴν ἐπετύχομεν, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν ἰταλιστί.

Τοῦ συντρόφου μου ἀνέλαμψαν οἱ ὀφθαλμοί. Ἀναμφιβόλως ὁ κ. Ἐσπινασοὺς θ' ἀπήντα ἀδιστάκτως εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις μας, οὐδὲ θὰ εἶχε τὴν ἐλαχίστην δυσκολίαν ἵνα μᾶς ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους, δι' οὓς γίνεται χρῆσις τῶν ὑφέσεων εἰς τὴν κατάβασιν καὶ τῶν διέσεων εἰς τὴν ἀνάβασιν.

Ἀλλὰ μοὶ ἐπῆλθεν εἰς φόβος. Καλλιτέχνης τόσον περίφημος θὰ συγκατένευε νὰ δώσῃ μαθήματα εἰς πτωχόπαιδα ὡς ἡμᾶς ;

— Ἔχει πολλὰς ἀσχολίας ὁ κ. Ἐσπινασούς ; ἠρώτησα.

— Ἐννοεῖται ὅτι ἔχει πολλάς· πῶς νὰ μὴν ἔχῃ;

— Πιστεύετε ὅτι ἤθελε μᾶς δεχθῇ αὔριον τὸ πρωΐ ;

— Βεβαίως· δέχεται ὅλον τὸν κόσμον, δηλαδὴ τοὺς ἔχοντας χρήματα, ἐννοεῖται.

Ἐπειδὴ δὲ οὕτω τὸ ἐνοοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ἡσυχάσαμεν, καὶ πρὶν ἢ ἀποκοιμηθῶμεν, ἂν καὶ λίαν ἀπηυδημένοι, ἐσυζητήσαμεν διὰ μακρῶν πάσας τὰς ἀπορίας ἃς ἠθέλομεν προτείνει τὴν ἐπαύριον εἰς τὸν ἔνδοξον μουσικοδιδάσκαλον.

Ἀφ' οὗ δέ, ἐξυπνήσαντες, ἐπεμελήθημεν τῆς ἐνδυμασίας ἡμῶν, δηλαδὴ τῆς καθαριότητος, ἥτις μόνη μᾶς ἦτον ἐφικτή, διότι ἄλλα ἐνδύματα δὲν εἴχομεν πλὴν τῶν ὅσα ἐφέρομεν, ἐλάβομεν τὰ ὄργανα ἡμῶν, ὁ Ματτίας τὸ βιολίον του καὶ ἐγὼ τὴν ἅρπαν μου, καὶ ἐκινήσαμεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοῦ κ. Ἐσπινασοῦ.

Ὁ Κάπης ἠθέλησε, κατὰ τὴν συνήθειαν, νὰ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν· ἀλλὰ τὸν ἐδέσαμεν εἰς τὸν σταῦλον τοῦ ξενοδοχείου, μὴ νομίζοντες ὅτι ἥρμοζε νὰ παρουσιασθῶμεν μετὰ σκύλου εἰς τὸν ἔνδοξον μουσικὸν τῆς Μένδης.

Ὅταν δ' ἐφθάσαμεν ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας ἥτις μᾶς ἐδείχθη ὡς ἡ τοῦ καθηγητοῦ, ἐνομίσαμεν ὅτι ἠπατήθημεν, διότι ὑπὲρ τὴν θύραν ἐκρέμαντο δύω χαλκᾶ πινάκια, καὶ τοιαῦτα ποτὲ δὲν ἦσαν τὰ ἐμβλήματα τῶν μουσικοδιδασκάλων.

Digitized by Google

Ὡς δ' ἐμένομεν θεωροῦντες τὸ πρόσωπον τοῦτο τῆς οἰκίας, ἐξ οὗ μᾶλλον ἐδύνατο νὰ εἰκάσῃ τις κουρέως ἐργαστήριον, ἐπέρασέ τις πλησίον ἡμῶν, καὶ τὸν ἠρωτήσαμεν ποῦ κατοικεῖ ὁ κ. Ἐσπινασούς.

— Ἐκεῖ, εἶπεν ὁ διαβάτης, δεικνύων τὸ κουρεῖον.

Ἀλλὰ καὶ διατί μουσικοδιδάσκαλος νὰ μὴ κατοικῇ εἰς κουρέως;

Εἰσήλθομεν λοιπόν. Διῃρεῖτο δὲ τὸ ἐργαστήριον εἰς δύω ἴσα μέρη· εἰς τὰ δεξιά, ἐπὶ σανίδων ἦσαν τεθειμέναι ψῆκτραι καὶ βοῦρσαι, κτένια, μικρὰ ἀγγεῖα χρισμάτων καὶ μύρων, καὶ σάπωνες· εἰς δὲ τ' ἀριστερά, ἐπὶ βάθρου παρὰ τὸν τοῖχον ἔκειντο ἢ ἐκρέμαντο ὄργανα μουσικά, βάρβιτοι ἢ βιολία, εὐθύαυλοι, σάλπιγγες κλειδωταί.

— Ὁ κ. Ἐσπινασούς; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

Ἄνθρωπος μικρόσωμος, ζωηρὸς καὶ ἀεικίνητος ὡς πτηνόν, ξυρίζων κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην χωρικὸν καθήμενον ἐντὸς καθέδρας, ἀπεκρίθη διὰ φωνῆς βαρυτόνου.

— Ἐγὼ εἶμαι.

Ἔρριψα τότε βλέμμα εἰς τὸν Ματτίαν ἵνα τῷ εἴπω ὅτι ὁ κουρεὺς μουσικὸς δὲν ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὅστις θὰ μᾶς ἔδιδε τὸ ποθούμενον μάθημα, καὶ ὅτι θὰ ἐσπαταλῶμεν μάτην τὰ χρήματά μας ἂν εἰς αὐτὸν τὰ ἐδίδομεν· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μ' ἐννοήσῃ καὶ νὰ μ' ὑπακούσῃ, ὁ Ματτίας ἐκάθησεν εἰς ἓν σκαμνίον, καὶ μετ' ἤθους ἀδιστάκτου τῷ εἶπε·

— Θέλετε νὰ μοὶ κόψητε τὰ μαλλία ἀφ' οὗ ξυρίσητε τὸν κύριον;

— Βεβαίως, νεανία, καὶ σᾶς ξυρίζω ἀκόμη, ἂν θέλετε.

— Εὐχαριστῶ, ὄχι σήμερον· τὴν προσεχῆ φορὰν ὅταν πάλιν ἔλθω.

Ἤμην ὅλως ἐκπεπληγμένος διὰ τὴν ἑτοιμότητα τοῦ Ματτία, ἐκεῖνος δὲ μοὶ ἔρριψε κλοπιμαῖον βλέμμα, ὡς ἵνα μ' εἴπῃ νὰ περιμείνω μίαν στιγμὴν πρὶν θυμώσω.

Μετ' ὀλίγον δ' ὁ Ἐσπινασοὺς ἀπεξύρισε τὸν χωρικόν του, καί, τὸ χειρόμακτρον εἰς τὰς χεῖρας, ἦλθε νὰ κουρεύσῃ τὸν Ματτίαν.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Ματτίας, ἐν ᾧ ὁ ἄλλος τῷ ἔδενε τὸ χειρόμακτρον ὑπὸ τὸν τράχηλον, ἔχομεν φιλονεικίαν ὁ σύντροφός μου κ' ἐγώ, καὶ ἠξεύρομεν ὅτι εἶσθε περίφημος μουσικός, ὥστε θὰ ἠμπορέσετε νὰ μᾶς εἴπητε τὴν γνώμην σας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφωνίας μας.

— Ἂς ἴδωμεν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφωνίας σας, νεανίαι.

Τότε ἐνόησα τίς ἦτον ὁ σκοπὸς τοῦ Ματτία· πρῶτον ἤθελε νὰ ἴδῃ ἂν ὁ μουσικὸς κουρεὺς ἦτον ἱκανὸς ν' ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἐρωτήσεις του, καὶ ἔπειτα, ἂν αἱ ἀπαντήσεις ἦσαν ἐπαρκεῖς, νὰ λάβῃ τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῇ τιμῇ μιᾶς κουρᾶς. Πονηρὸς ἦτον ὁ Ματτίας τῇ ἀληθείᾳ.

— Διατί, ἠρώτησεν ὁ Ματτίας, ἐντείνουσι τὸ βιολίον εἰς τινας τόνους μᾶλλον καὶ ὄχι εἰς ἄλλους;

Ἐνόμισα ὅτι ὁ κουρεύς, ὅστις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπέρα τὸ κτένιον εἰς τὴν μακρὰν κόμην τοῦ Ματτία, θὰ ἔδιδεν ἀπόκρισίν τινα ὡς τὰς ἐδικάς μου, καὶ ἤδη ἐγέλων κατ' ἐμαυτὸν ὅταν ἔλαβε τὸν λόγον.

— Ἐπειδή, εἶπεν, ἡ δευτέρα χορδὴ ἀριστερόθεν τοῦ ὀργάνου δίδει τὸν τόνον *λα* εἰς τὴν τακτικὴν διαπασῶν, αἱ λοιπαὶ χορδαὶ πρέπει νὰ ἐντείνωνται οὕτως, ὥστε νὰ δίδωσι τοὺς τόνους ἀπὸ διὰ πέντε εἰς διὰ πέντε, ἤτοι *σολ* ἡ τετάρτη χορδή, *ρὲ* ἡ τρίτη, *λα* ἡ δευτέρα, καὶ *μὶ* ἡ πρώτη ἢ ἡ *ὑπάτη*.

Τότε δὲν ἐγέλασα πλέον ἐγώ, ἀλλ' ἐγέλασεν ὁ Ματτίας. Ἐχλεύαζεν ἆρά γε τὸ ἐκπεπληγμένον μου ἦθος; ἢ ἔχαιρε μόνον διότι ἔμαθεν ὅ,τι ἤθελε νὰ μάθῃ; Ὅπως δήποτε ἐξεκαρδίζετο.

Τὸ κατ' ἐμὲ δ' ἔμενον κεχηνὼς βλέπων τὸν κουρέα τοῦτον ὅστις, ἐν ᾧ ἐστρέφετο περὶ τὸν Ματτίαν καὶ ἀνοιγοέκλειε τὴν ψαλλίδα του, ἐπρόφερε συγχρόνως τὴν μικρὰν ταύτην διδασκαλίαν, ἥτις μοὶ ἐφαίνετο θαυμασία.

— Λοιπόν, εἶπε διακόψας τὸ ἔργον του καὶ σταθεὶς ἐμπρός μου, ἐλπίζω ὅτι δὲν εἶχεν αὐτὸς ἄδικον.

Ἐν ὅσῳ διήρκεσεν ἡ κούρευσις, ὁ Ματτίας δὲν ἔπαυεν ἐρωτῶν, καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις ὁ κουρεὺς ἀπήντα ἐπίσης ἀσφαλῶς καὶ εὐκόλως ὡς περὶ τοῦ βιολίου.

Ἀλλὰ μετὰ τὰς ἀπαντήσεις ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ ἐρωτᾷ, καὶ δὲν ἤργησε νὰ μάθῃ πρὸς τίνα σκοπὸν ἤλθομεν πρὸς αὐτόν.

Τότε καὶ αὐτὸς ἐξεκαρδίσθη.

— Καλὰ παιδάρια! ἔλεγε. Τί νόστιμα!

Ἔπειτα δὲ ἠθέλησε νὰ τῷ παίξῃ τίποτε ὁ Ματτίας, ὅστις βεβαίως τῷ ἐφαίνετο νοστιμώτερος ἀπ' ἐμέ· καὶ ὁ Ματτίας, χωρὶς νὰ διστάσῃ, ἔλαβε τὸ βιολίον καὶ ἤρχισε νὰ παίζῃ ἕνα χορόν.

— Καὶ δὲν γνωρίζεις οὔτε ἓν σημεῖον τῆς μουσικῆς! ἀνέκραξεν ὁ κουρεὺς κτυπῶν τὰς χεῖρας καὶ ἑνικῶς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ματτίαν ὡς ἂν τὸν ἐγνώριζε πρὸ πολλοῦ.

Εἶπον ὅτι ὑπῆρχον ὄργανα κείμενα ἐπὶ βάθρου καὶ ἄλλα εἰς τὸν τοῖχον κρεμάμενα. Ὁ Ματτίας τελειώσας ὅ,τι ἔπαιζεν εἰς τὸ βιολίον, ἐπῆρεν ἕνα εὐθύαυλον.

— Παίζω, εἶπε, καὶ τὸν εὐθύαυλον καὶ τὴν κλειδοσάλπιγγα.

— Ἔλα, παῖξε, εἶπεν ὁ Ἐσπινασούς.

Καὶ ὁ Ματτίας ἔπαιξεν ἀνὰ ἕνα σκοπὸν εἰς ἕκαστον τῶν ὀργάνων τούτων.

— Τὸ παιδάριον τοῦτο εἶναι θαῦμα τοῦ αἰῶνος, ἀνέκραξεν ὁ Ἐσπινασούς. Ἂν θέλῃς νὰ μείνῃς πλησίον μου, θὰ σ' ἀναδείξω μέγαν μουσικόν· ἀκούεις; μέγαν μουσικόν! Τὸ πρωῒ θὰ ξυρίζῃς μετ' ἐμοῦ τοὺς ἐρχομένους ἐδῶ, καὶ τὸ ἐ-

Digitized by Google

πίλοιπον τῆς ἡμέρας θὰ ἐργάζεσαι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου. Καὶ μὴ νομίζῃς ὅτι, διότι εἶμαι κουρεὺς, δὲν θὰ εἶμαι διὰ τοῦτο καὶ διδάσκαλος ἱκανὸς διὰ σέ. Διὰ νὰ ζῶ, νὰ τρώγω, νὰ πίνω, νὰ κοιμῶμαι, χρειάζομαι τὸ ξυράφιον. Καὶ ὁ Ιασμῖνος ξυρίζει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅμως εἶναι ὁ μέγιστος ποιητὴς τῆς Γαλλίας. Ἡ Ἀγὴν ἔχει τὸν Ἰασμῖνον καὶ ἡ Μένδη τὸν Ἐσπινασοῦν.

Ἀκούσας τὸ τέλος τοῦ λόγου τούτου, ἀπέβλεψα πρὸς τὸν Ματτίαν. Τί θ' ἀπεκρίνετο; Θὰ ἐστερούμην καὶ τὸν φίλον, τὸν σύντροφον, τὸν ἀδελφόν μου, ὡς διαδοχικῶς ἐστερήθην ὅλους ὅσους ἠγάπων; Ἡ καρδία μου συνεστάλη· δὲν ἀφῆκα ὅμως τὸ αἴσθημα τοῦτο νὰ μὲ κατακυριεύσῃ. Ἡ θέσις ὡμοίαζε περίπου εἰς ἣν εἶχον ὁ ἴδιος εὑρεθῆ ἀπέναντι τοῦ Βιτάλη, ὅταν ἡ κ. Μίλλιγαν εἶχε ζητήσει νὰ μείνω πλησίον της. Δὲν ἤθελον νὰ ἔχω τὰς αὐτὰς τύψεις συνειδότος ἃς ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἐκεῖνος.

— Φρόντισον μόνον περὶ σοῦ, Ματτία, τῷ εἶπον μετὰ συγκεκινημένης φωνῆς.

Ἀλλ' ἔσπευσε πρὸς ἐμὲ, καὶ λαβών με ἐκ τῆς χειρός,

— Ν' ἀφήσω τὸν φίλον μου! Ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσω. Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε.

Ὁ Ἐσπινασοὺς ἐπέμεινε, λέγων ὅτι ἀφ' οὗ λάβῃ ὁ Ματτίας τὴν πρώτην ἀνατροφὴν, θὰ εὑρίσκετο τρόπος νὰ σταλῇ εἰς Τουλοῦσην, καὶ ἔπειτα εἰς Παρισίους, εἰς τὴν μουσικὴν ἀκαδημίαν· ἀλλ' ὁ Ματτίας ἀπεκρίνετο πάντοτε·

— Ν' ἀφήσω τὸν Ρεμὴν; ποτέ!

— Τότε, παιδάριον, εἶπεν ὁ Ἐσπινασοὺς, θέλω νὰ πράξω κάτι ὑπὲρ σοῦ, νὰ σοὶ δώσω ἓν βιβλίον ὅπου νὰ μάθῃς ὅ,τι ἀγνοεῖς.

Καὶ ζητήσας ἐφ' ἱκανὸν χρόνον εἰς τὰ συρτάριά του, εὗρε τὸ βιβλίον, ἐπιγραφόμενον *Θεωρία τῆς μουσικῆς*, παλαιὸν, τετριμμένον, λερωμένον· ἀλλὰ τί ἔβλαπτε;

Ἔπειτα δὲ, λαβὼν κονδύλιον, ἔγραψεν εἰς τὴν πρώτην σελίδα· «Τῷ παιδίῳ ὃ, ὅταν γίνῃ καλλιτέχνης, θέλει ἐνθυμηθῆ τὸν κουρέα τῆς Μένδης».

Δὲν ἠξεύρω ἂν ὑπῆρχον τότε εἰς Μένδην καὶ ἄλλοι μουσικοδιδάσκαλοι πλὴν τοῦ κουρέως Ἐσπινασοῦ· ἀλλὰ τοῦτον μόνον ἐγνώρισα, καὶ ποτὲ δὲν τὸν ἐλησμονήσαμεν, ὁ Ματτίας κ' ἐγώ.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΖΗΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

[Σκιαγραφία].

Ἄλλοτε, μόλις ὁ κρότος τοῦ πυροβόλου μᾶς ἀφύπνιζεν ἅμα τῇ ἠοῖ ἀγγέλλων ἡμῖν, ὅτι ἀνέτειλεν ἡ 25 Μαρτίου, σπεύδοντες ἠγειρόμεθα ἕτοιμοι ν' ἀκολουθήσωμεν τριπλοῦν τῆς ἡμέρας πρόγραμμα.

Εἴχομεν τότε τὴν καρδίαν μεστὴν καὶ τὴν διάνοιαν ἀνδρικωτέρων σκέψεων. Τὴν ἡμέραν τῆς 25 Μαρτίου ἐνοοῦμεν νὰ ἑορτάσωμεν ἀποθαυμάζοντες τοὺς εἰς τὴν τελετὴν πορευομένους ἀγωνιστὰς μὲ τὴν κατάλευκον φουστανέλαν, τὴν πάλαν καὶ τὰ ἐρυθρὰ σανδάλια, λαμβάνοντες ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ζήση Σωτηρίου μπομπόταν, δάφνην καὶ ὕδωρ, ἅτινα τῷ εἶχε στείλει ὁ *παπποῦς τοῦ Ὀλύμπου*, καὶ ἀκούοντες ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Γεωργίου Τερτσέτη τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι μετέδιδον τὸ θερμαῖνον τὰ στήθη των ἅγιον πῦρ ἐνθουσιασμοῦ καὶ διήγειρον ἐν ἡμῖν αἰσθήματα καὶ σκέψεις πρὸς μίμησιν.

Ἦσαν τότε αἱ τελευταῖαι ἀναλαμπαὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Σήμερον, μόλις ἀκουσθῶσιν οἱ τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας ἀγγέλλοντες κανονοβολισμοὶ στρέφομεν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς κλίνης μας, ἵν' ἀνετώτερον ἐξακολουθήσωμεν τὸν διακοπέντα πρωϊνὸν ὕπνον μας, καὶ βλασφημῶμεν ἴσως διότι μᾶς ἀνησύχησαν, ἐγειρόμεθα περὶ τὴν δεκάτην, καὶ κομψῶς ἐνδεδυμένοι πορευόμεθα εἰς τὴν τελετὴν, ὅπως χάσκοντες θαυμάσωμεν τοὺς γυναικοστολίστους ἐξώστας τῶν οἰκιῶν, μυκτηρίζοντες ἴσως διερχόμενον λείψανον τοῦ ἀγῶνος, ὅπερ ἐκύρτωσεν ὁ χρόνος καὶ κατέβαλεν ἡ ἀδιαφορία μας. Καὶ τὸ ἑσπέρας πατεῖς με πατῶ σε χυνόμεθα εἰς τὰς αἰθούσας ἑνὸς τῶν ἀναριθμήτων Συλλόγων, ὅπου ἀγένειος ῥήτωρ προσπαθεῖ νὰ μεταδώσῃ ἡμῖν ἐνθουσιασμὸν ἐφυμιθιωμένον. Ὀλίγοι, ὀλίγιστοι μέχρι χθὲς μετὰ τὴν τελετὴν ἐπορεύοντο εἰς τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον ἵνα λάβωσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας *τοῦ Ἕλληνος τοῦ Ὀλύμπου* μπομπόταν καὶ δάφνην.

Ἤδη καὶ ὁ Ζήσης Σωτηρίου ἐξέλιπεν, ἵνα συμπληρωθῇ οὕτως εἰπεῖν ἡ κατάπτωσίς μας. Ἡ νεολαία μας σκέπτεται κατὰ τρόπον ἀναγκάζοντα τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας περισσοτέρους νὰ μισθόνῃ κήρυκας κατ' ἔτος, ὅπως ἀγγέλλωσι τὴν ἀναχώρησιν τοῦ διὰ Τῆνον ἀτμοπλοίου, αἰσθάνεται δὲ παλμοὺς ἢ διὰ τὸ χρῆμα ἢ διὰ τὸ κάλλος μόνον. Πατρὶς καὶ ἐλευθερίαι, ἡρωϊσμὸς καὶ ἀγῶνες ἠφανίσθησαν.

Εἶναι τώρα αἱ θαμβοῦσαι λάμψεις τοῦ πετσωματισμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Ἑλλάδι τὰ πετσώματα ἀντικατέστησαν τὸν ἡρωϊσμόν. Ἡ πετσωματικὴ ἐποχὴ ἤγειρεν ἀξιώσεις ὅτι διεδέχθη τὴν ἡρωϊκὴν καὶ τὸ χεῖρον ὅτι εἶναι αὐτὴ αὕτη. Οὐδεμία διαφορὰ μεταξὺ 21 καὶ 54 διὰ τοὺς ἐκστρατεύσαντας κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐποχὴν, καὶ μάλιστα ἴσως οἱ ἥρωες τοῦ 1854 νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἀνωτέρους τῶν ἡμιθέων τοῦ 1821, ἀφοῦ ἐπὶ πλέον κατώρθουν νὰ θεωρῶσιν ὡς λάφυρα. . . τὰ καζάνια καὶ τοὺς τεντσερέδες ἐκείνων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ὁποίων, ὡς ἔλεγον, ἐμάχοντο.

Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ ἐποχὴ αὕτη διέσωζέ τι τὸ ἡρωϊκὸν, διότι εἰ καὶ ἐξεστράτευσαν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ, ὑπῆρχον ὅμως καὶ πολλοὶ, πολλοὶ, οἵ-

Digitized by Google

τινες ἢ ἦσαν ἐκ τῶν ἡρώων τοῦ 21 ἢ ἐξεστράτευον δι' ἰδίων χρημάτων.

Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ Ζήσης Σωτηρίου, ὅστις ὑποθηκεύσας τὴν παρὰ τὴν μητρόπολιν οἰκίαν του, κατήρτισε σῶμα καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ὄλυμπον, ὁπόθεν δὲν ἐπανῆλθεν ἢ ἀφοῦ ἔλαβε τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ Εὐρώπη θὰ ἐλευθερώσῃ καὶ τὸν Ὄλυμπον, παρὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ προξένου τῆς Ἀγγλίας Βλοῦντ, μεταβάντος εἰς τὸ στρατόπεδόν του μετὰ τοῦ διερμηνέως Πρασακάκη.

Ὁ Ζήσης Σωτηρίου, ὅστις πᾶσαν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐπανάστασιν ἐνεκολποῦτο καὶ ὑπεστήριζε θυσιάζων πᾶν ὅ,τι εἶχεν ὑπὲρ αὐτῆς, ὅτε ἀνέτειλεν ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1878, ἥτις εὗρε τὸν στρατόν μας ἐπανελθόντα ἐκ τῆς ἀθανάτου ἐξόδου του μὲ τὰ τρόπαια τῆς Ὀμβριακῆς, αὐτὸς ὅστις εἶχεν ἐξοδεύσει καὶ διὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν τὰ μετὰ κόπου ὑπ' αὐτοῦ καθ' ἡμέραν ἀποταμιευόμενα δεκάλεπτα, ἠσχύνθη νὰ ἑορτάσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ γένους καὶ δὲν διένειμεν, ὡς ἔπραττε κατ' ἔτος, μπομπόταν, δάφνην καὶ ὕδωρ, διότι, ἔγραφεν ἐν προκηρύξει πρὸς τὸ Πανελλήνιον, ὁ παπποῦς τοῦ Ὀλύμπου δὲν τῷ ἔστειλεν, ἀλλὰ περιμένει τὰ παληκάρια νὰ τὴν λάβουν ἀπὸ τὰς χεῖρας του.

Σκληρὸν τὸ μάθημα διὰ τοὺς ἥρωας τῶν πεσσωμάτων, οἵτινες ἐπίστευον ὅτι ἀρκεῖ διὰ τὴν νεολαίαν τοῦ ἔθνους μας μικρὸς μέχρι τοῦ μέσου τῆς ὁδοῦ Πατησίων περίπατος ἵνα στολίζηται αὕτη μὲ δάφνην ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου. Ἀλλ' ὁ κατ' ἔτος διανέμων αὐτὴν τοῖς ἔλεγεν: ἀναβῆτε εἰς τὸν Ὄλυμπον καὶ πολεμήσατε διὰ νὰ δρέψητε δάφνας. Αἱ δάφναι δὲν λαμβάνονται ἀκόπως ἐδῶ· ἀποκτῶνται ἐν ἀγῶσιν ἐκεῖ.

Ὁ Ζήσης Σωτηρίου ἦτον ὡς χαρακτὴρ τύπος ἄξιος μελέτης. Εἴτε διότι ὑπὸ δουλείαν ἠτένισε τὸ πρῶτον τὸν ἥλιον εἰς Σέρβια τῆς Μακεδονίας μόλις ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, εἴτε διότι καταβὰς εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα, πρὶν ὑπογραφῇ ἡ συνθήκη τῆς ἀνεξαρτησίας της, ἔσχε τὴν ἀτυχίαν νὰ ἴδῃ τὴν γεννέτειραν καὶ πάλιν ὑπὸ ζυγὸν ἀπομείνασαν, ἐνῷ αὐτὸς εἶχε σπεύσει ἐκ Πέστης τῆς Οὐγγαρίας ὅπου μετήρχετο τὸν ἔμπορον ὅπως καὶ προσωπικῶς καὶ χρηματικῶς μετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, εἴτε διότι ἦτο φύσις ἐλευθέρα, καὶ καρδία, ἥτις μόνον διὰ τὴν Θεὰν Ἐλευθερίαν ᾐσθάνετο παλμούς, πάντοτε, ὅπου ἤκουεν ἀγῶνα ὑπὲρ ἐλευθερίας, ἔσπευδε νὰ προσφέρῃ καὶ αὐτὸς τὸν ἔρανόν του καὶ τὸ αἷμά του ὑπὲρ αὐτῆς.

Καὶ ἰδοὺ διατί καὶ εἰς Ἰταλίαν δὶς ἀπῆλθε, καὶ τῷ 1854 ἐξεστράτευσε, καὶ ἅμα τῇ ἐκρήξει τοῦ τελευταίου Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου πρῶτος αὐτὸς διενοήθη νὰ ἐκστρατεύσῃ διεγείρων ἐπαναστάσεις, ἀλλὰ συνελήφθη εἰς Λαμίαν καὶ ἐφυλακίσθη ὀλίγας ἡμέρας, μεθ' ὃ ἀπεστάλη εἰς Ἀθήνας, διαταγῇ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀργότερον ἢ ἐνήργουν ἢ ἐπεδοκίμαζον . . . τὰ πεσσώματα!

Ἐπολέμει κατὰ τῶν τυράννων τῶν λαῶν εἴτε κατακτηταὶ εἴτε μονάρχαι ἦσαν. Καὶ διὰ τοῦτο εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς 3 Σεπτεμβρίου τόσον ἀκαμάτως ὅσον καὶ ἀφιλοκερδῶς. Ἡ τιμιότης καὶ ἡ ἀφιλοκέρδεια τοῦ Ζήση Σωτηρίου ἦτο ἐκτὸς πάσης συζητήσεως. Ὅτε κατὰ τὸ 1848 ἀπεστέλλετο πρὸς τὸν ἐπαναστατήσαντα Παππακώσταν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα συνεννοημένων διὰ τὴν ἀνταρσίαν, ὁ Ζήσης μὴ ἔχων τ' ἀπαιτούμενα διὰ τὸ ταξείδιον χρήματα, ἀντὶ νὰ εἴπῃ τι εἰς τοὺς ἀποστέλλοντας, ἐπορεύθη εἰς φίλον του καταστηματάρχην καὶ ἐζήτησε νὰ δανεισθῇ ὀλίγα χρήματα. Τοῦ φίλου προθύμως παραχωρήσαντος τὸ αἰτηθὲν ποσόν, ὁ Ζήσης Σωτηρίου ἐξαγαγὼν τὸ ὡρολόγιόν του ἠθέλησε νὰ τὸ ἀφήσῃ ὡς ἐνέχυρον. Ὁ δανείσας ἠρνεῖτο ἐπιμόνως, ὁ Ζήσης ἐπέμενεν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ καλὸς φίλος ὑπερίσχυσε καὶ ὁ Ζήσης τὸν ἀπεχαιρέτισε κομίζων ἐν τῷ θυλακίῳ καὶ χρήματα καὶ ὡρολόγιον. Τὴν ἐπομένην ὁ δανείσας εὑρίσκει εἰς τὸ κατάστημά του, κομισθέντα ἐκ Πειραιῶς ὑπό τινος νέου, τὸ ὡρολόγιον τοῦ Ζήση καὶ ἐπιστολὴν ἐν ᾗ τῷ ἔγραφεν:

«*Ἀδελφέ!*—Εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχει ζωὴ καὶ θάνατος. Ἂν ἀπέθνησκον θὰ ἐζημιοῦσο ὅ,τι τόσον προθύμως μοὶ ἐδάνεισας καὶ μετὰ τόσου κόπου ἀπέκτησας. Οὔτε τὸ θέλω οὔτε δίκαιον εἶναι. Κράτησε τὸ ὡρολόγιόν μου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον . . .»

Καὶ ὅτε τὸν διώρισεν ἡ κυβέρνησις ἀρχαιοφύλακα, ἠρνήθη ὅλον τὸν ὡρισμένον μισθόν, διότι ὀλιγώτερα τῷ ἤρκουν, καὶ διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὸ πρᾶγμα ἄφινεν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου τὸ τρίτον τῆς μισθοδοσίας του, ἐκ τῶν λοιπῶν δύο τρίτων κατορθῶν ν' ἀποταμιεύῃ δεκάλεπτά τινα ἑκάστην ἡμέραν διὰ μελλούσας ἐπαναστάσεις, νὰ ἔχῃ παρ' αὐτῷ σπουδάζοντα ἕνα τῶν ἀνεψιῶν του καὶ νὰ προσφέρῃ πάντοτε τὸν ὀβολόν του ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὲρ παντὸς καλοῦ καὶ πατριωτικοῦ, παρ' οὐδενὸς ἰσχυροῦ καὶ ἐπισκεπτομένου τὰς ἀρχαιότητας δεχόμενος δῶρα καὶ οὐδενὶ ἐπιτρέπων νὰ ἐγγίσῃ κἂν λίθον ἀρχαῖον. Διότι ἐλάτρευε τὰς ἀρχαιότητας καὶ οἱονεὶ ὡς ἐραστὴς ἐζηλοτύπει ἐὰν τὰς ἤγγιζον. Ἅπαξ μόνον ἐπέτρεψεν εἰς ἑαυτὸν νὰ δωρήσηται ἀσήμαντον τεμάχιον ἀρχαίου μαρμάρου πρὸς τὸν Ἄγγλον σοφὸν Φρῆμαν, τὴν δ' ἐπομένην ἐφρόντισε νὰ κάμῃ γνωστὸν τοῦτο εἰς τὸ Πανελλήνιον διὰ τοῦ τύπου.

Ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ ψυχολογικὰς μελέτας ἐπὶ τοῦ ἀνδρός, ὅστις τόσον ἐθεώρει ἑαυτὸν στενῶς συνδεδεμένον πρὸς τὸ Πανελλήνιον, ὥστε καὶ τὰς ἰδιαιτέρας του πράξεις ἐφρόνει ὅτι ἔπρεπε νὰ τῷ κάμνῃ γνωστὰς ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὸν ψόγον ἢ τὸν ἔπαινόν του. Ὅτε ποτὲ ὁ Μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος τῷ προσέφερε σάπφειρον ἐπὶ δακτυλίου

Digitized by Google

ἐδέχθη παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὁ Ζήσης τὸ δῶρον. Ἀλλὰ τὸ ἐδέχθη διότι τότε ἤκμαζεν ἡ Κρητικὴ ἐπανάστασις. Τὸ ἐξεποίησεν ἀντὶ ἑξακοσίων περίπου δραχμῶν καὶ διὰ τοῦ ἀντιτίμου ὥπλισε τὸν ἀνεψιόν του καί τινας ἄλλους νέους, οὓς ἀπέστειλε μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ παπποῦ τοῦ Ὀλύμπου νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς αἱματοβαφοῦς ἡρωΐδος τῆς Μεσογείου. Μετά τινα καιρὸν ἔδωκε λόγον περὶ τοῦ δακτυλίου εἰς τὸ Πανελλήνιον.

Ἄλλοτέ ποτε ἡ στέγη πλευρᾶς τινος τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ μουσείου κατέπεσε καὶ ὑπὸ τὰ ἐρείπια αὐτῆς ἐτάφη . . . ἡ κάπα τοῦ Ἕλληνος τοῦ Ὀλύμπου. Ὁ Ζήσης ἐδέχθη στρατιωτικὸν μανδύαν ὑπὸ φίλου δωρηθέντα, ἐφόρεσεν αὐτὸν καὶ σπεύδων διέσχισε τὴν ὁδὸν τῶν Πατησίων.

— Ἔ ! καπετὰν-Ζήση, τῷ λέγει φίλος τις πρὸ τῶν Χαυτείων, κάτι μὲ μανδύαν σὲ βλέπω καὶ τρέχεις ;

— Αὔριον θὰ ἴδῃς καὶ θὰ μάθῃς, τῷ ἀπαντᾷ χωρὶς νὰ σταματήσῃ.

Τὴν ἐπομένην τὸ Πανελλήνιον ἀνέγνω ἔντυπον τοῦ Ζήση, ἐν ᾧ, ἐξιστορῶν πρὸς δικαιολογίαν τὸ γεγονὸς ἐζήτει συγγνώμην, διότι ἦτο ἠναγκασμένος ν' ἀποχωρισθῇ ἐπί τινα καιρὸν ὁ Ἕλλην τοῦ Ὀλύμπου τὴν κάπαν του.

Πόσον θὰ ἤμεθα εὐτυχεῖς ἂν κατωρθοῦτο νὰ μιμῶνται κατὰ τὴν λογοδοσίαν τὸν Ζήσην Σωτηρίου οἱ τὰ κοινὰ διαχειριζόμενοι !

Μέγιστόν τι ἐθεώρει τὸν τύπον καὶ τὰ γράμματα ὁ Ζήσης, καὶ ὅτε κατέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκόμισεν ἰδίαις δαπάναις ἐν Εὐρώπῃ τυπώσας τὸ ἱστορικὸν Ἀλφαβητάριον τοῦ Ῥωσιάδου καὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων.

Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ Καποδίστριας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐνῷ ἀκόμη τὰ ὄρη ἀνέπεμπον καπνόν, τὸ δ' ἔδαφος ἤχνιζεν ἀπὸ αἵματα καὶ ἡ ὀσμὴ τῆς πυρίτιδος ἐπλήρου τὴν ἀτμόσφαιραν, ὁ *ἀκόλουθος τοῦ στρατοῦ* Ζήσης Σωτηρίου προσήρχετο καὶ κατέθετεν εἰς χεῖρας τοῦ Κυβερνήτου ποσόν τι φοινίκων, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς πυρὴν καταρτισθησομένου κατὰ μικρὸν κεφαλαίου πρὸς ἵδρυσιν Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ἦτο λοιπὸν ὁ πρῶτος συλλαβὼν τὴν ἰδέαν καὶ καταθέσας χρῆμα πρὸς ἵδρυσιν τοῦ τεμένους ἐν ᾧ ἐσπουδάσαμεν, καὶ διὰ τοῦτο πάντοτε ἰδιάζουσαν στοργὴν ἔδειξε πρὸς τὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοιτῶσαν νεολαίαν, προβάλλων τὸ γῆράς του εἰς παράδειγμα καὶ εἰς μίμησιν μεγάλων πράξεων αὐτὴν παρορμῶν.

Διό, ὅτε τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις θεάτρου ὁ Λεωνίδας ἐν Θερμοπύλαις τοῦ Pichat, ὁ Ζήσης ἐκ τοῦ ἰσχνοῦ του ταμείου ἠγόρασεν εἰκοσιπέντε εἰσιτήρια ὑπερῴου καὶ συμπαραλαβὼν ἰσαρίθμους φοιτητὰς ἐπορεύθη τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο εἰς τὸ θέατρον προσπαθῶν, ἂν τῷ ἦτο δυνατόν, νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὰ στήθη τῶν καλῶν νέων τὴν καρδίαν τοῦ τέκνου τῆς Σπάρτης.

Καὶ ὅτε συνέστη ἡ ἐθνοφυλακὴ προσῆλθεν ὁ ὑπερηφάνως ἐπὶ τῶν Βαυαρῶν παραιτηθεὶς τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, ἵνα γυμνασθῇ ὡς ἁπλοῦς ἐθνοφύλαξ, καθὼς καὶ ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης—καί τοι τῷ προσεφέρθησαν βαθμοὶ—ἐπολέμησε καὶ ἠχμαλωτίσθη ἐν Ἰταλίᾳ. Ὅτε δὲ ἦτο κεκλεισμένος εἰς τὸ παρὰ τὰς Ἄλπεις φρούριον Πρὲ αἰχμάλωτος καὶ ἐνταῦθα εἶχε διαδοθῆ ὅτι ἐφονεύθη, ἡ προσφιλὴς αὐτῷ Πανεπιστημιακὴ νεολαία δὲν ἐλησμόνησε τὸν ἀγαπήσαντα αὐτήν, ἀλλ' ἐτέλεσε μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς του, εἰς ὃ ὁ κ. Α. Ῥηγόπουλος ἐξεφώνησεν ἐντολῇ αὐτῆς ὡραῖον λόγον.

Καὶ ὅμως προχθές, ὅτε ὁ θάνατος ἦλθε καὶ εὗρεν ἡσύχως εἰς τὸ δωμάτιόν του τὸν ἀτενίσαντα αὐτὸν κατὰ πρόσωπον εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ὀλίγα μόλις *παιδιὰ τοῦ Ὀλύμπου* ἐκήδευσαν αὐτόν. Ποῦ ἦσαν οἱ φοιτηταί του ;

Ἔζησε βίον πρωτότυπον ὁ Ζήσης Σωτηρίου ὁ μόνος μεγαλοϊδεάτης πατριώτης. Ἐδημοσίευε κατὰ καιροὺς τὰς πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς ἐπιστολάς του καὶ τὰς μετὰ τῶν ἐπισκεπτομένων ἐπισήμων τὴν Ἀκρόπολιν συνδιαλέξεις του. Μίαν παράκλησιν πρὸς ὅλους ἀπέτεινεν : *Ἀγαπᾶτε τὴν Ἑλλάδα*. Καὶ ὅταν ἐνόμισεν ὅτι διὰ τῆς Βερολινείου συνθήκης ἡ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπη τῶν Εὐρωπαίων ἐξεδηλώθη, ἔγραφε πρὸς τὸν Σουλτάνον, ὃν ἄλλοτε προὔτρεπεν ἢ νὰ βαπτισθῇ ἢ νὰ φύγῃ εἰς τὴν κόκκινη μηλιά, ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἰσπράττῃ πλέον τοὺς φόρους τῆς Ἠπειροθεσσαλίας, διότι αὕτη ἀνήκει ἤδη τῇ Ἑλλάδι, ἥτις ἀργότερον θ' ἀπαιτήσῃ αὐτοὺς καὶ μὲ τόκον μάλιστα.

Ἔζησε διηνεκῶς θερμαίνων εἰς τὰ στήθη του τὸν πόθον τῆς μεγάλης Ἑλλάδος καὶ εἰργάσθη ὅσον ἠδυνήθη, χωρὶς οὐδένα ν' ἀδικήσῃ χωρὶς οὐδένα νὰ βαρύνῃ. Τόσον ἐφρόντισε νὰ μὴ βαρύνῃ τινὰ τῶν φίλων του, ὥστε καὶ ὅταν ἀπέθανεν ἀφῆκε διὰ τῶν οἰκονομιῶν του ἀποκτηθείσας τέσσαρας μετοχὰς τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου ὅπως χρησιμεύσωσι διὰ τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας καὶ τοῦ μνημοσύνου του.

Ἔζησεν ὡς πρότυπον πατριώτου καὶ φιλελευθέρου μὴ ὑστεροῦντος ἐν πάσῃ θυσίᾳ καὶ ἑτοίμου πάντοτε εἰς ἀγῶνας.

Ἔζησε τηρῶν ἄσβεστον εἰς τὰ γεγηρακότα στήθη του τὸ ἅγιον πῦρ τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀκμάζουσαν εἰς τὴν διάνοιαν τὴν Μεγάλην Ἰδέαν.

Ἦτον ὁ ἀληθὴς τελευταῖος Ἕλλην, μὲ τοὺς πόθους του, μὲ τὰς ἐλπίδας του, μὲ τὰ αἰσθήματά του.

Ὁ τελευταῖος Ἕλλην ἀπέθανε[1].

1 Νέαι Ἰδέαι.

Digitized by Google

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

'Η κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας.

Μούγκο Πάρκ—Nichtingale—Duranton—'Εδουάρδος Φόγελ—Φραγκῖσκος Γαρνιὲ—'Ιάκωβος Κούκ.

'Η διερεύνησις τῆς 'Αφρικῆς εἶναι ἴσως καταπληκτικώτατον παράδειγμα τῶν θυσιῶν,ἃς συνεπάγεται ἡ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας. 'Από τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος τούτου ἑκατοστύας ἀριθμοῦμεν θυμάτων μεταξὺ τῶν περιηγησαμένων τὴν μυστηριώδη γῆν. 'Ο Μούγκο-Πάρκ, ὅστις ἐφονεύθη ἢ ἐπνίγη τῷ 1805 ἐν Βουζᾷ παρὰ τὸν Νίγρον, ἐκ τῶν πρώτων ἀναγράφεται ἐν τῷ μαρτυρολογίῳ τούτῳ, ἐν ᾧ βλέπομεν τὰ ὀνόματα τοῦ Nichtingale ἀποθανόντος ἐκ διαλείποντος πυρετοῦ τῷ 1841, τοῦ ἀνδρείου Γάλλου Duranton, ὅστις ἀφοῦ ἀνέπλευσε τὸν Σενεγάλον καὶ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Σαμβαλᾶ, ἀπέθανεν ἐκ νόσου τῷ 1843, τοῦ σοφοῦ Γερμανοῦ 'Εδουάρδου Φόγελ ἐκ προδοσίας δολοφονηθέντος τῷ 1856 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆς Οὐάδας, καὶ τόσων ἄλλων, ὧν τὰ ὀστᾶ κεῖνται διεσκορπισμένα ἁπανταχοῦ τῆς μεγάλης ἠπείρου. Εἷς τῶν μᾶλλον διακεκριμένων Γάλλων γεωγράφων, ὁ κ. Riveyrier συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν μαρτύρων τούτων (L'Afrique nécrologique).

Τοὺς τάφους τῶν διερευνητῶν δὲν εὑρίσκομεν μόνον εἰς τὰ παγετώδη πεδία τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου ἢ εἰς τὰς ἐρήμους τῆς 'Αφρικῆς· πανταχοῦ ὑπάρχουσιν ἄνδρες ἀγωνιζόμενοι πρὸς ἀνακάλυψιν ἀγνώστων μερῶν, καὶ πανταχοῦ ἀναφαίνονται καὶ θύματα. Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ ἀσιατικῇ ἠπείρῳ ἐνδόξως θανόντων, θέλομεν ἀναφέρει ἕνα τῶν ἀνδρειοτάτων Γάλλων ἐρευνητῶν.

'Ο Φραγκῖσκος Γαρνιὲ, ἀξιωματικὸς τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ εἶναι εἷς τῶν τολμηροτάτων σκαπανέων ἐφ' οἷς σεμνύνεται ἡ γαλλικὴ μεγαλοφυΐα, ἀπέθανε δὲ γενόμενος θῦμα τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ ὡς στρατιώτου καὶ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτος. Τὴν 5 'Ιουνίου 1866 ἀνεχώρησεν ἐκ Σαϊγὸν, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιοδείαν πρὸς διερεύνησιν τῆς 'Ινδο-Κίνας, μίαν τῶν σπουδαιοτάτων καὶ ἀξιολογωτάτων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. 'Η περιήγησις αὕτη, γενομένη τῇ διαταγῇ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλωτάρχου Doudart de Lagrée, ἐβραβεύθη ὑπὸ τῶν ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Λονδίνῳ γεωγραφικῶν ἑταιριῶν. 'Ο Φραγκῖσκος Γαρνιὲ, ὁ Τορὲλ χειρουργὸς τοῦ ναυτικοῦ, ὁ ἰατρὸς Joubert, ὁ δὲ Καρνὲ, νέος ἀκόλουθος τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου, συμμετεῖχον τῆς ἐπιχειρήσεως. 'Ο Doudart de Lagrée ἀπέθανεν ἐκ χρονίου νοσήματος τοῦ ἥπατος μετὰ δύω ἐτῶν κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας, ὁ δὲ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ διηύθυνεν ἔκτοτε τὴν ἐπιχείρησιν. 'Ο νεώτερος τῶν συντρόφων αὐτοῦ Λουδοβῖκος δὲ Καρνὲ ὑπέκυψε καὶ αὐτὸς βραδύτερον εἰς τὰς συνεπείας τῶν κόπων οὓς ὑπέστη κατὰ τὴν τριετῆ ταύτην περιήγησιν (1866 — 1869). Διάπυρον ἔχων τὴν κρᾶσιν ἀλλὰ καὶ εὐερέθιστον καὶ ἀδύνατον, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς σκληρὰς δοκιμασίας, αἵτινες κατέβαλον μὲν τὸ σῶμα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ δύναμιν. «'Από τῆς εἰς Γαλλίαν ἐπανόδου του, γράφει ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ, τῷ 1871, ἔπασχεν ἀδιαλείπτως ἐκ τῶν νοσημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπέκτησεν ἐν 'Ινδο-Κίνᾳ. Καὶ τὸ θῦμα τοῦτο δέον νὰ προσθέσωμεν εἰς τὸ μακροτενὲς μαρτυρολόγιον τῶν γεωγραφικῶν ἐπιστημῶν».

'Ο Φραγκῖσκος Γαρνιὲ καὶ οἱ ἄλλοι αὐτοῦ σύντροφοι ἐπεράτωσαν αἰσίως τὴν δυσχερῆ ταύτην καὶ κινδυνώδη ἐπιχείρησιν,ἐπιστρέψαντες δὲ ἐδημοσίευσαν τῇ προστασίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου συγγραφὴν σπουδαίαν περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς περιηγήσεως αὐτῶν διὰ χωρῶν σχεδὸν ἀγνώστων, ὅπου πλεῖστα ὑπάρχουσιν ἀρχαιολογικὰ πλούτη, ὅπου τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῶν μνημείων ἐκλιπόντος πολιτισμοῦ (τὰ ἐρείπια τοῦ 'Αγγκόρ) παρουσιάζονται ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ λαμπρότητι, ὅπου ἄπλετος εὑρίσκεται μεταλλικὸς πλοῦτος, ὅπου πᾶσαι αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι πλείστας δύνανται νὰ συλλέξωσι πληροφορίας, ὅπου τέλος ἡ γεωγραφία τὸ πᾶν ἔχει νὰ μάθῃ.

Μόλις ἀποπερατωθέντος τοῦ ἔργου τούτου, ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ, οὐδεν δοκιμάσας ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰμὴ μόνον κόπους καὶ στερήσεις, ἀφιεροῖ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πολιορκουμένης πόλεως τῶν Παρισίων. Διαρκούσης τῆς πενταμήνου πολιορκίας, ἐκπληροῖ χρέη ἀρχηγοῦ τῶν ἐπιτελῶν τοῦ ναυάρχου τοῦ διοικοῦντος τὴν 8ην μοῖραν (Montmartre), τὴν μᾶλλον ἐκτεθειμένην εἰς τὰς σφαίρας τῶν πολιορκητῶν, λαμπρὸν δὲ δίδει παράδειγμα καρτερίας εἰς τὸ ναυτικὸν ἐκεῖνο σῶμα, τοῦ ὁποίου ὁ ἡρωϊσμὸς κατέστη περιβόητος.

Μετὰ τὴν ἀνακωχὴν ὁ Γαρνιὲ ἀνεχώρησε καὶ πάλιν εἰς Κίναν, ὅπως διερευνήσῃ μίαν τῶν περιεργοτάτων καὶ μᾶλλον ἀγνώστων χωρῶν τῆς κεντρώας 'Ασίας, ἀλλὰ τὰ πολιτικὰ συμβεβηκότα τοῦ Τόγγ-Κὶγκ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ, μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ θάνατος τὰ ἐματαίωσε.

Κατόπιν διαφορᾶς ἀναφυείσης μεταξὺ τῆς ἀναμιτικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Γαλλίας, ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ ἔλαβε τὴν ἐντολὴν νὰ μεταβῇ εἰς Τόγγγ-Κὶγγ καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸ ἐμπόριον τὸν ποταμὸν Βῶ-Δὲ, ἀπὸ τῆς θαλλάσσης μέχρι τοῦ Γιοὺν-Νὰν, εἶχε δὲ μίαν μόνην κανονιοφόρον, πεντήκοντα ἓξ ἄνδρας τοῦ πληρώματος καὶ τριάκοντα στρατιώτας τοῦ ναυτικοῦ πεζικοῦ. Τὴν 11 'Οκτωβρίου 1873 ἀνεχώρησεν ἐκ Σαϊγὸν καὶ προσωρμίσθη ἐντὸς ὀλίγου εἰς Κονα-Κάμ, ὅπου αἱ ἀναμιτικαὶ ἀρχαὶ καὶ οἱ μανδαρῖνοι ὑπεδέξαν

Digitized by Google

διαθέσεις ἐχθρικάς, πᾶν μέσον μεταχειρισθέντες καὶ αὐτὰ τὰ ἀπεχθέστατα ὅπως ἀπαλλαχθῶσιν αὐτοῦ. Πλειστάκις ἐπειράθησαν νὰ δηλητηριάσωσι τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπινον οἱ στρατιῶταί του καὶ νὰ πυρπολήσωσι τὰς πυριτιδαποθήκας του. Οἱ Ἀναμῖται βλέποντες τὴν φαινομένην ἀδυναμίαν τοῦ γαλλικοῦ σώματος, ἐτόλμησαν νὰ ἀπειλήσωσιν ὅτι θὰ προσβάλωσιν αὐτό. Ὁ Γαρνιὲ πεποιθὼς εἰς τὴν γενναιότητα τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ, ἔλαβεν ἀπόφασιν ἡρωϊκήν, πολιορκήσας μεθ' ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἓξ Γάλλων τὸ φρούριον Χὰ-Νόϊ περιέχον ἑπτὰ χιλιάδας μαχητῶν.

Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ μεθ' ἑνὸς μόνου πυροβόλου τῶν τεσσάρων προσβάλλει ἐξαίφνης τὸ φρούριον καὶ διευθύνει πῦρ συνεχὲς πρὸς τὴν νοτιοανατολικὴν πύλην, ἧς γίνεται κύριος ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, μετ' ἐκτάκτου δὲ μαχόμενος ἀνδρείας καὶ τόλμης, ἀναγκάζει τὸ φρούριον νὰ παραδοθῇ. Ὀγδοήκοντα νεκροὶ καὶ δύω χιλιάδες αἰχμάλωτοι, ἐν οἷς καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν μεγάλων μανδαρίνων, τοιαῦται αἱ ἀπώλειαι τοῦ ἐχθροῦ. Διὰ τῆς τολμηροτάτης ταύτης πράξεως ἡ χερσόνησος τοῦ Κὸγγ-Κὶγγ ὀλίγου δεῖν ὑπετάσσετο εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ δὲν ἀρκεῖται εἰς τοῦτο, ἀλλὰ διακρίνεται διὰ νέων ἀνδραγαθημάτων, καὶ κυριεύει τὴν πόλιν Νὰμ-Δὶγκ, ἀλλὰ τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Χὰ-Νόϊ ἐφοδιάζονται τῇ φροντίδι τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Σὸν-Τάη καὶ προσλαμβάνουσι μέγαν ἀριθμὸν ἀρχαίων στασιαστῶν Κινέζων, οἵτινες ἐλεηλάτουν τὸ βόρειον μέρος τοῦ Τὸγγ-Κὶγγ, ἐπονομασθέντες Μαῦραι Σημαῖαι ἐκ τοῦ χρώματος τῆς σημαίας αὐτῶν. Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ στρατὸς οὗτος, ὁσημέραι ἀπειλητικώτερος γινόμενος, ἑτοιμάζεται νὰ ἐξορμήσῃ πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ Χὰ-Νόϊ, εἰσέρχεται ἐσπευσμένως εἰς τὸ φρούριον τοῦτο καὶ μετ' οὐ πολὺ πολιορκεῖται ἐν αὐτῷ, τότε δὲ συγκαλεῖ τοὺς ἀξιωματικούς του καὶ διατάττει ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν Balny d' Avricourt νὰ ἐκτελέσῃ ἔξοδον, ἐνῷ αὐτὸς ἤθελε προσβάλει τὸν ἐχθρὸν ἀφ' ἑτέρου.

Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ θέλων νὰ ἐπιτεθῇ ἐξ ἀπροόπτου ὅπως καταστήσῃ τὴν ἐπίθεσιν φοβερωτέραν, προσλαμβάνει δεκαοκτὼ ἄνδρας καὶ ὁρμᾷ τροχάδην κατὰ τῶν Μαύρων Σημαιῶν, τοὺς ὁποίους συναντᾷ παρὰ τὸ φρούριον κεκρυμμένους ὄπισθεν θάμνων, τρέπει δὲ αὐτοὺς εἰς φυγὴν διὰ πυρὸς συνεχοῦς, ἔπειτα δὲ διώκει αὐτοὺς μόνος, ἀλλ' αἴφνης προσκόπτει εἰς ῥῆγμά τι τοῦ ἐδάφους καὶ πίπτει. Οἱ ἐχθροὶ ἐπιστρέφουσι θριαμβευτικῶς ἀλαλάζοντες καὶ φονεύουσι διὰ τῶν λογχῶν τὸν κατὰ γῆς κείμενον Γάλλον ἀξιωματικόν. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ Balny d'Avricourt περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν Κινέζων τὴν αὐτὴν λαμβάνει τύχην!

Τὸ πτῶμα τοῦ Γαρνιὲ ἔμεινεν εἰς χεῖρας τῶν Κινέζων, οἵτινες ἀποκόψαντες τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, τὴν ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ὡς τρόπαιον.

Ἡ διερεύνησις τῆς Ὠκεανίας, ὡς καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἠπείρων, παρουσιάζει γεγονότα ἐπίσης ἀξιοθρήνητα.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Αὐστραλίας ἀπεδόθη ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὸν Ὁλλανδὸν Δὶρκ Χάρτογ, ὅστις ἀπέβη τὴν 26 Ὀκτωβρίου 1616 εἰς τὴν δυτικὴν ἄκραν τῆς ἠπείρου ἐκείνης, ἀλλ' ἐσχάτως ἀπεδείχθη ὅτι ἡ προτεραιότης ἀνήκει εἰς τὸν θαλασσοπόρον Oronce Tiné ἐκ Βεζανσῶν, ὅστις προσήγγισεν εἰς τὴν μεγάλην ἄγνωστον γῆν τῷ 1531.

Τῷ 1642 ὁ Ἄβελ Ἰάνσεν Τάσμαν περιέπλευσε τὴν *μεγάλην νότιον γῆν*, ὡς ἐκάλουν αὐτὴν ἔχοντες τὴν πεποίθησιν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ταξειδίων τοῦ Κολόμβου, ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῇ σφαίρᾳ μεγάλη ἀνατολικὴ ἤπειρος ἀντισταθμίζουσα, οὕτως εἰπεῖν, τὴν Ἀμερικήν. Ὁ Τάσμαν ἀνεκάλυψε πρὸς νότον μεγάλην νῆσον, ἣν ὠνόμασε Γῆν τοῦ Βὰν Διέμεν πρὸς τιμὴν τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Νεερλανδικῆς Ἰνδίας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ θαλασσοπόροι φαίνονται περιφρονήσαντες τὴν Αὐστραλίαν, μέχρις οὗ ὁ περίφημος Ἄγγλος Cook (1770) ἀπέβη εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν αὐτῆς. Ἡ παραλία αὕτη, ἄγνωστος οὖσα σχεδὸν ἐπὶ ἐκτάσεως 32 βαθμῶν, ἔχει ὑφάλους καὶ σκοπέλους καθιστῶντας τὴν διερεύνησιν αὐτῆς δυσχερῆ καὶ ἐπικίνδυνον. Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 10 πρὸς τὴν 11 Ἰουνίου τὸ πλοῖον τοῦ Κοὺκ «Endeavour» προσέκρουσεν εἰς μίαν τῶν ὑφάλων τούτων, μόλις δὲ μετὰ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἐργασίαν ἠδυνήθησαν νὰ τὸ ἀνασύρωσι.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἰακώβου Κοὺκ ὀφείλομεν ν' ἀναγράψωμεν μεταξὺ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐνδοξοτάτων ἡρώων τῆς διερευνήσεως τῆς γηΐνης σφαίρας. Ὡς εἶπε διάσημός τις Γάλλος ναύαρχος, «εἶναι εἷς τῶν μᾶλλον ἐξόχων ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς τῶν ἀνακαλυπτῶν, οὓς ἐγέννησεν ἡ Ἀγγλία». Ὁ βίος του παρέχει εὐγενὲς παράδειγμα τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα κατορθοῦσιν ἡ θέλησις καὶ ἡ δραστηριότης. Θέλομεν ἑπομένως ἀφηγηθῇ αὐτὸν ἐν συντόμῳ. Γεννηθεὶς τῷ 1728 ἐν Μόρτον τῆς Ἀγγλίας, συγκατετάχθη μεταξὺ τῶν μεγάλων ἀνακαλυπτῶν διὰ μόνης τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀξίας. Ἦτο τὸ ἔννατον τέκνον ἀγροτικοῦ ὑπηρέτου ἔγινε δὲ ναυτοπαίδιον, ἀφ' οὗ διετέλεσεν ὡς μαθητευόμενος παρά τινι μικρεμπόρῳ. Ἀποκτήσας ἄνευ διδασκάλου γνώσεις τινὰς περὶ τὴν ζωγραφικήν, τὴν μαθηματικὴν καὶ τὴν ἀστρονομίαν, ἀναγκαίας εἰς τὴν ναυτιλίαν, ὁ ταπεινὸς οὗτος τεχνίτης περιῆλθε τρὶς τὴν γῆν ἐπὶ ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου, ἑκάστοτε δὲ συνεκόμισε πλοῦτον γεγονότων νέων. Κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξείδιον (1768) συνωδεύετο ὑπὸ τῶν ἐπισημόνων Banks καὶ Solander, οἵτινες σκοπὸν εἶχον νὰ παρατηρήσωσιν ἐν Ὀ-

ταύτῃ τὴν διάβασιν τῆς «Ἀφροδίτης» διὰ τοῦ ἡλίου, ἀνεγνώρισε δὲ τὰ παράλια τῆς Νέας Ζηλανδίας.

Ὁ Κοὺκ ἐπέστρεψεν εἰς Εὐρώπην διὰ τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, ἐνῷ δὲ ἔπλεε πρὸς νότον τῆς Αὐστραλίας, ἡ «Endeavour» παρ' ὀλίγον συνετρίβετο ἐπί τινος ὑφάλου. Σωθεὶς ὅμως ὁ μέγας Ἄγγλος πλοίαρχος ἔλαβε κατοχὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ βασιλέως Γεωργίου Γ' τῆς παραλίας ταύτης, ἧς ἐχάραξε τὸν χάρτην ὀνομάσας αὐτὴν Νέαν Οὐαλλίαν.

Κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ περιήγησιν, διαρκέσασαν τρία ἔτη, ὁ Κοὺκ εἶχεν ἐντολὴν νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ὕπαρξιν τῆς Αὐστραλίας· δύω πλοῖα ἐδόθησαν αὐτῷ, ἡ Resolution καὶ ἡ Adventure, ἐπροχώρησε δὲ μέχρι τοῦ 71° νοτίου πλάτους. Ἀνακαλύψας τὴν Νέαν Καληδονίαν καὶ περιελθὼν τὰς Νέας Ἑβρίδας, ἔφερεν εἰς τὴν πατρίδα του ἀπείρους ἐπιστημονικὰς πληροφορίας περὶ τῶν χωρῶν, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε προσεγγίσει, καὶ περὶ τῶν κατοίκων αὐτῶν, τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων.

Τῷ 1776 ὁ διάσημος ναύτης ἐπεχείρησε τρίτην περιήγησιν, ὅπως βεβαιωθῇ ἐὰν ὑπῆρχε συγκοινωνία μεταξὺ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας διὰ τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Περιπλεύσας τὸν Νέον Κόσμον ἔφθασεν εἰς τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς καὶ προσεπάθησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Οὐδσόνιον κόλπον διὰ τοῦ Βερριγγίου πορθμοῦ, ἀλλ' ἀπήντησεν αἴφνης πεδιάδα πάγου. Ὁ Κοὺκ ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἀμερικανικὴν παραλίαν, ἔπλευσε πρὸς τὰς Σανδβιχίους νήσους, σκοπεύων νὰ διέλθῃ ἐκεῖ τὸν χειμῶνα, φθάσας δὲ εἰς τὴν νῆσον Owhywhee προσωρμίσθη εἰς ὅρμον τινά, ὅπου περιέμενεν αὐτὸν πρόωρος θάνατος.

Ὁ Κοὺκ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ συνῆψαν σχέσεις μετὰ τῶν ἐγχωρίων. «Οὐδέποτε εἶδον, λέγει ὁ Κοὺκ, λαοὺς ἀγρίους ἔχοντας ὡς αὐτοὶ ἐλαχίστην δυσπιστίαν καὶ μεγίστην ἐλευθεριότητα ἤθους. Ἔστελλον εἰς τὰ πλοῖα τὰ εἴδη τὰ ὁποῖα ἐπεθύμουν νὰ πωλήσωσι, καὶ ἤρχοντο ἔπειτα οἱ ἴδιοι ὅπως συντελέσωσι τὰς συμφωνίας. Προσθετέον δὲ πρὸς τιμὴν αὐτῶν, ὅτι οὐδὲ ἅπαξ ἐπειράθησαν νὰ μᾶς ἐξαπατήσωσιν εἰς τὰς γινομένας συναλλαγάς».

Δυστυχῶς αἱ φιλικαὶ αὗται διαθέσεις δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολύ. Ἡ ἀμοιβαία ἡσυχία διεταράχθη διὰ κλοπῶν, συνεπείᾳ δὲ συζητήσεων οἱ ἐγχώριοι ἔγιναν ἀπειλητικοί. Ἡμέραν τινὰ λαβόντες λίθους προσεπάθησαν νὰ ἐμποδίσωσι συγχωρίους των τινὰς νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ἄγγλους ἐπιβιβάζοντας κάδους ὕδατος. Ὁ Κοὺκ μαθὼν τοῦτο διέταξε νὰ πυροβολήσωσι κατὰ τῶν ἀγρίων διὰ σφαιρῶν, ἀλλ' οὗτοι ῥίπτοντες κατὰ τῶν Ἄγγλων χάλαζαν πετρῶν ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ φύγωσι κολυμβῶντες, καὶ κατέλαβον τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν λέμβον. Ὁ Κοὺκ ἀκούων τὰ διατρέξαντα ἀνεφώνησε· «Φοβοῦμαι ὅτι οἱ νησιῶται οὗτοι θὰ μὲ ἀναγκάσωσι νὰ λάβω βίαια μέτρα, δὲν πρέπει νὰ νομίζωσιν ὅτι ὑπερίσχυσαν ἡμῶν». Τὴν ἐπαύριον ἀπεφάσισε νὰ ἀποβιβασθῇ καὶ νὰ λάβῃ εἰς τὸ πλοῖόν του τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἐπισημοτέρους ἐκ τῶν ἀρχηγῶν, καὶ νὰ κρατήσῃ αὐτοὺς ὡς ὁμήρους, μέχρις οὗ ἀποδοθῇ αὐτῷ ἡ λέμβος. Ἀποβιβασθεὶς μεθ' ἑνὸς ἀξιωματικοῦ καὶ μετ' ἐννέα ναυτῶν, περιεκυκλώθη μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ ἐχθρικοῦ πλήθους. Εἷς τῶν ἐγχωρίων ἐτόλμησε νὰ ἀπειλήσῃ τὸν Κούκ, ὅστις ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ. Οἱ ἐγχώριοι ὥρμησαν τότε κατὰ τῶν Ἄγγλων χωρὶς νὰ δώσωσιν αὐτοῖς καιρὸν νὰ γεμίσωσιν ἐκ νέου τὰ ὅπλα των. Ὁ Κοὺκ θαυμαστὴν ἀποδείξας ἀταραξίαν, ἠθέλησε νὰ ὑποχωρήσῃ μετὰ τῶν ἀνδρῶν του, ἐνόσῳ δὲ προσέβλεπε τοὺς ἐγχωρίους, οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ τὸν κακοποιήσῃ, καθότι τὸν ἐθεώρουν ὡς ἀνώτερόν τι ὄν· ἀλλ' εὐθὺς ὡς πλησιάζων ἤδη εἰς τὴν παραλίαν ἐστράφη ὅπως δώσῃ διαταγὰς εἰς τοὺς ναύτας, ἐτρώθη ὄπισθεν δι' ἐγχειριδίου καὶ ἔπεσε πρηνὴς εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ ἄγριοι βλέποντες αὐτὸν πεσόντα ἀνέκραξαν ἐκ τῆς χαρᾶς, αναλαβόντες δὲ ἐκ τῶν ὑδάτων τὸ ἠκρωτηριασμένον αὐτοῦ σῶμα, τὸ ἔσυραν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τύπτοντες αὐτό, ἀφοῦ οὐδὲν ἦτο ἤδη ἢ ἄπνουν πτῶμα.

Οὕτως ἀπέθανεν ὁ πλοίαρχος Κοὺκ ὁ περιώνυμος θαλασσοπόρος, ὅστις μετὰ τὸν Κολόμβον ἐγένετο ἴσως παντὸς ἄλλου περιφημότερος. Ἡ φήμη, ἣν δικαίως ἀπέκτησεν εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀξίας αὐτοῦ. Οὐδέποτε βίος κατηναλώθη χρησιμώτερον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ὁ Κοὺκ ἐφαίνετο ὡσεὶ προορισθεὶς εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ. Ἡ φύσις τὸν ἐπροίκισε διὰ σωματικῆς ῥώμης ἡρακλείου, εἶχε δὲ πνεῦμα ἰσχυρὸν καὶ ἀταραξίαν συνδυαζομένην μετὰ δραστηριότητος ἐπιμόνου καὶ μετὰ καρτερίας σπανίας. Ὁ Κοὺκ εἶχεν ἀνάστημα 1,79 μέτρου καὶ μορφὴν αὐστηράν, ἦτο δὲ σιωπηλὸς καὶ σκληρὸς καὶ ἰσχυρογνώμων, ἀλλὰ καὶ δικαιότατος. Ὁ Dumont d' Urville εἶπε περὶ αὐτοῦ : «Εἶναι ὁ περιφημότερος θαλασσοπόρος τῶν παρελθόντων αἰώνων καὶ τῶν μελλόντων».

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΕΟΡΤΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ.

Γεγονὸς ἀρκετὰ περίεργον ἔλαβεν ἐσχάτως χώραν ἐν τῷ σταύλῳ ἱπποδρομίου διδόντος δημοσίᾳ παραστάσεις ἐν Φιλαδελφείᾳ. Βεβαιοῦται μάλιστα ὅτι εἶνε τὸ πρῶτον τοῦτο παράδειγμα ἐλέφαντος γεννῶντος ἐν αἰχμαλωσίᾳ. Ἰδοὺ κατὰ τὴν ἀμερικανικὴν ἐφημερίδα πῶς ἔλαβε χώραν τὸ *χαρμόσυνον* τοῦτο *γεγονός*.

Ἑκατέρωθεν τῆς αἰθούσης, ὅπου δίδονται αἱ παραστάσεις, ὑπῆρχον ἱκανοὶ ἐλέφαντες, προσδεδεμένοι εἰς πασσάλους· ἡ δὲ μήτηρ εἶχε τοποθετηθῇ ἀπέναντι χάρακος ἐμπεπηγμένου εἰς τὸ

Digitized by Google

μέσον, διὰ νὰ μὴ ἀνησυχῇ μηδὲ βασανίζηται.

Μόλις τὸ νεογνὸν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ οἱ ἐλέφαντες ἤρχισαν νὰ ἐκβάλλωσι θαυμασίους βρυχηθμοὺς, ἀνυψοῦντες εἰς τὸν ἀέρα τὰς προβοσκίδας των, γονατίζοντες ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν των, ἢ καὶ χορεύοντες, ὡς ἐὰν ἦσαν μεθυσμένοι ἐκ τῆς χαρᾶς.

Μετ' ὀλίγον κατέλαβε καὶ αὐτὴν τὴν μητέρα παρόμοιος ἐρεθισμός· ὅθεν καὶ θραύσασα δι' ἑνὸς βιαίου τινάγματος τὴν ἅλυσιν, δι' ἧς ἦτο προσδεδεμένη εἰς τὸν χάρακα, ἔλαβε τὸ τέκνον της μὲ τὴν προβοσκίδα, καὶ περιήρχετο διὰ μέσου τῆς αἰθούσης· ἀκολούθως τὸ κατέθεσε πλησίον θερμάστρας, καὶ παρεδόθη εἰς χαρὰν παράφρονα. Δρύφακτον ξύλινον, περιορίζον τὴν θερμάστραν, κατεθραύσθη εἰς μυρία τεμάχια, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ θερμάστρα ἀνετράπη καὶ κατεστράφη.

Ὁ φύλαξ, φοβηθεὶς μὴ πάθη, ἐκάλεσεν εἰς βοήθειαν, καὶ τῇ συνδρομῇ τῶν γειτόνων του κατώρθωσε νὰ κατευνάσῃ τὸ ζῷον καὶ νὰ προσαγάγῃ αὐτὸ εἰς τὴν ἅλυσιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ οἱ ἄλλοι ἐλέφαντες δὲν ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ βρυχῶνται καὶ νὰ σείωσι τὰς προβοσκίδας, ὡς διὰ νὰ χαιρετήσωσι τὸ νεογνόν.

Ἐδοκίμασαν νὰ θρέψωσιν αὐτὸ μὲ γάλα, διοχετεύοντες αὐτὸ διὰ σωλῆνος ἐν εἴδει χωνίου· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δὲν κατωρθώθη, τὸ νεογνόν, ἀποδοθὲν εἰς τὴν μητέρα, ἤρχισεν ἀμέσως νὰ θηλάζῃ ἀπομακρύνον τὴν προβοσκίδα του.

Ὁ νέος οὗτος ἐλέφας εἶνε ὡραῖον θῆλυ ζῷον, ὄχι μεγαλείτερον ἀπὸ σκύλλον τῆς Νέας Γῆς, ἔχον μικρὰν προβοσκίδα. Νομίζει τις ὅτι εἶνε μικρὸς πῶλος, τρέχων ἐπάνω καὶ κάτω εἰς τὰ τυφλά. Ἡ μήτηρ ἄγει τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της, καὶ ἔχει βάρος 8,000 λιτρῶν. Ἔχει ἄκραν στοργὴν πρὸς τὸ τέκνον της, ἀποβλέπει μετὰ δυσπιστίας πρὸς ἅπαντας τοὺς ξένους, καὶ, ὁσάκις πλησιάζωσιν, ἐκβάλλει κραυγὴν ἰδιαιτέραν, πρὸς ἣν ἀνταποκρίνονται ὁμοφώνως καὶ ἐντόνως καὶ οἱ λοιποὶ ἐλέφαντες, οἵτινες ἐνδιαφέρονται τὰ μέγιστα ὑπὲρ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου. Κατὰ τὸ λέγειν τῶν φυλάκων, ἐὰν ἐπήρχετο κίνδυνός τις εἰς τὸ προσφιλὲς τοῦτο ζεῦγος, τὰ ἐπίλοιπα ζῷα θὰ ἐνέπιπτον εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν, καὶ τότε δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἅλυσις ἀρκούντως ἰσχυρὰ, ὅπως τοὺς κρατήσῃ δεσμίους.

Κυρία Σ*.

ΚΗΔΕΙΑ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙᾼ

Ἡ «Αὐγουσταία Ἐφημερὶς» ἐδημοσίευσεν ἔν τινι τῶν τελευταίων αὐτῆς φύλλων ἐκτενῆ περιγραφὴν ἐπικηδείου πομπῆς ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἐπισταλεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ἐν Τόκιο ἀνταποκριτοῦ της, ἣν ὡς ἱκανῶς περίεργον μεταφέρομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*.

«Τὴν 5 Ἀπριλίου ἐτελέσθη ἐν Τόκιο ἡ κηδεία τῆς πρὸ πέντε ἡμερῶν ἀποθανούσης ἐπισήμου Ἰαπωνίδος Ναβεσίμα, συζύγου τοῦ πρίγκηπος Ναβεσίμα, ὅστις πρὸ ὀλίγων μόλις ἑβδομάδων εἶχε διορισθῆ πρεσβευτὴς τῆς Ἰαπωνίας παρὰ τῇ Ἰταλικῇ αὐλῇ. Ὁ πρίγκηψ οὗτος ἀνήκει εἰς μίαν τῶν ἐπισημοτάτων ἀρχαίων οἰκογενειῶν, καὶ εἶνε ἐκ τῶν πλουσιωτάτων μεγιστάνων τοῦ βασιλείου. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ τελετὴ τῆς κηδείας ἐγένετο μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας, ἀνάλογος τῆς ὑψηλῆς κοινωνικῆς θέσεως, ἣν κατέχει ἐν τῇ χώρᾳ ἡ οἰκογένεια τοῦ χηρεύσαντος συζύγου. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐπισήμου κηδείας ἐγένετο ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἀποθανούσης πένθιμος τελετή, εἰς ἣν παρίσταντο μόνον Ἰάπωνες. Τὴν 1 δὲ μετὰ μεσημβρίαν ἤρξατο κινουμένη ἡ ἐπικήδειος πομπή, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἀποθανοῦσαν εἰς τὴν ἐσχάτην αὐτῆς κατοικίαν. Προηγοῦντο αὐτῆς ὀκτὼ αὐληταί, ὧν τὰ παράδοξα ἀρχαϊκοῦ τρόπου μουσικὰ ὄργανα ἐξέπεμπον τραχεῖς φθόγγους ἀποτελοῦντας τὴν πένθιμον μελῳδίαν. Μετὰ τούτους ἤρχοντο εἴκοσιν ἄλλοι, οἵτινες ἔφερον ὑψηλὰ κοντάρια, ἐφ' ὧν ἐκυμάτιζον μακραὶ πένθιμοι σημαῖαι, ὧν αἱ μὲν ἦσαν λευκαί, αἱ δὲ ἐρυθραί, φέρουσαι πᾶσαι γραφὰς διὰ μεγάλων ἰαπωνικῶν χαρακτήρων· ἀμέσως δὲ μετὰ τούτους εἵπετο τὸ περικλεῖον τὸν νεκρὸν φέρετρον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ ἰσχυρῶν ῥάβδων ἐβάσταζον δώδεκα ἄνδρες. Ἐν Ἰαπωνίᾳ τὰ φέρετρα εἶνε συνήθως ὑψηλὰ μᾶλλον ἢ μακρά, τὸ δὲ σχῆμα τετράγωνα, ἐν οἷς, φαίνεται, ἐναποτίθεται ὁ νεκρὸς οὐχὶ κείμενος, ἀλλὰ καθήμενος· πλὴν δὲ τούτου οὐδὲν φέρουσι κόσμημα, ὄντα ἐξ ἁπλοῦ λευκοῦ ξύλου καὶ οὐδὲν ἔχοντα τὸ διάφορον ἁπλοῦ κιβωτίου. Μετὰ τοῦ νεκροῦ οὐδὲν ἐναποτίθεται ἐν τῇ σορῷ. Ἐνδύουσι δὲ αὐτὸν διὰ μακροῦ λευκοῦ ἐνδύματος, ἐπὶ τῶν συνδεδεμένων αὐτοῦ χειρῶν τίθεται στέφανος ἀνθέων, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ μετώπου αὐτοῦ προσαρτᾶται τριγωνικὸν τεμάχιον λευκοῦ χάρτου. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει τὸ σχῆμα τῆς σοροῦ ἦτο μᾶλλον ἐπίμηκες, ἐξ οὗ ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ νεκρὸς ἐν αὐτῇ ἦτο κείμενος καὶ ὄχι καθήμενος. Ἐκ τῆς σοροῦ ἐξηρτῶντο λευκαὶ σινδόνες, ἄνωθεν δ' αὐτῆς ὑπῆρχε μικρὰ σκέπη, χωρὶς οὐδὲν οὔτε χρῶμα οὔτε κόσμημα νὰ ὑπάρχῃ ἐφ' ὅλων τούτων. Ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν τῆς σοροῦ ἐβάδιζον περὶ τοὺς εἴκοσιν ἄνδρες, οἵτινες ἔφερον κολοσσιαίας ἀνθοδέσμας τεχνητῶν ἀνθέων χρώματος ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ· μετὰ τούτους δὲ οἱ ἱερεῖς, ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν τὸν πρωθιερέα. Πάντες οἱ προμνησθέντες ἔφερον ἔνδυμα λευκόν, τοῦ αὐτοῦ δὲ χρώματος ἀλλὰ μεταξινον ἦτο καὶ τὸ τῶν ἱερέων, οἵτινες πρὸς τούτῳ ἔφερον μέλανας πίλους πρὸς τὰ ὀπίσω κλίνοντας. Ἐν Ἰαπωνίᾳ, ὡς καὶ ἐν Κίνᾳ, τὸ λευκὸν εἶνε τὸ συμβολικὸν τοῦ πένθους χρῶμα. Ἐνταῦθα ἤρχετο ἡ πενθοῦσα οἰκογένεια ἐν εὐρωπαϊκοῖς σχήμασιν· πρῶτον τὰ τρία ἀνήλικα ἔτι τέκνα τῆς ἀποθανούσης ἐν λευκῇ

Digitized by Google

ἰαπωνικῇ περιβολῇ, καὶ μετ' αὐτὰ ὁ σύζυγος καὶ οἱ λοιποὶ συγγενεῖς, ὧν οἱ ἄνδρες ἔφερον μέλαν εὐρωπαϊκὸν ἔνδυμα. Τὴν ὅλην δὲ πομπὴν ἔκλειε τὸ κατόπιν ἐρχόμενον ἐν ἁμάξαις μέγα πλῆθος τῶν συνοδευόντων τὸν νεκρόν, ὅπερ περιελάμβανε τὴν ἐγκριτωτέραν μερίδα τῆς πρωτευούσης, καὶ ἐν ᾧ ὑπῆρχον πολλοὶ ἀνώτεροι στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι ἐν ἐπισήμῳ περιβολῇ. Ἡ μεγαλοπρεπὴς πομπὴ βραδέως κινουμένη ἐχρειάσθη δύο ὅλας ὥρας μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Ἐνταῦθα παρὰ τὸν ἀνοικτὸν τάφον εἶχεν ἀνεγερθῆ μεγάλη ἐπιμήκης ξυλίνη στοὰ ἐστεγασμένη, ἥτις ἐκαλύπτετο διὰ μεγάλων σινδόνων φερουσῶν τὰ χρώματα καὶ ἐμβλήματα τῆς οἰκογενείας. Εἰς τὴν στοὰν ταύτην εἰσῆλθεν ἡ ἐπικήδειος πομπή. Εἰς τὸ ἀνώτατον αὐτῆς μέρος κατετέθη ἡ σορός, ἧς δεξιᾷ μὲν ἔλαβον θέσιν οἱ ἱερεῖς καὶ ἡ πενθοῦσα οἰκογένεια, ἀριστερᾷ δὲ οἱ παρόντες ἐκ τοῦ διπλωματικοῦ σώματος μετὰ τῶν κυριῶν αὐτῶν, οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἐπισημότατοι τῶν ἐν ἰαπωνικῇ ὑπηρεσίᾳ ἀλλοδαπῶν. Καθ' ὅλον τὸ λοιπὸν μῆκος τῆς στοᾶς ὑπῆρχον ἑκατέρωθεν σειραὶ ἑδρῶν, ἐφ' ὧν ἐκάθησαν οἱ λοιποὶ τῆς κηδείας. Ἐν τῷ μέσῳ ἀφέθη ἱκανὸν διάστημα, ἐν ᾧ ἑκατέρωθεν ἐστήθησαν αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι ἀνθοδέσμαι καὶ τὰ φέροντα τὰς σημαίας κοντάρια· ὁ δὲ ἀμέσως πρὸς τὴν σορὸν χῶρος ἦτο κεκαλυμμένος διὰ λευκῶν ψαθῶν. Ἅμα ὡς πάντες ἔλαβον θέσιν ἐν τῇ στοᾷ, ἤρξατο ἡ παρὰ τὸν τάφον νεκρώσιμος τελετὴ διὰ πενθίμου πάλιν μελῳδίας τῶν αὐλητῶν. Ἀμέσως δὲ ἐπλησίασαν βραδέως καὶ σεμνοπρεπῶς οἱ ἱερεῖς, οἵτινες μετέδιδον πρὸς ἀλλήλους ἐδέσματα διαφόρων εἰδῶν, ἅτινα, ἐπὶ μικρῶν τραπεζίων τιθέμενα κατὰ τὸ ἰαπωνικὸν ἔθος, ἐτοποθετοῦντο ἐπὶ μεγάλης πρὸ τῆς σοροῦ κειμένης τραπέζης. Μεταξὺ τούτων ὑπῆρχον ἐν ἀφθονίᾳ ὀρύζιον, ἰχθῦς, λαχανικὰ καὶ ὀπῶραι παντὸς εἴδους, πάντα ἐν φυσικῇ καταστάσει· ἄνθη δὲ εἰς μικρὰς ἀνθοδόχας ἐχρησίμευον εἰς διακόσμησιν τῆς τραπέζης. Ἡ τῶν ἐδεσμάτων παράθεσις κατὰ τὰς κηδείας εἶνε ἀρχαῖον ἰαπωνικὸν ἔθος, εὐνόητος δὲ ἡ σημασία αὐτῆς· ἀλλ' ὅμως τὰ ἐδέσματα δὲν ἐναποτίθενται εἰς τὸν τάφον, ἀλλὰ μετὰ τὴν κηδείαν διαμοιράζονται εἰς τοὺς πτωχούς. Τούτων γενομένων, ὁ πρωθιερεὺς ἀνέγνωσεν, ἱστάμενος πρὸ τῆς σοροῦ, μακρὸν ἐπιτάφιον, οὗτινος ὡς ἀδαεῖς τῆς ἰαπωνικῆς οὐδὲν δυστυχῶς ἠδυνήθημεν νὰ ἐννοήσωμεν, ἀλλ' ὅστις βεβαίως ἦτο περιγραφὴ τοῦ βίου καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς μεταστάσης. Μετὰ δὲ τὸν λόγον ἀπήγγειλε βραχείας τινὰς εὐχάς, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἐκρότει τὰς χεῖρας κατὰ ἰαπωνικὸν ἔθος. Εἶνε δὲ τοῦτο γενικὸν ἐν Ἰαπωνίᾳ, καὶ πᾶς Ἰάπων κατὰ τὴν προσευχὴν αὐτοῦ κροτεῖ τὰς χεῖρας, ἵνα ἑλκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν προσοχὴν τῆς θεότητος. Μετὰ τοῦτο ἐπλησίασαν οἱ πενθοῦντες, οἵτινες βαθέως ὑποκλινόμενοι κατέθετον ἄνθη καὶ κλάδους θάλλοντας πρὸ τῆς σοροῦ, δεῖγμα τελευταῖον ἀγάπης εἰς τὴν μνήμην τῆς θανούσης. Εἶνε τοῦτο ἔθος ἀνάλογον πρὸς τὸ ἡμέτερον, καθ' ὃ ῥίπτομεν εἰς τὸν τάφον ἄνθη ἢ δραγμὴν χώματος. Προσῆλθον δὲ ἵνα καταθέσωσι τὰ ἄνθη κατὰ τάξιν πρῶτον οἱ ἱερεῖς, καὶ μετ' αὐτοὺς τὰ τέκνα τῆς ἀποθανούσης, εἶτα ὁ σύζυγος, οἱ συγγενεῖς, οἱ ὑπουργοὶ καὶ τελευταῖον τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν παρισταμένων. Οὕτως ἐπερατώθη ἡ κηδεία, λίαν ἀξιοπρεπὴς ἐν πᾶσι γενομένη· οἱ δὲ μετασχόντες αὐτῆς κατέλιπον τὸν τόπον δεχόμενοι κατὰ τὴν ἐκ τῆς στοᾶς ἔξοδον τὰς εὐχαριστίας τῆς οἰκογενείας. Ἡ εἰς τὸν τάφον κατάθεσις τῆς σοροῦ γίνεται ἄνευ τινὸς διατυπώσεως, δὲν εἶνε δὲ σύνηθες νὰ παρίστανται κατ' αὐτὴν οἱ τὴν κηδείαν συνοδεύσαντες». **Κ.**

ΟΙΚΙΑΙ ΕΚ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

Ἡ Ἀμερικὴ εἶνε γόνιμος εἰς ἐκτάκτους ἐφευρέσεις. Ἡ νεωτέρα πασῶν καὶ περιεργοτέρα εἶνε ἡ χρησιμοποίησις τοῦ βάμβακος ὡς οἰκοδομησίμου ὕλης, καὶ ἡ κατασκευὴ ξύλων τεχνητῶν.

Καὶ ἀληθῶς πρόκειται αὐτὸ τοῦτο περὶ οἰκοδομῆς οἰκιῶν ἐκ βάμβακος. Ἡ νέα αὕτη ἀνακάλυψις ἔλαβεν ἤδη τὸ κῦρος τῆς πείρας καὶ ὅλα τὰ πιστοποιητικὰ διπλώματα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον γίνεται χρῆσις βάμβακος πρασίνου τῆς κατωτέρας ποιότητος, τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς ἀπομεινκρίων, καὶ τῶν ἀποκοσκινιδίων τῶν ἐργοστασίων, καὶ ἐν γένει πάσης ὕλης βαμβακίνης ἀπερριμένης, ἣν ἀπαξιοῦσι νὰ συλλέξωσι καὶ αὐτοὶ οἱ χαρτοποιοί. Ἐκ τούτων δὲ πάντων κατασκευάζεται μᾶζα ἔχουσα ὅλην τὴν στερεότητα τοῦ λίθου.

Ἀκολούθως ὁ οἰκοδομήσιμος οὗτος βάμβαξ περιαλείφεται ἔξωθεν μὲ οὐσίαν τινά, ἥτις καθιστᾷ αὐτὸν ἀδιάβροχον. Διὰ νὰ κτίσῃ δέ τις ἐκ τῆς οὕτω παρασκευαζομένης ὕλης οἰκίαν ἀπὸ θεμελίων μέχρι στέγης, χρειάζεται τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ κτισθῇ αὐτὴ αὕτη ἡ οἰκία ἐκ πλίνθων. Εἶνε δὲ ἡ βαμβακόκτιστος αὕτη οἰκία ἀσφαλὴς ἀπὸ τοῦ πυρός, ἐπίσης στερεὰ ὡς καὶ ἡ ἐκ λίθων καὶ τρὶς εὐθηνοτέρα.

Τὰ ξυλώματα τῆς οἰκίας ταύτης γίνονται ἀπὸ σίτινον ἄχυρον. Τὸ τεχνητὸν ξύλον, ὑπερβαλλόντως στερεόν, κατασκευάζεται ὡς ἑξῆς: Κατ' ἀρχὰς τὸ ἄχυρον μετασχηματίζεται εἰς φύλλα χάρτου χονδροῦ μὲ τὰ συνήθη μέσα τῶν χαρτοποιῶν, ἀκολούθως δ' οἱ χάρται οὗτοι συμπιληθέντες ποτίζονται μὲ διάλυσιν ἰδίαν, ἥτις ἀποσκληρύνει τὰς ἶνάς των. Ἀρκεῖ δ' ἔπειτα νὰ διελασθῇ ἡ ὕλη αὕτη διὰ τῆς μηχανῆς, δι' ἧς κατασκευάζουσι τὰ ἐλάσματα, ὅπως ἀποκτήσῃ ὅλας τὰς ἰδιότητας τῆς κοινῆς οἰκοδομησίμου ξυλείας. Δι' ἄλλης δὲ πάλιν χημικῆς παρασκευῆς ἡ ὕλη αὕτη καθίσταται καὶ ἀδιάβροχος καὶ εἰς ἄκρον δύσφλεκτος.

Digitized by Google

Τὰ λεπτουργήματα κατασκευάζονται ἐκ χάρτου ὀλίγον τι διαφέροντος ἀπὸ τοῦ προλαβόντος. Ἡ δὲ διαφορὰ αὐτὴ συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ὁ χάρτης οὗτος εἶνε κατά τι μαλακώτερος. Εἶνε δ' εὔχρηστος πρὸς πᾶσαν λεπτουργίαν, πριονίζεται, ῥυκανίζεται, καρφώνεται, κολλᾶται, σχίζεται, καὶ σκαλίζεται ἀπαραλλάκτως ὅπως καὶ τὸ φυσικὸν ξύλον.

Θερμανθεὶς ἀπέναντι πυρὸς ὁ χάρτης, ἢ τὸ ξύλον τοῦτο, δύναται νὰ λυγισθῇ καὶ νὰ λάβῃ τὰ ποικιλώτερα σχήματα· ἐφαρμόζονται δ' ἐπ' αὐτοῦ κάλλιστα ὅλα τὰ χρώματα καὶ βερνίκια, καὶ διατηροῦνται ἐπ' αὐτοῦ πολὺ ἀνεξιτηλότερα παρὰ ἐπὶ τοῦ ξύλου. Εἶνε δ' ἀναίσθητον πρὸς τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας τὸ χάρτινον τοῦτο ξύλον, καὶ δύναται νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸν ἥλιον καὶ εἰς τὴν βροχὴν χωρὶς νὰ σχισθῇ. ?

Ο ΗΛΙΟΣ ΕΝ ΜΕΣΗι ΝΥΚΤΙ.

Ἡ θέα τοῦ ἡλίου, μεγαλοπρεπῶς λάμποντος ἐν τῷ στερεώματι κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μεσονυκτίου, ἐπισύρει κατὰ μῆνα Ἰούνιον πλῆθος περιηγητῶν εἰς τὴν σουηδικὴν Λαπωνίαν. Ἐπὶ ἓξ ὅλας ἑβδομάδας, τῆς νυκτὸς ὁ σκοτεινὸς μανδύας δὲν ἁπλοῦται σχεδὸν ποσῶς εἰς τὰ βόρεια τῆς Σουηδίας· ὁ ἥλιος δὲν δύει, ἡ δὲ γῆ θερμαινομένη ἀπαύστως ὑπὸ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ, ἐντὸς ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μόνον μηνὸς παράγει τὴν κριθὴν καὶ τὰ ἄλλα δημητριακά.

Τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους οἱ Λάπωνες κλείουσιν εἰς τὰς μάνδρας τὰ ποίμνια τῶν ταράνδων (rennes) αὐτῶν, καὶ μεταφέρουσι τὰς σκηνάς των παρὰ τοὺς ἀγροὺς ὅπου γίνεται ἡ συγκομιδή. Φιλοξενώτατοι ἐκ φύσεως βλέπουσι χαρμόσυνοι τὴν ἄφιξιν τῶν ξένων περιηγητῶν, οἵτινες σπεύδουσι πρὸς τὸ ὄρος Gellevare, ἀπέχον 184 χιλιόμετρα τῆς Lulea.

Ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου, ἔχοντος ὕψος 580 μέτρων, δύναταί τις νὰ ἀποθαυμάσῃ καλλίτερον ἢ ἐξ οἱουδήποτε ἄλλου μέρους τὸ θέαμα τοῦ «ἡλίου τοῦ μεσονυκτίου». Γίνεται δὲ ἡ εἰς τὸ ὄρος ἀνάβασις τὴν 24 Ἰουνίου, ἥτις εἶνε ἡ μακροτέρα τοῦ ἔτους ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἐκτοξεύει εἰς τὴν γῆν τὰς θερμὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας ἐπὶ ὅλας 22 ὥρας.

Τὸ ἔτος τοῦτο ὁ καιρὸς δὲν ηὐνόησε τοὺς περιηγητὰς τοὺς ἐλθόντας νὰ ἀπολαύσωσι τὸ λαμπρὸν θέαμα. Κατὰ τὴν 24 Ἰουνίου ὁ περὶ τὸ ὄρος Gellevare ὁρίζων ἐκαλύφθη ὑπὸ νεφῶν, ἅτινα ἀπέκρυψαν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὸν ἥλιον. Ἀλλ' οἱ ἐπανελθόντες τὴν ἐπαύριον ἀπεζημιώθησαν δαψιλῶς διὰ τὸν κόπον των. Τὸ μεσονύκτιον τῆς ἐπιούσης ὁ ἥλιος ἔλαμπεν εἰς τὸν ὁρίζοντα ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἐντάσει καὶ μεγαλοπρεπείᾳ.

**

ΤΑ ΠΕΠΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ ΑΜΟΥΡΑΤ.

Ἔχει καὶ τὸ πεπόνιον τὴν τραγικήν του ἱστορίαν.

Ὁ σουλτάνος Ἀμουρὰτ ἠγάπα ἰδιαζόντως τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ καρποῦ. Ἡμέραν τινὰ ὁ κηπουρὸς αὐτοῦ ἔρχεται ἀπηλπισμένος νὰ τῷ ἀναγγείλῃ ὅτι τὸ καλλίτερον πεπόνιον τοῦ κήπου, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ παρατεθῇ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ γεῦμα, ἐκλάπη τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. Εἰς τὸν κῆπον δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ εἰσέρχωνται ἄλλοι παρὰ τοὺς ἀκολούθους τοῦ σουλτάνου, καὶ ἑπομένως ἡ ὑπόνοια περὶ τοῦ ἐγκλήματος δὲν ἠδύνατο νὰ πέσῃ ἢ ἐπ' αὐτῶν καὶ μόνων. Τί πράττει λοιπὸν ὁ σουλτάνος; Προσκαλεῖ ὅλους τοὺς ἀκολούθους, θέτει αὐτοὺς εἰς γραμμὴν καὶ διατάσσει τὸν δήμιον νὰ τοῖς ἀνοίξῃ τὴν κοιλίαν. Οἱ σπόροι τοῦ πεπονίου ἀνευρέθησαν εἰς τὴν κοιλίαν...... τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἀκολούθου!

Κ' Ε*.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Διατί ὁ Ὑμέναιος παριστάνεται κρατῶν δᾷδα; ἠρώτησε νεᾶνίς τις ἕνα ἀκαδημαϊκόν.

— Διότι, ἀπεκρίθη οὗτος, ὁ γάμος ῥίπτει φῶς εἰς τὰς ἀτελείας, τὰς ὁποίας μᾶς ἐμποδίζει νὰ ἴδωμεν ἡ σκέπη, δι' ἧς ἐπικαλύπτει πρότερον τοὺς ὀφθαλμούς μας ὁ ἔρως.

*
* *

— Τί φρονεῖτε περὶ τοῦ κ. Α.....
— Καλὸς νέος.
— Ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα;
— Ἔ, ἔ!
— Ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα δέ;
— Ἔ, ἔ!
— Τουτέστι τὸν ἔχετε διὰ χῆνα;
— Δὲν λέγω τοῦτο.
— Τότε λοιπόν;
— Ἐννοῶ μόνον, ὅτι θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ σώσῃ τὸ Καπιτώλιον.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μήτηρ παρηγοροῦσα τὸ κλαῖον τέκνον της:

— Ἔλα, Γιάγκο μου, πές μου, ἀγοράκι μου, τί ἔχεις καὶ κλαίεις; Τί σ' ἔκαμαν; Ποῖος σ' ἐπείραξε;

— Μαμμάκα μου.... (κλαίει ἔτι γοερώτερον)... Χθὲς ἔπεσα κάτω καὶ ἐκτύπησα.

— Ἄ, χθὲς ἔπεσες κ' ἐκτύπησες! Μὰ γιατί λοιπὸν κλαίεις σήμερον;

— Διότι χθὲς δὲν ἤσουν 'ς τὸ σπίτι.

Φίλος μού τις μοὶ διηγεῖτο τρέμων τὸ φρικῶδες τοῦτο: «Χθὲς ἐμέθυσα καὶ εἶδον τὴν πενθεράν μου διπλῆν!»

ΙΩΝΑΣ

Digitized by Google

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὅσοι θέλουσι νὰ διατελέσωσιν εὐσεβεῖς υἱοί, κάμνουν καλὰ νὰ μὴ μελετήσωσι πάρα πολὺ τὴν βιογραφίαν τῶν πατέρων των.

*** Τὰ χρέη, ὅσα πληρώνεις, ἀφίνουν τρύπας· τὰ χρέη δὲ, ὅσα δὲν πληρώνεις, ἀφίνουν κηλῖδας.

*** Δὲν θὰ εἴχαμεν φίλους, ἐὰν δὲν ἤμεθα ὑποκριταί.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λόγος γίνεται περὶ δίκης τινὸς περιέργου ἐν Λονδίνῳ.

Λόρδος τις ἐνυμφεύθη γυναῖκα χαριτωμένην. Ἀλλὰ ποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τοῦ λόρδου, ὅτε εἶδε τὴν ἑσπέραν τοῦ γάμου τὴν σύζυγόν του ν' ἀφαιρῇ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὴν κόμην της, τοὺς ὀδόντας της, τὰ γαστροκνήμιά της, τὰ ἰσχία της, τὸ στῆθός της—καὶ τέλος νὰ περισταλῇ εἰς ἓν μηδενικόν.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος λόρδος διατείνεται ὅτι ἔγεινε θῦμα καταχρήσεως ἐμπιστοσύνης, καὶ θέλει νὰ διαλύσῃ δικαστικῶς τὸν γάμον τοῦτον.

Ἰδοὺ δὲ καὶ μία διασκεδαστικὴ λεπτομέρεια!

Ὁ δικηγόρος του, διὰ νὰ κερδήσῃ τὴν δίκην, σκοπεύει νὰ ἐπικαλεσθῇ νόμον, ὅστις ἴσχυεν ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν 18ην ἑκατονταετηρίδα, καὶ ὅστις οὐδέποτε κατηργήθη.

Ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ ὑπάρχει ἡ ἑξῆς διάταξις: «Πᾶσα γυνή, οἱασδήποτε ἡλικίας, τάξεως καὶ ἐπιτηδεύματος, εἴτε παρθένος, εἴτε χήρα, ἥτις ἤθελεν ἔλθει εἰς γάμου κοινωνίαν πρός τινα τῶν ἀῤῥένων ὑπηκόων τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἐκμαυλίσασα ἢ παραπείσασα αὐτὸν δι' ἀρωμάτων, χρωμάτων, κοσμητικῶν, ὀδόντων τεχνητῶν, κόμης πλαστῆς, διὰ σιδηρῶν στηθοδέσμων, διὰ ψευδῶν ἰσχίων, ὑποδημάτων μὲ πτέρναν ὑψηλήν, ὑπόκειται εἰς τὰς ποινάς, ὅσας ἐπιβάλλει ὁ νόμος εἰς τὰς μαγίσσας».

Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ νόμος προσθέτει, ὅτι—καὶ τοῦτο εἶνε θετικὸν—«ὁ ἐκ τῶν τοιούτων *ἀπατῶν* προερχόμενος γάμος θέλει κηρυχθῇ ὡς ἄκυρος καὶ ὡς μὴ γενόμενος.

Θέλετε νὰ μάθετε πόσα κατέθεσε τὸ τελευταῖον ἔτος 1879 εἰς τὰ «Ταμιευτήρια» ὁ Γάλλος, ὅστις φημίζεται ὡς ἄνθρωπος κοῦφος καὶ δαπανηρός; *Ἑπτακόσια ἑξήκοντα ἐννέα ἑκατομμύρια, τριάκοντα τέσσαρας χιλιάδας, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἓξ φράγκα!*

Οἱ καταθέται τῶν οἰκονομιῶν τούτων εἶνε 2,625,209. Ὅλοι οὗτοι δὲν ἐνέμειναν ἄχρι τέλους εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκονομίας, οἱ ἀποσύραντες ὅμως τὰς καταβολάς των μόλις ἀνέρχονται εἰς τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ.

Καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουσι 534 Ταμιευτήρια (Caisses d' épargne) ἔχοντα 736 ὑποκαταστήματα.

Τὰς ἡμέρας ταύτας, γράφει ἡ *Βρεταννικὴ Ἐπιθεώρησις* ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῆς τεύχει, πρόκειται νὰ ἐκτεθῇ εἰς θέαν ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ τερατώδης ἀράχνη, ἥτις ἐκομίσθη ἐκ Βρασιλίας. Τὸ φρικῶδες τοῦτο ζῷον τρέφεται ἐκ ποντικῶν καὶ μικρῶν πτηνῶν, ὧν ἐκμυζᾷ τὸ αἷμα· ἅμα δὲ ὡς κορεσθῇ, ἀρχίζει νὰ παίζῃ μὲ τὸ πτῶμα τῶν θυμάτων του, ἀπαράλλακτα ὡς πράττει ἡ γαλῆ μὲ τὸν ποντικόν. Τὸ σῶμα τῆς ἀράχνης ταύτης καλύπτεται ὑπὸ τριχώματος ἔχοντος χρῶμα ὁποῖον καὶ ἡ ἄμμος, ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῇ, ἡ δὲ κάτω σιαγὼν αὐτῆς φέρει ὡς ὅπλον ὄστρακον κυρτὸν κοπτερώτατον ὡς εἰ ἦτο ἐκ χάλυβος. Εἶνε δὲ τόσον μεγάλη, ὥστε ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῆς δύναται νὰ καλύψῃ ὁλόκληρον παροψίδα.

Νέου εἴδους ποταμοδρομίαν ἀναγγέλλουσιν αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, λαβοῦσαν ἐσχάτως χώραν ἐν τῷ Ταμέσει μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ κυνὸς ἐξαετοῦς.

Τὸ διάστημα, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ διανύσωσι κολυμβῶντες ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ κύων, ἦτο δέκα μιλίων καὶ τὸ στοίχημα 1,250 φράγκα.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ κύων εἶχε προδράμει κατὰ 40 μέτρα. Μετὰ πεντήκοντα λεπτὰ ὁ κολυμβητὴς παρῃτήθη ἀπὸ τὸ στοίχημα. Ὁ κύων ὅμως ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, καὶ μετὰ δύο ὥρας ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ὕδατος ἐν ἀρίστῃ εὐεξίᾳ.

Πολυάριθμοι θεαταὶ παρηκολούθουν ἐπὶ λέμβων καὶ ἀτμοπλοίων τὰς περιπετείας τοῦ παραδόξου τούτου ἀγῶνος.

Ἡ μακροτέρα γέφυρα τοῦ κόσμου εἶνε ἡ νῦν κατασκευαζομένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Βόλγα, δι' ἧς θὰ διέλθῃ ὁ μεταξὺ τῆς Σαμάρας καὶ Σιβηρίας σιδηρόδρομος. Ὑπελογίσθη ὅτι διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας ταύτης θὰ δαπανηθῶσι 17,500,000 φράγκα. Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡμέραν τινὰ τραπεζίτης τις ἔρχεται πρὸς τὸν βαρῶνον Ῥότσχιλδ ἵνα ζητήσῃ τὴν συμβουλήν του λέγων ὅτι ἐδάνεισεν ἄνευ ὑπογραφῆς τὸ ποσὸν 10,000 φράγκων εἰς κόμητα τινὰ Σ...., ὅστις ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, χωρὶς νὰ τοῦ ἀφήσῃ ἀπόδειξιν τοῦ χρέους.

Ὁ βαρῶνος Ῥότσχιλδ τοῦ λέγει ἀμέσως, χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμήν·

—Γράψετέ τον εὐθὺς νὰ σᾶς ἐπιστρέψῃ τὰς 100,000 φράγκων, τὰς ὁποίας τὸν ἐδανείσατε.

—Ἀλλά, ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος, τὸ ποσὸν εἶνε μόνον 10,000.

—Δι' αὐτὸν δὰ τὸν λόγον, λέγει ὁ βαρῶνος, θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ἀμέσως καὶ ἐκεῖνος ὅτι δὲν σᾶς ὀφείλει ἢ μόνον 10,000 φρ. Τοιουτοτρόπως ἔχετε τὴν ἀπόδειξιν τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖτε.

?

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 242 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 17 Αὐγούστου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΔΗΜΟΓ. ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Καταπληκτικὴ πρόοδος τῶν

ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ.

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γενομένη ἀπαρίθμησις τῶν κατοίκων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν δεικνύει ὅτι ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν ἀναβαίνει σήμερον εἰς 50,858,000 ψυχῶν, ἐνῷ πρὸ εἰκοσαετίας, ἤτοι τὸ 1860, ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν ἦν 31,443,000 ψυχαί, ἤτοι ἐπῆλθεν αὔξησις κατὰ 61,7 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ἡ καταπληκτικὴ αὕτη αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ ἔδειξεν ἀνάλογον πρόοδον καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πόρων τοῦ τόπου εἴς τε τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν, καὶ ἐπισύρω τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τοῦ ἐπομένου πίνακος.

	1860	1880
Πληθυσμὸς	31,443,000	50.858,000
Παραγ. σίτου (κοιλὰ)	173,104,000	410,000,000
Ἐξαγωγὴ σίτου (κοιλὰ)	4,155,000	175,000,000
Παρ. ἀραβοσίτ. (κοιλ.)	838,792,000	1,450,000,000
Ἐξαγ. ἀραβοσίτ. (κοιλὰ)	3,314,000	100,000,000
Παραγ. πετρελ. (βαρέλ.)	500,000	19,741,000
Παραγ σιδήρ. (τόνοι)	919,000	3,070,000
Ὁμ. ῥάβδων σιδηροδ. (τόνοι)	205,000	1,113,000
Χοῖροι ταριχευμένοι	2,350,000	6,950,000
Ἐξαγ. βουτύρ. (λίτραι)	7,610,800	38,248,000
Ἐξαγ. τυροῦ (λίτραι)	15,515,000	141,654,000
Παραγ. ἐρίων (λίτραι)	60,264,000	232,500,000
Παραγ. βάμβ (δέματα)	4,823,000	5,675,000
Εἰσαγ. πραγμ. (τάλλ.)	336,232,000	670,600,000
Ἐξαγ. πραγμ. (τάλλ)	316,242,000	835,000,000
Παραγ. χρυσ. καὶ ἀργύρ.	46,150,000	79,711,000
Ἐξαγ. χρυσ. καὶ ἀργύρ.	57,996,000	....
Εἰσαγ. χρυσ. καὶ ἀργύρ.	....	75,713,000

Διατρέχοντες τὸν ἄνω πίνακα, παρατηροῦμεν ὅτι μόνον ἡ τοῦ βάμβακος παραγωγὴ δὲν δεικνύει τὴν αὐτὴν αὔξησιν, ὅσην καὶ τὰ ἐπίλοιπα προϊόντα. Ἀλλ' ὁ λόγος εἶναι πρόδηλος. Ἐν πρώτοις ἡ εἰσοδεία τοῦ βάμβακος κατὰ τὸ ἔτος 1860 ἦν ἐκτάκτως μεγάλη, καὶ δεύτερον ἡ παραγωγὴ τοῦ βάμβακος κανονίζεται κυρίως ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Ἐὰν ἡ παραγωγὴ τοῦ βάμβακος ηὔξανε σπουδαίως, ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἤθελεν ἀναγκαίως ἐκπέσει, διότι δὲν ὑπάρχουσιν ἀρκετὰ ἐργοστάσια νημάτων καὶ ὑφασμάτων ὅπως καταναλώσωσιν ἀνώτερον ποσόν.

Ἡ ἐξαγωγὴ πραγματειῶν κατὰ τὸ 1880 (τὸ οἰκονομικὸν ἔτος λήγει τὴν 31 Μαΐου) ὑπερέβη τὴν εἰσαγωγὴν κατὰ 165,000,000 δίστηλα, καὶ τοῦτο ἐξηγεῖ ἐν μέρει τὴν εἰσαγωγὴν 75,713,000 διστήλων εἰς πολύτιμα μέταλλα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Ἐὰν εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο προστεθῶσι 79,711,000 δίστηλα ἐκ τῆς παραγωγῆς τῶν ἀμερικανικῶν μεταλλείων, φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ πλοῦτος τοῦ τόπου αὐξάνει κατὰ 150,000,000 δίστηλα κατ' ἔτος εἰς πολύτιμα μέταλλα, ἀνεξαρτήτως τῆς τεραστίας αὐξήσεως τῶν προϊόντων τοῦ ἐδάφους του. Ἡ μετανάστευσις κατὰ τοὺς πρώτους ἓξ μῆνας τοῦ 1880 ἦν κατὰ 177,000 ἀνωτέρα τῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξις εὑρίσκει ἄφθονον ἐργασίαν, ἥτις ὅμως περιορίζεται εἰς τοὺς γεωργούς, μηχανικοὺς καὶ χειρώνακτας ἐν γένει, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς ζητοῦντας διανοητικὴν ἐργασίαν, οἷον διδασκάλους, γραμματεῖς καταστημάτων καὶ ὑπαλλήλους. Δύναμαι μετὰ θετικότητος νὰ εἴπω ὅτι διὰ τοὺς τελευταίους εἶναι δυσκολώτατον νὰ εὕρωσιν ἐργασίαν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν, ἐν οἷς καὶ τελειόφοιτοι τοῦ Πανεπιστημείου, ὑπέστησαν παντοειδεῖς στερήσεις, ζητήσαντες τύχην ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ, ὃν ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Αὐγούστου 1880.

Δ. Ν. ΜΠΟΤΑΣΗΣ
Γεν. πρόξ. τῆς Ἑλλάδος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Ἡ Ῥωσσία ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως δαπανᾷ 6,000,000 ῥούβλια κατ' ἔτος, ἐνῷ ἀναλόγως ἡ Ἑλλὰς δαπανᾷ τριπλάσια, ἡ Δανία εἰκοσαπλάσια καὶ τινες πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς πεντηκονταπλάσια.

Digitized by Google

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 498.

Η'

Ἡ ἀγελὰς τοῦ βασιλοπούλου

Πολὺ ἠγάπων τὸν Ματτίαν ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς Μένδην, ὅταν ἐξήλθομεν ὅμως τῆς πόλεως ἐκείνης, τὸν ἠγάπων πολὺ περισσότερον. Εἰς τὴν φιλίαν τί ἀνώτερον, τί γλυκύτερον τοῦ νὰ ἠξεύρῃ ὁ ἀγαπῶν ὅτι ἀνταγαπᾶται;

Καὶ τίνα μείζονα ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης του ἐδύνατο νὰ μοὶ δώσῃ ὁ Ματτίας; Ἠρνήθη τὴν πρότασιν τοῦ Ἐσπινασοῦ, ἤτοι τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἀσφάλειαν, τὴν εὐζωΐαν, τὴν ἐκπαίδευσιν ἐν τῷ παρόντι καὶ τὴν εὐπορίαν ἐν τῷ μέλλοντι, ἵνα διανείμῃ μετ' ἐμοῦ ὕπαρξιν ἀβέβαιον καὶ ἀλῆτιν, ἄνευ μέλλοντος, καὶ ἴσως ἄνευ τῆς ἐπαύριον.

Δὲν ἐδυνάμην νὰ τῷ εἰπῶ ἔμπρὸς τοῦ Ἐσπινασοῦ πόσον βαθέως μὲ συνεκίνησε τὸ ἐπιφώνημά του· «Ν' ἀφήσω τὸν φίλον μου!» Ἀλλ' ὅτε ἐξήλθομεν, λαβὼν καὶ σφίξας τὴν χεῖρά του,

— Ἠξεύρεις, τῷ εἶπον, ὅτι ὁ δεσμὸς ἡμῶν εἶναι εἰς ζωὴν καὶ θάνατον;

Ἐκεῖνος δ' ἐμειδίασε, καὶ στηρίξας ἐπ' ἐμὲ τοὺς μεγάλους του ὀφθαλμούς,

— Τὸ ἤξευρον, μοὶ εἶπε, καὶ πρὶν τῆς σήμερον.

Ἐν ᾧ ἕως τότε ὀλίγον εἶχε προοδεύσει ὁ Ματτίας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἤρχισε ταχύτατα νὰ προχωρῇ εἰς αὐτὴν ἀφ' ὅτου ἀνεγίνωσκε τὴν *θεωρίαν τῆς μουσικῆς* τοῦ Κούν. Δυστυχῶς δὲν μ' ἦτον δυνατὸν νὰ τὸν ἀναγκάζω νὰ ἐργάζηται ὅσον ἤθελον καὶ ὅσον ἐπεθύμει καὶ ὁ ἴδιος, διότι ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ περιπατῶμεν ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας, καταλύοντες εἰς μακρὰς ἀποστάσεις, ἵνα διέλθωμεν τὰς διὰ μουσικοὺς καὶ διὰ ψάλτας ἀξένους ταύτας χώρας τῆς Λοζέρας καὶ τῆς Ὠβέρνης. Εἰς τὰς πενιχρὰς ταύτας γαίας ὁ γεωργὸς ὀλίγα κερδίζων, ὀλίγα εἶναι πρόθυμος καὶ νὰ δίδῃ. Εὐαρέστως ἀκούει τὸν παίζοντα, ὅσον θέλει νὰ παίζῃ· ἀλλ' ὅταν προβλέπῃ ὅτι ὁ δίσκος θέλει τῷ προταθῇ, ἀναχωρεῖ, ἢ κλείει τὴν θύραν του.

Τέλος, διὰ τοῦ Σαὶν-Φλοὺρ καὶ τῆς Ἰσσορίας, ἐφθάσαμεν εἰς τὰ χωρία τῶν λουτρῶν ὅπου διηυθυνόμεθα, καὶ ἀπεδείχθη εὐτυχῶς ὅτι ἀληθὲς ἦτον ὅ,τι μᾶς εἶχεν εἰπεῖ ὁ ἀρκτοτρόφος ἐκεῖνος. Εἰς Βουρβούλην, καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς Μονδόραν, αἱ εἰσπράξεις ἡμῶν ὑπῆρξαν ἐξαίρετοι.

Ἡ δικαιοσύνη ὅμως ἀπαιτεῖ νὰ ὁμολογήσω ὅτι αὐταὶ ὠφείλοντο μᾶλλον εἰς τὸν Ματτίαν, εἰς τὴν ἐπιδεξιότητα, εἰς τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ κρίσιν. Ἐγώ, ὅταν ἔβλεπον ἀνθρώπους συνηγμένους, ἐλάμβανον τὴν ἅρπαν μου, καὶ ἤρχιζον νὰ παίζω ὅσον μὲν ἠδυνάμην καλλίτερον, ἀλλὰ μετά τινος ἀδιαφορίας. Τοῦ Ματτία οἱ τρόποι δὲν ἦσαν τόσον ἄπλαστοι· δὲν τῷ ἤρκει νὰ συνάζωνται ἄνθρωποι ὅπως ἀρχίζῃ ἀμέσως νὰ παίζῃ· πρὶν ἢ λάβῃ τὴν βάρβιτον ἢ τὸν εὔθυλον, ἐσπούδαζε τὸ ἀκροατήριον, καὶ πολὺ δὲν τῷ ἐχρειάζετο ἵνα ἰδῇ ἂν θὰ παίξῃ, ἢ δὲν θὰ παίξῃ, καὶ πρὸ πάντων τί νὰ παίξῃ.

Εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Γαροφόλη, ὅστις ἔργον εἶχε τὴν μεγάλην ἐκμετάλλευσιν τῆς κοινῆς ἐλεημοσύνης, εἶχε μάθει πάσας τὰς λεπτότητας τῆς δυσκόλου τέχνης τοῦ νὰ ἐκβιάζῃ τὴν ἐλευθεριότητα καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν ἀνθρώπων. Ὅτε τὸ πρῶτον τὸν εἶδον εἰς τὸ ἀνώγειον τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης, μ' ἐξέπληξε πολὺ ἐκθέτων μοι πῶς καὶ διατί οἱ διαβάται ἀποφασίζουσι νὰ λύωσι τὸ βαλάντιον. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἐξέστην ὅταν τὸν εἶδον ἐφαρμόζοντα ὅσα τότε ἔλεγε.

Ἰδίως εἰς τῶν λουτρῶν τὰς πόλεις ἀνέπτυξε πᾶσάν του τὴν ἐπιτηδειότητα, διὰ τοὺς Παρισινούς του, τοὺς ἀρχαίους ἀκροατάς του, οὓς ἐγνώριζε, καὶ οὓς ἐπανεύρισκε πάλιν ἐκεῖ.

— Προσοχή! μοὶ ἔλεγεν ὅταν ἐβλέπομεν προσερχομένην διὰ τῶν δενδροστοιχιῶν νέαν τινὰ πενθηφοροῦσαν κυρίαν· πρέπει θλιβερόν τι νὰ παίξωμεν· ἂς προσπαθήσωμεν νὰ τὴν συγκινήσωμεν ὅπως ἐνθυμηθῇ ὃν ἀπώλεσεν. Ἂν κλαύσῃ, καλὰ τὴν ἔχομεν.

Καὶ ἐπαίζομεν τόσον ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους, ὥστε σπαραξικάρδιος ἦτον ἡ μουσική μας.

Ὑπάρχουσιν εἰς Μονδόραν περίπατοι καλούμενοι ἐκεῖ αἴθουσαι, συστήματα δένδρων, ἄλση μικρά, εἰς ὧν τὴν σκιὰν οἱ λουόμενοι ἀναπνέουσιν ἐπί τινας ὥρας τὸν ὕπαιθρον ἀέρα. Τῶν αἰθουσῶν τούτων τοὺς θαμῶνας ἐσπούδαζεν ὁ Ματτίας, καὶ κατὰ συνέπειαν τῶν παρατηρήσεών του διεθέτομεν τὸ μουσικολόγιον ἡμῶν.

Ὅταν ἐβλέπομεν ἀσθενῆ μελαγχολικῶς καθήμενον εἰς σκίμποδα, ὠχρόν, ὑελώδεις ἔχοντα τοὺς ὀφθαλμούς, κοίλας τὰς παρειάς, δὲν ἠρχόμεθα νὰ παίξωμεν ἐμπρός του καὶ νὰ ταράξωμεν τὰς μελαγχολικὰς σκέψεις του· ἀλλὰ μακρὰν αὐτοῦ, ὡς ἂν ἐπαίζομεν δι' ἡμᾶς αὐτούς, ἠσχολούμεθα εὐσυνειδήτως εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν, καὶ δι' ἄκρου τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸν παρετηροῦμεν· ἂν ἔρριπτε πρὸς ἡμᾶς παρωργισμένα βλέμματα, ἀπηρχόμεθα· ἂν ὅμως ἐφαίνετο ἀκούων ἡμᾶς μετ' εὐχαριστήσεως, ἐπλησιάζομεν, καὶ ὁ Κάπης ἠδύνατο ἀφόβως νὰ τείνῃ τὸν δίσκον του, χωρὶς νὰ φοβῆται ὅτι θ' ἀποπεμφθῇ δι' ἑνὸς λακτίσματος.

Πρὸ πάντων ὅμως παρὰ τοῖς παιδίοις ἐπετύγχανεν ὁ Ματτίας ἐπικερδέστατα. Τὸ πλῆκτρόν του τοῖς ἐκίνει τοὺς πόδας εἰς χορόν, καὶ τὸ μειδίαμά του προὐκάλει τὸν γέλωτά των καὶ ὅταν ἐλθόντα ἦσαν κακῆς διαθέσεως. Πῶς τὸ κατώρθου; δὲν ἠξεύρω. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι βέβαιον, ὅτι ἤρεσκεν, ὅτι τὸν ἠγάπων.

Τὰ κέρδη μας ἦσαν τῷ ὄντι ἐξαίσια· οὐ μόνον ἐπληρώναμεν ὅλας ἡμῶν τὰς δαπάνας, ἀλλ' εἴχομεν καὶ περίσσευμα ἑξήκοντα ὀκτὼ δραχμῶν.

Digitized by Google

Ἀλλὰ ἑξήκοντα ὀκτὼ δραχμαὶ μετὰ τῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἓξ τοῦ ἀποθεματικοῦ ἡμῶν κεφαλαίου ἀπετέλουν δραχμὰς διακοσίας δέκα τέσσαρας εἰς τὸ ταμεῖον ἡμῶν· ἑπομένως εἶχεν ἐπέλθει ἡ ὥρα ἵνα ἄνευ ἄλλης ἀναβολῆς ἀπέλθωμεν εἰς Χαβανὸν, διερχόμενοι δι' Ὕσσελ, ὅπου μᾶς εἶπον ὅτι ἔμελλε κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας νὰ ὑπάρχῃ μεγάλη κτηναγορά.

Ἀγορά! τοῦτο μᾶς ἐχρειάζετο. Θ' ἀπεκτῶμεν τέλος τὴν περίφημον ἐκείνην ἀγελάδα περὶ ἧς τοσάκις ὡμιλοῦμεν, καὶ ὑπὲρ ἧς εἰς τοσαύτας ὑπεβαλλόμεθα στερήσεις καὶ τοσούτους περιορισμοὺς τῶν δαπανῶν ἡμῶν.

Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης εἴχομεν μόνον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἐναρεσκώμεθα εἰς τὸ ὄναρ ἡμῶν, καὶ νὰ τὸ καθωραΐζωμεν διὰ πάσης τῆς δυνάμεως τῆς φαντασίας μας. Τὴν ἀγελάδα θὰ ἠγοράζομεν λευκήν. Τοῦτο ἐπεθύμει ὁ Ματτίας· ὄχι, θὰ ἦτον ξανθή. Τοῦτο ἤθελον ἐγώ, ἐνθυμούμενος τὴν δυστυχῆ μας *Κοκκίνων*. Θὰ ἦτον δὲ καὶ ἥμερος, καὶ θὰ ἦτον ἀκένωτος πηγὴ γάλακτος. Ὡραῖα, λαμπρὰ ἦσαν αὐτὰ ὅλα.

Ἀλλὰ τώρα ἀπὸ τῶν ὀνειροπολήσεων ἦλθεν ἡ στιγμὴ νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ ἐδῶ ἤρχιζον αἱ δυσκολίαι.

Πῶς θὰ ἐδυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν τὴν ἀγελάδα μας, καὶ νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι ἔχει ὅλα τὰ προτερήματα δι' ὧν τὴν κατεκοσμοῦμεν; Τοῦτο ἦτον τὸ σπουδαῖον. Ὁποία εὐθύνη! Δὲν ἤξευρον παντελῶς ἐκ τίνων γνωρισμάτων νὰ διακρίνω τὴν καλὴν ἀγελάδα, καὶ ὁ Ματτίας, καὶ αὐτὸς τὸ ἠγνόει.

Ηὔξανον δὲ τὴν ἀμηχανίαν ἡμῶν τὰ θαυμάσια διηγήματα ἃ ἠκούομεν εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, ἀφ' ὅτου συνελάβομεν τὴν φωτεινὴν ἰδέαν τοῦ ν' ἀγοράσωμεν ἀγελάδα. Κατ' αὐτὰ, κτηνέμπορος δηλοῖ δολοπλόκος καὶ ἀπατεών. Πῶς αἱ ἱστορίαι ἐκεῖναι ἐνετυπώθησαν εἰς τὸν νοῦν μας καὶ μᾶς ἐτρόμαζον! Χωρικὸς ἀγοράζει ποτὲ εἰς πανήγυριν ἀγελάδα, ἥτις εἶχεν οὐρὰν ὁποίαν ποτὲ ἀγελὰς δὲν εἶχε τόσον ὡραίαν. Διὰ τῆς οὐρᾶς ταύτης θὰ ἠδύνατο νὰ μυιάζηται ὡς τὴν μύτην της· καὶ, ὡς γνωστὸν, τοῦτο εἶναι μέγα προτέρημα. Θριαμβεύων ἐπιστρέφει εἰς τὴν οἰκίαν του, διότι οὐδὲ πάρα πολλὰ ἐπλήρωσε διὰ τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν ἀγελάδα. Τὴν ἐπαύριον σπεύδει νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ εἰς τὸν σταῦλον· ἀλλ' ἡ ἀγελὰς οὐρὰν πλέον δὲν ἔχει· ἐκείνη ἥτις τὴν προτεραίαν ἐκρέματο ὀπίσω της ἦτον μόνον ἐπιτηδείως κεκολλημένη, ἦτον ψευδοουρά, ὀπισθοφενάκη. Ἄλλος ἠγόρασεν ἄλλην ἔχουσαν ψευδῆ κέρατα. Ἄλλος, ὅταν ἠθέλησε ν' ἀρμέξῃ ἣν ἠγόρασεν, εἶδεν ὅτι εἶχον φυσήσει καὶ φουσκώσει τοὺς μαστούς της, καὶ ὅτι μόλις θὰ ἔδιδε δύω ποτήρια γάλα τὸ ἡμερονύκτιον. Τοιαῦτα δυστυχήματα δὲν ἔπρεπε νὰ μᾶς συμβῶσι.

Τὴν πλαστὴν οὐρὰν ὁ Ματτίας δὲν τὴν φοβεῖται. Θὰ κρεμασθῇ δι' ὅλης του τῆς δυνάμεως εἰς τὴν οὐρὰν ὅλων τῶν ἀγελάδων ὅσαι θὰ μᾶς ἀρέσωσι, καὶ τόσον θὰ σύρῃ, ὥστε κολλημέναι ἂν εἶναι θὰ ξεκολλήσωσιν. Ὡς πρὸς τοὺς φουσκωμένους μαστοὺς καὶ ἐκεῖ ἔχει τρόπον, νὰ τοὺς κεντήσῃ διὰ χονδρῆς καὶ μακρᾶς καρφίδος.

Βεβαίως ταῦτα ἦσαν ἄπταιστα, ἂν ἡ οὐρὰ ἦτον κολλημένη καὶ οἱ μαστοὶ φουσκωμένοι. Ἀλλ' ἂν ἡ οὐρὰ ἦτον ἀληθὴς, δὲν ὑπῆρχε φόβος μὴ ἡ ἰδιοκτῆτίς της στείλῃ γενναῖον λάκτισμα εἰς τὴν κοιλίαν ἢ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ σύροντος; καὶ δὲν θὰ ἔπραττε τὸ αὐτὸ ὅταν θὰ ᾐσθάνετο κεντουμένας τὰς σάρκας της;

Ἡ ἰδέα τοῦ λακτίσματος ἐπράϋνεν ὁπωσοῦν τὸν Ματτίαν, καὶ ἐμείναμεν πάλιν βεβυθισμένοι εἰς τοὺς δισταγμοὺς ἡμῶν. Φοβερὸν θὰ ἦτον νὰ δώσωμεν εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν ἀγελάδα μὴ ἔχουσαν γάλα ἢ μὴ ἔχουσαν κέρατα.

Μεταξὺ τῶν ἱστοριῶν ὅσας ἠκούσαμεν ὑπῆρχε καὶ μία, καθ' ἣν εἷς κτηνιατρὸς διέπρεπε καὶ ἐδείκνυτο φοβερώτατος κατὰ τοῦ κτηνεμπόρου. Ἂν ἐπεκαλούμεθα τὴν βοήθειαν κτηνιατροῦ, δαπάνη θὰ ἦτον τοῦτο, ἀλλὰ πόσον θὰ μᾶς ἐξησφάλιζε!

Τοῦτο ἀπεφασίσαμεν ἐν τῇ στενοχωρίᾳ ἡμῶν, διότι ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις μᾶς ἐφαίνετο τὸ φρονιμώτερον, καὶ οὕτως ἐξηκολουθήσαμεν εὐθύμως τὴν ὁδὸν ἡμῶν.

Μεγάλη δὲν εἶναι ἡ ἀπόστασις ἐκ Μονδόρας εἰς Ὕσσελ· μᾶς ἐχρειάσθησαν μόνον δύο ἡμέραι, καὶ ἐφθάσαμεν ἐνωρὶς ἀκόμη.

Ἐκεῖ ἤμην σχεδὸν εἰς τὴν πατρίδα μου. Εἰς Ὕσσελ εἶχον τὸ πρῶτον φανῆ ὡς *ὑπηρέτης τοῦ κυρίου Καρδούλη* εἰς τὸ δρᾶμα τὸ ἐπιγραφόμενον *ἐκ τῶν δύω μᾶλλον ζῶον δὲν εἶναι τὸ νομιζόμενον*, καὶ εἰς Ὕσσελ μοὶ εἶχεν ἀγοράσει ὁ Βιτάλης τὰς πρώτας ἐμβάδας μου, τὰς σιδηροήλους ἐκείνας, αἵτινες τόσον μ' εἶχον εὐχαριστήσει.

Ὁ δυστυχὴς Καρδούλης δὲν ἦτον πλέον ἐδῶ νὰ φορῇ τὴν ὡραίαν ἐρυθρὰν στολὴν τοῦ Ἄγγλου στρατηγοῦ, καὶ ὁ Ζερβῖνος καὶ ἡ κομψὴ Δόλση ἐπίσης ἔλειπον.

Ὁ δυστυχὴς Βιτάλης! τὸν ἐστερήθην, καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπω πλέον βαίνοντα ὑψαύχενα, ἔξω τὸ στῆθος, καὶ σημειοῦντα τὸ βῆμα διὰ τῶν δύω χειρῶν καὶ τῶν δύω ποδῶν, ἐν ᾧ ἔπαιζε στρόβιλον διὰ τοῦ ὀξυφώνου αὐλοῦ του.

Ἐξ ἤμεθα τότε, καὶ τώρα δύω μόνοι ἐμένομεν ὄρθιοι, ὁ Κάπης κ' ἐγώ. Αἱ ἀναμνήσεις αὗται μελαγχολικῶς παρεσκεύαζον τὴν εἴσοδόν μου εἰς Ὕσσελ, καὶ ἀκουσίως ἐφανταζόμην ὅτι θὰ ἔβλεπον τὸν πῖλον τοῦ Βιτάλη εἰς τὴν γωνίαν ἑκάστης ὁδοῦ, καὶ ὅτι θὰ ἤκουον τὴν λέξιν τὴν τοσάκις ἀντηχήσασαν εἰς τὰ ὦτά μου· «Ἐμπρός».

Τὸ ἐργαστήριον τοῦ ῥωποπώλου, ὅπου ὁ Βιτάλης μ' εἶχε φέρει καὶ μετενδύσει εἰς καλλιτέ-

Digitized by Google

χνην, παρουσιασθὲν τότε μὲ ἀπέσπασεν εὐτυχῶς τῶν θλιβερῶν τούτων σκέψεων. Τὸ ἀνεῦρον ὁποῖον τὸ εἶχον ἀφήσει ὅτε κατέβην τὰς τρεῖς ὀλισθηρὰς του βαθμίδας. Εἰς τὴν θύραν ἐκρέματο τὸ αὐτὸ χρυσοπάρυφον ἔνδυμα, τὸ κινῆσαν ἄλλοτε τὸν ὑπέρτατον θαυμασμόν μου, καὶ εἰς τὸ παράθυρον εἶδον ἐκτεθειμένα τὰ αὐτὰ ἀρχαῖα πυροβόλα καὶ τοὺς παλαιοὺς λύχνους.

Ἠθέλησα δὲ νὰ δείξω καὶ τὸν τόπον ὅπου ἤρχισα τὸ σκηνικόν στάδιόν μου, παίζων τὸ μέρος τοῦ ὑπηρέτου τοῦ κυρίου Καρδούλη, δηλαδὴ τοῦ μεγαλητέρου τῶν δύω ζώων, καὶ ὁ Κάπης ἀνεγνώρισεν αὐτὸν καὶ ἔσανε τὴν οὐράν του.

Ἀφ' οὗ δ' ἀπεθέσαμεν τοὺς σάκκους καὶ τὰ ὄργανα ἡμῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου εἶχον κατοικήσει μετὰ τοῦ Βιτάλη, ἠρχίσαμεν νὰ ζητῶμεν κτηνιατρόν.

Ὅταν δ' οὗτος ἤκουσε τί ζητοῦμεν, ἤρχισε νὰ μᾶς περιπαίζῃ.

— Ἀλλὰ σοφαὶ ἀγελάδες, εἶπε, δὲν ὑπάρχουν εἰς αὐτὴν τὴν χώραν.

— Καὶ ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν ἀγελάδα νὰ παίζῃ, ζητοῦμεν νὰ ἔχῃ γάλα πολύ.

— Καὶ νὰ ἔχῃ καὶ ἀληθινὴν οὐράν, προσέθηκεν ὁ Ματτίας, βασανιζόμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ψευδοῦς οὐρᾶς.

— Τέλος, κύριε κτηνιατρέ, ἐρχόμεθα νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς βοηθήσετε διὰ τῶν γνώσεών μας, μὴ μᾶς ἀπατήσωσιν οἱ κτηνέμποροι.

Καὶ εἶπον ταῦτα, προσπαθήσας νὰ μιμηθῶ τοὺς εὐγενεῖς τρόπους οὓς ἐλάμβανεν ὁ Βιτάλης, ὅταν ἤθελε νὰ κατακτήσῃ τῶν ἀνθρώπων τὴν εὔνοιαν.

— Καὶ τί δαίμονα θέλετε τὴν ἀγελάδα ;

Δι' ὀλίγων δὲ λέξεων τῷ ἐξήγησα τί τὴν θέλω τὴν ἀγελάδα.

— Καλὰ παιδία εἶσθε, εἶπεν· αὔριον τὸ πρωῒ θὰ σᾶς συνοδεύσω εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ σᾶς ἐγγυῶμαι ὅτι θὰ σᾶς ἐκλέξω ἀγελάδα νὰ μὴ ἔχῃ ψευδῆ οὐράν.

— Οὔτε ψευδῆ κέρατα ; εἶπεν ὁ Ματτίας.

— Οὔτε ψευδῆ κέρατα.

— Οὔτε τοὺς μαστοὺς φουσκωμένους ;

— Ἀγελάδα καλὴν κατὰ πάντα. Ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν ἀγοράσετε, πρέπει καὶ νὰ ἠμπορῆτε νὰ τὴν πληρώσητε.

Χωρὶς ν' ἀπαντήσω ἔλυσα μόνον τὸ μανδύλιον ὅπου περιείχετο ὁ θησαυρὸς ἡμῶν.

— Ἄριστα. Ἔλθετε αὔριον τὸ πρωῒ εἰς τὰς ἑπτὰ νὰ ὑπάγωμεν.

— Καὶ τί θὰ ἔχωμεν νὰ σᾶς δώσωμεν, κύριε κτηνιατρέ ;

— Τίποτε. Νὰ λάβω χρήματα ἀπὸ καλὰ παιδία ὡς σᾶς ;

Δὲν ἤξευρον πῶς νὰ εὐχαριστήσω τὸν ἀγαθὸν τοῦτον ἄνθρωπον. Ἀλλὰ μία ἰδέα ἐπῆλθεν εἰς τὸν Ματτίαν.

— Κύριε, ἀγαπᾶτε τὴν μουσικήν ; τὸν ἠρώτησε.

— Πολὺ τὴν ἀγαπῶ, παιδίον μου.

— Καὶ κοιμᾶσθ' ἐνωρίς ;

Ἀσύνδετοι ἦσαν ὀλίγον αὐταὶ αἱ ἐρωτήσεις· ὁ κτηνιατρὸς ὅμως συγκατένευσε ν' ἀπαντήσῃ.

— Ὅταν κτυπᾷ ἡ ἐννάτη.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε. Λοιπὸν αὔριον τὸ πρωῒ, εἰς τὰς ἑπτά.

Εἶχον ἐννοήσει τὴν ἰδέαν τοῦ Ματτία.

— Θέλεις πατινάδα νὰ δώσῃς εἰς τὸν κτηνιατρόν.

— Μάλιστα· συναυλίαν ὅταν θὰ ὑπάγ' εἰς τὸ στρῶμά του. Τοῦτο γίνεται πάντοτε δι' ὅποιον ἀγαπᾷ τις.

— Ἀρίστη ἰδέα ! Ὑπάγωμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον νὰ μελετήσωμεν ὅ,τι θὰ παίξωμεν. Διὰ τοὺς πληρόνοντας ἀκροατὰς τόση προσοχὴ ἴσως δὲν ἀπαιτεῖται. Ἄλλως ἔχει ὅταν ἡμεῖς πληρόνομεν. Τότε πρέπει νὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν ἐπιμέλειαν.

Εἰς τὰς ἐννέα πρὸ δύω ἢ τριῶν λεπτῶν ἤμεθα ἔμπρὸς τῆς οἰκίας τοῦ κτηνιατροῦ· ὁ Ματτίας εἶχε τὸ βιολίον καὶ ἐγὼ τὴν ἅρπαν μου. Ὁ δρόμος ἦτον σκοτεινός, διότι ἡ σελήνη ἔμελλε ν' ἀνατείλῃ περὶ τὰς ἐννέα, δι' ὃ εἶχον κριθῆ περιττὸν ν' ἀναφθῶσιν οἱ δημόσιοι φανοί. Τὰ ἐργαστήρια ἦσαν κλειστά, καὶ οἱ διαβάται σπάνιοι.

Εἰς τὸ πρῶτον κτύπημα τῶν ἐννέα ὡρῶν ἀκριβῶς ἠρχίσαμεν ἐν ῥυθμῷ· καὶ εἰς τὴν στενὴν καὶ σιωπηλὴν ἐκείνην ὁδὸν τὰ ὄργανα ἡμῶν ἀντήχησαν ὡς εἰς ἠχηροτάτην αἴθουσαν. Τὰ παράθυρα ἠνεῴχθησαν πέριξ, καὶ εἴδομεν εἰς αὐτὰ κεφαλὰς σκουφωτὰς ἢ τετυλιγμένας εἰς καλύμματα ἢ μανδύλια· καὶ ἀπὸ παραθύρου εἰς παράθυρον ἀπηυθύνοντο ἐρωτήσεις μετ' ἐκπλήξεως.

Ὁ φίλος ἡμῶν κτηνιατρὸς κατῴκει εἰς οἰκίαν ἥτις εἰς μίαν τῶν γωνιῶν της εἶχε κομψὸν πυργίσκον. Ἠνεῴχθη δὲ καὶ ἐνταῦθα ἓν παράθυρον, καὶ ἐξ αὐτοῦ προέκυψεν ὁ ἴδιος νὰ ἴδῃ τίς παίζει οὕτω.

Ἀναμφιβόλως μᾶς ἀνεγνώρισε καὶ ἐνόησε τὴν πρόθεσιν ἡμῶν, διότι διὰ τῆς χειρὸς μᾶς ἔνευσε νὰ σιωπήσωμεν.

— Θὰ σᾶς ἀνοίξω, μᾶς εἶπε, νὰ παίξητε εἰς τὸν κῆπον.

Καὶ ἀμέσως σχεδὸν μᾶς ἠνεῴχθη ἡ θύρα.

— Καλὰ παιδία εἶσθε, μᾶς εἶπε, σφίγγων καὶ τῶν δύω ἡμῶν τὰς χεῖρας, ἀλλ' εἶσθε καὶ ἀπερίσκεπτα. Δὲν ἐσυλλογίσθητε ὅτι οἱ χωροφύλακες ἠμποροῦν νὰ σᾶς κρατήσουν ὡς ταράττοντας τὴν ἡσυχίαν τῶν δημοσίων ὁδῶν ;

Ἠρχίσαμεν λοιπὸν νὰ παίζωμεν πάλιν εἰς τὸν κῆπον. Εὐρύχωρος δὲν ἦτον αὐτός, ἀλλὰ κομψὸς ἔχων σκιάδα καὶ φυτὰ ἀναρριχώμενα.

Ὁ κτηνιατρὸς εἶχε γυναῖκα καὶ παιδία, ὥστε ταχέως εἴχομεν πολυάριθμον ἀκροατήριον πέριξ

Digitized by Google

ἡμῶν. Ὑπὸ τὴν σκιάδα ἀνῆψαν κηρία, καὶ ἐπαίξαμεν σχεδὸν ὡς τὰς δέκα. Ὅτε ἐτελειόνομεν ἕνα σκοπὸν, μᾶς ἐχειροκρότουν, καὶ μᾶς ἐζήτουν ἄλλον.

Ἂν ὁ κτηνιατρὸς δὲν μᾶς ἀπέπεμπε, νομίζω ὅτι τῇ αἰτήσει τῶν παιδίων θὰ ἐπαίζομεν διὰ τοῦ πλείστου τῆς νυκτός.

— Ἀφήσατέ τους νὰ ὑπάγουν νὰ κοιμηθοῦν, εἶπε. Αὔριον τὸ πρωῒ θὰ πρέπῃ νὰ ἔλθουν εἰς τὰς ἑπτά.

Ἀλλὰ δὲν μᾶς ἀφῆκε ν' ἀναχωρήσωμεν χωρὶς νὰ μᾶς παραθέσῃ μικρὸν δεῖπνον, ὅπερ πολὺ μᾶς ηὐχαρίστησε. Τότε δὲ, χάριτας ἀνταποδίδων, ἔπαιξεν ὁ Κάπης τινὰ τῶν διασκεδαστικωτέρων του παιγνιδίων, πρὸς μεγίστην χαρὰν τῶν παιδίων, καὶ ὅτε ἀπήλθομεν, ἦτον σχεδὸν μεσονύκτιον.

Ἡ τὴν ἑσπέραν τόσον ἥσυχος πόλις τῆς Ὑσσέλης ἦτον τὸ πρωῒ τῆς ἐπαύριον θορυβωδεστάτη καὶ πλήρης κινήσεως. Πρὶν ἐξημερώσῃ ἠκούομεν ἀπὸ τοῦ δωματίου ἡμῶν ἀδιάκοπον θόρυβον ἁμαξῶν κινουμένων εἰς τὸ λιθόστρωτον, ἵππων χρεμετισμοὺς, ἀρνίων βελάσματα, καὶ φωνὰς χωρικῶν οἵτινες ἔφθανον εἰς τὴν ἀγοράν.

Ὅτε δὲ κατέβημεν ἡ αὐλὴ τοῦ ξενοδοχείου ἦτον πλήρης ἁμαξίων συμπεπλεγμένων, ἁμαξῶν αἵτινες ἔφθανον, καὶ ἐξ ὧν ἐπέζευον χωρικοὶ φοροῦντες τὰ ἑορτάσιμα, καὶ ἐλάμβανον τὰς γυναῖκάς των εἰς τὴν ἀγκάλην διὰ νὰ τὰς καταβιβάσωσι, καὶ τότε ὅλοι ἐτινάσσοντο, καὶ αἱ γυναῖκες ἰσίαζον τὰ φορέματά των ὅπου εἶχον ζαρωθῆ εἰς τὴν ἅμαξαν.

Εἰς τὰς ὁδοὺς κυματοῦν τὸ πλῆθος συνέῤῥεεν εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἕκτη ἡ ὥρα μόνον, μᾶς ἦλθεν ὄρεξις νὰ ὑπάγωμεν νὰ ἐπιθεωρήσωμεν τὰς ἀγελάδας αἵτινες εἶχον ἤδη φθάσει, καὶ νὰ ἐκλέξωμεν μίαν ἐκ προοιμίων.

Ὢ! τί ὡραῖαι ἀγελάδες! Ὑπῆρχον διαφόρων χρωμάτων, διαφόρων ἀναστημάτων, αἱ μὲν παχεῖαι, αἱ δὲ ἰσχναὶ, τινὲς μετὰ τῶν μόσχων των, ἄλλαι σύρουσαι εἰς τὴν γῆν μακροὺς γαλακτούχους μαστούς. Ὑπῆρχον δ' εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἵπποι χρεμετίζοντες, φοράδες λείχουσαι τοὺς πώλους των, παχεῖς χοῖροι σκάπτοντες τρύπας εἰς τὴν γῆν, χοιρίδια ὠρυόμενα ὡς ἂν τὰ ἐξέδερον ζωντανὰ, πρόβατα, ὄρνιθες, χῆνες. Ἀλλὰ τί μᾶς ἐνδιέφερον ὅλα ταῦτα; Ἡμεῖς ὀφθαλμοὺς μόνον εἴχομεν διὰ τὰς ἀγελάδας, καὶ αὐτὰς ἐξητάζομεν ἐν ᾧ ἔκλειον τὰ βλέφαρά των καὶ ἐκίνουν βραδέως τὰς σιαγόνας των, αναμηρυκώμεναι ἡδονικῶς τὸ χθεσινὸν δεῖπνόν των, καὶ μὴ ὑποπτεύουσαι ὅτι δὲν θὰ γευθῶσι πλέον τοῦ χόρτου τῆς βοσκῆς εἰς ἣν ἀνετράφησαν.

Μετὰ ἡμισείας ὥρας περιδιάβασιν εὕρομεν δεκαεπτὰ αἵτινες ὅλαι μᾶς ἤρεσκον, ἡ μὲν διὰ τοῦτο ἡ δὲ δι' ἐκεῖνο αὐτῆς τὸ προτέρημα, τρεῖς διότι ἦσαν ξανθαὶ, δύω διότι ἦσαν λευκαί· ὅπερ ὅμως, ἐννοεῖται, ἐξῆψε φιλονεικίαν μεταξὺ τοῦ Ματτία καὶ ἐμοῦ.

Εἰς τὰς ἑπτὰ εὕρομεν τὸν κτηνιατρὸν περιμένοντα ἡμᾶς, καὶ ἐπεστρέψαμεν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν, ἐξηγοῦντες αὐτῷ ἐκ νέου τίνας ἰδιότητας ἀπητοῦμεν παρὰ τῆς ἀγελάδος ἣν ἠθέλομεν ν' ἀγοράσωμεν.

Συνεκεφαλαιοῦντο δὲ κυρίως εἰς δύω λέξεις· νὰ δίδῃ πολὺ γάλα καὶ νὰ τρώγῃ ὀλίγον.

— Ἰδοὺ μία ἥτις μοὶ φαίνεται καλὴ, εἶπεν ὁ Ματτίας, δεικνύων ἀγελάδα ὑπόλευκον.

— Νομίζω ὅτι ἐκείνη εἶναι καλητέρα, εἶπον ἐγὼ, δεικνύων μίαν ξανθήν.

Μᾶς ἐσυμβίβασεν ὅμως ὁ κτηνιατρὸς μὴ ἐκλέξας οὔτε τὴν μίαν οὔτε τὴν ἄλλην. Διευθύνθη δὲ πρὸς ἄλλην τρίτην, μικρὰν, ἔχουσαν τοὺς πόδας ἰσχνοὺς, ἐρυθρὸν τὸ τρίχωμα, ὑπομέλανα δ' ἔχουσαν τ' αὐτία καὶ τὰς γνάθους, μέλανα κύκλον περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὑπόλευκον γραμμὴν ὑπὲρ τὸ ῥύγχος.

— Ἰδοὺ, εἶπε, ζῶον ἀκριβῶς ὁποῖον σᾶς χρειάζεται.

Χωρικὸς καχεκτικὸς τὴν ἐκράτει ἐκ τοῦ σχοινίου. Εἰς τοῦτον ἀπετάθη ὁ κτηνιατρὸς, καὶ τὸν ἠρώτησε τί θέλει διὰ τὴν ἀγελάδα του.

— Τριακοσίας δραχμάς.

Ἤδη ἡ μικρὰ, λεπτοφυὴς καὶ ἔξυπνος αὕτη ἀγελὰς μᾶς εἶχεν ἰσχυρῶς ἑλκύσει ὑπὲρ ἑαυτῆς, δι' ὃ εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐκόπησαν τὰ ὑπατά μας.

Τριακοσίας δραχμάς! δὲν ἦτον δι' ἡμᾶς. Ἔνευσα ἑπομένως εἰς τὸν κτηνιατρὸν ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶμεν εἰς ἄλλην· ἀλλ' ἐκεῖνος μοὶ ἔνευσεν ἐξ ἐναντίας δηλῶν ὅτι πρέπει νὰ ἐπιμείνωμεν.

Τότε συζήτησις ἤρχισε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ χωρικοῦ. Προσέφερεν 150 δραχμάς. Ὁ χωρικὸς ἠλάττωσε τὴν ἀπαίτησίν του κατὰ 10 δραχμάς. Ὁ κτηνιατρὸς ἀνέβη τότε εἰς δραχμὰς 170, καὶ ὁ χωρικὸς κατέβη εἰς 280.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ὡς ἐκεῖ ἔφθασαν τὰ πράγματα, δὲν ἐξηκολούθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν πρόοδον, ἥτις εἶχεν ὑποθάλψει τὰς ἐλπίδας ἡμῶν. Ἀντὶ νὰ προσφέρῃ, ὁ κτηνιατρὸς ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὴν ἀγελάδα λεπτομερῶς· εἶχεν ἀσθενεῖς τοὺς πόδας, εἶχε βραχὺν τὸν τράχηλον, εἶχε μακρὰ τὰ κέρατα. Οἱ πνεύμονές της δὲν ἦσαν καλὰ, τὸ σχῆμα τῶν μαστῶν της δὲν τῷ ἤρεσκε.

Ὁ χωρικὸς εἶπε τότε ὅτι ἀφ' οὗ τόσον ἤμεθα ἔμπειροι, θὰ μᾶς ἔδιδε τὴν ἀγελάδα του διὰ διακοσίας πεντήκοντα δραχμὰς, διὰ νὰ τὴν ἠξεύρῃ εἰς καλὰς χεῖρας.

Τότε φόβος μᾶς κατέλαβε, διότι ἀμφότεροι ἐνομίσαμεν τὴν ἀγελάδα κακήν.

— Ὑπάγωμεν νὰ ἰδῶμεν ἄλλας, εἶπον.

Ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ χωρικὸς, ἐστενοχωρήθη καὶ κατέβη ἀκόμη δέκα δραχμάς.

Τέλος δὲ ἀπὸ καταβιβάσεως εἰς καταβίβασιν

ἔφθασεν εἰς διακοσίας δέκα δραχμάς, ἀλλ' ἐκεῖ καὶ ἔμεινε.

Διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐλαφρῶς σπρώξας ἡμᾶς ὁ κτηνίατρος, μᾶς ἔδωκε νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι σπουδαῖα δὲν ἦσαν ὅσα ἔλεγε, καὶ ἡ ἀγελὰς δὲν ἦτον κακή, ἀλλ' ἐξαίρετος. Ἀλλὰ διακόσιαι δέκα δραχμαὶ ἦσαν δι' ἡμᾶς μεγάλη ποσότης.

Ἐν τούτοις ὁ Ματτίας, στρεφόμενος περὶ τὴν ἀγελάδα, ἐπῆγεν ὀπίσω της, καὶ τῇ ἀπέσπασε μίαν τρίχα τῆς οὐρᾶς, ἡ δὲ ἀγελὰς τὸν ἐλάκτισε.

Τοῦτο ἔπαυσε τοὺς δισταγμούς μου.

— Λοιπὸν ἔστω διακοσίας δέκα δραχμάς, εἶπον· καὶ νομίσας ὅτι ἤμεθα σύμφωνοι, ἐξέτεινα τὴν χεῖρα νὰ λάβω τὸν ἱμάντα· ἀλλ' ὁ χωρικὸς δὲν μοὶ τὸν ἔδωκε.

— Καὶ τὸ δῶρον εἰς τὸν γρηάν; εἶπε.

Καὶ νέα συζήτησις ἤρχισεν, οὕτως ἀπολήξασα, ὅτι ἔδωκα εἴκοσιν ὀβολοὺς διὰ τὸ δῶρον. Μᾶς ἔμενον λοιπὸν τρεῖς δραχμαί.

Καὶ πάλιν ἐξέτεινα τὴν χεῖρα· ἀλλ' ὁ χωρικὸς λαβὼν αὐτήν, μοὶ τὴν ἔσφιξε φιλικώτατα.

Ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο, διότι ἤμην φίλος, δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονήσω τὸ κρασὶ τῆς κορασίδος.

Διὰ τὸ κρασὶ τῆς κορασίδος ἠναγκάσθην νὰ δώσω δέκα ὀβολούς.

Ἐκ τρίτου ἠθέλησα νὰ λάβω τὸ σχοινίον, ἀλλ' ὁ φίλος μου χωρικὸς μ' ἐμπόδισε.

— Ἔφερες ἀγωγέα; μ' ἠρώτησε. Πωλῶ δὰ τὴν ἀγελάδα, ὄχι καὶ τὸ *καπίστρι* της.

Ἐπειδὴ ὅμως ἤμεθα φίλοι, συγκατένευε νὰ μ' ἀφήσῃ τὸν ἀγωγέα διὰ τριάκοντα ὀβολούς, εὐθηνότατα.

Ἀγωγέως εἴχομεν τῷ ὄντι ἀνάγκην διὰ τὴν ἀγελάδα μας. Ἔδωκα λοιπὸν τοὺς τριάκοντα ὀβολούς, καὶ ὑπελόγιζον ὅτι μοὶ ἔμενον ἀκόμη εἴκοσι.

Κατέθεσα λοιπὸν τὰς διακοσίας δέκα τρεῖς δραχμάς, καὶ ἐξέτεινα ἐκ τετάρτου τὴν χεῖρα.

— Καὶ τὸ λωρίον σας ποῦ εἶναι; ἠρώτησεν ὁ χωρικός. Σᾶς ἐπώλησα τὸ καπίστρι, ὄχι καὶ τὸ λωρίον.

Καὶ διὰ τὸ λωρίον ἐδώκαμεν εἴκοσιν ὀβολούς, τοὺς εἴκοσι τελευταίους μας ὀβολούς.

Ὅταν δὲ καὶ αὐτοὶ ἐπληρώθησαν, ἐλάβομεν τέλος τὴν ἀγελάδα μετὰ τοῦ ἀγωγέως καὶ τοῦ σχοινίου της.

Εἴχομεν λοιπὸν τὴν ἀγελάδα, ἀλλὰ δὲν εἴχομεν ἕνα ὀβολόν, οὐδὲ ἕνα ἵνα τὴν θρέψωμεν καὶ θρέψωμεν καὶ ἡμᾶς αὐτούς.

— Θὰ ἐργασθῶμεν, εἶπεν ὁ Ματτίας. Τὰ καφενεῖα εἰσὶ πλήρη ἀνθρώπων. Νὰ χωρισθῶμεν· οὕτω θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ παίξωμεν εἰς ὅλα, καὶ νὰ ἔχωμεν ἀπόψε ἀρίστας εἰσπράξεις.

Ἐφέραμεν ἐπομένως τὴν ἀγελάδα εἰς τὸν σταῦλον τοῦ ξενοδοχείου, καὶ τὴν ἐδέσαμεν διὰ κόμβων πολλῶν. Ἔπειτα δ' ἐπήγαμεν καὶ εἰργάσθημεν ἕκαστος κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ ἑσπέρας, ὅταν ὑπελογίσαμεν τὰς εἰσπράξεις, εὗρον ὅτι αἱ τοῦ Ματτία ἦσαν τεσσάρων δραχμῶν καὶ ἡμισείας, αἱ δὲ ἐδικαί μου τριῶν.

Ἔχοντες λοιπὸν ἑπτὰ δραχμὰς καὶ πεντήκοντα λεπτά, ἤμεθα πλούσιοι.

Ἀλλ' ἡ χαρά μας διότι ἐκερδήσαμεν ἑπτὰ δραχμὰς καὶ ἡμίσειαν ἐμηδενίζετο ἐνώπιον τῆς ἀσυγκρίτως μεγαλητέρας ἐκ τοῦ ὅτι ἐδαπανήσαμεν διακοσίας δέκα τέσσαρας.

Ἐπείσαμεν τὴν παραμαγείρισσαν ν' ἀρμέξῃ τὴν ἀγελάδα μας, καὶ τὸ γάλα μᾶς ἐχρησίμευσεν εἰς δεῖπνον. Ποτὲ καλήτερον δὲν ἐπίομεν. Ὁ Ματτίας εἶπεν ὅτι περιέχει μέλι καὶ ὅτι εἶχε τὴν εὐωδίαν ἄνθους πορτοκαλλέας, ὡς εἶχε πίει εἰς τὸ νοσοκομεῖον· ἀλλὰ τοῦτο ὅτι ἦτον πολὺ καλήτερον.

Καὶ ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ μας ἐπήγαμεν κ' ἐφιλήσαμεν τὴν ἀγελάδα μας εἰς τὸ μέλαν αὐτῆς ῥύγχος· φαίνεται δὲ ὅτι εὐγνωμόνως συνησθάνθη τὴν θωπείαν μας ταύτην, διότι μᾶς ἔγλειψεν εἰς τὸ πρόσωπον διὰ τῆς τραχείας της γλώσσης.

— Ἠξεύρεις; φιλεῖ, ἀνέκραξεν ὁ Ματτίας ἔξαλλος ἐκ χαρᾶς.

Θὰ ἐννοήσῃ δὲ τὴν εὐτυχίαν ἣν ᾐσθανόμεθα φιλοῦντες τὴν ἀγελάδα μας καὶ ἀντιφιλούμενοι ὅστις ἐνθυμηθῇ ὅτι οὔτε τὸν Ματτίαν οὔτ' ἐμὲ δὲν μᾶς εἶχε κανεὶς κακοσυνηθίσει εἰς πολλὰ φιλήματα. Ἡ τύχη μας δὲν ἦτον ἡ τῶν παιδίων ὅσα πνίγουν αἱ μητέρες των διὰ θωπειῶν, καὶ ὅμως καὶ οἱ δύω θὰ ἐδεχόμεθα θωπείας μετὰ πολλῆς χαρᾶς.

Τὴν ἐπαύριον ἠγέρθημεν ἅμα ἐξημέρωσε, καὶ εὐθὺς ἐκινήσαμεν δια Χαβανόν.

Εὐγνωμονῶν εἰς τὸν Ματτίαν διὰ τὴν μεγάλην του ἀρωγὴν ἣν μοὶ παρέσχε, διότι ἄνευ ἐκείνου ποτὲ δὲν θὰ εἶχον συνάξει τὴν μεγίστην ποσότητα τῶν διακοσίων δεκατεσσάρων δραχμῶν, τῷ ἀφῆκα τὴν εὐχαρίστησιν ἐκεῖνος νὰ ὁδηγῇ τὴν ἀγελάδα, καὶ μικρὰ δὲν ἦτον ἡ χαρά του ὅτι τὴν ἔσυρε διὰ τοῦ λωρίου· ἐγὼ δ' εἱπόμην κατόπιν. Μόνον δ' ὅτε ἐξήλθομεν τῆς πόλεως ἦλθον πλησίον του, πρῶτον διὰ νὰ συνδιαλεγώμεθα κατὰ τὸ σύνηθες, δεύτερον δέ, καὶ τὸ κυριώτερον, διὰ νὰ βλέπω τὴν ἀγελάδα μου. Ποτὲ τόσον ὡραίαν δὲν εἶχον ἰδεῖ.

Τῷ ὄντι δὲ ἦτον ἀξιάγαστος· ἐπεριπάτει βραδέως, ἐκινεῖτο πρὸς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐβρενθύετο ὡς ζῶον ἔχον τὴν συναίσθησιν τῆς ἀξίας του.

Τώρα δὲν εἶχον πλέον τὴν ἀνάγκην νὰ βλέπω τὸν χάρτην μου ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, ὡς ἔπραττον ἀφ' ὅτου ἀνεχώρησα ἐκ Παρισίων· ἤξευρον ποῦ βαδίζω. Πολλὰ μὲν ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν εἶχον διατρέξει τὸν δρόμον τοῦτον μετὰ τοῦ Βιτάλη, ἀνεύρισκον ὅμως ὅλα τῆς ὁδοῦ τὰ συμπτώματα.

Ὁ σκοπός μου ἦτον, διὰ νὰ μὴ ἐξαντλήσω-

Digitized by Google

μεν τὰς δυνάμεις τῆς ἀγελάδος μας, καὶ μὴ φθάσωμεν πολὺ ἐξώρας εἰς Χαβανὸν, νὰ διανυκτερεύσωμεν εἰς τὸ χωρίον ὅπου εἶχον μείνει μετὰ τοῦ Βιτάλη τὴν πρώτην νύκτα τῆς ὁδοιπορίας ἡμῶν, εἰς τὸ ἴδιον χόρτινον στρῶμα, ὅπου ὁ ἀγαθὸς Κάπης, βλέπων τὴν θλῖψίν μου, ἦλθε καὶ ἡπλώθη πλησίον μου, καὶ ἔθεσε τὸν πόδα του εἰς τὴν χεῖρά μου, ἵνα μοὶ εἴπῃ ὅτι θὰ εἶναι φίλος μου. Ἐκεῖθεν δ' ἐμέλλομεν ν' ἀναχωρήσωμεν τὴν ἐπαύριον, ἵνα φθάσωμεν ἐνωρὶς εἰς τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ἀλλ' ἡ τύχη ἥτις ὡς τότε μᾶς εἶχε δειχθῆ τόσον εὐμενὴς, ἐκηρύχθη καθ' ἡμῶν, καὶ ἤλλαξε τὰς προθέσεις μας.

Εἴχομεν ἀποφασίσει νὰ διαιρέσωμεν δίχα τὴν ἡμέραν τῆς ὁδοιπορίας μας, κόπτοντες αὐτὴν διὰ τοῦ ἡμετέρου προγεύματος, καὶ πρὸ πάντων διὰ τοῦ προγεύματος τῆς ἀγελάδος, συνισταμένου εἰς τὰ χλωρὰ χόρτα τῶν τάφρων ἃ ἔμελλε νὰ βοσκήσῃ.

Περὶ τὰς δέκα, εὑρόντες θέσιν κατάλληλον, ὅπου τὸ χόρτον ἦτον πράσινον καὶ παχὺ, ἀπεθέσαμεν τοὺς σάκκους, καὶ κατεβιβάσαμεν τὴν ἀγελάδα εἰς τὸν χάνδακα.

Κατ' ἀρχὰς ἠθέλησα νὰ τὴν κρατήσω διὰ τοῦ λωρίου, ἀλλ' ἦτον τόσον ἥσυχος, καὶ τόσον ἠσχολημένη εἰς τὸ νὰ τρώγῃ, ὥστε τῇ ἐτύλιξα τὸ λωρίον εἰς τὰ κέρατα, καὶ ἐκάθησα πλησίον της νὰ φάγω τὸν ἄρτον μου.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡμῶν τὸ ἄριστον ἐτελείωσε πρὸ τοῦ ἰδικοῦ της. Ἔπειτα δὲ, ἀφ' οὗ ἐπὶ ἱκανὸν καιρὸν τὴν ἐθαυμάσαμεν, μὴ ἠξεύροντες πλέον τί νὰ κάμωμεν, ἠρχίσαμεν νὰ παίζωμεν τὰ λιθάρια ὁ Ματτίας κ' ἐγώ· διότι δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἤμεθα δύω σοβαροὶ καὶ ἐμβριθεῖς ἀνθρωπίσκοι, ἀποβλέποντες μόνον εἰς τὸ νὰ κερδίζωμεν χρήματα. Ἡ δίαιτα ἡμῶν δὲν ἦτον τῷ ὄντι ἡ συνήθης τῶν παιδίων τῆς ἡλικίας μας· ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδέας ὅλας εἴχομεν καὶ τὰς κλίσεις τῆς νεότητος, δηλαδὴ ἠγαπῶμεν τὰ παιγνίδια τῶν παιδίων, καὶ ποτὲ δὲν παρήρχετο ἡμέρα χωρὶς νὰ παίξωμεν ἅπαξ κἂν τὰ λιθάρια, τὸν δίσκον ἢ τὸ πήδημα. Πολλάκις, καὶ ἐνίοτε ἄνευ τινὸς λόγου, ὁ Ματτίας μοὶ ἔλεγε· «παίζομεν;» Τότε ἀμέσως κατεθέτομεν σάκκους καὶ μουσικὰ ὄργανα, καὶ ἠρχίζομεν νὰ παίζωμεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Οὐχὶ σπανίως δὲ, ἂν δὲν εἶχον τ' ὡρολόγιόν μου νὰ μοὶ ἐνθυμίζῃ τὴν ὥραν, θὰ ἐπαίζομεν μέχρι τῆς νυκτός. Ἀλλὰ τ' ὡρολόγιον μοὶ ἔλεγεν ὅτι ἤμην ἀρχηγὸς θιάσου, ὅτι ἔπρεπε ν' ἐργασθῶμεν, νὰ κερδήσωμεν χρήματα ὅπως ζήσωμεν. Καὶ τότε ἐκρέμων πάλιν εἰς τὸν ἀλγοῦντά μου ὦμον τὸ λωρίον τῆς ἅρπας μου. Ἐμπρός!

Τὸ παιγνίδιόν μας εἶχε τελειώσει, καὶ ἡ ἀγελὰς ἀκόμη ἔβοσκεν· ὅταν δὲ μᾶς εἶδεν ἐρχομένους πρὸς αὐτὴν, ἤρχισε νὰ θερίζῃ ταχέως τὸ χόρτον διὰ τῶν ὀδόντων, ὡς θέλουσα νὰ ἐνδείξῃ ὅτι ἀκόμη πεινᾷ.

— Ἂς προσμείνωμεν ἀκόμη ὀλίγον, εἶπεν ὁ Ματτίας.

— Δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἡ ἀγελὰς τρώγει ὅλην τὴν ἡμέραν;

— Ὀλίγον.

Περιμένοντες δὲ, ἀνελάβομεν τοὺς σάκκους ἡμῶν καὶ τὰ ὄργανα.

— Ἂν τῇ ἔπαιζον τίποτε διὰ τοῦ εὐθυαύλου, εἶπεν ὁ Ματτίας, ὅστις σπανίως ἔμενεν ἥσυχος. Εἰς τὸ ἱπποδρόμιον Γασσότου εἴχομεν ἀγελάδα, ἥτις πολὺ ἠγάπα τὴν μουσικήν.

Καὶ μόλις εἰπὼν, ἤρχιζε νὰ παίζῃ λαμπρὸν ἐμβατήριον.

Ἅμα ἠκούσθησαν οἱ πρῶτοι τόνοι, ἡ ἀγελὰς ὕψωσε τὴν κεφαλήν· ἔπειτα δὲ διὰ μιᾶς, πρὶν προφθάσω νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ κέρατά της καὶ ν' ἁρπάσω τὸ λωρίον, ἀνεχώρησε καλπάζουσα.

Ἀμέσως ἐῤῥίφθημεν καὶ ἡμεῖς κατόπιν της, καὶ ἐκαλπάζομεν πάσῃ δυνάμει, φωνάζοντές την.

Ἔκραξα πρὸς τὸν Κάπην νὰ τὴν φέρῃ ὀπίσω· ἀλλ' οὐδεὶς ὑπάρχει ἔχων ὅλα συγχρόνως τὰ προτερήματα. Κύων βουκολικὸς θὰ ὥρμα εἰς τὴν μύτην τῆς ἀγελάδος μας· ὁ Κάπης ὅμως, ὢν κύων σοφὸς, ὥρμησε κατὰ τῶν ποδῶν της.

Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο δὲν τὴν ἀνεχαίτισεν· ἐξ ἐναντίας· καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τρέχοντες, ἐκείνη ἐμπρὸς, ἡμεῖς κατόπιν.

Ἐν ᾧ δ' ἐτρέχομεν, ἐφώναζον πρὸς τὸν Ματτίαν· «Ζῶον τετράποδον»· καὶ ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ σταθῇ, μοὶ ἔκραζε δι' ἀσθμαινούσης φωνῆς· «Νὰ μὲ δείρῃς, τὸ ἀξίζω».

Δύω περίπου χιλιόμετρα πρὶν φθάσωμεν εἰς μέγα τι χωρίον ὃ ἔμπρός μας ἐβλέπομεν, εἴχομεν καθήσει νὰ φάγωμεν, καὶ πρὸς τὸ χωρίον ἐκεῖνο ἔσπευδε τώρα ἡ ἀγελάς μας καλπάζουσα. Ἐννοεῖται ὅτι εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸ πρὸ ἡμῶν, καὶ ἐπειδὴ ἡ ὁδὸς ἦτον εὐθεῖα, ἠμπορέσαμεν νὰ ἴδωμεν ὅτι ἄνθρωποι ἐτέθησαν ἔμπρός της καὶ τὴν συνέλαβον.

Τότε ἐβραδύναμεν ὀλίγον τὸν δρόμον μας, ἀφ' οὗ εἴχομεν τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ ἀγελάς μας δὲν θὰ χαθῇ. Ἤρκει νὰ τὴν ζητήσωμεν παρὰ τῶν καλῶν ἀνθρώπων οἵτινες τὴν ἐκράτησαν, καὶ θὰ μᾶς τὴν ἔδιδον.

Καθ' ὅσον δ' ἐπροχωροῦμεν, ηὔξανεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων περὶ τὴν ἀγελάδα, καὶ ὅταν τέλος ἐφθάσαμεν πλησίον της, ὑπῆρχον περὶ αὐτὴν ὡς εἴκοσιν ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, καὶ συνεζήτουν βλέποντές μας ἐρχομένους.

Ἐπίστευον ὅτι ἤρκει νὰ ζητήσω τὴν ἀγελάδα μου· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μοὶ τὴν δώσουν, μᾶς περιεκύκλωσαν, καὶ μᾶς ἀπηύθυνον ἐρωτήσεις ἀλλεπαλλήλους. «Πόθεν ἐρχόμεθα; Ποῦ ηὕραμεν αὐτὴν τὴν ἀγελάδα»;

Αἱ ἀποκρίσεις μας ἦσαν ἁπλαῖ καὶ εὔκολοι· ἀλλὰ δὲν ἔπεισαν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, καὶ δύω ἢ τρεῖς φωναὶ ἠγέρθησαν λέγουσαι ὅτι ἐκλέ-

Digitized by Google

ψαμεν τὴν ἀγελάδα ἥτις μᾶς ἔφυγε, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ μᾶς ὑπάγωσιν εἰς τὴν φυλακὴν μέχρις οὗ καθαρισθῇ ἡ ὑπόθεσις.

Ὁ τρομερὸς φόβος ὃν μοὶ ἐνέβαλεν ἡ λέξις φυλακὴ μὲ κατεθορύβησε καὶ ἐπέφερε τὸν ὄλεθρον ἡμῶν. Ὠχρίασα, επρόφερα λέξεις ἀσυναρτήτους, καὶ ἐπειδὴ, τρέξας, ἤμην ὅλος ἀσθμαίνων, δὲν ἠμπόρεσα νὰ εἰπῶ ὅ,τι ἔπρεπε πρὸς ὑπεράσπισίν μας.

Ἐν τούτοις ἐπῆλθε χωροφύλαξ. Δι' ὀλίγων λέξεων τῷ διηγήθησαν τὴν ἱστορίαν μας, καὶ ἐπειδὴ δὲν τῷ ἐφάνη καθαρά, ἐκήρυξεν ὅτι θὰ φέρῃ τὴν ἀγελάδα εἰς σταῦλον καὶ ἡμᾶς εἰς τὴν φυλακήν· καὶ ἔπειτα βλέπομεν.

Ἠθέλησα νὰ διαμαρτυρηθῶ, ὁ Ματτίας ἐζήτησε νὰ ὁμιλήσῃ· ἀλλ' ὁ χωροφύλαξ μᾶς ἐπέβαλε τραχέως σιωπήν. Ἐνθυμηθεὶς δ' ἐγὼ τὴν σκηνὴν τοῦ Βιτάλη μετὰ τοῦ ἀστυνομοφύλακος ἐν Τολόσῃ, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν νὰ σιωπήσῃ καὶ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν κύριον χωροφύλακα.

Ὅλον τὸ χωρίον μᾶς παρηκολούθησε μέχρι τοῦ δημαρχείου ὅπου ἦτον ἡ φυλακή. Ὅλοι μᾶς περιεστοίχιζον, μᾶς ἐστενοχώρουν, μᾶς ἔσπρωχνον, μᾶς κακομετεχειρίζοντο, μᾶς ὕβριζον, καὶ νομίζω τῷ ὄντι ὅτι ἄνευ τῆς προστασίας τοῦ χωροφύλακος θὰ μᾶς ἐλιθοβόλουν ὡς φονεῖς ἢ ὡς ἐμπρηστάς. Καὶ ὅμως οὐδὲν κακὸν εἴχομεν πράξει. Ἀλλὰ τοιοῦτος εἶναι πολλάκις ὁ ὄχλος· εὐχαρίστως προσβάλλει τοὺς δυστυχεῖς, μὴ ἠξεύρων τί ἔπραξαν, ἂν εἶναι ἀθῶοι ἢ ἔνοχοι.

Ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν φυλακήν, μοὶ ἐπῆλθε στιγμὴ ἐλπίδος. Ὁ κλητὴρ τοῦ δημαρχείου, ὅστις ἦτον συγχρόνως καὶ δεσμοφύλαξ καὶ ἀγροφύλαξ, δὲν ἠθέλησε νὰ μᾶς δεχθῇ κατ' ἀρχάς, καὶ εἶπον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἦτον οὗτος. Ἀλλ' ὁ χωροφύλαξ ἐπέμεινε καὶ ἐνέδωκεν ὁ δεσμοφύλαξ. Διελθὼν δ' ἐμπρός μας, ἠνέῳξε θύραν κλειομένην ἔξωθεν διὰ μεγάλου κλείθρου καὶ δύω σιδηρῶν συρτῶν. Τότε δὲ εἶδον διατί κατ' ἀρχὰς ἐδυσκολεύετο νὰ μᾶς δεχθῇ· διότι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο τῆς φυλακῆς εἶχεν εναποθέσει καὶ ἁπλώσει εἰς τὸ ἔδαφος τὴν προμήθειαν τῶν κρομμυδίων του νὰ ξηρανθῇ. Τότε μᾶς ἐξήτασαν τί εἴχομεν εἰς τὰ θυλάκιά μας, καὶ μᾶς ἐπῆραν τὰ χρήματα, τὰ μαχαίρια, τὰ ἐναύσματά μας, κ' ἐν ταὐτῷ ἐσώρευσεν ὁ δεσμοφύλαξ ταχέως τὰ κρομμύδιά του εἰς μίαν γωνίαν. Τότε δὲ μᾶς ἀφῆκαν, καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη μετὰ κρότου σιδήρων ἀληθῶς τραγικοῦ.

Ἤμεθα λοιπὸν εἰς τὴν φυλακήν. Πόσον καιρὸν θὰ ἐμένομεν;

Ἐν ᾧ δὲ τοῦτο ἠρώτων κατ' ἐμαυτόν, ἦλθεν ὁ Ματτίας, καὶ στὰς ἐμπρός μου, ἔκλινε τὴν κεφαλήν.

— Κτύπα, μ' εἶπε· κτύπα εἰς τὴν κεφαλήν· ποτὲ δὲν θὰ κτυπήσῃς ὅσον ἀξίζει ἡ ἀνοησία μου.

— Ἀνοησία σου ἦτον· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὅστις τὴν ἐπέτρεψα ἤμην ἐπίσης ἀνόητος.

— Προτιμῶ νὰ μὲ κτυπήσῃς· ἡ λύπη μου θὰ εἶναι μικροτέρα. Τὴν δυστυχῆ ἀγελάδα μας! τὴν ἀγελάδα τοῦ βασιλοπούλου!

Καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Τότε ἐγὼ ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ τὸν παρηγορήσω, καὶ νὰ τῷ ἐξηγήσω ὅτι ἡ θέσις ἡμῶν δὲν ἦτον τόσον σοβαρά, διότι τίποτε δὲν εἴχομεν πράξει, καὶ δύσκολον δὲν θὰ μᾶς ἦτον ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἠγοράσαμεν τὴν ἀγελάδα· θὰ εἴχομεν δὲ μάρτυρα τὸν καλὸν κτηνιατρὸν τοῦ Ὕσσελ.

— Καὶ ἂν μᾶς προσάψουν ὅτι ἐκλέψαμεν τὰ χρήματα διὰ τὴν ἀγελάδα, πῶς δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν ὅτι τὰ ἐκερδήσαμεν; Βλέπεις ὅτι ὅστις εἶναι δυστυχής, θεωρεῖται καὶ ὅλων τῶν κακῶν ἔνοχος.

Ὁ Ματτίας εἶχε δίκαιον, καὶ ἄριστα ἐγνώριζον ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἰσὶ τραχεῖς πρὸς τοὺς δυστυχεῖς. Καὶ αἱ κραυγαὶ αἵτινες μᾶς προέπεμψαν μέχρι τῆς φυλακῆς, δὲν μᾶς τὸ ἀπεδείκνυον καὶ αὐταί;

— Ἔπειτα, εἶπεν ὁ Ματτίας ἐξακολουθῶν νὰ κλαίῃ, καὶ ἂν ἐξέλθωμεν τῆς φυλακῆς, καὶ ἂν μᾶς ἀποδώσουν τὴν ἀγελάδα μας, εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἐπανεύρωμεν τὴν μάναν Βαρβερίναν;

— Καὶ διατί νὰ μὴ τὴν ἐπανεύρωμεν;

— Ἀφ' ὅτου τὴν ἀφῆκες, ἴσως ἀπέθανεν.

Ὁ φόβος οὗτος μ' ἐτραυμάτισε τὴν καρδίαν. Ἀληθὲς ἦτον ὅτι ἴσως ἡ μάνα Βαρβερίνα ἀπέθανε. Δὲν ἤμην μὲν εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν εὐκόλως ἐπέρχονται ἰδέαι θανάτου, ἀλλ' ἐκ πείρας ἤξευρον ὅτι δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ στερηθῶμεν οὓς ἀγαπῶμεν. Δὲν ἐστερήθην τὸν Βιτάλην; Πῶς δὲν μοὶ ἐπῆλθεν ἤδη ἡ ἰδέα αὕτη;

— Διατί δὲν μοὶ τὸ εἶπες τοῦτο πρίν; ἠρώτησα.

— Διότι, ὅταν εἶμαι εὐτυχής, εὐθύμους μόνον ἰδέας ἔχω εἰς τὴν εὐήθη μου κεφαλήν, ὅταν ὅμως εἶμαι δυστυχής, ἔχω ἰδέας θλιβεράς. Τόσον εὐτυχῆ μὲ καθίστα ἡ ἰδέα τοῦ νὰ προσφέρω τὴν ἀγελάδα σου εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν, ὥστε μόνον τὴν εὐχαρίστησιν τῆς μάνας Βαρβερίνας, μόνον τὴν ἐδικήν μας ἔβλεπον, καὶ ἡ χαρὰ μ' ἐζάλιζε καὶ μ' ἐμέθυε.

— Ἡ κεφαλή σου δὲν εἶναι εὐηθεστέρα τῆς ἐδικῆς μου, φίλτατέ μοι Ματτία, διότι αἱ ἰδέαι μου δὲν διαφέρουσι τῶν ἐδικῶν σου. Καὶ ἐγώ, καθὼς καὶ σύ, ἐζαλίσθην κ' ἐμέθυσα.

— Ἆ, ἆ! τὴν ἀγελάδα τοῦ βασιλοπούλου, ἀνέκραξεν ὁ Ματτίας κλαίων· ὡραῖον εἶναι τὸ βασιλόπουλον!

Ἔπειτα δέ, ἐγερθεὶς διὰ μιᾶς καὶ χειρονομῶν,

— Ἂν ἡ μάνα Βαρβερίνα ἀπέθανεν! Ἂν ζῇ ὁ ἀποτρόπαιος Βαρβερῖνος! Ἂν μᾶς πάρῃ τὴν ἀγελάδα μας! Ἂν σὲ πάρῃ σὲ τὸν ἴδιον!

Βεβαίως ἡ ἐπιῤῥοὴ τῆς φυλακῆς μᾶς ἐνέπνεε τὰς θλιβερὰς ταύτας ἰδέας, καὶ προσέτι αἱ κραυγαὶ τοῦ ὄχλου, ὁ χωροφύλαξ, ὁ κρότος τοῦ κλεί-

Digitized by Google

θρου καὶ τῶν συρτῶν, ὅταν ἐκλείσθη ἡ θύρα μας ἐφ' ἡμῶν.

'Αλλ' ὄχι μόνον περὶ ἡμῶν ἐμερίμνα ὁ Ματτίας, ἐμερίμνα καὶ περὶ τῆς ἀγελάδος μας.

— Τίς θὰ τὴν τρέφῃ; Τίς θὰ τὴν ἀρμέγῃ;

Πολλαὶ ὧραι παρῆλθον ὑπὸ τὰς λυπηρὰς ταύτας σκέψεις, καὶ ὅσῳ ὁ καιρὸς παρήρχετο, τόσῳ μᾶλλον ἀπηλπιζόμεθα.

'Επροσπάθησα ὅμως νὰ ἐμψυχώσω τὸν Ματτίαν, λέγων τῳ ὅτι θὰ ἔλθουν νὰ μᾶς ἀνακρίνουν.

— Αἴ, καὶ τότε, τί θὰ εἴπωμεν;

— Τὴν ἀλήθειαν.

— Τότε λοιπὸν θὰ σὲ παραδώσουν εἰς τὸν Βαρβερίνον, ἢ ἂν ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶναι μόνη εἰς τὴν οἰκίαν της, θὰ τὴν ἐξετάσουν νὰ μάθουν ἂν δὲν ψευδόμεθα, καὶ ἐπομένως δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ τῇ κάμωμεν τὴν αἰφνιδίαν χαράν.

Τέλος κρότος σιδήρων φοβερὸς ἠκούσθη, ἠνεώχθη ἡ θύρα μας, καὶ εἰσῆλθε κύριος πολιός, οὗ τὸ προσηνὲς καὶ ἀνυπόκριτον ἦθος μᾶς ἀπέδωκεν ἀμέσως πᾶσαν ἐλπίδα.

— Γλήγορα, βρωμόπαιδα, σηκωθῆτε, εἶπεν ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἀποκρίνεσθε εἰς τὸν κύριον εἰρηνοδίκην.

— Καλά, καλά, εἶπεν ὁ εἰρηνοδίκης, νεύσας εἰς τὸν δεσμοφύλακα νὰ τὸν ἀφήσῃ μόνον. 'Αναλαμβάνω ἐγὼ ν' ἀνακρίνω αὐτόν,—καὶ μ' ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου,—ἔπαρ' ἔξω τὸν ἄλλον· ἔπειτα θὰ τὸν ἐρωτήσω.

Νομίσας δὲ τότε ὅτι, ὡς εἶχον τὰ πράγματα, ἔπρεπε νὰ εἰδοποιήσω τὸν Ματτίαν πῶς εἶχε ν' ἀποκριθῇ,

— Ὡς καὶ ἐγώ, εἶπον, κύριε εἰρηνοδίκα, θὰ σᾶς διηγηθῇ τὴν ἀλήθειαν, ὅλην τὴν ἀλήθειαν.

— Καλά, καλά, διέκοψε ζωηρῶς ὁ εἰρηνοδίκης, ὡς θέλων νὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ ἐξακολουθήσω.

Τότε ὁ Ματτίας ἐξῆλθεν· ἀλλὰ πρίν, ἐπρόφθασε νὰ μοὶ ῥίψῃ βλέμμα ταχὺ δι' οὗ μοὶ εἶπεν ὅτι μ' ἐνόησε.

— Κατηγορεῖσθε ὅτι ἐκλέψατε μίαν ἀγελάδα, μοὶ εἶπεν ὁ εἰρηνοδίκης, βλέπων με ἀσκαρδαμυκτὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

'Εγὼ δὲ ἀπήντησα ὅτι τὴν ἀγελάδα τὴν ἠγοράσαμεν εἰς Ὕσσελ, καὶ ὠνόμασα καὶ τὸν κτηνιατρὸν ὅστις μᾶς ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἀγοράν.

— Θὰ ἐξετασθῇ.

— Ἐλπίζω, διότι ἡ ἐξέτασις αὕτη θ' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά μας.

— Καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἠγοράσατε ἀγελάδα;

— Διὰ νὰ τὴν ὑπάγωμεν εἰς Χαβανὸν, καὶ τὴν προσφέρωμεν εἰς τὴν γυναῖκα ἥτις μ' ἀνέθρεψεν, εἰς δεῖγμα εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἐπιμέλειάν της καὶ ἀγάπης ἐκ μέρους μου.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται αὐτή;

— Μάνα Βαρβερίνα.

— Εἶναι ἡ γυνὴ ἑνὸς κτίστου ὅστις ἔπεσε πρό τινων ἐτῶν εἰς Παρισίους καὶ ἐστρεβλώθη;

— Μάλιστα, κύριε εἰρηνοδίκα.

— Καὶ τοῦτο ἐπίσης θὰ ἐξετασθῇ.

'Αλλ' εἰς αὐτὰς τὰς λέξεις δὲν ἀπήντησα ὡς περὶ τοῦ κτηνιάτρου τοῦ Ὕσσελ.

Βλέπων δὲ τὴν στενοχωρίαν μου, ὁ εἰρηνοδίκης ἐπολλαπλασίασε τὰς ἐρωτήσεις, καὶ ἠναγκάσθην νὰ τῷ ἀπαντήσω ὅτι, ἂν ἐξήταζε τὴν μάναν Βαρβερίναν, θὰ ἐματαιοῦτο ὁ σκοπὸς ὃν ἐπεδιώκομεν, διότι δὲν θὰ ἠμπορούμεν πλέον νὰ τῇ προξενήσωμεν ἀπροσδόκητον εὐχαρίστησιν.

Ἐν μέσῳ τῆς στενοχωρίας μου ὅμως ᾐσθανόμην καὶ μεγάλην καθησύχασιν. 'Αφ' οὗ ὁ εἰρηνοδίκης ἐγνώριζε τὴν μάναν Βαρβερίναν, κ' ἐπροτίθετο νὰ τὴν ἐξετάσῃ περὶ τῆς ἀληθείας ἢ τοῦ ψεύδους τῆς διηγήσεώς μου, τοῦτο ἀπεδείκνυεν ὅτι ἡ μάνα Βαρβερίνα ἔζη ἀκόμη.

Μετ' ὀλίγον ᾐσθάνθην καὶ ἄλλην ἐπίσης μεγάλην χαράν. Ἀνακρίνων με ὁ εἰρηνοδίκης μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ Βαρβερίνος εἶχεν ἀπό τινος καιροῦ ἐπιστρέψει εἰς Παρισίους.

Τοῦτο μὲ κατέστησε τόσον εὔθυμον, ὥστε εὗρον λέξεις ἱκανὰς νὰ τὸν πείσωσιν ὅτι κατάθεσις τοῦ κτηνιάτρου ἤρκει πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἐκλέψαμεν τὴν ἀγελάδα.

— Καὶ ποῦ εὕρετε τὰ χρήματα διὰ τὴν ἀγοράν;

Αὐτὴ ἦτον ἡ ἐρώτησις ἥτις τόσον ἐτρόμαζε τὸν Ματτίαν, ὅταν προέβλεπεν ὅτι θὰ μᾶς ἀποταθῇ.

— Τὰ ἐκερδήσαμεν.

— Ποῦ; πῶς;

Τότε ἐξήγησα πῶς ἀπὸ Παρισίων μέχρι Βαρσῶν καὶ ἀπὸ Βαρσῶν μέχρι Μονδόρας ἐκερδήσαμεν καὶ συνελέξαμεν τὰ χρήματα ταῦτα, ὀβολὸν πρὸς ὀβολόν.

— Καὶ τί εἴχετε νὰ κάμετε εἰς Βάρσας;

Ἡ ἐρώτησις αὕτη προὐκάλεσε νέαν διήγησιν παρ' ἐμοῦ. Ὅτε δ' ἤκουσεν ὁ εἰρηνοδίκης ὅτι εἶχον καταποντισθῇ εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον τῆς Τρυέρας, μὲ διέκοψε διὰ φωνῆς ἐντελῶς πραϋνθείσης, σχεδὸν φιλικῆς.

— Τίς ἐκ τῶν δύο ὑμῶν εἶναι ὁ Ῥεμής;

— Ἐγώ, κύριε εἰρηνοδίκα.

— Τίς ἡ ἀπόδειξις; Δὲν ἔχεις χαρτία, μοὶ εἶπεν ὁ χωροφύλαξ.

— Ὄχι, κύριε εἰρηνοδίκα.

— Ἔλα, καλὸν παιδί, διηγήσου μοι πῶς συνέβη εἰς Βάρσας ἡ καταστροφή. Τὴν ἀνέγνωσα εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ἂν δὲν εἶσαι ἀληθῶς ὁ Ῥεμής, δὲν θὰ μ' ἀπατήσῃς. Σὲ ἀκούω, πρόσεξον.

Ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ εἰρηνοδίκης μὲ προσωμίλησε, μ' ἐνεκαρδίωνεν. Ἔβλεπον ὅτι δὲν διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς ἡμᾶς.

'Αφ' οὗ δ' ἐτελείωσα τὴν διήγησίν μου, ὁ εἰρηνοδίκης μ' ἐκύτταξεν ἐπὶ πολὺ μετὰ πραότητος καὶ συγκεκινημένος. 'Ενόμισα ὅτι θὰ μοὶ ἔλεγεν ὅτ' ἤμεθα ἐλεύθεροι· ἀλλὰ παντάπασι. Χωρὶς νὰ μ' εἴπῃ λέξιν, μὲ ἀφῆκε μόνον. Βεβαίως

Digitized by Google

ἐπῆγε ν' ἀνακρίνῃ καὶ τὸν Ματτίαν, ἵνα ἴδῃ ἂν συμφωνοῦσιν αἱ δύω διηγήσεις.

Ἔμεινα ἐπὶ πολὺ βεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις μου, καὶ τέλος ὁ εἰρηνοδίκης ἐπέστρεψε μετὰ τοῦ Ματτία.

— Θὰ ζητήσω πληροφορίας εἰς Ὕσσελ, εἶπε, καὶ ἂν, ὡς ἐλπίζω, ἐπικυρῶσι τὰς διηγήσεις σας, αὔριον θὰ εἶσθε ἐλεύθεροι.

— Καὶ τὴν ἀγελάδα μας; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

— Θὰ σᾶς τὴν δώσουν.

— Δὲν ἐρωτῶ περὶ τούτου, ἀπήντησεν ὁ Ματτίας· ἀλλὰ τίς θὰ τὴν θρέψῃ; τίς θὰ τὴν ἀρμέξῃ;

— Μὴ μεριμνᾷς, παιδάριον.

Οὕτω καθησύχασε καὶ ὁ Ματτίας.

— Ἂν ἀρμέξουν τὴν ἀγελάδα μας, εἶπε μειδιῶν, δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ μᾶς δώσουν τὸ γάλα της; Πολὺ καλὸν θὰ ἦτον διὰ τὸ δεῖπνόν μας.

Ἅμα δ' ἀνεχώρησεν ὁ εἰρηνοδίκης, ἀνήγγειλα εἰς τὸν Ματτίαν τὰς δύω μεγάλας εἰδήσεις, δι' ἃς εἶχον λησμονήσει τὴν φυλακήν. Ἡ μάνα Βαρβερίνα ἔζη, καὶ ὁ Βαρβερῖνος εἰς τὰ Παρίσια!

— Ἡ ἀγελὰς τοῦ βασιλοπούλου θὰ παρουσιασθῇ ἐν θριάμβῳ, εἶπε.

Καὶ πλήρης χαρᾶς ἤρχισε νὰ χορεύῃ καὶ νὰ τραγῳδῇ. Παρασυρθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς εὐθυμίας του, τὸν ἔλαβον καὶ ἐγὼ ἐκ τῶν χειρῶν, καὶ ὁ Κάπης, ὅστις ὡς τότε εἶχε μείνει εἰς μίαν γωνίαν κατηφὴς καὶ ἀνήσυχος, ἦλθε καὶ ἐστάθη μεταξὺ ἡμῶν εἰς τοὺς δύω ὀπισθίους του πόδας· καὶ τότε ἠρχίσαμεν τόσον ὡραῖον χορόν, ὥστε ὁ δεσμοφύλαξ φοβηθείς, πιθανῶς διὰ τὰ κρομμύδιά του, ἦλθε νὰ ἴδῃ ἂν δὲν ἐπαναστατήσαμεν.

Μᾶς εἶπε δὲ νὰ σιωπήσωμεν, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἀπέτεινε τὸν λόγον ἀποτόμως, ὡς ὅτε εἶχεν εἰσέλθει μετὰ τοῦ εἰρηνοδίκου.

Ἐντεῦθεν ἐνοήσαμεν ὅτι δὲν ἦτον κακὴ ἡ θέσις ἡμῶν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐλάβομεν καὶ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἠπατήθημεν, διότι ἐπέστρεψε φέρων μεγάλην πινάκαν πλήρη γάλακτος,—τοῦ γάλατος τῆς ἀγελάδος μας,—καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἕνα μέγαν ἄρτον λευκόν, καὶ ἓν τεμάχιον κρύου βωδινοῦ, καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι ταῦτα μᾶς τὰ ἔστελλεν ὁ κύριος εἰρηνοδίκης.

Ποτὲ τοιαύτη δεξίωσις δὲν ἔγεινεν εἰς φυλακισμένους. Τότε δέ, τρώγων τὸ βωδινὸν καὶ πίνων τὸ γάλα, εὕρισκον ὅτι αἱ ἰδέαι ἃς εἶχον περὶ φυλακῶν δὲν ἦσαν ἐντελῶς ὀρθαί, ὅτι αἱ φυλακαὶ ἦσαν καλήτεραι ἀφ' ὅ,τι ἐνόμιζον.

Τὸ αὐτὸ ἐφρόνει καὶ ὁ Ματτίας.

— Νὰ δειπνήσωμεν καὶ νὰ κοιμηθῶμεν χωρὶς νὰ πληρώσωμεν, εἶπε, καλὸν τῇ ἀληθείᾳ! Ἐγὼ ὅμως ἠθέλησα νὰ τὸν φοβίσω.

— Καὶ ἂν ὁ κτηνιατρός, εἶπον, εἶχεν ἔξαφνα ἀποθάνει, τίς θὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ ἡμῶν;

— Τοιαύτας ἰδέας, εἶπε χωρὶς νὰ θυμώσῃ, συλλαμβάνουν μόνον ὅσοι εἶναι εἰς δυστυχίαν. Δὲν εἶναι τώρα καιρὸς δι' αὐτάς.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας.

La Pérouse.—Leichardt.—Κέννεδυ.—Burke.

Ὁ Γάλλος **La Pérouse** εἶναι καὶ αὐτὸς εἷς τῶν εὐκλεῶν μαρτύρων τῆς διερευνήσεως τῆς Ὠκεανίας. Διανύσας στρατιωτικὸν στάδιον λαμπρὸν καὶ ἐνδόξως συμμετασχὼν τῆς ἐν Belle-Isle ναυμαχίας (20 Νοεμβρίου 1759), καθ' ἣν ἐτραυματίσθη καιρίως καὶ ᾐχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, μετὰ ταῦτα δὲ περιελθὼν πάντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἐπολέμησεν ἀνδρείως ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τοῦ Ἄγγλου ναυάρχου Βύρωνος, καὶ ἤρατο νίκην ὑπὲρ τῶν γαλλικῶν ὅπλων κατὰ τῶν ἱδρυμάτων τῆς ἀγγλικῆς ἑταιρίας τοῦ Οὐδσονίου κόλπου. Ὁ Λα Περοὺζ ἔλαβεν ἐντολὴν σπουδαιοτάτην. Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις, θέλουσα νὰ συμπληρώσῃ τὰς περιηγήσεις τοῦ Κοὺκ καὶ τοῦ Κλάρκ, ἀπεφάσισε ν' ἀποστείλῃ στολίσκον εἰς τὰ ἴχνη τῶν Ἄγγλων ἐρευνητῶν, ὅπως ἀνακαλύψῃ τὴν πρὸς ἄρκτον διάβασιν, ἣν δὲν εἶχον εὕρει οὗτοι. Ὁ Λα Περοὺζ διορισθεὶς μετὰ τοῦ De Langle ὅπως διευθύνῃ τὴν ἐπιχείρησιν, ἐνετάλη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰς χώρας ὅσαι εἶχον μείνει ἄγνωστοι, νὰ συλλέξῃ πληροφορίας ἀκριβεῖς περὶ τῆς ἁλιείας τῆς φαλαίνης ἐν τῷ νοτίῳ Ὠκεανῷ, πρὸς νότον τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας, καὶ περὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν διφθερῶν εἰς τὰ βορειοδυτικὰ μέρη τῆς Ἀμερικῆς, πρὸς δὲ νὰ διερευνήσῃ τὰς ἀγνώστους σχεδὸν παραλίας τῆς Ταρταρίας καὶ τῆς δυτικῆς Ἀμερικῆς, τὰς θαλάσσας τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, τὰς νήσους τοῦ Σολομῶντος, τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Αὐστραλίας, συλλέγων εἰς ὅλα τὰ μέρη ταῦτα φυτὰ καὶ πολύτιμα μέταλλα καὶ μελετῶν τοὺς διαφόρους λαοὺς καὶ παρέχων εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς Γαλλίας νέους ἐξαγωγῆς τόπους.

Δύω δρόμονες, ἡ **Boussole** καὶ ἡ **Astrolabe**, ὡπλίσθησαν ἐν Βρέστῃ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου τούτου σχεδίου. Ὁ Λα Περοὺζ ἔλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ πρώτου, ὁ δὲ De Langle τὴν τοῦ ἑτέρου. Τὰ δύω ταῦτα πλοῖα κατώρθωσαν πλείστας ἀναγνωρίσεις καὶ ἀνακαλύψεις διὰ μεγίστων κινδύνων. Ὁ Λα Περοὺζ ἔκαμψε τὸ ἀκρωτήριον Χόρου, ἀνέπλευσε τὰ παράλια τῆς Ἀμερικῆς μέχρι τοῦ ὄρους Ἁγίου Ἡλίου, καὶ ἀνεκάλυψεν ἐκεῖ τὸν Ὅρμον Μόντη καὶ τὸν Λιμένα τῶν Γάλλων. Τρεῖς λέμβοι αὐτοῦ παρασυρθεῖσαι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὑπὸ τῶν ῥευμάτων, συνετρίβησαν ἐπὶ σκοπέλων, ἓξ δὲ ἀξιωματικοὶ ἐπνίγησαν μετὰ τῶν συνοδευόντων αὐτοὺς δεκαπέντε ναυτῶν. Ὁ ἀπόστολος προσεγγίσας εἰς τὰς Σανδουχίας νήσους καὶ πλεύσας ἔπειτα πρὸς τὰς Φιλιππίνας

Digitized by Google

καὶ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν Ἰαπωνίαν, διηρεύνησε τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ἀσίας, ἥτις ὀλίγον ἦτο τότε γνωστή, ἀνακαλύψας δὲ νῆσον παρὰ τὴν Κορέαν καὶ ὅρμον ἐν τῇ νήσῳ Σεγαλιέν, ἠγκυροβόλησε τὴν 8 Δεκεμβρίου 1787 εἰς τὴν νῆσον Μουνά, ἧς τὰ ὑψηλὰ ὄρη ὑπερέχουσι τοῦ Ἀρχιπελάγους τῶν Ναυτιλλομένων. Ὁ De Langle προσήγγισεν εἰς ὁρμίσκον κατάφυτον, καὶ ἀποβὰς εἰς τὴν ξηρὰν μετά τινων ναυτῶν πρὸς προμήθειαν ὕδατος, προσεβλήθη ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐπεβιβάζετο εἰς τὴν λέμβον του, περιεκυκλώθη ὑπὸ ἀγρίων ἐμμανῶν ἐπιβαινόντων μονοξύλων, οἵτινες ἐφόνευσαν αὐτὸν τύπτοντες διὰ ῥοπάλων. Ὁ διακεκριμένος φυσιοδίφης Robert de Paul Lemanon, μέλος τοῦ ἀποστόλου, ἐφονεύθη παρ' αὐτῷ, ὡς καὶ ἕνδεκα Γάλλοι ναῦται.

Ὁ Λα Περοὺζ κατέλιπε τὸ ἀπαίσιον τοῦτο μέρος τὴν 26 Ἰανουαρίου 1788, ἀπέβη δὲ εἰς Botany-Bay, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψε πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργὸν σχοινοτενῆ ἐπιστολὴν ἐκθέτων τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνακαλύψεων αὐτοῦ καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν συντρόφων του, συνάμα δὲ ἀγγέλλων ὅτι ἀπέπλεε προσεχῶς εἰς Ile de France.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ τελευταία, ἣν ἀπέστειλεν ὁ μέγας θαλασσοπόρος. Οὐδείς ποτε εἶδεν αὐτὸν οὔτε ἐν Ile de France, οὔτε ἀλλαχοῦ· μυστηριώδης πέπλος καλύπτει τὴν τύχην τοῦ γαλλικοῦ ἀποστόλου.

Κακὴ μοῖρα φαίνεται καταδιώξασα πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε σχετιζομένους πρὸς τὸ θλιβερὸν τοῦτο συμβάν. Ὁ D'Entrecasteaux, ἀποσταλεὶς πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Λα Περοὺζ, ἀπέθανε κατὰ τὸν πλοῦν (1793). Ὁ Huan de Kermadec, διοικητὴς τῆς ἐφεδρείας αὐτοῦ, τῆς αὐτῆς ἔλαχε τύχης. Οὐδὲν δὲ ἐγνώσθη μέχρι τοῦ 1826, ὅτε ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος Peter Dillon εὗρεν ὑπὸ τὰ ὕδατα, ἐπὶ ὑφάλων κειμένων πρὸς βορρᾶν τῶν Ἑβριδῶν, συντρίμματα πλοίων, πυροβόλα, ἀγκύρας κτλ. Τὰ λείψανα ταῦτα τῆς Boussole καὶ τῆς Astrolabe ὑπῆρξαν οἱ μόνοι σιωπηλοὶ μάρτυρες τοῦ ὀλεθρίου δράματος. τοῦ διακόψαντος τὸ ἔνδοξον στάδιον τοῦ Λαπεροὺζ καὶ τῶν συντρόφων του. Ὁ Dumont d'Urville, ὅστις συνέλεξε τὰ πολύτιμα ταῦτα λείψανα, ἔτυχε καὶ αὐτὸς φοβεροῦ θανάτου, ἐκτροχιασθέντος τοῦ σιδηροδρόμου τῶν Βερσαλιῶν (8 Μαΐου 1848).

Ἡ κατάκτησις τῆς Αὐστραλίας, εἰς ἣν εἰδικώτερον ἐπανερχόμεθα, δὲν συνετελέσθη οὐδ' αὕτη ἄνευ κόπων καὶ θυσιῶν. Μετὰ τὰ ταξείδια τοῦ Φίλιπς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, μετὰ τὰς περιηγήσεις τοῦ Sturt τῷ 1829 καὶ τὰς τοῦ Eyre, ὅστις εἰσέδυσεν εἰς τὴν Αὐστραλίαν τῷ 1840, ὁ νέος Γερμανὸς φυσιοδίφης Leichardt ἀπεφάσισε ν' ἀποκαλύψῃ τὸ μυστήριον τῆς ἠπείρου ἐκείνης, ἥτις ἦτο τότε ἄγνωστος ὅσον καὶ αἱ πολικαὶ χῶραι. Ἐμφορούμενος ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς περιεργίας τῆς κατεχούσης τοὺς διερευνητάς, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τί κρύπτει ἡ μεγάλη αὕτη χώρα. Διατρέξας αὐτὴν κατὰ πρῶτον λοξῶς ἀπὸ ἄρκτου πρὸς δυσμάς, διήνυσεν ἐντὸς δεκαπέντε μηνῶν πλέον τῶν τριῶν χιλιάδων χιλιομέτρων. Ὑπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐπιτυχίας ἐμψυχωθείς, ὁ Leichardt ἐπειράθη νὰ διατρέξῃ τὴν Αὐστραλίαν καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμάς, ἀνεχώρησε δὲ ἐκ Βρισβάνης κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1848, καὶ κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Καγοὺν, κειμένου εἰς ἀπόστασιν 480 χιλιομέτρων ἔνδον τῆς χώρας, ἀλλ' ἔκτοτε οὐδεμία ἠκούσθη εἴδησις περὶ τοῦ γενναίου περιηγητοῦ. Μετὰ παρέλευσιν δέκα ἐτῶν, τῷ 1858, οἱ ἀδελφοὶ Γρέγορυ εὗρον παρὰ τὸν ποταμὸν Βικτωρίαν τὰ ἴχνη τοῦ ἀτυχοῦς φυσιοδίφου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ Κέννεδυ, ἄποικος τῆς Αὐστραλίας, ἀπεφάσισε ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Καρπενταρίας, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ πορεία αὐτοῦ ἐμποδίσθη ὑπὸ θαμνοφύτων πεδιάδων (steppes), οὐχ ἧττον ἐξηκολούθησε νὰ προχωρῇ μέχρις οὗ ἐξηντλήθησαν ἐντελῶς τὰ τρόφιμα. Οἱ σὺν αὐτῷ ἄνδρες τὸν ἐγκατέλιπον πάντες, ἐξαιρουμένου ἑνὸς ἐγχωρίου. Ὁ Κέννεδυ οὐδεμίαν ἔχων βοήθειαν ἢ μόνην τὴν ἰδίαν γενναιότητα, ἐπροχώρησε καὶ ἔφθασεν εἰς μέρος ὅπου ἀπήντησε θηριώδεις ἀνθρωποφάγους, οἵτινες ἐφόνευσαν αὐτὸν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ συντρόφου του. Οὗτος εὐτυχήσας νὰ δραπετεύσῃ, ἐπανῆλθε μόνος καὶ διηγήθη πῶς ἀπέθανεν ὁ ἀτυχὴς Κέννεδυ.

Ὁ θάνατος τῶν ἡρώων οὐδέποτε ἀνεχαίτισε τὴν ὁρμὴν τοῦ ἡρωϊσμοῦ. Τὸ τραγικὸν τέλος τῶν Leichardt καὶ Κέννεδυ δὲν ἐπτόησε τοὺς ἀδελφοὺς Γρέγορυ, τοὺς Ῥόε, τοὺς Ὤστεν, τοὺς Babbage, τοὺς Μόρτον. Οὗτοι μὲν διηρεύνησαν τὰς ἐρήμους τοῦ κέντρου, τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως, ἀλλὰ τὴν δόξαν τοῦ νὰ διέλθῃ τὴν Αὐστραλιακὴν ἤπειρον ἀπὸ τῆς Μελβούρνης εἰς τὸν κόλπον τῆς Καρπενταρίας, ἤτοι ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς εἰς τὴν βορείαν παραλίαν, ἔσχε πρῶτος ὁ Ἰρλανδὸς Θωμᾶς O Hara Burke, ὅστις ὑπὲρ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἐθυσίασε τὴν ζωήν του.

Ὁ Burke ἀνεχώρησεν ἐκ Μελβούρνης τὴν 20 Ἀπριλίου 1860 ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ συνοδείαν πλήρη καὶ ἄφθονον ὑλικόν, παρηκολουθεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ ἀστρονόμου καὶ τοπογράφου Wills, δέκα ἐξ ἄλλων ἀνδρῶν καὶ 25 ἵππων μετὰ πολυαρίθμων καμήλων. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου ἔφθασε μεταξὺ τοῦ 25° καὶ τοῦ 26° νοτίου παραλλήλου, εἰς *τὴν μεγάλην πετρώδη ἔρημον*, ὅπου πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ὁ περιηγητὴς Sturt εἶχε διέλθει ἓξ μῆνας ἐν δυσχερεστάτῃ θέσει, ὁ δὲ σύντροφος αὐτοῦ Πούλ ἀπέθανεν ἐκ τῆς δίψης. Εὐτυχέστεροι αὐτῶν ὁ Burke καὶ ἡ συνοδία του διέβησαν απροσκόπτως τὴν μεγάλην ἔρημον, ἐν ᾗ βροχαὶ

Digitized by Google

ἄφθονοι εἶχον ἐσχάτως σχηματίσει ὀάσεις πέριξ πολυαρίθμων τελμάτων. Οἱ ὁδοιπόροι εἰσῆλθον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Γιαππάρ, τὸ δὲ θάῤῥος αὐτῶν ηὔξησεν ὅτε ἀνεγνώρισαν ὅτι ἐπλησίαζον εἰς τὸν Ὠκεανόν. Τῷ ὄντι σημεῖα ἀλάνθαστα κατεδείκνυον τὴν γειτνίασιν τῆς θαλάσσης, τῇ δὲ 11 Φεβρουαρίου 1861 εἶδον τὴν παλίῤῥοιαν ὑψοῦσαν τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἑλῶν, ὑφ' ὧν περιορίζεται ἡ Γιαππάρ. Ὁ Burke εἶχεν ἔτι νὰ διέλθῃ μεγάλην ἀργιλλώδη πεδιάδα, δυστυχῶς ὅμως θάμνοι ἀδιέξοδοι καθίστων αὐτὴν ἀδιάβατον. Οἱ ἄνδρες ἦσαν ἐξησθενημένοι, οἱ πλεῖστοι τῶν ἵππων καὶ τῶν καμήλων εἶχον ἀποθάνει, οἱ δ' ἐπιζῶντες δὲν ἤθελον νὰ προχωρήσωσι. Τρόφιμα δὲν ἔμενον πλέον, ἐδέησε λοιπὸν νὰ παραιτήσωσι τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ἡ ἐπάνοδος ἀπεφασίσθη, ὁ δὲ Burke καὶ ὁ Wills ἀπέθανον ἐκ τοῦ καμάτου καὶ τῆς ἀδυναμίας ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Κοόπερ.

Οὗτοι ἐχάραξαν τὴν ὁδόν, ὁ δὲ John Mac Douall Stuart ἠκολούθησεν αὐτὴν μέχρι τέλους, καὶ κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ἧς ὁ ἀτυχὴς Burke ἤκουσε μόνον μακρόθεν τὸν φλοῖσβον.

Διὰ τῶν προσπαθειῶν τῶν μαρτύρων τούτων τῆς διερευνήσεως τῆς Αὐστραλίας καὶ διὰ τῶν προσφάτων καὶ ἧττον ἀτυχῶν περιηγήσεων τῶν Landsborough, τῶν Mac Kinlay, τῶν Hardwicke, τῶν Cowte, τοῦ Ἐρνέστου Gilles, τοῦ συνταγματάρχου Warburton, ἡ Αὐστραλία ὡς καὶ ἡ Ἀφρικὴ γίνεται ἤδη γνωστή, ἀλλὰ δὲν διερευνήθη ἐξ ὁλοκλήρου. Βορειοδυτικῶς ἡ χώρα τοῦ Τάσμαν, βορείως δὲ ἡ τοῦ Ἀρνχεὶμ καὶ βορειοανατολικῶς ἡ τῆς Καρπενταρίας καὶ ἡ τῆς Νέας Γιόρκης παρέχουσιν εὐρὺ στάδιον εἰς τὴν δραστηριότητα τῶν μελλόντων ἐρευνητῶν· δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἐκ τῶν ἓξ ἑκατομμυρίων καὶ 353 χιλιάδων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Αὐστραλίας, πλέον τοῦ τρίτου εἶναι εἰσέτι ἄγνωστα. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἀποδεικνύουσι πόσον τὰ ὑφ' ἑνὸς μόνου ἀνδρὸς κατορθούμενα εἰσὶ μικρὰ ἐν τῷ μεγάλῳ ἔργῳ τῆς τοῦ κόσμου διερευνήσεως. Ἀλλὰ τὸ ἄθροισμα τῶν ὅσα ἐξετέλεσαν πάντες πολλαπλασιάζεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἡ δὲ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας καθίσταται ἔργον χρόνου καὶ ὁσημέραι συντελεῖται.

Ελιζα Σ. Σορτσογ.

ΙΧΘΥΣ ΑΝΑΡΡΙΧΩΜΕΝΟΣ

Ὑπάρχουσι ζῳόφυτα, φυτὰ σαρκοβόρα, τετράποδα μὲ ῥάμφος νήσσης, ᾠοτόκα ἅμα καὶ θηλαστικά, ὑπάρχουσιν ὁμοίως καὶ τετράποδα πτηνά, κτλ.

Τὸν κολοφῶνα εἰς τὰ παράδοξα ταῦτα ἀποκυήματά της ἐπέθηκεν ἡ φύσις, ἥτις, φαίνεται, ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς στιγμάς της, διὰ τῆς πλάσεως ἰχθύος ἀναῤῥιχωμένου.

Ὁ ἰχθὺς οὗτος, ὃν οἱ φυσιοδίφαι ἐβάπτισαν *Ἀνάβαντα*, ἐγκαταλείπει ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας τὸ ὑγρόν του στοιχεῖον, οὗ τινος ἐκτὸς ἀποθνήσκουσιν οἱ ὁμογενεῖς του, καὶ ἐξέρχεται εἰς τοὺς ἀγρούς, ὅπως μεθυσθῇ ἐξ οἴνου φοινίκων.

Ὁ μικρὸς οὗτος ἀκροβάτης ἅμα καὶ μέθυσος, ἐξέρχεται τοῦ ὕδατος, προχωρεῖ ἕρπων καὶ πηδῶν ἐπὶ τῶν πτερυγίων του, ἀκολούθως ἕνεκα τῆς μεγάλης εὐκαμψίας τοῦ σώματός του καὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν ἀκανθῶν τῆς οὐρᾶς του, αἵτινες εἶνε ἀληθῶς ζῶσαι ἁρπάγαι, ἀναῤῥιχᾶται εἰς τοὺς κλάδους, καὶ ἀναβαίνει ἕως εἰς τὴν κορυφὴν τῶν φοινίκων. Τότε ὁ μικρὸς λίχνος ἐμφορεῖται τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ζαχαρωδῶν χυμῶν τῶν φοινίκων, οὓς ὑπεραγαπᾷ ὡς πίθηκος.

Ἀλλὰ πῶς ὅμως κατορθώνει τὸ φαντασιόπληκτον τοῦτο ἀκανθοπτερύγιον νὰ ζῇ ἐκτὸς τοῦ ὕδατος; Ἰδοὺ πῶς. Ἡ φύσις, ἥτις οὐδέποτε περιπίπτει εἰς ἀμηχανίαν, ἐνέθηκεν εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ Ἀνάβαντος θύλακον ἑρμητικῶς κατάκλειστον, ὅστις εἰσδέχεται καὶ συντηρεῖ τὸ ὕδωρ ὁσάκις ὁ ἀναῤῥιχώμενος ἰχθὺς ἀνοίξῃ τὸ στόμα.

Τὸ ὕδωρ δὲ τοῦτο χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ὑγραίνῃ τὰ βρόγχιά του κατὰ τὰς εἰς τὴν ξηρὰν ἐκδρομάς του, καὶ νὰ βάλλῃ νερὸν εἰς τὸ κρασί του . . . ὀλίγον ἀργὰ ὅμως, διότι ἀφ' οὗ ἐμφορηθῇ καλῶς τῶν χυμῶν τῶν φοινίκων, κατακρημνίζεται ἐκ τοῦ δένδρου, ἀναίσθητος ἐκ τῆς μέθης, ἕτοιμος ἄλλως νὰ ἐπαναρχίσῃ τὴν ὀργιαστικὴν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος ἐκδρομήν του. ?

Ἱστορία

ΜΙΚΡΑΣ ΒΙΟΛΙΣΤΡΙΑΣ

Ἡ ἱστορία μιᾶς μικρᾶς βιολιστρίας—οὕτως ἠδύνατό τις νὰ ἐπιγράψῃ τὴν ἀκόλουθον διήγησιν, ἣν ἐρανιζόμεθα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ *Αἰῶνος*, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη. Πρόκειται περὶ μικρᾶς κόρης, τῆς μικρᾶς Τούα, εἰς ἣν ἀπενεμήθη τὸ πρῶτον βραβεῖον βιολίου ἐν τῷ ᾠδείῳ τῶν Παρισίων, μεταξὺ εἴκοσι καὶ τεσσάρων διαγωνισθέντων, ἡλικίας ἀπὸ δεκαέξ μέχρις εἰκοσιπέντε ἐτῶν· ἡ δεσποινὶς Τούα εἶναι μόλις δεκατριετής.

Ἡ ἱστορία τῆς μικρᾶς ταύτης κόρης, ἧς ἡ φήμη θέλει μετ' ὀλίγον διαδοθῇ καθ' ὅλον τὸν κόσμον, ἀποτελεῖ ἀληθὲς μυθιστόρημα.

Ὅλοι οἱ τῆς οἰκογενείας Τούα, ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν, ὑπῆρξαν κτίσται καὶ κατήγοντο ἐκ Τουρίνου· καὶ ὁ πατὴρ δὲ τῆς βιολιστρίας ἦτο ἐπίσης κτίστης, λαμβάνων ἡμερομίσθιον δύο καὶ ἡμίσεος φράγκων.

Ἀλλ' ἠγάπα ἐμπαθῶς τὴν μουσικήν, καὶ ἂν καὶ ἐντελῶς ἀδίδακτος, ἀπεφάσισεν οὐχ ἧττον ἡμέραν τινὰ νὰ ἐκμάθῃ μόνος ὄργανόν τι. Οὕτω λοιπὸν ἐκ τῶν πενιχρῶν ἡμερομισθίων του καταθέτων λεπτὸν ἐπὶ λεπτοῦ, ἐσύναξεν ἐπὶ τέλους δέκα φράγκα, δι' ὧν ἠγόρασε βιολίον, καθ' ἑκάστην δ' ἑσπέραν, μετὰ τὴν ἐπίπονον ἡμερησίαν

Digitized by Google

ἐργασίαν του καὶ τὸ ἐν οἰκογενείᾳ δεῖπνον, ὁ μελομανὴς κτίστης ἐλάμβανεν ἀνὰ χεῖρας τὸ βιολίον του καὶ αὐτομάτως προσεπάθει δι' αὐτοῦ ν' ἀποδίδῃ τὰ ᾄσματα τοῦ Βέρδη, τοῦ Δονιζέτη καὶ τοῦ Βελλίνη, ἅτινα εἶχεν ἐκμάθει ἀκούων τὰ λεγόμενα ὀργανέτα τῆς Βαρβαρίας. Οὕτω διὰ τῆς ὑπομονῆς του καὶ τῆς ἰσχυρᾶς του θελήσεως κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ κακοπαίζῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν. Ἔξαλλος ὑπὸ χαρᾶς ἠθέλησε τότε νὰ διδάξῃ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ μικρόν του θυγάτριον, τὸ μόλις ἑξαετές· ἔθετο λοιπὸν εἰς τὰς μικράς του χεῖρας τὸ μέγα βιολίον καὶ τὸ μακρὸν τόξον καὶ τῷ εἶπε· «κάμε ὅπως ἐγώ».

Τοῦ πατρὸς ἡ πρὸς τὴν μουσικὴν κλίσις εἶχε μεταδοθῆ καὶ εἰς τὸ παιδίον, ὅπερ ἐντὸς μηνῶν τινων ἔμαθε πολὺ πλειότερα τοῦ διδασκάλου του, καὶ κατώρθονε τῷ ὄντι νὰ ἐκτελῇ μετ' ἀρκετῆς χάριτος *ποτ-πουρρὶ* ἐκ μελοδραμάτων, ἅτινα διηυθέτει ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κτίστου.

Ὁ κτίστης, ὅστις φαίνεται ἦτο φιλόδοξος, εἶπε μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν σύζυγόν του.

— Πρέπει νὰ μάθῃς καὶ σὺ κιθάραν.

— Ἐγώ ;

— Ναί, σύ.

— Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ οὐδὲ γρῦ ἀπὸ μουσικὴν καὶ δὲν ἔχω καὶ κιθάραν.

— Βλέπεις ἐκ τοῦ ἰδικοῦ μου παραδείγματος καὶ ἐκ τοῦ τῆς κόρης μας, ὅτι διὰ νὰ παίζῃ τις ἓν ὄργανον, δὲν εἶναι διόλου ἀναπόφευκτον τὸ νὰ γνωρίζῃ μουσικήν· ὅσον ἀφορᾷ τὴν κιθάραν, μεῖνε ἥσυχος, γνωρίζω ὅτι πωλεῖται μία τοιαύτη διὰ τρία φράγκα· δὲν εἶναι μὲν νέα, ἀλλ' ἀδιάφορον, πρέπει νὰ εὐχαριστηθῇς καὶ μὲ αὐτήν, καὶ θὰ τὴν ἀγοράσω.

— Ἀλλ' ἐσυλλογίσθης καλά ; Εἰς τὴν ἡλικίαν ὁποῦ εἶμαι νὰ μάθω κιθάραν, καὶ πρὸς ποῖον σκοπόν, Θεέ μου ;

— Ἔχω τὸν λόγον μου· θὰ μάθῃς κιθάραν, τὸ θέλω.

Ἡ κιθάρα κατὰ συνέπειαν ἠγοράσθη, ὁ δὲ τρομερὸς κτίστης (ἐξακολουθῶν ἐννοεῖται πάντοτε νὰ κτίζῃ), αὐτὸς ὅστις εἶχε διδάξει τὴν θυγατέρα του βιολίον, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ τὸ γνωρίζῃ, ἐδίδαξε καὶ τὴν σύζυγόν του κιθάραν, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζεν ἀκόμη ὀλιγώτερον· ὅτε δὲ ἡ σύζυγός του αὕτη μετὰ ἡρωϊκὰς προσπαθείας, τὰς ὁποίας ἐνεθάῤῥυνεν ἡ ἀκλόνητος θέλησις τοῦ συζύγου, ἔμαθε τόσον μόνον, ὥστε νὰ δύναται διὰ τῆς κιθάρας της νὰ συνοδεύῃ τὰ μουσικὰ τεμάχια τῆς μικρᾶς, ὁ κτίστης ἔστειλεν εἰς κόρακας τὰ ἐργαλεῖά του καὶ εἶπεν εἰς τὴν σύντροφόν του·

— Γυναῖκα, εἴμεθα πλούσιοι.

Καὶ τῷ ὄντι ἐκέρδιζον ἀρκετὰ ἐν Νικαίᾳ, ἐν Μονακῷ καὶ ἄλλαις πλησιοχώροις πόλεσιν, ὅπου μεταβαίνοντες ἔπαιζον βιολίον μετὰ κιθάρας παρὰ τὰ καφενεῖα καὶ ξενοδοχεῖα. Τὸ κοινὸν εὕρισκε τὴν μικρὰν βιολίστριαν χαρίεσσαν, καί, ἂν ἀρκιρέστη τις παρατονίας τινὰς τῆς κιθάρας, κακῶς ἠχούσας, ἤκουεν εὐχαρίστως τοὺς πλάνητας αὐτοὺς μουσικούς, καὶ ἐπληροῦτο ἑπομένως νομισμάτων καὶ ὁ μικρὸς δίσκος, ὃν ἔτεινεν εἰς αὐτὸ ἡ κόρη, ἐνῷ ὁ κτίστης ἔτριβε τὰς χεῖρας ἐξ εὐχαριστήσεως.

Οὕτω μετέβησαν τρεῖς κατὰ συνέχειαν χειμῶνας εἰς Νίκαιαν, καθ' οὓς ἡ μικρὰ εἶχεν ἐν τούτοις προοδεύσει ἐκπληκτικῶς· διότι ἐστερεῖτο μὲν πάσης μεθόδου, (ἀφοῦ εἶχε τὴν μέθοδον τοῦ πατρός της), ἀλλ' ἦν εὔκολον νὰ ἀνεύρῃ τις ἐν αὐτῇ μουσικὸν αἴσθημα, σπανιώτατον διὰ παιδίον ἐννεαετές, ἡνωμένον δὲ μετ' ἐκτάκτου μηχανικῆς εὐκινησίας.

Κυρία τις ἐν Νικαίᾳ ἤκουσε τὸ παιδίον καὶ ἀπεθαύμασεν αὐτό, ἠρώτησε δὲ τὸν πατέρα τί ἐσκόπει περὶ τῆς θυγατρός του, οὗτος δὲ ἀπήντησεν ὅτι εἶχεν ἤδη ἀποταμιεύσει μικρόν τι ποσόν, καὶ ὅτι ἤθελεν ἐξακολουθήσει παίζων ἐν τοῖς ξενοδοχείοις καὶ καφενείοις, ἄχρις οὗ ἀποκτήσῃ τὰ μέσα, ὅπως μεταβῇ εἰς Παρισίους καὶ εἰσαγάγῃ τὴν μικρὰν εἰς τὸ Ὠδεῖον.

— Καὶ διατί δὲν πηγαίνετε ἀπὸ τοῦδε εἰς Παρισίους; ἠρώτησεν ἡ κυρία.

— Διότι δὲν γνωρίζω οὐδένα αὐτόθι, ἀπήντησεν ὁ πατήρ.

— Γνωρίζω ὅμως ἐγὼ τὸν κύριον Μασσάρ, καθηγητὴν τοῦ βιολίου ἐν τῷ Ὠδείῳ καὶ θὰ σᾶς συστήσω εἰς αὐτόν.

Ἅμ' ἔπος, ἅμ' ἔργον. Ἡ κυρία ἐνεχείρισε τῷ κυρίῳ Τούα συστατικὴν ἐπιστολὴν διὰ τὸν κύριον Μασσάρ, ἡ δὲ οἰκογένεια ἀνεχώρησε διὰ Παρισίους.

Ὁ ἄλλοτε κτίστης καὶ ἡ μαθήτριά του παρουσιάσθησαν πρὸς τὸν κύριον Μασσάρ, ὅστις ἀκούσας τὴν μικρὰν παίζουσαν, διεῖδε πάραυτα τὰς λαμπρὰς ἐλπίδας, ἃς παρεῖχεν ἡ ἔκτακτος αὐτῆς ἰδιοφυΐα. Ἀλλ' ἡ οἰκογένεια Τούα εἶχεν ἀνάγκην συντηρήσεως, καθόσον αἱ μικραὶ οἰκονομίαι τοῦ πατρὸς εἶχον σχεδὸν ἐξαντληθῆ. Τί ποιητέον ; ἐνταῦθα προσλαμβάνει ἡ διήγησις θελκτικώτερον χαρακτῆρα. Ὁ κ. Μασσὰρ ἀπηυθύνθη εἰς δέκα φίλους του.

— Σᾶς ζητῶ, εἶπεν εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, τριάκοντα φράγκα κατὰ μῆνα. Συγκατατίθεσθε νὰ μοὶ τὰ δίδετε, ἄχρις οὗ σᾶς ἀναγγείλω, ὅτι δὲν ἔχω πλέον χρείαν αὐτῶν ;

— Μόνον τριάκοντα ; πεντήκοντα σᾶς δίδω, ἑκατόν, τέλος ὅσα θέλετε.

— Ὄχι, τριάκοντα φράγκα ἀρκοῦσι, διότι θὰ ἀποτελέσωσι τρεῖς χιλιάδας καὶ ἑξακόσια φράγκα κατ' ἔτος, ποσὸν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν ἐτησίαν συντήρησιν τῶν προστατευομένων μας, μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν θὰ ἐξέλθῃ τοῦ Ὠδείου ἡ μαθήτριά μου, λαμβάνουσα τὸ πρῶτον βραβεῖον· καὶ θὰ τὸ λάβῃ τὸ βραβεῖον αὐτό, καὶ ταχέως μάλιστα.

Digitized by Google

Τῷ ὄντι τὸ θελκτικὸν αὐτὸ κοράσιον κατὰ μὲν τὸ παρελθὸν ἔτος ἔλαβε τὸ δεύτερον βραβεῖον, κατὰ δὲ τὸ ἔτος τοῦτο ἔλαβε τὸ πρῶτον καὶ πλήρης ὑπῆρξεν ὁ θρίαμβός του. Ὁποία εὐτυχία δι' ὁλόκληρον ὅμιλον ἀνθρώπων! Πρῶτον διὰ τὸν ἄλλοτε κτίστην, ἀρχηγὸν τῆς δυναστείας τῶν βιολιστῶν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του, εἶτα διὰ τὴν κιθαρῳδὸν σύζυγόν του, διὰ τὴν ἐκ Νικαίας κυρίαν, διὰ τὸν κ. Μασσὰρ καὶ τοὺς δέκα γενναιοδώρους φίλους του, καὶ τελευταῖον δι' αὐτὴν ταύτην τὴν νεκρὰν καλλιτέχνιδα, εἰς ἣν προτείνει σήμερον Ἀμερικανός τις νὰ τὴν παραλάβῃ εἰς Ἀμερικὴν μετὰ τῶν γονέων της ἐπὶ πέντε ἔτη, πληρόνων αὐτῇ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἔξοδα, καὶ ἀσφαλίζων αὐτῇ κατὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπάνοδον καθαρὸν κέρδος ἐκ διακοσίων χιλιάδων φράγκων. Ἀλλ' ὁ κ. Τοὺκ διστάζει ἂν πρέπει νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρότασιν, διότι εὑρίσκει ὅτι δὲν εἶναι σπουδαῖον τὸ κέρδος, ἴσως δὲ ἔχει δίκαιον.

Δὲν εἶναι τῷ ὄντι περίεργος ἡ διήγησις αὕτη, καὶ δὲν ἔχει τὸν τύπον ἀληθοῦς μυθιστορήματος, ἐξηγμένου ἐκ τῆς πρακτικῆς ζωῆς;

*Δ.

Ἓν ἀνέκδοτον τοῦ

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ.

Ὁ νῦν βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας εἶνε οὐ μόνον μελομανής, ἀλλὰ καὶ φίλος καὶ θαυμαστὴς τῆς δραματικῆς τέχνης διάπυρος, ὅθεν καὶ πολὺ ἀρέσκεται ἀναστρεφόμενος μετὰ ἠθοποιῶν.

Μετὰ παράστασιν εὐεργετικὴν γενομένην πρὸς ὄφελός της, ἡ κ. Κράμερ ἐκάλεσεν εἰς δεῖπνον τοὺς ὁμοτέχνους της. Ὁ βασιλεύς, μαθὼν τοῦτο, ἠθέλησε νὰ ἐκπλήξῃ τὴν ὁμήγυριν παρουσιαζόμενος αἴφνης καὶ ἀπροσδοκήτως εἰς τὴν μικρὰν ταύτην οἰκογενειακὴν ἑορτήν, ὅθεν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἑστιατόριον, χωρὶς νὰ προειδοποιήσῃ τινά, ἡσύχως καὶ ἀψοφητεί, βαίνων δ' ἀκροποδητεὶ ἦλθεν ὄπισθεν τῆς Κας Κράμερ, ἥτις εἶχε τὰ νῶτα πρὸς τὴν θύραν ἐστραμμένα, καὶ ἐπικαλύψας τοὺς ὀφθαλμούς της διὰ τῶν χειρῶν του, ἠρώτησεν αὐτὴν λέγων: «Μαντεύσατε, τίς εἶμαι». — «Ἆ! ὑπέλαβεν ἡ Κα Κράμερ, εἶσαι σὺ πάλιν, Λόβε.... Μιμεῖσαι θαυμασίως τὸν βασιλέα». — «Τῷ ὄντι; εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἐκπλαγείς. Τότε εἶμαι πολὺ περίεργος να ἴδω τὴν μίμησιν αὐτὴν τὴν τόσω θαυμασίαν. Λοιπόν, κύριε Λόβε, ἂς ἴδωμεν». Καὶ ὁ μὲν ἠθοποιὸς ἐδοκίμασε ν' ἀποφύγῃ τὸ πρᾶγμα μὲ διαφόρους προφάσεις, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐπέμενεν, ἐλθὼν ἐκάθησεν ἐνώπιον μικρᾶς τραπέζης, μεθ' ὃ ἀπομιμούμενος ἀκριβέστατα τὸν τόνον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, λέγει: «Νὰ ὑπάγουν νὰ ζητήσουν τὸν κ. Ῥέδι, τὸν ἰδιαίτερον σύμβουλόν μου». — «Ἐξαίρετα», εἶπεν ὁ βασιλεύς. — «Τί ἀγαπᾷ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης;» ἐξηκολούθησεν ὁ ἠθοποιὸς ῥινοφθογγῶν. — «Ἀκόμη καλλίτερα! ἀνεφώνησεν ὁ βασιλεύς. Εἶνε ἀπαράλλακτος ἡ ῥινόφθογγος φωνὴ τοῦ συμβούλου μου». — «Ῥέδι, ἐξηκολούθησεν ὁ καλλιτέχνης, νὰ στείλετε αὔριον διακόσια φλωρίνια εἰς τὸν κ. Λόβε, εἶνε μῖμος ἀπαράμιλλος. Διακόσια φλωρίνια χωρὶς ἄλλο!» — «Κατεργάρη, εἶπε γελῶν ὁ βασιλεύς, θὰ ἔχῃς αὔριον τὰ διακόσια φλωρίνια, ἀλλ' ἡ σκηνὴ αὕτη θὰ τελειώσῃ αὐτοῦ ἀπόψε».

Κυρία Ε**

ΥΠΗΡΕΤΡΙΑΙ ΒΡΑΒΕΥΘΕΙΣΑΙ

ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἀρετῆς.

Ἐσχάτως συνεκροτήθη ἐν Παρισίοις ἡ ἐνιαύσιος δημοσία συνεδρίασις τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἐν ᾗ ἀνεγνώσθη καὶ ἡ ἔκθεσις περὶ τῆς ἀπονομῆς βραβείων ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Μοντυὼν κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἱδρυθέντι ἀγῶνι περὶ ἀρετῆς, μακρὰν περιγραφὴν τοῦ ὁποίου ἐδημοσίευσεν ἡ *Ἑστία* ἐν τῷ 103 ἀριθμῷ αὐτῆς. Ἐν τῷ εὐγενεῖ τούτῳ ἀγῶνι ἀπενεμήθησαν ἐφέτος ἑξήκοντα βραβεῖα, ἐξ ὧν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἔλαβον γυναῖκες. «Οὐδεὶς θὰ διαμφισβητήσῃ αὐταῖς τὴν ὑπεροχὴν ταύτην, γράφει ὁ εἰσηγητὴς τοῦ ἀγῶνος τούτου Victorien Sardou. Ἡ ἀναλογία κατ' ἔτος μένει πάντοτε ἡ αὐτή. Πανταχοῦ ἔνθα ἡ ὀδύνη, ἡ νόσος, ἡ ἀπελπισία, ἐπιφαίνεται γυνή... τί λέγω ἐπιφαίνεται; τρέχει μᾶλλον... Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι τὸ κακὸν οὐδένα ἄλλον λόγον ὑπάρξεως ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἢ νὰ παρέχῃ ἀφορμὴν πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ πνεύματος τῆς ἐθελοθυσίας καὶ αὐταπαρνήσεως, ὅπερ εἶναι σύμφυες τῇ γυναικείᾳ φύσει».

Ἐκ τῶν ἀπονεμηθέντων εἰς γυναῖκας βραβείων τέσσαρα ἔλαβον ὑπηρέτριαι. Ὑπηρέτρια ἐκ Λυὼν ἔλαβε χιλιόφραγκον ἀμοιβὴν διὰ τὴν πεντηκονταετῆ αὐτῆς οἰκιακὴν ἀφοσίωσιν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὑπηρέτει ἐπεδείξατο εἰς τὴν χήραν κυρίαν της καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἀγάπην ἀπεριόριστον. Κατὰ τὸ 1831 ἐμφύλιος πόλεμος ἐμαίνετο ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ Λυών. Ὁ κύριός της ἀνήσυχος περὶ τῆς τύχης τῆς μητρός του, κατοικούσης εἰς ἑτέραν συνοικίαν, θέλει νὰ μάθῃ τὰ περὶ αὐτῆς καὶ μέλλει νὰ ἐξέλθῃ. Ἀλλ' ἡ Μαρία τὸν ἐμποδίζει, ὑπενθυμίζουσα αὐτῷ ὅτι ἔχει τέκνα. Ἀναχωρεῖ ἀντ' ἐκείνου, διέρχεται τὰς ὁδούς, διαπερᾷ τὰ ὁδοφράγματα, καὶ εἰκοσάκις διακινδυνεύσασα τὴν ζωήν της, ἐπαναφέρει τέλος εἰς τὴν οἰκίαν τὰς εἰδήσεις, ἃς ἐπεθύμουν. Ἐν τῇ συνοικίᾳ, ἐν ᾗ κατοικεῖ, εἶνε γνωστὴ μᾶλλον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν κυρίων αὐτῆς, διότι κατέστη μέλος ἀναπόσπαστον τῆς οἰκογενείας, καὶ ἡ λεπτομέρεια αὕτη συνοψίζει ἅπασαν τὴν πλήρη θυσιῶν ζωὴν αὐτῆς.

Ἑτέρα ὑπηρέτρια ἐπεδείξατο τὴν αὐτὴν ἀρετήν. Μετὰ τὸν θάνατον τῶν κυρίων αὐτῆς υἱοθέτησε τὰ τέσσαρα τέκνα των, τῶν ὁποίων τὸ μεγαλήτερον ἦτο ἡλικίας ἓξ ἐτῶν, τὸ νεώτερον δὲ τριῶν μηνῶν. Ἄλλη ὑπηρέτρια ἐπεδείξατο μεγί-

Digitized by Google

στην ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν γέροντα αὐτῆς κύριον, τυφλὸν καὶ κωφὸν, τοῦ ὁποίου ἐπλήρωσε τὰ χρέη ἐκ τῶν μικρῶν της οἰκονομιῶν. Τρίτη ὑπηρέτρια, διαθρέψασα τοὺς κυρίους της, συντηρεῖ εἶτα τὸν πάππον, τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ τὰ μικρά της τέκνα, καταδικάζουσα ἑαυτὴν εἰς τὰ μᾶλλον κοπιώδη ἀγροτικὰ ἔργα !

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

—Ὁ *οὐρανὸς* τῆς κλίνης τοῦ τοκογλύφου*** κατέπεσε χθὲς καὶ τὸν ἐπλάκωσεν, ἔλεγέ τις εἰς ὅμιλον γνωρίμων.

— «Δίκαιε οὐρανέ'», ἀνέκραξεν ἓν θῦμα τοῦ τριαστέρου τοκογλύφου.

***

Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, ὁ υἱὸς, εἶνε προστάτης τῶν καλλιτεχνῶν.

Ἐσχάτως ζωγράφος τις εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀντιθάλαμον τῆς οἰκίας του, καὶ τὸν ἐζήτησε.

— Ἔρχομαι, εἶπεν, ἀπὸ μέρους τοῦ φίλου σας κυρίου Β... Εὑρίσκομαι εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν.

Ὁ Δυμᾶς ἐπλησίασεν, ἀλλ' ἀμέσως κατελήφθη ἀπὸ βαρυτάτην ἀποφορὰν οἴνου. Ὁ ζωγράφος ἦτο μεθυσμένος.

Αὐθημερὸν τὸ ἑσπέρας ὁ Δυμᾶς ἐνταμώνει τὸν φίλον του Β....

— Ἐδέχθην, τῷ λέγει, τὸν προστατευόμενόν σας. Ἔχετε πολλοὺς ἄλλους καθὼς αὐτόν ;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἔχω μερικούς. Ἀποθνήσκουν οἱ δυστυχεῖς τῆς πείνης.

— Πολὺ καλὰ, ὑπέλαβεν ὁ Δυμᾶς. Μὴ μοῦ τοὺς στείλετε ὅμως παρὰ ὅταν θ' ἀποθνήσκουν τῆς δίψης.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ ἰατρὸς ** ἐθεράπευε τὴν κυρίαν . . . , ἀσθενήσασαν ἐσχάτως λίαν σοβαρῶς, ὑπὲρ ἧς καὶ ἐνδιεφέρετο τὰ μέγιστα *νομισματικῶς*.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψιν τοῦ ἰατροῦ ἡ κυρία προσφέρει εἰς αὐτὸν μετὰ πολλῆς τῆς χάριτος μικρὸν βαλάντιον,

— Ἰατρὲ, λέγουσα, δὲν ἠξεύρω τί νὰ σᾶς δώσω πρὸς ἐνθύμησίν μου.—Σᾶς παρακαλῶ νὰ κρατήσετε τὸ τίποτε τοῦτο, ὅπου ἐκέντησα μὲ τὰς χεῖράς μου τὸ μονόγραμμά σας. Θὰ σᾶς ἐνθυμίζῃ ἀσθενῆ, τὴν ὁποίαν ἐσώσατε.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐσυμβιβάζετο μὲ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἰατροῦ**, ὅστις ἐβήξεν, ἐμόρφασε, καὶ ἔπειτα ὀλίγον ἀποτόμως,

— Θεέ μου, ὑπέλαβε, δὲν ζητῶ παρὰ τοὺς κόπους μου.

— Τῳόντι ; εἶπεν ἡ κυρία... Καὶ τί κάμνουν;

— Ἰδοὺ, κυρία, καὶ ἔδωκε τὴν σημείωσίν του, ἐν ᾗ ἡ τιμὴ τῶν κόπων του ἀνέβαινεν εἰς πεντακόσια φράγκα.

Ἡ κυρία . . . ἔλαβε τὴν σημείωσιν τοῦ ἰατροῦ, ἐμειδίασεν, ἤνοιξε τὸ μικρὸν χειροκέντητόν της βαλάντιον, ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ δωδεκάδα τινὰ ἑκατονταφράγκων τραπεζικῶν γραμματίων, ἐξεχώρισε πέντε, καὶ τὰ ἐπρόσφερε χαριέντως πρὸς τὸν καλόν μας ἰατρὸν, ἐκράτησε δὲ αὐτὴ τὸ βαλάντιον μετὰ τῶν λοιπῶν τραπεζικῶν γραμματίων.

Εἶνε περιττὸν νὰ περιγράψωμεν τοὺς μορφασμοὺς τοῦ ἰατροῦ **, οὓς ἐπροκάλεσεν ἡ σκηνὴ αὕτη.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ ἄνθρωπος στρέφει τὰ νῶτα πρὸς τὴν εὐτυχίαν, ὅταν αὐτὴ παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ καθήκοντος.

*** Οἱ φιλόδοξοι θεωροῦσι τὴν ἀρχὴν, τὰς τιμὰς καὶ τὴν ἐπιτυχίαν ὡς νήσους, ὅπου εἶνε ἀδύνατον νὰ πλησιάσῃ τις ἄλλως παρὰ ῥίπτων εἰς τὴν θάλασσαν τὸ ὀχληρὸν φορτίον τῆς ἠθικῆς, τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἀφιλοκερδείας.

*** Τὰ σοφίσματα εἶνε τὸ χλωροφόρμιον τῆς συνειδήσεως.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁπόσον ἐπικίνδυνον ὑπάρχει ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς τὸ ἔργον τοῦ εἰσπράκτορος τῶν φόρων φαίνεται ἐκ τῆς στατιστικῆς, καθ' ἣν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐφονεύθησαν μὲν 27 ὑπάλληλοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἐτραυματίσθησαν δὲ 48.

Κατὰ τὰς περὶ αὐξήσεως τῶν τριχῶν παρατηρήσεις τοῦ ἐν Τορίνῳ περιωνύμου καθηγητοῦ τῆς φυσιολογίας Μολεσώ, αἱ τρίχες αὐξάνονται ἐν καιρῷ θέρους μᾶλλον ἢ χειμῶνος, ἐν ᾧ τὸ ἀντίστροφον συμβαίνει ἐπὶ τῶν κτηνῶν, ἡ συχνοτάτη δὲ τριχοκουρία συντελεῖ μεγάλως εἰς τὴν διατήρησιν τῆς τριχώσεως.

Πόσα διάφορα γραμματόσημα ὑπάρχουσιν ἐν χρήσει καθ' ὅλον τὸν κόσμον ;

Εἴκοσι χιλιάδες (στρογγυλὸς ἀριθμὸς), καὶ συλλογὴ πλήρης τῶν γραμματοσήμων τούτων ἀξίζει εἴκοσι χιλιάδες φράγκα.

Εἶνε λαμπρὰ τιμὴ, καὶ διὰ τὰ μικρὰ γραμματόσημα, ὡς τὰ γαλλικὰ τοῦ ἑνὸς ἑκατοστοῦ τοῦ φράγκου, τὸ κέρδος ἀνέρχεται εἰς 99 τοῖς $^{0}/_{0}$.

Καὶ ὅμως τοῦτο συμβαίνει σήμερον ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνῳ. Συλλογὴ γραμματοσήμων, πληρεστάτη, γενομένη ἐν Παρισίοις ὑπό τινος φοιτητοῦ τακτικοῦ τοῦ χρηματιστηρίου, ὅστις εὑρίσκεται κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἐν τῇ παρόδῳ *Γαβριὴλ* τῶν Ἠλυσίων Πεδίων, ἠγοράσθη ἐσχάτως παρὰ τοῦ κατόχου, ὅστις εἶχε τὴν ὑπομονὴν νὰ τὴν συλλέξῃ, διὰ 20,000 φράγκα.

Καὶ ἰδοὺ πῶς γίνεταί τις ἑκατομμυριοῦχος παίζων εἰς τὸ χρηματιστήριον . . . μὲ τὰ γραμματόσημα !

Τὸ πολιτικὸν δικαστήριον Σηκουάνα ἐξέδωκεν ἐσχάτως ἀπόφασιν, ὁρίζουσαν τὴν τιμὴν τῶν ὠτίων μας.

Digitized by Google

Ὁ κ. Ἰούλιος Σαμουὴλ Καχὲν, πράκτωρ ἀσφαλιστικοῦ τινος καταστήματος ἐν Νασίῳ, εὑρέθη καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἁμαξοστοιχίᾳ τοῦ γαλλικοῦ ἀνατολικοῦ σιδηροδρόμου καθ' ἣν ὥραν συνέβη τὸ γνωστὸν πρὸ μικροῦ δυστύχημα. Ἐν τῶν ὠτίων του ἐστυππώθη, παρεμορφώθη, ἐξεσχίσθη. Ἐζήτησε λοιπὸν ἀπὸ τὸ δικαστήριον τὴν δέουσαν ἀποζημίωσιν. Καὶ οὗτος μὲν ἀπῄτει 10,000 φρ. διὰ τὸ ὠτίον του, ἀλλ' οἱ δικασταὶ δὲν ἔτειναν τόσον εὐνοϊκὸν τὸ ἰδικόν των ὠτίον πρὸς τὴν τοιαύτην ἀπαίτησιν, καὶ ὥρισαν εἰς 100 φράγκα τὴν ἀποζημίωσιν.

Κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην γνωρίζομεν λοιπὸν πλέον, ὅτι ἕκαστος ἡμῶν φέρει ἑκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς του τὴν ἀξίαν πέντε Λουδοβικείων· ὥστε μέχρις οὗ μᾶς συμβῇ δυστύχημά τι εἰς τὸν σιδηρόδρομον, ἂς κοιμώμεθα ἥσυχοι καὶ μὲ τὸ ἓν καὶ μὲ τὸ ἄλλο πλάγι.

Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα τῆς πανουργίας τῶν Ἀμερικανῶν εἰς ἐπινόησιν παντοίων μέσων πρὸς κερδοσκοπίαν ἐρανιζόμεθα ἔκ τινος ἐφημερίδος τὸ ἑπόμενον, ἀρκετὰ περίεργον· Ἐπρόκειτο ἐν ἀμερικανικῇ τινι πόλει νὰ δοθῇ παράστασις ἐν ἱπποδρομίῳ, ὁ δὲ διευθυντής, ἵνα προσελκύσῃ ὅσον ἔνεστι περισσότερον κόσμον, προανήγγειλεν εἰς μεγάλα προγράμματα ὅτι πλὴν τῆς ἄλλης περιέργου παραστάσεως τὴν ἑσπέραν ἐκείνην θὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς θεατὰς καὶ ἕνα ἐλέφαντα, ζῶον πρωτοφανὲς κατὰ τὴν εὐφυΐαν, ὅστις θὰ ἐκτελέσῃ μουσικά τινα τεμάχια ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ παράδοξον τοῦ ἀγγέλματος ἐσαγήνευσε πλῆθος ἄπειρον, ἡ δὲ εἴσπραξις τοῦ ἱπποδρομίου ἀπέβη τὴν ἑσπέραν ἐκείνην οἵα οὐδέποτε πρότερον. Πρὸς τὸ τέλος τῆς παραστάσεως οἱ θεαταὶ βλέπουσι τῳόντι ὡραῖον κλειδοκύμβαλον, τὸ ὁποῖον φέρουσι καὶ τοποθετοῦσι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἱπποδρόμου· ἡ περιέργεια ἐπιτείνεται, σιγὴ δὲ γενικὴ κατέχει τὸ θέατρον. Τέλος ἐμφανίζεται ὁ ἐλέφας, ὅστις, ἀφοῦ ἐχαιρέτισε χαριέστατα δι' ὑποκλίσεων τὴν «ἔντιμον ὁμήγυριν», προχωρεῖ πρὸς τὸ ὄργανον καὶ ἀνυψώσας ἕνα τῶν ποδῶν πλήττει δι' αὐτοῦ τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἀλλ' αἴφνης ἀφίνει φρικώδη κλαυθμηρὰν ὠρυγήν, ἐμποιήσασαν τρόμον εἰς τοὺς θεατάς. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἱπποδρομίου πλησιάζει ἀμέσως, παρατηρήσας δὲ ἐπί τινας στιγμὰς κατὰ πρόσωπον προσεκτικῶς τὸν ἐλέφαντα, ὡς εἰ ἠρεύνα τὴν αἰτίαν τῶν κλαυθμῶν τοῦ ζώου, διατάσσει νὰ ἀπαγάγωσι τὸν μουσικὸν ἀπὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου· στρεφόμενος δὲ κατόπιν πρὸς τὸ ἐκπεπληγμένον πλῆθος, ἀπευθύνει πρὸς αὐτὸ σοβαρᾷ τῇ φωνῇ τὰ ἑπόμενα· «Κύριοι, σᾶς ζητῶ συγγνώμην, διότι τὸ περιεργότερον τῆς παραστάσεως μέρος μένει ἀνεκτέλεστον τὴν ἑσπέραν ταύτην· ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ παίξῃ ὁ ἐλέφας ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τούτου, διότι τὸ ταλαίπωρον ζῶον *συνεκινήθη βαθέως, ἀναγνωρίσαν εἰς τὰ πλῆκτρα τοῦ ὀργάνου τοὺς ὀδόντας τῆς ἀτυχοῦς μητρός του».*

Τῷ 1365 ὁ σουλτάνος Μουρὰτ ὁ Α', θέλων νὰ κυρώσῃ ἐμπορικήν τινα συνθήκην μετὰ τῶν Ῥαουσαίων, ὢν δὲ ἐντελῶς ἀγράμματος, ἔβαψε τὴν παλάμην ἐντὸς μελάνης καὶ ἀπετύπωσεν ἔπειτα αὐτὴν εἰς τὸ ἄνω τοῦ ἐγγράφου μέρος, ἀντὶ ὑπογραφῆς καὶ σφραγῖδος. Τοῦτο δὲ τῆς παλάμης τὸ ἐκτύπωμα μετὰ τῶν πέντε δακτύλων, ὧν οἱ μὲν τρεῖς μέσοι παρέκειντο συνεχεῖς, οἱ δὲ δύο ἄκροι, ὁ μικρότερος καὶ ὁ μεγαλείτερος, ἀπεῖχον ἀπ' ἐκείνων, ἀπετέλεσεν ἔκτοτε, καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἀποτελεῖ, τὸν λεγόμενον *Τουγράν*, ἤτοι τὴν ἱερὰν τοῦ Σουλτάνου ὑπογραφήν.

Τὰ τὴν μετακόμισιν τοῦ πετρελαίου ἐξ Ἀμερικῆς ἐνεργοῦντα πλοῖα μεταχειρίζονται νῦν τὸν ἀκόλουθον νέον τρόπον φορτώσεως, δι' οὗ αὐξάνουσι σημαντικῶς τὴν ποσότητα τοῦ φορτίου. Ὁλόκληρον τὸ σκάφος τοῦ πλοίου μεταποιοῦσιν εἰς πολλὰς δεξαμενάς, τὰς ὁποίας πληροῦσι δι' ἀντλίας ἐκ τοῦ ἀμερικανικοῦ προϊόντος· ἐρχόμενα δὲ εἰς Εὐρώπην ἐκκενοῦσι πάλιν δι' ἀντλίας τὸ φορτίον αὐτῶν. Εἷς Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὁ ζύθος, τοῦ ὁποίου ἡ χρῆσις παρ' ἡμῖν ὁσημέραι αὐξάνει, εἶνε ποτὸν μᾶλλον τοῦ θέρους ἢ τοῦ χειμῶνος. Κατὰ τοὺς μεγάλους καύσωνας οὐδὲν ἄλλο ποτὸν δροσίζει καὶ καταπαύει τὴν δίψαν, ὅπως ἀφρίζον ποτήριον ζύθου καλῆς ποιότητος.

Ἐπιφανὴς σύγχρονος ἰατρὸς, ὁ Barré, ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ζύθος, λόγῳ τῶν πικρῶν καὶ ἀρωματικῶν αὐτοῦ στοιχείων, εἶνε ποτὸν ἐνταυτῷ τονικὸν, ἐρεθιστικὸν καὶ θρεπτικόν. «Ὁ ζύθος ὁ ἐλαφρὸς, γράφει, εἶνε ποτὸν ὑγιεινόν· ὁ δυνατὸς τοὐναντίον ζύθος (*Ἄλ, Πόρτερ* κλπ. εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὁποίων πλὴν τῆς κριθῆς καὶ τοῦ βρύου (hublon), τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ κοινοῦ ζύθου, ἀναμιγνύονται καὶ ἄλλαι οὐσίαι καὶ δὴ καὶ οἰνόπνευμα), βαρύνει τὸν στόμαχον, εἶνε ὑπὲρ τὸ πρέπον θρεπτικὸς καὶ συνεπάγεται κατ' ὀλίγον δυσπεψίας καὶ πολυσαρκίαν. Ὅσον εἶνε εὐάρεστος καὶ μάλιστα καὶ ὠφέλιμος εἴς τινας ὀργανισμοὺς μετρία χρῆσις τοῦ ζύθου, τόσον εἶνε πάντοτε ἐπικίνδυνος ἡ κατάχρησις αὐτοῦ· διὰ τοῦτο πάντοτε οἱ καταχρώμενοι τοῦ ζύθου ἀποβαίνουσι τάχιον ἢ βράδιον πολύσαρκοι καὶ πληθωρικοί, ἀποκτῶσι δὲ ῥῖνα ἐρυθράν. Ὁ καλὸς ζύθος εἶνε διαυγής, ὑπόξανθος, ἔχει γεῦσιν ἐρεθιστικὴν καὶ εὐάρεστον, ἀποπέμπει οἱονεὶ σπινθῆρας χυνόμενος εἰς τὸ ποτήριον, καὶ τέλος δὲν πρέπει νὰ ἦνε οὔτε πολὺ παλαιὸς οὔτε ἐντελῶς νέος. Ὅπως ὁ παχὺς καὶ δυνατὸς οὕτω καὶ ὁ *ὑπὲρ τὸ δέον* ἐλαφρὸς ζύθος εἶνε βλαπτικός». Ϡ

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ Κ. Ο. ΡΕΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 243 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.– Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι –Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 24 Αὐγούστου 1880

Σφραγὶς
ΥΓΕΙΟΝΟΜΕΙΟΥ ΥΔΡΑΣ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 614.

Θ'

Ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Τὴν νύκτα ἐκοιμήθημεν εἰς ἀχυρόστρωμα οὐχὶ πολὺ δυσαρέστως. Πολὺ χειρότερα εἴχομεν πολλάκις διανυκτερεύσει εἰς τὸ ὕπαιθρον.

— Ὠνειρεύθην τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδον τῆς ἀγελάδος μας, μοὶ εἶπεν ὁ Ματτίας.

— Κ' ἐγώ.

Εἰς τὰς ὀκτὼ τὸ πρωῒ ἠνεῴχθη ἡ θύρα μας, καὶ εἰσῆλθεν ὁ εἰρηνοδίκης, παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ φίλου ἡμῶν τοῦ κτηνιάτρου, ὅστις ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος νὰ μᾶς ἀποφυλακίσῃ.

Τοῦ δὲ εἰρηνοδίκου ἡ ὑπὲρ ἡμῶν πρόνοια δὲν περιωρίσθη εἰς μόνον τὸ δεῖπνον τῆς προλαβούσης, ἀλλὰ μᾶς ἔδωκε καὶ ὡραῖον ἔγγραφον ἐπὶ χαρτοσήμου.

—Ἀφροσύνη σας ἦτον, μοὶ εἶπε φιλικῶς, νὰ περιφέρεσθε οὕτως εἰς τὰς δημοσίας ὁδούς. Ἰδού, ἐζήτησα παρὰ τοῦ δημάρχου διαβατήριον διὰ σᾶς, καὶ αὐτὸ τοῦ λοιποῦ θὰ σᾶς προφυλάττῃ. Κατευόδιον, παιδία.

Καὶ μᾶς ἔσφιξε τὴν χεῖρα. Ὁ δὲ κτηνίατρος, ἐκεῖνος μᾶς ἐφίλησε.

Ἀθλίως εἴχομεν εἰσέλθει εἰς τὸ χωρίον τοῦτο, ἐξήλθομεν δ' ἐν θριάμβῳ, φέροντες τὴν ἀγελάδα διὰ τοῦ λωρίου, αἴροντες τὴν κεφαλήν, καὶ ὑπὲρ τὸν ὦμον βλέποντες τοὺς χωρικοὺς οἵτινες ἵσταντο εἰς τὰς θύρας των.

—Ἓν μόνον λυποῦμαι, εἶπεν ὁ Ματτίας, ὅτι ὁ χωροφύλαξ ὅστις ἔκρινεν εὔλογον νὰ μᾶς ὑπάγῃ εἰς τὴν φυλακήν, δὲν εἶν' ἐδῶ νὰ μᾶς ἰδῇ·

— Ἄδικον εἶχεν ὁ χωροφύλαξ· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς εἴχομεν ἄδικον νομίσαντες ὅτι οἱ δυστυχεῖς οὐδὲν καλὸν εἶχον νὰ περιμένωσι.

— Διότι δὲν ἤμεθα ὅλως διόλου δυστυχεῖς, διὰ τοῦτο μᾶς ἦλθε τὸ καλόν. Ὅστις ἔχει πέντε δραχμὰς εἰς τὸ βαλάντιον, δὲν εἶναι ἐντελῶς δυστυχής.

— Χθὲς σοὶ ἐπετρέπετο νὰ λέγῃς τοῦτο, ὄχι καὶ σήμερον. Βλέπεις ὅτι ὑπάρχουν καὶ καλοὶ ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ πάθημα μᾶς εἶχε γίνει μάθημα, καὶ τὸ λωρίον τῆς ἀγελάδος μας δὲν τὸ ἀφήνομεν πλέον. Ἀγρία δὲν ἦτον ἡ ἀγελάς μας ἀλλ' ἦτον δειλή.

Μετ' οὐ πολὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον ὅπου εἴχον κοιμηθῆ μετὰ τοῦ Βιτάλη. Ἐκεῖθεν δὲ εἴχομεν μόνον μίαν εὐρεῖαν ἄδενδρον πεδιάδα νὰ διαβῶμεν μέχρι τῆς ὄχθης ἥτις κατέβαινεν εἰς Χαβανόν.

Ὅτε δὲ διηρχόμεθα τὴν ὁδὸν τοῦ χωρίου τούτου, καὶ ἀκριβῶς ἔμπρὸς τῆς οἰκίας ὅπου ὁ Ζερβῖνος εἶχε κλέψει τεμάχιον ἄρτου, μοὶ ἐπῆλθε μία ἰδέα, καὶ ἔσπευσα νὰ τὴν διακοινώσω εἰς τὸν Ματτίαν.

— Ἠξεύρεις ὅτι σ' ὑπεσχέθην τηγανίτας εἰς τῆς μάνας Βαρβερίνας· ἀλλὰ διὰ τηγανίτας χρειάζεται βούτυρον καὶ ἄλευρον καὶ αὐγά.

— Λαμπρὸν πρᾶγμα πρέπει νὰ εἶναι οἱ τηγανίται.

— Ἐννοεῖται ὅτι εἶναι λαμπρόν· θὰ ἰδῇς. Τοὺς τυλίγεις, καὶ γεμίζεις τὸ στόμα σου. Ἴσως ὅμως εἰς τῆς μάνας Βαρβερίνας δὲν ὑπάρχει οὔτε βούτυρον οὔτε ἄλευρον· διότι δὲν εἶναι πλουσία. Τί λέγεις, ἂν τῇ ἐφέρομεν ὀλίγον;

— Θαυμαστὴ ἰδέα!

— Λοιπὸν κράτει τὴν ἀγελάδα καὶ μὴ τὴν ἀφήσῃς. Ἐγὼ ἐμβαίνω ἐδῶ εἰς τοῦ παντοπώλου, καὶ ἀγοράζω ἄλευρον καὶ βούτυρον. Αὐγά, ἂν δὲν ἔχῃ ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἠμπορεῖ νὰ δανεισθῇ. Ἂν ἀγοράσωμεν ἐδῶ, ἠμποροῦν νὰ σπάσουν καθ' ὁδόν.

Ἐμβῆκα λοιπὸν εἰς τοῦ παντοπώλου ὅπου ὁ Ζερβῖνος εἶχε κλέψει τὸ τεμάχιόν του, καὶ ἠγόρασα μίαν λίτραν βουτύρου καὶ δύω λίτρας ἀλεύρου. Ἔπειτα δὲ ἐξηκολουθήσαμεν τὴν ὁδοιπορίαν μας.

Δὲν ἤθελον ν' ἀναγκάσω τὴν ἀγελάδα μας νὰ

Digitized by Google

περιπατῆ ταχέως, ἀλλὰ τόσην ἀνυπομονησίαν εἶχον νὰ φθάσω, ὥστε καὶ ἀκουσίως ἐτάχυνον τὸ βῆμα.

Ἀκόμη δέκα χιλιόμετρα, ἀκόμη ὀκτώ, ἀκόμη ἕξ. Περίεργον! Ὁ δρόμος μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐγίνετο μακρότερος ὅτε ἐπλησιάζομεν εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν, ἀφ' ὅ,τι ἦτον τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀνεχώρησα ἀπὸ πλησίον της· καὶ ὅμως τὴν ἡμέραν ἐκείνην —τὸ ἐνθυμούμην,— ἔπιπτε ψυχρὰ βροχή.

Ἀλλὰ τώρα ἤμην ὅλως συγκίνησις, ἐπύρεσσον καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔβλεπον τὴν ὥραν εἰς τὸ ὡρολόγιόν μου.

— Δὲν εἶναι ὡραία χώρα; ἔλεγον εἰς τὸν Ματτίαν.

— Τὰ δένδρα δὲν στενοχωροῦν τὴν ὅρασιν.

— Ὅταν θὰ καταβῶμεν τὴν ῥάχιν πρὸς τὸ Χαβανὸν, τότε θὰ ἴδῃς δένδρα, καὶ ὡραίας μάλιστα δρῦς, καστανέας.

— Ἔχουν καὶ κάστανα;

— Ἐννοεῖται! Ἔπειτα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς μάνας Βαρβερίνας ὑπάρχει μία κυρτὴ ἀπιδέα, ὅπου παίζομεν τὸ ἄλογον, καὶ δίδει καὶ ἀπίδια, τόσον χονδρά· καὶ καλά! Θὰ ἴδῃς!

Καὶ δι' ὅ,τι τῷ περιέγραφον τοῦτο ἐπέλεγον πάντοτε· θὰ ἴδῃς! Ἐνδομύχως ἐπίστευον ὁ ἴδιος ὅτι φέρω τὸν Ματτίαν εἰς τόπον θαυμάτων. Καὶ δὲν ἦτον τῷ ὄντι τοιοῦτος ὁ τόπος ἐκεῖνος δι' ἐμέ; Ἐκεῖ ἠνέῳξα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας· ἐκεῖ ἔλαβον τὴν πρώτην συναίσθησιν τῆς ζωῆς, ἐκεῖ ἔζησα τόσον εὐτυχής, ἐκεῖ ἠγαπώμην. Καὶ ὅλαι αὗται αἱ πρῶται χαρμόσυνοι ἐντυπώσεις μου, ἔτι ζωηρότεραι γενόμεναι διὰ τῶν παθημάτων τῆς μετὰ ταῦτα φερεοίκου ζωῆς μου, μοὶ ἐπανήρχοντο καὶ συνωθοῦντο ταραχωδῶς εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς τὴν κεφαλήν μου,καθ' ὅσον ἐπροχωροῦμεν πρὸς τὸ χωρίον. Ἐφαίνετο ὡς ἂν περιεῖχεν ὁ πάτριος ἀὴρ ἄρωμά τι μεθύον με. Τὰ πάντα μοὶ ἐφαίνοντο ὡραῖα.

Καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς μέθης κυριευθεὶς, ἐπέστρεψε καὶ ὁ Ματτίας, ἀλλὰ φεῦ! μόνον διὰ τῆς φαντασίας, εἰς τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς του καὶ ἐκεῖνος.

— Ἂν ἤρχεσο εἰς τὴν Λούκκαν, θὰ σ' ἐδείκνυον κ' ἐγὼ ἐκεῖ ὡραῖα πράγματα. Θὰ ἔβλεπες.

— Θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Λούκκαν, ἀφ' οὗ ἴδωμεν τὴν Στεφανὴν, τὴν Λίζαν καὶ τὸν Βενιαμίν.

— Θέλεις νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν Λούκκαν;

— Ἀφ' οὗ σὺ μὲ συνώδευσες εἰς τῆς μάνας Βαρβερίνας, θὰ σὲ συνοδεύσω κ' ἐγὼ νὰ ἴδω τὴν μητέρα σου καὶ τὴν μικρὰν ἀδελφήν σου Χριστίναν, καὶ θὰ τὴν φέρω εἰς τὴν ἀγκάλην μου, ἂν δὲν εἶναι πολὺ μεγάλη. Θὰ εἶναι ἀδελφή μου κ' ἐκείνη.

— Ὦ, Ῥεμή!

Καὶ δὲν ἐδυνήθη ἄλλο νὰ εἴπῃ, τόσον ἦτον συγκεκινημένος.

Οὕτως ὁμιλοῦντες, καὶ διὰ μεγάλων βημάτων διαμετροῦντες τὸ ἔδαφος,ἐφθάσαμεν τέλος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, ἀφ' οὗ ἄρχεται ἡ κλιτὺς, ἥτις διὰ διαφόρων στροφῶν τῆς ὁδοῦ φέρει εἰς Χαβανὸν, διερχομένη πρὸ τῆς οἰκίας τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ὀλίγα βήματα ἀκόμη καὶ φθάνομεν εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον ζητήσει παρὰ τοῦ Βιτάλη τὴν ἄδειαν νὰ καθήσω εἰς τὸ τειχίον τὸ παρὰ τὸ χεῖλος, καὶ νὰ ἴδω πάλιν τὴν καλύβην τῆς μάνας Βαρβερίνας, τελευταίαν φορὰν ὡς ἐνόμιζον.

— Λάβε τὸ λωρίον, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν.

Καὶ ἐπήδησα εἰς τὸ τειχίον. Οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ εἰς τὴν κοιλάδα μας. Ἡ ὄψις της ἦτον ἐντελῶς ἡ αὐτὴ, καὶ μεταξὺ τῶν ἑκατέρωθεν δένδρων εἶδον τὴν στέγην τῆς οἰκίας τῆς μάνας Βαρβερίνας.

—Τί ἔχεις;τί εἶναιλοιπόν;ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

— Ἐκεῖ, ἐκεῖ.

Τότε ἦλθε πλησίον μου, ἀλλὰ δὲν ἀνέβη εἰς τὸ τειχίον, οὗ τὸ χόρτον ἤρχισε νὰ βόσκῃ ἡ ἀγελάς μας.

— Ἀκολούθει τὴν χεῖρά μου, τῷ εἶπον. Ἰδοὺ ἡ οἰκία τῆς μάνας Βαρβερίνας. Ἰδοὺ ἡ ἀπιδέα μου· ἐκεῖ ἦτον ὁ κῆπός μου.

Ὁ Ματτίας, μὴ βλέπων καὶ διὰ τῆς μνήμης ὡς ἐγὼ, πολλὰ δὲν διέκρινεν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔλεγε.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην μικρὰ ἕλιξ κιτρίνου καπνοῦ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἑστίας, καὶ ἐπειδὴ ἄνεμος δὲν ἐφύσα, ἀνέβη κάθετος εἰς τὸν ἀέρα παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ λόφου.

—Ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν της, εἶπον.

Ἐλαφρὰ πνοὴ ἐφύσησεν εἰς τὰ δένδρα, καὶ κλίνουσα τὴν στήλην τοῦ καπνοῦ, μᾶς τὴν ἔρριψεν εἰς τὸ πρόσωπον. Ἐμύριζε δ' ὁ καπνὸς φύλλα δρυός.

Τότε διὰ μιᾶς ᾐσθάνθην δάκρυα πληροῦντα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ πηδήσας ἀπὸ τοῦ τειχίου, ἐνηγκαλίσθην τὸν Ματτίαν. Ὁ δὲ Κάπης ἐρρίφθη πρὸς ἐμὲ, καὶ λαβὼν καὶ αὐτὸν, τὸν ἐνηγκαλίσθην.

— Ἂς καταβῶμεν ταχέως, εἶπον.

— Ἂν ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν, πῶς θὰ κάμωμεν διὰ νὰ τὴν ἐκπλήξωμεν; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

— Θὰ καταβῇς μόνος, θὰ τῇ εἴπῃς ὅτι τὸ βασιλόπουλον τῇ στέλλει μίαν ἀγελάδα, καὶ ὅταν σ' ἐρωτήσῃ ποῖον βασιλόπουλον, τότε θὰ φανῶ.

— Λυποῦμαι ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἔμβωμεν ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις· αὐτὸ θὰ ἦτον ὡραῖον!

— Ματτία, ἄφες τὰς ἀνοησίας.

— Μὴ φοβεῖσαι· δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ πάθωμεν πάλιν τὰ ἴδια. Ἂν ὅμως ἡ ἀγρία αὐτὴ ἠγάπα τὴν μουσικὴν,λαμπρὸν θὰ ἦτον νὰ ἔμβωμεν παιανίζοντες.

Digitized by Google

Ὡς δ' ἐφθάσαμεν εἰς ἕνα τῶν ἀγκώνων τῆς ὁδοῦ, ὑπερκείμενον τῆς οἰκίας τῆς μάνας Βαρβερίνας, εἴδομεν λευκὸν κεφαλόδεσμον προβαίνοντα εἰς τὴν αὐλήν. Ἦτον ἡ μάνα Βαρβερίνα· ἤνοιξε δὲ τὴν θύραν τῆς φραγῆς, ἐξῆλθεν εἰς τὸν δρόμον, καὶ διευθύνθη πρὸς τὸ χωρίον.

Εἴχομεν σταθῆ ἐκεῖ, καὶ τὴν ἔδειξα εἰς τὸν Ματτίαν.

— Ἀναχωρεῖ, εἶπε. Καὶ λοιπόν, τὸ σχέδιον τῆς αἰφνιδίας χαρᾶς;

— Πρέπει ἄλλο νὰ ἐπινοήσωμεν.

— Ποῖον;

— Δὲν ἠξεύρω.

— Δὲν τὴν φωνάζεις;

Εἶχον πολλὴν ὄρεξιν νὰ τὸ κάμω, ἀλλ' ἀντέσχον. Πρὸ τόσων μηνῶν ἔχαιρον ἀναλογιζόμενος νὰ προξενήσω αἰφνιδίαν εὐχαρίστησιν εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν, ὥστε δὲν ἠθέλησα νὰ παραιτηθῶ τῆς χαρᾶς ταύτης διὰ μιᾶς.

Γνωρίζων τὰς ἕξεις τῆς μάνας Βαρβερίνας, ἠξευρον ὅτι τὴν θύραν θὰ ἔκλειε μὲ τὸν μάνδαλον μόνον, καὶ ὅτι θὰ μᾶς ἦτον εὔκολον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν οἰκίαν. Πρὸ παντὸς ὅμως ἔπρεπε νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν ἀγελάδα μας εἰς τὸν σταῦλον. Ἐπῆγα λοιπὸν νὰ ἰδῶ εἰς ποίαν κατάστασιν ἦτον ὁ σταῦλος, καὶ τὸν εὗρον ὡς τὸν εἶχον ἀφήσει, μόνον δέματα φρυγάνων τὸν ἐπλήρουν. Ἔκραξα λοιπὸν τὸν Ματτίαν, ἐδέσαμεν τὴν ἀγελάδα εἰς τὴν φάτνην, καὶ μετὰ σπουδῆς ἐσωρεύσαμεν τὰ δέματα εἰς μίαν γωνίαν· τοῦτο δὲ πολὺ δὲν ἤργησε, διότι πλουσίαν προμήθειαν ξύλων δὲν εἶχεν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

—Τώρα, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν, θὰ ἔμβωμεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐγὼ θὰ καθήσω παρὰ τὴν ἑστίαν διὰ νὰ μ' εὕρῃ ἐκεῖ ἡ μάνα Βαρβερίνα. Ἅμα δὲ τρίξῃ ἡ θύρα τῆς φραγῆς εἰς τὴν ἐπιστροφήν της, κρύπτεσαι σὺ μὲ τὸν Κάπην ὀπίσω τῆς κλίνης, καὶ θὰ ἰδῇ ἐμὲ μόνον. Δὲν θὰ εἶναι μεγάλη ἡ ἔκπληξίς της;

Καὶ οὕτως ἐπράξαμεν. Εἰσήλθομεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐγὼ ἐπῆγα κ' ἐκάθησα εἰς τὴν ἑστίαν, εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ὅπου εἶχον καθήσει τόσας χειμερινὰς ἑσπέρας. Ἐπειδὴ δὲ τὴν μακρὰν κόμην μου δὲν ἠμπόρουν νὰ τὴν κόψω, τὴν ἔκρυψα εἰς τὸ περιλαίμιον τοῦ ἐνδύματός μου, καὶ ἐμαζεύθην ὅσον ἠμπόρουν ὅπως φανῶ μικρός, καὶ ὁμοιάζω ὅσον ἐνεδέχετο τὸν Ῥεμήν, τὸν μικρὸν Ῥεμὴν τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ἐκ τῆς θέσεώς μου ἔβλεπον τὴν φραγήν, καὶ δὲν ὑπῆρχε φόβος μὴ φθάσῃ ἐξαίφνης ἡ μάνα Βαρβερίνα ὀπίσω μας.

Οὕτω καθήμενος, ἠμπόρεσα νὰ περισκοπήσω τὰ περὶ ἐμέ· μοὶ ἐφαίνετο δὲ ὡς ἂν χθὲς ἀκόμη εἶχον ἀφήσει τὴν οἰκίαν. Τίποτε δὲν εἶχε μεταβληθῆ, ὅλα ἦσαν εἰς τὴν θέσιν των· οὔτε κἂν τὸ χαρτίον εἶχεν ἀλλάξει τὸ κολληθὲν εἰς τὸ παράθυρον ἀντὶ τοῦ ὑελίου ὃ ἐγὼ εἶχον θραύσει. Μόνον εἶχε πολὺ κιτρινίσει καὶ καπνισθῆ.

Ἂν ἐτόλμων ν' ἀφήσω τὴν θέσιν μου, ἤθελε μοὶ προξενήσει πολλὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἰδῶ ἐκ τοῦ πλησίον ὅλα τ' ἀντικείμενα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ μάνα Βαρβερίνα ἠμπόρει νὰ φθάσῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, ἀνάγκη ἦτον νὰ μένω εἰς τὴν θέσιν μου παραφυλάττων.

Αἴφνης εἶδον λευκὸν κεφαλόδεσμον, καὶ ἀμέσως ἔτριξεν ὁ μάνδαλος τῆς φραγῆς.

— Κρύψου ἀμέσως, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν.

Καὶ ἐγὼ ἐζάρωσα ὅσον ἠμπόρεσα.

Ἀμέσως δέ, ἀνοίξασα τὴν θύραν, μὲ εἶδεν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

— Τίς εἶν' ἐκεῖ; εἶπε.

Ἐγὼ δὲ τὴν ἐκύτταζον χωρὶς ν' ἀποκρίνωμαι, καὶ ἐκείνη ἐπίσης μ' ἐκύτταζε.

Αἴφνης αἱ χεῖρές της ἤρχισαν νὰ τρέμωσι.

— Θεέ μου, ἐψιθύρισε, Θεέ μου! εἶναι δυνατόν; Ὁ Ῥεμής!

Τότε ἠγέρθην, καὶ τρέξας πρὸς αὐτήν, τὴν ἐπῆρα εἰς τὰς ἀγκάλας μου.

— Μητέρα!

— Τὸ παιδί μου! εἶναι τὸ παιδί μου!

Παρῆλθον δὲ πολλὰ λεπτὰ ἕως οὗ συνέλθωμεν καὶ σπογγίσωμεν τὰ δάκρυά μας.

— Βεβαίως, εἶπεν, ἂν δὲν σ' ἐσυλλογιζόμην πάντοτε, δὲν θὰ σ' ἐγνώριζον. Πῶς ἤλλαξες, ἐμεγάλωσες, ἐδυνάμωσες!

Ἦχος κατασταλλομένης ἀναπνοῆς μοὶ ἐνεθύμισεν ὅτι ὁ Ματτίας ἦτον κεκρυμμένος ὀπίσω τῆς κλίνης. Τὸν ἔκραξα λοιπόν, καὶ ἠγέρθη.

— Οὗτος εἶναι ὁ Ματτίας, ὁ ἀδελφός μου.

— Ἄ! λοιπὸν ηὗρες τοὺς γονεῖς σου, ἀνέκραξεν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

— Ὄχι. Θέλω νὰ εἰπῶ ὅτι εἶναι ὁ σύντροφος, ὁ φίλος μου, καὶ οὗτος εἶναι ὁ Κάπης, καὶ αὐτὸς σύντροφος, καὶ αὐτὸς φίλος μου. Χαιρέτα τὴν μητέρα τοῦ κυρίου σου, Κάπη!

Καὶ ὁ Κάπης, ἐγερθεὶς εἰς τοὺς δύω ὀπισθίους του πόδας, καὶ θέτων ἕνα τῶν ἐμπροσθίων εἰς τὴν καρδίαν του, ἔκλινεν ἐμβριθῶς, καὶ τοῦτο ἐκίνησε τὸν γέλωτα τῆς μάνας Βαρβερίνας καὶ ἐστέγνωσε τὰ δάκρυά της.

Ὁ δὲ Ματτίας, μὴ ἔχων τοὺς αὐτοὺς λόγους ὡς ἐγὼ διὰ νὰ τὰ χάσῃ, μοὶ ἀνεπόλησε δι' ἑνὸς νεύματος τὴν ἀπροσδόκητον χαρὰν ἣν ἐπεφυλάττομεν εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν.

— Ἂν θέλῃς, εἶπον εἰς αὐτήν, ἠμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν ὀλίγον εἰς τὴν αὐλήν. Θέλω τόσον νὰ ἰδῶ τὴν κυρτὴν ἀπιδέαν. Εἰς τὸν Ματτίαν ἀνέφερα πολλάκις περὶ αὐτῆς.

—Ἠμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν καὶ τὸν κῆπόν σου. Τὸν διετήρησα πάντοτε ὅπως τὸν εἶχες, διὰ νὰ τὸν εὕρῃς πάλιν ὅταν θὰ ἐπέστρεφες, διότι πάντοτε ἐγὼ ἤμην βεβαία, ἐναντίον ὅλων, ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃς.

— Εἶχον φυτεύσει καὶ κολοκάσια. Ἦσαν καλά;

— Σοὶ μ' εἶχες ἑτοιμάσει αὐτὴν τὴν εὐχαρίστησιν! Τὸ ὑπέθεσα, διότι πάντοτε ἠγάπας νὰ μοὶ δίδῃς εὐχαριστήσεις ἀπροσδοκήτους.

Τότε ἦτον ἡ στιγμή.

— Καὶ ὁ σταῦλος τῆς ἀγελάδος, εἶπον, ἤλλαξεν ἐκεῖνος ἀφ' ὅτου ἀνεχώρησεν ἡ δυστυχής μας *Κοκκίνω*; Καὶ ἐκείνη, καθὼς ἐγώ, ἐνθυμεῖσαι, δὲν ἤθελε ν' ἀναχωρήσῃ.

— Ὄχι, διόλου δὲν ἤλλαξεν· ἐκεῖ φυλάττω τὰ δέματα τῶν φρυγάνων.

Τότε ἤμεθα ἀκριβῶς ἔμπρὸς τοῦ σταύλου· ἡ μάνα Βαρβερίνα ἔσπρωξε τὴν θύραν, καὶ εὐθὺς ἡ ἀγελάς μας, ἥτις ἐπείνα, καὶ ἐνόμιζε βεβαίως ὅτι τῇ ἐφέρομεν ἄχυρα, ἤρχισε νὰ μυκᾶται.

— Τί βλέπω ἐκεῖ; Ἀγελάδα, ἀγελάδα εἰς τὸν σταῦλον! ἀνέκραξεν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Τότε δὲν ἐδυνήθημεν πλέον ν' ἀνθέξωμεν, ὁ Ματτίας κ' ἐγώ, καὶ ἐξεκαρδίσθημεν.

Ἡ μάνα Βαρβερίνα μᾶς ἐκύτταξε τότε μετ' ἐκπλήξεως· ἀλλὰ τόσον ἀπίθανον πρᾶγμα ἦτον ἡ παρουσία ἀγελάδος εἰς τὸν σταῦλον, ὥστε, ὅσον καὶ ἂν ἐγελῶμεν, δὲν ἠμποροῦσε νὰ μᾶς ἐννοήσῃ.

— Ἰδού, τῇ εἶπον, σ' ἐφέρομεν ἀπροσδόκητον εὐχαρίστησιν· εἶναι καλητέρα παρὰ τὰ κολοκάσια, δὲν λέγεις;

— Εὐχαρίστησιν, εὐχαρίστησιν ἀπροσδόκητον, ἐπανελάμβανεν ἡ πρεσβῦτις.

— Δὲν ἠθέλησα νὰ ἔλθω μὲ τὰς χεῖρας κενὰς πρὸς τὴν μάναν Βαρβερίναν, ἥτις εἶχε τόσην καλωσύνην πρὸς τὸν μικρόν της Ῥεμήν, τὸ ἐγκαταλελειμμένον παιδίον, καὶ σκεφθεὶς τί ἐδύνατο νὰ σ' εἶναι χρησιμώτερον, ἐνόμισα ὅτι τὸ καλήτερον θὰ ἦτον νὰ σ' ἐφέρομεν ἀγελάδα διὰ ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν Κοκκίνων. Εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Ὑσσέλης ἠγοράσαμεν αὐτήν, δόσαντες ὅσα χρήματα εἴχομεν κερδήσει, ὁ Ματτίας κ' ἐγώ.

— Ὢ τὸ καλὸν παιδίον, τὸ ἀγαπητὸν ἀγόρι μου! ἀνέκραξεν ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἐναγκαλιζομένη με.

Καὶ ἔπειτα εἰσήλθομεν εἰς τὸν σταῦλον διὰ νὰ ἴδῃ καλήτερον ἡ μάνα Βαρβερίνα τὴν ἀγελάδα μας, τώρα πλέον τὴν ἀγελάδα της. Εἰς πᾶν δ' ὅ,τι ἀνεκάλυπτεν εἰς αὐτὴν ἀνέκραζεν ἡ μάνα Βαρβερίνα μετ' ἐπιφωνημάτων χαρᾶς καὶ θαυμασμοῦ.

— Ὢ! τὴν ὡραίαν ἀγελάδα!

Ἔπειτα δ' ἐστάθη, καὶ μ' ἐκύτταξε.

— Λοιπόν, εἶπεν, ἔγινες πολὺ πλούσιος;

— Ἐννοεῖται, ἀπεκρίθη ὁ Ματτίας γελῶν. Ἔχομεν ἀκόμη πεντήκοντα ὀκτὼ ὀβολούς.

Τότε ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐπανέλαβε τὴν ἐπῳδόν της, ἀλλὰ μετά τινος μεταβολῆς.

— Ὢ τὰ καλὰ παιδία!

Τοῦτο δὲ γλυκεῖαν μοὶ ἐπροξένησε χαράν, ὅτι ἔλεγε καὶ περὶ τοῦ Ματτία, καὶ μᾶς συνήνου ἐντὸς τῆς καρδίας της.

Ἐν τούτοις ἡ ἀγελὰς ἐξηκολούθει νὰ μυκᾶται.

— Ζητεῖ νὰ τὴν ἀρμέξουν, εἶπεν ὁ Ματτίας.

Χωρὶς δ' ἄλλο ν' ἀκούσω, ἔτρεξα εἰς τὴν οἰκίαν κ' ἐπῆρα τὸ ἀγγεῖον τοῦ λευκοσιδήρου, ὅπου ἤρμεγον ἄλλοτε τὴν *Κοκκίνων*. Τὸ εἶχον ἴδει κρεμάμενον εἰς τὴν ἰδίαν του θέσιν, καλῶς κεκαθαρισμένον, ἂν καὶ πρὸ τόσου καιροῦ ἀγελὰς δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸν σταῦλον τῆς μάνας Βαρβερίνας. Φέρων το δέ, τὸ ἐγέμισα νερόν, διὰ νὰ πλύνωμεν τὸν μαστὸν τῆς ἀγελάδος, ὅστις ἦτον κατεσκονισμένος.

Ποία εὐχαρίστησις διὰ τὴν μάναν Βαρβερίναν ὅταν εἶδεν ὡραῖον καὶ ἀφρίζον γάλα νὰ γεμίζῃ τὸ ἀγγεῖον ὡς τὰ τρία τέταρτα!

— Νομίζω ὅτι θὰ δίδῃ περισσότερον γάλα παρὰ ἡ *Κοκκίνω*, εἶπε.

— Καὶ τί γάλα! εἶπεν ὁ Ματτίας. Μυρίζει ἀνθόνερον.

Ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐκύτταξε τὸν Ματτίαν μετ' ἀπορίας. Τί πρᾶγμα ἦτον τὸ ἀνθόνερον;

— Εἶναι πολὺ καλὸν πρᾶγμα. Τὸ πίνουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον οἱ ἀσθενεῖς, εἶπεν ὁ Ματτίας, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ φυλάττῃ τὰς γνώσεις του διὰ μόνον τὸν ἑαυτόν του.

Ἀφ' οὗ δ' ἀρμέξαμεν τὴν ἀγελάδα, τὴν ἀφήσαμεν ἐλευθέραν εἰς τὴν αὐλὴν νὰ βοσκήσῃ καὶ ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου, ὅταν εἶχον ὑπάγει νὰ πάρω τὸ ἀγγεῖον, εἶχον ἑτοιμάσει καὶ τοποθετήσει καλῶς εἰς τὴν τράπεζαν τὸ ἀλεύριον καὶ τὸ βούτυρον.

Ὅταν ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶδε τὸ νέον τοῦτο ἀπροσδόκητον, ἤρχισε πάλιν τὰς ἐπιφωνήσεις της. Ἀλλ' ἐνόμισα χρέος εἰλικρινείας νὰ τὴν διακόψω.

— Αὐτά, εἶπον, εἶναι καὶ δι' ἡμᾶς, ὄχι μόνον διὰ σέ. Πεινοῦμεν, κ' ἔχομεν μεγάλην ὄρεξιν διὰ τηγανίτας. Ἐνθυμεῖσαι πῶς διεκόπημεν τὴν τρίτην τῆς ἀποκρέω, ὅταν ἤμην ἐδῶ διὰ τελευταίαν φοράν, καὶ ὅτι εἶχες δανεισθῆ βούτυρον διὰ νὰ κάμῃς δι' ἐμὲ τηγανίτας, ἀλλὰ τὸ βούτυρον ἐκεῖνο ἐχρησίμευσεν εἰς τὸ νὰ τηγανίσῃ κρομμύδια; Αὐτὴν τὴν φορὰν κανεὶς δὲν θὰ μᾶς διακόψῃ.

— Ἠξεύρεις λοιπὸν ὅτι ὁ Βαρβερῖνος εἶναι εἰς τὰ Παρίσια; ἠρώτησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

— Ναί.

— Καὶ ἠξεύρεις τί ἐπῆγε νὰ κάμῃ εἰς τὰ Παρίσια;

— Ὄχι.

— Τοῦτο σ' ἐνδιαφέρει.

— Ἐμέ; εἶπον τρομάζων.

Ἀλλὰ πρὶν ἀποκριθῇ, ἡ μάνα Βαρβερίνα ἀπέβλεψεν εἰς τὸν Ματτίαν, ὡς μὴ τολμῶσα νὰ ὁμιλήσῃ ἔμπρός του.

— Ὢ! ἔμπρὸς τοῦ Ματτία, τῇ εἶπον, ἠμπορεῖς νὰ ὁμιλήσῃς. Σ' εἶπον ὅτι εἶναι ἀδελφὸς δι' ἐμέ. Ὅ,τι μ' ἐνδιαφέρει, τὸν ἐνδιαφέρει ἐπίσης.

— Ἀλλ' εἶναι μακρὰ ἡ ἐξήγησις, εἶπεν.

Βλέπων ὅτι πολλὴν εὐχαρίστησιν δὲν εἶχε νὰ ὁμιλήσῃ ἔμπρὸς τοῦ Ματτία δὲν ἤθελον νὰ ἐπι-

Digitized by Google

μείνω, φοβηθεὶς μήπως ἀρνηθῇ, ὅπερ ἔκρινα ὅτι θὰ ἐλύπει τοῦτον. Ἀνέβαλα λοιπὸν διὰ κατόπιν νὰ μάθω τί ἐπῆγεν ὁ Βαρβερίνος νὰ κάμῃ εἰς τὰ Παρίσια.

— Θὰ ἐπιστρέψῃ ταχέως ὁ Βαρβερίνος; ἠρώτησα.

— Ὤ! βεβαίως ὄχι.

— Τότε λοιπὸν δὲν εἶναι βία· ἂς ἴδωμεν τοὺς τηγανίτας μας, καὶ ἔπειτα μοὶ λέγεις πῶς μ' ἐνδιαφέρει ἡ ὁδοιπορία τοῦ Βαρβερίνου εἰς τὰ Παρίσια. Ἀφ' οὗ δὲν εἶναι φόβος νὰ ἔλθῃ νὰ τηγανίσῃ τὰ κρομμύδιά του εἰς τὸ βούτυρόν μας, ἔχομεν καιρόν. Ἔχεις αὐγά;

— Ὄχι, δὲν ἔχω πλέον ὄρνιθας.

— Δὲν σ' ἐφέραμεν αὐγὰ διότι ἐφοβούμεθα μὴ τὰ σπάσωμεν. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ὑπάγῃς νὰ δανεισθῇς;

Ἀλλ' ἐφάνη στενοχωρημένη, καὶ ὑπέθεσα ὅτι ἴσως πολλάκις ἐδανείσθη, καὶ δὲν ἠμποροῦσε καὶ πάλιν νὰ δανεισθῇ.

— Καλήτερον νὰ ὑπάγω νὰ ἀγοράσω ὁ ἴδιος, εἶπον, καὶ ἐν τούτοις ἑτοιμάζεις τὴν ζύμην μὲ τὸ γάλα. Θὰ εὕρω εἰς τοῦ Σοκέτου· δὲν νομίζεις; Τρέχω. Εἰπὲ τὸν Ματτίαν νὰ σοὶ κόψῃ ξύλα. Ἠξεύρει πολὺ καλὰ ὁ Ματτίας νὰ κόπτῃ ξύλα.

Εἰς τοῦ Σοκέτου ἠγόρασα δώδεκα αὐγὰ καὶ ὀλίγον λίπος.

Ὅταν ἐπέστρεψα τὸ ἀλεύριον ἦτον ἀναλελυμένον εἰς τὸ γάλα, καὶ ἔλειπον πλέον μόνον τ' αὐγά. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι καιρὸν δὲν εἶχεν ἡ ζύμη ν' ἀναβῇ· ἀλλ' ἡ πεῖνα δὲν μᾶς ἄφηνε νὰ προσμείνωμεν. Ἂν οἱ τηγανίταις ἦσαν ὀλίγοι, λειπαναίβατοι καὶ βαρεῖς, ἀρκετὰ στερεοὶ ἦσαν οἱ στόμαχοί μας, καὶ δὲν παρεπονοῦντο.

— Αἴ, τώρα εἰπέ με, εἶπεν ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐν ᾧ ἐκτύπα τὴν ζύμην· ἀφοῦ εἶσαι τόσον καλὸν παιδί, πῶς ποτὲ δὲν μᾶς ἔδωκες εἴδησιν τί γίνεσαι; Ἠξεύρεις ὅτι πολλάκις ἐνόμισα ὅτι ἀπέθανες; διότι, ἔλεγα, ἂν ὁ Ῥεμὴς ἀκόμη ἔζουσε, θὰ ἔγραφε βεβαίως εἰς τὴν μητέρα του τὴν Βαρβερίναν.

— Δὲν ἦτον μόνη ἡ μητέρα ἡ Βαρβερίνα· πλησίον της ἦτον καὶ ὁ πατέρας ὁ Βαρβερίνος. Ἐκεῖνος ἦτον κύριος τῆς οἰκίας, ὡς τὸ ἀπέδειξεν ὅταν μίαν ἡμέραν μ' ἐπώλησεν εἰς γέροντα μουσικὸν διὰ τεσσαράκοντα δραχμάς.

— Δὲν πρέπει νὰ ὁμιλῇς περὶ τούτου, Ῥεμίδιόν μου.

— Δὲν τὸ λέγω νὰ παραπονεθῶ, ἀλλὰ θέλω νὰ ἐξηγήσω διατί δὲν ἐτόλμησα νὰ σὲ γράφω. Ἐφοβούμην μὴ μ' εὕρῃ καὶ μὲ πωλήσῃ πάλιν, καὶ ἐγὼ δὲν ἤθελον νὰ πωληθῶ. Ἰδοὺ διατί ὅταν ἐστερήθην τὸν δυστυχῆ, τὸν γέροντα κύριόν μου, τὸν καλὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον, δὲν σ' ἔγραψα.

— Ἄ! ἀπέθανεν ὁ γέρων μουσικός;

— Ναί, καὶ πολὺ τὸν ἔκλαυσα, διότι ἂν ἠξεύρω τίποτε σήμερον, ἂν εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ κερδίζω τὸν ἄρτον μου, εἰς ἐκεῖνον τὸ χρεωστῶ. Μετ' ἐκεῖνον ηὗρα καὶ ἄλλους καλοὺς ἀνθρώπους, καὶ αὐτοὶ μ' ἐπεριμάζωξαν, καὶ εἰργάσθην πλησίον των· ἀλλ' ἂν σοὶ ἔγραφον· «Εἶμαι κηπουρὸς εἰς τὴν Παγοθήκην», δὲν θὰ ἤρχοντο νὰ μ' ἐπάρουν ἀπ' ἐκεῖ, ἢ δὲν θὰ ἐζήτουν χρήματα ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους ἀνθρώπους; Ἐγὼ ὅμως οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο ἤθελον.

— Ὤ! τὸ ἐννοῶ.

— Ὅταν ὅμως ἤμην δυστυχής, πάντοτε σ' ἐνθυμούμην, καὶ πολλάκις μοὶ συνέβη νὰ φωνάζω τὴν μάναν Βαρβερίναν εἰς βοήθειάν μου. Ἅμα ἔγεινα αὐτεξούσιος, ἠμπορῶν νὰ κάμνω ὅ,τι θέλω, ἦλθα νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ, ὄχι ἀμέσως τῷ ὄντι, διότι ὅ,τι θέλομεν δὲν ἠμποροῦμεν καὶ νὰ τὸ κάμνωμεν πάντοτε, καὶ ἔπειτα εἶχον καὶ μίαν ἰδέαν, καὶ δὲν μ' ἦτον εὔκολον νὰ τὴν ἐκτελέσω εὐθύς. Ἔπρεπε νὰ τὴν κερδήσω τὴν ἀγελάδα μας πρὶν σοὶ τὴν προσφέρω, καὶ τὰ χρήματα δὲν μᾶς ἔβρεχον εἰς τὸ βαλάντιον κατὰ πεντάδραχμα. Ἔπρεπεν εἰς τοὺς δρόμους νὰ παίζωμεν μουσικήν, σκοποὺς εὐθύμους, θλιβερούς, ἔπρεπε νὰ περιπατῶμεν, νὰ ἱδρώνωμεν, νὰ κοπιάζωμεν, νὰ ὑπομένωμεν στερήσεις. Ἀλλ' ὅσον περισσότεροι κόποι, τόσον μεγαλητέρα εὐχαρίστησις. Δὲν εἶναι ἀληθές, Ματτία;

— Ἐμετρούσαμεν τὰ χρήματα καθ' ἑσπέραν, ὄχι μόνον ὅσα εἴχομεν κερδήσει τὴν ἡμέραν, ἀλλ' ὅσα εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν δὲν ἐδιπλασιάσθησαν.

— Ὢ τὰ καλὰ παιδία! τὰ καλά μου ἀγόρια.

Ἐν ᾧ δ' ὡμιλοῦμεν, καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐκτύπα τὴν ζύμην διὰ τοὺς τηγανίτας, καὶ ὁ Ματτίας ἔκοπτε τὰ φρύγανα, ἐγὼ διέθετον εἰς τὴν τράπεζαν τὰ πινάκια, τὰ πηρούνια, τὰ ποτήρια, κ' ἐπῆγα εἰς τὴν βρύσιν νὰ γεμίσω τὸ ἀγγεῖον νερόν.

Ὅταν δ' ἐπέστρεψα, ἡ πινάκα ἦτον ὡς τὰ χείλη πλήρης ὑποκιτρίνου πολτοῦ, καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐκράτει μικρὸν δέμα χόρτου καὶ ἔτριβε μετὰ πάσης δυνάμεως τὸ τηγάνιον. Εἰς τὴν ἑστίαν ἔθαλλε λαμπρὸν πῦρ, διατηρούμενον ὑπὸ τοῦ Ματτία, ὅστις ἐπρόσθετεν εἰς αὐτὸ φρύγανον μετὰ φρύγανον. Εἰς μίαν δὲ τῶν γωνιῶν τῆς ἑστίας καθήμενος ὁ Κάπης, ἔβλεπε δι' ὀφθαλμῶν συγκεκινημένων τὰς παρασκευὰς ταύτας, καὶ ἐπειδὴ ἐκαίετο, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἤγειρεν ἀλληλοδιαδόχως τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον πόδα, μικρὰς ἐκπέμπων φωνάς. Ἡ ἰσχυρὰ τῆς φλογὸς λάμψις ἔφθανε μέχρι τῶν σκοτεινοτάτων τοῦ δωματίου μυχῶν, καὶ ἔβλεπον νὰ χορεύουν οἱ ἀνθρωπίσκοι οἵτινες ἦσαν ἐζωγραφημένοι εἰς τὰ βαμβακερὰ τῆς κλίνης παραπετάσματα, καὶ οἵτινες τοσάκις μ' ἐτρόμαζον ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας μου, ὅταν ἐξύπνουν τὴν νύκτα καὶ τοὺς ἔβλεπον εἰς ὡραῖον φῶς τῆς σελήνης.

Digitized by Google

Ἡ μάνα Βαρβερίνα ἔβαλε τὸ τηγάνιον εἰς τὴν φωτίαν, ἔλαβεν ὀλίγον βούτυρον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ μαχαιρίου καὶ τὸ ἔῤῥιψεν εἰς τὸ τηγάνιον, ὅπου ἀμέσως ἀνέλυσε.

— Καλὰ μυρίζει, εἶπεν ὁ Ματτίας, ὅστις εἶχε τὴν μύτην του ἐπάνω τῆς φωτίας, μὴ φοβούμενος μήπως καῇ.

Τὸ βούτυρον ἤρχισε νὰ συρίζῃ.

— Τραγουδεῖ, ἐφώναξεν ὁ Ματτίας. Ὢ! πρέπει νὰ τὸ συνοδεύσω.

Κατὰ τὸν Ματτίαν τὰ πάντα ἔπρεπε νὰ γίνωνται ἐν μουσικῇ. Ἔλαβεν ἑπομένως τὸ βιολίον του, καὶ ἡσύχως καὶ ὑποκώφως ἤρχισε νὰ παίζῃ τινὰς τόνους συμφωνοῦντας πρὸς τὸν κρότον ὃν ἀπετέλει τὸ τηγάνιον. Ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐξεκαρδίσθη.

Ἀλλ' ἡ στιγμὴ ἦτον πολὺ ἐπίσημος, καὶ δὲν ἐπεδέχετο τοιαύτην ἄκαιρον εὐθυμίαν. Ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐβύθισε τὴν ξυλοκουτάλαν εἰς τὴν πινάκαν, καὶ ἀντλήσασα μέρος τῆς ζύμης, τὴν χύνει εἰς τὸ τηγάνιον· πίπτει δὲ ἡ ζύμη, διαιρουμένη εἰς μικρὰ λευκὰ νήματα, καὶ τὸ βούτυρον, ἀποσυρόμενον ἐμπρὸς τοῦ λευκοῦ τούτου κατακλυσμοῦ, τὸν περιβάλλει κύκλῳ διὰ ξανθῆς παρυφῆς.

Καὶ ἐγὼ τότε κλίνω ἐμπρός. Ἡ μάνα Βαρβερίνα κτυπᾷ τὴν λαβίδα τοῦ τηγανίου, καὶ ἔπειτα δι' ἑνὸς κινήματος τῆς χειρὸς τινάσσει ἐπάνω τὸν τηγανίτην. Τοῦτο ἐτρόμαξε τὸν Ματτίαν· ἀλλὰ τίποτε τρομερὸν εἰς αὐτὸ δὲν ὑπῆρχε· διότι ἀφ' οὗ ὀλίγον περιηγήθη πετακτὸς εἰς τὴν ἑστίαν, ὁ τηγανίτης ἔπεσε πάλιν εἰς τὸ τηγάνιον, ἀλλ' ἄνω κάτω, δεικνύων τὴν ἤδη χρωματισθεῖσαν ἐπιφάνειάν του.

Μόλις προφθάνω νὰ πάρω ἓν πινάκιον, καὶ ἀμέσως εἰς αὐτὸ εἶναι ὁ τηγανίτης.

Τὸν ἐπῆρα διὰ τὸν Ματτίαν, ὅστις καίει τοὺς δακτύλους, τὰ χείλη, τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν λάρυγγά του. Τί τὸν μέλει; Ποῦ ἐνθυμεῖται καύματα;

— Τί καλὸν εἶναι! λέγει, ἔχων πλῆρες τὸ στόμα.

Ἔπειτα ἡ ἰδική μου σειρὰ νὰ τείνω τὸ πινάκιόν μου καὶ νὰ καῶ. Ἀλλ' ὡς τὸν Ματτίαν, οὔτ' ἐγὼ φροντίζω διὰ καύματα.

Τρίτος τηγανίτης εἶναι ἕτοιμος καὶ ὁ Ματτίας ἐκτείνει τὴν χεῖρα· ἀλλ' ὁ Κάπης ἰσχυρῶς γαυγίζει· ζητεῖ καὶ αὐτὸς τὴν μερίδα του· καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα εἶναι δίκαιον, ὁ Ματτίας τῷ δίδει τὸν τηγανίτην, ἂν καὶ τοῦτο σκανδαλίζει τὴν μάναν Βαρβερίναν, συμμεριζομένην τὴν τοὺς ἀγρότας χαρακτηρίζουσαν ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ ζῷα, καὶ μὴ ἐννοοῦσαν πῶς νὰ δίδῃ τις εἰς σκύλον τροφὴν προσδιωρισμένην «διὰ χριστιανόν». Ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν πραΰνω, τῇ ἐξηγῶ ὅτι ὁ Κάπης εἶναι πεπαιδευμένος, καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκέρδησεν ἓν μέρος τῆς ἀγελάδος· ἔπειτα δὲ εἶναι καὶ σύντροφός μας· πρέπει ἑπομένως νὰ συντρώγῃ μὲ ἡμᾶς, καὶ λέγω ἡμᾶς, διότι ἐκείνη ὤμοσε νὰ μὴ φάγῃ πρὶν χορτάσωμεν.

Ἐχρειάσθη δὲ πολὺς καιρὸς πρὶν καταστείλωμεν τὴν πεῖναν καὶ πρὸ πάντων τὴν λαιμαργίαν μας. Ἀλλὰ ἦλθε στιγμὴ καθ' ἣν ἐκ συμφώνου ἐκηρύξαμεν ὅτι δὲν τρώγομεν πλέον ἕνα τηγανίτην, ἂν καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν φάγῃ ὀλίγους.

Τότε ἠθελήσαμεν οἱ ἴδιοι νὰ τοὺς τηγανίσωμεν, πρῶτον ἐγώ, καὶ ἔπειτα ὁ Ματτίας. Νὰ βάλωμεν τὸ βούτυρον, νὰ χύσωμεν τὸν πολτόν, ἦτον εὔκολον, ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἠξεύρομεν ἦτον πῶς νὰ τινάσσωμεν τὸν τηγανίτην καὶ νὰ τὸν γυρίζωμεν· ἕνα ἔῤῥιψα εἰς τὴν στάκτην, καὶ ἄλλος καίων ἔπεσεν εἰς τοῦ Ματτία τὴν χεῖρα.

Ἀφ' οὗ δ' ἐξηντλήθη ἐντελῶς ἡ πινάκα, ὁ Ματτίας, κάλλιστα ἐννοήσας ὅτι ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν ἤθελε νὰ εἴπῃ ἐμπρός του «ὅ,τι μ' ἐνδιέφερεν», ἐκήρυξεν ὅτι θέλει νὰ ὑπάγῃ νὰ ἴδῃ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἀγελάδα, πῶς φέρεται, καὶ χωρὶς ν' ἀκούσῃ καμμίαν ἀπόκρισιν, μᾶς ἀφῆκε μόνους, τὴν μάναν Βαρβερίναν κ' ἐμέ.

Τὸ ὅτι εἶχον περιμείνει ὡς τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν σημαίνει ὅτι δὲν εἶχον πολλὴν ἀνυπομονησίαν, καὶ μόλις τὸ μέγα ἐνδιαφέρον μου πρὸς τοὺς τηγανίτας κατώρθωσε νὰ μὴ κυριευθῶ ἐντελῶς ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας μου.

Ἂν ὁ Βαρβερίνος ἦτον εἰς Παρισίους, βέβαιον μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐπῆγε ν' ἀνεύρῃ τὸν Βιτάλην, καὶ νὰ τῷ ζητήσῃ τὰ καθυστεροῦντα ἔτη τῆς ἐνοικιάσεώς μου. Τί λοιπὸν τοῦτο μ' ἐνδιέφερεν; Ὁ Βιτάλης ἀπέθανε, δὲν ἐδύνατο νὰ πληρώσῃ, καὶ παρ' ἐμοῦ δὲν ἐδύναντο νὰ ἔχουν καμμίαν ἀπαίτησιν. Ἀλλ' ἂν χρήματα δὲν ἐδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ παρ' ἐμοῦ ὁ Βαρβερίνος, ἐδύνατο ὅμως νὰ μ' ἀπαιτήσῃ ἐμὲ τὸν ἴδιον, καὶ ἀφ' οὗ ἅπαξ μὲ συνελάμβανεν, ἐδύνατο νὰ μὲ θέσῃ ὅπου δήποτε, εἰς ὁποῖον δήποτε, ἀρκεῖ νὰ τῷ ἔδιδον χρήματα. Τοῦτο ἀληθῶς μ' ἐνδιέφερε, καὶ μάλιστα πολὺ μ' ἐνδιέφερε, διότι ἀπόφασιν εἶχον ὅπως δήποτε νὰ μὴ ἀνεχθῶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀπαισίου Βαρβερίνου, καὶ ἂν ἦτον ἀνάγκη, θὰ ἐγκατέλειπον τὴν Γαλλίαν, θὰ ἐπήγαινον εἰς Ἰταλίαν μετὰ τοῦ Ματτία, εἰς τὴν Ἀμερικήν, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου.

Οὕτω σκεπτόμενος, ἀπεφάσισα νὰ εἶμαι ἐπιφυλακτικὸς εἰς τὴν συνδιάλεξίν μου μετὰ τῆς μάνας Βαρβερίνας, ὄχι ὅτι ἐφρόνουν ὅτι εἶχον νὰ δυσπιστῶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀγαθὴν γυναῖκα· ἠξευρον πόσον μὲ ἠγάπα, πόσον μ' ἦτον ἀφωσιωμένη· ἀλλ' ἐμπρὸς τοῦ ἀνδρός της ἔτρεμε, τὸ εἶχον ἰδεῖ, καὶ ἂν πολλὰ ἐφλυάρουν, χωρὶς νὰ θέλῃ ἠμποροῦσε νὰ τὰ ἐπαναλάβῃ, καὶ νὰ δώσῃ οὕτως ἀφορμὴν εἰς τὸν Βαρβερίνον νὰ μ' ἀνεύρῃ καὶ νὰ μ' ἐπάρῃ ὀπίσω. Τοὐλάχιστον δὲν ἤθελον εἰς τοῦτο νὰ πταίω ἐγώ, καὶ ἤθελον νὰ προφυλαχθῶ.

Ὅταν λοιπὸν ὁ Ματτίας ἐξῆλθεν, ἠρώτησα τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Digitized by Google

— Τώρα, ἀφ' οὗ ἐμείναμεν μόνοι, θέλεις νὰ μ' εἰπῇς πῶς ἡ ὁδοιπορία τοῦ Βαρβερίνου εἰς τὰ Παρίσια μ' ἐνδιαφέρει;

— Βεβαιότατα, παιδίον μου, καὶ μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως.

Μετ' εὐχαριστήσεως! Τοῦτο μ' ἐξέπληξε.

Πρὶν δ' ἐξακολουθήσῃ, ἡ μάνα Βαρβερίνα ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν θύραν.

Καθησυχάσασα δ' ὅτι κἀνεὶς δὲν ἦτον ἐκεῖ, ἐπέστρεψε πρὸς ἐμέ, καὶ ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ μειδιῶσα εἶπεν·

— Φαίνεται ὅτι ἡ οἰκογένειά σου σὲ ζητεῖ.

— Ἡ οἰκογένειά μου;

— Ναί, ἡ οἰκογένειά σου, φίλτατέ μου Ῥεμή.

— Ἔχω ἐγὼ οἰκογένειαν; ἔχω οἰκογένειαν, μάνα Βαρβερίνα, ἐγὼ τὸ ἐγκαταλελειμμένον παιδίον;

— Φαίνεται ὅτι δὲν σ' ἐγκατέλειψαν οἰκειοθελῶς, ἀφ' οὗ σὲ ζητοῦν τώρα.

— Τίς μὲ ζητεῖ; μάνα Βαρβερίνα, ὁμίλει, ὁμίλησε ταχέως, σὲ παρακαλῶ.

Ἀμέσως ὅμως μοὶ ἐφάνη ὅτι παρεφρόνησα καὶ ἀνέκραξα·

— Ὄχι, εἶναι ἀδύνατον. Ὁ Βαρβερίνος μὲ ζητεῖ.

— Ναί, βεβαίως· ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκογένειάν σου.

— Ὄχι· θέλει νὰ μ' ἐπάρῃ διὰ νὰ μὲ πωλήσῃ πάλιν· ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ κατορθώσῃ.

— Ὤ! φίλτατε Ῥεμή, πῶς ἠμπορεῖς νὰ ὑποθέσῃς ὅτι ἐγὼ θὰ ἐβοήθουν εἰς τοῦτο.

— Θέλει νὰ σ' ἀπατήσῃ, μάνα Βαρβερίνα.

— Ἔλα τώρα, παιδί μου· ἔλα εἰς τὰ σύγκαλά σου· ἄκουσον ὅ,τι ἔχω νὰ σ' εἰπῶ, καὶ ἄφες αὐτὰς τὰς τρομάρας.

— Ἐνθυμοῦμαι τὸ παρελθόν.

— Μάθε τί ἤκουσα ἐγὼ ἡ ἰδία· τοῦτο ἐλπίζω θὰ τὸ πιστεύσῃς. Τὴν δευτέραν ὁποῦ ἔρχεται θὰ εἶν' ἕνας μῆνας. Ἐγὼ ἤμην εἰς τὴν σκάφην κ' ἐζύμωνον, ὅταν εἶδα ἕνα ἄνθρωπον, ἕνα κύριον, νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἦτον τότε ὁ Βαρβερίνος.—Σὺ ὀνομάζεσαι Βαρβερῖνος; ἠρώτησεν ὁ κύριος, καὶ καθὼς ἐπρόφερε, μ' ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτον ἀπὸ τὸν τόπον μας. — Ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ Ἱερώνυμος· ἐγὼ εἶμαι. —Σὺ εὗρες ἓν παιδίον εἰς τὰ Παρίσια, εἰς τὴν λεωφόρον Βρετέϊλ, καὶ ἀνέλαβες τὴν ἀνατροφήν του; —Ναί. —Ποῦ εἶναι τώρα τὸ παιδίον τοῦτο, σὲ παρακαλῶ;—Τί σὲ μέλει; σὲ παρακαλῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ἱερώνυμος.

Καὶ ἂν ἦτον δυνατὸν ν' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς εἰλικρινείας τῆς μάνας Βαρβερίνας, ἡ εὐγένεια τῆς ἀποκρίσεως αὐτῆς τοῦ Βαρβερίνου θὰ μοὶ ἀπεδείκνυεν ὅτι μοὶ διηγεῖτο ὅσα τῷ ὄντι ἤκουσε.

—Ἠξεύρεις, ἐξηκολούθησεν, ὅτι ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου ζυμόνω ἀκούεται κάλλιστα ὅ,τι ἐδῶ λέγεται. Ἔπειτα, ὅταν ἐνόησα ὅτι ὁ λόγος ἦτον περὶ σοῦ, ἤθελον ν' ἀκούσω. Τότε διὰ νὰ ἀκούσω καλήτερα ἐπλησίασα· ἀλλ' ἐπάτησα ξηρὸν φρύγανον, καὶ τὸ φρύγανον ἔσπασε. — Δὲν εἴμεθα λοιπὸν μόνοι; εἶπεν ὁ κύριος.—Εἶναι ἡ γυναῖκά μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἱερώνυμος.—Πολὺ ζέστη εἶν' ἐδῶ, εἶπεν ὁ κύριος. Δὲν θέλεις νὰ ἔβγωμεν ὀλίγον ἔξω νὰ ὁμιλήσωμεν; Οὕτω καὶ οἱ δύω ἐβγῆκαν, καὶ μόνον μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας ἐπέστρεψε μόνος ὁ Ἱερώνυμος. Ἐννοεῖς πόσην περιέργειαν εἶχον νὰ μάθω τί εἶπον ὁ Ἱερώνυμος καὶ ὁ κύριος οὗτος, ὅστις ἦτον ἴσως πατήρ σου· ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἠρώτησα, ὁ Ἱερώνυμος δὲν μ' ἀπεκρίνετο· μ' εἶπε δὲ μόνον ὅτι ὁ κύριος ἐκεῖνος δὲν ἦτον πατήρ σου, ἀλλὰ μόνον ἐζήτει νὰ σὲ ἀνεύρῃ ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας σου.

— Καὶ ποῦ εἶναι ἡ οἰκογένειά μου; Ποία εἶναι; ἔχω πατέρα; ἔχω μητέρα;

— Τοῦτο καὶ ἐγὼ ἠρώτησα τὸν Ἱερώνυμον· ἀλλὰ μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἠξεύρει. Ἔπειτα μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Παρίσια νὰ εὕρῃ τὸν μουσικὸν ὅστις σ' ἐνοικίασε, καὶ τῷ εἶχε δώσει τὴν διεύθυνσίν του εἰς τὰ Παρίσια, ὁδὸν Λουρκίνης, εἰς ἄλλου μουσικοῦ, ὀνομαζομένου Γαροφόλη. Ἐπρόσεξα καλὰ εἰς αὐτὰ τὰ ὀνόματα καὶ δὲν τὰ λησμονῶ. Πρέπει καὶ σὺ νὰ μὴ τὰ λησμονήσῃς.

— Τὰ γνωρίζω, ἔσο ἥσυχος. Καὶ ἀφ' ὅτου ἀνεχώρησεν ὁ Βαρβερίνος τίποτε δὲν σ' ἐμήνυσε;

— Ὄχι, τίποτε. Σὲ ζητεῖ πάντοτε. Ὁ κύριος τῷ ἔδωκεν ἑκατὸν δραχμὰς εἰς χρυσόν, καὶ ἔκτοτε τῷ ἔδωκε βεβαίως καὶ ἄλλα χρήματα. Αὐτὰ ὅλα, καὶ προσέτι καὶ τὰ ὡραῖά σου σπάργανα ὅταν κατὰ πρῶτον εὑρέθης, ἀποδεικνύουν ὅτι εἶναι πλούσιοι οἱ γονεῖς σου. Ὅταν σὲ εἶδα ἐκεῖ εἰς τὴν ἑστίαν, ἐνόμισα ὅτι τοὺς εἶχες εὕρει, καὶ διὰ τοῦτο ὑπέθεσα ὅτι ὁ σύντροφός σου ἦτον ἀδελφός σου.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Ματτίας διῆλθεν ἔμπρὸς τῆς θύρας, καὶ ἐγὼ τὸν ἔκραξα.

— Ματτία, τῷ εἶπον, οἱ γονεῖς μου μὲ ζητοῦν. Ἔχω οἰκογένειαν, ἀληθῆ οἰκογένειαν.

Παράδοξον πρᾶγμα ὅμως! ὁ Ματτίας δὲν ἐφάνη συμμεριζόμενος τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν μου.

Τότε τῷ διηγήθην ὅ,τι μοὶ εἶχεν εἰπεῖ ἡ μάνα Βαρβερίνα.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ διερεύνησεις τῶν ὑψηλῶν σωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας.

Λαμπρὰ ὑπῆρξε διὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἡ ἐποχή, καθ' ἣν αἱ ἐφημερίδες εἶπον ἡμῖν "ὁ ἄνθρωπος δύναται τέλος νὰ στηριχθῇ εἰς τὸν ἀέρα...

XAVIER DE MAISTRE

Τὰ ὑψηλὰ τοῦ ἀέρος στρώματα, ἐν οἷς σχηματίζονται τὰ μετέωρα καὶ γεννᾶται ἡ βροχή, ἡ χάλαζα καὶ ὁ κεραυνός, ἐκίνησαν ἀείποτε τὴν

Digitized by Google

περιέργειαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας διὰ μόνης τῆς εἰς τὰ ὄρη ἀναβάσεως ἠδυνήθη ν' ἀνυψωθῇ μέχρις αὐτῶν, φρίκην δὲ ἐνέπνεον ἄλλοτε αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ καὶ τὰ παγετώδη ὄρη, καθότι ὅσοι τῶν περιηγητῶν ἐτόλμησαν ν' ἀναῤῥιχηθῶσιν ἐπ' αὐτῶν μεγίστην ᾐσθάνθησαν καχεξίαν ὡς ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος. Ὅτε ὁ Πέδρο δὲ Ἀλβαράδο, ἐπιχειρήσας τῷ 1534 τὴν κατάκτησιν τῆς Περουβίας, ἠναγκάσθη νὰ διαβῇ τὰς Ἄνδεις εἰς ὕψος 4,800 μέτρων, μέρος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἀπώλετο, οἱ δὲ περισωθέντες ἔπαθον ἐκ τῆς πιέσεως τοῦ ἀέρος καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῆς θερμοκρασίας εἰς τρόπον ὥςε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπώλεσαν τοὺς δακτύλους των, πάντες δὲ εἶχον ὄψιν νεκρώδη.

Μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος πάντες ἐπίστευον ὅτι ἡ εἰς τὸ Λευκὸν ὄρος (Mont-Blanc) ἀνάβασις ἦτο ἐπιχείρησις ἀκατόρθωτος. Ὅτε τῷ 1741 ὁ Ἄγγλος εὐπατρίδης Οὐίνδαμ ἀπεφάσισε νὰ περιέλθῃ τοὺς ἀλπείους πάγους καὶ ν' ἀναβῇ εἰς Μονταν6έρ, οἱ κάτοικοι τοῦ Chamounix ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ. Αὐτὸς δὲ καὶ οἱ σύντροφοί του ἔλαβον προφυλακτικὰ μέτρα προκαλοῦντα μειδίαμα παρὰ τοῦ νῦν περιοδευτοῦ, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ περιηγήσεως εἰς χώρας μεμακρυσμένας καὶ ἐπικινδύνους.

Ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν ἐκδρομὴν τοῦ Οὐίνδαμ ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ Plantade ἐδικαίωσε τρόπον τινὰ τοὺς θεωροῦντας ὡς κινδυνώδεις τὰς τοιαύτας ἀναβάσεις. Ὁ Πλαντάδ, ἀςρονόμος ἐκ Μομπελιέρου, γνωστὸς διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ζῆλον αὐτοῦ, εἶχεν ἐπιχειρήσει βαρομετρικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τῶν Πυρηναίων. Τὴν 25 Αὐγούστου 1741 ἐλιποθύμησεν ἐπὶ τῆς Μεσημβρινῆς Ἄκρας (Pic du Midi) καὶ ἀπέθανε παρὰ τὸν γνώμονα αὐτοῦ, εἰς ὕψος 2,400 μέτρων, ἦτο δὲ ἑβδομηκοντούτης, ἀλλ' ἡ ἡλικία δὲν εἶχεν ἐλαττώσει τὸν πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις ἔρωτα αὐτοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες πρῶτοι ἀνεπέτασαν εἰς τὰ ὑψηλὰ τοῦ ἀέρος στρώματα τὴν σημαίαν τῆς ἐπιστήμης, συγκαταλέγεται ὁ Ἰάκωβος Balmat, ἁπλοῦς ὁδηγὸς τῶν Ἄλπεων, ὅστις, ἀναβὰς εἰς 4,800 μέτρων ὕψος, διηυκόλυνε τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Saussure, καὶ ἐχάραξε τὴν ὁδὸν τῶν εἰς τὰ ὄρη ἀναβάσεων. Καὶ εἶχε μὲν ὁ Balmat ταπεινὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν, ἀλλ' ἦτο γενναῖος τὸ φρόνημα καὶ διεκρίνετο διὰ τοῦ θάρρους αὐτοῦ καὶ τῆς ἰσχυρᾶς θελήσεως καὶ διὰ τῆς ἀκλονήτου καρτερίας, μεθ' ἧς ἐπεδίωκε τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἀφοῦ ὁ Saussure εἰς μάτην ἐπειράθη ν' ἀναβῇ εἰς τὸ Λευκὸν ὄρος, ὁ Balmat ἀπεφάσισε νὰ νικήσῃ τὸν γίγαντα τοῦτον τῶν Ἄλπεων. Αἴφνης ἐγκαταλείπει τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ γίνεται ἄφαντος, ἐπὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας, περιέρχεται τοὺς πάγους, διαβαίνει τὰς χαράδρας, ἐκτίθεται εἰς τὰς νιφοστοιβάδας, οὐδ' ἀναχαιτίζουσι τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ τὰ ἐπιπροσθοῦντα ἐμπόδια. Ἐν μιᾷ τῶν ἐκδρομῶν τούτων μένει ἐπὶ τέσσαρας συνεχεῖς νύκτας ἐν μέσῳ τῆς χιόνος μὴ τολμῶν νὰ προχωρήσῃ μήπως πέσῃ ἐντὸς βαράθρων, οὐδεμίαν δὲ ἔχων σχεδὸν τροφὴν οὐδὲ ποτὸν καὶ πάσχων δεινῶς ἐκ τοῦ ψύχους. Ἐπανέρχεται εἰς τὸν οἶκόν του κεκμηκὼς μέν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ καταβεβλημένος. Κατακλίνεται ἐπὶ ἀχύρου, ἀναλαμβάνει τὰς δυνάμεις του καὶ ἐξορμᾷ εἰς νέας κατακτήσεις.

Ἡ δραστηριότης αὐτοῦ ἠμείφθη τέλος.

Τὴν 9 Αὐγούστου 1786 ὁ Balmat ἤγγισε διὰ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ τὴν ἀκροτάτην κορυφὴν τοῦ ὑψηλοτέρου ὄρους τῆς Εὐρώπης.

Πρὸ τοῦ Balmat ὁ Bourrit διηρεύνησε τὰ ὑψηλὰ τῆς ἀτμοσφαίρας στρώματα. Ζωγράφος ὢν τὸ ἐπάγγελμα, ἐγκατέλιπε τὴν τέχνην του καὶ ἐπεδόθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν διερεύνησιν τῶν Ἄλπεων. Ὁ Saussure ἀπένειμεν αὐτῷ δίκαιον ἔπαινον εἰπὼν ὅτι «ὁ Bourrit μετὰ ζήλου μείζονος ἔτι τοῦ ἐμοῦ ἠσχολεῖτο εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ Λευκοῦ ὄρους». Τῷ 1812 ὀγδοηκοντούτης ὢν ὁ Bourrit ἐξετέλεσε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐκδρομὴν εἰς Chamounix, ἐπέστρεψε δ' ἐξ αὐτῆς παράλυτος τοὺς δύο πόδας καὶ οὐδέποτε ἀνέλαβεν.

Ἡ τύχη τοῦ Balmat εἶναι ἔτι μᾶλλον ἀξιοθρήνητος· ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τῶν πάγων, τοὺς ὁποίους ἀδιακόπως διέτρεχε. Πολλάκις διήρχετο μίαν καὶ δύω ἑβδομάδας μακρὰν τῆς οἰκίας του. Ἡμέραν τινὰ τοῦ Σεπτεμβρίου 1834 ἀνεχώρησε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Ὁ ἀτρόμητος οὗτος ἀνήρ, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος Dumas ἀπεκάλεσε Χριστόφορον Κολόμβον τοῦ Λευκοῦ ὄρους, εἶχε πέσει εἰς ἀπρόσιτον βάραθρον.

Ἔκτοτε πλεῖστοι ἐρευνηταὶ εἰσέδυσαν εἰς τὰς ὑψηλὰς ζώνας τῆς ἀτμοσφαίρας ἀναβάντες εἰς τὰς ὑψηλὰς κορυφάς, ἀλλὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ἀπέτισαν διὰ κόπων οὐ μικρῶν. Εἰς μέγιστον μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῶν ὀρέων ὕψος ἔφθασαν οἱ τρεῖς Βαυαροὶ ἀδελφοὶ Schlagintweit εἰς τὸ Θιβέτ. Τῇ 19 Αὐγούστου 1856 οἱ γενναῖοι οὗτοι περιοδευταὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τοῦ Ἰβιγαμὶν εἰς ὕψος 6,810 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, μετὰ παρέλευσιν δὲ ἑνὸς ἔτους ὁ Ἀδόλφος Schlagintweit ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων, πολεμούντων τότε κατὰ τῶν Κινέζων.

Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἐν ἔτει 1812, ὁ Moorcroft διέβη τὰ Ἱμαλάϊα, ὅπως ἔλθη εἰς τὴν λίμνην Μανασαροβὰρ καὶ ἔφθασεν εἰς μέγα ὕψος· ἡ ταχεῖα αὐτοῦ ἀναπνοὴ καὶ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του τὸν ἠνάγκασαν νὰ διακόπτῃ τὴν πορείαν του ἀνὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ὥρας, εἰς μάτην δὲ προσεπάθησε νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς ἀδυναμίας ταύτας τοῦ σώματός του. Κυριευθεὶς ὑπὸ σκοτοδινίας, ἔπεσε χαμαί, ἀλλ' εὐτυχῶς ἠδυνήθη νὰ

Digitized by Google

εγερθῇ καὶ νὰ καταβῇ εἰς χαμηλότερον μέρος. Τῷ 1819 ὁ Moorcroft ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ Trebeck καὶ ἄλλην ἐκδρομήν, ἥτις ἔληξε μετὰ ἓξ ἔτη διὰ τοῦ θανάτου τῶν δύο περιηγητῶν.

Τὰ ἀερόστατα παρέχουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον μέσον ἀσφαλέστερον πρὸς ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν ὑψηλῶν στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἀλλ' ἐν τῷ ἀερίῳ Ὠκεανῷ,ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, θέλομεν χαιρετίσει νέα θύματα τοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτος.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ὁ Pilâtre de Rozier, ὅστις πρῶτος ἀνυψώθη εἰς τὸν ἀέρα δι' ἀεροστάτου τῇ 21 Νοεμβρίου 1783, εἶναι καὶ ὁ πρῶτος μάρτυς τῆς ἀεροστατικῆς.

Ὀλίγα εἶχον παρέλθει ἔτη ἀφ' ὅτου οἱ ἀδελφοὶ Μογγολφιέροι ἐφεῦρον τὴν ἀεροστατικὴν μηχανήν, πολὺς δὲ εἶχε γίνει λόγος περὶ τῶν ἀλληλοδιαδόχως γενομένων εἰς διάφορα μέρη δοκιμῶν. Ὁ Pilâtre εἶχεν ἀποφασίσει νὰ περάσῃ τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί· ἡ φιλοδοξία καὶ ὁ πρὸς τὰς ἐπιστήμας ἔρως ὡς καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ν' ἀποκτήσῃ φήμην καὶ νὰ καταστήσῃ γνωστότερον τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθὲν Λύκειον, τοιαῦτα τὰ ἐλατήρια τὰ ὠθήσαντα αὐτὸν εἰς τὴν κινδυνώδη ἐπιχείρησιν. Ὑποδείξας εἰς τὸν ἐλεγκτὴν τῶν Οἰκονομικῶν Calonne, ὅτι ἤθελεν ἐκτελέσει τὸ σχέδιόν του, ἐὰν οὗτος κατέβαλλε τὴν πρὸς τοῦτο δαπάνην, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ 42,000 φράγκων.

Ὁ Romain,γνωστὸς τότε διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἀεροστάτων, συνεφώνησε μετὰ τοῦ Pilâtre καὶ ἀνέλαβε νὰ κατασκευάσῃ ἀντὶ ἓξ χιλιάδων φράγκων ἀερόστατον 30 περίπου ποδῶν διαμέτρου. Ὁ Pilâtre ὑπεχρεοῦτο νὰ χορηγήσῃ τὸ ἀναγκαῖον οἴκημα, ἔλαβε δὲ παρὰ τοῦ διοικητοῦ τῶν Tuileries τὴν αἴθουσαν τῶν φυλάκων καὶ ἓν ἔτι δωμάτιον.

Ἡ ἐργασία, ἀρξαμένη περὶ τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου, ἐπερατώθη μετὰ ἓξ ἑβδομάδας. Ἑπτακόσιοι πήχεις λευκοῦ μεταξίνου ὑφάσματος (taffetas) ἐδαπανήθησαν πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἀεροστάτου.

Ὁ Romain ἐπεφυλάττετο νὰ καταστήσῃ τὸ ὕφασμα ἀδιάβροχον διὰ μυστικῆς μεθόδου, ἤτοι δι' ἐπιχρίσματος ἐκ λινελαίου καταστάντος ξηραντικοῦ διὰ λιθαργύρου. Εἰς ἕκαστον ἀτρακτοειδὲς προσεκόλλησε λεπτὴν ζωϊκὴν μεμβράναν (baudruche) δι' ἰχθυοκόλλης ἁπλῆς μεμιγμένης μετὰ μέλιτος καὶ λινελαίου. Οὕτω παρείχετο εὐκαμψία εἰς τὴν συγκόλλησιν καὶ ἐμποδίζοντο τὰ ῥήγματα τοῦ περιβλήματος.

Ὁ Romain περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὸ μυστικὸν τῆς μεθόδου του ταύτης, εἰργάζετο ὁ ἴδιος, κοινοποιήσας αὐτὴν εἰς ἕνα μόνον συσπουδαστήν του, ὅςις τὸν ἐβοήθει δωρεὰν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀεροστάτου. Δευτέρα καὶ τρίτη μεμβράνα ἐκολλήθη, τὸ δὲ ἀερόστατον ἔχον 33 1/2 ποδῶν διάμετρον καὶ σημαιοστόλιστον ὄν, εἷλκε 320 λίτρας, συμπεριλαμβανομένου τοῦ κυλινδρικοῦ παραρτήματος, δι' οὗ ἔμελλε νὰ πληρωθῇ ἀέρος. Ἦτο δὲ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀδιάβροχον, ὥστε ἐπὶ δύω μῆνας ἔμεινε πλῆρες ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, χωρὶς νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἐλαχίστην ῥυτίδα. Μετὰ τοὺς δύω τούτους μῆνας τὸ ἀερόστατον ἐπιμελῶς συσκευασθὲν,μετεκομίσθη εἰς Βουλόνην, ἣν ὁ Pilâtre ἐξέλεξεν ὡς σημεῖον ἀναχωρήσεως. Εἰς τὸ ἀερόστατον τοῦτο προσετέθη ἕτερον 25 ποδῶν ὕψους, ἔχον θόλον ἐκ δέρματος αἰγάγρου, ὅπερ δοκιμασθὲν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἐπέτυχε πληρέστατα.

Ὁ Pilâtre ἔφθασεν εἰς Βουλόνην τὴν 20 Δεκεμβρίου 1784. Δύω ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ ἔμαθεν ὅτι ὁ Blanchard παρεσκευάζετο ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπως περάσῃ καὶ αὐτὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί, ἐθορυβήθη δὲ τὰ μέγιστα φοβούμενος μήπως ἡ ἐπιχείρησις αὐτοῦ καταστῇ ἁπλῆ ἐπανάληψις ἐστερημένη τῆς δόξης τῆς προτεραιότητος. Μεταβὰς εἰς Δόβρην, εἶδε τὸν Blanchard καὶ ἤλπισε πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ ἀεροπορία αὐτοῦ δὲν ἤθελε πραγματοποιηθῆ, καθότι ἕνεκα τῆς κακῆς καταστάσεως τῆς μηχανῆς αὐτοῦ τὸ ἀέριον ἐξελύετο πανταχόθεν· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἤρξατο ἀνησυχῶν καὶ πάλιν, ἐπιστρέψας δὲ εἰς Βουλόνην, ἀφῆκεν ἐκεῖ τὸν Romain καὶ τὸν ἀδελφόν του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους πλήρης ἐνδοιασμῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Blanchard καὶ ὁ Ἄγγλος ἰατρὸς Jefferies ἀνυψώθησαν ἀπὸ τοῦ Πύργου τῆς Δόβρης τὴν 7 Ἰανουαρίου 1785, καὶ κατῆλθον σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἄνευ κινδύνου εἰς τὰς 3 1/2 μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὸ δάσος τῆς Guines.

Ἐλθόντες εἰς Haudinghen, ἀνεχώρησαν εἰς Παρισίους. Ὁ Pilâtre ἐδέχθη αὐτοὺς φιλικῶς,ἀλλ' ἐνδομύχως ἐθρήνει ἀναλογιζόμενος ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιποιηθῇ τὴν δόξαν τοῦ νὰ περάσῃ πρῶτος τὴν θάλασσαν, ἐζήτησε δὲ ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ὑποχρεώσεως τῆς ἀεροπορίας ταύτης, καὶ ὁ ἐλεγκτὴς τῶν οἰκονομικῶν συγκατετέθη εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἀπῄτησε παρ' αὐτοῦ ὅσα ἐκ τῶν δοθέντων χρημάτων δὲν εἶχον δαπανηθῇ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀεροστάτου. Ὁ δυστυχὴς Pilâtre, βέβαιος ὢν περὶ τῆς ἐπιτυχίας, εἶχεν ἤδη δαπανήσει τὰ χρήματα ταῦτα. Μετέβη λοιπὸν εἰς Βουλόνην ἔχων ἀπόφασιν ν' ἀποτολμήσῃ ἐκ παντὸς τρόπου τὴν κινδυνώδη αὐτοῦ ἀπόπειραν.

Ὁ Pilâtre παρεσκεύασε τὰ πρὸς ἀναχώρησιν, δοκιμαὶ δὲ ἐγένοντο διὰ μικρῶν ἐλευθέρων ἀεροστάτων, τὰ ὁποῖα οἱ δυτικοὶ καὶ οἱ βορειοδυτικοὶ ἄνεμοι, ὤθησαν ἑκάστοτε πρὸς τὴν γῆν. Αἱ αὐταὶ δοκιμαὶ ἐπανελήφθησαν πολλάκις, ὥστε παρῆλθε χρόνος πολύς, καθ' ὃν τὸ ἀερόστατον ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν μυῶν ἐντὸς περιβόλου κειμένου πλησίον τῶν ὀχυρωμάτων τῆς πόλεως, σπουδαίως ἐφθάρη.

Τέλος, τοῦ καιροῦ ὄντος εὐδίου καὶ πνέοντος

Digitized by Google

νοτιοανατολικοῦ οὐρίου ἀνέμου, ἡ ἀναχώρησις ἀπεφασίσθη τὴν 15 Ἰουνίου, ἐπειδὴ δὲ ὁ καύσων ἦτο ὑπερβολικὸς, αἱ προπαρασκευαὶ ἐγένοντο ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, κατὰ δὲ τὴν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα. Ὁ **Pilâtre de Roziez** ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἐξώστου μετὰ τοῦ **Romain**, ἀπωθῶν δὲ τὸν μαρκήσιον **de la Maisonfort**, ὅστις τὸν ἠκολούθει, «Δὲν εἴμεθα βέβαιοι, εἶπεν, οὔτε περὶ τῆς μηχανῆς οὔτε περὶ τοῦ καιροῦ». Πυροβολισμοὶ ἀνήγγειλαν τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως. Ἡ ἀνάβασις ἐγένετο μεγαλοπρεπής. Τὸ ἀερόστατον ὑψώθη καθέτως εἰς τὸ μέγιστον αὐτοῦ ὕψος, ὑπολογισθὲν εἰς 600 ὀργυιάς, μετὰ ταῦτα δὲ διηυθύνθη πρὸς βοῤῥᾶν μέχρι σημείου κειμένου ὑπεράνω τῆς ῥηγμῖνος τῆς **Crèche**, τότε δὲ ῥεῦμα τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων τοῦ ἀέρος, ὅπερ εἶχον προΐδει οἱ πρακτικοὶ τοῦ πορθμοῦ ναῦται, ἐπανέφερεν αὐτὸ ἠρέμα πρὸς τὴν γῆν.

Ἓν τέταρτον εἶχε παρέλθει ἀφ' ὅτου τὰ συγκρατοῦντα τὴν ὅλην μηχανὴν σχοινία εἶχον λυθῆ, πάντων δὲ τὰ βλέμματα καὶ αἱ εὐχαὶ ἐστρέφοντο πρὸς τοὺς ἀεροπόρους, ὅτε αἱ ἔντρομοι κραυγαὶ τοῦ περιεστῶτος πλήθους κατέδειξαν αἴφνης φοβερὸν δυστύχημα. Τὸ ἀερόστατον ἐκενώθη, ἡ δὲ ἐπισυμβᾶσα πτῶσις αὐτοῦ γενικὴν ἐνεποίησε φρίκην καὶ κατάπληξιν.

Ἀδύνατον εἶναι νὰ περιγράψωμεν τὴν ταχύτητα, μεθ' ἧς κατεκρημνίσθησαν ἀπὸ τοῦ ἀέρος ὁ ἐξώστης καὶ οἱ ἐπ' αὐτοῦ δυστυχεῖς ἀεροναῦται. Ὁ ὀφθαλμὸς ἠδύνατει νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἀδιαλείπτως αὐξάνουσαν αὐτὴν ταχύτητα. Τρόμος κατέλαβε τοὺς θεατὰς οὐδὲν δυναμένους νὰ σκεφθῶσι, καθότι τὸν νοῦν αὐτῶν συνετάραττε τὸ ἀποτρόπαιον τῆς σπαραξικαρδίου σκηνῆς.

Ἀφοῦ παρῆλθεν ἡ πρώτη ἐντύπωσις, πλεῖστοι ἄνθρωποι ἐλπίζοντες νὰ βοηθήσωσι τοὺς δυστυχεῖς ἀεροναύτας, ἔτρεξαν ἀπνευστὶ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ **Vimereux**, μίαν λεύγαν ἀπέχουσαν ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ἀναχωρήσεως. Ἀλλὰ φεῦ! τί εἶδον;... Ὁ **Pilâtre**, συντριβεὶς κατὰ τὴν πτῶσιν, εἶχεν ἤδη ἐκπνεύσει! Ὁ **Romain**, μυρίους ἔχων μώλωπας, ἔζησεν ὀλίγας ἔτι στιγμάς!

Οὕτως ἀπέθανον ὁ **Pilâtre de Rozier** καὶ ὁ **Romain**. Ὁ **Pilâtre** ἦτο μόλις εἰκοσιεπταετής. Γεννηθεὶς ἐν Μὲτζ τῇ 30 Μαρτίου 1756, ἦλθε νεώτατος ὢν εἰς Παρισίους, ἔνθα ἔγινε γνωστὸς μετ' οὐ πολὺ διὰ τὸν ὑπέρμετρον αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτα. Ἡ πρώτη αὐτοῦ δι' ἀεροστάτου ἀνάβασις κατέστησεν αὐτὸν πασίγνωστον.

Ἀτυχέστατος μετὰ τὸν **Pilâtre** εἶναι μεταξὺ τῶν μαρτύρων τῆς ἀεροναυτικῆς ὁ Ἰταλὸς κόμης **Zambeccari**.

Ὁ **Zambeccari** ἠθέλησεν ὡς ὁ **Pilâtre** νὰ ἑνώσῃ τὴν μογγολφιέραν μετὰ τοῦ δι' ὑδρογόνου ἀεροστάτου, δηλαδὴ, ὡς ἐῤῥέθη ἔκτοτε, τὸ πῦρ μετὰ τῆς πυρίτιδος. Πειραθεὶς πλειστάκις ν' ἀνυψωθῇ ἀπὸ τῆς Βολωνίας, ἀπέτυχε. Ὁ λαὸς τὸν ἐχλεύασε καὶ τὸν ἀπεκάλεσε παράφρονα καὶ δειλόν. Τὴν 7 Σεπτεμβρίου ὁ ἀτυχὴς **Zambeccari** ἠθέλησε καὶ πάλιν νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην, καίτοι δὲ περιπλοκαί τινες συνέβησαν κατὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ἀεροστάτου, ἠναγκάσθη ὅμως ν' ἀναχωρήσῃ, ἵνα μὴ λιθοβοληθῇ ὑπὸ πλήθους ἐμπαθοῦς.

«Ἡ ἀμάθεια καὶ ὁ φανατισμὸς, λέγει οὐχὶ ἄνευ πικρίας ὁ Ἰταλὸς ἀεροναύτης, μὲ ἠνάγκασαν νὰ ὑψώσω τὸ ἀερόστατον».

Μετὰ πολλὰς ἀργοπορίας καὶ ἐνδοιασμοὺς ὁ ἀεροναύτης κατέλιπε τὴν γῆν περὶ τὸ μεσονύκτιον.

«Ἀποκεκμηκὼς, λέγει ὁ **Zambeccari**, καὶ οὐδὲν γευθεὶς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἔχων δὲ τὰ χείλη πικρὰ καὶ τὴν ψυχὴν πλήρη ἀθυμίας, ὑψώθην οὐδὲν ἐλπίζων, ἀλλὰ πεπεισμένος ὅτι ἡ σφαῖρά μου, ἥτις εἶχε φθαρῆ ἐκ τῶν διαφόρων μετακομίσεων, δὲν ἠδύνατο νὰ μὲ φέρῃ μακράν».

Τὸν **Zambeccari** συνώδευον δύω πιστοὶ αὐτοῦ φίλοι, ὁ **Andreoli** καὶ ὁ **Grassetti**. Καθήμενοι ἐν τῷ σκάφει ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ὑπέφερον πολὺ ἐκ τοῦ ψύχους. Κατὰ τὰς δύο τῆς πρωΐας, ἐνόμισαν ὅτι ἤκουον τὴν βοὴν τῆς θαλάσσης, ἀλλ' ἡ νὺξ ἦτο τοσοῦτον ζοφερὰ, ὥστε δὲν ἠδυνήθησαν κἂν νὰ παρατηρήσωσι τὸ βαρόμετρον. Μετὰ μιᾶς ὥρας ἀνησυχίαν, εἶδον ὅτι ἐκρέμαντο ὀλίγα μόνον μέτρα ὑπεράνω τῶν κυμάτων τῆς Ἀδριατικῆς. Οἱ ἀεροπόροι, ῥίψαντες τότε τὸ ἕρμα τοῦ σκάφους, ὑψώθησαν εἰς τὰ ὑψηλὰ στρώματα, ὅπου κατέλαβεν αὐτοὺς ὑπερβολικὸν ψῦχος. «Ἠσθανόμην λιποθυμίαν, λέγει ὁ **Zambeccari**, καὶ μοὶ ἐπῆλθε τρομερὸς ἐμετός. Ὁ **Grassetti** ἔπαθεν αἱμοῤῥαγίαν τῆς ῥινός, ἀμφότεροι δὲ εἴχομεν τὴν ἀναπνοὴν βραχεῖαν καὶ πίεσιν εἰς τὸ στῆθος».

Περὶ τὸν ὄρθρον τὸ ἀερόστατον ἐπανέρχεται καὶ πάλιν εἰς χαμηλότερα μέρη. Ὁ **Zambeccari** βλέπει μακρόθεν ἀκτὴν εἰς τὸν ὁρίζοντα, ἀλλὰ τὰ ῥεύματα τοῦ ἀέρος τρέπονται αἴφνης καὶ τὸν ὠθοῦσι καὶ πάλιν πρὸς τὴν θάλασσαν, δηλαδὴ πρὸς τὴν ἀγωνίαν καὶ τὸν τάφον! Ἀλλ' ἰδοὺ φαίνονται πλοῖα, πλὴν τὸ ἀερόστατον ὀλίγον εἶναι εἰσέτι γνωστὸν καὶ ἐμπνέει φόβον· τὰ πλοῖα απομακρύνονται ἐν σπουδῇ. Ἐν τούτοις εἷς τῶν πλοιάρχων οἰκτείρει τοὺς ναυαγούς, τὴν δὲ ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν οἱ ἀεροναῦται ἀναῤῥιχῶνται ἐπὶ τοῦ πλοίου αὐτοῦ. Ὁ **Grassetti** μόλις ἀναπνέει, ὁ δὲ **Zambeccari** καὶ ὁ **Andreoli** εἶναι σχεδὸν λιπόθυμοι. Ὁ **Zambeccari** εἶχεν ἐπὶ τῆς χειρὸς τοιαύτας πληγάς, ὥστε ἐδέησε ν' ἀποκοπῶσι τρία του δάκτυλα.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ὁ τολμηρότατος οὗτος ἀνὴρ, περὶ οὗ διάσημός τις Ῥῶσσος περιηγητὴς εἶπεν ὅτι «τὰ βλέμματα αὐτοῦ εἰσὶ σκέψεις», ἔγινε θῦμα τῆς ἰδίας γενναιότητος. Τὴν 21 Σεπτεμβρίου 1812 τὸ ἀερόστατον τοῦ περιφήμου ἀεροναύτου, ἀναγκασθέντος, οὕτως εἰπεῖν, νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ὕψωσιν αὐτοῦ, ἀναφλέγε-

Digitized by Google

ται ἐν μέσῳ ἀέρι, οὐ μακρὰν τῆς Βολονίας, διὰ τῆς ἐπαφῆς μετὰ τοῦ ἐν τῇ διασαλτικῇ συσκευῇ πυρός. Κατὰ γῆς εὑρέθη μηχανὴ ἀπετεφρωμένη καὶ σῶμα ἀνθρώπου κατακερματισμένον καὶ ἀπηνθρακωμένον ἐν μέρει. Τοιαῦτα τὰ λείψανα τοῦ Zambeccari καὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ!

Ὁ κόμης Φραγκῖσκος Zambeccari ἐξιστόρησεν ὁ ἴδιος τὰ δυστυχήματά του, αἱ δὲ συγγραφαὶ αὐτοῦ πᾶσαι ἀποπνέουσιν εἰλικρινῆ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἀφοσίωσιν καὶ δικαιᾶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρωτα. Ὁ βίος αὐτοῦ ὁλόκληρος φαίνεται καταδικασθεὶς εἰς τὴν ἀτυχίαν. Ὑπηρετήσας πρῶτον εἰς τὸ ναυτικόν, ᾐχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1787, καὶ ἔμεινεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τῆς Τουλῶνος μέχρι τοῦ 1790. «Ἐν τῷ ἀσύλῳ τούτῳ τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς ὀκνηρίας», λέγει, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ἀεροστατικὴν τέχνην.

Ἀληθὴς φίλος τῆς ἀεροναυτικῆς ὁ Dupuis Delcourt συνήγαγεν ἄλλοτε ὑπὸ τὸν τίτλον «Δόξα καὶ ἀτυχία» τὰ κυριώτατα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ συμβάντων δραμάτων. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ εὑρίσκομεν ἐκτὸς τοῦ Zambeccari, τὴν ἱστορίαν καὶ ἄλλων μαρτύρων, ὧν τὸ τέλος ὑπῆρξεν ἐπίσης τραγικόν.

Τὴν 25 Νοεμβρίου 1802 ὁ Olivari ὑψώθη ἐν Ὀρλεὰνς ἐν μογγολφιέρᾳ. Τὸ σκάφος αὐτοῦ ἀνεφλέχθη εἰς μέγα ὕψος, ὁ δὲ ἀεροναύτης στερηθεὶς τὸ μόνον αὐτοῦ στήριγμα ἔπεσε κατὰ γῆς καὶ ἐφονεύθη.

Τὴν 7 Ἀπριλίου 1806 ὁ Mosment ἀναχωρήσας ἐκ Lille ἐν ἀεροστάτῳ πληρωθέντι δι' ὑδρογόνου, ἔπεσεν ἐκ τοῦ ξυλίνου δίσκου τοῦ χρησιμεύοντος αὐτῷ ὡς σκάφος. Τὸ σῶμα αὐτοῦ εὑρέθη κεχωσμένον ἐν μέρει ἐν τῇ ἄμμῳ, ἐντὸς τοῦ περὶ τὴν πόλιν χάνδακος.

Τὴν 17 Ἰουλίου 1812 ὁ Bittorff εἶδε τὴν μογγολφιέραν αὐτοῦ ἀναφλεγομένην ὑπεράνω τοῦ Manheim ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ πτῶμα αὐτοῦ ἔπεσεν ἐπὶ μιᾶς τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως.

Ἕνεκα τῆς ἀναφλέξεως τοῦ ἀεροστάτου αὐτῆς ἀπέθανεν ὡσαύτως ἡ κυρία Blanchard τὴν 6 Ἰουλίου 1819. Ἡ ἱστορία τῆς γενναίας ταύτης γυναικὸς εἶναι συγκινητικὴ καὶ δραματική, ὅσον καὶ ἡ τοῦ περιωνύμου αὐτῆς συζύγου. Ὁ Blanchard γεννηθεὶς ἐν Andelys τῷ 1753, ἀφιερώθη ἀπὸ τῶν νεανικῶν του χρόνων εἰς τὰς τέχνας, ἐν ἡλικίᾳ δὲ δέκα καὶ ἓξ ἐτῶν κατεσκεύασεν ἅμαξαν, ἐφ' ἧς διέτρεξεν 28 χιλιομέτρων διάστημα. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἐμελέτησε νὰ κατασκευάσῃ πετόμενον πλοῖον, ὅτε δὲ οἱ Μογγολφιέροι ἔρριψαν εἰς τὸν αἰθέρα τὸ πρῶτον ἀερόστατον, ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἀεροναυτικήν, ἐπέρασε δὲ τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης μετὰ τοῦ δόκτορος Jefferies (1785) καὶ ἐκτελέσας πλείστας ἀεροπορίας ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ἀπέθανε συνεπείᾳ τῆς ἑξηκοστῆς ἕκτης, γενομένης ἐν Λαχάγῃ κατὰ μῆνα Φεβρουάριον τοῦ 1808. Προσβληθεὶς ὑπὸ ἀποπληξίας ἐν αὐτῇ τῇ μογγολφιέρᾳ αὐτοῦ, ὁ Blanchard ἔζησε παράλυτος ἐπὶ δέκα καὶ τέσσαρας μῆνας, καθ' οὓς περιέθαλψεν αὐτὸν ἡ πιστὴ καὶ γενναία σύζυγός του. Τὰ τελευταῖα μέσα τοῦ ἀεροναύτου ἐξηντλήθησαν κατὰ τὴν πολύμηνον αὐτοῦ ἀγωνίαν, ὅτε δὲ ἀπέθανεν ἡ χήρα του ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀεροστατικὴν τέχνην, ἵνα πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Ἡ τολμηρὰ αὕτη γυνὴ ἐξετέλεσεν ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ πάντοτε μόνη σειρὰν ἀεροδρομιῶν, αἵτινες ἔσχον τότε μεγάλην φήμην. Καὶ ἐλησμονήθησαν μὲν τὴν σήμερον, ἀλλ' ὀφείλομεν οὐχ ἧττον νὰ ἀναφέρωμεν τὴν τελευταίαν, καθ' ἣν καὶ ἐφονεύθη ἡ κυρία Blanchard.

Τὴν 6 Ἰουλίου 1819 ἐτελεῖτο μεγάλη ἑορτὴ ἐν τῷ κήπῳ Τίβολι (ἐν Παρισίοις), ἔνθα ὑπάρχει τὴν σήμερον ὁ δυτικὸς σιδηροδρομικὸς σταθμός, πλῆθος δὲ εὔθυμον καὶ ζωηρὸν περιεκύκλου τὸν περίβολον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ Σοφία Blanchard ἡτοιμάζετο νὰ ὑψωθῇ. Ἡ μουσικὴ ἀκούεται, ἡ νέα γυνὴ ὁρμᾷ εἰς τὸ σκάφος καὶ αἰωρεῖται ὑπεράνω πασῶν τῶν κεφαλῶν, λάμπουσα ἐν τῷ μέσῳ μυριάδων σπινθήρων πυροτεχνήματος ἀναφθέντος ὑπὸ τὸ σκάφος αὐτῆς. Βροχὴ χρυσολαμπὴς πίπτει ἐκ τοῦ ἀεροστάτου, καθότι ἡ κυρία Blanchard ἔλαβε μεθ' ἑαυτῆς καὶ ἄλλα πυροτεχνήματα, τὰ ὁποῖα ἔθεσεν εἰς τὸ ἀλεξίπτωτον μετ' ἀνημμένης θρυαλλίδος, ὅπως ἀναφλέξῃ αὐτά. Οἱ πάντες προσηλοῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν ἀεροπόρον σφαῖραν, αἴφνης δὲ παρατηροῦσι λάμψιν μεγάλην. Καί τοι τὸ ἀερόστατον εὑρίσκεται εἰς ὑψηλότατον σημεῖον, βλέπουσι τὴν ἀεροναύτιδα κινουμένην. Ἡ λάμψις παύει πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναφαίνεται πάλιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἀεροστάτου. Τὸ περιεστὼς πλῆθος νομίζον ὅτι νέον παρατίθεται αὐτῷ πυροτεχνικὸν θέαμα χειροκροτεῖ καὶ ἀνακράζει· «Εὖγε, ζήτω ἡ κυρία Blanchard!»

Τὸ πληροῦν τὸ ἀερόστατον ἀέριον εἶχεν ἀναφλεχθῆ, ἡ δὲ λάμψις, ἣν ἡ σφαῖρα ἐπέχεεν ἐπὶ τῆς συνοικίας Montmartre, οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ὁ πένθιμος τοῦ θανάτου φανός. Ἐν τούτοις ἡ σφαῖρα δὲν ἔπιπτεν, ἀλλὰ κατήρχετο ἠρέμα, τέλος δὲ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς στέγης μιᾶς τῶν οἰκιῶν τῆς ὁδοῦ de Provence καὶ ὠλίσθησεν ἐπ' αὐτῆς. . . . Ἡ Σοφία Blanchard ἐσώζετο.

— Βοήθεια! ἀνέκραξεν.

Ἐν τῷ ἅμα τὸ μικρὸν ψιάθινον σκάφος ἐμπλέκεται εἴς τινα συνοχέα τῆς στέγης καὶ ἀνατρέπεται, ἡ δ' ἀθλία γυνὴ ἐκσφενδονίζεται εἰς τὴν ἀγυιὰν καὶ συντρίβεται ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου.

Ἡ ἀτυχὴς ἀεροπόρος ἦγε τὸ 41 ἔτος τῆς ἡλικίας της.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

Κατ' αὐτὰς ἐγένετο καὶ ἐδημοσιεύθη ἡ πρώτη ἰαπωνικὴ μετάφρασις τῆς ἁγίας Γραφῆς.

Digitized by Google

ΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.

Ἡ πόλις τῶν Παρισίων δὲν εἶνε μόνον ἑστία ἰδεῶν καὶ ἐργαστήριον προόδου καὶ καρδία τῆς Εὐρώπης καὶ «ἓν τῶν εὐγενεστάτων κοσμημάτων τοῦ κόσμου», ὡς ἔχει ἤδη εἴπει ὁ Μονταίγνιος, ἀλλ' εἶνε πρὸς τούτοις μουσεῖον ἀπέραντον, συσσώρευσις βιβλιοθηκῶν, δοχεῖον παντὸς ἀριστουργήματος τῆς διανοίας ἢ τῆς χειρὸς τῆς ἀνθρωπίνης. Ἐλέχθη που ὅτι εἶχον τὸ πάλαι αἱ Ἀθῆναι τόσα ἀγάλματα ὅσους καὶ κατοίκους, νῦν ὅμως οἱ Παρίσιοι ἔχουσι πλειοτέρους γλυπτοὺς λίθους, πλειοτέρας βαρυτίμους εἰκόνας, βιβλία πολύτιμα, χειρόγραφα μοναδικά, ἀρχαιολογικοὺς καὶ καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς ἢ ὅσους ἔχουσι κατοίκους. Ὡς ἡ οὐρανία Ἱερουσαλήμ, ἥτις ἐπεφάνη εἰς τὸν προφήτην «ἔχουσα τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι . . . καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι», οὕτω καὶ τῆς πόλεως τῶν Παρισίων ἡ ἐνδόμησις εἶνε τέχνη καὶ ἐπιστήμη καὶ φῶς. Ὄπισθεν τοῦ ζῶντος αὐτῆς πληθυσμοῦ σκηνοῦται λαὸς ἄλλος, ἰδανικὸς, ἀποτελούμενος ἐξ ἀθανάτων τύπων καὶ ἐξ ὑπάτων διανοιῶν. Ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἑλλὰς, πᾶσα ἡ Ἀνατολὴ, ἡ Ῥώμη, οἱ μέσοι αἰῶνες, ἡ νεωτέρα Εὐρώπη συνήθροισαν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῶν Παρισίων, ὡς ἐν Πανθέῳ ἀπαραβιάστῳ, τὰ σπανιώτατα τῶν θαυμασίων των. Ἂν δὲ ὁ Θεὸς ἐκδηλοῦται διὰ τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ Παρίσιοι εἶνε ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ.

Ἂς ἀπαριθμήσωμεν ταχέως τὰ σεμνὰ μνημεῖα, τοὺς ἱεροὺς ναοὺς, οἵτινες στέφουσι τὴν πόλιν, ἂς ἀναφέρωμεν τοὺς θησαυροὺς, οὓς αὕτη περικλείει, χωρὶς ὅμως νὰ λογαριάσωμεν αὐτοὺς, διότι πρὸς τοῦτο δὲν θὰ ἐξήρκουν τόμοι ὁλόκληροι. Ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν κατατεθειμένων πραγμάτων λέγομεν μόνον, ὅτι δὲν θὰ ἐξήρκει πρὸς ἀγοράν των ὅλος ὁ χρυσὸς τοῦ κόσμου.

Εἶνε πρῶτον τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου, ἔνδοξον τῆς τέχνης ἱερὸν, λαβύρινθος ἀριστουργημάτων, ἅτινα ἐκεῖ συνεσώρευσαν οἱ αἰῶνες. Πάσας τὰς σχολὰς ἐκπροσωποῦσιν ἐν τῷ Λούβρῳ ἐπιφανέστατοι ἀντιπρόσωποι. Τὸ λεγόμενον **Sallon Carré** τοῦ Λούβρου ὑπερέχει κατὰ πολὺ καὶ τῆς Φλωρεντίας τὴν **Tribuna**, ἔνθα ἀνάκειται ἡ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων καὶ ἄλλα παρόμοια ἀριστουργήματα. Περιέχονται δὲ ἐν τῇ *Τετραγωνικῇ Αἰθούσῃ* ἐκ τῆς Ἰταλικῆς μόνον σχολῆς, ἐξ εἰκόνες τοῦ Λεονάρδου **de Vinci**, *δέκα τρεῖς* τοῦ Ῥαφαήλου, δύο ἀπαράβλητοι τοῦ Κορρεγίου, δέκα καὶ ὀκτὼ τοῦ Τιτιανοῦ, ἐν αἷς ἡ *διὰ τῶν ἀκανθῶν στεφάνωσις* καὶ ὁ *Χριστὸς ἐν τῷ τάφῳ*, δύο τοῦ Γιοργιόνι, δεκατρεῖς τοῦ Βερονέζη, ἐξ ὧν διακρίνεται *ὁ ἐν Κανᾶ γάμος*, ὅστις μόνος του ἠδύνατο νὰ κοσμήσῃ ἓν Μουσεῖον καὶ νὰ λαμπρύνῃ μίαν πόλιν. Ἔρχεται ἔπειτα ἡ Φλαμανδικὴ σχολὴ, ἔνθα λάμπουσιν αἱ εἰκόνες τοῦ Ῥοῦβενς *ἡ φυγὴ τοῦ Λὼτ*, ἡ *Κερμέσση* καὶ ἄλλαι πολλαὶ, *ὁ Κάρολος Α'* τοῦ Βὰν Δὺκ, οἱ *δύο φιλόσοφοι* τοῦ Ῥεμπράντ καὶ ἄλλαι. Τὴν Ἱσπανικὴν σχολὴν ἐκπροσωποῦσι δέκα εἰκόνες θαυμάσιαι τοῦ Μουρίλλου καὶ τέσσαρες τοῦ Βελάσκεζ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων διακρίνεται ὡς ἀνεκτίμητος μαργαρίτης ἡ μικρὰ εἰκὼν τῆς *Ἰνφάντης*. Τὴν Γαλλικὴν τέλος σχολὴν λαμπρύνουσιν αἱ τεσσαράκοντα καλλίτεραι εἰκόνες τοῦ Πουσσίνου, ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Λεσυέρου καὶ δεκαὲξ τοῦ Κλαυδίου τοῦ Λορρανοῦ.

Τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἀναφέρει εἶνε μόνον τὰ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν τῆς τέχνης. Ἐκεῖθεν τοῦ ἰδανικοῦ ἀδύτου, ἔνθα ἐτάξαμεν αὐτοὺς, ἐκτείνεται μέγας καὶ ἄπειρος ναὸς πλήρης διακλαδώσεων καὶ δαιδάλων, κοσμούμενος ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τοῦ ὀρόφου διὰ θαυμασίων εἰκόνων. Ἐκεῖ ὑπάρχει πληθὺς μεγάλη δευτερευόντων τεχνιτῶν οἷοι ὁ Ἰωάννης δὰ Φιέζολε, ὁ Ἀνδρέας δὲλ Σάρτο, ὁ Λουΐνης, ὁ Περουγῖνος, ὁ Παρμεσᾶνος, ὁ Ἰούλιος Ῥωμάνος, ὁ Μαντέγνας, ὁ Τιντορέτος, ὁ Τενιέρος, ὁ Μετζοὺ, ὁ Τερβοῦργος, ὁ Παῦλος Πόττερος, ὁ Βεργὲμ καὶ ὁ Ῥουϋσδάελ, ὁ Βαττὼ καὶ ὁ Γρέουζ, ὁ Προυδὼν, ὁ Φραγονάρδος. Πᾶσαι αἱ μεγαλειότητες καὶ πᾶσαι αἱ χάριτες, πᾶσαι αἱ εὐγένειαι καὶ πᾶσαι αἱ λεπτότητες τῆς τέχνης εἶνε ἐκεῖ συνηγμέναι. Αἱ μεταστροπαὶ τῆς τεχνοτροπίας καὶ τῆς καλαισθησίας, τῆς μορφῆς καὶ τοῦ χρωματισμοῦ διαδέχονται ἀλλήλας ἀπὸ σχολῆς εἰς σχολὴν καὶ ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα ὡς ἐν μεγαλοπρεπεῖ καὶ κομψοτάτῃ φαντασμαγορίᾳ. Βλέπει τις ἐκεῖ θαυμάσια καταθέλγοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς, θαυμάσια ὧν ἀνεξάντλητος εἶνε ἡ ἀντίθεσις, καὶ ὑπὸ τῶν ὁποίων ὁλόκληρος τοῦ ἀνθρώπου ἡ ζωὴ δὲν ἐξαρκεῖ ἵνα κορεσθῇ ἡ διάνοια.

Πρὸς τὸ Μουσεῖον τοῦτο τὸ κεντρικὸν εἶνε συνηνωμένα, ἐν αὐτῷ τῷ Λούβρῳ, ἄλλα Μουσεῖα ἀπαράβλητον ἔχοντα τὸν πλοῦτον. Τοιαῦτα εἶνε τὸ Μουσεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων, ἔνθα βασιλεύει ἡ *Ἀφροδίτη τῆς Μήλου** καὶ περὶ αὐτὴν θαυμάζε-

* Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου (τὸ ἥμισυ ἄνω μέρος) ἀνεῦρεν ἐν τῇ νήσῳ τῇ 8 Ἀπριλίου 1820 Ἕλλην χωρικὸς (ὀνόματι Γιώργος) ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀγροῦ κειμένου 500 βήματα μακρὰν τοῦ θεάτρου, πλησίον τοῦ ἀρχαίου τείχους τῆς πόλεως. Τὴν ἀνακάλυψιν ἀνεκοινώσατο ὁ Γεώργιος παρευθὺς τῷ γείτονι Λουδοβίκῳ **Brest**, πράκτορι τῆς Γαλλίας, τῇ προτροπῇ δὲ τούτου ἑπόμενος ὁ εὑρέτης μετήνεγκε τὸ ἄγαλμα πρὸς ἀσφάλειαν εἰς τὸν σταῦλον, ἐξακολουθήσας δὲ τὴν ἀνασκαφὴν εὗρε μετὰ μίαν ἑβδομάδα καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ, πρὸς δὲ τούτῳ καὶ ἄλλα λείψανα ἀρχαίας τέχνης, μίαν δεξιὰν χεῖρα, μίαν ἀριστερὰν φέρουσαν μῆλον, ἓν τεμάχιον βραχίονος καὶ τὸ ἀνώτερον μέρος μιᾶς κεφαλῆς. Ὁ Γάλλος πράκτωρ μὴ

Digitized by Google

ται ὁ *Ἀχιλλεύς*, ἡ *Ἀφροδίτη τοῦ Ἀρελάτου*, ὁ *Μονομάχος*, ἡ *Πολύμνια*. Ἔρχεται ἔπειτα τὸ Αἰγυπτιακὸν Μουσεῖον, πλῆρες ἐκ τῶν λειψάνων τῶν παλαιῶν ἀνακτόρων τῶν Θηβῶν καὶ τῶν ὑπογείων τῆς Μέμφιδος, τὸ Ἀσσυριακὸν Μουσεῖον τοῦ ὁποίου αἱ ἀπέραντοι κρύπται ἔχουσι τεθησαυρισμένους τοὺς κολοσσοὺς καὶ τὰ ἀνάγλυφα τῆς Νινευΐ. Ἐκεῖ εἶνε καὶ τὸ λεγόμενον Μουσεῖον Καμπάνα μὲ τοὺς Ἐτρουσκικούς του τάφους καὶ τὰ ἀγγεῖά του τὰ ἑλληνικὰ καὶ τὰ ἐξ ὀπτῆς γῆς ἀγαλμάτια, τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀναγεννήσεως, ἔνθα θαυμάζονται ἡ *Ἄρτεμις* τοῦ Ἰωάννου **Goujon**, αἱ *τρεῖς Χάριτες* τοῦ Πιλάν, οἱ *Αἰχμάλωτοι* τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἡ *Νύμφη τοῦ Φονταινεβλῶ* τοῦ Οὐενβενούτου Κελλίνη. Τὸ Μουσεῖον τῆς νεωτέρας γλυπτικῆς ἔχει τὸν *Μίλωνα τὸν Κροτωνιάτην* τοῦ Πυγέτου, τὴν *Ψυχὴν* τοῦ Κανόβα, τὴν *Ἀταλάντην* τοῦ Πραδιέ. Τὸ Μουσεῖον τῶν Ἰχνογραφημάτων ἔχει τεθησαυρισμένα εἰς τὰ χαρτοφυλάκιά του καὶ εἰς τὰ ὑάλινά του ἑρμάρια τριάκοντα καὶ ἓξ χιλιάδας ἰχνογραφημάτων πάντων τῶν ἀριστοτεχνῶν καὶ πασῶν τῶν σχολῶν. Ἔρχεται ἔπειτα τὸ Μουσεῖον τῶν Βασιλέων μὲ παντὸς εἴδους κειμήλια κατὰ τάξιν χρονολογικὴν ἀπὸ τοῦ *σιδηροῦ δίφρου τοῦ Δαγοβέρτου* μέχρι τοῦ *ξίφους τοῦ Ναπολέοντος*.

Εἶνε τὸ Λοῦβρον διὰ τοὺς Παρισίους, ὅ,τι ἦτο διὰ τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ἡ Ἀκρόπολις, πυκνότατον δηλαδὴ ἄθροισμα ἀριστουργημάτων καὶ συσσώρευσις θαυμασίων. Ἐκτὸς δὲ τοῦ Λούβρου ὑπάρχουσιν ἀνὰ τὴν πόλιν οὐκ ὀλίγα εἰδικὰ μουσεῖα ἀποτελοῦντα οἱονεὶ τὰς ἐπαρχίας τοῦ ἀπεράντου βασιλείου τῆς Τέχνης, οὗτινος τὸ Λοῦβρον εἶνε ἡ κορυφὴ καὶ ἡ πρωτεύουσα. Καὶ πρῶτον τοιοῦτον Μουσεῖον, ὥς τι ὑποκατάστημα τοῦ Λούβρου εἶνε τὸ Λουξεμβοῦργον, ὅπερ εἶνε ὡρισμένον διὰ τοὺς ζῶντας τεχνίτας, οἵτινες κάμνουσιν ἐν τῷ Λουξεμβούργῳ σταθμόν, ἕως οὗ ἡ δόξα μεταφέρει αὐτοὺς εἰς τὸ Λοῦβρον μεταξὺ τῆς χορείας τῶν ἀθανάτων πνευμάτων τοῦ παρελθόντος. Ἐν τῷ Λουξεμβούργῳ εἶνε ἡ *Ἀποθέωσις τοῦ Ὁμήρου* τοῦ **Ingres**, ἔτι δὲ ὁ *Χριστὸς παραδίδων τὰς κλεῖς τῷ Πέτρῳ*, ἡ *Ἀγγελικὴ* καὶ ἡ *Εἰκὼν τοῦ Χερουβίνη*, ἔργα τοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου. Ἐκεῖ εἶνε καὶ οἱ ἄριστοι πίνακες τοῦ Εὐγενίου Δελακροᾶ, τοῦ Ὁρατίου Βερνέ, τοῦ Δεκὰμ καὶ ἄλλων, ὡς καὶ τὰ ἀριστουργήματα τῶν συγχρόνων γλυπτῶν, οἷον ἡ *Εὐρυδίκη* τοῦ **Nanteuil** καὶ ὁ *Νεαπολιτανὸς χορευτὴς* τοῦ **Duret**.

Πλησίον τοῦ Λουξεμβούργου, ὑπὸ τὴν προαιωνίαν σκιὰν τῶν *Θερμῶν* τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὑψοῦται τὸ μέγαρον Κλουνύ, κτισθὲν ἐπὶ Καρόλου τοῦ Η′ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Βουρβῶνος. Τὸ κομψὸν τοῦτο μέγαρον, κατασταθὲν καὶ αὐτὸ μουσεῖον, περικλείει ὥς τις ἀρχαϊκὴ κιβωτὸς ἐν τῷ μέσῳ τῶν περιπετειῶν τῆς νέας πόλεως τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰ ἀξιοπερίεργα τοῦ παρελθόντος. Ἐκεῖ δύναται ὁ περιηγητὴς νὰ θαυμάσῃ ἔπιπλα μνημειώδη, γλυφὰς σπανίας, ἐλεφαντουργήματα φιλοκαλέστατα ἐξειργασμένα, χρυσοχοϊκὰ ἔργα μοναδικά, φαγεντιανὰ σκεύη δυσεύρετα, ὑαλικὰ τῆς Βενετίας, ἑλβετικὰ δίοπτρα ἐκκλησιῶν, μιλτογραφήματα τοῦ Λεμοβίκου. Ἐκεῖ δύναται νὰ ἴδῃ ὁ φιλίστωρ τὰ ἐννέα ὁλόχρυσα καὶ λιθοποίκιλτα στέμματα τῶν Βισιγότθων βασιλέων τοῦ Τολέτου, τὴν χρυσῆν ἁγίαν τράπεζαν, ἣν κατὰ τὸν ια′ αἰῶνα ἐχάρισεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς **Βασιλείας** ὁ αὐτοκράτωρ Ἐρρῖκος ὁ Β′, τοὺς δέκα τάπητας τοὺς εἰκονίζοντας τὴν *Ἱστορίαν τοῦ Δαυῒδ καὶ τῆς Βηρσαβεέ*, τοὺς τεχνουργηθέντας ἐν Φλάνδρᾳ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ′. Τὸ Μουσεῖον Κλουνὺ εἶνε ὥς τις γοτθικὴ Πομπηΐα.

Ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὄχθης τοῦ Σηκουάνα τὸ Μουσεῖον τοῦ Πυροβολικοῦ ἐκτυλίσσει τοὺς σκοτεινούς του διαύλους, ὅπου κοιμῶνται τὸν ὕπνον τὸν βαρύν, ὅστις εἶνε ὁ ἐπακόλουθος τῶν μαχῶν, πάντα τὰ ἐπιθετικὰ καὶ ἀμυντικὰ ὅπλα τῆς στρα-

τολμῶν νὰ ἐνεργήσῃ τι ἀφ' ἑαυτοῦ, ἔγραψε τῇ 12 Ἀπριλίου τῷ ἐν Σμύρνῃ γενικῷ προξένῳ Λ. Δαυῒδ προτείνων τὴν ἀγορὰν τοῦ ἀγάλματος δημοσίᾳ δαπάνῃ. Ὁμοίας προτάσεις ἐπέστειλε καὶ ὁ Dauriac, εἷς τῶν διοικητῶν τῶν πρὸ τῆς Μήλου ὁρμούντων γαλλικῶν πλοίων. Ὁ Γάλλος πρόξενος ὅμως μὴ θέλων ν' ἀναλάβῃ εὐθύνην ἀπετάθη πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴν μαρκήσιον de Rivière. Ἐν τῷ μεταξὺ καταπείθεται ὁ χωρικὸς ὑπὸ Ἕλληνος ἱερέως, θέλοντος νὰ προσφέρῃ τῷ τότε μέγα ἰσχύοντι διερμηνεῖ τοῦ ναυστάθμου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔκτακτόν τι δῶρον, νὰ πωλήσῃ αὐτῷ τὸ ἄγαλμα ἀντὶ 718 γροσίων. Ἡ θεὰ ἐσύρθη ἐκ τοῦ ὕψους τῆς πόλεως διὰ σχοινίων μέχρι τοῦ λιμένος, ἐν ᾧ ὥρμει ἑλληνικὸν πλοῖον μέλλον νὰ μεταφέρῃ αὐτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν βανδαλικὴν δὲ ταύτην μεταφορὰν ὀφείλεται ἡ βλάβη, ἣν ὑπέστησαν οἱ ὦμοι, τὰ νῶτα καὶ αἱ πτυχαὶ τοῦ ἀγάλματος. Τῇ 23 Μαΐου ἀφικνεῖται εἰς Μῆλον ἐπὶ τῆς «Estafette» ὁ γραμματεὺς τῆς πρεσβείας ὑποκόμης de Marcellus ἐντεταλμένος τὴν ἀγοράν· τὸ ἄγαλμα μετεκομίζετο ἤδη εἰς τὸ ἑλληνικὸν πλοῖον, ὁ ὑποκόμης πειρᾶται ν' ἀκυρώσῃ τὴν γενομένην ἀγοράν, συγκαλέσας δὲ τοὺς προύχοντας τῆς νήσου διαμαρτύρεται καὶ ἐν τέλει ἀπειλεῖ. Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας ὁ ἱερεὺς πείθεται τέλος νὰ παραδώσῃ τὸ ἄγαλμα· κατὰ τὴν μετακόμισιν ὅμως εἰς τὸ γαλλικὸν πλοῖον, ἐξερράγη σφοδρὸς ἀγὼν μεταξὺ τῶν Γάλλων καὶ Ὀθωμανῶν ναυτῶν, ὅστις ἀπέβη ὑπὲρ τῶν πρώτων. Ἡ Μηλία Ἀφροδίτη ἔπλευσεν οὕτως εἰς Ῥόδον, Κύπρον, Ἀλεξάνδρειαν, Ἀθήνας, Σμύρνην, Κωνσταντινούπολιν καὶ πάλιν εἰς Μῆλον, ὅθεν ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ τοῦ 1821 ἐκομίσθη εἰς Γαλλίαν καὶ κατετέθη ἐν τῷ Λούβρῳ ὡς δῶρον τοῦ μαρκησίου de Rivière εἰς τὸν βασιλέα Λουδοβῖκον τὸν ιη′. Αἱ γενόμεναι ἀπόπειραι πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν βεβλαμμένων μερῶν ἀπέτυχον καθ' ὁλοκληρίαν. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατετέθη τὸ πολύτιμον κειμήλιον εἰς κιβώτιον καὶ μετηνέχθη εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς ἀστυνομίας. Ἡ πυρπόλησις τοῦ οἰκοδομήματος οὐδεμίαν ἐπήνεγκε βλάβην εἰς τὸ ἄγαλμα, ὅπερ ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ τοῦ 1871 κατετέθη ἐκ δευτέρου ἐν τῷ Λούβρῳ. [Ἐκ τῆς «Κλειοῦς»].

Digitized by Google

τευομένης ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τοῦ ἐκ πυρίτου πελέκεως τῆς λιθίνης ἐποχῆς μέχρι τῶν τουφεκίων chassepot. Ἔρχονται κατὰ σειρὰν θώρακες ἑλληνικοί, μεσαιωνικαὶ πανοπλίαι, ὁπλισμοὶ ἡρώων καὶ βασιλέων, περικεφαλαῖαι ἰταλικαὶ μὲ ἀραβουργήματα ὑπενθυμίζουσαι τοὺς πολεμιστὰς τοῦ Ἀριόστου, ξίφη παντοειδῆ καὶ παντόσχημα, ἀλλόκοτα καὶ παράξενα ἐργαλεῖα καὶ μηχανήματα, τὰ ὁποῖα νομίζεις ὅτι εἶνε ὄργανα βασανιστηρίων, ἀνατολικὰ ὅπλα λαμπρὰ καὶ ἀκτινοβόλα, σειρὰ ὅλη ἀναφερομένη εἰς τὸ πυροβολικὸν ἀπὸ τῶν δυσμόρφων βομβαρδῶν μέχρι τοῦ ἐντελεστάτου νεωτέρου κανονίου, μαθηματικαὶ μηχαναὶ καὶ ἐργαλεῖα παντοῖα ἐπιστημονικὰ τῆς νεωτάτης πολεμικῆς τέχνης.

Μετὰ τὰς τέχνας ἔρχονται τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, καὶ δὴ ἔχομεν ἀνταξίας τῶν πολυτίμων μουσείων πλουσιωτάτας βιβλιοθήκας. Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῶν Παρισίων εἶνε διὰ τὸν κόσμον τὸν νεώτερον ὅ,τι ἦτο διὰ τὸν παλαιὸν ἡ τῆς Ἀλεξανδρείας. Τὰ δύο ἑκατομμύρια τῶν τόμων, οὓς ἡ βιβλιοθήκη ἐκείνη περιέχει, ἀπὸ τοῦ *Καθολικοῦ* τοῦ τυπωθέντος τῷ 1460 ἐν Μαγεντίᾳ «ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς γραφίδος», ὡς λέγει ὁ ἀρχαϊκὸς τυπογράφος ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι, μέχρι τοῦ φυλλαδίου τοῦ χθὲς ἐκτυπωθέντος, ἐκπροσωποῦσι πᾶσαν τὴν παραγωγὴν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη πραγματώνει κατὰ γράμμα τὸ τυπογραφικὸν ἐκεῖνο οἰκοδόμημα, περὶ οὗ λέγει εἰς τὴν *Παναγίαν τῶν Παρισίων* ὁ Βίκτωρ Ὑγκώ, ὅπερ εἶνε κατασκεύασμα ἀπέραντον ἐπερειδόμενον ἐπὶ τοῦ κόσμου ὅλου, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἀδιαλείπτως ἐργάζεται ἡ ἀνθρωπότης, ὅπερ αὐξάνει καὶ συσσωρεύεται εἰς ἀτελευτήτους ἕλικας, καὶ ὅπου συγχέονται μὲν αἱ γλῶσσαι, ἀκατάπαυστος δὲ εἶνε ἡ ἐνεργητικότης τῶν ἐργατῶν, ἀκούραστος ὁ μόχθος καὶ λυσσώδης ὁ συναγωνισμός. Τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο τὸ τεράστιον εἶνε τὸ ἄσυλον, ὅπερ ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν κατὰ παντὸς κατακλυσμοῦ, κατὰ παντὸς καταποντισμοῦ τῶν βαρβάρων, εἶνε ἄλλος πύργος τῆς Βαβὲλ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ τὴν βαρύτιμον ἐκείνην τῶν βιβλίων συναγωγὴν κοσμοῦσι λαμπρὰ καὶ σπανιώτατα κοσμήματα· ἐκδόσεις principes, ἀντίτυπα μοναδικά, σπανιώτατα, βιβλία τῆς νηπιακῆς τῆς τυπογραφίας ἡλικίας (incunabila) ἄθικτα, δεσίματα ἰσοφαρίζοντα πρὸς λίθους πολυτίμους. Ὅλαι ὁμοῦ τῆς Εὐρώπης αἱ βιβλιοθῆκαι δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀντισταθμίσωσι τὴν Ἐθνικὴν τῶν Παρισίων. Ἑκατοντάκις χίλια χειρόγραφα ἀνάκεινται ὡσαύτως ἐκεῖ, πάσης ἐποχῆς, παντὸς ἔθνους, πάσης καλλιγραφίας. Πολλὰ τῶν χειρογράφων τούτων εἶνε ἐξ ἐκείνων, ἅτινα κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἠγόραζον οἱ βασιλεῖς ἀντὶ μιᾶς πόλεως, καὶ ἀπηγόρευον τὴν μετακίνησίν των ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμοῦ. Τὰ μικρογραφήματα, ἅτινα τὰ κοσμοῦσι καὶ λαμπρὰ αὐτῶν δεσίματα, ἐπαυξάνουσιν εἰς τὸ ἀτίμητον τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Πολλὰ χειρόγραφα ἔχουσι καὶ ἀξιολόγους εἰκονογραφίας, διότι καὶ αὕτη ἡ τέχνη εἰς τὰ βιβλία εἶχε καταφύγει κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα περιμένουσα καιρὸν εὐθετώτερον ἵνα ἀναπτυχθῇ, οὐχὶ σπανίως δὲ ἡ γραφικὴ ὡρισμένου αἰῶνος δὲν μᾶς εἶνε ἄλλοθεν γνωστὴ ἢ ἐκ τῶν χειρογράφων.

Πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἀνταποκρίνεται τὸ Μουσεῖον τὸ Νομισματικὸν καὶ τὸ τῶν Χαλκογραφημάτων (cabinet des Estampes). Τριακόσιαι χιλιάδες παλαιῶν καὶ νέων νομισμάτων καὶ μεταλλίων εἶνε τεθησαυρισμέναι εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ σειρὰ ὅλη δακτυλιολίθων ἢ *καμέων*, ἐν οἷς τὸ περιώνυμον *καμέον τῆς Ἁγίας καπέλλας*, τὸ μέγιστον πάντων τῶν γνωστῶν. Ἐκεῖ εἶνε καὶ τὸ κύπελλον τῶν Πτολεμαίων, ὁπόθεν ἔπιεν ἡ Κλεοπάτρα, τὸ χρυσοῦν ποτήριον τῶν Ῥηδόνων (Rennes) μὲ βακχικὰ ἀνάγλυφα, τὰ ἀργυρᾶ ἀγγεῖα καὶ ἀγαλμάτια τοῦ Bernay, τὰ τέσσαρα ὀνομαστὰ μετάλλια τῆς Ταρσοῦ, ἐν οἷς ἕν, βάρους εἴκοσι στατήρων, εἰκονίζει βασιλέα τῆς Βακτριανῆς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τέχνης ἔργα ἀξιοθαύμαστα.

Τοῦ δὲ Μουσείου τῶν Χαλκογραφημάτων πληροῦσι τὰ χαρτοφυλάκια ἓν ἑκατομμύριον καὶ τετρακόσιαι χιλιάδες χαλκογραφιῶν καὶ λιθογραφιῶν, ἀπὸ τῶν ἀτελεστάτων φλωρεντινῶν δοκιμίων τοῦ ιε' αἰῶνος μέχρι τῶν λιθογραφημάτων τοῦ Mouilleron, μέχρι τῶν ἔργων τοῦ Καλαμάττα καὶ τοῦ Μερκούρη.

Εἰς ὅσα εἴπομεν ἂς προστεθῶσι καὶ αἱ ἑξῆς βιβλιοθῆκαι· ἡ Μαζαρίνη, ἡ τῆς Ἁγ. Γενεβιέβης, ἡ τῆς Σορβώννης, ἡ τοῦ Arsenal! Ἂς γείνῃ πρὸς τούτοις μνεία καὶ τοῦ Μουσείου τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ὅπερ ἔχει ἀτελευτήτους συλλογάς, τὰ Ἀρχεῖα, ἔνθα κεῖνται τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ χάρτου τοῦ Χιλδεβέρτου μέχρι τῆς διαθήκης τοῦ Λουδοβίκου ιϛ' καὶ τὴν πληθὺν τῶν παντοειδῶν ἰδιωτικῶν συλλογῶν.

Ταῦτα πάντα περιέχουσιν οἱ Παρίσιοι, ἀνοίγουσι δὲ μετ' ἀπεριορίστου ἐλευθεριότητος εἰς πάντας τὰ μουσεῖα, τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰς συλλογάς των, φιλοξενοῦντες τὴν διάνοιαν τὴν ἀνθρωπίνην ὅσον ἐνδέχεται μεγαλοπρεπῶς.

[Paul de Saint Victor]. ***

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἰατρός τις μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἐκθέσει αὐτοῦ περὶ τῆς ἀσθενείας καὶ τοῦ θανάτου συναδέλφου, ὃν ἐπεσκέπτετο αὐτὸς μετὰ δύο ἄλλων ἰατρῶν, ἐπανελάμβανε συχνάκις τὰς φράσεις: «Ἐσκέφθημεν καὶ οἱ τρεῖς.... Καὶ οἱ τρεῖς ἤμεθα τῆς γνώμης....» Τότε ἀνεφώνησέ τις:

— Τί ἠθέλατε λοιπὸν νὰ κάμῃ καὶ ὁ ἀσθενὴς ἐναντίον τριῶν;

Digitized by Google

*
* *

Ἐν κωμῳδίᾳ τινὶ ἠθοποιός τις ἀπεμιμεῖτο τὴν φωνὴν τοῦ ὄνου.

Θεατής τις ἤρχισε τότε καὶ ἐξέβαλλεν ἐκ τῆς πλατείας ὀγκηθμοὺς πολὺ ἐπιτυχεστέρους τῶν τοῦ ἠθοποιοῦ.

Ὁ ἠθοποιὸς ἐσιώπησε καὶ εἶπεν :

— Ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχει τὸ πρωτότυπον, τὸ ἀντίγραφον δὲν ἔχει τί νὰ κάμῃ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Γραῖά τις εἶχε μανιώδη σχεδὸν ἔρωτα πρὸς τὰ ζῶα καὶ τὰ πτηνά.

Ἡ οἰκία της ἦτο πλήρης γαλῶν, κυνῶν καὶ πτηνῶν. Ἡμέραν τινὰ ἡ κυρία αὕτη ἠνωχλήθη μεγάλως ἀπὸ μίαν ἐκ τῶν μεγάλων ἐκείνων μυιῶν, αἵτινες σᾶς καταδιώκουσι καὶ κεντοῦσι μὲ τόσην τέχνην, ὥστε νομίζετε, ὅτι ἡ θύελλα δίδει εἰς αὐτὰς ἐξυδέρκειαν καὶ πνεῦμα.

— Γιάννη, λέγει πρὸς τὸν ὑπηρέτην της ἡ γηραιὰ κυρία, λάβε μὲ προσοχὴν αὐτὸ τὸ ἔντομον, κύτταξε νὰ μὴ πάθῃ τίποτε ἐκεῖ ὅπου θὰ τὸ κρατῇς, καὶ ἀπόβαλέ το ὅσον τὸ δυνατὸν προσεκτικώτερα.

Ὁ ὑπηρέτης λαμβάνει τὴν μυῖαν μὲ τὸν ἀντίχειρα καὶ τὸν λιχανὸν καὶ ἐξέρχεται μὲ ὅλας τὰς δυνατὰς προφυλάξεις.

Μετὰ δέκα λεπτὰ ἐπιστρέφει ἐπαναφέρων τὴν μυῖαν.

— Ἔ, λοιπόν, Γιάννη, ἀπέβαλες τὸ πτωχὸν αὐτὸ ζῶον ;

— Κυρία, δὲν ἐτόλμησα... *Βρέχει !*

—

Σκέψις ἐν ἡμέρᾳ βροχερᾷ :

— Ὅλα περνοῦν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ἐκτὸς τῆς ἁμάξης, ὅταν τὴν περιμένουν. ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Οἱ μὲν διδόντες θησαυρίζουσι τὴν σταθερὰν μεσημβρίαν, οἱ δὲ λαμβάνοντες τὸ σκότος.

*

Ὁ φιλάργυρος, πλέων ἐν τῷ χρυσῷ, μοὶ φαίνεται ὡς ἰχθὺς διψῶν.

*

Πόσοι ῥήτορες ἀγορεύουσι μόνον ὅπως ἀποδείξωσιν ὅτι ἔπρεπε νὰ σιωπῶσι ! (Petit-Senn.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

∾ Κατά τινα ἐπίσημον ἔκθεσιν, δημοσιευθεῖσαν ἐν Λονδίνῳ, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνέβησαν αὐτόθι 80 θάνατοι *ἐκ πείνης*.

∾ Ζῶμεν εἰς αἰῶνα ἀποδημιῶν καὶ μετοικίσεων. Ἡ ποικιλία καὶ ἡ ταχύτης τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας ἔλυσαν ὁριστικῶς πλέον τὸ ζήτημα τοῦτο. Προσφάτως ἔτι ἀπεστέλλοντο ἐκ Νεαπόλεως εἰς Λονδῖνον ἰχθῦς ζωντανοὶ ἐντὸς ὑγρῶν βρύων. Οἱ μικροὶ μετανάσται ἔφθασαν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἐν καλῇ καταστάσει, μετά τινας δὲ στιγμὰς ἐσκίρτων ἀγαλλόμενοι ἐντὸς ψυχροῦ καὶ καθαροῦ ὕδατος. Ἰδοὺ δὲ καὶ ἄλλη ἀποδημία οὐχ ἧττον περίεργος. Ὁλόκληρα μελισσῶν σμήνη ἐντὸς κιβωτίων ἔφθασαν ἐκ Παλαιστίνης εἰς Ἀγγλίαν. Εἰς διατήρησιν τῶν φιλοπόνων ζωϋφίων κατὰ τὸν πλοῦν ἐγένετο αὐτοῖς ἡ ἀναγκαία προμήθεια ἀέρος, ὕδατος καὶ τροφῆς· ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ πρόκειται νὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς ἄλλο πλοῖον ἵνα ἀποσταλῶσιν εἰς Καναδᾶ, τὴν νέαν αὐτῶν κατοικίαν.

∾ Ἡ *Σφαῖρα*, ἐφημερὶς τοῦ Λονδίνου, διηγεῖται, κατά τινα πρωσσικὴν ἐφημερίδα, ὅτι ἡ πρωσσικὴ πρωτεύουσα κατέχει πρὸ πολλοῦ κειμήλιον ἀξίας μυθώδους, οὗτινος τὴν ὕπαρξιν τὸ δημόσιον δὲν ἐγνώρισεν εἰμὴ ἐκ τῶν ἐκθέσεων, αἵτινες ἀνεγνώσθησαν ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει τῆς Πολυτεχνικῆς Ἑταιρίας.

Ἡ πολύτιμος αὕτη λίθος εἶνε σάπφειρος ἀνήκων εἰς ἓν τῶν μελῶν τῆς σοφῆς ταύτης ἑταιρίας. Ζυγίζει 12 $^1/_8$ λόθια, ἤτοι ὀλίγῳ τι πλέον τῶν 6 οὐγκιῶν (185 γραμμάρια). Ἡ ἐπὶ τούτῳ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ τῆς Ἑταιρίας, μετ' ἐπισταμένην καὶ ὥριμον ἐξέτασιν, ὥρισε τὴν ἀξίαν αὐτοῦ εἰς τὸ καταπληκτικὸν ποσὸν 64 ἑκατομμυρίων μαρκῶν, ἤτοι 80 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Εἶνε σχεδὸν περιττὸν νὰ εἴπωμεν. ὅτι τοιοῦτον κειμήλιον δὲν θὰ εὕρῃ ἀγοραστὴν εἰς τὴν τιμὴν ταύτην. Μεμυημένοι τινὲς διατείνονται, ὅτι ἡ καθαρότης τοῦ λίθου δὲν εἶνε ὅλως ἀνεπίληπτος, καὶ ὅτι ἑπομένως ἡ τιμὴ αὕτη πρέπει νὰ καταβιβασθῇ· ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἐκπέσῃ ἡ τιμὴ τοῦ κειμηλίου, πάντοτε θὰ εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε μηδὲ νὰ τολμήσῃ κἂν νὰ διαπραγματευθῇ καὶ ὁ πλουσιώτερος συλλογεύς.

Ἐν ἔτει 1872 ὀρυκτολόγος τις τοῦ Βερολίνου ἐπρόσφερεν 850,000 μάρκας (1,062,500 φρ.), εἰς μάτην, ἐννοεῖται, διότι ἐν ἔτει 1860 ἤδη εἶχε προσφέρει εἰς μάτην Γερμανός τις ἡγεμὼν ποσὸν πολὺ τούτου ἀνώτερον.

∾ Ἡ *Ἐφημερὶς τῆς βορείου Γερμανίας* δημοσιεύει λεπτομερείας τινὰς περὶ σιδηροδρόμου ἠλεκτρικοῦ, ὅστις πρόκειται νὰ συστηθῇ ἐν Βερολίνῳ. Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος θὰ ἔχῃ δύο ὁδούς, τὴν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ τὴν τῆς ἐπιστροφῆς, θὰ τοποθετηθῇ δὲ ἑκατέρωθεν τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως ἐπὶ στύλων σιδηρῶν, ἐχόντων ὕψος 4 — 5 μέτρων.

Αἱ ἀτμάμαξαι θὰ εἶνε μικρόταται, καὶ θὰ χωροῦν δέκα καθημένους καὶ τέσσαρας ὀρθίους· ἡ ἠλεκτροδυναμικὴ μηχανὴ θὰ εὑρίσκεται ὑποκάτω τῶν ἀτμαμαξῶν μεταξὺ τῶν τροχῶν, μεγάλη δὲ ἀτμομηχανὴ ἔχουσα δύναμιν 60 ἵππων θέλει τοποθετηθῇ ἐπὶ ἰδίας ἁμαξοστοιχίας καὶ πλησίον τῆς γραμμῆς. Αἱ ἁμαξοστοιχίαι θὰ φέρωνται μετὰ μεγάλης ταχύτητος, διανύουσαι ἓν μίλιον, ἤτοι 7 $^1/_2$ χιλιόμετρα ἐντὸς 15 λεπτῶν. Τὸ

Digitized by Google

σχέδιον ὑποβληθὲν εἰς τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς τοῦ Βερολίνου ἐνεκρίθη, καὶ τριμελὴς ἐπιτροπὴ διωρίσθη, ὅπως συνεννοηθῇ μὲ τὴν ἑταιρίαν ἐξ ὀνόματος τῆς δημαρχίας διὰ τὰ περαιτέρω.

*** Κατὰ τοὺς ἀπογραφικοὺς καταλόγους τῶν διευθύνσεων τῶν διαφόρων ταχυδρομείων τῆς Εὐρώπης, ὁ ἀριθμὸς τῶν διαφόρων γραμματίων, ἐπιστολῶν καὶ ἐντύπων χαρτίων, τῶν ἀποσταλέντων ταχυδρομικῶς ἐν ἔτει 1873, ἀνέβη εἰς τὸ ἤδη ὑπέρογκον ποσὸν 3,958,000,000 (τρία δισεκατομμύρια, καὶ ἐννεακόσια πεντήκοντα ὀκτὼ ἑκατομμύρια)· ἐν ἔτει δὲ 1878 ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀνέβη εἰς 5,600.000,000 (πέντε δισεκατομμύρια καὶ ἑξακόσια ἑκατομμύρια), ἤτοι ηὔξησε κατὰ 41 τοῖς $^0|_0$. Προεικάζοντες ἀναλόγως προϊοῦσαν τὴν ἐπαύξησιν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρόντος αἰῶνος, εὑρίσκομεν, ὅτι ἡ ταχυδρομικὴ κίνησις τῆς Εὐρώπης θέλει τότε ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τῶν 25 δισεκατομμυρίων ἀποστολῶν.

Τὸ ταχυδρομεῖον ἀπέβη ἄρθρον τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ βίου τῶν σημερινῶν ἐθνῶν τόσον σπουδαῖον, ὥστε εἶνε βέβαιον σχεδόν, ὅτι μετά τινα, σχετικῶς ὀλίγα, ἔτη θέλει ἀποβῆ ὑπηρεσία ἐκτελοῦσα τὰς ἀποστολὰς τόσον εὐθηνά, ὥστε ἡ τιμὴ αὐτῶν νὰ εἶνε ἴση σχεδὸν πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς ἐπιστολῆς ἢ καὶ ὅλως δωρεάν.

*** Πρὸ πολλοῦ ἦτο ἀπηγορευμένον τὸ κάπνισμα ἐν Βοστώνῃ, τῇ σοβαρᾷ ταύτῃ καὶ κατ' ἐξοχὴν καθαριστικῇ πόλει τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Ὁ ἀπαγορεύων δὲ τὸ κάπνισμα νόμος οὗτος ὠφείλετο κυρίως εἰς τὰς προσπαθείας ἑνὸς ἀσπόνδου ἐχθροῦ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν καπνιστῶν, τοῦ αἰδεσιμωτάτου Γεωργίου Τράση. Ὁ νόμος οὗτος δὲν ἐφηρμόζετο, ὡς εἰκός, μεθ' ὅλης τῆς αὐστηρότητος· ἀλλ' οἱ καπνισταὶ ἐφοβοῦντο πάντοτε, καὶ εὐλόγως, διότι ἐγνώριζον, ὅτι κατὰ πᾶν νέφος καπνοῦ, ὅπερ ἤθελον ἐκσφενδονήσει εἰς τὸν ἀέρα, εἷς ἀστυνομικὸς κλητὴρ ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ αὐτοὺς ἐκ τοῦ περιτραχηλίου, καὶ νὰ δημεύσῃ καὶ καπνοσύριγγα καὶ σιγάρον.

Ὁ νόμος οὗτος προεκάλεσε τόσα παράπονα, ὥστε ὁ *Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης* ἀναγγέλλει τὴν προσεχῆ κατάργησιν αὐτοῦ, ὅπερ ἔσται ἀληθὴς θρίαμβος διὰ τοὺς καπνιστὰς τῆς Βοστώνης. Ἀλλὰ ποία ὅμως ἀποτυχία διὰ τὸν αἰδεσιμώτατον Τράση! Εὐτυχῶς ὅμως δὲν θὰ ὑποφέρῃ αὐτὸς ἐκ τῆς καταργήσεως τοῦ νόμου, διότι ὁ σεβάσμιος ἐχθρὸς τοῦ καπνοῦ ἀπεχαιρέτησε πρό τινος τὸ ζῆν, καὶ μετέβη εἰς κόσμον ἄλλον, ἔνθα οὐκ ἔστι καπνιστής.

*** Ἐν Αὐστραλίᾳ, μεταξὺ τῆς 23 καὶ 24 μοίρας πλάτους, εὑρέθη πρὸ ὀλίγου φυτὸν νέον ἔχον ἰδιότητας ναρκωτικάς. Τὸ φύλλον του ἔχει μῆκος 3—4 δακτύλων, τὸ δὲ ἄνθος του εἶνε κωδωνίσκος κηρόχρους μὲ γραμμὰς ἐρυθράς. Τὸν Αὔγουστον τὸ φυτὸν τοῦτο ἀνθεῖ, καὶ τότε οἱ ἐγχώριοι συλλέγουσι τὰ φύλλα του, τὰ ξηραίνουσι διὰ τοῦ ἀτμοῦ, ἀκολούθως τὰ ἐμβάλλουσιν εἰς σάκκους ἐκ καννάβεως, καὶ τὰ παραδίδουσιν εἰς τὸ ἐμπόριον. Ὁ οὕτω παραλαβὼν αὐτὰ ἔμπορος τὰ βρέχει, τὰ ἀναμιγνύει μὲ στάκτην, καὶ τὰ περιτυλίσσει ἐν εἴδει σιγάρων, τὰ ὁποῖα οἱ ἐγχώριοι συνειθίζουν νὰ μασσῶσι· τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῆς μασήσεως ταύτης, ἐὰν γείνῃ ὁπωσοῦν ἀφθόνως, εἶνε ὅτι ὁ μασσητὴς ἐμπίπτει εἰς ἀναισθησίαν πλήρη.

Εἰς μετριωτέραν δόσιν λαμβανόμενα τὰ φύλλα ταῦτα, ἐπιφέρουσι τόνωσιν ὁμοίαν περίπου πρὸς τὴν τῶν μεθυστικῶν ποτῶν. Ἡ μετρία χρῆσις κατευνάζει τὴν πεῖναν, καὶ οἱ μεταχειριζόμενοι αὐτὰ δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσιν ὁδοιπορίας μακροτάτας, χωρὶς μεγάλην κόπωσιν καὶ ἄνευ πολλῆς τροφῆς.

*** Ἡ εἰς τὰς διαφόρους χώρας κατανάλωσις τοῦ ζύθου ἐξετιμήθη ὡς ἑξῆς:

Ἐν Ῥωσσίᾳ ἕκαστος ἐξοδεύει κατ' ἔτος 16 λίτρας ζύθου· ἐν Ἑλβετίᾳ 31, ἐν Αὐστρίᾳ 45, ἐν Ὁλλανδίᾳ 54, ἐν Πρωσσίᾳ 121, ἐν Ἀγγλίᾳ 174, ἐν Βελγίῳ 189, ἐν Βυρτεμβέργῃ 270, ἐν Βαυαρίᾳ 370, ἐν Δανιμαρκίᾳ 81.

Ἡ πόλις τοῦ Μονάχου ἐξοδεύει πλειότερον ζύθον παρὰ πᾶσαν ἄλλην πόλιν τοῦ κόσμου, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ της, ὅστις συμποσοῦται εἰς 230,000 ψυχάς, διότι ἐν Μονάχῳ ἀναλογοῦσι κατ' ἔτος εἰς ἕκαστον πρόσωπον 684 λίτραι ζύθου.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὁ ἰατρὸς κ. Π. Καμπάνης ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ *Ὥρᾳ* τὰ ἑπόμενα: Τὸ ὕδωρ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὡς ἔχει δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἐπιδρᾷ κακῶς ἐπὶ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλῆνος ὡς ἐμπεριέχον ἄφθονον κόνιν. Πάντες δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι διυλιστῆρας εὐρωπαϊκοὺς ὡς ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῶν τιμῆς· ἕνεκα τούτου συμβουλεύω ἓν εἶδος ἁπλοῦ διυλιστῆρος δυναμένου ὑπὸ πάντων νὰ κατασκευασθῇ προχείρως καὶ μὲ μικροτάτην δαπάνην.

Λαμβάνετε ἓν χωνίον ἱκανοῦ μεγέθους, πληρόνετε τὸν σωλῆνα τούτου διὰ μικρῶν τεμαχίων ἀνθράκων, κατ' ἀρχὰς μεγαλητέρων κατόπιν μικροτέρων· ἀφοῦ ταῦτα πληρώσωσι τὰ τρία τέταρτα τοῦ σωλῆνος τὸ λοιπὸν πρὸς τὸ ἄνω μέρος τὸ πωμάζετε δι' ἑνὸς τεμαχίου σπόγγου καλῆς ποιότητος καὶ καθαροῦ οὕτως, ὥστε τὸ ὕδωρ χυνόμενον ὑπεράνω τοῦ πώματος εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ χωνίου νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ῥέῃ στάγδην ἐκ τοῦ κατωτέρου μέρους αὐτοῦ.

Οὕτως ἐν διαστήματι ὀλίγων ὡρῶν ἔχετε τὸ πρὸς πόσιν ὕδωρ τῆς ὅλης ἡμέρας διαυγέστατον καὶ ἀπηλλαγμένον πάσης ξένης οὐσίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ Κ. Ο. ΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 244 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6 — 31 Αὐγούστου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΔΗΜΟΥ ΓΕΛΗΝΙΩΝ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ὁ δῆμος Γεληνίων δὲν ὑφίσταται σήμερον, πρὸ τοῦ 1836 δὲ ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορινθίας. Σ. τ. Δ.

Πρὸ δέκα καὶ πέντε περίπου ἐτῶν, συνελθόντες οἱ τὰ πρῶτα παρ' ἡμῖν φέροντες ἐν τοῖς γράμμασι, συνέστησαν ἐν Ἀθήναις σύλλογον φιλολογικὸν, τὸ Ἀθήναιον, σκοποῦντα τὴν διδασκαλίαν καὶ μόρφωσιν τοῦ λαοῦ· τὰ μέλη τούτου ἀνελάμβανον νὰ διδάσκωσιν ἐκ περιτροπῆς μαθήματα τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, τερπνὰ ἅμα καὶ χρήσιμα, καὶ κατὰ τρόπον ὅσον ἔνεστι προσιτὸν εἰς τὴν κοινὴν κατάληψιν. Καίτοι τὸ διάστημα τῆς διαρκείας τοῦ συλλόγου ἦν ὀλιγοχρόνιον, διετὲς ἢ τριετὲς νομίζομεν, παρέσχεν ὅμως οὗτος ἀφορμὴν εἰς τὴν σύνταξιν ἀναγνωσμάτων, οὐ σμικρὰν περιποιούντων τιμὴν τῇ ἡμετέρᾳ φιλολογίᾳ. Εἰς ταῦτα ἀνάγεται καὶ τὸ κατωτέρω τοῦ Λέοντος Μελᾶ, μήπω μέχρι τοῦδε δημοσιευθὲν, ὅπερ ἀσμένως λίαν καταχωρίζομεν ὧδε, εὐμενῶς ἀποστειλάσης ἡμῖν τοῦτο πρὸς δημοσίευσιν τῆς σεβαστῆς χήρας τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός.

Ὁ Λέων Μελᾶς ἦν ἐκ τῶν κεκτημένων τὴν μεγίστην αὐθεντείαν ἐπὶ πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς παιδαγωγικὰ ζητήματα. Ἐγκύψας συντόνως καὶ ἐπισταμένως εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἡμετέρας ἐκπαιδεύσεως, εἰργάσθη εἴπερ τις καὶ ἄλλος πρὸς πλήρωσιν αὐτῶν καὶ βελτίωσιν τοῦ κρατοῦντος παιδαγωγικοῦ συστήματος, καὶ περισπουδάστους ἐξέδωκε παιδαγωγικὰς μελέτας. Ἀλλὰ καὶ μόνος ὁ Γεροστάθης ἤρκει ν' ἀναβιβάσῃ αὐτὸν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς προόδου συντελεστικώτατα ἐργασθέντων, τὸ χαρίεν ἐκεῖνο βιβλιάριον, ὅπερ ἀπλήστως ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας ἀναγινώσκουσι πάντες οἱ ἑλληνόπαιδες, καὶ ὅπερ σκοπὸν προτίθεται εὐγενῆ καὶ ὑψηλότατον, οὐ μόνον τὴν ἐπαύξησιν τῶν γνώσεων, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ χαρακτῆρος διάπλασιν καὶ τὴν ἔμπνευσιν γενναίων καὶ ἑλληνοπρεπῶν αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων.

Οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι οἱ ἡμέτεροι συνδρομηταὶ θέλουσι μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἀναγνώσει τὴν προκειμένην πραγματείαν, ἣν διακρίνει οὐ μόνον ἰδεῶν ἐμβρίθεια, ἀλλὰ καὶ τῆς λέξεως ἐν γένει γλαφυρότης καὶ ἐπαγωγόν. Σ. τ. Δ.

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΗΛΙΚΙΑΙ

Φίλτατοι ἀκροαταί,

Εὐχαρίστως παρατηρήσας ὅτι καὶ αἱ τρεῖς ἡλικίαι τιμῶσι τὰς ἀκροάσεις τοῦ *Ἀθηναίου*, κατῆκον ἀβροφροσύνης ἐθεώρησα καὶ πρὸς τὰς τρεῖς ἡλικίας ἰδίως ν' ἀποταθῶ σήμερον, καθ' ὅσον καὶ τὰς τρεῖς ἐκ τοῦ πλησίον ἐγνώρισα, διελθὼν τὰς δύο πρώτας καὶ τὴν τρίτην ἤδη εὐτυχῶς διερχόμενος. Ἂς συμμελετήσωμεν, φίλτατοι, τὰς τρεῖς ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἐντὸς τῆς νεανικῆς, τῆς ἀνδρικῆς καὶ τῆς γεροντικῆς ἡλικίας συμπεριλαμβάνεται τὸ παρελθὸν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, μόνον δὲ διὰ τῆς σπουδῆς τοῦ παρελθόντος, διὰ τῆς ἐπιμελείας τοῦ παρόντος, καὶ τῆς προπαρασκευῆς τοῦ μέλλοντος δύνανται καὶ τὰ ἄτομα καὶ αἱ κοινωνίαι νὰ προοδεύσωσι, νὰ τελειοποιηθῶσι καὶ ἑπομένως νὰ εὐδαιμονήσωσι. Τὴν τελειοποίησιν δὲ καὶ πρόοδον πάντες ποθοῦμεν, καθόσον καὶ ὁμιλοῦντες καὶ ἀκροώμενοι οὔτε τὴν ματαίαν ἐπίδειξιν οὔτε τὴν διαβατικὴν τέρψιν τῶν αἰσθητηρίων, ἀλλὰ τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἡμῶν πρόοδον ἐνταῦθα ἐπιδιώκομεν, ὑπείκοντες εἰς τὴν θείαν φωνὴν τοῦ Σωτῆρος, ὅστις ἀποκαλύψας ἐπὶ τῆς γῆς τὰς τελειότητας τοῦ παναγάθου Θεοῦ, μᾶς εἶπεν ἐπὶ τοῦ ὄρους· «Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν». Καὶ ὡς τὸν μόνον ὅρον τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας, ἰδοὺ διατί κατ' ἐξαίρεσιν παντὸς ἄλλου ἐπιγείου πλάσματος μὲ ψυχὴν ἐπιδεκτικὴν προόδου καὶ τελειοποιήσεως ἐπροικίσθη ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ψυχικὴ ἡμῶν τελειοποίησις, ἡ ἀνύψωσις καὶ προσέγγισις ἡμῶν εἰς τὰς τελειότητας τοῦ Ὑψίστου, ἀπεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ χριστιανισμοῦ ὡς ὁ ἀληθὴς προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ὁ μόνος ὅρος τῆς ἀνθρωπίνου εὐδαιμονίας, ὁ χριστιανισμὸς ἐν τῇ θείᾳ αὐτοῦ σοφίᾳ συναπεκάλυψε συγχρόνως καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν τὸν προορισμὸν τῆς τελειοποιήσεως ἡμῶν δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν. «Ἀγαπήσεις τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν». Ἂς ἀγαπήσωμεν λοιπὸν τὸν πανάγαθον, ὅπως καὶ αὐτὸς ἀγαπήσῃ, διαφωτίσῃ καὶ τελειοποιήσῃ ἡμᾶς. Ἂς ἀγαπήσωμεν δὲ καὶ πάντας τοὺς πλησίον ἡμῶν, καὶ νέους καὶ ἄνδρας καὶ γέροντας, καὶ ὑπὸ τῆς ἀγάπης ταύτης ἐμπνεόμενοι ἂς ἐπιχειρήσωμεν τὴν μελέτην τῶν τριῶν ἡλικιῶν ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς νεανικῆς.

Ἡ νεανικὴ ἡλικία, φίλτατοι ἀκροαταί, εἶναι τὸ τερπνὸν ἔαρ τοῦ βίου, εἶναι τὸ ὡραῖον ἄνθος τὸ ὁποῖον γλυκυτάτην ὀπώραν ἐν τῷ μέλλοντι

μᾶς ὑπόσχεται· ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ ἄπειροι ἐλπίδες συγκεντροῦνται, καὶ διὰ τοῦτο ἐλπίδα τὴν νεότητα ἀπεκάλεσαν καὶ τὴν ἐλπίδα διὰ τῆς νεότητος ἐπροσωποποίησαν.

Ἀλλὰ τὸ ἔαρ τοῦτο, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον εὐάρεστον, τοσοῦτον τερπνὸν καὶ ὡραῖον ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν παρουσιάζεται, θέλει διέλθει ἆρά γε μέχρι τέλους τοιοῦτον, ἢ μήπως τὸ ψῦχος, ἡ ὑγρασία, ὁ καύσων καὶ ἡ ξηρασία καταστήσωσιν αὐτὸ ἄγονον, νοσερὸν, ἀποτρόπαιον, θανατηφόρον, πλῆρες στεναγμῶν καὶ δακρύων; Ἡ δὲ ὡραία ὀπώρα, τὴν ὁποίαν τὸ ὡραῖον τοῦτο ἄνθος ἐν ἑαυτῷ συγκαλύπτει, θέλει ἆρά γε ὡριμάσει ὅπως μίαν ἡμέραν εὐφράνῃ ἡμᾶς; ἢ μήπως ἄωρος, σεσηπυῖα καὶ σκωληκόβρωτος καταπέσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξ ἧς ματαίως ἐξῆλθε;

Ὁ δὲ νέος οὗτος, ὅστις πλήρης ζωῆς καὶ ὑγείας ἐνώπιον ἡμῶν ἐμφανίζεται, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ γονεῖς φιλόστοργοι καὶ οἰκογένεια πολυάριθμος καὶ κοινωνία ὁλόκληρος πλήρεις συγκινήσεως βλέμματα τρυφερὰ ἀτενίζουσι καὶ τὰς γλυκυτέρας περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας των ἐπ' αὐτοῦ στηρίζουσι, θέλει ἆρά γε πραγματοποιήσει τὰς ἐλπίδας ταύτας; θέλει ἀναφανῇ ἡ βακτηρία τῶν γονέων του; θέλει παρηγορήσει τὸ γῆράς των; θέλει τιμήσει τὸ πατρικόν του ὄνομα; θέλει συντελέσει εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς κοινωνίας ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγεννήθη καὶ ζῇ, θέλει χύσει βάλσαμον εἰς τὰς πληγὰς τῆς μεγάλης Μητρός του, ὅπως ἴδωμεν ἐπὶ τέλους τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν καὶ μειδιῶντα τὰ χείλη της; ἢ μήπως ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ, ἐν τῇ οἰήσει, ἐν τῇ ὀκνηρίᾳ, ἐν τῇ διαφθορᾷ καὶ ἐν τῇ ἀσεβείᾳ του, ἀσεβὴς καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ πρὸς τὴν πατρίδα του ἀναφανῇ, καὶ δάκρυα ἀπελπισίας ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν γονέων του ἀποσπάσῃ, καὶ πληγὰς νέας εἰς τὰ στήθη τῆς μεγάλης Μητρός του ἀνοίξῃ; Ἡ δὲ νεᾶνις αὕτη, ἥτις πλήρης χαρίτων παρίσταται ἐνώπιον ἡμῶν, πόσας ἐλπίδας, καὶ ἐλπίδας ὡραίας, δὲν παρέχει εἰς τοὺς πέριξ αὐτῆς! Αὐτὴ περικοσμοῦσα ἑαυτὴν οὐχὶ μόνον ἐξωτερικῶς ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς, θέλει ἀποκατασταθῇ μίαν ἡμέραν τὸ ὡραιότερον κόσμημα τοῦ πατρικοῦ της οἴκου· αὐτὴ θέλει εἶσθαι ἐν τῷ οἴκῳ ἡ δεξιὰ χεὶρ τῆς μητρός της, αὐτὴ θέλει περιθάλψει τοὺς ἀσθενοῦντας γονεῖς της, αὐτὴ θέλει φροντίζει περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν της, αὐτὴ διὰ τῆς σεμνότητός της καὶ τῶν ἀρετῶν της, τὴν σεμνότητα καὶ τὴν ἀρετὴν εἰς τοὺς ἀναιδεῖς καὶ κακοήθεις θέλει διδάξει, καὶ ἄξιον ἑαυτῆς σύζυγον θέλει ἐκλέξει, καὶ τὸν σύζυγόν της διὰ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν της εἰς τὴν ἀρετὴν θέλει προσάγει, ἐν παιδείᾳ δὲ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου ἐκτρέφουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, χρηστοὺς καὶ ὠφελίμους πολίτας εἰς τὴν πατρίδα προσφέρουσα, μεγίστη τῆς κοινωνίας εὐεργέτις τοιουτοτρόπως θέλει ἀναδειχθῇ. Ἀλλ' ἆράγε θέλομεν ἴδει πραγματοποιουμένας τὰς ὡραίας ταύτας ἐλπίδας; Θέλει συναισθανθῇ ἡ νεᾶνις αὕτη τὴν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑψηλὴν καὶ ὡραίαν ἀποστολήν της; θέλει ἐννοήσει ὅτι διὰ τοῦ ἠθικοῦ αὐτῆς κάλλους προώρισται ὑπὸ τοῦ Ὑψίστου νὰ ἐξωραΐσῃ καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτῆς καὶ τὴν κοινωνίαν ὁλόκληρον; ἢ μήπως νομίσῃ ἡ δυστυχὴς κόρη ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐγεννήθη ὅπως ὡς ἄλλο ποικιλόχρουν καὶ καλλικέλαδον πτηνὸν τέρπῃ αὐτὴ τὰ αἰσθητήρια, καὶ ὅτι διὰ τῆς τέρψεως ταύτης θέλει προπαρασκευάσει εὐτυχὲς τὸ μέλλον της καὶ τὸ μέλλον μας; Ἰδοὺ, φίλτατοι ἀκροαταὶ, αἱ ὡραῖαι καὶ γλυκεῖαι ἐλπίδες, τὰς ὁποίας ἡ θέα τῆς νεότητος γεννᾷ εἰς τὴν ψυχήν μας, ἰδοὺ ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ δισταγμοὶ, οἵτινες θλίβουσι τὴν καρδίαν μας. Μὴ μᾶς κακίσετε, φίλτατοι νέοι, διὰ τοὺς δισταγμούς μας αὐτούς. Διστάζομεν καὶ ἀνησυχοῦμεν, διότι σᾶς ἀγαπῶμεν, διστάζομεν διότι μετὰ τοῦ μέλλοντος ὑμῶν βλέπομεν συνηνωμένον τὸ μέλλον τῆς φίλης πατρίδος, δειλιῶμεν δὲ, διότι δυστυχῶς ἄπειροι κίνδυνοι περικυκλοῦσι τὴν ἡλικίαν σας.

Τοὺς κυριωτέρους τῶν κινδύνων τούτων ἂς μελετήσωμεν καὶ ἂς ὑποδείξωμεν, ὅπως τὰ νεαρὰ σκάφη τῶν τέκνων μας ἀσφαλῶς διαπλεύσωσι τὸ τερπνὸν μὲν καὶ ὡραῖον ἀλλὰ πλῆρες σκοπέλων καὶ ὑφάλων πέλαγος.

Εἰσερχομένη ἡ νεότης κατὰ πρῶτον εἰς τὸ θέατρον τοῦ κόσμου, ἐκπλήττεται, συγκινεῖται, καταθέλγεται· τὰ πάντα ἐνώπιον τῶν ἀθώων ὀφθαλμῶν της ὡς ἀληθεῖς ἀδάμαντες στίλβουσιν· ἐλπίδες μεγάλαι, ἐλπίδες χιμαιρικαὶ καταλαμβάνουσι τὴν ζωηρὰν φαντασίαν της. Τὰ φαρμακερὰ ἄνθη τῶν ἡδονῶν τὴν καταθέλγουσι, τῆς φθοροποιᾶς πολυτελείας αἱ ἐπιδείξεις τὴν καθηδύνουσιν, ἐπιθυμίαι σφοδραὶ κατακυριεύουσι τὴν καρδίαν της καὶ ἐλεεινῶς πολλάκις τὴν παρασύρουσιν. Ἡ πεῖρα τοῦ κόσμου, ἡ μεγάλη αὐτὴ διδάσκαλος, δὲν ὡρίμασε, δὲν ἰσχυροποίησεν εἰσέτι τὴν διάνοιαν καὶ ἰδίως τὴν κρίσιν της, τὰ παθήματα καὶ αἱ ἀποτυχίαι τοῦ βίου δὲν ἐδάμασαν τὸν ζωηρὸν χαρακτῆρά της. Εὔπειστος λοιπὸν, ἄστατος καὶ ὁρμητική, εἰσέρχεται εἰς τὸν βίον, οὐδένα δὲ κίνδυνον ἐνώπιόν της διορᾷ, διότι οὐδένα κίνδυνον ἐγνώρισεν· ἐν τῇ ἀπειρίᾳ της καὶ τῇ νεανικῇ της οἰήσει σπεύδει εἰς τὰς κρίσεις της, εἰς τὰς ἐκλογάς της ἀπερισκέπτως βαδίζει, περὶ οὐδενὸς ἀμφιβάλλει, οὐδεμίαν δυσκολίαν προβλέπει, σπανίως ἐρευνᾷ καὶ σπανιώτατα συμβουλεύεται, διότι τὰ πάντα γνωρίζει· προσπαθοῦσα δὲ ν' ἀνυψωθῇ ἄνευ ὁδηγοῦ εἰς τὰ ὕψη, ἅτινα καταθέλγουσι τοὺς ἀπείρους ὀφθαλμούς της, ἰδοὺ καταπίπτει καὶ κατασυντρίβεται πότε μὲν εἰς τὰ βάραθρα τῆς ἀσεβείας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, πότε δὲ εἰς τοὺς κρημνοὺς τῆς ἀπειρίας, τῆς οἰήσεως καὶ τῆς ὀκνηρίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς

Digitized by Google

καταβόθρας τῶν ἡδονῶν καὶ τῆς ἀσωτείας, ἡ δὲ Πατρὶς τότε δικαίως δακρύει, καὶ ἡ καρδία μας τότε δικαίως κατασπαράσσεται.

Ἀλλὰ μία φωνὴ σοβαρὰ ἐξαίφνης ἀκούεται, καὶ ἡ φωνὴ αὕτη μᾶς λέγει· Θρηνήσατε καὶ ἀδημονήσατε, διότι σεῖς οἱ παραίτιοι τῶν νεανικῶν τούτων συμφορῶν. Ἀλλὰ μάθετε πρὸς παρηγορίαν σας ὅτι ἁπαλὴ καὶ εὔπλαστος εἶναι ἡ νεότης, αἱ φθοροποιαὶ ῥίζαι τῶν κακῶν ἕξεων δὲν ἔλαβον εἰσέτι καιρὸν νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ νεαρὸν αὐτῆς σῶμα, αἱ ὀλέθριαι τῆς κοινωνίας προλήψεις δὲν κατεκυρίευσαν εἰσέτι τὴν ἁγνήν της ψυχήν, ἡ διαφθορὰ τοῦ κόσμου δὲν ἐξηχρείωσεν εἰσέτι τὴν ἀθώαν καρδίαν της· ἀκμαῖαι δὲ καὶ σφριγῶσαι εἶναι ἅπασαι αἱ δυνάμεις αὐτῆς. Διαπλάσατε λοιπὸν αὐτὴν ἐγκαίρως, ὅπως οὐχὶ μόνον ἀκινδύνως ἀλλὰ καὶ ἐπιτυχῶς διέλθῃ τὸν βίον. Καλλιεργήσατε καὶ ἐνισχύσατε ἁπάσας τὰς δυνάμεις αὐτῆς. Ἐπιμεληθῆτε τὴν σωματικὴν αὐτῆς εὐεξίαν. Διαφωτίσατε τὴν διάνοιάν της καὶ ἰσχυροποιήσατε τὴν κρίσιν της. Ἐξευγενίσατε τὴν καρδίαν της, ἐμπνεύσατε εἰς αὐτὴν τὰ ὑψηλά, τὰ σωτήρια αἰσθήματα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης. Θεραπεύσατε εἰς αὐτὴν τὴν γέννησίν των πάσας τὰς κακὰς ἕξεις καὶ πάντα τὰ ἠθικά της νοσήματα. Συνειθίσατε αὐτὴν διὰ τοῦ παραδείγματός σας ἰδίως εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν διαφόρων αὐτῆς καθηκόντων, καὶ εἰς τὴν καθημερινὴν καὶ πρακτικὴν ἐν τῷ βίῳ ἐξάσκησιν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, καὶ τότε οὐδέποτε θέλετε θρηνήσει, ἡ δὲ Πατρὶς θέλει βεβαίως ἴδει εὐτυχεστέρας ἡμέρας.

Καὶ τῷ ὄντι, φίλτατοι ἀκροαταί, ἂς παρηγορηθῶμεν, οἱ κίνδυνοι τοὺς ὁποίους ἡ νεανικὴ ἡλικία διατρέχει δὲν εἶναι κίνδυνοι ἀναπόδραστοι. Πολλάκις εἴδομεν καὶ βλέπομεν καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τούτου, καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς κοινωνίας ἡμῶν νέους καὶ νεάνιδας, οἵτινες καὶ τοὺς κινδύνους εὐτυχῶς διέφυγον καὶ τὴν ψυχήν μας διὰ τῶν προτερημάτων αὐτῶν καταθέλγουσι. Πάντες ἐγνωρίσαμεν καὶ γνωρίζομεν νέους συναισθανομένους ὅτι ἡ εὐσέβεια εἶναι ἡ μόνη ἀσφαλὴς βάσις τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας, καὶ συγχρόνως ὁ ὡραιότερος στολισμὸς τῆς νεότητος· συναισθανομένους ὅτι ἄνευ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε στήριγμα οὔτε ὁδηγὸν οὔτε σκοπὸν οὔτε ἐλπίδα δύναται νὰ ἔχῃ, νέους ἀσπαζομένους πληρέστατα τὰς ἀληθεῖς καὶ ὡραίας ἰδέας, τὰς ὁποίας ὁ Lamartine περὶ θρησκείας ἐξέφρασε διὰ τῶν ἀκολούθων ὡραίων στίχων του·

Elle est la science du sage
Elle est la fin de la vertu,
Le soutien du faible et le gage
Pour qui le juste a combattu !
En elle la vie a son juge
Et l'infortune un refuge
Et la douleur se rejouit.
Unique clef du grand mystère
Otez cette idée à la terre
Et la raison s'évanouit.

Ἀπεχθὲς δὲ θέαμα παρουσιάζει ἡ νεότης ὁσάκις τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα δὲν θερμαίνει τὴν καρδίαν αὐτῆς, πρὸς ἐπίδειξιν δὲ φώτων ἀνωτέρων καὶ διανοίας ἰσχυρᾶς καὶ ἀνεξαρτήτου περιφρονεῖ καὶ χλευάζει τὴν ἐξόχως φιλάνθρωπον καὶ φιλάγαθον θρησκείαν, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ἐγεννήθη. Διὰ τῆς οὐρανίου ταύτης θρησκείας οἱ νέοι, τοὺς ὁποίους ἐγνωρίσαμεν, μανθάνοντες ν' ἀγαπῶσι, νὰ σέβωνται, νὰ λατρεύωσι καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης νὰ ἐπικαλῶνται τὸν οὐράνιον αὐτῶν Πατέρα, συγχρόνως μανθάνουσι ν' ἀγαπῶσι καὶ νὰ σέβωνται τοὺς γεννήτορας, τοὺς διδασκάλους, τοὺς γέροντας, τοὺς ἄρχοντας καὶ πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε ἀνωτέρους αὐτῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἀγαλλόμεθα βλέποντες αὐτοὺς κοσμίους περὶ τοὺς τρόπους, σεμνούς, εὐπροσηγόρους καὶ γλυκεῖς κατὰ τὸ ἦθος, καὶ πλήρεις μετριοφροσύνης, ἀνοχῆς καὶ μετριοπαθείας. Καὶ εἰς τὰς κρίσεις των δυσπιστοῦσι, καὶ εἰς τὰς γνώμας των δὲν ἐπαίρονται, καὶ τὰς νεανικὰς ὁρμὰς εὐγενῶς περιορίζουσιν, οὐδέποτε δὲ διὰ τῆς οἰήσεως καὶ τῆς κακολογίας καταστρέφουσι τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον των, καὶ τὸν γέλωτα τῶν πέριξ αὐτῶν προκαλοῦσι.

Ἡ δὲ ἀγαλλίασις ἡμῶν αὐξάνει ὅταν παρατηρῶμεν αὐτοὺς ὀρεγομένους ἰδίως τὸ ἠθικὸν κάλλος καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ ἡδονὰς τῆς ψυχῆς, ἀποστρεφομένους δὲ τὸν βόρβορον τῶν φυσικῶν ἡδονῶν, αἵτινες καὶ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος καταστρέφουσι καὶ τὴν διάνοιαν ἐκφαυλίζουσι καὶ τὴν ψυχὴν διαφθείρουσι.

Ὅταν δὲ βλέπωμεν τὴν νεανικὴν αὐτῶν καρδίαν εὐαίσθητον καὶ εὐκόλως ὑπὸ τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων συγκινουμένην, ὅταν βλέπωμεν ἐντὸς τῶν ἁγνῶν ὀφθαλμῶν των ν' ἀναλάμπῃ τὸ εὐγενὲς δάκρυ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπαθείας, ἀγγελικὴ ἀναφαίνεται ἡ καρδία των, καὶ γλυκυθυμία καταλαμβάνει τὴν ψυχήν μας. Ἀλλ' ὁ ἄριστος οἰωνὸς τοῦ ἀρίστου μέλλοντος τῶν νέων τούτων εἶναι, φίλτατοι ἀκροαταί, ἡ διακρίνουσα αὐτοὺς φιλοτιμία καὶ ἡ ἀκάματος αὐτῶν φιλοπονία.

Συναισθάνονται οἱ νέοι οὗτοι ὅτι ἡ ἡλικία των εἶναι ἡ ἡλικία τῆς προπαρασκευῆς, καὶ ὅτι μετ' αὐτὴν θέλει ἐπέλθει ἡ ἡλικία τῆς ἐνεργείας. Συναισθάνονται ὅτι ἡ φιλοπονία εἶναι ὁ ἀναπόδραστος ὅρος τῆς προόδου καὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν. Συναισθάνονται ὅτι ὁ πολύτιμος τῆς νεότητος χρόνος ἀπαράλλακτα ὡς τὸ ῥέον ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ παρέρχεται, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπανέρχεται. Συναισθάνονται ἐπὶ τέλους ὅτι ὁποιουδήποτε βαθμοῦ καὶ καταστάσεως καὶ ἂν ὦσι, διερχόμενοι τὸν βίον, ὀφείλουσι νὰ συνεισφέρωσι πάντες τὸν φόρον αὐτῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας, ἐν

Digitized by Google

τῷ μέτῳ τῆς ὁποίας διάγουσι, διότι οὐδεὶς ἀπαλλάττεται τοῦ φόρου τούτου, καθόσον οὐδεὶς ἀσκόπως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπλάσθη, εἰς οὐδένα δὲ ὁ δίκαιος Πλάστης δὲν ἐχορήγησε τὸ προνόμιον τοῦ νὰ διέλθῃ τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἀργίᾳ καὶ ὀκνηρίᾳ, ἀνωφελὴς καὶ ἄχρηστος, ἐπιβλαβὴς καὶ ἐπιζήμιος. Μὴ ἀνεχόμενοι λοιπὸν νὰ κατασταθῶσι βάρη δυσάρεστα καὶ εἰς τοὺς γονεῖς των καὶ εἰς τὴν πατρίδα των, φιλοτίμως καὶ μετὰ ζήλου κοπιῶσι καὶ προπαρασκευάζονται, ὅπως οὐχὶ μόνον διὰ τῆς ἐφημεριδογραφίας καὶ τῶν δημοσίων θέσεων, ἀλλὰ δι' ὁποιουδήποτε ἐντίμου ἔργου ὠφέλιμοι κατασταθῶσι, διότι μόνην τὴν ἀργίαν ὡς ἀληθῆ ἀτιμίαν κατὰ τὸν Ἡσίοδον θεωροῦσιν.

Ἀλλ' ὡς προηγουμένως εἴπομεν, οὐχὶ μόνον νέους ἀλλὰ καὶ νεάνιδας ὅλοι εὐχαρίστως γνωρίζομεν, αἵτινες καὶ τοὺς ἀπείρους κινδύνους τῆς νεανικῆς ἡλικίας εὐτυχῶς διέφυγον, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν διὰ τῶν προτερημάτων αὐτῶν καταθέλγουσι, παρουσιάζουσαι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας οὐχὶ φθαρτὰ καὶ πρόσκαιρα καὶ μάταια καὶ ἐπικίνδυνα κάλλη, ἀλλὰ τὸ ἀμάραντον, τὸ θεῖον κάλλος τοῦ χριστιανισμοῦ. «**La veritable coquetterie doit parer l'âme avant le corps, parceque c'est l'âme qui perfectionne tout**, λέγει ὁ **Aimé-Martin**.

Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἐγνώρισε νεάνιδας, οἰκοδομούσας κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα τοὺς οἴκους αὐτῶν, μηδέποτε ἐν ἀργίᾳ καὶ φλυαρίᾳ καὶ περιεργείᾳ διαγούσας, μηδέποτε τὰ μὴ δέοντα λαλούσας, μηδέποτε τὰ μάταια διωκούσας, ἀλλὰ μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμούσας ἑαυτάς, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον;

Τοιαῦται νεάνιδες καθιστῶσαι εὐδαίμονας τοὺς οἴκους καὶ εὐφρόσυνον τὸν βίον καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, ἀναφαίνονται ἄξιαι τῆς ὑψηλῆς καὶ μεγάλης ἀποστολῆς των, ἥτις εἶναι ἡ εὐδαιμονία τῆς οἰκογενείας, ἐκ τῆς εὐδαιμονίας δὲ τῶν οἰκογενειῶν ἀπαρτίζεται καὶ ἡ εὐδαιμονία ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας. Τοιαῦται δὲ νεάνιδες, θησαυροὶ ἀνεκτίμητοι καὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας, ἀποδεικνύουν πληρέστατα τὴν ἀλήθειαν τῆς θείας Γραφῆς, καθ' ἣν ἡ γυνή, οὖσα τὸ τελευταῖον πλάσμα τοῦ πανσγάθου Δημιουργοῦ, εἶναι καὶ τὸ τελειότερον.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 535.

Ι'

Ἡ παλαιὰ καὶ ἡ νέα οἰκογένεια.

Ὀλίγον ἐκοιμήθην τὴν νύκτα ἐκείνην· καὶ ὅμως ποσάκις κατὰ τοὺς ἐσχάτους χρόνους δὲν ἐφανταζόμην ὡς στιγμὴν ἀγαλλιάσεως ἐκείνην καθ' ἣν θὰ ἐκοιμώμην πάλιν εἰς τὴν βρεφικὴν κλίνην μου, ὅπου τόσας καλὰς νύκτας εἶχον κοιμηθῆ ἄλλοτε χωρὶς νὰ ἐξυπνῶ, τυλιγμένος εἰς μίαν γωνίαν, καὶ τὰ πεπλώματα εἰς τὴν μύτην μου! Καὶ ποσάκις, ὅταν ἠναγκαζόμην νὰ κοιμῶμαι εἰς τὸ ὕπαιθρον (φεῦ! πολλάκις ἥκιστα αἴθριον!), καὶ ὅταν μ' ἐπάγονε τὸ ψῦχος τῆς νυκτός, καὶ μὲ διεπέρα ὡς τὰ ὀστᾶ ἡ πάχνη τῆς πρωΐας, δὲν ἐπεθύμουν τὸ καλόν μου ἐκεῖνο πέπλωμα!

Κατ' ἀρχάς, ἅμα ἔπεσα εἰς τὴν κλίνην, ἀπεκοιμήθην, διότι εἶχον ἀπαυδήσει κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν διανυκτέρευσιν τῆς προτεραίας εἰς τὴν φυλακήν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐξύπνησα πάλιν αἰφνιδίως, καὶ ἔκτοτε ὁ ὕπνος πλέον δὲν μοὶ ἐπανῆλθε, διότι μεγάλη ἦτον ἡ ταραχή μου· σχεδὸν ἐπύρεσσον.

Ἡ οἰκογένειά μου!

Ὅτε ὁ ὕπνος μὲ κατέλαβε, τὴν οἰκογένειαν ταύτην ἐσυλλογιζόμην, καὶ εἰς τὸ ὀλίγον διάστημα καθ' ὃ ἐκοιμήθην, ὠνειρεύθην οἰκογένειαν, πατέρα, μητέρα, ἀδελφούς, ἀδελφάς· ἐπ' ὀλίγα λεπτὰ ἔζησα μετ' ἐκείνων οὓς δὲν ἐγνώριζον εἰσέτι, καὶ ἔβλεπον τότε κατὰ πρῶτον. Περίεργον πρᾶγμα! Ὁ Ματτίας, ἡ Λίζα, ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἡ κυρία Μίλλιγαν, ὁ Ἀρθοῦρ, ὅλοι ἦσαν τῆς οἰκογενείας μου, καὶ πατήρ μου ἦτον ὁ Βιτάλης, εἶχεν ἀναστηθῆ, καὶ ἦτον πλουσιώτατος. Ἐπὶ τοῦ χωρισμοῦ μας εἶχεν ἀνεύρει τὸν Ζερβῖνον καὶ τὸν Δόλτην, καὶ οἱ λύκοι δὲν τοὺς εἶχον φάγει, ὡς ἐνομίζομεν.

Δὲν ὑπάρχει, νομίζω, ἄνθρωπος ὅστις νὰ μὴ εἶχε τοιαύτας ὀπτασίας, καθ' ἃς ἐν ὀλίγῳ διαστήματι χρόνου ζῇ τις ἔτη ὁλόκληρα, καὶ διατρέχει ἀπεράντους ἐκτάσεις, καὶ καθεὶς ἠξεύρει πόσον, ὅταν ἐξυπνήσῃ, διατηρεῖ ζωηρὰς καὶ ἰσχυρὰς τοῦ ὕπνου τὰς ἐντυπώσεις.

Ἐξυπνήσας, εἶδον ὅλους ἐκείνους περὶ ὧν κοιμώμενος εἶχον ὀνειρευθῆ, ὡς ἂν εἶχον μετ' αὐτῶν παρέλθει τὴν ἑσπέραν, καὶ ἐννοεῖται ὅτι μοὶ ἦτον ἀδύνατον ν' ἀποκοιμηθῶ πάλιν.

Βαθμηδὸν ὅμως ἐξησθένησαν αἱ ἐντυπώσεις τῆς ὀπτασίας, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν κατέλαβε τὸ πνεῦμά μου ἡ πραγματικότης, καὶ αὐτὴ ἔτι μᾶλλον μὲ διετήρει ἔξυπνον.

Ἡ οἰκογένειά μου μ' ἐζήτει, ἀλλ' ἵνα τὴν εὕρω ἔπρεπε ν' ἀποταθῶ εἰς τὸν Βαρβερῖνον.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἤρκει ὅπως ἀμαυρώσῃ τὴν χαράν μου· ἤθελον νὰ μὴ ἦτον ὁ Βαρβερῖνος ἀναμεμιγμένος εἰς τὴν εὐτυχίαν μου. Δὲν εἶχον λησμονήσει τί εἶπεν εἰς τὸν Βιτάλην ὅταν μ' ἐπώλησεν εἰς αὐτόν, καὶ τὰς λέξεις του πολλάκις τὰς ἐπανέλαβον εἰς ἐμαυτόν. «Θὰ ἔχῃ ὠφελήματα ὅστις ἀναθρέψῃ αὐτὸ τὸ παιδίον. Ἂν δὲν εἶχον αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἀνελάμβανον». Τοῦτο ἔκτοτε εἶχεν ὑποθρέψει τὴν ἀντιπάθειάν μου κατὰ τοῦ Βαρβερίνου.

Δὲν μὲ εἶχεν ἀναλάβει ἐκ τῆς ὁδοῦ ὁ Βαρβε-

Digitized by Google

ρίνος ἐξ εὐσπλαγχνίας, ἀλλὰ μόνον διότι μ' ηὗρε τετυλιγμένον εἰς ὡραῖα σπάργανα, καὶ ἐσυμπέρανε ὅτι θὰ ὠφεληθῇ ποτε ἀποδίδων με εἰς τοὺς γονεῖς μου. Ἀλλ' ὁ καιρὸς τούτου δὲν ἦλθεν ὅσον ταχέως αὐτὸς ἐπεθύμει, δι' ὃ μ' ἐπώλησεν εἰς τὸν Βιτάλην· τώρα δὲ ἔμελλε νὰ μὲ πωλήσῃ εἰς τὸν πατέρα μου.

Πόση διαφορὰ μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν μ' ἠγάπα διὰ τὰ χρήματα. Ὦ! πῶς ἤθελον νὰ εὕρισκον τρόπον νὰ ὠφεληθῇ ἐκείνη καὶ ὄχι ὁ Βαρβερίνος.

Ἀλλὰ μάτην ἐζήτουν, μάτην παρέδαιρον εἰς τὴν κλίνην μου· τίποτε δὲν εὕρισκον, καὶ ἐπανηρχόμην πάντοτε εἰς τὴν ἀπελπιστικὴν ἰδέαν, ὅτι ὁ Βαρβερίνος θὰ μ' ἀπέδιδεν εἰς τοὺς γονεῖς μου, καὶ ὅτι εἰς ἐκεῖνον θὰ ἐξεφράζετο εὐγνωμοσύνη, θὰ ἐδίδοντο ἀμοιβαί.

Τί νὰ γίνῃ; Ἔπρεπε νὰ τὸ ὑποφέρω, ἀφ' οὗ ἄλλως ἦτον ἀδύνατον. Ἐγὼ ἔπειτα, ὅτε θὰ ἤμην πλούσιος, ἐγὼ θ' ἀπεδείκνυον πῶς ἐστάθμιζεν ἡ καρδία μου διαφόρως τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα· ἐγὼ θὰ ηὐχαρίστουν καὶ θ' ἀντήμειβον τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Κατὰ τὸ παρὸν εἶχον μόνον ν' ἀσχοληθῶ εἰς ζήτησιν καὶ εἰς εὕρεσιν τοῦ Βαρβερίνου, ὅστις δὲν ἦτον ἐκ τῶν συζύγων ἐκείνων, οἵτινες ἓν βῆμα δὲν κάμνουσι, χωρὶς νὰ εἴπωσιν εἰς τὴν γυναῖκά των ποῦ ὑπάγουν, καὶ ποῦ πρέπει νὰ διευθυνθῇ ὅστις ἔχει ἀνάγκην αὐτῶν. Ἡ μάνα Βαρβερίνα ἓν μόνον ἤξευρεν, ὅτι ὁ σύζυγός της ἦτον εἰς τὰ Παρίσια· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του δὲν εἶχε πλέον γράψει, οὔτε πέμψει εἰδήσεις του διά τινος συμπατριώτου του, κτίστου τινὸς ἐπανερχομένου εἰς τὴν χώραν τῆς γεννήσεώς του. Ἀλλὰ εἰς τοιούτους φιλικοὺς τρόπους δὲν ἦτον συνηθισμένος.

Ποῦ ἦτον; ποῦ κατῴκει; ἡ γυνή του δὲν ἤξευρεν ἀκριβῶς, ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ τῷ ἀπευθύνῃ ἐπιστολήν. Δύω ἢ τριῶν ξενοδόχων τῆς κατωτέρας τάξεως τὰ ὀνόματα εἰς τὴν συνοικίαν Μουφετὰρ ἐγνώριζεν ἡ μάνα Βαρβερίνα. Ἐκεῖ ἄν τις τὸν ἐζήτει, θὰ τὸν εὕρισκε βεβαίως, εἰς τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου.

Ἤμην λοιπὸν ἠναγκασμένος νὰ ὑπάγω εἰς Παρίσια, καὶ νὰ ζητήσω ὁ ἴδιος ἐκεῖνον ὅστις μ' ἐζήτει.

Βεβαίως δι' ἐμὲ ἦτον χαρὰ ἀνέλπιστος καὶ μεγάλη νὰ ἔχω οἰκογένειαν· οὐχ ἧττον ὅμως, ὡς ἔμελλε νὰ μοὶ δοθῇ ἡ χαρὰ αὕτη, δὲν ἦτον ἀπηλλαγμένη δυσαρεσκειῶν, ἀκόμη καὶ θλίψεων.

Εἶχον ἐλπίσει ὅτι θὰ ἐδυνάμεθα νὰ μείνωμεν πολλὰς ἡμέρας ἥσυχοι, εὐτυχεῖς, πλησίον τῆς μάνας Βαρβερίνας, ὅτι θὰ ἔπαιζον μετὰ τοῦ Ματτία τὰ παλαιά μου παιγνίδια, καὶ τώρα ἰδού, ἀμέσως τὴν ἐπαύριον ἔπρεπε νὰ κινήσωμεν πάλιν.

Ἀναχωρῶν ἀπὸ τῆς μάνας Βαρβερίνας ἤθελον νὰ ὑπάγω εἰς τὸ παραθαλάσσιον, εἰς Ἐσνάνδας, νὰ ἰδῶ τὴν Στεφανήν· τώρα ὅμως ἔπρεπε νὰ παραιτηθῶ αὐτῆς τῆς ὁδοιπορίας, καὶ νὰ μὴ ἐναγκαλισθῶ τὴν Στεφανήν, ἥτις εἶχε τόσην πρὸς ἐμὲ ἀγαθότητα!

Καὶ ἀφ' οὗ ἔβλεπον τὴν Στεφανήν, ἔμελλον νὰ ὑπάγω εἰς Δρευζὺ τῆς Νιέβρας, νὰ φέρω εἰς τὴν Λίζαν εἰδήσεις τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς της· ἀλλ' ἀνάγκη ἦτον νὰ παραιτηθῶ καὶ τῆς Λίζης, ὡς παρῃτούμην τῆς Στεφανῆς.

Εἰς συζήτησιν τῶν σκέψεων τούτων διῆλθον τὴν νύκτα μου σχεδὸν ὁλόκληρον, πότε μὲν λέγων ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψω οὔτε τὴν Στεφανὴν οὔτε τὴν Λίζαν, πότε ἐξ ἐναντίας ὅτι ἔπρεπε νὰ σπεύσω τὸ τάχιστον εἰς Παρίσια δι' εὕρεσιν τῆς οἰκογενείας μου.

Τέλος ἀπεκοιμήθην χωρὶς τίποτε ν' ἀποφασίσω, καὶ ἡ νὺξ αὕτη, ἥτις ἤλπιζον ὅτι θὰ ἦτον ἡ καλητέρα τῆς ζωῆς μου, ὑπῆρξεν ἡ χειροτέρα καὶ ἡ μᾶλλον τεταραγμένη ἀφ' ὅσας ἐνθυμοῦμαι.

Τὴν δὲ αὐγήν, ὅτε ἤμεθα ὁμοῦ οἱ τρεῖς, ἡ μάνα Βαρβερίνα, ὁ Ματτίας κ' ἐγώ, καθήμενοι περὶ τὴν ἑστίαν, ὅπου περὶ λαμπρὰν φωτίαν ἐθερμαίνετο τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος μας, συνεκροτήσαμεν συμβούλιον.

Τί ἔπρεπε νὰ πράξω;

Καὶ διηγήθην τὰς ἀγωνίας καὶ τοὺς δισταγμοὺς τῆς νυκτός μου.

— Πρέπει νὰ ὑπάγῃς ἀμέσως εἰς τὰ Παρίσια, εἶπεν ἡ μάνα Βαρβερίνα. Οἱ γονεῖς σου σὲ ζητοῦν· δὲν πρέπει ν' ἀργοπορῇς νὰ τοῖς δώσῃς αὐτὴν τὴν χαράν.

Καὶ ἀνέπτυξεν αὐτὴν τὴν ἰδέαν, καὶ τὴν ἐστήριξεν εἰς πολλοὺς λόγους, οἵτινες καθ' ὅσον τοὺς ἐξήγει μοὶ ἐφαίνοντο ὁ εἷς τοῦ ἄλλου ὀρθότερος.

— Λοιπὸν ἀναχωροῦμεν διὰ τὰ Παρίσια, εἶπον. Ἀπεφασίσθη;

Ἀλλ' ὁ Ματτίας δὲν ἐφάνη ἐγκρίνων αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν· ἐξ ἐναντίας.

— Φρονεῖς ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπάγωμεν εἰς Παρίσια, εἶπον. Διατί δὲν λέγεις τοὺς λόγους σου, ὡς ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶπε τοὺς ἰδικούς της;

Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

— Βλέπεις τὴν ἀμηχανίαν μου, τῷ εἶπον· μὴ διστάζῃς νὰ μὲ βοηθήσῃς.

— Φρονῶ, εἶπε τέλος, ὅτι διὰ τοὺς νέους δὲν πρέπει νὰ λησμονῶνται οἱ παλαιοί. Ὡς τὴν ἡμέραν ταύτην ἡ οἰκογένειά σου ἦτον ἡ Λίζα, ἡ Στεφανή, ὁ Ἀλέξης, ὁ Βενιαμίν. Ἦσαν διὰ σὲ ἀδελφαὶ καὶ ἀδελφοί, καὶ σὲ ἠγάπων. Διὰ μιᾶς παρουσιάζεται νέα οἰκογένεια. Δὲν τὴν γνωρίζεις· οὐδὲν ἔπραξε διὰ σὲ πλὴν τοῦ νὰ σ' ἐκθέσῃ εἰς τὴν ὁδόν, καὶ εὐθὺς ἐγκαταλείπεις τοὺς δείξαντας καλωσύνην, διὰ τοὺς κακούς. Δὲν μοὶ φαίνεται δίκαιον.

— Δὲν πρέπει νὰ λέγῃς ὅτι οἱ γονεῖς τοῦ Ῥεμὴ τὸν ἐγκατέλιπον, διέκοψεν ἡ μάνα Βαρβερίνα. Ἴσως τοῖς ἀφήρεσε κάνεὶς τὸ παιδίον, καὶ ἀπὸ

Digitized by Google

τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ κλαίουσι, τὸ περιμένουσι καὶ τὸ ζητοῦσι.

— Τοῦτο δὲν τὸ ἠξεύρω· ἠξεύρω ὅμως ὅτι ὁ γέρω-Ἀκῖνος ηὗρε τὸν Ῥεμὴν ἡμιθανῆ εἰς τὴν θύραν του, ὅτι τὸν ἐπῆρε, τὸν ἐπεριποιήθη ὡς τέκνον του, καὶ ὅτι ὁ Ἀλέξης, ὁ Βενιαμὶν, ἡ Στεφανὴ καὶ ἡ Λίζα τὸν ἠγάπησαν ὡς ἀδελφόν. Λέγω λοιπὸν ὅτι ἐκεῖνοι οἵτινες οὕτως ἐφέρθησαν πρὸς αὐτὸν, ἔχουν τοὐλάχιστον ἴσα δικαιώματα εἰς τὴν ἀγάπην του ὡς ἐκεῖνοι οἵτινες ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως τὸν ἀπώλεσαν. Τοῦ γέρω-Ἀκίνου καὶ τῶν παιδίων του ἡ ἀγάπη ἦτον ἑκουσία. Τίποτε δὲν ὤφειλον εἰς τὸν Ῥεμήν.

Ὁ Ματτίας ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας ὡς ἂν ὠργίζετο ἐναντίον μου, χωρὶς νὰ στρέφῃ τὸ βλέμμα πρὸς ἐμὲ, οὔτε πρὸς τὴν μάναν Βαρβερίναν. Τοῦτο μ' ἐλύπησεν· ἀλλ' ἡ δυσαρέσκεια ὅτι κατεκρινόμην δὲν μ' ἐμπόδιζε νὰ αἰσθανθῶ ὅλην τὴν δύναμιν τούτου τοῦ συλλογισμοῦ· ἄλλως τε δὲ καὶ ἤμην εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀναποφασίστων ἐκείνων ἀνθρώπων, οἵτινες συνήθως πείθονται ὑπὸ τοῦ τελευταίου ὁμιλήσαντος.

— Ὁ Ματτίας ἔχει δίκαιον, εἶπον, καὶ μετὰ βαρείας μόνον καρδίας θ' ἀπεφάσιζον νὰ ὑπάγω εἰς τὰ Παρίσια, χωρὶς νὰ ἰδῶ τὴν Στεφανὴν καὶ τὴν Λίζαν.

— Ἀλλ' οἱ γονεῖς σου; ἐπέμεινεν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Ἀνάγκη ἦτον ν' ἀποφασίσω, κ' ἐδοκίμασα νὰ συμβιβάσω τὰ πάντα.

— Δὲν θὰ ὑπάγωμεν νὰ ἰδῶμεν τὴν Στεφανὴν, εἶπον, διότι ὁ γύρος θὰ ἦτον μακρός· προσέτι ἡ Στεφανὴ ἠξεύρει ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, ὥστε δυνάμεθα δι' ἐπιστολῶν νὰ συνεννοώμεθα. Ἀλλὰ πρὶν ὑπάγωμεν εἰς τὰ Παρίσια, θὰ διέλθωμεν διὰ Δρευζῦ νὰ ἰδῶμεν τὴν Λίζαν, καὶ ἂν ἀργήσωμεν, δὲν θὰ εἶναι διὰ πολὺν καιρόν. Ἡ Λίζα δὲν ἠξεύρει οὔτε νὰ γράφῃ οὔτε ν' ἀναγινώσκῃ, καὶ τὴν ὁδοιπορίαν αὐτὴν δι' ἐκείνην τὴν ἐπεχείρησα. Θὰ τῇ ὁμιλήσω περὶ τοῦ Ἀλέξη, καὶ θὰ παραγγείλω εἰς τὴν Στεφανὴν νὰ μοὶ γράψῃ εἰς Δρευζῦ. Τὸ γράμμα τῆς Στεφανῆς θὰ τῇ τὸ ἀναγνώσω.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ Ματτίας μειδιῶν.

Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ν' ἀναχωρήσωμεν τὴν ἐπαύριον, καὶ ἠσχολήθην τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας γράφων μακρὰν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Στεφανὴν, διὰ νὰ τῇ ἐξηγήσω διατί δὲν ἠμποροῦ νὰ ὑπάγω νὰ τὴν ἰδῶ, ὡς ἐσκόπευον.

Καὶ τὴν ἐπαύριον πάλιν εἶχον νὰ ὑπομείνω τὴν θλῖψιν τῶν ἀποχαιρετισμῶν· ἀλλὰ τοὐλάχιστον δὲν ἐγκατέλειπον τὸ Χαβανὸν ὡς τὸ εἶχον ἐγκαταλείψει μετὰ τοῦ Βιτάλη· αὐτὴν τὴν φορὰν ἠδυνήθην ν' ἀσπασθῶ τὴν μάναν Βαρβερίναν, καὶ νὰ τῇ ὑποσχεθῶ ὅτι θὰ ἔλθω νὰ τὴν ἰδῶ μετὰ τῶν γονέων μου. Καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἐσυζητοῦμεν τί δῶρον θὰ τῇ φέρω. Κανὲν δὲν εὕρισκον ἄξιόν της· ἀφ' οὗ θὰ ἤμην τόσον πλούσιος!

— Κανὲν δὲν θ' ἀξίζῃ τὴν ἀγελάδα σου, φίλτατέ μοι Ῥεμὴ, μοὶ εἶπεν. Ὅλα σου τὰ πλούτη δὲν θὰ ἠμπορέσουν νὰ μὲ κάμουν εὐτυχεστέραν ἀφ' ὅ,τι μ' ἔκαμεν ἡ πτωχεία σου.

Καὶ τὴν δυστυχῆ, τὴν καλὴν ἀγελάδα μας, ἔπρεπε καὶ αὐτὴν νὰ τὴν χωρισθῶμεν. Ὁ Ματτίας τὴν ἐφίλησε δεκάκις εἰς τὸ ῥύγχος, καὶ τοῦτο φαίνεται ὅτι τὴν ηὐχαρίστει, διότι εἰς ἕκαστον φίλημα περιελείχετο διὰ τῆς μακρᾶς γλώσσης της.

Ἰδοὺ ἡμεῖς λοιπὸν πάλιν εἰς τὰς λεωφόρους, τὸν σάκκον εἰς τὸν ὦμον, τὸν Κάπην ἐμπρός. Ἐπεριπατοῦμεν μακρῷ βήματι, ἢ ὀρθότερον, ἐνίοτε, χωρὶς νὰ ἔχω τὴν συναίσθησιν τοῦ τί πράττω, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ φθάσωμεν ταχέως εἰς Παρίσια, ἐμήκυνον τὸ βῆμα.

Ἀλλ' ὁ Ματτίας, ἀφ' οὗ μὲ παρηκολούθησεν ἐπ' ὀλίγον, μοὶ εἶπεν ὅτι, ἂν ἐξακολουθῶμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, θὰ ἐξαντλήσωμεν ταχέως τὰς δυνάμεις μας. Τότε ἐβράδυνα τὸ βῆμά μου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον πάλιν τὸ ἐπετάχυνον.

— Πῶς βιάζεσαι; εἶπεν ὁ Ματτίας, ὡς θλιβόμενος.

— Ἀληθές· ἀλλ' ἐνόμιζον ὅτι ἔπρεπε καὶ σὺ νὰ βιάζεσαι, διότι ἡ οἰκογένειά μου θὰ εἶναι καὶ οἰκογένειά σου.

Ἀλλ' ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

Τοῦτο μὲ δυσηρέστησε καὶ μ' ἐλύπησε, διότι πολλάκις εἶχον ἰδεῖ αὐτὸ τὸ σχῆμά του, ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ τῆς οἰκογενείας μου.

— Δὲν εἴμεθα ἀδελφοί;

— Ἡμεῖς, βεβαίως· καὶ δὲν ἀμφιβάλλω περὶ τοῦ· ἀδελφός σου εἶμαι σήμερον, καὶ θὰ εἶμαι καὶ αὔριον· τὸ πιστεύω καὶ τὸ αἰσθάνομαι.

— Λοιπόν;

— Λοιπὸν, διατί θέλεις νὰ εἶμαι καὶ ἀδελφὸς τῶν ἀδελφῶν σου, ἂν ἔχῃς, καὶ υἱὸς τοῦ πατρός σου καὶ τῆς μητρός σου;

— Ἂν ἤμεθα εἰς τὴν Λούκκαν, δὲν θὰ ἤμην ἀδελφὸς τῆς ἀδελφῆς σου Χριστίνας;

— Ὤ! βεβαιότατα.

— Τότε διατί δὲν θὰ εἶσαι καὶ σὺ ὁ ἀδελφὸς τῶν ἀδελφῶν μου, ἂν ἔχω;

— Διότι δὲν εἶναι τὸ ἴδιον, διόλου, διόλου.

— Πῶς αὐτό;

— Ἐγὼ δὲν εἶχον ὡραῖα σπάργανα, εἶπεν ὁ Ματτίας.

— Τοῦτο τί βλάπτει;

— Βλάπτει πολύ. Ἡ διαφορὰ εἶναι μεγάλη· ἄριστα τὸ ἠξεύρεις. Ἂν ἤρχεσο εἰς Λούκκαν, — καὶ τώρα τὸ βλέπω ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἔλθῃς, — θὰ σ' ἐδέχοντο ἄνθρωποι πτωχοὶ, οἱ γονεῖς μου, καὶ τίποτε δὲν θὰ εἶχον νὰ σοὶ προσάψουν, διότι θὰ ἦσαν πτωχότεροι ἀπὸ σέ. Ἀλλ' ἂν τὰ ὡραῖα σπάργανα λέγουν τὴν ἀλήθειαν, ὡς νομίζει ἡ μάνα

Digitized by Google

Βαρβερίνα, καὶ ὡς πρέπει νὰ εἶναι, ἔχεις πλουσίους γονεῖς· εἶναι ἴσως ἄνθρωποι ἐπίσημοι. Τότε πῶς θέλεις νὰ δεχθοῦν ἄθλιον πτωχὸν παιδάριον ὡς ἐμέ ;

— Κ' ἐγὼ λοιπὸν τί ἄλλο εἶμαι παρ' ἄθλιον παιδάριον ;

— Τώρα ναί· ἀλλ' αὔριον θὰ εἶσαι υἱός των, κ' ἐγὼ θὰ εἶμαι πάντοτε ἄθλιος καθὼς τώρα. Θὰ σὲ στείλουν εἰς τὸ σχολεῖον, θὰ σοὶ δώσουν διδασκάλους, ἐν ᾧ ἐγὼ θὰ ἐξακολουθήσω τὸν δρόμον μου μόνος, καὶ ἐνθυμούμενός σε, καθὼς ἐλπίζω ὅτι θὰ μ' ἐνθυμῆσαι καὶ σύ.

— Ὦ ! φίλτατε Ματτία, πῶς ἠμπορεῖς νὰ ὁμιλῇς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ;

— Ὁμιλῶ ὡς σκέπτομαι, φίλτατε, καὶ διὰ τοῦτο ἡ χαρά σου δὲν εἶναι χαρά μου· διὰ τοῦτο, διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι θὰ χωρισθῶμεν, ἐν ᾧ ἐγὼ εἶχον νομίσει, εἶχον φαντασθῆ, πολλάκις ὠνειρεύθην ὅτι θὰ ἐμένομεν ὁμοῦ πάντοτε, καθὼς εἴμεθα τώρα. Δηλαδὴ ὄχι καθὼς εἴμεθα, πτωχοὶ μουσικοί, ἀλλὰ θὰ εἰργαζόμεθα καὶ οἱ δύω, θὰ ἐγινόμεθα ἀληθεῖς μουσικοί, θὰ ἐπαίζομεν ἐμπρὸς ἀληθοῦς ἀκροατηρίου, καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἐχωριζόμεθα.

— Οὕτω καὶ θὰ γίνῃ, ἀγαπητὲ Ματτία. Ἂν οἱ γονεῖς μου εἶναι πλούσιοι, θὰ εἶναι καὶ διὰ σέ, ὄχι μόνον δι' ἐμέ. Ἂν μὲ στείλουν εἰς τὸ σχολεῖον, θὰ ἔλθῃς καὶ σὺ ἐκεῖ. Δὲν θὰ χωρισθῶμεν, θὰ συνεργαζώμεθα, θὰ εἴμεθα πάντοτε ὁμοῦ, θὰ μεγαλώσωμεν, θὰ συζῶμεν, καθὼς τὸ ἐπιθυμεῖς καὶ καθὼς τὸ ἐπιθυμῶ κ' ἐγώ, ἐπίσης ζωηρῶς, σὲ βεβαιῶ.

— Ἠξεύρω ὅτι τὸ ἐπιθυμεῖς, ἀλλὰ τότε δὲν θὰ εἶσαι κύριος τῶν πράξεών σου ὡς εἶσαι τώρα.

— Ἄκουσόν με. Τὸ ὅτι οἱ γονεῖς μου μὲ ζητοῦν ἀποδεικνύει ὅτι αἰσθάνονται ἐνδιαφέρον δι' ἐμέ· ἑπομένως μὲ ἀγαποῦν ἢ θὰ μ' ἀγαπήσουν. Ἂν μ' ἀγαποῦν, δὲν θὰ μ' ἀρνηθοῦν ὅ,τι τοὺς ζητήσω· θὰ τοῖς ζητήσω δὲ νὰ καταστήσουν εὐτυχεῖς ἐκείνους οἵτινες ἔδειξαν ἀγαθότητα πρὸς ἐμέ, οἵτινες μὲ ἠγάπησαν ὅταν ἤμην μόνος ἐπὶ τοῦ κόσμου, τὴν μάναν Βαρβερίναν, τὸν Ἀκίνον, ἀποφυλακίζοντές τον, τὴν Στεφανήν, τὸν Ἀλέξην, τὸν Βενιαμίν, τὴν Λίζαν καὶ σέ. Τὴν Λίζαν θὰ τὴν λάβουν πλησίον των, θὰ τὴν διδάξουν, θὰ τὴν θεραπεύσουν· σέ, θὰ σὲ βάλουν εἰς τὸ γυμνάσιον, ἂν πρόκειται νὰ μὲ στείλουν κ' ἐμὲ εἰς γυμνάσιον. Οὕτω θὰ γίνουν τὰ πράγματα, ἂν οἱ γονεῖς μου εἶναι πλούσιοι, καὶ ἠξεύρεις ὅτι πολὺ θὰ εὐχαριστηθῶ ἂν εἶναι πλούσιοι.

— Κ' ἐγὼ θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ ἂν εἶναι πτωχοί.

— Εἶσαι ἀνόητος !

— Ἴσως.

Καὶ χωρὶς ἄλλο νὰ εἴπῃ, ὁ Ματτίας ἐκάλεσε τὸν Κάπην. Ἦτον δ' ἐκείνη ἡ στιγμὴ καθ' ἣν εἴχομεν σταθῆ νὰ προγευματίσωμεν. Λαβὼν δὲ τὸν κύνα εἰς τὴν ἀγκάλην του, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν ὡς ἂν προσωμίλει ἄνθρωπον δυνάμενον νὰ τὸν ἐννοήσῃ καὶ νὰ τῷ ἀποκριθῇ,

— Δὲν εἶναι ἀληθές, γέρω-Κάπη, τῷ εἶπεν, ὅτι καὶ σὺ περισσότερον θὰ ηὐχαριστεῖσο ἂν οἱ γονεῖς τοῦ Ῥεμῆ ἦσαν πτωχοί ;

Ἀκούσας τ' ὄνομά μου, ὁ Κάπης κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐξέπεμψεν ὑλακὴν εὐχαριστήσεως, καὶ ἔθηκε τὸν δεξιὸν πόδα εἰς τὸ στῆθός του.

— Ἂν οἱ γονεῖς εἶναι πτωχοί, ἐξακολουθοῦμεν καὶ οἱ τρεῖς τὴν ἐλευθέραν μας ὕπαρξιν· ὑπάγομεν ὅπου θέλομεν, καὶ ἄλλην μέριμναν δὲν ἔχομεν, παρὰ πῶς νὰ εὐχαριστήσωμεν τὴν *ἔντιμον ὁμήγυριν*.

— Ἄου, ἄου.

— Ἂν οἱ γονεῖς εἶναι πλούσιοι ἐξ ἐναντίας, ὁ Κάπης θὰ κάθηται εἰς τὴν αὐλήν, εἰς μίαν τρύπαν, καὶ πιθανῶς ἀλυσόδετος. Θὰ ἔχῃ ὡραίαν, στιλπνὴν σιδηρᾶν ἀλυσίδα, ὅπως δήποτε ὅμως ἀλυσίδα, διότι οἱ κύνες δὲν πρέπει νὰ εἰσέρχωνται εἰς τοὺς οἴκους τῶν πλουσίων.

Μέχρι τινὸς δυσηρεστούμην ὅτι ὁ Ματτίας μοὶ ηὔχετο πτωχοὺς γονεῖς, ἀντὶ νὰ συμμερίζηται τὸ ὄνειρον ὃ μοὶ εἶχεν ἐμπνεύσει ἡ μάνα Βαρβερίνα, καὶ ὃ εἶχον τάχιστα καὶ ἐντελέστατα παραδεχθῆ. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως μετὰ πλείστης χαρᾶς εἶδον καὶ ἐνόησα τέλος πάντων τί ἦτον τὸ αἴσθημα τὸ προκαλέσαν τὴν ἀθυμίαν του, ὅτι ἦτον ἡ φιλία, ὁ φόβος τοῦ χωρισμοῦ, τίποτε ἄλλο. Δὲν ἦτον λοιπὸν δυνατὸν νὰ δυσαρεστῶμαι κατ' αὐτοῦ δι' ὅ,τι προήρχετο ἐξ ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως. Μὲ ἠγάπα ὁ Ματτίας, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν φιλίαν μας ἀποβλέπων, δὲν ἤθελε νὰ μᾶς χωρίσωσι.

Ἂν δὲν ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ κερδίζωμεν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον μας, ὡς ἔλεγεν ὁ Ματτίας, ἐγὼ θὰ ἐξηκολούθουν νὰ ταχύνω τὸ βῆμα. Ἀλλ' ἀνάγκη ἦτον νὰ παίζωμεν εἰς τὰ μεγάλα χωρία ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μας, καὶ μέχρις οὗ οἱ πλούσιοι γονεῖς μου διανεμηθῶσι μετ' ἐμοῦ τὰ πλούτη των, ἔπρεπε νὰ μᾶς ἀρκῶσι τὰ ὀβόλια ὅσα ἐδῶ κ' ἐκεῖ κατὰ τύχην συνήγομεν.

Μᾶς ἐχρειάσθη ἑπομένως περισσότερος καιρὸς ἀφ' ὅ,τι ἤθελον ὅπως φθάσωμεν ἐκ Κρεύσης εἰς Νιέβραν, δηλαδὴ ἀπὸ Χαβανὸν εἰς Δρευξῶ, κατὰ τὴν ὁδὸν ἥτις διήρχετο τὸ Ὠβυσόν, Μοντλυσόν, τοὺς Μύλους καὶ τὴν Δεκίζην.

Πλὴν δὲ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, εἴχομεν καὶ ἄλλον λόγον ὅστις μᾶς ἠνάγκαζε νὰ ἐπιζητῶμεν ὅσον ἐδυνάμεθα μεγαλητέρας εἰσπράξεις. Δὲν εἶχον λησμονήσει τί ἡ μάνα Βαρβερίνα μοὶ εἶπε, διισχυρισθεῖσα ὅτι δι' ὅλου τοῦ πλούτου μου δὲν θὰ ἐδυνάμην νὰ τὴν καταστήσω εὐτυχεστέραν ἀφ' ὅ,τι τὴν κατέστησα διὰ τῆς πτωχείας μου, καὶ ἤθελον καὶ ἡ μικρὰ Λίζα μου νὰ αἰσθανθῇ καὶ αὐτὴ ἑαυτὴν εὐτυχῆ ὡς ἡ μάνα Βαρβερίνα. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ διένεμον τὰ πλούτη μου μετὰ τῆς Λίζης·

Digitized by Google

περὶ τούτου δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία· ἀλλὰ πρὶν πλουτήσω ἤθελον νὰ τῇ φέρω ἓν δῶρον ἀγορασθὲν ἐκ τῶν κερδῶν μου, τὸ δῶρον τῆς πτωχείας.

Πλαγγῶνα ἢ κούκλαν ἠγοράσαμεν εἰς Δεκίζην, καὶ εὐτυχῶς δι' αὐτὴν δὲν ἀπῃτοῦντο ὅσα χρήματα διὰ τὴν ἀγελάδα.

Ἐκ Δεκίζης εἰς Δρευζὺ ἐδυνάμεθα νὰ σπεύσωμεν, καὶ τοῦτο ἐπράξαμεν· ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἡμῶν, πλὴν ἑνὸς μόνου χωρίου, τοῦ Χατιλλὸν, τ' ἄλλα ἦσαν ἄσημα καὶ πτωχὰ, καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῶν δὲν ἦταν διατεθειμένοι νὰ περικόπτουν τὰς ἀναγκαίας αὐτῶν δαπάνας πρὸς χάριν μουσικῶν πλανητῶν πρὸς οὓς ἦσαν ἀδιάφοροι.

Ἀφ' οὗ ἀφήσαμεν τὸ Χατιλλὸν, παρηκολουθήσαμεν τὸ χεῖλος τῆς διώρυγος, καὶ αἱ σύμφυτοι ἐκεῖναι ὄχθαι, τὸ ἤρεμον ὕδωρ, τὰ ἡσύχως ὀλισθαίνοντα καὶ ὑπὸ τῶν ἵππων συρόμενα σκάφη, μοὶ ἀνεπόλησαν τοὺς εὐτυχεῖς χρόνους καθ' οὓς ἐπὶ τοῦ *Κύκνου* τῆς κυρίας Μίλλιγαν ἔπλευσα καὶ ἐγὼ ἐπὶ διώρυγος. Ποῦ ἦτον τώρα ὁ *Κύκνος*; Ποσάκις, ὅτε διεβαίνομεν διώρυγα, κ' ἐβαδίζομεν παρ' αὐτὴν, δὲν ἠρώτησα ἂν εἶδε κανεὶς διαπλέον πλοιάριον διακρινόμενον ὅλων τῶν λοιπῶν διὰ τοῦ κατακόσμου ἐξώστου του καὶ τῆς πολυτελοῦς του διασκευῆς! Βεβαίως ἡ κυρία Μίλλιγαν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς Ἀγγλίαν μετὰ τοῦ Ἀρθοὺρ, θεραπευθέντος. Τοῦτο ἦτον τὸ πιθανόν· τοῦτο φρονίμως ἔπρεπε νὰ πιστεύω· καὶ ὅμως πολλάκις, παρακολουθῶν τὰ χείλη τῆς Νιβερναίας διώρυγος, ὁσάκις ἔβλεπον μακρόθεν πλοῖον συρόμενον ὑπὸ ἵππων, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, ἂν δὲν ἦτον ὁ *Κύκνος* ἐρχόμενος πρὸς ἡμᾶς.

Ἐπειδὴ ἦτον φθινόπωρον τότε, αἱ ὁδοιπορικαὶ ἡμέραι ἦταν βραχύτεραι παρὰ κατὰ τὸ θέρος, καὶ ἐπροσπαθοῦμεν ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ φθάνωμεν εἰς τὰ χωρία ὅπου ἠθέλομεν νὰ καταλύσωμεν, πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ νύξ. Ἀλλ' ὅσῳ καὶ ἂν ἐταχύνομεν τὸ βῆμα, ἰδίως κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας, εἰς Δρευζὺ ἐφθάσαμεν ὅτε ἦτον ἤδη ἡ νὺξ σκοτεινή.

Ὅπως φθάσωμεν εἰς τῆς θείας τῆς Λίζης εἴχομεν μόνον νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν διώρυγα, διότι ὁ σύζυγος τῆς θείας Αἰκατερίνης, ἐπιστάτης ὢν ἑνὸς τῶν καταρράκτων, κατῴκει παρὰ τὸν καταρράκτην αὐτὸν ὃν ἐφύλαττεν. Οὕτω δὲν ἀπωλέσαμεν καιρὸν ζητοῦντες τὴν οἰκίαν. Ἔκειτο δ' αὐτὴ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χωρίου, εἰς μικρὰν πεδιάδα πεφυτευμένην μεγάλα δένδρα, ἅτινα μακρόθεν ἐφαίνοντο ὡς ἂν ἔπλεον εἰς τὴν ὁμίχλην.

Ἡ καρδία μου ἐκτύπα ἰσχυρῶς ὅταν ἐπλησιάζομεν εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην. Τὸ παράθυρον αὐτῆς ἔλαμπεν ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως μεγάλου πυρὸς τῆς ἑστίας, καὶ ἐνίοτε ἐρυθρὸν φῶς ἀπ' αὐτοῦ ἐρρίπτετο ἐπὶ τὴν ὁδὸν ἡμῶν.

Ὅταν ἐφθάσαμεν πλησιέστατα, εἶδον ὅτι θύρα καὶ παράθυρα ἦσαν κλειστά· τὸ παράθυρον ὅμως δὲν εἶχεν οὔτε παραθυρόφυλλα οὔτε παραπέτασμα, καὶ δι' αὐτοῦ εἶδον τὴν Λίζαν εἰς τὴν τράπεζαν, πλησίον τῆς θείας της· ἀνὴρ δέ τις, ὁ θεῖός της βεβαίως, ἵστατο ἐμπρός της καὶ μᾶς ἔστρεφε τὰ νῶτα.

— Δειπνοῦν, εἶπεν ὁ Ματτίας. Ἡ στιγμὴ εἶναι κατάλληλος.

Ἀλλὰ, χωρὶς νὰ ὁμιλήσω, τὸν ἐκράτησα διὰ τῆς χειρὸς, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἔνευον πρὸς τὸν Κάπην νὰ μείνῃ ὀπίσω μου σιωπῶν.

Ἔπειτα δ' ἐξεκρέμασα τὸν τελαμῶνα τῆς ἅρπης μου, καὶ ἡτοιμάσθην νὰ παίξω.

— Ἄ! ναὶ, εἶπεν ὁ Ματτίας κρυφίως. Πατινάδα! Ὡραία ἰδέα.

— Ὄχι σύ· ἐγὼ μόνος.

Καὶ ἔπαιξα τοὺς πρώτους τόνους τοῦ νεαπολιτικοῦ ᾄσματός μου, χωρὶς νὰ τραγῳδήσω μήπως ἡ φωνὴ μὲ προδώσῃ.

Παίζων δ' ἔβλεπον τὴν Λίζαν. Ὕψωσε διὰ μιᾶς τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶδον ὅτι ἤστραψαν οἱ ὀφθαλμοί της.

Τότε ἤρχισα νὰ τραγῳδῶ.

Ἐκείνη δ' ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ καθίσματός της καὶ ὥρμησε πρὸς τὴν θύραν. Μόλις δ' ἐπρόφθασα νὰ δώσω τὴν ἅρπαν μου εἰς τὸν Ματτίαν, καὶ ἡ Λίζα ἦτον εἰς τὴν ἀγκάλην μου.

Μᾶς εἰσήγαγον λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἀφ' οὗ καὶ ἡ θεία Αἰκατερίνα μ' ἐνηγκαλίσθη, ἐπρόσθεσε δύω πινάκια εἰς τὴν τράπεζαν.

Ἐγὼ ὅμως τὴν παρεκάλεσα νὰ βάλῃ καὶ τρίτον.

— Ἂν ἐπιτρέπητε, εἶπον, ἔχομεν καὶ μίαν μικρὰν σύντροφον ἥτις μᾶς συνοδεύει.

Καὶ ἐκ τοῦ σάκκου μου ἔλαβον τὴν πλαγγῶνα ἣν εἴχομεν ἀγοράσει, καὶ τὴν ἐκάθισα εἰς τὴν θέσιν πλησίον τῆς Λίζας.

Τὸ βλέμμα τῆς Λίζας τὴν στιγμὴν ἐκείνην ποτὲ δὲν τὸ ἐλησμόνησα, καὶ εἰσέτι τὸ βλέπω ἐμπρός μου.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ διερεύνησις τῶν ὑψηλῶν στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας.

Δὲν ἐξηντλήσαμεν εἰσέτι τὸν κατάλογον τῶν θυμάτων τῆς ἀεροστατικῆς τέχνης. Κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ 1824 ὁ Harris, ἀξιωματικὸς τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, ἀνεχώρησεν ἐκ Λονδίνου ἐπὶ ἀεροστάτου μετὰ νεαρᾶς τινος γυναικός. Καθ' ἣν στιγμὴν κατήρχοντο ἤδη, ἡ δικλὶς ἐθραύσθη, τοσοῦτον δ' ἐξῆλθεν ἀέριον, ὥστε τὸ σκάφος ἐρρίφθη κατὰ γῆς μετ' ἄκρας σφοδρότητος. Ὁ Harris ἐφονεύθη παρευθὺς, ἡ σύντροφός του ὅμως ἐλαφρὰς μόνον ἔλαβε πληγάς.

Ὁ Sadler, περίφημος Ἄγγλος ἀεροναύτης, ἀπέθανε τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1824 παθὼν ἐναέριον ναυάγιον. Τὸ ἀερόστατον αὐτοῦ κατερχόμενον ἤδη ἀνηρπάγη ὑπὸ λαίλαπος. Τὸ σκάφος ἐρρίφθη

κατὰ τῆς καπνοδόχης ὑψηλῆς οἰκίας καὶ ἀνετράπη, ὁ δ' ἀεροναύτης κατακρημνισθεὶς ἐφονεύθη.

Ἄλλοι ἀεροναῦται ἔγιναν θύματα τῶν σκωμμάτων ἢ τῆς τυφλῆς ἀπανθρωπίας τοῦ ὄχλου, ὡς λ. χ. ὁ Γάλλος **Arban**. Οὗτος εἶχε προαναγγείλει ὅτι ἤθελεν ὑψωθῇ ἐν Τεργέστῃ τὴν 8 Σεπτεμβρίου **1846**. Εἰς τὰς τέσσαρας μετὰ μεσημβρίαν οὐ μόνον τὸ ἀερόστατον δὲν εἶχε πληρωθῇ, ἀλλὰ βλάβη τις προσγενομένη εἰς τοὺς σωλῆνας τοῦ ἀερίου καθίστα τὴν πλήρωσιν δυσχερῆ καὶ βραδεῖαν. Οἱ παρόντες δυσανασχετοῦσι, μεμψιμοιροῦσιν, ἀπειλοῦσι. Περὶ τὴν ἕκτην κραυγαὶ ἀκούονται ὁ φραγμὸς τοῦ περιβόλου θραύεται καὶ ὁ ἀεροναύτης ἐξυβρίζεται.

Ὁ **Arban** ἀγανακτῶν θέλει νὰ ὑψωθῇ ἐκ παντὸς τρόπου, ἀλλὰ τὸ ἀερόστατον, ἀτελῶς πληρωθὲν, στερεῖται ἀνιούσης δυνάμεως. Ἐν τούτοις ἡ καταβοὴ ἐπιτείνεται, ἡ θύελλα γίνεται τρικυμία. Ὁ ἀεροναύτης ἔξω ἑαυτοῦ λύει τὸ σκάφος, κρεμᾶται ἀπὸ τοῦ κύκλου διὰ τῶν χειρῶν καὶ ὑψοῦται ἄνευ καλωδίου καὶ ἄνευ ἀγκύρας, περιβαίνων σχοινίον ἐξαρτώμενον ἀπὸ τοῦ πλέγματος τοῦ ἀεροστάτου.

Οὕτως ἔχων ὁ **Arban** καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀνωτέρου ῥεύματος ἀέρος, ὅπερ ῥίπτει αὐτὸν πρὸς τὴν Ἀδριατικήν. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὸν παρακολουθοῦσι διὰ τηλεσκοπίων, καὶ στέλλουσι κατόπιν αὐτοῦ λέμβους καὶ πλοιάρια. Τὰ πάντα ἀνωφελῆ. Τὸ ἀερόστατον γίνεται ἄφαντον εἰς τὴν καλύπτουσαν τὸν ὁρίζοντα ὁμίχλην. Ἐν τούτοις ὁ **Arban** κρατῶν τὸ σχοινίον αἰωρεῖται ἐπὶ δύω ὥρας ὑπεράνω τῶν ὑδάτων, εἶτα δὲ πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν. Κατὰ τὴν ὀγδόην ἑσπερινὴν ὥραν σχεδὸν καταποντίζεται, ἀλλ' ἡ ἀεροπόρος σφαῖρα ἀνασηκόνει ἔτι αὐτὸν ἀπὸ κύματος εἰς κῦμα. Εἰς τὰς πέντε αἱ δυνάμεις του ἐκλείπουσιν, ἀπόλωλεν ὁ δυστυχής, ἀλλ' αἴφνης φαίνεται λέμβος, τῆς ὁποίας ἐπιβαίνουσι δύο τολμηροὶ ἁλιεῖς, ὁ Φραγκῖσκος **Salvagne** καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Οἱ δύω ναῦται κωπηλατοῦσι παντὶ σθένει καὶ ἀνασύρουσιν εἰς τὴν λέμβον τὸν **Arban**, ὅστις νεκρὸς φαίνεται μᾶλλον ἢ ζῶν.

Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸ ναυάγιον τοῦτο ὁ **Arban** ὑψοῦται ἐν Βαρκελόνῃ, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν Μεσόγειον γίνεται διὰ παντὸς ἄφαντος.

Ὁ **La Mountain**, γνωστὸς ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ ἀναβάσεις καὶ μάλιστα δι' ἀεροπορίαν δραματικωτάτην, καθ' ἣν ὀλίγου δεῖν κατεποντίζετο ἐν τῇ Λίμνῃ Ἐριὲ, ἀπέθανε καὶ αὐτὸς ἐν μέσῳ ἀέρι διὰ φοβερωτάτου τρόπου.

Ὁ ἀεροναύτης οὗτος ὑψώθη ἐν μογγολφιέρᾳ ἐν Ἰονᾷ (**Michigan**) τῇ 4 Ἰουλίου 1873, ἐπετείῳ ἑορτῇ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, χιλιάδες δὲ θεατῶν παρευρίσκοντο εἰς τὴν ἀναχώρησίν του. Ὁ δυστυχὴς ἐπενόησε νὰ κρεμάσῃ τὸ σκάφος αὐτοῦ οὐχὶ εἰς πλέγμα περιβάλλον τὴν ἀεροπόρον σφαῖραν, ἀλλ' εἰς σειρὰν σχοινίων ἀνεξαρτήτων, δεδεμένων εἰς κύκλον εὑρισκόμενον εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς μογγολφιέρας.

Ὁ **La Mountain** ὑψώθη ὑπεράνω τῶν οὐ μακρὰν τοῦ ἐδάφους εὑρισκομένων νεφῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐφαίνετο ἡ γῆ. Τὰ σχοινία πιθανῶς ὀλισθήσαντα συνηνώθησαν ἐντὸς μικροῦ εἰς τρόπον ὥστε τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς σφαίρας ἐξῆλθεν αὐτῶν. Ὁπωσδήποτε ὁ ἀνώτερος κύκλος ἀπεσπάσθη καὶ τὸ ἀερόστατον διέφυγεν! Ὁ δὲ **La Mountain** κατεκρημνίσθη ἀπὸ τοῦ ἀέρος μετὰ τοῦ σκάφους καὶ τῶν κρεμαμένων σχοινίων. Ἐφάνη μακρόθεν σπασμωδικῶς δραττόμενος τοῦ ἐναερίου σκάφους, τὸ ὁποῖον κατέπιπτε πρὸς τὸ ἔδαφος μετ' ἀπεριγράπτου ταχύτητος. Ἑκατὸν περίπου μέτρα ὑπεράνω τῆς γηΐνης ἐπιφανείας παρήτησε τὸ σκάφος, τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ συνετρίβη ἔν τινι ἀγρῷ ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν χιλιάδων θεατῶν. Τὸ φρικῶδες τοῦτο ναυάγιον ἐκίνησε τοὺς παρόντας εἰς δάκρυα. Αἱ πλεῖσται τῶν γυναικῶν ἐλιποθύμησαν!

Τὸ σῶμα τοῦ ἀεροναύτου ἐχώθη εἰς τὸ ἔδαφος ἀνοῖγον ἐν αὐτῷ κοιλότητα, τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ συνετρίβησαν, ἡ κεφαλὴ συνεθλίβη, ἡ δὲ κάτω σιαγὼν ἐντελῶς ἀπεσπάσθη καλυπτομένη ὑπὸ πηκτοῦ αἵματος.

Ἕνεκα παρομοίας ἀσυνέτου πράξεως ὁ **Vincent de Groof**, ὁ ἐπονομασθεὶς *πετόμενος ἄνθρωπος*, ἐφονεύθη ἐν Λονδίνῳ τῇ 9 Ἰουλίου **1874**. Οὗτος συνέλαβε τὴν μωρὰν ἰδέαν νὰ ὑψωθῇ διὰ συστήματος πτερωτοῦ, ἀποτελουμένου ἐκ δύω πτερύγων ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐκρεμάσθη στηριζόμενος ἐπὶ ξυλίνου ἀβακίου. Ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ συσκευὴ αὐτοῦ ἦσαν προσδεδεμένοι εἰς ἀερόστατον διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ κ. **Simmons**. Ἀφοῦ ἀνέβησαν εἰς 1,200 μέτρα, τὸ ἀερόστατον κατέβη πρὸς τὴν γῆν, εἰς ὕψος δὲ 100 μέτρων ὁ **Groof** ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἀεροστάτου. Τὰ πτερὰ αὐτοῦ ἀντὶ νὰ κινηθῶσιν ἀνωρθώθησαν, ὁ δὲ πετόμενος ἄνθρωπος κατεκρημνίσθη εἰς τὴν **Robert Street** (**Chelsea**) πλησίον παντοπωλείου. Τὸ πλῆθος ὥρμησεν ἀναιδῶς εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀτυχοῦς ἀεροναύτου, καὶ διεμοίρασε τὰ συντρίμματα τοῦ προξενήσαντος τὸν θάνατον αὐτοῦ μηχανήματος. Ὁ δυστυχὴς ἀνέπνεεν εἰσέτι, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ, ἀπέπνευσε δὲ πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Ὁ **Cocking** τῷ 1836 καὶ ὁ **Leturr** τῷ 1854 ἀπέθανον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐκτελέσαντες τὰς κινδυνώδεις ἐκείνας κακῶν συστημάτων ἀλεξιπτώτων δοκιμάς.

Καίτοι ὁ θάνατος τῶν δυστυχῶν τούτων *πετομένων ἀνθρώπων*, οὓς ἐνεψύχου βεβαίως τὸ θάῤῥος τοῦ ἐφευρέτου καὶ ἡ τοῦ ἐρευνητοῦ τόλμη, εἶναι δραματικὸς καὶ συγκινητικὸς, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἔγιναν θύματα τῆς προπέτους αὐτῶν ἀμαθείας. Οἱ δὲ ἀεροναῦται, οἵτινες ἐπέδειξαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν τῶν πολλῶν περι-

Digitized by Google

έργειαν, εἰργάσθησαν μὲν ἀναντιῤῥήτως ὑπὲρ τῆς προόδου καλλιεργήσαντες τέχνην ἀξίαν λόγου, ἀλλ' ὁ θάνατος αὐτῶν ὑπῆρξε πολλάκις ἡ ὀλεθρία συνέπεια τῆς ἐξασκήσεως ἐπικερδοῦς ἐπαγγέλματος. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν νὰ κατατάξωμεν αὐτοὺς μετ' ἐκείνων, οἵτινες μόνον ἐλατήριον εἶχον τὸν ἀφιλοκερδῆ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτα. Τοιοῦτοι εἶναι ὁ Crocé-Spinelli καὶ ὁ Sivel, οἵτινες ἀποθανόντες ἐν τῷ ἀεροστάτῳ *Ζενίθ*, δέον νὰ κατέχωσι μετὰ τοῦ Pilâtre καὶ τοῦ Romain τὴν πρώτην ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μνήμῃ θέσιν.

Ὁ Ἰωσὴφ Crocé-Spinelli ἐγεννήθη τῇ 10 Ἰουλίου 1845 ἐν Mombazillaie (Dordogne). Ἀποπερατώσας τὰς προκαταρκτικὰς αὐτοῦ σπουδάς, ἔγινεν εἷς τῶν ἀρίστων μαθητῶν τῆς Κεντρικῆς τῶν τεχνῶν Σχολῆς (École Centrale des Arts et Manufactures). Πλήρης ὢν ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἐνεφορεῖτο συγχρόνως ὑπὸ τῶν εὐγενεστάτων τῆς νεότητος ὁρμῶν. Ὁ πόθος τοῦ ν' ἀποκτήσῃ δόξαν, ἡ φιλοπατρία, ὁ πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ δίκαιον ἔρως, ἡ εἰς τὴν πρόοδον πεποίθησις, τοιαῦτα τὰ κατέχοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ αἰσθήματα. Νωθρότης τις συνδυαζομένη μετὰ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ὁρμῆς καὶ γυναικεία σχεδὸν εὐαισθησία, κολάζουσα, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀνδρείαν του, παρεῖχον αὐτῷ χάριν ἰδιάζουσαν. Ἦτο γενναῖος καὶ εὐαίσθητος, ἀβρόφρων καὶ εὔθυμος, ἀστεῖος καὶ φιλόφρων, τὰ δὲ προτερήματα αὐτοῦ ταῦτα ἀπήστραπτον ἐν τῇ λάμψει τῶν γλαυκῶν αὐτοῦ ὀφθαλμῶν καὶ ἐπέσυρον τὴν συμπάθειαν.

Ὁ Crocé-Spinelli εἶχεν ἀναδειχθῆ δι' ἔργων τινῶν μηχανικῆς καὶ διά τινων καλῶν ἄρθρων ἐπιστημονικῆς κριτικῆς, δημοσιευθέντων ἐν τῇ «République Française», ὅτε ἔγινε μέλος μικροῦ συλλόγου ἐξ εὐαρίθμων ἐπιστημόνων συγκροτουμένου, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πυρὴν τῆς *γαλλικῆς ἑταιρίας τῶν ἀεροπόρων*. Ἐκεῖ ἐγνώρισε τὸν Sivel. Ὁ Θεόδωρος Σιβὲλ γεννηθεὶς τῇ 10 Νοεμβρίου 1834 ἐν τῇ κοινότητι τῆς Sauve (Gard), ὑπηρέτησεν ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὸ ἐμπορικὸν ναυτικόν, περιῆλθε δὲ ὡς ἀξιωματικὸς τὰς ἀπωτάτας χώρας. Γνωρίσας ἤδη τὰ μυστήρια τῆς θαλάσσης, ἐγοητεύθη ὑπὸ τοῦ ἀερίου ὠκεανοῦ καὶ ἠγάπησε διακαῶς τὴν ἀεροναυτικήν. Ὁ Σιβὲλ ἦτο μελάγχρους. Οἱ μελανοὶ ὀφθαλμοί του εἶχον ἔκτακτον λαμπρότητα, ἡ δὲ δασεῖα καὶ βοστρυχώδης κόμη του περιεκόσμει πρόσωπον ἀνδρικὸν καὶ ἡλιόκαυστον. Αἱματώδης ὢν τὴν κρᾶσιν, εἶχε ῥώμην σωματικὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν καὶ θέλησιν ἀκαταδάμαστον, ἦτο δέ, καθόλου εἰπεῖν, ἔξοχος ἀνὴρ διά τε τὴν εὐθύτητα τοῦ χαρακτῆρος καὶ διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ εὐγενὲς τῶν τρόπων. Ὁ Σιβὲλ ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν ἀεροστατικὴν ἐξετέλεσε διακοσίας ἀεροπορίας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καὶ μάλιστα ἐν Δανιμαρκίᾳ, καὶ ἔγινεν ἀεροπόρος ἄριστος, ὡς ἦτο καὶ ἄριστος ναύτης.

Ὁ Σιβὲλ καὶ ὁ Crocé-Spinelli ταχέως συνενοήθησαν, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐργασθῶσιν ἐκ συμφώνου εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν κατάκτησιν τῶν νόμων τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ ν' ἀκολουθήσωσι τὰ ἔνδοξα ἴχνη τῶν Robertson, τῶν Biot, τῶν Gay-Lussac, τῶν Barral, τῶν Glaisher.

Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1874 ἐπεχείρησαν τὸ πρῶτον, τῇ συνδρομῇ τῆς γαλλικῆς Ἑταιρίας τῶν ἀεροπόρων, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὁποίας εἶχον μεγάλως συντελέσει, ἀνάβασιν εἰς μέγα ὕψος, ἥτις ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, καὶ περὶ ἧς ἔγινε δικαίως πλεῖστος λόγος. Οἱ ἀεροπόροι ὑψώθησαν εἰς 7,300 μέτρα, πέραν τοῦ σημείου εἰς ὃ ἔφθασεν ἄλλοτε ὁ Gay-Lussac.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος βιβλίου, ὅστις εἶχεν ἐκτελέσει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἴκοσι περίπου ἐπιστημονικὰς ἀεροδρομίας, ἔλαβε τὴν τιμὴν νὰ γίνῃ φίλος καὶ συνεργάτης τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν. Ἀφοῦ μετ' αὐτῶν ἐξετέλεσεν ἐν τῷ σκάφει τοῦ *Ζενὶθ* τὴν διαρκεστέραν τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἀεροποριῶν, καθ' ἣν πλεῖσται ἐγένοντο ἐπιστημονικαὶ παρατηρήσεις, ἐπεχείρησε μετ' αὐτῶν τὴν διερεύνησιν τῶν ὑψηλῶν στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐν οἷς ἐπέπρωτο νὰ εὕρωσι τὸν θάνατον.

Ἀφηγηθέντες λεπτομερῶς ἄλλοτε τὸ φρικῶδες τοῦτο δρᾶμα, ὀφείλομεν ν' ἀναμνήσωμεν ἐνταῦθα τὰ κατὰ τὸν θάνατον τῶν δύο ἡρώων.

Τὴν 15 Ἀπριλίου 1875, κατὰ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν μετὰ μεσημβρίαν, τὸ σκάφος τοῦ *Ζενὶθ* ἐπλανᾶτο εἰς τὰ ὑψηλὰ στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας, εἶχε δὲ φθάσει εἰς τὰς παγετώδεις καὶ σιωπηρὰς τοῦ ἀέρος ἐρήμους, ἔνθα αἰωροῦνται τὰ ὑψηλότατα νέφη. Ἐὰν παρατηρητής τις ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τοὺς τρεῖς ἀεροναύτας ὅτε ἠσθάνθησαν τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀραιώσεως τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τοῦ σιδηρίου τῶν ἀερίων ἐκείνων πεδίων ψύχους, ἤθελε φρίξει βλέπων αὐτοὺς ὑποκύπτοντας εἰς τὸν ὀλέθριον ὕπνον τῶν ὑψηλῶν μερῶν, ὕπνον φοβερόν, ζοφερὸν τοῦ θανάτου πρόδρομον. Ἐντὸς ὀλίγου, ἀφοῦ ὑπερέβησαν τὸ ὕψος 8,600 μέτρων, ἓν τῶν μεγίστων, εἰς ὃ ἔφθασέ ποτε ὁ ἄνθρωπος, τὸ *Ζενὶθ* ἐπανέρχεται εἰς χαμηλότερα μέρη, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν τριῶν ἀεροπόρων εἷς μόνος ἄϋπνος καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὸν λιμένα τὰ μελανὰ σώματα δύο μαρτύρων.

Ὁ θάνατος τοῦ Crocé-Spinelli καὶ τοῦ Sivel συνεκίνησε τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον. Πλῆθος ἄπειρον ἠκολούθησεν αὐτοὺς εἰς τὴν τελευταίαν αὐτῶν κατοικίαν, ὅτε δὲ τὰ πτώματα τῶν δύο νέων κατεβιβάσθησαν εἰς τὸν λάκκον, οὐδεὶς ἤθελε νὰ πεισθῇ ὅτι αἱ εὐγενεῖς αὗται ὑπάρξεις, αἱ τοσοῦτον ἡρωϊκῶς θυσιασθεῖσαι πρὸς κατάκτησιν ἀληθειῶν νέων, διὰ παντὸς ἐξηφανίσθησαν.

Ὄχι, τοιοῦτοι ἄνδρες δὲν ἀποθνήσκουσιν ἐξ ὁλοκλήρου, ἀλλ' ἀφίνουσιν ὑλικὴν τρόπον τινὰ μνή-

Digitized by Google

μην τῆς διαβάσεως αὐτῶν, σπείροντες καθ' ὁδὸν, ὡς τὰ μετέωρα, ὀλίγους τινὰς σπινθῆρας, οἵτινες ἐκλιπόντων αὐτῶν ἀναφλέγουσι τὸ θάῤῥος καὶ τὸν ζῆλον τῶν κατόπιν ἐρχομένων.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

Τὰ βιογραφικὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ

ΚΟΜΗΤΟΣ ΡΟΣΤΟΠΤΣΙΝ.

Εἶνε πασίγνωστον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς ἱστορίας τῆς πρώτης γαλλικῆς Αὐτοκρατορίας τὸ ὄνομα τοῦ Ῥώσσου κόμητος Θεοδώρου Ῥοστόπτσιν, ὅπερ συναπεθανατίσθη μετὰ τῆς φοβερᾶς διὰ τεσσάρων ὅλων ἡμερῶν πυρκαϊᾶς τῆς ἀρχαίας μητροπόλεως τῶν Τσάρων Μόσχας. Γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1765 ἐξ ἀρχαίας ῥωσσικῆς οἰκογενείας, κατετάχθη ἐνωρὶς ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουράν. Μετὰ πολλὰς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν περιηγήσεις, ὑπέστρεψεν οἴκαδε, ὅπου ἀπέκτησε τὴν ἰδιαιτέραν εὔνοιαν τοῦ αὐτοκράτορος Παύλου, ὅστις καὶ ἀνέδειξεν αὐτὸν στρατηγὸν, ἀκολούθως αὐλάρχην, καὶ ἐπὶ τέλους ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν, τῷ δὲ 1799 ἀπενεμήθη εἰς αὐτὸν καὶ ὁ τίτλος τοῦ κόμητος. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ κόμης ἐκηρύχθη κατὰ τῆς γαλλικῆς συμμαχίας, ἣν ἀπεφάσισεν ὁ αὐτοκράτωρ, ἀποβαλὼν τὴν εὔνοιαν τοῦ ἡγεμόνος, ἐγένετο ἔκπτωτος τῆς αὐλῆς. Ἐπὶ Ἀλεξάνδρου ἀνέλαβε τὴν παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ χωρὶς ν' ἀναλάβῃ τὴν προτέραν αὐτοῦ πολιτικὴν σημασίαν, μέχρις οὗ μικρὸν πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ γαλλορωσσικοῦ πολέμου ἀνυψώθη εἰς τὴν ἔξοχον θέσιν γενικοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ Μόσχας.

Ὁ Ναπολέων ἄγων συνησπισμένην κατὰ τῆς Ῥωσσίας ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην, μόλις κατώρθωσε νὰ συνάψῃ μάχην ἐκ τοῦ συστάδην πρὸς τοὺς Ῥώσσους ἐν Βοροδίνῳ, πλησίον τῆς Μόσχας, τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1812. Κύριος τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἔμεινε καὶ πάλιν ἀναντιῤῥήτως αὐτὸς, ἀλλ' ἡ νίκη του, ὅπως ἅπασαι αἱ νῖκαι, ὅσας ἐνίκησε κατὰ τὴν ἀτυχῆ ταύτην ἐκστρατείαν, ἦτο Καδμεία νίκη. Καὶ πρὸ τῆς Μόσχας οἱ Ῥῶσσοι ἐξηκολούθησαν τὸ αὐτὸ σύστημα τοῦ πολέμου, ὅπερ ἔθεσαν εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ «μεγάλη στρατιὰ» ἐπάτησε τὸ ῥωσσικὸν ἔδαφος, καὶ ὅπερ ἀπεδείχθη σωτήριον μὲν εἰς τοὺς Ῥώσσους, ὀλεθριώτατον δὲ εἰς τοὺς ἐπιδρομεῖς. Στρατιῶται καὶ κάτοικοι ἔκαιον τὰς πόλεις, τὰς κώμας, τὰς ἐπαύλεις, τὰς ἀποθήκας, καὶ δὲν ὑπεχώρουν εἰς τὰ ἐνδότερα, εἰμὴ ἀφοῦ ἐγκατέλειπον εἰς τὸν ἐχθρὸν γῆν ἔρημον καὶ οὐδένα παρέχουσαν ζωοτροφίας πόρον, ἢ στέγην πρὸς οἴκησιν. Καὶ εἰς μάχην μὲν πρὸς τὸν δαιμόνιον ἐχθρὸν νὰ προσέλθωσιν οἱ Ῥῶσσοι δὲν ἐτόλμων, ἄφιναν δὲ νὰ δεκατίζῃ τὴν μεγάλην στρατιὰν ἡ ἔλλειψις ὁδῶν, τροφῶν, καὶ πρὸ πάντων ἡ ὑπερβολικὴ ἀκρασία τοῦ ἀσυνήθους κλίματος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τούτοις ὁ Ναπολέων μὲ ὅλας αὐτὰς τὰς ἐκτάκτους δυσκολίας, ὁλονὲν προήλαυνε καὶ ἐπλησίαζεν εἰς τὴν ἀρχαίαν μητρόπολιν τοῦ ῥωσσικοῦ κράτους, τὴν ἁγίαν Μόσχαν, ἐδέησε νὰ ἐγκαταλειφθῇ πλέον τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ κατὰ Πάρθους πολέμου, καὶ ἀποτέλεσμα τῆς μεταβολῆς ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ἐν Βοροδίνῳ μάχη. 70,000 νεκροὶ ἔκειντο ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ὁ νικητὴς προήλασε, καὶ ὁ ὑποχωρήσας Ῥῶσσος στρατηγὸς Κουτούζωφ ἔμελλε μὲν νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν Μόσχαν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε, καὶ οὕτως ὁ Ναπολέων εἰσῆλθεν ἀκωλύτως εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἱερὰν μητρόπολιν τῶν Μοσχοβιτῶν τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1812, πλήρης χαρᾶς, ὅτι κατεῖχε τέλος πάντων μίαν πόλιν, ὅπου ἠδύνατο νὰ διαχειμάσῃ ἀσφαλῶς καὶ ἀνέτως ἡ μεγάλη στρατιά. Ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς τῆς εἰσελάσεως προσέβαλον τὴν ὄψιν τῶν νικητῶν ἀπαίσιά τινα συμπτώματα. Ἡ πόλις ἐφαίνετο ἔρημος, ἐκ δὲ τῶν κατοίκων οὐδεὶς ἄλλος ἐφαίνετο, εἰμὴ ῥακενδύται τινὲς ἐκ τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ λαοῦ, πλανώμενοι τῇδε κἀκεῖσε ἀγυιῶν τινων. Ἀλλὰ ποία ὑπῆρξεν ἡ φρίκη αὐτῶν, ὅτε τὴν ἐπιοῦσαν ἐξεῤῥάγη πυρκαϊὰ διαρκέσασα, ἕνεκα τῆς ἐξαφανίσεως τῶν πυροσβεστικῶν μηχανῶν, τέσσαρας ὅλας ἡμέρας. Τὸ Κρεμλῖνον, τὸ ἀρχαῖον μοσχοβιτικὸν ἀνάκτορον, μὲ τοὺς ἐπιχρύσους του θόλους, ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ καταλύσῃ ὁ Αὐτοκράτωρ, οἱ ὑπερύψηλοι πύργοι, αἱ δημόσιαι οἰκοδομαὶ, καὶ ἡ πόλις, σχεδὸν ὅλη ξυλότευκτος, ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός. Μετὰ δὲ τῆς πόλεως 10,000 ἔκειντο νεκροὶ ἐκ τῶν φλογῶν, ἢ τραυματίαι· ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον παρανάλωμα τῶν φλογῶν ἐκείνων τῆς Μόσχας ὑπῆρξεν ἡ «μεγάλη στρατιὰ», καὶ ἡ κοσμοκρατορία τοῦ δαιμονίου Κόρσου.

Τίς ἔβαλε τὸ πῦρ εἰς τὴν Μόσχαν; Ὁ Ῥοστόπτσιν, ἀπεκρίθη ὁ σύγχρονος τότε κόσμος, αὐτὸ δὲ τοῦτο ἀποκρίνεται καὶ σήμερον ἡ ἱστορία. Ὅτι ὁ ἐμπρησμὸς ἐγένετο ἄνευ τῆς διαταγῆς τοῦ αὐτοκράτορος εἶνε γνωστόν. Ἐπίσης δὲ γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ Ῥοστόπτσιν αὐτὸς ἐδημοσίευσεν ἐν Παρισίοις τῷ 1824 φυλλάδιον (Vérité sur l'incendie de Moscou) ἐν ᾧ ἀρνεῖται, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἐμπρηστής· ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη ἀνέκαθεν ὅμως ἐθεώρησεν αὐτὸν ὡς τὸν αἴτιον. Ἀναντιῤῥήτως δὲ αὐτὸς, ὡς γενικὸς στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς πόλεως, ἔλαβε προηγουμένως ὅλα τὰ μέτρα πρὸς καταστροφὴν πάσης ἐν Μόσχᾳ ἀποθήκης, παρέδωκε δὲ ἰδίᾳ χειρὶ εἰς τὸ πῦρ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐν Βορονόβῳ ἔπαυλιν.

Ἐν ἔτει 1814 παρῃτήθη τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, καὶ συνώδευσε τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον εἰς Βιέννην, ἔκτοτε δ' ἐπεδόθη εἰς περιηγήσεις, μέχρις οὗ ἐν ἔτει 1817 ἀποκατέστη ἐν Παρισίοις, ὅπου καὶ διεβίωσε μέχρι τοῦ 1825 ἔτους, μεθ' ὃ ἐπιστρέψας οἴκαδε ἀπεβίωσεν ἐν Μόσχᾳ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1826.

Digitized by Google

Κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις διαμονήν του ὁ κόμης Ῥοστόπτσιν ἦτο πρόσωπον πασίγνωστον, καὶ σχεδὸν δημοτικόν. Ἡ ἀριστοκρατία τῷ εἶχεν ἀναπεπταμένας τὰς πύλας τῶν αἰθουσῶν της, ἦτο δὲ πάντοτε μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων τῆς αὐλῆς. Ἑσπέραν τινὰ ἔν τινι ἀριστοκρατικῇ αἰθούσῃ τοῦ προαστείου Ἁγίου Γερμανοῦ ἦσαν πολλοί τινες συνηθροισμένοι πέριξ τοῦ κόμητος, καὶ ἔτεινον πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὸ οὖς, διηγούμενον προθύμως ἕν τι τῶν πολλῶν ἐπεισοδίων τοῦ πολυταράχου του βίου. Ἡ ὑπομνηματογραφία ἦτο τότε τοῦ συρμοῦ, καὶ ὅλοι ὅσοι εἶχαν ὑποκριθῇ πρόσωπόν τι ἐν τῇ μεγάλῃ ἐποποιΐᾳ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ αὐτοκρατορίας ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ὑποχρέους νὰ παράσχωσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ ὅσων ἐγνώριζον.

Κυρία τις τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ, διακόψασα τὸν κόμητα Ῥοστόπτσιν, τῷ λέγει· — Πρέπει νὰ γράψητε τὰ ἀπομνημονεύματά σας, κύριε κόμη. Θὰ εἶνε τόσον ἀξιανάγνωστα! — Κυρία μου, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοστόπτσιν, ἡ ἐπιθυμία σας θέλει ἐκπληρωθῇ, καὶ παρευθύς.

Τὴν ἐπαύριον ὁ κόμης ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κυρίας, καὶ κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα ἓν ἁπλοῦν φύλλον χάρτου τυλιγμένον, παρουσιάζεται εἰς αὐτήν, καὶ — Κυρία μου, τῇ λέγει, προσφέρων εἰς αὐτὴν τὸν τυλιγμένον χάρτην, ἐξετέλεσα τὰς διαταγάς σας. Συνέταξα τὰ ἀπομνημονεύματά μου, καὶ ἰδοὺ αὐτά!»

Ἕκαστος ἐννοεῖ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τῆς περιέργου κυρίας.

Τὴν αὐτὴν ἔκπληξιν θέλει αἰσθανθῇ καὶ ὁ ἀναγνώστης τοῦ παραδόξου τούτου ἐγγράφου, ὅπερ δὲν σχολιάζομεν, παρὰ μὲ μίαν καὶ μόνην σημείωσιν, ὅτι, ἐν ᾧ τὸ σπουδαιότερον ἱστορικὸν γεγονὸς, μεθ' οὗ συνεδέθη ἀδιαῤῥήκτως τὸ ὄνομα τοῦ Ῥοστόπτσιν, εἶνε ἡ πυρκαϊὰ τῆς Μόσχας, ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ τούτοις οὐδὲ μία λέξις λέγεται περὶ αὐτοῦ.

Ἡ παράδοξος αὕτη ἀποσιώπησις δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήξῃ κανένα, διότι, καθὼς εἴπομεν, ὁ κόμης ἀπέκρουσεν ἀείποτε τὴν εὐθύνην τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος· καὶ ὅμως οὐδέποτε ἔλειψαν, ὅσοι εἶδον κατὰ τὸν ἀπαίσιον Σεπτέμβριον τοῦ 1812 τὰς περὶ τὸ Κρεμλῖνον ἐκραγείσας ἐκείνας φλόγας, Γάλλοι τε καὶ Ῥῶσσοι, ν' ἀποδώσωσι τὴν τιμὴν τῆς μεγάλης ταύτης θυσίας εἰς τὸν Ῥοστόπτσιν. Παραλείποντες πολλά τινα ἄλλα, περιοριζόμεθα εἰς τὴν παράθεσιν τῆς γνώμης τοῦ στρατηγοῦ κόμητος Σεγύρου, ὅστις ἰδοὺ τί λέγει περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ περὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἱστορίᾳ: «Πολλοὶ φρονοῦσιν, ὅτι ὁ κόμης Ῥοστόπτσιν, ἀείποτε ἐμφορούμενος ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος τῆς εὐγενοῦς εἰς τὴν πατρίδα ἀφοσιώσεως, ἥτις θέλει καταστήσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀθάνατον, ἀποποιεῖται σήμερον τὴν ἀθανασίαν πράξεως τόσον μεγάλης, μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀφήσῃ ὁλόκληρον τὴν ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου δόξαν εἰς τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκει». Α... Ω...

Ἀπομνημονεύματα τοῦ κόμητος Ῥοστόπτσιν συνταχθέντα ἐντὸς δέκα λεπτῶν.

ΠΙΝΑΞ
ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Α'. Ἡ γέννησίς μου. — Β'. Ἡ ἀνατροφή μου. — Γ'. Τὰ ὅσα ὑπέφερα. — Δ'. Στερήσεις. — Ε'. Ἀξιοσημείωτοι ἐποχαί. — ΣΤ'. Ἠθικὴ προσωπογραφία. — Ζ'. Σπουδαία ἀπόφασις. — Η'. Τί ἔγεινα καὶ τί θὰ ἠδυνάμην νὰ γείνω. — Θ'. Ἀρχαὶ σεβασταί. — Ι'. Τὰ ὅσα μοὶ ἤρεσαν. — ΙΑ'. Τὰ ὅσα ἀπεστράφην. — ΙΒ'. Ἀνάλυσις τοῦ βίου μου. — ΙΓ'. Ἡ ἄνωθεν ἀντιμισθία μου. — ΙΔ'. Τὸ ἐπιτάφιόν μου. — ΙΕ'. Ἐπιστολὴ ἀφιερωτική.

Α'. Ἡ γέννησίς μου.

Τῇ 12 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1765 ἐξῆλθον ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς. Μὲ ἐμέτρησαν, μ' ἐζύγισαν, καὶ μ' ἐβάπτισαν. Ἐγεννήθην χωρὶς νὰ γνωρίζω διατί, καὶ οἱ γονεῖς μου ἀνέπεμψαν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεὸν, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι διατί.

Β'. Ἡ ἀνατροφή μου.

Μ' ἐδίδαξαν παντὸς εἴδους πράγματα, καὶ παντὸς εἴδους γλώσσας. Διὰ τῆς αναισχυντίας καὶ ἀγυρτείας κατώρθωσα πολλάκις νὰ θεωρηθῶ ὡς σοφός. Ἡ κεφαλή μου κατήντησε βιβλιοθήκη πλήρης συγγραμμάτων ἐλλιπῶν καὶ κολοβωμένων, τῆς ὁποίας ἐφύλαξα ἐγὼ τὸ κλειδίον.

Γ'. Τὰ ὅσα ὑπέφερα.

Ὑπέφερα πολλὰ ἀπὸ τοὺς διδασκάλους, ἀπὸ τοὺς ῥάπτας, οἱ ὁποῖοι μοῦ ἔκαμναν στενὰ φορέματα, ἀπὸ τὰς γυναῖκας, ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν, ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν, ἀπὸ θλίψεις ἀνωφελεῖς, ἀπὸ τοὺς μονάρχας, καὶ ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις.

Δ' Στερήσεις

Ἐστερήθην τρεῖς μεγάλας ἀπολαύσεις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· τὴν κλοπὴν, τὴν λαιμαργίαν, καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν.

Ε'. Ἀξιοσημείωτοι Ἐποχαί.

Τριακοντούτης ἀφῆκα τὸν χορὸν, τεσσαρακοντούτης τὴν πρὸς τὸ ὡραῖον φῦλον φιλαρέσκειαν, πεντηκοντούτης τὴν κοινὴν γνώμην, καὶ ἑξηκοντούτης τὸ σκέπτεσθαι, καὶ τοιουτοτρόπως ἔγεινα ἀληθὴς σοφὸς, ἢ ἐγωϊστὴς, ὅπερ εἶνε τὸ αὐτό.

ΣΤ'. Ἠθικὴ προσωπογραφία.

Ἤμην πείσμων ὡς ἡμίονος, ἰδιότροπος ὡς γυνὴ φιλάρεσκος, εὔθυμος ὡς παιδίον, δραστήριος ὡς ὁ Βοναπάρτης, καὶ πάντα ταῦτα κατὰ βούλησιν.

Ζ'. Σπουδαία ἀπόφασις.

Μὴ κατορθώσας νὰ γείνω κύριος τῆς φυσιογνωμίας μου, ἀφῆκα τὴν γλῶσσάν μου ἀχαλίνωτον, καὶ ἀπέκτησα τὴν συνήθειαν νὰ σκέπτωμαι γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ. Τοῦτο μοὶ παρέσχε πολλὰς ἀπολαύσεις καὶ πολλοὺς ἐχθρούς.

Η'. Τί ἔγεινα καὶ τί θὰ ἠδυνάμην νὰ γείνω.

Ἡ φιλία καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη μὲ συνεκίνησαν

πάντοτε, καὶ ἐὰν ἐγεννώμην εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, θὰ ἠδυνάμην νὰ γείνω ἐξ ὁλοκλήρου καλὸς ἄνθρωπος.

Θ΄. Ἀρχαὶ σεβασταί.

Δὲν ἀνεμίχθην ποτὲ εἰς κἀνὲν συνοικέσιον, εἰς καμμίαν γραώδη πολυπραγμοσύνην. Δὲν ἐσύστησα ποτὲ οὔτε μάγειρον, οὔτε ἰατρὸν, ὅθεν καὶ οὐδενὸς τὴν ζωὴν ἐπεβουλεύθην.

Ι΄. Τὰ ὅσα μὲ ἤρεσαν.

Ἠγάπησα τὰς μικρὰς συναναστροφάς, καὶ τὸν περίπατον εἰς τὰ δάση. Εἶχα σεβασμὸν ἀκούσιον πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ ἡ δύσις του πολλάκις μ' ἐπροξένει θλῖψιν. Ἀπὸ τὰ χρώματα μοὶ ἤρεσκε τὸ κυανοῦν, ἀπὸ τὰ φαγητὰ τὸ βραστὸν μὲ τὰ δαυκιά, ἀπὸ τὰ ποτὰ τὸ νωπὸν νερόν, ἀπὸ τὰ θέατρα, ὅσα παριστάνουσι κωμῳδίας. Ἐκ τῶν ἀνθρώπων οἱ κωφοί, εἴτε ἄνδρες εἴτε γυναῖκες, εἶχαν πάντοτε δι' ἐμὲ θέλγητρόν τι ἀνεξήγητον.

ΙΑ΄. Τὰ ὅσα ἀπεστράφην.

Ἀπέφευγα τοὺς ἀνοήτους καὶ τοὺς οὐτιδανούς, καὶ τὰς ῥᾳδιούργους γυναῖκας, ὅσαι ὑποκρίνονται τὴν ἐνάρετον, ἡ δὲ προσποίησις καὶ ἐπιτήδευσις μοὶ ἐνέπνεεν ἀηδίαν. Ὤκτειρον τοὺς ἄνδρας, ὅσοι βάπτονται, καὶ τὰς γυναῖκας, ὅσαι ψιμυθιώνονται, καὶ ἀπεστρεφόμην τοὺς ποντικούς, τὰ πνευματώδη ποτὰ καὶ τὴν μεταφυσικήν, φρίκην δὲ μοὶ ἐνεποίουν τὰ δικαστήρια καὶ τὰ λυσσασμένα ζῶα.

ΙΒ΄. Ἀνάλυσις τοῦ βίου μου.

Ἀναμένω τὸν θάνατον ἄνευ φόβου, ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἀνυπομονησίας. Ὁ βίος μου ὑπῆρξε κακὸν μελόδραμα, παρασταθὲν ὅμως μεγαλοπρεπῶς, ἐν ᾧ ὑπεκρίθην πρόσωπα ἡρώων, τυράννων, ἐρωτολήπτων, πατέρων εὐγενῶν, ἀλλ' ὄχι ποτὲ καὶ ὑπηρετῶν.

ΙΓ΄. Ἡ ἄνωθεν ἀντιμισθία μου.

Ἡ μεγάλη μου εὐτυχία συνίσταται εἰς τὸ ὅτι εἶμαι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὰ τρία πρόσωπα, ἅτινα κυβερνῶσι τὴν Εὐρώπην. Εἶμαι πλούσιος, ὑποθέσεις δὲν ἔχω, εἶμαι ἀρκετὰ ἀδιάφορος πρὸς τὴν μουσικήν, ὥστε δὲν ἔχω νὰ κάμω τίποτε οὔτε μὲ τὸν Ῥότσχιλδ, οὔτε μὲ τὸν Μέττερνιχ, οὔτε με τὸν Ῥοσσίνην.

ΙΔ΄. Τὸ ἐπιτάφιόν μου.

Ἐνθάδε κεῖται
πρὸς ἀνάπαυσιν
μὲ ψυχὴν ἀποναρκωμένην,
μὲ καρδίαν πεπωρωμένην,
καὶ μὲ σῶμα ἐκνενευρισμένον
εἷς γέρων διάβολος ἀποβιώσας·
Κύριοι καὶ Κυρίαι, παρέλθετε·

ΙΕ΄. Ἐπιστολὴ ἀφιερωτικὴ πρὸς τὸ δημόσιον.

Σκυλλοδημόσιον! παράχορδον ὄργανον τῶν παθῶν, ὅπερ ὑψώνεις ἄχρις οὐρανοῦ καὶ καταβυθίζεις μέχρι βορβόρου, ὅπερ ἐγκωμιάζεις καὶ συκοφαντεῖς χωρὶς νὰ γνωρίζῃς διατί, εἰκὼν τῆς κωδωνοκρουσίας, ἠχὼ σεαυτοῦ, παράλογε τύραννε δραπέτα τοῦ φρενοκομείου, ἀπόσταγμα τῶν θανασιμωτέρων δηλητηρίων καὶ τῶν λεπτοτέρων ἀρωμάτων, ἀντιπρόσωπε τοῦ διαβόλου παρὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, Ἐριννὺς φοροῦσα τὸ προσωπεῖον τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, Δημόσιον, ὅπερ νέος ἐφοβήθην, ὥριμος ἀνὴρ ἐσεβάσθην, καὶ γέρων περιεφρόνησα, εἰς σὲ ἀφιερῶ τὰ ἀπομνημονεύματά μου. Χαριτωμένον δημόσιον! τέλος πάντων εὑρίσκομαι ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας σου, διότι ἀπεβίωσα, ὅθεν εἶμαι κωφός, τυφλὸς καὶ ἄλαλος.

Εἴθε νὰ ἀπολαύσῃς ταῦτα καὶ σὺ πρὸς ἡσυχίαν σου, καὶ πρὸς ἡσυχίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ῥοστόπτσιν.

Η ΓΛΑΥΞ ΕΝ ΤΗι ΒΟΥΛΗι ΤΩΝ ΛΟΡΔΩΝ

Ἐν τῇ Βουλῇ τῶν λόρδων ἐγένετο ἐσχάτως ἐνδιαφέρουσα συζήτησις περὶ τῆς γλαυκός. Τὸ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν καθιερωμένον πτηνὸν κατετάχθη νομοθετικῶς μεταξὺ τῶν ὠφελίμων εἰς τὸν ἄνθρωπον πτηνῶν, συμπεριληφθὲν κατὰ τὸν «Ἡμεράσιον Τηλέγραφον» εἰς τὰς προσθέτους διατάξεις τὰς προστατευούσας αὐτά. Πολλοὶ τῶν ὁμοτίμων ἔλαβον τὸν λόγον εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ νυκτοβίου δίποδος, οὗτινος τὰ διάφορα εἴδη ἐξολοθρεύουσι μεγάλην ποσότητα κυνηγίου φέροντα εἰς ἀπόγνωσιν τοὺς κυνηγοὺς εἴς τινα μέρη.

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἡ βουλὴ κατεπείσθη ὅτι, ἐὰν ἡ γλαὺξ προσβάλλει τὸ κυνήγιον, ἰδίως ὅμως καταδιώκει ἀμειλίκτως τὰ τρωκτικὰ ζῶα, οἷα εἰσὶν οἱ μῦς, οἱ μῦς οἱ ἀρουραῖοι καὶ πλῆθος ἄλλο βλαπτικῶν ἐντόμων. Ὑπάρχουσι γλαῦκες φονεύουσαι ἐν μιᾷ μόνῃ νυκτὶ μέχρις 100 μυῶν.

Εἰς τὰ ἐν Σκωτίᾳ κτήματα τοῦ δουκὸς Buccleuch τὸ νυκτόβιον πτηνὸν ἀπολαύει πάσης ἀσφαλείας χάριν τῆς γεωργίας· τὸ φονεύειν γλαῦκας ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς. Εἰς δὲ τὴν ἔπαυλιν Arundel τοῦ δουκὸς Norfolk αἱ γλαῦκες εἶνε ὅσον καὶ αἱ γαλαῖ ὠφέλιμοι, ἀπὸ αἰώνων δὲ ὑπάρχει δι' αὐτὰς ὡρισμένη ἰδία θέσις εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πύργου.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΣΟΥΤΕΡ

Ἐσχάτως ἀπέθανεν ἐν Οὐασιγκτῶνι ὁ πρῶτος τῶν Καλιφορνίων χρυσοθηρῶν, ὁ στρατηγὸς Σοῦτερ, οὗ ἐν τοῖς κτήμασιν ἀνεκαλύφθη τὸ πρῶτον ψῆγμα χρυσοῦ ἐν ἔτει 1848. Ὁ στρατηγὸς Σοῦτερ ἐγεννήθη τῷ 1803 ἐν τῷ δουκάτῳ τοῦ Βάδεν, καὶ ἐσπούδασεν ἐν Ἑλβετίᾳ, ὁπόθεν κατήγετο ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ. Εἰκοσαέτης ὑπηρέτει παρὰ τῷ Καρόλῳ τῷ Ι΄ ὡς ὑπολοχαγὸς τῶν Ἑλβετῶν σωματοφυλάκων καὶ μετέσχε τῆς εἰς Ἱσπανίαν ἐκστρατείας. Τῷ 1830, καταλιπὼν τὴν Γαλλίαν μετὰ τῶν Βουρβώνων, ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλβετίαν, ὅπου προεβιβάσθη εἰς λοχαγόν. Παραιτηθεὶς δὲ μετανέστη τῷ 1834 εἰς Ἀμερικὴν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μετέβη εἰς Σάντα-Φὲ τοῦ Νέου Μεξικοῦ, εἶτα δὲ διὰ ξηρᾶς προεχώρησε μέχρι

Digitized by Google

Καλιφορνίας,ποιμαίνων βουκόλιον. Μετά τινα ταξείδια εἰς τὰς Σανδβίχας νήσους καὶ εἰς τὴν Ὀρεγῶνα, ἐπέστρεψεν εἰς Καλιφορνίαν ἔνθα ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν μηλωτῶν, συναγωνιζόμενος πρὸς τὰς ῥωσσικὰς ἑταιρίας καὶ τὸν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μέγαν ἐμπορικὸν οἶκον τῶν Ἀστόρ. Τέλος ἐν ἔτει 1839 ἀποκατέστη ἐν Κολόμᾳ παρὰ τὸν Ἀμερικανικὸν ποταμόν, παραποτάμιον τοῦ Σακραμέντου. Κατέστησε δ' ἐκεῖ βιομηχανικὰ καταστήματα, μύλον, πριονιστήριον, βυρσοδεψεῖον, εἰς ἃ προσέλαβεν ἐργάτας ἰθαγενεῖς Ἰνδούς. Τὰ καταστήματα ταῦτα ὠχύρωσε διὰ προμαχώνων καὶ τηλεβόλων, ἐν δὲ τοῖς παλαιοῖς χάρταις τῆς Καλιφορνίας σημειοῦνται τὰ καταστήματα αὐτοῦ ὑπὸ τὰ δύο ὀνόματα φρούριον Σοῦτερ ἢ Νέα Ἐλβετία.

Ἡ Καλιφορνία ἀνῆκε τότε εἰς τὸ Μεξικόν. Ὁ Σοῦτερ ἐπέτυχε τῷ 1841 παρὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς ἐπαρχίας παραχώρησιν γῆς ἐκτάσεως ἕνδεκα λευγῶν, ἔπειτα εἰκοσιδύο τῷ 1845, καὶ ἔζη ἐκεῖ ὡς αὐθέντης. Πάντες οἱ διὰ τῆς Καλιφορνίας διερχόμενοι ἐτύγχανον ἡγεμονικῆς ὑποδοχῆς παρ' αὐτῷ.

Τῇ πρώτῃ τῆς 7]19 Ἰανουαρίου 1848 ἀνεκαλύφθη τὸ πρῶτον χρυσὸς ἐν τῷ πριονιστηρίῳ τοῦ λοχαγοῦ Σοῦτερ ὑπὸ Ἀμερικανοῦ τινος ἐργάτου. Ἐν ᾧ οὗτος ἤνοιγε τὸ κλεῖθρον, ἵνα εἰσρεύσῃ ὕδωρ εἰς τὸν ὑδραυλικὸν τροχὸν τὸν κινοῦντα τοὺς πρίονας, ὁ Σοῦτερ διέκρινεν ἐν τῇ διώρυχι κιτρίνην τινὰ καὶ βαρεῖαν μεταλλοειδῆ ὕλην, ἣν ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ ἐξέλαβε τὸ κατ' ἀρχὰς ὡς χαλκόν. Δοκιμάσας ὅμως αὐτὴν δι' ὄξους εἶδεν ὅτι δὲν ἐπρασίνιζεν· ἐπίσης καὶ τὸ νιτρικὸν ὀξὺ οὐδόλως ἔφθειρεν αὐτήν. Τοῦτο ἰδόντες ὅ τε λοχαγὸς Σοῦτερ καὶ ὁ Ἀμερικανὸς ἐργάτης ἐσκέφθησαν ὅτι ἴσως ἦτο χρυσός, καὶ ὑπεσχέθησαν ἀλλήλοις νὰ τηρήσωσι μυστικὸν τὸ πρᾶγμα· «ἀλλ' οὐδὲν βαρύτερον μυστικοῦ». Ἡ εἴδησις διεδόθη τάχιστα. Ὅλη ἡ Καλιφορνία προσέτρεξεν ἐκεῖ, εἶτα ὅλη ἡ Βόρειος Ἀμερική, εἶτα καὶ ἡ Νότιος καὶ τέλος ὁ κόσμος ὁλόκληρος. Εἶναι γνωστὴ ἡ πρωτοφανὴς αὕτη εἰς τὴν ἱστορίαν ἐπιδρομή, ἥτις ἀρξαμένη ἐν ἔτει 1848, ἔπαυσεν ἢ μᾶλλον ἐμετριάσθη μόλις λήγοντος τοῦ 1850. Ἡ Καλιφορνία, ἥτις κατῳκεῖτο τότε ὑπὸ ὀλίγων χιλιάδων ψυχῶν μόνον, ἀριθμεῖ νῦν ἓν ἑκατομμύριον περίπου, ὁ δ' ἅγιος Φραγκῖσκος, ὅστις εἶχεν ἑκατοντάδας τινὰς κατοίκων, κατοικεῖται νῦν ὑπὸ 230 χιλιάδων, καὶ κατέστη μία τῶν καλλίστων πόλεων τοῦ κόσμου.

Καὶ τίς ὁ αἴτιος τούτων; Ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ χρυσοῦ, ἡ συναγωγὴ τῶν ἀναριθμων ἐκείνων ψηγμάτων, ὧν τὸ πρῶτον ἀνεκαλύφθη τυχαίως ἐν τοῖς κτήμασι τοῦ λοχαγοῦ Σοῦτερ. Ἐγένετο τοὐλάχιστον οὗτος ἑκατομμυριοῦχος, ὡς τοσοῦτοι ἄλλοι Καλιφόρνιοι χρυσοθῆραι;

Δυστυχῶς ἀπέθανε πτωχὸς καὶ ἀπεγνωσμένος. Οἱ χρυσοθῆραι ἐπέδραμον εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀνὴρ οὗ τὰ κτήματα ἐκάλυπτον τετραγωνικὰς λεύγας ὅλας, ὁ ἀνὴρ οὗ τὰ βοσκήματα ἠριθμοῦντο κατὰ χιλιάδας, ἀπώλεσε τὰ πάντα! Ματαίως προσέφυγεν εἰς τὰ δικαστήρια, ἐξαιτούμενος ν' ἀποδοθῶσιν αὐτῷ ὑπὸ τῆς πολιτείας τῆς Καλιφορνίας, καὶ κατόπιν ὑπὸ τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν τὰ κτήματά του· τῷ ἐγένοντο ἐνστάσεις ὅτι τὰ παραχωρητήρια ἔγγραφα δὲν ἦσαν κανονικά, μὴ φέροντα τὴν ὑπογραφὴν τῆς κεντρικῆς ἐν Μεξικῷ διοικήσεως. Ἐδέησε νὰ καταλίπῃ τὴν νέαν Ἐλβετίαν καὶ ἐγκατέστη τῷ 1859 ἐν τῷ Ἄνω Σακραμέντῳ, ἔνθα προσκτησάμενος μεγάλην ἀγροικίαν εἰργάζετο πάσῃ δυνάμει. Οἱ Καλιφόρνιοι ἀπένειμαν αὐτῷ βαθμὸν συνταγματάρχου καὶ ἀργότερον, τῷ 1868, στρατηγοῦ, ἀλλὰ στρατηγοῦ τῆς ἐθνοφρουρᾶς. Ἡ ἀγροικία του ὅμως ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ Καλιφορνία ἐχορήγησεν αὐτῷ σύνταξιν τρισχιλίων δολλαρίων ἢ 15,000 φράγκων περίπου ἐτησίως. Ἔζη μετὰ τῆς συζύγου του βίον λιτότατον, διότι τὰ πάντα εἰσὶν ἀκριβὰ ἐν Ἀμερικῇ. Ἐσχάτως κατῴκει ἐν μικρᾷ ἀγροτικῇ οἰκίᾳ ἐν Πενσυλβανίᾳ. Τὸν χειμῶνα μετέβαινεν εἰς Οὐασιγκτῶνα, συχνάζων εἰς τὸ Κογκρέσσον, διότι ἤλπιζεν ὅτι θὰ εἰσακούσωσι τὰς αἰτήσεις του· ἀλλ' οἵ τε πληρεξούσιοι καὶ οἱ Γερουσιασταὶ οὐδεμίαν παρεῖχον ἀκρόασιν εἰς ταῦτα [1].

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Rivarol ἀπήντησεν ἡμέραν τινὰ ἕνα τῶν ποιητῶν, γνωστὸν διὰ τοὺς ἀθλίους στίχους του, φέροντα ἐν τῷ θυλακίῳ τοῦ φορέματός του χειρόγραφα, κατὰ τὸ τρίτον ἐκεῖθεν προεξέχοντα. Ὁ Rivarol τῷ λέγει:

— Ὦ! ἀκριβέ μου φίλε, ἐὰν δὲν σ' ἐγνώριζαν, θὰ σ' ἔκλεπταν μιὰ χαρά!

***

Ποίαν ἡλικίαν μοῦ δίδετε; ἔλεγε παρῆλιξ τις ἐρωτότροπος πρός τινα νεανίαν.

— Ὦ, μὰ τὸν Θεόν, εἶπεν ὁ μικρὸς αὐθάδης, ἔχετε ἤδη ἀρκετὰ ἔτη, χωρὶς ἐγὼ νὰ σᾶς δώσω ἄλλα.

***

Ὁ κ.** γνωστὸς διὰ τὴν μεγάλην του φιλαργυρίαν, ἐκαυχᾶτο ὅτι ἔχασε μέγα ποσὸν εἰς τὰ χαρτιά, χωρὶς νὰ ἐκστομίσῃ λέξιν. «Δὲν ἐκπλήττομαι διὰ τοῦτο, ὑπέλαβέ τις, αἱ μεγάλαι θλίψεις εἶνε ἄφωνοι».

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, ὁ πατήρ, ἦτο ἀγαθώτατος καὶ δαψιλέστατος εἰς τὰς πρὸς τοὺς φίλους εὐποιΐας του, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς τὸν προστυχόντα.

Ἔγραψέ ποτε πρός τινα τῶν πιστοτέρων φί-

1. Ἑστία ἐκ τοῦ Αἰῶνος.

Digitized by Google

λων του ἐπιστολὴν ἐξ ἐκείνων, ἃς εἶχεν ἑτοίμους ὑπὲρ πάντων· συνίστα δ' ἐν τῇ ἐπιστολῇ του ταύτῃ πανοῦργόν τινα πρώτης τάξεως.

«Σᾶς στέλλω, ἔγραφε, τὸν καλήτερόν μου φίλον· ἀνοίξατέ του καὶ τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας σας· πράξατε ὑπὲρ αὐτοῦ ὅ,τι θὰ ἐπράττετε καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ αὐτοῦ, κτλ. κτλ. κτλ.».

Μετά τινα χρόνον ἐπέρχεται συνάντησις τοῦ Δυμᾶ καὶ τοῦ φίλου. Ὁ φίλος φέρεται ψυχρῶς. Τοῦτο προκαλεῖ ἐξήγησιν. Ὁ φίλος ἐξηγεῖ εἰς τὸν Δυμᾶν—ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἶχε λησμονήσει τὰ πάντα—τὴν ὑπερβολικὴν εὐπιστίαν καὶ ἀπροσεξίαν του· καὶ τῷ ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην του τὴν σύστασιν τοῦ τελευταίου προστατευομένου του.

— Ἔ, λοιπόν; εἶνε ὁ καλήτερος, ὁ ἐρασμιώτερος νέος τοῦ κόσμου! Πλήρης νοημοσύνης, πλήρης αἰσθήματος!...

— Ναί, ἀλλὰ μοῦ 'πῆρε τὸ 'ρολόγι 'ποῦ ἦτο 'ς τὸ τραπέζι μου.

— Πῶς!.. *Σᾶς ἐπῆρε καὶ σᾶς τὸ ὡρολόγιον;*

Αἱ λέξεις αὗται περιέχουσιν ἐν συνόψει ὅλον τὸν χαρακτῆρα τοῦ Δυμᾶ.

—

Φιλάργυρός τις ἔλεγεν:

— Ἐξέρχομαι μὲ ἀλεξιβρόχιον ὅλως νέον, καὶ ἰδού, βρέχει! Δὲν εἶχα τύχην! ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Προφυλάττου ἀπὸ ἐχθρόν, ὅστις σοὶ γίνεται πρόξενος μεγάλου κακοῦ, κολακεύων σε ἀκαταπαύστως, δικαιολογῶν ὅλας σου τὰς ἐλλείψεις, καὶ κρύπτων πάντοτε ἀπὸ σοῦ τὴν ἀλήθειαν, συμβουλεύων σε νὰ ἀφίνεσαι ἀχαλίνωτος εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν παθῶν σου, καὶ καθιστῶν σε συγχρόνως γελοῖον ἐνώπιον πάντων.

Ὁ ἐχθρὸς οὗτος εἶσαι σὺ αὐτός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῇ τελευταίᾳ βιομηχανικῇ ἐν Βιέννῃ ἐκθέσει τῆς Κάτω Αὐστρίας ὑπάρχει ὡς πωλήτρια τῶν προϊόντων νεᾶνίς τις, ἥτις δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἓν τῶν περιεργοτάτων τῆς ἐκθέσεως ἀντικειμένων. Ἡ νεᾶνις αὕτη ὀνομάζεται Ἰωάννα Mücker, ἑπταετὴς δ' οὖσα ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ καταπατηθῇ ὑφ' ἁμάξης, ἧς ὁ τροχὸς συνέτριψε τόσον φρικωδῶς τὸ ἕτερον τῶν γονάτων της, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ὑποστῇ ἐγχείρησιν κατὰ μέσον τοῦ μηροῦ εἰς διάσωσιν τῆς ζωῆς της. Μετὰ τὴν ἐπούλωσιν ἡ νεᾶνις μέχρι τοῦ 18 αὐτῆς ἔτους μετεχειρίζετο ἵνα βαδίζῃ καλόβαθρον ἐκ τῶν συνήθων· ἀλλὰ πρὸ δύο ἐτῶν ὁ βαρῶνος Ναθαναὴλ Ῥότσχιλδ ἐδωρήσατο αὐτῇ τεχνητὴν κνήμην, δι' ἧς νῦν ἐπὶ μακρᾶς ὥρας δύναται νὰ βαδίζῃ ἐπὶ ὁμαλῆς ἢ ἀνωμάλου ὁδοῦ, ἀνηφορικῆς ἢ κατηφορικῆς, προχωροῦσα ἢ ὑποχωροῦσα καὶ ταῦτα ἀσφαλῶς καὶ ταχέως. Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον περίεργον εἶνε ὅτι ἡ μονόπους δεσποινίς, ἀποκτήσασα τὴν τεχνητὴν κνήμην, ἔμαθε νὰ χορεύῃ θαυμάσια, μετὰ προθυμίας δὲ μετέχει παντὸς χοροῦ, πρὸς ὃν ἔχει θερμὴν κλίσιν. Χορεύει δὲ ὄχι ἀντίχορον (quadrilles) μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς κυκλικοὺς χορούς, καὶ παρατεταμένως, χωρὶς νὰ φαίνεται αἰσθανομένη τὴν παραμικρὰν ἐνόχλησιν ἢ κόπωσιν. Ἡ ἀρχιδούκισσα Μαρία Θηρεσία, ἐπισκεφθεῖσα τελευταῖον τὴν ἔκθεσιν, συνδιελέχθη μετὰ τῆς μονόποδος δεσποινίδος Mücker, παρ' ἧς ἐζήτησε νὰ τῇ ἐξηγήσῃ τὸν μηχανισμὸν καὶ τὸν χειρισμὸν τοῦ τεχνητοῦ ποδός, ἐξεπλάγη δὲ μεγάλως ὅτε ἡ νεᾶνις διεβεβαίωσεν αὐτὴν ὅτι ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας χορεύει τὸν στρόβιλλον (valse), ὅστις εἶνε καὶ ὁ χορὸς τῆς προτιμήσεώς της.

Ἐξ ὅλων τῶν ζῴων ὁ κύων εἶνε τὸ μᾶλλον τὸν ἄνθρωπον ὁμοιάζον. Καὶ αὐτὸς διὰ τῆς ἀνατροφῆς μετέβαλε τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἐπὶ τοσοῦτον δὲ μάλιστα ἐπολιτίσθη, ὥστε πολλάκις δεικνυσιν ἀποστροφὴν εἰς τὸ νὰ παραβιάζῃ κανόνας τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων ὁ κύριος Romanes γεγονός τι περιεργότατον. Εἶχε κύνα τῆς Νέας Γῆς, ὅστις κατατρυχόμενος ποτὲ ὑπὸ πείνης, ἥρπασεν ἐκ τῆς τραπέζης τεμάχιον ὀπτοῦ κρέατος, καὶ ἔφερεν αὐτὸ ὑπό τι ἀνάκλιντρον. Καίτοι ἰδὼν τὴν κλοπὴν ὁ κύριός του οὐδὲν εἶπεν, ὅπως ἀναμείνῃ τὸ ἀποβησόμενον, διότι ἤξευρεν ὅτι ὁ κύων του δὲν ἦτο κλέπτης, καὶ οὐδέποτε εἶχε τιμωρηθῇ διὰ τοιοῦτόν τι. Ὁ ἔνοχος ἔμεινεν ἐπί τινα λεπτὰ ὑπὸ τὸ ἀνάκλιντρον, ἀμφιταλαντευόμενος μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ κατασιγάσαι τὴν πεῖνάν του καὶ τοῦ αἰσθήματος τοῦ καθήκοντος. Τὸ αἴσθημα ὅμως τοῦτο ἐπὶ τέλους ὑπερτέρησεν, ὁ δὲ κύων ἦλθε καὶ κατέθεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου του τὸ τεμάχιον τοῦ κρέατος, μεθ' ὃ ὅλως κατῃσχυμένος ἐπέστρεψε καὶ ἐκρύβη ὑπὸ τὸ ἀνάκλιντρον, ἀφ' ὅπου μετὰ πολλῆς δυσκολίας τὸν ἐξήγαγον.

Ὁ αὐτὸς σοφὸς φρονεῖ, ὅτι ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ἔγκειται ἡ κυρία διαφορά, ἡ ὑπάρχουσα τὴν σήμερον μεταξὺ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τοῦ τῶν ζῴων. Ἀλλ' ἐκ τούτων πάλιν μόνος ὁ κύων, διὰ τῆς πιστῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον, κατώρθωσε ν' ἀνυψωθῇ ἀρκούντως μετ' αὐτοῦ, καίτοι μὴ κατέχων τὰ μέσα οὔτε πρὸς διατήρησιν, οὔτε πρὸς αὔξησιν τῶν ἑαυτοῦ ἰδεῶν.

Πλεῖστοι παρατηρηταὶ βεβαιοῦσιν ὅτι ὁ κύων κατορθώνει νὰ ἐννοῇ τὸν προφορικὸν λόγον· καὶ τῷ ὄντι δὲν εἶνε διόλου σπάνιον, τὸ νὰ συναντήσῃ τις κύνας, οἵτινες, καλῶς δεδιδαγμένοι, παρέχουσιν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην παραδείγματα πειστικώτατα. Ὁ Brehm ὁμιλεῖ περὶ κυνός τινος ἐξ Ἀγγλίας, ὅστις ἐξεδήλου καθαρώτατα, ὅτι ἐνόει τὰς ὁμιλίας τοῦ κυρίου του.

Μεταφερθεὶς εἰς Γαλλίαν, εὑρέθη ἐν πλήρει συγ-

Digitized by Google

χύσει καὶ ὅλως ἐκπεπληγμένος, ἐδείκνυε δὲ μεγάλην λύπην ἐπὶ τῷ ὅτι δὲν ἐνόει τὴν νέαν γλῶσσαν· ἀλλὰ καταβαλὼν φαίνεται μεγάλην προσοχὴν, ἐπὶ τέλους ἐξῳκειώθη καὶ πρὸς αὐτὴν, «*ἔμαθε τὴν γαλλικήν*».

Πειστικώτερον εἶνε ὅ,τι διηγεῖται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ Walter Scott. Ὁ κύων του εἶχε τιμωρηθῆ, ὡς δήξας τὸν ἀρτοπώλην. Οὐδέποτε ἔκτοτε ἤκουσε νὰ γίνεται λόγος περὶ τῆς πράξεώς του ταύτης, χωρὶς νὰ δείξῃ ὅτι αἰσχύνεται δι' αὐτὴν, καὶ χωρὶς ν' ἀποσυρθῇ εἰς γωνίαν τινά.

Τέλος πρό τινος πωλητὴς κυνῶν ἐποίησεν ἐπ' αὐτῶν περιεργότατα πειράματα. Προσεποιήθη ποτὲ ὅτι πωλεῖ κύνα ἐκ τῶν συνοσυμένων του. Συνεφώνησε περί τε τοῦ τιμήματος καὶ περὶ ὅλων τῶν λοιπῶν ὅρων τῆς πωλήσεως, πλὴν πάντα ταῦτα ἄνευ χειρονομιῶν, ἄνευ φωνῶν μεγάλων, καὶ ἰδίως χωρὶς νὰ ἐπιτείνῃ ἰδιαιτέρως τὴν φωνὴν ἐπὶ λέξεώς τινος. Πάραυτα τὸ κυνάριον, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ πωληθῇ, προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου του κλαυθμηρίζον.

*** Οἱ Ἀμερικανοί, λέγει ὁ *Γάλλος Οἰκονομολόγος*, ἀνησυχοῦσι μεγάλως διὰ τὸν συναγωνισμὸν, ὃν ἀρχίζει νὰ τοὺς κάμνῃ ἡ Αὐστραλία ὡς πρὸς τὴν συντήρησιν τοῦ κρέατος. Εἶνε βέβαιον πλέον σήμερον, ὅτι τὰ κρέατα δύνανται δι' ἰδίας τινὸς μεθόδου νὰ παρασκευασθῶσιν ἐν Αὐστραλίᾳ οὕτως, ὥστε μετὰ 62 ἡμερῶν διαπόρθμευσιν νὰ παραδοθῶσιν ἐν Λονδίνῳ, διατηρούμενα ἔτι ἐν ἀρίστῃ καταστάσει.

Ἀνταποκριτὴς τοῦ *Χρόνου* τοῦ Λονδίνου γράφει πρὸς τὴν ἐφημερίδα ταύτην, ὅτι τὸ κρέας δύναται ν' ἀγορασθῇ ἐν Σίδνεϊ πρὸς 20 ἑκατοστὰ τοῦ φράγκου κατὰ λίτραν, ἓν δὲ σολδίον ἀρκεῖ δι' ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς εἰς Ἀγγλίαν. Προσθέτει δὲ ὅτι τὸ κρέας τοῦτο εἶνε πολὺ ἀνώτερον κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ ἀμερικανικοῦ, καὶ, ὡς πρὸς τὴν ἀδιάλειπτον διάρκειαν τῆς προμηθεύσεως, προσθέτει, ὅτι ἡ Αὐστραλία εἶνε κατὰ μέγα μέρος χώρα κτηνοτροφικὴ, καὶ τρέφει ζῶα πολὺ πλειότερα παρ' ὅσα ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν ἐπιχώριον κατανάλωσιν. Ὁ κ. Ἀδάμς διϊσχυρίζεται, ὅτι ἡ Αὐστραλία δύναται νὰ ἐξαγάγῃ τὸ πεμπτημόριον τῶν κτηνῶν της, ἅτινα ὑπολογίζονται εἰς 63 ἑκατομμύρια προβάτων καὶ 7 ἑκατομμύρια κερατοφόρων. Μόνον δ' ἐν τῇ πρὸς νότον Νέᾳ Οὐαλλίᾳ ὑπάρχουσιν 7,500,000,000 στρεμμάτων, ἀρμοδιωτάτων εἰς κτηνοτροφίαν.

*** Ἀνεξάντλητος εἶνε ἡ Ἀμερικὴ εἰς ἐφευρέσεις. Ἰδοὺ μία ἔτι, προσφάτως ἐκ τῆς ὑπερωκεανείου χώρας ἀγγελλομένη, ἥτις οὐδαμῶς βεβαίως ὑπολείπεται τῶν μέχρι τοῦδε κατὰ τὸ ἀξιοπερίεργον. Πρόκειται περὶ ἐφευρέσεως, δι' ἧς δύναταί τις νὰ βαδίζῃ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἀπαράλλακτα ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους. Ὁ τοῦτο κατορθώσας ὀνομάζεται Soule, ὅστις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπενόησεν εἶδος ὑποδημάτων ἐκ ψευδαργύρου (ζίγκου), ἅτινα ἔχουσι πέντε ποδῶν μῆκος καὶ πάχος πέντε δακτύλων, εἶνε δὲ ἐπιμήκη ἀπολήγοντα εἰς ὀξὺ, καὶ πληροῦνται ἀέρος. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὑποδήματος ὑπάρχει ὁ ἀπαιτούμενος χῶρος διὰ τὸν πόδα, ὑπ' αὐτὸ δὲ εἰσὶ προσηρμοσμένα πέντε κινητὰ πέταυρα ὡς τὰ τῶν παραθυροφύλλων. Ὅταν ὁ φέρων τὰ τοιαῦτα πέδιλα προβάλλῃ τὸν πόδα, τὰ πέταυρα ἀνοίγουσι, τὸ ὕδωρ εἰσδύει εντὸς, καὶ ὁ ποὺς ὀλισθαίνει ἐλαφρὰ πρὸς τὰ ἐμπρός· ἅμα δ' ὁ ποὺς ὑποχωρήσῃ, τὰ πέταυρα κλείονται ἑρμητικῶς. Τὴν ἀξίαν τῆς ἐφευρέσεώς του ὁ κ. Soule κατέδειξε διὰ πειράματος, ὅπερ ἐξετέλεσεν ὁ ἴδιος, διαβὰς διὰ τῶν πεδίλων του τὸν ποταμὸν Harlemer. Ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου δισταγμοῦ ὁ ποντοδρόμος ἠκολούθησεν ἀκινδύνως τὸν δρόμον του ἐπὶ τοῦ ὕδατος διὰ μέσου πλήθους ἀτμοπλοίων, ἱστιοφόρων καὶ λέμβων διαυλακιζόντων τὸν ποταμόν. Ὁ φέρων τὰ πέδιλα τοῦ κ. Soule δὲν ὑψώνει βαδίζων τὸν πόδα, ἀλλὰ διολισθαίνει πρὸς τὰ ἐμπρὸς, ὡς οἱ παγοδρομοῦντες. Ὁ κ. Soule ἔχει βάρος 125 λιτρῶν, τὰ δὲ ὑποβαστάζοντα αὐτὸν πέδιλα εἰσδύουσιν εἰς τὸ ὕδωρ 3 ½ μόνον δακτύλους. Φαίνεται δὲ κινούμενος χωρὶς κόπου, καὶ μόνον προκλίνει ἰσχυρῶς ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος.

*** Ἡ ἐν Παρισίοις Ἑταιρία πρὸς προασπίαν τῶν κτηνῶν ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἄσυλον, ἐν ᾧ νὰ περισυνάγῃ τὰ ἐγκαταλελειμμένα ζῶα. Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρέπει νὰ προφυλάττεταί τις μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἀπὸ τῶν παιγνιοχάρτων, ὅσα φέρουσιν ἐξώφυλλον πράσινον. Ὁ ἰατρὸς Οὐάλας, ἔμπειρος χημικὸς τῆς Γλασκωβίας, λέγει ἡ *Ἐπιστήμη δι' ὅλους*, ἀνεκάλυψεν ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἐξωφύλλων τούτων σπουδαῖον ποσὸν ὀξέος ἀρσενικώδους καὶ ὀξειδίου τοῦ χαλκοῦ.

Ἐκ τῶν παιγνιοχάρτων τούτων πάσχουσι μάλιστα ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουν τὴν συνήθειαν νὰ φέρωσι τοὺς δακτύλους εἰς τὸ στόμα των διὰ νὰ εὐκολύνωσι τὸ ξεφύλλισμα, ἤτοι τὴν φυλλολόγησιν τῶν χαρτίων. Ἐννοεῖ δ' ἕκαστός τις εὐκόλως τὸν κίνδυνον ὃν διατρέχει, ἐὰν ἡ πρὸς τὸ στόμα ἐπαφὴ τῶν δακτύλων αὕτη ἐπαναληφθῇ καὶ ὀλίγον μόνον. Ὁ ἐν Λονδίνῳ ἰατρὸς Ὄγγ παρετήρησεν ἐξέλκωσιν διαρκῆ εἰς τοὺς ὄνυχας καὶ τὸ ἄκρον τῶν δακτύλων κυρίας, ἥτις ἠγάπα ἐμπαθῶς τὸ *βίστ*, καὶ μετεχειρίζετο τοιαῦτα χαρτία. Ὁ ἰατρὸς Ὄγγ, συνήθως συμπαίκτωρ της, ἐσυμβούλευσε τὴν κυρίαν ταύτην νὰ μεταχειρισθῇ ἄλλα χαρτία, καὶ μετ' ὀλίγας ἑβδομάδας ἡ δερμικὴ πάθησις ἐξηλείφθη.

Τὰ αὐτὰ παρετηρήθησαν καὶ εἰς πίλους, ὧν οἱ ἐραπτόμενοι τῆς κεφαλῆς δερμάτινοι γῦροι ἔφερον χρώματα παρεσκευασμένα ἐξ ὕλων δηλητηρίων.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ Κ. Ο. ΡΕΝΙΕΡΗ [illegible]

Digitized by Google

Ἀριθ. 245 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 7 Σεπτεμβρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΥΑΤΩΝ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ὁ δῆμος Καρυατῶν δὲν ὑφίσταται σήμερον. Πρὸ τοῦ 1836 ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορινθίας. Σ. τ. Δ.

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΗΛΙΚΙΑΙ

Συνέχεια· ἴδε σελ. 554·

Εἴπομεν ἤδη ὅτι ἡ νεότης εἶναι ἡ ὥρα τῆς προπαρασκευῆς, ἡ δὲ ἀνδρικὴ ἡλικία ἡ ὥρα τῆς ἐνεργείας. Κατὰ τὴν νεότητα σπείρομεν, ὅπως κατὰ τὴν ἀνδρικὴν θερίσωμεν, καὶ καθὼς αἱ καλαὶ ὀπῶραι διαδέχονται τὰ ὡραῖα ἄνθη τοῦ ἔαρος, τοιουτοτρόπως τὰ καλὰ ἔργα ἐν τῇ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ διαδέχονται τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς νεότητος. Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν ἐλπίδες καὶ δισταγμοί, καὶ κίνδυνοι καὶ φόβοι, ἀλλ' ἐπὶ τέλους παρηγορία καὶ ἀγαλλίασις, ἐὰν διαφύγωμεν τοὺς κινδύνους καὶ ἀναφανῶμεν ἄξιοι τῆς ἀνδρικῆς ἡμῶν ἡλικίας, ἥτις εἶναι ἡ ἡλικία τῆς ὡριμωτέρας, τῆς σπουδαιοτέρας, τῆς μεγαλητέρας ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ἐλαφρότης, ἡ ἀπερισκεψία, ἡ παραφορά, ἡ αστασία, ἡ οἴησις, ἡ φιληδονία, καὶ τὰ λοιπὰ ἐλαττώματα ἅτινα συνήθως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νεότητος παρουσιάζονται, ἂς ἐλπίζωμεν ὅτι θέλουσιν ἐκλείψει, ὅταν καὶ ἡ νεότης ἐκλείψῃ καὶ ἄνδρες ἐν τῷ βίῳ κατασταθῶμεν. Ἀλλ' ἡ ἐλπὶς αὕτη θέλει ἆρά γε πραγματοποιηθῇ; Καὶ ὅμως ἡ ἱερὰ φύσις, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὁ πάνσοφος Δημιουργός, ἐνισχύει τὴν ἐλπίδα ταύτην, διότι προβαινούσης τῆς ἡλικίας καὶ τὴν κρίσιν ἰσχυροποιεῖ καὶ ὡριμάζει, καὶ τὴν θέλησιν σταθερωτέραν καθιστᾷ καὶ τὰς ὁρμὰς ἡμῶν εὐτυχῶς κατευνάζει. Εὐτυχεῖς λοιπὸν ὅσοι ἐκ τῶν φυσικῶν τούτων πλεονεκτημάτων τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας ὠφελούμενοι, καταργήσωσι τὰ τῆς νεότητος κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ θείου Παύλου, καὶ ἄνευ ἐλαττωμάτων νεανικῶν εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν εἰσέλθωσιν. Εἰσερχόμενοι δὲ οἱ νέοι εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, εἰς αὐτὸ τὸ μέγα στάδιον τῆς ἐνεργείας, εἰς αὐτὸ τὸ εὐρὺ θέατρον τοῦ πρακτικοῦ βίου, ἂς ἐρωτήσῃ ἕκαστος ἑαυτὸν τί ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπ' ἀγαθῷ οὐχὶ μόνον ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ ἐκλήθη νὰ πράξῃ, ὅπως μετὰ θάνατον ἀφήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἴχνος τι διαρκὲς καὶ ἀνάμνησιν εὐάρεστον τῆς ἐπιγείου ὑπάρξεώς του.

Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ πρόκειται νὰ πραγματευθῶμεν τὴν μνᾶν, ἣν ὁ Κύριος εἰς ἅπαντας τοὺς δούλους αὐτοῦ ἐχορήγησεν, ὅπως μέχρι τῆς ἐπανόδου του πραγματευθῶσιν αὐτήν. Ἀπειθεῖς δὲ καὶ ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου καὶ τῶν ἀνθρώπων καθίστανται ὅσοι ἐν τῇ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ νεκρὰ καὶ ἄγονα ἐγκαταλείπουσι τὰ πολύτιμα δῶρα, ἅτινα ἐπ' ἀγαθῷ καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν πέριξ ἡμῶν ἐλάβομεν ἄνωθεν, λησμονοῦντες ὅτι καὶ ὡς τέκνα καὶ ὡς σύζυγοι καὶ ὡς γονεῖς καὶ ὡς μέλη τῆς κοινωνίας ἄπειρα καθήκοντα ἔχουσι νὰ ἐκπληρώσωσιν, ὅπως εἰς τὴν ποθητὴν τῷ Ὑψίστῳ τελειότητα προσεγγίσωσιν. Ἐὰν λοιπὸν πολύτιμος εἶναι ὁ χρόνος τῆς νεότητος, ἀσυγκρίτως πολυτιμότερος καθίσταται ὁ χρόνος τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας. Ἐὰν ἡ φιλοπονία εἶναι ἀναγκαία ὅπως δι' αὐτῆς ἡ νεότης προπαρασκευασθῇ, ἀσυγκρίτως ἀναγκαιοτέρα βεβαίως καθίσταται κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐνεργείας. Ἐὰν δὲ τὰ σωτήρια αἰσθήματα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον πρέπει νὰ θερμαίνωσι τὰς τρυφερὰς καρδίας τῶν νέων, τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἐν τῇ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ πρέπει δι' ἔργων νὰ ἐνσαρκωθῶσι καὶ καταφανῆ νὰ γίνωσι διὰ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαγωγῆς ἡμῶν.

Ἀλλ' οἱ κίνδυνοι τῆς νεότητος δυστυχῶς μᾶς παρακολουθοῦσι κατὰ τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, διότι αἱ ἕξεις κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην δευτέραν φύσιν ἀποτελοῦσι, μεγίστη δὲ εἶναι ἡ δύναμις αὐτῶν. Ἐὰν λοιπὸν παραμελήσαντες τὴν νεότητά μας ἀπεκτήσαμεν τὰς ἕξεις τῆς ἀστασίας, τῆς ἀπερισκεψίας, τῆς ὀκνηρίας, τῆς φιληδονίας, τῆς οἰήσεως, τῆς παραφορᾶς, τοῦ ἐγωϊσμοῦ, δυσκόλως ἐν τῇ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ θέλομεν ἀναδειχθῇ σταθεροί, περιεσκεμμένοι, φίλεργοι, σώφρονες, μετριόφρονες, ὑπομονητικοὶ καὶ εὐεργετικοί. Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τῆς νεότητος ἂν διαφύγωμεν, καὶ μὲ τὰς καλητέρας διαθέσεις εἰς τὸν πρακτικὸν βίον εἰσέλθωμεν, νέους κινδύνους, καὶ κιν-

Digitized by Google

δύνους μεγάλους, θέλομεν ἐν αὐτῷ ἀπαντήσει, διότι προχωροῦντες εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου ἐδῶ μὲν θέλομεν ἀπαντήσει φίλον τινὰ ψευδῆ καὶ ἀχάριστον, ὅστις καιρίως θέλει μᾶς λυπήσει, ἐκεῖ δὲ πανοῦργόν τινα καὶ δόλιον καταχρώμενον τὴν εὐθύτητά μας, μετ' αὐτὸν δὲ αἰσχρόν τινα καὶ κακοήθη, ἐπιβουλευόμενον ἡμᾶς ἐν τῷ σκότει, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἀνάγωγον τινὰ καὶ ἀναιδῆ ἐξυβρίζοντα ἡμᾶς δημοσίᾳ, καὶ ἐπὶ τέλους ἄδικόν τινα πλεονέκτην. Ταῦτα δὲ πάντα θέλουσι δηλητηριάσει τὴν καρδίαν μας, θέλουσι διαστρέψει τὸν χαρακτῆρά μας. Ὅταν δὲ προχωροῦντες πεισθῶμεν ὅτι ὑπὸ πονηρῶν περικυκλούμεθα, καὶ ἴδωμεν τοὺς μὲν ἀσεβεῖς καὶ ἀδίκους διὰ τῆς πονηρίας καὶ τῆς αὐθαδείας καὶ τῆς ἐπιτηδειότητός των εὐτυχοῦντας καὶ χαίροντας, τοὺς δὲ εὐσεβεῖς καὶ δικαίους περιφρονουμένους καὶ πάσχοντας, ἡ ἀγανάκτησις ἡμῶν θέλει κορυφωθῆ, αἱ ὑγιέστεραι τῶν ἀρχῶν μας θέλουσι κλονισθῆ, καὶ τότε θέλομεν διακινδυνεύσει βεβαίως ἢ μισάνθρωποι νὰ γίνωμεν, ἢ τὴν ὀλεθρίαν ὁδὸν τῆς διαφθορᾶς, ἣν οἱ πλεῖστοι βαδίζουσι, καὶ ἡμεῖς νὰ βαδίσωμεν.

Πολλοὶ ὑπὸ τῶν σωτηρίων ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐμπνεόμενοι οὔτε εἰς τὴν κακίαν τῆς μισανθρωπίας ὑπέπεσαν, ἐνθυμούμενοι ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, οὔτε εἰς τὴν εὐρύχωρον ὁδὸν τῆς ἀπωλείας εἰσῆλθον, ἀλλὰ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ζωὴν ἐβάδισαν. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες πλήρεις ἀγάπης πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν, σταθεροὶ πρὸς τοὺς φίλους, εὐαίσθητοι πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας, γενναῖοι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, δίκαιοι καὶ εὐεργετικοὶ πρὸς πάντας, γενναιόψυχοι εἰς τὰς δυστυχίας, ἀτρόμητοι εἰς τὰς ἀδίκους καταδρομὰς, μετριόφρονες εἰς τὰς εὐτυχίας, φιλάγαθοι καὶ φιλόπονοι, οὐδέποτε δὲ φιλοχρήματοι καὶ ἰδιοτελεῖς, εὐπροσήγοροι καὶ φιλαλήθεις, πιστοὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ εἰς τὸ καθῆκον. Οἱ ἄνδρες οὗτοι τὰ ἀναγκαῖα τοῦ γήρατος ἐφόδια προμηθευόμενοι, εὐχαρίστως εἰς τὸ στάδιον τῆς γεροντικῆς ἡλικίας θέλουσιν εἰσέλθει, διότι διὰ τῆς συζυγικῆς ἀγάπης καὶ ἀρετῆς των ἀποκτῶσι συζύγους ἀφωσιωμένας, αἵτινες ἅπασαν τὴν εὐτυχίαν αὐτῶν εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ συζύγου των συγκεντρόνουσαι, καὶ τὰ γηρατεῖα αὐτῶν θέλουσι περιθάλψει, διὰ τοῦ πατρικοῦ δὲ αὐτῶν φίλτρου καὶ τῶν πατρικῶν αὐτῶν φροντίδων προπαρασκευάζουσι τέκνα, ἅτινα θέλουσιν εἶσθαι ἡ γλυκυτέρα τοῦ γήρατός των ἀνακούφισις καὶ παρηγορία, διὰ τῆς φιλαγάθου δὲ αὐτῶν διαθέσεως καὶ διὰ τῶν καλῶν αὐτῶν ἔργων ἀποκτῶντες τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων, εὐάρεστον τὸν βίον αὐτῶν θέλουσι διέλθει, παρὰ πάντων ἀγαπώμενοι καὶ ὑποληπτόμενοι. Διὰ τῆς φιλοπονίας αὐτῶν καὶ τὰ ἀναγκαῖα χρήματα ἀποκτῶσιν, ὅπως καὶ αὐτοὶ ἀνέτως ζήσωσι καὶ εἰς ἄλλους χρήσιμοι γίνωσι, καὶ γνώσεις ποικίλας ἐπὶ τέλους προσκτῶνται, δι' ὧν τὰς ὀχληρὰς αὐτῶν ὥρας εὐαρέστως θέλουσι διασκεδάζει, καὶ διὰ τοὺς πέριξ αὐτῶν ἐπωφελεῖς θέλουσιν εἶσθαι.

Ἐκ τούτων συμπεραίνομεν ὅτι καθὼς ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ προπαρασκευάζεται ἡ ἀνδρικὴ, τοιουτοτρόπως καὶ ἐν τῇ ἀνδρικῇ προπαρασκευάζεται ἡ ἡλικία τοῦ γήρατος. Ὅπως δὲ συμπληρώσωμεν τὴν ὑπόσχεσίν μας, ἂς μελετήσωμεν, φίλτατοι ἀκροαταὶ, καὶ τὴν ἡλικίαν ταύτην τοῦ γήρατος.

Μετὰ τὸ ἔαρ τῆς νεότητος ἔρχεται τὸ θέρος τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας, καὶ μετὰ τὸ θέρος τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμὼν τοῦ γήρατος. Μετὰ τὴν ἐργασίαν ἐπέρχεται ὁ κόπος, ὁ δὲ κόπος ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Τὴν ἀνάγκην ταύτην ᾐσθάνθη κατὰ τὴν Θείαν Γραφὴν καὶ αὐτὸς ὁ Δημιουργὸς, ἀναπαυθεὶς κατὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν· ὅθεν μετὰ τὴν ἡλικίαν τῆς ἐνεργείας, μετὰ τὴν ἡλικίαν τῶν κόπων καὶ τῶν μόχθων, εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἡσυχίας ἡ θεία Πρόνοια βαθμηδὸν μᾶς εἰσάγει. Ἐὰν δὲ ἐν τῇ νεότητι τερπώμεθα παρατηροῦντες καὶ θαυμάζοντες τὴν χαρμόσυνον ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς ζωῆς, οὐχ ἧττον ἐν τῷ γήρατι παρατηροῦντες ἔκθαμβοι τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ φωτοβόλον δύσιν τοῦ ἄστρου τούτου, συγκινούμεθα, ἀγαλλόμεθα, καὶ ἡ καρδία μας ἀνυψοῦται εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Ὑψίστου. Καὶ ὅμως παράπονα καὶ γογγυσμοὺς ἀκούομεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ τῶν γερόντων, οἱ δὲ νέοι ἀποστρέφονται συνήθως τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, ἥτις καὶ τὸ κάλλος καὶ τὰς δυνάμεις μαραίνει, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ὁ φυσικὸς καὶ διηνεκὴς πόθος τῆς ζωῆς εἰς τὸ γῆρας καθ' ἡμέραν τοὺς φέρει, πάντες δὲ, εἰς ὅσους ἐγκαρδίως ἀγαπῶμεν, νὰ ζήσωσι καὶ νὰ γηράσωσιν εὐχόμεθα.

Πόθεν ἡ φαινομένη αὕτη ἀντίφασις; Πόθεν ἡ λυπηρὰ αὕτη διαφωνία:

Ἡ ἀντίφασις καὶ ἡ διαφωνία αὕτη προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει καὶ τὸ γῆρας τὰ δυσάρεστα καὶ τοὺς κινδύνους αὐτοῦ, ἐνώπιον τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἀπροπαρασκεύαστον γῆρας ἀδημονεῖ καὶ ἀπελπίζεται, καὶ ἡ ἄπειρος νεότης ὀπισθοδρομεῖ. Ὅταν ἀπροπαρασκεύαστοι ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κακῶς προπαρεσκευασμένοι εἰς τὴν δύσιν τοῦ βίου περιέλθωμεν, αἱ σωματικαὶ καὶ αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἡμῶν συνήθως ἐκλείπουσιν, οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν εἶναι ἀδύνατοι, ἡ ὅρασις καὶ ἡ ἀκοὴ ἐξασθενοῦσιν, ὀχληροὶ καθίστανται οἱ περίπατοι, οὔτε ἡ διανοητικὴ ἐργασία οὔτε ἄλλη ἐνασχόλησις δύναται νὰ διασκεδάζῃ τὰς θλιβερὰς ὥρας τοῦ βίου μας, ἐπὶ τοῦ ἀργυρίου δὲ ἡμῶν συνήθως προσκολλώμεθα, καὶ τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας δυστυχεῖς καὶ ἐγωϊστὰς, ἀποτροπαίους μᾶς καθιστᾷ, ἐνίοτε δὲ νεάζοντες καὶ κομψευόμενοι, καὶ τὰς λευκὰς ἡμῶν τρίχας λησμονοῦντες, γελοῖοι καὶ φαῦλοι καθιστάμεθα· ἄλλοτε δὲ τὰ τῆς νεότητος ἡμῶν λησμονοῦντες, δύστροποι καὶ

Digitized by Google

μεμψίμοιροι, ἀδίκως δὲ καὶ ἀποτόμως κατὰ τῶν νέων ἐξανιστάμεθα, καὶ αὐτοὺς μὲν μακρὰν ἡμῶν ἀποκρούομεν, πάντας δὲ τοὺς πέριξ ἡμῶν καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα μας ψυχραίνομεν καὶ δυσαρεστοῦμεν, καὶ ἐν τῇ ἀπομονώσει τὴν δυστυχίαν ἡμῶν αὐξάνομεν, διότι καὶ τὰς παρελθούσας ἡμῶν παρεκτροπὰς ἐνθυμούμεθα τότε, καὶ τὴν ἀδυσώπητον τύψιν τοῦ συνειδότος συναισθανόμενοι ἐπὶ τῆς κλίνης ἡμῶν κυλιόμεθα, καὶ κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἀδίκως ἀγανακτοῦμεν, καὶ κατὰ τοῦ Πλάστου ἀφρόνως γογγύζομεν, καὶ στενάζοντες μετὰ τοῦ Ἰὼβ ἀνακράζομεν «ἡ ψυχή μου ἐβαρύνθη τὴν ζωήν μου»· ἀλλ' ἐνῷ τὸν θάνατον ἐπικαλούμεθα, ἐνώπιον τοῦ θανάτου ὠχριῶμεν καὶ τρέμομεν ἄβυσσον ἀχανῆ ἐνώπιόν μας εὑρίσκοντες.

Τοιοῦτον γῆρας, προοιμιάζον καὶ ἀπεικονίζον ἐπὶ τῆς γῆς τὴν μέλλουσαν κόλασιν, βεβαίως οὔτε τοὺς γέροντας εὐχαριστεῖ οὔτε τοὺς νέους θέλγει. Καὶ ὅμως πάντες συνομολογοῦμεν ὅτι πολλάκις ἡ δύσις ἀσυγκρίτως ὡραιοτέρα τῆς ἀνατολῆς ἀναφαίνεται, ἂν καὶ συνήθως κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ ἡ δύσις.

Καὶ τῷ ὄντι, ὅταν διέλθωμεν τὸν βίον εὐσεβῶς, ἐναρέτως καὶ φιλοπόνως, ὅταν γηράσκοντες καὶ ἀπὸ τὰς σφοδρὰς καὶ ἐπικινδύνους ὁρμὰς τῆς νεότητος καὶ ἀπὸ τοὺς μόχθους καὶ κόπους τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας ἀπαλλαχθῶμεν, καὶ εἰς τὸν ἥσυχον καὶ ἀναπαυτικὸν λιμένα τοῦ γήρατος ἐντίμως φθάσωμεν, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ χαρῶμεν, νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ νὰ δοξολογήσωμεν τὸν Ὕψιστον, ἀπαράλλακτα ὡς τὸν εὐτυχῆ ἐκεῖνον ναύτην, ὅστις εἰσερχόμενος εἰς γαληνιαῖον καὶ ἀσφαλῆ λιμένα, στρέφει τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ παρατηρῶν τοὺς σκοπέλους καὶ τὰ ἄγρια κύματα, ἐξ ὧν διεσώθη, καὶ μετὰ τῶν ὁποίων ἄλλοι ὄπισθεν αὐτοῦ εἰσέτι παλαίουσι, χαίρει, καὶ στρέφων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐχαριστεῖ τὸν Πανάγαθον. Ὅταν ἐντίμως διεξέλθωμεν τὸν μέγαν καὶ δύσκολον ἀγῶνα τοῦ βίου, πάντες μᾶς σέβονται καὶ μᾶς ἀγαπῶσι, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σολομὼν ἐν τῇ σοφίᾳ του ἀπεφάνθη ὅτι στέφανος δόξης περιβάλλει τὸ γῆρας τῶν ἐν δικαιοσύνῃ διανυσάντων τὸν βίον.

Εὐχόμενοι λοιπὸν νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ γηράσωμεν, δὲν εὐχόμεθα τὸ *πολυχρόνιον* ἀλλ' ἀκηλίδωτον τοῦ βίου, δὲν εὐχόμεθα *τρίχας πολιὰς* ἀλλὰ φρένας ὑγιεῖς καὶ ἔντιμον γῆρας.

Οἱ ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ διανύσαντες τὸν βίον καὶ τὸν στέφανον τοῦ γήρατος περιβληθέντες, δὲν αἰσθάνονται οὔτε τὴν ἐκ τοῦ κόρου ναυτίασιν οὔτε τοῦ συνειδότος τὰς τύψεις, ἀλλὰ καθαρὰν καὶ ἥσυχον τὴν συνείδησιν ἔχοντες οὔτε τὴν ζωήν των βαρύνονται, οὔτε κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων γογγύζουσιν, ἀλλ' ὑγιεῖς καὶ εὔρωστοι, φαιδροὶ καὶ προσηνεῖς τὸν βίον διάγουσι. Καὶ ὅταν ὁ θάνατος ἀποσπᾷ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας αὐτῶν τὰ φίλτατα ἀντικείμενα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐπιγείου εὐδαιμονίας των, εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ καρδία των συναποσπᾶται μετ' αὐτῶν, καὶ σκοτεινὸς ὁ ἥλιος, καὶ ἔρημος ἡ γῆ καὶ ἄνευ θελγήτρων ἡ φύσις ὅλη παρίσταται τότε εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των, ἀλλ' ἐνῷ ὡς ἄνθρωποι μελαγχολοῦσιν, ὡς χριστιανοὶ πιστεύουσιν, ἐλπίζουσι, καὶ εἰς τὰς ἀνεξερευνήτους βουλήσεις τῆς θείας Προνοίας μεθ' ὑπομονῆς κύπτουσι τὸν αὐχένα, καὶ γενναίως τὰς θλίψεις αὐτῶν ὑποφέρουσι.

Ἐὰν δὲ καὶ ἄλλα δεινὰ ἐκτὸς τῶν πικρῶν ποτηρίων τοῦ θανάτου περιστοιχίζωσι τὸ γῆρας αὐτῶν, δὲν ἀπελπίζονται, δὲν ἀδημονοῦσι, διότι γνωρίζουσιν ὅτι πᾶσα ἡλικία ἔχει τὰς θλίψεις καὶ τὰ δεινά της, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ὡραῖον ῥόδον ἔχει τὰς ἀκάνθας του, καὶ ὅτι σκοπίμως τὰς εὐτυχίας μετὰ δυστυχιῶν ἀνέμιξεν ὁ Πλάστης, ὅπως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡ χαρὰ παρηγορεῖ τὴν θλῖψιν, ἡ δὲ θλῖψις ζωηροτέραν καθιστᾷ τὴν χαράν. Καθὼς ἡ μελαγχολικὴ ἑσπέρα προετοιμάζει ἡμᾶς διὰ τὸ νυκτερινὸν σκότος, οὕτω καὶ ἡ ἑσπέρα τοῦ βίου, ἤτοι τὸ γῆρας, διὰ τῶν δεινῶν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ θέλγητρα τῆς ζωῆς βαθμηδὸν μᾶς ἀποσπᾷ, καὶ διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ σκοτεινοῦ τάφου προπαρασκευάζει τὸ σῶμά μας. Δικαίως λοιπὸν οἱ ἔμφρονες γέροντες, θαυμάζοντες τὴν σοφίαν τῆς θείας Προνοίας, καὶ τὰ δεινά των μεθ' ὑπομονῆς καὶ καρτερίας ὑποφέρουσι, καὶ ἐλαφρότερα οὕτω καθιστῶσιν αὐτά, καὶ τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς ὑπομονῆς των προσελκύουσιν, ἀνεκτικοὶ δέ, ἐπιεικεῖς καὶ δίκαιοι πρός τε τοὺς νέους καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν, δὲν σταυρόνουσι τὰς χεῖράς των μεμψιμοιροῦντες, μισάνθρωποι καὶ ἀποτρόπαιοι ἀναδεικνυόμενοι, ἀλλὰ συναισθανόμενοι ὅτι πᾶν βῆμα τῆς κακίας νέους ἀγῶνας τῆς ἀρετῆς πρέπει νὰ προκαλῇ, διότι ἄλλως ἡ κακία βεβαίως θέλει θριαμβεύσει καὶ ἡ κοινωνία θέλει καταστραφῆ, καὶ ὅτι καθ' ὅλας τὰς περιόδους τοῦ βίου ἡ ἀγάπη, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀγαθοποιΐα συντελοῦσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τῶν ἄλλων καὶ ἡμῶν αὐτῶν, δὲν παύουσι καὶ ἐν τῷ γήρατί των καὶ τοὺς πέριξ αὐτῶν ν' ἀγαπῶσι καὶ μετὰ τῶν δυστυχούντων νὰ συμπάσχωσι, καὶ τοὺς ἐνδεεῖς νὰ εὐεργετῶσι, καὶ τοὺς ὡρίμους καρποὺς τῆς πολυχρονίου αὐτῶν πείρας εἰς τοὺς νεωτέρους νὰ μεταδίδωσι, καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν νέων διὰ τῶν συμβουλῶν των νὰ κανονίζωσι, καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ βίου νὰ τοῖς ὑποδεικνύωσι, διὰ τοῦ σεβασμίου αὐτῶν παραδείγματος καὶ τοῦ σώφρονος βίου των διαπλάττοντες χρηστὴν καὶ ἐνάρετον τὴν νέαν γενεάν· διότι εὐκόλως καὶ προθύμως ἡ νεότης κλίνει τὸ γόνυ ἐνώπιον τῶν συμβουλῶν, ὁσάκις ἡ γλυκύτης καὶ ἡ ἀρετὴ τὰς ὑπαγορεύουσιν, αἱ δὲ πολιαὶ τρίχες καὶ ἡ πολυχρόνιος πεῖρα σεβαστὰς καθιστῶσιν αὐτάς.

Τοιοῦτοι γέροντες εὐτυχεῖς καὶ ἡδονικώτατας διέρχονται καὶ αὐτὰς τὰς τελευταίας τοῦ βίου των ἡμέρας, ἀθάνατοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας

Digitized by Google

διαμένουσιν, ἀναγεννώμενοι καὶ ἀναζῶντες ἐν τῇ
νέᾳ γενεᾷ ὑπὲρ ἧς τοσοῦτον εὐγενῶς ἠγωνίσθη-
σαν, ὅπως μεταδώσωσι καὶ τὴν μακροχρόνιον αὐ-
τῶν πεῖραν καὶ τὰς γνώσεις καὶ τὰ εὐσεβῆ καὶ
εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς των.

Τοιοῦτον γῆρας εὔχομαι ἀπὸ καρδίας ν' ἀ-
ξιωθῶμεν ἅπαντες. φίλτατοι ἀκροαταί, εὐτυχεῖς
δὲ αἱ κοινωνίαι, ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ νέοι καὶ
νεάνιδες καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες διὰ τοιοῦτον
γῆρας προπαρασκευάζονται ὑπὸ τὸ κράτος τῶν
δύο μεγάλων ἠθικῶν νόμων, οὓς ὁ Θεάνθρωπος
ἀπεκάλυψε, τῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς ἀγάπης.
Κοινωνία τοιαύτη ἀπαρτιζομένη ἐκ νέων καὶ νεα-
νίδων χρηστῶν, ὑπὸ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐναρέ-
των καὶ φιλοπόνων καὶ ὑπὸ γερόντων φιλαγά-
θων καὶ σεβασμίων, παρουσιάζει ἐνώπιον τῶν ὀ-
φθαλμῶν μας κῆπον τερπνότατον πλήρη ὡραιο-
τάτων καὶ εὐόσμων ἀνθέων καὶ καρπῶν γλυκυ-
τάτων καὶ δένδρων μεγάλων καὶ σεβαστῶν διὰ
τὸ γῆράς των, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ὁποίων ἐν και-
ρῷ θέρους εὐαρέστως ἀναπνέομεν. Τοιοῦτος δὲ κῆ-
πος, τοιαύτη κοινωνία ἀναπολεῖ εἰς τὸν νοῦν μας
τὸν ἀπολεσθέντα παράδεισον, τὸν ὁποῖον πᾶσα
εὐγενὴς ψυχὴ ποθεῖ, καὶ πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ ὁ-
ποίου πάντες ὀφείλομεν ἀδιακόπως νὰ ἐργαζώ-
μεθα.

ΛΕΩΝ ΜΕΛΑΣ

Ἕπεται τὸ τέλος.

Οἱ ἀναγνῶσται τῆς Ἑστίας γινώσκουσιν ὅτι τὸ
τελευταῖον σύγγραμμα τοῦ κ. Σάθα* παρουσιάζει ὑ-
πὸ ὅλως νέαν ἔποψιν τὸ ζήτημα τῆς ἐν Ἑλλάδι εἰσβο-
λῆς καὶ ἐγκατοικίσεως Σλαβικῶν φυλῶν. Μὴ ἀκολου-
θῶν εἰς τὰς παραδεδεγμένας δοξασίας ὁ Ἕλλην μεσαιω-
νολόγος, ἀπολύτως ἀρνεῖται ὅτι οἱαδήτις Σλαβικὴ φυ-
λὴ ἐπέδραμέ ποτε ἢ κατέκτησε τὴν Πελοπόννησον. Ἡ
σπουδαιότης τοῦ θέματος καὶ ἡ πρωτοτυπία τῆς νέας ἱ-
στορικῆς θεωρίας ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῆς εὐρω-
παϊκῆς ἐπιστήμης, καὶ τὰ ἐγκριτώτερα ὄργανα τοῦ γερ-
μανικοῦ, τοῦ γαλλικοῦ καὶ ἀγγλικοῦ τύπου πολυειδῶς
ἀναλύουσι καὶ σχολιάζουσι τὸ ἑλληνικὸν σύγγραμμα,
τὸ σημειοῦν νέαν περίοδον ἐν τῇ μεσαιωνικῇ ἱστορίᾳ

Ἐκ τῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων σημειοῦμεν τὴν «Ἐ-
φημερίδα τῆς Κολωνίας» καὶ τὴν «Γενικὴν Αὐγουσταίαν»,
διότι, κατ' ἐξοχὴν μισελληνικαί, συνεχῶς μᾶς ἀπεκάλε-
σαν συρφετὸν μιγάδων Σλαβίνων καὶ Ἀβάρων. Ἐν τῇ
αὐτῇ ἐφημερίδι (Allgemeine Zeitung), ἐν ᾗ ὁ Φαλλμε-
ράγερ ἐδημοσίευσε τὰς κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὕβρεις, ἀνα-
λύων νῦν ὁ καθηγητὴς Meyer τὸ ἑλληνικὸν βιβλίον εἰς
δύο μακρότατα ἄρθρα, ὁμολογεῖ ὅτι αἱ θεωρίαι τοῦ Βαυ-
αροῦ ἱστορικοῦ κατήντησαν πλέον μῦθοι, ὅτι τὰ ὀνόμα-
τα Μοραίας, Μάνη, Ναβαρῖνος καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν εἶ-
ναι Σλαβικά, ἀλλ' ἁπλαῖ παραφθοραὶ κλασικῶν ὀνομά-
των, ὡς πειστικώτατα ὁ κ. Σάθας ἀποδεικνύει. Καὶ ἀ-
πολύτως μὲν ἡ Αὐγουσταία Ἐφημερὶς δὲν φαίνεται συμ-
φωνοῦσα πρὸς τὸν κ. Σάθαν, τὸν ὁποῖον οὐδὲν ἧττον
θεωροῦσα ἐφάμιλλον πρὸς τοὺς ἐγκριτωτέρους τῆς Εὐ-
ρώπης ἱςορικοὺς διὰ μακρῶν βιογραφεῖ. Κατὰ τὸν Mey-
er, ἐξετάσας ὁ κ. Σάθας τὸ ζήτημα ὑπὸ γενικὴν ἔπο-
ψιν, παρεῖδε καθέκαστά τινα, τῶν ὁποίων τὴν διασάφη-
σιν ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστήμη πρὸς τελικὴν ἀπόφανσιν.

Ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα αἱ τοῦ Φαλλμεράγερ θεωρίαι οὐδε-
μίαν εὗρον ἠχώ, ἡ προσοχὴ τῶν ἱστορικῶν ἐστράφη περὶ
ἄλλο θέμα τὸ ὁποῖον ὁ κ. Σάθας ἐπραγματεύθη, πότε
δηλαδὴ ἐξωντώθη τελικῶς ἡ ἑλληνικὴ θρησκεία καὶ ἐ-
θριάμβευσεν ὁ χριστιανισμὸς ἐν Ἑλλάδι. Ἀναλύσας τὸ
σύγγραμμα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιγραφῶν ὁ κ. Ρε-
νάν, θερμῶς συνέστησε τὴν νέαν ἱστορικὴν θεωρίαν τοῦ
κ. Σάθα, ἐξ ἧς καὶ μόνης δύνανται νὰ λυθῶσι τόσαι ἱ-
στορικαὶ ἀμφιβολίαι, ὡς τὸ μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ Ἑλ-
λήνων μῖσος, ἡ διάσωσις ἀγαλμάτων μέχρις αὐτῶν τῶν
Σταυροφοριῶν, καὶ ἰδίᾳ πῶς, ἐνῷ οἱ Τοῦρκοι ἐπλη-
σίαζον εἰς τὸν Ἰσθμόν, ἡ ἐν Σπάρτῃ ἀκαδημία ἐπανέφε-
ρε τοὺς ἑλληνικοὺς θεούς, καὶ πῶς ἡ πρώτη ἐγκύκλιος
τοῦ πρώτου τῆς Τουρκοκρατίας πατριάρχου ἀφορᾷ εἰς
τὴν πυρπόλησιν τῆς ἀνιέρου ἑλληνικῆς θεολογίας τοῦ
Πλήθωνος. Ὡς γνωστόν, καὶ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συ-
ζητήσεων» ὁ περιλάλητος βιογράφος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐδημοσίευσεν ὡραῖον ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἄρθρον.
Ὁ XIX Siècle, ἡ ἐφημερὶς τοῦ About, θεωρῶν τὸ Σλα-
βικὸν ζήτημα ἀνάξιον πάσης συζητήσεως, θαυμάζει πῶς
οἱ μόλις ἀναγεννηθέντες Ἕλληνες γράφουσι βιβλία, τὰ
ὁποῖα δύναται νὰ ζηλεύσῃ πᾶς Εὐρωπαῖος ἱστορικός, καὶ
νὰ τὰ θεωρήσῃ τιμήν της πᾶσα πεπολιτισμένη Κυβέρνη-
σις. Ὅμοια ἐγκωμιαστικὰ ἄρθρα δημοσιεύουσιν ἡ Γεω-
γραφικὴ Ἐπιθεώρησις, ἡ Νέα Ἐπιθεώρησις, ὁ Αἰών, ἡ
Γαλλικὴ Δημοκρατία κλπ.

Ἐκ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων ἀναφέρομεν τὴν Pal
Mall Gazette καὶ τὸν Times. Τὸ ἄρθρον τοῦ «Χρόνου»
μεταφέρει ἐνταῦθα ἡ Ἑστία, καὶ διὰ τὸ σπουδαῖον
τῆς παγκοσμίου ἐφημερίδος, πρῶτον καταδεχομένης νὰ
λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν πτωχὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν,
καὶ διότι σαφῶς συνοψίζει τὴν ἱστορίαν τοῦ πολυθρυ-
λήτου ζητήματος.

ΟΙ ΣΛΑΒΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἡ θέσις τὴν ὁποίαν προσαλλήλως κατέχουσι
τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Σλαβικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ
χερσονήσῳ τοῦ Αἵμου, καὶ ἡ ἐκ τούτου πιθανότης
περιπλοκῶν καὶ πολιτικῶν περισπασμῶν, καθιςῶ-
σιν ἄξιον πλειοτέρας προσοχῆς τὸν ἄρτι ἐκδοθέν-
τα ὑπὸ τοῦ κ. Σάθα πρῶτον τόμον τῶν Μνη-
μείων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας· ἐν γαλλικῇ εἰ-
σαγωγῇ ὁ ἐκδότης πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀξιο-
σπουδάστου ζητήματος, ἄν ποτε οἱ Σλάβοι εἰσέ-
βαλον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταε-
τηρίδος ὁ Σλάβος Βανδούρης ἐν τῷ συγγράμματι
αὐτοῦ Imperium Orientale διεμαρτυρήθη κατὰ
τῆς ὑποτιθεμένης εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσβολῆς Σλά-
βων. Ἕτεροι μετ' ἐκεῖνον συγγραφεῖς, συμπερι-
λαμβανομένου καὶ τοῦ Leake, μόλις ἔθιξαν τὸ
ζήτημα τοῦτο. Ἡ θεωρία τῆς τοιαύτης Σλαβι-
κῆς εἰσβολῆς ἀνεζωπυρήθη μετὰ τὴν ἐν Πύλῳ
ναυμαχίαν ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος ἱερέως Κ. Οἰκονόμου,
δημοσιεύσαντος διὰ τὴν ἐν Πετρουπόλει ἀκαδη-
μίαν τρίτομον συγγραφὴν ἑλληνο-ρωσσιστί, ἐπὶ
τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποδείξῃ τὴν σχέσιν μεταξὺ
Σλαβωνο-ρωσσικῆς καὶ Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἡ δη-
μοσίευσις αὕτη εἶχεν, ὡς εἰκὸς. πολιτικὸν λόγον.
Ἀφ' ἑτέρου ὁ καθηγητὴς Φαλλμεράγερ ἐν λαμπρῷ
γερμανικῷ συγγράμματι περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ
Μοραίως κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἀπέληξεν εἰς
τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ Ἕλληνες, χάριν τῆς ἀπε-
λευθερώσεως τῶν ὁποίων ἅπασα ἡ Εὐρώπη συνε-
κινήθη, οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ μῖγμα Σκυθῶν, Σλα-

* Monumenta Historiae Hellenicae. Ὁ δεύτερος καὶ
ὁ τρίτος τόμος δημοσιεύονται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους
1881.

Digitized by Google

6ων, Σέρβων, Βουλγάρων, Μοσχοβιτῶν καὶ ἑτέρων βαρβαρικῶν φυλῶν! Ἐν συνόλῳ ἐπιστεύετο ὅτι κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα Σλάβοι εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκυβέρνησαν ἐπὶ μακρὸν τὴν χώραν, καὶ ἐπὶ τέλους ἐξελληνίσθησαν. Ἀλλά, καθὼς εὐλόγως παρατηρεῖ ὁ κ. Σάθας, τὸ ζήτημα θὰ διαφωτισθῇ τότε μόνον, ὅταν ἀκριβέστερον γνωσθῇ ἡ Βυζαντινὴ ἱστορία, καὶ ἐπαναληφθῇ ἡ μελέτη ἀφ' οὗ σημείου παρήτησε τὸ θέμα ὁ Γίββων.

Μνημεῖα ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην περίοδον ὑπάρχουσιν ἄφθονα, εὐτυχῶς δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ λόγιοι ἱκανοί, οἵτινες μετριάσαντες τὸν ζῆλον τοῦ νὰ γίνωσιν Ὅμηροι καὶ Πλάτωνες, ἀνέλαβον τὴν δημοσίευσιν μνημείων Βυζαντινῶν, ἐν οἷς δικαίως πιστεύουσιν ὅτι θὰ ἀνεύρωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἱστορίαν. Ἐσχάτως προήχθη ἐν Ἀθήναις σχολὴ Βυζαντινολόγων, ἐν οἷς δυνάμεθα νὰ μνημονεύσωμεν τὰ ὀνόματα τοῦ Ζαμπελίου, Παπαρρηγοπούλου, Λάμπρου, Βικέλα, Σάθα καὶ ἄλλων. Ὁ κ. Σάθας ἰδίως δύναται νὰ ἐπικληθῇ ὁ θεμελιωτὴς τῆς σχολῆς. Ἐδημοσίευσε μέχρι τοῦδε 17 ὀγκώδεις τόμους περιέχοντας τοιαῦτα ἱστορικὰ μνημεῖα, μεταξὺ τῶν ὁποίων δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ, ὑπουργοῦ πέντε αὐτοκρατόρων, τοῦ ὁποίου ἡ τρικυμιώδης ζωὴ ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν τοῦ λόρδου Βάκωνος, τὰ Χρονικὰ τῆς Κύπρου ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῆς βασιλείας τῆς Αἰκατερίνης Κορνάρου, ὡς καὶ τὰ ἑλληνικὰ κείμενα τῶν Ἀσιζῶν καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς νόμους τοὺς ἰσχύοντας ἐν Κύπρῳ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας.

Οἱ Βυζαντινοί, ὡς ἐκ πολλῶν χωρίων δηλοῦται, ἀποκαλοῦσι τοὺς κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ἐπιδραμόντας τὴν Ἑλλάδα, Σκύθας, Σλάβους, Ἀβάρους, Ῥυγχίνους, Σαδουλάτους, Ἄραβας καὶ Τούρκους. Βεβαίως δὲν διεκρίνοντο διὰ τὰς γεωγραφικὰς καὶ ἐθνογραφικὰς αὐτῶν γνώσεις, καὶ ἔχει δίκαιον ὁ κ. Rambaud λέγων ὅτι «οἱ αὐτοκράτορες ἠγνόουν τὴν αὐτοκρατορίαν». Εἷς τῶν ἐπιστημοτέρων Βυζαντινῶν γεωγράφων, ὁ Νικηφόρος Βλεμμύδας, γράψας κατὰ τὴν ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα, λέγει λόγου χάριν ὅτι ἡ Δωδώνη δὲν εἶναι πόλις, ἀλλ' ἐπαρχία φέρουσα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ ὄνομα Μακεδονία, καὶ ὅτι ἡ Θεσσαλία εἶναι πόλις ἐν τῇ Δωδώνῃ. Χρονογράφοι τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος τῆς ἐποχῆς, δηλονότι ὁπότε συνέβη ἡ ἐν λόγῳ ἐπιδρομή, δὲν ἀναφέρουσι Σλάβους ὡς εἰσβαλόντας. Ὁ Ἰωάννης Νικίας ἀποκαλεῖ αὐτοὺς Ἀλβανούς, ἐν δὲ ἐγγράφῳ ἀνακαλυφθέντι ἐν τῷ Ἄθωνι εὑρίσκομεν αὐτοὺς ἀποκαλουμένους Βλάχους. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ γράφουσι τὴν ἀποδιδομένην εἰς τοὺς Σλάβους ἐπωνυμίαν *Σθλαβῖνοι*, καίτοι τοῦ θ' ὄντος ἀγνώστου εἰς ἁπάσας τὰς Σλαβικὰς διαλέκτους ἀρχαίας τε καὶ νεωτέρας. Οἱ Σθλαβῖνοι οὗτοι μνημονεύονται εἰς ἔγγραφα ὡς ὑπάρχοντες ἐν Πελοποννήσῳ μέχρι καὶ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Τότε δέ, ὁπότε ἦτο καλῶς ἐγνωσμένη τῆς χερσονήσου ἡ γεωγραφία, περιγράφονται ὑπὸ τοῦ Λαονίκου Χαλκοκονδύλου καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μελετίου ὡς Ἀλβανοὶ καὶ Βλάχοι. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐν ἐγγράφοις ἐξαχθεῖσιν ἐκ τῶν Ἐνετικῶν ἀρχείων, δι' ὧν ἐπικυροῦνται τὰ ἀνήκοντα εἰς αὐτοὺς τιμάρια «πατρικῷ καὶ μητρικῷ δικαιώματι», ἀποκαλοῦνται οὗτοι ἐπίσης Ἀλβανοί.

Ὅθεν ὁ κ. Σάθας συμπεραίνει ὅτι οἱ Ἀλβανοβλάχοι εἰσέβαλον εἰς Ἑλλάδα ἐν ὀνόματι τοῦ χαγάνου τῶν Ἀβάρων, τοῦ ὁποίου καὶ ἀνεγνώριζον τὴν κυριαρχίαν μέχρι τοῦ ἔτους 791, ὁπότε Κάρολος ὁ μέγας κατέστρεψε τὸ Ἀβαρικὸν κράτος. Οἱ ἱστοριογράφοι Καρόλου τοῦ Μεγάλου ὀνομάζουσι τοὺς κατοίκους τῆς Πελοποννήσου Μακεδόνας-Ἀβάρους, ὁ δὲ Χαλκοκονδύλης τοὺς ἀποκαλεῖ Ἀλβανοὺς-Ἀβάρους, ἐπιπροσθέτων ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ λείψανα τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων. Τοιαύτη δὲ παράδοσις διατηρεῖται καὶ μεταξὺ τῶν σημερινῶν Ἀλβανῶν.

Τοιαῦτα τοῦ συγγραφέως τὰ συμπεράσματα ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ ἐθνογραφικὴν ἔποψιν. Κατὰ συνέπειαν ἀντικρούει καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Φαλλμεράγερ ὑποστηριχθεῖσαν ἰδέαν ὅτι ἐν τῇ νεοελληνικῇ διαλέκτῳ ὑπερέχει τὸ Σλαβικὸν στοιχεῖον. Ἀληθῶς ὁ ἄριστος τῶν ζώντων Σλαβομαθῶν, ὁ Μίκλοσιτζ, καταβιβάζει εἰς ἑκατὸν τὰς ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ σλαβικὰς λέξεις, πιθανῶς ὅμως καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος ὑπερβαίνει τὸν πραγματικόν.

Ὁ κ. Σάθας διὰ πολλῆς ἐπιτηδειότητος ἐξηγεῖ διαφόρους γεωγραφικοὺς ὅρους ὡς διεφθαρμένας ἀρχαίας ὀνομασίας, καὶ οὐχὶ ὡς ἐκ τοῦ Σλαβικοῦ παραγομένας. Οὕτω τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Ῥουφειᾶ ἐν Ἤλιδι εἶναι διαφθορὰ τῆς λέξεως Ἀλφειός, ἥτις διαδοχικῶς ἐγένετο Ἀρφειᾶς, Ὀρφειᾶς, Ῥφειᾶς καὶ ἐπὶ τέλους Ῥουφειᾶς. Οἱ Ναβαρῖνοι, τὸ νέον τῆς Πύλου ὄνομα, σημαίνει ἁπλῶς τὴν πόλιν τῶν Ναβαρραίων, οἵτινες μετὰ τῶν Καταλάνων κατέσχον τὴν πόλιν ἐκείνην μέχρι τοῦ 1420. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καλεῖται καὶ Σπανοχῶρι, ἤτοι χώρα τῶν Ἱσπανῶν. Μοργαίας κατὰ τὸν συγγραφέα εἶναι παραφθορὰ τῆς ἀρχαίας Μαργαίας· τὸ ὄνομα διατηρεῖται εἰς τὸ ἕλος τῆς Μουργῆς κείμενον παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν.

Πολλαὶ ἄλλαι πιθαναὶ ἐξηγήσεις γεωγραφικῶν ὅρων εὑρίσκονται ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ κ. Σάθα, τὴν ὁποίαν συνιστῶμεν εἰς τὴν μελέτην τῶν λογίων.

Ἐὰν δὲν ἔλυσε τὸ ζήτημα τῆς Σλαβικῆς ἐν Ἑλλάδι εἰσβολῆς ὁ κ. Σάθας, ἐπροχώρησεν ὅμως αὐτὸ πρὸς τὴν λύσιν του, δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι ἡ δημοσίευσις ἁπάντων τῶν μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἅτινα προτίθεται νὰ συμπεριλάβῃ εἰς δέκα τόμους, θὰ λύσῃ ὁριστικῶς τὸ ζήτημα. Συγχαίρομεν τῇ Ἑλληνικῇ Βουλῇ, ἥτις

Digitized by Google

μ' ὅλας τὰς χρηματικὰς στενοχωρίας της, ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τὴν ἔκδοσιν τῆς σειρᾶς τοῦ κ. Σάθα, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι τοιοῦτον σπουδαῖον ἔργον δὲν θὰ διακοπῇ δι' ἔλλειψιν ὑλικῆς συνδρομῆς. [Times, 23 Αὐγούστου].

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 548.

ΙΑ'

Βαρβερίνος.

Ἂν δὲν ἐβιαζόμην νὰ φθάσω εἰς τὰ Παρίσια, θὰ ἔμενον πολύν, πάρα πολὺν καιρὸν μετὰ τῆς Λίζης· εἴχομεν τόσα νὰ εἴπωμεν, καὶ τόσον ὀλίγα ἠδυνάμεθα νὰ λέγωμεν διὰ τῆς γλώσσης ἣν ἠδυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν!

Ἡ Λίζα εἶχε νὰ μοὶ διηγηθῇ πῶς ἀποκατέστη εἰς Δρευζύ, πῶς τὴν ἠγάπησε πολὺ ὁ θεῖός της καὶ ἡ θεία της, οἵτινες ἐκ τῶν πέντε παιδίων των εἶχον διατηρήσει μόνον ἕν. Τὸ δυστύχημα τοῦτο συμβαίνει συνεχῶς εἰς Νιέβραν, ὅπου αἱ γυναῖκες ἐγκαταλείπουσι τὰ παιδία των, μισθούμεναι ὡς τροφοὶ εἰς ξένων οἰκίας· μοὶ εἶπεν ὅτι τὴν μετεχειρίζοντο ὡς ἂν ἦτον κόρη των· μοὶ περιέγραψε πῶς ἔζη εἰς τὴν οἰκίαν των, τίνες ἦσαν αἱ ἀσχολίαι της, τίνα τὰ παιγνίδια, τίνες αἱ ἀπολαύσεις της· ἡ ἁλιεία, αἱ ἐκδρομαὶ διὰ πλοιαρίου, οἱ περίπατοι εἰς τὰ δάση· καὶ οὕτω παρήρχετο σχεδὸν ὅλος της ὁ καιρός, ἀφ' οὗ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἀφ' ἑτέρου ἐγὼ εἶχον νὰ τῇ διηγηθῶ ὅ,τι μοὶ συνέβη ἀφ' ὅτου ἐχωρίσθημεν, πῶς ἐκινδύνευσα ν' ἀποθάνω εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον ὅπου ὁ Ἀλέξης ἐργάζεται, καὶ πῶς, ὅταν ἔφθασα εἰς τῆς τροφοῦ μου, ἔμαθον ὅτι ἡ οἰκογένειά μου μ' ἐζήτει, ἐξ οὗ ἠμποδίσθην νὰ ὑπάγω νὰ ἴδω καὶ τὴν Στεφανήν, καθὼς ἐπεθύμουν.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ οἰκογένειά μου ἐπεῖχε τὴν εὐρυτέραν θέσιν εἰς τὴν διήγησίν μου, ἡ πλουσία μου οἰκογένεια· καὶ ἐπανέλαβον εἰς τὴν Λίζαν ὅ,τι εἶχον εἰπεῖ εἰς τὸν Ματτίαν, ἐπιμένων πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐλπίδας τοῦ πλούτου. Ἂν αὐταὶ ἐπληρώθευον, θὰ ηὐτυχοῦμεν πάντες, ὁ πατήρ της, οἱ ἀδελφοί της, ἐκείνη, πρὸ πάντων ἐκείνη.

Ἡ Λίζα δὲν εἶχε τὴν πρόωρον πεῖραν τοῦ Ματτία, οὐδ' ὑπεβλήθη ποτέ, κατ' εὐτυχίαν της, εἰς τὴν σχολὴν τῶν τροφίμων τοῦ Γαροφόλη· ἦτον ἑπομένως προθυμοτάτη νὰ παραδεχθῇ ὅτι πᾶς πλούσιος ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ εὐτυχὴς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καὶ ὅτι τὰ χρήματα ἦσαν ὡς μαγικὴ ῥάβδος δίδουσα, καθὼς εἰς τὰ παραμύθια, ὅ,τι τις ἐπιθυμεῖ. Ὁ πατήρ της δὲν ἐφυλακίσθη διότι ἐπτώχευσε, καὶ διὰ τοῦτο ἡ οἰκογένεια ὅλη ἐρρίφθη εἰς ἀπελπισίαν; Ἂν ἐγὼ ἤμην ὁ πλούσιος ἢ ἂν ἐκείνη, ἀδιάφορον· τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα, ἦτον τὸ ἴδιον· θὰ ἤμεθα ὅλοι εὐτυχεῖς, καὶ ἐκείνη περὶ τούτου ἐμερίμνα καὶ μόνου· ὅλοι ἡνωμένοι καὶ ὅλοι εὐτυχεῖς.

Δὲν κατετρίβομεν δὲ ὅλον τὸν καιρόν μας συνομιλοῦντες ἔμπρὸς τοῦ καταρράκτου, καὶ ἀκούοντες τὸν κρότον τοῦ ὕδατος τοῦ καθορμῶντος διὰ τῶν σχισμάδων τῆς καταπακτῆς, ἀλλὰ κ' ἐπεριπατοῦμεν οἱ τρεῖς ὁμοῦ, ἡ Λίζα, ὁ Ματτίας κ' ἐγώ, ἢ μᾶλλον οἱ πέντε, διότι καὶ ὁ Κάπης καὶ ἡ κυρία πλαγγὼν μᾶς συνώδευον.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετὰ τοῦ Βιτάλη, καὶ ἐσχάτως μετὰ τοῦ Ματτία εἶχον πολλοὺς τόπους διατρέξει εἰς τὰς πλανήσεις μου· δὲν ἀπήντησα δὲ ποτὲ περιεργότερον ἐκείνου εἰς ὃν εὑρισκόμεθα τώρα. Τὰ δάση ἦσαν ἀπέραντα, αἱ πεδιάδες ὡραῖαι, καὶ οἱ βράχοι, οἱ λόφοι, τὰ σπήλαια, οἱ ἀφρίζοντες καταρράκται, αἱ ἤρεμοι λίμναι, καὶ εἰς τὴν στενὴν κοιλάδα, ἧς ἀπότομα ἐγείρονται τὰ πλευρά, ἡ διώρυξ ὡς στιλπνὴ ταινία ἀνελισσομένη, ὅλα ταῦτα ἦσαν θαυμάσια. Ἡ ἀκοὴ ἐπλήττετο ὑπὸ τοῦ ψιθυρισμοῦ τῶν ὑδάτων, τοῦ κελαδήματος τῶν πτηνῶν, τῆς βοῆς τοῦ ζεφύρου διὰ τῶν μεγάλων δένδρων. Ἀληθὲς ὅτι πρό τινων ἐτῶν εἶχον ἐπίσης εὕρει ὡραίαν τὴν κοιλάδα τῆς Βιέβρας, ὥστε δὲν ἀπαιτῶ νὰ πιστευθῶ τόσον εὐκόλως. Θέλω νὰ εἰπῶ μόνον ὅτι πανταχοῦ ὅπου περιεπάτησα μετὰ τῆς Λίζης, ὅπου συνεπαίξαμεν, ὁ τόπος μοὶ ἐφαίνετο ἔχων καλλονὰς καὶ χάριτας, ὁποίας δὲν εἶχον διὰ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἄλλοι ἴσως καλήτερον κεκοσμημένοι ὑπὸ τῆς φύσεως. Τὴν χώραν ταύτην εἶδον μετὰ τῆς Λίζης, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν ἐνθύμησίν μου φωτιζομένη ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς χαρᾶς μου.

Τὸ ἑσπέρας ἐκαθήμεθα ἔμπρὸς τῆς οἰκίας, ὅταν δὲν ἦτον πολλὴ ὑγρασία, ἔμπρὸς τῆς ἑστίας, ὅταν ἦτον πυκνὴ ἡ ὁμίχλη, καὶ πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς Λίζας ἔπαιζον ἅρπαν. Καὶ ὁ Ματτίας ἐπίσης ἔπαιζε τὸ βιολίον ἢ τὸν αὐλόν, ἀλλ' ἡ Λίζα ἐπροτίμα τὴν ἅρπαν, καὶ ἐγὼ ἤμην ὑπερήφανος διὰ τοῦτο.

Ὅταν ἐχωριζόμεθα διὰ νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὰς κλίνας μας, ἡ Λίζα μ' ἐζήτει τὸ νεαπολιτικὸν ᾆσμά μου καὶ τῇ τὸ ἔψαλλον.

Ἀλλ' ἀνάγκη ἦτον ν' ἀφήσω τὴν Λίζαν καὶ τὴν ὡραίαν χώραν, καὶ ν' ἀπέλθωμεν.

Εἰς ἐμὲ ἡ ἀναχώρησις αὕτη πολλὴν λύπην δὲν ἐπροξένησε. Τοσάκις ὠνειρεύθην τὰ πλούτη, ὥστε εἶχον καταντήσει νὰ πιστεύω, ὄχι ὅτι θὰ πλουτήσω ποτέ, ἀλλ' ὅτι ἤδη ἐπλούτουν, καὶ ὅτι μοὶ ἤρκει οἵαν δήποτε ἐπιθυμίαν νὰ συλλάβω, ἵνα τὴν ἴδω ἐκτελουμένην προσεχῶς, προσεχέστατα, σχεδὸν ἀμέσως.

Αἱ τελευταῖαί μου λέξεις πρὸς τὴν Λίζαν—λέξεις, ἐννοεῖται, ἃς δὲν ἐπρόφερα, ἀλλὰ μόνον ἐξέφρασα,—ἀποδεικνύουν ὑπὲρ πᾶσαν μακρηγορίαν πόσον εἰλικρινῶς κατειχόμην ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐλπίδων.

Digitized by Google

— Θὰ ἔλθω νὰ σ' ἐπάρω εἰς ἅμαξαν τέθριππον, τῇ εἶπον.

Καὶ μ' ἐπίστευσε, καὶ διὰ τῆς χειρός μοὶ ἔνευσεν ὡς ἂν ἐκτύπα τοὺς ἵππους."Εβλεπε καὶ ἐκείνη βεβαίως τὴν ἅμαξαν ὡς τὴν ἔβλεπον καὶ ἐγώ.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ διέλθω ἐφ' ἁμάξης τὴν ὁδὸν ἐκ Παρισίων εἰς Δρευζῦ, ἀνάγκη ἦτον νὰ διατρέξω πεζὸς τὴν ἐκ Δρευζῦ εἰς Παρισίους. Ἂν δὲν ἦτον ὁ Ματτίας, θὰ ἐφρόντιζον μόνον νὰ ταχύνω τὴν ὁδοιπορίαν, κερδίζων μόνον τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον διὰ τὴν καθημερινὴν συντήρησιν. Τίς ἡ ἀνάγκη νὰ κοπιάζω τώρα; Δὲν εἴχομεν πλέον οὔτε ἀγελάδα οὔτε πλαγγῶνα ν'ἀγοράσωμεν, καὶ μόνον τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ἂν ἐκερδίζομεν, χρήματα βεβαίως δὲν ἐπρόκειτο ἐγὼ νὰ φέρω εἰς τοὺς γονεῖς μου.

Ἀλλ' ὁ Ματτίας δὲν ἐπείθετο εἰς τοὺς λόγους δι' ὧν ὑπεστήριζον τὴν γνώμην μου.

— Ἂς πράξωμεν ὅ,τι δυνάμεθα, ἔλεγε,καὶ μὲ ἠνάγκαζε νὰ λαμβάνω τὴν ἅρπαν. Τίς ἠξεύρει ἂν θὰ εὕρωμεν τὸν Βαρβερῖνον ἀμέσως;

—Ἂν δὲν τὸν εὕρωμεν τὴν μεσημβρίαν, θὰ τὸν εὕρωμεν εἰς τὰς δύω. Ἡ ὁδὸς Μουφετὰρ δὲν εἶναι τόσον μακρὰ

— Καὶ ἂν δὲν κατοικῇ πλέον ἐκεῖ;

— Θὰ ὑπάγωμεν ὅπου κατοικεῖ.

— Καὶ ἂν ἐπέστρεψεν εἰς Χαβανόν; Τότε θὰ πρέπῃ νὰ τῷ γράψωμεν, νὰ περιμείνωμεν τὴν ἀπόκρισίν του. Καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο πῶς θὰ ζῶμεν, ἂν τὰ βαλάντιά μας εἶναι κενά; Ὡς νὰ μὴν ἐγνώριζες τὰ Παρίσια. Ἐλησμόνησες τὰ λατομεῖα τοῦ Γεντιλλύ;

— Ὄχι.

— Οὔτ' ἐγὼ δὲν ἐλησμόνησα τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Μενάρδου, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἐστηριζόμην διὰ νὰ μὴ πέσω, ὅτε ἀπέθνησκον τῆς πείνης. Δὲν θέλω νὰ πεινῶ εἰς τὰ Παρίσια.

—Θὰ ἔχωμεν καλὸν γεῦμα εἰς τῶν γονέων μου.

— Δὲν ἀρνοῦμαι τὸ γεῦμα διότι καλῶς ἐπρογευμάτισα· ὅταν ὅμως οὔτε πρόγευμα ἔχω οὔτε γεῦμα, τότε δὲν εἶμαι εἰς καλὴν κατάστασιν, καὶ τοῦτο δὲν μοὶ ἀρέσκει. Ἂς ἐργαζώμεθα λοιπὸν ὡς ἂν εἴχομεν ν' ἀγοράσωμεν ἀγελάδα διὰ τοὺς γονεῖς σου.

Φρονιμωτάτη ἦτον αὕτη ἡ συμβουλή. Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι δὲν ἔψαλλον καθὼς ὅταν εἰργαζόμην διὰ ν' ἀγοράσω δῶρον διὰ τὴν μάναν Βαρβερίναν ἢ διὰ τὴν Λίζαν.

— Τί ὀκνηρὸς θὰ εἶσαι ὅταν θὰ γίνῃς πλούσιος! μοὶ ἔλεγεν ὁ Ματτίας.

Ἀπὸ τῆς Κορβεὶλης ἐπανεύρομεν τὴν ὁδὸν ἣν εἴχομεν διατρέξει πρὸ ἓξ μηνῶν, ὅτε ἐκ Παρισίων ἐπήγαμεν εἰς Χαβανόν, καὶ πρὶν φθάσωμεν εἰς Ἑβραιόπολιν, εἰσήλθομεν εἰς τὴν ἀγροικίαν, ὅπου εἴχομεν δώσει τὴν πρώτην μας συναυλίαν, καὶ ἐπαίξαμεν κ' ἐχόρευσαν οἱ εἰς τὸν γάμον προσκεκλημένοι. Ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη μᾶς ἀνεγνώρισαν, καὶ ἠθέλησαν νὰ παίξωμεν πάλιν καὶ νὰ χορεύσουν. Μᾶς ἔδωκαν δεῖπνον καὶ κατάλυμα.

Ἐκεῖθεν δ' ἀνεχωρήσαμεν τὴν ἐπαύριον τὸ πρωῒ ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς Παρισίους, ἓξ μῆνας καὶ δεκατέσσαρας ἡμέρας ἀφ' ὅτου εἴχομεν ἐξέλθει ἐκεῖθεν.

Ἀλλ' ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιστροφῆς δὲν ὡμοίαζε τὴν τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ καιρὸς ἦτον σκοτεινὸς καὶ ψυχρός. Δὲν ἐφαίνετο ἥλιος εἰς τὸν οὐρανόν· οὐδαμοῦ ἥλιος, οὐδαμοῦ πράσινα χόρτα παρὰ τὴν ὁδόν.Ἀφ' οὗ ἐσχόλασεν ὁ θερεινὸς ἥλιος, ἦλθεν ἡ ὁμίχλη τοῦ φθινοπώρου· δὲν μᾶς ἔπιπτον πλέον εἰς τὴν κεφαλὴν ἄνωθεν, ἀπὸ τοὺς τοίχους, ἄνθη λευκοΐων, ἀλλὰ φύλλα ξηρά, ἀποσπώμενα ἀπὸ κιτρίνων δένδρων.

Ἀλλὰ τί μᾶς ἔμελλε τοῦ καιροῦ ἡ κατήφεια; Εἴχομεν ἐντὸς ἡμῶν χαρὰν ἐνδόμυχον, ἥτις δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἐξωτερικῆς ἐξεγέρσεως.

Λέγων δὲ *μᾶς* δὲν λέγω ὀρθῶς, διότι ἡ χαρὰ ἐν ἐμοὶ ὑπῆρχεν, ἐν ἐμοὶ καὶ μόνῳ.

Ὁ δὲ Ματτίας, καθ' ὅσον ἐπλησιάζομεν τῶν Παρισίων, ἐγίνετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μελαγχολικός, καὶ πολλάκις ἐπεριπάτει ὥρας ὁλοκλήρους χωρὶς νὰ μ' εἴπῃ μίαν λέξιν.

Ποτὲ δὲν μοὶ εἶχεν εἰπεῖ τὸν λόγον ταύτης τῆς θλίψεως, καὶ ἐγώ, νομίζων ὅτι προήρχετο ἐκ τοῦ φόβου τοῦ χωρισμοῦ ἡμῶν, δὲν ἤθελον νὰ τῷ ἐπαναλάβω ὅ,τι πολλάκις τῷ εἶχον εἰπεῖ, ὅτι δηλαδὴ οἱ γονεῖς μου δὲν ἐδύναντο νὰ συλλάβωσι τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ μᾶς χωρίσωσι.

Μόνον δ' ὅταν ἐστάθημεν νὰ προγευματίσωμεν, πρὶν φθάσωμεν εἰς τὰ ὀχυρώματα, καθήσας εἰς λίθον, καὶ τρώγων τὸν ἄρτον του, μοὶ εἶπε τί τόσον τὸν ἀνησυχεῖ.

— Ἠξεύρεις τί συλλογίζομαι ὅταν ἐμβαίνωμεν εἰς τὰ Παρίσια;

— Τί;

— Ναί, τί; Τὸν Γαροφόλην. Ἂν ἐξῆλθε τῆς φυλακῆς! Ὅταν ἔμαθον ὅτι ἐφυλακίσθη, δὲν ἐσκέφθην νὰ ἐρωτήσω διὰ πόσον καιρόν. Ἴσως λοιπὸν εἶν' ἐλεύθερος τώρα, καὶ ἴσως ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κατοικίαν του, εἰς τὴν ὁδὸν Λουρκίνης. Τὸν Βαρβερῖνον θὰ ζητήσωμεν εἰς τὴν ὁδὸν Μουφετάρ, δηλαδὴ εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Γαροφόλη παρὰ τὴν θύραν του. Τί θὰ συμβῇ ἂν κατὰ τύχην μᾶς ἀπαντήσῃ; Εἶναι κύριός μου, εἶναι θεῖός μου. Ἠμπορεῖ λοιπὸν νὰ μ' ἐπάρῃ πάλιν, χωρὶς νὰ ἠμπορῶ νὰ τὸν διαφύγω. Ἐφοβεῖσο μὴ πέσῃς πάλιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Βαρβερίνου· ἐννοεῖς ἑπομένως πόσον πρέπει νὰ φοβῶμαι μὴ πέσω εἰς τὰς τοῦ Γαροφόλη. Ὢ τὴν δυστυχῆ κεφαλήν μου! Καὶ ἔπειτα, τίποτε δὲν εἶναι ἡ κεφαλὴ ὡς πρὸς τὸν χωρισμόν. Δὲν θὰ εἶναι πλέον δυνατὸν ν' ἀπαντηθῶμεν· καὶ ὁ χωρισμὸς οὗτος διὰ τῆς οἰκογενείας μου θὰ εἶναι πολὺ φοβερώτερος παρὰ διὰ τῆς ἰδικῆς σου. Βεβαίως ὁ Γαροφόλης θὰ θελήσῃ νὰ σ' ἐπάρῃ καὶ σέ, καὶ νὰ σοὶ δώσῃ ὅσα μαθήματα δίδει εἰς τοὺς τροφίμους του, καὶ ὅσους ῥαβδισμοὺς

ἐν ταὐτῷ· ἀλλὰ σὺ δὲν θὰ θέλῃς νὰ ἔλθῃς, καὶ ἐγὼ δὲν θὰ θέλω τὴν συντροφίαν σου. Σὲ, ποτὲ δὲν σ' ἔδειραν.

Ὅλος εἰς τὰς ἐλπίδας μου ἔκδοτος, εἶχον λησμονήσει τὸν Γαροφόλην. Ἀλλ' ὅ,τι εἶπεν ὁ Ματτίας ἦτον πολὺ πιθανὸν, καὶ δὲν μ' ἐχρειάζοντο ἄλλαι ἐξηγήσεις ἵνα ἐννοήσω τὸν κίνδυνον ἡμῶν.

— Τί θέλεις; τὸν ἠρώτησα· θέλεις νὰ μὴ ἔμβῃς εἰς τὰ Παρίσια;

— Νομίζω ὅτι ἂν δὲν ὑπάγω εἰς τὴν ὁδὸν Μουφετὰρ, ἀρκεῖ τοῦτο, καὶ δὲν ὑπάρχει πιθανότης ν' ἀπαντήσω τὸν Γαροφόλην.

— Μὴ ἔλθῃς λοιπὸν εἰς τὴν ὁδὸν Μουφετάρ. Θὰ ὑπάγω μόνος, καὶ τὸ ἑσπέρας ἀπαντώμεθα εἰς ὡρισμένον τι μέρος περὶ τὰς ἑπτά.

Τὸ μέρος, ὃ προσδιωρίσαμεν διὰ ν' ἀπαντηθῶμεν, ἦτον ἡ ἄκρα τῆς γεφύρας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, πρὸς τὴν μητροπολικὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας. Ταῦτα ἀποφασίσαντες, ἐκινήσαμεν πάλιν ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὰ Παρίσια.

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ἰταλίας, ἐχωρίσθημεν, ἀμφότεροι συγκεκινημένοι, ὡς ἂν ἐβλεπόμεθα δι' ἐσχάτην φοράν· καὶ ὁ μὲν Ματτίας μετὰ τοῦ Κάπη διευθύνθη πρὸς τὸν βοτανικὸν κῆπον, ἐγὼ δ' ἐστράφην πρὸς τὴν ὁδὸν Μουφετὰρ, ἥτις ἦτον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.

Ἀπὸ ἓξ μηνῶν κατὰ πρῶτον ἤδη εὑρισκόμην μόνος χωρὶς τοῦ Ματτία, χωρὶς τοῦ Κάπη πλησίον μου, εἰς τὴν μεγάλην πόλιν τῶν Παρισίων. Τοῦτο δυσάρεστον μοὶ ἐπροξένει συναίσθησιν.

Ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε ν' ἀφήσω νὰ μὲ καταβάλῃ τὸ αἴσθημα τοῦτο,ἀφ' οὗ ἐπρόκειτο νὰ εὕρω τὸν Βαρβερῖνον, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν οἰκογένειάν μου.

Εἶχον γράψει εἰς τεμάχιον χαρτίου τὰ ὀνόματα καὶ τὰς διευθύνσεις τῶν ξενοδόχων, παρ' οἷς ἔμελλον νὰ εὕρω τὸν Βαρβερῖνον· ἀλλὰ περιττὴ ἦτον ἡ πρόνοια αὕτη, διότι δὲν εἶχον λησμονήσει οὔτε τὰ ὀνόματα οὔτε τὰς διευθύνσεις, καὶ ἀνάγκην δὲν εἶχον νὰ ἰδῶ τὸ χαρτίον μου.Τὰ ὀνόματα ἦσαν: Παϊότος, Βαῤῥαβώδης καὶ Χοπινέτος.

Ὁ πρῶτος ὃν ἀπήντησα ὡς κατέβαινον τὴν ὁδὸν Μουφετὰρ ἦτον ὁ Παϊότος. Χωρὶς πολὺ νὰ πτοηθῶ εἰσῆλθον εἰς εἶδος καπηλείου κατέχοντος τὸ πρόσγαιον οἰκίας ἐνοικιαζομένης κατὰ δωμάτια. Τὸν Βαρβερῖνον ὅμως ἐζήτησα μετὰ φωνῆς τρεμούσης.

— Τί πρᾶγμα εἶναι ὁ Βαρβερῖνος;

— Ὁ Βαρβερῖνος ἀπὸ τὸ Χαβανόν.

Καὶ περιέγραψα τὴν εἰκόνα τοῦ Βαρβερίνου, τοὐλάχιστον τοῦ Βαρβερίνου ὡς τὸν εἶχον ἰδεῖ ὅτε ἐπέστρεψεν ἐκ Παρισίων. Πρόσωπον τραχὺ, ἔκφρασιν ἀπότομον, κεφαλὴν κλίνουσαν εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον.

— Δὲν ἔχομεν. Δὲν γνωρίζω.

Εὐχαριστήσας, ἐπορεύθην παρακάτω, πρὸς τὸν Βαῤῥαβώδην, ὅστις ἦτον δωματίων ἐνοικιαστὴς, καὶ συγχρόνως ὀπωροπώλης.

Καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπανέλαβον τὴν ἐρώτησίν μου.

Κατ' ἀρχὰς δὲν ἤθελον νὰ μ' ἀκούσουν. Ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἦσαν ἐνησχολημένοι. Ὁ μὲν ἔκοπτε διὰ μαχαίρας ἥτις εἶχε σχῆμα μυστρίου πηκτόν τινα πράσινον πολτὸν, ὅστις, κατ' αὐτὸν, ἦτον σπανάκια· ἡ δὲ ἐφιλονείκει μετά τινος ἀγοραστοῦ, διϊσχυριζομένη ὅτι τῇ ἔδωκεν ἕνα ὀβολὸν ὀλιγώτερον. Τέλος δ' ἀφ' οὗ τρὶς ἐπανέλαβον τὴν ἐρώτησίν μου, κατώρθωσα νὰ λάβω μίαν ἀπόκρισιν.

— Ἆ! ναὶ, ὁ Βαρβερῖνος... Τὸν εἴχομεν, εἶναι πολὺς καιρὸς τώρα· τέσσαρες χρόνοι καὶ παρεπάνω.

— Πέντε, εἶπεν ἡ γυνὴ, καὶ μᾶς χρεωστεῖ μάλιστα ἀκόμη καὶ μίαν ἑβδομάδα. Ποῦ εἶναί τος τώρα ὁ κατεργάρης;

Αὐτὸ τοῦτο ἤθελον νὰ μάθω καὶ ἐγώ.

Ἐξῆλθον λοιπὸν καὶ ἐντεῦθεν ἄπρακτος, καὶ ὁπωσοῦν ἀνήσυχος. Ὁ Χοπινέτος ἀκόμη μοὶ ἔμενεν. Ἂν καὶ αὐτὸς δὲν ἤξευρε, πρὸς ποῖον θ' ἀπετεινόμην; ποῦ θὰ ἐζήτουν τὸν Βαρβερῖνον;

Ὡς ὁ Παϊότος, οὕτως ἦτον ξενοδόχος καὶ ὁ Χοπινέτος. Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἐμαγείρευε, καὶ ὅπου ἦσαν καὶ αἱ τράπεζαι, πολλοὶ ἄνθρωποι ἐκάθηντο εἰς αὐτάς.

Τὰς ἐρωτήσεις μου ἀπηύθυνον εἰς τὸν Χοπινέτον τὸν ἴδιον, ὅστις μεταλλίνην κουτάλαν ἔχων εἰς τὰς χεῖρας, κατεγίνετο νὰ χύνῃ τὴν *σοῦπαν* εἰς τῶν ξένων του τὰ πινάκια.

— Ὁ Βαρβερῖνος, μοὶ εἶπε δὲν εἶναι πλέον ἐδῶ.

— Καὶ ποῦ εἶναι; ἐρώτησα τρέμων.

— Ἆ! δὲν ἠξεύρω.

Σκοτοδινία μὲ κατέλαβε, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐχόρευον εἰς τὴν φωτίαν οἱ λέβητες.

— Ποῦ ἠμπορῶ νὰ τὸν ζητήσω; ἠρώτησα.

— Δὲν ἀφῆκε τὴν διεύθυνσίν του.

Φαίνεται δ' ὅτι ἡ φυσιογνωμία μου ἐξέφρασεν εὐγλώττως καὶ συγκινητικῶς τὴν ἀπελπισίαν μου,διότι εἷς τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἔτρωγον πλησίον τῆς ἑστίας μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

— Τί τὸν θέλεις τὸν Βαρβερῖνον; μ' ἠρώτησε.

Ἀδύνατον μοὶ ἦτον ν' ἀποκριθῶ εἰλικρινῶς καὶ νὰ διηγηθῶ ὅλην τὴν ἱστορίαν μου.

— Ἔρχομαι ἀπὸ τὸν τόπον του, τὸ Χαβανὸν, καὶ τῷ φέρω εἰδήσεις τῆς γυναικός του. Μ' εἶπε πῶς θὰ τὸν εὕρω ἐδῶ.

— Ἂν ἠξεύρεις ποῦ εἶναι ὁ Βαρβερῖνος, εἶπεν ὁ ξενοδόχος πρὸς τὸν ἐρωτήσαντά με, ἠμπορεῖς νὰ τὸ εἴπῃς εἰς αὐτὸ τὸ παιδίον. Δὲν θέλει νὰ τὸν βλάψῃ. Δὲν εἶναι ἀληθὲς, παιδίον;

— Ὢ! ὄχι, κύριε.

Ἡ ἐλπὶς μοὶ ἐπανῆλθε.

— Ὁ Βαρβερῖνος τώρα πρέπει νὰ κατοικῇ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντὰλ τῆς παρόδου τοῦ Ὠστερλίτζ. Ἐκεῖ ἦτον πρὸ τριῶν ἑβδομάδων.

Ηὐχαρίστησα διὰ τὴν πληροφορίαν, καὶ ἐξῆλθον· ἀλλὰ, πρὶν ὑπάγω εἰς τὴν πάροδον τοῦ Ὠ-

Digitized by Google

στερλίτζ, ἥτις, ὡς ἐφρόνουν, ἦτον εἰς τὴν ἄκραν τῆς γεφύρας Ὠστερλίτζ, ἠθέλησα νὰ μάθω εἰδήσεις περὶ Γαροφόλη, καὶ νὰ τὰς φέρω εἰς τὸν Ματτίαν.

Ἤμην τὴν στιγμὴν ἐκείνην πλησιέστατα τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης. Ὀλίγα βήματα, καὶ ἤμην εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου μὲ εἶχε φέρει ὁ Βιτάλης. Ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν κατὰ πρῶτον ἐκεῖ προσήλθομεν, οὕτω καὶ τώρα ἓν γερόντιον, τὸ αὐτὸ γερόντιον, ἐκρέμα ῥάκη εἰς τὸν ὑποπράσινον τοῖχον τῆς αὐλῆς. Σχεδὸν ἤθελον πιστεύσει ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο πάντοτε ἠσχολεῖτο ἀφ' ὅτου τότε τὸν εἶχον ἰδεῖ.

— Ἐπέστρεψεν ὁ κ. Γαροφόλης; τὸ ἠρώτησα.

Ἀλλὰ τὸ γερόντιον μὲ ἠτένισε, καὶ ἤρχισε νὰ ξηροβήχῃ χωρὶς νὰ μ' ἀπαντήσῃ. Ἐσκέφθην δὲ ὅτι ἔπρεπε νὰ τῷ ὑποδείξω ὅτι ἤξευρον ποῦ ἦτον ὁ Γαροφόλης, ἄλλως τίποτε δὲν θὰ ἐμάνθανον παρὰ τούτου τοῦ ῥακοπώλου.

— Εἶναι πάντοτε ἐκεῖ; εἶπον, πονηρὰν ἐπιτηδευόμενος ἔκφρασιν. Πρέπει ἀρκετὰ νὰ βαρύνεται.

— Ἴσως· ὅμως ὁ καιρὸς περνᾷ.

— Ἴσως ὀγληγορώτερα δι' ἡμᾶς παρὰ δι' ἐκεῖνον.

Τὸ γερόντιον ἐγέλασε διὰ τὸν ἀστεϊσμόν μου τοῦτον, καὶ τοῦτο τῷ ἐπέφερε φοβερὸν βῆχα.

— Ἠξεύρεις πότ' ἐπιστρέφει; τὸν ἠρώτησα ὅταν ἔπαυσε βήχων.

— Τρεῖς μῆνας.

Τρεῖς μῆνας ὁ Γαροφόλης εἰς τὴν φυλακήν! Ὁ Ματτίας ἠμποροῦσε νὰ εἶναι ἥσυχος, διότι πρὸ τριῶν μηνῶν οἱ γονεῖς μου θὰ εὕρισκον τρόπον πῶς ὁ φοβερὸς *παδρόνες* νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ βλάψῃ τὸν ἀνεψιόν του.

Εἰς τοῦ Χοπινέτου εἶχον κυριευθῇ ὑπὸ δεινῆς ἀνησυχίας· ἐδῶ ὅμως ἡ ἐλπίς μοὶ ἀνεβλάστησε. Τὸν Βαρβερίνον θὰ εὕρισκον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ.

Ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς διευθύνθην πρὸς τὴν πάροδον τοῦ Ὠστερλίτζ, πλήρης χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, καὶ ἕνεκα τῶν αἰσθημάτων τούτων βεβαίως διατεθειμένος εἰς ἐπιείκειαν πρὸς τὸν Βαρβερίνον.

Ἴσως δὲν ἦτον τόσον κακὸς ὅσον ἐφαίνετο. Χωρὶς αὐτοῦ θὰ εἶχον πιθανώτατα ἀποθάνει τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης εἰς τὴν ὁδὸν Βρετεΐλ. Ἀληθὲς ὅτι μ' ἀφήρεσεν ἀπὸ τῆς μάνας Βαρβερίνας καὶ μ' ἐπώλησεν εἰς τὸν Βιτάλην· ἀλλὰ δὲν μ' ἐγνώριζε, καὶ ἐπομένως δὲν ἠμποροῦσε νὰ τρέφῃ πολλὴν ἀγάπην πρὸς παιδίον ἐντελῶς ξένον εἰς αὐτόν. Ἔπειτα ἡ πενία εἶναι καὶ κακὴ σύμβουλος, καὶ αὐτὴ τὸν ἠνάγκασε. Ἤδη δὲ μ' ἐζήτει, ἠσχολεῖτο δι' ἐμέ, καὶ ἂν ἀνεύρισκον τοὺς γονεῖς μου, εἰς αὐτὸν θὰ τὸ ὤφειλον. Πρὸς ταῦτα ὤφειλον ἄλλα αἰσθήματα παρὰ τὰ τῆς ἀποστροφῆς ἣν μοὶ ἐνέπνευσεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν κατέλιπον τὸ Χαβανόν, ἐκ τῆς χειρὸς συρόμενος ὑπὸ τοῦ Βιτάλη. Καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπρεπεν ἐπίσης νὰ δειχθῶ εὐγνώμων. Τοῦτο ἦτον χρέος, ἂν ὄχι ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως, ὡς ἐκείνην ἣν ἔτρεφον εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν, ἀλλὰ χρέος κἂν συνειδήσεως.

Διερχόμενος διὰ τοῦ βοτανικοῦ κήπου, δὲν εἶχον πολὺν δρόμον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης μέχρι τῆς παρόδου τοῦ Ὠστερλίτζ· δι' ὃ καὶ ταχέως ἔφθασα ἔμπροσθεν τοῦ ξενοδοχείου Καντάλ, ἔχοντος ξενοδοχείου μόνον τὸ ὄνομα, ὄντος δ' ἀληθῶς ἀθλίου καταγωγίου. Ἀνῆκε δὲ εἰς γραῖαν ἡμίκωφον, ἧς ἔτρεμεν ἀδιακόπως ἡ κεφαλή.

Ὅτε τῇ ἀπέτεινα τὴν συνήθη ἐρώτησίν μου, ἐσχημάτισε τὴν χεῖρά της εἰς χωνίον ὀπίσω τοῦ αὐτίου της, καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ ἐπαναλάβω ὅ,τι τὴν εἶχον ἐρωτήσει.

— Ὀλίγον βαρηκοῶ, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Θέλω νὰ ἰδῶ τὸν Βαρβερίνον, τὸν Βαρβερίνον ἀπὸ τὸ Χαβανόν. Κατοικεῖ ἐδῶ, δὲν εἶναι ἀληθές;

Χωρὶς δὲ νὰ μ' ἀπαντήσῃ, ὕψωσε τοὺς δύω της βραχίονας διὰ κινήματος τόσον ἀποτόμου, ὥστε ὁ γάτος ὅστις ἐκοιμᾶτο εἰς τὰ γόνατά της, ἐτρόμαξεν ἐξυπνήσας καὶ ἐπήδησε κατὰ γῆς.

— Δυστυχία! δυστυχία! εἶπε.

Ἔπειτα δὲ ἀποβλέψασα πρὸς ἐμέ, ἐν ᾧ ἡ κεφαλή της ἤρχιζε νὰ κινῆται ἔτι βιαιότερον,

— Εἶσαι ἴσως, εἶπε, τὸ παιδίον;...

— Ποῖον παιδίον;

— Ὁποῦ ἐζήτει;

Ὁποῦ ἐζήτει! Ἀκούσας αὐτὰς τὰς λέξεις, ᾐσθάνθην νὰ συστέλληται ἡ καρδία μου.

— Ὁ Βαρβερῖνος! ἀνέκραξα.

— Ὁ μακαρίτης. Πρέπει νὰ εἴπῃς ὁ μακαρίτης Βαρβερῖνος.

Τότε ἐστηρίχθην εἰς τὴν ἅρπαν μου.

— Ἀπέθανε λοιπόν! ἔκραξα μεγαλοφώνως, καὶ ἡ συγκίνησις ἐτράχυνε τὴν φωνήν μου.

— Πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν, εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου.

Ἔμεινα ἐκτὸς ἐμαυτοῦ, ὡς ἂν τὰ εἶχον χάσει. Ὁ Βαρβερῖνος ἀπέθανε! Καὶ τὴν οἰκογένειάν μου πῶς νὰ τὴν εὕρω τώρα; Ποῦ νὰ τὴν ζητήσω;

— Σὺ λοιπὸν εἶσαι τὸ παιδίον, ἐξηκολούθησεν ἡ γραῖα. Σὺ εἶσαι, καὶ σ' ἐζήτει διὰ νὰ σ' ἀποδώσῃ εἰς τὴν πλουσίαν οἰκογένειαν.

Τότε ἡ ἐλπίς μοὶ ἀνεγεννήθη, καὶ εἰς τὴν ἐλπίδα αὐτὴν προσηλώθην ὅλως.

— Ἠξεύρεις λοιπόν;... εἶπον.

— Ἠξεύρω ὅ,τι διηγεῖτο ὁ δυστυχής· ὅτι εἶχεν εὕρει καὶ ἀναθρέψει ἓν παιδίον· ὅτι ἡ οἰκογένεια, ἥτις εἶχεν ἄλλοτε ἀπολέσει τὸ παιδίον τοῦτο, θέλει νὰ τὸ λάβῃ πάλιν, καὶ ἐκεῖνος ὅτι ἦτον εἰς τὰ Παρίσια διὰ νὰ τὸ ζητήσῃ.

— Ἀλλ' ἡ οἰκογένεια; εἶπον ἀσθμαίνων, μετὰ διακοπτομένης φωνῆς· ἡ οἰκογένειά μου;

— Τὸ λοιπὸν εἶσαι σὺ τὸ παιδίον ἐκεῖνο; Ἆ! εἶσαι σύ, ναί, σὺ εἶσαι.

Digitized by Google

Καὶ ἐν ᾧ ἐκλονεῖτο ἡ κεφαλή της, ἐστήριξεν ἐπ' ἐμὲ τὸ βλέμμα καὶ μ' ἐθεώρει.

Ἐγὼ ὅμως τὴν ἀπέσπασα τῆς ἐρεύνης της.

— Παρακαλῶ, κυρία, τῇ εἶπον, εἴπέτε μοι ὅ,τι ἠξεύρετε.

— Ἀλλὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἠξεύρω· μόνον ὅτι σοὶ διηγήθην, παιδίον μου, δηλαδὴ, κύριέ μου.

— Τί σᾶς εἶπεν ὁ Βαρβερῖνος περὶ τῆς οἰκογενείας μου. Βλέπετε τὴν συγκίνησίν μου, κυρία, τὴν ταραχήν μου, τὴν ἀγωνίαν μου.

Ἀλλὰ χωρὶς νὰ μ'ἀπαντήσῃ ὕψωσε πάλιν τοὺς βραχίονας πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Κύτταξε πρᾶγμα ! εἶπε.

Τὴν στιγμὴν ταύτην γυνὴ, ἥτις ἐφαίνετο ὡς ὑπηρέτρια, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Τότε ἡ ξενοδόχος τοῦ Καντὰλ ἀφῆκεν ἐμὲ καὶ πρὸς αὐτὴν ἀποτεινομένη,

— Κύτταξε πρᾶγμα ! ἐπανέλαβε. Τὸ παιδίον τοῦτο, ὁ νέος αὐτὸς κύριος, εἶν' ἐκεῖνος δι' ὃν ὡμίλει ὁ Βαρβερῖνος. Αὐτὸς ἔφθασε, καὶ ὁ Βαρβερῖνος δὲν ὑπάρχει πλέον. Κύτταξε. . . πρᾶγμα !

— Ὁ Βαρβερῖνος λοιπὸν, εἶπον, ποτὲ δὲν σᾶς ὡμίλησε περὶ τῆς οἰκογενείας μου;

— Εἰκοσάκις, ἑκατοντάκις. Ἔλεγεν ὅτι εἶναι πλουσία οἰκογένεια.

— Ποῦ κατοικεῖ αὐτὴ ἡ οἰκογένεια ; Πῶς ὀνομάζεται ;

— Ὤ! ἄλλο πρᾶγμα. Τοῦτο ποτὲ δὲν τὸ εἶπεν ὁ Βαρβερῖνος. Ἐννοεῖς· τὸ εἶχε κρυφόν. Ἤθελε νὰ λάβῃ τὴν ἀνταμοιβὴν μόνος αὐτὸς, ὡς καὶ ἦτον δίκαιον. Ἔπειτα ἦτον πονηρός.

Ὢ δυστυχία ! Τὸ κατελάμβανον, ἄριστα τὸ ἐνόουν ὅ,τι ἡ γραία ἤθελε νὰ εἴπῃ. Ἀποθνήσκων ὁ Βαρβερῖνος ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν τάφον τὸ μυστικὸν τῆς γεννήσεώς μου.

Ἔφθασα λοιπὸν τόσον πλησίον τοῦ τέρματος, καὶ τὸ τέρμα μὲ διέφευγεν ! Ὢ τὰ ὡραῖά μου ὄνειρα, τὰς ἐλπίδας μου !

— Καὶ δὲν γνωρίζετε κανένα, ἠρώτησα τὴν γραίαν, εἰς ὃν τίποτε νὰ εἶπεν ὁ Βαρβερῖνος ;

— Δὲν εἶχεν ὁ Βαρβερῖνος τὴν ἀνοησίαν νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς κανένα. Ἦτον πολὺ δύσπιστος τὸν χαρακτῆρα.

— Καὶ ποτὲ δὲν εἴδατε κανένα τῆς οἰκογενείας μου νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν εὕρῃ;

— Ποτέ.

— Οὔτε φίλους του,πρὸς οὓς νὰ ὡμίλησε περὶ τῆς οἰκογενείας μου ;

— Δὲν εἶχε φίλους.

Διὰ τῶν δύο χειρῶν μου συνέλαβον τὴν κεφαλήν μου·ἀλλὰ μάτην ἐζήτουν· οὐδὲν εὕρισκον ἱκανὸν νὰ μ' ὁδηγήσῃ. Ἤμην δὲ καὶ τόσον συγκεκινημένος, τόσον τεταραγμένος, ὥστε οὐδὲ τὴν σειρὰν τῶν ἰδίων μου ἰδεῶν ἠδυνάμην ν' ἀκολουθήσω.

— Ἅπαξ, εἶπεν ἡ γραία, ἀφ'οὗ πολλὴν ὥραν ἐσκέφθη, ἔλαβε μίαν ἐπιστολὴν, ἐπιστολὴν ἐπὶ συστάσει.

— Πόθεν ἤρχετο ;

— Ἀγνοῶ. Ὁ ταχυδρόμος τῷ τὴν ἔδωκε, καὶ δὲν εἶδον τὸ γραμματόσημον.

— Αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ δύναται βεβαίως νὰ εὑρεθῇ.

— Ὅταν ἀπέθανεν, ἠρευνήσαμεν ὅ,τι εἶχεν ἀφήσει ἐδῶ· ὄχι ἐκ περιεργείας, ἐννοεῖται, ἀλλὰ διὰ νὰ εἰδοποιήσωμεν τὴν γυναῖκά του. Δὲν εὕρομεν ὅμως τίποτε. Οὔτε εἰς τὸ νοσοκομεῖον κανὲν χαρτίον δὲν εὑρέθη εἰς τὰ ἐνδύματά του. Ἂν δὲν εἶχεν εἰπεῖ ὅτι κατοικεῖ εἰς Χαβανὸν, δὲν θὰ ἦτον δυνατὸν νὰ μηνύσωμεν τὸν θάνατόν του εἰς τὴν γυναῖκά του.

— Ἡ μάνα Βαρβερῖνα λοιπὸν εἰδοποιήθη ;

— Ἀκούεις λέγει !

Τότε ἔμεινα πολλὴν ὥραν χωρὶς νὰ εὑρίσκω λέξιν. Τί νὰ εἰπῶ ; Τί νὰ ἐρωτήσω; Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ μοὶ εἶπον ὅ,τι ἤξευρον· δηλαδὴ, δὲν ἤξευρον τίποτε. Βεβαίως δὲ εἶχον πάσῃ δυνάμει προσπαθήσει νὰ μάθωσιν ὅ,τι ὁ Βαρβερῖνος ἐπέμεινε νὰ τοῖς κρύψῃ.

Εὐχαριστήσας λοιπὸν,ἐστράφην πρὸς τὴν θύραν.

— Καὶ ποῦ ὑπάγεις τώρα; μ'ἠρώτησεν ἡ γραία.

— Νὰ εὕρω τὸν φίλον μου ;

— Ἄ ! ἔχεις φίλον ;

— Μάλιστα.

— Κατοικεῖ εἰς τὰ Παρίσια ;

— Ἐφθάσαμεν ὁμοῦ εἰς τὰ Παρίσια σήμερον τὸ πρωΐ.

— Αἴ ! ἠξεύρεις λοιπόν· ἂν δὲν ἔχῃς ξενοδοχεῖον, ἠμπορεῖς νὰ κατοικήσῃς ἐδῶ. Ἐδῶ θὰ εἶσαι πολὺ καλὰ, χωρὶς νὰ καυχηθῶ, καὶ εἰς οἰκίαν τιμίαν. Πρόσεξε ὅτι ἂν ἡ οἰκογένειά σου σὲ ζητῇ, καὶ ἴδῃ ὅτι πολὺν καιρὸν δὲν λαμβάνει εἰδήσεις τοῦ Βαρβερίνου, ἐδῶ θ' ἀπευθυνθῇ καὶ ὄχι ἀλλοῦ. Τότε, ἂν εἶσαι ἐδῶ, θὰ ἠμπορέσῃς νὰ τὴν δεχθῇς. Τοῦτο δὲν εἶναι ὀλίγον. Ποῦ νὰ σ'εὕρῃ ἂν δὲν εἶσ' ἐδῶ ; Τοῦτο τὸ λέγω πρὸς τὸ συμφέρον σου Πόσης ἡλικίας εἶναι ὁ φίλος σου ;

— Ὀλίγον νεώτερός μου.

— Κύτταξ' ἐκεῖ ! Δύω νέα παιδάρια εἰς τοὺς δρόμους τῶν Παρισίων ! Τόσον κακὰς γνωριμίας ἠμποροῦν νὰ κάμουν ! Τόσον ὕποπτα ξενοδοχεῖα ὑπάρχουν. Δὲν εἶναι καθὼς ἐδῶ, ὅπου ἔχομεν τόσην ἡσυχίαν. Τὸ θέλει ὅμως ἡ συνοικία.

Πολὺ πεπεισμένος δὲν ἤμην περὶ τῆς φιλησυχίας τῆς συνοικίας· ἦτον δὲ τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Καντὰλ μία τῶν ῥυπαρωτέρων καὶ ἀθλιεστέρων οἰκιῶν ἐξ ὅσων ποτὲ εἶδον, καὶ ὅμως πολλὰς ἀθλιεστάτας εἶχον ἴδει εἰς τὸν πολυπλάνητα βίον μου. Ἡ πρότασις ὅμως τῆς γραίας δὲν ἦτον σκέψεως ἀναξία.Οὐδ' ἦτον δὲ στιγμὴ ἐκείνη καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ φανῶ δύσκολος, οὐδ' εἶχον τὴν οἰκογένειάν μου, τὴν πλουσίαν μου οἰκογένειαν, ὅπως κατοικήσω μετ' αὐτῆς εἰς τὰ μεγάλα ξενοδοχεῖα τῶν λαμπρῶν λεωφόρων, ἢ εἰς τὴν ὡραίαν οἰκίαν της,ἂν κατῴκει εἰς τὰ Παρίσια.Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον

Digitized by Google

Καντάλ ἡ δαπάνη ἡμῶν δὲν θὰ ἦτον μεγάλη, καὶ εἰς τὰς παρούσας ἡμῶν περιστάσεις ἔπρεπε νὰ μεριμνῶμεν καὶ περὶ τῆς δαπάνης. Ὦ! πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ Ματτίας νὰ θέλῃ νὰ κερδίσῃ χρήματα ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας ἡμῶν ἀπὸ Δρευζὺ εἰς Παρίσια! Τί θὰ ἐγινόμεθα ἂν δὲν εἴχομεν δεκαεπτὰ δραχμὰς εἰς τὸ βαλάντιον;

— Πόσον θὰ μᾶς ἐνοικιάσητε ἓν δωμάτιον διὰ τὸν φίλον μου καὶ δι' ἐμὲ τὴν ἡμέραν; ἠρώτησα.

— Δέκα ὀβολοὺς τὴν ἡμέραν. Σᾶς φαίνονται πολλά;

— Θὰ ἔλθωμεν λοιπὸν ἀπόψε, ὁ φίλος μου κ' ἐγώ.

— Ἐπιστρέψατ' ἐνωρίς. Τὰ Παρίσια δὲν εἶναι καλὰ τὴν νύκτα.

Διὰ νὰ ἐπιστρέψω, ἔπρεπε πρῶτον νὰ εὕρω τὸν Ματτίαν, καὶ εἶχον ἀκόμη πολλὰς ὥρας πρὸ τοῦ καιροῦ ὃν ἐσυμφωνήσαμεν διὰ τὴν συνέντευξιν ἡμῶν. Μὴ ἠξεύρων δὲ τί νὰ πράξω, ἐπῆγα κ' ἐκάθησα τεθλιμμένος εἰς ἓν ἑδώλιον τοῦ βοτανικοῦ κήπου, εἰς γωνίαν μεμακρυσμένην. Ἤμην ἀπηυδημένος τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα.

Ἡ πτῶσίς μου ἐπῆλθε τόσον αἰφνιδία, ἀπροσδόκητος καὶ τραχεῖα! Ἤμην λοιπὸν προωρισμένος νὰ πίω ὅλα τὰ ποτήρια τῆς δυστυχίας ἀλληλοδιαδόχως, καὶ ὁσάκις ἐκτείνω τὴν χεῖρα ἵνα καταλάβω ἀσφαλῶς καλήν τινα θέσιν, ὁ κλάδος ὃν ἤλπιζον νὰ συλλάβω θὰ θραύηται ὑπὸ τὰς χεῖράς μου καὶ θὰ μ' ἀφήνῃ νὰ πίπτω! Καὶ πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον!

Δὲν ἦτον ὀργὴ τῆς τύχης ὅτι ὁ Βαρβερῖνος ἀπέθανεν ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν εἶχον ἀνάγκην αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐκ φιλοκερδίας ἀπέκρυψε πρὸς πάντας τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνθρώπου,— τοῦ πατρός μου βεβαίως,— ὅστις τῷ ἔδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ ἐρευνήσῃ διὰ νὰ μὲ ἀνεύρῃ;

Ἐν ᾧ δ' οὕτω θλιβερῶς ἐσυλλογιζόμην, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων πλήρεις δακρύων, καὶ εἰς τὴν γωνίαν κεκρυμμένος, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλου δένδρου πρασίνου, κύριος καὶ κυρία, μεθ' ἑνὸς παιδίου σύροντος μικρὸν ἁμάξιον ὀπίσω του, ἦλθον καὶ ἐκάθησαν εἰς ἄλλο ἑδώλιον ἀπέναντί μου. Ἐφώναξαν δὲ τότε τὸ παιδίον, καὶ αὐτὸ, ἀφῆσαν τὸ ἁμάξιον, ἔτρεξε πρὸς αὐτοὺς μετ' ἀνοικτῆς ἀγκάλης. Ὁ πατὴρ τὸ ἔλαβε, καὶ ἀφ' οὗ τῷ ἔδωκεν εἰς τὴν κόμην δύο ἠχηρὰ φιλήματα, τὸ μετεβίβασεν εἰς τὴν μητέρα, ἥτις πολλάκις καὶ αὐτὴ τὸ ἐφίλησε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ εἰς τὸ ἴδιον μέρος, τὸ δὲ μικρὸν ἐγέλα ἐκ καρδίας, κτυπῶν εἰς τὰς παρειὰς τῶν γονέων του τὰς μικράς, παχείας καὶ τρυφερὰς του χεῖρας.

Τότε, ὅταν τοῦτο εἶδον, τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν τῶν γονέων καὶ τὴν χαρὰν τοῦ παιδίου, τὰ δάκρυά μου ἔῤῥευσαν. Ποτὲ κανεὶς δὲν μὲ ἐφίλησεν οὕτω. Ἐδυνάμην νὰ ἐλπίσω ὅτι θὰ μοὶ συμβῇ τοῦτο ποτὲ εἰς τὸ μέλλον ἀκόμη;

Μία ἰδέα μοὶ ἦλθε· λαβὼν τὴν ἅρπαν μου, ἤρχισα νὰ παίζω ἀψόφως στρόβιλον διὰ τὸ παιδίον, καὶ τοῦτο ἐσημείου τὸν ῥυθμὸν διὰ τῶν μικρῶν του ποδῶν. Ὁ κύριος ἐπλησίασεν εἰς ἐμὲ καὶ μοὶ προσέφερε μικρόν τι λευκὸν νόμισμα, ἀλλὰ τὸ ἠρνήθην.

— Ὄχι, κύριέ μου, τῷ εἶπον, ἐπιτρέψατέ μοι τὴν χαρὰν ὅτι ηὐχαρίστησα τὸ παιδίον σας. Εἶναι τόσον νόστιμον!

Ἐκεῖνος δὲ μ' ἐκύτταξε μετὰ προσοχῆς· ἀλλὰ τότε ἐπῆλθεν εἷς τῶν φυλάκων, καί, ὅσον καὶ ἂν διεμαρτύρετο ὁ κύριος, μὲ διέταξε νὰ ἐξέλθω ἀμέσως, ἂν δὲν ἤθελον νὰ ὑπάγω εἰς τὴν φυλακήν, διότι ἔπαιξα ἐντὸς τοῦ κήπου.

Ἐπέρασα λοιπὸν τὸν τελαμῶνα εἰς τὸν ὦμόν μου, καὶ ἐμακρύνθην, στρεφόμενος συνεχῶς πρὸς τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν, καὶ ἀπαντῶν τὰ συμπαθῆ βλέμματά των.

Ἐπειδὴ καιρὸς δὲν ἦτον νὰ ὑπάγω ἀκόμη εἰς τὴν γέφυραν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διὰ τὸν Ματτίαν, ἐπεριστρεφόμην εἰς τὰς προκυμαίας, καὶ ἔβλεπον τοῦ ποταμοῦ τὰ ῥεύματα.

Οὕτως ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἀφ' οὗ ἀνήφθησαν οἱ λύχνοι τοῦ ἀερίου, διευθύνθην πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, ἧς οἱ δύω πύργοι διεγράφοντο μέλανες ἐντὸς τῆς πορφυρᾶς δύσεως. Παρὰ τὴν ἐκκλησίαν εὗρον ἕδραν καὶ ἐκάθησα. Τοῦτο δὲ ποτ λὺ μ' εὐχαρίστησε, διότι τὰ ὕπατά μου ἦσαν κεκομμένα, ὡς ἂν εἶχον πολὺ περιπατήσει· ἐκεῖ δὲ παρεδόθην πάλιν εἰς τὰς θλιβερὰς σκέψεις μου. Ποτὲ δὲν εἶχον αἰσθανθῆ ἐμαυτὸν τόσον καταβεβλημένον, τόσον κεκμηκότα. Ἐν ἐμοί, πέριξ ἐμοῦ, τὰ πάντα ἦσαν πένθιμα. Εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν πόλιν τῶν Παρισίων, τὴν κατάφωτον, τὴν πολυκίνητον, τὴν πολύκροτον, ᾐσθανόμην ἐμαυτὸν ἐρημότερον ἀφ' ὅ,τι θὰ ἤμην εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ δάση.

Οἱ διαβάται ἐστρέφοντο ἐνίοτε καὶ μ' ἔβλεπον. Ἀλλὰ τί μ' ἐνδιέφερεν ἡ συμπάθεια ἢ ἡ περιέργειά των; Ἐπὶ τῆς προσπαθείας τῶν ξένων δὲν εἶχον στηρίξει τὰς ἐλπίδας μου.

Ἄλλην δὲν εἶχον διασκέδασιν, εἰμὴ ν' ἀριθμῶ τὰς ὥρας αἵτινες ἐκτύπων περὶ ἐμέ. Τότε δ' ὑπελόγιζον πόσον εἶχον νὰ περιμείνω ἀκόμη, πρὶν ἢ ἀναλάβω δυνάμεις καὶ γενναιότητα, εἰς τὴν φιλίαν τοῦ Ματτία. Μεγάλη μοὶ ἦτον παρηγορία ἡ προσδοκία ὅτι ταχέως θὰ ἐπανέβλεπον τοὺς προσηνεῖς ὀφθαλμούς, τοὺς τοσοῦτον γλυκεῖς καὶ εὐθύμους.

Ὀλίγον πρὸ τῶν ἑπτὰ ἤκουσα χαρμόσυνον ὑλακήν, καὶ ἀμέσως εἶδον εἰς τὴν σκιὰν λευκὸν σῶμα ἐρχόμενον πρὸς ἐμέ. Πρὶν δὲ σκεφθῶ, ἐπήδησεν ὁ Κάπης εἰς τὰ γόνατά μου, καὶ μοὶ κατέγλυφε τὰς χεῖρας διὰ τῆς γλώσσης του. Ἐγὼ δὲ τὸν ἐνηγκαλίσθην, καὶ τὸν ἐφίλησα εἰς τὸ ῥύγχος.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἔφθασε καὶ ὁ Ματτίας.

Digitized by Google

— Αἴ, λοιπόν; ἔκραξε μακρόθεν.

— Ὁ Βαρβερίνος ἀπέθανε.

Τότε τρέχων ἔφθασε πρὸς ἐμέ· συντόμως δὲ τῷ διηγήθην τί ἔπραξα καὶ τί ἔμαθον,

Μοὶ ἔδειξε δὲ λύπην διὰ τοῦτο, ἣν γλυκεῖαν ἠσθάνθην εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ ἠσθάνθην ὅτι, ἂν ἐφοβεῖτο τὴν οἰκογένειάν μου δι' ἑαυτόν, ἐπεθύμει ὅμως εἰλικρινῶς ὑπὲρ ἐμοῦ νὰ εὕρω τοὺς γονεῖς μου.

Διὰ καλῶν λόγων πνεόντων ἀγάπην ἐπροσπάθησε νὰ μὲ παρηγορήσῃ, καὶ πρὸ πάντων νὰ μὲ πείσῃ ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀπελπίζωμαι.

— Ἀφ' οὗ οἱ γονεῖς σου εὗρον τὸν Βαρβερίνον, θ' ἀνησυχήσουν οὐδὲν πλέον περὶ αὐτοῦ ἀκούοντες. Θὰ θελήσουν νὰ μάθουν τί ἔγινε, καὶ φυσικῶς θὰ ἔλθουν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ. Ὑπάγωμεν λοιπὸν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ. Ὀλίγων ἡμερῶν μόνον εἶναι ἀναβολή, περισσότερον τίποτε.

Αὐτὸ τοῦτο μοὶ εἶχεν εἰπεῖ καὶ ἡ γραία ἧς ἐκλονεῖτο ἡ κεφαλή· ἐκ τοῦ στόματος ὅμως τοῦ Ματτία αἱ λέξεις αὗται μοὶ ἐφάνησαν πολὺ σπουδαιότεραι. Προφανῶς περὶ ἀναβολῆς ἐπρόκειτο μόνον. Τί παιδίον ἤμην ὅτε ἐλυπούμην καὶ ἀπηλπιζόμην!

Τότε, ὀλίγον καθησυχάσας, διηγήθην εἰς τὸν Ματτίαν ὅ,τι εἶχον μάθει περὶ Γαροφόλη.

— Ἀκόμη τρεῖς μῆνας! ἀνέκραξε.

Καὶ ἤρχισε νὰ χορεύῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, τραγῳδῶν.

Ἔπειτα αἴφνης σταθεὶς καὶ πλησιάσας με,

— Ἡ οἰκογένεια τοῦ μὲν δὲν εἶναι ὅ,τι ἡ οἰκογένεια τοῦ δέ. Σὺ θλίβεσαι διότι ἀπώλεσας τὴν ἰδικήν σου, καὶ ἐγὼ χορεύω διότι ἀπωλέσθη ἡ ἰδική μου.

— Θεῖος δὲν εἶναι οἰκογένεια, δηλαδὴ θεῖος ὡς τὸν Γαροφόλην. Ἂν εἶχες ἀπολέσει τὴν ἀδελφήν σου Χριστίναν, θὰ ἐχόρευες;

— Ὢ! μὴ λέγεις τοῦτο!

— Βλέπεις λοιπόν;

Παρακολουθοῦντες τὴν προκυμαίαν, ἐφθάσαμεν εἰς τὸν διάδρομον τοῦ Ὠστερλίτζ, καὶ ἐπειδὴ τοὺς ὀφθαλμούς μου δὲν ἐτύφλου πλέον ἡ συγκίνησις, ἠμπόρεσα νὰ ἰδῶ πόσον ὡραῖος εἶναι ὁ Σηκουάνας τὴν ἑσπέραν, ὅταν ἡ πανσέληνος ἀντανακλᾶται εἰς αὐτόν, καὶ χρυσαῖ τρέμουσαι καταστίζουσι τὴν ἐπιφάνειάν του, μέγιστον κάθρεπτην ῥευστόν.

Ἂν τὸ ξενοδοχεῖον Καντὰλ ἦτον τιμία οἰκία, ὡραία ὅμως βεβαίως δὲν ἦτον. Ὅτε ὡς μόνον φῶς ἔχοντες μικρὸν καπνίζον κηρίον, εὑρέθημεν ἐντὸς μικροῦ δωματίου ὑπὸ τὴν στέγην, τόσον στενοχώρου, ὥστε ὁ εἷς ἐξ ἡμῶν ἠναγκάζετο νὰ κάθηται εἰς τὴν κλίνην, ὅταν ὁ ἄλλος ἤθελε νὰ ἵσταται ὄρθιος, μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ὅτι δὲν εἶχον ἐλπίσει εἰς τοιοῦτον κοιτῶνα νὰ κοιμηθῶ. Τὰ ὑποκίτρινα βαμβακερὰ σινδόνια πόσον ὀλίγον ὡμοίαζον τὰ ὡραῖα σπάργανα περὶ ὧν τοσάκις μοὶ ὡμίλησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα!

Οὐδὲ τὸ δεῖπνον, συγκείμενον ἐκ τεμαχίου ἄρτου μετ' ὀλίγου τυρίου ἰταλικοῦ, ὡμοίαζε τὸ ὡραῖον συμπόσιον, ὃ ἐφανταζόμην ὅτι θὰ ἠδυνάμην νὰ προσφέρω εἰς τὸν Ματτίαν.

Ἀλλ' ὅπως δήποτε, τὰ πάντα δὲν εἶχον ἀπολεσθῇ, καὶ ὑπομονὴν μόνον ἔπρεπε νὰ ἔχω.

Τοῦτο σκεπτόμενος, ἀπεκοιμήθην.

Ἕπεται συνέχεια.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου.

> Δὲν θ' ἀποδείξῃ τὴν ἀκινησίαν τῆς γῆς τὸ περὶ κινήσεως αὐτῆς διάταγμα τῆς Ῥώμης. ἐὰν δὲ ὑπῆρχον παρατηρήσεις ἀκριβεῖς ἀποδεικνύουσαι ὅτι αὕτη κινεῖται, ἅπαντες ὁμοῦ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἤθελον ἐμποδίσει αὐτὴν νὰ περιστρέφηται, οὐδ' ἑαυτοὺς ἤθελον ἐμποδίσει νὰ συμπεριστρέφωνται μετ' αὐτῆς.
>
> PASCAL.

Ἡ ἀστρονομία εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, καθότι ἐγεννήθη σὺν τῷ πολιτισμῷ, ἀλλ' αἱ πρῶται περὶ τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς ἰδέας, ἃς ἤθελε συλλάβει ὁ τυχὼν ἀμαθὴς παρατηρῶν τὸν οὐράνιον θόλον.

Πρὸ τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος οὐδὲν ἐγίνωσκον περὶ τοῦ ἀπείρου, οὐδ' εἶχον εἴδησίν τινα ἀκριβῆ περὶ τῆς συστάσεως τοῦ σύμπαντος. Ἐνόμιζον ὅτι ἡ γῆ ἔμενεν ἀκίνητος εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου, ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες περιεστρέφοντο περὶ τὴν ἡμετέραν σφαῖραν ὡς δᾷδες δεδεμέναι εἰς ὑλικούς τινας κύκλους. Ἐφαντάζοντο ὅτι ὁ οὐράνιος θόλος ἦτο στερεός.

Ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἐξερευνήσωσι τὰ μυστήρια τοῦ σύμπαντος, ἀνάγκη ἦτο νὰ ἀνακαλύψωσι τὸ μέγα γεγονὸς τὸ ἀσυμβίβαστον ὅλως πρὸς τὴν ἀπατηλὴν τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν ἀντίληψιν, τὴν ἡμερησίαν, λέγομεν, περιστροφὴν τῆς γῆς καὶ τὴν ἐτησίαν αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον κίνησιν. Ἡ μεγάλη αὕτη ἀνακάλυψις ὀφείλεται εἰς τὸν Κοπερνίκον.

Ἡ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀποδέχονται εὐκόλως τὰς νέας ἀληθείας, καὶ ὅτι τὰς ἀποκρούουσι τόσῳ μᾶλλον καθόσον ὀλιγώτερον προσβάλλουσι τὰς αἰσθήσεις αὐτῶν. Πᾶς τις ἐννοεῖ ὅτι καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν ἐπεβλήθη ἄνευ κόπου, καὶ ὅτι δὲν ἀντικατέστησεν ἄνευ ἀντιστάσεως πλάνην ἀρχαιοτάτην. Ἡ περὶ κινήσεως τῆς γῆς θεωρία, ἡ οὐσιώδης αὕτη βάσις τῆς νεωτέρας ἀστρονομίας, δὲν ἔχει σήμερον τοὺς ἀντιλέγοντας, ἡ περιστροφὴ τῆς γῆς εἶναι ἀλήθεια, ἥτις ἐπιβάλλεται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁ θρίαμβος αὐτῆς διὰ δακρύων ἐξηγοράσθη.

Ὁ Κοπερνίκος ὅμως ἀπέφυγε τὴν δυστυχίαν, εἶχε καρδίαν ταπεινὴν καὶ ἠγάπα τὴν ἐρημίαν, διήνυσε δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ἡσύχως ἀσχολούμενος

Digitized by Google

περὶ τὴν ἀστρονομίαν καὶ μετερχόμενος δωρεὰν τὸν ἰατρόν. Ἡ περὶ τὴν ἀλήθειαν μελέτη καὶ ἡ ἀγαθοεργία ἤρκουν εἰς τὴν φιλοδοξίαν αὐτοῦ. Συνεσταλμένος ὢν καὶ δὴ κατά τι καὶ δειλὸς, ἐφοβεῖτο τὰς συνεπείας προώρου μυήσεως. Καὶ δὲν ἀπεσιώπα μὲν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὡμολόγει αὐτὴν καθειμένῃ τῇ φωνῇ, μὴ τολμῶν νὰ κηρύξῃ αὐτὴν δημοσίᾳ. Ἐφρόνει ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ πίστις δὲν ἔχει ἀνάγκην μαρτυρίου, ἔβλεπε δὲ μετὰ φρίκης τὰς ταραχὰς καὶ τὰς διενέξεις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ φοβούμενος τὴν τρικυμίαν ἔμενεν ὑπὸ σκέπην. Ἡ προφυλακτικὴ αὐτοῦ αὕτη συμπεριφορὰ τὸν ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ.

Ὁ Γαλιλαῖος ἀποτολμήσας νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν παλαίστραν ἠγωνίσθη καὶ ἔπαθεν.

Ὁ μέγας Ἰταλὸς πρῶτος μετὰ τὸν Κοπερνίκον ἐκλόνισε τὸ κατασκεύασμα τῶν ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους ἐπισωρευθέντων πλανημάτων. Οἱ τὴν γῆν διερευνήσαντες κατέδειξαν τὸ σχῆμα τῆς ἡμετέρας σφαίρας, τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἠπείρων, τὴν ἔκτασιν τῶν θαλασσῶν· ὁ μέγας ἀστρονόμος ἦρε τὸν πέπλον τὸν καλύπτοντα τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἐν τῷ διαστήματι θέσιν, καὶ ἀπεκάλυψεν εἰς τὰς ὄψεις τῆς ἀνθρωπότητος τὴν λαμπρότητα τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ κόσμων· εἶναι ὁ Χριστόφορος Κολόμβος τοῦ ἀπείρου.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι αὐτοῦ ἀνακαλύψεις ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν ἀθανασίαν καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν. Ὁ Γαλιλαῖος εἶναι εἷς τῶν μεγάλων μαρτύρων τῆς ἀληθείας. Γεννηθεὶς ἐν Πίσῃ τῆς Τοσκάνης τῇ 15 Φεβρουαρίου 1564 παιδιόθεν ἀπέδειξε πρώϊμον νοημοσύνην. Καθ' ἣν ἡλικίαν οἱ παῖδες συνήθως παίγνια μόνον ἔχουσι κατὰ νοῦν, αὐτὸς ἐφεύρισκε καὶ κατεσκεύαζε μηχανὰς, ἐξέπληττε δὲ τοὺς διδασκάλους του διὰ τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ κρίσεως καὶ τῆς ζωηρότητος τοῦ πνεύματός του ὡς καὶ διὰ τῆς πρὸς τὴν μάθησιν προθυμίας αὐτοῦ.

Θαυμασίως ἀντελαμβάνετο πᾶν τὸ ἐξαῖρον τὴν διάνοιαν, ἠγάπα δὲ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν, καὶ ἠσχολεῖτο περὶ τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν ποίησιν. Ὁ βλαστὸς τῆς μεγαλοφυΐας του ὀφθαλμοφανῶς ηὔξανεν.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔχων πολυμελῆ οἰκογένειαν καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀσπασθῇ ὁ νέος Γαλιλαῖος ἐπάγγελμά τι ἐπικερδὲς, τὸν ἀπέστειλεν εἰς Πίσαν ἵνα ἐκμάθῃ τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν. Ἀλλὰ τὰ μαθήματα τῆς σχολαστικῆς[1] δὲν ἤρκουν εἰς τὸ διάπυρον τοῦτο πνεῦμα τὸ πρὸς τὰ καινὰ ὀργῶν. Ὁ Γαλιλαῖος μετὰ παῤῥησίας ἀνεσκεύαζε τὰ διδασκόμενα αὐτῷ δόγματα, καὶ ἀπεδείκνυεν ἔκτοτε πνεῦμα ἀνεξάρτητον καὶ φιλόνεικον.

1. Σχολαστικὴ (Scolastique), ἡ φιλοσοφία, ἥτις ἐδιδάσκετο κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἀπὸ τῆς ἐννάτης μέχρι τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. Χαρακτὴρ οὐσιώδης τῆς φιλοσοφίας ταύτης, ἣν παρήγαγον αἱ ὑπὸ Καρόλου τοῦ μεγάλου ἱδρυθεῖσαι ἐκκλησιαστικαὶ σχολαὶ, ἦτο ἡ ἕνωσις τῆς φιλοσοφίας καὶ μάλιστα τῆς διαλεκτικῆς μετὰ τῆς θρησκείας.

Ἦτο δεκαεννέα μόλις ἐτῶν, ὅτε εὑρισκόμενος ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τῆς Πίσης ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ λύχνον κρεμάμενον, τὸν ὁποῖον εἶχον κινήσει. Παρετήρησεν ὅτι ὁ λύχνος οὗτος κινούμενος ἀπετέλει δονήσεις ἐν τῷ αὐτῷ διαστήματι χρόνου, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ μῆκος τῶν διαγραφομένων τόξων, ὅτι ἑνὶ λόγῳ ἡ κίνησις αὐτοῦ ἦτο ἰσόχρονος. Ὁ νέος παρατηρητὴς ἐπιμελῶς ἐξετάσας τὸ γεγονὸς τοῦτο, τὸ ὁποῖον τόσοι ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ μετ' ἀδιαφορίας εἶχον ἴδει, ἐθαύμασε τὸ σταθερὸν καὶ τὸ ὁμοιόμορφον τῆς κινήσεως, καὶ κατενόησε πάραυτα τὰς λαμπρὰς καὶ ὠφελίμους συνεπείας τοῦ τοιούτου φαινομένου. Ἐσκέφθη ὅτι ἠδύνατο νὰ καταμετρήσῃ τὸ ὕψος κτιρίου τινὸς διὰ τοῦ χρόνου τῆς δονήσεως σχοινίου κρεμαμένου ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου σημείου αὐτοῦ, καὶ ἀνεκάλυψεν οὕτω τοὺς νόμους τοῦ ἐκκρεμοῦς, οἵτινες παρέχουσιν εἰς τὴν ἐπιστήμην μεγίστην εὐκολίαν πρὸς ἀκριβῆ τοῦ χρόνου ἐκτίμησιν.

Ὁ Γαλιλαῖος ἐπιδοθεὶς ἔκτοτε εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἀνέγνωσε τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων γεωμετρῶν, καὶ μελετήσας τὴν πραγματείαν τοῦ Ἀρχιμήδους περὶ τῶν ἐν τοῖς ὑγροῖς βυθιζομένων σωμάτων, ἠδυνήθη μετ' οὐ πολὺ νὰ κατασκευάσῃ νέον ὑδροστάτην. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ταῦτα ἔργα, τὰ τοσοῦτον σπουδαῖα καὶ πρωτότυπα, ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, τῷ δὲ 1589 ὁ μέγας δοὺξ Φερδινάνδος διώρισεν αὐτὸν καθηγητὴν τῶν μαθηματικῶν ἐν Πίσῃ. Ὁ Γαλιλαῖος ἐποιήσατο τότε ἀπὸ τοῦ προσκλινοῦς τῆς Πίσης Πύργου νέαν σειρὰν πειραμάτων περὶ τῆς κινήσεως τῶν σωμάτων, ἔχων δὲ ὁδηγὸν τὴν ὑγιᾶ τῶν πραγμάτων λογικὴν, ἀνεγνώρισε τὸ ἀνύπαρκτον τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδεδεγμένων δῆθεν νόμων τῆς κινήσεως. Ὁ νοῦς αὐτοῦ ὡρίμαζεν οὕτω ἐξασκούμενος εἰς τὴν ἐλευθέραν τῶν γεγονότων ἐξέτασιν. Ἡ περὶ τὴν κίνησιν τῶν σωμάτων μελέτη τὸν ἔφερεν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν οὐρανίων σωμάτων, εἰργάσθη δὲ μετ' ἀνενδότου ἐπιμελείας. Τοιαῦτα τὰ πρῶτα αὐτοῦ βήματα πρὸς τὴν δόξαν καὶ πρὸς τὴν ἀτυχίαν.

Ὁ Γαλιλαῖος ἐξήτασε μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὰ δύω ἀντίπαλα ἀστρονομικὰ συστήματα, τὸ τοῦ Πτολεμαίου μετὰ τῶν πολυπλόκων αὐτοῦ κυκλικῶν περιόδων καὶ ἐκκεντρικῶν κύκλων, καὶ τὸ τοῦ Κοπερνίκου, ὅπερ διὰ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ καὶ τῆς ἁπλότητος προσείλκυε τοὺς σπουδαιοτάτους τῶν παρατηρητῶν. Θεωρηθεὶς μετ' οὐ πολὺ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὡς ταραξίας καὶ ὡς ἔνοχος ἀποστασίας ἀπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μεγίστην ᾐσθάνετο στενοχωρίαν, ὥστε μετὰ προθυμίας ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας, ἥτις προσέφερεν αὐτῷ δι' ἓξ ἔτη ἕδραν τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πάδοβας, ἤρξατο δὲ καὶ πάλιν ἐργαζόμενος μετ' ἀκαμάτου δραστηριότητος καὶ ἄνευ σχεδὸν ἀναπαύλης. Ἀ-

Digitized by Google

φοῦ ἐφεῦρε τὸ θερμόμετρον, παρετήρησεν ἐν ἔτει 1604 νέον ἀστέρα, ἐν ἔτει δὲ 1609 ἐπροίκισε τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, τοῦ θαυμασίου ὀργάνου, τὸ ὁποῖον ὁ Michelet εὐστόχως ἀπεκάλεσε τὸ μικροσκόπιον τοῦ ἀπείρου. Ἀκούσας ὅτι Ὁλλανδός τις κατώρθωσε διὰ συνδυασμοῦ ὑάλων νὰ διακρίνῃ ἀντικείμενα εὑρισκόμενα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, ἀπεφάσισεν εὐθὺς νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ πρᾶγμα, ὁσάκις δὲ ἐζήτει, καὶ εὕρισκε. Μετ' οὐ πολὺ ἔστησε τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἀστρονομικὸν τηλεσκόπιον ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Ἁγίου Μάρκου, ἐπευφημοῦντος τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει εἰς τὴν φιλοδοξίαν του νὰ βλέπῃ μακρόθεν τὰ εἰς τὴν Βενετίαν καταπλέοντα πλοῖα, μόνον δὲ στάδιον ἄξιον τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ ἦτο ὁ οὐρανός. Ὁ Γαλιλαῖος ἔσπευσε νὰ διευθύνῃ τὸ πολύτιμον ἐργαλεῖόν του πρὸς τὰς οὐρανίας ἐκτάσεις· τὸ ἄπειρον τῶν κόσμων ἀνεφάνη εἰς τὰς ὄψεις αὐτοῦ. Ὁ ἀστρονόμος ἔστρεψε τὸ τηλεσκόπιον πρὸς τὴν σελήνην, καὶ κατενόησεν εὐθὺς πόσον σφαλεραὶ ἦσαν αἱ παραδεδεγμέναι ἰδέαι περὶ σφαιρικότητος τελείας τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ περὶ τοῦ αὐτοφώτου αὐτῶν, παρετήρησε δὲ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου εἶναι ἀνώμαλος ἔχουσα ὄρη καὶ βαθείας κοιλάδας. Ἔρριψε βλέμμα ἐπὶ τῶν φωτονεφελῶν καὶ τοῦ γαλαξίου, καὶ εἶδεν ὅτι συγκροτοῦνται ἐκ μυριάδων ἡλίων, ἐκ *κόνεως ἀστέρων*, ὡς ποιητικῶς εἶπεν ὁ σύγχρονος ποιητὴς Μίλτων. Ἐξήτασε τὸν πλανήτην Δία, καὶ ἀνεκάλυψε τοὺς τέσσαρας ἀστέρας τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ σύστημα τοῦτο, ἐνόησε δὲ ὅτι οἱ ἀστέρες οὗτοι εἶναι πρὸς τὸν Δία ὅ,τι ἡ σελήνη εἶναι πρὸς τὴν γῆν, δηλαδὴ οἱ δορυφόροι αὐτοῦ. Παρετήρησε τὸν ἥλιον καὶ πρῶτος εἶδε τὰς κηλῖδας αὐτοῦ, τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο κατὰ τῆς δῆθεν ἀφθαρσίας τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐπιχείρημα. Ἑκάστη τῶν ἀνακαλύψεων τούτων ἔφερε τὸν Γαλιλαῖον πρὸς τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου, ἑκάστη αὐτῶν ὑπέσειε τὸ οἰκοδόμημα τῶν πεπλανημένων ἰδεῶν, ἐν ᾧ ἐκρύπτετο ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη, ἀλλ' ἑκάστη αὐτῶν ἐπίσης ἐκίνει κατ' αὐτοῦ τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος.

Ὁ ἐρευνητὴς οὗτος τοῦ οὐρανοῦ, ὃν κατέπληττον αἱ ἴδιαι ἀνακαλύψεις καὶ ἀπησχόλουν τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὔτε τὰς ἀντιῤῥήσεις τῶν ἀντιπάλων του ἤκουε οὔτε τὰς νουθεσίας ἐκείνων, οἵτινες εἰς τὰς ἀποκαλύψεις αὐτοῦ ἀντέτασσον χωρία τοῦ Ἀριστοτέλους[1], τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων. Χριστιανὸς ὢν εἰλικρινής, ὁ μέγας ἀστρονόμος ἤλπιζε νὰ συμβιβάσῃ τὴν πρὸς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν εὐπείθειαν αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς μεγαλοφυΐας του. Μάτην συνεβούλευον αὐτῷ νὰ μένῃ ἥσυχος, μάτην τῷ ἐδείκνυον τοὺς περὶ αὐτὸν πληθυνομένους ἐχθρούς. Ὁ φιλόσοφος δὲν ἤκουεν.

Ὁ Γαλιλαῖος ἔζη ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἁπλῆ τις περὶ τὴν πίστιν ἀμφιβολία κατέστρεφεν ἄνθρωπον, μία μόνη λέξις ἠδύνατο νὰ τὸν καταδικάσῃ εἰς θάνατον. Τὴν λέξιν ταύτην *αἱρετικὸς* προέφερον οἱ φθονοῦντες αὐτόν.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ὁ Γαλιλαῖος ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ἐνετικοῦ ἐδάφους, τὸ μῖσος τῶν ἀντιπάλων του οὐδὲν ἴσχυσεν, ἀλλὰ τῷ 1610 κατέλιπε τὴν Πάδοβαν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Τοσκάνην. Ἐν ἔτει 1611 μετέβη τὸ πρῶτον εἰς Ῥώμην, ἵνα διασκεδάσῃ τὰς ὑπονοίας τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἥτις ἐμεμψιμοίρει ἤδη κατ' αὐτοῦ. Ὁ δομινικανὸς Δομίνικος Baccini προσέβαλεν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοὺς Κοπερνικίτας καὶ ἰδίως τὸν Γαλιλαῖον. Τὴν 5 Μαρτίου 1616 ὁ ἐπὶ τῆς λογοκρισίας ἱερατικὸς σύλλογος (Sacrée Congrégation de l'Index) ἀπηγόρευσε τὰ βιβλία τοῦ Κοπερνίκου καὶ τοῦ Φοσκαρίνη, ἐν οἷς ἐβεβαιοῦτο «τὸ σφαλερὸν δόγμα τῆς κινήσεως τῆς γῆς καὶ τῆς ἀκινησίας τοῦ ἡλίου, τὸ ὁποῖον κατὰ πάντα ἀντίκειται εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν». Περὶ Γαλιλαίου δὲν ἐγίνετο λόγος ἐν τῷ διατάγματι τούτῳ, πλὴν ὁ ἀστρονόμος εἶχε λάβει κρυφίως αὐστηρὰν ἐπιτίμησιν. ὥστε ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠναγκάσθη νὰ σιωπᾷ.

Τῷ 1618 ἡ ἐμφάνισις τριῶν κομητῶν ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀστρονομίαν, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου καὶ εἰς τὴν κίνησιν τῆς γῆς. Ἐν ἔτει 1630 ἔγραψε τὸν περίφημον αὐτοῦ *Διάλογον*, ἐν ᾧ δι' εὐλήπτου τεχνάσματος πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀπηγορευμένου ἀντικειμένου εἰσάγων τρία πρόσωπα, τὸν Salviati καὶ τὸν Sagredo θιασώτας τοῦ Κοπερνίκου, καὶ τὸν Simplicio ὑπέρμαχον τῶν ἀρχαίων δογμάτων τοῦ Πτολεμαίου. Ὁ Σιμπλίκιος οὗτος εἶναι ὁ ἄνθρωπος τοῦ παρελθόντος, ἡ εἰκὼν τῆς ἑκουσίας ἀκινησίας. Ὁ Γαλιλαῖος παριστᾷ αὐτὸν ὡς γελοῖον καὶ δυστυχῆ.

—Μελετήσωμεν τὴν φύσιν, λέγει αὐτῷ ὁ Σαλβιάτης.—Πρὸς τί; ἀπαντᾷ ὁ Σιμπλίκιος, ὁ τοιοῦτος κόπος εἶναι πάντη περιττός Οὐδόλως ἔχω ἀνάγκην τῆς φύσεως. Ἐγὼ ἀρκοῦμαι εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶπον οἱ πατέρες μας· μελετῶ τοὺς σοφούς, ἐπαναλαμβάνω τοὺς λόγους των καὶ κοιμῶμαι ἥσυχος.

Κατωτέρω ὁ Σιμπλίκιος λέγει·

«Ἀρκεῖ νὰ ἦναί τις καλὸς Χριστιανός. Ἱερὰ ἀμάθεια τὰ πάντα ἀντικαθιστᾷ, οὐδ' εἶναι ἐπιθυμητὸν ν' ἀποκαλύπτωμεν ὅλα τὰ μυστήρια».

Ὁ *Διάλογος* τοῦ Γαλιλαίου γέμει εὐφυΐας καὶ σατυρικῶν ὑπαινιγμῶν ἀλλὰ καὶ πολυμαθείας. Τὸ ὡραῖον τοῦτο βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐντελῶς ἐλησμονήθη, εἶναι οὐ μόνον θαυμασία περὶ ἀστρονομίας πραγματεία, ἐν ᾗ ἡ κίνησις τῆς γῆς ἐπιβεβαιοῦται, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἔνθερμος συνηγορία

1. Τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους ἐθεωροῦντο κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὡς περιλαμβάνοντα πάσας τὰς γνώσεις, ὅσας ἠδύνατό ποτε ν' ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Βάσις πάσης σοφίας ἦτο τὸ Ὄργανον αὐτοῦ ἀποτελοῦν θρησκευτικόν, οὕτως εἰπεῖν, δόγμα, τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ἐτόλμα ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ κῦρος.

Digitized by Google

ὑπὲρ τῆς ἐλευθέρας τῶν γεγονότων ἐρεύνης, εἶναι ἔργον ἄξιον τοῦ Σωκράτους, ὅπερ ὀφείλουσι νὰ θαυμάζωσι πάντες οἱ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς κρίσεως καὶ τὴν τῶν ἰδεῶν κίνησιν στέργοντες. Εἶναι νίκη, ἣν ὁ ὀρθὸς λόγος ἐνίκησε κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως.

Ὁ Οὐρβανὸς Η΄ ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγνώριζεν ἑαυτὸν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Σιμπλικίου, δι᾽ οὗ ὁ Γαλιλαῖος ἐξεπροσώπει τοὺς ἐχθρούς του, ὅτι αὐτὸν παρίστα ὁ γελοῖος ἐκεῖνος καὶ εὐήθης ἄνθρωπος, ὁ ἀνήκων εἰς πάσας τὰς ἐποχὰς καὶ λατρεύων μὲν τὸ ὑπάρχον, καταρώμενος δὲ καὶ καταπολεμῶν τὸ ὑπάρξον.

Ὁ πάπας ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ ἐπιστήμονος παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν. Ὁ Γαλιλαῖος, καίτοι γέρων ὢν καὶ ἀδύνατος, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Ῥώμην, ὅπου ἤρξατο ἀξιομνημόνευτος δίκη. Καὶ κατ᾽ ἀρχὰς μὲν περιωρίσθη τῇ διαταγῇ τοῦ Συλλόγου τοῦ ἱεροδικείου ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Τοσκάνης.

«Ὁ μοναχὸς Lancio, λέγει ὁ Γαλιλαῖος ἔν τινι πρὸς τὸν Ῥενιέρην ἐπιστολῇ, μὲ ἐπεσκέφθη τὴν ἐπαύριον καὶ μὲ προσέλαβεν εἰς τὴν ἅμαξάν του. Καθ᾽ ὁδὸν μοὶ ἀπηύθυνε διαφόρους ἐρωτήσεις καὶ μοὶ ἐξέφρασε μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ ἐπανορθώσω τὸ σκάνδαλον, τὸ ὁποῖον καθ᾽ ὅλην τὴν Ἰταλίαν ἐπροξένησα, ὑποστηρίζων τὴν ἰδέαν τῆς κινήσεως τῆς γῆς. Εἰς τὰ σπουδαῖα ἐπιχειρήματά μου, ὡς καὶ εἰς τὰς μαθηματικὰς ἀποδείξεις μου, οὐδὲν ἄλλο ἀπήντησεν εἰμὴ μόνον· «Καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἕστηκεν», ὡς λέγει ἡ Γραφή. Οὕτω συνδιαλεγόμενοι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ἱεροδικείου. Παρευθὺς μὲ ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν πανιερώτατον Vitrici, σύνεδρον, παρ᾽ ᾧ εὗρον δύο μοναχοὺς δομινικάνους. Μὲ διέταξαν εὐσχήμως νὰ εἴπω τοὺς λόγους μου ἐνώπιον τοῦ Συλλόγου ὅλου, προειδοποιοῦντές με ὅτι καθ᾽ ἣν περίπτωσιν ἤθελον κριθῇ ἔνοχος, ἤθελον λάβει τὴν ἄδειαν νὰ ἀπολογηθῶ».

Μετὰ μακρὰν ἀνάκρισιν ὁ Γαλιλαῖος ἐφυλακίσθη ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας. Τὴν δευτέραν, 20 Ἰουνίου 1632, ἐκλήθη καὶ πάλιν εἰς τὸ Ἱεροδικεῖον, τὴν δ᾽ ἐπομένην τετάρτην, ὡδηγήθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Minerva ἐνώπιον τῶν καρδιναλίων καὶ τῶν ἱεραρχῶν τῶν συγκροτούντων τὸν Σύλλογον, ὅπως ἀκούσῃ τὴν καθ᾽ αὐτοῦ ἀπόφασιν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη διαλαμβάνει τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ βιβλίου του καὶ τὴν καταδίκην αὐτοῦ εἰς τὴν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τοῦ Ἱεροδικείου κάθειρξιν ἐπὶ χρόνον ὁρισθησόμενον ὑπὸ τοῦ Πάπα. Ὁ Γαλιλαῖος ἠναγκάσθη προσέτι νὰ ἀπαγγείλῃ γονυπετὴς τὴν ὑπαγορευθεῖσαν αὐτῷ ἑξῆς ἀπόμωσιν·

«Ἐγὼ ὁ Γαλιλαῖος Γαλιλαίου, ἐτῶν ἑβδομήκοντα, γονυπετὴς ἐνώπιον ὑμῶν τῶν Πανιερωτάτων καὶ ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ ἅγια καὶ ἱερὰ εὐαγγέλια, τὰ ὁποῖα διὰ τῶν χειρῶν μου ψαύω, ἐκρίθην ἔνοχος αἱρέσεως, καθὸ ὑποστηρίξας καὶ πιστεύσας ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι τὸ κέντρον τοῦ κόσμου καὶ μένει ἀκίνητος, καὶ ὅτι ἡ Γῆ δὲν εἶναι τὸ κέντρον καὶ κινεῖται. Ἐξομνύω, καταρῶμαι καὶ ἀποστρέφομαι τὰς ἄνω πλάνας».

Λέγεται ὅτι ὁ Γαλιλαῖος ἐγειρόμενος ἐκτύπησε τὸν πόδα καὶ ἀνέκραξεν· «E pur si muove» (καὶ ὅμως κινεῖται). Τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀπίθανον, ἀλλ᾽ οἱ ἀξιομνημόνευτοι οὗτοι λόγοι, καίτοι δὲν ἐξῆλθον ἴσως ἀπὸ τῶν χειλέων του, ἦσαν βεβαίως ἐγκεχαραγμένοι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Πολλοὶ βιογράφοι ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἡ αὐστηρὰ τοῦ Ἱεροδικείου ἐξέτασις οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἡ βάσανος, πλὴν ἠθικὰς μόνον βασάνους ὑπέστη ὁ μέγας φιλόσοφος.

Ὁ Γαλιλαῖος δὲν ἐγνώρισεν ἔκτοτε τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ πάπας συνήνεσε νὰ μεταβῇ εἰς Σιέννην παρὰ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Piccolomini, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν παρὰ τὴν Φλωρεντίαν ἔπαυλιν αὐτοῦ τοῦ Arcetri, ἐν ᾗ ἔμεινε περιωρισμένος μέχρι θανάτου. Ὁ ἔνδοξος γέρων ὑπέφερε σκληρὰς δοκιμασίας. Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1634 ἀπώλεσε μίαν τῶν θυγατέρων του, μετὰ δύο δὲ ἔτη ἔγινε τυφλός. Ἐνίοτε περιεπλανᾶτο μεταξὺ τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἄλλοτε φυτεύσει, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς μόνης ἐπιζώσης θυγατρός του, ἥτις εἶχε γίνει μοναχή, ὅτε δ᾽ ἐπανήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του ἐμάνθανε νέαν τινὰ ἐνόχλησιν τῶν κατατρεχόντων αὐτόν. Μυρία προσκόμματα παρενεβάλλοντο εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν βιβλίων του, αἱ σχέσεις του παρεμποδίζοντο, ὁ δ᾽ ἱεροδίκης εἶχε διαταγὴν νὰ παρατηρῇ ἐνίοτε ἐὰν ὁ Γαλιλαῖος ἦτο ἀποχρώντως ταπεινόφρων καὶ μελαγχολικός. Ὁ γέρων ἔγινεν ἐπὶ τέλους σκυθρωπὸς καὶ ἀπέβαλε πᾶσαν ἐλπίδα, τὴν δὲ 8 Ἰανουαρίου 1642 ἀπεβίωσεν ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα ὀκτὼ ἐτῶν.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΘΡΥΑΛΛΙΔΕΣ ΥΕΛΙΝΑΙ

Ἐν Γερμανίᾳ κατασκευάζουσι διὰ τὰς λυχνίας θρυαλλίδας (φυτίλια) ἐξ ὑέλου, λεπτὰς ἐν εἴδει σύρματος. Αἱ θρυαλλίδες αὗται ἀνέλκουσι τὸ πετρέλαιον ἢ τὸ οἰνόπνευμα κανονικώτερον ἢ αἱ συνήθεις, αἱ δὲ φέρουσαι αὐτὰς λυχνίαι παρέχουσιν ὀλιγωτέρους παρὰ τὰς ἄλλας κινδύνους. Πλὴν τούτων αἱ ὑέλιναι θρυαλλίδες παρέχουσι φῶς διαυγέστερον καὶ καθαρώτερον, ἐκπέμπουσιν ὀσμὴν ἧττον δυσάρεστον τῶν ἄλλων, καταναλίσκουσιν ὀλιγώτερον καύσιμον ὑγρόν, εἰς δὲ τὰς λυχνίας τοῦ οἰνοπνεύματος τιθέμεναι παρέχουσιν πλειοτέραν θερμότητα καὶ φλόγα ἡσυχωτέραν. **

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἑσπέραν τινὰ ἐν τῷ *Γαλλικῷ θεάτρῳ* Ἀλέξανδρος Δουμᾶς, ὁ πατήρ, εἶδε θεατήν τινα ἀποκοιμισμένον ἐν τῇ θέσει του κατὰ τὴν παράστασιν δράματός τινος τοῦ Soumet.

— Κύτταξε! λέγει ὁ Δουμᾶς εἰς τὸν συνάδελ-

Digitized by Google

φόν του, ἰδοὺ ἡ ἐντύπωσις, ἣν προξενοῦσι τὰ δράματά σου.

Τὴν ἐπαύριον παριστάνετο κωμῳδία τις τοῦ Δυμᾶ, ὁ δὲ συγγραφεὺς ἦτο εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὀρχήστρας. Αἴφνης ὁ Soumet τὸν κτυπᾷ ἐπὶ τοῦ ὤμου, καὶ δεικνύων αὐτῷ κύριόν τινα κοιμώμενον, τῷ λέγει μὲ τόνον φωνῆς γλυκύπικρον·

— Βλέπεις, ἀκριβέ μου Δυμᾶ, ὅτι ἐμπορεῖ ν' ἀποκοιμηθῇ τις καὶ εἰς τὰ ἐδικά σου ἔργα.

— Ἄ, ὑπέλαβεν ὁ Δυμᾶς, εἶναι ὁ ψεσινὸς κύριος, ὅστις δὲν ἐξύπνησεν ἀκόμη.

*
* *

Κύριός τις κακοενδεδυμένος ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὸν πλούσιον τραπεζίτην **

— Ὁ κύριος δὲν *δέχεται* σήμερον, τῷ λέγει ὁ ὑπηρέτης.

— Τοῦτο μ' εἶνε ἀδιάφορον. . . .ἀρκεῖ νὰ *δίδῃ*.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Εἷς τῶν σπουδαιοτέρων παρ' ἡμῖν κεφαλαιούχων διηγεῖτο ἐσχάτως τὸ ἑξῆς νοστιμώτατον ἀνέκδοτον, ὅπερ ἔλαβε χώραν παρ' αὐτῷ τούτῳ.

Πρωΐαν τινὰ ἤμην ἐν τῷ γραφείῳ μου, ὅτε μ' ἐζήτησε κάποιος.

— Τὸ ὄνομά του; λέγω πρὸς τὸν ἀγγέλλοντά μοι τοῦτο ὑπηρέτην.

— Λέγει ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομά του, διότι ὁ κύριος δὲν τὸν γνωρίζει.

— Πολὺ καλά. Ἀλλὰ τέλος πάντων τί θέλει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος;

— Θέλει, λέγει, νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ περὶ ὑποθέσεως σπουδαιοτάτης.

— Ἂς ἔλθῃ.

Τότε προσῆλθέ τις λίαν κακῶς ἐνδεδυμένος.

— Κύριε, μοὶ λέγει, ἔρχομαι νὰ σᾶς προτείνω ὑπόθεσίν τινα σπουδαιοτάτην, ὑπόθεσιν ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι δὲν παρουσιάζονται δὶς ἐντὸς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος.

— Τί ὑπόθεσις εἶν' αὐτή;

— Ἰδού! Κύριός τις ἔχει ἀνάγκην ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων· ἀντὶ τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου δύνασθε ν' ἀγοράσητε τὴν μεγαλοπρεπῆ οἰκίαν του μετὰ τοῦ κήπου της.

— Ἄ, δὲν ἔχω διαθεσίμους ἑκατὸν χιλιάδας φράγκα.

— Δίδει καὶ τὰ ἔπιπλα χάρισμα.

— Σᾶς λέγω ὅτι δὲν εἶνε διὰ νὰ γείνῃ τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Ἀφήσατέ με ἥσυχον.

— Ἀλλ' ἡ οἰκία αὐτὴ ἀξίζει διακοσίας χιλιάδας φράγκα.

— Καὶ διὰ πενῆντα χιλιάδας φράγκα ἂν μοὶ τὴν ἔδιδον, ἀμφιβάλλω ἂν θὰ τὸ ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

— Πενῆντα χιλιάδας φράγκα; ἀναφωνεῖ τότε. Ἄ, ἔχω ἄλλο τι νὰ σᾶς προτείνω. . . . ἓν κτῆμα εἰς τὸ Φάληρον, κάτι τι θαυμάσιον!

— Δὲν θέλω κτήματα. Ὑπάγετε εἰς τὸ καλόν. Μὴ μὲ ζαλίζετε.

Ὁ ξένος ἔσυρε τότε κάτι τι ἀπὸ τὸ θυλάκιον τοῦ φορέματός του.

— Τότε λοιπόν, κύριε, ἀγοράσατέ μου αὐτὴν τὴν ὡραίαν κεχριμπαρένιαν πίπαν. . . . Εἶναι εὕρημα σπάνιον, μοναδικόν. . . . . Σαράντα φράγκα μόνον... πίπα, ὅπου ἔχει ἑκατὸν εἴκοσι φράγκα!

(Ὁ κεφαλαιοῦχος προσέθηκε μετὰ καταβεβλημένου ὕφους νικηθέντος):

— Ἠγόρασα τὴν πίπαν! ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Εἶνε εὐκολώτερον νὰ κάμῃ τὸ καλὸν ὁ πλούσιος, παρὰ νὰ μὴ κάμῃ τὸ κακὸν ὁ πτωχός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατ' ἀρχαῖον ἔθος, ἰσχῦον ἔτι ἐν Λονδίνῳ, ἡ συντεχνία τῶν ὀπωροπωλῶν προσφέρει κατ' ἔτος εἰς τὸν λόρδον δήμαρχον ποσόν τι ὀπωρῶν ἐκ τῶν καλλίστων τῆς ἐποχῆς. Ἄλλοτε τὸ δῶρον τοῦτο συνίσταται εἰς δώδεκα μεδίμνους μήλων διαφόρων εἰδῶν, ἐκ τῶν ἐκλεκτοτάτων. Τὰ μῆλα ταῦτα ἐτίθεντο μετὰ προσοχῆς εἰς λευκὰ κομψὰ κάνιστρα καλυπτόμενα διὰ μικρᾶς ὀθόνης· οἱ δὲ ὀπωροπῶλαι, τεταγμένοι εἰς γραμμήν, ἔφερον ἐν πομπῇ τὰ κάνιστρα εἰς τὸ Mansion House. Ἐνταῦθα ἡ κυρία τοῦ δημάρχου δεχομένη τοὺς κομίζοντας τὰ δῶρα, διέτασσε τὴν οἰκονόμον αὐτῆς νὰ παραλάβῃ τὰς ὀπώρας, καὶ νὰ θέσῃ ἀντ' αὐτῶν εἰς ἕκαστον κάνιστρον φιάλην οἴνου δι' ἐκείνους, οἵτινες τὰς ἔφερον· ἀκολούθως γεῦμα παρετίθετο εἰς αὐτούς, οὕτινος συναπεκόμιζον καὶ τὰ ἀπομεινάρια διὰ τὸ δεῖπνον αὐτῶν.

Ἡ ἀρχαία αὕτη τελετὴ διετηρήθη ἄνευ διακοπῆς μέχρις σήμερον, τροποποιηθεῖσα μόνον εἰς τὰς λεπτομερείας κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους.

Τελευταῖον ἐτελέσθη πάλιν ἐν Λονδίνῳ· αἱ προσενεχθεῖσαι ὀπῶραι διετέθησαν ἐντέχνως ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ λόρδου δημάρχου· ἦσαν δὲ διαφόρων εἰδῶν, ἀνανάδες, πεπόνια, σῦκα, σταφύλια, ῥοδάκινα, βερύκκοκα, καὶ συνοδεύοντο ὑπὸ λαμπρᾶς ἀνθοδέσμης. Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Αἱ κηλῖδες τοῦ καφὲ καὶ τοῦ καφὲ μετὰ γάλακτος δύνανται νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἐξ ὑφάσματος μαλλίνου ἢ μεταξίνου, ἄνευ βλάβης οἵας δήποτε τοῦ χρώματος, ὡς ἑξῆς. Τρίβομεν αὐτὰς διὰ ψήκτρας καὶ διὰ γλυκερίνης καθαρᾶς, καὶ ἔπειτα ἀποπλύνωμεν διὰ χλιαροῦ ὕδατος, μετὰ δὲ ταῦτα πατοῦμεν διὰ θερμοῦ σιδήρου τοῦ σιδηρώματος τὸ ἀνάστροφον μέρος τοῦ ὑφάσματος ἕως νὰ στεγνώσῃ. Ἡ γλυκερίνη ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἀπορροφᾷ τὰς χρωματιστικὰς ὕλας τοῦ καφὲ καὶ τὰς λιπαρὰς τοῦ γάλακτος.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 246 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ιανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 14 Σεπτεμβρίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

Δ. ΚΑΛΛΕΡΓΗ

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφὴ τοῦ ἀειμνήστου Δ. Καλλέργη ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐν ἔτει 1844 παρὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως τῆς Γ' Σεπτεμβρίου ἐκδοθέντος λιθογραφημένου ψηφίσματος αὐτῆς. Τὸ ψήφισμα τοῦτο, φέρον ἐπὶ κεφαλῆς μὲν τὴν εἰκόνα τοῦ Δ. Καλλέργη (στρατηγοῦ, ὑπασπιστοῦ τῆς Α. Μ. στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ τῆς πρωτευούσης καὶ φρουράρχου τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως), ἔχει ὡς ἑξῆς: «Κατὰ τὴν ΟΔ' συνεδρίασιν τῆς 17 Μαρτίου 1844 τῆς ἐν Ἀθήναις τῆς Γ' Σεπτεμβρίου Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως ἐπροτάθη εἰς τὴν Συνέλευσιν· ἐπειδὴ ὁ Φρούραρχος αὐτῆς συνετέλεσεν ἐπὶ τοσοῦτον εἰς τὴν συνταγματικὴν ταύτην παλιγγενεσίαν τοῦ Ἔθνους, καὶ ἐξεπλήρωσε μὲ ζῆλον παντὸς ἐπαίνου ἄξιον τὰ τοῦ Φρουράρχου τῆς Συνελεύσεως καθήκοντα, εἶναι καλὸν νὰ ἀποφασισθῇ ἡ γενικὴ αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα πολιτογράφησις. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη εὐχαρίστως τὴν πρότασιν, καὶ διὰ τὴν ἀξιομίμητον καὶ παραδειγματικὴν αὐτοῦ διαγωγὴν εἰς τὴν συνταγματικὴν ταύτην παλιγγενεσίαν καὶ ἕνεκα τῆς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως παντὸς ἐπαίνου κρείττονος διαγωγῆς τοῦ Φρουράρχου αὐτῆς κυρίου Δημητρίου Καλλέργη ἐψήφισεν γενικὴν αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα πολιτογράφησιν». Ἕπονται αἱ πανομοιότυποι ὑπογραφαὶ τοῦ προέδρου τῆς Συνελεύσεως Πανούτσου Νοταρᾶ, τῶν ἀντιπροέδρων Α Μαυροκορδάτου, Α. Μεταξᾶ, Ἰωάν. Κωλέττου καὶ Ἀνδρέου Λόντου, τῶν γραμματέων Ι. Αἰνιᾶνος, Δρ. Ν. Δρόσου, Κωνστ. Κολοκοτρώνη καὶ Γ. Δοκοῦ, καὶ πάντων τῶν πληρεξουσίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταριθμοῦνται ὁ Πετρόμπεης, ὁ Κανάρης, ὁ Γεώρ. Κουντουριώτης, ὁ Κίτσος Τζαβέλας, ὁ Νικηταρᾶς, ὁ Κ. Μπότζαρης, ὁ Σ. Τρικούπης, ὁ Τζώρτζ, ὁ Χατζῆ Χρῆστος, ὁ Περραιβός.

Σ. τ. Δ.

«Ἰδοὺ πῶς διηγεῖτο ὁ στρατηγὸς Καλλέργης μετὰ πολλῆς ἀφελείας καὶ ἀστειότητος, γράφει ὁ Ν. Δραγούμης ἐν ταῖς «Ἱστορικαῖς ἀναμνήσεσιν» αὐτοῦ (ἐκδ. β' 1879), τὰ κατὰ τὴν νύκτα τῆς 2 πρὸς τὴν 3 Σεπτεμβρίου: «Ἐξελθὼν τὸ μεσονύκτιον τοῦ θεάτρου, μετέβην εἰς τοῦ Μεταξᾶ καὶ τοῦ Λόντου ἵνα λάβω ὁδηγίας, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο εἶχον νομίσει ἀσφαλέστερον νὰ διανυκτερεύσωσιν ἀλλαχοῦ. Ἀποτυχὼν δὲ νὰ ἴδω καὶ τὸν Μακρυγιάννην, ὅστις, καθὰ μὲ εἶχον βεβαιώσει, ἔμελλεν, ἄγων ὑπερηφάνως πυκνὰς φάλαγγας πολιτῶν, νὰ περικυκλώσῃ ἐν θριάμβῳ τὸ παλάτιον, περιῆλθον τὴν πόλιν, καὶ πλὴν χωροφυλάκων οὐδὲ ψυχὴν γεννητὴν ἀπήντησα. Ὅθεν, ἀπορῶν τί νὰ πράξω, διευθύνθην πρὸς τὸν στρατῶνα τοῦ πεζικοῦ, ὅπου εὗρον μὲν ἕτοιμον τὸ τάγμα, ἐξηκολούθουν ὅμως ν' ἀμηχανῶ. Ἐπὶ τέλους, χωρὶς νὰ πολυσυλλογισθῶ, ἐπρόφερα ἀσυναρτήτους τινὰς λέξεις καὶ ἀνασπάσας τὸ ξίφος ἀνεφώνησα· «Ζήτω τὸ σύνταγμα!» Οἱ στρατιῶται ἁρπασθέντες ἀνέκραξαν καὶ αὐτοὶ «Ζήτω τὸ σύνταγμα!» καὶ οὕτω, διαβάντες διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Αἰόλου καὶ εἶτα τῆς τοῦ Ἑρμοῦ, κατεσκηνώσαμεν ἐν τῇ πλατείᾳ τῶν ἀνακτόρων. Ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἐρημία ἦσαν καὶ ἐνταῦθα βαθύταται. Μὴ βλέπων δὲ μηδ' ἕνα πολίτην, διέταξα τινὰς στρατιώτας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν καὶ διὰ τῆς σπάθης νὰ διώξωσι πρὸς τὴν πλατεῖαν ὅν τινα ἀπήντων. Ἐν τοσούτῳ ἠνεῴχθησαν αἱ φυλακαί, οἱ ἐν αὐταῖς συνέρρευσαν πρὸ τοῦ παλατίου, καὶ οὕτω στρατιῶται, κάτοικοι τοῦ Μενδρεσέ, περιτρίμματά τινα τῆς ἀγορᾶς καὶ ἐλάχιστος ἀριθμὸς πολιτῶν ἀνεβοήσαμεν ζητοῦντες σύνταγμα». Ὅτε δὲ διηγήθη καὶ πρὸς ἐμὲ ταῦτα, κύψας πρὸς τὸ οὖς μου καὶ ἀνακαγχάσας, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ, «Πόσον εὐθηνά, προσέθετο, ἀγοράζει δόξαν ὁ ἄνθρωπος!»

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΗΛΙΚΙΑΙ

Συν. καὶ τέλος· ἴδε ἀριθ. 561·

Ἀλλὰ πῶς θέλομεν ἀνακτήσει τὸν ὡραῖον τοῦτον παράδεισον; Πῶς οἱ νέοι θέλουσι διαφύγει τοὺς κινδύνους τῆς νεότητος καὶ οἱ ἄνδρες τοὺς περισπασμοὺς τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας καὶ οἱ γέροντες τὰ δεινὰ τοῦ γήρατος, ὅπως πάντες τὸ καθῆκον ἐκπληροῦντες εὐδαίμονες ζήσωσι;

Ὑπάρχουσι, φίλτατοι, τρεῖς μεγάλαι δυνάμεις, δυνάμεις ἰσχυραὶ καὶ εὐεργετικαί, αἵτινες τὴν σωτηριώδη αὐτῶν ἐνέργειαν ἐπεκτείνουσαι δύνανται καὶ νέους καὶ ἄνδρας καὶ γέροντας εὐδαίμονας νὰ καταστήσωσι, καὶ τὴν κοινωνίαν παράδεισον ἀληθῆ ν' ἀναδείξωσιν. Αὗται δὲ εἶναι ἡ ἀνατροφή, ἡ παιδεία, καὶ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία. Εἰς μάτην οἱ ἄνθρωποι ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τῶν δυνάμεων τούτων τὴν εὐδαιμονίαν ἐπὶ τῆς γῆς θηρεύουσι. Καὶ ἡ μὲν καλὴ ἀνατροφὴ ἐκχερσόνουσα τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν τέκνων καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἀναπτύσσουσα καὶ καλλιεργοῦσα, τὴν ἀπόκτησιν τῆς παιδείας διευκολύνει, ἐπωφελῆ αὐτὴν καθιστῶσα, καὶ τὴν ψυχὴν προπαρα-

Digitized by Google

σκευάζει, ὅπως εὐχαρίστως δεχθῇ τὰ σωτήρια νάματα τῆς θρησκείας. Διὰ τῆς ἀνατροφῆς, καθὼς ὀρθότατα παρετήρησεν ὁ περίφημος παιδαγωγὸς Pestalozzi, ἀνυψοῦνται τὰ τέκνα εἰς τὸν Θεὸν, διότι παρὰ τῆς μητρὸς ἀνατρεφόμενα καὶ συνειθίζοντα νὰ πιστεύωσιν εἰς τὴν μητέρα των, ν' ἀγαπῶσιν αὐτὴν καὶ νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτὴν, μανθάνουσιν οὕτω καὶ εἰς τὸν Θεὸν νὰ πιστεύωσι καὶ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς πλησίον αὐτῶν ν' ἀγαπῶσι, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ νὰ ὑπακούωσιν.

Σωτηριώδη τῷ ὄντι καὶ ἐξαίσια εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς καλῆς ἀγωγῆς, καθόσον ἐξ αὐτῆς κυρίως ἐξαρτᾶται ἡ εὐημερία ἢ ἡ κακοδαιμονία τῶν κοινωνιῶν. Τοῦτο καλῶς συνησθάνθησαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ νεώτεροι. Ὅθεν βλέπομεν τὸν σοφὸν νομοθέτην τῆς Σπάρτης κανονίζοντα οὐχὶ δι' ἁπλῶν συμβουλῶν ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν νομοθετικῶν αὐτοῦ διατάξεων τὴν σωματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, οὐχὶ μόνον ἀφ' ἧς γεννηθῶσι καὶ καθ' ὅλην τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν αὐτῶν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς γεννήσεως αὐτῶν φροντίζοντα διὰ τῶν ἀσκήσεων, ἃς καὶ εἰς τὰς Σπαρτιάτιδας ἐπέβαλε, νὰ προετοιμάζῃ εἰς αὐτὰ μητέρας καὶ τροφοὺς ὑγιεῖς καὶ εὐρώστους. Τὴν ἀνάγκην τῆς καλῆς ἀγωγῆς συνησθάνθη καὶ ὁ σοφὸς νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν Σόλων, ὅθεν καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν νέων ἐπεμελήθη, καὶ περὶ τῶν δημοσίων ἠθῶν ἐφρόντισε, καὶ πάντα ἀργὸν ὡς ὕποπτον καὶ ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν πόλιν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προσήγαγε, καὶ εἰς τοὺς γονεῖς τὸ καθῆκον τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων αὐτῶν ἐπὶ ποινῇ ἐπέβαλε.

Τί ἄλλο δὲ ἔπραττον οἱ ἑπτὰ σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος διὰ τῶν ὡραίων ἐκείνων καὶ σοφῶν τῷ ὄντι ἀποφθεγμάτων εἰμὴ νὰ διαφωτίζωσι τὸν νοῦν, ν' ἀνατρέφωσι τὴν καρδίαν, καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν νὰ καθοδηγῶσι τοὺς προγόνους ἡμῶν; Εἰς τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τῶν νέων ἀφιέρωσε καὶ ὁ Σωκράτης ὁλόκληρον τὸν πολύτιμον αὐτοῦ βίον, καὶ διὰ τοῦτο *σοφώτατος πάντων* ὑπὸ τοῦ μαντείου ἀνηγορεύθη, θεωρήσας αὐτὴν ὡς τὴν μόνην ἀσφαλῆ βάσιν τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀρχαιότης ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον διὰ τῶν σοφωτέρων αὐτῆς ἀνδρῶν νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἀνατροφὴν, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς νομοθεσίας νὰ ἐνισχύσῃ καὶ ἐξασφαλίσῃ αὐτὴν, εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἀπέκειτο ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς φιλανθρώπου θρησκείας τοῦ Σωτῆρος ν' ἀναλάβῃ αὐτὴν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ τὴν ἀνυψώσῃ, καὶ διὰ τῆς θείας σφραγῖδος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγάπης ἱερὰν καὶ σωτήριον ν' ἀναδείξῃ αὐτήν.

Τί ἄλλο τῷ ὄντι προέθετο ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Θεάνθρωπος εἰμὴ διὰ τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας καὶ διὰ τοῦ φωτοβόλου αὐτοῦ παραδείγματος νὰ παιδαγωγήσῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εὐδαίμονες ζήσωμεν καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος ἄξιοι κατασταθῶμεν;

Ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ παιδαγωγία εὗρε τὴν ἀκράδαντον αὐτῆς βάσιν, τὸν ἀληθῆ αὐτῆς σκοπὸν καὶ τὰ μόνα κατάλληλα μέσα, δι' ὧν ὁ σωτήριος αὐτῆς σκοπὸς ἐπιτυγχάνεται.

Καὶ ἰδοὺ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς χριστιανικῆς παιδαγωγίας ἡ εὐημερία τῶν κοινωνιῶν προήχθη, καὶ ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς τελειότερος καθημέραν ἀναδεικνύεται. Θλιβερὸν καὶ ἀποτρόπαιον συμβεβηκὸς θεωρεῖται σήμερον παρὰ πάντων ὁ πόλεμος. Οἱ Νέρωνες καὶ οἱ Καλλιγοῦλαι εὐτυχῶς ἐξέλιπον. Ἡ πρόοδος καὶ ἡ εὐημερία τῶν λαῶν σύμβολα τῶν Κυβερνήσεων κατέστησαν, τὰ ἔθνη ἀδελφικὴν χεῖρα πρὸς ἄλληλα τείνουσι, τὰ θρησκευτικὰ μίση καὶ τὰ φυλετικὰ πάθη καθημέραν ἐκλείπουσιν, οἱ πλούσιοι μετὰ τῶν πενήτων συνδιαλλάττονται, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον διὰ μυρίων φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων καλύπτει σήμερον τὸ ἔδαφος τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης. Τὰ εὐεργετικὰ ταῦτα ἀποτελέσματα τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς, ἐνθαρρύνοντα τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς, νέους παιδαγωγικοὺς ἀγῶνας καὶ νέας παιδαγωγικὰς συγγραφὰς καθ' ἡμέραν προκαλοῦσι, καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἔξοχοι διὰ τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς καὶ τὴν παιδείαν αὐτῶν, συναισθανόμεναι τὴν εὐγενῆ ἀποστολὴν τοῦ φύλου των, εἰς τὴν παιδαγωγίαν ἀφιερώνουν τὸν βίον των, καὶ διὰ τῶν παιδαγωγικῶν αὐτῶν πονημάτων τὸ γυναικεῖον φῦλον τιμῶσι. Τοιουτοτρόπως ἡ παιδαγωγία ἀληθὴς ἐπιστήμη κατέστη ἤδη, καὶ ἐπιστήμη τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας, ἡ ἐπιστήμη διευθύνουσα τὸν ἀνθρώπινον βίον δικαίως ἀπεκαλέσθη. Καθὼς ἡ ἀνάγκη τῆς ὑγείας καὶ αἱ ἀσθένειαι τοῦ σώματος ἐπροκάλεσαν τὴν γένεσιν τῆς Ἰατρικῆς, τοιουτοτρόπως αἱ διάφοροι ἠθικαὶ ἀσθένειαι καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ψυχικῆς ὑγείας ἐπροκάλεσαν τὴν γένεσιν τῆς Παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, ἥτις καὶ τὴν ὑγιεινήν της ἀπαραλλάκτως ὡς ἡ Ἰατρικὴ, καὶ τὴν νοσογραφίαν της καὶ τὴν θεραπευτικήν της, καὶ τὴν φαρμακολογίαν της, καὶ τὰ νοσοκομεῖά της ἔχει. Καὶ τὸ μὲν μέρος τῆς παιδαγωγίας, ὅπερ διδάσκει τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγαθῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν ἐξάσκησιν τῶν διαφόρων ἀρετῶν καὶ τὴν απόκτησιν τῶν διαφόρων καλῶν ἕξεων ἀπαρτίζει τὴν ὑγιεινὴν αὐτῆς, ἡ δὲ περιγραφὴ τῶν διαφόρων ἠθικῶν ἐλαττωμάτων καὶ κακιῶν ἀποτελεῖ τὴν νοσογραφίαν αὐτῆς, ἡ δὲ διδασκαλία τῶν διαφόρων τρόπων καὶ μέσων, δι' ὧν ἕκαστον τῶν ἠθικῶν νοσημάτων δύναται νὰ θεραπευθῇ, ἀποτελεῖ τὴν θεραπευτικὴν αὐτῆς, ἡ δὲ πραγματεία τῶν καταλληλοτέρων παιδαγωγικῶν ποινῶν καὶ ἀμοιβῶν ἀπαρτίζει τὴν φαρμακολογίαν αὐτῆς, τὰ δὲ Παιδαγωγεῖα καὶ τὰ Σχολεῖα εἶναι τὰ νοσοκομεῖα αὐτῆς. Ἐὰν δὲ ὁμολογουμένως ἡ ἀθάνατος καὶ λογικὴ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀνωτέρα, ὑψηλοτέρα καὶ εὐγενεστέρα τοῦ θνητοῦ σώματος αὐτοῦ, ἂς μᾶς ἐπιτρέψουν οἱ φίλοι ἡμῶν ἰατροὶ

Digitized by Google

νὰ θεωρήσωμεν τὴν παιδαγωγίαν, ἥτις εἶναι ἡ ἰατρικὴ τῶν ψυχῶν, πολὺ ἀνωτέραν, ὑψηλοτέραν καὶ εὐγενεστέραν ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην ἐκείνην, ἣν κοινῶς ἰατρικὴν ἀποκαλοῦμεν. Οὐδεὶς βεβαίως θέλει ἀμφισβητήσει ποτὲ τὴν μεγίστην ὠφέλειαν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ εὐρωστίας, ἀλλὰ πάντες θέλομεν συνομολογήσει ὅτι ἡ ἠθικὴ τελειότης τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀσυγκρίτως ὡραιοτέρα καὶ πολυτιμοτέρα ἀπὸ τὴν φυσικήν.

Εὐτυχὲς τὸ γυναικεῖον φῦλον, διότι αὐτὸ προώρισται διὰ τῆς ἀνατροφῆς εἰς τὴν ἠθικὴν τελειότητα νὰ προαγάγῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ναί, φίλτατοι ἀκροαταί, αἱ γυναῖκες εἶναι οἱ ἰδιάζοντες θιασῶται καὶ οἱ φυσικοὶ λειτουργοὶ τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἐπιστήμης, ἣν παιδαγωγίαν ὀνομάζομεν. Καὶ ὅτε ὁ μέγας Ναπολέων ἔλεγε πρὸς τὴν σοφὴν παιδαγωγόν, τὴν κυρίαν Καμπάν, *δός μοι μητέρας ἐναρέτους καὶ τότε σοὶ ἐγγυῶμαι τὴν εὐημερίαν τῆς Γαλλίας*, συνωμολόγει ὁ μεγαλόνους καὶ πολύπειρος ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του συνησθάνετο, ὅτι οὔτε οἱ πολυάριθμοι στρατοί, οὔτε ἡ στρατιωτικὴ δόξα, οὔτε αἱ κατακτήσεις, οὔτε τὰ πλούτη οὔτε αἱ ἰσχυραὶ Κυβερνήσεις, οὔτε οἱ Κώδηκες τῶν σοφωτέρων νόμων, οὔτε τὰ Πανεπιστήμια καὶ αἱ Ἀκαδημίαι δύνανται νὰ φέρωσι τὴν ἀληθῆ εὐημερίαν τῶν ἐθνῶν ἄνευ μητέρων ἀγαθῶν καὶ ἑπομένως ἄνευ ἀνατροφῆς. Τὴν αὐτὴν πεποίθησιν συνέλαβεν ἐπὶ τέλους καὶ ὁ φιλάνθρωπος τῆς Γαλλίας πολίτης, ὁ Aimé Martin, ὅτε μετὰ πολλοὺς ματαίους κόπους καὶ ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς φίλης αὐτοῦ πατρίδος, ἐνώπιον ἐκκλησιδίου τινὸς συνομιλήσας τυχαίως μετά τινος εὐσεβοῦς χωρικοῦ, ἐπείσθη ὅτι ἄνευ χριστιανικῆς ἀνατροφῆς, τὴν ὁποίαν μόνον αἱ ἀγαθαὶ μητέρες δύνανται νὰ χορηγήσωσιν, ἀνέφικτος εἶναι ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία.

«Περιηγήθην, λέγει, ὁλόκληρον τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐθαύμασα τὴν ποικιλίαν καὶ ἀφθονίαν τῶν φυσικῶν προϊόντων της, ἐθαύμασα τὰ ἄπειρα καὶ κολοσσαῖα ἐργοστάσιά της, καὶ τὰς ἀπείρους ἀτμοκινήτους μηχανάς της καὶ τοὺς λιμένας της, ἐθαύμασα τοὺς εἰσερχομένους καὶ ἐξερχομένους ἐμπορικοὺς στόλους της, τὰ πλούτη καὶ τὰ βιομηχανικὰ ἔργα της, τὰς διώρυγάς της, τοὺς σιδηροδρόμους της, τὰ φῶτά της, τὴν δόξαν της, τὰ πανεπιστήμια καὶ τὰ ἄπειρα ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματά της, τὰ μουσεῖά της, τοὺς στρατούς της, τὰς ἐλευθερίας της, τὰ δικαστήριά της, τὴν δημοσίαν τάξιν της. Καὶ ὅμως δὲν ἠδυνήθην νὰ ψάλω τὸν ὕμνον τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ νὰ εὐχαριστήσω τὸν Θεὸν διὰ τὴν εὐημερίαν τῆς φίλης πατρίδος μου. Ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης τῆς ἐπαγγελίας, ἐν τῷ μέσῳ τόσου πλούτου καὶ τόσης ἀφθονίας, ἐν τῷ μέσῳ τοσούτων ἀγαθῶν, ἅτινα καὶ εὔκολον καὶ γλυκύτατον ἔτρεπε νὰ καθιστῶσι τὸν βίον, ἐκτὸς τῶν μικρῶν παιδίων, ἅτινα ἀμέριμνα εἶναι ὡς τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ, οὐδένα εὐτυχῆ καὶ εὐχαριστημένον ἀπήντησα, ἀπανταχοῦ παράπονα καὶ γογγυσμοὶ καὶ δυσαρέσκειαι καὶ κατηγορίαι καὶ κακολογίαι καὶ διαβολαί, καὶ πληγαὶ εἰδεχθεῖς, καὶ τάσις ὀλεθρία πρὸς βιαίας ἀνατροπάς· οἱ χωρικοὶ γογγύζουν διὰ τοὺς φόρους των, οἱ ἐργάται διὰ τὰ ἡμερομίσθιά των, οἱ ἔμποροι διὰ τὰ τελωνεῖά των, οἱ νέοι κατὰ τῶν γερόντων, οἱ γέροντες κατὰ τῶν νέων, αἱ σύζυγοι κατὰ τῶν συζύγων των, οἱ σύζυγοι κατὰ τῶν γυναικῶν των, οἱ πλούσιοι κατὰ τῶν πτωχῶν, οἱ πτωχοὶ κατὰ τῶν πλουσίων, οἱ δικαζόμενοι κατὰ τῶν δικαστῶν, οἱ κυβερνώμενοι κατὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ οἱ ἄρχοντες κατὰ τῶν κυβερνωμένων· ἡ δυσαρέσκεια κατατρώγει τὰς ψυχὰς ὅλων, διότι κενὸν μέγα ὑπάρχει ἐντὸς αὐτῶν, ὅπερ ἀηδῆ, πληκτικὸν καὶ δυστυχῆ καθιστᾷ τὸν βίον αὐτῶν. Ὁ θαυμασμὸς καὶ ἐνθουσιασμός μου ἔπαυσαν τότε, λέγει ὁ φιλάνθρωπος Martin, ἡ μελαγχολία μὲ κατέλαβε, καὶ ἤρχισα νὰ ἀνερευνῶ τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ· ἐνόμισα δὲ ὅτι ἂν ἡ ἐκπαίδευσις ἐπεκτανθῇ καὶ διευκολυνθῇ, ἂν ἡ βιομηχανία ἀναπτυχθῇ ὅπως ὁ βίος ἔτι ἀνετώτερος κατασταθῇ, τὸ κακὸν θέλει μετριασθῇ, καὶ πρὸς τὸν διπλοῦν τοῦτον σκοπὸν εἰργάσθην, ἐκοπίασα, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην, ἀσθενήσας δ' ἐπὶ τέλους μετέβην εἰς χωρίον ὅπως ἀναπαυθῶ καὶ καθαρὸν ἀέρα ἀναπνεύσω. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δυστυχῶς εἶδον ἐν μικρογραφίᾳ τὴν κακουχίαν τῆς κοινωνίας, οἱ μαθηταὶ μάλιστα τοῦ σχολείου, πλήρεις οἰήσεως καὶ αὐθαδείας, μὲ κατέπεισαν ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις αὐξάνουσα τὰς διανοητικὰς ἐξασθενεῖ τὰς ἠθικὰς δυνάμεις, καὶ οὕτω βλάβην ἀντὶ ὠφελείας εἰς τὴν κοινωνίαν προξενεῖ. Ἐπεθύμησα λοιπὸν νὰ κατακαύσω εἰ δυνατὸν τὰ βιβλία, νὰ ἐξαλείψω τὰ περιοδικά, νὰ καταστρέψω τὰς ἐφημερίδας καὶ ὁλόκληρον τὸ ὀλέθριον δένδρον τῆς παιδείας νὰ ἐκριζώσω. Ἀλλὰ εἰς τὸ ἐκκλησίδιον τοῦ χωρίου, ὅπου μόνον γυναῖκες δυστυχῶς ἐσύχναζον κατὰ τὰς Κυριακάς, ἐγνώρισα γέροντά τινα πτωχόν, ὅστις μετὰ κατανύξεως προσηύχετο πάντοτε, καὶ μολονότι ὡς ἔμαθον πολλὰς δυστυχίας ὑπέφερε καὶ τοὺς δύο υἱούς του ἀπολέσας εἰς τὰς μάχας τοῦ Ναπολέοντος, καὶ τὴν καλήν του σύζυγον μετ' αὐτοὺς στερηθείς, καὶ ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν ὡς ἐκ τοῦ γήρατος κατασταθείς, καὶ ὑπὸ τῆς κοινότητος ὡς πένης διατρεφόμενος, εἰς τὸ σεβάσμιον ὅμως πρόσωπον αὐτοῦ ἔβλεπον γαλήνην ἐξαίσιον, καὶ ἡ γαλήνη αὕτη μετεδίδετο καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μου ψυχήν. Ὅτε δὲ ἐκ τῶν λόγων τοῦ γέροντος ἐπληροφορήθην, λέγει ὁ Aimé Martin, ὅτι ἡ ἀνάπαυσις καὶ ἡ ἐξαίσιος ἐκείνη γαλήνη τῆς ψυχῆς του ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀπείρων δυστυχιῶν του ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς χριστιανικῆς ἀνατροφῆς του, τῆς πρὸς τὸν Πανάγαθον πίστεως καὶ ἀφοσιώσεώς του, ἣν ἡ φιλόστοργος μήτηρ του ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων τῷ εἶχεν ἐμπνεύσει, τότε οἱ ὀφθαλ-

Digitized by Google

μοὶ τοῦ σοφοῦ ἠνεώχθησαν, τότε ἐνόησεν ὅτι μόνον ἡ χριστιανικὴ ἀνατροφή, μόνον τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα δύναται νὰ πληρώσῃ τὸ κενὸν τῆς ψυχῆς μας καὶ νὰ καταπαύσῃ τὴν κοινωνικὴν κακουχίαν, καὶ ἔκτοτε εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀνατροφὴν τῶν γυναικῶν ἀφιερώθη, ὅπως διὰ τῆς χριστιανικῆς ἀνατροφῆς τῶν γυναικῶν χριστιανικῶς παιδαγωγηθῇ καὶ ἡ κοινωνία.

Ἄφρονες λοιπὸν καὶ μωροὶ ὅσοι τὴν κοινωνικὴν ἀξίαν τῆς γυναικὸς παραγνωρίζοντες εἰς ἀνηλικιότητα διηνεκῆ καταδικάζουσι τὸ γυναικεῖον φῦλον, καὶ εἰς τὰ οἰκογενειακὰ μόνον ἔργα περιορίζοντες τὴν γυναῖκα περιττήν, καὶ ἐπιβλαβῆ μάλιστα θεωροῦσι πᾶσαν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν. Ἀλλ' ἐπίσης μωροὺς καὶ ἄφρονας, φίλτατοι ἀκροαταί, θέλομεν ὀνομάσει πάντας ἐκείνους, οἵτινες καὶ ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ καὶ ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ἰδίως τὴν χειραφέτησιν τῆς γυναικὸς ἀνακηρύττοντες, οὐδεμίαν διάκρισιν μεταξὺ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῆς γυναικὸς παραδέχονται, ἀλλὰ καὶ βουλευτὰς καὶ ὑπουργούς, καὶ δικηγόρους καὶ ἰατρούς, καὶ ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατοῦ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἴδωσι τὰς γυναῖκας.

Οἱ τοιοῦτοι νομίζουσιν ὅτι τοιουτοτρόπως περιποιοῦνται καὶ ἀνυψόνουσι τὸ ὡραῖον φῦλον, καὶ ὅτι ἑπομένως τὴν κοινωνίαν προάγουσιν, ὑπάρχουσι δὲ καὶ κοῦφαί τινες κεφαλαὶ γυναικῶν, αἵτινες πιστεύουσιν αὐτὰ καὶ ἐνασμενίζονται. Καὶ δὲν αἰσθάνονται οἱ ἄθλιοι ὅτι τοιουτοτρόπως ἀντὶ ν' ἀνυψώσωσιν ἐξευτελίζουσι τὸ γυναικεῖον φῦλον, καὶ καταβιβάζουσιν αὐτὸ ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν κοινωνικὴν περιωπὴν εἰς ἣν ὁ Πλάστης τὸ ἔθεσε. Δὲν αἰσθάνονται ὅτι προκαλοῦντες τὰς γυναῖκας εἰς τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς ἄνδρας ἔργα ἀντιστρατεύονται εἰς τοὺς ἀναλλοιώτους νόμους τῆς φύσεως καὶ εἰς τὴν ὑπερτάτην βούλησιν τοῦ Ὑψίστου, ὅστις ἐν τῇ ὑπερτάτῃ αὐτοῦ σοφίᾳ δι' ἄλλων προσόντων σκοπίμως προικίσας τὰς γυναῖκας καὶ δι' ἄλλων τοὺς ἄνδρας, δι' ἄλλα ἔργα ἐπροσδιόρισε τὰς μὲν καὶ δι' ἄλλα τοὺς δέ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος. Δὲν αἰσθάνονται οἱ ἄθλιοι ὅτι διὰ τοῦ τελευταίου καὶ τελειοτέρου πλάσματός του ὁ Ὕψιςος τὴν τελειοποίησιν ἰδίως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προέθετο, καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ μόνον τὰ φυσικὰ ἀλλὰ καὶ τὰ ἠθικὰ τέκνα τῶν γυναικῶν εἶναι οἱ ἄνδρες. Εἰς τὰς γυναῖκας ὁ Θεὸς ἀνέθεσεν οὐχὶ μόνον διὰ τοῦ γάλακτος αὐτῶν τὸ σῶμα τῶν τέκνων των ν' ἀναπτύσσωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ γλυκυτέρου εἰσέτι γάλακτος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τὴν ψυχὴν τῶν τέκνων των νὰ διαπλάττωσιν, ὅπως εἰκόνας ἀληθεῖς τοῦ παναγάθου Θεοῦ ἀναδεικνύωσιν αὐτὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἰδοὺ τὸ ὑψηλὸν καὶ θεῖον τωόντι ἔργον τῶν γυναικῶν, ἔργον ἀναντιῤῥήτως ἀνώτερον παντὸς ἄλλου ἔργου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἰδοὺ δὲ διατί ὁ πάνσοφος Δημιουργὸς διὰ τῶν παιδαγωγικῶν ἰδίως προσόντων ἐπροίκισε τὰς γυναῖκας, καὶ ἐνῷ εἰς τὸν ἄνδρα ἐχάρισε ῥώμην σωματικὴν καὶ διάνοιαν ἰσχυροτέραν ἴσως, εἰς τὴν γυναῖκα ἰδίως ἐχάρισε καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς τὴν λεπτότητα, τὴν ἐξαίσιον εὐαισθησίαν, τὰ εὐεργετικὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπαθείας, τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν, τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα, τὸ παντοδύναμον δάκρυ, καὶ ἐπὶ τέλους τὴν ἀκατανόητον καὶ μαγικὴν ἐκείνην δύναμιν τοῦ νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς διανοίας καὶ εἰς τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδίας· διὰ τῶν θείων δὲ τούτων δώρων, ἅτινα τὰ ἔξοχα προτερήματα τῆς παιδαγωγοῦ ἀπαρτίζουσι, καὶ τὰ ὁποῖα ἐχαρακτήρισαν τὸν θεῖον Παιδαγωγὸν τῆς ἀνθρωπότητος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιγείου παρουσίας του, ὁ οὐράνιος Πατὴρ κατέστησε τὴν γυναῖκα ἐν τῇ φαινομένῃ αὐτῆς ἀδυναμίᾳ παντοδύναμον πρὸς διάπλασιν τῶν ψυχῶν καὶ τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον πλάσας ὁ Θεὸς δὲν ἀφῆκε μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα σύντροφον καὶ βοηθὸν αὐτοῦ διηνεκῆ ἔπλασεν, ὅπως ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ βρεφικῆς ἐμφανίσεως μέχρι τῆς κλίνης τοῦ θανάτου ἀχώριστος παρ' αὐτῷ διαμένῃ, οὐχὶ ὅπως θέλγῃ μόνον, ἀλλ' ὅπως διὰ τῶν θελγήτρων της βελτιοῖ, τελειοποιῇ, εὐδαίμονα αὐτὸν καθιστᾷ.

Ἂς αἰσθανθῇ λοιπὸν τὸ γυναικεῖον φῦλον τὴν ὑψηλὴν περιωπήν, εἰς ἣν ὁ Θεὸς προώρισεν αὐτὸ ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἂς αἰσθανθῇ τὴν σπουδαίαν ἀποστολήν του καὶ τὴν μεγίστην εὐθύνην του. Ἂς καλλιεργήσῃ τὰ πολύτιμα δῶρα, δι' ὧν ἐπροικίσθη, ὅπως δι' αὐτῶν ὠφέλιμον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατασταθῇ. Ἂς ἀσπασθῇ τὴν ὡραίαν καὶ ὑψηλὴν ἐπιστήμην τῆς Παιδαγωγίας, ὅπως ἄξιον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του διά τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματος ἀναδειχθῇ, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ μεταδώσῃ ὅ,τι δὲν ἔχει. Ἂς διαφωτίσῃ διὰ καταλλήλου παιδείας τὴν διάνοιάν του, ἂς θερμάνῃ διὰ τῆς φιλανθρώπου θρησκείας τὴν καρδίαν του, ἂς ἀνυψωθῇ ὑπεράνω τῆς ὕλης, καὶ τότε αἱ κατὰ τῶν γυναικῶν, ὡς φιλοκόσμων καὶ ἐπιπολαίων καὶ κούφων καὶ φιλαρέσκων, καθημεριναὶ αἰτιάσεις τῶν ἀνδρῶν θέλουσι καταπαύσει. Τότε καὶ νέοι καὶ νεάνιδες, καὶ ἄνδρες καὶ γέροντες τοὺς κινδύνους τῆς ἡλικίας αὐτῶν διαφεύγοντες, ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος θέλουσι δραστηρίως ἐργάζεσθαι, καὶ πάντες τότε θέλομεν ἀγαπήσει καὶ ἐπαινέσει τὸ γυναικεῖον φῦλον οὐχὶ μόνον ὡς ὡραῖον, ἀλλὰ καὶ ὡς εὐεργετικὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἐκτὸς τῶν τριῶν ἡλικιῶν, περὶ ὧν σήμερον ὡμιλήσαμεν, ὑπάρχει, φίλτατοι ἀκροαταί, καὶ ἄλλη τετάρτη, ἡ παιδικὴ ἡλικία, τὴν ὁποίαν παρελείψαμεν σήμερον, ἂν καὶ πάντες δι' αὐτῆς διήλθομεν, ἂν καὶ πάντες τέκνα πιστὰ καὶ γνήσια τῆς ἡλικίας ταύτης εἴμεθα. Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ ἐμπερικλείεται

Digitized by Google

ολόκληρος ὁ βίος ἡμῶν. Ἐξ αὐτῆς ἀποῤῥέει καὶ ἡ νεότης καὶ ἡ ἀνδρικὴ καὶ ἡ γεροντικὴ ἡλικία. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι τὰ σπέρματα ὅλων τῶν κακιῶν καὶ ὅλων τῶν ἀρετῶν, αἱ δὲ ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἐν τῇ τρυφερᾷ ταύτῃ ἡλικίᾳ λαμβάνομεν, πιστῶς μᾶς παρακολουθοῦσι μέχρι τοῦ τάφου.

Ποῖος λοιπὸν θέλει κανονίσει καὶ διαπλάσει τὴν ἡλικίαν ταύτην, τὴν κανονίζουσαν καὶ διαπλάττουσαν ὁλόκληρον τὸν βίον ἡμῶν; Ποία χείρ, ποία δύναμις θέλει καταστρέψει ἐν αὐτῇ ἐγκαίρως τὰ σπέρματα τῶν κακιῶν; Ποία χείρ, ποία δύναμις θέλει ἀναπτύξει τὰ σπέρματα τῶν ἀρετῶν;

Ὑπάρχει εὐτυχῶς ἡ δύναμις αὕτη, δύναμις ἰσχυρὰ καὶ εὐεργετική, ἀλλὰ ταπεινὴ καὶ μετριόφρων, εἰς τὰ ἄδυτα τῶν οἰκογενειῶν ἡσύχως καὶ ἀφανῶς ἐνεργοῦσα, ἀλλὰ τὴν ὄψιν καὶ τὰς τύχας τῶν κοινωνιῶν μεταβάλλουσα καὶ εὐδαίμονας αὐτὰς καθιστῶσα,

Η ΔΕ ΙΣΧΥΡΑ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΗ ΑΥΤΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ.

ΛΕΩΝ ΜΕΛΑΣ

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 572.

ΙΒ΄

Ἔρευναι.

Τὴν ἐπαύριον, ἀπὸ πρωΐας, τὸ πρῶτόν μου ἔργον ὑπῆρξε νὰ γράψω πρὸς τὴν μάναν Βαρβερίναν καὶ νὰ τῇ γνωστοποιήσω ὅ,τι εἶχον μάθει. Δὲν ἦτον ὅμως δι' ἐμὲ πρᾶγμα εὔκολον.

Πῶς ξηρῶς νὰ τῇ εἰπῶ ὅτι ὁ σύζυγός της ἀπέθανε; Τὸν ἠγάπα τὸν Ἰερώνυμόν της. Πολλὰ ἔτη εἶχον συζήσει, καὶ θὰ τὴν ἔθλιβεν ἂν δὲν συνεμεριζόμην τὴν λύπην της.

Τέλος, ὅπως δήποτε, καὶ πολλάκις ἐπαναλαμβάνων τὰς διαβεβαιώσεις τῆς ἀγάπης μου, ἔφθασα ὡς τοῦ χαρτίου τὸ τέλος. Ἐννοεῖται ὅτι τῇ ὡμίλησα περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν ἐλπίδων μου διὰ τὸ παρὸν, καὶ περὶ ὧν διετήρουν διὰ τὸ μέλλον. Τὸ ἀληθὲς δὲ, ὅτι περὶ τούτου κυρίως τῇ ἔγραφον. Ἂν ἡ οἰκογένειά μου τῇ ἔγραφε ζητοῦσα εἰδήσεις περὶ τοῦ Βαρβερίνου, τὴν παρεκάλουν νὰ μ' εἰδοποιήσῃ ἀμέσως, καὶ πρὸ πάντων νὰ μοὶ καταστήσῃ γνωστὴν τὴν διεύθυνσιν ἣν θὰ ἐλάμβανε, πέμπουσά μοι αὐτὴν εἰς Παρίσια, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ.

Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου, μοὶ ἔμενε καὶ ἕτερον, τὸ πρὸς τὸν πατέρα τῆς Λίζας. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ὑπὸ μίαν τοὐλάχιστον ἔποψιν, ἦτον λυπηρὸν δι' ἐμέ. Ὅτε εἰς Δρεύζυ εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς τὴν Λίζαν ὅτι ἡ πρώτη μου ἐπίσκεψις ἐν Παρισίοις θὰ ἦτον πρὸς τὸν πατέρα της ἐν τῇ φυλακῇ του, τῇ εἶχον ἐξηγήσει συγχρόνως, ὅτι ἂν οἱ γονεῖς μου ἦσαν πλούσιοι, ὡς ἤλπιζον, θὰ τοῖς ἐζήτουν νὰ πληρώσωσι τοῦ πατρός της τὸ χρέος, ὥστε θὰ ἐπήγαινον εἰς τὴν φυλακὴν νὰ τὸν ἐλευθερώσω καὶ νὰ τὸν λάβω μετ' ἐμοῦ. Τοῦτο ἀπετέλει μέρος τοῦ προγράμματος τῶν εὐχαριστήσεων ἃς ἤλπιζον ν' ἀπολαύσω. Τὸν πατέρα Ἀκίνον πρῶτον, ἔπειτα τὴν μάναν Βαρβερίναν, ἔπειτα τὴν Λίζαν, ἔπειτα τὴν Στεφανήν, ἔπειτα τὸν Ἀλέξην, καὶ μετ' ἐκεῖνον τὸν Βενιαμίν. Ὡς πρὸς τὸν Ματτίαν, δι' ἐκεῖνον θὰ ἐγίνετο ὅ,τι καὶ δι' ἐμὲ, καὶ εὐτυχία του ἦτον ἡ εὐτυχία μου. Καὶ τώρα ἔπρεπε νὰ ὑπάγω εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ ἴδω τὸν πατέρα ἔχων τὰς χεῖρας κενάς, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τῷ γίνω χρησιμώτερος ἀφ' ὅ,τι ὅτε πρῶτον τὸν ἀφῆκα, καὶ νὰ τῷ πληρώσω τὸ ὄφλημα τῆς εὐγνωμοσύνης μου.

Εὐτυχῶς εἶχον κἂν καλοὺς λόγους νὰ τῷ προσφέρω, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς τῆς Λίζας καὶ τοῦ Ἀλέξη, καὶ ἡ πατρική του χαρὰ θὰ ἠλάττου τὴν λύπην μου. Ὅπως δήποτε θὰ εἶχον τὴν εὐχαρίστησιν πάντοτε ὅτι ἔπραξά τι ὑπὲρ αὐτοῦ, μέχρις ὅτου δυνηθῶ νὰ πράξω περισσότερα.

Ὁ Ματτίας, ἔχων ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ μίαν φυλακὴν, μὲ συνώδευσεν· ἄλλως τε δὲ καὶ ἐγὼ ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσῃ ἐκεῖνον, ὅστις ἐπὶ δύω ἔτη ἦτον πατὴρ δι' ἐμέ.

Ἐπειδὴ ἐγνώριζον ἤδη κατὰ τίνα τρόπον νὰ εἰσαχθῶ εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Κλισὺ, δὲν ἐμείναμεν πολλὴν ὥραν ἔμπροσθεν τῆς ὀγκώδους θύρας αὐτῆς, ὡς εἶχον ἀναγκασθῆ νὰ σταθῶ ὅτε εἶχον ἔλθει τὴν πρώτην φοράν.

Μᾶς εἰσήγαγον εἰς συλλαλητήριον, καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθασε καὶ ὁ πατὴρ, ἐκ τῆς θύρας δὲ μοὶ ἐξέτεινε τὰς χεῖρας.

— Ὦ! τὸ καλὸν παιδίον, εἶπε, καὶ μ' ἐφίλησεν· ὁ ἀγαθὸς Ῥεμής!

Ἐγὼ δ' ἀμέσως τῷ ὡμίλησα περὶ τῆς Λίζας καὶ τοῦ Ἀλέξη· ὡς δ' ἤθελον νὰ τῷ ἐξηγήσω διατί δὲν ἠμπόρεσα νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Στεφανήν, μὲ διέκοψε.

— Καὶ οἱ γονεῖς σου; εἶπε.

— Ἠξεύρετε λοιπόν;

Τότε μοὶ διηγήθη ὅτι ὁ Βαρβερῖνος τὸν εἶχεν ἐπισκεφθῆ πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν.

— Ἀπέθανεν, εἶπον.

— Μέγα δυστύχημα!

Μοὶ διηγήθη δὲ πῶς ὁ Βαρβερῖνος ἀπετάθη εἰς αὐτὸν ὅπως μάθῃ τί ἔγινα. Ἅμα ἔφθασεν εἰς τὰ Παρίσια, ὁ Βαρβερῖνος εἶχεν ὑπάγει εἰς τοῦ Γαροφόλη, ἀλλὰ, ἐννοεῖται, δὲν τὸν εὗρε. Τότε ἐπῆγε νὰ τὸν ζητήσῃ μακρὰν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὅπου ἦτον ὁ Γαροφόλης εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ παρ' αὐτοῦ ἔμαθεν ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βιτάλη μὲ εἶχεν ἀναδεχθῆ κηπουρὸς καλούμενος Ἀκίνος. Ὁ Βαρβερῖνος ἐπέστρεψε τότε εἰς τὰ Παρίσια, καὶ εἰς τὴν Παγοθήκην ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ κηπουρὸς οὗτος ἐκρατεῖτο εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Κλισύ. Οὕτως ἦλθεν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ὁ πατὴρ τῷ

Digitized by Google

εἶπεν ὅτι περιέτρεχον τὴν Γαλλίαν, ὥστε δὲν ἐδύνατο νὰ ἠξεύρῃ ποῦ ἤμην τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἀλλ' ὅτι βεβαίως ὀψέ ποτε θὰ ἐπεσκεπτόμην ἕν ἐκ τῶν τέκνων του. Τότε μοὶ ἔγραψεν ὁ ἴδιος εἰς Δρευζὺ, εἰς Βάρσας, εἰς Εσνάνδην καὶ εἰς Σαὶν-Κεντῖνον. Εἰς Δρευζὺ ὅμως δὲν εὗρον τὴν ἐπιστολήν του, διότι βεβαίως εἶχον ἀναχωρήσει πρὶν φθάσῃ αὕτη.

— Καὶ ὁ Βαρβερῖνος τί σᾶς εἶπε περὶ τῆς οἰκογενείας μου; ἠρώτησα.

— Τίποτε, ἢ τοὐλάχιστον ὀλίγα πράγματα. Οἱ γονεῖς σου εἶχον ἀνακαλύψει εἰς τὸ ὑπαστυνομικὸν κατάστημα τῆς συνοικίας τῶν ἀπομάχων, ὅτι τὸ παιδίον, τὸ ἐγκαταλειφθὲν εἰς τὴν ὁδὸν Βρετεϊλ, τὸ παρέλαβε κτίστης τις ἐκ Χαβανὸν, καλούμενος Βαρβερῖνος, καὶ ἐπῆγον καὶ τὸ ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ. Ὅταν δὲ δὲν σ' εὗρον, τῷ ἐζήτησαν νὰ τοὺς βοηθήσῃ εἰς τὰς ἐρεύνας των.

— Δὲν σᾶς εἶπε τὸ ὄνομά των, τὸν τόπον τῆς κατοικίας των;

— Ὅταν τὸν ἠρώτησα περὶ τούτων, μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ μοὶ τὰ ἐξηγήσῃ ὅλ' αὐτὰ ἄλλοτε. Τότε καὶ ἐγὼ δὲν ἐπέμεινα, ἐννοῶν ὅτι ἐφύλαττε μυστικὸν τὸ ὄνομα τῶν γονέων σου, φοβούμενος μὴ ἐλαττωθῇ ἡ ἀμοιβὴ ἣν προσεδόκα. Ἐπειδὴ ἤμην ὀλίγον πατήρ σου, ἐφαντάζετο, ὁ Βαρβερῖνος σου, ὅτι θὰ ἐζήτουν νὰ πληρωθῶ. Τὸν εἶπα διὰ τοῦτο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλὸν, καὶ ἔκτοτε δὲν τὸν εἶδον πλέον. Δὲν εἶχον ὅμως ἰδέαν ὅτι ἀπέθανεν. Ἠξεύρεις λοιπὸν ὅτι ἔχεις γονεῖς. Ἐξ αἰτίας ὅμως τοῦ ῥυπαροῦ ἐκείνου ἀνθρώπου δὲν ἠξεύρεις οὔτε τίνες εἶναι οὔτε ποῦ νὰ τοὺς εὕρῃς.

Τῷ ἐξήγησα τότε τίνας εἶχον ἐλπίδας, καὶ τὰς ἐπεκύρωσε διὰ διαφόρων λόγων.

— Ἀφ' οὗ οἱ γονεῖς σου κατώρθωσαν ν' ἀνακαλύψουν τὸν Βαρβερῖνον εἰς Χαβανὸν, ἀφ' οὗ ὁ Βαρβερῖνος κατώρθωσε ν' ἀνακαλύψῃ τὸν Γαροφόλην καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον ἐδῶ, θὰ σ' εὕρουν καὶ σὲ βεβαίως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Καντάλ. Μεῖνε λοιπὸν ἐκεῖ.

Οἱ λόγοι οὗτοι μοὶ ἐφάνησαν γλυκεῖς, καὶ μοὶ ἐπανέφερον πᾶσαν τὴν εὐθυμίαν μου. Τὸν ἐπίλοιπον ἡμῶν καιρὸν ὅλον κατετρίψαμεν ὁμιλοῦντες περὶ τῆς Λίζας, τοῦ Ἀλέξη, καὶ τῆς καταχώσεώς μου εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον.

— Τί τρομερὸν ἐπάγγελμα! εἶπεν ὅταν ἐτελείωσα τὴν διήγησίν μου. Καὶ αὐτὴν τὴν τύχην ἔχει ὁ Ἀλέξης μου! Ὢ! πόσον εὐτυχέστερος ἦτον ὅταν ἐκαλλιέργει λευκόϊα!

— Θὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς αὐτὰ, εἶπον.

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ εἰσακούσῃ, φίλτατόν μου Ῥεμίδιον!

Μ' ἔτρωγεν ἡ γλῶσσά μου νὰ τῷ εἰπῶ ὅτι οἱ γονεῖς μου μετ' ὀλίγον θὰ τὸν ἀποσπάσωσι τῆς φυλακῆς του, ἀλλ' ἐν καιρῷ ἐσκέφθην ὅτι δὲν εἶναι καλὸν νὰ καυχᾶταί τις ἐκ προοιμίων περὶ εὐχαριστήσεων ἃς προτίθεται νὰ προξενήσῃ, καὶ ἠρκέσθην μόνον διαβεβαιῶν αὐτὸν ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἦτον ἐλεύθερος, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν παιδίων του.

— Μέχρις ὅτου φθάσῃ ἡ ὡραία ἐκείνη στιγμὴ, μοὶ εἶπεν ὁ Ματτίας, ὅταν ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν ὁδὸν, ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν τὸν καιρόν μας, ἀλλὰ νὰ κερδήσωμεν χρήματα.

— Ἂν εἴχομεν δαπανήσει ὀλιγώτερον καιρὸν ἐρχόμενοι ἀπὸ Χαβανὸν εἰς Δρευζὺ καὶ ἀπὸ Δρευζὺ εἰς Παρίσια, θὰ εἴχομεν φθάσει ἀκόμη ἐν καιρῷ ἐδῶ ὥστε νὰ ἴδωμεν τὸν Βαρβερῖνον.

— Τοῦτο εἶναι ἀληθὲς, καὶ προσάπτω ἐγὼ εἰς ἐμαυτὸν ὅτι σ' ἐμπόδισα νὰ ἔλθῃς ταχύτερον, ὥστε δὲν ἔχεις ἀνάγκην σὺ νὰ μοὶ τὸ προσάπτῃς.

— Δὲν σοὶ προσάπτω τίποτε, ἀγαπητέ μου Ματτία, σοὶ τὸ βεβαιῶ. Χωρὶς σοῦ δὲν θὰ μ' ἦτον δυνατὸν νὰ φέρω χάρισμα εἰς τὴν Λίζαν, καὶ χωρὶς σοῦ θὰ περιεφερόμεθα ἀκόμη εἰς τοὺς δρόμους τῶν Παρισίων, χωρὶς ὀβολοῦ διὰ νὰ τραφῶμεν.

— Λοιπὸν, ἀφ' οὗ εἶχον δίκαιον νὰ θέλω νὰ κερδήσωμεν χρήματα, ἂς κάμωμεν ὡς ἂν εἶχον δίκαιον ἀκόμη καὶ τώρα. Καὶ τί ἄλλο καλήτερον ἔχομεν νὰ κάμωμεν πρὸς τὸ παρὸν, παρὰ νὰ παίζωμεν καὶ νὰ τραγῳδῶμεν ὅ,τι ἠξεύρομεν; Διὰ νὰ περιδιαβάζωμεν ἀργοὶ, ἂς περιμείνωμεν νὰ ἔχωμεν ἅμαξαν· ὀλιγώτερον κοπιαστικὸν θὰ μᾶς εἶναι. Τὰ Παρίσιά μου τὰ γνωρίζω, καὶ εἰξεύρω ποῦ εἶναι τὰ καλὰ μέρη.

Καὶ τόσον τὰ ἐγνώριζε, τὰ καλὰ μέρη, τὰς δημοσίας πλατείας, τὰς ἐσωτερικὰς αὐλὰς, τὰ καφφενεῖα, ὥστε τὸ ἑσπέρας, πρὶν κοιμηθῶμεν, ἐμετρήσαμεν τὰς εἰσπράξεις ἡμῶν, καὶ εὕρομεν δραχμὰς δεκατέσσαρας.

Καὶ τότε, ἀποκοιμώμενος, ἀνεπόλησα ἕνα λόγον ὃν πολλάκις ἤκουσα τὸν Βιτάλην νὰ λέγῃ, ὅτι ἡ τύχη ἔρχεται εἰς ἐκείνους οἵτινες δὲν τὴν χρειάζονται. Βεβαίως τόσον λαμπρὰ εἴσπραξις ἦτον ἡ ἔνδειξις ὅτι οἱ γονεῖς μου ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἐνεφανίζοντο.

Καὶ τόσον πεπεισμένος ἤμην περὶ τῆς βεβαιότητος τῶν προαισθήσεών μου, ὥστε τὴν ἐπαύριον εἶχον ὄρεξιν νὰ μείνω ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ὁ Ματτίας ὅμως μ' ἐβίασε νὰ ἐξέλθω, καὶ προσέτι καὶ νὰ παίξω καὶ νὰ τραγῳδήσω· καὶ ἐκερδήσαμεν ἄλλας ἕνδεκα δραχμὰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

— Ἂν δὲν ἐμέλλομεν νὰ πλουτήσωμεν μετ' ὀλίγον διὰ τῶν γονέων σου, μοὶ ἔλεγεν ὁ Ματτίας γελῶν, θὰ ἐπλουτιζόμεθα ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ μόνοι μας, καὶ τοῦτο θὰ ἦτον ὡραῖον.

Τρεῖς ἡμέραι παρῆλθον οὕτω χωρὶς οὐδὲν νὰ ἐπέλθῃ καινὸν, καὶ εἰς τὰς ἐπανειλημμένας ἐρωτήσεις μου, πάντοτε τὰς ἰδίας, ἡ γραία ξενοδόχος ἀπήντα στερεοτύπως! «Οὐδεὶς ἦλθε νὰ ζητήσῃ τὸν Βαρβερῖνον· δὲν ἔλαβον ἐπιστολὴν διὰ σὲ ἢ

Digitized by Google

διὰ τὸν Βαρβερῖνον». Ἀλλὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν τέλος μοὶ ἔδωκε μίαν ἐπιστολήν.

Ἦτον ἡ ἀπάντησις τῆς μάνας Βαρβερίνας, ἢ μᾶλλον ἡ ἀπάντησις ἣν ἡ μάνα Βαρβερίνα ὑπηγόρευσε δι' ἐμέ, διότι ἡ ἰδία δὲν ἤξευρεν οὔτε νὰ γράφῃ οὔτε ν' ἀναγινώσκῃ.

Μοὶ ἔλεγεν ὅτι εἶχε μάθει τὸν θάνατον τοῦ ἰδικοῦ της, καὶ ὅτι ὀλίγον πρὶν εἶχε λάβει ἐπιστολήν του, ἣν μοὶ ἔπεμπε, φρονοῦσα ὅτι ἐδύνατο ἴσως νὰ μοὶ χρησιμεύσῃ, διότι περιεῖχε πληροφορίας περὶ τῆς οἰκογενείας μου.

— Τάχιστα, τάχιστα, ἀνέκραξεν ὁ Ματτίας, ἂς ἀναγνώσωμεν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Βαρβερίνου.

Μετὰ τρεμούσης χειρὸς καὶ ἰσχυρᾶς συνοχῆς τῆς καρδίας ἠνέῳξα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

«*Φιλτάτη γυνή μου,*

»Εἶμαι εἰς τὸ νοσοκομεῖον, καὶ τόσον ἄρρω»στος, ὥστε πιστεύω ὅτι δὲν θ' ἀναλάβω. Ἂν »εἶχον τὴν δύναμιν, θὰ σ' ἔγραφον πῶς ἠσθένη»σα. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀνωφελὲς, καὶ μεταβαίνω »εἰς τὸ μᾶλλον κατεπεῖγον. Θέλω νὰ σ' εἰπῶ ὅτι, ἂν »δὲν γλυττώσω, πρέπει νὰ γράψῃς εἰς τὴν διεύθυν»σιν: Greth and Galley, Green-square, Lincoln s »-Inn, εἰς τὸ Λονδῖνον. Αὐτοὶ εἶναι οἱ νομικοὶ οἱ »ἐπιφορτισθέντες ν' ἀνεύρουν τὴν Ῥεμήν. Θὰ τοὺς »εἰπῃς ὅτι σὺ μόνη δύνασαι νὰ τοὺς δώσῃς πλη»ροφορίας περὶ τοῦ παιδίου, καὶ θὰ φροντίσῃς νὰ »σὲ πληρώσουν καλὰ αὐτὰς τὰς πληροφορίας. »Αὐτὰ τὰ χρήματα πρέπει νὰ σ' ἐξασφαλίσουν »ἄνετα τὰ γηράματα. Θὰ μάθῃς τί ἔγινεν ὁ Ῥε»μὴς ἂν γράψῃς εἰς ἕνα τινὰ Ἀκίνον, πρώην κη»πουρόν, ἤδη εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Κλισὺ εἰς τὰ Παρίσια. Ὅλα τὰ γράμματά σου νὰ σοὶ τὰ γρά»φῃ ὁ κ. ἐφημέριος· διότι εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθε»σιν δὲν πρέπει νὰ πιστεύησαι εἰς κανένα. Μὴ »ἐπιχειρήσῃς τίποτε πρὶν μάθῃς ἂν ἀπέθανα.

»Σ' ἀσπάζομαι διὰ τελευταίαν φοράν.

»ΒΑΡΒΕΡΙΝΟΣ».

Μόλις εἶχον ἀναγνώσει τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ὁ Ματτίας ἀνεπήδησεν.

— Ἐμπρός! εἰς τὸ Λονδῖνον! ἀνέκραξε.

Τοσοῦτον μ' ἐξέπληξεν ἡ ἀνάγνωσις αὕτη, ὥστε ἠτένιζον τὸν Ματτίαν χωρὶς νὰ ἐννοῶ τί μοὶ ἔλεγε.

— Ἀφ' οὗ ὁ Βαρβερῖνος λέγει ὅτι Ἄγγλοι νομικοὶ ἐπεφορτίσθησαν νὰ σ' εὕρουν, ἐξηκολούθησε, τοῦτο δηλοῖ, δὲν σοὶ φαίνεται; ὅτι οἱ γονεῖς σου εἶναι Ἄγγλοι.

— Ἀλλά; . . .

— Σὲ δυσαρεστεῖ νὰ εἶσαι Ἄγγλος;

— Ἤθελον νὰ εἶμαι τοῦ ἰδίου τόπου μετὰ τῆς Λίζας καὶ τῶν παιδίων.

— Ἐγὼ ἤθελον νὰ εἶσαι Ἰταλός.

— Ἂν εἶμαι Ἄγγλος, θὰ εἶμαι λοιπὸν συντοπίτης τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν.

— Πῶς, ἂν εἶσαι Ἄγγλος. Ὑπάρχει ἀμφιβολία; Ἂν οἱ γονεῖς σου ἦσαν Γάλλοι, δὲν θ' ἀνέθετον, ἐννοεῖται, εἰς Ἄγγλους νομικοὺς νὰ ζητήσουν εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ ἀπολεσθὲν των παιδίον. Ἀφ' οὗ εἶσαι Ἄγγλος, πρέπει νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Δὲν ὑπάρχει καλήτερος τρόπος διὰ νὰ πλησιάσῃς τοὺς γονεῖς σου.

— Ἂν ἔγραφον εἰς ἐκείνους τοὺς νομικούς;

— Διατί; Διὰ στόματος εἶν' εὐκολωτέρα ἡ συνεννόησις παρὰ διὰ γραφῆς. Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὰ Παρίσια, εἴχομεν 17 δραχμάς· εἰς μίαν ἡμέραν ἐκερδήσαμεν 14, ἔπειτα 11, ἔπειτα 9· τοῦτο μᾶς κάμνει δραχμὰς 51. Ἐξ αὐτῶν ἐδαπανήσαμεν δραχμὰς 8, ὥστε μᾶς μένουσιν ἀκόμη 43, περισσότερα ἀφ' ὅ,τι χρειαζόμεθα διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς Λονδῖνον. Ἡ ἐπιβίβασις γίνεται εἰς Βουλόνην· τὸ ἀτμόπλοιον ὑπάγει κατ' εὐθεῖαν εἰς Λονδῖνον, καὶ ἡ δαπάνη δὲν εἶναι μεγάλη.

— Δὲν ἐπῆγες ποτὲ εἰς Λονδῖνον;

— Ἠξεύρεις ὅτι δὲν ἐπῆγα. Εἰς τὸ ἱπποδρόμιον Γασσότου ὅμως ἦσαν δύο Ἄγγλοι γελωτοποιοί. Αὐτοὶ πολλάκις μοὶ διηγοῦντο περὶ Λονδίνου, καὶ μ' ἐδίδαξαν καὶ τόσας ἀγγλικὰς λέξεις, ὥστε μᾶς ἦτον δυνατὸν νὰ συνεννοούμεθα, χωρὶς ἡ κυρὰ Γασσότη, περίεργη ὡς τὴν κουκουβάγιαν, νὰ ἐννοῇ τί λέγομεν. Πόσας ἀνοησίας τῇ ἐρρίπτομεν κατὰ πρόσωπον, χωρὶς νὰ ἠμπορῇ νὰ θυμώσῃ! Θὰ σὲ ὑπάγω εἰς τὸ Λονδῖνον.

— Καὶ ἐγὼ ἔμαθα ἀγγλικὰ μετὰ τοῦ Βιτάλη.

— Ναί, ἀλλὰ εἰς τὰ τρία αὐτὰ ἔτη θὰ τὰ ἐλησμόνησες, ἐν ᾧ ἐγὼ τὰ ἠξεύρω ἀκόμη. Θὰ ἴδῃς. Ἔπειτα ἐπιθυμῶ νὰ ὑπάγω εἰς Λονδῖνον ὄχι μόνον διὰ νὰ σ' εἶμαι χρήσιμος. Ἔχω καὶ ἄλλον λόγον.

— Ποῖον;

— Ἂν οἱ γονεῖς σου ἤρχοντο νὰ σὲ ζητήσουν εἰς τὰ Παρίσια, ἴσως δὲν θὰ ἤθελον νὰ μὲ συμπαραλάβουν κ' ἐμέ, ἐν ᾧ, ἂν εἶμαι εἰς τὴν Ἀγγλίαν, δὲν θὰ ἠμπορέσουν νὰ μ' ἀποπέμψουν.

Τοιαύτη ὑπόθεσις μοὶ ἐφαίνετο προσβλητικὴ κατὰ τῶν γονέων μου, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐδύνατο νὰ εἶναι καὶ ὀρθή. Καὶ τὴν ἐλαχίστην πιθανότητα ἂν εἶχον, ἤρκει καὶ αὐτὴ ὅπως μὲ πείσῃ ν' ἀναχωρήσω ἀμέσως μετὰ τοῦ Ματτία εἰς Λονδῖνον.

— Ὑπάγωμεν! τῷ εἶπον.

Μετὰ δύω λεπτὰ εἴχομεν ἑτοιμασθῆ, καὶ κατέβημεν ν' ἀναχωρήσωμεν.

Ὅταν μᾶς εἶδεν οὕτω παρεσκευασμένους ἡ ξενοδόχος ἀνεφώνησεν ἰσχυρῶς.

— Ὁ νέος κύριος λοιπὸν — ἐγὼ ἤμην ὁ κύριος — δὲν περιέμενε τοὺς γονεῖς του; Τοῦτο θὰ ἦτον πολὺ φρονιμώτερον· καὶ ἔπειτα οἱ γονεῖς του θὰ ἔβλεπον πῶς ἐδῶ τὸν ἐπεμελήθησαν.

Ἀλλ' ἡ εὐγλωττία της αὕτη δὲν ἤρκει ὅπως μετατρέψῃ τὸν σκοπόν μου. Πληρώσας λοιπὸν τὴν νύκτα μου, κατέβην εἰς τὴν ὁδόν, ὅπου μὲ περιέμενεν ὁ Ματτίας μετὰ τοῦ Κάπη.

— Ἀλλὰ τίς θὰ εἶναι ἡ διεύθυνσίς σας; ἠρώτησεν ἡ γραία.

Digitized by Google

Καὶ τῷ ὄντι, μοὶ ἐφάνη φρονιμώτερον νὰ τῇ ἀφήσω τὴν διεύθυνσίν μου, καὶ τὴν ἔγραψα εἰς τὸ βιβλίον της.

— Εἰς τὸ Λονδῖνον! ἀνέκραξε. Δύω παιδία εἰς τὸ Λονδῖνον! Εἰς τοὺς πέντε δρόμους! εἰς τὴν θάλασσαν!

Πρὶν ὅμως κινήσωμεν διὰ τὴν Βουλόνην,ἔπρεπε νὰ ὑπάγωμεν ν' ἀποχαιρετίσωμεν τὸν πατέρα.

Ἀλλ' ὁ ἀποχαιρετισμὸς οὗτος θλιβερὸς δὲν ἦτον. Ὁ πατὴρ ἐχάρη πολὺ μαθὼν ὅτι ἔμελλον ἐντὸς ὀλίγου νὰ εὕρω τοὺς γονεῖς μου, καὶ ἡ ἐδική μου χαρὰ ἦτον νὰ τῷ λέγω καὶ νὰ τῷ ἐπαναλαμβάνω ὅτι δὲν θ' ἀργήσω νὰ ἐπανέλθω μετὰ τῶν γονέων μου, διὰ νὰ τῷ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην των.

— Καλὴν ἀντάμωσιν, παιδία μου, καὶ καλὴν ἐπιτυχίαν. Ἂν δὲν ἐπιστρέψῃς ὅσον ταχέως ἐπιθυμεῖς, θὰ μοὶ γράψῃς.

— Θὰ ἐπιστρέψω.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπροχωρήσαμεν, χωρὶς νὰ σταθῶμεν, μέχρι Μοϊσσέλης, καὶ ἐκοιμήθημεν εἰς ἀγροικίαν τινά, θέλοντες νὰ οἰκονομήσωμεν τὰ χρήματά μας διὰ τὸν διάπλουν. Ὁ Ματτίας εἶχεν εἰπεῖ ὅτι εἶν' εὔθηνός. Ἀλλὰ πόσον ἦτον τὸ εὔθηνὸν τοῦτο;

Ἐν ᾧ ἐπεριπατοῦμεν, ὁ Ματτίας μοὶ ἐδίδασκε λέξεις ἀγγλικάς, διότι πολὺ μ' ἐστενοχώρει καὶ μ' ἐμπόδιζε νὰ παραδοθῶ εἰς χαρὰν ἡ ἀμφιβολία ἂν οἱ γονεῖς μου θὰ ἐνόουν τὴν γαλλικὴν ἢ τὴν ἰταλικήν. Πῶς νὰ συνεννοηθῶμεν, ἂν ὡμίλουν μόνον τὴν ἀγγλικήν; Πόσον στενόχωρον θὰ μᾶς ἦτον! Τί θὰ ἔλεγον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τὰς ἀδελφάς μου, ἐὰν εἶχον; Δὲν θὰ ἔμενον ξένος πρὸς αὐτοὺς ἐν ὅσῳ δὲν θὰ ἐδυνάμην νὰ συνδιαλέγωμαι μετ' αὐτῶν; Ὁσάκις ἐσκεπτόμην περὶ τῆς ἐπιστροφῆς μου εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ὅπερ συνεχέστατα συνέβαινεν ἀφ' ὅτου ἀφῆκα τὸ Χαβανόν, ποτὲ δὲν εἶχον φαντασθῆ ὅτι τοιοῦτο κώλυμα ἐδύνατο νὰ παραλύσῃ τὰς νέας μου σχέσεις. Θὰ μ' ἐχρειάζετο πολὺς καιρὸς ὡς νὰ μάθω τὰ ἀγγλικά, διότι μ' ἐφαίνοντο γλῶσσα δύσκολος.

Ὀκτὼ ἡμέραι μᾶς ἐχρειάσθησαν διὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐκ Παρισίων εἰς Βουλόνην, καθ' ὅσον εἰς τὰς μεγαλητέρας πόλεις ἃς ἀπηντῶμεν ἐχρονοτριβοῦμεν ὀλίγον. Εἰς Βωβαί, εἰς Ἀββεβίλλ, εἰς Μοντρεῖλ τὴν Ἐπιθαλάσσιον ἐδώκαμεν παραστάσεις πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κεφαλαίου ἡμῶν.

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς Βουλόνην, εἴχομεν ἀκόμη τριάκοντα δύο δραχμὰς εἰς τὸ βαλάντιον, πολὺ περισσότερα ἀφ' ὅ,τι ἐχρειαζόμεθα διὰ τὸν διάπλουν.

Ὁ Ματτίας δὲν εἶχε ποτὲ ἴδει τὴν θάλασσαν· διὰ τοῦτο πρῶτον περίπατον ἐκάμαμεν εἰς τὴν προκυμαίαν. Μερικὰ λεπτὰ ἔμεινε τὸ βλέμμα βυθίζων εἰς τὰ θολὰ τοῦ ὁρίζοντος βάθη· ἔπειτα, τὴν γλῶσσαν κτυπῶν, ἀπεφάνθη ὅτι εἶναι θέαμα ἄσχημον, μελαγχολικὸν καὶ ἀκάθαρτον.

Τότε ἤρχισε φιλονεικία μεταξὺ ἡμῶν, διότι πολλάκις ἄλλοτε ὡμιλοῦμεν περὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τῷ ἔλεγον ἐγὼ ὅτι δὲν ὑπάρχει θέαμα αὐτῆς ὡραιότερον. Τὸ ἴδιον διϊσχυριζόμην καὶ τώρα.

— Ἴσως ἔχεις δίκαιον, ὅταν ἡ θάλασσα εἶναι κυανῆ, ὡς λέγεις ὅτι τὴν εἶδες εἰς Κέττην, εἶπεν ὁ Ματτίας· ὅταν ὅμως εἶναι καθὼς αὐτή, κίτρινη καὶ πράσινη ὑπὸ σταχτερὸν οὐρανὸν καὶ βαρέα σκοτεινὰ σύννεφα, τότε εἶναι ἀσχημοτάτη καὶ οὐδεμίαν ὄρεξιν μ' ἐμπνέει νὰ τὴν διαπλεύσω.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤμεθα σύμφωνοι ὁ Ματτίας κ' ἐγώ, ἢ ἐδέχετο ἐκεῖνος τὴν γνώμην μου, ἢ ἐγὼ τὴν ἐδικήν του· ἐπὶ τοῦ θέματος ὅμως τούτου ἐπέμενον ἐγώ, καὶ διϊσχυριζόμην μάλιστα ὅτι ἡ πρασίνη αὐτὴ θάλασσα, ἔχουσα τὸ βάθος θολὸν καὶ ἀτμῶδες, καὶ τὰ ὀγκώδη σύννεφα, ὠθούμενα καὶ συγχεόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἦτον ὡραιοτέρα τῆς κυανῆς ἐκείνης ὑπὸ κυανοῦν οὐρανόν.

— Τοῦτο λέγεις, διότι εἶσαι Ἄγγλος, ἀπήντησεν ὁ Ματτίας, καὶ ἀγαπᾷς τὴν ἄσχημον αὐτὴν θάλασσαν, διότι εἶναι ἡ θάλασσα τοῦ τόπου σου.

Τὸ ἀτμόπλουν διὰ τὸ Λονδῖνον ἀπέπλεε τὴν ἐπαύριον εἰς τὰς τέσσαρας τὸ πρωΐ. Εἰς τὰς τρεῖς καὶ ἡμίσειαν εἴχομεν ἐπιβιβασθῆ, καὶ ἐλάβομεν θέσιν ὅπως ἐδυνήθημεν, προφυλαττόμενοι ὑπό τινων κιβωτίων κατὰ τοῦ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ ἀνέμου ὅστις ἔπνεεν ἐκ βορρᾶ.

Εἰς τὸ φῶς θαμβῶν τινων φανῶν εἴδομεν νὰ φορτώνωσι τὸ πλοῖον. Αἱ τροχαλίαι ἔτριζον, τὰ κιβώτια, καταβιβαζόμενα εἰς τὸν μυχὸν τοῦ πλοίου ἐκρότουν, καὶ οἱ ναῦται ἐξεφώνουν λέξεις τινὰς διὰ φωνῆς τραχείας. Ἀλλὰ πάντα ἄλλον κρότον ἐξενίκα ἡ βοὴ τοῦ ἀτμοῦ ἐκπεμπομένου ἐκ τῆς μηχανῆς κατὰ λευκὰς ἕλικας. Τέλος κώδων ἐκτύπησε, τὰ πρυμνήσια ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ εἴχομεν κινήσει, . . κινήσει διὰ τὴν πατρίδα μου.

Εἶχον πολλάκις εἰπεῖ εἰς τὸν Ματτίαν ὅτι δὲν ὑπῆρχέ τι εὐαρεστότερον ναυτικοῦ περιπάτου· ὅτι ἐλαφρῶς τις ὀλισθαίνει ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἐπιφανείας, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν συναίσθησιν τῆς ὁδοῦ ἣν διανύει, ὅτι εἶναι πρᾶγμα ἐξαίσιον, ἀληθῶς ὄνειρον.

Ὅτε ταῦτα ἔλεγον, εἶχον κατὰ νοῦν τὸν *Κύκνον*, καὶ τὸν πλοῦν ἡμῶν εἰς τὴν μεσημβρινὴν διώρυγα. Ἡ θάλασσα ὅμως δὲν εἶναι διῶρυξ. Μόλις ἐξήλθομεν πέραν τῆς προκυμαίας, καὶ τὸ πλοῖον ἐφάνη ὡς ἂν ἐβυθίσθη εἰς τὴν θάλασσαν, ἔπειτα ἀνηγέρθη, καὶ πάλιν ἐβυθίσθη βαθύτατα εἰς τὰ κύματα, καὶ οὕτω πεντάκις καὶ ἑξάκις, διὰ μεγάλων κινημάτων ὡς μεγίστης αἰώρας. Τότε, ἐπὶ τῶν κινήσεων τούτων, ὁ ἀτμὸς ἐξήρχετο ἐκ τῆς καπνοδόχης δι' ὀξέων συριγμῶν, ἔπειτα διὰ μιᾶς ἐπήρχετο σιωπή τις, καὶ ἠκούοντο μόνον οἱ τροχοὶ κτυπῶντες τὰ ὕδατα, πότε πρὸς

Digitized by Google

τὸ ἓν μέρος πότε πρὸς τὸ ἄλλο, κατὰ τὴν κλίσιν τοῦ πλοίου.

— Πολὺ ὡραῖον τὸ ὀλίσθημά σου, μοὶ εἶπεν ὁ Ματτίας.

Καὶ ἐγὼ δὲ δὲν εἶχον τίποτε νὰ τῷ ἀπαντήσω, διότι τότε ἀκόμη δὲν ἤξευρον τί εἰσὶ τ' ἀβαθῆ νερά.

Ὄχι μόνον ὅμως τ' ἀβαθῆ, θραύοντα τὰ κύματα, παρεκώλυον τὸ πλοῖον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνοικτὴ θάλασσα, διότι ἦτον καὶ αὐτὴ ἱκανῶς τεταραγμένη.

Ὁ Ματτίας, ὅστις ἀπό τινος εἶχε παύσει ὁμιλῶν, ἠγέρθη διὰ μιᾶς.

— Τί ἔχεις; τῷ εἶπον.

— Ἔχω, ὅτι χορεύει τὸ πλοῖον, καὶ αἰσθάνομαι ἄνω κάτω τὰ σπλάγχνα μου.

— Εἶναι ἡ ναυτίασις.

— Βεβαίως. Τὸ αἰσθάνομαι.

Καὶ μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπῆγε καὶ ἔσκυψεν ἐκτὸς τοῦ τοίχου τοῦ πλοίου.

Ὁ δυστυχὴς Ματτίας πῶς ὑπέφερε! Τὸν ἐπῆρα εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἐστήριζον τὴν κεφαλήν του εἰς τὸ στῆθός μου· ἀλλ ὅλ' αὐτὰ δὲν τὸν ἐθεράπευον. Ἐγόγγυζε δέ, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠγείρετο ταχέως, καὶ ἔτρεχε καὶ ἐστηρίζετο εἰς τὸ χεῖλος τοῦ πλοίου, καὶ μετ' ὀλίγα λεπτὰ μόνον ἐπέστρεφε καὶ ἐχώνετο πλησίον μου.

Καὶ τότε, ὁσάκις οὕτως ἐπέστρεφε, μοὶ ἔνευε διὰ τοῦ γρόνθου, καὶ μοὶ ἔλεγε, γελῶν καὶ ὀργιζόμενος ἐνταυτῷ:

— Ὦ! αὐτοὶ οἱ Ἄγγλοι σπλάγχνα δὲν ἔχουν.

— Εὐτυχῶς δι' αὐτούς.

Ὅταν δὲ ἡ ἡμέρα ἀνέτειλεν, ἡμέρα ὠχρά, θολὴ καὶ ἀνήλιος, εἴχομεν ἀπέναντι ἡμῶν ὑψηλοὺς κρημνοὺς λευκούς, καὶ ποῦ καὶ ποῦ ἐβλέπομεν ἀκίνητα πλοῖα ἄνευ ἱστίων. Βαθμηδὸν δ' ἔπαυσε κυλιόμενον τὸ πλοῖον ἡμῶν, καὶ ἐπροχώρει ὀλισθαῖνον ἡσύχως ὡς εἰς διώρυγα. Δὲν ἤμεθα πλέον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μακράν, ἑκατέρωθεν, ἐφαίνοντο ὄχθαι σύδενδροι, ἢ μᾶλλον ἀμυδρῶς πως διεκρίνοντο διὰ τῆς πρωϊνῆς ὀμίχλης. Εἴχομεν ἤδη εἰσπλεύσει εἰς τὸν Θάμεσιν.

— Ἰδού, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν.

Ἀλλὰ κακῶς ἐδέχθη τὴν καλὴν αὐτὴν ἀγγελίαν, καὶ ἐξαπλωθεὶς εἰς τὸ κατάστρωμα,

— Ἄφες με, μ' εἶπε, νὰ κοιμηθῶ.

Ἐγὼ ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερα ἐκ τοῦ διάπλου, ὄρεξιν δὲν εἶχον νὰ κοιμηθῶ· ἑπομένως συγυρίσας τὸν Ματτίαν διὰ ν' ἀναπαυθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν καλήτερα, ἀνέβην εἰς τὰ κιβώτια, καὶ ἐκάθησα εἰς τὰ ὑψηλότερα, ἔχων εἰς τὰ γόνατά μου τὸν Κάπην.

Ἐκεῖθεν δ' ἐπέβλεπον τὸν ποταμόν, ἐμπρὸς, ὀπίσω καὶ τὰς δύω του ὄχθας. Πρὸς τὰ δεξιὰ ἐξετείνετο εὐρεῖα ἔκτασις ἄμμου, ἔχουσα λευκοῦ ἀφροῦ παρυφήν, καὶ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἐφαίνετο ὡς ἂν ἐμέλλομεν πάλιν νὰ εἰσπλεύσωμεν εἰς τὸ πέλαγος.

Ἀλλὰ τοῦτο ἦτον ὀπτικὴ μόνον ἀπάτη, καὶ αἱ κυαναῖ ὄχθαι ταχέως ἐπλησίασαν πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἔπειτα ἐφάνησαν εὐκρινέστερον κίτριναι καὶ τελματώδεις.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ ὑπῆρχεν ὅλος στόλος πλοίων ἠγκυροβολημένων, καὶ δι' αὐτῶν ἔτρεχον ἀτμόπλοια ῥυμουλκά, ἀφήνοντα ὀπίσω των μακρὰς ταινίας καπνοῦ μέλανος.

Πόσα πλοῖα! πόσα ἱστία! Ποτὲ δὲν ἐφανταζόμην ὅτι ποταμὸς ἐδύνατο νὰ ἔχῃ τοσοῦτον πληθυσμόν. Ἡ Γαρόννα ἐκίνησε τὴν ἔκπληξιν, ἀλλ' ὁ Θάμεσις τὸν θαυμασμόν μου. Πολλὰ τῶν πλοίων τούτων ἦσαν ἕτοιμα ν' ἀποπλεύσωσι, καὶ εἰς τοὺς ἱστοὺς των ἔβλεπον τοὺς ναύτας ἀναβοκαταβαίνοντας εἰς κλίμακας σχοινοπλέκτους, οἵτινες μακρόθεν ἐφαίνοντο λεπταὶ ὡς κλωσταὶ ἀράχνης.

Ὀπίσω του τὸ ἀτμόπλουν μας κατέλειπε γραμμὴν λευκοῦ ἀφροῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κιτρίνου ὕδατος, ἐφ' οὗ παντοῖα ὅσα ἐπέπλεον, σανίδες, ξύλα, πτώματα ζώων ἐχόντων τὸ στόμα πεφιμωμένον, φελλοί, χόρτα. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πτηνὸν πλατύπτερον κατήρχετο ἐπὶ τὰ παρασυρόμενα ταῦτα ἀντικείμενα, καὶ ἔπειτα ἀμέσως, ὀξεῖαν κραυγὴν ἀφιέν, ἀφίπτατο ἔχον τὸ ἕρμαιον αὐτοῦ εἰς τὸ ῥάμφος του.

Διατί ἤθελεν ὁ Ματτίας νὰ κοιμᾶται; Πολὺ καλήτερον θὰ ἦτον δι' αὐτὸν ἂν ἐξύπνα. Περίεργον ἦτον τὸ θέαμα, καὶ ἤξιζε νὰ τὸ ἴδῃ.

Καθ' ὅσον δὲ προσανεβαίνομεν τὸν ποταμόν, ἐγίνετο τὸ θέαμα περιεργότερον, ὡραιότερον. Δὲν ἤξιζον νὰ ἑλκύωσι τὰ βλέμματα μόνα τὰ ἱστιοφόρα πλοῖα καὶ τὰ ἀτμόπλοια, αἱ τριστίστιοι νῆες καὶ τὰ μεγάλα ἀτμοκίνητα, τὰ ἐρχόμενα ἐκ μεμακρυσμένων χωρῶν, αἱ ἀνθρακοφόροι ὁλκάδες, καταμέλανοι, αἱ χόρτον ἢ ἄχυρα πεφορτωμέναι λέμβοι, ὁμοιάζουσαι μεγίστας χόρτου θημωνίας παρασυρθείσας ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, οἱ μέγιστοι ἐρυθροί, λευκοί, μέλανες τόννοι, συστρεφόμενοι ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἀλλ' ἄξιον προσοχῆς ἦτον καὶ ὅ,τι ἀνεκαλύπτετο εἰς τὰς δύω ὄχθας, φαινομένας ἤδη ἐντελῶς μεθ' ὅλων τῶν λεπτομερειῶν των, κομψῶς κεχρωματισμένοι οἶκοι, πράσιναι πεδιάδες, ὡραῖα δένδρα ὧν ποτὲ οἱ κλάδοι δὲν κατετμήθησαν, καὶ ποῦ καὶ ποῦ ἀποβάθραι προκύπτουσαι ἄνω τῆς μελανῆς ἰλύος, σημεῖα τοῦ ὕψους τῆς παλιῤῥοίας, πάλοι ὑποπράσινοι καὶ γλοιώδεις.

Καὶ οὕτως ἔμεινα πολλὴν ὥραν, ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς τεταμένους καὶ ἄνευ ἄλλης σκέψεως, πλὴν τοῦ νὰ βλέπω καὶ νὰ θαυμάζω.

Ἀλλ' ἰδού, εἰς τὰς δύω ὄχθας τοῦ Θαμέσιος, αἱ οἰκίαι σωρεύονται ἤδη αἱ μὲν παρὰ τὰς δέ, κατὰ μακρὰς γραμμὰς ἐρυθράς, καὶ ὁ οὐρανὸς γίνεται σκοτεινός. Ὁ καπνὸς καὶ ἡ ὀμίχλη συναναμίγνυνται, καὶ ἄγνωστον ἂν ὁ καπνὸς θὰ εἶναι πυ-

Digitized by Google

κνότερος ἢ ἂν ἡ ὁμίχλη· ἔπειτα δὲ, ἀντὶ δένδρων καὶ κτηνῶν εἰς τὰς πεδιάδας, προκύπτει δάσος ἱστῶν. Τὰ πλοῖα εἰσὶν ἐντὸς τῶν πεδίων.

Μὴ δυνάμενος πλέον ν' ἀνθέξω, ἐπήδησα ἐκ τῆς σκοπιᾶς μου, καὶ ἔτρεξα πρὸς τὸν Ματτίαν. Εἶχε δὲ ἐξυπνήσει αὐτὸς, ἡ ναυτίασις εἶχε παρέλθει, καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ κακή του διάθεσις, ὥστε ἐδέχθη ν' ἀναβῇ μετ' ἐμοῦ εἰς τὰ κιβώτια. Καὶ αὐτὸς δ' ἐξεθαμβώθη καὶ ἔτριβε τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἐκ τῶν πεδιάδων ἐνίοτε διώρυγες ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Θάμεσιν, καὶ αὗται πλήρεις πλοίων.

Δυστυχῶς ὁ καπνὸς καὶ ἡ ὁμίχλη ἐπυκνοῦντο ἐπὶ μᾶλλον, καὶ σπανίως μόνον ἐδυνάμεθα νὰ ἴδωμεν πέριξ ἡμῶν· καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἐπροχωροῦμεν, τόσῳ ὀλιγώτερον ἐδυνάμεθα νὰ βλέπωμεν καθαρῶς.

Τέλος τὸ πλοῖον ἐβράδυνε τὴν πορείαν του, ἡ μηχανὴ ἔπαυσεν ἐνεργοῦσα, τὰ πρυμνήσια ἐῤῥίφθησαν εἰς τὴν ξηράν. Οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Λονδῖνον, καὶ ἀπέβημεν μεταξὺ ἀνθρώπων οἵτινες μᾶς ἔβλεπον, ἀλλὰ δὲν μᾶς ὡμίλουν.

— Ἰδοὺ, Ματτία μου, ἡ ὥρα νὰ μεταχειρισθῇς τ' ἀγγλικά σου.

Καὶ ὁ Ματτίας, ὅστις πρὸς οὐδὲν ἐδίσταζε, ἐπλησίασε χονδρόν τινα καὶ πυῤῥότριχον ἄνθρωπον, ἵνα εὐγενέστατα, καὶ τὸν πῖλον εἰς τὰς χεῖρας, τὸν ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ δρόμου πρὸς τὸ *Γρεὶν σκουαὶρ* (τὴν πρασίνην πλατεῖαν).

Μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ Ματτίας πολλὴν ὥραν μένει δίδων ἐξηγήσεις εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ὅστις πολλάκις τῷ ζητεῖ νὰ τῷ ἐπαναλάβῃ τὰς ἰδίας λέξεις· ἀλλὰ δὲν θέλω ν' ἀμφιβάλλω περὶ τῶν γνώσεων τοῦ φίλου μου.

Τέλος ἐπιστρέφει.

— Εὐκολώτατον, εἶπεν· ἀρκεῖ νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν Θάμεσιν. Ἐξακολουθοῦμεν εἰς τὴν προκυμαίαν.

Ἀλλὰ προκυμαία δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ Λονδῖνον, δὲν ὑπῆρχε κἂν τότε, καὶ αἱ οἰκίαι προὐχώρουν μέχρι τοῦ ποταμοῦ. Ἠναγκάσθημεν ἑπομένως νὰ προχωρῶμεν εἰς τὰς ὁδοὺς, αἵτινες μᾶς ἐφαίνοντο παράλληλοι μετ' αὐτοῦ.

Σκοτειναὶ εἰσὶν αἱ ὁδοὶ αὗται καὶ λασπώδεις, πλήρεις ἁμαξῶν, κιβωτίων, ἐμπορευμάτων, δεμάτων παντοίου εἴδους, καὶ μετὰ δυσκολίας κατωρθοῦμεν νὰ διερχώμεθα διὰ τῶν ἀνανεουμένων πάντοτε προσκομμάτων τούτων. Τὸν Κάπην ἔδεσα εἰς σχοινίον, καὶ τὸν ἔχω νὰ μὲ παρακολουθῇ πλησιέστατα. Ἡ ὥρα εἶναι μία μετὰ μεσημβρίαν, καὶ ὅμως τὸ φωταέριον εἶναι ἀναμμένον εἰς τὰ ἐργαστήρια, καὶ ἔξω βρέχει καπνίαν.

Ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν, τὸ Λονδῖνον δὲν ἐπροξένησεν εἰς ἡμᾶς τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν ἣν ὁ Θάμεσις.

Οὕτω προχωροῦμεν, καὶ ὁ Ματτίας ἐρωτᾷ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἂν ἀπέχομεν ἀκόμη ἀπὸ τοῦ *Λίγκολνς Ἰνν* (ξενῶνος τοῦ Λιγκόλν), καὶ μοὶ λέγει ὅτι πρέπει νὰ διέλθωμεν διὰ μεγάλης πύλης, ἥτις διατέμνει τὴν ὁδὸν ἣν παρακολουθοῦμεν.

Τοῦτο μοὶ φαίνεται παράδοξον, δὲν τολμῶ ὅμως νὰ τῷ εἰπῶ τὴν ἰδέαν μου, ὅτι ἀπατᾶται.

Δὲν ἠπατᾶτο ὅμως, καὶ ἐφθάσαμεν τῷ ὄντι εἰς θολωτὴν πύλην ἐγκαρσίως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ κειμένην, μετὰ δύω πυλίδων ἑκατέρωθεν. Αὐτὴ εἶναι ἡ *Τέμπελ βὰρ* (ναοῦ ὅρος). Ἐνταῦθα ἠρωτήσαμεν αὖθις περὶ τῆς ὁδοῦ ἡμῶν καὶ μᾶς εἶπον νὰ στραφῶμεν πρὸς τὰ δεξιά.

Ἔκτοτε δὲν εἴμεθα πλέον εἰς μεγάλην ὁδὸν, θορυβώδη καὶ πολυκίνητον, ἀλλ' εἰς μικροὺς δρομίσκους σιωπηλοὺς καὶ παντοίως περιπλεκομένους. Μᾶς φαίνεται δὲ ὅτι στρεφόμεθα ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν, χωρὶς διόλου νὰ προχωρῶμεν, ὡς εἰς λαβύρινθον.

Αἴφνης, ἐν ᾧ ἐνομίζομεν ὅτι ἐχάθημεν, εὑρισκόμεθα ἔμπρὸς μικροῦ νεκροταφείου, οὗ οἱ ἐπιτύμβιοι λίθοι εἰσὶ μέλανες, ὡς ἂν εἶχον βαφῆ διὰ μελάνης. Τοῦτο ἦτον τὸ *Γρεὶν σκουαίρ*.

Ἐν ᾧ δ' ὁ Ματτίας ἠρώτα μίαν παρερχομένην σκιὰν, ἐγὼ ἐστάθην, κρατῶν τὴν καρδίαν μου νὰ μὴ κτυπᾷ· δὲν ἀναπνέω, καὶ τρέμω.

Ἔπειτα δ' ἀκολουθῶ τὸν Ματτίαν, καὶ ἱστάμεθα ἔμπρὸς πλακὸς χαλκῆς, ἐφ' ἧς ἀναγινώσκομεν : Greth and Galley.

Ὁ Ματτίας προὐχώρησε νὰ κωδωνίσῃ, ἀλλὰ τῷ ἐκράτησα τὸν βραχίονα.

— Τί ἔχεις; μοὶ εἶπε. Πῶς εἶσαι χλωμός !

— Μίαν στιγμὴν νὰ λάβω θάῤῥος.

Ἀλλὰ κτυπᾷ, καὶ εἰσερχόμεθα.

Εἶμαι δὲ τόσον τεταραγμένος, ὥστε πολὺ εὐκρινῶς δὲν διακρίνω τὰ πρὸ ποδῶν. Μοὶ φαίνεται ὅτι εἴμεθα ἐντὸς γραφείου, καὶ ὅτι δύω ἢ τρεῖς ἄνθρωποι, κύπτοντες εἰς τραπέζας, γράφουσιν εἰς τὸ φῶς πολλῶν σωλήνων φωταερίου, οὗ ἀκούω τὸν συριγμόν.

Εἰς τὸν ἕνα τῶν ἀνθρώπων τούτων ἀπευθύνεται ὁ Ματτίας, διότι ἐννοεῖται ὅτι ἐκεῖνον ἐπεφόρτισα νὰ ὁμιλήσῃ. Εἰς τοὺς λόγους του ἐπανέρχονται συνεχῶς αἱ λέξεις boy, family, Βαρβερῖνος, καὶ ἐννοῶ ὅτι ἐξηγεῖ ὅτι εἶμαι τὸ παιδίον οὗ τὴν ἀνεύρεσιν ἡ οἰκογένειά μου ἀνέθηκεν εἰς τὸν Βαρβερῖνον. Τὸ ὄνομα δὲ τοῦ Βαρβερίνου προξενεῖ ἐντύπωσιν. Μᾶς ἀτενίζουσι, καὶ ἐκεῖνος πρὸς ὃν ὁ Ματτίας ὡμίλει ἐγείρεται καὶ μᾶς ἀνοίγει μίαν θύραν.

Εἰσερχόμεθα δὲ εἰς δωμάτιον πλῆρες βιβλίων καὶ χαρτίων. Κύριος κάθηται ἔμπρὸς γραφείου, καὶ ἄλλος, φορῶν μακρὸν μανδύαν καὶ φενάκην, καὶ εἰς τὰς χεῖρας κρατῶν πολλὰ σακκία κυανᾶ, συνδιαλέγεται μετ' αὐτοῦ.

Βραχέως ὁ προηγούμενος ἡμῶν ἐξηγεῖ τίνες εἴμεθα, καὶ τότε οἱ δύω κύριοι μᾶς ἐξετάζουσι διὰ τῶν βλεμμάτων ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

Digitized by Google

— Τίς ἐξ ὑμῶν εἶναι τὸ παιδίον τὸ ἀνατραφὲν ὑπὸ τοῦ Βαρβερίνου; εἶπε γαλλιστὶ ὁ κύριος ὁ καθήμενος ἔμπρὸς τοῦ γραφείου.

Ἐγὼ δ' ἀκούσας τὴν γαλλικὴν, ἠσθάνθην ἐπανελθὸν τὸ θάῤῥος μου, καὶ ἓν βῆμα προβὰς,

— Ἐγὼ, κύριε, εἶπον.

— Ποῦ εἶναι ὁ Βαρβερῖνος;

— Ἀπέθανε.

Οἱ δύο κύριοι ἠτένισαν ἀλλήλους ἐπὶ μίαν στιγμὴν, καὶ ἔπειτα ὁ φέρων τὴν φενάκην εἰς τὴν κεφαλὴν ἐξῆλθε μετὰ τῶν σακκίων του.

— Τότε λοιπὸν πῶς ἤλθετε; ἠρώτησεν ὁ κύριος ὅστις εἶχεν ἀρχίσει νὰ μ' ἀνακρίνῃ.

— Πεζοὶ ὡς τὴν Βουλόνην, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Λονδῖνον διὰ πλοίου. Τώρα ἀπεβιβάσθημεν.

— Ὁ Βαρβερῖνος σᾶς ἔδωκε χρήματα;

— Δὲν τὸν εἴδομεν τὸν Βαρβερῖνον.

— Τότε πῶς ἐμάθετε ὅτι πρέπει νὰ ἔλθητ' ἐδῶ;

Εἰς ἀπάντησιν διηγήθην συντόμως ὅ,τι μ' ἠρώτα.

Ἤμην ἀνυπόμονος νὰ τῷ ἀπευθύνω κ' ἐγὼ τινὰς ἐρωτήσεις, μίαν πρὸ πάντων ἥτις μοὶ ἔκαιε τὰ χείλη, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασα.

Μὲ ἠρώτησε, καὶ ἐβιάσθην νὰ τῷ διηγηθῶ πῶς ἀνετράφην ὑπὸ τοῦ Βαρβερίνου, πῶς ἐπωλήθην ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν Βιτάλην, πῶς, κατὰ τὸν θάνατον τοῦ κυρίου μου μὲ παρέλαβεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἀκίνου, καὶ τέλος, ὅτε ὁ πατὴρ ἐφυλακίσθη διὰ χρέη, πῶς ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐπάγγελμά μου μουσικοῦ περιπλανωμένου.

Καθ' ὅσον δὲ ὡμίλουν ὁ κύριος ἐλάμβανε σημειώσεις, καὶ μ' ἐκύτταζε κατὰ τρόπον ὅστις μ' ἐστενοχώρει. Πρέπει δὲ νὰ εἴπω ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του ἦτον τραχεῖα, καὶ τὸ μειδίαμά του εἶχέ τι τὸ ὕπουλον.

— Καὶ τί εἶναι τὸ παιδίον τοῦτο; εἶπε δεικνύων τὸν Ματτίαν διὰ τοῦ σιδηροῦ του κονδυλίου, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τοξεύσῃ κατ' αὐτοῦ βέλος.

— Φίλος, σύντροφος, ἀδελφός.

— Πολὺ καλά. Γνωριμία τῶν δρόμων· δὲν εἶναι ἀληθές;

— Ὁ τρυφερώτερος, ὁ ἀγαπητότερος τῶν ἀδελφῶν.

— Δὲν ἀμφιβάλλω.

Τότε μοὶ ἐφάνη κατάλληλος ἡ στιγμὴ ἵνα θέσω τέλος τὴν ἐρώτησιν, ἥτις ἀπ' ἀρχῆς τῆς συνδιαλέξεως ταύτης μ' ἐστενοχώρει.

— Ἡ οἰκογένειά μου, κύριε, κατοικεῖ εἰς τὴν Ἀγγλίαν;

— Μάλιστα· κατοικεῖ εἰς τὸ Λονδῖνον, τοὐλάχιστον τώρα.

— Λοιπὸν θὰ τὴν ἰδῶ;

— Μετ' ὀλίγα λεπτὰ θὰ εἶσαι πλησίον της. Θὰ σὲ στείλω πρὸς αὐτήν.

Καὶ ἐκωδώνισε.

— Μίαν λέξιν, κύριε, ἀκόμη, παρακαλῶ. Ἔχω πατέρα;

Μόλις ἐδυνήθην νὰ προφέρω τὴν λέξιν ταύτην.

— Ὄχι μόνον πατέρα, ἀλλὰ καὶ μητέρα, ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς.

— Ὦ, κύριε!

Ἀλλ' ἡ θύρα ἀνοιγεῖσα διέκοψε τὴν ἔκχυσιν τῶν αἰσθημάτων μου, καὶ μόνον πρὸς τὸν Ματτίαν ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων.

Ὁ κύριος ἀπηύθυνέ τινας λέξεις πρὸς τὸν εἰσελθόντα, καὶ, ὡς μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐνόησα, τῷ εἶπε νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ.

Ἠγέρθην ἐπομένως.

— Ἅ! ἐλησμόνησα, εἶπεν ὁ κύριος. Τ' ὄνομά σου εἶναι Δρισκόλλ. Εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ πατρός σου.

Κακοπρόσωπος ἦτον ὁ κύριος οὗτος· ἀλλὰ νομίζω ὅτι θὰ ἐῤῥιπτόμην εἰς τὸν λαιμόν του ἂν μ' εἶχεν ἀφήσει καιρόν. Ἀλλὰ διὰ τῆς χειρὸς μᾶς ἔδειξε τὴν θύραν, καὶ ἐξήλθομεν.

Ἕπεται συνέχεια.

ΔΟΥΛΚΙΝΙΟΝ

Ἡ πόλις Δουλκίνιον, περὶ ἧς τοσοῦτος γίνεται λόγος σήμερον ἐν τῇ πολιτικῇ, κεῖται ἐν τῇ Ἄνω Ἀλβανίᾳ, μεταξὺ Δυῤῥαχίου καὶ Ἀντιβάρεως, ἐπὶ ἀκρωτηρίου διήκοντος πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ἀπέχει δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ πρὸς Β. αὐτῆς Ἀντιβάρεως περίπου 10 μίλια, ἀπὸ δὲ τοῦ πρὸς Μ. Δυῤῥαχίου 40, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Καλαμᾶ, τῆς δυτικῆς ταύτης ἀφετηρίας τῶν νέων βορ. ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, 150 περίπου μίλια.

Τὴν πόλιν ταύτην ὁ Πτολεμαῖος καλεῖ Οὐλκίνιον, ὁ δὲ Πλίνιος Κολχίνιον καὶ Ὀλκίνιον, διότι ἀναφέρει ὅτι ἐθεμελιώθη ὑπὸ ἀποίκων ἐκ Κολχίδος. Ὁ Λίβιος ἀποκαλεῖ τοὺς οἰκήτορας Ὀλκινιάτας.

Ἐκ τῆς συγγραφῆς τοῦ Ὑακίνθου Ἐκάρδ «Ἱστορία καὶ περιγραφὴ τῆς Ἄνω Ἀλβανίας ἢ Γκεγκαρίας» (Histoire et description de la haute Albanie ou Guégarie par H. Hequard 1859).) μεταφέρομεν περὶ τῆς πόλεως ταύτης ἐνταῦθα ἐν περιλήψει τὰς ἑπομένας εἰδήσεις.

Ὁπότε ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ἰλλυρίας Γέντιος κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἱ κάτοικοι τοῦ Δουλκινίου, οἵτινες εἶχον ἀποχωρισθῆ ἐκείνου, ἐκηρύχθησαν αὐτόνομοι, ἀλλὰ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας ὑπέκυψαν εἰς τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ῥώμης, εἶτα δὲ εἰς τοὺς τοῦ Βυζαντίου.

Κατὰ τὴν 11ην ἑκατονταετηρίδα καὶ ἡ πόλις αὕτη, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Δαλματίας, περιῆλθεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν ἐξουσίαν διαφόρων κατακτητῶν, μέχρις οὗ ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου.

Κατὰ τὸ 1420 ὑπετάγη ἑκουσίως εἰς τοὺς Ἐνετοὺς, διατελέσασα ὑπ' αὐτοὺς μέχρι τοῦ 1571, ὁπότε πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀχμὲτ πασᾶ κατελήφθη ὑπὸ τούτου διὰ συνθήκης, ὅτε παρὰ τὰς

Digitized by Google

δοθείσας ὑποσχέσεις οἱ γιανίτσαροι εἰσελθόντες κατέσφαξαν τοὺς κατοίκους καὶ ἐπυρπόλησαν τὴν πόλιν. Ἐκ τῆς φρουρᾶς, συγκειμένης ἐξ Ἰταλῶν καὶ Γάλλων, 12 μόνον ἄνδρες μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Σκρὰ Μαρτινέγκου διέφυγον· ἐκ τῶν περισωθέντων δὲ κατοίκων μέρος μὲν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ὄρη, μέρος δὲ ἀπέμεινεν ἐν τῇ πόλει, ἔνθα ἠσπάσθη τὸν Μωαμεθανισμὸν, καὶ ἀπετέλεσεν ἔπειτα τὰ πληρώματα τῶν πειρατικῶν πλοίων τῶν Τούρκων. Ἔκτοτε τὸ Δουλκίνιον δὶς ἐπολιορκήθη ἄνευ ἐπιτυχίας ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν τῷ 1696 καὶ τῷ 1722.

Ἡ *ἀρχαία πόλις* τοῦ Δουλκινίου κεῖται ἐντὸς φρουρίου, περιβαλλομένη ὑπὸ ὑψηλῶν ἐπάλξεων ἀφ' ἑνὸς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ βράχων ἀποτόμων. Τὸ φρούριον ἀπὸ θαλάσσης φαίνεται δυσάλωτον καὶ ἐχυρὸν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ξηρᾶς δεσπόζεται ὑπὸ τῶν λόφων Μαζιοῦρι καὶ Κολόντζα. Τὰ ὀρειχάλκινα τηλεβόλα αὐτοῦ, περὶ τὰ εἴκοσιν ἀριθμούμενα, κεῖνται παρερριμμένα· τινὰ τούτων διακρίνονται διὰ τὸ μέγα αὐτῶν μῆκος, πάντα δὲ φέρουσι τὰ σήματα τῆς Ἐνετίας.

Αἱ οἰκίαι τῆς ἀρχαίας πόλεως εἶναι περίπου 100, πᾶσαι πολυώροφοι· ἐπὶ τῶν νευουσῶν πρὸς τὴν θάλασσαν, αἵτινες πιθανῶς ἀνῆκον εἰς ἐπισήμους οἰκογενείας, φαίνονται ἴχνη οἰκοσήμων. Αἱ ὁδοὶ δὲ εἶναι στεναὶ, ἀνωφερεῖς καὶ δύσβατοι. Πρὸς Α. τῶν μεσημβρινῶν ἐπάλξεων κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς ἀρχαίας Μητροπόλεως τῆς Παναγίας· γλυφαὶ, ἀνάγλυφά τινα σχεδὸν ἐξαλληλιμμένα βυζαντιακοῦ ῥυθμοῦ, μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ θεμελίωσις αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς τοὺς χρόνους τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου.

Ἐν μέσῳ τῆς πόλεως ὑπῆρχε τετράγωνος πύργος χρησιμεύων ὡς σκοπιὰ καὶ τόπος ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων· ἐπὶ τούτου ὕστερον οἱ Τοῦρκοι ἐτοποθέτησαν ὡρολόγιον, ἀλλὰ τῷ 1845 ὁ πύργος κατεστράφη διχοτομηθεὶς ὑπὸ κεραυνοῦ. Εὐρυχωρόταται δὲ δεξαμεναὶ ἐν τῇ πόλει πρὸς διατήρησιν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἐν ὥρᾳ πολιορκίας ὑφίστανται ἔτι καὶ νῦν ἐν καλῇ καταστάσει.

Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, πολλοὶ τῶν Δουλκινιατῶν, καὶ δὴ οἱ δυσπειθέστεροι, μὴ ὑποφέροντες τὴν ἐν τῷ φρουρίῳ οἴκησιν, μικρὸν κατὰ μικρὸν μετῴκησαν εἰς τὰ προάστειᾳ, σήμερον ἀποτελούμενα ἐξ ἑξακοσίων οἰκιῶν 3,500 κατοίκων, πάντων σχεδὸν Ὀθωμανῶν· πρὸ ὀλίγων δὲ μόλις ἐτῶν ἐπετράπη νὰ κατοικήσωσι καὶ χριστιανοί τινες. Τὰ προάστεια, ἅτε κείμενα ἐπὶ κατωφερειῶν λόφων, ὧν τὰς ὑπωρείας βρέχει ἡ θάλασσα, παρέχουσι τερπνὸν θέαμα τῷ καταπλέοντι εἰς Δουλκίνιον· ἐν μέτῳ ἔχουσι τὴν ἀγοράν· μεταξὺ δὲ τούτων καὶ τῆς πόλεως ὑπάρχει κρήνη κομψὴ, ἔργον τουρκικόν· ἐντὸς δὲ αὐτῶν τῶν προαστείων κεῖται ἑτέρα κρήνη, ἔργον ἐνετικὸν, ὡς λέγεται, ἐξ ἧς ὑδρεύονται καὶ τὰ πλοῖα, καὶ παρὰ τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχει πλάτανος παμμεγέθης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν συνέρχονται τὸ ἑσπέρας οἱ κάτοικοι. Ἔξω τῶν προαστείων, καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Σκόδραν, κεῖνται ῥυπαραὶ καὶ πενιχραὶ καλύβαι Ἀθιγγάνων σιδηρουργῶν, περὶ τὰς ἑκατόν.

Ὑπὸ τὴν πόλιν κεῖται καὶ μικρὸς *λιμὴν* προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων, ἔνθα προσορμίζονται μόνον ἁλιευτικὰ πλοιάρια. Ἄλλοτε ἦτο εὐρυχωρότερος, ἀλλὰ κατεχώσθη ὑπὸ σεισμοῦ· ἔτι δὲ νῦν δεικνύουσιν οἱ κάτοικοι ἑκατὸν βήματα πρὸς τὴν ξηρὰν ὀγκολίθους φέροντας μεγάλους κρίκους, ὁμοίους πρὸς τοὺς ἐν χρήσει ἐν τοῖς λιμέσι εἰς πρόσδεσιν τῶν πλοίων.

Τὸ *κλίμα* τοῦ Δουλκινίου εἶναι εὔκραὲς καὶ ὑγιεινὸν, οἱ κάτοικοι ῥωμαλέοι καὶ ἀνδρεῖοι, αἱ γυναῖκες δὲ φημίζονται ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀλβανίαν ἐπὶ καλλονῇ, κομψότητι καὶ εὐκαμψίᾳ μελῶν.

Τῷ 1859, ὅτε ὁ Hequard ἐξέδωκε τὴν περὶ Ἀλβανίας μελέτην του, οἱ Δουλκινιᾶται εἶχον 180 πλοῖα· τούτων δὲ ὁ ἀριθμὸς κατ' ἔτος αὐξάνει. Οἱ πλοίαρχοι, καίπερ πρακτικῶν γνώσεων ναυτικῆς μόνον κάτοχοι, ἐπιχειροῦσιν εἰς μεγάλους πλόας. Ἄλλοτε ἦτο τὸ Δουλκίνιον φωλεὰ πειρατῶν τολμηροτάτων καὶ ἐπιφόβων εἰς τὰς παραλίας πόλεις τῆς Ἰταλίας. Ἐν γένει δὲ ἐφημίζοντο ὡς ἄριστοι ναυτικοὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Τουρκίαν κατὰ τὴν 17 καὶ 18 ἑκατονταετηρίδα, καὶ οἱ Σουλτάνοι ἐπεζήτουν αὐτοὺς ἐν τῷ στόλῳ, ὅπου πολλοὶ ἀνυψώθησαν καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Καπιτὰν-πασᾶ. Διασώζονται δ' ἔτι παρ' αὐτοῖς ἡρωϊκὰ ᾄσματα εἰς μνήμην ἀνδραγαθημάτων πειρατικῶν. Τὰς πειρατείας τῶν Δουλκινιατῶν κατέστειλαν τὰ καταδρομικὰ τῶν Ἄγγλων ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, ἐπεδόθησαν δ' ἔκτοτε εἰς τὴν θαλασσίαν ἐμπορίαν, καὶ τῷ 1818 εἶχον 400 πλοῖα διαφόρου μεγέθους, ἀλλὰ τὸ ναυτικὸν τοῦτο κατεστράφη κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πειρατῶν.

Τὸ Δουλκίνιον ἀπὸ τῆς 9ης ἑκατ. μέχρι τῆς ἁλώσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἦτο ἕδρα ἐπισκόπου ἐξαρτωμένου μέχρι τοῦ 1030 ἀπὸ τοῦ μητροπολίτου Σπαλάτου· ἔκτοτε δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀντιβάρεως. Σήμερον ἅπαν τὸ διαμέρισμα Δουλκινίου ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Σκόδρας.

Περὶ τὸ Δουλκίνιον κεῖνταί τινα χωρία, μέρος μὲν ἐπὶ τῆς πεδιάδος, μέρος δὲ ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν τῶν πέριξ λόφων, οἰκούμενα ὑπὸ 2,500 κατοίκων, Μωαμεθανῶν καὶ Χριστιανῶν, πάντων μετερχομένων τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Μεταξὺ τῶν χωρίων Πιστόλας καὶ Σάλτσι ὑπάρχουσιν ἀρχαῖαι λατινικαὶ ἐκκλησίαι, καὶ ἐν τῷ χωρίῳ Ἁγ. Νικολάου, κειμένῳ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βογιάνα, ὑπῆρχεν ἄλλοτε Μοναστήριον Βενεδικτίνων, τὰ νῦν ἠρειπωμένον, διατηρουμένης μό-

Digitized by Google

νον τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἅπαξ τοῦ ἔτους τελοῦσι λειτουργίαν, εἰς ἣν προσέρχονται πανταχόθεν οἱ καθολικοὶ τῆς Ἄνω Ἀλβανίας.

Α. Μηλιαρακης

Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ἐπανηγυρίσθη καθ' ἅπασαν τὴν Ῥωσίαν μετὰ μεγίστης λαμπρότητος ἡ ἑορτὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ διασήμου Ῥώσου ποιητοῦ Ἀλεξάνδρου Πούσκιν, περὶ οὗ γίνεται λόγος ἐν τῇ ἑπομένῃ διατριβῇ. Ὁ ἀνδριὰς ἐστήθη ἐν Μόσχᾳ, ἰδιαιτέρᾳ πατρίδι τοῦ ποιητοῦ. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην παρῆσαν ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, οἱ ἐπιφανέστεροι ἀντιπρόσωποι τῆς ῥωσικῆς δημοσιογραφίας καὶ φιλολογίας, καὶ οἱ δύο υἱοὶ τοῦ ποιητοῦ Ἀλέξανδρος καὶ Γρηγόριος Πούσκιν, ὧν ὁ πρῶτος διωρίσθη τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ὑπασπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ πατρός. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν δὲ τοῦ «Συλλόγου τῆς ῥωσικῆς φιλολογίας» ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς Ῥώσου μυθιστοριογράφου Τουργκλένεβ διάφορα προσφωνήματα, ἀποσταλέντα αὐτῷ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν λόγῳ ἑορτῆς ὑπὸ τοῦ Βίκτωρος Οὐγγώ, Ἀουερβάχ, Τένισσον καὶ ἄλλων διασήμων συγγραφέων.

Ὁ Πούσκιν, ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς τῆς Ῥωσίας, ὑπῆρξε διακαὴς φιλέλλην, εἰς πολλὰ δὲ ποιήματά του μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὕμνησε τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα.

Σ. τ. Δ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΟΥΣΚΙΝ[1]

Ἐσχάτως ἐνεκαινίσθη ἐν Μόσχᾳ μνημεῖον τοῦ Ἀλεξάνδρου Πούσκιν, πᾶσα δὲ ἡ ὑψηλὴ κοινωνία τῆς Πετρουπόλεως ἔσπευσεν ἐκεῖσε ὡς εἰς προσκύνησιν, ἵνα οὕτως εἰπεῖν ἐξαγνισθῇ ἀπὸ τοῦ φόνου τοῦ μεγάλου τῆς Ῥωσίας ποιητοῦ.

Ἡ ποίησις δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρξεν αἰσία εἰς ἐκείνους, οὓς ἐν Ῥωσίᾳ ἔψαυσε διὰ τοῦ θείου αὐτῆς δακτύλου. Ὁ Λερμόντωφ, ὁ ἐνάμιλλος τοῦ Πούσκιν, ἐξόριστος ὢν φονεύεται ἐν μονομαχίᾳ ὅπως καὶ ὁ Πούσκιν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του, ὁ Νικόλαος Γῶγολ παραφρονεῖ καὶ ἀποθνήσκει τῆς πείνης, ὁ Γριβοϊέδωφ ἐλεεινὸν ὑφίσταται θάνατον ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὁ Κόλζωφ αὐτοκτονεῖ, ὁ Ῥυλέεφ ἀποθνήσκει διὰ χειρὸς τοῦ δημίου· δὲν ἐμνημονεύθησαν δὲ ἐνταῦθα παρὰ μόνον οἱ ἐπισημότατοι τῶν Ῥώσων ποιητῶν.

Καὶ ὅπως ὁ βίος τῶν ποιητῶν τούτων ὑπῆρξεν μαῦρος καὶ λυπηρός, λυπηρὰ καὶ πλήρη μελαγχολίας εἶναι καὶ τὰ ἔργα των, διότι πάντες σχεδὸν κατέχονται ὑπὸ τοῦ ἀπελπισμοῦ, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἰδιάζουσα νόσος τῶν πρώτων ῥωμαντικῶν ποιητῶν, ἡ νόσος, ἣν οἱ Γερμανοὶ ὠνόμασαν Weltschmerz καὶ ὑφ' ἧς ἐνόσησαν ὁ Βάϊρων, ὁ Σχέλλεϋ, ὁ Λεοπάρδης......

Ὁ Πούσκιν δὲν ἦτο φύσεως ὅλως καὶ κατ' ἀλήθειαν ἀπελπιστικῆς, ἀλλ' ἦτο μᾶλλον ἀνὴρ ἀηδιάσας τὰς ἡδονὰς τοῦ κόσμου καὶ κλίνων πρὸς τὴν μελαγχολίαν, ἠγάπα δ' ἐν τῇ ποιήσει νὰ φέρηται πρὸς τὰ βυρώνεια σχήματα, χωρὶς νὰ ἔχῃ οὔτε τὴν δύναμιν οὔτε τὴν δοκιμότητα τοῦ λυρικοῦ τῆς Ἀγγλίας. Χαρακτηριστικά τινα τοῦ Πούσκιν ἀνευρίσκονται ἐν τῷ *Εὐγενίῳ Ὀνιέγινε*, τῷ σκεπτικῷ ἐκείνῳ Δὸν Ζουάν, πλείονα δὲ καὶ ἀληθέστερα ἐν τῇ εἰκόνι, ἣν ἔγραψε, τοῦ Τζέρσκυ, τοῦ ἥρωος τῶν *Αἰγυπτιακῶν Νυκτῶν*, «ὅστις ἐπροτίμα νὰ φαίνηται κοινός τις ἄνθρωπος τοῦ κόσμου μᾶλλον ἢ ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων, ὅστις ἐγένετο εἰς μικρολογίας ἀπιστεύτους δι' ἄνδρα τόσον καλῶς πεπροικισμένον ὑπὸ τῆς φύσεως, ὅστις πρὸς ἐπίδειξιν ἔκαμνε τὸν χαρτοπαίκτην, τὸν γαστρονόμον καὶ τὸν sportsman, ἂν καὶ τακτικὰ ἐλησμόνει τὸ atout, προετίμα λάθρα τὰ τηγανισμένα γεώμηλα πάντων τῶν λιχνευμάτων τῆς γαλλικῆς μαγειρικῆς, καὶ δὲν ἤξευρε νὰ διακρίνῃ τὸ προστυχότερον ἄλογον ἀπὸ τοῦ ἵππου τοῦ ἀραβικοῦ».

Ἀλλὰ τὰς ἐξομολογήσεις ὅμως ταύτας δὲν πρέπει τις νὰ τὰς πιστεύῃ κατὰ γράμμα. Διότι τῷ ὄντι ὁ Πούσκιν ἦτο ἐμπαθὴς χαρτοπαίκτης, καὶ ἔφθασε νὰ παίξῃ ἕως καὶ τοὺς στίχους του εἰς τὰ χαρτία, τοῦτο δὲ τὸ κατάθεμα δὲν ἦτο ὅλως ἀνάξιον, διότι ὁ ἐκδότης του τῷ ἐπλήρωνε πέντε ῥούβλια δι' ἕκαστον στίχον. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Βόρις Γοδούνωφ* ἦτο τυπικὸν ἀπαύγασμα τῆς παραδόξου ἐκείνης πετρουπολιτικῆς κοινωνίας, ἣν ἀπὸ τοῦ 1790 μέχρι τοῦ 1830 ἐδίδαξαν τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς ἐννοίας τὰς ἐλευθεριαζούσας, τὰ ἤθη καὶ τὰς κακίας τὰς κομψὰς τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, Γάλλοι πάσης τάξεως καὶ πάσης ἐπιστήμης, ναυαγοὶ εὐγενεῖς ἢ Ἰακωβῖνοι τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς Αὐτοκρατορίας, τυχοδιῶκται σεσημασμένοι ἢ ἀπόβλητοι θεράποντες. Ἐπεμαίνοντο δὲ πρὸς τοὺς Γάλλους καὶ τὰ γαλλικὰ πράγματα οἱ ἐν Πετρουπόλει, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι καθ' ὅλου τὴν Γαλλίαν, οἱ δὲ *βοϊάροι* ἐνόμιζον ἑαυτοὺς πολιτισμένους, διότι ἤξευρον νὰ βλασφημῶσι γαλλιστὶ καὶ νὰ χορεύωσι τὴν *γαββότταν*, διότι ἔπινον καμπανίτην καὶ ἀνεγίνωσκον τοῦ Βολταίρου τὰ διηγήματα, τὰ ὁποῖα εἰσεκομίζοντο λάθρα εἰς

1. Ὁ Πούσκιν, ὁ ἐπονομασθεὶς Βύρων τῆς Ῥωσίας, ἐγεν. τῷ 1799 καὶ ἀπέθ. τῷ 1837. Ὁ Μεριμὲ ἔγραψεν ὡραίαν μελέτην περὶ τοῦ Πούσκιν, ἐξ ἧς μεταφράζομεν τὰ ἑξῆς. «Ὁ Πούσκιν καὶ ὁ Βύρων ἀπέθανον ἀμφότεροι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας των καὶ τῇ πλήρει ἀναπτύξει τῆς διανοίας των, ἀφ' οὗ ἐξήντλησαν πάσας τὰς ἀπολαύσεις, ἃς ἡ ἐκ τῶν γραμμάτων δόξα δύναται νὰ παράσχῃ. Ἀμφότεροι ἐπέδρασαν πολὺ ἐπὶ τὰ γράμματα τῆς πατρίδος των. Καί τοι δὲ οἱ μιμηταί των ἐπήνεγκόν τινα ἐπισκοτισμὸν εἰς τὴν δόξαν των, ὁ ἔπειτα χρόνος ἐπεκύρωσεν οὐδὲν ἧττον τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην τῶν συγχρόνων των, ἡ φήμη των εἶνε τώρα στερεῶς τεθεμελιωμένη, οὐδεὶς δ' ἐπικριτὴς θὰ δυνηθῇ πλέον νὰ ἀπαλείψῃ τὰ ὀνόματά των ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν μεγάλων τοῦ κόσμου ποιητῶν. Καὶ τὰ ποιήματά των καὶ οἱ χαρακτῆρές των ἔχουσί τινα ὁμοιότητα πρὸς ἀλλήλους. Ἀμφότεροι κατείχοντο ὑπὸ περιφρονητικῆς τινος μισανθρωπίας, ἀμφότεροι ἀηδίαζον τοὺς κοινωνικοὺς τύπους, ἀμφότεροι ἔκλινον πρὸς τὸ ὑπερβολικόν, ἐπιζητοῦντες δὲ τὸ ἀσύνηθες καὶ τὸ παράξενον ἐξελάμβανον ὡς ὡραῖον ὅ,τι εἶνε ἔκτακτον ἢ τρομερόν. Εἶνε θορυβώδης ἡ φαιδρότης των, βεβιασμένη καὶ σχεδὸν ἀγρία, ὡς εἶνε ἡ τοῦ προφήτου τοῦ προλέγοντος συμφορὰς καὶ βλέποντος ἔπειτα πληρουμένας τὰς προῤῥήσεις του.

Σημ. Μεταφρ.

Digitized by Google

τὴν Ῥωσίαν. Ἀπὸ πεντήκοντα δὲ ἐτῶν τὰ πράγματα ἤλλαξαν πολὺ ὀλιγώτερον ἢ ὅσον κοινῶς νομίζεται.......

Τῷ 1817 ὁ Ἀλέξανδρος Πούσκιν ἔχων ἡλικίαν δεκαοκτὼ ἐτῶν ἐξῆλθε τοῦ αὐτοκρατορικοῦ λυκείου τοῦ Τζαρσκοέ-σελο, ἔνθα ἔσχε συμμαθητὴν μὲν τὸν πρίγκηπα Γόρτζακωφ, καθηγητὴν δὲ τῆς γαλλικῆς φιλολογίας τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μαρὰ κρυπτόμενον ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον M. de Boudri. Εἶχε δὲ τόσον ὠφεληθῆ ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνῃ ὁ νεκρὸς Ἀλέξανδρος, ὥστε καὶ καθηγηταὶ καὶ μαθηταὶ τὸν ἐνόμιζον πρόβατον ἀπολωλός· τῷ ὄντι δὲ ἐφαίνετο ἐξηντλημένος καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ κατὰ τὸ σῶμα. Ὁ βίος ὁ «à la française», εἰς ὃν ἐδόθη ἐξελθὼν τοῦ σχολείου, ἐπεβεβαίωνε κατ' ἀρχὰς τὰς προφητείας τῶν ἐν τῷ λυκείῳ, ἀλλ' ὅτε μετ' ὀλίγον ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον του ἔργον *Ρουσλαν καὶ Λιουδμιλα* ἠναγκάσθησαν οἱ μάντεις νὰ ἀλλάξωσι γνώμην.

Σάτυρά τις, ἣν εἶχε δημοσιεύσει κατὰ τοῦ Ἀρακτζέϊεφ, εὐνοουμένου τότε τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Α', ἐπήνεγκεν εἰς τὸν Πούσκιν εὐτυχῶς—εὐτυχῶς δι' αὐτὸν καὶ διὰ τὴν Ῥωσίαν—μακροχρόνιον ἐξορίαν πρῶτον μὲν εἰς τὸ Κίσχενεφ, ἔπειτα εἰς τὸ Ψκώφ. Ὁ ἐπαρχιακὸς βίος ἔσωσε καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὸν ποιητήν. Διότι ἐκεῖ ἠναγκάσθη ὁ Πούσκιν νὰ ἐργάζηται, ἐκεῖ, ἀπομακρυνθεὶς τῆς δηλητηριασμένης κοινωνίας τῆς Πετρουπόλεως, συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν. Τὸ δὲ πάντων σπουδαιότατον εἶνε ὅτι χάρις εἰς τὴν ἐξορίαν ἐκείνην δὲν εὑρίσκετο ἐν Πετρουπόλει τῇ 25 Δεκεμβρίου 1825, ὅτε ἐξερράγη ἡ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου στάσις. Ἐὰν ἦτο ἐκεῖ, θὰ συμμετεῖχε καὶ αὐτὸς τοῦ κινήματος καὶ θἀπεστέλλετο, ὅπως οἱ λοιποὶ συνωμόται, οἵτινες πάντες σχεδὸν ἦσαν φίλοι του, εἰς τὰ χαλκωρυχεῖα τῶν Οὐραλίων. Ὁ Πούσκιν ἔτυχε χάριτος. Ὁ Νικόλαος τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὰ ἀνάκτορα. «Ἂν ἤθελες τύχει, τῷ λέγει, ἐν Πετρουπόλει τῇ 25 Δεκεμβρίου, μετὰ τίνων θὰ ἦσο μετ' ἐμοῦ ἢ μετὰ τῶν ἀνταρτῶν»; —«Μετὰ τῶν ἀνταρτῶν», ἀπήντησεν εὐθαρσῶς ὁ ποιητής, καὶ ἡ εὐγαθὴς αὕτη ἀπάντησις ἔκαμεν, ὥστε νὰ συγχωρηθῶσιν εἰς τὸν «Βολταῖρον τῆς Ῥωσίας» βραδύτερον οὐκ ὀλίγαι ἀστάθειαι. Ἀλλὰ καὶ τότε, ὅτε ἠδύνατο νὰ κατακριθῇ ἴσως ἐπὶ ἀστασίᾳ πολιτικῇ, ἡ Μοῦσά του ὑπῆρξεν οὐδὲν ἧττον πάντοτε φιλόπατρις. Πρὸς τοὺς διασύροντας τὴν Ῥωσίαν ἕνεκα τῆς Πολωνίας ῥήτορας καὶ δημοσιογράφους τῆς Εὐρώπης ἀνέκραξε τὰ ἑξῆς ὁ ποιητής.

«... Ἡσυχάσατε! εἶνε ἔρις μεταξὺ Σλαύων, εἶνε ἔρις οἰκιακή, παλαιά, ἣν ἤδη ἐζύγισεν ἡ μοῖρα, ἔρις, ἣν ἀδυνατεῖτε σεῖς νὰ διαλύσητε.... Καὶ θὰ ἦτο τάχα νέον τι πρᾶγμα τὸ νὰ ἔλθωμεν εἰς διάστασιν πρὸς τὴν Εὐρώπην; Ἔχασε τάχα ἡ Ῥωσσία τὴν ἕξιν τοῦ νὰ νικᾷ; Τόσον ὀλίγοι τάχα εἴμεθα οἱ Ῥῶσοι; Ἢ μήπως ἀπὸ τοῦ Πέρμ μέχρι τῆς Ταυρίδος, ἀπὸ τῶν παγερῶν τῆς Φινλανδίας βράχων μέχρι τῆς Κολχίδος τῆς πυρικαύστου, ἀπὸ τοῦ τινασσομένου Κρεμλίνου μέχρι τοῦ αἰωνίου τείχους τοῦ Πεκίνου, δὲν δύναται ἡ Ῥωσία πᾶσα φρίσσουσα ὑπὸ λογχῶν νὰ ἐξεγερθῇ; Στείλατέ μας, ῥήτορες, τὰ θυμωμένα τέκνα σας, ἡ Ῥωσία τοῖς φυλάττει θέσεις μεταξὺ τῶν τάφων τῶν ἀδελφῶν των».

Τῶν στίχων τούτων ἡ ἔμπνευσις εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ «Γερμανικοῦ Ῥήνου» τοῦ Ἀλφρέδου Μυσσέ.

«Φοβήθητε μήπως τὰ ᾄσματά σας τὰ βακχικὰ ἐξυπνήσουν τοὺς νεκρούς σας ἀπὸ τῆς αἱματηρᾶς των ἀναπαύσεως».

Ἂς ἴδωμεν τώρα τὸν Πούσκιν πλανώμενον, μελαγχολικόν, ἐν ταῖς στέππαις τῆς Βεσσαραβίας· ἐκεῖ δὲν εἶνε πλέον Μυσσὲ ὁ ποιητὴς τῆς Ῥωσίας, ἀλλ' εἶνε Ἔδγαρ Πόε, ἔχων ἔτι πλείονα πικρίαν καὶ πλείονα πυρρωνισμὸν τοῦ Πόε.

«Πετᾷ πρὸς τὸν κόρακα ὁ κόραξ, ὁ κόραξ κράζει πρὸς τὸν κόρακα· κόραξ, ποῦ θὰ φάγωμεν; πῶς νὰ τὸ μάθωμεν;

«Ὁ κόραξ ἀποκρίνεται πρὸς τὸν κόρακα· ἠξεύρω ποῦ θὰ φάγωμεν, εἰς τὸν ἀγρόν, κοντὰ εἰς τὸ μαῦρον δένδρον, ἐκεῖ ἐδολοφονήθη ἥρως.

«Διὰ τί, ἀπὸ ποῖον ἐδολοφονήθη; Τὸ ἱεράκι του μόνον τὸ ἠξεύρει καὶ ἡ μαύρη του ἡ φοράδα καὶ ἡ νέα του σύζυγος.

«Ἔφυγεν εἰς τὰ δάση τὸ ἱεράκι, ὁ ἐχθρὸς ἵππευσε τὴν μαύρην φοράδα καὶ ἡ σύζυγός του περιμένει τὸν ἀγαπητόν της, ὄχι τὸν νεκρόν, τὸν ζωντανόν».

Τὸν *ἀκόλαστον* Πούσκιν, τὸν ποιητὴν τῆς *Γαβριηλίδος*, ἧς ἥρως εἶνε ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, τὸν ἀφίνομεν· δὲν εἶνε εὔκολον νὰ παραθέσωμεν τι χωρίον ἐκ τοῦ ποιήματος ἐκείνου.

«Ἀλέξανδρε Σέργιεβιτζ, τῷ εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὁ αὐτοκράτωρ, δὲν ἔχεις πλέον ἀνάγκην τῆς λογοκριτικῆς διὰ τὰ ποιήματά σου, ἐγὼ θὰ ἦμαι εἰς τὸ ἑξῆς ὁ κριτὴς τῶν ἔργων σου». Ὁ δὲ Πούσκιν, μαθὼν ὅτι τὰ ἔργα του ἔμελλον τοῦ λοιποῦ νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Νικολάου, ἠναγκάσθη μὲν νὰ ἀπέχῃ πλέον πάσης ἐννοίας πολὺ ἐλευθεριαζούσης ἢ προσβαλλούσης τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἦτο ἀπηλλαγμένος τῆς συνήθους λογοκρισίας, ἥτις ἦτο καὶ γελοία καὶ ἀλλόκοτος. Προΐστατο δ' αὐτῆς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὁ ἰδιαίτερος σύμβουλος Κρασόβσκης, ὅςις ἐπὶ ὅλα εἴκοσιν ἔτη ὑπῆρξεν ἡ ἐνσάρκωσις αὐτῆς καὶ ὅςις, ἐγένετο γνωςὸς ἐπὶ παραδοξολογίᾳ διὰ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Πούσκιν. Τῷ 1849 ὁ Κρασόβσκης ἔπεισε τὸν ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουργὸν πρίγκηπα Χιρίνσκι Τσιτσμάτωφ νὰ ἀπαγορεύσῃ «πᾶσαν ζωγραφίαν ἀπεικάζουσαν γυναῖκας, μὴ οὔσας ἐντελῶς ἐνδεδυμένας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν γονάτων». Ὁ αὐτὸς λογοκριτὴς ἀπηγόρευσεν ὡσαύτως καὶ τὴν τύπωσιν τοῦ περιφήμου ῥω-

Digitized by Google

σογερμανικοῦ λεξικοῦ τοῦ Reiff «διότι περιείχοντο ἐν αὐτῷ ἐκφράσεις ἀνήθικοι καὶ ἀπρεπεῖς»..

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν ἀτυχῆ ποιητὴν ἵνα δώσωμέν τινας λεπτομερείας περὶ τοῦ θανάτου του, τὰς ὁποίας λαμβάνομεν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ φίλου του πρίγκηπος Π. Α. Βιάζεμσκη, ὅστις ποιητὴς ὢν καὶ αὐτὸς ἀπέθανε πρὸ δεκαοκτὼ περίπου μηνῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος Πούσκιν ἐνυμφεύθη τῷ 1827 τὴν δεσποινίδα Ναταλίαν Γοτζάρωφ. Ἦτο δὲ τότε ὁ Πούσκιν θαλαμηπόλος καὶ ἱστοριογράφος τοῦ Τζάρου λαμβάνων 24,000 φράγκων ἐτήσιον μισθόν, καὶ ἤκμαζεν ὡς ποιητής, γενόμενος δὲ πρὸς τούτοις σύζυγος ὡραίας γυναικὸς καὶ πλουσίας κατέστη τὸ ἀγαπητὸν τέκνον τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας τῆς Πετρουπόλεως. Ἡ δὲ κοινωνία αὕτη, ἧς ἦτο οὕτως εἰπεῖν τὸ εἴδωλον ἅμα καὶ τὸ ἀγλάϊσμα, ἠφάνισεν ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τὴν εὐδαιμονίαν του καὶ τὸν ἤγαγεν εἰς τὸν τάφον.

Εἶχεν ἔλθει μετὰ τὸ 1830 εἰς τὴν Πετρούπολιν διώκων τύχην Γάλλος τις λοχαγὸς ὀνόματι Δαντὲς, ὅστις ταχέως εἰσήχθη εἴς τε τὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς οἴκους πάντων τῶν εὐγενῶν τῆς ῥωσικῆς πρωτευούσης... Ὁ Δαντὲς ἐγνώρισε φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ τὴν κυρίαν Πούσκιν, καὶ ἤρχισεν, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, νὰ φέρηται ἐρωτικῶς πρὸς αὐτήν. Ὁ σύζυγος, ἵνα μὴ καταστῇ γελοῖος ἐκ τοῦ περιστατικοῦ τούτου, προσεποιήθη τὸ κατ' ἀρχὰς ὅτι δὲν εἶχε τίποτε ἐννοήσει, ἀλλ' ὁ νεαρὸς λοχαγὸς ἔσχε μετ' οὐ πολὺ συμπράττουσαν εἰς τοὺς σκοποὺς του ὅλην τὴν ἀνωτέραν κοινωνίαν, ἣν *διεσκέδαζε* πολὺ ἡ ἐρωτικὴ καταδίωξις τῆς κυρίας Πούσκιν ὑπὸ τοῦ Γάλλου. Συνεννοηθεὶς πρὸς τὴν γυναῖκά του ὁ ποιητὴς ἔκλεισε τὴν θύραν τοῦ οἴκου του εἰς τὸν ξένον τυχοδιώκτην, καὶ τὸ πρᾶγμα ἐγένετο τοιουτοτρόπως σπουδαῖον. «Οἱ πολυάριθμοι προστάται καὶ αἱ προστάτριαι αἱ ἔτι πολυαριθμότεραι τοῦ λοχαγοῦ, λέγει Γερμανός τις βιογράφος τοῦ Ῥώσου ποιητοῦ, ἐνόμισαν ὅτι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἔλθωσιν εἰς βοήθειαν τοῦ ἐρωτομανοῦς Γάλλου, καὶ νὰ κάμωσιν, ὥστε νὰ νοήσῃ ὁ Πούσκιν τὸ *ἀπρεπὲς* τοῦ τρόπου, ὃν εἶχε πρὸς ἀπαλλαγήν του μεταχειρισθῇ. Οὕτω πως δὲ διέθεσαν τὰ πράγματα, ὥστε ἡ κυρία Πούσκιν νὰ ἀπαντᾷ πάντοτε *ἀπροσδοκήτως* τὸν λατρευτήν της, νὰ τὸν ἔχῃ ἀντιμέτωπον εἰς τὸν ἀντίχορον, συγχορευτὴν εἰς πάντα ἐγκύκλιον χορόν, καὶ νὰ ἀναγκάζηται νὰ ἀκούῃ, ἔστω καὶ δι' ὑπαινιγμῶν, τοὺς ὅρκους του τοὺς ἐρωτικοὺς καὶ τοὺς στεναγμοὺς του Καὶ αὐτὸς δ' ὁ παρὰ τῇ ῥωσικῇ Αὐλῇ πρεσβευτὴς τῆς Αὐτοῦ Ὁλλανδικῆς Μεγαλειότητος[1] δὲν ἠμέλησεν ὅσον ἦτο δυνατὸν νὰ προστατεύσῃ τὸν πιστὸν ἐραστήν. «Ἀπόδος μοι τὸ τέκνον μου, κυρία, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ», ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς τῆς ταλαιπώρου γυναικὸς, ὁσάκις τὴν συνήντα».

Ἡ καταδίωξις τοῦ ἀτυχοῦς συζύγου ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας ἐγένετο τακτικωτάτη. Οἱ κομψευόμενοι οἱ περιστοιχίζοντες τὸν Δαντὲς ἤρχισαν νὰ πέμπωσιν ἀνωνύμους ἐπιστολὰς πολυαρίθμους πρὸς τὸν Πούσκιν, λαθραίως δ' ἐκυκλοφόρουν εἰς πάσας τὰς αἰθούσας φαῦλα καὶ ἀπρεπέστατα ἐπιγράμματα καθαπτόμενα τῆς τιμῆς τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐνεργούντων τὰς ταπεινὰς ταύτας σκευωρίας, αἵτινες ἔμελλον νὰ καταλήξωσιν εἰς ἀπαίσιον δρᾶμα, ἀνεφέροντο καὶ ἄνδρες φέροντες ὀνόματα ἐπισημότατα τῆς ῥωσικῆς ἀριστοκρατίας. Περιττὸν εἶνε νὰ ἐκτυλίξωμεν ἐνταῦθα ἐν λεπτομερείᾳ πάσας τὰς φάσεις τοῦ καταχθονίου πολέμου, ὃν ἤγειρον κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου οἱ φθονεροὶ καὶ οἱ ἄεργοι· ἐρχόμεθα εἰς τὴν λύσιν. Ὁ Πούσκιν προεκάλεσε τὸν Δαντὲς εἰς μονομαχίαν διὰ πιστολίου· ὁ τυχοδιώκτης ἐδέχθη τὴν πρόκλησιν, ἀλλ' ἐζήτησε δεκαπέντε ἡμερῶν καιρόν, ἵνα τακτοποιήσῃ τὰς ὑποθέσεις του, πρὶν ἢ δὲ λήξουν αἱ δεκαπέντε ἡμέραι ἐκοινοποιήθη ὅτι ὁ Δαντὲς εἶχε μνηστευθῆ τὴν Αἰκατερίνην Γοτζάρωφ γυναικαδέλφην τοῦ ποιητοῦ.... Ἡ σκευωρία αὕτη ἐπέτυχε πληρέστατα· ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ κατηγορῇ τὸν ζηλότυπον σύζυγον· προφανῶς ὑπῆρχεν, ἔλεγον, παρανόησις, ὁ Πούσκιν ἔπρεπε νὰ ἀποσύρῃ τὴν πρόκλησιν. Ὁ Πούσκιν ἐνέδωκε μέν, ἀλλ' ἐπέμεινε νὰ μὴ παρουσιασθῇ ποτὲ εἰς τὸν οἶκόν του ὁ Δαντὲς, οὔτε τις ἄλλος ἐκ τῆς οἰκογενείας Χέεκερεν. Ὅθεν ὁ πόλεμος ἐπανελήφθη, ὁ δὲ τυχοδιώκτης καὶ κατεδίωκε διὰ τῆς ἐπιμονῆς του ὑπὲρ ποτε τὴν κυρίαν Πούσκιν καὶ ἐπεζήτει νὰ συμφιλιωθῇ πρὸς τὸν σύζυγον, οὕτω δὲ καὶ πάλιν ἡ μονομαχία ἐγένετο ἀναπόφευκτος.

Ὁ Πούσκιν κατήγετο μητρόθεν ἐξ Ἀφρικανῶν, διότι ἡ μήτηρ του ἔσχε πρόγονον μαῦρόν τινα, ὃν εἶχεν ἀγοράσει Πέτρος ὁ μέγας καὶ εἶχεν ἐκπαιδεύσει ἐν Γαλλίᾳ τὰ στρατιωτικά, τὸν εἶχε δ' ἔπειτα καταστήσει στρατηγόν. Ἦτο λοιπὸν ἐμπαθής, ζηλότυπος καὶ λίαν εὐερέθιστος ὁ Πούσκιν, ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ἂν δὲν ἦτο, καὶ ἐὰν δὲν εἶχεν αἷμα ἀφρικανικὸν εἰς τὰς φλέβας του, ἡ διαγωγὴ τοῦ Δαντὲς καὶ τῶν συνενόχων του ἦτο τοιαύτη, ὥστε θὰ ἐξηρέθιζεν εἰς ὀργὴν καὶ ἐμπάθειαν καὶ τὸν ψυχρότατον τῶν ἀνθρώπων...

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 27 Ἰανουαρίου 1837 οἱ δύο ἀντίπαλοι συνηντήθησαν ὄπισθεν τῆς *Τζερνάϊα Ῥέτζκα*, ἐντὸς μικροῦ δάσους παρὰ τὴν «Ἔπαυλιν τοῦ διοικητοῦ». Ἡ ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις ἦτο δέκα βημάτων, ἑκάτερος δ' εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ προχωρήσῃ πέντε βήματα. Ἐπροχώρησαν τῷ ὄντι ὁ εἷς πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ πρῶτος ἐπυροβόλησεν ὁ Δαντές. Ὁ Πούσκιν ἔπεσε κράζων «ἐτραυματίσθην». Τότε προσέδραμον οἱ μάρτυρες, ἀλλ' ὁ ποιητὴς μετ' ὀλίγων στιγμῶν σιγὴν καὶ

[1] Ὡς ἔπειτα ἐγνώσθη, ὁ Δαντὲς ἦτο φυσικὸς υἱὸς τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ὁλλανδίας βαρώνου Χέεκερεν.

Digitized by Google

ἀκινησίαν, ἀνεσηκώθη ὀλίγον καὶ εἶπε γαλλιστί· « Σταθῆτε, ἔχω δυνάμεις διὰ νὰ πυροβολήσω καὶ ἐγώ ». Ὁ Δαντὲς, ὅστις εἶχε πλησιάσει, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του. Ὁ Πούσκιν ἐπερειδόμενος διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐσκόπευσε βραδέως, καὶ εἶτα ἐπυροβόλησεν. Ὁ Δαντὲς ἐκλονίσθη καὶ ἔπεσεν. Ὁ Πούσκιν ἔρριψε χαμαὶ ὡς θριαμβευτὴς τὸ πιστόλιον κράζων «Bravo!» Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν ὑποκόμητα τοῦ Ἀρχιὰκ ἠρώτησεν· «Ἐφονεύθη;»—«Ὄχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ἀλλ' ἐτραυματίσθη εἰς τὸν βραχίονα καὶ εἰς τὸ στῆθος».—«Παράξενον πρᾶγμα, ὑπέλαβε πάλιν ὁ ποιητὴς, ὑπέθετον ὅτι θὰ μ' εὐχαρίστει ὁ θάνατός του, ἀλλὰ τώρα αἰσθάνομαι τὸ ἐναντίον ». Ὁ ὑποκόμης ἐζήτησε νὰ τοὺς συμφιλιώσῃ, ἀλλ' ὁ Πούσκιν τὸν διέκοψε λέγων· «Ἂν ἀμφότεροι θεραπευθῶμεν, θὰ ἐπαναρχίσωμεν».

Ὁ ἀτυχὴς ποιητὴς δὲν ἐπέπρωτο νὰ θεραπευθῇ· ἡ σφαῖρα τοῦ Δαντὲς τῷ εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὴν κάτω κοιλίαν, εἶχε θραύσει τὸ ὀστοῦν καὶ εἶχε διατρυπήσει τὸ ἔντερον. Ἐπὶ δύο ἡμέρας διήρκεσεν ἡ ἀγωνία. «Ὅταν μετέφερον τὸν Πούσκιν τραυματισμένον καὶ τὸν ἐξήπλωσαν ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, γράφει ὁ πρίγκηψ Βιάζεμσκης, αἱ πρῶται του λέξεις ἀπετάθησαν πρὸς τὴν γυναῖκά του. «Πόσον εἶμαι εὐτυχής! τῇ εἶπε· εἶμαι ζωντανὸς καὶ εἶσαι πλησίον μου! Ἔσο ἥσυχος! Οὐδὲν ἔχει τις νὰ σοῦ κατηγορήσῃ, ἠξεύρω ὅτι εἶσαι ἀθῴα».

Παρεκάλεσε τὸν ἰατρὸν νὰ τῷ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς καταστάσεώς του, οὗτος δ' ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπὶς νὰ σωθῇ. «Σ' εὐχαριστῶ, εἶπε τότε ὁ ποιητὴς, διότι μοὶ εἶπες τὴν ἀλήθειαν ὡς τίμιος ἄνθρωπος. Θὰ τακτοποιήσω τώρα τὰς ὑποθέσεις μου». Ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου του, ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκόν του ὑπασπιστής τις τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου κομίζων τὸ ἑξῆς αὐτόγραφον ἐπιστόλιον, γεγραμμένον διὰ μολυβδοκονδύλου.

«Ἀγαπητὲ Ἀλέξανδρε Σέργιεβιτζ, ἂν ἡ θεία Πρόνοια θελήσῃ νὰ μὴ ἐπανίδωμεν πλέον ἀλλήλους ἐπὶ τῆς γῆς, σὲ συμβουλεύω νὰ ἀποθάνῃς ὡς χριστιανός. Μὴ φροντίσῃς περὶ τῆς τύχης τῆς γυναικός σου καὶ τῶν τέκνων σου, ἐγὼ θὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπ' αὐτῶν».

Ἡ εἴδησις τοῦ θανάτου του ἐπήνεγκεν ἐν Πετρουπόλει μετάστασιν σκέψεων καὶ γνωμῶν, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τὰς ἐλαφρὰς καὶ εὐμεταβόλους κοινωνίας. Ἐθεωρεῖτο πλέον μάρτυς ὁ Πούσκιν καὶ δήμιος ὁ Δαντὲς, πάντες δ' ἐνόμιζον ὡς ἂν τὴν λαμπάδα τῆς Ρωσίας τὴν εἶχεν ἀποσβέσει ἀποτόμως ἄγροικος καὶ βάρβαρος χείρ. Τὰς τοιαύτας δὲ γνώμας τῆς μεταμεληθείσης κοινωνίας ἐξεπροσώπησεν ἐν καυστικαῖς στροφαῖς ὁ ποιητὴς Λερμόντωφ. . . .

Ὁ Δαντὲς ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὸ ρωσικὸν ἔδαφος φοβούμενος τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν, ἀφ' οὗ πρότερον ἂν καὶ τραυματισμένος καθείρχθη ἐπί τινας ἡμέρας. Ἔφυγεν ἔπειτα λάθρᾳ ἐν νυκτὶ σκοτεινῇ καὶ ὁμιχλώδει. Ἐπορεύθη εἰς τὴν Γαλλίαν, ἔνθα τὸν ἠκολούθησε καὶ ἡ σύζυγός του, ἐκεῖ δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα βαρώνου Χέκκερεν μετέσχε τῶν πολιτικῶν πραγμάτων.

Ἡ χήρα τοῦ Πούσκιν ἐνυμφεύθη μετά τινα ἔτη εἰς δεύτερον γάμον τὸν γερουσιαστὴν Λάνσκοϊ, ὅστις ἔπειτα ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

[Joel Le Savoureux] **Σ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Βουλευτὴς, μὴ διακρινόμενος ἐπὶ ὑπερβολικῇ καθαριότητι, ἐπιψηφισθείσης ἐν τῇ Βουλῇ προτάσεως, ἣν αὐτὸς ἀπεδοκίμαζεν, ἀνεφώνησεν:

— Ἐπὶ τέλους, ἐγὼ νίπτομαι τὰς χεῖρας.

Τοῦτο ἀκούσας συνάδελφός του τις, ἀνεφώνησε:

— Τέλος πάντων θὰ νιφθῇ!

* * *

Ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ τῶν Παρισίων :

Ὁ ἀστυνόμος. — Κατηγορούμενε, ἐπιμένεις ἀρνούμενος τὴν κλοπὴν, ἥτις σοὶ ἀποδίδεται; Λησμονεῖς, ἀναμφιβόλως ὅτι σὲ εἶδον δύο ἄνθρωποι!

Κατηγορούμενος.—Ἄ, κύριε ἀστυνόμε! Καὶ τί εἶνε δύο ἄνθρωποι ἀπέναντι τριάκοντα ὀκτὼ ἑκατομμυρίων Γάλλων! . . .

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Οἱ ὑπηρέται!!!!

— Γιάννη! ἀνακράζει ὁ κύριος, θὰ ἔλθῃς σήμερα ἢ ὄχι;... Ἔχω δέκα φοραῖς ποῦ σὲ φωνάζω!

Γιάννης ἐρχόμενος τέλος πάντων :

— Ἄ, μὰ τὸ παρακάμετε, ἀφέντη, μὲ τὰς ὑπερβολάς σας! . . . Δὲν εἶνε δέκα φοραῖς ὁποῦ μὲ φωνάξατε, παρὰ μόνον πέντε. ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὀδυνηρὰ τῷ ὄντι βάσανος εἶνε ἡ συνείδησις εἰς πάντα τίμιον ἄνθρωπον, πρὸ πάντων ὅταν δὲν εἶνε βέβαιος ὅτι ὑπάρχει ὑπερτέρα τις πρόνοια μὴ ἀφίνουσα ἀβράβευτον τὴν θυσίαν (Octave Feuillet).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὸ λεύκωμα τοῦ ᾠοῦ μιγνυόμενον μετὰ κόνεως ἀσβέστου καθίσταται ἀξιόλογος κολλητικὴ ὕλη, δι' ἧς δυνάμεθα ἄριστα νὰ συγκολλῶμεν τὰ ἐκ πορσελάνης ἢ φαγεντιανὰ σκεύη. Ἐπίσης ὁ νεόπηκτος τυρὸς, ἢ ἡ τυρώδης οὐσία τοῦ γάλακτος, τριβομένη ἐπὶ μαρμάρου μὲ ἐσβεσμένην ἄσβεστον, παρέχει ἔτι καλλιτέραν κολλητικὴν ὕλην, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ συγκολλῶμεν σκεύη ἐξ ὑέλου, πορσελάνης, λίθον θραυσθέντα ἢ καὶ μέταλλον. Δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ εἶνε λίαν πυκνὴ ἡ κολλητικὴ ὕλη, καὶ πρέπει νὰ τὴν μεταχειριζώμεθα ἀμέσως, διότι πήγνυται ταχύτατα.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ Κ. Θ. ΡΙΝΝΗΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 247 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6 | 21 Σεπτεμβρίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ ΕΝ ΕΤΕΙ 1771.

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐξ ἐγγράφου ἀνήκοντος εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἄνω Σύρου, εὐμενῶς δὲ κοινοποιηθέντος ἡμῖν παρὰ τοῦ αὐτόσε λογίου συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίας κ. Ἀλεξ. Μ. Καράλη.

«Περὶ τῆς σφραγῖδος τῆς ἄνω Σύρου (1771), περὶ ἧς μ' ἐρωτᾶτε διὰ τοῦ ἐπιστολίου σας τῆς 18, γράφει ἡμῖν ὁ σεβαστὸς κ. Α. Ζ. Μάμουκας, οὐδὲν ἔχω σημείωμα. Διαμείνας ἐν Σύρῳ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1823, τοῦτο μόνον γνωρίζω, ὅτι ἡ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως φραγκικὴ ἐκείνη νῆσος ὑπῆρχε καθιερωμένη εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου τιμᾶται καὶ ὁ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου καθεδρικὸς ναός, καὶ ὁ ἐπισκοπικὸς οἶκος· Ὁ Τουρνεφόρτιος (1700—1701) περιέγραψε τὴν νῆσον καὶ τὴν τότε κατάστασιν αὐτῆς καὶ ἐπῄνεσε τοὺς Συρίους ὡς καθολικωτάτους· ὀλίγισται δ' οἰκογένειαι ἦσαν τότε τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος».

Σ. τ. Δ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 587.

ΙΓ'

Ἡ οἰκογένεια Δρισκόλλ.

Ὁ γραφεὺς ὅστις διετάχθη νὰ μὲ φέρῃ εἰς τοὺς γονεῖς μου ἦτον μικρὸν γερόντιον ἰσχνόν, ξηρόν, ἐρρυτιδωμένον, φέρον μέλαν ἔνδυμα ἄχνουν καὶ στίλβον ἐκ παλαιότητος, λευκὸν δὲ λαιμοδέτην. Ὅταν ἐξήλθομεν, ἔτριψε παραφόρως τὰς χεῖράς του, τρύζων τὰς ἀρθρώσεις τῶν δακτύλων καὶ τῶν πυγμῶν του, ἐτίναξε τὰ σκέλη του, ὡς ἂν ἤθελε νὰ ῥίψῃ ἀπὸ τοὺς πόδας του μακρὰν τὰ ἐσχισμένα του ὑποδήματα. Ὕψωσε δὲ τὴν ῥῖνα πρὸς τὸν ἀέρα, καὶ εἰσέπνευσεν ἐπανειλημμένως καὶ ἰσχυρῶς τὴν ὁμίχλην, εὐδαίμων ὡς ἄνθρωπος ὅστις ἔμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον κατάκλειστος.

— Εὑρίσκει ὅτι μυρίζει καλά, μοὶ εἶπεν ὁ Ματτίας ἰταλιστί.

Τὸ δὲ γερόντιον μᾶς ἐκύτταξε, καὶ χωρὶς ἄλλως νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ, μᾶς εἶπε «ψτ, ψτ», ὡς ἂν ἀπηυθύνετο εἰς σκύλους· τοῦτο δ' ἐσήμαινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν ἀκολουθῶμεν κατὰ πόδας, καὶ νὰ μὴ τὸν χάσωμεν.

Μετ' οὐ πολὺ εὑρέθημεν εἰς πλατεῖαν ὁδόν, πλήρη ἁμαξῶν. Ἐξ αὐτῶν ἐκράτησε μίαν διερχομένην, ἧς ὁ ἁμαξηλάτης, ἀντὶ νὰ κάθηται εἰς ἕδραν ὀπίσω τοῦ ἵππου του, εἶχε τὴν θέσιν του ὀπίσω τῆς ἁμάξης, ὑψηλά, ὑπεράνω τοῦ καλύμματος τοῦ ἁμαξίου. Ἔμαθον δ' ἔπειτα ὅτι τὰ τοιαῦτα ὀχήματα καλοῦνται cab.

Ἀνέβημεν λοιπὸν εἰς τὴν ἅμαξαν ταύτην, οὖσαν ἔμπροσθεν ἀνοικτήν, καὶ διὰ μικροῦ παραθυρίου εἰς τὸ κάλυμμα ἤρχισε συνδιάλεξιν μετὰ τοῦ ἁμαξηλάτου. Πολλάκις ἐπρόφερε τὴν λέξιν *Βεθνὰλ-Γρεῖν*, καὶ ἐσκέφθην ὅτι ἦτον τὸ ὄνομα τοῦ μέρους τῆς πόλεως εἰς ὃ οἱ γονεῖς μου κατῴκουν. *Γρεῖν* ἀγγλιστὶ δηλοῖ πράσινον, καὶ τοῦτο μοὶ ἔδωκε τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ μέρος τοῦτο ἦτον κατάφυτον, ὅπερ πολὺ μ' εὐχαρίστησε. Δὲν θὰ ὡμοίαζε τὰς ἀσχήμους ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου, τὰς τόσον σκοτεινὰς καὶ μελαγχολικάς, δι' ὧν διέβημεν φθάνοντες. Ὡραῖον πρᾶγμα οἰκία εἰς μεγάλην πόλιν περιστοιχιζομένη ὑπὸ δένδρων.

Ἡ συζήτησις ὑπῆρξε μακρὰ μεταξὺ τοῦ ὁδηγοῦ ἡμῶν καὶ τοῦ ἁμαξηλάτου· πότε ὁ εἷς ὠρθοῦτο μέχρι τοῦ παραθύρου δίδων ἐξηγήσεις, πότε ὁ ἄλλος ἐφαίνετο θέλων νὰ κατακρημνισθῇ ἐκ τῆς ἕδρας του διὰ τῆς στενῆς ταύτης θυρίδος, λέγων ὅτι δὲν ἐνόει παντάπασι τί τῷ ἐζητεῖτο.

Ὁ Ματτίας καὶ ἐγὼ ἐσφιγγόμεθα εἰς μίαν γωνίαν μετὰ τοῦ Κάπη ἀκούοντες τὴν συνδιάλεξιν ταύτην, καὶ μοὶ ἐφαίνετο πολὺ παράδοξον, ἁμαξηλάτης νὰ μὴ γνωρίζῃ μέρος τόσον ὡραῖον ὅσον ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ Βεθνὰλ-Γρεῖν. Ὑπῆρχον λοιπὸν πολλαὶ πράσιναι συνοικίαι εἰς τὸ Λονδῖνον; Παράδοξον ἦτον, διότι, ἐξ ὅσων εἴχομεν ἴδει, ἠθέλομεν πιστεύσει ὅτι ἡ καπνία ἐπεκράτει μᾶλλον παρὰ τὸ πράσινον χρῶμα.

Ἐπροχωροῦμεν ἱκανῶς ταχέως εἰς τὰς εὐρείας ὁδούς, ἔπειτα εἰς στενάς, ἔπειτα εἰς ἄλλας πάλιν πλατείας, χωρὶς σχεδὸν τίποτε νὰ βλέπωμεν πέριξ ἡμῶν· τόσον πυκνὴ εἶναι ἡ περικεχυμένη ὁμίχλη. Ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι ἤδη ψυχρά, καὶ ὁ-

Digitized by Google

μως αἰσθανόμεθα στενοχωρίαν τινὰ εἰς τὴν ἀναπνοήν, ὡς ἂν ἐπνιγόμεθα. Ὁμιλῶ δὲ περὶ τοῦ Ματτία καὶ περὶ ἐμοῦ, διότι ὁ ὁδηγὸς ἡμῶν φαίνεται ἐξ ἐναντίας ὅτι τίποτε τοιοῦτο δὲν αἰσθάνεται· τοὐλάχιστον ἰσχυρῶς ἀναπνέει, τὸ στόμα ἀνοικτόν, ὡς ἂν εἶχε βίαν νὰ ταμιεύσῃ ὅσον ἐδύνατο μεγαλητέραν προμήθειαν ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονάς του· ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἐξακολουθεῖ νὰ τρύζῃ τὰς ἀρθρώσεις του, καὶ νὰ ἐκτείνῃ τοὺς πόδας του. Ἐφαίνετο ὡς ἂν εἶχε μείνει πολλὰ ἔτη χωρὶς νὰ κινηθῇ καὶ ν' ἀναπνεύσῃ.

Καίτοι πυρέσσων ἐκ συγκινήσεως ὅτε ἀνελογιζόμην ὅτι μετά τινα λεπτά, μετά τινα δευτερόλεπτα ἴσως, θὰ ἐνηγκαλιζόμην τοὺς γονεῖς μου, τὸν πατέρα, τὴν μητέρα, τοὺς ἀδελφούς, τὰς ἀδελφάς μου, εἶχον ὅμως καὶ πολλὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδω τὴν πόλιν δι' ἧς διηρχόμεθα. Δὲν εἶναι ἡ πόλις μου, ἡ πατρίς μου;

Ἀλλὰ μάτην τείνω τοὺς ὀφθαλμούς· δὲν βλέπω τίποτε, σχεδὸν τίποτε, πλὴν τοῦ ἐρυθροῦ φωτὸς τοῦ φωταερίου καίοντος εἰς τὴν ὁμίχλην, ὡς ἐντὸς πυκνοῦ νέφους καπνοῦ. Μόλις φαίνονται τὰ φανάρια τῶν ἁμαξῶν αἵτινες διέρχονται ἔμπροσθεν ἡμῶν. Ἐνίοτε ἱστάμεθα ἵνα μὴ συγκρουσθῶμεν, ἢ μὴ πατήσωμεν τοὺς πολυπληθεῖς διαβάτας.

Προχωροῦμεν πάντοτε. Πολλὴ ὥρα ἦτον ἀφ' ὅτου ἐξήλθομεν ἀπὸ τῶν Greth and Galley. Τοῦτο μοὶ ἐπικυροῖ τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ γονεῖς μου κατοικοῦσιν εἰς τὴν ἐξοχήν. Ἐντὸς ὀλίγου βεβαίως θ' ἀφήσωμεν τὰς στενὰς ὁδοὺς διὰ νὰ ἐξέλθωμεν εἰς τὰς πεδιάδας.

Ἐκρατούμεθα ἐκ τῆς χειρός, ὁ Ματτίας κ' ἐγώ. Εἰς τὸν στοχασμὸν τοῦτον, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ εὕρω τοὺς γονεῖς μου, τῷ σφίγγω τὴν χεῖρα, καὶ μοὶ φαίνεται ἀναγκαῖον νὰ τῷ ἐκφράσω οὕτως ὅτι εἶμαι φίλος του, κατὰ τὴν στιγμὴν μάλιστα ταύτην ὑπέρ ποτε καὶ διὰ πάντοτε.

Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐξέλθωμεν εἰς τὴν ἐξοχήν, εἰσερχόμεθα εἰς ὁδοὺς στενοτέρας, καὶ ἀκούομεν τὸν συριγμὸν μηχανῶν τοῦ σιδηροδρόμου.

Τότε παρεκάλεσα τὸν Ματτίαν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν ὁδηγὸν ἂν τέλος πάντων δὲν φθάνομεν εἰς τῶν γονέων μου. Ἀλλ' ἡ ἀπάντησις τοῦ Ματτία ἦτον ἀπελπιστική· ὁ γραφεὺς τῶν Γρὲθ καὶ Γαλλέϋ εἶπεν ὅτι ποτὲ δὲν εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν συνοικίαν αὐτὴν τῶν κλεπτῶν. Βεβαίως ὁ Ματτίας ἀπατᾶται καὶ δὲν ἐνόησε τί τῷ εἶπον. Ἀλλ' αὐτὸς ἐπιμένει ὅτι ἡ ἀγγλικὴ λέξις *θείβς* (thieves), ἣν ὁ γραφεὺς μετεχειρίσθη, σημαίνει κλέπτας, καὶ ὅτι εἶναι βέβαιος περὶ τούτου. Κατ' ἀρχὰς τοῦτο μὲ φέρει εἰς ἀμηχανίαν· ἀλλ' ἔπειτα ἐννοῶ ὅτι ὁ γραφεὺς φοβεῖται τοὺς κλέπτας, διότι μέλλομεν νὰ ἐξέλθωμεν εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ ὅτι ἡ λέξις *γρεὶν* ἡ μετὰ τὴν Βεθνὰλ ἐφαρμόζεται οὐ μόνον εἰς δένδρα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Τὴν ἰδέαν μου ταύτην διεβίβασα καὶ εἰς τὸν Ματτίαν, καὶ πολὺ ἐγελάσαμεν διὰ τὸν φόβον τοῦ γραφέως. Πόσον ἀνόητοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι οἵτινες ποτὲ δὲν ἐξῆλθον ἐκτὸς τῶν πόλεων!

Ἐν τούτοις οὐδὲν ἐμφαίνει ἐξοχήν. Ἡ Ἀγγλία λοιπὸν ὅλη εἶναι πόλις ἐκ λίθων καὶ λάσπης, καλουμένη Λονδῖνον; Ἡ λάσπη αὕτη κατακαλύπτει τὴν ἅμαξάν μας, καὶ πηδᾷ μέχρις ἡμῶν εἰς μελανὰς πλάκας. Δυσώδεις ἀναθυμιάσεις ἀναπνέομεν πρὸ πολλοῦ ἤδη. Ὅλα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅτι διερχόμεθα κακὴν συνοικίαν, τὴν τελευταίαν βεβαίως πρὶν φθάσωμεν εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Βεθνὰλ-Γρεΐν. Μοὶ φαίνεται ὡς ἂν στρεφώμεθα πάντοτε ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν, καὶ ἐνίοτε ὁ ἁμαξηλάτης βραδύνει τὴν πορείαν του, ὡς μὴ γνωρίζων ποῦ εὑρίσκεται. Αἴφνης ἵσταται, καὶ ἡ ἄνωθεν θυρὶς ἀνοίγεται.

Τότε ἄρχεται συνδιάλεξις, ἢ μᾶλλον φιλονεικία. Ὁ Ματτίας μοὶ λέγει ὅτι, ὡς νομίζει, ὁ ἁμαξηλάτης δὲν θέλει νὰ προχωρήσῃ, διότι δὲν γνωρίζει τὸν δρόμον. Ζητεῖ πληροφορίας παρὰ τοῦ γραφέως τῶν Γρὲθ καὶ Γαλλέϋ, καὶ οὗτος ἐξακολουθεῖ λέγων ὅτι δὲν ἦλθε ποτὲ εἰς τὴν συνοικίαν ταύτην τῶν κλεπτῶν. Ἀκούω τὴν λέξιν *θείβς*.

Προφανῶς δὲν εἶν' ἐκεῖ τὸ Βεθνὰλ-Γρεΐν.

Τί θὰ γίνῃ;

Ἡ φιλονεικία ἐξακολουθεῖ διὰ τῆς θυρίδος, καὶ μετ' ἴσης ὀργῆς πέμπουσι πρὸς ἀλλήλους ὁ ἁμαξηλάτης καὶ ὁ γραφεὺς τὰς ἀνταπαντήσεις των διὰ τῆς τρύπας ἐκείνης.

Τέλος ὁ γραφεύς, δόσας τινὰ χρήματα εἰς τὸν ἁμαξηλάτην, ὅστις φαίνεται δυσηρεστημένος, κατέρχεται τῆς ἁμάξης, καὶ ἐκ νέου μᾶς ἀποτείνει τὸ «ψτ, ψτ»· ὥστε ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ καταβῶμεν.

Εὑρισκόμεθα δὲ εἰς ὁδὸν ἀκάθαρτον, ἐν τῇ πυκνῇ ὁμίχλῃ. Ἓν ἐργαστήριον ἦτον λαμπρῶς πεφωτισμένον, καὶ τὸ φωταέριον, ἀνταναχλώμενον ὑπὸ τῶν κατόπτρων, τῶν χρυσωμάτων, τῶν καταγλύφων φιαλῶν, ἠκτινοβόλει διὰ τῆς ὁμίχλης μέχρι τοῦ μέσου τῆς ὁδοῦ ὅπου τὰ ὕδατα ἔρρεον. Τὸ ἐργαστήριον τοῦτο ἦτον καπηλεῖον, ὅ,τι οἱ Ἄγγλοι καλοῦσι *τζὶν-πα.λαὶς* (Gin palace), ἀνάκτορον εἰς ὃ πωλοῦνται οἰνοπνεύματα παντὸς εἴδους, διαφόρως κατασκευαζόμενα ἐκ πνευματωδῶν οὐσιῶν κριθῆς ἢ σεύτλων.

— Ψτ, ψτ! μᾶς προσφωνεῖ ὁ ὁδηγὸς ἡμῶν.

Καὶ εἰσήλθομεν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ καπηλεῖον. Βεβαίως ἄδικον εἴχομεν πιστεύσαντες ὅτι ἤμεθα εἰς ἐλεεινὴν συνοικίαν. Ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ τι πολυτελέστερον. Πανταχοῦ κάτοπτρα καὶ χρυσώματα, καὶ ἡ τράπεζα τῆς προθέσεως εἶναι ἀργυρᾶ. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως οἱ ἐνώπιον τῆς τραπέζης ταύτης ἱστάμενοι, ἢ στηρίζοντες τὸν ὦμον εἰς τὸν τοῖχον ἢ εἰς τοὺς πίθους, εἰσὶ ῥακενδύται, τινὲς ἀνυπόδητοι, καὶ οἱ γυμνοὶ πόδες των, διαβάντες διὰ τοῦ πηλοῦ τὸν ὀχετῶν, εἰσὶ μέλανες, ὡς ἂν

Digitized by Google

εἶχον ἐπιβαφῇ ὡς τὰ ὑποδήματα, ἀλλ' ἡ βαφὴ δὲν εἶχε προφθάσει νὰ στεγνώσῃ.

Εἰς τὴν ὡραίαν ταύτην ἀργυρᾶν τράπεζαν ἐζήτησεν ὁ ὁδηγὸς ἡμῶν καὶ τῷ ἔφερον ποτήριον λευκοῦ ποτοῦ εὐώδους, καὶ ἀφ' οὗ τὸ κατέπιεν ἀπνευστὶ, μεθ' ὅσης ζέσεως πρὸ ὀλίγου κατέπινε τὴν ὁμίχλην, ἤρχισε νὰ διαλέγηται μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ὅστις εἶχε γυμνοὺς τοὺς βραχίονας μέχρι τοῦ ἀγκῶνος, καὶ τῷ εἶχε φέρει τὸ ποτόν.

Δύσκολον δὲν ἦτον νὰ ἐννοήσω ὅτι ἠρώτα περὶ τοῦ δρόμου μας, καὶ δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ ἐρωτήσω περὶ τούτου τὸν Ματτίαν.

Ἐκ νέου ἠρχίσαμεν περιπατοῦντες ἐπὶ τὰς πτέρνας τοῦ γραφέως· ἦτον δὲ ἤδη τόσον στενὴ ἡ ὁδὸς, ὥστε ἡ ὁμίχλη δὲν μᾶς ἐμπόδιζε νὰ βλέπωμεν ἑκατέρωθεν τὰς οἰκίας. Σχοινία εἰσὶ τεταμένα εἰς τὸν ἀέρα ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην τῶν οἰκιῶν τούτων, καὶ ποῦ καὶ ποῦ πανία καὶ ῥάκη κρέμανται ἐξ αὐτῶν τῶν σχοινίων. Βεβαίως δὲν κρέμανται διὰ νὰ στεγνώσωσι.

Ποῦ ὑπάγομεν; ἀρχίζω ν' ἀνησυχῶ. Ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ Ματτίας μὲ κυττάζει, ἀλλὰ δὲν μὲ ἐρωτᾷ.

Ἐκ τῆς ὁδοῦ μεταβαίνομεν εἰς δρομίσκον, καὶ ἐκεῖθεν εἰς αὐλὴν, ἔπειτα εἰς ἄλλον πάλιν δρομίσκον. Αἱ οἰκίαι εἰσὶ πενιχρότεραι ἀφ' ὅ,τι εἰς τὰ πενιχρότερα τῆς Γαλλίας χωρία. Πολλαὶ εἰσὶν ἐκ σανίδων, ὡς σταῦλοι ἢ ἀχυρῶνες· καὶ ὅμως εἰσὶν οἰκίαι, διότι εἰς τὰ κατώφλια αὐτῶν μυρμηκιῶσι πλῆθος γυναικῶν αἵτινες ἔχουσι τὴν κεφαλὴν γυμνὴν, καὶ πλῆθος παιδίων.

Ὁσάκις ἀσθενὲς φῶς μᾶς ἐπιτρέπει νὰ διακρίνωμεν καλήτερον τὰ περὶ ἡμᾶς, παρατηρῶ ὅτι αἱ γυναῖκες αὐταὶ εἰσὶν ὠχραί· ἡ κόμη των, ξανθὴ ὡς λινάριον, κρέμαται εἰς τοὺς ὤμους των· τὰ παιδία περιφέρονται σχεδὸν γυμνὰ, καὶ τὰ ὀλίγα ἐνδύματα ὅσα ἔχουν εἰσὶ σχεδὸν ῥάκη. Εἰς ἕνα δρομίσκον ἀπαντῶμεν χοίρους βατεύοντας εἰς τ' ἀκάθαρτα καὶ λιμνάζοντα ὕδατα, ἀναπέμποντα κακὴν δυσωδίαν.

Πολὺ δὲν παρέρχεται, καὶ ἵσταται ὁ ὁδηγὸς ἡμῶν. Βεβαίως ἀπώλεσε τὸν δρόμον του. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς ἄνθρωπος φέρων μακρὸν κυανοῦν ἐπενδύτην, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν πῖλον ἔχοντα ἐπεῤῥαμμένον δέρμα στιλπνόν. Περὶ τὴν πυγμὴν ἔχει ταινίαν μέλαιναν καὶ λευκὴν, καὶ εἰς τὴν ζώνην του κρέμαται θήκη. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ἀστυνομοφύλαξ (policeman).

Μετὰ μικρὰν συνδιάλεξιν ἐξακολουθοῦμεν τὴν πορείαν ἡμῶν, προηγουμένου τοῦ ἀστυνομοφύλακος, διερχόμεθα δρομίσκους καὶ αὐλὰς, δρόμους σκολιοὺς, καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ βλέπω καί τινας οἴκους κατεδαφισμένους.

Τέλος ἱστάμεθα εἰς μίαν αὐλὴν, ἧς τὸ μέσον κατέχεται ὑπὸ μικροῦ τέλματος.

— Red lion court, λέγει ὁ ἀστυνομοφύλαξ.

Αἱ λέξεις αὐται ἃς πολλάκις ἤδη εἶχον ἀκούσει προφερομένας, σημαίνουσιν «αὐλὴ τοῦ ἐρυθροῦ λέοντος», ὡς μοὶ εἶπεν ὁ Ματτίας.

Ἀλλὰ διατί ἱστάμεθα; Ἀδύνατον νὰ ἐφθάσαμεν εἰς Βεθνὰλ-Γρεΐν. Εἰς αὐτὴν τὴν αὐλὴν νὰ κατοικῶσιν οἱ γονεῖς μου. Ἀλλὰ τότε;...

Δὲν μοὶ μένει δὲ καιρὸς νὰ ἐξετάσω τὰ ζητήματα ταῦτα, διερχόμενα διὰ τοῦ ἀνησύχου μου πνεύματος, διότι ὁ ἀστυνομοφύλαξ ἐκτύπησεν εἰς τὴν θύραν εἴδους ἀχυρῶνος ξυλίνου, καὶ ὁ ὁδηγὸς ἡμῶν τὸν εὐχαριστεῖ. Ἑπομένως ἐφθάσαμεν.

Ὁ Ματτίας, ὅστις δὲν εἶχεν ἀφήσει τὴν χεῖρά μου, τὴν σφίγγει, καὶ σφίγγω τὴν ἐδικήν του.

Ἐνοήθημεν. Ἡ ἀγωνία ἡ καταλαβοῦσα τὴν καρδίαν μου κατέλαβε καὶ τὴν ἐδικήν του.

Τόσον ἤμην τεταραγμένος, ὥστε δὲν ἠξεύρω πῶς ἠνεῴχθη ἡ θύρα εἰς ἣν ἔκρουσεν ὁ ἀστυνομοφύλαξ· ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν εἰσήλθομεν εἰς εὐρύχωρον αἴθουσαν, φωτιζομένην ὑφ' ἑνὸς λύχνου καὶ ὑπὸ γαιανθράκων, καιομένων εἰς εἶδος ἑστίας, αἱ ἐνθυμήσεις μου μοὶ ἐπανέρχονται.

Ἔμπροσθεν τῆς φωτίας ταύτης εἰς καθέδραν ψιαθίνην, ἥτις ὡμοίαζε τὰς θήκας τῶν ἁγίων εἰς τὰς καθολικὰς ἐκκλησίας, ἐκάθητο ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα γέρων λευκοπώγων, φέρων μέλαν πιλίδιον εἰς τὴν κεφαλήν. Εἰς τράπεζαν δὲ, ἀπέναντι ἀλλήλων, ἐκάθηντο εἷς ἀνὴρ καὶ μία γυνή. Ὁ ἀνὴρ ἦτον ὡς τεσσαρακοντούτης, φορῶν ἔνδυμα σταχτεροῦ κατυφὲ, καὶ εἶχε φυσιογνωμίαν νοήμονα ἀλλὰ τραχεῖαν. Ἡ γυνὴ ἦτον πέντε ὡς ἓξ ἔτη νεωτέρα· ἡ ξανθὴ κόμη της ἐκρέματο εἰς σάλιον ἔχον τετράγωνα λευκὰ καὶ μέλανα καὶ ςαυρούμενον εἰς τὸ στῆθός της. Οἱ ὀφθαλμοί της βλέμμα δὲν εἶχον, καὶ ἀδιαφορία καὶ ἀπάθεια ἐπετυποῦτο εἰς τὸ πρόσωπόν της, ὡραῖον ἄλλοτε, ὡς ἐφαίνετο, καὶ ὀκνηρὰ ἦσαν ὅλα τὰ σχήματά της. Εἰς τὴν αἴθουσαν ἦσαν καὶ τέσσαρα παιδία, δύω ἄῤῥενα καὶ δύω θήλεα, ὅλα ξανθὰ, ἀλλὰ λινόξανθα, ὡς ἡ μήτηρ. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς ἦτον ἕνδεκα ὡς δώδεκα ἐτῶν, ἡ δὲ νεωτέρα θυγάτηρ μόλις τριῶν καὶ ἐπεριπάτει συρομένη.

Ὅλα ταῦτα τὰ εἶδον δι' ἑνὸς βλέμματος, πρὶν ἢ ὁ ὁδηγὸς ἡμῶν, ὁ γραφεὺς τῶν Γρὲθ καὶ Γαλλέϋ, παύσῃ ὁμιλῶν.

Τί εἶπε; Μόλις τὸ ἤκουσα, καὶ οὐδόλως τὸ ἐνόησα. Προσέβαλε μόνον τὸ οὖς μου τὸ ὄνομα Δρισκόλλ, αὐτὸ ἐκεῖνο ὃ μοὶ εἶχεν εἰπεῖ ὁ δικηγόρος ὡς ἐδικόν μου.

Ὅλοι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς τὸν Ματτίαν καὶ πρὸς ἐμὲ, ἀκόμη καὶ οἱ τοῦ ἀκινήτου γέροντος. Μόνη δ' ἡ μικρὰ ἔστρεψε τὴν προσοχήν της εἰς τὸν Κάπην.

— Τίς ἐξ ὑμῶν εἶναι ὁ Ῥεμής; ἠρώτησε γαλλιστὶ ὁ στακτερὸν φέρων ἔνδυμα.

Ἐπροχώρησα τότε ἓν βῆμα.

— Ἐγώ, εἶπον.

— Τότε φίλησον τὸν πατέρα σου, παιδίον.

Ὅτε ἄλλοτε ἐφανταζόμην τὴν στιγμὴν ταύ-

Digitized by Google

την, ἐνόμιζον ὅτι φυσικὴ ὁρμὴ θὰ μὲ ῥίψῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός μου· ἀλλὰ τότε τὴν ὁρμὴν ταύτην δὲν τὴν ᾐσθάνθην. Οὐχ ἧττον ἐπροχώρησα καὶ ἐφίλησα τὸν πατέρα μου.

— Τώρα, μοὶ εἶπεν, ἰδοὺ ὁ πάππος σου, ἡ μήτηρ σου, οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου.

Ἐπορεύθην τότε κατ' ἀρχὰς πρὸς τὴν μητέρα μου καὶ τὴν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου· ἐκείνη δὲ μὲ ἀφῆκε νὰ τὴν φιλήσω, ἀλλ' ἡ ἰδία δὲν μ' ἐφίλησε, καὶ μόνον μοὶ εἶπε δύω ἢ τρεῖς λέξεις ἃς δὲν ἐνόησα.

— Δὸς τὴν χεῖρα εἰς τὸν πάππον, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου, ἀλλὰ μὲ προσοχήν, διότι εἶναι παράλυτος.

Ἔδωκα τὴν χεῖρα καὶ εἰς τοὺς δύω ἀδελφούς μου καὶ εἰς τὴν πρεσβυτέραν ἀδελφήν. Ἠθέλησα νὰ λάβω καὶ τὴν μικρὰν εἰς τὴν ἀγκάλην μου· ἀλλὰ κατεγίνετο μὲ τὸν Κάπην, καὶ μὲ ἀπέκρουσε.

Ἐν ᾧ δ' οὕτως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μετέβαινον εἰς τὸν ἄλλον, ἠγανάκτουν κατ' ἐμαυτοῦ. Πῶς! δὲν ἔχαιρον λοιπὸν ὢν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μου; Εἶχον πατέρα, μητέρα, ἀδελφούς, ἀδελφάς, εἶχον πάππον, τοὺς ἀνεῦρον καὶ ἔμενον ψυχρός! Εἶχον περιμείνει τὴν στιγμὴν ταύτην μετὰ πυρετώδους ἀνυπομονησίας, παρεφρόνουν ἐκ χαρᾶς ὁσάκις ἀνελογιζόμην ὅτι θὰ ἔχω κ'ἐγὼ οἰκογένειαν, γονεῖς ν' ἀγαπῶ, γονεῖς ἀγαπῶντάς με, καὶ ἤδη ἔμενον ἐν στενοχωρίᾳ, τοὺς παρετήρουν περιέργως, καὶ ἐντὸς τῆς καρδίας μου οὐδὲν εὕρισκον νὰ τοὺς εἰπῶ, οὔτε μίαν λέξιν ἀγάπης. Ἤμην τέρας λοιπόν; ἤμην ἀνάξιος νὰ ἔχω οἰκογένειαν;

Ἂν εἶχον εὕρει τοὺς γονεῖς μου εἰς οἶκον μεγαλοπρεπῆ ἀντὶ νὰ τοὺς εὕρω εἰς ἀχυρῶνα, δὲν θὰ ᾐσθανόμην δι' αὐτοὺς τὴν περιπάθειαν ἐκείνην ἣν πρό τινων λεπτῶν ᾐσθανόμην ἐν τῇ καρδίᾳ μου πρὸς πατέρα καὶ μητέρα εἰς ἐμὲ ἀγνώστους, ἣν ὅμως ἤδη ἠδυνάτουν νὰ ἐκφράσω πρὸς γονεῖς οὓς ἔβλεπον;

Ἡ ἰδέα αὕτη μὲ κατήσχυνεν εἰς τοὺς ἰδίους μου ὀφθαλμούς. Ἐπανελθὼν πρὸς τὴν μητέρα μου, τὴν ἔλαβον ἐκ νέου εἰς τὰς ἀγκάλας μου, καὶ τὴν ἐφίλησα εἰς μέσον τὸ πρόσωπον. Βεβαίως δὲ δὲν ἐνόησεν ἐκείνη τί προὐκάλει τὴν υἱϊκὴν ταύτην ἔκχυσιν, διότι ἀντὶ νὰ μοὶ ἀποδώσῃ τὸ φίλημά μου, μ' ἐθεώρησε διὰ τοῦ ἀδρανοῦς συνήθους της βλέμματος, καὶ ἔπειτα, ἀποτεινομένη πρὸς τὸν ἄνδρα της, καὶ ὀλίγον ὑψοῦσα τοὺς ὤμους, τῷ εἶπε τινὰς λέξεις ἃς δὲν ἐνόησα, καὶ δι' ἃς ἐγέλασεν οὗτος. Ἡ ἀδιαφορία αὕτη ἐξ ἑνὸς καὶ ἀφ ἑτέρου ὁ γέλως, μοὶ κατεπίεσαν τὴν καρδίαν, καὶ ἐφρόνουν ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη τῆς ἀγάπης μου ἄλλης ἔπρεπε νὰ τύχῃ ὑποδοχῆς.

Ἀλλὰ δὲν μοὶ ἀφῆκαν τὸν καιρὸν νὰ παραδοθῶ εἰς τὰς ἐντυπώσεις μου.

— Κ' ἐκεῖνος, ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου, δεικνύων τὸν Ματτίαν, τίς εἶναι;

Ἐξήγησα τότε τίνες δεσμοὶ μὲ συνέδεον μετὰ τοῦ Ματτία, προσπαθήσας νὰ χρωματίσω ὀλίγον τοὺς λόγους μου διὰ τῆς φιλίας ἣν ᾐσθανόμην, καὶ νὰ ἐκφράσω προσέτι καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἣν τῷ ὤφειλον.

— Ἐννοῶ, εἶπεν ὁ πατήρ μου, ἠθέλησε νὰ τριγυρίσῃ, νὰ ἰδῇ κόσμον.

Ἡτοιμαζόμην ν' ἀποκριθῶ, ἀλλ' ὁ Ματτίας μ' ἐπρόλαβε.

— Μάλιστα, εἶπε.

— Καὶ ὁ Βαρβερίνος, ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου, διατί δὲν ἦλθεν ἐκεῖνος;

Τότε διηγήθην ὅτι ὁ Βαρβερίνος ἀπέθανε, πρὸς μέγαν μου ἀποσβολωμόν, ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὰ Παρίσια, ἐν ᾧ εἰς Χαβανὸν εἶχον μάθει παρὰ τῆς μάνας Βαρβερίνας ὅτι οἱ γονεῖς μου μ' ἐζήτουν.

Τότε ὁ πατήρ μου μετέφρασεν εἰς τὴν μητέρα μου ὅ,τι εἶχον εἰπεῖ, καὶ μοὶ ἐφάνη, καθ' ὅσον ἐνόησα, ὅτι αὐτὴ ἀπήντησεν ὅτι ἦτον τοῦτο πολὺ καλόν, ὅτι ἦτον ἄριστα. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι πολλάκις ἐπρόφερε τὰς λέξεις *οὐέλλ* (well) καὶ *γοὺδ* (good), ἃς ἐγνώριζον. Ἀλλὰ διατί ἦτον καλὸν καὶ ἄριστον ὅτι ὁ Βαρβερίνος ἀπέθανεν; Ἤθελον ἀλλὰ δὲν ἐδυνάμην νὰ τὸ ἐννοήσω.

— Δὲν ἠξεύρεις ἀγγλικά; μ' ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου;

— Ὄχι. Ἠξεύρω μόνον γαλλικά, καὶ προσέτι καὶ ἰταλικά. Τὰ ἔμαθον παρὰ κυρίου τινός, εἰς ὃν μὲ εἶχ' ἐνοικιάσει ὁ Βαρβερίνος.

— Τοῦ Βιτάλη;

— Ἐμάθετε;

— Ὁ Βαρβερίνος μ' εἶπε τ' ὄνομά του ὅταν ἐπῆγα νὰ σὲ ζητήσω εἰς τὴν Γαλλίαν. Εἶσαι ὅμως βεβαίως περίεργος νὰ μάθῃς πῶς δὲν σ' ἐζητήσαμεν δεκατρία ἔτη, καὶ διὰ μιᾶς μᾶς ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ ὑπάγωμεν νὰ εὕρωμεν τὸν Βαρβερίνον.

— Ὦ! ναί, περίεργος, ἀληθῶς πολὺ περίεργος.

— Τότε λοιπὸν κάθησον ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν φωτίαν, καὶ θὰ σοὶ τὸ διηγηθῶ.

Ὅταν εἰσῆλθον εἶχον ἀποθέσει τὴν ἅρπαν μου πλησίον εἰς τὸν τοῖχον. Ἀφῆκα λοιπὸν ἐκεῖ καὶ τὸν σάκκον μου, καὶ ἐκάθησα ὅπου μοὶ εἶπεν.

Ἀλλ' ὡς ἐξέτεινον εἰς τὴν φωτίαν τοὺς πόδας μου βεβρεγμένους καὶ ὅλους λάσπην, ὁ πάππος μου ἔπτυσε πρὸς τὸ μέρος μου, περίπου ὡς ἡ γαλῆ ὅταν ὀργίζηται. Ἄλλη ἐξήγησις δὲν μ' ἐχρειάζετο ὅπως ἐννοήσω ὅτι τὸν ἐστενοχώρουν, καὶ ἀπέσυρα τοὺς πόδας μου.

— Μὴ προσέχῃς, εἶπεν ὁ πατήρ μου. Ὁ γέρων δὲν εὐχαριστεῖται ὅταν κάθηται κανεὶς ἔμπρὸς τῆς φωτίας του· ἀλλ' ἂν κρυόνῃς, θερμάνσου. Μὴ φροντίζῃς δι' αὐτόν.

Τοῦτο μὲ κατεθορύβησε ν' ἀκούσω οὕτω νὰ ὁμιλῇ περὶ τοῦ πολιοῦ τούτου γέροντος. Ἐφρόνουν ἐξ ἐναντίας ὅτι δι' αὐτὸν μᾶλλον ἢ διὰ πάντα ἄλλον ἔπρεπε νὰ λαμβάνηται φροντίς· ἐ-

Digitized by Google

μεινα έπομένως έχων τους πόδας υπό το κάθισμά μου.

— Είσαι ό πρωτότοκος υιός μας, μοί είπεν ό πατήρ μου, και έγεννήθης έν έτος αφ' ου ένυμφεύθην την μητέρα σου. Όταν την ένυμφεύθην, υπήρχεν άλλη τις νέα ήτις ένόμιζεν ότι εκείνην ήθελον να νυμφευθώ, δι' ό και συνέλαβε μίσος λυσσώδες κατ' εκείνης ήν εθεώρει ως αντίζηλόν της. Διά να μας εκδικηθή, την ημέραν καθ' ήν έγινες έξ μηνών, σ' έκλεψε και σ' έφερεν εις την Γαλλίαν, εις τα Παρίσια, και σ' αφήκεν εις ένα δρόμον. Εκάμαμεν όλας τας δυνατάς έρεύνας, αλλ' εις τα Παρίσια δεν επήγαμεν, διότι μας ήτον αδύνατον να υποθέσωμεν ότι σ' επήγαν τόσον μακράν. Δεν σε ηύραμεν δε, κ' ένομίζομεν ότι απέθανες, ότι εχάθης διά παντός, όταν προ τριών μηνών ή γυνή αύτη, πριν αποθάνη, έξωμολογήθη την αλήθειαν. Τότε απήλθον αμέσως εις Γαλλίαν, και αποταθείς εις τον υπαστυνόμον του τμήματος όπου είχες ριφθή, έμαθον παρ' αυτού ότι εις κτίστης σε ηύρε και σε υιοθέτησε, και αμέσως επήγα εις Χαβανόν. Ό Βαρβερίνος μ' είπεν ότι σ' ένοικίασεν εις τον Βιτάλην, περιφερόμενον μουσικόν, και ότι μετ' αυτού περιήρχεσο την Γαλλίαν. Μη δυνάμενος όμως να μείνω εις την Γαλλίαν, παρακολουθών τον Βιτάλην, ανέθηκα την φροντίδα ταύτην εις τον Βαρβερίνον, και τω έδωκα χρήματα να έλθη εις τα Παρίσια. Προσέτι δε τον επεφόρτισα να ειδοποιήση και τους νομικούς, τους επιτρόπους των υποθέσεών μου, τους κυρίους Γρέθ και Γαλλεϋ, όταν ήθελεν σ' εύρει. Δεν τω έδωκα την διεύθυνσίν μου εδώ, διότι τον χειμώνα μόνον κατοικούμεν το Λονδίνον· το θέρος περιερχόμεθα την Αγγλίαν και την Σκωτίαν μετά των αμαξών και της οικογενείας, εξασκούντες το εμπόριον περιφερομένων πραγματευτών. Ιδού, παιδίον μου, πώς ευρέθης, και πώς μετά δεκατρία έτη αναλαμβάνεις την θέσιν σου εδώ εις την οικογένειαν. Ότι είσαι ολίγον περίφοβος, το εννοώ, διότι δεν μας γνωρίζεις, και δεν εννοείς τί λέγομεν, ούτε δύνασαι να εξηγήσης ό,τι θέλεις να είπης. Αλλ' ελπίζω ότι ταχέως θα συνειθίσης.

Βεβαίως, ταχέως θα συνειθίσω. Τί φυσικώτερον, αφ' ου ήμην εις την οικογένειάν μου, και έμελλον να συζήσω μετά του πατρός και της μητρός και των αδελφών μου;

Τα ωραία μου σπάργανα δεν είχον είπει την αλήθειαν· τούτο δε ήτον δυστύχημα διά την μάμαν Βαρβερίναν, διά την Λίζαν, διά τον πατέρα Ακίνον, δι' όλους όσοι με είχον βοηθήσει, διότι δεν θα ήδυνάμην να πράξω δι' αυτούς ό,τι είχον ονειρευθή. Πραγματευταί περιφερόμενοι, κατοικούντες εις αχυρώνα, δεν ημπορούν να είναι πολύ πλούσιοι. Δι' εμέ τον ίδιον όμως, τί μοι έμελεν; Είχον οικογένειαν, και παιδαριώδες ονειροπόλημα ήτον να φρονώ ότι ό πλούτος έπρεπε να είναι πατήρ μου. Προτιμητέα τα αισθήματα παρά τα χρήματα. Την ευτυχίαν δίδει ή αγάπη, όχι το αργύριον.

Εν ω ήκουον την διήγησιν του πατρός μου, δι' αυτόν και μόνον έχων οφθαλμούς και ώτα, εστρώθη ή τράπεζα. Ετέθησαν εις αυτήν πινάκια διανθή, κυανά έχοντα τα κοσμήματα, και μεταλλίνη παροψίς περιέχουσα μέγα τεμάχιον κρέατος ψητού εις τον κλίβανον μετά γεωμήλων πέριξ αυτού.

— Πεινάτε, παιδία; ηρώτησεν ό πατήρ μου, αποτεινόμενος εις τον Ματτίαν και εις εμέ.

Αντ' απαντήσεως ό Ματτίας τω έδειξε τους λευκούς του οδόντας.

— Καλά λοιπόν· ας καθήσωμεν, είπεν ό πατήρ μου.

Πριν όμως καθήση, έσπρωξε την έδραν του πάππου μου μέχρι της τραπέζης. Έπειτα δε καθήσας και ό ίδιος ούτως ώστε να έχη την ράχιν εις την φωτίαν, ήρχισε να κόπτη το ψητόν, και μας έδωκεν εις έκαστον καλόν τεμάχιον μετά γεωμήλων.

Αν και δεν είχον ανατροφή εις τρόπους λεπτούς, ή, ίνα ορθότερον είπω, αν και δεν είχον διόλου ανατροφή, παρετήρησα όμως ότι οι αδελφοί μου, και ή πρώτη μου αδελφή ελάμβανον πολλάκις το κρέας διά των δακτύλων, ότι έβαπτον τους δακτύλους των εις τον ζωμόν και τους έγλυφον, χωρίς ούτε ό πατήρ ούτε ή μήτηρ μου να το παρατηρήση. Ό δε πάππος μου επρόσεχεν εις μόνον το πινάκιόν του, και ή μόνη χειρ ήν εδύνατο να μεταχειρισθή, επήγαινεν αδιακόπως από του πινακίου εις το στόμα του. Όταν δε τεμάχιόν τι έπιπτεν από των τρεμόντων δακτύλων του, οι αδελφοί μου τον περιέπαιζον.

Αφ' ου δ' ετελείωσε το δείπνον, ενόμιζον ότι θα μείνωμεν την εσπέραν έμπρος της φωτίας· αλλ' ό πατήρ μου μ' είπεν ότι περιέμενε φίλους, και έπρεπε να κοιμηθώμεν, και λαβών κηρίον, μας έφερεν εις αμαξώνα συνεχόμενον μετά της αιθούσης όπου εφάγομεν. Εκεί ήσαν δύω άμαξαι εξ εκείνων άς μεταχειρίζονται οι μεταβατικοί πραγματευταί. Ήνοιξε λοιπόν της μιας την θύραν, και είδομεν ότι εντός ήσαν δύω λαμπρά στρώματα.

— Ιδού τα στρώματά σας, είπε. Καλήν νύκτα σας.

Τοιαύτη ήτον ή υποδοχή ήτις μοι εγένετο παρά της οικογενείας μου, — της οικογενείας Δρισκόλλ.

ΙΔ'

Τίμα τον πατέρα σου και την μητέρα σου.

Ό πατήρ μου, αναχωρών, μας είχεν αφήσει το κηρίον, αλλ' είχε κλείσει έξωθεν την θύραν της αμάξης· ανάγκη λοιπόν ήτον να κοιμηθώμεν. Ερρίφθημεν λοιπόν αμέσως εις τας κλίνας μας χωρίς να πολυλογώμεν, ως συνειθίζαμεν πάσαν έ-

Digitized by Google

σπέραν, καὶ χωρὶς νὰ διηγηθῶμεν πρὸς ἀλλήλους τὰς ἐντυπώσεις τῆς σπουδαίας ταύτης ἡμέρας.

— Καλὴν νύκτα, Ῥεμή, μοὶ εἶπεν ὁ Ματτίας.

— Καλὴν νύκτα, Ματτία.

Ὁ Ματτίας δὲν εἶχεν ὄρεξιν νὰ λαλήσῃ· οὔτ' ἐγὼ ἐπίσης, καὶ ἔχαιρον πολὺ διὰ τὴν σιωπήν του.

Ἀλλ' ὅστις σιωπᾷ δὲν ἀποδεικνύει ὅτι καὶ νυστάζει. Ἀφ' οὗ ἐσβύσαμεν τὸ φῶς, δὲν κατώρθωσα νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἤρχισα νὰ σκέπτωμαι περὶ ὅλων ὅσα μοὶ συνέβησαν ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ἐστρεφόμην ἀδιακόπως εἰς τὴν στενὴν κλίνην μου.

Ἐν ᾧ δ' οὕτως ἐσκεπτόμην, ἤκουον καὶ τὸν Ματτίαν, ὅστις κατεῖχε τὴν κλίνην ὑπεράνω μου, νὰ εἶναι ἀνήσυχος καὶ νὰ στρέφηται ὡς ἐγώ. Δὲν ἐκοιμᾶτο καλήτερά μου.

— Δὲν κοιμᾶσαι; τῷ εἶπον ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Ὄχι ἀκόμη.

— Εἶσαι ἄῤῥωστος;

— Ὄχι, σ' εὐχαριστῶ, εἶμαι πολὺ καλά· στριφογυρίζω μόνον ὡς ἂν ἤμην ἀκόμη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ ἅμαξα ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει, καὶ κυλίεται πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Μόνον ἡ ναυτίασις ἐμπόδιζε τὸν Ματτίαν νὰ κοιμηθῇ; Αἱ σκέψεις αἱ ἀποδιώκουσαι τὸν ὕπνον του δὲν ἦσαν αἱ ἴδιαι πρὸς τὰς ἐδικάς μου; Μὲ ἠγάπα, τοσοῦτον εἴμεθα συνδεδεμένοι τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν, ὥστε φυσικὸν ἦτον νὰ αἰσθάνηται ὅ,τι καὶ ἐγώ.

Ὁ ὕπνος δὲν ἦλθε, καὶ ὁ καιρὸς παρερχόμενος ηὔξησε τὸν ἀόριστον τρόμον ὃν ᾐσθανόμην. Κατ' ἀρχὰς δὲν εἶχον καλῶς ἐννοήσει τὴν ἐντύπωσιν ἥτις ἐπρώτευεν ἐν ἐμοὶ μεταξὺ ὅλων ὅσαι συγκεχυμένως καὶ ταραχωδῶς συνεκρούοντο ἐν τῇ κεφαλῇ μου· ἤδη ὅμως ἔβλεπον ὅτι ἦτον ὁ φόβος. Φόβος τίνος; Δὲν ἠξεύρω, ἀλλ' ἐφοβούμην. Δὲν ἐτρόμαζον διότι ἤμην κατάκλειστος εἰς αὐτὴν τὴν ἅμαξαν, εἰς τὴν ἐλεεινὴν αὐτὴν συνοικίαν τοῦ Βεθνὰλ-Γρεΐν. Ποσάκις ἐπὶ τῆς φερεοίκου ὑπάρξεώς μου δὲν διενυκτέρευσα εἰς μέρη πολὺ ὀλιγώτερον ἀναπαυτικά! Καὶ ἐνόουν μὲν ὅτι ἤμην ἀσφαλὴς κατὰ παντὸς κινδύνου, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἤμην περίτρομος. Ὅσον δὲ περισσότερον ἤθελον νὰ ὑπερνικήσω τὸν τρόμον τοῦτον, τόσῳ τ' ὀλιγώτερον κατώρθουν νὰ καθησυχάσω.

Αἱ ὧραι διεδέχοντο ἀλλήλας, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρον ποῦ ἤμεθα τῆς νυκτός, διότι δὲν ὑπῆρχον πέριξ ὡρολόγια νὰ κτυποῦν. Αἴφνης ἤκουσα ἰσχυρὸν κρότον εἰς μίαν τῶν θυρῶν τοῦ ἀμαξῶνος, ἀνοιγομένην εἰς ὁδὸν ἄλλην παρὰ τὴν αὐλὴν τοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ· ἔπειτα δέ, μετὰ διάφορα ἀλεπάλληλα κρούσματα, ἐπαναληφθέντα κατὰ τακτικὰς διαλείψεις, φῶς εἰσέδυ εἰς τὴν ἅμαξαν ἡμῶν.

Ἐκπλαγείς, ἔστρεψα εὐθὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς πέριξ μου, ἐν ᾧ ὁ Κάπης, κοιμώμενος παρὰ τὴν κλίνην μου, ἐξύπνα ἕτοιμος νὰ γαυγίσῃ. Εἶδον δὲ τότε ὅτι τὸ φῶς ἤρχετο διὰ μικρᾶς θυρίδος ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς ἁμάξης, πρὸς ὃν ἦσαν αἱ κλίναι ἡμῶν. Τὸ ἑσπέρας δὲν τὴν εἶχον ἴδει ὅταν ἔπεσα εἰς τὸ στρῶμα, διότι ἔνδοθεν τὴν ἐκάλυπτε μικρὸν παραπέτασμα. Τὸ ἥμισυ τοῦ παραθυρίου τούτου ἦτον πρὸς τῇ κλίνῃ τοῦ Ματτία, τὸ δ' ἄλλο ἥμισυ πρὸς τῇ ἐ[ικ]ῇ μου. Μὴ θέλων νὰ ἐξυπνήσῃ ὁ Κάπης ὅλην τὴν οἰκίαν, τῷ ἔθηκα τὴν μίαν χεῖρα εἰς τὸ στόμα, καὶ ἐκύτταξα ἔξω.

Ὁ πατήρ μου, ἐλθὼν εἰς τὸν ἀμαξῶνα, ἠνέῳξε ταχέως τὴν θύραν τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν ἔκλεισεν ἐπίσης ταχέως, ἀφ' οὗ εἰσῆλθον δύω ἄνθρωποι φέροντες ἐπὶ τῶν ὤμων βαρέα δέματα.

Τότε ἔθηκε τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χείλη του, καὶ διὰ τῆς ἄλλης χειρός, ἥτις ἐκράτει κλεπτοφάναρον, ἔδειξε τὴν ἅμαξαν ὅπου ἐκοιμώμεθα. Τοῦτο ἐσήμαινεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ κάμνωσι θόρυβον, μὴ μᾶς ἐξυπνήσωσιν.

Ἡ μέριμνά του αὕτη μὲ συνεκίνησε, καὶ ἤθελον νὰ τῷ φωνάξω νὰ μὴ φροντίζῃ δι' ἐμέ, διότι δὲν ἐκοιμώμην· ἐπειδὴ ὅμως θὰ ἐξύπνουν τὸν Ματτίαν, ὅστις βεβαίως ἐκοιμᾶτο ἡσύχως ἐκεῖνος, ἐσιώπησα.

Ὁ πατήρ μου ἐβοήθησε τοὺς δύω ἀνθρώπους νὰ καταθέσωσι τὰ φορτία των, καὶ ἔπειτα ἀπεσύρθη πρὸς στιγμήν, καὶ ἐπέστρεψε μετὰ τῆς μητρός μου. Ἐπὶ τῆς ἀπουσίας του οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἠνέῳξαν τὰ δέματα, ἐξ ὧν τὸ ἓν ἦν πλῆρες ὑφασμάτων, τὸ δὲ ἄλλο περιεῖχε πλεκτὰ ἀντικείμενα, σκούφους, κάλτας, περισκελίδας, χειρόκτια.

Τότε ἐνόησα ὅ,τι κατ' ἀρχὰς μὲ εἶχεν ἐκπλήξει. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν ἔμποροι, καὶ ἤρχοντο νὰ πωλήσωσι τὰ ἐμπορεύματά των εἰς τοὺς γονεῖς μου.

Ὁ πατήρ μου ἐλάμβανεν ἕκαστον ἀντικείμενον, τὸ ἐξήταζεν εἰς τοῦ φανοῦ του τὸ φῶς, καὶ τὸ μετεβίβαζεν εἰς τὴν μητέρα μου, ἥτις ἔχουσα ψαλίδιον, ἔκοπτε δι' αὐτοῦ τὰς προσεῤῥαμμένας σημειώσεις ἢ ἐπιγραφάς, καὶ τὰς ἔκρυπτεν εἰς τὸν κόλπον της.

Τοῦτο μοὶ ἐφάνη παράξενον, ὡς παράδοξος μοὶ ἐφαίνετο καὶ ἡ ὥρα τῆς πωλήσεως.

Μεταξὺ δ' ἐξετάζων τὰ ἐμπορεύματα, ὁ πατήρ μου ἀπέτεινε ταπεινῇ τῇ φωνῇ λέξεις τινὰς εἰς τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες τὰ εἶχον φέρει. Ἂν ἠξεύρον ἀγγλικά, θὰ εἶχον ἴσως ἀκούσει τὰς λέξεις ταύτας· ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἐννοοῦμεν, κακῶς τὸ ἀκούομεν. Ἡ μόνη σχεδὸν λέξις ἥτις, πολλάκις ἐπαναληφθεῖσα, προσέβαλε τὴν ἀκοήν μου ἦτον policeman (ἀστυνομοφύλαξ).

Ἀφ' οὗ δὲ καλῶς ἐξητάσθη τὸ περιεχόμενον τῶν δεμάτων, οἱ γονεῖς μου καὶ οἱ δύω ἄνθρωποι ἐξῆλθον τοῦ ἀμαξῶνος πρὸς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐκ νέου σκότος ἐπεκράτησε πέριξ ἡμῶν. Προφανὲς ἦτον ὅτι ἐπῆγον νὰ κανονίσωσι τὰ τῆς δοσοληψίας.

Digitized by Google

Ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι οὐδὲν φυσικώτερον τῶν ὅσα εἶχον ἰδεῖ· καὶ ὅμως δὲν ἐδυνάμην νὰ πείσω ἐμαυτόν, ὅση καὶ ἂν ἦτον ἡ προθυμία μου. Διατί οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ἐρχόμενοι πρὸς τοὺς γονεῖς μου, δὲν εἰσῆλθον διὰ τῆς αὐλῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος; Διατί ὡμίλησαν περὶ τῆς ἀστυνομίας κρυφίως, ὡς ἂν ἐφοβοῦντο μὴ ἔξωθεν ἀκουσθῶσι; Διατί ἡ μήτηρ μου ἔκοψε τὰς ἐπιγραφὰς αἵτινες ἐκρέμαντο εἰς τ' ἀγορασθέντα ὑφάσματα;

Αἱ ἐρωτήσεις αὗται μὲ ἄφινον ἀκόμη ὀλιγώτερον ν' ἀποκοιμηθῶ, καὶ ἐπειδὴ ἀπάντησιν δὲν εὕρισκον εἰς αὐτάς, ἠγωνιζόμην νὰ τὰς ἀποδιώξω τοῦ πνεύματός μου, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ. Μετά τινα παρέλευσιν καιροῦ, ἐπλήρωσε πάλιν τὸ φῶς τὴν ἅμαξάν μας, καὶ ἐγὼ πάλιν ἐκύτταξα διὰ τῆς χαραμάδος τοῦ παραπετάσματος, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἀκουσίως καὶ κατ' ἐμαυτοῦ δυσαρεστούμενος, ἐν ᾧ τὴν πρώτην εἶχον κυττάξει φυσικῶς, διὰ νὰ ἰδῶ καὶ νὰ μάθω. Ἤδη ἔλεγον εἰς ἐμαυτὸν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ κυττάξω, καὶ ὅμως ἐκύτταξα. Ἔλεγον ὅτι καλήτερον βεβαίως θὰ ἦτον νὰ μὴ ἠξεύρω, καὶ ὅμως ἠθέλησα νὰ ἰδῶ.

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ μου ἦσαν μόνοι· ἐν ᾧ δ' ἡ μήτηρ μου ἐσώρευεν εἰς δύω δέματα τὰ κομισθέντα, ὁ πατήρ μου ἐσάρωνε μίαν γωνίαν τοῦ ἁμαξῶνος. Ὑπὸ τὴν ξηρὰν δὲ ἄμμον ἣν διὰ τοῦ σαρώθρου ἐμάκρυνεν, ἐφάνη μετ' ὀλίγον θύρα καταπακτή, ἣν ἤγειρε, καὶ λαβὼν τὰ δύω δέματα ἃ ἡ μήτηρ μου εἶχε δέσει ἐν τούτοις διὰ σχοινίων, τὰ κατεβίβασε διὰ τῆς καταπακτῆς ταύτης εἰς ὑπόγειον, φωτιζόμενος ὑπὸ τῆς μητρός μου, ἥτις ἐκράτει τὸ κλεπτοφάναρον. Ἀφ' οὗ δὲ κατεβίβασε τὰ δύω δέματα, ἀνέβη ὁ ἴδιος, ἔκλεισε τὴν καταπακτήν, καὶ διὰ τοῦ σαρώθρου ἐσώρευσε πάλιν ἐπ' αὐτῆς τὴν ἄμμον. Ὅταν ἐτελείωσε τὸ ἔργον του, δὲν ἐφαίνετο πλέον ἴχνος ἐκεῖ καταπακτῆς ἢ ἀνοίγματος. Εἰς τὴν ἄμμον δὲ ἐσκόρπισαν ἀμφότεροι ἄχυρα, ὡς ἦσαν εἰς ὅλον τὸν ἁμαξῶνα.

Ἔπειτα δ' ἐξῆλθον.

Ὅταν δ' ἔκλειον ἡσύχως τὴν θύραν, μοὶ ἐφάνη ὅτι ὁ Ματτίας ἐκινεῖτο εἰς τὴν κλίνην του, ὡς ἂν ἔθετε τὴν κεφαλήν του εἰς τὸ προσκεφάλαιον.

Ἄραγε εἶδε τὰ γενόμενα;

Δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸν ἐρωτήσω· τὸ ἀποπνίγον με δὲν ἦτον πλέον φόβος ἀόριστος. Τώρα ἤξευρον διατί ἐφοβούμην. Ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν κρύος ἱδρὼς μὲ διέβρεχε.

Οὕτως ἔμεινα δι' ὅλης τῆς νυκτός· ἀλέκτωρ φωνήσας που εἰς τὴν γειτονίαν, μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ αὐγή. Τότε μόνον ἀπεκοιμήθην, ὕπνον βαρὺν καὶ πυρετώδη, καὶ ἐφιάλται μ' ἐπλάκονον καὶ μ' ἀπέπνιγον.

Τριγμὸς κλείθρου μ' ἐξύπνησε, καὶ ἡ θύρα τῆς ἁμάξης ἡμῶν ἠνεῴχθη· ἀλλά, φρονῶν ὅτι ἦτον ὁ πατήρ μου, ἐρχόμενος νὰ μᾶς ἀναγγείλῃ ὅτι ἦτον καιρὸς νὰ ἐγερθῶμεν, ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ μὴ τὸν ἰδῶ.

— Ὁ ἀδελφός σου, μ' εἶπεν ὁ Ματτίας, μᾶς ἠλευθέρωσε. Ἤδη δὲ καὶ ἀνεχώρησε.

Τότε ἠγέρθημεν. Ὁ Ματτίας δὲν μ' ἠρώτησεν ἂν ἐκοιμήθην καλῶς, καὶ ἐγὼ δὲν τῷ ἀπηύθυνον οὐδεμίαν ἐρώτησιν. Ὅταν μίαν φορὰν τὸν εἶδον νὰ στηρίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' ἐμοῦ, ἀπέστρεψα τοὺς ἐδικούς μου.

Εἰσήλθομεν εἰς τὸ μαγειρεῖον. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ μου δὲν ἦσαν ἐκεῖ. Ὁ πάππος μου ἐκάθητο εἰς τὴν ἕδραν του, ὡς ἂν μὴ εἶχε μετακινηθῆ ἀπὸ τῆς χθές, καὶ ἡ πρωτότοκος ἀδελφή μου, καλουμένη Ἄννη, ἐκαθάριζε τὴν τράπεζαν, ὁ δὲ πρῶτός μου ἀδελφὸς Ἄλλεν, ἐσάρονε τὸ δωμάτιον.

Ἐπῆγα πρὸς αὐτοὺς νὰ τοῖς δώσω τὴν χεῖρα, ἀλλ' ἐξηκολούθησαν τὸ ἔργον των χωρὶς νὰ μ' ἀποκριθοῦν.

Ἔφθασα ἔπειτα εἰς τὸν πάππον μου, ἀλλὰ δὲν μ' ἀφῆκε νὰ πλησιάσω, καὶ ὡς τὴν προτεραίαν, ἔπτυσε πρὸς τὸ μέρος μου. Τοῦτο μ' ἐμπόδισε νὰ προχωρήσω.

— Ἐρώτησον, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν, ποίαν ὥραν θὰ ἰδῶ τὸν πατέρα μου καὶ τὴν μητέρα μου.

Ὁ Ματτίας ἔπραξεν ὡς τῷ εἶπον, καὶ ὁ πάππος μου ἀκούσας αὐτὸν ὁμιλοῦντα τὴν ἀγγλικὴν ἐπραΰνθη. Ἡ φυσιογνωμία του ἀπεξεδύθη ὀλίγον τὴν φοβερὰν αὐτῆς ἀκινησίαν, καὶ ἔνευσε ν' ἀπαντήσῃ.

— Τί λέγει; ἠρώτησα.

— Ὅτι ὁ πατήρ σου ἐξῆλθε δι' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅτι ἡ μήτηρ σου κοιμᾶται, καὶ ἡμεῖς ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν νὰ περιπατήσωμεν.

— Αὐτὰ μόνον εἶπεν; ἠρώτησα, εὑρίσκων τὴν μετάφρασιν πολὺ σύντομον.

Ὁ Ματτίας ἐφάνη ἐστενοχωρημένος.

— Δὲν ἠξεύρω ἂν καλῶς ἐνόησα τὰ ἐπίλοιπα, εἶπε.

— Εἰπὲ ὅ,τι ἐνόησας.

— Μοὶ φαίνεται ὅτι εἶπεν ὅτι, ἂν εὑρίσκωμεν καλὴν εὐκαιρίαν εἰς τὴν πόλιν, δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀφήσωμεν νὰ μᾶς διαφύγῃ· ἔπειτα ἐπρόσθεσε,— περὶ τούτου εἶμαι βέβαιος,— «Μὴ λησμονῇς αὐτό μου τὸ μάθημα: Πρέπει νὰ ζῶμεν εἰς βάρος τῶν ἀνοήτων».

Βεβαίως ὁ πάππος μου ὑπέθεσε τί μοὶ ἐξήγει ὁ Ματτίας, διότι εἰς τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις διὰ τῆς χειρὸς ἥτις δὲν ἦτον παράλυτος ἔκαμε σχῆμα ὡς ἂν ἔχωνέ τι εἰς τὸν κόλπον του, καὶ συγχρόνως ἔνευσεν ἀνοιγοκλείων τοὺς ὀφθαλμούς.

— Νὰ ἐξέλθωμεν, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν.

Ἐπὶ δύω ἢ τρεῖς ὥρας περιεφερόμεθα εἰς τὰ πέριξ τῆς αὐλῆς τοῦ ἐρυθροῦ λέοντος, μὴ τολμῶντες νὰ μακρυνθῶμεν, διότι ἐφοβούμεθα μὴ πλανηθῶμεν. Τὴν ἡμέραν ἡ συνοικία Βεθνὰλ-Γρεὶν

Digitized by Google

μοὶ ἐφάνη ἔτι μᾶλλον ἀποτρόπαιος ἀφ' ὅ,τι ἦτον τὴν νύκτα. Πανταχοῦ,εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους,ἐβλέπομεν τὴν πτωχείαν ὑπὸ τὴν θλιβερωτέραν της ἔποψιν.

Καὶ ἐκυττάζομεν, ὁ Ματτίας καὶ ἐγὼ, ἀλλὰ δὲν ἐλέγομεν τίποτε.

Στραφέντες ὀπίσω, εὑρέθημεν εἰς τὴν μίαν ἄκραν τῆς αὐλῆς ἡμῶν, καὶ εἰσήλθομεν.

Ἡ μήτηρ μου εἶχεν ἐξέλθει τοῦ κοιτῶνός της, καὶ ἐκ τῆς θύρας τὴν εἶδον ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν ἐστηριγμένην εἰς τὴν τράπεζαν. Πιστεύσας ὅτι ἦτον ἀσθενὴς, ἔτρεξα πρὸς αὐτὴν νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ, ἀφ' οὗ δὲν ἠμπόρουν νὰ τῇ ὁμιλήσω.

Τὴν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου· ἐκείνη δ' ὕψωσε τὴν κεφαλὴν κλονιζομένην, καὶ μ' ἠτένισε, ἀλλὰ βεβαίως χωρὶς νὰ μὲ ἴδῃ. Τότε ἀνέπνευσα δυνατὴν ὀσμὴν ἣν ἐξέπεμπεν ἡ θερμή της πνοή. Ἐκείνη δ' ἀφῆκε πάλιν τὴν κεφαλήν της νὰ πέσῃ εἰς τοὺς δύο της βραχίονας, τεταμένους ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Ῥακὶ, εἶπεν ὁ πάππος μου.

Καὶ μὲ ἠτένισε μορφάζων,καὶ λέγων τινὰς λέξεις ἃς δὲν ἐνόησα.

Κατ' ἀρχὰς ἔμεινα ἀκίνητος, ὡς ἂν ἡ αἴσθησις μοὶ εἶχεν ἀφαιρεθῆ· ἔπειτα δὲ, μετά τινας στιγμὰς, ἠτένισα τὸν Ματτίαν, ὅστις καὶ αὐτὸς ἐστήριξεν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς του δακρύοντας.

Τῷ ἔνευσα δὲ, καὶ ἐξήλθομεν πάλιν.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐβαδίσαμεν πλησίον ἀλλήλων, κρατούμενοι ἐκ τῶν χειρῶν, χωρὶς λέξιν νὰ λέγωμεν, καὶ βαδίζοντες κατ' εὐθεῖαν ἐμπρὸς, χωρὶς νὰ ἠξεύρωμεν ποῦ πηγαίνομεν.

— Ποῦ ὑπάγεις λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας μετά τινος ἀνησυχίας.

— Δὲν ἠξεύρω. Εἰς κανὲν μέρος ὅπου νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ὁμιλήσωμεν. Ἔχω νὰ σ' ὁμιλήσω, καὶ ἐδῶ, εἰς αὐτὸ τὸ πλῆθος, δὲν ἠμπορῶ.

Τῷ ὄντι κατὰ τὸν πλάνητα βίον μου εἰς πεδία καὶ δάση, εἶχον συνειθίσει εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Βιτάλη ποτὲ νὰ μὴ λέγω σπουδαῖον τίποτε, ὅταν ἤμεθα ἐντὸς τῶν ὁδῶν πόλεως ἢ χωρίου, καὶ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν παροδιτῶν, δὲν εὕρισκον τῶν ἰδεῶν μου τὸν μίτον. Πρὸς τὸν Ματτίαν ὅμως ἤθελον νὰ ὁμιλήσω σπουδαίως, καὶ ἤξευρον ἄριστα τί εἶχον νὰ τῷ εἴπω.

Ὅταν ὁ Ματτίας μοὶ ἔθετε τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἐφθάνομεν εἰς ὁδὸν πλατυτέραν τῶν δρομίσκων οὓς εἴχομεν διατρέξει, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶδον δένδρα εἰς τὸ πέρας τῆς ὁδοῦ ταύτης. Ἐκεῖ ἦτον ἡ ἐξοχή· ἐκεῖ λοιπὸν διηυθύνθημεν. Καὶ ἐξοχὴ μὲν δὲν ἦτον, ἦτον ὅμως παράδεισος, ἢ μέγιστος περίβολος ἔχων πρασίνας ἐκτάσεις καὶ ποῦ καὶ ποῦ νέων δένδρων συστήματα. Ἐκεῖ ἤμεθα ἄριστα διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν.

Ἡ ἀπόφασίς μου ἦτον σταθερὰ, καὶ ἤξευρον τί θέλω νὰ εἰπῶ.

— Ἠξεύρεις ὅτι σ' ἀγαπῶ, Ματτία μου, εἶπον πρὸς τὸν σύντροφόν μου, ἅμα ἐκαθήσαμεν εἰς μέρος ἀπόκεντρον καὶ κεκαλυμμένον, καὶ ἠξεύρεις, δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἡ φιλία μὲ παρεκίνησε νὰ σοὶ ζητήσω νὰ μὲ συνοδεύσῃς εἰς τοὺς συγγενεῖς μου. Δὲν θ' ἀμφιβάλλῃς λοιπὸν, δὲν εἶναι ἀληθές; περὶ τῆς φιλίας μου, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν σοὶ ζητήσω;

— Τί ἀνόητος εἶσαι! ἀπεκρίθη, προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ.

— Θέλεις νὰ γελάσῃς διὰ νὰ μὴ συγκινηθῶ. Ἀλλὰ καὶ ἂν συγκινηθῶ, τί βλάπτει; Μὲ ποῖον ἄλλον ἠμπορῶ νὰ κλαύσω παρὰ μὲ σέ;

Καὶ ῥιφθεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ματτία, ἐξεῤῥάγην εἰς δάκρυα. Ποτὲ δὲν εἶχον αἰσθανθῆ ἐμαυτὸν τόσον δυστυχῆ ὅταν ἤμην μόνος, ἐγκαταλελειμμένος εἰς τὸν ἀπέραντον κόσμον.

Μετά τινα ὥραν ὀλοφυρμῶν ἐπροσπάθησα νὰ πραϋνθῶ. Δὲν εἶχον φέρει τὸν Ματτίαν εἰς τὸν περίβολον τοῦτον διὰ νὰ τῷ εἰπῶ παράπονα, δὲν τὸν ἔφερα δι' ἐμὲ, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνον.

— Ματτία, τῷ εἶπον, πρέπει ν' ἀναχωρήσῃς, νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Γαλλίαν.

— Νὰ σ' ἀφήσω; Ποτέ!

— Ἤξευρον ὅτι τοῦτο θ' ἀποκριθῇς, καὶ εἶμ' εὐτυχὴς, εὐτυχέστατος, σὲ βεβαιῶ, διότι εἶπες ὅτι ποτὲ δὲν θὰ μ' ἀφήσῃς· ἀλλὰ πρέπει νὰ μ' ἀφήσῃς, πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου θέλεις, ἀρκεῖ νὰ μὴ μείνῃς ἐδῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

— Καὶ σὺ ποῦ θὰ ὑπάγῃς; ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγωμεν;

— Ἐγώ; Ἀλλ' ἐγὼ πρέπει νὰ μείνω ἐδῶ, εἰς τὸ Λονδῖνον, πλησίον τῆς οἰκογενείας μου. Δὲν εἶναι καθῆκόν μου νὰ μένω πλησίον τῶν γονέων μου; Λάβε ὅσα χρήματα μᾶς μένουσι, καὶ ὕπαγε.

— Μὴ λέγῃς τοῦτο, Ῥεμή. Ἂν εἷς ἐξ ἡμῶν πρέπει ν' ἀναχωρήσῃ, σὺ μᾶλλον πρέπει.

— Διατί;

— Διότι . . . .

Δὲν συνεπλήρωσε τὸν λόγον του καὶ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον ἀπαντήσας τὸ ἐρωτηματικὸν βλέμμα μου.

— Ματτία, εἰπέ μοι ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ,ὀρθὰ κοπτὰ, χωρὶς φόβου μὴ μὲ λυπήσῃς· δὲν ἐκοιμᾶσο αὐτὴν τὴν νύκτα; Εἶδες;

Ἐκεῖνος δὲ, τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γῆν στηρίζων, εἶπε διὰ φωνῆς πνιγομένης·

— Δὲν ἐκοιμώμην.

— Τί εἶδες;

— Ὅλα.

— Ἐνόησας;

— Ἐνόησα ὅτι οἱ πωλοῦντες αὐτὰ τὰ ἐμπορεύματα δὲν τὰ εἶχον ἀγοράσει. Ὁ πατήρ σου τοὺς ἐπέπληξε διότι ἐκτύπησαν εἰς τὴν θύραν τοῦ ἁμαξῶνος καὶ ὄχι τῆς οἰκίας· ἀλλ' ἀπεκρίθησαν ὅτι τοὺς παρεμόνευον οἱ ἀστυνομοφύλακες.

Digitized by Google

— Βλέπεις λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ φύγῃς; τῷ εἶπον.

— Ἂν πρέπῃ νὰ φύγω, πρέπει νὰ φύγῃς καὶ σύ. Οὐδ' εἰς τὸν ἕνα οὐδ' εἰς τὸν ἄλλον ἐξ ἡμῶν ὠφελεῖ νὰ μείνῃ.

—Ὅταν σ' ἐζήτησα νὰ μὲ συνοδεύσῃς, ἐνόμιζον,καθ' ἃ μ' εἶπεν ἡ μάνα Βαρβερίνα, καὶ κατὰ τὰ ὄνειρά μου, ὅτι ἡ οἰκογένειά μου ἐδύνατο νὰ μᾶς ἐκπαιδεύσῃ καὶ τοὺς δύω, καὶ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἐχωριζόμεθα. Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν ἔχουσιν οὕτω. Τὸ ὄνειρον ἦτον. . . ὄνειρον. Πρέπει νὰ χωρισθῶμεν.

— Ποτέ!

— Ἄκουσόν με, ἐννόησόν με, καὶ μὴ αὐξάνῃς τὴν λύπην μου. Ἂν εἰς τὰ Παρίσια εἴχομεν ἀπαντήσει τὸν Γαροφόλην, καὶ ἂν αὐτὸς σὲ εἶχε λάβει ὀπίσω, δὲν θὰ ἤθελες, δὲν εἶναι ἀληθές; νὰ μείνω μετὰ σοῦ, καὶ ὅ,τι σοὶ λέγω τώρα, σὺ θὰ μοὶ τὸ ἔλεγες.

Εἰς ταῦτα δὲν ἀπεκρίθη.

— Εἶναι ἀληθές; Εἰπέ μοι ἂν εἶναι ἀληθές.

Μετά τινων στιγμῶν σκέψιν ὡμίλησε.

— Τώρα καὶ σύ, εἶπεν,ἄκουσόν μου, ἄκουσόν μου καλῶς.Ὅταν εἰς Χαβανὸν μοὶ εἶπες περὶ τῆς οἰκογενείας σου ὅτι σ'ἐζήτει,τοῦτο πολὺ μ' ἐλύπησεν.Ἔπρεπε νὰ χαρῶ ὅτι θὰ εὕρῃς τοὺς γονεῖς σου, καὶ ἐγὼ ἐλυπήθην. Ἀντὶ νὰ στοχασθῶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν σου, ἐστοχάσθην μόνον τὸν ἑαυτόν μου. Ἐσκέφθην ὅτι θὰ ἔχῃς ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, ὅτι θὰ τοὺς ἀγαπᾷς καθὼς μὲ ἠγάπας, καὶ περισσότερον ἴσως, ἀδελφὰς καὶ ἀδελφοὺς πλουσίους, καλῶς ἀνατεθραμμένους, πεπαιδευμένους, εὐγενεῖς κυρίους, ὡραίας κυρίας, καὶ ἐζήλευσα. Μάθε τοῦτο· ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια· πρέπει νὰ σοὶ τὴν ἐξομολογηθῶ διὰ νὰ μοὶ τὴν συγχωρήσῃς, ἂν ἠμπορῇς νὰ συγχωρήσῃς τόσον κακὰ αἰσθήματα.

— Ὦ! Ματτία!

— Εἰπὲ, εἰπέ μοι ὅτι μὲ συγχωρεῖς.

— Ἐξ ὅλης καρδίας. Εἶχον ἰδεῖ τὴν λύπην σου, καὶ δὲν ὠργίσθην δι' αὐτήν.

— Διότι εἶσαι ἀνόητος. Εἶσαι ἀληθῶς μακμάκουθος. Πρέπει νὰ ὀργίζεσαι κατὰ τῶν κακῶν, καὶ ἐγὼ ἤμην κακός. Ἀλλ' ἂν μὲ συγχωρῇς διότι εἶσαι καλὸς, ἐγὼ δὲν συγχωρῶ τὸν ἑαυτόν μου, διότι δὲν εἶμαι καλὸς ἐγώ. Καὶ δὲν τὰ ἔμαθες ὅλα ἀκόμη. Ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν· Τὸν συνοδεύω εἰς Ἀγγλίαν, διότι πρέπει νὰ ἰδῶ. Ὅταν ὅμως θὰ εἶναι εὐτυχής, εὐτυχέστατος, ὅταν δὲν θὰ ἔχῃ πλέον καιρὸν νὰ μ' ἐνθυμῆται, θὰ δραπετεύσω, καὶ χωρὶς πούποτε νὰ μείνω, θὰ ὑπάγω κατ' εὐθεῖαν εἰς Λούκκαν, νὰ φιλήσω τὴν Χριστίναν. Ἀλλ' ἰδού· ἀντὶ νὰ εἶσαι πλούσιος καὶ εὐτυχής, ὡς ἐνομίζομεν ὅτι θὰ γίνῃς, δὲν εἶσαι πλούσιος, καὶ εἶσαι. . . δηλαδὴ δὲν εἶσαι ὅ,τι ἐνομίζομεν. Τότε λοιπὸν δὲν πρέπει ν' ἀναχωρήσω, καὶ δὲν πρέπει τὴν Χριστίναν, δὲν πρέπει τὴν μικράν μου ἀδελφὴν νὰ φιλήσω, ἀλλὰ τὸν σύντροφον, τὸν φίλον, τὸν ἀδελφόν, τὸν Ῥεμὴν μου.

Καὶ οὕτω λέγων,ἐπῆρε τὴν χεῖρά μου καὶ τὴν ἐφίλησε. Τότε δάκρυα ἐπλήμμωσαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, οὐχὶ ὅμως πλέον πικρὰ καὶ φλογερὰ ὡς τὰ πρῶτα.

Ἀλλ' ὅσον σφοδρὰ καὶ ἂν ἦτον ἡ συγκίνησίς μου, δὲν ἐγκατέλιπον τὴν πρώτην ἰδέαν μου.

— Πρέπει ν' ἀναχωρήσῃς, πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Γαλλίαν, νὰ ἴδῃς τὴν Λίζαν, τὸν πατέρα Ἀκίνον, τὴν μάναν Βαρβερίναν, ὅλους τοὺς φίλους μου, καὶ νὰ τοῖς εἴπῃς διατί δὲν κάμνω δι' αὐτοὺς ὅ,τι ἤθελον, ὅ,τι ἤλπιζον, ὅ,τι ὑπεσχέθην. Θὰ τοῖς ἐξηγήσῃς ὅτι οἱ γονεῖς μου δὲν εἶναι πλούσιοι, ὡς ἐνομίζομεν, καὶ τοῦτο θ' ἀρκέσῃ διὰ νὰ μὲ συγχωρήσουν. Μ' ἐννοεῖς, δὲν εἶναι ἀληθές; Δὲν εἶναι πλούσιοι. Τοῦτο ἐξηγεῖ τὰ πάντα. Αἰσχύνη δὲν εἶναι νὰ μὴ εἶναί τις πλούσιος.

— Δὲν θέλεις ν' ἀναχωρήσω διότι δὲν εἶναι πλούσιοι· ἑπομένως δὲν θ' ἀναχωρήσω.

— Ματτία, σὲ παρακαλῶ, μὴ αὐξάνῃς τὴν λύπην μου· βλέπεις πόσον εἶναι μεγάλη.

— Ὦ! δὲν θέλω νὰ σ' ἀναγκάσω νὰ μ' εἴπῃς ὅ,τι αἰσχύνεσαι νὰ μ' ἐξηγήσῃς. Πονηρὸς δὲν εἶμαι, εὐφυὴς δὲν εἶμαι. Ἀλλ' ἂν δὲν ἐννοῶ ὅ,τι ἔπρεπε νὰ μ' ἐμβῇ ἐκεῖ,— καὶ ἐκτύπησε τὴν κεφαλήν του, — αἰσθάνομαι ὅ,τι ἐκεῖ μ' ἐγγίζει· — καὶ ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν του. Δὲν ἐπιμένεις ν' ἀναχωρήσω διότι οἱ γονεῖς σου εἶναι πτωχοί, ὄχι διότι δὲν ἠμποροῦν νὰ μὲ θρέψουν, διότι ἀντὶ νὰ τοῖς εἶμαι εἰς βάρος, θὰ εἰργαζόμην δι' αὐτούς· ἀλλά. . . ἀλλὰ διότι—ἀφ'οὗ εἶδες ὅ,τι εἶδες αὐτὴν τὴν νύκτα,— φοβεῖσαι δι' ἐμέ.

— Ματτία, μὴ λέγῃς τοῦτο.

— Φοβεῖσαι μὴ καταντήσω νὰ κόπτω τὰς ἐπιγραφὰς πραγματειῶν αἵτινες δὲν ἠγοράσθησαν.

— Ὦ! σιώπησον, Ματτία! Φίλτατε Ματτία, σιώπησον!

Καὶ ἔκρυψα εἰς τὰς χεῖράς μου τὸ πρόσωπον, ἐρυθρὸν ὑπ' αἰσχύνης.

— Λοιπὸν, ἂν φοβῆσαι δι' ἐμὲ, καὶ ἐγὼ φοβοῦμαι διὰ σὲ,ἐξηκολούθησεν ὁ Ματτίας, καὶ διὰ τοῦτο σοὶ λέγω: «ἂς φύγωμεν ὁμοῦ, ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Γαλλίαν νὰ ἴδωμεν πάλιν τὴν μάναν Βαρβερίναν, τὴν Λίζαν, τοὺς φίλους σου».

— Ἀδύνατον εἶναι. Οἱ γονεῖς μου δὲν εἶναι τίποτε πρὸς σὲ, τίποτε δὲν τοῖς ὀφείλεις. Ἐδικοί μου ὅμως εἶναι γονεῖς, καὶ πρέπει νὰ μείνω πλησίον των.

— Οἱ γονεῖς σου! Ἐκεῖνος ὁ γέρων, ὁ παράλυτος, πάππος σου! ἡ γυνὴ ἐκείνη ἡ κατάκοιτος εἰς τὴν τράπεζαν, μήτηρ σου!

Ἀλλὰ τότε ἠγέρθην ζωηρῶς, καὶ ἐπιτακτικῶς, ὄχι πλέον παρακλητικῶς ὡς πρίν, ἀνέκραξα·

— Σιώπα, Ματτία· μὴ ὁμιλῇς οὕτω, σοὶ τὸ ἀπαγορεύω. Ὁμιλεῖς περὶ τοῦ πάππου, περὶ τῆς

Digitized by Google

μητρός μου. Ὀφείλω νὰ τοὺς τιμῶ, νὰ τοὺς ἀγαπῶ.

— Θὰ ὤφειλες, ἂν ἦσαν ἀληθῶς γονεῖς σου· ἀλλ' ἂν δὲν εἶναι οὔτε πάππος, οὔτε πατὴρ, οὔτε μήτηρ σου, πρέπει καὶ τότε νὰ τοὺς τιμᾷς καὶ νὰ τοὺς ἀγαπᾷς;

— Δὲν ἤκουσες λοιπὸν τὴν διήγησιν τοῦ πατρός μου;

— Τί ἀποδεικνύει αὐτὴ ἡ διήγησις; Ἀπώλεσαν αὐτοὶ παιδίον τῆς ἡλικίας σου, τὸ ἐζήτησαν, καὶ εὗρον παιδίον τῆς ἡλικίας τοῦ ἀπολεσθέντος. Ἰδοὺ τὸ πρᾶγμα.

— Λησμονεῖς ὅτι τὸ παιδίον των τοῖς ἀφηρέθη καὶ ἐγκατελείφθη εἰς τὴν πάροδον Βρετεῖλ, καὶ ὅτι εἰς αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος εὑρέθην τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν τὸ παιδίον των ἀπωλέσθη.

— Καὶ διατί δύω παιδία νὰ μὴ ἐξετέθησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς τὴν πάροδον Βρετεῖλ; Τί ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ὑπαστυνόμος δὲν ἠπατήθη πέμψας τὸν Δρισκόλλ εἰς Χαβανόν.

— Ἀνοησίας!

— Ἴσως. Ὅ,τι λέγω καὶ ἐξηγῶ εἶναι ἀνόητον ἴσως, ἀλλὰ διότι κακῶς τὸ λέγω καὶ τὸ ἐξηγῶ, διότι τὸ πνεῦμά μου δὲν βοηθεῖ. Ἄλλος θὰ τὸ ἐξήγει καλήτερα, καὶ θὰ ἐφαίνετο τὸ λεγόμενον πολὺ γνωστικόν. Ἐγὼ εἶμαι ἀνόητος. Ἰδοὺ τὸ πρᾶγμα.

— Φεῦ! δὲν εἶναι τοῦτο τὸ πρᾶγμα.

— Ὅπως δήποτε, πρέπει νὰ προσέξῃς ὅτι δὲν ὁμοιάζῃς οὔτε τὸν πατέρα σου, οὔτε τὴν μητέρα σου, οὔτε ἔχεις τὰ μαλλία ξανθὰ ὡς οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαί σου· καὶ ὅλων, μ' ἐννοεῖς; ὅλων αὐτῶν τὰ ξανθὰ μαλλία εἶναι ὅμοια. Διατί δὲν ἔχεις καὶ σὺ τὰ ἴδια; Προσέτι ὑπάρχει καὶ ἄλλο πρᾶγμα πολὺ παράδοξον. Πῶς ἄνθρωποι μὴ πλούσιοι ἐδαπάνησαν τόσα διὰ ν' ἀνεύρουν ἓν παιδίον; Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἐγὼ φρονῶ ὅτι δὲν εἶσαι τῆς οἰκογενείας Δρισκόλλ. Ἠξεύρω ὅτι εἶμαι ἀνόητος· μοὶ τὸ εἶπον πάντοτε· εἶναι σφάλμα τῆς κεφαλῆς μου. Ἀλλὰ δὲν εἶσαι Δρισκόλλ, καὶ δὲν πρέπει νὰ μείνῃς μετὰ τῶν Δρισκόλλ. Ἂν ὅμως θέλῃς καὶ καλὰ νὰ μείνῃς, τότε μένω κ' ἐγώ. Πρέπει ὅμως νὰ γράψῃς εἰς τὴν μάμαν Βαρβερίναν καὶ νὰ τὴν ζητήσῃς νὰ σ' εἴπῃ πῶς ἀκριβῶς ἦσαν τὰ σπάργανα. Ὅταν λάβῃς τὸ γράμμα της, θὰ ἐρωτήσῃς τὸν πατέρα σου, ὡς τὸν λέγεις, καὶ τότε ἴσως ἀρχίσωμεν νὰ βλέπωμεν φῶς. Ὡς τότε δὲν τὸ κουνῶ, καὶ ὅ,τι καὶ ἂν εἰπῇς μένω πλησίον σου. Ἂν εἶναι ἀνάγκη ἐργασίας, θὰ συνεργασθῶμεν.

— Ἀλλ' ἂν μίαν ἡμέραν ἐκτύπα κανεὶς τὸν Ματτίαν εἰς τὴν κεφαλήν.

Ὁ Ματτίας ὅμως ἐμειδίασε θλιβερῶς.

— Δὲν θὰ ἦτον τὸ χειρότερον τοῦτο. Δὲν πονοῦν τὰ κτυπήματα ὅταν κτυπᾶταί τις διὰ τὸν φίλον του.

[Ἕπεται συνέχεια].

Ἡ γεροντικὴ μανία ὑπερβαίνει τὴν νεανικήν.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου.

Τὸν Κέπλερ δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν του παρὰ τὸν σύγχρονον αὐτῷ Γαλιλαῖον. Ἐγεννήθη ἐν Weil τῆς Βυρτεμβέργης ἑπτὰ ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Γαλιλαίου καὶ 28 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κοπερνίκου. Ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἐπωνομάσθη κατόπιν ὁ *νομοθέτης τοῦ οὐρανοῦ*, ἦτο ἐν ἡλικίᾳ δώδεκα ἐτῶν ὑπηρέτης καπηλείου. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ Αἰκατερίνη Γουλδενμὰν, ὑπηρέτρια ξενοδοχείου, οὔτε ν' ἀναγνώσῃ ἤξευρεν οὔτε νὰ γράψῃ. Ὁ πατήρ του Ἐρρῖκος Κέπλερ εἶχεν ὑπηρετήσει ἐν τῷ στρατῷ τοῦ δουκὸς τῆς Ἄλβης εἰς τὸν κατὰ τῶν Κάτω Χωρῶν πόλεμον. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του ὁ στρατιώτης οὐδεμίαν ἔχων περιουσίαν, ἤνοιξε καπηλεῖον ἐν Ἐλμερδίγκεν, καὶ ἀπέσυρε τὸν υἱόν του ἀπὸ τοῦ σχολείου ὅπως τὸν ἔχῃ βοηθόν· ἀλλ' ὁ παῖς ἦτο ἀδύνατος καὶ φιλάσθενος, ὥστε μετ' οὐ πολὺ τὸν ἀπέστειλε καὶ πάλιν εἰς τὸ σχολεῖον διὰ νὰ ἐκμάθῃ τὴν θεολογίαν. Δεκατετραετὴς ὢν ὁ νέος Κέπλερ ἐγένετο δεκτὸς δωρεὰν ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ τοῦ Maulbrunn. Τὸ τοιοῦτον ἦτο εὔκολον ἐν τῇ διαμαρτυρομένῃ Γερμανίᾳ, ἔνθα ἡ ἐκπαίδευσις ἦτο ἤδη πανταχοῦ διαδεδομένη μετ' ἀξιεπαίνου ἐλευθεριότητος. Ὁ Κέπλερ διεξήγαγε λαμπρῶς τὰς σπουδάς του, ἀλλ' ἐπεδόθη εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ παρήτησε τὴν θεολογίαν. Ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι δύω ἐτῶν διωρίσθη καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν Groetz τῆς Στυρίας, ἧς διοικητὴς ἦτο τότε ὁ Ἀρχιδοὺξ τῆς Αὐστρίας Κάρολος, καθολικὸς τὸ θρήσκευμα.

Ὁ Κέπλερ ἐδίδασκε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν ἀστρονομίαν. Λαβὼν μετά τινα χρόνον τὴν ἐντολὴν νὰ συντάξῃ ἡμερολόγιον, ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ τὴν γρηγοριανὴν μεταρρύθμισιν, ἣν οἱ ὁμόθρησκοι αὐτοῦ διαμαρτυρόμενοι μετὰ πεισμονῆς ἀπέκρουον. Ὁ μέγας ἀστρονόμος δὲν ἀπηρνήθη ὅμως τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις, καθότι ἐθεώρει τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ἐπιστημονικὸν ὅλως. Ὁ Κέπλερ ὅπως καταστήσῃ τὰ ἡμερολόγιά του πλέον περιζήτητα, κατεχώρισεν ἐν αὐτοῖς ἀστρολογικὰς προφητείας, ὧν τινες ἐπραγματοποιήθησαν περιποιήσασαι αὐτῷ φήμην. Μὴ ὢν ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος τῶν προλήψεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, σπουδαίως ἐπίστευεν ὅτι οἱ ἀστέρες ἔχουσιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ἀνθρώπων, ἔλεγε δὲ ὅτι ἡ ἀστρολογία θυγάτηρ οὖσα τῆς ἀστρονομίας ὀφείλει νὰ διατρέφῃ τὴν μητέρα αὐτῆς. Ἄλλως ὁ Κέπλερ δὲν προσεπάθει νὰ ἐξαπατήσῃ τοὺς πελάτας του, πρὸς δὲ τοὺς συμβουλευομένους αὐτὸν ἔλεγεν ἐνίοτε, ὡς ὁ Τειρεσίας πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, ὅτι ταῦτα θὰ συμβῶσιν ἢ ἐκεῖνα.

Ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ συγγράμματι (Mysterium cosmographicum) ὁ Κέπλερ τὸ πρῶτον ἀπέ-

Digitized by Google

δειξε τὸ ἀνεξάρτητον τῆς ἑαυτοῦ κρίσεως, δημοσιεύσας ἰσχυρότατα ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου, καὶ εὐμενῶς διαμαρτυρηθεὶς κατὰ τοῦ δικαστηρίου τοῦ προγράψαντος τὸ βιβλίον τοῦ δαιμονίου Πολωνοῦ. «Ἐάν, λέγει, δοκιμάσωμεν τὴν ἀκμὴν τοῦ πελέκεως ἐπὶ τοῦ σιδήρου, οὐδὲ ξύλον θέλει πλέον δυνηθῇ νὰ κόψῃ».

Ἐν ἔτει 1597 ὁ Κέπλερ ἐνυμφεύθη χήραν ὡραίαν καὶ εὐγενῆ, τὴν Βαρβάραν Μύλλερ, ὁ δὲ γάμος αὐτοῦ ἀπέβη ἀτυχής, ἀλλ' ἔγινεν ἀφορμὴ σπουδαιοτάτου ἔργου, ἐν ᾧ ὁ ἀστρονόμος ἀποδεικνύει ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ τῆς ἐλαχίστης ὠφελεῖτο περιστάσεως ὅπως ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς προόδου.

«Εἶχον νυμφευθῆ πρὸ ὀλίγου, γράφει ἐν τῷ προοιμίῳ αὐτοῦ, ὁ τρυγητὸς ἦτο ἄφθονος καὶ ὁ οἶνος εὔθηνός, καθῆκον οἰκογενειάρχου εἶχον λοιπὸν νὰ ἐφοδιάσω τὸ ὑπόγειόν μου. Ἠγόρασα ἑπομένως πλείστους κάδους, καὶ μετά τινας ἡμέρας ὁ πωλητής μου ἦλθεν ἵνα συμφωνήσωμεν περὶ τῆς τιμῆς, ἀφοῦ καταμετρήσῃ τὴν χωρητικότητα αὐτῶν. Ἄνευ τινὸς ὑπολογισμοῦ, εἰσῆγε σιδηρᾶν ῥάβδον εἰς ἕκαστον κάδον καὶ ἔλεγεν εὐθὺς τὸ ἐμπεριεχόμενον αὐτοῦ».

Ὁ Κέπλερ ἐνθυμεῖται τότε ὅτι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου, ὅπου ὁ οἶνος ἔχει βεβαίως τιμὴν ἀνωτέραν, ἄλλως πως πράττουσι. Κενοῦντες δηλονότι τὸν κάδον, μετροῦσιν ἓν πρὸς ἓν τὰ ἐμπεριεχόμενα ἀγγεῖα. Ἡ αὐστριακὴ μέθοδος ταχυτέρα οὖσα καὶ πρακτικωτέρα, ἔχει ἄρα ἀποχρῶσαν ἀκρίβειαν ; Τοῦτο ἐπιθυμῶν νὰ μάθῃ ὁ Κέπλερ μελετᾷ προβλήματα γεωμετρίας δυνάμενα νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὰ δυσχερέστατα τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐξετασθέντων, φθάνει δὲ εἰς τὸ ἑξῆς περίεργον συμπέρασμα.

«Ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν ἀγαθοῦ τινος δαίμονος, ὅστις βεβαίως ἦτο γεωμέτρης, οἱ τοὺς κάδους κατασκευάζοντες ἔδωκαν αὐτοῖς ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖον, πρὸς τὸ αὐτὸ μῆκος τῆς διὰ τῶν νομίμων μέτρων καταμετρηθείσης γραμμῆς, παρέχει αὐτοῖς τὴν μεγίστην δυνατὴν χωρητικότητα, ἐπειδὴ δὲ αἱ περὶ τὸν ἀνώτατον ὅρον διαφοραὶ εἶναι ἀνεπαίσθητοι, αἱ μικραὶ τυχαῖαι ἐκκλίσεις οὐδεμίαν ἐξασκοῦσιν ἐκτιμήσιμον ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς χωρητικότητος, ἧς ἡ ταχεῖα καταμέτρησις εἶναι ἑπομένως ἀποχρώντως ἀκριβής».

Ἡ ἀκριβεστάτη αὕτη περὶ ἀνωτάτου ὅρου ἰδέα ἀνεπτύχθη κατόπιν ὑπὸ τοῦ Fernat[1], λαβόντος αὐτὴν ὡς βάσιν ἑνὸς τῶν σπουδαιοτάτων αὐτοῦ μαθηματικῶν ἔργων.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ *περὶ τῆς τέχνης τοῦ καταμετρεῖν τοὺς κάδους* βιβλίου αὐτοῦ ὁ Κέπλερ λέγει, ὅτι δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἡ φύσις μόνη, καὶ ἄνευ τινὸς συλλογισμοῦ, δύναται νὰ διδάξῃ τὴν γεωμετρίαν, ἀφοῦ οἱ καδοποιοὶ ἔχοντες ὁδηγοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ τὴν φιλοκαλίαν, μαντεύουσι τὸ σχῆμα τὸ μᾶλλον πρόσφορον εἰς ἀκριβῆ καταμέτρησιν.

Περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος οἱ θρησκευτικοὶ διωγμοὶ ἠρήμωσαν τὴν Στυρίαν.

Ὁ Κέπλερ ἐξόριστος γενόμενος ἐστερήθη τὴν περιουσίαν του, πλὴν δὲν κατώρθωσαν νὰ κλονήσωσιν αὐτὸν οἱ προσπαθήσαντες νὰ τὸν ἐξαναγκάσωσι ν' ἀπαρνηθῇ τὴν πίστιν του, καθότι, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, ἠγνόει «τὴν τέχνην τοῦ προσποιεῖσθαι». Ἀνεχώρησε λοιπόν, καὶ ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς τὴν πρότασιν τοῦ Τυχὼ-Βραχέ, ἀστρονόμου τοῦ αὐτοκράτορος Ῥοδόλφου ἐν Πράγᾳ, προσκαλοῦντος αὐτὸν ὡς βοηθόν.

Ἀλλ' ἐκεῖ νέαι περιέμενον αὐτὸν πικρίαι. Τῷ εἶχον ὑποσχεθῆ μισθὸν καλόν, πλὴν ἠναγκάσθη νὰ ζητῇ ἀνὰ ἓν φιορίνιον τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ ἀργύριον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τυχὼ-Βραχὲ ὁ Κέπλερ διωρίσθη ἀστρονόμος τοῦ αὐτοκράτορος Ῥοδόλφου μετ' ἀντιμισθίας 1500 φιορινίων κατ' ἔτος. «Ὁ μισθὸς εἶναι λαμπρός, ἔγραφε πρὸς φίλον τού τινα, ἀλλὰ τὸ ταμεῖον εἶναι κενόν, καὶ χρονοτριβῶ ἐπαιτῶν εἰς τὴν θύραν τοῦ ταμίου τοῦ στέμματος». Ὁ Κέπλερ περιελθὼν εἰς τὴν ἐσχάτην πενίαν, ἠναγκάζετο νὰ συντάττῃ μικρὰ ἡμερολόγια καὶ νὰ μετέρχηται τὸν ὡροσκόπον.

Μετ' οὐ πολύ, ἔχων εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ τὰ χειρόγραφα τοῦ Τυχώ, ἠδυνήθη νὰ ἐπιχειρήσῃ μεγάλα ἔργα, ἔκτοτε δὲ χρονολογεῖται ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ δόξα. Ἐξετάσας ἐπὶ ἐννέα ἔτη τὸν πλανήτην Ἄρην μετ' ἐπιμελείας, ἥτις πολλάκις «κατεπόνησε, λέγει, τὸν νοῦν του σχεδὸν μέχρι παραφροσύνης», κατώρθωσε νὰ παραστήσῃ ἀκριβῶς τὴν κίνησιν αὐτοῦ διὰ δύω νόμων ἀξιοσημειώτων. Οἱ νόμοι οὗτοι ἐφαρμοσθέντες εἰς τοὺς ἄλλους πλανήτας διηυκόλυναν τὴν περὶ παγκοσμίου ἕλξεως ἀνακάλυψιν τοῦ Νεύτωνος, καὶ ἀπηθανάτισαν τὸν Κέπλερ, ἀποτελοῦσι δὲ τὴν ἀκράδαντον βάσιν τῆς νεωτέρας ἀστρονομίας.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Ῥοδόλφου, ὁ διάδοχος αὐτοῦ Μαθίας, ὀλίγον φροντίζων περὶ τῆς ἐπιστήμης, ἠμέλησεν ἐντελῶς τὸ ἐν Πράγᾳ ἀστεροσκοπεῖον, ἐν ᾧ εἰργάζετο ὁ Κέπλερ, οὗτος δὲ ἀφίνων θέσιν, ἥτις οὔτε αὐτὸν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον παρεῖχεν ἤδη εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα καθηγητοῦ ἐν τῷ γυμνασίῳ Λίντζ.

Ἀλλ' ἐκεῖ νέα ἐπέσκηψαν εἰς αὐτὸν δυστυχήματα. Ἡ σύζυγός του ἔπαθεν ἐπιληψίαν, ἔπειτα δὲ παρεφρόνησε καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν. Εἰς ἐπίμετρον τούτων ὁ Κέπλερ ἔμαθεν ὅτι ἡ μήτηρ του, ἑβδομηκοντοῦτις ἤδη οὖσα, ἐφυλακίσθη κατηγορηθεῖσα ἐπὶ μαγείᾳ. Εἰς τὴν ταλαίπωρον γυναῖκα ἀπέδιδον πάσας τὰς συμβαινούσας δη-

1. Πέτρος Fernat, γεωμέτρης Γάλλος ἀκμάσας κατὰ τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα καὶ ἐπιτυχὼν πλείστας ἀνακαλύψεις ἐν τῇ μαθηματικῇ ἐπιστήμῃ.

Digitized by Google

μοσίας συμφορᾶς, λέγοντες ὅτι ἐδιδάχθη τὴν μαγείαν παρά τινος θείας αὐτῆς, ἥτις ὡς μάγισσα ἐκάη, ἐκατηγόρουν αὐτὴν πρὸς τούτοις ὡς ἔχουσαν δῆθεν σχέσεις μετὰ τοῦ διαβόλου, καὶ ἐβεβαίουν ὅτι οὐδέποτε προσέβλεπεν ἄνθρωπον κατὰ πρόσωπον, καὶ ὅτι οὐδεὶς εἶχεν ἴδει αὐτὴν κλαίουσαν. Ὁ Κέπλερ ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν αὐτῆς καὶ ἠγωνίσθη ἐπὶ πέντε συνεχῆ ἔτη ἵνα σώσῃ τὴν μητέρα του. Οἱ δικασταὶ ἐπέδειξαν εἰς τὴν γραῖαν Αἰκατερίνην Κέπλερ τὰ ἐργαλεῖα τῆς βασάνου, ἀπειλοῦντες αὐτήν, ὅπως τὴν ἐξαναγκάσωσιν εἰς τὴν ἐξομολόγησιν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κλονήσωσιν αὐτήν. Ἡ καρτερία αὐτῆς τὴν ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ δὲν ἐξήλειψε τὴν εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς προκύψασαν ἐκ τῆς δίκης ταύτης αἰσχύνην.

Ὁ Κέπλερ εὑρέθη καὶ πάλιν εἰς μεγίστην ἔνδειαν, ἀλλ' ἔφερε γενναίως τὴν ἀτυχίαν, καὶ ἐλησμόνει τὰ δεινά του καταφεύγων εἰς τὰς οὐρανίας ἐκτάσεις καὶ περιπλανῶν τὰς σκέψεις ἐν τῷ ἀχανεῖ διαστήματι, ἔνθα ἤκουε δυνάμει τῆς θεοπλήκτου αὐτοῦ φαντασίας τὴν ἁρμονικὴν μελῳδίαν, ἣν παράγει ἡ αἰωνία τῶν πλανητῶν κίνησις. Τὴν μουσικὴν ταύτην τῆς φύσεως ἐπειράθη ὁ Κέπλερ νὰ ἐκφράσῃ ἐν τῷ περιέργῳ αὐτοῦ βιβλίῳ *Περὶ ἁρμονίας τοῦ κόσμου*, βιβλίῳ παραδόξῳ, ἐν ᾧ τὸ δαιμόνιον τοῦτο πνεῦμα ἀποπλανᾶται ἐν μέσῳ ἰδεῶν φαντασιωδῶν, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐμφορεῖται ὑπ' ἀληθοῦς μεγαλοφυΐας, διαφωτίζον αἴφνης τὸ ζοφερώτατον σκότος. Ἐν τέλει τοῦ συγγράμματος τούτου ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἀκριβῆ τῆς ἐπιστήμης γλῶσσαν καὶ ἀποκαλύπτει τὸν νόμον, ὅστις συνδέει πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ ἡμετέρου συστήματος, καὶ συσχετίζει τοὺς μεγάλους ἄξονας τῶν πλανητῶν πρὸς τὴν διάρκειαν τῶν περιτροπῶν.

Ὁ Κέπλερ ἐν μέσῳ τῆς ἡδονῆς, ἣν ἐκ τῆς τοιαύτης μελέτης ἀπήλαυε, πικρίας μόνον ἐγεύετο ἐν τῷ ὑλικῷ βίῳ. Ὁ Φερδινάνδος τῆς Αὐστρίας, διάδοχος τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος αὐτοκράτορος Ματθία, ἠθέλησε νὰ ἐξοντώσῃ ἐν Στυρίᾳ τὸ θρήσκευμα τῶν διαμαρτυρομένων. Ὁ Κέπλερ ἀναγκασθεὶς καὶ πάλιν νὰ ἀφήσῃ τὸν οἶκόν του, κατέλιπε τὴν Αὐστρίαν, καὶ διετέλεσεν ἐπί τινα χρόνον πλησίον τοῦ δουκὸς Wallenstein ἑνὸς τῶν στρατηγῶν τοῦ Τριακονταετοῦς πολέμου[1]. Ἐλθὼν εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τῆς Σουσαρίνης Ρίττιγγερ, ἀπέκτησεν ἑπτὰ τέκνα, αἱ δὲ ἀνάγκαι τοῦ καθ' ἡμέραν βίου τὸν ἐβίασαν εἰς συχνὰς περιοδείας. Ἀναγκαζόμενος νὰ ζητῇ ἀδιαλείπτως τὴν πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ χρημάτων ἐκ τῶν καθυστερούντων μισθῶν, ἐξήντλησε τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ ἠσθένησεν, ἀπέθανε δὲ ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἐννέα ἐτῶν. Τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ κεῖνται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ῥατισβόννῃ. Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸν τάφον αὐτοῦ ἀναγινώσκει τὸ ἑξῆς ἐπιτύμβιον, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος συνέθεσε. «Κατεμέτρησα τοὺς οὐρανούς, νῦν δὲ καταμετρῶ τὰ σκότη τῆς γῆς. Ὁ νοῦς εἶναι θεῖος. Ἐνταῦθα κεῖται μόνη ἡ σκιὰ τοῦ σώματος».

1. 1618—1648, μεταξὺ τῶν διαμαρτυρομένων ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν καθολικῶν ἡγεμόνων. Διὰ τοῦ πολέμου τούτου οἱ διαμαρτυρόμενοι ἀπέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως.

Οὕτως ἀπέθανεν ὁ Κέπλερ, ὁ τολμηρὸς ἀνήρ, ὅστις ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἤλπισεν ἐν τῇ περὶ τὸν κόσμον μελέτῃ νὰ λύσῃ τὸ αἴνιγμα τῆς φύσεως. Καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον, ἡ ὁρμὴ τῆς ψυχῆς του τὸν φέρει πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ περιέργεια ἀδιαλείπτως τὸν κινεῖ, οὐδέποτε δὲ τὸν τυφλοῖ ἡ ὑπεροψία. «Ὑπερόπτης καὶ τολμηρὸς ὢν ὁσάκις ἐρευνᾷ, λέγει ὁ κ. Bertrand, ὁ Κέπλερ γίνεται μετριόφρων καὶ ταπεινὸς ὁσάκις εὑρίσκει. Ἐν τῇ χαρᾷ τοῦ θριάμβου τὸν Θεὸν μόνον δοξάζει. Ἡ μεγάλη αὐτοῦ ψυχὴ ἐστερεῖτο φιλοδοξίας καὶ ματαιότητος, οὔτε δὲ τὰς τιμὰς ἐπεθύμησεν οὔτε τὰς ἐπευφημίας τῶν ἀνθρώπων.. — Ἡ δόξα αὐτοῦ εἶναι ἐγγεγραμμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· αἱ πρόοδοι τῆς ἐπιστήμης δὲν δύνανται νὰ μειώσωσιν οὔτε ν' ἀμαυρώσωσιν αὐτήν, οἱ δὲ πλανῆται διὰ τῆς σταθερᾶς διαδοχῆς τῶν κανονικῶν αὐτῶν κινήσεων μαρτυροῦσιν αὐτὴν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Ελιζα Σ. Σούτσου.

ΕΝ ΦΙΛΗΜΑ

Νεαρός τις φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Οὐψάλας, υἱὸς πτωχῆς χήρας, ἐπεριπάτει ἐν δημοσίῳ κήπῳ ὡραίαν τινὰ πρωΐαν Κυριακῆς μετά τινων συμφοιτητῶν του, ἐφλυάρουν δ' οἱ νεανίαι ζωηρότατα, ὅτε παρετήρησαν ἐρχομένην πρὸς τὸ μέρος τῆς δενδροστοιχίας ὅπου αὐτοὶ ἵσταντο τὴν θυγατέρα τοῦ πρυτάνεως τοῦ πανεπιστημίου, νεάνιδα εὐειδεστάτην, ἥτις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν μετέβαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τῆς παιδαγωγοῦ της.

Αἴφνης ὁ υἱὸς τῆς χήρας ἀνέκραξεν· «Εἶμὶ βέβαιος ὅτι ἡ κόρη αὐτὴ θὰ μοὶ ἔδιδεν ἓν φίλημα».

Οἱ σύντροφοί του ἐννοεῖται ἀνεκάγχασαν, εἷς δ' ἐξ αὐτῶν, πλούσιος φοιτητής, ἀπήντησεν·

— Εἶν' ἀδύνατον. Εἶσαι ἐντελῶς ξένος πρὸς αὐτήν, καὶ θέλεις..... καὶ μάλιστα εἰς δημόσιον μέρος... Εἶναι ἀνόητον καὶ νὰ τὸ φαντασθῇς κἄν.

— Καὶ ὅμως ἐπιμένω εἰς ὅ,τι εἶπα, ἀνταπήντησεν ὁ ἄλλος.

Αἱ λέξεις αὗται ἠρέθισαν ἔτι μᾶλλον τὸν πλούσιον φοιτητήν, ὅστις πάραυτα τῷ ἐπρότεινε σπουδαῖον στοίχημα, βέβαιος ὢν ὅτι οὕτω ὁ πτωχὸς συμφοιτητής του δὲν ἤθελε κἂν τολμήσει νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ πρᾶγμα, διὰ νὰ μὴ χάσῃ τυχὸν τὸ στοίχημα, πλήν,

— Δέχομαι τὸ στοίχημα, ἀνέκραξεν οὗτος ἀνελπίστως· ἐν τῷ ἅμα δέ, εὐθὺς ὡς ἡ κόρη καὶ ἡ παιδαγωγός της διῆλθον πλησίον τῶν νέων, ἀφῆκε τοὺς συντρόφους του καὶ ἠκολούθησε τὰς

Digitized by Google

δύο κυρίας· μετά τινα βήματα προσηγόρευσεν αὐτὰς εὐπρεπῶς, αὗται δὲ ἐστάθησαν· τότε δι' ὕφους καὶ τόνου φωνῆς ταπεινοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰλικρινοῦς, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν κόρην, τῇ εἶπεν·

— Ἐξαρτᾶται ἐντελῶς ἀπὸ ὑμᾶς, δεσποινίς, νὰ καταστῶ εὐτυχής.

— Πῶς τοῦτο; ἠρώτησεν ἡ κόρη ἔκπληκτος.

— Εἶμαι πτωχὸς φοιτητής, υἱὸς χήρας. Ἐὰν συγκατατίθεσθε, δεσποινίς, νὰ μοὶ δώσητε ἓν φίλημα, θὰ κερδίσω σπουδαῖον χρηματικὸν ποσόν, ἀντικείμενον ἑνὸς στοιχήματος, τὸ ὁποῖον θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐξακολουθήσω τὰς σπουδάς μου, καὶ θὰ ἀπαλλάξῃ ἐνταυτῷ τὴν ἀτυχῆ μητέρα μου ἀπὸ τόσας ἀνησυχίας.

— Ἐὰν ἡ εὐτυχία σας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τόσον μικρὸν πρᾶγμα, προθύμως δέχομαι τὴν παράκλησίν σας, ἀπήντησεν ἡ ἀθῶα κόρη· ἐν τῷ ἅμα δὲ ἐρυθριῶσα τῷ ἔδωκε φίλημα ἐπὶ τῆς παρειᾶς. Μετὰ τοῦτο ἀφελέστατα εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπιστρέψασα δὲ κατόπιν εἰς τὴν οἰκίαν της διηγήθη εἰς τὸν πατέρα της τὴν παράδοξον συνάντησίν της.

Τὴν ἐπομένην ὁ πρύτανις τοῦ πανεπιστημίου ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῷ τὸν τολμητίαν φοιτητήν, περίεργος νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς· παρευθὺς ὅμως διετέθη ὑπὲρ αὐτοῦ εὐνοϊκώτατα, καὶ τοσοῦτον ἐθέλχθη ἐκ τῆς καθόλου σεμνῆς καὶ κοσμίας αὐτοῦ συμπεριφορᾶς, ὥστε τὸν προσεκάλεσε νὰ γευματίζῃ παρ' ἑαυτῷ δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Μετὰ ἓν περίπου ἔτος ἡ κόρη τοῦ πρυτάνεως ἐνυμφεύθη τὸν φοιτητήν, ὃν αὐτὴ εἶχε καταστήσει πλούσιον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς κατέστησε τὴν σύζυγόν του εὐτυχῆ, καὶ ἐπίζηλον ἡτοίμασεν αὐτῇ θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, διότι ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος φοιτητὴς εἶναι τὴν σήμερον εἷς τῶν ἐπιφανεστάτων φιλολόγων τῆς Σουηδίας.

[Frédéric Bremer]. N*.

ΣΤΑΦΥΛΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἀμπελοθεραπεία ἢ μᾶλλον σταφυλοθεραπεία ἐπιστημονικῶς ὀνομάζεται ἡ διὰ τῶν σταφυλῶν γινομένη θεραπεία, ἐν πολλῇ χρήσει οὖσα ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Δῆλα δὴ ὁ εἰς τὴν θεραπείαν ταύτην ὑποβαλλόμενος ἀσθενὴς τρώγει καθ' ἑκάστην λίαν πρωῒ 150 δράμια σταφυλῶν, καὶ μετὰ παρέλευσιν δύο ὡρῶν ἄλλα τόσα δράμια καὶ ὀλίγον τι περισσότερα. Τὴν μεσημβρίαν γευματίζει τρώγων κρέας βόειον ἢ πρόβειον, βραστὸν ἢ τῆς ἐσχάρας, ἄρτον ἔωλον καὶ οὐχὶ νωπόν, καλῶς ἑψημένον, καὶ ποτήριον οἴνου γενναίου, τουτέστι καλοῦ καὶ δυνατοῦ. Ἀπαγορεύονται ἐν γένει τὰ χορταρικά, ἐξαιρουμένων ἐνίοτε τῶν γεωμήλων καὶ τῶν δαυκίων. Τὸ ἀπόγευμα περὶ τὴν 4 ὥραν ὁ ἀσθενὴς τρώγει μίαν ὀκᾶν σταφυλῶν, καὶ τὴν ἑσπέραν δειπνεῖ ῥοφῶν ζωμὸν καὶ ἔπειτα τέϊον μετ' ἄρτου λευκοῦ. Μετὰ πᾶσαν δὲ δόσιν σταφυλῶν ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ περιπατῇ ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν μέχρι μιᾶς. Νὰ ἀπέχῃ δὲ ὅλην τὴν ἡμέραν οἵου δήποτε ποτοῦ, νὰ μὴ πίνῃ τίποτε ὅσον καὶ ἂν διψᾷ.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τρώγων τὰς σταφυλὰς ὀφείλει νὰ μὴ καταπίνῃ τὸν φλοιὸν καὶ τὰ γίγαρτα τουτέστι τοὺς κόκκους αὐτῶν, διότι δυσχώνευτα ὄντα ἀδίκως καὶ ἀνωφελῶς βαρύνουσι τὸν στόμαχον.

Ἡ θεραπεία αὕτη διαρκοῦσα 4 ἢ 5 ἑβδομάδας πολλάκις τροποποιεῖται κατὰ τὰ ἀποτελέσματα ἅτινα θέλει τις νὰ λάβῃ. Διότι ὁ ἀσθενὴς δύναται νὰ τρώγῃ, ὡς εἴπομεν, τὴν ἡμέραν μίαν ὀκᾶν, ἢ καὶ νὰ μὴ τρώγῃ τίποτε ἄλλο ἢ μόνον σταφυλὰς καὶ ἄρτον ἔωλον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς θεραπείας.

Οἱ Ἑλβετοὶ καὶ Γερμανοὶ ἰατροὶ ἔχουσι μεγίστην πίστιν καὶ ὑπόληψιν εἰς τὴν σταφυλοθεραπείαν, διὸ καὶ κατ' ἔτος πλῆθος ἀσθενούντων συρρέει εἰς Δουρκελάην, Γλεισδαϊλερ, Κρόησναχ, Γρυνδέργην, Σαιγγουὰρ κλπ., πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν κατατρυχουσῶν αὐτοὺς ἀσθενειῶν. Ἀλλ' ἐν Γαλλίᾳ πολλοὶ ἰατροὶ θεωροῦσι τὴν διὰ σταφυλῶν θεραπείαν ὡς φαντασιῶδές τι, καὶ ἐξηγοῦσι τὰ ὑπ' αὐτῆς δῆθεν γινόμενα θαύματα ὡς ἁπλοῦν ἀποτέλεσμα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἀέρος, τῆς διαίτης κλπ. Ἀλλὰ πλανῶνται ὅμως, διότι ὀφείλουσι νὰ ἐξετάσωσι καλῶς τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὅτι ἡ θεραπεία αὕτη ὠφελεῖ τὰ μάλιστα εἴς τινας ἀσθενείας.

Πᾶσαι αἱ σταφυλαὶ δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν σύστασιν· διὸ αἱ μὲν αὐτῶν εἶνε διουρητικαὶ καὶ κινητικαί, αἱ δὲ στυπτικαὶ καὶ τονωτικαί, αἱ δὲ μοσχοσταφυλαὶ εἶνε ἐρεθιστικαί. Πρέπει λοιπὸν ἐν τῇ σταφυλοθεραπείᾳ νὰ μὴ παραβλέπωμεν τὰς διαφόρους ταύτας τῶν σταφυλῶν ἰδιότητας· διότι ὁ καρπὸς οὗτος ὁτὲ μὲν προξενεῖ τακτικήν τινα κένωσιν, ὁτὲ δὲ ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος τονωτικῶς καὶ μάλιστα στυπτικῶς.

Ὅπως δήποτε δὲ ἐν πάσῃ περιστάσει ἡ σταφυλὴ εἶνε τροφὴ τελεία, περιέχουσα ἐν οὐ σμικρᾷ ἀναλογίᾳ πάντα τὰ στοιχεῖα τὰ ἀπαραίτητα εἰς τὴν καλὴν θρέψιν, καὶ τὰ ἅλατα τὰ συντελοῦντα εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν στερεῶν καὶ τῶν ὑγρῶν μερῶν τοῦ σώματος.

Ὡς δὲ ὀρθότατα παρετήρησαν οἱ κκ. Λιτρατζος καὶ Ῥοβῖνος, ἡ σύνθεσις τοῦ ὀποῦ τῆς σταφυλῆς εἶνε λίαν παρεμφερὴς πρὸς τὴν τοῦ γυναικείου γάλακτος, δι' οὗ καὶ μόνου τὸ νεογνὸν τρέφεται καὶ αὐξάνει κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἡλικίαν. Τὰ δὲ εὐάρεστα καὶ ἄμεσα ἀποτελέσματα τῆς σταφυλοθεραπείας εἰς τὴν σύνθεσιν ταύτην ἴσα ἴσα ὀφείλονται. Εὐθὺς τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς θεραπείας ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐπιταχύνεται, τὸ πρόσωπον χρωματίζεται, καὶ αἴσθημα εὐεξίας καὶ δυνάμεως μεταδίδοται εἰς τὴν οἰκονομίαν. Αἱ ἐκκρίσεις αὐξάνονται, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπέρχεται εὐκοιλιότης μᾶλλον ἢ ἧττον ἀ-

Digitized by Google

φθονος, ἀλλ' ἥτις ὅμως ταχέως μετριάζεται χωρὶς νὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταβάλη τις δίαιταν. Μετὰ τὰ πρῶτα δὲ ταῦτα ἀποτελέσματα ἐπέρχεται ἀξιοσημείωτος μεταβολή· αἱ ῥυτίδες τοῦ δέρματος ἐξαλείφονται κατὰ μικρόν, καὶ ὁ σταφυλοφάγος παχύνεται τρόπον τινὰ διὰ μιᾶς· ἀλλὰ τὸ πάχος τοῦτο δὲν γίνεται ὑπέρμετρον· διότι ὡς τὸ σῶμα ἔφθασεν εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ἥτις εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς κανονικῆς μεταβολῆς τῶν τροφῶν, ἡ ὀργανικὴ κατάστασις μένει στάσιμος, καὶ ἐπέρχεται ἰσορροπία διὰ τῆς μετρίας εὐκοιλιότητος καὶ τῆς ἀναλόγου αὐξήσεως τῶν ἐκκρίσεων.

Ἐν κεφαλαίῳ ἡ σταφυλοθεραπεία συντελεῖ πρὸ πάντων εἰς τὴν κατάστολὴν τοῦ γενικοῦ ἐρεθισμοῦ, τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ αἵματος, τὴν τακτοποίησιν τῶν γαστροεντερικῶν λειτουργιῶν καὶ τὴν τροποποίησιν τῶν ἐκκρίσεων. Ὅθεν ὠφελεῖ τοὺς ἀδυνάτους ἐν γένει, τοὺς πάσχοντας παθήσεις τινὰς τοῦ στομάχου καὶ τοὺς ὑποχονδριακούς.

Εἷς ἰατρός.

ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΦΩΚΗΣ.

Μέχρι τοῦδε ἐγνωρίζομεν πολλῶν εἰδῶν κινητηρίους δυνάμεις, εἴτε μέσα πρὸς κίνησιν καὶ μεταφορὰν ἀντικειμένων, ἀλλ' οὐδεὶς ποτε βεβαίως ἐφαντάσθη παρόμοιόν τι ἐκείνου, τὸ ὁποῖον θ' ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα. Ἐν τούτοις αὐτόπτης μάρτυς ἀφηγεῖται αὐτὸ ἐν τῇ εἰκονογραφικῇ ἐφημερίδι τοῦ Λονδίνου The Graphic, ἥτις παραθέτει καὶ εἰκονογραφίαν τοῦ πράγματος.

Πρόκειται περὶ φώκης *πεπαιδευμένης*, ἥτις ἐπὶ μακρὸν ἐξετέθη ἐν τῇ βρετανικῇ πρωτευούσῃ. Ἡ φώκη αὕτη προσδενομένη διὰ σχοινίου εἰς τὴν πρῷραν μικρᾶς λέμβου, ἧς ἐπιβαίνει νέος τις πηδαλιοῦχος, ἕλκει αὐτὴν θαυμάσια, μένουσα πάντοτε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος ἐντὸς μεγάλης δεξαμενῆς, ἐν ᾗ ἐγίνοντο τὰ πειράματα. Ἔκπληξιν δ' ἐκίνει ἡ εὐπείθεια, μεθ' ἧς τὸ ζῷον ὑπήκουεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ὁδηγοῦντος αὐτό. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἄλλο οὐχ ἧττον περίεργον δεῖγμα τῆς νοημοσύνης αὐτῆς παρέσχεν ἡ ἐν λόγῳ φώκη. Ἀφοῦ ἔσυρε τὴν λέμβον, ἔθεσαν μεταξὺ τῶν πτερυγίων αὐτῆς κιθάραν, ἔκπληκτοι δ' οἱ θεαταὶ ἤκουσαν ἀντηχούσας τὰς χορδὰς τοῦ ὀργάνου, ὅπερ ἔπληττεν ἡ φώκη διὰ τῶν πτερυγίων αὐτῆς.

Κυρία Ζ*.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Βιβλιοπώλης τις, κατατεθλιμμένος ὅτι ἐξετύπωσεν ἰδίαις δαπάναις ὀγκῶδες βιβλίον, οὗ τινος μόνον τέσσαρα ἀντίτυπα εἶχον πωληθῆ, ἔκαμε πικρὰ παράπονα πρὸς τὸν συγγραφέα, ἐκτὸς δ' ἄλλων θανασίμων προσβολῶν, τὸν εἶπεν ὅτι οὐδὲ τὸν ἄρτον του ἐκέρδαινεν ἀπὸ τὰ βιβλία του. Ἰσχυρότατον ῥάπισμα, καταθραῦσαν ὀδόντας τινὰς τοῦ βιβλιοπώλου, ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἀπάντησις τοῦ ὑπερηφάνου συγγραφέως. Ὁ βιβλιοπώλης ἐνήγαγε τὸν συγγραφέα εἰς τὸ δικαστήριον, ὁ δὲ συγγραφεὺς ἔκαμε τὴν ἐξῆς ἐπιτυχῆ ἀπολογίαν, ἥτις ἐκίνησεν εἰς γέλωτα τοὺς δικαστάς, τὸ ἀκροατήριον, καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἐνάγοντα. «Κύριοι, εἶπεν, ὁμολογῶ, ὅτι ἐπῆρα τὸ πρᾶγμα ὀλίγον τι θερμότερον τοῦ δέοντος. Τοῦ ἔθραυσα ὀδόντας τινάς. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους δὲν βλέπω καὶ εἰς τί συνίσταται τὸ μέγα τοῦτο κακόν. Τὰ βιβλία μου, λέγει, δὲν τοῦ δίδουν ἄρτον. Οἱ ὀδόντες ἄρα εἶνε περιττοὶ εἰς ἄνθρωπον, ὅστις δὲν ἔχει τι νὰ φάγῃ».

* * *

Πρὸ μικροῦ ἀπεβίωσεν ἐν Βερολίνῳ ὁ ἐκδότης τῆς γνωστῆς σατυρικῆς ἐφημερίδος *Kladderadatsch* Χόφμαν. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀνεκδότων, ἅτινα περὶ αὐτοῦ διηγοῦνται αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες, μεταφέρομεν τὸ ἑπόμενον· Ἄγνωστός τις ἐζήτησέ ποτε παρ' αὐτοῦ 300 φράγκα, ὑπισχνούμενος ὅτι θὰ τῷ ἀποδώσῃ αὐτὰ μετὰ 48 ὥρας ἀφεύκτως. «Δὲν θὰ ἐπιθυμῆτε βεβαίως, εἶπεν ὁ αἰτῶν, νὰ μὲ ἀναγκάσητε νὰ καταφύγω εἰς τοκογλύφον, ὅστις θὰ ἀπαιτῇ 120 τ. $^0/_0$ κατ' ἔτος».— «Πῶς, εἶπεν ὁ Χόφμαν μετ' ἀγανακτήσεως, ὑπάρχουσιν ἀκόμη ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοιαῦται βδέλλαι;» Ἔπειτα ὅμως σκεφθεὶς ὀλίγον, «Τὸ κάτω, κάτω, τῷ λέγει, πρέπει ὁ κόσμος νὰ κερδαίνῃ τὸν ἄρτον του. Ἀκούσατε· 120 τ $^0/_0$ κατ' ἔτος εἶναι 10 τ. $^0/_0$ κατὰ μῆνα, ἤτοι 2 $^1/_2$ τ. $^0/_0$ καθ' ἑβδομάδα, διὰ δὲ 48 ὥρας ὁ τόκος ἐπὶ 300 φράγκων εἶνε δύο φράγκα καὶ δεκαπέντε λεπτά. Λάβετε τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ δανεισθῆτε παρὰ τοῦ ἀχρείου τοκογλύφου τὰ 300 φράγκα».

Ὁ αἰτῶν ἀπῆλθε κατησχυμμένος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἄγγλος τις διηγεῖτο, ὅτι ἑσπέραν τινὰ Θυελλώδη, καθ' ἣν ὥραν ἔμελλε νὰ λάβῃ τὸ τέϊον μετὰ τῆς συζύγου του, κεραυνὸς ἐνσκήψας εἰς τὸν θάλαμον ἀπετέφρωσε τὴν ἀτυχῆ σύζυγόν του.

— Ὦ θεέ μου! ἀνεφώνησέ τις τῶν ἀκροωμένων, καὶ τί ἐκάματε; τί εἴπετε;

— Ἔκρουσα τὸν κώδωνα, ἐξηκολούθησε ψυχρῶς ὁ Ἄγγλος, καὶ εἶπα: «Τζών, σάρωσε τὴν στάκτην τῆς μιλαίδης».

—

Ἠρωτᾶτο νέος τις τί κατόρθωμα ἔκαμεν εἰς τὸν πόλεμον.

— Ἔκοψα, εἶπεν ἐκεῖνος, τοὺς πόδας ἑνὸς ἐχθροῦ.

— Καὶ διατί δὲν τοῦ ἐκόψατε μᾶλλον τὴν κεφαλήν;

— Διότι ἦτο ἤδη κομμένη.

Ιωνας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἀφ' οὗ ὁ κόσμος ἐδοκίμασε πολλῶν εἰδῶν ἰσότητας, ἐκράτησε τὴν πλέον ἐπικίνδυνον, τὴν

Digitized by Google

πλέον ὀλεθρίαν πασῶν, τὴν *ἰσότητα τῶν δαπανῶν*, τὴν ἰσότητα δηλ. τῆς ἀθλιότητος, τὴν ἰσότητα τῶν φροντίδων, τῆς πλεονεξίας, τῆς ἁρπαγῆς. Ὅθεν καὶ τὴν σήμερον τὸ τρίτον ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ ῥήματος *ἔχω* ἀντικατέστησε τὸ ἀντίστοιχον τοῦ ῥήματος *εἰμί*. Ἐὰν ἐρωτήσῃς τινά, «Τί *εἶνε* αὐτὸς *ἐκεῖ*;», σοὶ ἀποκρίνεται, «*Ἔχει* πενῆντα χιλιάδας δραχμὰς εἰσόδημα κατ' ἔτος». Εὗρε λοιπὸν τὴν κατὰ γράμμα ἐφαρμογήν του τὸ ἀρχαῖον ἰταλικὸν λόγιον: Chi non ha non è (ὅστις δὲν ἔχει δὲν εἶνε).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καθ' ὅλην τὴν Βαυαρίαν ἐτελέσθησαν ἐσχάτως ἑορταὶ ἐπὶ τῇ ἑπτακοσιετηρίδι τοῦ ἡγεμονεύοντος οἴκου Βίττελσβαχ. Μέλη τοῦ οἴκου Βίττελσβαχ ἀπαντῶσιν ἤδη κατὰ τὸν θ' αἰῶνα μ. Χ. Σποραδικῶς δὲ μέχρι τοῦ ιβ' αἰῶνος ἀπαντῶσιν ἐν τῇ γερμανικῇ ἱστορίᾳ οἱ Βίττελσβαχ. Ἔκτοτε ὅμως ὁ οἶκος οὗτος ἐν συνεχείᾳ ἡγεμονεύει (ἤτοι ἐπὶ ἑπτακόσια ἔτη) ἐν Βαυαρίᾳ. Κατ' ἐξοχὴν φιλόμουσοι οἱ Βίττελσβαχ ὑπεστήριξαν ἀείποτε τὰ γράμματα καὶ τὰς καλὰς τέχνας. Τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἑστίας» ἀρκεῖ νὰ μνημονεύσωμεν τὸν ἀοίδιμον βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνα καὶ τὸν φιλέλληνα αὐτοῦ πατέρα Λουδοβῖκον Α' βασιλέα τῆς Βαυαρίας, πρὸς ὃν ἰδίᾳ ὀφείλεται ἡ νῦν διακεκριμένη θέσις τῆς περικαλλοῦς πόλεως τοῦ Μονάχου ἐν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς καλαῖς τέχναις· διὸ καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐπεκλήθη νέος Περικλῆς, αὕτη δὲ *νέαι Ἀθῆναι* ὠνομάσθη. Ὁ νῦν βασιλεύων Λουδοβῖκος Β', ὅστις ἐμμανῶς ἀγαπᾷ τὴν μουσικήν, δὲν συγκατετέθη νὰ διακριθῇ ἡ ἑορτὴ τῆς ἑπτακοσιετηρίδος διὰ πομπωδῶν καὶ δαπανηρῶν ἐπιδείξεων· τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, ὅπως τὰ ὑπὸ τοῦ κράτους καὶ τῶν δήμων εἰς πανηγύρεις ὁρισθέντα μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἵδρυσιν μεγάλου φιλανθρωπικοῦ καταστήματος ἐν Μονάχῳ, ὁ βαυαρικὸς λαὸς ἐδέξατο εὐγνωμονῶν· δὲν ὤκνησεν ὅμως νὰ ἐπιδείξῃ τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ διὰ δοξολογιῶν, φωταψιῶν, ἐπισήμων συμποσίων κλ.

Αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσιν, ὅτι ἐν Βερολίνῳ διατρίβει κατ' αὐτὰς Ἄγγλος τις, ἐλθὼν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ προσφέρῃ τῷ αὐτοκράτορι ὡρολόγιον μικροσκοπικόν, ὅπερ ὁ ἴδιος κατεσκεύασεν. Εἶνε δὲ τοῦτο, τὸ μικρότατον ὡρολόγιον ἐν τῷ κόσμῳ· ἔχει μέγεθος ἀργυροῦ εἰκοσαλέπτου, καὶ ἀφοῦ προφυλαχθῇ διὰ χρυσοῦ πώματος, θέλει δεθῇ ἐντὸς δακτυλίου εἰς τόπον σφραγῖδος.

Ὁ «Ἀγγελιοφόρος τῆς Δρέσδης» (Dresdener Anzeiger), γράφει ὁ «Αἰών», ἐτέλεσε τῇ 1 Σεπτεμβρίου ε. ε. τὴν ἑκατοστὴν πεντηκοστὴν ἐπέτειον τῆς συστάσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξέδωκε φύλλον ἑορταστικόν, περιέχον τὴν ἱστορίαν τῆς ἐφημερίδος καὶ δοκίμια ἐκ τῶν προηγουμένων ἐτῶν, πρὸς δὲ καὶ πανομοιότυπον τοῦ πρώτου φύλλου, φέροντος χρονολογίαν 1 Σεπτεμβρίου 1730. Τοῦ φύλλου τούτου μεταφράζομεν ὁλόκληρον τὸν περίεργον τίτλον: «Τῆς βασιλικῆς ἐκλεκτορικῆς σαξωνικῆς πρωτευούσης Δρέσδης Ἑβδομαδιαῖος Ἀγγελιοφόρος, ἤτοι εἰδήσεις περὶ πάντων ὅσων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως πωλοῦσιν ἢ ἀγοράζουσιν, ἐνοικιάζουσιν ἢ ζητοῦσι πρὸς ἐνοικίασιν, ἐκμισθοῦσιν ἢ θέλουσι νὰ ἐκμισθώσωσι, περὶ ὅσων δανείζουσιν ἢ ἐπιθυμοῦσι νὰ δανεισθῶσι χρήματα, περὶ τῶν ζητούντων ὑπηρέτας ἢ αὐθεντικούς, περὶ τῶν ἐπιθυμούντων συντρόφους ταξειδίου ἕνα ἢ πλείονας, περὶ τῶν θελόντων νὰ εὕρωσι πρόσωπα, ὧν ἀγνοοῦσι τὴν κατοικίαν, περὶ ὅσων ἀπώλεσαν ἢ εὗρόν τι, περὶ ὅσων ἐτάφησαν, ἐβαπτίσθησαν ἢ συνεζεύχθησαν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, περὶ ὅσων ἐπιστρέφουσιν ἀπὸ τὰ ξένα ἢ φεύγουσιν ἀπὸ τὸν τόπον των, πότε ἔρχονται ἢ ἀναχωροῦσι ταχυδρομεῖα ἢ πλοῖα, εἰς ποῖον σημεῖον στέκει ἡ τιμὴ τῶν τροφίμων εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ἐν γένει περὶ παντὸς ἀναγκαίου ἢ χρησίμου εἰς τὸν βίον».

Ἐφευρέθη τελευταῖον, γράφει ἡ ἐφημερὶς Sheffield-Telegraph, μέσον ἁπλοῦν καὶ λίαν τελεσφόρον, τὸ ὁποῖον θέλει βεβαίως ἐλαττώσει τὸν ἀριθμὸν τῶν πνιγομένων. Τὸ μέσον τοῦτο εἶνε χημική τις σκευασία τιθεμένη ὑπὸ τὸ ὑπόῤῥαμμα τοῦ ὑπενδύτου καὶ τοῦ ἐπανωφορίου (habit), ὧν τὸ βάρος αὐξάνει μόνον ὀλίγον, ἀλλὰ δὲν ἀλλοιόνει τὸ σχῆμα. Ἡ σκευασία αὕτη τίθεται ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν τοῦ θώρακος καὶ ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῶν νώτων.

Εὐθὺς ὡς πέσῃ εἰς τὸ ὕδωρ ὁ διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐφωδιασμένος, τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ ὀγκοῦνται, ἡ δὲ καταβύθισις ἀποβαίνει ἀδύνατος καὶ ἡ κεφαλὴ μένει ὑπερέχουσα τοῦ ὕδατος. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ἐδοκιμάσθη τελευταῖον εἰς τὰ λουτρὰ τῆς Sheffield. Κατ' ἀρχὰς ἐῤῥίφθησαν εἰς τὸ ὕδωρ δύο τεμάχια ὑφάσματος, ἐν ταῖς πτυχαῖς τῶν ὁποίων εἶχε τεθῆ ἡ σκευασία. Τὸ ὕφασμα, ἐξογκωθὲν ἐν τῷ ἅμα, ἐσχηματίσθη ἐν εἴδει προσκεφαλαίου καὶ ἐπέπλεεν ἐν τῷ λουτρῷ.

Κατόπιν εἷς τῶν ἀνθρώπων τῶν λουτρῶν ἐνεδύθη ἔνδυμα φέρον τὴν σκευασίαν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέβαλον αὐτὸν εἰς λουτρὸν ἐπαντλήσεως, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ ἐξόγκωσις τῶν ἐνδυμάτων δὲν ἐπέρχεται καὶ ἐκ τῆς καταβρέξεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς βροχῆς. Πράγματι δέ, καίτοι ὁ ἄνθρωπος κατεβράχη μέχρι τοῦ δέρματος, οὐδεμία ἐπῆλθεν ἀλλοίωσις εἰς τὰ ἐνδύματα. Ἀλλ' ἅμα ἀκολούθως ἐῤῥίφθη εἰς τὴν δεξαμενήν, καὶ παραχρῆμα ἀνεφάνη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος ἕνεκα τῆς ἀμέσου ἐξογκώσεως τοῦ ἐνδύματός του.

Σταθεὶς εἰς μέρος τῆς δεξαμενῆς ἔχον βάθος ὑπὲρ τὸ ἀνάστημά του, οὐδαμῶς κατώρθωσε καίτοι προσπαθήσας νὰ ἐγγίσῃ τὸν πυθμένα, τὸ δὲ ὕδωρ δὲν ὑπερέβη τὸν πώγωνα αὐτοῦ. Ἐζήτησε

Digitized by Google

διὰ βιαίου κινήματος νὰ καταδύσῃ, ἀλλ' αὐθωρεὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Τέλος παρήτησε τὸ ἔνδυμά του, τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἐπιπλέον ἐν τῷ ὕδατι μέχρις οὗ ἀπέσυραν αὐτό.

Τελευταῖον ὁ ἐφευρετὴς προσήρτησεν εἰς τὴν συσκευήν του, ἔχουσαν σχῆμα κοντῆς περιχειρίδος (manche), βάρος μολύβδου τριῶν λιτρῶν· ἡ περιχειρὶς ἅμα ἐγγίσασα τὸ ὕδωρ ἐξωγκώθη καὶ ἐπέπλεεν ἐλευθέρως βαστάζουσα τὸν μόλυβδον· καὶ ἄλλα δὲ πειράματα ἐπέτυχον πληρέστατα κινήσαντα λίαν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν θεατῶν.

Ὁ ἐφευρετὴς ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ συσκευὴ αὐτοῦ δύναται νὰ κρατήσῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος τὸν φέροντα αὐτὴν ἐπὶ μακρότατον, ἐπὶ 40 ἢ 50 ὅλας ὥρας. Ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἐν τῷ ὕδατι ἤθελε χάσει τὰς αἰσθήσεις, ἡ συσκευὴ τιθεμένη ὑπὸ τὰ νῶτα καὶ ἑκατέρωθεν τοῦ στήθους σχηματίζει εἶδος προσκεφαλαίου, ἐφ' οὗ δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐπιπλέοντος.

Ἐὰν τώρα λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὸν ἀριθμὸν τῶν κατ' ἔτος πνιγομένων ἐν μόνῃ τῇ Ἀγγλίᾳ, μὴ περιλαμβανομένης τῆς Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας, ὅστις κατὰ πιθανὸν ὑπολογισμὸν ἀνέρχεται μέχρι 2,600, θὰ δυνηθῇ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν χρησιμότητα τῆς νέας ἐφευρέσεως.

Ἐξ ἀξιολόγου βιογραφίας τοῦ πρό τινος ἀποβιώσαντος ἐξόχου πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἀγγλίας Στρατφὸρδ Κάννιγκ, δημοσιευθείσης ἐν τῷ *Αἰῶνι*, ἀποσπῶ τὰ ἑπόμενα: «Κατὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν διάβασίν του, ἐπὶ βασιλέως Ὄθωνος, τῷ ἀπενεμήθη ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Σωτῆρος, ὃν ὅμως δὲν ἐδυνήθη νὰ δεχθῇ, διότι τοῖς Ἄγγλοις ἀπαγορεύεται νὰ δέχωνται ξένα παράσημα· ἀντὶ τούτου δὲ ἐζήτησε μίαν μαρμαρίνην πλάκα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, ἥτις καὶ τῷ ἐδόθη, προωρισμένη νὰ καλύψῃ τὸν τάφον αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τῶν Πατρῶν, ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον καταπλέον ἐκ Σέττης τῆς Γαλλίας, ἀπήντησε κατὰ τὸν πλοῦν κιβώτιον ἐπιπλέον ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἐπὶ δὲ τοῦ κιβωτίου ἐπικαθήμενα ἕνα κύνα καὶ μίαν γαλῆν· ὁ πλοίαρχος ἀποστείλας λέμβον διέσωσε τοὺς ἐκ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου τούτους ναυαγούς. Ὑποτίθεται ὅτι τό τε κιβώτιον καὶ τὰ ζῶα ἀνῆκον εἰς πλοῖον καταποντισθέν.

Ὁ «Κήρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» γράφει ὅτι ἐσχάτως ἐγεννήθη ἔν τινι νοσοκομείῳ ἐν Montreal (Καναδᾶ) παιδίον ἔχον εἰς ἑκατέραν τῶν χειρῶν ἐννέα δακτύλους, ὧν δύο ἀντίχειρας. Ὅλοι οὗτοι οἱ δάκτυλοι συνείχοντο διὰ μεμβράνης ὡς οἱ τῶν ποδῶν τῶν νησσῶν.

Ὁ ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου Brunel, ὅστις ἐχώρισε τοὺς δακτύλους διὰ τομῆς, νομίζει ὅτι τὸ παιδίον θὰ δύναται νὰ μεταχειρίζεται αὐτοὺς πάντας, ὅταν ἔλθῃ εἰς ἡλικίαν. Φαντάσθητε ὁποῖος κλειδοκυμβαλιστὴς ἐπιφυλάσσεται εἰς τὸ μέλλον!

Τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς εἶνε οὐχί, ὡς μέχρι τοῦδε ἐπιστεύετο, τὰ Ἱμαλάϊα, ἀλλὰ τὸ ὄρος «Ἡρακλῆς» (Hercule) ἐν τῇ Νέᾳ Γουϊνέᾳ, ὅπερ ἔχει ὕψος 32,786 ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἐνῷ ἡ τῶν Ἱμαλαΐων κορυφὴ Everest ἔχει μόνον 29,002 ποδῶν ὕψος.

Ὁ λοχαγὸς Eawson, ὅστις ὑπελόγισε τὸ ὕψος τοῦ «Ἡρακλέους», ἠθέλησε νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ φθάσας εἰς ὕψος 25,314 ποδῶν, ἠναγκάσθη νὰ ὀπισθοδρομήσῃ· μεγάλη δύσπνοια κατέλαβεν αὐτὸν καὶ τὸ αἷμα ἐξήρχετο ἐκ τῆς ῥινὸς καὶ τῶν ὤτων του.

Οἱ ἐτησίως ἀποθνήσκοντες ἐκ τῶν κατοίκων τῆς γῆς ἀνέρχονται εἰς 33 περίπου ἑκατομμύρια, ἤτοι 69 κατὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ὥρας.

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

[Ἡ ἀγαθοεργία ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν].

Οἱ ἀγαθοεργοὶ σύλλογοι ἐν ταῖς πόλεσι, ἐν δὲ ταῖς ἐξοχαῖς ἡ φροντὶς τῆς ἐπισκέψεως τῶν πτωχῶν, τῶν ἀσθενῶν καὶ τῆς ἀπονομῆς παρηγοριῶν καὶ βοηθημάτων πρὸς αὐτούς, παρέχουσιν εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ἐνασχόλησιν ἢ μὴ ὄντας ἀρκούντως ἀπησχολημένους μέσον ὑγιεινὸν χρήσιμον, καὶ μεγάλην συνάμα τῆς καρδίας ἱκανοποίησιν. Ἰδίως μετὰ τὰς μεγάλας θλίψεις, ὡς τὰς προκυπτούσας ἐκ τῆς ἀπωλείας προσώπων φιλτάτων, ἐνίοτε δὲ μετά τινα μεταβολὴν σπουδαίαν κοινωνικῆς θέσεως ἢ περιουσίας, ἡ ἀγαθοεργία φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὴν ἀμοιβήν της καὶ ἀποβαίνουσα καθ' ἑκάστην γλυκυτέρα εἰς τὸν ἐργαζόμενον αὐτήν, καθίσταται μέσον ἰσχυρὸν πρὸς ἀποκατάστασιν ὑγείας βαθέως βλαβείσης. Ἡ ὁδὸς τῆς ἀγαθοεργίας εἶναι εὐρεῖα, ἀνοικτὴ εἰς πάντας, εἰς τοὺς ἄνδρας, εἰς τὰς γυναῖκας, εἰς τοὺς γέροντας, εἰς τοὺς νέους, καὶ ἕκαστος κατὰ τὰς κλίσεις του δύναται νὰ βαδίσῃ αὐτὴν μόνος, ἤ, ὅπερ προτιμότερον, συνεταιριζόμενος μετά τινων ἀξιοτίμων προσώπων, καὶ νὰ ἀφιερώσῃ εἰς αὐτὴν ὅ,τι δύναται ἐκ τοῦ χρόνου καὶ ἐκ τῆς περιουσίας του. Δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὑπὸ ἰατρικὴν ἔποψιν τοὺς ἀκολουθήσοντας τὴν συμβουλὴν ταύτην, ὅτι τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χρήματος τούτου γενήσεται ἀρίστη χρῆσις, καὶ ὅτι τοποθετηθήσονται ταῦτα ἐπὶ ἁδρῷ τόκῳ, μάλιστα ἐὰν ἐπιμείνωσιν εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην καὶ ἐὰν καταστήσωσι τὴν ἀγαθοεργίαν ἐπιούσιον καθῆκον μηδέποτε διακοπτόμενον. Θέλουσιν οὗτοι εὕρει ἐν αὐτῇ φάρμακον κατὰ τῆς ἀκηδίας ἐκείνης τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας, τὴν ὁποίαν κατεδείξαμεν ὡς ὅρον ὑγιεινὸν ἐπιβλαβέστατον εἰς πάντας, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ἔχοντας νευρικὸν σύστημα εὐαίσθητον καὶ πεπτικὰ ὄργανα ἀσθενῆ καὶ εὐερέθιστα. ★

[Chomel—Des dyspepsies]

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 248 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6. — 28 Σεπτεμβρίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

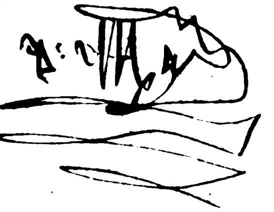

[Ἐκ τῆς συλλογῆς Γ. Ι. Φιλήμονος].

Χαρακτηρισμός τοῦ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

. . . .

Οἱ ἱδρυταὶ τῆς *Φιλικῆς Ἑταιρίας* ἐπενόησαν νὰ παραστήσωσιν ἑαυτοὺς ὡς ἐπιτρόπους ἀφανοῦς τινος *Ἀρχῆς*, περὶ ἧς οὐδόλως ἐξηγοῦντο, ἀφίνοντες μόνον νὰ ὑπονοῆται ὅτι ἡ *Ἀρχὴ* αὕτη ἦτο οὐδεὶς ἄλλος ἢ αὐτὸς ὁ παντοδύναμος τῆς Ρωσίας αὐτοκράτωρ. Τὸ δ' ἔθνος ἔπαθεν ὅ,τι πάσχουσι πάντες οἱ θερμῶς τι ἐπιθυμοῦντες, ἐπίστευσεν εὐχερῶς εἰς τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο ἴνδαλμα. Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ κοινὴ γνώμη ἤρχισε ν' ἀπαιτῇ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς *Ἀρχῆς* ἐκείνης, ἐν ὀνόματι καὶ κατ' ἐντολὴν τῆς ὁποίας ἠξίου ἡ *ἑταιρία* ὅτι ἐνεργεῖ· καὶ ὅσῳ πολυπληθέστεροι καὶ ἐπισημότεροι ἐγίνοντο οἱ ἑταῖροι, τόσῳ ἐπιμονωτέρα ἀπέβαινεν ἡ περὶ τούτου ἀπαίτησις, ὥστε τῷ 1818 οἱ ἱδρυταὶ ἐνόησαν τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐπιστεγάσωσι τὸ ἀκέφαλον αὐτῶν οἰκοδόμημα, ἀναβιβάζοντες εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ ἄνδρα ἱκανὸν νὰ παράσχῃ τὰ πιστὰ εἰς τὸ ἔθνος. Δύο ἦσαν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον οἱ Ἕλληνες, οἵτινες, ὡς ἐκ τῶν προσωπικῶν αὐτῶν σχέσεων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον καὶ τοῦ ἀξιώματος ὅπερ κατεῖχον παρ' αὐτῷ, ἠδύναντο νὰ κρατύνωσι τὴν πρότερον ἀμυδρῶς πως ἐπικρατοῦσαν ἐλπίδα, ὅτι τὸ κίνημα ἐνεργεῖται ἐν γνώσει τῆς Ρωσίας καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ὑποστηριχθῇ ὑπ' αὐτῆς ἅμα ἐκραγέν. Ὁ Κερκυραῖος Ἰωάννης Καποδίστριας ἦτο μὲν ὑπουργὸς τοῦ ἰσχυροῦ μονάρχου τῆς Ἄρκτου, καὶ μέγα ἐκτήσατο ἐν Εὐρώπῃ ὄνομα ἐπὶ διπλωματικῇ ἱκανότητι ἀπὸ τῆς ἐν Βιέννῃ συνόδου καὶ μετέπειτα, ἀλλότριος ὅμως ὢν τῶν πολεμικῶν ἔργων, δὲν ἐφαίνετο πρόσφορος νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἡγεμονίαν ἀγῶνος, ὅστις ἔμελλε κατ' ἀρχὰς τοὐλάχιστον νὰ διεξαχθῇ ἐν τοῖς πεδίοις τῆς μάχης μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς διαβουλίοις τῶν διεθνῶν διαπραγματεύσεων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ὁ πρεσβύτερος τῶν πέντε υἱῶν τοῦ Κωνσταντίνου Ὑψηλάντου[1], ἦτο ὑπασπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, κομψός, εὐτράπελος, καὶ φέρων ἐπὶ τοῦ σώματος τὸ δεῖγμα τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀνδρείας, διότι εἶχεν ἀποβάλει εἰς τοὺς μεγάλους κατὰ Ναπολέοντος πολέμους τὸν δεξιὸν βραχίονα· ὥστε τὸ εὐλογώτερον ἐφαίνετο ν' ἀποταθῶσιν εἰς αὐτὸν πρὸ πάντων, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ δὲν ἦτο ἔτι γνωστὴ ἡ μικρὰ αὐτοῦ στρατηγικὴ καὶ πολιτικὴ ἀξία. Οὐδὲν ἧττον, εἴτε διότι τινὲς τῶν ἱδρυτῶν ἐγίνωσκον ἔκτοτε κάλλιον τὰ κατ' αὐτόν, εἴτε διότι ὁμολογουμένως ὁ Καποδίστριας ἴσχυε πολὺ μᾶλλον εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, ἀπεφασίσθη νὰ προταθῇ ἡ ἀρχὴ εἰς τὸν πολυμήχανον ὑπουργόν, καὶ μόνον ἐν ἀποτυχίᾳ νὰ στραφῶσι πρὸς τὸν λαμπρὸν ὑπασπιστήν. Ἐπετράπη δὲ ἡ ἐντολὴ αὕτη εἰς τὸν Ἐμμανουὴλ Ξάνθον.

1. Ὅτε, ἐν ἔτει 1805, συνεκροτήθη συμμαχία μεταξὺ Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Ρωσίας καὶ Σουηδίας κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, ἡ Γ. Πύλη περιέστη εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν, διότι ἡ μὲν Γαλλία ἐζήτει νὰ τὴν προσελκύσῃ εἰς τοὺς πλοκάμους ἑαυτῆς, οἱ δὲ σύμμαχοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνεχθῶσι τοιοῦτό τι. Ἕνεκα τῶν περιπλοκῶν τούτων παρήχθησαν ἐν τῷ Διβανίῳ δύο πολιτικαὶ μερίδες, ἡ μὲν ρωσαγγλική, ἡ δὲ γαλλική. Καὶ οἱ μὲν γαλλίζοντες, ἐν οἷς συνετάσσοντο ἐκ τῶν Ἑλλήνων οἱ Σοῦτσοι καὶ οἱ Καλλιμάχαι, ἠγωνίζοντο νὰ παρασύρωσι τὴν Πύλην εἰς τὴν μετὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμαχίαν, οἱ δὲ ρωσίζοντες, ὧν ἐπρώτευον ὁ τῆς Βλαχίας ἡγεμὼν Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης καὶ ὁ τῆς Μολδαυίας Ἀλέξανδρος Μουρούζης ἠξίουν ὅτι προκριτωτέρα εἶνε ἡ πρὸς τὴν Ρωσίαν φιλία. Οὕτω δὲ ἀμφεταλαντεύοντο τὰ πράγματα, ὅτε ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ρέκτης τῆς Γαλλίας πρέσβυς στρατηγὸς Σεβαστιάνης κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν καθαίρεσιν τῶν δύο ἐκείνων ἡγεμόνων καὶ τὴν ἀντ' αὐτῶν προχείρισιν τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ τοῦ Σκαρλάτου Καλλιμάχη. Ἐκ τῶν δύο καθαιρεθέντων ἡγεμόνων ὁ μὲν Ὑψηλάντης μετὰ τῶν οἰκείων κατέφυγεν εἰς τὴν Ρωσίαν, ὁ δὲ ἧττον ἐνοχοποιηθεὶς Μουρούζης ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης ἦν υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, τοῦ καρατομηθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 1807. Ὁ Κωνσταντῖνος, ἡγεμονεύσας τῆς Βλαχίας τῷ 1802 καὶ ἀποθανὼν ἐν Ρωσίᾳ τῷ 1816, ἔσχε πέντε υἱούς, Ἀλέξανδρον, Νικόλαον, Δημήτριον (τὸν ἀποθανόντα ἐν ἔτει 1832 ἐν Ναυπλίῳ), Γεώργιον καὶ Γρηγόριον, οὗ υἱὸς εἶνε ὁ νῦν πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βιέννῃ. Σ. τ. Ε.

Ὁ Ξάνθος δὲν ἔφθασεν εἰς Πετρούπολιν εἰμὴ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1820, φέρων πρὸς τοῖς ἄλλοις συστατικὴν πρὸς τὸν Καποδίστριαν ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ γνωρίμου Ἀνθίμου Γαζῆ, ὄντος τότε ἑνὸς τῶν ὀκτὼ[1] *κινούντων τὴν μηχανὴν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας*. Ὁ Καποδίστριας ἀπεποιήθη διαῤῥήδην τὴν προσενεχθεῖσαν αὐτῷ ἀρχήν[2]. Καὶ ὅτε ὁ Ξάνθος ἐτράπη πρὸς τὸν Ὑψηλάντην, ὁ δὲ Ὑψηλάντης ἠθέλησε πρὶν ἀποφασίσῃ τίποτε, νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Καποδιστρίου, οὗτος ἐνίσχυσε μᾶλλον αὐτὸν ἢ ἀπέτρεψεν. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐρωτήσαντος τοῦ στρατηγοῦ· «θέλει ἆρά γε ἡ Ῥωσία εἶναι ἐναντία, ἢ θέλει βοηθήσει, ἂν ὄχι διὰ τοῦ στρατοῦ αὐτῆς, τοὐλάχιστον δι' ὑλικῶν μέσων;» ὁ Καποδίστριας ἀπήντησεν· «ἀρκεῖ ἡ ἐμφάνισις ὀλίγων χιλιάδων ἐπαναστατῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἡ Ῥωσία συνδράμῃ ἐκ τῶν ἐνόντων». Ὁ Ὑψηλάντης ἐξέφρασε τότε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ συνδιαλεχθῇ μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος περὶ τοῦ πράγματος· ἀλλ' ὁ Καποδίστριας τὸν ἀπέτρεψε, παρατηρήσας ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο τοσοῦτο προκατειλημμένος κατὰ πάσης οἱασδήποτε μεταβολῆς τῶν καθεστώτων, ἔστω καὶ τῶν τῆς ἀνατολῆς καθεστώτων, ὥστε ἤθελεν ἀκούσει δυσμενῶς τὰ ἐνεργούμενα. Προσέθηκε μὲν ἐπὶ τέλους ὅτι, ἐὰν συνταχθῇ ὑπόμνημα περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ὑπόσχεται νὰ τὸ ὑποβάλῃ ἐπ' εὐκαιρίας εἰς τὸν αὐτοκράτορα, κατόπιν ὅμως οὐδὲ τὸ παρασκευασθὲν ὑπόμνημα κατέστησε γνωστὸν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, βεβαιώσας τὸν Ὑψηλάντην ὅτι, εἰδὼς κάλλιστα τὰς παρούσας τοῦ αὐτοκράτορος διαθέσεις, δὲν τολμᾷ νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν του τοιαύτας προτάσεις. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης βλέπων ὅτι ἐν τούτοις ὁ ὑπουργὸς δὲν ἀπέτρεπεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν καὶ περιελθὼν ἐξ ὅσων ἤκουσεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ κατ' οὐδένα μὲν λόγον ἤθελε νὰ κινήσῃ τὰ πράγματα, κινηθέντα ὅμως ἅπαξ ἔμελλε νὰ τὰ ὑποστηρίξῃ, ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς νὰ δεχθῇ τὴν προσενεχθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν, καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1820 ἀνηγορεύθη *γενικὸς ἐπίτροπος τῆς Ἀρχῆς*.

1. Οἱ ἀρχικοὶ ἱδρυταὶ τῆς ἑταιρίας (1814) ἦσαν ὁ Σκουφᾶς (ἀποβιώσας πρὸ τοῦ 1820), ὁ Τσακάλοφ καὶ ὁ Ξάνθος. Ἐν ἔτει δὲ 1820 προσετέθησαν καὶ οἱ Ἄνθιμος Γαζῆς, Παναγιώτης Α. Ἀναγνωστόπουλος, Παναγιώτης Σέκερης, Νικόλαος Ν. Πατσιμάδης, Γεώργιος Λεβέντης καὶ Λ. Κομιζόπουλος.

2. Πολλοὶ ἐμέμφθησαν τὴν τοιαύτην τοῦ Καποδιστρίου διαγωγήν. Ἡ περὶ τῶν πολιτικῶν ὅμως ἀνδρῶν κρίσις δέον νὰ στηρίζεται οὐχὶ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν πραγμάτων, ἀλλ' εἰς τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν ἐξέτασιν. Ὁ Καποδίστριας πρεσβεύων κατ' ἀρχάς, ὅτι δὲν ἐπέστη ἔτι ἡ ὥρα τοῦ πολεμικοῦ ἀγῶνος, καὶ ὅτι ἔδει πρὸ πάντων νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν ὑλικὴν καὶ διανοητικὴν ἡμῶν ἐπίδοσιν, συνεμερίζετο κατὰ τοῦτο τὴν γνώμην πολλῶν ἐγκρίτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνδρῶν, τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ Ἰγνατίου, τοῦ Κοραῆ.

Ὁ γενικὸς ἐπίτροπος τῆς ἀρχῆς ἦτο ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες χρήσιμοι ὄντες δευτεραγωνισταί, ἰλιγγιῶσιν ἐπὶ τῆς ὑπερτάτης βαθμίδος, καὶ ἐν τούτοις μὴ καταμετροῦντες τὰς ἰδίας δυνάμεις ἀνέρχονται εἰς αὐτήν. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἔχουν πλείονα φιλοδοξίαν ἢ ἀξίαν πραγματικήν, πλείονα πόθον νὰ λάβωσι τὴν ἀρχὴν ἢ ἱκανότητα νὰ τὴν διεξαγάγωσι· καὶ εὐκόλως μὲν ἐλπίζοντες, εὐκολώτερον δὲ ἀπελπιζόμενοι, φέρουσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν τὴν πεπρωμένην σφραγῖδα τῆς ἀποτυχίας. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ μὲν ἐλαττώματα τοῦ ἀνδρὸς δὲν ἦσαν ἔτι γνωστά, ὁ δὲ διορισμὸς αὐτοῦ ἀνταπεκρίνετο εἰς τοὺς πόθους καὶ τὰς προσδοκίας τοῦ ἔθνους, πᾶσα ἡ ἑλληνικὴ Ἀνατολὴ ὑπέκυψεν ἐν τῷ ἅμα ἐνθουσιωδῶς εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ ὁδηγίας. Ἐν ταῖς ἡγεμονίαις, ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ μέχρι τῶν μεσημβρινωτέρων χωρῶν καὶ νήσων ἡ φωνὴ αὐτοῦ διαδοθεῖσα ἠλέκτρισεν ἁπάσας τὰς καρδίας· καὶ ὅταν ἔγραψε πρὸς τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, παραγγέλλων αὐτῷ νὰ ἦναι ἕτοιμος, καὶ ἐπιφέρων ὅτι «ὁ ἔνθερμος ζῆλος καὶ ἡ φυσικὴ γενναιότης του εἶναι ἀρκετὰ γνωστὴ *ἐκεῖ ὅπου πρέπει*», ἄπορον δὲν εἶναι ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι συνεκίνησαν καὶ αὐτὴν τὴν σώφρονα ψυχὴν τοῦ πολεμάρχου ἐκείνου. Ἀλλ' ἡ ὀλίγη τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου δεξιότης καὶ ἡ δεινὴ δυσχέρεια τοῦ ἔργου ὅπερ ἀνέλαβεν, ἔμελλον ἀπαραιτήτως νὰ φέρωσιν εἰς μέσον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀτοπήματα πολλά. Ἀτυχὴς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκλογὴ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες περιεστοίχισαν τὸν γενικὸν ἐπίτροπον, ἄγοντες μᾶλλον καὶ φέροντες αὐτὸν ἢ ὑπ' αὐτοῦ χειραγωγούμενοι· ἀτελὴς καὶ ἡμαρτημένη τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος γνῶσις· οὐδεμία ἢ μικρὰ πρόνοια περὶ αὐξήσεως τοῦ πυρῆνος τῶν ὑφισταμένων στρατιωτικῶν δυνάμεων, ἀντὶ δὲ τούτου δαψιλεῖς διορισμοὶ ἀρχιστρατήγων, στρατηγῶν καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν· πολλὰ σχέδια καὶ πολλὴ περὶ τὴν παραδοχὴν καὶ ἀπόῤῥιψιν αὐτῶν παλιμβουλία· νέα πρὸς συγκρότησιν ἑλληνοσερβικῆς συμμαχίας καὶ συνθήκης ἀπόπειρα, αὖθις ἀποτυχοῦσα· διχόνοια τῶν ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι ἐκείνων ἀρχιστρατήγων· ἐγκλήσεις καὶ ἀντεγκλήσεις μεταξὺ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν· περὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διῆλθον 12 περίπου μῆνες. Ὁ Ὑψηλάντης, λαβὼν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπεριόριστον ἄδειαν ἀπουσίας λόγῳ ὑγείας, ἀνεχώρησεν ἐκ Πετρουπόλεως περὶ τὰ μέσα τοῦ 1820, καὶ κατῆλθε διὰ Μόσχας καὶ Κιέβου εἰς Ὀδησσόν, ὅπου οἱ πλουσιώτατοι τῶν ἡμετέρων ὀλίγην παρέσχον αὐτῷ χρηματικὴν συνδρομήν, πολλοὶ δ' ἐξέφρασαν δισταγμοὺς περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐπιχειρήματος. Οἱ δισταγμοὶ ἦσαν βεβαίως ἐπιτετραμμένοι, ἀλλ' ἡ ἐγκατάλειψις, καὶ αὐτὴ ἡ ἐπὶ μακρὸν ἀναβολὴ τοῦ ἔργου ἀπέβαινεν ὁσημέραι ἀδύνατος. Ἡ τουρκικὴ ἀστυνομία ἔλαβεν ἀκριβῆ καταγγελίαν τῶν γινομένων

Digitized by Google

παρ' ἑνὸς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλικῶν, τοῦ προδότου Ἀσημάκη. Πολλὰ δὲ τεκμήρια ἐδήλουν ὅτι ἡ κυβέρνησις ἤρχισε νὰ παρακολουθῇ τὰς ἐνεργείας ταύτας ἐν ταῖς καιριωτέραις αὐτῶν λεπτομερείαις. Ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Ὑψηλάντου Ὕπατρος, ἀπερχόμενος πρὸς τὸν Ἀλῆ πασᾶν, ἐδολοφονήθη ἐν Μακεδονίᾳ. Ἕτερος ἀπεσταλμένος πρὸς τὸν Μιλόσην τῆς Σερβίας, ὁ Ἀριστείδης Παπᾶς, συνελήφθη· καὶ ἔδωκε μὲν παράδειγμα φιλοπάτριδος ἀφοσιώσεως αὐτόχειρ γενόμενος, ἀφοῦ κατέστρεψε τὰ ἔγγραφα ὧν ἦτο κομιστής· ἀλλ' ἡ σύλληψις αὐτοῦ κατέστησεν ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πύλη γινώσκει τά τε πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. Εἶναι λοιπὸν πρόδηλον ὅτι ὁ Ὑψηλάντης οὔτε νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἔργου ἠδύνατο, οὔτε ν' ἀναβάλῃ αὐτό. Εἴτε ἐξεῤῥήγνυτο ἡ ἐπανάστασις ἀκέφαλος καὶ ἀσύντακτος, εἴτε μή, ἤθελον ἐπέλθει συμφοραί, αἵτινες κατὰ τοῦτο μάλιστα ἔμελλον ν' ἀποβῶσι φοβερώτεραι ὅλων ὅσαι πράγματι ἐπῆλθον, ὅτι ἤθελον ἀποβῇ ἄγονοι.

Τὸ κύριον λοιπὸν ζήτημα τὸ ἀπασχολῆσαν τὸν Ὑψηλάντην τότε ἐν Ὀδησσῷ καὶ ἐν Κισνοβίῳ, ὅπου βραδύτερον μετέβη, δὲν ἦτο ἂν θέλει ἀναβληθῇ ὁ ἀγών, ἢ θέλει ἀμέσως ἀρχίσει, ἀλλὰ πόθεν θέλουσι προοιμιάσει εἰς αὐτόν· ἐκ τῶν παριστρίων ἡγεμονιῶν ἢ ἐκ τῆς κυρίως Ἑλλάδος; Κακῶς δὲ ἐτέθη, διότι, ὅπως τὰ πράγματα ἀπέδειξαν, εὔκολον δὲ ἦτο νὰ προνοηθῇ, τὸ κίνημα ἔδει νὰ ἐκραγῇ ἑκατέρωθεν, ὥστε τὸ πολὺ ἠδύνατο νὰ ἐξετασθῇ ἐὰν αὐτὸς ὁ Ὑψηλάντης ἔπρεπε νὰ παρέλθῃ εἰς μέσον ἀπὸ βοῤῥᾶ ἢ ἀπὸ μεσημβρίας. Ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ὁ Ὑψηλάντης ἐταλαντεύθη, καὶ ἐπὶ μίαν μάλιστα στιγμὴν εἶχεν ἀποφασίσει νὰ κατέλθῃ διὰ Τεργέστης εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἔπειτα ὅμως ἐπαλινῴδησε, καὶ περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου 1821 διαπεράσας τὸν Προῦτον εἰσῆλθεν εἰς Ἰάσιον τῆς Μολδαυΐας.

Γνωσταὶ εἶναι αἱ αὐτόθι συμβᾶσαι καταστροφαὶ καὶ ἰδίως ἡ πανωλεθρία τοῦ *Ἱεροῦ Λόχου*, ὅστις ὑπῆρξε τὸ κάλλιστον τοῦ στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑψηλάντου ἔργον, καὶ ἐμαρτύρησεν ὅτι, ἂν οἱ νεαροὶ αὐτοῦ ὁπλῖται δὲν εἶχον τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ὀρεσιβίων ἀνδρῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Κισσάβου, ἦσαν ὅμως οὐδὲν ἧττον πρόθυμοι νὰ πέσωσιν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος. Τότε ὁ Ὑψηλάντης παρέδωκεν ἑαυτὸν, ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Ἰουνίου, εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἵνα κατακλεισθῇ εἰς τὸ φρούριον τοῦ Μούγκατζ καὶ μετά τινα ἔτη εἰς τὸ τῆς Θηρεσιουπόλεως, μέχρις οὗ ἠλευθερώθη μὲν τελευταῖον διὰ μεσολαβήσεως τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, ἀλλὰ φέρων ἐν ἑαυτῷ τὰ σπέρματα τοῦ καρδιακοῦ ἐκείνου νοσήματος, ἐξ οὗ ἀπέθανεν ἐν Βιέννῃ κατὰ Αὔγουστον τοῦ 1828. Ἆ! βεβαίως, τὰ μαρτύρια ὅσα ὑπέστη κατὰ τὰ ὀκτὼ ταῦτα ἔτη, τὰ ἠθικὰ μάλιστα αὐτοῦ μαρτύρια, ἐκίνησαν εὐλόγως τὸν ἔλεον τοῦ ἔθνους· ἀλλ' ἡ ἱστορία ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ ὅτι εἰς χεῖρας ἄλλου ἀνθρώπου τὸ ἐν ταῖς ἡγεμονίαις κίνημα ἠδύνατο οὐ μόνον ὡς σπουδαῖος ἀντιπερισπασμὸς ν' ἀποβῇ χρήσιμον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, ὅπερ συνέβη, ἀλλὰ παρατεινόμενον, ἂν ὄχι ἄλλο, ἐπί τινα χρόνον, νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον νὰ ἐνεργήσῃ τελεσφόρως, καθάπερ οὗτος ἐβουλεύθη νὰ πράξῃ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ[1].

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 602.

ΙΕ΄

Ὁ Κάπης διαφθείρεται.

Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος ἐπεστρέψαμεν μόνον περὶ τὴν νύκτα. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπεριπατοῦμεν εἰς τὸν ὡραῖον ἐκεῖνον δημόσιον κῆπον, συνδιαλεγόμενοι, ἀγοράσαντες ὀλίγον ἄρτον διὰ πρόγευμα.

Ὁ πατήρ μου εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἡ μήτηρ μου ἦτον ὀρθία. Οὐδ' ἐκεῖνος δὲ οὐδ' ἐκείνη οὐδεμίαν μᾶς ἀπηύθυνον παρατήρησιν διὰ τὴν μακρὰν ἀπουσίαν μας. Μετὰ τὸ δεῖπνον ὅμως ὁ πατήρ μου μᾶς εἶπεν ὅτι εἶχε νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ, πρὸς τὸν Ματτίαν καὶ πρὸς ἐμέ, καὶ διὰ τοῦτο μᾶς ἔφερε πλησίον τῆς ἑστίας. Τοῦτο δὲ προὐκάλεσε μνημονικὸν τοῦ πάππου, ὅστις ἐξηγριοῦτο ὅταν ἔβλεπε διακινδυνεύουσαν τὴν μερίδα του εἰς τὴν φωτίαν.

— Εἰπέτε μοι ὀλίγον πῶς ἐκερδίζετε τὸν ἄρτον σας εἰς τὴν Γαλλίαν; ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου.

Τότε τῷ διηγήθην ὅ,τι ἐζήτει.

— Λοιπόν, ποτὲ δὲν ἐφοβήθητε μὴ ἀποθάνητε τῆς πείνης;

— Ποτέ. Ὄχι μόνον ἐκερδίζομεν τὸν ἄρτον μας, ἀλλ' ἐκερδίσαμεν ἀρκετὰ ὥστε ν' ἀγοράσωμεν καὶ μίαν ἀγελάδα, εἶπεν ὁ Ματτίας μετ' εὐσταθείας.

Διηγήθη δὲ καὶ αὐτὸς τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν τῆς ἀγελάδος.

— Εἴσθε λοιπὸν πολὺ ἐπιτήδειοι; ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου. Δείξατέ μοι τὴν ἱκανότητά σας.

Τότε ἔλαβον τὴν ἅρπαν μου καὶ ἔπαιξα, ὅμως ἄλλον σκοπόν, ὄχι τὸ νεαπολιτικὸν ᾆσμά μου.

— Πολὺ καλά, εἶπεν ὁ πατήρ μου. Καὶ ὁ Ματτίας τί ἠξεύρει;

Ἔπαιξε τότε καὶ ὁ Ματτίας βιολίον καὶ τὸν εὐθύαυλον.

Οὗτος πρὸ πάντων ἐχειροκροτήθη ὑπὸ τῶν παιδίων, ἅτινα μᾶς ἤκουον κύκλῳ περικαθήμενα.

— Καὶ ὁ Κάπης, ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου, τί παίζει κ' ἐκεῖνος; Βεβαίως δὲν σύρετε σκύλον κατόπιν σας διὰ μόνην σας εὐχαρίστησιν. Πρέ-

1. Μεταχρονολογήθη ἐκ τῆς Ἱστορίας του τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους.

πει νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ κερδίζῃ τοὐλάχιστον τὴν τροφήν του.

Κομπάζων διὰ τὰ προτερήματα τοῦ Κάπη, ὄχι μόνον χάριν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ χάριν τοῦ Βιτάλη, τῷ διέταξα νὰ παίξῃ τινὰ ἐξ ὅσων ἤξευρε, καὶ ὡς πανταχοῦ, οὕτω καὶ ἐδῶ, ἐθαυμάσθη ὑπὸ τῶν παιδίων.

— Εἶναι θησαυρὸς ὁ σκύλος αὐτὸς, εἶπεν ὁ πατήρ μου.

Ἐγὼ δ' ἀπήντησα εἰς τὸν ἔπαινον τοῦτον, πανηγυρικῶς ὁμιλήσας περὶ τοῦ Κάπη, καὶ εἰπὼν ὅτι ἦτον ἱκανὸς εἰς ἐλάχιστον χρόνον νὰ μάθῃ ὅ,τι τις ἤθελε νὰ τῷ δείξῃ, καὶ ὅσα συνήθως δὲν ἐμάνθανον ἄλλα κυνάρια.

Ὁ πατήρ μου μετέφρασε τὰς λέξεις μου ἀγγλιστὶ, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι προσέθηκε καί τινας ἄλλας λέξεις ἃς δὲν ἐνόησα. Ἐπροκάλεσαν δ' αὗται γενικὸν γέλωτα, τῆς μητρός μου, τῶν παιδίων καὶ τοῦ πάππου ἀκόμη, ὅστις ἔκλεισεν ἐπανειλημμένως τὰ βλέφαρα ἐκφωνῶν «fine dog», ὅπερ ἀγγλιστὶ σημαίνει «ὡραῖος σκύλος». Ὁ Κάπης ὅμως δὲν ἐφαίνετο διὰ τοῦτο ὑπερηφανευόμενος.

— Λοιπὸν, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ τί σᾶς προτείνω, ἐξηκολούθησεν ὁ πατήρ μου. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς πρέπει νὰ εἴπῃ ὁ Ματτίας ἂν τῷ συμφέρῃ νὰ μείνῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἂν θέλῃ νὰ κατοικήσῃ μὲ ἡμᾶς.

— Ἐπιθυμῶ νὰ μείνω μετὰ τοῦ Ῥεμῆ, ἀπήντησεν ὁ Ματτίας, ὅστις ἦτον πολὺ πονηρότερος ἀφ' ὅ,τι ἔλεγε καὶ ἀφ' ὅ,τι ὁ ἴδιος ἐνόμιζε. Θὰ ὑπάγω ὅπου ὁ Ῥεμῆς ὑπάγῃ.

Ὁ δὲ πατήρ μου, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποπτεύσῃ τίς διπλῆ ἔννοια περιείχετο εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην, ηὐχαριστήθη.

— Ἀφ' οὗ λοιπὸν οὕτως ἔχει, εἶπεν, ἐπανέρχομαι εἰς τὴν πρότασίν μου. Πλούσιοι δὲν εἴμεθα, καὶ ἐργαζόμεθα διὰ νὰ ζῶμεν. Τὸ θέρος περιτρέχομεν τὴν Ἀγγλίαν, καὶ τὰ παιδία περιφέρουσι τὰ ἐμπορεύματα εἰς ὅσους δὲν λαμβάνουν τὸν κόπον νὰ ἔρχωνται εἰς ἡμᾶς. Τὸν χειμῶνα ὅμως ἐργασίαν πολλὴν δὲν ἔχομεν. Ἐν ὅσῳ εἴμεθα εἰς τὸ Λονδῖνον, ὁ Ῥεμῆς καὶ ὁ Ματτίας ἠμποροῦν νὰ πηγαίνουν καὶ νὰ παίζουν μουσικὴν εἰς τοὺς δρόμους, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ κερδίζουν ἀρκετὰ, μάλιστα περὶ τὰ Χριστούγεννα, εἰς τὰ λεγόμενα waits, ἢ νυκτέρια. Ἐπειδὴ ὅμως σπατάλη ποτὲ δὲν πρέπει νὰ γίνεται, θὰ πηγαίνῃ ὁ Κάπης νὰ δίδῃ παραστάσεις μετὰ τοῦ Ἄλλεν καὶ Νέδ.

— Ὁ Κάπης ἐργάζεται καλῶς μόνον ὅταν εἶναι μ' ἐμὲ, εἶπον ἀμέσως· διότι δὲν μ' ἤρεσκε νὰ χωρισθῶ ἀπ' αὐτοῦ.

— Θὰ μάθῃ νὰ ἐργάζεται καὶ μὲ τὸν Ἄλλεν καὶ Νέδ, μεῖνε ἥσυχος· καὶ οὕτω διῃρημένοι θὰ κερδίζετε πολὺ περισσότερα.

— Σᾶς βεβαιῶ ὅτι τίποτε δὲν θὰ κατορθώνῃ· ἀφ' ἑτέρου αἱ εἰσπράξεις ἡμῶν, τοῦ Ματτία καὶ ἐμοῦ, θὰ εἶναι μικρότεραι, ἐν ᾧ μετὰ τοῦ Κάπη θὰ ἐκερδαίνομεν περισσότερα.

— Ἀρκετὰ, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου. Ὅταν ὡμίλησα, θέλω ὅ,τι εἶπα εὐθὺς νὰ γίνεται. Εἶναι ὁ κανὼν τῆς οἰκίας, καὶ ἀπαιτῶ νὰ τὸν ἀκολουθῇς καθὼς ὅλοι οἱ ἄλλοι.

Ἀπάντησιν τοῦτο δὲν ἐπεδέχετο· ἐσιώπησα· κατ' ἐμαυτὸν ὅμως ἐσκέφθην ὅτι τὰ ὡραῖά μου ὄνειρα περὶ τοῦ Κάπη διεσκεδάζοντο καθὼς καὶ τὰ περὶ ἐμοῦ αὐτοῦ. Ἐπρόκειτο λοιπὸν νὰ χωρισθῶμεν! Ποία λύπη καὶ δι' αὐτὸν καὶ δι' ἐμέ!

Ἔπειτα ἐπήγαμεν εἰς τὴν ἅμαξαν νὰ κοιμηθῶμεν· ἀλλὰ τὴν νύκτα ταύτην ὁ πατήρ μου δὲν μᾶς ἐκλείδωσε.

Ὅταν δ' ἔπεσα εἰς τὸ στρῶμα, ὁ Ματτίας, ἀργήσας περισσότερον ἀπ' ἐμὲ νὰ ἐξαλλάξῃ, ἐπλησίασεν εἰς τὸ αὐτίον μου, καὶ ταπεινῇ τῇ φωνῇ μοὶ εἶπε·

— Βλέπεις ὅτι αὐτὸς ὃν ὀνομάζεις πατέρα σου θέλει νὰ ἔχῃ ὄχι μόνον παιδία ἐργαζόμενα δι' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ σκυλία ἀκόμη. Τοῦτο τέλος πάντων δὲν σὲ φωτίζει; Αὔριον θὰ γράψωμεν πρὸς τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Τὴν ἐπαύριον ὅμως ἔπρεπε νὰ διδάξω τὸν Κάπην. Τὸν ἐπῆρα εἰς τὰς ἀγκάλας μου, καὶ μετὰ γλυκύτητος, φιλῶν αὐτὸν πολλάκις, τῷ ἐξήγουν τί ἀπαιτῶ παρ' αὐτοῦ. Τὸ δυστυχὲς κυνάριον πῶς μ' ἐκύτταζε, πῶς μὲ ἤκουε!

Ὅταν παρέδωκα τὸ σχοινίον του εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἄλλεν, ἐπανέλαβον τὰς παραγγελίας μου· ἦτον δ' ἐκεῖνος τόσον νοήμων, τόσον εὐπειθὴς, ὥστε παρηκολούθησε τοὺς ἀδελφούς μου κατηφὴς μὲν, ἀλλ' ἄνευ ἀντιστάσεως.

Ὡς δὲ πρὸς τὸν Ματτίαν καὶ ἐμὲ, ὁ πατήρ μου ἠθέλησε νὰ μᾶς φέρῃ ὁ ἴδιος εἰς συνοικίαν τοῦ Λονδίνου, ὅπου εἴχομεν πιθανότητα καλῶν εἰσπράξεων, καὶ διελθόντες ὅλην τὴν πόλιν, ἐφθάσαμεν εἰς μέρος ὅπου ὅλαι αἱ οἰκίαι ἦσαν ὡραῖαι, ἔχουσαι λαμπροὺς πυλῶνας, καὶ αἱ ὁδοὶ ἦσαν μεγαλοπρεπεῖς, ἔχουσαι ἑκατέρωθεν κήπους. Εἰς τῶν θαυμασίων δὲ τούτων ὁδῶν τὰ πλατύτατα πεζοδρόμια δὲν ἀπηντῶμεν πλέον πένητας ῥακενδύτας καὶ λιμοκτονοῦντας, ἀλλ' ὡραίας κυρίας κατασολίστους, ἁμάξας, ὧν τὰ θυρώματα ἔλαμπον ὡς καθρέπται, παγκάλους ἵππους, οὓς ὡδήγουν ἡνίοχοι χονδροὶ καὶ παχεῖς, φέροντες φενάκας λευκάς.

Ἐξώρας ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος, διότι μακρὰ εἶναι ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ *Οὐέστ-Ἐνδ* (Δυτικοῦ πέρατος) μέχρι τοῦ Βέθναλ-Γρεὶν, καὶ ἐχάρην ἐπανιδὼν τὸν Κάπην, κατεσπιλωμένον μὲν, ὅμως εὔθυμον.

Καὶ τόσον ηὐχαριστημένος ἤμην ὅτι τὸν ἐπανεῖδον, ὥστε ἀφ' οὗ καλῶς τὸν ἔτριψα διὰ ξηρῶν ἀχύρων, τὸν ἐτύλιξα εἰς τὴν προβιάν μου, καὶ τὸν ἐπῆρα νὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν κλίνην μου.

Digitized by Google

Τίς ἦτον εὐτυχέστερος; Ἐκεῖνος ἢ ἐγώ; δύσκολον νὰ τὸ εἰπῶ.

Οὕτως ἐξηκολούθησαν τὰ πράγματα ἐφ' ἡμέρας πολλάς· τὸ πρωῒ ἀνεχωροῦμεν, καὶ ἐπεστρέφομεν τὸ ἑσπέρας, ἀφ' οὗ ἐπαίζομεν πότε εἰς μίαν συνοικίαν πότε εἰς ἄλλην, ἐν ᾧ ὁ Κάπης ἀφ' ἑτέρου ἔδιδε παραστάσεις ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἄλλεν καὶ τοῦ Νέδ. Μίαν ἡμέραν ὅμως ὁ πατήρ μου μοὶ εἶπεν ὅτι ἐδυνάμην νὰ λάβω τὸν Κάπην νὰ μὲ συνοδεύσῃ, διότι ἐχρειάζετο τὸν Ἄλλεν καὶ τὸν Νὲδ εἰς τὴν οἰκίαν.

Τοῦτο πολὺ μᾶς ἐχαροποίησε, καὶ εἴπομεν πρὸς ἀλλήλους, ὁ Ματτίας καὶ ἐγώ, ὅτι βοηθείᾳ καὶ τοῦ Κάπη τόσον καλὰς εἰσπράξεις θὰ ἔχωμεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὥστε εἰς τὸ ἑξῆς πάντοτε θὰ μᾶς τὸν ἀφίνουν. Ἠθέλομεν νὰ κατακτήσωμεν ὀπίσω πάλιν τὸν Κάπην, καὶ πρὸς τοῦτο ἠθέλομεν καταβάλει ἀμφότεροι πᾶσαν προσπάθειαν.

Τὸν ἐστολίσαμεν λοιπὸν ἐπιμελέστατα τὸ πρωΐ, καὶ μετὰ τὸ πρόγευμα ἀνεχωρήσαμεν πρὸς τὴν συνοικίαν, ὅπου ἐκ πείρας ἠξεύρομεν ὅτι ἡ «ἔντιμος ὁμήγυρις» εὐκολώτερον ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ βαλάντιον. Πρὸς τοῦτο δ' ἔπρεπε νὰ διαβῶμεν ὅλον τὸ Λονδῖνον κατὰ πλάτος, ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμάς, διὰ τῶν Ὀλδ-στρεῖτ, Ὀλβορν-στρεῖτ, Ὀξφορδ-στρεῖτ.

Πρὸς δυστυχίαν τῆς ἡμετέρας ἐπιχειρήσεως πρὸ δύω ἡμερῶν ἔμενε πυκνὴ ἡ ὁμίχλη. Ὁ οὐρανός, ἢ τὸ ἐπέχον τόπον οὐρανοῦ ἐν Λονδίνῳ, ἦτον νέφος ἀτμῶν λεμονοχρόων, καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς ἐπεκρέματο εἶδος καπνοῦ ὑπομέλανος, μὴ ἐπιτρέποντος εἰς τὸ βλέμμα νὰ ἐκταθῇ ἐπέκεινα βημάτων τινῶν. Ὀλίγοι θὰ ἐξήρχοντο τῶν θυρῶν, καὶ ὅσοι θὰ μᾶς ἤκουον ὀπίσω τῶν παραθύρων, δὲν θὰ ἔβλεπον τὸν Κάπην. Ταῦτα ἦσαν διὰ τὴν εἴσπραξιν κακὸς οἰωνός. Διὰ τοῦτο ὁ Ματτίας ὕβριζε τὴν ὁμίχλην, τὸ ἐπάρατον αὐτὸ fog, μὴ προβλέπων πόσον χρήσιμος θ' ἀπέβαινε καὶ εἰς τοὺς τρεῖς ἡμᾶς μετ' ὀλίγα λεπτά.

Ἐπεριπατοῦμεν ταχέως, καὶ εἶχον τὸν Κάπην πλησιέστατα εἰς τὰς πτέρνας μου, λέγων πρὸς αὐτὸν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μίαν λέξιν, ἥτις τὸν συνεῖχεν ἰσχυρώτερον τῆς δυνατωτέρας ἁλύσου. Οὕτως εἴχομεν φθάσει εἰς Ὀλβορν, μίαν τῶν πολυανθρωποτέρων καὶ ἐμπορικωτέρων ὁδῶν τοῦ Λονδίνου. Αἴφνης εἶδον ὅτι ὁ Κάπης δὲν μᾶς παρηκολούθει. Τί εἶχε γίνει; Ἦτον παράδοξον. Ἐστάθην νὰ τὸν περιμείνω, καὶ εἰσελθὼν εἰς δενδροστοιχίαν, ἐσύριξα ὀλίγον, διότι μακρὰν δὲν ἐδυνάμεθα νὰ ἴδωμεν. Ἐφοβούμην ἤδη μὴ μᾶς τὸν ἔκλεψαν, ὅταν ἔφθασε τρέχων, ἀλλὰ καὶ κρατῶν εἰς τὸ στόμα ζεῦγος μαλλίνων καλτῶν, καὶ σείων τὴν οὐράν του. Ἔθεσε δὲ τοὺς δύω ἐμπροσθίους του πόδας εἰς τὰ γόνατά μου, καὶ μοὶ προσέφερε τὰς κάλτας, λέγων νὰ τὰς λάβω. Ἐφαίνετο δὲ ὑπερήφανος διὰ τὸ κατόρθωμά του, ὡς ὅταν ἐπετύγχανεν εἰς μίαν τῶν δυσκολωτέρων του παραστάσεων, καὶ ἤρχετο νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισίν μου.

Ταῦτα ἔγιναν ἐντὸς δευτερολέπτων τινῶν, καὶ ἔμενον ὡς ἐνεός, ὅτε ὁ Ματτίας ἔλαβε τὰς κάλτας διὰ τῆς μιᾶς χειρός, καὶ διὰ τῆς ἄλλης μ' ἔσυρεν εἰς τὴν δενδροστοιχίαν.

— Περιπάτει ταχέως, εἶπεν, ἀλλὰ μὴ τρέχωμεν.

Μόνον δὲ μετὰ πολλὰ λεπτὰ μοὶ ἔδωκε τὴν ἐξήγησιν τῆς φυγῆς ταύτης.

— Ἔμενον, εἶπε, καθὼς σύ, ἀπορῶν πόθεν τὸ ζεῦγος αὐτὸ τῶν καλτῶν, ὅταν ἤκουσα ἕνα ἄνθρωπον λέγοντα· Ποῦ εἶναι ὁ κλέπτης; — Ὁ κλέπτης, ἐννοεῖς, ἦτον ὁ Κάπης. Ἂν δὲν ἦτον ἡ ὁμίχλη, θὰ μᾶς ἐφυλάκιζον ὡς κλέπτας.

Τότε ἐνόησα. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἔμεινα ὡς ἀποπνιγόμενος. Κλέπτην τὸν ἔκαμον τὸν Κάπην, τὸν καλόν, τὸν τίμιον Κάπην!

— Ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν οἰκίαν, εἶπον πρὸς τὸν Ματτίαν, καὶ κράτει τὸν Κάπην δετόν.

Ὁ Ματτίας δὲν μ' εἶπε λέξιν, καὶ ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος, περιπατοῦντες ταχέως.

Ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ καὶ τὰ παιδία ἦσαν περὶ τὴν τράπεζαν καὶ ἐδίπλονον ὑφάσματα. Ἐγὼ δ' ἔρριψα τὰς κάλτας εἰς τὴν τράπεζαν, δι' ὃ ἐγέλασαν ὁ Ἄλλεν καὶ ὁ Νέδ.

— Ἰδοὺ αὐτὸ τὸ ζεῦγος, εἶπον, τὸ ἔκλεψεν ὁ Κάπης. Τὸν Κάπην τὸν κατέστησαν κλέπτην, βεβαίως διὰ νὰ παίζουν.

Ἔτρεμον δὲ οὕτως ὁμιλῶν, καὶ ὅμως ποτὲ δὲν ᾐσθανόμην τόσην ἀπόφασιν ἐν ἐμοί.

— Καὶ ἂν δὲν ἦτον παιγνίδιον, ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου, τί θὰ ἔκαμνες, σὲ παρακαλῶ;

— Θὰ ἔδενον σχοινίον εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ Κάπη, καὶ ἂν καὶ πολὺ τὸν ἀγαπῶ, θὰ τὸν ἔπνιγον εἰς τὸν Θάμεσιν. Δὲν θέλω νὰ γίνῃ κλέπτης ὁ Κάπης, ὡς δὲν θὰ γίνω καὶ ἐγὼ ποτέ. Ἂν ἐνόμιζον ὅτι ἦτον δυνατὸν ποτὲ νὰ συμβῇ, θὰ ἐπήγαινον ἀμέσως τώρα νὰ πνιγῶ μετ' ἐκείνου.

Ὁ πατήρ μου μὲ ἠτένισε κατὰ πρόσωπον, καὶ ὁ θυμός του ἐξεφράσθη διὰ σχήματος ὡς ἂν ἤθελε νὰ μὲ συντρίψῃ. Οἱ ὀφθαλμοί του μ' ἔκαιον· ἀλλὰ δὲν ἐταπείνωσα τοὺς ἐδικούς μου. Κατ' ὀλίγον τὸ διαστραφὲν πρόσωπόν του ἐχαλαρώθη.

— Εἶχες δίκαιον, εἶπε, πιστεύσας ὅτι ἦτον παιγνίδιον. Διὰ νὰ μὴ γίνῃ πλέον τοῦτο, ὁ Κάπης εἰς τὸ ἑξῆς μὲ μόνον σὲ θὰ ἐξέρχεται.

ΙΣΤ'

Τὰ ὡραῖα σπάργανα ἐψεύσθησαν.

Εἰς πᾶσαν φιλοφροσύνην μου οἱ ἀδελφοί μου Ἄλλεν καὶ Νὲδ ἀπήντων πάντοτε διὰ δυστρόπου ἀντιπαθείας, καὶ πᾶν ὅ,τι ἤθελον νὰ πράξω ὑπὲρ αὐτῶν, κακῶς τὸ ἀπεδέχοντο. Προφανῶς δὲν μ' ἐθεώρουν ὡς ἀδελφόν.

Μετὰ τὸ συμβὰν τοῦ Κάπη ἡ ἀμοιβαία ἡμῶν

Digitized by Google

θέσις καθαρῶς διεγράφη, καὶ τοῖς ἐγνωστοποίησα, οὐχὶ διὰ λέξεων, διότι δὲν ἤξευρον νὰ ἐκφρασθῶ ἀγγλιστὶ εὐκόλως, ἀλλὰ διὰ σχημάτων ζωηρῶν καὶ ἐκφραστικῶν, καθ' ἃ πρωτηγωνίστουν οἱ δύω μου γρόνθοι, ὅτι ἂν ποτὲ τὸ ἐλάχιστον ἐπεχείρουν κατὰ τοῦ Κάπη, θὰ μ' εὕρισκον ἕτοιμον νὰ τὸν ὑπερασπισθῶ καὶ νὰ τὸν ἐκδικήσω.

Μὴ ἔχων ἀδελφούς, ἤθελον νὰ ἔχω ἀδελφάς. Ἀλλ' ἡ Ἄννη, ἡ πρωτότοκος, δὲν μοὶ ἐπεδείκνυεν αἰσθήματα φιλικώτερα τῶν ἀδελφῶν της, καί, ὡς ἐκεῖνοι, κακῶς ἐδέχθη τὰς φιλοφρονήσεις μου, καὶ δὲν παρήρχετο ἡμέρα χωρίς τι δυσάρεστον κατ' ἐμοῦ νὰ ἐπινοήσῃ, καὶ ὁμολογῶ ὅτι ὡς πρὸς τοῦτο ἦτον ἀγχινουστάτη.

Ἀφ' οὗ μ' ἀπέκρουον ὁ Ἄλλεν καὶ ὁ Νέδ, μ' ἀπέκρουε καὶ ἡ Ἄννη, μοὶ ἔμενε μόνον ἡ μικρὰ Καίτη, ἥτις, ὡς τριετής, ἦτον πολὺ νέα ἀκόμη ὅπως συνασπισθῇ μετὰ τῶν ἀδελφῶν της. Ἐκείνη λοιπὸν ἐπέτρεπε νὰ τὴν θωπεύω, πρῶτον διότι ἔφερον τὸν Κάπην νὰ παίζῃ ἔμπρός της, καὶ δεύτερον διότι ὅταν ὁ Κάπης μοὶ ἀπεδόθη, τῇ ἔφερον τὰ ζαχαρωτά, τὰ πλακούντια, τὰ πορτοκάλλια, ὅσα μᾶς ἔδιδον τὰ παιδία εἰς τὰς παραστάσεις μας, λέγοντα μεγαλοπρεπῶς· «Διὰ τὸ σκυλίον». Νὰ δίδουν πορτοκάλλια εἰς σκυλίον δὲν ἦτον ἴσως πολὺ φρόνιμον, ἐγὼ ὅμως τὰ ἐδεχόμην εὐγνωμόνως, διότι δι' αὐτῶν ἐδυνάμην νὰ κερδήσω τῆς Καίτης τὴν εὔνοιαν.

Ἐξ ὅλης λοιπὸν ταύτης τῆς οἰκογενείας, δι' ἣν τοσαύτην ἀγάπην ᾐσθανόμην ὅταν ἀπέβην εἰς Ἀγγλίαν, μόνη ἡ μικρὰ Καίτη μοὶ ἐπέτρεπε νὰ τὴν ἀγαπῶ. Ὁ πάππος μου ἐξηκολούθει πτύων ἐμμανῶς πρὸς τὸ μέρος μου ὁσάκις τὸν ἐπλησίαζον. Ὁ πατήρ μου μ' ἐνθυμεῖτο μόνον ὅτε πᾶσαν ἑσπέραν μοὶ ἐζήτει τὸν ἀπολογισμὸν τῶν ἡμετέρων εἰσπράξεων. Ἡ μήτηρ μου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δὲν ἦτον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ Ἄλλεν, ὁ Νὲδ καὶ ἡ Ἄννη μ' ἀπεστρέφοντο, καὶ μόνη ἡ Καίτη μ' ἄφηνε νὰ τὴν θωπεύω, καὶ τοῦτο μόνον διότι ἔφερον γλυκύσματα. Ποῦ κατήντησα!

Ἐν τῇ θλίψει μου λοιπόν, ἂν καὶ κατ' ἀρχὰς εἶχον ἀρνηθῇ νὰ παραδεχθῶ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Ματτία, κατήντησα νὰ ὁμολογῶ εἰς ἐμαυτὸν ὅτι ἂν ἀληθῶς ἤμην παιδίον τῆς οἰκογενείας ταύτης, θὰ ἔτρεφον πρὸς ἐμὲ ἄλλα αἰσθήματα παρὰ τὰ κατ' ἐμοῦ ἐπιδεικνυόμενα, ὅταν οὐδὲν ἔπραξα ἵνα ἐπισύρω ἐπ' ἐμὲ τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην καὶ τὴν τραχύτητα.

Ὅταν ὁ Ματτίας μ' ἔβλεπεν ἐνδίδοντα εἰς τὰς θλιβερὰς ταύτας σκέψεις, ἐνόει ἄριστα τί τὰς προὐκάλει, καὶ τότε μοὶ ἔλεγεν ὡς ὁμιλῶν πρὸς ἑαυτόν·

— Περίεργος εἶμαι νὰ ἰδῶ τί θὰ ἀποκριθῇ ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Διὰ νὰ λάβωμεν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἥτις ἔγραψα νὰ μοὶ διευθυνθῇ *παρὰ τῷ ταχυδρομείῳ*, εἴχομεν ἀλλάξει τὸ καθημερινὸν ἡμῶν δρομολόγιον, καὶ ἀντὶ νὰ πηγαίνωμεν εἰς Ὀλβὸρ διὰ Οὐέστ-Σμὶθ-Φεὶλδ, κατεβαίνομεν μέχρι τοῦ ταχυδρομείου. Ἐπὶ πολὺ διετρέξαμεν τὸν δρόμον τοῦτον ἐπὶ ματαίῳ· τέλος ὅμως μᾶς ἐπεδόθη ἡ οὕτως ἀνυπομόνως περιμενομένη ἐπιστολή.

Τὸ γενικὸν Ταχυδρομεῖον δὲν εἶναι μέρος κατάλληλον δι' ἀνάγνωσιν· δι' ὃ εἰσήλθομεν ὑπὸ δενδροστοιχίαν παρακειμένου δρομίσκου, ὅπερ μοὶ ἔδωκε τὸν καιρὸν νὰ πραΰνω ὀλίγον τὴν συγκίνησίν μου, καὶ ἐκεῖ τέλος ἠμπόρεσα ν' ἀνοίξω τὴν ἐπιστολὴν τῆς μάνας Βαρβερίνας, δηλαδὴ τὴν κατὰ παράκλησίν της γραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου τοῦ Χαβανόν.

«*Μικρέ μου Ῥεμή*,

«Πολὺ ἐκπλήττομαι καὶ λυποῦμαι δι' ὅ,τι μανθάνω ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σου, διότι καθ' ὅσα μοὶ εἶχεν εἰπεῖ πάντοτε ὁ πτωχός μου Βαρβερῖνος, καὶ ἀφ' οὗ σ' εὗρεν εἰς τὴν πάροδον Βρετέϊλ, καὶ ἀφ' οὗ ὡμίλησε μετ' ἐκείνου ὅστις σ' ἐζήτει, ἐνόμιζον ὅτι οἱ γονεῖς σου ἦσαν εἰς καλήν, καὶ μάλιστα εἰς λαμπρὰν θέσιν ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν.

«Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐπεκύρωσε καὶ ἡ ἐνδυμασία σου, ὅταν ὁ Βαρβερῖνος σ' ἔφερεν εἰς Χαβανόν, διότι συνίστατο ἐκ σπαργάνων πλουσίου παιδίου. Μοὶ ζητεῖς νὰ σ' εἰπῶ τί εἴδους φορέματα ἦσαν τὰ σπάργανά σου. Μοὶ εἶν' εὔκολον τοῦτο, διότι τὰ ἐφύλαξα ὅλα, διὰ νὰ χρησιμεύσουν εἰς τὴν ἀναγνώρισίν σου, ἂν ἤθελον σὲ ζητήσει ποτὲ οἱ γονεῖς σου, ὡς δὲν εἶχον ἀμφιβολίαν ὅτι θὰ σ' ἐζήτουν.

«Πρῶτον πρέπει νὰ σ' εἰπῶ ὅτι *σπάργανα* κυρίως δὲν εἶχες, καὶ περὶ σπαργάνων σου ὡμίλουν μόνον κατὰ συνήθειαν, διότι ἡμεῖς σπαργανοῦμεν τὰ παιδία. Σὺ ἐσπαργανωμένος δὲν ἦσο, ἀλλ' ἐνδεδυμένος, καὶ ἰδοὺ τί ἐφόρεις: Λεπτὸν κεφαλόδεσμον τριχαπτωτόν, κατὰ τοῦτο μόνον διακρινόμενον, ὅτι ἦτον ὡραῖος καὶ πλούσιος. Περιστήθιον ἐκ λεπτοῦ λινοῦ, ἔχον τρίχαπτον καὶ αὐτὸ περὶ τὸν λαιμὸν καὶ τοὺς βραχίονας, χιτώνιον μαλλωτόν, κάλτας μαλλίνας λευκάς, καὶ μικρὰ πλεκτὰ ὑποδημάτια, λευκὰ καὶ αὐτά, μετὰ θυσσάνων μεταξωτῶν· μακρὸν ἔνδυμα, ἐπίσης ἐκ λευκοῦ μαλλωτοῦ, καὶ τέλος μέγαν μανδύαν ἐκ λευκοῦ κασιμιρίου καλύπτοντα καὶ τὴν κεφαλήν, ἐντὸς ἔχοντα μεταξωτὸν ὑπερράμμένον, ἔξωθεν δὲ ἐπειργασμένα ὡραῖα ποικίλματα.

«Λινὸν σινδόνιον δὲν εἶχες, ἀνῆκον εἰς τὴν ἰδίαν ἐνδυμασίαν, διότι εἰς τοῦ ὑπαστυνόμου εἶχον ἀλλάξει τὸ σινδόνιον τοῦτο, καὶ ἀντικαταστήσει αὐτὸ διὰ συνήθους χειρομάκτρου.

«Πρέπει ἀκόμη νὰ παρατηρήσω ὅτι κανὲν τῶν ἀντικειμένων τούτων δὲν εἶχε κεντητὰ ἀρχικὰ γράμματα. Τὸ μαλλωτὸν ὅμως χιτώνιον καὶ τὸ περιστήθιον πρέπει νὰ εἶχον, διότι αἱ γωνίαι εἰς ἃς κεντῶνται συνήθως τὰ γράμματα εἶχον κοπῆ, ὅπερ ἀπεδείκνυεν ὅτι κατεβλήθη πᾶσα φροντὶς ἵνα ματαιωθῇ πᾶσα ἔρευνα.

Digitized by Google

«Ἰδοὺ, φίλτατε Ῥεμὴ, ὅ,τι δύναμαι νὰ σ' εἰπῶ. Ἂν νομίζῃς ὅτι αὐτὰ τ' ἀντικείμενα σοὶ χρησιμεύουσι, ἀρκεῖ νὰ μοὶ γράψῃς, καὶ σοὶ τὰ στέλλω.

«Μὴ θλίβεσαι, φίλτατέ μου, ὅτι δὲν δύνασαι νὰ μοὶ δώσῃς ὅσα μ' ὑπεσχέθης ὡραῖα δῶρα. Τὴν ἀγελάδα σου, ἀγορασθεῖσαν ἐκ τοῦ ἐπιουσίου σου ἄρτου, ἐκτιμῶ ὑπὲρ πᾶν δῶρον τοῦ κόσμου. Μετὰ χαρᾶς σοὶ λέγω ὅτι ὑγιαίνει. Τὸ γάλα της δὲν ἐλαττοῦται, καὶ χάρις εἰς αὐτὴν δὲν πένομαι τώρα. Ποτὲ δὲν τὴν βλέπω χωρὶς νὰ σ' ἐνθυμοῦμαι, ὡς καὶ τὸν μικρόν σου σύντροφον, τὸν Ματτίαν.

«Πολὺ θὰ μ' εὐχαριστῇς ὁσάκις δύνασαι νὰ μοὶ δίδῃς εἰδήσεις σου, καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ εἶναι καλαὶ πάντοτε. Σὺ, ὅστις εἶσαι τόσον καλὸς, τόσον φιλόστοργος, πῶς δὲν θὰ εἶσαι εὐτυχὴς πλησίον τῆς οἰκογενείας σου, ὅταν ἔχῃς πατέρα, μητέρα, ἀδελφοὺς, ἀδελφάς. Ὅλοι βεβαίως θὰ σ' ἀγαποῦν, καθὼς τὸ ἀξίζεις.

«Ἔχε ὑγείαν, φίλτατόν μου τέκνον. Σὲ καταφιλῶ μετ' ἀγάπης,

» ἡ παραμάνα σου

» *χήρα Βαρβερίνα*».

Τὸ τέλος αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς μ' ἐσπάραξε τὴν καρδίαν. Ἡ δυστυχὴς μάνα Βαρβερίνα πόσον καλὴ ἦτον πρὸς ἐμέ. Διότι ἐκείνη μ' ἠγάπα, ἐφαντάζετο ὅτι ὅλοι πρέπει ὁμοίως νὰ μ' ἀγαποῦν.

— Καλὴ γυνὴ, εἶπεν ὁ Ματτίας· μ' ἐνθυμήθη κ' ἐμέ. Ἀλλὰ καὶ ἂν μὲ εἶχε λησμονήσει, δὲν θὰ μ' ἠμπόδιζε τοῦτο τοῦ νὰ τὴν εὐχαριστήσω διὰ τὴν ἐπιστολήν της. Ὅταν δίδῃ τόσον λεπτομερῆ περιγραφὴν, πρέπει ὁ κὺρ Δρισκὸλλ νὰ μὴ ἀπατηθῇ εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἐνδυμάτων σου ὅταν σ' ἔκλεψαν.

— Ἠμπορεῖ νὰ τὰ ἐλησμόνησε.

— Μὴ τὰ λέγῃς αὐτά. Λησμονεῖ κανεὶς ποτε τί ἐνδύματα ἔφερε τὸ παιδίον τὸ ἀπολεσθὲν καθ' ἣν ἡμέραν ἀπωλέσθη, ἀφ' οὗ δι' αὐτῶν τῶν φορεμάτων πρέπει ν' ἀνευρεθῇ;

— Ὡς ν' ἀποκριθῇ ὁ πατήρ μου, μὴ κάμνῃς ὑποθέσεις, σὲ παρακαλῶ.

— Ἐγὼ δὲν κάμνω ὑποθέσεις· σὺ ὑποθέτεις ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἐλησμόνησε.

— Τέλος πάντων θὰ ἴδωμεν.

Δὲν ἦτον εὔκολον πρᾶγμα νὰ ἐρωτήσω τὸν πατέρα μου νὰ μ' εἰπῇ πῶς ἤμην ἐνδεδυμένος ὅτε μ' ἔκλεψαν. Ἂν τῷ ἔθετον τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀφελῶς, ἄνευ ὑστεροβουλίας, θὰ ἦτον ἁπλούστατον. Ἀλλ' οὕτω δὲν εἶχε τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡ ὑστεροβουλία αὕτη μὲ καθίστα δειλόν.

Τέλος, μίαν ἡμέραν, ὅταν παγετώδης βροχὴ μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἐπανέλθωμεν ἐνωρίτερον εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ ἀπεφάσισα, καὶ ἤρχισα ὁμιλίαν περὶ τῆς ἐναγωνίως ἀσχολούσης με ὑποθέσεως.

Ἀπὸ τῆς πρώτης λέξεως τῆς ἐρωτήσεώς μου ὁ πατήρ μου μὲ ἠτένισε κατὰ πρόσωπον, καὶ μὲ διεπέρα διὰ τοῦ βλέμματος, ὡς συνέβαινε πάντοτε ὅτε τὸν δυσηρέστει ὅ,τι τῷ ἔλεγον· ἀλλ' ἐγὼ ἀντέστην εἰς τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ἀνδρειότερον ἀφ' ὅ,τι εἶχον ἐλπίσει, ὅτε ἀνελογιζόμην τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Ἐνόμισα ὅτι θὰ ὀργισθῇ, καὶ ἔστρεψα ἀνησύχως τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Ματτίαν, ὅστις μᾶς ἤκουε χωρὶς νὰ φαίνηται ὅτι προσέχει. Σιωπηλῶς οὕτω τῷ προσῆπτον ὅτι μὲ προέτρεψεν εἰς τὸ ἀνεπιτήδειον τοῦτο διάβημα. Ἀλλ' ἠπατήθην. Ἅμα παρῆλθεν ἡ πρώτη ὁρμὴ τῆς ὀργῆς του, ἐμειδίασεν ὁ πατήρ μου. Ἐνυπῆρχε τῷ ὄντι τραχύ τι καὶ σκληρὸν εἰς τὸ μειδίαμα τοῦτο, ἀλλ' ἦτον μειδίαμα ὁπωςδήποτε.

— Ὅ,τι πρὸ πάντων μ' ἐβοήθησε νὰ σ' ἀνεύρω, εἶπεν, ἦτον ἡ περιγραφὴ τῶν ἐνδυμάτων σου ὅταν μᾶς ἐκλάπης. Κεφαλόδεσμος ἐκ τριχάπτου, λινὸν περιστήθιον, ἔχον πέριξ τρίχαπτα, χιτώνιον καὶ ἔνδυμα μαλλωτὸν, κάλται μάλλιναι, ὑποδήματα πλεκτά· μανδύας ἐκ κασιμιρίου λευκοῦ, κεντητὸς, καλύπτων καὶ τὴν κεφαλήν. Πολλὰς ἐλπίδας ἐστήριζον εἰς τ' ἀρχικὰ γράμματα τὰ κεντητὰ εἰς τὰς γωνίας τῶν χιτωνίων σου, Φ. Δ. δηλαδὴ Φρανσὴς Δρισκὸλλ, τ' ὄνομά σου, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἔκοψεν ἐκείνη ἥτις σ' ἔκλεψεν, ἐλπίσασα νὰ ἐμποδίσῃ οὕτω τὴν εὕρεσίν σου. Ἐζητήθην νὰ παρουσιάσω καὶ τὸ ἐπίσημον βαπτιστικόν σου τῆς ἐνοριακῆς ἐκκλησίας. Τοῦτο μοὶ τὸ ἀπέδωκαν, καὶ πρέπει νὰ τὸ ἔχω ἀκόμη.

Καὶ οὕτω λέγων, μετὰ φιλοφροσύνης σπανίας εἰς αὐτὸν, ἐπῆγε καὶ ἀνεζήτησεν εἰς σύρτην, καὶ μετ' ὀλίγον ἔφερε καὶ μοὶ ἔδωκε χαρτίον σεσημασμένον διὰ πολλῶν σφραγίδων.

Ὡς τελευταίαν ἀπόπειραν τῷ εἶπον·

— Ἂν θέλετε, ὁ Ματτίας θὰ μοὶ τὸ μεταφράσῃ.

— Εὐχαρίστως.

Ἐκ τῆς μεταφράσεως ταύτης, ἣν ἀτελῶς κατώρθωσεν ὁ Ματτίας, ἐπρόκυπτεν ὅτι ἐγεννήθην τὴν δευτέραν τοῦ αὐγούστου, ἡμέραν πέμπτην τῆς ἑβδομάδος, καὶ ὅτι ἤμην υἱὸς τοῦ Πατρὶκ Δρισκὸλλ καὶ τῆς Μαργαρίτας Γράγγης, συζύγου του.

Τί ἄλλο νὰ ἐρωτήσω;

Ὁ Ματτίας ὅμως δὲν ηὐχαριστήθη, καὶ τὴν νύκτα, ὅτε ἀπεσύρθημεν εἰς τὴν ἅμαξαν, ἔκλινε πρὸς τὸ αὐτίον μου, ὡς ὁσάκις εἶχε μυστικόν τι νὰ μοὶ ἐμπιστευθῇ.

— Ὅλ' αὐτὰ καλὰ κ' ἐξαίρετα, μοὶ εἶπεν, ἀλλὰ δὲν ἐξηγοῦν πῶς ὁ Πατρὶκ Δρισκὸλλ, ὁ περιφερόμενος πραγματευτὴς, καὶ ἡ Μαργαρίτα Γράγγη, ἡ γυνή του, ἦσαν τόσον πλούσιοι ὥστε νὰ δώσωσιν εἰς τὸ παιδίον των τριχαπτωτοὺς κεφαλοδέσμους καὶ κεντητοὺς μανδύας. Οἱ περιφερόμενοι πραγματευταὶ δὲν ἔχουν τόσα πλοῦτη.

— Ἐπειδὴ ἦσαν πραγματευταὶ, τὰ ἐνδύματα αὐτὰ τοῖς ἦσαν εὐθηνότερα.

Ὁ Ματτίας ὅμως ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν σφρί-

Digitized by Google

ζων, καὶ ἔπειτα πάλιν ὁμιλῶν πρὸς τὸ αὐτίον,

— Θέλεις νὰ σ' εἰπῶ, προσέθηκε, τίς ἰδέα μ' ἐκαρφώθη εἰς τὴν κεφαλήν; ὅτι δὲν εἶσαι τὸ παιδίον τοῦ κὺρ Δρισκὸλλ, ἀλλ' ὅτι σ' ἔκλεψεν ὁ κὺρ Δρισκόλλ.

Ἠθέλησα ν' ἀπαντήσω, ἀλλ' ὁ Ματτίας εἶχεν ἤδη ἀναβῆ εἰς τὴν κλίνην του.

ΙΖ΄

Ὁ θεῖος τοῦ Ἀρθούρ· ὁ κύριος Τζαίμς Μίλλιγαν.

Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ματτία, θὰ εἶχον ἴσως ὅσην καὶ αὐτὸς φαντασίαν· ἀλλ' εἰς τὰς ἐμὰς περιστάσεις δὲν ἐπετρέπετο ἡ αὐτὴ ἐλευθερία τῆς σκέψεως.

Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ πατρός μου.

Ὡς πρὸς τὸν Ματτίαν, ἐπρόκειτο περὶ τοῦ κὺρ Δρισκὸλλ, ὡς ἔλεγε.

Ὅταν ὅμως τὸ πνεῦμά μου ἤθελε νὰ ριφθῇ ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Ματτία, ἐγὼ τὸ συνεῖχον διὰ χειρὸς ἣν ἐπροσπάθουν νὰ καθιστῶ στερεάν.

Περὶ τοῦ κὺρ Δρισκὸλλ ἐδύνατο νὰ σκέπτηται ὁ Ματτίας ὅ,τι τῷ ἐπήρχετο εἰς τὴν κεφαλήν· δι' ἐκεῖνον ἦτον ὁ κὺρ Δρισκὸλλ ξένος, εἰς ὃν οὐδὲν ὤφειλε.

Εἰς τὸν πατέρα μου ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐγὼ ὤφειλον σέβας.

Βεβαίως ὑπῆρχον παράδοξα πράγματα εἰς τὴν θέσιν μου, ἀλλὰ δὲν ἤμην ἐλεύθερος νὰ τὰ ἐξετάσω ὑφ' ἣν ἔποψιν ὁ Ματτίας.

Εἰς τὸν Ματτίαν ἐπετρέπετο ἡ ἀμφιβολία.

Εἰς ἐμὲ ἦτον ἀπηγορευμένη.

Καὶ ὅταν ὁ Ματτίας ἤθελε νὰ μοὶ διακοινοῖ τὰς ἀμφιβολίας του, ἐγὼ ἔπρεπε νὰ τῷ ἐπιβάλλω σιωπήν.

Τοῦτο καὶ ἐπροσπάθουν. Ἀλλ' ὁ Ματτίας εἶχε τὴν κεφαλὴν σκληράν, καὶ δὲν κατώρθουν πάντοτε νὰ ὑπερισχύω τῆς ἐπιμονῆς του.

— Κτύπα, ἂν θέλῃς, ἔλεγεν ὀργιζόμενος, ἀλλ' ἄκουε.

Καὶ τότε ἑκὼν ἄκων ἠναγκαζόμην ν' ἀκούω τὰς ἐρωτήσεις του.

— Διατί ὁ Ἄλλεν, ὁ Νὲδ, ἡ Ἄννη καὶ ἡ Καίτη εἶχον ξανθὴν τὴν κόμην καὶ ἐγὼ δὲν τὴν εἶχον ξανθήν;

— Διατί ὅλοι εἰς τὴν οἰκογένειαν Δρισκὸλλ, πλὴν μόνης τῆς Καίτης, ἥτις δὲν ἤξευρε τί ἔκαμνε, ἐδείκνυον πρὸς ἐμὲ αἰσθήματα ἀντιπαθείας, ὡς ἂν ἤμην σκύλος ψωραλέος;

— Πῶς ἄνθρωποι μὴ πλούσιοι προσέῤῥαπτον τρίχαπτα εἰς τῶν τέκνων των τὰ ἐνδύματα;

Εἰς ὅλα δε ταῦτα τὰ διατί καὶ τὰ πῶς, μίαν εἶχον ἀπάντησιν, ἥτις ἦτον ἐρώτησις καὶ αὐτή.

— Διατί ἡ οἰκογένεια Δρισκὸλλ θὰ μ' ἐζήτει ἂν δὲν ἤμην παιδίον της; Διατί θὰ ἔδιδε χρήματα εἰς τὸν Βαρβερῖνον καὶ εἰς τοὺς Γρὴθ καὶ Γαλλέῦ;

Εἰς ταῦτα δ' ἠναγκάζετο ὁ Ματτίας ν' ἀποκριθῇ, ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκριθῇ.

Ἀλλ' ἡττημένον δὲν ἐκήρυττεν ἑαυτόν.

— Διότι δὲν ἠμπορῶ ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησίν σου, ἔλεγε, δὲν σημαίνει ὅτι ἔχω ἄδικον εἰς ὅσας σοὶ θέτω, χωρὶς νὰ δύνασαι οὐδὲ σὺ ν' ἀποκριθῇς εἰς αὐτάς. Ἄλλος ἀντ' ἐμοῦ θὰ εὕρισκε κάλλιστα διατί ὁ κὺρ Δρισκὸλλ ἐζήτησε νὰ σ' εὕρῃ, καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἐξώδευσε τὰ χρήματα. Ἐγὼ δὲν τὸ εὑρίσκω διότι πονηρὸς δὲν εἶμαι, καὶ διότι τίποτε δὲν ἠξεύρω.

— Μὴ τὰ λέγῃς αὐτά· εἶσαι τετραπόνηρος.

— Ἂν ἤμην, θὰ σ' ἐξήγουν ἀμέσως ὅ,τι τώρα δὲν ἠμπορῶ νὰ σ' ἐξηγήσω, ἀλλ' ὅ,τι αἰσθάνομαι. Ὄχι, δὲν εἶσαι παιδίον τῆς οἰκογενείας Δρισκὸλλ· δὲν εἶσαι, δὲν ἠμπορεῖς νὰ εἶσαι. Θὰ ἔλθῃ ὥρα, εἶμαι βέβαιος, ὅτε τοῦτο θὰ γνωρισθῇ. Ἐπιμένεις ὅμως νὰ μὴ θέλῃς ν' ἀνοίξῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ οὕτως ἀναβάλλεις αὐτὴν τὴν ὥραν. Ἐννοῶ ὅτι σ' ἀναχαιτίζει τὸ σέβας, ὃ νομίζεις ὅτι πρέπει νὰ τρέφῃς πρὸς τὴν οἰκογένειάν σου, ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ ἐντελῶς νὰ σὲ παραλύῃ.

— Τί λοιπὸν θέλεις νὰ κάμω;

— Θέλω να ἐπιστρέψωμεν εἰς Γαλλίαν.

— Ἀδύνατον.

— Διότι τὸ καθῆκον σὲ δεσμεύει παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ σου. Ἀλλ' ἂν ἡ οἰκογένεια αὕτη δὲν εἶν' ἐδική σου, τί σὲ δεσμεύει;

Αἱ τοιαῦται συζητήσεις ἓν μόνον ἀποτέλεσμα ἐδύναντο νὰ ἔχωσι, τὸ νὰ μὲ καθιστῶσιν ἔτι δυστυχέστερον ἀφ' ὅ,τι ποτὲ ἤμην.

Τί φοβερώτερον τῆς ἀμφιβολίας;

Καὶ δὲν ἤθελον μὲν ν' ἀμφιβάλλω, ἀλλ' ὅμως ἀμφέβαλλον.

Ὁ πατὴρ αὐτὸς ἦτον πατήρ μου; ἦτον μήτηρ μου ἐκείνη ἡ μήτηρ, καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτὴ ἐδική μου;

Ἀπαίσιον ἦτον νὰ τ' ὁμολογήσω, ἀλλὰ βεβαίως ὀλιγώτερον ἔπασχον, ἤμην ὀλιγώτερον δυστυχὴς ὅτε ἤμην μόνος.

Τίς θὰ μ' ἔλεγεν, ὅταν ἔκλαιον τεθλιμμένος, διότι δὲν εἶχον οἰκογένειαν, ὅτι θὰ ἔκλαιον μέχρις ἀπελπισίας διότι ἀνεῦρον τὴν οἰκογένειάν μου;

Πόθεν θὰ ἤρχετο τὸ φῶς; τίς θὰ μὲ καθωδήγει; Πῶς θὰ ἐμάνθανον ποτὲ τὴν ἀλήθειαν;

Ἐνώπιον τῶν ἐρωτήσεων τούτων ἔμενον, καταβεβλημένος ἐκ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀδυναμίας μου, καὶ ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι ἐν σκοτεινῇ νυκτὶ μάτην κρούω τὴν κεφαλήν μου εἰς ἀδιέξοδον τοῖχον.

Καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ τραγῳδῶ, νὰ παίζω εἰς τὴν ἅρπαν χορούς, νὰ γελῶ μετὰ μορφασμοῦ, ὅταν εἶχον τὴν καρδίαν τοσοῦτον βαρυαλγῆ.

Αἱ κυριακαὶ ἦσαν αἱ καλήτεραι ἡμέραι μου, διότι τὰς κυριακὰς δὲν παίζει μουσικὴ εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου, καὶ τότε ἐδυνάμην ἐλευθέρως νὰ παραδίδωμαι εἰς τὴν λύπην μου, περιπατῶν μετὰ τοῦ Ματτία καὶ τοῦ Κάπη. Πόσον ὀλίγον

Digitized by Google

ὡμοίαζον τότε ὅ,τι ἤμην πρὸ ὀλίγων μηνῶν!

Μίαν δὲ τῶν κυριακῶν τούτων, ἐν ᾧ ἡτοιμαζόμην νὰ ἐξέλθω μετὰ τοῦ Ματτία, ὁ πατήρ μου μοὶ εἶπε νὰ μείνω εἰς τὴν οἰκίαν, διότι θὰ μ' ἐχρειάζετο ἐντὸς τῆς ἡμέρας, κ' ἐξαπέστειλε τὸν Ματτίαν νὰ περιπατήσῃ μόνος του. Ὁ πάππος μου δὲν εἶχε καταβῆ· ἡ μήτηρ μου εἶχεν ἐξέλθει μετὰ τῆς Καίτης καὶ Ἄννης, καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἔτρεχον εἰς τοὺς δρόμους. Εἰς τὴν οἰκίαν λοιπὸν οὐδεὶς ἄλλος ἔμενε πλὴν τοῦ πατρός μου κ' ἐμοῦ.

Πρὸ μιᾶς σχεδὸν ὥρας ἤμεθα μόνοι, ὅτε ἐκρούσθη ἡ θύρα. Ὁ πατήρ μου ἐπῆγε ν' ἀνοίξῃ, καὶ ἐπέστρεψε μεθ' ἑνὸς κυρίου, ὅστις δὲν ὡμοίαζε τοὺς φίλους ὅσους συνήθως ἐδέχετο. Οὗτος ἦτον τῷ ὄντι ὅ,τι οἱ Ἄγγλοι καλοῦσι *Τζέντλεμάν*, δηλαδὴ ἀληθὴς κύριος, καλῶς ἐνδεδυμένος, καὶ ἔχων ὑπερήφανόν τι εἰς τὴν φυσιογνωμίαν, συγχρόνως ὅμως καὶ ἔκφρασίν τινα ἀπαυδήσεως. Ἦτον περίπου πεντηκοντούτης. Τὴν προσοχήν μου δὲ εἵλκυσεν ἰδίως τὸ μειδίαμά του, καθ' ὃ, ἀποσυρόμενα τὰ δύω του χείλη, ἀπεκάλυπτον ὅλους του τοὺς ὀδόντας, λευκοὺς καὶ ὀξεῖς ὡς τοὺς τῶν κυναρίων. Ὁ μορφασμὸς οὗτος ἦτον χαρακτηριστικός, καὶ ὅστις τὸν ἔβλεπε δὲν ἤξευρεν ἂν ἤθελε νὰ μειδιάσῃ ἢ νὰ δαγκάσῃ.

Ἐν ᾧ ὡμίλει ἀγγλιστὶ μετὰ τοῦ πατρός μου, ἔστρεφεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἐμέ· ἀλλ' ἅμα ἀπήντα τοὺς ἐμούς, ἔπαυε τοῦ νὰ μὲ παρατηρῇ.

Μετά τινων δὲ λεπτῶν συνδιάλεξιν ἔπαυσε τ' ἀγγλικά, καὶ τῷ ἀπέτεινε τὸν λόγον γαλλιστί· ὡμίλει δὲ τὴν γλῶσσαν ταύτην ἄριστα, καὶ σχεδὸν χωρὶς ξενικῆς προφορᾶς.

— Αὐτὸ εἶναι τὸ παιδίον, περὶ οὗ μοὶ ὡμίλησας; εἶπε πρὸς τὸν πατέρα μου, δεικνύων με διὰ τοῦ δακτύλου. Φαίνεται ὑγιές.

— Ἀποκρίσου λοιπόν, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου.

— Εἶσαι καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν σου; μὲ ἠρώτησεν ὁ κύριος.

— Μάλιστα, κύριε.

— Ποτὲ δὲν ἠσθένησας;

— Ἔπαθον στηθοκατάῤῥουν.

— Ἄ, ἄ! καὶ πῶς τοῦτο;

— Κοιμηθεὶς μίαν νύκτα εἰς τὴν χιόνα, ὅταν ἦτον φοβερὸν ψῦχος. Ὁ κύριός μου, ὅστις ἦτον μετ' ἐμοῦ, ἀπέθανεν ἐκ τοῦ ψύχους, ἐγὼ δ' ἔπαθα τὸν στηθοκατάῤῥουν.

— Πρὸ πολλοῦ;

— Πρὸ τριῶν ἐτῶν.

— Καὶ ἔκτοτε δὲν ἠσθάνθης συνεπείας αὐτῆς τῆς ἀσθενείας;

— Ὄχι.

— Ἀδυναμίαν, καμάτους, ἱδρῶτας τὴν νύκτα;

— Ὄχι, ποτέ. Ἀπαυδῶ μόνον ὅταν πολὺ περιπατῶ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἀσθενῶ.

— Καὶ ὑποφέρεις εὐκόλως τὸν κάματον;

— Εἶμαι ἠναγκασμένος.

Τότε ἐγερθείς, ἦλθε πρὸς ἐμέ, μοὶ ἔθλιψε τὸν βραχίονα, ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν μου, ἐπλησίασε τὴν κεφαλήν του εἰς τὴν ῥάχιν καὶ εἰς τὸ στῆθός μου, λέγων μοι ν' ἀναπνεύσω ἰσχυρῶς, ὡς ἂν εἶχον τρέξει· ἔπειτα μοὶ εἶπε νὰ βήξω.

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ ἔκαμα, μὲ ἠτένισεν ἐπὶ πολὺ κατὰ πρόσωπον, καὶ τότε μοὶ ἐπῆλθε κατὰ πρῶτον ὅτι ηὐχαριστεῖτο νὰ δαγκάνῃ, τόσον ἦτον φοβερὸν τὸ μειδίαμά του.

Χωρὶς ἄλλο νὰ μ' εἴπῃ, ἤρχισε πάλιν τὴν συνδιάλεξίν του μετὰ τοῦ πατρός μου, καὶ ἔπειτα, μετά τινα λεπτὰ ἐξῆλθον οἱ δύω ὁμοῦ, οὐχὶ διὰ τῆς θύρας τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ ἁμαξῶνος.

Ὅταν ἔμεινα μόνος ἤρχισα νὰ σκέπτωμαι τί ἐδήλουν αἱ ἐρωτήσεις τοῦ κυρίου τούτου. Ἤθελε νὰ μὲ λάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του; Καὶ τότε λοιπὸν νὰ χωρισθῶ τοῦ Ματτία καὶ τοῦ Κάπη! Ἔπειτα δὲ καὶ ἀπόφασιν εἶχον νὰ μὴ γίνω οὐδενὸς ὑπηρέτης, οὔτε τοῦ κυρίου τούτου, ὅστις δὲν μ' ἤρεσκεν, οὔτε οὐδενὸς ἄλλου, καὶ ἂν ἤθελε μοὶ ἀρέσει.

Μετά τινα καιρὸν ἐπέστρεψεν ὁ πατήρ μου, καὶ μ' εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ ἐξέλθῃ, δὲν θὰ μὲ μετεχειρίζετο ὡς εἶχε κατ' ἀρχὰς σκοπόν, καὶ ἐλεύθερος ἤμην, ἂν εἶχον ὄρεξιν, νὰ ὑπάγω νὰ περιπατήσω.

Δὲν εἶχον καμμίαν ὄρεξιν. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω εἰς τὴν δυσάρεστον ἐκείνην οἰκίαν. Καλήτερον πάλιν νὰ περιπατήσω, παρὰ νὰ μένω ἐκεῖ εἰς τὴν πλῆξιν.

Ἐπειδὴ ἔβρεχεν, ἐπῆγα εἰς τὴν ἅμαξαν νὰ λάβω τὴν προβιάν μου. Ὁποία ὅμως ἡ ἔκπληξίς μου ὅταν εὗρον ἐκεῖ τὸν Ματτίαν. Ἠθέλησα νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἀλλ' ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸ στόμα μου, καὶ ταπεινῇ τῇ φωνῇ μοὶ εἶπεν·

— Ὕπαγε καὶ ἄνοιξε τὴν θύραν τοῦ ἁμαξῶνος. Θὰ ἐξέλθω κρυφίως κατόπιν σου. Κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἤμην εἰς τὴν ἅμαξαν.

Μόνον δ' ἀφ' οὗ ἐξήλθομεν εἰς τὸν δρόμον, συγκατένευσεν ὁ Ματτίας νὰ ὁμιλήσῃ.

— Ἠξεύρεις, μοὶ εἶπε, τίς ἦτον ὁ κύριος ὅστις ἦτον πρὸ ὀλίγου μετὰ τοῦ πατρός σου; Ὁ κ. Τζαίμς Μίλλιγαν, ὁ θεῖος τοῦ φίλου σου Ἀρθούρ.

Ἀκίνητος ἔμεινα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ· ἀλλ' ἐκεῖνος λαβών με ἐκ τοῦ βραχίονος ἐξηκολούθησεν·

— Βαρυνόμενος νὰ περιφέρωμαι μόνος εἰς τὰς πληκτικὰς αὐτὰς ὁδούς, τὴν μονότονον κυριακήν, ἐπέστρεψα νὰ κοιμηθῶ, καὶ ἐῤῥίφθην εἰς τὴν κλίνην μου, ἀλλὰ δὲν ἐκοιμήθην. Τότε ὁ πατήρ σου εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἁμαξῶνα μεθ' ἑνὸς κυρίου, καὶ ἤκουσα τὴν ὁμιλίαν των χωρὶς νὰ θέλω ν' ἀκροασθῶ. «Δυνατὸς ὡς βράχος, εἶπεν ὁ κύριος. Δέκα ἄλλοι θ' ἀπέθνησκον. Αὐτὸς εἶχε μόνον στηθοκατάῤῥουν». Τότε μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ σοῦ, καὶ ἐπρόσεξα. Ἀλλ' ἀμέσως ἤλλαξε τὸ ἀντικείμενον τῆς συνομιλίας. —«Πῶς εἶναι ὁ ἀνε-

Digitized by Google

ψιός σας; ἠρώτησεν ὁ πατήρ σου. —«Καλήτερα. Θὰ τὴν γλυτώσῃ καὶ τώρα. Πρὸ τριῶν μηνῶν ὅλοι οἱ ἰατροὶ τὸν κατεδίκαζον. Ἡ φιλτάτη του μήτηρ καὶ πάλιν τὸν ἔσωσε διὰ τῶν φροντίδων της. Ἆ! καλὴ μήτηρ εἶναι ἡ κυρία Μίλλιγαν». Ἐννοεῖς ἂν ἀκούσας τ' ὄνομα τοῦτο ἔδωκα νέαν προσοχήν.—«Ἂν λοιπὸν ὁ ἀνεψιός σας εἶναι καλήτερα, ἀπήντησεν ὁ πατήρ σου, μάταιαι εἰσὶ πᾶσαι αἱ προφυλάξεις σας».—«Πρὸς τὸ παρὸν ἴσως, ἀπήντησεν ὁ κύριος. Ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ὁ Ἀρθούρ. Θὰ ἦτον θαῦμα· καὶ τὰ θαύματα δὲν εἶναι πλέον τοῦ κόσμου τούτου. Πρέπει τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του νὰ εἶμαι ἀσφαλὴς κατὰ νέων κινδύνων, καὶ ὁ μόνος κληρονόμος νὰ εἶμ' ἐγώ, ὁ Τζαῖμς Μίλλιγαν». —«Μείνατε ἥσυχος, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ σου· οὕτω θὰ γίνῃ· σᾶς τὸ ἐγγυῶμαι». — «Ἐλπίζω ἐπὶ σέ, εἶπεν ὁ κύριος. Ἔπειτα δ' ἐπρόσθεσε λέξεις τινὰς ἃς καλῶς δὲν ἐνόησα, καὶ σοὶ τὰς μεταφράζω περίπου, ἂν καὶ φαίνωνται μὴ ἔχουσαι ἔννοιαν. «Τὴν στιγμὴν ἐκείνην θὰ ἴδωμεν τί ἔχομεν νὰ κάμωμεν». Ἔπειτα ἐξῆλθε.

Ἡ πρώτη μου ἰδέα ὅταν ἤκουσα τὴν διήγησιν ταύτην ὑπῆρξε νὰ εἰσέλθω καὶ νὰ ζητήσω παρὰ τοῦ πατρός μου τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Μίλλιγαν, διὰ νὰ μάθω περὶ τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ τῆς μητρός του· ἀλλὰ σχεδὸν ἀμέσως ἐνόησα ὅτι τοῦτο θὰ ἦτον ἀφροσύνη. Εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀνεψιοῦ δὲν ἔπρεπε νὰ ζητήσω παρ' ἀνθρώπου, ὅστις περιέμενεν ἀνυπομόνως τοῦ ἀνεψιοῦ τούτου τὸν θάνατον. Ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν ἦτον καὶ ἀπερίσκεπτον τὸ νὰ εἰδοποιηθῇ ὁ κ. Μίλλιγαν ὅτι οἱ λόγοι του ἠκούσθησαν;

Ὁ Ἀρθοὺρ ἔζη, ἦτον καλήτερα· πρὸς τὸ παρὸν μοὶ ἤρκει ἡ χαρὰ τῆς εἰδήσεως ταύτης.

ΙΗ'

Αἱ νύκτες τῶν Χριστουγέννων.

Ὁ Ἀρθοὺρ, ἡ κυρία Μίλλιγαν, ὁ Τζαῖμς Μίλλιγαν, ἦσαν τοὐντεῦθεν τὰ διηνεκῆ ἀντικείμενα τῶν ὁμιλιῶν ἡμῶν.

Ποῦ ἦσαν ὁ Ἀρθοὺρ καὶ ἡ μήτηρ του; Ποῦ ἐδυνάμεθα νὰ τοὺς ζητήσωμεν, νὰ τοὺς εὕρωμεν;

Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ κ. Τζ. Μίλλιγαν μᾶς ἐνέβαλον ἰδέαν καὶ μᾶς ἐνέπνευσαν σχέδιον, οὗ βεβαία μᾶς ἐφαίνετο ἡ ἐπιτυχία. Ἀφ' οὗ ὁ κ. Τζ. Μίλλιγαν ἦλθεν ἅπαξ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος, μᾶς ἐφαίνετο σχεδὸν βέβαιον ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ καὶ δευτέραν καὶ τρίτην φοράν. Ἀφ' οὗ εἶχεν ὑποθέσεις μετὰ τοῦ πατρός μου! Τότε, ὅταν θ' ἀνεχώρει, ὁ Ματτίας, ὃν δὲν ἐγνώριζε, θὰ τὸν παρηκολούθει, καὶ οὕτω θὰ ἐμανθάνομεν τὴν κατοικίαν του. Τότε θὰ ἠρωτῶμεν ἐπιτηδείως τοὺς ὑπηρέτας, καὶ ἴσως αὐτοὶ θὰ μᾶς ἔφερον καὶ εἰς τὸν Ἀρθούρ.

Διατί ὄχι; Αὐτὰ ὅλα δὲν ἐφαίνοντο ἀδύνατα εἰς τὴν φαντασίαν μας.

Τὸ καλὸν τοῦτο σχέδιον εἶχε τὸ πλεονέκτημα ὅτι οὐχὶ μόνον θ' ἀνεύρισκον τὸν Ἀρθοὺρ εἰς δεδομένην στιγμήν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἔπαυε τὴν παροῦσάν μου ἀγωνίαν.

Ἀπὸ τοῦ συμβάντος τοῦ Κάπη καὶ ἀπὸ τῆς ἀπαντήσεως τῆς μάνας Βαρβερίνας, ὁ Ματτίας δὲν ἔπαυεν ἐπαναλέγων μοι πάλιν καὶ πάλιν· «Νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Γαλλίαν». Τὴν πρότασιν ταύτην καθ' ἑκάστην ὑπ' ἄλλην μορφὴν μοὶ τὴν παρίστα, ἀλλὰ μοὶ τὴν ἐπανελάμβανε πάντοτε τὴν ἰδίαν. Ἀλλ' εἰς αὐτὴν ἀντέταττον καὶ ἐγὼ ἀπάντησιν πάντοτε τὴν ἰδίαν· «Δὲν πρέπει ν' ἀφήσω τὴν οἰκογένειάν μου». Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο τοῦ καθήκοντος δὲν συνενοούμεθα, καὶ αἱ συζητήσεις ἡμῶν ἦσαν ἀδιέξοδοι, διότι ἕκαστος ἡμῶν ἐνέμενεν εἰς τὸ φρόνημά του. «Πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν».-«Ὀφείλω νὰ μείνω».

Ὅταν δ' εἰς τὸ αἰώνιόν μου «ὀφείλω νὰ μείνω» προσέθηκα· «διὰ νὰ εὕρω τὸν Ἀρθούρ», ὁ Ματτίας δὲν εἶχε τί ν' ἀπαντήσῃ. Δὲν ἠδύνατο νὰ θέλῃ τι ἐναντίον εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Ἀρθούρ. Δὲν ἔπρεπε νὰ μάθῃ ἡ κυρία Μίλλιγαν τὰς διαθέσεις τοῦ ἀνδραδέλφου της;

Πολὺ νοήμον δὲν θὰ ἦτον νὰ περιμένωμεν τὸν κ. Τζαῖμς Μίλλιγαν, ἂν ἐξηρχόμεθα καθ' ἑκάστην, ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας, ὡς ἐγίνετο ἀφ' ὅτου ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Λονδίνον. Ἀλλ' ἐπλησίαζεν ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν θὰ ἐπαίζομεν εἰς τὰς ὁδοὺς οὐχὶ τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν νύκτα, διότι περὶ τὸ μεσονύκτιον ψάλλονται τῶν Χριστουγέννων τὰ νυκτέρια, ἢ τὰ κάλανδα, τῶν Ἄγγλων τὰ *οὐαῖτς* (waits). Τότε θὰ ἐμένομεν τὴν ἡμέραν κατ' οἶκον, εἷς ἐξ ἡμῶν πάντοτε θὰ προσεῖχε, καὶ θὰ κατωρθοῦμεν νὰ ἴδωμεν ἐρχόμενον τὸν θεῖον τοῦ Ἀρθούρ.

—Ἂν ἤξευρες πόσον ἐπιθυμῶ νὰ ἐπανεύρῃς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν! μοὶ εἶπεν ὁ Ματτίας μίαν ἡμέραν.

— Καὶ διατί τοῦτο;

Μεθ' ἱκανὸν δισταγμόν,

— Διότι εἶχε πολλὴν καλωσύνην πρὸς σέ, εἶπε.

Ἔπειτα δ' ἐπρόσθεσε·

— Καὶ ἴσως διότι θὰ συνετέλει εἰς τὸ νὰ εὕρῃς τοὺς γονεῖς σου.

— Ματτία!

— Δὲν θέλεις νὰ τὸ λέγω. Σὲ βεβαιῶ ὅτι δὲν πταίω ἐγώ, ἀλλὰ μοὶ εἶναι ἀδύνατον καὶ ἐπὶ στιγμὴν νὰ δεχθῶ ὅτι εἶσαι τῆς οἰκογενείας τῶν Δρισκόλλ. Ἰδὲ ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς τῆς οἰκογενείας, καὶ ἰδὲ καὶ σὲ τὸν ἴδιον. Δὲν ὁμιλῶ μόνον περὶ τοῦ λιναρίου τῆς κόμης των. Ἔχεις σὺ τὸ κίνημα τῆς χειρὸς τοῦ πάππου καὶ τὸ μειδίαμά του; Σοὶ ἐπῆλθε ποτὲ ἡ ἰδέα νὰ ἐξετάσῃς τὰ ὑφάσματα εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ὡς ὁ κὺρ Δρισκόλλ; Σοὶ συνέβη ποτὲ νὰ πλαγιάσῃς μ' ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας εἰς τὴν τράπεζαν; Ὡς ὁ Ἄλλεν καὶ ὁ Νεδ ἐδίδαξας ποτὲ εἰς τὸν Κάπην τὴν τέχνην νὰ φέρῃ κάλτας αἵτινες δὲν ἀπωλέ-

Digitized by Google

σθησαν; Ὄχι, χιλιάκις ὄχι. Ἕκαστος ἔχει τὸν χαρακτῆρα τῆς οἰκογενείας του. Ἂν ἦσο εἷς ἐκ τῶν Δρισκόλλ, δὲν θὰ ἐδίσταζες ν' ἀποκτήσῃς μαλλίνας κάλτας ὅταν θὰ σ' ἔλειπον καὶ τὸ βαλάντιόν σου ἦτον κενόν, ὅπερ σοὶ συνέβη πολλάκις. Ὅταν ὁ Βιτάλης ἦτον εἰς τὴν φυλακήν, τί εὐωχήθης; Νομίζεις ὅτι εἷς ἐκ τῶν Δρισκόλλ θὰ ἐκοιμᾶτο χωρὶς νὰ δειπνήσῃ; Ἂν δὲν ἤμην ὁ υἱὸς τοῦ πατρός μου, νομίζεις ὅτι θὰ ἔπαιζον εὐθύαυλον, πλαγίαυλον, βιολίον, ἢ ὅ,τι δήποτε ὄργανον χωρὶς νὰ τὸ μάθω ποτέ; Ὁ πατήρ μου ἦτον μουσικός, καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι κ' ἐγώ. Φυσικώτατον! Σὺ ἐπίσης φυσικώτατον μοὶ φαίνεται νὰ εἶσαι κύριος εὐγενής, καὶ θὰ εἶσαι ὅταν ἀνεύρωμεν τὴν κυρίαν Μίλλιγαν.

— Ἀλλὰ πῶς τοῦτο;

— Ἔχω τὴν ἰδέαν μου.

— Δὲν μοὶ λέγεις αὐτὴν τὴν ἰδέαν σου;

— Ὤ! ὄχι.

— Διότι;

— Διότι εἶναι ἀνόητος...

— Λοιπόν;

— Θὰ ἦτον ὅλως διόλου ἀνόητος ἂν ἦτον ψευδής. Δὲν πρέπει νὰ συλλαμβάνωμεν χαρμοσύνους ἐλπίδας αἵτινες δὲν ἐπαληθεύουσι. Πρέπει νὰ μᾶς γίνῃ μάθημα ἡ πεῖρα τοῦ πρασίνου (green) προσηρτημένου εἰς τὸ ὡραῖον τοῦτο Βεθνάλ. Πόσας ἐξαισίους πρασίνας πεδιάδας εἴδομεν κατὰ φαντασίαν, καὶ πράγματι αὗται ἦσαν σεσηπότα τέλματα.

Περαιτέρω δὲ δὲν ἐπέμεινα, διότι καὶ ἐγὼ εἶχον μίαν ἰδέαν.

Ἀληθὲς ὅτι ἦτον ἀόριστος, συγκεχυμένη, δειλή, ἀνοητοτέρα, ὡς ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, ἀφ' ὅ,τι ἐδύνατο νὰ εἶναι ἡ τοῦ Ματτία· ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο δὲν ἐτόλμων νὰ ἐπιμείνω νὰ μ' εἰπῇ τὴν ἐδικήν του ὁ σύντροφός μου. Τί θ' ἀπήντων ἂν ἦτον ἡ ἰδία ἥτις ὡς ὄνειρον ἐπλανᾶτο πρὸ τοῦ πνεύματός μου; Ὅταν δὲν ἐτόλμων νὰ τῇ δώσω μορφὴν ὁ ἴδιος καὶ ὑπόστασιν, θὰ εἶχον τὸ θάρρος νὰ τὴν συζητήσω μετ' ἐκείνου;

Δὲν ἔμενεν ἄλλο, παρὰ νὰ προσμείνωμεν. Προσεμείναμεν.

Ἐν ᾧ δὲ προσεμένομεν, ἐξηκολουθοῦμεν τὰς πλανήσεις ἡμῶν διὰ τοῦ Λονδίνου, διότι δὲν ἤμεθα ἐκ τῶν προνομιούχων μουσικῶν ἐκείνων, οἵτινες καταλαμβάνουσι μίαν συνοικίαν, καὶ ἔχουσιν ἀκροατήριον αὐτοῖς ἰδίως ἀνῆκον. Ἤμεθα παιδία, νεοελθόντες, καὶ δὲν ἐδυνάμεθα νὰ λάβωμεν κατοχήν, ἀλλ' ἠναγκαζόμεθα νὰ ὑποχωροῦμεν εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἤξευρον νὰ ὑπερασπίζωνται τὸ δικαίωμα τοῦ προκαταλαβόντος διὰ λόγων εἰς ἡμᾶς ἀνεφίκτων καὶ ἀκαταμαχήτων.

Ποσάκις, κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς εἰσπράξεως, ἀφ' οὗ εἴχομεν παίξει ὅ,τι καλήτερον ἠξεύρομεν, ἠναγκαζόμεθα νὰ τραπῶμεν τάχιστα εἰς φυγὴν ἐνώπιον φοβεροῦ τινος Σκώτου, γυμνοκνήμιδος, φέροντος φουστανέλλαν, *πλαιδ* ἢ ἐπτυγμένην χλαῖναν εἰς τὸν ὦμον, καὶ πτερωτὸν πιλίδιον, ὅστις διὰ τῶν ἤχων τοῦ ἀσκαύλου του μᾶς ἐξεδίωκε! Καὶ κατώρθου μὲν ὁ Ματτίας διὰ τοῦ εὐθυαύλου του νὰ κατασιγάσῃ πολλάκις τὴν bagpipe, τὴν *κάϊδαν*, ἀλλὰ κατὰ τῆς σύριγγος (piper), ἦτον ἀνίσχυρος.

Ὁμοίως δὲν ἤμεθα ἀξιόμαχοι καὶ κατὰ τῶν μελανοχρόων μουσικῶν, οἵτινες διατρέχουσι τὰς ὁδούς, καὶ οὓς οἱ Ἄγγλοι καλοῦσι *νιγριτίους μελῳδούς* (nigger melodits). Οὗτοι οἱ ψευδονιγρίτιοι, γελοίας φέροντες ἐνδυμασίας καὶ παραδόξους, φορέματα ἀπολήγοντα εἰς οὐρὰς ἀντακαίου, καὶ περιλαίμια μέγιστα, εἰς ἃ ἐγκλείεται ἡ κεφαλή των, ὡς ἡ ἀνθοδέσμη εἰς τὸ περιβάλλον αὐτὴν χαρτίον, ἦσαν ἔτι μᾶλλον φόβητρα δι' ἡμᾶς παρ' ὅ,τι οἱ Βάρδοι ἐκεῖνοι ἢ ῥαψῳδοὶ τῆς Σκωτίας. Ἅμα τοὺς ἐβλέπομεν ἐρχομένους, ἢ μόνον ἠκούομεν τὸ *μπάνιον*, ὡς καλεῖται τὸ χορδωτὸν ὄργανόν των, ὑπεχωροῦμεν μετὰ σεβασμοῦ, καὶ ἀπηρχόμεθα μακρὰν εἴς τινα συνοικίαν ὅπου ἠλπίζομεν νὰ μὴ ἀπαντήσωμεν ἄλλην των συνοδίαν, ἢ περιεμένομεν βλέποντές τους νὰ παύσωσι νὰ μᾶς ἐκκωφεύωσι.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ὅτε ἤμεθα οὕτω μεταξὺ τῶν ἀκουσίων των θεατῶν, εἶδον ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν μᾶλλον ἀλλοκότως ἐνδεδυμένον, ἀπευθύνοντα νεύματα πρὸς τὸν Ματτίαν. Κατ' ἀρχὰς ὑπέλαβον ὅτι μᾶς περιέπαιζε, θέλων νὰ διασκεδάσῃ τοὺς ἀκροατὰς διά τινος γελοίας σκηνῆς, ἧς ἡμεῖς θὰ ἤμεθα τὰ θύματα. Ἀλλά, πρὸς μεγάλην μου ἔκπληξιν, ὁ Ματτίας τῷ ἀπεκρίθη φιλικῶς.

— Τὸν γνωρίζεις λοιπόν; τὸν ἠρώτησα.

— Εἶναι ὁ Βόβ.

— Ποῖος Βόβ;

— Ὁ φίλος μου Βόβ, τοῦ ἱπποδρομίου Γασσότου, εἷς τῶν δύω γελωτοποιῶν περὶ ὧν σοὶ ὡμίλησα, ἐκεῖνος εἰς ὃν ὀφείλω ὅσα ἀγγλικὰ ἠξεύρω.

— Δὲν τὸν εἶχες ἀναγνωρίσει;

— Πῶς; Εἰς τοῦ Γασσότου ἤλειφε τὸ πρόσωπόν του ἄλευρον· ἐδῶ τὸ ἀλείφει ἀσβόλην.

Ὅταν δ' ἐτελείωσεν ἡ παράστασις τῶν μελανῶν μελοποιῶν, ἦλθε πρὸς ἡμᾶς ὁ Βόβ, καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν προσωμίλησε τὸν Ματτίαν, εἶδον πόσον ὁ σύντροφός μου ἤξευρε νὰ ἑλκύῃ τὴν ἀγάπην. Ἀδελφὸς δὲν θὰ ἐξέφραζε περισσοτέραν χαρὰν διὰ τῆς φωνῆς καὶ τοῦ βλέμματος ἀφ' ὅ,τι ὁ ἀρχαῖος οὗτος γελωτοποιός, ὅστις μᾶς εἶπεν ὅτι, ἕνεκα τῆς δυσχερείας τῶν καιρῶν, ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ «περιπλανώμενος μουσικός». Ἀλλ' ἐβιάσθημεν ταχέως νὰ χωρισθῶμεν· ἐκεῖνος μὲν ὤφειλε ν' ἀκολουθήσῃ τὸν θίασόν του, ἡμεῖς δὲ νὰ ὑπάγωμεν εἰς συνοικίαν τινὰ ὅπου ἐκεῖνος δὲν θὰ ἐπήγαινεν· ὥστε οἱ δύω φίλοι ἀνέβαλον εἰς τὴν ἐπομένην κυριακὴν τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ διηγηθῶσιν ἀλλήλοις τὰ συμβάντα

Digitized by Google

των ἀφ' ὅτου εἶχον ἀποχωρισθῆ. Χάρις τῷ Ματτίᾳ βεβαίως, εὐηρεστήθη ὁ Βὸβ νὰ ἐπιδείξῃ καὶ πρὸς ἐμὲ συμπάθειάν τινα, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπεκτήσαμεν φίλον ὅστις, διὰ τῆς πείρας καὶ τῶν συμβουλῶν του, μᾶς κατέστησε τὸν βίον τοῦ Λονδίνου πολὺ εὐκολώτερον ἀφ'ὅ,τι μᾶς ἦν ἕως τότε. Ἠγάπησε δὲ πολὺ καὶ τὸν Κάπην, καὶ μᾶς ἔλεγεν ὅτι,ἂν εἶχε τοιοῦτο κυνάριον, ἡ τύχη του θὰ ἦτον ἐξησφαλισμένη. Πολλάκις μᾶς ἐπρότεινε καὶ νὰ συνεταιρισθῶμεν οἱ τρεῖς, δηλαδὴ οἱ τέσσαρες, ἐκεῖνος, ὁ Ματτίας, ὁ Κάπης καὶ ἐγώ. Ἀλλ' ἂν δὲν ἤθελον ν' ἀφήσω τὴν οἰκογένειάν μου καὶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς Γαλλίαν, νὰ ἴδω τὴν Λίζαν, ἀκόμη ὀλιγώτερον ἤθελον νὰ τὴν ἐγκαταλείψω ὅπως παρακολουθήσω τὸν Βὸβ, περιφερόμενος εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων. Τότε, ἀντὶ ν' ἀναχωρῶμεν τὸ πρωὶ ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος, ἀπηρχόμεθα πᾶσαν ἑσπέραν, περὶ τὰς ὀκτὼ ἢ ἐννέα, καὶ μετεβαίνομεν εἰς τὰς συνοικίας τῆς ἐκλογῆς μας.

Τὸ πρῶτον ἠρχίζομεν ἐκ τῶν *σκουαίρς* ἢ πλατειῶν, καὶ ἐκ τῶν ὁδῶν ὅπου εἶχον ἤδη παύσει αἱ ἅμαξαι διερχόμεναι, διότι ἀπῃτεῖτο σιωπή τις ὅπως ἡ μουσικὴ ἡμῶν συμφωνία εἰσδύουσα διὰ τῶν κλειστῶν θυρῶν, ἐξυπνᾷ τὰ παιδία εἰς τὰς κλίνας των, καὶ τοῖς ἀναγγέλλῃ τὰ Χριστούγεννα, τὴν εἰς πᾶσαν ἀγγλικὴν καρδίαν ἀγαπητὴν αὐτὴν ἑορτήν. Ἔπειτα δὲ, καθ' ὅσον προχωροῦσιν αἱ ὧραι τῆς νυκτὸς, κατηρχόμεθα πρὸς τὰς μεγάλας λεωφόρους. Αἱ τελευταῖαι ἅμαξαι, αἱ φέρουσαι τοὺς ἐκ τῶν θεάτρων ἐξερχομένους παρέρχονται,καὶ σχετικὴ ἡσυχία ἐπικρατεῖ,διαδεχομένη τῆς ἡμέρας τὸν ἐκκωφεύοντα θόρυβον.Τότε παίζομεν τοὺς γλυκυτέρους ἡμῶν ἤχους, τοὺς περιπαθεστέρους, τοὺς ἔχοντας χαρακτῆρα μελαγχολικὸν καὶ θρησκευτικόν· ἡ βάρβιτος τοῦ Ματτία κλαίει, ἡ ἐμὴ ἅρπα στενάζει, καὶ ὅταν σιωπῶμεν πρὸς στιγμὴν εἰς ἀνάπαυσιν, ὁ ἄνεμος μᾶς φέρει ἀπεσπασμένους ἤχους μουσικῶν ἄλλων μεμακρυσμένων. Ἡ συμφωνία ἡμῶν ἐτελείωσε. «Κύριοι καὶ κυρίαι, καλὴν νύκτα σας,καὶ καλὰ Χριστούγεννα!» Καὶ ἔπειτα ἀπερχόμεθα μακρύτερα ν' ἀρχίσωμεν ἄλλην συμφωνίαν.

Λαμπρὸν πρᾶγμα πρέπει νὰ εἶναι ν' ἀκούῃ τις μουσικὴν τὴν νύκτα, ἐντὸς τῆς κλίνης του, εἰς τὰ πούπουλα καὶ εἰς θερμὰ πεπλώματα ἐγκεκορδυλημένος. Δι'ἡμᾶς ὅμως, εἰς τοὺς δρόμους, οὔτε πεπλώματα ὑπάρχουσιν οὔτε πούπουλα· ὀφείλομεν ὅμως νὰ παίζωμεν. Ἐνίοτε ὁ οὐρανὸς εἶναι ὡς βάμβαξ, καὶ μᾶς διαπερᾷ τῆς ὁμίχλης ἡ ὑγρασία· ἄλλοτε δ' εἶναι κυανοῦς καὶ διάχρυσος, καὶ ὁ κατάψυχρος βορρᾶς μᾶς παγόνει μέχρι τῶν ὀστέων. Γλυκὺς οὐρανὸς δι' ἡμᾶς δὲν ὑπάρχει. Σκληρὰ ὑπῆρξε δι' ἡμᾶς ἡ ἐποχὴ αὕτη τῶν Χριστουγέννων, καὶ ὅμως, ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας,οὐδὲ μίαν νύκτα παρελείψαμεν νὰ ἐξέλθωμεν.

Ποσάκις, πρὶν κλεισθῶσι τὰ ἐργαστήρια ἐντελῶς, ἱστάμεθα ἔμπροσθεν τῶν πτηνοπωλείων, τῶν ὀπωροπωλείων, τῶν παντοπωλείων, τῶν ζαχαροπωλείων. Ὢ! τί λαμπραὶ χῆνες καὶ τί παχεῖαι! τί μεγάλοι γαλλικοὶ χοῦρκοι! τί λευκαὶ ὄρνιθες! Ἰδοὺ λόφοι μήλων καὶ πορτοκαλλίων, σωροὶ καστάνων καὶ δαμασκήνων! Τί καλὰ εἰς βρῶσιν αὐτὰ τὰ ζαχαρωτά!

Πολλὰ θὰ ὑπάρξουν παιδία εὐδαίμονα. Ἀφ'οὗ ἀπολαύσουν ὅλ' αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ, θὰ ῥιφθῶσιν εἰς τῶν γονέων των τὰς ἀγκάλας.

Καὶ τὰ πτωχὰ ἡμεῖς, ἐν ᾧ διατρέχομεν τὰς ὁδοὺς, ἐβλέπομεν κατὰ φαντασίαν τὰς γλυκείας αὐτὰς οἰκογενειακὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τοὺς οἴκους τῶν πλουσίων καὶ εἰς τῶν πτωχῶν τὰς καλύβας.

Καλὰ Χριστούγεννα διὰ τοὺς ἔχοντας τίς νὰ τοὺς ἀγαπᾷ.

Ἕπεται συνέχεια.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου.

Ὁ Τυχὼ-Βραχὲ ἐγεννήθη ἐν Κορουδστὸρπ τῆς Δανίας τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1546, δύω ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κοπερνίκου. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ὄθων Βραχὲ, καταγόμενος ἐξ ἀρχαίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, εἶχε δέκα τέκνα.

Καίτοι ἀποστρεφόμενος τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα, ὁ Τυχὼ εἶχε προορισθῆ εἰς τὸ στάδιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐθεώρουν ὡς τὸ μόνον ἄξιον εὐπατρίδου. Ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς τοῦ θείου του ὁ νέος Τύχων διήνυσε τὰς πανεπιστημιακὰς σπουδὰς καὶ ἐστάλη εἰς Κοπενάγην κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1559, ἐκεῖ δὲ ἡ πρὸς τὴν ἀστρονομίαν κλίσις αὐτοῦ ἀνεπτύχθη μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους.

Ἔκλειψις ἡλίου ἔμελλε νὰ συμβῇ τὴν 20 Αὐγούστου 1560, ὁ δὲ Τύχων τοσοῦτον ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ ἀκριβείᾳ, μεθ' ἧς τὰ ἀστρολογικὰ ἡμερολόγια τῆς ἐποχῆς εἶχον προείπει τὰς διαφόρους περιστάσεις τοῦ φαινομένου, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ γνωρίσῃ τὰ μυστήρια τῆς θαυμασίας ταύτης ἐπιστήμης.

Τῷ 1562 ἐστάλη εἰς Λειψίαν ἵνα ἐκμάθῃ τὰ νομικὰ, ἀλλ' ὁ οὐρανὸς εἵλκυε τὰ βλέμματα αὐτοῦ καὶ κατεγοήτευε τὸ πνεῦμά του μᾶλλον ἢ ἡ τοῦ νομοθέτου ἐπιστήμη.

Ὁ νέος σπουδαστὴς ἀφιερῶν ὅλας τῆς σχολῆς τὰς ὥρας ὡς καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἀστρονομίας, εἰργάζετο ἄνευ τῆς βοηθείας διδασκάλου, μετὰ τοσαύτης δὲ ἐπιτηδειότητος ἐποιεῖτο τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ, ὥστε καὶ τοι ἔχων ἐργαλεῖα ἀτελέστατα, ἐξήλεγξε κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1563 συμβᾶσαν σύνοδον τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου σπουδαῖα σφάλματα εἰς τοὺς πίνακας τοῦ Κοπερνίκου καὶ εἰς τοὺς Ἀλφονσίους[1].

1. Ἀλφόνσιοι πίνακες. Πίνακες ἀστρονομι-

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θείου του, περὶ τὸν Μάϊον τοῦ 1565, ὁ Τυχὼ-Βραχὲ ἐπέστρεψεν εἰς Δανίαν, ἵνα παραλάβῃ τὴν κληρονομίαν του. Ἡ πρὸς τὴν ἀστρονομίαν κλίσις αὐτοῦ εἶχεν ἀπελπίσει τοὺς γονεῖς του καὶ τοὺς φίλους του, καθότι τὰ τοιαῦτα ἔργα ἐθεωροῦντο τότε ὡς ἀνάξια εὐγενῶν. Ὁ νέος ἀστρονόμος προσβληθεὶς ἐκ τῆς ὑποδοχῆς, ἧς ἔτυχε παρὰ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, κατέλιπε τὴν πατρίδα του, καὶ διαμείνας προσωρινῶς ἐν Βιττεμβέργῃ, διέτριψεν τὰ ἔτη 1566—1568 ἐν Ῥοστὸκ ἐπιμόνως ἐξακολουθῶν τὴν περὶ τὰ οὐράνια φαινόμενα μελέτην. Ἐκεῖ ἀπώλεσε μονομαχήσας τὴν ῥῖνα αὐτοῦ, ἣν ἀντικατέστησε διὰ ῥινὸς τεχνητῆς ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κατεσκευασμένης, ὡς λέγεται, μετὰ μεγίστης τέχνης, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἐξ αὐτῆς προκύπτουσα δυσμορφία ὀλίγον ἦτο καταφανής.

Ἀπὸ Ῥοστὸκ ὁ Τύχων μεταβαίνει εἰς Augsbourg, ὅπου τῇ βοηθείᾳ τῶν ἀδελφῶν Hainzel κατασκευάζει λαμπρὸν γωνιόμετρον ἔχον ἀκτῖνα δεκατεσσάρων πήχεων. Τῷ 1571 ἐπανέρχεται εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ εὑρίσκει φίλον πρόθυμον τὸν θεῖόν του Steno Bille, ὅστις παρεχώρησεν αὐτῷ μέρος τῆς οἰκίας του, τὸ ὁποῖον μετέβαλεν εἰς ἀστεροσκοπεῖον. Κατὰ τὴν παρὰ τῷ θείῳ του διαμονὴν αὐτοῦ συνέβη ἓν τῶν σπουδαιοτάτων συμβάντων τοῦ βίου τοῦ σοφοῦ ἀστρονόμου, ἡ ἀνακάλυψις νέου ἀστέρος εἰς τὸν ἀστερισμὸν τῆς Κασσιόπης. Ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀστὴρ ἀνεφάνη πιθανῶς εἰς τὸν οὐρανὸν περὶ τὴν 5 Νοεμβρίου, ἔμεινε δὲ ὁρατὸς ἐπὶ δέκα ἓξ μῆνας, αὐξάνων ταχέως κατὰ τὴν λαμπρότητα, οὕτως ὥστε τὸν δεύτερον ἤδη μῆνα ἦτο λαμπρότερος τοῦ Διὸς καὶ ἐφαίνετο ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ. Ἡ λάμψις αὐτοῦ ἠλαττώθη ἔπειτα βαθμηδόν, ἔπαυσε δὲ νὰ ἦναι ὁρατὸς κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον τοῦ 1574.

Ὁ Τύχων ἐκίνησεν ἐκ νέου τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων νυμφευθεὶς (1573) νέαν χωρικήν. Οὐδὲν ἧττον ἔτυχε τῆς εὐνοίας τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Φρειδερίκου Β'. Ὁ γενναῖος οὗτος καὶ φιλόμουσος ἄναξ, παρεχώρησεν εἰς τὸν Τυχὼ-Βραχὲ ἐφ' ὅρου ζωῆς τὴν νῆσον Huen οὐ μακρὰν τῆς Κοπενάγης κειμένην.

Ἡ ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Σοὺνδ νῆσος Huen εἶναι σχεδὸν στρογγύλη, ἔχει δὲ ἐννέα χιλιομέτρων περίμετρον καὶ ὑψοῦται ἀπὸ τῆς παραλίας μέχρι τοῦ κέντρου ἀποτελοῦντος ὀροπέδιον εὐρὺ καὶ ὁμαλόν. Ὁ βασιλεὺς ἀνήγειρεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο μέγα ἀστεροσκοπεῖον, ἐφοδιασθὲν διὰ τῶν εἰς τὰς ἀστρονομικὰς ἐργασίας ἀναγκαίων ἐργαλείων καὶ περιέχον δωμάτια διὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ Βραχέ. Μέγας χῶρος περὶ τὸ ἀστεροσκοπεῖον περιετειχίσθη διὰ τείχους ὑψηλοῦ καὶ στερεοῦ σχηματίζοντος τετράπλευρον, τοῦ ὁποίου ἑκάστη γωνία ἀντεστοίχει πρὸς ἓν τῶν σημείων τοῦ ὁρίζοντος· τὸ κέντρον ἑκάστου τοίχου ἐξήρχετο τῆς γραμμῆς ἐν εἴδει ἡμικυκλίου. Εἰς τὴν βορείαν καὶ νοτίαν γωνίαν ἐκτίσθησαν πυργίσκοι, ὧν ὁ μὲν περιεῖχε τυπογραφεῖον, ὁ δ' ἕτερος οἰκήματα διὰ τοὺς ὑπηρέτας. Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο κατάστημα ὠνομάσθη Uranibourg (Οὐρανοῦ φρούριον), ἦτο δὲ λαμπρότατον μέγαρον, ἐν ᾧ ἡ πολυτέλεια συνεδυάζετο μετὰ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιστήμης.

καὶ συνταχθέντες τῇ 13ῃ ἑκατονταετηρίδι ὑπὸ τῶν Ἑβραίων τῆς Τολέδης κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως τῆς Καστιλίας Ἀλφόνσου Ι', ὅστις διώρθωσεν αὐτοὺς ἰδίᾳ χειρί.

Τὸ μνημεῖον τοῦτο περιεῖχε μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκην, πρὸς δὲ καὶ ὑπόγειον, ἐν ᾧ ὑπῆρχον δεκατέσσαρες καίουσαι κάμινοι, καθότι ὁ Βραχὲ ἠσχολεῖτο καὶ περὶ ἀλχημικὰς ἐρεύνας, ἐλπίζων νὰ εὕρῃ ἐν τοῖς χωνευτηρίοις αὐτοῦ πλοῦτον, ὃν προετίθετο νὰ ἀφιερώσῃ εἰς τὰς ἀστρονομικὰς μελέτας.

Φρέαρ εἴκοσι ποδῶν βάθους διένεμε τὸ ὕδωρ εἰς ὅλον τὸ κτίριον διὰ μέσου σωλήνων. Ἔξω τοῦ περιβόλου ὑπῆρχε πρὸς βορρᾶν μὲν τεχνουργεῖον πρὸς κατασκευὴν τῶν ἐργαλείων, πρὸς μεσημβρίαν δὲ γεωπονικὸν κατάστημα.

Καίτοι τὸ ἀστεροσκοπεῖον ἦτο εὐρύχωρον, ὁ Βραχὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ συναγάγῃ ἐν αὐτῷ πάντα τὰ ἀστρονομικὰ ἐργαλεῖα, ἔκτισε δὲ παράρτημα ἐπὶ λόφου κειμένου πρὸς νότον αὐτοῦ. Τὸ παράρτημα τοῦτο ὀνομασθὲν Sternberg (ὄρος τῶν ἀστέρων) συνεδέθη δι' ὑπογείου διόδου μετὰ τοῦ Uranibourg. Ἀμφότερα τὰ κτίρια ἦσαν κομψότατα ἅμα δὲ καὶ κανονικώτατα, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ εἰκονογραφίαι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ βασιλεὺς ἐδαπάνησε 1,000,000 rixdalers (500,000 φράγκα), ὁ δὲ Τύχων προσέθηκεν, ὡς βεβαιοῦται, ἴσην ποσότητα χρημάτων. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ δαπάναι αὐτοῦ εἶχον ἐπὶ τοσοῦτον ἐλαττώσει τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ περιουσίαν, ὥστε ὁ βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτῷ πρὸς ἀποζημίωσιν σύνταξιν ἐτησίαν 2,000 rixdalers, πρὸς δὲ καὶ κτῆμά τι ἐν Νορβηγίᾳ καὶ κανονικάτον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Rothschild, ἀποφέρον 1,000 rixdalers κατ' ἔτος. Ἐὰν παραβάλωμεν τὴν ἀξίαν τοῦ ἀργυρίου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρὸς τὴν σημερινήν, ἀναγκαζόμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας ἀπέδειξε πρὸς τὸν Βραχὲ ἀξιέπαινον γενναιοδωρίαν.

Ἡ λαμπρὰ συλλογὴ τῶν ἐργαλείων, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Τυχὼ-Βραχὲ κατεσκευάσθησαν, καὶ δι' ὧν ἐπροίκισε τὰ δύω αὐτοῦ ἀστεροσκοπεῖα, περιεῖχε συσκευὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθείσας καὶ κατασκευασθείσας, ἦτο δὲ μοναδικὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διά τε τὸ πλῆθος καὶ διὰ τὴν τελειότητα τῶν ἐργαλείων.

Ἡ λαμπρότης τοῦ ἀστεροσκοπείου Uranibourg ὡς καὶ ἡ φήμη τοῦ κατοικοῦντος αὐτὸ ἐπιστήμονος, εἵλκυε πλῆθος μαθητῶν ἐπιθυμούντων ν' ἀκούσωσι τὰ μαθήματα τοῦ σοφοῦ διδασκάλου.

Digitized by Google

Τινὲς ἐξ αὐτῶν διετηροῦντο δαπάναις τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας, ἄλλοι ἐστέλλοντο ὑπὸ διαφόρων πόλεων καὶ ἀκαδημιῶν, ἄλλους τέλος συνετήρει αὐτὸς ὁ Τυχὼ-Βραχέ. Ἄνδρες διάσημοι ἀδιακόπως ἐπεσκέπτοντο τὸν μέγαν ἀστρονόμον ἐκδηλοῦντες οὕτω τὸν σεβασμὸν αὐτῶν.

Ὁ Τυχὼ-Βραχὲ ἤθελεν ἡσύχως διανύσει τὸν βίον του ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτοῦ κατοικίᾳ, ἐὰν δὲν ἐπήρχετο ὁ θάνατος τοῦ γενναίου αὐτοῦ προστάτου, τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Β'.

Ἐνόσῳ ἐβασίλευεν ὁ Φρειδερῖκος, οἱ αὐλικοὶ προσεποιοῦντο ἔκτακτον περὶ τὴν ἀστρονομίαν ζῆλον, ἀλλ' ἡ πρὸς τὸν Τυχὼ-Βραχὲ γενναιότης τοῦ βασιλέως ἐκίνησε τὸν φθόνον αὐτῶν. Καὶ κατὰ τὰ πρῶτα μὲν ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡγεμόνος ἐπέδειξαν ἀνοχήν τινα πρὸς τὸν ἀστρονόμον, ἀλλ' ὁ διάδοχος τοῦ Φρειδερίκου Χριστιανὸς Δ' εἰσακούσας τὰς εἰσηγήσεις τοῦ μίσους, ἐστέρησεν αἴφνης τὸν Τυχὼ-Βραχὲ τῆς χορηγηθείσης αὐτῷ συντάξεως καὶ τοῦ κτήματός του. Ὁ ἀτυχὴς ἀστρονόμος ἔχων σύζυγον καὶ πέντε υἱοὺς καὶ τέσσαρας θυγατέρας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας του, ἀλλ' ὅμως ὑπέμεινε μέχρι τοῦ ἔαρος τοῦ 1597, ὅτε μετέβη εἰς Κοπενάγην. Ἡ κατ' αὐτοῦ καταδρομὴ κατήντησεν εἰς προσωπικὴν ἐπίθεσιν ὑποκινηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀσπονδοτάτου αὐτοῦ ἐχθροῦ, τοῦ προέδρου τοῦ συμβουλίου Walchendorp. Εἷς τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Βραχὲ ἐτραυματίσθη. Ὁ ἀστρονόμος περίλυπος ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν χώραν ταύτην, ἥτις ἐπεδαψίλευεν αὐτῷ τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς ὕβρεις, ὡσεὶ ἠνώχλει αὐτὴν ἡ δόξα τοῦ μεγίστου αὐτῆς πολίτου.

Εὐτυχῶς μεταξὺ τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν πρώτων τῆς Εὐρώπης εἶχε πλείστους φίλους. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ κόμης τοῦ Rantzau, ὅστις προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Wandesbourg, ἔπαυλιν κειμένην πλησίον τοῦ Ἀμβούργου, ἐν ᾗ διέμενεν. Ὁ ἀστρονόμος μετέβη λοιπὸν παρ' αὐτῷ μετὰ τῆς οἰκογενείας του περὶ τὰ τέλη τοῦ 1597· ἐκεῖ ἔγραψε τὴν Astronomiae instauratae mechanica (Μηχανικὴν τῆς ἀνακαινισθείσης ἀστρονομίας), περιγράψας καὶ παραστήσας διὰ ζωγραφημάτων τὰ ποικίλα αὐτοῦ ἐργαλεῖα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν ὡς καὶ τὰ χημικὰ αὐτοῦ ἔργα. Ἀντίτυπον τοῦ συγγράμματος τούτου μετὰ καταλόγου χιλίων ἀστέρων ἐστάλη εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ῥοδόλφον Β', ἔνθερμον ζηλωτὴν τῆς ἀλχημίας καὶ τῆς ἀστρονομίας. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἀπήντησε προσκαλῶν τὸν Τυχὼ-Βραχὲ νὰ μεταβῇ εἰς Πράγαν, ὅπου ἤθελε τύχει ἀρίστης ὑποδοχῆς. Ὁ Τυχὼ-Βραχὲ ἔφθασεν εἰς Πράγαν μετὰ τῆς οἰκογενείας του τῷ 1599, μετ' οὐ πολὺ δ' ἐστάλησαν αὐτῷ ἐκεῖ τὰ πλεῖστα τῶν ἐργαλείων του. Ἐτησία σύνταξις 3,000 couronnes ἐδόθη αὐτῷ, ὡς διαμονὴ δὲ αὐτοῦ ὡρίσθη τὸ Ῥέναχ, ἔνθα κατῴκησεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ τεθνεῶτος φίλου αὐτοῦ Κουρτίου, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτοκράτωρ ἀγοράσας ἐδώρησεν αὐτῷ. Περὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὁ Κέπλερ εἰκοσιπενταετὴς ὢν συνέζησε καὶ συνειργάσθη μετὰ τοῦ Τυχὼ-Βραχέ, τῇ συστάσει τοῦ ὁποίου, ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν, διωρίσθη μαθηματικὸς τοῦ αὐτοκράτορος. Ἀλλὰ καίτοι ὁ Ῥοδόλφος Β' μετὰ τοσαύτης προσηνέχθη γενναιότητος, ὁ Τυχὼ-Βραχὲ βαθέως αἰσθανόμενος τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύνην τῆς Δανίας, προσεβλήθη τὴν 13 Ὀκτωβρίου ὑπὸ ἀποπληξίας, ἧς αἱ συνέπειαι ὑπῆρξαν σοβαρώταται. Μεγίστη κατέλαβεν αὐτὸν ἀδυναμία, τὴν δὲ 24 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 54 ἐτῶν καὶ δέκα μηνῶν.

«Οὐδεὶς παρατηρητής, λέγει ὁ κ. Δαυὶδ Brewster, ὑπερβαίνει τὸν Τυχὼ - Βραχὲ ὡς πρακτικὸν ἀστρονόμον, εἴτε ἐν τῷ παρελθόντι εἴτε ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις. Τὸ κάλλος καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐργαλείων του, ἡ ὀξύνοια ἣν ἀπέδειξεν ἐφευρίσκων νέα ἐργαλεῖα ἢ τελειοποιῶν τὰ πρὸ αὐτοῦ γνωστά, ἡ περὶ τὸ παρατηρεῖν ἐπιτηδειότης καὶ δραστηριότης αὐτοῦ, παρέχουσιν εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ τὰς παρατηρήσεις ἀξίαν, ἣν θέλουσιν ἐκτιμήσει οἱ μεταγενέστεροι».

Ὁ Τυχὼ-Βραχέ, καίτοι ἔχων ἀναμφισβήτητον ἀξίαν, εἶναι ὅμως κατώτερος τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἀστρονομίας, οἵτινες συνέστησαν τὴν ἀληθῆ θεωρίαν τῶν οὐρανίων κινήσεων.

Ὁ Νεύτων ἀπ' ἐναντίας κατέχει μεταξὺ αὐτῶν τὴν πρώτην θέσιν. Ὡς εἶπεν ὁ διάσημος Lagrange, ὁ ἀμίμητος οὗτος ἀνὴρ «εἶναι ὁ λαμπρότερος καρπὸς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας». Ἡ δόξα αὐτοῦ ὑπερβαίνει πάντα ἔπαινον· ἐνώπιον αὐτοῦ, λέγει ὁ Βολταῖρος, οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ αἰσθάνηται φθόνον.

Ἐμψυχούμενος ὑπὸ ἐκτάκτου μεγαλοφυΐας ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ ἐργασίας καὶ περὶ ἀνακαλύψεων, ὁ Ἰσαὰκ Νεύτων εἶχεν ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ πάσας τὰς ἀνθρωπίνας ἀδυναμίας. Ἦτο ἀνήσυχος καὶ εὐερέθιστος, ἐὰν δ' ἐνίοτε ἐταλαιπωρήθη, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἰς ἑαυτὸν ὀφείλει τὰ παθήματά του.

Ὁ Ἰσαὰκ Νεύτων ἐγεννήθη τὴν 25 Ὀκτωβρίου 1642 ἐν Woolstrop, ἔν τινι ἀγροκηπίῳ τοῦ Lincoln' Shire, ἐν Ἀγγλίᾳ, ἦτο δὲ τοσοῦτον ἀδύνατος, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ζήσῃ. Ἔζησεν ὅμως καὶ ἔγινε μάλιστα εὔρωστον παιδίον, ἀφοῦ δὲ ἔμαθε ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ ἐν τῷ σχολείῳ τοῦ χωρίου, ἐτέθη δωδεκαετὴς ὢν παρά τινι φαρμακοποιῷ, ὅπως ἀκούῃ τὰ μαθήματα τοῦ ἐν Grantham σχολείου. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν ἡ μήτηρ του μετεκάλεσεν αὐτόν, ἀλλ' ὁ Νεύτων ὀλίγην εἶχε διάθεσιν διὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γεωργοῦ. Ἐσκέπτετο δὲ ἀκαταπαύστως ἢ ἀνεγίνωσκε παλαιὰ βιβλία. «Θὰ γίνῃ ἐπιστήμων!», ἔλεγον οἱ γονεῖς του, ἀπεφάσισαν δὲ νὰ τὸν προπαρασκευάσωσι διὰ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας ἀποστέλλοντες αὐτὸν καὶ

Digitized by Google

πάλιν εἰς Grantham. Ὁ νέος Ἰσαὰκ εἶχε πράγματι ἔκτακτον ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ νοημοσύνην, καὶ ἐξέπληττε πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν διὰ τῆς μεγίστης αὐτοῦ περὶ τὴν μηχανικὴν δεξιότητος. Ὁ παῖς κατεσκεύαζεν ἐπιμελῶς κατὰ τὰς παύσεις μύλους ἢ ὑδρωρολόγια, ἢ ὑπερμεγέθεις ἀετοὺς ἢ ἐχάραττεν ἡλιωρολόγια ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς μητρικῆς οἰκίας.

Δεκαεννεαετὴς ὢν ὁ Ἰσαὰκ Νεύτων ἐγένετο δεκτὸς ἐν Κανταβριγίᾳ, καὶ ἐπεδόθη μετ' ἄκρου ζήλου εἰς τὰ μαθηματικά, εὐθὺς δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του κατώρθωσε τὰς τρεῖς μεγάλας ἀνακαλύψεις αὐτοῦ περὶ διαφορικοῦ ὑπολογισμοῦ (calcul des fluxions), περὶ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ φωτὸς καὶ περὶ τῆς παγκοσμίου ἕλξεως. Ὁ νέος ἐπιστήμων εἶχε χαρακτῆρα ἰδιότροπον, ὢν δ' εἰς ἄκρον μετριόφρων ἀπεστρέφετο τὴν δημοσιότητα καὶ τοῦτο καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον. Ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι ἐτῶν ἐπεχείρησεν ἓν τῶν μεγίστων πειραμάτων τῆς φυσικῆς, τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ φωτός Ἡ διὰ πρίσματος δίοδος ἀκτῖνος ἡλιακοῦ φωτὸς ἔδειξεν αὐτῷ, ὅτι ἡ ἀκτὶς αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ ἑπτὰ ἀκτίνων διαφόρων, ἐχουσῶν διαθλαστικότητα ἄνισον. Ὁ Νεύτων συμπληρῶν τὴν ἀνάλυσιν διὰ τῆς συνθέσεως, κατώρθωσε νὰ συνενώσῃ τὰς ἑπτὰ ἀκτῖνας διὰ νέας διαθλάσεως καὶ συνέστησεν οὕτω πάλιν τὸ λευκὸν φῶς. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη, ὅλως νέα οὖσα, μετέβαλεν ἐντελῶς τὴν διοπτρικήν, καὶ ἔγινε κατόπιν ἡ βάσις τῆς ἀναλύσεως τοῦ φωτός, δι' ἧς γνωρίζομεν, ἐξετάζοντες φωτεινὴν ἀκτῖνα, τὴν ἀληθῆ σύστασιν τῶν ἀστέρων.

Διαμείνας ἐπί τινα ἔτη ἐν Κανταβριγίᾳ, ὁ Νεύτων ἐπέστρεψεν εἰς τὸ μικρὸν αὐτοῦ κτῆμα τοῦ Woolstrop, ἐνῷ δὲ ἐκάθητο ἐν τῷ κήπῳ του, εἶδε μῆλον, τὸ ὁποῖον ἀποσπασθὲν ἀπὸ τοῦ δένδρου ἔπεσε κατὰ γῆς. Τὸ κοινότατον τοῦτο γεγονὸς ἔφερε τὰς σκέψεις αὐτοῦ εἰς τὴν συνήθη ὁδόν. Ποία ἡ κεκρυμμένη αἰτία τῆς μυστηριώδους δυνάμεως, ἥτις κατακρημνίζει πάντα τὰ σώματα πρὸς τὸ κέντρον τῆς ἡμετέρας γῆς; Ἡ δύναμις αὕτη, οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ φύσις αὐτῆς, ἔχει ἆρά γε ὅρια; Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτάτων ὀρέων, ἀλλ' ἤθελεν ἐνεργεῖ καὶ εἰς ὕψος δεκάκις, ἑκατοντάκις, χιλιάκις μεγαλείτερον; Ἐπεκτείνεται ἆρά γε μέχρι τῆς σελήνης; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην παρατηρητὴς ἧττον ἐξυδερκὴς ἤθελεν ἴσως ἀπαντήσει μετὰ φαινομένης βεβαιότητος, ὅτι ἡ σελήνη οὐδὲν ἔχουσα στήριγμα ἤθελε πέσει ἐπὶ τῆς γῆς, ἐὰν ἐβάρυνεν ἐπ' αὐτῆς, καὶ ὅτι ἑπομένως ὁ ἡμέτερος τῆς ἐνεργείας κύκλος δὲν ἐπεκτείνεται μέχρις αὐτῆς. Ὁ Νεύτων ἐσκέφθη ἄλλως. Ἐκ καθημερινῆς πείρας γνωρίζομεν, ὅτι βλῆμα ῥιπτόμενον ὁριζοντείως πίπτει εἰς ἀπόστασιν τοσούτῳ μείζονα, ὅσῳ μείζων εἶναι ἡ ταχύτης αὐτοῦ καὶ τὸ ὕψος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀνεχώρησε. Τεθῶμεν διανοητικῶς εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον πύργου ἔχοντος ὕψος 90,000 λευγῶν, οἷα εἶναι ἡ ἀπόστασις τῆς σελήνης, ὅπως ῥίψωμεν τὸ βλῆμα τοῦτο μετὰ ταχύτητος ἑνὸς τετάρτου λεύγας ἀνὰ δευτερόλεπτον (τοιαύτη περίπου ἡ ταχύτης τῆς σελήνης)· δὲν εἶναι πρόδηλον, ὅτι θὰ πέσῃ εἰς ἀπόστασιν μεγαλειτέραν τῆς ἀκτῖνος τῆς γῆς ἐχούσης 15 μόνον χιλιάδας λεύγας; Ἐπειδὴ ἐν τῇ κινήσει ταύτῃ ἡ ταχύτης οὐδαμῶς ἐλαττοῦται, ἡ κίνησις ἔσεται κἄπως ὁριζοντεία, ἡ δ' αὐτὴ βαρύτης, ἥτις ἀναγκάζει λίθον νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, κρατεῖ ἀπεναντίας τὴν σελήνην εἰς ἀπόστασιν σταθεράν, καὶ δὲν φέρει ποτὲ αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σφαίρας, ἧς αἱ διαστάσεις εἶναι πρὸς τοῦτο μικραί.

Αἱ τοιαῦται θεωρίαι ἦσαν ἀρχὴ ἀποδείξεως. Ἡ ἀλήθεια εἶχεν εὑρεθῆ. Ἀλλ' ὁ Νεύτων μὴ δυνάμενος νὰ βεβαιώσῃ αὐτὴν μετ' ἀλανθάστου θετικότητος, ἔκρινεν ἀνάξιον ἑαυτοῦ νὰ δημοσιεύσῃ τι περὶ τούτου, πεποιθὼς ὅμως εἰς τὴν ἰδίαν δύναμιν ἐθεώρησε τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην ὡς τὴν ἑδραιοτάτην βάσιν μνημείου, πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ὁποίου κατέτριψεν εἴκοσιν ὅλα ἔτη.

Τῷ 1669 ὁ Νεύτων διωρίσθη καθηγητὴς ἐν Κανταβριγίᾳ, τῷ δὲ 1672 μέλος τοῦ ἐν Λονδίνῳ *βασιλικοῦ συλλόγου*. Εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ συλλόγου τούτου ἔπεμψε τηλεσκόπιον ἐπινοηθὲν καὶ κατασκευασθὲν ὑπ' αὐτοῦ. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ὑπὲρ πάντα λόγον ἐθαυμάσθη. Τὸ γεγονὸς τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον ὁ Νεύτων ἐγνωστοποίησεν, ἐνεποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν, ἀλλ' εὗρε καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας, τὸν Robert Hooke μεταξὺ ἄλλων, τοῦ ὁποίου αἱ ἀντιρρήσεις τοσοῦτον ἠρέθισαν τὸν μέγαν φυσικόν, ὥστε ὀλίγου δεῖν ἐγίνοντο ἀφορμὴ νὰ παραιτήσῃ τὴν ἐπιστήμην.

Κατὰ τὰ ἔτη 1684 καὶ 1685 ὁ Νεύτων ἐπεράτωσε τὸ *περὶ ἀρχῶν* (Principes) βιβλίον αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐκτίθησι τοὺς νόμους τῆς παγκοσμίου ἕλξεως, καὶ ἐξηγεῖ πάντα τὰ μεγάλα φαινόμενα τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου διὰ τῆς δυνάμεως ταύτης, ἥτις συνενοῖ ὡς διὰ μυστηριώδους τινὸς δεσμοῦ τὰ στοιχεῖα τοῦ σύμπαντος. Πιστὸς εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ὁ Νεύτων οὐδὲν ἠθέλησε νὰ δημοσιεύσῃ· ἀλλὰ φίλοι τού τινες καὶ ἰδίως ὁ Halley τοσοῦτον τὸν ἐπίεσαν, ὥστε ἐπὶ τέλους ὑπεχώρησε. Τὸ ἐν ἔτει 1687 δημοσιευθὲν σύγγραμμα αὐτοῦ ἐπέσυρε τὸν θαυμασμόν, ἀλλὰ προεκάλεσε συγχρόνως καὶ ἀντιρρήσεις, αἱ ὁποῖαι κατετάραξαν τὸν Νεύτωνα. Ὁ Leibnitz καὶ ὁ Huyghens ἀπέρριψαν μετὰ περιφρονήσεως τὴν θεωρίαν τῆς ἕλξεως, ἰδίως δὲ ὁ Leibnitz μετὰ δριμύτητος κατεπολέμησε τὰς νέας ἰδέας.

Ὁ Νεύτων ἐπεδόθη καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὰς ἀνακαλύψεις, ἀλλ' αἱ λογομαχίαι τοσοῦτον εἶχον πικράνει αὐτόν, ὥστε μετά τινα ἔτη ἐξεδήλωσεν ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ αὐτοῦ μελαγχολίαν καὶ ἀνησυχίαν νοσηματώδη καταν-

Digitized by Google

τήσασαν μέχρι παραλογισμοῦ. Ἐπί τινα ἔτη περὶ τὸ 1692 ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ παρ' ὀλίγον ἐγίνετο παράφρων. Πλεῖσται ἐπιστολαὶ αὐτοῦ μαρτυροῦσιν ἀληθῆ φρενοβλάβειαν. Ὁ ἀκάματος ἐπιστήμων ἦλθε κατ' ὀλίγον εἰς τὰς φρένας του, ἀλλ' οὐδεμίαν πλέον κατώρθωσεν ἀνακάλυψιν. Ἐδημοσίευσεν ὅμως ἔργα πρὸ ἐτῶν ἐκτελεσθέντα.

Κατὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ ὁ Νεύτων ἔζησεν εὐτυχής. Οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ τὸν ἐθαύμασαν ὅσον καὶ οἱ μεταγενέστεροι.

Ὁ Ἰσαὰκ Νεύτων ἀπέθανεν ἄγων τὸ ὀγδοηκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καίτοι δὲ τὰ παθήματα αὐτοῦ δὲν εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ὡς μάρτυς τῆς ἐπιστήμης, διεξήλθομεν ὅμως αὐτὰ ὡς παράδειγμα τῶν θλίψεων, αἵτινες μοιραίως πως συμπαρομαρτοῦσιν εἰς πάντα τὰ μεγάλα ἔργα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἄλλως εἴμεθα ἤδη μακρὰν τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ λοιποῦ δὲ ἡ ἀστρονομία, καταρτισθεῖσα ὑπὸ τῶν μεγάλων ἀνακαλυπτῶν τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου, δὲν θέλει πλέον ἀναγράψει μάρτυρας εἰς τὰς δέλτους αὐτῆς.

Ελιζα Σ. Σογτσογ.

Τὸ ἑπόμενον χάριεν ποιημάτιον τοῦ πολυκλαύστου Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, ἀνέκδοτον ὄν, ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρά τινος τῶν ἐν Λευκάδι συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας». Σ. τ. Δ.

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

Τῇ προσφιλεστάτῃ Χαρικλείᾳ Σικελιανοῦ ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τῶν ποιημάτων μου.

Ὅταν γεράσῃ ὁ πλάτανος, καὶ τὰ γλωρὰ τὰ φύλλα
Τὴν ἄνοιξι δὲν κρύβουνε τὰ κούφια του τὰ ξύλα,
Κάθε διαβάτης ποῦ περνᾷ καὶ ποῦ θυμᾶται ἀκόμα
Τὸν ὕπνο ποῦ κοιμήθηκε στὸ δροσερό του χῶμα,
Καὶ τὸ νεράκι πάγρυπνο μὲ τὸ κελάδημά του
Χίλιαις φοραῖς ἐγλύκανε τὸν πόνο 'ς τὴν καρδιά του,
Κάθε διαβάτης ποῦ περνᾷ μὲ μάτι πικραμένο
Θωρεῖ τὸ γέρο γίγαντα, θωρεῖ τὸ στοιχειωμένο
Τὸ δένδρο του ἑτοιμόῤῥοπο, καὶ σταματᾷ τὸ βῆμα
Νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴ φλούδα του γιὰ ἐνθύμησι ἕνα τρίμμα.

Καὶ σύ, Χαρίκλεια, καὶ σὺ νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃς
Ὅταν θὰ πέσω καταγῆς. Θυμήσου μὴν ἀφήσῃς
Αὐτά μου τ' ἀγριολούλουδα νὰ μαραθοῦν τὰ μαῦρα!
Γνωρίζεις πῶς τ' ἀγάπησα! Μὲς 'σ τὴν καρδιά μου ταῦρα
Κ' ἐκεῖθε τὰ ξεῤῥίζωσα. Κρύψε τα σὲ μιὰν ἄκρη
Καὶ δρόσιζέ τα τὰ φτωχὰ κάποτε μ' ἕνα δάκρυ
Ἢ μ' ἕνα σου χαμόγελο. Τότε κ' ἐκεῖνα ἐμπρός σου
Θὰ ζωντανεύσουν, θὰ ξυπνοῦν μὲ τὸ χαιρετισμό σου,
Καὶ καθενὸς ἡ μυρωδιὰ θάναι γιὰ σὲ σημάδι
Ὅτι κ' ἐγὼ γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ ἦλθα κρυφ' ἀπ' τὸν ᾅδη.

Αριστοτελης Βαλαωριτης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Α** ἦτό ποτε ὡραία· ἀλλ' ἡ μὲν ὡραιότης αὐτὴ πρὸ πολλοῦ οἴχεται, παρέμειναν ὅμως αἱ ἀξιώσεις. Ὁπωσδήποτε ἡ κυρία αὐτὴ εὑρίσκει πάντοτε θαυμαστάς.

— Ὅ,τι καὶ ἂν εἴπῃ τις, ἔλεγέ τις τούτων, εἶνε πάντοτε ὑπό τινα ἔποψιν θεά!

— Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀρχαιότητος, ὑπέλαβέ τις.

***

Κουφός τις κλειδοκυμβαλιστὴς ἔλεγε πρός τινα· Γνωρίζετε ὅτι ἡ εὐγένεια τῆς οἰκογενείας μου ἀνάγεται ἕως εἰς τοὺς χρόνους τῶν σταυροφοριῶν; Εἷς τῶν προγόνων μου συνώδευσε τὸν αὐτοκράτορα Βαρβαρόσσαν.

— Εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον; ἠρώτησεν ὑπολαβὼν ὁ ἄλλος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Τετράκις ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ ἱερέως ζεῦγός τι ζητοῦν τὴν εὐλογίαν, ἀλλὰ τετράκις καὶ ὁ ἱερεὺς ἠρνήθη νὰ τοὺς εὐλογήσῃ, διότι ὁ μελλόνυμφος ἦτο πάντοτε μεθυσμένος. «Ἀπορῶ, εἶπε τὴν τετάρτην φορὰν ὁ ἱερεὺς πρὸς τὴν μνηστήν, πῶς κόρη, τόσον κοσμία καὶ εὐπρεπὴς ὡς σεῖς, δὲν αἰσχύνεται νὰ προσέρχεται νὰ στεφανωθῇ μετ' ἀνδρὸς διατελοῦντος εἰς τοιαύτην κατάστασιν». Ἡ πτωχὴ κόρη, δακρυρροοῦσα, ἀπεκρίθη τότε, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλως.—«Καὶ διατί, καλή μου κόρη;» — «Διότι, πάτερ μου, ὅταν δὲν εἶνε μεθυσμένος, δὲν θέλει νὰ μὲ νυμφευθῇ».

Ἡ συνείδησις ὁμιλεῖ, τὸ συμφέρον κραυγάζει.

Οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἐθεωροῦντο καὶ ὠνομάζοντο *Ἅγιοι*, θεῖοι (Divi), ἱεροί, καὶ οὐ μόνον αὐτοί, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς χρῆσιν αὐτῶν ἀντικείμενα· ὁ σταῦλος των π. χ. (Sacris Stabulis), τὸ ἱματιοφυλάκιόν των κτλ. Ιωνας.

!!!!!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Εἰς τὸν κόσμον τόσῳ μᾶλλον «ἀρέσκεταί» τις μὲ ὅσῳ πλειοτέραν ζωηρότητα ὁμιλεῖ, καὶ τόσῳ μᾶλλον «ἀρέσκει» μὲ ὅσῳ πλειοτέραν ὑπομονὴν ἀκούει.

*** Ἡ φιλοφροσύνη εἶνε νόμισμα, ὅπερ ὁ καταλλάσσων κερδαίνει πάντοτε.

*** Ἀγαπᾷ τις πλειότερον τὴν ἐρωμένην, κάλλιον τὴν σύζυγον καὶ πάντοτε τὴν μητέρα.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Διὰ νὰ καθαρίσῃς παλαιὰν χαλκογραφίαν, ἤτοι ν' ἀφαιρέσῃς τὸ κίτρινον χρῶμά της, καὶ ἀναζωογονήσῃς τὰς γραμμάς της, δύνασαι νὰ μεταχειρισθῇς τὸν ἀκόλουθον τρόπον· Εἰς δοχεῖον, ἔχον πυθμένα πλατύν, ἔγχυσον κρᾶμα ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος καὶ ὕδατος, ἐμβαλὼν δ' εἰς αὐτὸ τὴν εἰκόνα, ἄφες την νὰ διαβραχῇ ἐπί τινα λεπτά, ἀκολούθως δ' ἀπόπλυνον αὐτὴν μὲ νερὸν καθαρόν. Ἐὰν τὸ πρῶτον τοῦτο μόσχευμα δὲν ἀρκέσῃ, κάμε καὶ δεύτερον, ἐπαυξάνων τὴν διάρκειαν τοῦ λουτροῦ καὶ προσθέτων πλειότερον ὀξύ. Ἀκολούθως ἐξαπλώνεις τὴν εἰκόνα ἐπὶ στυπποχάρτου διὰ νὰ στεγνώσῃ, καὶ ἐφ' ὅσον διαρκεῖ τὸ στέγνωμα πιέζεις αὐτὴν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποφύγῃς τὴν ἐξόγκωσίν της.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 249 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6. — 5 Ὀκτωβρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ Ὑγειοαστυνομείου τῆς νήσου Ἀστυπαλαίας ἐν ἔτει 1828.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος εὐμενῶς ἀπεστάλη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν παρὰ τοῦ ἐν Σύμῃ φιλαρχαίου συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίας κ. Δημοσθένους Χαβιαρᾶ. Σ. τ. Δ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 620.

ΙΘ'

Οἱ φόβοι τοῦ Ματτία.

Ὁ κύριος Τζαῖμς Μίλλιγαν δὲν ἐφάνη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος, ἢ τοὐλάχιστον, ὅπου καὶ ἂν ἐπηγρυπνήσαμεν, ἡμεῖς δὲν τὸν εἴδομεν.

Μετὰ τὰ Χριστούγεννα ἔπρεπε πάλιν νὰ ἐξερχώμεθα τὴν ἡμέραν, καὶ οὕτως ἠλαττώθησαν αἱ πιθανότητες ἡμῶν, περιορισθεῖσαι εἰς μόνην τὴν κυριακήν· διὰ τοῦτο πολλάκις ἐμένομεν οἰκουροῦντες ἀντὶ νὰ πηγαίνωμεν εἰς περίπατον τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς ἐλευθερίας, ἥτις ἐδύνατο νὰ εἶναι δι' ἡμᾶς ἡμέρα διασκεδάσεως.

Οὕτω περιεμένομεν.

Ὁ Ματτίας ἐν τούτοις ὡμίλησε πρὸς τὸν φίλον του Βὸβ, καὶ δὲν τῷ εἶπε μὲν τί ἠσχόλει τὰς σκέψεις ἡμῶν, ἀλλὰ τὸν ἠρώτησεν ἂν δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ εὕρωμεν τὴν διεύθυνσιν μιᾶς κυρίας Μίλλιγαν, ἥτις εἶχε παιδίον παράλυτον, ἢ τοὐλάχιστον τὴν τοῦ κυρίου Τζαῖμς Μίλλιγαν. Ἀλλ' ὁ Βὸβ ἀπεκρίθη ὅτι πρὸ παντὸς ἔπρεπε νὰ ἠξεύρωμεν τί ἦτον αὐτὴ ἡ κυρία Μίλλιγαν, καὶ τί ἦτον τὸ ἐπάγγελμα ἢ ἡ κοινωνικὴ θέσις τοῦ κ. Τζαῖμς Μίλλιγαν, διότι τὸ ὄνομα τοῦτο Μίλλιγαν ἦτον κοινὸν εἰς πολλοὺς κατοίκους τοῦ Λονδίνου, καὶ εἰς ἔτι περισσοτέρους τῆς Ἀγγλίας.

Τοῦτο δὲν τὸ εἴχομεν σκεφθῆ. Δι' ἡμᾶς ὑπῆρχε μόνον ἡ κυρία Μίλλιγαν, καὶ ἦτον μήτηρ τοῦ Ἀρθοὺρ, καὶ ὁ κύριος Τζαῖμς Μίλλιγαν, καὶ ἦτον θεῖος τοῦ Ἀρθούρ.

Τότε ὁ Ματτίας ἤρχισε πάλιν νὰ μοὶ λέγῃ ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐπανήλθομεν πάλιν εἰς τὰς πρώτας φιλονεικίας μας.

— Δὲν θέλεις λοιπὸν πλέον νὰ εὕρωμεν τὴν κυρίαν Μίλλιγαν; τῷ ἔλεγον.

— Παντάπασιν· ἀλλὰ τίς μᾶς λέγει ὅτι ἡ κυρία Μίλλιγαν εἶναι εἰς τὴν Ἀγγλίαν;

— Ἀλλὰ τίς μᾶς λέγει ὅτι εἶναι εἰς τὴν Γαλλίαν;

— Τοὐλάχιστον εἶναι πιθανόν. Ἀφ' οὗ ἦτον ἀσθενὴς ὁ Ἀρθοὺρ, ἡ μήτηρ του θὰ τὸν ἐπῆγεν εἰς τόπον ἔχοντα τὸ κλίμα πρόσφορον εἰς τὴν ἀνάρρωσίν του.

— Κλίμα ὑγιεινὸν δὲν ἔχει μόνη ἡ Γαλλία.

— Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνέλαβεν ἅπαξ ὁ Ἀρθοὺρ, καὶ ἐκεῖ θὰ τὸν ἐπῆγε καὶ πάλιν ἡ μήτηρ του. Ἔπειτα ἐπιθυμῶ νὰ σ' ἰδῶ ν' ἀναχωρήσῃς ἀπ' ἐδῶ.

Καὶ ἡ θέσις μου ἦτον τοιαύτη, ὥστε δὲν ἐτόλμων νὰ ἐρωτήσω τὸν Ματτίαν διότι ἐπεθύμει ν' ἀναχωρήσω. Ἐφοβούμην μὴ μοὶ δώσῃ ἀκριβῶς τὴν ἀπόκρισιν ἣν δὲν ἤθελον ν' ἀκούσω.

— Φοβοῦμαι, ἐξηκολούθει ὁ Ματτίας. Ν' ἀναχωρήσωμεν. Θὰ ἴδῃς· θὰ μᾶς ἐπέλθῃ καμμία καταστροφή. Ν' ἀναχωρήσωμεν.

Ἀλλ' ἂν καὶ αἱ διαθέσεις τῆς οἰκογενείας μου δὲν εἶχον μεταβληθῆ ἀπέναντι ἐμοῦ, ἂν καὶ ὁ πάππος μου ἐξηκολούθει λυσσωδῶς πτύων πρὸς τὸ μέρος μου, ἂν καὶ ὁ πατήρ μου λέξεις τινὰς μόνον διαταγῆς μοὶ ἀπηύθυνε, καὶ ἡ μήτηρ μου οὐδὲ κἂν βλέμμα εἶχε δι' ἐμὲ, ἂν καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἦσαν ἀνεξάντλητοι εἰς τὰς κατ' ἐμοῦ ἐφευρέσεις των, ἂν καὶ ἡ Ἄννη μοὶ ἐπεδείκνυε τὴν ἀποστροφήν της εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, καὶ ἡ Καίτη ἠγάπα μόνον τὰ γλυκύσματα ἃ τῇ ἔφερον, δὲν ἐδυνάμην ὅμως ν' ἀποφασίσω ν' ἀκολουθήσω τὴν συμβουλὴν τοῦ Ματτία, ὡς οὐδ' ἐδυνάμην νὰ τὸν πιστεύσω ὅταν μοὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν εἶμαι «υἱὸς τοῦ κὺρ Δρισκόλλ». Ν' ἀμφιβάλλω ἦτον δυνατὸν, καὶ μᾶλλον ἢ δυνατὸν, ἀλλὰ νὰ πιστεύσω ἀπολύτως ὅτι ἤμην ἢ ὅτι δὲν ἤμην Δρισκόλλ, δὲν ἐδυνάμην.

Ὁ καιρὸς παρῆλθε βραδέως, βραδύτατα, ἀλλ' αἱ ἡμέραι προσετίθεντο εἰς τὰς ἡμέρας, αἱ ἑβδομάδες εἰς τὰς ἑβδομάδας, καὶ ἔφθασεν ἡ στιγμὴ

Digitized by Google

καθ' ἣν ἡ οἰκογένεια ἔμελλε νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ Λονδῖνον, ἵνα περιέλθῃ τὴν Ἀγγλίαν.

Αἱ δύω ἅμαξαι ἐχρωματίσθησαν ἐκ νέου, καὶ ἐπληρώθησαν ἐμπορευμάτων, ἅτινα ἐπρόκειτο νὰ πωληθῶσι κατὰ τὸ καλοκαίριον.

Πόσα πράγματα, καὶ πόσον θαυμαστὸν ὅτι ἦτον δυνατὸν νὰ τὰ σωρεύσωσιν ὅλα εἰς τὰς δύω ἁμάξας! Ὑφάσματα, πλεκτά, πιλίδια, μανδύλια, χειρόμακτρα, κάλται, περισκελίδες, ὑπενδύται, κομβία, κλωστὴ λινή, βαμβακερά, μαλλίνη διὰ ῥάψιμον, μαλλία πρὸς κέντημα, βελόναι, ψαλίδια, ξυράφια, ἐνώτια, δακτυλίδια, σαπώνια, μῦρα, μέλαν διὰ τὰ ὑποδήματα, ἀκόνια, σκόναι δι' ἀσθενείας κυνῶν καὶ ἵππων, ὑγρὰ πρὸς ἐξάλειψιν τῶν κηλίδων, ἄλλα κατὰ τοῦ ὀδοντοπόνου, χρίσμα δι' αὔξησιν τῶν μαλλίων καὶ ἄλλο διὰ βαφὴν αὐτῶν.

Καὶ ὅταν ἤμεθα εἰς τὴν οἰκίαν, ἐβλέπομεν ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ ὑπογείου δέματα ἀριχθέντα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος, ἀλλὰ μὴ ἐρχόμενα κατ' εὐθεῖαν ἐκ τῶν ἐργαστηρίων, ὅπου συνήθως ἀπωλοῦντο τ' ἀντικείμενα ταῦτα.

Τέλος αἱ ἅμαξαι ἐπληρώθησαν, οἱ ἵπποι ἠγοράσθησαν. Ποῦ καὶ πῶς; Δὲν ἠξεύρω, ἀλλὰ τοὺς εἴδομεν φθάνοντας, καὶ τὰ πάντα ἡτοιμάσθησαν διὰ τὴν ἀναχώρησιν.

Καὶ ἡμεῖς τί θὰ γίνωμεν; Θὰ μείνωμεν εἰς τὸ Λονδῖνον μετὰ τοῦ πάππου, ὅστις δὲν ἐγκατέλειπε τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος; Θὰ ἐγινόμεθα πωληταί, ὡς ὁ Ἄλλεν καὶ ὁ Νέδ; ἢ θὰ συνωδεύομεν τὰς ἁμάξας τῆς οἰκογενείας, ἐξακολουθοῦντες τῶν μουσικῶν τὸ ἐπάγγελμα, καὶ παίζοντες εἰς τὰ χωρία καὶ εἰς τὰς πόλεις δι' ὧν θὰ διηρχόμεθα;

Ὁ πατήρ μου, εὑρίσκων ὅτι οὐκ ὀλίγα ἐκερδίζομεν διὰ τοῦ βιολίου καὶ διὰ τῆς ἅρπας, ἀπεφάσισεν ὅτι θὰ μείνωμεν μουσικοί, καὶ μᾶς ἐγνωστοποίησε τὴν θέλησίν του τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεως.

— Νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Γαλλίαν, μ' εἶπεν ὁ Ματτίας, καὶ νὰ ὠφεληθῶμεν τῆς πρώτης δυνατῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ δραπετεύσωμεν.

— Διατί νὰ μὴ περιηγηθῶμεν τὴν Ἀγγλίαν;

— Διότι σοὶ λέγω ὅτι θὰ μᾶς συμβῇ καταστροφή τις.

— Ἔχομεν τὴν πιθανότητα νὰ εὕρωμεν τὴν κυρίαν Μίλλιγαν ἐν Ἀγγλίᾳ.

— Ἐγὼ νομίζω ὅτι πολὺ περισσοτέρα πιθανότης ὑπάρχει νὰ τὴν εὕρωμεν ἐν Γαλλίᾳ.

— Ἂς δοκιμάσωμεν ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ βλέπομεν ἔπειτα.

— Ἠξεύρεις τί ἀξίζεις;

— Ὄχι.

— Νὰ σ' ἀφήσω καὶ νὰ ἐπιστρέψω μόνος εἰς τὴν Γαλλίαν.

— Ἔχεις δίκαιον. Σὲ παρακινῶ νὰ τὸ κάμῃς. Ἠξεύρω ὅτι δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σὲ κρατῶ ἐδῶ, καὶ ἠξεύρω ὅτι εἶναι μεγάλη σου καλωσύνη νὰ μένῃς μετ' ἐμοῦ. Ὕπαγε. Θὰ ἴδῃς τὴν Λίζαν καὶ θὰ τῇ εἴπῃς....

— Ἂν τὴν ἔβλεπον θὰ τῇ ἔλεγον ὅτι εἶσαι ζῶον καὶ κακός, ἂν ἠμπορῇς νὰ ὑποθέτῃς ὅτι θὰ χωρισθῶ ὑπὸ σοῦ, ὅταν εἶσαι δυστυχής· διότι εἶσαι δυστυχής, δυστυχέστατος. Τί σ' ἔκαμα διὰ νὰ συλλάβῃς τοιαύτας ἰδέας; Εἰπέ μοι τί σ' ἔκαμα; Τίποτε· δὲν εἶναι ἀληθές; Τότε λοιπόν, ἐμπρός!

Ἰδοὺ ἡμεῖς καὶ πάλιν εἰς τοὺς μεγάλους δρόμους· ἀλλὰ τώρα δὲν εἶμ' ἐλεύθερος νὰ ὑπάγω ὅπου θέλω, καὶ νὰ πράττω ὅπως θέλω. Οὐχ ἧττον ἐγκαταλείπω τὸ Λονδῖνον αἰσθανόμενος ὡς ἂν ἠλευθερώθην. Δὲν θὰ ἴδω πλέον τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος, καὶ τὴν καταπακτὴν ἐκείνην, ἥτις παρὰ τὴν θέλησίν μου εἵλκυεν ἀκαταμαχήτως τὰ βλέμματά μου. Ποσάκις ἐξύπνησα αἰφνιδίως τὴν νύκτα, ὀνειρευθείς, ἰδὼν ὑπ' ἐφιάλτην, ἐρυθρὸν φῶς εἰσερχόμενον διὰ τῆς θυρίδος μου. Ἦτον ἁπλῆ ὀπτασία, τῶν αἰσθήσεων ἀπάτη· ἀλλὰ τί; Εἶχον ἰδεῖ ἅπαξ τοῦτο τὸ φῶς, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ ἵνα τὸ αἰσθάνωμαι πάντοτε ὡς καίουσαν φλόγα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου.

Ἐπεριπατοῦμεν ὀπίσω τῶν ἁμαξῶν, καὶ ἀντὶ τῶν δυσωδῶν καὶ ἐπιβλαβῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ Βεθνὰλ-Γρείν, ἀνεπνέομεν τὸν καθαρὸν ἀέρα τῶν ὡραίων πεδιάδων ἃς διετρέχομεν, καὶ αἵτινες δὲν ἔχουσι μὲν green ἐν τῷ ὀνόματί των, ἀλλὰ πρασινάδα διὰ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ πτηνῶν κελαδήματα διὰ τὰ αὐτία.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν εἶδον πῶς ἐγίνετο ἡ πώλησις τῶν ἐμπορευμάτων, τῶν τόσον ὀλιγοδαπάνως ἀποκτηθέντων. Εἴχομεν φθάσει εἰς μέγα χωρίον, καὶ αἱ ἅμαξαι εἶχον σταθῆ κατ' ἀράδα εἰς τὴν μεγάλην πλατεῖαν. Ἡ μία τῶν πλευρῶν αὐτῶν, συγκειμένη ἐκ πολλῶν θυρίδων, εἶχε καταβιβασθῆ, καὶ πᾶσα ἡ συλλογὴ παρουσιάζετο ἐκτεθειμένη εἰς τὴν περιέργειαν τῶν ἀγοραστῶν.

— Τί τιμαί! ἴδετε τί τιμαί! ἔκραξεν ὁ πατήρ μου. Τοιαύτας ἀλλοῦ δὲν θὰ εὕρητε. Δὲν πληρόνω ποτὲ τὰς πραγματείας μου, διὰ τοῦτο ἠμπορῶ καὶ τὰς δίδω εὐθηνά. Δὲν τὰς πωλῶ, τὰς δίδω. Τί τιμαί! ἴδετε τί τιμαί!

Καὶ ἤκουον ἀνθρώπους, οἵτινες εἶδον τὴν καταγραφὴν τῶν τιμῶν, λέγοντας·

— Πρέπει νὰ τὰς ἔκλεψαν αὐτὰς τὰς πραγματείας.

— Τὸ λέγει ὁ ἴδιος.

Ἂν εἶχον στρέψει τὸ βλέμμα πρὸς ἐμέ, τὸ ἐρύθημα τοῦ μετώπου μου θὰ τοῖς ἔλεγε πόσον δεδικαιολογημέναι ἦσαν αἱ ὑποθέσεις των.

Ἂν ὅμως ἐκεῖνοι δὲν παρετήρησαν, εἶδε τὸ ἐρύθημα ὁ Ματτίας, καὶ τὸ ἑσπέρας μοὶ ὡμίλησε περὶ αὐτοῦ, ἂν καὶ συνήθως ἀπέφευγε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τούτων ἀπροκαλύπτως.

Digitized by Google

— Θὰ δυνηθῇς, μοὶ εἶπε, νὰ ὑποφέρῃς πάντοτε τὴν αἰσχύνην ταύτην;

— Μὴ μ' ὁμιλῇς περὶ τούτου, ἂν δὲν θέλῃς νὰ καθιστᾷς τὴν αἰσχύνην ταύτην σκληροτέραν ἀκόμη.

— Δὲν θέλω τοῦτο Θέλω νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Γαλλίαν. Σ εἶπον πάντοτε ὅτι θὰ ἐπέλθῃ καταστροφή. Σοὶ λέγω τώρα, αἰσθάνομαι ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ. Ἐννόησον ὅτι ὑπάρχουν ἀστυνόμοι, καὶ ὅτι αὐτοὶ θὰ θελήσωσι μίαν ἡμέραν νὰ μάθωσι πῶς ὁ κὺρ Δρισκόλλ πωλεῖ τὰς πραγματείας του τόσον εὔθηνά. Τότε τί θὰ συμβῇ;...

— Ματτία, σὲ παρακαλῶ...

— Ἀφ' οὗ δὲν θέλεις νὰ βλέπῃς, πρέπει νὰ βλέπω ἐγὼ διὰ σέ. Θὰ συμβῇ ὅτι θὰ μᾶς φυλακίσωσιν ὅλους, καὶ σὲ, καὶ ἐμὲ, οἵτινες οὐδὲν ἐπράξαμεν. Πῶς ν' ἀποδείξωμεν ὅτι οὐδὲν ἐπράξαμεν; Ποίαν νὰ προτείνωμεν ὑπεράσπισιν; Δὲν τρώγομεν τὸν ἄρτον, ὅστις ἀγοράζεται διὰ τῆς τιμῆς τούτων τῶν πραγματειῶν;

Αὐτὴ ἡ σκέψις ποτὲ δὲν μ' εἶχεν ἐπέλθει. Τότε δὲ μὲ προσέβαλεν ὡς πληγὴ σιδηρᾶς σφύρας κατὰ κεφαλῆς.

— Ἀλλ' ἡμεῖς κερδίζομεν τὸν ἄρτον μας, εἶπον ὡς ὑπεράσπισιν οὐχὶ κατὰ τοῦ Ματτία, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης.

— Ἀληθὲς, εἶπεν ὁ Ματτίας, ἀλλ' ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ζῶμεν ἐν συντροφίᾳ μετ' ἀνθρώπων οἵτινες δὲν κερδίζουσι τὸν ἰδικόν των. Τοῦτο θὰ ἰδῇ ἡ ἀστυνομία, καὶ μόνον τοῦτο. Θὰ καταδικασθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὡς κ' ἐκεῖνοι. Βαθέως θὰ μὲ λυπήσῃ νὰ καταδικασθῶ ὡς κλέπτης, ἀλλ' ἔτι πολὺ περισσότερον, σὺ νὰ καταδικασθῇς. Ἐγὼ εἶμαι ἐλεεινὸν πτωχόπαιδον, καὶ τοῦτο θὰ εἶμαι πάντοτε. Ἀλλ' ὅταν σὺ θὰ εὕρῃς τὴν οἰκογένειάν σου, τὴν ἀληθῆ σου οἰκογένειαν, ποία θλῖψις δι' αὐτὴν, ποῖον αἶσχος διὰ σὲ, ἂν κατεδικάσθῃς! Ἔπειτα, ἐντὸς τῆς φυλακῆς, πῶς νὰ ζητήσωμεν τὴν οἰκογένειάν σου καὶ πῶς νὰ τὴν εὕρωμεν; Ἐκ τῆς φυλακῆς πῶς θὰ δυνηθῶμεν νὰ εἰδοποιήσωμεν τὴν κυρίαν Μίλλιγαν τί ὁ Τζαίμς Μίλλιγαν μηχανᾶται κατὰ τοῦ υἱοῦ της; Ἂς φύγωμεν ἐν ὅσῳ εἶναι καιρὸς ἀκόμη.

— Φύγε σύ.

— Λέγεις πάντοτε τὴν ἰδίαν ἀνοησίαν. Θὰ φύγωμεν ὁμοῦ, ἢ ὁμοῦ θὰ συλληφθῶμεν. Καὶ ὅταν τοῦτο γίνῃ, — καὶ δὲν θ' ἀργήσῃ, — θὰ ἔχῃς τὴν εὐθύνην ὅτι μὲ συμπαρέσυρες κατόπιν σου, καὶ θὰ ἴδῃς ἂν θὰ σ' εἶναι ἐλαφρά. Ἂν ἔμενες πλησίον αὐτῶν διότι τοῖς εἶσαι χρήσιμος, θὰ ἐνόουν ἀκόμη τὴν ἐπιμονήν σου· θὰ ἦτον πολὺ ὡραῖα· ἀλλὰ δὲν τοῖς εἶσαι διόλου ἀναπόφευκτος. Ἔζων χωρὶς σοῦ. Θὰ ἐξακολουθῶσι νὰ ζῶσι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς χωρὶς σοῦ. Ἂς ἀναχωρήσωμεν.

— Λοιπὸν, ἄφες με ὀλίγας ἡμέρας νὰ σκεφθῶ ἀκόμη, καὶ βλέπομεν.

— Μὴ ἀργῇς. Ὁ δράκος ἐμύριζε τὸ ἀνθρώπινον κρέας· ἐγὼ μυρίζω τὸν κίνδυνον.

Ποτὲ οἱ λόγοι, οἱ συλλογισμοὶ, αἱ παρακλήσεις τοῦ Ματτία τόσον βαθέως δὲν μὲ εἶχον ταράξει, καὶ εἰς τὴν ἐνθύμησίν των ἔλεγον ὅτι ἀνανδρεία ἦτον ἐκ μέρους μου νὰ μένω ἀναποφάσιστος, καὶ ὅτι τέλος ἔπρεπε ν' ἀποφασίσω τί θέλω.

Ἔπραξαν δ' αἱ περιστάσεις ὅ,τι δὲν ἐτόλμων ἐγὼ νὰ πράξω.

Πρὸ πολλῶν ἑβδομάδων ἤδη εἴχομεν ἀφήσει τὸ Λονδῖνον, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς πόλιν, ἧς πλησίον ἔμελλε νὰ τελεσθῇ ἱπποδρόμιον. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ ἱπποδρόμιον δὲν εἶναι, ὡς ἀλλαχοῦ, ἁπλῆ διασκέδασις τῶν πλουσίων, ἐρχομένων νὰ ἴδωσι τρεῖς ἢ τέσσαρας ἵππους διαγωνιζομένους, νὰ δειχθῶσιν οἱ ἴδιοι καὶ νὰ διακινδυνεύσωσί τινα φλωρία. Ἐκεῖ εἶναι δημώδης ἑορτὴ διὰ τὸν λαὸν, καὶ τὸ μόνον θέαμα ἐκεῖ δὲν εἶναι τὸ τῶν ἵππων, ἀλλ' εἰς τὸ πεδίον τὸ ἐκλεγόμενον διὰ τὴν ἱπποδρομίαν ἔρχονται πρὸ πολλῶν ἡμερῶν σχοινοβάται, Ἀθίγγανοι, πλανώμενοι πραγματευταὶ, καὶ γίνεται ἐκεῖ πανήγυρις. Εἰς αὐτὴν ἐσπεύσαμεν νὰ καταλάβωμεν τὴν θέσιν μας καὶ ἡμεῖς, ὡς μουσικοὶ, καὶ ἡ οἰκογένεια Δρισκόλλ, ὡς πραγματευταί.

Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ὁ πατήρ μου ἀποκατέστη ἐντὸς τῆς πόλεως, νομίζων βεβαίως τοῦτο ἐπικερδέστερον.

Φθάσαντες ἐνωρὶς, καὶ μὴ ἔχοντες ν' ἀσχοληθῶμεν περὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐμπορευμάτων, ὁ Ματτίας καὶ ἐγὼ ἐπήγαμεν νὰ ἴδωμεν τὸ πεδίον τοῦ ἱπποδρομίου, κείμενον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἰς ἀκαλλιέργητον ἔκτασιν. Πολυάριθμοι σκηναὶ ἦσαν ἐκεῖ ἱδρυμέναι, καὶ μακρόθεν ἐφαίνοντο ποῦ καὶ ποῦ στῆλαί τινες καπνοῦ, δεικνύουσαι τὴν θέσιν καὶ τὰ ὅρια τοῦ ἱπποδρομίου. Διὰ κοίλης ὁδοῦ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ συνήθως ἔρημον καὶ γυμνὸν χωρίον ἐκεῖνο, ἀλλ' ὅπου τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο εἴδομεν πλεῖστα ξύλινα παραπήγματα, περιέχοντα καπηλεῖα, ὡς καὶ ξενοδοχεῖα· προσέτι εἴδομεν ξυλίνας κατοικίας, σκηνὰς, ἁμάξας, καὶ πυρὰς περιεστοιχισμένας ὑπὸ πλήθους ἀνθρώπων φερόντων ῥάκη ζωγραφικά.

Διερχόμενοι ἔμπροσθεν μιᾶς τῶν πυρῶν τούτων, ἐφ' ἧς ἐκρέματο λέβης, ἀνεγνωρίσαμεν τὸν φίλον ἡμῶν Βὸβ, ὅστις ἐφάνη λίαν περιχαρὴς ὅτι μᾶς εἶδεν. Ἐκεῖ εἶχεν ἔλθει μετὰ δύω συντρόφων του, νὰ δώσῃ παραστάσεις γυμναστικῆς ῥώμης καὶ ἐπιτηδειότητος· ἀλλ' οἱ μουσικοὶ, οἱ τὴν σύμπραξιν αὐτῶν ὑποσχεθέντες, εἶχον παραβῆ τὸν λόγον των, ὥστε ἡ ἐπαύριον ἡμέρα, ἀντὶ νὰ τοῖς εἶναι προσοδοφόρος, ὡς ἤλπιζον, θὰ τοῖς ἦτον ἐξ ἐναντίας λίαν ἐπιζήμιος. Ἂν ἠθέλομεν, ἐδυνάμεθα νὰ τοῖς γίνωμεν χρησιμώτατοι ἀντικαθιστῶντες ἐκείνους τοὺς μουσικούς. Αἱ εἰσπράξεις θὰ διενέμοντο μεταξὺ ἡμῶν τῶν πέντε. Μέρος μάλιστα θὰ ἐδίδετο καὶ διὰ τὸν Κάπην.

Ἐκ βλέμματος ὃ ἔῤῥιψε πρὸς ἐμὲ ὁ Ματτίας,

Digitized by Google

ἐνόησα ὅτι θὰ ηὐχαρίστουν τὸν σύντροφόν μου ἂν ἐδεχόμην τὴν πρότασιν τοῦ Βὸβ. Ἐπειδὴ δὲ ἤμεθα ἐλεύθεροι νὰ πράττωμεν ὅπως θέλομεν, ἀρκεῖ νὰ φέρωμεν καλὰς εἰσπράξεις, τὴν ἐδέχθην.

Συνεφωνήθη λοιπὸν ὅτι τὴν ἐπαύριον θὰ ἠρχόμεθα νὰ τεθῶμεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Βὸβ καὶ τῶν δύω του φίλων.

Ἀλλ' ὅταν ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἴπον τὴν πρότασιν ἡμῶν εἰς τὸν πατέρα μου, δυσκολία παρουσιάσθη.

— Αὔριον, εἶπεν ὁ πατήρ, ὁ Κάπης μᾶς χρειάζεται. Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ τὸν πάρετε.

Αἱ λέξεις αὗται πολὺ μ' ἐτάραξαν. Ἤθελον νὰ μεταχειρισθοῦν τὸν Κάπην πρὸς ἄτοπόν τινα ἐπιχείρησιν; Ἀλλ' ὁ πατήρ μου διεσκέδασεν ἀμέσως τοὺς φόβους μου.

— Ὁ Κάπης, εἶπεν, ἔχει λεπτὴν τὴν ἀκοήν, τ' ἀκούει ὅλα καὶ εἶναι φύλαξ καλός. Θὰ μᾶς χρησιμεύσῃ διὰ τὰς ἁμάξας, διότι ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης αὐτῆς τύρβης, δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ μᾶς κλέψωσι. Θὰ ὑπάγητε λοιπὸν μόνοι νὰ παίξητε μετὰ τοῦ Βὸβ, καὶ ἂν νυκτωθῆτε, ὡς πιθανόν, θὰ ἔλθητε νὰ μᾶς εὕρητε εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς *Μεγάλης Δρυός*, διότι σκοπὸν ἔχω ν' ἀναχωρήσω ἐντεῦθεν ἅμα ἐπέλθῃ ἡ νύξ.

Τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο τῆς Μεγάλης Δρυός, ὅπου εἴχομεν καταλύσει τὴν παρελθοῦσαν νύκτα, ἔκειτο μίαν ὥραν μακράν, εἰς τὴν ἐξοχήν, εἰς μέρος ἔρημον καὶ δυσοίωνον. Οἱ δὲ ξενοδόχοι ἦσαν ζεῦγος, οὗ τὸ ἐξωτερικὸν δὲν ἦτον φύσεως ὥστε νὰ ἐμπνέῃ ἐμπιστοσύνην. Νὰ εὕρωμεν τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο τὴν νύκτα ἦτον εὐκολώτατον, διότι ἡ ὁδὸς ἦτον εὐθεῖα, καὶ τὸ μόνον δυσάρεστον αὐτῆς δι' ἡμᾶς ἦτον τὸ μῆκός της μεθ' ἡμέραν ἐπίπονον.

Ἀλλὰ τὴν ἔνστασιν ταύτην δὲν ἐδυνάμην νὰ προτείνω εἰς τὸν πατέρα μου, ὅστις δὲν ἐδέχετο ἀντιῤῥήσεις. Ὅταν διέταττεν, ἔπρεπε νὰ ὑπακούω, ἄνευ ἀπαντήσεως.

Τὴν ἐπαύριον λοιπόν, ἀφ' οὗ ἔφερα τὸν Κάπην ὀλίγον εἰς τὸν περίπατον, καὶ τῷ ἔδωκα νὰ φάγῃ καὶ νὰ πίῃ, ἵνα εἶμαι βέβαιος ὅτι οὐδὲν θέλει τῷ λείψει, τὸν ἔδεσα ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης ἣν ὤφειλε νὰ φυλάξῃ, καὶ ἀπήλθομεν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ὁ Ματτίας καὶ ἐγώ.

Ἅμα δὲ φθάσαντες, ἠρχίσαμεν νὰ παίζωμεν, καὶ τοῦτο οὕτως ἐξηκολούθησεν ἄνευ διαλείψεως μέχρι τῆς ἑσπέρας. Τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων μου μ' ἐπόνουν ὡς ἂν χιλιάδες ἀκανθῶν τὰ εἶχον τρυπήσει, καὶ ὁ Ματτίας τόσον εἶχε φυσήσει εἰς τὸ ὄργανόν του, ὥστε δὲν ἐδύνατο ν' ἀναπνεύσῃ. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἐξακολουθήσωμεν παίζοντες, διότι ὁ Βὸβ καὶ οἱ σύντροφοί του δὲν ἀπηύδων ἐξακολουθοῦντες τὰ γυμνάσματά των. Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν οὐδ' ἡμεῖς ν' ἀπαυδῶμεν. Τὸ ἑσπέρας ἐνόμισα ὅτι θ' ἀναπαυθῶμεν· ἀλλ' ἐξελθόντες τῆς σκηνῆς ἡμῶν, μετέβημεν εἰς μέγα καπηλεῖον ξύλινον, καὶ ἐκεῖ ἤρχισαν πάλιν μουσικὴ καὶ γυμνάσματα. Οὕτως ἐξηκολουθήσαμεν ἕως τὸ μεσονύκτιον. Θόρυβόν τινα ἀπετέλουν ἀκόμη διὰ τῆς ἅρπας μου, ἀλλὰ δὲν ἤξευρον σχεδὸν πλέον τί ἔπαιζον, καὶ τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ ὡς πρὸς τὸν Ματτίαν. Εἰκοσάκις ὁ Βὸβ ἀνήγγειλεν ὅτι ἦτον ἡ τελευταία παράστασις, καὶ εἰκοσάκις ἠρχίσαμεν πάλιν ἄλλην.

Ἡμεῖς ἤμεθα ἀπηυδημένοι, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον οἱ σύντροφοι ἡμῶν, οἵτινες ἐξώδευον πολὺ περισσοτέρας δυνάμεις. Διὰ τοῦτο περὶ τὰ τέλη πολλὰ τῶν γυμνασμάτων αὐτῶν ἀπέτυχον. Μεγάλη δὲ δοκός, ἥτις ἐχρησίμευεν εἰς τὰ γυμνάσματα ταῦτα, ἔπεσεν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ Ματτία, καὶ τόσον ᾐσθάνθη πόνον αὐτός, ὥςτε ἐξεφώνησε. Ἐνόμισα ὅτι τῷ ἐθραύσθη ὁ πούς του, καὶ ὁ Βὸβ καὶ ἐγὼ ἐῤῥίφθημεν πρὸς αὐτόν. Εὐτυχῶς ἡ πληγὴ δὲν ἦτον τόσον σπουδαία· ἡ σὰρξ εἶχε κτυπήσει καὶ σχισθῆ, ἀλλὰ τὰ ὀστᾶ ἦσαν ἀνέπαφα. Νὰ περιπατήσῃ ὅμως δὲν ἐδύνατο ὁ Ματτίας.

Τί νὰ κάμωμεν;

Ἀπεφασίσθη νὰ μείνῃ καὶ νὰ κοιμηθῇ πλησίον τοῦ Βὸβ, ἐγὼ δὲ νὰ ὑπάγω μόνος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυός. Ἔπρεπε νὰ μάθω ποῦ ἡ οἰκογένεια Δρισκὸλλ διηυθύνετο τὴν ἐπαύριον.

— Μὴ ὑπάγῃς, μοὶ ἐπανελάμβανεν ὁ Ματτίας. Αὔριον ἀναχωροῦμεν ὁμοῦ.

— Καὶ ἂν δὲν εὕρωμεν κανένα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυός;

— Τόσον τὸ καλήτερον· θὰ εἴμεθα ἐλεύθεροι.

— Ἂν θ' ἀφήσω τὴν οἰκογένειαν Δρισκὸλλ, οὕτω δὲν θὰ τὴν ἀφήσω. Ἔπειτα νομίζεις ὅτι δὲν θὰ μᾶς εὕρουν ταχέως; Ποῦ θὰ ὑπάγῃς ἔχων τὸν πόδα εἰς τοιαύτην κατάστασιν;

— Λοιπὸν θ' ἀναχωρήσωμεν αὔριον, ἂν θέλῃς, αὔριον· ἀλλ' ἀπόψε μὴ ἀναχωρῇς. Φοβοῦμαι.

— Τί;

— Δὲν ἠξεύρω. Φοβοῦμαι διὰ σέ.

— Ἄφες με νὰ ὑπάγω. Ὑπόσχομαι νὰ ἐπιστρέψω αὔριον.

— Ἀλλ' ἂν σ' ἐμποδίσουν;

— Διὰ νὰ μὴ ἠμποροῦν νὰ μ' ἐμποδίσουν, σ' ἀφήνω τὴν ἅρπαν μου. Θὰ πρέπῃ νὰ ἔλθω νὰ τὴν λάβω.

Καί, ἂν κ' ἐφοβεῖτο ὁ Ματτίας, ἐκίνησα, ἐγὼ πως ὡς μὴ φοβούμενος.

Ποῖον; τί νὰ φοβηθῶ; Τί νὰ ζητήσουν ἀπὸ παιδίον θεόπτωχον ὡς ἐμέ;

Καὶ φόβου μὲν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ᾐσθανόμην εἰς τὴν καρδίαν μου· συγκινήσεως ὅμως δὲν ἤμην ἀπηλλαγμένος. Πρώτη ἦτον αὕτη ἡ φορὰ καθ' ἣν ἤμην ἐντελῶς μόνος, χωρὶς τοῦ Κάπη, χωρὶς τοῦ Ματτία, καὶ ἡ μόνωσις αὕτη μ' ἐπίεζεν, ἐν ᾧ καὶ αἱ μυστηριώδεις φωναὶ τῆς νυκτὸς μ' ἀνησύχουν. Καὶ αὐτὴ ἡ σελήνη, ἧς ἡ ὠχρὰ ὄψις μ' ἐθεώρει, καὶ αὐτὴ ἀνιαρῶς ἐπ' ἐμοῦ ἐπενήργει.

Καίτοι κεκμηκώς, περιεπάτουν ταχέως, καὶ

Digitized by Google

τέλος ἔφθασα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυός. Τὰς ἁμάξας ἡμῶν ὅμως μάτην τὰς ἐζήτησα· ἦσαν ἐκεῖ δύω ἢ τρία ἐλεεινὰ ἁμάξια, ἔχοντα θόλον ψιάθινον, ἓν μέγα παράπηγμα ξύλινον, καὶ δύω κλεισταὶ ἅμαξαι, ἐξ ὧν ἐξῆλθον κραυγαὶ ἀγρίων ζώων ὅταν ἐπλησίασα· ἀλλὰ τὰς ὡραίας λαμπροχρωματίστους ἁμάξας τῆς οἰκογενείας Δρισκὸλλ οὐδαμοῦ τὰς εἶδον.

Στρεφόμενος περὶ τὸ ξενοδοχεῖον, εἶδον φῶς διὰ τῶν ὑαλίων ἑνὸς παραθύρου. Ἐννοήσας ἐπομένως ὅτι ὅλοι δὲν ἐκοιμῶντο, ἔκρουσα τὴν θύραν. Τότε ὁ κακοπρόσωπος ἐκεῖνος ξενοδόχος, ὃν εἶχον παρατηρήσει τὴν προτεραίαν, ἦλθεν ὁ ἴδιος καὶ μ' ἤνοιξε, καὶ μ' ἐπλησίασεν εἰς μέσον τὸ πρόσωπον τὸ φῶς τοῦ φαναρίου του. Εἶδον δὲ ὅτι μ' ἀνεγνώριζεν· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ εἰσέλθω, ἔθεσε τὸ φανάριόν του ὀπίσω του, ἐκύτταξε πέριξ του, καὶ ἠκροάσθη ἐπί τινας στιγμάς.

— Αἱ ἅμαξαί σας ἀνεχώρησαν, εἶπεν. Ὁ πατήρ σου παρήγγειλε νὰ τὸν φθάσῃς εἰς Λουὶς χωρὶς νὰ χρονοτριβήσῃς, καὶ περιπατῶν δι' ὅλης τῆς νυκτός. Καλὴν νύκτα.

Καὶ μοὶ ἔκλεισε τὴν θύραν χωρὶς ἄλλο νὰ μ' εἴπῃ.

Ἀφ' ὅτου ἤμην ἐν Ἀγγλίᾳ εἶχον μάθει ἱκανὰ ἀγγλικὰ ὥστε νὰ ἐννοήσω τὴν σύντομον αὐτὴν φράσιν. Ἀλλ' ὑπῆρχε μία λέξις, καὶ ἡ σπουδαιοτέρα πασῶν, ἄνευ σημασίας δι' ἐμέ. *Λουὶς* εἶχεν εἰπεῖ ὁ ξενοδόχος. Ποῦ ἦτον ὁ τόπος οὗτος; Δὲν εἶχον τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν, διότι δὲν ἤξευρον τότε ὅτι *Λουὶς* εἶναι ἡ ἀγγλικὴ προφορὰ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως Lewes, ὃ εἶχον ἰδεῖ ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἤξευρον ποῦ ἦτον ἡ πόλις αὕτη, δὲν ἐδυνάμην νὰ ὑπάγω ἀμέσως εἰς αὐτήν, ἐγκαταλείπων τὸν Ματτίαν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ὅσον καὶ ἂν ἤμην ἀπηυδημένος.

Ἐκίνησα λοιπὸν πάλιν, καὶ μετὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐρρίφθην εἰς ὀλίγον ἄχυρον πλησίον τοῦ Ματτία, ἐντὸς τῆς ἁμάξης τοῦ Βὸβ, εἰς ὀλίγας λέξεις τῷ διηγήθην τί μοὶ συνέβη, καὶ ἔπειτα ἀπεκοιμήθην, ἡμιθανὴς ἐκ καμάτου.

Ὀλίγαι δ' ὧραι ὕπνου μοὶ ἀπέδωκαν τὰς δυνάμεις μου, καὶ τὸ πρωῒ ἐξύπνησα ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσω διὰ *Λέβες* ἢ *Λουὶς*, ἂν ὅμως ὁ Ματτίας, ὅστις εἰσέτι ἐκοιμᾶτο, ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ συνοδοιπορήσῃ.

Ἐξελθὼν τῆς ἁμάξης, ἐπορευόμην πρὸς τὸν φίλον ἡμῶν Βὸβ, ὅστις ἐγερθεὶς πρὸ ἡμῶν, ἠσχολεῖτο εἰς τὸ ν' ἀνάψῃ τὴν φωτίαν του. Τὸν ἔβλεπον δέ, τετραποδητὶ κύπτοντα, καὶ φυσῶντα δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων του ὑπὸ τὸν λέβητά του, ὅταν μοὶ ἐφάνη ὅτι ἀνεγνώριστα τὸν Κάπην, ἀγόμενον διὰ σχοινίου ὑπ' ἀστυνομοφύλακος.

Ὑπ' ἐκπλήξεως ἔμεινα ἀκίνητος, μὴ ἐννοῶν τί τοῦτο δηλοῖ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κάπης μὲ εἶχεν ἀναγνωρίσει, καὶ δι' ἰσχυροῦ πηδήματος διαφυγὼν τὰς χεῖρας τοῦ ἀστυνομοφύλακος, ἐρρίφθη πρὸς ἐμὲ, καὶ ἐτινάχθη εἰς τὰς ἀγκάλας μου.

Τότε μ' ἐπλησίασεν ὁ ἀστυνομοφύλαξ.

— Τὸ σκυλίον αὐτὸ εἶν' ἰδικόν σου. Δὲν εἶναι; μ' ἠρώτησε.

— Μάλιστα.

— Τότε λοιπὸν σὲ φυλακίζω.

Καὶ ἡ χείρ του κατέβη ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου, καὶ τὸν ἔσφιξεν ἰσχυρῶς.

Οἱ λόγοι καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἀστυνομοφύλακος δὲν διέφυγον τὸν Βὸβ, ὅστις εἶχεν ἐγείρει τὴν κεφαλήν. Προσελθὼν λοιπὸν,

— Διατί συλλαμβάνεις αὐτὸ τὸ παιδίον; ἠρώτησε.

— Εἶναι ἀδελφός σου;

— Ὄχι. Φίλος μου.

— Αὐτὴν τὴν νύκτα εἷς ἄνθρωπος μεθ' ἑνὸς παιδίου εἰσεχώρησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου δι' ὑψηλοῦ παραθύρου καὶ διὰ κλίμακος. Εἶχον δὲ καὶ αὐτὸ τὸ σκυλίον διὰ νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ ἂν ἤρχετό τις νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃ. Τοῦτο καὶ ἔγινεν. Εἰς τὸν θόρυβον τῆς φυγῆς των ὅμως δὲν ἐπρόφθασαν νὰ συμπαραλάβωσι τὸ σκυλίον των διὰ τοῦ παραθύρου, καὶ τοῦτο δὲν ἠμπόρεσε νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ καὶ εὑρέθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Διὰ τοῦ σκυλίου ἤμην βέβαιος νὰ εὕρω τοὺς κλέπτας, καὶ ἔχω τὸν ἕνα. Ποῦ εἶναι τώρα ὁ πατήρ;

Δὲν ἠξεύρω ἂν ἡ ἐρώτησις αὕτη ἀπηυθύνετο εἰς τὸν Βὸβ ἢ εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ δὲν ἀπεκρίθην ἐγώ· ἤμην ὡς νενεκρωμένος.

Καὶ ὅμως ἐνόουν τί συνέβη. Τὸ κατενόουν χωρὶς νὰ θέλω. Δὲν μ' ἐζητήθη ὁ Κάπης διὰ νὰ φυλάξῃ τὰς ἁμάξας, ἀλλὰ διότι εἶχε λεπτὴν τὴν ἀκοήν, καὶ ἐδύνατο νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς κλέπτοντας ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας. Οὔτε δὲ διὰ μόνην τὴν εὐχαρίστησιν τῆς διανυκτερεύσεως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυὸς εἶχον ἀναχωρήσει αἱ ἅμαξαι ἀφ' ἑσπέρας. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον δὲ τοῦτο δὲν ἔμειναν, διότι ἡ κλοπὴ εἶχεν ἀνακαλυφθῆ, καὶ ἡ φυγὴ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ταχίστη.

Ἀλλ' ὄχι περὶ τῶν ἐνόχων, ἔπρεπε νὰ σκεφθῶ περὶ ἐμοῦ αὐτοῦ. Οἷοι δήποτε καὶ ἂν ἦσαν, ἐδυνάμην νὰ ὑπερασπισθῶ ἐμαυτὸν, καὶ χωρὶς νὰ κατηγορήσω τινὰ, ν' ἀποδείξω τὴν ἀθωότητά μου, ἐκθέτων τὴν χρῆσιν τοῦ καιροῦ μου δι' ὅλης τῆς νυκτός.

Ἐν ᾧ δ' οὕτω διελογιζόμην, ὁ Ματτίας, ὅστις εἶχεν ἀκούσει τὸν ἀστυνομοφύλακα ἢ τὸν διεγερθέντα θόρυβον, ἐξῆλθε τῆς ἁμάξης, καὶ χωλαίνων ἔσπευσε πρὸς ἐμέ.

— Ἐξήγησόν τῳ ὅτι δὲν εἶμαι ἔνοχος, εἶπον τῷ Βὸβ, ἀφ' οὗ ἤμην μεθ' ὑμῶν μέχρι τῆς μιᾶς μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἔπειτα ἐπῆγα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυὸς, ὅπου ὡμίλησα μετὰ τοῦ ξενοδόχου, καὶ ἀμέσως ἐπέστρεψα ἐδῶ.

Digitized by Google

Ὁ Βὸβ μετέφρασε τοὺς λόγους μου εἰς τὸν φύλακα· ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐφάνη πεισθεὶς ὡς ἤλπιζον· ἐξ ἐναντίας.

— Περὶ τὴν μίαν καὶ τέταρτον, εἶπεν, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὸ παιδίον τοῦτο ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν εἰς τὴν μίαν, ἢ λεπτά τινα πρὸ τῆς μιᾶς, ὡς λέγει· ἑπομένως εἰς τὴν μίαν καὶ τέταρτον ἐδύνατο νὰ εἶναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τῶν κλεπτῶν.

— Δὲν ἀρκεῖ ἓν τέταρτον ἀπ' ἐδῶ ὡς τὴν πόλιν, εἶπεν ὁ Βόβ.

— Ὢ! εἰς τὸ τρέξιμον, ἀπήντησεν ὁ φύλαξ. Καὶ ἔπειτα τί ἀποδεικνύει ὅτι ἀνεχώρησεν εἰς τὴν μίαν;

— Ἐγώ. Τὸ ὀμνύω, εἶπεν ὁ Βόβ.

— Ὢ! σύ! εἶπεν ὁ ἀστυνόμος. Νὰ ἴδωμεν τί ἀξίζει καὶ ἡ ἐδική σου μαρτυρία.

Ὁ Βὼβ ἐθύμωσε.

— Πρόσεξε. Εἶμαι πολίτης Ἄγγλος, εἶπε μετ' ἀξιοπρεπείας.

Ἀλλ' ὁ ἀστυνόμος ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Ἂν μὲ περιυβρίσῃς, εἶπεν ὁ Βὼβ, θὰ γράψω εἰς τοὺς *Καιροὺς* (τὸν Τάϊμς, τὴν ἐφημερίδα).

— Ἐν τούτοις, ἐκήρυξεν ὁ ἀστυνομοφύλαξ, ἀπάγω τὸ παιδίον τοῦτο. Θὰ ἐξηγηθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ.

Ὁ Ματτίας ἐῤῥίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ἐνόμισα ὅτι ἦτον διὰ νὰ μὲ φιλήσῃ· ἀλλ' ὁ Ματτίας προέταττε πάντοτε τὸ πρακτικὸν μέρος τοῦ αἰσθηματικοῦ.

— Θάῤῥος, μ' εἶπε κρυφίως· δὲν θὰ σ' ἐγκαταλείψωμεν.

Καὶ τότε μόνον μ' ἐφίλησε.

— Κράτησον τὸν Κάπην, τῷ εἶπον γαλλιστί.

Ἀλλ' ὁ φύλαξ μ' ἐνόησεν.

— Ὄχι, ὄχι, εἶπε. Τὸ σκυλίον μένει εἰς ἐμέ. Δι' αὐτοῦ εὗρον τοῦτον, θὰ εὕρω καὶ τοὺς ἄλλους.

Δεύτερος ἦτον οὗτος φυλακισμός μου· ἀλλ' ἡ αἰσχύνη ἥτις ἤδη μ' ἀπέπνιγεν ἦτον πολὺ μεγαλητέρα· διότι δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ ἀνοήτου κατηγορίας ὡς διὰ τὴν ἀγελάδα μας· καὶ ἂν ὡς ἀθῶος ἀπελυόμην, δὲν θὰ εἶχον τὴν θλῖψιν νὰ ἴδω καταδικαζομένους, καὶ δικαίως καταδικαζομένους, ἐκείνους ὧν ὑπετιθέμην συνένοχος;

Ἐκ τῆς χειρὸς κρατούμενος ὑπὸ τοῦ ἀστυνομοφύλακος, διῆλθον μεταξὺ τῶν περιέργων, οἵτινες συνέῤῥεον νὰ μὲ ἴδουν· ἀλλ' αὐτοὶ δὲν μὲ κατεδίωξαν διὰ συριγμῶν καὶ δι' ἀπειλῶν, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐρχομένων νὰ μὲ ἴδωσι δὲν ἦσαν χωρικοί, ἀλλ' ἄνθρωποι οἵτινες ὅλοι, ἢ σχεδὸν ὅλοι, ἔζων ἐν πολέμῳ κεκηρυγμένῳ μετὰ τῆς ἀστυνομίας, σχοινοβάται, κάπηλοι, Ἀθίγγανοι, *Τράμπς*, ὡς λέγουσιν οἱ Ἄγγλοι, δηλαδὴ τυχοδιῶκται.

Ἡ φυλακὴ εἰς ἣν κατεκλείσθην δὲν ἦτον ψευδοφυλακή, ὡς ἡ πλήρης κρομμύων ἐκείνη, ἀλλὰ φυλακὴ σπουδαία, ἔχουσα παράθυρον κλειστὸν δι' ἰσχυρῶν σιδηρῶν κιγκλίδων, ὧν ἡ θέα καὶ μόνη κατέστρεφεν ἐν σπέρματι πᾶσαν ἰδέαν δραπετεύσεως. Τὰ δ' ἔπιπλα ἦσαν ξυλίνη ἕδρα καὶ κλίνη ὡς αἱ ναυτικαί, συνισταμένη ἐξ ἑνὸς ὑφάσματος κρεμαστοῦ.

Εἰς τὴν ἕδραν κατέπεσα, καὶ ἔμεινα ἐπὶ πολὺ καταβεβλημένος, ἀναλογιζόμενος τὴν θλιβερὰν θέσιν μου· ἀλλ' αἱ σκέψεις μου ἀκολουθίαν δὲν εἶχον, διότι μοὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ συνάψω δύω ἰδέας, καὶ νὰ μεταβῶ ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην.

Πόσον φοβερὸν τὸ παρόν! πόσον τὸ μέλλον φρικτόν!

«Θάῤῥος, μ' εἶπεν ὁ Ματτίας· δὲν θὰ σ' ἐγκαταλείψωμεν». Τί ἠδύνατο ἀκόμη καὶ ἀνὴρ ὡς τὸν Βὸβ, ἂν καὶ αὐτὸς ἤθελε νὰ βοηθήσῃ τὸν Ματτίαν;

Ὅστις εἶναι ἐν φυλακῇ ὑπὸ μιᾶς ἰδέας κατέχεται, νὰ ἐξέλθῃ.

Πῶς ἠδύναντο ὁ Ματτίας καὶ ὁ Βὸβ, μὴ ἐγκαταλείποντές με, καὶ πράττοντες ὅ,τι τὸ δυνατὸν ὑπὲρ ἐμοῦ, νὰ μὲ βοηθήσωσι νὰ ἐξέλθω τῆς φυλακῆς;

Ἐπῆγα πρὸς τὸ παράθυρον, τὸ ἤνοιξα, καὶ ἔψαυσα τὰς σιδηρᾶς κιγκλίδας, αἵτινες διασταυρούμεναι τὸ ἔκλειον ἔξωθεν. Ἦσαν στερεώταται ἐντὸς τοῦ λίθου. Ἠρεύνησα τοὺς τοίχους· εἶχον ἑνὸς μέτρου πάχος. Τὸ ἔδαφος ἔστρωνον πλάκες λίθιναι. Ἡ θύρα ἐσωτερικῶς ἦτον κεκαλυμμένη ὑπὸ παχέος σιδηροφύλλου.

Ἐπιστρέψας εἰς τὸ παράθυρον, εἶδον ὅτι ἠνοίγετο εἰς μικρὰν αὐλὴν στενὴν καὶ μακράν, ἣν εἰς τὸ ἄκρον ἔκλειεν ἰσχυρὸς τοῖχος, τοὐλάχιστον τεσσάρων μέτρων ὕψος ἔχων.

Προφανέστατα οὐδεὶς ἐξέφευγεν ἐκ τῆς φυλακῆς ταύτης, οὐδ' ὑπ' ἀφωσιωμένων φίλων ἂν ἐβοηθεῖτο. Τί δύναται τῆς φιλίας ἡ ἀφοσίωσις κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων; Ἀφοσίωσις δὲν τρυπᾷ τοίχους.

Δι' ἐμὲ τὸ ζήτημα ἦτον ὅλον ἤδη πόσον καιρὸν θὰ ἔμενον εἰς τὴν φυλακὴν ταύτην πρὶν παρουσιασθῶ εἰς τὸν ἀνακριτήν, ὅστις θ' ἀπεφάσιζε τὴν τύχην μου.

Θὰ δυνηθῶ νὰ τῷ ἀποδείξω τὴν ἀθωότητά μου, ἀφ' οὗ ὁ Κάπης εὑρέθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν;

Καὶ θὰ μ' εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπερασπίσω ἐμαυτόν, χωρὶς νὰ ἐπιῤῥίψω τὸ ἔγκλημα εἰς ἐκείνους οὓς δὲν ἤθελον, οὓς δὲν ἐδυνάμην νὰ κατηγορήσω;

Τοῦτο ἦτον τὸ πᾶν δι' ἐμέ, καὶ εἰς τοῦτο καὶ μόνον ὁ Ματτίας καὶ ὁ φίλος του Βὸβ ἐδύναντο νὰ μὲ βοηθήσωσιν. Αὐτοὶ συλλέγοντες μαρτυρίας, θ' ἀπεδείκνυον ὅτι εἰς τὴν μίαν καὶ τέταρτον δὲν ἐδυνάμην νὰ εἶμαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Ἂν τοῦτο κατώρθουν, ἐσωζόμην καὶ ἀπ' ἐναντίας τῆς βοώσης μαρτυρίας ἣν ὁ δυστυχὴς Κάπης μου θὰ κατέθετε κατ' ἐμοῦ. Μοὶ ἐφαίνετο δὲ ὅτι δὲν ἦτον ἀδύνατον νὰ εὑρεθῶσιν αἱ μαρτυρίαι αὗται.

Digitized by Google

Ὢ! ἂν ὁ Ματτίας δὲν εἶχε βεβλαμμένον τὸν πόδα, θὰ ἐζήτει ἐκεῖνος, θὰ ἠγωνίζετο! Ἀλλ' εἰς ἣν ἦτον κατάστασιν, θὰ ἐδύνατο καὶ νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἁμάξης του; Καὶ ἂν δὲν ἐδύνατο, θὰ ἤθελε νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ὁ Βόβ;

Αἱ εναγώνιοι αὗται σκέψεις μου καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι ὅσαι μ' ἐβασάνιζον, δὲν μοὶ ἐπέτρεψαν, ὅσον ἀπηυδημένος καὶ ἂν ἤμην ἀπὸ τῆς χθὲς, νὰ κλείσω οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμούς, οὐδὲ νὰ ἐγγίσω τὴν τροφὴν ἣν μ' ἔφεραν. Ἂν ὅμως ἀφῆκα τὰ τρόφιμα, ἐῤῥίφθην εἰς τὸ νερὸν, διότι φλογερὰ δίψα μ' ἐβασάνιζε, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀπὸ τετάρτου εἰς τέταρτον ἐπήγαινα εἰς τὴν ὑδρίαν, ἔπινον χανδὸν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δροσισθῶ, οὐδὲ νὰ σβέσω τὴν πικρὰν γεῦσιν ἣν εἶχον εἰς τὸ στόμα.

Ὅταν εἶδον τὸν δεσμοφύλακα εἰσελθόντα εἰς τὴν φυλακήν μου, ᾐσθάνθην εὐχαρίστησιν, καὶ σχεδὸν συνέλαβον ἐλπίδα, διότι ἀφ' ὅτου ἤμην κατάκλειστος, ἐβασανιζόμην πυρετωδῶς ὑπὸ τοῦ ζητήματος, εἰς ὃ ἀπάντησιν δὲν εὕρισκον.

— Πότε θ' ἀνακριθῶ; πότε θὰ δυνηθῶ ν' ἀπολογηθῶ;

Εἶχον ἀκούσει διηγήσεις περὶ πεφυλακισμένων κρατουμένων μῆνας πολλοὺς ἄνευ δίκης, ἄνευ ἀνακρίσεως, ὅπερ δι' ἐμὲ ἦτον τὸ αὐτὸ, καὶ ἠγνόουν ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν παρήρχετο μία ἡμέρα ἢ τὸ πολὺ δύω μεταξὺ τῆς φυλακίσεως καὶ τῆς ἐμφανίσεως ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς.

Αὕτη λοιπὸν ἡ ἐρώτησις, εἰς ἣν ἐγὼ δὲν ἐδυνάμην ν' ἀποκριθῶ, ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἣν ἀπηύθυνα εἰς τὸν δεσμοφύλακα, ὅστις δὲν ἐφαίνετο κακὸς ἄνθρωπος, κ' εὐηρεστήθη νὰ μ' ἀπαντήσῃ ὅτι θὰ ἐκαλούμην βεβαίως νὰ ἐμφανισθῶ τὴν ἐπαύριον.

Ἀλλ' ἡ ἐρώτησίς μου τῷ ἐνέβαλε τὴν ἰδέαν νὰ μ' ἐρωτήσῃ καὶ αὐτός. Ἀφ' οὗ μοὶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, δὲν ἦτον δίκαιον καὶ ἐγὼ νὰ τῷ ἀποκριθῶ;

— Πῶς λοιπὸν ἐμβῆκες εἰς τὴν ἐκκλησίαν; μ' ἠρώτησεν.

Εἰς τὰς λέξεις δὲ ταύτας ἐγὼ ἀπήντησα θερμῶς διαμαρτυρόμενος περὶ τῆς ἀθωότητός μου. Ἀλλ' ἐκεῖνος μ' ἐκύτταξεν ὑψῶν τοὺς ὤμους. Ἐπιμένοντος δ' ἐμοῦ εἰς τὰς διαβεβαιώσεις ὅτι δὲν εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐστράφη πρὸς τὴν θύραν, καὶ τότε ἀτενίσας με πάλιν·

— Τί διεφθαρμένα αὐτὰ τὰ βρωμόπαιδα τοῦ Λονδίνου! εἶπε μεταξὺ τῶν ὀδόντων του.

Καὶ οὕτως ἐξῆλθε.

Τοῦτο σκληρῶς μὲ ἤγγισεν. Ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν ἦτον δικαστής μου, ἤθελον νὰ μὲ θεωρήσῃ ἀθῷον. Ἐκ τῆς φωνῆς, ἐκ τοῦ βλέμματός μου, ἔπρεπε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι εἶμαι ἀθῷος.

Ἂν δὲν εἶχον πείσει αὐτὸν, θὰ κατώρθουν νὰ πείσω τὸν δικαστήν; Εὐτυχῶς θὰ εἶχον τοὺς μαρτυρήσοντας ὑπὲρ ἐμοῦ· καὶ ἂν ἐμὲ δὲν ἤκουεν ὁ δικαστής, θὰ ἠναγκάζετο ν' ἀκούσῃ καὶ νὰ πιστεύσῃ τὰς μαρτυρίας, αἵτινες θὰ μὲ ἠθῴουν.

Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἔχω αὐτὰς τὰς μαρτυρίας. Θὰ τὰς εἶχον;

Μεταξὺ τῶν ἱστοριῶν τῶν φυλακῶν ἅς ποτε ἤκουσα, ὑπῆρχε μία διηγουμένη περὶ τῶν τρόπων οὓς μετεχειρίζοντο ἵνα συγκοινωνῶσι μετὰ τῶν πεφυλακισμένων. Ἔκρυπτον γραμμάτια εἰς τὸν ἔξωθεν στελλόμενον ἄρτον.

Ἴσως ὁ Ματτίας καὶ ὁ Βὸβ μετεχειρίσθησαν τοῦτο τὸ τέχνασμα· καὶ ἀφ' ὅτου μοὶ ἐπῆλθεν αὐτὴ ἡ ἰδέα, ἔτριψα ὅλον μου τὸν ἄρτον εἰς ψύχουλα, ἀλλὰ τίποτε δὲν περιεῖχε. Μετὰ τὸν ἄρτον μ' εἶχον φέρει καὶ γεώμηλα· καὶ αὐτὰ τὰ κατέτριψα εἰς ἄλευρον· ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖ ὑπῆρχε τὸ ἐλάχιστον γραμμάτιον.

Βεβαίως ὁ Ματτίας καὶ ὁ Βὸβ δὲν εἶχον τίποτε νὰ μ' εἰπῶσιν, ἢ, τὸ πιθανώτερον, δὲν ἐδύναντο νὰ μ' εἰπῶσι τίποτε.

Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ περιμένω τὴν ἐπαύριον, προσπαθῶν, εἰ δυνατὸν, νὰ μὴ ἀπελπίζωμαι ἐντελῶς. Ἀλλὰ, δυστυχῶς, δυνατὸν δὲν μοὶ ἦτον, καὶ ὅσον καὶ ἂν γηράσω, θὰ ἐνθυμῶμαι, ὡς ἂν ἦτον χθὲς, τὴν φοβερὰν ἐκείνην νύκτα. Ὢ! τί ἀνόητος ἤμην νὰ μὴ πιστεύσω τοῦ Ματτία τὰ προαισθήματα καὶ τοὺς φόβους!

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωῒ εἰσῆλθεν ὁ δεσμοφύλαξ, φέρων ὑδρίαν καὶ λεκάνην, καὶ μ' εἶπε νὰ νιφθῶ, ἂν ἤθελον, διότι μετ' ὀλίγον θὰ ἐνεφανιζόμην εἰς τὸν ἀνακριτὴν, προσθεὶς ὅτι εὔσχημον ἐξωτερικὸν ἦτον πολλάκις ὁ καλήτερος τρόπος ὑπερασπίσεως τῶν κατηγορουμένων.

Ἀφ' οὗ δ' ἐκαθαρίσθην, ἠθέλησα νὰ καθήσω εἰς τὴν ἕδραν μου, ἀλλὰ μ' ἦτον ἀδύνατον νὰ μείνω εἰς μίαν θέσιν, καὶ ἤρχισα νὰ στρέφωμαι εἰς τὸν κοιτῶνά μου, ὡς τὰ θηρία στρέφονται εἰς τοὺς κλωβούς των.

Ἤθελον νὰ παρασκευάσω τὴν ὑπεράσπισιν καὶ τὰς ἀπαντήσεις μου, ἀλλ' ἤμην ἐκτὸς ἐμαυτοῦ, καὶ ἀντὶ νὰ συλλογίζωμαι τὴν παροῦσαν ὥραν, ἐσυλλογιζόμην παντοῖα ὅσα διερχόμενα διὰ τοῦ ἀπηυδημένου μου πνεύματος, ὡς αἱ σκιαὶ εἰς τὸν μαγικὸν λύχνον.

Ὁ δεσμοφύλαξ ἦλθε τέλος καὶ μ' εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθήσω. Ἐβάδιζον πλησίον του, καὶ ἀφ' οὗ διήλθομεν διαφόρους διαδρόμους, εὑρέθημεν πλησίον μικρᾶς θύρας, ἣν ἠνέωξε.

— Εἴσελθε, μοὶ εἶπε.

Θερμὸς ἀὴρ μοὶ προσέβαλε τὸ πρόσωπον, καὶ ἤκουσα βόμβον συγκεχυμένον. Εἰσελθὼν δ' εὑρέθην εἰς κεχωρισμένην τινὰ ἕδραν, ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ δικαστηρίου.

Ἂν καὶ κατειχόμην ὑπ' εἴδους ζάλης, καὶ ᾐσθανόμην τὰς ἀρτηρίας τοῦ μετώπου μου παλλομένας ὡς ἂν ἔμελλον νὰ διαῤῥαγῶσιν, οὐχ ἧττον περιέφερον βλέμμα πέριξ μου, καὶ καθαρὸν παρέστη ἔμπρός μου τὸ ὅραμα ὅλων ὅσα μὲ περιεσοίχιζον, τῆς αἰθούσης τοῦ ἀκροατηρίου, καὶ τοῦ πληροῦντος αὐτὴν πλήθους.

Ἦτον ἱκανῶς μεγάλη ἡ αἴθουσα αὕτη, εἶχεν ὑψηλὴν ὀροφὴν καὶ μεγάλα παράθυρα· διῃρεῖτο δὲ δίχα. Εἷς περίβολος περιεῖχε τοὺς δικαστάς, ὁ ἄλλος τοὺς περιέργους.

Ἐπὶ ὑψηλῆς ἕδρας ἐκάθητο ὁ δικαστής, κατωτέρω δὲ καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρεῖς ἄλλοι, οἵτινες, ὡς μετὰ ταῦτα ἔμαθον, ἦσαν ὁ γραμματεύς, ὁ ταμίας τῶν προστίμων καὶ ὁ εἰσαγγελεύς. Ἔμπρὸς δ' ἐμοῦ ὑπῆρχέ τις φορῶν ποδήρη μανδύαν καὶ φενάκην, ὁ δικηγόρος μου.

Πῶς εἶχον δικηγόρον; Πόθεν μοὶ ἤρχετο; Τίς μοὶ τὸν ἔδωκεν; ὁ Ματτίας ἢ ὁ Βόβ;

Καιρὸς δὲν ἦτον τότε νὰ ἐξετάσω τὰ ζητήματα ταῦτα. Εἶχον δικηγόρον· τοῦτο ἤρκει.

Εἰς ἄλλο διαμέρισμα τῆς αἰθούσης εἶδον τὸν Βόβ, τοὺς δύω συντρόφους του, τὸν ξενοδόχον τῆς Μεγάλης Δρυός, καὶ ἄλλους οὓς δὲν ἐγνώριζον· ἔπειτα εἰς ἄλλο ἀπέναντι αὐτοῦ ἀνεγνώρισα τὸν ἀστυνομοφύλακα ὅστις μ' ἔλαβεν ὑπὸ κράτησιν· ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἄνθρωποι, καὶ ἐνόησα ὅτι τὰ διαμερίσματα ταῦτα ἦσαν τὰ τῶν μαρτύρων.

Ὁ περίβολος τοῦ ἀκροατηρίου ἦτον πλήρης. Εἰς ἓν εἰδώλιον ἀνεκάλυψα τὸν Ματτίαν. Οἱ ὀφθαλμοί μας ἀπηντήθησαν, ἐφιλήθησαν, καὶ ἀμέσως ᾐσθάνθην τὸ θάῤῥος μου ἀναγεννώμενον. Θὰ ἔχω ὑπερασπιστάς· ἐγὼ μόνον ἔπρεπε νὰ μὴ ἐγκαταλείψω ἐμαυτόν, καὶ νὰ προμαχήσω τῆς ἀθωότητός μου. Τὰ κατ' ἐμοῦ τοξευόμενα βλέμματα δὲν μὲ κατέβαλλον.

Ὁ εἰσαγγελεὺς ἔλαβε τὸν λόγον, καὶ διὰ βραχέων,—ἐφαίνετο ὡς ἂν πολὺ ἐβιάζετο,—ἐξέθηκε τὴν ὑπόθεσιν, εἰπὼν ὅτι κλοπὴ συνέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου· οἱ κλέπται, εἷς ἀνὴρ καὶ ἓν παιδίον, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ κλίμακος καὶ διὰ ῥήξεως παραθύρου· εἶχον δὲ μεθ' ἑαυτῶν κυνάριον, ὃ εἶχον συμπαραλάβει ἵνα τοὺς φυλάττῃ καὶ τοὺς εἰδοποιῇ περὶ τοῦ κινδύνου ἐάν τις ἐπήρχετο· ὅτι κατὰ τὴν μίαν καὶ τέταρτον μετὰ τὸ μεσονύκτιον εἷς διαβάτης, ὅστις ἐξώρας ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐξεπλάγη ἰδὼν τοιαύτην ὥραν φῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσέξας ἤκουσε μικρούς τινας κρότους, δι' ὃ ἔσπευσε νὰ ἐξυπνήσῃ τὸν κανδηλάπτην. Τότε αὐτὸς ἔφερε καὶ ἄλλους πολλούς, ἀλλὰ τὸ κυνάριον ἐγαύγισεν· ἀλλ' ἐν ᾧ οὗτοι ἤνοιγον τὴν θύραν, τρομάξαντες οἱ κλέπται, ἔφυγον διὰ τοῦ παραθύρου, ἐγκαταλιπόντες τὸ κυνάριον, διότι δὲν ἐδυνήθη ν' ἀναβῇ τὴν κλίμακα. Ἀλλὰ τὸ κυνάριον τοῦτο ἔφερεν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον ὁ ἀστυνομοφύλαξ Ζερύς, οὗ ὑπεράνω παντὸς ἐπαίνου ἐστὶν ὁ ζῆλος καὶ ἡ νοημοσύνη, καὶ αὐτὸ ἀνεγνώρισε τὸν κύριόν του, αὐτὸν τὸν εἰς τὴν ἕδραν τῶν κατηγορουμένων ἤδη καθήμενον. Ὡς δὲ πρὸς τὸν ἄλλον κλέπτην, ἡ ἀστυνομία ἦτον ἐπὶ τὰ ἴχνη του.

Μετά τινας δ' ἄλλας παρατηρήσεις, κυρούσας τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐνοχῆς μου, ὁ εἰσαγγελεὺς ἔπαυσεν ὁμιλῶν, καὶ φωνὴ τερετίζουσα ἔκραξε: «Σιωπή!»

Τότε ὁ δικαστὴς χωρὶς νὰ στραφῇ πρὸς ἐμέ, καὶ ὡς ἂν ὡμίλει καθ' ἑαυτόν, μὲ ἠρώτησε τὸ ὄνομα, τὴν ἡλικίαν, τὸ ἐπάγγελμά μου.

Ἀπήντησα δ' ἀγγλιστὶ ὅτι ἐκαλούμην Φραγσὴς Δρισκόλλ, καὶ ὅτι κατῴκουν εἰς τῶν γονέων μου εἰς τὸ Λονδῖνον, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος ἐν Βεθνὰλ-Γρείν. Ἔπειτα δ' ἐζήτησα τὴν ἄδειαν νὰ ἐξακολουθήσω τὰς ἐξηγήσεις μου γαλλιστί, διότι εἶχον ἀνατραφῆ εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἤμην μόνον πρὸ ὀλίγων μηνῶν.

— Μὴ νομίζῃς ὅτι θὰ μ' ἀπατήσῃς, μοὶ εἶπεν αὐστηρῶς ὁ δικαστής. Ἠξεύρω γαλλικά.

Διηγήθην λοιπὸν γαλλιστί, καὶ ἀνέπτυξα ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἤμην εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν μίαν, ἀφ' οὗ εἰς τὴν μίαν ἤμην εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, καὶ εἰς τὰς δύω καὶ ἡμίσειαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυός.

— Καὶ ποῦ ἦσουν εἰς τὴν μίαν καὶ τέταρτον; ἠρώτησεν ὁ δικαστής.

— Καθ' ὁδόν.

— Πρέπει νὰ τὸ ἀποδείξῃς. Λέγεις ὅτι ἦσο καθ' ὁδὸν πρὸς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυός, ἐν ᾧ ἡ κατηγορία βεβαιοῖ ὅτι ἦσο ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας· ὅτι ἀναχωρήσας ἐκ τοῦ ἱπποδρομίου εἰς τὴν μίαν παρά τινα λεπτά, ἦλθες καὶ ηὗρες τὸν συνένοχόν σου ὑπὸ τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας, ὅπου σὲ περιέμενεν ἔχων κλίμακα, καὶ ἀφ' οὗ ἀπέτυχεν ἡ κλοπή σας ἐπῆγες εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυός.

Ἐπροσπάθησα ν' ἀποδείξω ὅτι ἦτον ἀδύνατον, ἀλλ' εἶδον ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν ἐπείθετο.

— Καὶ πῶς ἐξηγεῖς τὴν παρουσίαν τοῦ κυναρίου σου εἰς τὴν ἐκκλησίαν; μ' ἠρώτησε.

— Δὲν τὴν ἐξηγῶ, οὐδὲ τὴν ἐννοῶ. Τὸ κυνάριόν μου δὲν ἦτον μετ' ἐμοῦ. Τὸ εἶχον δέσει τὸ πρωῒ ὑπὸ μίαν τῶν ἁμαξῶν ἡμῶν.

Δὲν ἤθελον νὰ εἰπῶ περισσότερα, διότι δὲν ἤθελον νὰ δώσω ὅπλα κατὰ τοῦ πατρός μου. Ἔρριψα ἓν βλέμμα πρὸς τὸν Ματτίαν, ὅστις μοὶ ἔνευσε νὰ ἐξακολουθήσω, ἀλλὰ δὲν ἐξηκολούθησα.

Τότε ἐκάλεσαν ἕνα μάρτυρα, ὅστις ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ εὐαγγελίου νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν ἄνευ μίσους καὶ ἄνευ πάθους.

Ὁ ἄνθρωπος χονδρός, κοντός, μεγαλοπρεπέστατος, ἂν καὶ εἶχε κατακόκκινον τὸ πρόσωπον καὶ τὴν μύτην κυανῆν, πρὶν ὁρκισθῇ ἐχαιρέτησε διὰ γονυκλισίας τὸ δικαστήριον, καὶ ἠγέρθη φουσκόνων. Οὗτος ἦτον ὁ κανδηλάπτης τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Κατ' ἀρχὰς διηγήθη διὰ μακρῶν πόσον συνεταράχθη καὶ ἐσκανδαλίσθη, ὅταν ἦλθον νὰ τὸν ἐξυπνήσωσιν αἰφνιδίως, καὶ νὰ τῷ εἰπῶσιν ὅτι κλέπται ἦσαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ πρώτη του ἰδέα ἦτον ὅτι ἤθελον νὰ γελάσουν· ἐπειδὴ ὅμως κανεὶς δὲν γελᾷ μ' ἀνθρώπους τοῦ χαρακτῆρός

Digitized by Google

του, ἐνόησεν ὅτι σπουδαῖόν τι συμβαίνει· τότε ἐνεδύθη μετὰ τόσης ταχύτητος, ὥστε ἔσπασαν δύω κομβία τοῦ ὑπενδύτου του. Τέλος ἔτρεξεν, ἠνέωξε τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας, καὶ εὗρε, τίνα; ἢ μᾶλλον τί; . . ἓν κυνάριον!

Εἰς ταῦτα οὐδὲν εἶχον ν' ἀπαντήσω· ἀλλ' ὁ δικηγόρος μου, ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης οὐδὲν εἶχεν εἰπεῖ, ἠγέρθη, ἐτίναξε τὴν φενάκην του, ἐστερέωσε τὸν μανδύαν εἰς τὸν ὦμόν του, καὶ ἔλαβε τὸν λόγον.

— Τίς ἔκλεισε τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας χθὲς τὸ ἑσπέρας; ἠρώτησεν.

— Ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ κανδηλάπτης, ὡς ἦτον καθῆκόν μου.

— Εἶσαι βέβαιος;

— Ὅταν πράττω τι, εἶμαι βέβαιος ὅτι τὸ πράττω.

— Καὶ ὅταν δὲν τὸ πράττῃς;

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν τὸ ἔπραξα.

— Ἄριστα. Τότε λοιπὸν δύνασαι νὰ ὀμόσῃς ὅτι δὲν ἔκλεισες εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ κυνάριον περὶ οὗ ὁ λόγος;

— Ἂν τὸ κυνάριον ἦτον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θὰ τὸ ἔβλεπον.

— Ἔχεις καλοὺς ὀφθαλμούς;

— Ἔχω ὀφθαλμοὺς ὡς ὅλος ὁ κόσμος.

— Πρὸ ἓξ μηνῶν δὲν ἔχωσες τὴν κεφαλήν σου εἰς τὴν ἐσχισμένην κοιλίαν μοσχαρίου κρεμαμένου ἔμπρὸς κρεωπωλείου;

— Δὲν βλέπω τὴν σπουδαιότητα τοιαύτης ἐρωτήσεως, γινομένης εἰς ἄνθρωπον τοῦ χαρακτῆρός μου, ἀνέκραξεν ὁ κανδηλάπτης, γινόμενος κυανοῦς.

— Θέλεις νὰ ἔχῃς τὴν ἄκραν εὐγένειαν ν' ἀπαντήσῃς, ὡς ἂν ἡ ἐρώτησις ἦτον ἀληθῶς σπουδαία;

— Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐκτύπησα εἰς τὸ σῶμα ἑνὸς ζώου ἀνεπιτηδείως κρεμασθέντος ἐμπρὸς κρεωπωλείου.

— Δὲν τὸ εἶχες λοιπὸν ἰδεῖ;

— Ἤμην συλλογισμένος.

— Εἶχες δειπνήσει ὅταν ἔκλεισες τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας;

— Βεβαίως.

— Καὶ ὅταν ἐχώθης εἰς τὸν μόσχον ἐκεῖνον δὲν εἶχες δειπνήσει;

— Ἀλλὰ . . .

— Λέγεις ὅτι δὲν εἶχες δειπνήσει;

— Ναί.

— Πίνεις ζύθον ἐλαφρὸν ἢ βαρύν;

— Βαρύν.

— Πόσας ὑδρίας;

— Δύω.

— Ποτὲ περισσοτέρας;

— Ἐνίοτε τρεῖς.

— Ποτὲ τέσσαρας; ποτὲ ἕξ;

— Πολὺ σπάνιον.

— Μετὰ τὸ δεῖπνον δὲν πίνεις ῥακί;

— Ἐνίοτε.

— Τὸ ἀγαπᾷς δυνατὸν ἢ ἀδύνατον;

— Ὄχι πολὺ ἀδύνατον.

— Πόσα ποτήρια πίνεις;

— Κατὰ τὰς περιστάσεις.

— Ἠμπορεῖς νὰ ὀμόσῃς ὅτι δὲν πίνεις ἐνίοτε τρία, ἢ καὶ τέσσαρα;

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κανδηλάπτης, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κυανοῦς, δὲν ἀπεκρίθη, ὁ δικηγόρος ἐκάθησε, λέγων συγχρόνως·

— Ἡ ἀνάκρισις αὕτη ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ κυνάριον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκλείσθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ μάρτυρος, ὅστις μετὰ τὸ δεῖπνόν του δὲν βλέπει τὰ μοσχάρια, διότι εἶναι συλλογισμένος. Τοῦτο μόνον ἤθελον νὰ μάθω.

Ἂν ἐτόλμων, ἤθελον φιλήσει τὸν δικηγόρον μου. Μ' ἔσωσε.

Διατί νὰ μὴ εἶχε κλεισθῆ ὁ Κάπης εἰς τὴν ἐκκλησίαν; Ἦτον πολὺ δυνατόν. Ἂν λοιπὸν οὕτως εἶχε κλεισθῆ, ἐγὼ δὲν τὸν εἰσήγαγον· ἑπομένως δὲν ἤμην ἔνοχος, ἀφ' οὗ τοῦτο ἦν τὸ μόνον ὃ μοὶ προσήπτετο.

Μετὰ τὸν κανδηλάπτην ἐξητάσθησαν οἱ μετ' αὐτοῦ εἰσελθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλ' αὐτοὶ οὐδὲν εἶχον ἰδεῖ, εἰμὴ ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον δι' οὗ εἶχον φύγει οἱ κλέπται.

Ἔπειτα ἠκούσθησαν οἱ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως, ὁ Βὸβ, οἱ σύντροφοί του, ὁ ξενοδόχος, καταθέσαντες πάντες περὶ τῆς χρήσεως τοῦ καιροῦ μου. Ἓν ζήτημα ὅμως μόνον δὲν διευκρινίσθη, καὶ τοῦτο ἦτον τὸ σπουδαιότατον, καθότι ἀπέβλεπε τὴν ἀκριβῆ ὥραν καθ' ἣν κατέλιπον τὸ ἱπποδρόμιον.

Ὅταν ἐτελείωσαν αἱ ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων, ὁ δικαστὴς μ' ἠρώτησεν ἂν δὲν εἶχον τίποτε νὰ εἰπῶ, προσθεὶς ὅτι, ἂν ἤθελον, ἐδυνάμην καὶ νὰ σιωπήσω.

Ἀπήντησα δ' ὅτι ἤμην ἀθῶος, καὶ ἐπαναπαυόμην εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ δικαστηρίου.

Τότε ὁ δικαστὴς διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῶν καταθέσεων τούτων, καὶ ἔπειτα ἐκήρυξεν ὅτι θέλω μετακομισθῆ εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν φυλακήν, διὰ νὰ περιμένω ν' ἀποφασίσωσιν οἱ ἔνορκοι ἂν θὰ παρεπεμπόμην ἢ μὴ εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον.

Τὸ κακουργιοδικεῖον!

Ἀδρανὴς ἔπεσα εἰς τὸ κάθισμά μου. Ὢ! διατί δὲν εἶχον ἀκούσει τὸν Ματτίαν!

[Ἕπεται συνέχεια].

Ἐκ τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων τὸ **Journal des Débats** ἐκδίδει καθ' ἑκάστην 8,000 φύλλα, **France** 40,000, **Liberté** 17,000, **République Française** 11,000, **Univers** 7,000, **Gaulois** 6,000, **Pays** 6,000, **Temps** 22,000, **Figaro** 80,000, **Petit Journal** 565,000. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ συμβαίνει ὅ,τι καὶ πανταχοῦ ἄλλοθι· ὅσῳ σπουδαιοτέρα εἶνε μία τις ἐφημερὶς τοσούτῳ ὀλιγωτέρους ἔχει ἀναγνώστας.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ τυπογραφία.

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς τυπογραφίας χωρίζει τὴν ἀρχαιότητα ἀπὸ τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ ἀνοίγει νέον ὁρίζοντα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μεγαλοφυΐαν. **A F DIDOT**

«Ἡ τυπογραφία, εἶπεν ὁ Λαμαρτῖνος, συνδέει καὶ φέρει εἰς συνάφειαν ἄμεσον καὶ ἐνδελεχῆ τὴν σκέψιν τοῦ μεμονωμένου ἀνθρώπου μετὰ πασῶν τῶν σκέψεων τοῦ ἀοράτου κόσμου ἐν τῷ παρελθόντι, τῷ παρόντι καὶ τῷ μέλλοντι. Ἐῤῥέθη ὅτι οἱ σιδηρόδρομοι καὶ ὁ ἀτμὸς ἐξουδενίζουσι τὰς ἀποστάσεις, ἡμεῖς δὲ προσεπιλέγομεν ὅτι ἡ τυπογραφία ἐξουδενίζει τὸν χρόνον. Δι' αὐτῆς εἴμεθα πάντες σύγχρονοι. Συνδιαλεγόμεθα μετὰ τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Κικέρωνος, οἱ δὲ Ὅμηροι καὶ οἱ Κικέρωνες τῶν μελλόντων χρόνων θέλουσι συνδιαλέγεσθαι μεθ' ἡμῶν, ὥστε δυνάμεθα εὐλόγως νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ *πιεστήριον* εἶναι αἴσθησις διανοητική, ἀποκαλυφθεῖσα εἰς τὸν ἄνθρωπον παρὰ τοῦ Γουτεμβέργου, ὅσον καὶ ὑλικὴ μηχανή, καθότι ἐξ αὐτοῦ ἐξέρχονται μὲν βεβαίως χάρτης, μελάνη, στοιχεῖα, ἀριθμοί, γράμματα, προσβάλλοντα τὰς ἡμετέρας αἰσθήσεις, ἀλλ' ἐξέρχεται συνάμα καὶ σκέψις, καὶ αἴσθημα, καὶ ἠθική, καὶ θρησκεία, δηλαδὴ μέρος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους».

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος ἡ μικρογραφία καὶ ἡ γραφὴ εἶχον φθάσει εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς τελειότητος. Ὑπῆρχον βίβλοι γέμουσαι κοσμημάτων, ἐν οἷς τὰ χρώματα ἐναρμονίως συνεδυάζοντο, καὶ τὰ κομψὰ ἐνίοτε δὲ καὶ εὐφυῆ ζωγραφήματα περιεκόσμουν κείμενον ἐπιτηδείως ἐπὶ τῆς περγαμηνῆς γεγραμμένον. Ἀλλ' ὑπῆρχον προσέτι οὐχ ἧττον ἀφθόνως καὶ παιγνιόχαρτα προερχόμενα ἐκ Βενετίας καὶ Φλωρεντίας, ὅπου εἶχον εἰσαχθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως πολὺν χρόνον πρὸ τῆς παραφροσύνης τοῦ Καρόλου Ζ'[1]. Τὰ παιγνιόχαρτα ταῦτα ἦσαν τεχνηέντως ἐζωγραφημένα ἐπὶ ἐδάφους χρυσοῦ. Αἱ εἰκόνες τοῦ βασιλέως, τῆς βασιλίσσης, τοῦ *φάντε* καὶ τοῦ *ἄσου* ἦσαν λαμπρῶς πεποικιλμέναι. Τὰ πρόσωπα ταῦτα ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας ἀναλόγως τῆς περιωπῆς αὐτῶν σκῆπτρα ἢ ὅπλα ἀργυρᾶ, ἔφερον δὲ ἐνδύματα πορφυρᾶ καὶ κυανόχροα καὶ εἶχον ἀφελὲς τὸ εἶδος τῆς μορφῆς. Ἀλλὰ τὰ παιγνιόχαρτα ὡς καὶ τὰ θρησκευτικὰ βιβλία ἦσαν τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν πλουσίων, οἵτινες μόνοι ἠδύναντο ν' ἀγοράσωσιν αὐτά.

Ποῖοι οἱ καλλιτέχναι, οἵτινες πρῶτοι ἐπειράθησαν νὰ καταστήσωσιν αὐτὰ κοινὰ ἁπλοποιοῦντες τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν καὶ ἀφαιροῦντες τὴν πολυτέλειαν; Εἶναι ἄγνωστον. Ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι διεσπάρησαν τότε μεταξὺ τῆς μεσαίας τάξεως καὶ τοῦ λαοῦ θρησκευτικαὶ εἰκόνες καὶ παιγνιόχαρτα, διὰ νέας τινὸς μεθόδου χαραχθέντα ἐν μιᾷ μόνῃ μαύρῃ γραμμῇ. Αἱ εἰκόνες αὗται ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀτελεῖς καὶ ἄκομψοι, ἐνίοτε δὲ καὶ βαρβαρικαί. Οὐδὲν ἧττον εἶναι ἄξιαι τῆς ἡμετέρας προσοχῆς, καθόσον ὑπὸ τὴν ἀρχαϊκὴν αὐτῶν μορφὴν εἰσήγετο τὸ εὔωνον εἰς τὰ ἔργα τῆς διανοίας, καὶ ἡ ξυλογραφία διέδιδε τὴν τέχνην πρὶν ἢ γεννήσῃ τὴν τυπογραφίαν, ἥτις ἔμελλε νὰ διαδώσῃ τὴν ἐπιστήμην.

Τῷ ὄντι, εἰς τὴν ξυλογραφίαν ὀφείλεται ἡ ἐφεύρεσις τῆς τυπογραφίας. Εἰς τὰς εἰκονογραφίας, αἵτινες ἀνεγλύφοντο ἐπὶ ξύλου, προσετέθη μετ' οὐ πολὺ ἐξηγηματική τις φράσις, τῆς ὁποίας τὰ στοιχεῖα ἦσαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀναγεγλυμμένα. Ταῦτα ἠδύναντο εὐκόλως νὰ ἐμπνεύσωσιν εἰς ἕνα Γουτεμβὲργ τὴν ἰδέαν τῶν κινητῶν στοιχείων.

Ὁ Γουτεμβὲργ ἐγεννήθη τὸ πρῶτον ἔτος τῆς δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος ἐν Mayence, ἐλευθέρᾳ πόλει κειμένῃ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου. Κατὰ τὴν ἐπίσημον εἴσοδον τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου Γ' εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ματαία τις περὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς δημοσίαις τελεταῖς ἔρις διήγειρε καὶ πάλιν τὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων ἔχθραν, ὁ δὲ νέος Γουτεμβὲργ, ἄγων τότε τὸ δέκατον ἔννατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐξωρίσθη καθὸ εὐγενής. Περιῆλθε δὲ τὰς πόλεις ἐξετάζων τὰ μνημεῖα καὶ ἐπισκεπτόμενος τοὺς ἐγκριτωτέρους τῶν ἀνδρῶν. Αἱ ὄχθαι τοῦ Ῥήνου, ἡ Ἑλβετία, ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ὁλλανδία ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἐν Harlem, εὑρισκόμενος, συνέλαβε τὸ πρῶτον τὴν ἰδέαν τῆς τυπογραφίας. Ἐπανελθὼν εἰς Στρασβοῦργον κατώρθωσε μετὰ πολυμήνους ἐρεύνας νὰ κατασκευάσῃ ξύλινα στοιχεῖα καὶ νὰ συνενώσῃ αὐτά, συνιστῶν οὕτω τὴν ἀρχὴν τῆς νέας τέχνης.

Ὁ Γουτεμβὲργ, ἀναλογιζόμενος τὴν μεγίστην ἠθικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου του, ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ εὕρῃ βοηθοὺς ὅπως τὸν συνδράμωσιν εἰς τὰς δαπάνας, ἃς συνεπήγοντο δοκιμαὶ πολλαὶ καὶ ἐπανειλημμέναι, ἀλλ' ἐνόμισε καλὸν ν' ἀποσιωπήσῃ τὸν σκοπὸν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτοῦ ἡ δόξα. Μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τοῦ Στρασβούργου οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ δώσῃ αὐτῷ χεῖρα βοηθείας, καθότι ἐφρόνουν ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ τεχνίτου εἶναι αὐτόχρημα ἐξευτελισμός. Ὁ ἐφευρέτης, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐξευτελισθῇ ὁ ἴδιος γινόμενος ἐργάτης καὶ νὰ συζήσῃ μετὰ τοῦ λαοῦ, εἰς ὃν ἤνοιγε τὰς πύλας τοῦ βασιλείου τοῦ νοῦ, συνῆψε σύμβασιν συνεταιρισμοῦ μετὰ δύο εὐπόρων κατοίκων τοῦ Στρασβούργου, τοῦ Ἀνδρέα Dritzehen καὶ τοῦ Ἰωάννου Riffe bailli τοῦ Λιγτενάου, κατόπιν δὲ μετὰ τοῦ Faust χρυσοχόου καὶ τραπεζίτου ἐν Mayence.

Ὁ Γουτεμβὲργ θέλων ν' ἀποκρύψῃ ἀπὸ τῶν

1. Τὰ παιγνιόχαρτα ἐφηυρέθησαν κατά τινας πρὸς διασκέδασιν τοῦ παράφρονος βασιλέως τῆς Γαλλίας Καρόλου Ζ' βασιλεύσαντος 1380—1422.

Digitized by Google

συνεταίρων αὐτοῦ τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐπιχειρήσεώς του, εἰργάσθη μετ' αὐτῶν εἰς διάφορα καλλιτεχνικὰ ἔργα λαξεύων πολυτίμους λίθους καὶ λειαίνων ἐνετικὴν ὕαλον πρὸς κατασκευὴν κατόπτρων, ἀλλ' ἐξηκολούθει ἐν κρυπτῷ τὰς μηχανικὰς αὐτοῦ περὶ τὴν τυπογραφίαν ἐρεύνας. Ὅπως ἀποφύγῃ τὴν πολυπράγμονα ἐπέμβασιν τοῦ κοινοῦ, κατηγοροῦντος ἤδη αὐτὸν ἐπὶ μαγείᾳ, ἔστησε τὸ ἐργοστάσιον αὐτοῦ εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας ἐγκαταλελειμμένης μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἀρβογάστου, κρυπτόμενος δὲ ἐντὸς κελλίου, τὸ ὁποῖον ἐκλείδου, καὶ ἀνενδότως ἐν αὐτῷ ἐργαζόμενος, ἔγλυφε κινητὰ στοιχεῖα καὶ κατεσκεύασε τέλος τὸ πρῶτον πιεστήριον, τὴν ἀτελῆ ταύτην ἀρχὴν τῶν ἡμετέρων μηχανῶν, αἵτινες ἐντὸς μιᾶς ὥρας ἐκτυποῦσιν εἴκοσι χιλιάδας ἀντίτυπα τετυπωμένου φύλλου.

Ὁ Γουτεμβέργ ἐπεχείρησε μετ' οὐ πολὺ τὴν τύπωσιν ἱερῶν βιβλίων, ἀλλ' ὁ μέγας ἐφευρέτης ἐξαντλήσας τὰ χρήματα αὐτοῦ, ἠναγκάσθη ν' ἀποκαλύψῃ τοὺς μυστικοὺς αὐτοῦ σκοποὺς εἰς τοὺς συνεταίρους του, ὅπως ζητήσῃ παρ' αὐτῶν νέα βοηθήματα. Οὗτοι συγκατετέθησαν νὰ τὸν συνδράμωσιν ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ νὰ συμμερισθῶσι πάντα ἐν γένει τὰ κέρδη αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἐφευρέτου. Χάριν τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐπιχειρήσεώς του ὁ Γουτεμβέργ ἀπεδέχθη τὴν συμφωνίαν ταύτην, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξηλείφθη ἀπὸ τοῦ συνεταιρισμοῦ, καὶ ἔγινεν, οὕτως εἰπεῖν, εἷς τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου του.

Ἀλλὰ δὲν ἤρκει τοῦτο. Οἱ κληρονόμοι ἑνὸς τῶν συνεταίρων του ἐνήγαγον αὐτὸν εἰς δίκην, διαφιλονεικοῦντες αὐτῷ τὴν προτεραιότητα τῆς ἐφευρέσεως καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτῆς. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὁ Γουτεμβέργ ἔδειξε μεγίστην ἀμηχανίαν, καθότι ἐφοβεῖτο μὴ διαθρυληθῶσι τὰ μυστηριώδη αὐτοῦ ἔργα, οἱ δὲ δικασταὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ μάθωσι τὰ κατὰ τὴν νέαν ἐφεύρεσιν, ἐστενοχώρουν αὐτὸν δι' ἀλλεπαλλήλων ἐρωτήσεων. Ὁ Γουτεμβέργ προετίμησε νὰ καταδικασθῇ μᾶλλον ἢ νὰ παραιτήσῃ τὴν τέχνην του. Στερηθεὶς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, ἀπῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του ὅπως ἀνοικοδομήσῃ ἐκ νέου τὴν δόξαν του, καὶ μετά τινα χρόνον συνεταιρίσθη μετὰ τοῦ Φάουστ καὶ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Schoeffer, ὀργανώσας δὲ νέον ἐργοστάσιον, ἐτύπωσεν ἐν ὀνόματι πάλιν τῶν συνεταίρων αὐτοῦ βίβλους καὶ ψαλτήρια ἀξιοσημείωτα διὰ τὸ καθαρὸν τοῦ χαρακτῆρος.

Ὁ Φάουστ καὶ ὁ Schoeffer ὑπέπεσαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ σφετερισθῶσι βαθμηδὸν τὴν δόξαν τοῦ Γουτεμβέργ. Ἐν ἀφιερωτικῇ ἐπιστολῇ γερμανικῆς μεταφράσεως τοῦ Τίτου Λιβίου ἀνατιθεμένης εἰς τὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανόν, ἀναγνωρίζουσι καὶ λέγουσιν οἱ ἴδιοι «ὅτι ἡ τέχνη τῆς τυπογραφίας ἐφηυρέθη ἐν Mayence ὑπὸ τοῦ πολυμηχάνου μηχανικοῦ Ἰωάννου Γουτεμβέργ». Ἀλλὰ μετά τινα ἔτη ἐλησμόνησαν τὴν πρώτην των ταύτην ὁμολογίαν καὶ ἐσφετερίσθησαν τὴν ἐφεύρεσιν πρὸς ἴδιον ὄφελος.

Ὁ ἀτυχὴς ἐφευρέτης, στερηθεὶς καὶ δεύτερον τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτοῦ, ἐγκαταλείπει τὴν πατρίδα του. Ὅλα ὁμοῦ τὰ δυστυχήματα ἐπισκήπτουσιν εἰς αὐτόν, ἡ σύζυγός του καὶ τὰ τέκνα του ἀποθνήσκουσιν, αὐτὸς δὲ προβεβηκὼς ἤδη τὴν ἡλικίαν καὶ οὐδ' αὐτὸν ἔχων τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ὀλίγου δεῖν περιπίπτει εἰς τὴν ἐσχάτην πενίαν, ἀλλ' ὁ γενναῖος πρίγκηψ τοῦ Νασσάου Ἀδόλφος φιλοξενεῖ αὐτόν. Ἐν Νασσάου ὁ Γουτεμβέργ ἐξηκολούθησε τυπῶν ἰδίαις χερσίν.

«Ἔπειτα δὲ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα ἐννέα ἐτῶν, οὐδεμίαν ἀφίνων εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ κληρονομίαν, ἀλλ' ἀφίνων εἰς τὸν κόσμον τὸ βασίλειον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀνεκάλυψε καὶ κατέκτησεν ἁπλοῦς ἐργάτης. «Κληροδοτῶ εἰς τὴν ἀδελφήν μου, λέγει ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, πάντα τὰ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Ἀρβογάστου ὑπ' ἐμοῦ τυπωθέντα βιβλία». Ὁ ἀτυχὴς ἐφευρέτης οὐδὲν εἶχε ν' ἀφήσῃ εἰς τὴν κληρονόμον αὐτοῦ, εἰμὴ μόνον τὸν συνήθη τῶν ἐφευρετῶν πλοῦτον, δηλαδὴ νεότητα ἐν ταλαιπωρίαις καταναλωθεῖσαν καὶ βίον ἀχαρῆ καὶ ὄνομα παρεγνωρισμένον καὶ αὐπνίας καὶ τὴν τῶν συγχρόνων λήθην».

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γουτεμβέργ ἡ τυπογραφία πανταχοῦ ἐξηπλώθη· πιεστήρια συνεστήθησαν εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Εὐρώπης. Ἡ Γαλλία ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΑ', ἡ Ἀγγλία, ἡ Ὁλλανδία, ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ἰταλία ἀπεδέχθησαν τὴν νέαν ἐφεύρεσιν καὶ ἤρξαντο πολλαπλασιάζουσαι τὰ βιβλία.

Σὺν τῷ τετυπωμένῳ βιβλίῳ ἀναπτύσσεται καὶ ἡ εἰκονογραφία, ἡ τέχνη συνδυάζεται μετὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀνυψοῖ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν. Καθ' ὃν χρόνον περίπου ὁ Γουτεμβέργ ἀπέθνησκεν, ὁ Ἀλβέρτος Δύρερ ἐγεννᾶτο ἐν Νυρεμβέργῃ τῷ 1471, ὅτε ἡ ξυλογραφία ἀνεδεικνύετο ἤδη. Νεώτατος ὢν περιῆλθε τὰς Κάτω-Χώρας, τὴν πατρίδα τῶν πρώτων ξυλογράφων, ἔπειτα δὲ μετέβη εἰς Βενετίαν, ὅπου διέπρεπον οἱ πρόδρομοι τοῦ Τιτιάνου, καὶ ἐλθὼν εἰς Βιένναν ἐκτήσατο τὴν εὔνοιαν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Μαξιμιλιανοῦ Α', τοῦ μεγάλου ἀντιπάλου τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΑ' καὶ Καρόλου τοῦ Η'. Ὁ Ἀλβέρτος Δύρερ ἐζωογόνησεν ἀληθῶς τὸ ξύλον διὰ τῆς μεγαλοφυΐας αὐτοῦ. Ἡ μητρικὴ στοργὴ διαλάμπει εἰς τὰς μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ εἰκόνας τῆς Παρθένου, ἐνθουσιασμὸν ἐκφράζουσιν οἱ θρίαμβοι αὐτοῦ, φόβον ἀποπνέει ἡ Ἀποκάλυψις.

Αἱ εἰκόνες αὐτοῦ ἐμπνέουσιν ἀλληλοδιαδόχως τὸν τρόμον καὶ τὴν μελαγχολίαν.

Ὁ Ἀλβέρτος Δύρερ ἀπέθανεν ἄγων τὸ πεντηκοστὸν ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐκτὸς δὲ τῶν ξυλογραφικῶν αὐτοῦ ἀριστουργημάτων ἐξετέ-

Digitized by Google

λεσεν ἔργα ἀξιόλογα χρυσοχοΐκῆς, γλυπτικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς. Ὁ περιώνυμος ξυλογράφος ἦτο οὐ μόνον μέγας καλλιτέχνης, ἀλλὰ καὶ ἔξοχος πολίτης. Ἀπέθανεν ὅμως πτωχὸς καὶ ἀσθενής, ὡς μαρτυρεῖ θαυμασία ἐπιστολή, ἣν ἔγραψε περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς γενεθλίας αὐτοῦ πόλεως Νυρεμβέργης, καὶ ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὴν ἑξῆς συγκινητικωτάτην περικοπήν.

«Πρὸ δεκαεννέα ἐτῶν ἡ ἀρχοντία τῆς Βενετίας μοὶ ἔγραψε νὰ μεταβῶ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην προσφέρουσά μοι μισθὸν διακοσίων δουκάτων κατ' ἔτος. Ἡ κοινότης τοῦ Ἀμβέρσου, ὅτε ἐπὶ μικρὸν διέτριψα εἰς τὰς Κάτω-Χώρας, μοὶ προσέφερεν ἐπίσης τριακόσια φιορίνια κατ' ἔτος καὶ ὡραίαν οἰκίαν. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς πόλεις αἱ ἐργασίαι μου θὰ ἐπληρόνοντο χωριστά. Ὅλα ταῦτα τὰ ἀπεποιήθην ἐξ ἀγάπης πρὸς τὰς ὑμετέρας εὐγενείας, πρὸς τὴν ἡμετέραν πόλιν καὶ πρὸς τὴν πατρίδα. Ἐπροτίμησα νὰ ζήσω πτωχὸς μᾶλλον ἢ νὰ γίνω πλούσιος καὶ μέγας εἰς ξένον τόπον».

Ἐν τῇ ἀξιοπρεπεῖ ταύτῃ ἐπιστολῇ ὁ Ἀλβέρτος Δύρερ ζητεῖ παρὰ τῶν ἀρχῶν τῆς Νυρεμβέργης νὰ δεχθῶσι παρακαταθήκην χιλίων φιορινίων, τὰ ὁποῖα ἐκ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἶχεν οἰκονομήσει, καὶ νὰ χορηγήσωσιν αὐτῷ τόκον πεντήκοντα φιορινίων κατ' ἔτος δι' αὐτὸν καὶ διὰ τὴν σύζυγόν του, οἵτινες ἀμφότεροι, γράφει, «σημέραι γηράσκουσι καὶ γίνονται ἀδύνατοι καὶ ἀνίκανοι». Λαμπρὰ αἰσθήματα ταπεινῆς μετριοφροσύνης καὶ εὐγενοῦς ὑπερηφανείας μαρτυροῦντα ἔξοχον χαρακτῆρα συνδυαζόμενον μετ' ἐξόχου μεγαλοφυΐας.

Ἡ πρώτη τῶν βιβλίων ἐμφάνισις κατετάραξε τοὺς ἐχθροὺς τοῦ φωτός, ὥστε ἡ ἱστορία τῶν πρώτων τυπογράφων οὐδὲν ἄλλο περιέχει πολλάκις ἢ καταδρομάς, καθότι πᾶσα τῆς ἀνθρωπότητος πρόοδος διὰ συμφορῶν καὶ δακρύων ἐξαγοράζεται.

Ἐν ἔτει 1490 ὁ Alde Manuce ἵδρυσεν ἐν Βενετίᾳ τὸ περίφημον αὐτοῦ τυπογραφεῖον, ὅπερ ἐπὶ τόσον χρόνον πατροπαραδότως εἰργάσθη καὶ ἐτύπωσε πλεῖστα βιβλία μεγίστης ἀξίας. Ἡ οἰκογένεια τῶν Ἄλδων ὑπῆρξεν ἐν Ἰταλίᾳ ὅ,τι ἡ οἰκογένεια τῶν Estienne ἐν Γαλλίᾳ. Εἰς ἀμφοτέρας, ἐνθύμως ἀγωνισθείσας ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, ὀφείλεται γενικὴ εὐγνωμοσύνη.

Ὁ Alde Manuce, καίτοι ὁ πόλεμος ἐδῄου τὴν Ἰταλίαν καὶ μυρίαι περιεκύκλουν αὐτὸν δυσχέρειαι καὶ συμφοραί, ἐτύπου βιβλία ὠφέλιμα, καὶ προσεπάθει μετ' ἀξιοθαυμάστου ἐπιμονῆς, νὰ βοηθῇ τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν. «Ὤμοσα, λέγει ἔν τινι προοιμίῳ τῶν βιβλίων του, νὰ καταναλώσω τὸν βίον μου πρὸς κοινὸν ὄφελος, μάρτυς μου δὲ ὁ Θεὸς ὅτι τοιοῦτος εἶναι ὁ διακαής μου πόθος. Προετίμησα βίον ἐργατικὸν καὶ πολυτάραχον μᾶλλον ἢ βίον εἰρηνικόν. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη πρὸς ἀπολαυὴν ἡδονῶν ἀναξίων γενναίας ψυχῆς, ἀλλὰ πρὸς ἐκτέλεσιν καλῶν ἔργων. Ἀφήσωμεν εἰς τὰ κτήνη τὴν τοιαύτην ὕπαρξιν. Ὁ Κάτων εἶπεν ὅτι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τὸν σίδηρον, ὅστις διηνεκῶς μὲν χρώμενος λάμπει, ἐν ἀχρηστίᾳ δὲ μένων σκωριάζει». Τοιαῦτα τὰ ἐμφοροῦντα τὸν γενναιόφρονα τοῦτον ἄνδρα αἰσθήματα. Ἐν ἔτει 1495 ὁ Alde ἐτύπωσε τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Θεοκρίτου καὶ τοῦ Ἡσιόδου, τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος ἐδημοσίευσε τὸ «Thesaurus cornucopiae», συλλογὴν Ἑλλήνων γραμματικῶν ἀνεκδότων.

Εἰσβαλόντος τοῦ Καρόλου Η' εἰς Ἰταλίαν, ὁ Alde ἔγραφεν ἔν τινι προοιμίῳ' «Δυσκολωτάτη εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἐκτύπωσις τῶν Λατίνων συγγραφέων, δυσκολωτέρα δ' ἔτι ἡ τῶν Ἑλλήνων, πολυπονωτάτη δὲ ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἔργα ἐπιμέλεια ἐν καιρῷ δυσχερεστάτῳ, καθ' ὃν τὰ ὅπλα μᾶλλον ἢ τὰ βιβλία εἶναι ἐν χρήσει. Ἀφ' ἧς ἀνέλαβον τὸ ἔργον τοῦτο, δύναμαι νὰ βεβαιώσω ἐνόρκως, ὅτι πρὸ ἑπτὰ ἤδη ἐτῶν οὐδὲ μίαν ὥραν ἀπήλαυσα ἡσύχου ἀναπαύσεως».

Τῷ 1497 ὁ Alde ἐπεράτωσε τὴν τύπωσιν τῶν ἁπάντων τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀπεφάσισε δὲ νὰ δημοσιεύσῃ μετὰ μικρὸν τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ Γαληνοῦ. «Ἐὰν ζήσω, ἔλεγε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, θὰ προσπαθήσω νὰ μὴ παύσω παρέχων εἰς τοὺς συγχρόνους μου καλὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ βιβλία». Ὁ Alde Manuce ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του, ἐπὶ ὀκτὼ δὲ συνεχῆ ἔτη ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀρίστων τῆς ἀρχαιότητος ἔργων.

Τῷ 1506 αἱ ἐργασίαι τοῦ τυπογραφείου διεκόπησαν ἐντελῶς ἕνεκα τοῦ πολέμου. Ὁ Λουδοβῖκος ΙΒ', κληρονόμος τῶν ἀξιώσεων τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Γαλλίας ἐπὶ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως [1], συμμαχήσας μετὰ τοῦ Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας, ὅπως ἐξώσῃ τὸν Φρειδερῖκον Γ', ἐκυρίευσε τὴν Γένουαν καὶ ἐταπείνωσε τὴν Βενετίαν. Ὁ Alde ἔγινε καὶ αὐτὸς θῦμα τῶν δεινῶν, ἃ συνεπάγεται ὁ πόλεμος. Στερηθεὶς τὴν ἰδιοκτησίαν του, κατέτριψε χρόνον πολὺν προσπαθῶν ν' ἀνακτήσῃ αὐτήν. Ἐπανερχόμενος ἐκ Μεδιολάνων συνελήφθη αἴφνης ἄνευ τινὸς αἰτίας, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ δουκὸς τῆς Μαντούας, οἵτινες τὸν ἐφυλάκισαν δεσμεύσαντες αὐτὸν ὡς κακοῦργον.

Ἡ στυγερὰ αὕτη ἐπίθεσις κατ' ἀνδρός, ὅστις διὰ τῆς ἐντίμου αὐτοῦ ἐργασίας ἐτίμα τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ, ἐκίνησε γενικὴν ἀγανάκτησιν. Κατ' αἴτησιν τῶν φίλων του ὁ Alde ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἀλλὰ πτωχὸς καὶ ἄνευ πόρων ζωῆς. Διὰ τῆς καρτερίας αὐτοῦ ὅμως καὶ τῆς δραστηριότητος συνέστησε καὶ πάλιν τὸ τυπογραφεῖόν του. Ἀπὸ τοῦ 1507 μέχρι τοῦ 1513 ἐδημοσίευσε τὰς τραγῳδίας τοῦ Εὐριπίδου, ἔκδοσιν

1. Τὸ ὁποῖον εἶχε κατακτήσει κατὰ τὸ 1266 ὁ Charles d'Anjou, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Θ'.

Digitized by Google

τοῦ Πλινίου, τὰ ποιημάτια τοῦ Πλουτάρχου, τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Καίσαρος, τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Κικέρωνος, τὰ ποιήματα τοῦ Πινδάρου μετὰ προοιμίου, ἐν ᾧ διηγεῖται ὅσας ὑπέστη δοκιμασίας. «Πρὸ τεσσάρων ἤδη ἐτῶν ἠναγκάσθην νὰ διακόψω τὰς ἐργασίας μου, βλέπων τὴν Ἰταλίαν ὁλόκληρον μαστιζομένην ὑπὸ δεινοτάτου πολέμου. Ἠναγκάσθην ν' ἀπομακρυνθῶ τῆς Βενετίας, ὅπως προσπαθήσω νὰ μοὶ ἀποδοθῶσιν οἱ ἀγροί μου καὶ οἱ κῆποί μου, τοὺς ὁποίους ἐστερήθην οὐχὶ ἐξ ἰδίου σφάλματος, ἀλλ' ἕνεκα τῶν περιστάσεων».

Ὁ Alde ὁ πρεσβύτερος, οὕτως ἐπικληθεὶς πρὸς διάκρισιν τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ, ἀπέθανε τὴν 6 Φεβρουαρίου 1516 ζήσας ἑξήκοντα ἓξ ἔτη. Ἀφοῦ ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν εἰργάσθη καὶ ἐκοπίασε πᾶσαν καταβαλὼν προσπάθειαν καὶ δραστηριότητα καὶ εὐφυΐαν πρὸς ὄφελος τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, ἐξέλιπε τοῦ κόσμου οὐδεμίαν ἔχων σχεδὸν περιουσίαν, ἀφίνων δὲ εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἐράσμου μόνην τὴν καλὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ φήμην.

Ὁ Παῦλος Manuce ἐφάνη ἄξιος διάδοχος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἠγωνίσθη καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς ἀτυχίας καὶ τῆς συμφορᾶς.

Ἐνῷ οἱ Ἄλδοι διέδιδον τὰ βιβλία ἐν Ἰταλίᾳ, οἱ Estienne ἀνεδεικνύοντο ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ Ἑρρῖκος Estienne, ὅστις πρῶτος μεταξὺ αὐτῶν ἐγένετο τυπογράφος, ἀπέθανε τῷ 1520. Οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Φραγκῖσκος, Κάρολος καὶ Ροβέρτος, ἐξηκολούθησαν τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ, ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ Ῥοβέρτος εἶναι ἄξιος τῆς ἡμετέρας προσοχῆς, καθότι τὸν βίον αὐτοῦ διετάραξαν αἱ καταδρομαὶ καὶ αἱ συμφοραί, καί τοι ἔτυχε τῆς προστασίας τοῦ Φραγκίσκου Α' καὶ τοῦ Ἑρρίκου Β'.

Ὁ Ῥοβέρτος Estienne ἐτύπωσεν εἰς τὸ τυπογραφεῖον αὐτοῦ ἐν Παρισίοις ἄπειρα ἀξιόλογα βιβλία, διακρινόμενα διά τε τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ἁπλότητα, καὶ θαυμαζόμενα ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν βιβλιοφίλων.

Περὶ τὸ 1550 σοβαραὶ περιστάσεις ἠνάγκασαν τὸν Ῥοβέρτον Estienne ν' ἀποδημήσῃ. Σχετισθείς, ὡς ἐξ ἀμοιβαίας συμπαθείας, μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Μεταρρυθμίσεως, ἐπεφόρτισε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἑρρῖκον νὰ μεταφράσῃ ἑλληνιστὶ τὴν κατήχησιν τοῦ Ἰωάννου Καλβίνου, ἥτις ἐδημοσιεύθη ἐν Γενεύῃ τῷ 1551. Τότε δὲ ἀπειλαὶ ἐπίφοβοι διετάραξαν τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ. Αἱ πρὸς αὐτὸν ἐχθρικαὶ τῆς Σορβόννης διαθέσεις, καὶ ἡ ὁσημέραι ἐξασθενουμένη προστασία τοῦ βασιλέως, ἠνάγκασαν τὸν Ῥοβέρτον Estienne ν' ἀναχωρήσῃ ἄνευ ἀναβολῆς. Ἀποκατασταθεὶς ἐν Γενεύῃ, ἵδρυσεν ἐκεῖ μέγα τυπογραφεῖον καὶ ἐπολλαπλασίασε τὴν περὶ τῶν δογμάτων τῆς Μεταρρυθμίσεως ἔκθεσιν, ἐδημοσίευσε δὲ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν· *Ἀποκρισίαι τῶν ἐν Παρισίοις θεολόγων* (les Censures des Théologiens de Paris) βιβλίον ἄξιον λόγου, ἐν ᾧ ἐξιστοροῦνται μετὰ ζωηρότητος καὶ σατυρικοῦ πνεύματος τὰ καθέκαστα τῶν θρησκευτικῶν διενέξεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. «Θέλω, λέγει ὁ τυπογράφος, νὰ δικαιολογηθῶ διὰ τὴν μομφήν, ἥν μοὶ προσῆψαν, ὅτι κατέλιπον τὴν πατρίδα μου πρὸς βλάβην τοῦ κοινοῦ καὶ μὴ ἀναγνωρίζων τὴν πρὸς ἐμὲ μεγάλην γενναιότητα τοῦ βασιλέως... Καὶ πρῶτον ἀναγκάζομαι νὰ εἴπω ὅ,τι ἐν τῇ καρδίᾳ μου αἰσθάνομαι, τοῦτο δὲ εἶναι ὅτι ὁσάκις ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην μου τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη κατὰ τῆς Σορβόννης ἐπολέμησα, ἀπορῶ πῶς ἄνθρωπος μικρὸς καὶ ἀδύνατος ὡς ἐγώ, ἠδυνήθη νὰ τὸν διεξαγάγῃ... Τί δὲ εἶχον πράξει; ποῖον ἦτο τὸ ἔγκλημά μου; Ποῖον εἶχον ἐξυβρίσει ὥστε νὰ καταδιωχθῶ μέχρι τοῦ πυρὸς, ὅτε ἀνήφθησαν ὑπ' αὐτῶν αἱ μεγάλαι φλόγες... εἰμὴ μόνον ὅτι ἐτόλμησα νὰ τυπώσω τὴν Βίβλον εἰς μέγα σχῆμα; Ὅτε ἡ Καινὴ Διαθήκη ἐτυπώθη εἰς μικρὸν σχῆμα... ποίας τραγῳδίας ἐκίνησαν κατ' ἐμοῦ! Ἔκραζον τότε ὅτι ἔπρεπε νὰ μὲ καύσωσι, διότι ἐτύπουν βιβλία διεφθαρμένα, καθόσον διαφθορὰν ὠνόμαζον πᾶν τὸ καθαριζόμενον ἀπὸ τοῦ βορβόρου, τὸν ὁποῖον ἐσυνείθισαν».

Ὁ Ῥοβέρτος Estienne ἀπέθανεν ἐν Γενεύῃ. Ὁ ἱστορικὸς de Thou, ὅστις ἐξιστόρησε τὸν βίον αὐτοῦ, καταδεικνύει πόσον ὁ μέγας τυπογράφος συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ὁποίαν διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ περιεποίησε δόξαν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρον. «Ἡ ἐργασία, ἥτις δαμάζει τοὺς ἀνθρώπους, λέγει ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἑρρῖκος, ἐδαμάσθη ὑπὸ τοῦ Ῥοβέρτου Estienne».

Καὶ ὁ μὲν Ῥοβέρτος Estienne διέφυγε τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον, καταδικασθεὶς εἰς ἁπλῆν ἐξορίαν, ἀλλ' ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Δολὲτ δὲν ἀπέφυγεν αὐτόν.

Ὁ Στέφανος Δολὲτ ἐγεννήθη ἐν Ὀρλεὰνς τὴν 3 Αὐγούστου 1509. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν Παρισίοις, μετέβη εἰς Πάδοβαν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, μετὰ παρέλευσιν δὲ τριῶν ἐτῶν ἐδέχθη τὴν θέσιν τοῦ γραμματέως παρὰ τῷ ἐν Βενετίᾳ πρεσβευτῇ τῆς Γαλλίας Ἰωάννῃ de Langeac. Ὁ Δολὲτ ἤκουεν ἐπιμελῶς τὰ μαθήματα τοῦ Battista Egnazio, ὅστις ἐδίδασκε τοὺς Λατίνους συγγραφεῖς, ἐπεδόθη δὲ εἰς τὴν μελέτην καὶ εἰς τὴν ποίησιν. Ὁ ἔρως, ὃν πρὸς νέαν τινὰ Ἑνετὴν ᾐσθάνθη, εἶχεν οἰστρηλατήσει τὸν κάλαμον αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ θάνατος ἥρπασε τὴν ἐρωμένην του, καὶ ὁ Δολὲτ ἀπεφάσισε τότε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Παρισίους καὶ νὰ ἐπιδοθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν ἐπιστήμην. Μελετήσας ἐπιμελῶς τὰ ἔργα τοῦ Κικέρωνος καὶ συναγαγὼν πλείστας ἀποδείξεις, ἔγραψε *Σχόλια εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν*.

Κατὰ τὸ 1532 εὑρίσκομεν τὸν Στέφανον Δολὲτ εἰς Τολῶσαν, ὅπου μετέβη πρὸς ἐκμάθησιν

Digitized by Google

τῶν νομικῶν, ἐξηγεῖ δὲ ὁ ἴδιος τὴν αἰτίαν τοῦ πρὸς τὰς περιηγήσεις ἔρωτος αὐτοῦ.

«Φυσικὸν μοὶ εἶναι νὰ μανθάνω πάντοτε, ἐὰν δὲ τυχὸν συμβῇ νὰ διέλθω ἡμέρας τινὰς εἰς μέρος τι χωρὶς νὰ μάθω τίποτε, πρέπει εὐθὺς νὰ μετατοπισθῶ».

Ἡ εὐφυΐα τοῦ Δολὲτ, ἡ χάρις αὐτοῦ καὶ ἡ τοῦ λόγου γοητεία, κατέθελξαν τοὺς μαθητὰς, οἵτινες τὸν ἐξέλεξαν ὡς ῥήτορα. Ὁ Δολὲτ ἐξεφώνησε λόγον ἐν ᾧ εὐτόλμως ἐστηλίτευσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ παρλαμέντου[1] τῆς Τολώσης, ἀπαγορεύσαντος τοὺς συνεταιρισμοὺς μεταξὺ μαθητῶν. Ἡ τολμηρὰ αὕτη πρᾶξις ἐτιμωρήθη διὰ τῆς εἱρκτῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξῆλθε τῇ προστασίᾳ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Rieux Ἰωάννου Dupin. Ἡ πρὸς τὸν Δολὲτ ἐπιδειχθεῖσα αὐστηρότης κατέστησεν αὐτὸν δημοφιλέστατον, ἀλλ' ἐνῷ ἐπευφημεῖτο ὑπὸ τῶν μὲν, προεκάλει παρὰ τῶν δὲ θύελλαν ἀντεγκλήσεων. Ἡ συκοφαντία πανταχόθεν τὸν προσέβαλεν ἐξυβρίζουσα καὶ κακολογοῦσα αὐτόν. Ἡμέραν τινὰ οἱ ἐχθροί του περιήγαγον εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Τολώσης ἅμαξαν φέρουσαν χοῖρον ἔχοντα γεγραμμένον ἐπὶ τῆς ῥάχεως αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Στεφάνου Δολέτ.

Ὁ νέος καὶ ὁρμητικὸς συγγραφεὺς ἠμύνετο μετ' εὐφυΐας καὶ δεινότητος, οὐδ' ἀπεσιώπα τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξετόξευε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ εὔθυβόλα βέλη. Τὸ *παρλαμέντον* τῆς Τολώσης κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς ἐξορίαν.

Ὁ Δολὲτ ἀπεσύρθη εἰς Λυὼν, ὅπου ἐτύπωσε τὰ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν σχόλια αὐτοῦ «μέγα ἔργον, λέγει ὁ Firmin Didot, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐθυσίασεν ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἕκτου ἔτους τῆς ἡλικίας του τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ, τὴν νεότητα, τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν ὑγείαν». Ὁ συγγραφεὺς ἀνέθηκε τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς τὸν Φραγκῖσκον Α', ὃν ἐγνώρισεν εἰς Moulins. Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας τὸν ἐπροστάτευσε καὶ τῷ ἐχορήγησε τὸ προνόμιον «νὰ δύναται νὰ τυπόνῃ πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα καὶ μεταφρασθέντα βιβλία».

Πλὴν νέον συμβὰν διήγειρε καὶ πάλιν κατ' αὐτοῦ τοὺς ἐχθρούς του. Ἐν Τολώσῃ ἤδη εἶχον μισθώσει δολοφόνους κατὰ τοῦ Dolet. Αἱ ἄνανδροι αὗται ἀπόπειραι ἐπανελήφθησαν ὑπό τινος Καμπανίνη, ὅστις ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ ξιφήρης. Ὁ Δολὲτ ἀμυνόμενος ἐφόνευσε τὸν Καμπανίνην καὶ κατὰ συνέπειαν ἐφυλακίσθη, καίτοι προφέρων πρὸς δικαιολογίαν, ὅτι εἶχεν εὑρεθῇ εἰς θέσιν νομίμου ἀμύνης. Μόνη ἡ ἐπέμβασις τοῦ Βασιλέως ἠδυνήθη νὰ τὸν σώσῃ καὶ πάλιν.

Ὁ Στέφανος Dolet θέλων νὰ φανῇ ἄξιος τῆς προστασίας τοῦ Φραγκίσκου Α' ἀπεφάσισε τότε νὰ γίνῃ τυπογράφος. «Θὰ αὐξήσω, εἶπε, πάσαις δυνάμεσι τὰ φιλολογικὰ πλούτη, θὰ προσελκύσω τὰς ἱερὰς σκιὰς τῶν ἀρχαίων διὰ τῆς εὐσυνειδήτου τυπώσεως τῶν συγγραφῶν αὐτῶν, θὰ παράσχω τὴν ἐργασίαν μου καὶ τὴν βιομηχανίαν μου εἰς τοὺς συγχρόνους συγγραφεῖς, ἀλλὰ μετὰ προθυμίας μὲν θὰ δέχωμαι τὰ ἀριστουργήματα, θ' ἀποκρούω δὲ ἀπεναντίας τὰ κακὰ βιβλία ποταπῶν τινων συγγραφίσκων, οἵτινες καταισχύνουσι τὴν ἐποχὴν αὐτῶν».

Ὁ νέος τυπογράφος ἐκπληρῶν τὴν ὑπόσχεσίν του ἐξέδωκε βιβλία ἄξια λόγου· τὴν *Χειρουργικὴν* τοῦ Παύλου Αἰγινήτου, τὰς μικροτέρας συγγραφὰς τοῦ Γαληνοῦ, τὰ συγγράμματα τοῦ Clément Marot[1], τοὺς Διαλόγους τοῦ Πλάτωνος, μεθ' ὧν ὁ ἐκδότης ἐδημοσίευσεν εὐφραδὲς ὁμοιοκατάληκτον προοίμιον ἀρχόμενον διὰ τοῦ ἐξῆς στίχου·

C' est assez vescu en tenèbres !
Ἀρκεῖ πλέον ἡ ἐν τῷ σκότει ζωή !

Τὰ βιβλία ταῦτα φέρουσιν ὡς σῆμα πέλεκυν, τὸν ὁποῖον κρατεῖ χεὶρ ἐκ νεφελῶν ἐξερχομένη καὶ ἀπειλοῦσα τὸν κορμὸν πολυκλάδου δένδρου. Τὸ συμβολικὸν τοῦτο ζωγράφημα συμπληροῦται ἐν τοῖς γαλλικοῖς βιβλίοις διὰ τῆς ἑξῆς ἐπιγραφῆς· *Προφύλαξόν με, Κύριε, ἀπὸ τῆς συκοφαντίας τῶν ἀνθρώπων.*

Ὁ Δολὲτ εἰργάζετο ἀνενδότως ἐν τῷ τυπογραφείῳ αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ ἐχθροί του δὲν ἔπαυον κατατρέχοντες αὐτόν. Τῷ 1542 ἐφυλακίσθη ὡς δημοσιεύσας αἱρετικὰ βιβλία, μετὰ δεκαπέντε δὲ μηνῶν κάθειρξιν ἐν τῇ Conciergerie ἀπελύθη καὶ πάλιν, ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ βασιλέως.

Τὴν 14 Φεβρουαρίου 1543 τὸ παρλαμέντον τῶν Παρισίων διέταξε νὰ καῶσι δεκαπέντε συγγράμματα γραφέντα ἢ τυπωθέντα ὑπὸ τοῦ Δολὲτ «ὡς περιέχοντα δόγματα μιαρὰ, βλαβερὰ καὶ αἱρετικά». Ἡ σύνεσις συνεβούλευεν εἰς τὸν Δολὲτ νὰ φύγῃ ὡς ὁ Ροβέρτος Estienne, ἀλλ' ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ συνείδησις τῆς ἰδίας ἀθωότητος τὸν ἀπέτρεψαν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας. Ὁ Στέφανος Δολὲτ ἀδιαλείπτως κατατρεχόμενος, διὰ σκωμμάτων ἠμύνετο καὶ δι' εὐφυοῦς εἰρωνείας ἐξεδικεῖτο. Πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Ναβάρας ἔγραφεν ἐπιστολὰς, ἐν αἷς ἐμυκτήριζε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον ἐκίνει οὕτω ὁ γενναῖος ἀνὴρ, ὑπερέβη πᾶν ὅριον. Ἔν τινι μεταφράσει αὐτοῦ τοῦ Ἀξιόχου τοῦ Πλάτωνος ὑπῆρχεν ἡ ἑξῆς φράσις, τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Σωκράτης· «Μετὰ τὸν θάνατόν σου δὲν θὰ ἦσαι πλέον τίποτε».

Τὴν 4 Νοεμβρίου 1544 συνελθοῦσα ἡ θεολογικὴ σχολὴ τῶν Παρισίων, ἔκρινε τὸ χωρίον τοῦτο αἱρετικὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν Σα-

1 Τὰ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γαλλικῆς μοναρχίας parlements ἦσαν ἀνώτατα δικαστήρια, ἀπονέμοντα ἀνεκκλήτως τὴν δικαιοσύνην ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως. Τοιαῦτα parlements ὑπῆρχον ἐν ταῖς κυριωτέραις πόλεσι τῆς Γαλλίας, ἱδρυθέντα, ὡς λέγεται, ὑπὸ Λουδοβίκου Θ'. Κατηργήθησαν ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τὴν 7 Σεπτεμβρίου 1790.

1. Γάλλου ποιητοῦ 1495—1544.

Digitized by Google

δουκαίων καὶ τῶν Ἐπικουρείων, καὶ παρέπεμψεν αὐτὸ εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς λογοκρισίας, οἵτινες ἀπεφήναντο ὅτι κακῶς μετεφράσθη καὶ διεστράφη ἡ ἰδέα τοῦ Πλάτωνος. Ὁ Στέφανος Δολὲτ θεωρηθεὶς ὡς ἄθεος καὶ ὡς ἀρνησίθρησκος ὑπεβλήθη εἰς τὴν τακτικὴν καὶ ἔκτακτον βάσανον, *ὅπως γίνῃ μάθημα εἰς τοὺς ὁμοίους του*, λέγει ἡ καταδικάζουσα αὐτὸν ἀπόφασις. Ἔπειτα δὲ ἀπηγχονίσθη καὶ ἐκάη ἐπὶ τῆς πλατείας Maubert τὴν 3 Αὐγούστου 1546.

Ὁ Στέφανος Δολὲτ ἀπέθανε γενναίως τὸ τριακοστὸν ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων, ἀφῆκε δὲ ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ τὸ ἀγαπητόν του τέκνον.

Καὶ ὁ μὲν Γουτεμβέργ ἐταλαιπωρήθη, ὁ δὲ Στέφανος Δολὲτ ἐθανατώθη, ἀλλὰ τὸ μέγα φῶς τὸ ὀνομαζόμενον τυπογραφία ἀνέλαμψεν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ λάμψει. Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Ὁ καιρὸς τῆς ἐξοχῆς παρῆλθε καὶ ὁ Παρισινὸς ἐπανέρχεται εἰς τὴν πόλιν. Τὰ θέατρα πρὸς μεγάλην αὐτοῦ χαρὰν ἀναγγέλλουσι νέα τῶν γνωστῶν δραματικῶν ἔργα. Τὸ θέατρον ἀποτελεῖ σήμερον ἀναπόφευκτον μέρος τῆς ζωῆς, ἀλλ' ὁ ἔρως πρὸς τὴν τραγῳδίαν δσημέραι ἐκπίπτει, ἡ δὲ κωμῳδία ἐπικρατεῖ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης. Πέρυσι τὸ «Théâtre Français» καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα μόλις ἔδωκε 30 παραστάσεις τραγῳδιῶν, τὸ δὲ ἐν Βερολίνῳ Schauspielhaus 35. Οἱ ἄνθρωποι θέλουσι σήμερον νὰ γελῶσιν εἰς τὸ θέατρον. Ἀρκετὰς φροντίδας καὶ πόνους ἔχουσιν ἐν καιρῷ ἡμέρας, οὐδόλως δὲ εἰσὶ διατεθειμένοι νὰ κλαίωσι καὶ τὴν νύκτα, βλέποντες παριστανόμενα τραγικὰ πράγματα.

Τὸ περυσινὸν ἔτος, ὡς γνωστόν, ὑπῆρξε μᾶλλον ἄγονον, ὀλίγιστα ἔργα παρήχθησαν, ἀλλ' ὅλοι σχεδὸν οἱ περιώνυμοι δραματικοὶ ποιηταί, ὁ Augier, ὁ Gondinet, ὁ Sardou κλπ. ὑπόσχονται ἐφέτος νέας κωμῳδίας. Μόνος ὁ Δυμᾶς υἱὸς καταγίνεται εἰς ἔκδοσιν πολιτικῶν φυλλαδίων· αὐτὴν τὴν φορὰν ὅμως ἀπέδειξεν ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἔξοχος εὐφυΐα ἀποτυγχάνει, ἐπιχειροῦσα νὰ ὑπερασπισθῇ ἰδέας παραβόλους. Ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ φυλλαδίῳ «Les femmes qui tuent et les femmes qui votent» ἀνακηρύττεται ὑπέρμαχος τῆς χειραφεσίας (émancipation) τῶν γυναικῶν. Αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ ἔχωσι πολιτικὰ δικαιώματα, ὡς οἱ ἄνδρες.

Ἡ οὐτοπία αὕτη, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν εἰς τὴν Ἀμερικήν, εἶχε μέχρι τοῦδε μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ θιασώτας ὀλίγους σπουδαίους ἄνδρας, ὡς ὁ Stuart Mill, ὁ Bright, ὁ Forster κτλ. Ἤδη παρουσιάζεται καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὑπέρμαχος ὁ Δυμᾶς υἱός. Τί θὰ ἐγίνετο ἡ πολιτικὴ κοινωνία, ἐὰν ἡ παράβολος αὕτη ἰδέα ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ, μᾶς ἔδωκε κατ' αὐτὰς τὸ μέτρον αὐτὴ ἡ κυρία Θιέρσου, γυνὴ ἥτις ἐν τούτοις καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτῆς ἦτον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν σπουδαιοτέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν. Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐστήθη ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ τὸ ἄγαλμα τοῦ Θιέρσου, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ τῆς πόλεως, ἥτις ἀνέθηκε τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀγάλματος εἰς τὸν καλλιτέχνην Mercié, ἔδωκε τὸ δικαίωμα εἰς τὴν κυρίαν Θιέρσου νὰ ἀναμιχθῇ. «Ἡ σύζυγος τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ, εἶπεν ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὸν καλλιτέχνην, ἐπιθυμεῖ, ὡς καὶ ἡμεῖς, νὰ ἔχῃ πολλὴν ὁμοιότητα τὸ ἄγαλμα, πρέπει λοιπὸν νὰ ἀκούσητε τὰς συμβουλάς της». Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤρχισαν ἀνεκδιήγητα βάσανα διὰ τὸν καλλιτέχνην!

Ἡ κυρία Θιέρσου ἤθελεν ἐν πρώτοις παρὰ τὴν γνώμην τοῦ γλύπτου ὁ ἀνὴρ αὐτῆς νὰ ἵσταται ὀρθιος, ὅπως εἰς τὸ βῆμα. Ὁ καλλιτέχνης ἔδειξε δύω, τρία πήλινα προπλάσματα, ἐξ ὧν, ἐννοεῖται, οὐδὲν εὐηρέστησεν. Ὁ Θιέρσος ἦτον, ὡς γνωστόν, μικροῦ ἀναστήματος, μικρόσωμοι δὲ ἄνθρωποι εἰς ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα οὐδεμίαν ἐντύπωσιν ποιοῦσι. Τότε ὁ Mercié ἀπεφάσισε νὰ κατασκευάσῃ ἄγαλμα τοῦ Θιέρσου καθημένου. Ἡ κυρία Θιέρσου ἦτον ἀπαρηγόρητος.

— Ἦτο τόσον ὡραῖος, ὅτε ἐρρητόρευε!

— Θὰ ἦναι καλλίτερα, λέγει ὁ Μερσιὲ, ἐὰν κάθηται καὶ δεικνύει τὸν γεωγραφικὸν χάρτην τῆς Γαλλίας . . . τὸ Belfort.

Ἦτον ἡ πρώτη παραχώρησις ἣν, μετὰ πολλὰς δυσκολίας, ἐποίησεν ἡ κ. Θιέρσου, παρηγορήθη δὲ βλέπουσα μετά τινας ἡμέρας τὸ πρόπλασμα. Ὁ καλλιτέχνης ἤρχισε τέλος πάντων τὸ ἄγαλμα, ἀλλὰ τότε ἤρχισαν τὰ ψαλτήρια! Καθ' ἑβδομάδα ἐπεσκέπτετο ἡ κ. Θιέρσου τὸν καλλιτέχνην, ἑκάστη δὲ ἐπίσκεψις ἔδιδεν εἰς αὐτὸν μίαν νύκτα πυρετοῦ.

— Πῶς, ἀνέκραξε μίαν ἡμέραν, ὁ Θιέρσος δὲν εἶχε μυτερὸν πηγοῦνι!

— Ἀλλά, κυρία μου, καθ' ἡμέραν φωνάζετε, ὅτι πρέπει νὰ ἦναι καθ' ὅλα ὅμοιος.

— Ὁ Θιέρσος, κύριέ μου, εἶχε μυτερὸν πηγοῦνι μόνον εἰς τὰς γελοιογραφίας.

Ὁ Μερσιὲ τότε ἔδειξε τὸ γύψινον ἐκμαγεῖον, ὅπερ ἐλήφθη ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Θιέρσου, ἅμα ἐκπνεύσαντος.

— Παρατηρήσατε, κυρία μου.

— Περίεργον! ἀπήντησεν ἡ κ. Θιέρσου. Δὲν τὸ ἤξευρον.

Μίαν ἡμέραν ὅμως ἡ κ. Θιέρσου προσέρχεται ἀσθμαίνουσα, ἔξω φρενῶν.

— Τί μοὶ εἶπον, καὶ δὲν ἐπρόσεξα. Ἔκαμες τὸν ἄνδρα μου καμπούρην!

Καὶ προσβλέψασα τὸ ἄγαλμα·

— Ἔχουν δίκαιον. Φαίνεται καμπούρης!

Ὁ Μερσιὲ τότε ἐκάλεσεν ἕνα τῶν μαθητῶν του.

— Κάθησον, λέγει πρὸς αὐτόν, ἐπὶ τῆς καθέδρας ταύτης, καὶ θέσον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ τῶν

Digitized by Google

γονάτων. Ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς τὴν κ. Θιέρσου,

— Δὲν φαίνεται καὶ ὁ νέος οὗτος καμπούρης, κυρία μου;

— Τῳόντι! Ἔχετε δίκαιον! Δὲν ὑπώπτευον ποτὲ ὅτι πᾶς τις φαίνεται τοιουτοτρόπως λαμβάνων καθιστικὴν θέσιν.

Τέλος πάντων τὸ ἄγαλμα ἐτελείωσεν, ὁ δὲ Μερσιὲ ἔθηκεν, ἐννοεῖται, ἐπὶ τῆς ῥινὸς τὰ ἱστορικὰ ὀμματοϋάλια.

— Ποτὲ, ἀνέκραξε μανιώδης ἡ κ. Θιέρσου!

— Ἀλλὰ, κυρία μου, δὲν εἶδέ τίς ποτε τὸν κ. Θιέρσον χωρὶς ὀμματοϋάλια!

— Ἐντὸς τῆς οἰκίας δὲν ἐφόρει ποτὲ, μάλιστα εἶχε πολὺ ὡραίους ὀφθαλμούς. Φαίνεται ὅτι θέλετε νὰ κάμητε τὸ ἄγαλμα ἑνὸς τυφλοῦ. Δὲν θέλω κατ' οὐδένα τρόπον τὰ ὀμματοϋάλια!

Ὁ Μερσιὲ τὰ ἀφῄρεσε. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπισήμως ἀποκαλυφθῇ, πολλοὶ φίλοι ἦλθον νὰ ἴδωσι τὸ ἄγαλμα. Τὸ ἐπῄνουν, ἀλλ' οὐδεὶς ἀνέκραξε μετὰ θαυμασμοῦ, «πόσον ὁμοιάζει!» Ὁ καλλιτέχνης ηὗρε διατί. Αὐτὴν τὴν φορὰν χωρὶς ν' ἀκούσῃ τὴν κυρίαν Θιέρσου, ἔθηκεν ἐκ δευτέρου τὰ ὀμματοϋάλια, τὰ ὁποῖα καὶ ἔμειναν, σήμερον δὲ ὅλοι ὅσοι βλέπουν το ἄγαλμα προσφωνοῦσι· «Πόσον ὁμοιάζει!»

⁂ Οἱ ἐρασταὶ τῆς φιλολογίας ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ περιμένουσιν ἀνυπομόνως τὴν μετάφρασιν τοῦ βιβλίου «Ὁ οἰκογενειακὸς βίος τοῦ Henri Heine». Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ περιωνύμου ποιητοῦ πριγκήπισσα de la Rocca ἐκδίδει αὐτὸ κατ' αὐτὰς ἰταλιστί. Θὰ μάθωμεν βεβαίως νέα νόστιμα ἀνέκδοτα τοῦ φιλοσκώμμονος τούτου Γερμανοῦ. Τὸ ἑξῆς γνωστὸν ἀνέκδοτον δύναται νὰ δώσῃ τὸ μέτρον τῶν λοιπῶν.

Ὁ Heine μετὰ τῆς γυναικός του ἦτον εἰς τὸ Λυὼν καὶ ἤθελε νὰ ἔλθῃ εἰς Παρισίους. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ φίλος τις προσέρχεται καὶ τὸν παρακαλῇ νὰ παραλάβῃ ἕνα ἀλλᾶντα (σαλτσισόν), τὸν ὁποῖον ἔστελλε δῶρον εἰς ἕνα ὁμοιοπαθητικὸν ἰατρὸν ἐν Παρισίοις. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ὑπῆρχον εἰσέτι σιδηρόδρομοι, ἀπῃτοῦντο ἡμέραι ἵνα φθάσῃ τις ἀπὸ Λυὼν εἰς Παρισίους ἐπὶ ταχυδρομικῆς ἀμάξης. Καθ' ὁδὸν ὁ Heine καὶ ἡ γυνή του ἐπείνασαν, ὁ σταθμὸς ὅπου ἠδύναντο νὰ προγευματίσωσιν ἦτον εἰσέτι μακρὰν, ἀμφότεροι δὲ ἔρριπτον βλέμματα πόθου ἐπὶ τοῦ σαλτσισότου. Ὁ Heine αἴφνης ἐμπνεόμενος καὶ τύπτων τὸ μέτωπον αὐτοῦ ἀνακράζει·

— Ματθίλδη, ἠμποροῦμεν νὰ φάγωμεν τὸ σαλτσισότον.

— Ἐτρελλάθηκες; ... τὸ πρᾶγμα τὸ ξένον!

— Εἶναι ἰδική μου ὑπόθεσις.

Τὸ σαλτσισότον κατεβροχθίσθη, ἀλλ' ὁ Heine ἐκράτησεν ἓν λεπτὸν τεμάχιον, φθάσας δὲ εἰς Παρισίους ἐγκλείει τὸ τεμάχιον ἐντὸς ἐπιστολῆς ἐμπεριεχούσης τάδε·

«*Ἀξιότιμε κύριε,*

»Ὁ κοινὸς φίλος μας ἐν Λυὼν Κ...μοὶ ἔδωκεν ἓν σαλτσισότον διὰ σᾶς. Ἀλλ' εἶσθε ὁμοιοπαθητικὸς ἰατρὸς, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστήμην σας μία μικροσκοπικὴ δόσις ἔχει τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν. Εἶναι λοιπὸν περιττὸν νὰ σᾶς στείλω ὁλόκληρον τὸ σαλτσισότον. Λάβετε ἓν τεμάχιον καὶ δεχθῆτε τοὺς προθύμους χαιρετισμούς μου. HENRI HEINE».

⁂ Ἐκ Βερολίνου ἀναγγέλλεται ὅτι κυκλοφοροῦσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ἅμαξαι κινούμεναι διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Αἱ ἅμαξαι αὗται τρέχουσι διὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος, δὲν φαίνονται ὅμως κατάλληλοι διὰ τὰς πόλεις, ὅπου ἡ κυκλοφορία τὰς ἀναγκάζει νὰ σταματῶσι σχεδὸν καθ' ἑκάστην στιγμήν. Ἀλλὰ διὰ τὰ διαστήματα ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ἢ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, αἱ μηχανικαὶ αὗται ἅμαξαι δύνανται νὰ ἦναι λίαν χρήσιμοι. Ἐν Ἑλλάδι, ἐὰν ὑπῆρχον δρόμοι, αἱ τοιαῦται ἅμαξαι θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιταχύνωσιν εἰς μέγαν βαθμὸν τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ τῶν πόλεων.

*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἔν τινι μεγαλοπρεπεῖ γάμῳ ἱερεύς τις ἐπάτησε κυρίας τινὸς λίαν γυμνοτραχήλου τὸ φόρεμα, ἔχον οὐρὰν ὑπερμεγέθη.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἱερεὺς ἐζήτει συγγνώμην,

— Ὢ, πανοσιώτατε, τῷ εἶπεν ἡ κυρία, τὸ ἄκρον τοῦ φορέματός μου εἶνε τόσον μακρόν...

— Ὥστε δὲν μένει ὕφασμα καὶ διὰ τὸν στηθόδεσμον, κυρία.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Εἶνε ἄξιον σημειώσεως ὅτι τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν ἀκμάζει ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας, τουτέστιν ἡ ἐπιῤῥοή των παύει ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἀποκτῶσι τὰς φρένας.

⁂

Δὲν ὑπάρχει γυνὴ, ἥτις εἰσερχομένη εἰς τὸ θέατρον χάριν τοῦ θεάματος, δὲν θέλει ὀλίγον νὰ γείνῃ αὐτὴ ἡ ἰδία θέαμα.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἵνα διατηρήσῃ τις *τομάτας* ἐν καλῇ καταστάσει, δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὸν ἑξῆς κατάλληλον τρόπον· Ἐκλέγει καλὰς ὡρίμους *τομάτας*, τὰς ὁποίας ἀφοῦ κόψῃ, ἐνθέτει ἐντὸς δοχείου μὲ πλατὺν λαιμὸν, εἰς ὃ ἐγχύνει ἀκολούθως μίγμα ὑγροῦ συγκειμένου ἐξ ἐννέα μερῶν ὕδατος, ἑνὸς μέρους ὄξους καὶ ἑνὸς μέρους ἅλατος κοινοῦ· ταῦτα δὲ πάντα καλύπτει κατόπιν διὰ στρώματος ἐλαίου.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ *τομάτα* διατηρεῖται ἐπὶ μακρὸν ἐν καλῇ καταστάσει.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 250 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6. — 12 Ὀκτωβρίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ[1]

τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862.

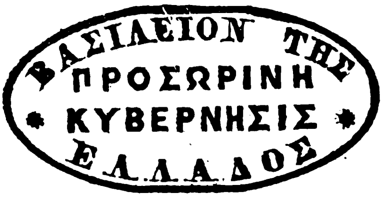

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος εὑρίσκεται κατατεθειμένον εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

Η 10 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1862 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

. . . .

Οἱ βασιλεῖς νομίσαντες ἀναγκαῖον νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς τοὺς λαοὺς τῶν ἐπαρχιῶν μετὰ τὰ ἐν Ναυπλίῳ συμβάντα, διενοήθησαν νὰ ἐπιχειρήσωσι περιοδείαν. Ναὶ μὲν ἔβλεπον κοπάσαντα τὸν κλύδωνα, ἀλλὰ καὶ δὲν ἠγνόουν ὅτι ὁ σάλος, περιδινούμενος τραχύς, ἐφαίνετο προμηνύων νέαν ἀνέμων θύελλαν. Ἡ 1 Ὀκτωβρίου ὡρίσθη ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν. Οἱ ὑπουργοὶ κατέβησαν εἰς Πειραιᾶ, ἵνα προπέμψωσιν αὐτοὺς μέλλοντας νὰ ἀποπλεύσωσι τὴν 10 ὥραν. Ἡ νὺξ ἦτο σκοτεινή, οὐδ' ἀστὴρ ἐσπινθήριζεν ἐπὶ τὸ στερέωμα· τὸ ψῦχος δριμὺ καὶ ῥιγηλόν· ἡ σιγὴ βαθεῖα ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν, οὐδ' ὑπὸ λεπτῆς ζεφύρου πνοῆς οὐδ' ὑπ' ἀσθενοῦς φλοίσβου κύματος ἐταράττετο· ὡμοίαζε πρὸς τὴν νηνεμίαν τὴν προμηνύουσαν χαλεπὴν θύελλαν. Μόνοι οἱ μαθηταὶ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς ἵσταντο τεταγμένοι περὶ τὴν ἀποβάθραν πρὸς τιμὴν τῶν ἀποδημούντων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀκίνητοι ὡς ἀγάλματα· ἡ ὄψις αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν φανῶν ἐφαίνετο ἐπεξηγοῦσα ἄχαρι φρόνημα. Μετ' ὀλίγον ἠκούσθησαν μακρὰν ἀνευφημίαι, ἐξερχόμεναι ἐκ χειλέων νεανικῶν, καὶ εἴδομεν πρὸς δεξιὰν προτρεχούσας τῆς βασιλικῆς ἁμάξης δᾷδας βεγγαλικάς, ὧν αἱ πελιδναὶ φλόγες ἀνεκάλουν εἰς τὴν φαντασίαν πομπὴν νεκρικήν.

* *

Ἐν τούτοις ἡ στάσις, προβαίνουσα ἀκώλυτος, ἔφθασεν ἐκ Βονίτσης καὶ εἰς Μεσολόγγιον, ἐκεῖθεν δέ, μεταβᾶσα εἰς Πάτρας, κατέλαβε τὸ τηλεγραφεῖον καὶ ἀνεκοίνου ἄρρητ' ἀθέμιτα εἰς Ἀθήνας.

1. Μέλη τῆς κυβερνήσεως ἦσαν οἱ ἀείμνηστοι Δ. Βούλγαρης, Κ. Κανάρης καὶ Β. Ῥοῦφος. Σ.τ.Δ.

Ἔμελλε δὲ νὰ ἐκραγῇ καὶ ἐν αὐταῖς τὸ ἑσπέρας τῆς 8ης πρὸς τὴν 9ην, ἀλλ' ἀνεβλήθη εἰς τὴν ἐπιοῦσαν. Οἱ δὲ ὑπουργοὶ συνεδρίαζον ἐν τῷ γραφείῳ τῶν στρατιωτικῶν, οὐ μακρὰν τῶν ἀνακτόρων. Ἦσαν δὲ οἱ παρόντες ὑπουργοὶ πέντε, τοῦ μὲν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν προεξαποσταλέντος εἰς τὸν βασιλέα, τοῦ δὲ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ἀσθενοῦντος.

Περὶ δὲ τὴν 8 ½ ὥραν τῆς ἑσπέρας, γενικῆς οὔσης τῆς ἠρεμίας καὶ σκοτεινῆς τῆς νυκτός, ἀντήχησε κρότος πυροβόλου, μεθ' ὃν ἐπανῆλθεν ἡ πρώτη σιγή. Καὶ τότε ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργός, φέρων στολὴν καὶ ξίφος, καταβάς, ἵππευσε καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ ἐφίππων χωροφυλάκων εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· ἡμεῖς δὲ ἐνομίσαμεν ὅτι ἀπήρχετο ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ πολὺ δὲν παρῆλθε καὶ ἀξιωματικοί, ἐπερχόμενοι εἷς μετὰ τὸν ἄλλον δρομαῖοι· κατήγγελλον ἐχθρικὰς πράξεις τῆς φρουρᾶς καὶ ἐζήτουν ὁδηγίας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἔδιδε τοιαύτας, ἀσυναρτήτους μᾶλλον, ὁ πρωθυπουργός· ὅτε δέ τις τῶν ἄλλων ὑπολαβὼν εἶπεν ὅτι, διοικοῦντος τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν τὴν φρουράν, ἄτοποι καὶ ἀντιφατικαὶ θὰ ἦσαν αἱ διαταγαί, ἀνεστάλησαν μέν, ηὐξήθη ὅμως ἡ συῤῥοὴ καὶ ἡ τύρβη. Ἐν τοσούτῳ ἡ πόλις ἐσίγησεν ὥραν ὁλόκληρον, ὁ δ' ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν, ἐπανελθὼν φαιδρός, ἐδήλωσεν ὅτι, πλὴν τινος βιβλιοπώλου ἀτακτήσαντος, ἐπεκράτει πανταχοῦ ἡσυχία, καὶ ὠνόμασε τὰ μέρη ὅσα ἐπεσκέφθη. —«Περὶ δὲ τοῦ στρατῶνος τοῦ πυροβολικοῦ, ἠρώτησα αὐτόν, οὐδὲν εἶπες».—Mal (κακά)», ὑπετονθόρισε γαλλιστί. Καὶ μετ' ὀλίγον συνετάραξαν τὴν πόλιν συμμιγεῖς κρότοι πυροβόλων· πρῶτοι ἐστασίασαν οἱ σκαπανεῖς, ὁ δὲ λοιπὸς στρατός, συναθροισθεὶς πρὸ τῶν ἀνακτόρων καὶ κατὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, ἐπυροβόλει ἀθρόως· αἱ σφαῖραι ἐσύριζον καὶ αὐταὶ ὡς μαινάδες, πολλαὶ δὲ συντρίψασαι τὰς ὑάλους τῆς γαλλικῆς σχολῆς καὶ τῆς οἰκίας τοῦ Ῥώσου πρέσβεως, ἔπεσαν ἐν αὐταῖς. Καὶ τότε ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργός, στραφεὶς πρὸς τὸν λοχαγὸν Γεράσιμον Μεταξᾶν, ὀνομασθέντα πρότερον φρούραρχον τῆς συνοικίας, «Εἰμὶ, εἶπεν ἐντόνως, στρατιώτης καὶ ὡς στρατιώτης θ' ἀποθάνω· οὐδεὶς θ' ἀναβῇ ἐνταῦθα ζῶν· φρόντισον ν' ἀσφαλισθῇ καλῶς ἡ οἰκία. — Εἰ μὲν διατάττεις ὡς ὑπουργός, εἶπεν ὁ προλαλήσας, δὲν

Digitized by Google

ἔχεις τὸ δικαίωμα πρὶν ἢ λάβῃς τῶν συναδέλφων σου τὴν γνώμην, εἰ δὲ ὡς στρατηγός, ὕπαγε εἰς τὸν στρατόν». Ἐπειδὴ δὲ ἐπαναλαβὼν μετὰ μικρὸν τὰ αὐτά, ἤκουσε καὶ αὖθις τὴν αὐτὴν παρατήρησιν, μετέβη εἰς παρακείμενον δωμάτιον καὶ

«. . . πεσὼν κοιμήσατο χάλκεον ὕπνον» :

μέχρι πρωΐας. Ἐμιμήθη δὲ αὐτὸν καὶ ὁ πρωθυπουργός. Οἱ δὲ τρεῖς ἄλλοι, ἤτοι ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν Π. Βάρβογλης, ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης Εὐστ. Ἠλιόπουλος καὶ ὁ γράφων διετέλουν ἀγρυπνοῦντες καὶ ἐκκωφούμενοι.

Τὴν δὲ δευτέραν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀναβάς τις ἀνήγγειλεν, ὅτι ἐπὶ ῥάκους χάρτου ὑπεγράφη ὑπὸ ἑπτὰ μεγάλων καὶ μικρῶν, ὀνομαστῶν καὶ ἀκατονομάστων, ἡ καθαίρεσις τῶν βασιλέων, καὶ ὅτι ηὐτοχειροτονήθησαν τρεῖς κυβερνῆται. Οὕτω δέ,

Ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ,
ἀντιστάσεως μὴ οὔσης,
θραυσθέντων ἀρειμανίως
τῶν φανῶν τῆς πρωτευούσης,

ὡς εὐφυέστατα διηγήθη τις ἐμμέτρως τὸ ἡρωϊκὸν ἀνδραγάθημα τοῦ Ὀκτωβρίου, κατελύθησαν βασιλεία καὶ δυναστεία, οὐχὶ ἡττηθείσης ἀλλ' ἀποποιηθείσης τῆς ἐξουσίας νὰ πεισθῇ ὅτι ἡ μετριοπάθεια κατὰ πάντα τὰ μεγάλα ζητήματα ἀποβαίνει ἐπὶ τέλους ὀλεθρία. Τῶν δὲ ὑπουργῶν μεταβάντων εἰς τὸ ἀπέναντι κατάλυμα τοῦ προέδρου, οἱ φυλάττοντες τὰς πέριξ οἰκίας ἀναζυγώσαντες εὐθὺς τὰς θύρας, ἔτειναν φιλίαν τὴν δεξιὰν πρὸς τοὺς ἀποστάντας στρατιώτας, ἡ τέως ἐπίφοβος ὁδὸς κατεκλύσθη, καὶ ὡς ἀνεμόστροφος καταιγὶς συνετάραξαν τὸν οὐρανὸν νιφάδες κρότων πυροβόλων. Πυκνὸς δ' ἐχύθη τότε, ἀλλὰ τότε μόνον, εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰς ῥύμας ὁ ἀσύνετος ὄχλος, τὸ κωφὸν τοῦτο καὶ ἄλαλον γερόντιον τοῦ ποιητοῦ, κραυγάζοντες, κροτοβολοῦντες καὶ ἀσέμνως ἐξονειδίζοντες τοὺς βασιλεῖς· πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν πρὸ μιᾶς ἡμέρας σαινόντων πρὸ τῶν ὑπουργῶν καὶ γονυπετούντων πρὸ τῶν ἡγεμόνων, ἐκπηδήσαντες εἰς τὰς ὁδοὺς ἐπεδείκνυον θριαμβικῶς ἐρυθρὰς ταινίας ἐπὶ τοῦ στήθους, ὡς σημεῖον συμμετοχῆς καὶ ἀφάτου ἀγαλλιάσεως.

Καὶ οἱ ξένοι δὲ πρέσβεις ἔδραμον εἰς Πειραιᾶ, οὐχὶ ἵνα καλύψωσι, κατὰ καθῆκον, διὰ τῆς αἰγίδος αὐτῶν τὸν καταπλεύσαντα τὴν ἐπαύριον ἡγεμόνα, ἀλλ' ἵνα διαβεβαιώσωσιν ὅτι·

«Venit summa dies et incluctabile fatum»,
«Ἤλυθε λοίσθιον ἦμαρ καὶ μοῖρα κραταιή»,

καὶ προτρέψωσιν αὐτὸν ἵν' ἀναχωρήσῃ διὰ παντός. Ὁ δ' ἀγαθὸς βασιλεύς, μὴ ἀνεχόμενος, ὡς ὁ Λοδοβῖκος Φίλιππος, νὰ χυθῇ μηδὲ ῥανὶς αἵματος ἀδελφικοῦ ἕνεκεν αὐτοῦ, κατέλιπε τὴν χώραν, ἣν καὶ ἐξ αἰσθήματος καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα φιλελληνικωτάτου πατρός, συνδραμόντος ἐν χαλεπωτάτοις καιροῖς τὴν Ἑλλάδα διὰ χρημάτων καὶ ἀνδρῶν καὶ γενναίας φωνῆς, ἠγάπησεν ὡς ἰδίαν πατρίδα, καὶ διωργάνωσε καὶ ἐπροίκισε δι' ὁλοκλήρου συστήματος φιλελευθέρων νόμων, καὶ προεκινδύνευσεν ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς, καὶ ἔκλαυσεν αὐτὴν ὑβριζομένην ὑπὸ τῆς ξένης κατοχῆς. Ἀποπλέων δὲ τὴν 12 Ὀκτωβρίου ἐκ Σαλαμῖνος ἐπὶ ἀγγλικοῦ σκάφους, ἀφῆκε τὴν κατανυκτικὴν ταύτην προκήρυξιν·

«*Ἕλληνες!*

»Πεποιθὼς ὅτι, μεθ' ὅσα συνέβησαν εἴς τινα μέρη τοῦ βασιλείου καὶ ἰδίως ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἡ κατὰ ταύτην τὴν στιγμὴν ἐν τῇ Ἑλλάδι διατριβή μου θὰ ἔφερε τοὺς κατοίκους εἰς αἱματηρὰς καὶ ἀνυπερβλήτους ἀταξίας, ἀπεφάσισα νὰ ἐγκαταλίπω τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον ἀείποτε ἠγάπησα καὶ εἰσέτι ἀγαπῶ, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν εὐημερίαν οὔτε φροντίδων οὔτε κόπων ἐφείσθην ἐπὶ μίαν σχεδὸν τριακονταετηρίδα. Ἀπέχων ἀπὸ πάσης ἐπιδείξεως, ἐφρόντισα μόνον περὶ τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος, ζητήσας παντὶ σθένει νὰ προάξω τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀνάπτυξιν καὶ καταβαλὼν ἰδιαιτέραν σπουδὴν εἰς τὴν ἀμερόληπτον τῆς δικαιοσύνης διαχείρισιν. Ὁσάκις ὅμως προέκειτο περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων κατὰ τοῦ ἐμοῦ ἀτόμου, μετῆλθον ἀπεριόριστον ἐπιείκειαν καὶ ἐλησμόνησα τὰ γενόμενα.

»Ἐπανερχόμενον εἰς τὴν γενεθλίαν μου χώραν λυπεῖ με ἡ προσφιλής μου Ἑλλὰς ἕνεκα τῆς νέας τῶν πραγμάτων τροπῆς· δέομαι δὲ τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ νὰ καταπέμπῃ ἀείποτε τὴν χάριν του εἰς τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος. »ΟΘΩΝ».

Καὶ ταῦτα εἰπών, προσηγόρευσε τὸ τελευταῖον τὴν μεγαρικὴν ἀκτήν, ἐνατενίζων εἰς τοὺς ἔτι χλοεροὺς στεφάνους τῶν μύρτων, τοὺς καταγλαΐσαντας τὰς ὁδούς, δι' ὧν οὐ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν διέβη ὡς ἐν θριάμβῳ, τοῦ πλήθους ἀνακράζοντος Ὡσανά, καὶ ἀκούων ἀντιλαλοῦσαν ἔτι τὴν γλυκεῖαν ἠχὼ τῶν παρθενικῶν ᾀσμάτων τῶν βαθυπλοκάμων θυγατέρων τῆς Μεγαρίδος[1].

Προσεχῶς δημοσιεύεται παρὰ τοῦ Ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης κ. Ε. Δ. Ροΐδου ἔκθεσις τῆς καταστάσεως τοῦ σπουδαίου τούτου ἱδρύματος. Ἐπὶ τῇ αἰτήσει δὲ ἡμῶν παρεχωρήθη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τὸ ἑπόμενον τεμάχιον, ἐξ οὗ θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης μετὰ πόσης χάριτος ὁ κ. Ροΐδης γνωρίζει νὰ πραγματεύεται καὶ τὰ ξηρότατα ἀντικείμενα.

Σ. τ. Δ.

Περὶ ταξινομήσεως τῆς

ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Πρέπει ἤδη νὰ εἴπωμέν τι καὶ περὶ τοῦ πολυκρότου ζητήματος τῆς ταξινομήσεως. Πρὸ τοῦ ἔτους 1866, ὡς κάλλιστα ἐξ ἰδίας πείρας γνωρίζομεν, οὐχὶ ταξινόμησις ἀλλ' οὐδὲ κἂν τάξις ὑπῆρχεν. Ἡ Βιβλιοθήκη ἦτο μὲν διῃρημένη εἰς τμήματα, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἔκειντο οἱ τόμοι ἀναμίξ, ἡ δὲ ἀνεύρεσις ὡρισμένου συγγράμματος ἀπῄτει τοσοῦτον ἐπιπόνους καὶ πολλάκις ματαίας ἀνασκαφάς, ὥστε οἱ πλεῖστοι τῶν προσερχομένων ἠρκοῦντο ζητοῦντες παρὰ τοῦ ἀγαθωτάτου Ἀποστολίδου ἓν λεξικὸν τῆς Γραφῆς, μίαν μαθηματικὴν γεωγραφίαν γαλλιστί, μίαν βιογραφίαν

1. Ἐσταχ. ἐκ τῶν Ἱστορ. Ἀναμνήσεων Ν. Δραγούμη.

Digitized by Google

τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἢ οἱανδήποτε ἔκδοσιν τοῦ Σενέκα. Τοιαύτας αἰτήσεις πολλάκις ἠναγκάσθημεν καὶ ἡμεῖς ν'ἀποτείνωμεν μετὰ ματαίαν ἐξάντλησιν πάσης ἄλλης μᾶλλον ὡρισμένης. Τὸ βιβλιακὸν τοῦτο χάος,ὡς τὸ ὠνόμασε,παραλαβὼν ὁ κ. Φρεαρίτης κατέταξε κατὰ μέγεθος καὶ χρῶμα, πολλὰς προκαλέσας διὰ τοῦτο εὐτραπελίας καὶ ἐνστάσεις, ὧν τὰ ἐννέα δέκατα ἦσαν οὐ μόνον ἄδικοι, ἀλλὰ καὶ πάσης πραγματικῆς ὑποστάσεως ἐστερημέναι. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἀναγκαζόμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι δὲν συναριθμούμεθα μεταξὺ τῶν ἀποδιδόντων ἐξαιρετικὴν σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς προτιμήσεως μεταξὺ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ συστήματος βιβλιονομίας, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον τῶν συστημάτων τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ ὅτι καθ' ἕκαστον τούτων πλεῖστα βιβλία δύνανται ἄνευ ἐπιστημονικῆς ἢ ἄλλης ζημίας εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρας θέσεις αὐθαιρέτως νὰ καταταχθῶσιν. Αἱ πλεῖσται λόγου χάριν τῶν περιηγήσεων ἔχουσιν ἴσα δικαιώματα νὰ κοσμήσωσι καὶ τῆς γεωγραφίας καὶ τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς ἀρχαιολογίας τὸ τμῆμα. Οὐχ ἧττον τῶν περιηγητῶν κοσμοπολῖται εἶνε οἱ ἀναρίθμητοι τοῦ μεσαίωνος καλογηρικοὶ λογιώτατοι, ὧν τὰ ἔργα, μίγμα ὄντα θεολογίας καὶ οἱασδήποτε ἄλλης ἀνθρωπίνης γνώσεως, δύνανται κατ' αὐθαίρετον ἐκτίμησιν τοῦ θεολογικοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους παράγοντας εἴτε ἐν τῷ θεολογικῷ εἴτε ἐν τῷ ἰατρικῷ ἢ ἄλλῳ τμήματι νὰ καταταχθῶσι. Μείζων ἔτι εἶνε ἡ δυσχέρεια διὰ τοὺς πολυγράφους τῶν δύω ἑπομένων αἰώνων, τὸν Ἔρασμον, τὸν Λίψιον, τὸν Φίλελφον καὶ λοιπούς, ὧν ἕκαστος πρέπει ν' ἀφήσῃ ἀνὰ ἓν μέλος εἰς πᾶσαν αἴθουσαν τῆς Βιβλιοθήκης, ἀφοῦ τὰ πλεῖστα ἐπιστημονικὰ συστήματα χωρίζουσι καθ' ὕλην καὶ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως τὰ ἔργα ἐκτὸς ἂν ηὐτύχησεν οὗτος νὰ θεωρηθῇ κλασικός, ὅτε ἀπαλλάσσεται τοῦ διαμελισμοῦ. Πλὴν ὅμως τῶν ἀρχαίων, δι' οὓς τὸ ζήτημα ἐλύθη χρονολογικῶς, οὐδόλως σαφὲς εἶνε πόθεν ἄρχεται ἡ κλασικότης, καὶ ἂν δίκαιον εἶνε νὰ κατέχῃ δύω ἢ τρεῖς θήκας κατὰ σειρὰν ὁ Βολταῖρος, ἐνῷ διχοτομεῖται ὁ Μίλτων καὶ ὁ Φενελών. Καὶ ταῦτα μὲν εἶνε ζητήματα, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ μετάθεσις τοῦ βιβλίου ἀπὸ μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς Βιβλιοθήκης, πολὺ δὲ λεπτότερα τὰ ὁρίζοντα καθ' οἱονδήποτε ἐπιστημονικὸν σύστημα τὴν θέσιν τοῦ βιβλίου ἐν τῷ αὐτῷ τμήματι, ἡ διάκρισις δηλ. μεταξὺ ἑρμηνευτοῦ καὶ ἀπολογητοῦ, ἰατρικῆς ὕλης καὶ φαρμακολογίας, τέχνης καὶ καλλιτεχνίας, κριτικῆς καὶ καλολογίας, καὶ παντοῖαι ἄλλαι ἔτι λεπτότεραι διαφοραί, ὧν ὁ χωρισμὸς δι' εὐδιακρίτου καὶ ἀνεπιδέκτου ἀμφισβητήσεως ὁροθεσίας ἀποβαίνει οὐχ ἧττον δυσχερὴς τῆς τῶν συμμιγῶν ἐθνικοτήτων τοῦ Αἵμου. Καὶ ὁ μὲν θεωρητικὸς ταξινόμος δύναται ὅσους θέλει νὰ παρατάσσῃ κανόνας, καὶ νὰ παραδέχεται ἐπιστημονικὰς ὑποδιαιρέσεις, ἐν τῇ πράξει ὅμως οὐδὲν ἔχουσιν οἱ κανόνες οὗτοι κοινὸν πρὸς τὴν ἐν τῷ τμήματι θέσιν πλείστων βιβλίων, ἥτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κατ' ἀνάγκην αὐθαιρέτου περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν γνώμης ἑκάστου βιβλιοθηκαρίου, καὶ ἀπολύτως ἀδύνατον ἤθελεν εἶνε εἰς τέσσαρας τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς σύστημα ἀκολουθούσας βιβλιοθήκας νὰ κατατάσσωσιν εἰς τὰς αὐτὰς τῶν τμημάτων θέσεις τοὺς αὐτοὺς τόμους ἄνευ συνεννοήσεως μεταξὺ αὐτῶν καθημερινῆς. Πλὴν τούτου ὁ ἀριθμὸς τῶν θεωρούντων ἀπαραίτητον τῆς βιβλιοθήκης προσὸν τὴν καθ' ὕλην ὑποδιαίρεσιν τῶν τμημάτων ὀλιγοστεύει καθ' ἑκάστην, πολὺ δὲ φοβούμεθα μὴ οἱ ὀλίγοι ἀπομείναντες τοιοῦτοι γελῶσιν ἀντικρύζοντες ἀλλήλους ὡς οἱ μάντεις τῆς ἀρχαίας Ῥώμης.

Ταῦτα ἀναλογιζόμενοι οὐδόλως ἐθεωρήσαμεν ὡς ἀσύγγνωστον ἔγκλημα τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Φρεαρίτου προτίμησιν τοῦ συστήματος, τοῦ διαιροῦντος τὰς βιβλιοθήκας εἰς μεγάλας μόνον ἐπιστημονικὰς ὁμάδας, καταργουμένης πάσης τούτων ὑποδιαιρέσεως, καὶ ἀποτιθεμένων κατὰ μέγεθος ἐν ἑκάστῳ τμήματι τῶν βιβλίων. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δὲ ἀκόμη, καθ' ἣν ἡ τοιαύτη κατάταξις συνεπήγεν ἐπιστημονικήν τινα ἀνωμαλίαν, εἶχεν ἀφ' ἑτέρου ὑπὲρ ἑαυτῆς πρακτικὸν πλεονέκτημα οὕτω μέγα, προφανὲς καὶ ἀναμφισβήτητον, ὥστε ἤρκει μόνον, ὅπως κατισχύσῃ πάσης ἐνστάσεως· εἶνε δὲ τοῦτο τὸ ἑξῆς, ὅτι κατὰ τὸ σύστημα τὸ λεγόμενον τῆς καθηλώσεως, ὅπερ παρεδέχθη ὁ κ. Φρεαρίτης, ἑκάστη θήκη περιέχει ὡρισμένον τινὰ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς σανίδος σημειούμενον ἀμετάβλητον ἀριθμὸν τόμων, ἐπιστρεφόντων ἀμέσως ἐκεῖ μετὰ τὴν χρῆσιν· ἑκάστη στήλη, ἤτοι ἑρμάριον, συνίσταται ἐξ ὡρισμένου ἀριθμοῦ θηκῶν, καὶ φέρει ἐπιγεγραμμένον τὸ ἄθροισμα τῶν ἐν αὐτῇ τόμων· ὡρισμένος ἀριθμὸς στηλῶν ἀποτελεῖ τὸ τμῆμα, καὶ τὰ τμήματα τὴν ὅλην βιβλιοθήκην. Κατὰ τὴν τοιαύτην διάταξιν, τὴν οὐδαμοῦ ἐπιτρέπουσαν τὸ ἐλάχιστον χάσμα, καὶ ἀκριβῶς ἰσομεγέθη καὶ ὁμοιόμορφα παρατάσσουσαν ἐγγὺς ἀλλήλων τεύχη, ἀρκεῖ ἓν βλέμμα, ὅπως πεισθῇ τις ἂν ἀνελλιπὴς εἶνε θήκη τις ἢ στήλη, ἢ καὶ ἂν εἷς μόνον ἐλλείπει ἐξ αὐτῆς τόμος, τῆς ὅλης δὲ Βιβλιοθήκης ὁ ἔλεγχος ἀνὰ τμήματα, ἑρμάρια καὶ θήκας δύναται ἐντὸς ὀλιγίστων ἡμερῶν νὰ ἐκτελεσθῇ διὰ τοῦ τοπικοῦ καταλόγου μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος καὶ ἀκριβείας ὡς οἱασδήποτε ἀποθήκης ἐμπορευμάτων ἐντὸς πίθων ἢ κιβωτίων ὁμοιομόρφως ἐστιβασμένων. Τοῦτο εἶνε μέγα βεβαίως πλεονέκτημα ἐν πάσῃ χώρᾳ, ἀσυγκρίτως δὲ μεῖζον, ἢ ἀλλαχοῦ, ἐν Ἑλλάδι,ὅπου ἡ ἀέναος τῶν ὑπαλλήλων μετακίνησις ἐπιβάλλει εἰς ἕκαστον κηδόμενον τῆς σωτηρίας τῆς βιβλιοθήκης νὰ ἐξετάζῃ τὸ ζήτημα τῆς ταξινομήσεως ὑπὸ ἔποψιν οὐχὶ κυρίως ἐπιστημονικήν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀσφαλιστικήν. Τοῦτο ἐκ πάντων τῶν Ἐφόρων φαίνεται ἐννοήσας μόνος ὁ κ. Φρεαρίτης. Τὸ

Digitized by Google

μόνον ἄδικον τοῦ ἀξιεπαίνου ἀνδρὸς εἶνε,ὅτι πρὸς ἀπόδειξιν πράγματος ἡλίου σαφεστέρου κατώρθωσε νὰ γράψῃ τετρακοσιοσέλιδον τόμον χωρὶς νὰ πείσῃ κανένα. Καὶ οὐ μόνον κανένα δὲν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ εὐχερέστατον κατέστησε τὸ ἔργον τῶν γελωτοποιῶν. Τὸ σύστημα αὐτοῦ ἦτο μὲν σωτήριον, ἀλλ' ἀφοῦ κατέστη γελοῖον, ἐδέησε νὰ προσκληθῇ ἁδρᾷ δαπάνῃ ταξινόμος ἐκ Γερμανίας, ὅπως καταστρέψῃ τὸ προϊὸν ἑξαμήνων κόπων, καὶ καταστήσῃ ἄχρηστον δεκάτομον τοπικὸν κατάλογον, δι' οὗ ἐξησφαλίζετο τοὐλάχιστον ἀπὸ πάσης κλοπῆς ἡ περιουσία τῆς Βιβλιοθήκης. Ὁ ἀναλαβὼν τὴν τοιαύτην ἐντολὴν διδάκτωρ Ἐμίλιος Στεφενχάγεν, ἦτο μέν, ὡς φαίνεται, σοφὸς καὶ ἐπιστημονικώτατος ταξινόμος, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην δυστυχῶς εἶχε γνῶσιν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν διεπόντων πᾶσαν παρ' ἡμῖν ὑπηρεσίαν πολιτικῶν ἐθίμων. Ἐκ τοιαύτης βεβαίως ἀγνοίας ἔκρινεν εὔλογον νὰ ταξινομήσῃ νεοελληνικὴν βιβλιοθήκην κατὰ τὸ πολυπλοκώτατον τῶν γερμανικῶν συστημάτων, παραδεχθεὶς ἀριθμοὺς πηδῶντας αὐθαιρέτως,καὶ οὐ μόνον παρένθεσιν μεταξὺ τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄπειρον μεταξὺ παρενθέσεων παρενθέσεις, χωρισμὸν καθ' ὕλην τῶν ἔργων τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, τρεῖς ἰδιαιτέρας κατὰ σχῆμα ἀριθμήσεις καὶ παντοίας ἐν τῷ αὐτῷ τμήματι ὑποδιαιρέσεις. Περὶ πάντων τούτων ἐν μὲν Γερμανίᾳ αἱ γνῶμαί εἰσι διῃρημέναι, ἀλλαχοῦ δὲ τῆς Εὐρώπης ὑπερίσχυσαν ὁριστικῶς συστήματα πολὺ ἁπλούστερα, βασιζόμενα ἐπὶ τῆς προσθήκης μᾶλλον ἢ τῆς παρενθέσεως τῶν νέων βιβλίων. Ἀποφεύγοντες ν' ἀποφανθῶμεν περὶ τῆς ἀπολύτου ἀξίας τῶν δύο συστημάτων, τοῦτο μόνον δυνάμεθα μετὰ πάσης θετικότητος νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἂν διαφωνοῦσι περὶ τῆς σκοπιμότητος τοῦ παρ' ἡμῖν εἰσαχθέντος οἱ βιβλιολόγοι, πάντες ἀφ' ἑτέρου οἱ βιβλιοκλόποι θέλουσιν ὁμολογήσει ἑνὶ στόματι, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ εὑρεθῇ προσφορώτερον πρὸς εὐχερῆ καὶ ἀκίνδυνον ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν. Τὰ ἐν ταῖς θήκαις ἀφινόμενα χάριν μελλούσης παρενθέσεως αὐθαίρετα τὸ μέγεθος καὶ καθ' ἑκάστην μεταβαλλόμενα χάσματα ἀρκοῦσιν ὅπως καταστήσωσιν ἀόρατον τὴν ἔκλειψιν πλείστων τόμων, οὐδεμίαν δὲ πρὸς ἔλεγχον τῆς ὑπεξαιρέσεως παρέχουσι βοήθειαν οἱ ἀτάκτως πηδῶντες ἀριθμοί. Τὸ δὲ ὄντως δυσάρεστον εἶνε ὅτι πρὸς ἀντιστάθμισιν τῆς ὑλικῆς ζημίας δὲν ἀπομένει ἡμῖν οὐδὲ κἂν ἡ παρηγορία νὰ λέγωμεν αὐταρέσκως ὅτι διαρπάζεται μέν, ἀλλ' εἶνε τοὐλάχιστον ἐπιστημονικῶς διατεταγμένη ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν Βιβλιοθήκη. Καίτοι μὴ ἰδόντες αὐτὴν ἀφοῦ ἐτελείωσεν ὁ κ. Στεφενχάγεν τὸ ἔργον, ὑποθέτομεν ὅτι ἐξῆλθεν ἐπιστημονικῶς εὐπρόσωπος ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ λογίου Γερμανοῦ. Τοῦτον ὅμως διεδέχθησαν ὑπὲρ τοὺς ἑβδομήκοντα ἔφοροι, βιβλιοφύλακες καὶ βοηθοί, περὶ ὧν ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιβάλλωμεν ἂν εἶχον τὴν ἀπαιτουμένην ὀξυδέρκειαν, ὅπως διακρίνωσι τὰς λεπτότητας τῶν ἐπιστημονικῶν ὑποδιαιρέσεων,ἀφοῦ πλὴν τῆς βουλευτικῆς εὐνοίας προσόντα δὲν ἀπῃτοῦντο παρ' αὐτῶν πολλά, οὐδ' αὐτὸ τῆς ἐν Ἀθήναις παρουσίας,ἀλλ' ἠδύνατό τις συγχρόνως νὰ ἦνε βιβλιοφύλαξ τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης καὶ κάτοικος Ἀταλάντης. Τί ἀκριβῶς διεπράχθη ὑπὸ τῶν ἀμέσων διαδόχων τοῦ κ. Στεφενχάγεν δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, μὴ συχνάζοντες τότε εἰς τὴν Βιβλιοθήκην, βέβαιον ὁπωσδήποτε εἶνε τοῦτο, ὅτι διορισθείσης, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, ἐν ἔτει 1875 ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῆς Βιβλιοθήκης, αὕτη ἐδήλωσεν ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῆς ὅτι εὗρε φύρδην μίγδην κατατεταγμένα μετ' ἀκατατάκτων, δελτία ἄνευ συγγραμμάτων καὶ συγγράμματα ἄνευ δελτίων, πάντα δὲ τὰ ἐπὶ τῶν τόμων διακριτικὰ σημεῖα, δι' ὧν ὁ σοφὸς Γερμανὸς διέστελλε τὰς πολυπλόκους αὐτοῦ κατ' ἐπιστήμην, κλάδον, πολλαπλότητα κτλ. ὑποδιαιρέσεις, εἰς τοιαύτην σύγχυσιν καὶ ἀταξίαν, ὥστε δὲν ἀντεπροσώπευον πλέον τίποτε· τὸ δὲ χείριστον πάντων νέαν ἔλλειψιν δεκαπέντε χιλιάδων τόμων[1]. Ὁ μετὰ ἓν ἔτος ὡς βιβλιοφύλαξ προσληφθείς,καὶ κατ' εὐτυχίαν κατορθώσας ν' ἀντιστῇ μέχρι σήμερον εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ ὡς ἀλλογενοῦς παντοίας ἐπιθέσεις καὶ διαβολὰς κ. Μιχ. Δέφνερ ἐπιμόχθως ἀγωνίζεται ἀπὸ τριετίας ὅπως ἐπαναγάγῃ τάξιν τινὰ εἰς τὸ χάος τοῦτο, πλεῖστα ἀναταξινομήσας βιβλία, διορθώσας ἐσφαλμένα δελτία καὶ καταγράψας λησμονηθέντας τόμους. Ἀλλ' οὔτε αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ ἐτύγχανον πάντοτε ἀκροάσεως παρὰ τῶν κκ. Ἐφόρων, οὔτε ἀφίνοντο αὐτῷ παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ οἱ βοηθοὶ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ὅπως διδαχθῶσιν, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει δύσκολον ἦτο εἰς ἕνα μόνον ἄνθρωπον νὰ τακτοποιήσῃ ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ὅσα ἑβδομήκοντα ἄλλοι εἰργάσθησαν νὰ συμφύρωσι καὶ νὰ συγκαταμίξωσιν ἐφ' ὅλην δωδεκαετίαν. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἁρμοδιότητος τῶν ἐπιφορτιζομένων ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε ὑπουργῶν τῆς Παιδείας, ὅπως κατὰ τὸ ἐπιστημονικώτατον τῶν συστημάτων ταξινομῶσι τὰ βιβλία, ἀρκούμεθα εἰς ἓν μόνον παράδειγμα· συγγραμμάτων τινῶν,παιδαγωγικῶν μάλιστα, ὧν γίνεται μεγάλη ζήτησις καὶ χρῆσις, συνειθίζει ἡ Βιβλιοθήκη νὰ λαμβάνῃ δύο σώματα, ὅπως ὑπάρχῃ πάντοτε πρόχειρον τὸ ἕν,ἂν τύχῃ τὸ ἄλλο περισσεῦον. Ὅλης ὅμως σειρᾶς τοιούτων διπλῶν βιβλίων ἔκρινεν εὔλογον ἀξιός τις βιβλιοφύλαξ νὰ δέσῃ ὁμοῦ τὰ δύο ἀντίτυπα, ἑκάστου τόμου περιλαμβάνοντος δύο πρῶτα τεύχη, δύο δεύτερα καὶ οὕτω καθεξῆς, ἡ δὲ συνήθεια αὕτη ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1873. Ὁ αὐτὸς ἴσως ἢ ἄλλος ἰσάξιος ταξινόμος κατέταξε τὸ γνωστὸν μυθιστόρημα **Jerôme Paturot** ἐν τῇ νομικῇ, τὸν ἀστυνόμον Παρισίων **Duchatelet** με-

1. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος, ὡς ἤδη εἴπομεν, φαίνεται ἡμῖν δεκτικὸς ἀμφισβητήσεως.

Digitized by Google

ταξὺ τῶν ἰατρῶν καὶ εἰς τὸ στοιχεῖον Η ὡς δασυνόμενον τὸν Αἰσχύλον. Ἐξετάζοντες δὲ προχθὲς τὸ φιλοσοφικὸν τμῆμα εὕρομεν παρατεταγμένα ἐν τῇ αὐτῇ θήκῃ τὴν *Ὑπερωτομαχίαν* τοῦ Πολυφίλου, τὴν *Λογικὴν* τοῦ Στουάρτ Μίλλ, τὰ ἔργα τοῦ Ἰησουΐτου Σουαρὲζ, τὴν *Φυσιογνωμικὴν* τοῦ Λαβατέρου, τοὺς λόγους τοῦ Μιραβῶ καὶ τὸν *Συμβολικὸν Κόσμον* τοῦ Πάτερ Πικινέλλη. Καίτοι πολὺ ἐκοπιάσαμεν, ὁμολογοῦμεν ὅτι ἀδύνατον ὑπῆρξεν ἡμῖν ν' ἀνεύρωμεν τὸ συῤῥάπτον πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἀνωτέρω ἰατροὺς, φιλοσόφους, θεολόγους καὶ πολιτικοὺς ἄνδρας μυστηριῶδες ἐπιστημονικὸν νῆμα. Ἔτι δὲ μᾶλλον ηὔξησεν ἡ ἀμηχανία ἡμῶν, ὅτε εἴδομεν τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος τὴν μετάφρασιν, ἂν μὲν ἦτο γερμανικὴ, εὐσεβῶς ἀποτιθεμένην εἰς τῆς ἰατρικῆς, τῆς θεολογίας, ἢ ἄλλης ἐπιστήμης τὸ τμῆμα, ἂν δὲ γαλλικὴ περιοριζομένην εἰς τὸ τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας. Καὶ ταῦτα μὲν εἰσὶ γελοῖα μᾶλλον ἢ ἐπιζήμια, πολὺ δὲ τούτων βαρύτερον ἡ ὕπαρξις συρταρίου περιέχοντος ὑπὲρ τὰ χίλια δελτία, ὧν εἴτε ἀπολωλότα, εἴτε κακῶς ἀριθμηθέντα δὲν ἀνευρίσκονται πλέον τὰ ἀντίστοιχα βιβλία καὶ μένουσιν ἀπὸ ἱκανῶν ἤδη ἐτῶν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *ζητητέα*. Ὁ λαμβάνων ταῦτα ὑπ' ὄψιν πιστεύομεν ὅτι θέλει συμφωνήσει μεθ' ἡμῶν, ὅσῳ καὶ ἂν τύχῃ ἔνθερμος τῆς ἐπιστημονικῆς ταξινομήσεως θιασώτης, ὅτι πολὺ ἁρμοδιώτερον ἦτο εἰς τὰ ἡμέτερα πολιτικὰ ἤθη τὸ κατὰ μέγεθος, χρῶμα, θήκας καὶ ἑρμάρια ἀσφαλιστικὸν σύστημα τοῦ κ. Φρεαρίτου. Ὡς ἐν Ἑλβετίᾳ οἰκοδομοῦνται αἱ οἰκίαι ὅπως ἀνθίστανται κατὰ τῆς χιόνος, ἐν Ὀλλανδίᾳ κατὰ τῆς πλημμύρας καὶ ἐν Μεξικῷ κατὰ τῶν ἐφόδων τῆς ἀνεμοζάλης, οὕτω καὶ ἐν Ἑλλάδι πρέπει νὰ κατατάσσωνται αἱ βιβλιοθῆκαι, ὅπως κάλλιον ἀντέχωσι κατὰ τῶν ἐφόδων τῆς πολιτικῆς.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 633.

Κ'

Βὸβ

Πολὺ μόνον ἀφ' οὗ ἐκλείσθην πάλιν εἰς τὴν φυλακήν μου εὗρον τὸν λόγον διατί δὲν ἠθωώθην. Ὁ δικαστὴς ἤθελε νὰ περιμείνῃ τὴν σύλληψιν τῶν εἰσελθόντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἵνα ἴδῃ ἂν δὲν εἶμαι συνένοχος.

Ὁ εἰσαγγελεὺς εἶχεν εἰπεῖ ὅτι ἀναζητοῦνται. Μοὶ ἐπεφυλάττετο λοιπὸν ἡ θλῖψις καὶ ἡ αἰσχύνη νὰ παρακαθήσω παρ' αὐτοῖς εἰς τὴν ἕδραν τῶν ὑποδίκων.

Πότε τοῦτο; Πότε θὰ μεταβῶ εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν φυλακήν; Τί ἦτον αὐτὴ ἡ φυλακή; Ποῦ ἦτον; Ἦτον χειροτέρα τῆς εἰς ἣν εὑρισκόμην;

Τὰ ζητήματα ταῦτα ἔδιδον πολλὴν ὕλην ἀπασχολήσεως εἰς τὸ πνεῦμά μου, καὶ ὁ καιρὸς παρῆλθε ταχύτερον ἢ τὴν προτεραίαν. Δὲν εἶχον πλέον τὴν ἀνυπομονησίαν ἥτις φέρει τὸν πυρετόν. Ἤξευρον ὅτι πρέπει νὰ περιμένω.

Πότε λοιπὸν περιπατῶν, πότε καθήμενος εἰς τὸ ἑδώλιόν μου, περιέμενον.

Ὀλίγον πρὸ τῆς νυκτὸς ἤκουσα ἦχον εὐθυαύλου, καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπαίζετο ἀνεγνώρισα τὸν Ματτίαν. Ὁ καλός μου φίλος. Ἤθελε νὰ μ' εἰπῇ ὅτι μ' ἐσυλλογίζετο, καὶ ἠγρύπνει ἐπ' ἐμοῦ. Μοὶ ἤρχετο δὲ τὸ αὔλημα τοῦτο ὑπὲρ τὸν τοῖχον, ὅστις ἦτον ἄντικρυ τοῦ παραθύρου μου. Βεβαίως ὁ Ματτίας ἦτον ἐκτὸς τοῦ τοίχου, εἰς τὴν ὁδὸν, καὶ ὀλίγων μέτρων ἀπόστασις μᾶς ἐχώριζε. Δυστυχῶς οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν ἠδύναντο νὰ διατρυπήσωσι τοὺς λίθους. Ἀλλ' ἂν τὰ βλέμματα δὲν διέρχονται τοὺς τοίχους, οἱ ἦχοι ὅμως τοὺς ὑπερβαίνουσι· καὶ εἰς τοὺς τοῦ εὐθυαύλου ἀνεμιγνύοντο καὶ κρότοι βημάτων, καὶ βόμβοι ἀόριστοι, καὶ ἐνόησα ὅτι ὁ Ματτίας καὶ ὁ Βὸβ ἔδιδον βεβαίως ἐκεῖ παράστασιν.

Διατί εἶχον ἐκλέξει τὸ μέρος τοῦτο; Διότι ἦτο πρόσφορον δι' εἰσπράξεις; Ἢ ἤθελον νὰ μοὶ δώσωσί τινα ἀγγελίαν;

Αἴφνης ἤκουσα φωνὴν καθαρὰν, τὴν φωνὴν τοῦ Ματτία, κράζουσαν γαλλιστί· «Αὔριον τὸ πρωΐ, τὰ χαράγματα!» Καὶ ἔπειτα ἤρχισεν εὐθὺς πάλιν ὁ βομβῶν ἦχος τοῦ εὐθυαύλου.

Δὲν μ' ἐχρειάζετο πολλὴ εὐφυΐα διὰ νὰ ἐννοήσω ὅτι ὁ Ματτίας δὲν ἀπηύθυνε πρὸς τὸ ἀγγλικόν του ἀκροατήριον τὰς γαλλικὰς ταύτας λέξεις· «αὔριον πρωΐ, τὰ χαράγματα», ἀλλὰ πρὸς ἐμέ. Ἀλλ' ἐπίσης εὔκολον νὰ καταλάβω τὴν ἔννοιάν των δὲν μ' ἦτον, καὶ ἐκ νέου ἤρχισα θέτων σειρὰν ἐρωτήσεων, εἰς ἃς δὲν εὕρισκον ἀποκρίσεις φρονίμους.

Ἅμα ἐπῆλθεν ἡ νὺξ ἐῤῥίφθην εἰς τὴν κρεμαστὴν κλίνην μου, καὶ ἐπροσπάθησα νὰ κοιμηθῶ· ἀλλ' ἤκουσα πολλὰς ὥρας ἀντηχούσας ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὰ πέριξ ὡρολόγια· μέχρι τέλους ὅμως ἐπῆλθεν ὁ ὕπνος καὶ μὲ παρέλαβεν εἰς τὰς πτέρυγάς του.

Ὅταν δ' ἐξύπνησα, ἡ νὺξ ἦτον βαθεῖα, οἱ ἀστέρες ἔλαμπον εἰς σκοτεινὸν οὐρανὸν, καὶ οὐδεὶς ἦχος ἠκούετο. Βεβαίως ἡ ἡμέρα ἦτον ἀκόμη μακράν. Ἐπιστρέψας δ' ἐκάθησα εἰς τὸ ἑδώλιόν μου, καὶ δὲν ἐτόλμησα νὰ περιπατήσω φοβούμενος μὴ ἐπισύρω τὴν προσοχὴν, ἂν ἐγίνετο περιπολία· δι' ὃ ἔμεινα περιμένων. Μετ' ὀλίγον ἓν ὡρολόγιον ἐκτύπησε τρεῖς. Πολὺ ἐνωρὶς εἶχον ἐξυπνήσει· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα ν' ἀποκοιμηθῶ πάλιν· νομίζω δὲ ὅτι, καὶ ἂν ἤθελον, δὲν θὰ ἠδυνάμην, διότι μὲ κατεῖχε πυρετὸς, ἀγωνία.

Ἡ μόνη μου ἀσχολία ἦτον νὰ μετρῶ τοὺς κτύπους τῶν ὡρολογίων. Ἀλλὰ πόσον μακρὰ μοὶ ἐφαίνοντο τὰ δεκαπέντε λεπτὰ τὰ διερχόμενα ἀπὸ τῆς ὥρας εἰς τὸ τέταρτον, ἀπὸ τοῦ τετάρτου εἰς

Digitized by Google

τὴν ἡμίσειαν! τόσον μακρά, ὥστε ἐνίοτε ἐνόμιζον ὅτι τ' ὡρολόγιον ἐκτύπησε καὶ δὲν τὸ ἤκουσα, ἢ ὅτι εἶχε χαλάσει.

Εἰς τὸν τοῖχον κλίνων, ἐστήριζον τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ παράθυρον· μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι τοῦ ἀστέρος ὃν παρηκολούθουν ἠλαττοῦτο ἡ λάμψις, καὶ ὅτι ὁ οὐρανὸς ἀνεπαισθήτως ὑπελευκαίνετο.

Ἡ ἡμέρα ἐπλησίαζε! Μακρόθεν ἔψαλλον πετεινοί.

Ἠγέρθην, καὶ βαίνων ἀκροποδητί, ἐπῆγα ν' ἀνοίξω τὸ παράθυρον. Δύσκολον ἦτον νὰ τὸ ἐμποδίσω νὰ τρύζῃ. Ἀλλ' ἀνοίγων αὐτὸ βαθμηδόν, καὶ πρὸ πάντων βραδέως, τὸ κατώρθωσα.

Τί εὐτυχία ὅτι ἡ φυλακὴ αὕτη εἶχε μετασκευασθῇ ἐκ παλαιᾶς τινος προσγαίου αἰθούσης, καὶ ὅτι τὴν ἀσφάλειαν τῶν πεφυλακισμένων ἠγγυῶντο αἱ σιδηραῖ κιγκλίδες· διότι, ἂν τὸ παράθυρόν μου δὲν ἠνοίγετο, δὲν θὰ ἠδυνάμην ν' ἀποκριθῶ εἰς τὸν Ματτία τὴν κλῆσιν. Ἀλλὰ τὸ πᾶν δὲν ἦτον ν' ἀνοίξω τὸ παράθυρον· διότι ἔμενον ἀκόμη αἱ σιδηραῖ κιγκλίδες, ἔμενον οἱ παχεῖς τοῖχοι, καὶ τῆς θύρας τὰ σιδηρᾶ πέταλα. Ἀφροσύνη ἐπομένως ἦτον νὰ ἐλπίζω ἀπελευθέρωσιν, καὶ ὅμως τὴν ἤλπιζον.

Τὰ ἄστρα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὠχρίασαν, καὶ εἰς τὴν πρωϊνὴν δρόσον ἐρρίγησα. Δὲν ἐμακρύνθην ὅμως τοῦ παραθύρου, ἀλλ' ἱστάμην ἐκεῖ, ὄρθιος, ἀκούων, βλέπων, χωρὶς νὰ ἠξεύρω τί πρέπει νὰ ἰδῶ ἢ ν' ἀκούσω.

Μέγα λευκὸν κάλυμμα ἡπλώθη εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ ἐπὶ γῆς τ' ἀντικείμενα ἤρχισαν λαμβάνοντα μορφὰς σχεδὸν διακεκριμένας. Ἰδοὺ τὰ χαράγματα ἃ εἶπεν ὁ Ματτίας. Ἠκροάσθην λοιπὸν κρατῶν τὴν ἀναπνοήν μου, ἀλλ' ἤκουον μόνον τῆς καρδίας μου τοὺς παλμοὺς εἰς τὸ στῆθός μου.

Τέλος μοὶ ἐφάνη ὅτι ἤκουσα ὡς ξέσματα εἰς τὸν τοῖχον· ἐπειδὴ ὅμως πρὶν οὐδένα κρότον βημάτων εἶχον ἀκούσει, ἐνόμισα ὅτι ἠπατήθην. Οὐχ ἧττον ἔδωκα προσοχήν, καὶ τὰ ξέσματα ἐξηκολούθουν. Τότε διὰ μιᾶς εἶδον κεφαλὴν ὑψουμένην ὑπεράνω τοῦ τοίχου· ἀλλὰ δὲν ἦτον ἡ τοῦ Ματτία. Ἂν καὶ ἦτον σκότος ἀκόμη, ἀνεγνώρισα τὸν Βόβ.

Μὲ εἶδε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὰς κιγκλίδας ἔχοντα κεκολλημένον τὸ πρόσωπον.

Διὰ τοῦ δακτύλου μοὶ ἔνευσε σιωπήν, καὶ ἔπειτα διὰ τῆς χειρὸς προσέθηκεν ἄλλο σχῆμα, δηλοῦν, ὡς μοὶ ἐφάνη, ὅτι ἔπρεπε νὰ μακρυνθῶ τοῦ παραθύρου. Καίτοι δὲ μὴ ἐννοῶν, ὑπήκουσα. Τότε εἰς τὴν ἄλλην του χεῖρα εἶδον ὅτι ἐκράτει μακρὸν σωλῆνα, λαμπρόν, ὡς ἂν ἦτον ὑάλινος· ἔφερε δ' αὐτὸν εἰς τὸ στόμα του, καὶ ἀμέσως ἤκουσα φύσημα, καὶ μικρὰ λευκὴ σφαῖρα, διαπτᾶσα διὰ τοῦ ἀέρος, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μου. Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ἡ κεφαλὴ τοῦ Βὸβ ἔγινεν ἀφανὴς ὀπίσω τοῦ τοίχου, καὶ ἄλλο πλέον δὲν ἤκουσα.

Ἐῤῥίφθην δ' εὐθὺς πρὸς τὸ σφαιρίδιον, καὶ εὗρον ὅτι συνέκειτο ἐκ λεπτοῦ χαρτίου τετυλιγμένου πέριξ τεμαχίου μολύβδου. Μοὶ ἐφάνη δ' ὅτι γράμματα ὑπῆρχον εἰς αὐτὸ τὸ χαρτίον, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς ἀρκετὸν διὰ νὰ τ' ἀναγνώσω. Ἔπρεπε να περιμείνω νὰ ἐξημερώσῃ.

Μετὰ προφυλάξεων ἔκλεισα πάλιν τὸ παράθυρον, καὶ εὐθὺς ἐῤῥίφθην εἰς τὴν κλίνην μου πάλιν, σφίγγων τὴν σφαῖραν τοῦ χαρτίου εἰς τὴν παλάμην μου.

Βραδέως, βραδύτατα διὰ τὴν ἀνυπομονησίαν μου, ἡ αὐγὴ ἐκιτρίνισε, καὶ τέλος ῥοδόχρουν φῶς ἐξετάθη ἐπὶ τῶν τοίχων μου. Τότε ἐξετύλιξα τὸ χαρτίον καὶ ἀνέγνων.

«Αὔριον τὸ ἑσπέρας θὰ μετακομισθῇς εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν φυλακήν. Θὰ ὁδοιπορήσῃς διὰ σιδηροδρόμου, εἰς ἅμαξαν δευτέρας τάξεως, μεθ' ἑνὸς ἀστυνομοφύλακος. Λάβε θέσιν πλησίον τῆς θύρας δι' ἧς θέλεις εἰσέλθει. Μετὰ ὁδοιπορίαν τεσσαράκοντα πέντε λεπτῶν ἀφ' οὗ κινήσητε,—μέτρα καλῶς,—ἡ πορεία θὰ γίνῃ βραδυτέρα, διότι ὑπάρχει ἐκεῖ σταυροδρόμιον. Τότε ἄνοιξον τὴν θύραν, καὶ πήδησον θαῤῥαλέως. Λάβε καλῶς τὰ μέτρα σου, ἄνοιξον τοὺς βραχίονας, καὶ κατόρθωσον νὰ πέσῃς εἰς τοὺς πόδας σου. Ἅμα πατήσῃς εἰς τὴν γῆν, ἀνάβα τὸ ὕψωμα ἀριστερῶς. Ἐκεῖ θὰ εἴμεθα ἔχοντες ἅμαξαν καὶ καλὸν ἵππον, νὰ σ' ἁρπάσωμεν. Μετὰ δύω ἡμέρας θὰ εἴμεθα εἰς τὴν Γαλλίαν. Θάῤῥος καὶ ἔλπιζε. Πήδησον μακράν, καὶ ἰδὲ νὰ πέσῃς εἰς τοὺς πόδας σου».

Ἐσώθην! Δὲν θὰ ὑπάγω εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον! Δὲν θὰ ἰδῶ τί ἐκεῖ γίνεται!

Τὸν καλὸν Ματτίαν! Τὸν καλὸν Βόβ! διότι, ἤμην βέβαιος, ἐκεῖνος τόσον γενναίως ἐβοήθει τὸν Ματτίαν. Ὁ Ματτίας μόνος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ ὅλον αὐτὸν τὸν συνδυασμόν.

Καὶ ἀνέγνων πάλιν τὸ γραμμάτιον. «Τεσσαράκοντα πέντε λεπτὰ ἀφ' οὗ κινήσωμεν. Τὸ ὕψωμα ἀριστερῶς. Νὰ πέσω εἰς τοὺς πόδας». Ἐννοεῖται ὅτι θὰ ἐπήδων θαῤῥαλέως, καὶ ἂν ἐκινδύνευον νὰ φονευθῶ. Καλήτερον ν' ἀποθάνω παρὰ νὰ καταδικασθῶ ὡς κλέπτης.

Ὢ! Πόσον καλῶς ὅλα ἐσυνδυάσθησαν!

«Μετὰ δύω ἡμέρας εἰς τὴν Γαλλίαν!»

Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς μου μοὶ ἐπῆλθε καὶ θλιβερά τις ἰδέα. Ἀλλ' ὁ Κάπης; Ταχέως ὅμως τὴν ἀπεμάκρυνα. Δὲν ἦτον δυνατὸν ὁ Ματτίας νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν Κάπην. Ἂν εὗρε τρόπον διὰ τὴν δραπέτευσίν μου, εὗρε βεβαίως καὶ διὰ τὴν τοῦ Κάπη.

Δὶς καὶ τρὶς ἀκόμη ἀνέγνων τὸ γραμμάτιον, ἔπειτα δὲ τὸ ἐμάσησα καὶ τὸ κατέπια. Ἤδη πλέον ἐδυνάμην ἡσύχως νὰ κοιμηθῶ, ὅπερ καὶ ἔπραξα τόσον ἐντελῶς, ὥστε ἐξύπνησα μόνον ὅτε ὁ δεσμοφύλαξ μοὶ ἔφερε νὰ φάγω.

Ὁ καιρὸς παρῆλθεν ἀρκετὰ ταχέως, καὶ τὴν ἐπαύριον, μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἀστυνομοφύλαξ

Digitized by Google

ἄλλος, ἄγνωστος εἰς ἐμὲ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν φυλακήν μου, καὶ μ' εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθήσω. Εἶδον δ' εὐχαρίστως ὅτι ἦτον ἄνθρωπος περίπου πεντηκοντούτης, μὴ φαινόμενος πολὺ εὐκίνητος.

Τὰ πράγματα κατωρθώθη νὰ διατεθῶσι κατὰ τοῦ Ματτία τὰς παραγγελίας, καὶ ὅταν ἐκινήσαμεν, ἤμην πλησίον τῆς θυρίδος δι' ἧς εἶχον ἀνέλθει. Εἶχον τὴν ῥάχιν πρὸς ὅπου διηυθύνετο ἡ ἁμαξοστοιχία. Ὁ ἀστυνομοφύλαξ ἦτον ἀπέναντί μου. Ἤμεθα δὲ μόνοι εἰς τὴν ἄμαξαν.

— Ὁμιλεῖς ἀγγλικά; μ' ἠρώτησεν.

— Ὀλίγον.

— Ἐννοεῖς;

— Μάλιστα, ὅταν δὲν ὁμιλοῦν πολὺ ταχέως.

— Λοιπὸν, παιδίον μου, θέλω νὰ σοὶ δώσω καλὴν συμβουλήν. Μὴ πονηρεύεσαι τὴν δικαιοσύνην. Ὁμολόγησον· οὕτω θ' ἀποκτήσῃς ὅλων τὴν εὐμένειαν. Τίποτε δυσαρεστότερον τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἀρνοῦνται τ' αὐταπόδεικτα, ἐν ᾧ πρὸς τοὺς ὁμολογοῦντας προσφέρονται ὅλοι μετὰ πολλῆς εὐνοίας καὶ καλωσύνης. Ἂν καὶ τώρα εἰς ἐμὲ εἴπῃς πῶς τὰ πράγματα ἔγιναν, σοὶ δίδω ἓν τάλληρον, καὶ θὰ ἴδῃς πῶς τὰ χρήματα θὰ καταστήσουν καλητέραν τὴν θέσιν σου εἰς τὴν φυλακήν.

Παρ' ὀλίγον ν' ἀποκριθῶ ὅτι δὲν εἶχον τίποτε νὰ ὁμολογήσω· ἀλλ' ἐσκέφθην ὅτι τὸ καλήτερον δι' ἐμὲ θὰ ἦτον ν' ἀποκτήσω τὴν εὔνοιαν, ὡς ἔλεγεν, αὐτοῦ τοῦ ἀστυνομοφύλακος, δι' ὃ οὐδὲν ἀπεκρίθην.

— Θὰ σκεφθῇς, ἐξηκολούθησε τότε, καὶ ὅταν εἰς τὴν φυλακὴν ἀναγνωρίσῃς πόσον καλὴ εἶναι ἡ συμβουλή μου, θὰ μὲ καλέσῃς· διότι, βλέπεις, δὲν πρέπει νὰ ὁμολογήσῃς εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα, ἀλλὰ νὰ ἐκλέξῃς ἐκεῖνον ὅστις θέλει λάβει μέριμναν ὑπὲρ σοῦ· καὶ ἐγὼ, τὸ βλέπεις ὅτι εἶμαι πρόθυμος νὰ σοὶ φανῶ χρήσιμος.

Ἔκλινα τὴν κεφαλὴν καταφατικῶς.

— Ζήτησον τὸν Δολφῖνον. Θὰ ἐνθυμηθῇς τ' ὄνομά μου; ὄχι;

— Μάλιστα, κύριε.

Ἐστηριζόμην πρὸς τὴν θυρίδα, ἧς τὸ ὑαλίον ἦτον ἀνοικτὸν, καὶ τῷ ἐζήτησα τὴν ἄδειαν νὰ ἰδῶ τὴν χώραν δι' ἧς διηρχόμεθα. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελε «ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὔνοιάν μου», μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι ἐδυνάμην νὰ βλέπω ὅσον θέλω. Τί εἶχε νὰ φοβηθῇ; Ἐτρέχομεν μετὰ μεγίστης ταχύτητος.

Μετ' ὀλίγον δὲ, ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος ψυχρὸς τὸν προσέβαλε, κρυόνων, ἀπεσύρθη πρὸς τὸ μέσον τῆς ἁμάξης.

Ἐγὼ δὲ δὲν ᾐσθανόμην τὸ ψῦχος. Ἀκατανοήτως ἔφερα τὴν χεῖρά μου ἐκτὸς τῆς θυρίδος, καὶ στρέψας τὸν στρόφιγγα, διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς ἐκράτουν τὴν θυρίδα. Ὁ καιρὸς παρῆλθεν· ἡ μηχανὴ συρίξασα ἐβράδυνε τὴν πορείαν της· ἡ στιγμὴ ἐπέστη. Μεθ' ὁρμῆς ἔσπρωξα τὴν θυρίδα, καὶ ἐπήδησα ὅσον μακρὰν ἐδυνήθην. Ἐῤῥίφθην ὅμως εἰς τὴν τάφρον· καὶ εὐτυχῶς μὲν αἱ χεῖρές μου, ἃς εἶχον ἐκτεταμένας, ἐκτύπησαν τὴν κλιτὺν, ἥτις εἶχε χόρτον παχύ· ἀλλ' ὁ κτύπος ἦτον τόσον ἰσχυρὸς, ὥστε ἐκυλίσθην κατὰ γῆς λιποθυμήσας.

Ὅτε δὲ συνῆλθον, ἐνόμιζον ὅτι ἤμην ἀκόμη εἰς τὸν σιδηρόδρομον, διότι ᾐσθάνθην ὅτι ταχεῖα μ' ἔφερε κίνησις, καὶ ἤκουα κρότον τροχῶν· ἀλλ' ἐκείμην εἰς ἀχυρόστρωμα.

Παράδοξον δὲ πρᾶγμα! Τὸ πρόσωπόν μου ἦτον ὑγρὸν, καὶ εἰς τὰς παρειὰς, εἰς τὸ μέτωπον ᾐσθανόμην θώπευμά τι γλυκὺ καὶ ὑγρόν.

Ἀνοίξας δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶδον ὅτι κυνάριον, ἄσχημον, κίτρινον κυνάριον μ' ἔλειχεν, ἐπ' ἐμοῦ κεκλιμένον.

Οἱ ὀφθαλμοί μου δ' ἀπήντησαν τοὺς τοῦ Ματτία, πλησίον μου γονατίζοντος.

— Ἐσώθης, μ' εἶπε, μακρύνων τὸ κυνάριον καὶ φιλῶν με.

— Ποῦ εἴμεθα;

— Εἰς τὴν ἄμαξαν, καὶ ὁ Βὸβ εἶναι ὁ ἡνίοχος.

— Πῶς εἶσαι; ἠρώτησεν ὁ Βὸβ μεταστρεφόμενος.

— Δὲν ἠξεύρω. Νομίζω, καλά.

— Κίνησον τοὺς βραχίονας, κίνησον τὰ σκέλη σου, εἶπεν ὁ Βόβ.

Ἐκτάδην κείμενος ἐπὶ τῶν ἀχύρων, ἔπραξα ὡς μοὶ εἶπε.

— Καλὸν, εἶπεν ὁ Ματτίας. Τίποτε δὲν ἐθραύσθη.

— Καὶ τί συνέβη;

— Ἐπήδησας ἀπὸ τὴν ἄμαξαν ὡς σοὶ παρήγγειλα· ὁ κλονισμὸς ὅμως σ' ἐξάλισε καὶ ἔπεσες εἰς τὴν τάφρον. Τότε, ἐπειδὴ δὲν εἴδομεν νὰ ἔρχεσαι, ὁ Βὸβ ἐκύλισε κάτω ἀπὸ τὸ ὕψωμα, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκράτουν τὸν ἵππον, καὶ σ' ἔφερεν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Κατ' ἀρχὰς σ' ἐνομίσαμεν νεκρόν. Τί φόβος! Τί λύπη! Ἀλλ' ἰδοὺ, ἐσώθης.

— Καὶ ὁ φύλαξ;

— Ἐξακολουθεῖ τὴν ὁδοιπορίαν του εἰς τὴν ἁμαξοστοιχίαν, ἥτις δὲν ἐστάθη.

Οὕτως ἔμαθον τὰ κυριώτερα. Ἰδὼν δὲ πέριξ μου, παρετήρησα τὸ κίτρινον κυνάριον ὅτι μ' ἐκύτταζε δι' ὀφθαλμῶν περιπαθῶν, οἵτινες ὡμοίαζον τοὺς τοῦ Κάπη. Ὁ Κάπης ὅμως δὲν ἦτον, διότι ἐκεῖνος ἦτον λευκός.

— Καὶ ὁ Κάπης, εἶπον, ποῦ εἶναι;

Πρὶν ὅμως ἀποκριθῇ ὁ Ματτίας, τὸ κίτρινον κυνάριον εἶχε πηδήσει ἐπάνω μου, καὶ μ' ἔγλειφε κλαῖον.

— Ἀλλ' ἰδοὺ αὐτὸς, εἶπεν ὁ Ματτίας. Τὸν ἐβάψαμεν.

Τότε ἀπέδωκα εἰς τὸν Κάπην τὰς θωπείας του, καὶ τὸν ἐφίλησα.

— Διατί τὸν ἔβαψες; ἠρώτησα.

— Εἶναι ὅλη ἱστορία. Θὰ σοὶ τὴν διηγηθῶ.

Ἀλλ' ὁ Βὸβ δὲν ἐπέτρεψε τὴν διήγησιν.

— Σὺ, εἶπε πρὸς τὸν Ματτίαν, ἡνιόχει, καὶ

πρόσεχε. Ἐγὼ δ' ἐν τούτοις θὰ μετασχηματίσω τὴν ἅμαξαν, ὅπως μὴ γνωρισθῇ ὅπου διέρχεται.

Τὸ ὄχημα τοῦτο ἦτον ἁμάξιον ἔχον θόλον ἐκ λευκοῦ ὑφάσματος, στηριζομένου εἰς ξύλινα ἡμικύκλια. Ταῦτα κατεβίβασεν ἐντὸς εἰς τὴν ἅμαξαν, τὸ δὲ ὕφασμα τὸ ἐδίπλωσεν εἰς τέσσαρα, καὶ μ' εἶπε νὰ κρυφθῶ ὑπ' αὐτό. Ἔπεμψε δὲ καὶ τὸν Ματτίαν νὰ κρυφθῇ καὶ αὐτὸς ὁμοίως, καὶ οὕτω μετεμορφώθη ἐντελῶς τὸ ἁμάξιον οὔτε κάλυμμα ἔχον, οὔτε τρεῖς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἕνα μόνον. Ἂν κατεδιωκόμεθα, τὰ γνωρίσματα ἡμῶν, ἃ θὰ ἔδιδον ὅσοι θὰ μᾶς ἔβλεπον διερχομένους, θὰ ἐματαίουν τὰς ἐρεύνας.

— Ποῦ ὑπάγωμεν; ἠρώτησα τὸν Ματτίαν, ὅταν ἡπλώθη πλησίον μου.

— Εἰς Λιττελάμπτων, λιμενίσκον, ὅπου ὁ Βὸβ ἔχει ἀδελφόν. Αὐτὸς εἶναι πλοίαρχος μικροῦ πλοίου ἀπερχομένου εἰς Γαλλίαν, εἰς Ἰσιγνὺ τῆς Νορμανδίας, ὅπου φορτόνει αὐγὰ καὶ βούτυρον. Ἂν σωθῶμεν,—καὶ θὰ σωθῶμεν,—εἰς τὸν Βὸβ θὰ τὸ ὀφείλωμεν. Αὐτὸς ἔπραξε τὰ πάντα. Τί θὰ ἐδυνάμην διὰ σὲ ὁ πτωχὸς ἐγώ; Ὁ Βὸβ συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ πηδήσῃς ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον, νὰ σοὶ στείλῃ τὸ γραμμάτιόν μου διὰ τοῦ σωλῆνος, καὶ ἔπεισε τοὺς συντρόφους του νὰ μᾶς δανείσουν αὐτὸ τὸ ζῶον. Αὐτὸς θὰ μᾶς δώσῃ καὶ πλοῖον νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν Γαλλίαν· διότι ἐννοεῖς ὅτι, ἂν ἤθελες νὰ πλεύσῃς δι' ἀτμοκινήτου, ἀμέσως θὰ ἐκρατεῖσο. Βλέπεις ὅτι χρήσιμον πρᾶγμα εἶναι οἱ φίλοι.

— Καὶ τὸν Κάπην, τίς εἶχε τὴν ἰδέαν νὰ τὸν φέρῃ;

— Ἐγώ, ἀλλ' ὁ Βὸβ ἐσοφίσθη νὰ τὸν βάψῃ κίτρινον ὅπως μὴ γνωρισθῇ. Τὸν ἐκλέψαμεν ἀπὸ τοῦ ἀστυνομοφύλακος Ζερὺ, τοῦ νοήμονος Ζερὺ, ὡς ἔλεγεν ὁ δικαστής, ὅστις ὅμως δὲν ἐνόησεν ὅτι ὁ Κάπης ἐπέταξεν. Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι ἅμα ὁ Κάπης μ' ἐμύρισεν, ἔπραξεν αὐτὸς τὸ πᾶν. Ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βὸβ γνωρίζει ὅλα τὰ τεχνάσματα τῶν κλεπτῶν τῶν κυναρίων.

— Καὶ ὁ πούς σου;

— Ἰατρεύθη, ἢ περίπου. Οὔτε εἶχον καιρὸν νὰ σκεφθῶ περὶ αὐτοῦ.

Αἱ ὁδοὶ τῆς Ἀγγλίας δὲν εἶναι ἀνοικταὶ ὡς αἱ τῆς Γαλλίας. Εἰς διάφορα μέρη δοκὸς τὰς φράττει, καὶ ὁ ἐκεῖ διερχόμενος πρέπει νὰ πληρόνῃ. Ὅταν ἐφθάνομεν εἰς ἕνα τῶν φραγμῶν τούτων, ὁ Βὸβ μᾶς ἔλεγε νὰ σιωπῶμεν καὶ νὰ μὴ κινώμεθα, καὶ οἱ φύλακες ἐκεῖ ἔβλεπον ἁμάξιον ἔχον μόνον τὸν ἡνίοχόν του. Τοῖς ἔλεγε δ' ὁ Βὸβ τινὰς ἀστεϊσμοὺς καὶ διήρχετο.

Ὡς ἱπποδρομίου γελωτοποιὸς, ἱκανώτατος ὢν εἰς τὰς μεταμορφώσεις, εἶχε λάβει τὸ σχῆμα καλοῦ χωρικοῦ γεωπόνου, καὶ οἱ προσεχέστεροι γνώριμοί του θὰ τῷ ὡμίλουν χωρὶς νὰ ἠξεύρουν τίς εἶναι.

Ἐπροχωροῦμεν ταχέως, διότι γενναῖος ἦτον ὁ ἵππος καὶ καλὸς ἁμαξηλάτης ὁ Βὸβ. Ἀνάγκη ὅμως ὑπῆρχε νὰ ἱστάμεθα ἐνίοτε διὰ ν' ἀναπαύηται καὶ νὰ τρώγῃ ὁ ἵππος. Εἰς ξενοδοχεῖον ὅμως δὲν ἐμείναμεν, ἀλλ' εἰς τὸ δάσος, ὅπου ὁ Βὸβ ἔλυσε τὸν ἵππον, καὶ τῷ ἐπέρασεν εἰς τὸν λαιμὸν σάκκον κριθῆς ὃν ἔλαβεν ἐκ τῆς ἁμάξης. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον νὺξ σκοτεινή, φόβος δὲν ὑπῆρχε νὰ μὴ ἀνακαλυφθῶμεν.

Τότε ἠδυνήθην νὰ συνομιλήσω μετὰ τοῦ Βὸβ, καὶ πλήρης συγκινήσεως νὰ τῷ εἰπῶ τινας λέξεις εὐγνωμοσύνης. Ἀλλὰ δὲν μ' ἀφῆκε νὰ τῷ ἐκφράσω ὅ,τι εἶχον εἰς τὴν καρδίαν.

— Μὲ ὑπεχρέωσες, εἶπε, σφίγγων μοι τὴν χεῖρα· σήμερον ἐγὼ σὲ ὑποχρεῶ. Ἕκαστος τὴν ἀράδα του. Ἔπειτα εἶσαι ἀδελφὸς τοῦ Ματτία, καὶ διὰ παιδίον καλὸν ὡς τὸν Ματτίαν πολλὰ πράγματα γίνονται.

Τὸν ἠρώτησα ἂν ἤμεθα ἀκόμη μακρὰν τοῦ Λιττελάμπτων, καὶ μ' εἶπεν ὅτι ἀπέχει ἀκόμη ὑπὲρ τὰς δύω ὥρας, καὶ πρέπει νὰ σπεύσωμεν, διότι τὸ πλοῖον τοῦ ἀδελφοῦ του ἀπέπλεε πᾶν σάββατον εἰς Ἰσιγνὺ, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἄμπωτις ἦτον ἐνωρίς. Ἦτον δ' ἡ ἡμέρα ἐκείνη παρασκευή.

Ἡπλώθημεν λοιπὸν πάλιν εἰς τὰ ἄχυρα ὑπὸ τὸ πανίον, καὶ ὁ ἵππος ἐζεύχθη καὶ ἐκίνησε ταχυβατῶν.

— Φοβεῖσαι; μ' ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

— Ναὶ καὶ ὄχι. Φοβοῦμαι πολὺ μὴ συλληφθῶ καὶ πάλιν· ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν θὰ συλληφθῶ. Ὅστις ὅμως φεύγει δὲν ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι ἔνοχος; Τοῦτο πρὸ πάντων μὲ βασανίζει. Τί νὰ εἰπῶ πρὸς ὑπεράσπισίν μου;

— Τὸ ἐσκέφθημεν τοῦτο· ἀλλ' ὁ Βὸβ ἐνόμισεν ὅτι πρὸ παντὸς ἀνάγκη ἦτον νὰ μὴ καθήσῃς εἰς τὴν ἕδραν τοῦ κακουργιοδικείου. Εἶναι λυπηρότατον νὰ καθήσῃ τις ἐκεῖ, καὶ ἂν ἀθωωθῇ. Ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐτόλμησα νὰ εἰπῶ, διότι ἀκλόνητον ἔχων τὴν ἰδέαν ὅτι ἔπρεπε νὰ σὲ φέρω εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐφοβούμην μὴ ἡ ἰδέα αὕτη μοὶ γίνῃ κακὴ σύμβουλος.

— Καλῶς ἔπραξας, καὶ ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, πρὸς σᾶς θὰ ὀφείλω εὐγνωμοσύνην.

— Τίποτε δὲν θὰ συμβῇ· ἔσο ἥσυχος. Εἰς τὸν σταθμὸν ὁ φύλαξ σου θὰ κατέθεσε τὴν ἔκθεσίν του· ἀλλ' ὅσῳ νὰ ὀργανισθῶσιν αἱ ἔρευναι, θὰ παρέλθῃ καιρὸς, καὶ ἡμεῖς ἐν τούτοις εἰς τὰ τέσσαρα! Ἔπειτα δὲν ἠξεύρουν ὅτι θ' ἀποπλεύσωμεν ἐκ Λιττελάμπτων.

Βέβαιον ἦτον ὅτι ἂν δὲν παρηκολουθούμεθα, εἴχομεν πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἐπιβιβασθῶμεν εἰς τὸ πλοῖον ἀνενοχλήτως. Ἀλλὰ δὲν εἶχον, ὡς ὁ Ματτίας, τὴν πεποίθησιν ὅτι εἰς τὸν σταθμὸν ὁ φύλαξ ἐχρονοτρίβησε πρὶν μᾶς καταδιώξῃ. Οὗτος ἦτον ὁ κίνδυνος, καὶ ἐδύνατο νὰ εἶναι μέγας.

Ἐν τούτοις ὁ ἵππος, ὑπὸ τοῦ Βὸβ παροτρυνόμενος, ἐξηκολούθει καλπάζων ἐπὶ τῆς ἐρήμου ὁδοῦ, σπανίως δ' ἐνίοτε ἀπηντώμεθα μετά τινων

Digitized by Google

ἁμαξῶν, ἀλλ' οὐδεμία εἰς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν πορευομένη δὲν μᾶς ἐπροπέρασε. Τὰ χωρία δι' ὧν διηρχόμεθα ἦσαν εἰς σιγὴν βεβυθισμένα, καὶ εἰς ὀλίγα παράθυρα ἐφαίνοντο φῶτα μὴ σβεσθέντα ἀκόμη. Μόνον κύνες τινὲς προσεῖχον εἰς τὴν ταχεῖαν ἡμῶν πορείαν, καὶ μᾶς κατεδίωκον διὰ τῶν ὑλακῶν των. Ὅταν μετ' ἀνάβασιν ὁπωσοῦν ἀπότομον ὁ Βὸβ ἐκράτει τὸν ἵππον του ἵνα τὸν ἀφήσῃ ν' ἀναπνεύσῃ, κατεβαίνομεν τῆς ἁμάξης, καὶ ἐκολλῶμεν τὸ αὐτίον εἰς τὴν γῆν διὰ ν' ἀκροασθῶμεν· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ὁ Ματτίας, ὁ ὀξηκοώτερος ἡμῶν, οὐδένα ὕποπτον κρότον ἤκουε, καὶ ὡδοιποροῦμεν διὰ τοῦ σκότους καὶ τῆς σιγῆς τῆς νυκτός.

Ἤδη δ' ἐμένομεν ὑπὸ τὸ πανίον, οὐχὶ πλέον κρυπτόμενοι, ἀλλ' ἵνα προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τοῦ ψύχους, διότι πρὸ πολλοῦ ἐφύσα ἄνεμος παγερός. Ὅταν δ' ἠγγίζομεν τὰ χείλη διὰ τῆς γλώσσης, τὰ ηὑρίσκομεν ἁλμυρά. Τοῦτο ἐδήλου ὅτι ἐπλησιάζομεν εἰς τὴν θάλασσαν. Μετ' ὀλίγον δὲ παρετηρήσαμεν λάμψιν, ἥτις ἔπαυεν εἰς τακτικὰς διαλείψεις, καὶ πάλιν ἀνεφαίνετο. Αὕτη ἦτον ὁ φάρος. Ἄρα ἐφθάνομεν.

Ὁ Βὸβ ἀνεχαίτισε τὸν ἵππον του, καὶ τὸν ὡδήγησε, βῆμα ἤδη χωροῦντα, εἰς ὁδὸν πλαγίαν. Ἔπειτα δέ, καταβὰς τῆς ἁμάξης, μᾶς εἶπε νὰ μείνωμεν ἡμεῖς καὶ νὰ κρατῶμεν τὸν ἵππον· ὁ ἴδιος δ' ἀπῆλθε νὰ ἴδῃ ἂν ὁ ἀδελφός του δὲν εἶχεν ἀναχωρήσει, καὶ ἂν ἐδυνάμεθα ἀκινδύνως νὰ ἐπιβιβασθῶμεν.

Ὁμολογῶ ὅτι ὁ καιρὸς τῆς ἀπουσίας τοῦ Βὸβ μοὶ ἐφάνη μακρός, μακρότατος. Δὲν ὡμιλοῦμεν, καὶ ἠκούομεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τὴν θάλασσαν θραυομένην ἐπὶ τῆς ἀκτῆς μετ' ἤχου μονοτόνου, ὅστις ηὔξανε τὴν συγκίνησιν ἡμῶν. Καὶ ὁ Ματτίας ἔτρεμεν ὡς κ' ἐγώ.

— Εἶναι τὸ ψῦχος, μοὶ εἶπε κρυφίως.

Ἦτον ἀληθές; Βέβαιον τοὐλάχιστον ἦτον ὅτι, ὅταν ἀγελὰς ἢ πρόβατον βόσκον εἰς τὴν πεδιάδα ἣν διέσχιζεν ἡ ὁδὸς ἡμῶν, προσέκρουεν εἰς ἕνα λίθον, ἢ ἐκτύπα εἰς μίαν φραγήν, ἤμεθα εὐαισθητότεροι εἰς τὸ ψῦχος καὶ μᾶλλον ἐτρέμομεν.

Τέλος ἠκούσαμεν κρότον βημάτων εἰς τὴν ὁδόν, δι' ἧς ὁ Βὸβ εἶχεν ἀπέλθει. Βεβαίως ἐκεῖνος θὰ ἦτον ἐπιστρέφων, καὶ ἡ τύχη μου θ' ἀπεφασίζετο.

Καὶ ἦτον τῷ ὄντι ὁ Βὸβ, ἀλλ' οὐχὶ μόνος. Ὅταν προσῆλθεν, εἴδομεν ὅτι καὶ ἄλλος τις τὸν συνώδευε, φορῶν ἐπενδύτην στιλπνοῦ κηροπανίου, καὶ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς μάλλινον.

— Ὁ ἀδελφός μου, εἶπεν ὁ Βόβ. Σᾶς λαμβάνει εἰς τὸ πλοῖόν του. Θὰ σᾶς διαβιβάσῃ καὶ χωριζόμεθα, διότι περιττὸν εἶναι νὰ γίνῃ γνωστὸν ὅτι ἐγὼ ἦλθον ἐδῶ.

Ἠθέλησα νὰ εὐχαριστήσω τὸν Βόβ, ἀλλὰ μὲ διέκοψε σφίγγων τὴν χεῖρά μου.

— Ἂς τ' ἀφήσωμεν αὐτά, εἶπε. Πρέπει ν' ἀντιβοηθώμεθα, ὅταν ἔρχεται καθενὸς ἡ σειρά. Θ' ἀνταμωθῶμεν πάλιν, καὶ εὐτυχὴς εἶμαι ὑπηρετήσας τὸν Ματτίαν.

Οὕτω παρηκολουθήσαμεν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Βόβ, καὶ μετ' οὐ πολὺ εἰσήλθομεν εἰς ὁδοὺς σιωπηλὰς τῆς πόλεως, καὶ μετά τινας περιστροφὰς εὑρέθημεν εἰς τὴν προκυμαίαν, καὶ ὁ ἄνεμος τῆς θαλάσσης μᾶς ἐκτύπα τὸ πρόσωπον.

Χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βὸβ μᾶς ἔδειξε μικρὸν πλοῖον ἱστιοφόρον, καὶ ἐνοήσαμεν ὅτι ἦτον τὸ ἰδικόν του. Μετ' ὀλίγα δὲ λεπτὰ εἴχομεν ἐπιβιβασθῆ, καὶ ἀμέσως μᾶς κατεβίβασεν εἰς μικρὸν κοιτῶνα.

— Ἀποπλέω μετὰ δύω ὥρας μόνον, μᾶς εἶπε. Μείνατε ἐκεῖ, καὶ μὴ κάμνετε θόρυβον.

Ὅταν δ' ἐκλείδωσε τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος τούτου, ἀθορύβως ὁ Ματτίας ἐῤῥίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ μ' ἐφίλησε. Τότε δὲν ἔτρεμε πλέον.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ ἐπιστημονικὴ μέθοδος.

Ὦ Θεὲ τοῦ ἐλέους! Ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων, προσφερέστατος πρὸς τὸ φθοροποιὸν ἐκεῖνο ὄν, τὸ ὁποῖον, ὡς λέγεται, ἀδιακόπως καταστρέφει τὰ ἔργα σου, δὲν εἶναι ἄρα ὁ διώκτης; ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ.

Ἡ ἐπιστήμη δὲν κατεῖχεν ἀνέκαθεν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀνθρώπου τὴν προσήκουσαν αὐτῇ θέσιν. Τὸ κῦρος αὐτῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον περιεφρονήθη, τὰ διδάγματα αὐτῆς κατεπολεμήθησαν, αἱ ἀρχαὶ παρεγνωρίσθησαν. Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας βραδέως καὶ δυσκόλως ἐπροόδευσε, καθότι τὸ παρατηρεῖν καὶ ἐξετάζειν τὴν φύσιν διὰ τῆς πείρας ἦτο ἄγνωστον εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. Μέχρι τῆς Ἀναγεννήσεως[1], ἡ ἐπιστήμη ὑπόκειται εἰς τὴν σχολαστικὴν τῆς Σχολῆς ἐξουσίαν καὶ κατατρέχεται ὁσάκις προσπαθεῖ νὰ ζήσῃ. Ὁ Κοπερνῖκος παραιτήσας τὰ διδασκόμενα καὶ διακηρύξας ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν τότε διδασκάλων, ὅτι ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἥλιον, ὁ Γαλιλαῖος παρουσιάσας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ θαυμάσιον θέαμα τῆς ἀληθοῦς τῶν ἀστέρων κινήσεως, σπουδαίαν ἐπήνεγκον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας μεταβολήν. Πρῶτον ἤδη ὁ ἄνθρωπος βλέπει ὅτι ἀπεπλανήθη ζητῶν τὴν ἀλήθειαν παρ' ἄλλων ἀνθρώπων ἀγνοούντων ἐπίσης αὐτήν, ἀντὶ νὰ τὴν ζητῇ ἐν τῇ φύσει, ἥτις ἐπιμελῶς ἐρευνωμένη ἀποκαλύπτει αὐτήν. Ὁ Γαλιλαῖος διευθύνει τηλεσκόπιον πρὸς τὸν οὐρανόν, μέγα τοῦτο συμβὰν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς προόδου! καθότι ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἐπιστήμων ἔπαυσεν ἀναδιφῶν τὰ βιβλία τῶν ἀρχαίων διδασκάλων, ὅτι ἡ νέα φιλοσοφία νέαν ἀνοίγει εἰς τὴν παρατήρησιν ἀφετηρίαν, ὅτι ὁ νοῦς ἀπελευθεροῦται.

1. Ἡ Ἀναγέννησις (Renaissance) τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, χρονολογουμένη ἀπὸ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος.

Digitized by Google

Καθ' ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα ἡ ἐπιστήμη ὑπακούει εἰς τὴν σχολαστικήν, τὴν περιωρισμένην ἐκείνην φιλοσοφίαν, ἥτις ὡς ἀληθῆ θεωρεῖ μόνα τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραδεδεγμένα καὶ τὰ ὑπὸ εὐσεβῶν διδασκάλων διδασκόμενα. Τὴν σήμερον ἡ ἐπιστήμη διακηρύττει τὰς ἀληθείας αὐτῆς ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ. Ὁ νεωτεριστὴς εὐκόλως καταστρέφει παραδεδεγμένην θεωρίαν, παρουσιάζων γεγονός τι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτω ἄλλοτε, παράδειγμα δὲ τούτου παρέσχεν ἡμῖν ἡ ἱστορία τῶν μαρτύρων τῆς ἀστρονομίας.

Ὁ Βάκων καὶ ὁ Descartes εἶναι οἱ ἱδρυταὶ τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου, οἱ δημιουργοὶ τῆς ὑγιοῦς λογικῆς, ἥτις διδάσκει ἡμᾶς, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ διασήμου Γάλλου φιλοσόφου, «νὰ διευθύνωμεν καλῶς τὴν ἡμετέραν διάνοιαν ὅπως ἀναζητῶμεν τὴν ἀλήθειαν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ». Ὁ Descartes ἐκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς κρίσεως εἰπὼν ὅτι «οὐδὲν πρέπει νὰ παραδεχώμεθα ὡς ἀληθές, εἰ μὴ καθαρῶς καὶ σαφῶς ἀπεδείχθη ὡς ἀληθές».

Ἡ ἰδέα αὕτη, ἥτις φαίνεται ἡμῖν ἁπλουστάτη, ἐθεωρεῖτο τότε ὡς τερατολογία. Ἔγκλημα ἦτο τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὴν μαρτυρίαν τῶν αἰσθήσεων ἢ τῆς λογικῆς ἐναντίον τῶν λόγων τοῦ Ἀριστοτέλους ἢ τῶν παραγγελμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πλάνη λοιπὸν καὶ αἱ προλήψεις διεβιβάζοντο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Εἰς τὸν ἀστρονόμον τὸν τολμήσαντα νὰ εἴπῃ· «εἶδον κηλίδας εἰς τὸν ἥλιον, ὡς βλέπετε κηλίδας ἐπὶ τοῦ χάρτου[1]», ἀπεκρίνοντο· «δὲν εἶναι δυνατόν, καθότι οἱ διδάσκαλοι διδάσκουσιν ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἄφθαρτος, αἱ δὲ κηλῖδες εἶναι σημεῖον φθορᾶς».

Τῆς κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν μεγάλης φιλοσοφικῆς κινήσεως προηγήθη ἐν τῇ τρίτῃ ἑκατονταετηρίδι πρόδρομος ἔξοχος τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὰς συμφοράς, ὁ Ῥογέρος Βάκων. Τῷ ὄντι ὁ περιώνυμος Ἄγγλος μοναχὸς εἶναι ὁ πρῶτος φιλόσοφος ὅστις διεμαρτυρήθη κατὰ τῶν παρεκτροπῶν τῆς σχολῆς. «Ἐὰν ἠδυνάμην, ἔλεγεν, ἤθελον καύσει ὅλα τοῦ Ἀριστοτέλους τὰ βιβλία, καθότι χρονοτριβοῦμεν μελετῶντες αὐτά, εἰς οὐδὲν δὲ χρησιμεύουσιν ἢ εἰς τὸ νὰ διαδίδωσι τὴν πλάνην καὶ νὰ αὐξάνωσι τὴν ἀμάθειαν». Ταῦτα λέγων ὁ Βάκων δὲν εἶχε κατὰ νοῦν τὸν Ἀριστοτέλην τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλ' ὅ,τι δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν τὸν *Ἀριστοτελισμὸν* τοῦ μεσαιῶνος.

Ὁ Ῥογέρος Βάκων, γεννηθεὶς ἐν Ilchester ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Σόμμερσετ κατὰ τὸ ἔτος 1214, ἤκουσε κατὰ πρῶτον τὰ μαθήματα τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης, ἔπειτα δὲ μετέβη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, μεγίστην ἔχον τότε φήμην. Ἀναδειχθεὶς διδάκτωρ τῆς θεολογίας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ τάγμα τῶν σχοινοζωστῶν. Αἱ περιστάσεις τοῦ βίου αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶναι ἄγνωστοι. Τοῦτο μόνον γνωρίζομεν, ὅτι ὁ πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἔρως αὐτοῦ ἐγίνετο ἔκτοτε δι' αὐτὸν ἀφορμὴ βασάνων ἐκ μέρους τῶν θρησκομανῶν συναδέλφων του. Ὁ Ῥογέρος Βάκων ἔμαθε κατὰ πρῶτον τὴν λατινικήν, τὴν ἑλληνικήν, τὴν ἑβραϊκὴν καὶ τὴν ἀραβικήν, ἵνα δυνηθῇ ν' ἀναγνώσῃ τοὺς ἀρχαίους εἰς τὸ πρωτότυπον κείμενον. Ἐκτὸς τούτου ἠσχολεῖτο περὶ τὰ μαθηματικά, τὴν ἀστρονομίαν, τὴν φυσικήν, τὴν χημείαν καὶ ὅλας ἐν γένει τὰς ἐπιστήμας, ἐξασίζετο δὲ πρὸ πάντων εἰς τὴν πεῖραν, καὶ διέδιδε τὰς ὑγιεῖς αὐτοῦ ἀρχὰς μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων νέων, οἵτινες ἐβοήθουν αὐτὸν εἰς τὰς ἐρεύνας του. Ἡ φιλοπονία αὐτοῦ καὶ ἡ εὐφυΐα κατέστησαν αὐτὸν περίφημον. Ἐν Παρισίοις ἐκαλεῖτο *Δόκτωρ Θαυμάσιος* (Docteur admirable), ἦτο δὲ ἄξιος τοῦ ὀνόματος τούτου διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀνακαλύψεων αὐτοῦ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης. Ὁ Βάκων πρῶτος παρετήρησε τὸ ἐσφαλμένον τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου ὡς πρὸς τὸ ἡλιακὸν ἔτος, καὶ προέτεινε τὴν μεταῤῥύθμισιν αὐτοῦ εἰς τὸν πάπαν Κλήμεντα Δ'. Ἡ μεταῤῥύθμισις αὕτη συνετελέσθη τρεῖς ἑκατονταετηρίδας μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Μελετήσας πρῶτος τὰς ἰδιότητας τῶν κοίλων καὶ κυρτῶν ὑέλων, κατεσκεύασε τὰ πρῶτα δίοπτρα πρὸς χρῆσιν τῶν πρεσβυώπων καὶ ἐξέθηκε τὴν θεωρίαν τοῦ τηλεσκοπίου. Καὶ δὲν ἀνεκάλυψε μὲν ἴσως, ὡς ἐσφαλμένως ἐῤῥέθη, τὴν πυρίτιδα, ἣν σαφέστατα περιέγραψε πεντήκοντα ἔτη πρὸ αὐτοῦ ὁ Μάρκος Γραικός[1], ἀλλὰ τοὐλάχιστον συνετέλεσεν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς οὐσίας ταύτης, διδάξας τὴν μέθοδον τοῦ καθαρίζειν τὸ νίτρον, τὸ ὁποῖον εἶναι, ὡς γνωστόν, ἓν τῶν συστατικῶν τῆς πυρίτιδος στοιχείων.

Ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἔργων τούτων ὁ Βάκων ἐκατηγορήθη ἐπὶ μαγείᾳ. Ἡ φαντασία τοῦ λαοῦ ἀπέδιδεν αὐτῷ πλεῖστα θαύματα. Ἐλέγετο ὅτι ἦτο μάγος, ὅτι κατεσκεύασε κεφαλὴν χαλκίνην ὁμιλοῦσαν καὶ προλέγουσαν τὸ μέλλον. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ οὐδὲν περὶ τούτου περιέχουσιν, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν μανθάνομεν ὅτι ὁ φθόνος καὶ ἡ θρησκομανία τῶν συναδέλφων του μοναχῶν τῷ ἐπροξένησαν μυρίας βασάνους. Οἱ προϊστάμενοι τοῦ Τάγματός του ἀπηγόρευσαν αὐτῷ νὰ κοινοποιήσῃ τὰς συγγραφὰς αὐτοῦ εἰς οἱονδήποτε ἐπὶ ποινῇ νηστείας. Ἀλλ' ὅμως ὁ Βάκων ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος Δ' μεγάλην ἔχοντος περιέργειαν νὰ μάθῃ τὰς θαυμασίας ἐφευρέσεις τοῦ περιωνύμου σχοινοζώστου. Ὁ Ῥογέρος Βάκων ἔπεμψεν εἰς τὸν Πάπαν τῇ φροντίδι ἀφωσιωμένου μαθητοῦ τοῦ Ἰωάννου τῶν Παρισίων, τὸ χειρόγραφον αὐτοῦ σύγγραμμα Opus majus (Μέγα ἔργον)

1. Λόγοι τοῦ Γαλιλαίου

1. Περὶ τοῦ ὁποίου οὐδὲν εἶναι γνωστόν, εἰμὴ μόνον ὅτι ἔγραψε βιβλίον, τὸ ὁποῖον μεταξὺ πολλῶν γελοίων παραγγελμάτων περιέχει καὶ τὴν μέθοδον τοῦ κατασκευάζειν πυρίτιδα.

Digitized by Google

καὶ κατόπιν τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ περὶ τῶν Μυστικῶν ἔργων τῆς τέχνης καὶ τῆς φύσεως καὶ περὶ τῆς οὐδενείας τῆς μαγείας (De Secretis operibus Artis et Naturae et nulitatae magiae).

Τὰ βιβλία ταῦτα περιεῖχον ἐπιστημονικὸν πλοῦτον μέγιστον, ἀποδεικνύοντα ὅτι ὁ Ῥογέρος Βάκων ἦτο ἀληθῶς ἔξοχος νοῦς. Τὸ Opus majus πραγματεύεται περὶ ὅλων σχεδὸν τῶν ἐπιστημῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς γλωσσολογίας. Ἐν αὐτῷ εὑρίσκομεν τὰς ἀρχὰς τῆς ὀπτικῆς, τὴν θεωρίαν τῶν καυστικῶν κατόπτρων, ἀκριβεστάτας παρατηρήσεις περὶ τοῦ φαινομένου τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός, τὴν ἐξήγησιν τῆς ἴριδος, τὴν ἔνδειξιν τῆς μεταπτώσεως τῶν ἰσημερινῶν σημείων, πρὸς τούτοις δὲ ἀποκαλύψεις μαρτυρούσας τοσοῦτον ἔκτακτον τὴν τοῦ γράφοντος ὀξυδέρκειαν, ὥστε ἐδυνάμεθα εὐκόλως νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἶχε προαίσθησίν τινα τοῦ μέλλοντος. Περὶ πυρίτιδος ὁμιλῶν ὁ Βάκων λέγει αὐτολεξεί· «Ἀρκεῖ ν' ἀναφλέξωμεν ἐλαχίστην ποσότητα τῆς οὐσίας ταύτης, ὅπως παράξωμεν πολὺ φῶς μετὰ φοβεροῦ κρότου· διὰ τοῦ μέσου τούτου δυνάμεθα νὰ καταστρέψωμεν πόλιν ἢ στρατόν». Περὶ φυσικῆς καὶ μηχανικῆς ποιούμενος τὸν λόγον, φαίνεται οἱονεὶ περιγράφων τὰς ἀτμοκινήτους μηχανὰς καὶ τοὺς σιδηροδρόμους καὶ ὑποδεικνύων τὸ δυνατὸν τῆς εἰς τὸν ἀέρα ὑψώσεως. «Δυνατὸν εἶναι, λέγει, νὰ κατασκευασθῶσι μηχαναὶ δυνάμεναι νὰ κινήσωσι τὰ μέγιστα πλοῖα ταχύτερον ἢ τάγμα ὁλόκληρον κωπηλατῶν. Πρωρεὺς μόνον ἤθελεν εἶναι ἀναγκαῖος διὰ νὰ διευθύνῃ αὐτά. Δυνατὸν εἶναι καὶ τὰς ἁμάξας νὰ κινήσωμεν μετ' ἀπιστεύτου ταχύτητος ἄνευ τῆς βοηθείας ζώου τινός. Τέλος δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ κατασκευασθῶσι μηχανήματα ἔχοντα συσκευὴν πτερύγων, διὰ τῶν ὁποίων ἠθέλομεν δυνηθῆ νὰ ἱπτάμεθα ὡς πτηνὰ εἰς τὸν ἀέρα».

Τὸ Opus majus περιέχει πρὸς τούτοις κεφάλαιον ἀξιοθαύμαστον περὶ τῆς τέχνης τοῦ ἐκτελεῖν πειράματα. Ἡ διὰ πειραμάτων ἔρευνα θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Βάκωνος ὡς ἡ ἀρίστη μέθοδος πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας. Δι' αὐτῆς οἱ χημικοὶ καὶ οἱ φυσικοὶ δύνανται νὰ ἐπιτύχωσι τὰς μεγίστας ἀνακαλύψεις. Καὶ ἀληθῶς μὲν ὁ συγγραφεύς, ἀφοῦ εἰς τοιοῦτον ἔφθασεν ὕψος φιλοσοφικῶν ἰδεῶν, ἀποπλανᾶται εἰς τὰς προλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ πιστεύει ὅτι ὑπάρχει τρόπος τοῦ πολλαπλασιάζειν τὰ πολύτιμα μέταλλα καὶ τοῦ παρατείνειν τὴν ζωήν, ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἔζη ἐν τῇ δεκάτῃ τρίτῃ ἑκατονταετηρίδι.

Ὁ Βάκων παραβὰς τὰ ἐν τῇ Μονῇ τῶν σχοινοζωστῶν κεκανονισμένα, καὶ κινήσας διὰ τῆς φήμης αὐτοῦ τὸ μῖσος καὶ τὸν φθόνον, ἐπέσυρεν ἐφ' ἑαυτοῦ μεγίστας συμφοράς. Γνωστὸν ἦτο ὅτι ἐπροστατεύετο ὑπὸ τοῦ Πάπα, ὥστε οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐφάνησαν κατ' ἀρχὰς μετριοπαθεῖς· ἀλλ' ἀποθανόντος τοῦ Κλήμεντος Δ', ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ μανιωδῶς. Τῷ 1278 ἐπὶ Πάπα Νικολάου Γ' οἱ σχοινοζῶσται κατήγγειλαν τὸν συνάδελφον αὐτῶν ὡς ἀστρολόγον καὶ μάγον συνθηκολογήσαντα μετὰ τοῦ διαβόλου. Μάτην ὁ Βάκων προσεπάθησε νὰ δικαιολογηθῇ· εἰς τὴν ἐπὶ μαγείᾳ κατηγορίαν ἀντέτεινε τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ *περὶ τῆς οὐδενείας τῆς μαγείας*. «Ἐπειδὴ τὰ πράγματα ὑπερβαίνουσι τὴν ὑμετέραν διάνοιαν, ἀναφωνεῖ, ὀνομάζεται αὐτὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Οἱ θεολόγοι καὶ οἱ κανονικοὶ ἐν τῇ ἀμαθείᾳ αὐτῶν ἀποστρέφονται αὐτὰ ὡς δημιουργήματα τῆς μαγείας καὶ θεωροῦσιν αὐτὰ ὡς ἀνάξια χριστιανοῦ».

Ἀλλ' οὐδὲν ἴσχυσε κατὰ τῆς τυφλῆς θρησκομανίας. Τὰ ἔργα τοῦ Βάκωνος κατεδικάσθησαν ὡς περιέχοντα «καινοτομίας ἐπικινδύνους καὶ ὑπόπτους», ὁ δὲ συγγραφεὺς ἀπέτισε τὸ ἀντίλυτρον τῆς μεγαλοφυΐας διὰ δεκαπενταετοῦς εἱρκτῆς. Ὅτε εἶδον αὐτὸν ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον καὶ ὡς ἐκ τῶν θλίψεων καὶ τῆς εἱρκτῆς τετηκότα, τὸν ἀπέλυσαν, ὁ δὲ ἀτυχὴς γέρων μόλις ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πάτριον γῆν, ὅπου ἀπέθανεν. Οἱ ἑξῆς πικρότατοι λόγοι, οὓς πνέων ἤδη τὰ λοίσθια ἐπρόφερε, λέγει εἷς τῶν βιογράφων του, μαρτυροῦσι τὸ ἄλγος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· «Μετανοῶ ὅτι τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ἐκοπίασα».

Ὁ Ῥοβέρτος Βάκων ὑπερηκόντισε τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ. Ἕνεκα τῆς μεγάλης του φήμης ἔγινε λόγος καὶ περὶ τῶν δογμάτων αὐτοῦ, πλὴν μόνον μετὰ παρέλευσιν διακοσίων ἐτῶν ἀνεφάνησαν οἱ ἀληθεῖς αὐτοῦ διάδοχοι.

Ἐνόσῳ δὲν ὑπῆρχεν ἡ τυπογραφία, αἱ διαμαρτυρήσεις τῶν κατὰ τῆς ὑποδουλώσεως ἀγωνιζομένων δὲν ἠκούοντο, ἀλλ' ἀφοῦ ὁ Γουτεμβέργ παρέσχεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ μέσον τοῦ νὰ διαδίδωσι τὰς ἰδέας, ἡ ἀλήθεια ἐπεβλήθη καὶ ἐξηπλώθη πανταχοῦ μετὰ τῶν βιβλίων. Οἱ φιλόσοφοι τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος, ἔχοντες τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο ὅπλον, τὴν τυπογραφίαν, ἐξεχέρσωσαν τὸ ἔδαφος τῆς ἐλευθέρας ἐξετάσεως, ἐφ' οὗ ἠδύναντο νὰ βλαστήσωσιν αἱ πειραματικαὶ ἐπιστῆμαι, καὶ ἠγωνίσθησαν, ὡς θέλομεν ἴδει, ἀγῶνα φοβερόν, διὰ νέων μαρτυρίων ἐξαγοράσαντες τὸν θρίαμβον τῆς ἀληθείας.

Ὁ Ramus (Pierre la Ramée) εἶναι εἷς τῶν εὐγενεστάτων ἀνδρῶν, οἵτινες διέπρεψαν εἰς τὸν μέγαν τοῦτον ἀγῶνα. Ὁ βίος αὐτοῦ, τὰ ἔργα καὶ ὁ χαρακτήρ, τιμῶσιν ἐξ ἴσου τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐγεννήθη δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ὑπέφωσκεν ἤδη ἡ Ἀναγέννησις, ἔν τινι μικρῷ χωρίῳ τοῦ Vermandois. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ πτωχότατος ὢν γεωργὸς μόλις ἠδύνατο νὰ διαθρέψῃ τὸ τέκνον του. Ἀλλ' ὁ μικρὸς Πέτρος ἔμπλεως ὢν θάῤῥους, κατέλιπεν ὀκταετὴς τὸν πατρικὸν οἶκον καὶ μετέβη μόνος εἰς Παρισίους. Ἡ ἔνδεια τὸν ἠνάγκασε μετ' οὐ πολὺ ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' ἐπανῆλθε πάλιν, καὶ

Digitized by Google

γενόμενος ὑπηρέτης εὐπόρου μαθητοῦ, τὴν μὲν ἡμέραν ὑπηρέτει πιστῶς τὸν κύριον αὐτοῦ, μέρος δὲ τῆς νυκτὸς διήρχετο μελετῶν.

Ὁ πτωχὸς Ramus προμηθευθεὶς βιβλία σπουδαῖα, οἷα τὰ συγγράμματα τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Πλάτωνος, ἀνεγίνωσκεν αὐτὰ μετ' ἄκρας ἐπιμελείας, κατὰ δὲ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ἤκουε μαθήματα φιλοσοφίας, τὰ ὁποῖα παρέδιδεν ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Poitiers Ἰωάννης Hennuyer· τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐξησκεῖτο οὕτω εἰς τὴν ἐπιστήμην, καὶ ἀπεδέχετο τὰς νέας ἰδέας, αἵτινες ἔφερον ἤδη τὸ διακριτικὸν ὄνομα *Σωκρατισμός*, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ἡ ἐλευθέρα περὶ τῶν πραγμάτων κρίσις καὶ ἡ ἔρευνα τῆς ἀληθείας διὰ τῆς λογικῆς. Ὁ Ramus προσεπάθησε μελετῶν ν' ἀφήσῃ κατὰ μέρος τὰς παραδεδεγμένας ἰδέας καὶ ν' ἀποφύγῃ τὰς προλήψεις τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, εἰκοσαετὴς δὲ ὢν ὑπέβαλε τὴν ἐναίσιμον αὐτοῦ διατριβὴν ὡς προλύτου τῶν τεχνῶν, ἥτις ἦτο τοσοῦτον λαμπρά, ὥστε οἱ κριταὶ αὐτοῦ ἄκοντες ἐπευφήμησαν. Καὶ ὅμως τὰ ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ ἦσαν λίαν ἐπισφαλῆ, καθότι προσέβαλλον τὴν σχολὴν τοῦ Ἀριστοτέλους. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ὁ Ramus παραδίδων δημόσια μαθήματα εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Mans, ἐσχολίαζεν ἐνώπιον ἀκροατηρίου ὁσημέραι πολυπληθεστέρου τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Λατίνους συγγραφεῖς. Τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ, περιλαμβάνον τὴν ῥητορικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν λογικὴν καὶ εἰς τὴν τέχνην τοῦ διευθύνειν τὴν διάνοιαν πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας, ἠθέλησε δὲ νὰ βελτιώσῃ τὰς ἀρχὰς τῆς τέχνης ταύτης. Τοῦτο ἤρκει ὅπως καταστήσῃ αὐτὸν ὕποπτον. Ὅτε ὁ Ramus ἠθέλησε νὰ συμπληρώσῃ τὴν διδασκαλίαν του διὰ τῆς δημοσιεύσεως συγγραμμάτων, καὶ νὰ διαδώσῃ τὰ δόγματα αὐτοῦ διὰ τοῦ τύπου, τὰ βιβλία του ὑπεβλήθησαν εὐθὺς εἰς τὴν λογοκρισίαν τῆς θεολογικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ συγγράμματα (Dialecticae partitiones et Aristotelicae animadversiones) ἀπηγορεύθησαν διὰ βασιλικοῦ διατάγματος (1 Μαρτίου 1544), αὐτὸς δὲ ὀλίγου δεῖν κατεδικάζετο εἰς τὸ κάτεργον· καὶ ἀπέφυγε μὲν τὴν καταδίκην ταύτην ὁ φιλόσοφος, ἀλλ' αἱ παραδόσεις αὐτοῦ ἀπηγορεύθησαν.

«Μὲ ἐλοιδόρησε καὶ μὲ ἐνέπαιξεν ὁλόκληρον τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, λέγει ὁ νέος καθηγητής, ἔπειτα δὲ μὲ κατεδίκασεν ὡς ἀμαθῆ, ἀναίσχυντον, κακεντρεχῆ, ταραχοποιὸν καὶ συκοφάντην. Ἡ γλῶσσά μου καὶ ἡ χείρ μου ἐδεσμεύθησαν διὰ τῆς καταδίκης ταύτης, ὥστε οὔτε ν' ἀναγνώσω οὔτε νὰ γράψω τι ἠδυνάμην οὔτε δημοσίᾳ οὔτε κατ' ἰδίαν».

Ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Β' ὁ Ramus ἔζησεν ἡσυχώτερος, ἀλλὰ βραδύτερον ἡ καταδρομὴ ἐπανελήφθη. «Ἐδύνατο, λέγει ὁ Βίκτωρ Cousin, νὰ εὕρῃ ἔξω τῆς Γαλλίας ἔντιμον ἄσυλον· κολακευτικώταται προσκλήσεις ἐκάλουν αὐτὸν εἰς Ἰταλίαν καὶ εἰς Γερμανίαν, ἀλλ' ἐπροτίμησε νὰ ταλαιπωρηθῇ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς».

Διορισθεὶς καθηγητὴς εἰς τὴν βασιλικὴν σχολὴν τῷ 1551, ὁ Ramus ἐπαύθη, διωρίσθη ἐκ νέου, ἐπαύθη καὶ δεύτερον, καὶ ἠναγκάσθη τέλος ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ Παρισίων, ὅπου ὅμως ἐπανήρχετο πάντοτε. Κατὰ δυστυχίαν εὑρέθη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατὰ τὰς ἀπαισίας ἡμέρας τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, ἐπειδὴ δὲ ἀναντιῤῥήτως ἔκλινε πρὸς τὴν τῶν διαμαρτυρομένων θρησκείαν, ἐχθρός τού τις, ὁ Charpentier, μανιώδης καθολικός, βασιλικὸς καὶ ἱεροδίκης, διέταξε νὰ τὸν ἀναζητήσωσιν ὡς Οὐγενότον. «Ὁ Charpentier, λέγει ὁ ἱστορικὸς de Thou, ὑπεκίνησεν ὀχλαγωγίαν καὶ ἔστειλεν ἀνθρώπους μισθωτούς, οἵτινες τὸν ἐξήγαγον διὰ τῆς βίας ἐκ τοῦ καταφυγίου αὐτοῦ, τῷ ἀφῄρεσαν τὰ χρήματά του, τὸν ἐφόνευσαν διὰ λογχῶν καὶ τὸν ἔῤῥιψαν ἀπὸ τοῦ παραθύρου εἰς τὴν ἀγυιάν. Ἐκεῖ μαθηταί τινες μανιώδεις, κατὰ προτροπὴν τῶν διδασκάλων αὐτῶν, οὓς ἡ αὐτὴ κατεῖχε λύσσα, ἀπέσπασαν τὰ σπλάγχνα του, καὶ σύραντες τὸ πτῶμα, ἐξύβρισαν καὶ διεμέλισαν αὐτό».

Οὕτως ἀπέθανεν ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἀναγεννήσεως ἀνήρ, ὁ τολμηρὸς νεωτεριστής, ὅστις ἐκ τῶν πρώτων εἰργάσθη εἰς τὴν χειραφέτησιν τοῦ πνεύματος, ὅστις ἐπεχείρησεν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης μεταῤῥύθμισιν δυναμένην νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν μεταῤῥύθμισιν, ἣν ὁ Καλβῖνος καὶ ὁ Λούθηρος ἐπήνεγκον εἰς τὴν θρησκείαν, ὅστις ἐτόλμησε ν' ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῆς σχολαστικῆς φιλοσοφίας καὶ νὰ κηρύξῃ πρὸ τοῦ Descartes, ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος εἶναι τὸ κριτήριον τῆς ἀληθείας.

Πνεῦμα παγκόσμιον, ἀκάματος ἐργάτης, ἠθέλησε νὰ μεταῤῥυθμίσῃ πάσας τὰς ἀνθρωπίνας γνώσεις, ἤρξατο δὲ ἀπὸ τῆς λογικῆς καὶ ἐπεδόθη εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας. Ὁ Ramus, ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εἷς τῶν πρώτων μαθηματικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μετέφρασε τὰ Στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου, καὶ ἐδημοσίευσεν ἀριθμητικήν, γεωμετρίαν καὶ ἄλγεβραν, ἧς ἐγένετο ἀδιάλειπτος χρῆσις μίαν ἑκατονταετηρίδα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἠσχολήθη δὲ καὶ περὶ τὴν ἀστρονομίαν, καὶ ἔγινεν εἷς τῶν ὑπερμάχων τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου. Αἱ ἰδέαι αὐτοῦ καὶ ἡ μέθοδος συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἰατρικῆς καὶ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ Ramus εἶναι ἀναντιῤῥήτως εἷς τῶν προδρόμων τῶν νεωτέρων ἰδεῶν.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

Ο ΜΕΓΑΣ ΛΑΧΝΟΣ

Οἱ ταξειδιῶται σιδηροδρομικῆς τινος ἁμαξοστοιχίας ἐθεῶντο κατὰ τὸ μεταξὺ Ὀρσβέϊσρ καὶ Ὀτενβοὺργ διάστημα μικρὰν μέν, ἀλλ' ὡραίαν ἔπαυλιν, ἐπιχαρίτως ὑψουμένην ἐπὶ τῆς κλιτύος λόφου, καὶ τῆς ὁποίας ἡ λευκὴ πρόσοψις ἔτι λευκοτέρα ἐφαίνετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βαθέος πρασίνου

Digitized by Google

χρώματος δάσους ἐκ πευκῶν, τὸ ὁποῖον καλύπτει τὰ πέριξ ὑψηλὰ ὄρη.

— Ὁποία τερπνὴ κατοικία! ἐπεφώνησαν πολλοὶ ἐκ τῶν ταξειδιωτῶν.

— Τί εὐτυχὴς νὰ ζῇ τις ἐκεῖ! προσέθηκαν ἄλλοι τινὲς, αἰσθηματικώτεροι.

— Καὶ πράγματι ἡ ἔπαυλις αὕτη κατοικεῖται ἀπὸ εὐτυχεῖς ἀνθρώπους, προσεῖπεν ἡλικιωμένος τις κύριος, Γερμανὸς, ὅστις ἐκάθητο εἰς γωνίαν τινὰ τῆς ἁμάξης.

Ἑπόμενον ἦν αἱ ὀλίγαι του αὗται λέξεις νὰ ἐξεγείρωσι τὴν γενικὴν περιέργειαν, καὶ ἰδίως τὴν τῶν ἐν τῇ ἁμάξῃ κυριῶν, ἦτο δὲ ἀφ' ἑτέρου καὶ φανερὸν, ὅτι ὁ ἡλικιωμένος κύριος ἐγνώριζε τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπαύλεως. Ἐννοεῖται λοιπὸν ὅτι βροχηδὸν ἔπεσαν ἐπ' αὐτοῦ αἱ παρακλήσεις ὅπως τὴν διηγηθῇ, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπραξε μετὰ πολλῆς προθυμίας.

Ἰδοὺ ἡ ἱστορία τῆς ἐπαύλεως.

Κύριος τοῦ κτήματος αὐτοῦ εἶναι εὐγενής τις νέος ἐκ τοῦ δουκάτου τῆς Βάδης, ὁ κύριος Ἀλβερῖχος de Reisberg. Ὅταν ἐπεράτωσε τὰς σπουδάς του ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Φριβούργης ὁ κ. Ἀλβερῖχος, σπεύδων νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀνατροφήν του διὰ περιηγήσεως, μετέβη ἐν πρώτοις εἰς Παρισίους, ὅπου ἀληθῶς πληρεστάτη τελεῖται ἡ μόρφωσις τῶν νέων. Ἐν Παρισίοις ἀπέκτησεν ἀρίστας σχέσεις, πανταχοῦ δ' ἐγένετο δεκτὸς ὡς ἥρμοζεν εἰς νέον ἀξιαγάπητον, πνευματώδη καὶ πλούσιον ὡς αὐτός. Ἀλλ' ἐν ταῖς αἰθούσαις, εἰς ἃς αὐτὸς ἐσύχναζεν, ἤρχισεν ἐπίσης νὰ συχνάζῃ ἐκ νέου, μετὰ δύο ἐτῶν πένθος, καὶ ὡραία τις γυνὴ, ἡ κυρία Ν... χήρα φέρουσα ὡς προῖκα δεκακισχιλιόφραγκον εἰσόδημα. Ταύτην συνήντησεν ὁ κ. Ἀλβερῖχος, ἡ χάρις δὲ καὶ τὰ θέλγητρα αὐτῆς τοσαύτην ἐποίησαν εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν, ὥστε ἐγένετο ἔξαλλος ὑπὸ ἔρωτος, ἀλλ' ἔρωτος σπουδαίου, βαθέος, ἀναλλοιώτου, τέλος πάντων ἔρωτος γερμανικοῦ. Τὴν ἐζήτησε κατὰ συνέπειαν πάραυτα εἰς γάμον, ἀλλ' ἦτο πλέον φεῦ! πολὺ ἀργά, διότι ἄλλος θιασώτης τῆς χήρας ἀγρυπνότερος, ὁ βαρῶνος Ζ... τὸν ἐπρόλαβε, ζητήσας ἤδη αὐτὴν εἰς γάμον, ἡ πρότασίς του δὲ αὕτη εἶχεν ἤδη γείνει ἀποδεκτή.

Ὁ κ. Ἀλβερῖχος ἦν ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις ὑπέρτερος τοῦ ἀντιπάλου του, ὅστις καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως μᾶλλον ἠδικημένος, δὲν ἦτο διόλου εὐχάριστος ἄνθρωπος, ἦτο στενοκέφαλος, λίαν φιλάργυρος, παντὶ σθένει προσπαθῶν νὰ αὐξήσῃ τὸ μόνον ἐκ πέντε χιλιάδων φράγκων εἰσόδημά του, καὶ μὴ διαβλέπων ἐν τῷ γάμῳ του μετὰ τόσον θελκτικῆς γυναικὸς εἰμὴ μίαν καλὴν ἐπιχείρησιν, δηλαδὴ τὸν τρόπον τοῦ νὰ τριπλασιάσῃ διὰ μιᾶς ἁπλῶς μονοκονδυλιᾶς τό τε κεφάλαιον καὶ τὸ εἰσόδημά του. Διὰ τοῦ γάμου αὐτοῦ ὁ βαρῶνος ἁπλῶς ἐνύμφευε τὸ πεντακισχιλιόφραγκον εἰσόδημά του μὲ τὰς δέκα χιλιάδας φράγκα τῆς χήρας, καὶ μόνον δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἦν εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ γάμου του αὐτοῦ.

Ὑπάρχουσι τῷ ὄντι ἐν τῷ κόσμῳ πολλοὶ τοιοῦτοι ἐπιτήδειοι ἄνθρωποι, πλεῖστα ὅσα κατορθώνοντες μ' ὅλας των τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ ἐλαττώματα, καὶ μ' ὅλην ἀκόμη καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως τὴν πρὸς αὐτοὺς δυσμένειαν. Τὴν ἔλλειψιν πάσης οἱασδήποτε προσωπικῆς ἀξίας ἀντικαθιστᾷ καὶ ἀναπληροῖ ἡ πανουργία, πλήρης δ' ἐπιτηδεύσεων ὑποκρισία ἀποκρύπτει τὰς σκολιὰς ὁδοὺς, δι' ὧν ἐπιτυγχάνουσι τοῦ ποθουμένου. Καὶ ἡ ὡραία λοιπὸν χήρα, καίτοι οὐδεμίαν αἰσθανομένη ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς τὸν βαρῶνον, ἐνέπεσεν εἰς τὴν μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειότητος στηθεῖσαν κατ' αὐτῆς παγίδα, καὶ ὑπεχώρησεν εἰς τὰς συμβουλὰς ἐκείνων, οἵτινες ἀπὸ σκοποῦ κατεδείκνυον αὐτῇ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συνάψῃ κατάλληλόν τινα γάμον, ἀποφεύγουσα οὕτω τὴν ἐκ τῆς χηρείας μοναξίαν καὶ τὰς συμπαρομαρτούσας κακολογίας. Ὅτε λοιπὸν παρουσιάσθη ὁ κ. Ἀλβερῖχος, εἶχε δώσει τὸν λόγον της, ἡ εὐθύτης δὲ τοῦ χαρακτῆρός της δὲν τῇ ἐπέτρεπεν, ἄνευ σπουδαίας ἀφορμῆς, νὰ ἀθετήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν της, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ μόνης τῆς καρδίας της τὰς ὑπαγορεύσεις, δεχομένη τὰς προτάσεις τοῦ Ἀλβερίχου. Ἀλλὰ πῶς νὰ εὑρεθῇ ἡ σπουδαία αὕτη ἀφορμή; Ἠδύνατό τις νὰ τῇ εἴπῃ—Μόνον ἐκ συμφέροντος σᾶς νυμφεύεται ὁ βαρῶνος; Ποία γυνὴ, νέα καὶ ὡραία, εἴτε ἐν Γαλλίᾳ, εἴτε ἐν Γερμανίᾳ, εἴτε ἀλλαχοῦ, θὰ ἐπίστευε τὸ τοιοῦτον; Ἔπρεπε λοιπὸν ἀναποφεύκτως νὰ εὑρεθῇ μία ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις τοῦ ὅτι πραγματικῶς ὁ βαρῶνος δὲν τὴν ἐνυμφεύετο εἰμὴ ἐκ συμφέροντος. Πῶς ὅμως νὰ κατορθωθῇ, ὥστε ὁ φιλάργυρος βαρῶνος νὰ προδώσῃ αὐτὸς οὗτος τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ προθέσεις, καὶ νὰ ἀπολέσῃ τοιουτοτρόπως τὴν ἐπίζηλον θέσιν, ἣν κατεῖχεν ἤδη παρὰ τῇ χήρᾳ; Καὶ ὅμως ἐλάχιστόν τι ἀρκεῖ πολλάκις ὅπως ἐκποδὼν ποιήσηται ἐμπόδια, ἐκ πρώτης ὄψεως φαινόμενα ἀνυπέρβλητα.

Ὁ βαρῶνος εἶχεν ἀγοράσει λαχνοὺς ἑνὸς τῶν αὐστριακῶν λαχείων, τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ σημασίας, ἠδύνατο, ὡς θέλομεν ἰδεῖ παρακατιόντες, νὰ ἀποβῇ σημαντικώτατον, χρησιμοποιούμενον ὑπὸ ἀντιπάλου εὐφυοῦς καὶ προθύμου πρὸς πᾶσαν θυσίαν.

Ὁ γάμος ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ λίαν προσεχῶς ἐν προσδιωρισμένῃ ἡμέρᾳ, ὅτε αἴφνης ὁ βαρῶνος ἔλαβεν ἐπιστολὴν φέρουσαν τὴν σφραγῖδα τοῦ ταχυδρομείου τῆς Βιέννης· μὲ τρέμουσαν χεῖρα ἠνέωξεν αὐτὴν καὶ ὅλως συγκεκινημένος τὴν ἀνέγνωσεν, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς·

«*Κύριε,*

»Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσωμεν ὑμῖν, ὅτι τὴν σήμερον πρωῒαν ἔλαβε χώραν ἡ ἐκκύβευσις τοῦ μεγάλου λαχείου, καὶ ὅτι ὁ ἀριθ. 2884 τῆς 246ης σειρᾶς, ὁ ἐγγεγραμμένος ἐπ' ὀνόματι

Digitized by Google

ὑμῶν καὶ παραδοθεὶς ἤδη ὑμῖν διὰ τῶν ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτῶν μας, ἐκέρδισεν ἕνα τῶν σπουδαιοτέρων λαχνῶν, δηλαδὴ τὸ μέγα ξενοδοχεῖον, κείμενον ἐν τῷ προαστείῳ τοῦ Λεοπόλδου ἐν Βιέννῃ, καὶ ἔχον ἀξίαν τριακοσίων εἴκοσι καὶ ὀκτὼ χιλιάδων φιορινίων, ἤτοι φράγκων ἑπτακοσίων χιλιάδων.

»Ὀφείλετε κατὰ συνέπειαν νὰ ἔλθητε ἐνταῦθα, ὅπως λάβητε κατοχὴν τοῦ κτήματός σας. Ἡ παρουσία ὑμῶν εἶναι ἀναγκαία πρὸς ἐκπλήρωσιν διατυπώσεων τινῶν, ἂν δὲ θελήσητε, ὅπως εἶναι πιθανόν, νὰ προβῆτε εἰς τὴν πώλησιν τοῦ κτήματος, τὸ συμφέρον ὑμῶν ἀπαιτεῖ νὰ ἐπιβλέπετε ὁ ἴδιος τὴν πώλησιν αὐτήν, ὅπως ἐπιτύχητε τῶν συμφερωτέρων ὅρων, δηλαδὴ τῶν ὅρων τῆς ἐπισήμου ἐκτιμήσεως.

»Διὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἠθέλατε τυχὸν λάβει ἀνάγκην χρημάτων διὰ τὸ ἕως ἐδῶ ταξείδιον, λαμβάνομεν τὸ θάρρος νὰ σᾶς πέμψωμεν τρισχίλια φράγκα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐχρεώσαμεν τὸν ἀνοικτὸν λογαριασμόν, τὸν ὁποῖον σᾶς ἠνοίξαμεν ἀπὸ σήμερον.

«Σᾶς σημειοῦμεν ἐπὶ τέλους ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ βιασθῆτε πολύ,διότι ἀρκεῖ νὰ ἦσθε ἐδῶ καὶ μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας.

«Δέχθητε, Κύριε, τὴν διαβεβαίωσιν κτλ».

Ἡ εὔγλωττος αὐτὴ ἐπιστολὴ ἔφερε μὲν ὑπογραφὴν ὅλως δυσδιάγνωστον, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς χαρακτῆρας τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀξιοπιστίας, ἀποκλείοντας καὶ τὸν ἐλάχιστον δισταγμόν· ἐν τῷ φακέλλῳ εὗρεν ὁ βαρῶνος καὶ τὸ ἀποστελλόμενον ποσόν, ἤτοι τρεῖς χιλιάδας φράγκα.

Εἰκοσάκις ἀνέγνω ὁ φιλάργυρος τὴν πολύτιμον ταύτην ἐπιστολήν, καὶ ἐννοεῖται ὅτι ὀλίγου δεῖν ἐπνίγετο ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χαρᾶς· πλὴν μετὰ τὰς πρώτας παραφορὰς τῆς μέθης του ἐμετρίασε τὴν ἔξαψίν του, ὅπως ὡρίμως σκεφθῇ ὁποίαν πορείαν καὶ διαγωγὴν τῷ ἐπέβαλλεν ἡ νέα του περιουσία, ἀνέλαβε δ' ἐνταυτῷ καὶ τὸ προσωπεῖον τῆς ὑποκρισίας,ὅπως μὴ διαπράξῃ ἀφροσύνην τινὰ καὶ διακινδυνεύσῃ οὕτω τὴν εὐτυχίαν του.

Τὴν ἐπομένην ἡ ὡραία χήρα ἔλεγε μιᾷ τῶν ἐμπεπιστευμένων φίλων της·

— Δὲν ἠξεύρω τί νὰ ὑποθέσω· εἶδον τὸν μνηστῆρά μου χθὲς τὸ ἑσπέρας, ἀλλ' εἶχεν ὕφος παράδοξον, μοὶ ἐφάνη κατειλημμένος ἀπὸ σκέψιν τινά· ἐφαίνετο, ἴσως βέβαια ἀπατῶμαι, ὡς νὰ ἐζήτει ἀφορμὴν διὰ φιλονεικίας.

Ἐξήγησίς τις μεταξὺ τῶν μεμνηστευμένων δὲν ἠδύνατο νὰ βραδύνῃ.

— Πλησιάζει ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου μας, τῷ εἶπεν ἡ νεαρὰ γυνὴ χαριέντως μειδιῶσα, ἐσκέφθητε περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν εἰδοποιητηρίων;

Ὁ βαρῶνος ὀφθαλμοφανῶς ἐταράχθη ἐκ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης, καὶ

— Συγγνώμην, ἀπήντησεν ἐν φανερᾷ ἀμηχανίᾳ, εἶμαι καθ' ὑπερβολὴν στενοχωρημένος, πλὴν ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἀναβληθῇ ἐπὶ μικρὸν ὁ γάμος.

— Καὶ διατί ἂν εὐαρεστῆσθε;

— Σπουδαία τις ὑπόθεσις...

— Ποία ὑπόθεσις;

— Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς τὴν εἴπω.

— Ἔχετε λοιπὸν μυστικὰ δι' ἐμέ; καὶ ἀπὸ τώρα;

— Εἶμαι ἠναγκασμένος ν' ἀναχωρήσω.

— Καὶ ποῦ πηγαίνετε;

— Ὤ! πολὺ μακράν, εἰς τὴν Αὐστρίαν,εἰς τὴν Βιέννην.

— Ἔ λοιπόν, ἀναχωροῦμεν ὁμοῦ. Τί ὡραιότερον ἑνὸς ταξειδίου κατὰ τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος.

— Εἶναι ἀδύνατον.

— Πῶς, κύριε, μοὶ ἀρνεῖσθε τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον σᾶς ἐζήτησα; πρᾶγμα τόσον ἁπλοῦν, καὶ τὸ ὁποῖον ἔπρεπεν ἐξ ἐναντίας νὰ σᾶς ἐμπλήσῃ χαρᾶς. Προσέξατε καλά, διότι ἂν δυσκολευθῆτε νὰ μὲ νυμφευθῆτε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς σας, ἴσως θὰ δυσκολευθῶ καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς νυμφευθῶ ὅταν ἐπιστρέψητε. Σεῖς δὲν μοὶ ἐδώκατε τὸ δικαίωμα νὰ σᾶς ἀποδώσω τὰ ἴσα;

— Δύνασθε νὰ πράξετε, κυρία, ὅπως εὐαρεστεῖσθε.

— Λοιπόν, μὲ ἀπαλλάσσετε πάσης ὑποχρεώσεως;

— Σᾶς ἀφίνω ἐντελῶς ἐλευθέραν.

— Μ' ἄλλας λέξεις διαλύετε τὴν μνηστείαν μας;

— Ἐκλάβετέ το ὅπως θέλετε.

— Δέχομαι.

— Πολὺ καλά. Ἡ μνηστεία λοιπὸν θεωρεῖται διαλελυμένη.

Ἰδοὺ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον, εἰς ὃ ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ ὁ βαρῶνος. Ἡ νέα αὐτοῦ περιουσία ἐτροποποίει καὶ τὰ σχέδιά του. Ὁ μετὰ τῆς χήρας γάμος δὲν ἦτο πλέον δι' αὐτὸν ἐπωφελὴς καὶ λαμπρὰ ἐπιχείρησις, ἀλλὰ καθαρὰ ἀνοησία ἀναξία ἑνὸς φιλαργύρου.

— Ὅτε δὲν εἶχον εἰμὴ πέντε χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, εὗρον σύζυγον φέρουσάν μοι ὡς προῖκα δεκακισχιλίων φράγκων εἰσόδημα, νῦν δὲ ὁπότε ἔχω εἰσόδημα τεσσαράκοντα χιλιάδων φράγκων, ἀναμφιβόλως μοὶ ἁρμόζει σύζυγος φέρουσα ὡς προῖκα ὀγδοήκοντα χιλιάδων φράγκων πρόσοδον. Τὸ πρᾶγμα εἶναι δίκαιον, εἶναι φανερόν, εἶναι ἀλάνθαστον.

Οὕτω σκεπτόμενος καὶ λογαριάζων ἀνεχώρησεν εἰς Βιέννην, ἀφίνων ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὸν κ. Ἀλβερῖχον, ὅστις ἔσπευσεν ἐννοεῖται νὰ καταλάβῃ τὴν κενωθεῖσαν θέσιν.

Ἀφικόμενος εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Αὐστρίας, ὁ βαρῶνος ἀνεζήτησε τὴν διεύθυνσιν τοῦ τραπεζίτου τοῦ ἐπιφορτισμένου τὸ ἐν λόγῳ λαχεῖον, εἰσῆλθε δὲ παρ' αὐτῷ ἐλαφρῶς μειδιῶν καὶ ὅλως ἀτάραχος, ὡς ἄνθρωπος δηλαδὴ γινώσκων νὰ φέρῃ ἀξιοπρεπῶς τὸ βάρος τῆς εὐτυχίας.

Digitized by Google

— Πρὸς ποῖον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ; ἠρώτησεν ὁ βιενναῖος τραπεζίτης.

Ὁ βαρῶνος εἶπε τὸ ὄνομά του, ὅλως πεπεισμένος περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς αἰσθήσεως, ἣν τοῦτο θὰ ἐνεποίει εἰς τὸν ἐρωτῶντα.

Ὁ τραπεζίτης ὅμως ἁπλῶς ἐχαιρέτησεν, ἀναμένων ὅπως τῷ ἐξηγήσῃ ὁ ἄγνωστος αὐτῷ κύριος τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του.

Ἀφοῦ τὸ ὄνομά του δὲν ἤρκεσεν ὅπως ἐξηγήσῃ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ἐξηκολούθησεν ὁ βαρῶνος ἀλλὰ τονίζων καλῶς τὰς λέξεις·

— Εἰμὶ ὁ κομιστὴς ἑνὸς ἐκ τῶν λαχνῶν, οὓς ηὐνόησεν ἡ τύχη κατὰ τὴν ἐκκύβευσιν τοῦ τελευταίου ὑμῶν λαχείου.

— Ἐννοεῖτε ὅτι ἐκερδίσατε; ἐπανέλαβεν ὁ τραπεζίτης· πρέπει νὰ ἀπατᾶσθε.

— Καὶ διατί, παρακαλῶ;

— Διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὅλοι οἱ κερδίσαντες ἀριθμοὶ μᾶς παρουσιάσθησαν ἤδη, οἱ δὲ κάτοχοί των ἔλαβον μάλιστα καὶ τὰ λαχόντα αὐτοῖς.

Τεταραγμένος, ἀλλὰ καὶ μὴ ἀποβαλὼν εἰσέτι πᾶσαν ἐλπίδα, ἐξηκολούθησεν ὁ βαρῶνος·

— Ὑπάρχει βεβαίως κάποιον λάθος, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἐν τάξει, καὶ ἰδοὺ ἐν πρώτοις ὁ λαχνός μου· Ταὐτοχρόνως δὲ ἐπέδειξεν αὐτόν.

— Ὁ λαχνὸς αὐτὸς δὲν εἶναι ἐκ τῶν κερδισάντων, εἶπε τότε ψυχρῶς ὁ τραπεζίτης.

— Ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς εἰδοποιητικῆς ἐπιστολῆς ἣν ἔλαβον. Ἰδοὺ αὕτη.

— Γνωρίζω τὰς ὑπογραφὰς ὅλων τῶν τραπεζιτικῶν καταστημάτων τῆς Γερμανίας, ἐπανέλαβεν ὁ τραπεζίτης, δύναμαι δὲ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὑπογραφὴ δὲν εἶναι ἡ ὑπογραφὴ οὐδεμιᾶς τραπέζης. Σᾶς ἐνέπαιξαν, ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ εἶναι καθαρὸς ἐμπαιγμός.

— Δὲν εἶναι δυνατόν, διότι ἡ ἐπιστολὴ περιεῖχε καὶ τρία γνήσια τραπεζιτικὰ γραμμάτια τῶν χιλίων φράγκων, τὰ ὁποῖα ἀντήλλαξα ἀντὶ χρυσοῦ.

— Τοῦτο εἶναι τῷ ὄντι περίεργον.

— Ὄχι μόνον εἶναι περίεργον, ἀλλὰ καὶ αἴρει πᾶσαν ἰδέαν ἐμπαιγμοῦ.

— Τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν. Κατ' ἐμὲ ἁπλῶς ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ θελήσας νὰ σᾶς ἐμπαίξῃ εἶχε μέγιστον συμφέρον νὰ σᾶς ἀναγκάσῃ νὰ ταξειδεύσητε.

Καὶ δὲν ἠδυνήθη μὲν ὁ βαρῶνος νὰ ἐννοήσῃ τίς καὶ ὁποῖον συμφέρον ἠδύνατο νὰ ἔχῃ, ὅπως τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ταξειδεύσῃ, ὅ,τι ὅμως τοὐναντίον ὑπεχρεώθη νὰ ἐννοήσῃ εἶναι, ὅτι ὁ λαχνός του δὲν ἐκέρδισεν οὐδ' ὀβολόν, διότι ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ τραπεζίτου, ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς ἠριθμημένων καὶ μονογραφημένων, οὐδὲν τοιοῦτον ἐξήγετο.

Ἀνεχώρησεν ἐκ Βιέννης, ἀπηλπισμένος, ἐν πλήρει ταραχῇ καὶ ὅλως ἐπησχολημένος ἐκ τοῦ συμβάντος αὐτῷ. Ἀναλαβὼν τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν, καὶ περιωρισμένος καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ εἰσόδημα ἐκ πέντε χιλιάδων φράγκων, ἤρχισεν ἐν τούτοις ὁ φιλάργυρος νὰ μετανοῇ ἐπὶ τῇ διαλύσει τῆς μετὰ τῆς χήρας μνηστείας του, δὲν ἀπέβαλεν ὅμως καὶ πᾶσαν ἐλπίδα περὶ ἀνανεώσεως αὐτῆς· διὰ τοῦτο πρῶτον μέλημα αὐτοῦ, ἅμα ἀφικομένου ἐκ Παρισίους, ὑπῆρξεν ἡ περὶ τούτου ἐνέργεια.

Τὸ ταξείδιόν του εἶχε διαρκέσει ἕνα μῆνα.

— Ἴσα ἴσα ἔλειψα τόσον καιρόν, ὅσος ἀπῃτεῖτο διὰ νὰ μ' ἐπιθυμήσῃ, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν μετ' αὐταρεσκείας.

Ὁποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς του, ὅταν ἔμαθεν, ὅτι ἡ ἀξιέραστος χήρα εἶχε νυμφευθῆ μόλις τὴν προτεραίαν, καὶ ὅτι ὁ κ. Ἀλβερῖχος ἦν ὁ εὐδαίμων αὐτῆς σύζυγος!

Τότε μόλις ἐνόησε τὴν πλεκτάνην, καὶ ἀνεμνήσθη τῶν λόγων τοῦ βιενναίου τραπεζίτου, ἐπείσθη δὲ ὅτι ὑπῆρχε τῷ ὄντι κάποιος, ὅστις εἶχε συμφέρον νὰ ἐξοδεύσῃ ἔστω καὶ τρεῖς χιλιάδας φράγκων ὅπως ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του, ἀναγκάζων αὐτὸν νὰ ταξειδεύσῃ.

— Νὰ δαπανήσῃ τις τρεῖς χιλιάδας φράγκα διὰ ν' ἀποκτήσῃ πρόσοδον δέκα χιλιάδων φράγκων δὲν εἶναι κακὴ τοποθέτησις, ἐσκέφθη ὁ βαρῶνος καταπνίγων τὸ πεῖσμά του, διότι σὺν τοῖς ἄλλοις δὲν ἦτο καὶ τὸ παράπαν γενναῖος.

— Τί ὡραία ἐφεύρεσις αὐτὰ τὰ γερμανικὰ λαχεῖα, ἔλεγεν ἡ χαρίεσσα χήρα, νῦν δὲ κυρία Ἀλβερίχου, εἰς αὐτὰ ὀφείλω τὴν εὐτυχίαν μου.

Ἀπὸ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἐτῶν, ὁπότε ἐτελέσθη ὁ γάμος των, οἱ δύο σύζυγοι διέρχονται τὸν μὲν χειμῶνα ἐν Παρισίοις, τὸ δ' ἐπίλοιπον τοῦ ἔτους ἐν μέρει μὲν ἐν Βάδῃ, ἐν μέρει δὲ ἐν τῇ ὡραίᾳ ταύτῃ ἐπαύλει, ἣν πρὸ ὀλίγου ἐθαυμάζετε. N*

[Eugène Guinot].

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Τοκιστής, ἀπολέσας ἅπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς ἐπιχείρησιν εἰς ἣν ἡ ἀπληστία του ὤθησεν αὐτόν, εἶχεν ἀποθάνει ἐν μέσῳ τοιαύτης ἐνδείας, ὥστε δὲν ὑπῆρχον οὐδὲ τῆς ταφῆς αὐτοῦ αἱ δαπάναι. Οἱ φίλοι του ἐσκέφθησαν νὰ συλλέξωσι συνδρομὰς διὰ νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς δαπάνας τῆς κηδείας του, καὶ ἐπὶ τούτῳ προσῆλθον εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Δυμᾶν, πασίγνωστον διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας καὶ τὴν γενναιοφροσύνην του.

Ὁ Δυμᾶς ἀποδέχεται παρευθὺς τὴν αἴτησιν καὶ δίδει ἓν λουδοβίκειον εἰς τὸν αἰτοῦντα, χωρὶς νὰ ζητήσῃ κἀμμίαν πληροφορίαν.

— Εὐχαριστῶ, κύριε Δυμᾶ. Ἐὰν ὅλοι, εἰς ὅσους ἀποτεινόμεθα, εἶνε τόσον γενναῖοι, ὅσον ὑμεῖς, ἡ κηδεία τοῦ φίλου μας, τοῦ τοκιστοῦ *** θὰ γείνῃ μεγαλοπρεπής.

— Ἆ, εἶνε λοιπὸν διὰ τὴν κηδείαν τοκιστοῦ; Καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν σκέψεως ἐξήγαγεν ἐκ

Digitized by Google

τοῦ θυλακίου καὶ δεύτερον λουδοβίκειον, καὶ
— Λάβετε, εἶπε, λάβετε, καὶ προσπαθήσατε νὰ κηδεύσετε καὶ ἄλλον ἕνα.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἔχω τρεῖς σφραγῖδας, γράφει που ὁ Ἀλφόνσος Κάρ, μίαν φέρουσαν τὴν λέξιν «ἀδιαφορῶ».

Τὴν σφραγῖδα αὐτὴν τὴν ἔκαμα, ὅτε ἤμην νεώτερος. Εἶνε ὀλίγον μεγάλαυχος, καὶ τὴν σήμερον, ἀφ' οὗ ἠναγκάσθην νὰ γνωρίσω τὰς ἀδυναμίας μου, δὲν τὴν μεταχειρίζομαι παρὰ σπανίως.

Ἡ δευτέρα μου σφραγὶς εἶνε τιμή, τὴν ὁποίαν ἐπρόσφερα εἰς ἐμαυτόν, ἀφοῦ καλῶς τὸν ἐξήτασα.

Ἡ τρίτη μου σφραγὶς φέρει τὰς λέξεις ταύτας: «Δὲν φοβοῦμαι παρὰ μόνον ὅσους ἀγαπῶ». Ἠδυνάμην δὲ νὰ προσθέσω καὶ ταύτας: «ἀλλὰ τοὺς φοβοῦμαι πολύ».

Καὶ τῷ ὄντι, ἐκεῖνοι μόνον δύνανται νὰ ἴδωσι, νὰ ψηλαφήσωσι καὶ νὰ πληγώσωσι τὴν καρδίαν μου, εἰς οὓς καὶ εἶνε ἀνοικτὴ καὶ ἀποκεκαλυμμένη, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ φθάσωσι παρὰ μόνον ἕως εἰς τὴν ἐπιδερμίδα, ἡ δ' ἐπιδερμὶς αὐτὴ εἶνε ἀπεσκληρυμένη.

ΙΩΝΑΣ

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Τὸ πλῆθος τῶν παρ' ἡμῖν συγγραφέων εἶνε ἤδη ἀναρίθμητον, καὶ ὅμως αὐξάνει δλονὲν καὶ ἔχει ν' αὐξήσῃ ἀκόμη πλειότερον. Ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ τούτου εἶνε, ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συγγραφέως, καθὼς καὶ τὸ τοῦ πολιτικοῦ κυβερνήτου, εἶναι τὸ μόνον, ὅπερ τολμῶσι νὰ ἐπαγγέλλωνται πάντες χωρὶς νὰ τὸ διδαχθῶσι.

⁂ Ὁ μετριόφρων ὁμοιάζει ἐνίοτε πρὸς πλάστιγγα, ἥτις κατέρχεται ἀφ' ἑνὸς διὰ νὰ ὑψωθῇ ἀφ' ἑτέρου.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ παρασκευὴ τῶν ἐμβαμμάτων (sauces) εἶνε σπουδαιότατον μέρος τῆς μαγειρικῆς, καὶ ἐκ τῆς παρασκευῆς ταύτης διακρίνεται μάλιστα ὁ ἀριστοτέχνης μάγειρος. Εἶνε δὲ τοῦτο καὶ τέχνη ἅμα καὶ ἐπιστήμη. Τέχνη μέν, καθ' ὅσον ὁ μάγειρος ἀφίνεται εἰς τὴν ἔμπνευσίν του, ἐπιστήμη δέ, καθ' ὅσον οἱ συνδυασμοὶ τῶν ἰδιοτήτων καὶ ποιοτήτων, τῶν γεύσεων καὶ ὀσμῶν καὶ χυμῶν εἶνε πολυάριθμοι, καὶ ὁ μάγειρος πρέπει νὰ τοὺς γνωρίζῃ ὅλους, ὅπως ὁ χημικὸς γνωρίζει τὴν σύστασιν τῶν συνθέτων σωμάτων. Μεταξὺ τῶν κοινοτέρων ἐμβαμμάτων ἡ *μαγιονέζα* ἢ τὸ μαγωνικὸν ἔμβαμμα (sauce mahonnaise), ἥτις χρησιμεύει εἰς τὴν ἄρτυσιν ψυχρῶν ὀρνιθίων καὶ ὀψαρίων, παρουσιάζει δυσκολίας τινάς. Ἰδοὺ ἡ συνταγὴ αὐτῆς: Βάλε ἐντὸς τρυβλίου ἓν ἢ δύο κιτρινάδια αὐγοῦ, πιπέριον, ἅλας, λεπτά τινα χόρτα, ὀλίγας σταγόνας ὀξειδίου, καὶ ἔπειτα τάραξέ τα ὅλα ὁμοῦ. Ἐνῷ δὲ ἐξακολουθεῖς τὴν ἀνακύκησιν ταύτην ἢ τὸ τάραγμα, ῥίψε κατὰ σταγόνας καὶ βαθμηδὸν ἔλαιον, μέχρις οὗ ἡ μάζα φθάσῃ εἰς τὸ ἐπιζητούμενον ποσόν, καὶ τὸ ἔμβαμμα λάβῃ ἱκανὴν σύστασιν καὶ πύκνωσιν. Ἐὰν θέλῃς, ῥίψε ἀκόμη ὀλίγον ὄξος κατὰ σταγόνας, ἀλλὰ χωρίς ποτε νὰ παύσῃς τὸ τάραγμα.

⁂

Ἰδοὺ δ' ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς *μαγιονέζας* λεπτομέρειαι τινὲς ἀξιοσημείωτοι.

Μετὰ τὴν ἐν Μαγῶνι (Mahon) μάχην, ὁ στρατάρχης Richelieu, ὁ στρατηγῶν τῶν Γάλλων, κατάκοπος ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς πείνης, κατέλυσεν εἰς ξενοδοχεῖον, ὅπερ ἀπήντησε καθ' ὁδόν.

Ὁ στρατάρχης διέταξε νὰ τῷ παρασκευάσωσιν ἀμέσως γεῦμα.

Ἀλλ' ὁ ξενοδόχος προσῆλθεν εἰς τὸν στρατάρχην πλήρης ἀθυμίας καὶ θλίψεως, καὶ εἶπεν ὅτι τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

—Ἀλλά, κακότυχε, εἶπεν ὁ στρατάρχης, ἀποθνήσκω τῆς πείνης, δός μου ὅ,τι θέλῃς, ὅ,τι τύχῃ, τὰ ἀπομεινάρια τοῦ ξενοδοχείου!

Μετά τινας στιγμὰς παρετίθετο εἰς τὸν στρατάρχην πινάκιον κρεάτων ψυχρῶν ἠρτυμένων μὲ λαμπρὸν ἔμβαμμα, τὸ ὁποῖον οὗτος ἔφαγε μετ' ἄκρας ἡδονῆς.

Ἐπροσκάλεσε τὸν μάγειρον καὶ τὸν ἔκαμε τὰς φιλοφρονήσεις του.

— Μοὶ εἶπες ὅτι δὲν εἶχες τίποτε, καὶ τὸ γεῦμά σου ἦτο ἀξιόλογον!

— Ἡ καλωσύνη σας, κύριε στρατάρχα! Ἀλλὰ δὲν μετεχειρίσθην παρὰ τὰ ἀπομεινάρια τοῦ ξενοδοχείου, κατὰ τὴν ἄδειαν ὅπου μ' ἐδώκατε.

— Πῶς, αὐτὰ ἦσαν ἀπομεινάρια;

— Μάλιστα, κύριε στρατάρχα. Ἔκαμα μόνον ἔμβαμμα μὲ αὐγὰ καὶ ἔλαιον, διὰ νὰ ἀρτύσω ὁπωσοῦν τὰ ἀπομεινάρια, τὰ ὁποῖα δὲν ἐτόλμων νὰ παρουσιάσω ὅπως ἦσαν εἰς τὴν γενναιότητά σας.

—Ἔ, λοιπὸν σὲ λέγω, ὅτι τὸ ἔμβαμμά σου εἶνε ἀριστούργημα, τὸ ὁποῖον ἀξίζει νὰ παραδοθῇ καὶ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Πρέπει νὰ τοῦ δώσωμεν ἓν ὄνομα.

— Ἐὰν ἡ γενναιότης σας τὸ ἐπιτρέπῃ, ἀπεκρίθη ὁ μάγειρος, ὅστις εἶχε καὶ εὐφυΐαν καὶ φαντασίαν, θὰ τὸ ὀνομάσωμεν *Ἔμβαμμα Μαγωνικὸν* (sauce mahonnaise).

Ὁ στρατάρχης Richelieu ἀντήμειψε γενναίως τὸν ἔξοχον μάγειρον, καὶ τὸν ἐζήτησε τὴν συνταγὴν τοῦ ἐμβάμματός του, ἥτις καὶ παρευθὺς ἔγεινε πασίγνωστος.

Τοιαύτη εἶνε ἡ ἀληθὴς ἀρχὴ τοῦ μαγωνικοῦ ἐμβάμματος, τῆς sauce mahonnaise, ἥτις κατὰ παραφθορὰν τῆς γλώσσης ἔγεινε sauce mayonnaise.

Κυρία Ζ**

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 251 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 19 Ὀκτωβρίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

ΚΙΤΖΟΥ ΤΣΑΒΕΛΑ

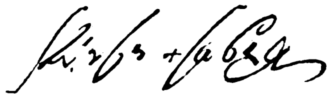

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κ^ου Egger.

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Ἱστορία τοῦ βιβλίου* ὁ Κος **Egger** ἀνεδημοσίευσεν ἐσχάτως, μετὰ ποικίλων προσθηκῶν καὶ ἀλλοιώσεων, σειρὰν ἄρθρων πρό τινων ἐτῶν καταχωρισθέντων ἐν τῷ ἀξιολόγῳ περιοδικῷ **Magasin d'Éducation et de Récréation.**

Τὰ ἔργα τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσον σχεδὸν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν. **Ναὶ** μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἐν Σορβόννῃ ἕδρας καὶ διὰ τοῦ καλάμου του ἀποτείνεται πρὸς τοὺς Γάλλους, χάριν τῶν ὁποίων πρὸ τοσούτων ἐτῶν διδάσκει καὶ γράφει. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ εἰς τὰς συγγραφὰς αὐτοῦ διαφαίνεται πάντοτε ἡ ἐπίδρασις τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος, ἐντὸς τῆς ὁποίας διῆλθε καὶ διέρχεται νοερῶς, οὕτως εἰπεῖν, τὸν βίον. Ὁ δὲ πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἔρως, ἀντανακλώμενος καὶ ἐπὶ τῆς νέας, κατὰ φυσικὴν διέλιξιν ἀποκαθιστᾷ φιλέλληνα τὸν ἑλληνιστήν. Τῆς διπλῆς του ταύτης ἰδιότητος ἀνευρίσκομεν καὶ πάλιν τεκμήρια ἐν τῷ προκειμένῳ συγγράμματι. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ μὴ γράψῃ πολλά, γράφων περὶ γραμμάτων καὶ βιβλίων· ἀλλ' ἡ μνημόνευσις τῶν ταπεινῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος προόδων, ἐν τῷ μέσῳ τῆς κολοσσιαίας ἀναπτύξεως *τοῦ βιβλίου* ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, εἰς τὴν φιλελληνικὴν κυρίως ἐπιείκειαν τοῦ σοφοῦ συγγραφέως ὀφείλεται.

Ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς γραφῆς ὁ Κος **Egger** παρακολουθεῖ βῆμα πρὸς βῆμα τὰς τύχας αὐτῆς καὶ τὴν ἐφαρμογήν της πρὸς διατύπωσιν καὶ διαιώνισιν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ τῶν ἐπιγραφῶν ἐπὶ λίθου ἢ μετάλλου μεταβαίνει εἰς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ κατασκευὴν τοῦ παπύρου, ἀπὸ τῆς χρήσεως τοῦ παπύρου εἰς τὴν τῆς περγαμηνῆς καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὸν ἐκ βάμβακος χάρτην, μέχρις οὗ ἡ τυπογραφία ἀντικαθιστῶσα καλλιγράφους καὶ ἀντιγραφεῖς ἔδωκεν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ βιβλίου τὴν ὤθησιν, τῆς ὁποίας τὰ τελευταῖα θαυμάσια ἀποτελέσματα ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς μέχρι τῶν ἐρμαρίων τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1878.

Τοιοῦτον ἐν συνόψει τὸ σχέδιον τῆς *Ἱστορίας τοῦ βιβλίου.* Ἀλλὰ τοσαύτη ἡ ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ πληθὺς καὶ ποικιλία τῆς ὕλης, τοσαῦται αἱ λεπτομέρειαι τὰς ὁποίας δι' ἀφελοῦς διηγηματικοῦ ὕφους ἀπεθησαύρισεν ἐν αὐτῷ ὁ πολυμαθὴς καθηγητής, ὥστε ἀποβαίνει δυσχερὴς ἡ ἀνάλυσίς του. Πᾶσα σελὶς περιέχει πληροφορίας ἀξίας μνημονεύσεως. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἀποσπάσματος παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸν ἐπίλογον, ὅπου μετὰ συγκινητικῆς καρτερίας ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς περὶ τοῦ δυστυχήματος, τὸ ὁποῖον βαρύνει τὸ ἄλλως ἀκμαῖον γῆράς του.

«Ἐνῷ εἰσέτι ἔγραφον ταῦτα, λέγει, ἡ ὅρασίς »μου, ἥτις ποτὲ δὲν ἦτο πολὺ δυνατή, ἐξησθέ»νησεν ἔτι μᾶλλον, ἄνευ ἐλπίδος πλέον, φοβοῦ»μαι, θεραπείας. Ἐδέησε ν' ἀποτελειώσω διὰ ξέ»νης χειρὸς τὸ ἔργον μου τοῦτο, ἐναποθέτων ἐν »αὐτῷ μετὰ τῶν ἀναμνήσεών μου τὴν πρὸς τοὺς »νέους στοργήν μου. Πολλοὶ θὰ εἴπωσιν ἴσως πρὸς »ὑμᾶς· —Ἰδοὺ τ' ἀποτελέσματα τοῦ πάθους τῆς »ἀναγνώσεως καὶ τῶν βιβλίων.— Ἀλλὰ μὴ ἀ»κούητε τοὺς τοιούτους καὶ μή ποτε ἀποστρα»φῆτε ἀπὸ πάθους, τὸ ὁποῖον τιμᾷ πᾶσαν εὐγενῆ »ψυχήν. Μὴ σᾶς ἀποθαρρύνῃ τὸ παράδειγμά μου· »ὠφελούμενοι ὅμως αὐτοῦ προσέχετε καὶ μὴ κα»ταχρᾶσθε τοῦ πολυτίμου ὀργάνου, τὸ ὁποῖον ἡ »φύσις σᾶς ἐδώρησε πρὸς ἀπόκτησιν μαθήσεως.

»Ἂς παρακαλέσωμεν πάντες τοὺς τυπογράφους »νὰ φείδωνται ἡμῶν, προμηθεύοντες καλῶς ἐπεξ»ειργασμένα βιβλία. Ἀλλ' εἴτε καλῶς εἴτε μὴ »ἐκτυπούμενα, ἔστωσαν τὰ καλὰ βιβλία οἱ πιστοὶ »ὑμῶν φίλοι πάντοτε.

»Ὅτε πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἀπεβίωσεν ὁ σεβά»σμιος πρύτανις τῶν Γάλλων τυπογράφων Ἀμβρό»σιος Διδότος, ἡ χήρα του, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐξ»έφραζα τὰς συλλυπητηρίους εὐχάς μου, μοὶ εἶπε· »—Ἆ, Κύριέ μου, ὁ δυστυχής μου σύζυγος ἀπέ»θανεν ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐργασίαν. Μὴ τὸν μιμη»θῆς.— Ὁ ἀποθανὼν λόγιος εἶχε ζήσει ὀγδοή»κοντα καὶ τέσσαρα ἔτη. Δὲν συνέτεμεν ἡ σπουδὴ »τὸν βίον του.

»Ἀπ' ἐναντίας, ἠδυνάμην ἐνταῦθα νὰ παρα»θέσω πολλὰ παραδείγματα μακροβιότητος λο-

Digitized by Google

»γίων. Ὁ πνευματώδης Λουκιανὸς ἀναφέρει πολ»λὰ τοιαῦτα ἔν τινι διατριβῇ του. Καὶ ὁ Κικέ»ρων δὲ ἐν τῷ ὡραίῳ διαλόγῳ του *περὶ γήρατος* »παρέχει ἐνθαρρυντικὸν ἐπίσης παράδειγμα διὰ »τῆς ζωηρᾶς ἐν αὐτῷ ἀπεικονίσεως τοῦ Κάτωνος, »ὅστις ἀναδείξας ἀδάμαστον ἐνεργητικότητα ὡς »ῥήτωρ, ὡς συγγραφεύς, ὡς πολιτικός, ἐν πολέ»μῳ, ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ, ἀπέθανε πλέον ἢ ὀγ»δοηκοντούτης, ἔχων εἰσέτι ἀκμαίας ἁπάσας αὐ»τοῦ τὰς διανοητικὰς δυνάμεις.

»Κατερχόμενοι δ' εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν »ἔχομεν τὸν Κασσιόδωρον ζήσαντα, ὡς λέγεται, »ἐπέκεινα τῆς ἑκατονταετηρίδος. Κατὰ τοὺς νε»ωτέρους χρόνους ὁ Φοντενέλλος ἐχρημάτισεν ἐπὶ »ἑξήκοντα ὅλα ἔτη γραμματεὺς τῆς ἐν Παρισίοις »Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἀπεβίωσε δὲ ἑκα»τοντούτης κατὰ τὸ 1757. Ὁ δὲ Κος Chevreuil, »εἷς τῶν μεγαλειτέρων χημικῶν τῶν καθ' ἡμᾶς »χρόνων, ἐξακολουθεῖ εἰσέτι, εἰς ἡλικίαν ἐννενή»κοντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν, ἐξασκῶν δραστηρίως »τοῦ καθηγητοῦ καὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ τὰ κα»θήκοντα. Ὥστε ἡ διανοητικὴ ἐργασία συντηρεῖ »μᾶλλον ἢ ἐξαντλεῖ τὸν βίον. Μάθημα τοῦτο κα»λόν, ὡς συμπέρασμα βιβλίου σκοποῦντος τὴν »ἐξιστόρησιν τῶν *βιβλίων*».

Ἂς εὐχώμεθα μακρὸν εἰσέτι βίον καὶ εἰς τὸν γενναῖον γέροντα, οὗτινος ἡ διαυγὴς διάνοια ἀναπληροῖ τὸ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπικαθῖσαν, κακῇ μοίρᾳ, σκότος.

Ἐν Παρισίοις. Δ. Βικελας

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 649.

ΚΑ'

Ὁ Κύκνος.

Ἀφ' οὗ δὲ μᾶς ἀφῆκεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βὸβ, τὸ πλοῖον ἔμεινε σιωπηλὸν ἐπί τινα χρόνον, καὶ ἄλλο δὲν ἠκούομεν πλὴν τοῦ ἀνέμου, βοΐζοντος εἰς τὰ σχοινία, καὶ τῆς θαλάσσης, κροτούσης κατὰ τῆς τρόπιδος. Βαθμηδὸν ὅμως ἐξύπνησε. Βήματα ἀντήχησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, σχοινία ἔπιπτον, τροχαλίαι ἔτριζον, ἁλύσεις ἐτυλίσσοντο καὶ ἐξετυλίσσοντο, ὁ ἐργάτης βαρέως ἐστρέφετο· ἱστίον ἀνεσύρθη, τὸ πηδάλιον ἠκούσθη στενάζον, τὸ πλοῖον ἔκλινε πρὸς τὴν ἀριστερὰν πλευράν, καὶ ἤρχισε νὰ κινῆται ὡς αἰώρα πρὸς ἄνω καὶ κάτω. Εἴχομεν ἀναχωρήσει· ἐσώθην..

Βραδεῖα καὶ ἥσυχος κατ' ἀρχὰς ἡ κίνησις αὕτη, μετ' ὀλίγον ἔγινε ταχυτέρα καὶ τραχυτέρα. Τὸ πλοῖον ἐβυθίζετο κυλιόμενον, καὶ πάλιν κύματα βιαίως κατερρήγνυντο κατὰ τῆς πρύμνης ἢ κατὰ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς του.

— Δυστυχῆ Ματτία! εἶπον εἰς τὸν σύντροφόν μου, λαμβάνων τὴν χεῖρά του.

— Δὲν βλάπτει, ἀπεκρίθη. Ἐσώθης. Ἄλλως τε τὸ ἤξευρον ὅτι θὰ τὰ ἔχωμεν ταῦτα. Ἐκ τῆς ἁμάξης ἐβλέπομεν ὅτι ὁ ἄνεμος ἐκίνει τῶν δένδρων τὰς κορυφάς, καὶ ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι εἰς τὴν θάλασσαν θὰ χορεύσωμεν. Χορεύομεν, ἰδού.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἠνεῴχθη ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος ἡμῶν.

— Ἂν θέλετε ν' ἀναβῆτε εἰς τὸ κατάστρωμα, εἶπεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βὸβ, δὲν ὑπάρχει πλέον κίνδυνος.

— Ποῦ ὑποφέρει τις ὀλιγώτερον; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

— Κείμενος.

— Σᾶς εὐχαριστῶ. Μένω ὡς εἶμαι, κείμενος. Καὶ ἐξετάθη εἰς τὰς σανίδας.

— Ὁ ναύτης θὰ σοὶ φέρῃ ὅ,τι χρειάζεσαι, εἶπεν ὁ πλοίαρχος.

— Σᾶς εὐχαριστῶ. Ἂν ἠμπορῇ νὰ μὴ ἀργήσῃ, θὰ ἔλθῃ ἐγκαίρως.

— Ἀπὸ τώρα;

— Ἤρχισε πρὸ καιροῦ.

Ἠθέλησα νὰ μείνω πλησίον του, ἀλλὰ μ' ἔστειλεν εἰς τὸ κατάστρωμα, ἐπαναλαμβάνων μοι·

— Δὲν βλάπτει, ἐσώθης. Ποτὲ ὅμως δὲν ὑπέθετον ὅτι θὰ ηὐχαριστούμην ἔχων τὴν ναυτίασιν.

Ὅταν ἀνέβην εἰς τὸ κατάστρωμα, δὲν ἐδυνήθην νὰ σταθῶ ὄρθιος, καὶ ἠναγκάσθην νὰ στηριχθῶ κρατούμενος ἀπὸ σχοινίου. Ὅσον μακρὰν ἐδύνατο τὸ βλέμμα νὰ βυθισθῇ εἰς τῆς νυκτὸς τὰ σκότη, ἐβλέπομεν λευκὴν ἀφροῦ ἐπιφάνειαν, ἐφ' ἧς ἔτρεχε τὸ πλοιάριον ἡμῶν, κλῖνον ἐπὶ τὴν μίαν πλευρὰν ὡς ἂν ἔμελλε ν' ἀνατραπῇ. Ἀλλὰ δὲν ἀνετρέπετο, καὶ ἐνίοτε ἀνεγείρετο ἐλαφρῶς, ἀναπηδῶν εἰς τὰ κύματα, καὶ φερόμενον καὶ ὠθούμενον ὑπὸ δυτικοῦ ἀνέμου.

Στραφεὶς πρὸς τὴν ξηράν, εἶδον τὰ φῶτα τοῦ λιμένος ὡς σημεῖα μόνον πλέον φαινόμενα ἐντὸς τῆς ἀτμώδους σκοτίας, καὶ ὡς ἐξησθένουν καὶ ἠφανίζοντο ἄλλα μετ' ἄλλα, μετ' εὐαρέστου αἰσθήματος ἀπελευθερώσεως ἀπεχαιρέτησα τὴν Ἀγγλίαν.

— Ἂν ὁ ἄνεμος ἐξακολουθήσῃ ὡς πνέει, μοὶ εἶπεν ὁ πλοίαρχος, δὲν θὰ φθάσωμεν ἐξώρας ἀπόψε εἰς Ἰσιγνύ. Ταχὺ πλοῖον εἶναι ἡ *Ἔκλειψις*.

Ὁλόκληρος ἡμέρα θαλάσσης, καὶ ὑπὲρ τὴν ἡμέραν μάλιστα. Ὁ δυστυχὴς Ματτίας! Καὶ ηὐχαριστεῖτο ἔχων ναυτίασιν!

Παρῆλθεν ὅμως ἡ ἡμέρα αὕτη, ἣν ἐγὼ ἐδαπάνησα ὁδοιπορῶν ἀπὸ τοῦ καταστρώματος εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος εἰς τὸ κατάστρωμα. Ὅτε δέ ποτε συνδιελεγόμην μετὰ τοῦ πλοιάρχου, ἐξέτεινεν οὗτος τὴν χεῖρα πρὸς τὰ νοτιοδυτικά, καὶ ἐκεῖ εἶδον ὑψηλὴν λευκὴν στήλην, διαγραφομένην ἐπὶ τοῦ λευκοκυάνου ὁρίζοντος.

— Τὸ *Βαρφλέρ*, μοὶ εἶπε.

Ἔσπευσα τρέχων κάτω νὰ φέρω τὴν καλὴν εἴδησιν εἰς τὸν Ματτίαν. Ἐβλέπομεν λοιπὸν τὴν Γαλλίαν. Ἀλλὰ μέχρις Ἰσιγνὺ ἡ ἀπόστασις εἶναι ἀκόμη μεγάλη, διότι ἔπρεπε νὰ παραπλεύσωμεν

Digitized by Google

ὅλην τὴν χερσόνησον τοῦ Κοτεντίνου, πρὶν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν *Βίραν* καὶ εἰς τὴν *Αΐραν*.

Ἐπειδὴ ἦτον ἐξώρας ὅταν κατεπλεύσαμεν εἰς Ἰσιγνὺ, ὁ πλοίαρχος εὐηρεστήθη νὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ κοιμηθῶμεν εἰς τὸ πλοῖον· τὴν ἐπαύριον δὲ μόνον τὸ πρωῒ ἐχωρίσθημεν αὐτοῦ, ἐκφράσαντες τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν ὡς ὠφείλομεν.

— Ὅταν θελήσητε νὰ ἐπιστρέψητε εἰς τὴν Ἀγγλίαν, μᾶς εἶπε, σφίγγων ἀποτόμως τὰς χεῖράς μας, ἡ *Ἔκλειψις* ἀποπλέει ἐντεῦθεν πᾶσαν τρίτην. Εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σας.

Εὐγενὴς πρότασις, ἀλλ' οὐδεμίαν πρόθεσιν εἴχομεν νὰ ὠφεληθῶμεν ἐξ αὐτῆς, διότι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν εἶχε τοὺς λόγους του ἵνα μὴ διαπλεύσῃ τὸν πορθμὸν τόσον ταχέως πάλιν.

Ἀπέβημεν λοιπὸν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἔχοντες μόνα τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ μουσικὰ ἡμῶν ὄργανα, διότι ὁ Ματτίας εἶχε φροντίσει νὰ συμπαραλάβῃ τὴν ἅρπαν μου, ἣν εἶχον ἀφήσει εἰς τοῦ Βὸβ, ὅταν ἐπῆγα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Δρυός. Οἱ δὲ σάκκοι ἡμῶν εἶχον μείνει μετὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν εἰς τὰς ἁμάξας τῶν Δρισκόλλ. Τοῦτο μᾶς ἐστενοχώρει, διότι δὲν ἐδυνάμεθα ν' ἀναλάβωμεν τὸν πλάνητα ἡμῶν βίον ἄνευ χιτώνων, ἄνευ καλτῶν, καὶ πρὸ πάντων ἄνευ χάρτου γεωγραφικοῦ. Κατ' εὐτυχίαν ὁ Ματτίας εἶχε δώδεκα δραχμὰς οἰκονομιῶν, καὶ προσέτι τὴν μερίδα ἡμῶν ἐκ τοῦ συνεταιρισμοῦ μετὰ τοῦ Βὸβ καὶ τῶν συντρόφων του, συμποσουμένην εἰς εἰκοσιδύω σελίνια, ἢ εἰκοσιεπτὰ δραχμὰς καὶ λεπτὰ πεντήκοντα. Ταῦτα ἀπετέλουν περιουσίαν δραχμῶν τεσσαράκοντα, ἥτις δι' ἡμᾶς ἦτον μεγάλη. Ὁ Ματτίας εἶχε θελήσει νὰ δώσῃ αὐτὰ τὰ χρήματα εἰς τὸν Βὸβ, ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν δαπάνην τῆς δραπετεύσεώς μου· ἀλλ' ὁ Βὸβ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν πληρόνεταί τις ὅ,τι κάμνει ἐκ φιλίας, καὶ δὲν ἠθέλησε τίποτε νὰ δεχθῇ.

Ἡ πρώτη λοιπὸν ἡμῶν φροντὶς, ἅμα ἐξήλθομεν τῆς *Ἐκλείψεως*, ὑπῆρξε νὰ εὕρωμεν παλαιόν τινα σάκκον στρατιωτικὸν, καὶ ν' ἀγοράσωμεν δύω ὑποκάμισα, δύω ζεύγη καλτῶν, ἓν σαπώνιον, ἓν κτένιον, κλωστὴν, κουμβία, βελόνας καὶ τὸ χρησιμώτατον πάντων τῶν τοσοῦτον χρησίμων ἀντικειμένων,—ἕνα χάρτην τῆς Γαλλίας.

Καὶ ποῦ νὰ ὑπάγωμεν τώρα, ἀφ' οὗ ἤμεθα ἐν Γαλλίᾳ; Ποῖον δρόμον ν' ἀκολουθήσωμεν; πῶς νὰ διευθυνθῶμεν;

Τοῦτο συνεζητοῦμεν ἐξελθόντες τοῦ Ἰσιγνὺ καὶ προβαίνοντες εἰς *Βαϋεύξην*.

— Ἐγὼ, εἶπεν ὁ Ματτίας, δὲν ἔχω προτιμήσεις· ἕτοιμος εἶμαι νὰ ὑπάγω πρὸς δεξιὰ ἢ πρὸς ἀριστερά. Ἓν μόνον πρᾶγμα ζητῶ.

— Τὸ ποῖον;

— Νὰ παρακολουθήσωμεν ἕνα ποταμὸν, μέγαν ἢ μικρὸν, ἢ μίαν διώρυγα, διότι ἔχω μίαν ἰδέαν.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν τὸν ἠρώτησα να μ' εἴπῃ τὴν ἰδέαν του, ἐξηκολούθησε·

— Βλέπω ὅτι πρέπει νὰ σοὶ τὴν ἐξηγήσω τὴν ἰδέαν μου. Ὅταν ὁ Ἀρθοὺρ ἠσθένει, ἡ κυρία Μίλλιγαν τὸν περιέφερεν ἐπὶ πλοίου, καὶ οὕτω τὴν ἀπήντησες εἰς τὸν *Κύκνον*.

— Δὲν εἶναι πλέον ἀσθενής.

— Δηλαδὴ εἶναι καλήτερα. Ἦτον πολὺ ἀσθενὴς, καὶ τὸν ἔσωσεν ἡ περιποίησις τῆς μητρός του. Ἡ ἰδέα μου λοιπὸν εἶναι ὅτι ἵνα τὸν θεραπεύσῃ ἐντελῶς ἡ κυρία Μίλλιγαν τὸν περιφέρει ἀκόμη εἰς τοὺς ποταμοὺς, μεγάλους καὶ μικροὺς, καὶ εἰς τὰς διώρυγας ὅσαι δύνανται νὰ φέρωσι τὸν *Κύκνον*· ὥστε παρακολουθοῦντες τοὺς ποταμοὺς τούτους, ἔχομεν πιθανότητα ν' ἀπαντήσωμεν τὸν *Κύκνον*.

— Καὶ τίς λέγει ὅτι ὁ *Κύκνος* εἶναι εἰς τὴν Γαλλίαν;

— Κανείς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ *Κύκνος* δὲν δύναται νὰ θαλασσοπλοήσῃ, πιθανὸν εἶναι ὅτι δὲν ἐγκατέλιπε τὴν Γαλλίαν, καὶ ἴσως τὸν εὕρωμεν. Καὶ μίαν μόνον ἂν ἔχωμεν πιθανότητα, δὲν φρονεῖς ὅτι πρέπει ν' ἀποπειραθῶμεν; Θέλω νὰ εὕρωμεν τὴν κυρίαν Μίλλιγαν, καὶ ἡ ἰδέα μου εἶναι ὅτι πρὸς τοῦτο οὐδὲν πρέπει ν' ἀμελήσωμεν.

— Καὶ τὴν Λίζαν, τὸν Ἀλέξην, τὸν Βενιαμὶν, τὴν Στεφανήν;

— Θὰ τοὺς ἴδωμεν ζητοῦντες τὴν κυρίαν Μίλλιγαν. Πρέπει λοιπὸν νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν ῥοῦν ἑνὸς ποταμοῦ ἢ μιᾶς διώρυγος. Ἂς ζητήσωμεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τίς εἶναι ὁ πλησιέστερος.

Ἁπλώσαντες λοιπὸν τὸν χάρτην ἐπὶ τῶν χόρτων τῆς ὁδοῦ, ἐζητήσαμεν τὸν πλησιέστερον ποταμὸν, καὶ εὕρομεν ὅτι ἦτον ὁ Σηκουάνας.

— Ἐμπρὸς λοιπὸν, πρὸς τὸν Σηκουάναν, εἶπεν ὁ Ματτίας.

— Ἀλλ' ὁ Σηκουάνας διαῤῥέει τὰ Παρίσια.

— Τί βλάπτει;

— Βλάπτει, ὅτι ἤκουσα τὸν Βιττάλην νὰ λέγῃ ὅτι, ὅταν τις θέλῃ νὰ εὕρῃ τινὰ, εἰς τὰ Παρίσια πρέπει νὰ τὸν ζητήσῃ. Ἂν ἡ ἀγγλικὴ ἀστυνομία μ' ἐζήτει διὰ τὴν κλοπὴν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, δὲν θέλω νὰ μ' εὕρῃ. Πρὸς τί τότε ἀνεχωρήσαμεν ἐξ Ἀγγλίας;

— Καὶ ἠμπορεῖ ἡ ἀγγλικὴ ἀστυνομία νὰ σὲ καταδιώξῃ εἰς τὴν Γαλλίαν;

— Δὲν εἰξεύρω. Ἀλλ' ἂν ἠμπορῇ, δὲν πρέπει νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰ Παρίσια.

— Δὲν δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν Σηκουάναν μέχρι πλησίον τῶν Παρισίων, κ' ἐκεῖ νὰ τὸν ἀφήσωμεν, καὶ τὸν πλησιάσωμεν πάλιν ἀνωτέρω; Οὐδ' ἐγὼ ἔχω ὄρεξιν ν' ἀπαντήσω τὸν Γαροφόλην.

— Ἐννοεῖται.

— Λοιπὸν ἰδοὺ πῶς θὰ πράξωμεν. Θὰ ἐρωτῶμεν τοὺς ναύτας, τοὺς ῥυμουλκοὺς, καθ' ὅσον προσαναβαίνομεν τὸν ποταμόν· καὶ ἐπειδὴ ὁ *Κύκνος* μετὰ τοῦ ἐξώστου του δὲν ὁμοιάζει τ' ἄλλα πλοῖα, αὐτοὶ θὰ παρετήρησαν ἂν ἐφάνη εἰς τὸν

Digitized by Google

Σηκουάναν. Ἂν δὲν τὸν εὕρωμεν εἰς τοῦτον τὸν ποταμὸν, τὸν ζητοῦμεν ἔπειτα εἰς τὸν Λήγειρον, εἰς τὴν Γαρόννην, εἰς ὅλους τοὺς ποταμοὺς τῆς Γαλλίας, καὶ θὰ τὸν εὕρωμεν.

Δὲν εἶχον τί ν' ἀντιτάξω εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Ματτία, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν Σηκουάναν, καὶ νὰ παρακολουθήσωμεν προσαναβαίνοντες τὴν δεξιὰν ὄχθην του.

Ἀφ' οὗ δ' ἐφροντίσαμεν περὶ ἡμῶν, καιρὸς ἦτον νὰ μεριμνήσωμεν καὶ ὑπὲρ τοῦ Κάπη. Ἀφ' ὅτου ἐβάφη κίτρινος, ὁ Κάπης δὲν ἦτον δι' ἐμὲ πλέον ὁ Κάπης. Ἠγοράσαμεν λοιπὸν μαλακὸν σαπώνιον, καὶ εἰς τὸν πρῶτον ῥύακα ὃν ἀπηντήσαμεν τὸν ἐτρίψαμεν εὐρώστως, ἀντικαθιστῶντες ἀλλήλους ὅταν ἀπηυδῶμεν.

Ἀλλ' ἡ βαφὴ τοῦ φίλου ἡμῶν Βὸδ ἦτον ἀρίστης ποιότητος, καὶ μᾶς ἐχρειάσθησαν πολλαὶ βαπτίσεις καὶ πολλοὶ σαπωνισμοί· ἔπρεπε δὲ καὶ ἑβδομάδες καὶ μῆνες νὰ παρέλθωσι πρὶν ὁ Κάπης ἀναλάβῃ τὸ φυσικόν χρῶμά του. Εὐτυχῶς ὅμως ἡ Νορμανδία εἶναι ὁ τόπος τῶν ὑδάτων, καὶ καθ' ἑκάστην ἐδυνάμεθα νὰ τὸν λούωμεν.

Διὰ Βαϋεύζης, Καὲν, Πον-Λεδὲκ, καὶ Ποντ-Ὠδεμὲρ ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Σηκουάναν κατὰ τὴν θέσιν Λα-Βούϊλλ.

Ὅταν περὶ τὸ τέλος μιᾶς ἡμέρας ὁδοιπορίας προεκύψαμεν ἀπὸ δρόμου συνεσκιασμένου, καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς λόφων συνδένδρων εἴδομεν αἴφνης ἔμπρὸς ἡμῶν τὸν Σηκουάναν διαγράφοντα μεγάλην καμπύλην περὶ ἡμᾶς, καὶ ἡσύχως κυλίοντα τὰ ἤρεμα καὶ ἰσχυρὰ ὕδατά του, ἃ ἐκάλυπτον πλησίστια πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια πέμποντα μέχρις ἡμῶν τὸν καπνόν των, ὁ Ματτίας ἐκήρυξεν ὅτι ἡ θέα αὐτὴ τὸν συμφιλιοῖ μετὰ τοῦ ὕδατος, καὶ ὅτι ἐννοεῖ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ ὀλισθαίνῃ τις ἐπὶ τοῦ ἀταράχου αὐτοῦ ποταμοῦ, μεταξὺ τῶν χλοερῶν πεδίων, τῶν καλλιεργουμένων ἀγρῶν, τῶν σκοτεινῶν δασῶν, ὑφ' ὧν περιεστέφετο ὡς διὰ κορωνίδος πρασίνης.

— Νὰ εἶσαι βέβαιος, μοὶ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸν Σηκουάναν περιέφερεν ἡ κυρία Μίλλιγαν τὸν ἀσθενῆ της υἱόν.

— Θὰ τὸ μάθωμεν ἐρωτῶντες τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου ἐκεῖ κάτω.

Ἀλλὰ δὲν ἤξευρον τότε ὅτι εὐκόλως δὲν ἐρωτῶνται οἱ Νορμανδοί, διότι σπανίως ἀπαντῶσι κατὰ τρόπον ὡρισμένον, καὶ ἐξ ἐναντίας ἐρωτῶσι τοὺς ἐρωτῶντας οἱ ἴδιοι.

— Ἐρωτᾶτε διὰ πλοῖον τῆς Ἄβρας ἢ τοῦ Ῥουάν;—Εἶναι πέραμα;—εἶναι τρεχαντήρι; εἶναι λέμβος; εἶναι σχεδία;

Ἀφ' οὗ δ' ἀπηντήσαμεν εἰς τὰς διαφόρους ταύτας ἐρωτήσεις, ἐξελάβομεν σχεδὸν ὡς βέβαιον ὅτι ὁ *Κύκνος* ποτὲ δὲν ἐφάνη εἰς τὴν Λὰ Βούϊλλ, ἢ ὅτι, ἂν ἐπέρασεν, ἦτον νὺξ, καὶ οὐδεὶς τὸν εἶδε.

Ἐκ τῆς Λὰ Βούϊλλ ἐπήγαμεν εἰς Ῥουὰν, ὅπου πάλιν ἠρευνήσαμεν, ἀλλ' οὐχὶ ἐπιτυχέστερον. Οὔτε εἰς Ἐλβὲφ ἤξευρον νὰ μᾶς εἴπωσί τι περὶ τοῦ *Κύκνου*· τὸ αὐτὸ καὶ εἰς Πόσην, ὅπου ὑπάρχουσι καταῤῥάκται καταπακτοὶ, καὶ ὅπου ἑπομένως πλοῖα δὲν διέρχονται απαρατήρητα.

Ἀλλὰ, χωρὶς ν' ἀποθαῤῥυνθῶμεν, ἐπροχωροῦμεν πάντοτε, καί τοι χωρὶς μεγάλης ἐλπίδος, διότι ὁ *Κύκνος* δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ὡρμήθῃ ἐξ ἑνὸς τῶν μεταξὺ κειμένων σημείων. Ἀπίθανον δὲν ἦτον νὰ εἶχεν ἀποπλεύσει ἡ κυρία Μίλλιγαν μετὰ τοῦ Ἀρθοὺρ ἐκ Κιλλεβεὺφ ἢ ἐκ Κωδεβὲκ, ἔτι δὲ πιθανώτερον ἐκ Ῥουάν. Ἀφ' οὗ ὅμως ἴχνος τοῦ διάπλου των δὲν εὑρίσκομεν, ἔπρεπε νὰ ὑπάγωμεν μέχρι Παρισίων, ἢ μᾶλλον ἐπέκεινα.

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ὡδοιποροῦμεν μόνον ὅπως προχωρήσωμεν, ἀλλ' ἔπρεπε καὶ καθ' ἡμέραν νὰ κερδίζωμεν τὸν ἐπιούσιον, μᾶς ἐχρειάσθησαν πέντε ἑβδομάδες ἀπὸ Ἰσιγνὺ εἰς Χαρεντῶνα.

Ἐκεῖ ὅμως, ζήτημα· θὰ παρηκολουθοῦμεν τὸν Σηκουάναν, ἢ τὴν Μάρνην; Πολλάκις ἠρώτησα ἐμαυτὸν περὶ τούτου σπουδάζων τὸν χάρτην μου, ἀλλὰ δὲν εὕρισκον λόγους πειστικωτέρους διὰ τὴν μίαν ὁδὸν μᾶλλον παρὰ διὰ τὴν ἄλλην.

Εὐτυχῶς ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς Χαρεντῶνα, ἔπαυσαν αἱ ἀμφιβολίαι, διότι ἐκεῖ ἐμάθομεν ὅτι εἶχε φανῆ πλοῖον ὁμοιάζον τὸν *Κύκνον*. Ἦτον πλοῖον διασκεδάσεως, καὶ εἶχεν ἐξώστην.

Ὁ Ματτίας τόσον ηὐχαριστήθη, ὥστε ἤρχισε νὰ χορεύῃ εἰς τὴν ὄχθην. Ἔπειτα δὲ, παύσας τὸν χορὸν, ἔλαβε τὸ βιολίον του, καὶ ἔπαιξε παραφόρως ἐμβατήριον θριαμβευτικόν.

Ἐν τούτοις ἐγὼ ἐξηκολούθησα ἐρωτῶν τὸν ναύτην, ὅςις εἶχε συγκατατεθῆ νὰ μᾶς ἀποκριθῇ. Ἀμφιβολία δὲν ἐπετρέπετο· ἦτον βεβαίως ὁ *Κύκνος*. Πρὸ δύω περίπου μηνῶν εἶχε διέλθει διὰ Χαρεντῶνος, προσαναβαίνων τὸν Σηκουάναν.

Δύω μῆνες! Πάρα πολὺ μᾶς εἶχε προλάβει· ἀλλὰ τί βλάπτει; Προχωροῦντες πάντοτε, τέλος πάντων θὰ τὸν ἀπηντῶμεν, ἂν καὶ ἡμεῖς μὲν εἴχομεν μόνους τοὺς πόδας ἡμῶν, ἐκεῖνος δὲ τοὺς πόδας δύω καλῶν ἵππων.

Τὸ ζήτημα τοῦ καιροῦ ἦτον οὐδέν. Τὸ σπουδαῖον, τὸ ἔκτακτον, τὸ θαυμάσιον, ἦτον ὅτι ἀνευρέθη ὁ *Κύκνος*.

— Τίς εἶχε δίκαιον; ἔκραξεν ὁ Ματτίας.

Ἂν ἐτόλμων θὰ ὡμολόγουν ὅτι καὶ ἡ ἐδική μου ἐλπὶς ἦτον ζωηρὰ, ζωηροτάτη· ἀλλὰ δὲν εἶχον τὸ θάῤῥος νὰ ὁρίσω, οὔτε ἀπέναντι ἐμοῦ αὐτοῦ πάσας τὰς ἰδέας, πάσας τὰς ἀτοπίας ὅσαι παρέφερον τὴν φαντασίαν μου.

Δὲν εἴχομεν πλέον νὰ ἱστάμεθα καὶ νὰ ἐρωτῶμεν τοὺς ἀνθρώπους· ὁ *Κύκνος* ἦτον ἐμπρός· ἤρκει ν' ἀκολουθῶμεν τὸν Σηκουάναν διὰ νὰ τὸν εὕρωμεν.

Ἀλλ' εἰς Μορὲτ ὁ Λοΐγγ ἐκβάλλει εἰς τὸν Σηκουάναν, καὶ ἐκεῖ ἠναγκάσθημεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐρεύνας.

Ὁ *Κύκνος* εἶχε προσαναβῆ τὸν Σηκουάναν.

Digitized by Google

Εἰς Μοντερὼ νέαι ἔρευναι.

Ἐνταῦθα ὁ *Κύκνος* ἐγκατέλιπε τὸν Σηκουάναν καὶ εἰσέπλευσεν εἰς τὴν Ὑόννην. Πρὸ ἐπέκεινα τῶν δύω μηνῶν ἀφῆκε τὸ Μοντερώ. Ἔφερε δὲ μίαν κυρίαν Ἀγγλίδα καὶ ἓν παιδίον κείμενον ἐπὶ κλίνης.

Παρακολουθοῦντες δὲ τὸν *Κύκνον* πλησιάζομεν εἰς τὴν Λίζαν, καὶ ἰσχυρῶς κτυπᾷ ἡ καρδία μου ὅταν, σπουδάζων τὸν χάρτην, ἐρωτῶ ἐμαυτὸν ἂν μετὰ τὸ Ζοϊγνὺ ἡ κυρία Μίλλιγαν ἐξελέξατο τὴν διώρυγα τῆς Βουργονίας ἢ τὴν τῆς Νιβερναίας.

Φθάντες εἰς τὴν συμβολὴν τῆς Ὑόννης καὶ τοῦ Ἀρμενσῶνος, ἐμάθομεν ὅτι ὁ *Κύκνος* ἐξηκολούθησε προσαναβαίνων τὴν Ὑόννην· ὥστε θὰ διέλθωμεν διὰ Δρεζὺ, θὰ ἴδωμεν τὴν Λίζαν! Ἡ ἰδία θὰ μᾶς ὁμιλήσῃ περὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ περὶ τοῦ Ἀρθούρ.

Ἀφ' ὅτου ἐδιώκομεν τὸν *Κύκνον*, ὀλίγον χρόνον ἐδίδομεν εἰς τὰς παραστάσεις, καὶ ὁ Κάπης, ὅστις ἦτον ἠθοποιὸς εὐσυνείδητος, οὐδὲν ἐνόει διατί τόσον νὰ σπεύδωμεν, διατί δὲν τῷ ἐπετρέπομεν νὰ κάθηται σοβαρῶς, τὸν δίσκον εἰς τοὺς ὀδόντας, ἔμπροσθεν τῆς «ἐντίμου ὁμηγύρεως», ὅταν αὐτὴ δὲν ἔθετε ταχέως τὴν χεῖρα εἰς τὸ βαλάντιον. Ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἀρετή.

Ἀλλ' ὑπομονὴν πλέον δὲν εἴχομεν, καὶ αἱ εἰσπράξεις ἠλαττοῦντο, ὡς ἠλαττοῦτο καθ' ἑκάστην καὶ τὸ περίσσευμα τῶν τεσσαράκοντα δραχμῶν. Ἀντὶ νὰ ταμιεύωμεν χρήματα, ἐδαπανῶμεν καὶ ἐκ τοῦ κεφαλαίου.

— Ἃς σπεύσωμεν, ἔλεγεν ὁ Ματτίας, νὰ φθάσωμεν τὸν *Κύκνον*.

Καὶ ἔλεγον καὶ ἐγὼ ὡς ἐκεῖνος· Ἃς σπεύσωμεν.

Ποτὲ τὸ ἑσπέρας δὲν παρεπονούμεθα ὅτι ἀπηυδήσαμεν, ὅσον μακρὸς καὶ ἂν ἦτον ὁ σταθμός· ἐξ ἐναντίας ἤμεθα πάντοτε σύμφωνοι ν' ἀναχωρήσωμεν ἐνωρὶς τὴν ἐπαύριον.

— Θὰ μ' ἐξυπνήσῃς, ἔλεγεν ὁ Ματτίας, ὅστις ἠγάπα τὸν ὕπνον.

Καὶ ὅταν τὸν ἐξύπνουν, ποτὲ δὲν ἤργει νὰ ἐγερθῇ.

Πρὸς οἰκονομίαν εἴχομεν ἐλαττώσει τὰς δαπάνας ἡμῶν, καὶ ἐπειδὴ ὁ καιρὸς ἦτον θερμὸς, ὁ Ματτίας ἐκήρυξεν ὅτι δὲν τρώγει κρέας, «διότι τὸ θέρος ὑγιεινὸν δὲν εἶναι τὸ κρέας». Περιωριζόμεθα λοιπὸν εἰς ξηρὸν ἄρτον καὶ ἓν αὐγὸν σκληρὸν ὃ διενεμόμεθα, ἢ ὀλίγον βούτυρον. Ἤμεθα εἰς τὴν χώραν τοῦ οἴνου, ἀλλ' ἐπίνομεν μόνον νερόν.

Τί μᾶς ἔμελλε;

Ἐνίοτε ὅμως ἐπήρχοντο καὶ λαίμαργοι ἰδέαι εἰς τὸν Ματτίαν.

— Ἤθελον πολὺ νὰ εἶχεν ἀκόμη ἡ κυρία Μίλλιγαν τὴν καλὴν ἐκείνην μαγείρισσαν, ἥτις παρεσκεύαζε τοὺς πλακοῦντας ἐκείνους τῶν ὀπωρικῶν. Πολὺ καλὰ πρέπει νὰ εἶναι τὰ βερύκοκκα εἰς πλακούντια.

— Δὲν ἔφαγες ποτέ;

— Ἔφαγον μῆλα εἰς πλακούντια· βερύκοκκα ὅμως ποτέ. Τὰ εἶδον μόνον. Τί εἶναι τὰ λευκὰ ἐκεῖνα πράγματα ἐπάνω εἰς τὸ κίτρινον γλυκόν;

— Ἀμύγδαλα!

— Ὤ!

Καὶ ὁ Ματτίας ἤνοιγε τὸ στόμα ὡς ἵνα καταπίῃ ἕνα πλακοῦντα ὁλόκληρον.

Ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν ἑλιγμῶν τῆς Ὑόννης μεταξὺ Ζοϊγνὺ καὶ Ὠξέρας, ἡμεῖς, παρακολουθοῦντες τὴν δημοσίαν ὁδὸν, εἴχομεν κερδήσει ὀλίγον δρόμον κατόπιν τοῦ *Κύκνου*· ἀλλ' ἀπὸ τῆς Ὠξέρας τὸν ἐχάσαμεν πάλιν, διότι ὁ *Κύκνος* εἶχεν εἰσπλεύσει εἰς τὴν διώρυγα τῆς Νιβερναίας, καὶ ἐπροχώρει ταχέως εἰς τ' ἀκύμαντα ὕδατα.

Εἰς ἑκάστην καταπακτὴν εἴχομεν εἰδήσεις του, διότι εἰς τὴν διώρυγα ταύτην, ἐφ' ἧς πολλὴ δὲν ὑφίσταται ποταμοπλοΐα, ὅλοι εἶχον παρατηρήσει τὸ πλοῖον τοῦτο, τὸ τόσον ὀλίγον ὁμοιάζον πρὸς τὰ συνήθη.

Καὶ οὐ μόνον περὶ τοῦ *Κύκνου* μᾶς ὡμίλουν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν, ἣν ἔλεγον «Ἀγγλίδα ἀγαθωτάτην», καὶ περὶ τοῦ Ἀρθοὺρ, περὶ οὗ διηγοῦντο ὅτι ἦτον παιδίον κατάκοιτον, μένον εἰς τὴν κλίνην του ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὑπὸ ἐξώστην κεκοσμημένον ὑπὸ φυτῶν καὶ ἀνθέων, ἐνίοτε ὅμως καὶ ἐγειρόμενον.

Ἑπομένως ὁ Ἀρθοὺρ ἦτον καλήτερα.

Ἐπλησιάζομεν ἤδη εἰς τὸ Δρεζὺ· ἀκόμη δύω ἡμέρας· ἀκόμη μίαν, ἀκόμη ὀλίγας ὥρας.

Τέλος βλέπομεν τὰ δάση εἰς ἃ εἴχομεν παίξει μετὰ τῆς Λίζας τὸ παρελθὸν φθινόπωρον, καὶ βλέπομεν καὶ τὴν καταπακτὴν μετὰ τοῦ οἰκίσκου τῆς κυρᾶς Κατερίνης.

Χωρὶς τίποτε νὰ εἴπωμεν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἐκ συμφώνου ἐπεταχύναμεν τὸ βῆμα, ὁ Ματτίας κ' ἐγὼ, καὶ δὲν περιπατοῦμεν πλέον, ἀλλὰ τρέχομεν. Ὁ δὲ Κάπης, ὅστις ἀνευρίσκει γνωστὰ μέρη, προηγήθη καλπάζων.

Θὰ ὑπάγῃ νὰ εἴπῃ εἰς τὴν Λίζαν ὅτι φθάνομεν, καὶ ἡ Λίζα θὰ ἔλθῃ εἰς προϋπάντησιν ἡμῶν.

Ἀλλὰ δὲν βλέπομεν τὴν Λίζαν ἐξερχομένην τῆς οἰκίας, ἀλλὰ τὸν Κάπην ὅστις φεύγει ὡς ἂν ἐδιώκετο.

Ἀμφότεροι ὡς ἐκ συμφώνου ἐστάθημεν καὶ ἠρωτώμεθα τί τοῦτο δηλοῖ, τί συνέβη; ἀλλ' οὐδεὶς ἡμῶν ἐξέφρασε τὴν ἐρώτησιν, καὶ ἐπαναλαμβάνομεν τὴν πορείαν ἡμῶν.

Ὁ Κάπης, ἐπανελθὼν πρὸς ἡμᾶς, ἐκολλήθη, ὡς περίφοβος, εἰς τὰς πτέρνας μας.

Εἰς τὴν καταπακτὴν τοῦ καταρράκτου βλέπομεν ἄνθρωπον ἀσχολούμενον· οὗτος δὲ δὲν εἶναι ὁ θεῖος τῆς Λίζας.

Προυχωρήσαμεν ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ μαγειρείου, ὅπου εἴδομεν γυναῖκα ἄγνωστον ἐργαζομένην εἰς τὸ μαγειρεῖον.

— Ἡ κυρία Συριώτου; ἐρωτῶμεν.

Digitized by Google

Ἡ γυνὴ δ' ἐκείνη μᾶς ἀτενίζει ὀλίγον πρὶν ἢ μᾶς ἀπαντήσῃ, ὡς ἂν ἠρωτῶμεν ἀνοησίας.

— Δὲν εἶναι πλέον ἐδῶ, μᾶς λέγει τέλος πάντων.

— Καὶ ποῦ εἶναι;

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἄφωνοι, ἀντηλλάξαμεν βλέμματα, ὁ Ματτίας κ' ἐγώ. Εἰς τὴν Αἴγυπτον! Κυρίως δὲν ἠξεύρομεν τί ἐστιν Αἴγυπτος, ποῦ εἶναι ἡ χώρα αὕτη, ἀλλ' ἀορίστως ἐφρονοῦμεν ὅτι εἶναι μακράν, πολὺ μακράν, πέραν που τῶν θαλασσῶν.

— Καὶ ἡ Λίζα; Γνωρίζετε τὴν Λίζαν;

— Ἀκούεις! Ἡ Λίζα ἐπῆγεν εἰς πλοῖον, εἰς μίαν κυρίαν Ἀγγλίδα.

Ἡ Λίζα εἰς τὸν *Κύκνον*! Εἶναι ὄνειρον;

Ἀλλ' ἡ γυνὴ μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι αὐτὰ ὅλα εἶναι ἀλήθειαι.

— Σὺ εἶσαι ὁ Ῥεμής; μ' ἠρώτησε.

— Ναί.

— Λοιπὸν, μᾶς εἶπεν, ὅταν ὁ Συριότος ἐπνίγη...

— Ἐπνίγη;

— Εἰς τὸν καταῤῥάκτην. Ἀ! δὲν ἠκούσατε ὅτι ὁ Συριότος ἔπεσεν εἰς τὸ νερὸν, ὅτι ἐπέρασεν ἀπὸ κάτω ἀπὸ μίαν σανίδα, καὶ τὸ φόρεμά του ἐμπερδεύθη εἰς ἓν καρφίον. Αὐτὰ εἶναι τοῦ ἐπαγγέλματος. Τότε, ἀφ' οὗ ἐπνίγηκε, ἡ Αἰκατερίνη εὑρέθη εἰς μεγάλην στενοχωρίαν, ἂν καὶ ἡ ἀξιότης της εἶναι πολλή. Ἀλλά, ἠξεύρετε, ὅταν λείπουν τὰ χρήματα, δὲν κατασκευάζονται ἀπὸ μίαν ἡμέραν εἰς ἄλλην. Χρήματα δὲν εἶχε. Τῇ ἐπρότειναν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον ν' ἀναθρέψῃ τὰ παιδία μιᾶς κυρίας, ὅπου εἶχεν ὑπηρετήσει ὡς τροφός. Ἀλλ' εἶχε τὴν δυσκολίαν τῆς ἀνεψιᾶς της, τῆς μικρᾶς Λίζας. Καὶ ἐν ᾧ δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ, ἰδοὺ εἰς τὸν καταῤῥάκτην ἔρχεται μίαν ἑσπέραν μία κυρία Ἀγγλίς, ἥτις περιφέρει τὸ παιδίον της ἀσθενές. Συνδιαλέγονται, καὶ ἡ Ἀγγλίς, ἥτις ἐζήτει παιδίον νὰ παίζῃ μετὰ τοῦ υἱοῦ της, ὅστις ἐβαρύνετο μόνος εἰς τὸ πλοῖον, ζητεῖ νὰ τῇ δοθῇ ἡ Λίζα, καὶ ὑπόσχεται νὰ τὴν ἀναλάβῃ, νὰ τὴν θεραπεύσῃ, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν τύχην της. Καλὴ κυρία ἦτον αὐτή, ἀγαθωτάτη καὶ ἡμερωτάτη πρὸς τοὺς πτωχούς. Ἡ Αἰκατερίνα ἐδέχθη, ἡ Λίζα ἐπῆγεν εἰς τὸ πλοῖον τῆς Ἀγγλίδος κυρίας, καὶ ἡ Αἰκατερίνα ἀνεχώρησε διὰ τὴν Αἴγυπτον. Ὁ σύζυγός μου ἀντικατέστησε τὸν Συριότον. Ἡ Λίζα δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὁμιλήσῃ· οἱ ἰατροὶ ὅμως λέγουν ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἠμπορέσῃ. Ἐζήτησεν ὅμως, πρὶν ἀναχωρήσῃ, παρὰ τῆς θείας της νὰ μ' εἰπῇ νὰ σοὶ τὰ διηγηθῶ ὅλ' αὐτά, ἂν ἔλθῃς νὰ τὴν ἰδῇς. Αὐτὰ εἶναι.

Τόσον ὅλ' αὐτὰ μὲ παρεζάλισαν, ὥστε λέξιν δὲν ηὗρα νὰ εἰπῶ. Ἀλλ' ὁ Ματτίας δὲν τὰ ἔχασεν ὡς ἐγώ.

— Καὶ ποῦ ἐπῆγεν ἡ Ἀγγλὶς κυρία ἐκείνη; ἠρώτησεν.

— Εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, ἢ εἰς τὴν Ἐλβετίαν. Ἡ Λίζα ὑπεσχέθη νὰ μοὶ γράψῃ διὰ νὰ σοὶ δώσω τὴν διεύθυνσίν της, ἀλλ' ὡς τώρα ἐπιστολὴν δὲν ἔλαβον.

ΚΒ

Τὰ ὡραῖα σπάργανα εἶπον ἀλήθειαν

Καὶ ἐγὼ μὲν ἔμενον ἄφωνος, ὁ δὲ Ματτίας ἔπραξεν ὅ,τι ἐγὼ εἶχον παραμελήσει.

— Σᾶς εὐχαριστοῦμεν πολύ, κυρία, εἶπε.

Ἐλαφρῶς δὲ σπρώξας με, μ' ἔφερεν ἔξω τοῦ μαγειρείου.

— Ἀναχωροῦμεν, εἶπεν. Ἐμπρός! Ὄχι μόνον τὸν Ἀρθοὺρ καὶ τὴν κυρίαν Μίλλιγαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Λίζαν ἔχομεν νὰ φθάσωμεν τώρα. Τί καλά! Θὰ ἐχρονοτριβοῦμεν εἰς Δρευζύ. Τώρα ἠμποροῦμεν νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν δρόμον μας. Ἰδοὺ ἀγαθὴ τύχη! Ἀρκετὰς κακὰς εἴχομεν· τώρα μᾶς ἔρχονται καὶ καλαί. Ὁ ἄνεμος ἤλλαξε. Τίς ἠξεύρει ποῖα καλὰ ἀκόμη μᾶς ἐπιφυλάττονται;

Καὶ ἐξηκολουθήσαμεν διώκοντες τὸν *Κύκνον*, ἄνευ χρονοτριβῆς, καὶ μόνον μένοντες τὸν απολύτως ἀναγκαῖον καιρὸν, ὅταν ἔπρεπε νὰ κοιμώμεθα καὶ νὰ κερδίζωμεν τινὰς ὀβολούς.

Εἰς Δεκίζην, ὅπου ἡ Νιβερναία διῶρυξ ἐκβάλλει εἰς τὸν Λείγηρα, ζητοῦμεν εἰδήσεις περὶ τοῦ *Κύκνου*, καὶ μανθάνομεν ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὴν πλαγίαν διώρυγα. Παρακολουθοῦμεν δ' αὐτὴν μέχρι Διγοΐνης, καὶ ἐκεῖθεν τὴν τοῦ κέντρου μέχρι Σαλῶνος.

Ὁ χάρτης μου μοὶ λέγει ὅτι διὰ Χαρόλλης θὰ διευθυνόμεθα ἀμέσως εἰς Μακῶνα, ἀποφεύγοντες γύρον μέγαν, καὶ πολλῶν ἡμερῶν πορείαν· ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἀπότολμος, καὶ ἀφ' οὗ ἐσυζητήσαμεν τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ, οὐδεὶς ἡμῶν τολμᾷ νὰ τὴν συστήσῃ, διότι ὁ *Κύκνος* ἴσως ἐστάθη καθ' ὁδὸν, καὶ τότε τὸν παρερχόμεθα, καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψωμεν ὀπίσω, χρονοτριβοῦντες ἀντὶ νὰ κερδίσωμεν καιρόν.

Κατέβημεν λοιπὸν τὴν Σαώνην ἀπὸ Σαλῶνος εἰς Λυών.

Ἀλλ' ἐκεῖ παρουσιάσθη ἀληθὴς δυσκολία. Ὁ *Κύκνος* κατέβη, ἢ ἀνέβη τὸν Ῥοδανόν; δηλαδὴ ἡ κυρία Μίλλιγαν ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἐλβετίαν ἢ εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν;

Ἐν τῇ μεγάλῃ κινήσει τῶν πλοίων τῶν ἀναβαινόντων καὶ καταβαινόντων τὸν Ῥοδανὸν καὶ τὴν Σαώνην, ὁ *Κύκνος* ἐπέρασεν ἴσως ἀπαρατήρητος. Ἐρωτῶμεν λοιπὸν τοὺς ναύτας, τοὺς κωπηλάτας, καὶ ὅλους τοὺς ζῶντας εἰς τὰς προκυμαίας, καὶ τέλος συλλαμβάνομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ κυρία Μίλλιγαν ἐπῆγεν εἰς Ἐλβετίαν. Παρακολουθοῦμεν ἑπομένως τὸν Ῥοδανόν.

— Ἀπὸ τῆς Ἐλβετίας ὁ δρόμος φέρει εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἶπεν ὁ Ματτίας. Ἄλλη τύχη! Ἂν παρακολουθοῦντες τὴν κυρίαν Μίλλιγαν ἐφθάνομεν εἰς τὴν Λούκκαν, πῶς θὰ ἐχαίρετο ἡ Χριστίνα!

Ὁ δυστυχὴς Ματτίας μὲ βοηθεῖ ν' ἀνεύρω ἐ-

Digitized by Google

κείνους οὓς ἀγαπῶ, καὶ ἐγὼ οὐδὲν πράττω ὅπως ἐναγκαλισθῇ τὴν μικρὰν ἀδελφήν του.

Ἀπὸ τοῦ Λυὼν ἡμεῖς ὑπάγομεν ταχύτερα τοῦ *Κύκνου*, διότι ὁ ταχύρρους Ῥοδανὸς δὲν προσαναβαίνεται εὐκόλως ὡς ὁ Σηκουάνας. Εἰς Κυλὸζ μᾶς προηγεῖται μόνον κατὰ ἓξ ἑβδομάδας. Σπουδάζων ὅμως τὸν χάρτην, ἀμφιβάλλω ἂν δυνάμεθα νὰ τὸν φθάσωμεν πρὸ τῆς Ἑλβετίας, διότι ἠγνόουν ὅτι ὁ Ῥοδανὸς δὲν διαπλέεται μέχρι Γενεύης, καὶ ἐνομίζομεν ὅτι ἐπὶ τοῦ *Κύκνου* ἤθελεν ἡ κυρία Μίλλιγαν νὰ διατρέξῃ τὴν Ἑλβετίαν, ἧς τὸν χάρτην δὲν εἴχομεν.

Ἐφθάσαμεν οὕτως εἰς Σεύσσελ, πόλιν διαῤῥεομένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κρεμαστὴ γέφυρα. Κατέβημεν δ' εἰς τὴν ὄχθην, καί,— ὢ τῆς ἐκπλήξεως!—μακρόθεν μοὶ ἐφάνη ὅτι ἀνεγνώρισα... τὸν *Κύκνον*!

Τρέχομεν ἀμέσως. Εἶναι τὸ σχῆμά του· αὐτὸς εἶναι, καὶ ὅμως φαίνεται ὡς πλοῖον ἐγκαταλελειμμένον. Εἶναι στερεῶς δεδεμένος ὀπίσω σανιδώματος προστατεύοντος αὐτόν, καὶ τὰ πάντα ἐπ' αὐτοῦ εἰσὶ κλειστά· καὶ εἰς τὸν ἐξώστην δὲν ὑπάρχουσιν ἄνθη.

Τί τρέχει; Τί συνέβη εἰς τὸν Ἀρθοὺρ;

Καὶ ἱστάμεθα· ἀγωνία δὲ πιέζει τὴν καρδίαν ἡμῶν.

Ἀλλ' ἄνανδρον εἶναι νὰ μένωμεν οὕτως ἀκίνητοι. Πρέπει νὰ προχωρήσωμεν, νὰ μάθωμεν.

Ἀπαντῶμεν ἕνα ἄνθρωπον καὶ τὸν ἐρωτῶμεν· καὶ λαμβάνομεν ἀπόκρισιν παρ' αὐτοῦ, διότι οὗτος εἶναι ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν φύλαξιν τοῦ *Κύκνου*.

— Ἡ Ἀγγλὶς κυρία, ἥτις ἦτον εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν δύω παιδίων της, ἑνὸς ἄῤῥενος παραλυτικοῦ καὶ μιᾶς κόρης βωβῆς, εἶναι εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Ἀφῆκε δὲ τὸ πλοῖόν της, διότι δὲν ἐδύνατο ν' ἀναβῇ περαιτέρω τὸν Ῥοδανόν. Ἡ κυρία καὶ τὰ δύω παιδία μετὰ μιᾶς ὑπηρετρίας ἀνεχώρησαν ἐφ' ἁμάξης, οἱ δ' ἄλλοι ὑπηρέται παρηκολούθησαν μετὰ τῶν σκευῶν· θέλει δ' ἐπανέλθει τὸ φθινόπωρον εἰς τὸν *Κύκνον*, νὰ καταβῇ τὸν Ῥοδανὸν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ διαχειμάσῃ εἰς τὴν Μεσημβρίαν.

Τότε συνήλθομεν. Οὐδεὶς τῶν καταλαβόντων ἡμᾶς φόβων ἦτον εὔλογος. Ἔπρεπε νὰ εἰκάσωμεν τὸ καλόν, ἀντὶ εὐθὺς τὸ κακὸν ν' ἀναλογισθῶμεν.

— Καὶ ποῦ εἶναι τώρ' αὐτὴ ἡ κυρία; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

— Ἐπῆγε νὰ ἐνοικιάσῃ ἐξοχικὴν οἰκίαν παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, πρὸς τὸ Βεβέϋ. Ἀκριβῶς δὲν ἠξεύρω ποῦ. Ἐκεῖ θὰ μείνῃ ὅλον τὸ θέρος.

Ἐμπρός! Εἰς Βεβέϋ. Εἰς Γενεύην θ' ἀγοράσωμεν χάρτην τῆς Ἑλβετίας, καὶ θὰ εὕρωμεν ταύτην τὴν πόλιν ἢ τοῦτο τὸ χωρίον. Τώρα ὁ *Κύκνος* δὲν τρέχει πλέον ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ ἐπειδὴ ἡ κυρία Μίλλιγαν θὰ παρέλθῃ τὸ θέρος εἰς τὴν ἐξοχικήν της οἰκίαν, εἴμεθα βέβαιοι νὰ τὴν εὕρωμεν, ἀρκεῖ νὰ τὴν ζητήσωμεν.

Καὶ τέσσαρας ἡμέρας ἀφ' οὗ ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Σεύσσελ, ἐζητοῦμεν περὶ τὸ Βεβέϋ μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων ἀγροικιῶν, αἵτινες ἀπὸ τῆς κυανῆς λίμνης ἀναβαίνουσιν ἐπιχαρίτως τὰ χλοερὰ καὶ σύδενδρα τοῦ ὄρους πλευρά, τίς εἶναι ἡ κατοικουμένη ὑπὸ τῆς κυρίας Μίλλιγαν μετὰ τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ τῆς Λίζας. Τέλος ἐφθάσαμεν. Ἦτον καιρός, διότι τὸ βαλάντιόν μας περιεῖχε τρεῖς ὀβολοὺς ἀκόμη, καὶ τὰ ὑποδήματα ἡμῶν δὲν εἶχον πέλματα.

Ἀλλὰ τὸ Βεβέϋ δὲν εἶναι μικρὸν χωρίον, ὡς ἐφανταζόμεθα, εἶναι πόλις, καὶ περισσότερον παρὰ πόλις κοινή, διότι μετ' αὐτῆς συνέχονται, μέχρι Βιλλενεὺβ, πολλὰ κατὰ σειρὰν χωρία καὶ προάστεια, ἓν ὅλον ἀποτελοῦντα, τὸ Βλοναίυ, Κορσιὲρ, Τοὺρ δὲ-Πὲλς, Κλαρὲνς, Σερνὲζ, Βεϋτὼ, Σιλλών. Νὰ ἐρωτήσωμεν περὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν, ἢ καὶ ἁπλῶς περὶ κυρίας Ἀγγλίδος, συνοδευομένης ὑπὸ υἱοῦ ἀσθενοῦς καὶ θυγατρὸς βωβῆς, ἐνοήσαμεν ταχέως ὅτι ἦτον ἄσκοπον.

Τὸ Βεβέϋ καὶ τὰ πέριξ κατοικοῦνται ὑπ' Ἄγγλων καὶ Ἀγγλίδων, καθὼς πᾶσα πόλις θερεινῶν κατοικιῶν πέριξ τοῦ Λονδίνου.

Τὸ ὀρθότερον λοιπὸν εἶναι νὰ ζητήσωμεν καὶ ἐπισκεφθῶμεν μόνοι μας πάσας τὰς οἰκίας ὅπου δύνανται νὰ κατοικῶσι ξένοι. Τοῦτο τῷ ὄντι δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον, διότι ἀρκεῖ νὰ παίξωμεν τὴν μουσικὴν ἡμῶν συλλογὴν εἰς πάσας τὰς ὁδούς.

Εἰς μίαν ἡμέραν περιήλθομεν ὅλον τὸ Βεβέϋ, καὶ ἱκανὰ εἰσεπράξαμεν. Ἄλλοτε, ὅτε συνήγομεν χρήματα διὰ τὴν ἀγελάδα καὶ διὰ τὴν πλαγγῶνα τῆς Λίζας, θὰ ἐθεωροῦμεν ὡς εὐτυχῆ τὴν ἑσπέραν ταύτην· ἀλλ' ἤδη τὰ χρήματα δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς ἡμῶν. Οὐδαμοῦ δ' εὕρομεν τὴν ἐλαχίστην ἔνδειξιν περὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν.

Τὴν δ' ἐπαύριον εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Βεβέϋ ἐξηκολουθήσαμεν τὰς ἐρεύνας, περιπατοῦντες κατ' εὐθεῖαν ὅπου οἱ δρόμοι μᾶς ἔφερον, παίζοντες ἔμπροσθεν τῶν οἰκιῶν ὅσαι ἐφαίνοντο εὐπρεπεῖς, εἴτε ἀνοικτὰ εἴτε κλειστὰ ἦσαν αὐτῶν τὰ παράθυρα. Ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν ἑσπέραν ἐπιστρέφομεν ὡς εἴχομεν ἐπιστρέψει καὶ τὴν προτεραίαν. Καὶ ὅμως ἐπήγομεν ἀπὸ τῆς λίμνης εἰς τὸ ὄρος καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους εἰς τὴν λίμνην, παρατηροῦντες πέριξ ἡμῶν, ἐρωτῶντες ἐνίοτε τοὺς ἀνθρώπους ὅσους ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκρίνομεν ἀγαθούς, καὶ συγκατανεύοντας νὰ μᾶς ἀκούωσι καὶ νὰ μᾶς ἀποκρίνωνται.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὶς μᾶς ἐδόθη ἀπατηλὴ χαρά, παρ' ἀνθρώπων εἰπόντων ὅτι δὲν γνωρίζουσι μὲν τὸ ὄνομα, ἀλλὰ γνωρίζουσι τὴν κυρίαν ἣν ζητοῦμεν, καὶ ἅπαξ μὲν ἐστάλημεν εἰς ἀγροτικὴν οἰκίαν ᾠκοδομημένην ἐντὸς τοῦ ὄρους, ἅπαξ δὲ μᾶς ἐβεβαίωσέ τις ὅτι κατῴκει ἡ κυρία Μίλλιγαν εἰς τὸ χεῖλος τῆς λίμνης. Καὶ Ἀγγλίδες μὲν ἦσαν αἱ κατοικοῦσαι τὸ ὄρος καὶ τὴν λίμνην, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἡ κυρία Μίλλιγαν.

Digitized by Google

Ἀφ' οὗ δ' εὐσυνειδήτως ἠρευνήσαμεν τὰ περίχωρα τοῦ Βεβέϋ, ἐμακρύνθημεν ὀλίγον αὐτῶν πρὸς Κλαρὲνς καὶ Μοντρέ, θλιβόμενοι μὲν διὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἀποτυχίαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀποθαῤῥυνόμενοι. Ὅ,τι δὲν ἐπέτυχε σήμερον, θὰ ἐπιτύχῃ βεβαίως αὔριον.

Διηρχόμεθα δὲ ἄλλοτε μὲν ὁδοὺς ἐχούσας ἑκατέρωθεν τοίχους, ἄλλοτε δὲ ἀμπέλους καὶ φυτείας δένδρων ὀπωροφόρων· ἐνίοτε τὸν δρόμον ἐσκίαζον μέγισται καστανέαι, ὧν τὸ πυκνὸν φύλλωμα, κωλῦον τὴν δίοδον τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ φωτός, ἐπέτρεπε μόνον εἰς παχεῖαν πόην νὰ θάλλῃ ὑπὸ τὸν θόλον του. Ἀνὰ πᾶν δὲ βῆμα τῶν ὁδῶν καὶ τῶν στενωπῶν τούτων ἀπηντῶμεν κιγκλίδωμα σιδηροῦν ἢ φραγμὸν ξύλινον, καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἐβλέπομεν κήπων χαλικοστρώτους δενδροστοιχίας, ἀνελισσομένας περὶ χλοερὰς ἐκτάσεις, ἃς ἐκόσμουν χαριέντως ἄνθη καὶ δενδρύλλια. Ἔπειτα δ' ἐντὸς τῆς πρασινάδος ἐκρύπτετο οἰκία πολυτελὴς ἢ οἰκίσκος κομψός, περιεστεμμένος ὑπὸ φυτῶν ἀναῤῥιχωμένων. Πᾶσαι δὲ αἱ οἰκίαι καὶ πάντες οἱ οἰκίσκοι εἶχον διὰ τῶν μᾶλλον συμφύτων χωρίων τετμημένην ἔποψιν ἐπὶ τῆς στιλβούσης ἐκτάσεως τῆς λίμνης μετὰ τῶν περιβαλλόντων αὐτὴν σκοτεινῶν ὀρέων.

Οἱ κῆποι δ' οὗτοι πολλάκις μᾶς ἔφερον εἰς ἀπελπισίαν, διότι μᾶς ἠνάγκαζον νὰ μένωμεν μακρὰν τῶν οἰκιῶν, καὶ ἑπομένως μᾶς ἐκώλυον τοῦ ν' ἀκουώμεθα ὑπὸ τῶν ἐνοίκων, ἂν δὲν ἐπαίζομεν καὶ δὲν ἐτραγῳδοῦμεν πάσει δυνάμει, ὅπερ, ὅτε ἐγίνετο ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, ἦτον οὐκ ὀλίγον κοπιαστικόν.

Οὕτως ἐμουσουργοῦμεν περὶ δείλην ποτὲ ἐν μιᾷ τῶν ὁδῶν, ἔχοντες ἔμπροσθεν ἡμῶν σιδηρᾶν κιγκλίδα, πρὸς ἣν ἐψάλλομεν, καὶ ὀπίσω ἡμῶν τοῖχον δι' ὃν οὐδαμῶς ἐφροντίζομεν. Εἶχον ψάλλει δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων μου τὴν πρώτην στροφὴν τοῦ νεαπολιτικοῦ ᾄσματός μου, καὶ ἔμελλον ν' ἀρχίσω τὴν δευτέραν, ὅτε αἴφνης ὀπίσω ἡμῶν, καὶ ὀπίσω τοῦ τοίχου ἐκείνου ἠκούσαμεν παράδοξόν τινα φωνὴν ἀσθενῶς ψάλλουσαν ταῦτα·

«Διψοῦν τὰ ῥόδα σου κ' οἱ ἄσπροι κρίνοι
Νὰ 'βγῆς, ἀσπρούλα μου, νὰ τὰ ποτίσῃς».

Τίς ἐδύνατο νὰ εἶναι ἡ φωνὴ αὐτή;

— Ὁ Ἀρθοὺρ; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

Ἀλλ' ὄχι· δὲν ἦτον ὁ Ματτίας· δὲν ἀνεγνώριζον τὴν φωνήν του. Καὶ ὅμως ὁ Κάπης ἐστέναζεν ὑποκώφως, καὶ ἔδιδε πλεῖστα δείγματα χαρᾶς ζωηρᾶς, πηδῶν πρὸς τὸν τοῖχον.

Μὴ συνεχόμενος πλέον, ἀνέκραξα·

— Τίς τραγῳδεῖ;

Καὶ ἡ φωνὴ ἀπεκρίθη·

— Ῥεμή!

Τ' ὄνομά μου ἀντὶ ἀποκρίσεως. Πλήρεις ἐκπλήξεως ἠτενίζομεν ἀλλήλους, ὁ Ματτίας καὶ ἐγώ.

Ἀλλ' ἐνῷ ἐμένομεν οὕτως ὡς ἀπολελιθωμένοι ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, εἶδον ὀπίσω τοῦ Ματτία, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τοίχου, καὶ ὑπὲρ ταπεινὴν θάμνων φραγὴν λευκὸν μανδύλιον κυματοῦν εἰς τὸν ἀέρα· καὶ εὐθὺς ἐτρέξαμεν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ὅτε δὲ μόνον ἐφθάσαμεν εἰς τὴν φραγήν, ἐδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν τίς ἦτον οὗ ὁ βραχίων ἐκίνει τὸ μανδύλιον·— Ἡ Λίζα!

Τέλος τὴν εὕρομεν, καὶ μετὰ τῆς Λίζας τὴν κυρίαν Μίλλιγαν καὶ τὸν Ἀρθούρ.

Ἀλλὰ τίς εἶχε τραγῳδήσει; Ταύτην τὴν ἐρώτησιν τῇ ἀπευθύναμεν συγχρόνως ὁ Ματτίας καὶ ἐγώ, ἅμα ἐδυνήθημεν ν' ἀνοίξωμεν τὸ στόμα.

— Ἐγώ, εἶπε.

Ἡ Λίζα ἐτραγῴδησε! Ἡ Λίζα ὡμίλει!

Ἀληθὲς ὅτι χιλιάκις εἶχον ἀκούσει ὅτι ἡ Λίζα θ' ἀναλάβῃ ποτὲ τὴν φωνήν, καὶ πιθανῶς ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν ἰσχυρᾶς τινος συγκινήσεως, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐνόμιζον δυνατόν.

Ἀλλ' ἰδοὺ, ἔγινεν· ἰδοὺ, ὡμίλει· ἰδοὺ, ἐτελέσθη τὸ θαῦμα! Καὶ ὅτε μ' ἤκουσε νὰ τραγῳδῶ, ὅτε ἐνόησεν ὅτι ἐπανῆλθον, ἐν ᾧ ὑπώπτευεν ὅτι ἴσως ποτὲ πλέον δὲν θὰ μ' ἐπανέβλεπε, τότε ᾐσθάνθη τὴν βιαίαν ἐκείνην συγκίνησιν.

Ἡ ἰδέα δ' αὕτη τόσον μ' ἐκλόνησε καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ κρατηθῶ διὰ τῆς χειρὸς εἰς κλαδίον τῆς παρακειμένης φραγῆς.

Ἀλλὰ καιρὸς δὲν ἦτον νὰ λησμονῶ ἐμαυτόν.

— Ποῦ εἶναι ἡ κυρία Μίλλιγαν; εἶπον. Ποῦ εἶναι ὁ Ἀρθούρ;

Ἡ Λίζα ἐκίνησε τὰς χεῖρας εἰς ἀπόκρισιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ στόματός της ἐξῆλθον ἄναρθροι μόνον τόνοι. Τότε ἀνυπομονοῦσα, μετεχειρίσθη τὴν γλῶσσαν τῶν χειρῶν ἵνα ἐξηγηθῇ καὶ ἐννοηθῇ ταχύτερον, διότι ἡ γλῶσσα καὶ ἡ διάνοιά της ἦσαν ἔτι ἀδέξιοι εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ λόγου.

Ἀκολουθῶν δὲ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν σχηματοποιΐαν της ἣν ὁ Ματτίας δὲν ἐνόει, εἶδον μακρὰν εἰς τὸν κῆπον, ὅπου ἐστρέφετο σύμφυτος δενδροστοιχία, μικρὸν καὶ μακρὸν ἁμάξιον, ὑφ' ὑπηρέτου ὠθούμενον. Εἰς τὴν ἄμαξαν ταύτην ἔκειτο ὁ Ἀρθούρ, καὶ κατόπιν του εἵπετο ἡ μήτηρ του, καὶ . . . ἔκλινον ἔμπρὸς νὰ ἴδω καθαρώτερον, . . . καὶ ὁ κύριος Τζάϊμς Μίλλιγαν. Ἀμέσως ἐῤῥίφθην κάτω ὀπίσω τῆς φραγῆς, εἰπὼν καὶ εἰς τὸν Ματτίαν τάχιστα νὰ πράξῃ τὸ αὐτό, χωρὶς νὰ σκεφθῶ ὅτι ὁ κ. Τζάϊμς Μίλλιγαν δὲν ἐγνώριζε τὸν Ματτίαν.

Ἅμα δὲ παρῆλθεν ἡ πρώτη τοῦ φόβου συγκίνησις, ἐνόησα πόσον ἦτον ἑπόμενον ἡ αἰφνιδία ἡμῶν ἀπομάκρυνσις νὰ ἐκπλήξῃ τὴν Λίζαν, δι' ὃ ἀνεγερθεὶς ὀλίγον, τῇ εἶπον ταπεινῇ τῇ φωνῇ·

— Δὲν πρέπει ὁ κ. Τζάϊμς Μίλλιγαν νὰ μ' ἴδῃ, ἢ ἠμπορεῖ νὰ μὲ στείλῃ ὀπίσω εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Ὕψωσε δ' ἐκείνη τοὺς δύω βραχίονας εἰς ἔκφρασιν τρόμου.

— Μὴ κινῆσαι, ἐξηκολούθησα. Μὴ εἴπῃς τί-

ποτε περὶ ἡμῶν. Αὔριον τὸ πρωῒ εἰς τὰς ἐννέα θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ταύτην τὴν θέσιν· προσπάθησον νὰ εἶσαι μόνη. Τώρα ὕπαγε.

Ἀλλ' ἐκείνη ἐδίστασεν.

— Ὕπαγε, σὲ παρακαλῶ, ἢ μὲ καταστρέφεις.

Συγχρόνως δ' ἐρρίφθημεν ὀπίσω τοῦ τοίχου, καὶ τρέχοντες ἐφθάσαμεν εἰς τὰς ἀμπέλους ὅπου ἐκρύβημεν. Ἐκεῖ δέ, μετὰ τὴν πρώτην ἔκχυσιν τῆς χαρᾶς, ἐδυνήθημεν νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ νὰ συνεννοηθῶμεν.

— Ἠξεύρεις, μοὶ εἶπεν ὁ Ματτίας, ὅτι ποσῶς δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ περιμείνω ὡς αὔριον ἵνα ἴδω τὴν κ. Μίλλιγαν. Ἐν τούτοις ὁ κ. Τζαίμς Μίλλιγαν δύναται νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀρθούρ. Θὰ ὑπάγω νὰ ἴδω τὴν κυρίαν Μίλλιγαν ἀμέσως, καὶ νὰ τῇ εἰπῶ . . . ὅσα ἠξεύρομεν. Ἐπειδὴ ὁ κ. Μίλλιγαν ποτὲ δὲν μὲ εἶδεν, οὐδεὶς ὑπάργει λόγος ὅπως φέρῃ κατὰ νοῦν σὲ καὶ τὴν οἰκογένειαν Δρισκόλλ. Ἡ κυρία Μίλλιγαν θ' ἀποφασίσῃ ἔπειτα τί πρέπει νὰ πράξωμεν.

Προφανῶς φρόνιμος ἦτον τοῦ Ματτία ἡ πρότασις· τὸν ἀφῆκα ἑπομένως νὰ ὑπάγῃ, κ' ἐσυμφωνήσαμεν νὰ συναντηθῶμεν πάλιν ὑπό τινας ὀλίγον ἀφεστώσας ἐκεῖθεν καστανέας. Ἐκεῖ ἐδυνάμην καὶ νὰ κρυφθῶ, ἂν παρ' ἐλπίδα ἔβλεπον ἐρχόμενον τὸν κ. Τζαίμς Μίλλιγαν.

Ἐπὶ πολὺ περιέμεινα, κείμενος ἐπὶ τῆς χλόης τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ματτία, καὶ δεκάκις ἤδη μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ὅτι ἴσως ὀρθῶς δὲν ἐπράξαμεν, ὅτε τέλος τὸν εἶδον ἐρχόμενον συνοδίᾳ τῆς κυρίας Μίλλιγαν.

Ἔτρεξα ἀμέσως πρὸς αὐτήν, καὶ λαβὼν τὴν χεῖρα ἣν μοὶ ἔτεινε τὴν ἐφίλησα. Ἐκείνη δὲ μ' ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, καὶ κλίνουσα πρὸς ἐμὲ μ' ἐφίλησε τρυφερῶς εἰς τὸ μέτωπον

Αὕτη ἦτον ἡ δευτέρα φορὰ καθ' ἣν μ' ἐφίλει· μοὶ ἐφάνη ὅμως ὅτι τὴν πρώτην φορὰν δὲν μ' εἶχε τόσον σφίξει εἰς τὰς ἀγκάλας της.

— Δυστυχές, φίλτατον παιδίον! εἶπε

Καὶ διὰ τῶν ὡραίων λευκῶν της δακτύλων ἐμάκρυνε τὰ μαλλία ἀπὸ τοῦ μετώπου μου, καὶ ἀτενίσασά με ἐπὶ μακρόν,

— Ναί . . . ναί . . . , ἐψιθύρισε.

Αἱ λέξεις αὗται ἦσαν βεβαίως ἀπήχησις τῶν ἐνδομύχων της σκέψεων· ἀλλ' ἐν τῇ ταραχῇ μου τότε ἤμην ἀνίκανος νὰ διέλθω τὰς σκέψεις ταύτας. Ἠσθανόμην τὴν ἀγάπην, τὰς θωπείας τῶν ὀφθαλμῶν τῆς κυρίας Μίλλιγαν, καὶ τοσοῦτον ἤμην εὐτυχής, ὥστε οὐδὲν ἐζήτουν πέραν τῆς παρούσης στιγμῆς.

— Παιδίον μου, εἶπεν, ὁ σύντροφός σου μ' ἀνέφερε πράγματα σπουδαιότατα. Θέλεις καὶ σὺ νὰ μοὶ διηγηθῇς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἔλευσίν σου παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ Δρισκόλλ καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ κυρίου Τζαίμς Μίλλιγαν;

Διηγήθην τότε ὅ,τι μοὶ ἐζητεῖτο, καὶ ἡ κυρία Μίλλιγαν μὲ διέκοψε μόνον ἵνα μοὶ ζητήσῃ νὰ ἐπαναλάβω ἀκριβέστερον μέρη τινὰ σπουδαῖα. Ποτὲ τοιαύτην προσοχὴν δὲν ἔδωκεν ἄνθρωπος εἰς τοὺς λόγους μου. Οἱ ὀφθαλμοί της δὲν μετεκινοῦντο ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου.

Ὅταν δ' ἔπαυσα, ἔμεινε σιωπῶσα ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, ἐξακολουθοῦσα νὰ μ' ἀτενίζῃ πάντοτε. Τέλος δὲ μοὶ εἶπε·

— Ὅλα ταῦτα εἰσὶ τῆς ἐσχάτης σπουδαιότητος διὰ σέ, δι' ἡμᾶς ὅλους. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προβῶμεν μετὰ περισκέψεως, καὶ συμβουλευθέντες τοὺς δυναμένους νὰ μᾶς ὁδηγήσωσιν. Ὡς τότε, πρέπει νὰ θεωρῇς σαυτὸν ὡς τὸν σύντροφον, ὡς τὸν φίλον,—καὶ ἔπειτα ἐδίστασεν ὀλίγον,—ὡς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἀρθούρ· καὶ ἀπὸ σήμερον σὺ καὶ ὁ σύντροφός σου πρέπει νὰ ἐγκαταλείψητε τὸν ἐλεεινὸν τρόπον τοῦ βίου σας. Μετὰ δύω ὥρας θὰ παρουσιασθῆτε εἰς Τερρίτετ, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Ἄλπεων, ὅπου θὰ στείλω ἄνθρωπον ἀξιόπιστον νὰ σᾶς ἐνοικιάσῃ κατοίκημα. Ἐκεῖ θὰ σᾶς συναντήσω, διότι τώρα πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω.

Μ' ἐφίλησε δὲ καὶ πάλιν, καὶ δοῦσα τὴν χεῖρα εἰς τὸν Ματτίαν, ἀπῆλθε.

— Τί διηγήθης εἰς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν; τὸν ἠρώτησα.

— Ὅ,τι σ' εἶπε, καὶ ἀκόμη ἄλλα πολλά. Ὦ! τί καλὴ κυρία! Τί ὡραία κυρία!

— Καὶ τὸν Ἀρθούρ, τὸν εἶδες;

— Μακρόθεν μόνον· ὅσον ὅμως τὸν εἶδον μοὶ ἐφάνη καλὸν παιδίον.

Ἐξηκολούθησα δὲ τὰς ἐρωτήσεις μου, ἀλλ' ὁ Ματτίας ἀπέφευγε ν' ἀποκριθῇ, ἢ ἀπεκρίνετο κατὰ τρόπον πλάγιον. Ἔκτοτε ὡμιλήσαμεν περὶ πραγμάτων ἀδιαφόρων, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἥν, ὡς παρήγγειλεν ἡ κυρία Μίλλιγαν, παρουσιάσθημεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Ἄλπεων. Ἂν καὶ ἐνδεδυμένοι τὰ ἄθλια ἡμῶν φορέματα τῶν μουσικῶν τῶν τριόδων, μᾶς ὑπεδέχθη ὅμως ὑπηρέτης μέλανα φορῶν ἐπενδύτην καὶ λαιμοδέτην λευκόν, καὶ μᾶς εἰσήγαγεν εἰς τὸ δωμάτιον ἡμῶν. Πόσον λαμπρὸν μᾶς ἐφάνη! Εἶχε δύω κλίνας λευκάς· τὰ παράθυρα ἠνοίγοντο εἰς ἐξώστην ἐπὶ τῆς λίμνης, καὶ θαῦμα ἦτον ἡ ἐκεῖθεν ἄποψις. Ὅταν δ' ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ δωμάτιον, ὁ ὑπηρέτης ἦτον ἐκεῖ πάντοτε ἀκίνητος, περιμένων τὰς διαταγὰς ἡμῶν, καὶ μᾶς ἠρώτησε τί θέλομεν διὰ τὸ γεῦμα ἡμῶν, ὃ ἔμελλε νὰ μᾶς στρώσῃ εἰς τὸν ἐξώστην.

— Ἔχετε πλακούντια; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

— Πλακοῦντας βερυκόκκων, χαμοκεράσων, φραγκοσταφύλων.

— Καλόν. Αὐτὰ τὰ πλακούντια.

— Καὶ ἀπὸ τὰ τρία;

— Ἐννοεῖται.

— Καὶ ἄλλο φαγητόν; ψητόν; ὄσπρια;

Εἰς ἑκάστην πρότασιν ὁ Ματτίας ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ δὲν ἐθορυβεῖτο.

— Ὅ,τι θέλεις, εἶπε.

Digitized by Google

Ὁ ὑπηρέτης ἐξῆλθεν ἐπισήμως.

— Νομίζω ὅτι θὰ γευματίσωμεν ἐδῶ καλήτερα ἀφ' ὅτι ἐγευματίζομεν εἰς τοὺς Δρισκόλλ, εἶπεν ὁ Ματτίας.

Τὴν ἐπαύριον ἡ κυρία Μίλλιγαν ἦλθε νὰ μᾶς ἴδῃ· τὴν συνώδευον δὲ ῥάπτης καὶ ῥάπτρια, καὶ μᾶς ἔλαβον μέτρον δι' ἐνδύματα καὶ χιτῶνας.

Μᾶς εἶπε δὲ ὅτι ἡ Λίζα ἐξηκολούθει δοκιμάζουσα νὰ ὁμιλῇ, καὶ ὅτι ὁ ἰατρὸς τὴν ἐκήρυξεν ἤδη ἰατρευθεῖσαν. Ἔπειτα δέ, μίαν ὥραν μείνασα μεθ' ἡμῶν, μᾶς ἀφῆκε, φιλήσασά με περιπαθῶς, καὶ δοῦσα τὴν χεῖρα εἰς τὸν Ματτίαν.

Οὕτως ἐπανῆλθεν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, δεικνύουσα πάντοτε περισσοτέραν ἀγάπην καὶ τρυφερότητα πρὸς ἐμέ, πάντοτε ὅμως ὀλίγον πως βεβιασμένως, ὡς ἂν δὲν ἤθελε νὰ παραδοθῇ εἰς τὸ αἴσθημα τοῦτο τῆς ἀγάπης καὶ νὰ τὸ ἐκδηλώσῃ.

Τὴν δὲ πέμπτην ἡμέραν, ἀντὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν ἦλθεν ἡ θαλαμηπόλος ἣν εἶχον ἄλλοτε ἴδει ἐπὶ τοῦ *Κύκνου*· μᾶς εἶπε δὲ ὅτι ἡ κυρία μᾶς περιέμενεν εἰς τὴν οἰκίαν της, καὶ ὅτι ἡ ἅμαξα μᾶς περιέμενε κάτω διὰ νὰ ὑπάγωμεν. Ἦτον δὲ αὕτη ὡραῖον ὄχημα ἀνοικτόν, καὶ ὁ Ματτίας ἐκάθησεν εἰς αὐτὸ ἄνευ ἐξιππασμοῦ καὶ εὐγενέστατα, ὡς ἂν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ἐξηκολούθει ὀχούμενος· καὶ ὁ Κάπης δὲ ἐπήδησεν εἰς ἓν τῶν προσκεφαλαίων χωρὶς νὰ στενοχωρηθῇ.

Ἡ ὁδὸς ἦτον βραχεῖα, καὶ μοὶ ἐφάνη ἔτι βραχυτέρα, διότι ἤμην ὡς ἐντὸς ὀνείρου, καὶ τὴν κεφαλὴν πλήρη ἔχων ἰδεῶν ἀτόπων, ἢ ἃς ἐνόμιζον κἂν ἀτόπους. Εἰσήχθημεν δὲ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ὅπου ἦσαν ἡ κυρία Μίλλιγαν, ὁ Ἀρθοὺρ, ἐκτάδην κείμενος εἰς ἀνακλιντήριον, καὶ ἡ Λίζα.

Ὁ Ἀρθοὺρ μοὶ ἐξέτεινε τοὺς δύω βραχίονας, καὶ ἐγὼ τρέξας πρὸς αὐτὸν τὸν ἐφίλησα. Ἐφίλησα δὲ καὶ τὴν Λίζαν, ἀλλ' ἐμὲ ἐφίλησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν.

— Τέλος, μοὶ εἶπεν, ἦλθεν ἡ στιγμὴ καθ' ἣν δύνασαι ν' ἀναλάβῃς τὴν θέσιν ἥτις σοὶ ἀνήκει.

Ἐν ᾧ δὲ τὴν ἔβλεπον, περιμένων τὴν ἐξήγησιν τῶν λόγων της, ἠνέῳξε μίαν θύραν, καὶ εἶδον εἰσελθοῦσαν τὴν μάναν Βαρβερίναν, φέρουσαν εἰς τὰς χεῖράς της ἐνδύματα βρέφους, μανδύαν ἐκ κασιμιρίου λευκοῦ, κεφαλόδεσμον ἔχοντα τρίχαπτα, ὑποδήματα πλεκτά.

Μόλις δ' ἐπρόφθασε νὰ καταθέσῃ αὐτὰ εἰς τράπεζαν, ὅταν τὴν ἐνέκλεισα εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ἐν ᾧ δὲ τὴν κατεφίλουν, ἡ κυρία Μίλλιγαν ἔδωκε διαταγὴν εἰς ὑπηρέτην, καὶ ἤκουσα ὅτι ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Τζαίμς Μίλλιγαν, δι' ὃ ὠχρίασα.

— Οὐδὲν ἔχεις νὰ φοβηθῇς, μοὶ εἶπεν ἡ κυρία Μίλλιγαν ἡσύχως. Ἐξ ἐναντίας. Ἐλθὲ ἐδῶ πλησίον μου, καὶ θὲς τὴν χεῖρά σου εἰς τὴν ἐδικήν μου.

Τότε ἠνεῴχθη ἡ θύρα τῆς αἰθούσης, καὶ εἰσῆλθεν ὁ κύριος Τζαίμς Μίλλιγαν μειδιῶν καὶ δεικνύων τοὺς ὀξεῖς του ὀδόντας. Ἀλλὰ μὲ εἶδε, καὶ ἐν τῷ ἅμα φοβερὰ διαστροφὴ τοῦ προσώπου ἀντικατέστησε τὸ μειδίαμα.

Ἡ δὲ κυρία Μίλλιγαν δὲν τῷ ἀφῆκε καιρὸν νὰ ὁμιλήσῃ.

— Σᾶς προσεκάλεσα, εἶπε διὰ φωνῆς βραδείας, ἥτις ὅμως ἔτρεμεν ἐλαφρῶς, ἵνα σᾶς παρουσιάσω τὸν πρωτότοκόν μου υἱόν, ὃν εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐπανεύρω·—καὶ μοὶ ἔσφιξε τὴν χεῖρα.—Ἰδοὺ αὐτός. Ἀλλὰ τὸν γνωρίζετε ἤδη, ἀφ' οὗ ἐπήγατε εἰς τοῦ ἀνθρώπου ὅστις τὸν ἔκλεψεν, ἵνα πληροφορηθῆτε περὶ τῆς ὑγείας του.

— Τί δηλοῖ; . . . εἶπεν ὁ κύριος Τζαίμς Μίλλιγαν, ἐν ᾧ τὸ πρόσωπόν του ἤλλασσε χρώματα.

— . . . Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι σήμερον εἰς τὴν φυλακὴν διὰ κλοπὴν ἣν διέπραξεν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ ὡμολόγησε τὰ πάντα. Ἰδοὺ ἐπιστολὴ ἥτις μοὶ τὸ ἀναγγέλλει. Οὗτος εἶπε πῶς ἔκλεψε τὸ παιδίον, πῶς τὸ ἀφῆκεν εἰς τὰ Παρίσια εἰς τὴν ὁδὸν Βρετεὶλ' καὶ τέλος πῶς ἐφρόντισε νὰ κόψῃ τὰ γράμματα ἀπὸ τὰ ἐνδύματα τοῦ παιδίου, ἵνα μὴ ἀναγνωρισθῇ. Ἰδοὺ τὰ ἐνδύματα ταῦτα, διατηρηθέντα ὑπὸ τῆς ἀξιολόγου γυναικὸς ἥτις ἀνέθρεψε τὸ παιδίον μου. Θέλετε νὰ ἴδῃτε τὴν ἐπιστολήν; Θέλετε νὰ ἴδῃτε τὰ ἐνδύματα;

Ὁ κ. Τζαίμς Μίλλιγαν ἔμεινεν ἐπὶ στιγμὴν ἀκίνητος, σκεπτόμενος βεβαίως ἐν ἑαυτῷ ἂν δὲν θὰ μᾶς ἔπνιγεν ὅλους. Ἔπειτα δὲ διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν. Ἔπειτα δέ, μέλλων νὰ ἐξέλθῃ, ἐστράφη.

— Νὰ ἴδωμεν, εἶπε, τίνος γνώμης εἰσὶ καὶ τὰ δικαστήρια περὶ ὑποτιθεμένων παιδίων.

Ἀλλὰ χωρὶς νὰ ταραχθῇ, ἡ κυρία Μίλλιγαν— ἠμπορῶ πλέον νὰ εἰπῶ ἡ μήτηρ μου,— ἀπεκρίθη·

— Ἠμπορεῖτε νὰ μᾶς ἐνάξητε εἰς τὰ δικαστήρια. Ἐγὼ δὲν θὰ ἐναγάγω ἐκεῖνον ὅστις ἦτον ἀδελφὸς τοῦ συζύγου μου.

Καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη, ἐξελθόντος τοῦ θείου μου. Τότε ἐδυνήθην νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰς ἀγκάλας ἃς μοὶ ἔτεινεν ἡ μήτηρ μου, καὶ νὰ τὴν φιλήσω κατὰ πρῶτον, ἐν ᾧ καὶ ἐκείνη μὲ κατεφίλει.

Ὅταν δ' ἐκόπασεν ὀλίγον ἡ συγκίνησις ἡμῶν, ἐπλησίασεν ὁ Ματτίας.

— Εἰπὲ εἰς τὴν μητέρα σου, μοὶ εἶπεν, ὅτι καλῶς ἐτήρησα τὸ μυστικόν της.

— Τὸ ἤξευρες λοιπόν; ἠρώτησα.

Ἀλλ' ἀντ' ἐκείνου ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ μου·

— Ὅτε ὁ Ματτίας μοὶ διηγήθη τὰ κατὰ σέ, τῷ παρήγγειλα ἐχεμύθειαν, διότι καίτοι ἔχουσα τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ πτωχὸς μικρὸς Ῥεμὴς ἦτον ὁ υἱός μου, ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἔχω καὶ ἀποδείξεις μὴ ἐπιδεχομένας ἀμφιβολίαν. Τίς θὰ ἦτον, υἱέ μου, ἡ θλῖψίς σου ἄν, ἀφ' οὗ σ' ἠσπαζόμην ὡς τέκνον μου, ἠρχόμην νὰ σ' εἰπῶ ὅτι ἠπατήθημεν! Τὰς ἀποδείξεις ταύτας τὰς ἔχομεν ἤδη, καὶ ἤδη ἑνωθέντες δὲν θὰ χωρισθῶμεν πλέον ποτέ. Πάν-

Digitized by Google

τοτε θά ζῇς μετὰ τῆς μητρός σου, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, — καὶ δείξασα τὴν Λίζαν καὶ τὸν Ματτίαν, προσέθηκε,—καὶ μετ' ἐκείνων οἵτινες σὲ ἠγάπησαν ἐν τῇ δυστυχίᾳ.

Ἕπεται τὸ τέλος

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ ἐπιστημονικὴ μέθοδος.

Τὸν Giordano Bruno δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν μετὰ τὸν Ramus ὡς φιλόσοφον τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος, ὅστις ἐκθύμως ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ σκέπτεσθαι. Πολυμαθὴς ὢν καὶ γνωρίζων κατὰ βάθος τοὺς ἀρχαίους, προπαρεσκεύαζε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εἰς τὴν ἀληθῆ ἐπιστήμην ἐνδιατρίβων εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ εἰς τὴν φυσικήν. Ἡ φαντασία του ἦτο ζωηρὰ καὶ ἡ φιλοσοφία του ἀκάματος. Ὁ Bruno ἐγεννήθη πλησίον τῆς Νεαπόλεως περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. Ἀφοῦ ἐπί τινα ἔτη διετέλεσεν ἐν τῷ τάγματι τοῦ ἁγίου Δομινίκου, μετέβη εἰς Γενεύην. Αἱ ἀμφιβολίαι, ἃς εἶχε δημοσίᾳ ἐκφράσει περὶ τῶν θεολογικῶν δογμάτων, ὡς καὶ τὰ κατὰ τῶν μοναχῶν σκώμματα αὐτοῦ, δὲν τῷ ἐπέτρεπον νὰ μένῃ ἀκινδύνως ἐν χώρᾳ, ἐν ᾗ ἐβασίλευεν ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις. Γενόμενος καλβινιστὴς καὶ μεταβὰς εἰς Παρισίους, ἐδίδαξε τὴν φιλοσοφίαν καὶ σφοδρῶς κατεπολέμησε τὴν σχολὴν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἔπειτα δὲ περιῆλθε τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν σπείρων καθ' ὁδὸν πλῆθος συγγραμμάτων εὐφυῶν ἢ φαντασιωδῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ πολυμαθῶν. Ἐπιθυμήσας νὰ ἐπανίδῃ τὴν πατρίδα του, ἐπανῆλθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ ἀποκατέστη εἰς Βενετίαν, ὅπου ἔζησεν ἐπὶ δύω ἔτη ἐν τελείᾳ ἀπομονώσει.

Τῷ 1598 οἱ Ἐνετοὶ παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν. Ὁ Giordano Bruno συνελήφθη ὑπὸ τῶν φρουρῶν τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως, μετηνέχθη δὲ εἰς Ῥώμην καὶ γενόμενος θῦμα στυγερᾶς δίκης, ἐφυλακίσθη διὰ δύω ἔτη, οὐδέποτε στέρξας νὰ ἀπαρνηθῇ τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ. Κληθεὶς καὶ πάλιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἤκουσε γονυπετὴς τὴν καθ' αὐτοῦ ἀπόφασιν. Ὁ ἀτυχὴς φιλόσοφος καταδικασθεὶς εἰς τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον, ἔμεινεν ἀτάραχος. «Ἡ κατ' ἐμοῦ ὑμετέρα ἀπόφασις ταράττει ὑμᾶς κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην πλέον ἴσως ἐμοῦ», ἀνεφώνησε πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀποτεινόμενος. Τὴν 17 Φεβρουαρίου ἐκάη ἐπὶ πυρᾶς.

Ὁ Giordano Bruno, γράψας πλεῖστα συγγράμματα ἄξια λόγου, ἐθεώρει τὸν κόσμον ὡς ἄπειρον καὶ ἄμετρον καὶ ἐπίστευεν εἰς τὴν πληθὺν τῶν κόσμων, εἶχε δὲ ἀναλάβει ὡς ὁ Ramus τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου. Τοιαῦτα τὰ ἐγκλήματα αὐτοῦ. Μετὰ δεινότητος καὶ τόλμης ἐνίοτε καταπληκτικῆς ἐκφράζει τὰς ἰδέας του. «Θεωρεῖ τὸν Θεὸν, λέγει ὁ Βίκτωρ Cousin, ὡς τὴν μεγάλην μονάδα τὴν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ἀναπτυσσομένην. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι εἶχε μεγαλοφυΐαν τινά. Καὶ δὲν συνέστησε μὲν σύστημά τι διαρκὲς, ἀλλὰ τοὐλάχιστον κατέλιπεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας ῥιπὴν φωτεινὴν καὶ αἱμοσταγῆ».

Ἕτερον θῦμα τοῦ φανατισμοῦ, ὁ Βανίνης, ἐγεννήθη, ὡς ὁ Giordano Bruno, πλησίον τῆς Νεαπόλεως τῷ 1584. Κάτοχος ὢν τῆς φιλοσοφίας, τῆς θεολογίας καὶ τῆς ἰατρικῆς, περιῆλθε τὴν Γερμανίαν καὶ τὰς Κάτω - Χώρας, ἔπειτα δε μετέβη εἰς Γενεύην, εἰς Λυὼν καὶ τέλος εἰς Ἀγγλίαν. Ἡ κακὴ αὐτοῦ τύχη τὸν ἔφερεν εἰς Τολῶσαν, τὸ μόνον μέρος τῆς Γαλλίας, ὅπου εἶχε γίνει δεκτὴ ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις. Συγγράμματά τούτινα ἀμαυροῦσι τὴν μνήμην του διὰ τὸ ἀκόλαστον αὐτῶν. Ὁ Βανίνης ἐνόμιζε τὸν κόσμον αἰώνιον, καὶ ἐπρέσβευεν ὅτι ἡ ἐν τῷ σύμπαντι κίνησις δὲν προέρχεται ἐκ νοήμονος θελήσεως, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἔμφυτος εἰς αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς ὕλης. Καταδικασθεὶς ὡς ἄθεος τὴν 19 Φεβρουαρίου 1619 ἀπηγχονίσθη καὶ ἐκάη, ἀφοῦ ἀπεκόπη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ.

Καὶ ὁ μὲν Βανίνης δὲν εἶναι ἴσως ἄξιος τοῦ ἡμετέρου σεβασμοῦ, μόνον δὲ ἑλκύει τὴν συμπάθειαν ἡμῶν διὰ τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ θανάτου. Τοὐναντίον ὁ Καμπανέλλας. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Καλαβρίᾳ τὸ ἔτος 1568 καὶ εἰσῆλθε δεκατετραετὴς ὢν εἰς τὸ τάγμα τῶν Δομινικάνων, ἐνεφορεῖτο δὲ ὑπὸ μεγίστου πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἔρωτος καὶ ὑπὸ ἀκραιφνοῦς πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐνθουσιασμοῦ. Ἔχων πνεῦμα τολμηρὸν καὶ ἀνεξάρτητον, ἀπεφάσισε νὰ μεταῤῥυθμίσῃ ὅλα τῆς φιλοσοφίας τὰ μέρη. Εἰς τὰ συγγράμματα αὐτοῦ βλέπομεν, ὅτι νεωτερίζων ζητεῖ τὴν ἀλήθειαν οὐχὶ ἀναγινώσκων τὰ βιβλία τῆς σχολῆς, ἀλλὰ παρατηρῶν μᾶλλον τὴν φύσιν. Δύναται λοιπὸν νὰ θεωρηθῇ καὶ αὐτὸς ὡς εἷς τῶν προδρόμων τοῦ Φραγκίσκου Βάκωνος καὶ τοῦ Descartes.

Ὁ Θωμᾶς Καμπανέλλας ἐδίδαξε κατὰ πρῶτον τὴν φιλοσοφίαν ἐν Νεαπόλει, καὶ γενόμενος ταχέως γνωστὸς διὰ τὸ καινὸν τῶν δογμάτων αὐτοῦ, ἠναγκάσθη μετ' οὐ πολὺ ν' ἀναχωρήσῃ ὅπως ἀποφύγῃ τὰς ἀπειλητικὰς ἐπιθέσεις τοῦ φθόνου καὶ τῆς συκοφαντίας. Ἐπὶ δέκα ἔτη περιῆλθε τὴν Ἰταλίαν, καταπολεμῶν τὸν Ἀριστοτέλην καὶ ἐπικαλούμενος ἀδιαλείπτως τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν πεῖραν καὶ «μεταῤῥυθμίζων, ὡς ἔλεγε, τὰς ἐπιστήμας πάσας συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν καὶ πρὸς τὰ βιβλία τοῦ Θεοῦ». Ἡ φιλοπονία αὐτοῦ ἦτο ἀκαταδάμαστος· ἐν Φλωρεντίᾳ ἐπεσκέφθη τὸν Γαλιλαῖον ὑπὲρ τοῦ ὁποίου συνέταξεν εὔγλωττον ἀπολογίαν, μετὰ παῤῥησίας δὲ ἐσυνηγόρησεν ὑπὲρ τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου, καὶ ἀδιάλλακτον πρεσβεύων κατὰ τῆς τυραννίας μῖσος, ἐμελέτησε ν' ἀπαλλάξῃ τὴν πατρίδα του ἀπὸ τῆς ἱσπανικῆς δεσποτείας. Καταγγελθεὶς ἐπὶ συν-

Digitized by Google

ωμοσίᾳ, εἰς τοιαύτην περιέπεσεν ἄβυσσον συμφορῶν, ὥστε μετὰ φρίκης διεξέρχεται αὐτὰς ὁ ἱστοριογράφος.

Εἰς τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ ἔγκλημα προσετέθησαν θεολογικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ κατηγορίαι, ἔμεινε δὲ ἐν τῇ εἱρκτῇ ἐπὶ εἴκοσι ἑπτὰ ὅλα ἔτη καὶ ὑπέστη φοβερωτάτας βασάνους.

Ὁ Καμπανέλλας ὑπεβλήθη ἐπὶ τριάκοντα πέντε συνεχεῖς ὥρας εἰς βάσανον τοσοῦτον ἀπάνθρωπον «ὥστε ὅλαι αἱ περὶ τὴν ἕδραν ἀρτηρίαι καὶ φλέβες ἐῤῥάγησαν, τὸ δὲ αἷμα ἔῤῥεεν ἀκατασχέτως, καὶ ὅμως τοιαύτην ἀπέδειξε καρτερίαν, ὥστε οὐδ' ἅπαξ ἐξέφερε λέξιν ἀναξίαν φιλοσόφου».

Ὁ Καμπανέλλας ἐξιστορεῖ ὁ ἴδιος ὡς ἑξῆς τὰ δεινοπαθήματα αὐτοῦ· «Ἐφυλακίσθην εἰς πεντήκοντα φυλακὰς καὶ ὑπεβλήθην ἑπτάκις εἰς σκληροτάτην βάσανον. Ἡ τελευταία διήρκεσε τεσσαράκοντα ὥρας. Μὲ ἔδεσαν διὰ σχοινίων σφιγκτοτάτων, τὰ ὁποῖα συνέθλιβον τὰ ὀστᾶ μου, μὲ ἐκρέμασαν ἔχοντα τὰς χεῖρας ὄπισθεν δεδεμένας ὑπεράνω αἰχμηροῦ ξύλου, ὅπερ κατέφαγε τὸ δέκατον ἕκτον τῆς σαρκός μου καὶ μοὶ ἀφήρεσε δέκα λίτρας αἵματος, ἀφοῦ δ' ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθην μετὰ ἑξάμηνον ἀσθένειαν, μὲ ἔῤῥιψαν εἰς ὑπόγειον φυλακήν. Πεντεκαιδεκάκις ἐδικάσθην. Κατὰ τὴν πρώτην δίκην ἐρωτηθεὶς «Πῶς ἠξεύρει ἄρα ὅ,τι δὲν ἔμαθε; Ὑπακούει ἄρα εἰς αὐτὸν δαιμόνιόν τι;» ἀπήντησα· «Ἵνα μάθω ὅσα ἠξεύρω ἐδαπάνησα πλειότερον ἔλαιον ἢ ὅτι ἐπίετε ὑμεῖς οἶνον». Ἄλλοτε ἐκατηγορήθην ὡς γράψας τὸ βιβλίον τῶν *Τριῶν ἀπατεώνων*, τὸ ὁποῖον ἐτυπώθη τριάκοντα ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεώς μου. Ἐκατηγορήθην προσέτι ὡς ἔχων τὰς ἰδέας τοῦ Δημοκρίτου, ἐγὼ ὁ γράψας βιβλία κατὰ τοῦ Δημοκρίτου. Ἐκατηγορήθην ὡς τρέφων κακὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν αἰσθήματα, ἐγὼ ὁ γράψας συγγράμματα περὶ τῆς χριστιανικῆς μοναρχίας, ἐν οἷς ἀπέδειξα ὅτι οὐδεὶς φιλόσοφος ἠδυνήθη νὰ ἐπινοήσῃ δημοκρατίαν ἴσην πρὸς τὴν ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀποστόλων ἱδρυθεῖσαν. Ἐκατηγορήθην ὡς αἱρετικός, ἐγὼ ὁ συντάξας διάλογον κατὰ τῶν αἱρετικῶν τῶν ἡμετέρων χρόνων. Τέλος ἐκατηγορήθην ἐπὶ ἀποστασίᾳ καὶ αἱρέσει, καθὸ εἰπὼν ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες ἔχουσι κηλῖδας, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος εἶναι αἰώνιος καὶ ἄφθαρτος... Διὰ τοῦτο μὲ ἔῤῥιψαν ὡς τὸν Ἱερεμίαν εἰς τὴν κάτω λίμνην, ὅπου οὔτε ἀὴρ ὑπάρχει οὔτε φῶς».

Ἡ μακρὰ αὕτη καὶ ὀδυνηρὰ τοῦ Καμπανέλλα κάθειρξις γενικὴν ἐνεποίησε φρίκην, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πάπας Παῦλος Ε΄. συνεκινήθη καὶ ἐξητήσατο τὴν χάριν αὐτοῦ παρὰ τῆς ἱσπανικῆς Αὐλῆς. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος Γ΄ ἐφάνη ἀδυσώπητος, μόνον δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως τούτου ἐσήμανεν ἡ ὥρα τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ Καμπανέλλας ἀπελύθη, ὁ δὲ Πάπας Οὐρβανὸς Η΄, ὅστις εἶχε διαδεχθῇ τὸν Παῦλον Ε΄, ἐδεξιώσατο αὐτὸν μετὰ συγκινήσεως καὶ ἐπροστάτευσεν αὐτόν.

Ὁ φιλόσοφος οὐδαμῶς καταβληθείς, κατῆλθε καὶ πάλιν εἰς τὴν κονίστραν καὶ ἀνεδύθη κατὰ τῶν ἀντιπάλων του τὸν ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ δογμάτων ἀγῶνα. Οἱ ἐχθροί του μανιώδεις γινόμενοι καθόσον αὐτὸς ἐπέμενεν εἰς τὰς πεποιθήσεις του, ἐκίνησαν κατ' αὐτοῦ τὰ πάθη ὄχλου ἐξημμένου. Ὁ Καμπανέλλας ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ μεταμφιεσμένος, ὅπως σωθῇ ἀπὸ τοῦ ἀπειλοῦντος αὐτὸν ἐμμανοῦς πλήθους.

Ὁ κόμης τοῦ Noailles, πρεσβευτὴς τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ΄ παρὰ τῇ Ῥωμαϊκῇ Αὐλῇ, ἐβοήθησεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Γαλλίαν. Ὁ Καμπανέλλας ἦλθεν εἰς Παρισίους, ὅπου ἔτυχεν εὐμενοῦς ὑποδοχῆς παρὰ τῷ Richelieu. Ὁ μέγας καρδινάλιος καὶ ὑπουργὸς ἐσύστησεν αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ὥρισεν αὐτῷ σύνταξιν 3,000 φράγκων. Ἡ Σορβόννη ἐπεδοκίμασε τὰ ἔργα του. Ὁ Καμπανέλλας ἔζησε τοῦ λοιποῦ ἥσυχος, πλὴν εἴδομεν διὰ ποίων βασάνων ἐξηγόρασε τὴν ἡσυχίαν του ταύτην. Βραδύτερον ηὐτύχησε νὰ συνδιαλεχθῇ μετὰ τοῦ Descartes, ὃν ἐγνώρισεν ἐν Ὁλλανδίᾳ, ἔπειτα δὲ τὸ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων ἀπέθανεν ἡσύχως ἐν Παρισίοις ἐν τῇ κατὰ τὴν ὁδὸν St Honoré μονῇ τῶν Δομινικάνων.

Τὰ ἔργα τοῦ Καμπανέλλα εἶναι πολλὰ καὶ ἄξια λόγου. Τὸ πνεῦμα αὐτοῦ περιέλαβεν ἁπάσας τὰς ἀνθρωπίνας γνώσεις. Ὁ Καμπανέλλας ἐταξινόμησε τὰς ἐπιστήμας καὶ διέγραψε τὴν μέθοδον τοῦ μελετᾶν αὐτάς. Καὶ εἶχε μὲν ἴσως τὰ ἐλαττώματα τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον εἶναι ὡς ὁ Ramus καὶ ὁ Giordano Bruno εἷς τῶν διαπύρων ἐκείνων καὶ μεγαλοφυῶν τῆς Ἀναγεννήσεως ἀνδρῶν, οἵτινες ἠγωνίσθησαν κατὰ τῆς σχολαστικῆς καὶ τῶν τετριμμένων ἰδεῶν καὶ ὑπὲρ τῆς χειραφετήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Τρία ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καμπανέλλα ὁ Descartes ἐδημοσίευσε τὸν *περὶ Μεθόδου Λόγον*.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΠΟΛΙΣ ΦΡΕΝΟΒΛΑΒΩΝ

Ὑπάρχει ἐν Εὐρώπῃ πόλις, ἧς μέγα μέρος τῶν κατοίκων ἀπαρτίζουσιν ἄνθρωποι πράγματι φρενοβλαβεῖς, ἐργαζόμενοι ἐν τούτοις ὁσάκις ἔχουσι πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι ὄρεξιν, ἐνδυόμενοι καὶ συμπεριφερόμενοι ὡς οἱ τὸν νοῦν ὑγιαίνοντες. Οἱ κάτοικοι τῆς μικρᾶς πόλεως τοῦ Βελγίου Γκὲλ (Geel) ἀπὸ δύο καὶ ἐπέκεινα ἑκατονταετηρίδων ἀσχολοῦνται περὶ τὴν θεραπείαν τῶν φρενοβλαβῶν. Ἐν τῷ φρενοκομείῳ τῆς πόλεως νοσηλεύονται ὀλίγοι μόνον ἀσθενεῖς, οἱ καὶ ἐπικινδυνωδέστεροι, οἱ πολλοὶ δέ, ὑπὲρ τοὺς 1,300, διατρίβουν παρ' ἰδιώταις, ἐπὶ πληρωμῇ τῶν ἐξόδων τῆς συντηρήσεως καὶ θεραπείας αὐτῶν. «Παρεπιδημῶν ἐν Ἀμβέρσῃ, γράφει ἀνταποκριτὴς ἀγγλικῆς τινος

Digitized by Google

ἐφημερίδος, ἔφερον συστατικὴν ἐπιστολὴν τῷ κ. Δ... ἰατρῷ ἐν Γκεὲλ, ὅςις μετὰ προθυμίας συγκατετέθη νὰ μοὶ δείξῃ τοὺς ἀσθενοῦντας. Καθ᾽ ὁδὸν μοὶ εἶπεν, ὅτι τὸ Γκεὲλ διαιρεῖται εἰς εἴκοσι μεγάλας συνοικίας, ἐχούσας ἑκάστην ἴδιον ἰατρὸν, ὅστις καθ᾽ ἑκάστην ἐπισκέπτεται τοὺς εἰς ἐπιτήρησιν αὐτοῦ διαπεπιστευμένους. «Ἡμεῖς, προσέθηκεν, ἐκ συστήματος ἀπέχομεν οἱασδήποτε πρὸς τούτους ἐπικοινωνίας· ποιοῦμεν ἐπισκέψεις χάριν προφυλάξεως· ἀλλ᾽ οὐδαμῶς ἐπισπεύδομεν τὴν θεραπείαν, ἀφίνομεν δὲ τὰ πλεῖστα εἰς τὸν χρόνον καὶ τὴν φύσιν. Λίαν αἰσίως ἐπιδρᾷ εἰς τοὺς νοσοῦντας ἡ συγκοινωνία πρὸς ἀλλήλους, πρὸς τοὺς πολίτας, κατ᾽ ἐξοχὴν δὲ πρὸς τὰ παιδία. Ἕκαστος διαγινώσκει καὶ ἄριστα περιγράφει τὴν φρενοβλάβειαν τῶν συνεταίρων του, τυφλώττει δὲ πρὸς τὴν ἰδικήν του. Ἔλθετε μαζῆ μου εἰς τὸ καφενεῖον Φανσὰν, εἰς ὃ φοιτῶσιν οἱ πλεῖστοι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην καὶ θὰ παρατηρήσητε ἄξια θαυμασμοῦ πράγματα». Ἐν μιᾷ γωνίᾳ ἐκάθητο σύννους καὶ ἔπινεν ἀψίνθιον ὁ διευθύνων τὴν μουσικὴν τῶν φρενοβλαβῶν, φρενοβλαβὴς μὲν καὶ αὐτὸς, ἄριστος δὲ μουσικὸς, μελοποιήσας διάφορα morceaux de diablerie, ἅτινα ὁ διευθυντὴς τοῦ φρενοκομείου δὲν ἐπιτρέπει νὰ ψάλλωνται δημοσίᾳ. Δὲν ἔχει λόγους νὰ ἐκφράσῃ τὰ παράπονά του κατὰ τοῦ αὐστηροῦ ἐπικριτοῦ, ἀποδοκιμάσαντος καὶ ἕτερον ἔργον του. Ὁ ἰατρὸς ὑπομιμνήσκει εἰς τὸν ἀτυχῆ μουσικὸν, ὅτι τὰ μουσικά του ἔργα, καί τοι ἀξιόλογα ὄντα, εἶνε τόσον περιπαθῆ καὶ ἐρεθιστικὰ, ὥστε ἀπαισίως θὰ ἐπενήργουν ἐπὶ τὸ φρενοβλαβὲς ἀκροατήριον. Ὁ μουσικὸς εὐχαριστεῖ μειδιῶν καὶ παρακαλεῖ τὸν ἰατρὸν νὰ μεσιτεύσῃ ἵνα μὴ ἀπορριφθῇ ἕτερον ἔργον του ἠπιώτερον, ὅπερ εἶνε ἐν τῷ τελειοῦσθαι. Βεβαιωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ὅτι θὰ τύχῃ τοῦ ποθουμένου, ἐπανέρχεται εἰς τὴν τράπεζάν του, ῥοφᾷ τὸ ἀψίνθιον καὶ συνδιαλέγεται πρὸς εὐφάνταστον ταγματάρχην, ἔχοντα καὶ τοῦτον βεβλαμμένας τὰς φρένας.

Πρό τινων ἐτῶν ἐφημερὶς τῆς Ἀμβέρσης ἐδημοσίευσεν ἔκθεσιν περὶ μονομαχίας Βέλγου συνταγματάρχου καὶ Ῥώσου ἀξιωματικοῦ. Κατὰ τὴν πρώτην συμπλοκὴν ὁ Βέλγος, κατασυντριβεὶς τὴν δεξιὰν, ἀφῆκε νὰ πέσῃ τὸ πιστόλιον· ἀναθαρρήσας ὅμως μετά τινα δεύτερα λεπτὰ, τὸ ἥρπασε διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ἐφόνευσε τὸν Ῥῶσον καὶ παραυτα ἔπεσε λιπόθυμος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ βοηθοῦ του. Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο, ὡς γαργαλίζον τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν, ἐδημοσιεύθη κατόπιν εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας τοῦ Βελγίου. Τελευταῖον ἀνεκαλύφθη, ὅτι οὐδέποτε συνέβη τοιαύτη μονομαχία, ὅλη δὲ ἡ ὑπόθεσις ἐπενοήθη ὑπό τινος φρενοβλαβοῦς ἐν Γκεὲλ, τοῦ ἀγαθοῦ ταγματάρχου, ἐπιστείλαντος τὴν ἔκθεσιν εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Ἀμβέρσης. Δύο ἄλλοι κύριοι παίζουσιν ἐν τῷ σφαιριστηρίῳ· ὁ ἰατρὸς μας ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς, ὁ εἷς τούτων νομίζει ἑαυτὸν «αὐτοκράτορα τῆς οἰκουμένης». Ὁ μεγαλειότατος μὲ προσεκάλεσε νὰ συμπαίξω, καὶ ἐχάρη ὅτι ἐδέχθην τὴν πρότασίν του. Ἐνῷ ἐπαίζομεν, συνδιελεγόμεθα ὡς παλαιοὶ φίλοι· μαθὼν τίς ἦτο ἡ πατρίς μου, ἐπῄνεσεν αὐτὴν ἐνθουσιωδῶς, κατεδέχθη δὲ νὰ μὲ ὀνομάσῃ ἀντιβασιλέα, προσθέσας ὅτι σφόδρα ἐλυπεῖτο ἐπὶ τῇ καταστάσει τῶν κύκλῳ φρενοβλαβῶν. «Πρέπει νὰ μάθητε, προσέθηκεν, ὅτι τὸ Γκεὲλ εἶνε πόλις νοσούντων τὰς φρένας. Ἐγὼ ἔχω τὰς φρένας ὑγιεῖς· ἀλλ᾽ ὁ φίλος μου οὗτος πάσχει δεινῶς, ἐγὼ δὲ βοηθῶ τὸν ἰατρὸν ὅπως τὸν θεραπεύσῃ ταχέως. Ἕνεκα τούτου κατέβην ἀπὸ τοῦ θρόνου μου». Κατόπιν ἤργισε νὰ παίζῃ μετὰ τοῦ φίλου του, ὅστις φαντάζεται ὅτι εἶνε ἤδη νεκρὸς καὶ βασανίζεται ἐν τῷ καθαρτηρίῳ· ἔλαβεν ὅμως ἄδειαν νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν γῆν μέχρι μεσημβρίας καὶ νὰ παίξῃ. Περιήλθομεν καὶ ἄλλα μέρη τοῦ καφενείου καὶ διαφόρους ἰδιωτικὰς οἰκίας, εἴδομεν δὲ πανταχοῦ περιέργους ἀσθενεῖς, τοὺς μὲν ἀναρρωννυμένους, τοὺς δὲ ἀπεγνωσμένους πάσης θεραπείας, ἄλλους δὲ καὶ τεθεραπευμένους».

ΔΙΚΗ ΕΝΕΚΑ ΦΙΛΗΜΑΤΟΣ

ἐν καιρῷ ἐκλογῶν.

Πρό τινος ἐν Gross-Kanikza τῆς Οὐγγαρίας ἐγένετο ἐκλογὴ βουλευτοῦ. Τὸ ὑπουργεῖον εἶχεν ὑποψήφιον τὸν διάσημον μυθιςοριογράφον Jokai, οὗτινος ὅμως ὑπερίσχυσεν ὁ ἀντίπαλος, ὑποψήφιος τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας.

Ἡ ἔκβασις τῆς ἐκλογῆς ἐνεποίησεν εἰς τὸν τόπον μεγάλην αἴσθησιν· ἀλλ᾽ ὡς πᾶν σοβαρὸν γεγονὸς, εἶχε καὶ τοῦτο τὸ κωμικόν του ἐπεισόδιον. Ἡ κυρία Χ... φανατικὴ ὑπέρμαχος τοῦ μυθιστοριογράφου ὑποψηφίου, μία δὲ τῶν ἐξοχωτέρων καλλονῶν τῆς πόλεως, ἐνάγεται ἐνώπιον τοῦ πλημμελειοδικείου ὡς καταπείσασα δι᾽ ἑνὸς φιλήματος τὸν ἐκλογέα Κ... νὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ Jokai. Νέος οὗτος τρόπος πρὸς διαφθορὰν τῆς συνειδήσεως τῶν ἐκλογέων.

Τὸ πρᾶγμα ἐγένετο ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον μαρτύρων· τὴν σπουδαιότητα δὲ αὐτοῦ ἐπαυξάνει διακήρυξις τοῦ Κ... ὅτι ἐξετίμα τὸ φίλημα ἀντὶ 1,000 φλωρινίων. Καὶ ἐπειδὴ ὁ οὐγγρικὸς νόμος εἶνε αὐστηρότατος διὰ τὰ ἐγκλήματα τὰ νοθεύοντα τὰς ἐκλογάς, ἡ κυρία Χ... κινδυνεύει νὰ καταδικασθῇ ἂν ὄχι εἰς φυλάκισιν, ἀλλὰ βεβαίως εἰς καλὸν πρόστιμον.

* *

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἐπενθήσαμεν τὸν θάνατον τοῦ περιωνύμου μελοποιοῦ Offenbach, ὅςις ἐπὶ ἓν τέταρτον τοῦ αἰῶνος ἔθελγε διὰ τῆς μουσικῆς αὐτοῦ τῆς Εὐρώπης τὰς πρωτευούσας. Οἱ Παρίσιοι, ὡς γνωστὸν, κατέχουσι τὰ ὀστᾶ τῶν πλείστων ξένων μουσουργῶν τοῦ Bellini, Rossini

Digitized by Google

κτλ.'Ενταῦθα ἔρχονται πάντες, ἵνα, ὡς ἀπὸ παγκοσμίου πρωτευούσης, γίνωσι πασίγνωστοι, ἐνταῦθα ποθοῦσι καὶ νὰ ἐνταφιάζωνται.

Ὁ Ἰάκωβος **Offenbach** εἶναι ὁ πατὴρ τῶν μικρῶν μελοδραμάτων (opérette), τῆς ἐλαφρᾶς, τερπνῆς, χαριέσσης ἐν μιᾷ λέξει Παρισινῆς μουσικῆς. Οἱ σοβαροὶ Γερμανοὶ ὁμιλοῦσι περὶ τῆς μουσικῆς ταύτης μετὰ περιφρονήσεως σχεδόν, καὶ ὅμως ὁσάκις τὸ ἐν Βερολίνῳ **Friedrich-Wilhelms-Theater** παριστᾷ «τὴν ὡραίαν Ἑλένην» ἢ ἄλλο τι μικρὸν μελόδραμα τοῦ **Offenbach**, οἱ κάτοικοι τοῦ Βερολίνου τρέχουσιν ἀθρόοι, ἑκατοντάδες δ' ἔρχονται εἰς μάτην ἵνα ζητήσωσι θέσιν.

Καίτοι ἀπὸ δέκα ἐτῶν κατατρυχόμενος ὑπὸ ποδάγρας καὶ χρονίου βηχός, ὁ **Offenbach** ὑπεχρέωνεν ἐν τούτοις διὰ τῆς ἰσχυρᾶς του θελήσεως τὸ ἀσθενὲς αὐτοῦ σῶμα νὰ ἐργάζηται, διὸ ἀφίνει μέγαν ἀριθμὸν μελοδραμάτων. Καὶ τὴν παραμονὴν εἰσέτι τοῦ θανάτου του ἐν τῷ Ἁγίῳ Γερμανῷ, ὅπου ἀπέθανε καὶ ὁ Θιέρς, ἐπεθεώρει τὰ δύω τελευταῖα μελοδράματα «**Les contes d' Hoffmann**» καὶ «**La belle Lutece**», τὰ ὁποῖα ἐντὸς τοῦ χειμῶνος θὰ παραστήσῃ τὸ **Opéra comique**.

Ὁ **Offenbach**, καίτοι Γερμανός, εἶχε τὴν λεπτὴν σαρκαστικὴν εὐφυΐαν τοῦ Παρισινοῦ. Εἶναι γνωστὸν πῶς ἐξεδικεῖτο τὸν **Wagner**, δυσμενῶς περὶ τῆς μουσικῆς του ἐκφραζόμενον.

«Ὁ **Wagner**, συνείθιζε νὰ λέγῃ ὁ **Offenbach**, θὰ ἦτον ὁ μέγιστος τῶν μουσικῶν, ἐὰν δὲν εἶχε προκατόχους τὸν **Mozart**, τὸν **Gluk**, τὸν **Weber**, τὸν **Beethoven**, τὸν **Mendelssohn**· θὰ ἦτον ἐπίσης ὁ πνευματωδέστερος τῶν μελῳδῶν, ἐὰν δὲν ἤρχοντο εἰς τὴν ζωὴν ὁ **Herold**, ὁ **Halevy**, ὁ **Boieldieu**, ὁ **Auber**». Ἦτον ὅμως συγχρόνως ὁ **Offenbach** λίαν μάταιος καὶ οἰηματίας. Οὐδεμία τιμή, οὐδεὶς βαθμὸς θαυμασμοῦ ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ἀρκετός. Εἷς στενὸς φίλος του διηγεῖται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον·

«Ἡμέραν τινὰ περιεμένομεν τὸν **Offenbach** εἰς τὸ χωρίον **Etretat** ἐν τῷ ξενοδοχείῳ. Εἷς ἐξ ἡμῶν προέτεινε νὰ τὸν ὑποδεχθῶμεν χάριν ἀστειότητος ὡς ἡγεμόνα. Ἡ ἰδέα αὕτη ἐνεκρίθη, καὶ ἀναζητήσαντες πανταχοῦ ὅπλα ἠδυνήθημεν νὰ παραταχθῶμεν εἰς τὴν γραμμὴν ἕνδεκα ἐξωπλισμένοι στρατιῶται, ὁ ἀξιωματικὸς ἐπὶ ἑνὸς ὄνου ἀνεπέτασε τὴν τρίχρουν σημαίαν, εἷς δὲ πυροβολιστὴς ἵστατο ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τοῦ ξενοδοχείου ἕτοιμος νὰ ἀνάψῃ ἓν πυροτέχνημα (εἰς τὰς τρεῖς ὥρας μετὰ μεσημβρίαν!). Μόλις ἐφάνη ὁ Ὀφφενβαχ, αἱ σάλπιγγες ἐσάλπισαν, τὰ τύμπανα ἐκρότησαν, οἱ στρατιῶται παρουσίασαν ὅπλα, ἐγὼ δὲ παρέδωκα εἰς αὐτὸν ἐπὶ δίσκου τὰς κλεῖδας τοῦ ξενοδοχείου. Ἀλλ' ὁ Ὀφφενβαχ ἐν τῇ ματαιότητι αὐτοῦ δὲν ἤθελε νὰ ἐννοήσῃ τὸν ἀστεϊσμόν, ἔλαβε τὴν κωμικὴν ταύτην ὑποδοχὴν ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν, ὡς διαδήλωσιν τοῦ θαυμασμοῦ ἡμῶν, καὶ μᾶς εὐχαρίστησε μὲ ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς ἐξ εὐγνωμοσύνης, ἀνακράζων· «Ἄχ, φίλοι μου, εἶναι παραπολύ, παραπολύ! **C'est trop, c'est trop!**»

Ἡ φιλαργυρία ἐπίσης τοῦ Ὀφφενβὰχ ὑπερέβαινε τὰ ὅρια, ἀπαράλλακτα ὡς ἡ τῆς περιφήμου Ραχήλ.

«Συμβουλάς, ἔλεγε πρὸς τὸν υἱόν του, δύνασαι νὰ μοὶ ζητῇς *πάντοτε*, χρήματα ὅμως *λίαν σπανίως*». Ἡμέραν τινὰ παρουσιάζεται πρὸς αὐτὸν εἷς συμπατριώτης μουσικός, ἐν μεγάλῃ πενίᾳ εὑρισκόμενος καὶ πατὴρ πολυμελοῦς οἰκογενείας ἐν Γερμανίᾳ. Πῶς νὰ κάμῃ ὁ Ὀφφενβαχ, ἵνα βοηθήσῃ τὸν συμπολίτην, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἀνοίξῃ τὸ βαλάντιον;

— Ἄκουσον, τῷ λέγει, δὲν δύναμαι νὰ σὲ βοηθήσω ἀποτελεσματικώτερον ἢ συνιστῶν σε εἰς τὸν Ροσχίλδ. Λάβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ ὕπαγε πρὸς αὐτόν. Ἡ ἐπιστολὴ περιεῖχε τὰ ἑξῆς·

«Πρὸς τὸν Αὐθέντην τῶν κεφαλαιούχων. Ἐπιθυμῶ πολὺ ὁ φέρων τὸ παρόν μου, συμπατριώτης καὶ καλὸς μουσικὸς ἀλλὰ πενέστατος καὶ οἰκογενειάρχης, ν' ἀνακουφισθῇ. Ἀλλὰ τί δύναται ὁ ἀσθενὴς **Offenbach**! Μόνον νὰ τὸν συστήσῃ εἰς τὸν παντοδύναμον Ροσχίλδ, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ.

Ὁ φίλος σου
ΟΦΦΕΝΒΑΧ».

Ἀλλὰ **pour un Juif il faut un Juif**, λέγουσιν οἱ Γάλλοι. Ὁ Ροσχίλδ ἐγνώριζε καλῶς τὸν φίλον του Ὀφφενβάχ. Ἀπήντησε πρὸς αὐτὸν εὐφυέστατα ὡς ἑξῆς·

»Πρὸς τὸν βασιλέα τῶν μελοδραματίων. Ἔδωκα πρὸς τὸν συμπατριώτην σου χίλια φράγκα, ἀλλὰ νομίζω ὅτι σὺ ὁ ἀσθενὴς Ὀφφενβαχ δύνασαι νὰ πράξῃς ὑπὲρ αὐτοῦ ὅ,τι δὲν δύναται ὁ παντοδύναμος Ροσχίλδ. Χωρὶς νὰ ἀνοίξῃς τὸ βαλάντιόν σου, δύνασαι νὰ δώσῃς εἰς τὸν συμπατριώτην σου δεκαπλάσιον τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἔδωκα ἐγώ. Εἰπὲ εἰς αὐτὸν νὰ κάμῃ προσκλήσεις διὰ μίαν μουσικὴν συμφωνίαν. Ἂς προκηρυχθῇ ὅτι ὁ Ὀφφενβαχ κατὰ τὸ μουσικὸν τοῦτο ἀκρόαμα θὰ ἐκτελέσῃ τεμάχια μὲ τὴν μεγάλην βάρβιτόν του (violoncelle), οἱ Παρισινοὶ θὰ τρέξωσι σωρηδόν, καὶ ὁ συμπατριώτης σου θὰ εὐπορήσῃ».

Ὁ πτωχὸς μουσικὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Γερμανίαν μόνον μὲ τὰ χίλια φράγκα τοῦ Ροσχίλδ. Φεῦ! ἡ δοκιμασία ἦτον ἀνωτέρα τῶν δυνάμεων τοῦ ματαίου καὶ φιλαργύρου Ὀφφενβαχ!

«Ὁποῖον μυστικὸν κατεῖχεν ἡ φύσις, λέγει ὁ **Fontenelle**, ἵνα ποικίλῃ τόσον πολὺ ἓν τόσον ἁπλοῦν πρᾶγμα, ὡς τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον!» Ὁποῖον μυστικὸν κατεῖχεν ἡ φύσις, λέγομεν καὶ ἡμεῖς παρῳδοῦντες τὸν **Fontenelle**, ἵνα στερήσῃ καρδίας ἀνθρώπους, οἵτινες ὡς ὁ Ὀφφενβαχ, ἡ Ραχήλ, συνεκίνησαν τόσον πολὺ τὰς καρδίας ἄλλων!

Πάντη ἀνόμοιος τὸν χαρακτῆρα εἶναι ὁ γενναῖος, μετριόφρων καὶ συμπαθητικὸς δραματικὸς ποιητὴς **Gondinet**, τοῦ ὁποίου τὴν νέαν κωμῳδίαν «**Les grands enfants**» ἐχειροκροτήσαμεν προ-

Digitized by Google

χθὲς ἐν τῷ θεάτρῳ Vaudeville. Ὁ Gondinet κατέχει ἐν τῇ δραματικῇ ποιήσει θέσιν κάπως ανάλογον τοῦ Ὀφφενβὰχ ἐν τῇ μουσικῇ. Γράφει τὰς ἐλαφρὰς καὶ λίαν διασκεδαστικὰς ἐκείνας κωμῳδίας, τὰς ὁποίας οἱ Γερμανοὶ καλοῦσι Posse, καὶ εἰς τὰς ὁποίας σήμερον τὸ κοινὸν καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀρέσκεται.

Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ κωμῳδίᾳ ὁ Gondinet πραγματεύεται ἓν κοινωνικὸν ζήτημα, τὸ τοῦ διαζυγίου, τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστόν, εἰσέτι ἀπαγορεύεται ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἐντὸς ὀλίγου ἐν τῇ Βουλῇ μέλλων νὰ παρουσιασθῇ καὶ πιθανώτατα νὰ ἐπιψηφισθῇ νόμος θὰ ἐπιτρέψῃ τοῦ λοιποῦ. Ὁ ποιητὴς διὰ τῆς κωμῳδίας ταύτης ζητεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ ἱεροὶ τοῦ γάμου δεσμοὶ δὲν διαλύονται ποτὲ εἰς χρηστοὺς καὶ ἐναρέτους ἀνθρώπους, ἀλλὰ μόνον εἰς διεφθαρμένους. Πρὸς τοῦτο φέρει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν ἐκ Βλαχίας πριγκηπέσσαν Sterdza, ἥτις χωρισθεῖσα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ἐκ δευτέρου ὑπανδρευθεῖσα ἔρχεται εἰς Παρισίους. Ἐνταῦθα ἀπαντᾷ ἔν τινι οἰκίᾳ τὸν πρῶτον αὐτῆς ἄνδρα, ἀλλ' οὐδεμίαν αἰσθάνεται στενοχωρίαν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐπίσης οἱ δύω ἄνδρες οὐδόλως εἶναι τεταραγμένοι, σφίγγουσι τὰς χεῖρας ἀλλήλων καὶ ἀνταλλάσσουσι προσρήσεις. Ἐπὶ τέλους οἱ δύω ἄνδρες καὶ ἡ γυνὴ λαμβάνουσι θέσιν εἰς μίαν τράπεζαν καὶ παίζουσι wist. Ἡ σκηνὴ αὕτη εἶναι κωμικωτάτη. Τοὐναντίον κατὰ τὸν Gondinet μία χρηστὴ γυνὴ θὰ προτιμήσῃ τὰ πάνδεινα νὰ ὑποφέρῃ ὑπὸ τοῦ ἀνδρός της ἢ νὰ χωρισθῇ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον, πρὸ πάντων ἐὰν ἔχῃ τέκνα, ἀργὰ ἢ γρήγορα δὲ τὰ τέκνα θὰ φέρωσι τὴν συμφιλίωσιν τῶν γονέων, καὶ ἐὰν εἰσέτι ἐπῆλθε χωρισμός. Πρὸς τοῦτο ὁ Gondinet φέρει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν κυρίαν Morangis εἰς ἀντίθεσιν τῆς Βλαχίδος. Ἐγκαταλειφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἀλλ' ὑπομείνασα τὸν χωρισμὸν μετ' ἀξιοπρεπείας καὶ ἀναθρέψασα καλῶς τὴν κόρην της εἶδεν ἐπὶ τέλους τὸν ἄνδρα αὐτῆς νὰ προσέλθῃ μετανοῶν καὶ νὰ συμφιλιωθῇ.

Ἐῤῥέθη πολλάκις ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες πρέπει νὰ ἀποθνήσκωσιν εὐθὺς ἅμα φθάσωσι τὸ ἔπακρον τῆς δόξης αὐτῶν. Ὁ λόγος οὗτος ἐφαρμόζεται πρὸ πάντων διὰ τὸν Γαριβάλδην. Ἀφ' οὗ ὕβρισε τηλεγραφικῶς τὸν πρωθυπουργὸν τῆς Ἰταλίας, ἀποκαλῶν αὐτὸν ὑπηρέτην, ἀνήγγειλεν ὅτι ἔρχεται εἰς Γένουαν ἵνα ἐλευθερώσῃ διὰ τῆς βίας τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Ganzio, καταδικασθέντα ὡς γνωστὸν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου εἰς φυλάκισιν, διότι ἀνεμίχθη εἰς τὰς στασιαστικὰς διαδηλώσεις αἵτινες ἔλαβον χώραν τῇ 10 Μαρτίου εἰς Γένουαν, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ Mazzini. 50,000 περίπου ὀπαδοὶ περιέμενον τὸν Γαριβάλδην, ὅλαι αἱ ἐφημερίδες ἀνήγγελλον φοβερὰν στάσιν, ὁ Γαριβάλδης τέλος ἐφάνη εἰς Γένουαν, ἀλλ' ἡ ἡσυχία οὐδόλως διεταράχθη! Τί συνέβη; τὸ παντοδύναμον ἀργύριον, ὡς διηγοῦνται, ἔφερε τὰ πάντα εἰς τάξιν.

Ὁ Γαριβάλδης δὲν εἶναι δοῦλος τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἀπὸ πολλοῦ εἶναι νευρόσπαστον τῶν περὶ αὐτόν, ἰδίως τῆς τελευταίας γυναικός του, κυρίας Φραντσέσκας, πρώην τροφοῦ τῶν τέκνων τῆς κόρης του, καὶ τοῦ υἱοῦ του Μενότη.

Ὁ Μενότης Γαριβάλδης εἶναι αἰωνίως εἰς μεγάλας χρηματικὰς στενοχωρίας, μεθ' ὅλας τὰς ἀλλεπαλλήλους συνδρομάς, ἃς παρὰ τῆς ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ἔλαβε, διότι ἔχει τὴν μανίαν κερδοσκοπικῶν ἀνοήτων ἐπιχειρήσεων. Ὅτε ἡ ἰταλικὴ Βουλὴ ἐπεψήφισε τὴν ἐξ 100,000 φράγκων ετησίαν ἐπιχορήγησιν τοῦ Γαριβάλδη, ὁ Μενότης ἔτριβε τὰς χεῖρας ὑπὸ χαρᾶς. Ἀλλ' ἡ κυρία Φραντσέσκα ha le scarpe grosse ma il cervello fino, ὅπως λέγουν οἱ Ἰταλοί. Κρατεῖ σφιγκτὰ τὰς 100,000 καὶ ἑτοιμάζει δυνατὰ *κομβοδέματα* διὰ τὸ γῆράς της.

— Τοὐλάχιστον ὀλίγα ψίχαλα, μάννα Φραντσέσκα! φωνάζει ὁ Μενότης.

— Δὲν εἶναι ἀνάγκη, ἀπαντᾷ ἡ ἀδυσώπητος Φραντσέσκα.

Καὶ ὁ ἀτυχὴς Μενότης ἀναγκάζεται νὰ κόπτῃ τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τῆς χωρικῆς ταύτης, φοβούμενος μὴ ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτοῦ τὴν πατρικὴν ὀργήν. Αὐτὴν τὴν φορὰν ὅμως ἡ κυρὰ Φραντσέσκα ἐφάνη γενναία, ἀφῆκεν εἰς τὸν Μενότην ὁλόκληρον τὸ ποσόν, ὅπερ ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις προσήνεγκεν ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν Γαριβαλδινὴν στάσιν. Πῶς τόση γενναιότης ἐκ μέρους τῆς Φραντσέσκας; Αἴ! εἶναι εἰς τὰς μεγάλας χαράς της καὶ ἡ εὐτυχία μαλακύνει πάντοτε τὴν ἀνθρώπινον καρδίαν. Βλέπει ἤδη πραγματοποιούμενον τὸ μέγα ὄνειρόν της. Θὰ κατοικήσῃ μετὰ τοῦ Γαριβάλδη τὸ χωρίον της, ἐκεῖ δέ, δεικνύουσα τὸν ἐλευθερωτὴν τῶν δύω Σικελιῶν εἰς τὰς ἄλλας παραμάνας, τὰς παλαιὰς συντρόφους της, θὰ λέγῃ ὑπερηφάνως· «Εἶναι ὁ σύζυγός μου!» *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μουσικός τις συγγραφεὺς ἦλθέ ποτε εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ μουσουργοῦ τοῦ *Γουλιέλμου Τέλλου*, καὶ τῷ εἶπεν·

— Ἔχω ἐντὸς τοῦ χαρτοφυλακίου μου δύο μελοδραμάτια, μὲ λέγει δὲ ὁ διευθυντὴς ἑνὸς θεάτρου, ὅτι θέλει νὰ διδάξῃ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τὸ ἓν τῶν δύο τούτων. Δὲν ἠξεύρω ποῖον ἐκ τῶν δύο νὰ τῷ δώσω. Θὰ σᾶς τὰ ὑποβάλω καὶ τὰ δύο, καὶ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ εἴπητε ποῖον νὰ προτιμήσω. Ἐφ' οἷς καὶ ὁ μουσικὸς οὗτος συγγραφεὺς καθίζει παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον.

Ἀλλὰ μόλις ἐτελείωσε τὴν καταπληκτικὴν συμφωνίαν τοῦ πρώτου τεμαχίου τοῦ μελοδράματός του ὁ μουσουργός, καὶ ὁ Ῥοσσίνης, χωρὶς ν' ἀκούσῃ τὸ ἄλλο μελόδραμα, τῷ λέγει·

— Προτιμῶ τὸ ἄλλο!

Digitized by Google

*
* *

Κομψευόμενός τις λαμβάνει κατὰ μέρος τὸν ἰατρὸν, ὅστις ἐπεσκέφθη πρὸ ὀλίγου τὸν θεῖόν του, ἀσθενήσαντα, καὶ:

— Λοιπὸν, ἰατρέ; τῷ λέγει ἐρωτῶν μὲ φωνὴν ἀσθμαίνουσαν.

— Τὸν ἐχάσαμεν! ἀποκρίνεται ὁ ἰατρός.

Ὁ κομψευόμενος ἀρχίζει τότε καὶ ἐκβάλλει στεναγμοὺς λίαν θρηνώδεις.

Ἀλλ' ὁ γέρων ἰατρὸς, ὅστις γνωρίζει τὸν κόσμον ἐν γένει, καὶ τοὺς σημερινοὺς ἀνεψιοὺς ἰδίως,

— Ἐλᾶτε, τῷ λέγει, φίλε μου, ἡσυχάσατε... ἀφοῦ σᾶς βεβαιώνω, ὅτι τὸν ἐχάσαμεν.

*
* *

Σκηνὴ συστάσεως.

— Κύριοι, σᾶς παρουσιάζω τὸν φίλον μου Α... Δὲν εἶνε τόσον ἀνόητος ὅσον φαίνεται.

Ἐφ' οἷς ὁ συνιστώμενος ὑπέλαβε ζωηρῶς·

— Καὶ αὐτὴ ἀκριβῶς, κύριοι, ἡ διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ φίλου μου.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὅτε ἐφυλακίσθη ὁ Βερανζὲ, ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψίν του ὁ δραματικὸς ποιητὴς Βιενννέ.

— Θὰ ἐποιήσατε πολλὰ ᾄσματα ἀφ' ὅτου εἴσθε ἐδῶ, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Βιεννέ.

— Ἀκόμη δὲν ἔκαμα παρὰ τὴν ἀρχὴν μόνον ἑνός.

— Τοῦτο μ' ἐκπλήττει.

— Καὶ πῶς; νομίζετε, εἶπεν ὁ Βερανζὲ, ὅτι κάμνω ἓν ᾆσμα μὲ ὅσην εὐκολίαν κάμνετε σεῖς μίαν τραγῳδίαν;

—

Εἰς τοὺς πλησιεστάτους συγγενεῖς τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ἐδίδετο ὁ τίτλος *Νωβελλήσιμος* (ἐπιφανέστατος). Ὑπῆρχε δὲ καὶ *Πρωτονωβελλήσιμος*, καὶ κατωρθώθη καὶ *Πρωτονωβελλησιμοϋπέρτατος*, καθ' ὃν χρόνον αἱ λέξεις ἐχαλκεύοντο πρὸς ἀφορμὴν μισθοδοτήσεως ἀργῶν.

—

Ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ σπουδαστηρίου τοῦ διασήμου δραματικοῦ ποιητοῦ καὶ ἀκαδημειακοῦ **Emile Augier** ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή: «Οἱ ἐρχόμενοι εἰς ἐπίσκεψίν μου μοὶ περιποιοῦσι τιμὴν, οἱ δὲ μὴ ἐρχόμενοι μοὶ προξενοῦσιν εὐχαρίστησιν». ΙΩΝΑΣ

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Οὔτε οἱ φιλάργυροι ἀγαπῶσι νὰ γνωρίζωμεν τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν τοῦ πλούτου των, οὔτε αἱ ἐρωτότροποι γυναῖκες τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν τῆς ἡλικίας των· οἱ μὲν, διότι φοβοῦνται μὴ τοὺς ἀναγκάσωμεν εἰς αὔξησίν τινα τῶν δαπανῶν των, αἱ δὲ, διότι φοβοῦνται μὴ συμβουλεύσωμεν εἰς αὐτὰς περιορισμόν τινα εἰς τὸν στολισμόν των.

*** Ἡ καρδία ἡμῶν ἔχει κλεῖθρα, τὰ ὁποῖα ἀνοίγονται οὕτως εἰπεῖν ἀφ' ἑαυτῶν τὸ πρωΐ, δυσκόλως τὴν μεσημβρίαν καὶ δυσκολώτατα ἢ οὐδόλως τὸ ἑσπέρας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἰδοὺ ποῦ φθάνει ἡ κερδοσκοπικὴ ἀπληστία τοῦ ἀνθρώπου, νὰ καθιστᾷ καὶ τὸ ἀθωότερον τῶν πτηνῶν ὄργανον κακοήθων πράξεων. Ὡρολογοποιεῖόν τι τῆς ἐν Ἑλβετίᾳ πόλεως **Lugano** ἔχει πολλὰς ἑκατοντάδας περιστερῶν *πεπαιδευμένων*, ἃς ἀποστέλλει εἰς Ἰταλίαν ἐναερίους κομιστὰς λαθρεμπορίου, ὅπερ ἀφοῦ μεταφέρωσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἐπιστρέφουσιν ἀμέσως εἰς Ἑλβετίαν. Τί δὲ εἶνε τὸ λαθρεμπόριον; Μικρὰ ὡρολόγια, ἅτινα ὁ Ἑλβετὸς κερδοσκόπος προσδένει εἰς τὸν πόδα τῶν περιστερῶν. Καὶ οὕτως ἐλπίζει νὰ εἰσάγῃ διὰ τοῦ τρόπου τούτου πεντηκοντάδα ὡρολογίων καθ' ἑκάστην ἄνευ οὐδενὸς τέλους, καὶ ἄνευ κινδύνου μὴ συλληφθῇ τὸ λαθρεμπόριον.

Ἐσχάτως ἐν τῇ μεγάλῃ λέσχῃ τοῦ **Monaco**, εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἑσπέρας, ὁ βαρῶνος Χ**, ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας τοῦ Μεκλεμβούργου, ἔσχε τὴν τύχην νὰ κερδίσῃ 300,000 φράγκων, τὰ ὁποῖα ἐνέκλεισε καλῶς εἰς κιβώτιον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ, ἐν ᾧ κατῴκει. Ἀλλὰ φαντασθῆτε τὴν κατάπληξίν του, ὅτε τὴν ἐπιοῦσαν ἐξυπνήσας παρετήρησεν ὅτι τὸ πολύτιμον κιβώτιον εἶχε γείνει ἄφαντον, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ θαλαμηπόλος του Ἰωάννης.

Ὁ Ἰωάννης οὗτος ἦτο γηραιὸς ὑπηρέτης παρασχὼν εἰς πολλὰς περιστάσεις δείγματα ἐξαιρέτου ἀφοσιώσεως καὶ πίστεως. Ἐν τούτοις ὁ βαρῶνος εὑρίσκετο νῦν ἐν ἀπορίᾳ χρηματικῇ. Τηλεγραφεῖ λοιπὸν πρὸς τὸν πατέρα του εἰς Γερμανίαν ἀφηγούμενος αὐτῷ τὸ ἀτύχημα καὶ ζητῶν συνδρομήν. Ἔλαβε δὲ τὴν ἑπομένην ἀπάντησιν· «Μὴ ἀνησυχῇς διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν χρημάτων. Ὁ Ἰωάννης εἶνε ἐδῶ μὲ τὰ χρήματα ὅλα, τὰ ὁποῖα νομίζεις χαμένα. Φοβούμενος μήπως λάβωσι πάλιν τὸν δρόμον τῆς *ρουλέττας*, καὶ συμμορφούμενος πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς φρονήσεως, ἦλθε νὰ καταθέσῃ τὸ πολύτιμον κιβώτιον ἐν ἀσφαλεῖ. Ἐλθὲ λοιπὸν καὶ σὺ ταχέως».

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Σᾶς συνέβη βεβαίως ποτὲ νὰ ἔχητε ἀνάγκην νὰ ζυγίσετέ τι καὶ νὰ μὴ ἔχητε πρόχειρα σταθμά. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀναπληροῦτε προχείρως διὰ νομισμάτων· 3968 δραχμαὶ νέαι εἰς χρυσὸν, ἢ 256 δρ. νέαι εἰς ἄργυρον, ἢ 18 δραχ. καὶ 80 λεπτὰ εἰς χαλκὸν, ἰσοδυναμοῦσι τῷ βάρει μιᾶς *ὀκάδος*.

Ὡς πρὸς τὰ γαλλικὰ σταθμὰ ἀπαιτοῦνται 155 χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα, ἢ 40 ἀργυρᾶ πεντάφραγκα ἢ 100 χαλκοῦ δεκάλεπτα, ὅπως ἀποτελέσωσι βάρος ἑνὸς *χιλιογράμμου*.

ΑΘΗΝΗΣΙ — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 252 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 26 Ὀκτωβρίου 1880

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

Σφραγὶς τῆς Γεν. Διευθ. τῶν τακτικῶν Ἑλλην. στρατευμάτων ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος, ἀνηκούσης, καθὰ ἐπληροφορήθημεν, τῷ ἐπὶ ἐπαναστάσεως ἀρχηγῷ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀειμνήστῳ στρατηγῷ Φαβιέ, εὑρίσκεται ἐν τῇ πλουσίᾳ συλλογῇ νεοελληνικῶν νομισμάτων καὶ νομισματοσήμων τοῦ κ. Θ. δὲ Χελδράϊχ. Σ. τ. Δ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχ. καὶ τέλος· ἴδε ἀριθ. 667·

ΚΓ.

Ἐν οἰκογενείᾳ.

Τὰ ἔτη παρῆλθον, πολλὰ ἀλλὰ βραχέα, διότι συνέκειντο ἐξ ὡραίων καὶ εὐτυχῶν ἡμερῶν.

Κατοικῶ ἤδη τὴν Ἀγγλίαν, εἰς Μίλλιγαν-Πάρκ, τὸ κτῆμα τῶν προπατόρων μου.

Τὸ παιδίον τὸ ἄνευ οἰκογενείας, ἄνευ στηρίγματος, τὸ ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὸ πέλαγος τῆς ζωῆς, καὶ παραῤῥιπτόμενον εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τῆς τύχης, τὸ ἄνευ φάρου νὰ τὸ καθοδηγήσῃ, ἄνευ λιμένος καταφυγῆς νὰ τὸ δεχθῇ, αὐτὸ ἔχει ἤδη οὐ μόνον μητέρα καὶ φίλτατον ἀδελφὸν ὑφ' οὗ ἀνταγαπᾶται, ἀλλὰ καὶ προγόνους, οἵτινες ἀφῆκαν καὶ ἔντιμον ὄνομα εἰς τὸν τόπον, καὶ οὐ μικρὰν περιουσίαν.

Τὸ πάμπτωχον παιδάριον, τὸ τόσας νύκτας κοιτῶνα ἔχον τοὺς ἀχυρῶνας, τοὺς σταύλους, ὕπαιθρον γωνίαν δάσους, εἶναι ἤδη ὁ κληρονόμος ἀρχαίου πύργου ἱστορικοῦ, ὃν ἐπισκέπτονται οἱ περιηγηταί, καὶ ὅστις συνιστᾶται ὑπὸ τῶν ὁδηγούντων τοὺς ξένους βιβλίων.

Περὶ τὰς εἴκοσι ὥρας πρὸς δυσμὰς τοῦ μέρους ὅπου ἐπεβιβάσθην, ὅτε κατεδιωκόμην ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, ἐγείρεται ἡ ἀγροικία αὕτη ἐπὶ τῆς κλιτύος κοιλάδος συμφύτου, καί τοι τῇ θαλάσσῃ γειτνιαζούσης. Ἵδρυται δὲ ἐπὶ φυσικοῦ ἀνδήρου, καὶ ἔχει κυβικὸν τὸ σχῆμα, καὶ ἀνὰ ἕνα πυργίσκον εἰς ἑκάστην γωνίαν. Τὰ δύω πρόσωπα, τὸ μεσημβρινὸν καὶ τὸ δυτικόν, καλύπτουσι στεφάναι γλυκίνης καὶ ῥόδων ἀναῤῥιχωμένων· τὰ δὲ πρὸς βοῤῥᾶν καὶ ἀνατολὰς καλύπτονται ὑπὸ κισσοῦ, οὗ οἱ κορμοὶ ἔχουσιν ὅπου ἐξέρχονται τῆς γῆς πάχος ἀνθρωπίνου σώματος, μεγάλην ἐλέγχον ἀρχαιότητα, καὶ ἀπαιτεῖται πᾶσα τῶν κηπουρῶν ἡ φροντὶς καὶ ἡ ἐπιστήμη, ἵνα μὴ ἡ φυτικὴ αὐτῶν εὐρωστία καλύπτῃ ὑπὸ πράσινον μανδύαν τ' ἀραβουργήματα καὶ ἄλλα γλυπτικὰ ποικίλματα τῶν λευκῶν λίθων, οἵτινες κοσμοῦσι τῶν παραθύρων τὰς κορωνίδας. Περικυκλοῦται δὲ ὑπὸ λίαν εὐρυχώρου παραδείσου, ἀρχαῖα ἔχοντος δένδρα, ἃ οὐδ' ἡ ψαλὶς οὐδ' ἡ ἀξίνη ποτὲ ἐβεβήλωσε, καὶ διαῤῥεομένου ὑπὸ διαφανῶν ῥυακίων, ὧν τὰ ὕδατα διατηροῦσι πρασίνην πάντοτε τὴν χλόην αὐτοῦ. Εἰς μικρὸν ἄλσος σεβασμίων πτελεῶν ἔρχονται καὶ διανυκτερεύουσιν αἱ κορῶναι, διὰ τῶν κραυγῶν αὐτῶν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἀναγγέλλουσαι τῆς ἡμέρας.

Ταύτην τὴν ἀρχαίαν ἀγροικίαν τοῦ Μίλλιγαν-Πάρκ κατοικοῦμεν οἰκογενειακῶς, ἡ μήτηρ μου, ὁ ἀδελφός μου, ἡ γυνή μου καὶ ἐγώ.

Πρὸ ἓξ μηνῶν, ἀφ' ὅτου εἴμεθα ἐνταῦθα, πολλὰς ὥρας διέρχομαι εἰς τὸ ἀρχεῖον, ὅπου διατηροῦνται τὰ ἔγγραφα, οἱ τίτλοι τῶν ἰδιοκτησιῶν, τὰ διπλώματα τῆς οἰκογενείας. Ἐπὶ μεγάλης δρυΐνης τραπέζης, ἣν τὰ ἔτη ἔβαψαν μελανήν, κεκυφώς, γράφω ἐπιμελῶς· ἀλλ' οὔτε εἰς τῶν τίτλων, οὔτε εἰς τῶν διπλωμάτων τὴν ἔρευναν ἐπιμελῶς ἀσχολοῦμαι, ἀλλὰ τὸ βιβλίον τῶν ἀναμνήσεών μου ἀναδιφῶ καὶ διατάττω.

Θὰ βαπτίσωμεν τὸ πρῶτον παιδίον ἡμῶν, τὸν υἱόν μου, τὸν μικρὸν Ματτίαν, καὶ ἐπὶ τῆς βαπτίσεως θέλω ὅλοι οἱ φίλοι τῶν δυστυχῶν ἡμερῶν μου νὰ συνέλθωσιν εἰς τὸν οἶκον τῶν προγόνων μου, καὶ εἰς ἕκαστον θέλω νὰ προσαγάγω τὴν δι-

Digitized by Google

ήγησιν τῶν συμβάντων ὧν μετέσχον, εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης δι' ἣν μοὶ παρέσχον βοήθειαν, ἢ δι' ὅσην ἐπέδειξαν ἀγάπην πρὸς τὸ πτωχὸν ἐγκαταλελειμμένον παιδίον. Ἅμα τελειῶ ἓν κεφάλαιον, τὸ πέμπω εἰς Δόρτσεστερ, εἰς τοῦ λιθογράφου, καὶ σήμερον περιμένω τ' αὐτογραφικὰ ἀντίτυπα τοῦ χειρογράφου μου, ἵνα δώσω ἀνὰ ἓν εἰς ἕκαστον τῶν προσκεκλημένων.

Ἡ συνάθροισις αὕτη ἔσται χαρὰ ἀπροσδόκητος ἐπίσης διὰ τὴν γυναῖκά μου, ἥτις θὰ ἴδῃ τὸν πατέρα, τὴν ἀδελφήν, τοὺς ἀδελφούς, τὴν θείαν της, ὅλως ἀπροσδοκήτως. Μόνοι ἡ μήτηρ καὶ ὁ ἀδελφός μου γνωρίζουσι τὸ μυστικόν. Ἂν δὲν ἐπέλθῃ τι νὰ ταράξῃ τὰς προθέσεις μου, ὅλοι θὰ κατοικήσωσιν ὑπὸ τὴν στέγην μου, καὶ θὰ ἔχω τὴν ἀγαλλίασιν νὰ τοὺς ἰδῶ περὶ τὴν τράπεζάν μου.

Εἷς μόνος θὰ λείπῃ ἐκ τῆς ἑορτῆς ταύτης· διότι, ὅση καὶ ἂν εἶναι τοῦ πλούτου ἡ δύναμις, δὲν δύναται ν' ἀποδώσῃ τὴν ζωὴν εἰς τοὺς ἀποθανόντας. Φίλτατε γέρων μου κύριε! Πόσην εὐδαιμονίαν θὰ ᾐσθανόμην ἂν μ' ἦτο δεδομένον νὰ ἐξασφαλίσω τὴν ἀνάπαυσίν σου! Ἤθελες ἀποθέσει τὴν *πίβαν*, καὶ τὴν προβηχάν, καὶ τὸν ἐπενδύτην τοῦ κατυφέ, καὶ δὲν θὰ ἐπανελάμβανες πλέον τὸ αἰώνιόν σου· «Ἐμπρός, παιδία μου!» Γῆρας ὑπὸ πάντων τιμώμενον θὰ σοὶ ἐπέτρεπε νὰ ἐγείρῃς τὴν ὡραίαν λευκὴν κεφαλήν σου, καὶ ν'ἀναλάβῃς τὸ ἀληθὲς ὄνομά σου. Βιτάλης, ὁ γέρων ἀλήτης, θὰ ἐγίνετο πάλιν ὁ περίφημος ἀοιδὸς Κάρλος Βαλζάνης. Ἀλλ'ὅτι ὁ ἄσπλαγχνος θάνατος δὲν μοὶ ἐπέτρεψε νὰ πράξω ὑπὲρ σοῦ, τὸ ἔπραξα κἂν ὑπὲρ τῆς μνήμης σου, καὶ εἰς τὰ Παρίσια, εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ Μονπαρνὰς (τοῦ Παρνασσοῦ), τὸ ὄνομα Κάρλος Βαλζάνης ἐπεγράφη εἰς τὸν τάφον, ὃν ἡ μήτηρ μου κατ' αἴτησίν μου σοὶ ἤγειρεν· ἡ δὲ χαλκῆ προτομή σου, χαραχθεῖσα κατὰ τὰς εἰκόνας σου, αἵτινες εἶχον γραφῆ ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς περιωπῆς σου, ἀναπολεῖ τὴν δόξαν σου εἰς τοὺς χειροκροτήσαντάς σε ποτὲ θαυμαστάς σου. Ἀντίτυπον τῆς προτομῆς ταύτης ἐχύθη δι' ἐμέ. Τὸ ἔχω ἐδῶ, ἐμπρός μου, καὶ ὅτε ἔγραφον τὴν διήγησιν τῶν πρώτων χρόνων τῶν δοκιμασιῶν μου, καθ' ὅσον αἱ περιπέτειαι τῆς τύχης μου ἀνεπτύσσοντο, ἐζήτουν συνεχῶς οἱ ὀφθαλμοί μου τοὺς ὀφθαλμούς σου. Δὲν σ' ἐλησμόνησα, καὶ ἔσο πεπεισμένος ὅτι ποτὲ δὲν θὰ σὲ λησμονήσω. Ἂν ἐπὶ τῆς ἐπικινδύνου ἐκείνης ὑπάρξεως παιδίου ἐγκαταλελειμμένου δὲν ἐσφάλην, δὲν ἔπεσα, εἰς σὲ τὸ ὀφείλω, εἰς τὰ διδάγματα, εἰς τὰ παραδείγματά σου, γέρων κύριε καὶ διδάσκαλέ μου! Εἰς πᾶσαν ἑορτὴν ἡ θέσις σου εὐλαβῶς θὰ σοὶ φυλάττηται. Ἂν σὺ δὲν μὲ βλέπῃς, ἐγὼ θὰ σὲ βλέπω.

Ἀλλ' ἰδού, ἡ μήτηρ μου προκύπτει εἰς τὴν ποικίλην στοάν μου. Ἡ ἡλικία δὲν ἀπέσβεσε τὸ κάλλος της, καὶ τὴν βλέπω σήμερον τοιαύτην οἵα μοὶ ἐφάνη τὸ πρῶτον, ὑπὸ τὸν ἐξώστην τοῦ *Κύκνου*, ἔχουσαν εὐγενῆ τὴν ὄψιν, καὶ πλήρη ἀγαθότητος καὶ γλυκύτητος. Τὸ κάλυμμα δὲ μόνον τῆς μελαγχολίας, τὸ καλύπτον τότε τοὺς χαρακτῆράς της πάντοτε, ἤρθη ἤδη ἀπ' αὐτῶν ἐντελῶς.

Στηρίζεται εἰς τοῦ Ἀρθοὺρ τὸν βραχίονα· διότι δὲν βοηθεῖ σήμερον πλέον ἡ μήτηρ τὸν υἱὸν ἀσθενῆ καὶ κλονιζόμενον, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, ὁ υἱὸς ἔγινε νεανίας ὡραῖος καὶ εὔρωστος, δεξιὸς εἰς πᾶσαν σωμασκίαν, κομψὸς ἱππότης, ῥωμαλέος ἐρέτης, ἄτρομος θηρευτής, καὶ αὐτὸς ἤδη μετὰ περιπαθοῦς μερίμνης ἔδιδε τὸν βραχίονα εἰς τὴν μητέρα του· διότι, παρὰ τὴν πρόγνωσιν τοῦ θείου μου κ. Τζαίμς Μίλλιγαν, τὸ θαῦμα ἐτελέσθη, καὶ ὁ Ἀρθοὺρ ἔζησε καὶ θὰ ζήσῃ.

Εἰς ἀπόστασιν δέ τινα μετ' αὐτοὺς βλέπω ἐρχομένην γραῖαν, φέρουσαν τὸ ἔνδυμα ἀγρότιδος Γαλλίδος, καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας βρέφος τετυλιγμένον εἰς λευκὸν μανδύαν. Ἡ γραῖα χωρικὴ εἶναι ἡ μάνα Βαρβερίνα, καὶ τὸ βρέφος εἶναι τὸ παιδίον μου, ὁ υἱός μου, ὁ μικρός μου Ματτίας.

Ἀφ' οὗ ἀνεῦρον τὴν μητέρα μου, ἠθέλησα νὰ μείνῃ μεθ' ἡμῶν καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα· ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη.

— Ὄχι, μοὶ εἶπε, μικρέ μου Ῥεμή, ἡ θέσις μου τὴν στιγμὴν αὐτὴν δὲν εἶναι πλησίον τῆς μητρός σου. Σὺ θὰ πρέπῃ τώρα νὰ ἐργασθῇς, νὰ σπουδάσῃς, διὰ νὰ γίνῃς ἀληθὴς κύριος διὰ τῆς ἀνατροφῆς, ὡς εἶσαι διὰ τῆς γενετῆς. Τί νὰ κάμνω πλησίον σου; Ἡ θέσις μου δὲν εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀληθοῦς σου μητρός. Ἄφες με νὰ ἐπιστρέψω εἰς Χαβανόν. Ἀλλὰ δὲν λέγω ὅτι ὁ χωρισμὸς θὰ εἶναι αἰώνιος. Θὰ μεγαλώσῃς, θὰ νυμφευθῇς, θὰ ἔχῃς παιδία. Τότε, ἂν θέλῃς, καὶ ἂν ἀκόμη ζῶ, ἠμπορῶ νὰ ἐπανέλθω ν' ἀναθρέψω τὰ τέκνα σου. Τροφός των, ὡς ἤμην ἐδική σου, δὲν ἐμπορῶ νὰ γίνω, διότι εἶμαι γραῖα, ἀλλὰ τὸ γῆρας δὲν εἶν' ἐμπόδιον διὰ τὴν καλὴν ἐπιμέλειαν τῶν παιδίων. Εἰς τὸ γῆρας ἀποκτᾷ τις πεῖραν, δὲν κοιμᾶται πολύ. Ἔπειτα θὰ τὸ ἀγαπῶ, τὸ παιδίον σου, καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι ἀπὸ ἐμὲ δὲν θὰ τὸ κλέψουν ὡς σ' ἔκλεψαν.

Καὶ ἔγινεν ὡς ἐπεθύμει ἡ μάνα Βαρβερίνα. Ὀλίγον πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ τέκνου ἡμῶν ἐστείλαμεν εἰς Χαβανὸν νὰ τὴν φέρωμεν, καὶ τότε ἀφῆκεν ὅλα, τὸ χωρίον της, τὰς ἕξεις της, τοὺς φίλους της, καὶ τὴν ἀγελάδα, θυγατέρα τῆς ἡμετέρας, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Τὸν μικρόν μας Ματτίαν γαλακτουχεῖ ἡ μήτηρ του, ἀλλὰ τὸν ἐπιμελεῖται, τὸν φέρει, τὸν διασκεδάζει, τὸν θωπεύει ἡ μάνα Βαρβερίνα, κηρύττουσα ὅτι εἶναι τὸ ὡραιότερον παιδίον ἀφ' ὅσα εἶδε ποτέ.

Ὁ Ἀρθοὺρ κρατεῖ φύλλον τῆς ἐφημερίδος τῶν *Καιρῶν*, καὶ καταθέτει αὐτὸ εἰς τὴν τράπεζάν μου, ἐρωτῶν με ἐὰν τὸ ἀνέγνων. Ὅτε δὲ τῷ λέγω ὅτι δὲν τὸ ἀνέγνων, μοὶ δεικνύει διὰ τοῦ δακτύ-

Digitized by Google

λου ἀλληλογραφίαν ἐκ Βιέννης, ἣν μεταφράζω.

«Μετ' ὀλίγον θὰ ἔχετε ἐν Λονδίνῳ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ματτία. Ἂν καὶ ἀπαραδειγμάτιστος ἐπιτυχία ἔστεψε τὴν σειρὰν τῶν συναυλιῶν του ἐνταῦθα, μᾶς ἐγκαταλείπει, καλούμενος εἰς Λονδῖνον ὑπὸ ὑποχρεώσεων, ἃς δὲν δύναται νὰ παραβῇ. Σᾶς εἶχον ἤδη γράψει περὶ τῶν συναυλιῶν τούτων. Ἀπετέλεσαν ζωηροτάτην ἐντύπωσιν διά τε τῆς δεινότητος καὶ πρωτοτυπίας τοῦ μουσουργοῦ, καὶ διὰ τοῦ ἐξαισίου κάλλους τῶν μουσικῶν συνθέσεων. Ἐν συντόμῳ, ὁ Ματτίας εἶναι ὁ Σοπῖνος τοῦ βιολίου, ὁ νέος Παγανίνης».

Δὲν εἶχον ἀνάγκην ἐκ τούτου τοῦ ἄρθρου νὰ μάθω ὅτι ὁ μικρὸς μουσικὸς τῶν τριόδων, ὁ σύντροφος καὶ μαθητής μου, ἔγινε μέγας καλλιτέχνης. Εἶδον τὸν Ματτίαν ἀναπτυσσόμενον καὶ μεγαλυνόμενον, καὶ ἄν, ὅτε συνειργαζόμεθα οἱ τρεῖς, ἐκεῖνος, ὁ Ἀρθοὺρ, καὶ ἐγώ, ὑπὸ τὸν κοινὸν ἡμῶν παιδαγωγόν, ὁ Ματτίας ὀλίγον προώδευεν εἰς τὰ λατινικὰ καὶ τὰ ἑλληνικά, τοσαῦται ἦσαν αἱ πρόοδοί του εἰς τὴν μουσικήν, ὑπὸ τοὺς διδασκάλους οὓς ἡ μήτηρ μου τῷ ἔδιδεν, ὥςε εὔκολον μοὶ ἦτον νὰ προϊδῶ ὅτι ἡ πρόῤῥησις τοῦ Ἐσπινασσοὺς, τοῦ κουρέως μουσικοῦ τῆς Μένδης, θὰ ἐπηλήθευεν. Ἡ ἀλληλογραφία ὅμως αὕτη τῆς Βιέννης μ' ἐπλήρωσεν ὑπερόπτου χαρᾶς, ὡς ἂν εἶχον μερίδα τῶν χειροκροτήσεων ὧν αὕτη ἦτον ἠχώ. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἔχω τῷ ὄντι τὴν μερίδα ταύτην; Ὁ Ματτίας δὲν εἶναι ἄλλος ἐγώ, σύντροφος, φίλος, ἀδελφός μου;

Οἱ θρίαμβοί του εἰσὶ θρίαμβοί μου, καὶ ἡ εὐτυχία του εὐτυχία μου.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπηρέτης μοὶ ἐπιδίδει τηλεγράφημα ἄρτι κομισθέν.

«Ἴσως εἶναι ὁ βραχύτερος, οὐχὶ δ' ὁ εὐχαριστότερος διάπλους. Καὶ ὑπάρχει εὐχάριστος; Τόσον ἀσθενὴς ἤμην, ὥστε μόνον ἐν Ῥεδ-Ἴλλ εὑρίσκω δυνάμεις νὰ σὲ εἰδοποιήσω. Συμπαρέλαβον τὴν Χριστίναν, διερχόμενος διὰ Παρισίων. Εἰς Χεγφὸρδ φθάνομεν τὰς τέσσαρας καὶ δέκα. Πέμψον ἅμαξαν.

ΜΑΤΤΙΑΣ».

Ἀναγινώσκων τὸ ὄνομα τῆς Χριστίνης, ἔστρεψα τὸ βλέμμα πρὸς τὸν Ἀρθοὺρ ὅστις ὅμως προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ τοὺς ἤγειρε μόνον ὅτε ἐπεράτωσα ὅλον τὸ τηλεγράφημα.

— Μοὶ ἔρχεται ἡ ἰδέα, εἶπε, νὰ ὑπάγω ὁ ἴδιος εἰς Χεγφόρδ. Θὰ εἰπῶ νὰ ζεύξουν τὴν μεγάλην ἅμαξαν.

— Ἀρίστη ἰδέα, εἶπον. Οὕτως, ὅταν ἔλθητε, θὰ κάθησαι ἄντικρυ τῆς Χριστίνης.

Χωρὶς δὲ ν' ἀπαντήσῃ ἐκεῖνος, ἐξῆλθεν εὐθύς. Ἐγὼ δέ, στραφεὶς πρὸς τὴν μητέρα μου,

— Βλέπεις, τῇ εἶπον, ὅτι ὁ Ἀρθοὺρ δὲν κρύπτει τὴν προθυμίαν του. Τοῦτο δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας.

— Διόλου δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας.

Εἰς τὸν τόνον δὲ τῶν λέξεων τούτων μοὶ ἐφάνη ὅτι διεῖδον χρωματισμόν τινα δυσαρεσκείας. Τότε ἐγερθείς, ἦλθον καὶ ἐκάθησα πλησίον τῆς μητρός μου, καὶ λαβὼν ἐφίλησα τὰς δύω της χεῖρας.

— Φιλτάτη μῆτερ, τῇ εἶπον γαλλιστί,—διότι τὴν γλῶσσαν ταύτην μετεχειριζόμην πάντοτε, ὁσάκις ἤθελον νὰ τῇ ὁμιλῶ περιπαθῶς, ὡς μικρὸν παιδίον,—φιλτάτη μῆτερ, δὲν πρέπει νὰ λυπῆσαι ὅτι ὁ Ἀρθοὺρ ἀγαπᾷ τὴν Χριστίναν. Τοῦτο ἀληθῶς θὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ συνδέσῃ λαμπρὸν γάμον, διότι λαμπρὸς γάμος, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κόσμου, εἶναι ὁ συνενῶν εὐγένειαν καὶ πλοῦτον. Ἀλλὰ τὸ παράδειγμά μου δὲν ἀποδεικνύει ὅτι δύναταί τις νὰ εἶναι εὐτυχής, εὐτυχέστατος, ὅσον ἐνδέχεται εὐτυχής, ἄνευ εὐγενείας καὶ πλούτου τῆς γυναικὸς ἣν ἀγαπᾷ; Δὲν ἐπιθυμεῖς νὰ εὐτυχήσῃ ὁ Ἀρθοὺρ ὅσον ἐγὼ εὐτυχῶ; Ὑπεχώρησας, ἀσθενὴς δειχθεῖσα, εἰς ἐμέ, διότι οὐδὲν δύνασαι ν' ἀρνηθῇς εἰς τὸ παιδίον ὃ ἔκλαυσας ἐπὶ δεκατρία ἔτη, καὶ δὲν θέλεις ἐπίσης νὰ ὑποχωρήσῃς εἰς τὸν ἄλλον υἱόν σου; Θὰ δειχθῇς συγκαταβατικωτέρα πρὸς τὸν ἕνα ἀδελφὸν παρὰ πρὸς τὸν ἄλλον;

Τότε μοὶ ἔθηκε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον, καὶ φιλοῦσά με,

— Ὢ τὸ καλὸν παιδίον, εἶπε, τὸν καλὸν ἀδελφόν! Ποίους ἐγκλείεις θησαυροὺς ἀγάπης!

— Διότι ἄλλοτε εἶχον βιασθῇ νὰ τοὺς φειδωλευθῶ. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ ἐμοῦ, πρόκειται περὶ τοῦ Ἀρθοὺρ. Εἰπέ μοι ποῦ θὰ εὕρῃ γυναῖκα ἀξιαγαπητοτέραν τῆς Χριστίνης; Δὲν εἶναι θαῦμα ἰταλικῆς καλλονῆς; Καὶ ἡ ἀγωγὴ ἣν ἔλαβεν, ἀφ' ὅτου ἐπήγαμεν καὶ τὴν παρελάβομεν ἐκ Λούκκας, δὲν τῇ χορηγεῖ πᾶν δικαίωμα νὰ καθέξῃ τὴν θέσιν της καὶ θέσιν διακεκριμένην ἐν τῇ ἀπαιτητικωτέρᾳ τῶν κοινωνιῶν;

— Βλέπεις ἐν τῇ Χριστίνῃ τὴν ἀδελφὴν τοῦ φίλου σου Ματτία.

— Ἀληθές, καὶ ὁμολογῶ ἀπροκαλύπτως ὅτι ἐξ ὅλης καρδίας ἐπιθυμῶ τὸν γάμον τοῦτον, ὅστις θὰ καθίστα τὸν Ματτίαν μέλος τῆς οἰκογενείας ἡμῶν.

— Ὁ Ἀρθοὺρ σοὶ ὡμίλησε περὶ τῶν αἰσθημάτων, τῶν πόθων του;

— Ναί, φιλτάτη μῆτερ, εἶπον μειδιῶν· ἀπετάθη πρὸς ἐμὲ ὡς πρὸς ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας.

— Καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας;..

— Ὑπεσχέθη νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ.

Ἀλλ' ἡ μήτηρ μου μὲ διέκοψεν.

— Ἰδοὺ ἡ γυνή σου, μοὶ εἶπε. Περὶ τοῦ Ἀρθοὺρ ὁμιλοῦμεν κατόπιν.

Ἡ σύζυγός μου, — τὸ ἐνοήσατε ἤδη, καὶ περιττὸν εἶναι, ἢ ὄχι; νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ—ἡ σύζυγός μου εἶναι ἡ μικρὰ κόρη ἡ ἔχουσα τοὺς ἐκπεπληγμένους ἐκείνους ὀφθαλμούς, τὴν ὁμιλοῦσαν μορφὴν ἣν γνωρίζετε, εἶναι ἡ Λίζα, ἡ μικρὰ Λίζα,

Digitized by Google

λεπτὴ, ἐλαφρὰ, ἐναέριος. Ἡ Λίζα δὲν εἶναι πλέον βωβὴ, ἀλλ' εὐτυχῶς διετήρησε τὴν λεπτότητα, τὴν ἐλαφρότητα ἐκείνην, ἥτις εἰς τὴν καλλονὴν αὐτῆς δίδει τι οὐράνιον. Ἡ Λίζα οὐδέποτε πλέον ἐμακρύνθη τῆς μητρός μου, ἥτις τὴν ἐξέθρεψε καὶ τὴν ἐξεπαίδευσεν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ τὴν κατέστησε τὴν ὡραιοτάτην νεάνιδα, ἔχουσαν πάντα τὰ πλεονεκτήματα, πάντα τὰ προτερήματα, πάσας τὰς ἀρετὰς, κατ' ἐμὲ, διότι τὴν ἀγαπῶ. Τὴν ἐζήτησα σύζυγον παρὰ τῆς μητρός μου, ἥτις μετὰ ζωηρὰν ἀντίστασιν, στηριζομένην εἰς τὴν διαφορὰν τῶν κοινωνικῶν θέσεων, δὲν ἠδυνήθη νὰ μοὶ τὴν ἀρνηθῇ. Τοῦτο ἐσκανδάλισε καὶ παρώργισε τινὰς τῶν συγγενῶν ἡμῶν· ἀλλ' ἐκ τῶν τεσσάρων ὀργισθέντων τρεῖς ἐξιλεώθησαν ἤδη, γνωρίσαντες τῆς Λίζας τὴν χάριν, καὶ ὁ τέταρτος προσμένει, ἵνα προσέλθῃ καὶ ἐκεῖνος, ἐπίσκεψιν ἡμῶν, καθ' ἣν νὰ τῷ ζητήσωμεν συγχώρησιν ὅτι εἴμεθα εὐτυχεῖς. Προσδιωρίσθη δὲ διὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἡ αὔριον.

— Λοιπὸν, εἶπεν ἡ Λίζα εἰσερχομένη, τί συμβαίνει ἐδῶ; Κρύπτεσθε ἀπ' ἐμοῦ! ὁμιλεῖτε μυστικῶς! Ὁ Ἀρθοὺρ ἀνεχώρησε διὰ τὸν σταθμὸν Χεγφὸρδ, καὶ ἡ μακρὰ ἅμαξα ἐστάλη εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Φεῤῥῆ! Τί μυστήριον εἶναι τοῦτο, παρακαλῶ;

Ἡμεῖς δὲ μειδιῶμεν, ἀλλὰ δὲν ἀποκρινόμεθα.

Τότε αὐτὴ περιβάλλει διὰ τῆς ἀγκάλης της τὸν τράχηλον τῆς μητρός μου, καὶ φιλοῦσα αὐτὴν μετ' ἀγάπης,

— Ἀφ' οὗ, φιλτάτη μῆτερ, εἶσαι καὶ σὺ τῆς συνωμοσίας, δὲν ἀνησυχῶ, καὶ εἰμὶ ἐκ προοιμίων πεπεισμένη ὅτι εἰργάσθης ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας ἡμῶν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐλαττοῖ τὴν περιέργειάν μου· ἐξ ἐναντίας.

Ὁ καιρὸς εἶχε παρέλθει, καὶ ἡ μακρὰ ἅμαξα, ἣν εἶχον πέμψει εἰς Φεῤῥῆ διὰ τὴν οἰκογένειαν τῆς Λίζας, πρέπει νὰ φθάσῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν. Τότε μετὰ τῆς περιεργείας τῆς καλῆς γυναικός μου θέλων ὀλίγον νὰ παίξω, λαμβάνω τὸ τηλεσκόπιον, δι' οὗ παρακολουθοῦμεν τὰ μακρόθεν διερχόμενα πλοῖα, καὶ ἀντὶ πρὸς τὸ πέλαγος τὸ στρέφω πρὸς τὸν δρόμον, δι' οὗ πρόκειται νὰ ἔλθῃ ἡ μακρὰ ἅμαξα.

— Ἰδὲ, τῇ λέγω, εἰς τὸ τηλεσκόπιον τοῦτο, καὶ ἡ περιέργειά σου θὰ ἱκανοποιηθῇ.

Καὶ βλέπει, ἀλλ' οὐδὲν διακρίνει πλὴν τῆς λευκῆς ὁδοῦ, διότι ἐπ' αὐτῆς οὐδεμία ἅμαξα ἀκόμη δὲν φαίνεται.

Τότε προσάγω ἐγὼ τὸν ὀφθαλμὸν εἰς τὸ δίοπτρον.

— Πῶς δὲν εἶδες τίποτε διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τούτου; τῇ λέγω διὰ τοῦ τόνου δι' οὗ ὁ Βιτάλης προὐκάλει τὰ φιλοδωρήματα. Ἀλλ' αὐτὸ εἶναι θαυμάσιον· δι' αὐτοῦ βλέπω ὑπεράνω τῶν θαλασσῶν, ἐντὸς τῆς Γαλλίας. Ἰδοὺ· βλέπω κομψὴν οἰκίαν εἰς τοῦ Σῶ τὰ περίχωρα. Ἀνὴρ λευκόθριξ προτρέπει νὰ σπεύσωσι δύω γυναῖκας ἀσχολουμένας περὶ αὐτόν. «Ταχέως, λέγει, ταχέως, μὴ ἀναχωρήσῃ ὁ σιδηρόδρομος, καὶ δὲν φθάσω εἰς Ἀγγλίαν ἐν καιρῷ διὰ τὴν βάπτισιν τοῦ ἐγγόνου μου. Κερὰ Κατερίνα, ὀγρήγορα, σὲ παρακαλῶ. Δέκα ἔτη ὁποῦ συγκατοικοῦμεν, πάντοτε φθάνεις πολὺ ἐξώρας. Πῶς; τί μὲ μαλόνεις, Στεφανή; Κύτταξ' ἐκεῖ τὴν κυρίαν χωροφυλακήν! Ἡ ἐπίπληξίς μου πρὸς τὴν Αἰκατερίναν, τί τὴν ἐξέλαβες; εἶναι ὅλως φιλική. Θαῤῥεῖς δὲν ἠξεύρω ὅτι ἡ Κατερίνα εἶναι ἡ καλητέρα ἀδελφὴ τοῦ κόσμου, ὡς σὺ, Στεφανή μου, εἶσαι ἡ καλητέρα θυγάτηρ; Ποῦ ἀλλοῦ θὰ εὑρεθῇ κόρη τόσον καλὴ, καὶ ἥτις νὰ μὴ νυμφεύηται μόνον διὰ νὰ περιποιῆται τὸν γέροντα πατέρα της, καὶ ἥτις, καὶ ἀφ' οὗ ἐμεγάλωσεν, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι, ὡς ὅτε ἦτον μικρὰ, ὁ φύλαξ ἄγγελος τῶν ἀδελφῶν της;» Καὶ πρὶν ἀναχωρήσῃ δίδει παραγγελίας νὰ ἐπιμελῶνται τὰ ἄνθη του ἐπὶ τῆς ἀπουσίας του. «Μὴ λησμονῇς ὅτι ἤμην κηπουρὸς, λέγει εἰς τὸν ὑπηρέτην του, καὶ ὅτι γνωρίζω τὴν ἐργασίαν».

Τότε δὲ ἀλλάσσω τὴν θέσιν τοῦ τηλεσκοπίου, ὡς θέλων νὰ ἴδω κατ' ἄλλην διεύθυνσιν.

— Τώρα, εἶπον, βλέπω ἀτμόπλουν, μέγα ἀτμόπλουν ἐπιστρέφον ἐκ τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν καὶ πλησιάζον εἰς Ἅβρ. Εἰς τὸ κατάστρωμα ἵσταται νεανίας ἐπιστρέφων ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ὁδοιπορίας εἰς τὰς χώρας τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων. Λέγουν ὅτι φέρει φυτολογικὴν συλλογὴν ὅλως ἄγνωστον εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὁδοιπορίας του, δημοσιευθὲν διὰ τῶν ἐφημερίδων, εἶναι περιεργότατον. Τὸ ὄνομά του, Βενιαμὶν Ἀκῖνος, εἶναι ἤδη περίφημον. Ἓν μόνον τὸν στενοχωρεῖ, ἡ μέριμνα ἂν θὰ φθάσῃ ἐγκαίρως εἰς Ἅβρ, ἵνα ἐπιβιβασθῇ εἰς τὸ ἀτμόπλουν τῆς Σουδαμπτῶνος, καὶ ἀπέλθῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του, εἰς Μίλλιγαν-Πάρκ. Τὸ τηλεσκόπιόν μου εἶναι τόσον θαυμάσιον, ὥστε τὸν παρακολουθεῖ. Ἰδοὺ αὐτὸς εἰς τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Σουδαμπτῶνος· ἰδοὺ, φθάνει.

Καὶ πάλιν δὲ ἀλλαχοῦ στρέφω τὸ τηλεσκόπιον, καὶ ἐξακολουθῶ.

— Οὐχὶ μόνον βλέπω διὰ τοῦ τηλεσκοπίου μου, ἀλλὰ καὶ ἀκούω. Δύο ἄνθρωποι κάθηνται εἰς σιδηροδρομικὴν ἅμαξαν, εἷς γέρων καὶ εἷς νέος. «Πόσον περίεργος θὰ εἶναι δι' ἡμᾶς ἡ ἐκδρομὴ αὕτη! λέγει ὁ γέρων.—Περιεργοτάτη, δάσκαλε. —Ὄχι μόνον, φίλτατε Ἀλέξη, θὰ ἐναγκαλισθῇς τὴν οἰκογένειάν σου, ὄχι μόνον θὰ σφίξωμεν τὴν χεῖρα τοῦ Ῥεμῆ, ὅστις δὲν μᾶς λησμονεῖ, ἀλλὰ θὰ καταβῶμεν καὶ εἰς τ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Οὐαλλίας, καὶ σπουδαῖα ἐκεῖ θὰ παρατηρήσῃς, καὶ ἐπιστρέψας θὰ ἠμπορέσῃς πολλὰ νὰ βελτιώσῃς εἰς Τρυέραν, καὶ τοῦτο θὰ ἐνισχύσῃ τὴν θέσιν ἣν κατέκτησας διὰ τῆς ἐργασίας σου. Ἐγὼ δὲ θέλω εὕρει ἀξιόλογα δείγματα, καὶ θέλω τὰ προσθέσει εἰς τὴν συλλογήν μου, ἧς τὴν προσφορὰν εὐηρε-

Digitized by Google

στήθη νὰ δειχθῇ τῶν Βαρσῶν ἡ πόλις. Πόσον λυπηρὸν ὅτι δὲν ἐδυνήθη νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ Γασπάρ!»

Ἤθελον δὲ νὰ ἐξακολουθήσω, ὅτε μ' ἐπλησίασεν ἡ Λίζα, καὶ λαβοῦσα τὴν κεφαλήν μου εἰς τὰς δύω της χεῖρας, μ' ἐμπόδισε διὰ τῆς θωπείας της νὰ ὁμιλήσω.

— Ὦ! ποίαν ἀπροσδόκητον καὶ γλυκεῖαν χαρὰν μοὶ παρεσκεύασες! εἶπε μετὰ φωνῆς τρεμούσης ἐκ συγκινήσεως.

— Δὲν πρέπει ἐμὲ νὰ εὐχαριστήσῃς, ἀλλὰ τὴν μητέρα, ἥτις ἠθέλησε νὰ φέρῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅλους ὅσοι εἶχον δειχθῇ εὔσπλαγχνοι πρὸς τὸν ἐγκαταλελειμμένον υἱόν της. Ἂν δὲν μ' εἶχες κλείσει τὸ στόμα, θὰ ἐμάνθανες ὅτι περιμένομεν ἀκόμη καὶ τὸν ἀξιόλογον Βὸβ, ὅστις ἔγινεν ὁ ἐπισημότερος διευθυντὴς ἱπποδρομίων τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὸν ἀδελφόν του, ὅστις πλοιαρχεῖ πάντοτε τῆς *Ἐκλείψεως*.

Τὴν στιγμὴν ταύτην κρότος τροχῶν ἀκούεται, καὶ σχεδὸν ἀμέσως μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλος. Τρέχομεν δ' εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἡ Λίζα εἰς τὴν πρώτην ἅμαξαν ἀναγνωρίζει τὸν πατέρα της, τὴν θείαν της Αἰκατερίναν, τὴν ἀδελφήν της Στεφανὴν, καὶ τοὺς ἀδελφούς της Ἀλέξην καὶ Βενιαμίν. Πλησίον δὲ τοῦ Ἀλέξη κάθηται γέρων πολιὸς καὶ κυφὸς, ὁ Δάσκαλος. Ἐκ τῆς ἐναντίας δὲ διευθύνσεως φθάνει ἡ ἀνοικτὴ ἁρμάμαξα, ἐξ ἧς ὁ Ματτίας καὶ ἡ Χριστίνα μᾶς νεύουσι διὰ τῆς χειρός. Ὀπίσω δὲ τῆς ἁρμαμάξης φθάνει δίτροχον κομψὸν ὁδηγούμενον ὑπὸ τοῦ Βὸβ αὐτοῦ, ὅστις ἔχει τοὺς τρόπους εὐγενεστάτους, ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός του εἶναι πάντοτε ὁ τραχὺς ναυτικὸς, ὅστις μᾶς εἶχεν ἀποβιβάσει εἰς Ἰσιγνύ.

Ἀμέσως δὲ κατέβημεν σπεύδοντες τὴν κλίμακα, ἵνα δεχθῶμεν τοὺς ξένους ἡμῶν εἰς τὸ κατώφλιον.

Ἐπὶ τοῦ γεύματος δὲ καθήμεθα πάντες περὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν, καὶ, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ παρελθόντος.

— Ἀπήντησα ἐσχάτως εἰς Βάδην, εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ χαρτοπαιγνίου, εἶπεν ὁ Ματτίας, Ἄγγλον κύριον, ἔχοντα ὀδόντας λευκοὺς καὶ ἐξεῖς καὶ πάντοτε μειδιῶντα, ἂν καὶ ἡ τύχη τῶν χαρτίων δὲν τὸν ηὐνόει. Δὲν μ' ἀνεγνώριστε, καὶ μοὶ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ μοὶ ζητήσῃ ἓν φιορίνιον ἵνα τὸ παίξῃ εἰς ἀσφαλέστατον χαρτίον. Συνεταιρισμὸς ἦτον οὗτος, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξεν ἐπιτυχής. Ὁ κύριος Τζαίμς Μίλλιγαν ἔχασε.

— Τί τὸ διηγεῖσαι τοῦτο ἔμπρὸς τοῦ Ῥεμῆ, φίλτατε Ματτία; εἶπεν ἡ μήτηρ μου. Ἠξεύρεις εἶναι καλὸς νὰ στείλῃ βοήθειαν εἰς τὸν θεῖόν του.

— Μάλιστα, φιλτάτη μῆτερ.

— Καὶ τότε, ποῦ ἔσται ἡ ἐξαγορὰ τῶν ἀδικημάτων; ἠρώτησεν ἡ μήτηρ του.

— Εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ θεῖός μου, ὅστις τὰ πάντα ἐθυσίασεν εἰς τὸν πλοῦτον, θὰ ὀφείλῃ τὸν ἄρτον του εἰς ἐκείνους οὓς κατεδίωξε, καὶ ὧν ἠθέλησε τὸν θάνατον.

— Εἶχον εἰδήσεις περὶ τῶν συνενόχων του, εἶπεν ὁ Βόβ.

— Περὶ τοῦ ἀποτροπαίου Δρισκόλλ; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

— Ὄχι περὶ τοῦ Δρισκόλλ. Ἐκεῖνος πρέπει νὰ εἶναι ἀκόμη πάντοτε πέραν τῶν θαλασσῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς οἰκογενείας Δρισκόλλ. Ἡ κυρία Δρισκόλλ ἀπέθανε καεῖσα μίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ἠπλώθη εἰς τὴν ἑστίαν ἀντὶ ν' ἁπλωθῇ εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁ Ἄλλεν καὶ ὁ Νὲδ κατεδικάσθησαν ν' ἀπέλθωσιν ὑπερόριοι. Θὰ ὑπάγουν ὅπου εἶναι ὁ πατήρ των.

— Καὶ ἡ Καίτη;

— Ἡ μικρὰ Καίτη ἐπιμελεῖται πάντοτε τὸν πάππον της ὅστις ζῇ. Κατοικεῖ πάντοτε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Λέοντος. Δὲν εἶναι δὲ πτωχοὶ, διότι ὁ γέρων ἔχει χρήματα.

— Ἂν εἶναι εὐαίσθητος πρὸς τὸ ψῦχος, εἶπεν ὁ Ματτίας γελῶν, τὴν λυποῦμαι, διότι ὁ γέρων δὲν ἀγαπᾷ νὰ πλησιάζῃ κανεὶς εἰς τὴν ἑστίαν του.

Καὶ εἰς τὴν ἀναθεώρησιν ταύτην τοῦ παρελθόντος ἕκαστος φέρει τὴν συνεισφοράν του. Πάντες εἴχομεν ἀναμνήσεις κοινὰς, καὶ εὐχάριστον ἦτον νὰ τὰς ἀνταλλάσσωμεν. Ἦσαν δεσμὸς μεταξὺ ἡμῶν.

Ὅτε δὲ τὸ γεῦμα ἐτελείωσε, μ' ἐπλησίασεν ὁ Ματτίας, καὶ φέρων με εἰς τὴν κόγχην τοῦ παραθύρου,

— Μοὶ ἐπέρχεται μία ἰδέα, μοὶ εἶπε. Τοσάκις ἐπαίξαμεν ὁμοῦ μουσικὴν δι' ἀνθρώπους ἀδιαφόρους. Τί λέγεις ἂν ἐπαίζομεν τώρα δι' ἐκείνους οὓς ἀγαπῶμεν;

— Εὐχαρίστησις χωρὶς μουσικῆς δὲν ὑπάρχει διὰ σέ; Εἰς πᾶσαν περίστασιν, πανταχοῦ, πάντοτε, μουσικήν. Ἐνθυμήθητι πῶς ἐτρομάξαμεν τὴν ἀγελάδα μας.

— Θέλεις νὰ παίξωμεν τὴν μελῳδίαν ἐκείνην τῆς Νεαπόλεως;

— Μετὰ χαρᾶς. Αὕτη ἀπέδωκε τὴν φωνὴν εἰς τὴν Λίζαν.

Καὶ ἐλάβομεν τὰ ὄργανα. Ἐξ ὡραίου κιβωτίου, ἔχοντος ἔσωθεν κατυφὲν, ἔλαβεν ὁ Ματτίας παλαιὸν βιολίον, μόλις ἀξίζον δύο δραχμὰς, ἂν ἤθελε νὰ τὸ πωλήσῃ, καὶ ἐγὼ λαμβάνω ἐκ τοῦ περιβλήματός της ἅρπαν, ἧς τὸ ξύλον, ὑπὸ τῶν βροχῶν ἐκπλυθὲν, εἶχεν ἀναλάβει τὸ φυσικὸν χρῶμά του.

Πάντες οἱ παρευρισκόμενοι μᾶς περικυκλοῦσι· κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν στιγμὴν, ἓν κυνάριον, ὁ Κάπης παρουσιάζεται. Γέρων εἶναι ὁ καλός μου Κάπης, καὶ κωφός· ἀλλ' ὅρασιν καλὴν διετήρησεν. Ἐκ τοῦ προσκεφαλαίου ἐφ' οὗ κατοικεῖ ἀνεγνώρισε τὴν ἅρπαν του, καὶ ἦλθεν ὑποσκάζων νὰ μετάσχῃ τῆς «παραστάσεως». Εἰς τὸ στόμα κρατεῖ μικρὸν πινάκιον, καὶ θέλει νὰ περιέλθῃ τὴν «ἔντιμον ὁμήγυριν», περιπατῶν εἰς τοὺς ὀπισθίους του πό-

Digitized by Google

δας· ἀλλ' αἱ δυνάμεις τῷ λείπουσι. Τότε κάθηται, καὶ σοβαρῶς χαιρετῶν τὴν «ὁμήγυριν», θέτει τὸν ἕνα πόδα εἰς τὴν καρδίαν του.

Ἀφ' οὗ δ' ἐπαύσαμεν ψάλλοντες, ἠγέρθη ὁ Κάπης ὅπως ἐδυνήθη, νὰ «περιφέρῃ τὸν δίσκον». Ἕκαστος δ' ἔρριψε τὴν προσφοράν του εἰς τὸ πινάκιον, καὶ ὁ Κάπης, ἔκθαμβος διὰ τὴν μεγάλην εἴσπραξιν, μοὶ τὴν ἔφερεν. Ἦτον δὲ ἡ ἐπισημοτάτη τῶν ὅσων ποτὲ εἶχε ταμιεύσει, διότι συνίσταται ὅλη ἐκ νομισμάτων ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν, 170 δραχμαί.

Τότε τὸν ἐφίλησα εἰς τὸ ῥύγχος, ὡς ἄλλοτε, ὅτε μ' ἐπαρηγόρει, καὶ ἡ ἀνάμνησις αὕτη τῶν συμφορῶν τῆς παιδικῆς ἡλικίας μου μοὶ ἐνέβαλεν ἰδέαν, ἣν ἀμέσως ἐπρότεινα.

— Ἡ ποσότης αὕτη ἔσται ἡ πρώτη κατάθεσις πρὸς ἵδρυσιν καταστήματος ὁρισθησομένου εἰς καταφύγιον καὶ βοήθειαν τῶν μικρῶν μουσικῶν τῶν εἰς τὰς ὁδοὺς περιφερομένων. Ἡ δὲ μήτηρ μου καὶ ἐγὼ θέλομεν συνεισφέρει τὰ ἐπίλοιπα.

— Φιλτάτη κυρία, εἶπεν ὁ Ματτίας, φιλῶν τῆς μητρός μου τὴν χεῖρα, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ μετάσχω καὶ ἐγὼ διὰ μικρᾶς συνδρομῆς εἰς τὸ ἔργον σας. Ἂν μοὶ δίδετε τὴν ἄδειαν, θὰ προσθέσω εἰς τὰς εἰσπράξεις τοῦ Κάπη τὸ προϊὸν τῆς πρώτης μου συναυλίας ἐν Λονδίνῳ.

Ἀλλ' ἐλλείπει ἀκόμη μία σελὶς ἐκ τοῦ χειρογράφου μου, ἐκείνη ἥτις πρέπει νὰ περιλάβῃ τὸ ᾆσμα τῆς Νεαπόλεως. Τὸ ᾆσμα τοῦτο φυλάττω πάντοτε μεταξὺ τῶν πολυτίμων ἐγγράφων μου, ἔχει δὲ ὡς ἕπεται·

Κλειστὸ παράθυρο, σκληρὴ παρθένα,
Διὰ σᾶς τί δάκρυα ἔχω χυμένα!
Νυχτόνει, πρόβαλε, 'πέ με μιὰ λέξι,
Κι' ἂν εἶν' μεσάνυχτα, ἥλιος θὰ φέξῃ.

—

Διψοῦν τὰ ῥόδα σου κ' οἱ ἄσπροι κρίνοι
Νὰ 'βγῇς, ἀσπρούλα μου, νὰ τὰ ποτίσῃς.
Θαῤῥεῖς τὸ 'μάτι μου νερὸ πῶς χύνει;
Ἄχ! εἶναι δάκρυα, δὲν εἶναι βρύσις.

—

Διὲ, τἄστρα χλώμιαναν· κρατῶ νυχτέρι.
Προσμένω κ' ἔγιναν ἡ στιγμαὶς χρόνια.
Ἂν λείψ' ἡ ἄνοιξις, τὸ καλοκαῖρι,
Ἡ γῆ μαραίνεται, σιγοῦν τ' ἀηδόνια.

—

Κ' ἐγὼ 'ς τὴ θύρα σου μὴ 'πῇς πῶς ψάλλω,
Κλειστὸ παράθυρο ὅταν κυττάζω.
Καὶ τὸ τραγοῦδί μου δὲν εἶναι ἄλλο,
Πλὴν τὰ παράπονα 'π' ἀναστενάζω.

ΟΙ ΣΤΡΕΒΛΩΤΑΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

[Κατὰ τὸ γαλλικόν].

Βεβαίως δὲν θὰ διασύρω ἐγὼ τὴν μουσικὴν, διότι ἐάν τι πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ μὲ παρηγορεῖ διότι ἐγεννήθην, εἶνε ἡ μουσική. Ἂν διέσυρον τὴν μουσικὴν, θὰ ἦτο ὡς νὰ ἐκολάφιζον τὸν εὐεργέτην μου. Δικαίως ἐλέχθη ὅτι πᾶσα λύπη καὶ μελαγχολία διαλύεται ἐνώπιον τῆς θέας μικροῦ παιδίου, καθ' ὅμοιον δὲ τρόπον δύναταί τις νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι καὶ πᾶσα ὀργὴ ἡ ἐμπάθεια καὶ πᾶσα κακὴ τοῦ πνεύματος διάθεσις ἀδύνατον εἶνε ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ διαρκέσῃ καὶ νὰ μὴ διαλυθῇ ὡς νέφος ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς μουσικῆς, ἥτις ὡς μάγισσα σαρώνει ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας πᾶσαν θλῖψιν καὶ πᾶσαν ἔξαψιν. Εἶνε τρυφερὰ καὶ συμπαθὴς φίλη ἡ μουσικὴ, ἥτις ἀντανακλᾷ τὴν χαρὰν ἢ τὴν λύπην ἡμῶν, ὑπογλυκαίνουσα αὐτὰς καὶ καθαρίζουσα καὶ σχεδὸν εἰπεῖν θεοποιοῦσα.

Γίνομαι λοιπὸν ἐγὼ ὁ ὑπέρμαχος τῆς μουσικῆς, ἣν συχνάκις ἑκουσίως ἴσως διέσυραν οἱ ἐπίσημοι αὐτῆς φίλοι καὶ γίνομαι ὑπέρμαχος αὐτῆς κατὰ τρόπον ἴδιον, καὶ ἀποφασίζω νὰ κεντήσω διὰ τῆς γραφίδος μου τοὺς ἀσπλάγχνους ἐκείνους τοὺς ὦτα μὴ ἔχοντας, οἵτινες ὄντες δῆθεν κυμβαλισταὶ ἢ ψάλται ἢ πενταχορδισταὶ ἢ ἄλλο τοιοῦτον, καθιστῶσι τὴν καλλίστην τῶν καλῶν τεχνῶν αἰσχίστην παρῳδίαν ἄνευ νοήματος, πρᾶγμα ἀνούσιον μὴ παρέχον οὐδὲ ἐκείνην κἂν τὴν τέρψιν, ἣν παρέχει ἡ τέχνη τοῦ γελωτοποιοῦ. Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ὄχι μόνον δὲν θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὡς ἐχθροὺς καὶ πολεμίους τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ μάλιστα κηρύττονται ὡς οἱ ἄριστοι αὐτῆς φίλοι, ἀπαράλλακτα ὅπως οἱ λαίμαργοι κατασπαράττουσι τοὺς κούρκους καὶ τὰ ὀρνίθια ἐξ ἀφάτου πρὸς αὐτὰ ἀγάπης.

Δὲν εἶμαι λοιπὸν ἐχθρὸς τῆς μουσικῆς· ἐπιμένω μάλιστα λέγων ὅτι ἡ μουσικὴ εἶνε ἡ καλλίστη τῶν καλῶν τεχνῶν. Εἶνε ὑπερτέρα τῆς ποιήσεως, διότι τὴν ποίησιν τὴν στενοχωρεῖ ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ περικλείηται ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν λέξεων καὶ τῆς φρασεολογίας ὡρισμένης γλώσσης, εἶνε ὑπερτέρα τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς, διότι οὔτε μάρμαρα οὔτε μέταλλα οὔτε ἄλλο ὑλικὸν οὐδὲν περικόπτει τὰ πτερὰ τῆς μουσικῆς, καὶ διότι ἡ μουσικὴ δὲν ὑποχρεοῦται ὅπως αἱ δύο μνημονευθεῖσαι τέχναι νὰ ἀπομιμῆται ὡρισμένα φυσικὰ πρότυπα, καὶ μάλιστα νὰ μένῃ καὶ ὑποδεεστέρα αὐτῶν, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ζωγραφικήν. Διότι μὲ ὅλον τὸν σεβασμὸν, ὃν ἔχω πρὸς τὸν ὕπατον τῶν ζωγράφων, τολμῶ νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία ἦτο ὡραιοτέρα καὶ ζωντανοτέρα, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πλάστου, ἢ ὡς παρέστησαν αὐτὴν πᾶσαι τοῦ Ῥαφαὴλ αἱ γραφαί. Ἡ περιώνυμος τῆς Ῥώμης πεδιὰς εἶνε ἐν τῇ πραγματικότητι πολὺ προτιμοτέρα τῶν γραφῶν, αἵτινες τὴν εἰκονίζουσι, καὶ οἱ καταρράκται, οἱ ἀναβλύζοντες μετὰ πατάγου ἀπὸ τῶν πλευρῶν τῶν Ἑλβετικῶν Ἄλπεων εἶνε πολὺ γραφικώτεροι ἐκείνων, οἵτινες ἀπορρέουσιν ἀπὸ τῶν χρωστήρων τοῦ Ἀλεξάνδρου Καλὰμ ἢ τοῦ Φιλίππου Γεωργίου.

Ὁ Θεὸς ἐγκατέσπειρε παντοῦ τὴν ποίησιν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν γλυπτικήν. Εἶνε μέγα ποίημα ὁ κόσμος, πᾶν τοπεῖον εἶνε εἰκὼν ἔχουσα ὡς πλεονέκτημα τὴν πραγματικότητα καὶ τὸ διάστημα, ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἄγαλμα μετὰ φωνῆς καὶ ψυχῆς· τὴν μουσικὴν ὅμως εἰς μόνον τὸν ἄνθρω-

Digitized by Google

πον τὴν ἔδωκεν ὁ Πλάστης. Ἠξεύρω ὅτι δὲν θὰ ἀποφύγω τὴν ἔνστασιν τῆς ἀηδόνος· μήπως, θὰ μοὶ εἴπῃ τις, δὲν ἔδωκε τὴν μουσικὴν εἰς τὴν ἀηδόνα; Εἶνε παμπαλαία καὶ ὄχι ὀλίγον ἀστεία ἡ πρόληψις ἡ σκοποῦσα νὰ ἀνυψώσῃ τὴν ταλαίπωρον ἀηδόνα εἰς βαθμὸν καλλιτέχνου καὶ μουσουργοῦ. Οἱ ποιηταί, καὶ μάλιστα οἱ καλούμενοι περιγραφικοί, ἐξεμεταλλεύθησαν μέχρι κόρου τὴν πρόληψιν ἐκείνην ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, εἰς τόσα δὲ εἰδύλλια καὶ τόσας μεταφορὰς ἐχρησίμευσεν, ὥστε νομίζουσιν ἀφελῶς οἱ ἄνθρωποι ὅτι λέγουσι μέγα τι εἰς τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα διάσημον ἀοιδόν, ἂν τῇ εἴπωσιν ὅτι ὁμοιάζουσιν οἱ φθόγγοι της πρὸς τὸ ᾆσμα τῆς ἀηδόνος. Καὶ ὅμως θὰ ἦτο τὸ ἴδιον ἐὰν ἐλέγομεν εἰς ἔξοχόν τινα ζωγράφον ὅτι ὁμοιάζει πρὸς ἵππον, διότι καὶ ὁ ἵππος βαδίζων ἀφίνει ἐπὶ τῆς ἄμμου τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν του. Οὐδέποτε ἡ ἀηδὼν ἐτόνισε μουσικὸν φθόγγον, ἂν δὲ μᾶς θέλγῃ ἐνίοτε τὸ λάλημά της, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἀκούομεν κατὰ τὰς νύκτας τοῦ θέρους, εἰς τὰ δάση τὰ σκιερά, ἀνάμικτον πρὸς τὰ ἀρώματα τῶν κλάδων, ἐν ᾧ τόπῳ καὶ καθ' ἣν ὥραν καὶ αὐτὸ τοῦ βατράχου τὸ κόασμα θὰ μᾶς ἐφαίνετο μουσικώτατον. Ἀλλ' ἂν τὸν πολυθρύλητον πτερωτὸν ἀοιδὸν τὸν μεταφέρῃς ἐντὸς ἀγροτικῆς αὐλῆς, παρὰ τὸν ὀρνιθῶνα, καὶ ἀκούσῃς τὸ λάλημά του ἐν ὥρᾳ μεσημβρίας μεταξὺ τῶν χηνῶν καὶ τῶν ὀρνίθων, θὰ ἴδῃς τότε ὅτι οἱ ἐμμελεῖς φθόγγοι τῆς φιλομήλας θὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἁπλᾶ συρίγματα, εἰς βραγχώδη κυλίσματα, καὶ θὰ προτιμήσῃς βεβαίως τὴν ὀξεῖαν φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος. Le décor vaut le ténor, λέγει ἡ παροιμία, καὶ ἡ παροιμία αὕτη πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀηδόνα, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα τὰ πτηνά. Ἀπόδειξις δὲ πειστικωτάτη ὅτι τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν δὲν ἀνήκει εἰς τὸ βασίλειον τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τοὺς ἀντίποδας αὐτῆς, εἶνε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις ἀφ' οὗ ἐξέστη μέχρις οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ ἀργοῦ μέλους τῆς *Ποιμενικῆς συμφωνίας* τοῦ Βετχόβεν, νὰ μὴ κατέπεσεν ἔπειτα βαρέως καὶ ἀποτόμως ἀπὸ τὰ ὕψη ἐπὶ τῆς γῆς, ἀκούων τὸν βαρύαυλον ἀπομιμούμενον κελαδήματα τοῦ κορυδαλοῦ καὶ τοῦ πετρίτου, δι' ὧν ὁ μουσουργὸς πεισθεὶς εἰς τὰς ἀτυχεῖς συμβουλὰς πλουτισθέντος τινὸς βιομηχάνου βεβαίως, ἐστοχάσθη νὰ ἀσχημίσῃ τὸ τέλος τῆς λαμπροτάτης αὐτοῦ μουσουργίας. Καὶ ὅμως, ἂν που οἱ φθόγγοι τῶν πτηνῶν ἤθελον εἶνε καταλλήλως τοποθετημένοι, θὰ ἦσαν βεβαίως εἰς τὴν ἀγροτικὴν ἐκείνην συμφωνίαν, ἥτις εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ποίημα τῆς φύσεως, καὶ ποίημα μάλιστα, ὅπερ διὰ τῆς θειοτάτης αὐτοῦ τέχνης παρεσκεύασεν ἀπαράμιλλον θεσπέσιος τῷ ὄντι μουσουργός. Τόσον εἶνε ἀληθὲς ὅτι οὐδὲν κοινὸν πρὸς τὴν μουσικὴν ἔχουσι τῶν ὀρνίθων τὰ λαλήματα.

Καὶ ταῦτα λοιπὸν ὡς καὶ τῶν φύλλων ὁ ψίθυρος καὶ τῶν κυμάτων ὁ φλοῖσβος καὶ οἱ παντοῖοι ἄλλοι φθόγγοι τῶν ἀνέμων, τῶν ἐντόμων καὶ τῶν ποταμῶν, καὶ πᾶσα ἑνὶ λόγῳ τῶν βουκολικῶν ποιητῶν ἡ ὀρχήστρα, εἶνε μὲν ἴσως ἐν ὡρισμέναις περιστάσεσι καὶ ἐν ὡρισμένοις τόποις τερπνὴ καὶ εὐχάριστος, οὐδὲν ὅμως ἔχει, ἐπαναλαμβάνομεν, τὸ κοινὸν πρὸς τὴν θείαν τέχνην τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ ὀνομάζει που τὴν μηλολόνθην μέγαν βαρύαυλον, ἐρωτήσατε ὅμως τὸν παραδειγματικὸν τοῦ μουσικοῦ τούτου ὀργάνου τεχνίτην, τὸν Botesini, τί φρονεῖ περὶ τοῦ νέου συναδέλφου, τὸν ὁποῖον τῷ δίδει ὁ διαπρεπὴς ποιητής.

Ἡ μουσικὴ ἔχει ὕπαρξιν ἰδίαν καὶ αὐτοτελῆ, ὅλως ἀνεξάρτητον τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, οὐδεμίαν λάμψιν πρόσθετον λαμβάνει, οὔτε μεταβολὴν οὐδεμίαν ὑφίσταται ἐκ τῶν πέριξ περιστάσεων. Εἴτε τὸ πρωῒ εἴτε τὸ ἑσπέρας ἀκούσῃς μίαν *σονάταν* τοῦ Μόζαρτ ἢ μίαν μελῳδίαν τοῦ Schubert, καὶ εἴτε ἀκούσῃς αὐτὰς ἐντὸς ἀχυρῶνος εἴτε ἐντὸς χρυσοστολίστου αἰθούσης, θὰ ἦνε πάντοτε θεσπέσιον τὸ ἄκουσμα καὶ πάντοτε τὸ αὐτό, διότι εἶνε αἰωνία καὶ πάντοτε ἡ αὐτὴ καλλιτεχνικὴ ἀρχή, ἐφ' ἧς ἐρείδεται.

Λέγων ἀνωτέρω ὅτι εἰς μόνον *τὸν ἄνθρωπον* ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὴν μουσικήν, ἠθέλησα μόνον νὰ ὁρίσω μίαν γενικὴν ἀρχήν· ἀκριβέστερον θὰ ἦτο νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὸ δῶρον τοῦτο τὸ ἔλαβον μόνον *τινὲς ἄνθρωποι*, ὧν ἡ λεγεὼν εἶνε πολὺ ἀραιοτέρα ἢ ὅσον κοινῶς νομίζεται.

Ὄχι μόνον διὰ νὰ συνθέσῃ τις καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ἓν μουσικὸν καλλιτέχνημα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ τὸ ἀκροασθῇ ἀκόμη καὶ νὰ τὸ αἰσθανθῇ, πρέπει νὰ ἔχῃ λεπτὸν ὀργανισμὸν καὶ ὑπερβαλλόντως νευρικόν, πρέπει νὰ ἔχῃ ἕξιν τοῦ σώματος εὐερέθιστον καὶ διακαῆ, νὰ ἔχῃ τέλος ἰδιότητας ἐξαιρετικάς. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἔχοντος μουσικὴν διάθεσιν ὁμοιάζει πρὸς ὄργανον ἀόρατον, οὗτινος αἱ ἄϋλοι χορδαὶ ἐπαναλαμβάνουσιν ἐσωτερικῶς τοὺς ὑπὸ τῆς ἀκοῆς μεταδοθέντας φθόγγους. Δυσχεραίνουσι δὲ πρὸς τὴν μουσικὴν οἱ ἔχοντες κρᾶσιν πληθωρικὴν ἢ χαρακτῆρα ἤρεμον καὶ ἐσκεμμένον ἢ πνεῦμα θετικὸν καὶ σκωπτικόν. Ἄνθρωπος ἔχων κεκανονισμένας τὰς γνώμας αὐτοῦ καὶ τὰς πράξεις, φίλος ὢν παντὸς ἀνθρώπου, ἔχων παράστημα ψυχῆς ἢ ὡς κοινῶς λέγομεν ψυχρὸν αἷμα, ἄνθρωπος ἀτάραχος καὶ ἱλαρός, δοῦλος τῆς τάξεως καὶ ὀπαδὸς τῆς μετριότητος, τοιοῦτος ἄνθρωπος δύναται νὰ γείνῃ μέγας νομοθέτης, ἔκτακτος λόγιος, περίφημος στρατηγός, καὶ συγγραφεὺς ἀκόμη ἄριστος, ἀλλὰ μουσικὸς δὲν θὰ γείνῃ ποτέ.

Ὁ τραγικὸς ὑποκριτὴς Lekain ἔλεγέ ποτε πρὸς ἕνα αὐλικόν, ὅστις τὸν μετεχειρίζετο μετὰ περιφρονήσεως· «ὁ βασιλεὺς μὲ ὀλίγους πήχεις τσόχας δύναται ὅταν θέλῃ νὰ κάμῃ αὐλικοὺς οἷος εἶσαι σύ, ἀλλὰ πρέπει ἡ φύσις νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ δαπανηθοῦν εἴκοσιν ἔτη εἰς κόπους, διὰ νὰ πλασθῇ

Digitized by Google

τεχνίτης οἷος εἶμαι ἐγώ». Τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἐξόχου ὑποκριτοῦ δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν εἰς πάντα μέγαν μουσουργόν.

Ἂν καὶ αἱ καλαὶ τέχναι εἶνε ἀδελφαί, διαφέρουσιν οὐδὲν ἧττον ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸν χαρακτῆρα οἱ ποιηταί, οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ μουσικοί. Διότι ὑπείκει ὁ μὲν ποιητὴς εἰς τὴν φαντασίαν του, ὁ δὲ ζωγράφος εἰς τὴν ἰδίαν κρίσιν καὶ ὁ μουσικὸς εἰς τὴν διάθεσίν του. Ὁ ἀληθὴς δηλαδὴ μουσικὸς εἶνε πλάσμα φύσει ἀσθενὲς καὶ εὔπιστον, τόσον ἀγαθὸν, ὥστε οὐδὲ ἴχνος χολῆς ἐνυπάρχει εἰς τὸ αἷμά του, ἀφιλοκερδὲς καὶ ὑποχρεωτικὸν, ἀλλὰ συνάμα ὀκνηρὸν καὶ ἰδιότροπον καὶ εὐερέριστον. Ὁ ἀληθὴς μουσικὸς εὑρίσκεται εἰς πόλεμον διηνεκῆ πρὸς τὴν τάξιν καὶ τὴν οἰκονομίαν, ὁ τράχηλος αὐτοῦ δὲν ὑπομένει τὸν ζυγὸν τῶν κοινωνικῶν κανόνων καὶ τῶν συνηθειῶν τοῦ βίου, εἶνε εὐεπίφορος πότε μὲν εἰς τὴν θλῖψιν καὶ τὴν ἄκραν μελαγχολίαν, πότε δὲ, ἀλλὰ σπανίως, εἰς ἔκτακτον καὶ ἀλλόκοτον εὐθυμίαν καὶ χαρὰν, οὕτω δὲ μεταπίπτει ὁ βίος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἕτερον δι' ἁλμάτων ἀκατανοήτων εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀμετόχους καλλιτεχνικῶν αἰσθημάτων. Κέκτηται μὲν ὑπερβολὴν εὐαισθησίας, ἀλλ' ὅμως οὐδόλως συγκινοῦσιν αὐτὸν τὰ συμβάντα τοῦ βίου τὰ πραγματικὰ καὶ ὡρισμένα, καὶ δύναται μὲν λ. χ. νὰ ὑπομείνῃ μετά τινος ἀλαζονικῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀπαθείας φοβερόν τι δυστύχημα, ἀναλύεται δὲ εἰς δάκρυα θερμὰ ἀκροαζόμενος μουσικοῦ τινος τεμαχίου ἢ ἀναγινώσκων ὡραῖόν τι χωρίον θλιβεροῦ μυθιστορήματος ἢ ἀκούων ἀφήγησίν τινα περιπαθῆ.

Ἂν ἀποθάνῃ τις συγγενής του, οὐδεὶς περὶ τὴν νεκρικὴν κλίνην θὰ φανῇ μᾶλλον ἄπελπις τοῦ μουσικοῦ, ὅστις θὰ κλαίῃ καὶ θὰ κόπτεται καὶ θὰ δεικνύῃ προφανέστατα ὑπερβολικοῦ πένθους σημεῖα, καὶ ταῦτα ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, ἀλλὰ χωρὶς οὐδὲν νὰ αἰσθανθῇ ἡ καρδία του, διότι μόνη ἡ φαντασία του κατελήφθη ὑπὸ τοῦ μεγέθους τῆς θλίψεως. Τὸν μουσικὸν ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐκπλήττει πολὺ μᾶλλον ἡ φοβερὰ καὶ πλήρης στυγνῆς μελαγχολίας ποίησις ἡ ἐνεχομένη ἐν τῇ ἰδέᾳ τοῦ θανάτου καὶ τῆς κηδείας ἢ τὸ συναίσθημα τῆς ἀπωλείας, ἣν ὑφίσταται.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἠδυπάθεια αὐτοῦ εἶνε ἴση πρὸς τὴν ἔξαψιν τῆς φαντασίας του, διὰ τοῦτο καὶ ὁ πρὸς τὰς γυναῖκας ἔρως του ἔχει τόσον ἐκτεταμένα τὰ ὅρια, ὅση εἶνε καὶ ἡ ἀστασία του, ἥτις εἶνε ἀπεριόριστος. Δύναται ὁ μουσικὸς νὰ ἀγαπήσῃ περιπαθέστατα πάσας τὰς γυναῖκας διαδοχικῶς· ὅθεν εἶνε θελκτικώτατος μὲν ἐραστὴς, κάκιστος δὲ σύζυγος. Ἔχει ἀγάπην ἀκράτητον πρὸς τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα γνωρίζει κάλλιστα νὰ θωπεύῃ καὶ νὰ περιποιῆται στιγμιαίως, ἀλλ' εἶνε ἐντελῶς ἀνίκανος νὰ ἀναθρέψῃ τέκνα καὶ ἐμπνεύσῃ εἰς τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ὄντα εἴτε ἀγάπην εἴτε φόβον.

Ἐν συντόμῳ τέλος δὲν ὑπάρχει τέχνη, ἥτις νὰ ἀπαιτῇ συνένωσιν ἰδιοτήτων μᾶλλον ὑπερβολικῶν, μᾶλλον περιπεπλεγμένων καὶ μᾶλλον ἀντιφατικῶν, ὅσον ἡ τέχνη τοῦ Μενδελσῶνος καὶ τοῦ Οὐέβερ. Καὶ ὅμως πᾶς ἄνθρωπος θέλει νὰ γείνῃ μουσικὸς, καὶ νομίζει ὅτι δύναται νὰ γείνῃ, τὸ δὲ περιεργότερον εἶνε ὅτι πολλάκις ἐκεῖνοι ἀκριβῶς φέρονται ἀκρατέστατοι πρὸς ἐκμάθησιν τῆς μουσικῆς, οἵτινες ἐλάχιστα εἶνε ἐκ φύσεως παρεσκευασμένοι πρὸς τοῦτο, διότι ἡ ὀρθὴ περὶ τῶν ἰδίων κρίσις εἶνε ἀρετὴ σπανιωτάτη εἰς τὸν ἄνθρωπον. Εὐχερέστερον δὲ πρᾶγμα θὰ ἦτο νὰ καταστήσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του μαύρους ὁ γεννηθεὶς μὲ γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς παρὰ νὰ γείνῃ μουσικὸς ὁ μὴ ἔχων μουσικὴν τὴν διάνοιαν.

Ἀποτέλεσμα τῶν ῥηθέντων εἶνε ὅτι κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας κοινωνίας ἡ μουσικὴ εἶνε ἐκ τῶν ὡραίων τεχνῶν ἡ μάλιστα διαδεδομένη καὶ συνάμα ἡ ἥκιστα γνωστὴ, διότι πάντες νομίζουσιν ὅτι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ χειροκροτήσωσιν ἓν μουσικὸν προϊὸν, ἐλάχιστοι δὲ εἶνε οἱ δυνάμενοι νὰ τὸ κατανοήσωσιν. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ μουσικὴ κατασταθεῖσα εὐχερεστάτη τέχνη καὶ συνάμα δυσχερεστάτη, εὐγενεστάτη καὶ δημοτικωτάτη, κατὰ τὸ ἥμισυ ἄγγελος καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ κτῆνος, ἀπέβη ἀληθὴς τραγέλαφος.

Δὲν εἶνε ὀλίγα τὰ μουσουργήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἀλλόκοτον ἢ καὶ ἀκόμη ἀλλοκοτωτέραν τὴν σύνθεσιν, ὥστε καὶ ἀκουσίως σκέπτεταί τις ὅτι τῶν θορυβωδεστάτων ἐκείνων μουσικῶν συνθεμάτων πολὺ μουσικωτέρα εἶνε ἡ σιγή. Καὶ ὅμως καὶ τὰ πλεῖστα τὰ διὰ κλειδοκύμβαλον μουσικὰ κομμάτια εἶνε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου κεκομμένα, τὰ δὲ ὦτά μας ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ὑποβάλλονται τακτικὰ εἰς τοιαύτην δίαιταν. Ἐννοεῖται δ' ὅτι οἱ μουσικοδιδάσκαλοι, οἵτινες πάντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑπῆρξαν ἐν τῷ βίῳ των ἔνοχοι τοιούτων συνθέσεων, ἀναγκάζουσι τοὺς μαθητάς των νὰ μανθάνωσι κατὰ προτίμησιν καὶ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τὰ ἰδικά των ἔργα. Οὐδὲν λοιπὸν παράδοξον ἂν τὸ κλειδοκύμβαλον κατέστη σήμερον ἡ μάστιξ τῶν αἰθουσῶν, ἂν κατέστη ἀληθὲς ὄργανον βασάνου διὰ τοὺς προσκεκλημένους ἐν πάσῃ οἰκίᾳ καὶ ἰδίως διὰ τὸ ἀκουστικὸν αὐτῶν τύμπανον, ἀπαράλλακτα ὅπως ἦσαν διὰ τὰς σάρκας τῶν αἱρετικῶν αἱ λαβίδες τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Εἷς ἐκ τῶν φίλων μου διερχόμενός ποτε μετ' ἐμοῦ ὑπὸ τὰ ἀνοικτὰ παράθυρα[1] παρθεναγωγείου, ὅπου πέντε μαθήτριαι ἐκυμβάλιζον πέντε *φαντασίας* **brillantes** ἐπὶ πέντε κλειδοκυμβάλων ὡπλισμένων διὰ πέντε ποδίων, ἤρχισε νὰ τρέχῃ μ' ὅλην του τὴν δύναμιν κόπτων τὴν κεφαλὴν καὶ σταυρώνων τὰς χεῖράς του ὄπισθεν τοῦ τραχήλου.

1. Φιλάνθρωπον ἔργον θὰ ἔπραττεν ἡ ἀστυνομία τῶν Ἀθηνῶν, ἐὰν ἐμιμεῖτο τὴν ἀστυνομίαν τοῦ Weimar, ἥτις ἐξέδωκε διάταξιν δι' ἧς ἀπαγορεύεται, ἐπὶ ποινῇ προστίμου 2 μάρκ. καθ' ἑκάστην, τὸ νὰ παίζῃ τις κλειδοκύμβαλον ἐν δωματίῳ ἔχοντι τὰ παράθυρα ἀνοικτά.

Digitized by Google

«Τί τρέχεις οὕτω; τὸν ἠρώτησα, φοβεῖσαι μήπως πέσῃ καμμία καπνοδόχος καὶ σὲ πλακώσῃ;»

—«Ἄφες με νὰ φύγω πρὸς Θεοῦ, ἀνέκραξεν ἐκεῖνος, ἀπὸ τὰ παράθυρα αὐτῆς τῆς οἰκίας μοῦ ῥίπτουν κατὰ κεφαλῆς πέτραις ἢ νόταις, δὲν διακρίνω καλά....»

Τὸ κλειδοκύμβαλον κατεστάθη ἔπιπλον ἀπαραίτητον πάσης οἰκογενείας σεβομένης ἑαυτήν. Ὅθεν τὸ κλειδοκύμβαλον ὑψώθη εἰς δόγμα· ἐκτὸς αὐτοῦ, οὐκ ἔστι σωτηρία. Ἄλλοτε κατεδέχετο μόνον εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα νὰ ἐνθρονίζηται τὸ πολύτιμον ἔπιπλον, τώρα ὄχι μόνον ἀνέβη εἰς τὰ ὑπερῷα, ἀλλὰ κατέβη καὶ εἰς τὰ ὑπόγεια καὶ συνανεμίχθη πρὸς τὰ ἐργαλεῖα τοῦ τεχνίτου καὶ πρὸς τὰ πήλινα σκεύη τῆς ταπεινῆς πλυντρίας, τῆς ὁποίας ἡ κόρη μετ' οὐ πολὺ ἀντὶ νὰ βοηθῇ τοὺς γονεῖς της εἰς τὰ βαρέα των ἔργα θὰ καταντλῇ πεντάκις ἢ ἑξάκις τῆς ἡμέρας κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ὅλον τὸ ἀντιμουσικώτατον μουσικολόγιον, τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς τοῦ **Brandus** ἢ τοῦ **Ricordi**.

Πολλοὶ πατέρες δὲν συναισθάνονται οἱ ταλαίπωροι νὰ ἔκαμαν καμμίαν ἁμαρτίαν διὰ νὰ τιμωρῶνται τόσον σκληρῶς ὑπὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου τῆς κόρης των, ἀλλ' ὅμως ἀγογγύστως οἱ δυστυχεῖς ὑπομένουσι τὸ καθημερινὸν βασανιστήριον, διότι εἶπον εἰς αὐτοὺς αἱ γυναῖκές των ὅτι ἡ μουσικὴ εἶναι πρᾶγμα ἀπαραίτητον εἰς μίαν καλῶς ἀνατεθραμμένην κόρην.

Ἂς δοκιμάσῃ ὁ βουλόμενος νὰ πορευθῇ εἰς περίπατον εἴς τινας ὁδούς, καθ' ἣν ὥραν μένουσιν ἀνοικτὰ ὅλα τὰ παράθυρα, θὰ ἀκούσῃ τὰ ἑξῆς·

Ἀπὸ τοῦ ἰσογείου τῆς οἰκίας ἀριθ. 1 θὰ ἐξέρχηται ἡ **Périchole**.

Τὸ μεσαῖον πάτωμα θὰ ἀναδίδῃ τοὺς ἤχους τοῦ βὰλς τῶν **Cloches de Corneville**.

Ἀπὸ τοῦ ἐπάνω πατώματος θὰ ἀκούωνται οἱ **Soupirs** τοῦ **Godefroy**. Εἰς τὸ παρεπάνω θὰ ἦνε εἰς φοβερὰν κίνησιν τὸ πόδιον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ κοινοῦ ἐκείνου περιμαζεύματος τετραχόρων, μαζουρκῶν κλ., τὸ ὁποῖον ὁ Βέρδης ὀνομάζει **Un Ballo in maschera**.

Ἂν ἡ οἰκία ἔχῃ καὶ ἄλλα πατώματα καὶ τύχῃ εἰς αὐτὰ νὰ ἠχῇ καμμία romance τοῦ **Mendelssohn** ἢ καμμία σονάτα τοῦ **Haydn**, τὸ ταλαίπωρον μικρὸν ἀριστούργημα θὰ εὑρίσκηται πνιγμένον ἐντὸς τῆς κάτωθεν πλημμυρούσης ἀμουσίας.

Ὁμοιά τινα θὰ παράσχῃ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ διαβάτου καὶ ἡ οἰκία ἀριθ. 4, ἐκτὸς μόνον ὅτι ἐκεῖ τὸ κλειδοκύμβαλον θὰ συνοδεύηται ἴσως καὶ ὑπὸ βιολίου.... Εἰς τὴν οἰκίαν ἀριθ. 6 τὸ κακὸν ὑπερεκχειλίζει, διότι ἐκεῖ τέσσαρες **amateurs** ἀποτελοῦσι συναυλίαν...., ἥτις ἐμβάλλει εἰς ὕπνον ἢ εἰς μανίαν τοὺς ἀκροωμένους, συναθροίζει τοὺς γάτους τῆς συνοικίας, ταράσσει τὸν ὕπνον τῶν μικρῶν πτηνῶν, τὰ ὁποῖα κοιμῶνται εἰς τὸ κλωβίον των, καὶ φέρει τέλος πάντων ἀποτελέσματα λοιμικῆς νόσου....

Ὀλίγας λέξεις ἀκόμη διὰ νὰ τελειώσωμεν, τὰς ὀλίγας δ' αὐτὰς λέξεις θὰ ἀποτείνωμεν πρὸς τοὺς γονεῖς. Θέλετε μὲ πάντα τρόπον νὰ θαυμάζωσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ τέκνα σας; ἔχει καλῶς, ἔχετε δίκαιον, τὸ πρᾶγμα εἶναι φυσικόν, προσέξατε ὅμως πολὺ μήπως τὰ καταστήσητε γελοῖα, πρὸς τοῦτο δὲ ἀκούσατε τὰ ἑξῆς·

1. Εἶνε πρᾶγμα σπάνιον καὶ ἐπομένως περιζήτητον ἀπὸ τοὺς εὖ φρονοῦντας γαμβροὺς κόρη μὴ κυμβαλίζουσα.
2. Ὁ μουσικὸς δὲν αὐτοσχεδιάζεται.
3. Ἐπὶ *χιλίων* παιδίων *ἓν* μόνον ἔχει ἐκ φύσεως τὰ ἀπαιτούμενα συστατικὰ διὰ νὰ μάθῃ μουσικήν.
4. Ἂν τὸ φίλτατόν σας εἶνε τὸ *ἓν* ἐκεῖνο τὸ προωρισμένον, τότε δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς ἀναμίξεώς σας, τὸ ἐν αὐτῷ δαιμόνιον θὰ ἀναδειχθῇ μόνον του.
5. Ὅσον λαμπρὸν καὶ τερπνὸν καὶ ἀξιοθαύμαστον πρᾶγμα εἶνε ὁ ἀληθὴς μουσικός, ὁ τεχνίτης, διὰ τοὺς ἀκούοντας, τόσον ὀχληρὸν καὶ ἀπελπιστικὸν εἶνε νὰ ἀκούῃ τις ἄνθρωπον μουσουργοῦντα χωρὶς οὔτε νὰ γνωρίζῃ μουσικὴν οὔτε νὰ ἔχῃ τὴν φυσικὴν πρὸς τοῦτο προδιάθεσιν.

Συμπέρασμα: Προτιμότερον εἶνε νὰ ἔχῃ τις γείτονας σιδηρουργούς, λεβητοποιοὺς ἢ ἄλλους τοιούτους θορυβοποιοὺς παρὰ κακὸν μουσικόν.

Α...Ω..

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Βερνάρδος Παλισύ.

Ἐνῷ οἱ φιλόσοφοι οὗτοι ἐκθύμως ἐμάχοντο, μεγαλόνους ἐργάτης ἐφήρμοζε τὴν πειραματικὴν μέθοδον, καὶ διὰ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀπεδείκνυε τὸ γόνιμον τῆς μεθόδου ταύτης. Ὁ ἐργάτης οὗτος ἦτο ὁ Βερνάρδος Παλισύ, ὁ ἔνδοξος πρόδρομος τοῦ Φραγκίσκου Βάκωνος.

Ὁ Παλισὺ ἐγεννήθη εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος εἰς πενιχρὸν χωρίον. Ἄγνωστα εἶναι τὰ κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν νεανικῶν του χρόνων περιῆλθε τὰ Πυρηναῖα, τὴν Φλάνδραν, τὰς Κάτω-Χώρας, τὰς Ἀρδέννας καὶ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου. «Ὡς νομὰς ἐργάτης, λέγει ὁ ἴδιος, μετερχόμενος τὸν ὑαλοποιόν, τὸν ζωγράφον καὶ τὸν γεωμέτρην», ἀλλὰ παρατηρῶν πρὸ πάντων τὰς χώρας καὶ τὰ ἐν τῇ φύσει ἀξιοθέατα, καὶ διατρέχων τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση, τὰ λατομεῖα καὶ τὰ μεταλλωρυχεῖα, τὰ σπήλαια καὶ τὰ ἄντρα.

Ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν, ὁ Παλισὺ ἀποκατέστη καὶ ἐνυμφεύθη εἰς **Saintes**, μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγων ἐτῶν, ἔχων πολυμελῆ οἰκογένειαν καὶ πενέστατος ὤν, ἐπεδόθη ἐπιμόνως εἰς τὴν κατασκευὴν φαβεντιανῶν καὶ ἐγκαύστων ἀγγείων,

Digitized by Google

(faïences et émaux), διὰ τῶν ὁποίων ἀπηθανάτισε τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Ὁ Βερνάρδος Παλισὺ διηγεῖται ὅτι, ἰδὼν ποτε περικαλλὲς κύπελλον φαβεντιανὸν ἔγκαυστον (faïence émaillée), ἀπεφάσισε νὰ ἐξερευνήσῃ τὸ μυστήριον τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἄγνωστον ἐν Γαλλίᾳ, ἔχων δὲ πνεῦμα καλλιτεχνικὸν καὶ ἐντριβὴς ὢν εἰς τὴν ζωγραφικὴν, ἀλλ' οὐδεμίαν κεκτημένος γνῶσιν περὶ τῶν ἀργιλλωδῶν γαιῶν, ἐπειράθη νὰ κατασκευάσῃ ἔγκαυστα «ὡς ἄνθρωπος ἐν τῷ σκότει ζητῶν». Ἡ ἱστορία τῶν ἔργων τοῦ Παλισὺ ἐν τῇ κεραμευτικῇ τέχνῃ εἶναι ἀληθὴς ἐποποιΐα, ἣν ἀφηγεῖται ὁ ἴδιος δι' ὕφους ἀξίου τοῦ Montaigne. Τὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα εἶναι εἰκὼν πιστὴ τῶν προσπαθειῶν τοῦ πρὸς τὸ ἄγνωστον ἀγωνιζομένου ἐφευρέτου, καὶ παρέχουσι λαμπρὸν παράδειγμα τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἡ μεγαλοφυΐα ἐφαρμόζουσα τὴν πεῖραν διὰ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν.

Ὁ Βερνάρδος Παλισὺ ἐποιήσατο τὰς πρώτας αὐτοῦ δοκιμὰς διὰ πολλῶν οὐσιῶν διαφόρων, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιτυχίας. «Ἀπατηθεὶς πολλάκις μετὰ μεγάλης δαπάνης καὶ κόπου, λέγει, συνέτριβον καθ' ἑκάστην νέας ὕλας καὶ κατεσκεύαζον νέας καμίνους, καταναλίσκων πολλὰ χρήματα καὶ ξύλα καὶ χρόνον». Ὁ Παλισὺ θέλων νὰ ἐργασθῇ μεθοδικῶς ἀπεφάσισε νὰ γυμνασθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὴν κατασκευὴν μόνου τοῦ λευκοῦ ἐγκαύστου, ἐπιφυλαττόμενος νὰ εὕρῃ ἐν τῷ μέλλοντι τὰ κεχρωματισμένα.

Ἐπὶ δύω συνεχῆ ἔτη καὶ ἐπέκεινα συχνάζει εἰς τὰ πλησίον κείμενα ὑαλοποιεῖα, καὶ μετ' ὀλίγον, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἐκ τῶν συχνῶν τούτων μετατοπίσεων χρονοτριβὴν, ἀποφασίζει νὰ κτίσῃ κάμινον ὁμοίαν πρὸς τὰς τῶν ὑαλοποιῶν. Ὁ ἀκάματος τεχνίτης κατασκευάζει αὐτὴν μετὰ κόπου ἀπείρου, καθότι μὴ δυνάμενος νὰ μισθώσῃ ἐργάτην ἀναγκάζεται νὰ κτίζῃ ὁ ἴδιος καὶ νὰ διαλύῃ τὴν ἄσβεστον, καὶ νὰ ἀντλῇ ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος καὶ νὰ μεταφέρῃ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου. Κατασκευασθείσης τῆς καμίνου, ἀνάγκη νὰ παρασκευασθῶσι καὶ νὰ τακῶσι τα ἔγκαυστα. Ὁ Παλισὺ μένει ἐνίοτε ἓξ ἡμέρας καὶ ἓξ νύκτας ἐνώπιον τοῦ πυρὸς καίων ἀδιαλείπτως καύσιμον ὕλην. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἐπιτυχία φαίνεται βεβαία, ἐλλείπουσι τὰ ξύλα. Ὁ ἀτυχὴς πειραματοποιὸς καίει τοὺς στύλους τοῦ κήπου του, καὶ ῥίπτει ἐπὶ τέλους εἰς τὴν κάμινον τὰς τραπέζας καὶ τὰ πατώματα τῆς οἰκίας του. Ἐκεῖνοι, οἵτινες ὤφειλον νὰ βοηθήσωσι τὸν Παλισὺ, τὸν περιέπαιζον, καὶ διέδιδον ὅτι ἔκαιε τὴν οἰκίαν του καὶ ὅτι ἦτο παράφρων, δυσφημοῦντες οὕτως αὐτόν. Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι ὁ κεραμεὺς κατεσκεύαζε κίβδηλα νομίσματα. Ὁ δυστυχὴς ἐφευρέτης δαπανήσας ὅσα εἶχε καὶ χρεωθεὶς, ἔχων δὲ πρὸς τούτοις δύω θηλάζοντα τέκνα, διέβαινε τὰς ἀγυιάς, «κεκυφὼς ὡς ἄνθρωπος τεταραγμένος. Ἀλλ' ὅμως χάριν τῆς ἐλπίδος, ἣν ἔτρεφον, προσθέτει ὁ ἀκαταπόνητος ἐργάτης, ἐξηκολούθουν τὰ ἔργα μου μετὰ τοσαύτης γενναιότητος, ὥστε πολλάκις, ὅπως ὑποδεχθῶ τοὺς ἐπισκεπτομένους με, προσεπάθουν νὰ γελῶ, καίτοι ἐνδομύχως ἐθρήνουν».

Ὁ Παλισὺ μετ' οὐ πολὺ ἐπέτυχεν εἰς τὰς δοκιμάς του, ἀλλὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην ἐξηγόρασε διὰ μεγίστων ταλαιπωριῶν, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἑξῆς περικοπὴ, ἣν ἀποσπῶμεν ἐκ τοῦ *περὶ κεραμευτικῆς τέχνης* (L'art de la terre) συγγράμματος αὐτοῦ.

«Μοὶ ἐπῆλθε καὶ ἄλλη συμφορά· ἡ θερμότης, τὸ ψῦχος, οἱ ἄνεμοι, αἱ βροχαὶ, κατέστρεφον μέγα μέρος τῶν κεραμευτικῶν μου ἔργων πρὶν ἢ ἐψηθῶσιν, εἰς τρόπον ὥστε ἠναγκάσθην νὰ δανεισθῶ ξυλείαν, πέταυρα, κεράμους καὶ καρφία διὰ νὰ ἐπισκευάσω τὴν οἰκίαν μου. . Κατέστρεφον δὲ τὴν ἐργασίαν μου καὶ ἔκτιζον ἐκ δευτέρου κατά τι καλλίτερον. Ἕνεκα τούτου λοιπὸν πολλοὶ τεχνῖται καὶ κλητῆρες καὶ συμβολαιογράφοι καὶ γραῖαι πολλαὶ, ὅλοι ὁμοῦ μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ τέχνη μου ἔχει ἀνάγκην εὐρυχωρίας, ἔλεγον ὅτι οὐδὲν ἄλλο πράττω ἢ νὰ κτίζω καὶ νὰ χαλῶ, καὶ μὲ ἐμέμφοντο ἀντὶ νὰ μὲ λυπηθῶσιν, ἀναγκαζόμενον νὰ δαπανῶ πράγματα ἀναγκαῖα εἰς τὴν διατροφήν μου διὰ νὰ κατασκευάσω τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν τέχνην μου... Ἐπὶ πολλὰ ἔτη μὴ ἔχων πῶς νὰ σκεπάσω τὰς καμίνους μου, ἤμην ἐκτεθειμένος τὴν νύκτα εἰς τὴν βροχὴν καὶ εἰς τοὺς ἀνέμους ἄνευ βοηθείας τινὸς ἢ παρηγορίας, καὶ ἀκούων ἀφ' ἑνὸς μὲν ὀλολύζοντας αἰγωλιοὺς, ἀφ' ἑτέρου δὲ σκύλους ὠρυομένους. Ἐνίοτε ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρὸς ὑποκάτω καὶ ὑπεράνω τῶν καμίνων, ὥστε ἠναγκαζόμην νὰ διακόψω τὴν ἐργασίαν μου ματαίως κοπιάσας, πολλάκις δὲ παραιτήσας οὕτω τὰ πάντα καὶ διάβροχος ὢν κατεκλινόμην κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἢ τὴν αὐγὴν οὕτως ἐλεεινῶς ἔχων, ὡς νὰ εἶχον κυλισθῇ εἰς τὸν βόρβορον τῶν ἀγυιῶν καὶ ἀποσυρόμενος ψηλαφητὰ ἄνευ λύχνου, ἔπιπτον τῇδε κἀκεῖσε ὡς ἄνθρωπος οἰνοβαρής».

Ὁ Παλισὺ ἐν μέσῳ τῶν δοκιμασιῶν τούτων προσήγγιζεν εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Ἦλθεν ἡμέρα, καθ' ἣν τὰ λαμπρὰ αὐτοῦ κεραμευτικὰ ἔργα, τὰ χαρίεντα ἀγαλμάτια, ἐξετιμήθησαν καὶ ἐζητήθησαν. Ὁ connétable[1] de Montmorency ἐπροστάτευσε τὸν κεραμέα καὶ ἀνέθεσεν αὐτῷ ἔργα σπουδαῖα, ἡ δὲ Αἰκατερίνη τῶν Μεδίκων[2] ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς Παρισίους. Ὁ Βερ-

1. Ὁ connétable (comes tabuli) ἦτο κατ' ἀρχὰς ἐπιμελητὴς τοῦ βασιλικοῦ οἴκου. Ἀπὸ Ἐρρίκου Α' (11η ἑκατοντ.) μέχρι Λουδοβίκου ΙΓ' ὁ connétable ἦτο ὁ πρῶτος ἀξιωματικὸς τῆς γαλλικῆς μοναρχίας. Ἐν καιρῷ πολέμου εἶχε τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τοῦ στρατοῦ μετ' ἀπολύτου ἐξουσίας. Ἐν καιρῷ εἰρήνης ἦτο προσέτι ὁ πρῶτος σύμβουλος τοῦ βασιλέως ὡς πρὸς τὰ πολεμικά. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο κατηργήθη τῷ 1627.

2. Σύζυγος τοῦ διαδόχου καὶ κατόπιν βασιλέως τῆς Γαλλίας Ἐρρίκου Β'.

Digitized by Google

νάρδος Παλισὺ ἐφιλοξενήθη εἰς τὰς Τουϊλερίας καὶ ἐνετάλη νὰ κοσμήσῃ τὸ Ἀνάκτορον τοῦτο.

Ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Φραγκίσκου Α′ ἡ γαλλικὴ σχολὴ ἔλαμπε τότε ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ λάμψει. Οἱ Jean Goujon, οἱ Pierre Lescot, οἱ Germain Pilon καὶ οἱ Ducerceau ἀνεδεικνύοντο ἐφάμιλλοι τῶν Leonard de Vinci, τῶν Primaticcio, τῶν André del Sarto καὶ τῶν Benvenuto Cellini. Ὁ Βερνάρδος Παλισὺ ἐλθὼν ἐκ τῆς ἐπαρχίας μεταξὺ τῶν διδασκάλων τῆς σχολῆς ταύτης, ἐμιμήθη καὶ αὐτὸς τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἰταλικῆς τέχνης, καὶ κατεσκεύασε πλῆθος ἀγγείων ἐγκαύσων διὰ τοὺς κήπους, τὰς κρήνας καὶ τὰς πολυτελεῖς οἰκίας. Ὁ μέγας καλλιτέχνης ἠσχολήθη μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν διακόσμησιν τῶν Τουϊλεριῶν ἄρτι ἀνεγερθεισῶν ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων.

Συγχρόνως ἐπεδόθη καὶ εἰς ἄλλα ἔργα, δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πρῶτος καθηγητὴς τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ ὡς εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς νεωτέρας γεωλογίας. Κατὰ τὰς περιηγήσεις αὐτοῦ εἶχε παρατηρήσει ἰδίως τὴν σύστασιν τῶν βράχων, καὶ εἶχε συλλέξει κοχλίας ὀρυκτοὺς θεωρουμένους κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὡς ἐντυπώματα ἀλλόκοτα οὐδεμίαν ἔχοντα σημασίαν καὶ ὡς τερατουργήματα αὐτοφυῆ, κατὰ τυχαίαν τινὰ συγκυρίαν παραχθέντα.

Ὁ ταπεινὸς κεραμεύς, ὅστις οὔτε τὴν ἑλληνικὴν ἐγνώριζεν οὔτε τὴν λατινικήν, προσεκάλεσε τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς ἐπιστήμονας καὶ «ἐνώπιον πάντων τῶν διδασκάλων ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ ἐν μέσοις Παρισίοις, ὅτι οἱ ὀρυκτοὶ κοχλίαι εἶναι κοχλίαι ἀληθινοὶ ἐναποτεθέντες πάλαι ὑπὸ τῆς θαλάσσης εἰς τὰ μέρη ὅπου εὑρίσκονται νῦν, καὶ ὅτι οἱ λίθοι οἱ φέροντες τύπους ἰχθύων καὶ ἄλλων ζώων ἔλαβον παρ' αὐτῶν τῶν ζώων καὶ τῶν ἰχθύων τὰς διαφόρους αὐτῶν μορφάς».

Ὁ Παλισὺ συλλέγει τὰ εἰς τὰς ἀποδείξεις του ἀναγκαῖα, τάττει εὐμεθόδως τὰ κρύσταλλα καὶ τὰ ὀρυκτὰ ζῶα καὶ φυτά, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς περιηγήσεις αὐτοῦ συνήγαγε, καὶ ἱδρύει οὕτω ἐν ἔτει 1571 τὸ πρῶτον φυσιολογικὸν μουσεῖον, ἀρχόμενος συγχρόνως καὶ τῶν παραδόσεων αὐτοῦ. Αἱ παραδόσεις αὗται, εἰς τὰς ὁποίας πολυάριθμοι συνέρρεον ἀκροαταί, διήρκεσαν μέχρι τοῦ 1584. Ἡ συλλογὴ αὐτοῦ εἵλκυε πλῆθος περιέργων, πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀντικείμενα ἦσαν τεταγμένα «κατὰ τάξιν καὶ κατὰ βαθμίδας μετ' ἐπιγραφῶν, ὅπως δύναται ἕκαστος νὰ διδάσκηται ὁ ἴδιος». Μετὰ τῶν ἀνὰ χεῖρας ἀποδείξεων ὁ Παλισὺ εἶναι ἀκλόνητος εἰς τὰς πεποιθήσεις του καὶ εἶναι ἕτοιμος ν' ἀντιμετωπίσῃ καὶ τῶν ἐπικριτῶν τὴν πικρίαν καὶ τῶν φθονερῶν τὴν ζηλοτυπίαν, καὶ τὴν τυφλὴν τῶν ἀμαθῶν παραφοράν, μετὰ θάρρους δὲ καὶ ὑπερηφανείας ἀναφωνεῖ «φέρε τώρα τοὺς Λατίνους φιλοσόφους σου νὰ μοὶ ἀποδείξωσι τὸ ἐναντίον».

Εἰς τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ὁ Βερνάρδος Παλισὺ μεταχειρίζεται τὸν διάλογον καὶ εἰσάγει δύω πρόσωπα τῆς φαντασίας αὐτοῦ, ὧν ὁ μὲν ὀνομάζεται *Θεωρητικός*, καὶ ἐκπροσωπεῖ τὴν σχολαστικὴν φιλοσοφίαν, εἶναι δὲ παιδαγωγὸς ἀμαθὴς καὶ ἀνάγωγος, ὅστις πολλάκις προκαλεῖ τὸν οἶκτον διὰ τῶν εὐήθων αὐτοῦ ἀπαντήσεων. Ὁ ἕτερος ὀνόματι *Πρακτικὸς* καταστρέφει ἀδιακόπως τοὺς βλακώδεις συλλογισμοὺς τοῦ Θεωρητικοῦ, μετὰ μεγίστου δὲ οἴστρου καὶ εὐφυΐας καὶ εὐφραδείας καταπολεμεῖ τὰς ἐκ προτέρων συνηρμολογημένας ἰδέας αὐτοῦ. Τὸ ἀμίμητον τοῦτο βιβλίον εἶναι ἓν τῶν μεγάλων φιλολογικῶν μνημείων τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. Ὁ συγγραφεὺς εὔγλωττος ὢν καὶ περιπαθὴς καὶ ὁρμητικός, ἐκθέτει μετὰ δεινότητος τὴν ὑγιᾶ λογικὴν καὶ βασίζει τὰς πεποιθήσεις του ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως τῆς φύσεως. Παράδειγμα τούτου ἔστω τὸ ἑξῆς χωρίον, τὸ ὁποῖον ὁ Παλισὺ γράφει, ἀφοῦ διὰ μακρῶν ἀπέδειξεν ὅτι οἱ λίθοι δὲν αὐξάνουσιν, ὡς γενικῶς ἐπιστεύετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

«*Θεωρητικός*. Καὶ ποῦ τὸ ηὗρες αὐτό; γραπτὸν ἦτο ἢ εἰπέ με εἰς ποῖον σχολεῖον ἤκουσες ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγεις;

«*Πρακτικός*. Ἄλλο βιβλίον δὲν ἀνέγνωσα εἰμὴ μόνον τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὸ ὁποῖον εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι καὶ πᾶς τις δύναται νὰ γνωρίσῃ καὶ ν' ἀναγνώσῃ τὸ ὡραῖον τοῦτο βιβλίον. Ἀναγνώσας λοιπὸν αὐτὸ ἐσκέφθην περὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καθότι δὲν ἐμελέτησα τὴν ἀστρολογίαν καὶ δὲν ἐπαρατήρησα τοὺς ἀστέρας».

Ἀναγινώσκοντες τοὺς *θαυμασίους Λόγους* (discours admirables), θαυμάζομεν τὸ καινοφανὲς καὶ ποικίλον τῶν παρατηρήσεων τοῦ Παλισὺ περὶ τῆς συστάσεως τῶν ὀρέων καὶ τοῦ ἐδάφους, περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὀρυκτῶν, περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν λίθων, τοὺς ὁποίους ἐξετάζει ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα, τὴν συνάφειαν, τὸ βάρος καὶ τὴν πυκνότητα. Αἱ ἀποκρυσταλλώσεις, αἱ σταλακτίδες, τὰ ἀπολιθωμένα ξύλα, τὰ ὀρυκτὰ ζῶα καὶ φυτά, τὸ τιτανοχργιλῶδες στρῶμα, αἱ κογχυλιώδεις ἐναποθέσεις, ἑλκύουσι τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Πιστὸς εἰς τὴν συνήθη αὐτοῦ περὶ τὰς διερευνήσεις μέθοδον, ὁ Παλισὺ συσχετίζει πάντα τὰ συλλεγέντα γεγονότα μετὰ γενικῆς τινος θεωρίας, ἥτις εἶναι πάντοτε σχεδὸν ὀρθὴ καὶ γόνιμος.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο περιέχει θεωρίας εὐρείας καὶ τολμηρὰς περὶ τῶν σπουδαιοτάτων τῆς ἐπιστήμης ζητημάτων. Ἐν αὐτῷ εὑρίσκομεν ἰδέας μεγαλοφυεῖς καὶ δὴ καὶ ἀποκαλύψεις, ἃς ἡ ἐπιστήμη ἐπεβεβαίωσε κατόπιν.

Ἐν τῷ Λόγῳ αὐτοῦ περὶ τῆς φύσεως τῶν ὑδάτων καὶ κρηνῶν (Discours sur la nature des Eaux et Fontaines) ὁ Παλισὺ καταδεικνύει τὸν τρόπον τοῦ διοχετεύειν τὸ ὕδωρ ἀπὸ ἑνὸς σημείου

Digitized by Google

εἰς ἄλλο δι' ἀντλιῶν καὶ σωλήνων καὶ ὑδραγωγείων, ἐξετάζει τὰ μεταλλοῦχα ὕδατα, ἀποδίδει τὴν θερμότητα αὐτῶν εἰς ὑπόγειον πῦρ ἀενάως καῖον, ἐπιμένει ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ, ἥτις εἶναι εἰσέτι ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὴν ὁποίαν κατενόησεν οὐχὶ «ἀναγινώσκων βιβλίον τι τῶν φιλοσόφων», ἀλλὰ βράζων ὕδωρ ἐντὸς λέβητος Κατ' αὐτὸν τὰ πηγαῖα ὕδατα προέρχονται ἐκ τῆς ἐνσταλάξεως τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, ἐκθέτει δὲ ὁλόκληρον τὴν θεωρίαν τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν καὶ βεβαιοῖ ὅτι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὕδατα «γαλουχοῦνται ὑπὸ τῶν μαστῶν τοῦ Ὠκεανοῦ», καταδεικνύει ἔπειτα τὸν τρόπον τοῦ κατασκευάζειν κρήνας τεχνητὰς κατὰ μίμησιν τῆς φύσεως «ἀκολουθοῦντες τοὺς τύπους τοῦ μεγάλου κρηνοποιου.... καὶ τοῦτο διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ μιμηθῶμεν τὴν φύσιν εἰς ὅ,τι δήποτε, ἐὰν δὲν παρατηρήσωμεν τὰ φαινόμενα αὐτῆς, λαμβάνοντες αὐτὴν ὡς τύπον καὶ παράδειγμα. Εἰς τὸ ἑπόμενον χωρίον τῆς Πραγματείας αὐτοῦ περὶ τοῦ τιτανοαργιλώδους στρώματος (Traité de la marne) ὁ Παλισὺ ἀναφαίνεται ὡς ὁ ἀληθὴς ἐφευρέτης τῶν ἀρτεσιανῶν φρεάτων.

«Μοὶ φαίνεται,λέγει,ὅτι ἠθέλομεν εὐκόλως διατρήσει πέτρας τινὰς μαλακὰς διὰ τρυπάνης, καὶ ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἔδαφος τιτανοαργιλῶδες καὶ δὴ καὶ ὕδατα διὰ φρέαρ, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα πολλάκις νὰ ὑψώσωμεν πολὺ ὑπεράνω τοῦ σημείου, εἰς ὃ εὗρεν αὐτὰ ἡ τρυπάνη, τοῦτο δὲ ὁσάκις ἔρχονται ἀπὸ μέρους ὑψηλοτέρου τῆς τρύπας,τὴν ὁποίαν ἠνοίξαμεν». Ὡς φυσικὸς καὶ χημικὸς καὶ ἀγρονόμος, ὁ Παλισὺ ἐξετάζει πάντα τὰ μεγάλα ζητήματα τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης, καὶ διασαφηνίζει αὐτὰ διὰ συλλογισμῶν καὶ ὀρθοτάτων παραγγελμάτων.

Ὡς χημικός, ὁ ἐπιτήδειος πειραματοποιὸς ὑπερβαίνει πάντας τοὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ματαιοπονοῦντας πρὸς εὕρεσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου, καὶ ἀποδεικνύει ἰδίως ὅτι τὰ ἅλατα δὲν εἶναι, ὡς ἐνομίζετο, μετουσίωσις τοῦ ὕδατος, ἀλλ' ὅτι ἀποκρυσταλλοῦνται ἀφοῦ διαλυθῶσιν ἐν τῷ ὕδατι.

Ἐχθρὸς ὢν ἀδυσώπητος τῶν ἀλχημικῶν, ἀποκαλύπτει τὰς διαφόρους μεθόδους τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν μετάλλων,καὶ τὴν ἀπάτην, διὰ τῆς ὁποίας οἱ πλεῖστοι αὐτῶν πείθουσιν ὅτι κατασκευάζουσι χρυσὸν καὶ ἄργυρον. Εἰς τοὺς ἰατροὺς παραγγέλλει νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν χημείαν, καὶ νὰ μάθωσι καλλίτερον τὰ πράγματα τῆς φύσεως. Εἰς τοὺς γεωργοὺς συμβουλεύει νὰ λιπαίνωσι τὴν γῆν καὶ καταδεικνύει τὴν χρησιμότητα τοῦ τιτανοαργιλώδους στρώματος, παραγγέλλει δὲ αὐτοῖς πρὸ πάντων νὰ μὴ γυμνῶσι τὸ ἔδαφος δένδρων καὶ νὰ φείδωνται τῶν δασῶν. «Ἀφοῦ ἐκκοπῶσιν ὅλα τὰ δάση, ἀνάγκη, λέγει, νὰ παύσωσι πᾶσαι αἱ τέχναι, οἱ δὲ τεχνῖται νὰ βόσκωσιν ὡς ὁ Ναβουχοδονόσωρ». Πρὸς πάντας ἐκθέτει σοφωτάτας ἀρχὰς ὑγιοῦς φυσικῆς φιλοσοφίας. Ὁ μέγας τεχνίτης οὐ μόνον ἀναδεικνύεται ὡς ἐπιστήμων, ἀλλ' ὑψοῦται μέχρι τῶν χωρῶν, ἔνθα πλανᾶται ὁ νοῦς τῶν βαθυνουστάτων σοφῶν, ὡς λ. χ. ὅτε γράφει· «Ἡ ἐπιστήμη φανεροῦται εἰς τὸν ζητοῦντα αὐτήν!» καὶ κατωτέρω· «Δὲν πρέπει νὰ καταχρώμεθα τῶν δώρων τοῦ Θεοῦ οὐδὲ νὰ κρύπτωμεν τὴν ἱκανότητα ἡμῶν, καθότι ἐγράφη ὅτι ὁ παράφρων ὁ κρύπτων τὴν παραφροσύνην του εἶναι προτιμότερος τοῦ σοφοῦ τοῦ κρύπτοντος τὴν σοφίαν του».

Ἐνῷ ὁ Παλισὺ διὰ τῶν ἔργων του ἐπλούτιζε τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ, οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ αἱ διχόνοιαι ἐδῄουν τὴν Γαλλίαν. Ὁ κεραμεὺς ἐν μέσῳ τῶν ταλαιπωριῶν αὐτοῦ εἶχεν ἀσπασθῆ τὴν θρησκευτικὴν Μεταῤῥύθμισιν, ὅτε δὲ οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι διετάραξαν τὴν Saintonge, συνελήφθη καὶ μετηνέχθη ἀπὸ εἱρκτῆς εἰς εἱρκτὴν εἰς Saintes καὶ εἰς Βορδώ. Διὰ τῆς προστασίας τῆς Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων ἐσώθη ἀπὸ τῆς σφαγῆς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, ἀλλ' αἱ θρησκευτικαὶ ἔχθραι δὲν ἐφείσθησαν αὐτοῦ ἐπὶ πολύ. Ὅτε ἡ Ligue[1] ἐκυρίευσε τοὺς Παρισίους κατὰ τὸ 1588, ὁ εὐγενὴς γέρων ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Βαστίλλην. Ὁ Ματθαῖος δὲ Λωναί, εἷς ὢν τότε τῶν Δέκα ἕξ,[2] ἐζήτει ἐπιμόνως νὰ ὁδηγηθῇ ὁ καλβινιστὴς Παλισὺ εἰς τὸ *δημόσιον θέαμα*, δηλαδὴ εἰς τὸν θάνατον. Ὁ δοὺξ τῆς Μαγιέννης, ὅστις τὸν ἐπροστάτευε, μὴ δυνάμενος νὰ τὸν σώσῃ ἐντελῶς, κατώρθωσε τοὐλάχιστον διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς του νὰ ἀναβληθῇ ἡ δίκη αὐτοῦ.

Ὁ Παλισὺ ἔμεινε πιστὸς εἰς τὰς πεποιθήσεις του. Ὁ Ἐῤῥίκος Γ' τὸν ἐπεσκέφθη ἐν τῇ Βαστίλλῃ μετά τινος αὐλικοῦ.

— Φίλε μου, εἶπεν ὁ βασιλεύς, πρὸ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν ὑπηρετεῖς τὴν μητέρα μου καὶ ἐμέ. Ἐστέρξαμεν νὰ ζήσῃς ἐν τῷ θρησκεύματί σου μεταξὺ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν σφαγῶν. Τώρα τοσοῦτον πιέζομαι ὑπὸ τῶν Γκιζῶν καὶ τοῦ λαοῦ μου, ὥστε ἀναγκάζομαι νὰ σὲ ἀφήσω εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν μου, οἱ ὁποῖοι αὔριον θὰ σὲ καύσωσιν, ἂν δὲν ἀλλάξῃς πίστιν».

— Βασιλεῦ, ἀπήντησεν ὁ γέρων, εἶμαι ἕτοιμος νὰ θυσιάσω τὴν ζωήν μου πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ. Μοὶ εἴπατε πολλάκις ὅτι μὲ οἰκτείρετε, ἐγὼ δὲ οἰκτείρω ὑμᾶς εἰπόντα τὴν λέξιν, «*ἀναγκάζομαι!*» Αὐτὴ δὲν εἶναι λέξις βασιλική, ἐμὲ δὲ οὔτε ὑμεῖς οὔτε οἱ ἀναγκάζοντες ὑμᾶς Γκίζαι

1. Σύνδεσμος τῶν καθολικῶν καταρτισθεὶς τῷ 1576 ὑπὸ Ἐῤῥίκου δουκὸς τοῦ Guise, καὶ φανερὸν μὲν σκοπὸν ἔχων τὴν ὑπεράσπισιν τῆς καθολικῆς θρησκείας κατὰ τῶν αἱρετικῶν, κρυφίως δὲ μελετῶν τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Ἐῤῥίκου Γ'. Ὁ σύνδεσμος οὗτος διελύθη ἐπὶ Ἐῤῥίκου τοῦ τετάρτου.

2. Πολιτικὸς σύλλογος ἐπὶ Ἐῤῥίκου Γ' καὶ Ἐῤῥίκου Δ', συνεκροτεῖτο ἐκ πολλῶν μελῶν, ὠνομάσθη δὲ Σύλλογος τῶν 16, διότι εἰς δέκα ἓξ κατ' ἐκλογὴν μέλη αὐτοῦ ἀνετέθησαν αἱ δέκα ἓξ συνοικίαι τῶν Παρισίων.

Digitized by Google

καὶ ὁ λαὸς ὑμῶν ὁλόκληρος δύνανται νὰ μὲ ἀναγκάσωσι, καθότι ἠξεύρω ν' ἀποθάνω».

Μετά τινα χρόνον, τῷ 1589, ὁ γηραιὸς Παλισὺ ἐξέπνευσεν ἐν μιᾷ τῶν φυλακῶν τῆς Βαστίλλης.

Γνωμικὸν αὐτοῦ εἶναι τὸ ἑξῆς· «Ἡ πενία ἐμποδίζει τοὺς ἀγαθοὺς νὰ ἐπιτύχωσι». Τὴν ἰδέαν ταύτην ἀνέπτυξε κατόπιν ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος ὑπὸ ἄλλην μορφὴν εἰπών· «Ἡ πενία ἀφαιρεῖ πολλάκις ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου πᾶν ἐλατήριον καὶ πᾶσαν ἀρετήν· δύσκολον εἶναι σάκκος κενὸς νὰ μείνῃ ὄρθιος».

Ελιζα Σ. Σογτσογ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Χ** πενθεῖ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ της συζύγου.

Τὰ δάκρυά της δὲν ἐστείρευσαν ἀκόμη, καὶ οὐδὲ φαίνεται ἀκούουσα τοὺς παρηγορητικοὺς λόγους, οὓς τῇ ἀπευθύνει ὁ κ. Μ**

— Ἆ! δι' ἐμὲ τὸ πᾶν ἐχάθη ἐπὶ τῆς γῆς! λέγει κλαίουσα· ἀφίνω διὰ παντὸς τὸν μάταιον τοῦτον κόσμον· τὴν μόνην παρηγορίαν θὰ εὕρω εἰς μοναστήριον.

— Τί λέγετε, Κυρία, εἰς μοναστήριον σεῖς. . . τόσον πλουσία καὶ τόσον ὡραία ἀκόμη! . . καὶ μόλις τριάκοντα ἐτῶν!

— Εἰκοσιεννέα μόνον, ἀποκρίνεται ζωηρῶς ἡ κ. Χ**

***

Δύο δικηγόροι διεκδικοῦσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὴν κυριότητα φρέατος. Ὁ εἷς αὐτῶν ἄρχεται τῆς ἀγορεύσεώς του διὰ προλόγου μακροῦ καὶ ἐμφαντικοῦ.

— Ἀλλά, λέγει ὁ πρόεδρος, ἡ ὑπόθεσις δὲν εἶνε δὰ τόσον σπουδαία· πρόκειται περὶ ὀλίγου ὕδατος.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀπαντᾷ ὁ δικηγόρος· ἡ ὑπόθεσις εἶναι σπουδαιοτάτη· ναὶ μὲν πρόκειται περὶ ἑνὸς φρέατος μόνον· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ πελάται μας εἶνε οἰνοπῶλαι . . .

***

Ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος ἤκουε χθὲς τὴν μητέρα του λέγουσαν πρὸς φίλην·

— Ἐφέτος κοντεύω νὰ χάσω ὅλα μου τὰ μαλλιά.

— Μὰ τότε γιατί, μαμά, λέγει ὁ μικρός, δὲν κλειδόνεις τὸ συρτάρι ὅπου τὰ βάνεις κάθε βράδυ;

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Οἱ φίλοι διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας, εἰς φίλους τοὺς ὁποίους ἀγαπῶμεν, εἰς φίλους οὓς ἀνεχόμεθα καὶ φίλους οὓς ἀποστρεφόμεθα. Οἱ τῆς πρώτης κατηγορίας μετροῦνται κατὰ μονάδας, οἱ τῆς δευτέρας κατὰ δεκάδας καὶ οἱ τῆς τρίτης καθ' ἑκατοντάδας!

—

Ἀδιάκριτός τις κύριος ἠκολούθει παντοῦ μίαν κυρίαν. Τοῦτο προεκάλει ψιθυρισμούς.

Ἡμέραν τινὰ ἡ Κα**, ἥτις ἐδίδεν ἑσπερίδα ἐν τῇ οἰκίᾳ της κατὰ πᾶσαν δευτέραν, εἶπεν εἰς τὸν ὑπηρέτην της·

— Ὅταν εἶνε ἤδη κόσμος εἰς τὴν αἴθουσαν, δὲν εἶνε εὐπρεπὲς ν' ἀναγγέλλῃς ἀλλεπαλλήλως ἡ Κα Α καὶ ὁ Κος Β, ἀλλὰ πρέπει ν' ἀφίνῃς νὰ παρέρχεται διάστημά τι μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὀνομάτων, ὥστε νὰ πιστεύῃ ὁ κόσμος, ὅτι ἔρχονται χωριστὰ ὁ εἷς καὶ χωριστὰ ὁ ἄλλος.

— Ἡ κυρία ἂς μείνῃ περὶ τούτου ἥσυχος, εἶπεν ὁ ὑπηρέτης.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἐλθούσης τῆς Κας Α, ὁ ὑπηρέτης ἀνήγγειλεν ἐπισήμως·

— Ἡ Κα Α!

Ἀκολούθως κρατῶν κατὰ διάνοιαν τὸν ῥυθμόν, καὶ μετρήσας ἕως δέκα, ἐφώνησεν ὡς τυφλός:

— Ὁ Κος Β!

Ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὁ Κος Β δὲν εἶχεν ἔλθει!

Ἆ! Κύριε Β, διάσημε ἄγνωστε, ἔνδοξε ἀνώνυμε, πόσαι εὐφυΐαι ἐλέχθησαν εἰς βάρος τοῦ ὀνόματός σου!

Ιωνας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Εἶνε τῇ ἀληθείᾳ μοναδικὸν πρᾶγμα ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν ἀναγνωστῶν. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ᾐσθάνθη ποτὲ καὶ τὴν ἐλαχίστην εὐγνωμοσύνην πρὸς συγγραφέα, ὅστις ἐστερήθη αὐτὸς τὸν ὕπνον, διὰ νὰ τὸν ἐπιδαψιλεύσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του.

*** Ἡ ἀσχημία διὰ τὸν ἄνδρα εἶνε ἀτέλεια, διὰ τὴν γυναῖκα ὅμως εἶνε ἐλάττωμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὑπάρχει ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Σίδνεϋ, λέγουσι τὰ «Βιομηχανικὰ χρονικά», οἰκία, ἥτις ὁλόκληρος εἶνε κατεσκευασμένη ἐκ χάρτου. Ὅλα τὰ ἔπιπλα, αὐταὶ αἱ λυχνίαι καὶ μία θερμάστρα ἀκόμη εἶνε ἐκ χάρτου, ὡς καὶ οἱ τάπητες καὶ τὰ παραπετάσματα. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ὑπάρχει κοιτών, ἐν ᾧ οὐ μόνον ἡ κλίνη εἶνε χαρτίνη, ἀλλὰ καὶ τὰ καλύμματα, ἐφαπλώματα, σινδόνια, ἀσπρόρρουχα γυναικεῖα, σκοῦφοι νυκτικοὶ τοῦ τελευταίου συρμοῦ, ὑποκάμισα, πάντα ἐν γένει ἐκ χάρτου καθαροῦ.

Πρόκειται δὲ ἐν τῷ πρωτοφανεῖ τούτῳ οἰκήματι νὰ δοθῶσι καὶ συμπόσια, καθ' ἃ παροψίδες, πινάκια, μαχαίρια, περόνια, ποτήρια καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἐπιτραπέζια σκεύη θὰ εἶνε ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης, δηλ. χάρτινα, πλὴν, βεβαίως, τῶν φαγητῶν.

Τὴν μεγαλειτέραν ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἡ βιβλιεμπορία εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐξαιρέτως ἀνεπτύχθη εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Τοσαύτη γίνεται εἰς τὴν χώραν ἐκείνην κατανάλωσις βιβλίων καὶ ἐφημερίδων,

Digitized by Google

ὥστε μόλις τὰ 750 χαρτοποιεῖα, ἐν οἷς ὑπάρχουσιν ἐν ἀδιαλείπτῳ ἐνεργείᾳ 2,000 μηχαναί, ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων. Μικρὰν ἰδέαν τῆς ἀναγνωστικῆς διαθέσεως τῶν Ἀμερικανῶν παρέχουσιν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί. Ἡ «Καλύβη τοῦ μπάρμπα Θωμᾶ» (L'Uncle Tom's cabine) ἐπωλήθη εἰς 340,000 ἀντιτύπων, τὰ δὲ « Θαυμάσια τοῦ κόσμου » (Wonders of the Weld) εἰς 100,000. Τεραστία δὲ ἀληθῶς ἐξόδευσις γίνεται ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῶν διδακτικῶν βιβλίων. Τῆς «Γεωγραφίας» τοῦ Mitchell πωλοῦνται ἀδιακόπως καθ' ἑκάστην 1000 ἀντίτυπα, ἐν διαστήματι δ' ἑνὸς μόνον ἔτους ἐπωλήθησαν τῆς «Σειρᾶς τῶν μαθηματικῶν» τοῦ Davies 300,000 ἀντιτύπων. Πάντα ὅμως τἆλλα ὑπερβαίνουσι κατὰ τὴν κατανάλωσιν τὰ βιβλία τοῦ Noah Webster, ὧν ἀπίστευτος ἀληθῶς εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν πωλουμένων ἀντιτύπων. Οὕτω ἑνὸς αὐτοῦ βιβλίου, τοῦ «Ἀναγνωσματαρίου» (Elementary book spelling), ἐπωλήθησαν μέχρι τοῦδε 35 ἑκατομμύρια ἀντιτύπων, ἡ δὲ ἐτησία πώλησις αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 1 ἑκατομμύριον ἀντιτύπων !

Οὐδαμῶς πρέπει νὰ θεωρῆται ἐπουσιῶδες τὸ ζήτημα τοῦ καταμερισμοῦ τοῦ χρόνου εἰς τὰς ἐνασχολήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας· ὠφελιμώτατον εἶνε νὰ γινώσκωσιν οἱ γονεῖς πόσας ὥρας εἶνε ἀνάγκη ν' ἀφιερῶσιν οἱ παῖδες αὐτῶν εἰς τὸν ὕπνον, πόσας εἰς τὴν σωμασκίαν, τὴν ἐργασίαν, τὴν ἀνάπαυσιν.

Ὁ ἰατρὸς Friedlander κατήρτισε πίνακα δεικνύοντα πῶς πρέπει νὰ γίνεται ἡ διανομὴ τοῦ χρόνου εἰς τὰς ἐνασχολήσεις τῶν παίδων τῶν ἐχόντων ἡλικίαν 7—15 ἐτῶν καὶ ὑγιῶς διακειμένων. Ὁ πίναξ ἐφαρμόζεται εἰς ἀμφότερα τὰ γένη, χρήσιμον δὲ θεωροῦμεν νὰ τὸν ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα.

Ἡλικία.	Ὕπνος	Ἄσκησις.	Ἐργασ.	Ἀνάπαυσις.
7 ἔτ.	9 ὥρ.	9 ὥρ.	2 ὥρ.	4 ὥρ.
8	9	9	2	4
9	9	8	3	4
10	8	8	4	4
11	8	7	5	4
12	8	6	6	4
13	8	5	7	4
14	7	5	8	4
15	7	4	9	4

Γνωστὸν ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἔθος τῆς διὰ τῶν ἐφημερίδων ἀνταποκρίσεως εἶνε λίαν διαδεδομένον. Πρό τινος νέα τις μίς καταλιποῦσα τὸν πατρικὸν οἶκον ἐγένετο ἄφαντος. Μετὰ ματαίας ἐρεύνας ὁ πατήρ της ἀπηύθυνεν αὐτῇ διὰ τοῦ «Χρόνου» τὴν ἑπομένην παράκλησιν· «Ἐὰν ὁριστικῶς ἀπεφάσισας νὰ μὴ ἐπανέλθῃς πλέον πλησίον τῶν τεθλιμμένων γονέων σου, οἵτινες εἶνε ἕτοιμοι νὰ σοὶ ἀνοίξωσι τὰς ἀγκάλας των, στεῖλέ μας τοὐλάχιστον . . . τὸ κλειδὶ τοῦ *δουλαπιοῦ* ὅπου ἔχομεν τὰ γλυκά ! !»

Ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἐφημερίδι Scotsman ὁ λόρδος Archibald Campbell δημοσιεύει ἀφήγησιν αἱματηρᾶς πάλης συμβάσης πρό τινων ἡμερῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ μεταξὺ φαλαίνης τινὸς καὶ γιγαντίου ξιφίου. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἰχθύς, οὗτινος, ὡς γνωστόν, τὸ ἄνω ῥύγχος προεκτείνεται ὡς λεπὶς ξίφους, συνάπτει ἐνίοτε πεισματώδεις ἀγῶνας πρὸς τὴν φάλαιναν καὶ τὸν καρχαρίαν, οὓς φονεύει διαπερῶν διὰ τοῦ φοβεροῦ ὅπλου του.

«Τὴν 7 Σεπτεμβρίου, κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, γράφει ὁ λόρδος Campbell, εὑρισκόμην ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου «Peruvien», ὅπερ ἔπλεεν ἐντεῦθεν τῆς Belle-Ile, μεταξὺ Labrador καὶ τῆς βορείας ἄκρας τῆς Νέας Γῆς, ἔχον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν ἐπιπλέοντας ὄγκους πάγων, ὅτε ὁ ὑποπλοίαρχος ἦλθε νὰ μοὶ εἴπῃ ὅτι εἶδε μέγαν ξιφίαν ἐκπηδήσαντα τοῦ ὕδατος εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς πρῴρας ἀπόστασιν.

»Ἐστρέψαμεν ἀμέσως προσεκτικὰ τὰ βλέμματα πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα εἶχε παρατηρήσει τὸν ἰχθύν, καὶ μετά τινα λεπτὰ παρέστημεν θεαταὶ φοβερᾶς πάλης μεταξὺ τοῦ ξιφίου καὶ μεγίστης φαλαίνης. Ἡ φάλαινα προσβαλλομένη εἰς τὴν κοιλίαν ὑπὸ τῆς κοπτερᾶς ῥομφαίας τοῦ ὅσον ἀγρίου τοσοῦτον καὶ εὐκινήτου ἀντιπάλου της προσεπάθει πάσει δυνάμει νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πορθμὸν ἵνα ἀπαλλαγῇ, ἀλλὰ μάτην. Ὁ ξιφίας, ὅστις ἦτο κολοσσιαῖος τὸ μέγεθος, ἐνέκειτο λυσσωδῶς κατὰ τῆς φαλαίνης, διπλασιάζων τὰς προσβολάς του καὶ διατρυπῶν αὐτὴν διὰ τοῦ ἰσχυροῦ ῥύγχους του· καὶ ὡσεὶ μὴ θεωρῶν ἀρκούσας τὰς προσβολὰς ταύτας ὅπως καταβάλῃ τὸν ἐχθρόν του, ἐξεπήδα τῶν κυμάτων διὰ μεγάλων ἁλμάτων καὶ κατέπιπτεν ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ κήτους, τὰ ὁποῖα κατετίτρωσκε μανιωδῶς.

»Ἐν τῇ φοβερᾷ ταύτῃ πάλῃ συνεδυάζετο κατά τινας στιγμὰς τὸ ἐξαίσιον μετὰ τοῦ κωμικοῦ· οἱ ἐπιβάται πάντες καὶ τὸ πλήρωμα ἵσταντο ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ ἀτενῶς προσβλέποντες καὶ οἱονεὶ γοητευμένοι ὑπὸ τῆς φοβερᾶς πάλης. Διεκρίνετο καλῶς τὸ ἐπίμηκες σῶμα τοῦ ξιφίου, χρώματος κυανομέλανος κατὰ τὰ νῶτα καὶ ὑποκάτω λευκοῦ ἀργυροειδοῦς. Τὰ διεσχισμένα αὐτοῦ ὦτα, οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ καὶ πρὸ πάντων τὸ ἀμφίστομον ὅπλον του ἐνεποίουν φοβερὰν ἐντύπωσιν.

Τέλος ἡ φάλαινα, ἐξαντληθεῖσα ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ αἵματος, ἐφάνη ὡσεὶ ἀγωνιῶσα· κειμένη ὑπτία ἐπὶ τῶν ὑδάτων συνεταράχθη ἀκόμη βιαίως ὡσεὶ ἐπιχειροῦσα ὑστάτην τινὰ ἀπόπειραν· ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ὁ ἄνεμος καὶ τὰ ἀφρίζοντα κύματα παρέσυραν αὐτὴν ἐν μέσῳ καπνώδους ἀφροῦ· ὅτε δ' ἀπεμακρύνθη τῶν βλεμμάτων ἡμῶν, θὰ ἦτο ἤδη νεκρά. Ἐκ τοῦ πληρώματος ἡμῶν ναυτικοὶ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη διαπλέοντες τὸν Ἀτλαντικὸν διεκήρυξαν ὅτι οὐδέποτε πρότερον παρέστησαν θεαταὶ εἰς τόσῳ ἐξαίσιον γεγονός.

Ἐν ταῖς γαλλικαῖς Βουλαῖς πολλαὶ προτάσεις ἐγένοντο συνιστῶσαι διάφορα μέσα πρὸς ἐ-

Digitized by Google

ξόντωσιν τῶν λύκων ἐν Γαλλίᾳ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ Κυβέρνησις παρεδέχθη ἐσχάτως νομοσχέδιον, κατὰ τὸ ὁποῖον ἀμοιβαὶ ὁρίζονται διὰ πάντα, ὅστις ἤθελε φονεύσει ἓν τῶν σαρκοβόρων τούτων ζώων. Αἱ ἀμοιβαὶ αὗται εἰσὶν 100 μὲν φράγκα διὰ τὸν φόνον λύκου ἢ λυκαίνης, 150 φράγκα διὰ τὸν φόνον λυκαίνης ἐγκύου, καὶ 40 φράγκα διὰ τοὺς λυκιδεῖς. Ὡς λυκιδεῖς θεωροῦνται οἱ ἕλκοντες βάρος ἔλαττον 8 χιλιογράμμων. Ἐὰν ὁ φονεὺς λύκου ἀποδείξῃ ὅτι τὸ φονευθὲν ζῷον εἶχε προσβάλει ἄνθρωπον, τότε λαμβάνει διπλασίαν ἀμοιβὴν, ἤτοι φρ. 200. Κατὰ πιθανοὺς ὑπολογισμοὺς οἱ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχοντες λύκοι εἶνε 4-5000, αἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν προξενούμεναι ἐτησίως ζημίαι εἰς πρόβατα καὶ ἄλλα κτήνη ὑποτίθεται ὅτι ἀνέρχονται μέχρι 400,000 φράγκων. Τούτου ἕνεκα ἡ Κυβέρνησις ἐθεώρησεν ἀναγκαιότατον νὰ ἐξαλείψῃ τὰ σαρκοβόρα ταῦτα ζῷα εἴτε διὰ συστηματικῶν κυνηγεσίων ἐπὶ τούτῳ ὀργανιζομένων, εἴτε ἐνθαρρύνουσα δι' ἀμοιβῶν τοὺς κυνηγοὺς τῶν λύκων.

*** Ἐν τῷ Voltaire ἀναγινώσκομεν, γράφει ὁ *Αἰών*, περιέργους λίαν πληροφορίας περὶ τῶν ἰδιωμάτων καὶ τῆς συμπεριφορᾶς ἐν συναναστροφαῖς ἐνίων τῶν ἐπιφανεστάτων συγχρόνων Γάλλων συγγραφέων. Ἡ συμπεριφορὰ, γράφει εἷς ἐπιφυλλιδογράφος ἐν τῇ ἐγκρίτῳ παρισινῇ ἐφημερίδι, ἡ γλῶσσα, αἱ ἀξιώσεις τῶν ἐκτὸς τοῦ σπουδαστηρίου αὐτῶν γνωστῶν συγγραφέων, ἐν ταῖς ἰδίαις αἰθούσαις ἢ ἐν ταῖς αἰθούσαις ἄλλων, παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς περιεργοτάτας μελέτας. Συνήθως οἱ συγγραφεῖς κρίνονται *ἐκ τῶν προτέρων*, ἐκ τῆς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν ἐμφαινομένης εὐφυΐας, καίτοι δὲ ἡ μέθοδος αὕτη φαίνεται λογικωτάτη, σπανιώτατα ὅμως εἶναι ἀλάθητος. Ὀλίγιστοι μόνον δεικνύουσιν ἐν συναναστροφαῖς ἣν καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν εὐφυΐαν. Καὶ ἄλλος μὲν γράφει εὐχερῶς, ὁμιλεῖ δὲ μετὰ δυσκολίας· ἄλλως διηγεῖται θαυμασίως διὰ τοῦ καλάμου, ἐν ᾧ ὁμιλῶν ἐμπερδεύει τὴν διήγησιν διὰ πλατυσμῶν καὶ περιπλοκῶν, ἐν τέλει ἀποβαίνων ἀκατανόητος· ἄλλος οὐδὲ κἂν γινώσκει νὰ ὁμιλῇ, εἶνε νευρικὸς, ταράσσεται, ἐν ᾧ πρὸ τοῦ μελανοδοχείου του καθίσταται ἀπόλυτος κύριος ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἰδεῶν του. Τέλος εὐάριθμοί τινες καὶ δυσχερῶς ὁμιλοῦσι καὶ δυσχερέστερον γράφουσι καὶ ὅμως οὗτοι εἰσὶν ἄνδρες ἔξοχοι. Τοιοῦτος ἦτο ὁ Ῥουσσώ. Ἡ ποικιλία τῶν τρόπων καὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν λογίων ἐν ταῖς συναναστροφαῖς εἶνε, ὡς παρετηρήθη, μεγίστη, διότι σχεδὸν ἕκαστος κέκτηταί τι τὸ ἰδιάζον. Ὁ Βαλζάκ, ὁ Εὐγένιος Σύης, ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶ, ὁ Ἀλφρέδος δὲ Βινῦ, ὁ Γολζάν, ὁ Μεριμέ, ὁ Σκρὶβ οὐδόλως ὡμοίαζον ἀλλήλοις. Ἠδύνατό τις νὰ συγκρίνῃ μᾶλλον αὐτοὺς πρὸς πτηνὰ διαφόρων εἰδῶν, διάφορον ἐχόντων ἀλλήλοις ἤ τε τὸ πτέρωμα ἤ τε τὴν φωνήν. Ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶ πατὴρ ἦν ἐγκυκλοπαιδικὸς ὁμιλητής. Οὐδέποτε ἐφάνη ὑποδεέστερος τῆς γενικῆς προσδοκίας· ὅτε ἀφηγεῖτό τι, ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤκουεν ἀναγινωσκόμενον παρὰ δοκιμωτάτου ἀναγνώστου βιβλίον ἔντυπον. Οὐδέποτε συνεχέοντο αἱ ἀναμνήσεις αὐτοῦ, καὶ πάντοτε εὕρισκε τὴν κατάλληλον φράσιν, εἴτε περὶ ἱστορικοῦ θέματος ὡμίλει, εἴτε περὶ φιλολογικοῦ ἢ γεωγραφικοῦ. Ἐδύνατο ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους νὰ διηγῆται ἀπροσκόπως τὴν ὑπόθεσιν δράματός τινος, ἐνίοτε μετὰ τοῦ διαλόγου ἔτι. Ἐν γένει ἡ διήγησίς του ἦν πάντοτε μελίρρυτος· ἀλλὰ μόλις ἐπαύετο ὁμιλῶν καὶ οὐδόλως προσεῖχεν οὐδ' ἐνδιεφέρετο πλέον εἰς τὰ παρὰ τῶν ἄλλων λεγόμενα.

Μεταξὺ τῶν σημερινῶν συγγραφέων πλεονάζουσιν οἱ ἀφθόνους μὲν λέγοντες εὐφυολογίας, ἀνίκανοι ὅμως σχεδὸν νὰ τηρήσωσι συνεχῆ συνδιάλεξιν. Ὁ Δυμᾶ υἱὸς,καίπερ πνευματωδέστατος, ἀμοιρεῖ ὅμως τῶν προσόντων δοκίμου λεσχηνευτοῦ. Ἐπειδὴ δὲν ἐσύχναζεν εἰς αἰθούσας καὶ συναναστροφὰς ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, μετέχουσιν οἱ τρόποι αὐτοῦ σκαιότητος, παραλυούσης τὰ ἄλλα πλεονεκτήματά του. Ἥκιστα εὔστοχος ὁσάκις μετὰ κυριῶν συνδιαλέγεται, λαμβάνει πολλάκις μαθήματα παρὰ κυριῶν, αἵτινες βεβαίως εἰσὶν ἀνικανώταται καὶ μίαν σκηνὴν τῆς Diane de Lys ἢ τῆς Dame aux Perles νὰ γράψωσιν, ἀλλ' αἵτινες ἀφ' ἑτέρου ἄριστα ἐπίστανται τὰς ἕξεις τῶν *σαλονίων*, καὶ γινώσκουσι κατὰ βάθος νὰ διαπρέπωσιν ἐν αὐτοῖς ὡς πνευματώδεις· τοιαῦται ἦτται παροξύνουσι σφόδρα τὸν Δυμᾶ, ὅστις ἀπέρχεται τῶν συναναστροφῶν, καταρώμενος καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ τοὺς διέποντας αὐτὴν νόμους.

Ὁ Ἀρσένιος Houssaye διηγεῖται ἐπιχαρίτως, μετὰ γλαφυρότητος ἅμα καὶ πρωτοτυπίας. Ὁ διάσημος δραματικὸς Αἰμύλιος Augier εἶνε νευρικὸς, ὀξὺς καὶ ἀσμένως ἐνίοτε ἀριστοφάνειος· αἱ κινήσεις του εἰσὶν ἐλεύθεροι, ὁ δὲ γέλως μεταδοτικός. Ἕτερος ἔγκριτος δραματικὸς, ὁ Σαρδοῦ εἶνε εὐφραδὴς, ὑπὲρ τὸ δέον μάλιστα. Ἀδύνατον νὰ συνομιλήσῃ τις μετ' αὐτοῦ. Εἰς ὀλίγας λέξεις ἀπαντᾷ δι' ὁμιλίας ἐκτενοῦς περὶ οἱουδήποτε θέματος ἢ προσώπου, μετ' εὐχερείας θαυμαστῆς, ἀναμιμνησκούσης τὸν πατέρα Ἀλέξανδρον Δυμᾶ ἢ τὸν Τιέρ, τὸν ὀνομαστὸν διὰ τοὺς μακροὺς αὐτοῦ μονολόγους.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, διεξοδικὸς ἐπίσης τοὺς λόγους, διαλέγεται ἄριστα καὶ ἀρέσκεται ὁμιλῶν. Ἡ λέξις αὐτοῦ εἶνε πλουσία, ἀφειδὴς, πολυμάθειαν ἐμφαίνουσα, ἀλλὰ καὶ μεστὴ ἀντιθέσεων, καὶ ἐπιτετηδευμένη, καίτοι ὁ λέγων πειρᾶται νὰ φανῇ ἁπλοϊκός. Ἑσπέραν τινὰ, καθ' ὃν χρόνον ἦν οἰκειότατος τῷ βασιλεῖ Λουδοβίκῳ Φιλίππῳ, ὁ μονάρχης ἐκεῖνος, ὅστις ἐπίσης ἠρέσκετο νὰ ὁμιλῇ διὰ μακρῶν, καὶ ὁ ποιητὴς συνδιελέγοντο ὁμοῦ· ἡ ὥρα ἔλαθεν αὐτοὺς παρελθοῦσα, οἱ δὲ θεράποντες τῶν ἀνακτόρων, νομίσαντες ὅτι οἱ πάντες κα-

Digitized by Google

τεκλίθησαν ἔσβεσαν τὰ φῶτα, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια. Ὅτε ὁ Οὐγκὼ ἠγέρθη ὅπως ἀναχωρήσῃ, ἠναγκάσθη ὁ βασιλεὺς αὐτὸς λαβὼν λυχνίαν νὰ τῷ φωτίσῃ εἰς τὴν κλίμακα. Οὐδεὶς βεβαίως θὰ ἀρνηθῇ ὅτι μαρτυρεῖ τοῦτο ἐξαιρετικὴν εὐδοκίμησιν ἐν τῇ τέχνῃ τῆς λεσχηνείας. Ἴσως ὅμως ὁ ἔνδοξος ποιητὴς ὤφειλε τοῦτο πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀξιώματος, τοῦ διδάσκοντος ὅτι εὐδοκιμεῖ ἐν τῇ συνδιαλέξει οὐχὶ πάντοτε ὁ λέγων τὰ ἄριστα, ἀλλ' ὁ ἐπιστάμενος νὰ καταδεικνύῃ τὸ εὐφυὲς τῶν λόγων τῶν ἄλλων.

⁂ Ἐν Ἀγγλίᾳ πρόκειται νὰ γείνωσι δεκτὰ τὰ γραμματόσημα ὡς τρέχον νόμισμα εἰς τὰ Ταμιευτήρια (Caisses d'épargne) διὰ ποσὰ μικρότερα ἑνὸς σελινίου. Τὸν νεωτερισμὸν τοῦτον ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων, ὅπως διευκολύνῃ τὴν ἀποταμίευσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ οἰκονομήσωσιν ἢ ἀνὰ ἓν *πέννυ* μικρὸν κατὰ μικρόν. Μὲ τὰ *πέννυ* ταῦτα ἀγοράζων τις γραμματόσημα θέτει αὐτὰ ἐντὸς πλαισίου ἐπὶ τούτῳ κατεσκευασμένου, ὅπερ παραχωρεῖ τὸ Ταχυδρομεῖον, καὶ τὸ ὁποῖον ἅμα πληρωθῇ διὰ δώδεκα γραμματοσήμων δύναται νὰ φέρῃ καὶ ἀποθέσῃ ὁ κάτοχος εἰς οἱονδήποτε Ταμιευτήριον ταχυδρομικὸν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, οὗτινος ὁ διευθυντὴς τὸ δέχεται εἴτε ὡς πρώτην καταβολὴν ἀρχομένης ἀποταμιεύσεως, εἴτε ὡς νέαν καταβολήν, ἐὰν ὁ καταθέτης ἔχει ἤδη ἀνοίξει λογαριασμόν. Ἀλλὰ τὰ γραμματόσημα, ἅτινα οὕτως ἀποτελοῦσι ποσὸν τοὐλάχιστον ἑνὸς σελινίου, δὲν πρέπει νὰ εἶνε οὐδαμῶς βεβλαμμένα, ἐπὶ ποινῇ τοῦ νὰ μὴ γείνωσι δεκτὰ ὑπὸ τοῦ Ταμιευτηρίου.

⁂ Ὑπάρχουσιν ἐν Παρισίοις καταστήματα, ἐν οἷς πωλοῦνται πλήρεις ἱματισμοὶ πλαγγόνων (κουκλῶν) οἱουδήποτε μεγέθους, ἀπαράλλακτα ὡς πωλοῦνται καὶ τὰ ἕτοιμα παιδικὰ ἐνδύματα. Τὰ καταστήματα ταῦτα διακρίνονται διὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἐμπορευμάτων των, ἐν ἑνὶ δ' αὐτῶν συνέπεσε νὰ ἴδῃ τις ἐσθῆτα πλαγγῶνος *νύμφης*, τόσα ἔχουσαν περικοσμήματα τριχάπτων, ὥστε ἐζήτουν δι' αὐτὴν ἀντίτιμον 1,200 φράγκων.

Οὐδέν, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον τοῦ γυναικείου κόσμου ἐλλείπει ἀπὸ τὰ πολυδάπανα ταῦτα ἀθύρματα. Ὑπάρχουσι δι' αὐτὰ ἱματιοθῆκαι πλήρεις ἀσπρορρούχων, ἀλεξίβροχα τιμώμενα 20 φράγκων, πῖλοι 60 φράγκων! Πλαγγὼν μὴ ἔχουσα πλούσιον ὅλον της τὸ *νοικοκυριὸ* θεωρεῖται ὡς εἰς πολὺ ταπεινὴν τάξιν ἀνήκουσα! Πωλοῦνται δὲ τὰ ἀθύρματα ταῦτα ἢ ἕτοιμα ἢ ἐπὶ παραγγελίᾳ καθ' ὃ ἐπιθυμεῖ τις μέγεθος καὶ συρμὸν τῆς ἐνδυμασίας!

⁂ Ἐκ τῶν σαρκοβόρων θηρίων ἡ ὕαινα, ἰσχυροτέρα καὶ μᾶλλον τοῦ λύκου αἱμοχαρής, οὐδαμῶς φοβεῖται, καίτοι ζῶσα κυρίως ἐκ πτωμάτων, νὰ προσβάλῃ τὸν ἄνθρωπον, ὅπως τὸν σπαράξῃ. Ἐν Ἀφρικῇ πολλάκις θραύει τὰς θύρας τῶν ποιμνιοστασίων ὅπως ἐφορμήσῃ κατὰ ποιμνίων καὶ ποιμένων οὐ μόνον ἐν νυκτί, ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ.

Ἐσχάτως δὲ ἐν τῇ πόλει Richmond τῆς Βιργινίας συνέβη φοβερὸν γεγονὸς μαρτυροῦν τὸ αἱμοχαρὲς τοῦ θηρίου τούτου. Ἔν τινι ἱπποδρομίῳ δαμαστὴς θελήσας νὰ δειχθῇ εἰς τὸ κοινὸν ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ ὑαινῶν, ἡρπάγη ὑπὸ τῶν θηρίων καὶ κατεσπαράχθη ὑπ' αὐτῶν ἐμμανῶν γενομένων. Ὁ δαμαστής, ὀνόματι Drayton, ἀνὴρ ῥωμαλεώτατος, μόνον ὄργανον πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ κατὰ δώδεκα ὑαινῶν εἶχε τὸ μαστίγιόν του. Ἐῤῥίφθησαν δὲ αἱ ὕαιναι κατ' αὐτοῦ καθ' ἣν στιγμὴν εἶχεν ἐστραμμένα τὰ νῶτα πρὸς τὰ θηρία καὶ ἐθεώρει τὸ κοινόν.

Οἱ θεαταὶ πάντες ἀφῆκαν κραυγὴν φρίκης ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ δυστυχοῦς δαμαστοῦ ἀνατρεπομένου ἐν τῷ κλωβῷ καὶ σπαρασσομένου ὑπὸ τῶν ὀνύχων καὶ τῶν ὀδόντων τῶν θηρίων, καθ' ὧν ἠγωνίζετο ἀπεγνωσμένως, προσπαθῶν νὰ διατηρήσῃ ἔτι τὴν φωνὴν ἐπιτακτικήν, ὅπως ἀπομακρύνῃ αὐτὰ καὶ σώσῃ τὴν ζωήν του. Ἀλλ' αἱ ὕαιναι μανιώδεις γενόμεναι εἰς τὴν θέαν τοῦ αἵματος, οὐδαμῶς παρῃτοῦντο τοῦ θύματος, ὅτε δὲ οἱ φύλακες φέροντες σιδηρᾶς πεπυρακτωμένας ῥάβδους κατώρθωσαν νὰ τὰς ἀπομακρύνωσιν, ὁ δυστυχὴς Drayton ἐξέπνεεν· αἱ σάρκες αὐτοῦ ἦσαν διεσπαραγμέναι καὶ καταβεβρωμέναι μέχρις ὀστέων.

⁂ Κατὰ τὴν στατιστικὴν τῶν Behm et Wagner ἐν ἔτει 1877 ἡ Γερμανία εἶχε πληθυσμὸν 43,943,000, ἡ Αὐστροουγγαρία ἐν ἔτει 1879 38,000,000, ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ Ἰρλανδία 34,500,000, ἡ Γαλλία τῷ 1876 36,900,000, ἡ εὐρωπαϊκὴ Τουρκία 8,860,000, ἡ Ῥωσσία 87,900,000.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Κίνας ἀνέρχεται εἰς 434,600,000, ὁ δὲ τῆς Ἰαπωνίας κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ 1878 εἰς 34,300,000. Αἱ ἐν Ἀσίᾳ ἀγγλικαὶ κτήσεις περιέχουσι πληθυσμὸν 240,200,000.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὁ κ. P. Guyot ἐν τῇ «Ἐπιστημονικῇ ἀνταποκρίσει» ἀναγράφει μέσον τι, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ καλὸν γάλα. Τὸ μέσον τοῦτο εἶνε ν' ἀναμιγνύωμεν τὸ γάλα μετὰ κόνεως γύψου ὥστε νὰ σχηματίζεται μίγμα ἀρκούντως πυκνόν. Ἐὰν τὸ γάλα εἶνε καθαρόν, θὰ παρέλθωσι δέκα ὧραι περίπου μέχρις οὗ τὸ μίγμα σκληρυνθῇ· ἐὰν περιέχῃ ὕδωρ πολύ, θὰ παρέλθῃ ὀλιγώτερος χρόνος, κατὰ τοσοῦτον δ' ὀλιγώτερος ὅσῳ περισσότερον εἶνε τὸ ὕδωρ. Κατὰ τὰς γενομένας δοκιμὰς εἰς 40 λεπτὰ τῆς ὥρας ἀποσκληρύνεται μίγμα, ὅπερ περιέχει 75 τοῖς °/ₒ ὕδωρ.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 253 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 2 Νοεμβρίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς γραφῆς τοῦ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

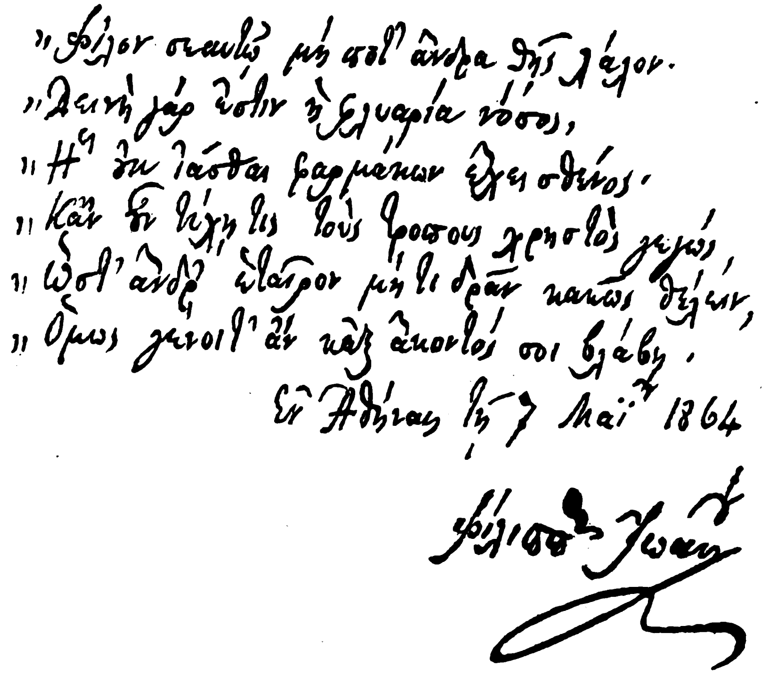

[Ἐκ τοῦ λευκώματος τῆς Κυρίας Α. Δ.]

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

Ἐδμόνδος δὲ Ἀμίκις (Edmondo De Amicis), ἐκ Λιγύης, ὁ δημοτικώτερος ἴσως καὶ γενικώτερον ἀρέσκων μεταξὺ τῶν συγχρόνων Ἰταλῶν συγγραφέων, ἐγεννήθη τῷ 1846 ἐκ γονέων Γενουαίων. Ἀφ' οὗ συνεπλήρωσε τὰς γυμνασιακάς του σπουδάς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν στρατιωτικὴν Σχολὴν τῆς Μοδένας, ὁπόθεν ἐξῆλθε τῷ 1865 φέρων τὸν βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ, καὶ ἐν ἔτει 1866 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Κουστόζας. Ἐν ἔτει 1867 εὑρίσκομεν αὐτὸν ἐν Φλωρεντίᾳ διευθυντὴν τῆς «Στρατιωτικῆς Ἰταλίας». Μετὰ δὲ τὴν εἰς Ῥώμην εἰσβολὴν τῶν Ἰταλῶν ὁ δὲ Ἀμίκις, νομίσας ὅτι τὸ στάδιόν του ὡς ἐθελοντοῦ τῆς ἰταλικῆς ἀνεξαρτησίας ἐπερατώθη, ἄλλως τε καὶ φύσει ἀλλότριος πρὸς τὸν μονότονον βίον τοῦ στρατῶνος, ἔδωκε τὴν παραίτησίν του, ὅπως ἀφιερωθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰ γράμματα, ἐν οἷς εἶχεν ἀφήσῃ ἴχνη ἀνεξίτηλα διὰ τῶν «Σχεδιογραφημάτων τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς», δημοσιευθέντων κατὰ πρῶτον ἐν τῇ «Στρατιωτικῇ Ἰταλίᾳ», καὶ τῶν «Ἀδελφῶν», πρῶτος κατορθώσας νὰ παραστήσῃ διὰ σκηνῶν, ἄλλοτε ῥωμαντικῶν ἢ δραματικῶν, καὶ ἄλλοτε ἡρωϊκῶν, τὸν ἰταλικὸν στρατιωτικὸν βίον. Ἀληθὴς καλλιτέχνης, ἀνατραφεὶς ἐκ νεαρᾶς του ἡλικίας εἰς τὸν θαυμασμὸν τῆς τέχνης τοῦ Μανζόνη, καὶ προτραπεὶς εἰς τὸ συγγραφικὸν ἔργον ὑπ' αὐτοῦ τούτου, καθ' ὃν ἀκόμη χρόνον ἐπέστελλε πρὸς αὐτὸν τοὺς πρώτους του νεανικοὺς στίχους, κατώρθωσε διὰ τῶν ἀτομικῶν του παρατηρήσεων καὶ τῆς μαγείας τῆς τέχνης νὰ μεταδώσῃ ζωὴν εἰς ἀντικείμενα, ἅτινα διαφεύγουσι τὸ βλέμμα τοῦ κοινοῦ παρατηρητοῦ, ἢ παρατηροῦνται μέν, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκουσι καὶ τὴν ἀρκοῦσαν εὐφυΐαν, τὴν ἱκανὴν ν' ἀναπαραστήσῃ διὰ τοῦ καλάμου τὰς γενομένας ἐντυπώσεις. Ὁ δὲ Ἀμίκις συνῃσθάνθη τὴν συγγραφικήν του δύναμιν ἀφότου εὗρε τὸ μυστήριον τοῦ νὰ ἑλκύῃ πρὸς ἑαυτὸν συμπαθητικῶς καὶ νὰ συγκινῇ τὸν ἀναγνώστην. Ἀδέσμευτος καὶ μεγαλοφυής, ἔπλασεν ὕφος, ὅπερ ἀρέσκει καὶ ἀνήκει εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ ὅμως θηρεύει τὴν ἐντύπωσιν καθ' ὑπερβολήν, ἢ καὶ ἐπειδὴ ἐσκέφθη ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀναγνωστῶν του ἀρέσκεται εἰς τὰς συγκινήσεις, περιπί-

Digitized by Google

πτει ἐνίοτε εἰς τὴν κατὰ κόρον χρῆσιν τοῦ παθητικοῦ ἐν ταῖς περιγραφαῖς αὐτοῦ καὶ ἀφηγήσεσιν. Ἡ προσπάθεια δ' αὕτη παρέβλαψε πολλάκις τὴν φυσικότητα παρ' αὐτῷ, καὶ δικαίως ἐπεκρίθη ὑπὸ τῶν κριτικῶν. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ὅμως σελὶς τοῦ δὲ Ἀμίκις, ἐν ᾗ νὰ μὴ καταφαίνεται ἡ ζωγραφικὴ εὐφυΐα καὶ ἡ θαυμασία πλαστικὴ δύναμις τοῦ συγγραφέως τούτου. Καὶ ὅπου δὲ τὰ εἴδωλα, ὅσα μᾶς παρουσιάζει, εἶνε ὀλίγον ὑπόκενα καὶ ἀνυπόστατα, καὶ ἐκεῖ θαυμάζει τις τὴν δύναμιν, μεθ' ἧς ὁ συγγραφεὺς κατορθώνει νὰ τὰ ἐντυπώνῃ εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν ὡς ζῶντα πρόσωπα. Ἀφ' οὗ ἐξέδωκε τὰς «Ἀναμνήσεις τῆς Ῥώμης» (1870—1871), ὁ δὲ Ἀμίκις περιηγήθη τὴν Ἱσπανίαν, Ὁλλανδίαν, τὸ Μαρόκκον, τὸ Λονδῖνον, τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τοὺς Παρισίους. Περὶ ἑκάστης δὲ τῶν περιηγήσεών του τούτων, ὅσον βραχεῖα καὶ ἂν ὑπῆρξεν, εὗρε καιρὸν καὶ τρόπον νὰ γράψῃ καὶ ἓν βιβλίον, ἐν ᾧ ἡ γόνιμος φαντασία του εὗρε στάδιον εὐρύτατον εἰς περιγραφὰς ὡραιοτάτας, ἃς διακόπτει ἐνίοτε ὁ συγγραφεύς, ὅπως ἀφεθῇ εἰς τὴν πλήρη χάριτος λυρικὴν του πτῆσιν. Τὰ βιβλία του πλουτίζουσι τοὺς ἐκδότας των, οἵτινες ἐκτυποῦσιν αὐτὰ κατὰ χιλιάδας, καὶ μεταφράζονται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς κυριωτέρας ξένας γλώσσας. Ἐν ἅπασι τούτοις ἀποκαλύπτεται ἡ ποιητικὴ καὶ πρὸς τὸ ἰδανικὸν ῥέπουσα φύσις τοῦ συγγραφέως· ἀλλ' ὅστις θέλει νὰ γνωρίσῃ ἀμεσώτερον αὐτόν, δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἔνια τῶν τεμαχίων, ἅτινα συναπαρτίζουσιν ἴδιον βιβλίον, τὸ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Σελίδες διεσκορπισμέναι» (Pagine sparse). Ὁ συγγραφεὺς διατρίβει νῦν ἐν Τουρίνῳ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, εἰς ἣν καὶ ἀφιέρωσε πολλοὺς αὐτοῦ στίχους, πλήρεις τρυφερότητος, ὅπως εἶνε ὅλοι ἐν γένει οἱ στίχοι του, ἀσχολούμενος εἰς νέαν σπουδαίαν του συγγραφήν.

Δημοσιεύοντες εἰς τὰς στήλας τῆς Ἑστίας μετάφρασιν τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ διασήμου συγγραφέως, ἣν ὀφείλομεν εἰς τὸν γλαφυρὸν κάλαμον διακεκριμένου λογίου, ἀπαιτήσαντος νὰ μὴ γνωσθῇ τὸ ὄνομά του, νομίζομεν ὅτι προσφέρομεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ἀνάγνωσμα τερπνότατον ἅμα καὶ διδακτικώτατον· Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἀπετυπώθησαν ὅλαι αἱ ἔξοχοι ἀρεταὶ τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ, καὶ δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ἴσως, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἡ ἀρίστη πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε περιγραφῶν τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης εἶνε ἡ παροῦσα. Ὑπάρχουσι πολλὰ ἄλλα συγγράμματα σοφώτερα καὶ ἐπιστημονικώτερα, εἰδικώτερον δὲ καὶ λεπτομερέστερον πραγματευόμενα τὸ θέμα τοῦτο, ἐν οἷς διακεκριμένην θέσιν κατέχει τὸ τοῦ ἡμετέρου Σκαρλάτου Βυζαντίου. Ἀλλ' ἡ Κωνσταντινούπολις τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως προέθετο ἄλλον, πολὺ διάφορον σκοπόν, καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπέτυχε παντὸς ἄλλου κάλλιον. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ δὲν εἶνε κυρίως νὰ περιγράψῃ τοπογραφικῶς, ἱστορικῶς ἢ ἀρχαιολογικῶς τὴν τουρκικὴν μητρόπολιν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἓν ὅλον καλλιτεχνικὸν τὰς ἐντυπώσεις, ὅσας προξενεῖ ἡ μεγαλόπολις αὕτη εἰς τὴν ψυχὴν ἀνθρώπου, ὅστις ἐν τῇ Δύσει γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφείς, οὐδέποτε δὲ ἰδὼν ἢ γνωρίσας τὴν Ἀνατολὴν ἄλλως ἢ ἐκ τῶν βιβλίων, ἔρχεται κατὰ πρῶτον ἐκεῖ. Οὐδεμία εἴδησις τοπογραφική, ἐθνογραφικὴ ἢ ἱστορική, καὶ ὁπωσοῦν ἀξία λόγου, διαφεύγει τὸν κάλαμόν του, ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐμβαθύνει ἢ ἐνδιατρίβει ἀποκλειστικῶς. Περιγράφει τὰ πάντα, διδάσκει περὶ πάντων, ἀλλ' ὄχι ὅπως ἀπαιτοῦσιν οἱ σοφοὶ καὶ οἱ λόγιοι, ἀλλ' οἱ πολλοί, τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀναγινωσκόντων, οἵτινες ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ πολλάκις ἄσκοπον λεπτομέρειαν, θηρεύουσι μᾶλλον τὴν σύντομον, ἀλλ' οὐχ ἧττον διδακτικὴν περιγραφὴν ἢ ἔκθεσιν. Σήμερον μάλιστα, ὅτε τὰ βλέμματα τοῦ πολιτικοῦ κόσμου εἶνε ἐστραμμένα πρὸς τὴν μυστηριώδη βασίλισσαν τοῦ Βοσπόρου, ὁ μὴ γνωρίσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτήν, ἂς μὴ ζητήσῃ ἄλλον καλλίτερον ὁδηγὸν πρὸς ἱστορίαν αὐτῆς ἢ περιήγησιν παρὰ τὸ ἔργον, οὗ τινος ἕπεται ἡ μετάφρασις. Σ. τ. Δ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Η ΑΦΙΞΙΣ.

Ἡ συγκίνησις, ἣν ᾐσθάνθην εἰσπλέων εἰς Κωνσταντινούπολιν, μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω σχεδὸν πᾶν ὅ,τι εἶδον ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θαλασσοπορίας ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσήνης μέχρι τοῦ στομίου τοῦ Βοσπόρου. Τὸ Ἰόνιον πέλαγος κυανοῦν καὶ ἀκίνητον ὡς λίμνη, τὰ ἐν ἀπόπτῳ ὄρη τοῦ Μορέως ῥοδόχροα ἐκ τῶν πρώτων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, χρυσίζον ἐκ τῆς δύσεως αὐτοῦ, τὰ ἐρείπια τῶν Ἀθηνῶν, ὁ κόλπος τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ Λῆμνος, ἡ Τένεδος, τὰ Δαρδανέλλια, καὶ πολλὰ πρόσωπα καὶ περιστατικά, ἅτινα μ' ἔτερψαν κατὰ τὸ ταξείδιόν μου, ἀπέβησαν ἐν τῇ διανοίᾳ μου οὕτως ἀμυδρά, ἀφ' ὅτου εἶδον τὸ Χρυσοῦν Κέρας, ὥστε, ἐὰν τώρα ἤθελα νὰ τὰ περιγράψω, ἔπρεπε νὰ ἐργασθῶ μᾶλλον διὰ τῆς φαντασίας παρὰ διὰ τῆς μνήμης. Ὅθεν ἵνα ἐξέλθῃ θερμὴ καὶ ζῶσα ἐκ τῆς ψυχῆς μου ἡ πρώτη σελὶς τοῦ βιβλίου μου, πρέπει ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὴν τελευταίαν νύκτα τοῦ ταξειδίου μου ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ πλοίαρχος ἦλθε πρὸς ἐμὲ καὶ τὸν φίλον μου Ὑοὺγκ, καὶ θέσας τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων, μᾶς εἶπε μὲ τὴν καθαρὰν Πανορμιτικὴν προφοράν του: — Κύριοι! αὔριον πρωῒ περὶ τὰ χαράγματα θὰ ἴδωμεν τοὺς πρώτους μιναρέδες τῆς Σταμπούλ.

Ἆ! μειδιᾷς, καλέ μου ἀναγνῶστα, σὺ μὲ τὰ πολλὰ λεπτὰ καὶ μὲ τὴν πολλὴν πλῆξιν· σύ, ὅστις, ὅτε πρὸ ἐτῶν σ' ἐκτύπησε νὰ ὑπάγῃς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἐφωδίασας τὸ βαλάντιόν σου, καὶ συνεσκευάσθης, ἀνεχώρησας δὲ ἡσυχότατα ὡς πρὸς ἐκδρομὴν τινα ἐξοχικήν, διστάζων μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς, ἂν δὲν ἦτο προτιμότερον ν' ἀκολουθήσῃς μᾶλλον τὸν δρόμον τοῦ Βάδεν-Βάδεν! Ἐὰν ὁ πλοίαρχος εἶπε καὶ εἰς σέ: — Αὔριον τὸ πρωῒ θὰ ἴδωμεν τὴν Σταμπούλ, θὰ τῷ ἀπεκρίθης μετὰ φλέγματος·—Ἔχω εὐχαρίστησιν. Ἂς διέλθῃ τις ὅμως πρῶτον δέκα ὁλόκληρα ἔτη ἐγκυμονῶν οὕτως εἰπεῖν τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, καὶ πλείστας ὅσας ἑσπέρας ἐγκύπτων μελαγχολικῶς εἰς τὸν χάρτην τῆς Ἀνατολῆς, ἂς ἀνάψῃ τὴν φαντασίαν του μὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἑκατὸν τόμων, ἂς διέλθῃ τὸ ἥμισυ τῆς Εὐρώπης, διὰ νὰ παρηγορηθῇ μόνον ὅτι δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ἥμισυ, ἂς καρφωθῇ ἓν ἔτος ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζιόν του μὲ τὸν μόνον ἐκεῖνον σκοπόν, ἂς κάμῃ μυρίας μικρὰς θυσίας, ὑπολογισμοὺς ἐπὶ ὑπολογισμῶν, ὀνειροπολήματα ἐπ' ὀνειροπολημάτων, καὶ τόσας μικρὰς οἰκιακὰς μάχας· ἂς περάσῃ τέλος ἐννέα ἀΰπνους νύκτας εἰς τὴν θάλασσαν, μὲ τὴν ἀπέραντον καὶ φαεινὴν ἐκείνην εἰκόνα πρὸ τῶν ὀ-

Digitized by Google

φθαλμῶν του, τόσον εὐτυχὴς ὅτι αἰσθάνεται καὶ τύψιν σχεδὸν συνειδότος συλλογιζόμενος τὰ οἴκοι ἀφεθέντα φίλτατα· καὶ τότε θὰ ἐννοήσῃ τί σημαίνουν αἱ λέξεις αὗται: — Αὔριον περὶ τὰ χαράγματα θὰ ἴδωμεν τοὺς πρώτους μιναρέδες τῆς Σταμπούλ'—καὶ ἀντὶ ν' ἀποκριθῇ μετὰ φλέγματος:—Ἔχω εὐχαρίστησιν—θὰ δώσῃ ἓν φοβερὸν γρονθοκόπημα ἐπὶ τοῦ δρυφάκτου τοῦ πλοίου.

Ἄσμενος ἦτο καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν φίλον μου ἡ ἄκρα βεβαιότης, ὅτι ἡ ἄπειρος ἡμῶν προσδοκία δὲν ἔμελλε νὰ διαψευσθῇ. Καὶ ἀληθῶς ὡς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲν ὑπάρχει τις περὶ τούτου δισταγμός· καὶ ὁ δυσπιστότατος τῶν περιηγητῶν ὑπάγει ἐκεῖ ἔχων ἀσφαλῆ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ὁδοιπορίας του πεποίθησιν, οὐδεὶς δ' ἔπαθέ ποτε τὴν παραμικρὰν ὡς πρὸς τοῦτο ἀπάτην. Ἐδῶ δὲν ἐμφιλοχωρεῖ ποσῶς τὸ γόητρον τῶν μεγάλων ἀναμνήσεων, καὶ ὁ καθ' ἕξιν θαυμασμός. Ἐδῶ πρόκειται περὶ καλλονῆς παγκοσμίου καὶ ὑπερόχου, ἧς ἐνώπιον ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ἀρχαιολόγος, ὁ πρεσβευτὴς καὶ ὁ ἔμπορος, ἡ ἡγεμονὶς καὶ ὁ ναύτης, ὁ υἱὸς τῆς ἄρκτου καὶ τὸ τέκνον τῆς μεσημβρίας, ἐξεφώνησαν τὴν αὐτὴν τοῦ αὐτοῦ θαυμασμοῦ κραυγήν. Εἶνε ὁ ὡραιότερος τόπος τοῦ κόσμου κατὰ τὴν κρίσιν ὅλου τοῦ κόσμου. Οἱ περιηγηταὶ συγγραφεῖς, φθάσαντες ἐνταῦθα, χάνουν τὴν κεφαλήν των. Ὁ Περθουσιέρος ψελλίζει, ὁ Τουρνεφόρτιος λέγει, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη γλῶσσα εἶνε ἀνίσχυρος, ὁ Πουκεβίλλος νομίζει ὅτι μετεφέρθη εἰς ἄλλον κόσμον, ὁ Λακροὰ μεθύει, ὁ ὑποκόμης Μάρκελλος μένει ἐκστατικός, ὁ Λαμαρτῖνος εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, ὁ δὲ Γωτιέρος ἀμφιβάλλει περὶ τῆς πραγματικότητος τοῦ θεάματος· καὶ ὅλοι ἐπισωρεύουσιν εἰκόνας ἐπὶ εἰκόνων, προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσι φωτεινὸν καὶ σπινθηροβόλον τὸ ὕφος των, καὶ βασανίζονται εἰς μάτην, ὅπως εὕρωσιν ἔκφρασιν, ἥτις νὰ μὴ εἶνε ὑποδεεστέρα τῆς ἰδέας των. Μόνον ὁ Σατωβριάνδος περιγράφει τὸν εἴσπλουν αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ φαινομένης ψυχικῆς γαλήνης, ἥτις μᾶς ἐκπλήττει, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς παραλείπει νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἶνε τὸ ὡραιότερον θέαμα τοῦ κόσμου. Ἐὰν δὲ ἡ λαίδυ Μονταγκιού, ἐκφέρουσα τὴν αὐτὴν γνώμην, προτάσσει ἓν *ἴσως*, εἶνε πιθανόν, ὅτι ἔπραξε τοῦτο, ὅπως ἐπιφυλάξῃ τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς καλλονήν, περὶ ἧς ἐφρόνει μεγάλα. Ἕως καὶ ψυχρός τις γερμανὸς λέγει, ὅτι καὶ αὗται τῆς νεότητος αἱ φαντασιοπληξίαι, καὶ αὐτὰ τὰ ὀνειροπολήματα τοῦ πρώτου ἔρωτος εἶνε εἰκόνες ὠχραὶ παραβαλλόμεναι πρὸς τὸ θυμῆρες αἴσθημα, ὅπερ καταλαμβάνει τὴν ψυχὴν πρὸ τῆς θέας τῶν μαγικῶν ἐκείνων τόπων· σοφός δέ τις γάλλος βεβαιοῖ, ὅτι ἡ πρώτη ἐντύπωσις, ἣν ἐμποιεῖ ἡ Κωνσταντινούπολις, εἶνε ἡ κατάπληξις. Ἂς φαντασθῇ λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης τὸν ἀναβρασμόν, ὃν ἔμελλον νὰ παραγάγωσιν ὅλοι οὗτοι οἱ πύρινοι λόγοι ἐντὸς τοῦ εγκεφάλου ἀξιολόγου ζωγράφου εἰκοσιτεσσάρων, καὶ κακοῦ ποιητοῦ εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν ἡλικίας! Καὶ ὅμως οὐδὲ τὰ ἔνδοξα ταῦτα ἐγκώμια τῆς Κωνσταντινουπόλεως μᾶς ἤρκουν, ἀλλ' ἐζητοῦμεν τὴν γνώμην τῶν ναυτῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοί, οἱ πτωχοί, οἱ τραχεῖς αὐτοὶ ἄνθρωποι, ὅπως δώσωσιν εἰς ἡμᾶς ἰδέαν τινὰ τῆς καλλονῆς ἐκείνης, συνῃσθάνοντο τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφρασθῶσι διά τινος παρομοιώσεως ἢ ἐκτάκτου λέξεως, καὶ ταύτην ἀνεζήτουν στρέφοντες τῇδε κἀκεῖσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ παρατρίβοντες τοὺς δακτύλους, καὶ ἐδοκίμαζαν νὰ περιγράψωσι τὸ πρᾶγμα διὰ φωνῆς φαινομένης ὅτι ἀκούεται μακρόθεν, καὶ διὰ χειρονομιῶν μακρῶν καὶ βραδυκινήτων, δι' ὧν συνήθως ὁ λαὸς ἐκφράζει τὸν θαυμασμόν του, ὁσάκις αἰσθάνεται τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν λόγων.—Νὰ ἔμβῃς μίαν ὡραίαν πρωΐαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν—μᾶς εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν οἰακοστρόφων—πιστεύσατέ με, Κύριοι: *εἶνε ὡραία στιγμὴ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.*

Συνεμειδία δὲ πρὸς πάντα ταῦτα καὶ ὁ καιρός. Εἴχαμεν νύκτα γαληνιαίαν καὶ χλιαράν· ἡ θάλασσα παρεθώπευε τὰ πλευρὰ τοῦ ἀτμοπλοίου μετὰ ψιθυρίσματος ἐλαφροτάτου· οἱ ἱστοὶ καὶ τὰ λεπτότερα ἀκόμη σχοινία διεγράφοντο καθαρὰ καὶ ἀκίνητα εἰς τὸν οὐρανὸν κατάστερον· οὐδ' ἐκινεῖτο κἄν, ἐνόμιζες, τὸ πλοῖον. Εἰς τὴν πρῴραν ἦσαν πλῆθος Τοῦρκοι ἐξηπλωμένοι, καὶ καπνίζοντες μακαρίως τὸν ναργιλέν των μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὴν σελήνην, ἥτις ἐσχημάτιζε γῦρον ἀργυροῦν πέριξ τῶν λευκῶν των σαρικίων. Εἰς τὴν πρύμνην ἦτο μῖγμα συγκεχυμένον ἀνθρώπων παντὸς τόπου, ἐν οἷς θίασος πειναλέος ἑλλήνων ἠθοποιῶν, οἵτινες εἶχον ἐπιβιβασθῇ ἐκ Πειραιῶς. Βλέπω δ' ἀκόμη ἐν τῷ μέσῳ νεοσσιᾶς ὅλης νηπίων, ἅτινα ὑπάγουσι μετὰ τῆς μητρός των εἰς Ὀδησσόν, τὸ προσωπάριον τῆς μικρᾶς Ὄλγας, ἀπορούσης μεγάλως, ὅτι δὲν ἐννοοῦσα τὴν γλῶσσάν της καὶ πεισματωμένης διότι μὲ ἠρώτησε τρὶς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ ἐπιτύχῃ καταληπτήν τινα παρ' ἐμοῦ ἀπόκρισιν. Ἔχω ἔπειτα ἐντεῦθεν μὲν πολύσαρκόν τινα καὶ ῥυπαρὸν ἱερέα ἕλληνα μὲ κάλυμμα κεφαλῆς ὁμοιάζον μὲ μέτρον σίτου ἀνεστραμμένον, ὅστις ζητεῖ διὰ τῆς διόπτρας τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Μαρμαρᾶ· ἐκεῖθεν εὐαγγελικὸν ἱερέα ἄγγλον, ἄκαμπτον καὶ ψυχρὸν ὡς ἄγαλμα, ὅστις τρεῖς ἤδη ὅλας ἡμέρας δὲν ἐξεστόμισεν ἀκόμη μίαν λέξιν, οὐδ' εἶδε κατὰ πρόσωπον ψυχὴν ζῶσαν· ἐνώπιόν μου δύο ὡραίας δεσποινίδας Ἀθηναίας μὲ ἐρυθρὸν πιλίδιον καὶ τὰς πλεξίδας ἐπὶ τῶν ὤμων, αἵτινες, μόλις προσβλέψῃ τις αὐτάς, στρέφονται ἀμφότεραι ὁμοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅπως φαίνωνται ἐν κατατομῇ· παρέκει ἀρμένιον ἔμπορον περιστρέφοντα εἰς τὰ δάκτυλά του τὸ ἀνατολικὸν κομβολόγιον, σύμπλεγμα ἑβραίων ἐνδεδυμένων τὸ ἀρχαῖόν των φόρεμα, ἀλβανοὺς μὲ φουστανέλλας λευκάς, παι-

Digitized by Google

δαγωγόν τινα γαλλίδα, ἥτις κάμνει τὴν μελαγχολικὴν, μερικοὺς ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους ἐκείνους ἀχρόους ταξειδιώτας, οἵτινες δὲν ἐννοεῖς οὔτε ἀπὸ ποῖον τόπον εἶνε, οὔτε τί ἐπάγγελμα ἔχουσι, καὶ ἐν τῷ μέσῳ πάντων τούτων μικράν τινα οἰκογένειαν τουρκικὴν συνισταμένην ἀπὸ ἕνα *μπαμπᾶν* φεσοφόρον, ἀπὸ μίαν *μαμμὰν* κεκαλυμμένην, καὶ ἀπὸ δύο νήπια μὲ πλατέα βρακία, καὶ τοὺς τέσσαρας συμμαζευμένους ὑποκάτω σκευώματος, καὶ χωμένους εἰς σωρὸν στρωμάτων καὶ προσκεφαλαίων ποικιλοχρόων, ὡς καὶ διαφόρων ἄλλων μικρολογημάτων παντὸς σχήματος καὶ χρώματος.

Πῶς ἦτο ἐπαισθητὴ πλέον ἡ γειτνίασις τῆς Κωνσταντινουπόλεως! Ὑπῆρχε ζωηρότης ἀσυνήθης. Ὅλα σχεδὸν τὰ πρόσωπα, ὅσα διεφαίνοντο διὰ τοῦ φωτὸς τῶν φανῶν, ἦταν χαρωπά. Τὰ ρωσσικὰ νήπια ἀνεσκίρτων πέριξ τῆς μητρός των, ἀναφωνοῦντα τὸ ἀρχαῖον ρωσσικὸν ὄνομα τῆς Σταμπούλ:—Ζαδεγογορόδ! Ζαδεγορόδ!—Διερχόμενος δὲ ἐγγύθεν τῶν διαφόρων ὁμίλων, ἤκουα τῆδε κακεῖσε προφερόμενα τὰ ὀνόματα Γαλατᾶ, Πέραν, Σκούταρι, Βουγιοὺκ-δερὲ, Θεραπειά, ἅτινα ἔλαμπον ἐν τῇ φαντασίᾳ μου, ὡς οἱ πρῶτοι σπινθῆρες μεγάλου πυροτεχνήματος ἑτοίμου ν' αναφλεχθῇ. Καὶ αὐτοὶ οἱ ναῦται ἦσαν εὐχαριστημένοι, ὅτι ἐπλησίαζον πρὸς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου, καθὼς ἔλεγαν, λησμονοῦνται τοὐλάχιστον ὅλαι αἱ ἀνίαι τῆς ζωῆς. Καὶ ἐπὶ τῆς πρώρας δὲ μεταξὺ τοῦ λευκοῦ σωροῦ τῶν σαρικίων ἐπεκράτει ἔκτακτος κίνησις· καὶ οἱ νωχελεῖς καὶ ἀπαθεῖς μουσουλμάνοι ἔβλεπον ἤδη διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς φαντασίας νὰ κυματίζωσιν εἰς τὸν ὁρίζοντα τὰ φανταστικὰ διαγράμματα τῆς *Οὐμμελουνιά*, τῆς μητρὸς τοῦ κόσμου, «τῆς πόλεως» κατὰ τὸ Κοράνιον, «τῆς ὁποίας τὸ ἓν πλευρὸν βλέπει πρὸς τὴν γῆν, καὶ τὰ δύο πρὸς τὴν θάλασσαν». Ἐνόμιζες, ὅτι τὸ πλοῖον καὶ ἄνευ τῆς κινητηρίου δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ θὰ προέβαινεν οὐχ ἧττον, ὠθούμενον ὑπὸ τῆς ὁρμῆς τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἀνυπομονησιῶν, ὅσαι μετὰ φρυάγματος ἐπάλλοντο ἐπὶ τῶν σανίδων του. Ἐνίοτε στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ δρυφάκτου ἔβλεπα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μοὶ ἐφαίνετο τότε ὅτι μυρίαι φωναὶ συγκεχυμέναι ἐλάλουν πρός με μετὰ τοῦ μορμυριγμοῦ τῶν ὑδάτων. Ἦσαν αἱ φωναὶ ὅλων, ὅσοι μὲ ἠγάπων, καὶ μοὶ ἔλεγαν: Ἄγε, ἄγε, τέκνον μου, ἀδελφέ μου, φίλε μου! Πήγαινε ν' ἀπολαύσῃς τὴν Κωνσταντινούπολίν σου· τὴν ἐκέρδησες, ἔσο εὐτυχής, καὶ ὁ Θεὸς μετὰ σοῦ.

Μόνον περὶ τὸ μεσονύκτιον οἱ ἐπιβάται ἤρχισαν νὰ καταβαίνωσιν ὑπὸ τὸ κατάστρωμα. Ὁ φίλος μου καὶ ἐγὼ κατέβημεν τελευταῖοι καὶ μὲ βήματα μύρμηκος, διότι δὲν μᾶς ἦτο εὐχάριστον πρᾶγμα νὰ καταβῶμεν καὶ ἐγκλείσωμεν ἐντὸς τεσσάρων τοίχων χαρὰν, διὰ τὴν ὁποίαν μᾶς ἦτο στενὴ καὶ αὐτὴ ἡ περιφέρεια τῆς Προποντίδος. Μεταξὺ δὲ καταβαίνοντες τὸ κλιμακίδιον, ἠκούσαμεν τὴν φωνὴν τοῦ πλοιάρχου προσκαλοῦντός μας ν' ἀναβῶμεν τὴν ἐπιοῦσαν πρωΐαν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ κελεύσματος. — Νὰ σηκωθῆτε πρὶν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου—ἀνεφώνησεν ἐπιφαινόμενος ἐκ τοῦ ἀνωφλίου τῆς κλίμακος—ὅποιος ἀργήσῃ, λέγω καὶ τὸν ρίπτουν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀπειλὴ πλέον περιττὴ δὲν ἔγεινεν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Δὲν ἔκλεισα ὀμμάτιον. Πιστεύω δὲ, ὅτι ὁ νεαρὸς Μωάμεθ ὁ Β', κατὰ τὴν περίφημον ἐκείνην νύκτα τῆς Ἀδριανουπόλεως, καθ' ἣν ἐχάλασε τὴν στρωμνήν του, μανιωδῶς στρεφόμενος ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀναστρεφόμενος, διότι ἐταράττετο ἀπαύστως ὑπὸ τῶν ὀπτασιῶν τῆς πόλεως τοῦ Κωνσταντίνου, δὲν ἔκαμε τόσας στροφὰς καὶ ἐπαναστροφὰς, ὅσας ἐγὼ ἐν τῷ κλινιδίῳ μου ἐντὸς τῶν τεσσάρων ἐκείνων ὡρῶν τῆς προσδοκίας. Διὰ νὰ κατευνάσω τὰ νεῦρά μου, ἐδοκίμασα ν' ἀριθμήσω ἕως εἰς τὰ χίλια, νὰ προσηλώσω τὸ βλέμμα εἰς τὰς λευκὰς στεφάνας, ὅσας τὸ ὕδωρ θραυόμενον ὑπὸ τοῦ πλοίου, ἀνήγειρε πέριξ τῆς θυρίδος τοῦ θαλαμίσκου μου, νὰ τερετίζω μελύδρια ρυθμίζων αὐτὰ πρὸς τὸν μονότονον ἦχον τῆς μηχανῆς τοῦ ἀτμοπλοίου· ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην. Εἶχα πυρετὸν, ᾐσθανόμην ἐκλείπουσαν τὴν ἀναπνοήν μου, καὶ ἡ νὺξ μοὶ ἐφαίνετο ἀτελεύτητος. Μόλις εἶδα φωτὸς ἀμυδρὰν ἀκτῖνα καὶ ἀνεπήδησα. Ὁ Ὑοὺγκ ἦτο ἤδη ὄρθιος. Ἐν ἀκαρεῖ ἐνεδύθημεν, καὶ μὲ τρία πηδήματα ἀνέβημεν εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ἀνάθεμά την!

Ἦτο ὁμίχλη.

Ὁμίχλη πυκνὴ κατεκάλυπτε τὸν ὁρίζοντα ἁπανταχόθεν· ἐφαίνετο δ' ἐπικειμένη βροχή. Τὸ μέγα θέαμα τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν εἴσπλου ἦτο χαμένον, ἡ πλέον διάπυρος ἡμῶν ἐπιθυμία ἀπετύγχανε, τὸ ταξείδιον μὲ μίαν λέξιν ἐματαιοῦτο.

Ἔμεινα ἄναυδος.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπεφάνη ὁ πλοίαρχος ὑπομειδιῶν, κατὰ τὸ σύνηθες.

Δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ λαλήσωμεν. Μόλις μᾶς εἶδε, καὶ ἐννόησε, κτυπῶν δ' ἡμᾶς ἐπὶ τῶν ὤμων διὰ τῆς χειρὸς, εἶπε μετὰ φωνῆς παρηγορητικῆς:

— Τίποτε, τίποτε. Μὴ τρομάζετε, κύριοι. Ἐξ ἐναντίας εὐλογήσατε καὶ τὴν ὁμίχλην αὐτήν. Ἕνεκα τῆς ὁμίχλης ἡ εἴσοδός μας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔσται ὡραιοτέρα πάσης, ἣν ἠθέλατε ποτὲ ἐπιθυμήσῃ. Μετὰ δύο ὥρας θὰ ἔχωμεν λαμπρὰν γαλήνην. Δότε πίστιν εἰς τὸν λόγον μου.

Ἠσθάνθην ὅτι μοὶ ἐπανήρχετο ἡ ζωή.

Ἀνέβημεν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ κελεύσματος.

Ἐπὶ τῆς πρώρας οἱ τοῦρκοι ὅλοι ἐκάθηντο σταυροποδητεὶ ἐπὶ τῶν ταπήτων των, μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἐξῆλθον καὶ ὅλοι οἱ ἐπίλοιποι ἐπιβάται, ὡπλισμένοι μὲ διόπτρας παντὸς σχήματος, καὶ παραταχθέντες εἰς μακρὰν σειρὰν, ἐπεστηρίχθησαν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ δρυφά-

Digitized by Google

κτου ὡς ἐπὶ τοῦ κιγκλιδώματος ἐξώσου θεάτρου. Ἔπνεεν αὔρα δροσερά· οὐδεὶς ὡμίλει· ὅλοι οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ὅλαι αἱ διόπτραι ἐστράφησαν κατὰ μικρὸν πρὸς τὸ βόρειον παράλιον τῆς Προποντίδος. Ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐφαίνετο ἀκόμη.

Ἡ ὁμίχλη ἐν τούτοις δὲν ἐσχημάτιζε πλέον εἰμὴ ὑπόλευκον ταινίαν εἰς τὸν ὁρίζοντα, ὑπεράνω δ' αὐτῆς ὁ οὐρανὸς ἔλαμπεν αἴθριος καὶ χρυσοφαής.

Ἔμπροσθεν ἡμῶν καὶ δεξιόθεν τῆς πρώρας ἀνεφαίνετο συγκεχυμένως τὸ μικρὸν ἀρχιπέλαγος τῶν ἐννέα νήσων τῶν Πριγκίπων, τῶν *Δημονήσων* τῶν ἀρχαίων, ὅπου πάλαι μὲν ἀπήρχετο καὶ διέτριβε χάριν τέρψεως ἡ αὐλὴ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, σήμερον δὲ ἀπέρχονται πρὸς συνέντευξιν καὶ διασκέδασιν οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὰ δύο παράλια τῆς Προποντίδος ἀπεκρύπτοντο ἀκόμη ἀπὸ τῆς θέας.

Μόνον δὲ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας, ἀφ' ὅτου ἤμεθα ἐπὶ τῆς πρώρας, φαίνεται . . .

Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ τις καλῶς τὴν περιγραφὴν τῆς εἰσόδου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐὰν δὲν ἔχῃ καθαρὰν ἰδέαν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς πόλεως ταύτης. Ἂς φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἔχει ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου, τὸ στενὸν δηλ. τῆς θαλάσσης ἐκεῖνο, ὅπερ διαχωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ συνενώνει τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ μὲ τὴν Μαύρην θάλασσαν. Οὕτως ἱστάμενος ἔχεις δεξιᾷ μὲν τὴν ἀσιατικήν, ἀριστερᾷ δὲ τὴν εὐρωπαϊκὴν παραλίαν, ἐντεῦθεν μὲν τὴν ἀρχαίαν Θρᾴκην, ἐκεῖθεν δὲ τὴν ἀρχαίαν Ἀνατολήν. Προχωρῶν, δηλαδὴ εἰσπλέων εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος πορθμόν, ἔχεις ἀριστερᾷ μέν, εὐθὺς ἅμα παραπλεύσας τὸ στόμιον τοῦ πορθμοῦ, κόλπον, εἴτε ὅρμον στενότατον, ὅστις συνενοῦται κατ' ὀρθὴν σχεδὸν γωνίαν πρὸς τὸν Βόσπορον, καὶ παρεισδύεται ἱκανὰ μίλια εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ξηράν, παρακαμπτόμενος δίκην κέρατος βοός· ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ ἐπώνυμον Χρυσοῦν Κέρας, ἢ κέρας τῆς ἀφθονίας, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ συνέρρεον, ὡς λιμένα τοῦ Βυζαντίου, τὰ πλούτη τριῶν ἠπείρων. Εἰς τὴν γωνίαν τῆς εὐρωπαϊκῆς γῆς, ἥτις βρέχεται ἔνθεν μὲν ὑπὸ τῆς Προποντίδος, ἔνθεν δὲ ὑπὸ τοῦ Χρυσοῦ κέρατος, ὅπου ἔκειτο ἄλλοτε τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον, ὑψοῦται σήμερον ἐπὶ ἑπτὰ λόφων ἡ Σταμπούλ, ἡ τουρκικὴ πόλις. Ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας γωνίας, τῆς βρεχομένης ὑπὸ τοῦ Χρυσοῦ κέρατος καὶ τοῦ Βοσπόρου, ὑψοῦται ὁ Γαλατᾶς καὶ τὸ Πέραν, αἱ φραγκικαὶ πόλεις. Καταντικρὺ δὲ τοῦ στομίου τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος, ἐπὶ τῶν λόφων τῆς ἀσιατικῆς παραλίας, κεῖται ἡ πόλις Σκούταρι (ἤτοι ἡ Χρυσόπολις). Ὅ,τι λοιπὸν ὀνομάζομεν Κωνσταντινούπολιν εἶνε σύνολον τριῶν μεγάλων πόλεων, διακεχωρισμένων μὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ κειμένων τῶν μὲν δύο καταντικρὺ ἀλλήλων, τῆς δὲ τρίτης καταντικρὺ τῶν δύο πρώτων, καὶ τόσον πλησιοχώρων πρὸς ἀλλήλας, ὥστε ἐξ ἑκάστης τῶν τριῶν ἀκτῶν φαίνονται εὐδιακρίτως αἱ οἰκίαι τῶν δύο ἄλλων, ὅπως περίπου ἀπὸ τῆς ἑτέρας εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην τοῦ Σηκουάνα ἢ τοῦ Ταμέσεως, καθ' ὃ μέρος ἀπέχουσιν οἱ ποταμοὶ οὗτοι μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων ἐν Λονδίνῳ καὶ Παρισίοις. Ἡ γλῶσσα δὲ τοῦ τριγώνου, ἐφ' οὗ κεῖται ἡ Σταμπούλ, συνεστραμμένη πρὸς τὸ Χρυσοῦν Κέρας, εἶνε ἡ περιβόητος ἄκρα τοῦ Σεραγίου, ἀποκρύπτουσα μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ εἰσπλέοντος ἐκ τῆς Προποντίδος τὴν θέαν τῶν δύο ἀκτῶν τοῦ Χρυσοῦ κέρατος, ἤτοι τοῦ μεγαλιτέρου καὶ ὡραιοτέρου μέρους τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πρῶτος ὁ πλοίαρχος ἀνεκάλυψε διὰ τοῦ ἐξησκημένου ναυτικοῦ του βλέμματος τὴν πρώτην ἀμυδρὰν ἀκτῖνα τῆς Σταμπούλ.

Αἱ δύο Ἀθηναῖαι δεσποινίδες, ἡ ῥωσσικὴ οἰκογένεια, ὁ ἄγγλος ἱερεύς, ὁ Ὑοὺγκ, καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἐπλέομεν διὰ πρώτην φορὰν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἱστάμεθα συνεσφιγμένοι πέριξ αὐτοῦ, σιωπηλοὶ καὶ ἀνωφελῶς καταπονοῦντες τοὺς ὀφθαλμούς μας μὲ τὴν θέαν τῆς ὁμίχλης, ὅτε ἐκεῖνος ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ἀριστερὰ πρὸς τὸ εὐρωπαϊκὸν παράλιον, καὶ ἀνεφώνησε :—Κύριοι, ἰδοὺ ἡ πρώτη ἀμυδρὰ ἀκτίς.

Ἦτο σημεῖον λευκόν, ἡ κορυφὴ μιναρὲ ὑψηλοτάτου, οὗτινος τὸ κατώτερον μέρος ἔμενεν ἀκόμη ἀδιόρατον. Ὅλοι κατηύθυναν πρὸς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τὰς διόπτρας των, καὶ ἤρχισαν νὰ βολιδοσκοπῶσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ῥῆγμα τῆς ὁμίχλης, ὡς θέλοντες τρόπον τινὰ νὰ τὸ διαστείλωσι καὶ πλατύνωσι. Τὸ ἀτμόπλοιον διέπλεε ταχέως. Μετά τινα λεπτὰ πλησίον τοῦ διακριθέντος μιναρὲ διαφαίνεται ἀβέβαιός τις κηλίς, κατόπιν δύο, μετέπειτα τρεῖς, καὶ ἀκολούθως πλειότεραι, αἵτινες κατ' ὀλίγον ἐσχηματίζοντο εἰς οἰκίας, καὶ ἡ σειρὰ ὁλονὲν ἐξετείνετο, ἐξετείνετο. Ἐνώπιον ἡμῶν καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ὁμίχλη κατεκάλυπτεν ἀκόμη τὰ πάντα. Τὸ μέρος δὲ τῆς Σταμποὺλ, ὅπερ μέχρι τοῦδε ἀπεκαλύπτετο βαθμηδόν, ἦτο τὸ ἐκτεινόμενον ἐπὶ τέσσαρα περίπου ἰταλικὰ μίλια κατὰ τὴν βόρειον παραλίαν τῆς Προποντίδος, ἀπὸ τῆς Ἄκρας τοῦ Σεραγίου μέχρι τοῦ Ἑπταπυργίου (ἑπτὰ Κουλέδων). Ἀλλ' ὁλόκληρος ὁ λόφος τοῦ Σεραγίου ἦτο ἀκόμη κεκαλυμμένος. Ὄπισθεν δὲ τῶν οἰκιῶν ἀνεκαλύπτοντο βαθμηδὸν καὶ ἀλλεπαλλήλως οἱ μιναρέδες, ὕψιστοι καὶ κατάλευκοι, καὶ αἱ κορυφαὶ αὐτῶν φωτιζόμεναι ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ῥοδόχροοι. Κάτωθεν δὲ τῶν οἰκιῶν ἤρχιζαν ν' ἀποκαλύπτωνται τὰ ἀρχαῖα μ' ἐπάλξεις κατεστεμμένα τείχη, φέροντα κατὰ διαλείμματα ἴσα μεγάλους πύργους πρὸς ἐνίσχυσιν, οἵτινες σχηματίζουσι πέριξ τῆς πόλεως ζώνην ἀδιάκοπον, καθ' ἧς θραύονται τὰ κύματα τῆς θαλάσσης. Ἐντὸς βραχέος χρόνου ἀπεκαλύφθη μέρος τῆς πόλεως ὡσεὶ δύο μίλια μακράν· ἀλλά, διὰ νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν, τὸ θέαμα

Digitized by Google

οὐδαμῶς ἦτο ἄξιον τῆς προσδοκίας μου. Εὑρισκόμεθα εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ Λαμαρτῖνος ἀπηύθυνε πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἐρώτησιν :—Αὐτὴ εἶνε ἡ Κωνσταντινούπολις;—καὶ ἀνεκραύγασε:—Ποία ἀπάτη! Οἱ λόφοι ἦσαν ἀκόμη ἀποκεκρυμμένοι, μόνον τὸ παράλιον ἦτο καταφανὲς, αἱ οἰκίαι συναπετέλουν μίαν καὶ μόνην σχοινοτενῆ σειρὰν, ἡ δὲ πόλις ἐφαίνετο ὁλόκληρος ὁμαλὴ καὶ ἐπίπεδος.—Πλοίαρχε, ἀνέκραξα καὶ ἐγὼ — αὐτὴ εἶνε ἡ Κωνσταντινούπολις ;—Ὁ πλοίαρχος μ' ἐκράτησε σφιγκτὰ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, καὶ ἐκτείνων τὴν ἄλλην ἐνώπιόν του:—Ἄνθρωπε ὀλιγόπιστε! —ἀνεφώνησεν, ἰδὲ ἐπάνω ἐκεῖ!—Εἶδα,καὶ κραυγὴ ἐκπλήξεως μὲ διέφυγε. Σκιὰ ἀπέραντος, ὄγκος ἐλαφρὸς καὶ ὕψιστος, συγκεκαλυμμένος ἀκόμη ὑπὸ πέπλου ἀτμώδους, ἀνυψοῦτο πρὸς οὐρανὸν ἐκ τῆς κορυφῆς ὑψώματος, καὶ ἀνεκυκλοῦτο ἐνδόξως εἰς τὸν ἀέρα μεταξὺ τεσσάρων μιναρέδων ὑπερυψήλων καὶ ῥαδινῶν, ὧν αἱ κορυφαὶ ἐσπινθηροβόλουν πρὸς τὰς πρώτας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. — Santa Sofia ! — ἀνέκραξε ναύτης τις· ἡ ἑτέρα δὲ τῶν δύο Ἀθηναίων δεσποινίδων εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ: —Ἁγία Σοφία ! Οἱ τοῦρκοι τῆς πρώρας ἀνέστησαν ὄρθιοι. Ἀλλ' ἤδη ἐνώπιον τοῦ μεγάλου ναοῦ καὶ παρ' αὐτὸν ἀνέθρωσκον διὰ τῆς ὁμίχλης ἄλλοι ἀπειρομεγέθεις θόλοι καὶ μιναρέδες πυκνοὶ καὶ συγκεχυμένοι ὡς δάσος γιγαντιαίων φοινίκων ἀκλώνων.—Τὸ τζαμίον τοῦ Σουλτὰν Ἀχμὲδ—ἀνέκραζεν ὁ πλοίαρχος δακτυλοδεικτῶν·—τὸ τζαμίον τοῦ Βαγιαζὴτ, τὸ τζαμίον τοῦ Ὀσμὰν, τὸ τζαμίον τοῦ Λαλελὶ, τὸ τζαμίον τοῦ Σολιμάν. Ἀλλὰ κανεὶς πλέον δὲν τὸν ἤκουεν. Ὁ πέπλος ἐξεσχίζετο ταχέως, καὶ ἁπανταχόθεν ἐξεπήδων τζαμία, πύργοι, σωροὶ χλόης, οἰκίαι ἐπὶ οἰκιῶν· καθ' ὅσον δὲ προσεβαίνομεν καὶ ἡ πόλις ἀνυψοῦτο καὶ ἀνεδείκνυε πλέον εὐκρινῆ τὰ διαγράμματα τοῦ σχήματός της, διακεκομμένα, ἰδιότροπα, λευκὰ,πράσινα, ῥοδόχροα, ἀκτινοβόλα· ὁ δὲ λόφος τοῦ Σεραγίου ἀνεδείκνυεν ἤδη ὁλόκληρον τὴν ὡραίαν αὐτοῦ μορφὴν ἐπὶ τοῦ φαιοῦ πεδίου τῆς ἐν ἀπόπτῳ ὁμίχλης. Τέσσαρα μίλια τῆς πόλεως, ἤτοι ὁλόκληρον τὸ μέρος αὐτῆς τὸ πρὸς τὴν Προποντίδα, ἐξετείνετο ἤδη καταφανὲς ἐνώπιον ἡμῶν, καὶ τὰ ζοφερὰ αὐτῆς τείχη, ὡς καὶ αἱ ποικιλόχρωμοι αὐτῆς οἰκίαι ἀντενακλῶντο ἐντὸς τῶν καθαρῶν καὶ διαυγῶν ὑδάτων ὡς ἐν κατόπτρῳ.

Διὰ μιᾶς τὸ ἀτμόπλοιον ἐσταμάτησε.

Ὅλοι συνέδραμον πέριξ τοῦ πλοιάρχου ἐρωτῶντες τὸ διατί. Οὗτος δὲ μᾶς εἶπεν, ὅτι διὰ νὰ προχωρήσωμεν, ἦτο ἀνάγκη νὰ διαλυθῇ πρότερον ἡ ὁμίχλη. Καὶ τῳόντι ἡ ὁμίχλη ἀπέκρυπτεν ἀκόμη τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου ὡς πυκνὸν παραπέτασμα. Ἀλλὰ δὲν παρῆλθε λεπτὸν τῆς ὥρας, καὶ ἠδυνήθημεν νὰ προχωρήσωμεν, ἀλλὰ μετὰ μεγίστης ὅμως προφυλάξεως.

Ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸν λόφον τοῦ ἀρχαίου σεραγίου.

Ἐδῶ ἡ περιέργεια ἐμοῦ καὶ ὅλων κατήντησε πυρετώδης.

— Στραφοῦ πρὸς ἐκεῖ—μοὶ εἶπεν ὁ πλοίαρχος —καὶ πρόσμενε νὰ ἴδῃς, ἀφ' οὗ παρακάμψωμεν ὁλόκληρον τὸν λόφον.

Ἐστράφην καὶ προσήλωσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ καθίσματος, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζα ὅτι ἐχόρευε.

— Ἰδοὺ ! ἀνεφώνησεν ὁ πλοίαρχος μετά τινας στιγμάς.

Ἐστράφην· τὸ πλοῖον εἶχε σταματήσῃ.

Ἤμεθα ἀπέναντι καὶ ἐγγύτατα τοῦ λόφου.

Εἶνε δὲ μέγας τις ὁ λόφος οὗτος, κεκαλυμμένος ὅλος μὲ κυπαρίσσους, τερεβίνθους, ἐλάτας καὶ πλατάνους γιγαντιαίας, αἵτινες προεξωθοῦσι τοὺς κλάδους των ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐπάλξεων οὕτως, ὥστε ἡ σκιὰ αὐτῶν καταπίπτει εἰς τὴν θάλασσαν· διὰ μέσου δὲ τοῦ ὄγκου τῆς βλαστήσεως ἀνυψοῦνται ἀτάκτως, εἴτε κατὰ μόνας, εἴτε κατὰ συμπλέγματα, καὶ οἱονεὶ κατὰ τύχην διεσπαρμένα, κορυφαὶ κιοσκίων, σκιάδες ἐπεστεμμέναι μὲ ἐξώστας, θολίσκοι ἀργυροειδεῖς, οἰκοδομήματα μικρὰ, κομψὰ καὶ παράξενα, μὲ παράθυρα κιγκλιδωτὰ καὶ θύρας ἀραβουργεῖς· ὅλα λευκὰ, μικρὰ, κατὰ τὸ ἥμισυ ἀποκεκρυμμένα, δι' ὧν μαντεύει τις λαβύρινθον κήπων, διαδρόμων, ὀπισθαυλίων, ἀποχωρητηρίων· ὁλόκληρος πόλις, ἐγκεκλεισμένη ἐντὸς δάσους, ἀποκεχωρισμένη ὅλως ἀπὸ τοῦ κόσμου, θλιβερὰ καὶ μυστηριώδης. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἥλιος ἐφώτιζε ταῦτα πάντα, ἀλλ' ἐκαλύπτετο ὅμως ἀκόμη ἀπὸ ἐλαφρότατόν τινα πέπλον. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐφαίνετο ἐκεῖ, οὐδεὶς δ' ἐκεῖθεν ἠκούετο ἦχος. Ὅλοι οἱ ἐπιβάται εἶχον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενῶς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου, περικυκλουμένου ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις τεσσάρων αἰώνων δόξης, ἡδονῶν, ἐρώτων, συνωμοσιῶν καὶ αἱμάτων· τοῦ λόφου τούτου, ὅστις ὑπῆρξεν ἀνάκτορον, ἀκρόπολις καὶ τάφος τῆς μεγάλης ὀθωμανικῆς μοναρχίας· καὶ οὐδεὶς ὡμίλει, οὐδεὶς ἐσάλευεν. Αἴφνης τότε ὁ ὑποπλοίαρχος ἀνεφώνησε :—Κύριοι, φαίνεται τὸ Σκούταρι !

Ἐστράφημεν ὅλοι πρὸς τὴν ἀσιατικὴν παραλίαν. Τὸ Σκούταρι (ἡ Χρυσούπολις) διεσκορπισμένη καὶ ἐκτεινομένη μέχρις ἀποστάσεων ἀθεάτων ἐπὶ τῶν κορυφῶν καὶ εἰς τὰς κλιτύας τῶν μεγάλων της λόφων, κεκαλυμμένη ἀκόμη ἀπὸ τοὺς φαεινοὺς ἀτμοὺς τῆς πρωΐας, μειδιῶσα καὶ δροσερὰ,ὡς τότε πρῶτον διὰ μαγικῆς ῥάβδου ἀνεγερθεῖσα. Τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὸ θέαμα ἐκεῖνο ; Ἡ γλῶσσα, δι' ἧς περιγράφομεν τὰς ἡμετέρας πόλεις δὲν εἶνε ἁρμοδία νὰ παραστήσῃ τὴν ἄπειρον ἐκείνην ποικιλίαν τῶν χρωμάτων καὶ τῶν ἀπόψεων, τὴν θαυμασίαν ἐκείνην σύγχυσιν τῶν πόλεων καὶ τῶν σκηνογραφιῶν, τοῦ φαιδροῦ καὶ τοῦ αὐστηροῦ, τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ ἀνατολικοῦ, τοῦ παραδόξου, τοῦ κομψοῦ, τοῦ μεγάλου ! Ἂς φαντασθῇ τις πόλιν, συγκειμένην ἐκ δεκακισχιλίων ἐξοχικῶν οἰκιῶν κιτρίνων καὶ πορφυ-

Digitized by Google

ρῶν καὶ δεκακισχιλίων κήπων χλιδώντων ἐντὸς καταπρασίνου βλαστήσεως, ὧν ἐκ τοῦ μέσου ἀνυψοῦνται ἑκατὸν τζαμία κάταλευκα, ὡς ἡ χιών· ὑπεράνω δὲ τούτων δάσος κυπαρίσσων ὑπερμεγέθων, τὸ μέγιστον νεκροταφεῖον τῆς Ἀνατολῆς. Εἰς δὲ τὸ ἄκρον, ἀχανεῖς στρατῶνας λευκούς, συμπλέγματα οἰκιῶν καὶ κυπαρίσσων, κωμίδια συνεσπειρωμένα ἐπὶ τῶν λοφίσκων, ὧν ὄπισθεν ἀναφαίνονται ἄλλα κατὰ τὸ ἥμισυ ἀποκεκρυμμένα ἐκ τῆς βλαστήσεως, ἁπανταχοῦ δὲ κορυφὰς μιναρέδων καὶ τὰ ἄκρα θόλων καταλεύκων ἕως εἰς τὸ μέσον τῆς ῥάχεως ὄρους, ὅπερ κατακλείει ὡς μεγάλη τις αὐλαία τὸν ὁρίζοντα· πόλιν μεγάλην διεσκορπισμένην ἀτάκτως εἰς ἀπέραντον κῆπον κατὰ μῆκος παραθαλασσίας, ἥτις ἐδῶ μὲν ἀπολήγει εἰς κρημνοὺς ἀποτόμους καταφύτους ἀπὸ συκομορέας, ἐκεῖ δὲ ταπεινοῦται βαθμιαίως εἰς χλοερὰ πεδία, καὶ διανοίγεται εἰς ὁρμίσκους κατασκίους καὶ ἀνθηρούς· εἰς ταῦτα δ' ἂς προσθέσῃ τὸ κυανοῦν κάτοπτρον τοῦ Βοσπόρου, ἀντανακλῶντος ὅλον τοῦτο τὸ κάλλος.

Ἐν ᾧ ἱστάμην παρατηρῶν τὸ Σκούταρι, ὁ φίλος μου μὲ ἤγγιζε διὰ τοῦ ἀγκῶνος, ὅπως μοὶ ἀναγγείλῃ, ὅτι ἀνεκάλυψεν ἄλλην πόλιν. Καὶ εἶδα τωόντι, στραφεὶς πρὸς τὴν Προποντίδα, ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλίας, ὅπου κεῖται τὸ Σκούταρι, ἀλλ' ἀπώτερον, μακρὰν σειρὰν οἰκιῶν, τζαμίων καὶ κήπων, ὧν ἐνώπιον εἶχε διέλθῃ τὸ ἀτμόπλοιον, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὰ παρατηρήσωμεν, ὡς ἀποκρυπτόμενα ὑπὸ τῆς ὁμίχλης. Μὲ τὴν διόπτραν δὲ διεκρίνοντο κάλλιστα τὰ καφενεῖα, αἱ ἀγοραί, αἱ εὐρωπαϊστὶ ᾠκοδομημέναι οἰκίαι, τὰ πρὸς ἀπόβασιν παράλια, οἱ περίβολοι τῶν κήπων, καὶ αἱ κατὰ μῆκος τῆς παραλίας διεσκορπισμέναι λέμβοι. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο τὸ Καδὶ-κιὸϊ, ἤτοι *κώμη τῶν δικαστῶν*, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Χαλκηδόνος, τῆς ἤδη ἀντιζήλου τοῦ Βυζαντίου, τῆς Χαλκηδόνος δηλονότι ἐκείνης, ἣν ἔκτισαν οἱ Μεγαρεῖς ἑξακόσια ὀγδοήκοντα πέντε ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ἐπονομασθέντες ὑπὸ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν τυφλοί, ὡς ἐκλέξαντες πρὸς οἴκισιν τὸν τόπον τοῦτον ἀντὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας, ἐφ' ἧς κεῖται σήμερον ἡ Σταμπούλ.—Ἔχομεν τρεῖς πόλεις — μᾶς εἶπεν ὁ πλοίαρχος·— Ἀριθμεῖτέ τας ἐπὶ τῶν δακτύλων, διότι θὰ ἀναπηδήσωσι μετ' ὀλίγον ἄλλαι.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἔμενε πάντοτε ἀκίνητον μεταξὺ τῆς Χρυσουπόλεως καὶ τοῦ Σεραγίου. Ἡ ὁμίχλη ἀπέκρυπτε τωόντι ἀκόμη τὸν ἐπέκεινα τοῦ Σκουτάρεως Βόσπορον καὶ ὅλον τὸν Γαλατᾶν καὶ τὸ Πέραν, ἅτινα ἔκειντο ἐνώπιον ἡμῶν. Ἐγγύθεν ἡμῶν παρέπλεον λέμβοι, μικρὰ ἀτμόπλοια καὶ ἱστιοφόρα, ἀλλ' οὐδεὶς τὰ ἔβλεπεν. Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ φαιοῦ πέπλου, ὅστις κατεκάλυπτε τὴν φραγκικὴν πόλιν. Ἐσκίρτων ἐξ ἡδονῆς ἅμα καὶ ἀνυπομονησίας. Ὀλίγαι στιγμαὶ ἀκόμη, καὶ θὰ εἴχομεν θέαμα, ὅπερ ἀποσπᾷ ἐκ τῆς καρδίας τοῦ θεατοῦ κραυγὴν θαυμασμοῦ! Μόλις ἠδυνάμην νὰ κρατήσω στερεὰ εἰς τὰς χεῖράς μου τὸ δίοπτρον. Ὁ πλοίαρχος μ' ἔβλεπε καὶ αὐτὸς ὁ πτωχὸς καὶ ἀπήλαυε τὸ θέαμα τῆς συγκινήσεώς μου, τρίβων δὲ τὰς χεῖράς του ἀνεφώνει:

— Ἐφθάσαμεν! ἐφθάσαμεν!

Τέλος ἤρχισαν νὰ διαφαίνωνται διὰ τοῦ πέπλου κατ' ἀρχὰς κηλῖδες ὑπόλευκοι, κατόπιν δὲ τὸ ἀόριστον διάγραμμα μεγάλου ὑψώματος, καὶ μετέπειτα ἡ διεσκορπισμένη καὶ ζωηροτάτη ἀντιλαμπὴ ὑελωμάτων φωτιζομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, καὶ τέλος ὁ Γαλατᾶς καὶ τὸ Πέραν ἢ Σταυροδρόμιον ἐν πλήρει φωτί, ὄρος ὅλον, μυριὰς ὅλη οἰκίσκων ποικιλοχρώμων κειμένων ἀλλεπαλλήλως· πόλις ὑψηλοτάτη, κατεστεμμένη ὑπὸ μιναρέδων, θόλων καὶ κυπαρίσσων· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τὰ μεγαλοπρεπῆ παλάτια τῶν πρεσβειῶν, καὶ ὁ μέγας πύργος τοῦ Γαλατᾶ· εἰς τοὺς πρόποδας δὲ τὸ μέγα ὁπλοστάσιον τοῦ Τοπχανέ, καὶ δάσος ὁλόκληρον πλοίων. Διαλυομένης δὲ πάντοτε τῆς ὁμίχλης, ἡ πόλις ἐξετείνετο πρὸς τὸ μέρος τοῦ Βοσπόρου, καὶ ἀνεπήδων ἐκτὸς προάστεια ὄπισθεν προαστείων, κατατεινόμενα ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν λόφων μέχρι τῆς θαλάσσης, εὐρέα, πυκνὰ καὶ λευκόστικτα ἕνεκα τῶν τζαμίων· σειραὶ πλοίων, λιμενίσκοι, παλάτια ἐπὶ τῶν ὑδάτων, σκιάδες, κῆποι, κιόσκια, ἄλση, συγκεχυμένα δ' ἐντὸς τῆς ὁμίχλης ἄλλα προάστεια, ὧν αἱ κορυφαὶ μόνον ἐφαίνοντο χρυσούμεναι ὑπὸ τοῦ ἡλίου· κυκεὼν χρωμάτων, ὑλομανία βλαστήσεως, ἀπόψεις ἐπεκτεινόμεναι μέχρις ἀθεάτου, μεγαλεῖον, ἡδονή, χάρις, ἱκανὰ νὰ ἐξωθήσωσι τὸν θεατὴν εἰς ἐπιφωνήσεις παράφρονας. Ἐπὶ τοῦ πλοίου ὅλοι ἔστεκαν μὲ τὸ στόμα ἀνοικτόν, ἐπιβάται, ναῦται, τοῦρκοι, εὐρωπαῖοι, νήπια. Οὐδὲ ἄχναν ἤκουες. Δὲν ἐγνωρίζαμεν πλέον πρὸς ποῖον μέρος νὰ στραφῶμεν. Ἐξ ἑνὸς εἴχομεν τὸ Σκούταρι καὶ τὸ Καδὶ-κιὸϊ, ἐξ ἄλλου τὸν λόφον τοῦ σεραγίου, ἔμπροσθεν δὲ τὸν Γαλατᾶν, τὸ Πέραν καὶ τὸν Βόσπορον. Διὰ νὰ ἴδῃ τις ὅλα ἔπρεπε νὰ περιστρέφεται κύκλῳ καὶ περιεστρεφόμεθα κύκλῳ ἐκτοξεύοντες πρὸς ὅλα τὰ μέρη βλέμματα διάπυρα, καὶ μειδιῶντες καὶ χειρονομοῦντες ἄφωνοι μεθ' ἡδονῆς ἀμυθήτου. Τί ὡραῖαι στιγμαί, ὕψιστε Θεέ!

Καὶ ὅμως τὸ μέγιστον, τὸ κάλλιστον πάντων, δὲν τὸ εἴχαμεν ἴδῃ ἀκόμη. Ἱστάμεθα ἀκόμη ἀκίνητοι ἐντεῦθεν τῆς ἄκρας τοῦ Σεραγίου, ἣν πρὶν περικάμψῃ τις εἶνε ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τὸ Χρυσοῦν Κέρας, καὶ ἡ θαυμασιωτέρα ὄψις τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε ἡ πρὸς τὸ Χρυσοῦν Κέρας. — Κύριοι, προσέχετε — ἀνεφώνησεν ὁ πλοίαρχος πρὶν δώσῃ τὸ κέλευσμα τῆς προχωρήσεως — τώρα ἔρχεται ἡ *κρίσιμος στιγμή*. Ἐντὸς τριῶν λεπτῶν θὰ ἔχωμεν ἐνώπιον ἡμῶν τὴν Κωνσταντινούπολιν!

Μὲ κατέλαβε φρικίασις.

Digitized by Google

Ἐπροσμείναμεν ἀκόμη μερικὰ λεπτά.

Ἀ! πῶς μοῦ ἐσκίρτα ἡ καρδία! Μὲ ποῖον τῆς ψυχῆς πυρετὸν ἐπρόσμενα τὴν εὐλογητὴν λέξιν:

— Ἐμπρός!

— Ἐμπρός! ἀνέκραξεν ὁ πλοίαρχος.

Τὸ πλοῖον ἐκινήθη.

Προχωροῦμεν! Βασιλεῖς, ἡγεμόνες, Κροῖσοι, ἰσχυροὶ καὶ εὐδαίμονες τῆς γῆς, τὴν στιγμὴν ἐκείνην σᾶς ᾤκτειρα· ἡ ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην θέσις μου ἦτο τῶν θησαυρῶν σας ὅλων ἀνταξία, καὶ δὲν θὰ ἐπώλουν ἓν βλέμμα μου μὲ ἓν βασίλειον.

Ἓν λεπτὸν—ἓν ἄλλο λεπτὸν ἀκόμη—τὴν ἄκραν τοῦ Σεραγίου τὴν παρακάμπτομεν— διαβλέπω ἔκτασιν ἀπέραντον πλήρη φωτός, καὶ ἀπειρίαν πραγμάτων καὶ χρωμάτων·—Ἡ ἄκρα τοῦ Σεραγίου παρεκάμφθη.... Ἰδοὺ ἡ Κωνσταντινούπολις! Κωνσταντινούπολις ἄπειρος, μεγαλοπρεπής, ἐξαισία! Δόξα εἰς τὴν κτίσιν καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον! Τὸ κάλλος τοῦτο δὲν τὸ εἶχα ὀνειρευθῆ!

Καὶ τώρα περίγραψε, ἄθλιε! βεβήλωσε μὲ τὰς λέξεις σου τὸ ἐξαίσιον θέαμα ἐκεῖνο! Τίς τολμᾷ νὰ περιγράψῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν; Σατωβριάνδε, Λαμαρτῖνε, Γωτιέρε, τί ἐψελλίσατε; Καὶ ὅμως αἱ εἰκόνες καὶ οἱ λόγοι πλημμυροῦσι τὴν διάνοιαν, καὶ διαφεύγουσιν ἐκ τοῦ καλάμου. Βλέπω, λέγω, γράφω, ὁμοῦ πάντα ταῦτα, ἄνευ ἐλπίδος μέν, ἀλλὰ μεθ' ἡδονῆς μεθυσκούσης με. Ἃς ἴδωμεν λοιπόν. Ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν τὸ Χρυσοῦν Κέρας, κατατεινόμενον εὐθέως ὡς πλατὺν ποταμόν· ἐπὶ τῶν δύο δ' αὐτοῦ ὀχθῶν ἀνυψοῦνται καὶ ἐπεκτείνονται δύο σειραὶ ὑψωμάτων, καὶ ἐπὶ τούτων ἀνυψοῦνται καὶ ἐπεκτείνονται παραλλήλως δύο σειραὶ πόλεων, αἵτινες καταλαμβάνουσιν ὀκτὼ μίλια λόφων, κοιλάδων, κόλπων καὶ ἀκρωτηρίων· ἑκατὸν ἀμφιθέατρα μνημείων καὶ κήπων· διπλῆ ἀπέραντος κλίμαξ οἰκιῶν, τζαμίων, παζαρίων, σεραγίων, λουτρῶν, κιοσκίων ἀπειροποικίλου χρώματος, ὧν ἐκ μέσου ἀνυψοῦνται πρὸς οὐρανὸν χιλιάδες μιναρέδων μὲ φαεινὴν καὶ στίλβουσαν τὴν αἰχμηρὰν των ἄκραν, ὡς ὑπερύψηλοι κίονες ἐξ ἐλέφαντος· προέχουσι δὲ καὶ ἄλση κυπαρίσσων κατατεινόμενα ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων εἰς τὴν θάλασσαν δίκην ταινιῶν βαθυχρόων, αἵτινες περιβάλλουσιν ὡς στεφάναι καὶ προάστεια καὶ λιμένας· ὑλομανοῦσα δὲ βλάστησις ἀνορθοῦται καὶ ὑπερεκχειλίζει ἁπανταχόθεν, περιστέφουσα τὰς κορυφάς, ἕρπουσα ὀφιοειδῶς μεταξὺ τῶν στεγῶν, καὶ κατακαμπτομένη εἰς τὰς ἄκρας Δεξιᾷ ὁ Γαλατᾶς μὲ δάσος κεραιῶν καὶ σημαιῶν πρὸ αὐτοῦ· ὑπεράνω τοῦ Γαλατᾶ τὸ Σταυροδρόμιον (ἡ Πέραν) διαγράφον ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τὰ μεγάλα διαγράμματα τῶν εὐρωπαϊκῶν του παλατίων· καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ γέφυρα, συζευγνύουσα τὰ δύο παράλια, ἣν διατρέχουσι κατ' ἀντίθετον πορείαν δύο πλήθη ποικιλόχροα διαβατῶν. Ἀριστερᾷ ἡ Σταμπούλ, ἐκτεινομένη ἐπὶ τῶν μεγάλων αὐτῆς λόφων, ὧν ἐφ' ἑκάστου ὑψοῦται καὶ ἓν γιγάντειον τζαμίον μὲ θόλον μολυβδοσκεπῆ καὶ ὀβελίσκους χρυσοῦς· ἡ Ἁγία Σοφία, λευκὴ καὶ ῥοδόχρους· ὁ Σουλτὰν Ἀχμέδ, μὲ ἓξ μιναρέδες εἰς τὰ πλευρά του, Σουλεϊμὰν ὁ μέγας ἐπεστεμμένος μὲ δέκα θόλους, ἡ σουλτάνα Βαλιδὲ κατοπτριζομένη εἰς τὰ ὕδατα, ἐπὶ δὲ τοῦ τετάρτου λόφου τὸ τζαμίον Μωάμεθ τοῦ Β', ἐπὶ τοῦ πέμπτου τὸ τζαμίον τοῦ Σελίμ, ἐπὶ τοῦ ἕκτου τὸ σεράγιον τοῦ Τεκὴρ, ὑπεράνω δὲ πάντων τούτων τῶν ὑψωμάτων ὁ πύργος τοῦ Σερασκεράτου, ὅστις ὑπέρκειται τῶν παραλίων ἀμφοτέρων τῶν ἠπείρων ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι τοῦ Εὐξείνου. Πέραν τοῦ ἕκτου λόφου τῆς Σταμπούλ καὶ πέραν τοῦ Γαλατᾶ δὲν φαίνονται πλέον παρὰ κατατομαὶ ἀόριστοι, ἄκραι πόλεων καὶ προαστείων, τεμάχια λιμένων, στόλων καὶ ἀλσῶν, σχεδὸν ἐξαφανιζόμενα ἀπὸ τῆς ὁράσεως καὶ συναφομοιούμενα πρὸς τὸ κυανοῦν περιέχον οὕτως, ὥστε φαίνονται πλέον ὄχι ὄντα πραγματικά, ἀλλ' ἀπατηλὰ φαινόμενα τοῦ φωτὸς καὶ ἀέρος. Πῶς νὰ συγκρατήσῃ τις τὰς λεπτομερείας τῆς θαυμασίας ταύτης εἰκόνος; Τὸ βλέμμα προσηλοῦται στιγμάς τινας ἐπὶ τῶν ἐγγὺς παραλίων, ἐπὶ τουρκικοῦ τινος οἰκίσκου, ἢ ἐπὶ χρυσίζοντος μιναρέ· ἀλλ' αἴφνης ἐκσφενδονᾶται εἰς τὸ φωτεινὸν ἐκεῖνο βάθος, καὶ περιφέρεται τυχαίως εἰς τὰς δύο ἐπ' ἀθέατον προεκτεταμένας καὶ οἷον φαντασιώδεις ἐκείνας πόλεις, μόλις παρακολουθούμενον ὑπὸ τῆς ἐκπεπληγμένης διανοίας. Εἶνε δὲ διακεχυμένη ἐπὶ πάσης ταύτης τῆς καλλονῆς μεγαλεῖόν τι ἀπείρως γαλήνιον, ἀνέκφραστός τις νεανικότης καὶ ἐρωτικότης, διεγείρουσα μυρίας ἀναμνήσεις διηγημάτων μαγικῶν καὶ ἐαρινῶν ὀνείρων, εναέριός τις καὶ μυστηριώδης μεγαλειότης, ἀναρπάζουσα τὴν φαντασίαν, καὶ ἀποπλανῶσα ἐκτὸς τῆς χώρας τοῦ ἀληθοῦς. Ὁ δ' οὐρανὸς ἐξατμιζόμενος εἰς λεπτοτάτας κυανογαλακτώδεις καὶ ἀργυροειδεῖς βαφὰς περιβάλλει τὰ πάντα δι' εὐκρινείας θαυμαστῆς. Ἡ θάλασσα σαπφειρίνη, κατάστικτος δ' ἐκ πορφυρῶν σημαντήρων, ἀντανακλᾷ διακυμαίνουσα τρομωδῶς τὰ λευκὰ σχήματα τῶν μιναρέδων· οἱ θόλοι μαρμαίρουσιν· ὅλη δ' ἐκείνη ἡ ἀπέραντος βλάστησις συνταράττεται βρέμουσα πρὸς τὴν αὔραν τῆς πρωΐας· σύννεφα περιστερῶν πτερυγίζουσιν ἢ περιίπτανται κύκλῳ τῶν τζαμίων· χιλιάδες δὲ καϊκίων πεποικιλμένων καὶ ἐπιχρύσων πλέουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ἡ δ' αὔρα τοῦ Εὐξείνου μεταφέρει τὰ ἀρώματα δεκακισχιλίων κήπων· καὶ ὅταν μεθυσμένος ἐκ τοῦ παραδείσου τούτου, καὶ ἐπιλήσμων παντὸς ἄλλου πράγματος, στραφῇς πρὸς τὰ ὀπίσω, βλέπεις μὲ νέον αἴσθημα θαυμασμοῦ τὸ παράλιον τῆς Ἀσίας, ὅπερ εἶνε ἡ κατακλεὶς τοῦ πανοράματος, μὲ τὴν πομπώδη καλλονὴν τοῦ Σκουτάρεως καὶ μὲ τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας· τὴν Προ-

Digitized by Google

ποντίδα, κατάσπαρτον μὲ νήσους καὶ κατάλευκον ἀπὸ τὰ ἱστία, καὶ τὸν Βόσπορον σκεπασμένον ἀπὸ πλοῖα, καὶ ἕρποντα ἑλικοειδῶς μεταξὺ δύο σειρῶν ἀτελευτήτων κιοσκίων, παλατίων, καὶ ἐξοχικῶν οἰκιῶν, καὶ ἀφανιζόμενον ἐκ τῆς θέας σου, ὅπως ἀπολήξῃ μυστηριωδῶς εἰς τὸ μέσον τῶν χαριεστέρων λόφων τῆς Ἀνατολῆς. Ἄ, ναί! Τοῦτο εἶναι τὸ ὡραιότερον θέαμα τῆς γῆς· ὅστις ἀρνεῖται τοῦτο, εἶνε ἀχάριστος πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὑβρίζει τὴν κτίσιν· ἀνώτερον τούτου κάλλος ἤθελεν ὑπερβαίνῃ τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου!

Παρελθούσης τῆς πρώτης συγκινήσεως περιέβλεψα κύκλῳ τοὺς ἐπιβάτας· ὅλων δὲ τὰ πρόσωπα ἦσαν ἠλλοιωμένα. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο Ἀθηναίων δεσποινίδων ἦσαν κάθυγροι· ἡ ῥωσσὶς Κυρία εἶχε σφίγξῃ κατὰ τὴν ἐπίσημον στιγμὴν ἐπὶ τῆς καρδίας της τὴν μικρὰν Ὄλγαν· ὡς καὶ αὐτὸς δ' ὁ ψυχρὸς ἄγγλος ἱερεὺς ἀφῆκε διὰ πρώτην φορὰν ν' ἀκούσωμεν τὴν φωνήν του, ἐπιφωνῶν ἐκ διαλειμμάτων :—wonderful! wonderful! (Θαυμάσιον! θαυμάσιον!).

Τὸ ἀτμόπλοιον ἠγκυροβόλησεν ὀλίγῳ μακρὰν τῆς γεφύρας· ἐντὸς δ' ὀλίγων λεπτῶν συνέῤῥευσε κύκλῳ συγκεχυμένον καὶ δυσδιάκριτον πλῆθος λέμβων, καὶ ὥρμησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὄχλος ἀχθοφόρων τούρκων, ἑλλήνων, ἀρμενίων καὶ ἑβραίων, οἵτινες κακοστομοῦντες ἰταλικὰ τοῦ ἄλλου κόσμου, ἐγένοντο κύριοι τῶν ἡμετέρων αποσκευῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν.

Ἀφ' οὗ ἐδοκίμασα εἰς μάτην ν' ἀντισταθῶ, ἐνηγκαλίσθην τὸν πλοίαρχον, ἠσπάσθην τὴν Ὄλγαν, ἀπεχαιρέτησα ὅλους, καὶ κατέβην μετὰ τοῦ φίλου μου εἰς καΐκιον τετράκωπον, ὅπερ μᾶς ἀπεβίβασεν εἰς τὸ τελωνεῖον, ὁπόθεν ἀνεῤῥιχήθημεν διὰ λαβυρίνθου ὅλου ἀγυιῶν μέχρι τοῦ ξενοδοχείου Βυζαντίου, κειμένου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τοῦ Σταυροδρομίου.

ΜΕΤΑ ΠΕΝΤΕ ΩΡΑΣ.

Ἡ ὀπτασία τῆς πρωΐας ἐξηφανίσθη. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκείνη, ἡ ὅλη φῶς καὶ ὅλη κάλλος, εἶνε πόλις τερατώδης, διεσκορπισμένη ἀτάκτως εἰς ἀτελευτήτους ἀνηφόρους καὶ κατηφόρους λόφων καὶ κοιλάδων· λαβύρινθος μυρμηκιῶν ἀνθρωπίνων, νεκροταφείων, ἐρειπίων, ἐρημιῶν· κυκεὼν πρωτοφανὴς πολιτισμοῦ καὶ βαρβαρότητος, παριστῶν εἰκόνα ὅλων τῶν πόλεων τοῦ κόσμου, καὶ συνάπτων ἐν ἑαυτῷ ὅλας τὰς ὄψεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Μεγάλης πόλεως δὲν ἔχει παρὰ μόνον τὸν σκελετόν, ὅστις καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ὀλίγων λιθίνων οἰκοδομῶν, τὸ δ' ἐπίλοιπον μέρος εἶνε ἀπέραντος σωρὸς παραπηγμάτων, ἀσιατικὸν κατασκήνωμα ἀτελεύτητον, ἐν ᾧ μυρμηκοβατεῖ λαὸς οὐδέποτε ἀριθμηθείς, ἄνθρωποι πάσης φυλῆς καὶ θρησκείας. Εἶνε μεγάλη πόλις εὑρισκομένη ἀκόμη ἐν τῷ μετασχηματίζεσθαι, συνισταμένη ἐκ πόλεων παλαιῶν, αἵτινες ἀποβάλλουσι τὰ σπάργανά των, καὶ ἐκ πόλεων νέων, χθὲς ἔτι ἀνεγερθεισῶν, καὶ ἄλλων πόλεων ἀνεγειρομένων ἀκόμη. Ὅλα εἶνε ἄνω κάτω. Ἁπανταχοῦ φαίνονται τὰ ἴχνη ἐργασίας γιγαντιαίας· ὄρη διατρυπημένα, λόφοι πελεκημένοι, προάστεια κατηδαφισμένα, μεγάλοι δρόμοι σχεδιαζόμενοι· ἀπέραντος σωρὸς ἐρειπίων καὶ λειψάνων πυρκαϊᾶς διεσκορπισμένων ἐπὶ ἐδάφους ἀδιακόπως βασανιζομένου ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ἀνθρώπου. Ἁπανταχοῦ βλέπεις τόσην ἀταξίαν, τόσην σύγχυσιν ἀπόψεων διαλειπουσῶν, τόσας ἀλλεπαλλήλους θέας, πάντοτε ἀπροσδοκήτους καὶ πάντοτε παραδόξους, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἰλιγγιάσῃς. Ἀκολουθεῖς ὁδόν τινα μεγάλην, τὴν ἀκολουθεῖς μέχρι τέλους, καὶ ἐκεῖ ἀπαντᾷς ἐξαίφνης κρημνόν· ἐξέρχεσαι ἀπὸ τὸ θέατρον, καὶ εὑρίσκεσαι ἀμέσως ἐν τῷ μέσῳ τάφων· φθάνεις εἰς τὴν κορυφὴν λόφου τινός, καὶ ἐκεῖ βλέπεις ἄλσος ὑπὸ τοὺς πόδας σου, καὶ ἄλλην πόλιν ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι λόφου· τὸ προάστειον, ὅπερ διῆλθες πρὸ ὀλίγου, στρέφεσαι ἔπειτα κατὰ τύχην καὶ τὸ βλέπεις εἰς τὸν πυθμένα βαθείας κοιλάδος, καὶ ἐν τῷ μέσῳ δένδρων· περικάμπτεις οἰκίαν τινά, ἰδοὺ εἷς λιμήν· καταβαίνεις ὁδόν τινα, ὑγίαινε, πόλις! εὑρίσκεσαι διὰ μιᾶς ἐντὸς φάραγγος ἐρήμου, ὁπόθεν οὐδὲν ἄλλο βλέπεις παρὰ τὸν οὐρανόν. Αἱ πόλεις ἀναφύονται, ἀποκρύπτονται καὶ ἀναπηδῶσιν ἀκαταπαύστως ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς σου, ὑπὸ τοὺς πόδας σου, παρὰ τοὺς ὤμους σου, ἐγγὺς καὶ μακράν, ἡλιοφεγγεῖς, ἐσκιασμέναι, μεταξὺ ἀλσῶν, ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Προχωρεῖς ἓν βῆμα, καὶ βλέπεις πανόραμα ἄπειρον, ὀπισθοχωρεῖς ἓν βῆμα, καὶ δὲν βλέπεις πλέον τίποτε· ἀνεγείρεις τὴν κεφαλήν, χίλιαι αἰχμηραὶ κορυφαὶ μιναρέδων· καταβαίνεις μίαν πιθαμήν, ἐξαφανίζονται καὶ αἱ χίλιαι. Αἱ ὁδοί, ἀπείρως δικτυοειδεῖς, ἕρπουσιν ἑλικοειδῶς μεταξὺ τῶν λόφων, ἀνέρχονται ὑπὲρ τὰ ἀναχώματα, ξυρίζουσι τοὺς κρημνούς, διαβαίνουσιν ὑπὸ τὰ ὑδραγωγεῖα, μεταβάλλονται εἰς στενωπούς, καταβαίνουσιν εἰς κλίμακας διὰ μέσου πεδίων χλοερῶν, βράχων, ἐρειπίων, ἄμμων. Ἐκ διαλειμμάτων ἡ μεγάλη πόλις σταματᾷ ὡς διὰ ν' ἀναπνεύσῃ ἐν μέσῳ ἐρημίας ἐξοχικῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀρχίζει ἐκ νέου πυκνοτέρα, ἀνθηροτέρα, φαιδροτέρα. Ἐδῶ ἐξομαλίζεται, ἐκεῖ ἀναῤῥιχᾶται, παρέκει κατακρημνίζεται, διασκορπίζεται, καὶ μετὰ ταῦτα σπεύδει ἐκ νέου. Ἀλλοῦ καπνίζει καὶ ἠχεῖ, ἀλλοῦ κοιμᾶται· εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἶνε ὅλη ἐρυθρά, εἰς ἐκεῖνο εἶνε κατάλευκος, εἰς τρίτον τι ἐπικρατεῖ τὸ χρυσοειδὲς χρῶμα, καὶ τὸ τέταρτον παρουσιάζεται ὡς ἀνθοστόλιστον ὄρος. Ἡ κομψὴ πόλις, ἡ κώμη, ἡ ἐξοχή, ὁ κῆπος, ὁ λιμήν, ἡ ἔρημος, ἡ ἀγορά, ἡ νεκρόπολις, ἐναλλάσσονται ἀτελευτήτως, ἀνυψούμενα ὑπὲρ ἄλληλα βαθμηδὸν οὕτως, ὥστε ἔκ τινων ὑψωμάτων δύνασαι νὰ περιλάβῃς ἐπὶ μιᾶς καὶ μόνης κλιτύος δι' ἑνός σου βλέμματος ὅλας τὰς ποικιλίας ὁλοκλήρου ἐπαρχίας. Ἁπανταχόθεν ἀπεικονίζονται ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν

Digitized by Google

υδάτων απειράριθμα παράδοξα διαγράμματα, τόσον πυκνά, μετά τοσαύτης μανίας καταθορυμματισμένα και καταπριονισμένα, ένεκα της θαυμαστής ποικιλίας των αρχιτεκτονικών ρυθμών, ώςε συγχέονται όλως ενώπιον των οφθαλμών σου, ως εάν υπέτρεμον αδιαλείπτως και συνδιεπλέκοντο προς άλληλα. Έκ του μέσου οικίσκων τουρκικών ανυψούται το ευρωπαϊκόν μέγαρον· όπισθεν του μιναρέ το κωδωνοστάσιον· άνωθεν του ηλιακού ο θόλος· όπισθεν του θόλου αι επάλξεις του τείχους· αι σινικαί στέγαι των κιοσκίων υπέρ τα αστώματα των θεάτρων· οι δικτυωτοί έξωσται των χαρεμίων απέναντι των μεγάλων υελοφράκτων παραθύρων· μαυρούσια παραθύρια καταντικρύ ηλιακών κιγκλιδωτών· σηκοί Παναγίας κάτωθεν αψίδων αραβικών· οι τάφοι εντός των αυλών και μεταξύ των καλυβών οι πύργοι. Τα τζαμία, αι συναγωγαί, αι ελληνικαί εκκλησίαι, αι καθολικαί, αι αρμενικαί αλλεπάλληλοι, ως εάν έμελλεν η μία να υπερβάλη την άλλην, και εις όλα τα διάκενα μέρη κυπάρισσοι, πεύκαι αμφιλαφείς, συκέαι και πλάτανοι εκτείνουσαι τους κλάδους των υπεράνω των στεγών. Άρχιτεκτονική απεριγράπτως εύκαμπτος υποδοηθεί τας απείρους ιδιοτροπίας του εδάφους, αυτοσχεδιάζουσα οικίας άλλας γωνιώδεις εις σχήμα πύργων τριγωνοειδών, και άλλας ως πυραμίδας ορθάς ή ανεστραμμένας, και περιβάλλουσα αυτάς με ικριώματα, με στυλώματα και με τάφρους, συσσωρευμένας δ' απάσας φύρδην μίγδην, ως όγκους κατακρημνισμένους έκ τινος όρους. Εις κάθε εκατόν βήματα μεταβάλλονται τα πάντα. Εδώ ευρίσκεσαι εις οδόν προαστείου Μασσαλιωτικού· στραφού, και έχεις ενώπιόν σου κώμην ασιατικήν· στραφού τανάπαλιν, και έχεις συνοικίαν ελληνικήν· στραφού ακόμη, και βλέπεις προάστειον τραπεζούντιον. Έκ της γλώσσης, εκ των προσώπων, εκ της όψεως των οικιών εννοείς ότι επήλθε μεταβολή· γωνίαι γαλλικαί, ίχνη ιταλικά, ποικιλοχρωμία αγγλική, εγκεντρίσματα ρωσσικά. Επί της απεράντου όψεως της πόλεως παρίσταται διά της αρχιτεκτονικής και των χρωμάτων η μεγάλη πάλη, ήτις υπάρχει μεταξύ της χριστιανικής οικογενείας ήτις ανακτά, και της ισλαμιτικής, ήτις υπερασπίζεται διά των περιλειπομένων αυτή δυνάμεων την ιεράν γην. Η Σταμπούλ, όλη ποτέ τουρκική, προσβάλλεται απανταχόθεν υπό χριστιανικών συνοικιών, αίτινες περιτρώγουσιν αυτήν βραδέως από των παραλίων του Χρυσού Κέρατος και της Προποντίδος. Άλλαχόθεν όμως η κατάκτησις προβαίνει μανιωδώς· αι εκκλησίαι, τα μέγαρα, τα νοσοκομεία, οι δημόσιοι κήποι, οι τεχνίται και τα σχολεία διαρρηγνύουσι τας μουσουλμανικάς συνοικίας, υπερβάλλουσι τα νεκροταφεία, προχωρούσιν από λόφου εις λόφον, και διαγράφουσιν ήδη αορίστως επί του πολυστρόφου εδάφους το σχήμα μεγάλης πόλεως, ήτις μίαν ημέραν θέλει καλύψη τα παράλια του Βοσπόρου, όπως η σημερινή καλύπτει τα του Χρυσού Κέρατος. Άλλ' από των γενικών τούτων σκέψεων αποτρέπουσι καθ' έκαστον βήμα χίλια νέα πράγματα· εις την οδόν ταύτην εις τεκές δερβισιδών, εις εκείνην εις στρατών ρυθμού μαυρουσίου, εν καφενείον τουρκικόν, εν παζάριον, μία βρύσις, εν υδραγωγείον. Εντός ενός τετάρτου αναγκάζεσαι να μεταβάλης δεκάκις το βάδισμά σου· να καταβαίνης, ν' αναρριχάσαι, να τρέχης πηδηκτά τον κατήφορον, να τρέχης πηδηκτά τον κλιμακωτόν ανήφορον, να χώνεσαι εις τον βόρβορον, να υπερπηδάς μυρία προσκόμματα, ανοίγων δρόμον εδώ διά του πλήθους, εκεί διά των θάμνων, παρέκει διά των κρεμαμένων ρακών, νυν μεν κρατών την μύτιν σου, μετ' ου πολύ δ' αναπνέων αύραν μυροβόλον. Από του απλέτου φωτός τοποθεσίας ανοικτής, οπόθεν βλέπεις τον Βόσπορον, την Ασίαν και ουρανόν απέραντον, εμπίπτεις μετ' ολίγα βήματα εις τον θλιβερόν ζόφον δικτύου όλου στενωπών ερπουσών εν μέσω οικιών ετοιμορρόπων, και σκεπασμένων από λιθάρια, ως η κοίτη ρύακος· από της δροσεράς και σκιεράς βλαστήσεως εις στρόβιλον κονιορτού πνιγηρόν αιωρούμενον εκ της γης· από σταυροδρομίων, πλήρων τύρβης και χρωμάτων, εις παράδυστα νεκρώσιμα, όπου ουδέποτε ηκούσθη φωνή ανθρώπου· από της θεσπεσίας Ανατολής των ονείρων μας εις μίαν άλλην Ανατολήν, πένθιμον, ρυπαράν, γεγηρακυίαν, υπερβάλλουσαν παν ό,τι δύναται να πλάση η πλέον ζοφερά φαντασία. Αφού δε κάμης ένα γύρον ολίγων ωρών, δεν γνωρίζεις πλέον πού ευρίσκεται η κεφαλή σου. Εάν δέ τις σ' ηρώτα τότε απροσδοκήτως τί πράγμα είνε η Κωνσταντινούπολις, δεν θα ηδύνασο ν' αποκριθής άλλως ειμή επιθέτων την χείρα επί του μετώπου, διά να κατευνάσης την τρικυμίαν των ιδεών. Η Κωνσταντινούπολις είνε Βαβυλωνία, κόσμος όλος, χάος. Είνε ωραία; Θαυμασία. Είνε άσχημος; Φρικώδης. Σας αρέσκει; Μέχρι μέθης. Θα διεμένετε εν αυτή; Τίς οίδε; Τίς δύναται να είπη τί θα ήτο επάνω άλλου τινός πλανήτου; Επιστρέφεις οίκαδε πλήρης θαυμασμού και πλήρης απογοητεύσεων, πλήρης γοητείας και πλήρης αηδίας, έκθαμβος και εμβρόντητος, πάσχων τοιαύτην σύγχυσιν ιδεών, ώστε νομίζεις ότι κινδυνεύεις να σοι επέλθη συμφόρησις αίματος εις τον εγκέφαλον, αλλά βαθμηδόν και κατ' ολίγον ή εξαίφνης αύτη κατευνάζεται και μεταβάλλεται εις αποκάρωσιν βαθυτάτην, και εις ανίαν και θλίψιν μέχρι θανάτου. Ο διερχόμενος μετά τάχους τοιαύτα έτη αισθάνεται εαυτόν καταγεγηρακότα.

Ο δε λαός της τερατώδους ταύτης πόλεως;

(Έπεται συνέχεια).

Το καθαρόν ετήσιον εισόδημα της εν Νέα Υόρκη εκδιδομένης εφημ. «Ο Κήρυξ της Νέας Υόρκης» υπερβαίνει το ποσόν των φράγκ. 1,500,000.

Digitized by Google

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Μιχαὴλ Σερβέτ. —Πέτρος Belon —Descartes. Φραγκῖσκος Βάκων.

Πόσους δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν συγχρόνους τοῦ Παλισῦ διασήμους ἐπιστήμονας! τὸν 'Ανδρέαν Vésale, πατέρα τῆς ἀνατομίας, τὸν μέγαν χειρουργὸν Ambroise Paré, τὸν περίφημον χημικὸν Paracelse, συγκαταριθμουμένους μεταξὺ τῶν ἐνδόξων τῆς 'Αναγεννήσεως ἀνδρῶν. 'Αλλ' ἐπὶ ἕνα μόνον θέλομεν ἐπιστήσει τὴν ἡμετέραν προσοχήν, τὸν ἀτυχῆ Μιχαὴλ Σερβέτ, ὅστις ἔπεσεν εὐγενὲς θῦμα τῶν θρησκευτικῶν διωγμῶν.

Γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1509 ἐν Βιλλανουέβᾳ τῆς 'Αραγωνίας, ἤκουσε τὰ νομικὰ ἐν Τολώσῃ καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα διήγειρεν ἡ ἀρτιγέννητος Μεταρρύθμισις. 'Εν Βάλῃ καὶ ἐν Στρασβούργῳ ὁ Σερβὲτ ἐκίνησε τὴν ἔκπληξιν τῶν μὲν καὶ τὴν αγανάκτησιν τῶν δὲ διὰ τὸ ἐλεύθερον τῶν δογμάτων αὐτοῦ· οἱ ἐχθροί του τὸν ὠνόμαζον «μοχθηρὸν καὶ κακοῦργον 'Ισπανόν». 'Εν Γερμανίᾳ οἱ *Διάλογοι* αὐτοῦ, περὶ θρησκευτικῶν δοξασιῶν πραγματευόμενοι, ἔγιναν ἀφορμὴ σκανδάλου, ὥστε ὁ Σερβὲτ ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Γαλλίαν λαβὼν τὸ ψευδὲς ὄνομα Villeneuve.

'Εν Παρισίοις ἔγινε διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς, καὶ ἐδίδαξεν ἐπιτυχῶς ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῶν Λομβαρδῶν, διακριθεὶς διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τῆς πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἀφοσιώσεώς του. Κακὴ τύχη ἀπήντησε τὸν Καλβῖνον, καὶ προκαλέσας αὐτὸν εἰς θεολογικὴν μονομαχίαν, ἐκίνησε τὴν ἀπέχθειαν αὐτοῦ, ἥτις μετ' οὐ πολὺ μετετράπη εἰς μανιώδη ἔχθραν. 'Ανήσυχον ἔχων τὸ πνεῦμα ὁ Σερβὲτ ἀνεχώρησεν ἐκ Παρισίων καὶ ἀποκατέστη ἀλληλοδιαδόχως εἰς Λυών, εἰς Charlieu καὶ εἰς Avignon, ὅπου μετῆλθε τὸν ἰατρὸν γενόμενος συγχρόνως καὶ διορθωτὴς τυπογραφείου. Ἔχων πάντοτε κατὰ νοῦν τὰ περὶ τὴν θρησκείαν, ἠθέλησε νὰ πείσῃ τὸν Καλβῖνον νὰ ἀσπασθῇ τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ, καὶ ἐδημοσίευσε μέγα σύγγραμμα τὴν *'Επανόρθωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ* (La restitution du christianisme), διὰ τοῦ ὁποίου ἠρέθισεν εἰς ἄκρον τὸν ἀδυσώπητον αὐτοῦ ἀνταγωνιστήν. 'Ο Μιχαὴλ Σερβὲτ ἦτο διαμαρτυρόμενος ὡς ὁ Καλβῖνος, ἀλλὰ *διαμαρτυρόμενος φιλελεύθερος*, ὡς ἠθέλομεν εἴπει τὴν σήμερον, ἐνῷ ὁ Καλβῖνος ἦτο *διαμαρτυρόμενος ὀρθόδοξος*. 'Ο Καλβῖνος ἀπεφάσισε νὰ καταστρέψῃ τὸν Σερβέτ, κατήγγειλε δὲ αὐτὸν εἰς τὴν 'Ιερὰν 'Εξέτασιν, ἥτις τὸν ἐφυλάκισεν εἰς Λυών. 'Ο Σερβὲτ κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ, ἀλλὰ μεταβαίνων εἰς 'Ιταλίαν, διῆλθε διὰ τῆς Γενεύης, ὅπου ὁ ἐκδικητικὸς αὐτοῦ ἐχθρὸς τὸν ἐφυλάκισε καὶ πάλιν, καὶ ἐπήγαγεν αὐτῷ δίκην ἄδικον, ἧς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ καταδίκη τοῦ ἀντιπάλου του.

Τὴν 27 'Οκτωβρίου 1553 ὁ Μιχαὴλ Σερβὲτ ἐκάη ὡς αἱρετικὸς ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα τεσσάρων ἐτῶν. 'Ενῷ ἐπορεύετο πρὸς τὴν πυράν, ὁ συνοδεύων αὐτὸν Φαρὲλ τὸν προέτρεπε ν' ἀπαρνηθῇ τὰς πεποιθήσεις του, ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ἐνέμεινεν ἀκλόνητος εἰς τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ ἐβάδισε στεῤῥῷ τῷ βήματι πρὸς τὸν θάνατον, ὅτε δὲ αἱ φλόγες ὑψώθησαν περὶ αὐτὸν ἀφῆκε φωνὴν σπαραξικάρδιον[1].

Δέκα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σερβὲτ ἕτερος ἐπιστήμων ἐπιφανής, ὁ Πέτρος Belon, ἔτυχε τραγικοῦ θανάτου δολοφονηθεὶς ἑσπέραν τινὰ ἐν τῷ δάσει τῆς Boulogne ὑπὸ ἀνθρώπου ἀγνώστου (1564). 'Ο Belon εἶναι εἷς τῶν μεγίστων Γάλλων φυσιοδιφῶν, ἐπεδόθη δὲ πρωΐμως εἰς τὴν μελέτην τῆς φύσεως τῇ προστασίᾳ τοῦ περιφήμου ἐπισκόπου τοῦ Mans, καὶ ἔγινεν εἷς τῶν ἐνθέρμων προμάχων τῶν νέων ἰδεῶν. 'Επανερχόμενος ἔκ τινος εἰς Γερμανίαν περιηγήσεως, κατεδιώχθη, συλληφθεὶς δὲ πλησίον τῆς Thionville ἐν τῷ δουκάτῳ τοῦ Λουξεμβούργου, ἐφυλακίσθη ὡς θιασώτης τῶν φιλοσοφικῶν δογμάτων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων τόσοι ἄλλοι εἶχον ἤδη θυσιάσει τὴν ζωὴν αὐτῶν. Εἷς τῶν θαυμαστῶν αὐτοῦ τυχαίως πως τὸν ἔσωσε πληρώσας ὑπὲρ αὐτοῦ βαρὺ λύτρον.

'Ελευθερωθεὶς ὁ Πέτρος Belon ἦλθεν εἰς Παρισίους, ὅπου ἐτελειοποιήθη εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας τυχὼν τῆς προστασίας πολλῶν ἐγκρίτων καρδιναλίων φίλων τῶν ἐπιστημῶν, μετέπειτα δὲ ἐπεχείρησε τὴν μεγάλην αὐτοῦ εἰς 'Ανατολὴν περιήγησιν, ἵνα ἐξετάσῃ πάντα τὰ ἰαματικὰ φυτά, τὰ ὁποῖα ἐκ τῶν βιβλίων μόνον ἐγνώριζεν.

'Ο Belon περιῆλθε τὴν 'Ελλάδα, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Μικρὰν 'Ασίαν, πλεύσας δὲ εἰς 'Αλεξάνδρειαν, εἶδε τὸ Κάϊρον, ἐπεσκέφθη τὴν Κάτω Αἴγυπτον καὶ τὴν Παλαιστίνην, καὶ συνήγαγεν ἄπειρα ἐπιστημονικὰ πλούτη. Κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ὁ 'Ερρίκος Β΄ τῷ ἐχορήγησε σύνταξιν διακοσίων σκούδων. 'Ο περιφανὴς φυσιοδίφης ἔτυχε βραδύτερον τῆς προστασίας τοῦ Καρόλου Θ΄, ἀλλ' ὁ θάνατος, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, διέκοψεν αἰφνιδίως τὸ στάδιον αὐτοῦ.

'Ο Descartes καὶ ὁ Φραγκῖσκος Βάκων ἐπέθεσαν τὴν κορωνίδα εἰς τὸ οἰκοδόμημα τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἠγωνίσθησαν οἱ ἄνδρες τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. 'Οφείλομεν ν' ἀναμνήσωμεν τὰ κυριώτερα συμβάντα τοῦ βίου αὐτῶν.

'Ο Γάλλος φιλόσοφος Descartes, γεννηθεὶς ἐν Touraine τῷ 1596 ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας καὶ ἐκπαιδευθεὶς ὑπὸ τῶν 'Ιησουΐτων, ὑπηρέτησεν ὡς ἐθελοντὴς ὑπὸ τὸν Μαυρίκιον τῆς Σαξωνίας καὶ τὸν Μαυρίκιον τοῦ Νασσάου, περιῆλθε τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν 'Ολλανδίαν, ἐσχετίσθη ἐν Παρισί-

1. Εἰς τὸν Μιχαὴλ Σερβὲτ ἀπεδόθη ἡ ἀνακάλυψις τῆς πνευμονικῆς κυκλοφορίας, ἀλλ' ἐσχάτως ἀπεδείχθη (Achille Chéreau—Michel Servet et la Circulation pulmonaire) ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸν Réaldo Colombo ἐκ Κρεμόνης τῆς Λομβαρδίας. (Σ. τοῦ συγγραφέως).

Digitized by Google

οις μετὰ τῶν τότε ἐπιστημόνων, καὶ ἀπεσύρθη τέλος εἰς Ὁλλανδίαν, ὅπου ἔζησεν ἐν ἀπομονώσει. Ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ Πραγματείᾳ περὶ κόσμου (Traité du monde) παρεδέχετο τὴν γνώμην τοῦ Γαλιλαίου περὶ κινήσεως τῆς γῆς, ἀλλὰ φρονίμως ποιῶν ἐξηφάνισε τὸ βιβλίον τοῦτο ἅμα μαθὼν τὴν καταδίκην τοῦ συγχρόνου Ἰταλοῦ. Ὁ *Λόγος περὶ μεθόδου* (Discours de la méthode) αἱ *Μελέται περὶ ἀρχικῆς φιλοσοφίας* (Méditations sur la philosophie première) αἱ *Ἀρχαὶ τῆς φιλοσοφίας* (Principes de la philosophie) ἔλαβον μεγάλην φήμην. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐθαύμασαν τὸν Descartes, ἄλλοι δὲ ἐπειράθησαν νὰ τὸν καταστρέψωσι κατηγοροῦντες αὐτὸν ἐπὶ ἀθεΐᾳ. Προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Σουηδίας Χριστίνης, ὁ Descartes μετέβη εἰς Στοκόλμην περὶ τὰ τέλη τοῦ 1649, ἀλλὰ καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τῆς Σουηδίας κλίματος ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα τεσσάρων ἐτῶν.

Ὁ Ἄγγλος φιλόσοφος Φραγκῖσκος Βάκων ἐπὶ Ἐλισάβετ ἐξελέχθη μέλος τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων, ἀλλὰ δὲν ἐτίμησε τὴν θέσιν του, ὥστε ὁ Βολταῖρος εὐλόγως εἶπε περὶ αὐτοῦ· «Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶναι τόσον μέγας, ὥστε ἐλησμόνησα τὰς κακίας του». Ἐπὶ Ἰακώβου Α' ὁ Βάκων ἀνεδείχθη ἀλληλοδιαδόχως γενικὸς εἰσαγγελεύς, ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ (1618) πρωθυπουργός. Κατηγορηθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων ὡς πωλήσας ἀντὶ χρημάτων παραχωρήσεις καὶ προνόμια, κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν δημοτίμων εἰς πρόστιμον ἑνὸς ἑκατομμυρίου φράγκων καὶ εἰς κάθειρξιν ἐν τῷ Πύργῳ τοῦ Λονδίνου, πρὸς τούτοις δὲ καθῃρέθη τῶν ἀξιωμάτων του καὶ ἀπεκλείσθη πάσης δημοσίας λειτουργίας.

Ὁ βασιλεὺς Ἰάκωβος ἀπέλυσε μετ' οὐ πολὺ τὸν πρώην εὐνοούμενον αὐτοῦ. Ὁ Βάκων ἔζησεν ἔκτοτε μακρὰν τῶν δημοσίων πραγμάτων. Τινὲς προσεπάθησαν νὰ ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν· ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ἀξία εἶναι πρόβλημα λυπηρὸν διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ σέβωνται ἐκείνους, τοὺς ὁποίους θαυμάζουσι. Ἡμεῖς ἐξετάζομεν ἐνταῦθα μόνον τὸν συγγραφέα τοῦ *Νέου ὀργάνου* (Novum organum), τοῦ ἀμιμήτου ἐκείνου βιβλίου, τοῦ ἀποτελοῦντος μίαν τῶν λαμπροτάτων φωτεινῶν ἀκτίνων, ἃς ἐξέπεμψέ ποτε ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια. Ὁ συγγραφεὺς ἱδρύει ἐν αὐτῷ νέαν λογικήν, καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἀνακαίνισιν τῶν ἐπιστημῶν, κηρύττων τὸ ἀπόλυτον κῦρος τῆς παρατηρήσεως, δι' ἧς ἀνακαλύπτομεν τὰ γεγονότα, καὶ τοῦ πειράματος, δι' οὗ ἐξετάζομεν αὐτά.

Ὁ Φραγκῖσκος Βάκων ἀφιέρωσεν ὅλα σχεδὸν τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη εἰς ἐπιστημονικὰ πειράματα, ζητῶν ἰδίως ὠφελίμους ἐφαρμογὰς ἐν τῇ μελέτῃ τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Τὴν 2 Ἀπριλίου 1626 ὁ πρώην πρωθυπουργὸς ἐπωχεῖτο μετὰ τοῦ περιφήμου Σκώτου ἰατροῦ Witherbonne, ἐπειδὴ δὲ ἡ χιὼν ἔπιπτε πυκνή, ἐσκέπτετο πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς διατήρησιν τῶν τροφίμων. Ἀποφασίσας παραυτα νὰ ἐκτελέσῃ δοκιμήν, κατέβη τῆς ἁμάξης, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν πτωχῆς χωρικῆς, ἠγόρασεν ὄρνιθα, τὴν ὁποίαν φονεύσας ἐκάλυψε διὰ χιόνος. Ὁ Βάκων ἐκρύωσε καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κόμητος Arundel, ἀπόντος τότε. Δι' ἐπιστολῆς χαριεστάτης ἐξητήσατο παρὰ τοῦ κόμητος συγγνώμην, διότι κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. «Παρ' ὀλίγον, ἐπιφέρει ὁ μέγας φιλόσοφος, ἐλάμβανον τὴν τύχην Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου, ὅστις ἀπέθανε πλησιάσας τὸν Βεσούβιον, ὅπως παρατηρήσῃ καλλίτερον τὴν ἔκρηξιν». Ἐν τέλει λέγει, ὅτι τὸ πείραμά του ἐπέτυχε.

Μὴ δυνάμενος ἕνεκα ἀδυναμίας νὰ μετακομισθῇ ἀλλοῦ, ὁ Φραγκῖσκος Βάκων ἔμεινεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κόμητος Arundel, μετὰ μίαν δὲ ἑβδομάδα, ὁ τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς πειραματικῆς μεθόδου ἐργασθεὶς ἀπέθανεν ἐκ τῶν συνεπειῶν τοῦ τελευταίου αὐτοῦ πειράματος, τὸ ἑβδομηκοστὸν ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων.

Δημιουργοὶ ἐπιστημῶν.

Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης, δὲν ὑπάρχει ἐνδοξότερος τοῦ Βλασίου Πασκάλ. Ἡ μὲν Ἀγγλία καυχᾶται ὅτι ἐγέννησε τὸν Νεύτωνα, ἡ δὲ Γαλλία σεμνύνεται διότι μεταξὺ τῶν τέκνων αὐτῆς συγκαταριθμεῖ τὸν μεγαλόνουν ἄνδρα, περὶ οὗ ὁ Bayle εὐλόγως εἶπεν ὅτι εἶναι «ἓν τῶν δαιμονιωτέρων τοῦ κόσμου πνευμάτων». Ὁ Πασκὰλ οὔτε πρὸς τοὺς κινδύνους τῆς διερευνήσεως ἐπάλαισεν, οὔτε κατὰ τῶν διωγμῶν ἠγωνίσθη, ἀλλ' ἔγινεν, οὕτως εἰπεῖν, μάρτυς τῆς ἰδίας σκέψεως. Ὁ μέγας αὐτοῦ νοῦς ἔθραυσε τὸ ὑλικὸν αὐτοῦ περίβλημα, ὡς τήκει καὶ καταστρέφει ὑπέρμετρον πῦρ τὴν περιέχουσαν αὐτὸ ἑστίαν.

Ὁ Βλάσιος Πασκάλ, γεννηθεὶς ἐν Κλερμὸν Φερρὰν τῆς Ὠβέρνης τὴν 19 Ἰουνίου 1623, ἐξεπαιδεύθη ὑπὸ τοῦ πατρός του, ὅστις ἦτο ἀνὴρ πολυμαθέστατος καὶ μαθηματικὸς ἄριστος, καὶ κατεῖχε θέσιν περίβλεπτον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του. Ἡ μήτηρ του ἦτο θυγάτηρ ἀνωτέρου τινὸς ὑπαλλήλου. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ὁ Βλάσιος ἀπέδειξε ζωηρότητα πνεύματος καὶ νοημοσύνην ἔκτακτον καὶ ἐξέπληττε πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν διὰ τῶν εὐστόχων αὐτοῦ ἀπαντήσεων καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς κρίσεως.

Ὁ Πασκὰλ δὲν εἶχε συμπληρώσει τὸ ἐνδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅτε κρούσαντός τινος κατὰ τὸ δεῖπνον πινάκιον διὰ μαχαίρας, παρετήρησεν ὅτι ὁ παραχθεὶς ἦχος ἔπαυεν εὐθὺς ὡς ἐτίθετο ἡ χεὶρ ἐπὶ τοῦ πινακίου, ἐσκέφθη δὲ περὶ τῶν αἰτίων τοῦ φαινομένου τούτου καὶ ἐξετέλεσε πολλὰ τοιαῦτα πειράματα, τὰ ὁποῖα συνήγαγεν

Digitized by Google

εἰς μικρὰν πραγματείαν εὐφυεστάτην καὶ γέμουσαν ὀρθοτάτων παρατηρήσεων.

Ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ Πασκὰλ ἔμαθε τὰ μαθηματικὰ εἶναι αὐτόχρημα θαῦμα. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ βλέπων ὅτι εἶχεν ἔκτακτον ἔφεσιν πρὸς πάντα τὰ εἰς τὴν σκέψιν ὑπαγόμενα, καὶ φοβούμενος μήπως ἡ ἐκμάθησις τῶν μαθηματικῶν ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς μελέτης τῶν γλωσσῶν, ἀπεμάκρυνεν ὅσον οἷόν τε ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν περὶ γεωμετρίας ἰδέαν, καὶ κρύψας ὅλα τὰ γεωμετρικὰ βιβλία, ἀπέφευγε νὰ ὁμιλῇ ἐνώπιον τοῦ υἱοῦ του περὶ τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Δὲν ἠδυνήθη ὅμως ν' ἀρνηθῇ εἰς τὴν ἐπίμονον αὐτοῦ περιέργειαν τὴν ἑξῆς γενικὴν ἀπάντησιν· «Ἡ γεωμετρία εἶναι ἐπιστήμη, διὰ τῆς ὁποίας μανθάνομεν νὰ γράφωμεν σχήματα ἀκριβῆ καὶ νὰ εὑρίσκωμεν τὰς μεταξὺ αὐτῶν ἀναλογίας»· ἀλλὰ συγχρόνως ἀπηγόρευσεν αὐτῷ νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ σκέπτηται περὶ γεωμετρίας.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ παῖς ἤρξατο σκεπτόμενος κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς, καὶ γράφων δι' ἄνθρακος σχήματα ἐπὶ τῶν πλακῶν τοῦ δωματίου του, προσπαθῶν δὲ νὰ εὕρῃ τὰς ἀναλογίας τῶν σχημάτων, κατώρθωσε νὰ συνθέσῃ ἰδίους ὁρισμοὺς καὶ ἀξιώματα καὶ ἀποδείξεις. Καὶ τοὺς μὲν κύκλους ὠνόμαζε στρογγύλα, τὰς δ' εὐθείας γραμμὰς ῥάβδους. Τοσοῦτον δ' ἐπροχώρησεν εἰς τὰς ἐρεύνας του, ὥστε ἔφθασε μέχρι τῆς τριακοστῆς δευτέρας προτάσεως τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ Εὐκλείδου. Ὁ πατήρ του καταλαβὼν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν σχημάτων του, τὸν ἠρώτησεν εἰς τί κατεγίνετο. Ὁ παῖς τῷ ἀπήντησεν ὅτι ἐζήτει τὸ τάδε πρᾶγμα, τοῦτο δὲ ἦτο ἡ πρότασις τοῦ Εὐκλείδου. Ἐρωτήσαντος δ' ἔπειτα τοῦ πατρὸς πῶς εἶχεν ἔλθει αὐτῷ ἡ ἰδέα αὕτη, ὁ μικρὸς Πασκὰλ ἀπεκρίθη ὅτι εἶχεν εὕρει τὸ τάδε ἄλλο πρᾶγμα, καὶ οὕτω παλινδρομῶν καὶ ἐξηγῶν καὶ μεταχειριζόμενος πάντοτε τὰ ἰδιόρρυθμα ὀνόματα στρογγύλα καὶ ῥάβδους, κατήντησεν εἰς τὰ ἀξιώματα καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐπινοήσει.

Φίλος τις τῆς οἰκογενείας του συνεβούλευσε τὸν πατέρα τοῦ Πασκὰλ νὰ μὴ στενοχωρῇ τὸν υἱόν του. Ὁ κ. Πασκὰλ ἔδωκε τότε τὰ Στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου εἰς τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἐνόησεν αὐτὰ ἄριστα ἄνευ τινὸς ἐξηγήσεως.

Ἐντὸς μικροῦ ἠδυνήθη ν' ἀκούσῃ τακτικῶς τὰ ἑβδομαδικὰ μαθήματα συλλόγου, εἰς ὃν συνήρχοντο πολλοὶ ἐκ Παρισίων ἐπιστήμονες, ὅπως ὑποβάλλωσι τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἐξετάζωσι τὰ τῶν ἄλλων. Ὁ νέος Πασκὰλ κατέλαβεν εὐθὺς ἐν αὐτῷ θέσιν ἐπιφανῆ, συχνότερον τῶν ἄλλων παρουσιάζων πράγματα νέα καὶ ἀνακαλύπτων ἐνίοτε εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐξεταζομένας προτάσεις σφάλματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον παρατηρήσει οἱ ἄλλοι. Καὶ ὅμως μόνον κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ἠσχολεῖτο περὶ τὴν γεωμετρίαν, κατὰ δὲ τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας ἐμάνθανε τὰς γλώσσας, τὰς ὁποίας ἐδίδασκεν αὐτῷ ὁ πατήρ του.

Εὑρίσκων ἐν ταῖς θετικαῖς ἐπιστήμαις τὴν ἀλήθειαν, ἣν ἐν παντὶ πράγματι περιπαθῶς ἠγάπα, τοσοῦτον ἐπροόδευσεν, ὥστε δεκαεξαετὴς ὢν ἔγραψε πραγματείαν *Περὶ κωνικῶν τομῶν*. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διανοητικὸν κατόρθωμα μέγιστον. Ὁ Descartes ἀναγνώσας αὐτό, καὶ ἀκούσας ὅτι ἐγράφη ὑπὸ δεκαεξαετοῦς μειρακίου, ἐπίστευσεν ὅτι συγγραφεὺς αὐτοῦ ἦτο μᾶλλον ὁ πατὴρ τοῦ Πασκάλ.

Ἐν ἡλικίᾳ δεκαεννέα ἐτῶν ὁ Πασκὰλ ἐπενόησεν ἀριθμητικὴν μηχανὴν θεωρηθεῖσαν εὐλόγως ὡς πλείστου λόγου ἀξίαν. Πρὸς συνδυασμὸν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ μηχανήματος τούτου κατέβαλε κόπον ἀμύθητον, ὅστις ἔφθειρε τὴν ὑγείαν του. Ὁ περιώνυμος Leibnitz θαυμάσας τὸ μηχάνημα τοῦτο, ὅπερ ἐξετέλει μηχανικῶς πάντας τοὺς ὑπολογισμοὺς τῇ βοηθείᾳ τῶν ὀφθαλμῶν μόνον καὶ τῶν χειρῶν, προσεπάθησε νὰ τελειοποιήσῃ αὐτό.

Αἱ πλεῖσται τῶν ἐφευρέσεων τοῦ Πασκὰλ εἶχον τοιοῦτόν τινα κοινωφελῆ σκοπόν. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ χειράμαξα καὶ τὸ ἔχον μακροὺς βραχίονας ἁμάξιον, ὅπερ εἶναι ἐπιτυχὴς συνδυασμὸς τοῦ μοχλοῦ καὶ τοῦ προσκλινοῦς ἐπιπέδου.

Ὁ Πασκὰλ ἦτο εἴκοσι μόλις καὶ τριῶν ἐτῶν ὅτε ἐδημοσίευσε τὴν θεωρίαν τοῦ βαρομέτρου. Ὁ Fricelli συμπληρῶν τὰς πρώτας τοῦ Γαλιλαίου περὶ τῆς βαρύτητος τοῦ ἀέρος εἰδήσεις, εἶχεν ἐκτελέσει τῷ 1643 τὸ οὐσιωδέστατον αὐτοῦ πείραμα ἐπὶ τῆς ἰσοσταθμήσεως στήλης ὑδραργύρου ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως. Ὁ Πασκάλ, μαθὼν τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἐπείσθη ὅτι «τὸ κενὸν δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀδύνατον καὶ ὅτι ἡ φύσις δὲν ἀποφεύγει αὐτὸ μετὰ φρίκης, ὡς πολλοὶ νομίζουσι», τῷ δὲ 1647 συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ σπουδαίου πειράματος ἐπὶ τῆς ἰσοῤῥοπίας τῶν ῥευστῶν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ πολλάκις τῆς ἡμέρας τὸ σύνηθες πείραμα τοῦ κενοῦ ἐν τῷ αὐτῷ σωλῆνι καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑδραργύρου, ποτὲ μὲν κάτω, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὄρους ἔχοντος 500-600 τοὐλάχιστον ὀργυιῶν ὕψος, ὅπως ἴδῃ ἐὰν τὸ ὕψος τοῦ ἐν τῷ σωλῆνι εὑρισκομένου ὑδραργύρου ἤθελεν εἶναι τὸ αὐτὸ ἢ διάφορον εἰς τὰ δύω μέρη. Πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ πειράματος τούτου ἐξέλεξε τὸ ὄρος Puy-de-Dome, καὶ παρεκάλεσε τὸν γαμβρόν του Περιέρον νὰ ἐκτελέσῃ αὐτό. «Ἐὰν συμβῇ, ἔλεγεν ὁ Πασκάλ, τὸ ὕψος τοῦ ὑδραργύρου νὰ ἦναι μικρότερον ἐπάνω ἢ κάτω τοῦ ὄρους, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ βαρύτης ἢ πίεσις τοῦ ἀέρος εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς διαφορᾶς ταύτης, οὐχὶ δὲ ἡ πρὸς τὸ κενὸν ἀποστροφή, καθότι βεβαιότατον μὲν εἶναι ὅτι ὑπάρχει περισσότερος ἀὴρ εἰς τοὺς πρόποδας ἢ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ φύσις ἀποστρέφεται τὸ κενὸν εἰς τοὺς πρόποδας μᾶλλον ἢ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους». Τὸν συλλογισμὸν τοῦτον ἐπεβεβαίωσε τὸ πείραμα, τοῦ ὁποίου ὁ Περιέρος ἐξέθηκε τὰ ἀποτελέσματα εἰς

Digitized by Google

ἀξιομνημόνευτον ἐπιστολὴν, γραφεῖσαν πρὸς τὸν Πασκὰλ τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1688.

Μετά τινα χρόνον ὁ Πασκὰλ ἐπανέλαβε τὴν ἀπόδειξιν τῆς βαρύτητος τοῦ ἀέρος εἰς τὴν κορυφὴν καὶ παρὰ τὴν βάσιν τῶν πύργων τῆς Notre-Dame καὶ τοῦ πύργου τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου· πάντες οἱ φυσικοὶ ἐμιμήθησαν αὐτὸν, ἔκτοτε δὲ χρονολογεῖται ἡ νεωτέρα φυσική.

Δὲν θέλομεν παρακολουθήσει τὸν Πασκὰλ, ἀφοῦ ἐγκαταλιπὼν τὴν ἐπιστήμην ἐπεδόθη περιπαθῶς εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀσκήσεις. Ὁ Ste Beuve διϊσχυρίζεται ὅτι «ὁ πρῶτος κλονισμὸς» τοῦ Πασκὰλ προῆλθεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ λόγου τοῦ Ἰανσενίου[1] περὶ τῆς *ἀναμορφώσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου*. Ἡ περὶ τὸν ἄνθρωπον μελέτη καὶ αἱ περὶ τοῦ ἠθικοῦ κόσμου σκέψεις διεξήχθησαν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν φυσικήν. Μετὰ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐφευρέσεις, δύω μεγάλα ἔργα παρήγαγεν ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Πασκὰλ, τὰς *Ἐπαρχιακὰς ἐπιστολὰς* καὶ τὰς *Σκέψεις*. Συγχρόνως ὁ σωματικὸς αὐτοῦ βίος κατήντησε μακρὰ ὀδύνη. Παιδιόθεν εἶχεν ἀδύνατον τὴν κρᾶσιν. «Ὡς ἐκ τοῦ ἀκροσφαλοῦς τῆς ὑγείας του, λέγει ἡ ἀδελφή του Κα Περιέρου, ἔπασχεν ἐξ ἀῤῥωστίας, ἧς οὐδέποτε ἠδυνήθη ν' ἀπαλλαγῇ, ὥστε μᾶς ἔλεγεν ἐνίοτε ὅτι ἀπὸ τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας του οὐδὲ μίαν εἶχε διέλθει ἡμέραν ἄνευ πόνου».

Ὁ Πασκὰλ παρήτησε μετ' ὀλίγον πᾶσαν μελέτην καὶ ἐργασίαν ἐπιστημονικὴν, «ὅπως ἐπιδοθῇ ἀποκλειστικῶς, λέγει, εἰς τὸ μόνον ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θεωρεῖ ὡς ἀναγκαῖον». Μόριον μετέχον σκέψεως ἐν μέσῳ «τῶν ἀπείρων ἐκτάσεων, ὧν ἡ αἰωνία σιγὴ καταπλήττει αὐτὸν», ὁ μέγας φιλόσοφος ἐνόμιζεν, ὥς τινες εἶπον, ὅτι ἔβλεπεν ἀδιαλείπτως βάραθρον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ μηδαμινὸν μᾶλλον, νομίζομεν, τῆς ἐπιστήμης διέβλεπε. «Φλεγόμεθα ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς πάντα καὶ ν' ἀνεγείρωμεν πύργον ὑψούμενον μέχρι τοῦ ἀπείρου. Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον οἰκοδόμημα κλονίζεται καὶ ἡ γῆ μέχρι τῆς ἀβύσσου ἀνοίγεται».

Αἱ ἀδιαθεσίαι τοῦ Πασκὰλ καὶ μάλιστα αἱ κεφαλαλγίαι αὐτοῦ ηὔξανον καθόσον προέβαινεν εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀφήσῃ πᾶσαν ἐργασίαν καὶ νὰ μὴ βλέπῃ σχεδὸν κανένα. Ἡ προσευχὴ καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐπησχόλουν αὐτὸν ἐντελῶς. Θέλων πρὸς τούτοις νὰ παιδεύσῃ τὴν σάρκα, ἔφερεν ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ σώματός του ζώνην ἔχουσαν σιδηρᾶς αἰχμὰς, αἵτινες εἰσήρχοντο εἰς τὸ δέρμα του. «Ὁσάκις ἐπήρχετο αὐτῷ ἰδέα τις μετέχουσα ματαιότητος, ἡ ὁσάκις ηὐχαριστεῖτό που, ἔθλιβε τὴν ζώνην διὰ τοῦ ἀγκῶνος ὅπως καταστήσῃ τὰ κεντήματα δριμύτερα, ἐνθυμίζων οὕτω ἑαυτῷ τὸ καθῆκον».

Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη καὶ ἡ ἀγαθοεργία ἦσαν τὸ μόνον αὐτοῦ μέλημα. Ἀποῤῥίπτων πᾶσαν πολυτέλειαν καὶ πᾶσαν ἡδονὴν, ἀφῄρεσεν ἐκ τοῦ δωματίου του πάντα τὰ περιττὰ ἔπιπλα. «Ἀγαπῶ τὴν πενίαν, ἔλεγεν, ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἠγάπησεν αὐτήν. Ἀγαπῶ τὰ πλούτη, διότι δι' αὐτῶν δύναμαι νὰ βοηθῶ τοὺς δυστυχεῖς».

Ἡ τελευταία ἀσθένεια τοῦ Πασκὰλ ἤρξατο διὰ παραδόξου ἀηδίας, ἥτις κατέλαβεν αὐτὸν δύω μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου του. Αἱ ὀδύναι ἃς ὑπέφερε ἦσαν φοβεραὶ, κατεπράϋνε δὲ αὐτὰς φροντίζων περὶ τῶν πτωχῶν. Μετὰ διακαεστάτης πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης συνεδύαζεν ὑπομονὴν θαυμασίαν. Εἰς τοὺς λυπουμένους, διότι ἔπασχεν ἀκίνητος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ, ἔλεγε· «Διατί μὲ λυπεῖσθε; ἡ νόσος εἶναι ἡ φυσικὴ τοῦ χριστιανοῦ κατάστασις». Αἱ κεφαλαλγίαι ηὔξανον, ἀλλ' ὁ Πασκὰλ ὑπέφερεν αὐτὰς ἡρωϊκῶς ὡς ὅλα τὰ δεινά του. Μεταλαβὼν μετ' εὐλαβείας τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἐζήτησε νὰ μετενεχθῇ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Ἀνιάτων, ἵνα ἀποθάνῃ παρὰ τοῖς πτωχοῖς. Ἡ ἀδελφή του Κα Περιέρου, ἥτις ἐνοσήλευεν αὐτὸν, τῷ ἀπήντησεν ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἰατρῶν δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ μετακομισθῇ ἀλλοῦ. Μετὰ τὸ εὐχέλαιον (extrême onction) ἀνεφώνησε· «Θεέ μου, μὴ μ' ἐγκαταλίπῃς ποτέ!» ἔπειτα δὲ κατελήφθη ὑπὸ σπασμῶν, καὶ μετὰ μακρὰν ἀγωνίαν εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν ἀπέθανε τὴν 19 Αὐγούστου 1662 τὸ τριακοστὸν ἔννατον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

1. Ἐπισκόπου Ypres (1585—1638). Ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων πραγματείαν ἐπιγραφομένην Augustinus, ἐν ᾗ καταπολεμεῖ τοὺς Ἰησουΐτας, καὶ ἐκθέτει δόγματα ἀσυμβίβαστα πρὸς τὴν ἐλευθέραν τοῦ ἀνθρώπου θέλησιν καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Τὸ βιβλίον τοῦτο δημοσιευθὲν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰανσενίου ἔγινεν αἰτία ἔριδος μεταξὺ τῶν θεολόγων, καὶ ἐγέννησε τὴν αἵρεσιν τῶν Ἰανσενιτῶν.

ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩι ΑΣΥΛΑ.

Ἐν Βερολίνῳ ὑπάρχουσιν, ὡς ἐν Λονδίνῳ καὶ Παρισίοις, νυκτερινὰ ἄσυλα χάριν τῶν δυστυχῶν ἀστέγων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Συντηροῦνται δὲ ταῦτα ὑπὸ Ἑταιρίας, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ χορήγησις στέγης εἰς τοὺς ἀστέγους καὶ εὕρεσις ἐργασίας. Ὑπάρχει δὲ ἄσυλον γυναικῶν καὶ ἄσυλον ἀνδρῶν.

Καὶ τὸ μὲν τῶν γυναικῶν εἶνε ἀνοικτὸν ἀπὸ τῆς ἕκτης ὥρας τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς ὀγδόης τῆς πρωΐας τὸν χειμῶνα, καὶ ἀπὸ τῆς ἑβδόμης τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς ἑβδόμης τῆς πρωΐας τὸ θέρος. Πολλὴν δ' ὥραν πρὸ τῆς ἀνοίξεως τῶν θυρῶν τὸ κατάστημα πολιορκεῖται ὑπὸ πλήθους πυκνοῦ· εἶνε δὲ ἡ συῤῥοὴ τοσαύτη, ὥστε οἱ παροικοῦντες πολλάκις παραπονοῦνται, διότι τὸ συναθροιζόμενον ἐκεῖ πλῆθος εἶνε κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον *κάθε καρυδιᾶς καρύδι!*

Τῆς ὥρας ἐπελθούσης, εἰσέρχονται ἀθορύβως αἱ ἄστεγοι γυναῖκες, ὑποδέχεται δ' αὐτὰς ἡ διευθύντρια. Πᾶσα δὲ ἅμα εἰσερχομένη ὀφείλει νὰ νι-

Digitized by Google

φθῇ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας, καὶ λουτρὰ εἶνε παρεσκευασμένα χάριν τῶν ἐχουσῶν ἀνάγκην λουτροῦ.

Ἐὰν τὰ ἐνδύματά των εἶνε βεβρεγμένα ἢ ἀκάθαρτα ὑπὸ βορβόρου καὶ πηλοῦ, τὰ στεγνόνουσι καὶ τὰ καθαρίζουσι. Πρὶν ἢ δὲ κατακλιθῶσιν εἰς ὕπνον, ταῖς χορηγεῖται ζωμὸς καὶ τεμάχιον ἄρτου, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν πρωΐαν καφὲς καὶ μικρὸς λευκὸς ἄρτος.

Ἀπαγορεύεται τὸ νὰ ἐρωτᾷ τις τῶν ἐν τῷ καταστήματι τὰς ξενιζομένας τὸ ὄνομα αὐτῶν καὶ πόθεν ἔρχονται. Μόνον τὴν ἡλικίαν των ὀφείλουσιν αἱ ξενιζόμεναι νὰ εἴπωσι, καὶ πόσας νύκτας διέμειναν ἐν τῷ ἀσύλῳ. Δύνανται δὲ νὰ διανυκτερεύσωσι πεντάκις τοῦ μηνός· ἀλλὰ καὶ συχνότερον ὅμως ἐὰν προσέλθωσι, δὲν ἀποδιώκονται.

Μέχρι τῆς ἐνάτης π. μ. ὥρας δύνανται νὰ διαμένωσιν ἐν τῷ ἀσύλῳ ἐργαζόμεναι, συνδιαλεγόμεναι, ἀναγινώσκουσαι. Ὑπάρχουσι δὲ πρὸς τοῦτο ἀντίτυπα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἄλλα τινὰ χάριν τοῦ λαοῦ συγγραμμάτια. Ἐὰν δὲ θέλωσι νὰ ἐπισκευάσωσι τὰ ἐνδύματά των, ὑπάρχει ἄφθονος κλωστή, βελόναι, καὶ τεμάχια ὑφασμάτων διαφόρων. Παρέχεται δὲ καὶ χάρτης καὶ γραφίδες καὶ μελάνη δωρεὰν εἰς τὰς θελούσας νὰ γράψωσι.

Μετὰ πλείστης δ' ὅσης εὐλαβείας ἀποφεύγουσι πᾶν δυνάμενον νὰ παροξύνῃ ἢ ἐξερεθίσῃ τὰς φιλοξενουμένας· διὰ τοῦτο καὶ ἡ διευθύντρια ὀφείλει νὰ μὴ εἰσέρχεται εἰς τὰ ὑπνωτήρια εἰ μὴ ἐν μεγίστῃ ἀνάγκῃ.

Τὰ ὑπνωτήρια εἶνε τέσσαρα τὸν ἀριθμόν, δύο μεγάλαι αἴθουσαι μετὰ εἰκοσιτεσσάρων κλινῶν καὶ δύο μικρότεραι μετὰ κλινῶν τεσσαράκοντα περίπου. Ἐν ἀνάγκῃ δύνανται νὰ προστεθῶσι καὶ πλείονες κλῖναι.

Ὁ ἀνὴρ τῆς διευθυντρίας ἔργον ἔχει νὰ φροντίζῃ περὶ εὑρέσεως ἐργασίας, χάριν τῶν νεανίδων μάλιστα, αἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς οἰκίαν ἢ ἄλλην τινὰ θέσιν.

Εἰς οὐδεμίαν δὲ ὑποχρέωσιν ὑποβάλλονται αἱ φιλοξενούμεναι· διότι οὔτε νὰ σαρώσωσι τὰς αἰθούσας εἶνε ὑπόχρεοι, οὔτε νὰ καθαρίσωσιν ὅ,τι δήποτε ἐχρησίμευσεν αὐταῖς κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀσύλῳ διαμονήν των. Ἐν ᾧ ἐὰν ὑπῆρχε τὸ τοιοῦτον, οὐκ εὐκαταφρόνητος ἀνακούφισις τῶν δαπανῶν τοῦ καταστήματος θὰ ἐγίνετο. Σημειωτέον δ' ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ ἀστυνομία οὐδόλως ἐπενέβη εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ καταστήματος ἀφεῖσα ἐλευθέραν τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν.

Τὰ ὑπνωτήρια κεῖνται ἐν τοῖς ἀνωτέροις ὀρόφοις, κατὰ δὲ τὸ ἰσόγαιον ὑπάρχουσι τὸ διευθυντήριον, τὸ νοσοκομεῖον, θαλαμίσκος ἔχων τοὺς τοίχους κεκαλυμμένους διὰ χονδρῶν καὶ μαλακῶν στρωμάτων προφυλαττόντων τοὺς παράφρονας, ἐὰν ποτε τύχῃ νὰ προσέλθῃ τοιοῦτος, ἀπὸ τοῦ νὰ θραύσωσι τὴν κεφαλήν των τύπτοντες αὐτὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου. Πρὸς δὲ τούτοις ὑπάρχει συνεντευκτήριον, μαγειρεῖον, λουτρῶνες καὶ πλυντήριον.

Ἀμφότερα τὰ ἐν Βερολίνῳ ἄσυλα, τό τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, ἐξένισαν τὸ 1878 ἔτος 120,720 ψυχάς, ὧν 106,185 ἄνδρας καὶ 14,535 γυναῖκας.

Ἡ φιλόξενος αὕτη Ἑταιρία ἱδρυθεῖσα τῷ 1869 εἶχεν ἐνοικιάσει κατὰ πρῶτον οἰκίαν τινὰ ὡς ἄσυλον τῶν γυναικῶν· μετὰ δὲ ταῦτα προσετέθη καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν. Νῦν δὲ ἡ Ἑταιρία ἔχει ἰδιόκτητα καταστήματα.

Ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι σήμερον ἔτυχον περιθάλψεως ἐν τοῖς ἀσύλοις τούτοις 67,451 γυναῖκες, 70,555 νεάνιδες, 19,534 παιδία, 1108 βρέφη καὶ 548,919 ἄνδρες, δαπανηθέντων 201,222 μάρκων (τοῦ μάρκου δυναμένου φράγκ. 1,25), καὶ τῆς δαπάνης καλυφθείσης διὰ τῶν εταιρικῶν κεφαλαίων, συμποσουμένων νῦν εἰς 481,939 μάρκα.

* * *

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΕΡΟΣΤΑΤΩΝ

Ἡ ἐν Λονδίνῳ Ἑταιρία τῆς ἀεροστατικῆς, οὗ πρὸ πολλοῦ συστηθεῖσα καὶ δραστηρίως ἐργαζομένη, διωργάνωσεν ἐσχάτως διαγωνισμὸν μεταξὺ ἀεροστάτων, ταὐτοχρόνως εἰς τὸν ἀέρα ἀνυψωθέντων, ὅπως ἐξετάσωσι τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀερίων ῥευμάτων εἰς διάφορα ὕψη, καὶ ποιήσωσι καὶ ἄλλας μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις.

Ἡ ἀνάβασις συνέπεσεν ἐν καιρῷ λίαν καταλλήλῳ, ἀλλὰ περιστάσεις ἀπροσδόκητοι παρεκώλυσαν τὴν ἐκτέλεσιν ὅλου τοῦ προγράμματος. Τινὰ τῶν ἀεροστάτων δὲν ἐπέτυχον νὰ ἀνυψωθῶσι, πάντα δὲ τὰ ἄλλα ἔλαβον διεύθυνσιν Β, ΒΑ, ἀνελθόντα εἰς ὕψος 1,600 μέχρι 3,000 μέτρων.

Ἑνὸς τούτων ἐπέβαινεν ὁ ἀεροναύτης Simmons καὶ ὁ σχεδιαστὴς Wyllie. Ὅταν τὸ ἀερόστατον ὑψώθη 3,000 μέτρα ὑπὲρ τὴν γῆν, ἡ ὑποκάτω κειμένη ἀχανὴς πόλις τοῦ Λονδίνου ἦτο ἀφανής, καλυπτομένη ὑπὸ πυκνοῦ καπνοῦ ὁμοιάζοντος πρὸς θάλασσαν νεφῶν. Μετὰ μικρὸν ὅμως, σκεδασθείσης κατ' ὀλίγον τῆς ὁμίχλης, οἱ ἀεροπόροι ἠδυνήθησαν νὰ θαυμάσωσι τὸ πανόραμα τῆς ὑπ' αὐτοὺς ἐκτεινομένης ἀπεράντου πόλεως.

Μακρὰν αὐτῶν, ὀλίγον κατωτέρω, εἶδον αἰωρούμενον ἐν τῷ ὁρίζοντι ἄλλο ἀερόστατον. Ὁ Τάμεσις καὶ οἱ εἰς αὐτὸν συμβάλλοντες μικρότεροι ποταμοὶ ἐφαίνοντο ὡς ἀργυραῖ ταινίαι ἐξελισσόμεναι μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτελούσης τὸ τέρμα τοῦ ὁρίζοντος· τὰ δὲ πλοῖα δὲν παρίστανον ὄγκον μεγαλείτερον μυιῶν. Ὑπόκωφος βοή, διακοπτομένη ὑπὸ τῶν ὀξέων συριγμῶν τῶν ἀτμαμαξῶν τοῦ σιδηροδρόμου, ἐπλήρου τὴν περὶ αὐτοὺς ἀτμοσφαῖραν, φαινομένη ὡς ἡ ἀναπνοὴ τῆς βρετανικῆς πρωτευούσης.

Μετ' ὀλίγον τὸ Λονδῖνον ἠφανίσθη. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀερόστατον ἐξάντλησαν τὸ ἕρμα ὅπως διατηρῆται εἰς ὑψηλὰς χώρας, ἄρχεται καταβαῖνον

Digitized by Google

κατὰ μικρόν. Οἱ χωρικοὶ βλέπουσιν αὐτὸ καὶ προστρέχουσιν εἰς τὸ σημεῖον τῆς καταβάσεως· τελευταῖον ῥίπτεται ἡ ἄγκυρα, ἣν ἐμπήγουσιν εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἡ τεραστία σφαῖρα σύρεται πρὸς ἀγρὸν καλυπτόμενον ὑπ' ἀχύρων ἵνα καθελκυσθῇ. Οὕτω καταβαίνουσιν οἱ ἀεροπόροι, τὸ δὲ ἀερόστατον κενωθὲν τοῦ ἀέρος συμπαραλαμβάνεται ὑπ' αὐτῶν ἐν ἁμάξῃ, ἥτις τοὺς μεταφέρει εἰς τὸν πλησιέστερον σιδηροδρομικὸν σταθμόν.

* *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Πιρὼν καθήμενος πλησίον εἰς τὸ παράθυρόν του, εἶδεν εἰσερχόμενον ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν Βολταῖρον. Ἐν τούτοις ὁ κώδων δὲν ἀκούεται, ἀλλ' ἔγραψέ τις μόνον ἐπὶ τῆς θύρας τι διὰ τῆς κρητίδος καὶ ἀνεχώρησεν. Ὁ Πιρὼν σκανδαλισθεὶς ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ βλέπει τὴν λέξιν «Ἀνόητος!» γραμμένην σαφέστατα καὶ ὁλόγραφα. Ὁ Πιρὼν δὲν ἦτο ἄνθρωπος ἱκανὸς νὰ παραμελήσῃ τὴν πληρωμήν. Μετά τινας ἡμέρας λοιπὸν ἔρχεται μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐπιδεικτικώτατα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βολταίρου, ὅστις δὲν δύναται νὰ κρύψῃ τὴν ἔκπληξίν του.—Κύριε! λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Πιρών, τὸ διάδημά μου τοῦτο δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἐκπλήττῃ· τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἶδα τὸ ὄνομά σας ἐπὶ τῆς θύρας μου, καὶ ἔσπευσα νὰ σᾶς ἀποδώσω τὴν ἐπίσκεψιν, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐκάματε.

*
* *

Ἡ κυρία *, γνωστὴ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀττικοβοιωτίαν διὰ τὴν ἐπίφοβον φλυαρίαν της, ἐκάλεσε πρὸ μικροῦ τὸν ἰατρόν...., ὅπως τὸν συμβουλευθῇ.

Τῷ εἶπεν ὅτι πάσχει ἀπὸ κεφαλαλγίας, ὀδυνηρὰ κεντήματα, κτλ...

— Δὲν ἔχετε ἀνάγκην καμμιᾶς θεραπείας. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἡσυχάσετε!.. λέγει ὁ ἰατρὸς ὅστις ἐγνώριζε τὴν πελάτιν του.

— Καὶ ἡ γλῶσσά μου, ἰατρέ; Δὲν κυττάζετε καὶ τὴν γλῶσσάν μου;

— Ἄ, ἀκριβή μου κυρία, ἡ γλῶσσά σας καὶ αὐτὴ ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἐν ἔτει 1839, ὅτε ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐβράβευσεν ἓν τῶν ποιημάτων τῆς κυρίας Colet, ὁ Ἀλφόνσος Karr ὡμίλησεν ἐν ταῖς Guêpes μετ' εἰρωνείας περί τε τοῦ βραβευθέντος ποιήματος καὶ τῆς ποιητρίας του. Μετά τινας ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἄρθρου τούτου, ὁ Ἀλφόνσος Karr, εὑρισκόμενος ἐν τῷ κήπῳ του, βλέπει ἐρχομένην πρὸς αὐτὸν κυρίαν τινά.

— Ὁ κύριος Karr; λέγει.

— Εἶμαι ἐγώ, κυρία· τί δύναμαι νὰ πράξω πρὸς ἐκδούλευσίν σας;

— Ἔχω νὰ σᾶς ὁμιλήσω. Ἂς ἔμβωμεν εἰς τὴν οἰκίαν σας.

Ὁ κύριος Karr ἔκλινε διὰ ν' ἀφήσῃ νὰ προηγηθῇ αὐτοῦ ἡ κυρία· ἀλλ' αὐτὴ ἀποποιεῖται λέγουσα:

— Ὄχι, προηγηθῆτε σεῖς, διὰ νὰ μοὶ δείξητε τὸν δρόμον.

Ἀλλὰ μόλις ὁ Karr ἔκαμεν ὀλίγα βήματα, καὶ ἡ κυρία σηκώσασα τὴν χεῖρα κατήνεγκεν ἐπ' αὐτὸν πληγὴν δι' ἐγχειριδίου. Παρευθὺς ὁ Karr τῆς ἥρπασε τὴν χεῖρα, καὶ τὸ ἐγχειρίδιον ἐξέσχισε μόνον τὴν χειρίδα τοῦ ὑποκαμίσου του, καὶ ἐπήνεγκεν ἀμυχήν τινα εἰς τὸ δέρμα. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἡ κυρία Colet.

«Οἱ τοῖχοι τοῦ γραφείου μου, λέγει ὁ Karr ἔν τινι τῶν μυθιστορημάτων του, ἐξ οὗ ἀποσπῶμεν τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο, ἦσαν σκεπασμένοι ἀπὸ εἰκόνας, ὅπλα καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα περιεργίας ἄξια. Ἐζήτησα μίαν θέσιν κενήν, ὅπου καὶ ἔθεσα τὸ ἐγχειρίδιον μετὰ τῆς ἑξῆς ἐπιγραφῆς: Donné dans le dos par Mme Colet (Κατηνέχθη ὄπισθεν ὑπὸ τῆς Κας Colet»).

Ἠρώτησέ τις τὸν Fontenelle ποίαν τινὰ γνώμην ἔπρεπε νὰ ἐκφράζῃ προκειμένου περὶ ποιημάτων.

— Λέγετε πάντοτε ὅτι εἶνε κακά. Μόλις θ' ἀπατηθῆτε ἅπαξ εἰς τὰ χίλια.

Ἀγγλικὴ παροιμία συνηθεστάτη παρὰ ταῖς Ἀγγλίσιν, ὅσαι θηρεύουσι σύζυγον:

«Προτιμότερον διὰ τὴν γυναῖκα νὰ εἶνε ὁ θησαυρὸς γέροντος, παρὰ ἡ δούλη νέου».

???? ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ ἱππότης ἄλλοτε ἦτο πολεμιστὴς κατάφρακτος ἀπὸ χάλυβα, μὲ βάδισμα εὐγενὲς καὶ μεγαλοπρεπές, μὲ σιδηροῦν τὸ ἄκρον τῆς χειρίδος του, μὲ στῆθος πλατύ, ἕτοιμος ν' ἀψηφήσῃ οἱονδήποτε κίνδυνον χάριν τῆς κυρίας του ἢ τοῦ βασιλέως του. Τὴν σήμερον εἶνε ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃς εἰς αἴθουσάν τινα, χωρὶς νὰ ἴδῃς ἐκεῖ δέκα, εἴκοσι κυρίους ἐνδεδυμένους μαῦρα, ἰσχνούς, φαλακροὺς καὶ ἀσθενικούς. Οἱ κύριοι οὗτοι εἶνε ἱππόται. (Ἀλφόνσος Κάρ).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὰ κελύφη τῶν ᾠῶν συνήθως χάνονται ἀποῤῥιπτόμενα εἰς τοὺς σωροὺς τῶν ἀκαθαρσιῶν, ὅπερ εἶνε μεγάλη ἀπώλεια διὰ τοὺς κτηνοτρόφους, εἰς οὓς τὰ κελύφη ταῦτα εἶνε χρησιμώτατα.

Κοπανίζων καὶ ἀναμιγνύων τις αὐτὰ εἰς τὰς τροφὰς τῶν ὀρνίθων, τῶν χειριδίων καὶ ἄλλων ζῴων, συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀστέων τῶν ζῴων τούτων καὶ εἰς τὴν καθόλου αὔξησίν των. Οὐδεμία δ' ἀμφιβολία ὅτι προκαλοῦσι μεγάλως τὴν γέννησιν ᾠῶν τὰ κελύφη ταῦτα διδόμενα πρὸς τροφὴν εἰς τὰς ὄρνιθας.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 234 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.–Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι –Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 9 Νοεμβρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ Σ. ἀρχιμανδρίτου Διονυσίου Βερσῆ, ἀνῆκε δ' αὕτη εἰς τὸν συγγενῆ αὐτοῦ, τὸν ἀείμνηστον Ἄνθιμον Γαζῆν, ἕνα τῶν πρώτων ἱδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Ἰδιαιτέρα πατρὶς τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ ἦν ἡ Θεσσαλικὴ Μαγνησία. Σ. τ. Δ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 698.

Η ΓΕΦΥΡΑ

Διὰ νὰ ἴδῃ τις τὸν λαὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πρέπει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πλευστὴν γέφυραν, ἥτις ἔχει μῆκος ἑνὸς τετάρτου μιλίου περίπου, καὶ συζευγνύει τὸν Γαλατᾶν ἀπὸ τῆς μάλιστα προεξεχούσης αὐτοῦ ἄκρας πρὸς τὴν ἀντίθετον ὄχθην τοῦ Κερατίου κόλπου καταντικρὺ τοῦ μεγάλου τζαμίου τῆς Βαλιδὲ Σουλτάνας (Γενὶ — Τζαμί). Καὶ αἱ δύο ὄχθαι εἶνε γῆ εὐρωπαϊκή· καὶ ὅμως δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ γέφυρα αὕτη τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος συνενώνει τὴν Εὐρώπην μὲ τὴν Ἀσίαν, διότι ἐν τῇ Σταμποὺλ ἐκτὸς τῆς γῆς οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει εὐρωπαϊκόν, ἀσιατικὸν δὲ χρῶμα καὶ χαρακτῆρα ἔχουσι καὶ τὰ ὀλίγα χριστιανικὰ προάστεια, ἅτινα τὴν περιστέφουσι. Τὸ Χρυσοῦν Κέρας ἢ ὁ Κεράτιος Κόλπος, ὅστις ἔχει ὄψιν ποταμοῦ, διαχωρίζει ὡς ὠκεανὸς δύο κόσμους ἀπ' ἀλλήλων. Αἱ περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ συμβαινόντων εἰδήσεις, αἵτινες κυκλοφοροῦνται ἐν Γαλατᾷ καὶ Σταυροδρομίῳ ζωηραί, καθαραί, λεπτομερεῖς, σχολιασμέναι, δὲν φθάνουσιν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην εἰμὴ ἠκρωτηριασμέναι καὶ συγκεχυμέναι, ὡς τις μακρόθεν φθάνουσα ἠχώ· ἡ δὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν Δύσιν προσώπων καὶ πραγμάτων, ἔστω καὶ τῶν μεγίστων, φήμη σταματᾷ ἐνώπιον τοῦ μικροῦ ἐκείνου ὕδατος, ὡς ἐνώπιον προπυργίου ἀνυπερβλήτου· καὶ διὰ τῆς γεφύρας ταύτης, ἐφ' ἧς διαβαίνουσι καθ' ἑκάστην δεκακισμύρια πρόσωπα, διέρχεται κατὰ δεκαετίαν μία ἰδέα.

Ἐκεῖ ἱστάμενος βλέπεις παρελαύνουσαν ἐνώπιόν σου ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐντὸς μιᾶς ὥρας. Δύω ἀνθρώπινα ῥεύματα συναντῶνται καὶ συγχέονται ἀκαταπαύστως ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως, παριστῶντα θέαμα, οὗτινος βεβαίως ὠχραὶ μόνον εἰκόνες εἶνε αἱ ἀγοραὶ τῶν Ἰνδιῶν, αἱ πανηγύρεις τοῦ Νίζνι Νοργορὸδ, καὶ αἱ ἑορταὶ τοῦ Πεκίνου.

Ὅπως ἴδῃς τι, πρέπει νὰ προσηλωθῇς εἰς μικρόν τι διάστημα τῆς γεφύρας, καὶ νὰ βλέπῃς μόνον ἐκεῖ. Ἐὰν στρέφῃς τῇδε κἀκεῖσε ἀορίστως τοὺς ὀφθαλμούς, ἡ θέα ἀποθαμβοῦται καὶ ἡ κεφαλή σου ζαλίζεται. Τὸ πλῆθος διαβαίνει κατὰ μεγάλα κύματα, ὧν ἕκαστον παρουσιάζει μυρία χρώματα, ἕκαστον δ' ἀνθρώπων σύμπλεγμα ἀντιπροσωπεύει καὶ ἓν σύμπλεγμα λαῶν. Ἂς φαντασθῇ τις οἱονδήποτε ἄθροισμα τύπων, ἐνδυμασιῶν καὶ τάξεων κοινωνικῶν, καὶ τὸ πλέον παράδοξον· οὐδέποτε θὰ κατορθώσῃ νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς μυθώδους συγχύσεως, ἥτις παρουσιάζεται ἐπὶ τῆς γεφύρας ἐκείνης ἐντὸς εἴκοσι βημάτων καὶ ἐν διαστήματι δέκα λεπτῶν. Ὄπισθεν ὁμίλου ἀχθοφόρων τούρκων, κυρτῶν ὑπὸ βάρη ὑπέρογκα, προχωρεῖ φορεῖον ψηφοθετημένον μὲ κόχλους καὶ ἐλέφαντα, ὅθεν προκύπτει ὀλίγον ἡ κεφαλὴ κυρίας ἀρμενίας· ἑκατέρωθεν δ' αὐτοῦ εἷς βεδουῖνος τυλιγμένος εἰς μανδύαν λευκόν, καὶ εἷς γέρων τοῦρκος μὲ σαρίκιον ἐκ πανίου βαμβακεροῦ καὶ μὲ καφτάνιον γαλάζιον, παρὰ τοῦτον δ' ἐλαύνει ἔφιππος νεανίας ἕλλην ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ διερμηνέως του μὲ κεντημένον ζουαβικόν, καὶ δερβίσης μὲ μεγάλην κωνοειδῆ κίδαριν, καὶ χιτῶνα ἐκ τριχῶν καμήλου, ὅστις παραμερίζει, ὅπως ἀφήσῃ ἐλευθέραν διάβασιν εἰς τὸ ὄχημα εὐρωπαίου πρεσβευτοῦ, οὗτινος προηγεῖται πρόδρομος, φέρων χρυσᾶ σειρήτια εἰς τὴν στολήν του. Ταῦτα δὲ πάντα δὲν βλέπονται, ἀλλὰ διαβλέπονται μόνον. Πρὶν δὲ στραφῇς πρὸς τὰ ὀπίσω, εὑρίσκεσαι ἐν μέσῳ ὁμίλου περσῶν, μὲ τὰς πυραμιοειδεῖς κιδάρεις τοῦ Ἀστραχάν, μεθ' οὓς διαβάντας βλέπεις ἐνώπιόν σου ἑβραῖον ἐνσεσαγμένον εἰς τὸ ἀρχαῖόν του κίτρινον φόρεμα, ἀνοικτὸν ἑκατέρωθεν· γύφτισσαν ἄσκεπῆ καὶ ἀκτένιστον φέρουσαν νήπιον ἐντὸς σάκκου κρεμαμένου εἰς τὴν ῥάχιν της· ἱερέα καθολικὸν μὲ τὴν ῥάβδον καὶ τὸ προσευχητάριον· ἐν ᾧ διὰ μέσου πλήθους ἀδιακρίτου ἑλλήνων, τούρκων καὶ ἀρμενίων προχωρεῖ ἀνακρά-

Digitized by Google

ζων :-Τόπον !-παχὺς εὐνοῦχος ἔφιππος, προηγούμενος ἁμάξης τουρκικῆς, ζωγραφισμένης μὲ ἄνθη καὶ πτηνά, φερούσης ἐντὸς τὰς γυναῖκας τουρκικοῦ χαρεμίου, ἐνδεδυμένας ἰώδη καὶ πράσινα μὲ μεγάλας λευκὰς καλύπτρας· ὄπισθεν δ' ἐπακολουθεῖ ἀδελφὴ τοῦ ἐλέους, ἀνήκουσα εἰς νοσοκομεῖόν τι τοῦ Σταυροδρομίου, παρακολουθουμένη ὑπὸ δούλου ἀφρικανοῦ κρατοῦντος πίθηκον, καὶ ὑπὸ ἱστοριολόγου, φέροντος στολὴν νεκρομάντεως. Καὶ, τοῦθ' ὅπερ εἶνε φυσικὸν μὲν, ἀλλὰ φαίνεται παράδοξον εἰς τὸν νέηλυν, ὅλοι οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ τόσον διάφοροι, συναντῶνται καὶ διαβαίνουσι, χωρὶς νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους, ὅπως τὰ πλήθη τοῦ Λονδίνου. Κανεὶς δὲν σταματᾷ, ὅλοι τρέχουσι κατεσπευσμένως, καὶ μεταξὺ ἑκατὸν προσώπων δὲν ἀπαντᾷς ἓν μόνον ὅπερ νὰ γελᾷ. Ὁ ἀλβανὸς μὲ τὴν λευκὴν φουστανέλλαν καὶ τὰ πιστόλια εἰς τὴν ζώνην διαβαίνει παρὰ τὸν τάταρον φοροῦντα ἐνδύματα ἐκ προβέας· ὁ τοῦρκος ἐποχούμενος ἐπ' ὄνου πολυτελῶς ἐπισεσαγμένου διολισθαίνει μεταξὺ δύο σειρῶν καμήλων· ὄπισθεν δὲ τοῦ δωδεκαετοῦς ὑπασπιστοῦ μικροῦ βασιλόπαιδος, καθισμένου ἐπὶ κέλητος ἀραβικοῦ, βαίνει βαρέως ταλαντευομένη ἄμαξα φορτωμένη μὲ τὰ παράδοξα ἔπιπλα καὶ σκεύη οἰκίας τουρκικῆς. Ἡ μουσουλμανὶς πεζὴ, ἡ δούλη κεκαλυμμένη, ἡ ἑλληνὶς μὲ τὸ ἐρυθρὸν πιλίδιον, καὶ τὴν κόμην κρεμαμένην ἐπὶ τῶν ὤμων, ἡ μελιταία κουκουλωμένη μὲ τὴν μαύρην καλύπτραν της, ἡ ἑβραία φέρουσα τὴν ἀρχαιοτάτην τῆς Ἰουδαίας στολὴν, ἡ μαύρη τυλιγμένη εἰς ποικιλόχρωμον σάλιον τοῦ Καΐρου, ἡ τραπεζουντία ἀρμενὶς, μέλαινα ὅλη καὶ κεκαλυμμένη ὡς φάσμα νεκρώσιμον, εὑρίσκονται πολλάκις εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σειρὰν, ὡς ἂν εἰ ἦλθον ἐκεῖ ἐπίτηδες καὶ ἐναμίλλως. Μωσαϊκὸν φυλῶν καὶ θρησκειῶν ποικίλον, ἀδιαλείπτως συντιθέμενον καὶ διαλυόμενον μετὰ ταχύτητος, ἣν ἀδυνατεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὸ πνεῦμα. Ὡραῖον εἶνε καὶ νὰ ἔχῃ τις τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ πάτωμα τῆς γεφύρας, καὶ νὰ μὴ βλέπῃ ἄλλο τι παρὰ τοὺς πόδας. Τότε βλέπει διερχομένας ἐνώπιόν του ὅλας τὰς ὑποδέσεις τοῦ κόσμου, ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τῶν ὑποδηματίων τοῦ τελευταίου συρμοῦ τῶν Παρισίων· κίτρινα τουρκικὰ *παπούτσια*, ἐρυθρὰ ἀρμενικὰ, κυανᾶ ἑλληνικὰ, μαῦρα ἑβραϊκὰ· σανδάλια, καὶ μεγάλα ὑποδήματα τοῦ Τουρκεστὰν, περικνημῖδας ἀλβανικὰς, ὑποδημάτια ἀνοικτὰ, *γαμβάδες* μυριοχρώμους τῶν μικρασιατῶν ἱππέων, ἐμβάδας χρυσοκεντήτους, *ἀλπαργάτας* ἱσπανικὰς, ὑποδέσεις ἐξ ὁλοσηρικοῦ, ἐκ σχοινίου, ἐκ ῥακῶν, ἐκ ξύλου καὶ τόσον πυκνὰς, ὥστε ἐν ᾧ βλέπει τις μίαν, διαβλέπει συγχρόνως ἄλλας ἑκατόν. Ἐὰν δὲ δὲν προσέχῃ τις καλῶς, κινδυνεύει ν' ἀνατραπῇ κατὰ πᾶν βῆμα· διότι ὁτὲ μὲν ἐπέρχονται ὑδροφόροι νωτοφοροῦντες ἀσκοὺς κολοσσιαίους ὕδατος, ὁτὲ δὲ ῥωσσὶς ἔφιππος, ἄλλοτε τάγμα στρατιωτῶν αὐτοκρατορικῶν, φερόντων στολὴν ζουαβικὴν, ὅπερ νομίζεις ὅτι χωρεῖ πρὸς ἔφοδον, ἄλλοτε δὲ ἄθροισμα ἀχθοφόρων ἀρμενίων, οἵτινες φέρουσι στηριζόμενοι ἀμοιβαίως ἐπὶ τῶν ὤμων ἀλλήλων καὶ ἀνὰ δύο μακροτάτους μοχλοὺς, ἐξ ὧν κρέμανται σφαῖραι ἐμπορευμάτων ὀγκωδέσταται, καὶ ἄλλοτε πάλιν πλήθη τούρκων ὁρμῶντα πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς γεφύρας, ὅπως ἐπιβῶσιν εἰς τὰ ἀτμόπλοια. Καὶ συμβαίνει τότε ἐκεῖ θόρυβος, ὀχλοβοὴ, μῖγμα φωνῶν παραδόξων, τόνων λαρυγκωδῶν, ἤχων ἀσθματικῶν, ἐπιφωνημάτων ἀκαταλήπτων, ὧν ἐκ τοῦ μέσου μόλις φθάνουσιν ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὰ ὦτα καὶ λέξεις τινὲς ἰταλικαὶ ἢ γαλλικαὶ, αἵτινες ἀποτελοῦσι σημεῖα φωτεινὰ ἐν τῷ μέσῳ βαθυτάτου σκότους. Ἀλλ' οἱ μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν προξενοῦντες ἐν τῷ πλήθει τούτῳ εἶνε οἱ Κιρκάσιοι, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χωροῦσι βραδέως ἀνὰ τρεῖς καὶ πέντε ὁμοῦ· ἄνδρες βαθυγένειοι, μὲ τρομερὰν ὄψιν, φέροντες μέγαν πῖλον τριχωτὸν κατὰ τὸν τρόπον τῆς πρώην νεαπολιτικῆς φρουρᾶς, μακρὸν μέλαν *καφτάνιον*, ἐγχειρίδιον εἰς τὴν ζώνην καὶ χρυσῆν φυσεκοθήκην εἰς τὸ στῆθος· ἀληθεῖς ὄψεις λῃστῶν, ὧν ἕκαστος φαίνεται, ὅτι ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ πωλήσῃ κόρην ἢ ἀδελφὴν, καὶ ἔχει βαμμένας τὰς χεῖράς του εἰς ῥωσσικὸν αἷμα. Ἀκολούθως οἱ Σύροι φέροντες ἔνδυμα ὅπως ὁ κατὰ Βυζαντινοὺς δαλματικὸς χιτὼν καὶ τὴν κεφαλὴν τυλιγμένην μὲ μανδήλιον ἔχον χρυσᾶς γραμμάς· οἱ βούλγαροι μὲ ἐπανωφόριον χονδροειδέστατον, καὶ μὲ πῖλον γουνωτόν· οἱ γεωργιανοὶ μὲ πιλίδιον ἐκ δέρματος βερνικωμένου καὶ χιτῶνα προσκολλημένον στενῶς εἰς τὸ σῶμα διὰ γύρου μεταλλικοῦ οἱ ἕλληνες τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, σκεπασμένοι ἀπ' ἐπάνω ἕως κάτω μὲ κεντήματα, μὲ θυσάνους καὶ μὲ κομβία στίλβοντα. Τὸ πλῆθος ἐν τούτοις καὶ ἀραιοῦται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν· ἀλλ' αἴφνης προχωροῦσιν ἄλλαι τάξεις πυκνόταται, κυματιζόμεναι ἀπὸ καλύμματα τῆς κεφαλῆς ἐρυθρὰ καὶ λευκὰ σαρίκια, ἐκ μέσου τῶν ὁποίων ἐξέχουσι πῖλοι κυλινδρικοὶ, ἀλεξήλια καὶ κτενίσματα πυραμιδώδη κυριῶν εὐρωπαίων, ἅτινα φαίνονται ὡς ἐπιπλέοντα καὶ ὠθούμενα πρὸς τὰ ἔμπρὸς ὑπὸ τοῦ μουσουλμανικοῦ χειμάῤῥου. Ἔκπληξιν προξενεῖ καὶ μόνη ἡ ποικιλία τῶν κληρικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν. Ἐδῶ λάμπει ἡ κορυφὴ καπουκίνου, ἐκεῖ πυργοῦται τὸ γιαννιτσαρικὸν σαρίκιον οὐλεμᾶ, παρέκει κυματίζει ὁ μέγας πέπλος ἀρμενίου ἱερέως. Διαβαίνουσιν ἰμάμιδες μὲ χιτῶνα λευκὸν, καλογραῖαι τοῦ τάγματος τῶν πέντε δεσποτικῶν στιγμάτων, ἱερεῖς τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ φέροντες πρασίνην στολὴν, καὶ σπάθην εἰς τὸ πλευρὸν, ἀδελφοὶ δομινικανοὶ, προσκυνηταὶ ἐπιστρέψαντες ἐκ Μέκκας, φέροντες ἀπὸ τοῦ τραχήλου κρεμάμενον τέλεσμα, ἰησουῖται, δερβίσιδες—καὶ τοῦτο εἶνε ἀληθῶς παράδοξον — δερβίσιδες, οἵτινες ἐν μὲν τῷ τζαμίῳ σκληραγωγοῦσι τὸ σῶμα εἰς ἐξι-

Digitized by Google

λασμὸν τῶν ἁμαρτημάτων, διαβαίνουσι δὲ τὴν γέφυραν κρατοῦντες ἀλεξήλιον πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ἐν δὲ τῇ συγχύσει ταύτῃ συμβαίνουσιν, ἐὰν προσέξῃ τις καλῶς, μυρία πράγματα νοστιμώτατα. Εὐνοῦχός τις βλέπει ταυρηδὸν χριστιανὸν νεανίαν κομψοπρεπῆ, ὅστις ἔρριψε βλέμμα λίαν περίεργον ἐντὸς τῆς ἁμάξης τῆς κυρίας του· ἑταίρα γαλλίς, ἐνδεδυμένη κατὰ τὰ τελευταῖα δείγματα τοῦ συρμοῦ, ἀκκίζεται βηματίζουσα πρὸς πασαδόπουλον ἀδαμαντοστόλιστον καὶ χειροκτιασμένον· κυρία τῆς Σταμποὺλ ὑποκρίνεται ὅτι διορθώνει τὴν καλύπτραν της, διὰ νὰ κρυφοκυττάξῃ τὴν οὐρὰν τοῦ φορέματος κυρίας Σταυροδρομίτισσας· ἀξιωματικὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἱππικοῦ ἐν μεγάλῃ στολῇ σταματᾷ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γεφύρας, σφίγγει τὴν μύτιν του μὲ τὰ δύο δάκτυλα, καὶ ἐκτοξεύει εἰς τὸ κενὸν καὶ εἰς ὅντινα κολλήσῃ μίαν ἀθλιότητα ἱκανὴν νὰ προξενήσῃ φρίκην· γόης, λαβὼν παρὰ πτωχοῦ τινος κακομοίρη κερμάτιον, τελεῖ ἐπὶ τοῦ προσώπου του χειρονόμημα καβαλιστικόν, ὅπερ θέλει τοῦ θεραπεύσῃ τοὺς πάσχοντας ὀφθαλμούς· οἰκογένεια περιηγητῶν ἀφιχθεῖσα αὐθημερὸν ἀπεπλανήθη σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐν μέσῳ τῆς τύρβης τοῦ ἀσιατικοῦ σκυλλολογίου, καὶ ἡ μὲν μήτηρ ἀναζητεῖ τὰ τέκνα της, ἅτινα κραυγάζουσι, τὸ δὲ πλῆθος βλέπει πῶς νὰ διέλθῃ δι' αὐτῶν συγκρουόμενον καὶ παραγκωνιζόμενον. Αἱ δὲ κάμηλοι, οἱ ἵπποι, τὰ φορεῖα, αἱ ἅμαξαι, οἱ βόες, οἱ δίφροι, τὰ κατὰ γῆς κυλιόμενα βαρέλλια, οἱ ἐκ τῶν πληγῶν αἱματόφυρτοι ὄνοι, οἱ σκύλλοι μὲ μαδημένας τρίχας, συναποτελοῦσι μικρὰς σειρὰς αἵτινες διαιροῦσιν ἐν τῷ μέσῳ τὰ πλήθη. Ἐνίοτε διελαύνει πασᾶς τριῶν οὐρῶν, ἐξηπλωμένος εἰς τὸ λαμπρὸν ὄχημά του, καὶ συνοδευόμενος πεζῇ ὑπὸ τοῦ τσιμπουκτσῆ του, τῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ μαύρου του, καὶ τότε χαιρετοῦν ὅλοι οἱ τοῦρκοι, ἐγγίζοντες μὲ τὴν χεῖρα τὸ μέτωπον καὶ τὸ στῆθός των, αἱ μουσουλμάναι ἐπαίτιδες, φρικώδεις μέγαιραι, μὲ τὸ πρόσωπον σκεπασμένον καὶ τὸ στῆθος γυμνόν, ὁρμῶσιν εἰς τὰς θυρίδας τοῦ ὀχήματος ζητοῦσαι ἐλεημοσύνην. Οἱ ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας εὐνοῦχοι διαβαίνουσιν ἀνὰ δύο, ἀνὰ τρεῖς καὶ ἀνὰ πέντε ὁμοῦ μὲ τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα· ἀναγνωρίζονται δὲ ἀπὸ τὴν μαλθακὴν εὐσαρκίαν, ἀπὸ τοὺς μακροὺς βραχίονας καὶ ἀπὸ τὰ μακρὰ μέλανα φορέματα. Τὰ ὡραῖα τουρκικὰ κοράσια, ἐνδεδυμένα ὡς ἀρσενικά, μὲ βρακία πράσινα καὶ ὑπενδύτας ροδοχρόους ἢ κιτρίνους, τρέχουν καὶ πηδοῦν μετ' εὐκινησίας αἰλούρων, παραμερίζοντα τοὺς διαβάτας ὅπως διαβῶσι μὲ τὰς πορφυροβαφεῖς μικράς των χεῖρας. Οἱ στιλβωταὶ τῶν ὑποδημάτων μετὰ τοῦ ἐπιχρύσου κιβωτίου των, οἱ μεταβατικοὶ κουρεῖς μὲ τὸ μικρὸν κάθισμα καὶ τὸ λεκανίδιον εἰς τὴν χεῖρα, οἱ ὑδροπῶλαι καὶ οἱ πωληταὶ γλυκυσμάτων διασχίζουσι τὰ πλήθη καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὠρυόμενοι ἑλληνιστὶ καὶ τουρκιστί. Κατὰ πᾶν βῆμα ἀναφαίνεται καὶ ἐν στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα· ἀξιωματικοὶ μὲ τὸ φέσιον καὶ μὲ βρακία ἐρυθρά, καὶ μὲ τὸ στῆθος κατηστεριγμένον ἀπὸ παράσημα· ἱπποκόμοι τοῦ σεραγίου, οἵτινες ὁμοιάζουσι μὲ στρατάρχας, χωροφύλακες μὲ ὁπλοστάσιον εἰς τὴν ζώνην· ζεϊμπέκιδες, ἢ ἐθελονταί, μὲ τὰ ὑπερμεγέθη βρακία ὡς ἐκ τῶν ὁποίων φαίνονται ἐκ κατατομῆς ὅπως ἡ ὀττεντοττὶς Ἀφροδίτη· οἱ τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς μὲ λευκὸν λόφον πτερῶν ἐπὶ τοῦ κράνους, καὶ τὸ στῆθος κατασκέπαστον ἀπὸ χρυσᾶ σειρήτια· πολιτοφύλακες περιφερόμενοι μὲ χειροπέδας εἰς τὴν χεῖρα. Πολιτοφύλακες εἰς Κωνσταντινούπολιν! Τὸ αὐτὸ ὡς ἐὰν ἔλεγέ τις: ἄνθρωποι ἔχοντες τὴν ἐντολὴν νὰ περιορίσωσι τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Εἶνε δὲ παράδοξος ἡ ἀντίθεσις αὕτη τοῦ χρυσοῦ ἐκείνου καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν ῥακῶν, τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι εἶνε καταφορτωμένοι ἀπὸ τόσα ἐνδύματα, ὥστε φαίνονται κινητὰ παζάρια, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι βαδίζουσι σχεδὸν γυμνοί. Καὶ μόνον τὸ θέαμα τῆς γυμνότητος εἶνέ τι ἀξιοθαύμαστον· διότι βλέπει τις ἐκεῖ ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιδερμίδος ἀπὸ τοῦ γαλακτώδους λευκοῦ τῆς Ἀλβανίας μέχρι τοῦ κορακοειδοῦς μέλανος τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς καὶ τοῦ κυανωποῦ μέλανος τοῦ Δαρφούρ· στήθη, τὰ ὁποῖα σοὶ φαίνεται, ὅτι, ἐὰν ἔκρουες, θ' ἀντήχουν ὡς ἀγγεῖα ὀρειχάλκινα, ἢ θὰ ἐθρυμματίζοντο ὡς πλάσματα ἐκ γῆς ξηρᾶς· ῥάχεις ἐλαιώδεις, πετρώδεις, ξυλώδεις καὶ δασύτριχες ὡς αἱ ῥάχεις ἀγριοχοίρων· βραχίονες κατάστικτοι μὲ ἐρυθρὰ καὶ κυανᾶ ἀραβουργῆ παριστάνοντα σχέδια κλάδων καὶ ἀνθέων, ἐπιγραφὰς τοῦ Κορανίου καὶ εἰκόνας χονδροειδεῖς πλοίων καὶ καρδιῶν διαπεπερασμένων ἀπὸ βέλη. Ἀλλ' εἰς μίαν πρώτην διάβασιν διὰ τῆς γεφύρας οὔτε καιρὸς οὔτε τρόπος εἶνε νὰ ἴδῃ τις ὅλας ταύτας τὰς λεπτομερείας. Ἐν ᾧ παρατηρεῖτε τὰ ἀραβουργῆ ἑνὸς βραχίονος, ὁ ὁδηγός σας σᾶς εἰδοποιεῖ, ὅτι διέβη εἷς σέρβος, εἷς μαυροβούνιος, εἷς βλάχος, εἷς κοζάκος τῆς Οὐκρανίας, εἷς κοζάκος τοῦ Τανάϊδος, εἷς αἰγύπτιος, εἷς τυνήσιος, εἷς ἡγεμὼν τῆς Ἰμερετίας. Μόλις ἔχει τις καιρὸν ἐπαρκῆ εἰς τὸ νὰ παρακολουθῇ διὰ τοῦ βλέμματος τὰ ἔθνη. Ἡ Κωνσταντινούπολις φαίνεται ὅτι εἶνε πάντοτε ὅ,τι ὑπῆρξεν, ἡ πρωτεύουσα τριῶν ἠπείρων καὶ ἡ βασίλισσα εἴκοσιν ὑποτελῶν βασιλείων. Ἀλλ' οὐδ' ἡ ἰδέα αὕτη ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ μέγεθος τοῦ θεάματος ἐκείνου, καὶ φαντάζεταί τις διασταυρώσεις μεταναστεύσεων, προελθουσῶν ἔκ τινος κατακλυσμοῦ τρισμεγίστου ἀνατρέψαντος τὴν ἀρχαίαν ἤπειρον. Ὁ ἐξησκημένος ὀφθαλμὸς διακρίνει ἀκόμη ἐν τῷ πελάγει τούτῳ τὰ πρόσωπα καὶ τὰς ἐθνικὰς στολὰς τῆς Καραμανίας καὶ τῆς Ἀνατολῆς, τῆς Κύπρου καὶ Κρήτης, τῆς Δαμασκοῦ καὶ Ἱερουσαλήμ, τὸν Δροῦσον, τὸν Κοῦρδον, τὸν Μαρωνίτην, τὸν Ταλεμάνον, τὸν Πομάκκον, τὸν Κρο-

Digitized by Google

άτην, καὶ τὰς ἄλλας ἀναριθμήτους ποικιλίας τῶν ὁμοσπονδιῶν τῆς ἀναρχίας, αἵτινες ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Νείλου μέχρι τοῦ Ἴστρου, καὶ ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς. Ὅστις θηρεύει τὸ ὡραῖον, καὶ ὅστις θηρεύει τὸ φρικῶδες, ἐρχόμενος ἐνταῦθα εὑρίσκει ὑπερβαλλομένην καὶ τὴν πλέον τολμηράν του ἐπιθυμίαν. Ὁ Ῥαφαὴλ θὰ ἔμενεν ἐκστατικός, καὶ ὁ Ῥέμβρανδ θὰ ἔχωνε τὰς χεῖράς του εἰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Τὸ καθαρότερον κάλλος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Καυκασίων φυλῶν εὑρίσκεται ἀναμεμιγμένον μὲ ῥῖνας σιμὰς καὶ μὲ κεφαλὰς πεπιεσμένας· ἐγγύθεν σου διαβαίνουσι πρόσωπα βασιλισσῶν καὶ ὄψεις Ἐριννύων· πρόσωπα ἐψιμυθισμένα καὶ πρόσωπα παραμορφωμένα ἀπὸ τὰς ἀσθενείας καὶ ἀπὸ τὰς πληγάς, πόδες κολοσσιαῖοι, καὶ πόδες κιρκάσσιοι ἔχοντες μῆκος χειρός, ἀχθοφόροι γιγάντειοι, τοῦρκοι ὑπερεύσαρκοι, καὶ μαῦροι ἰσχνοὶ ὡς σκελετοί, μορμολύκεια ἀνθρώπινα ἐμποιοῦντα οἶκτον καὶ φρίκην· ὅλαι αἱ παραδοξότεραι ὄψεις, δι' ὧν εἶνε δυνατὸν νὰ παρασταθῇ εἰς τὸν κόσμον ὁ ἀσκητικὸς βίος, ἡ κατάχρησις τῶν ἡδονῶν, οἱ ὑπερβολικοὶ κόποι, ὁ βασιλεύων πλοῦτος καὶ ἡ λιμοκτονοῦσα ἔνδεια. Καὶ ὅμως ἡ ποικιλία τῶν ἐνδυμασιῶν εἶνε ἀσυγκρίτως θαυμασιωτέρα τῆς ποικιλίας τῶν προσώπων. Ὅστις ἔχει τὸ αἴσθημα τῶν χρωμάτων, ἐδῶ χάνει τὴν κεφαλήν του. Δὲν εὑρίσκεις οὐδὲ δύο πρόσωπα ἐνδεδυμένα ὁμοίως. Σάλια περιτυλιγμένα εἰς τὴν κεφαλήν, ταινιώματα ἀγρίων, στέφανοι ἀπὸ ῥάκη, χιτῶνες καὶ ὑπενδύται μὲ παραλλήλους καὶ διεσταυρωμένας γραμμάς, ὅπως ἡ ἐνδυμασία τοῦ ἀρλεκίνου, ζῶναι πλήρεις μαχαιρῶν, αἵτινες φθάνουσιν ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν μασχαλῶν, βρακία ὡς τὰ τῶν μαμελούκων, διαζώματα, γουνάκια, τήβεννοι, σινδόνια ποδήρη, φορέματα γουνωμένα μὲ δέρμα λευκῆς ἰκτίδος, ὑπενδύται ὁμοιάζοντες μὲ χρυσοῦς θώρακας, χειρίδες, ἄλλαι κολπωταὶ καὶ ἄλλαι στεναί, ἐνδυμασίαι μοναστικαὶ καὶ ἀνειμέναι, ἄνδρες ἐνδεδυμένοι ὡς γυναῖκες, καὶ γυναῖκες φαινόμεναι ὡς ἄνδρες, ἐπαῖται ὁμοιάζοντες μὲ πρίγκιπας, κομψότης ῥακῶν, μανία χρωμάτων, σπατάλη παρυφῶν, στολιδίων, κρεμαστaρίων, ταινιῶν, κοσμημάτων θεατρικῶν ἢ παιδαριωδῶν τοιαύτη, ὥστε νομίζει τις ὅτι ἀγρυπνεῖ ἐν μέσῳ ἀπεράντου φρενοκομείου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκένωσαν τὰ βαλάντιά των ὅλοι οἱ παλαιοπῶλαι τοῦ κόσμου. Ὑπὲρ τὸν ὑπόκωφον δὲ μορμορυγμόν, ὅστις ἠχεῖ ἐκ τοῦ πλήθους τούτου διακρίνονται οἱ ὀξεῖς λαρυγγισμοὶ τῶν ἑλληνοπαίδων, φορτωμένων μ' ἐφημερίδας πάσης γλώσσης· αἱ στεντόρειοι κραυγαὶ τῶν ἀχθοφόρων, ὁ ἐξηρθρωμένος γέλως τῶν τουρκισσῶν, αἱ παιδικαὶ φωναὶ τῶν εὐνούχων, οἱ παράφωνοι λαρυγγισμοὶ τῶν τυφλῶν, ψαλλόντων ἐδάφια τοῦ Κορανίου, ὁ βαθὺς ῥοῖζος τῆς γεφύρας σαλευομένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων, οἱ συριγμοὶ καὶ οἱ κωδωνίσκοι ἑκατὸν ἀτμοπλοίων, ὧν τὸν καπνὸν καταῤῥίπτει ἐκ διαλειμμάτων πυκνὸν ἐπὶ τοῦ πλήθους ὁ ἄνεμος, ὥστε ἐπί τινα λεπτὰ τὰ πάντα ἀποκρύπτονται οὐδὲ φαίνεται πλέον τίποτε. Ἡ ὡς μετημφιεσμένη αὕτη πληθὺς τῶν λαῶν ἐπιβαίνουσιν εἰς τὰ μικρὰ ἀτμόπλοια, ἅτινα ἐκπλέουσι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν διὰ τὸ Σκούταρι, τὰ χωρία τοῦ Βοσπόρου καὶ τὰ προάστεια τοῦ Κερατίου κόλπου· διαχέεται εἰς τὴν Σταμπούλ, εἰς τὰ παζάρια, εἰς τὰ τζαμία, εἰς τὰς συνοικίας τοῦ Φαναρίου καὶ τοῦ Βαλατᾶ, καὶ αὐτὰς τὰς ἀπωτάτας τῆς Προποντίδος· εἰσβάλλει εἰς τὴν φραγκικὴν ὄχθην, δεξιόθεν μὲν πρὸς τὰ παλάτια τοῦ Σουλτάνου, ἀριστερόθεν δὲ πρὸς τὰς συνοικίας τοῦ Σταυροδρομίου, ὁπόθεν καταπίπτει ἐκ νέου εἰς τὴν γέφυραν διὰ τῶν ἀπειραρίθμων στενωπῶν, αἵτινες ἀνέρπουσι παρὰ τὰ πλευρὰ τῶν λόφων· καὶ συνδέει τοιουτοτρόπως τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην, δέκα πόλεις καὶ ἑκατὸν προάστεια εἰς δίκτυον ἐνεργειῶν, ῥαδιουργιῶν καὶ μυστηρίων, πρὸ τῶν ὁποίων μένει ἔκπληκτος ἡ φαντασία. Τὸ θέαμα νομίζει τις, ὅτι προξενεῖ φαιδρότητα· καὶ ὅμως δὲν ἔχει οὕτως τὸ πρᾶγμα. Ἀφ' οὗ παρέλθῃ τὸ πρῶτον θάμβος, τὰ χρώματα ὠχριῶσι, καὶ ὁ θεατὴς δὲν βλέπει πλέον διερχομένην ἐνώπιόν του μακρὰν συνοδίαν μετημφιεσμένων, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον παρελαύνουσαν μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν ἀθλιοτήτων, τῶν μανιῶν, καὶ τῆς ἀπείρου διαφωνίας τῶν δοξασιῶν καὶ τῶν νόμων της· ἀποδημίαν εἰς ἱερὰ προσκυνήματα λαῶν ἐκπεπτωκότων καὶ φυλῶν ἐξηχρειωμένων· ἄπειρα δυστυχήματα ἔχοντα χρείαν βοηθείας, αἴσχη, ἅτινα πρέπει νὰ ἐκπλυθῶσι, ἁλύσεις αἵτινες πρέπει νὰ θραυσθῶσι· σωρὸν ὁλόκληρον φοβερῶν προβλημάτων γεγραμμένων μὲ χαρακτῆρας αἵματος, καὶ ἅτινα δὲν θέλουσιν ἐπιλυθῇ ἄλλως παρὰ μὲ χείμαρρον αἱμάτων· ἡ δ' ἄπειρος αὕτη ἀταξία εἶνε θλιβερά. Ἔπειτα τὸ αἴσθημα τῆς περιεργείας δὲν ἱκανοποιεῖται, ἀλλ' ἀποστομοῦται μᾶλλον ἐκ τῆς ἀτελευτήτου ταύτης ποικιλίας τῶν παραδόξων πραγμάτων. Ποῖαι μυστηριώδεις ἐπαναστάσεις ἐμπίπτουσιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν! Δὲν εἶχε παρέλθῃ ἓν τέταρτον ὥρας ἀπὸ τῆς εἰς τὴν γέφυραν ἐλεύσεώς μου, καὶ ἐστηριγμένος ἐπὶ τοῦ δρυφάκτου τῆς γεφύρας, ἐσχεδίαζα μηχανικῶς ἀρχιβουργῆ ἐπὶ τεμαχίου δοκοῦ μὲ τὸ μολυβδοκόνδυλον, λέγων πρὸς ἐμαυτὸν μεταξὺ χασμώμενος, ὅτι ὑπάρχει κατὰ μέγα μέρος ἀληθὴς ἡ περίφημος γνώμη τῆς Στάελ, ὅτι ἡ θλιβερωτέρα τῶν ἡδονῶν εἶνε ἡ περιήγησις.

ΣΤΑΜΠΟΥΛ.

Ὅπως συνέλθῃς ἐκ τῆς παραζάλης ταύτης δὲν ἔχεις παρὰ ν' ἀκολουθήσῃς μίαν τῶν μυρίων στενωπῶν, ὅσαι ἀνέρπουσι πρὸς τοὺς λόφους τῆς Σταμπούλ. Ἐδῶ ἐπικρατεῖ ἄκρα ἡσυχία, καὶ ἐδῶ δύνασαι νὰ ἴδῃς ὑφ' ὅλας τὰς ὄψεις της τὴν μυστηριώδη καὶ ζηλότυπον ἐκείνην Ἀνατολήν, ἥτις

Digitized by Google

ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν ὄχθης τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος ςιγμιαίως μόνον διορᾶται ἐν τῷ μέσῳ τῆς τύρβης καὶ τοῦ σάλου τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου. Ἐδῶ τὰ πάντα εἶνε καθαρῶς ἀνατολικά. Μεθ' ἓν τέταρτον ὁδοιπορίας δὲν βλέπεις πλέον κανένα, καὶ δὲν ἀκούεις τὸν ἐλάχιστον κρότον. Ἑκατέρωθεν τοῦ δρόμου σου δὲν βλέπεις ἄλλο παρὰ οἰκίσκους ξυλίνους, βεβαμμένους μὲ μυρία χρώματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον πάτωμα κεῖται ἐπάνω τοῦ ἰσογείου, τὸ δὲ δεύτερον ἐπὶ τοῦ πρώτου· τὰ δὲ παράθυρα ἔχουσι πρὸ αὐτῶν εἶδός τι βήματος άπανταχόθεν ὑελοφράκτου, καὶ σκεπασμένου μὲ κιγκλιδώματα ξύλινα ἔχοντα στενοτάτας τρύπας, ὅπερ φαίνεται ὡς ἄλλος οἰκίσκος ἐπικρεμάμενος εἰς τὸν καθ' αὐτὸ οἶκον, καὶ παρέχει εἰς τὴν ὁδὸν χαρακτῆρα μοναδικῶς θλιβερὸν καὶ μυστηριώδη. Ἐνιαχοῦ οἱ δρόμοι εἶνε τόσον στενοί, ὥςε τὰ ἐξέχοντα ταῦτα μέρη τῶν ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ καὶ ἀντιστοίχων οἰκιῶν σχεδὸν προσεγγίζουσι. Οὕτω δὲ βαδίζει τις ἐπὶ μακρότατον διάστημα, κάτωθεν τῶν ἀνθρωπίνων ἐκείνων κλωβῶν, καὶ καθ' αὐτὸ ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν τουρκισσῶν, αἵτινες διέρχονται ἐκεῖ μέγα μέρος τῆς ἡμέρας, βλέπουσαι ταινίαν μόνον ἐκεῖθεν λεπτοτάτην τοῦ οὐρανοῦ. Ὅλαι αἱ θύραι εἶνε κλεισταί· τὰ παράθυρα τῶν ἰσογείων κιγκλιδωτά, τὰ πάντα δ' ἀποπνέουσι δυσπιστίαν καὶ ζηλοτυπίαν, καὶ νομίζεις ὅτι διαβαίνεις πόλιν μοναστηρίων. Ἐκ διαλειμμάτων ἀκούεις ἔκρηξιν γέλωτος, ἐγείρων δὲ τὴν κεφαλὴν βλέπεις διά τινος τρύπας ἄκρον τι πλοκάμου ἢ ὀφθαλμόν τινα σπινθηροβόλον, ὅστις πάραυτα ἀφανίζεται. Ἀλλαχοῦ πάλιν καταφθάνεις ἐπάνω εἰς συνομιλίαν ζωηρὰν διατηρουμένην ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς ὁδοῦ εἰς τὸ ἄλλο, ἀλλὰ μόλις ἀκουσθῇ τὸ βῆμά σου καὶ διακόπτεται παρευθύς. Διαβαίνων ταράττεις διὰ μίαν ςιγμὴν τίς οἶδε ποῖον δίκτυον χαχολογημάτων καὶ ῥαδιουργιῶν. Κανένα δὲν βλέπεις, ἐν ᾧ σὲ βλέπουσιν ἀπειράριθμοι· εἶσαι μόνος, ἐν ᾧ αἰσθάνεσαι ὅτι εὑρίσκεσαι ἐν μέσῳ πλήθους ἀνθρώπων· ἐὰν ἤθελες νὰ περάσῃς ἀπαρατήρητος, πατεῖς ἐλαφρότερα, προβαίνεις σοβαρός, καὶ προσέχεις εἰς τὸ βλέμμα. Θύρα ἀνοιγομένη, ἢ παράθυρον κλειόμενον, σοὶ ἀποκαλύπτει αἴφνης μέγαν θόρυβον. Φαίνεται ὅτι ὁ δρόμος θ' ἀποβῇ ὕποπτος· καὶ ὅμως πᾶν ἄλλο συμβαίνει. Ἔχεις ἐνώπιόν σου ἄλσος καταπράσινον, ὅθεν προέχει λευκὸς μιναρές· τοῦρκος φορῶν στολὴν ἐρυθρὰν καταβαίνει πρὸς σέ· δούλη μαύρη ἱσταμένη ἀκλόνητος ἐνώπιον θύρας, τάπης περσικὸς κρεμάμενος ἀπὸ τὸ παράθυρον ἀρκοῦσιν εἰς τὸ νὰ συναποτελέσωσιν εἰκόνα μικρὰν πλήρη τόσης ἁρμονίας καὶ ζωῆς, ὥστε θὰ ἵστατο ἐκεῖ μίαν ὥραν παρατηρῶν αὐτήν. Ἀπὸ τοὺς ὀλίγους διαβάτας, ὅσοι διέρχονται πλησίον σου, οὐδεὶς σὲ παρατηρεῖ. Ἐνίοτε μόνον ἀκούεις κραυγήν τινα παρὰ τοὺς ὤμους σου :— Γκιαούρ ! (ἄπιστε)· στρεφόμενος δὲ βλέπεις κρυπτομένην ὄπισθεν θυρίδος τὴν κεφαλὴν παιδίου. Ἄλλοτε ἀνοίγει ἡ μικρὰ θύρα ἑνός τινος τῶν οἰκίσκων τούτων· ἐπέχεις ὀλίγον ἀναμένων τὴν ἐμφάνισιν ὡραίας τινὸς τοῦ χαρεμίου, καὶ ἀντ' αὐτῆς ἐξέρχεται ἐκεῖθεν κυρία εὐρωπαία, μὲ πιλίδιον καὶ μὲ οὐράν, ἥτις ψιθυρίζει ἓν adieu ἢ ἓν au revoir, καὶ απομακρύνεται σπεύδουσα, ἀφίνουσά σε μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα. Εἰς ἄλλην ὁδὸν ὅλως τουρκικὴν καὶ σιωπηλήν, ἀκούεις αἴφνης σάλπισμα καὶ ποδοβολητὸν ἵππων : Στρέφεσαι, καὶ τί τρέχει ; Μόλις πιςεύεις τοὺς ὀφθαλμούς σου. Εἶνε λεωφορεῖον μέγα, προβαῖνον ἐπὶ δύο τροχιῶν σιδηρῶν, ἃς δὲν εἶδες, πλῆρες τούρκων καὶ φράγκων, μὲ τοὺς θυρωροὺς του ἐν στολῇ καὶ μὲ τὰ χαρτάρια τοῦ τιμήματος, ὡς οἱ τροχιόδρομοι τῆς Βιέννης καὶ τῶν Παρισίων. Ἡ ἔκπληξις, ἣν προξενεῖ ἡ ἐμφάνισις αὕτη εἰς ἕνα τοιοῦτον δρόμον εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ διὰ λέξεων· σοὶ φαίνεται ὡς ἀστεϊσμὸς ἢ ὡς λάθος, σοὶ ἔρχεται νὰ γελάσῃς, καὶ θεωρεῖς τὸ ὄχημα ἐκεῖνο ἔκθαμβος, ὡς νὰ μὴ εἶχες ἴδῃ ἄλλο ποτέ. Μετὰ τοῦ λεωφορείου παρελθόντος συμπαρέρχεται καὶ ἡ ζωηρὰ εἰκὼν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐπανευρίσκεσαι ἐν Ἀσίᾳ, ὡς κατὰ τὴν μεταλλαγὴν τῆς σκηνῆς ἐν τῷ θεάτρῳ. Ἐκ τῶν μονήρων τούτων ἀγυιῶν ἐξέρχεσαι εἰς μικρὰς πλατείας ἀνοικτάς, καθ' ὁλοκληρίαν δὲ σχεδὸν σκιαζομένας ὑπὸ γιγαντείας πλατάνου. Ἐντεῦθεν τῆς πλατάνου εἶνε βρύσις, ὅπου πίνουσι κάμηλοι, ἑτέρωθεν καφενεῖον, μὲ στρώματα ἐκτεταμένα πρὸ τῆς θύρας, ἐφ' ὧν κάθηται ἐξηπλωμένος τοῦρκός τις καπνίζων· παρὰ δὲ τὴν θύραν ὑπάρχει μεγάλη συκέα, ἐνηγκαλισμένη ἀπὸ κλῆμα, οὗτινος οἱ σταφυλοφόροι κλῶνες κρέμανται μέχρι τοῦ ἐδάφους, καὶ διὰ τῶν φύλλων βλέπεις ἐν ἀπόπτῳ τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς Προποντίδος καὶ λευκόν τι ἱστίον. Φῶς λευκότατον καὶ σιωπὴ νεκρώσιμος παρέχει εἰς ὅλους τούτους τοὺς τόπους χαρακτῆρα τόσον πολὺ ἐπίσημον καὶ μελαγχολικόν, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τοὺς λησμονήσῃ τις, καὶ ἂν μόνον ἅπαξ τοὺς ἴδῃ. Προχωρεῖς, προχωρεῖς ὁλονέν, ὡς προσελκυόμενος ὑπὸ τῆς κρυφίας ταύτης ἡσυχίας, ἥτις παρεισδύεται κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ψυχήν, ὥς τις διάθεσις ὑπνηλή, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξαφανίζεται πᾶν αἴσθημα τόπου καὶ χρόνου. Ἐκεῖ απαντᾷς ἀπείρους ἐκτάσεις σκεπασμένας μὲ τὰ ἐρείπια προσφάτου πυρκαϊᾶς· κλιτύας, ὅπου εἶνε διεσκορπισμέναι φύρδην μίγδην ὀλίγαι μόνον οἰκίαι, ὧν μεταξὺ αὐξάνει τὸ χόρτον, καὶ ἀνέρπουσιν ἑλικοειδεῖς ἀτραποὶ δι' αἶγας· ὑψώματα, ὁπόθεν δύναταί τις νὰ περιλάβῃ διὰ τοῦ βλέμματος δρόμους, στενωπούς, κήπους, ἑκατοντάδας οἰκιῶν, ἀλλ' οὐδαμόθεν φαίνεται οὐδ' ἓν ἀνθρώπινον πλάσμα, οὐδ' ἓν νεφύδριον καπνοῦ, οὐδὲ μία θύρα ἀνοικτή, ἢ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον κατοικίας καὶ ζωῆς, ὥστε νομίζεις ὅτι εὑρίσκεσαι κατάμονος ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ὅπερ καὶ ὀλίγον μόνον ἂν συλλογισθῇς καταλαμβάνεσαι ὑπὸ τρόμου. Ἀλλ' εὐ-

Digitized by Google

θὺς ὡς καταβῇς τὴν κλιτὺν ἐκείνην, καὶ φθάσῃς εἰς τὸ βάθος μιᾶς τῶν πολλῶν ἐκείνων στενωπῶν, τὰ πάντα μεταβάλλονται. Εὑρίσκεσαι παρευθὺς εἰς μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλιτέρας ὁδοὺς τῆς Σταμποὺλ, ἧς ἑκατέρωθεν ὑπάρχουσι μνημεῖα, εἰς ὧν τὸν ἀποθαυμασμὸν δὲν σοὶ ἀρκοῦσι πλέον οἱ ὀφθαλμοί. Βαδίζεις δ' οὕτως ἐν μέσῳ τζαμίων, κιοσκίων, μιναρέδων, ἀψίδων, βρύσεων ἐκ μαρμάρου καὶ κυάνου, καὶ μαυσωλείων σουλτανικῶν ἀπαστραπτόντων ἐξ ἀραβουργημάτων καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν χρυσῶν, τοίχων σκεπασμένων μὲ ψηφοθετήματα, ὑπὸ στεγάσματα κέδρινα καταποίκιλτα, καὶ τὴν σκιὰν μεγαλοπρεπεστάτης βλαστήσεως, ἥτις ὑπερπηδᾷ τὰ τείχη τῶν περιβόλων καὶ πληροῖ τὰ πάντα εὐωδίας. Εἰς τὰς ὁδοὺς ταύτας ἀπαντῶνται κατὰ πᾶν βῆμα ὀχήματα πασάδων, ἀξιωματικοί, ὑπάλληλοι, ὑπασπισταί, εὐνοῦχοι μεγάλων οἰκιῶν, συνοδία ὑπηρετῶν καὶ παρασίτων, πηγαίνοντες καὶ ἐρχόμενοι μεταξὺ τῶν ὑπουργείων. Ἐδῶ ἀναγνωρίζει τις τὴν πρωτεύουσαν τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας, καὶ τὴν θαυμάζει ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ μεγαλοπρεπείᾳ. Ἡ λευκότης, ἡ χάρις τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ῥυθμῶν, ὁ φλοῖσβος τῶν ὑδάτων, ἡ δροσερότης τῶν σκιῶν, καταθέλγουσι τὰς αἰσθήσεις ὥς τις ἤρεμος μουσική, καὶ πληροῦσι τὴν διάνοιαν φαιδρῶν εἰκόνων Αὗται αἱ ὁδοὶ ἄγουσι καὶ εἰς τὰς μεγάλας πλατείας, ὅπου ὑψοῦνται τὰ αὐτοκρατορικὰ τζαμία, πρὸ τῶν ὁποίων ὁ θεατὴς μένει ἔκθαμβος. Ἕκαστον τῶν τζαμίων τούτων εἶνε ὥς τις κόμβος συνέχων περὶ ἑαυτὸν πολίχνην ὅλην σχολείων, νοσοκομείων, βιβλιοθηκῶν, ἀποθηκῶν, λουτρῶν, ἅτινα σχεδὸν δὲν φαίνονται, διότι καταθλίβονται ὑπὸ τοῦ ἀπειρομεγέθους θόλου, οὗτινος συναποτελοῦσι τὸ διάδημα. Ἡ ἀρχιτεκτονική, ἣν ἐφαντάζετό τις ὥς τινα ἁπλουστάτην, παρουσιάζει ἐξ ἐναντίας ἀπειρίαν λεπτομερειῶν, ἑλκύουσαν μυριαχόθεν τὸ βλέμμα. Θόλοι μικροὶ μολυβδοσκεπεῖς, στέγαι σχημάτων παραδόξων ἀνυψούμεναι ἀλλεπαλλήλως, ἐξῶσται ἐναέριοι, πρόστοα μεγάλα, παράθυρα μετὰ κιονιδίων, ἀψῖδες ποικιλταί, μιναρέδες ῥαβδωτοί, περιεζωσμένοι μὲ μικροὺς ἐξώστας διατρήτους ἐκ κοσμημάτων, μὲ κιονόκρανα καὶ μὲ σταλακτίτας· πύλαι καὶ βρύσεις μεγαλοπρεπεῖς, αἵτινες νομίζεις ὅτι φοροῦσι παρυφὰς ἀπὸ τρίχαπτα· τοῖχοι μυριόχρωμοι καὶ χρυσόστικτοι· τὰ πάντα ποικιλτά, γλυπτά, ἐλαφρά, τολμηρά, σκιαζόμενα ἀπὸ δρῦς, κυπαρίσσους καὶ ἐλάτας, ἀφ' ὧν διέρχονται νέφη πτηνῶν, περιπλανωμένων βραδέως πέριξ τῶν θόλων καὶ πληρούντων ἁρμονίας ὅλους τοὺς μυχοὺς τῆς ἀπειρομεγέθους οἰκοδομῆς. Ἐδῶ ἀρχίζει τις νὰ αἰσθάνεται τι βαθύτερον καὶ ἰσχυρότερον παρὰ τὸ ἐκ τοῦ κάλλους αἴσθημα. Τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα, ἅτινα εἶνε ὥς τις κολοσσιαία μαρμαρίνη ἐπιβεβαίωσις τάξεως ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων διαφόρου ἐκείνης, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν καὶ ἀνετράφημεν, ἅτινα εἶνε οὕτως εἰπεῖν ὁ σκελετὸς ὁ ὀστέϊνος φυλῆς καὶ πίστεως ἐχθρικῆς, ἅτινα ἀναγγέλλουσιν εἰς ἡμᾶς διὰ γραμμῶν ὑπερηφάνων καὶ ὕψους τολμηροῦ τὴν δόξαν Θεοῦ, ὅστις δὲν εἶνε ὁ ἡμέτερος, καὶ λαοῦ ὅστις ἐνέπνεε τρόμον εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἐμποιοῦσι σέβας ἀνάμικτον μὲ δυσπιστίαν καὶ τρόμον, ὅπερ νικᾷ τὴν περιέργειαν καὶ συνέχει ἡμᾶς μακρὰν ἀπ' αὐτῆς. Διὰ τῶν σκιερῶν περιβόλων διαφαίνονται ἔνδον τοῦρκοι τελοῦντες τὰς ἀπονίψεις αὐτῶν εἰς τὰς βρύσεις, ἐπαῖται ὀκλάζοντες παρὰ πόδας τῶν στηλῶν, κυρίαι κεκαλυμμέναι διερχόμεναι βραδέως ὑπὸ τὰς ἀψῖδας· τὰ πάντα ἤρεμα καὶ οἷον συνεσκιασμένα ὑπὸ βαφῆς τινος θλίψεως καὶ ἡδυπαθείας, ἥτις δὲν ἐννοεῖ τις καλῶς πόθεν προέρχεται, καὶ ἐφ ἧς ἐπέχει ἡ διάνοια μελετῶσα αὐτὴν ὥς τι αἴνιγμα. Ὁ Γαλατᾶς, τὸ Σταυροδρόμιον, ὢ, πόσον μακρὰν ἀπ' ἐδῶ εὑρίσκονται! Ἐδῶ αἰσθάνεταί τις ὅτι εἶνε μόνος καὶ ἐν μέσῳ κόσμου ἄλλου καὶ χρόνων ἄλλων, ἐν τῇ Σταμποὺλ Σουλεϊμὰν τοῦ Μεγάλου καὶ Βαγιαζὴτ τοῦ Β', καὶ μένει ἔκπληκτος ὅτε, ἐξελθὼν τῆς πλατείας ταύτης, καὶ ἀποβαλὼν ἐκ τῆς ὄψεως τὸ ἀπειρομέγεθος τοῦτο μνημεῖον τῆς δυνάμεως τῶν Ὀσμανλίδων, ἐπανευρίσκεται ἐν μέσῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ξυλίνης, τῆς ἐλεεινῆς, τῆς ἑτοιμορρόπου, τῆς πλήρους ῥυπαρίας καὶ ἀθλιότητος. Καθ' ὅσον δὲ προχωρεῖ τις, αἱ οἰκίαι ἀποβάλλουσι τὸν χρωματισμόν των, ἡ περιπλοκὰς τῶν περιβόλων βλάστησις ἀναπτύσσεται, αἱ δεξαμεναὶ τῶν βρύσεων ἀποβαίνουσι μᾶλλον βρυοσκεπεῖς· ἀπαντᾷ δέ τις τζαμία νάννα, μὲ τοίχους διεῤῥηγμένους καὶ μιναρέδες ξυλίνους, περικυκλωμένα δ' ἀπὸ βάτους καὶ κνίδας· μαυσωλεῖα ἠρειπωμένα, κλίμακας συντετριμμένας, καὶ ἐκτάσεις ἀδιαβάτους ἐκ τῶν ἐρειπίων, συνοικίας πεπαλαιωμένας καὶ ἀφάτως θλιβεράς, ὅπου δὲν ἀκούεται ἄλλος κρότος παρὰ τὸν θροῦν τῶν πτερύγων τῶν ἱεράκων καὶ τῶν πελαργῶν, καὶ τὴν λαρυγγώδη φωνὴν ἰμάμη ἐρημικοῦ, ἀνακράζοντος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἀφανοῦς μιναρέ. Οὐδεμία ἄλλη πόλις παριστᾷ κάλλιον τῆς Σταμποὺλ τὴν φύσιν καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ λαοῦ της. Πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ καλὸν ἐν αὐτῇ ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν, ἢ εἰς τὸν Σουλτάνον, τὴν ἐπὶ γῆς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ· πάντα τὰ ἄλλα εἶνε παροδικὰ καὶ φέρουσι τὴν σφραγῖδα βαθυτάτης ὀλιγωρίας τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων. Ἡ φυλὴ τῶν ποιμένων ἔγεινεν ἔθνος· ἀλλ' ὁ ἔμφυτος αὐτῆς πρὸς τὴν ἀγροτικὴν φύσιν ἔρως, πρὸς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν ἀργίαν, διετήρησεν ἐν τῇ μητροπόλει τὴν ὄψιν τοῦ στρατοπέδου. Ἡ Σταμποὺλ δὲν εἶνε πόλις, δὲν ἐργάζεται, δὲν συλλογίζεται, δὲν δημιουργεῖ· ὁ πολιτισμὸς θραύει τὰς πύλας της, καὶ εἰσβάλλει ἐξ ἐφόδου εἰς τὰς ὁδούς της· αὐτὴ δ' ὑπνώττει καὶ φαντασιοκοπεῖ εἰς τὴν σκιὰν τῶν τζαμίων της, καὶ ἀφίνει τοὺς ἐπιδρομεῖς νὰ κάμνωσιν ὅ,τι θέλουσιν. Εἶνε πόλις ἐκλελυμένη, διε-

Digitized by Google

σκορπισμένη, άμορφος, παριστώσα μάλλον τον σταθμόν της διακοπευούσης φυλής οδοιπορούσης, παρά την δύναμιν κράτους μονίμου· απέραντον αυτοσχεδίασμα μητροπόλεως· μέγα θέαμα μάλλον παρά μεγάλη πόλις. Δεν δύναται δέ τις να έχη ορθήν περί αυτής ιδέαν, εάν δεν την διέλθη ολόκληρον. Πρέπει δε ν' αναχωρήση από του πρώτου λόφου, εκείνου όστις σχηματίζει το άκρον του τριγώνου, και βρέχεται από τα ύδατα της Προποντίδος. Ενταύθα είνε ούτως ειπείν η κεφαλή της Σταμπούλ, συνοικία πλήρης μνημείων και αναμνήσεων, πλήρης φωτός και μεγαλειότητος. Εδώ είνε το αρχαίον σεράγιον, εδώ έκειτο το Βυζάντιον μετά της ακροπόλεώς του και του ναού του Διός, μετέπειτα δε τα ανάκτορα της αυτοκρατορίσσης Πλακιδίας και αι θέρμαι του Αρκαδίου. Εδώ είνε το τζαμίον της Αγίας Σοφίας και το τζαμίον του Αχμέδ, και το *Ατ-μεϊδάν*, κατέχον τον τόπον του αρχαίου Ιπποδρόμου, όπου εν τω μέσω Ολύμπου χαλκού και μαρμάρου, και υπό την κραυγήν λαού ενδεδυμένου πορφύραν και μέταξαν, ίπταντο τα χρυσά τέθριππα ενώπιον του αυτοκράτορος απαστράπτοντος εκ των μαργαριτών. Από του λόφου τούτου κατέρχεταί τις εις κοιλάδα ολίγον βαθείαν, όπου εκτείνονται τα δυτικά τείχη του σεραγίου, άτινα είνε και τα σύνορα του αρχαίου Βυζαντίου, και κείται η Υψηλή Πύλη, δι' ης εισέρχεταί τις εις το παλάτιον του μεγάλου βεζίρου και εις το Υπουργείον των εξωτερικών: συνοικία αυστηρά και σιωπηλή, όπου φαίνεται συνηθροισμένη όλη η θλιβερότης των τυχών της αυτοκρατορίας. Εκ της κοιλάδος ταύτης ανέρχεταί τις εις τον δεύτερον λόφον, όπου υψούται το μαρμάρινον τζαμίον του *Νούρι-Οσμανιέ*, του φωτός του Οσμάνου, και ο ηκρωτηριασμένος κίων του Κωνσταντίνου, εφ' ου ίστατο Απόλλων ορειχάλκινος με την κεφαλήν του μεγάλου αυτοκράτορος, και ήτο ακριβώς εις το μέσον του αρχαίου Φόρου, περικυκλωμένος από στοάς, αψίδας θριαμβευτικάς και αγάλματα. Εκείθεν του λόφου τούτου ανοίγεται η κοιλάς των παζαρίων, ήτις εκτείνεται από του τζαμίου του Βαϊαζήτ μέχρι του της Βαλιδέ Σουλτάνας, περιλαμβάνουσα λαβύρινθον απέραντον οδών υποστέγων, πλήρων λαού και τύρβης, οπόθεν εξέρχεταί τις με θαμβωμένους τους οφθαλμούς και εκκωφευμένας τας ακοάς. Επί του τρίτου λόφου, όστις υπέρκειται συγχρόνως και της Προποντίδος και του Κερατίου κόλπου, υψούται γιγαντιαίον το τζαμίον του Σουλεϊμάν, αντίζηλον της Αγίας Σοφίας, *το αγαλλίαμα και το φως της Σταμπούλ*, όπως λέγουσιν οι τούρκοι ποιηταί, και ο θαυμάσιος πύργος του υπουργείου των στρατιωτικών, όστις ανυψούται επί των ερειπίων των αρχαίων ανακτόρων των Κωνσταντίνων, οικηθέντων επί τινα χρόνον υπό Μωάμεθ του κατακτητού, κατόπιν δε μεταβληθέντων εις σεράγιον των γραιών σουλτανών. Μεταξύ δε του τρίτου και τετάρτου λόφου εκτείνεται ως εναέριος γέφυρα το απειρομέγεθες υδραγωγείον του αυτοκράτορος Θυάλεντος, συγκροτούμενον εκ δύο αλλεπαλλήλων σειρών αψίδων ελαφροτάτων και σκεπασμένων με χλόην και βλάστησιν, ήτις επικρέμαται κατά στεφάνας υπεράνω των οικιών της κοιλάδος. Ενταύθα, επί των ερειπίων της περιφήμου εκκλησίας των Αγίων Αποστόλων, κτισθείσης υπό της αυτοκρατορίσσης Ελένης και ανακαινισθείσης υπό της Θεοδώρας υψούται το τζαμίον Μωάμεθ του Β', περικυκλωμένον με σχολεία, νοσοκομεία, και πανδοχεία καραβανίων. Εγγύς δε του τζαμίου υπάρχει το παζάριον των δούλων, τα λουτρά του Μωάμεθ και ο εκ γρανίτου κίων του Μαρκιανού, εφ' ου σώζεται ακόμη η μαρμαρίνη στηλίς του κεκοσμημένη με τους αυτοκρατορικούς αετούς· πλησίον δε του κίονος ο τόπος, όπου ήτο η πλατεία του *Ατ-μεϊδάν*, εν η ετελέσθη η διαβόητος σφαγή των Γενιτσάρων. Ακολούθως μεσολαβεί άλλη κοιλάς, κεκαλυμμένη με άλλην πόλιν, και δι' αυτής ανέρχεταί τις εις τον πέμπτον λόφον, εφ' ου κείται το τζαμίον του Σελήμ, εγγύς της αρχαίας δεξαμενής του Αγίου Πέτρου, μεταβληθείσης εις κήπον. Κάτωθεν δ' αυτού παρά τον Κεράτιον κόλπον εκτείνεται το Φανάριον, συνοικία ελληνική, έδρα του Πατριάρχου, εις ην κατέφυγε το αρχαίον Βυζάντιον μετά των απογόνων των Παλαιολόγων και των Κομνηνών, και όπου ετελέσθησαν τα φρικώδη μαρτύρια του 1821. Καταβαίνων δε μετέπειτα εις πέμπτην κοιλάδα, ανέρχεσαι δι' αυτής επάνω εις τον έκτον λόφον. Ενταύθα δ' ευρίσκεταί τις επί του χώρου, ον κατείχον αι οκτώ *κοόρτεις* των τετρακισμυρίων Γότθων του Κωνσταντίνου, εκτός του περιβόλου των πρώτων τειχών, άτινα περιελάμβανον τον τέταρτον μόνον λόφον, και ακριβώς καθ' ον χώρον κατείχεν η εβδόμη κοόρτις, εξ ου και ο χώρος ούτος διετέλεσεν έκτοτε επικαλούμενος Έβδομον. Επί του έκτου λόφου σώζονται τα τείχη των ανακτόρων Κωνσταντίνου του Πορφυρογεννήτου, όπου εστέφοντο οι αυτοκράτορες, καλούμενον σήμερον υπό των τούρκων *Τεκίρ-Σεράϊ*, ήτοι ανάκτορα των πριγκίπων. Εις τους πρόποδας δε του λόφου τούτου είνε ο Βαλατάς, η εβραϊκή συνοικία της Κωνσταντινουπόλεως, συνοικία ρυπαρά, εκτεινομένη παρά τον Κεράτιον κόλπον μέχρι του τείχους της πόλεως, και επέκεινα του Βαλατά, το αρχαίον προάστειον των Βλαχερνών, κοσμούμενον άλλοτε με ανάκτορα χρυσώροφα, ενδιαίτημα εκλεκτόν των αυτοκρατόρων, φημιζόμενον και διά την εκκλησίαν της Πουλχερίας και διά το προσκύνημα των αγίων λειψάνων, νυν δε πλήρες ερειπίων και αθλιότητος. Εκ Βλαχερνών αρχίζουσι τα πυργωτά τείχη, άτινα περιτρέχουσι το Χρυσούν Κέρας και φθάνουσιν έως εις την Προποντίδα, περιβάλλοντα τον έβδομον λόφον, όπου ήτο ο φόρος των

Digitized by Google

βοῶν, καὶ ὅπου ἀκόμη σώζεται ὁ στυλοβάτης τοῦ Ἀρκαδίου, ὁ ἀνατολικώτερος καὶ μεγαλίτερος λόφος τῆς Σταμποὺλ, διαχωριζόμενος ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἓξ διὰ τοῦ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων ῥέοντος ποταμίσκου Λύκου, εἰσβάλλοντος εἰς τὴν πόλιν παρὰ τὴν Πύλην τοῦ Χαρισίου καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν ἐγγὺς θάλασσαν καθ' ὃ μέρος ἦν ὁ λιμὴν τοῦ Θεοδοσίου. Ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν τῶν Βλαχερνῶν φαίνεται ἀκόμη τὸ προάστειον τοῦ Ὀρταξιλὲρ κατατεινόμενον ἠρέμα πρὸς τὸν ὅρμον καὶ κατεστεμμένον μὲ κήπους. Ἐπέκεινα δὲ τοῦ *Ὀρταξιλὲρ* κεῖται τὸ προάστειον τοῦ Ἐγιοὺπ, γῆ ἱερὰ τῶν Ὀσμανλίδων μὲ τὸ κομψὸν τζαμίον της, καὶ τὸ ἐκτεταμένον νεκροταφεῖόν της κατάσκιον ἐκ τῶν κυπαρίσσων καὶ κατάλευκον ἐκ μαυσωλείων καὶ τάφων· ὄπισθεν δὲ τοῦ Ἐγιοὺπ τὸ οροπέδιον τοῦ ἀρχαίου στρατοπέδου, ὅπου αἱ λεγεῶνες ἀνήγειρον ἐπὶ τῶν ἀσπίδων τοὺς νέους αὐτοκράτορας, καὶ ἐκεῖθεν τοῦ οροπεδίου ἄλλα κωμίδια, ἅτινα διὰ τῶν ζωηρῶν των χρωμάτων ἐπιχέουσι χάριν καὶ φαιδρότητα εἰς τὴν κατάφυτον περίχωρον, ἣν περιβρέχουσι τὰ τελευταῖα νάματα τοῦ Κερατίου κόλπου. Αὕτη εἶνε ἡ Σταμποὺλ. Εἶνε θεσπεσία. Ἀλλὰ τοῦ θεατοῦ ὅμως ἡ καρδία θλίβεται ἀναλογιζομένου, ὅτι ἡ ἀτελεύτητος αὕτη ἀσιατικὴ κώμη ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς δευτέρας ἐκείνης Ῥώμης, τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου μουσείου τῶν θησαυρῶν, οἵτινες ἡρπάγησαν ἐκ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὧν καὶ μόνη ἡ ἀνάμνησις ἐκθαμβοῖ τὴν διάνοιαν ὡς θεσπέσιόν τι ὄνειρον. Ποῦ εἶνε αἱ μεγάλαι στοαί, αἱ διερχόμεναι τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ τείχους, οἱ ἐπίχρυσοι θόλοι, οἱ ἵππειοι κολοσσοὶ οἱ ὑψούμενοι ἐπὶ κιόνων τιτανείων ἐνώπιον τῶν ἀμφιθεάτρων καὶ εἰς τὰς θέρμας, αἱ ὀρειχάλκιναι σφίγγες αἱ ἐπικαθήμεναι ἐπὶ πορφυρῶν στυλοβατῶν, οἱ ναοὶ καὶ τὰ ἀνάκτορα, ἅτινα ἀνήγειραν ὑψηλὰ τὸ ἐκ γρανίτου μέτωπόν των ἐν τῷ μέσῳ λαοῦ καταχάλκου, θεῶν μαρμαρίνων καὶ αὐτοκρατόρων ἀργυρῶν; Πάντα ἠφανίσθησαν καὶ μετεμορφώθησαν. Οἱ ὀρειχάλκινοι ἵπποι ἀνεκαμινεύθησαν καὶ ἐχύθησαν εἰς κανόνια· ὁ χαλκοῦς ἐπενδύτης τῶν ὀβελίσκων μετεβλήθη εἰς νομίσματα· αἱ σαρκοφάγοι τῶν αὐτοκρατορισσῶν μετεβλήθησαν εἰς βρύσεις· ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Εἰρήνης εἰς ὁπλοθήκην, ἡ δεξαμενὴ τοῦ Κωνσταντίνου εἰς ἐργαστήριον, ὁ στυλοβάτης τοῦ Ἀρκαδίου εἰς πεταλωτήριον, καὶ ὁ Ἱππόδρομος εἰς ἀγορὰν ἵππων· ὁ κισσὸς δὲ καὶ τὰ ἐρείπια καλύπτουσι τὰ θεμέλια τῶν ἀνακτόρων, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν ἀμφιθεάτρων φύεται ἡ χλόη νεκροταφείων, ὀλίγαι δὲ μόνον ἐπιγραφαὶ ἀποτιτανωθεῖσαι ἐκ τῶν πυρκαϊῶν ἢ ἠκρωτηριασμέναι ὑπὸ τῆς σπάθης τῶν ἐπιδρομέων ἐνθυμίζουσιν ἀκόμη ὅτι ἐπὶ τῶν λόφων ἐκείνων ἔκειτο ἡ θαυμασία μητρόπολις τοῦ ἀνατολικοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ἐπὶ τοῦ ἀπεράντου δὲ τούτου ἐρειπίου κάθηται σήμερον ἡ Σταμποὺλ, ὡς ὀδαλίκισσα (odalisca) ἐπὶ τάφου, ἀναμένουσα πότε θὰ σημάνῃ ἡ ὥρα της.

ΕΝ ΤΩι ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩι

Καὶ τώρα ἂς ἔλθωσι μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον οἱ ἀναγνῶσται, ὅπως λάβωσι μικράν τινα ἀναψυχήν.

Μέγα μέρος τῶν ὅσα περιέγραψα μέχρι τοῦδε, τὰ εἴδαμεν, ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μας· ἂς φαντασθῇ λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης εἰς ποίαν κατάστασιν ἔπρεπε νὰ εὑρίσκεται ἡ κεφαλὴ ἡμῶν, ὅτε ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον περὶ λύχνων ἁφάς. Καθ' ὁδὸν οὐδὲν εἴπαμεν, ἅμα δὲ εἰσελθόντες εἰς τὸ δωμάτιόν μας, ἐρρίφθημεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἀποβλέψαντες πρὸς ἀλλήλους, ἠρωτήσαμεν συγχρόνως ἀμφότεροι :

— Πῶς σοῦ φαίνεται ;

— Τί λέγεις ;

— Καὶ ὅταν συλλογισθῶ, ὅτι ἦλθα ἐδῶ διὰ νὰ ζωγραφήσω !

— Καὶ ἐγὼ διὰ νὰ γράψω !

Καὶ ἐπετιμήσαμεν ἀλλήλους κατὰ πρόσωπον ἐξ ἀδελφικῆς συμπαθείας.

Καὶ ἀληθῶς τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, καὶ διαφόρους ἄλλας ἡμέρας κατόπιν, ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ ἠδύνατο νὰ μοὶ προσφέρῃ μίαν ἐπαρχίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, χωρὶς νὰ κατορθώσω νὰ συναρμολογήσω δέκα στίχους περὶ τῆς πρωτευούσης τοῦ κράτους του. Τόσον ἀληθὲς εἶνε, ὅτι ἡ περιγραφὴ τῶν μεγάλων πραγμάτων πρέπει νὰ γείνῃ μακρόθεν, καὶ ὅτι διὰ νὰ περιγράψῃ τις αὐτὰ καλῶς, πρέπει νὰ τὰ λησμονήσῃ ὀλίγον. Ἔπειτα πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ γράψω ἐντὸς δωματίου, ὁπόθεν ἐφαίνετο ὁ Βόσπορος, τὸ Σκούταρι, καὶ ἡ κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου ; Καὶ αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖον ἦτο θέαμα. Κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας διὰ τῶν κλιμάκων καὶ διαδρόμων τοῦ ξενοδοχείου ἤρχοντο καὶ ἀπήρχοντο ἄνθρωποι παντοδαποί. Εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν παρεκάθηντο καθ' ἑκάστην εἴκοσιν ἔθνη. Δειπνῶν, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐκβάλω τῆς κεφαλῆς μου τὴν ἰδέαν ὅτι ἤμην ἀπεσταλμένος τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως, καὶ ὅτι εἰς τὰ ἐπιδόρπια ἔπρεπε νὰ λάβω τὸν λόγον περὶ μεγάλων τινῶν διεθνῶν ζητημάτων. Ὑπῆρχον δ' ἐκεῖ πρόσωπα ῥοδόχροα ἀγγλίδων λαίδυ, κεφαλαὶ καλλιτεχνῶν μὲ τὴν ἄτακτον κόμην, πρόσωπα τυχοδιωκτῶν παμποίκιλα, μικραὶ βυζαντιναὶ κεφαλαί, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν ἔλειπεν ἄλλο τι παρὰ ὁ χρυσοῦς ἀκτινωτὸς στέφανος, ὄψεις παράδοξοι καὶ ἀπαίσιοι· ὁσημέραι δὲ μετηλλάσσοντο. Εἰς τὰ ἐπιδόρπια, ὅτε ὅλοι ὡμίλουν, ἐνόμιζες ὅτι εὑρίσκεσαι εἰς τὴν πόλιν Βαβέλ. Ἐγνώρισα ἐκεῖ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀκόμη Ῥώσσους τινὰς μαγευμένους ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἑκάστην ἑσπέραν συνηντώμεθα ἐκεῖ ἐπιστρέφοντες ἐκ τῶν ἄκρων ἐσχατιῶν τῆς

Digitized by Google

πόλεως, καὶ ἕκαστος αὐτῶν εἶχε νὰ διηγηθῇ ἓν ταξείδιον. Ὁ μὲν εἶχεν ἀναβῇ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πύργου τοῦ Σερασκεράτου, ὁ δ' εἶχεν ἐπισκεφθῇ τὰ νεκροταφεῖα τοῦ Ἐγιούπ, ἄλλος ἐπανήρχετο ἀπὸ τὸ Σκούταρι, ἄλλος εἶχε κάμῃ ἐκδρομὴν εἰς τὸν Βόσπορον· ἐνυφαίνοντο δ' εἰς τὴν συνδιάλεξιν αὐτῶν περιγραφαὶ πλήρεις χρωμάτων καὶ φωτός· ὁσάκις δ' ἔλειπεν ὁ λόγος, οἱ γλυκεῖς ἀνθοσμίαι τοῦ Αἰγαίου πελάγους διήγειρον αὐτόν. Ὑπῆρχον μεταξὺ ἄλλων καί τινες συμπολῖταί μου, πλούσιοι κομψοπρεπεῖς, οἵτινες μ' ἐπότισαν πολλὴν χολήν, διότι ἀπὸ τοῦ ζωμοῦ μέχρι τῶν ἐπιδορπίων δὲν ἔκαμνον ἄλλο τι παρὰ νὰ ἐκφέρωσι βλασφημίας δεινὰς κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅτι δὲν ὑπῆρχον πεζοδρόμια, ὅτι τὰ θέατρα ἦσαν σκοτεινά, καὶ ὅτι δὲν ἐγνώριζέ τις πῶς νὰ περάσῃ τὴν ἑσπέραν. Ἦλθαν εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ περνοῦν τὴν ἑσπέραν. Εἷς τούτων εἶχε κάμῃ τὸ ταξείδιον τοῦ Δουναβίου. Τὸν ἠρώτησα ἐὰν ηὐχαριστήθη εἰς τὸν μέγαν ποταμόν. Μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι οὐδαμοῦ γῆς γνωρίζουσι νὰ παρασκευάζωσι τὸν ἀντακαῖον ὅπως ἐπὶ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς καισαροβασιλικῆς αὐστριακῆς Ἑταιρίας. Ἕτερός τις ἦτο τύπος νοστιμώτατος ἐρωτολήπτου περιηγητοῦ, εἷς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ταξειδεύουσι διὰ νὰ ἐκμαυλίζωσι γυναῖκας, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ σημειωματάριον τῶν κατακτήσεών των. Ἦτο κομητίσκος τις ῥαδινὸς καὶ ξανθός, δαψιλῶς προικισμένος ἐκ φύσεως μὲ τὸ ὄγδοον χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅστις, ὁσάκις συνέπιπτε λόγος περὶ τουρκισσῶν, ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν μετὰ μειδιάματος μυστηριώδους, καὶ δὲν ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν συνδιάλεξιν παρὰ μὲ λέξεις ἡμισείας, τὰς ὁποίας καὶ ἠκρωτηρίαζε πάντοτε τεχνηέντως, ἐμβάπτων τὰ χείλη του εἰς τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου. Πάντοτε ἤρχετο εἰς τὸ δεῖπνον ὀλίγον τι βραδύτερον τῶν ἄλλων, ἀσθμαίνων ὅλος καὶ μὲ ἦθος σημαῖνον, ὅτι πρὸ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἐπάνω κάτω τοῦ τὴν ἐκατάφερε τοῦ Σουλτάνου· εἰς δὲ τὸ διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ τῆς μιᾶς παροψίδος καὶ τῆς ἄλλης, μετέφερε μετὰ πολλῆς τῆς προφυλάξεως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο θυλάκιον τοῦ ἐνδύματός του γραμματίδια διπλωμένα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φαίνωνται ἐπιστολαὶ ὀδαλικισσῶν, καὶ τὰ ὁποῖα ἦσαν βεβαιότατα ἁπλαῖ σημειώσεις ξενοδοχείων. Ὢ! μὲ τί ὑποκείμενα συναντᾶσαι εἰς τὰ ξενοδοχεῖα ταῦτα τῆς κοσμοπολίτιδος πόλεως! Πρέπει νὰ ἔκαμέ τις εἰς αὐτὰ διὰ νὰ μᾶς πιστεύσῃ. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ νεανίας τις οὔγγρος, τριακοντούτης περίπου, ὑψηλός, νευρώδης, μὲ ὀφθαλμοὺς διαβολικούς, καὶ μὲ λεσχηνείαν πυρετώδη, ὅστις, ἀφοῦ ἐχρημάτισε γραμματεὺς πλουσίου τινὸς κυρίου ἐν Παρισίοις, κατετάχθη ἔπειτα εἰς τοὺς ἐν Ἀλγερίᾳ γάλλους ζουάβους, ὅπου ἐτραυματίσθη καὶ ᾐχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἀκολούθως δ' ἔφυγεν εἰς Μαρόκκον, ὁπόθεν ἐπανελθὼν εἰς Εὐρώπην ἔδραμεν εἰς Ἄγαν νὰ ζητήσῃ βαθμὸν ἀξιωματικοῦ διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀκκιναίων πόλεμον· ἀλλ' ἀποκρουσθεὶς εἰς Ἄγαν, ἀπεφάσισε νὰ καταταχθῇ εἰς τὸν τουρκικὸν στρατόν· διαβαίνων ὅμως ἐκ Βιέννης ὅπως ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔλαβε μίαν σφαῖραν πιστολίου εἰς τὸν τράχηλον, ἐν μονομαχίᾳ ἕνεκα κυρίας τινός, καὶ ἐδείκνυε τὴν πληγήν· ἀποκρουσθεὶς δὲ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, —Τί νὰ κάμω; — ἔλεγε — je suis enfant de l'aventure (εἶμαι τέκνον τῆς τύχης)· εἶνε ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ μάχωμαι. Εὕρηκα ἤδη τινὰ ὅστις θὰ μὲ φέρῃ εἰς τὴν Ἰνδικὴν—καὶ ἐδείκνυε τὸ εἰσιτήριόν του,—θὰ γείνω ἄγγλος στρατιώτης· εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εὑρίσκει τις πάντοτε νὰ κάμῃ τι, δὲν ζητῶ ἄλλο παρὰ νὰ μάχωμαι· τί μὲ μέλει ἂν ἀποθάνω; ἔχω τὸν ἕνα πνεύμονα κατεστραμμένον.—Ἄλλος τις, παράδοξος νοστιμώτατος, ἦτο γάλλος, οὗτινος ὁ βίος φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἄλλο τι παρὰ διαρκὴς πόλεμος μὲ τὸ ταχυδρομεῖον. Εἶχε μίαν ὑπόθεσιν ἐκκρεμῆ μὲ τὸ ταχυδρομεῖον τὸ αὐστριακόν, ἄλλην μὲ τὸ γαλλικόν, ἄλλην μὲ τὸ ἀγγλικόν· ἔστελλε διαμαρτυρήσεις εἰς τὸν *Νέον Ἑλ. Τύπον*· ἐξεσφενδόνα αὐθαδείας τηλεγραφικὰς πρὸς ὅλους τοὺς ταχυδρομικοὺς σταθμοὺς τῆς ἠπείρου, καθ' ἑκάστην δὲ εἶχε καὶ ἀνὰ ἕνα διάλογον εἴς ταχυδρομικόν τι παραθύριον, δὲν ἐλάμβανεν ἐπιστολὴν ἐγκαίρως, δὲν ἔγραφεν ἐπιστολὴν ἡ ὁποία νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον της, καὶ διηγεῖτο εἰς τὴν τράπεζαν ὅλα αὐτὰ τὰ δυστυχήματά του καὶ ὅλας αὐτὰς τὰς ἔριδάς του, καταλήγων πάντοτε εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ ἔφθειρε τὴν ζωήν. Ἐνθυμοῦμαι μίαν ἑλληνίδα, μὲ ὄψιν δαιμονισμένης, παραδόξως ἐνδεδυμένην, καὶ πάντοτε μόνην, ἥτις πάντοτε ἠγείρετο ἐκ τῆς τραπέζης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δείπνου, καὶ δὲν ἀπήρχετο ποτὲ εἰμὴ ἀφοῦ ἔκαμνεν ἐπὶ τοῦ τρυβλίου της σημεῖόν τι καβαλιστικόν, τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ποτε κατώρθωσε νὰ ἐννοήσῃ τὴν σημασίαν. Δὲν ἐλησμόνησα καὶ ἓν βλαχικὸν ἀντίτυπον, ὡραῖόν τινα νεανίαν εἰκοσιπενταετῆ, καὶ κόρην μόλις ἀνθήσασαν, οἵτινες ἐφάνησαν ἐκεῖ μίαν μόνην ἑσπέραν, καὶ οἵτινες ἀναμφιβόλως ἦσαν φυγάδες, ἐκεῖνος ἅρπαξ, καὶ ἐκείνη συνένοχος· διότι ἤρκει νὰ προσηλώσῃ τις ἐπ' αὐτῶν μίαν στιγμὴν τὸ βλέμμα του, διὰ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἐρυθριάσωσι, καὶ ὁσάκις ἡ θύρα ἠνοίγετο, ἐχαλαροῦντο καὶ παρέλυαν ὡς δύο ἐλατήρια. Ποίους ἄλλους ἐνθυμοῦμαι; Ἑκατὸν ἄλλους, ἐὰν συλλογισθῶ. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ καὶ εἷς μαγικὸς λύχνος· διεσκεδάζαμεν λοιπόν, ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου, ὁσάκις ἦτο ἡμέρα ἀτμοπλοίου, βλέποντες δι' αὐτοῦ εἰσερχομένους διὰ τῆς θύρας τοῦ δρόμου τοὺς ξένους. Ὅλοι ἦσαν ἀπηυδηκότες, ἐξεστηκότες, ἔνιοι δὲ καὶ συγκεκινημένοι ἀκόμη ἐκ τῆς πρώτης ἀφίξεως, πρόσωπα λέγοντα:—Τί κόσμος εἶνε οὗτος; Ποῦ ἤλθαμεν καὶ ἐπέσαμεν; — Ἡμέραν τινὰ εἰσῆλθε νεανίας, ἀρτίως φθάσας, ὅστις ἐφαίνετο ὡς τρελλὸς ἐκ τῆς

Digitized by Google

χαρᾶς, ὅτι ἦλθε τέλος πάντων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπερ ἦτο τὸ ὄνειρον τῶν παιδικῶν του χρόνων, καὶ ἔσφιγγε δυνατὰ καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας τὴν χεῖρα τοῦ πατρός του, ὅστις μετὰ φωνῆς συγκεκινημένης τοῦ ἔλεγε: Je suis heureux de te voir heureux, mon cher enfant (εἶμαι εὐτυχὴς, διότι σὲ βλέπω εὐτυχῆ, φίλτατόν μου τέκνον). Τὰς δὲ θερμὰς ὥρας ἀκολούθως διηρχόμεθα εἰς τὸ παράθυρον παρατηροῦντες τὸν Πύργον τῆς κόρης, ὅστις ὑψοῦται λευκὸς, ὡς ἡ χιὼν, ἐπὶ βράχου μονήρους τοῦ Βοσπόρου, ἀπέναντι τῆς Χρυσοπόλεως· καὶ ἐν ᾧ ἐφαντασιοκοποῦμεν περὶ τοῦ μύθου τοῦ πρίγκιπος τῆς Περσίας, ὅστις ὑπάγει νὰ ἐκμυζήσῃ τὸ δηλητήριον ἐκ τοῦ βραχίονος τῆς ὡραίας Σουλτάνας, δηχθείσης ὑπ' ἀσπίδος, ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς αὐτῆς οἰκίας καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν παιδάριον πενταετὲς μᾶς ἐτύφλωνε. Τὰ πάντα ἦσαν περίεργα ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἐκείνῳ. Μεταξὺ ἄλλων κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν εὑρίσκομεν ἐνώπιον τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου ἓν ἢ δύο ὑποκείμενα ἀμφιβόλου ὅμως ὄψεως, οἵτινες πρέπει νὰ ἦσαν προμηθευταὶ γυμνῶν διὰ τοὺς ζωγράφους, καὶ οἵτινες ἐκλαμβάνοντες τοὺς πάντας ὡς ζωγράφους, ἠρώτων αὐτοὺς ταπεινῇ τῇ φωνῇ: μίαν τούρκισσαν; μίαν ἑλληνίδα; μίαν ἀρμένισσαν; μίαν ἑβραίαν; μίαν μαύρην;

Ἕπεται συνέχεια.

Τῇ 24 Ὀκτωβρίου (ἔ. ν.) ἡ γαλλικὴ πόλις Angers δημοτελέστατα ἑώρταζε τὰ ἀποκαλυπτήρια ἀνδριάντος, ὃν εἶχεν ἱδρύσει εἰς ἓν τῶν ἀρίστων αὐτῆς τέκνων, εἰς ἄνδρα φιλοπάτριδα ἅμα καὶ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ διασημότατον, τὸν περιώνυμον γλύπτην Δαυΐδ, ὅστις συνήθως μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς πατρίδος του καλεῖται Δαυΐδ ὁ ἐξ Angers. Ὡς γνωστὸν, ὁ διάσημος οὗτος καλλιτέχνης εἶνε ὁ ποιήσας τὸ εἰς τὸν Μάρκον Βότσαρην ὡραῖον ἐκεῖνο μνημεῖον, τὸ παριστῶν τὴν Ἑλλάδα δεικνύουσαν διὰ τοῦ δακτύλου ἐπὶ τοῦ τάφου τὸ ὄνομα τοῦ Σουλιώτου ἥρωος. Δημοσιεύοντες δὲ κατωτέρω ἄρθρον τοῦ Ἰουλίου Claretie, ἀναφερόμενον εἰς τὸ καλλιτέχνημα ἐκεῖνο τοῦ Δαυΐδ, ὅπερ κατεχώρισεν ἐν τῷ «Χρόνῳ» τῶν Παρισίων ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ καλλιτέχνου, πρόσφορον ἐκρίναμεν νὰ συνοδεύσωμεν αὐτὸ διὰ τῆς ἑπομένης σημειώσεως περὶ τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου καὶ φιλέλληνος καὶ τοῦ τάφου τοῦ Βότσαρη, ἣν ὁ ἐν Μεσολογγίῳ συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας κ. Θ. Σοφιανόπουλος καθ' ἡμετέραν παράκλησιν ἐπροθυμήθη νὰ ἐπιστείλῃ ἡμῖν.

«Ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς Ὄθων, ἐπισκεφθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 1834 ἢ 1835 τὸ Μεσολόγγιον, εὗρεν εἰς τὸ μέρος τὸ νῦν ὀνομαζόμενον «κῆπος τῶν ἡρώων» τὰ ὀστᾶ τῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου πεσόντων ἀγωνιστῶν συσσωρευμένα, πρὸς δὲ καὶ πενιχρὸν τάφον περικλείοντα τὰ ὀστᾶ τοῦ ἥρωος Βότσαρη· ἀμέσως δὲ τότε διέταξε τὰ μὲν ὀστᾶ τῶν πεσόντων ἀγωνιστῶν νὰ περισυναχθῶσι καὶ νὰ τεθῶσιν εἰς κιβώτια, ἅτινα ἀμέσως ἐπέχωσαν διὰ χώματος σχηματισθέντος εἰς μέγαν κῶνον, ὅστις καὶ νῦν ὑφίσταται, ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου τοῦ Μάρκου Βότσαρη τῇ διαταγῇ τοῦ ἰδίου βασιλέως ἀνηγέρθη μνημεῖον ἐκ μαρμάρου καὶ ἐπετέθη πλὰξ φέρουσα ἐπιτύμβιον.

Ἐπὶ τοῦ τάφου τούτου κατὰ τὸ ἔτος 1836 ἢ 1837 ἐστήθη μνημεῖον τοῦ Γάλλου ἀγαλματοποιοῦ Δαυΐδ, παριστῶν γονυπετῆ τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ μορφὴν νεάνιδος κρατοῦσαν ἐν τῇ δεξιᾷ στέφανον καὶ δεικνύουσαν τὴν ἐπὶ τοῦ μνημείου ἐπιγραφήν. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1852 ἐξορισθεὶς ὁ Δαυΐδ τῆς Γαλλίας ὑπὸ Ναπολέοντος τοῦ Γ', διῆλθε τοῦ Μεσσολογγίου μετὰ τῆς θυγατρός του, ἔνθα εὑρὼν τὸ ἄγαλμά του ἠκρωτηριασμένον ἔκλαυσε διὰ τὴν τοιαύτην κατάστασίν του. Κατὰ δὲ τὸ 1860 περίπου ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις λαβοῦσα ἐντεῦθεν τὸ ἄγαλμα ἔπεμψεν εἰς Γαλλίαν, ἔνθα ἐπισκευασθὲν ἐπεστράφη εἰς Ἀθήνας, καὶ νῦν εὑρίσκεται ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν στρατιωτικῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1862 ἐπὶ τῇ μεταπολιτεύσει βάνδαλοι ἐβεβήλωσαν τὸν τάφον τοῦ ἥρωος Βότσαρη, ἀνασκάψαντες αὐτὸν, συντρίψαντες τὴν φέρουσαν τὸ ἐπιτύμβιον μαρμαρίνην πλάκα καὶ διασκορπίσαντες τὰ ὀστᾶ τοῦ ἥρωος, καὶ ἴσως ἤθελον τὸν ἀνασκάψει ἐντελῶς, ἐὰν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαπράξεως τοῦ στυγεροῦ ἐγκλήματος δὲν εὑρίσκετο ἐκεῖ ὁ νῦν ἐνταῦθα συμβολαιογράφος κ. Ι. Πλατύκας, ὅστις διὰ νουθεσιῶν καὶ ἀπειλῶν ἀκόμη ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν περαιτέρω καταστροφήν· οὗτος δὲ ὁ Ἰω. Πλατύκας, ὁ Υ. Σεμτέλλος καὶ ὁ Γ. Γιολδάσης περιεσύναξαν τὰ ὀστᾶ, καὶ τὰ ἐναπέθεσαν πάλιν εἰς τὸν τάφον, τὸν ὁποῖον περιεκάλυψαν διὰ τῶν συντετριμμένων μαρμαρίνων πλακῶν· μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἐπεσκευάσθη δαπάνῃ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἤδη ὑπάρχει καλῶς συντηρούμενος».

Σ. τ. Δ.

ΔΑΥΙΔ D'ANGERS

Τὸ ὄνειρον τοῦ Δαυΐδ ἦτο νὰ ἱδρύσῃ μνημεῖον εἰς τὸν Βότσαρην, διότι τότε οἱ Ἕλληνες θνήσκοντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεώς των ἐξῆπτον καὶ ποιητὰς καὶ καλλιτέχνας καὶ ἄνδρας στρατιωτικούς. Ἡμέραν τινὰ ὁ Δαυΐδ περιεφέρετο μόνος του ἔν τινι κοιμητηρίῳ, διέκρινε δὲ νεαράν τινα κόρην, παιδίον ἔτι, ἥτις γονατισμένη οὖσα πρό τινος τάφου ἐσυλλάβιζε τὴν ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν διὰ τοῦ δακτύλου ἀκολουθοῦσα τὴν σειρὰν τῶν γραμμάτων. Ἦτο συγκινητικὸν ἅμα δὲ καὶ ἁπλούστατον τὸ πρᾶγμα· ἡ ζωὴ μετὰ κόπου κατεγίνετο εἰς τὸ νὰ ἀναγνώσῃ τοῦ θανάτου τὸ μυστήριον.

— Εὗρον τὴν σύνθεσιν τοῦ καλλιτεχνήματός μου, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ γλύπτης.

Ἔμελλεν ἀκόμη νὰ εὕρῃ τὸ ὑπόδειγμα.

Ἐν ᾧ ποτὲ ἐπορεύετο νὰ γευματίσῃ ὁ Δαυΐδ μετὰ τοῦ Βίκτωρος Οὐγγὼ εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς γραίας Σαγὲ, συνήντησεν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ὄρους Παρνασσοῦ, παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ ἐφημερίου, εἰς ἣν ἔπειτα κατῴκησεν ὁ Sainte-Beuve, νέαν δεκατεσσάρων ἐτῶν, περιβεβλημμένην ῥάκη, ἰσχνὴν, ἀλλὰ θελκτικωτάτην. Ὁ Δαυΐδ ἔστη πρὸ αὐτῆς· τὴν παρατηρεῖ, τὴν ἐρωτᾷ καὶ λαμβάνει σημείωσιν τοῦ ὀνόματός της καὶ τῆς κατοικίας της.

— Κλημεντίνη. . . .

— Ἔχω καὶ τὸ ὑπόδειγμά μου, εἶπεν ὁ γλύπτης τῷ ποιητῇ.

Τὸ κοράσιον ἐκεῖνο τὸ ἰσχνὸν, τὸ ἀσθενὲς, ἦτο, εἴπομεν, ὡραῖον. Ἔμελλε τὸ κοράσιον ἐκεῖνο νὰ γείνῃ ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος, τὸ ἀσθενικόν της σῶμα ἔμελλε νὰ ζήσῃ εἰς τοὺς αἰῶνας ἐν τῷ μαρμάρῳ τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ. . . .

Ἡ ὀρφανὴ ἐπορεύετο εἰς τοῦ Δαυΐδ, συνοδευομένη ἐνίοτε ὑπὸ τῆς *γραίας* της.

Digitized by Google

Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ γλύπτου, ἐν ὁδῷ Fleurus, ὑπῆρχεν ἀνηρτημένος ὀρειχάλκινος *Χριστὸς* ἐπὶ βελουδίνου ἐδάφους μὲ ὡραῖον πλαίσιον, τὸν ὁποῖον Χριστὸν συχνάκις παρετήρει ἡ *γραία*.

Ἡμέραν τινά, ἐν ᾧ τὸ κοράσιον ἐνεδύετο μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας, εἶπεν εἰς τὸν γλύπτην·

— Ἀχ! ἐκεῖνος ὁ Χριστός, μὲ τὴν κορνίζα του! Ἡ *μάνα* συχνὰ τὸν ἐνθυμᾶται... Ἂν ἠθέλατε νὰ τὸν ξεκάμετε, κύριε Δαυΐδ, καλὸς θὰ ἦτο διὰ τὸ πτωχικό μας! Μπορούσατε νὰ κρατήσετε ὅσο κάνει ἀπὸ τὴν πληρωμή μου, σιγὰ σιγὰ θὰ τὸν ξεπλήρωνα!

Συνεκινήθη ὑπὸ τὸν τραχὺν του μύστακα καὶ τὰ πυκνά του ὀφρύδια ὁ καλλιτέχνης, καταβιβάσας δὲ τὸ εἰκόνισμα εἶπε πρὸς τὴν κόρην·

— Καλά! ἀφ' οὗ τὸν θέλεις, λάβε τον. Ὁσάκις δὲ ὁ πειρασμὸς σὲ ὁδηγεῖ νὰ πράξῃς τὸ κακόν, παρατήρει τον καὶ συλλογίζου καὶ ἐμέ, διότι σοῦ τὸν χαρίζω.

— Μοῦ τὸν χαρίζετε;

Καὶ ἡ χαρὰ τοῦ παιδίου ὑπῆρξε βαθεῖα, ὁ δὲ Δαυΐδ ὡς ὑπὸ ἱεροῦ πυρετοῦ κατειλημμένος εἰργάζετο, ἔχων τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὡς πρότυπον, εἰς ἀποτελείωσιν τῆς *Νεαρᾶς Ἑλληνίδος*, τῆς συλλαβιζούσης τὸ ὄνομα τοῦ Μάρκου Βότσαρη.

Ἡ ποίησίς του ὅλη εἶχε μεταδοθῆ εἰς τὸ μαρμάρινον ἐκεῖνο σῶμα ἀσθενικοῦ κορασίου, ἡ φιλοπατρία του ὅλη εἰς τὸ ἡμικλινὲς ἐκεῖνο ἄγαλμα, ὅπερ ἔμελλε νὰ κοσμήσῃ τὸ μνῆμα τοῦ ἥρωος...

—

Ὅτε τὸ ἔργον ἐπερατώθη, ἐχρειάσθη νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπ' αὐτοῦ ὁ καλλιτέχνης. Αὐτὸς ὁ Δαυΐδ ἔγραφεν ὥς τις ἄλλος Πυγμαλίων—ἀλλ' ὡς πατὴρ καὶ ὄχι ὡς ἐραστής—ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Μία νὺξ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ*, τὰ ἑξῆς·

«Σ' ἐτελείωσα, φίλτατόν μου τέκνον! Θὰ καταλείψῃς τὴν Γαλλίαν διὰ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν ὡραίαν Ἑλλάδα! Σὲ ἠγάπων τόσον! Ἀχ! Σὲ ἠγάπων ὅσον πατὴρ τρυφερὸς ἀγαπᾷ τὴν κόρην του! Θὰ φύγῃς ἀπὸ τὴν χώραν τῶν εὐγενῶν ἐμπνεύσεων καὶ τῶν μεγάλων ἔργων, καὶ θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν χώραν, ἐν ᾗ καὶ αἱ ἐμπνεύσεις αἱ εὐγενεῖς καὶ τὰ ἔργα τὰ μεγάλα κατὰ πρῶτον ἐβλάστησαν. Θὰ σὲ ζεσταίνῃ τῆς Ἀττικῆς ὁ ἥλιος, οὗτινος ἐδῶ δὲν ἔχομεν παρὰ ὠχρὰν μόνον ἀντανάκλασιν. Ὅταν θὰ ὑψοῦται τὸ ἄστρον τῆς ἑσπέρας, ὥς τις σκέψις τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν γλαυκὸν τῆς Ἑλλάδος ὁρίζοντα, μία του ἀκτὶς θὰ πίπτῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου σου τοῦ μελαγχολικοῦ, διότι εἶσαι πολὺ λυπημένον, ταλαίπωρόν μου τέκνον!»

Ἡ λατρεία τοῦ δημοκρατικοῦ Δαυΐδ πρὸς τὸν Χριστὸν εἶνε ἀξία παρατηρήσεως, κατὰ τοῦτο δὲ ὁμοιάζουσι πρὸς τὸν Δαυΐδ πάντες σχεδὸν οἱ δημοκρατικοὶ τοῦ 1848. Ὁ Ἐσκιρὸς θὰ ὡμίλει εὐχαρίστως περὶ τοῦ *φιλοπάτριδος Ἰησοῦ*, ὁ δὲ Λαμενναὶ ἀναλαβὼν νὰ συντάξῃ σχέδιον δημοκρατικοῦ συντάγματος, ἤρχιζεν οὕτω· «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῇ θελήσει τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ». Ἀποσταλείσης τῆς *Νεαρᾶς Ἑλληνίδος* εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Φειδίου, ὁ Δαυΐδ, τραπεὶς ἐπὶ ἄλλα ἔργα, ταχέως ἐλησμόνησε τὸ ἀσθενικὸν κοράσιον τῆς ὁδοῦ τοῦ Παρνασσοῦ.

Ἑσπέραν τινά, ἐξερχόμενος ὁ γλύπτης τῆς οἰκίας ἑνὸς ἀρχιτέκτονος, συνηντήθη πρός τινα ἄνθρωπον ἄγνωστον ὅλως, ὅστις τῷ κατέφερεν ὄπισθεν δύω φοβερὰς πληγὰς καὶ ἤνοιξε τὸ κρανίον.

Ἐργάτης τις τυπογραφείου ἔδωκε χεῖρα βοηθείας εἰς τὸν Δαυΐδ, ὅστις ἔσυρεν ἑαυτὸν μέχρι τῆς οἰκίας του, εὐτυχῶς δὲ μετά τινα χρόνον ἐθεραπεύθη. Εἶχε δὲ πάντοτε τὴν ὑποψίαν ὅτι αἴτιος τῆς δολοφονίας ἐκείνης ἦτο γλύπτης τις, οὗτινος δὲν ἤθελε νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα, καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου γλύπτου εἴς τινα διαγωνισμὸν εἶχε φέρει ψῆφον ὁ Δαυΐδ. Ἔλεγε δ' ἄλλως ὅτι ὁ γλύπτης ἐκεῖνος ἦτο παράφρων.

—

Μετά τινα ἔτη, ὅτε εἶχε πλέον λησμονηθῆ ἡ ἀπόπειρα ἐκείνη τῆς δολοφονίας, ὁ Δαυΐδ ἔλαβε μίαν ἡμέραν ἐπιστολήν, δι' ἧς προσεκαλεῖτο νὰ ὑπάγῃ, μεταξὺ μεσονυκτίου καὶ μιᾶς ὥρας, εἴς τινα οἰκίαν τοῦ προαστείου τοῦ Ἁγ. Ἰακώβου. Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς εἶχε χαραχθῆ συμβολικόν τι σημεῖον ὑπό τινων *πατριωτῶν*, ἐξ οὗ ὁ Δαυΐδ ὑπέθεσεν ὅτι θὰ πρόκειται ἴσως περὶ μυστικῆς τινος συνεντεύξεως ἐξορίστων. Ἐλέγετο δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὅτι ἡ οἰκία, εἰς ἣν ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ, δὲν εἶχε θυρωρόν, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ συμπαραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ κλεπτοφάναρον. Εἰς τὸ τέταρτον πάτωμα θὰ ἔβλεπε κεχαραγμένον ἐπὶ τῆς θύρας διὰ κιμωλίας λευκὸν σταυρόν· εἰς τὴν θύραν ἐκείνην ἔπρεπε νὰ κτυπήσῃ καὶ θὰ τῷ ἤνοιγον εὐθύς. Ἡ πρόσκλησις ἦτο τωόντι πολὺ ῥωμαντική, ἀλλ' ὁ Δαυΐδ ἦτο περίεργος. Ἐπορεύθη εἰς τὴν ὁδὸν Ἁγ. Ἰακώβου, εὐτυχῶς δὲ ὀλίγον πρὸ τοῦ μεσονυκτίου.

Φθάσας εἰς τὸ τέταρτον πάτωμα, διέκρινε τὸν λευκὸν σταυρόν. Κτυπᾷ. Οὐδεὶς ἀνοίγει. Κτυπᾷ καὶ πάλιν καὶ ἑτοιμάζεται νὰ φύγῃ, νομίζων ὅτι ἠθέλησε νὰ ἀστεϊσθῇ μὲ αὐτὸν κανεὶς ἐκ τῶν ὁμοτέχνων του, ὅτε ἡ γειτονικὴ θύρα ἀνοίγει καὶ παρουσιάζεται νέα κόρη μὲ κηρίον εἰς τὴν χεῖρα. Παρατηρεῖ τὸν Δαυΐδ, ὠχριᾷ καὶ ἔξω ἑαυτῆς γενομένη τῷ λέγει·

— Σεῖς εἶσθε! σεῖς, κύριε Δαυΐδ!

Ὁ Δαυΐδ ἦτο ἔκπληκτος, διότι ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ νέα ἐκείνη κόρη ἦτο τὸ ἀσθενικόν του κοράσιον, ἡ *Νεαρὰ Ἑλληνὶς* τοῦ τάφου τοῦ Βότσαρη.

— Εὐθὺς νὰ φύγετε, Κύριε, ἐξακολουθεῖ ἐκείνη, εὐθύς, διότι ἄλλως ἐχάθητε; θὰ σᾶς φονεύσουν καὶ θὰ χαθῶμεν καὶ ἡμεῖς, ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα μου.... Θεέ μου, δὲν ἤξευρα, πῶς εἶσθε σεῖς .. Γρήγορα, γρήγορα, Κύριε Δαυΐδ!

Ὁ γλύπτης ᾐσθάνθη ὅτι θὰ ἦτο ὑπερτάτη ἀ-

Digitized by Google

περισκεψία τὸ νὰ μείνῃ ἐκεῖ αὐτὸς ἄοπλος εἰς τὸν οἶκον τοῦ θανάτου. Ταχέως κατῆλθεν, ἐκρύβη ὄπισθεν ἑνὸς τοίχου εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ. Μετά τινα λεπτὰ εἶδεν ἀνθρώπους νὰ διέρχωνται ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον. Πάντες εἰσέδυον εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον τὸν ὡρισμένον. *Πιστεύω δὲ*, ἔγραφεν ὁ Δαυΐδ, *ὅτι διέκρινα καὶ τὸν παλαιὸν δολοφόνον μου*. Οὐδένα ὅμως ὠνόμασε.

Παρῆλθον πάλιν πολλὰ ἔτη. Ὁ Δαυΐδ ἦτο περίεργος νὰ ἴδῃ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, ἔνθα κατῴκει ἡ κόρη, εἰς ἣν εἶχε χαρίσει τὸν Χριστόν. Ἀνέβη εἰς τὸ τέταρτον πάτωμα καὶ ἐκτύπησεν.

— Ἡ δεσποινὶς Κλημεντίνη, ἠρώτησεν ὁ γλύπτης, ἐδῶ εἶνε;

Ἐργάτης δέ τις ἐκεῖ εὑρισκόμενος, ἀπεκρίθη·

— Δεσποινὶς Κλημεντίνη; δὲν τὴν ἠξεύρω.

Οὐδεὶς δ' ἄλλος τῶν κατοικούντων ἐν τῇ οἰκίᾳ εἶχεν ἀκούσει περί τινος Κλημεντίνης κατοικησάσης ἐκεῖ. Εἶχε χαθῆ τὸ κοράσιον τοῦ 1827, τὸ ὁποῖον εἶχέ ποτε ἐνσαρκώσει ἐν ἑαυτῷ τὸ ὡραῖον ὄνειρον τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος!

—

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1843, ἐν ᾧ ὁ Δαυΐδ ἠκολούθει μετὰ τῶν ἄλλων ἑταίρων τῆς Ἀκαδημείας τῶν Ὡραίων Τεχνῶν τὴν κηδείαν τοῦ γλύπτου Cortot, διέκρινε καὶ πάλιν τὸ *ὑπόδειγμά* του. Ἦτο γυνὴ τριάκοντα ἐτῶν, ὡραία πάντοτε, ἀλλ' ἐλεεινή, μὲ τετριμμένον σάλιον. Εἶχεν ὑπὸ μάλης τὸν ὀρειχάλκινον ἐκεῖνον Χριστὸν καὶ ἐζήτει νὰ τὸν πωλήσῃ... Εἶχε κάμει πολλὰ βήματα εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πονηροῦ... Ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὴν κηδείαν ὁ Δαυΐδ διὰ νὰ τὴν ἐνταμώσῃ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο. Παρετήρησεν ἔπειτα εἰς ὅλα τὰ καταστήματα διὰ νὰ εὕρῃ τὸν Χριστόν, καὶ νὰ τὸν ἀγοράσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸν εὗρε.

Βραδύτερον, μετὰ πέντε ἢ ἓξ περίπου ἔτη, ὁ γλύπτης διέβλεπε συχνὰ τὴν κόρην ἐκείνην, ἥτις εἶχε καταπέσει μέχρι τῆς κατωτάτης βαθμῖδος τοῦ ἐλαττώματος, καὶ ἥτις περιέφερεν εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα τῶν βουλεβαρίων τῶν ἐκτὸς τῆς πόλεως τὴν ὄψιν αὐτῆς, τὴν ἀξίαν ἀκόμη γλυπτικῆς σμίλης, ἀλλ' ὅμως ἀπαισίαν καὶ ἀποφεύγουσαν μὲ αἴσθημα ἀγρίας ἐντροπῆς τὰ βλέμματα τοῦ Δαυΐδ, ὅστις ὑπῆρξεν οἱονεὶ ὁ ποιητὴς τῶν νεκρῶν της χρόνων. Τὴν παρηκολούθησεν ἡμέραν τινὰ πορευομένην εἰς ἓν τῶν ἄντρων ἐκείνων, ὅπου ῥέει ἄφθονον τὸ οἰνόπνευμα, καὶ κρατοῦσαν ἀπὸ τοῦ βραχίονος ἄνδρα οἰκτρὸν καὶ ἐλεεινὸν ὡς ἐκείνη... Ἔπειτα πάλιν τῷ 1847 τὴν εἶδε κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν Σφαγείων. Ἦτο δειλή, ταπεινή, οἰκτρά, ῥακένδυτος.

— Δὲν μὲ ἀναγνωρίζετε, κύριε Δαυΐδ, τῷ εἶπεν. Ἔχετε δίκαιον, ἤλλαξα τόσον, τότε ἤμην εὔμορφη. Τώρα μοῦ ἐμαχαίρωσεν ὁ ἐραστής μου τὰ μάγουλα, ἀφ' οὗ προτήτερα μὲ ἔδερνε καὶ μὲ ἔκλεπτεν. Ἔπειτα μοῦ ἔκοψε τὴν μύτην. Κόπιασε τώρα νὰ σταθῇς διὰ ὑπόδειγμα εἰς τοὺς γλύπτας!

Καὶ ἐγέλασε γέλωτα ἀπαίσιον καὶ παγετώδη, ὃν ἔφριξεν ἀκούσας ὁ Δαυΐδ. Τῆς ἔδωκεν ἐλεημοσύνην, καὶ τὴν εἶδεν ἔπειτα ἀπαγομένην εἰς τὴν φυλακήν!....

Τοιαύτη ἡ ἱστορία τοῦ ὑποδείγματος, ἂς ἴδωμεν τώρα τί ἔγεινε τὸ ἔργον.

Μετὰ τὸ πραξικόπημα τῆς 2 Δεκεμβρίου ὁ Δαυΐδ ἐξόριστος καὶ ὡς δημοκρατικὸς καὶ ὡς γλύπτης, μὴ στέρξας νὰ ἀποπερατώσῃ μετὰ τὴν ἀπόπειραν τῆς Βολωνίας τὸ μνῆμα τῆς βασιλίσσης Ὁρτησίας, ἐπλανᾶτο μετὰ τῆς θυγατρός του μακρὰν τῆς Γαλλίας, γέρων ἤδη ὢν τὴν ἡλικίαν. Ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὴν *Ἑλληνίδα* του, τὸ ἀριστούργημα τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Μεσολόγγι, ὅπου εἶνε ὁ τάφος τοῦ Μάρκου Βότσαρη.

Τῷ εἶπε δέ τις τότε·

— Μὴ ὑπάγῃς!

— Διὰ τί; ἠρώτησεν ὁ Δαυΐδ.

Τὸ *διὰ τί* τοῦτο ἔμελλε νὰ τὸ μάθῃ μετ' οὐ πολύ.

Μακρόθεν, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν γωνίαν ἐκείνην τῆς γῆς, ὅπου ἀπέθανεν ὁ Βύρων, διέκρινεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὀχυρώματος, ἔνθα ἔπεσεν ὁ Βότσαρης, τὸν τύμβον τοῦ ἥρωος, καὶ ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καταφανὴς ἡ *Ἑλληνίς του*. «Ἐνόμιζα, ἔλεγεν, ὅτι τὴν ἔβλεπα νὰ φρίσσῃ ὑπὸ τῆς χαρᾶς, διότι μετὰ τριάκοντα ἔτη ἔμελλε νὰ μὲ ἐπανίδῃ!»

Προχωρεῖ. Αἰσθάνεται ὅτι θὰ ἐπαναρχίσῃ πάλιν τὸ ὄνειρον τῆς νεότητός του. Ἀλλ' αἴφνης ἀφίνει κραυγὴν γοερὰν, κραυγὴν λύσσης καὶ πόνου, κραυγὴν μανιώδους ἀπελπισμοῦ. Ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀγάλματός του ἦτο συντετριμμένη, ὁ δάκτυλος ὁ δεικνύων τὰ γράμματα δὲν ὑπῆρχε πλέον. Τὰ αὐτία ἦσαν τεθραυσμένα. Συντρίμματα εἶχε γείνει ὁ ἕτερος τῶν ποδῶν, καὶ ἐφαίνετο τοῦ ἀγάλματος ἡ κόμη μαχαιρωμένη ὡς τὰ μάγουλα ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρξε τοῦ ἔργου τὸ ὑπόδειγμα. Ἐπὶ τοῦ ἐξαισίου μαρμάρου εἶχον κενώσει τὰ τουφέκιά των τὰ *παλληκάρια*, Ἄγγλοι δὲ πρὸς τούτοις περιηγηταὶ εἶχον γράψει ἀσεβῶς τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τῶν μαρμαρολεύκων νώτων τῆς κόρης....

Φοβερὸν κεφάλαιον τῆς βιογραφίας ἑνὸς καλλιτέχνου! Ἔγεινε πόρνη τὸ ὑπόδειγμα, κατεστράφη τὸ καλλιτέχνημα, ἐπλανᾶτο ἐξόριστος ὁ γλύπτης!

Ἐπεσκευάσθη ἔκτοτε ἡ *Ἑλληνὶς*, ἀλλ' ὁ Δαυΐδ εἶχε πληγῆ τὴν καρδίαν, καὶ ἀπερχόμενος τοῦ Μεσολογγίου ἔγραφεν· «Ἠξευρον ὅτι ὁ Βύρων εἶχε ταφῆ παρὰ τὰ ὀχυρώματα τοῦ Μεσολογγίου, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνακαλύψω εἰς ποῖον ἀκριβῶς μέρος. Ἠθέλησα νὰ ἴδω τὸν οἶκον ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπέθανε, καὶ ἔμαθον ὅτι τὸν κατηδάφισαν. Ἡ ἀγνώμων λήθη εἶνε ἔμφυτος εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀν-

Digitized by Google

θρώπους.... Σήμερον τὴν πρωΐαν ἀπεχαιρέτησα τὴν πτωχὴν ἀκρωτηριασμένην μου. Τὸ πλοῖον διέρχεται πρὸ τῆς Κεφαλληνίας καὶ τῆς Ἰθάκης. Βλέπω εἰς τὸν ὁρίζοντα τὸν τύμβον, βλέπω τὰ ὀχυρώματα, βλέπω ἓν μικρὸν λευκὸν σημεῖον· εἶνε ἡ *Ἑλληνίς* μου. Δάκνεται ἡ καρδία μου ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι τὴν ἀφίνω ἔκθετον εἰς τοὺς ἀνέμους καὶ εἰς τὰς ὕβρεις τῶν βαρβάρων, οἵτινες ἤδη ἐν μέρει τὴν κατέστρεψαν....»

Καὶ οἱ *βάρβαροι* οὗτοι ἦσαν Ἕλληνες! Σ.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Huygens.

Εἴκοσι δύω ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πασκάλ, ὁ Λουδοβῖκος ΙΔ´ ὑπείκων εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς κυρίας **Maintenon**, τοῦ **Père Lachaise** καὶ τοῦ **Louvois**, ἐξετέλεσε πρᾶξιν στυγερὰν κηλιδοῦσαν τήν τε βασιλείαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἱστορίαν, ἀνακαλέσας τὴν 17 Ὀκτωβρίου 1685 τὸ ἐκ Νάντης διάταγμα[1]. Πᾶσα δημοσία λατρεία ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους, οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐξωρίσθησαν, τὰ ἀστυκὰ δικαιώματα κατηργήθησαν, ἄδεια δὲ ἐδόθη τὰ τέκνα των ἀφαιρούμενα ἀπ' αὐτῶν νὰ παραδίδωνται εἰς καθολικοὺς διδασκάλους. Οἱ προσπαθοῦντες νὰ φύγωσι κατεδικάζοντο εἰς τὸ κάτεργον.

Τριακόσιαι περίπου χιλιάδες διαμαρτυρόμενοι κατέλιπον τὴν πατρίδα των, καὶ μετέφερον εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς Γαλλίας.

Διάσημοι ἐπιστήμονες ἔπαθον ἐκ τοῦ σκληροῦ τούτου διωγμοῦ. Περιφημότατοι μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὁ Διονύσιος Παπῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω, ὁ **Huygens** καὶ ὁ Νικόλαος Λεμερύ, ὧν θέλομεν ἀναφέρει τὰ μεγάλα ἔργα.

Ὁ Ὀλλανδὸς μαθηματικὸς **Huygens**, περίφημος διὰ τὰς μεγάλας αὐτοῦ ἀνακαλύψεις ἔν τε τῇ ἀστρονομίᾳ καὶ ἐν τῇ φυσικῇ, ἐγεννήθη ἐν Λαχάῃ τὴν 14 Ἀπριλίου 1629. Λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός του ἀρίστην ἀγωγήν, ἤκουσε τὰ νομικὰ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Λεύδης, ἐνδιατρίψας συγχρόνως καὶ εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, αἵτινες εἶχον ἀκαταμάχητον διὰ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ γόητρον, ἐγένετο δὲ γνωστὸς μετ' οὐ πολὺ καίτοι νεώτατος ὢν διὰ σπουδαίων διατριβῶν περὶ τῶν γεωμετρικῶν καμπυλῶν. Ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν ἦλθεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου ἀνεδείχθη διδάκτωρ τῆς νομικῆς εἰς τὴν ἐν Ἀγγέρῳ σχολὴν τῶν διαμαρτυρομένων. Ἐπιστρέψας εἰς Ὀλλανδίαν ἐπεδόθη μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Κωνσταντίνου εἰς τὴν μελέτην τῆς ὀπτικῆς καὶ τῆς ἀστρονομίας, καὶ κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ ὡραῖον ἀστρονομικὸν τηλεσκόπιον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεκάλυψε τὸν πρῶτον δορυφόρον τοῦ Κρόνου.

«Τὸ ἔτος 1655, τὴν 5 Μαρτίου, λέγει ὁ **Huygens** ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ **De Saturni Luna**, παρατηρῶν τὸν Κρόνον διὰ τοῦ διοπτρικοῦ σωλῆνός μου (τηλεσκοπίου 12 ποδῶν), εἶδον ἔξωθεν τῶν βραχιόνων τοῦ πλανήτου πρὸς δυσμὰς καὶ εἰς ἀπόστασιν τριῶν λεπτῶν, μικρὸν ἀστέρα κείμενον εἰς τὸ αὐτὸ σχεδὸν ἐπίπεδον τῶν βραχιόνων (τοῦ δακτυλίου τοῦ Κρόνου). Σκεφθεὶς ὅτι ἦτο ἴσως σῶμα ὅμοιον πρὸς τὰς τέσσαρας σελήνας τοῦ Διός, ἐσημείωσα τὴν σχετικὴν θέσιν τοῦ Κρόνου καὶ τοῦ μικροῦ ἐκείνου ἀστέρος. Δὲν ἠπατήθην δέ· τὴν ἐπαύριον εἶδον ὅτι εἶχε κινηθῇ, καὶ ἠδυνήθην οὕτω νὰ ὑπολογίσω τὰς ἑπομένας ἡμέρας τὴν ἐκτόπισιν αὐτοῦ εἰς ὡρισμένον χρόνον».

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνεκαλύφθησαν ἓξ ἕτεροι δορυφόροι τοῦ Κρόνου, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἡ δόξα τῆς προτεραιότητος ἀνήκει εἰς τὸν **Huygens**, ὅστις ἀπέδειξε πρὸς τούτοις ὅτι ὁ δακτύλιος τοῦ Κρόνου δὲν ἐφάπτεται τοῦ πλανήτου, ὡς ἐπιστεύετο τότε, ἀλλ' ὅτι χωρίζεται ἀπ' αὐτοῦ διὰ δακτυλιοειδοῦς διαλείμματος. Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ὁ **Huygens** ἀνήγγειλε τὴν παρατήρησίν του ταύτην, δὲν στερεῖται ἴσως ἐνδιαφέροντος. Ἐξ ἀρχαίας παραδόσεως οἱ ἀστρολόγοι μετήρχοντο σχεδὸν πάντοτε γλῶσσαν αἰνιγματώδη καὶ ἔκρυπτον ὑπὸ μυστηριώδεις γρίφους τὴν ἔννοιαν τῶν ὑπ' αὐτῶν γραφομένων. Οὕτως ἔπραξε καὶ ὁ **Huygens** ὡς πρὸς τὸν δακτύλιον τοῦ Κρόνου, προτείνας εἰς τοὺς συγχρόνους ἐπιστήμονας τὸ ἑξῆς ἀνάγραμμα·

aaaaaaa ccccc d eeeee g h iiiiiii llll mm nnnnnnnnn
oooo pp q rr s tttt uuuu

Οὐδεὶς ἔλυσε τὸ αἴνιγμα τοῦτο, ὁ δὲ **Huygens** μετὰ τρία μόνον ἔτη ἐδημοσίευσε τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ ἐν τῷ συγγράμματι «**Systema Saturninum**». Ἰδοὺ δὲ αὕτη·

Annulo cingitur tenui, plano nusquam cohærente, ad eclipticam inclinato.

(Δακτύλιος περιβάλλει αὐτὸν λεπτός, οὐδαμοῦ τοῦ ἀστέρος ἐφαπτόμενος καὶ πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν κλίνων).

Βλέπομεν ὅτι οἱ τότε ἐπιστήμονες εἶχον παραδόξους τινὰς τρόπους δημοσιεύσεως, ἀλλ' ἀνὴρ οἷος ὁ **Huygens** ἦτο ἑπόμενον ν' ἀπαλλάξῃ τὴν ἐπιστήμην τῆς συνήθους ματαιολογίας. Ἀνακαλύψας τὴν μεγάλην φωτονεφέλην «Ὠρίωνα» δημοσιεύει βιβλίον θαυμάσιον τὸν *Κοσμοθεωρόν*, ἐν ᾧ διαλάμπει ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ. Ἐν αὐτῷ περιγράφει ἀλληλοδιαδόχως πάντας τοὺς πλανήτας, καὶ ἐπιχειρεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι κατοικοῦνται. Ἡ ἰδέα, ἣν εἶχον τότε περὶ τῆς Γῆς, χάριν τῆς ὁποίας ὁλόκληρος ἐπλάσθη δῆθεν ὁ κόσμος, ἀπήρεσκεν εἰς τὴν διάνοιαν αὐτοῦ. Ὁ **Huygens** ἐπι-

[1] Διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἐρρῖκος Δ´ εἶχε χορηγήσει (1598) εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους τὴν ἐλευθέραν τοῦ θρησκεύματος αὐτῶν ἐξάσκησιν καὶ θέσεις ἀσφαλείας.

Digitized by Google

σωρεύει εὐφυῆ ὑπὲρ τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπιχειρήματα. «Εἶναι ἄρα λογικὸν νὰ πιστεύωμεν, λέγει, ὅτι τὰ οὐράνια σώματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ ἡμετέρα Γῆ ἐλαχίστην κατέχει θέσιν, ἐπλάσθησαν διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ἵνα ἡμεῖς οἱ ἀνθρωπίσκοι ἀπολαύωμεν τὸ φῶς αὐτῶν καὶ θεωρῶμεν τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ τὴν κίνησιν;»

Ὁ μέγας φυσικὸς κατέστησε κοινὴν τὴν ἀστρονομίαν, ἥτις ἦτο τέως περιωρισμένη εἰς τὰ ἀστεροσκοπεῖα, ἄριστα δὲ ἐξήγει διὰ παραβολῶν, καὶ μεταξὺ ἄλλων ἐδημοσίευσεν ὑπολογισμοὺς ἀγχινουστάτους περὶ τοῦ χρόνου, ὃν ἤθελε κατατρίψει σφαῖρα πυροβόλου, ἵνα ἀπὸ τῶν πλανητῶν μεταβῇ εἰς τὸν ἥλιον.

Τὰ φυσικὰ καὶ μαθηματικὰ ἔργα τοῦ Ὁλλανδοῦ ἐπιστήμονος δὲν εἶναι ἧττον σπουδαῖα τῶν ἀστρονομικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν. Ἐδημοσίευσε διατριβὰς ἀξίας λόγου περὶ τοῦ *Ὑπολογισμοῦ τῶν πιθανοτήτων*, περὶ τῆς *Ἀντανακλάσεως καὶ τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτὸς* καὶ περὶ τῆς περιφήμου *Θεωρίας τῶν παραγουσῶν καμπυλῶν*.

Ὁ Huygens ἐφεῦρε τὸ μικρόμετρον πρὸς καταμέτρησιν τῆς φαινομένης τῶν πλανητῶν διαμέτρου, ἐτελειοποίησε τὴν πνευματικὴν ἀντλίαν καὶ τὸ βαρόμετρον, καὶ ἐπενόησε τὴν ἀληθῆ θεωρίαν τῶν τηλεσκοπίων, τέλος κατεσκεύασε ἀστρονομικὸν ἐργαλεῖον (planétaire), ὅπερ ἔγεινεν ἀφορμὴ ν' ἀνακαλύψῃ ἀξιοσημείωτον ἰδιότητα τῶν συνεχῶν κλασμάτων.

Ἀλλὰ πρὸ πάντων κατέστησε τὸν Huygens περίφημον ἡ ἐφεύρεσις τῶν ἐκκρεμούχων ὡρολογίων. Πρὸ αὐτοῦ αἱ κλεψύδραι καὶ τὰ ἀμμωρολόγια ἦσαν τὰ μόνα γνωστὰ πρὸς καταμέτρησιν τοῦ χρόνου ἐργαλεῖα. Ἐφαρμόσας τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ Γαλιλαίου εἰς ἐπιτυχῆ συνδυασμὸν τροχῶν, σπουδαίως ὠφέλησε τήν τε ἀστρονομίαν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἀπὸ τοῦ 1655 μέχρι τοῦ 1663 ὁ Huygens ἐταξείδευσε πολλάκις εἰς Γαλλίαν καὶ εἰς Ἀγγλίαν, προσεκλήθη δε εἰς Παρισίους ὑπὸ τοῦ Κολβέρτου, ἄρτι συστήσαντος τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἔγινε μετ' ὀλίγον μέλος τῆς σοφῆς ὁμηγύρεως. Ἔλαβε πρὸς τούτοις παρὰ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' εἰς ἀμοιβὴν τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἔργων σύνταξιν καὶ οἴκημα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βασιλέως.

Δυστυχῶς διαμαρτυρόμενος ὢν ἀπεμακρύνθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνακλήσεως τοῦ διατάγματος τῆς Νάντης. Μάτην ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ αὐλικοὶ καὶ ἡ Ἀκαδημία προσεπάθησαν νὰ κρατήσωσιν αὐτόν. Ὁ Huygens, ἀγανακτῶν ἐπὶ τοῖς παθήμασι τῶν ὁμοθρήσκων του, διέκοψε πᾶσαν πρὸς τοὺς Παρισίους σχέσιν, ἔκτοτε δὲ ἀπέστελλε τὰς διατριβὰς αὐτοῦ εἰς τὴν Βασιλικὴν Ἑταιρίαν τοῦ Λονδίνου, καὶ μετέβη μάλιστα εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρωτεύουσαν, ὅπου εγνώρισε τὸν Νεύτωνα, καὶ προσεπάθησε ν' ἀνασκευάσῃ τὰ δόγματα αὐτοῦ.

Ὁ Huygens ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα ἓξ ἐτῶν. Ὡς οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ Descartes, Leibnitz καὶ Νεύτων, δὲν ἐνυμφεύθη. Θλιβερὰ εἶναι τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη. Ἀπὸ τοῦ 1695 εἶχεν ἀπολέσει ἐντελῶς τὰς διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, λυπηρὰ δὲ ἦτο ἡ θέα τοῦ οὕτω ἐξησθενημένου μεγάλου φυσικοῦ, ὅστις ὀλίγα εἶχε μόνον διαλείμματα ἐχεφροσύνης. Ὁ Huygens ἦτο πλούσιος, εἶχε δὲ τὸ δικαίωμα, ὡς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, νὰ ζῇ εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ διεκρίνετο, ἀλλ' ἐπροτίμησε τὴν ἡσυχίαν τοῦ κατ' ἰδίαν βίου καὶ τὴν γοητείαν τῆς ἐξοχῆς, ἐν ᾗ διῆγαγε τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς του μελετῶν καὶ ἐργαζόμενος.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

»Ὦ Γάλλοι, θὰ εἶσθε πάντοτε οἱ θελκτικώτεροι ἀλλὰ καὶ οἱ κουφότεροι τῶν Εὐρωπαίων!», ἀνέκραξέ ποτε περιώνυμος πολιτικὸς ἀνήρ. Τοὺς λόγους τούτους ἀνεμνήσθημεν ἐσχάτως κατὰ τὴν πολύκροτον δίκην τοῦ συνταγματάρχου Ὑοὺγκ, καθ' ἣν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ὡραία Κάουλα, ἄλλοτε σύζυγος τοῦ Ὑοὺγκ, ἦτο πανίσχυρος ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ Cissey, καὶ εἰσήρχετο μέχρι τῶν ἀδύτων τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, ὅπου κεῖνται τὰ μυστικὰ τῶν Γάλλων σχέδια, ἐν περιπτώσει νέου πολέμου κατὰ τῶν Γερμανῶν. Καὶ δὲν εἶνε μὲν εἰσέτι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ κ. Κάουλα ἔκλεψεν ἢ ἀντέγραψε στρατηγικὰ σχέδια, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡ παρουσία γυναικὸς Αὐστριακῆς, ὁμολογουμένας ἐχούσης συμπαθείας πρὸς τοὺς Γερμανούς, εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν εἶνε ἀνήκουστον σκάνδαλον, καὶ δικαίως συνετάραξε βαθέως οὐ μόνον τοὺς Παρισίους, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν Γαλλίαν. Ὁποία ἐλαφρότης ἐκ μέρους ἀνδρὸς, ὅστις θέλων νὰ εἶνε homme galant, λησμόνει ὅτι εἶνε ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, καὶ συνάμα εἷς τῶν ἐπιφανεστέρων στρατηγῶν τῆς Γαλλίας! Πολλάκις ἠκούσαμεν Γάλλους κατηγοροῦντας τὴν ἐλαφρότητα τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων. «Θὰ τοὺς ἐλάτρευον, ἐὰν ἦσαν ὀλιγώτερον ἐλαφροί», ἔλεγέ ποτε ὁ μαρκήσιος κ.*, πρεσβευτὴς ἄλλοτε τῆς Γαλλίας εἴς τινα Ἕλληνα.

— Ἀλλ' ἐξοχώτατε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρατηρήσω ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἦσαν τόσον ἐλαφροὶ ὅσον καὶ οἱ σημερινοὶ Γάλλοι.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, δὲν εἴμεθα δὰ τόσον ἐλαφροί!

— Ἔχει κῦρος, ἐξοχώτατε, ἡ μαρτυρία τοῦ Σατωβριάνδ;

— Βεβαίως, καὶ πολύ.

— Λοιπὸν εὐαρεστήθητε νὰ ἀναγνώσητε τὴν περιγραφὴν τῶν Γάλλων εἰς τὰς σημειώσεις, ἃς ὁ Σατωβριάνδ προσέθηκεν εἰς τὸ «Πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ», παραβάλετε ἔπειτα τὴν περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, ἣν ἀναγινώσκει τις ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τοῦ Θουκυδίδου, καὶ

Digitized by Google

θὰ ὁμολογήσητε ὅτι ὁ Σατωβριὰνδ σχεδὸν ἀντέγραψε κατὰ λέξιν τὸν Θουκυδίδην.

Ὁ μαρκήσιος δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἐφάνη σύννους.

Βεβαίως οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἦσαν ἐλαφροὶ καίτοι ἔχοντες μεγάλας ἀρετάς. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἔκοπτε τὴν οὐρὰν τοῦ σκύλου του, ἵνα ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλ' ἀμφιβάλλομεν ἂν ὁ Περικλῆς θὰ ἔφθανεν εἰς τόσην ἐλαφρότητα, ὥστε νὰ ἐπιτρέψῃ καὶ εἰς θελκτικωτάτην Σπαρτιάτιδα νὰ ἔχῃ εἴσοδον ἐλευθέραν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν τὰ μυστικὰ τοῦ Κράτους ἔγγραφα.

*
* *

Ἐδημοσιεύθη τέλος πάντων τὸ νέον ποίημα τοῦ Βίκτωρος Οὐγγώ, ὑπὸ τὸν τίτλον οὐχὶ «Ἡ ψυχὴ» (L'âme), ὡς πολλαὶ παρισιναὶ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ὄνος» (L'âne).

Εἶνε ὁ ὄνος τοῦ μύθου, ὅστις ὁμιλεῖ. Ἀπευθύνεται δὲ εἰς τὸν μέγαν τῆς Γερμανίας φιλόσοφον Κάντιον, ἵνα κοινοποιήσῃ εἰς αὐτὸν τὰς ἐντυπώσεις του ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ὁ ὄνος ἀνέγνωσεν ὅλα, ἐσπούδασεν ὅλα, ἀλλ' ὡς ὁ Famulus τοῦ Faust, δὲν εἶνε πολὺ προκεχωρημένος, καὶ βλέπει τὸ ἄγονον τῶν σπουδῶν του. Ἐν τῷ μακρῷ αὐτοῦ διαλόγῳ ὁ ὄνος συζητεῖ περὶ πάντων, νῦν μὲν ἐξογκώνων τὴν φωνήν του, ὅτε πρόκειται περὶ μεγάλων θεμελιωδῶν ζητημάτων, νῦν δὲ ἐπιχέων ἄφθονον εἰρωνείαν. Ὁ ὄνος εἰς ἀναζήτησιν ἐπιστημῶν σταματᾷ ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημείας:

Pour augmenter la brume, hélas! les professeurs
Ajoutent doctement de l'encre aux épaisseurs,
Et l'Institut nous montre avec un air de gloire
L'énigme plus opaque et la source plus noire.
Oh! le bon vieux palais, gardé par deux lions!
Sa science met là tous ses tabellions,
Et l'on se complimente et l'on se felicite;
Et moi, l'âne, qui suis parmi vous en visite,
Je n'aurais jamais cru que l'homme triomphât.
A ce point de son vide et, si nul, fût si fat.

Ἀφ' οὗ ὁ ὄνος ἐπεθεώρησεν ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις, ἐπέστρεψεν ἀπηλπισμένος εἰς τοὺς σκολύμους του, ὁ δὲ Κάντιος μείνας μόνος, ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ ἑαυτόν, ἐὰν τὸ ζῶον τοῦτο μὲ τὰ μακρὰ ὦτα δὲν ἔχει δίκαιον:

Et l'âne disparut, et Kant resta lugubre.
—Oui, dit-il, la science est encore insalubre.
L'esprit marche baissant la tête et parlant bas,
Et cette surdité de la bête n'est pas
Si stupide en effet, que d'abord elle semble
Puisqu'aux mains du savoir le flambeau sacré tremble.

Τότε παρουσιάζεται ὁ ποιητὴς ἵνα παρηγορήσῃ τὸν φιλόσοφον.

Τὸ νέον ἔργον τοῦ Βίκτωρος Οὐγγὼ ἔχει ἀναντιῤῥήτως πολλὰς ποιητικὰς καλλονάς. Ἐν αὐτῷ βλέπει τις ὅ,τι καὶ εἰς τὰ ἄλλα τελευταῖα ἔργα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, τὸν λύχνον τῆς μεγαλοφυΐας, ὅστις, ἐν ᾧ σβύνει, ἀναδίδει κάποτε λάμψεις.

Φεῦ! οἱ μεγάλοι ἄνδρες θὰ ἀναπολῶσι πάντοτε τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Gil-blas!

— Γνωρίζω, Gil-blas, τῷ ἔλεγέ ποτε ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὅτι δὲν θὰ ἔχω πάντοτε τὸ πνεῦμα ζωηρόν. Τὰ ἀνθρώπινα πράγματα ἔχουν ἀκμὴν καὶ παρακμήν. Δὲν θέλω ὅμως εἰς τὴν συλλογὴν τόσων ὡραίων λόγων, οὓς ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐξεφώνησα, νὰ προσθέσω λόγους ἄνευ οὐσίας. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν εὐθὺς ἅμα ἀρχίσῃ νὰ φανῇ ἡ φυσικὴ παρακμὴ εἰς τὸ πνεῦμά μου, νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς· δὲν δύνασαι νὰ προσφέρῃς μεγαλειτέραν ὑπηρεσίαν εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν δόξαν μου.

Ὁ Gil-blas εἰδοποίησεν ἐγκαίρως τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἀλλ' εἰς ἀνταμοιβὴν ἐδιώχθη κακὴν κακῶς τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ οἴκου.

*
* *

Πολλάκις ἐῤῥέθη ὅτι πρέπει ν' ἀμφιβάλλωμεν ὁπόταν οἱ collectionistes μᾶς παρουσιάζωσιν ἀντικείμενα, ἅτινα ἀνῆκον εἰς μεγάλους ἄνδρας τοῦ παρελθόντος καιροῦ. Ὁπόταν λ. χ. ἐν Λονδίνῳ ὁ λόρδος Ν. μᾶς δεικνύει ὑπερηφάνως εἰς τὴν αἴθουσάν του τεμάχια παραπετασμάτων τῆς κυρίας Στάελ, τὴν γραφίδα δι' ἧς ὑπέγραψεν ἐν Φονταινεβλῷ τὴν παραίτησίν του ὁ Ναπολέων, κτλ. ἅτινα πρέπει νὰ ἠγόρασεν ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ, ἐπιτρέπεται νὰ ἐρωτῶμεν, ἂν ταῦτα πάντα εἶνε τῷ ὄντι γνήσια· ἐπίσης ὁπόταν ἡ ὡραία Ἀμερικανὶς Κ... ἐπιδεικνύῃ τὴν συλλογὴν τῶν μελανοδοχείων της, συλλογὴν πλουσίαν, ὅπου βλέπει τις τὸ μελανοδοχεῖον τῆς Μαρίας Ἀντουανέτας, τῆς Πομπαδοὺρ, τοῦ Σατωβριὰνδ καὶ τόσων ἄλλων ἐπισήμων προσώπων. Ἀλλ' οὐδέποτε ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ὅτι πρέπει ν' ἀμφιβάλλωμεν καὶ περὶ τῆς γνησιότητος ἀντικειμένων, ὧν ἔκαμον χρῆσιν ζῶντες περιώνυμοι ἄνδρες. Ἐν τούτοις ὅ,τι συνέβη ἐσχάτως εἰς τὴν κόμησσαν Α... πρέπει νὰ μᾶς κάμῃ προσεκτικούς. Ἡ κόμησσα ἴσα ἴσα ἤθελε νὰ τεθῇ μακρὰν παντὸς δισταγμοῦ. «Δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ παλαιά, ἀνέκραζε, ἐγὼ θὰ ἱδρύσω μουσεῖον πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τοὺς συγχρόνους μας». Ἐσύστησε λοιπὸν τὸ μουσεῖόν της, καὶ ἐκεῖ βλέπομεν μεταξὺ τόσων ἄλλων περιέργων ἀντικειμένων, ἓν κομβίον τῆς περικνημῖδος τοῦ Γκουνώ, ἕνα παλαιὸν χρωστῆρα τοῦ Μεϊσσονιέ, ἓν ὑπόδημα τῆς Σάρας Βερνάρδ κτλ. ἀλλὰ δὲν εἶχέ τι προερχόμενον ἐκ τοῦ ζωγράφου Χέννερ. Ὡς γνωστόν, ὁ Χέννερ εἶνε ἐκ τῶν μεγίστων συγχρόνων Γάλλων ζωγράφων. «Τὸ κοράσιον παρὰ τῇ πηγῇ» εἶνε ἀριστούργημα τέχνης.

Πῶς νὰ κατορθώσῃ ἡ κόμησσα νὰ προμηθευθῇ πρᾶγμά τι, οὗ ἔκαμε χρῆσιν ὁ Χέννερ; Δὲν ἐγνώριζε προσωπικῶς τὸν καλλιτέχνην· ἐν τούτοις λαμβάνει τὴν ἡρωϊκὴν ἀπόφασιν νὰ πορευθῇ μόνη πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὸ ποθητὸν ἀντικείμενον. Ἡμέραν τινὰ λοιπὸν παρουσιάζεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ καλλιτέχνου, ἀλλ' οὗτος εἶχε πρὸ μικροῦ ἐξέλθει. Ἡ κόμησσα ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ της διηγεῖται εἰς τὸν ὑπηρέτην τὸν

Digitized by Google

σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς της προσθέτουσα ὅτι ἐπλήρωνεν ἀκριβὰ ἀντικείμενόν τι, τοῦ ὁποίου εἶχε κάμει χρῆσιν ὁ μέγας ζωγράφος. Δὲν ἐζήτει πρᾶγμα ἀξίας, ἀλλὰ παρκμικρόν τι καὶ ἀνωφελὲς ἀντικείμενον.

Ὁ ὑπηρέτης, πονηρὸς ὡς ὁ Σκαπῖνος τοῦ Μολιέρου, ἐνόησε τὴν κόμησσαν, καὶ ἐπρότεινε νὰ δώσῃ αὐτῇ κάτι τι *ἔκτακτον*, τὸ ὁποῖον μάλιστα διῆλθε διὰ τοῦ στόματος τοῦ κυρίου του.

— Ἀληθῶς! ἀνέκραξε μετὰ χαρᾶς ἡ κόμησσα, ἀλλὰ τί; Θὰ εἶμαι τῳόντι εὐτυχεστάτη!

— Κουκούτσια κερασίων, κυρία μου! Ἴσα, ἴσα ὁ κ. Henner προεγευμάτισε πρὸ ὀλίγου, καὶ τὰ κουκούτσια εἶνε ἀκόμη ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Δι' ἕκαστον πυρῆνα ἡ κόμησσα ἐπλήρωσε προθύμως ἓν λουδοβίκειον καὶ ἀπῆλθεν εὐδαίμων.

Φεῦ! ἡ χαρά της δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἦτον, ὅπως καὶ ὁ Henner, προσκεκλημένη εἰς ἐπίσημον γεῦμα. Εἰς τὰ ἐπιδόρπια παρετέθησαν κεράσια, ἀλλ' ὁ Henner οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἤγγισε.

— Πῶς; δὲν τρώγετε κεράσια, ἀφ' οὗ μάλιστα κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν εἶνε τόσον σπάνια; ἠρώτησεν ἔκπληκτος ἡ κόμησσα.

— Ὄχι, κυρία μου, εἶνε καρπὸς ὃν ἀηδιάζω καὶ οὐδέποτε τρώγω.

Ὁ ὑπηρέτης εἶχε δώσει εἰς τὴν κόμησσαν πυρῆνας κερασίων, τὰ ὁποῖα αὐτὸς οὗτος εἶχε φάγει! * *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἰωσὴφ ὁ Β', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ὁδοιπορῶν ἀγνώριστος, κατέλυσεν εἰς χωρίον, ὅπου εἰσελθὼν εἰς μικρὸν ξενοδοχεῖον, ἐζήτησε δύο αὐγὰ νωπά.

Ἐκ τῆς ἀδιακρισίας ἑνὸς τῶν θεραπόντων ἡ ξενοδόχος ἔμαθε τίς ἦτο ὁ ξένος της.

Ὅτε ἐζητήθη ὁ λογαριασμός, ἡ ξενοδόχος ἐζήτησεν ἓν λουδοβίκειον δι' ἕκαστον ᾠόν.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐκπλαγεὶς διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ταύτην τιμήν, ἠρώτησεν·

— Εἶνε λοιπὸν πολὺ σπάνια τὰ αὐγὰ ἐδῶ;

— Ὄχι, αὐθέντα μου, ἀπεκρίθη ἡ ξενοδόχος, ἀλλὰ οἱ αὐτοκράτορες μόνον σπανίζουσιν.

Ἂν καὶ ὀλίγον φιλάργυρος Ἰωσὴφ ὁ Β' διέταξε καὶ ἐπλήρωσαν τὰ δύο λουδοβίκεια.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Τὸν δοῦκα τοῦ Lauzun, καταδικασθέντα εἰς θάνατον τῷ 1793, ἦλθε νὰ ζητήσῃ καὶ παραλάβῃ ὅπως ἀπαγάγῃ εἰς τὸ ἰκρίωμα ὁ δήμιος, καθ' ἣν ὥραν ὁ δοὺξ ἀπεγεύετο δωδεκάδα τινὰ ὀστρειδίων.

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν, ἀφετέ με νὰ τελειώσω τὰ ὀστρείδιά μου, τοῦτο δὲν θὰ διαρκέσῃ πολύ.

Μεταξὺ δὲ τρώγων τὰ νόστιμα ὀστρακόδερμα, ἔλεγε καὶ πρὸς τὸν δήμιον·

— Διὰ τὸ ἔργον, ὅπου μετέρχεσθε, χρειάζεται δύναμις· πίετε ἓν ποτήριον ἀπὸ τὸν λευκὸν τοῦτον οἶνον· εἶνε κάλλιστος.

Ἀνέβη ἔπειτα εἰς τὸ μοιραῖον ἰκρίωμα, καὶ ὑπέστη τὸν θάνατον μετὰ τῆς ἀνδρίας, ἣν εἶχε δείξῃ εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

—

Πολλάκις, παρατηρεῖ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς ὁ υἱός, λέγουσι κοινῶς: Αἱ δουλειαίς· ὁ δεῖνα κάμνει καλαὶς δουλειαὶς, καὶ τὰ παρόμοια. Ἀλλὰ τί εἶνε ὅλαις αἱ δουλειαὶς αὐταίς; — Ἡ περιουσία τῶν ἄλλων.

—

Ἐν τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ πρὸ ἀδαμαντοπωλείου:

Ἡ σύζυγος. — Ἄ, τί ὡραῖοι ἀδάμαντες, Γιάγκο!

Ὁ σύζυγος. — Ἔλα, ἀγαπητή μου, νὰ ἴδῃς εἰς τὸ ἀντικρυνὸν κατάστημα ὁλόκληρον *κοστούμι* διὰ δεκαεπτὰ φράγκα. Ιωνας

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ὁ κοινωνικὸς βίος ἔχει τὸ κακὸν νὰ διεγείρῃ ἀνώμαλα πάθη καὶ νὰ δημιουργῇ περιπτώσεις, αἵτινες καθιστῶσι δυσχερῆ τὴν διάκρισιν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐνῷ αὐτὴ ἔπρεπε νὰ εἶνε εὐδιάκριτος καὶ πλατεῖα.

*

Μακάριος ὁ γνωρίζων νὰ λέγῃ ὄχι. Μόνος ὁ δυνάμενος νὰ εἴπῃ ὄχι καὶ εἰς παιδίον καὶ εἰς πτωχὸν καὶ εἰς γέροντα καὶ εἰς γυναῖκα ἀκόμη εἶνε πράγματι κύριος τοῦ καιροῦ του, τῆς περιουσίας του, καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς του (Octave Feuillet).

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Αἱ ἐκ μελάνης κηλῖδες, ἂν μὲν εἶνε πρόσφατοι, καθαρίζονται δι' ὕδατος καὶ σάπωνος· ἂν δὲ παλαιαί, διὰ ζωμοῦ λεμονίου· ἂν δὲ μηδ' οὕτως ἀφαιρεθῶσιν, ἐλαχίστη ποσότης *ὀξαλικοῦ ὀξέως* ἐξαλείφει αὐτάς. Πρέπει ὅμως παραχρῆμα νὰ τρίψωμεν δυνατὰ εἰς ἄφθονον ὕδωρ τὸ οὕτω καθαρισθὲν ἔνδυμα, διότι ἄλλως τὸ ὕφασμα καιόμενον ἐκ τῶν καυστικῶν αὐτῶν ὑλῶν σχίζεται εὐθὺς μετὰ ταῦτα. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ καθαρίζειν τὴν μελάνην εἶνε χρήσιμος εἰς τὰ ἀσπρόρρουχα μόνον, εἰς δὲ τὰ χρωματιστὰ ὀλίγον γάλα δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς καθαρισμὸν τῆς μελάνης καὶ ἔπειτα σαπώνισμα πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ γάλακτος.

ΑΘΗΝΗΣΙ, —ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 255 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 16 Νοεμβρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ Ἀντεπάρχου

ΣΥΜΗΣ, ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΑΙ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐν Σύμῃ συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίας κ. Δημοσθένους Χαβιαρᾶ. Σ. τ. Δ.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 714.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Ἀλλ' ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἂς περιπλανηθῶμεν ἐκεῖ, καθὼς τὰ πτηνὰ εἰς τὸν ἀέρα. Ἐδῶ ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ τις ὅ,τι φαντασθῇ. Ἐμπορεῖ ν' ἀνάψῃ τὸ σιγάρον του εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ ῥίψῃ τὴν στάκτην του εἰς τὴν Ἀσίαν. Τὸ πρωῒ ἐξεγειρόμενοι τῆς κλίνης, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν :—Ποῖον μέρος τοῦ κόσμου θὰ ἴδω σήμερον ;—καὶ δυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν μεταξὺ δύο ἠπείρων καὶ δύο θαλασσῶν. Ὑπάρχουσιν εἰς τὴν διάθεσίν μας ἵπποι ἐπισεσαγμένοι εἰς πᾶσαν μικρὰν πλατεῖαν, λέμβοι ἱστιοφόροι εἰς πάντα ὅρμον, ἀτμόπλοια εἰς πᾶσαν ἀποβάθραν· τὸ καΐκιον, ὅπερ τρέχει, ἡ ταλίκα ἥτις πετᾷ, καὶ στρατὸς ὁδηγῶν λαλούντων ὅλας τὰς γλώσσας τῆς Εὐρώπης. Θέλετε νὰ ἴδετε τὴν ἰταλικὴν κωμῳδίαν; τὸν χορὸν τῶν δερβίσιδων; τὰς βωμολοχίας τοῦ Καραγκιόζ, τοῦ τούρκου γελωτοποιοῦ, νὰ ἀκούσετε τὰ ἀκόλαστα ᾀσμάτια τῶν μικρῶν θεάτρων τῶν Παρισίων; νὰ παρασταθῆτε εἰς τὰς γυμναστικὰς παραστάσεις τῶν ἀτσιγγάνων ; ν' ἀκούσετε ῥαψῳδὸν διηγούμενον μῦθον ἀραβικόν ; νὰ ὑπάγετε εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ; ν' ἀκούσετε ἰμάμην κηρύττοντα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ; Ἀποφασίσατε καὶ ζητήσατε. Ὅλα τὰ ἔθνη εἶνε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας· ὁ ἀρμένιος διὰ νὰ σᾶς ξυρίσῃ, ὁ ἑβραῖος διὰ νὰ σᾶς στιλβώσῃ τὰ ὑποδήματα, ὁ τοῦρκος διὰ νὰ σᾶς μεταφέρῃ διὰ τῆς λέμβου, ὁ μαῦρος διὰ νὰ σᾶς τρίψῃ εἰς τὸ λουτρόν, ὁ ἕλλην διὰ νὰ σᾶς προσφέρῃ καφὲν, καὶ ἅπαξ ἅπαντες διὰ νὰ σᾶς φενακίσωσι. Διὰ νὰ σβέσητε, ὁδοῦ πάρεργον, τὴν δίψαν σας, εὑρίσκετε παγωτὰ ἀπὸ χιόνα τοῦ Ὀλύμπου· ἐὰν εἶσθε λαίμαργος, δύνασθε νὰ πίετε νερὸν τοῦ Νείλου, καθὼς ὁ Σουλτάνος· ἐὰν ἔχητε ἀσθενῆ τὸν στόμαχον, νερὸν τοῦ Εὐφράτου· καὶ, ἐὰν εἶσθε νευρικὸς, νερὸν τοῦ Δανουβίου. Δύνασθε ν' ἀριστήσετε ὡς ὁ ἄραψ εἰς τὴν ἔρημον, ἢ ὡς ὁ κοιλιόδουλος εἰς τὴν Maison Dorée (εἰς τὴν Χρυσῆν Οἰκίαν). Διὰ ν' ἀναπαυθῆτε μετὰ τὸ γεῦμα ἔχετε τὰ νεκροταφεῖα· διὰ νὰ χωθῆτε μέχρι ζάλης εἰς τὴν τύρβην, τὴν γέφυραν τῆς Βαλιδὲ Σουλτάνας· διὰ νὰ ὀνειροπολήσετε τὸν Βόσπορον· διὰ νὰ περάσετε τὴν Κυριακὴν, τὰς νήσους τῶν Πριγκίπων· διὰ νὰ ἴδητε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὸ ὄρος Βουλγουρλού· διὰ νὰ ἴδητε τὸ Χρυσοῦν Κέρας, τὸν Πύργον τοῦ Γαλατᾶ· καὶ διὰ νὰ ἴδητε τὰ πάντα, τὸν Πύργον τοῦ Σερασκεράτου. Τὰ παράδοξα τῆς πόλεως ταύτης εἶνε ἀκόμη πλειότερα καὶ μεγαλίτερα ἀπὸ τὰ κάλλη της. Τὰ πράγματα, ὅσα οὐδέποτε θέλουσι παρουσιασθῇ ὁμοῦ, ἐδῶ παρουσιάζονται ὁμοῦ εἰς τὸ βλέμμα μας. Ἀπὸ τὸ Σκούταρι ἀναχωρεῖ τὸ καραβάνιον διὰ τὴν Μέκκαν, καὶ τὸ κατ' εὐθεῖαν ταχυδρομεῖον διὰ τὴν Προῦσαν, τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσαν. Διὰ τῶν μυστηριωδῶν τοίχων τοῦ ἀρχαίου σεραγίου διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος, ὁ ἄγων εἰς Σόφιαν· οἱ τοῦρκοι στρατιῶται συνοδεύουσι τὸν καθολικὸν ἱερέα, φέροντα τὴν ἁγίαν κοινωνίαν· ὁ λαὸς ἑορτάζει ἐν τοῖς κοιμητηρίοις· ἡ ζωὴ, ὁ θάνατος, ἡ ἀπόλαυσις, τὰ πάντα συνδέονται καὶ συγχέονται. Ἔχεις ὁμοῦ τὴν κίνησιν τοῦ Λονδίνου καὶ τὸν λήθαργον τῆς ἀνατολικῆς ἀργίας, ἀπέραντος δημόσιος βίος, καὶ μυστηριώδης βίος ἰδιωτικός· κυβέρνησις ἀπόλυτος, καὶ ἐλευθερία ἀπεριόριστος. Τὰς πρώτας ἡμέρας δὲν ἐννοεῖ τις τίποτε· νομίζει, ὅτι ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν μέλλει ἢ νὰ παύσῃ ἡ ἀταξία αὕτη, ἢ νὰ ἐπέλθῃ ἐπανά-

Digitized by Google

στασις· καθ' ἑκάστην ἐπιστρέφων οἴκαδε, νομίζεις ὅτι ἐπιστρέφεις ἀπὸ ταξείδιον· κατὰ πᾶσαν δὲ πρωΐαν ἐρωτᾷς:—Ἀλλὰ τωόντι ἐδῶ πλησίον εἶνε ἡ Σταμπούλ;—Δὲν γνωρίζει τις τί νὰ εἴπῃ· ἡ μία ἐντύπωσις ἐξαλείφει τὴν ἄλλην, αἱ ἐπιθυμίαι συσσωρεύονται, ὁ καιρὸς φεύγει· θέλεις νὰ μείνῃς ἐκεῖ διὰ βίου, καὶ πάλιν θέλεις ν' ἀναχωρήσῃς τὴν ἐπιοῦσαν. Καὶ ἔπειτα νὰ θέλῃς νὰ περιγράψῃς ὅλον τοῦτο τὸ χάος! Ἐνίοτε μοῦ ἔρχεται ὁ πειρασμὸς νὰ κάμω ἕνα σωρὸν ὅλα τὰ βιβλία καὶ ὅλα τὰ χαρτία, ὅσα ἔχω ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, καὶ νὰ τὰ ῥίψω ὅλα ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον.

Ὁ φίλος μου καὶ ἐγὼ δὲν ἐσκέφθημεν περὶ τοῦ πρακτέου εἰμὴ τὴν τετάρτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς μας. Ἀπὸ πρωΐας ἤμεθα ἐπὶ τῆς γεφύρας, μὴ γνωρίζοντες ἀκόμη τί ἐμέλλομεν νὰ πράξωμεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅτε ὁ Ὑοὺγκ μοὶ ἐπρότεινε νὰ ἐπιχειρήσωμεν μίαν μεγάλην ἐκδρομήν, μὲ σκοπὸν ὡρισμένον, καὶ μὲ πνεῦμα γαληνιαῖον, διὰ νὰ παρατηρήσωμεν καὶ σπουδάσωμεν.—Ἂς διατρέξωμεν,— μοὶ εἶπεν,— ὅλην τὴν βορείαν ὄχθην τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀκόμη καὶ ἂν πρόκειται νὰ περιπατῶμεν μέχρι τῆς νυκτός. Θὰ γευματίσωμεν εἰς ἓν τουρκικὸν καπηλεῖον, θ' ἀναπαυθῶμεν μετὰ τὸ γεῦμα εἰς τὴν σκιὰν πλατάνου, καὶ θὰ ἐπιστρέψωμεν μὲ ἓν καΐκι.—Ἐδέχθην τὴν πρότασιν· ἐπρομηθεύθημεν σιγάρα καὶ κερμάτια, καί, ἀφοῦ ἐρρίψαμεν ἓν βλέμμα εἰς τὸν χάρτην τῆς πόλεως, ὡδεύσαμεν πρὸς τὸν Γαλατᾶν.

Ὁ ἀναγνώστης, ὅστις θέλει νὰ γνωρίσῃ καλῶς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἂς λάβῃ τὸν κόπον νὰ μᾶς συνοδεύσῃ.

Φθάνομεν εἰς τὸν Γαλατᾶν. Ἀπὸ ἐδῶ ἀρχίζει ἡ ἐκδρομή μας. Ὁ Γαλατᾶς κεῖται ἐπὶ λόφου, ὅστις σχηματίζει ἀκρωτήριον μεταξὺ τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου, ὅπου ἦτο τὸ μέγα νεκροταφεῖον τῶν ἀρχαίων Βυζαντίων. Ὁ Γαλατᾶς εἶνε τὸ ἄστυ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅλοι σχεδὸν οἱ δρόμοι εἶνε στενοὶ καὶ σκολιοί, ἔχοντες ἑκατέρωθεν οἰνοπωλεῖα, ζαχαροπωλεῖα, κουρεῖα καὶ κρεωπωλεῖα, ἑλληνικὰ καὶ ἀρμενικὰ καφενεῖα, καταστήματα ἐμπορικά, ἐργαστήρια καὶ παραπήγματα. Τὰ πάντα ζοφώδη, ὑγρά, βορβορώδη, γλοιώδη, ὅπως αἱ συνοικίαι τῆς κατωτέρας τάξεως τοῦ Λονδίνου. Πλῆθος πυκνὸν καὶ ἀπησχολημένον ὑπάγει καὶ ἄρχεται διὰ τῶν δρόμων τούτων, ἀδιαλείπτως διασχιζόμενον ὅπως ἀφήσῃ τόπον εἰς τοὺς ἀχθοφόρους, τὰ ὀχήματα, τοὺς ὄνους, τὰ λεωφορεῖα. Ὅλον σχεδὸν τὸ ἐμπόριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως διέρχεται διὰ τοῦ προαστείου τούτου. Ἐδῶ εἶνε τὸ Χρηματιστήριον, τὸ τελωνεῖον, τὰ καταστήματα τοῦ αὐστριακοῦ Λόϋδ, τὰ τῶν γαλλικῶν διαπορθμεύσεων· ἐκκλησίαι, νοσοκομεῖα, μοναστήρια, ἀποθῆκαι. Ὑπόγειος σιδηρόδρομος συνενώνει τὸν Γαλατᾶν μὲ τὸ Πέραν ἢ Σταυροδρόμιον. Ἐὰν εἰς τοὺς δρόμους δὲν ἐφαίνοντο σαρίκια καὶ φέσια, δὲν θὰ ἐννόει τις ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἁπανταχόθεν ἀκούει τις λαλουμένην τὴν γαλλικήν, τὴν ἰταλικήν, τὴν γενουαϊκήν. Οἱ Γενουαῖοι ἐδῶ εὑρίσκονται τρόπον τινὰ οἴκοι, καὶ λαμβάνουσιν ἀκόμη τὸ ἦθος κυριάρχων, καθὼς ὁπότε ἔκλειον κατ' ἀρέσκειαν τὸν λιμένα, καὶ ἀπεκρίνοντο μὲ κανόνια πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας. Ἀλλὰ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν δυνάμεως δὲν διασώζονται πλέον ἄλλα μνημεῖα, παρὰ οἰκίαι τινὲς πεπαλαιωμέναι ὑποβασταζόμεναι ὑπὸ μεγάλων παραστάδων καὶ ἀψίδων βαρειῶν, καὶ τὸ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ ἤδρευεν ὁ Ἄρχων αὐτῶν. Ὁ ἀρχαῖος Γαλατᾶς ἐξηφανίσθη σχεδόν. Χιλιάδες οἰκίσκων κατηδαφίσθησαν διὰ νὰ ῥυμοτομηθῶσι δύο μεγάλαι ὁδοί, ὧν ἡ μὲν ἀνέρχεται τὸν λόφον πρὸς τὸ Σταυροδρόμιον, ἡ δὲ χωρεῖ παραλλήλως πρὸς τὸ παράλιον ἀπὸ ἄκρου ἕως ἄκρου τοῦ Γαλατᾶ. Εἰς ταύτην τὴν ὁδὸν προεχωρήσαμεν ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου, καταφεύγοντες ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὰ ἐργαστήρια, διὰ νὰ παραμερίσωμεν, ὅπως διέλθωσι μεγάλα λεωφορεῖα, ὧν προηγοῦντο τοῦρκοι μὲ τὸ ὑποκάμισον μόνον, ἀνοίγοντες τὸν δρόμον μὲ ῥαβδισμούς. Κατὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν ἀντήχει εἰς τὰ ὦτά μας καὶ μία κραυγή. Ὁ τοῦρκος ἀχθοφόρος ὠρύετο: *Σακὴρ ἆ!* (Φυλαχθῆτε!), ὁ ἀρμένιος ὑδροφόρος —*Βάρμη σού*;—ὁ ἕλλην ὑδροφόρος: Κρύο νερό!—ὁ τοῦρκος ὀνηλάτης:—*Μπουραδά!* (ἐδῶ!) —ὁ ζαχαροπώλης: —*Σερμπέτ!* — ὁ ἐφημεριδοπώλης: — *Νεολόγος!*— ὁ γάλλος ἁμαξηλάτης: Guarda! Guarda! Ὡδεύαμεν πρὸ δέκα λεπτῶν, καὶ ἤμεθα ἤδη ξεκωφαμμένοι. Φθάσαντες εἴς τι μέρος, παρετηρήσαμεν, ὅτι ἡ ὁδὸς δὲν ἦτο πλέον ἐστρωμένη. Ἐστάθημεν παρατηροῦντες καὶ ζητοῦντες νὰ μαντεύσωμεν τὸ αἴτιον. Ἰταλὸς δέ τις ἐργαστηριάριος μᾶς ἐξήγησε τὸ πρᾶγμα. Ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει εἰς τὰ ἀνάκτορα, πρό τινων δὲ μηνῶν διερχομένης ἐκεῖθεν τῆς αὐτοκρατορικῆς συνοδίας, ὁ ἵππος τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Ἀζὶζ προσέκοψε καὶ κατέπεσεν, ὁ δ' ἀγαθὸς Σουλτάνος, ὀργισθείς, διέταξε ν' ἀρθῇ τὸ λιθόστρωτον ἀμέσως ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκείνου μέχρι τῶν ἀνακτόρων. Εἰς τὸ ἀξιομνημόνευτον τοῦτο μέρος ἐθέσαμεν καὶ ἡμεῖς τὸ πρὸς ἀνατολὰς τέρμα τῆς ὁδοιπορίας μας, καὶ στρέψαντες τὰ νῶτα πρὸς τὸν Βόσπορον, διηυθύνθημεν διὰ σειρᾶς στενωπῶν ζοφερῶν καὶ ῥυπαρῶν πρὸς τὸν Πύργον τοῦ Γαλατᾶ. Ἡ πόλις τοῦ Γαλατᾶ ἔχει σχῆμα ῥιπιδίου ἀνοικτοῦ, ὁ δὲ πύργος, κείμενος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, παριστᾷ τὸ στήριγμα τοῦ ῥιπιδίου. Ὁ πύργος οὗτος εἶνε στρογγύλος, ὑψηλότατος, ἀμαυρὸς δὲ τὴν ὄψιν, ἀπολήγων εἰς αἰχμὴν κωνικήν, ἣν σχηματίζει στέγη χαλκῆ, ἧς κάτωθεν περιθέει γύρος μεγάλων παραθύρων ὑελοφράκτων, εἶδός τι ἐξώστου ἐστεγασμένου καὶ διαφανοῦς, ὅπου διατρίβει νυχθημερὸν φρουρά, ἐντολὴν ἔχουσα νὰ σημάνῃ τὸ πρῶτον

Digitized by Google

σημεῖον πυρκαϊᾶς, ὅπερ ἤθελε φανῇ εἰς τὴν ἀπέραντον πόλιν. Μέχρι τοῦ πύργου τούτου ἔφθανεν ὁ Γαλατᾶς τῶν Γενουαίων, κεῖται δ' οὗτος ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῶν τειχῶν, δι' ὧν ὁ Γαλατᾶς ἐχωρίζετο ἀπὸ τοῦ Πέραν ἤτοι τοῦ Σταυροδρομίου, ἀλλὰ τῶν τειχῶν τούτων οὐδ' ἴχνος σώζεται πλέον. Καὶ ὅμως ὁ πύργος δὲν εἶνε πλέον ὁ ἀρχαῖος πύργος τοῦ Χριστοῦ, ἐγερθεὶς εἰς τιμὴν τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων Γενουαίων, ἀφ' οὗ ἀνῳκοδόμησεν αὐτὸν ὁ σουλτάνος Μαχμοὺδ ὁ Β', καὶ εἶχεν ἤδη ἀνακαινίσῃ Σελὴμ ὁ Γ'· πάντοτε ὅμως τὸ μνημεῖον τοῦτο περιστέφεται ὑπὸ τῆς δόξης τῆς Γενούας, καὶ ὁ Ἰταλὸς δὲν δύναται νὰ ἴδῃ αὐτὸ, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ μεθ' ὑπερηφανείας τὴν δρᾶκα ἐκείνην τῶν ἐμπόρων, τῶν ναυτῶν καὶ στρατιωτῶν, τῶν ἀγερώχως τολμηρῶν καὶ ἡρωϊκῶς ἐπιμόνων, οἵτινες δι' αἰώνων ὅλων διετήρουν ἀνεστυλωμένην ἐκεῖ τὴν σημαίαν τῆς δημοκρατικῆς μητροπόλεως, φερόμενοι ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατολῆς. Μόλις δ' ὑπερβάντες τὸν πύργον εὑρέθημεν εἰς νεκροταφεῖον μουσουλμανικόν.

Ἦτο τὸ λεγόμενον νεκροταφεῖον τοῦ Γαλατᾶ, ἄλσος μέγα κυπαρίσσων, κατερχόμενον ἀποτόμως ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τοῦ Σταυροδρομίου ἕως εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον, ἐπισκιάζον μυριάδα ὅλην λιθίνων καὶ μαρμαρίνων στηλίσκων, κεκλιμένων καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, καὶ διεσκορπισμένων ἀτάκτως κατὰ τῆς κλιτύος. Καὶ οἱ μὲν τῶν στηλίσκων τούτων ἀπολήγουσιν εἰς σχῆμα σαρικίου στρογγύλου, καὶ σώζουσιν ἴχνη χρωμάτων καὶ ἐπιγραφῶν, ἄλλοι δ' ἀπολήγουσιν εἰς ὀξεῖαν ἄκραν. Πολλοί τινες εἶνε ἀνεστραμμένοι· ἄλλοι ἠκρωτηριασμένοι, ἀφαιρεθέντος τοῦ σαρικίου ὅπερ ἔφερον, καὶ λέγεται ὅτι εἶνε οἱ στηλίσκοι ἐκεῖνοι τῶν γιανιτσάρων, οὓς ὁ σουλτάνος Μαχμοὺδ ἤθελε ν' ἀτιμάσῃ καὶ νεκρούς. Οἱ περισσότεροι τάφοι γνωρίζονται ἐκ χώματος ἀνυψουμένου εἰς σχῆμα πρίσματος καὶ ἐκ δύο λίθων ἐμπεπηγμένων εἰς τὰ δύο ἄκρα, ἐφ' ὧν, κατὰ τὴν μουσουλμανικὴν δοξασίαν, θέλουσι καθίσῃ οἱ δύο ἄγγελοι Νεκὶρ καὶ Μουνκὶρ, διὰ νὰ κρίνωσι τὴν ψυχὴν τοῦ τεθνεῶτος. Τῆδε κακεῖσε φαίνονται μικρὰ ἀναχώματα περιωρισμένα μὲ μικρὸν τοῖχον ἢ βῆμα, ὧν ἐν τῷ μέσῳ ὑψοῦται στήλη φέρουσα ἐπὶ κορυφῆς μέγα σαρίκιον, καὶ πέριξ αὐτῆς ἄλλαι στῆλαι μικρότεραι· εἶνε μνημεῖον πασᾶ ἢ ἄλλου μεγιστᾶνος ἐνταφιασθέντος ἐν μέσῳ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων του. Ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ ἄλσους ἕρπουσι καὶ διασταυροῦνται μυρίαι ἀτραποί. Τοῦρκοί τινες καπνίζουσι τὰς καπνοσύριγγάς των καθήμενοι εἰς τὴν σκιάν· παιδάρια δὲ τρέχουσι καὶ πηδῶσιν ἐν μέσῳ τῶν τάφων· ἀγελάδες τινὲς βόσκουσι, καὶ ἑκατοντάδες τρυγόνων τρύζουσι μεταξὺ τῶν κλάδων τῶν κυπαρίσσων· διέρχονται ὅμιλοι γυναικῶν κεκαλυμμένων· διὰ μέσου δὲ τῶν κυπαρίσσων βλέπεις διαλάμπον κάτω τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀντανακλῶντος εἰς λευκὰς γραμμὰς τοὺς μιναρέδες τῆς Σταμπούλ.

Ἐξερχόμεθα τοῦ κοιμητηρίου, διερχόμεθα ἐκ νέου ἀπὸ τὸν Πύργον τοῦ Γαλατᾶ καὶ διαβαίνομεν τὴν κυρίαν ὁδὸν τοῦ Σταυροδρομίου. Τὸ Σταυροδρόμιον κεῖται ἑκατὸν μέτρα ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, εἶνε εὐάερον καὶ φαιδρὸν, καὶ βλέπει τὸν Κεράτιον κόλπον καὶ τὸν Βόσπορον. Εἶνε τὸ Οὐέστενδ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀποικίας, ἡ πόλις τῆς κομψότητος καὶ τῶν ἡδονῶν. Ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἣν διερχόμεθα, ὑπάρχουσι ξενοδοχεῖα ἀγγλικὰ καὶ γαλλικὰ, καφενεῖα μεγαλοπρεπῆ, ἐργαστήρια λάμποντα, θέατρα, προξενεῖα, λέσχαι, καὶ πρεσβεῖαι, ἐν αἷς διακρίνεται ἡ ρωσσικὴ διὰ τὸ γιγάντειον μέγεθός της, δεσπόζουσα ὡς ἀκρόπολις τοῦ Σταυροδρομίου, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ προαστείου Φουντουκλῆ, κειμένου ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου. Ἐνταῦθα κινεῖται πλῆθος τῷόντι διάφορον τοῦ ἐν Γαλατᾷ. Ὅλος ὁ κόσμος σχεδὸν φέρει πίλους ὑψηλοὺς, καὶ πιλίδια πτερωτὰ καὶ ἀνθοφόρα. Συγκροτοῦσι δὲ τὸ πλῆθος τοῦτο κομψευόμενοι ἕλληνες, ἰταλοὶ καὶ γάλλοι, μεγαλέμποροι, ὑπάλληλοι πρεσβειῶν, ἀξιωματικοὶ ξένων πλοίων, ὀχήματα πρεσβειῶν καὶ πρόσωπα ἀμφίβολα παντὸς ἔθνους. Οἱ τοῦρκοι ἵστανται θαυμάζοντες τὰς κηροπλάστους κεφαλὰς τῶν κουρείων, αἱ δὲ τούρκισσαι καρφόνονται εἰς τὸ ἔδαφος μὲ ἀνοικτὸν στόμα ἐνώπιον τῶν ὑελοφράκτων δειγμάτων τῶν ραπτριῶν τοῦ συρμοῦ. Ὁ εὐρωπαῖος ὁμιλεῖ μεγαλοφώνως, καγχάζει καὶ ἀστεΐζεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου· ὁ μουσουλμάνος συναισθάνεται, ὅτι εὑρίσκεται ἐν ξένῃ οἰκίᾳ, καὶ διαβαίνει μὲ τὴν κεφαλὴν ὄχι τόσον ὑψηλὰ, καθὼς εἰς Σταμπούλ. Αἴφνης ὁ φίλος μου μοὶ λέγει νὰ στραφῶ ὀπίσω νὰ ἴδω τὴν Σταμπούλ· καὶ τῷόντι ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου ἐφαίνετο μακρὰν ὄπισθεν πέπλου κυανοχρόου ὁ λόφος τοῦ Σεραγίου, ἡ Ἁγία Σοφία, καὶ οἱ μιναρέδες τοῦ σουλτάνου Ἀχμέτ· ἄλλος κόσμος, διάφορος ἐκείνου ἐν ᾧ εὑρισκόμεθα. Μετὰ τοῦτο μοὶ λέγει:—Ἴδε ἔπειτα ἐδῶ.—Κατεβίβασα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνέγνωσα ἐντὸς ὑελοφράκτου δείγματος:—La dame aux camelias, Madame Bovary, Mademoiselle Giraud ma femme. Καὶ εἰς ἐμὲ ἡ ταχεῖα αὕτη μετάβασις ἔκαμεν ἐντύπωσιν ζωηροτάτην, καὶ ἐστάθην ἐκεῖ μίαν στιγμὴν παραδιδόμενος εἰς σκέψεις. Μίαν ἄλλην φορὰν ἐσταμάτησα ἐγὼ τὸν συνοδοιπόρον μου, διὰ νὰ τοῦ δείξω θαυμάσιόν τι καφενεῖον: μακρυνάριον ζοφερώτατον, εἰς οὗτινος τὸν μυχὸν ἦτο παράθυρον μέγιστον καὶ ὀρθάνοικτον, ἐξ οὗ ἐφαίνετο μακρὰν, πολὺ πλέον μακρὰν τοῦ ἀληθοῦς, ἡ Χρυσόπολις καταφώτιστος ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

Προχωροῦμεν εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Σταυροδρομίου καὶ εἴμεθα εἰς τὸ ἄκρον σχεδὸν, ὅτε αἴφνης ἀκούομεν φωνὴν περίτρανον καὶ βροντώδη, λέγουσαν ταῦτα: Σὲ ἀγαπῶ, Ἀδελαΐς, σὲ

Digitized by Google

ἀγαπῶ περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωήν μου! Σὲ ἀγαπῶ ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ ἀγαπήσῃ τις ἐπὶ γῆς! —Ἐστράφημεν πρὸς ἀλλήλους ἔκπληκτοι. Πόθεν προήρχετο ἡ φωνὴ αὕτη; Στραφέντες, βλέπομεν διὰ τῶν σχισμάδων ξυλίνου περιφράγματος κῆπον πλήρη βάθρων, ὀκρίβαντα σκηνικόν, καὶ ἠθοποιοὺς οἵτινες προεγυμνάζοντο. Ὀλίγον μακρότερα ἡμῶν τούρκισσά τις ἔβλεπε καὶ αὐτὴ διὰ τῶν σχισμάδων καὶ ἐξεκαρδίζετο γελῶσα· γέρων δέ τις τοῦρκος διαβαίνων ἐκεῖθεν, ἔσειε τὴν κεφαλὴν μετ' οἴκτου. Αἴφνης ἡ τούρκισσα ἐκβάλλει κραυγὴν καὶ φεύγει· ἄλλαι γυναῖκες εἰς τὰ πέριξ ἐκεῖ βάλλουσι κραυγὴν καὶ αὗται καὶ στρέφουσι τὰ νῶτα. Τί συνέβη; Τοῦρκος, πεντηκοντούτης περίπου, γνωστὸς εἰς ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν, διατρέχει τὰς ὁδοὺς ἐν καταστάσει, εἰς ὁποίαν ἤθελε νὰ ἐπαναφέρῃ ὅλους τοὺς μουσουλμάνους ὁ περίφημος μοναχὸς Τοὺρκ ἐπὶ τῆς βασιλείας Μωάμεθ τοῦ Δ', γυμνὸς δηλ. ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ὀνύχων. Ὁ ἄθλιος χοροπηδᾷ ἐπὶ τῶν χαλίκων ὠρυόμενος καὶ καγχάζων, ἀγέλη δὲ περιτριμμάτων τῆς ἀγορᾶς παρακολουθεῖ αὐτὸν ποιοῦντες θόρυβον καὶ ταραχὴν δαιμονιώδη.—Ἐλπίζω ὅτι θὰ τὸν συλλάβωσι—λέγω πρὸς τὸν θυρωρὸν τοῦ θεάτρου.—Οὐδ' εἰς τὸ ὄνειρόν σας θὰ τὸ ἴδητε,—μοὶ ἀποκρίνεται ἐκεῖνος, —πρὸ μηνῶν ἤδη περιπλανᾶται ἐλευθέρως εἰς τοὺς δρόμους τῆς πόλεως.— Ἐν τούτοις βλέπω πέραν εἰς τὸν δρόμον ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι τρέχουν ἐκτὸς τῶν ἐργαστηρίων, κυρίας, αἱ ὁποῖαι φεύγουσι, κοράσια, τὰ ὁποῖα καλύπτουσι τὸ πρόσωπόν των, θύρας κλειομένας, κεφαλὰς ἀποσυρομένας ἐκ τῶν παραθύρων. Τοῦτο δὲ συμβαίνει καθ' ἑκάστην, ἀλλ' οὐδεὶς λαμβάνει καὶ τὴν ἐλαχίστην φροντίδα περὶ τούτου.

Ἐξελθόντες ἐκ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τοῦ Σταυροδρομίου, εὑρέθημεν ἔμπροσθεν μεγάλου μουσουλμανικοῦ νεκροταφείου, σκιαζομένου ἀπὸ ἄλσος κυπαρίσσων, καὶ περιωρισμένου ἁπανταχόθεν ὑπὸ περιτειχίσματος ὑψηλοῦ. Ἐὰν δὲν μᾶς ἔλεγαν κατόπιν διατί ὑπῆρχε τὸ περιτείχισμα τοῦτο, ὅπερ ἐφαίνετο πρόσφατον, δὲν ἠθέλομεν τὸ μαντεύσῃ. Τὸ αἴτιον δ' εἶνε, ὅτι τὸ ἄλσος τοῦτο τὸ καθιερωμένον εἰς τὴν ἀνάπαυσιν τῶν νεκρῶν εἶχε καταντήσῃ καταγώγιον στρατιωτικῶν ἐρώτων! Καὶ τῷόντι προχωρήσαντες ἐπέκεινα, εἴδομεν τὸν ἀπέραντον στρατῶνα τοῦ πυροβολικοῦ, τὸν ἀνεγερθέντα ὑπὸ τοῦ Σκιαλὶλ πασᾶ· οἰκοδόμημα στερεὸν σχήματος τετραγώνου, μαυρουσίου ῥυθμοῦ τῆς τουρκικῆς ἀναγεννήσεως, μετὰ πύλης φερούσης ἑκατέρωθεν κίονας ἐλαφρούς, ὧν ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἵσταται ἡ ἡμισέληνος, καὶ ὁ χρυσοῦς ἀστὴρ τοῦ Μαχμούδ, μετ' ἐξωστῶν προεχόντων καὶ παραθύρων κεκοσμημένων μὲ στέμματα ἀραβουργῆ. Πρὸ τοῦ στρατῶνος διέρχεται ἡ ὁδὸς τοῦ Τσεδεσσή, ἥτις εἶνε προέκτασις τῆς τοῦ Σταυροδρομίου, ἐκεῖθεν δὲ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐκτείνεται ὁπλοστάσιον, καὶ ἐκεῖθεν τοῦ ὁπλοστασίου ἄλλα προάστεια. Ἐνταῦθα, ὅπου συνήθως τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας ἐπικρατεῖ ἄκρα σιωπή, συῤῥέει τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς χείμαῤῥος ἀνθρώπων καὶ σειρὰ ἀτελεύτητος ἁμαξῶν, ὅλη ἡ κομψὴ κοινωνία τοῦ Σταυροδρομίου, ἥτις διαχέεται εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ καφενεῖα τὰ ἐπέκεινα τοῦ στρατῶνος. Εἰς ἓν τῶν καφενείων τούτων ἐκάμαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν πρῶτον σταθμόν μας, εἰς τὸ καφενεῖον Bella vista, συνεντευκτήριον τοῦ ἄνθους τῆς Σταυροδρομιτικῆς κοινωνίας, καὶ ἄξιον ἀληθῶς τοῦ ὀνόματός του, διότι ἀπὸ τοῦ ἐκτεταμένου κήπου του, ὅστις ὑψοῦται ὡς ἐξώστης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λοφώματος, φαίνεται κάτωθεν τοῦ μουσουλμανικοῦ προαστείου Παγκαλδίου ὁ Βόσπορος, πλήρης πλοίων, καὶ ἡ ἀσιατικὴ παραλία κατάσπαρτος ἀπὸ κήπους καὶ κώμας, ἡ Χρυσόπολις μὲ τὰ λευκά της τζαμία, καλλονὴ πλήρης χλόης, κυανοῦ χρώματος καὶ φωτός, ἥτις φαίνεται ὡς ὄνειρον. Ἠγέρθημεν μετὰ λύπης, καὶ μᾶς ἐφάνη καὶ τῶν δύο, ὅτι εἴμεθα ἐπαῖται, ὅτε ἐῤῥίψαμεν εἰς τὸν δίσκον ὀκτὼ ἄθλια σολδία, ἀφ' οὗ ἀπελαύσαμεν τὴν θέαν ἐκείνην τοῦ ἐπιγείου παραδείσου.

Ἐξελθόντες τοῦ κήπου τῆς Bella vista, εὑρέθημεν ἐν μέσῳ τοῦ μεγάλου νεκροταφείου, ὅπου ἐνταφιάζονται κατὰ διακεκριμένα κοιμητήρια ἄνθρωποι παντὸς ἔθνους, πλὴν τοῦ ἑβραϊκοῦ. Εἶνε δὲ τὸ νεκροτοφεῖον τοῦτο ἄλσος κατάσκιον κυπαρίσσων, ἀκακιῶν καὶ συκομωρεῶν, ἐν ᾧ φαίνονται κατάλευκοι μυριάδες λίθων ἐπιτυμβίων, οὓς μακρόθεν ἐκλαμβάνεις ὡς τὰ ἐρείπια ἀπεράντου οἰκοδομῆς. Διὰ μέσου δὲ τῶν δένδρων φαίνεται ὁ Βόσπορος καὶ τὸ ἀσιατικὸν παράλιον. Μεταξὺ τῶν τάφων διελίσσονται πλατεῖαι ἀτραποί, δι' ὧν διαβαίνουσιν ἕλληνες καὶ ἀρμένιοι. Ἐπί τινων ἐπιτυμβίων πλακῶν κάθηνται σταυροποδητεὶ τοῦρκοι, θεωροῦντες τὸν Βόσπορον. Ἡ ἐκεῖ δ' ἐπικρατοῦσα σκιά, ἡ δροσερότης καὶ ἡ γαλήνη εἶνε τοιαύτη, ὥστε, ὅτε κατὰ πρῶτον εἰσέρχεταί τις ἐκεῖ, καταλαμβάνεται ὑπ' αἰσθήματος ἡδυτάτου, ὅπως ὅταν τὸ θέρος εἰσέλθῃ τις εἰς μεγάλην μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν ὀλίγον σκοτεινήν. Ἐσταματήσαμεν εἰς τὸ ἀρμενικὸν κοιμητήριον. Ὅλοι οἱ ἐπιτύμβιοι λίθοι εἶνε μεγάλοι καὶ ὁμαλοί, σκεπασμένοι ἀπὸ ἐπιγραφὰς ἀρμενικὰς μὲ τοὺς κανονικοὺς καὶ κομψοὺς χαρακτῆρας τῆς ἀρμενικῆς γλώσσης, ἐπὶ πάντων δὲ σχεδὸν ὑπάρχει γεγλυμμένη καὶ εἰκών τις, σημαίνουσα τὸ ἔργον καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ νεκροῦ. Εἶνε δὲ αἱ εἰκόνες αὗται σφυρία, πριόνια, πτερά, κειμηλιοθῆκαι, περιδέραια. Ὁ τραπεζίτης σημαίνεται διὰ τρυτάνης, ὁ ἱερεὺς διὰ μίτρας, ὁ κουρεὺς διὰ λεκάνης, ὁ χειροῦργος διὰ νυστηρίου. Ἐπί τινος πλακὸς εἴδομεν κεφαλὴν ἀποκεκομμένην τοῦ σώματος, τὸ δὲ σῶμα τοῦτο αἱμόφυρτον· ἡ εἰκὼν αὕτη ἐσήμαινεν ὅτι ὁ νεκρὸς ἐδολοφονήθη ἢ ἀπέθανεν ὡς κατάδικος. Ἀρμένιος

Digitized by Google

τις ἐκοιμᾶτο ἐκεῖ πλησίον, ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς χλόης, μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸ κενόν. Εἰσήλθομεν καὶ εἰς τὸ μουσουλμανικὸν κοιμητήριον. Καὶ ἐδῶ εἴδομεν ἀπειρίαν στηλῶν ἢ κατὰ σειρὰν ἢ κατὰ σωροὺς ἀτάκτους, τὰς μὲν μὲ τὴν κορυφὴν ἐζωγραφημένην ἢ χρυσωμένην, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀποληγούσας εἰς ἀνάγλυφον ἀνθοδέσμην ἀνθέων, ἄλλας δὲ περικυκλωμένας ἀπὸ θάμνους καὶ φυτὰ ἀνθισμένα. Ἐν ᾧ ἱστάμεθα θεωροῦντες μίαν τῶν στηλῶν τούτων, δύο τοῦρκοι, κρατοῦντες ἐκ τῆς χειρὸς μικρόν τι παιδίον, διῆλθον ἐγγὺς ἡμῶν, προεχώρησαν ἕως πεντήκοντα βήματα, ἐσαμάτησαν ἐνώπιον τύμβου, ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξαντες δέμα, ὅπερ ἔφερον ὑπὸ μάλης, ἤρχισαν νὰ τρώγωσιν. Ἐστάθην καὶ τοὺς ἐκοίταζα. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἔβαλε κάτι ἐντὸς τεμαχίου χάρτου,—ὀψάριον, νομίζω, ἢ ψωμίον—καὶ μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας ἐκένωσε τὸν μικρὸν χάρτινον φάκελλον ἐντὸς τρύπας εὑρισκομένης εἰς τὸν τάφον. Μετὰ τοῦτο ἤναψαν καὶ οἱ δύο τὴν καπνοσύριγγά των, καὶ ἐκάπνισαν ἡσύχως· τὸ παιδάριον ἐσηκώθη καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ εἰς τὸ νεκροταφεῖον· τὸ ὀψάριον τοῦτο καὶ τὸ ψωμίον, ὅπως μᾶς ἐξηγήθη ἀκολούθως τὸ πρᾶγμα, ἦτο τὸ μέρος τοῦ γεύματος, ὅπερ οἱ τοῦρκοι ἄφιναν διὰ τὸν συγγενῆ των, ἐνταφιασθέντα ἐκεῖ πιθανῶς πρὸ ὀλίγου· ἡ δὲ τρύπα ἐκείνη ὑπάρχει εἰς τὴν κεφαλὴν παντὸς τάφου μουσουλμανικοῦ, διὰ νὰ δύνανται ν' ἀκούωσι δι' αὐτῆς τοὺς κλαυθμοὺς καὶ ὀλοφυρμοὺς τῶν φιλτάτων των οἱ νεκροί, καὶ νὰ δέχωνται ἐξ αὐτῆς σταγόνα τινὰ δρόσου καὶ νὰ ὀσφραίνωνται τὴν εὐωδίαν τῶν ἀνθέων. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν καὶ τὸ ἐπιτύμβιόν των κάπνισμα, οἱ δύο εὐσεβεῖς τοῦρκοι ἐσηκώθησαν, καὶ λαβόντες πάλιν ἐκ τῆς χειρὸς τὸ παιδίον, ἠφανίσθησαν διὰ τῶν κυπαρίσσων.

Ἐξερχόμεθα τοῦ νεκροταφείου, καὶ εὑρισκόμεθα εἰς ἄλλην χριστιανικὴν συνοικίαν, τὸ Παγκάλδι, μὲ δρόμους πλατεῖς, καὶ μὲ νέας οἰκίας, περικυκλουμένην δὲ ἀπὸ ἐπαύλεις, κήπους, νοσοκομεῖα καὶ μεγάλους στρατῶνας, τὸ πλέον απομεμακρυσμένον τῆς θαλάσσης προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἐπισκεφθέντες ἐπιστρέφομεν ὀπίσω διὰ νὰ καταβῶμεν πάλιν πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον. Ἀλλὰ φθάσαντες εἰς τὸν τελευταῖον δρόμον τοῦ προαστείου τούτου παριστάμεθα εἰς νέον καὶ πάνδημον θέαμα· τὴν διάβασιν ἑλληνικῆς νεκρικῆς συνοδίας. Πλῆθος σιωπηλὸν παρατάσσεται ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, προηγεῖται δὲ ὅμιλος ἑλλήνων ἱερέων μὲ τὰ χρυσοκέντητά των ἄμφια, ὁ ἀρχιερεὺς μὲ τὴν μίτραν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ στολὴν μακρὰν στίλβουσαν ἐκ τοῦ χρυσοῦ, νέοι τῆς ἐκκλησίας ἐνδεδυμένοι στολὰς μὲ ἀνοικτὰ χρώματα, ὅμιλος συγγενῶν καὶ φίλων φερόντων τὰς λαμπροτέρας των ἐνδυμασίας, καὶ μεταξὺ αὐτῶν φέρετρον ἐστεφανωμένον μὲ ἄνθη, ἐφ' ὧν κεῖται ἐκτάδην νεᾶνις πεντεκαιδεκαέτις, ἐνδεδυμένη μεταξωτὰ καὶ ἀπαστράπτουσα ἐκ τῶν πολυτίμων λίθων, μὲ ἀποκεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον—μικρὸν πρόσωπον λευκὸν ὡς ἡ χιών, καὶ μὲ τὸ στόμα συνεσφιγμένον ὀλίγον ὡς ἐν σπασμῷ — καὶ δύο καλλίστους μέλανας πλοκάμους ἐξηπλωμένους ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τοῦ στήθους. Τὸ φέρετρον διαβαίνει, τὸ πλῆθος συμπυκνοῦται, ἡ συνοδία ἀπομακρύνεται, καὶ ἡμεῖς ἀπομένομεν μόνοι καὶ πλήρεις διαλογισμῶν εἰς δρόμον ἔρημον.

Καταβαίνομεν ἀπὸ τὸν λόφον τοῦ Παγκαλδίου, διαβαίνομεν τὴν ξηρὰν κοίτην μικροῦ χειμάῤῥου, ἀναβαίνομεν ἄλλον λόφον, καὶ εὑρισκόμεθα εἰς ἓν ἄλλο προάστειον, τὸν Ἅγιον Δημήτριον. Οἱ κάτοικοι ἐδῶ εἶνε ὅλοι σχεδὸν ἕλληνες. Ἁπανταχόθεν φαίνονται ὀφθαλμοὶ μέλανες καὶ ῥῖνες γρυπαὶ καὶ λεπταί· γέροντες μὲ ὄψιν πατριαρχικήν· νέοι εὐλύγιστοι καὶ εὔτολμοι· νέαι μὲ τὰς πλεξίδας ἐπὶ τῶν ὤμων· παιδία μὲ πρόσωπον ἔξυπνον, τρέχοντα φαιδρὰ εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου μεταξὺ τῶν ὀρνίθων καὶ χοίρων, καὶ πληροῦντα τὸν ἀέρα μὲ κραυγὰς ἀργυροήχους καὶ λέξεις ἐναρμονίους. Ἐπλησιάσαμεν πρός τινα τῶν ὁμίλων τούτων τῶν παιδίων, ἅτινα ἔπαιζον μὲ τὰ ξύλα φλυαροῦντα ὅλα ὁμοῦ. Ἓν τῶν παιδίων τούτων, ὀκταετὲς περίπου, τὸ πλέον ἔξυπνον ἀπὸ ὅλα, τὸ ὁποῖον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔῤῥιπτε τὸ φέσιόν του εἰς τὸν ἀέρα ἀναφωνοῦν: *ζήτω! ζήτω!* ἐστράφη αἴφνης πρὸς ἄλλο δρομόπαιδον καθήμενον ἐνώπιον θύρας τινός, καὶ ἐφώνησε: Checchino, ῥίψε μου τὴν σφαῖραν!—Τὸ ἥρπασα ἐκ τοῦ βραχίονος ὡς ἀτσίγγανος ἅρπαξ παιδίων, καὶ τῷ εἶπα:—Εἶσαι ἰταλός!—Ὄχι, κύριε, εἶμαι Κωνσταντινουπολίτης!—Καὶ τίς σὲ ἔμαθε νὰ ὁμιλῇς ἰταλικά; ἠρώτησα.—Ὦ, νόστιμον εἶνε τοῦτο! —ἀπεκρίθη—ἡ μαμμά.—Καὶ ποῦ εἶνε ἡ μαμμά; Τὴν στιγμὴν ἐκείνην προσῆλθε γυνὴ φέρουσα εἰς τὸ στῆθος νήπιον, μειδιῶσα ὅλη, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι εἶνε Πισᾶτις, σύζυγος γλύπτου ἐκ Λιβόρνου, ὅτι εὑρίσκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν, καὶ ὅτι τὸ παιδίον ἐκεῖνο ἦτο τέκνον της. Ἐὰν ἡ καλὴ αὕτη γυνὴ εἶχεν ὡραῖον πρόσωπον κυρίας, στέφανον πυργωτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ πέπλον ἐπὶ τῶν ὤμων, θὰ παρίστα ζωηρότατα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν καρδίαν μου τὴν Ἰταλίαν.—Πῶς περνᾶτε ἐδῶ;—τὴν ἠρώτησα—τί λέγετε περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως; —Τί νὰ εἴπω;—ἀπεκρίθη μειδιῶσα ἀδόλως·— Εἶνε πόλις, ὅπου . . . νὰ σᾶς εἴπω τὴν ἀλήθειαν, μοὶ φαίνεται ὡς νὰ εὑρίσκωμαι πάντοτε εἰς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν ἀποκρέων.—Ἐδῶ δὲ ἀφεῖσα ἐλεύθερον τὸν δρόμον εἰς τὴν τοσκανικήν της λαλιάν, μᾶς εἶπεν ὅτι *διὰ τοὺς Μουσουλμάνους ὁ Μωάμεθ εἶνε ὁ Ἰησοῦς των*, ὅτι εἷς τοῦρκος δύναται νὰ νυμφευθῇ τέσσαρας γυναῖκας, ὅτι πολὺ ἄξιος θὰ εἶνε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐννοήσῃ μίαν λέξιν ἀπὸ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν,

Digitized by Google

καὶ ἄλλας εἰδήσεις τοῦ αὐτοῦ τύπου· ὅλα ὅμως ταῦτα ῥηθέντα ἐν τῇ γλώσσῃ ἐκείνῃ, ἐν μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς ἐκείνης συνοικίας, μᾶς ἐφάνησαν προσφιλέστερα πάσης ἄλλης εἰδήσεως, ὥστε πρὶν ἀναχωρήσωμεν ἀφήκαμεν εἰς τὴν μικρὰν χεῖρα τοῦ παιδίου πρὸς ἐνθύμησιν ὀλίγα κερμάτια, καὶ ἀπερχόμενοι, ἀνεφωνήσαμεν ἀμφότεροι:—Ἆ! πόσον εὐχάριστον εἶνε νὰ δαγκάνῃ τις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ κάτι ἰταλικόν!

Διήλθομεν καὶ δεύτερον τὴν μικρὰν κοιλάδα, καὶ εὑρέθημεν εἰς ἄλλο ἑλληνικὸν προάστειον, τὰ Ταταοῦλα, ὅπου, τοῦ στομάχου ἐπικαλουμένου βοήθειαν, ἐδράξαμεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ ἐσωτερικὸν ἑνὸς τῶν ἀναριθμήτων ἐκείνων οἰνοπωλείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ὄψιν παραδοξοτάτην καὶ τὴν αὐτὴν κατασκευήν. Εἶνε οἰκοδόμημα τρισμέγιστον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ καὶ εἰς θέατρον, φωτιζόμενον συνήθως μόνον διὰ τῆς θύρας, οὗτινος πέριξ περιθέει ὑψηλὸς ἐξώστης κιγκλιδωτός. Καὶ ἔνθεν μὲν ὑπάρχει ἀπέραντος ἑστία, ὅπου κατεργάριός τις τηγανίζει ὀψάρια, περιστρέφει ψητά, παρασκευάζει ἐμβάμματα, καὶ εἶνε πρόθυμος εἰς τὸ καὶ ἄλλως συντέμνειν τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν· ἔνθεν δ' ὑπάρχει ἐξέδρα, ἀφ' ἧς ἄλλη μορφὴ ἀπειλητικὴ διανέμει οἶνον λευκὸν καὶ μέλανα εἰς ποτήρια μὲ λαβάς· ἐν τῷ μέσῳ δὲ καὶ πρὸς τὰ ἔμπρὸς καθίσματα ναννώδη ἄνευ στηρίγματος τῶν νώτων καὶ τραπεζάρια ὀλίγον τι ὑψηλότερα τῶν καθισμάτων, καὶ ἐνθυμίζοντα τὰ τραπέζια τῶν ὑποδηματοποιῶν. Εἰσήλθομεν ἐκεῖ ἐντρεπόμενοι ὀλίγον, διότι ὑπῆρχεν ὅμιλος ἑλλήνων καὶ ἀρμενίων ταπεινῆς τάξεως, καὶ ἐφοβούμεθα μὴ μᾶς ἴδωσι μὲ περιέργειαν χλευαστικήν. Ἀλλὰ τοὐναντίον οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἠξίωσεν ἡμᾶς οὐδὲ βλέμματος. Οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε, νομίζω, οἱ ἥκιστα περίεργοι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου· πρέπει δὲ νὰ εἶσαι τοὐλάχιστον Σουλτάνος, ἢ νὰ διαβαίνῃς τοὺς δρόμους γυμνός, ὡς ὁ τρελλὸς τοῦ Σταυροδρομίου, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι ὑπάρχεις εἰς τὸν κόσμον. Ἐκαθίσαμεν εἰς μίαν γωνίαν, καὶ ἐπεριμείναμεν. Ἀλλ' οὐδεὶς ἤρχετο. Τότε ἐνοήσαμεν ὅτι εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε συνήθεια νὰ ὑπηρετῆται τις μόνος του. Ὑπήγαμεν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἑστίαν καὶ εἴπαμεν καὶ μᾶς ἔδωκε ψητόν, Κύριος οἶδε ἀπὸ ποῖον τετράποδον, ἔπειτα εἰς τὴν ἐξέδραν, καὶ ἐλάβομεν ἓν ποτήριον ῥητινίτου τῆς Τενέδου, καὶ τὰ ἐφέραμεν ἐπὶ τοῦ τραπεζίου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔφθανεν ἕως εἰς τὰ γόνατα, καὶ βλέποντες ἀλλήλους ταυρηδόν, συνετελέσαμεν τὸ γεῦμα. Ἐπληρώσαμεν καρτερικῶς, καὶ ἐξελθόντες ἐν σιωπῇ ἐκ τοῦ φόβου μὴ ἐξέλθῃ τοῦ στόματος ἡμῶν ὀγκηθμός τις ἢ ὑλακή, ἀνελάβομεν τὴν πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον ἡμετέραν πορείαν.

Μετὰ δέκα λεπτὰ ὁδοιπορίας εὑρέθημεν πάλιν ἐν πλήρει Τουρκίᾳ, ἐν τῷ μεγάλῳ μουσουλμανικῷ προαστείῳ Κασὶμ-πασᾶ, ἐντὸς ἀληθοῦς πόλεως πλήρους τζαμίων καὶ μοναστηρίων δερβίσιδων, περιβολίων καὶ κήπων, καταλαμβανούσης δ' ὁλόκληρον λόφον καὶ κοιλάδα, ἐκτεινομένης μέχρι τοῦ Κερατίου κόλπου, ὅπου περιλαμβάνει ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόλπον τοῦ Μανδρακίου ἀπὸ τοῦ νεκροταφείου τοῦ Γαλατᾶ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου, ὅπερ ἀντιμετωπίζει τὸ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄχθης προάστειον τοῦ Βαλατᾶ. Ἀπὸ τοῦ ὕψους δὲ τοῦ Κασὶμ πασᾶ ἀπολαύει τις θέαμα γοητευτικόν. Κάτω ἐπὶ τῆς παραλίας φαίνεται ἡ ἀπέραντος ὁπλοθήκη, ὁ Τὲρς-χανές: λαβύρινθος δεξαμενῶν, ἐργαστηρίων, πλατειῶν, ἀποθηκῶν καὶ στρατώνων, ἐκτεινόμενος ἐπὶ μίλιον καθ' ὅλην τὴν παραλίαν ἐκείνην τοῦ Κερατίου κόλπου, ἥτις χρησιμεύει ὡς πολεμικὸς λιμήν· τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν, κομψὸν καὶ ἐλαφρόν, ὅπερ νομίζεις ὅτι πλέει ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ διαγράφει τὰ λευκά του σχήματα ἐπὶ τοῦ βαθέος πρασίνου χρώματος τοῦ νεκροταφείου τοῦ Γαλατᾶ· ὁ λιμὴν διαπλεόμενος ἀπὸ μικρὰ ἀτμόπλοια καὶ καΐκια πλήρη ἐπιβατῶν, οἵτινες διέρχονται ἀνὰ μέσον τῶν ἀκινήτων θωρηκτῶν καὶ τῶν ἀρχαίων φρεγατῶν τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου· ἐπὶ δὲ τῆς κατέναντι παραλίας ἡ Σταμποὺλ, τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Οὐάλεντος, ἐκτοξεῦον τὰς ὑψηλοτάτας του ἁψῖδας εἰς τὸ κυανόχρουν τοῦ οὐρανοῦ, τὰ μεγάλα τζαμία τοῦ Μωάμεθ καὶ Σουλεϊμάν, καὶ μυριάδες οἰκιῶν καὶ μιναρέδων. Ὅπως ἀπολαύσωμεν κάλλιον τὸ θέαμα τοῦτο, ἐκαθίσαμεν ἐνώπιον τουρκικοῦ καφενείου, καὶ ἐῤῥοφήσαμεν τὸν τέταρτον ἢ πέμπτον τῶν δώδεκα κυαθίσκων καφέ, ὅσους ἑκὼν ἄκων εἶνε ἠναγκασμένος ὁ διατρίβων ἐν Κωνσταντινουπόλει νὰ λαμβάνῃ καθ' ἑκάστην. Ἦτο καφενεῖον ἄθλιον, ἀλλ' ὅπως ὅλα τὰ τουρκικὰ καφενεῖα, πρωτοτυπότατον, ὄχι πολὺ διάφορον ἴσως τῶν πρώτων καφενείων τῶν ἐπὶ Σουλεϊμὰν τοῦ μεγάλου, ἢ ἐκείνων, εἰς ἃ ἐνέπιπτεν μὲ γυμνὴν τὴν ῥομφαίαν Ἀμουρὰτ ὁ Δ', ὅτε διήρχετο τὴν πόλιν διὰ νυκτὸς ὅπως τιμωρήσῃ αὐτοπροσώπως τοὺς πωλητὰς τοῦ ἀπηγορευμένου ποτοῦ. Πόσα διατάγματα αὐτοκρατορικά, πόσας ἔριδας θεολογικὰς καὶ αἱματηρὰς συγκρούσεις προεκάλεσεν ὁ «ἐχθρὸς οὗτος τοῦ ὕπνου καὶ τῆς γονιμότητος», ὅπως ἀπεκάλουν τὸν καφὲν οἱ αὐστηροὶ οὐλεμάδες, τὸ «πνεῦμα τοῦτο τῶν ὀνείρων καὶ ὁ διεγέρτης τῆς φαντασίας», ὅπως ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ μὲ τὰς πλατείας χειρίδας οὐλεμάδες, καὶ ὅστις σήμερον εἶνε, μετὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὸν καπνόν, ἡ γλυκυτέρα παρηγορία παντὸς Ὀθωμανοῦ, καὶ τοῦ πλέον πτωχοῦ! Καφὲν πίνει τις σήμερον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Πύργου τοῦ Σερασκεράτου, καφὲν εἰς ὅλα τὰ μικρὰ ἀτμόπλοια, καφὲν εἰς τὰ νεκροταφεῖα, καφὲν εἰς τὰ κουρεῖα, εἰς τὰ λουτρά, εἰς τὰ παζάρια. Εἰς ὁποιονδήποτε μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἂν εὑρεθῇς, δὲν ἔχεις παρὰ

Digitized by Google

νὰ φωνάξῃς χωρὶς νὰ στραφῇς: —*Καφετζῆ!* καὶ μετὰ τρία λεπτὰ ἀχνίζει ἐνώπιόν σου εἷς κυαθίσκος καφέ.

Τὸ καφενεῖόν μας ἦτο κατάλευκον, ξύλινον καὶ ἔχον ὕψος ἀναστήματος ἀνθρωπίνου, διβάνιον δὲ χαμηλότατον περιέθεεν ἔνδοθεν τοὺς τέσσαρας τοίχους. Εἰς μίαν γωνίαν ὑπῆρχε πῦρ, καὶ τοῦρκος μὲ ῥῖνα διχαλωτὴν ἵστατο ἐκεῖ ψήνων καφὲν ἐντὸς προχοΐδος λευκῆς, ἣν καὶ ἀμέσως ἐκένωνεν εἰς μικροτάτους κυάθους, ὅπου ὁ ἴδιος ἔβαλλε τὸ σάκχαρι· διότι ἁπανταχοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ καφὲς παρασκευάζεται ἐπίτηδες δι' ἕνα ἕκαστον τῶν προσερχομένων, καὶ προσφέρεται ζαχαρωμένος ἤδη, καὶ μετὰ ποτηρίου ὕδατος, ὅπερ οἱ τοῦρκοι πίνουσι πρὶν προσεγγίσωσιν εἰς τὰ χείλη τὸν κυαθίσκον τοῦ καφέ. Εἰς ἕνα τοῖχον ἐκρέματο μικρὸν κάτοπτρον, καὶ παρὰ τὸ κάτοπτρον ἦτο εἶδός τι θήκης πλήρους ξυραφίων μὲ λαβὴν ἀκίνητον. Τὰ πλεῖστα τῶν τουρκικῶν καφενείων χρησιμεύουσι συγχρόνως καὶ ὡς κουρεῖα, πολλάκις δ' ὁ αὐτὸς καφετζῆς ἐξάγει καὶ τοὺς ὀδόντας καὶ φλεβοτομεῖ, κρεουργεῖ δὲ τὰ θύματά του ἐν αὐτῷ τῷ καφενείῳ, ὅπου οἱ ἄλλοι πίνουσι τὸν καφέν. Εἰς τὸν ἀπέναντι τοῖχον ἦτο ἄλλη θήκη πλήρης ναργιλέδων κρυσταλλίνων μὲ σωλῆνας εὐκάμπτους συνεσπειρωμένους ὡς ὄφεις, καὶ τσιμπούκια ἐκ γῆς ὀπτῆς μὲ σωλῆνας ἐκ ξύλου κερασέας. Πέντε τοῦρκοι ἐκάθηντο ἐν ἄκρᾳ συννοίᾳ ἐπὶ τοῦ διβανίου, καπνίζοντες ναργιλέν· ἄλλοι τρεῖς ἦσαν πρὸ τῆς θύρας κατωκλασμένοι εἰς καθίσματα ψιάθινα ἄνευ στηρίγματος τῶν νώτων, πλησίον ἀλλήλων καὶ μὲ τοὺς ὤμους ἐστηριγμένους ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ μὲ τὴν πίπαν εἰς τὰ χείλη· νεανίας δὲ τοῦ καφενείου ἐξύριζε πρὸ τοῦ κατόπτρου τὴν κεφαλὴν εὐσάρκου δερβίση τυλιγμένου εἰς χιτῶνα ἐκ τριχῶν καμήλου. Οὐδεὶς ἀπέβλεψε πρὸς ἡμᾶς, ὅτε ἐκαθήσαμεν, οὐδεὶς ὡμίλει, καὶ ἐκτὸς τοῦ καφεπώλου καὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ του οὐδεὶς ἐκινεῖτο. Οὐδεὶς ἄλλος κρότος ἠκούετο παρὰ τὸ γουργουλητὸν τοῦ ναργιλέ, ὅπερ παρομοιάζει μὲ τὸν ῥόγχον τῶν γαλῶν. Ὅλοι ἔβλεπον χαμαὶ πρὸ ἑαυτῶν, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐκεῖ, καὶ μὲ πρόσωπον οὐδὲν ἀπολύτως ἐκφράζον. Ὡμοίαζε τὸ ὅλον μὲ μικρὸν μουσεῖον ἀγαλμάτων κηρίνων. Πόσαι τῶν σκηνῶν τούτων μοῦ ἐνεκολάφθησαν εἰς τὴν μνήμην! Οἴκημα ξύλινον, τοῦρκος καθήμενος, καλλίστη θέα ἐν ἀπόπτῳ, ἄπλετον φῶς καὶ ἄκρα σιωπή: ἰδοὺ ἡ Τουρκία. Ὁσάκις διέλθῃ τὸν νοῦν μου τὸ ὄνομα τοῦτο, μετ' αὐτοῦ διέρχονται συγχρόνως καὶ αἱ εἰκόνες ἐκεῖναι, ὅπως ὁ ἀνεμόμυλος καὶ ἡ διώρυξ, ὁσάκις ἀκούσω τὸ ὄνομα τῆς Ὁλλανδίας.

Ἐκεῖθεν, παροδεύοντες μέγα μουσουλμανικὸν νεκροταφεῖον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ λόφου τοῦ Κασὶμ-πασᾶ καταβαίνει μέχρι τοῦ Τὲρς-χανέ, ἀνήλθομεν πάλιν πρὸς βορρᾶν, κατέβημεν εἰς τὴν μικρὰν κοιλάδα τοῦ Πιαλὶ-πασᾶ, μικροῦ προαστείου, κατὰ τὸ ἥμισυ κεκαλυμμένου ὑπὸ τῆς βλαστήσεως τῶν περιβολίων καὶ κήπων, καὶ ἐστάθημεν ἐνώπιον τοῦ τζαμίου, ἐξ οὗ ἐπεκλήθη τὸ χωρίον. Τὸ τζαμίον τοῦτο εἶνε λευκόν, φέρον ἓξ χαρίεντας θόλους, μετὰ περιβόλου κεκοσμημένου μὲ ἀψῖδας καὶ κιονίσκους κομψούς, μὲ μιναρὲν ἐλαφρότατον καὶ μὲ στέμμα κυπαρίσσων γιγαντιαίων. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην αἱ πέριξ μουσουλμανικαὶ οἰκίαι ἦσαν κλεισταί, αἱ ὁδοὶ ἔρημοι, καὶ αὐτὸς δ' ὁ περίβολος τοῦ τζαμίου ἤρεμος· τὸ φῶς καὶ ἡ σκιὰ τῆς μεσημβρίας κατεῖχον τὰ πάντα· καὶ δὲν ἠκούετο ἄλλο τι παρὰ ὁ βόμβος τῶν ἐντόμων. Παρετηρήσαμεν τὸ ὡρολόγιον· ἦτο ἡ δωδεκάτη παρὰ τρία λεπτά, μία τῶν πέντε κανονικῶν ὡρῶν τῶν μουσουλμάνων, καθ' ἃς οἱ μουεζζῖνοι παρουσιάζονται εἰς τὸν ἐξώστην τῶν μιναρέδων διὰ νὰ ἐκφωνήσωσι πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος τὰς ἱερὰς λέξεις, αἵτινες διατυποῦσι τὸ *ἰσλάμ*. Ἐγνωρίζαμεν καλῶς ὅτι δὲν ὑπῆρχε μιναρὲς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν νὰ μὴ παρουσιασθῇ ἀκριβής, ὡς αὐτόματον ὡρολογίου, ὁ κῆρυξ τοῦ προφήτου. Καὶ ὅμως μᾶς ἐφαίνετο παράδοξον εἰς τὴν ἐσχατιὰν ἐκείνην τῆς ἀπεράντου πόλεως, εἰς τὸ ἐρημικὸν ἐκεῖνο τζαμίον, τὴν ὥραν ἐκείνην καὶ ἐν μέσῳ τῆς βαθυτάτης σιγῆς νὰ φανῇ καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ἡ μορφὴ ἐκείνη καὶ νὰ ἐκφωνήσῃ τὰς λέξεις ἐκείνας. Ἐκράτησα ἀνὰ χεῖρας τὸ ὡρολόγιον, καὶ παρατηρῶν μετὰ προσοχῆς τὸν λεπτοδείκτην καὶ τὴν θυρίδα τοῦ ἐξώστου τοῦ μιναρέ, ὑψηλὴν ὅσον τὸ τρίτον πάτωμα συνήθους οἰκίας, ἐστάθην ἀναμένων μετὰ πολλῆς τῆς περιεργείας. Ὁ λεπτοδείκτης ἤγγισε τὴν ἑξηκοστὴν μέλαιναν γραμμήν, καὶ οὐδεὶς φαίνεται.— Δὲν ἔρχεται—εἶπα — Νά τος! —ἀπεκρίθη ὁ Ὑούγκ. Εἶχε φανῇ. Τὸ δρύφακτον τοῦ ἐξώστου τὸν ἀπέκρυπτε καθ' ὁλοκληρίαν, ἐκτὸς τοῦ προσώπου, οὗτινος ἡ φυσιογνωμία δὲν διεκρίνετο ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως. Ἐστάθη δι' ὀλίγα λεπτὰ ἀκίνητος· ἔπειτα ἔφραξε τὰ ὦτά του μὲ τὰ δάκτυλα, καὶ ὑψώνων τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀνέκραξε διὰ φωνῆς βραδείας, ὑποτρεμούσης καὶ ὀξυτάτης, εἰς τόνον δὲ πανηγυρικὸν καὶ θρηνώδη, τὰς ἱερὰς λέξεις, αἵτινες ἀντηχοῦσι κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἀπὸ τῶν μιναρέδων ὅλων τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης:— Μέγας ὁ Θεός! Εἷς μόνος Θεός! Ὁ Μωάμεθ ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ! Προσέλθετε εἰς τὴν προσευχήν! Προσέλθετε εἰς τὴν σωτηρίαν! Μέγας ὁ Θεός! Εἷς μόνος Θεός! Προσέλθετε εἰς τὴν προσευχήν! — Μεθ' ὃ περιῆλθε κατὰ τὸ ἥμισυ τὸν μιναρὲν καὶ ἐπανέλαβε τὰς αὐτὰς λέξεις ἐστραμμένος πρὸς βορρᾶν, ἀκολούθως πρὸς ἀνατολάς, πρὸς δυσμάς, καὶ μετέπειτα ἠφανίσθη· τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔφθασαν κατὰ νιφάδας εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν οἱ ὕστατοι τόνοι ἄλλης μακρινῆς φωνῆς, ἥτις ὡμοίαζε μὲ κραυγὴν ἀν-

Digitized by Google

θρώπου ζητοῦντος βοήθειαν, καὶ ἀκολούθως ἐπῆλθε γενικὴ σιωπή, καὶ ἐμείναμεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπί τινα λεπτὰ σιωπηλοί, μετ' ἀορίστου τινὸς αἰσθήματος θλίψεως, ὡς ἐὰν αἱ δύο ἐκεῖναι φωναὶ εἶχον προσκαλέσῃ εἰς τὴν προσευχὴν ἡμᾶς μόνους, καί, ἐξαφανισθέντος τοῦ φαντάσματος ἐκείνου, εἴχομεν μείνῃ ἐν τῇ κοιλάδι ἐκείνῃ ἐγκαταλελειμμένοι ἀμφότεροι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Οὐδέποτε ἦχος κώδωνος συνεκίνησε τόσον βαθέως τὴν καρδίαν μου, καὶ μόνον τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐννόησα διατί ὁ Μωάμεθ, θέλων νὰ προσκαλέσῃ τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν προσευχήν, ἐπροτίμησε τῆς ἀρχαίας ἰσραηλιτικῆς σάλπιγγος καὶ τοῦ ἀρχαίου χριστιανικοῦ σημάντρου τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπὶ μακρὸν δὲ χρόνον διετέλεσε διστάζων περὶ τῆς ἐκλογῆς, καὶ ὀλίγου δεῖν ἡ ὄψις ὁλοκλήρου τῆς Ἀνατολῆς μετεβάλλετο ἕνεκα τούτου, καὶ ἀπέβαινεν ὅλως διάφορος τῆς σημερινῆς· ἀφ' οὗ ἐξελέχθη τὸ σήμαντρον, ὅπερ ἀκολούθως μετεβλήθη εἰς κώδωνα, ὁ μιναρὲς θὰ μετεμορφώνετο, καὶ θὰ ἐχάνετο οὕτως εἰς τῶν πρωτοτυποτέρων καὶ χαριεστέρων χαρακτήρων τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐν γένει τοπογραφίας.

Ἀναβάντες ἐκ νέου ἀπὸ τὸ Πιαλὶ-πασᾶ εἰς τὸν λόφον, πρὸς δυσμάς, εὑρέθημεν ἐντὸς μεγάλης ἐκτάσεως ἀγρῶν γυμνῶν, ὁπόθεν ἐφαίνετο ὁλόκληρος ὁ Κεράτιος κόλπος, καὶ ὅλη ἡ Σταμποὺλ ἀπὸ τοῦ προαστείου τοῦ Ἐγιοὺπ ἕως εἰς τὸν λόφον τοῦ Σεραγίου· τέσσαρα ὅλα μίλια κήπων καὶ τζαμίων, μεγαλοπρέπεια καὶ κομψότης δηλ. ἀξία νὰ τὴν θεωρῇ τις γονυπετὴς ὡς τινα θείαν ὀπτασίαν. Ἦτο τὸ Ὀκ-μεϊδάν, ἡ πλατεῖα τῶν βελῶν, ὅπου ἐρχόμενοι οἱ Σουλτάνοι ἐτόξευον, κατὰ τὸ ἔθος τῶν Περσῶν βασιλέων. Ἀκόμη ὑπάρχουσιν ἐκεῖ διεσκορπισμένοι κατὰ διαστήματα ἄνισα κιονίσκοι μαρμάρινοι ἐνεπίγραφοι, δεικνύοντες τὰ μέρη, ὅπου ἔπεσον τὰ αὐτοκρατορικὰ βέλη. Εὑρίσκεται ἀκόμη ἐκεῖ τὸ κομψὸν κιόσκιον μετὰ τοῦ βήματος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου οἱ σουλτάνοι ἔτεινον τὸ τόξον. Καὶ δεξιόθεν μὲν ἐξετείνετο εἰς τοὺς ἀγροὺς μακρὰ σειρὰ πασάδων καὶ βέϊδων, ζώντων σημείων θαυμασμοῦ, δι' ὧν ὁ σουλτάνος ἐτίμα τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δεξιότητα· ἀριστερόθεν δὲ ἦσαν δώδεκα νεανίσκοι, θεράποντες τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, οἵτινες ἔτρεχον νὰ συλλέγωσι τὰ βέλη, καὶ νὰ σημειώνωσι τὰ μέρη, ὅπου εἶχαν πέσῃ· πέριξ δέ, ὄπισθεν τῶν δένδρων καὶ θάμνων, καὶ τοῦρκοί τινες ἐλθόντες νὰ ἴδωσι κρυφίως τοὺς ὑψηλοὺς χαρακτῆρας τῆς μορφῆς τοῦ Μεγάλου Κυρίου· τὸ δὲ βῆμα κατεῖχεν, ἐν στάσει μεγαλοπρεποῦς ἀθλητοῦ, ὁ Μαχμούδ, ὁ ῥωμαλεώτερος τοξότης τῆς αὐτοκρατορίας, πρὸς οὗτινος τὸ σπινθηροβόλον βλέμμα ἔκυπτε τὸ μέτωπον τῶν θεατῶν, καὶ ὁ περίφημος πώγων, μέλας ὡς ὁ κόραξ τοῦ ὄρους Ταύρου διεκρίνετο μακρόθεν, καθειμένος ἐπὶ τοῦ μεγάλου λευκοῦ μανδύου, τοῦ ῥαντισμένου μὲ τὸ αἷμα τῶν Γενιτσάρων. Σήμερον πάντα ταῦτα μετεβλήθησαν καὶ ἀπέβαλον τὴν προτέραν των ποίησιν: ὁ μὲν σουλτάνος πυροβολεῖ μὲ τὸ πολύκροτον ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν ἀνακτόρων, εἰς δὲ τὸ Ὀκ-μεϊδὰν γυμνάζεται τὸ πεζικὸν εἰς τὴν διὰ τῶν πυροβόλων σκόπευσιν. Καὶ ἔνθεν μὲν ὑπάρχει τεκὲς (μονὴ) δερβίσιδων, ἔνθεν δὲ καφενεῖον ἐρημικόν, καὶ ὅλη ἡ ἐξοχὴ ἐκείνη εἶνε ἠρημωμένη καὶ μελαγχολικὴ ὡς στέππα.

Καταβαίνοντες ἀπὸ τὸ Ὀκ-μεϊδὰν πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον, εὑρέθημεν εἰς ἓν ἄλλο μικρὸν προάστειον ὀθωμανικόν, καλούμενον *Πιρὶ-πασᾶ*, ἴσως ἀπὸ τοῦ διασήμου μεγάλου βεζίρου Σελὶμ τοῦ Α', ὅστις ἀνέθρεψε Σουλεϊμὰν τὸν μέγαν. Τὸ *Πιρὶ-πασᾶ* εἶνε καταντικρὺ τοῦ ἰσραηλιτικοῦ Βαλατᾶ, κειμένου ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν ὄχθης τοῦ κόλπου. Δὲν ἀπηντήσαμεν ἐκεῖ ἄλλο τι παρὰ μερικοὺς σκύλλους καὶ γραίας τινὰς Ὀθωμανίδας ἐπαίτιδας. Ἡ ἐρημία ὅμως αὕτη μᾶς ἐπέτρεψε νὰ παρατηρήσωμεν ἐν πάσῃ ἡμῶν ἀνέσει τὴν κατασκευὴν τοῦ χωρίου, ὅθεν καὶ παρετηρήσαμεν πρᾶγμά τι ὅλως παράδοξον. Ὁ εἰσερχόμενος δηλ. εἰς τὸ χωρίον, ὅπως καὶ εἰς οἱονδήποτε ἄλλο μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀφ' οὗ πρῶτον εἶδεν αὐτὸ μακρόθεν, πάσχει ὅ,τι καὶ ὁ παρατηρῶν ἐγγύθεν καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς σκηνογραφίαν θεατρικήν, ἀφ' οὗ εἶδε πρότερον αὐτὴν ἀπὸ τῆς πλατείας τοῦ θεάτρου· θαυμάζει πῶς τὸ σύνολον πραγμάτων τόσον χονδροειδῶν καὶ ἀθλίων ἦτο δυνατὸν νὰ παραγάγῃ τόσον ὡραίαν ὀπτικὴν ἀπάτην. Οὐδ' ὑπάρχει που γῆς, ὡς φρονῶ, πόλις ἄλλη, τῆς ὁποίας τὸ κάλλος νὰ εἶνε ἁπλῆ ἐπιφάνεια, ἁπλοῦν φαινόμενον, εἰς τόσον βαθμόν, ὅσον ἡ Κωνσταντινούπολις. Φαινόμενον ἐκ τοῦ Βαλατᾶ τὸ *Πιρὶ-πασᾶ* εἶνε πολίχνη κομψή, πλήρης χρωμάτων χαριεστάτων, περιεστεμμένη μὲ χλόην, κατοπτριζομένη εἰς τὰ νάματα τοῦ Χρυσοῦ κέρατος ὡς νύμφη, καὶ διεγείρει μυρίας ὅσας εἰκόνας ἔρωτος καὶ ἡδονῆς. Καθὼς ὅμως εἰσέλθῃς εἰς αὐτήν, πάντα ταῦτα ἐξαφανίζονται. Δὲν ἔχεις ἐνώπιόν σου εἰμὴ οἰκίσκους ἀκόμψους, ἀπειροκάλως χρωματισμένους, ὅπως οἱ κλωβοὶ τῶν θηριοτρόφων· αὐλίδια στενὰ καὶ ῥυπαρά, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς τινα καταγώγια στριγλῶν· συμπλέγματα συκεῶν καὶ κυπαρίσσων σκεπασμένων ἀπὸ κονιορτόν, κήπους πλήρεις ἐρειπίων, στενωποὺς ἐρήμους, ἀθλιότητα, ἀκαθαρσίας, κατήφειαν. Ἀλλὰ κατάβα μίαν κλιτύν, πήδησον ἐντὸς ἑνὸς καϊκίου, καὶ μετὰ πέντε κωπηλασίας ἐπαναβλέπεις τὴν φαντασιώδη πολίχνην ἐν ὅλῃ τῇ πομπῇ τῆς καλλονῆς καὶ χάριτός της.

Χωροῦντες πρὸς τὰ πρόσω, παρὰ τὴν ὄχθην πάντοτε τοῦ Κερατίου κόλπου, καταβαίνομεν εἰς ἄλλο προάστειον, εὐρὺ, πολυάνθρωπον, παράδοξον τὴν θέαν, ὅπου εὐθὺς ἀπὸ τὰ πρῶτά σου βήματα ἐννοεῖς ὅτι δὲν εὑρίσκεσαι πλέον ἐν τῷ μέσῳ μουσουλμάνων. Ἁπανταχόθεν φαίνονται παιδία ῥυ-

Digitized by Google

παρὰ κυλιόμενα κατὰ γῆς· γραῖαι δυσειδεῖς καὶ ῥακένδυτοι, ἐργαζόμεναι μὲ χεῖρας ἐσκελεθρωμένας εἰς τὴν θύραν οἰκιῶν, αἵτινες εἶνε πλήρεις ἀπὸ παλαιόπανα καὶ παλαιοσίδηρα· ἄνθρωποι τυλιγμένοι εἰς μακρὰ ῥυπαρὰ ἐνδύματα, καὶ ἔχοντες τυλιγμένην τὴν κεφαλὴν μὲ μανδήλιον κατεξεσχισμένον, οἵτινες διαβαίνουσι παρὰ τοὺς τοίχους τῶν στενωπῶν οἱονεὶ κλεπτάδην· εἰς τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν πρόσωπα ἰσχνά· ῥάκη κρεμάμενα ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν· παντοῦ φρύγανα καὶ βόρβορος. Εἶνε τὸ *Χάσ-κιὸϊ*, τὸ ἐπὶ τῆς βορείου παραλίας τοῦ Κερατίου κόλπου ἰσραηλιτικὸν προάστειον, ἀντιμετωπίζον τὸ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄχθης, καὶ συνεζευγμένον πρὸς αὐτὸ ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου διὰ ξυλίνης γεφύρας, ἧς οὐδ' ἴχνος ὑπολείπεται πλέον σήμερον. Ἐντεῦθεν δ' ἄρχεται ἄλλη μακρὰ ἄλυσις ὁπλοθηκῶν, στρατιωτικῶν σχολείων, στρατώνων καὶ στρατιωτικῶν πλατειῶν, ἐκτεινομένη ἕως εἰς αὐτὸν σχεδὸν τὸν μυχὸν τοῦ Κερατίου κόλπου. Ἀλλὰ τούτων πάντων οὐδὲν εἴδομεν, διότι οὔτε οἱ πόδες οὔτε ἡ κεφαλὴ ἐπέτρεπον εἰς ἡμᾶς πλέον τοῦτο. Ἤδη συνεχέοντο ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν πάντα, ὅσα εἴχομεν ἴδῃ· ἐνομίζομεν ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς ταξείδιον πρὸ μιᾶς ἤδη ἑβδομάδος· ἐσυλλογιζόμεθα δὲ τὸ Σταυροδρόμιον μ' ἐλαφρόν τι αἴσθημα νοσταλγίας, καὶ ἠθέλομεν ἤδη ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω, ἐὰν δὲν ἀνεχαίτιζεν ἡμᾶς ἡ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς γεφύρας ἐπισήμως γενομένη πρότασις τῆς ὁδοιπορίας ταύτης, καὶ ἐὰν ὁ Ὑούγκ δὲν μ' ἀνεζωογόνει, κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ, ψάλλων τὸ μέγα ἐμβατήριον τῆς *Ἀΐδας*.

Ἔμπρὸς λοιπόν! Διερχόμεθα ἓν ἄλλο μουσουλμανικὸν νεκροταφεῖον, ἀναβαίνομεν ἕνα ἄλλον λόφον, ἐμβαίνομεν εἰς ἓν ἄλλο προάστειον, τὸ Χαλιτζὶ-ὀγλοῦ, κατοικούμενον ὑπὸ μιγάδων· πολίχνιον, ἐν ᾧ ἅμα παρακάμπτων μίαν στενωπὸν, εὑρίσκεις καὶ μίαν νέαν φυλὴν καὶ μίαν νέαν θρησκείαν. Ἀναβαίνομεν, καταβαίνομεν, ἀναρριχώμεθα, διαβαίνομεν διὰ μέσου τῶν τάφων, τῶν τζαμίων, τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν συναγωγῶν· στρεφόμεθα πέριξ τῶν νεκροταφείων καὶ τῶν κήπων· ἀπαντῶμεν ὡραίας ἀρμενίδας μὲ πρόσωπα δεσποινῶν, καὶ τουρκίσσας ἐλαφράς, αἵτινες ῥίπτουσιν ἐφ' ἡμᾶς βλέμματα ἐταστικὰ διὰ μέσου τῆς καλύπτρας· ἀκούομεν ἑλληνικά, ἀρμενικὰ καὶ ἱσπανικά—τὰ ἱσπανικὰ τῶν ἑβραίων—, καὶ βαδίζομεν, βαδίζομεν ὁλονέν. Ἔ, ἀλλὰ θὰ τὴν τελειώσωμεν τέλος πάντων αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν! — λέγομεν καθ' ἑαυτούς.— Ὅλα ἔχουσι τὸ ὅριόν των ἐπὶ τῆς γῆς! Αἱ οἰκίαι τοῦ Χαλιτζὶ-Ὀγλοῦ ἀραιοῦνται ἤδη, ἀρχίζουν νὰ πρασινίζουν οἱ κῆποι, δὲν μένει πλέον παρὰ ἓν μικρὸν σύμπλεγμα οἰκιῶν, τὸ διερχόμεθα, καὶ τέλος πάντων ἐφθάσαμεν....

Ἀλλοίμονον! Ἐφθάσαμεν εἰς ἓν ἄλλο προάστειον. Εἶνε τὸ χριστιανικὸν προάστειον τοῦ *Σουτλουτζὲ*, ὑψούμενον ἐπὶ λόφου καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ κήπων καὶ νεκροταφείων, εἰς τοὺς παρὰ τὴν ἀκτὴν δὲ πρόποδας τοῦ λόφου τούτου ἀπέληγεν ἡ μόνη γέφυρα, ἡ ζευγνύουσα ἄλλοτε τὰς δύο ὄχθας τοῦ Κερατίου κόλπου. Ἀλλὰ τὸ προάστειον εἶνε μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ τελευταῖον, καὶ ἡ ἐκδρομή μας ἐτελείωσεν. Ἐξερχόμεθα, ὅπως εὕρωμεν τόπον τινὰ ἁρμόδιον πρὸς ἀνάπαυσιν· ἀναβαίνομεν λόφον τινὰ ἀπότομον καὶ γυμνὸν ὑψούμενον ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Σουτλουτζέ, καὶ εὑρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ μεγαλιτέρου ἰσραηλιτικοῦ νεκροταφείου, ἤτοι πεδίου ἀπεράντου, σκεπασμένου ἀπὸ μυριάδας λίθων συνεπισωρευμένων οὕτως, ὥστε νομίζεις ὅτι ἔχεις ἐνώπιόν σου τὸ ἀπαίσιον θέαμα πόλεως κατεστραμμένης ἀπὸ σεισμὸν, χωρὶς ἓν κἂν δένδρον, ἓν ἄνθος, ἓν φύλλον χόρτου, ἓν ἴχνος ὁδοῦ, ἐρημία φοβερὰ θλίβουσα τὴν καρδίαν, ὅπως τὸ θέαμα μεγάλου τινὸς δυστυχήματος. Ἐκαθίσαμεν ἐπὶ τάφου, μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον, καὶ ἐθεώμεθα οὕτως ἀνακείμενοι τὸ ἀπέραντον πανόραμα, ὅπερ ἐξετείνετο ἐνώπιόν μας. Ἐφαίνετο πρὸς τὰ κάτωθεν ἡμῶν τὸ Σουτλουτζέ, τὸ Χαλιτζὶ-ὀγλοῦ, τὸ Χάσκιοϊ, τὸ Πιρὶ-πασᾶ, ἀπέραντος, μέχρις ἀθεάτου προήκουσα, σειρὰ προαστείων συγκεκλεισμένων μεταξὺ τῆς κυανῆς θαλάσσης καὶ τῶν πρασίνων νεκροταφείων καὶ κήπων· πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ ἐρημικὸν Ὄκ-μεϊδὰν καὶ οἱ ἑκατὸν μιναρέδες τοῦ Κασὶμ-πασᾶ· ἀπώτερον ἡ Σταμπούλ, ἀπέραντος καὶ συγκεχυμένη· ἐπέκεινα δὲ τῆς Σταμπούλ αἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀκρώρειαι, συγχεόμεναι σχεδὸν πρὸς τὸν οὐρανόν· ἐνώπιον δ' ἡμῶν, ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ Σουτλουτζὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν ὄχθης τοῦ Κερατίου κόλπου, τὸ μυστηριῶδες χωρίον Ἐγιούπ, οὗτινος διακρίνονται ἀκριβῶς καὶ καθ' ἕκαστον τὰ μαυσωλεῖα, τὰ μαρμάρινα τζαμία, αἱ σκιεραὶ καὶ κατάσπαρτοι μὲ τάφους κλιτύες, οἱ ἐρημικοὶ διάδρομοι, καὶ τὰ πλήρη κατηφείας καὶ χάριτος ἀποχωρητήρια· καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ Ἐγιούπ ἄλλαι κῶμαι κατοπτριζόμεναι εἰς τὰ ὕδατα, καὶ ἔπειτα ἡ τελευταία καμπὴ τοῦ Κερατίου κόλπου, ἥτις παρεισδύεται ἀθέατος πλέον μεταξὺ δύο ὄχθῶν διανθῶν καὶ συνδένδρων. Περιφέροντες τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ πανοράματος τούτου, κεκμηκότες καὶ νυσταλέοι, μετεφράζομεν λεληθότως διὰ τῆς μουσικῆς τὰς καλλονὰς ταύτας, ψάλλοντες δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τί· ἠρωτῶμεν τίς ἆρά γε νὰ ἦτο ὁ νεκρὸς ὁ ἐντὸς τοῦ τάφου, ἐφ' οὗ ἐκαθήμεθα· ἐσκαλίζαμεν μὲ κάρφος ἀχύρου μίαν μυρμηκιάν· ἐλέγαμεν χιλίας ἀνοησίας· καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἠρωτῶμεν ἑαυτούς: —Εἴμεθα τῳόντι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν; —Ἔπειτα ἐσυλλογιζόμεθα τὸ βραχυχρόνιον τῆς ζωῆς καὶ τὸ μάταιον τοῦ κόσμου· ἀλλ' αἴφνης πάλιν κατελάμβανεν ἡμᾶς ὁρμὴ ἀκάθεκτος εὐθυμίας. Κατὰ βάθος ὅμως συνῃσθανόμεθα, ὅτι οὐδεμία τῆς φύσεως

Digitized by Google

καλλονὴ ἰσχύει νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον χαρὰν πλήρη, ἐὰν θεώμενος αὐτὴν δὲν αἰσθάνεται συγχρόνως ἐντὸς τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ τὴν μικρὰν καὶ λεπτὴν χεῖρα τῆς ἠγαπημένης του.

Περὶ δυσμὰς ἡλίου κατήλθομεν τὸν Κεράτιον κόλπον, ἐπέβημεν εἰς καΐκιον τετράκωπον, καὶ μόλις εἴπομεν τὴν λέξιν: — Γαλατᾶ! — καὶ ἡ κομψὴ λέμβος ἦτο ἤδη μακρὰν τῆς ὄχθης. Καὶ ἀληθῶς τὸ καΐκιον εἶνε ἡ κομψοτέρα λέμβος, ἥτις διηυλάκωσέ ποτε τὰ ὕδατα. Εἶνε μακρότερον τῆς *γόνδολας*, ἀλλὰ στενότερον καὶ κομψότερον· εἶνε διάγλυφον, κατάγραπτον καὶ ἐπίχρυσον· δὲν ἔχει οὔτε πηδάλιον, οὔτε ἑδώλια· κάθηται δ' ὁ ἐπιβάτης ἐπὶ τάπητος ἢ προσκεφαλαίου οὕτως, ὥστε μόνον ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ ὦμοί του ἐξέχουσι τοῦ πλοίου· ἀμφότερα δ' αὐτοῦ τὰ ἄκρα ἀποπερατοῦνται οὕτως, ὥστε νὰ δύναται νὰ προχωρῇ καὶ ὄπισθεν ὁμοίως καὶ ἔμπροσθεν· καὶ ἐκ τοῦ ἐλαχίστου κινήματος ταλαντεύεται· ἀπολύεται ἐκ τῆς ἀκτῆς ὡς βέλος ἀπὸ τοῦ τόξου, νομίζεις ὅτι ἐφίπταται ἐπὶ τοῦ ὕδατος ὡς χελιδών, παρακάμπτει καὶ παρεισχωρεῖ διὰ παντὸς τοῦ προστυχόντος, καὶ φεύγει ἀντανακλῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων τὰ μυρία του χρώματα ὡς δελφὶν καταδιωκόμενος. Οἱ κωπηλάται μας ἦσαν δύο τοῦρκοι νεανίαι μὲ τὸ κόκκινον φέσι, μὲ ὑποκάμισον κυανοῦν, μὲ ὑπερμέγεθες ἐσώβρακον λευκότατον, καὶ μὲ γυμνοὺς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, δύο εἰκοσαετεῖς ἀθληταὶ ὀρειχαλκόχροοι, καθάριοι, εὔθυμοι καὶ εὔτολμοι, οἵτινες διὰ μιᾶς μόνης κωπηλασίας προήλαυνον καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς λέμβου. Ἐγγύθεν ἡμῶν παρήλαυνον ἄλλα καΐκια μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε μόλις ἐπροφθάνομεν νὰ τὰ ἴδωμεν. Ἐγγὺς ἡμῶν διήρχοντο πλήθη νησσῶν, ἄλλα δὲ πτηνὰ περιεστρέφοντο ἄνωθεν ἡμῶν, παρέπλεον λέμβοι μεγάλαι σκεπασμέναι, φέρουσαι τουρκίσσας καλυπτροφόρους, ἐκ διαλειμμάτων δὲ τὰ φύκη μᾶς ἀπέκρυπτον τὰ πάντα· Ἡ πόλις, καθορωμένη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Κερατίου κόλπου, παρίστα εἰς ἡμᾶς θέαμα ὅλως νέον. Ἡ ἀσιατικὴ παραλία δὲν ἐφαίνετο τότε ἕνεκα τῆς καμπυλότητος τοῦ ὅρμου, καὶ ὁ λόφος τοῦ Σεραγίου ἀπέκλειε τὸν Κεράτιον κόλπον ὡς μακροτάτην λίμνην. Οἱ λόφοι τῶν δύο παραλίων ἐφαίνοντο μεγεθυνόμενοι εἰς βαθμὸν γιγάντειον, καὶ ἡ ἐν ἀπόπτῳ Σταμποὺλ, φέρουσα ἐλαφρότερα καὶ ἀσθενέστερα τὰ κυανᾶ καὶ τέφρινα χρώματά της, ἄπειρος δὲ καὶ κούφη ὡς μαγικὴ πόλις, ἐνόμιζες ὅτι ἔπλεεν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἠφανίζετο εἰς τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ. Τὸ καΐκι ἐπέτα, τὰ δύο παραθαλάσσια ἔφευγαν, οἱ κολπίσκοι καὶ τὰ ἄλση ἐπαρουσιάζοντο καὶ ἠφανίζοντο ἀλληλοδιαδόχως, τὰ χρώματα τῆς πόλεως ἐγίνοντο ἐξιτηλότερα, ὁ ὁρίζων ἐπυροῦτο, τὰ ὕδατα ἐξέπεμπον χρυσᾶς καὶ πορφυρᾶς ἀνταναλάσεις, καὶ βαθεῖα νάρκη εἰσεδύετο βαθμιαίως εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ἀναμεμιγμένη μεθ' ἡδονῆς τινος ἀνεκφράστου, ἥτις μᾶς ἔκαμνε νὰ μειδιῶμεν καὶ νὰ μένωμεν ἄφωνοι. Ὅτε τὸ καΐκιον ἐσταμάτησεν εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Γαλατᾶ, ἐδέησε νὰ φωνήσῃ ταῦτα πρὸς τὸ οὖς ἡμῶν ὁ ἕτερος τῶν κωπηλατῶν: —Monsù! Arrivar! (οἷον εἰπεῖν: ἐφθάσαμεν!) — καὶ ἡμεῖς ἐξηγέρθημεν ὡς ἀπὸ ὀνείρου.

Ἕπεται συνέχεια.

Αἱ τελευταῖαι ὧραι τοῦ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΜΑΞΙΜΙΛΙΑΝΟΥ

Ἡ ἐπανάληψις τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μεταξὺ Γαλλίας καὶ Μεξικοῦ παρέσχε τὸ ἐνδόσιμον εἰς τὰς ἐφημερίδας τῶν Παρισίων νὰ γράψωσι κατ' αὐτὰς πολλὰ περὶ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς ἐκστρατείας, ἣν εἰς τὴν χώραν ταύτην ὁ Ναπολέων Γ' ἐπεχείρησεν, ἐκστρατείας, ἣν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ναπολέοντος εἶχον τότε ἀποκαλέσει «La plus grande pensée du règne», ἀλλ' ὁ χρόνος κατέδειξεν ὡς μεγάλην μωρίαν. Ἐξ ὅσων αἱ Παρισιναὶ ἐφημερίδες ἐσχάτως ἔγραψαν σταχυολογοῦμεν τὰ ἀφορῶντα τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ. Οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* θὰ ἀναγνώσωσι, πιστεύομεν, μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου ἡγεμόνος.

* *

Ὧραι τινὲς μόνον ἐχώριζον τοῦ λοιποῦ τὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανὸν ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας στιγμῆς, ἣν οὐδὲν πλέον ἠδύνατο νὰ ἀναβάλῃ. Εἰς τὴν προσέγγισιν τοῦ θανάτου γαλήνιος σταθερότης ἀντικατέστησε παρὰ τῷ Μαξιμιλιανῷ τὸ νῦν μὲν καταβεβλημένον, νῦν δὲ πυρετῶδες ἦθος, ὃ εἶχεν ἐπιδείξει κατὰ τὴν ἐκτύλιξιν τοῦ τραγικοῦ δράματος, οὗτινος ἦτο τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον δὲν ἐπίστευε βεβαίως ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ τοιαύτη τραγικὴ λύσις. Εἶχεν ἐλπίσει ὅτι εἴτε ἡ ὑψηλὴ αὐτοῦ καταγωγὴ, εἴτε μία συνθήκη μετὰ τοῦ Juarez, εἴτε τέλος πάντων μία κρυφία φυγὴ θὰ ἔσωζον τὴν ζωήν του. Ἤδη ὅμως ὅτε εὑρίσκετο πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μὲ τὴν ἀδυσώπητον εἱμαρμένην, ὁ ἐξ αἵματος εὐγενὴς ἐπανεφάνη ὁλόκληρος, ἠθέλησε νὰ ἀποθάνῃ ὡς ἀνδρεῖος.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 18 Ἰουνίου εἶχε παρακαλέσει τὸν στρατηγὸν Escobedo νὰ διαβιβάσῃ εἰς San Luis, ὅπου διέτριβεν ὁ Juarez, τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν:

Queretaro, 18 Ἰουνίου 1867.

Πρὸς τὸν δὸν Benito Juarez.

Ἐπιθυμῶ νὰ χαρισθῇ ἡ ζωὴ εἰς τὸν δὸν Miguel Miramon καὶ εἰς τὸν δὸν Thomas Mejia, τοὺς μετ' ἐμοῦ καταδικασθέντας, καὶ νὰ εἶμαι ἐγὼ μόνος τὸ θῦμα.

ΜΑΞΙΜΙΛΙΑΝΟΣ.

Διῆλθε τὴν μετὰ μεσημβρίαν γράφων ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς φίλους του καὶ πρὸς τὴν σύζυγόν του. Ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν σύζυγόν του εἶχεν ὡς ἑξῆς:

Digitized by Google

Προσφιλεστάτη μοι Καρλόττα.

Ἐὰν ὁ Θεὸς ἐπιτρέψη νὰ βελτιωθῇ ἡ ὑγεία σου, καὶ νὰ δυνηθῇς νὰ ἀναγνώσῃς τὰς γραμμὰς ταύτας, θὰ μάθῃς μετὰ πόσης σκληρότητος ἐφέρθη πρὸς ἐμὲ ἡ μοῖρα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς σου διὰ τὴν Εὐρώπην. Εἶχες λάβει μετὰ σοῦ τὴν καρδίαν μου, ἀλλὰ φεῦ! διατί δὲν σὲ ἤκουσα;

Τόσα δυστυχῆ συμβάντα, τόσα βίαια τῆς τύχης κτυπήματα ἔθραυσαν τὰς ἐλπίδας μου, ὥστε σήμερον ὁ θάνατος μακρὰν τοῦ νὰ ἦναι ἀγωνία, εἶναι δι' ἐμὲ εὐτύχημα. Θὰ ἀποθάνω τοὐλάχιστον ὡς στρατιώτης μετὰ δόξης, ὡς ἡγεμὼν νενικημένος, ἀλλ' οὐχὶ ἠτιμασμένος.

Ἐὰν αἱ ὀδύναι σου ἦναι μεγάλαι καὶ ὁ Θεὸς σὲ διατάξῃ νὰ ἔλθῃς νὰ μὲ ἐπανεύρῃς, θὰ εὐλογήσω τὴν θείαν του χεῖρα, ἥτις ἐπ' ἐσχάτων τόσον βαρεῖα ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμοῦ.

Ὑγίαινε, ὑγίαινε. Ὁ πτωχός σου

ΜΑΞΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

Τὴν τελευταίαν τῶν ἐπιστολῶν του ἠθέλησεν ὁ Μαξιμιλιανὸς νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας. Ἔχει ὡς ἑξῆς:

Queretaro, 19 Ἰουνίου 1867.

Πρὸς τὸν δὸν Benito Juarez.

Εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ νὰ ἀποθάνω, διότι ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω, ἐὰν νέοι θεσμοὶ ἠδύναντο νὰ θέσωσι τέρμα εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅστις ἀπὸ τόσου χρόνου ἐρημόνει τὴν δυστυχῆ ταύτην χώραν, δέχομαι τὸν θάνατον εὐχαρίστως, ἐὰν ἡ θυσία αὕτη συντελέσῃ εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς νέας πατρίδος μου. Πεπεισμένος ὅτι οὐδὲν διαρκὲς δύναται νὰ ἱδρυθῇ ἐπὶ ἐδάφους περιοδικῶς ταραττομένου, σὲ ἐξορκίζω μετὰ τῆς εἰλικρινείας ἀνθρώπου, εὑρισκομένου εἰς τὴν τελευταίαν στιγμήν, νὰ προσπαθήσῃς, ὥστε τὸ αἷμά μου νὰ ἦναι τὸ τελευταῖον χυθέν, καὶ μετὰ τῆς γνωστῆς σου ἐπιμονῆς νὰ ἐνεργήσῃς καὶ νὰ κατορθώσῃς τὴν συμφιλίωσιν τῶν πνευμάτων, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ διαρκὴς τάξις πραγμάτων, ἐξασφαλίζουσα τέλος πάντων τὴν εἰρήνην εἰς τὴν ἀτυχῆ ταύτην χώραν. ΜΑΞΙΜΙΛΙΑΝΟΣ.

Ἅμα ἐτελείωσε τὰς ἐπιστολάς του ὁ αὐτοκράτωρ κατεκλίθη περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς ἑσπέρας. Εὐθὺς ὅμως ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ Escobedo, ὑποσχομένου ὅτι, καθ' ἣν εἶχεν ἐκφράσει ἐπιθυμίαν ἔμελλε τὸ σῶμα αὐτοῦ νὰ βαλσαμωθῇ. Ὁ Μαξιμιλιανὸς τότε ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν ἀρχιστράτηγον, ἔπειτα μείνας μόνος ἀπεκοιμήθη. Ἐξυπνίσθη ἵνα δεχθῇ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Escobedo, ὅστις ἀπήντησεν ἐλθών. Ἡ συνέντευξις ἔλαβε χώραν ἄνευ μαρτύρων, ἀλλ' ὁ ἀρχιστράτηγος ἐξελθὼν ἐθεάθη μᾶλλον συγκεκινημένος ἢ ὅ,τι εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ φαίνηται. Ὁ φυλακισμένος ἐκοιμήθη πάλιν καὶ ἐξυπνήσας περὶ τὴν τρίτην ὥραν ἤρχισε νὰ ἐνδύηται. Περὶ τὴν τετάρτην ἦλθεν ὁ ἱερεύς, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἤκουσε τὴν λειτουργίαν μετὰ τοῦ Miramon καὶ Mejia. Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν, ἀφ' οὗ ἔφαγεν ἓν τεμάχιον ὀρνιθίου καὶ ἔπιεν ὀλίγον οἶνον, ἔδωκεν εἰς τὸν ἰατρὸν Basch τὸν γαμήλιον δακτύλιον καὶ τὰς τελευταίας αὐτοῦ παραγγελίας, δείξας δὲ ἕνα σταυρόν, ὃν εἶχε δώσει πρὸς αὐτὸν ὁ πνευματικός, καὶ τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐν τῷ θυλακίῳ του, προσέθηκε «Θὰ φέρῃς τοῦτο εἰς τὴν μητέρα μου».

Περὶ τὴν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν ὁ συνταγματάρχης Palacios παρουσιάσθη μετὰ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες εἶχον διορισθῆ ἵνα συγκροτήσωσι τὴν φρουράν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐτέθη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ ἰατροῦ Basch μετὰ κλίσεως ἐλαφρᾶς τῆς κεφαλῆς καὶ φιλικοῦ μειδιάματος, καὶ κατέβη τὴν κλίμακα μετὰ τοῦ συνήθους αὐτῷ βήματος.

Τρεῖς ἅμαξαι περιέμενον εἰς τὴν θύραν τοῦ μοναστηρίου ὑπὸ δύω ταγμάτων πεζικοῦ καὶ μιᾶς ἴλης ἱππικοῦ περιστοιχούμεναι. Ὁ Μαξιμιλιανὸς ἔλαβε θέσιν ἐν τῇ πρώτῃ μετὰ τοῦ ἱερέως, ὁ Miramon ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ ὁ Mejia ἐν τῇ τρίτῃ. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅλοι οἱ κώδωνες τῆς πόλεως ἐσήμαινον, ἵνα ἀναγγείλωσιν ὅτι οἱ κατάδικοι ἐπορεύοντο εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου. Ἅπας ὁ στρατὸς εἶχε τεθῆ ἐπὶ ποδός, καὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἀνέστελλε τὸ πλῆθος, ὅπερ συνωθεῖτο ἐπὶ τῆς πορείας τῆς θλιβερᾶς πομπῆς. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκούοντο κραυγαὶ συμπαθείας προερχόμεναι πρὸ πάντων ἐκ τῶν γυναικῶν. Διαδηλώσεις ζωηραὶ παρήχθησαν ὡσαύτως ὑπὲρ τοῦ Mejia, ὅστις ἦτο λίαν δημοτικός.

Ὁ τόπος, ὃν ἐξέλεξαν διὰ τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν, ἦτον αὐτὸς οὗτος, ὅπου πέντε ἑβδομάδας πρότερον ὁ Μαξιμιλιανὸς εἶχε παραδώσει τὸ ἑαυτοῦ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ στρατηγοῦ Corona. Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ κατάδικοι καταβάντες τῆς ἁμάξης εἰσήρχοντο εἰς τὸ τετράγωνον τὸ σχηματιζόμενον ὑπὸ τεσσάρων χιλιάδων στρατιωτῶν, ἀνεγνώσθη ἐνώπιον ἑκάστου λόχου ἡ ἑπομένη ἡμερησία διαταγή.

«Στρατιῶται, ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους, ὅστις δήποτε ζητήσῃ τὴν χάριν τῶν τριῶν καταδίκων, ἢ τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, θὰ τουφεκισθῇ».

Μόνον πεντήκοντα περίπου βήματα ἔμενον εἰς τοὺς καταδίκους ἵνα φθάσωσιν εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν θέσιν. Καὶ οἱ τρεῖς διῆλθον τὴν ἀπόστασιν ταύτην μετὰ ἴσης εὐσταθείας, ἔπειτα ἔλαβον θέσιν μετ' ἀκριβείας, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ στρατιωτικῆς παρατάξεως.

Ὁ αὐτοκράτωρ, ἀφ' οὗ ἐνηγκαλίσθη τὸν Miramon καὶ τὸν Mejia, ἐπροχώρησε πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἵνα ἐρωτήσῃ τίνες εἶχον προσδιορισθῆ ἵνα τὸν τουφεκίσωσι. Ἔδειξαν πρὸς αὐτὸν τὸν οὐλαμόν, καὶ τότε διένειμεν εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες τὸν ἀπετέλουν, μίαν οὐγκίαν χρυσοῦ (80 φράγκα), συστήνων εἰς αὐτοὺς νὰ σημαδεύσωσι τὴν καρδίαν. Ἐπέστρεψε τότε εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ, καί, ὑψώνων τὴν φωνήν, ἐπρόφερε μετὰ τόνου σταθεροῦ τὴν ἑξῆς προσλαλιάν.

«Μεξικανοί, οἱ ἄνθρωποι τῆς τάξεως καὶ καταγωγῆς μου εἰσὶ προωρισμένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἢ νὰ ποιῶσι τὴν εὐτυχίαν τῶν λαῶν ἢ νὰ γίνωνται μάρτυρες. Κληθεὶς ὑπὸ μιᾶς μερίδος ἐξ ἡμῶν ἦλθον εἰς τὸν τόπον σας διὰ τὸ καλόν σας καὶ οὐχὶ κεντώμενος ὑπὸ φιλοδοξίας. Ἦλθον ἐμψυχούμενος ὑπὸ τῶν διακαεστέρων πόθων ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος τῆς θετῆς πατρίδος μου. Μεξικανοί, εἴθε τὸ αἷμά μου νὰ ἦναι τὸ τελευταῖον χυθέν, καὶ νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν δυστυχῆ ταύτην χώραν».

Ὁ στρατηγὸς Miramon ἀνέγνω γραμμάς τινας, ἃς εἶχε προετοιμάσει, καὶ τὰς ὁποίας ἐτελείωσε διὰ τῆς ἠχηρᾶς κραυγῆς «Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ!» Ὅσον ἀφορᾷ τὸν στρατηγὸν Mejia,

Digitized by Google

ούτος επάλαιε την στιγμήν εκείνην κατά φανεράς συγκινήσεως, καίτοι ζητών να φανή εύθαρσής. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ματαίως ἐζήτησαν νὰ μακρύνωσιν ἀπ' αὐτοῦ, ἦτον ἤδη τρελή· φέρουσα ἐπὶ τῶν βραχιόνων αὐτῆς τὸ νεογέννητον τέκνον, εἶχε προσκολληθῆ ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκ τῆς φυλακῆς ἀναχωρήσεως μετὰ τοσαύτης ἐνεργείας, ὥστε ἐδέησε νὰ γίνῃ χρῆσις τῆς βίας ἵνα τὴν ἀποσπάσωσιν. Ἀλλ' εἶχε ῥιφθῆ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀκολουθοῦσα τὴν ἅμαξαν, καὶ βάλλουσα φωνὰς σπαραξικαρδίους. Τὸ θέαμα τοῦτο, ὅπερ εἶχε προκαλέσει μεταξὺ τοῦ πλήθους καὶ ἀκόμη μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν συγκίνησιν φανεράν, ἠδύνατο βεβαίως νὰ κλονίσῃ καὶ τὴν ἀνδρειοτάτην τῶν ψυχῶν. Ὀλίγη ἀδυναμία λοιπὸν συγχωρεῖται εἰς ἄνθρωπον διελθόντα πρὸ ὀλίγων στιγμῶν διὰ τοιαύτης δοκιμασίας. Ὁ Mejia δὲν ἠδυνήθη νὰ προσφωνήσῃ προςλαλιάν, λέξεις μόνον τινὰς εἶπεν, ἵνα συστήσῃ τὴν σύζυγον καὶ τὸν υἱόν του εἰς τὸν Escobedo, τοῦ ὁποίου εἶχεν ἄλλοτε σώσει τὴν ζωήν.

Ὅλα τὰ προκαταρκτικὰ εἶχον ἤδη τελειώσει, στιγμὴ σιωπῆς φοβερᾶς ἐπεκράτησε, καὶ ὁ Μαξιμιλιανὸς ἐθεάθη διὰ χειρονομίας συνήθους εἰς αὐτὸν λαμβάνων διὰ τῶν δύω χειρῶν του τὴν γενειάδα, καὶ ἔπειτα δεικνύων τὸ στῆθός του εἰς τοὺς στρατιώτας, ὡς τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον ἔπρεπεν ἀκριβῶς νὰ σημαδεύσωσι. Τριπλῆ συμπυροβόλησις ἐτίναξε τότε τὸν ἀέρα, οἱ δὲ τρεῖς κατάδικοι ἔπεσον κεραυνόπληκτοι.

Τὸ πτῶμα τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, τὸ ὁποῖον οἱ φονεῖς του εἶχον ὑποσχεθῆ νὰ παραδώσωσιν, ἔπρεπε νὰ ἀγορασθῇ κατόπιν διὰ πολλῶν χρημάτων ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἐκείνης τῆς ἄνευ τιμῆς, ἄνευ οἴκτου. Αὐτὸ τοῦτο τὸ πλοῖον, ὅπερ εἶχε φέρει τὸν Μαξιμιλιανὸν ἐκ Miramar εἰς Μεξικόν, ἐπανέφερε τὸ πτῶμά του ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ναυάρχου Tegethoff. Ἡ πόλις τῆς Τεργέστης τὸν ἔκλαυσεν εἰλικρινῶς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὰς θλιβερὰς πομπάς, αἵτινες ἔλαβον χώραν ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ νεκροῦ. Ἡ σύζυγός του, ἥτις εἶχεν ἀρχίσει τότε νὰ παραφρονῇ, καὶ ἔβλεπε πανταχοῦ Μεξικανοὺς καταδιώκτας, ἠγνόει τὰ κατὰ τὴν τραγῳδίαν ταύτην, καὶ ἐπερίμενε τὸν σύζυγόν της εἰς Μιραμάρ. Τὴν 6 Ἰουλίου, ἡμέραν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, ἠθέλησε νὰ φωταγωγηθῇ καὶ στολισθῇ μὲ σημαίας τὸ παλάτιον, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Τεργέστης ἐμάνθανον τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, καὶ συγχρόνως ἔβλεπον φωταγωγίας καὶ χαρᾶς ἑορτῆς εἰς τὸ παλάτιόν του! Ἡ βασίλισσα τῶν Βέλγων ἐπορεύθη εἰς Μιραμάρ, καὶ ἠδυνήθη νὰ ποιήσῃ καταληπτὸν εἰς τὴν παραληροῦσαν Καρλότταν, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἴδωσι, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὴν τὴν προσεκάλουν εἰς Βρυξέλλας. «Ὄχι, ἀπεκρίθη μετὰ σταθερότητος, περιμένω τὸν Μαξιμιλιανόν, ἔδωκε τὴν παραίτησίν του καὶ ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Μεξικοῦ. Τὴν τάδε ἡμέραν ἦτον εἰς Vera-Cruza, ὁ διάπλους θὰ διαρκέσῃ 15 ἡμέρας, ἐκ Λιβερπούλης μέχρι Τεργέστης χρειάζονται μόνον 3 ἡμέραι, λοιπὸν θὰ φθάσῃ ἐδῶ ἀκριβῶς μετὰ 6 ἡμέρας. Καὶ τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐπορεύθη τῳόντι εἰς τὸν λιμένα, μὴ βλέπουσα δὲ τὸν Μαξιμιλιανόν, ἔλεγε «θὰ τὸν περιμένω 60 ἔτη».

Σήμερον ἡ ἀτυχὴς ἡγεμονίς, καίτοι πάντοτε παράφρων, ἔχει ὅμως ἐνίοτε στιγμὰς ἡσύχους, καθ' ἃς ἐννοεῖ τὴν δυστυχίαν της. Πρό τινος καιροῦ διένειμε τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἀγαπητοῦ της, ἐν ἐνδυμασίᾳ ἁπλοῦ ναύτου, συνωδευμένην μὲ τὸ ἑξῆς ἐκκλησιαστικὸν ἐδάφιον ἱσπανιστί·

«Ὁ καλὸς ποιμὴν δίδει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων». Τ

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Λεμερὺ — Olivier de Serres — Schéele.

Ὁ Νικόλαος Λεμερὺ φοιτητὴς τῆς φαρμακευτικῆς εἶχεν ἔλθει εἰς Παρισίους ὅπως μάθῃ τὴν χημείαν. Κατοικήσας πρῶτον μετὰ τοῦ Glazer, ἀφῆκεν αὐτὸν μετ' ὀλίγον καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐπιστήμην ἄνευ τῆς βοηθείας διδασκάλου. Ἐπὶ τρία ἔτη ἔμεινε παρά τινι φαρμακοποιῷ ἐν Μομπελιέρῳ, ὅπου ἐδίδαξε μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας μαθήματα χημείας. Πάντες οἱ καθηγηταὶ τῆς ἰατρικῆς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει περίεργοι ἠθέλησαν ν' ἀκούσωσιν αὐτόν.

Ὁ Λεμερὺ ἐπέστρεψεν εἰς Παρισίους τῷ 1672 καὶ μεταξὺ τῶν πρώτων διέπρεψεν ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς συλλόγοις, ἔτυχε δὲ τῆς προστασίας τοῦ πρίγκιπος Κονδαίου. Ὁ νέος χημικός, θέλων ν' ἀποκτήσῃ ἴδιον χημεῖον, ἔδωκεν ἐξετάσεις προλύτου τῆς φαρμακευτικῆς, καὶ ἤρχισεν εὐθὺς δημοσίας παραδόσεις, αἵτινες ἔλαβον μεγάλην φήμην. Αἱ κυρίαι ἔσπευδον εἰς τὰ μαθήματά του, ἡ οἰκία του ἐπληροῦτο μαθητῶν, καὶ ἡ ὁδὸς Galande ἐν ᾗ κατῴκει κατείχετο ὁλόκληρος ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ. Οἱ Παρίσιοι ὅλοι ἔτρεχον εἰς τὸ φαρμακεῖόν του, τὴν ἑσπέραν δὲ ἠνοίγετο ἐν τῇ οἰκίᾳ του εἶδος ἑστιατορίου, εἰς ὃ ἐδείπνουν οἱ μαθηταί, οἵτινες ὡς μεγάλην τιμὴν ἐθεώρουν τὸ νὰ προσκαλῶνται εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Νικολάου Λεμερὺ εὐκόλως ἐξηγεῖται. Πρὸ αὐτοῦ ἡ χημεία εἶχεν ἀποπλανηθῆ εἰς χάος γλώσσης αἰνιγματώδους καὶ βαρβάρου· αἱ μέγισται περὶ αὐτὴν παραλογίαι ἐπιστεύοντο χάρις εἰς τὸ περιβάλλον αὐτὰς μυστηριῶδες σκότος. «Πρῶτος ὁ Λεμερύ, λέγει ὁ Fontenelle, διεσκέδασε τὸ περὶ τὴν χημείαν φυσικὸν καὶ ἐπίκτητον σκότος, καὶ ἐπανέφερεν αὐτὴν εἰς ἰδέας ἀκριβεστέρας καὶ ἁπλουστέρας, καταργήσας τὴν ἀνωφελῆ τῆς γλώσσης βαρβαρότητα καὶ ἐπαγγελλόμενος ἐκεῖνα μόνον, ὅσα ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ ἠδύ-

Digitized by Google

νατο νὰ ἐπιτελέσῃ». Τοιαύτη ἡ αἰτία τῆς μεγάλης του φήμης.

Ὁ Λεμερὺ ηὔξησεν ἔτι αὐτὴν δημοσιεύσας ἐν ἔτει 1675 τὰ *Μαθήματα χημείας*, ὧν ἐγένοντο ἀλλεπάλληλοι ἐκδόσεις. «Τὸ βιβλίον τοῦτο, τυπωθὲν εἰκοσάκις ἐν Γαλλίᾳ καὶ μεταφρασθὲν εἰς τὰς πλείστας τῶν νεωτέρων γλωσσῶν,ἔγινεν ὁ ὁδηγός, ὁ κώδηξ, τὸ ἀπαραίτητον ἐγχειρίδιον τῶν χημικῶν τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος. Καὶ μετὰ τὴν ἀνακαίνισιν δὲ τῆς ἐπιστήμης καὶ μετὰ τὴν θαυμασίαν μεταῤῥύθμισιν τὴν κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου ταύτης ἐπιτελεσθεῖσαν, ἐζητοῦντο ἔτι ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Λεμερὺ μέθοδοι καὶ λεπτομέρειαι πρακτικαὶ πολύτιμοι διά τε τὴν σαφήνειαν καὶ διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν θετικότητα αὐτῶν.

Ἡ εὐδαιμονία ἐκείνου, ὃν ἐκάλουν ἤδη μέγαν Λεμερὺ, εἶχε φθάσει εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτῆς. Ἡ δόξα του ἦτο ἀπαράμιλλος, τὸ δὲ φαρμακεῖόν του παρεῖχεν αὐτῷ εὐπορίαν καὶ πλοῦτον. Ἡ εὐδαιμονία αὕτη δὲν διήρκεσε πλέον τῶν δέκα ἐτῶν.

«Ἐπανέλθετε μετὰ δέκα ἔτη, λέγει ὁ κ. Dumas, καὶ θέλετε εὕρει τὴν ὁδὸν Galande ἔρημον. Ὁ Λεμερὺ ἐξέλιπεν, αἱ συσκευαὶ αὐτοῦ ἐπωλήθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν, ἡ ζωὴ ἐκείνη ὅλη ἐσβέσθη,ἡ λαμπρότης ἐξηφανίσθη, οὐδ' αὐτὴ ἡ δόξα ἔτυχε συγγνώμης,τοῦτο δὲ ἕνεκα ἀσυγγνώστου ἐγκλήματος.Ὁ Λεμερὺ ἦτο διαμαρτυρόμενος.Ἐν ἔτει 1681 ἀναγκασθεὶς νὰ παραιτήσῃ τὸ φαρμακεῖόν του καὶ τὴν διδασκαλίαν του,ἔφυγεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἐπιθυμήσας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, ἐπιστρέφει εἰς Γαλλίαν ἐν ἔτει 1683. Ἀποκλεισθεὶς ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ δοξασιῶν τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐξασκήσεως τῆς φαρμακευτικῆς, ἔδωκεν ἐξετάσεις ἰατροῦ ὡς ἔσχατον καταφύγιον, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον ἐστερήθη. Τῷ 1685 τὸ διάταγμα τῆς Νάντης ἀνακαλεῖται, ἡ ἐξάσκησις τῆς ἰατρικῆς ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους, ὁ δὲ Λεμερὺ τεσσαρακοντούτης ὢν μένει ἄνευ πόρων ζωῆς καὶ ἔχων περὶ αὐτὸν οἰκογένειαν θρηνοῦσαν, ἧς ἡ τύχη πρὸ μικροῦ ἐφαίνετο ἀξιοζήλευτος».

Ὁ Λεμερὺ ἄπελπις ἠσπάσθη τὴν καθολικὴν πίστιν μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἔκτοτε δὲ ἔζησεν ἥσυχος. Γενόμενος δεκτὸς ὡς χημικὸς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν, ἐδημοσίευσε πραγματείαν περὶ ἀντιμονίου, προετίθετο δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ ἄλλα ἔργα, ἀλλὰ προσβληθεὶς ἐπανειλημμένως ὑπὸ ἀποπληξίας ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1715. «Ἅπασα σχεδὸν ἡ Εὐρώπη ἔμαθε παρ' αὐτοῦ τὴν χημείαν, ἔλεγεν ὁ Fontenelle. Ἦτο ἄνθρωπος φιλοπονώτατος, μόνον δὲ τὸ δωμάτιον τῶν ἀσθενῶν αὐτοῦ ἐγνώριζε, τὸ γραφεῖόν του, τὸ χημεῖόν του καὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ἀποδείξας ὅτι πλεῖστον καιρὸν πρὸς ἐργασίαν ἔχει ὁ μὴ δαπανῶν αὐτὸν ἐπὶ ματαίῳ».

Ὁ Olivier de Serres,γεννηθεὶς ἐν τῇ Ardeche περὶ τὸ 1639, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ δημιουργὸς τῆς ἀγρονομίας, ἔπεσε δὲ καὶ αὐτὸς θῦμα ὀψιγενὲς τῆς ἀνακλήσεως τοῦ διατάγματος τῆς Νάντης. Ἐν τῷ *Θεάτρῳ τῆς Γεωργίας*,συγγράμματι μεγίστης ἀξίας, θεμελιοῖ τὴν ἀληθῆ γεωπονικὴν ἐπιστήμην καὶ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἐλλόγου καὶ μεθοδικῆς γεωργίας.Κατόπιν εἰσάγει εἰς Γαλλίαν τὴν μεταξουργίαν, τοῦτο δὲ ἀρκεῖ ὅπως ἐπισύρῃ τὴν ἀτελεύτητον τῶν μεταγενεστέρων εὐγνωμοσύνην.Ἀπὸ τοῦ 1675 ὁ Ὀλιβιέρος de Serres ἔπαυσεν αἴφνης τυπούμενος, ὁ καλβινιστὴς ἐζημίου τὸν ἀγρονόμον. Τὰ προνόμια τῶν ὑπὸ διαμαρτυρομένου γραφέντων βιβλίων ἀπεσύρθησαν, ἐπὶ ἑκατὸν δὲ καὶ εἴκοσιν ἔτη τὸ *Θέατρον τῆς Γεωργίας* δὲν ἀνεδημοσιεύθη ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου ὁ τύπος ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ καθολικὰ συγγράμματα. Ἡ φήμη,ἧς περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ὁ Ὀλιβιέρος de Serres ἔτυχεν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐξεδίκησεν αὐτὸν διὰ τὴν ἄδικον λήθην, εἰς ἣν εἶχε περιπέσει ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι.

Οἱ τὴν ἀστρονομίαν ἱδρύσαντες ἀπέτισαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς ἀτυχίας τὸ ἀντίλυτρον τῆς μεγαλοφυΐας, ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις διελάβομεν.Ἐνδιατρίβοντες εἰς τὸν βίον τῶν δημιουργῶν τῆς νεωτέρας χημείας, θέλομεν ἴδει ὅτι καὶ αὐτῶν ὁ βίος διεταράχθη ὑπὸ σκληροτάτων δεινοπαθειῶν.

«Περὶ τὸ ἔτος 1773, λέγει ὁ κ. J. B. Dumas, ἀνεφάνησαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου τρεῖς ἄνδρες, οἵτινες μετέβαλον ἐντελῶς τὴν ἐπιστήμην. Διάφορον ἔχοντες τὴν πατρίδα, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, ὡς εἶχον διάφορον καὶ τὸ πνεῦμα, εἰργάσθησαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον μετὰ θάῤῥους ἴσου καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας».

Οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες εἶναι ὁ Schéele, ὁ Πρίστλεϋ καὶ ὁ Lavoisier.

Ὁ Schéele ἐγεννήθη ἐν Στραλσοὺνδ τῆς σουηδικῆς Πομερανίας τὴν 9 Δεκεμβρίου 1742. Κατὰ τὸ δωδέκατον ἢ τὸ δέκατον τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἦτο μαθητευόμενος παρά τινι φαρμακοποιῷ, παρ' ᾧ ἔμεινε δύω ἔτη.

Ὁ βίος τοῦ Schéele τοσούτων γέμει ἀτυχημάτων, ὥστε φαίνεται ὡσεὶ κατεδίωκεν αὐτὸν κακός τις δαίμων. Ἕνεκα τῆς ἄκρας αὐτοῦ συστολῆς καὶ αἰδημοσύνης, ἐβασανίζετο ἐνίοτε ὑπὸ τῶν συντρόφων του κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του. Ἐργατικώτατος ὢν ἀπέκοπτεν ἀπὸ τοῦ ὕπνου τὸν ἀναγκαῖον εἰς τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ χρόνον. Ἡμέραν τινὰ εἷς τῶν συναδέλφων του ἀνέμιξε παιδιᾶς χάριν ἀναφλεκτικὴν ὕλην εἰς τὰς οὐσίας, ἃς μετεχειρίζετο. Τὴν νύκτα ὁ Schéele θελήσας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ πειράματά του ἐπροξένησεν ἔκρηξιν τοσοῦτον σφοδράν, ὥστε πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ κατοικοῦντες ἐφοβήθησαν, ὁ δὲ δυστυχὴς πειραματοποιὸς ἐθεωρήθη ὡς ἀδέξιος καὶ ἐπικίνδυνος γείτων.

Digitized by Google

Βραδύτερον ὁ Schéele καταλιπὼν τὴν Στοκόλμην μετέβη εἰς Οὐψάλην, ὅπου ὁ Βέργμαν ἐδίδασκεν ἐπιτυχῶς τὴν χημείαν. Ὁ Βέργμαν, γεννηθεὶς ἐν Κετερινα6έργῃ τῆς Σουηδίας τὴν 9 Μαρτίου 1735, ἦτο εἷς τῶν προνομιούχων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀναδεικνύονται πρόαγοντες ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, συγκαταριθμεῖται δὲ καὶ αὐτὸς μεταξὺ τῶν μαρτύρων τῆς ἐργασίας. Ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἦτο ἀνέκαθεν ἀδύνατος, ἔφθειρε δὲ αὐτὴν ἐντελῶς διὰ τοῦ κόπου. Κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔννατον ἔτος αὐτοῦ θελήσας νὰ εἰσέλθῃ εἰς λέμβον, ἔπεσεν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ μὴ δυνηθεὶς ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς συνεπείας τοῦ κρυολογήματος τούτου, ἀπέθανε παθὼν δεινὸν πυρετόν.

Ὁ Schéele μεταβὰς εἰς Οὐψάλην εἶδε τὸν Βέργμαν, ὅστις ἐκτιμήσας τὴν ἀξίαν τοῦ φοιτητοῦ τῆς φαρμακευτικῆς καὶ γενόμενος προστάτης αὐτοῦ, ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρα τὰ σπουδαῖα ἔργα, δι' ὧν ἐπλούτισεν ἀλλεπαλλήλως τὴν ἐπιστήμην. Ἐν τούτοις ὁ Schéele, εὐτυχὴς ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ ἀνακαλύψεων, ἦτο ἀτυχέστατος εἰς ὅλας τοῦ βίου του τὰς περιστάσεις. Ἐνῷ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διέπρεπεν ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ἦτο ἄγνωστον ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας κατά τινα ἔξω τοῦ βασιλείου του περιήγησιν, ἀκούσας πολλάκις ἀναφερόμενον τὸν Schéele ὡς χημικὸν ἔξοχον, ἀπεφάσισεν ἐπιστρέφων νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐπιστήμονα, ὅστις τοιαύτην περιεποίει δόξαν εἰς τὸ ἔθνος του, διέταξε δὲ νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἱπποτῶν τοῦ τάγματός του. Ὁ ὑπουργὸς ἐθαύμασε βλέπων τὸ ὄνομα τοῦ Schéele ἐπὶ ἐγγράφου φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τοῦ βασιλέως.

— Schéele ! Schéele ! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, ποῖος ἆρά γε εἶναι αὐτός ;

Ἐν τούτοις ἡ διαταγὴ ἦτο ῥητή. Ὁ Schéele ἐπαρασημοφορήθη. Ἀλλὰ τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ ; Ὁ λαβὼν τὸ παράσημον δὲν ἦτο ὁ περίφημος χημικός, ἀλλ' ἄλλος τις Schéele, ὃν μεγάλως ἐξέπληξεν ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη ἀμοιβή.

Ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ συμβεβηκότος τούτου, ὁ Schéele εἶχε μεταβῇ εἰς Kœpsing, ὅπως ζητήσῃ εἰς γάμον χήραν ἔχουσαν φαρμακεῖον καί τινα περιουσίαν. «Ἀλλ' ἐξετάσας τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς εὑρίσκει ὅτι ἡ κληρονομία εἶναι κατάχρεως, καὶ ὅτι ἡ πτωχὴ χήρα δὲν ἔχει τίποτε. Ἀντὶ λοιπὸν ζωῆς ἡσύχου καὶ εὐπόρου, παρουσιάζεται βίος κοπιώδης καὶ πολύεργος. Ἀλλ' ὅμως ὁ Schéele δὲν ὀπισθοδρομεῖ καὶ ἀναδέχεται αὐτὸν ἄνευ δισταγμοῦ, φρονῶν ὅτι ὁ θεωρῶν ἑαυτὸν ἄξιον νὰ λάβῃ, πρέπει νὰ ἦναι ἕτοιμος καὶ νὰ δώσῃ. Ἄρχεται λοιπὸν ἐργαζόμενος καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξακολουθῶν τὰς ἐρεύνας του, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ φαρμακεῖον αὐτοῦ ἐπιμελούμενος, μεταχειρίζεται ὅλα τοῦ καταστήματος τὰ κέρδη πρὸς ἀπότισιν τῶν χρεῶν. Ἐκ τῶν ἑξακοσίων λιβρῶν, ἃς κατ' ἔτος ἐκέρδαινε, προσδιορίζει τὰς ἑκατὸν διὰ τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας, καὶ ἀφιεροῖ τὰ ἐπίλοιπα εἰς τὴν χημείαν, τὸ δ' εὐτελὲς τοῦτο ποσὸν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἐρεύνας, δι' ὧν ἔγινε περίφημος».

Ἡ ἱκανότης τοῦ Schéele ἀνεπλήρου τὰ πάντα. Ἔχων ὀλίγα ἀποστακτικὰ σκεύη καὶ φιάλας καὶ κύστεις, ἐν αἷς ἐνέκλειε τὰ ἀέρια, ἐπέτυχε πλείστας σπουδαίας ἀνακαλύψεις, ὧν μία μόνη ἤθελε δοξάσει τὸν βίον ἐπιστήμονος. Ὁσάκις ἥπτετο οὐσίας τινός, κατώρθου πολύτιμον εὕρημα. Εἰς μίαν μόνην διατριβὴν περὶ τοῦ ὀξειδίου τοῦ μαγγανησίου καταδεικνύει τρία ἄγνωστα σώματα, τὸ μαγγανήσιον, τὸ χλώριον καὶ τὴν βαρεῖαν, καὶ ὑποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τοῦ ὀξυγόνου. Ὁ Schéele ἀνεκάλυψε πλῆθος νέων ὀξέων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν ὡς ἰδιαζόντως ὠφέλιμα τὸ τρυγικὸν ὀξύ, τὸ κιτρικὸν καὶ τὸ ταννινικόν.

«Ἐὰν θέλετε νὰ παρακολουθήσητε αὐτὸν εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐρεύνας, λέγει ὁ κ. Dumas, ἀνάγκη εἶναι νὰ διέλθητε μετ' αὐτοῦ πάντα τῆς χημείας τὰ μέρη, τότε δὲ θέλετε θαυμάσει τὸ εὐκαμπτον τοῦ πνεύματός του, τὸ γόνιμον τῆς μεθόδου του, τὸ ἀσφαλὲς τῆς χειρὸς καὶ τὴν ἔκτακτον ὀξύνοιαν, ἥτις ὁδηγεῖ αὐτὸν πάντοτε εἰς τὴν ἀλήθειαν . . . . »

Ἀλλὰ καὶ ὁποῖος περὶ τὴν ἐργασίαν ζῆλος ! Ὁ πρόεδρος Βιρλὺ καὶ ὁ Elhuyat ἐπισκεφθέντες αὐτὸν περὶ τὰ τέλη τοῦ βραχυχρονίου βίου του, εὗρον τὸν ἄνδρα, οὗ ἡ φήμη εἶχεν ἑλκύσει αὐτοὺς μακρόθεν καὶ πρὸς ὃν ἤρχοντο νὰ ἐκφράσωσι τὸ σέβας αὐτῶν, φέροντα ποδιὰν καὶ ἐργαζόμενον ἐν τῷ φαρμακείῳ του. Ἅμα μαθὼν τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς των ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του μετὰ θαυμασίας ἁπλότητος.

Ὁ Schéele πληρώσας τὰ χρέη τοῦ προκατόχου του ἤλπιζεν ἤδη νὰ γευθῇ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του καὶ ν' ἀποκατασταθῇ ἐντελῶς, νυμφευόμενος τὴν χήραν, ἥτις εἶχε ταυτίσει τὴν τύχην της μετὰ τῆς ἰδικῆς του, ἀλλὰ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου του προσεβλήθη ὑπὸ ὀξέος πυρετοῦ, μετὰ τέσσαρας δὲ ἡμέρας ὁ ταπεινὸς καὶ ἔνδοξος Schéele ἀπεβίωσεν (22 Μαΐου 1786). Ἦτο τεσσαράκοντα τεσσάρων ἐτῶν.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν ἔτει 1848 ἐπιτροπὴ γυναικῶν τοῦ λαοῦ ἀντιπροσωπευτικὴ ἐγένετο δεκτὴ ἐν τῷ Hôtel-de-Ville, ἐν Παρισίοις, καὶ ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν Λαμαρτῖνον.

— Πολῖτα, εἶπε μία ἐξ αὐτῶν, πολλαὶ γυναῖκες ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσι πρὸς σὲ ἐπιτροπήν, διὰ νὰ σοὶ ἐκφράσωσι τὸν θαυμασμόν, ὃν ἐνέπνευσας εἰς αὐτάς. Εἴμεθα πεντήκοντα ἐδῶ, καὶ ἐν

Digitized by Google

ὀνόματι ὅλων τῶν ἄλλων ἔχομεν τὴν ἐντολὴν νὰ σὲ ἀσπασθῶμεν.

Αἱ γυναῖκες αὗται δὲν ἦσαν ὡραῖαι· τὸ νὰ λάβῃ τις ἄρα τὸν ἀσπασμὸν αὐτῶν δὲν ἦτο εὐχάριστον. Ὁ Λαμαρτῖνος ἀπεκρίθη.

— Πολίτιδες, σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰ αἰσθήματα, ἅτινα μοὶ ἐκφράζετε. Ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι φιλοπάτριδες τοιαῦται, ὁποῖαι σεῖς, δὲν εἶνε γυναῖκες, ἀλλ' ἄνδρες. Οἱ ἄνδρες δὲ δὲν ἀντασπάζονται, ἀλλὰ τείνουσι πρὸς ἀλλήλους τὴν χεῖρα — καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὰς τὴν χεῖρα.

Τοιουτοτρόπως ὁ Λαμαρτῖνος ἀπέφυγε πεντήκοντα φιλήματα οὐχὶ εὐχάριστα.

* * *

Ἐξέδωκέ τις συναλλαγματικὴν ἐπὶ πλουσίου τραπεζίτου, ὅστις ὅμως ἦτο τυφλός.

— Δὲν θὰ τὴν ἀποδεχθῇ, εἶπέ τις. Καὶ ἐπειδὴ ἠρωτήθη ὑπ' ἄλλου διατί,

— Διότι ἐξηκολούθησεν, ἡ συναλλαγματικὴ αὕτη πρόκειται νὰ πληρωθῇ *ἐπὶ τῇ ὄψει*.

* * *

Ἔλεγέ τις πρὸς τὸν Ὄφφεμπαχ :

— Ἡ μουσική σας εἶνε πολὺ ἐλαφρά...

— Γι' αὐτὸ δὲν *πέφτει* εὔκολα.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἐπεισόδιον περιηγήσεως ἐν Ἰταλίᾳ :

Ξένη τις εὐγενὴς δέσποινα προσέρχεται εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, δὲν ἐνθυμούμεθα τίνος πόλεως. Κατ' αὐτὴν δὲ τῆς ἀφίξεώς της τὴν νύκτα ἀφυπνίζεται ὑπὸ συναυλίας βαρβίτου καὶ κιθάρας καὶ γλυκείας φωνῆς μελῳδούσης ὑπὸ τὸ παράθυρον αὐτῆς τὸ ᾆσμα τοῦ Δὸν Πασχουάλε.

— Τρελλὸς πρέπει νὰ ἦνε, εἶπε καθ' ἑαυτήν, ῥίπτουσα διὰ τῶν παραπετασμάτων λαθραῖον βλέμμα ἐπὶ τοῦ οὕτω τολμηρῶς ἐκδηλοῦντος τὰ αἰσθήματά του ψάλτου, ὅστις ἄλλως τε ἦτο εὔμορφος καὶ κομψὸς νεανίας. Ταῦτα εἰποῦσα κατεκλίθη καὶ πάλιν, ἴσως ὠργισμένη, οὐδόλως ὅμως δυσηρεστημένη· καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα κατείχετο ὑπὸ ἀνησυχίας τινός, ἐξ ἧς ἔλαβε τὴν ἐπιοῦσαν τὴν φρόνιμον ἀπόφασιν ν' ἀναχωρήσῃ ἀμέσως τῆς πόλεως ἐκείνης. Ἐν τῷ λογαριασμῷ ὅμως τοῦ ξενοδόχου κατεγράφοντο μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς :

Διὰ τοὺς μουσικοὺς	φράγκα	20
Διὰ τὰ χειρόκτια τοῦ ψάλτου .	,,	2

Ὁποία ἀπογοήτευσις !

—

Εἷς τῶν συναδέλφων μου, ὁ φαλακρότερος ἴσως πάντων, ποιεῖ ἀπό τινος χρῆσιν *πομμάδας*, ἣν στερεοτύπως ἀγγέλλουσι μετ' ἐγκωμίων πᾶσαι αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἐν τῇ δ' σελίδι αὐτῶν. Χθὲς δὲ ἔλεγε θριαμβευτικῶς πρός τινα τῶν φίλων του :

— Τί καλά. Αἱ τρίχες φύονται !

— Ἔλα, ἂς ταὶς μετρήσωμεν ! ἀπαντᾷ ὁ ἀκούσας τὸ θαῦμα.

—

Ὁ καλὸς οἰκοδεσπότης ὀφείλει εἰς μὲν τὴν τράπεζαν νὰ *προσφέρῃ*, εἰς δὲ τὴν συνομιλίαν νὰ *ἐρωτᾷ*.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐκεῖνος ὅστις εἶνε ἱκανὸς νὰ πλουτήσῃ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους, ἀξίζει νὰ κρεμασθῇ δώδεκα μῆνας ἀρχήτερα.

*

Ὁ χειρότερος τροχὸς τῆς ἁμάξης εἶνε ἐκεῖνος ὅπου κάμνει κρότον. (Παροιμίαι ἰταλικαί)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀνταπόκρισίς τις ἐκ Πετρουπόλεως πρός τινα γαλλικὴν ἐφημερίδα ἀναφέρει ἀστεῖον συμβάν, οὗτινος ἥρως ὑπῆρξε βασιλικός τις πρίγκηψ κατὰ τὴν ἐν τῇ ῥωσσικῇ πρωτευούσῃ πρό τινος χρόνου διατριβήν του. Ἰδοὺ πῶς διηγεῖται τὸ ἀστεῖον γεγονὸς ὁ ἀνταποκριτής·

«Ὁ αὐλάρχης τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου προσεκάλεσε τὸν πρίγκηπα εἰς δεῖπνον λουκούλλειον διαρκέσαν μέχρι τῆς αὐγῆς. Τὴν τετάρτην τῆς πρωΐας ὁ πρίγκηψ ἀπεχαιρέτησε τὸν ξενίζοντα αὐτὸν ἵνα μεταβῇ εἰς τὰ χειμερινὰ ἀνάκτορα. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ πρίγκηψ εἶχε τιμήσει παραπολὺ τοὺς οἴνους τοῦ ἀμφιτρύωνος αὐτοῦ, καὶ πρὸ πάντων τὸν καμπανίτην, τοῦτο δ' ἐτάραξεν ὀλίγον τὴν ἰσορροπίαν τῶν ἰδεῶν του.

Διαβαίνων πρὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξέλαβε τὸ κτίριον ὡς τὰ Χειμερινὰ Ἀνάκτορα καὶ διέταξε τὸν ἁμαξηλάτην νὰ σταθῇ, παρὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ, ἅς, καθὸ ῥωσσιστὶ γινομένας, ὁ πρίγκηψ οὐδαμῶς ἐνόει. Ἀποπέμψας λοιπὸν αὐτὸν ἐκπεπληγμένον, ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς συνόδου. Καλόγηρός τις, τρίβων ἔτι τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνοίγει καὶ ἐρωτᾷ τὸν ὀχληρὸν ἐπισκέπτην τί θέλει κατὰ τοιαύτην ὥραν. Ἀλλ' ἡ ἐρώτησις ἐγένετο ῥωσσιστί, ὁ δὲ πρίγκηψ, ὡς εἴπομεν, οὐδὲ λέξιν ἐνόει τῆς ῥωσσικῆς. Ὅθεν, οὐδεμίαν δοὺς προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ μοναχοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὸ κατάστημα καὶ προχωρεῖ εἰς τοὺς διαδρόμους ζητῶν τὰ δωμάτιά του. Ἀλλ' ὁ μοναχὸς βλέπων τὸ οὐχὶ τόσον εὐσταθὲς βάδισμα τοῦ νεήλυδος καὶ νοήσας...... ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν νὰ προχωρήσῃ. Τότε ὁ πρίγκηψ, ὅστις εἶνε ἐμπειρότατος boxeur (πυγμάχος), δι' ἑνὸς γρονθοκοπήματος ἐξαπλόνει κατὰ γῆς τὸν μοναχόν, ὅστις διὰ μεγάλων κραυγῶν καλεῖ εἰς βοήθειαν, νομίζων ὁ δυστυχὴς ὅτι ἔχει νὰ κάμῃ μὲ αὐτὸν τὸν διάβολον.

Εἰς τὰς κραυγὰς τοῦ μοναχοῦ οἱ ἅγιοι πατέρες προστρέχουσιν ἔντρομοι, ἡ ἀστυνομία προσκαλεῖται ἀμέσως, ὁ δὲ ταραχοποιὸς μὴ δυνάμενος νὰ ἐξηγηθῇ ὁδηγεῖται ἑκὼν ἄκων εἰς τὸν πλησιέστερον ἀστυνομικὸν σταθμόν.

Digitized by Google

'Αλλ' ἐνῷ συνέβαινον ταῦτα, ὁ αὐτοκράτωρ περιέμενε τὸν ξένον του, ὃν μὴ βλέπων νὰ ἐπανέλθῃ ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐπὶ τέλους διατάσσει νὰ πέμψωσιν εἰς ἀναζήτησίν του, οἱ καλλίτεροι δὲ τῆς ἀστυνομίας ἰχνηλάται ἐκπέμπονται εἰς τὰς συνοικίας τῆς Πετρουπόλεως· ἀλλ' εἰς μάτην ἐρευνῶσι πανταχοῦ· ὁ πρίγκηψ οὐδαμοῦ ἐφαίνετο. Τότε ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας διατάσσει νὰ ἐρευνήσωσι εἰς ὅλους τοὺς νυκτερινοὺς σταθμούς, ἐν ἑνὶ δ' αὐτῶν ἀνακαλύπτουσι τὸν πρίγκηπα ῥογχαλίζοντα μακαρίως.

Ἂς φαντασθῇ τώρα ἕκαστος πόσον ἐγέλασεν ὁ αὐτοκράτωρ μαθὼν τὰ γενόμενα, ἐκ τῶν πρώτων δὲ καὶ ὁ πρίγκηψ αὐτὸς διεσκέδασε διὰ τὸ συμβάν. Ὅπως δὲ μὴ ἐκτεθῇ ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ γόητρον τοῦ ἐπισήμου ξένου, φροντὶς ἐλήφθη νὰ καλυφθῇ τὸ γεγονὸς καὶ μόνον πρὸ ὀλίγου ἤρχισε κυκλοφορούμενον εἰς τὰς αἰθούσας, ἕνεκα τῆς ἀδιακρισίας κυρίας τινός, εἰς ἣν τὸ εἶχον διηγηθῇ ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ τὸ τηρήσῃ μυστικόν.

'Αλλὰ μυστικὸν εἰμπορεῖ ποτε νὰ φυλάξῃ ἡ γυνή;

~ Ἐπινοητικοὶ κερδοσκόποι ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Τυρόλῳ ἐσκέφθησαν ὅτι, ὅταν οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰς χώρας ταύτας περιηγηταὶ φθάνωσι τὸ ἑσπέρας ἐξηντλημένοι ἐκ τοῦ καμάτου εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, μετὰ κόπου ἤθελον καθήσει ἔμπροσθεν γραφείου ἵνα γράψωσιν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ οἰκείους τὰς ἐντυπώσεις των. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν περίστασιν οἱ τὸ κέρδος ἐν παντὶ διώκοντες εὗρον τρόπον νὰ ἐκμεταλλευθῶσι, προσφέροντες εἰς τοὺς περιηγητὰς ἀντὶ εὐλόγου τιμῆς δελτία ὡς τὰ ταχυδρομικά, ἐφ ὧν ἀναγράφονται ἐν λεπτομερείᾳ πᾶσαι αἱ συνήθεις περιπέτειαι τῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων ἐκδρομῶν, ἀφίνονται δὲ μόνον ὀλίγαι κεναὶ γραμμαὶ ἵνα συμπληρώσῃ αὐτὰς ὁ ἐπιστέλλων.

Ἰδοὺ ὁ τύπος ἑνὸς τοιούτου δελτίου.

«Ἀπὸ ὕψους . . . . ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης σᾶς πέμπομεν ἀσπασμὸν ἐγκάρδιον. Διηνύσαμεν σήμερον ὁδὸν . . . . λευγῶν, ὁ καιρὸς ἦτο . . . . Νῦν ἀνακουφίζομεν τὰ κεκμηκότα μέλη μας ἀναπνέοντες τὸν καθαρὸν καὶ ῥωστικὸν ἀέρα τῶν πάγων, καὶ ἀποθαυμάζομεν τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας ἐξελισσόμενον ἐξαίσιον πανόραμα, ὅπερ φωτίζουσιν αἱ χρυσαῖ ἀκτῖνες τοῦ μεγαλοπρεπῶς δύοντος ἡλίου.

»Αὔριον σκοποῦμεν νὰ διευθυνθῶμεν πρὸς... ὅπου φροντίσατε νὰ μᾶς πέμψητε τὰς ἐπιστολάς σας.

»Ἀπείρους θερμοὺς ἀσπασμούς. Ἐν μεγάλῃ βίᾳ».

~ Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ὅλην τὴν γῆν ὁμιλουμένων γλωσσῶν ἀνέρχεται εἰς 2,523, ὁ δὲ τῶν θρησκειῶν, ἃς πρεσβεύουσιν οἱ κάτοικοι αὐτῆς, εἰς 1,000 περίπου. Οἱ κάτοικοι ὑπερβαίνουσιν τὸ δισεκατομμύριον, ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν ἀρρένων εἶνε ἴσος περίπου πρὸς τὸν τῶν θηλέων.

Τὸ τέταρτον τῶν παίδων ἀποθνήσκουσι πρὸ τοῦ ἑβδόμου τῆς ἡλικίας ἔτους, τὸ ἥμισυ δὲ πρὸ τοῦ δεκάτου ἑβδόμου.

Ἐπὶ χιλίων ὑπάρχει εἷς ἑκατοντούτης, ἐπὶ ἑκατὸν δ' ἀνθρώπων ἓξ ἑξηκοντούτεις καὶ εἷς ὀγδοηκοντούτης ἐπὶ πεντακοσίων.

Οἱ ἐτησίως ἀποθνήσκοντες εἶνε 33 περίπου ἑκατομμύρια, ἤτοι 69 κατὰ πᾶν λεπτὸν καὶ 1 κατὰ δευτερόλεπτον. Ἀλλὰ τοὺς θανάτους ἀντισταθμίζουσι περίπου αἱ γεννήσεις, ἄλλοτε μὲν ὀλίγον πλειότεραι ἐκείνων, ἄλλοτε δ' ὀλιγώτεραι.

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ χρῆσις τοῦ τεΐου ὁσημέραι διαδίδεται καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις, ὅπου πλεῖστοι οὐχὶ μόνον τὸ ἑσπέρας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ πρόγευμα αὐτῶν λαμβάνουσιν ἓν ἢ καὶ πλειότερα κύπελλα αὐτοῦ. Εἶνε ὠφέλιμος ἢ οὐ ἡ ἕξις αὕτη; Εἰς τοῦτο ἐπιχειροῦμεν ν' ἀπαντήσωμεν.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ τεΐου ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ εἶνε ἐν πολλοῖς ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ καφέ. Ὡς ὁ καφές, ἔχει καὶ τὸ τεῖον ἰδιότητας δραστηρίως ἐρεθιστικάς, ἐπειδὴ δὲ λαμβάνεται πάντοτε ὡς ποτὸν θερμὸν ἐνεργεῖ ὡς διουρητικὸν καὶ διευκολύνει τὴν διαπνοήν. Ἐν Γαλλίᾳ θεωρεῖται κοινῶς ὡς φάρμακον κατὰ τῆς δυσπεψίας.

Ἡ κατάχρησις τοῦ τεΐου, ἐνῷ πρῶτον ἐπιδρᾷ στυπτικῶς εἰς τὸν εντερικὸν σωλῆνα, καταντᾷ τελευταῖον νὰ ἐπιφέρῃ σοβαρὰς παθήσεις τοῦ στομάχου· τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο καθ' ἑκάστην παρατηρεῖται ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἰατρῶν, φαίνεται δὲ ὅτι δὲν προέρχεται μόνον ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας τοῦ τεΐου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς θερμότητος, ἣν ἔχει τὸ ποτόν, ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὸν στόμαχον. Βέβαιον εἶνε ὅτι αἱ δυσπεψίαι καὶ αἱ χρόνιαι γαστρίτιδες ἐπιπολάζουσιν πολὺ μᾶλλον ἐν Ἀγγλίᾳ, Ὀλλανδίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, ὅπου μεγάλη γίνεται χρῆσις τοῦ τεΐου, ἢ ἀλλαχοῦ.

Ἐσχάτως ὁ δόκτωρ **Morton** ἐδημοσίευσε περὶ τοῦ τεΐου ἀξιοσημείωτον μελέτην ἧς παρατιθέμεθα ἐνταῦθα τὸ συμπέρασμα. «Τὸ τεῖον μετρίως λαμβανόμενον εἶνε ὠφέλιμον διεγερτικόν, οὐσία τονωτικὴ ἀξιόλογος· ἀλλ' ὅταν γίνεται κατάχρησις αὐτοῦ, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ σοβαρώτατα ἄτοπα. Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶνε ὅτι τὰ ἄτοπα ταῦτα θεωροῦνται ὡς προερχόμενα ἐκ δυσπεψίας, εἰς καταπολέμησιν δ' αὐτῶν γίνεται χρῆσις νέων δόσεων τεΐου, ὅπερ χειροτερεύει τὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς».

Συντόμως εἰπεῖν, ἡ ὑγιεινὴ διδάσκει ὅτι τὸ τεῖον πρέπει νὰ λαμβάνεται μετὰ τὸ πρόγευμα, μεμιγμένον ἢ οὐ μετὰ γάλατος. Τὸ ἑσπέρας καλὸν εἶνε νὰ λαμβάνεται δύο ὥρας μετὰ τὸ δεῖπνον· δύο ἢ τρία κύπελλα δὲν εἶνε πολλά, ἀλλ' εἶνε φρόνιμον νὰ μὴ ὑπερβαίνωμεν τὴν δόσιν ταύτην.

* *

ΑΘΗΝΗΣΙ, —ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 256 - Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6. — 23 Νοεμβρίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς γραφῆς τοῦ

Ν. ΠΙΚΚΟΛΟΥ

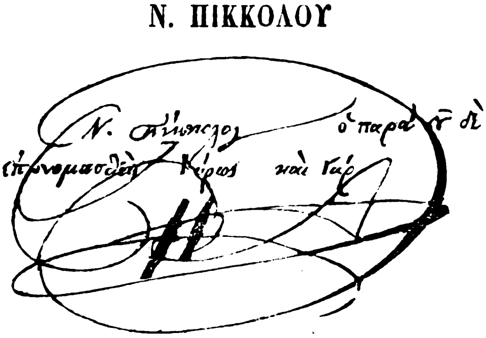

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφὴ τοῦ ἀειμνήστου Πικκόλου ἐλήφθη ἐξ αὐτογράφου ἐπιστολῆς αὐτοῦ κοινοποιηθείσης ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Στ. Κρίνου.

Ὁ Πίκκολος ἐγεννήθη ἐν Τυρνόβῳ ἐν ἔτει 1792 ἐκ γονέων Ἑλληνο-Βουλγάρων. Καταρτισθεὶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς. Κατὰ τὸ 1823 ὁ λόρδος Γυίλφορδ προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Κέρκυραν καὶ διώρισε καθηγητὴν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ. Μετά τινων ἐτῶν εὐδόκιμον διδασκαλίαν ἀποχωρήσας μετέβη εἰς Βολωνίαν πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν ἰατρικῶν του σπουδῶν. Λαβὼν τὸ ἰατρικὸν πτυχίον διηυθύνθη εἰς Βουκουρέστιον, ὅπου ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐξήσκησε τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα, κατόπιν δὲ ἐπέστρεψεν εἰς Παρισίους, ὅπου ἀποκατέστη καὶ διέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του, συμβάντος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1864.

Ὁ Πίκκολος ἐδημοσίευσεν ἐν Παρισίοις συλλογὴν ποιημάτων του καὶ διαφόρους φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς πραγματείας· τὸ ὄνομά του δὲ ἐγένετο κυρίως γνωστὸν παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ ἀθανάτου διηγήματος τοῦ Βερναρδίνου Σαιμπιέρρου "Τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν,,. Ἡ μετάφρασις αὕτη, ἥτις ἀπλήστως ἀνεγινώσκετο ἄλλοτε, ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1824 ὑπὸ τοῦ φίλου τοῦ Πικκόλου καὶ ἐπιφανοῦς φιλέλληνος Ἀμβροσίου Φ. Διδότου· ἐν ἔτει δὲ 1851 ἐγένετο νέα καὶ πληρεστέρα ἔκδοσις αὐτῆς, περιέχουσα μεταφράσεις καὶ ἄλλων διηγηματίων τοῦ μεγάλου Γάλλου συγγραφέως. Σ τ. Δ.

Ἐπειδὴ εἶν ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 730.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟΝ ΠΑΖΑΡΙ

Ἀφ' οὗ εἴδομεν ἐπιτροχάδην ὁλόκληρον τὴν Κωνσταντινούπολιν, διανύσαντες τὰ δύο παράλια τοῦ Κερατίου κόλπου, καιρὸς εἶνε νὰ εἰσχωρήσωμεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Σταμπούλ, καιρὸς νὰ ὑπάγωμεν καὶ νὰ ἴδωμεν τὴν παγκόσμιον καὶ ἀΐδιον ἐκείνην πανήγυριν, τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν ἀπόκρυφον, τὴν σκοτεινὴν καὶ πλήρη θαυμάτων, θησαυρῶν καὶ ἀναμνήσεων, ἥτις ἐκτείνεται μεταξὺ τοῦ λόφου τοῦ Νουρὶ-Ὀσμανιὲ καὶ τοῦ λόφου τοῦ Σερασκεράτου, καὶ ὀνομάζεται *μεγάλον Παζάρι*, ἤτοι *μεγάλη Ἀγορά*.

Ἀναχωροῦμεν ἀπὸ τοῦ τζαμίου τῆς Σουλτάνας-βαλιδέ.

Ἐνταῦθα ἴσως θὰ ἐπεθύμουν ἀναγνῶσταί τινες λαίμαργοι νὰ σταματήσωμεν, ὅπως ρίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς τὸ *Μπαλὴκ-παζὰρ* (ἰχθυοπωλεῖον), περίφημον ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν χρόνων Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἐκ μόνης τῆς παρὰ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἁλιείας εἰσέπραττεν ὅλα ὅσα ἤρκουν εἰς τὴν διατροφὴν ὅλης του τῆς αὐλῆς. Καὶ ἀληθῶς ἡ ἁλιεία ἐν Κωνσταντινουπόλει εἶνε ἀφθονωτάτη ἀκόμη καὶ σήμερον, καὶ τὸ Μπαλὴκ-παζὰρ, εἰς τὰς καλιτέρας του ἡμέρας, θὰ ἠδύνατο νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν συγγραφέα τῆς *Κοιλίας τῶν Παρισίων* (Ventre de Paris) ἀφορμὴν περιγραφῆς πομπώδους καὶ ὀρεκτικῆς, ὅπως αἱ μεγάλαι τράπεζαι τῶν ἀρχαίων ὁλλανδικῶν εἰκόνων. Οἱ ἰχθυοπῶλαι εἶνε σχεδὸν ὅλοι τοῦρκοι, καὶ ἵστανται παρατεταγμένοι πέριξ τῆς πλατείας, ἔχοντες τοὺς ἰχθῦς ἐπισωρευμένους ἐπὶ ψιάθων ἐξηπλωμένων κατὰ γῆς, ἢ ἐπὶ μακρῶν τραπεζῶν, ὧν πέριξ διαμφισβητοῦσι τὸν χῶρον πλῆθος ἀγοραστῶν καὶ σκύλλων. Ἐκεῖ εὑρίσκονται αἱ ἐκλεκταὶ τρίγλαι τοῦ Βοσπόρου, τετράκις μεγαλίτεραι παρὰ τὰς τῶν ἡμετέρων θαλασσῶν, τὰ ὄστρεα τῶν νήσων τοῦ Μαρμαρᾶ, τὰ ὁποῖα μόνοι οἱ ἀρμένιοι καὶ οἱ ἕλληνες γνωρίζουν νὰ ψήνουν ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς στάκτης· αἱ παλαμίδες καὶ οἱ θύννοι, τοὺς ὁποίους παστώνουν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν οἱ ἑβραῖοι· αἱ ἀφύαι, τὰς ὁποίας οἱ τοῦρκοι ἔμαθαν νὰ παστώνουν ἀπὸ τοὺς Μασσαλιώτας· αἱ σάρδαι, μὲ τὰς ὁποίας ἡ Κωνσταντινούπολις προμηθεύει τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος· τὰ γομφάρια, τὰ νοστιμώτερα ὀψάρια τοῦ Βοσπόρου, τὰ ὁποῖα ἁλιεύονται τὴν νύκτα εἰς τὸ φέγγος τῆς σελήνης· οἱ σκόμβροι τῆς Μαύρης Θαλάσσης, οἱ ὁποῖοι εἰσβάλλουσιν ἐξάπις καὶ ἀλληπαλλήλως εἰς τὰ ὕδατα τῆς πόλεως, προξενοῦντες κρότον ἐπαισθητὸν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαύλεων ἀμφοτέρων τῶν παραλίων· σαυρίδια κο-

Digitized by Google

λοσπιαΐα, ξιφίαι ὑπερμεγέθεις, ῥόμβοι, ἢ, καθὼς τοὺς λέγουν οἱ τοῦρκοι, *καλκάν-μπαλὴκ*, χελώνια, καὶ μυρίοι ἄλλοι ἰχθύες μικρότεροι, τρέχοντες μεταξὺ τῶν δύο παραλίων, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν δελφίνων καὶ γλανίδων (γουλιανῶν) καὶ θηρευόμενοι ἀπὸ ἀπειροπληθεῖς ἀλκυόνας, ὧν ἀπὸ τοῦ ῥάμφους ἀποσπῶσι τὴν ἄγραν αἱ ἁλιευτικαὶ μολυβδίδες. Μάγειροι πασάδων, γέροντες μουσουλμάνοι καλοφάγοι, δοῦλαι καὶ ὑπηρέται καπηλείων προσέρχονται εἰς τὴν τράπεζαν, ἀτενίζουσι τοὺς ἰχθύας μετὰ πολλῆς τῆς ἐμβριθείας καὶ σκέψεως, συμφωνοῦσι μὲ μονοσύλλαβα, καὶ ἀπέρχονται φέροντες τὸ ὀψώνιον αὐτῶν ἀνηρτημένον ἐκ σπαρτίου, σοβαροὶ καὶ σιωπηλοί, ὡς ἐὰν ἔφεραν τὴν κεφαλὴν ἐχθροῦ. Τὴν μεσημβρίαν ἡ πλατεῖα εἶνε κενή, καὶ οἱ ἰχθυοπῶλαι εἶνε ἤδη διεσκορπισμένοι εἰς τὰ πλησιόχωρα καφενεῖα, ὅπου μένουσι μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ὀνειρευόμενοι μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ὤμους ἔχοντες ἐστηριγμένους ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ τὸ στόμιον τοῦ ναργιλὲ εἰς τὸ στόμα των.

Διὰ νὰ ὑπάγῃ τις εἰς τὸ μέγα Παζάριον, διέρχεται ὁδὸν ἀπολήγουσαν εἰς τὸ Ἰχθυοπωλεῖον καὶ τόσον στενήν, ὥστε οἱ ἐξῶσται τῶν ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ οἰκιῶν σχεδὸν συνενώνονται, καὶ ἐφ' ἱκανὸν διάστημα προχωρεῖς ἐν μέσῳ δύο σειρῶν ἐργαστηρίων χαμηλῶν καὶ σκοτεινῶν, ἐν οἷς πωλεῖται ὁ καπνός, «ὁ τέταρτος στύλος τῆς σκηνῆς τῆς ἡδυπαθείας» μετὰ τὸν καφέν, τὸ ὄπιον καὶ τὸν οἶνον, ἢ «τὸ τέταρτον ἀνάκλιντρον (σοφὰς) τῶν ἀπολαύσεων», κεραυνωθεὶς ποτε καὶ αὐτός, ὅπως ὁ καφές, διὰ σουλτανικῶν διαταγμάτων καὶ ῥητρῶν τοῦ μουφτῆ, καὶ προκαλέσας ταραχὰς καὶ τιμωρίας, αἵτινες ἐπηύξησαν ἔτι μᾶλλον τὰ θέλγητρά του. Ὅλη ἡ ὁδὸς αὕτη κατέχεται ἀπὸ καπνοπωλεῖα. Ὁ καπνὸς θέτεται πρὸς δειγματισμὸν ἐπὶ σανιδίων κατὰ πυραμίδας ἢ σωροὺς στρογγύλους, ὧν ἕκαστος φέρει ἐπὶ κορυφῆς ἓν λειμώνιον. Ἐκεῖ λοιπὸν βλέπεις κατὰ πυραμίδας καπνὸν *λατακιὲ* τῆς Ἀντιοχείας, *καπνὸν τοῦ σεραγίου* ξανθὸν καὶ λεπτότατον, ὅστις φαίνεται ὡς μέταξα λεπτοτάτη, καπνὸν διὰ τσιγάρα ἢ διὰ καπνοσύριγγα, ὅλων τῶν βαθμῶν τῆς ἡδύτητος καὶ δυνάμεως, ἀπὸ τοῦ καπνοῦ, ὃν καπνίζει ὁ γιγάντειος ἀχθοφόρος τοῦ Γαλατᾶ, μέχρι τοῦ καπνοῦ, ὅστις ἀποκοιμίζει τὴν ὀδαλίκισσαν, ἥτις πλήττει εἰς τὰ κιόσκια τῶν αὐτοκρατορικῶν κήπων. Τὸ *τομπεκί*, καπνὸς πολὺ δυνατός, ὅστις θὰ ἔφερε ζάλην καὶ εἰς τὸν ἀρχαιότατον καπνιστήν, ἐὰν ὁ καπνὸς δὲν ἔφθανεν εἰς τὸ στόμα καθαριζόμενος διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ ναργιλέ, φυλάττεται περίκλειστον ἐντὸς φιαλῶν ὡς τὰ φάρμακα. Οἱ καπνοπῶλαι εἶνε σχεδὸν ὅλοι ἕλληνες καὶ ἀρμένιοι, οἵτινες ἐπιτηδεύουσι τρόπους μεγαλοπρεπεῖς· οἱ θαμῶναι κάθηνται ἐκεῖ καὶ συνδιαλέγονται· ἐκεῖ εἰσέρχονται πρὸς μικρὰν διανάπαυσιν ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ σερασκεράτου· ἐνίοτε ἀπευθύνει ἐκεῖ χαιρετισμὸν καί τις μέγας· τὸ δὲ θέμα τῶν ἐκεῖ συνδιαλέξεων εἶνε ἡ πολιτικὴ καὶ τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα νέα τῆς ἡμέρας. Τὰ καπνοπωλεῖα ταῦτα συναπαρτίζουσιν μικρόν τι ἴδιον καὶ ἀριστοκρατικὸν παζάριον, ὅπερ προκαλεῖ τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ ὅπερ καθιστᾷ ἐπαισθητὴν καὶ εἰς τὸν διαβαίνοντα μόνον δι' αὐτοῦ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς φλυαρίας καὶ τοῦ καπνίσματος.

Προχωρῶν διέρχεσαι παλαιὰν ἁψιδωτὴν πύλην κατεστεμμένην μὲ κλήματα, καὶ ἐξέρχεσαι κατέναντι εὐρέος οἰκοδομήματος λιθίνου, ὅπερ διαχωρίζει μακρὰ εὐθεῖα καὶ ὑπόστεγος ὁδός, ἔχουσα ἑκατέρωθεν ἐργαστήρια σκοτεινά, καὶ πλήρης ἀνθρώπων, κιβωτίων, σάκκων καὶ σωρῶν ἐμπορευμάτων.

Εἰσερχόμενος, αἰσθάνεσαι ὀσμὴν ἀρωμάτων βαρυτάτην, ἥτις σχεδὸν σὲ ἀπωθεῖ πρὸς τὰ ὀπίσω. Εἶνε ἡ αἰγυπτιακὴ ἀγορά, ὅπου εὑρίσκονται συνειλεγμένα ὅλα τὰ προϊόντα τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Συρίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀραβίας, ἅτινα μεταβαλλόμενα ἀκολούθως εἰς ἀποστάγματα, ὀσφράδια, κόνεις καὶ ἀλοιφὰς ἀρωματικάς, χρωματίζουσι τὰ πρόσωπα καὶ τὰς χεῖρας τῶν ὀδαλισσῶν, εὐωδιάζουσιν οἰκήματα, λουτρά, στόματα, γένεια καὶ τραπέζας, ἀναζωογονοῦσι πασάδες ἐκνενευρισμένους, κατευνάζουσι γυναῖκας ἀτυχούσας συζυγικῶς, ἀποναρκοῦσι καπνιστάς, καὶ διασκορπίζουσιν ὄνειρα, μέθην καὶ λήθην ἀνὰ τὴν ἀπέραντον πόλιν. Μόλις προχωρεῖς ὀλίγον εἰς τὴν ἀγορὰν ταύτην, καὶ ἀρχίζεις νὰ αἰσθάνεσαι βάρος μέγα εἰς τὴν κεφαλήν, καὶ φεύγεις· ἀλλ' ἡ αἴσθησις τοῦ θερμοῦ καὶ βαρέος ἐκείνου ἀέρος, τῶν μεθυστικῶν ἐκείνων ἀρωμάτων, σὲ παρακολουθεῖ ἀκόμη ἐπὶ μακρόν, καὶ ἀφ' οὗ ἐξέλθῃς εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, καὶ ἀπομένει ἔπειτα ζωηρὰ εἰς τὴν μνήμην σου ὡς μία τῶν πλέον ἀνεξιτήλων καὶ τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν ἐντυπώσεων τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐξελθὼν τῆς αἰγυπτιακῆς ἀγορᾶς, διαβαίνεις ἐν μέσῳ χαλκουργείων καὶ τουρκικῶν καπηλείων, ἅτινα πληροῦσι τὴν ὁδὸν δυσωδιῶν, προξενουσῶν ναυτίασιν, ἐν μέσῳ μυρίων ἐργαστηριδίων, καὶ σηκῶν, καὶ τρυπῶν σκοτεινῶν, ὅπου κατασκευάζονται καὶ πωλοῦνται ἀπειροπληθῆ ἀντικείμενα καὶ λεπτολογήματα ἀνώνυμα, καὶ φθάνεις τέλος πάντων εἰς τὴν Μεγάλην Ἀγοράν.

Ἀλλὰ πρὶν ἀκόμη φθάσῃς ἐκεῖ ἔχεις ἐπίθεσιν, καὶ πρέπει νὰ ὑπερασπισθῇς.

Ἑκατὸν βήματα μακρὰν τῆς πύλης τῆς εἰσόδου εἶνε τοποθετημένοι, ὡς τινες δολοφόνοι, οἱ μεσῖται τῶν ἐμπόρων, καὶ οἱ μεσῖται τῶν μεσιτῶν, οἵτινες ἐκ πρώτης ὄψεως σὲ ἀνεγνώρισαν ὡς ξένον, ἐννόησαν ὅτι ὑπάγεις εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ πρώτην φοράν, καὶ ἐμάντευσαν περίπου πόθεν εἶσαι, ὅθεν καὶ σπανιώτατα λανθάνονται ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν, ἐν ᾗ σοὶ ἀποτείνουσι τὸν λόγον.

Σὲ πλησιάζουν μὲ τὸ φέσι εἰς τὴν δεξιὰν καὶ

Digitized by Google

τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, καὶ σοὶ προσφέρουσι τὰς ὑπηρεσίας των.

Τότε ἐπακολουθεῖ διάλογος, σχεδὸν πάντοτε τοιοῦτός τις:

— Δὲν ἀγοράζω τίποτε—ἀποκρίνεται.

— Τί πειράζει, κύριε; Ἐγὼ δὲν θέλω παρὰ μόνον νὰ σᾶς δείξω τὴν ἀγοράν.

— Δὲν θέλω νὰ ἴδω τὴν ἀγοράν.

— Ἀλλ' ἐγὼ σᾶς συνοδεύω δωρεάν.

— Δὲν θέλω νὰ συνοδεύωμαι δωρεάν.

— Πολὺ καλά, δὲν θὰ σᾶς συνοδεύσω παρὰ μέχρι τινὸς μόνον, διὰ νὰ σᾶς δώσω μερικὰς πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι θὰ σᾶς χρησιμεύσουν, ὅταν θὰ ἔλθητε μίαν ἄλλην ἡμέραν διὰ νὰ ὀψωνίσετε.

— Ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ ν' ἀκούσω θέλω περὶ ὀψωνίσματος!

— Θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ ἄλλων πραγμάτων, κύριε. Εἴσθε πρὸ πολλοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν; Εἴσθε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖόν σας; Ἐλάβετε τὴν ἄδειαν νὰ ἴδητε τὰ τζαμία;

— Καὶ ἂν σᾶς εἴπω ὅτι δὲν θέλω νὰ ὁμιλῶ, ὅτι θέλω νὰ εἶμαι μόνος!

— Πολὺ καλά, θὰ σᾶς ἀφήσω μόνον. Θὰ σᾶς συνοδεύω μόνον μακρόθεν, ἐξ ἀποστάσεως δέκα βημάτων.

— Ἀλλὰ διατί θέλετε νὰ μὲ παρακολουθῆτε;

— Διὰ νὰ σᾶς προφυλάξω ἀπὸ τοῦ νὰ σᾶς ἀπατήσουν εἰς τὰ ἐργαστήρια.

— Ἀλλ' ἐγὼ δὲν θὰ ἔμβω εἰς τὰ ἐργαστήρια!

— Τότε . . . διὰ νὰ σᾶς προφυλάξω ἀπὸ τοῦ νὰ σᾶς προξενηθῇ δυσαρέσκειά τις καθ' ὁδόν.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ δυοῖν θάτερον, ἢ πρέπει νὰ χάσῃς τὴν φωνήν σου, ἢ νὰ ἀφήσῃς νὰ σὲ συνοδεύσουν.

Ἔξωθεν τῆς μεγάλης ἀγορᾶς δὲν ὑπάρχει τι ἄξιον προσοχῆς, ἐξ οὗ νὰ προμαντεύσῃ τις περὶ τῶν ἔσωθεν αὐτῆς. Εἶνε ἀπέραντον οἰκοδόμημα λίθινον, βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ, σχήματος ἀκανονίστου, περικυκλωμένον ἀπὸ τείχη σταχτόχροα, καὶ ἐπεστεγασμένον μὲ πολυπληθεῖς θολίσκους μολυβδοσκεπεῖς καὶ διατρήτους, ἐκ δὲ τῶν ἐπὶ τῆς στέγης ὀπῶν τούτων εἰσέρχεται τὸ φῶς. Ἡ κυρία εἴσοδος εἶνε πύλη ἀψιδωτή, ἄνευ χαρακτῆρος ἀρχιτεκτονικοῦ· ἐκ τῶν παρακειμένων πέριξ ῥυμῶν οὐδεὶς ἀκούεται κρότος, τέσσαρα δὲ βήματα ἐκτὸς τῆς πύλης ἐὰν ἐξέλθῃ τις, νομίζει ὅτι ὄπισθεν τῶν ὀχυρῶν ἐκείνων τειχῶν οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει εἰμὴ σιωπὴ καὶ ἐρημία· μόλις ὅμως εἰσέλθῃς, ἀπομένεις ἔκπληκτος. Δὲν εὑρίσκεσαι ἐντὸς οἰκοδομῆς, ἀλλ' ἐντὸς λαβυρίνθου ἀγυιῶν ἐστεγασμένων μὲ θόλους ἀψιδωτούς, καὶ ἐχουσῶν ἑκατέρωθεν παραστάτας γλυπτοὺς καὶ κίονας, ἐντὸς ἀληθοῦς πόλεως, μὲ τὰ τζαμία της, τὰς βρύσεις, τὰς τριόδους καὶ τὰς πλατείας της, φωτιζομένης ὑπὸ φωτὸς ἀμυδροῦ ὡς τὸ δάσους πυκνοῦ, ὅπου δὲν εἰσχωρεῖ οὐδ' ἀκτὶς ἡλίου, καὶ διατρεχομένης ἀπὸ ἄπειρον πλῆθος. Πᾶσα ἀγυιὰ εἶνε καὶ μία ἀγορά, ὅλαι δὲ σχεδὸν συναπολήγουσιν εἰς μίαν κυρίαν ὁδόν, ἐστεγασμένην μὲ θόλον ἀψιδωτὸν ἐκ λίθων λευκῶν καὶ μαύρων, κεκοσμημένην δὲ μὲ ἀραβουργήματα, ὡς τὸ προαύλιον τζαμίου. Διὰ τῶν ἡμιφεγγῶν δὲ τούτων ἀγυιῶν διέρχονται ὀχήματα, κάμηλοι καὶ ἱππεῖς, προξενοῦντες κρότον ἐκκωφωτικόν. Ἁπανταχόθεν δὲ ἀποτείνονται πρὸς σὲ διὰ λόγων καὶ διὰ σχημάτων. Ὁ ἕλλην ἔμπορος καλεῖ μεγαλοφώνως καὶ χειρονομεῖ ὑπερηφάνως· ὁ ἀρμένιος, ἐξ ἴσου πανοῦργος, εἶνε εἰς τὰς προσκλήσεις του ταπεινοφρονέστερος· ὁ ἑβραῖος ψιθυρίζει πρὸς τὸ οὖς τὰς προσφορὰς αὐτοῦ· ὁ δὲ τοῦρκος, σιωπηλός, καὶ ὀκλάζων ἐπὶ προσκεφαλαίου εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ ἐργαστηρίου του, προσκαλεῖ διὰ τοῦ βλέμματος μόνον, καὶ ἔχει τὰς ἐλπίδας του ἀνατεθειμένας εἰς τὸ πεπρωμένον. Δέκα φωναὶ σὲ προσκαλοῦσι συγχρόνως καὶ ἁπανταχόθεν: Μοσιοῦ! Καπτάν! Καβαλλέρο! Σινιόρε! Ἐξοχώτατε! Κύριε! Μιλόρδ! — Καθ' ἑκάστην σου στροφὴν ἀποκαλύπτεται σειρὰ ἀψίδων καὶ παραστατῶν ἀτελεύτητος, διάδρομοι μακρότατοι, ἄκρα στενωπῶν, ἀπόψεις μακρυναὶ καὶ συγκεχυμέναι παζαρίων ἢ ἀγορῶν, καὶ πανταχοῦ ἐργαστήρια, ἐμπορεύματα κρεμασμένα ἀπὸ τοὺς τοίχους καὶ τοὺς θόλους, ἔμποροι ὑπερησχολημένοι, ἀχθοφόροι νωτοφοροῦντες, ὅμιλοι γυναικῶν καλυπτροφόρων, σύστασις καὶ διάλυσις ἀδιάκοπος κύκλων θορυβωδῶν, συνανάμιξις καὶ σύγχυσις ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων, ἱκανὴ νὰ σοὶ προξενήσῃ σκοτοδινίασιν.

Ἡ σύγχυσις ἐν τούτοις αὕτη εἶνε φαινομένη μόνον. Ἡ ἀπέραντος αὕτη ἀγορὰ εἶνε διωργανωμένη ὡς στρατών, καὶ ὀλίγαι μόνον ὧραι ἀρκοῦσιν εἰς τὸ νὰ εὑρεθῇ τὸ ζητούμενον ἄνευ ὁδηγοῦ. Ἕκαστον εἶδος ἐμπορεύματος ἔχει ἰδίαν συνοικίαν μικράν, ἰδίαν ἀγυιάν, ἴδιον διάδρομον, καὶ ἰδίαν πλατεῖαν. Ὑπάρχουσιν ἑκατὸν μικραὶ ἀγοραί, συγκοινωνοῦσαι πρὸς ἀλλήλας ὡς οἱ θάλαμοι μεγάλης οἰκίας· ἑκάστη δὲ τῶν ἀγορῶν τούτων εἶνε συγχρόνως καὶ μουσεῖον, περίπατος, ἀγορὰ καὶ θέατρον, ὅπου δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὰ πάντα χωρὶς ν' ἀγοράσῃ τίποτε, νὰ πίῃ καφὲν, νὰ λάβῃ ἀναψυχήν, νὰ φλυαρήσῃ εἰς δέκα γλώσσας, καὶ νὰ ῥίψῃ ἐρωτικὰ βλέμματα πρὸς τὰς ὡραιοτέρας γυναῖκας τῆς Ἀνατολῆς.

Δύναταί τις νὰ λάβῃ κατὰ τύχην μίαν ἀγοράν, καὶ νὰ διέλθῃ ὁλόκληρον ἡμέραν, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῇ, π.χ. τὴν ἀγορὰν τῶν ὑφασμάτων καὶ ἐνδυμάτων. Ἡ ἀγορὰ αὕτη εἶνε πανήγυρις ἐμπορική, τῆς ὁποίας τὰ κάλλη καὶ τὰ πλούτη εἶνε ἱκανὰ νὰ ἐκθαμβώσουν τὸ ὄμμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ τὸν κάμουν νὰ χάσῃ καὶ κεφαλὴν καὶ βαλάντιον· ὅθεν πρέπει νὰ μένῃ τις ἐκεῖ λίαν περιεσκεμμένος καὶ προφυλακτικός, διότι καὶ ἡ ἐλαχίστη ἰδιοτροπία δύναται νὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν νὰ τηλεγραφήσῃ πρὸς τοὺς οἴκοι ζητῶν βοήθειαν. Ἐκεῖ περιφέρεσαι ἐν μέσῳ σωρῶν καὶ πύργων χρυ-

Digitized by Google

σοῦφῶν μεταξωτῶν τῆς Βαβυλῶνος, ταπήτων τῆς Καραμανίας, μεταξωτῶν τῆς Προύσσης, ὀθονῶν τῆς Ἰνδικῆς, βαμβακερῶν τῆς Βεγγάλης, σαλίων τῆς Μαδράσης, καζμιρίων τῆς Ἰνδικῆς καὶ Περσίδος, ὑφασμάτων ποικιλοχρόων τοῦ Καΐρου, προσκεφαλαίων χρυσοκεντήτων, πέπλων μεταξωτῶν μὲ γραμμὰς ἀργυρᾶς, τελαμώνων ἐκ μεταξωτοῦ χρυσοϋφοῦς μὲ γραμμὰς κυανᾶς καὶ πορφυρᾶς, οὕτω δ' ἐλαφρῶν καὶ διαφανῶν, ὥστε φαίνονται ἀτμώδεις, ὑφασμάτων παντὸς σχήματος καὶ σχεδίου, ἐν οἷς τὸ φοινικοῦν, τὸ κυανοῦν, τὸ πράσινον, τὸ κίτρινον, τὰ χρώματα τὰ πλέον ἀντίμαχα πρὸς συμπαθῆ τινα συνδυασμὸν, προσαρμόζονται καὶ συναναμιγνύονται μετὰ τόλμης καὶ ἁρμονίας, ἥτις σὲ κάμνει νὰ μένῃς μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα· ταπήτων πρὸς ἐπίστρωσιν τραπεζῶν παντὸς μεγέθους, μὲ λευκὸν ἢ ἐρυθρὸν τὸν οὐρανὸν, κεντημένων δὲ μὲ ἀραβουργήματα, ἄνθη, ἐδάφια τοῦ Κορανίου, μονογραφήματα αὐτοκρατορικὰ, τὰ ὁποῖα θὰ ἔστεκες νὰ βλέπῃς ὁλόκληρον ἡμέραν καθὼς τοὺς τοίχους τῆς Ἀλάμβρας. Ἐδῶ δύναταί τις νὰ θαυμάσῃ ἓν πρὸς ἓν ὅλα τὰ μέρη τῆς ἱματιοθήκης μεγιστᾶνος τούρκου, ὡς εἰς τοὺς παστοὺς τοῦ γυναικωνίτου, ἀπὸ τῶν πρασίνων, χρυσομηλίνων καὶ ὑακινθίνων πέπλων, τῶν ἐπικαλυπτόντων παντὸς εἴδους πράγματα, μέχρι τῶν μεταξωτῶν ὑποκαμίσων, τῶν χρυσοκεντήτων μανδηλίων καὶ τῶν ὁλοσηρικῶν ζωνῶν, ἐφ' ὧν δὲν δύναται νὰ προσηλωθῇ βλέμμα ἄλλο, παρὰ τὸ τοῦ οἰκοδεσπότου ἢ τοῦ εὐνούχου. Ἐδῶ δύνασαι νὰ ἴδῃς τὰ ἐξ ἐρυθροῦ μεταξοπτίλλου καφτάνια, μὲ παρυφὰς ἐκ λευκοϊκτίδος καὶ διάστερα· τὰ ἐκ κιτρίνου ὁλοσηρικοῦ στηθόπανα, τὰς ἐρυθρὰς μεταξίνας ἀναξυρίδας, τοὺς ἐκ λευκοῦ δαμασκηνοῦ ὑπενδύτας κεκοσμημένους μὲ ἄνθη χρυσᾶ, καλύπτρας νεονύμφων, ἀπαστραπτούσας ἐκ ψηγμάτων ἀργύρου· ἐνδυμασίας ἑλληνικὰς, ἀρμενικὰς καὶ κιρκασσιανὰς, μυρίων ἰδιοτρόπων κοπῶν, καταφορτωμένας μὲ κοσμήματα, σκληρὰς δὲ καὶ ἀπαστραπτούσας ὡς θώρακας· μεταξὺ δὲ πάντων τούτων τῶν θησαυρῶν, τὰ πεζὰ ὑφάσματα τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, μὲ χρώματα στυγνὰ, τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουν μὲ λογαριασμὸν ῥάπτου ἐμβεβλημένον μεταξὺ τῶν σελίδων ποιήματος. Οὐδεὶς, ἀγαπῶν μίαν γυναῖκα, εἶνε δυνατὸν νὰ διέλθῃ διὰ τῆς ἀγορᾶς ταύτης, χωρὶς νὰ θεωρήσῃ ὡς μέγα δυστύχημά του τὸ ὅτι δὲν εἶνε ἑκατομμυριοῦχος, καὶ χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ ἀναφλεγομένην ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὴν μανίαν τῆς διαρπαγῆς.

Ὅπως ἀπελευθερωθῇ τις ἀπὸ τῶν ἰδεῶν τούτων, δὲν ἔχει παρὰ νὰ στραφῇ πρὸς τὴν ἀγορὰν τῶν καπνοσυρίγγων. Ἐδῶ ἡ φαντασία ἐπαναφέρεται εἰς ἐπιθυμίας ἡσυχωτέρας. Ἐδῶ ἔχομεν δέσμας τσιμπουκίων ἐξ ἰάσμης, κερασέας, σφενδάμνου καὶ ῥοδῆς· στόμια ἐξ ἠλέκτρου κιτρίνου τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἐστιλβωμένα καὶ λάμποντα ὡς κρυστάλλους, μὲ ἀπειραρίθμους βαθμοὺς ἀποχρώσεως καὶ διαφανείας, κεκοσμημένα δὲ μὲ ἄνθρακας καὶ ἀδάμαντας· καπνοσύριγγας τῆς Καισαρείας, φερούσας περιδέσμους ἐκ χρυσῶν καὶ μεταξωτῶν ἐλασμάτων· καπνοσακκούλας τοῦ Λιβάνου, μὲ ῥομβοειδῆ σχήματα διαφόρων χρωμάτων, ἠραβουργημένας μὲ κεντήματα λαμπρότατα· κρυσταλλίνους ναργιλλέδες τῆς Βοημίας, ἐκ χάλυβος καὶ ἀργύρου, μὲ ὡραῖα ἀρχαῖα σχήματα, δαμασκηνωμένους, σμιλευμένους καὶ διαλίθους, μὲ σύριγγας ἐκ μαροκινοῦ δέρματος, ἀπαστραπτούσας ἐκ τῶν χρυσωμάτων καὶ τῶν κρίκων, περιτυλιγμένους ἐντὸς βαμβακίου, καὶ ἀδιαλείπτως φυλαττομένους ὑπὸ δύο ὀφθαλμῶν προσηλωμένων, οἵτινες ἅμα ὡς προσέλθῃ περίεργός τις διαστέλλονται ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γλαυκὸς, καὶ κάμνουν νὰ ἐκπνεύσῃ ἡ περὶ τῆς τιμῆς ἐρώτησις εἰς τὰ χείλη παντὸς, ὅστις δὲν εἶνε τοὐλάχιστον βεζίρης ἢ πασᾶς, καὶ δὲν ἐξεμύζησεν ἐπί τινα ἔτη μίαν ἐπαρχίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐδῶ δὲν ἔρχεται νὰ ὀψωνίσῃ εἰμὴ ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Σουλτάνας, ὅστις θέλει νὰ προσφέρῃ δεῖγμά τι εὐαρεσκείας εἰς τὸν πειθήνιον πρὸς αὐτὴν μέγαν βεζίρην, ἢ ὁ ἀνώτερος αὐλικὸς, ὅστις καταλαμβάνων τὸ νέον του ἀξίωμα, εἶνε ὑποχρεωμένος χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας του νὰ ῥίψῃ πεντήκοντα χιλιάδας λιρῶν εἰς μίαν σειρὰν καπνοσυρίγγων· ἢ ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Σουλτάνου, ὅστις θέλει νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Εὐρωπαῖον μονάρχην ἐνθύμιόν τι λαμπρὸν τῆς Σταμπούλ. Ὁ δὲ μετριόφρων Τοῦρκος διαβαίνων ἐκεῖθεν ῥίπτει ἓν βλέμμα μελαγχολικὸν εἰς ὅλα ταῦτα, καὶ παρέρχεται παραφράζων πρὸς παρηγορίαν του τὸ λόγιον τοῦ Προφήτου: — Τὸ πῦρ τοῦ Ἅδου θὰ ἠχήσῃ ὡς ὁ μυκηθμὸς τῆς καμήλου ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐκείνου, *ὅστις καπνίζει εἰς καπνοσύριγγα* ἀργυρᾶν ἢ χρυσῆν.

Ἀπὸ ἐδῶ μεταβαίνων τις εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀρωματοπωλῶν ἐμπίπτει ἐκ νέου εἰς πειρασμούς· εἶνε δὲ ἡ ἀγορὰ αὕτη μία τῶν ἐχουσῶν τὸν καθαρότερον ἀνατολικὸν χαρακτῆρα καὶ τῶν προσφιλεστέρων εἰς τὸν προφήτην, ὅστις ἔλεγε: — Γυναῖκες, παιδία καὶ ἀρώματα, — ὁσάκις ἤθελε νὰ σημάνῃ τὰς τρεῖς προσφιλεστέρας εἰς αὐτὸν ἡδονάς· ἐδῶ εὑρίσκονται τὰ περίφημα ὀσφράδια τοῦ Σεραγίου, δι' ὧν ἀρωματίζονται τὰ φιλήματα, τὰ θυλάκια τοῦ ἀρωματικοῦ κόμμιος τῆς μαστίχης, ὅπερ ἀποσπῶσιν ἀπὸ τοῦ σχίνου αἱ εὔχρωστοι κόραι τῆς Χίου, διὰ νὰ στέλλεται εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν οὔλων τῶν μαλθακῶν μουσουλμανίδων· τὰ ἐκλεκτὰ αἰθέρια ἔλαια τοῦ βεργαμότου καὶ τῆς ἰάσμης, ὡς καὶ τὰ τοῦ ῥόδου, ἐγκεκλεισμένα ἐντὸς θηκῶν ἐκ μεταξοπτίλλου χρυσοκεντήτου, ὧν ἡ τιμὴ εἶνε ἱκανὴ νὰ προξενήσῃ ἀνατριχίασιν· τὰ κολλύρια διὰ τὰς ὀφρύας, τὸ ἀντιμόνιον διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡ κινᾶ διὰ τοὺς δακτύλους, οἱ σάπωνες δι' ὧν ἁπαλύνεται τὸ δέρμα τῶν ὡραίων γυναικῶν τῆς

Συρίας· τὰ καταπότια, δι' ὧν κατορθοῦται ἡ τριχοῤῥόησις τῶν προσώπων τῶν ἀῤῥένων Κιρκασίων· τὰ ἐκ χρυσομήλων καὶ κέδρων ὕδατα, τὰ σακκία τοῦ μόσχου, τὸ ἔλαιον τοῦ σανδάλου, τὸ φαιὸν ἤλεκτρον, ἡ ἀλόη δι' ἧς ἀρωματίζονται οἱ κυαθίσκοι καὶ αἱ καπνοσύριγγες, μυριὰς ὅλη κόνεων, ὑδάτων ἀρωματικῶν καὶ παχυμύρων, φερόντων ἰδιαίτερα φαντασιώδη ὀνόματα, καὶ προωρισμένων εἰς χρήσεις ἀῤῥήτους, ὧν ἑκάστη παριστᾷ καὶ μίαν ἐρωτικὴν ἰδιοτροπίαν, ἕνα σκοπὸν ἐκμαυλισμοῦ, μίαν τρισεπίλεπτον ἀπόχρωσιν ἡδυπαθείας, καὶ ἀποφερόντων ὅλων ὁμοῦ εὐωδίαν ὀξεῖαν καὶ ἡδυπαθῆ, ἥτις σὲ κάμνει νὰ ὀνειρεύεσαι ἔξυπνος μεγάλους ὀφθαλμοὺς ἀποχαυνωμένους καὶ μικρὰς θωπευτικὰς χεῖρας, ν' ἀκούῃς δὲ ταπεινὸν ἦχον στεναγμῶν καὶ φιλημάτων.

Ὅλαι αὗται αἱ φαντασμαγορίαι διαλύονται ἅμα ὡς εἰσέλθῃς εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀδαμαντοπωλῶν, ἥτις εἶνε ἀγυιὰ μικρὰ καὶ ἔρημος, ἔχουσα ἑκατέρωθεν ἐργαστήρια μικρότατα καὶ ἐλεεινοτάτης ὄψεως, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι κρύπτονται, ὅπως καὶ τῳόντι κρύπτονται, θησαυροὶ μυθώδεις. Τὰ κειμήλια κρύπτονται ἐντὸς κιβωτίων ἐκ ξύλου δρυὸς, ἀλλὰ περιεζωσμένων καὶ θωρακισμένων μὲ σίδηρον, τοποθετημένων εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ ἐργαστηρίου καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἐμπόρων τούρκων ἢ ἑβραίων γερόντων μὲ μακρὰς γενειάδας καὶ ὀξὺ βλέμμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὡς νὰ διαπερᾷ τοὺς κόλπους καὶ τὰ βαλάντια. Τούτων τινὲς ἵστανται ὄρθιοι ἐνώπιον τῶν ἄντρων των, καὶ ὅταν διέλθητε πρὸ αὐτῶν, κατὰ πρῶτον σᾶς ἀτενίζουσι κατὰ πρόσωπον, ἔπειτα διὰ κινήματος ταχυτάτου ὑποβάλλουσιν ὑπὸ τὰ ὄμματά σας ἕνα ἀδάμαντα τῆς Γολκόνδας, ἕνα σάπφειρον τοῦ Ὁρμοῦς, ἢ ἕνα λυχνίτην τοῦ Τζαμπιδ, ἅτινα, ἅμα ὡς κάμετε τὸ ἐλάχιστον ἀρνητικὸν νεῦμα, ἀποσύρει μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος,μεθ' ἧς καὶ σᾶς τὰ ἐπέδειξε. Ἄλλοι περιφέρονται μὲ βραδέα βήματα, σᾶς σταματοῦν εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, καὶ ἀφ' οὗ στρέψωσιν εἰς τὰ πέριξ βλέμμα ὕποπτον, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ κόλπου των ῥάκος τι ῥυπαρὸν, τὸ ἐκτυλίσσουν, καὶ σᾶς δεικνύουν ἓν ὡραῖον τοπάζιον τῆς Βρασιλίας, ἢ ἕνα ὡραῖον κύανον τῆς Μακεδονίας,ἀτενίζοντές σας μὲ τὸ σκανδαλιστικὸν βλέμμα δαίμονος. Ἄλλοι πάλιν ῥίπτουν ἐπάνω σου ἓν βλέμμα ἐταστικὸν, καὶ μὴ κρίνοντες τὸ πρόσωπόν σου ὡς πολύτιμον λίθον, ἀπαξιοῦσι νὰ σοὶ δείξωσι καὶ τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα. Τότε δὲ οὐδεὶς λαμβάνει πλέον τὸν κόπον νὰ σοὶ ἀνοίξῃ τὸ κιβωτίδιόν του, ἀκόμη καὶ ἂν ἔχῃς τὸ πρόσωπον ἁγίου, ἢ τὸ ἦθος Κροίσου· καὶ τὰ ἐξ ὀπαλλίου περιδέῤῥαια, τὰ ἄνθη καὶ τὰ ἄστρα τὰ ἐκ σμαράγδου, αἱ ἡμισέληνοι καὶ τὰ μὲ μαργαρίτας τοῦ Ὀρὶρ κεκοσμημένα διαδήματα, οἱ ἐξαστράπτοντες σωροὶ τῶν βηρύλλων, τῶν χρυσοβηρύλλων, τῶν χρυσάμμων, τῶν ἀχατῶν, τῶν καρχηδονίων καὶ τῶν σιδηριτῶν μένουσιν ἀνεξιλεώτως κεκρυμμένοι ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν περιέργων, ὅσοι δὲν ἔχουν λεπτὰ, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἰταλοῦ συγγραφέως. Τὸ πολὺ πολὺ δύναται οὗτος ν' ἀποκινδυνεύσῃ ἐρωτῶν τὴν τιμὴν ἑνὸς τεσπιχίου, ἤτοι κομβολογίου, ἐξ ἠλέκτρου, σαντάλου ἢ κοραλλίων, ὅπερ ἀγοράσας νὰ στρέφῃ μεταξὺ τῶν δακτύλων, ὅπως οἱ τοῦρκοι, διὰ νὰ σκοτόνῃ τὸν καιρὸν εἰς τὰ διαλείμματα τῶν ἐξηναγκασμένων ἐργασιῶν του.

Διὰ νὰ διασκεδάσῃς, πρέπει νὰ ἔμβῃς εἰς τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα τῶν Φράγκων, ὅπου πωλοῦνται τὰ πανικὰ, καὶ ὅπου εὑρίσκονται πράγματα προσιτὰ εἰς ὅλα τὰ βαλάντια. Μόλις δ' ἐμβαίνεις καὶ εὑρίσκεσαι παρευθὺς περιτριγυρισμένος ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐξεύρεις ἀπὸ ποῦ ἐξετρύπωσαν. Εἶνε δ' ἀδύνατον νὰ ἔχῃς νὰ κάμῃς μ' ἕνα καὶ μόνον. Ἐκτὸς τοῦ ἐμπόρου εὑρίσκεται ἐκεῖ καὶ ὁ συνέταιρός του, ὁ μεσίτης του, καὶ ἄλλων τοιούτων προσώπων ἡμίσεια ὅλη δωδεκάς. Ἐὰν δὲν σὲ καταφέρῃ ὁ εἷς, θὰ σὲ ἀποτελειώσῃ ὁ ἄλλος· νὰ τὴν γλυτώσῃς μέχρι τέλους εἶνε ἀδύνατον.Ἀδυνατεῖ νὰ εἴπῃ τις μὲ ποίαν τέχνην, μὲ ποίαν ἐπιμονὴν, μὲ ποῖον πεῖσμα, μὲ ποίας διαβολικὰς λοξοδρομίας κατορθώνουν πάντοτε ν' ἀγοράσῃς ὅ,τι θέλουν. Διὰ κάθε πρᾶγμα ζητοῦν ποσὰ ὑπέρογκα. Σὺ προσφέρεις τὸ ἓν τρίτον· αὐτοὶ ἀμέσως ἀφίνουν καὶ καταπίπτουσιν αἱ χεῖρές των ἐν ἀπογνώσει, ἢ τύπτουσι τὸ μέτωπον ἐξ ἀπελπισίας, καὶ οὐδὲν ἀποκρίνονται· ἢ ἐκχέονται εἰς χειμάῤῥους λόγων μεστῶν πάθους καὶ ἱκανῶν νὰ σπαράξωσι τὴν καρδίαν σου. Εἴσθε ἄνθρωπος σκληρὸς, θέλετε νὰ τοὺς ἀναγκάσετε νὰ κλείσουν τὸ ἐργαστήριόν των, θέλετε νὰ τοὺς περιαγάγητε εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν, δὲν λυπεῖσθε τὰ τέκνα των, οὐδὲ δύνανται νὰ ἐννοήσωσι τί κακὸν σᾶς ἔκαμαν διὰ νὰ τοὺς μεταχειρίζεσθε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.Ἐν ᾧ δ' αὐτοὶ σοὶ λέγουν τὴν τιμὴν πράγματός τινος, ὁ μεσίτης τοῦ γειτονικοῦ ἐργαστηρίου σοῦ ψιθυρίζει εἰς τὰ ὦτα: —Μὴ ἀγοράσητε, σᾶς ἀπατοῦν. — Σὺ νομίζεις, ὅτι ὁ ψιθυριστὴς οὗτος εἶνε εἰλικρινὴς, ἀλλ' αὐτὸς ἀπ' ἐναντίας εἶνε συνεννοημένος μὲ τὸν ἔμπορον· σοὶ λέγει δὲ, ὅτι σὲ ἀπατοῦν εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν τοῦ σαλίου, διὰ νὰ κερδήσωσι τὴν ἐμπιστοσύνην σου, καὶ νὰ σὲ ἀφανίσουν μετὰ μίαν στιγμὴν, συμβουλεύοντές σε ν' ἀγοράσῃς τὸν τάπητα.Ἐν ᾧ δὲ σὺ ἐξετάζῃς τὸ ὕφασμα,αὐτοὶ συνεννοοῦνται μὲ χειρονομίας, μὲ βλέμματα, μὲ διαγκωνισμοὺς, μὲ ἡμισείας λέξεις. Ἐὰν γνωρίζῃς ἑλληνικὰ, αὐτοὶ ὁμιλοῦν τουρκικά· ἐὰν γνωρίζῃς τουρκικὰ, ὁμιλοῦν ἀρμενικά· ἐὰν γνωρίζῃς ἀρμενικὰ, ὁμιλοῦν ἱσπανικά· ὁπωσδήποτε εὑρίσκουν τρόπον νὰ συνεννοηθοῦν καὶ νὰ σοῦ τὴν φθειάσουν. Ἐὰν δὲ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα σὺ ἐπιμένῃς, τότε ἀρχίζουν τὰ θυμιάματα· σὲ λέγουν ὅτι ὁμιλεῖς καλῶς τὴν γλῶσσάν των, ὅτι ἔχεις

Digitized by Google

τρόπους εὐγενικούς, καὶ ὅτι δὲν θὰ λησμονήσουν ποτὲ τὸ ὡραῖον πρόσωπόν σου· σοῦ κάμνουν λόγον περὶ τῆς πατρίδος σου, ὅπου διέτριψαν πολὺν καιρόν, διότι αὐτοὶ διέτριψαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον· σοὶ προσφέρουν καφέν, σοὶ προτείνουν νὰ σὲ συνοδεύσουν εἰς τὸ τελωνεῖον, ὅταν θ' ἀναχωρήσῃς, διὰ νὰ σὲ ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὰ δυσάρεστα, ἢ διὰ νὰ σὲ ἀπατήσουν καὶ σὲ καὶ τὸ τελωνεῖον καὶ τοὺς συντρόφους σου, ἐὰν ἔχῃς. Σοῦ φέρουν τὰ πάντα καὶ κάμνουν ἄνω κάτω ὅλον τὸ κατάστημα, ἐὰν δὲ σὺ ἀναχωρήσῃς χωρὶς ν' ἀγοράσῃς τίποτε, δὲν δεικνύουν τὴν παραμικρὰν δυσαρέσκειαν· ἐὰν δὲν ἔγεινε τοῦτο σήμερον, θὰ γείνῃ μίαν ἄλλην ἡμέραν· διότι θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ τότε τὰ λαγωνικά των θὰ σὲ ἀναγνωρίσουν, καὶ ἐὰν δὲν πέσῃς εἰς τὰς ἰδικάς των χεῖρας, θὰ πέσῃς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ συντρόφου των, καὶ ἂν δὲν σὲ μαδήσουν ὡς ἔμποροι, θὰ σ' ἐκδάρουν ὡς μεσῖται, καὶ ἂν δὲν σὲ διορθώσουν εἰς τὸ μαγαζεῖον, θὰ σὲ κάμουν τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τὸ τελωνεῖον. Οὕτως ἢ ἄλλως τὸ πρᾶγμα δὲν ἐμπορεῖ νὰ λείψῃ. Εἰς ποῖον λαὸν ἀνήκουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι; τοῦτο εἶνε ἄγνωστον. Μὲ τὸ νὰ ὁμιλοῦν τόσας ξένας γλώσσας ἀπέβαλον τὸν τόνον τῆς ἀρχικῆς των προφορᾶς, καὶ μὲ τὸ νὰ παριστάνωσιν αἰωνίως κωμῳδίαν ἠλλοίωσαν τοὺς φυσιογνωμικοὺς χαρακτῆρας τῆς φυλῆς των. Κατάγονται ἀπὸ ὅπου θέλεις, ἐπαγγέλλονται ὅτι ἐπιθυμεῖς, εἶνε διερμηνεῖς, ὁδηγοί, ἔμποροι, τοκισταί, ἐπὶ πᾶσι δὲ τεχνῖται ἀπαράμιλλοι καὶ ἱκανοὶ νὰ ἐκδύσουν ὡς ἄλλοι βαλαντιοτόμοι τὸ σύμπαν, χωρὶς κανεὶς νὰ τὸ αἰσθανθῇ.

Μὲ τοὺς μουσουλμάνους ἐμπόρους ἀνοίγεται στάδιον παρατηρήσεως ὅλως νέον. Ἐν αὐτοῖς ἀνευρίσκεις ἀκόμη τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους τούρκους, οὓς σπανίως πλέον ἀπαντᾷς εἰς τοὺς δρόμους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἵτινες εἶνε ἡ προσωποποίησις τρόπον τινὰ τῶν χρόνων τῶν Μωάμεθ καὶ τῶν Βαγιαζὴτ, καὶ τὰ ζῶντα λείψανα τοῦ ἀρχαίου ὀθωμανικοῦ οἰκοδομήματος, εἰς τὸ ὁποῖον τὸν πρῶτον κτύπον ἔδωκαν αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Μαχμούτ, καὶ ὅπερ ὁσημέραι κατακρημνίζεται βαθμηδὸν καὶ μεταμορφοῦται. Πρέπει νὰ ἔλθῃ τις εἰς τὴν μεγάλην ἀγοράν, καὶ νὰ βυθίσῃ τὸ βλέμμα του εἰς τοὺς μυχοὺς τῶν σκοτεινοτέρων ἐργαστηριδίων τῶν πλέον ἀποκεχωρισμένων δρομίσκων, ὅπως ἀνεύρῃ ἐν αὐτοῖς τὰ παλαιὰ ὑπερμεγέθη σαρίκια τῶν χρόνων τοῦ Σουλεϊμάν, τὰ σαρίκια ἐκεῖνα τὰ ἔχοντα τὸ σχῆμα τῶν θόλων τῶν τζαμίων, μὲ τὰς ἀπαθεῖς ὄψεις, τοὺς ὑελίνους ὀφθαλμούς, τὰς γρυπὰς ῥῖνας, τὰς μακρὰς καὶ λευκὰς γενειάδας, τὰ ἀρχαῖα χρυσομηλόχροα ἢ πορφυρᾶ καφτάνια, τὰ πλατέα βραχία, τὰ περισφιγγόμενα περὶ τὴν ὀσφὺν μὲ ζώνας ὑπερμεγέθεις, μὲ τὰς ὑπεροπτικὰς καὶ σκυθρωπὰς κινήσεις τοῦ λαοῦ ὅστις ἐδέσποζεν ἄλλοτε, καὶ μὲ τὴν μορφὴν τὴν ἢ ἀπεκτηνωμένην ἐκ τοῦ ὀπίου, ἢ ἐξαστράπτουσαν φαεινὸν ἐκ τῆς διαπύρου πίστεως. Ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκεῖ εἰς τὸν μυχὸν τῆς τρύπας των, μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀκίνητοι καὶ σοβαροὶ ὡς εἴδωλα, καὶ ἀναμένοντες χωρὶς ν' ἀνοίξωσι τὸ στόμα των τοὺς προειμαρμένους ἀγοραστάς. Ἐὰν τὸ ἔργον των εὐδοκιμῇ, *Μάσ-Ἀλλά*! ψιθυρίζουσιν, ἤτοι: Ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός! — Ἐὰν πάλιν δὲν κάμωσι καμμίαν πρᾶξιν:—*Ὀλσοὺν*, λέγουν, ἤτοι: Οὕτως ἔστω,—καὶ κλίνουσι τὴν κεφαλὴν μεθ' ὑπομονῆς καρτερικῶς καὶ ἀνεξικάκως. Ἄλλοι ἀναγινώσκουσι τὸ Κοράνιον, ἄλλοι στρέφουσι μεταξὺ τῶν δακτύλων τοὺς κόμβους τοῦ *τεσπιχίου* ἢ κομβολογίου των, ψιθυρίζοντες μηχανικῶς τὰ ἑκατὸν ἐπίθετα τοῦ Ἀλλάχ· ἄλλοι, οἵτινες ἔκαμαν καλὰς ἐργασίας, *πίνουν* τὸν ναργιλέν των, κατὰ τὴν τουρκικὴν ἔκφρασιν, στρέφοντες πέριξ βλέμμα ἠδυπαθὲς καὶ νυσταλέον· ἄλλοι πάλιν μένουσι κεκυφότες, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους, καὶ συνωφρυωμένοι, ὡς ἐγκύπτοντες εἰς βαθείας σκέψεις. Τί σκέπτονται; Ἴσως τοὺς υἱούς των, ὅσοι ἀπέθανον ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Σεβαστοπόλεως, ἢ τὰ διεσκορπισμένα των καραβάνια, ἢ τὰς ἀπολεσθείσας αὐτῶν ἡδονάς, ἢ τοὺς αἰωνίους κήπους, οὓς ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς ὁ προφήτης, ὅπου ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν φοινίκων καὶ τῶν ῥοιῶν θὰ νυμφευθῶσι παρθένους μελανοφθάλμους, ἃς οὔτε ἄνθρωπος οὔτε πνεῦμά ποτε ἐβεβήλωσεν. Ὅλοι ἔχουσί τι τὸ παράδοξον, τὸ ζωγραφικόν· καὶ ἕκαστον ἐργαστήριον εἶνε τὸ πλαίσιον τὸ περιβάλλον εἰκόνα, πλήρη χρωμάτων καὶ ἰδεῶν, ἥτις σοῦ παρουσιάζει εἰς τὴν φαντασίαν ὁλόκληρον αἴφνης ἱστορίαν ζωῆς, μεστὴν περιπετειῶν καὶ φαντασιώδους. Ὁ ἰσχνὸς καὶ χαλκόχρους οὗτος ἐδῶ μὲ τοὺς τολμηροὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου εἶνε Ἄραψ, ὅστις ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἀπωτάτης πατρίδος του ὡδήγησεν αὐτοπροσώπως τὰς καμήλους του φορτωμένας μὲ πολυτίμους λίθους καὶ ἀλάβαστρον, καὶ ἤκουσε πολλάκις καθ' ὁδὸν συριζούσας παρὰ τὰ ὦτά του τὰς σφαίρας τῶν λῃστῶν τῆς ἐρήμου. Ὁ ἄλλος ἐκεῖνος ἐκεῖ μὲ τὸ κίτρινον σαρίκιον καὶ τὴν ἀγέρωχον ὄψιν διῆλθεν ἔφιππος τὰς ἐρήμους τῆς Συρίας, κομίζων τὰ σηρικὰ ὑφάσματα τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος. Ὁ μαῦρος πάλιν ἐκεῖνος μὲ τὴν κεφαλὴν τυλιγμένην εἰς παλαιὸν περσικὸν σάλιον, καὶ μὲ τὸ πρόσωπον διπυλακωμένον ὑπὸ τῶν οὐλῶν, τὰς ὁποίας τοῦ ἔκαμαν οἱ νεκρομάντεις, ὅπως σώσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τὸν θάνατον, ὅστις ἔχει σηκωμένον πρὸς τὰ ἄνω τὸ πρόσωπον, ὡς νὰ βλέπῃ ἀκόμη τὰς κεφαλὰς τῶν κολοσσῶν τῶν Θηβῶν ἢ τὰς κορυφὰς τῶν πυραμίδων, ἦλθεν ἐκ τῆς Νουβίας. Ὁ ἄλλος οὗτος ὡραῖος μαῦρος, μὲ τὸ ὠχρὸν πρόσωπον καὶ τοὺς μαύρους ὀφθαλμούς, ὁ τυλιγμένος εἰς μανδύαν λευκότατον, ἔφερε τὸ κατίκιον καὶ τοὺς τάπητάς του ἀπὸ τὰς ἀπωτάτας ὑπωρείας τοῦ Ἄτλαντος. Ὁ δὲ τοῦρκος οὗτος μὲ τὸ πράσινον σαρίκιον καὶ τὸ κάτισχνον πρόσωπον

Digitized by Google

ἀπῆλθεν ἐφέτος εἰς τὸ μέγα προσκύνημα, καὶ ἀφ' οὗ εἶδε συγγενεῖς καὶ φίλους ἀποθνήσκοντας τῆς δίψης ἐν μέσῳ τῶν ἀτελευτήτων πεδιάδων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἔφθασε περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του εἰς Μέκκαν, περιῆλθε συρόμενος ἑπτάκις τὸν *Κιαμπὲν*, μεθ' ὃ κατέπεσε λιπόθυμος καλύπτων μὲ μανιώδη φιλήματα τὸν μέλανα λίθον. Ὁ λευκοπρόσωπος δ' ἐκεῖνος κολοσσός, μὲ τὰς κυρτὰς ὀφρύας καὶ τοὺς ἐξαστράπτοντας ὀφθαλμούς, ὅστις φαίνεται πολεμιστὴς μᾶλλον παρὰ ἔμπορος, καὶ πνέει ὅλως φιλοδοξίαν καὶ ὑπερηφάνειαν, μετεκόμισε τὰς μηλωτάς του ἀπὸ τὰς ὑπερβορείους χώρας τοῦ Καυκάσου, ὅπου, κατὰ τοὺς ὡραίους χρόνους τῆς νεότητός του, κατεκρήμνισε πολλὰς κεφαλὰς Κοζάκων ἀπὸ τῶν ὤμων του. Καὶ ὁ πτωχὸς οὗτος ἐριοπώλης μὲ τὸ πλατὺ πρόσωπον καὶ τοὺς μικροὺς διαστρόφους ὀφθαλμούς, μεγαλόσωμος καὶ τραχὺς ὥς τις ἀθλητής, δὲν εἶνε πολὺς καιρὸς ὅπου προσευχήθη ὑπὸ τὸν ἀπειρομεγέθη θόλον, ὅστις σκέπει τὸν τάφον τοῦ Τιμοὺρ, ἀκολούθως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Σαμαρκάνδαν, διῆλθε τὰς ἐρήμους τῆς μεγάλης Βουχαρίας, ὥδευσε διὰ μέσου τῶν ὀρδῶν τῶν τουρκομάννων, διέβη τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν, διέφυγε τὰς σφαίρας τῶν Κιρκασίων, εὐχαρίστησε τὸν Ἀλλὰχ εἰς τὰ τζαμία τῆς Τραπεζοῦντος, καὶ ἦλθε νὰ ζητήσῃ τύχην εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁπόθεν θὰ ἐπιστρέψῃ, γέρων πλέον, εἰς τὰ βάθη τῆς Ταρταρίας του, ἥτις πάντοτε εἶνε προσφιλὴς εἰς τὴν καρδίαν του.

Μία τῶν λαμπροτέρων ἀγορῶν εἶνε ἡ τῶν ὑποδήσεων, καὶ αὕτη εἶνε ἡ ἐμβάλλουσα τὸ πνεῦμα εἰς πειρασμοὺς πλειοτέρους τῶν ἄλλων. Ἡ ἀγορὰ αὕτη συγκροτεῖται ἀπὸ δύο σειρὰς ἐργαστηρίων τόσον λαμπρῶν, ὥστε ἡ ὁδὸς ἐκείνη προσλαμβάνει ὄψιν αἰθούσης ἀνακτορικῆς, ἢ ἑνὸς τῶν κήπων ἐκείνων τῶν ἀραβικῶν μυθολογιῶν, ἐν οἷς τὰ δένδρα ἔχουσι τὰ φύλλα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἄνθη ἐκ μαργαριτῶν. Ὑπάρχουσι δ' ἐκεῖ ὑποδήσεις ἀρκοῦσαι εἰς τὸ νὰ ἐφοδιάσῃς ἐξ αὐτῶν ὅλας τὰς αὐλὰς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. Οἱ τοῖχοι εἶνε σκεπασμένοι ἀπὸ παντούφλας ἐκ μεταξοπιλλου, δέρματος μεταξωτοῦ ἀργυροϋφοῦς ἢ χρυσοϋφοῦς καὶ ὁλοσηρικοῦ, φερούσας τὰ ζωηρότερα χρώματα, καὶ τὰ ἰδιοτροπώτερα σχήματα, κεκοσμημένας μὲ συρματόπλεκτα τρίχαπτα μὲ παρυφὰς ἐκ χρυσοειδῶν φύλλων, ἐξωραϊσμένας μὲ θυσσάνους μεταξωτοὺς καὶ πτερὰ κύκνου, κατηστερισμένας καὶ διηνθισμένας διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ σκεπασμένας ἀπὸ κεντήματα ἀραβουργῆ, ἅτινα μόλις ἀφίνουσιν ὁρατὸν τὸ ὕφασμα, καὶ ἐξαστραπτούσας ἀπὸ σαπφείρους καὶ σμαράγδους. Ὑπάρχουσι δ' ἐκεῖ καὶ διὰ τὰς συζύγους τῶν κωπηλατῶν, ὅπως καὶ διὰ τὰς ὡραίας τοῦ Σουλτάνου, ἀπὸ μίαν ἕως χιλίας λίρας τὸ ζεῦγος. Ἐκεῖ ὑπάρχουν τὰ ἐκ μαροκίνου σανδάλια, ἅτινα θὰ πατῶσι τὰ χαλίκια τοῦ Σταυροδρομίου, καὶ τὰ παπούτσια, ἅτινα θὰ σύρωνται ἐπὶ τῶν ταπήτων τοῦ χαρεμίου, τὰ κρουπέζια ἐξ ὧν θ' ἀντηχῶσι τὰ μαρμάρινα δάπεδα τῶν αὐτοκρατορικῶν λουτρῶν, καὶ τὰ βλαυτία τὰ ἐκ λευκοῦ ὁλοσηρικοῦ, ἐφ' ὧν θὰ προσκολληθῶσι τὰ διάπυρα χείλη τῶν πασάδων, ἴσως δὲ καὶ ζεῦγός τι παντοφλιδίων μαργαροῦφων, ἅτινα θὰ περιμένωσι κατὰ πᾶσαν πρωΐαν τὴν ἐξέγερσιν Γεωργιανῆς τινος ὡραίας παρὰ τὴν κλίνην τοῦ Μεγάλου Κυρίου. Ἀλλὰ τί πόδες πρέπει νὰ εἶνε ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ ἔμβωσιν εἰς τοιαῦτα παντουφλίδια; Διότι βλέπεις ἐκεῖ τοιαῦτα σανδάλια, καμωμένα ὡς διὰ τοὺς πόδας οὐρίδων ἢ σιλφίδων, ἔχοντα μῆκος ἑνὸς φύλλου κρίνου καὶ πλάτος ἑνὸς φύλλου ῥόδου, σανδάλια δηλαδὴ τόσον μικρά, ὥστε νὰ φέρωσιν εἰς ἀπελπισίαν ὁλόκληρον τὴν Ἀνδαλουσίαν, καὶ τόσην χάριν ἔχοντα, ὥστε νὰ κινήσωσιν εἰς ῥεμβασμούς· ὄχι σανδάλια, ἀλλὰ κειμήλιδια, διὰ νὰ τοποθετηθῶσιν ἐπάνω τραπεζίου, πυξίδια, διὰ νὰ βάλῃς μέσα ζαχαρικὰ ἢ ἐρωτικὰ γραμμάτια, καὶ τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ δύνασαι νὰ φαντασθῇς ὅτι ὑπάρχει ποὺς ἀρκετὰ μικρός, ὥστε νὰ χωρέσῃ ἐντὸς αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἐπιθυμήσῃς νὰ τὰ περιστρέφῃς ἕνα μῆνα μεταξὺ τῶν χειρῶν σου, καταφορτίζων αὐτὰ μὲ ἐρωτήσεις καὶ θωπείας. Ἡ ἀγορὰ αὕτη εἶνε μία τῶν μᾶλλον συχναζομένων ἀπὸ τοὺς ξένους. Ἐκεῖ βλέπεις φοιτῶντας συχνὰ πυκνὰ εὐρωπαίους νεανίας, οἵτινες ἔχουσιν ἐντὸς τεμαχίου χάρτου τὸ μέτρον ἰταλικοῦ ἢ γαλλικοῦ μικροῦ ποδός, διὰ τὸν ὁποῖον ἴσως ὑπερηφανεύονται, καὶ οἵτινες ἐκπλήττονται ἢ πεισματώνουν, ἀναγνωρίζοντες, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὸ μέγεθος σανδαλιδίου τινός, ἐφ' οὗ εἶχον ῥίψῃ τὸ βλέμμα καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἐρωτήσαντες τὴν τιμήν, καὶ λαβόντες τὸν πρῶτον κτύπον, μεταστρέφονται καὶ ἀναχωροῦσι χωρὶς νὰ ἐξαναχάσωσι πλέον λέξιν. Ἐδῶ μάλιστα συχνάζουν καὶ αἱ μουσουλμανίδες κυρίαι, αἱ *χανούμισσαι* μὲ τὰς μεγάλας λευκὰς καλύπτρας, συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ νὰ ἁρπάσῃς ἀπόσπασμά τι τῶν μακρῶν των διαλόγων μὲ τοὺς ἐμπόρους, λέξιν τινὰ ἐναρμόνιον τῆς ὡραίας των γλώσσης, ἐκφωνηθεῖσαν διὰ φωνῆς καθαρᾶς καὶ γλυκείας, ἥτις κατακηλεῖ τὰ ὦτα ὡς ὁ ἦχος πανδουρίδος (μανδολίνου). — *Μπονοὺ κατσὰ βερίρουν*; — Τοῦτο πόσον τὸ δίδεις; — *Παχαλὶ δὲρ* — Εἶνε ἀκριβόν. — *Ζιαδὲ βερμέμ*. — Πλειότερον δὲν δίδω. — Καὶ μετὰ τοῦτο γέλως παιδικὸς καὶ διάτορος, ὅστις σὲ κάμνει καὶ συλλογίζεσαι νὰ τὰς δώσῃς ἓν μικρὸν τσίμπημα εἰς τὸ μάγουλον, ἢ νὰ κάμῃς ἄλλο τι παρόμοιον κίνημα.

Ἡ πλουσιωτέρα καὶ γραφικωτέρα ἀγορὰ εἶνε ἡ τῶν ὅπλων. Ἡ ἀγορὰ αὕτη δὲν εἶνε ἀγορά, ἀλλὰ μουσεῖον, ὑπέρπλεων θησαυρῶν, πλῆρες ἀναμνήσεων καὶ εἰκόνων, αἵτινες μεταφέρουσι τὴν διάνοιαν εἰς τὰς χώρας τῆς ἱστορίας καὶ τῶν μύθων, καὶ ἐμποιοῦσιν αἴσθημα ἀπερίγραπτον θαυμασμοῦ

καὶ ἐκπλήξεως. Τὰ παραδοξότερα, τὰ φοβερώτερα καὶ ἀγριώτερα ὅπλα, ὅσα ἐκραδάνθησαν ἀπὸ τῆς Μέκκας μέχρι τοῦ Δανουβίου πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Ἰσλάμ, ὑπάρχουσιν ἐκεῖ κατατεταγμένα εἰς σειρὰς καὶ καθωρισμένα, ὡς νὰ ἀνήρτησαν αὐτὰ ἐκεῖ πρὸ ὀλίγου αἱ φανατικαὶ χεῖρες τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μωάμεθ καὶ τοῦ Σελίμ. Νομίζεις δὲ ὅτι βλέπεις σπινθηρίζοντας διὰ μέσου τῶν λεπίδων των τοὺς ῥαντισμένους μὲ αἷμα ὀφθαλμοὺς τῶν φοβερῶν ἐκείνων σουλτάνων, τῶν θηριωδῶν ἐκείνων γιανιτσάρων, τῶν σπαχίδων ἐκείνων καὶ τῶν ἀζάπιδων καὶ τῶν σελιχτάριδων, τῶν ἀσπλάγχνων ἅμα καὶ ἀτρομήτων, οἵτινες κατεκάλυψαν τὴν μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην μὲ κεφαλὰς ἀποκεκομμένας καὶ μὲ σώματα κατεσπαραγμένα. Ἐκεῖ ἐπανευρίσκεις τὰς περιφήμους σπάθας, αἵτινες ἔκοπτον τὰ πτερὰ εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἀπέκοπτον τὰ ὠτία τῶν αὐθαδῶν πρεσβευτῶν· τὰ βαρέα χαντζάρια, ἅτινα δι' ἑνὸς κτυπήματος ἔσχιζον τὸ κρανίον ἢ ἤνοιγον τὴν καρδίαν, τὰ σιδηροκέφαλα ῥόπαλα μὲ τὰ ὁποῖα κατέθραυον τὰ σερβικὰ καὶ οὐγγρικὰ κράνη· τὰ βαρέα γιαταγάνια, μὲ λαβὴν ψηφοθετημένην μὲ ἐλέφαντα καὶ κεκοσμημένην μὲ ἀμεθύστους καὶ λυχνίτας, ἅτινα διατηροῦσι μέχρι σήμερον τὰς ἐντομάς, δι' ὧν ἐσημειοῦτο ἐπὶ τῆς λεπίδος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποκοπτομένων κεφαλῶν· τὰ ἐγχειρίδια μὲ θήκας ἐκ μεταξοπτίλλου, ἐξ ὁλοσηρικοῦ ἢ ἐξ ἀργύρου, μὲ λαβὰς ἐξ ἀχάτου καὶ ἐλέφαντος, κεκοσμημένας μὲ Καρχηδονίους, κοράλλια καὶ καλάεις, καὶ φερούσας ἐγκεχαραγμένα χρυσοῖς γράμμασιν ἐδάφια τοῦ Κορανίου, καὶ μὲ λεπίδας καμπύλας ἢ συνδιεστραμμένας, αἵτινες νομίζεις ὅτι θηρεύουν τὴν καρδίαν. Τίς ἐξεύρει ἂν ἐν τῇ συγκεχυμένῃ καὶ φοβερᾷ ταύτῃ ὁπλοθήκῃ δὲν ὑπάρχει τὸ ξίφος τοῦ Ὀρχάν, ἢ ἡ ξυλίνη σπάθη, διὰ τῆς ὁποίας ἡ στιβαρὰ χεὶρ τοῦ Ἄβδ-οὺλ-Μουράδ, τοῦ πολεμιστοῦ δερβίσου, ἀπέκοπτε δι' ἑνὸς κτύπου τὰς κεφαλάς; ἢ τὸ περίφημον γιαταγάνιον, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ σουλτάνος Μουσὰ διεχώρισε τὸν Χασσὰν ἀπὸ τῶν ὤμων μέχρι τῆς καρδίας; ἢ ἡ ὑπερμεγέθης σπάθη τοῦ γιγαντείου βουλγάρου, ὅστις ἐπεστήριξε τὴν πρώτην κλίμακα ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως; ἢ τὸ ῥόπαλον, δι' οὗ ὁ σουλτὰν Μωάμεθ ὁ Β' ἐφόνευσε τὸν φιλάρπαγα στρατιώτην ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς ἁγίας Σοφίας; ἢ ἡ μεγάλη δαμασκηνὴ σπάθη τοῦ Σκενδέρμπεη, ἥτις ἐδίχασε τὸν Φιρούζ πασᾶν ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Στετιγράδ; Οἱ φοβερώτεροι τῆς σπάθης κτύποι καὶ οἱ φρικτότεροι φόνοι τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας παρουσιάζονται εἰς τὴν διάνοιαν, καὶ νομίζει τις ὅτι ἐπὶ τῶν λεπίδων τούτων πρέπει νὰ ἔπηξε τὸ αἷμα ἐκεῖνο, καὶ ὅτι οἱ γέροντες οὗτοι τοῦρκοι, οἱ τρυπωμένοι εἰς τὰ ἐργαστήρια ταῦτα, ἔλαβον καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὰ πτώματα ἐπὶ τοῦ πεδίου αὐτοῦ τῆς σφαγῆς, καὶ ὅτι φυλάττουσιν ἀκόμη τοὺς συντεθραυσμένους σκελετοὺς εἰς γωνίαν τινὰ σκοτεινὴν ἐκεῖ. Ἀνὰ μέσον δὲ τῶν ὅπλων βλέπεις καὶ τὰ μεγάλα ἐκ μεταξοπτίλλου ἐρυθροῦ ἢ κυανοῦ ἐφίππια, φέροντα κεντήματα ἄστρων καὶ ἡμισελήνων ἐκ χρυσοῦ καὶ μαργαριτῶν, τὰς πτερωτὰς προμετωπίδας τῶν ἵππων, τοὺς ἐκ τορευτοῦ ἀργύρου χαλινούς, καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ τῶν ἵππων ἐπιβλήματα, τὰ ὁμοιάζοντα μᾶλλον μὲ βασιλικοὺς μανδύας· ἐπισάγματα τῶν *Χιλίων καὶ μιᾶς νυκτῶν*, προωρισμένα διὰ τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδον βασιλέως τινὸς τῶν πνευμάτων εἰς πόλιν τινὰ χρυσῆν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ὀνείρων. Ὑπεράνω δὲ τῶν θησαυρῶν τούτων κρέμανται ἀπὸ τῶν τοίχων παλαιὰ τουφέκια μὲ τροχοὺς καὶ μὲ θρυαλλίδα, μεγάλα ἀλβανικὰ πιστόλια, μακρότατα ἀραβικὰ τουφέκια, ἐξειργασμένα ὡς ἄλλα κειμήλια, ἀσπίδες ἀρχαῖαι ἐκ χελώνης καὶ δέρματος ἱπποποτάμων, θώρακες κιρκασσιανοί, περικεφαλαῖαι μογγολικαί, τόξα τουρκικά, ἀσπίδες κοζακικαί, σπάθαι δημίων, λεπίδες ὄψεως ἀπαισίας, ὧν ἑκάστη φαίνεται ὡς τινος ἐγκλήματος ἀποκάλυψις, καὶ σοῦ φέρει εἰς τὸν νοῦν τοὺς σπασμοὺς τοῦ ἀγωνιῶντος. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἀπειλητικῆς ταύτης καὶ μεγαλοπρεποῦς ἀποσκευῆς κάθηνται σταυροποδητεὶ οἱ ἔμποροι τῶν πραγμάτων τούτων, οἱ καθαρότεροι τοῦρκοι ὁλοκλήρου τῆς ἀγορᾶς, γέροντες οἱ πλειότεροι, ὄψεως σκυθρωπῆς, ἰσχνοὶ ὡς ἀναχωρηταὶ καὶ ὑπερήφανοι ὡς Σουλτάνοι, μορφαὶ ἄλλων αἰώνων, φέροντες ἐνδυμασίας τῶν πρώτων ἐγιρῶν, οἵτινες νομίζεις ὅτι ἀνέστησαν ἐκ τοῦ τάφου, ὅπως ἀνακαλέσωσι τοὺς ἐκφυλισθέντας ἐκγόνους εἰς τὴν αὐστηρότητα τῆς ἀρχαίας φυλῆς.

Ἄλλη ἀγορὰ ἀξιοθέατος εἶνε ἡ τῶν παλαιῶν φορεμάτων. Ἐδῶ θὰ ἤρχετο νὰ κατοικήσῃ ὁ Ῥεμβράντ, καὶ ἐδῶ ὁ Γοΰας θὰ ἐδαπάνα τὸν τελευταῖόν του ὀβολόν. Ὅστις δὲν εἶδε ποτέ του ἀποθήκην ἀνατολικὴν παλαιοφορίων, οὗτος εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ ποῖα παράδοξα ῥάκη, ποίαν χρωμάτων μεγαλοπρέπειαν, ποίαν εἰρωνίαν ἀντιθέσεων, ποῖον ἐν γένει θέατρον ἀποκρεατικὸν ἅμα καὶ πενθίμως βδελυρὸν παρουσιάζει ἡ ἀγορὰ αὕτη, ἡ ὑπόνομος αὕτη τῶν κουρελλίων, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλα τὰ ἀποφόρια καὶ ἀποφόρητα πράγματα τῶν χαρεμίων, τῶν στρατώνων, τῆς αὐλῆς, τῶν θεάτρων, συμφοροῦνται ὅπως περιμείνωσι πότε ἡ ἰδιοτροπία ἑνὸς ζωγράφου ἢ ἡ γυμνότης ἑνὸς ἐπαίτου θὰ ἔλθῃ νὰ τὰ ἀνασύρῃ ἐκεῖθεν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἀπὸ μακροὺς χάρακας ἐμπεπηγμένους εἰς τοὺς τοίχους κρέμανται ἀρχαῖαι τουρκικαὶ στρατιωτικαὶ στολαί, ὑπενδύται μὲ ἀγκῶνας στρογγύλους, *δολαμάδες* μεγάλων κυρίων, χιτῶνες δερβισῶν, μανδύαι βεδουΐνων, ὅλα κομμάτια, λέρα καὶ τρύπα, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς νὰ ἔγειναν κόσκινον ἀπὸ τὰ κτυπήματα ἐγχειριδίων, καὶ ἐνθυμίζουσι τὰ ἀπαίσια λάφυρα τῶν δολοφονημένων, τὰ ὁποῖα βλέπει τις ἐπὶ τῆς τραπέζης τῶν κακουργοδικείων. Ἀλλὰ διὰ μέσου τῶν

Digitized by Google

ρακῶν τούτων διαλάμπει ἐνιαχοῦ καὶ ἀραβουργές τι χρυσοῦν, κρέμανται ζῶναι μεταξωταί, σαρίκια λυτά, πλούσια σάλια κατακομματιασμένα, στηθόδεσμοι ἐκ μεταξοπτίλλου, ἀφ' ὧν νομίζεις ὅτι ἡ μανιώδης χεὶρ τοῦ κλέπτου ἀφήρεσε καὶ τὸ πτίλλον ὁμοῦ μὲ τοὺς μαργαρίτας, ἐσώβρακα καὶ καλύπτραι, αἵτινες ἀνῆκον ἴσως εἰς δυστυχῆ τινα καὶ ὡραίαν ἄπιστον, ἥτις ἐντὸς σάκκου ἐῤῥαμμένου κοιμᾶται εἰς τὸν πυθμένα τοῦ Βοσπόρου, καὶ ἄλλα φορέματα καὶ κοσμήματα γυναικεῖα, χιλίων λεπτῶν χρωμάτων, στρωμωμένα μεταξὺ τῶν χονδροειδῶν κιρκασσιανῶν καφτανίων, πυριτοθηκῶν ἐσκωριασμένων, μεταξὺ τῶν μακρῶν καὶ μαύρων ἑβραϊκῶν ὑπενδυτῶν, μεταξὺ τῶν χονδροειδῶν ὑπενδυτῶν καὶ τῶν βαρέων μανδυῶν, οἵτινες ἔκρυψαν τίς οἶδε ποσάκις τὸ πυροβόλον τοῦ λῃστοῦ, ἢ τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ δολοφόνου. Πρὸς τὸ ἑσπέρας, καὶ ὑπὸ τὸ μυστηριῶδες φῶς, ὅπερ κατέρχεται ἄνωθεν διὰ τοῦ θόλου, ὅλα ταῦτα τὰ κρεμάμενα ἐνδύματα προσλαμβάνουσι τὴν ἀμυδρὰν καὶ ἀόριστον ὄψιν ἀπηγχονισμένων· καὶ ὅτε εἰς τὸν μυχὸν ἐργαστηρίου τινὸς φαίνονται σπινθηροβολοῦντες οἱ πονηροὶ ὀφθαλμοὶ ἑβραίου τινός, ὅστις ξέει τὸ μέτωπόν του διὰ χειρὸς καμπύλης, λέγεις ὅτι ἡ χεὶρ ἐκείνη εἶνε ἡ συσφίγξασα τὸν βρόχον, καὶ ῥίπτεις ἓν βλέμμα πρὸς τὴν θύραν τῆς ἀγορᾶς, ἐκ φόβου μὴ εἶνε κλειστή.

Ὁλόκληρος ἡμέρα γύρων καὶ παραγύρων δὲν ἤθελεν ἀρκέσῃ εἰς τὸν ὅστις θὰ ἐπεθύμει νὰ ἐπισκεφθῇ ὅλους τοὺς δρομίσκους τῆς παραδόξου ἐκείνης πόλεως. Ὑπάρχει ἐκεῖ ἀγορὰ φεσίων, ὅπου εὑρίσκονται φέσια ὅλων τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν τοῦ Μαρόκκου μέχρι τῶν τῆς Βιέννης, στολισμένα μ' ἐπιγραφὰς τοῦ Κορανίου, αἱ ὁποῖαι προφυλάττουν ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν κακῶν πνευμάτων· τὰ φέσια, τὰ ὁποῖα φοροῦν αἱ ὡραῖαι ἑλληνίδες τῆς Σμύρνης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς,ὑπεράνω τοῦ κόμβου τῶν μαύρων πλεξίδων, αἵτινες ἀπαστράπτουσιν ἀπὸ τὰ συνειρμένα νομίσματα· τὰ ἐρυθρὰ πιλίδια τῶν τουρκισσῶν· φέσια διὰ στρατιώτας, στρατηγούς, σουλτάνους, νεανίσκους τοῦ συρμοῦ, ὅλων τῶν ἐρυθρῶν ἀποχρώσεων καὶ ὅλων τῶν σχημάτων, ἀπὸ τῶν ἀρχετύπων ἐκείνων φεσίων τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ὀρχὰν μέχρι τοῦ μεγάλου κομψοῦ φεσίου τοῦ σουλτὰν Μαχμούτ, ἐμβλήματος τῶν μεταῤῥυθμίσεων, καὶ βδελύγματος ἀπαισίου διὰ τοὺς παλαιοὺς μουσουλμάνους. Ἐκεῖ εἶνε καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν γουναρικῶν, ὅπου εὑρίσκεται ἡ ἱερὰ μηλωτὴ τῆς μαύρης ἄρκτου, ἣν ἄλλοτε ἠδύνατο νὰ φέρῃ ὁ Σουλτάνος μόνον ἢ ὁ μέγας βεζύρης· ἡ μαύρη ἰκτίς, ἥτις προσεῤῥάπτετο εἰς τὰ καφτάνια τὰ προωρισμένα διὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς καὶ τελετάς· ἡ λευκὴ ἄρκτος, ἡ μαύρη, ἡ κυανῆ ἀλώπηξ, τὸ ἀστραχάν, ἡ λευκοϊκτίς, ἡ σαμουρόγουνα, χάριν τῆς ὁποίας ἄλλοτε οἱ σουλτάνοι ἐδαπάνων θησαυροὺς μυθώδεις. Ἀξίζει νὰ ἐπισκεφθῇ τις καὶ τὸ παζάριον τῶν μαχαιροπωλῶν, ἔστω καὶ διὰ νὰ λάβῃ μόνον ἀνὰ χεῖρας μίαν τῶν ὑπερμεγέθων ἐκείνων τουρκικῶν ψαλίδων, ὧν αἱ λεπίδες, ἐπίχρυσοι καὶ πεποικιλμέναι μὲ φαντασιώδη σχέδια πτηνῶν καὶ ἀνθέων, διασταυροῦνται ἀγρίως, ἀφίνουσαι ἐν τῷ μεταξὺ κενὸν ἱκανὸν νὰ χωρέσῃ τὴν κεφαλὴν ἑνὸς κακοβούλου κριτικοῦ. Ἐκεῖ εἶνε καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν χρυσῶν συρμάτων, τῶν συρματοῤῥαπτῶν, τῶν ῥωποπωλῶν, τῶν ῥαπτῶν, τῶν ἀγγείων, ποικίλλουσαι ἅπασαι κατά τε τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ φωτός, ἅπασαι ὅμως ὁμοιάζουσαι κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ τούτων βλέπεις πωλοῦσαν ἢ ἐργαζομένην γυναῖκα. Τὸ πολὺ πολὺ ἐνδεχόμενον ν' ἀπαντήσῃς καμμίαν φορὰν ἑλληνίδα τινά, ἥτις καθίσασα πρὸς στιγμὴν ἐνώπιον ἐργαστηρίου τινὸς ῥαπτῶν, σοὶ προσφέρει δειλῶς ῥινόμακτρον, οὗτινος ἀπετελείωσε πρὸ μικροῦ τὸ κέντημα. Ἡ ἀνατολικὴ ζηλοτυπία ἀπαγορεύει εἰς τὸ ὡραῖον φῦλον τὴν ἀγοράν, ὡς σχολεῖον ἐρωτοτροπίας καὶ καταγώγιον ῥαδιουργιῶν.

Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἀκόμη μέρη τῆς μεγάλης ἀγορᾶς, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἀποτολμᾷ τις νὰ ὑπάγῃ εἰμὴ συνωδευμένος ἀπὸ ἔμπορον ἢ μεσίτην· τὰ μέρη ταῦτα εἶνε τὰ ἐνδότερα τῶν μικρῶν συνοικιῶν, εἰς ἃς εἶνε διῃρημένη ἡ μοναδικὴ ἐκείνη πόλις, τὰ ἐνδότερα μικρῶν ἀπομεμονωμένων συνοικιῶν, ὧν πέριξ στρέφονται οἱ δρομίσκοι, δι' ὧν διέρχονται τὰ πλήθη. Ἐὰν εἰς τοὺς δρομίσκους τούτους εἶνε κίνδυνος ν' ἀποπλανηθῇς, εἰς τὰ ἐνδότερα ἐκεῖνα μέρη εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ χαθῇς. Διάδρομοι, ὀλίγον τι πλατύτεροι τοῦ σώματος ἀνθρώπου, καθ' οὓς διαβαίνων ἀναγκάζεται νὰ κύπτῃ διὰ νὰ μὴ προσκρούσῃ εἰς τὸν ἐπιστέγοντα θόλον, ἐξάγουσιν εἰς μικρὰς αὐλάς, ἐχούσας μέγεθος κελλίων, πλήρεις κιβωτίων καὶ δεμάτων, καὶ μόλις φωτιζομένας ἀπὸ μίαν ἀκτῖνα φωτός· ἐκεῖθεν καταβαίνει τις ψηλαφητὶ κλίμακα ξυλίνην, διέρχεται ἄλλα αὐλίδια φωτιζόμενα ἀπὸ λυχνίας, καταβαίνει εἰς ἄλλα ὑπόγεια, ἐξέρχεται πάλιν ἐκεῖθεν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, διέρχεται κύπτων πολλοὺς δρόμους ἑλικοειδεῖς, ὑπὸ θόλους ὑγρούς, διὰ μέσου τοίχων μαύρων καὶ διαφραγμάτων ξυλίνων, κεκαλυμμένων μὲ βρύα, οἵτινες φέρουσιν εἰς μικρὰς θύρας, δι' ὧν ἐξέρχεσαι παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, δι' οὗ εἰσῆλθες. Ἁπανταχοῦ δὲ σκιαὶ προσερχόμεναι καὶ ἀπερχόμεναι, φάσματα ἀκίνητα ἱστάμενα εἰς τὰς γωνίας, ἄνθρωποι ἀνακατώνοντες πραγματείας ἢ μετροῦντες χρήματα· φωτάρια ἐπιφαινόμενα καὶ χανόμενα, φωναὶ καὶ βήματα κατεσπευσμένα, ἀντηχοῦντα ἄγνωστον πόθεν· καὶ ἀπροσδόκητα συναντήματα ἐμποδίων μαύρων, ἅτινα οὐδεὶς ἐννοεῖ τί πράγματα εἶνε, καὶ παίγνια φωτὸς ἄγνωστα μέχρι τοῦδε, καὶ ἐπαφαὶ ὕποπτοι, καὶ ὀσμαὶ παράδοξοι, αἵτινες φαίνονται ὅτι διατρέχουσι τοὺς ἑλικοειδεῖς δια-

Digitized by Google

δρόμους ἄντρου φαρμακευτριῶν, καὶ δὲν βλέπεις τὴν ὥραν πότε νὰ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν.

Διὰ τῶν ἀποκρύφων τούτων μερῶν ὁδηγοῦσι συνήθως οἱ μεσῖται εἰς τὰ ἐργαστήρια τὰ πλέον ἀπομεμονωμένα, ἐν οἷς πωλεῖται ὀλίγον τι ἐξ ὅλων τῶν πραγμάτων, εἶδός τι μεγάλης ἀγορᾶς ἐν μικρογραφίᾳ, ῥωποπωλεῖα μεγαλοπρεπῆ, λίαν ἀξιοθέατα, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπικίνδυνα, διότι περιέχουσι τόσα καὶ τόσον παράξενα καὶ σπάνια πράγματα, ὥστε κινδυνεύει ἐκεῖ ν' ἀνοίξῃ τὸ βαλάντιόν της καὶ αὐτὴ ἡ ἐνσαρκωμένη φιλαργυρία. Οἱ παντοπωληταὶ οὗτοι κατεργαρέοι μὲ δίπλωμα, ἐννοεῖται, καὶ πολύγλωττοι, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοί των, διὰ νὰ παγιδεύσωσι τοὺς ἀγοραστάς των μεταχειρίζονται μέθοδόν τινα δραματικήν, ἀρκετὰ διασκεδαστικήν, δι' ἧς σπανίως ἀποτυγχάνει ὁ ἠθοποιὸς τοῦ σκοποῦ του. Τὰ ἐργαστήριά των εἶνε σχεδὸν ὅλα κελλία μικρότατα καὶ σκοτεινά, πλήρη κιβωτίων καὶ ἑρμαρίων, ὅπου εἶνε ἀνάγκη ν' ἀνάψῃ τις φῶς, καὶ ὅπου μόλις δύναταί τις νὰ στραφῇ. Ἀφ' οὗ σοὶ δείξῃ κιβωτάριον ψηφοθετημένον μὲ ἐλέφαντα καὶ κόχλον, σκεύη τινὰ ἐκ σινικῆς ἀργίλλης, ἀγγεῖόν τι ἰαπονικόν, ὁ ἔμπορος σοὶ λέγει, ὅτι ἔχει κάτι ἰδιαίτερον ἐπίτηδες διὰ σέ, σύρει κιβωτάριόν τι, ὅπερ ἀνατρέπει ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἰδοὺ ἐπ' αὐτῆς σωρὸς οὐδαμινῶν τινων πραγμάτων: ῥιπίδιον ἐκ πτερῶν ταῶνος, π.χ., βραχιόνιον ἐξ ἀρχαίων τουρκικῶν νομισμάτων, προσκεφαλάδιον ἐκ τριχῶν καμήλου, μὲ τὸ μονόγραμμα τοῦ σουλτάνου χρυσοκέντητον, μικρόν τι κάτοπτρον περσικὸν φέρον ζωγραφημένην σκηνήν τινα ἐκ τοῦ *Βιβλίου τοῦ παραδείσου*, σπάθην τινὰ μικρὰν ἐξ ὀστράκου χελώνης, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ τοῦρκοι τρώγουν τὸ γλυκὸν ἀπὸ βύσσινον, ἀρχαίαν τινὰ ταινίαν τοῦ παρασήμου τοῦ Ὀσμανιέ. Δὲν σοὶ ἀρέσκει τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά; Ἀνατρέπει ἄλλο κιβωτίδιον ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ τὸ κιβωτίδιον τοῦτο ἦτο προωρισμένον ἐπίτηδες διὰ σᾶς μόνον. Ἰδοὺ εἷς ὀδοὺς ἐλέφαντος τεθραυσμένος, ἓν βραχιόνιον τῆς Τραπεζοῦντος, τὸ ὁποῖον φαίνεται πλόκαμος ἀργυροῦς, ἓν εἰδώλιον ἰαπονικόν, ἓν σκυτάλινον κτένιον τῆς Μέκκας, ἓν μέγα κοχλιάριον τουρκικὸν μὲ διάτρητα ἀραβουργῆ, εἷς παλαιὸς ναργιλὲς ἐξ ἐπιχρύσου ἀργύρου μὲ εἰκόνας, πετράδια ἐκ τῶν ψηφιδωτῶν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἓν πτερὸν ἐρωδιοῦ, ὅπερ ἐκόσμει τὸ σαρίκιον Σελὴμ τοῦ Γ', ὁ ἔμπορος σᾶς τὸ βεβαιοῖ ὡς ἄνθρωπος τίμιος. Δὲν εὑρίσκετε κανὲν τῆς ἀρεσκείας σας; Ἀνατρέπει ἄλλο κιβωτάριον, ἐξ οὗ καταπίπτει ἓν ὠὸν στρουθοκαμήλου τοῦ Σενναάρ, ἓν καλαμάριον περσικόν, ἓν δακτυλίδιον δαμασκηνωτόν, ἓν τόξον τῆς Μιγγρελίας μετὰ τῆς ἐκ δέρματος ἄλκης φαρέτρας του, εἷς δικόρυφος σκοῦφος κιρκασσιανός, ἓν κομβολόγιον ἀπὸ ἴασπιν, μία μυροθήκη ἐκ χρυσοῦ σμαλτωμένου, ἓν περίαπτον τουρκικόν, μία μάχαιρα καμηληλάτου, ἓν φιαλίδιον ἀπὸ ἀτάρ-γιούλλ. Πρὸς Θεοῦ, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν σᾶς ἀρέσκει; Δὲν ἔχετε νὰ κάμετε δῶρα; Δὲν συλλογίζεσθε τοὺς γονεῖς, τοὺς συγγενεῖς σας; Δὲν ἔχετε καρδίαν διὰ τοὺς φίλους σας; Ἀλλ' ἴσως ἐνδιαφέρεσθε διὰ τὰ ὑφάσματα καὶ τοὺς τάπητας· καὶ ὡς πρὸς τοῦτο εἶνε πρόθυμος νὰ σᾶς προσφέρῃ τὴν φιλικήν του ὑπηρεσίαν.—Ἰδοὺ εἷς μανδύας γραμμωτὸς τοῦ Κουρδιστάν, μιλόρδ· ἰδοὺ μία λεοντῆ, ἰδοὺ εἷς τάπης τοῦ Χαλεπίου μὲ χαλύβδινα καρφάκια, ἰδοὺ εἷς τάπης τῆς Κασαβλάγκας ἔχων πάχος τριῶν δακτύλων καὶ διατηρούμενος διὰ τέσσαρας γενεάς, ἐγγυημένος· ἰδού, ἐξοχώτατε, τὰ παλαιὰ προσκέφαλα, αἱ παλαιαὶ χρυσοῦφαντοι ζῶναι καὶ τὰ παλαιὰ μετάξινα περιπόδια, ξεθωρισμένα καὶ τριμμένα ὀλίγον, ἀλλὰ κεντημένα ὅμως, ὅπως σήμερον κανεὶς δὲν ἐμπορεῖ νὰ σᾶς τὰ κεντήσῃ, καὶ ἑκατομμύρια ἂν δώσετε. Σεῖς, καβαλλέρο, σεῖς, ὅστις ἤλθετε συνωδευμένος ἀπὸ φίλον, σᾶς λέγω νὰ πάρετε αὐτὴν τὴν παλαιὰν ζώνην, σᾶς τὴν δίδω διὰ πέντε ναπολεόντεια, καὶ ἀποφασίζω νὰ τρώγω μίαν ἑβδομάδα ψωμὶ καὶ σκόρδον.—Ἐὰν μηδ' αὐτὰ σὲ δελεάσουν, σοῦ λέγει εἰς τὸ οὖς ὅτι ἠμπορεῖ νὰ σᾶς πωλήσῃ τὸ σχοινίον, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ περιβόητοι βωβοὶ τοῦ Σεραγίου ἐστραγγάλισαν τὸν Νασσοὺχ πασᾶν, τὸν μέγαν βεζίρην Μωάμεθ τοῦ Γ', ἐὰν δὲ σὺ γελάσῃς κατὰ πρόσωπόν του καὶ τοῦ εἴπῃς, ὅτι αὐτὰ δὲν τὰ χάπτεις, αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος ἔξυπνος ἐγκαταλείπει τὸ θέμα, καὶ κάμνει τὴν τελευταίαν ἀπόπειράν του, ῥίπτων ἐμπρός σου μίαν οὐρὰν ἵππου, ἐξ ἐκείνων, ἃς ἔφερον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν τῶν πασάδων· μίαν χύτραν γιανιτσάρων, τὴν ὁποίαν ἥρπασεν ὁ πατήρ του, ῥαντισμένην ἀκόμη ἀπὸ τὸ αἷμα, κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆς περιφήμου σφαγῆς· ἓν τεμάχιον τῆς σημαίας τῆς Κριμαίας, μὲ τὴν ἡμισέληνον καὶ τοὺς ἀστέρας ἀργυροῦς· μίαν λεκάνην κεκοσμημένην μὲ ἀχάτας· ἓν μαγκάλιον χαλκοῦ τορευτόν· κημὸν γοργοκαμήλου μετὰ τῶν κογχυλίων καὶ κωδωνίων του· ἓν μαστίγιον εὐνούχου ἐκ δέρματος ἱπποποτάμου, ἓν χρυσοδεμένον κοράνιον, ἕνα τελαμῶνα τοῦ Χορασάν, ἓν κηροπήγιον ἐξ ὄνυχος ἀετοῦ, ὥστε ἐπὶ τέλους ἡ φαντασία σου ἐξάπτεται, αἱ ἰδιοτροπίαι σου ἐξεγείρονται, καὶ σὲ καταλαμβάνει ἡ παράλογος ἰδέα νὰ τοῦ ῥίψῃς ἐκεῖ καὶ βαλάντιον, καὶ ὡρολόγιον, καὶ ἐπανωφόριον, καὶ νὰ τοῦ εἴπῃς:—Φορτώσατέ με!—καὶ τῇ ἀληθείᾳ πρέπει νὰ εἶνέ τις υἱὸς πολὺ περιεσκεμμένος καὶ πατὴρ μὲ πολλὴν κρίσιν διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν πειρασμόν. Πόσοι καλλιτέχναι ἐξῆλθον ἐκεῖθεν κατεστραμμένοι ὡς ὁ Ἰώβ, καὶ πόσοι πλούσιοι κατέφαγον ἐκεῖ τὴν κληρονομίαν των!

Ἀλλὰ πρὶν ἡ μεγάλη ἀγορὰ κλείσῃ, ἀνάγκη νὰ κάμωμεν ἕνα γῦρον ἀκόμη, διὰ νὰ ἴδωμεν ποῖον θέαμα καθόλου μᾶς παρουσιάζει κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν. Ἡ κίνησις τοῦ πλήθους τότε

Digitized by Google

εἶνε πλέον κατεσπευσμένη, οἱ ἔμποροι φωνάζουσι καὶ χειρονομοῦσιν ἐπιτακτικώτερον, ἕλληνες καὶ ἀρμένιοι τρέχουν καὶ φωνάζουν εἰς τοὺς δρόμους μὲ ἓν σάλιον ἐπὶ τῶν χειρῶν ἢ ἕνα τάπητα, σχηματίζονται ὅμιλοι, συνάπτονται διαπραγματεύσεις σύντομοι, οἱ δὲ ὅμιλοι διαλύονται καὶ συγκροτοῦνται πάλιν διὰ πλειότερον καιρόν· οἱ ἵπποι αἱ ἅμαξαι, καὶ τὰ φορτηγὰ ζῷα διαβαίνουσι κατὰ μακρὰς σειρὰς κατευθυνόμενα πρὸς τὴν ἔξοδον. Κατὰ τὴν ὥραν δὲ ταύτην ὅλοι οἱ ἔμποροι, μὲ τοὺς ὁποίους συνδιεπραγματεύθης τι χωρὶς νὰ συμφωνήσῃς, σὲ περιτριγυρίζουν, κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ σκιόφωτος, ὡς νυκτερίδες· τοὺς βλέπεις προβάλλοντας λαθραίως τὴν κεφαλὴν ὄπισθεν κίονός τινος, τοὺς ἀπαντᾷς ὁσάκις στραφῇς που, σοῦ κόπτουν τὸν δρόμον ἀτενίζοντές σε μετ' ἰδίου τινὸς ἤθους, διὰ νὰ σ' ἐνθυμίσουν διὰ τῆς παρουσίας των τὸ δεῖνα ὕφασμα, τὸ δεῖνα ἄθυρμα, καὶ νὰ σοῦ ἀναζωογονήσουν τὴν ἐπιθυμίαν του. Ἐνίοτε δὲ καὶ φορτώνεσαι ὁλόκληρον στρατὸν ἐξ αὐτῶν. Ἐὰν σταθῇς, στέκονται, ἐὰν φύγῃς, φεύγουν, ἐὰν γυρίσῃς ὀπίσω, ἀπαντᾷς δέκα ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς, ἐστραμμένους ὅλους κατεπάνω σου, καὶ ζητοῦντας νὰ σὲ φάγουν ὁλοζώντανον. Ἀλλ' ἤδη τὸ φῶς ἐλαττοῦται, τὸ πλῆθος ἀραιοῦται. Ὑπὸ τοὺς μακροὺς ἀψιδωτοὺς θόλους ἀντηχεῖ ἡ φωνὴ ἀοράτου τινὸς ἰμάμη, ὅστις ἀναγγέλλει τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐκ ξυλίνου τινὸς μιναρέ· τοῦρκοί τινες ἐξαπλώνουσι πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἐργαστηρίου των τάπητα, ἐφ' οὗ γονατίσαντες ψιθυρίζουσι τὴν ἑσπερινὴν προσευχήν· ἄλλοι δὲ τελοῦσι τὰς θρησκευτικάς των ἀπονίψεις εἰς τὰς βρύσεις. Ἤδη οἱ ἀρχαῖοι ἑκατοντούτεις τῆς ἀγορᾶς τῶν ὅπλων κλείουν τὰς σιδηρᾶς πύλας· αἱ μικρότεραι ἀγοραὶ εἶνε ἔρημοι, οἱ διάδρομοι χάνονται εἰς τὸ σκότος, αἱ εἴσοδοι τῶν δρόμων φαίνονται ὡς χάσματα σπηλαίων, αἱ κάμηλοι σ' ἐγγίζουν εἰς τὴν ῥάχιν αἴφνης καὶ ἀπροσδοκήτως, αἱ φωναὶ τῶν ὑδροπωλῶν ἐκλείπουσιν ὁλονὲν καὶ ἀπὸ τὰς πλέον μεμακρυσμένας ἁψῖδας, αἱ τούρκισσαι ἐπισπεύδουσι τὸ βῆμα, οἱ εὐνοῦχοι ὀξύνουσι τὸ βλέμμα, οἱ ξένοι φεύγουσιν, αἱ πύλαι κλείονται, καὶ ἡ ἡμέρα καταπαύει.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΛΙΤΖΤ ΚΑΙ ΣΟΠΕΝ

Μουσικὸς ἀγών.

Πρὶν ἢ διηγηθῶμεν δι' ὀλίγων εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας περίεργον καὶ τυχαῖον ὅλως ἀγῶνα, οὗτινος ἥρωες ὑπῆρξαν οἱ δύο διασημότατοι κλειδοκυμβαλισταὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, δὲν θέλομεν βεβαίως δυσαρεστήσει αὐτοὺς προλογίζοντες σύντομά τινα περὶ τοῦ βίου ἑκάστου αὐτῶν.

Ἀμφότεροι οἱ ἰσοκόρυφοι οὗτοι μουσουργοὶ ἐγεννήθησαν τὸ ἔτος 1811, ὁ μὲν Λίτζτ ἐν μικρῷ οὑγγρικῷ χωρίῳ ἐγγὺς τῆς Πέστης, ὁ δὲ Σοπὲν ἐν ἄλλῃ ἀσήμῳ κώμῃ τῆς Πολωνίας. Ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος, ἀληθῶς ἔκτακτον παιδίον,—**Wunderkind**, ὡς λέγουσιν οἱ Γερμανοί,—ἐνναέτης μόλις ἐμουσούργει χειροκροτούμενος ὑπὸ ἡγεμόνων καὶ πριγκίπων, καὶ ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου τῆς ἡλικίας του ἔτους μέχρι τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ὁ βίος του ὑπῆρξεν ἀδιάκοπος σειρὰ παταγωδῶν θριάμβων καὶ ἐνθουσιωδῶν ἐπευφημήσεων, μέχρις οὗ τέλος ἰδιότροπός τις θρησκομανία καὶ ἀνεξήγητος μοναστικὸς ζῆλος μετέβαλον αὐτὸν εἰς καλόγηρον καὶ τὸν ἐνέδυσαν τὸ ῥάσον, ὅπερ φορεῖ μέχρι σήμερον.

Ὁ δὲ Σοπὲν, ἠρεμώτερον ἔχων τὸ πνεῦμα, καὶ ὡριμώτερον διὰ τοῦτο ἐπιδείξας αὐτὸ, ἤρχισε σπουδάζων τὸ κλειδοκύμβαλον, ὅτε ὁ ἀντίζηλός του ἐχειροκροτεῖτο ἤδη μέλπων, καὶ εἶχε συμπληρώσει σχεδὸν τὸ δέκατον ὄγδοον τῆς ἡλικίας του ἔτος, ὅτε τὸ πρῶτον παρῆλθε μουσουργῶν πρὸ τοῦ ἐν Βιέννῃ κοινοῦ. Αἱ ἐν Παρισίοις βραδύτερον δοθεῖσαι συναυλίαι του δὲν ἐγέννησαν περὶ αὐτὸν τὸν πάνδημον ἐκεῖνον καὶ φανατικὸν καὶ παταγώδη ἐνθουσιασμὸν, ὃν παρῆγε πᾶσα ὑπὸ τοὺς διαβολικοὺς δακτύλους τοῦ Λίτζτ θραυομένη χορδὴ, καὶ τοῦτο ἴσως ὑπῆρξεν ἡ πρώτη τῆς πικρίας σταγὼν, ἥτις εἵμαρτο νὰ δηλητηριάσῃ τὴν εὐγενῆ ἐκείνην ὕπαρξιν, καὶ νὰ σβέσῃ αὐτὴν τοσούτῳ ταχέως, τεσσαρακοντούτιδα μόλις! Ἀλλ' ἀπεζημίου ὅμως αὐτὸν ἀφθόνως ἡ εἰδήμων ἐπιδοκιμασία τῶν ἀριστοκρατικῶν κύκλων καὶ ἡ πεφωτισμένη θωπεία τῶν δεσποινῶν τοῦ Ἁγίου-Γερμανοῦ, αἵτινες, πλὴν τῆς ἠρέμου μαγείας ἣν ἀνέπεμπον οἱ λεπτοφυεῖς δάκτυλοι τοῦ ὠχροῦ νεανίου, ἐξετίμων ἐν ἴσῃ τοὐλάχιστον μοίρᾳ τοὺς ἁβροὺς τρόπους καὶ τὸ διακεκριμένον ἦθος τοῦ ἐν μέσῳ εὐγενῶν ἀνατραφέντος Πολωνοῦ. Ἐβίωσεν οὕτω ἐν Παρισίοις ἐκτείνων ὁλονὲν τὸν κύκλον τῶν θαυμαστῶν αὐτοῦ, ὃν ἀπετέλουν ἰδίως κυρίαι, ἀλλὰ δὲν ἀπήλαυσεν ἐπὶ μακρὸν τὴν ἡδεῖαν ἐκείνην μέθην, ἣν ποτίζουσι τὸν καλλιτέχνην ὁ θρίαμβος καὶ ἡ ἐπιτυχία· ἡ σαθρά του ὑγεία, ἀφοῦ ἐπὶ ὀκταετίαν ὅλην τὸν κατεβασάνισεν, ἤγαγε τέλος αὐτὸν προώρως εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου ἐν ἔτει 1849, ἐννέα μόλις καὶ τριακοντούτη.

Οἱ δύο οὗτοι διάσημοι μουσικοὶ συνέζησαν ἐν Παρισίοις ἐπὶ πολὺ, φίλοι μὲν καὶ οἰκεῖοι πρὸς ἀλλήλους, ἀντίζηλοι δὲ διὰ τὸ παρισινὸν κοινὸν, ὅπερ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατείχετο ὑπὸ παραδόξου τινὸς μουσικῆς ὑπεραισθησίας. Ὡς ἄλλοτε ἡ ποίησις καὶ ἄλλοτε ἡ πολιτικὴ, ὡς σήμερον ἡ ἐλαφρὰ φιλολογία καὶ ἡ μυθιστορία, διήρει τότε τοὺς παρισινοὺς ἡ μουσικὴ εἰς δύο φοβερὰ καὶ ἀντίπαλα στρατόπεδα, εἰς ὀπαδοὺς τοῦ Λίτζτ καὶ θιασώτας τοῦ Σοπέν. Ὑπῆρχον οὐχ ἧττον καὶ τότε μεταξὺ τῶν παρισινῶν ἀπαθέστεροι ἄνδρες, ἐξ ἴσου ἐκτιμῶντες καὶ θαυμάζοντες ἀμφοτέρους τοὺς μουσουργοὺς, εἰς ἑνὸς δ' ἐκ τούτων τὸν κάλαμον ὀφείλεται ἡ ἀφήγησις τοῦ παραδόξου μουσικοῦ διαγωνισμοῦ, ὃν συνοψίζομεν διὰ τῶν ἐπο-

μένων ὀλίγων γραμμῶν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*, συμπληροῦντες κατὰ τὸ δυνατὸν τὰ ὀνόματα, ὧν τὸ πρωτότυπον, γεγραμμένον καθ' ἣν ἐποχὴν ἔζων ἔτι τὰ ὑπαινισσόμενα πρόσωπα, παρατίθησι τὰ ἀρχικὰ μόνον στοιχεῖα.

Ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν τῷ ἐξοχικῷ πύργῳ τῆς Γεωργίας Σὰνδ, ὀνομαστῆς μυθιστοριογράφου, ἧς τὸν βίον διηγήθη ἤδη πρὸ πολλοῦ ἡ *Ἑστία* εἰς τοὺς ἀναγνώστας της.

Ἡ οἰκοδέσποινα, γυνὴ διάσημος ὑπὲρ πάντας τοὺς συγχρόνους αὐτῇ διά τε τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτῆς τάλαντον καὶ τὴν δημιουργικήν της μεγαλοφυΐαν, ἀγαπωμένη δ' ἐπίσης καὶ θαυμαζομένη παρὰ τῶν γνωριζόντων τὴν ἄπειρον τῆς καρδίας της ἀγαθότητα, ἐξένιζε τότε ἐν Νοὰν τὸν Σοπὲν, ὃν πρὸ μικροῦ μόλις χρόνου εἶχε σώσει διὰ τρυφερᾶς θεραπείας ἀπὸ τῶν ὀνύχων τοῦ θανάτου, καὶ παρεῖχεν αὐτῷ πᾶσαν ἐκείνην τὴν μητρικὴν θωπείαν, εἰς ἣν ὀφείλει σήμερον ὁ μουσικὸς κόσμος τοὺς ὑστάτους φθόγγους τοῦ περιπαθοῦς μουσουργοῦ.

Πυκνὸς ὅμιλος καλλιτεχνῶν, συγγραφέων καὶ ἠθοποιῶν ἐπλήρου τὸ φιλόξενον μέγαρον τῆς μεγαλοφυοῦς γυναικός. Πλὴν τοῦ Λίτζτ, ὃν εἶχε συνοδεύσει ἐκεῖσε διάσημος ἀριστοκράτις τοῦ παρισινοῦ κόσμου, ὡραία καὶ πνευματώδης γυνὴ, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἀραβέλλα, διέμενε τότε ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Νοὰν ὁ ἔξοχος ζωγράφος Δελακροὰ, ἡ περικάλλητος ἀοιδὸς Παυλίνα Βιαρδὸ, καὶ πολλαὶ ἄλλαι σύγχρονοι ἐπισημότητες, αἵτινες, ἑνούμεναι μετὰ τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων τῆς οἰκίας, καὶ τῶν ἐξοχικῶν γειτόνων τῆς οἰκοδεσποίνης, συναπετέλουν ἀποικίαν σχεδὸν ὁλόκληρον.

Ἡ φιλοξενία τῆς Σὰνδ παρεῖχε πᾶσαν ἄνεσιν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ξένους της. Οἱ τὴν θήραν ἀγαπῶντες εἶχον εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν κύνας καὶ θηρευτικὰ πυροβόλα, οἱ τῆς ἁλιείας φίλοι ἀκάτια καὶ δίκτυα, μεγαλοπρεπὴς δὲ κῆπος ἀνέπτυσσε τὰς σκιερὰς του δενδροστοιχίας καὶ τοὺς θαλεροὺς του τάπητας πρὸ τῶν βημάτων τῶν ἀγαπώντων τοὺς μονήρεις περιπάτους. Ἕκαστος διέτριβεν εἰς ὅ,τι ἤθελεν. Ὁ Λίτζτ καὶ ὁ Σοπὲν συνέθετον μελῳδήματα· ἡ Βιαρδὸ ἐμελέτα τὸν *Προφήτην*· ἡ οἰκοδέσποινα ἔγραφε μυθιστόρημά τι διὰ τὴν *Ἐπιθεώρησιν τῶν Δύο Κόσμων*, καὶ οὕτω πάντες οἱ ἄλλοι. Τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἑσπέρας συνηθροίζοντο πάντες περὶ τὴν τράπεζαν τοῦ γεύματος, καὶ δὲν ἀπεχωρίζοντο πρὸ τῆς τρίτης ὥρας τῆς πρωΐας. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι μέγα μέρος τῶν θελκτικῶν ἐκείνων ἑσπερίδων ἐπλήρου ἡ μουσική.

Ὁ Σοπὲν σπανίως ἔπαιζε, καὶ μόνον ὁσάκις ἦτο βέβαιος καὶ ἀσφαλὴς περὶ τῆς τελειότητος τῆς ἐκτελέσεως, ἀπεφάσιζε νὰ καθίσῃ πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ὁ Λίτζτ τοὐναντίον ἔπαιζε πάντοτε, ἀδιαφορῶν ἐντελῶς ἂν ἔπαιζε καλῶς ἢ κακῶς.

Ἑσπέραν τινὰ τοῦ Μαΐου, μεταξὺ τῆς ἑνδεκάτης ὥρας καὶ τοῦ μεσονυκτίου, πᾶσα ἡ φιλικὴ ὁμήγυρις ἦτο συνηγμένη ἐντὸς τῆς μεγάλης αἰθούσης. Τὰ μεγάλα παράθυρα ἦσαν ἀνοικτὰ πρὸς τὴν πλησιφαῆ σελήνην, αἱ ἀηδόνες ἔψαλλον ὑπὸ τὰ φύλλα, καὶ ὀξὺ ἄρωμα οἰνάνθης καὶ ῥόδων εἰσέπνεεν ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ Λίτζτ ἐξετέλει νυκτερινήν τινα μελῳδίαν (Nocturne) τοῦ Σοπὲν, διανθίζων ὅμως αὐτὴν κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἀναμιγνύων ποικίλματα μὴ ὑπάρχοντα, βραδύνων ἢ ταχύνων τὸ μέλος κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του, καὶ μεταβάλλων αὐτὸ ἵνα παραγάγῃ μείζονα, ὡς ἐνόμιζεν, ἐντύπωσιν. Ὁ Σοπὲν πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ἐφάνη ἀνησυχῶν καὶ τεταραγμένος, τέλος δὲ, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ καταστείλῃ ἑαυτὸν, ἐπλησίασεν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ εἶπεν εἰς τὸν Λίτζτ μεθ' ὅλης του τῆς ἀγγλικῆς ἀπαθείας:

— Κάμε μου τὴν χάριν, ἀγαπητὲ, ὁσάκις μοῦ κάμνῃς τὴν τιμὴν νὰ παίζῃς ἰδικάς μου συνθέσεις, νὰ παίζῃς ὅ,τι εἶνε γραμμένον· εἰ δὲ μὴ, παῖζε ἄλλο πρᾶγμα. Ὁ Σοπὲν μόνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ τὸν Σοπέν.

— Αἴ, τότε λοιπὸν, παῖξε μόνος σου! ἀπήντησεν ὁ Λίτζτ καὶ ἠγέρθη κάπως πειραγμένος.

— Εὐχαρίστως, ὑπέλαβεν ὁ Σοπέν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσβέσθη ὁ λαμπτὴρ ὑπὸ μικρᾶς τινος λαμπυρίδος, ἥτις εἶχε καύσει τὰς πτέρυγάς της εἰς τὸ φῶς. Ἠθέλησαν νὰ τὴν ἀνάψωσιν ἐκ νέου, ἀλλ' ὁ Σοπὲν ἀντέστη.

— Ὄχι, εἶπε· σβύσατε μάλιστα, σᾶς παρακαλῶ, καὶ τὰ κηρία· μ' ἀρκεῖ τὸ φῶς τῆς σελήνης.

Καὶ καθίσας ἔπαιξε. . . ἔπαιξεν ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ὥραν.

Πῶς ἔπαιξε δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ τὸ περιγράψωμεν. Ὑπάρχουσι συγκινήσεις, ἃς αἰσθάνεταί τις ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ ἑρμηνεύσῃ. Ἤθελέ τις εἴπει, ὅτι ἐσίγων αἱ ἀηδόνες ἵνα τὸν ἀκούσωσι, καὶ αὐτὰ τὰ ἄνθη ἐρρόφων ὡς δρόσον τοὐρανοῦ τὸ οὐράνιον ἐκεῖνο μέλος. Τὸ ἀκροατήριον ἐν σιωπηρᾷ ἐκστάσει μόλις ἀνέπνεε, καὶ ὅτε ὁ γόης ἔπαυσε, πάντων τὰ ὄμματα ἦσαν δακρύβρεκτα, πρῶτα τοῦ Λίτζτ. Ἠγέρθη οὗτος καὶ ἔσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸν Σοπὲν, ἀναφωνῶν:

— Εἶχες δίκαιον, φίλε μου! Τὰ ἔργα μεγαλοφυΐας ὡς ἡ ἰδική σου εἶνε ἱερά. Εἶνε βεβήλωσις νὰ τὰ ἐγγίζῃ τις. Εἶσαι ἀληθινὸς ποιητής· ἐγὼ εἶμαι σχοινοβάτης ἐμπρός σου.

— Ἆ, μπᾶ! ὑπέλαβε ζωηρῶς ὁ Σοπέν· ἔχομεν καθεὶς τὸ εἶδός μας καὶ τίποτε ἄλλο. Ἠξεύρεις πολὺ καλὰ, ὅτι κανεὶς εἰς τὸν κόσμον δὲν παίζει καθὼς σὺ τὸν Βετχόβεν καὶ τὸν Βέμπερ. Κάμε μου τὴν χάριν, παῖξέ μου τὸ adagio τοῦ Βετχόβεν εἰς do dieze, ἀλλὰ παῖξέ το μὲ τὰ σωστά σου, ὅπως παίζεις ὅταν θέλῃς.

Ὁ Λίτζτ ἔπαιξεν ἀληθῶς τὸ βραδὺ ἐκεῖνο μέ-

λος μεθ' ὅλης του τῆς ψυχῆς καὶ ὅλης του τῆς θελήσεως· τότε δὲ ἄλλο τι συγκινήσεως εἶδος κατέλαβε τοὺς ἀκροατάς. Ἔκλαυσαν, ὠλόλυξαν, ἀλλὰ τὰ δάκρυά των δὲν ἦσαν πλέον τὰ ἤρεμα ἐκεῖνα δάκρυα, ἅτινα εἶχε χύσει ὁ Σοπέν· ἦσαν *δάκρυα σκληρά*, ὡς τὰ λέγει ὁ Ὀθέλλος. Ἡ ἀπὸ τῶν δακτύλων τοῦ Λίτζτ ἐκπεμπομένη μελῳδία δὲν παρεισέδυεν ἤρεμος καὶ πραεῖα εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐνεπήγνυτο βιαίως εἰς αὐτήν, ὡς ἐγχειρίδιον. Δὲν ἦτο ἐλεγεία πλέον, ἀλλὰ δρᾶμα.

Ὁ Σοπὲν ἐν τούτοις ἐνόμισεν, ὅτι εἶχεν ἐπισκιάσει ἐντελῶς τὸν Λίτζτ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, καὶ ἐκαυχήθη μάλιστα ἐπὶ τούτῳ λέγων:

—Πῶς ἐπειράχθη!

Ὁ Λίτζτ ἔμαθε τὸ λεχθὲν, καὶ ἐξεδικήθη ταχέως, ὡς πνευματώδης καλλιτέχνης.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ ὁμήγυρις ἦτο καὶ πάλιν συνηγμένη τὴν αὐτὴν περὶ τὸ μεσονύκτιον ὥραν ἐντὸς τῆς αὐτῆς αἰθούσης, ὁ δὲ Λίτζτ παρεκάλεσε τὸν Σοπὲν νὰ κυμβαλίσῃ. Οὗτος συνήνεσε τέλος μετὰ πολλὰς παρακλήσεις. Ὁ Λίτζτ τότε παρεκάλεσε νὰ σβέσωσιν ὅλα τὰ φῶτα καὶ νὰ καταπετάσωσι τὰς αὐλαίας, ἵνα γείνῃ πλῆρες τὸ σκότος. Ὅτε δ' ἐξεπληρώθη ἡ καλλιτεχνική του αὕτη ἰδιοτροπία, καὶ ὁ Σοπὲν ἡτοιμάζετο νὰ καθίσῃ πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου, πλησιάσας ἐκεῖνος τῷ ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὖς καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν του. Ὁ Σοπὲν, οὐδόλως μαντεύων τὴν πρόθεσιν τοῦ συναδέλφου του, ἐκάθισεν ἀθορύβως πλησίον του. Τότε ὁ Λίτζτ ἔπαιξεν ὅσα τεμάχια ὁ Σοπὲν εἶχεν ἐκτελέσει τὴν προτέραν ἐκείνην ἀξιομνημόνευτον ἑσπέραν, περὶ ἧς πρὸ μικροῦ ἐλέγομεν· κατώρθωσεν ὅμως νὰ παίξῃ αὐτὰ τοσοῦτον θαυμασίως μιμηθεὶς τὸ ὕφος καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἀντιζήλου του, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ ἀπατηθῇ τις· καὶ ἀληθῶς πάντες ἠπατήθησαν, ἡ αὐτὴ δὲ μαγεία καὶ ἡ αὐτὴ συγκίνησις ἐπανελήφθησαν παρὰ τοῖς ἀκροαταῖς. Ὅτε δὲ τέλος ἡ ἔκστασις αὐτῶν ἐκορυφώθη, ἔτριψεν αἴφνης ὁ Λίτζτ ἓν φωσφόρον καὶ ἀνῆψε τὰ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου κηρία. Φαντάζεταί τις ὁποίαν ἀφῆκαν πάντες κραυγὴν ἐκπλήξεως.—Πῶς! σεῖς ἦσθε; —Ὡς βλέπετε!—Ἀλλ' ἡμεῖς ἐνομίζαμεν, ὅτι ἦτο ὁ Σοπέν!—Τί λέγεις; ἠρώτησεν ὁ Λίτζτ τὸν ἀντίζηλόν του.— Λέγω καὶ ἐγὼ ὅ,τι λέγουν ὅλοι· κ' ἐγὼ ἐνόμισα ὅτι ἦτο ὁ Σοπέν.—Βλέπεις, εἶπε τότε ὁ μέγας μουσουργὸς ἐγειρόμενος, ὅτι ὁ Λίτζτ δύναται νὰ γείνῃ Σοπὲν ὅταν θέλῃ· δύναται ὅμως καὶ ὁ Σοπὲν νὰ γείνῃ Λίτζτ;

Ἀγνοοῦμεν, ἂν ἀπεδέχθη ὁ Σοπὲν τὴν πρόκλησιν. Λ.

ΤΑ ΤΕΧΝΗΤΑ ΜΕΙΔΙΑΜΑΤΑ

Πολλοὶ δὲν ἀγαπῶσι τὸν θορυβώδη γέλωτα. Οὐδέποτε ᾐσθάνθην τὴν ἀνάγκην νὰ φωνήσω χά, χά, χά, λέγει ὁ Φοντενέλ. Ὁ μέγας γέλως διαστρέφει τῷ ὄντι τὸ πρόσωπον, καὶ εἶνε χυδαῖος. Ἀλλὰ τί ἁβρότερον, τί χαριέστερον, τί θελκτικώτερον τοῦ λεπτοῦ μειδιάματος; Δυστυχῶς τὸ γνήσιον μειδίαμα εἶνε σπάνιον· ἀντὶ ἑνὸς ἀληθοῦς, πόσα ψευδῆ! πόσα ἐπιτετηδευμένα! Θὰ περιγράψωμέν τινα ἐκ τῶν τελευταίων.

Τὸ μειδίαμα τοῦ ἡγεμόνος.

Τὸ μειδίαμα τοῦτο λαμβάνουσι μεθ' ἑαυτῶν οἱ ἡγεμόνες, ἅμα ἐξερχόμενοι, θέτουσι δὲ κατὰ μέρος, ἐὰν πρόκηται νὰ ἐξέλθωσιν ἐφ' ἁμάξης κεκλεισμένης. Εἶνε μειδίαμα περιοδικόν, ἐπανέρχεται δὲ τακτικῶς ὡς ἐὰν ὠθεῖτο ὑπὸ μηχανῆς, κατὰ διαστήματα χρονικὰ ἴσα, ὡς αἱ λάμψεις τοῦ φάρου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Ἐν γένει ἡ κίνησις κανονίζεται διὰ τῶν ἀνατιναγμῶν τῶν ἐλαστικῶν προσκεφαλαίων τῆς ἁμάξης, οἵτινες ἐπιτρέπουσι συγχρόνως εἰς τὸν ἡγεμόνα νὰ συνοδεύσῃ τὸ μειδίαμα καὶ διὰ μιᾶς ἐλαφρᾶς κλίσεως τοῦ σώματος πρὸς τὰ ἔμπρός.

Καὶ ὁ ἡγεμὼν ἐπιδαψιλεύει πρὸς δεξιὰν καὶ πρὸς ἀριστερὰν τὸ αὐτοκίνητον μειδίαμα! Ἐνίοτε ἀπευθύνεται πρός τινα, ὅστις ἤδη ἐχαιρέτησεν ἢ μέλλει νὰ χαιρετήσῃ, ἄλλοτε πάλιν πρός τινα, ὅστις δὲν θὰ χαιρετήσῃ, δὲν εἶνε δὲ σπάνιον νὰ ἀπευθυνθῇ τὸ μειδίαμα καὶ εἰς πεζοδρόμιον, ὅπου οὐδεὶς ὑπάρχει. Ἐπιτείνεται, ὁπόταν τὸ πλῆθος ἀνακράζῃ: «Ζήτω ὁ βασιλεύς», ἢ «Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ».

Τὸ μειδίαμα τοῦ ἐμπόρου.

Τὸ μειδίαμα τοῦτο ἀναφαίνεται ἐπὶ τῶν χειλέων, εὐθὺς ἅμα παρουσιασθῇς εἰς τὴν θύραν τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος.

— Τί ἐπιθυμεῖ ὁ κύριος ἢ ἡ κυρία;

Τὸ μειδίαμα διαρκεῖ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἡ διαπραγμάτευσις τῆς ἀγορᾶς. Ταύτης γενομένης, τὸ μειδίαμα λαμβάνει μεγαλητέραν ἐπίτασιν, ἵνα συνοδεύσῃ τοὺς ἑξῆς λόγους:

— Ἐπιθυμεῖτε ἀκόμη τίποτε ἄλλο;

Σβύνει εὐθὺς ἅμα ἀποκριθῇς «εὐχαριστῶ».

Τὸ μειδίαμα τοῦ ἰατροῦ.

Ἰδοὺ ἓν μειδίαμα πρὸς τὸ ὁποῖον οὐδόλως δυσπιστοῦμεν. Φαίνεται τόσον εἰλικρινές, τόσον φυσικόν!

— Λοιπόν, ἰατρέ, νομίζετε, ὅτι δὲν θὰ χειροτερεύσω;

— Διόλου δὲν θὰ χειροτερεύσετε.

— Ἐν τούτοις, τὸ βάρος αὐτὸ τῆς κεφαλῆς σήμερον; . . .

— Δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἀνησυχήσῃ.

— Ὁ σφιγμός μου;

— Εἶνε φυσικός.

— Καὶ ἡ δυσκολία τῆς ἀναπνοῆς;

— Τὴν ἐπερίμενον. Δὲν θὰ δυνηθῆτε βεβαίως νὰ σηκωθῆτε τόσον ταχέως, ὅσον ἐπιθυμεῖτε, ἀλλ' εἶνε περαστικόν.

Ὁ ἰατρὸς ἐξέρχεται, τότε δὲ παύει τὸ μειδίαμα καὶ λέγει χαμηλῇ τῇ φωνῇ πρὸς τοὺς συγγενεῖς μετὰ κατηφείας·

Digitized by Google

— Δὲν σᾶς τὸ κρύπτω· ὁ ἀσθενὴς εὑρίσκεται εἰς κίνδυνον, δὲν θὰ ἐκάμνετε δὲ ἄσχημα νὰ συγκαλέσετε ἰατρικὸν συμβούλιον.

Τὸ μειδίαμα τοῦ φωτογραφηθέντος.

Λάβετε φυσικὴν στάσιν. — Ὀλίγον πρὸς ἀριστεράν... Ἡ κεφαλὴ μᾶλλον πρὸς τὰ ὀπίσω. Κάλλιστα· ἀλλὰ φαίνεσθε κατηφής. Μειδιάσατε, παρακαλῶ... Ἀκόμη ὀλίγον. Ἀκόμη. Προσπαθήσατε ν' ἀναπολήσετε εὐάρεςόν τι ἀντικείμενον.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔχετε τὴν εἰκόνα σας μὲ ἓν μειδίαμα.

Τὸ μειδίαμα τοῦ νεοϋπάνδρου.

Ὁ νεοΰπανδρος καθ' ἑαυτόν: Ἔξοδα ἐπὶ ἐξόδων! Ἡ Μαρία δυστυχῶς ἀγαπᾷ τὴν πολυτέλειαν. Αἱ παρατηρήσεις μου σήμερον τὴν δυσηρέστησαν... Ποῦ θὰ πᾶμε; Ἆ! ἤμην πολὺ ἡσυχώτερος πρὶν νυμφευθῶ... Νά, οἱ φίλοι μου ἔρχονται νὰ μὲ συγχαρῶσι.

Οἱ φίλοι: Σᾶς συγχαίρομεν, σᾶς συγχαίρομεν!

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ!— Καὶ ὁ νεοΰπανδρος μειδιᾷ, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν ἐπαναλαμβάνει: «Ἤμην πολὺ ἡσυχώτερος πρὶν νυμφευθῶ».

Τὸ μειδίαμα τῆς φίλης.

Ἆ! ἀγαπητὴ Ἑλένη, ὁποία εὐχάριστος ἔκπληξις! Πρὸ ὀλίγου ἀνεφέραμεν τὸ ὄνομά σου. Εἶσαι καλά; Πόσον ὡραῖα εἶσαι ἐνδεδυμένη! Νὰ ἴδω τὸ φόρεμά σου... Εἶνε πραγματικῶς λίαν ἐπιτυχημένον. (*Χαμηλῇ τῇ φωνῇ εἰς τὴν σύντροφόν της*): Τί κακοφτειασμένον φόρεμα!

Τὸ μειδίαμα τοῦ πεσόντος κατὰ γῆς

Ὁ κ. ** ὠλίσθησεν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου καὶ ἐξηπλώθη φαρδὺς πλατύς.

— Ἐκτυπήσατε πολύ;

— Δὲν εἶνε τίποτε, εὐχαριστῶ.—καὶ μειδιᾷ.

Τὸ μειδίαμα τοῦτο ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν ὅτι ὁμοιάζει πολὺ πρὸς μορφασμόν. **Ἀ**

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος ἐν αἰθούσῃ χοροῦ:

Ὁ λόγος εἶνε περὶ κυρίας, ἥτις *βαλσίζει*, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ὥριμος ἡλικία εἶνε πρόδηλος, μὲ ὅλα τὰ πολλὰ καὶ διάφορα τεχνάσματά της.

— Εἶνε τοὐλάχιστον σαράντα πέντε ἐτῶν...

— Δὲν γνωρίζω... Αὐτὴ κρύπτει τὴν ἡλικίαν της.

— Ὄχι καὶ τόσον καλά... διότι ὅλος ὁ κόσμος τὴν εὑρίσκει.

*
* *

Μεταξὺ τραπεζιτῶν:

— Εἶνε ἀπορίας ἄξιον πῶς ὁ κ. Α. ἐπλούτησε τόσον 'γρήγορα, ἐνῷ εἶχε μεγάλα κεφάλαια τιμιότητος.

— Ἴσα ἴσα δι' αὐτό... Τὰ κεφάλαιά του αὐτὰ τὰ ἐξεποίησεν εἰς τιμὰς ἐπωφελεστάτας.

*
* *

Τεμάχιον διαλόγου, ὃν ἤκουσάν τινες ἔν τινι χορῷ:

— Ἆ, νά! Ἡ Κα **, ἡ ὁποία ἀπεφάσισε τέλος πάντων νὰ μὴ εἶνε *δεκολτέ*.

— Ἐπὶ τέλους ἐννόησεν, ὅτι ἔφθασε πλέον ἡ στιγμὴ νὰ ῥίψῃ πέπλον ἐπὶ τοῦ παρελθόντος...

*
* *

Δύο φίλοι ἐθαλασσοπόρουν ἐντὸς ἀτμοπλοίου. «Φίλε μου, εἶπεν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον, δὲν μοὶ λέγεις, τί διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ ἀτυχίας καὶ δυστυχήματος;»

— Ἰδού, εἶπεν ὁ ἄλλος. Ἐὰν τώρα ἡ πενθερά μου ἔπιπτεν εἰς τὴν θάλασσαν, θὰ εἴχομεν ἓν ἀτύχημα, ἐὰν ὅμως τὴν ἔσωζέ τις, τοῦτο θὰ ἦτο δυστύχημα.

****

Τρεῖς κυρίαι ἤριζον περὶ τοῦ κάλλους αὐτῶν τοῦ.... ἀνυπάρκτου. Παρατυχὼν ἀστεῖός τις καὶ ἀκούσας τὴν ἔριν εἶπεν εἰς αὐτάς:

> Ἀφήσατε τὰς ἔριδας, διότι καὶ αἱ τρεῖς σας
> ἐξ ἴσου εἶσθε ὅμοιαι... διαφορὰ καμμία.
> Ἐὰν ὁ Πάρις ἤρχετο κριτὴς τῆς καλλονῆς σας,
> τὸ μῆλον θὰ τὸ ἔκοπτεν εὐθὺς εἰς μέρη τρία...

τῶν κυριῶν τὰ πρόσωπα ἠκτινοβόλουν ὑπὸ χαρᾶς, ἀλλ' ὁ ποιητὴς προσέθηκε:

« καὶ θὰ τὸ ἔτρωγε... **Φ..

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἡ οἰκογένεια ** ἐδέχετο συχνὰ εἰς γεῦμα τὸν βουλευτὴν *

Κατα τὰς ἡμέρας ταύτας μεγάλη ἦτο ἡ χαρὰ τοῦ μικροτέρου παιδίου τῆς οἰκογενείας.

Ὁ βουλευτὴς τὸ ἐρωτᾷ:

— Σ' ἀρέσει λοιπὸν πολὺ ποῦ ἔρχουμαι καὶ τρώγω μαζῦ σας;

— Ὤ! ναί....

— Γιατὶ μ' ἀγαπᾷς πολύ, δὲν εἶνε ἔτσι;

— Ἆ! ὄχι· γιατὶ κάνουμε ἕνα φαγὶ περισσότερο.

Ἡμέραν τινὰ εἷς τῶν κομψευομένων μας παρουσιάζεται εἴς τινα τραπεζίτην καὶ ζητεῖ δάνειον χιλίων φράγκων, ἅτινα ὁ τραπεζίτης τῷ δίδει, χωρὶς ἐλπίδα νὰ τὰ ξαναΐδῃ.

Μετὰ τρεῖς μῆνας παρουσιάζεται ὁ ὀφειλέτης φέρων τὰ χίλια φράγκα.

— Καθὼς φαίνεται, λέγει ὁ τραπεζίτης εἰς τὸν ταμίαν του, δίδων αὐτῷ τὰ χρήματα, ὁ κύριος οὗτος δὲν θὰ μᾶς κοστίσῃ χίλια φράγκα, ἀλλὰ δύο χιλιάδες!...

Κύριός τις ἔλεγεν ἐσχάτως εἰς τὸν ἁμαξηλάτην του:

— Μά, Νικόλα, αὐτὸ κατήντησεν ἀνυπόφορον· αἰωνίως 'ς τὸ καπηλειὸ θὰ σ' εὑρίσκουν νὰ παίζῃς τὰ χαρτιά....

— Ἂν ὁ κύριος κατώρθονε νὰ μ' ἔμπαζε 'ς τὴν λέσχη, ὅπου πηγαίνει κάθε βράδυ! ΙΩΝΑΣ.

Digitized by Google

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἠθικῶς εἶνε ἡδύτατον πρᾶγμα ἡ ἐλπίς, ὑλικῶς δ' ἔχει πολλὴν τὴν εὐμάρειαν τὸ ζῆν ἐπὶ πιστώσει· ἀλλ' ἀμφοτέρων τούτων τὸ τέλος εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτό : ἡ ἐσχάτη ἀθλιότης καὶ ἔνδεια.

*** Τὴν γυναῖκα, ἣν ἀγαπᾷ ὁ εἰκοσαέτης, θέλει νὰ εἶνε ἄστρον μεσουρανοῦν καὶ ἀκτινοβολοῦν πρὸς ὅλον τὸν κόσμον· τὴν δὲ γυναῖκα, ἣν ἀγαπᾷ ὁ τεσσαρακοντούτης, θέλει νὰ εἶνε λύχνος κεκρυμμένος ὄπισθεν παραπετασμάτων καὶ φωτίζων μόνον τὴν ἑστίαν τοῦ οἴκου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἁπλούστερον ταχυδρομικὸν γραφεῖον τοῦ κόσμου εἶνε βεβαίως τὸ ὑπάρχον ἐν **Baoky-Island.** Τὸ **Baoky-Island** εἶνε βράχος κείμενος μεταξὺ **Queensland** καὶ τῆς Νέας Γουϊνέας· ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἐντὸς σπηλαίου, τὸ ὁποῖον δεικνύει εἰς τοὺς παραπλέοντας σημαία ἄνωθεν αὐτοῦ κυματίζουσα, ὑπάρχει μέγα βαρέλιον φέρον ἐπιγραφὴν «Poste-office», ἤτοι *Ταχυδρομικὸν γραφεῖον*.

Ἐντὸς τοῦ βαρελίου ὑπάρχουσι πάντα τ' ἀναγκαῖα πρὸς γραφήν, καὶ βιβλίον, ἐν ᾧ ἐγγράφονται πληροφορίαι καὶ παρατηρήσεις. Ὀλίγον παρέκει ὑπάρχει ἀποθήκη διαφόρων τροφίμων χάριν τῶν ναυαγούντων, καὶ τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν οὐχὶ σπανίως ἕνεκα τοῦ ἐπικινδύνου τῆς διαβάσεως. Τὰ εἰς τὸν βράχον τοῦτον πλησιάζοντα πλοῖα λαμβάνουσι τὰς ἐν τῷ βαρελίῳ τυχὸν ὑπαρχούσας ἐπιστολάς, ἵνα διευθύνωσιν αὐτὰς εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, οἱ δὲ ἔχοντες ἄφθονον προμήθειαν τροφίμων ἀφίνουσιν ἐξ αὐτῶν μέρος ἢ τινὰ τονωτικὰ εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ σπηλαίου χάριν ἐκείνων, οἵτινες ἤθελον τυχὸν λάβει αὐτῶν χρείαν.

Θέλετε νὰ λάβητε ἰδέαν τινὰ τῆς ἀφελείας καὶ τῆς ἁπλότητος τῶν ἠθῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων τῆς εὐδαίμονος ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας; Ἀκούσατε τὸ μικρὸν τοῦτο γεγονός, ὅπερ πρὸ μικροῦ συνέβη ἐν Βέρνῃ.

Ὁ κ. **Welti**, πρόεδρος τῆς ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας, μεριμνᾷ ἐξ ἴσου περί τε τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Καθ' ἑκάστην ὁ ἀξιότιμος τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ συμβουλίου πρόεδρος ἐξέρχεται τοῦ προεδρικοῦ μεγάρου πεζός, καὶ ὡς ἁπλοῦς ὑπάλληλος ἄνευ οὐδεμιᾶς συνοδίας ἢ ἐπιτίμου φρουρᾶς μεταβαίνει εἰς τὰ ἔργα του. Ἐσχάτως, ἡμέραν τινά, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους ἐπεθύμησε καθὸ μέλος καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου, νὰ ῥίψῃ *μιὰ 'ματιὰ* εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς πόλεως· προσῆλθε δὲ καθ' ἣν ὥραν ἐπρόκειτο νὰ διδαχθῇ τὸ ἑλληνικὸν μάθημα· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ καθηγητὴς δὲν ἐφαίνετο, οἱ μαθηταὶ ἤρχισαν νὰ τρίβωσιν ἐκ χαρᾶς τὰς χεῖρας.

«Εἰσέλθετε, τέκνα μου, λέγει τότε ὁ κ. **Welti**, μὲ τὴν ἄδειάν σας ἀναπληρῶ ἐγὼ τὸν καθηγητήν, ἀφοῦ δὲν ἔρχεται σήμερον».

Ἅμ' ἔπος, ἅμ' ἔργον. Ὁ πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας καταλαμβάνει τὴν καθηγετικὴν ἕδραν, ἐπὶ ὅλην δὲ ὥραν καταθέλγει τοὺς νεαροὺς μαθητάς, μυσταγωγῶν αὐτοὺς ὡς βαθὺς τῆς σοφίας μύστης εἰς τὰς κεκρυμμένας καλλονὰς τῆς γλώσσης τοῦ Ὁμήρου.

Εἷς ἐκ τῶν ῥητόρων τῆς σήμερον, ὅστις ἔχει τὸν λόγον ταχύτατον, ἀλλὰ καὶ ἐπαγωγότατον ἅμα, εἶνε ἀναμφιβόλως ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς Βουλῆς κ. Γαμβέττας. Κατὰ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγορεύσεις αὐτοῦ ὁ διάσημος ῥήτωρ ἀπαγγέλλει οὐχὶ ὀλιγωτέρας τῶν 230 λέξεων ἀνὰ πᾶν λεπτόν, ἐνῷ οἱ συνήθεις ῥήτορες ἀπαγγέλλουσιν ἐν τῷ αὐτῷ χρονικῷ διαστήματι τὸ πολὺ 170 μέχρις 180 λέξεις. Διακοσίας τριάκοντα λέξεις εἰς τὸ λεπτόν! δὲν εἶνε μικρὸν πρᾶγμα. Καὶ ἐν τούτοις τὴν εὐχέρειαν ταύτην τοῦ λέγειν ὑπερέβη κατὰ πολὺ ἄλλος ῥήτωρ, ἀποθανὼν πρὸ πολλοῦ, ὁ λόρδος Μακώλεϋ. Περὶ τούτου λέγεται ὅτι ἔφθανε νὰ ἀπαγγείλῃ μέχρι 320-330 λέξεων κατὰ πᾶν λεπτόν, ἐμβάλλων οὕτω εἰς ἀπελπισίαν τοὺς στενογράφους τῆς Βουλῆς, ὧν οὐδ' οἱ ἱκανώτατοι ἠδύναντο νὰ τὸν παρακολουθήσωσι. Τὴν ἀδυναμίαν δὲ ταύτην τῶν στενογράφων ἀνεπλήρουν φέροντες εἰς τὰς συνεδριάσεις, καθ' ἃς ἐπρόκειτο νὰ ὁμιλήσῃ ὁ Μακώλεϋ, τυφλόν τινα διὰ θαυμαστῆς μνήμης πεπροικισμένον, ὅστις κατόπιν ἐπανελάμβανε κατὰ λέξιν ὁλόκληρον τὸν λόγον χωρὶς νὰ μεταβάλῃ τὸ παραμικρόν.

Ἡ **Revue Britannique** δημοσιεύει περιγραφὴν πολυτελοῦς σινικοῦ γεύματος, ἐν ᾧ παρέστη Ἄγγλος τις περιηγητής. «Τὸ περιεργότατον ἐν τῷ γεύματι τούτῳ, γράφει ὁ περιηγητὴς οὗτος, ἦν *πιατέλα* κεκαλυμμένη, εἰς ἣν εἶδον ὅτι ἐνέχυσαν πρὸ μικροῦ οἶνον· ἦσαν δ' ἐν τῇ *πιατέλᾳ* ταύτῃ καρίδες ζωνταναί· μόλις ἀνηγέρθη τὸ πῶμα καὶ ἀμέσως αἱ καρίδες ἤρξαντο κινούμεναι, πηδῶσαι καὶ ἐξερχόμεναι τῆς *πιατέλας*· ἀλλ' οἱ ἐπιτήδειοι συνδαιτυμόνες συνελάμβανον αὐτὰς εἰς τὸν ἀέρα διὰ τῶν ξυλαρίων των (εἶδος ξυλίνων περονίων) καὶ τὰς ἔφερον εἰς τὸ στόμα· οὐδέποτε θὰ ἠδυνάμην νὰ κατορθώσω τοιοῦτόν τι, ἀλλὰ καὶ ἂν ἠδυνάμην, δι' οὐδένα λόγον θὰ συγκατετιθέμην νὰ ἐμβάλω εἰς τὸ στόμα τὰ ζωντανὰ ταῦτα ζωΰφια».

Ἄριστα τῶν λιχνευμάτων θεωροῦσιν οἱ Σῖναι τὰ κρέατα γάτων καὶ κυνῶν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἑστιατόρια ὀνομαστά, ἐν οἷς ἀποκλειστικῶς μαγειρεύονται τοιαῦτα. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἑστιατόριον τοῦτο βλέπετε σειρὰν χυτρῶν, ἐν αἷς ἀμέσως τηγανίζεται τεμάχιον τῶν τοιούτων κρεῶν, κατ' ἐκλογὴν τοῦ θαμῶνος· γνωστοποίησις δὲ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀγγέλλει, ὅτι εὑρίσκεται ἀείποτε ἐν τῷ ἑστιατορίῳ κρέας μαύρου γάτου, διότι τῶν τοιούτων γάτων τὰ κρέατα ἐκτιμῶνται πλέον τῶν ἄλλων.

Κανόνες τῆς τέχνης τοῦ ἀνευρίσκειν τὸν χαρακτῆρα ἀνθρώπου τινὸς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν γελᾷ.

Digitized by Google

Ὑπάρχουσι τόσα εἴδη γέλωτος, ὅσα καὶ φωνήεντα.

Οἱ ἄνθρωποι, ὅσων ὁ γέλως ἠχεῖ ὡς Α, εἶνε εἰλικρινεῖς, ἀσταθεῖς, φίλοι τοῦ θορύβου καὶ τῆς κινήσεως.

Οἱ γελῶντες μὲ τὸ φωνῆεν Ε εἶνε φλεγματικοὶ καὶ μελαγχολικοί.

Τὸ φωνῆεν Ο ἐλέγχει αἰσθήματα γενναῖα, καὶ τόλμην κινημάτων. Ἐὰν ὁ γέλως οὗτος ἀνήκῃ εἰς πρόσωπον θῆλυ, ἔσο προσεκτικός.

Τὸ Ι εἶνε γέλως τῶν παιδίων καὶ τῶν ἁπλοϊκῶν, μαρτυρεῖ δὲ ἄνθρωπον περιποιητικὸν καὶ ἐπιδεκτικὸν ἀφοσιώσεως, ἀλλὰ δειλὸν καὶ ἀναποφάσιστον.

Ἀπόφευγε ὡς πανώλην πάντας ὅσων ὁ γέλως ἠχεῖ ὡς τὸ γαλλικὸν u. Εἶνε φιλάργυροι, ὑποκριταὶ καὶ μισάνθρωποι.

〰 Διάσημοι φυσιολόγοι πολλάκις ἀπεφάνθησαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐλάχιστα παρατηρεῖ τὴν θαυμασίαν ὀξύνοιαν, τὴν ὁποίαν δεικνύουσι τὰ ζῷα πρὸς ὅσα οἱ κύριοί των φέρονται ἠπίως καὶ συμπαθῶς. Ἓν παράδειγμα τοιαύτης νοημοσύνης εἶνε τὸ ἑπόμενον, ὅπερ ἀναφέρει ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερὶς «Little Folks Magazine».

Ἱσπανὸς χωρικός, κατοικῶν εἰς τὰ προάστεια τῆς Μαδρίτης, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἤρχετο καθ' ἑκάστην εἰς τὴν πόλιν ὁδηγῶν ὄνον φορτωμένον δύο στάμνους γάλακτος, ὅπερ ἐπώλει εἰς τοὺς πελάτας του. Ἡμέραν τινὰ ὁ χωρικὸς ἠσθένησεν, ἡ δὲ σύζυγός του ἐπρότεινε νὰ πέμψωσι μόνον τὸν ὄνον νὰ φέρῃ τὸ γάλα εἰς τοὺς πελάτας. Τοῦ ἀνδρὸς συναινέσαντος, αἱ στάμνοι πλήρεις γάλακτος ἐφορτώθησαν ἐπὶ τοῦ ὄνου, τεμάχιον δὲ χάρτου προσηρτήθη εἰς τὸ προμετωπίδιον τοῦ ζώου, δι' οὗ παρεκαλοῦντο οἱ πελάται νὰ λάβουν ἕκαστος μόνος τὸ ἀναγκαιοῦν γάλα, καὶ νὰ κλείσουν πάλιν καλὰ τὰς στάμνους. Ὁ ὄνος ἀνεχώρησε μόνος, μετά τινα δὲ ὥραν ἐπανῆλθε φέρων κενὰς τὰς στάμνους εἰς τὴν θέσιν των. Ἀναῤῥώσας ὁ κύριος τοῦ ὄνου ἐξῆλθε πάλιν κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τὸν πρωϊνὸν γῦρον μὲ τὸ γάλα, ἐρωτήσας δὲ τοὺς πελάτας του ἂν ὁ ὄνος τοῖς ἔφερε τακτικῶς τὸ γάλα, ἔμαθεν ὅτι τὸ ζῷον, ἅμα φθάνον ἐνώπιον ἑκάστης θύρας, ἵστατο περιμένον νὰ ἔλθωσι νὰ λάβωσι τὸ γάλα, χωρίς ποτε νὰ ἀπατηθῇ, ἐνίοτε δὲ καὶ ἔσυρε διὰ τῶν ὀδόντων τὸν κώδωνα, ὅταν ἠργοπόρουν νὰ ἐξέλθωσι.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἀφήγησις εἶνε ἔπαινος οὐ μόνον τῆς νοημοσύνης τοῦ ζώου, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ πρωτότυπον τῆς ἠλιθιότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς παροιμιώδους τιμιότητος τοῦ λαοῦ τῆς Ἱσπανίας, μεταξὺ τοῦ ὁποίου σπανιώτατον εἶνε νὰ ἀπαντήσῃ τις κλέπτην.

〰 Ἀπὸ ποίας ἡλικίας ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ συνέρχεται εἰς γάμον; Περὶ τούτου διαφωνοῦσιν αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων τῆς Εὐρώπης Κρατῶν. Ἰδοὺ δὲ πῶς ὁρίζεται ὁ κατώτατος ὅρος τῆς ἡλικίας κατὰ τὰ διάφορα Κράτη. Ἐν Αὐστρίᾳ δι' ἀμφότερα τὰ γένη ἀπαιτεῖται ἡλικία 14 ἐτῶν. Ἐν Βελγίῳ διὰ μὲν τοὺς ἄνδρας ἡλικία 18 ἐτῶν, διὰ δὲ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Γερμανίᾳ 18 διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ 14 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ἱσπανίᾳ 14 διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ 12 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοὺς ἄνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Οὐγγαρίᾳ οἱ μὲν καθολικοὶ καὶ ὀρθόδοξοι ἀπαιτοῦσιν ἡλικίαν διὰ τοὺς ἄνδρας ἐτῶν 14, διὰ τὰς γυναῖκας 12· οἱ δὲ διαμαρτυρόμενοι διὰ τοὺς ἄνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15 ἐτῶν. Ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τοὺς ἄνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Πορτογαλίᾳ 14 διὰ τοὺς ἄνδρας, 12 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ῥωσσίᾳ 18 διὰ τοὺς ἄνδρας, 15 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ῥουμανίᾳ 18 διὰ τοὺς ἄνδρας, 16 διὰ τὰς γυναῖκας· ἐν Σαξωνίᾳ ὡσαύτως. Ἐν Ἑλβετίᾳ ποικίλλει εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας ἀπὸ 14 μέχρις 20 διὰ τοὺς ἄνδρας, καὶ ἀπὸ 12 μέχρι 17 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Τουρκίᾳ δὲ ἐπιτρέπουσι τὸν γάμον ἅμα τῇ ἥβῃ.

〰 Ἡ πόλις τῆς Νέας Ὑόρκης ἐδέχθη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος περὶ τὰς 180,000 μεταναστῶν ἐξ Εὐρώπης· εἰς τετρακοσίας δὲ χιλιάδας προϋπολογίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν, οἵτινες κατὰ τὸ 1880 θέλουσιν ἐγκατασταθῆ ἐν Ἀμερικῇ. Ὡς γνωστόν, ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἶνε σήμερον περὶ τὰ 50,000,000, ἐξ ὧν, ἀπὸ τοῦ 1820 μόνον, ἡ Εὐρώπη ἀπέστειλε περὶ τὰ 10,000,000 διὰ τῆς μεταναστεύσεως.

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς χωνεύσεως προτιμητέα εἶνε μετὰ τὸ γεῦμα ἡ ἀνάπαυσις ἢ ἡ κίνησις;

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο γενικῶς δύναταί τις νὰ ἀπαντήσῃ ὅτι τὸ καλλίτερον εἶνε ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα νὰ μὴ ἐπιχειρῇ τις οὐδεμίαν ἄσκησιν.

Δύο ἔξοχοι Γάλλοι καθηγηταί, ὁ Claude Bernard καὶ ὁ Robin, ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου πείραμα μηδεμίαν καταλεῖπον ἀμφιβολίαν. Ἔδοσαν εἰς δύο κύνας τοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως νὰ φάγωσιν ἴσον τεμάχιον ἑκάτερος ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλακοῦντος, μεθ' ὃ τὸν μὲν ἀφῆκαν νὰ ἀναπαυθῇ, τὸν δὲ ἔφεραν εἰς περίπατον. Μετά τινα ὥραν φονεύσαντες συγχρόνως καὶ τοὺς δύο κύνας ἐξήτασαν τὸν στόμαχον αὐτῶν. Εὗρον δὲ ὅτι ὁ μὲν στόμαχος τοῦ ἀναπαυθέντος εἶχε τελειώσει τὴν χώνευσιν, ἐνῷ ἐν τῷ τοῦ περιπατήσαντος εἶχε γείνει αὕτη ἡμιτελής.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι τὸ ἑπόμενον λόγιον:

After dinner sit a while,
After supper walk a mile.

ἤτοι· «Μετὰ καλὸν γεῦμα ἀναπαύου· μετὰ λιτὸν δὲ κάμε μικρὸν περίπατον».

* * *

ΑΘΗΝΗΣΙ. —ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 257 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 30 Νοεμβρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

Γ. ΥΓΕΙΟΝΟΜΕΙΟΥ ΤΗΣ Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

['Εκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

['Εκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 717.

Καὶ νῦν ἀκούω νὰ μ' ἐρωτῶσιν ἁπανταχόθεν: — Καὶ ἡ Ἁγία Σοφία; Καὶ τὸ παλαιὸν σεράγιον; Καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Σουλτάνου; Καὶ τὸ Ἑπταπύργιον; Καὶ ὁ Ἀβδοὺλ Ἀζῆζ; Καὶ ὁ Βόσπορος; Θὰ τὰ περιγράψω ὅλα καὶ προθύμως· ἀλλὰ προηγουμένως αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ περιέλθω ἀκόμη τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ κάποιαν ἐλευθερίαν, μεταβάλλων θέμα ἀνὰ πᾶσαν σελίδα, ὅπως καὶ μετέβαλλον ἰδέας κατὰ πᾶν βῆμα, ὅτε τὴν ἐπεσκέφθην.

* * *

Καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου ἔστω ὁ λόγος περὶ τοῦ φωτός! Μία τῶν ζωηροτέρων μου ἐπιθυμιῶν, ἐν ὅσῳ διέτριβον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἦτο νὰ βλέπω τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τοῦ ἡλίου, ἱστάμενος ἐπὶ τῆς γεφύρας τῆς Βαλιδὲ-Σουλτάνας. Τὸ φθινόπωρον κατὰ τὴν αὐγὴν ὁ Κεράτιος κόλπος εἶνε σχεδὸν πάντοτε σκεπασμένος ἀπὸ λεπτὴν ὁμίχλην, ἧς ὄπισθεν διορᾶται ἀμυδρῶς ἡ πόλις ὡς διὰ τῶν νεφελωδῶν ἐκείνων προπετασμάτων, ἅτινα καταπίπτουσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου, ὅπως ἀποκρύψωσι τὴν προπαρασκευὴν νέας σκηνῆς ἀξιοθεάτου. Τὸ Σκούταρι εἶνε τότε σκεπασμένον ὅλον, καὶ δὲν φαίνονται παρὰ μόνον τὰ σκοτεινὰ καὶ ἀβέβαια περιγράμματα τῶν λόφων του. Ἡ γέφυρα καὶ αἱ ὄχθαι εἶνε ἔρημοι, ἡ Κωνσταντινούπολις κοιμᾶται, ἡ δὲ μοναξία καὶ ἡ σιωπὴ καθιστῶσι τὸ θέαμα ἔτι ἐπισημότερον. Ὁ οὐρανὸς ἀρχίζει νὰ χρυσίζῃ ὄπισθεν τῶν λόφων τῆς Χρυσοπόλεως· μὲ τὸ ἐλάχιστον δὲ τοῦτο φῶς διαγράφονται εὐκρινεῖς καὶ ὁλόμαυροι αἱ κορυφαὶ τῶν κυπαρίσσων τοῦ ἀπεράντου κοιμητηρίου, ὡς στρατὸς γιγάντων, παρατεταγμένος ἐπὶ τῶν λόφων· ἀπὸ τοῦ ἑνὸς δὲ μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τοῦ Κερατίου κόλπου τρέχει φέγγος ἐλαφρότατον, ὅπερ εἶνε ὡς ἡ πρώτη φρικίασις τῆς μεγάλης πόλεως, ἥτις ἀνίσταται καὶ πάλιν πρὸς τὴν ζωήν. Ἔπειτα ὄπισθεν τῶν κυπαρίσσων τῆς ἀσιατικῆς ὄχθης προκύπτει ὀφθαλμὸς πύρινος, καὶ παρευθὺς αἱ λευκαὶ κορυφαὶ τῶν τεσσάρων μιναρέδων τῆς Ἁγίας Σοφίας χρωματίζονται ῥοδόχροοι. Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἀπὸ λόφου εἰς λόφον, ἀπὸ τζαμίου εἰς τζαμίον μέχρις αὐτοῦ τοῦ μυχοῦ τοῦ Κερατίου κόλπου, ὅλοι οἱ μιναρέδες, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, γίνονται ῥοδόχροοι, ὅλοι οἱ θόλοι, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, γίνονται ἀργυρόχροοι, τὸ ἐρύθημα κατέρχεται βαθμηδὸν ἀπὸ ὑψώματος εἰς ὕψωμα, τὸ φῶς ἐξαπλοῦται, ὁ μέγας πέπλος καταπίπτει, καὶ ἀναφαίνεται ὁλόκληρος ἡ Σταμποὺλ ῥοδόχρους καὶ περιλαμπὴς ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων, κυανῆ καὶ ἰόχρους παρὰ τὰς ὄχθας, διαυγὴς καὶ δροσερά, ὡς ἀναδῦσα ἐκ τῶν ὑδάτων. Καθ' ὅσον δ' ὁ ἥλιος ὑψοῦται, ἡ λεπτότης τῶν πρώτων τούτων χρωμάτων ἐξαφανίζεται, καὶ ἐπέρχεται λάμψις ἄπλετος, καὶ τὰ πάντα κατακαλύπτονται οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῆς λευκότητος τοῦ φωτὸς μέχρι δείλης ἑσπέρας. Τότε πάλιν ἐπαναρχίζει τὸ θεσπέσιον θέαμα. Εἶνε δὲ τόσον διαφανὴς ὁ ἀήρ, ὥστε ἐκ τοῦ Γαλατᾶ φαίνονται εὐκρινέστατα καὶ ἀνὰ ἓν τὰ ἀπώτατα δένδρα τῆς τελευταίας ἄκρας τοῦ Καδὶ-κιόϊ. Ὅλη ἡ ἀπέραντος κατατομὴ τῆς Σταμποὺλ ἀποχωρίζεται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ μετὰ τοσαύτης εὐκρινείας γραμμῶν καὶ τοσαύτης ζωηρότητος χρωμάτων, ὥστε θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀριθμήσῃ ἕνα ἕνα ὅλους τοὺς μιναρέδες, ὅλους τοὺς ὀβελίσκους, ὅλας τὰς κυπαρίσσους, ὅσαι καταστέφουσι τὰ ὑψώματα ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Σεραγίου μέχρι τοῦ νεκροταφείου τοῦ Ἐγιούπ. Τὸ Χρυσοῦν Κέρας καὶ ὁ Βόσπορος προσλαμβάνουσι τότε θαυμαστόν τι θαλάσσιον χρῶμα· ὁ δὲ οὐρανός, ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ ἀμεθύστου πρὸς ἀνατολάς, ἀναφλέγεται πέριξ τῆς Σταμποὺλ, βάπτων τὸν ὁρίζοντα μὲ ἀπείρους ἀποχρώσεις φωτὸς ῥοδοχρόου καὶ ἀνθρακοχρόου, ὅπερ ἀνάγει τὴν διάνοιαν εἰς τὴν πρώ-

Digitized by Google

την ἡμέραν τῆς δημιουργίας. Ἡ Σταμποὺλ σκοτίζεται, ὁ Γαλατᾶς χρυσοῦται, καὶ τὸ Σκούταρι προσβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ δύοντος ἡλίου, σπινθηρίζει ὅλον ἐκ τῶν ὑέλων του, καὶ φαίνεται ὡς πόλις παραδιδομένη εἰς τὰς φλόγας. Εἶνε δὲ αὕτη ἡ ὡραιοτέρα στιγμή, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τις τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τότε ἔχει τις ἀλληλοδιάδοχον σειρὰν χρωμάτων λεπτοτάτων, τοῦ ὠχροῦ χρυσοῦ, τοῦ ῥοδοχρόου, τοῦ ἰοχρόου, ἅτινα τρέμουσι καὶ διαχέονται κατὰ τῶν κλιτύων τῶν λόφων καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων, δίδοντα καὶ ἀφαιροῦντα τὰ πρωτεῖα τῆς ὡραιότητος ἄλλοτε εἰς τοῦτο καὶ ἄλλοτε εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἀποκαλύπτοντα μυρίας μικρὰς καὶ αἰδήμονας τοπογραφικὰς χάριτας, αἵτινες δὲν ἐτόλμων νὰ προκύψωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Τότε ἀναφαίνονται μεγάλα προάστεια μελαγχολικά, χανόμενα ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν κοιλάδων· μικραὶ πορφυρόχροοι πολίχναι προσμειδιῶσαι ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν λόφων· κῶμαι καὶ πόλεις ἀπομαραινόμεναι καὶ οἷον λιποψυχοῦσαι, ἄλλαι ἀποθνήσκουσαι διὰ μιᾶς ὡς πυρκαϊαὶ καταπλακωθεῖσαι· ἄλλαι πάλιν, αἵτινες ὡς νεκραὶ νομιζόμεναι ἤδη, ἐξεγείρονται ἀπροόπτως, ὅλαι πυριφλεγεῖς, καὶ σκιρτῶσιν ἀκόμη διά τινας στιγμὰς ὑπὸ τὴν τελευταίαν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου. Ἀκολούθως δὲν ἀπόμένουσι πλέον εἰμὴ δύο λάμπουσαι κορυφαὶ ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας: ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους Βουλγουρλοῦ, καὶ ἡ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ πρὸ τοῦ στομίου τῆς Προποντίδος, αἵτινες κατ' ἀρχὰς εἶνε δύο χρυσᾶ στέμματα, μετέπειτα δύο πορφυρᾶ πιλίδια, καὶ ὕστερον δύο ἄνθρακες. Μετ' ὀλίγον ὅλη ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε βεβυθισμένη εἰς τὴν σκιάν, καὶ δεκακισχίλιαι φωναὶ ἀναγγέλλουσι τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀπὸ τοῦ ὕψους δεκακισχιλίων μιναρέδων.

* * *

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει μίαν ὅλως ἰδίαν φαιδρότητα καὶ χάριν, προερχομένην ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων αὐτῆς καὶ παντοειδῶν πτηνῶν, διὰ τὰ ὁποῖα οἱ τοῦρκοι τρέφουσι μεγάλην συμπάθειαν καὶ σέβας. Τζαμία, ἄλση, παλαιὰ τείχη, κῆποι, παλάτια, τὰ πάντα ἀντηχοῦν ἀπὸ τὰ ποικίλα κελαδήματα τῶν πτηνῶν· παντοῦ ἀκούεται θροῦς πτερυγίσματος, παντοῦ ὑπάρχει ζωὴ καὶ ἁρμονία. Τὰ στρουθία εἰσπηδῶσι τολμηρῶς εἰς τὰς οἰκίας καὶ λαμβάνουσι τὴν τροφὴν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων· αἱ χελιδόνες πηγνύουσι τὰς φωλεάς των ὑπὲρ τὰς θύρας τῶν καφενείων καὶ ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν ἀγορῶν· τὰ περιστέρια κατ' ἀναρίθμητα σμήνη, διατηρούμενα ἐξ ἰδιωτικῶν τε καὶ σουλτανικῶν δωρημάτων, σχηματίζουσι λευκὰς καὶ μαύρας ἀνθοδέσμας περὶ τὰς κορωνίδας τῶν θόλων καὶ περὶ τοὺς ἐξώστας τῶν μιναρέδων· οἱ λάροι περιΐπτανται ἑορτασίμως πέριξ τῶν καϊκίων, χιλιάδες δὲ τρυγόνων τελοῦσι τοὺς ἔρωτάς των μεταξὺ τῶν κυπαρίσσων τῶν κοιμητηρίων· περὶ τὸ Ἑπταπύργιον κρώζουσιν οἱ κόρακες καὶ περιστρέφονται οἱ ἱέρακες· κοπάδια ἀλκυόνων ὑπάγουν καὶ ἔρχονται εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν καὶ τὸν Μαρμαρᾶν, οἱ δὲ πελαργοὶ κλώζουσιν ἐπὶ τῶν θολίσκων ἐρημικῶν μαυσωλείων. Διὰ τὸν τοῦρκον ἕκαστον τῶν πτηνῶν τούτων ἔχει ἰδίαν σημασίαν ἢ μακαρίαν τινὰ ἀρετήν. Καὶ αἱ μὲν τρυγόνες προστατεύουσι τοὺς ἔρωτας, αἱ δὲ χελιδόνες ἐξορκίζουσι τὴν πυρκαϊὰν ἀπὸ τῆς οἰκίας ὅπου ἔκτισαν τὴν φωλεάν των, οἱ πελαργοὶ ἀποδημοῦσι καθ' ἕκαστον χειμῶνα εἰς τὴν Μέκκαν, αἱ δ' ἀλκυόνες μεταφέρουσιν εἰς τὸν παράδεισον τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν. Ἐντεῦθεν οἱ τοῦρκοι προστατεύουσι καὶ τρέφουσι τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐξ εὐγνωμοσύνης ἅμα καὶ ἐκ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, ἐκεῖνα δὲ περιΐπτανται χαρμοσύνως περὶ τὰς οἰκίας των, ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ μεταξὺ τῶν τάφων. Ὁπουδήποτε τῆς Σταμποὺλ καὶ ἂν εὑρεθῇς ἵπτανται ὑπὲρ τὴν κεφαλήν σου ἢ εἰς τὰ πλάγιά σου πλήθη ὅλα πτηνῶν, ἅτινα διαχέουσιν εἰς τὴν πόλιν τὴν εὐθυμίαν καὶ φαιδρότητα τῆς ἐξοχῆς, καὶ ἀναζωογονοῦσιν ἀδιαλείπτως ἐν τῇ ψυχῇ τὸ αἴσθημα τῆς φύσεως.

* * *

Ἐν οὐδεμιᾷ ἑτέρᾳ πόλει τῆς Εὐρώπης οἱ τόποι καὶ τὰ μνημεῖα, ὅσα ἀναφέρουσιν οἱ μῦθοι ἢ ἡ ἱστορία, διεγείρουσιν οὕτω ζωηρῶς τὴν φαντασίαν, ὅπως ἐν Σταμποὺλ, διότι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἀναμιμνήσκουσι γεγονότα τόσον πρόσφατα καὶ συγχρόνως τόσον φαντασιώδη. Ὅπως ἐπανεύρῃ τις ἀλλαχοῦ τὴν ποίησιν τῶν ἀναμνήσεων, εἶνε ἠναγκασμένος ν' ἀναδράμῃ διὰ τῆς φαντασίας πολλοὺς αἰῶνας πρὸς τὰ ὀπίσω· ἐν ᾧ ἐδῶ δὲν εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναδράμῃ τις εἰμὴ ὀλίγα ἔτη πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὁ μῦθος, ἢ ὅ,τι ἐδῶ ἐπέχει τόπον μύθου, εἶνε χθεσινός. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν προσηνέχθη ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἄτ-μεϊδὰν ἡ ἑκατόμβη τῶν Γενιτσάρων· πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ ἐξέβρασεν εἰς τὴν ὄχθην τῶν αὐτοκρατορικῶν κήπων τοὺς εἴκοσι σάκκους, οἵτινες ἐνέκλειον τὰς ὡραίας τοῦ Μουσταφᾶ· δὲν εἶνε δὲ πολὺς καιρὸς ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Μπραγκοβάνου ἐθυσιάσθη ἐν τῷ Ἑπταπυργίῳ· ὅπου δύο καπιτζί-μπασίδες ἔσυρον τοὺς εὐρωπαίους πρέσβεις ἐκ τοῦ βραχίονος πρὸς τὴν θέαν τοῦ Μεγάλου Κυρίου, οὗτινος δὲν ἐφαίνετο εἰμὴ κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον τὸ πρόσωπον, φωτιζόμενον ὑπὸ φωτὸς μυστηριώδους· καὶ ὅπου ἔπαυσε μεταξὺ τῶν τοίχων τοῦ ἀρχαίου Σεραγίου ἡ ζωὴ ἐκείνη ἡ οὕτω παραδόξως ἀναμεμιγμένη μ' ἔρωτας, φρίκας καὶ μανίας, ἥτις σήμερον μᾶς φαίνεται τόσον απομεμακρυσμένη. Ἐὰν δὲ ὑπὸ τοιούτων ἰδεῶν κατεχόμενος περιφέρεσαι εἰς τὴν Σταμποὺλ, ἐκπλήττεσαι βλέπων τὴν πόλιν τόσον ἥσυχον, τόσον χαρίεσσαν ἐκ τῆς βλαστήσεως καὶ τῶν χρωμάτων. Ἅ, ἄπιστη! θὰ ἔλεγες πρὸς αὐτήν, τί ἔκαμες τὰ βουνὰ ἐκεῖνα τῶν ἀνθρωπίνων κεφαλῶν, τοὺς ποταμοὺς

Digitized by Google

ἐκείνους τοῦ αἵματος; Εἶνε δυνατὸν ὅλα αὐτὰ ν' ἀπεκρύφθησαν, νὰ ἐκαθαρίσθησαν,καὶ ν' ἀπεπλύθησαν τόσον καλῶς, ὥστε μηδὲ ἴχνος πλέον ἐξ αὐτῶν ν' ἀπομένῃ; Εἰς τὸν Βόσπορον, ἀπέναντι τοῦ πύργου τοῦ Λεάνδρου, ὅστις προκύπτει ἐκ τῶν ὑδάτων ὡς μνημεῖον ἔρωτος, ὑπ' αὐτὰ τὰ τείχη τῶν κήπων τοῦ Σεραγίου, φαίνεται ἀκόμη τὸ κεκλιμένον ἐπίπεδον, ὁπόθεν κατεκρημνίζοντο εἰς τὴν θάλασσαν αἱ ἄπιστοι ὀδαλίκισσαι. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἁτ-μεϊδὰν ὁ ὀφιοειδὴς ὀβελίσκος φέρει ἀκόμη τὰ ἴχνη τῆς περιφήμου πληγῆς, ἣν κατήνεγκε διὰ τῆς σπάθης ἐπ' αὐτὸν Μωάμεθ ὁ Κατακτητής. Ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Μαχμοὺδ δεικνύεται ἀκόμη ὁ τόπος,ὅπου ὁ ὀξύθυμος σουλτάνος ἐφόνευσε δι' ἑνὸς κτύπου τὸν τολμηρὸν δερβίσην, ὅστις ἐτόλμησε νὰ ἐκσφενδονήσῃ τὸ ἀνάθεμα κατὰ πρόσωπον τοῦ σουλτάνου. Ἐν τῇ δεξαμενῇ τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας τοῦ Βαλουκλῆ πλέουσιν ἀκόμη οἱ θαυμάσιοι ἰχθύες, οἵτινες προεφήτευσαν τὴν πτῶσιν τῆς πόλεως τῶν Παλαιολόγων. Ὑπὸ τὰ δένδρα τῶν Γλυκῶν Νερῶν τῆς Ἀσίας δεικνύονται ἀκόμη τὰ ἀπόκρυφα μέρη, ὅπου μία σουλτάνα ἀκόλαστος ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς στιγμιαίους εὐνοουμένους της ἔρωτα, ὅστις ἐτελείωνε μὲ τὸν θάνατον. Πᾶσα πύλη, πᾶς πύργος, πᾶν τζαμίον, πᾶσα πλατεῖα, ἀναμιμνήσκει καὶ ἓν θαῦμα, μίαν σφαγήν, ἕνα ἔρωτα, ἓν μυστήριον, ἓν κατόρθωμα τοῦ Παδισὰχ ἢ μίαν ἰδιοτροπίαν μιᾶς σουλτάνας. Ὅλα ἔχουν τὸν μῦθόν των, καὶ πανταχοῦ τά τε ἐγγὺς ἀντικείμενα καὶ τὰ ἄπωθεν καθορώμενα, ἡ ὀσμὴ τοῦ ἀέρος καὶ ἡ σιωπή, συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ μεταφέρωσι τὴν φαντασίαν τοῦ ξένου, ὅστις βυθίζεται εἰς τὰς ἀναμνήσεις ταύτας, ἐκτὸς τοῦ αἰῶνός του, ἐκτὸς τῆς σημερινῆς πόλεως καὶ ἐκτὸς ἑαυτοῦ· ὥστε καὶ συμβαίνει πολλάκις περιφερόμενον ἐν τῇ Σταμποὺλ νὰ σὲ καταλάβῃ αἴφνης τρόμος, καὶ νὰ σ' ἔλθῃ ἡ ἰδέα, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Πῶς; δὲ λέγεις κατὰ σεαυτόν, ὑπάρχει ἐδῶ ξενοδοχεῖον;

***

Τὰς πρώτας ἡμέρας, νωπὸς ἀκόμη ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μου ἀναγνώσεων, ἔβλεπα παντοῦ τὰ ἐπίσημα πρόσωπα τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ μύθου, καὶ τὰ πρόσωπα, ἅτινα μοὶ τ' ἀνεμίμνησκον, ὡμοίαζον ἐνίοτε τόσον πολὺ μὲ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, ὅπως τὰ εἶχε σχηματίσῃ ἡ φαντασία μου, ὥστε πολλάκις ἠναγκαζόμην νὰ σταματῶ διὰ νὰ τὰ βλέπω. Ποσάκις σφίγξας ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν φίλον μου, καὶ δεικνύων εἰς αὐτὸν πρόσωπόν τι διαβαῖνον, τῷ εἶπα:—Εἶνε ἐκεῖνος, ἀνάθεμά τον! δὲν τὸν γνωρίζεις; — Εἰς τὴν μικρὰν πλατεῖαν τῆς Βαλιδὲ Σουλτάνας εἶδα πολλάκις τὸν γιγάντειον τοῦρκον, ὅστις ἀπὸ τῶν τειχῶν τῆς Νικαίας κατεσφενδόνα τεμάχια βράχων ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν στρατιωτῶν τοῦ Βουλιῶνος· ἐνώπιον τοῦ τζαμίου Οὐμμ Τζεμὶλ εἶδα τὴν γραῖαν μέγαιραν τῆς Μέκκας, ἥτις ἐσκόρπιζε βάτους καὶ κνίδας ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν τοῦ Μωάμεθ· εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν βιβλιοπωλῶν ἀπήντησα μὲ βιβλίον ὑπὸ μάλης τὸν Τζεμὰλ-εδδίν, τὸν μέγαν σοφὸν τῆς Προύσσης, ὅστις ἐγνώριζεν ἐκ στήθους ὅλον τὸ λεξικὸν τῆς ἀραβικῆς γλώσσης· διέβην παρὰ τὴν Ἀϊσσέν, τὴν πεφιλημένην γυναῖκα τοῦ προφήτου, ἥτις προσήλωσεν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς της, τοὺς λάμποντας καὶ ὑγροὺς *ὅπως τὸ ἄστρον ἐν τῷ φρέατι*· ἀνεγνώριστα εἰς τὸ Ἁτ-μεϊδὰν τὴν περίφημον καλλονὴν τῆς πτωχῆς ἑλληνίδος, ἥτις ἐφονεύθη παρὰ τὸν ὀφιοειδῆ ὀβελίσκον ἐκ σφαίρας τῶν καννονίων τοῦ Ὀρβάν· παρακάμπτων ῥύμην τινὰ τοῦ Φαναρίου εὑρέθην ἀντιμέτωπος μὲ τὸν Καῤῥὰ-Ἀβδουραχμάν,τὸν ὡραιότερον τοῦρκον νεανίαν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ὀρχάν· ἀνεγνώρισα τὴν *Κόσβαν*, τὴν κάμηλον τοῦ Μωάμεθ· εὕρηκα τὸν *Καραβουλούτ*, τὸν μαῦρον ἵππον τοῦ Σελὶμ· εἶδον τὸν πτωχὸν ποιητὴν Φίγανην καταδικασθέντα νὰ τὸν περιφέρωσιν εἰς τὴν Σταμποὺλ προσδεδεμένον εἰς ὄνον, διότι προσέβαλε δι' αὐθάδους διστίχου τὸν μέγαν βεζίρην τοῦ Ἰβραὴμ· εὕρηκα ἐντὸς καφενείου τὸν Χονδροσουλεϊμάν, τὸν τερατώδη ναύαρχον, ὃν μόλις ἠδύναντο ν' ἀνασηκώσωσιν ἀπὸ τὸ διβάνιόν του τέσσαρες δοῦλοι ῥωμαλέοι· Ἀλῆν, τὸν μέγαν βεζίρην, ὅστις καθ' ἅπασαν τὴν Ἀραβίαν δὲν εὕρηκεν ἕνα ἵππον διὰ νὰ τὸν ὑποφέρῃ· Μαχμοὺδ πασᾶν, τὸν ἄγριον Ἡρακλῆν, ὅστις ἀπεστραγγάλισε τὸν υἱὸν τοῦ Σουλεϊμάν, καὶ τὸν μωρὸν Ἀχμὲτ τὸν Β', ὅστις ἐπανελάμβανεν ἀδιακόπως: *Χόσ, χόσ*, ἤτοι: Καλά, καλά, συμμαζευμένον ἐμπρὸς εἰς τὴν πύλην τῆς ἀγορᾶς τῶν ἀντιγραφέων, παρὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Βαγιαζήτ. Ὅλα τὰ πρόσωπα τῶν *Χιλίων καὶ τῆς μιᾶς νυκτὸς*, οἱ Ἀλαδῖνοι, οἱ Ζομπεΐδες, οἱ Σινδβάδες, αἱ Γκιουλναρέδες, οἱ γέροντες ἔμποροι ἑβραῖοι, οἱ κάτοχοι ταπήτων μαγευμένων καὶ μαγικῶν λύχνων, διέβησαν κατὰ σειρὰν ἔμπροσθέν μου ὡς φαντάσματα.

***

Ἡ παροῦσα χρονικὴ περίοδος εἶνε βεβαίως ἡ ἀρίστη ὅπως ἴδῃ τις τὸν μουσουλμανικὸν λαὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἦτο πολὺ ὁμοιόμορφος, τοιοῦτος δὲ θὰ εἶνε πιθανῶς καὶ τὸν ἐρχόμενον. Ὁ λαὸς οὗτος εὑρίσκεται τὴν σήμερον εἰς τὸ στάδιον τῆς μεταμορφώσεώς του, καὶ διὰ τοῦτο παρουσιάζει θαυμαστὴν ποικιλίαν. Ἡ πρόοδος τῶν ἀναμορφωτῶν, ἡ ἀντίστασις τῶν ἀρχαίων τούρκων, αἱ ἀβεβαιότητες καὶ οἱ συμβιβασμοὶ τῶν πολλῶν κυμαινομένων μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄκρων, ὅλαι ἐν ἑνὶ λόγῳ αἱ φάσεις τῆς μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας Τουρκίας πάλης παριστάνονται πιστότατα ἐν τῇ ποικιλίᾳ τοῦ ἱματισμοῦ. Ὁ ἄκαμπτος ἀρχαῖος τοῦρκος φορεῖ ἀκόμη τὸ σαρίκιον, τὸ καφτάνιον καὶ τὰ πατροπαράδοτα κίτρινα σανδάλια, οἱ δὲ μεταξὺ τῶν παλαιῶν τούτων πεισμονέστεροι φοροῦν σαρίκιον ἀκόμη ὀγκωδέστερον. Ὁ ἀνα-

Digitized by Google

μορφωμένος τοῦρκος φέρει ἐπενδύτην μαῦρον καὶ μακρὸν κομβωμένον ἕως κάτωθεν τοῦ πώγωνος, καὶ βρακίον βαθέος χρώματος μὲ ὑποπόδια (στάφφες), μὴ διατηρῶν ἄλλο τι ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ἱματισμοῦ παρὰ τὸ φέσιον. Ἐν τούτοις καὶ μεταξὺ τούτων οἱ τολμηρότεροι νεανίαι ἀπεσκοράκισαν τὸν μακρὸν μαῦρον ἐπενδύτην, καὶ φέρουσιν ἄλλον ἀνοικτὸν, βρακίον ἀνοικτοῦ χρώματος, λαιμοδέτας κομψοὺς, βακτηρίδιον καὶ ἄνθη εἰς τὴν θηλειὰν τοῦ ἐπενδύτου. Μεταξὺ δ' ἐκείνων καὶ τούτων, μεταξὺ τῶν φερόντων καφτάνιον καὶ τῶν φερόντων ἐπενδύτην, ὑπάρχει ὁλόκληρος ἄβυσσος, καὶ οἱ δύο οὗτοι λαοὶ εἶνε ὅλως διάφοροι καὶ ἀντίθετοι. Ὁ τοῦρκος μὲ τὸ σαρίκιον πιστεύει ἀκόμη στερεῶς εἰς τὴν γέφυραν Σιρὰθ, ἥτις εἶνε ἐζευγμένη ὑπεράνω τοῦ Ἅδου, λεπτοτέρα τριχὸς καὶ ὀξυτέρα τοῦ στόματος ξίφους· τελεῖ τὰς θρησκευτικάς του ἀπονίψεις κατὰ τὰς ὡρισμένας ὥρας, καὶ κλείεται εἰς τὴν οἰκίαν του ἅμα δύσαντος τοῦ ἡλίου. Ὁ τοῦρκος μὲ τὸν ἐπενδύτην περιπαίζει τὸν προφήτην, φωτογραφεῖται, ὁμιλεῖ γαλλικὰ, καὶ διέρχεται τὴν ἑσπέραν εἰς τὸ θέατρον. Ἔρχονται ἔπειτα οἱ μεταξὺ τῶν δύο τούτων κυμαινόμενοι καὶ ταλαντευόμενοι, ὧν ἄλλοι μὲν φοροῦσιν ἀκόμη τὸ σαρίκιον, ἀλλὰ σμικρότατον, καὶ οὕτως ὥστε δύνανται νὰ ἐγκαινιάσωσι τὸ φέσιον ἀσκανδαλίστως· ἄλλοι ἐνδύονται ἀκόμη κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον, ἀλλὰ δὲν ἔχουν πλέον οὔτε ζώνας, οὔτε παπούτσια, οὔτε χρώματα ἀνοικτά· καὶ βαθμηδὸν θέλουσιν ἐξοστρακίσῃ καὶ τὰ λοιπά. Αἱ κυρίαι ἐν τούτοις διατηροῦσιν ὅλαι τὴν ἀρχαίαν καλύπτραν καὶ τὸν μανδύαν, ὅστις καλύπτει τὸ σῶμά των· ἀλλ' ἡ μὲν καλύπτρα ἔγεινε τόσον διαφανὴς, ὥστε διορᾷ τις ἐν πιλίδιον μὲ πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὁ δὲ μανδύας καλύπτει πολλάκις ἐσθῆτα γυναικείαν κομμένην κατὰ τὰ ὑποδείγματα τοῦ τελευταίου συρμοῦ τῶν Παρισίων. Κατ' ἔτος καταπίπτουσι χιλιάδες καφτάνια, καὶ ἀνίστανται χιλιάδες ἐπενδύται· καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκει εἷς παλαιὸς τοῦρκος καὶ γεννᾶται εἷς τοῦρκος ἀναμορφωμένος. Ἡ ἐφημερὶς διαδέχεται τὸ κομβολόγιον, τὸ τσιγάρον τὸ τσιμπούκιον, ὁ οἶνος τὸ σερμπέτιον, ἡ ἅμαξα τὸν ἀραμπᾶν, τὸ κλειδοκύμβαλον τὸν ταμβουρᾶν, καὶ ἡ λιθίνη τὴν ξυλίνην οἰκίαν. Τὰ πάντα ἀλλοιοῦνται, τὰ πάντα μεταμορφώνονται. Ἴσως πρὶν παρέλθῃ εἷς αἰὼν θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ πηγαίνῃ τις νὰ ζητῇ τὰ λείψανα τῆς παλαιᾶς Τουρκίας εἰς τὰς πλέον μεμακρυσμένας ἐπαρχίας τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὅπως ὑπάγουν καὶ ζητοῦν τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας Ἱσπανίας εἰς τὰ πλέον ἀπομεμακρυσμένα χωρία τῆς Ἀνδαλουσίας.

*
* *

Πολλάκις, ἐν ᾧ ἔβλεπα τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τῆς γεφύρας τῆς Βαλιδὲ-Σουλτάνας, μοὶ ἐπήρχετο ἡ ἰδέα αὕτη: Τί θὰ εἶνε μετὰ ἕνα ἢ δύο αἰῶνας ἡ πόλις αὕτη, ἀκόμη καὶ ἐὰν οἱ τοῦρκοι δὲν ἐκβληθῶσιν ἐκ τῆς Εὐρώπης; Ἀλλοίμονον! τὸ μέγα ὁλοκαύτωμα θὰ εἶνε τότε τετελεσμένον, ἡ καλλονὴ θὰ εἶνε θυσιασμένη εἰς τὸν πολιτισμόν! Καὶ βλέπω λοιπὸν τὴν μέλλουσαν ταύτην Κωνσταντινούπολιν, τὸ Λονδῖνον τοῦτο τῆς Ἀνατολῆς, τὸ ὁποῖον θὰ ἐγείρῃ τὸ ἀπειλητικὸν καὶ θλιβερὸν αὐτοῦ μεγαλεῖον ἐπὶ τῆς χαριεστέρας πόλεως τῆς γῆς. Οἱ λόφοι θὰ εἶνε ἰσοπεδωμένοι, τὰ ἄλση κομμένα, αἱ ποικιλοχρώματοι οἰκίαι κατηδαφισμέναι· τὸν ὁρίζοντα θὰ περιβάλλωσι κύκλωθεν αἱ αὐστηραὶ μακραὶ γραμμαὶ τῶν παλατίων καὶ τῶν ἐργοστασίων, ὧν ἐν μέσῳ θέλει ἀνυψωθῇ μυριὰς καπνοδόχων βιομηχανικῶν, ἐργοστασίων καὶ κωδωνοστασίων· μακραὶ ὁδοὶ εὐθεῖαι καὶ μονότονοι θὰ ἔχωσι διῃρημένην τὴν Σταμποὺλ εἰς δεκακισχίλια ἀπέραντα παραλληλεπίπεδα· τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα θὰ διασταυρώνωνται ὡς ἀπέραντος ἱστὸς ἀράχνης ὑπὲρ τὰς στέγας τῆς θορυβώδους πόλεως, ἐπὶ δὲ τῆς γεφύρας τῆς Βαλιδὲ-Σουλτάνας δὲν θὰ βλέπῃ τις τότε εἰμὴ χείμαρρον μαῦρον κυλινδρικῶν πίλων καὶ σκούφων· ὁ μυστηριώδης λόφος τοῦ Σεραγίου θὰ εἶνε ζωολογικὸς κῆπος, τὸ Ἑπταπύργιον θὰ εἶνε ἐξομολογητήριον, τὸ Ἕβδομον θὰ εἶνε μουσεῖον φυσικῆς ἱστορίας· ὅλα θὰ εἶνε στερεὰ, χρήσιμα, στακτερὰ, σκιερὰ, καὶ ἀπέραντος σκοτεινὴ νεφέλη θὰ καλύπτῃ ἀδιαλείπτως τὸν ὡραῖον οὐρανὸν τῆς Θράκης, πρὸς ὃν δὲν θ' ἀναφέρωνται πλέον οὔτε προσευχαὶ θερμαὶ, οὔτε ὄμματα ἐρωτόληπτα, οὔτε ᾄσματα ποιητῶν. Ὁσάκις μοὶ παρίστατο ἡ εἰκὼν αὕτη, ᾐσθανόμην μεγάλην θλῖψιν εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἀκολούθως ἐπαρηγορούμην συλλογιζόμενος: —Τίς οἶδεν ἂν ἰταλίς τις τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνος, ἐρχομένη νὰ κάμῃ ἐδῶ τὸ ταξείδιον τοῦ γάμου της, δὲν ἀναφωνήσῃ ἐνίοτε ταῦτα:—Κρίμα! κρίμα νὰ μὴ εἶνε ἡ Κωνσταντινούπολις ὅπως τὴν περιγράφει τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο σκωληκόβρωτον βιβλίον τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος, τὸ ὁποῖον εὗρηκα κατὰ τύχην εἰς τὸ βάθος τοῦ ἑρμαρίου τῆς μάμμης!

*
* *

Τότε δὲ θὰ εἶνε ἐξηφανισμένον ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἓν τῶν περιεργοτέρων αὐτῆς θεαμάτων, οἱ σκύλλοι. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς θέλω ν' ἀφήσω ἐλεύθερον ὀλίγον τὸν κάλαμον. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε ἀπέραντος σκυλλότοπος· τοῦτο ἅμα φθάσας τις ἐκεῖ τὸ παρατηρεῖ. Συναποτελοῦσι δὲ οἱ κύνες οὗτοι δεύτερον πληθυσμὸν τῆς πόλεως ταύτης ὄχι μὲν τόσον πολυάριθμον ὅσον ὁ ἄλλος, ὁ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὄχι καὶ ὀλιγώτερον ἐκείνου παράδοξον. Εἶνε πασίγνωστον τὸ πόσον οἱ τοῦρκοι ἀγαπῶσι καὶ προστατεύουσι τοὺς σκύλλους· ἀγνοῶ ἂν πράττουσι τοῦτο ἐλαυνόμενοι ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀγάπης, ἣν τὸ Κοράνιον συνιστᾷ καὶ διὰ τὰ ζῷα, ἢ διότι πιστεύουσιν, ὅτι οἱ κύνες εἶνε καθὼς καὶ πτηνά τινα, εὐτυχίας ἀγαθοὶ οἰωνοὶ, ἢ διότι τοὺς ἠγάπα ὁ

Digitized by Google

προφήτης, ἢ διότι γίνεται λόγος περὶ αὐτῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν ἱστορίαις, ἢ διότι, ὅπως διατείνονται ἄλλοι, Μωάμεθ ὁ κατακτητὴς ἔσυρε κατόπιν αὐτοῦ ὁλόκληρον ἐπιτελεῖον σκύλλων, οἵτινες συνεισήλασαν μετ' αὐτοῦ ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν ἁλοῦσαν πόλιν διὰ τοῦ ῥήγματος τῆς πύλης τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τοὺς ἔχουσι περὶ πολλοῦ, ὅτι πολλοὶ τοῦρκοι ἀφίνουσι διὰ διαθήκης σημαντικὰ ποσὰ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν, καὶ ὅτι, ὅτε ὁ σουλτάνος Ἀβδοὺλ-Μετζὶδ διέταξε καὶ ἀπήλασαν ὅλους τοὺς κύνας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν νῆσον τοῦ Μαρμαρᾶ, ὁ λαὸς ἐγόγγυσε διὰ τοῦτο, καί, ὅτε ἐπανήχθησαν ἐκεῖθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὑπεδέχθη αὐτοὺς ἐν χαρᾷ καὶ ἀλαλαγμῷ, ἡ δὲ Κυβέρνησις, ὅπως μὴ διεγείρῃ δυσαρεσκείας, τοὺς ἀφῆκεν ἡσύχους ἔκτοτε καὶ διὰ παντός. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ὁ σκύλλος κατὰ τὸ Κοράνιον εἶνε ζῷον ἀκάθαρτον, καὶ πᾶς τοῦρκος, ἐὰν ἐξένιζεν αὐτὸν οἴκοι, θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ οἰκία του ἐμολύνθη, οὐδεὶς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει σκύλλων ἔχει κύριον. Ὅλοι δὲ ὁμοῦ συναποτελοῦσι δημοκρατίαν ἀπέραντον τυχοδιωκτῶν πανελευθέρων, ἄνευ περιδεραίου, ἄνευ ὀνόματος, ἄνευ ἔργου, ἄνευ οἰκίας, ἄνευ νόμων. Ὅλα τὰ κάμνουν εἰς τὸν δρόμον. Ἐκεῖ σκάπτουν τὰς μικρὰς των τρύπας, ἐκεῖ κατοικοῦν, ἐκεῖ τρώγουν, ἐκεῖ γεννῶνται, ἐκεῖ θηλάζονται καὶ ἀνατρέφονται καὶ ἐκεῖ ἀποθνήσκουν· οὐδεὶς δέ, τοὐλάχιστον ἐν Σταμποὺλ, παρενοχλεῖ αὐτοὺς ἢ διαταράττει τὸ ἔργον ἢ τὴν ἡσυχίαν των. Αὐτοὶ εἶνε οἱ κυρίαρχοι τῶν δρόμων. Εἰς τὰς ἰδικάς μας πόλεις παραμερίζει ὁ σκύλλος διὰ νὰ περάσουν οἱ ἵπποι καὶ οἱ ἄνθρωποι· ἐκεῖ ἐξ ἐναντίας ὄχι μόνον παραμερίζουν οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἵπποι, αἱ κάμηλοι καὶ οἱ ὄνοι, ἀλλὰ καὶ κάμνουν μακρὰν λοξοδρομίαν διὰ νὰ μὴ πατήσουν τοὺς σκύλλους. Εἰς τὰ πολυανθρωπότερα μέρη τῆς Σταμποὺλ τέσσαρες πέντε σκύλλοι, συνεσπειρωμένοι καὶ ὑπνώττοντες καταμεσῆς εἰς τὸν δρόμον, εἶνε ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν λοξοδρομοῦν καὶ κάμνουν ἀπόγυρον ἡμισείας ἡμέρας οἱ κάτοικοι ὁλοκλήρου συνοικίας Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν Σταυροδρομίῳ καὶ Γαλατᾷ, ὄχι ὅμως ἐκ σεβασμοῦ, ἀλλὰ διότι εἶνε τόσοι, ὥστε ἐὰν θελήσῃ τις νὰ τοὺς κάμῃ ἐκποδών, θὰ ἀναγκασθῇ νὰ μὴ κάμνῃ ἄλλο παρὰ νὰ λακτίζῃ καὶ νὰ ῥαβδίζῃ ἀπὸ τῆς στιγμῆς, ὅπου θὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας του, μέχρι τῆς στιγμῆς, ὅπου θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτήν. Μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας κινοῦνται, ὅταν εἰς τοὺς ὁμαλοὺς δρόμους ἴδουν ἐλαύνουσαν κατεπάνω των μὲ τάχος ἀνέμου ἅμαξαν τέθριππον, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν μένει πλέον καιρὸς νὰ παραμερίσῃ. Τότε σηκώνονται, ἀλλ' ὄχι πρὸ τῆς τελευταίας στιγμῆς, ὅτε οἱ πόδες τῶν ἵππων ἀπέχουσι μίαν μόνην τρίχα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς των, καὶ μεταφέρουσι μετὰ κόπου καὶ θλίψεως τὴν ὀκνηρίαν των τέσσαρας δακτύλους παρέκει, τόσον δηλονότι διάστημα, ὅσον ἀκριβῶς ἀπαιτεῖται διὰ νὰ σώσωσι τὴν ζωήν των. Εἶνε δὲ ἡ ὀκνηρία τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τῶν σκύλλων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατακλίνονται εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου πέντε, ἕξ, δέκα κατὰ σειρὰν ἢ ἐν κύκλῳ, συνεσπειρωμένοι δὲ τοιουτοτρόπως, ὥστε δὲν διακρίνεις ὅτι εἶνε ζῷα, ἀλλ' ἐκλαμβάνεις αὐτοὺς ὡς ἕλικας ὀγκώδεις περιττωμάτων, ἐκεῖ δὲ κοιμῶνται ὁλοκλήρους ἡμέρας, ἐν ᾧ πέριξ αὐτῶν χαλᾷ ὁ κόσμος ἀδιαλείπτως, χωρὶς νὰ τοὺς μετακινήσῃ ἀπὸ ἐκεῖ οὔτε βροχή, οὔτε ἥλιος, οὔτε ψύχος. Ὅταν χιονίζῃ, μένουν ὑπὸ τὴν χιόνα, ὅταν βρέχῃ μένουν χωσμένοι εἰς τὸν βόρβορον ἕως ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς, ὥστε, ὅταν ἔπειτα σηκωθοῦν, φαίνονται ὡς ἀργιλλόπλαστα ὁμοιώματα κυνῶν, καὶ δὲν βλέπει τις αὐτῶν οὔτε ὀφθαλμοὺς πλέον, οὔτε αὐτία, οὔτε πρόσωπον. Τοῦ Σταυροδρομίου ὅμως καὶ τοῦ Γαλατᾶ οἱ σκύλλοι δὲν εἶνε τόσον νωθροὶ ὅσον οἱ τῆς Σταμποὺλ, ἐπειδὴ ἐκεῖ εὑρίσκουν πολὺ δυσκολώτερον τί νὰ φάγουν. Εἰς Σταμποὺλ εἶνε ὑπότροφοι μὲ τὸν μῆνα, εἰς δὲ τὸ Σταυροδρόμιον καὶ τὸν Γαλατᾶν τρώγουν μὲ τὸν κατάλογον. Εἶνε τὰ ζῶντα σάρωθρα τοῦ δρόμου· ὅ,τι ἀποῤῥίπτουσιν οἱ χοῖροι, δι' αὐτοὺς εἶνε ἥδυσμα καὶ τρωγάλιον. Ἐκτὸς τῶν λίθων τρώγουν ὅλα τὰ ἄλλα, μόλις δὲ ῥίψουν μέσα των ὅσον τοὺς χρειάζεται διὰ νὰ μὴ ἀποθάνουν, συσπειροῦνται πάλιν κατὰ γῆς καὶ ὑπνώττουσιν ἐκ νέου μέχρις οὗ ἐξεγείρῃ πάλιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὕπνου ἡ πεῖνα. Σχεδὸν δὲ πάντοτε κοιμῶνται εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον. Διαιροῦνται δὲ οἱ κυνικοὶ οὗτοι κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ ἀνθρώπινοι, εἰς συνοικίας. Ἑκάστη συνοικία καὶ ἑκάστη ὁδὸς κατοικεῖται, ἢ μᾶλλον κατέχεται, ὑπὸ σκύλλων τινῶν, πολλῶν ἢ ὀλίγων, συγγενῶν καὶ φίλων, οἵτινες οὐδέποτε οὔτε ἀπομακρύνονται ἐκεῖθεν οὔτε ἀφίνουν νὰ ἔλθουν ἄλλοι. Ἐξασκοῦσι δὲ εἶδός τι ἀστυνομίας, διότι ἔχουσι φρουρὰς καὶ σκοποὺς, καὶ ἐκτελοῦσι περιπολίας καὶ κατοπτεύσεις. Ἀλλοίμονον δ' εἰς τὸν σκύλλον ἐκεῖνον, ὅστις ἐλαυνόμενος ὑπὸ τῆς πείνης, τολμήσῃ νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ εἰς τὰ μέρη τὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν γειτόνων του! Στῖφος μολοσσῶν ἐκμεμηνότων ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ, καί, ἂν τὸν φθάσουν, τὸν ἀπετελείωσαν· ἐὰν δὲ δὲν τὸν φθάσουν, τὸν καταδιώκουν λυσσωδῶς ἕως εἰς τὰ σύνορα τῆς συνοικίας. Ἕως εἰς τὰ σύνορα, ὄχι περαιτέρω, διότι τὸν ξένον τόπον τὸν σέβονται καὶ τὸν φοβοῦνται. Οὐδ' εἶνε δυνατὸν νὰ φαντασθῇ τις τὰς μάχας, καὶ τὰς ἀνακυκλήσεις, ὅσαι συμβαίνουν δι' ἓν κόκκαλον, διὰ μίαν μαυρομμάταν, ἢ διὰ μίαν παραβίασιν τοῦ ἐδάφους. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν βλέπει τις πλῆθος σκύλλων συνωθουμένους εἰς σύμπλεγμα περίπλοκον καὶ συγκεχυμένον, καὶ κρυπτομένους εἰς νέφος ὅλον κονιορτοῦ, ὑλακτοῦντας δὲ καὶ ὠρυομένους καὶ φωνάζοντας οὕτως, ὥστε νὰ διαῤῥήξωσι τὸ ἀκουστικὸν τύμπανον καὶ τοῦ θεοκώ-

Digitized by Google

φου· μετ' οὐ πολὺ τὸ στίφος διασκορπίζεται, καὶ διὰ τοῦ ἀραιωθέντος κονιορτοῦ βλέπει τις ἐξηπλωμένα κατὰ γῆς τὰ θύματα τῆς συμπλοκῆς. Ἔρωτες, ζηλοτυπίαι, μονομαχίαι, αἵματα, πόδες συντετριμμένοι, καὶ αὐτία ξεσχισμένα, εἶνε πράγματα, τὰ ὁποῖα βλέπει τις ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Ἐνίοτε συνέρχονται τόσον πολλοί, καὶ κάμνουν τόσον κακὸν ἐμπρὸς εἰς τὰς θύρας τοῦ ἐργαστηρίου, ὥστε οἱ ἐν αὐτῷ, κύριος καὶ ὑπάλληλοι, ἀναγκάζονται νὰ ὁπλισθῶσι μὲ μοχλοὺς καὶ καθίσματα, καὶ νὰ ἐνεργήσωσιν ἔξοδον στρατιωτικὴν ἐν τάξει καὶ καθ' ὅλους τοὺς κανόνας,διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τὸν δρόμον· καὶ τότε δὴ τότε ἀκούονται κτύποι κεφαλῶν, ῥάχεων καὶ κοιλιῶν, καὶ ὠρυγμοὶ ὑπερπληροῦντες τὸν ἀέρα. Εἰς τὸ Σταυροδρόμιον καὶ τὸν Γαλατᾶν τὰ δυςυχῆ ταῦτα ζῷα ὑποφέρουσι τόσους αἰκισμούς, καὶ εἶνε τόσον συνηθισμένα εἰς τὸ νὰ λαμβάνωσι καὶ ἕνα ῥαβδισμόν, ὁσάκις βλέπουσι ῥάβδον, ὥστε καὶ μόνον ἀκούοντες κροταλίζον ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἀλεξιβρόχιον ἢ ῥαβδίον, ἢ φεύγουν ἢ προπαρασκευάζονται εἰς φυγήν· ἀκόμη δὲ καὶ ὅταν φαίνωνται κοιμώμενοι, κρατοῦν πάντοτε ἡμιάνοικτον ἕνα ὀφθαλμόν, μίαν ἄκραν ἀδιόρατον τῆς κόρης,δι' ἧς παρακολουθοῦσι προσεκτικώτατα,καὶ μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας καὶ εἰς οἱανδήποτε ἀπόστασιν, καὶ τὰ ἐλάχιστα κινήματα οἱουδήποτε ἀντικειμένου,ὅπερ ἔχει τὰ φαινόμενα ῥαβδίου. Καὶ ὡς ἐκ τούτου τόσον ὀλίγον εἶνε συνηθισμένοι νὰ τοὺς μεταχειρίζωνται ἠπίως, ὥστε ἀρκεῖ τις, διαβαίνων, νὰ θωπεύσῃ ἕνα ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ προσδράμωσι δέκα ἄλλοι, σκιρτῶντες, κνυζῶντες, σείοντες τὴν οὐράν, καὶ νὰ συνοδεύσωσι τὸν γενναιόφρονα προστάτην ἕως εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δρόμου, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς σπινθηροβολοῦντας ἐκ χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως. Ἡ κατάστασις τῶν σκύλλων ἐν Σταυροδρομίῳ καὶ Γαλατᾷ εἶνε χειροτέρα, καὶ διὰ νὰ εἴπω τὰ πάντα ἐν μιᾷ λέξει, ἡ κατάςασις αὐτῶν εἶνε ὁποία ἡ τῶν ποντικῶν ἐν Ὁλλανδίᾳ, ἤτοι ζῴου, ὅπερ καταδιώκεται μάλιστα παντὸς ἄλλου ὄντος ἐν τῷ ζωϊκῷ βασιλείῳ. Βλέπων τις αὐτοὺς εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ πιστεύσῃ ὅτι ὑπάρχει καὶ δι' αὐτοὺς ἀνταπόδοσις καὶ μετὰ θάνατον. Καὶ αὐτοὶ δέ, ὅπως τὰ πάντα ἐν Κωνςαντινουπόλει, διήγειρον ἐν ἐμοὶ ἱστορικὰς ἀναμνήσεις. Ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις αὕτη ἦτο πικρὰ εἰρωνία, διότι τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς ἦσαν οἱ περίφημοι κυνηγετικοὶ σκύλλοι τοῦ Βαϊαζήτ, οἵτινες διέτρεχον τὰ ἀνακτορικὰ δάση τοῦ Ὀλύμπου, μὲ πορφυρᾶ ἐπισάγματα καὶ μὲ μαργαροκέντητα περιδέραια. Ποία διαφορὰ κοινωνικῶν καταςάσεων! Κρέμαται δὲ κατὰ μέγα μέρος ἡ κακή των τύχη καὶ ἀπὸ τὴν ἀσχημίαν των. Ὅλοι σχεδὸν ἀνήκουσιν εἰς τὴν φυλὴν τῶν μανδροσκύλλων ἢ τῶν λυκοσκύλλων, καὶ ἔχουσι πολλὰ τὰ παρεμφερῆ πρός τε τὸν λύκον καὶ πρὸς τὴν ἀλώπεκα· ἢ μᾶλλον πρὸς οὐδὲν ζῷον ἔχουσί τι τὸ παρεμφερές, ἀλλ' εἶνε φρικώδη προϊόντα διασταυρώσεων τυχαίων, μὲ χρώματα παρδαλά, μεγάλοι ὡς οἱ λεγόμενοι σκύλλοι τῶν σφαγείων, καὶ τόσον ἰσχνοί, ὥστε δύναταί τις νὰ ἀριθμήσῃ τὰ πλευρά των ἐξ ἀποστάσεως δέκα βημάτων. Ἐκτὸς δὲ τῆς λιποσαρκίας, οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν περιῆλθον εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἕνεκα τῶν ἐρίδων καὶ συμπλοκῶν, ὥστε ἐὰν δὲν τοὺς ἔβλεπες βαδίζοντας, ἤθελες τοὺς ἐκλάβῃ ὡς σκελετοὺς κυνῶν σφαγέντων. Καὶ ἄλλοι μὲν ἔχουσι κολοβωμένην τὴν οὐράν, ἄλλοι δὲ τὰ ὦτα ἀποκεκομμένα, ἄλλοι μαδημένην τὴν ῥάχιν, ἄλλοι ἐκδεδαρμένον τὸν τράχηλον, ἄλλοι εἶνε τυφλοὶ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν, ἄλλοι χωλοὶ τοὺς δύο πόδας, σκεπασμένοι ἀπὸ πληγὰς καὶ καταβιβρωσκόμενοι ἀπὸ μυίας, φθάσαντες οὕτως εἰς τὸ ἔσχατον ὅριον τῆς ἀθλιότητος, εἰς τὸ ὁποῖον δύναταί ποτε νὰ φθάσῃ σκύλλος· ἀληθῆ λείψανα τοῦ λιμοῦ, τοῦ πολέμου, καὶ τῆς πλανήτιδος Ἀφροδίτης! Ἡ οὐρά, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, εἶνε δι' αὐτοὺς μέλος πολυτελείας· ὅθεν καὶ εἶνε σπάνιον πρᾶγμα διὰ σκύλλον τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ σώζῃ ἀκεραίαν τὴν οὐράν του μετὰ δύο μηνῶν δημόσιον βίον. Δυστυχῆ ζῷα! Θὰ ἐκίνουν εἰς οἶκτον καὶ αὐτὴν τὴν λιθίνην καρδίαν· καὶ ὅμως ὑπάρχουσί τινες ἐξ αὐτῶν κολοβωμένοι καὶ ἠκρωτηριασμένοι μὲ τρόπον τόσον παράδοξον, περιπατοῦντες μὲ σείσματα καὶ λιγύσματα τόσον ἀδέξια, μὲ ταλαντεύσεις τινὰς τόσον κακοζήλους, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τοὺς ἴδῃς καὶ νὰ κρατήσῃς τὸν γέλωτα. Δὲν εἶνε δὲ δι' αὐτοὺς οὔτε ἡ πεῖνα οὔτε ὁ πόλεμος ἡ χειροτέρα των μάστιξ· ἀλλὰ συνήθειά τις κακὴ παρεισχωρήσασα πρό τινος καιροῦ εἰς Σταυροδρόμιον καὶ Γαλατᾶν. Πολλάκις τὴν νύκτα τοὺς φιλησύχους Σταυροδρομίτας ἐξυπνίζει ἐπὶ τῆς κλίνης των θόρυβος καὶ ταραχὴ ὡς ὀργιαζόντων τινῶν ἔξωθεν καὶ βεβακχευμένων· προκύπτοντες δ' ἐκ τοῦ παραθύρου βλέπουσι κάτω εἰς τὸν δρόμον σκύλλους κλονουμένους καὶ τρέμοντας φοβερά, καὶ ἀναπηδῶντας πηδήματα ὑψηλότατα, καὶ ῥιπτομένους μετὰ μανίας καὶ κατακέφαλα εἰς τοὺς τοίχους· τὸ δὲ πρωῒ ὁ δρόμος ὅλος εἶνε σκεπασμένος ἀπὸ πτώματα. Τί ἔτρεξεν; ὁ ἰατρίσκος ἢ ὁ φαρμακοποιὸς τῆς συνοικίας, συνηθίζων νὰ μελετᾷ τὴν νύκτα, καὶ μὴ θέλων νὰ παρενοχλῆται ἀπὸ τὸ σκυλλολόγιον, ἐπρομηθεύθη μίαν ἑβδομάδα ἡσυχίας καὶ σιωπῆς, ῥίψας εἰς τοὺς κύνας τροχίσκους φαρμακευμένους.Τοῦτο τὸ αἴτιον καὶ ἄλλα παρόμοια προκαλοῦσιν ὁσημέραι ἐλάττωσιν σπουδαίαν τῶν σκύλλων ἐν Σταυροδρομίῳ καὶ Γαλατᾷ· ἀλλὰ πρὸς τί; Ἐν τούτοις οἱ ἐν Σταμποὺλ αὐξάνουσιν ἐξ ἐναντίας καὶ πληθύνονται τόσον, ὥστε ἐπὶ τέλους, μὴ εὑρίσκοντες πλέον τροφὴν ἐν τῇ τουρκικῇ πόλει, μεταναστεύουσι βαθμηδὸν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, καὶ ἀναπληροῦσιν ἐν τῇ ἐξαφανιζομένῃ ὅλα τὰ κενά, ὅσα ἀφίνουσιν αἱ μάχαι,ἡ πεῖνα καὶτὸ δηλητήριον.

Digitized by Google

***

Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄλλα ὄντα, ἐμποιοῦντα πλειότερον οἶκτον παρὰ τοὺς κύνας, οἱ εὐνοῦχοι, οἵτινες, καίπερ παρεισαχθέντες εἰς τοὺς τούρκους ἐναντίον ῥητῶν ἐντολῶν τοῦ Κορανίου, αἵτινες καταδικάζουσι τὴν ἄτιμον ταύτην ἐκφαύλισιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὑπάρχουσιν ὅμως ἀκόμη, ἐναντίον τοῦ προσφάτου νόμου, ὅστις ἀπαγορεύει τὸ ἐμπόριον αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἰσχυροτέρα τῶν νόμων εἶνε ἡ κακοῦργος δίψα τοῦ χρυσοῦ ἡ προκαλοῦσα τὸ ἔγκλημα, καὶ ὁ ἀσεβὴς ἐγωϊσμὸς τὴν ἐκμεταλλεύεται ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἀπαντῶνται κατὰ πᾶν βῆμα εἰς τοὺς δρόμους, καθὼς ἀπαντῶνται κατὰ πᾶν βῆμα καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Εἰς τὸ βάθος ἑκάστης εἰκόνος τῆς τουρκικῆς ἱστορίας διακρίνεται καὶ μία τῶν ἀπαισίων τούτων μορφῶν, μὲ τὰ νήματα μιᾶς ἱστορίας εἰς τὴν χεῖρα, κεκαλυμμένος μὲ χρυσὸν ἢ ῥαντισμένος μὲ αἷμα, ἢ θῦμα ἢ εὐνοούμενος, ἢ δήμιος, ἀναφανδὸν ἢ κρυφίως ἐπίφοβος, ὄρθιος ἱστάμενος ὅπως φάσμα εἰς τὴν σκιὰν τοῦ θρόνου, ἢ ἐπιφαινόμενος εἰς τὴν ὀπὴν θύρας μυστηριώδους. Ὅθεν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν μέσῳ τοῦ ἀπησχολημένου πλήθους τῶν παζαρίων, τῶν φαιδρῶν ὁμίλων τῶν Γλυκῶν Νερῶν, ἀναμέσον τῶν κιόνων τῶν τζαμίων, εἰς τὸ πλευρὸν τῶν ὀχημάτων, ἐπὶ τῶν ἀτμοπλοίων, εἰς τὰ καΐκια, εἰς ὅλας τὰς ἑορτάς, εἰς ὅλας τὰς ὁμηγύρεις ἐπιφαίνεται τὸ ἀνθρώπινον τοῦτο μορμολύκειον, οὗτινος ἡ παρουσία ἀφίνει κηλῖδα πένθιμον εἰς τὰς φαιδρὰς εἰκόνας τοῦ ἀνατολικοῦ βίου. Ἐλαττωθείσης τῆς παντοδυναμίας τῆς αὐλῆς, συνηλαττώθη καὶ ἡ πολιτικὴ αὐτῶν σπουδαιότης, ὅπως καὶ χαλαρωθείσης τῆς ἀνατολικῆς ζηλοτυπίας, ἠλαττώθη μεγάλως καὶ ἡ σπουδαιότης αὐτῶν ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκίαις· διὰ τοῦτο καὶ τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεώς των ἐξέπεσον ἐσχάτως πολύ, οὐδ' εὑρίσκουσι πλέον εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐξουσίαν εὐκόλως τὸ ἀντιστάθμισμα τῆς δυστυχίας των. Δὲν εὑρίσκονται πλέον σήμερον Γαζνερὲρ ἀγάδες, οἵτινες νὰ ὑποβληθῶσιν ἑκουσίως εἰς τὸν ἀκρωτηριασμόν, διὰ νὰ γείνωσιν ἀρχηγοὶ τῶν λευκῶν εὐνούχων. Ὅλοι σήμερον εἶνε ὁριστικῶς θύματα, καὶ θύματα ἄνευ παραμυθίας, ἀγορασθέντες ἢ ἁρπασθέντες ἐν Ἀβυσσινίᾳ, τρεῖς ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐπιζήσαντες εἰς τὸ ἐπονείδιστον μαχαιρίδιον, καὶ μεταπωληθέντες πρὸς αἶσχος τοῦ νόμου μεθ' ὑποκριτικῆς μυστικότητος, μυσαρωτέρας παρὰ τὸ φανερὸν ἐμπόριον. Δὲν εἶνε δ' ἀνάγκη νὰ σοὶ τοὺς δείξῃ τις, διότι γνωρίζονται ἐκ μόνης τῆς θέας. Ὅλοι σχεδὸν εἶνε ὑψηλοὶ τὸ ἀνάστημα, παχεῖς, πλαδαροί, μὲ πρόσωπον ἄτριχον καὶ μαραμμένον, μὲ κορμὸν βραχύν, καὶ μακρότατα σκέλη καὶ χεῖρας. Φοροῦν φέσιον, μακρότατον ζοφεροῦ χρώματος ἐπενδύτην, περισκελίδας εὐρωπαϊκὰς καὶ μαστίγιον ἐκ δέρματος ἱπποποτάμου, τὸ σύμβολον τοῦ ἔργου των. Βαδίζουσι μὲ μεγάλα βήματα, μαλθακά, ὡς μεγάλα παιδία. Συνοδεύουσι τὰς κυρίας ἔφιπποι ἢ πεζοί, ἔμπρὸς ἢ κατόπιν τοῦ ὀχήματος, ἄλλοτε εἷς, καὶ ἄλλοτε δύο ὁμοῦ, καὶ περιστρέφουσι πάντοτε ὄμμα ἄγρυπνον, ὅπερ ἐπὶ τῷ ἐλαχίστῳ βλέμματι ἢ τῇ ἐλαχίστῃ πράξει, ἥτις θὰ ἐπρόδιδεν ἔλλειψιν σεβασμοῦ, λαμβάνει ἔκφρασιν λύσσης θηριώδους, ἥτις ἐμποιεῖ τρόμον καὶ φρίκην. Ἐκτὸς δὲ τῶν περιστάσεων τούτων, τὸ πρόσωπόν των ἢ δὲν ἐκφράζει ἀπολύτως τίποτε, ἢ ἐκφράζει ἄπειρον ἀνίαν ἀπὸ παντὸς πράγματος. Ὑπάρχουσιν εὐνοῦχοι νεώτατοι, τοὺς ὁποίους νομίζεις πεντηκοντούτεις, καὶ πρεσβύτατοι, οὓς ἐκλαμβάνεις ὡς νεανίας, γηράσαντας ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. Εἶνε παχύτατοι, ὁλοστρόγγυλοι, μαλακοί, στιλπνοί, καὶ νομίζεις ὅτι ἐφουσκώθησαν ἢ ἐπαχύνθησαν ἐπίτηδες, ὡς οἱ χοῖροι· φέρουσιν ὅλοι ἐνδύματα ἐκλεκτά, στιλπνά, καὶ εὐώδη ὡς οἱ ἀλαζονευόμενοι νεανίσκοι. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄνθρωποι ἄσπλαγχνοι, οἵτινες διαβαίνοντες πλησίον τῶν δυστυχῶν τούτων τοὺς βλέπουσι καὶ γελῶσιν. Ἴσως οἱ τοιοῦτοι νομίζουν, ὅτι, ἐπειδὴ εὑρίσκονται εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, δὲν ἐννοοῦν τὴν δυστυχίαν των. Ἀλλ' ἐξ ἐναντίας γνωρίζουσιν ὅτι καὶ τὴν ἐννοοῦν καὶ τὴν αἰσθάνονται· καὶ ἂν ὅμως δὲν τὸ ἐγνώριζαν, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀμφιβάλλωσι περὶ τούτου; Νὰ μὴ ἀνήκῃς εἰς οὐδέτερον τῶν φύλων, νὰ εἶσαι τέρας ἀνθρώπινον, νὰ ζῇς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ βλέπῃς σεαυτὸν χωρισμένον ἀπ' αὐτῶν δι' ἀβύσσου· νὰ αἰσθάνεται βρέμουσαν περὶ σεαυτὸν τὴν ζωὴν ὡς θάλασσαν, καὶ νὰ ὀφείλῃς νὰ διάγῃς ἐν τῷ μέσῳ ἀκίνητος καὶ μόνος ὡς βράχος· νὰ αἰσθάνεσαι ὅλους σου τοὺς ῥογχασμοὺς καὶ ὅλα σου τὰ αἰσθήματα ἀποκεκλεισμένα διὰ σιδηροῦ κύκλου, ὃν οὐδεμία ποτὲ ἀρετὴ ἀνθρωπίνη θέλει δυνηθῇ νὰ θραύσῃ· νὰ ἔχῃς αἰωνίως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου τὴν εἰκόνα τῆς εὐτυχίας, πρὸς ἣν τὰ πάντα σπεύδουσι, ἧς πέριξ τὰ πάντα στρέφονται, ἐξ ἧς τὰ πάντα ζωογονοῦνται καὶ φωτίζονται, καὶ νὰ αἰσθάνεσαι σεαυτὸν ἀπείρως ἐξ αὐτῆς ἀπομεμακρυσμένον, ἐν γωνίᾳ καὶ παραβύστῳ, ἐν κενῷ ἀπείρῳ καὶ ψυχρῷ, ὡς πλάσμα τοῦ Θεοῦ κατηραμένον· νὰ εἶσαι μάλιστα καὶ φύλαξ τῆς εὐτυχίας ταύτης, ὁ φραγμός, ὃν ὁ ζηλότυπος ἄνθρωπος παρεμβάλλει μεταξὺ τῶν ἡδονῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ κόσμου, τὸ στήριγμα, δι' οὗ ἀσφαλίζει τὴν θύραν του, τὸ ῥάκος, μὲ τὸ ὁποῖον σκεπάζει τὸν θησαυρόν του· καὶ νὰ ὀφείλῃς νὰ ζῇς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀρωμάτων, τῶν θελγήτρων, τῆς νεότητος, τοῦ κάλλους, τῆς εὐφροσύνης, μὲ τὸ αἶσχος ἐπὶ τοῦ μετώπου, μὲ τὴν λύσσαν ἐν τῇ καρδίᾳ, περιφρονούμενος, χλευαζόμενος, ἄνευ ὀνόματος, ἄνευ οἰκογενείας, ἄνευ μητρός, ἄνευ μιᾶς ἀναμνήσεως θυμήρους, ἀποχωρισμένος ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως, ἄ! τοῦτο πρέπει νὰ εἶνε βάσανος, τὴν ὁποίαν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς

Digitized by Google

δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ, ὡς τὸ νὰ ζῇ τις μὲ τὸ ἐγχειρίδιον ἐμπηγμένον εἰς τὴν καρδίαν του. Καὶ τὸ αἶσχος τοῦτο τὸ ἀνέχονται ἀκόμη, καὶ οἱ δυστυχεῖς οὗτοι διέρχονται τὰς ὁδοὺς πόλεως εὐρωπαϊκῆς, ζῶσι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν ὠρύονται, καὶ δὲν δαγκάνουν, καὶ δὲν φονεύουν, καὶ δὲν πτύουν κατὰ πρόσωπον τὴν ἄνανδρον ἀνθρωπότητα, ἥτις τοὺς βλέπει καὶ δὲν ἐρυθριᾷ καὶ δὲν δακρύει, καὶ ἥτις συνιστᾷ ἑταιρίας διεθνεῖς πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν αἰλούρων καὶ σκύλλων!

Ὁ βίος αὐτῶν εἶνε διηνεκὲς μαρτύριον. Ὅταν αἱ κυρίαι δὲν εὑρίσκουσιν αὐτοὺς εὐσυμβιβάστους πρὸς τὰς ῥᾳδιουργίας των, τοὺς μισοῦσιν ὡς δεσμοφύλακας καὶ κατασκόπους των, καὶ τοὺς βασανίζουσι μετὰ σκληρᾶς ἐρωτοτροπίας, μέχρις οὗ καταστήσωσιν αὐτοὺς ἐκμανεῖς καὶ παράφρονας, ὡς τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον εὐνοῦχον τῶν *Περσικῶν ἐπιστολῶν*, ὁσάκις εἰσῆγεν εἰς τὸ λουτρὸν τὴν κυρίαν του. Τὰ πάντα δὲ εἶνε δι' αὐτοὺς χλεύη καὶ σαρκασμός· φέρουν ὀνόματα ἀρωμάτων καὶ ἀνθέων, καθ' ὑπαινιγμὸν πρὸς τὰς κυρίας, ὧν εἶνε φύλακες· ὅθεν καὶ εἶνε *κάτοχοι ὑακίνθων*, *κηπουροὶ κρίνων*, *φρουροὶ ῥόδων καὶ ἴων* Καὶ ποσάκις ἀγαπῶσιν οἱ ἄθλιοι! Ἐπειδὴ ἐν αὐτοῖς ἀπενεκρώθησαν τὰ ἀποτελέσματα τῶν παθῶν, ὄχι καὶ τὰ αἴτια· καὶ εἶνε ζηλότυποι, καὶ τήκονται καὶ χύνουν δάκρυα αἵματος· ἐνίοτε δέ, ὅταν προπετὲς βλέμμα προσηλωθῇ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς κυρίας των, καὶ ἐννοήσωσιν ὅτι τὸ βλέμμα τοῦτο ἐγένετο εὐμενῶς ἀποδεκτόν, γίνονται ἐκτὸς ἑαυτῶν, καὶ κτυποῦν. Ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου εὐνοῦχός τις ἐμάστισε κατὰ πρόσωπον γάλλον ἀξιωματικόν, οὗτος δὲ ξιφουλκήσας διέσχισε τὸ κρανίον του. Τίς δύναται νὰ εἴπῃ τί ὑποφέρουσι, πόσον ἄλγος προξενεῖ εἰς αὐτοὺς τὸ κάλλος, πῶς τοὺς κατασπαράσσει εἷς ἀκκισμός, πῶς τοὺς διαπερᾷ τὴν καρδίαν ἓν μειδίαμα, καὶ ποσάκις, ἐν ᾧ φθάνει ἕως εἰς τὰς ἀκοάς των ὁ ἦχος ἑνὸς φιλήματος, ἡ χεὶρ των ψαύει τὴν λαβὴν ἐγχειριδίου! Οὐδὲν ἄρα θαῦμα ἂν ἐκ τῆς ἀπείρως κενῆς καρδίας οὐδὲν ἄλλο συνήθως βλαστάνει παρὰ τὸ ψυχρὸν πάθος τοῦ μίσους, τῆς ἐκδικήσεως, τῆς φιλοδοξίας· ἂν ἀποβαίνωσι δριμεῖς, δηκτικοί, γραωδῶς ῥᾳδιοῦργοι, θρασύδειλοι· ἂν ἢ ἔχωσι κτηνώδη ἀφοσίωσιν ἢ εἶνε πανουργότατοι προδόται, καὶ ἄν, ὅτε εἶνε ἰσχυροί, ζητοῦν νὰ ἐκδικήσωσι κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὴν ὕβριν, ἥτις διεπράχθη ἐπ' αὐτῶν κατὰ τῆς φύσεως. Ἀλλ' ὅσον ὅμως καὶ ἂν ἐκφαυλισθῶσιν, ὑπερισχύει πάντοτε ἐν αὐτοῖς ἡ ἀνάγκη τῆς γυναικός, καὶ ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ τὴν ἔχουν ἐρωμένην, ζητοῦν νὰ τὴν κάμουν φίλην· διὸ καὶ ὑπανδρεύονται, νυμφεύονται γυναῖκας ἐγκύους, ὡς ὁ Ζουμπουλοῦ, ὁ μέγας εὐνοῦχος Ἰβραὴμ τοῦ Α', διὰ νὰ ἔχουν ν' ἀγαποῦν ἓν τέκνον· σχηματίζουσι χαρέμιον ἐκ παρθένων, ὅπως ὁ μέγας εὐνοῦχος Ἀχμὲδ τοῦ Β', διὰ νὰ ἔχωσι τὸ θέαμα τοὐλάχιστον τοῦ κάλλους καὶ τῆς χάριτος, τὸν περιπαθῆ ἐναγκαλισμόν, ἓν κατὰ φαντασίαν ἀπείκασμα τοῦ ἔρωτος· προικοδοτοῦσι κόρην, διὰ νὰ ἔχωσιν ἓν στῆθος γυναικός, ἐφ' οὗ νὰ κλίνωσι τὴν κεφαλήν, ὅταν γηράσωσι, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωσι χωρὶς νὰ μάθωσι τί ἐστι θωπεία, καὶ διὰ νὰ ἀκούσωσιν εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς των μίαν φωνὴν ἀγάπης, ἀφ' οὗ δι' ὅλης των τῆς ζωῆς ἤκουσαν τὸν γέλωτα τῆς εἰρωνίας καὶ τῆς περιφρονήσεως. Δὲν εἶνε δὲ σπάνιοι ἐκεῖνοι οἵτινες, πλουτήσαντες ἐν τῇ αὐλῇ ἢ ἐν τοῖς μεγάροις τῶν μεγιστάνων, ὅπου ἐξασκοῦσι τὸ ἔργον τοῦ εὐνούχου ἅμα καὶ ἐπιστάτου, ἀγοράζουσι γέροντες ἔπαυλίν τινα παρὰ τὸν Βόσπορον, ὅπου προσπαθοῦσι νὰ λησμονήσωσι, ν' ἀπαμβλύνωσι τὸ αἴσθημα τῆς ἰδίας των δυστυχίας ἐν τῇ εὐθυμίᾳ τῶν ἑορτῶν καὶ συμποσίων. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ πραγμάτων, ὅσα μοὶ ἐρρέθησαν περὶ τῶν δυστυχῶν τούτων, ἓν πρὸ πάντων ἔμεινε ζωηρότερον ἐγκεχαραγμένον ἐν τῇ μνήμῃ μου, ὅπερ μοὶ διηγήθη νέος τις ἰατρὸς ἐν Σταυροδρομίῳ. Ἀναιρῶν τὴν γνώμην τῶν πιστευόντων, ὅτι οἱ εὐνοῦχοι δὲν ὑποφέρουσι,—Μίαν ἑσπέραν, μοὶ εἶπεν, ἐξηρχόμην τῆς οἰκίας πλουσίου τινὸς μουσουλμάνου, ὅπου εἶχον ὑπάγῃ τὸ τέταρτον πρὸς ἐπίσκεψιν μιᾶς τῶν τεσσάρων γυναικῶν του, πασχούσης ἐκ καρδιακοῦ τινος νοσήματος. Εἰσερχόμενον καὶ ἐξερχόμενον μὲ συνώδευεν εὐνοῦχος ἀνακράζων τὰς συνήθεις λέξεις: «Γυναῖκες ἀποχωρήσατε!»— διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ κυρίας καὶ δούλας, ὅτι ὑπῆρχεν ἀνὴρ ἐν τῷ χαρεμίῳ, καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θεαθῶσιν. Ὅτε ἔφθασα εἰς τὴν αὐλήν, ὁ εὐνοῦχος μὲ ἀφῆκε, καὶ ἐγὼ προεχώρησα μόνος πρὸς τὴν θύραν. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐστάθην διὰ ν' ἀνοίξω, ᾐσθάνθην ὅτι μ' ἔλαβέ τις ἐκ τοῦ βραχίονος, καὶ στραφεὶς εὑρέθην ἐνώπιον ἄλλου εὐνούχου, νεανίσκου δεκαοκτὼ ἕως εἴκοσιν ἐτῶν ἡλικίας, ὅστις εἶχε προσηλωμένους ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς του δακρυβρέκτους. Τὸν ἠρώτησα τί ἤθελεν. Ἐδίστασεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ν' ἀποκριθῇ, ἀλλ' ἔπειτα μοῦ ἥρπασε τὴν δεξιάν, καὶ σφίγγων αὐτὴν σπασμωδικῶς μὲ τὰς δύο του χεῖρας, μοὶ εἶπε μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ἐν ᾗ διεκρίνετο ἡ ὀδύνη τῆς ἀπελπισίας:—Ἰατρέ, σὺ ὅστις ἔχεις ἰατρικὰ δι' ὅλους τοὺς πόνους, δὲν θὰ εὕρῃς ἓν ἰατρικὸν καὶ διὰ τὸν ἰδικόν μου;—Ἀδυνατῶ νὰ ἐκφράσω ποίαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν εἰς ἐμὲ οἱ ἁπλοῖ οὗτοι λόγοι. Ἠθέλησα ν' ἀποκριθῶ, ἀλλ' ἡ φωνή μοὶ ἔλειψε· μὴ γνωρίζων δὲ τί νὰ κάμω ἢ τί νὰ εἴπω, ἤνοιξα ἀποτόμως τὴν θύραν καὶ ἔφυγα. Ἀλλὰ καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἑσπέραν καὶ πολλὰς κατόπιν ἡμέρας μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπα τὸν νέον ἐκεῖνον, καὶ ὅτι ἤκουα τοὺς λόγους του ἐκείνους, καὶ πολλάκις ἐδέησε νὰ συγκρατήσω διὰ τῆς βίας ἐμαυτόν, ὅπως μὴ κλαύσω ἐξ οἴκτου.—Φιλάνθρωποι, δημοσιογράφοι, ὑπουργοί, πρεσβευταί, καὶ σεῖς, κύριοι βουλευταὶ τῆς ἐν Σταμπούλ βουλῆς, καὶ γερουσιασταὶ τῆς ἡμι-

Digitized by Google

σελήνου, ἀναφωνήσατε, λαλήσατε, πρὸς Θεοῦ, ὥστε τὸ στυγερὸν τοῦτο ὄνειδος, ἡ φρικώδης αὕτη κηλὶς τῆς ἀνθρωπίνης τιμῆς, νὰ μὴ εἶνε πλέον κατὰ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα ἄλλο τι παρὰ ὀδυνηρὰ ἀνάμνησις, ὅπως αἱ σφαγαὶ τῆς Βουλγαρίας.

Ἕπεται συνέχεια.

ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΑ

. . . .

Ἐὰν πρέπῃ νὰ πιστεύσῃ τις τὴν γενικὴν ἀπανταχόθεν ἐγειρομένην κραυγὴν τῶν ἀντεγκλήσεων καὶ θρηνῳδιῶν, οὐδέποτε ἡ ἔνδεια ὑπῆρξε τόσον γενική, βαθεῖα καὶ θλιβερά, ὅσον σήμερον· οὐδέποτε τὸ ἐμπόριον, τό τε μέγα καὶ τὸ μικρὸν, ὑπέφερεν ὅσον σήμερον· οὐδέποτε δὲ εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα ἐπῆλθον ἡμέραι τόσον κακαί. Νομίζεις ὅτι ἕκαστον πεζοδρόμιον ἐκχέει καὶ ἕν παράπονον. Καὶ ὅμως ἡ πολυτέλεια οὐδέποτε ὑπῆρξε πλέον ἀχαλίνωτος, πλέον ἀκατάληπτος,, πλέον ἀνόητος παρὰ σήμερον. Ὅλα τὰ χρήματα, ὅσα μετὰ κόπου καὶ μόχθου κατορθώνει ὁ οἰκογενειάρχης νὰ πορίζηται ἀπὸ ἐργασίαν ἐπίμονον, ἢ καὶ διὰ μέσων ἄλλων ἔτι ἐπιμοχθοτέρων, καταβροχθίζει τὸ πλέον ἀνόητον, τὸ πλέον ἀκόρεστον, καὶ τὸ πλέον γελοῖον τῶν παθῶν, ἡ ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ!

Καὶ ποία ματαιότης; Ἐὰν τοὐλάχιστον ἦτο ἡ ματαιότης ἐκείνη, περὶ ἧς λαλεῖ ὁ Σολομῶν, ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος βασιλεὺς, ὅστις ἀφ' οὗ ἐξήντλησεν ὅλας τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας, συνέστειλεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς εἰς τὸ περίφημον ἐκεῖνο λόγιον: *Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης!*

Ἀλλ' οὐδαμῶς. Εἶνε ἡ μικρὰ, περιωρισμένη καὶ ζῳώδης ἐκείνη ματαιότης, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ νὰ πιστεύετε, ὅτι θὰ σᾶς θαυμάσωσιν, ἐὰν στείλετε τὴν σύζυγον καὶ τὰς θυγατέρας σας νὰ σαρώσουν τοὺς δρόμους τῆς πόλεως καὶ νὰ συμπαρασύρουν κυλίουσαι τὰς ἀκαθαρσίας των μὲ μεταξίνας ἐσθῆτας, ἐπὶ τῶν ὁποίων συνέρχονται καὶ ἐρίζουσι μὲ ὕβρεις καὶ βλασφημίας καὶ γρονθοκοπήματα τὰ πλέον ἀντίπαλα χρώματα καὶ τὰ πλέον ἔκτακτα σχεδιογραφήματα.

Ἆ! ἐὰν ὁ ἔρως οὗτος τῆς πολυτελείας συνίστατο εἰς τὸ νὰ θυσιάζῃ τις τὸ χρήσιμον εἰς τὸ ὡραῖον, τὸ σκόπιμον εἰς τὸ κομψὸν, καὶ τὴν ἄσχημον στερεότητα εἰς τὸ μετὰ χάριτος ἐλαφρὸν, ἐὰν μᾶς ἔλεγαν, ὅτι πολλοὶ ἀφαιροῦσι μίαν παροψίδα ἐκ τῆς τραπέζης των, ἢ ἀποστεροῦσιν ἑαυτοὺς ἀναγκαίων τινῶν πραγμάτων, διὰ νὰ περικυκλωθῶσιν ἀπὸ ἄνθη, ἀπὸ χλόην, ἀπὸ εἰκόνας, ἀπὸ ἄλλα καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα, ἢ ὡραῖα ἔπιπλα, ἠθέλομεν εὐκόλως ἐννοήσῃ τὴν τοιαύτην κλίσιν, καὶ, εἰς τινας περιστάσεις, χωρὶς νὰ ἐπιδοκιμάσωμεν τοῦτο τῇ φωνῇ γεγωνυίᾳ, θὰ τὸ ἐθαυμάζομεν καθ' ἑαυτούς. Ἠθέλομεν τότε ἐννοήσῃ, ὅτι ἡ πρὸς τὰ περιττὰ μὲν ἀλλ' ὡραῖα ἀντικείμενα κλίσις αὕτη πηγάζει ἐξ ἰδιοσυγκρασίας καλλιτεχνικῆς, ἐξ ὑψηλῶν τινων καὶ ποιητικῶν αἰσθημάτων, καὶ θὰ ἐλέγομεν: Εὐτυχεῖς εἶσθε σεῖς, ἐράσμιοι θιασῶται τῆς φαντασίας, οἵτινες προτιμᾶτε τὰς ἀπολαύσεις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν σωματικὴν εὐεξίαν, καὶ τὰς ἡδονὰς τῆς ὁράσεως ἀπὸ τὸν κόρον τοῦ στομάχου.

Ἀλλ' οὕτω δὲν ἔχει τὸ πρᾶγμα.

Εἰσήλθομεν εἰς πολλὰς οἰκίας, ἐπεσκέφθημεν πολλὰς αἰθούσας, καὶ, ἐξαιρέτει ὀλιγίστων τινῶν, διακηρύττομεν ὅτι, καὶ ἐὰν ἀπεβάλλομεν μαχόμενοι τὸ ἥμισυ τῶν ἡμετέρων δακτύλων, πάλιν θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀριθμήσωμεν ἐπὶ τῶν σωζομένων τὰ δωμάτια καὶ τὰς αἰθούσας, ὅπου εἴδομεν καλλιτεχνικόν τι ἔπιπλον, ἢ εἰκόνα τινὰ ἀξίαν λόγου, καὶ ὅπου παρετηρήσαμεν τὴν ὀρθὴν ἐκείνην διάταξιν τῶν ἀντικειμένων, τὴν ἁρμονίαν τῶν χρωματισμῶν, τὴν ἀναλογίαν, τὴν συμμετρίαν, τὸ *κάτι* τέλος ἐκεῖνο, ὅπερ ἀναγγέλλει τὴν καλλαισθησίαν, καὶ ἀποκαλύπτει τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ.

Παντοῦ σύμμιξις χρωματισμῶν κακίστη, ἱκανὴ νὰ προξενήσῃ νευραλγίαν εἰς τὴν κόρην τῶν ὀφθαλμῶν σας· παντοῦ συνηνωμένα ὅλα τὰ ἀσυνάρτητα, τὰ ἀσύμφωνα, τὰ διάφωνα. Εἰκόνες πρόστυχοι 100 φράγκων ἐντὸς πλαισίων 400 φράγκων, κρεμασμέναι εἰς τοίχους μὲ σχεδιογραφήματα χυδαῖα. Καὶ καθρέπται, καὶ πάλιν καθρέπται, καὶ πάντοτε καθρέπται, τὸ μωρὸν δηλ. τοῦτο πρᾶγμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐλλείπει ὅλως ἡ ἀνθρωπίνη ἰδέα, τὸ τεχνουργικὸν τοῦτο προϊὸν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐλλείπει ὅλως ἡ καλλιτεχνία, τὸ ἄσημον τοῦτο κόσμημα, τὸ κατασκευαζόμενον διὰ μηχανῆς, τὸ ὁποῖον στοιχίζει ὅσον καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν ἀριστοτέχνημα, ἡ μονότονος ἐκείνη ἐπιφάνεια, ἥτις σᾶς ἀπαλλάττει τοῦ κόπου τῆς ἐκλογῆς, καὶ δὲν ἀπαιτεῖ νὰ γνωρίζετε τίποτε, ἐν μιᾷ λέξει ἡ πολυτέλεια ἐκείνη τῶν μωρῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν χορταίνουν τὴν πολύτιμον κεφαλὴν, ἣν φέρουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ θέλουν ν' ἀναπαράγωσιν αὐτὴν κατὰ πᾶν αὐτῶν κίνημα, καὶ εἰς ὅλους τοὺς τοίχους τῆς οἰκίας των!

***

Ἐὰν δὲ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ διακόσμησις τῶν πλείστων οἰκημάτων δὲν εἶνε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰμὴ τυχαία συνεπισώρευσις ἐπίπλων καὶ ὑφασμάτων, συνενωθέντων ἄνευ τινὸς κρίσεως καὶ φιλοκαλίας, τί πρέπει νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν ἐνδυμασιῶν, αἵτινες σύρονται εἰς τοὺς δημοσίους περιπάτους; Κρίμα ὅτι δὲν ἠκούσατε ποτὲ ὀρχήστραν, τῆς ὁποίας ὅλα τὰ ὄργανα κρούονται εἰς διάφορον τόνον. Ἐκ τοῦ τοιούτου ἀκούσματος ἠθέλατε αἰσθανθῇ εἰς τὰ ὦτα ὅ,τι ἡμεῖς αἰσθανόμεθα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅταν βλέπωμεν τὰς ἀλλοκότους αὐτὰς ἐνδυμασίας, ἐφ' ὧν συνέρχονται καὶ συναναμιγνύονται ὅλοι οἱ ψευδεῖς τόνοι, ὅλαι τοῦ κόσμου αἱ ἀναρμοστίαι.

— «Ἀκολουθοῦμεν τὸν συρμὸν, καὶ ὁ συρμὸς

Digitized by Google

μᾶς ἔρχεται ἐκ Παρισίων, μᾶς λέγετε· ἐὰν οὗτος δὲν σᾶς ἀρέσκῃ, αἰτιᾶσθε τὰς Παρισινὰς, καὶ ὄχι ἡμᾶς».

Ἐν πρώτοις συγχωρήσατέ μας νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ Παρισινὴ φιλοκαλία δὲν εἶνε εὐτυχῶς ὅ,τι σεῖς ἐκλαμβάνετε ὡς τοιαύτην, ἔχετε δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν ἐν Ἀθήναις κυρίας, μετρουμένας δυστυχῶς εἰς τὰ δάκτυλα, αἵτινες ἀπαραλλάκτως, ὅπως καὶ σεῖς, ἀκολουθοῦν τὸν συρμὸν τῶν Παρισίων, ὅστις ὅμως παρ' αὐταῖς εἶνε πλήρης χάριτος, διότι αὗται μόνον ἐννοοῦν τὸν συρμὸν τοῦτον καὶ γνωρίζουν νὰ τὸν ἑρμηνεύωσι.

Ὡς πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν ὑπάρχουσι πολλὰ πράγματα, κυρία, τὰ ὁποῖα σεῖς ἀγνοεῖτε καθ' ὁλοκληρίαν, καὶ τὰ ὁποῖα ἡ Παρισινὴ γνωρίζει πάντοτε, ἔστω καὶ πλύστρια.

ά-Ὅτι ἡ ἐλαχίστη ὑπερβολή, ἣν θελήσῃ τις νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τοὺς συρμοὺς, δύναται νὰ καταστήσῃ γελοίαν καὶ αὐτὴν τὴν πλέον ὡραίαν ἐνδυμασίαν.

β'-Ὅτι ἡ ἐνδυμασία εἶνε διάφορος καὶ ποικίλλει κατὰ τὰς ἡλικίας.

γ'-Ὅτι ὁ αὐτὸς συρμὸς δὲν ἁρμόζει εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ εἰς ὅλα τὰ σώματα.

δ'-Ὅτι ἐνδυμασία, φαινομένη λαμπρὰ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων ἢ τοῦ ἀερίου, δυνατὸν νὰ φανῇ ἀσχημοτάτη εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

ε'-Ὅτι δὲν ἐνδύεται μία κυρία κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅταν ἐξέρχεται δι' ὑποθέσεις της, ἢ διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς ἐπισκέψεις, *οὐδέποτε δὲ φέρει τὴν ἡμέραν ἀδάμαντας ἢ ἄλλα πολύτιμα κοσμήματα.*

καὶ ς'-Ὅτι οἱ διαβάται, ἀπαντῶντες καθ' ὁδὸν γυναῖκα πεζοδρομοῦσαν καὶ φέρουσαν ἐνδυμασίαν ἔκλαμπρον καὶ ὑπερβολικήν, ἀποδίδουσι κατὰ διάνοιαν εἰς αὐτὴν ἀμέσως καὶ ἓν ἐπίθετον.

Καταλαμβάνετε τώρα διατί τόσαι κυρίαι, νομίζουσαι ὅτι ἀκολουθοῦσι τὸν συρμὸν τῶν Παρισίων, θὰ ἠδύναντο νὰ ἑλκύσωσι περὶ ἑαυτὰς τὰ πλήθη, ἢ καὶ νὰ προκαλέσωσι τοὺς συριγμοὺς τῶν διαβατῶν, ἐὰν συλλαμβάνων τις αὐτὰς, ὅπως βαδίζουσι παρ' ἡμῖν εἰς τοὺς δρόμους ἢ τὰς πλατείας, τὰς μετέφερεν ἐν ἀκαρεῖ εἰς τὰ πεζοδρόμια εὐρωπαϊκῆς τινος μεγαλοπόλεως;

Νομίζετε, ὅτι ἐνδύεσθε καθὼς αἱ Παρισιναί;

Τοῦτο σημαίνει ὅτι οὐδέποτε εἴδετε αὐτάς, ἄλλως ἠθέλετε ταχέως ἐξαχθῇ ἐκ τῆς ἀπάτης σας ταύτης. Ἀμέσως ἠθέλατε μάθῃ, ὅτι οὐδὲν ἁπλούστερον καὶ ὀλιγώτερον λαμπρὸν τῆς ἐνδυμασίας, ἣν φέρει καθ' ὁδὸν πᾶσα γυνή, ἣν σέβεται ὁ κόσμος, καὶ ἥτις σέβεται ἑαυτήν. Ἠθέλετε μάθῃ, ὅτι καὶ αἱ ἑταῖραι αὐταί, ὅσαι τοὐλάχιστον δὲν κατῆλθον εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα τοῦ εἴδους των, ἐνδύονται *ἁπλᾶ*, ὁσάκις μέλλουσι νὰ ἐξέλθωσι πεζαί, ἐκ φόβου μὴ συγχέῃ τις αὐτὰς μὲ τὰς συναδέλφους αὐτῶν, ὅσαι ἀνήκουσιν εἰς τὰς κατωτέρας σφαίρας. Οὐδέποτε δὲ ἠθέλατε ἀπαντήσῃ γυναῖκα ὁπωσοῦν ἡλικιωμένην καὶ ὁπωσοῦν εὔσαρκον ἐνδεδυμένην ὅπως ἡ νεᾶνις, καὶ ἐξερχομένην μὲ μόνην τὴν ἐσθῆτα ἄνευ ἐπανωφορίου. Οὐδέποτε ἠθέλατε ἀπαντήσῃ τὰ βουνὰ ἐκεῖνα τῆς ψευδοῦς κόμης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν φαίνεται καταπλακωμένον τὸ πρόσωπόν σας. Ἐπὶ τέλους δὲν ἠθέλατε αἰσθανθῇ, ἅμα διερχομένης κυρίας τινὸς διακεκριμένης, ὅλας ἐκείνας τὰς νοσηρὰς ὀσμάς, ὅσαι ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ ἀρωματικὰ φιαλίδια τοῦ Βιολὲ καὶ Λουβὲν, διότι ἡ Παρισινὴ τοῦ κόσμου ἐννοεῖ θυμοσόφως, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ ἀναγνώσῃ γαλλιστὶ ἢ λατινιστί, ὅτι:

Η ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ ΜΥΡΟΥΔΙΑ ΕΙΝΕ ΝΑ ΜΗ ΜΥΡΙΖΗ ΤΙΠΟΤΕ.

Τὴν πτέρναν τοῦ σανδαλίου σας ὁ ὑποδηματοποιὸς θέτει κατὰ παραγγελίαν σας εἰς τὸ μέσον τοῦ πέλματος, ὅπερ σᾶς ἀναγκάζει νὰ βαδίζετε ὡς κυφαὶ καὶ κύπτουσαι πρὸς τὰ ἔμπρός, καὶ νὰ προβάλλετε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ σώματός σας, τὸ ὁποῖον μὲ ὅλας τὰς ταινίας καὶ τὰ *πούφ* οὐδέποτε ἔσται ἡ ἕδρα τῆς ποιήσεως. Ἀλλὰ μὲ ὅλα αὐτὰ νομίζετε ὅτι ἀποκτᾶτε τὸν πόδα τῶν Παρισινῶν, τὸν πόδα ἐκεῖνον, ὃν ὁλόκληρον θὰ ἔθετέ τις ἐντὸς ἑνὸς τῶν χειροκτίων σας;

Ἀλλ' ἔχετε τὸ ψιμύθιον!

Τί διελογίσθητε, ὅτε σᾶς ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ κηλιδώσετε τὸ πρόσωπόν σας μὲ τὰ δηλητηριώδη ταῦτα φάρμακα, τὰ ὁποῖα καταστρέφουσι τὸ χρῶμα, ὅπερ ἴσως ἡ φύσις ἔπλασε δροσερὸν καὶ διαφανές;

Διελογίσθητε, ὅτι τὰ ῥόδα τῆς νεότητος εἶνε πρᾶγμα ἐπαίσχυντον, καὶ πρέπει νὰ τὰ μαράνητε ὑπὸ τὸ χρῖσμα τοῦ γύψου, τοῦ ἀνθρακικοῦ μολύβδου, τοῦ ἀμμίου καὶ τοῦ ὑδραργύρου;

Ἢ μᾶλλον ἠθελήσατε ν' ἀπομακρύνετε ἀπὸ τὰς παρειάς σας τὰ παράτολμα χείλη, ὅσα θὰ ἐπεθύμουν νὰ τὰς ἐπιψαύσωσιν; Ἐπεθυμήσατε νὰ ἐμπνέετε φρίκην καὶ ν' ἀπελαύνετε ἀφ' ἡμῶν πάντα, ὅστις ἤθελε σᾶς ἀπαντήσῃ;

Ὤ, ἐὰν τοῦτο ἠθελήσατε, ἐπετύχετε· διότι οὐδεὶς σύζυγος, οὐδεὶς ἀδελφός, σώζων ἐν ἑαυτῷ τὸ ὀρμέμφυτον, δὲν λέγω τοῦ καλοῦ καὶ λεπτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς πλέον στοιχειώδους καθαριότητος, θὰ εὑρεθῇ ὅστις νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἀφόρητον ἀηδίαν, καὶ μόνον ἂν διανοηθῇ νὰ ἴδῃ ἢ νὰ προσψαύσῃ μὲ τὰ χείλη του προσωπεῖον ἐπιχρισμένον μὲ πηλὸν ἀπὸ κόνιν ὀρύζης καὶ παχύμυρα.

Ἡ ἐπίχρισις καὶ ἐπίχρωσις τῆς ἐπιδερμίδος εἶνε μυσαρὰ βεβήλωσις τῆς φύσεως ἀκόμη καὶ διὰ τὰς γυναῖκας ἐκείνας, ὅσαι μεταχειρίζονται τὰ τοιαῦτα, ὅπως συγκαλύψωσι τὰς φυσικὰς ἐλλείψεις τοῦ χρώματός των, ἢ τὰς βλάβας, ὅσας ἐπροξένησεν εἰς τὴν ἐπιδερμίδα των ἡ νόσος.

Βεβαίως καὶ αὐτὸ τὸ φοβερώτερον πρόσωπον, ὅπερ εἶνε διάτρητον ὡς τὸ κόσκινον, ἢ ὡς ἡ τράπεζα τοῦ κυβευτηρίου, θέλει φανῇ εὐάρεστον καὶ θελκτικὸν εἰς πάντα ἄνθρωπον, ἔχοντα σώας τὰς φρένας, ἐὰν συγκρίνῃ αὐτὸ πρὸς τὸ ὡραιότερον

Digitized by Google

μὲν φύσει πρόσωπον, ἀλλ' ἐπιχρισμένον μὲ ὅλα τὰ προϊόντα τῶν μυροπωλείων:

ΔΙΟΤΙ ΤΟ ΑΣΧΗΜΟΤΕΡΟΝ ΦΥΣΙΚΟΝ ΠΡΑΓΜΑ ΕΙΝΕ ΠΑΝΤΟΤΕ ΟΛΙΓΩΤΕΡΟΝ ΑΣΧΗΜΟΝ ΠΑΡΑ ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ ΕΠΙΠΛΑΣΤΟΝ.

Οὐδὲν ἄλλο λοιπὸν παρ' ὅπως διεγείρωσιν εἰς οἶκτον τοὺς διαβάτας, οἵτινες θὰ ἐξεκαρδίζοντο ἐκ τοῦ γέλωτος, ἐὰν δὲν ἀπημβλύνετο ἡ αἴσθησίς των ἕνεκα τῆς ἕξεως, ἢ ἐὰν δὲν ἀνεχαιτίζοντο ἐκ τῆς περιφρονήσεως, ἣν ἐμπνέει τόση ἄγνοια καὶ ἀναισθησία, οὐδὲν ἄλλο παρ' ὅπως μεταμορφωθῶσιν εἰς γελοιογραφίας τόσαι γυναῖκες, στεροῦνται πᾶσαν εὐμάρειαν, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὰ τὰ χρειώδη, φειδωλεύονται δὲ κατ' οἶκον τὴν τροφὴν καὶ τὴν πόσιν, τὸ κρέας καὶ τὸ κάρβουνον, ἐγκαταλείπουσι τὰ τέκνα των εἰς τὴν ἀμάθειαν, ἢ θλίβονται διὰ τὸν ὀβολὸν ὃν δίδουσιν εἰς τὸ σχολεῖον, κάμνουν οἰκονομίας εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ποιότητα τῶν ἀσπρορρούχων, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς αὐτὰ ταῦτα, τὴν μόνην ὀρθὴν πολυτέλειαν τῶν διακεκριμένων γυναικῶν καὶ διάγουσι τέλος ὑπὸ τὸ ψιμύθιον, ὑπὸ τὸν γύψον, ὑπὸ τὴν μέταξαν καὶ ὑπὸ τὰ τρίχαπτά των, βίον ἐνδεῶν καὶ λιμοκτονούντων!....

[Κατὰ τὸ γαλλικόν]. **?**

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Πρίστλεϋ, Λαβοαζιέ.

Ἐνῷ ὁ Schéele ἐπετέλει ἐν Σουηδίᾳ τὰ μεγάλα αὐτοῦ ἔργα, Ἄγγλος ἐπιστήμων ἔχων ἔκτακτον ἀγχίνοιαν, συνετέλει διὰ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτοῦ εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς νεωτέρας χημείας. Οὗτος δὲ ἦτο ὁ Πρίστλεϋ, ὅστις ἐγεννήθη τῷ 1733. Ὁ πατήρ του, ἐριουχοποιὸς τὸ ἐπάγγελμα, ἐπεθύμει νὰ τὸν διαδεχθῇ ὁ υἱός του, ἀλλ' ὁ νεανίας ἐνεφιλοχώρει εἰς τὰ θεολογικὰ ζητήματα, καὶ ἐξεδήλου παιδιόθεν ἐνθουσιασμὸν θρησκευτικὸν ἔκτακτον. Ἀπολέσας πρωΐμως τὴν μητέρα του, εὗρε παρά τινι θείᾳ του πλήρη τῶν τάσεων αὐτοῦ ἱκανοποίησιν. Ἡ κυρία αὕτη εἶχε μεταβάλει τὴν οἰκίαν της εἰς εἶδός τι ἀκαδημίας, ὅπου ὅλαι αἱ θρησκεῖαι καὶ ὅλαι αἱ αἱρέσεις εἶχον τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν. Ὁ Πρίστλεϋ ἠνδροῦτο οὕτω ἐν μέσῳ τῶν θρησκευτικῶν συζητήσεων, ἐπεδόθη δὲ περιπαθῶς εἰς αὐτὰς καὶ θέλων νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἔμαθε τὴν χαλδαϊκήν, τὴν συριακὴν καὶ τὴν ἀραβικήν. Εἶχε δὲ μεγίστην πρὸς τὰς γλώσσας ἔφεσιν καὶ ἐμελέτα συγχρόνως καὶ τὰ μαθηματικά.

Ἀποφασίσας ν' ἀφιερωθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον καὶ γενόμενος δεκτὸς ὡς ἱερεύς, ἀνεδείχθη ἱεροκήρυξ ἐν Συφόλκῃ. Ἀλλ' εἴτε διότι ἐφάνη χλιαρός, εἴτε διότι ἐστερεῖτο εὐγλωττίας, οἱ ἐνορῖταί του ἀπεμακρύνθησαν αὐτοῦ μετὰ μικρόν. Ὁ Πρίστλεϋ οὐδόλως καταβληθεὶς ἐζήτησε νὰ γείνῃ ἱερεὺς ἄλλου θρησκευτικοῦ σωματείου ἐν τῇ κομητίᾳ τοῦ Τσέστερ, ἐν Ναντουίτς, ὅπου διηύθυνε σχολεῖον, καὶ κατώρθωσε διὰ τῆς οἰκονομίας καὶ τῶν στερήσεων νὰ ἀγοράσῃ ἐργαλεῖά τινα φυσικῆς, καὶ ἰδίως ἠλεκτρικὴν μηχανὴν καὶ πνευματικὴν ἀντλίαν, ἃς ἐκίνει ἐνώπιον τῶν μαθητῶν του. Τοιαύτη ἡ πρώτη ἐπιστημονικὴ ἀκτὶς ἡ εἰσδύσασα εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ μεγάλου χημικοῦ. Τὰ θεολογικὰ ζητήματα δὲν ἔπαυσαν ὅμως πληροῦντα τὰς σκέψεις αὐτοῦ, καθότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐδημοσίευσε βιβλίον, ἐν ᾧ προσεπάθει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ δὲν ἐξηγόρασεν ἐντελῶς τὸν ἁμαρτωλόν.

Ἡ φήμη τοῦ Πρίστλεϋ ἤρξατο διαδιδομένη περὶ αὐτόν. Τῷ 1761 προσεκλήθη ὑπὸ τῆς μικρᾶς ἀκαδημίας τῆς Οὐαριγκτῶνος, ὅπως ἐν αὐτῇ διδάξῃ τὰς ἀρχαίας γλώσσας· ἐκεῖ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ σιδηρουργοῦ Οὐΐλκινσων, καὶ εἰσῆλθε πράγματι εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν στάδιον.

Ἡ εἰς Λονδῖνον μετάβασις τοῦ Πρίστλεϋ μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τοῦτο. Ἡ τύχη ἔφερεν αὐτὸν εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ Βενιαμὶν Φραγκλίνου, ἡ δὲ μετὰ τοῦ μεγάλου τούτου φιλοσόφου συνομιλία παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ μελετήσῃ τὴν ἱστορίαν τῶν ἠλεκτρικῶν ἀνακαλύψεων. Ὁ Φραγκλῖνος διηυκόλυνεν αὐτῷ τὴν μελέτην ταύτην. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μόλις ἔτους ὁ Πρίστλεϋ ἔγραψε σπουδαῖον σύγγραμμα, τὴν *Ἱστορίαν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ*, ἐν ᾧ ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πρόοδος τοῦ κλάδου τούτου τῆς φυσικῆς ἐξιστοροῦνται μεθοδικώτατα καὶ μετὰ πολλῆς τῆς σαφηνείας, Πειράματά τινα, τὰ ὁποῖα ἐξετέλεσε, κατέστησαν αὐτὸν γνωστὸν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀνεδείχθη διδάκτωρ καὶ ἔγινε μέλος τῆς ἐν Λονδίνῳ Βασιλικῆς Ἑταιρίας.

Τῷ 1767 ὁ Πρίστλεϋ κατέλιπε τὴν Οὐαριγκτῶνα καὶ μετέβη εἰς Λῆδς, ὅπου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν θρησκευτικοῦ σωματείου, καὶ ἐξηκολούθησεν ἀσχολούμενος περὶ τὰς θεολογικὰς συζητήσεις καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἅμα ἐρεύνας. Ζυθοποιεῖον πλησίον κείμενον παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ *χάριν διασκεδάσεως*, ὡς λέγει ὁ ἴδιος, πειράματά τινα ἐπὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τοῦ ἀναπτυσσομένου ἐν τῇ ζυμώσει τοῦ ζύθου, ἐξετέλεσε δὲ ἀξιοσημειώτους δοκιμάς, ἃς ἀπεφάσισε νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὴν Βασιλικὴν Ἑταιρίαν ἐν ἔτει 1772 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν· *Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ ἀέρος*. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δύω μόνον ἀέρια ἦσαν γνωστά· τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο τότε *σταθερὸν ἀέριον*, καὶ τὸ ὑδρογόνον, *εὔφλεκτον* καλούμενον *ἀέριον*. Ὁ Πρίστλεϋ ἐξετάσας τὰ δύω ταῦτα σώματα ἀνεκάλυψε μετ' οὐ πολὺ καὶ ἄλλα ἀέρια· τὸ ἄζωτον, ἓν τῶν στοιχείων τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, καὶ τὸ διττοξείδιον τοῦ ἀζώτου, ὧν ἀνεγνώρισε τὰς ἀντισηπτικὰς ἰδιότητας, τὸ χλωρυδρικὸν ὀξὺ καὶ τὸ ἀμμώνιον ἀέριον. Τὸ πρωτοξείδιον τοῦ ἀζώτου, τὸ θειϊκὸν ὀξὺ καὶ τέλος τὸ

Digitized by Google

ὀξυγόνον παρήχθησαν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Τὴν 1 Αὐγούστου 1774 ἐξήγαγεν ὀξυγόνον ἐκ τοῦ ὀξειδίου τοῦ ὑδραργύρου, τὸ δ' ἑπόμενον ἔτος ἀνεκάλυψε τὴν ἰδιότητα, ἣν κέκτηται τὸ ἀέριον τοῦτο, τοῦ διατηρεῖν τὴν ἀναπνοήν. Εἰς τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας δέον νὰ προσθέσωμεν τὴν τοῦ ταννινικοῦ ὀξέος, τοῦ ὀξειδίου τοῦ ἄνθρακος, τοῦ θειϊκοῦ ὑδρογόνου, τοῦ ἐλαιοποιητικοῦ ἀερίου, ὥστε βλέπομεν ὅτι ὁ μεγαλόνους ἀνήρ, τοῦ ὁποίου ἀφηγούμεθα τὴν ἱστορίαν, ἀνεκάλυψε τὰ κυριώτερα τῆς χημείας ἀέρια, ὧν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ βιομηχανία ἀδιαλείπτως χρησιμοποιοῦσι τὰς ἰδιότητας. Ἔκπληξιν δ' ἐμποιοῦσιν αἱ σπουδαῖαι αὗται ἀνακαλύψεις, τοσοῦτον εὐκόλως ἐπιτευχθεῖσαι ὑπ' ἀνδρός, ὅστις ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ ἐπανειλημμένως λέγει, ὅτι δὲν εἶναι χημικὸς καὶ ὅτι πᾶν ὅ,τι κατώρθωσεν εἶναι τυχαῖον. Ἀλλ' οἱ βιογράφοι αὐτοῦ λέγουσιν ὅσα ἐκεῖνος ἀποσιωπᾷ. «Ὁ Πρίστλεϋ, λέγει ὁ Θόμσων, εἶχεν ἀγχίνοιαν, τὴν ὁποίαν οὐδὲν κατέβαλλε πρόσκομμα, καὶ παρατηρητικὴν ἱκανότητα, ἥτις καθίστα αὐτὸν ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ ὠφελῆται ἐκ παντὸς φαινομένου παρουσιαζομένου εἰς τὰς ὄψεις αὐτοῦ. Τοσοῦτον δ' ἦτο τακτικὸς εἰς τὰς ἕξεις του, ὥστε οὐδέποτε ἐλησμόνει νὰ σημειοῖ τὴν ἐλαχίστην λεπτομέρειαν, ἣν παρετήρει. Εἰλικρινὴς ὢν ὅσον καὶ ἀφιλοκερδής, μόνον σκοπὸν τῶν ἀδιαλείπτων αὐτοῦ προσπαθειῶν εἶχε τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας».

Ὅτε ὁ πλοίαρχος Κοὺκ ἐπεχείρησε τὴν δευτέραν αὐτοῦ περιήγησιν, ὀλίγου δεῖν ἐλάμβανε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Πρίστλεϋ ὡς ἱερέα τοῦ πλοίου του, ἀλλ' εὐτυχῶς διὰ τὴν ἐπιστήμην τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν ἐθεώρησεν ὅτι ὁ ἱεροκῆρυξ οὗτος δὲν ἦτο ἀρκούντως ὀρθόδοξος. Ἐν τούτοις αἱ περιστάσεις τοῦ μεγάλου χημικοῦ, ἔχοντος πολυμελῆ οἰκογένειαν, ἦσαν λίαν ἀκροσφαλεῖς, ἀλλ' ἀγαθὴ τύχη ἔλαβε τὴν θέσιν βιβλιοθηκαρίου παρὰ τῷ λόρδῳ Shelburne μαρκησίῳ τοῦ Lansdown μετὰ μισθοῦ ἓξ χιλιάδων φράγκων κατ' ἔτος. Ὁ γενναῖος οὗτος ἀνὴρ ἐπροστάτευσε τὸν Πρίστλεϋ καὶ παρέσχεν αὐτῷ τὰ μέσα τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας του. Κατόπιν προσέλαβεν αὐτὸν εἰς τὰς περιηγήσεις του εἰς Γαλλίαν, εἰς Γερμανίαν καὶ εἰς τὰς Κάτω-Χώρας. Ὁ Πρίστλεϋ ἦλθεν εἰς Παρισίους, ὅπου ὑπεδέχθησαν αὐτὸν οἱ ἐκεῖ διάσημοι ἐπιστήμονες καὶ φιλόσοφοι, μεταξὺ δὲ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀθέων ἐκείνων, περίεργον ἦτο, λέγει, τὸ θέαμα ἀνδρός, εἰς ὃν ἀνεγνώριζον εὐφυΐαν τινά, καὶ ὅστις δὲν ἠσχύνετο νὰ ἦναι χριστιανός.

Ὁ Πρίστλεϋ ἔμεινε παρὰ τῷ κόμητι Shelburne μέχρι τοῦ 1780. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἐδημοσίευσε τὸν πρῶτον τόμον τῶν *Πειραμάτων καὶ παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ ἀέρος*. Ἡτοιμάζετο δὲ νὰ δημοσιεύσῃ τὸν πέμπτον καὶ τελευταῖον τόμον τοῦ συγγράμματος τούτου, ὅτε κατέλιπε τὸν προστάτην του. Πῶς ἀπεφάσισε νὰ παραιτήσῃ τὸν ἥσυχον ἐκεῖνον καὶ εὔπορον βίον; οὐδείς ποτε ἔμαθεν. Ὁπωσδήποτε ὁ Πρίστλεϋ ἠθέλησε νὰ ζήσῃ καὶ πάλιν ἀνεξάρτητος, καὶ ἀποκατασταθεὶς ἐν Βιρμιγγάμῃ διηύθυνε τὴν κυριωτέραν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ *Διαφωνουσῶν Ἐκκλησιῶν*. Μεταβὰς ἀπὸ τοῦ Καλβίνου εἰς τὸν Ἀρμίνιον καὶ ἔπειτα εἰς τὸν Ἄριον, ἔγινεν ὀπαδὸς τοῦ Σοκίνου, καὶ οὕτω ἀσπασθεὶς καὶ παραιτήσας ἀλληλοδιαδόχως τὰ περιφημότερα τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων, ἐσχημάτισε τέλος ἐν τῇ θρησκείᾳ ὡς καὶ ἐν τῇ φυσικῇ ἰδίας πεποιθήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐνέμενε μετ' ἄκρας πεισμονῆς. Ἀλλ' ὅμως ὁ παράδοξος οὗτος θεολόγος ἔχων πνεῦμα εὐρὺ καὶ φιλελεύθερον, κατεπολέμησε τούς τε ὀρθοδόξους καὶ τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς αἱρετικούς, καὶ ἐνθέρμως συνηγόρησεν ὑπὲρ τῶν διαφωνουσῶν ἐκκλησιῶν, γράψας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἴκοσιν ὅλους τόμους. Ἄλλως ἐζήτει ὑπὲρ τῶν διαμαρτυρομένων ὅ,τι καὶ ὑπὲρ τῶν καθολικῶν, ἤτοι τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως. Ἡ ἐπικρατοῦσα Ἐκκλησία ἐμέμφθη αὐτὸν ἐπὶ τῇ γενναίᾳ ταύτῃ ἀμεροληψίᾳ, φανατικοὶ δέ τινες ἱερεῖς ἐκήρυξαν κατ' αὐτοῦ ἀδιάλλακτον μῖσος. Ὑπὸ τοιούτου πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἐλαυνόμενος ἔρωτος, ἐχαιρέτησε τὴν γαλλικὴν Ἐπανάστασιν ὡς ἔργον κοινωνικῆς ἀναμορφώσεως. Ἕνεκα τῶν ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς ἀνεξιθρησκείας προσπαθειῶν αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τῆς *Ἀπαντήσεώς* του εἰς τὰς πολυθρυλήτους *Σκέψεις* τοῦ Burke περὶ τῶν πιθανῶν συνεπειῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ Πρίστλεϋ ἔτυχεν ὑποψηφιότητος εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν (Convention), καὶ ἀνακηρυχθεὶς Γάλλος πολίτης ἐξελέχθη βουλευτὴς εἰς τὸν νομὸν τῆς Ὄρνης, καίτοι δὲ ἀπεποιήθη τὴν ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ τιμήν, ἐκαυχᾶτο ὅμως πάντοτε ἐπὶ τῷ τεκμηρίῳ τούτῳ τῆς ὑπολήψεως τῆς πρώτης Δημοκρατίας.

Τὴν 14 Ἰουλίου 1791 τινὲς τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ φίλων ἠθέλησαν νὰ ἑορτάσωσιν ἐν Βιρμιγγάμῃ τὴν ἐπέτειον τῆς ἁλώσεως τῆς Βαστίλλης. Ὁ μέγας χημικὸς ἐθεώρησε καλὸν νὰ μὴ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον κατηγγέλθη ὡς προκαλέσας αὐτήν. Οἱ Ἀγγλικανοὶ ἱερεῖς καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς κυβερνήσεως ἐξήγειραν τὸν λαὸν κατὰ τοῦ Πρίστλεϋ.

Ἐντὸς ὀλίγου βλέπομεν φρικώδη σκηνήν. Ἡ οἰκία, ἐν ᾗ εἶχον συνέλθει οἱ συνδαιτυμόνες, προσβάλλεται καὶ λεηλατεῖται. Ὁ Πρίστλεϋ δὲν εὑρίσκεται ἐν αὐτῇ. Τὸ πλῆθος ὁρμᾷ εἰς τὴν οἰκίαν του, τὴν ἑστίαν ταύτην τοσούτων ὠφελίμων ἀνακαλύψεων καὶ ἀληθειῶν νέων· οἱ ἐπιτιθέμενοι ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐργάται τῆς Βιρμιγγάμης ἐμφορούμενοι ὑπὸ παραφόρου πολιτικῆς μανίας. Οὗτοι ἐπιπίπτουσιν ἐπὶ τὴν βιβλιοθήκην, σχίζουσι τὰ βιβλία, θραύουσι τὰ ἐργαλεῖα, διασκορπίζουσι τὰ χειρόγραφα, κατασυντρίβουσι τὰ πάν-

Digitized by Google

τα καὶ πυρπολοῦσιν ἔπειτα τὴν οἰκίαν. Ὁ Πρίςλεϋ, ὅστις ἦτο κεκρυμμένος ἔν τινι γειτονικῇ οἰκίᾳ, εἶδε τὴν φρικώδη ταύτην σκηνὴν καὶ ἐθεώρησεν αὐτὴν μετὰ τῆς ἀταραξίας ὑψηλῆς φιλοσοφίας, οὐδ' ἐξέφρασε λύπην τινά, ἀλλ' ὑπέφερε τὴν ἀτυχίαν μετὰ ψυχῆς γαληνιαίας.

Μὴ ἀνεχόμενος ὅμως νὰ διαμείνῃ τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν πατρίδα του, μετέβη τὴν 7 Ἀπριλίου 1794 εἰς Ἀμερικήν, καὶ ἀποκατέστη εἰς Νορθουμβερλάνδην παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Σουσκεανὰχ, ἔνθα ἠγόρασε κτῆμα. Ὁ ἀτυχὴς Πρίστλεϋ δὲν ἀπήλαυσε τὴν ἡσυχίαν, ἣν πέραν τῶν θαλασσῶν εἶχε ζητήσει· αἱ ἀγγλικαὶ προκαταλήψεις παρηκολούθησαν αὐτὸν καὶ διετάραξαν τὸν βίον του, ὑποδείξασαι αὐτὸν ὡς μυστικὸν καὶ μισθωτὸν πράκτορα τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας. Τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ὑπῆρξε δραματικόν. Ἀφοῦ ἀπώλεσε τὴν σύζυγόν του καὶ τὸν νεώτερόν του υἱόν, ἐδηλητηριάσθη ἔν τινι συμποσίῳ· οὐδεὶς τῶν συνεστιασαμένων ἔπαθεν, ἀλλ' ὁ Πρίστλεϋ, ἐξησθενημένος ὢν ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῶν κόπων, ἀπέπνευσε μετ' οὐ πολύ. «Τὰς τελευταίας ὥρας τοῦ βίου του, λέγει ὁ Cuvier, ἐπλήρωσαν αἱ ἐκχύσεις τῆς διακαοῦς θεοσεβείας, ἥτις ἐνεφόρησεν αὐτὸν δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς, καὶ ἥτις κακῶς διευθυνομένη ἀπεπλάνησεν αὐτόν». Ἐζήτησε ν' ἀναγνωσθῇ αὐτῷ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ηὐχαρίστησε τὸν Θεόν, διότι παρέσχεν αὐτῷ βίον χρήσιμον. «Θ' ἀποκοιμηθῶ κ' ἐγὼ ὡς καὶ σεῖς, εἶπε πρὸς τοὺς ἐγγονούς του, τοὺς ὁποίους ἀπεμάκρυνον, ἀλλὰ θὰ ἐξυπνήσωμεν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ ἐλπίζω ὅτι θ' ἀπολαύσωμεν εὐδαιμονίαν ἀτελεύτητον». Τοιοῦτοι οἱ τελευταῖοι αὐτοῦ λόγοι.

Τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ Πρίστλεϋ χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ 1770. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ Schéele ἐδημοσίευσε τὰ ἀποτελέσματα τῶν πρώτων αὐτοῦ πειραμάτων. Τὸ ἔτος 1770 σημειοῖ ὡς ἐκ παραδόξου ἀληθῶς συμπτώσεως καὶ ἡ πρώτη διατριβὴ τοῦ Lavoisier. Δύναται λοιπὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἀφετηρία τῆς νεωτέρας χημείας, θεμελιωθείσης ὑπὸ τριῶν ἀνδρῶν διαφόρων τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐθνικότητα. Οἱ ἀθάνατοι οὗτοι δημιουργοὶ τῆς νέας ἐπιστήμης δὲν ἔχουσι μεταξὺ αὐτῶν συνάφειαν, εἰμὴ μόνον ὁσάκις πρόκειται περὶ μεγάλων ἀνακαλύψεων καὶ δυστυχῶς καὶ περὶ μεγάλων συμφορῶν.

Ὁ Lavoisier, ὅστις εἶναι ἀναντιῤῥήτως ὁ κυριώτερος θεμελιωτὴς τῆς νεωτέρας χημείας, ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις τῷ 1743. Ὁ πατήρ του πλούσιος ὢν ἔμπορος, οὐδεμιᾶς ἐφείσθη θυσίας ὅπως παράσχῃ εἰς τὸν υἱόν του τὴν ἀρίστην ἀγωγὴν καὶ παιδείαν. Ὁ νέος Lavoisier ἀποπερατώσας τὰς κλασσικὰς αὐτοῦ σπουδάς, διήκουσεν εἰς τὸ ἀεροσκοπεῖον τὰ μαθήματα τοῦ La Caille καὶ συγχρόνως εἰργάζετο εἰς τὸ χημεῖον τοῦ Rouelle ἐν τῷ βοτανικῷ κήπῳ, καὶ ἠκολούθει τὸν Βερνάρδον de Jussieu εἰς τὰς βοτανολογικὰς αὐτοῦ ἐκδρομάς. Μόνην εὐχαρίστησιν εἶχε τὴν μετὰ τῶν περιφήμων τούτων διδασκάλων συνεργασίαν. Ἠδυνήθη λοιπὸν ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν εἴκοσι καὶ ἑνὸς νὰ διαγωνισθῇ ἐπὶ ἀποκτήσει τοῦ ἐκτάκτου βραβείου τοῦ ὁρισθέντος ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἥτις εἶχε προτείνει τὸ ἑξῆς ζήτημα· *ποία ἡ ἀρίστη μέθοδος τοῦ φωτίζειν τὰς ὁδοὺς μεγάλης πόλεως ;* Ὁ Lavoisier εἰργάσθη μετ' ἀπαραμίλλου ἐπιμελείας. Καλύψας τὸ δωμάτιον αὐτοῦ διὰ μελανῶν ὑφασμάτων, ὅπως ἐκτιμήσῃ καλλίτερον τὴν διάφορον δύναμιν τῶν φωτεινῶν πηγῶν, ἔμεινεν ἐπὶ ἓξ ἑβδομάδας εἰς τὸ σκότος, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πειραμάτων του, καὶ ὑπέβαλε διατριβὴν ἀξιοσημείωτον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, ἥτις ἀπένειμεν αὐτῷ χρυσοῦν μετάλλιον. Σειρὰ πραγματειῶν περὶ *τῶν στρωμάτων τῶν ὀρέων, τῆς ἀναλύσεως τῶν περὶ τοὺς Παρισίους γύψων, περὶ τοῦ κεραυνοῦ* καὶ *τοῦ βορείου σέλαος* ἠνέωξαν αὐτῷ τὰς θύρας τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἧς ἀνεδείχθη μέλος τῷ 1768 εἰκοσιπενταετὴς μόλις ὤν.

Ἐν νεωτάτῃ ἡλικίᾳ ὁ Lavoisier ἐπεχείρησε νὰ μεταῤῥυθμίσῃ τὴν ἐπιστήμην, εἰς ἣν εἶχεν ἀφοσιωθῆ. Ἐκτελῶν τὸ πρῶτον αὐτοῦ χημικὸν ἔργον ἐπὶ τῆς δῆθεν μετασχηματίσεως τοῦ ὕδατος εἰς γῆν, μεταχειρίζεται διὰ τὰς ἀναλύσεις τὴν στάθμην, διὰ τοῦ ἐργαλείου δὲ τούτου ἐξελέγχει τὰ σφάλματα τῶν προκατόχων του καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἅπαντα τὰ χημικὰ φαινόμενα ἀνάγονται εἰς μεταμορφώσεις τῶν διαφόρων οὐσιῶν τῶν μὲν εἰς τὰς δέ, καὶ εἰς ἐκτοπίσεις ὑλῶν. *Οὐδὲν δημιουργεῖται, οὐδὲν ἀπόλλυται.* Ἰδοὺ ὁ ἀφορισμός, ὃν ἀνεξιτήλοις γράμμασιν ἀναγράφει ἐπὶ τοῦ οἰκοδομήματος τῆς νεωτέρας χημείας.

Ὁ Lavoisier, γενόμενος μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, εἰργάσθη μετὰ μείζονος ἔτι ζήλου εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἣν περιπαθῶς ἠγάπα, καὶ κατηνάλισκεν ὅλον αὐτοῦ τὸν καιρὸν καὶ τὴν περιουσίαν εἰς πειράματα πολλάκις δαπανηρά, ἀπεφάσισε δὲ νὰ ζητήσῃ θέσιν γενικοῦ ἐνοικιαστοῦ τῶν δημοσίων προσόδων, ἵνα ἐπαρκῇ εἰς τὰς δαπάνας τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτοῦ. Τὴν θέσιν ταύτην ἔλαβεν ἐν ἔτει 1769. Κατὰ τὴν αὐτὴν δ' ἐποχὴν ἐνυμφεύθη.

Ὁ Lavoisier ἀφιέρωσεν ἔκτοτε μέγα μέρος τῶν εἰσοδημάτων του εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ χημείου του, καὶ τὴν μὲν πρωΐαν καὶ τὴν ἑσπέραν εἰργάζετο εἰς χημικὰ ἔργα, τὸ δ' ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας ἐξεπλήρου τὰ καθήκοντα τοῦ ἀξιώματός του. Χάρις εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ μεθοδικὸν τοῦ πνεύματός του ἐπήρκει εἰς πάντα, καὶ διεξῆγε συγχρόνως τὰς ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ οἰκονομικοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος, ἐδέχετο δὲ μετ' εὐμενείας τοὺς περὶ τὴν χημείαν καταγινομένους νέους, προσεκάλει εἰς τὴν οἰκίαν του ἐπιστήμονας Γάλλους καὶ ἀλλοδαποὺς, καὶ συνήθροιζε τοὺς κατασκευ-

Digitized by Google

άζοντας τὰς συσκευὰς αὐτοῦ τεχνίτας. Εἶδος Ἀκαδημίας συνεκροτεῖτο οὕτω ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Lavoisier, καὶ συζητήσεις ἐγίνοντο, ἐν αἷς ὁ διδάσκαλος λαμβάνων τὸν λόγον ἀνέτρεπε τὸ σκωληκόβρωτον οἰκοδόμημα τῆς ἀρχαίας χημείας, καὶ ἐφώτιζε τοὺς ἀκροατάς, παρουσιάζων αὐτοῖς νέας ἰδέας.

Ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ Turgot, ὁ μέγας χημικὸς διορισθεὶς γενικὸς διευθυντὴς τῆς πυρίτιδος καὶ τῶν νίτρων, ἐποιήσατο ἐν Ἐσσώνῃ πειράματα ἄξια λόγου, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ηὔξησε κατὰ πολὺ τὴν ἐκρηκτικὴν δύναμιν τῆς οὐσίας ταύτης. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ κατάργησις τοῦ ἔθους, δυνάμει τοῦ ὁποίου οἱ ἐπὶ τῶν νίτρων ὑπάλληλοι διαταράττοντες τὴν δημοσίαν ἡσυχίαν, εἰσήρχοντο αὐτοδικαίως εἰς ὅλα τὰ ὑπόγεια, ὅπως ἐξ αὐτῶν ἐξάγωσι τὴν νιτρώδη γῆν. Ὁ Lavoisier ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς ἀποπλύσεως τῶν ἀσβεστωμάτων, τέως παραμεληθείσης, ἐτετραπλασίασε τὴν παραγωγὴν τοῦ νίτρου.

Ἐκλεχθεὶς ἐν ἔτει 1787 μέλος τῆς ἐπαρχιακῆς Συνελεύσεως τοῦ Ὀρλεάνς, καὶ προσκολληθεὶς τὸ ἑπόμενον ἔτος εἰς τὸ προεξοφλητικὸν ταμεῖον, διωρίσθη τῷ 1790 μέλος τῆς γνωστῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, εἰς τῆς ὁποίας τὰ ἔργα σπουδαίως συνετέλεσε. Τῷ 1791 ἐδημοσίευσε *Πραγματείαν περὶ τοῦ ἐγγείου πλούτου τῆς Γαλλίας*, ἐκδοθεῖσαν δαπάναις τοῦ κράτους. Βλέπομεν ὅτι ὁ Lavoisier ὡς δημόσιος ἀνὴρ καὶ ὡς διοικητικὸς ὑπάλληλος ἐφάνη ἄξιος τῆς θέσεως αὐτοῦ. Ὡς ἐπιστήμων καὶ ὡς νεωτεριστὴς κατέταξεν ἑαυτὸν μεταξὺ τῶν μεγαλονουστέρων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, συστήσας τὴν θεωρίαν τῆς καύσεως καὶ τῆς ἀναπνοῆς, ἧς ἀναπτύσσει τὰ καθέκαστα εἰς σειρὰν διατριβῶν, δι' ὧν ὁριστικῶς θεμελιοῖ τὸ σύστημά του καὶ ἀναδεικνύεται ἄξιος τῆς ἀθανασίας.

Εἰς τὰ μεγάλα ταῦτα θεωρητικὰ καταγινόμενος ἔργα, ὁ ἔξοχος ἐπιστήμων ποιεῖται συγχρόνως ἐρεύνας, ἃς οὐδεὶς ἴσως χημικὸς ἤθελεν ἐπιχειρήσει τὴν σήμερον. Αἱ ἔρευναι αὗται ἀντικείμενον εἶχον τὴν μελέτην καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐν τοῖς ἀποπάτοις ἀναπτυσσομένων ἀερίων, καὶ ἐσκόπουν τὴν εὕρεσιν μέσου τινὸς δυναμένου νὰ προφυλάξῃ τοὺς δυστυχεῖς ἐργάτας, οἵτινες ἀπέθνησκον ἐνίοτε ἀναπνέοντες τὰ δηλητηριώδη ἀέρια. «Ὁ ἑκατομμυριοῦχος καὶ θέσιν γενικοῦ ἐνοικιαστοῦ κατέχων Lavoisier, ὅστις πᾶσαν στιγμήν, ἣν ἀπὸ τῶν περὶ τὴν θεωρίαν αὐτοῦ ἐρευνῶν ὑπέκλεπτεν, ἐδικαιοῦτο νὰ θεωρῇ ὡς ἀπὸ τῆς δόξης αὐτοῦ ἀφαιρουμένην, ἐργάζεται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετὰ τῆς συνήθους ἀταραξίας καὶ ἐπιμονῆς, ἐκτελῶν σειρὰν ὅλην ἀηδῶν πειραμάτων. Ταῦτα διαρκοῦσιν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, ὁ δὲ Lavoisier ἀφοσιοῦται εἰς τὴν ἀπεχθῆ ταύτην ἐργασίαν πρὸς φιλάνθρωπον μόνον σκοπόν, καθότι οὐδὲν ἐκ τῶν πειραμάτων αὐτοῦ ἤλπιζε, εἰμὴ μόνον νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν ὀλίγων ἐργατῶν».

Ἀπαραδειγμάτιστος εἶναι ἡ δραστηριότης τοῦ μεγάλου χημικοῦ· ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη ἀναριθμήτους δημοσιεύει διατριβὰς ὁ ἀκαταπόνητος ἐργάτης, οἰκοδομῶν οὕτω λίθον πρὸς λίθον τὸ οἰκοδόμημα τῆς νεωτέρας χημείας. Ἀποκαλύπτει τὴν σύστασιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὁ ὁποῖος ἐσφαλμένως ἐθεωρεῖτο μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὡς στοιχεῖον. Παρατηρεῖ ὅτι τὸν ἀέρα ἀποτελεῖ ἀέριον διατηροῦν τὴν καῦσιν τῶν καιομένων σωμάτων καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἀναπνεόντων ζώων, τὸ ἀέριον δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ὀξυγόνον συνηνωμένον μετ' ἄλλου ἀερίου ἀδρανοῦς, τοῦ ἀζώτου. Εἰς τὴν ἀνάλυσιν ἀντιτάττει τὴν σύνθεσιν· διαιρέσας τὰ στοιχεῖα, συνδυάζει αὐτὰ ἐκ νέου καὶ συνίστησι πάλιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατέστρεψεν. Ἐξηγεῖ τὸ γεγονὸς τῆς αὐξήσεως τοῦ βάρους τῶν μετάλλων διὰ τῆς ἀποτεφρώσεως, καὶ θέτει τὰς βάσεις τῶν ἀντιδράσεων τῶν διεπουσῶν ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς καύσεως, καταδεικνύει τὴν ἀληθῆ σύνθεσιν τοῦ ὕδατος καὶ τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς παραδεδεγμένης θεωρίας τοῦ φλογιστικοῦ, τῆς ὑπὸ τοῦ Stahl θεμελιωθείσης, γνωστοποιεῖ τὴν σύνθεσιν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἐπινοεῖ τὰς ἀτομικὰς ἐξισώσεις, μεταρρυθμίζει τὴν ἐπιστημονικὴν ὀνοματολογίαν, καὶ ἐπιδεικνύει πανταχοῦ τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει διὰ τοῦ ἀσφαλοῦς τῶν πειραμάτων αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐλλόγου τῶν ἐπιχειρημάτων.

«Τὸν Lavoisier εὑρίσκομεν πανταχοῦ, λέγει ὁ Λαλάνδος, ἐπήρκει εἰς ὅλα διὰ τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ καὶ τῆς δραστηριότητος, αἵτινες ἦσαν ἐξ ἴσου θαυμάσιαι. Ἀνὴρ τοσοῦτον σπάνιος καὶ τοσοῦτον ἔξοχος ἐδικαιοῦτο, μοὶ φαίνεται, νὰ τύχῃ τοῦ σεβασμοῦ καὶ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἀπαιδεύτων καὶ κακῶν ἀνθρώπων».

Καὶ ὅμως δὲν ἐσεβάσθησαν αὐτὸν οἱ μανιώδεις ἄνθρωποι, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1793 ἦρχον ἐν Γαλλίᾳ, διέκοψαν τὸν χρήσιμον αὐτοῦ καὶ ἀνεπίληπτον βίον.

Ὁ Lavoisier προεγράφη μετὰ πάντων τῶν γενικῶν ἐνοικιαστῶν. Ὁ μέγας χημικὸς ἐπεραίου τὴν συλλογὴν τῶν διατριβῶν αὐτοῦ, ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ Touquier Tinville[1] κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν δικαστήριον, πάραυτα δὲ ἐμάντευσεν ὅτι διέτρεχε κίνδυνον θανάτου. Ἀφήσας τὴν κατοικίαν του ἐκρύβη ὑπὸ τοῦ γενναιόφρονος Lucas εἰς τὸ ἐνδότατον δωμάτιον τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν τῷ Λούβρῳ. Μετὰ παρέλευσιν δύω ἡμερῶν μανθάνει ὅτι οἱ συνάδελφοί του ἐφυλακίσθησαν καὶ ὅτι ὁ πενθερός του συνελήφθη, θεωρήσας δὲ ἱερὸν καθῆκον νὰ συμμετάσχῃ τῆς τύχης τῶν φίλων του, ἐγκαταλείπει τὸ ἄσυλόν του καὶ παραδίδεται εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν δικαστήριον. Τὴν 6 Μαΐου 1794 ὁ μέγας Lavoisier καταδικάζεται εἰς θάνατον «ὡς ὑποκι-

1. Δημόσιος κατήγορος παρὰ τῷ ἐπαναστατικῷ δικαστηρίῳ (1793).

νήσας, λέγει ἡ στυγερὰ καὶ γελοία ἀπόφασις, ἡ συμμετασχὼν συνωμοσίας κατὰ τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους, σκοπὸν ἐχούσης τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐχθρῶν τῆς Γαλλίας,καὶ ἰδίως ὡς καταπιέσας παντοιοτρόπως καὶ παρανόμως φορολογήσας τὸν γαλλικὸν λαόν, καὶ ἀναμίξας μετὰ τοῦ καπνοῦ ὕδωρ καὶ οὐσίας βλαβερὰς διὰ τὴν ὑγείαν τῶν ποιουμένων χρῆσιν αὐτοῦ πολιτῶν».

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Lavoisier μετηνέχθη ἐπὶ τοῦ ἀμαξίου, τὸ ὁποῖον τοσαῦτα εἶχεν ἤδη μεταφέρει εὐγενῆ θύματα. Ἡ κεφαλὴ ἐκείνη, ἥτις τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον, ἐκύλισεν ὑπὸ τὴν μάχαιραν τῆς λαιμητόμου, τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ κατήσχυνε διὰ παντὸς τοὺς ἐπονειδίστους δημίους τοὺς κηλιδώσαντας διὰ τῶν κακουργημάτων αὐτῶν μίαν τῶν ὡραιοτέρων τῆς γαλλικῆς ἱστορίας σελίδων.

Καὶ ὁ μὲν Lavoisier ἀπέθανεν, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ εἶναι ἀθάνατα. «Ὁ κόσμος ἀδιαλείπτως ἀναφέρει τὸ ὄνομά του. Αὐτὸς κατέστησεν ἡμῖν γνωστὴν τὴν φύσιν τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, τῆς γῆς, τῶν μετάλλων, λέγει ὁ κ. J. B. Dumas, αὐτὸς ἀπεκάλυψε τοὺς νόμους καὶ τὰ μυστήρια τῆς ἀναπνοῆς τῶν ζώων καὶ τῆς ζυμώσεως τῶν ὀργανικῶν ὑλῶν. Καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι οὐδέποτε ἀνήγειραν αὐτῷ μνημεῖον χάλκινον ἢ μαρμάρινον, ἀλλ' ἀνήγειρεν αὐτὸς ἑαυτῷ μνημεῖον ἄφθαρτον, τοῦτο δὲ εἶναι ἡ χημεία ὁλόκληρος».

Ἐνίοτε οἱ ταπεινότεροι ἐφευρέται κατατάττονται διὰ τῆς ἀτυχίας παρὰ τοῖς μεγαλονουστέροις τῶν ἀνδρῶν. Τοιοῦτος εἶναι ὁ Ἐδουάρδος Ἀδάμ, ὅστις διεκρίθη διὰ τοῦ ζήλου αὐτοῦ περὶ τὴν χημείαν. Ἐφευρὼν μέθοδόν τινα ἀποστάξεως τῶν ἀλκοόλ, ἐδαπάνησεν ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν, ὅπως καταστήσῃ γνωστὴν τὴν ἐφεύρεσίν του, καὶ ἀπέθανεν ἐκ τοῦ καμάτου τῷ 1807 ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐννέα ἐτῶν, ἀφίνων τὴν οἰκογένειάν του ἄνευ πόρων ζωῆς.

Ὁ Βερνάρδος Courtois, εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἰωδίου, οὗ αἱ εἰς τὰς τέχνας ἐφαρμογαὶ καὶ αἱ θεραπευτικαὶ χρήσεις εἶναι ἀληθῶς ἀναρίθμητοι, ἀπέθανεν ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1838.

Ἠδυνάμεθα νὰ ἀναγράψωμεν καὶ ἄλλα ὀνόματα εἰς τὸ μαρτυρολόγιον τῆς χημείας, ἀλλ' ἀφίνομεν ἤδη τὸν κλάδον τοῦτον τῆς ἐπιστήμης, ἵνα χαιρετίσωμεν τινὰς τῶν ἐνδόξων ἐφευρετῶν, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς νεωτέρας βιομηχανίας.

Ελιζα Σ. Σογτσογ

ΠΕΙΝΑ ΚΑΙ ΟΡΕΞΙΣ

Ἡ πεῖνα ἐκδηλοῦται διὰ δυσαρέστου τινὸς καὶ ἀλγεινοῦ κενοῦ ἐν τῷ στομάχῳ ἢ *λιγούρας* ἐπὶ τὸ ἁπλοϊκώτερον, καὶ δι' ἀτονίας μᾶλλον ἢ ἧττον παρατεταμένης. Ἐὰν δὲ ἡ ἀνάγκη αὕτη δὲν πληρωθῇ ἐν καιρῷ, καταλαμβάνεται ὁ πεινῶν ὑπὸ γενικῆς τοῦ ὅλου σώματος ἀτονίας, ὑπὸ βαθμιαίας ἰσχνότητος, ἣν παρακολουθεῖ μετ' οὐ πολὺ πυρετός, παραφροσύνη καὶ ἔπειτα τελεία ἀποχαύνωσις καὶ ἐξασθένωσις. Ἡ ἀναπνοὴ καθίσταται δυσώδης, τὸ οὖρον δριμὺ καὶ καυστικόν, αἱ ἐκκρίσεις παύουσιν,ὁ στόμαχος συστέλλεται βαθμηδὸν καὶ ἀποστενοῦται, ὁ λιμώττων λιποθυμεῖ, καὶ τέλος ἀποθνήσκει ἄνευ τρόπον τινὰ συναισθήσεως τῆς καταστάσεώς του.

Ἐκ διαφόρων πειραμάτων γενομένων ἐπὶ ζώων ἐξάγεται ὅτι τὰ θερμὸν αἷμα ἔχοντα ζῷα ἀντέχουσιν εἰς τὴν τελείαν ἀσιτίαν ὀλιγώτερον χρόνον. Τὰ δὲ κατωτέρας τάξεως ζῷα τὰ ὑπὸ ὀστράκου κεκαλυμμένα δύνανται ἱκανὸν χρόνον νὰ ζήσωσιν ἄσιτα. Ἰατρός τις (Dr De Haan) εἶχε σκορπίον ἐξ Ἀφρικῆς ζήσαντα ἄνευ τινὸς τροφῆς ἑξαμηνίαν ὅλην. Ἡ χελώνη, ἑρπετά τινα καὶ ἰχθῦς δύνανται νὰ ζήσωσιν ἔτη ἄνευ τροφῆς. Γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι οἱ ὄφεις νηστεύουσιν ἓξ μῆνας ἐνίοτε.

Ὑπάρχουσι δὲ παραδείγματα πτηνῶν ζησάντων 25 ἡμέρας μέχρι 40. Φώκη ἔζησε μῆνα ὅλον ἔξω τοῦ ὕδατος καὶ ἄνευ τροφῆς. Ὡσαύτως δὲ καὶ κύνες ἄσιτοι καὶ ἄνευ ὕδατος. Οἱ δὲ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν πεῖναν καὶ τὴν δίψαν πλέον τῆς ἑβδομάδος· σπάνιον δὲ λίαν εἶνε νὰ ἀνθέξωσι πλέον τῶν 15 ἡμερῶν. Μόνη δὲ ἡ πεῖνα δύναται νὰ θανατώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐν 40 ἡμέραις μέχρι 50. Κατά τινας δ' ἀσθενείας καὶ μάλιστα οἱ φρενοβλαβεῖς ὑποφέρουσιν εὐκολώτερον τὴν πεῖναν· καὶ οὐχὶ σπανίως βλέπομεν φρενοβλαβεῖς οὐδόλως αἰσθανομένους τῆς πείνης τοὺς νυγμοὺς καὶ ἑβδομάδας ὅλας ἀποκρούοντας οἱανδήποτε τροφήν.

Οἱ ἐπιστήμονες διαφωνοῦσι καὶ περὶ τῆς ἕδρας καὶ περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς πείνης. Πιθανῶς αὕτη εἶνε αἴσθημα ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς πρὸς συντήρησιν ὁρμῆς, καὶ ὡς τοιαύτη θὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὡς ἱκανῶς δείκνυται ἐκ διαφόρων παρατηρήσεων. Δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τὸ ὄπιον, ὁ καπνός, ὁ καφὲς καὶ τὰ λοιπὰ ναρκωτικὰ καταπαύουσι τὴν πεῖναν.

Τὰ παιδία αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ τρώγωσι πολὺ συχνότερον τῶν ἐφήβων, διότι ἡ ταχεῖα τοῦ σώματος αὔξησις ἀπαιτεῖ συντονωτέραν θρέψιν. Τὸ δὲ ζωηρὸν τοῦτο τῆς ὀρέξεως αἴσθημα ἐλαττοῦται ἀφ' οὗ τὸ σῶμα ἀναπτυχθῇ ἐντελῶς, καὶ ἀπομένει τότε μόνον ὄρεξις ἀναλόγως τῆς καθ' ἡμέραν γινομένης τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἀπωλείας.

Μεγίστην δὲ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς πείνης ἔχει τὸ κλίμα· διὰ τοῦτο καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ψυχρῶν κλιμάτων τρώγουσι πλέον ἢ οἱ τῶν θερμῶν, καὶ τὸν χειμῶνα πλέον ἢ τὸ θέρος. Οἱ δὲ τὰ θερμὰ κλίματα κατοικοῦντες ἀναγκάζονται νὰ παρασκευάζωσιν ἐν ἑαυτοῖς τεχνητὴν ὄρεξιν διὰ δραστηρίων ὀρεκτικῶν ἀρτυμάτων.

Πρέπει δὲ νὰ τρώγῃ τις ὁσάκις πεινᾷ, ἀλλὰ δὶς τῆς ἡμέρας εἶνε ἐπαρκέστατον. Διὰ τοῦτο

Digitized by Google

πρέπει καὶ τὸ πρόγευμα νὰ εἶνε ἐλαφρὸν καὶ λιτὸν, ὥστε νὰ μὴ βαρύνῃ τὸν στόμαχον καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ προκαλῇ ὕπνον.

Τρυφηλός τις ἁβροδίαιτος καὶ φιλόδειπνος ἀνὴρ, πεπειραμένος περὶ τὸ καλῶς ζῆν εἶπέ που ὅτι «μόνον τὴν ἐπιοῦσαν πρωΐαν δύναταί τις νὰ ἀποφανθῇ ὅτι ἔφαγε καλῶς τὴν προτεραίαν». Καὶ ὄντως τὸ δύσπεπτον φαγητὸν ὁποίαν χάριν ἔχει; Ἡ ἐκ τῆς δυσπεψίας ἐνόχλησις εἶνε μυριάκις χείρων τῆς εὐφροσύνης, ἣν αἰσθανόμεθα ἐσθίοντες ἔστω καὶ τὰ νοστιμώτατα καὶ τὰ δυσεύρετα τῶν φαγητῶν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν δυσαρέστων τούτων καλὸν εἶνε νὰ καταλείπωμεν τὴν τράπεζαν πρὶν ἢ ὁ στόμαχος ἡμῶν παραγεμισθῇ, πέραν τῆς δυνάμεώς του, ἐὰν θέλωμεν, ἐννοεῖται, νὰ ἔχωμεν τὴν ὑγείαν ἡμῶν ἀλώβητον.

* *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Κ... ἀναστήματος ἀθλητικοῦ, βλέπουσα τὴν θελκτικὴν ἀλλὰ μικροκαμωμένην κυρίαν Δ..., διὰ τὴν ὁποίαν νομίζει τις ὅτι ἐγράφη ὁ γνωστὸς στίχος τοῦ Μυσσέ:

Sa mère l' a faite petite pour la faire avec soin

λέγει μετὰ φωνῆς δυνατῆς ὥστε νὰ ἀκουσθῇ:

— Ἡ καϋμένη ἡ Δ... μόλις εἶχε τέσσαρας πόδας ὕψος.

— Τῷ ὄντι, κυρία, ἀποκρίνεται ἡ πνευματώδης κυρία Δ... ἀλλὰ σεῖς ἔχετε ἕνα, ὅστις ἀξίζει διὰ τέσσαρας.

*
* *

Ἐφιλονείκουν Ἕλλην καὶ Ἰταλὸς περὶ τῶν ἀρετῶν τῶν ἐθνῶν αὐτῶν.

Ὁ Ἕλλην, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἰδικόν του ἦτο τὸ πάντων ὑπέρτερον, ἐπεκαλεῖτο τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, λέγων ὅτι ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐξῆλθον ὅλοι οἱ σοφοὶ ἄνδρες.

— Πραγματικῶς, ἀπεκρίθη ὁ Ἰταλὸς, διὰ τοῦτο δὲν εὑρίσκονται πλέον τοιοῦτοι εἰς αὐτήν.

*
* *

Ὁ Ῥιβαρὸλ ἔλεγε περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ περικλεοῦς Βυφφών:

— Εἶνε τὸ πενιχρότερον κεφάλαιον τῆς «Φυσικῆς ἱστορίας» τοῦ πατρός του.

Ἡμέραν τινὰ, λέγει που Ἀλέξανδρος Δουμᾶς ὁ πατὴρ, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁ Ῥογῆρος Δεμπεβουὰρ, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν ἤμην ἐκεῖ. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε λησμονήσει τὰ ἐπισκεπτήριά του, ἐζήτησε γραφίδα καὶ χάρτην νὰ γράψῃ τὸ ὄνομά του. Εἰς τὸ γραφεῖόν μου δὲ εἰς τὸ ὁποῖον τὸν εἰσήγαγον εὑρὼν τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ἡ μαγείρισσά μου κατέγραφε τὰ καθημερινά μου ἔξοδα, ἐνέγραψε τὸ τετράστιχον τοῦτο:

Σημειόνει καθ' ἑκάστην ὁ Δουμᾶς εἰς τὸ βιβλίον
πόσα ἡ μαγείρισσά του δαπανᾷ 'ς τὸ μαγειρεῖον·
πολὺ ὅμως ἀμφιβάλλω ἂν ποτέ του κατορθώσῃ,
πόσον πνεῦμα καθ' ἑκάστην δαπανᾷ νὰ σημειώσῃ.

**Φ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἐσχάτως ἐγενόμην μάρτυς τῆς ἑπομένης σκηνῆς:

Ὑπηρέτης παρουσιάζεται εἴς τινα οἰκίαν, καὶ γίνονται αἱ συμφωνίαι τῆς προσλήψεώς του.

Ἡ συνεννόησις εἶνε πλήρης, ὅτε ὁ ὑπηρέτης ἀπευθυνόμενος τελευταῖον εἰς τὸν μέλλοντα κύριόν του:

— Ἀλήθεια, ἀφέντη...

— Τί εἶνε πάλιν;

— Ἐλησμόνησα....

— Τί ἐλησμόνησες;

— Πηγαίνετε 'ς τὴ Λέσχη;

— Διατί ἐρωτᾷς;

— Διότι... ἄν, ἀφέντη, πηγαίνετε 'ς τὴ Λέσχη, πρέπει νὰ μοῦ πληρώνετε 'μπροστὰ τὸ μηνιάτικο!

Προχθὲς εἰς τὴν πλατεῖαν ἁμαξηλάτης τις, ἂν καὶ ἔχων κενὴν τὴν ἅμαξάν του, ἀπεκρίνετο τυπικῶς εἰς τοὺς ζητοῦντας αὐτόν:

— Εἶμαι πιασμένος, ἀφεντικὸ, εἶμαι πιασμένος..

Ὁ ἀστεῖος! ἦτο πιασμένος *ἀπὸ τὸ κρασί*.

Ἔν τινι αἰθούσῃ ἤκουσα τὴν ἑπομένην ἀφελῆ ἀπάντησιν μικροῦ παιδίου, πρὸς τὸ ὁποῖον ἡ μήτηρ του, ἀποστέλλουσα αὐτὸ νὰ κοιμηθῇ, ἔλεγε·

— Μὴ ξεχάσῃς νὰ κάμῃς τὴν προσευχήν σου.

— Ὄχι, μαμὰ, καὶ, ξέρεις, ἀφοῦ τώρα τόσον καιρὸ ζητῶ τὸν «ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον», ἀπ' ἀπόψε θ' ἀρχίσω νὰ ζητῶ τὸ «ῥιζόγαλο ἡμῶν τὸ ἐπιούσιο».

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Τὸ κοινὸν μᾶς ζητεῖ ἰδέας, καὶ ἡμεῖς προσφέρομεν εἰς αὐτὸ λέξεις, ἡ πατρὶς μᾶς ζητεῖ θυσίας, καὶ ἡμεῖς προσφέρομεν εἰς αὐτὴν θεωρίας, ἡ δυστυχία μᾶς ζητεῖ παρηγορίας, καὶ ἡμεῖς προσφέρομεν εἰς αὐτὴν ἐπιτιμήσεις.

*** Σχεδὸν πάντοτε ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου δὲν γίνεται εὐάρεστος, εἰμὴ πρὸς βλάβην καὶ ζημίαν τῆς εὐτυχίας του.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἵνα καθαρίσῃς εὐχερῶς καὶ ἐπιτυχῶς δοχεῖον, εἰς ὃ εἶχε τεθῇ ἔλαιον, ῥίψον ἐν αὐτῷ ποσότητά τινα σπόρου βάμβακος καὶ ψυχροῦ ὕδατος, ἅτινα καλῶς ἀνακίνησον. Εἶτα χύσε μόνον τὸ ὕδωρ καὶ ἀντ' αὐτοῦ πρόσθεσε νέον, ἐπανάλαβε δὲ τοῦτο τετράκις, καὶ ἔχεις τὸ ποθούμενον.

Ἐν Τριπόλει. Θ. Κ.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 258 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6. — 7 Δεκεμβρίου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧ. ΤΗΝΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 761.

Ἂν καὶ ἐγνώριζα, πρὶν ἀκόμη φθάσω εἰς Κωνςαντινούπολιν, ὅτι δὲν ἔμελλον νὰ ἐπανεύρω ἐκεῖ οὐδ' ἴχνος πλέον τοῦ λαμπροῦ ςρατοῦ τῶν ὡραίων παλαιῶν χρόνων, ἅμα φθάσας ὅμως ἐζήτησα μετὰ ζωηροτάτης περιεργίας νὰ ἴδω τοὺς στρατιώτας, τὸ διηνεκὲς ἀντικείμενον τῆς συμπαθείας μου. Ἀλλ' εὗρηκα τὸ πρᾶγμα κατώτερον τῶν προσδοκιῶν μου, καὶ πολὺ κατώτερον. Ἀντὶ τῶν παλαιῶν πλατέων ἐνδυμάτων, ἅτινα ἦσαν τόσον ζωγραφικὰ ἅμα καὶ πολεμικά, εὗρηκα τὰ μαῦρα καὶ ἐπιτετηδευμένα ἐμβλήματα, τὰς ἐρυθρὰς περισκελίδας, τοὺς στενοὺς ἐπενδύτας, τὰ σειρήτια τῶν θυρωρῶν, τὰ ζωνίδια τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου, καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν κεφαλῶν, ἀπὸ τῆς τοῦ Σουλτάνου μέχρι τῆς τοῦ στρατιώτου, τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο φέσιον, ὅπερ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶνε ἄθλιον καὶ παιδαριῶδες, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εὐσώμων μουσουλμάνων, προκαλεῖ καὶ ἀδιακόπους ὀφθαλμίας καὶ ἡμικρανίας. Ὁ τουρκικὸς στρατὸς δὲν ἔχει πλέον τὸ κάλλος στρατοῦ τουρκικοῦ, οὐδ' ἔχει ἀκόμη τὸ κάλλος στρατοῦ εὐρωπαϊκοῦ· οἱ στρατιῶται μοὶ ἐφάνησαν κατηφεῖς, ἀπηλιασμένοι καὶ ῥυπαροί· θὰ εἶνε ἀνδρεῖοι, ἀλλὰ δὲν ἐμπνέουσι συμπάθειαν. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀνατροφήν των, μοὶ ἀρκεῖ τὸ ἑξῆς: Εἶδα ὑπαξιωματικοὺς καὶ ἀξιωματικοὺς ἐκμυττομένους μὲ τὰ δάκτυλα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου· εἶδα στρατιώτην τῆς προφυλακῆς τῆς ἐπὶ τῆς γεφύρας, ὅπου ἀπαγορεύεται τὸ κάπνισμα, ἁρπάζοντα τὸ σιγάρον ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς ὑποπροξένου· ἐν δὲ τῷ τζαμίῳ τῶν ὀρχουμένων δερβίσιδων ἄλλος στρατιώτης, ἐπὶ παρουσίᾳ μου, διὰ νὰ δώσῃ εἰς τρεῖς εὐρωπαίους νὰ ἐννοήσουν, ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκβάλωσι τὸν πῖλον των, ἐξέβαλεν αὐτὸς διὰ μιᾶς καὶ μόνης του χειρονομίας τοὺς πίλους καὶ τῶν τριῶν. Ἔμαθα δὲ, ὅτι, ὅστις ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει θελήσῃ νὰ φωνάξῃ, τὸ ὀλιγώτερον ὅπου ἔχει νὰ πάθῃ, εἶνε νὰ γείνῃ ἀνάρπαστος ὡς σάκκος ῥακιοσυλλέκτου, καὶ νὰ μεταφερθῇ ὡς ἄψυχόν τι πρᾶγμα εἰς τὴν πρωτοφυλακήν. Διὸ καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονήν μου ἔδειξα ἄκρον σέβας πρὸς τοὺς στρατιώτας. Ἄλλως δ' ἔπαυσα πλέον νὰ ἐκπλήττωμαι διὰ τὴν συμπεριφοράν των, ἀφ' οὗ εἶδα μὲ τοὺς ἰδίους μου ὀφθαλμοὺς τί ἄνθρωποι εἶνε οἱ στρατιῶται πρὶν ἐνδυθῶσι τὴν στρατιωτικὴν στολήν. Εἶδα ἡμέραν τινὰ διερχομένους ὁδόν τινα ἐν Χρυσουπόλει ἑκατοντάδα περίπου νεοσυλλέκτων, ἐρχομένους πιθανῶς ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Μ' ἐκίνησαν εἰς οἶκτον καὶ φρίκην. Μοὶ ἐφάνη ὅτι βλέπω τοὺς φοβεροὺς φαυλοβίους Χασὰν τοῦ τρελλοῦ, οἵτινες διέβησαν τὴν Κωνσταντινούπολιν περὶ τὰ τέλη τοῦ ις' αἰῶνος, διὰ νὰ ὑπάγωσι καὶ ἀποθάνωσιν ὑπὸ τοὺς μύδρους τοῦ αὐστριακοῦ πυροβολικοῦ εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Πέστας. Βλέπω ἀκόμη τὰς ἀπαισίας ἐκείνας μορφάς, τοὺς μακροὺς ἐκείνους βοστρύχους τῆς κόμης, τὰ σώματα ἐκεῖνα τὰ ἡμίγυμνα καὶ κατάστικτα ἐξ ἀραβουργημάτων, τὰ ἄγρια ἐκεῖνα στολίδια, καὶ ὀσφραίνομαι τὸν εὐρῶτα κλωβοῦ θηριοτροφείου, ἐξ οὗ ἀπελύθησαν εἰς τοὺς δρόμους τὰ θηρία. Ὅτε ἔφθασαν αἱ πρῶται εἰδήσεις περὶ τῶν σφαγῶν τῆς Βουλγαρίας, μοῦ ἦλθαν εὐθὺς εἰς τὸν νοῦν ἐκεῖνοι.—Πρέπει νὰ εἶνε οἱ φίλοι μου ἐκεῖνοι, οἱ τῆς Χρυσουπόλεως, εἶπα κατ' ἐμαυτόν. Καὶ ὅμως οὗτοι εἶνε καὶ ἡ μόνη ζωγραφικὴ εἰκών, ἥτις μοὶ ἀπέμεινεν ἐκ τῆς θέας τῶν μουσουλμάνων στρατιωτῶν. Ὡραῖοι στρατοὶ τοῦ Βαϊαζήτ, τοῦ Σουλεϊμὰν καὶ τοῦ Μωάμεθ, τίς ἄρα ἠδύνατο νὰ σᾶς ἴδῃ διὰ μίαν στιγμὴν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρατεταγμένους εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Δαοὺτ-πασᾶ! Ὁσάκις διηρχόμην ἐνώπιον τῆς θριαμβευτικῆς πύλης τῆς

Digitized by Google

'Αδριανουπόλεως, οἱ ὡραῖοι ἐκεῖνοι στρατοὶ παρίσταντο εἰς τὴν φαντασίαν μου ὡς φαεινή τις ὀπτασία, καὶ ἔστεκα ὀλίγον διὰ νὰ παρατηρήσω τὴν πύλην, ὡς εἰ ἔμελλε νὰ προκύψῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ὁ ἐπὶ τῆς κατασκηνώσεως πρῶτος πασᾶς, ὁ κῆρυξ τῶν αὐτοκρατορικῶν ςρατευμάτων.

Ὁ ἐπὶ τῆς κατασκηνώσεως πρῶτος πασᾶς προῆγε τῳόντι πάντων, ἔχων δύο οὐρὰς ἵππων, σημεῖα τοῦ ἀξιώματός του. Ὄπισθεν αὐτοῦ ἐφαίνετο μακρόθεν ζωηροτάτη τις λάμψις· ἦσαν ὀκτακισχίλια χαλκᾶ κοχλιάρια ἐμπηγμένα εἰς τὰ σαρίκια ὀκτακισχιλίων γενιτσάρων, ὧν ἐν μέσῳ ἐκυμαίνοντο τὰ πτερὰ τοῦ ἐρωδιοῦ, καὶ ἀπήστραπτον αἱ πανοπλίαι τῶν φαλαγγάρχων, ἀκολουθουμένων ὑπὸ στρατοῦ ὅλου ὁπλοφόρων καὶ ὀψοκόμων. Ὄπισθεν τῶν γενιτσάρων ἠκολούθει μικρὸς στρατὸς ἐθελοντῶν καὶ παίδων, μὲ στολὰς μεταξωτάς, μὲ θώρακας σιδηροῦς, μὲ ἀποστίλβοντα κράνη, ἀκολουθουμένων ὑπὸ μουσικῶν· ὄπισθεν τῶν παίδων ἤρχοντο οἱ πυροβολισταί, μὲ τὰ κανόνια συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα δι' ἁλύσεων σιδηρῶν· κατόπιν δ' ἄλλος μικρὸς στρατὸς ἀγάδων, παίδων, θαλαμηπόλων, στρατιωτῶν τιμαριωτῶν ἐπιβαινόντων ἵππους θωρακοφόρους καὶ θυσανοφόρους. Οὗτοι δὲ πάντες συναπετέλουν μόνον τὴν ἐμπροσθοφυλακήν. Ὑπεράνω δὲ τῶν συμπεπυκνωμένων τάξεων ἠνεμίζοντο σημαῖαι μυριόχρωμοι, καὶ ἐκυμαίνοντο αἱ ἀλογουραί, καὶ συνεκρούοντο λόγχαι, σπάθαι, τόξα, φαρέτραι, τοξοβόλα, ὧν διὰ μέσου μόλις ἐφαίνοντο αἱ ἡλιοκαεῖς ὄψεις τῶν πολεμιστῶν τῆς Κρήτης καὶ Περσίας. Οἱ δὲ παράχορδοι ἦχοι τῶν τυμπάνων, τῶν αὐλῶν, τῶν σαλπίγγων καὶ τῶν τουμπελεκίων, ἡ φωνὴ τῶν ψαλτῶν συνοδευομένη ὑπὸ τῆς τῶν γενιτσάρων, ἡ κλαγγὴ τῶν πανοπλιῶν, ὁ τριγμὸς τῶν ἁλύσεων, καὶ αἱ ἐπιφωνήσεις Ἀλλάχ, συνεχέοντο εἰς ὀρυμαγδὸν χαρμόσυνον καὶ φοβερόν, ὅστις ἀπὸ τοῦ πεδίου τοῦ Δαοὺδ πασᾶ ἐξετείνετο ἕως εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Κερατίου κόλπου.

Ὦ ζωγράφοι καὶ ποιηταί, ὅσοι ἐμελετήσατε μετ' ἀγάπης τὸν ὡραῖον, πλὴν διὰ παντὸς ἐξαφανισθέντα ἀνατολικὸν κόσμον, βοηθήσατέ με νὰ παραστήσω ἀκήρατον τὴν ἐκ τῶν ἀρχαίων τειχῶν τῆς Σταμποὺλ ἔξοδον τοῦ μυθώδους στρατοῦ Μωάμεθ τοῦ Γ'.

Ἡ προφυλακὴ ἐξῆλθεν ἤδη. Προβαίνει δὲ μία ἄλλη λάμψις. Εἶνε ὁ Σουλτάνος; Ὄχι, ἡ Θεότης ἀκόμη ἴσως δὲν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ. Εἶνε ἡ συνοδία τοῦ εὐνοουμένου βεζίρη. Εἶνε τεσσαράκοντα ἀγάδες, ὅλοι μὲ σαμουρόγουναν, ἐπάνω εἰς τεσσαράκοντα ἵππους μ' ἐφίππια ἐκ μεταξοπτίλου καὶ ἀργυροχαλίνους, εἰς οὓς ἐπακολουθοῦσι πλῆθος παίδων καὶ ἱπποκόμων ἐν πομπῇ, ἀγόντων διὰ τῆς χειρὸς τεσσαράκοντα ἵππους χρυσοσάκτους, φέροντας θώρακας, ῥόπαλα καὶ σπάθας.

Καὶ ἄλλη συνοδία προκύπτει. Δὲν εἶνε ἀκόμη ὁ Σουλτάνος. Εἶνε οἱ γραμματεῖς τοῦ κράτους, οἱ ὑπουργοί, οἱ μεγάλοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Σεραγίου, καὶ ὁ μέγας θησαυροφύλαξ, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ μουσικῶν, καὶ σμήνους ἐθελοντῶν, μὲ σκούφους πορφυροῦς καὶ πτεροστολίστους, ἐνδεδυμένοι μὲ γούνας, μὲ ταφετὰν ἐρυθρόν, μὲ δορὰς λεοπάρδου, καὶ μὲ καλπάκια οὐγγρικά, ὡπλισμένοι μὲ μακρὰς λόγχας μεταξοσκεπεῖς καὶ ἀνθοστεφεῖς.

Ἄλλο κῦμα ἵππων ἐξαςραπτόντων προκύπτει ἐκ τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως. Δὲν εἶνε ἀκόμη ὁ Σουλτάνος. Εἶνε ἡ συνοδία τοῦ μεγάλου βεζίρου. Προηγεῖται ςῖφος τοξοβολητῶν ἐφίππων, προδρόμων, καὶ ἀγάδων ἀξίων ἀμοιβῆς παρὰ τοῦ μεγάλου Κυρίου, ἀκολούθως ἄλλοι τεσσαράκοντα ἀγάδες τοῦ μεγάλου βεζίρου ἐν μέσῳ δάσους χιλίων διακοσίων λογχῶν ἐξ ἰνδοκαλάμου, ἃς κρατοῦσι χίλιοι διακόσιοι παῖδες, καὶ ἄλλοι τεσσαράκοντα παῖδες τοῦ μεγάλου βεζίρου, ἐνδεδυμένοι χρυσομήλινα, καὶ ὡπλισμένοι μὲ τόξα καὶ φαρέτρας χρυσοκεντήτους, καθὼς καὶ ἄλλοι διακόσιοι νεανίσκοι, διῃρημένοι εἰς ἓξ λόχους ἓξ διαφόρων χρωμάτων, ὧν ἐν μέσῳ ἱππεύουσιν οἱ μεγιστᾶνες καὶ συγγενεῖς τοῦ μεγάλου βεζίρου, ἐπακολουθούμενοι ἀπὸ στίφη ἱπποκόμων, ὁπλοφόρων, ὑπαλλήλων, δούλων, παίδων, ἀγάδων χρυσοστολίστων καὶ σημαιοφόρων φερόντων μεταξωτὰς σημαίας· ἔσχατος δὲ πάντων ὁ Κεχαγιάμπεης, ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, περικυκλωμένος ἀπὸ δώδεκα τσαούσιδες, ἐκτελεστὰς τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, ἀκολουθουμένους ὑπὸ τῆς λοιπῆς συνοδίας τοῦ μεγάλου βεζίρη.

Ἄλλο πλῆθος προχέεται ἐκ τῶν τειχῶν. Δὲν εἶνε ἀκόμη ὁ Σουλτάνος. Εἶνε στίφη τσαούσιδων, προδρόμων καὶ ὑπαλλήλων λαμπροστολίστων, οἵτινες συναποτελοῦσι τὴν συνοδίαν τῶν νομοδιδασκάλων, τῶν μολλάδων καὶ μουδερρίδων, εἰς οὓς ἐπακολουθεῖ ὁ ἀρχικυνηγός, ὁ ἐπὶ τῆς θήρας τῶν ἱεράκων, τῶν γυπῶν, τῶν ὀρνέων, τῶν ἰκτίνων, ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἴλης ἱππέων φερόντων ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου τοὺς παρδαλιδεῖς τοὺς ἠσκημένους εἰς τὴν θήραν, καὶ σμήνους ἱερακαρίων, θωρακοφόρων, τεταρτιαστῶν, καὶ τῶν φυλασσόντων τὰς ἀγρίας γαλᾶς, τὰς σημαίας τῶν σαλπιστῶν καὶ τὰς στολὰς τῶν ἐπισάκτων καὶ διαλίθων σκύλλων.

Ἄλλο πλῆθος προκύπτει. Οἱ θεαταὶ ῥίπτονται πρηνεῖς κατὰ γῆς: εἶνε ὁ Σουλτάνος! Δὲν εἶνε ἀκόμη ὁ Σουλτάνος. Δὲν εἶνε ἡ κεφαλὴ ἀλλ' ἡ καρδία τοῦ στρατοῦ· τὸ ζώπυρον τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς ἱερᾶς ὀργῆς, ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης, τὸ θριαμβικὸν ἅρμα τῶν μουσουλμάνων, οὗτινος πέριξ θὰ ὑψωθῶσι σωροὶ πτωμάτων, καὶ θὰ ῥεύσωσι χείμαρροι αἵματος, ἡ πρασίνη σημαία τοῦ Προφήτου, τὸ ἔμβλημα τῶν ἐμβλημάτων, ληφθεῖσα ἐκ τοῦ τζαμίου τοῦ σουλτὰν Ἀχμέδ, κυματίζουσα ἐν μέσῳ στίφους ἀγρίου δερβίσιδων κεκα-

Digitized by Google

λυμμένων μὲ δορὰς ἄρκτων καὶ λεόντων, καὶ περιστεφομένη ὑπὸ σείχιδων ἱεροκηρύκων μὲ ὄψιν ἐμπνευσμένην, καὶ φερόντων μανδύας ἐκ τριχῶν καμήλου· μεταξὺ δύο τάξεων ἐμίρηδων, ἀπογόνων τοῦ Μωάμεθ, φερόντων σαρίκια πράσινα, πάντων ὁμοῦ συνανακραζόντων καὶ συναποτελούντων ἀλαλαγμὸν ἀπειλητικὸν καὶ ἀπαίσιον, ἀνάκραμα ζητωκραυγῶν, μυκηθμῶν, εὐχῶν, ᾀσμάτων.

Ἄλλο κῦμα ἀνθρώπων καὶ ἵππων ἐξέρχεται. Δὲν εἶνε ἀκόμη ὁ Σουλτάνος. Εἶνε λεγεὼν ὅλη τσαούσιδων, οἵτινες κραδαίνουσι τὰ ἐπάργυρα ῥόπαλά των διὰ νὰ κάμωσι τόπον εἰς τὸν δικαστὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εἰς τὸν μέγαν δικαστὴν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, ὧν τὰ ὑπερμεγέθη σαρίκια ἀναπυργοῦνται ὑπεράνω τοῦ πλήθους· εἶνε ὁ εὐνοούμενος βεζίρης, καὶ ὁ καϊμακάμης τοῦ βεζίρη, φέροντες σαρίκια κατηστερισμένα μὲ ἄργυρον καὶ μὲ παρυφὰς χρυσᾶς· εἶνε ὅλοι οἱ βεζίριδες τοῦ διβανίου, ὧν ἔμπροσθεν κυμαίνονται αἱ ἀλογουραί, βαμμέναι μὲ κνᾶν, καὶ κρεμάμεναι ἀπὸ τῆς ἄκρας λογχῶν ἐρυθρῶν καὶ γαλαζίων· καὶ ἐπὶ τέλους οἱ δικασταὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ συνοδία ἀτελεύτητος δούλων φερόντων δορὰς παρδάλεων καὶ ὡπλισμένων μὲ ῥόπαλα φέροντα σιδηρᾶς αἰχμάς, παίδων, ὁπλοφόρων καὶ ὀψοφόρων.

Ἄλλο κρᾶμα χρωμάτων καὶ λάμψεως ἀναγγέλλει ἄλλην συνοδίαν: τέλος πάντων εἶνε ὁ Σουλτάνος! Δὲν εἶνε ἀκόμη ὁ Σουλτάνος. Εἶνε ὁ μέγας βεζίρης, φέρων καφτάνιον πορφυροῦν μὲ σαμουρόγουναν, ἐφ' ἵππου κεκαλυμμένου ἀπὸ χρυσὸν καὶ χάλυβα, ἀκολουθούμενος ὑπὸ σμήνους δούλων, φερόντων στολὰς ἐκ μεταξοπτίλου ἐρυθροῦ, καὶ περικυκλωμένος ἀπὸ πλῆθος ἀνωτέρων λειτουργῶν τοῦ κράτους, ἀξιωματικῶν καὶ στρατηγῶν, ὧν μεταξὺ διακρίνεται ὁ κατάλευκος μουφτῆς, ὡς κύκνος ἐν τῷ μέσῳ κοπαδίου ταώνων· ὄπισθεν δ' αὐτῶν μεταξὺ δύο τάξεων λογχοφόρων μὲ στιχάρια ἐπίχρυσα, καὶ μεταξὺ δύο τάξεων τοξοτῶν φερόντων λόφους πτερωτούς, ὧν προέχει ἡμισέληνος, οἱ μεγαλοπρεπεῖς ἱπποκόμοι τοῦ σεραγίου, σύροντες διὰ τῆς χειρὸς πλῆθος ἵππων ἀραβικῶν, τουρκομανικῶν, περσικῶν καὶ καραμανικῶν, μ' ἐφίππια ἐκ μεταξοπτίλου, χρυσοχαλίνων, καὶ μὲ ἀναβολεῖς δαμασκηνωτούς, φορτωμένων μὲ θώρακας καὶ ὅπλα ἀπαστράπτοντα ἐκ τῶν λυχνιτῶν καὶ σμαράγδων· ἐπὶ τέλους δύο κάμηλοι ἱεραί, ὧν ἡ μὲν φέρει τὸ Κοράνιον, ἡ δὲ ἱερόν τι λείψανον τοῦ Κααμπᾶ.

Παρελθούσης τῆς συνοδίας τοῦ μεγάλου βεζίρου, ἐκρηγνύεται μουσικὴ θορυβώδης σαλπίγγων καὶ τυμπάνων, οἱ θεαταὶ φεύγουν, τὸ κανόνιον βροντᾷ, στρατὸς ὅλος προδρόμων ἐκχέεται ἐκτὸς τοῦ τείχους κραδαίνοντες γυμνὰς τὰς σπάθας, καὶ ἰδοὺ ἐν μέσῳ πυκνοῦ δάσους λογχῶν, θυσάνων, πτερωτῶν λοφιῶν καὶ ξιφῶν, καὶ διὰ μέσου λάμψεως ἐκθαμβωτικῆς χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν περικεφαλαιῶν, καὶ ὑπὸ νέφος σημαιῶν ὁλοσηρικῶν, ἰδοὺ ὁ σουλτάνος τῶν σουλτάνων, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλέων, ὁ διανέμων στέμματα εἰς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ κόσμου, ἡ ἐπὶ γῆς σκιὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὑπέρτατος κυρίαρχος τῆς ἀσπρης καὶ μαύρης Θαλάσσης, τῆς Ῥούμελης καὶ Ἀνατολῆς, τῆς ἐπαρχίας τοῦ Σουλκάδρ, τοῦ Διαρμπεκίρ, τοῦ Κουρδιστάν, τοῦ Ἀδερμπιγκιάν, τοῦ Ἀτζιέμ, τῆς Συρίας, τοῦ Χαλεπίου, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Μέκκας, τῆς Μεδινᾶς, τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Ἀραβίας καὶ Ὑεμένης, καὶ ὅλων τῶν ἐπιλοίπων ἐπαρχιῶν, ὅσας κατέκτησαν οἱ ἔνδοξοι προκάτοχοι καὶ σεβαστοὶ πρόγονοί του, ἢ καθυπετάχθησαν εἰς τὴν Αὐτοῦ ἔνδοξον Μεγαλειότητα διὰ τοῦ φλογώδους καὶ θριαμβευτικοῦ της ξίφους. Ἡ ἐπίσημος καὶ φοβερὰ συνοδία διέρχεται βραδέως, ἀφίνουσα ἐκ διαλειμμάτων ἀνοικτὴν μικρὰν ὀπήν· καὶ τότε διαβλέπονται αἱ τρεῖς μαργαριτόδετοι πτερωταὶ λοφιαὶ τοῦ σαρικίου τοῦ Θεοῦ, τὸ ὠχρὸν καὶ σοβαρὸν πρόσωπόν του, καὶ τὸ στῆθός του τὸ ἀπαστράπτον ἐκ τῶν ἀδαμάντων· ἀλλ' ὁ κύκλος κλείεται πάλιν, ἡ ἔφιππος συνοδία ἀπομακρύνεται, τὰ ἀπειλητικὰ ξίφη καταπίπτουσιν, οἱ κατεπτοημένοι θεαταὶ ἀνεγείρουσι τὸ μέτωπον, ἡ ὀπτασία ἠφανίσθη.

Ὄπισθεν τῆς αὐτοκρατορικῆς συνοδίας ἐπακολουθοῦσι πλῆθος αὐλικῶν ἀξιωματικῶν, ὧν ὁ μὲν φέρει ἐπὶ κεφαλῆς τὸ ἐδώλιον τοῦ Σουλτάνου, ὁ δὲ τὸ ξίφος, ὁ ἄλλος τὸ σαρίκιον, ἄλλος τὸν μανδύαν, ὁ πέμπτος τὴν ἀργυρᾶν καφεδόχην, ὁ ἕκτος τὴν χρυσῆν· διέρχονται ἄλλαι τάξεις παίδων· διέρχεται ἡ σημαία τῶν λευκῶν εὐνούχων, διαβαίνουσι τριακόσιοι θαλαμηπόλοι ἔφιπποι, φοροῦντες λευκὰ καφτάνια· διαβαίνουσιν αἱ ἑκατὸν ἅμαξαι τοῦ χαρεμίου μὲ τροχοὺς ἐπαργύρους, συρόμεναι ἀπὸ βόας ἀνθοστεφεῖς, ἢ ἀπὸ ἵππους μ' ἐφίππια ἐκ μεταξοπτίλου, ὧν ἑκατέρωθεν παρελαύνουσι λεγεῶνες εὐνούχων μαύρων· διαβαίνουσι τάξεις ἡμιόνων, φερουσῶν τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὸν θησαυρὸν τῆς αὐλῆς, διαβαίνουσι χίλιαι κάμηλοι ὑδροφόροι, διαβαίνουσι χίλιαι δρομάδες τροφιμοφόροι· διαβαίνει στρατὸς ὅλος ὑπονομευτῶν, ὁπλοποιῶν, καὶ τεχνιτῶν τῆς Σταμποὺλ, συνοδευόμενος ἀπὸ μίμους καὶ γελωτοποιούς· καὶ ἐπὶ τέλους διαβαίνει ὁ καθ' αὐτὸ στρατὸς τῶν πολεμιστῶν, οἱ ὀρτάδες τῶν γενιτσάρων, οἱ κίτρινοι σελιχτάριδες, οἱ πορφυροῖ ἀζάπιδες, οἱ σπαχίδες μὲ τὰ ἐρυθρὰ ἐμβλήματα, οἱ ξένοι ἱππεῖς μὲ τὰς λευκὰς σημαίας, τὰ κανόνια, ἅτινα ἐξερεύγονται μύδρους μαρμάρων καὶ μολύβδου, αἱ τιμαριωτικαὶ ἐθνοφρουραὶ τῶν τριῶν ἠπείρων, οἱ ἄγριοι ἐθελονταὶ τῶν ἐσχάτων ἐπαρχιῶν τῆς αὐτοκρατορίας· νέφη σημαιῶν, δάση λοφιῶν καὶ θυσάνων, χείμαρροι σαρικίων, ὄγκοι σιδήρου, οἵτινες ὑπάγουν νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς Εὐρώπης ὡς κατάρα Θεοῦ, ἀφίνοντες ὄπισθεν αὐτῶν ἐρη-

Digitized by Google

μον, κατεσπαρμένην μ' ἐρείπια καπνίζοντα καὶ μὲ πυραμίδας ἐκ κρανίων.

*
* *

Ἂν καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας φαίνεται πολὺ φιλεργός, πράγματι ὅμως εἶνε ἴσως ἡ ὀκνηροτέρα πόλις τῆς Εὐρώπης. Ὡς πρὸς τοῦτο δὲ καὶ οἱ φράγκοι καὶ οἱ τοῦρκοι δύνανται νὰ διαμφισβητήσωσι τὰ πρωτεῖα. Ὅλοι σηκώνονται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀργότερα. Καὶ τὸ θέρος ἀκόμη, τὴν ὥραν δηλ. τοῦ ἔτους, καθ' ἣν αἱ ἡμέτεραι πόλεις εὑρίσκονται εἰς κίνησιν ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου, ἡ Κωνσταντινούπολις κοιμᾶται ἀκόμη. Πρὶν ἀναβῇ πολὺ ὑψηλὰ ὁ ἥλιος, εἶνε ἀδύνατον νὰ εὕρῃ τις ἐν καφενεῖον, διὰ νὰ πίῃ ἕνα κυαθίσκον καφέ. Ξενοδοχεῖα, ἐργοστάσια, ἀγοραί, τράπεζαι, τὰ πάντα ῥέγχουσιν εὐφροσύνως, οὐδ' εἶνε δυνατὸν νὰ μετακινηθῇ τις οὐδὲ μὲ τὸ κανόνιον. Πρόσθες εἰς ταῦτα καὶ τὰς ἑορτάς· τὴν παρασκευὴν τῶν τούρκων, τὸ σάββατον τῶν ἑβραίων, τὴν κυριακὴν τῶν χριστιανῶν, τοὺς ἀναριθμήτους ἁγίους τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀρμενικῶν καλενδαρίων, αἱ ὁποῖαι ἑορτάζονται μετὰ μεγίστης ἀκριβείας, ἑορτάς, αἵτινες, εἰ καὶ μερικαί, ἐπιβάλλουσιν ὅμως ἐξ ἀνάγκης τὴν ἀργίαν καὶ εἰς μέγα μέρος τῶν ἀλλοδόξων κατοίκων, καὶ θὰ ἔχῃς ἰδέαν τινὰ τῆς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν εἶνε δυνατὸν νὰ κάμῃ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐν τῇ περιόδῳ τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν. Ὑπάρχουσι γραφεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνοίγουν παρὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας καθ' ἑβδομάδα. Καθ' ἑκάστην ὑπάρχει καὶ εἷς τῶν πέντε μεγάλων λαῶν, ὅστις περιφέρεται ἄεργος εἰς τοὺς δρόμους, μ' ἐνδυμασίαν ἑορτάσιμον, μὴ ἐπιζητῶν ἄλλο τι παρὰ πῶς νὰ σκοτώσῃ τὸν καιρόν. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ τοῦρκοι εἶνε ἀριστοτέχναι. Εἶνε ἱκανοὶ νὰ κάμουν νὰ διαρκέσῃ ἡμίσειαν ἡμέραν εἷς κυαθίσκος καφὲ, καὶ νὰ μείνωσιν ἀκίνητοι ὑπὸ τὴν κυπάρισσον ἑνὸς κοιμητηρίου πέντε ὥρας. Ἡ ἀργία των εἶνε ἀληθῶς ἡ ἀπόλυτος ἀργία, ἀδελφὴ τοῦ θανάτου, ὅπως ὁ ὕπνος, βαθεῖα ἀνάπαυσις ὅλων τῶν δυνάμεων, ἀναστολὴ ὅλων τῶν φροντίδων, τρόπος ὑπάρξεως ὅλως ἄγνωστος εἰς ὅλους τοὺς εὐρωπαίους. Οὐ μόνον δὲ δὲν κάμνουν τοὐλάχιστον περίπατον, ἀλλ' οὐδὲ θέλουν νὰ τὸν ἠξεύρουν. Ἐν Σταμποὺλ δὲν ὑπάρχουν περίπατοι ἐπίτηδες κατεσκευασμένοι, καὶ ἂν ὑπῆρχον δὲ, ὁ τοῦρκος δὲν θὰ ὑπήγαινεν εἰς αὐτούς, διότι τὸ νὰ ὑπάγῃ εἰς ὡρισμένον τι μέρος ἐπίτηδες διὰ νὰ κινηθῇ, τοῦτο φαίνεται εἰς αὐτὸν εἶδός τι ἐργασίας. Ὁ τοῦρκος εἰσέρχεται εἰς τὸ πρῶτον νεκροταφεῖον ὅπου τύχῃ, ἢ διέρχεται τὸν πρῶτον δρόμον εἰς τὸν ὁποῖον εὑρεθῇ, καὶ ὑπάγει ἀσκόπως καὶ ὅπου τὸν φέρουσιν οἱ πόδες του, ὅπου τὸν φέρουν οἱ ἑλιγμοὶ τῶν στενωπῶν, ὅπου τὸν συμπαρασύρῃ τὸ πλῆθος. Σπανίως ὑπάγει εἰς τόπον τινὰ, ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ ἴδῃ τὸν τόπον αὐτόν. Ὑπάρχουσιν ἐν Σταμποὺλ τοῦρκοι, οἵτινες οὐδέποτε προεχώρησαν ἐπέκεινα τοῦ Κασὶμ-πασᾶ, μεγιστᾶνες μουσουλμάνοι, οἵτινες οὐδέποτε ἐξεμύτισαν ἐκτὸς τῶν Πριγκιποννήσων ὅπου ἔχουν ἕνα φίλον, ἢ ἐκτὸς τοῦ Βοσπόρου, ὅπου εὑρίσκεται ἡ ἔπαυλίς των. Δι' αὐτοὺς τὸ ἔπακρον τῆς εὐδαιμονίας συνίσταται εἰς τὴν ἀργίαν τῆς διανοίας καὶ τοῦ σώματος. Ὅθεν καὶ ἀφίνουν εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ ἔργα, ἅτινα ἀπαιτοῦσι φροντίδας, τρεχάματα καὶ ταξείδια, καὶ περιορίζονται εἰς τὸ μικρὸν ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ τις καὶ καθήμενος, καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μᾶλλον παρὰ μὲ τὸν νοῦν. Ἡ ἐργασία, ἥτις παρ' ἡμῖν δεσπόζει καὶ κανονίζει ὅλας τὰς ἐπιλοίπους ἀσχολίας τοῦ βίου, ἐκεῖ ὑποτάσσεται ὡς ἀσχολία δευτερεύουσα εἰς τὴν εὐμάρειαν καὶ εἰς ὅλας τὰς ἡδονάς. Παρ' ἡμῖν ἡ ἀνάπαυσις εἶνε διακοπὴ τῆς ἐργασίας, παρ' αὐτοῖς ἡ ἐργασία εἶνε ἁπλῆ τις ἀναστολὴ τῆς ἀναπαύσεως. Πρῶτον εἶνε ἀνάγκη ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ νυστάξῃ τις, νὰ κοιμηθῇ, νὰ καπνίσῃ τόσας ὥρας, καὶ ἔπειτα εἰς ἀποσπάσματά τινα τοῦ χρόνου νὰ κάμῃ καὶ κάτι τι διὰ νὰ πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὁ χρόνος διὰ τοὺς τούρκους ἔχει ὅλως διάφορον σημασίαν ἧς ἔχει παρ' ἡμῖν. Τὸ νόμισμα τῆς ἡμέρας, τοῦ μηνὸς, τοῦ ἔτους, δι' αὐτοὺς δὲν ἔχει οὐδὲ τὸ ἑκατοστημόριον τῆς ἀξίας, ἣν ἔχει ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ ἐλάχιστος χρόνος, ὃν σὲ ζητεῖ ὁ ὑπάλληλος τουρκικοῦ ὑπουργείου διὰ νὰ σοὶ δώσῃ μίαν οἱανδήποτε ἀπάντησιν περὶ τῆς ἁπλουστέρας ὑποθέσεως, εἶνε ἐν ζεῦγος ἑβδομάδων. Ἡ εὐχαρίστησις νὰ περατώσῃ τις ἐργασίαν τινά, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὴν περατώσῃ, εἶνε πρᾶγμα ἀκατανόητον εἰς αὐτούς. Ἐκτὸς τῶν φορτωμένων ἀχθοφόρων, οὐδένα τοῦρκον ἀπησχολημένον εἶνε δυνατὸν ν' ἀπαντήσῃς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅστις νὰ ἐπισπεύδῃ τὸ βῆμα. Ὅλοι βαδίζουσι μὲ τὸν αὐτὸν ρυθμὸν, ὡς ἂν εἰ ἐκανόνιζον ὅλοι τὰ βήματά των πρὸς τὸν ἦχον τοῦ αὐτοῦ τυμπάνου. Δι' ἡμᾶς ὁ βίος εἶνε χείμαῤῥος κατακρημνιζόμενος, δι' αὐτοὺς εἶνε ὕδωρ λιμνάζον.

*
* *

Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε τὴν ἡμέραν ἡ λαμπροτέρα καὶ τὴν νύκτα ἡ σκοτεινοτέρα πόλις τῆς Εὐρώπης. Ὀλίγοι φανοί, κατὰ μακρὰ διαστήματα τοποθετημένοι, διακόπτουσι μόλις τὸ σκότος εἰς τοὺς κυριωτέρους δρόμους, τὰ δ' ἐπίλοιπα μέρη φαίνονται σκοτεινὰ ὡς ἄντρα, οὐδ' εἶνε δυνατὸν νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ τις εἰς αὐτὰ ἄνευ φαναρίου. Διὰ τοῦτο, ἅμα ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς, ἡ πόλις ἐρημοῦται· οὐδὲ βλέπεις πλέον ἐν αὐτῇ εἰμὴ νυκτοφύλακας, στίφη σκύλλων, λαθραίας ἁμαρτωλάς, καὶ συμμορίας τινὰς νεανίσκων, οἵτινες ξετρυπώνουν ἀπὸ ὑπόγειά τινα ζυθοπωλεῖα, καὶ φαναράκια μυστηριώδη, τὰ ὁποῖα φαίνονται καὶ χάνονται ἐκ διαλειμμάτων τῇδε κἀκεῖσε τῶν στενωπῶν καὶ τῶν νεκροταφείων, ὅπως τὰ φῶτα τὰ ὑπεράνω τῶν τελμάτων ἀτάκτως τῇδε κα-

Digitized by Google

κεῖσε ἐπιπολάζοντα. Τὰ ἀπειράριθμα παράθυρα φωτιζόμενα, οἱ φανοὶ τῶν πλοίων, ἡ ἐν τῷ Κερατίῳ κόλπῳ ἀντανάκλασις τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ, συναποτελοῦσι ὁρίζοντα τεσσάρων μιλίων πλήρη σημείων φωτεινῶν ὑποτρόμων καὶ σπινθηριζόντων, εἰς ὃν συγχέονται ὁ λιμὴν, ἡ πόλις καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ τοιουτοτρόπως τὰ πάντα φαίνονται ὡς ἓν στερέωμα ἔναστρον. Ὅτε δὲ ὁ οὐρανὸς εἶνε νεφελώδης, καὶ ἐντὸς μικροῦ διαστήματος γαληνίου φέγγει ἡ σελήνη, ὑπεράνω τῆς Σταμποὺλ ζοφερᾶς καὶ τῶν μελανῶν ὄγκων τῶν δασῶν καὶ τῶν κήπων, ἀναφαίνονται κατάλευκα τὰ αὐτοκρατορικὰ τζαμία, ὡς σειρά τις ὑπερμεγέθων τύμβων μαρμαρίνων, καὶ ἡ πόλις παριστᾷ εἰς τὴν φαντασίαν τὸ θέαμα νεκροπόλεως γιγάντων. Ἀλλ' ἀκόμη ὡραιοτέρα καὶ ἐπιστημοτέρα παρίσταται τὰς ἀσελήνους νύκτας, ὅτε δὲν φαίνονται οὐδ' οἱ ἀστέρες, καὶ καθ' ἣν ὥραν τὰ φῶτα ὅλα εἶνε ἐσβεσμένα σχεδόν. Τότε δὲν βλέπεις πλέον παρ' ἕνα μαῦρον ὄγκον ἀπέραντον ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ Σεραγίου μέχρι τοῦ προαστείου τοῦ Ἐγιοὺπ, ἀπέραντον κατατομὴν, ὅπου οἱ λόφοι παρίστανται ὡς ὄρη, καὶ αἱ ἐπιστέφουσαι αὐτοὺς ἀναρίθμητοι ἄκραι προσλαμβάνουσιν ὄψιν φαντασιώδη δασῶν, στρατῶν, ἐρειπίων, φρουρίων, βράχων, ἅτινα μεταφέρουσι τὴν διάνοιαν εἰς τὰς χώρας τῶν ὀνείρων. Τὰς σκοτεινὰς ἐκείνας νύκτας εἶνε ὡραῖον πρᾶγμα νὰ βλέπῃ τις τὴν Σταμποὺλ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐξώστου, καὶ ν' ἀφίνηται εἰς τὴν ἰδίαν του φαντασίαν· νὰ ἐμβαθύνῃ διὰ τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ζοφερὰν ἐκείνην μεγαλόπολιν, νὰ ἐκπωματίσῃ τὴν μυριάδα ἐκείνην τῶν χαρεμίων, ἅτινα φωτίζονται μὲ ἀμυδρότατον φῶς, νὰ ἴδῃ τὰς ὡραίας εὐνοουμένας, αἵτινες ἀγάλλονται, τὰς ἐγκαταλελειμμένας, αἵτινες δακρύουσι, τοὺς εὐνούχους ἐν φρυαγμῷ κλίνοντας τὸ οὖς πρὸς τὰς θυρίδας· νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς νυκτερινοὺς ἐραστὰς διὰ τῶν λαβυρίνθων τῶν ἀνωμάλων στενωπῶν· νὰ διέλθῃ τὰς σιωπηλὰς στοὰς τῆς μεγάλης ἀγορᾶς, νὰ περιπατήσῃ εἰς τὰ ἔρημα νεκροταφεῖα, ν' ἀποπλανηθῇ ἐν μέσῳ τῶν ἀναριθμήτων κιόνων τῶν ὑπογείων δεξαμενῶν· νὰ φαντασθῇ ὅτι ἐκλείσθη ἐντὸς τοῦ γιγαντιαίου τζαμίου τοῦ Σουλεϊμὰν, οὗτινος αἱ στοαὶ ν' ἀντηχήσωσιν ἐκ τῶν κραυγῶν τῆς φρίκης καὶ τοῦ τρόμου ἃς θὰ ἐκβάλῃ, ἀποσπῶν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, καὶ ἐπικαλούμενος τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ· καὶ ἔπειτα αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς ν' ἀναφωνήσῃ:—Καλὲ, τί εἶνε αὐτά! Ἐγὼ εὑρίσκομαι ἐδῶ, εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ φίλου μου Σαντόρου, καὶ εἰς τὸ ἑστιατόριον κάτω μὲ περιμένει δεῖπνον συβαριτικὸν, καὶ οἱ ἐκλεκτότεροι καὶ ἐρασμιώτεροι συνδαιτυμόνες τοῦ Σταυροδρομίου!

*
* *

Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ καλοῦ μου φίλου Σαντόρου συνηθροίζοντο καθ' ἑσπέραν πολλοὶ ἰταλοί, δικηγόροι, καλλιτέχναι, ἰατροί, ἔμποροι, μεθ' ὧν συνδιῆγον ὥρας προσφιλεστάτας. Ἡ συναναστροφὴ ἐκείνη ἦτο διδακτικωτάτη! Ἐὰν ὑπῆρχεν ἐκεῖ στενογράφος, ἑκάστην ἑσπέραν θὰ κατήρτιζεν ἐξ αὐτῆς βιβλίον τερπνότατον. Ὁ ἰατρὸς, ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῆ ἓν χαρέμιον, ὁ ζωγράφος, ὅστις διημέρευσεν ἐν Βοσπόρῳ διὰ νὰ κάμῃ τὴν προσωπογραφίαν ἑνὸς πασᾶ, ὁ δικηγόρος, ὅστις εἶχεν ὑπερασπισθῆ ὑπόθεσίν τινα ἐνώπιον δικαστηρίου, ὁ ἐκφορτωτὴς, ὅστις εἶχε συνάψῃ μικρόν τινα ἔρωτα διεθνῆ, διηγοῦντο τὰς τύχας των, καὶ ἑκάστη διήγησις ἦτο μικρὰ εἰκὼν χαριεστάτη ἀνατολικῶν ἐθίμων καὶ ἠθῶν. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἤκουον ἀνὰ μίαν νέαν. Ἔφθανεν εἷς καὶ ἔλεγε:—Γνωρίζετε τί ἔτρεξε σήμερον τὸ πρωΐ; Ὁ σουλτάνος ἔρριψεν ἓν καλαμάριον κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν.—Ἤρχετο ἄλλος:—Ἐμάθατε τὸ νέον; Ἡ κυβέρνησις ἀπὸ τριῶν μηνῶν ἐπλήρωσε τέλος πάντων τοὺς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων, καὶ ὁ Γαλατᾶς ἐπλημμύρησεν ἀπὸ χαλκονομίσματα.—Ἤρχετο τρίτος, καὶ διηγεῖτο ὅτι εἷς τοῦρκος πρόεδρος δικαστηρίου ἐξωργισμένος διὰ τὰ ἄθλια ἐπιχειρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα κακός τις γάλλος δικηγόρος ὑπερησπίζετο ὑπόθεσιν χαμένην, ἔκαμεν εἰς αὐτὸν τὸ ἑξῆς φιλοφρόνημα ἐν πλήρει ἀκροατηρίῳ:—Καλέ μου δικηγόρε, εἶνε ἀνωφελὲς νὰ στενοχωρῆσαι τόσον διὰ νὰ παραστήσῃς ὡς καλὴν τὴν ὑπόθεσίν σου. Τὰ. . .—καὶ ἐπρόφερεν ὁλογράμματον τὴν λέξιν τοῦ Καμβρὸν—ὅπως καὶ ἂν τὰ γυρίσῃς καὶ ξαναγυρίσῃς, εἶνε πάντοτε . . .—καὶ ἐπρόφερε δευτέραν φορὰν αὐτὴν ἐκείνην τὴν λέξιν. Ἡ συνδιάλεξις φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐξετείνετο εἰς πεδίον γεωγραφικὸν, ὅλως νέον δι' ἐμέ. Ὅσος παρ' ἡμῖν γίνεται λόγος περὶ τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων τῶν Παρισίων, τῆς Βιέννης, τῆς Γενεύης, ἄλλο τόσος ἐγίνετο καὶ ἐκεῖ περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων τῆς Τιφλίδος, τῆς Τραπεζοῦντος, τῆς Τεχεράνης, τῆς Δαμασκοῦ, ὅπου ὁ μὲν εἶχε φίλον, ὁ δὲ ἐχρημάτισε, καὶ ὁ τρίτος ἤθελε νὰ ὑπάγῃ· συνησθανόμην ἐμαυτὸν ἐν τῷ κέντρῳ νέου κόσμου, καὶ πέριξ ἐμαυτοῦ διηνοίγοντο νέοι ὁρίζοντες. Ἐνίοτε δὲ ἐσυλλογιζόμην μετὰ θλίψεως τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔμελλον νὰ ἐπανεισέλθω εἰς τὸν στενὸν κύκλον τῆς συνήθους μου ζωῆς. Πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ συνηθίσω πάλιν μὲ τοὺς τετριμμένους ἐκείνους λόγους καὶ τὰ τετριμμένα περιστατικά; ἔλεγα κατ' ἐμαυτόν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο αἰσθάνονται καὶ ὅλοι οἱ εὐρωπαῖοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅστις ἐδοκίμασε τὴν ζωὴν ταύτην, νομίζει ὅτι πᾶσα ἄλλη θὰ εἶνε δι' αὐτὸν ἄχρους καὶ μονότονος. Ἡ ζωὴ ἐκεῖ εἶνε πλέον ἐλαφρὰ, πλέον εὔκολος, πλέον νεανικὴ παρὰ τὴν πάσης ἄλλης εὐρωπαϊκῆς πόλεως. Τὸ νὰ ζῇ τις οἷον κατεσκηνωμένος εἰς ξένον τόπον, ἐν μέσῳ συμβαμάτων ἀλληλοδιαδόχων, παραδόξων δὲ καὶ ἀπροόπτων, ἐμποιεῖ ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ψυχὴν αἴσθημά τι ἀσταθείας καὶ οὐδαμινότητος

Digitized by Google

τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, ὅπερ πάρα πολὺ ὁμοιάζει μὲ τὴν περὶ τοῦ πεπρωμένου πίστιν τῶν μουσουλμάνων, καὶ μὲ τὴν γαλήνιον ἀφροντισίαν τῶν τυχοδιωκτῶν. Τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὅστις ζῇ, καθὰ λέγει τις ποιητής, ἐν στενοτάτῃ οἰκειότητι μὲ τὸν θάνατον, θεωρῶν τὸν βίον ὡς ὁδοιπορίαν, καθ' ἣν οὔτε καιρὸς μένει οὔτε ὠφελεῖ νὰ σχεδιάσῃ τις πράγματα μεγάλα, ἅτινα δὲν κατορθοῦνται εἰμὴ διὰ μακρῶν κόπων, προσκολλᾶται κατὰ μικρὸν καὶ εἰς τὸν εὐρωπαῖον, καὶ μεταπείθει αὐτὸν νὰ ζῇ πρὸς ὥραν, χωρὶς νὰ μεριμνᾷ πάρα πολὺ περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ παριστῶν ὡς πρὸς αὐτὸν, καθ' ὅσον τῷ εἶνε δυνατὸν, τὸ ἥσυχον καὶ ἁπλοῦν πρόσωπον τοῦ θεατοῦ. Ἀναστρεφόμενός τις πρὸς λαοὺς οὕτω διαφόρους, καὶ ὀφείλων νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ὁμιλῇ ὀλίγον ὅπως ὅλοι, προσκτᾶται ἐλαφρότητά τινα πνεύματος, μεθ' ἧς παρέρχεται ἀμερίμνως πολλὰ αἰσθήματα καὶ πολλὰς ἰδέας, πρὸς ἃ ἡμεῖς οἴκοι θὰ ἠθέλομεν νὰ συμμορφώσωμεν ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς συμμορφώσεως ταύτης ἢ μὴ παθαινόμεθα μεγάλως. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ παρουσία τοῦ μουσουλμανικοῦ λαοῦ, θέμα ἀδιάλειπτον περιεργίας καὶ παρατηρήσεως, εἶνε θέαμα καθημερινὸν, φαιδρῦνον τὴν διάνοιαν καὶ ἀποτρέπον αὐτὴν ἀπὸ πολλῶν ἰδεῶν καὶ ἀπὸ πολλῶν φροντίδων. Συντελεῖ δὲ εἰς τοῦτο καὶ αὐτὴ ἡ πόλις, πολὺ πλειότερον ὅσον ἤθελεν εἶνε τοῦτο δυνατὸν εἰς τὰς ἡμετέρας πόλεις, καθ' ἃς τὸ βλέμμα καὶ ἡ διάνοια εἶνε διαρκῶς σχεδὸν περιωρισμένη ἐντὸς μιᾶς ὁδοῦ ἢ ἐντὸς ἑνὸς στενοῦ περιβόλου, ἐν ᾧ ἐκεῖ, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ἡ διάνοια εὑρίσκουσιν ὑπεκφυγὴν, δι' ἧς ἐκσφενδονῶνται εἰς ἀποστάσεις μακρὰς καὶ χαριέσσας. Ὑπάρχει τέλος ἐκεῖ ἀπόλυτος ἐλευθερία βίου, ὡς ἐκ τῆς μεγίστης διαφορᾶς τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων: ἐκεῖ δύναται νὰ πράξῃ τις τὰ πάντα, καὶ οὐδεὶς διὰ τοῦτο ἐκπλήττεται· μόλις δὲ διαδοθεῖσα καὶ λησμονεῖται καὶ ἡ περὶ τοῦ παραδοξοτάτου πράγματος εἴδησις ἐν τῇ ἀπεράντῳ ἐκείνῃ ἠθικῇ ἀναρχίᾳ· οἱ δ' εὐρωπαῖοι διάγουσιν ἐκεῖ ὡς ἐν συνδέσμῳ δημοκρατιῶν, ἀπολαύοντες ἐλευθερίας, ἧς θ' ἀπήλαυε πᾶς τις ἐν οἱᾳδήποτε εὐρωπαϊκῇ πόλει κατὰ τὰς ὥρας μεγίστης τινὸς ἀνατροπῆς. Ἐπικρατεῖ ἐκεῖ ἀτελεύτητος, οὕτως εἰπεῖν, νυκτερινὸς χορὸς, διηνεκὴς καθαρὰ δευτέρα. Διὰ τοῦτο δὲ μᾶλλον παρὰ διὰ τὰς καλλονάς της ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε πόλις, ἣν δὲν δύναται νὰ κατοικήσῃ τις ἐπί τινα χρόνον, χωρὶς νὰ τὴν ἐνθυμῆται κατόπιν μετά τινος αἰσθήματος σχεδὸν νοσταλγίας· διὰ τοῦτο καὶ οἱ εὐρωπαῖοι τὴν ἀγαπῶσι διαπύρως καὶ ῥίπτουσιν ἐκεῖ ῥίζας βαθείας· δίκαιον δ' εἶνε ὡς πρὸς τοῦτο νὰ τὴν ὀνομάσῃ τις, ὅπως καὶ οἱ τοῦρκοι ποιηταί, «τὴν μάγισσαν μυρίων ἐραστῶν», ἢ νὰ εἴπῃ τὸ παροιμιῶδές των λόγιον, ὅτι ὅστις πίῃ ἅπαξ ἀπὸ τὸ ὕδωρ τοῦ Τοπχανὲ—, δὲν ἔχει πλέον θεραπείαν,—θὰ μείνῃ διὰ βίου ἐρωτευμένος.

* * *

Ἡ ἰταλικὴ ἀποικία εἶνε μία τῶν πολυαριθμοτέρων ἐν Κωνςαντινουπόλει, ἀλλ' ὄχι καὶ τῶν ὀλβιωτέρων. Ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ ὀλίγοι πλούσιοι, πολλοὶ ἄθλιοι, ἰδίως ἐργάται ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας, μὴ εὑρίσκοντες ἐργασίαν, εἶνε δ' ἡ ἀθλιώτερον πάσης ἄλλης ἀντιπροσωπευομένη διὰ τοῦ περιοδικοῦ τύπου, ἐὰν καὶ ὅλως ἀντιπροσωπεύεται, διότι αἱ ἐφημερίδες της δὲν κάμνουν ἄλλο παρὰ νὰ γεννῶνται καὶ ν' ἀποθνήσκουν. Ὅτε ἤμην ἐκεῖ, ἀνεμένετο ἡ ἔκδοσις τοῦ *Ἀνατολίτου*, καὶ ἐξεδόθη τωόντι εἷς ἀριθμὸς ὡς δοκίμιον, ὅστις ἀνήγγελλε τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς τίτλους καὶ τὰς εἰδικὰς ἀρετὰς τοῦ διευθυντοῦ: ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ὅλας, χωρὶς νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τὴν μετριοφροσύνην. Πρέπει νὰ διέλθῃ τις τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς εἰς τὸν δρόμον τοῦ Σταυροδρομίου, ὅτε αἱ ἰταλικαὶ οἰκογένειαι ὑπάγουν εἰς τὴν λειτουργίαν. Ἐκεῖ ἀκούει τις ὅλας τὰς διαλέκτους τῆς Ἰταλίας. Τὸ ἄκουσμα τοῦτο μ' ηὔφραινεν, ἀλλ' ὄχι πάντοτε. Ἐνίοτε ᾐσθανόμην οἶκτον βλέπων τοὺς ἀπάτριδας τούτους ὁμοεθνεῖς μου, ὧν πολλοὶ θὰ ἐξεσφενδονήθησαν ἐκεῖ τίς οἶδεν ὑπὸ ποίων παραδόξων ἢ ὀδυνηρῶν συμβαμάτων· βλέπων τοὺς γέροντας ἐκείνους, οἵτινες δὲν θὰ ἐπανέβλεπον πλέον τὴν Ἰταλίαν, τὰ παιδία ἐκεῖνα, ἐν οἷς τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν θὰ διήγειρεν εἰμὴ εἰκόνα συγκεχυμένην τόπου προσφιλοῦς καὶ μακρυνοῦ· τὰς νεάνιδας ἐκείνας, ὧν πολλαὶ ἔμελλον νὰ νυμφευθῶσιν ἀλλοεθνεῖς, καὶ νὰ καταρτίσωσιν οἰκογενείας, ἐν αἷς δὲν θ' ἀπέμενεν ἄλλο τι ἰταλικὸν παρὰ τὸ ὄνομα καὶ αἱ ἀναμνήσεις τῆς μητρός. Ἔβλεπα ὡραίας Γενουαίας, αἵτινες ἐνόμιζες, ὅτι μόλις πρὸ ὀλίγου κατέβησαν ἀπὸ τοὺς κήπους τῆς Ἀκοασόλας, ὡραῖα προσωπάρια νεαπολιτικά, μικρὰς ἰδιοτρόπους κεφαλὰς, τὰς ὁποίας ἐνόμιζα ὅτι ἀπήντησα ἑκατοντάκις ὑπὸ τὰ πρόστοα τοῦ Πάδου ἢ ὑπὸ τὴν Στοὰν τῶν Μεδιολάνων. Ἤθελα νὰ τὰς δέσω ὅλας ἀνὰ δύο μὲ μικρὰν ῥοδόχρουν ταινίαν, νὰ τὰς ἐπιβιβάσω εἰς πλοῖον, καὶ νὰ τὰς ἐπαναφέρω εἰς Ἰταλίαν, διαπλέων δεκαπέντε κόμβους τὴν ὥραν. Περιεργίας χάριν θὰ μετέφερα εἰς Ἰταλίαν καὶ ἓν δοκίμιον τῆς ἰταλικῆς γλώσσης τῆς καθομιλουμένης ἐν Σταυροδρομίῳ ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν τῆς ἰταλικῆς ἀποικίας, καὶ ἰδίως τῶν τῆς τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς. Ἐὰν τὴν ἤκουεν ἀκαδημαϊκός τις τῆς Κρούσκας θὰ κατελαμβάνετο ὑπὸ τεταρταίου πυρετοῦ καὶ θὰ ἔπιπτε κλινήρης. Ἡ γλῶσσα, ἥτις θὰ ἐσχηματίζετο, ἐὰν ἀνεμίγνυε τὸ ἴδιον ἰδίωμα εἷς θυρωρὸς πεδεμόντιος, εἷς ἁμαξηλάτης λομβαρδὸς καὶ εἷς ἀχθοφόρος τῆς Ῥωμανίας, νομίζω ὅτι θὰ ἦτο ὀλιγώτερον φαύλη τῆς ἰταλικῆς γλώσσης, ἥτις λαλεῖται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Κερατίου κόλπου. Εἶνε ἰταλικὴ ἤδη νοθευμένη, πε-

Digitized by Google

ποικιλμένη μὲ ἄλλας τέσσαρας πέντε γλώσσας νοθευμένας καὶ αὐτάς. Τὸ δὲ περίεργον εἶνε, ὅτι ἐν μέσῳ τῶν ἀπείρων βαρβαρισμῶν, ἀκούει τις παρ' ἐκείνων, οἵτινες ἔλαβόν τινα παίδευσιν, φράσεις ἐκλεκτὰς καὶ λέξεις ἐγκρίτους, ὡς τὰς «puote», τὰς «imperocchè», «a ogni piè sospinto», «havvi», «puossi»· ἀναμνήσεις ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Ἀνθολογίας,δι' ὧν προσπαθοῦσιν, ὁσάκις εὕρωσιν εὐκαιρίαν, οἱ ἀγαθοὶ ἡμῶν συμπατριῶται, νὰ διορθώσωσι τὴν γλῶσσάν των ἐπὶ τὸ τοσκανικώτερον, al toscano parlar celeste. Ἀλλὰ παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς ἄλλους, οὗτοι δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀξιώσεις, ὅπως ἔλεγεν ὁ Καισάριος, ῥητορικῆς φήμης. Ὑπάρχουσι πολλοὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκείνων, οἵτινες εἶνε ἀκατάληπτοι πλέον. Ἡμέραν τινὰ ὑπήγαινα δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῦ μετά τινος νεανίσκου δεκαὲξ ἕως δεκαεπτὰ ἐτῶν ἡλικίας, ὅστις ἦτο φίλος φίλου μου τινός, ἰθαγενὴς Σταυροδρομίτης. Καθ' ὁδὸν ἤρχισα νὰ συνδιαλέγωμαι μὲ αὐτόν· ἀλλὰ μοὶ ἐφάνη ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ὁμιλῇ. Ἀπεκρίνετο ἡμιφώνως, μὲ μισόλογα, ταπεινῶν τὴν κεφαλήν, καὶ ἐρυθριῶν· ἦτο φανερὸν ὅτι ἔπασχε. — Τί ἔχετε; — τὸν ἠρώτησα. — Ὅ,τι ἔχω, μοὶ ἀπεκρίθη στενάζων, εἶνε ὅτι ὁμιλῶ τόσον κακά! — Καὶ ἀληθῶς παραταθείσης τῆς συνδιαλέξεως ἀνεκάλυψα ὅτι ὡμίλει ἰταλικὰ παράδοξα, πλήρη λέξεων διεφθαρμένων καὶ ἀκαταλήπτων, ὅμοια πολὺ μὲ τὴν λεγομένην *φραγκικὴν* γλῶσσαν, ἥτις, καθὼς ἔλεγεν ἀστεῖός τις γάλλος, συνίσταται εἰς ἀριθμόν τινα λέξεων καὶ τύπων ἰταλικῶν, ἰσπανικῶν, γαλλικῶν καὶ ἑλληνικῶν, ἅτινα ἐκστομίζονται ἀλλεπαλλήλως καὶ ταχέως, μέχρις οὗ ἐπιτευχθῇ ἡ λέξις, ἥτις εἶνε καταληπτὴ εἰς τὸν ἀκούοντα. Ὁ κόπος ὅμως οὗτος σπανίως εἶνε ἀναγκαῖος εἰς τὸν Γαλατᾶν καὶ τὸ Σταυροδρόμιον, ὅπου ὀλίγα ἰταλικὰ ἐννοοῦν καὶ ὁμιλοῦν σχεδὸν ὅλοι, ἀκόμη καὶ αὐτοὶ οἱ τοῦρκοι. Ἀλλ' ἡ γλῶσσα αὕτη, ἐὰν πρέπει νὰ τὴν ὀνομάσῃ τις γλῶσσαν, ἀποκλειστικῶς ὁμιλεῖται μόνον, ἐὰν πρέπει νὰ εἴπωμεν ὁμιλεῖται. Ἐν τούτοις ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἡμέραν τινὰ εἰς καφενεῖόν τι τοῦ Γαλατᾶ πολυφοίτητον, εἶδα μίαν ἐφημερίδα,κατὰ τὸ ἥμισυ ἰταλικὴν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ γαλλικήν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ τέλος, κάτωθεν τῶν χρηματιστικῶν εἰδήσεων, ἀνέγνωσα ὀκτὼ στιχάρια μελαγχολικά, ἐν οἷς ἐγίνετο λόγος περὶ ζεφύρου, περὶ ἀστέρων καὶ περὶ στεναγμῶν. Ὁ κακόμοιρος ὁ ποιητής! Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸν βλέπω ὁλόκληρον θαμμένον ὑποκάτω ὄγκων ἐμπορευμάτων, καὶ ἐκπνέοντα διὰ τῶν στίχων τούτων τὴν τελευταίαν του πνοήν.

***

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἥτις ἔχει ὑγιερὸν τὸν στόμαχον, δύναταί τις νὰ περάσῃ τὴν ἑσπέραν εἰς τὸ θέατρον, καὶ νὰ ἐκλέξῃ οἱονδήποτε θέλῃ ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ἀσήμων παντὸς εἴδους θεατριδίων, ὧν πολλὰ χρησιμεύουσιν ὡς κῆποι συγχρόνως καὶ ὡς ζυθοπωλεῖα, ἔν τισι δ' αὐτῶν εὑρίσκει τις πάντοτε τὴν ἰταλικὴν κωμῳδίαν, ἢ μᾶλλον μίαν κοπὴν ἠθοποιῶν ἰταλῶν, οἵτινες συχνάκις ἐμπνέουν εἰς τὸν θεατὴν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἔβλεπε μεταβαλλομένην τὴν πλατεῖαν εἰς εὐρεῖαν ἀγορὰν σαπρῶν λεμονίων... Οἱ τοῦρκοι ὅμως φοιτῶσι κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ θέατρα, ὅπου γαλλίδες ψιμυθισμέναι, ξετραχηλισμέναι καὶ ξετσιπωμέναι ψάλλουσιν ᾀσμάτια συνοδευόμενα ὑπ' ὀρχήστρας, ἥτις εἶνε διὰ τὸ κάτεργον. Τοιοῦτον θέατρον ἦτο τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἡ *Ἀλάμβρα*, κατὰ τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Σταυροδρομίου, ὑπερμέγεθες μακρυνάριον, πολυάνθρωπον πάντοτε, καὶ κατακόκκινον ὅλον ἀπὸ τὰ φέσια, ἀπὸ τῆς σκηνῆς μέχρι τῆς θύρας. Τί πρᾶγμα ἦσαν τὰ ᾀσμάτια ἐκεῖνα, καὶ μὲ ποῖον εἶδος κινημάτων ἐσοφίζοντο αἱ ἀτρόμητοι ἐκεῖναι κυρίαι νὰ κάμνωσι καταληπτὴν εἰς τοὺς τούρκους τὴν ὑποκεκρυμμένην των ἔννοιαν, οὔτε νὰ φαντασθῇ οὔτε νὰ πιστεύσῃ τις εἶνε δυνατόν. Μόνον ὅστις παρευρέθη εἰς τὸ ἐν Μαδρίτῃ θέατρον los Capellanes δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἤκουσε καὶ εἶδε παρόμοια πράγματα. Δι' ἕκαστον τῶν θρασυτάτων χαριεντισμάτων, καὶ τῶν ἀναιδεστάτων κινημάτων, ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ τουρκαλάδες, παρατεταγμένοι εἰς μακροτάτους στίχους, ἐξεῤῥηγνύοντο εἰς παχυλότατον γέλωτα· καὶ τότε, καταπίπτοντος ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ ὑποκριτικοῦ προσωπείου τῆς συνήθους αὐτῶν ἀξιοπρεπείας, ἔβλεπέ τις ὅλον τὸ βάθος τῆς φύσεως καὶ τοῦ βίου των, οὕτινος βάσις εἶνε ὁ χυδαῖος διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ σαρκικὸς ὑλισμός. Καθ' ὁδὸν ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε συνοδεύει γυναῖκα, σπανίως τὴν βλέπει, ἔτι σπανιώτερον ἀποτείνει τὸν λόγον πρὸς αὐτήν, καὶ θεωρεῖ σχεδὸν ὡς προσβολήν, ἐὰν τὸν ἐρωτήσῃς περὶ τῆς οἰκογενείας του· ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τῶν φαινομένων,θὰ ἔλεγεν ὅτι ὁ λαὸς οὗτος εἶνε ὁ πλέον ἁγνὸς καὶ ὁ πλέον αὐστηρὸς ὅλου τοῦ κόσμου.Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶνε κατ' ἐπιφάνειαν μόνον. Αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ τοῦρκος, ὅστις ἐρυθριᾷ μέχρι τῶν ὠτίων, ἐὰν τὸν ἐρωτήσῃς πῶς ἔχει ἡ σύζυγός του, στέλλει τὰ τέκνα του, ἄῤῥενά τε καὶ θήλεα, ν' ἀκούσωσι τὰ ἐπονείδιστα αἴσχη τοῦ *Καραγκιόζ*, ἅτινα διαφθείρουσι τὴν φαντασίαν, πρὶν ἀκόμη ἐξυπνήσωσιν αἱ αἰσθήσεις των· ὁ ἴδιος δὲ λησμονεῖ τὰς ἡδονὰς τοῦ χαρεμίου, χάριν τῶν ἀνοσίων ἀπολαύσεων, ὧν τὸ πρῶτον περίφημον παράδειγμα ἔδωκε Βαγιαζὴτ ὁ Κεραυνός, καὶ πιθανῶς ὄχι τὸ τελευταῖον Μαχμοὺδ ὁ μεταῤῥυθμιστής. Καὶ ἂν ἔλειπαν δὲ ὅλα τὰ ἄλλα, ὡς δεῖγμα συγχρόνως καὶ ὡς εἰκὼν τῆς βαθυτάτης διαφθορᾶς, ἥτις ὑποκρύπτεται ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς μουσουλμανικῆς αὐστηρότητος, ἤρκει καὶ μόνος ὁ *Καραγκιόζ*. Εἶνε δὲ ὁ Καραγκιὸζ οὗτος σχημάτιον κακότεχνον παριστάνον γελοιογραφικῶς τὸν τοῦρκον τῆς μεσαίας τάξεως, εἶδός τι *Σινικῆς σκιᾶς*, ὅστις κινεῖ τοὺς βραχίονας, τὰ

Digitized by Google

σκέλη καὶ τὴν κεφαλὴν ὄπισθεν παραπετάσματος, καὶ εἶνε σχεδὸν πάντοτε ὁ πρωταγωνιστὴς μικρῶν τινων κωμῳδιῶν, παραδόξως γελωτοποιῶν, ὧν τὸ θέμα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ῥᾳδιουργία τις ἐρωτική. Εἶνε ὁμοίωμα, ἀλλὰ παρεφθαρμένον τοῦ Πολλικινέλλα, εὐήθης, πανοῦργος, κυνικός, ἀσελγὴς ὡς Σάτυρος, αἰσχρολόγος ὡς πόρνη, προκαλῶν ὄχι τὸν γέλωτα, ἀλλὰ τοὺς ἐνθουσιώδεις ὠρυγμοὺς τοῦ ἀκροατηρίου του μὲ παντὸς εἴδους ὀξύμωρα, λογοπαίγνια καὶ κινήματα παράδοξα, παριστῶντα συνήθως ἢ ὑπαινιττόμενα μίαν αἰσχρότητα. Ποίου δέ τινος εἴδους εἶνε αἱ αἰσχρότητες αὗται, τὸ φαντάζεταί τις εὐκόλως, ὅταν μάθῃ, ὅτι ὁ Καραγκιόζης, ἐὰν κατὰ τὸ πνεῦμα ὁμοιάζει τὸν Πολλικινέλλαν, κατὰ τὸ σῶμα ὁμοιάζει τὸν Πρίαπον· τῆς δ' ὁμοιότητός του ταύτης ὁ Καραγκιόζης, πρὶν ἡ λογοκρισία περικόψῃ ὀλίγον τὴν ἀπεριόριστόν του ἐλευθερίαν, ἔδιδεν ἀδιαλείπτως δείγματα ὁρατὰ εἰς τὴν πλατεῖαν, καὶ συχνότατα ὅλη ἡ κωμῳδία περιεστρέφετο εἰς τὸ εὐγενέστατον τοῦτο θέμα.

* * *

Ἐπιθυμῶν νὰ σπουδάσω ὀλίγον τὴν τουρκικὴν μαγειρικήν, εἶπα καὶ μὲ ὡδήγησαν οἱ ἐν Σταυροδρομίῳ καλοί μου φίλοι εἰς μαγειρεῖον εἰδικόν, ὅπου εὑρίσκονται ὅλα τὰ ἀνατολικὰ φαγητά, ἀπὸ τῶν ἐκλεκτῶν λιχνευμάτων τοῦ Σεραγίου μέχρι τοῦ καμηλείου κρέατος, παρεσκευασμένου ἀραβιστί, καὶ τοῦ ἱππείου, ἠρτυμένου τουρκομανιστί. Ὁ φίλος Σαντόρος διέταξε λοιπὸν γεῦμα αὐστηρῶς τουρκικὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἐγὼ δὲ παροτρύνων ἐμαυτὸν διὰ τοῦ παραδείγματος πολλῶν ἐξόχων ἀνδρῶν, ἀποθανόντων χάριν τῆς ἐπιστήμης, ἔρριψα μέσα μου ἀπὸ ὅλα ὀλίγον, χωρὶς νὰ ἐκβάλω ἄχναν. Παρετέθησαν δὲ πλειότερα τῶν εἴκοσι πινακίων. Οἱ τοῦρκοι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἀνατολικοὶ λαοί, ὁμοιάζουν ὀλίγον ὡς πρὸς τοῦτο τὰ παιδία· ἀντὶ νὰ φάγουν ὀλίγα τινὰ καὶ νὰ χορτάσουν, προτιμοῦν νὰ τσιμποῦν ὀλίγον τι καὶ ἀπὸ πολλά. Ποιμένες ἕως προχθές, ἀφ' οὗ ἔγειναν πολῖται, φαίνεται ὅτι περιφρονοῦσι τὴν ἁπλότητα τῆς τραπέζης ὡς πενιχρόν τι καὶ εὐτελές. Δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω ὅλα τὰ πινάκια, ὅσα παρετέθησαν, ἀφ' οὗ τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν δὲν σώζω παρ' ἀόριστόν τινα ἀπαισίαν ἀνάμνησιν. Ἐνθυμοῦμαι τὸ *κεμπάμπ*, συγκείμενον ἐκ μικροτάτων τεμαχίων προβατείου κρέατος ἑψημένων εἰς τὸ πῦρ, ἡδυσμένων μὲ πολὺ πέπερι καὶ καρυόφυλλον, καὶ ἐπιτεθειμένων ἐπάνω εἰς δύο πίττας μαλακὰς καὶ παχείας· ἔδεσμα ἁρμοδιώτατον διὰ τὰ ἐλαφρὰ πλημμελήματα. Ἀναμιμνήσκομαι ἀκόμη ἐνίοτε τὴν γεῦσιν τοῦ *πιλαφιοῦ*, παρεσκευασμένου ἐξ ὀρυζίου καὶ προβείου κρέατος, ὅπερ εἶνε ὁ *οὗ οὐκ ἄνευ ὅρος* ὅλων τῶν γευμάτων, καὶ οὕτως εἰπεῖν τὸ ἱερὸν ἔδεσμα τῶν τούρκων, ὅπως τὰ μακκαρόνια διὰ τοὺς νεαπολίτας, τὸ *κουσκουσοῦ* διὰ τοὺς ἄραβας, καὶ τὸ puchero διὰ τοὺς ἱσπανούς. Ἐνθυμοῦμαι, καὶ εἶνε τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ ἐνθυμοῦμαι μετὰ πόθου, τὸ *Κούσι-ἀμπ*, τὸ ὁποῖον πίνει τις μὲ τὸ κοχλιάριον εἰς τὸ τέλος τῆς τραπέζης, παρεσκευασμένον ἀπὸ σταφίδας, ἀπὸ μῆλα, δαμάσκηνα, καὶ ἄλλα ὀπωρικά, νερόβραστα καὶ ἀναμεμιγμένα μὲ πολὺ σάκχαρι, ἡδυσμένα δὲ μὲ ἔλαιον μόσχου, καὶ μὲ ῥοδόσταγμα καὶ κεδρόσταγμα. Παρετέθησαν ἀκολούθως καὶ πολλὰ ἄλλα πινακίδια ἀρνείου καὶ προβείου κρέατος, κατακερματισμένου καὶ βρασμένου τόσον, ὥστε δὲν εἶχε καμμίαν οὐσίαν πλέον· ὀψάρια πλέοντα ἐντὸς τοῦ ἐλαίου, σφαιρίδια ἐξ ὀρυζίου τυλιγμένα εἰς κληματόφυλλα, γλυκοκολόκυνθα, σαλατικὰ ζυμωμένα, ζαχαρόβραστα καὶ ζαχαρόπηκτα ὀπωρικά, ἐμβάμματα ἐκ παντοειδῶν ἀρωματικῶν χόρτων, καὶ τοιούτων, ὥστε νὰ ὁρισθῇ ἀνὰ ἓν ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ τέλος παντὸς ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ κώδηκος διὰ τοὺς ἐξ ὑποτροπῆς ἐγκληματίας. Ἐπὶ τέλους ἓν μέγα πινάκιον γλυκυσμάτων, ἀριστούργημα ἄραβος τινὸς ζαχαροπλάστου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε μικρὸν ἀτμόπλοιον, εἷς λεοντιδεὺς χιμαιρικός, καὶ καλύβη μικρὰ ζαχαρίνη μὲ καγκελωτὰ παραθυρίδια. Ἐν μιᾷ λέξει ἐνόμισα ὅτι ἐκένωσα εἰς τὸ σῶμά μου ὁλόκληρον φορητὸν φαρμακεῖον, καὶ ὅτι εἶδα ἓν ἐξ ἐκείνων τῶν γευματιδίων, τὰ ὁποῖα παρασκευάζουσι παιδιᾶς χάριν τὰ παιδάρια, καλύπτοντα μίαν τράπεζαν μὲ πινακίδια πλήρη πλινθίων τριμμένων, χόρτων κατακομμένων καὶ ὀπωρικῶν, ἅτινα μακρόθεν φαίνονται πολὺ ὡραῖα. Ὅλα ταῦτα τὰ πινάκια παρατίθενται λίαν ταχέως ἀνὰ τέσσαρα καὶ πέντε διὰ μιᾶς, καὶ οἱ τοῦρκοι ἁλιεύουσιν ἐξ αὐτῶν μὲ τὰ δάκτυλα, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς δὲν ὑπάρχει ἄλλο τι ἐν χρήσει παρὰ τὸ κοχλιάριον καὶ τὸ μαχαίριον· δι' ὅλους δὲ χρησιμεύει ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ποτήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ὑπηρέτης χύνει ἀδιακόπως νέον ὕδωρ. Ἀπαραλλάκτως ὅμως δὲν ἔκαμναν καὶ οἱ πλησίον ἡμῶν γευματίζοντες τοῦρκοι ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἐκείνῳ. Οἱ τοῦρκοι οὗτοι εἶχαν ἔρωτα πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῶν εὐμαρείας τοσοῦτον, ὥστε εἶχαν τοποθετημένα τὰ παπούτσιά των ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐφ' ἧς ἔτρωγον. Ἕκαστος εἶχε τὸ πινάκιόν του, μετεχειρίζοντο ἀξιόλογα τὸ περόνιον, καὶ ἔπινον οἶνον ἀφθονώτατα, εἰς ὑγείαν τοῦ Μωάμεθ. Ἐκτὸς δὲ τούτου παρετήρησα, ὅτι δὲν ἐφίλουν τὸ ψωμίον, πρὶν ἀρχίσουν νὰ τρώγουν, ὡς καλοὶ μουσουλμάνοι, οὐδ' ἐντρέποντο νὰ ῥίπτωσι συχνὰ πυκνὰ φλογερὰ βλέμματα ἐπιθυμίας εἰς τὰς φιάλας μας, εἰ καί, κατὰ τὰς ῥήτρας τῶν μουφτήδων, εἶνε ἁμαρτία καὶ τὸ νὰ ῥίψῃ τις βλέμμα ἐπάνω εἰς φιάλην οἴνου. Ἄλλως «ὁ πατὴρ οὗτος τῶν βδελυγμάτων», οὗτινος μία καὶ μόνη σταγὼν ἀρκεῖ νὰ κάμῃ νὰ πέσωσιν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μουσουλμάνου «τὰ ἀναθέματα ὅλων τῶν ἀγγέλων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς», ὁσημέραι διαδίδεται ἔτι μᾶλλον με-

Digitized by Google

ταξὺ τῶν τούρκων, καὶ τοῦ λοιποῦ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι μόνον ἡ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων αἰσχύνη ἐμποδίζει αὐτοὺς νὰ προσφέρωσι πρὸς αὐτὸν καὶ δημοσίᾳ τὸ σέβας των· πιστεύω δὲ, ὅτι, ἂν ἡμέραν τινὰ αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς κατέπιπτεν ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως νεφέλη σκότους πυκνὴ, καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἔλαμπεν ὁ ἥλιος ἀπροσδοκήτως, θὰ ἐφωρῶντο πεντηκοντακισχίλιοι τοῦρκοι μὲ τὴν φιάλην εἰς τὸ στόμα. Καὶ κατὰ τοῦτο, ὡς καὶ κατὰ τὰ πλεῖστα ἄλλα, πέτρα τοῦ σκανδάλου διὰ τοὺς μουσουλμάνους ὑπῆρξαν οἱ σουλτάνοι. Καὶ εἶνε ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ἀκριβῶς ἡ δυναστεία ἐκείνη ἥτις βασιλεύει λαοῦ, ὅστις θεωρεῖ ὡς ὕβριν πρὸς τὸν Θεὸν τὴν οἰνοποσίαν, εἶνε ἡ παραδοῦσα εἰς τὴν ἱστορίαν τὸν πλουσιώτερον κατάλογον ἡγεμόνων μεθύσων παρὰ πᾶσαν ἄλλην εὐρωπαϊκὴν δυναστείαν· τόσον γλυκὺς ἐφάνη ἀνέκαθεν ὁ ἀπηγορευμένος καρπὸς καὶ εἰς τὰς ἐπὶ γῆς σκιὰς τοῦ Θεοῦ. Λέγεται ὅτι πρῶτος ἐγκαινίασε τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν αὐτοκρατορικῶν μεθύσων Βαγιαζὴτ ὁ Α', καὶ ὅπως εἰς τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἡ πρώτη ἁμαρτήσασα ἦτο ἡ γυνή: ἡ σύζυγος τοῦ Βαγιαζὴτ, θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας, ἐπρόσφερεν εἰς τὸν σύζυγόν της τὸ πρῶτον ποτήριον τοῦ *Τοκάϊ*. Ἀκολούθως Βαγιαζὴτ ὁ Β' ἐμεθύσθη ἐξ οἴνου τῆς Κύπρου καὶ οἴνου τοῦ Σιράζ. Μετέπειτα δὲ ὁ σουλτάνος Σουλεϊμὰν ὁ Δ', αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐπυρπόλησεν ἐν τῷ λιμένι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅλα τὰ πλοῖα, ὅσα εἶχαν φορτίον οἴνου, καὶ ἔχυσε ζέοντα μόλυβδον εἰς τὸν λαιμὸν τῶν οἰνοποτῶν, ἀπέθανεν ἐκ τῆς χειρὸς τοξότου ἐν πλήρει μέθῃ. Ἦλθεν ἔπειτα Σελὴμ ὁ Β' ἐπονομασθεὶς *μέσστ*, ἤτοι μέθυσος, ὅστις κατέτεινε τριημέρους οἰνοφλυγίας, καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου ἐμεθοκόπουν δημοσίᾳ κληρικοί τε καὶ νομικοί. Εἰς μάτην Μωάμεθ ὁ τρίτος βροντοφωνεῖ κατὰ τοῦ «βδελύγματος, ὅπερ ἐξεγείρει ὁ δαίμων»· εἰς μάτην Ἀχμὲδ ὁ Α' κατεδαφίζει ὅλα τὰ οἰνοπωλεῖα, καὶ κατασυντρίβει ὅλα τὰ βαρέλια τῆς Σταμπούλ· εἰς μάτην Μουρὰδ ὁ Δ' περιφέρεται εἰς Κωνσταντινούπολιν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ δημίου, καὶ ἀποκόπτει τὴν κεφαλὴν παντὸς ὅστις ἀποπνέει οἶνον. Αὐτὸς οὗτος ὁ θηριώδης ὑποκριτὴς διέρχεται τὸ σεράγιον ταλαντευόμενος ὡς ὁ χυδαιότερος τῶν κρασοπατέρων· καὶ μετ' αὐτὸν δὲ ἡ φιάλη τοῦ οἴνου, μικρὸν καὶ εὔθυμον μαῦρον δαιμόνιον, εἰσβάλλει εἰς τὰ σεράγια, ἐμπίπτει εἰς τὰ καπηλεῖα τῆς ἀγορᾶς, κρύπτεται ὑπὸ τὸ προσκέφαλον τῶν στρατιωτῶν, χώννει τὴν ἐπάργυρον ἢ πορφυρᾶν κεφαλήν του ὑπὸ τὸ διβάνιον τῶν ὡραίων κυριῶν, καὶ παραβιάζον τὸ κατώφλιον τῶν τζαμίων, καταχραίνει μὲ τοὺς ἱεροσύλους ἀφρούς του τὰς κιτρινωπὰς σελίδας τοῦ Κορανίου.

* * *

Προκειμένου δὲ περὶ θρησκείας, δὲν ἠδυνάμην, περιφερόμενος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ν' ἀπομακρύνω ἐκ τῆς διανοίας μου τὸν ἑξῆς στοχασμόν: ἐὰν ἔλειπεν ἡ φωνὴ τῶν ἰμάμιδων, πῶς ὁ χριστιανισμὸς θὰ παρετήρει, ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ λαοῦ τούτου δὲν εἶνε ἡ ἰδική του; Τὰ τζαμία, ἕνεκα τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς, φαίνονται ὡς ἐκκλησίαι χριστιανικαί· τῆς ἰσλαμιτικῆς πίστεως οὐδὲν ἐξωτερικὸν σημεῖον βλέπει τις· στρατιῶται τοῦρκοι συνοδεύουσι τὸν κομίζοντα τὴν ἁγίαν κοινωνίαν. Ἀμαθὴς χριστιανὸς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ζήσῃ ὁλόκληρον ἔτος εἰς Κωνσταντινούπολιν, χωρὶς ποσῶς νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι τοῦ πλείστου μέρους τῶν κατοίκων της βασιλεύει ὁ Μωάμεθ ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ. Οὕτω δὲ ὁ συλλογισμὸς οὗτος μετέφερε πάλιν τὴν διάνοιάν μου εἰς τὰς μικρὰς οὐσιώδεις διαφορὰς, εἰς τὴν τρίχα, ὅπως ἔλεγαν οἱ Ἀβυσσινοὶ χριστιανοὶ εἰς τοὺς πρώτους προσηλύτους τοῦ Μωάμεθ, ἥτις διαχωρίζει τὰς δύο θρησκείας· εἰς τὴν μικρὰν αἰτίαν, ἧς ἕνεκα ἡ Ἀραβία ἠσπάσθη τὸν ἰσλαμισμὸν καὶ ὄχι τὸν χριστιανισμὸν, ἢ ἂν ὄχι τοῦτον ἄλλην τοὐλάχιστον θρησκείαν, τόσον στενῶς συγγενῆ, ὥστε ἢ συγχωνευομένη βραδύτερον μετ' αὐτοῦ ἢ καὶ διαμένουσα ἡ αὐτὴ, ἤθελε μεταβάλῃ πράγματι τὰς τύχας τοῦ ἀνατολικοῦ κόσμου. Ἡ μικρὰ δ' αὕτη αἰτία ἦτο φιλήδονος φύσις ἑνὸς νεανίου Ἄραβος, ὑψηλοῦ, λευκοῦ, μὲ ὀφθαλμοὺς μέλανας, μὲ φωνὴν σοβαρὰν, μὲ ψυχὴν διάπυρον, ὅστις μὴ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ καταδαμάσῃ τὰς αἰσθήσεις του, ἀντὶ νὰ ἐκσπάσῃ πρόρριζον τὸ κύριον ἐλάττωμα τοῦ λαοῦ του, ἠρκέσθη νὰ τὸ κλαδεύσῃ, καὶ ἀντὶ ν' ἀνακηρύξῃ τὸ ἑνιαῖον τοῦ γάμου, ὅπως ἀνεκήρυξε τὸ ἑνιαῖον τοῦ Θεοῦ, περιώρισε μόνον εἰς κύκλον στενότερον, καθιερωμένον ὑπὸ τῆς θρησκείας, τὴν ἐκ τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἀκολασίαν τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω πράττων θ' ἀπήντα βεβαίως ἀντίστασιν μεγαλιτέραν· ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀδύνατον νὰ κατανικήσῃ τὴν ἀντίστασιν ταύτην ἐκεῖνος, ὅστις διὰ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ μεταξὺ ἑνὸς λαοῦ εἰδωλολάτρου τὴν λατρείαν ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ, κατεκρήμνισεν ὁλόκληρον οἰκοδόμημα παραδόσεων, δεισιδαιμονιῶν, προνομιῶν, καὶ συμφερόντων παντὸς εἴδους, στενότατα καὶ πρὸ αἰώνων συνδεδεμένων, καὶ συγκατέλεξεν εἰς τὰ δόγματα τῆς θρησκείας του παράδεισον, ὅστις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διήγειρε παρὰ τῷ λαῷ τὸ αἴσθημα τῆς ἀγανακτήσεως καὶ περιφρονήσεως. Ἀλλ' ὁ ὡραῖος καὶ νεαρὸς ἄραψ ἐσυνθηκολόγησε μὲ τὰς αἰσθήσεις του, καὶ ἡ ἡμίσεια γῆ μετέβαλεν ὄψιν, διότι ἡ πολυγαμία ὑπῆρξεν τῳόντι τὸ κύριον ἐλάττωμα τῆς νομοθεσίας του, καὶ ἡ πρώτη αἰτία τῆς παρακμῆς ὅλων τῶν λαῶν, ὅσοι ἠσπάσθησαν τὸ θρήσκευμά του. Ἐὰν διὰ τῆς νομοθεσίας ταύτης δὲν ἐξεφαυλίζετο τὸ ἕτερον φῦλον χάριν τοῦ ἑτέρου, ἐὰν δὲν καθιεροῦτο ἡ ὑπερμεγέθης αὕτη ἀδικία, ἥτις διαταράττει ὅλην τὴν τάξιν τῶν ἀνθρωπίνων καθηκόντων, ἥτις διαφθείρει τὸν πλοῦτον, ἥτις καταπιέζει τὸν

Digitized by Google

πτωχὸν, ὑποθάλπει τὴν ὀκνηρίαν, ἐκνευρίζει τὴν οἰκογένειαν, ἥτις, ἐπιφέρουσα τὴν σύγχυσιν τῶν ἐκ τῆς γεννήσεως δικαιωμάτων εἰς τὰς βασιλευούσας δυναστείας, ἀνατρέπει καὶ δυναστείας καὶ κράτη, καὶ ἥτις τέλος ἀντίκειται ὡς φραγμὸς ἀνυπέρβλητος εἰς τὴν συνένωσιν τῆς μουσουλμανικῆς πρὸς τὰς λοιπὰς ἑτεροθρήσκους κατὰ τὴν Ἀνατολὴν κοινωνίας· ἐὰν, διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν πρώτην αἰτίαν, ὁ ὡραῖος ἄραψ νεανίας, εἶχε τὸ δυστύχημα νὰ γεννηθῇ ὄχι τόσον ῥωμαλέος, ἢ ἐκέκτητο τὴν δύναμιν νὰ ζήσῃ ὀλίγον τι σωφρονέστερος, τίς οἶδεν; ἴσως σήμερον ὑπῆρχεν Ἀνατολὴ εὔτακτος καὶ πολιτισμένη, καὶ ὁ παγκόσμιος πολιτισμὸς ἦτο ἕνα ὅλον αἰῶνα προωδευμένος.

* * *

Εὑρεθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν μῆνα Ῥαμαζὰν, ὅστις εἶνε ὁ ἔνατος τοῦ τουρκικοῦ ἔτους, καὶ καθ' ὃν συμπίπτει ἡ μουσουλμανικὴ νηστεία, ἔβλεπα κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν σκηνὴν κωμικὴν, ἥτις εἶνε ἀξία περιγραφῆς. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τεσσαρακοστῆς εἶνε ἀπηγορευμένον εἰς τοὺς τούρκους νὰ φάγωσι, νὰ πίωσι καὶ νὰ καπνίσωσιν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ὅλοι δὲ σχεδὸν συμποσιάζουσιν ἔπειτα καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ἀλλ' ἐφ' ὅσον φαίνεται ὁ ἥλιος ὅλοι σχεδὸν σέβονται τὴν θρησκευτικὴν ταύτην ἐντολὴν, καὶ οὐδεὶς τολμᾷ νὰ παραβῇ αὐτὴν δημοσίως. Πρωΐαν τινὰ ἀπήλθομεν, ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου, εἰς ἐπίσκεψιν γνωρίμου τινὸς, ὑπασπιστοῦ τοῦ Σουλτάνου, νέου ἄνευ προλήψεων, καὶ τὸν εὕρομεν ἔν τινι δωματίῳ ἰσογείῳ τῶν ἀνακτόρων, ἔχοντα ἀνὰ χεῖρας κυαθίσκον καφέ.

— Καὶ πῶς, τὸν ἠρώτησεν ὁ Ὑοὺγκ, τολμᾶτε νὰ πάρετε καφὲν μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου;

Ὁ ἀξιωματικὸς ἀνεσήκωσε τοὺς ὤμους καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι πολλὰ ὀλίγον τὸν ἔμελλε καὶ διὰ τὸ ῥαμαζάνιον καὶ διὰ τὴν νηστείαν. Ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ αὐτὸς ἔκαμε κίνημα τόσον βίαιον διὰ νὰ κρύψῃ τὸν κυαθίσκον, ὥστε τὸν ἔχυσε σχεδὸν μεταξὺ τῶν ποδῶν του. Ἐκ τούτου ἐννοεῖ τις εὐκόλως πόσον αὐστηρὰν ἐγκράτειαν ὀφείλουσι νὰ τηρῶσιν ὅσοι διατελοῦσιν ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὸ τὰ βλέμματα τοῦ κόσμου, οἱ κωπηλάται π. χ. Διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τις τὸ θέαμα τοῦτο, πρέπει νὰ ὑπάγῃ νὰ τοὺς ἴδῃ ἀπὸ τὴν γέφυραν τῆς Βαλιδὲ Σουλτάνας ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Βλέπει τις ἐκεῖθεν ἄλλους πλέοντας, ἄλλους ὁρμοῦντας, ἄλλους ἐγγὺς καὶ ἄλλους μακρὰν, περὶ τοὺς χιλίους πέριξ. Εἶνε ὅλοι νήστεις ἀπὸ πρωΐας, λυσσῶσιν ἐκ πείνης, τὸ δεῖπνόν των κεῖται ἕτοιμον ἔμπροσθέν των εἰς τὸ καΐκιον, στρέφουσιν ἀδιαλείπτως τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ ἡλίου εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπὸ τοῦ δείπνου εἰς τὸν ἥλιον, κινοῦνται καὶ φριμάσσουσιν ὡς τὰ θηρία τοῦ κλωβοῦ καθ' ἣν στιγμὴν γίνεται εἰς αὐτὰ ἡ διανομὴ τοῦ κρέατος. Μία βολὴ κανονίου ἀναγγέλλει τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Πρὶν παρέλθῃ ἡ στιγμὴ αὕτη, δὲν ὑπάρχει παράδειγμα νὰ βάλῃ τις εἰς τὸ στόμα ψιχίον ἄρτου ἢ σταγόνα ὕδατος. Πολλάκις εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ Κερατίου κόλπου παρεκινήσαμεν τοὺς ἄγοντας ἡμᾶς κωπηλάτας νὰ φάγωσιν, ἀλλ' οὗτοι πάντοτε μᾶς ἀπήντησαν: — Γιόκ, γιόκ, γιόκ!—Ὄχι, ὄχι, ὄχι!—στρέφοντες πρὸς τὸν ἥλιον βλέμμα περιδεές. Ὅταν ὁ ἥλιος κρυφθῇ κατὰ τὸ ἥμισυ ὄπισθεν τῶν ὀρέων, ἀρχίζουν νὰ λαμβάνουν εἰς τὰς χεῖρας τοὺς ἄρτους των, νὰ τοὺς ψηλαφοῦν καὶ νὰ τοὺς ὀσφραίνωνται ἡδυπαθῶς. Ὅτε πλέον δὲν φαίνεται παρὰ ἓν μικρὸν φωτεινὸν τόξον, τότε ὅλοι ἐκεῖνοι, ὅσοι εὑρίσκονται εἰς τοὺς ὅρμους, ὅλοι ὅσοι κωπηλατοῦν, ὅσοι διαπλέουσι τὸν Κεράτιον κόλπον, ὅσοι σαλεύονται ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ Βοσπόρου, καὶ ὅσοι πλέουσιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ, καὶ ὅσοι ἀναπαύονται εἰς τοὺς πλέον ἀποκέντρους ὁρμίσκους τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, ὅλοι στρέφουσι πρὸς δυσμὰς, καὶ ἀτενίζουσιν ἀκίνητοι τὸν ἥλιον, μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν, μὲ τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου μετέωρον, καὶ μὲ τὴν χαρὰν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ὅτε πλέον δὲν φαίνεται παρὰ ἓν μόνον σημεῖον πύρινον, τὰ χίλια ψωμία προσψαύουσι τὰ χίλια στόματα. Ἐπὶ τέλους τὸ πύρινον σημεῖον ἐξαφανίζεται, τὸ κανόνιον κροτεῖ, καὶ τὴν ἰδίαν ἐκείνην στιγμὴν τριακοντακισχίλιοι ὀδόντες ἀποκόπτουσιν ἀπὸ τοὺς χιλίους ἄρτους βλωμοὺς ὑπερμεγέθεις. Ἀλλὰ τί λέγω χιλίους! Εἰς ὅλας τὰς οἰκίας, εἰς ὅλα τὰ καφενεῖα, εἰς ὅλα τὰ καπηλεῖα συμβαίνει τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα· καὶ ἐπί τινα χρόνον ἡ τουρκικὴ πόλις δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ τέρας μ' ἑκατοντακισχίλια στόματα ῥοφῶντα καὶ βροχθίζοντα.

* * *

Ἀλλὰ τί πρᾶγμα πρέπει νὰ ἦτο ἡ πόλις αὕτη εἰς τοὺς ὡραίους καιροὺς τῆς ὀθωμανικῆς δόξης! Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐκβάλω ἀπὸ τὸν νοῦν μου τὴν ἰδέαν ταύτην. Τότε ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου, καταλεύκου ἐκ τῶν ἱστίων, δὲν ἀνεφέρετο καπνὸς μαῦρος καταῤῥυπαίνων τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ὑδάτων. Εἰς τὸν λιμένα καὶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ, μεταξὺ τῶν παλαιῶν πολεμικῶν πλοίων, μὲ τὰς ὑψηλὰς καταγλύπτους πρύμνας, μὲ τὰς ἀργυρᾶς ἡμισελήνους, τὰς πορφυρᾶς σημαίας καὶ τοὺς χρυσοῦς φανοὺς, ἐπέπλεον σκελετοὶ συντετριμμένοι καὶ καθημαγμένοι κατέργων γενουϊτικῶν, βενετικῶν καὶ ἱσπανικῶν. Ἐπὶ τοῦ Κερατίου κόλπου δὲν ὑπῆρχον ἐζευγμέναι γέφυραι, καὶ ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας μέχρι τῆς ἄλλης ἐπέπλεε μυριὰς πλοιαρίων πομπωδῶς ἐξηρτυμένων, ἐξ ὧν προεῖχον τὰ ἐλαφρότατα ἀκάτια τοῦ σεραγίου, σκεπασμένα μὲ σκιάδας κοκκίνας ἐχούσας παρυφὰς χρυσᾶς, ὧν τὸ πλήρωμα ἔφερε στολὴν ὅλην ἐκ μετάξης.

Digitized by Google

Τὸ Σκούταρι ἦτο ἀκόμη χωρίον· πέραν δὲ τοῦ Γαλατᾶ δὲν ἐφαίνοντο εἰμὴ ἀρχαῖαί τινες οἰκίαι διεσκορπισμέναι εἰς τοὺς ἀγρούς· οὐδ' ὑπῆρχέ τι παλάτιον ἀνυψοῦν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὑπεράνω τοῦ λόφου τοῦ Σταυροδρομίου. Ἡ θέα τῆς πόλεως ἦτο ὀλιγώτερον μεγαλοπρεπὴς παρὰ σήμερον, ἀλλὰ καθαρώτερον ἀνατολική. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νόμος ὁ ὁρίζων τὰ χρώματα ἦτο ἀκόμη ἐν ἰσχύϊ, ἐκ τοῦ χρώματος τῶν οἰκιῶν ἀνεγνωρίζετο καὶ ἡ θρησκεία τῶν κατοίκων. Ἡ Σταμπούλ ἦτο ὅλη κιτρίνη καὶ κοκκίνη, ἐκτὸς τῶν δημοσίων καὶ ἱερῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες ἦσαν λευκαὶ ὡς ἡ χιών· τὸ χρῶμα τῶν οἰκιῶν τῶν ἀρμενίων ἦτο ἀνοικτὸν φαιόν, τῶν ἑλληνικῶν βαθὺ φαιόν, καὶ τῶν ἑβραϊκῶν ἰῶδες. Ἡ περὶ τὰ ἄνθη σπουδὴ ἦτο γενική, ὅπως ἐν Ὁλλανδίᾳ, καὶ οἱ κῆποι ἐφαίνοντο ὡς μεγάλαι ἀνθοδέσμαι ὑακίνθων, λειρίων καὶ ῥόδων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὑλομανὴς βλάστησις τῶν λόφων δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐξαφανισθῇ ἕνεκα τῶν νέων προαστείων, ἡ Κωνσταντινούπολις παρίστα τὸ θέαμα πόλεως δασοφύτου. Αἱ ἔνδον τῆς πόλεως ἀγυιαὶ ἦσαν μικραί, ἀλλ' ἐξωράϊζον αὐτὰς οἱ θαυμασίως γραφικοὶ κάτοικοι. Δὲν ἐφαίνοντο εἰς αὐτὰς παρὰ ἀπειρομεγέθη σαρίκια, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἄῤῥην πληθυσμὸς ἐφαίνετο ὡς κολοσσιαῖός τις καὶ μεγαλοπρεπής. Ὅλαι αἱ γυναῖκες, ἐκτὸς τῆς βασιλομήτορος, αὐστηρῶς κεκαλυμμέναι, καὶ ἀφίνουσαι γυμνοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς μόνον, συναπετέλουν ἴδιον πληθυσμόν, ἀνώνυμον καὶ αἰνιγματώδη, ὅστις διέχεε καθ' ὅλην τὴν πόλιν αὔραν ἁβρῶς μυστηριώδη. Ἐπειδὴ δὲ αὐστηρὸς νόμος ἐκανόνιζε τὴν ἐνδυμασίαν ὅλων, ἐκ τοῦ σχήματος τῶν σαρικίων καὶ τοῦ χρώματος τῶν καφτανίων διεκρίνοντο αἱ τάξεις, οἱ βαθμοὶ καὶ τὰ ἐπαγγέλματα, ὡς ἂν ἡ Κωνσταντινούπολις ἦτο ἀπέραντός τις αὐλή. Ἐπειδὴ ὁ ἵππος ἦτο «τὸ μόνον ἅρμα τοῦ ἀνθρώπου», περιεφέροντο εἰς τὴν πόλιν χιλιάδες ἱππέων, αἱ δὲ μακραὶ ἶλαι τῶν καμήλων καὶ τῶν δρομάδων τοῦ στρατοῦ, αἵτινες διήρχοντο τὴν πόλιν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, παρεῖχον εἰς τὴν πόλιν τὴν ἀγρίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ ὄψιν ἀρχαίας ἀσιατικῆς μητροπόλεως. Οἱ ὑπὸ βοῶν ἐλαυνόμενοι ἐπίχρυσοι ἀραμπάδες διεσταυροῦντο πρὸς τὰς ἁμάξας τῶν οὐλεμάδων, περιενδύτους μὲ πράσινον ὕφασμα, καὶ μὲ τὰς τῶν καδὶ ἀσκέριδων περιενδύτους μὲ ὕφασμα κόκκινον, πρὸς τὰς ἐλαφροτάτας ταλίκας μὲ τὰ ὁλοσηρικὰ σκηνώματα, καὶ πρὸς τὰ περίκλειστα φορεῖα τὰ φέροντα ζωγραφίας φαντασιώδεις. Αἰχμάλωτοι ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν, ἀπὸ τῆς Πολωνίας μέχρι τῆς Αἰθιοπίας, διήρχοντο καθ' ὁμίλους, κροταλίζοντες τὰς ἁλύσεις, μὲ ὅσας τοὺς ἐδέσμευσαν εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης. Εἰς τὰ σταυροδρόμια, εἰς τὰς πλατείας καὶ εἰς τὰς αὐλὰς τῶν τζαμίων ἐφαίνοντο ὅμιλοι στρατιωτῶν φορούντων ἔνδοξα ῥάκη, δι' ὧν ἐφαίνοντο χεῖρες ἠκρωτηριασμέναι, καὶ αἱ νωπαὶ πληγαί, ὅσας ἔλαβον εἰς Βιέννην, Βελιγράδιον, Ῥόδον καὶ Δαμασκόν. Ἑκατοντάδες δὲ ῥαψῳδῶν μὲ φωνὴν ἠχηρὰν καὶ χειρονομίας ἐνθουσιώδεις ἐδιηγοῦντο εἰς ὁμηγύρεις μουσουλμάνων ὑπερηφάνων τὰ κατορθώματα στρατιῶν, αἵτινες ἐμάχοντο τριῶν μηνῶν δρόμον μακρὰν ἀπὸ τῆς Σταμπούλ. Οἱ πασάδες, οἱ βέηδες, οἱ ἀγάδες, οἱ μουσουλμάνοι καὶ πλῆθος ἄπειρον ἀξιωματικῶν καὶ μεγιστάνων, ἐνδεδυμένοι μετὰ μεγαλοπρεπείας θεατρικῆς, καὶ συνοδευόμενοι ἀπὸ στίφη δούλων, διέσχιζον τὰ πλήθη, ἅτινα προσέκυπτον κατακυρτούμενα πρὸ αὐτῶν, ὅπως τὰ λήϊα πρὸς τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου· διέβαινον μεθ' ἡγεμονικῆς συνοδίας πρεσβευταὶ ἐξ ἁπασῶν τῶν ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης, ἐλθόντες ἐκεῖ νὰ συνομολογήσωσιν εἰρήνην ἢ συμμαχίαν· διήρχοντο καραβάνια καταφορτωμένα μὲ γυναῖκας ἀφρικανῶν καὶ ἀσιατῶν βασιλέων. Σμῆνη σελιχταρίδων καὶ σπαχίδων ἀγερώχων καὶ αὐθαδῶν ἔσυρον κατὰ τῶν ἀγυιῶν ξίφη κηλιδωμένα μὲ τὸ αἷμα εἴκοσι λαῶν, καὶ οἱ ὡραῖοι παῖδες τῶν ἑλλήνων καὶ οὔγγρων, ἐνδεδυμένοι ὡς μικροὶ βασιλεῖς, διήρχοντο ἀγερώχως διὰ τοῦ εὐλαβοῦς πλήθους, ὅπερ ἐσέβετο ἐν αὐτοῖς τὰς παρὰ φύσιν ἰδιοτροπίας τοῦ Κυρίου του. Τῇ δε κακεῖσε δὲ ἐφαίνετο ἐνώπιον τῶν θυρῶν καὶ τρόπαιόν τι ῥάβδων ὀζωδῶν: ὑπῆρχεν ἐκεῖ λόχος γενιτσάρων, οἵτινες τότε ἐνήργουν τὰ τῆς ἀστυνομίας ἐν τῇ πόλει. Ἀπηντῶντο ἑβραῖοι μετακομίζοντες εἰς τὸν Βόσπορον πτώματα καταδίκων· εἰς τὸ Μπαλὴκ-παζὰρ εὑρίσκετο ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν πτῶμά τι κείμενον ἐκτάδην χαμαί, μὲ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν δεξιὰν μασχάλην, τὴν καταδίκην ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ ἐπὶ τῆς καταδίκης πέτραν. Ἔβλεπες εἰς τοὺς δρόμους εὐγενεῖς ἀπηγχονισμένους ἀπὸ τὸ πρῶτον τυχὸν ἀκόντιον ἢ ἀπὸ τὴν πρώτην δοκόν, ἣν εὕρηκαν οἱ σπεύδοντες δήμιοι· καὶ προσέκοπτες τὴν νύκτα πρὸς δυστυχῆ τινα ἐῤῥιμένον εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου ἀπὸ δωμάτιόν τι βασανιστήριον, ὅπου τοῦ εἶχον θραύσει τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας διὰ ῥοπάλου· ἐν σταθερᾷ δὲ μεσημβρίᾳ ἔβλεπες καρφωμένους ἐκ τοῦ ὠτίου εἰς τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου των ἐμπόρους δολίους συλληφθέντας ἐπ' αὐτοφώρῳ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη νόμος συστέλλων τὴν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τῆς ταφῆς, ἔβλεπες νὰ σκάπτουν λάκκους καὶ νὰ θάπτουν νεκροὺς ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰς στενωπούς, εἰς τὰς πλατείας, ἔμπρος εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν. Εἰς τὰς αὐλὰς ἠκούοντο οἱ ὠρυγμοὶ τῶν προβάτων καὶ τῶν ἀρνίων, ὅσα ἐσφάζοντο διὰ νὰ προσφερθῶσιν ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν Ἀλλὰχ διὰ γενέθλια καὶ περιτομάς. Ἐκ διαλειμμάτων δὲ διήρχετο καλπάδην καὶ τάγμα εὐνούχων κραυγάζοντες καὶ ἀπειλοῦντες, καὶ παρευθὺς οἱ δρόμοι ἠρημοῦντο, αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα ἐκλείοντο, καὶ ὁλόκληρος συνοικία ἐνεκροῦτο, τότε δὲ παρήλαυνον κατὰ σειρὰν αἱ περιλαμπεῖς ἅμαξαι, αἱ φέρουσαι τὰς περικαλλεῖς γυναῖκας τοῦ

Digitized by Google

Μεγάλου Κυρίου, αἵτινες ἐπλήρουν τὸν ἀέρα μὲ ἀρώματα καὶ μὲ καγχασμούς. Ἐνίοτε αὐλικός τις, διερχόμενος ἀγυιάν τινα πολυάνθρωπον, ὠχρία ἐξαίφνης, διότι εἶδεν ἓξ ἀνθρώπους ἀσήμους εἰσελθόντας εἰς ἐργαστήριόν τι. Οἱ ἓξ οὗτοι ἐξωτερικῶς ἀσήμαντοι ἄνθρωποι ἦσαν ὁ Σουλτάνος, τέσσαρες ἀξιωματικοὶ καὶ εἷς δήμιος, οἵτινες μετέβαινον ἀπὸ ἐργαστηρίου εἰς ἐργαστήριον διὰ νὰ ἐξακριβώσωσι τὰ μέτρα καὶ σταθμά. Καθ' ἅπαν τὸ ἀπειρομέγεθες σῶμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκόχλαζε ζωὴ πληθωρικὴ καὶ πυρετώδης. Τὸ θησαυροφυλάκιον ἐξεχείλιζεν ἀπὸ χρήματα, αἱ ἀποθῆκαι ἀπὸ ὅπλα, οἱ στρατῶνες ἀπὸ στρατιώτας, οἱ σταθμοὶ τῶν καραβανίων ἀπὸ ὁδοιπόρους. Ἡ ἀγορὰ τῶν δούλων ἦτο μυρμηκιὰ γυναικῶν περικαλλῶν, δουλοπρατριῶν καὶ μεγιστάνων· τὰ κληροδοτήματα συνέῤῥεον εἰς τὰ μεγάλα ἀρχεῖα τῶν τζαμίων· οἱ βεζίραι προπαρεσκεύαζον ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τὰ ἀτελεύτητα χρονικὰ τῆς αὐτοκρατορίας· οἱ ποιηταί, συνταξιοῦχοι τοῦ σεραγίου, συνήρχοντο εἰς τὰ λουτρὰ διὰ νὰ ψάλωσι τοὺς αὐτοκρατορικοὺς πολέμους καὶ ἔρωτας· σμήνη τεχνιτῶν βουλγάρων καὶ ἀρμενίων κατεγίνοντο εἰς ἀνοικοδόμησιν τζαμίων ἀπὸ γρανίτας τῆς Αἰγύπτου καὶ μάρμαρα τῆς Πάρου, ἐν ᾧ ἀπὸ θαλάσσης μετεκομίζοντο οἱ κίονες τῶν ναῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἀπὸ ξηρᾶς δὲ τὰ λάφυρα τῆς Πέστας καὶ τῆς Ὄφεν· εἰς τὸν λιμένα προπαρεσκευάζοντο οἱ στόλοι τριακοσίων ἱστίων, οἵτινες ἔμελλον νὰ φέρωσι τὸν τρόμον εἰς ὅλα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου· μεταξὺ τῆς Σταμποὺλ καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐξεχέοντο ἔφιπποι ἑπτακισχίλιοι ἱερακάριοι καὶ ἑπτακισχίλιοι κυνηγετικοὶ φύλακες, εἰς δὲ τὰ διαλείμματα τῶν στρατιωτικῶν στάσεων, τῶν μακρινῶν πολέμων, καὶ τῶν πυρκαϊῶν, αἵτινες ἐντὸς μιᾶς νυκτὸς ἀπετέφρουν εἰκοσακισχιλίας οἰκίας, ἐτελοῦντο ἑορταὶ τριακονθήμεροι ἐνώπιον τῶν ἀπεσταλμένων ὅλων τῶν ἐπικρατειῶν τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. Τότε δὲ ὁ μουσουλμανικὸς ἐνθουσιασμὸς μετεβάλλετο εἰς μανίαν. Θεωμένου τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς αὐλῆς, ἐν μέσῳ τῶν ἀπειρομεγέθων ἐκείνων γαμηλίων φοινίκων, τῶν καταφορτωμένων μὲ πτηνά, ὀπώρας καὶ κάτοπτρα, οἵτινες διὰ νὰ διέλθωσιν ἦτο ἀνάγκη νὰ κατεδαφίζωνται οἰκίαι καὶ τείχη· ἐν μέσῳ σειρᾶς λεόντων καὶ σειρήνων ἐκ σακχάρεως, οὓς ἐκόμιζον ἵπποι ἐπισεσαγμένοι μὲ δαμασκηνάἀργυροΰφαντα· ἐν μέσῳ ὀρέων ἐκ δώρων βασιλικῶν, ἅτινα προσεκομίζοντο ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐξ ὅλων τῶν αὐλῶν τοῦ κόσμου, συναντηλλάσσοντο αἱ πλασταὶ μάχαι τῶν γιανιτσάρων μὲ τοὺς μανιώδεις χοροὺς τῶν δερβίσιδων, αἱ αἱματηραὶ συμπλοκαὶ τῶν χριστιανῶν δεσμωτῶν, μὲ δημοθοινίας ἀπὸ δεκακισχίλια πινάκια κουσκουσοῦ· εἰς τὸν Ἱππόδρομον ἐχόρευον οἱ ἐλέφαντες καὶ αἱ καμηλοπαρδάλεις· ἐξαπελύοντο μεταξὺ τοῦ πλήθους αἱ ἄρκτοι καὶ αἱ ἀλώπεκες μὲ φυσίγγια πρὸς ἐκπυρσοκρότησιν εἰς τὰς οὐράς των· εἰς τὰς ἀλληγορικὰς παντομίμας ἐπηκολούθουν οἱ ἀκόλαστοι χοροί, οἱ ἀλλόκοτοι μεταμφιεσμοί, αἱ φαντασιώδεις πομπαί, οἱ δρόμοι, τὰ συμβολικὰ ἅρματα, τὰ παιγνίδια, αἱ κωμῳδίαι, οἱ ἐγκύκλιοι χοροί· ἡ δὲ ἑορτὴ μετεβάλλετο κατὰ μικρὸν ἐπερχομένης τῆς νυκτὸς εἰς θόρυβον μανιώδη, καὶ πεντακόσια τζαμία φωτοβολοῦντα ἐσχημάτιζον ὑπεράνω τῆς πόλεως ἀπέραντον στέφανον δόξης πύρινον, ὅστις ἀνήγγελλεν εἰς τοὺς ποιμένας τῆς Ἀσίας καὶ εἰς τοὺς θαλασσοπόρους τῆς Προποντίδος τὰ ὄργια τῆς νέας Βαβυλῶνος. Τοιαύτη ἦτο ἡ Σταμπούλ, ἡ φοβερά, φιλήδονος καὶ ἀφηνιῶσα Σουλτάνα· πρὸς ἣν παραβαλλομένη ἡ σημερινὴ πόλις δὲν εἶνε πλέον παρὰ γραῖα βασίλισσα πάσχουσα ἐξ ὑποχονδρίας.

* * *

Ἀπησχολημένος σχεδὸν πάντοτε μὲ τοὺς τούρκους, δὲν ηὐκαίρησα, ὡς δύναται ἕκαστος νὰ ἐννοήσῃ, νὰ σπουδάσω πολὺ τὰ τρία ἔθνη, τὸ ἀρμενικόν, τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸ ἑβραϊκόν, ἅτινα συναποτελοῦσι τοὺς ῥαγιάδες κατοίκους. Ἡ σπουδὴ αὕτη ἄλλως εἶνε πολὺ μακρά, διότι, ἐὰν ἕκαστος τῶν λαῶν τούτων διετήρησε μᾶλλον ἢ ἧττον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν, ὁ ἐξωτερικὸς ὅμως βίος καὶ τῶν τριῶν προσέλαβεν ἐπίχρισμά τι μουσουλμανικόν, ὅπερ καὶ αὐτὸ σήμερον ἀντικαθίσταται ὁλονὲν ὑπὸ τῆς βαφῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι λαοὶ παρέχουσι τὰς αὐτὰς πρὸς παρατήρησιν δυσκολίας, ὅσας καὶ πίναξ κινητὸς καὶ μεταβαλλόμενος. Τοὺς ἀρμενίους ἰδίως, «χριστιανοὺς μὲν κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ μουσουλμάνους Ἀσιάτας κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὸ γένος», εἶνε δύσκολον ὄχι μόνον νὰ τοὺς σπουδάσῃ τις ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς διακρίνῃ ἁπλῶς καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπὸ τῶν τούρκων, διότι μέγα μέρος αὐτῶν, ἐκτὸς ἐκείνων ὅσοι παρέλαβον τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν, ἐνδύονται ὅλως τουρκιστί, ἐκτὸς μικροτάτων τινῶν διαφορῶν· οὐδ' ὑπάρχει σχεδὸν ἐν χρήσει πλέον σήμερον τὸ ἀρχαῖον πίλημα τῆς κεφαλῆς, ὅπερ φέρον ἰδιαίτερά τινα χρώματα ἐχρησίμευεν ὡς διακριτικὸν σημεῖον τοῦ ἔθνους. Δὲν διαφέρουσι δὲ πολὺ ἀπὸ τῶν τούρκων οὐδὲ κατὰ τὴν μορφήν. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἶνε ὑψηλοὶ τὸ ἀνάστημα, ῥωμαλέοι, εὔσαρκοι, μὲ χροιὰν ἀνοικτήν, μὲ βηματισμὰ καὶ τρόπους σοβαρούς, καὶ ἐκφράζουσι διὰ τοῦ προσώπου τοὺς δύο χαρακτῆρας τοὺς ἰδιάζοντας εἰς τὴν φύσιν των: πνεῦμα ὀξύ, εὐκίνητον, φιλόπονον, ἐπίμονον, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου εἶνε ἐπιτηδειότατοι πρὸς τὴν ἐμπορίαν, καὶ τὴν πρᾳότητα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἄλλοι θέλουσι ν' ἀποκαλῶσιν εὐκαμψίαν δουλοπρεπῆ, δι' ἧς κατορθώνουσι νὰ ῥιζοβολῶσι πανταχοῦ, ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας μέχρι

Digitized by Google

τῆς Σινικῆς, καὶ νὰ καθιστῶσιν ἑαυτοὺς ἐξόχως ἀρεστοὺς εἰς τοὺς τούρκους, ὧν εἵλκυσαν τὴν ἐμπιστοσύνην, ὑπήκοοι ὄντες εὐάγωγοι καὶ φίλοι εὐπειθέστατοι. Οὔτε ἔξωθεν οὔτ' ἔσωθεν ἔχουσί τι τὸ φιλοπόλεμον καὶ ἡρωϊκόν. Τοιοῦτοι ἴσως δὲν ἦσαν καὶ ἀνέκαθεν εἰς τὴν ἀσιατικὴν χώραν, ὁπόθεν ἦλθον, καὶ λέγεται τῳόντι ὅτι οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ὁμοεθνεῖς αὐτῶν εἶνε πράγματι πολὺ διάφοροι· ἀλλ' ὅσοι μετεφυτεύθησαν ἐντεῦθεν τοῦ Βοσπόρου εἶνε λαὸς ἀληθῶς χειροήθης καὶ φρόνιμος, μέτριος ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, μὴ προσέχων τὸν νοῦν εἰς ἄλλο τι ἐκτὸς τῶν πραγματειῶν του, καὶ θρησκευτικώτερος, λέγουσι, παντὸς ἄλλου λαοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ τοῦρκοι ἀποκαλοῦσιν αὐτοὺς *καμήλους τῆς αὐτοκρατορίας*, καὶ οἱ φράγκοι λέγουσιν, ὅτι πᾶς ἀρμένιος γεννᾶται λογιστής· τὰ δύο δὲ ταῦτα γνωμικὰ δικαιολογοῦσι κατὰ μέγα μέρος αὐτὰ τὰ πράγματα, διότι ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς των ῥώμης καὶ τῆς δραστηρίου καὶ ὀξείας νοημοσύνης των, ἐκτὸς ἀρκετῶν ἀρχιτεκτόνων, μηχανικῶν, ἰατρῶν, καὶ τεχνιτῶν νοημόνων καὶ φιλοπόνων, οὗτοι εἶνε οἱ παρέχοντες εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τοὺς πλείστους ἀχθοφόρους καὶ τραπεζίτας· ἀχθοφόρους φέροντας βάρη καὶ τραπεζίτας σωρεύοντας πλούτη μυθώδη. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως οὐδεὶς θὰ παρετήρει, ὅτι ὑπάρχουσιν ἀρμένιοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τόσον τὸ φυτὸν ἐξωμοιώθη, καθὼς λέγουσι συνήθως, πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ λιπάσματος. Καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες, ὧν ἕνεκα ἡ ἀρμενικὴ οἰκία εἶνε κεκλεισμένη εἰς τοὺς ξένους ἐπίσης αὐστηρῶς ὡς καὶ ἡ τῶν μουσουλμάνων, ἐνδύονται τουρκιστί, καὶ μόνον ἐξησκημένος ὀφθαλμὸς δύναται νὰ τὰς ἀναγνωρίσῃ ἐν μέσῳ τῶν μουσουλμάνων συμπολιτίδων. Καὶ αὗται εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λευκαὶ καὶ παχουλαί, καὶ ἔχουσι τὴν ἀέτειον γραμμὴν τῆς τοῦ προσώπου κατατομῆς, μεγάλους ὀφθαλμοὺς καὶ μακρὰς ὀφρύας· πολλαὶ δ' ἐξ αὐτῶν, ἔχουσαι ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ ἐξωτερικὸν δεσποινῶν, ἐὰν ἐφόρουν σαρίκιον, θὰ ἐφαίνοντο ὡς σεϊχίδες. Ἅπασαι δὲ σχεδὸν ἔχουσιν ἦθος εὐγενὲς ἅμα καὶ μετριόφρον, καὶ ἐὰν ἐλλείπῃ τι ἀπ' αὐτῶν, εἶνε τὸ φῶς τῆς ψυχῆς, ὅπερ διαλάμπει ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν ἑλληνίδων.

*
* *

Ὅσον εἶνε δύσκολον νὰ γνωρίσῃ τις ἐκ τῆς ὄψεως τὸν ἀρμένιον, ἄλλο τόσον εὔκολον εἶνε νὰ γνωρίσῃ τὸν ἕλληνα, καὶ χωρὶς ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἐνδυμασίαν· τόσον οὗτος διαφέρει καὶ ἐκ φύσεως καὶ ἐξ ὄψεως ἀπὸ τῶν ἄλλων ὑπηκόων τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ κυρίως ἀπὸ τοῦ τούρκου. Διὰ νὰ ἐννοήσῃς τὴν διαφοράν, ἢ μᾶλλον τὴν ἀντίθεσιν ταύτην, ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσῃς ἕνα τοῦρκον καὶ ἕνα ἕλληνα, καθημένους ἐγγὺς ἀλλήλων ἐντὸς καφενείου ἢ ἀτμοπλοίου. Ἂς ἀνήκωσιν εἰς τὴν αὐτὴν κοινωνικὴν τάξιν, ἂς ἔχωσι τὴν αὐτὴν ἡλικίαν, ἂς φέρωσιν ἀμφότεροι τὰ αὐτὰ εὐρωπαϊκὰ ἐνδύματα, ἀκόμη καὶ ἂς ὁμοιάζωσιν εἰς τὸ πρόσωπον· πάλιν εἶνε ἀδύνατον ν' ἀπατηθῇς. Ὁ τοῦρκος εἶνε ἀκίνητος, καὶ ὅλοι τοῦ προσώπου του οἱ χαρακτῆρες εἶνε ἥσυχοι καὶ γαλήνιοι, οὐδένα ἐκφράζοντες στοχασμόν, ἡ δὲ γαληνιότης καὶ ἡσυχία αὕτη ὁμοιάζει πρὸς τὴν ζώου χορτασμένου· ἢ, ἐὰν τὸ πρόσωπόν του ἀποκαλύπτῃ τινὰ στοχασμόν, ὁ στοχασμὸς οὗτος πρέπει νὰ εἶνε ἀκίνητος καθὼς τὸ σῶμά του. Δὲν παρατηρεῖ κανένα, οὐδὲ προδίδει τι, ἐὰν ἐννόησεν ὅτι αὐτὸς παρατηρεῖται ὑπ' ἄλλων· ἡ δὲ θέσις αὐτοῦ ἐκφράζει βαθυτάτην ἀφροντισίαν περὶ πάντων ὅσοι καὶ ὅσα πέριξ αὐτοῦ. Ὀλίγον δὲ μόνον ἐκφράζει τὸ πρόσωπόν του τὴν ἐγκαρτέρησιν καὶ τὴν θλῖψιν τοῦ δούλου, καὶ τὴν ψυχρὰν ὑπερηφάνειαν τοῦ δεσπότου· ἦθός τι σκληρόν, ἀπόκρυφον, πεῖσμον, ὅπερ θὰ ἀπήλπιζεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πάντα, ὅστις θὰ ἐσκόπευε νὰ τὸν πείσῃ περί τινος πράγματος, ἢ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπό τινος ἀποφάσεως, ἣν ἔλαβεν. Ἔχει καθόλου εἰπεῖν τὸ ἦθος τῶν τετραγώνων ἐκείνων ἀνθρώπων, μεθ' ὧν εἶνε ἀδύνατον νὰ συζήσῃ τις ἄλλως, εἰμὴ ὑπακούων εἰς αὐτοὺς ἢ διατάττων αὐτούς, καὶ πρὸς οὓς φαίνεται ἀδύνατον νὰ συνοικειωθῇ τις καθ' ὁλοκληρίαν ὅσον χρόνον καὶ ἂν συζήσῃ μετ' αὐτῶν. Ὁ ἕλλην τἀνάπαλιν εἶνε εὐκινητότατος, καὶ διὰ μυρίων λεπτῶν κινήσεων τοῦ βλέμματος καὶ τῶν χειλέων ἀποκαλύπτει πᾶν ὅ,τι συμβαίνει ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ· ἀνασείει τὴν κεφαλὴν ὅπως ἀδάμαστος ἵππος· τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐκφράζει ὑπερηφάνειαν νεανικήν, ἐνίοτε δὲ καὶ σχεδὸν παιδικήν· ἐὰν ἴδῃ ὅτι παρατηρεῖται, λαμβάνει εὐπρέπουσαν θέσιν· ἐὰν δὲν παρατηρῆται, λαμβάνει θέσιν τοιαύτην, ὥστε νὰ φανῇ· πάντοτε φαίνεται ὅτι ἐπιθυμεῖ ἢ ὅτι φαντάζεταί τι· ἐξ ὅλου τοῦ σώματός του διαφαίνεται ἡ νοημοσύνη καὶ ἡ φιλοδοξία του· ἐμπνέει δὲ συμπάθειαν καὶ ἂν ἀκόμη ἔχῃ τὸ πρόσωπον φαυλοβίου, καὶ θὰ τῷ ἐδιδέ τις τὴν χεῖρα καὶ ἂν ἀκόμη δὲν θὰ ἐδέχετο νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ βαλάντιον. Ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ τις καθημένους πλησίον ἀλλήλων τοὺς δύο τούτους ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι οὗτος μὲν θὰ θεωρῇ ἐκεῖνον ὡς βάρβαρον, ὡς ὑπερόπτην, ὡς αὐθαίρετον, ὡς κτηνώδη, ἐκεῖνος δὲ θὰ κρίνῃ τοῦτον ὡς ἐπιπόλαιον, ὡς δόλιον, ὡς κακόβουλον, ὡς ταραχοποιόν, καὶ ὅτι θ' ἀποστρέφωνται ἀλλήλους ἀμοιβαίως καὶ θὰ περιφρονῶσιν ἀμοιβαίως ἀλλήλους ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας, χωρὶς νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ συζήσωσιν ὁμοῦ. Ἡ αὐτὴ διαφορὰ παρατηρεῖται καὶ μεταξὺ τῶν ἑλληνίδων καὶ τῶν ἐπιλοίπων γυναικῶν τῆς ἀνατολῆς. Ἐν μέσῳ τῶν ὡραίων καὶ ἀνθηρῶν ὀσμανίδων καὶ ἀρμενίδων, αἵτινες συγκινοῦσι μᾶλλον τὰς αἰσθήσεις παρὰ τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ, ἀναγνωρίζεις εὐθὺς ἐκ πρώτης ὄψεως μετ' αἰσθήματος θαυμασμοῦ εὐχαρέστου τὰ κομψὰ καὶ καθαρὰ πρόσωπα τῶν ἑλ-

λινίδων, φαεινὰ ἐκ τῆς λάμψεως δύο ὀφθαλμῶν ἐκφραστικωτάτων, ὧν ἕκαστον βλέμμα φέρει εἰς τὰ χείλη καὶ ἕνα στίχον ᾠδῆς· καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ ἅμα καὶ ἐλαφρὰ σώματα, ἅτινα σοὶ ἐμποιοῦσι τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὰ σφίγξῃς εἰς τὰς ἀγκάλας σου μᾶλλον διὰ νὰ τὰ στήσῃς ἐπάνω κρηπῖδος ἀγάλματος, παρὰ διὰ νὰ τὰ μεταφέρῃς εἰς τὸ χαρέμιον. Μεταξὺ αὐτῶν βλέπεις ἀκόμη τινάς, αἵτινες φέρουσι τὴν κόμην κρεμαμένην εἰς μακρὰς κυματιζούσας πλεξίδας, καὶ ἕνα μέγαν πλόκαμον περιβάλλοντα τὴν κεφαλὴν ὡς διάδημα· τόσον ὡραίας, τόσον εὐγενεῖς, τόσον κλασικάς, ὥστε θὰ ἐξελάμβανες αὐτὰς ὡς ἀγάλματα τοῦ Πραξιτέλους ἢ τοῦ Λυσίππου, ἢ ὡς νεάνιδας ἀθανάτους ἀνευρεθείσας μετὰ εἴκοσιν αἰῶνας εἰς κοιλάδα τινὰ ἄγνωστον τῆς Λακωνικῆς, ἢ εἰς νησύδριόν τι λησμονημένον τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Εἶνε δὲ σπανιώταται αἱ ἔχουσαι τὸ ὑπέρτερον τοῦτο κάλλος γυναῖκες, καὶ δὲν εὑρίσκεις δείγματα αὐτοῦ εἰμὴ μεταξὺ τῆς ἀρχαίας ἀριστοκρατίας τοῦ κράτους, εἰς τὴν σιωπηλὴν καὶ θλιβερὰν συνοικίαν τοῦ Φαναρίου, ὅπου κατέφυγεν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀρχαίου Βυζαντίου. Ἐκεῖ φαίνεται ἀκόμη ἐνίοτε καί τις τῶν ἐξαισίων τούτων γυναικῶν ἐπί τινος ἐξώστου δρυφάκτου, ἢ εἰς τὰς κιγκλίδας ὑψηλοτάτου τινὸς παραθύρου, ἔχουσα προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν ἔρημον ὁδόν, ὥς τις βασίλισσα δεσμῶτις. Καίτοι δὲ δὲν βλέπεις πρὸ τῶν θυρῶν αὐτῆς τοὺς πολυπληθεῖς καὶ ἀργοὺς δούλους τῶν ἀπογόνων τῶν Κομνηνῶν καὶ Παλαιολόγων, δύνασαι ὅμως, παρατηρῶν αὐτὴν λαθραίως, νὰ πιστεύσῃς διὰ μίαν στιγμήν, ὅτι βλέπεις διὰ τῆς ῥωγμῆς νεφέλης τὸ πρόσωπον θεᾶς τινος τοῦ Ὀλύμπου.

Ἕπεται συνέχεια.

ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ

Εὖ ζῆν καὶ εὐθυμεῖν.

Μεθ' ὅλους τοὺς πόνους καὶ τοὺς κόπους, μεθ' ὅλας τὰς στερήσεις καὶ τὰς ταλαιπωρίας, μεθ' ὅλας τὰς μερίμνας καὶ τὰ παθήματα τά τε σωματικὰ καὶ τὰ ψυχικά, ὁ ἄνθρωπος καθόλου δὲν μεταλλάσσει τὸν βίον ἑκὼν καὶ ἀναλγήτως, ἀλλὰ καὶ τὰς μεγίστας τῶν θυσιῶν προθυμότατα ὑφίσταται, ὅπως ἐπ' ἐλάχιστον τὸν παρατείνῃ. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ καταστῆσαι τὰ ἀδύνατα δυνατὰ ἐπησχόλησε μὲν τὴν ἀνθρωπότητα ἐξ ἀμνημονεύτων αἰώνων, παρέσυρε δὲ εἰς μωρὰς ἐρεύνας καὶ ἀλλόκοτα συμπεράσματα τοὺς ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι σοφούς.

Ἡ καταστατικὴ ἐπιστήμη ἀπέδειξεν ὅτι κατὰ μέσον ὅρον φθάνει εἰς τὸ ἑκατοστὸν ἔτος εἷς μόνος ἄνθρωπος ἐπὶ πεντακισχιλίων. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἔζων κατὰ φύσιν, ἐξετέλουν δὲ καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν φρονίμων, θὰ ἔφθανον εἰς τῆς ἡλικίας τὴν ἀκμὴν μεταξὺ τοῦ 50 καὶ τοῦ 60 ἔτους. Ἀλλ' εἰς τί συνίστανται αἱ τῶν φρονίμων συμβουλαί; Ἐν πρώτοις ὁμολογεῖται παρὰ πάντων ὅτι οἱ ἄγαμοι ἀποθνήσκουσι πρωϊμώτερον τῶν ἐγγάμων· κατὰ δὲ τὰς καταστατικὰς πληροφορίας 11 ἔτη κερδαίνουσιν οἱ νυμφευόμενοι ἐν ἡλικίᾳ 30 ἐτῶν, 8 οἱ ἐν ἡλικίᾳ 35 καὶ 6 οἱ ἐν ἡλικίᾳ 40. Πλὴν τοῦ γάμου προστάθησαν καὶ ἄλλα μέτρα λίαν παράδοξα. Πάντα ὅμως τὰ λεγόμενα προφυλακτικὰ μέσα δὲν ἀποσοβοῦσι τὰ νοσήματα, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας τὰ προκαλοῦσι καὶ ἐπιταχύνουσι. Σπουδαίους, ἐν μέρει δὲ καὶ ὀρθοὺς κανόνας, συνέταξεν ὁ περίφημος Οὐφελὰνδ ἐν τῇ μακροβιωτικῇ του. «Τὸν βίον βραχύνει, λέγει, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ὑπερβολὴ τῆς τροφῆς· ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐξανίσταται τῆς τραπέζης οὐ μόνον πρὶν ἢ κορεσθῇ, ἀλλὰ καὶ ἅμα νοήσας ὅτι ἐγαργαλίσθη καὶ σφοδροτέρα ἐξηγέρθη ἡ ἐν αὐτῷ ὄρεξις· τὸ «μετρίως ζῆν» εἶνε παράγγελμα χρυσοῦν, πρέπει δὲ νὰ ἐφαρμόζηται εἰς τὸν βίον, τόν τε ὑλικὸν καὶ τὸν διανοητικόν· ὁ ἄνθρωπος ἑκὼν ἄκων ὀφείλει νὰ εἶνε φιλόσοφος στωϊκός, καὶ δὴ καὶ αἰσιόδοξος». Ἀλλ' ὁ Οὐφελὰνδ ἐκήρυξεν εἰς ὦτα οὐκ ἀκουόντων, διότι πραγματικῶς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐμπορεῖ νὰ διατηρῇ ἐν τῇ διαθέσει τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς τὴν μηχανικὴν κανονικότητα τῶν ὡρολογίων.

Ἐν τούτοις, καίτοι ἀγνώστου μένοντος τοῦ μυστηρίου, δι' οὗ θὰ ἠδύνατο νὰ παραταθῇ ἡ ζωή, δὲν παρημέλησεν ἡ νεωτέρα καταστατικὴ νὰ ἐξακριβώσῃ διαφόρους κανόνας. Αἱ γυναῖκες π. χ. εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μακροβιώτεραι τῶν ἀνδρῶν, καίπερ ἐμπαθέστερον τούτων πολλάκις διατιθέμεναι, καὶ εἰς σωματικὰ νοσήματα ὑποκείμεναι πλειότερα. Οὐχὶ μικρόν, κατὰ τὴν ἐπιστήμην, ἐπιδρᾷ εἰς τὴν τοῦ βίου παράτασιν καὶ ὁ πλοῦτος. Ἐν χώραις ὁπωσοῦν εὐπορούσαις οἱ ἄνθρωποι ζῶσι μακρότερον ἢ ἐν χώραις πενομέναις· ἡ αὐτὴ δὲ παρατηρεῖται σχέσις καὶ ἀναλογία μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ τῶν πτωχῶν κατοίκων μιᾶς μεγαλοπόλεως. Μεγίστη πάλιν ἀνευρίσκεται ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν μεγάλων πόλεων, ὧν περ νοσηροτάτη ὑπάρχει ἄνευ ἀμφιβολίας τὸ Βερολῖνον. Ἐκ τῶν χωρῶν, αἵτινες ἀπεδείχθησαν πατρίδες πλείστων μακροβίων ἀνθρώπων, πρωτεύουσιν ἡ Νορβηγία, ἡ Σουηδία, ἡ Δανία· κατόπιν ἔρχεται ἡ Ἀγγλία· πασῶν ἐσχάτη εἶνε ἡ Ἱσπανία. Τὰ ψυχρὰ κλίματα ἑπομένως συντελοῦσιν εἰς τὴν μακροβιότητα ἀσυγκρίτως πλειότερον ἢ τὰ θερμά.

Οἱ ἥρωες τῆς καταστατικῆς ἐπιστήμης ἔσχον τὴν ὑπομονὴν νὰ ζητήσωσι καὶ τὴν σχέσιν τῶν τοκετῶν πρὸς τοὺς θανάτους ἐν ὅλῃ τῇ ὑφηλίῳ· εὗρον λοιπὸν ὅτι ἐκ τῶν 1300 ἑκατομμ. τῆς οἰκουμένης τελευτῶσι κατ' ἔτος μὲν 33,000,000, καθ' ἡμέραν 91,000, καθ' ἑκάστην ὥραν 3,700, καθ' ἕκαστον δὲ λεπτὸν 60. Παρήγορον ὁπωσοῦν εἶνε τὸ ἄλλο ἐξαγόμενον τῆς ἐρεύνης τῶν τοκετῶν, οἵτινες συμποσοῦνται κατ' ἔτος εἰς 37,000,000. Κατὰ ταῦτα,

Digitized by Google

ἀποθνήσκουσι μὲν ἀνὰ πᾶν λεπτὸν 60, τίκτονται δὲ 70, ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐξάνεται κατ' ἔτος εἰς 4-5 ἑκατομμύρια. Ἴσως ἐρωτήσῃ τις· «πῶς θὰ πορισθῶσι τὰ κατὰ τὸν βίον οἱ ἡμέτεροι ἀπόγονοι, ἀφ' οὗ οὕτω ταχέως πολλαπλασιάζεται ἑκάστης χώρας ὁ πληθυσμός;» Ἡ αὔξησις τῶν τροφίμων διατελεῖ ἁπανταχοῦ εἰς εὐθεῖαν ἀναλογίαν πρὸς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ· ὁ κόσμος ὑπάρχει εὐρύτατος καὶ δύναται νὰ χωρήσῃ δεκαπλασίονας κατοίκους.

Καταστρέφοντες τὸν λόγον, οὐδένα μὲν ἔχομεν ἄλλον νὰ συστήσωμεν περὶ μακροβιότητος κανόνα, ἢ τὸν ῥωμαϊκὸν «εὖ ζῆν καὶ εὐθυμεῖν» (bene vivere et laetari). Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ ἐπὶ τὰ πρόσω χωρῶν πολιτισμὸς καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐμήκυναν ὁπωσοῦν τὸν μέσον ὅρον τῆς ἡλικίας τῶν ἀνθρώπων. Ὁ μέσος οὗτος ὅρος περὶ μὲν τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἦν τὸ ἔτος τὸ τριακοστόν, κατὰ δὲ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα τὸ τεσσαρακοστόν· ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1900 ἔσται τὸ πεντηκοστόν. Τοιαύτη φιλάνθρωπος προφητεία δὲν εἶνε μικρὰ παραμυθία τοὐλάχιστον τοῖς ἐπιγενησομένοις.

ΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ
τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων.

Παρῆλθε πολὺς χρόνος πρὶν ἀναπτυχθῇ ἡ ἀγγελία καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ, ὅπου, ὡς γνωστόν, προσέλαβον τόσον μεγάλας διαστάσεις, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς *Καιροῖς* (Times), αἱ δὲ πρῶται ἀγγελίαι, ὧν ἐγένετο χρῆσις, ἦσαν βιβλιοπωλικαί. Χρῆσις μετρία τῶν ἀγγελιῶν τούτων ἐγένετο κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς «Ἑβδομαδιαίοις Νέοις» τοῦ Λονδίνου, ἱδρυθεῖσι κατὰ τὸ 1622 ἔτος, ἅτινα ἀνήγγειλαν ἡρωϊκόν τι ποίημα «Irenodia gratulatoria» (1652), ἀκολούθως δὲ βιβλίον τι τοῦ Μίλτωνος ἐπιγραφόμενον «Παρατηρήσεις περὶ τοῦ ἀρίστου τρόπου τῆς ἀπὸ τῶν σιμωνιακῶν καθάρσεως τῆς Ἐκκλησίας»(1659). Ἀφ' οὗ ἠνοίχθη οὕτως ἅπαξ ὁ δρόμος, ἤρχισαν ἔπειτα νὰ καταχωρίζωνται τακτικῶς ἀγγελίαι πρὸς εὕρεσιν θέσεως καὶ ἰδίως δι' ὑπηρέτας, περὶ πραγμάτων ἀπολεσθέντων, περὶ ἀπολεσθέντων κυνῶν καὶ παιδίων, περὶ τῆς ὥρας τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ταχυδρομικῶν ἁμαξῶν κτλ. Μεταξὺ ἄλλων ἀξιοσημειώτων ἀγγελιῶν τοῦ «Δημοσίου Ἑρμοῦ», ὅστις ἐπὶ μακρὸν χρόνον διεκρίνετο ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, παρατηρεῖται ἐν ἔτει 1660 καὶ ἡ ἀγγελία περὶ Βασιλέως Καρόλου ἀπολεσθέντος ὑπὸ Καρόλου τοῦ Β', κατόπιν δὲ ἡ παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως γενομένη εἰδοποίησις, ὅτι ἐμελέτα νὰ ὑπάγῃ εἰς Λονδῖνον, ὅπως θεραπεύσῃ τὰς χοιράδας (1664). Ἡ ἐν ἔτει 1665 ἐνσκήψασα πανώλης προεκάλεσεν εἰς τὰς ἐφημερίδας πλῆθος *ἀγγελιῶν* περὶ ἀντιδότων κατὰ τῆς νόσου μᾶλλον ἢ ἧττον ἀλανθάστων, ἀπέδειξε δὲ καὶ πόσον σπουδαία διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν κατανάλωσιν προϊόντων τινῶν ἦτο ἡ δύναμις τῆς δημοσιότητος. Ἔκτοτε ἤρχισαν ν' ἀναφαίνωνται καὶ πληθύνωνται *ἀγγελίαι* περὶ ἐκποιήσεως κτημάτων, προκλήσεις πυγμάχων κτλ. Ἐν ἔτει δὲ 1688 ἐσυστήθη καὶ ἐφημερὶς (Tattler), ἀποκλειστικῶς ἀφιερωμένη εἰς τὰς ἀγγελίας.

***

Συντάκτης τις τῆς Quartely Review, ἀναλύων πρό τινος ἓν φύλλον τῶν *Καιρῶν*, εὗρεν ἐν αὐτῷ 2,575 ἀγγελίας, διακρινομένας ὡς ἑξῆς: 129 ἀναγγέλλουσι τὸν ἔκπλουν πλοίων· 499 θέσεις προσφερομένας ἢ ζητουμένας δι' ὑπηρέτας, μαγειρίσσας, ἁμαξηλάτας, θαλαμηπόλους· 136 πλειστηριασμοὺς δημοσίους· 195 βιβλία νεοφανῆ· 378 ἐνοικιάσεις· 144 θέσεις προσφερομένας ἢ ζητουμένας διὰ παιδαγωγοὺς ἄῤῥενας ἢ θήλεις· 36 δ' εἶνε ἰατρικαὶ ἢ φαρμακευτικαί. Αἱ δ' ἐπίλοιποι 1,058 ἀναφέρονται εἰς προτάσεις γάμων ἢ εἰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις καὶ συμφέροντα. Ἡ περὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων ἐν τοῖς *Καιροῖς* ἀλληλογραφία ἀνεπτύχθη μεγάλως· καθ' ἑκάστην δ' ἀπαντᾷ τις ἐν αὐτοῖς ἀγγελίας τοιούτου εἴδους π.χ.: «Ἐὰν ὁ Κάρολος Ν...., ὅστις ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς οἰκίας τὸ παρελθὸν Σάββατον, θέλει νὰ ἐπανέλθῃ ταχέως πρὸς τοὺς ἀπαρηγορήτους γονεῖς του, θὰ γείνῃ δεκτὸς μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, καὶ θὰ γείνῃ πᾶν ὅ,τι δυνατὸν πρὸς εὐτυχίαν του».—«Ἀκριβέ μου Ῥοβέρτε, διατί μὲ ἀφῆκες τόσον ἔξαφνα τὴν Κυριακὴν ἑσπέρας; Σὲ παρακαλῶ, γράψε ἢ ἐπάνελθε πρὸς τὴν τεθλιμμένην σου γυναῖκα». Αἱ ἐρωτικαὶ ἀλληλογραφίαι γίνονται συνήθως δι' ἀριθμῶν, ἢ διὰ χαρακτήρων μετατοπισμένων· ἀλλ' ὑπάρχουσι περίεργοι, οἵτινες δαπανῶσι τὸν καιρόν των εἰς τὸ ν' ἀποκαλύπτωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῶν κρυπτογραφικῶν τούτων γραμμάτων—εἶνε καὶ τοῦτο διασκέδασις ὡς πᾶσα ἄλλη—, καὶ οἵτινες διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς τὸ κατορθώνουσι σχεδὸν πάντοτε. Δὲν θὰ εἶχε τέλος ὁ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου λόγος, ἐὰν ἐπεχείρει τις ν' ἀναφέρῃ λεπτομερῶς πᾶν ὅ,τι ἔχει σχέσιν μὲ τὰ διάφορα εἴδη τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγγελιῶν. Τοιούτου εἴδους ἀγγελίας δημοσιεύουσιν οἱ *Καιροὶ* ἐν ἑνὶ μόνῳ φύλλῳ, ὅσας δὲν δημοσιεύουσιν ὅλαι ὁμοῦ αἱ ἐφημερίδες τῶν Παρισίων ἐντὸς ὁλοκλήρου μηνός. Σημειοῦμεν δὲ μόνον ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν ἀγγελιῶν, ὅσαι ἀναφέρονται εἰς νεάνιδας παιδαγωγούς. Ὑπὸ τὰς ἀγγελίας τοῦ εἴδους τούτου ὑποκρύπτεται συχνότατα ἄτιμος κερδοσκοπία. Τὰ ἀγγλικὰ δικαστήρια πολλάκις ἔλαβον ἀφορμὴν ν' ἀποφανθῶσι περὶ προσώπων, ἅτινα ἐπιδεικνύονται ἄκραν τιμιότητα, καὶ ἐπιβάλλουσιν εἰς τὰς νεάνιδας ὅρους τόσον αὐστηρούς, ὥστε αὗται ἐξαπατώμεναι ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς προσπεποιημένης αὐστηρότητος, ἐμπίπτουσιν ἔτι εὐκολώτερον εἰς τὴν παγίδα. Ἄλλη κερδοσκοπία φθάσασα εἰς τὴν ἐντέλειάν της εἶνε ἐκείνη, δι'

Digitized by Google

ἧς ἀγγέλλουσί τινες διὰ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ἀρκεῖ ν' ἀποστείλῃ τις πρὸς αὐτοὺς ποσόν τι γραμματοσήμων, διὰ νὰ λάβῃ παρ' αὐτῶν διάφορα μέσα πλουτισμοῦ. Εὑρίσκονται δὲ ἱκανοὶ ἁπλοϊκοὶ ἄνθρωποι συλλαμβανόμενοι καθ' ἑκάστην εἰς τὴν παγίδα ταύτην, οἱ δὲ κερδοσκόποι, ἀφ' οὗ πληρώσωσιν εἰς ἔξοδα ἀγγελιῶν 25—30,000 φράγκων (!) κατ' ἔτος, ἔχουσι περισσεῦον ἱκανὸν καὶ δι' αὐτοὺς καθαρὸν κέρδος ἐκ τῆς τοιαύτης ἐξαπατήσεως τῶν ἁπλουστέρων.

* * *

Αἱ συνδρομαὶ καὶ αἱ κατὰ φύλλα πωλήσεις ἐπαρκοῦσιν ἀκριβῶς εἰς τὰς δαπάνας τῶν ἐφημερίδων, αἱ δ' ἀγγελίαι συναποτελοῦσι τὸν μεγαλίτερον πόρον τῶν κερδῶν.

Δύναταί τις νὰ ὑπολογίσῃ πόσα δαπανῶσιν οἱ ἐν Εὐρώπῃ βιομήχανοι εἰς τὰς ἀγγελίας, ἀναλογιζόμενος ὅτι ὁ ἐν Λονδίνῳ ἰατρὸς Ὡλοβαί, οὗτινος τὰ καταπότια καὶ αἱ ἀλοιφαὶ ἀναγγέλλονται καὶ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐφημερίσι, δαπανᾷ εἰς ἀγγελίας ἐφημερίδων 30,000 λίρας κατ' ἔτος, ἤτοι 750,000 φράγκα,ὅπως εἶνε γνωστόν· ὅτι τὸ *ἔλαιον τοῦ Μακασσὰρ* δαπανᾷ 250,000, καὶ διάφορα καταστήματα ἐκλειγμάτων 300,000 ἕως 400,000 φράγκων. Πόσα καταπότια, πόσας φιάλας, καὶ πόσα ἐπανωφόρια πρέπει νὰ πωλήσῃ τις διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς μόνας τὰς δαπάνας τῶν ἀγγελιῶν! Διαβεβαιοῦσιν ἐν τούτοις, ὅτι μία ἀγγελία ἀποφέρει κατὰ μέσον ὅρον τὸ διπλοῦν τῆς δαπάνης της, ἤτοι ὁ δαπανῶν εἰς ἀγγελίας 500,000 φραγ. δύναται νὰ κερδήσῃ 1 ἑκατομμύριον, ἤτοι νὰ ἔχῃ καθαρὸν κέρδος 500,000 φράγ. Πρέπει δὲ νὰ ἔχῃ οὕτως τὸ πρᾶγμα, ἀφ' οὗ ἀποφασίζουσι τοιαύτας κολοσσιαίας προκαταβολὰς οἱ ἐπιχειροῦντες ταῦτα, χωρὶς νὰ καταστραφῶσι.

Υ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Πῶς ἐκάμετε, ἠρωτᾶτο ὁ πλούσιος τραπεζίτης **, διὰ νὰ κερδήσητε καὶ πρὸ πάντων διὰ νὰ διατηρήσητε τόσα πλούτη;

— Ἁπλούστατα, ἀπεκρίθη οὗτος, ἔκαμνα τὸν πλούσιον, ὅταν ἤμην πτωχός, καί, ὅταν ἤμην πλούσιος, τὸν πτωχόν.

* * *

Ὁ Malherle δειπνῶν ποτε παρά τινι ἀρχιεπισκόπῳ, ἀπεκοιμήθη περὶ τὰ τέλη. Ὁ ἀρχιερεύς, μέλλων νὰ κηρύξῃ μετ' ὀλίγον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν ἐξύπνησε καὶ τὸν προσεκάλεσεν εἰς τὴν ὁμιλίαν του.

— Ἀπαλλάξατέ με τοῦ λόγου, σᾶς παρακαλῶ, σεβασμιώτατε, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Θὰ κοιμηθῶ κάλλιστα χωρὶς αὐτόν.

Ὅπου ἐγὼ καὶ ἂν σταθῶ σὲ ἐπαινῶ, καὶ ὅμως
σὺ ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῇς, θὰ μὲ κακολογήσῃς.
Ἀλλὰ τῆς ἀτυχίας μας ὁποῖος σκληρὸς νόμος!
οὔτε ἐμὲ πιστεύει τις, ἀλλ' οὔτε σὲ ἐπίσης. **Φ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ διάσημος καλλιτέχνης Γαβαρνὶ ὑπεσχέθη εἰς τὸν Ὕαρτ, διευθυντὴν τῆς σατυρικῆς ἐφημερίδος «Σιαριβαρὶ» νὰ τοῦ κάμῃ εἰκόνα τινὰ διὰ τὴν ἐφημερίδα του. Ὁ Ὕαρτ καταγοητευθεὶς ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσιν, ἔσπευσε νὰ στείλῃ πρὸς τὸν Γαβαρνὶ μίαν πλάκα λιθογραφικήν, τὴν λεπτοτέραν καὶ ὡραιοτέραν πασῶν, ὅσας ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ, διότι κανεὶς δὲν ἦτο τόσον δύσκολος καὶ μεμψίμοιρος, ὅσον ὁ Γαβαρνί, ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ χαράξῃ ἐπὶ πλακός.

Ἐν τούτοις αἱ ἡμέραι, αἱ ἑβδομάδες παρέρχονται, καὶ τὸ περιμενόμενον σχεδιογράφημα δὲν ἔφθανε.

Ὁ Ὕαρτ στέλλει πολλάκις εἰς τοῦ Γαβαρνί, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἐπὶ τέλους ἐξαποστέλλει ἕνα τῶν ὑπαλλήλων του μὲ τὴν ῥητὴν ἐντολὴν νὰ φέρῃ ὀπίσω τὴν πλάκα τοὐλάχιστον.

— Θέλω νὰ ὁμιλήσω τὸν κ. Γαβαρνὶ ἀπὸ μέρους τοῦ κ. Ὕαρτ, λέγει ὁ ὑπάλληλος πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις τοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν.

— Ἀπέθανεν, ἀποκρίνεται πρὸς τὸν ὑπάλληλον ὁ ἀνοίξας τὴν θύραν, ὅστις ἦτο ὁ ἴδιος Γαβαρνί.

— Ἀλλὰ μὲ εἶπαν νὰ ζητήσω μίαν πλάκα.

— Ἡ πλὰξ κεῖται ἐπὶ τοῦ τάφου του!

Καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν κατὰ πρόσωπον τοῦ πρεσβευτοῦ.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐπειδὴ ἡ εὐτυχία εἶνε ὕφασμα, ὅπερ ἕκαστός τις μετρεῖ μὲ ἴδιον πῆχυν, οὐδεὶς ἔχει τὴν αὐτὴν γνώμην μὲ τὸν γείτονά του περὶ τοῦ πόσον μέρος τῆς εὐτυχίας ταύτης κέκτηται ἢ ἀπέβαλεν.

*** Τὰ ἀπατηλότερα ὄνειρα δὲν εἶνε ὅσα βλέπομεν κοιμώμενοι.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὡς δραστικὸν μέσον πρὸς ἀποφυγὴν τῶν χειμέτλων (χιονιστρῶν) κατὰ τὸν χειμῶνα ἀνεκοινώθη ἡμῖν ὑπό τινος τῶν ἀναγνωστριῶν τῆς «Ἑστίας» τὸ ἑπόμενον: Πρὶν ἢ ἔτι ἀρχίσῃ τὸ δριμὺ ψῦχος καὶ παρουσιασθῶσιν αἱ χιονίστραι, ἀπαραίτητον εἶνε καθ' ἑκάστην πρωΐαν μετὰ τὸ τακτικὸν νίψιμον νὰ νίπτῃ τις πάλιν τὰς χεῖρας διὰ κοινοῦ ὄξους. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου κατορθώνει εὐκόλως νὰ ἀποφύγῃ τὸ ἀνιαρὸν πάθος τῶν χειμέτλων.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 259 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 14 Δεκεμβρίου 1880

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΖΑΙΜΗ

ὡς "ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὰς Ἰονίους νήσους[1]".

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀειμνήστου Θρασυβούλου Ζαΐμη εὑρέθη φάκελλος ἐσφραγισμένος φέρων ἐπιγραφὴν «Αἱ τελευταῖαι ἐντολαί μου». Καί τοι αἱ ἐντολαὶ αὗται ἀπευθύνονται πρὸς τὴν οἰκογένειάν του, ἐθεωρήσαμεν αὐτὰς ἀξίας δημοσιεύσεως καὶ μελέτης, διότι ἀπεικονίζουσι τὰς ἀρχάς, ὑφ' ὧν καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον διείπετο, καὶ θέλουσι χρησιμεύσει τῇ ἱστορίᾳ πρὸς κατανόησιν καὶ ἐξήγησιν τῆς πολιτείας καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ μεγατίμου καὶ φιλοπάτριδος ἀνδρός. Σ. τ. Δ.

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ Θ. ΖΑΙΜΗ

«Καθορῶν τὴν ὑγείαν μου ἐπὶ τὰ χείρω προβαίνουσαν, ἰδίως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ προσφιλεστάτου μου υἱοῦ Ἀνδρέου, ἔκρινα δέον ἵνα διαβιβάσω πρὸς τὰ ἀγαπητά μου τέκνα τὰς τελευταίας ἐντολάς μου. Τὰ παρακαλῶ δὲ ἵνα πιστῶς ἐκτελέσωσι ταύτας, ἐὰν θέλωσι νὰ τύχωσι τῆς ἐμῆς εὐλογίας· διότι «εὐλογίαι πατέρων στηρίζουσι τέκνα».

«Α'. Ἀποθνήσκων τέκνον γνήσιον τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐντέλλομαι τοῖς ἀγαπητοῖς μου τέκνοις ἵνα διατελῶσι πιστὰ καὶ ἀφωσιωμένα εἰς τὴν πατρῴαν αὐτῶν θρησκείαν. Παραγγέλλω ἑπομένως αὐτοῖς, ἵνα ἀκριβῶς ἐκπληρῶσι τὰ χριστιανικὰ καθήκοντά των καὶ διαφυλάττωσιν ἀμείωτα τὰ χριστιανικὰ ἔθιμα τῆς Πατρίδος των. Συνίστημι δὲ ἐνθέρμως αὐτοῖς πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν ἐλεημοσύνην. Καθ' ὅλον τὸν βίον μου ὡς τὴν μεγαλειτέραν ἀτέλειαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐθεώρησα τὴν μὴ ὕπαρξιν κοινωνικῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ ἔχωσι τὰ αὐτὰ μέσα τῆς ζωῆς. Τούτου μὴ ὄντος κατορθωτοῦ, ἡ ἐλεημοσύνη πρὸς τοὺς πτωχοὺς εἶναι τὸ χριστιανικώτερον καθῆκον καὶ ἡ μεγαλειτέρα τῶν ἀρετῶν. Διὰ τοῦτο παραγγέλλω εἰς τὰ τέκνα μου νὰ βοηθῶσι τοὺς πτωχούς, παράδειγμα ἔχοντα τοὺς γονεῖς αὐτῶν.

«Β'. Ἐντέλλομαι τοῖς υἱοῖς μου, ἐὰν ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ καὶ χαρίσῃ αὐτοῖς ζωήν, ν' ἀφοσιωθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος, ἀπωθοῦντες τὰς ἐγωϊστικὰς ἰδέας τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ ἀτομισμοῦ. Ἀφοσιούμενοι δὲ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος, καὶ ἐκλέγοντες κατὰ τὴν κλίσιν των τὰ ἐπαγγέλματά των, ὀφείλουσι κατὰ γράμμα ν' ἀκολουθῶσι τὴν φιλοπατρίαν, τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὴν ἀμνησικακίαν τῶν προγόνων αὐτῶν. Ἡ οἰκογένεια, ἧς φέρουσι τὸ ὄνομα, παρέσχε τῇ Πατρίδι σπουδαίους καὶ ἐναρέτους ἄνδρας, τὸν Παναγιώτην Ζαΐμην, πρωτεπαναστάτην τοῦ 1769, τὸν Ἀσημάκην Ζαΐμην, υἱὸν τοῦ Παναγιώτου, καὶ τὸν Ἀνδρέαν Ζαΐμην υἱὸν τοῦ Ἀσημάκη καὶ ἐμὸν πατέρα. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι προπάτορες αὐτῶν ἔστωσαν ὑπόδειγμα τῆς πολιτείας τῶν ἀγαπητῶν μου υἱῶν. Πολιτευόμενοι, ἂς ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν μόνον τῆς Πατρίδος τὸ συμφέρον καὶ αὐτὸ μόνον. Ἔστωσαν δὲ ἤπιοι πρὸς τοὺς ἀντιθέτους αὐτῶν καὶ ἀμνησίκακοι, διότι ἡ μνησικακία ἁρμόζει μόνον εἰς τὰ θηρία.

«Γ'. Παραγγέλλω, ἵνα εἷς τῶν υἱῶν μου διαμένῃ ἐπί τινα χρόνον κατ' ἔτος ἐν Καλαβρύτοις καὶ ἐν Πάτραις, ὅπως ἐπιμελῆται τῶν ὑποθέσεων τῶν συνεπαρχιωτῶν μας. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καλαβρύτων ἐπιῤῥοὴ τῆς οἰκογενείας μου, ἀποκτηθεῖσα δι' εὐεργεσιῶν καὶ μεγάλων πράξεων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ εὐγνώμων αὕτη ἐπαρχία ἐτίμησε τὴν ἐμὴν οἰκογένειαν, ἐντέλλομαι τοῖς υἱοῖς μου, ἵνα ἐπιμελῶνται τῶν συμφερόντων τῆς ἐπαρχίας καὶ εὐεργετῶσι τὸ κατὰ δύναμιν αὐτήν.

«Δ'. Παραγγέλλω τοῖς υἱοῖς μου καὶ τῇ πολυαγαπημένῃ μου θυγατρὶ Ἑλένῃ νὰ συζευχθῶσι μετὰ Ἑλλήνων.

«Ε'. Παρακαλῶ τὴν προσφιλεστάτην μου σύζυγον Ἐλίζαν, τρία ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν μου, νὰ μετακομίσῃ τὰ ὀστᾶ μου εἰς τὸ ἐν Καστελοκάμπῳ κτῆμά μου, καὶ θέσῃ αὐτὰ ἐν ἁπλουστάτῳ μνημείῳ μετὰ τῶν ὀστῶν τοῦ ἀγαπητοῦ μας Ἀν-

1. Κατὰ Μάϊον τοῦ 1864 ἀπεστάλη εἰς Ἑπτάνησον, ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος ἀντιπρόσωπος τοῦ Βασιλέως, ὅπως ἐνεργήσῃ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἐξ Ἑπτανήσου πληρεξουσίων καὶ ἐγκαθιδρύσῃ ἐν ταῖς νήσοις τὰς ἑλληνικὰς Ἀρχάς.

δρέου. Ἐπιθυμῶ τὰ ὀστᾶ μου νὰ συνταφῶσι μετὰ τῶν ὀστῶν ἐκείνου, ὃν ἀδιαλείπτως καὶ κρύφα θρηνῶ. Τὸ μνημεῖον, ἐγερθησόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῶν τεσσάρων πλατάνων, πρέπει νὰ καλυφθῇ διὰ πλακὸς πεντελησίου μαρμάρου, ἐφ' ἧς νὰ χαραχθῶσι τὰ ἑξῆς :

«Θρασύβουλος Ζαήμης, υἱὸς Ἀνδρέου Ζαήμη »καὶ Ἑλένης Δηλιγιάννη, γεννηθεὶς τὴν 29 Ὀ»κτωβρίου 1822 καὶ ἀποβιώσας τὴν . . . κεῖται »ἐνθάδε μετὰ τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ υἱοῦ Ἀνδρέ»ου. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ Λίζα Ζαήμη, τὸ γένος Μου»ρούζη, ἤγειρε».

«ΣΤ'. Παρακαλῶ τὴν σύζυγόν μου καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς τὰ τέκνα μου νὰ τελῶσι κατ' ἔτος τὴν 5 Μαΐου[1] ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου, νὰ μνημονεύωνται δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ τὰ ἑξῆς ὀνόματα· *Ἀσημάκη*, *Ἀναστασίας*, *Ἀνδρέου*, *Ἑλένης*, *Παναγιώτου* καὶ *Αἰκατερίνης Ζαήμη*, καὶ τὰ ὀνόματα *Ἀναστασίου* καὶ *Αἰκατερίνης Χαραλάμπη*. Παρακαλῶ δὲ τὰ τέκνα μου, ἵνα τὴν ἐντολὴν ταύτην μεταβιβάσωσι καὶ εἰς τὰ ἑαυτῶν τέκνα.

«Ζ'. Συνίστημι εἰς τὰ τέκνα μου ν' ἀποφεύγωσι καὶ τὴν σπατάλην καὶ τὴν φιλαργυρίαν, διότι ἀμφότερα τὰ ἐλαττώματα εἰσὶ μισητά.

«Η'. Ἐντέλλομαι τοῖς τέκνοις μου νὰ δημοσιεύσωσιν εἰς ἓν τεῦχος τοὺς κοινοβουλευτικοὺς καὶ ἐπιταφίους λόγους, οὓς ἀπήγγειλα. Γράψας δὲ καί τινας ἀναμνήσεις, ἀφίνω τῷ υἱῷ μου Ἀλεξάνδρῳ ν' ἀποφασίσῃ, ἂν πρέπει νὰ δημοσιευθῶσι.

«Ἔγραψα ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Φεβρουαρίου 1879.

«Θ. Α. ΖΑΙΜΗΣ».

[Ἐν τῷ πολυτίμῳ τούτῳ ἐγγράφῳ ὑπάρχουσι προσέτι καὶ περικοπαί τινες, παραλειφθεῖσαι διὰ τὸν ὅλως οἰκογενειακὸν χαρακτῆρα, ὡς παραινέσεις διὰ τὴν μὴ ὑπὲρ ὅρον παράτασιν τοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ του πένθους ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του, καὶ ἀπαγόρευσις τοῦ νὰ ἐγκατασταθῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὁριστικῶς ἐν ξένῃ χώρᾳ, ἐγκαταλείποντες τὴν ἑαυτῶν Πατρίδα λόγῳ συμφερόντων. Σ.τ.Δ.]

1. Ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ πατρός του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 782.

Ὡς πρὸς τὰς ἑβραίας, δύναμαι νὰ βεβαιώσω, ἀφ' οὗ εἶδα τὸ Μαρόκκον, ὅτι αἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδὲν ἔχουσι τὸ κοινὸν πρὸς τὰς τῆς βορείου παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου οἱ σοφοὶ παρατηρηταὶ νομίζουσιν, ὅτι βλέπουσιν ἀκόμη ἐν ὅλῃ τῇ ἀνατολικῇ αὐτοῦ καθαρότητι τὸ ἀνατολικὸν πρωτότυπον τοῦ ἑβραϊκοῦ κάλλους. Ἐλπίζων νὰ εὕρω τὸ κάλλος τοῦτο, ὡπλίσθην μὲ γενναιότητα, καὶ ἔκαμα γύρους πολλοὺς εἰς τὴν ἀπέραντον ἑβραϊκὴν συνοικίαν τοῦ Βαλατᾶ, ἥτις παρατείνεται, ὡς ὄφις ῥυπαρός, παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Κερατίου κόλπου. Προέβην ἕως εἰς τὰς ἀθλιωτέρας στενωπούς, μεταξὺ οἰκίσκων ἀποπνεόντων ὀσμὴν εὐρῶτος, ὅπως αἱ ὄχθαι τοῦ ἐν τῷ Ἅδῃ Δαντείου διαμερίσματος, εἰς σταυροδρόμια, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ διέβαινον ἐκ νέου εἰμὴ ἐπὶ καλοβάθρων καὶ μὲ τοὺς ῥώθωνας στυπτωμένους, παρατηρῶν διὰ παραθύρων φερόντων ὡς παραπετάσματα ῥάκη προκαλοῦντα ναυτίαν εἰς μέλανα καὶ γλοιώδη δωμάτια· σταματῶν ἐνώπιον αὐλῶν ὑγρῶν, ἐξ ὧν ἐξήρχετο ὀσμὴ εὐρῶτος ἐμποδίζουσα τὴν ἀναπνοήν, παραμερίζων, ὅπως διαβῶ, ὁμίλους παιδίων χοιραδικῶν καὶ ἀλωπεκιώντων, παραγκωνίζων γέροντας φρικαλέας ὄψεως, οἵτινες ἐφαίνοντο ὡς ἄνθρωποι ἀποθανόντες ἐκ πανώλους καὶ ἀναστάντες ἐκ νεκρῶν, διασκελίζων κατὰ πᾶν βῆμα σκύλλους σκεπασμένους ἀπὸ πληγάς, καὶ βόθρους πλήρεις μέλανος βορβόρου, καὶ ἀποκλίνων ἀπὸ πανία κρεμάμενα ἀπὸ σχοινία ἀλειμμένα, καὶ ἀπὸ συρφετοὺς σεσηπότας, ἱκανοὺς νὰ σοὶ φέρωσι λιποθυμίαν· ἀλλ' ἡ γενναιότης μου ὅμως δὲν ἀντημείφθη. Μεταξὺ τῶν πολλῶν γυναικῶν, ὅσας εἶδα ἐγκεκορδυλημένας εἰς τὸ ἐθνικόν των σκούφωμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὡς σακίον ἐπίμηκες, καὶ καλύπτει τὴν κόμην ἅμα καὶ τὰ αὐτία, ἀπήντησα, ναί, καὶ πρόσωπα, ἐφ' ὧν ἀνεγνώριζα τὴν λεπτὴν κανονικότητα τῶν χαρακτήρων, καὶ τὸ μειλίχιον ἐκεῖνο ἦθος τῆς ἐγκαρτερήσεως, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ ἰδιαίτερον γνώρισμα τῶν ἑβραΐδων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶδα ἀορίστους τινὰς κατατομὰς Ῥεβεκκῶν καὶ Ῥαχήλ, ὀφθαλμοὺς ἀμυγδαλωτούς, πλήρεις γλυκύτητος καὶ χάριτος, εἶδα ἐκλεκτήν τινα μορφήν, ἱσταμένην ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας καὶ στηρίζουσαν τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν ἐπὶ τῆς οὐλότριχος κεφαλῆς παιδίου, στάσιν ἀξίαν τῆς γραφίδος τοῦ Ῥαφαήλ· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν εἶδα ἄλλο τι παρὰ τὰ σημεῖα φυλῆς παρηκμακυίας. Ποία διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἰσχνῶν τούτων μορφῶν, καὶ τῶν πυρίνων ὀφθαλμῶν, τῶν πομπωδῶν χρωμάτων καὶ τῶν εὐσώμων σχημάτων, ὅσα ἐθαύμασα μετὰ ἓν ἔτος εἰς τὰ ἀμαλάτα τοῦ Τάγγερ καὶ τοῦ Φέζ! Τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας, κιτρινωποὺς καὶ ἀπαλούς, ὧν ὅλη ἡ ζωτικότης φαίνεται ὅτι συνεκεντρώθη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, σπινθηροβόλους ἐκ δολιότητος καὶ ἀπληστίας, οὓς στρέφουσιν ἀδιαλείπτως περὶ ἑαυτούς, ὡς ἐὰν εἶχαν ἀκούσῃ, ὅτι ἀπανταχόθεν ἀναπηδῶσι χρήματα. Καὶ τώρα προσμένω τοὺς καλούς μου Ἰσραηλίτας ἐπικριτάς, οἵτινες ἀντεῖπαν εἰς ὅσα ἔγραψα περὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν τοῦ Μαρόκκου, νὰ μοῦ ψάλλουν ἐκ νέου τὰ αὐτά, ἐπιρρίπτοντες τὴν αἰτίαν τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ ἐκφαυλισμοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν καταπίεσιν τῶν Τούρκων. Ἀλλ' ἂς συλλογισθῶσιν ὅμως ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς ἑβραίους πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν εὑρίσκονται καὶ

Digitized by Google

οἱ ἐπίλοιποι μὴ μουσουλμάνοι ὑπήκοοι τῆς Πύλης, καὶ ὅτι, καὶ ἄνευ τούτου, θὰ ἦτο δύσκολον λίαν ν' ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ ἐπονείδιστος ῥυπαρότης, οἱ πρόωροι γάμοι, καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ παντὸς ἐπαγγέλματος κοπιώδους, ἅτινα θεωροῦνται ὡς τὰ ἀποτελεσματικώτερα αἴτια τῆς παρακμῆς ταύτης, εἶνε λογικὴ συνέπεια τῆς ἐλλείψεως ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας. Ἐὰν δὲ πάλιν θελήσωσι νὰ μοὶ εἴπωσιν, ὅτι ὄχι ἡ πολιτικὴ καταδυνάστευσις τῶν τούρκων, ἀλλ' οἱ μικροὶ διωγμοὶ καὶ ἡ περιφρόνησις ὅλου τοῦ κόσμου εἶνε ἡ αἰτία τοῦ ἐκφαυλισμοῦ τούτου, ἂς ἐρωτήσωσι πρῶτον ἑαυτοὺς ἐὰν κατὰ τύχην δὲν ἀληθεύει τὸ ἐναντίον· ἐὰν δὲν πρέπει ν' ἀναζητηθῇ ἡ αἰτία εἰς τὰς ἕξεις μᾶλλον καὶ εἰς τὸν ἴδιον αὐτῶν βίον, καὶ ἂν, ἀντὶ νὰ ζητῶσι νὰ κρύψωσι τὴν πληγὴν, δὲν θὰ ἦτο καλὸν νὰ φέρωσιν ἐπ' αὐτῆς αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πεπυρακτωμένον σίδηρον.

***

Ἀφ' οὗ ἐκάμαμεν ἕνα γῦρον εἰς τὸν Βαλατᾶν, δὲν θὰ εὕρωμεν τὰ χειρότερα, ὅπως λέγουν εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ἐὰν μεταβῶμεν εἰς ἓν τουρκικὸν λουτρόν. Οἱ λουτρῶνες οὗτοι εἶνε καὶ ἔξωθεν εὐδιάκριτοι· εἶνε οἰκοδομήματα ἄνευ παραθύρων, ἔχοντα τὸ σχῆμα τζαμίων, ἐπεστεγασμένα μὲ θόλον, ἐξ οὗ προέχουσι καπνοδόχοι κωνοειδεῖς, ἀδιαλείπτως καπνίζοντες. Πρὶν ὅμως εἰσέλθωμεν εἰς τὸν τουρκικὸν τοῦτον λουτρῶνα, πρέπει νὰ τὸ καλοσυλλογισθῶμεν ἅπαξ καὶ δὶς, καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν ἑαυτοὺς quid valeant humeri, ἂν *βαστοῦν αἱ πλάταις μας*, διότι ὅλοι δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρουν ὅσα ὑφίσταται τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐντὸς τῶν ὑγιεινῶν ἐκείνων τοίχων. Ὁμολογῶ δὲ, ὅτι μεθ' ὅσα εἶχα ἀκούσῃ περὶ τούτου, εἰσῆλθον ὄχι ἄνευ τρόμου τινὸς, οἱ δὲ ἀναγνῶσταί μου θὰ ἴδωσιν, ἐὰν δὲν ἤμην διὰ τοῦτο συγγνώμης ἄξιος. Ἀκόμη καὶ τώρα ὅταν τὸ συλλογίζωμαι, αἰσθάνομαι δύο σταγονίδια ἱδρῶτος εἰς τοὺς κροτάφους, τὰ ὁποῖα προσμένουν πότε θὰ φθάσω εἰς τὸ ἔπακρον τῆς περιγραφῆς, διὰ νὰ τρέξωσιν εἰς τὰς παρειάς μου. Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ τί ἐπέπρωτο εἰς τὸ πτωχόν μου σαρκίον. Εἰσέρχομαι μετὰ δειλίας καὶ εὑρίσκομαι ἐν τῷ μέσῳ αἰθούσης, περὶ ἧς ἀμφιβάλλω πρὸς στιγμὴν, ἐὰν εἶνε θέατρον ἢ νοσοκομεῖον. Ἐν τῷ μέσῳ ἀναβρύει πῖδαξ, ἐστεμμένος μὲ ἄνθη, τοὺς δὲ τοίχους περιθέει ἐξώστης ξύλινος, ὅπου κοιμῶνται βαθέως ἢ καπνίζουσι νυσταλέοι τοῦρκοί τινες ἐξηπλωμένοι ἐπὶ στρωμάτων, καὶ τυλιγμένοι ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν μὲ πανία λευκότατα. Ἐν ᾧ δὲ περιφέρω κύκλῳ τὸ βλέμμα ἀναζητῶν τὸν λουτράριον, δύο κοντόχονδροι μελαψοὶ ἡμίγυμνοι ὀρθοῦνται ἐνώπιόν μου ὡς δύο φάσματα, καὶ μ' ἐρωτῶσιν ἀμφότεροι ὁμοῦ διὰ φωνῆς ὑποκώφου: *Χαμάμουν;*[1] (λουτρόν;)—*Ἔββετ* (μάλιστα), ἀποκρίνομαι μὲ λεπτότατόν τι ἴχνος φωνῆς. Μοὶ νεύουσι νὰ τοὺς ἀκολουθήσω, καὶ μὲ ἀναῤῥυμουλκοῦσι διὰ κλιμακιδίου ξυλίνου εἰς δωμάτιον πλῆρες ψιάθων καὶ προσκεφαλαίων, ὅπου μὲ δίδουν νὰ καταλάβω ὅτι πρέπει νὰ ἐκδυθῶ. Μοῦ ῥίπτουσι περὶ τὴν ὀσφὺν πανίον κυανόλευκον, μοῦ τυλίσσουν τὴν κεφαλὴν μὲ τεμάχιόν τι βαμβακεροῦ ὑφάσματος, μοῦ περνοῦν εἰς τοὺς πόδας δύο κρουπέζας κολοσσιαίας, μὲ λαμβάνουσιν ἐκ τῶν μασχαλῶν ὥς τινα μεθυσμένον, καὶ μὲ φέρουσιν ἢ μᾶλλον μὲ μεταφέρουσιν εἰς ἄλλην αἴθουσαν θερμὴν καὶ ἡμισκότεινον, ὅπου μ' ἐξαπλώνουσιν ἐπὶ τάπητος, καὶ στηρίξαντες τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς ὀσφύος, ἵστανται οὕτως ἀναμένοντες πότε θὰ μαλακώσῃ τὸ δέρμα μου. Ὅλαι αὗται αἱ προπαρασκευαὶ, αἵτινες ἔχουσι πολὺ τὸ παρεμφερὲς πρὸς παρασκευὰς βασανιστηρίους, μοῦ διεγείρουσιν ἐν τῇ ψυχῇ ἀνησυχίαν, ἥτις μεταβάλλεται εἰς αἴσθημα ἔτι ὀλιγώτερον ἔντιμον, ὅτε οἱ δύο δεσμοφύλακές μου μοῦ ψαύουσι τὸ μέτωπον, ἀνταλλάσσουσι πρὸς ἀλλήλους βλέμμα σημαῖνον:—ἐμπορεῖ νὰ βαστάξῃ—καὶ φαίνονται ὡς νὰ θέλωσι νὰ εἴπωσιν: — εἰς τὸν τροχὸν — λαβόντες με δ' ἐκ τῶν χειρῶν μὲ μεταφέρουσιν εἰς τρίτην αἴθουσαν. Ἐνταῦθα δ' αἰσθάνομαί τι παραδοξότατον. Νομίζω ὅτι εὑρίσκομαι εἰς ναὸν ὑποβρύχιον. Βλέπω ἀμυδρῶς διὰ μέσου πέπλου λευκοῦ ἀτμῶν ὑψηλοὺς μαρμαρίνους τοίχους, κίονας, ἀψῖδας, θόλον μὲ θυρίδας, δι' ὧν κατέρχονται ἀκτῖνες φωτὸς ἐρυθροῦ, κυανοῦ καὶ πρασίνου, φάσματα λευκὰ, ἐρχόμενα καὶ ἀπερχόμενα ἐγγὺς καὶ κατὰ μῆκος τῶν τοίχων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἀνθρώπους ἡμιγύμνους κειμένους ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς πτώματα, ὑπεράνω τῶν ὁποίων ἵστανται ἄλλοι ἄνθρωποι ἡμίγυμνοι, κεκυφότες δὲ πρὸς αὐτοὺς, ὡς ἰατροὶ ἐνεργοῦντες αὐτοψίαν. Ἡ θερμοκρασία τῆς αἰθούσης εἶνε τοιαύτη, ὥστε μόλις εἰσῆλθον καὶ αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν κάθιδρον, καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἐξέλθω πλέον ἐκεῖθεν ἄλλως, εἰμὴ ὑπὸ τὸ σχῆμα ποταμίσκου, ὅπως ὁ ἐραστὴς τῆς Ἀρεθούσης. Οἱ δύο μελαψοὶ μεταφέρουσι τὸ σῶμά μου εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, καὶ τὸ διευθετοῦσιν ἐπάνω εἴδους τινὸς ἀνατομικῆς τραπέζης, ἥτις εἶνε μεγάλη πλὰξ ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, ἀνυψωμένη ὀλίγον ἐκ τοῦ ἐδάφους, οὗ κάτωθεν καίουσιν αἱ θερμάστραι. Ἡ πλὰξ καίει, καὶ ἐγὼ τὰ χάνω καιόμενος· ἀλλ' εἶμαι πλέον ὅπου εἶμαι ἐπὶ τῆς πλακὸς, καὶ φωνάζω μόνον. Οἱ δύο μελαψοὶ ἀρχίζουν τότε τὰς *ζωτομίας* των (vivesezione), ὑποτονθορύζοντες ᾆσμά τι πένθιμον. Μοῦ τσιμποῦν τὰς χεῖρας, τοὺς πόδας, μοῦ πιέζουν τοὺς μυῶνας, μὲ κάμνουν νὰ τρίζουν αἱ κλειδώσεις μου, μὲ τρίβουν, μὲ θλίβουν, μὲ συνθλίβουν· μὲ στρέφουν τὰ 'πίστομα, καὶ ἐξ-

1. Σημ. τ. μεταφρ. Ὁ μεταφραστὴς δὲν γνωρίζει τὸν τύπον τῆς τουρκικῆς ταύτης λέξεως, διὰ νὰ τὸν διορθώσῃ, ὅπως ἔπραξεν ἐνιαχοῦ. Ἐν γένει δὲ δὲν ἀναλαμβάνει καμμίαν εὐθύνην διὰ τὰς τοιαύτας καὶ οἱασδήποτε ἄλλας ἐλλείψεις τοῦ συγγραφέως· μικρὰς, ἄλλως καὶ ἀσημάντους.

Digitized by Google

αναρχίζουν· μὲ ἀναστρέφουν ὕπτιον, καὶ πάλιν μὲ ἀναστρέφουν· μὲ ἐκτείνουν, μὲ συστέλλουν ὡς πλαγγόνα ἐκ ζύμης, εἰς τὴν ὁποίαν θέλουν νὰ δώσουν σχῆμά τι, τὸ ὁποῖον αὐτοὶ ἔχουν κατὰ νοῦν, ἀλλ' ὅπερ μὴ κατορθώνοντες λυσσῶσιν ἐξ ὀργῆς. Ἀκολούθως λαμβάνουσι μικράν τινα ἀναψυχήν· καὶ μετ' ὀλίγον νέα τσιμπήματα καὶ θλίψεις καὶ συνθλάσεις τοιαῦται, ὥστε ἤρχισα νὰ φοβῶμαι, ὅτι ἡ τελευταία μου ὥρα ἔφθασε. Τέλος, ὅτε πλέον τὸ σῶμά μου ὅλον ἀναβλύει ὕδωρ ὡς σπόγγος ἐκπιεζόμενος, ὅτε τὸ αἷμά μου διαφαίνεται ὑπὸ τὴν ἐπιδερμίδα, ὅτε πλέον εἶδαν καὶ αὐτοὶ καὶ ἐπείσθησαν, ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε πλέον δυνατὸν νὰ προχωρήσῃ, σύρουν τὸ λείψανόν μου ἐκ τῆς βασανιστηρίου ἐκείνης κλίνης καὶ τὸ μεταφέρουσιν εἰς γωνίαν τινά, ἐνώπιον μικρᾶς κόγχης, ἐξ ἧς προέχουσι δύο χαλκοῖ κρουνοί, προχέοντες ὁ μὲν θερμὸν ὁ δὲ ψυχρὸν ὕδωρ ἐντὸς μαρμαρίνου πυέλου. Ἀλλ' οἴμοι! Ἐδῶ ἀρχίζει ἄλλο μαρτύριον. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ τὰ πράγματα λαμβάνουσι κάποιαν πορείαν, ὅπου, χωρὶς ἀστεϊσμούς, ἐγὼ σκέπτομαι ἐὰν δὲν πρέπει νὰ ἀστράψω μίαν τοῦ ἑνὸς ἀπ' ἐδῶ καὶ μίαν τοῦ ἄλλου ἀπ' ἐκεῖ, καὶ νὰ τὸ στρήψω ἔξω, ὅπως εὑρίσκομαι. Ὁ εἷς τῶν δύο βασανιστῶν μου φορεῖ χειρόκτιον ἐκ δέρματος καμήλου, καὶ ἀρχίζει νὰ μοῦ τρίβῃ τὴν ῥάχιν, τὸ στῆθος, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας μεθ' ὅσης χάριτος θὰ ἐξύστριζέ τις ἵππον, καὶ τὸ ξύστρισμα τοῦτο παρατείνεται ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τὸ ξύστρισμα, μοῦ ῥίπτουν ἐπάνω χείμαῤῥον ὕδατος χλιαροῦ, καὶ λαμβάνουσιν ἀναψυχήν. Λαμβάνω δὲ καὶ ἐγὼ ἀναψυχήν, δοξάζων τὸν Θεὸν ὅτι ἐτελείωσεν ἡ ἱστορία. Ἀλλ' ἡ ἱστορία δὲν ἐτελείωσεν! Ὁ θηριώδης μελαψὸς ἐκβάλλει τὸ χειρόκτιόν του, καὶ ἐξαναρχίζει μὲ γυμνὴν τὴν χεῖρα. Ἐγὼ τότε ἀδημονῶν καὶ χαλεπαίνων σφόδρα, τοῦ κάμνω νόημα νὰ παύσῃ· ἀλλ' ἐκεῖνος δεικνύων μοι τὴν χεῖρα, μοὶ ἀποδεικνύει, πρὸς μέγαν μου θαυμασμόν, ὅτι πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀκόμη τὸ τρίψιμον. Ἐτελείωσε τὸ τρίψιμον, καὶ πάλιν ἄλλο περίχυμα ὕδατος, καὶ ἀκολούθως ἄλλα πάλιν πράγματα. Λαμβάνουν καὶ οἱ δύο ἀπομάκτραν ἐκ στυππείου διάβροχον ἀπὸ σάπωνα κρητικόν, καὶ μὲ σαπωνίζουν ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ὀνύχων. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τὸ σαπώνισμα, μοῦ ῥίπτουν ἐπάνω ἕνα κατακλυσμὸν ὕδατος ἀρωματικοῦ, καὶ ἐξαναρχίζουν τὴν διὰ τοῦ στυππείου ἀπόσμηξιν. Ἀλλὰ τὴν φορὰν αὐτὴν τὸ στυππεῖον, χάρις τῷ Θεῷ, εἶνε στεγνόν, καὶ ὁ σκοπός των εἶνε νὰ μὲ σπογγίσουν. Μὲ ἀπεσπόγγισαν, μοῦ φασκιώνουν ἔπειτα τὴν κεφαλήν, μοῦ περνοῦν εἰς τοὺς πόδας τὰς κρουπέζας, μὲ τυλίσσουν ἐντὸς σινδόνος, καὶ μὲ ὁδηγοῦσιν ὀπίσω εἰς τὴν δευτέραν αἴθουσαν, μετὰ μικρὰν δ' ἐκεῖ διανάπαυσιν, μ' ἐπαναφέρουσιν εἰς τὴν πρώτην αἴθουσαν. Ἐδῶ εὑρίσκω στρωμνὴν χλιαράν, ἐφ' ἧς ἐξαπλώνομαι μαλακότατα, καὶ οἱ δύο δήμιοί μου μοῦ δίδουν τὰ τελευταῖα τσιμπήματα, διὰ νὰ ἐξομαλύνωσι καθ' ὅλα τὰ μέλη τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Μετὰ ταῦτα μοῦ βάλλουν ἓν προσκέφαλον κεντημένον ὑποκάτω τῆς κεφαλῆς, ἓν σκέπασμα λευκὸν ἐπάνω μου, μίαν καπνοσύριγγα εἰς τὸ στόμα, μίαν λεμονάδαν εἰς τὸ πλάγι, καὶ μὲ ἀφίνουν ἐκεῖ δροσερόν, κοῦφον, εὐώδη, μὲ τὴν διάνοιαν γαληνιαίαν καὶ τὴν καρδίαν πλήρη εὐαρεσκείας, καὶ ἀπολαύοντα τὸ αἴσθημα τῆς ζωῆς τόσον ἁγνόν, τόσον νεανικόν, ὥστε μοὶ φαίνεται, ὅτι ἐγεννήθην τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης, ὡς ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὅτι ἀκούω ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου τὰ λεπτὰ πτερυγίσματα τῶν Ἐρωτιδέων.

*
* *

Μετὰ τοιαύτην εὐάρεστον κατάστασιν θέλοντες νὰ ἐπανίδωμεν τὸν οὐρανόν, τὸ καλίτερον ἀπὸ ὅλα εἶνε ν' ἀναῤῥιχηθῶμεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ λιθίνου ἐκείνου Τιτᾶνος, ὅστις καλεῖται *πύργος τοῦ Σερασκιὲρ καπουσοῦ* ἢ *τοῦ Σερασκεράτου*. Πιστεύω, ὅτι ὁ Σατανᾶς, ἐὰν ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τινὰ καὶ πάλιν μὲ τὴν προσφορὰν τῆς βασιλείας τοῦ κόσμου, θὰ ἦτο βέβαιος περὶ τῆς ἐπιτυχίας του, ἐὰν μετέφερε τὸ θῦμά του ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν ἐκείνην. Ὁ πύργος οὗτος, κτισθεὶς ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαχμοὺδ τοῦ Β', ἵσταται ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου λόφου τῆς Σταμποὺλ, ἐν μέσῳ τοῦ εὐρυτάτου προαυλίου τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου, καθ' ὃ μέρος οἱ τοῦρκοι καλοῦσιν ὀμφαλὸν τῆς πόλεως. Ἐκτίσθη δὲ κατὰ μέγα μέρος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου τῆς Προποντίδος εἰς σχῆμα πολυγώνου κανονικοῦ δεκαὲξ πλευρῶν, καὶ ἀνορθοῦται εἰς τὰ ὕψη τολμηρὸς καὶ ῥαδινὸς ὡς κίων, ὑπερέχων ἱκανῶς τοὺς ἐγγὺς αὐτοῦ γιγαντιαίους μιναρέδες τοῦ τζαμίου τοῦ Σουλεϊμάν. Ἀναβαίνεις δ' εἰς αὐτὸν διὰ κλίμακος ἑλικοειδοῦς, φωτιζομένης δι' ὀλίγων θυρίδων τετραγώνων, δι' ὧν διορᾶται, κατὰ τὴν ἀνάβασιν, ἄλλοτε ὁ Γαλατᾶς, ἄλλοτε ἡ Σταμποὺλ, καὶ ἄλλοτε τὰ προάστεια τοῦ Κερατίου κόλπου· πρὶν δὲ φθάσῃς ἀκόμη εἰς τὸ μέσον τοῦ πύργου, ῥίπτεις ἔξω τὸ βλέμμα, καὶ νομίζεις, ὅτι εὑρίσκεσαι εἰς τὰ σύννεφα. Ἐνίοτε ἀναβαίνων αἰσθάνεσαι ἐλαφρόν τινα κρότον ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς σου, καὶ ἐν τῷ ἅμα σχεδὸν φάσμα τι φαίνεται καὶ χάνεται, καὶ νομίζεις ὅτι εἶνε πρᾶγμά τι, ὅπερ κατακρημνίζεται μᾶλλον παρὰ καταβαίνει· εἶνε εἷς τῶν φυλάκων, οἵτινες νυχθημερὸν ἵστανται ἄγρυπνοι εἰς τὴν σκοπιὰν τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου, ὅστις πιθανῶς εἶδεν εἰς ἀπώτατόν τι σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος ἐλάχιστόν τι νεφύδριον καπνοῦ ὑπόπτου, καὶ τρέχει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸ Σερασκεράτον. Ἡ κλίμαξ ἔχει διακοσίας περίπου βαθμῖδας, καὶ ἄγει εἰς εἶδός τι ἐξώστου περιφεροῦς, ἐστεγασμένου ἄνωθεν καὶ ὑαλοφράκτου κύκλοθεν, ὅπου γυρίζει ἀδιαλείπτως φύλαξ τις, ὅστις καὶ προσφέρει καφὲν εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸν πύργον. Ὁ-

Digitized by Google

ταν κατὰ πρῶτον εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ διαφανὲς τοῦτο καρχήσιον, ὅπερ φαίνεται ὡς μετέωρον ὅλως ἱστάμενον μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, στραφῇ δὲ πέριξ καὶ ἀποβλέψῃ ἔξω εἰς τὸ ἄπειρον κυανοῦν κενὸν, καὶ ἀκούσῃ τὸ σύριγμα τοῦ ἀνέμου, τὰς ὑέλους νὰ κροτοῦν, καὶ τὸ κάτωθέν του κύτος νὰ τρίζῃ, ἰλιγγιᾷ σχεδὸν καὶ σκέπτεται νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ πανοράματος. Ἀλλ' ὅταν ἴδῃ πάλιν τὸ κλιμακίδιον τὸ ἐπεστηριγμένον ἐπὶ τῆς θυρίδος τῆς στέγης, τὸ θάῤῥος ἐπανέρχεται, ἀναβαίνει μὲ παλλομένην καρδίαν, καὶ ἐκβάλλει κραυγὴν θαυμασμοῦ. Ὅλη ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε ἐκεῖ, καὶ μὲ μίαν περιστροφὴν τῶν ὀφθαλμῶν περιέλαβέ τις τὰ πάντα. Ὅλοι οἱ λόφοι καὶ ὅλαι αἱ κοιλάδες τῆς Σταμποὺλ, ἀπὸ τοῦ Ἑπταπυργίου μέχρι τοῦ νεκροταφείου τοῦ Ἐγιοὺπ, ὅλος ὁ Γαλατᾶς καὶ ὅλον τὸ Σταυροδρόμιον, φαίνονται ἐκεῖθεν ὡς νὰ εἶνε ὑποκάτω τοῦ πύργου, καὶ τὸ βλέμμα πίπτει καθέτως ἐπ' αὐτά· ὅλον τὸ Σκούταρι εὑρίσκεται ὑποκάτω· τρεῖς σειραὶ πόλεων, ἀλσῶν καὶ στόλων, αἵτινες ἐκτείνονται ἐπ' ἀθέατον παρὰ τρεῖς μαγικὰς παραλίας, καὶ ἄλλαι ταινίαι ἀτελεύτητοι χωρίων καὶ κήπων, αἵτινες ἀφανίζονται διέρπουσαι πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς γῆς· ὅλος ὁ Κεράτιος κόλπος, ἀκίνητος, κρυστάλλινος, καὶ κατάστικτος ἀπὸ ἀναρίθμητα καΐκια, ἅτινα φαίνονται ὡς μυιάρια πλέοντα· ὅλος ὁ Βόσπορος, ὅστις φαίνεται ἀποκεκλεισμένος ὑπὸ τῶν τῇδε κακεῖσε μᾶλλον προεχόντων εἰς τὴν θάλασσαν λόφων, καὶ παριστᾷ τὴν εἰκόνα λιμνῶν ἀλληλοδιαδόχων, ὧν ἑκάστη περικυκλοῦται ἀπὸ μίαν πόλιν, καὶ ἑκάστη πόλις περιστέφεται ἀπὸ κήπους· πέραν τοῦ Βοσπόρου ὁ Εὔξεινος κυανόχρους καὶ συγχεόμενος πρὸς τὸν οὐρανόν· ἑτέρωθεν ἡ Προποντὶς, ὁ κόλπος τῆς Νικομηδείας, αἱ νῆσοι τῶν Πριγκίπων, τὰ παράλια τῆς Εὐρώπης καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀσίας κατάλευκα ἐκ τῶν κωμοπόλεων· ἐπέκεινα δὲ τῆς Προποντίδος ὁ Ἑλλήσποντος λάμπων ὡς λεπτὸν ἔλασμα ἀργύρου· ἐκτὸς τοῦ Ἑλλησπόντου ἀμυδρά τις καὶ διαλείπουσα μαρμαρυγὴ, ἥτις εἶνε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ σκοτεινή τις καμπύλη γραμμὴ, τὰ παράλια τῆς Τρωάδος· ἐκεῖθεν τὸ Σκούταρι, ἡ Βιθυνία καὶ ὁ Ὄλυμπος· πέραν τῆς Σταμποὺλ αἱ κυμαινόμεναι καὶ κιτρινωπαὶ ἐρημίαι τῆς Θράκης· δύο κόλποι, δύο πορθμοὶ, δύο ἤπειροι, τρεῖς θάλασσαι, ἑκατὸν πόλεις, μυριὰς θόλων ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ὀβελίσκων, δόξα χρωμάτων καὶ φωτὸς, ἱκανὴ νὰ σ' ἐμβάλῃ εἰς ἀμφιβολίαν, ἂν ταῦτα πάντα ὅσα βλέπεις ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἡμέτερον πλανήτην, ἢ εἰς ἄλλο τι ἄστρον μᾶλλον εὐνοούμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

* * *

Καὶ ἐπὶ τοῦ πύργου τοῦ Σερασκεράτου, ὅπως καὶ ἐπὶ τοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ, ὅπως ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γεφύρας, ὅπως εἰς τὸ Σκούταρι, ἠρώτησα ἑκατοντάκις ἐμαυτόν :—Ἀλλὰ πῶς ποτε ἠδυνήθης νὰ ἐρωτευθῇς τὴν Ὁλλάνδαν ;—Καὶ ὄχι μόνον ἡ Ὁλλάνδα, ἀλλὰ καὶ οἱ Παρίσιοι, καὶ ἡ Μαδρίτη, καὶ ἡ Σιβιλία μοὶ ἐφαίνοντο πόλεις σκοτειναὶ καὶ μελαγχολικαὶ, εἰς τὰς ὁποίας θὰ μοὶ ἦτο ἀδύνατον τοῦ λοιποῦ νὰ ζήσω καὶ ἕνα μῆνα μόνον. Ἐσυλλογιζόμην ἔπειτα τὰς ἀτυχεῖς μου περιγραφὰς, καὶ ἔλεγα πρὸς ἐμαυτὸν μετὰ θλίψεως :—Ἄχ, δυστυχή! ποσάκις κατεσπατάλησες τὰς λέξεις : ὡραῖος, ἔκλαμπρος, ἄπειρος! Καὶ τώρα τί μοι μένει νὰ εἴπω περὶ τοῦ θεάματος τούτου ;— Μοὶ ἐφαίνετο δὲ ὅτι περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν θὰ κατώρθωνα νὰ γράψω μηδὲ μίαν κἂν σελίδα.—Ἀλλὰ διατί δὲν δοκιμάζεις; μοὶ ἔλεγεν ὁ φίλος μου Ῥοσσάσκος. Καὶ ἐγὼ τῷ ἀπεκρινόμην :— Πῶς νὰ δοκιμάσω, ἀφ' οὗ δὲν ἔχω τί νὰ εἴπω !— Ἄλλοτε πάλιν, τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; τὸ θέαμα τοῦτο, διὰ μερικὰ δευτερόλεπτα, κατά τινας ὥρας, καὶ κατά τινας τοῦ φωτὸς περιστάσεις, μοὶ ἐφαίνετο οὐδαμινὸν, καὶ τότε ἀνέκραζον ἔντρομος :— Ὦ, ποῦ εἶνε ἡ Κωνσταντινούπολίς μου ;— Ἄλλοτε πάλιν μὲ κατελάμβανε θλῖψις ἄφατος, ἀναλογιζόμενον, ὅτι, ἐν ᾧ ἐγὼ παριστάμην εἰς τὸ θέαμα τῆς ἀπείρου ἐκείνης ἐκτάσεω; καὶ τοῦ κάλλους ἐκείνου, ἡ μήτηρ μου εὑρίσκετο ἐντὸς μικροῦ δωματίου, ὁπόθεν δὲν φαίνεται ἄλλο τι παρὰ μία αὐλὴ κατάσκιος καὶ λεπτή τις ταινία οὐρανοῦ· τοῦτο δὲ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο πταῖσμά μου, καὶ θὰ ἔδιδα ἕνα ὀφθαλμὸν διὰ νὰ ἔχω εἰς τὸ πλευρόν μου τὴν καλήν μου πρεσβῦτιν, καὶ νὰ τὴν συνοδεύω εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν. Ἡ ἡμέρα ἐν τούτοις διήρχετο σχεδὸν πάντοτε φαιδρὰ καὶ ἐλαφρὰ ὡς ὥρα μέθης, ὁσάκις δ' ὑπερίσχυεν ἡ μελαγχολία, ὁ φίλος μου καὶ ἐγὼ εἴχομεν μέσον ἀσφαλέστατον πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπ' αὐτῆς. Κατεβαίναμεν εἰς τὸν Γαλατᾶν, ἐμβαίναμεν εἰς δύο καΐκια δίκωπα, τὰ πλέον ποικιλόγλυπτα καὶ τὰ πλέον κατάχρυσα τοῦ ὅρμου, ἐλέγομεν μεγαλοφώνως : — Ἐγιοὺπ !—καὶ ἤδη ἤμεθα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Κερατίου κόλπου. Οἱ κωπηλάται μας ὠνομάζοντο Μαχμοὺδ, Βαγιαζὴτ, Ἰβραὴμ, Μουρὰτ, εἶχον ἕκαστος εἴκοσιν ἔτη ἡλικίας καὶ δύο χεῖρας σιδηρᾶς, καὶ ἔτρεχον ἐξ ἁμίλλης παροτρύνοντες ἀλλήλους μεγαλοφώνως καὶ γελῶντες ὡς παιδία· ὁ οὐρανὸς ἦτο γαλήνιος, καὶ ἡ θάλασσα διαφανής· ἀνετείναμεν πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ εἰσπνέωμεν κατὰ μείζονας καὶ μακροτέρας δόσεις τὸν μοσχοβολοῦντα ἀέρα, καὶ ἀφίναμεν τὴν χεῖρα κρεμαμένην ἐκτὸς τοῦ καϊκίου εἰς τὸ νερόν. Τὰ δύο καΐκια ἐπέτων, ἑκατέρωθεν δ' ἀπεμακρύνοντο φεύγοντα ἀπὸ τοῦ βλέμματος ἡμῶν τὰ κιόσκια, τὰ παλάτια, οἱ κῆποι, τὰ τζαμία· ἐνομίζομεν ὅτι ἐφερόμεθα ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων, καὶ διηρχόμεθα κόσμον μαγικὸν, ἄφατος δ' ἦτο ἡ χαρὰ, ἣν τότε συνησθανόμεθα, ὅτι εἴμεθα νέοι καὶ εὑρισκόμεθα εἰς Σταμποὺλ, ὁ Ὑοὺγκ ἔψαλλεν, ἐγὼ δὲ ἀπήγγελλον τὰ Ἀνατολικὰ τοῦ Βίκτωρος Οὑγκὼ, καὶ ἔβλεπα δι-

Digitized by Google

αυγάζουσαν πότε δεξιά καὶ πότε ἀριστερά, πότε πλησίον καὶ πότε μακρὰν ἡμῶν ὄψιν φιλόστοργον, ἐστεμμένην μὲ λευκὰς τρίχας, ἐφ' ἧς ἔλαμπε μειδίαμα γλυκύτατον, καὶ ἥτις ἔλεγεν: — Ἔσο εὐτυχής, υἱέ μου! Σὲ εὐλογῶ, καὶ σὲ ἀκολουθῶ.

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

Καὶ νῦν, ἐὰν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ Μοῦσαν καὶ πτωχὸς συγγραφεὺς ὁδοιπορικῶν, τὴν ἐπικαλοῦμαι συνάπτων τὰς χεῖρας, διότι ὁ νοῦς μου χάνεται «ἐνώπιον τοῦ εὐγενοῦς θέματος», καὶ αἱ μεγάλαι γραμμαὶ τοῦ βυζαντινοῦ ναοῦ τρέμουσιν ἐνώπιόν μου, ὡς εἰκὼν ἀντανακλωμένη ἐπὶ ὕδατος τεταραγμένου. Ἡ Μοῦσα ἄς μ' ἐμπνεύσῃ, ἡ Ἁγία Σοφία ἄς μὲ φωτίσῃ, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἄς μὲ συγχωρήσῃ.

Ὡραίαν τινὰ πρωΐαν τοῦ Ὀκτωβρίου συνοδευόμενοι ὑπὸ ἑνὸς τῶν τούρκων καβάσιδων τοῦ ἰταλικοῦ προξενείου, καὶ ἑνὸς διερμηνέως ἕλληνος, ὑπήγαμεν τέλος πάντων νὰ ἐπισκεφθῶμεν «τὸν ἐπίγειον παράδεισον, τὸ δεύτερον στερέωμα, τὸ ἅρμα τῶν Χερουβεὶμ, τὸν θρόνον τῆς Θείας Δόξης, τὸ θαῦμα τῆς γῆς, τὸν μεγαλίτερον ναὸν τοῦ κόσμου, μετὰ τὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου». Ἡ τελευταία αὕτη γνώμη—ὅπως γνωρίζουσιν οἱ ἐν Βύργοις, Κολωνίᾳ, Μεδιολάνοις καὶ Φλωρεντίᾳ φίλοι μου—δὲν εἶνε ἰδική μου, καὶ δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ τὴν παραδεχθῶ· τὴν ἀνέφερα δὲ ὁμοῦ μὲ τὰς ἄλλας, διότι εἶνε μία ἐκ τῶν πολλῶν φράσεων, ὅσας καθιέρωσεν ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἑλλήνων, καὶ τὰς ὁποίας ὁ ἡμέτερος διερμηνεὺς ἐπανελάμβανε καθ' ὁδόν. Καὶ ἐπίτηδες ἐξελέξαμεν ὁμοῦ μὲ τὸν γέροντα τοῦρκον καβάσιν καὶ ἕνα γέροντα ἕλληνα διερμηνέα, μὲ τὴν ἐλπίδα, ἧς δὲν ἐψεύσθημεν, νὰ ἴδωμεν εἰς τὰς ἐξηγήσεις καὶ τὰς μυθολογίας, ὅσας ἔμελλον νὰ μᾶς εἴπωσι, συγκρουομένας τὰς δύο θρησκείας, τὰς δύο ἱστορίας, τοὺς δύο λαούς, καὶ ἐξ ὧν ἔμελλον νὰ εἴπωσιν ὁ μὲν ὑπερυψῶν τὴν ἐκκλησίαν, ὁ δὲ ἐκθειάζων τὸ τζαμίον, νὰ ἴδωμεν τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ὅπως πρέπει νὰ τὴν ἴδῃ τις μὲ ἕνα ὀφθαλμὸν χριστιανοῦ καὶ μὲ ἕνα ὀφθαλμὸν τούρκου.

Ἡ προσδοκία μου ἦτο μεγάλη, καὶ ἡ περιέργεια ζωηροτάτη· καὶ ὅμως καθ' ὁδὸν ἐσυλλογιζόμην, ὅπως συλλογίζομαι ἀκόμη καὶ τώρα, ὅτι δὲν ὑπάρχει μνημεῖον περίφημον, ἔστω καὶ ἄξιον τῆς φήμης του, ἐξ οὗ νὰ ἀπολαμβάνῃ ἡ ψυχὴ τοῦ θεατοῦ συγκινήσεις τόσον ζωηρῶς καὶ τόσον καθαρῶς εὐαρέστους, ὅσον ἡ συγκίνησις ἡ ἐκ τῆς προσδοκίας τοῦ θεάματος. Ἐὰν ἐπρόκειτο ν' ἀναβιώσω, καὶ ἀναβιῶν νὰ διέλθω μίαν ὥραν ἐξ ἑκάστης ἡμέρας, καθ' ἣν ἐπὶ ζωῆς μου εἶδα μέγα τι πρᾶγμα, θὰ ἐξέλεγα τὴν ὥραν, ἣν διήγαγον ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν εἶπα: — Ἄγωμεν—, μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἤκουσα τὴν λέξιν:— Ἐφθάσαμεν. Ὅταν ὑπάγῃς πρὸς τὴν θέαν, ἡ ψυχή σου νομίζεις ὅτι μεγαλώνει, ὡς διὰ νὰ χωρέσῃ τὸ αἴσθημα τοῦ θαυμασμοῦ, ὅπερ ἐντὸς ὀλίγου θὰ διεγερθῇ ἐν αὐτῇ· σοῦ ἐπανέρχονται εἰς τὴν μνήμην οἱ πόθοι τῆς πρώτης σου νεότητος, οἵτινες ἐφαίνοντο ὄνειρα· ἐπαναβλέπεις τὸν γέροντα καθηγητὴν τῆς γεωγραφίας, ὅστις, ἀφ' οὗ ἐσημείωσεν ἐπὶ τοῦ Χάρτου τῆς Εὐρώπης τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐχάραττεν ἔπειτα εἰς τὸν ἀέρα, μὲ μίαν λαβὴν ταμβάκου μεταξὺ τῶν δακτύλων, τὰ διαγράμματα τοῦ μεγάλου ναοῦ· βλέπεις τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο, καὶ τὴν μικρὰν ἐκείνην ἑστίαν, πρὸ τῆς ὁποίας τὸν προσεχῆ χειμῶνα θὰ περιγραφῇ τὸ μνημεῖον ἐν τῷ μέσῳ κύκλου προσώπων ἐκστατικῶν ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ ἐνεῶν· ἀκούεις ν' ἀντηχῇ τὸ ὄνομα τοῦτο τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰς τὴν κεφαλὴν, εἰς τὴν καρδίαν, εἰς τὰ ὦτά σου, ὡς τὸ ὄνομα ζῶντός τινος πράγματος, ὅπερ μᾶς προσμένει καὶ μᾶς προσκαλεῖ διὰ νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ μέγα τι μυστικόν· ἀναφαίνονται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς σου ἀψῖδες καὶ παραστάδες θαυμασταὶ οἰκοδομημάτων οὐρανομήκων· καὶ ὅταν δὲν ἀπέχῃς πλέον παρὰ ὀλίγα βήματα ἀπὸ τοῦ τέρματος τῆς πορείας σου, αἰσθάνεσαι ἀκόμη ἀνέκφραστόν τινα εὐχαρίστησιν νὰ σταματήσῃς διὰ νὰ παρατηρήσῃς ἓν χαλίκιον, διὰ νὰ ἴδῃς φεύγουσαν μίαν χολοσαύραν, διὰ νὰ διηγηθῇς μίαν ἀστειότητα, διὰ νὰ χάσῃς ὀλίγον καιρὸν, διὰ νὰ ἀναβάλῃς ἐπί τινα λεπτὰ ἀκόμη τὴν στιγμὴν, τὴν ὁποίαν ἐπεθύμησες εἴκοσιν ἔτη, καὶ τὴν ὁποίαν θὰ ἐνθυμῆσαι καθ' ὅλην σου τὴν ζωήν. Ὅθεν καὶ ἐκ τῶν φημιζομένων τούτων ἀπολαύσεων τῶν ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ πολλὰ ὀλίγα πράγματα ἀπομένουν, ὅταν ἀφαιρέσῃς ἀπὸ αὐτὰς τὸ αἴσθημα, ὅπερ προηγεῖται αὐτῶν, καὶ τὸ αἴσθημα ὅπερ ἐπακολουθεῖ. Σχεδὸν δὲ πάντοτε ὑπάρχει, μία ἀπάτη τῆς φαντασίας, εἰς ἣν ἐπακολουθεῖ ἐλαφρά τις ἀπαλλαγὴ ἐκ τῆς ἀπάτης, ἐξ ἧς ὅμως ἡμεῖς, ἐπιμένοντες, ἀναγεννῶμεν νέων ἄλλων ἀπατῶν σμῆνος.

Τὸ τζαμίον τῆς Ἁγίας Σοφίας κεῖται καταντικρὺ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ παλαιοῦ Σεραγίου. Ἐν τούτοις, ὅταν φθάσῃ τις εἰς τὴν πλατεῖαν, ἥτις ἐκτείνεται ἐνώπιον τοῦ Σεραγίου, τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ὅπερ ἑλκύει τὸ βλέμμα, δὲν εἶνε τὸ τζαμίον, ἀλλ' ἡ περίφημος κρήνη τοῦ Σουλτάνου Ἀχμὲδ τοῦ Γ'.

Ἡ κρήνη αὕτη εἶνε ἓν τῶν πρωτοτυποτέρων καὶ πλουσιωτέρων μνημείων τῆς τουρκικῆς τέχνης· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τούτου εἶνε παίγνιον μαρμάρινον, ὅπερ φιλάρεσκος σουλτάνος ἔστησε κατὰ μέτωπον τῆς Σταμπούλ του εἰς μίαν στιγμὴν ἔρωτος. Νομίζω ὅτι μόνον γυνὴ δύναται νὰ περιγράψῃ καλῶς αὐτὸ, ὁ δ' ἐμὸς κάλαμος δὲν εἶνε ἀρκούντως λεπτὸς, ὅπως παραστήσῃ τὴν εἰκόνα του. Ἐκ πρώτης ὄψεως νομίζει τις, ὅτι δὲν εἶνε κρήνη. Ἔχει τὸ σχῆμα μικροῦ τετραγώνου ναοῦ, καὶ σκέπεται ὑπὸ στέγης Σινικῆς, ἧς αἱ κυματοειδεῖς ἄκραι προεκτείνονται πολὺ ἀπὸ τῶν τειχῶν,

Digitized by Google

ὁπόθεν καὶ τὸ ὅλον φαίνεται ὡς μικρά τις *παγόδα*. Εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας εἶνε τέσσαρες πυργίσκοι στρογγύλοι, ἔχοντες παραθύρια κιγκλιδωτά, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τέσσαρα μικρὰ κιόσκια καλλίμορφα, πρὸς ἃ ἀντιστοιχοῦσιν ὑπεράνω τῆς στέγης ἄλλοι τόσοι θολίσκοι κομψοί, φέροντες ἕκαστος ὀβελίσκον πλήρη χάριτος, οἱ δὲ θολίσκοι οὗτοι περιστέφουσιν ἄλλον θόλον μεγαλίτερον ἐν τῷ μέσῳ. Εἰς ἕκαστον τῶν τεσσάρων τοίχων εἶνε δύο κογχίσκαι κομψαί, μεταξὺ δὲ τῶν κογχισκῶν ἀψὶς μὲ ὀξεῖαν τὴν καμάραν, καὶ ὑπὸ τὴν ἀψῖδα κρουνὸς προχέων τὸ ὕδωρ ἐντὸς μικρᾶς δεξαμενῆς. Τὸ ὅλον δὲ οἰκοδόμημα περιθέει ἐπιγραφὴ λέγουσα τάδε :— Ἡ κρήνη αὐτὴ λέγει τὴν ἡλικίαν της ἐν τοῖς ἀκολούθοις στίχοις τοῦ Σουλτάνου Ἀχμὲδ : Στρέψον τὸν κρουνὸν τῆς καθαρᾶς καὶ ἡσύχου ταύτης κρήνης, καὶ ἐπικαλέσθητι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Πίε ἐκ τοῦ ἀενάου καὶ διαυγοῦς τούτου ὕδατος, καὶ δεήθητι ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου.—Τὸ οἰκοδομημάτιον εἶνε ὅλον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὅπερ μόλις φαίνεται ὑπὸ τὰ ἀπειράριθμα κοσμήματα, ὅσα κατακαλύπτουσι τοὺς τοίχους του· εἶνε δὲ ταῦτα ἀψίδια, κογχάρια, κιονίδια, ῥόδα, πολύγωνα, ταινίαι, κεντήματα μαρμάρινα, χρυσώματα ἐπὶ δαπέδου κυανοῦ, παρυφαὶ πέριξ τῶν θολίσκων, ποικιλότευκτα συναρμολογήματα ὑπὸ τὴν στέγην, ψηφοθετήματα ἑκατοντάχρωμα, ἀραβουργῆ μυριόσχημα, ἅτινα φαίνονται ὡς ῥαδιουργοῦντα πῶς νὰ ἑλκύσωσι τὴν προσοχήν σου, καὶ παροξύνουσι σχεδὸν τὸ αἴσθημα τοῦ θαυμασμοῦ. Δὲν εὑρίσκεις μίαν παλάμην μαρμάρου, ἥτις νὰ μὴ εἶνε γλυμμένη, μικρογραφημένη, βασανισμένη. Εἶνε θαῦμα χάριτος, πλούτου καὶ ὑπομονῆς, ἄξιον νὰ τὸ ἔχῃ τις κάτωθεν κώδωνος κρυσταλλίνου· πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον νομίζεις ὅτι δὲν ἔγεινε μόνον διὰ τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ γεῦσιν, καὶ θὰ ἤθελες νὰ ἐκμυζήσῃς ἓν τεμάχιόν του· κειμηλιοδόχη, τὴν ὁποίαν θὰ ἤθελες νὰ ἀνοίξῃς, διὰ νὰ ἴδῃς τί εἶνε μέσα, θεά τις νηπία, ἢ ἀδάμας τις ὑπερμεγέθης, ἢ δακτύλιός τις μαγικός. Ὁ χρόνος ἠμαύρωσε τὰ χρυσώματα, συνέχεε τὰ χρώματα, καὶ ἐμαύρισε τὰ μάρμαρα. Ποῖόν τι ἆρά γε ὅμως θὰ ἦτο τὸ κολοσσιαῖον τοῦτο κειμήλιον, ὅτε κατὰ πρῶτον ἀπεκαλύφθη, ὅλον νέον καὶ φεγγοβόλον, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Σολομῶντος τοῦ Βοσπόρου πρὸ ἑκατὸν ἑξήκοντα ἐτῶν ; Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀπηρχαιωμένον καὶ ἠμαυρωμένον, ὅπως ἐπανευρίσκεται σήμερον, ἔχει τὰ πρωτεῖα ὅλων τῶν μικρῶν θαυμασίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐκτὸς δὲ τούτου εἶνε μνημεῖον οὕτω καθαρῶς τουρκικόν, ὥστε ἀφ' οὗ ἅπαξ τὸ ἴδῃς, ἐγχαράττεται διὰ παντὸς εἰς τὴν μνήμην σου ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν εἰκόνων, ὅσαι ταλαντεύονται κατόπιν ἐν τῇ διανοίᾳ σου ὅλαι ὁμοῦ, ὁσάκις ἠχήσῃ πρὸς τὰ ὦτά σου τὸ ὄνομα τῆς Σταμπούλ, καὶ συναποτελοῦσιν οὕτως εἰπεῖν τὸ δάπεδον τῆς ἀνατολικῆς εἰκόνος, ἐφ' οὗ θὰ περιστρέφεται ἀδιαλείπτως ἡ διάνοιά μας.

Ἐκ τῆς κρήνης ταύτης φαίνεται τὸ τζαμίον τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπερ καταλαμβάνει μίαν ὅλην πλευρὰν τῆς πλατείας.

Ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις δὲν ἔχει τι τὸ ἀξιοσημείωτον. Τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ προσελκύει τὴν προσοχήν, εἶνε οἱ τέσσαρες ὑψηλότατοι λευκοὶ μιναρέδες, οἵτινες ἀνυψοῦνται εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ οἰκοδομήματος ἐπὶ κρηπίδων ἐχουσῶν μέγεθος οἴκων. Ὁ περίφημος θόλος φαίνεται μικρός. Δὲν νομίζεις ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ θόλος, ὅστις φαίνεται περιστρεφόμενος κυκλοτερῶς ἐν τῷ κυανῷ αἰθέρι, ὡς ἡ κεφαλὴ Τιτᾶνος, ἀπὸ τὸ Σταυροδρόμιον, ἀπὸ τὸν Βόσπορον, ἀπὸ τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, καὶ ἀπὸ τοὺς λόφους τῆς Ἀσίας. Εἶνε θόλος πεπιεσμένος, ἔχων εἰς τὰ πλευρά του δύο ἄλλους μεσαίους θόλους, μολυβδοσκεπής, καὶ περιεστεμμένος μὲ παράθυρα, ἐπερειδόμενος ἐπὶ τεσσάρων τοίχων ἐπικεχρισμένων μὲ μακρὰς λευκὰς καὶ ῥοδοχρόους ταινίας, ἐπερειδομένων καὶ αὐτῶν ἐπὶ ὑπερμεγέθων ἀντιτειχισμάτων, ὧν πέριξ ἀνυψοῦνται πολλὰ μικρὰ οἰκοδομήματα ὄψεως εὐτελοῦς— λουτρά, σχολεῖα, μαυσωλεῖα, νοσοκομεῖα, καὶ μαγειρεῖα διὰ τοὺς πτωχοὺς—ἅτινα ἀποκρύπτουσι τὸ ἀρχαῖον ἀρχιτεκτονικὸν σχῆμα τῆς βασιλικῆς. Δὲν φαίνεται παρὰ ὄγκος βαρύς, ἀκανόνιστος, χρώματος κεκονιαμένου, γυμνὸς ὡς φρούριον, καὶ ὄχι τόσον μέγας κατὰ τὸ φαινόμενον, ὥστε νὰ ὑποθέσῃ, ὅστις δὲν τὸ γνωρίζει, ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ κρύπτεται τὸ ἄπειρον κενὸν τοῦ κύτους τῆς Ἁγίας Σοφίας. Τοῦ ἀρχαίου ναοῦ δὲν φαίνεται, κυρίως εἰπεῖν, εἰμὴ ὁ θόλος, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἄνευ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ ἀργυροειδοῦς λάμψεως, ἥτ[illegible] ἐφαίνετο, κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἑλλήνων, ἀπὸ [illegible] κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου. Πάντα τὰ ἄλλα εἶνε μ[illegible] σουλμανικά. Εἷς μιναρὲς ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Κ[illegible] τακτητοῦ, εἷς ἄλλος ὑπὸ Σελὴμ τοῦ Β', καὶ [illegible] δύο ἄλλοι ὑπὸ Ἀμουρὰτ τοῦ Γ'. Ὁ αὐτὸς Ἀμου[illegible] ρὰτ ἀνήγειρε καὶ τὰ ἀντιτειχίσματα περὶ τὰ τ[illegible] λη τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, διὰ νὰ στηρίξῃ τοὺς [illegible] χους, διασεισθέντας ὑπὸ σεισμοῦ, καὶ τὴν ὑ[illegible] μεγέθη χαλκῆν ἡμισέληνον, τὴν ἐστημένην [illegible] τῆς κορυφῆς τοῦ θόλου, ἧς μόνον τὸ χρύσω[illegible] ἐστοίχισε πεντήκοντα χιλιάδας δουκάτων. [illegible] παλαιὸν προαύλιον ἠφανίσθη, τὸ βαπτιστήρ[illegible] μετεβλήθη εἰς μαυσωλεῖον τοῦ Μουσταφᾶ καὶ [illegible] βραὴμ τοῦ Α', ὅλα δὲ τὰ ἄλλα μικρὰ οἰκοδο[illegible] ματα, τὰ προσηρτημένα εἰς τὴν ἑλληνικὴν [illegible] κλησίαν, ἢ κατεστράφησαν, ἢ ἀπεκρύφθησαν α[illegible] νέα τείχη, ἢ μετεσχηματίσθησαν οὕτως ὥστ[illegible] εἶνε πλέον ἀγνώριστα. Ἁπανταχόθεν τὸ τζαμίον ὠθεῖ, πιέζει καὶ μεταμφιέζει τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις δὲν ἔχει πλέον ἐλευθέραν παρὰ μόνον τὴν κεφαλήν, ἐφ' ἧς ὅμως ἐπαγρυπνοῦσιν, ὡς τέσσαρες φρουροὶ γιγάντειοι, οἱ τέσσαρες αὐτοκρατορικοὶ

Digitized by Google

μιναρέδες. Ἀπ' ἀνατολῶν ὑπάρχει μία πύλη κεκοσμημένη μ' ἓξ κίονας ἐκ πορφυρίτου καὶ μαρμάρου· ἀπὸ δὲ μεσημβρίας ἄλλη πύλη, δι' ἧς εἰσέρχονται εἰς αὐλὴν, περικυκλωμένην ἀπὸ οἰκοδομὰς χαμηλὰς καὶ ἀνομοίους, ἐν τῷ μέσῳ ἀναβρύει πηγὴ διὰ τὰς ἀπονίψεις, κεκαλυμμένη ἀπὸ ναΐσκον ἀψιδωτὸν, ἐπεστηριγμένον ἐπὶ ὀκτὼ κιονίσκων. Βλέπων ἔξωθεν τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, δὲν δύνασαι νὰ διακρίνῃς αὐτὴν ἀπὸ τῶν λοιπῶν μεγάλων τζαμίων τῆς Σταμποὺλ, εἰμὴ ἐκ τοῦ ὅτι εἶνε ὀλιγώτερον λευκὴ καὶ ὀλιγώτερον ἐλαφρά. Ἔτι δ' ὀλιγώτερον εἶνε δυνατὸν νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ θεατοῦ, ὅτι οὗτος εἶνε «ὁ μέγιστος ναὸς τοῦ κόσμου μετὰ τὸν Ἅγιον Πέτρον».

Οἱ ὁδηγοί μας μᾶς ἔφεραν διὰ δρομίσκου, ὅστις ἄγει παραλλήλως τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς οἰκοδομῆς εἰς πύλην ὀρειχαλκίνην, ἥτις ἐστράφη βραδέως ἐπὶ τῶν στροφίγγων της, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸ προπύλαιον.

Τὸ προπύλαιον τοῦτο, ὅπερ εἶνε μακροτάτη καὶ ὑψηλοτάτη αἴθουσα, περιβεβλημένη μὲ μάρμαρον καὶ λάμπουσα ἀκόμη τῇδε κἀκεῖσε ἐκ τῶν ἀρχαίων ψηφοθετημάτων, εἰσάγει εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς δι' ἐννέα πυλῶν, καὶ ἐκ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς συνεκοινώνει τὸ πάλαι δι' ἄλλων πέντε πυλῶν πρὸς ἄλλο προπύλαιον, ὅπερ δι' ἄλλων δεκατριῶν πυλῶν ἐξῆγεν εἰς τὸ προαύλιον.

Μόλις ὑπερβάντες τὸ κατώφλιον, ἐπεδείξαμεν τὸ περὶ τῆς εἰσόδου φιρμάνιόν μας εἰς ἱερέα τινὰ σαρικοφόρον, ἐφορέσαμεν παντόφλας, καὶ, νευσάντων τῶν ὁδηγῶν, προσήλθομεν τρέμοντες εἰς τὴν μεσαίαν πύλην τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς, ἥτις μᾶς ἀνέμενεν ὀρθάνοικτος.

Μόλις ἐθέσαμεν τὸν πόδα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀπεμείναμεν καὶ οἱ δύο ὡς ...φωμένοι ἐκεῖ.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις εἶνε ἀληθῶς μεγάλη καὶ ...έα.

Δι' ἑνὸς βλέμματος περιλαμβάνει τις θόλον ἀ...ρομεγέθη, ἀρχιτεκτονικὴν τολμηρὰν μεσαίων ...λλων θόλων, οἵτινες νομίζεις ὅτι κρέμανται μετέωροι εἰς τὸν ἀέρα, παραστάδας ὑπερμεγέθεις, ...ψῖδας γιγαντιαίας, κίονας κολοσσιαίους ὑπε...ῷα, ἄμβωνας, στοὰς, ἐφ' ὧν καταβαίνει διὰ χι...λιων μεγάλων παραθύρων χείμαῤῥος φωτός· κάτι ...τρικὸν καὶ ἡγεμονικὸν μᾶλλον παρὰ ἱερόν· ἐπίδειξις μεγαλείου καὶ δυνάμεως, ἦθος κομψότητος κοσμικῆς, σύγχυσις κλασικότητος, βαρβαρότητος, ἰδιοτροπίας, οἰήσεως, μεγαλοπρεπείας· μεγάλη ἁρμονία, ἐν ᾗ, πρὸς τοὺς ἠχηροὺς καὶ φοβεροὺς φθόγγους τῶν παρασάδων καὶ τῶν κυκλωπείων ἀψίδων, αἵτινες ἀναμιμνήσκουσι τοὺς βορείους καθεδρικοὺς ναοὺς, συνανακιρνῶνται κομψὰ καὶ ἥμερα ᾄσματα ἀνατολικὰ, μουσικαὶ θορυβώδεις τῶν συμποσίων τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ Ἡρακλείου, ἀντηχήσεις ᾀσμάτων ἐθνικῶν, φωναὶ βραγχώδεις λαοῦ ἐκτεθηλυμμένου καὶ καταβεβλημένου, καὶ κραυγαὶ μακριναὶ Βανδάλων, Ἀβάρων καὶ Γότθων· μεγαλειότης φέρουσα τραύματα, γυμνότης ἀπαίσιος, βαθεῖα γαλήνη· ἰδέα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου συντετμημένη καὶ κεκονιαμένη, καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μάρκου γιγαντιαιοτέρα καὶ ἔρημος· κρᾶμα πρωτοφανὲς ναοῦ, ἐκκλησίας καὶ τζαμίου, θεαμάτων σοβαρῶν καὶ παιδαριωδῶν κοσμημάτων, παλαιῶν καὶ νέων πραγμάτων, καὶ χρωμάτων ἀσυναρμόστων, καὶ προσθηκῶν ἀκατανοήτων καὶ παραδόξων· θέαμα μὲ μίαν λέξιν, ὅπερ διεγείρει αἴσθημα ἐκπλήξεως ἅμα καὶ θλίψεως ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θεατοῦ, ὅστις ἵσταται πρὸς ὥραν ἀβέβαιος, ὡς ἀναζητῶν λέξιν, ἥτις νὰ ἐκφράσῃ ἅμα καὶ καθορίσῃ τὸν στοχασμόν του.

Ἡ βάσις τῆς οἰκοδομῆς εἶνε τετράγωνον, ἰσόπλευρον σχεδὸν, κατὰ μέσον δὲ αὐτοῦ ὑψοῦται ὁ μέγας θόλος, ἐπεστηριγμένος ἐπὶ τεσσάρων μεγάλων τόξων, ἅτινα ἐπερείδονται ἐπὶ τεσσάρων ὑψηλοτάτων παραστάδων, αὗται δὲ εἶνε τὰ ὀστᾶ οὕτως εἰπεῖν τῆς ὅλης οἰκοδομῆς. Ἐπὶ τῶν δύο τόξων, ἅτινα παρίστανται κατὰ πρόσωπον εἰς τὸν εἰσερχόμενον, ἐπερείδονται δύο μεγάλα ἡμιθόλια, ἅτινα καλύπτουσιν ὅλον τὸν ἐσωνάρθηκα, ἑκάτερον δὲ τούτων διανοίγεται εἰς ἄλλα δύο μικρότερα ἡμιθόλια, ἅτινα σχηματίζουσι τέσσαρας οὕτως εἰπεῖν ναΐσκους στρογγύλους ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο ναΐσκων τῆς ἀντιθέτου πρὸς τὴν εἴσοδον πλευρᾶς διανοίγεται ἡ ἀψὶς, κεκαλυμμένη ὑπὸ θόλου κατὰ τεταρτημόριον τῆς σφαίρας. Ὑπάρχουσι λοιπὸν ἑπτὰ ἡμιθόλια, περιστέφοντα τὸν μέγαν θόλον, δύο ἐντεῦθεν καὶ πέντε ἐκεῖθεν, ἅτινα ὅλα ὁμοῦ παρέχουσι τὸ θέαμα ἐλαφρότητος θαυμασίας, καὶ φαίνονται, ὅπως λέγει ποιητής τις Ἕλλην, ὡς κρεμάμενα διὰ ἑπτὰ σχοινίων ἐκ τοῦ θόλου τοῦ οὐρανοῦ. Ὅλοι οἱ θόλοι οὗτοι φωτίζονται ἐκ παραθύρων μεγάλων καμαρωτῶν καὶ συμμετρικῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν τεσσάρων ἀπειρομεγέθων παραστάδων, αἵτινες σχηματίζουσι τετράγωνον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ὑψοῦνται δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τοῦ εἰσερχομένου εἰς αὐτὸν ὀκτὼ θαυμάσιοι κίονες ἐκ πρασίνου ποικιλοχρόου λίθου, ἐφ' ὧν ἀνακάμπτονται τόξα χαριέστατα μὲ γλυφὰς φυλλωμάτων, ἅτινα σχηματίζουσι περίστοον κομψότατον εἰς τὰς δύο πλευρὰς τοῦ ἐσωνάρθηκος, καὶ ὑποστηρίζουσιν εἰς μέγα ὕψος δύο εὐρεῖς ἐξώστας ἢ ὑπερῷα, ἅτινα παρουσιάζουσιν ἄλλας δύο σειρὰς κιόνων καὶ τόξων γεγλυμμένων. Τρίτον δ' ὑπερῷον, συγκοινωνοῦν πρὸς τὰ δύο πρῶτα, περιθέει ὅλον τὸ πλάτος τῆς εἰσόδου, καὶ διανοίγεται πρὸς τὸ καθολικὸν διὰ τριῶν μεγάλων τόξων, ἐπερειδομένων ἐπὶ διδύμων κιόνων. Ἄλλα μικρότερα ὑπερῷα, ὑποστηριζόμενα ὑπὸ κιόνων ἐκ πορφυρίτου ἐμφιλοχωροῦσι μεταξὺ τῶν

Digitized by Google

τεσσάρων ναΐσκων, τῶν κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ ἐσωνάρθηκος, καὶ ὑποστηρίζουσιν ἄλλους κίονας, ἐφ' ὧν στηρίζονται ἐξώστοα. Οὗτος εἶνε ὁ ναός· τὸ δὲ τζαμίον εἶνε ἐπεῤῥαντισμένον οὕτως εἰπεῖν καὶ ἐπικεκολλημένον εἰς τὰ ἔνδον τοῦ ναοῦ. Τὸ Μιράμπ—ὁ σηκὸς δηλ. ἡ ἡ κόγχη, ἥτις δεικνύει τὴν διεύθυνσιν τῆς Μέκκας — ἀνεσκάφη ἐντὸς μιᾶς παραστάδος τῆς ἀψῖδος. Δεξιόθεν δ' αὐτοῦ καὶ ὑψηλὰ κρέμαται εἷς τῶν τεσσάρων ταπήτων, ἐφ' ὧν προσηύχετο ὁ Μωάμεθ. Ἐπὶ δὲ τῆς γωνίας τῆς ἀψῖδος, τῆς πλησιεστέρας πρὸς τὸ μιράμπ, εἰς τὴν κορυφὴν κλίμακος μικρᾶς, περιωρισμένης ἑκατέρωθεν μὲ δρύφακτα μαρμάρινα γεγλυμμένα μετὰ λεπτότητος ἐντέχνου, ὑπὸ παράδοξόν τι κωνοειδὲς στέγασμα, καὶ μεταξὺ δύο θριαμβευτικῶν σημαιῶν Μωάμεθ τοῦ Β', προέχει ὁ ἄμβων, ὅπου ἀναβαίνων ὁ Ῥατὶμπ ἀναγινώσκει τὸ Κοράνιον, κρατῶν ξίφος γυμνὸν εἰς τὴν μίαν χεῖρα, εἰς σημεῖον τοῦ ὅτι ἡ Ἁγία Σοφία εἶνε ναὸς δορυάλωτος. Ἀντικρὺ δὲ τοῦ ἄμβωνος εἶνε τὸ βῆμα τοῦ Σουλτάνου, κεκαλυμμένον διὰ κιγκλιδώματος ἐπιχρύσου. Ἄλλοι ἄμβωνες, μὲ δρύφακτα διάγλυφα, ὑπερειδόμενοι διὰ κιονίσκων μαρμαρίνων καὶ τόξων ἀραβουργῶν, ἐκτείνονται τῇδε κακεῖσε παρὰ τοὺς τοίχους, καὶ προεξέχουσι πρὸς τὸ καθολικόν. Ἀριστερὰ δὲ καὶ δεξιὰ τῆς εἰσόδου ἵστανται δύο πύελοι ἀλαβάστρινοι καὶ ὑπερμεγέθεις, ἀνευρεθεῖσαι μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς Περγάμου, καὶ μετακομισθεῖσαι εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ Ἀμουρὰτ τοῦ Γ'. Ἐκ δὲ τῶν παραστάδων ἀπὸ μεγάλου ὕψους κρέμανται ἀπειρομεγέθεις πράσινοι δίσκοι, φέροντες ἐπιγραφὰς τοῦ Κορανίου χαραγμένας μὲ χρυσᾶ γράμματα. Κάτωθεν δ' αὐτῶν εἶνε προσηρτημέναι εἰς τοὺς τοίχους μεγάλαι πλάκες ἐκ πορφυρίτου, ἐφ' ὧν εἶνε γεγραμμένα τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀλλάχ, τοῦ Μωάμεθ, καὶ τῶν τεσσάρων πρώτων χαλιφῶν. Εἰς δὲ τὰς γωνίας τῶν μεγάλων τόξων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ὁ μέγας θόλος, φαίνονται ἀκόμη αἱ γιγάντειαι πτέρυγες τῶν ἐκ μωσαϊκοῦ Χερουβεὶμ, ὧν τὰ πρόσωπα ἐπεκαλύφθησαν δι' ὑπερμεγέθους ῥόδου. Ἐκ δὲ τῶν θόλων κρέμανται ἀναρίθμητα σχοινία μετάξινα, εἰς μῆκος ἴσον σχεδὸν πρὸς ὅλον τὸ ὕψος τοῦ ναοῦ, καὶ ὑποβαστάζουσιν ὠὰ στρουθοκαμήλου, γλυπτὰς ὀρειχαλκίνας κανδήλας, καὶ κρυσταλλίνας σφαίρας. Τῇδε κακεῖσε δὲ φαίνονται χιαστὰ ξύλινα ἀναλογεῖα, ψηφοθετημένα μὲ κόχλον καὶ χαλκὸν, ἐφ' ὧν κεῖνται κοράνια χειρόγραφα. Τὸ δάπεδον εἶνε ἐστρωμένον μὲ τάπητας καὶ ψιάθους. Οἱ δὲ τοῖχοι εἶνε γυμνοὶ, ὑπόλευκοι, κιτρινωποὶ, φαιοὶ, φέροντες ἀκόμη τῇδε κακεῖσε μωσαϊκὰ ξεθωρισμένα. Ἡ ὅλη ὄψις εἶνε οἰκτρά.

Τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ τζαμίου εἶνε ὁ θόλος. Βλέπων αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ καθολικοῦ, νομίζεις τωόντι, ὅπως λέγει ἡ Στάελ περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου, νομίζεις, ὅτι ἐπικρέμαται ἄβυσσος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου. Εἶνε δὲ ὁ θόλος οὗτος ὑψηλότατος, ἔχει περίμετρον ὑπερμεγέθη, τὸ δὲ βάθος αὐτοῦ δὲν εἶνε παρὰ τὸ ἕκτον μόνον τῆς διαμέτρου, οὗ ἕνεκα φαίνεται ἔτι μεγαλίτερος. Τὴν βάσιν τοῦ θόλου περιθέει μικρὸς ἐξώστης, ὑπεράνω δὲ τοῦ ἐξώστου στέμμα τεσσαράκοντα καμαρωτῶν παραθύρων. Εἰς τὴν κορυφὴν δὲ τοῦ θόλου εἶνε γεγραμμένον τὸ γνωμικὸν, ὅπερ ἀνεφώνησεν Μωάμεθ ὁ Β', ὅτε εἰσελάσας ἔφιππος εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, καθ' ἣν ἡμέραν ἐκυρίευσε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔστη ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης :—Ὁ Ἀλλὰχ εἶνε τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς·—ἔνια δὲ τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, λευκῶν ἐπὶ δαπέδου μέλανος, ἔχουσι μῆκος ἐννέα μέτρων. Ὅπως ὅλοι γνωρίζουσι, τὸ ἐναέριον τοῦτο θαῦμα δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῇ μὲ ὑλικὰ συνήθη. Οἱ θόλοι ἐκτίσθησαν ἀπὸ κίσσηριν, ἥτις ἐπιπλέει εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἀπὸ πλίνθους τῆς Ῥόδου, ὧν ἑκάστη ἔχει τόσον βάρος ὅσον πέντε ἄλλαι κοιναὶ πλίνθοι. Ἐφ' ἑκάστης πλίνθου ἦτο ἐντετυπωμένη ἡ ῥῆσις τοῦ Δαυΐδ :—«*Θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, οὐ σαλευθήσεται, βοηθήσει αὐτῇ ὁ Θεὸς τῷ προσώπῳ*». — Καθ' ἑκάστην δὲ δωδεκάδα πλινθίνων γύρων ἐνετειχίζοντο εἰς τὸν θόλον καὶ λείψανα ἁγίων. Ἐν ᾧ δὲ οἱ ἐργάται εἰργάζοντο, οἱ ἱερεῖς ἔψαλλον, καὶ παρίστατο ὁ Ἰουστινιανὸς φέρων ἐσθῆτα λινῆν, συμπαρίστατο δὲ καὶ πλῆθος μέγα θεατῶν. Δὲν ἀπορεῖ δέ τις δι' ὅλα ταῦτα, ὅταν συλλογισθῇ, ὅτι ἡ κατασκευὴ τοῦ «δευτέρου στερεώματος» τούτου, θαῦμα καὶ δι' ἡμᾶς ἀκόμη σήμερον, ἦτο τόλμημα ἀπαραδειγμάτιστον κατὰ τὸν ϛ' αἰῶνα. Ὁ ὄχλος ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ θόλος ἵσταται εἰς τὸν ἀέρα διὰ μαγείας, καὶ οἱ τοῦρκοι ἦσαν ἠναγκασμένοι ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη μετὰ τὴν κατάκτησιν χρόνον, ὁσάκις προσηύχοντο ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ, νὰ βιάζωσι μεγάλως ἑαυτοὺς, διὰ νὰ στρέφωσι τὸ βλέμμα πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ὄχι πρὸς τὸν «πέτρινον τοῦτον οὐρανόν». Καὶ τωόντι ὁ θόλος καλύπτει τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ καθολικοῦ τοῦ ναοῦ, ὅθεν καὶ κυριεύει καὶ φωτίζει ὅλον τὸ οἰκοδόμημα, ἁπανταχόθεν δὲ τοῦ ναοῦ φαίνεται πάντοτε τμῆμά τι αὐτοῦ, οὕτως ὥστε, ὅπου καὶ ἂν στραφῇ τις, ἐπὶ τέλους καταντᾷ λεληθότως νὰ εὑρεθῇ δι' ἑκατοστὴν φορὰν ὑποκάτω τοῦ θόλου, πρὸς ὃν ἀναφέρεται τὸ βλέμμα καὶ ἡ διάνοια τοῦ θεατοῦ μετὰ φρικιάσεως ἡδονῆς βιαίας, ὁμοίας πρὸς αἴσθημα πτήσεως.

Ὁ ἰδὼν τὸ καθολικὸν καὶ τὸν θόλον, δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλο παρὰ ν' ἀρχίσῃ νὰ βλέπῃ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν. Ὅστις π. χ. ἔχει καὶ σκιὰν μόνον ἱστορικῆς περιεργείας δύναται ν' ἀφιερώσῃ ὁλόκληρον ὥραν εἰς τὴν ἐξέτασιν μόνων τῶν κιόνων. Ἐδῶ εὑρίσκονται τὰ λάφυρα ὅλου τοῦ κόσμου. Οἱ ποικίλοι πράσινοι κίονες, οἱ ἀνέχοντες τὰ δύο μεγάλα ὑπερῷα, ἐδωρήθησαν εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τῆς Ἐφέσου, καὶ

Digitized by Google

ἀνῆκον εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, τὸν ἐμπρησθέντα ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου. Οἱ ἐκ πορφυρίτου ὀκτὼ κίονες, οἱ ἱστάμενοι ἀνὰ δύο μεταξὺ τῶν παραστάδων, ἀνῆκον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡλίου, ὃν ἀνήγειρεν ὁ Αὐρηλιανὸς ἐν Βαλβέκ. Ἄλλοι κίονες ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἐν Κυζίκῳ ναοῦ τοῦ Διός, ἐκ τῶν ναῶν τῶν Θηβῶν, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ῥώμης, τῆς Τρῳάδος, τῶν Κυκλάδων, τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ παριστῶσιν ἄπειρον ποικιλίαν μεγεθῶν καὶ χρωμάτων. Μεταξὺ τῶν κιόνων, τῶν δρυφάκτων, τῶν στυλοβατῶν, καὶ τῶν πλακῶν, ὅσα ὑπολείπονται ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐπενδύτου τοῦ ναοῦ, φαίνονται μάρμαρα ἐξ ὅλων τῶν λατομείων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Γαλλίας. Τὸ μάρμαρον τοῦ Βοσπόρου λευκὸν καὶ μελανόστικτον ἐτέθη ἀπέναντι τοῦ μέλανος κελτικοῦ μαρμάρου τοῦ φέροντος φλέβας λευκάς· τὸ πράσινον μάρμαρον τῆς Λακωνικῆς ἀντανακλᾶται εἰς τὸ κυανοῦν τῆς Λιβύης· ὁ κατάστικτος πορφυρίτης τῆς Αἰγύπτου, ὁ διάσημος γρανίτης τῆς Θεσσαλίας, ὁ ἐξ Ἰασσοῦ Καρικὸς λίθος, ὁ φέρων λευκὰς καὶ πορφυρᾶς ταινίας, ὁ ὠχρὸς Καρύστιος ὁ πεποικιλμένος μὲ στίγματα σιδηρόχροα, συναναχιρνῶσι τὰ χρώματά των πρὸς τὴν πορφύραν τοῦ Φρυγίου μαρμάρου, πρὸς τὸ ῥόδινον χρῶμα τοῦ μαρμάρου τῶν Συνάδων, πρὸς τὸν χρυσὸν τοῦ μαρμάρου τῆς Μαυριτανίας, καὶ πρὸς τὴν χιόνα τοῦ μαρμάρου τῆς Πάρου. Εἰς τὴν ποικιλίαν δὲ ταύτην τῶν χρωμάτων πρόσθες τὴν ἀπερίγραπτον ποικιλίαν τῶν σχημάτων τῶν κηλίδων, τῶν κορωνίδων, τῶν ῥόδων, τῶν δρυφάκτων, τῶν παραδόξου κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ κιονοκράνων, εἰς ὃν συναναφύρονται ζῶα, φυλλώματα, σταυροί, χίμαιραι, καὶ ἄλλα πράγματα εἰς οὐδένα ῥυθμὸν ἀνήκοντα, φαντασιώδη κατὰ τὸ σχέδιον, καὶ ἀνόμοια κατὰ τὸ μέγεθος, κατὰ τύχην συνηρμοσμένα· καὶ στελέχη κιόνων, καὶ στυλοβάτας μὲ ἰδιότροπα ἀνάγλυφα, ἐφθαρμένους ὑπὸ τῶν αἰώνων, καὶ διεσχισμένους ὑπὸ μαχαιρῶν· ἅτινα πάντα ὁμοῦ παρέχουσι παράδοξον θέαμα μεγαλοπρεπείας ἀτάκτου καὶ βαρβαρικῆς, καὶ εἶνε τὸ ὄνειδος τῆς καλλιαισθησίας, χωρὶς νὰ δύνασαι ν' ἀποσπάσῃς ἀπ' αὐτῶν τὸ βλέμμα.

Ἀπὸ τοῦ καθολικοῦ ἐν τούτοις δὲν δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς ὅλην τὴν εὐρύτητα τοῦ τζαμίου, διότι τὸ καθολικὸν δὲν εἶνε τῳόντι παρὰ ἓν μικρὸν μέρος αὐτοῦ. Αἱ δύο στοαί, αἵτινες ὑποστηρίζουσι τὰ δύο πλάγια ὑπερῷα, εἶνε αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς δύο μεγάλα οἰκοδομήματα, ἐξ ὧν θὰ ἠδύνατό τις νὰ συναποτελέσῃ δύο ὅλους ναούς. Ἑκατέρα τῶν στοῶν τούτων διαχωρίζεται εἰς τρία μέρη, διακρινόμενα διὰ τόξων ὑψηλοτάτων· ὅθεν καὶ πάντα ἐν αὐταῖς, κίονες, ἐπιστύλια, παραστάδες, θόλοι εἶνε ἀπειρομεγέθη. Ὅταν διαβαίνῃς ὑπὸ τὰς στοὰς ταύτας, μόλις διαφαίνεται διὰ τῶν ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἐφέσου κιόνων τὸ μέγα καθολικόν, καὶ φαίνεται ὡς νὰ εὑρίσκεται ἐντὸς ἄλλου ναοῦ. Αὐτὸ τοῦτο δοκιμάζει ὁ θεατὴς καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερῴων, εἰς ἃ ἀνέρχεται διὰ κλίμακος σπειροειδοῦς ἐλαχίστης κλίσεως, ἀφ' οὗ δὲν ὑπάρχουσι βαθμῖδες, καὶ δύναται νὰ ἀνέλθῃ τις ἀνέτως καὶ ἔφιππος. Τὰ ὑπερῷα ἦσαν ὁ γυναικωνίτης· οἱ μετανοοῦντες ἵσταντο ἐν τοῖς προπυλαίοις, καὶ οἱ ἄλλοι πιστοὶ ἐν τῷ καθολικῷ. Ἕκαστον ὑπερῷον θὰ ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ τὸν πληθυσμὸν ἑνὸς προαστείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Νομίζεις, ὅτι δὲν εὑρίσκεσαι ἐντὸς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅτι διέρχεσαι τὸ θεωρεῖον τιτανείου θεάτρου, ὅπου μέλλει νὰ ἐκραγῇ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ᾆσμα ἐξ ἑκατοντακισχιλίων στομάτων. Διὰ νὰ ἴδῃς τὸ τζαμίον, πρέπει νὰ ὑπάγῃς νὰ σταθῇς εἰς τὰ δρύφακτα, καὶ τότε βλέπεις ὅλον τὸ μεγαλεῖον. Τὰ τόξα, οἱ θόλοι, αἱ παραστάδες, τὰ πάντα φαίνονται γιγάντεια. Οἱ πράσινοι δίσκοι, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τοῦ καθολικοῦ ἐνόμιζες, ὅτι δύνασαι νὰ μετρήσῃς μὲ τὸν πῆχυν τῆς χειρός, σοὶ φαίνονται τώρα ἱκανοὶ νὰ σκεπάσωσιν ὁλόκληρον οἰκίαν. Τὰ παράθυρα εἶνε πυλῶνες ἀνακτόρων· αἱ πτέρυγες τῶν Χερουβεὶμ εἶνε ἱστία νηός, οἱ ἄμβωνες πλατεῖαι, ὁ δὲ θόλος σοὶ φέρει σκοτοδινίασιν. Ῥίπτων δὲ πρὸς τὰ κάτω τὸ βλέμμα βλέπεις ἄλλο θαῦμα. Δὲν ἐπίστευες, ὅτι εἶχες ἀναβῆ τόσον ὑψηλά. Τὸ ἔδαφος τοῦ καθολικοῦ σοὶ φαίνεται κατακείμενον εἰς τὰ βάθη ἀβύσσου, καὶ τὰ ἀναλογεῖα, οἱ πύελοι τῆς Περγάμου, αἱ ψίαθοι, αἱ κανδῆλαι σοὶ φαίνονται ἐκτάκτως ἐσμικρυμμένα. Ἐκεῖθεν δὲ βλέπεις κάλλιον παρὰ κάτωθεν καὶ λεπτομέρειαν περίεργον τοῦ τζαμίου τῆς Ἁγίας Σοφίας, τὸ ὅτι ἐπειδὴ τὸ καθολικὸν δὲν ἔχει τὴν ἀκριβῆ διεύθυνσιν τῆς Μέκκας, πρὸς ἣν ὀφείλουσι νὰ στρέφωνται οἱ Μουσουλμάνοι προσευχόμενοι, ὅλαι αἱ ψίαθοι καὶ ὅλοι οἱ τάπητες εἶνε τοποθετημένοι πλαγίως πρὸς τὰς γραμμὰς τῆς οἰκοδομῆς, καὶ προσβάλλουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς κυριώτατον σφάλμα προοπτικῆς. Ἐκεῖθεν δ' ἄνωθεν περιλαμβάνει τις καλῶς διά τε τοῦ βλέμματος καὶ διὰ τῆς διανοίας ὅλον τὸν βίον τοῦ τζαμίου. Ἐκεῖθεν φαίνονται τοῦρκοι γονυκλινεῖς ἐπὶ τῶν ψιάθων καὶ κύπτοντες τὸ μέτωπον μέχρις ἐδάφους· ἄλλοι ὀρθοὶ ὡς ἀγάλματα, κρατοῦντες τὰς χεῖρας πρὸ τοῦ προσώπου των οὕτως, ὡς ἐὰν ἐξήταζον μετὰ προσοχῆς τὰς ῥυτίδας τῶν παλαμῶν των· ἄλλοι καθήμενοι σταυροποδητεὶ κάτωθεν παραστάδος, ὡς ἐὰν ἀνεπαύοντο ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου· γυναῖκές τινες γονυκλινεῖς εἰς γωνίαν τινὰ μονήρη· γέροντες καθήμενοι πρὸ ἀναλογείων καὶ ἀναγινώσκοντες τὸ Κοράνιον· ἰμάμιδες ἀπαγγέλλοντες ἐδάφια ἱερὰ εἰς ὅμιλον παιδίων· καὶ τῇδε κἀκεῖσε, ὑπὸ τὰς ἀπωτέρας στοάς, καὶ εἰς τὰ ὑπερῷα, ἰμάμιδες, ῥατίμπιδες, μουεζῖνοι, νεωκόροι, μὲ παραδόξους ἐνδυμασίας, ὑπάγοντες καὶ ἐρχόμενοι ἀψοφητεί, ὡς νὰ μὴ ἐγγίζωσι τὸ ἔδαφος. Ἡ δὲ ἀόριστος μελῳδία, ἡ σχηματιζομένη ὑπὸ τῶν ἀναγινωσκόν-

Digitized by Google

των καὶ προσευχομένων, αἱ χίλιαι ἐκεῖναι παράδοξοι κανδῆλαι, τὸ καθαρὸν ἐκεῖνο καὶ ὁμαλὸν φῶς, ἡ μονήρης ἐκείνη ἀψίς, τὰ ἀπέραντα ἐκεῖνα καὶ σιωπηλὰ ὑπερῷα, ἡ ἀπειρομεγέθης ἔκτασις, αἱ ἀναμνήσεις, ἡ γαλήνη ἐκείνη, ἐμπνέουσιν εἰς τὴν ψυχὴν αἴσθημα μεγαλείου καὶ μυστηρίου, ὅπερ οὔτε ὁ λόγος δύναται νὰ ἐκφράσῃ, οὔτε ὁ χρόνος νὰ ἐξαλείψῃ.

Ἕπεται συνέχεια.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ βιομηχανία καὶ αἱ μηχαναί.

Ἡ διὰ τῆς μηχανικῆς ἐργασίας ἀντικατάστασις τῆς ἐργασίας τῶν ζώων καὶ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν ἐπήνεγκεν εἰς τὰς νεωτέρας κοινωνίας οἰκονομικὴν μεταβολὴν τοσοῦτον σπουδαίαν, ὥστε ἡ ἐποχή, καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἀναφαίνονται ἡ βιομηχανία καὶ αἱ μηχαναί, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς νέα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἀφετηρία. Αἱ πλεῖσται μεγάλαι βιομηχανίαι τῶν νεωτέρων χρόνων συνεστήθησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, αἱ δὲ χημικαὶ τέχναι ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ ἐφευρετῶν ἥκιστα γνωστῶν. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ σώσωμεν ἐκ τῆς λήθης τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὴν ἀτυχῆ πολλάκις αὐταπάρνησιν, ἀναπολοῦντες τὴν ἀρχὴν τῶν νέων τεχνῶν, τὴν κατασκευὴν τῆς τεχνητῆς ποτάσσης, τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ φωταερίου, τὴν δημιουργίαν τῶν κλωστικῶν μηχανῶν, καὶ ἄλλα ἔτι μεγάλα ἔργα.

Ὁ Chaptal[1] ἵνα δώσῃ ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν χημικῶν τεχνῶν, εἶπεν ὅτι ἡ παραγωγὴ τοῦ θειϊκοῦ ὀξέος εἶναι ἀληθὲς θερμόμετρον, δεικνύον τὸν βαθμὸν τῆς ἐμπορικῆς προόδου λαοῦ τινος. Οὕτω καὶ τὸ ἀνθρακικὸν νάτρον. Ὅσῳ μείζων ἡ ἔν τινι χώρᾳ παραγωγὴ καὶ κατανάλωσις αὐτοῦ, τόσῳ ἰσχυροτέρα καὶ ἀκμαιοτέρα ἡ βιομηχανία τῆς χώρας ἐκείνης. Τὸ ἅλας τοῦτο ἑνούμενον μετὰ τοῦ πυρίτου καὶ τῆς ἀσβέστου μετατρέπεται εἰς ὕελον, συνδυαζόμενον μετὰ τῶν λιπωδῶν ὀξέων μετασχηματίζεται εἰς σάπωνα, διαλυόμενον ἐν τῷ ὕδατι παρέχει εἰς τοὺς βαφεῖς πολύτιμον ῥευστὸν πρὸς πλύσιν τῆς κλωστῆς καὶ τῶν ὑφασμάτων. Οἱ ὑελοποιοὶ καὶ οἱ σαπωνοποιοὶ ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου μεταχειρίζονται μέγιστα ποσὰ τοῦ ἅλατος τούτου, πλέον τῶν τετρακοσίων ἑκατομμυρίων χιλιογράμμων κατ' ἔτος.

Τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν τεχνητὸν ἀνθρακικὸν νάτρον ἐκ τῆς τέφρας τῶν θαλασσίων φυτῶν ἐπενόησε πρῶτος ὁ Νικόλαος Leblanc κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη θεωρεῖται εὐλόγως ὡς μία τῶν λαμπροτέρων ὅσαι ποτὲ ἐγένοντο ἐν ταῖς χημικαῖς τέχναις, ἐκ τῶν περιστάσεων δέ, αἵτινες παρήγαγον αὐτήν, μέγιστον πηγάζει ἐνδιαφέρον. Ἐπιτευχθεῖσα ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους ἐν μέσῳ τῆς καταπληκτικωτέρας κρίσεως τῆς γαλλικῆς ἱστορίας, ἔσωσε τὸ ἐμπόριον τῆς Γαλλίας ἐκ καταστροφῆς βεβαίας, ἐξασκήσασα ἐπὶ διαφόρων τῆς βιομηχανίας κλάδων μεγίστην καὶ σωτηρίαν ἐπιῤῥοήν.

Πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ἡ παρὰ τὴν Ἀλικάντην καὶ τὴν Μαλάκαν ἱσπανικὴ παραλία καὶ ἡ παρὰ τὴν Ναρβόννην γαλλικὴ ἐκαλύπτετο ὑπὸ θαλασσίων φυτῶν, τὰ ὁποῖα ἐπιμελῶς ἐκαλλιεργοῦντο. Ἀφοῦ τὰ φυτὰ ταῦτα ἐλάμβανον τὴν δέουσαν ἀνάπτυξιν, ἐκόπτοντο εἰς μικρὰ τεμάχια, καὶ ἐξηραίνοντο ἐκτιθέμενα εἰς τὸν ἀέρα, ἔπειτα δὲ ἐπεσωρεύοντο ἐντὸς λάκκων κωνοειδῶν καὶ ἀνεφλέγοντο. Ἡ ἀφθονωτάτη τέφρα, ἣν ὑπέλειπον, ὑποβαλλομένη εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πυρός, ἐτήκετο μετ' οὐ πολὺ καὶ μετεβάλλετο εἰς μάζαν ὑαλώδη σκληροτάτην καὶ λίαν εὔθρυσον, τὴν *ἀκαθάριστον πότασσαν*. Συντριβομένη καὶ ἀναμιγνυομένη μεθ' ὕδατος ἡ πότασσα αὕτη παρῆγε διάλυσιν, ἣν ἐξήτμιζον, καὶ ἥτις ψυχραινομένη παρεῖχε τὴν ἀνθρακικὴν σόδαν.

Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἡ Ἱσπανία ἦτο ἡ ἀληθὴς πατρὶς τῆς ποτάσσης· ἡ πότασσα τῆς Ἀλικάντης καὶ τῆς Μαλάκας, ἥτις περιεῖχεν 25-30 τοῖς ἑκατὸν ἀνθρακικοῦ νάτρου, ἡμιλλᾶτο πρὸς τὴν πότασσαν τῆς Ναρβόννης, ἡ δὲ Γαλλία ἠναγκάζετο νὰ ζητῇ παρὰ τῆς ξένης παραγωγῆς τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὰ ἐργοστάσια αὐτῆς ἐφόδιον. Μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως τὰ πράγματα εἶχον οὕτω, ἀλλ' ὁ πόλεμος διακόψας τὰς ἐμπορικὰς τῆς Γαλλίας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχέσεις, ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ ζήσῃ ἐκ τῶν ἰδίων πόρων, καὶ νὰ παράσχῃ ἐκ παντὸς τρόπου εἰς τὰ ὑαλοποιεῖα καὶ τὰ σαπωνοποιεῖα αὐτῆς τὴν ἀπαραίτητον ἀνθρακικὴν σόδαν.

Ἡ ἐπὶ τῆς Κοινῆς Σωτηρίας Ἐπιτροπὴ (Comité de Salut public) ἐποιήσατο ἔκκλησιν πρὸς τοὺς Γάλλους χημικούς, προτρέπουσα αὐτοὺς ἰδίως νὰ καταβάλωσι πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα εὕρωσι μέθοδον τοῦ κατασκευάζειν πότασσαν ἐξ ὑλῶν ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους ἐξαγομένων, καθότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ ἐχθρὸς δὲν εἶχε πολιορκήσει μίαν μόνην πόλιν, ἀλλ' ὁλόκληρον τὸ γαλλικὸν ἔθνος. Ἡ ἔκκλησις εἰσηκούσθη. Εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα διάφοροι μέθοδοι ὑπεβλήθησαν μετ' ὀλίγον εἰς Ἐπιτροπείαν, ἥτις παρεδέχθη ὁμοφώνως τὴν μέθοδον τοῦ Νικολάου Leblanc, πτωχοῦ καὶ ἀγνώστου Γάλλου χειρουργοῦ· ἀξιοσημείωτον τοῦτο παράδειγμα τῆς ἐπιστημονικῆς κρίσεως τῶν τότε ἐπιστημόνων, οἵτινες διέκριναν ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ μεταξὺ τοσούτων μεθόδων διαφόρων τὴν μέθοδον ἐκείνην, ἣν ὀγδοηκονταετὴς χρῆσις ἀπέδειξεν ὡς τὴν λυσιτελεστέραν.

Ὁ Leblanc ἐνόησεν ὅτι πρὸς παραγωγὴν τῆς ποτάσσης ὤφειλε νὰ μεταχειρισθῇ τὸ θαλάσσιον ἅλας, τὸ νατριοῦχον τοῦτο ὀρυκτόν. Τὸ ἅλας

1. Περίφημος Γάλλος χημικός (1756—1832).

Digitized by Google

τοῦτο τιθέμενον εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ θειϊκοῦ ὀξέος παράγει τὴν θειϊκὴν σόδαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ De la Metherie, καθηγητὴς τοῦ Λυκείου τῆς Γαλλίας, προέτεινεν εἰς τὰς παραδόσεις αὐτοῦ νὰ ἐξαγάγωσι πότασσαν ἀναμιγνύοντες αὐτὴν μετ' ἄνθρακος. Ὁ Leblanc ἐδοκίμασε τὴν ἀντίδρασιν ταύτην, ἀλλ' εἶδεν ὅτι παρήγετο θειοῦχον νάτριον καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ, οὐχὶ δὲ ὡς ἠλπίζετο ἀνθρακικὸν νάτριον καὶ θειϊκὸν ὀξύ. Ὡς ἐξ ἀληθοῦς ἐμπνεύσεως ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ ἰδέα νὰ ῥίψῃ κιμωλίαν εἰς τὸ μῖγμα τοῦτο· διὰ τῆς ἁπλῆς ταύτης προσθήκης ἡ σκευασία τῆς τεχνητῆς ποτάσσης κατέστη γεγονός. Παρατηρητέον ὅτι οὔτε ὁ Leblanc οὔτε ἄλλος τις τῶν συγχρόνων ἐνόει καλῶς τὴν θεωρίαν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτευχθείσης ἀντιδράσεως, ἀλλ' ἔχων ὁδηγὸν τὸ πνεῦμα τῆς ἐφευρέσεως κατώρθωσε διὰ πολλῶν δοκιμῶν καὶ ἐρευνῶν ἐπιμόνων, καὶ διὰ σειρᾶς ἐπιτηδείων πειραμάτων, νὰ ὁρίσῃ τὰς ἀκριβεῖς δόσεις, τὰς ἀναγκαίας πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς σκευασίας. Ὀγδοηκονταετὴς ἐφαρμογὴ οὐδόλως μετέβαλε τὰς ὑπὸ τοῦ Leblanc ὁρισθείσας ποσότητας.

Μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες ἐφήρμοσαν εὐρύτερον τὴν μέθοδον τοῦ Leblanc, πρῶτος ὑπῆρξεν ὁ J. B Payen, ὅστις ἐνεκατέστη τῷ 1794 ἐν τῇ ἐρήμῳ τότε πεδιάδι τῆς Grenelle. Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἡ κατασκευὴ τῆς τεχνητῆς ποτάσσης τοιαύτην ἔλαβεν ἀνάπτυξιν, ὥστε οὐ μόνον δὲν ὑπῆρχε τοῦ λοιποῦ ἀνάγκη εἰσαγωγῆς ξένων προϊόντων, ἀλλὰ καὶ ἀπηγορεύθη ἡ τοιαύτη εἰσαγωγή. Τὴν 20 Ἰουλίου 1810 ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Αὐτοκρατορίας» ἐδημοσίευσε τὸ ἑξῆς διάταγμα· «Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ξένης ποτάσσης καὶ τοῦ ξένου σάπωνος ἀπαγορεύεται εἰς ὅλα τὰ σύνορα τῆς Αὐτοκρατορίας κατά τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν».

Τῷ 1823 μόλις ὁ Ἰάκωβος Μασπράττ κατώρθωσε νὰ συστήσῃ ποτασσοποιεῖον ἐν Λιβερπούλῃ, παραδεχθεὶς καθ' ὁλοκληρίαν τὸ σύστημα τοῦ Leblanc, τὸ δ' ἐργοστάσιον τοῦτο εἶναι ἔτι καὶ νῦν ἓν τῶν μεγαλειτέρων τῆς τε Ἀγγλίας καὶ τοῦ κόσμου ὅλου.

Ὁ Leblanc κατενόησεν εὐθὺς τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐφευρέσεώς του. «Ἐκ τῆς ἐφευρέσεως τῆς κατασκευῆς τῆς τεχνητῆς ποτάσσης, λέγει, προκύπτει ὅτι ἡ Γαλλία, ἥτις καταναλίσκει κατ' ἔτος μεγίστην ποσότητα ποτάσσης... καὶ ἥτις ἐξάγει νόμισμα πολύ, ἀγοράζουσα αὐτὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, θέλει κρατεῖ τὰ χρήματά της· αἱ τέχναι καὶ ἡ βιομηχανία δὲν κινδυνεύουσι πλέον νὰ στερηθῶσι τὴν οὐσίαν ταύτην τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἕνεκα τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου ἢ τῆς κακῆς συγκομιδῆς φυτοῦ... Χρησιμοποιεῖται δὲ ἐπωφελῶς τὸ θαλάσσιον ἅλας, ἄφθονον παρ' ἡμῖν ὑπάρχον. Δύναμαι νὰ προσθέσω ὅτι ἕνεκα τῆς ἀφθονίας τῶν ὑλῶν καὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ εὐώνου αὐτῶν, τὰ γειτνιάζοντα ἔθνη θέλουσι γίνει μετά τινα χρόνον ὑποτελῆ τοῦ ἡμετέρου ὡς πρὸς τὰ διάφορα ταῦτα ἀντικείμενα».

Τὸ μέλλον ἐπραγματοποίησε τὰς ἐλπίδας του. Ὁ Leblanc ἔζησε βίον ἀτυχῆ. Κατὰ τοὺς τίτλους, τοὺς ὁποίους ἐπί τινων συγγραμμάτων του βλέπομεν, ἦτο προλύτης τῆς ἰατρικῆς, χημικός, πρώην διοικητικὸς ὑπάλληλος τοῦ νομοῦ τοῦ Σηκουάνα, μέλος διαφόρων συλλόγων ἐπιστημονικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν, ἐγένετο δὲ γνωστὸς διά τινων ἔργων ἀφορώντων τὴν κρυσταλλογραφίαν, καὶ ὑπέδειξε μέθοδον, δι' ἧς ἀποκτῶνται κρύσταλλα μεμονωμένα καὶ τέλεια εὐμεγέθη. Εἰς τὴν μελέτην τῆς κρυσταλλογραφίας κατέγινε δι' ὅλης σχεδὸν τῆς ζωῆς του, καὶ διὰ τῶν περὶ τὰ κρύσταλλα ἐρευνῶν του ἤλπιζε πιθανῶς ν' ἀποκτήσῃ ἐπιστημονικὴν φήμην.

Αἱ ἔρευναι τοῦ Leblanc, ὑποβληθεῖσαι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν ἀπὸ τοῦ 1786 μέχρι τοῦ 1788, ἔτυχον καταχωρίσεως ἐν τῇ «Συλλογῇ τῶν ξένων ἐπιστημόνων». Τῷ 1792 ἀναφορὰ ὑπογραφεῖσα ἐν τῷ Λούβρῳ ὑπὸ διαφόρων μελῶν τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐζήτει παρὰ τῆς κυβερνήσεως νὰ ἐπιφορτίσῃ τὸν Leblanc νὰ καταρτίσῃ συλλογὴν πλήρη ὅλων τῶν κρυσταλλωμένων ἁλάτων. Κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1794 ἡ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐνετείλατο αὐτῷ νὰ γράψῃ πραγματείαν περὶ κρυσταλλοτεχνίας, ἀλλ' αἱ περιστάσεις ἐμπόδισαν τὴν δημοσίευσιν τοῦ βιβλίου τούτου, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἐτυπώθη.

Τὴν 30 Θερμιδορίου μηνός, ἔτει δεκάτῳ, ὁ Haüy καὶ ὁ Vauquelin διὰ νέας ἀναφορᾶς, συνταχθείσης ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν, προσεκάλουν τὸν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸν νὰ «χορηγήσῃ εἰς τὸν πολίτην Leblanc τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κρυσταλλώσεως τῶν ἁλάτων, καὶ πρὸς τύπωσιν τοῦ βιβλίου του, ἵνα βεβαιωθῇ καὶ ἐξαπλωθῇ ἡ θεωρία τῆς κρυσταλλώσεως, καὶ ἵνα σχηματισθῶσι συλλογαὶ πλήρεις καθαρῶν κρυστάλλων, ἀποδιδομένου εἰς τὰς ἀγαπητὰς αὐτοῦ ἐργασίας ἐπιστήμονος, *ὅστις ἕνεκα τῶν δεινῶν τῆς Ἐπαναστάσεως ἀδυνατεῖ νὰ διατηρῇ τὴν οἰκογένειάν του*».

Ὁ Leblanc ὡς τόσοι ἄλλοι ἐφευρέται, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὸν βιομηχανικὸν πλοῦτον τῆς πατρίδος των, ἔζησε πενέστατος, ἀλλ' ὁ μέγας ἐργάτης οὐδέποτε κατεβλήθη ὑπὸ τῆς ἀτυχίας. Ἔχων πνεῦμα ἰσχυρὸν ἅμα δὲ καὶ θέλησιν σταθεράν, ἔφερε μετὰ καρτερίας τὰς σκληρὰς δοκιμασίας τοῦ βιομηχανικοῦ αὐτοῦ σταδίου.

Ὢν δὲ ἐπιστήμων μᾶλλον ἢ τεχνουργός, ἐπεδόθη δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας, καὶ κατενόησε μὲν τὴν σπουδαιότητα τῆς βιομηχανικῆς αὐτοῦ ἐφευρέσεως, ἀλλ' ἐθεώρησε τὰ ἐξ αὐτῆς προκύψαντα προσωπικὰ ἀτυχήματα ὡς δευτερεύοντα ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ συμβεβηκότα.

Digitized by Google

«Ἐν ἔτει 1802, λέγει ὁ Payen, χάρις εἰς τὴν προστασίαν καὶ εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ Molard, διευθυντοῦ τοῦ Καταστήματος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων, ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ εἰς ἓν τῶν χημείων τοῦ καταστήματος τούτου τὰς ἐπιμελεῖς αὐτοῦ μελέτας, καίτοι δὲ δὲν κατώρθωσε νὰ καταρτίσῃ ὡς ἐπεθύμει συλλογὴν πλήρη, ἐπαρουσίασεν εἰς τὰς ὄψεις τοῦ κοινοῦ προϊόντα ἄξια λόγου. Ἡ συλλογὴ αὕτη τῶν κρυστάλλων ἦτο ἡ ἐνδελεχὴς αὐτοῦ μέριμνα. «Ἠδυνάμην, γράφει μετ' ἀθυμίας, νὰ προάξω αὐτὴν πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν... θὰ τὴν συμπληρώσωσιν ἄλλοι... Ἐὰν ἡ τέχνη αὕτη δύναται νὰ ἱδρυθῇ, εἴθε χεὶρ εὐτυχεστέρα τῆς ἐμῆς καὶ παρατηρητὴς πλέον ἐμοῦ πεφωτισμένος ν' ἀντιληφθῇ αὐτῆς! Τοῦτο θὰ μὲ παρηγορήσῃ, διότι μὴ τυχὼν συνδρομῆς δὲν ἠδυνήθην νὰ προαγάγω τὴν ἐργασίαν μου!» Περὶ τῆς ποτάσσης καὶ τοῦ πλούτου, ὃν ἐπὶ στιγμὴν ἤλπισεν, οὐδὲ λέξιν! Εἰς τὰ συγγράμματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀφηγεῖται τὰς εἰκοσαετεῖς αὐτοῦ ἐργασίας, μόλις διὰ συντόμου σημειώσεως ἀναφέρει τὰ δύω ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα εἰργάσθη εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ποτάσσης.

Βεβαίως ὁ Leblanc ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ πλοῦτον, καθότι οὐδέποτε ἐφεύρεσις ἐγένετο ὑπὸ αἰσιωτέρους οἰωνούς. Εὐθὺς ὡς ἐδόθη αὐτῷ ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας, ἑταιρία κατηρτίσθη ὑπὸ τοῦ Leblanc, τοῦ Διζέ, τοῦ Schée καὶ τοῦ δουκὸς τοῦ Ὀρλεάνς[1]. Ἐργοστάσιον συνεστήθη ἐν Ἁγίῳ Διονυσίῳ, ἡ δ' ἐπιτυχία ἐφαίνετο βεβαία εἰς τοὺς συνεταίρους, ἀλλ' ἡ καρατομία τοῦ δουκὸς τοῦ Ὀρλεάνς κατέστρεψε τὰς δικαίας αὐτῶν ἐλπίδας. Ὁ Leblanc οὐδόλως καταβληθεὶς ἐκ τοῦ πρώτου τούτου ἀτυχήματος, ἠθέλησε νὰ συστήσῃ ἐργοστάσιον ἐν Μασσαλίᾳ, εἰς αὐτὰ τὰ πρόθυρα τῶν σαπωνοποιείων. Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐφήρμοσαν ἄλλοι κατόπιν, ὁ δὲ θεμελιωτὴς μιᾶς τῶν σπουδαιοτέρων τῆς Γαλλίας βιομηχανιῶν ἠναγκάσθη νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸ ἑταιρικὸν ἐνεργητικόν! Νέος Παλισσύ, δὲν ἔκαυσε μὲν τὰ ἔπιπλα αὐτοῦ, ἀλλ' εἶδεν αὐτὰ πωλούμενα εἰς δημοπρασίαν, ὡς καὶ τὰς συσκευὰς καὶ τὰ προϊόντα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθέντος καταστήματος.

Ἡ καταστροφὴ τοῦ ἐργοστασίου συνεπήγετο τὴν τοῦ ἐφευρέτου. Μετ' οὐ πολύ, μὴ χρησιμοποιουμένου ὑπὸ τοῦ Leblanc τοῦ δικαιώματος τῆς εὑρησιτεχνίας, ἡ ἐφεύρεσις ἔγινε κοινὸν κτῆμα. Οἱ χρόνοι παρῆλθον θλιβεροὶ καὶ ἀπαίσιοι μέχρι τοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς Δημοκρατίας, ὅτε ὑπουργικὴ ἀπόφασις ἀπέδωκεν εἰς τὸν Leblanc τὸ κτίριον τοῦ ἐν Ἁγίῳ Διονυσίῳ ἐργοστασίου. Τοιαύτην ἔλαβε μόνην ἀποζημίωσιν. Καίτοι πολλὰς καταβαλὼν προσπαθείας, δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐργασίας του, μὴ δυνηθεὶς νὰ εὕρῃ τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ ἐρειπωμένου ἐν μέρει καταστήματος. Ὁ ἐπιτελέσας μίαν τῶν μεγίστων ἐφευρέσεων τῆς νεωτέρας χημείας ἀπέθανεν ἐν ἄκρᾳ πενίᾳ τῷ 1806.

Ἐν τούτοις ἡ κατασκευὴ τῆς τεχνητῆς ποτάσσης ἐλάμβανε πανταχοῦ μεγίστην ἀνάπτυξιν, ἐνῷ δὲ οἱ κληρονόμοι τοῦ Leblanc οὐδεμίαν ἐκαρποῦντο ἐκ ταύτης ὠφέλειαν, πλεῖστοι βιομήχανοι ὠφελοῦντο καὶ ἐπλούτουν. Κατόπιν ἠθέλησαν ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τοῦ Leblanc τὴν προτεραιότητα τῆς ἐφευρέσεως, μόνον δὲ ἐν ἔτει 1856 ὁλόκληρον τὸ τμῆμα τῆς χημείας τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, προσκληθὲν νὰ γνωμοδοτήσῃ ἐπὶ ἀναφορᾶς ὑποβληθείσης εἰς τὸν Ναπολέοντα Γ' ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Leblanc, ἀπέδωκεν ἐπισήμως εἰς τὸν ἐφευρέτην τὴν ὀφειλομένην αὐτῷ τιμήν.

Ἰδοὺ τὰ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Dumas ἐξέθεσεν ἐν ὀνόματι τῆς Ἐπιτροπῆς.

«Ἡ σπουδαία ἐφεύρεσις τῆς μεθόδου, δι' ἧς ἐξάγεται ἡ πότασσα ἐκ τοῦ θαλασσίου ἅλατος, ἀνήκει καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὸν Leblanc.—Ἐάν, ὡς ἐπιθυμεῖ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ, πρόκειται ν' ἀποδώσωμεν τὸν δίκαιον ἔπαινον εἰς τὸν ἐφευρέτην τῆς τεχνητῆς ποτάσσης, ὁ ἔπαινος οὗτος ὀφείλεται εἰς τὴν μνήμην τοῦ Leblanc, εἰς τὴν οἰκογένειαν δ' αὐτοῦ δέον νὰ ἐκδηλωθῇ... Ὁ Leblanc ἐδημιούργησε βιομηχανίαν, ἥτις ἔδωκεν ὤθησιν εἰς ὅλας τὰς ἐφαρμογὰς τῆς χημείας εἰς τὰς τέχνας».

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΕΝ ΑΠΟΓΕΥΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΣΕΤΡΗΝ *

Εἰς τὰ πέριξ τῶν κεραμουργείων ὑπάρχει πάντοτε τόπος, εἰς ὃν ρίπτουσιν οἱ κεραμεῖς τὰ κακόπλαστα ἢ τὰ ὁπωσδήποτε ἄχρηστα ἀγγεῖα. Ὁμοίως εἰς τὰ πέριξ τῶν μεγάλων τοῦ πληθυσμοῦ κέντρων ὑπάρχουσι τόποι, ἔνθα ἡ κοινωνία, σεβομένη πᾶν ὂν ἔχον μορφὴν ἀνθρωπίνην, συναθροίζει ἐκεῖνα τὰ πλάσματα, ἅτινα ἐκ φύσεως κακῶς ἔχουσι πρὸς τὸν ἀγῶνα τὸν ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως, ὃν οἱ ἄνθρωποι καθ' ἡμέραν ἀγωνίζονται ἐν τῷ κόσμῳ. Τοιαῦτα δὲ πλάσματα κακόπλαστα ἢ ἀτελῆ εἶνε οἱ βλᾶκες, ἐφ' ὧν οὐδέποτε ἐνεφυσήθη τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα, οἱ παράφρονες παρ' οἷς ἔχει ἀποθάνει πρὸ τοῦ σώματος ἡ διάνοια, οἱ παράλυτοι, ὧν οὐδέποτε ἀνεπτύχθησαν τὰ μέλη, ἢ ἐκεῖνοι οἵτινες ἐγεννήθησαν μὲν ἄρτιοι, ἀλλ' ἔπειτα ἔπαθον καὶ ἔγειναν ἀνάπηροι, καὶ τέλος οἱ ἐσχατόγηροι οἱ ὑπὸ τοῦ γήρατος κατασταθέντες ἀνίκανοι πρὸς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου. Εἶνε δὲ οἱ Παρίσιοι πόλις τόσον μεγάλη, ὥστε αἱ περὶ αὐτὴν ἀποικίαι τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ὄντων ἔχουσιν ἔκτασιν καὶ μέγεθος ἴσον πρὸς πρωτευούσας ἐπαρχιῶν. Εἶνε κατὰ τὸν πληθυσμὸν τοὐλάχιστον τὰ κατοικητήρια ἐκεῖνα ἴσα πρὸς πόλεις, καὶ ἡ Βισέτρη περιλαμβάνει δισχιλίους γέροντας, ἑπτα-

1. Πατρὸς τοῦ ἐν Γαλλίᾳ βασιλεύσαντος Λουδοβίκου Φιλίππου.

* Μικρὸν χωρίον, πλησίον τῶν Παρισίων κείμενον, γνωστὸν διὰ τὸ μέγα ἐν αὐτῷ φρενοκομεῖον.

Digitized by Google

κοσίους παράφρονας καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν βλᾶκας.

Ἑώρταζε δὲ πρὸ μικροῦ διπλῆν ἑορτὴν ὁ ἄχαρις ἐκεῖνος κόσμος, ἑώρταζον δῆλα δὴ οἱ βλᾶκες, οἱ κατὰ τὴν διάνοιαν νήπιοι, καὶ ἑώρταζον καὶ οἱ γέροντες. Προήδρευε δὲ καὶ τῶν δύο ἑορτῶν ὁ κ. Κεντὲν, ὁ διευθυντὴς τοῦ Καταστήματος. Διενέμοντο βραβεῖα εἰς τοὺς βλᾶκας, διότι ἔχουσιν οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι σχολεῖον, ἔνθα γίνεται προςπάθεια νὰ ἐξυπνήσῃ πως τὸ πνεῦμά των ἐν τῷ στενῷ των ἐγκεφάλῳ. Εἶνε ἄχαρι καὶ δυσχερὲς τὸ ἔργον, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον εὑρέθησαν ἄνθρωποι ἀφοσιωθέντες εἰς αὐτό. Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων διδασκάλων εἶνέ τινες ἐπιληπτικοί, οὓς δὲν ἐμποδίζει τὸ πάθημά των νὰ διδάσκωσι τοὺς βλᾶκας. Διδάσκουσι δὲ πλὴν τῶν συνήθων μαθημάτων τῶν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα διδασκομένων, καὶ στοιχεῖά τινα τεχνῶν, οἷον τῆς ὑποδηματοποιΐας, τῆς ξυλουργικῆς καὶ τῆς ῥαπτικῆς, δι' ἃς ὑπάρχουσιν ἱδρυμένα τὰ ἀναγκαῖα ἐργαστήρια. Συμβαίνει δὲ οὐχὶ σπανίως νὰ καταλαμβάνωνται ὑπὸ τῆς νόσου των αἴφνης οἱ διδάσκαλοι,καὶ διὰ τοῦτο νὰ λησμονῶσιν ὅ,τι πρότερον ἐδίδαξαν,καὶ οὕτω νὰ ἀναγκάζωνται ἑκάστοτε νὰ ἀρχίζωσι πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὴν διδασκαλίαν.

Ἡ τελετὴ τῶν βραβείων εἶνε λίαν συγκινητική. Φαντάσθητε μακρὰν καὶ στενὴν αἴθουσαν ἐν τῷ Καταστήματι, αἴθουσαν λευκὴν, γυμνὴν, μὲ λευκὰ παραπετάσματα. Εἰς τὸ βάθος ἵστανται αἱ οἰκογένειαι τῶν δυστυχῶν παιδίων, πολλαὶ δὲ μητέρες δακρύουσι βλέπουσαι ὅτι τὰ τέκνα των τὰ βλακώδη ἀξιοῦνται ὁπωςδήποτε βραβείου. Αἱ ταλαίπωροι ἐκεῖναι μητέρες ἐγκλείουσιν ἐν ἑαυταῖς θησαυροὺς στοργῆς ὑπὲρ τῶν τέκνων των,καὶ ὁσάκις πορεύωνται πρὸς ἐπίσκεψίν των τὰ πληροῦσι θωπειῶν καὶ γλυκισμάτων,καὶ τόσον μεγαλητέρα ἐκδηλοῦται ἡ στοργή των ὅσον ἀναισθητότερα φαίνονται τὰ παιδία των.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης εἶνε οἱ μικροὶ βλᾶκες, ἀποτελοῦντες παράξενον καὶ φανταστικὴν συλλογὴν φυσιογνωμιῶν. Ἔχουσι βλέμματα, εἰς ἃ ἡ ἔλλειψις πάσης ἐννοίας δίδει ἀνησυχαστικὴν σταθερότητα, κρανία ὑδροκεφάλων, ὄψεις ἀσυμμέτρους καὶ παραμόρφους, κεφαλὰς εἰς σχῆμα ἀπιδίου ἢ πεπιεσμένας καὶ πολυγωνικὰς, χείλη καταπίπτοντα, ὅπου τὸ μειδίαμα ἐκδηλοῦται διὰ μορφασμοῦ κινοῦντος τοῦ θεατοῦ τὴν μελαγχολίαν, πρόσωπα ὁμοιάζοντα πρὸς τὴν ὄψιν ζῴου μᾶλλον ἢ ἀνθρώπου, κινήσεις πυρετώδεις καὶ βιαίας ὡς τοῦ πιθήκου. Ἔν τινι γωνίᾳ τῆς αἰθούσης κάθηνται οἱ ῥαχιτικοί. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ὑψηλὸς ὡς ὑπόδημα, ἔχει παιδικὴν τὴν μορφὴν καὶ κοκκίνας τὰς παρειὰς, νομίζεις ὅτι εἶνε ὀκτὼ ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, καὶ ὅμως εἶνε εἴκοσι καὶ ἑνός. Νομίζεις ὅτι ἔχεις ἐνώπιόν σου τὰ πρῶτα τῆς φύσεως δοκίμια, προσπαθούσης νὰ σχηματίσῃ τὸν τύπον τὸν ἀνθρώπινον. Εὑρίσκεταί τις ἐν πλήρει κτηνωδίᾳ, διότι βλέπεις ἀμέσως ὅτι ἔμεινεν εἰς τὰ ὄντα ἐκεῖνα δεδεμένη ἡ διάνοια, καὶ ὅτι νὺξ βαθεῖα καὶ ἀτελεύτητος ἔςησε τὸν θρόνον της εἰς τοὺς ἐγκεφάλους ἐκείνους.

Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ βάθρου ὑπάρχει μουσικοδιδάσκαλος μὲ τὸ ἁρμόνιόν του. Οἱ βλᾶκες ὀλίγον καταγίνονται περὶ τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν, ἔψαλαν ὅμως ἱκανὰ ᾄσματα. Ἐπὶ τοῦ βάθρου ἵστανται πολλοὶ θεαταὶ ἐλθόντες ἐκ Παρισίων, ἵνα παρασταθῶσι μάρτυρες τῆς ἀντιθέσεως, ἣν ἡ συγκινητικὴ ἐκείνη καὶ ἥσυχος τελετὴ ἀποτελεῖ πρὸς τὸν μέγαν θόρυβον τῆς μεγάλης πόλεως. Τὰ παιδία ἀνέβησαν κοκκινίζοντα ἐπὶ τοῦ βάθρου, καλούμενα ὀνομαστὶ, καὶ ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἐψιθύριζε λέξεις τινὰς εὐχαριστηρίους ἅμα λαμβάνον ἀνὰ χεῖρας τὸ βραβεῖόν του. Τὰ μᾶλλον ἀνεπτυγμένα, πρὶν ἢ καταβῶσιν ἐκεῖθεν, ἀπήγγελλον καί τινα μῦθον. Τυφλός τις, ὅστις εἶχε μάθει εἰς τὴν ἐντέλειαν νὰ ἐπιδιορθώνῃ καθέκλας, ἔλαβεν ὡς βραβεῖον δύο τόμους ἐκ τῶν βιβλίων ἐκείνων, ἅτινα ἔχουσιν ἐξέχοντα ὡς ἐν ἀναγλύφῳ τὰ γράμματα. Μόλις ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του, ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ διὰ τῶν δακτύλων, ἵνα ἴδῃ τί βιβλίον ἦτο τὸ δωρηθέν.

Οἱ λαβόντες ὡς δῶρα βιβλία ἢ εἰκόνας ἦσαν οἱ σχετικῶς μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι, ἀλλ' ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχουσι καὶ πλεῖστοι, οὓς οὐδὲ κἂν φαντάζονται νὰ διδάξωσι τὴν ἀνάγνωσιν. Καὶ ὅμως ὁ ἰδιαιτέρως ἐπιμελούμενος αὐτῶν ἰατρὸς κ. Βουρνεβὶλ μᾶς ἐξήγησεν, ὅτι ὑπάρχει καὶ δι' αὐτοὺς σχολεῖον. Τί δὲ τοὺς διδάσκουσι; Νὰ ὁμιλῶσι, νὰ τρώγωσι καὶ νὰ μὴ λερόνωνται. Κατορθοῦσι δὲ νὰ ἑλκύωσί πως τὴν προσοχήν των διὰ λιχνευμάτων, οὕτω δὲ τῇ βοηθείᾳ τῆς γαστριμαργίας των καταβάλλουσιν οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἀγωγήν των τὴν φυσικὴν αὐτῶν κακίαν. Εἰς τοὺς τοιούτους διένειμαν παιγνίδια. Καὶ πόσοι φεῦ! ἦσαν! Τί γελοιογραφίαι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως! Χεῖρες κινούμεναι εἰς τὸ κενὸν, στόματα μέχρι τῶν ὠτίων ἐσχισμένα. Ἐχρειάζετο ἡ χεὶρ τοῦ ἐπιστάτου ἢ τῆς θεραπαίνης, ἵνα τοὺς κάμῃ νὰ προχωρῶσι,καὶ συχνάκις χάνοντες τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἐστρέφοντο περὶ ἑαυτοὺς, καὶ ἔπιπτον ἔπειτα χαμαὶ ὡς δέματα ἐμπορευμάτων. Καὶ ὅμως τὸ Κατάστημα ἔχει ἄλλους χειροτέρους. Ὑπάρχουσι βλᾶκες μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξέλθωσι καὶ οὓς μετὰ τὸ πέρας τῆς παραδόξου τελετῆς ἐπορεύθημεν νὰ ἴδωμεν εἰς τοὺς κοιτῶνάς των. Ἐνόμιζες ὅτι εἰσήρχεσο εἰς θηριοτροφεῖον. Τίποτε ἀνθρώπινον δὲν εὕρισκες ἐκεῖ. Βαρεῖα ὀσμὴ σοῦ ἐκτύπα τὸ πρόσωπον ἅμα εἰσήρχεσο, ἐγίνεσο δὲ δεκτὸς μετὰ κραυγῶν ὠργισμένου πιθήκου. Ἄλλοι ἔκειντο εἰς τὰς κλίνας των, ἄλλοι ἐκάθηντο εἰς ἕδρας κεκλεισμένας ἔμπροσθεν διὰ ῥάβδου, ὅπως αἱ ἕδραι τῶν παιδίων. Ὀδυνηρὰ θὰ ἦτο ἡ περιγραφὴ ὅλων, ὅσα ἐκεῖ ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ. Τὸ ὂν,τὸ ὁποῖον μὲ ὀλιγώτερον σχετικῶς ψυχικὸν

Digitized by Google

πόνον ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ, ἦτο μέγα τι παιδίον, ὅπερ ἐν τῷ Καταστήματι ὠνόμαζον *πασσᾶν*. Κάθηται πάντοτε καὶ πάντοτε τρώγει. Εἶνε μέγα καὶ φουσκωμένον τὸ σῶμά του. Εἶνε δεκαεννέα ἐτῶν. Ὁ ἐξερχόμενος ἐκεῖθεν θαυμάζει τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν ἐπιτηρούντων τὰ ἄθλια ἐκεῖνα πλάσματα.

Κατόπιν ἐπῆλθε τὸ δεύτερον μέρος τῆς τελετῆς, ὅπερ μᾶς παρηγόρησεν. Δραστήριοί τινες νέοι, ἀνήκοντες εἰς τὸν Σύλλογον τῆς Νεότητος, εἶχον λάβει τὴν ἄδειαν νὰ κάμνωσιν ἀναγνώσματα εἰς τὰ τοιαῦτα ἄσυλα, καὶ ἤρχιζον ἀπὸ τῆς Βισέτρης. Ἡ αἴθουσα, ἥτις εἶχε χρησιμεύσει πρότερον διὰ τὰ παιδία, ἐχρησίμευε τώρα διὰ τοὺς γέροντας καὶ ἦτο πλήρης. Ὁ κ. Ῥαϋμὸνδ ὡμίλησε περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Βισέτρης, συγκρίνας τὴν πάλαι κατάστασιν αὐτῆς, ὅτε οἱ ἐκεῖ διαιτώμενοι δὲν ἠδύναντο οὐδ' ἐπαρκῆ ἀέρα νὰ ἀναπνεύσωσι, καὶ ἠναγκάζετό τις ἐξ αὐτῶν νὰ προσποιῆται τὸν νεκρόν, ἵνα τὸν φέρωσιν εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ δύναται οὕτως ἐπ' ὀλίγον νὰ ἀναπνέῃ, πρὸς τὴν σχετικὴν εὐμάρειαν, ἧς ἀπολαύουσι νῦν οἱ διαιτώμενοι ἐν τῷ ἐκεῖ ἀσύλῳ.

Σ....

ΣΚΕΨΕΙΣ

Εἶδες εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος ἀπέραντον λίμνην. Ἐξηκολούθησες τὸν δρόμον σου, καὶ φθάσας εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἔβλεπες τὴν λίμνην, δὲν πατεῖς παρὰ χόρτα, καὶ δὲν βλέπεις παρὰ τοὺς ἀναθυμιωμένους ἐκ τῆς γῆς ἀτμούς. Προχωρεῖς ἐπέκεινα, καί, στρεφόμενος αἴφνης, βλέπεις ὄπισθέν σου τὴν ἰδίαν λίμνην πάλιν μὲ τὴν ὁμαλήν της ἐπιφάνειαν.

Τοιοῦτος εἶνε ὁ βίος. Θ' ἀπεθνήσκομεν ἐκ τῆς ἀπελπισίας, ὁσάκις ἀνακαλύπτωμεν ὅτι πᾶν ὅ,τι εἴχομεν ἐκλάβῃ ὡς σκοπὸν καὶ τέλος τῶν σκέψεών μας, τῶν ἐπιθυμιῶν μας καὶ τῶν ὀνείρων μας δὲν ὑπάρχει, ἢ εἶνε ἁπλῆ χίμαιρα, ἥτις ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως λαμβάνει διαστάσεις γιγαντιαίας. Ἀλλ' ὠθούμενοι πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς ζωῆς, προχωροῦμεν, καὶ ἔρχεται ἀκολούθως στιγμή, καθ' ἥν, στρεφόμενοι, ἐπαναβλέπομεν τὰς αὐτὰς ἀπάτας, καὶ μέχρι τοῦ τέλους τῆς ὁδοιπορίας ἐπιστρέφομεν ἐνίοτε καὶ ῥίπτομεν ἓν βλέμμα ἀποχαιρετισμοῦ πρὸς ὅ,τι ἐνομίσαμεν ἄλλοτε ὅ,τι κατείχομεν. Ὁλόκληρος ὁ βίος ἡμῶν ἐνυπάρχει εἰς πᾶν ὅ,τι δὲν εἶνε ἀκόμη ἢ δὲν εἶνε πλέον, εἰς ἐπιθυμίας τοῦ μέλλοντος, εἰς θλίψεις διὰ τὸ παρελθόν.

Ἰδοὺ διατί προσηλούμεθα τόσον δυσαπαλλάκτως καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας τῶν ἀναμνήσεών μας! Ποῖον δὲ κράτος ἐξασκεῖ ἐφ' ἡμῶν μελῳδία τις, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀξίας διὰ τὸν ἐπίλοιπον κόσμον, θέα τις ἰδιαιτέρα τοῦ οὐρανοῦ, ἄνθος, ὅπερ πατεῖ μετ' ἀδιαφορίας ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος ἐκτὸς ἡμῶν!

[Μετάφρασις] Κυρία Ε**.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διευθυντὴς περιοδικοῦ περιῆλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην, διὰ τὴν *φιλομουσίαν* ἴσως τοῦ Κοινοῦ, νὰ διακόψῃ τὴν ἔκδοσιν τοῦ φύλλου του καὶ νὰ μείνῃ ὀφειλέτης πρὸς τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ, οἵτινες ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσιν ἕνα ἐξ ὅλων ὡς ἀντιπρόσωπον, ὅπως ζητήσωσι δι' ἑκατοστὴν ἴσως φορὰν τὰ ὀφειλόμενα αὐτοῖς χρήματα. Ὁ ἀπεσταλμένος εὑρίσκει τὸν διευθυντὴν εἰς τὴν τράπεζαν ἔχοντα ἐνώπιόν του καλοψημένον καὶ ὀρεκτικώτατον ὀρνίθιον.

Ὁ πειναλέος συντάκτης δὲν δύναται νὰ καταστείλῃ κραυγὴν ἀγανακτήσεως.

— Πῶς, κύριε, τῷ λέγει, δὲν ἐντρέπεσθε, ἐνῷ ἡμεῖς ἀποθνήσκομεν τῆς πείνης, σεῖς νὰ τρώγετε κοτοπούλια!

— Τί νὰ κάμω, ἀγαπητέ, ἀφοῦ δὲν εἰμπορῶ πλέον νὰ τὰ θρέψω, ἡ ἀνάγκη μὲ βιάζει νὰ τὰ φάγω.

*
* *

Ὁ κ. ** ἐπληγώθη ἐσχάτως ἔν τινι μονομαχίᾳ.

— Ἀδιάφορον, ἔλεγεν εἷς τῶν μαρτύρων του, ἔδειξεν ὅμως μεγάλην παρουσίαν πνεύματος.

— Καλλίτερα νὰ ἔδειχνεν ἀπουσίαν σώματος, ἀπήντησεν ἄλλος τις.

*
* *

Ὁ Μίλτων, τυφλωθείς, συνῆψε τρίτον γάμον πρὸς γυναῖκα ὡραιοτάτην μέν, ἀλλὰ δύστροπον.

Ἐπειδὴ δὲ ἡμέραν τινὰ ὁ λόρδος Βούκιγχαμ εἶπε χαριεντιζόμενος ὅτι ἡ σύζυγός ἦτο ῥόδον·

— Δὲν δύναμαι, ὑπέβαλε θλιβερῶς ὁ ποιητής, νὰ κρίνω περὶ τούτου ἐκ τῶν χρωμάτων, κρίνω ὅμως ἐκ τῶν ἀκανθῶν.

*
* *

Ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου:

Ὁ πρόεδρος πρὸς τὸν μάρτυρα. Γνωρίζετε ἐὰν οἱ κατηγορούμενοι εἶνε 'πανδρευμένοι;

— Περὶ τούτου ἤμουν βέβαιος, κύριε πρόεδρε.

— Καὶ τί σᾶς ἔκαμε νὰ τὸ πιστεύετε;

— Τοὺς ἄκουα κάθε 'μέρα νὰ μαλώνουν!...

Ὁ Roger de Beauvoir εἶχε σκελετόν τινα θαυμασίως συνηρμολογημένον, ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν ὠμοπλατῶν τοῦ ὁποίου ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἔγραψε διὰ μολυβδοκονδύλου τοὺς ἑπομένους στίχους:

Ὦ σκελετέ, τί ἔκαμες, εἰπέ μοι, τὴν ψυχήν σου;
Τὴν φλόγα τί τὴν ἔκαμες, λαμπάς, τὴν φωτεινήν σου;
Τὸ εὔμορφόν σου τὸ πτηνόν, τὸ ψάλλον ᾆσμα θεῖον,
εἰπέ μοι, τί τὸ ἔκαμες, ὦ ἔρημον κλωβίον;
Τί ἔκαμες, ἡφαίστειον, τὴν φλογερὰν σποδόν σου;
Ὦ δοῦλε, τί τὸν ἔκαμες, εἰπέ, τὸν κύριόν σου;

**Φ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἀπάντησις κοιλιοδούλου:

Ἠρώτων τὸν διάσημον καλοφάγον κ. ** διατί

όταν τρώγη κάθηται πάντοτε άντικρύ καθρέπτου.

— Διατί; άνεφώνησε, διότι νομίζω ότι τρώγω δύο φοραίς.

—

Ὁ Ἐῤῥῖκος Heine ἔλεγε περὶ τῆς γυναικός του: «Ἐξ ὅλων τῶν προτερημάτων τῆς φιλτάτης μου Ἰουλέττας ἐκεῖνο ὅπου μ' εὐχαριστεῖ πλειότερον, εἶνε ὅτι ἀγνοεῖ τὴν ὕπαρξιν τῆς *Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων*».

—

Ἡ κυρία *, καλλονὴ ὑπερτεσσαρακοντοῦτις, ἐνῷ ἐλάμβανε τὸ *τσάϊ* θερμότατον, κατελαμβάνεται ἀπὸ σφοδρότατον βῆχα.

Ὅλοι στρέφουσι πρὸς αὐτὴν τὰ βλέμματα, ἀλλὰ φαντασθῆτε τὴν ἔκπληξίν των, ὅταν εἶδον ὅτι τῆς ἔλειπον τὰ ὀφρύδια.

— ; ; ;

Ὁ ἀτμὸς τοῦ τείου τὰ εἶχε ξεκολλήσει, καὶ ἔπεσαν εἰς τὸ κύπελλον τῆς ὡραίας, ἥτις . . . τὰ κατέπιε!

—

Κατὰ τοῦ καρδιναλίου Μαζαρίνου, γνωστοῦ διὰ τὴν ἄπληστον φιλοχρηματίαν του, εἶχον δημοσιευθῆ φοβεροὶ λίβελλοι. Ὁ καρδινάλιος ὑπεκρίθη, ὅτι παρωργίσθη λίαν διὰ τοῦτο, καὶ διέταξε νὰ περισυλλεχθῶσιν ἁπανταχόθεν ὅλα τὰ ἀντίτυπα, ὡς διὰ νὰ τὰ καταστρέψη. Ἀφ' οὗ δὲ τὰ συνήθροισεν ὅλα, τὰ ἐπώλει ἔπειτα κρυφίως, καὶ τοιουτοτρόπως ἐκέρδησε σπουδαῖον χρηματικὸν ποσόν.

—

Μετά τινα κηδείαν:

Τινὲς ἐκ τῶν συνοδευσάντων τὸν μακαρίτην ἐπιστρέψαντες κάθηνται εἴς τι ξενοδοχεῖον νὰ γευματίσωσι.

— Εἶνε καλὸ τὸ τυρί σου; λέγει τις τούτων, ὅστις ἦτο καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον εὐνοηθέντων κληρονόμων τοῦ μακαρίτου.

— Ὤ, κύριε, λέγει ὁ ὑπηρέτης, μυρίσατέ το, καὶ νεκρὸν ἠμπορεῖ νὰ ἀναστήση.

Ὁ κληρονόμος καταλαμβάνεται ὑπὸ ζωηρᾶς ἀνησυχίας, καὶ

— Ἔλα, λέγει, μὴ ἀνοησίαις . : . . πάρ' το ἀπ' ἐδῶ.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ εὐγενὴς συμπεριφορὰ ἀντιπροσωπεύει τὴν εὐμενῆ πρὸς τὸν πλησίον κλίσιν καὶ ἀγάπην, ὅπως τὸ τραπεζικὸν γραμμάτιον ἀντιπροσωπεύει τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον. Ἀλλ' ὅταν τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν σημεῖον ὑπερβῆ μεγάλως τὸ μεταλλικόν, ὅσον ἀντιπροσωπεύει, χάνει τὴν ἀξίαν του, καὶ τὸ τραπεζικὸν γραμμάτιον γίνεται *καΐμές*.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς 12,000 ὀδοντοϊατροί, οἵτινες πάντες κάμνουσι λαμπρὰς ἐργασίας, μάλιστα εἰς τὸ *βούλωμα* τῶν ὀδόντων. Ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν στατιστικός τις Ἀμερικανός, ἠθέλησε νὰ ὑπολογίση τὸ ποσὸν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὅπερ οἱ ὀδοντοϊατροὶ δαπανῶσιν εἰς ἔμφραξιν τῶν ὀδόντων, καὶ εὗρε τὸ ἐκπληκτικὸν ἐξαγόμενον ὅτι κατ' ἔτος δαπανᾶται εἰς τοιαύτην χρῆσιν ἥμισυς τόνος χρυσοῦ (5,000 δόλλαρ), δύο τόνοι ἀργύρου καὶ ἄλλοι τόσοι πλατίνης. Ὑπελόγισε δὲ ὁ αὐτὸς στατιστικὸς ὅτι, ἐὰν ἐξακολουθήση ἡ αὐτὴ δαπάνη κατ' ἔτος, ἐντὸς 300 ἐτῶν θὰ ὑπάρχωσι τεθαμμένα εἰς τὰ ἀμερικανικὰ νεκροταφεῖα 150 ἑκατομμύρια δόλλαρ εἰς χρυσόν, προερχόμενον ἐκ τοῦ *βουλώματος* τῶν ὀδόντων.

Γαλλική τις ἐφημερὶς ἀναφέρει τὸν ἀκόλουθον ἁπλούστατον τρόπον, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν κατὰ μεγίστην προσέγγισιν τὴν ἀπόστασιν τῆς μακρὰν ἡμῶν ἐκρηγνυμένης θυέλλης.

Γνωστὸν ὅτι ἡ ταχύτης τοῦ ἤχου ἐν τῷ ἀέρι εἶνε 340 μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον εἰς θερμοκρασίαν 16 βαθμῶν ἄνω τοῦ μηδενικοῦ. Οὕτω, ἐν περιπτώσει θυέλλης, ἐὰν μετρήσωμεν τὸν ἀριθμὸν δευτερολέπτων ὅσα παρέρχονται ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκλάμψεως ἀστραπῆς, μέχρις οὗ ἀκουσθῆ ὁ ἦχος τῆς βροντῆς, ἀρκεῖ ἔπειτα νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν δευτερολέπτων ἐπὶ τὸ 340, ἵνα ἔχωμεν τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν τῆς θυέλλης εἰς μέτρα. Ὑποθέσωμεν π. χ. ὅτι τὸ μεταξὺ τῆς ἐκλάμψεως τῆς ἀστραπῆς καὶ τοῦ ἤχου τῆς βροντῆς χρονικὸν διάστημα εἶνε 6 δευτερολέπτων· ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ἡ ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασις τῆς θυέλλης εἶνε ἑξάκις 340 μέτρα, ἤτοι 2,040, δηλ. δύο χιλιόμετρα καὶ 40 μέτρα.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν τὸν ἑξῆς ἀφορισμὸν φιλοσόφου τινὸς ἐκ τῶν ἡμετέρων φίλων, ὅστις ἔκαμε μακρὰς σπουδὰς εἰς τὰ κυβευτήρια τοῦ Ὅμπουργ, Βάδεν, Σπᾶ καὶ Μονάκου:

«Καθὼς πατήσετε τὸ ἔδαφος τῆς αἰθούσης χαρτοπαικτείου μὲ τραπεζικὸν γραμμάτιον ἑκατὸν φράγκων, τὸ γραμμάτιόν σας δὲν ἀξίζει πλέον παρὰ πεντήκοντα φράγκα μόνον. Καθὼς καθίσετε, τὸ γραμμάτιόν σας δὲν ἀξίζει πλέον τίποτε».

Ἐπειδὴ εἶν ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῆ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 260 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 21 Δεκεμβρίου 1880

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 795.

Κατὰ βάθος ὅμως, καθὼς προεῖπα, ἡ ἐντύπωσις εἶνε θλιβερά, καὶ δὲν ἐσφάλη ὁ μέγας ποιητής, ὅστις παρωμοίασε τὸ τζαμίον τῆς Ἁγίας Σοφίας μὲ «κολοσσιαῖον τάφον», διότι ἁπανταχόθεν φαίνονται τὰ ἴχνη φρικτῆς ἐρημώσεως, καὶ αἰσθάνεταί τις πλειοτέραν θλῖψιν συλλογιζόμενος τὸ τί ἦτο ἄλλοτε, παρὰ χαρὰν θαυμάζων ὅτι εἶνε ἀκόμη. Ἀφ' οὗ κατευνασθῇ τὸ αἴσθημα τοῦ πρώτου θαυμασμοῦ, ἡ διάνοια ἐκσφενδονᾶται πρὸς τὸ παρελθόν. Καὶ σήμερον ἀκόμη, μετὰ τρία ἔτη, οὐδέποτε ἀναπολῶ εἰς τὴν διάνοιάν μου τὸ μέγα τζαμίον, χωρὶς ν' ἀναγκάζωμαι νὰ φαντάζωμαι ἀντ' αὐτοῦ τὴν ἐκκλησίαν. Κατεδαφίζω τοὺς μουσουλμανικοὺς ἄμβωνας, ἀφαιρῶ τὰς κανδήλας καὶ τὰς πυέλους, ἀποσπῶ τοὺς δίσκους καὶ τὰς ἐκ πορφυρίτου πλάκας, ἐπανανοίγω τὰς ἐντετειχισμένας πύλας καὶ τὰ ἐντετειχισμένα παράθυρα, ἐκτρίβω τὸ κονίαμα τὸ ἐπικαλύπτον τοὺς τοίχους καὶ τοὺς θόλους, καὶ ἰδοὺ ὁ ναὸς ὁλόκληρος καὶ νεώτατος, ὅπως καὶ πρὸ τριῶν αἰώνων, ὁπότε ἐπεφώνησεν ὁ Ἰουστινιανός:— Δόξα τῷ Θεῷ, τῷ καταξιώσαντί με νὰ συντελέσω τὸ ἔργον τοῦτο! Νενίκηκά σε, Σολομῶν! —Ὅπου καὶ ἂν στρέψῃς τὸ βλέμμα, τὰ πάντα λάμπουν, φεγγοβολοῦν καὶ ἀστράπτουν, ὅπως εἰς τὰς μαγικὰς χώρας τῶν μύθων. Οἱ μεγάλοι τοῖχοι, ἐπενδεδυμένοι μὲ μάρμαρα πολύτιμα, ἐκπέμπουσιν ἀντανακλάσεις χρυσοῦ, ἐλέφαντος, χάλυβος, κοραλλίου καὶ κόχλου· αἱ ἀναρίθμητοι κηλῖδες τῶν μαρμάρων φαίνονται ὡς στέμματα καὶ στεφάναι ἀνθέων· τὰ ἀπέραντα ἐκ κρυστάλλου μωσαϊκὰ παρέχουσιν εἰς τοὺς τοίχους, ἐφ' ὧν καταπίπτει ἀκτὶς ἡλίου, τὴν ὄψιν τοίχων ἀργυρῶν κεκοσμημένων μὲ ἀδάμαντας. Τὰ κιονόκρανα, αἱ κορωνίδες, αἱ θύραι, αἱ ζωοφόροι τῶν τόξων εἶνε ἐξ ὀρειχάλκου ἐπιχρύσου. Οἱ θόλοι τῶν στοῶν καὶ τῶν ὑπερῴων, ἐζωγραφημένοι ἐγκαυστικῶς, παριστῶσι κολοσσιαίους ἀγγέλους καὶ ἁγίους ἐπὶ χρυσοῦ δαπέδου. Ἐνώπιον τῶν παραστάδων, ἐντὸς τῶν παρεκκλησίων, ἐγγὺς τῶν πυλῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κιόνων, ὀρθοῦνται ἀγάλματα μαρμάρινα καὶ ὀρειχάλκινα, λυχνίαι ὑπερμεγέθεις ὁλόχρυσοι, εὐαγγέλια γιγάντεια ἐπεστηριγμένα ἐπ' ἀναλογείων, ἅτινα ἀπαστράπτουσιν ὡς εἴδωλα βασιλικά, ὑψηλοὶ σταυροὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἀγγεῖα φεγγοβολοῦντα ἐκ τῶν μαργαριτῶν. Εἰς δὲ τὰ ἐνδότατα τοῦ καθολικοῦ φαίνεται μαρμαρυγή τις συγκεχυμένη, ὡς πολλῶν καιομένων πραγμάτων. Εἶνε τὰ δρύφακτα τοῦ χοροῦ ἐξ ὀρειχάλκου ἐπιχρύσου· εἶνε τὸ ἀναλογεῖον, συγκολληθὲν ἐκ τετρακισχιλίων λιτρῶν ἀργύρου, ἤτοι ἐκ ποσοῦ, ὅπερ συναπετέλεσεν ὁλόκληρος ὁ ἐτήσιος φόρος τῆς Αἰγύπτου· αἱ καθέδραι ἑπτὰ ἱερέων, ὁ θρόνος τοῦ πατριάρχου, ὁ θρόνος τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπίχρυσοι, κατάγλυφοι, σκεπασμένοι μὲ ξύλινα συναρμολογήματα καὶ μαργαρίτας, ἐφ' ὧν, ὁσάκις κατέρχεται τὸ φῶς κατ' εὐθεῖαν, εἶνε ἀδύνατον νὰ προσηλώσῃς τὸ βλέμμα. Ἐπέκεινα τῶν λάμψεων τούτων φαίνεται εἰς τὴν ἀψῖδα λαμπηδὼν ἔτι ζωηροτέρα. Εἶνε τὸ θυσιαστήριον, οὗτινος ἡ ἁγία τράπεζα, βασταζομένη ὑπὸ τεσσάρων χρυσῶν στύλων, κατεσκευάσθη ἐκ συγχωνεύματος ἀργύρου, χρυσοῦ, κασσιτέρου καὶ μαργαριτῶν, καὶ τὸ κιβώριον, ὅπερ συναποτελοῦσι τέσσαρες στῦλοι ἐκ καθαροῦ ἀργύρου, ἐφ' ὧν ὑψοῦται θόλος ὁλόχρυσος, φέρων ἐπὶ κορυφῆς σφαῖραν καὶ ἐπ' αὐτῆς σταυρὸν ἐκ χρυσοῦ ἕλκοντος διακοσίας ἑξήκοντα λίτρας. Πέραν δὲ τοῦ θυσιαστηρίου ὑψοῦται μορφὴ γιγάντειος, ἡ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἧς οἱ μὲν πόδες ψαύουσι τὸ ἔδαφος, ἡ δὲ κεφαλὴ φθάνει ἐπάνω εἰς τὸν θόλον τῆς ἀψῖδος. Ὑπεράνω δὲ τῶν θησαυρῶν τούτων λάμπουσι τὰ ἑπτὰ ἡμιθόλια, σκεπασμένα μὲ μωσαϊκὰ ἐκ χρυσοῦ καὶ κρυστάλλου, καὶ ὁ μέγας θόλος, ἐφ' οὗ κατατείνονται αἱ ἀπειρομεγέθεις εἰκόνες τῶν Ἀποστόλων, τῶν Εὐαγγελιστῶν, τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Σταυροῦ, κατάχρυσος, κατάχρωμος καὶ φεγγοβόλος, ὡς θόλος κειμηλίων καὶ ἀνθέων. Θόλοι δέ, κίονες, ἀγάλματα καὶ λυχνίαι ἐνοπτρίζονται εἰς τὸ ἀπέραντον δάπεδον ἐκ μαρμάρου κυματοειδοῦς τῆς Προκοννήσου, ὅπερ ὅταν ἴδῃς ἐκ τῶν τεσσάρων κυρίων πυλῶν τοῦ ναοῦ, παριστᾷ τὴν εἰκόνα τεσσάρων μεγαλοπρεπῶν ποταμῶν, ῥυτιδουμένων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Τοιοῦτον ἦτο τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ φαντασθῇ τις καὶ τὸ μέγα προαύλιον, περικυκλωμένον ἀπὸ κίονας καὶ ἀπὸ τοίχους ψηφιδωτούς, καὶ στολισμένον μὲ κρήνας μαρμαρίνας, καὶ ἀγαλμάτια ἔφιππα· τὸν πύργον, ὁπόθεν τριακοντατέσσαρες κώδωνες κατέσειον διὰ τῶν ἤχων των τοὺς

ἑπτὰ λόφους· τὰς ἑκατὸν ἓξ ὀρειχάλκου πύλας κεκοσμημένας μὲ ἀνάγλυφα καὶ ἐπιγραφὰς ἀργυρᾶς· τὰς αἰθούσας τῶν συνόδων, τὰ δωμάτια τῶν αὐτοκρατόρων, τὰς φυλακὰς τῶν ἱερέων, τὸ βαπτιστήριον, τὰ ἀπέραντα σκευοφυλάκια ὑπερεκχειλίζοντα ἀπὸ θησαυρούς, καὶ λαβύρινθον ὅλον στοῶν, τρικλινίων, διαδρόμων, κλιμάκων κρυπτῶν, αἵτινες ἀνεῖρπον εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς οἰκοδομῆς,καὶ ἔφερον εἰς ἄμβωνας ἢ προσευκτήρια κρύφια. Τώρα δύναται νὰ ἐννοήσῃ τις ὁποῖον θέαμα θὰ παρίστα τοιοῦτος ναὸς κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετὰς τῶν αὐτοκρατορικῶν γάμων, τῶν συνόδων, τῶν στέψεων· ὅτε ἀπὸ τῶν ἀπεράντων ἀνακτόρων τῶν Καισάρων δι' ὁδοῦ ἐχούσης ἑκατέρωθεν χιλίους κίονας, κατεστρωμένης μὲ μυρσίνας καὶ ἄνθη, καὶ εὐωδιαζούσης λίβανον καὶ σμύρναν, μεταξὺ οἰκιῶν κεκοσμημένων μὲ ἀγγεῖα πολύτιμα καὶ παραπετάσματα μετάξινα, ἐν τῷ μέσῳ δύο στρατιῶν, τῆς τῶν *Βενέτων* καὶ τῆς τῶν *Πρασίνων*, καὶ ἐν ᾧ οἱ μὲν ποιηταὶ ἔψαλλον οἱ δὲ κήρυκες ἀνέκραζον ζήτω εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τῆς αὐτοκρατορίας, προῆγεν ὁ αὐτοκράτωρ μὲ τὴν τιάραν ἐπὶ κεφαλῆς, φέρουσαν σταυρὸν, καταστόλιστος ἀπὸ μαργαρίτας ὡς εἴδωλον, καθήμενος ἐπὶ ἅρματος χρυσοῦ μὲ πορφυρᾶς σκιάδας, συρομένου ἀπὸ δύο λευκὰς ἡμιόνους, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ θεραπείας ὡς Πέρσης μονάρχης· καὶ ἐξήρχετο εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ πρὸς προϋπάντησιν αὐτοῦ μετὰ πομπῆς μεγάλης ὁ κλῆρος, καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τῶν αὐλικῶν, τῶν ὑπασπιστῶν, τῶν λογοθετῶν, τῶν πρωτοσπαθαρίων, τῶν δρογγαρίων, τῶν κοντοσταύλων, τῶν εὐνούχων στρατηγῶν, τῶν κλεπτῶν διοικητῶν, τῶν πωλημένων ἀρχόντων, τῶν ἀναιδῶν πατρικίων, τῶν ὑποκλινῶν συγκλητικῶν, τῶν δούλων, τῶν γελωτοποιῶν, τῶν ἠθικῶν θεολόγων, τῶν μισθοφόρων ἐκ πάσης χώρας. ὅλον ἐκεῖνο τὸ ὑπεροπτικὸν συλλολόγιον εἰσέβαλλε δι' εἰκοσιεπτὰ πυλῶν εἰς τὸν ναὸν καταφώτιστον ἀπὸ ἑξακισχιλίους πολυελέους·καὶ ἐφαίνετο παρὰ τὰ δρύφακτα τοῦ χοροῦ, ὑπὸ τὰς στοὰς καὶ ἐπὶ τῶν ὑπερώων κίνησις ἀδιάκοπος ἀνθρώπων ἐρχομένων καὶ ἀπερχομένων, συνανάμιξις καὶ συνανακίνησις κεφαλῶν κομωσῶν καὶ μανδυῶν πορφυρῶν, λάμψις καλυμμάτων τῆς κεφαλῆς λιθοκολλήτων, περιδεραίων χρυσῶν, θωράκων ἀργυρῶν, ἀλληλοδιάδοχος σειρὰ ἐθιμοτυπιῶν, διασταύρωσις ὑποκλίσεων καὶ μειδιαμάτων, ἕλξις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐπιτετηδευμένη ἐφεστρίδων ποδήρων καὶ ξιφῶν ἑορτασίμων· καὶ γλιαρὰ εὐωδία ἐπλήρου τὸν ἀέρα· καὶ οἱ θόλοι ἀντήχουν ἀπὸ τὰ βέβηλα χειροκροτήματα καὶ τὰς κραυγὰς, ὅσας ἐξέβαλλεν ἄπειρον πλῆθος ἀνάνδρων.

Ἀφ' οὗ ἐκάμαμεν μερικοὺς γύρους εἰς τὸ τζαμίον ἐν σιωπῇ, ἀφήκαμεν νὰ λαλήσωσιν οἱ δύο ὁδηγοί μας, οἵτινες καὶ κατὰ πρῶτον μᾶς ἔδειξαν τὰ κάτωθι τῶν ὑπερώων παρεκκλήσια, γυμνὰ παντὸς κόσμου, ὃν εἶχον ἄλλοτε, ὅπως καὶ τὰ ἐπίλοιπα μέρη τοῦ ναοῦ. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν παρεκκλησίων τούτων χρησιμεύουσιν ὡς θησαυροφυλάκια, ὅπως ὁ ὀπισθόδομος τοῦ Παρθενῶνος, εἰς ἃ παρακαταθέτουσι τὰ χρήματα καὶ τὰ πολύτιμά των πράγματα οἱ τοῦρκοι, ὅσοι ἀναχωροῦν διὰ μακρυνὸν ταξείδιον, ἢ φοβοῦνται τοὺς λῃστὰς, τὰ ἀφίνουσι δὲ ἐκεῖ καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ· ἄλλα ἀποκεκλεισμένα διὰ τοίχου, χρησιμεύουσιν ὡς νοσοκομεῖα, ἐν οἷς ἀναμένουσι τὴν θεραπείαν των ἀσθενεῖς τινες ἀθεράπευτοι ἢ φρενοβλαβεῖς,οἵτινες καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐκβάλλουν κραυγὰς κλαυθμηρὰς ἢ καγχασμοὺς παιδαριώδεις, ἐξ ὧν ἀντηχεῖ τὸ τζαμίον. Ἐκεῖθεν ὡδηγήθημεν εἰς τὸ μέσον τοῦ καθολικοῦ, καὶ ἤρχισεν ὁ ἕλλην διερμηνεὺς διηγούμενος τὰ θαυμάσια τοῦ ναοῦ. Καὶ τὸ μὲν σχέδιον ἐχάραξαν οἱ ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιος ὁ ἐκ Τράλλεων καὶ Ἰσίδωρος ὁ ἐκ Μιλήτου, ναὶ, ἀλλὰ τὴν πρώτην ἰδέαν ἐνέπνευσεν εἰς αὐτοὺς ἄγγελος. Ἄγγελος ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν τὴν ἰδέαν ν' ἀνοίξῃ τρία παράθυρα εἰς τὴν ἁψῖδα, ἅτινα παριστάνουσι τὰ τρία πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος. Οὕτω καὶ οἱ ἑκατὸν ἑπτὰ κίονες τῆς ἐκκλησίας παριστάνουσι τοὺς ἑκατὸν ἑπτὰ στύλους τοῦ οἴκου τῆς Σοφίας. Πρὸς συνάθροισιν τῆς οἰκοδομησίμου ὕλης ἐδαπανήθησαν ἑπτὰ ἔτη. Ἑκατὸν ἀρχιτέκτονες ἐπεστάτουν εἰς τὴν οἰκοδομὴν, καὶ δεκακισχίλιοι κτίσται ᾠκοδόμουν συγχρόνως, οἱ μὲν πεντακισχίλιοι ἐκ τοῦ ἑνὸς, οἱ δ' ἄλλοι πεντακισχίλιοι ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους. Μόλις ἐξεῖχον οἱ τοῖχοι παλάμας τινὰς ἐκτὸς τῆς γῆς, καὶ ἦσαν ἤδη δαπανημένα πλειότερα τῶν τετρακοσίων πεντήκοντα κεντηναρίων χρυσοῦ. Ἡ ὅλη δαπάνη διὰ μόνον τὸ κτίριον ἀνέβη εἰς εἰκοσιπέντε ἑκατομμύρια λιρῶν (φράγκων). Ἐγκαινιάσθη δ' ἡ ἐκκλησία πέντε ἔτη, ἕνδεκα μῆνας καὶ δέκα ἡμέρας, ἀφ' ἧς κατεβλήθη ὁ θεμέλιος λίθος, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς διέταξε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δημοθοινίας καὶ διανομὰς χρημάτων, αἵτινες διήρκεσαν δύο ἑβδομάδας. Ἐδῶ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ τοῦρκος καβάσις, καὶ μᾶς ἔδειξε τὴν παραστάδα, ἐφ' ἧς ἐπαφῆκεν αἱματηρὸν τὸ ἐκτύπωμα τῆς χειρός του, ὡς διὰ νὰ ἐπισφραγίσῃ τὴν κατάκτησίν του, ὅτε εἰσῆλθε νικητὴς εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, Μωάμεθ ὁ Β'. Ἀκολούθως μᾶς ἔδειξε πλησίον τοῦ Μιράμπ τὸ λεγόμενον *ψυχρὸν παράθυρον*, δι' οὗ πνέει αείποτε ἄνεμος ψυχρότατος, ὅστις ἐνέπνευσε τὰς ὡραιοτέρας διδαχὰς εἰς τοὺς μεγαλιτέρους διδασκάλους τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Μᾶς ἔδειξεν εἰς ἓν ἄλλο παράθυρον τὸν *Λάμποντα λίθον*, ὅστις εἶνε πλὰξ διαφανοῦς μαρμάρου, ἥτις διαλάμπει ὡς τεμάχιον κρυστάλλου, ὅταν προσβάλλῃ αὐτὸ ἀκτὶς ἡλίου. Δεξιᾷ δὲ τοῦ εἰσερχομένου ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς μᾶς εἶπε καὶ ἐψαύσαμεν τὸν *κίονα*, ὅστις *ἱδρώνει*, κίονα περιενδεδυμένον μὲ χαλκὸν, ὅστις

Digitized by Google

διαφαίνεται άείποτε ύγρός έκ ρήγματός τινος τοΰ χαλκοΰ περιενδύματος. Καί τέλος μάς έδειξεν όγκον μαρμάρου κοίλου, μετακομισθέντος έκ Βηθλεέμ, έν ώ έτέθη, μόλις γεννηθείς, ό Σιδί Ίσσά, «υίός τής Μαρίας, ό απόστολος τοΰ Θεοΰ, τό πνεύμα τό έξ αύτοΰ έκπορευόμενον, καί άξιον τιμής έν τε τώ νΰν αίώνι καί έν τώ μέλλοντι». Μοί έφάνη όμως, ότι ούτε ό τοΰρκος ούτε ό έλλην έπίστευαν είς όσα έλεγαν. Ό δ' έλλην διερμηνεύς, διαβαίνων ένώπιον πύλης τινός τών ύπερώων έντετειχισμένης, έλαβεν άκόμη μίαν φοράν τόν λόγον, διά νά μάς διηγηθή τόν περίφημον μΰθον τοΰ έπισκόπου, καί τήν φοράν αύτήν ώμίλησε μέ τόνον φωνής τοιοΰτον, ώστε, έάν δέν έπίστευεν είλικρινώς ό,τι έλεγεν, ύπεκρίνετο κάλλιστα. Καθ' ήν στιγμήν οί τοΰρκοι είσήλασαν είς τήν έκκλησίαν τής Άγίας Σοφίας, έπίσκοπος έλλην ίστατο παρά τό μέγα θυσιαστήριον, τελών έπί τής άγίας τραπέζης τήν θείαν μυσταγωγίαν. Άμα ίδών τούς είσβολεΐς, έφυγεν άπό τό θυσιαστήριον, άνέβη είς τό ύπερώον (τά κατηχούμενα), όπου, καταδιωκόμενος ύπό τών στρατιωτών, έγεινεν άφαντος διά μέσου τής πύλης έκείνης, ήτις καί πάραυτα συνεκλείσθη συντειχισθεΐσα. Οί στρατιώται ήρχισαν νά προσβάλλωσι τόν τοίχον μετά μανίας· άλλ'άλλο δέν κατώρθωναν παρά ν' άφίνωσιν έπί τοΰ τοίχου τά ίχνη μόνον τών όπλων των· προσεκλήθησαν κτίσται· άλλ' άφ ού είργάσθησαν ολόκληρον ήμέραν μέ σκαπάνας καί μοχλούς, έδέησε καί αύτοί νά παραιτηθώσι τοΰ έγχειρήματος· προσεκλήθησαν ακολούθως όλοι οί κτίσται τής Κωνσταντινουπόλεως, άλλά καί ούτοι κατέπεσον είς μάτην κοπιάσαντες πρό τοΰ θαυμασίου τοίχου. Ό τοίχος όμως ούτος θ' άνοίξη· θ' άνοίξη καθ' ήν ήμέραν ό βεβηλωμένος ναός θ' άποδοθή είς τήν λατρείαν τοΰ Χριστοΰ, καί τότε θά έξέλθη έκεΐθεν ό έλλην ίεράρχης, ένδεδυμένος τήν άρχιερατικήν του στολήν, κρατών άνά χεΐρας άγιον ποτήριον, μέ όψιν φαιδράν, καί άναβάς έκ νέου τάς βαθμίδας τοΰ θυσιαστηρίου, θ' άναλάβη τήν λειτουργίαν άπό τοΰ μέρους, όπου τήν είχεν άφήση· τήν ήμέραν δ' έκείνην θ' άνατείλη ή ήώς νέων αίώνων διά τήν πόλιν τοΰ Κωνσταντίνου.

Καθ' ήν δέ στιγμήν έξηρχόμεθα, ό τοΰρκος ίερεύς, όστις μέχρι τοΰδε μάς παρηκολούθει ταλαντευόμενος καί χασμώμενος, μάς έδωκε μίαν δράκα τεμαχίων μωσαϊκοΰ, άτινα πρό ολίγου είχεν άφαιρέση άπό τινος τοίχου, καί ό διερμηνεύς σταματών ήμάς είς τήν πύλην, ήρχισε τήν διήγησιν τής βεβηλώσεως τής Άγίας Σοφίας, είς τήν όποίαν τόν είχομεν διακόψη.

Άλλά δέν ήθελα νά μέ διακόψη άλλος καί έμέ τώρα, ότε ή περιγραφή τοΰ ναοΰ άνεζωπύρησεν έν τή διανοία μου τάς λεπτομερείας τής σκηνής έκείνης.

Μόλις περί τήν έκτην ώραν τής πρωΐας διεδόθη ή φήμη, ότι οί τοΰρκοι είχον ύπερβή τά τείχη, καί πλήθος άπειρον κατέφυγεν είς τήν Άγίαν Σοφίαν. Ήσαν περί τάς έκατόν χιλιάδας ψυχαί: στρατιώται φυγάδες, μοναχοί, κληρικοί, χιλιάδες μοναστριών φυγάδων, οίκογένειαι πατρικίων μετά τών θησαυρών αύτών, άνώτεροι λειτουργοί τοΰ Κράτους, καί πρίγκιπες έκ βασιλικοΰ αίματος, οίτινες όλοι έτρεχον είς τά ύπερώα καί είς τό καθολικόν, καί συνέρρεον πρός όλους τούς μυχούς τής οικοδομής, φύρδην μίγδην μετά τής ύποστάθμης τοΰ όχλου, τών δούλων, τών κακούργων, όσους είχαν έξεμέση τά δεσμωτήρια καί τά κάτεργα, καί όλος ό ναός άντήχει άπό κραυγάς, όπως θέατρον πολυάνθρωπον καθ' ήν στιγμήν έκρηγνύεται πυρκαϊά. Άφ' ού όλον τό καθολικόν, όλα τά ύπερώα καί τά προπύλαια ύπερεπληρώθησαν, αί πύλαι έκλείσθησαν καί άπεφράχθησαν, καί τόν θόρυβον καί τήν ταραχήν τών πρώτων στιγμών διεδέχθη ήσυχία φρικώδης. Πολλοί έπίστευαν άκόμη, ότι οί νικηταί δέν θά έτόλμων νά βεβηλώσωσι τήν έκκλησίαν τής Άγίας Σοφίας· άλλοι άνέμενον τήν έμφάνισιν τοΰ Άγγέλου, τοΰ προρρηθέντος ύπό τών προφητών, όστις έμελλε νά έξολοθρεύση τόν μουσουλμανικόν στρατόν, πρίν άκόμη οί πρόσκοποί του φθάσωσιν είς τόν κίονα τοΰ Κωνσταντίνου· άλλοι, άναβάντες είς τόν έσωτερικόν έξώστην τοΰ μεγάλου θόλου, κατεσκόπουν έκ τών παραθύρων τήν πρόοδον τοΰ κινδύνου, καί έπληροφόρουν περί τούτου διά νευμάτων έκατοντακισχίλια πρόσωπα ώχρά, άνεστραμμένα πρός αύτούς έκ τοΰ καθολικοΰ καί έκ τών ύπερώων. Έκ δέ τών παραθύρων τοΰ θόλου έφαίνετο άπέραντος λευκή νεφέλη κατακαλύπτουσα τά τείχη άπό τών Βλαχερνών μέχρι τής χρυσής Πύλης· έντεΰθεν δέ τών τειχών τέσσαρες ταινίαι φλογεραί, προχωροΰσαι πρός τάς οίκίας ώς τέσσαρες χείμαρροι λαύας, εύρυνόμεναι καί παταγοΰσαι έν μέσω τοΰ καπνοΰ καί τών φλογών. Ήσαν αί τέσσαρες φάλαγγες τής έφόδου τοΰ τουρκικοΰ στρατοΰ, αίτινες έδίωκον πρό έαυτών τούς άτάκτους προσκόπους τοΰ έλληνικοΰ στρατοΰ, καί συνέκλινον διαρπάζουσαι καί πυρπολοΰσαι πρός τήν Άγίαν Σοφίαν, τόν Ίππόδρομον καί τά άνάκτορα. Ότε οί πρόσκοποι τών τουρκικών φαλάγγων έφθασαν είς τόν δεύτερον λόφον, ό ήχος τών σαλπίγγων άντήχησεν αίφνης είς τήν έκκλησίαν, καί τό έν αύτή πλήθος κατέπεσεν είς γόνατα. Άλλά καί κατ' έκείνην τήν στιγμήν πολλοί έπίστευον άκόμη είς τήν έμφάνισιν τοΰ Άγγέλου, καί άλλοι ήλπιζον, ότι αίσθημα σεβασμοΰ καί φόβου έμελλε νά σταματήση τούς έπιδρομεΐς πρό τοΰ μεγαλείου τής άπειρομεγέθους οίκοδομής, τής άφιερωμένης είς τόν Θεόν· άλλά καί ή τελευταία αύτη πλάνη έξηφανίσθη μετ' ολίγον. Τά σαλπίσματα έπλησίαζον, κρότος συγκεχυμένος κλαγγής όπλων καί κραυγών, είσβάλλων διά χιλίων παραθύρων, ένέπλησε τόν ναόν, καί μετά μίαν στιγμήν άντήχησαν οί πρώτοι κτύποι τών όθωμανικών πελέκεων

Digitized by Google

ἐπὶ τῶν ὀρειχαλκίνων πυλῶν τῶν προπυλαίων. Τότε ὁ ἀπειροπληθὴς ἐκεῖνος λαὸς ᾐσθάνθη τὸν παγετὸν τοῦ θανάτου εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ ἀνέθηκαν ἑαυτοὺς ὅλοι εἰς τὸν Θεόν. Αἱ πύλαι συνθραυσθεῖσαι ἢ ἐξαχθεῖσαι ἐκτὸς τῶν στροφίγγων των ἀνετράπησαν, καὶ στῖφος ἄγριον γιανιτσάρων, σπαχίδων, τιμαριωτῶν, δερβίσιδων, τσαούσιδων, ῥυπαρῶν ἐκ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τοῦ αἵματος, ἠλλοιωμένων δὲ τὴν θέαν ἐκ τῆς μανίας τῆς μάχης, τῆς ἁρπαγῆς καὶ τῆς ἀσελγείας, ἐφάνη εἰς τὸ κατώφλιον. Μόλις ἀπέβλεψαν εἰς τὸ μέγα καθολικόν, φεγγοβόλον ἐκ τῶν θησαυρῶν, καὶ ἐξέβαλον κραυγὴν θαυμασμοῦ καὶ χαρᾶς, πάραυτα δ' εἰσώρμησαν ἔνδον ὡς χείμαῤῥος μανιώδης. Οἱ μὲν ἐῤῥίφθησαν κατὰ τῶν παρθένων, τῶν γυναικῶν, τῶν πατρικίων, αἰχμαλώτων πολυτίμων, οἵτινες, ἀπομωραμμένοι ἐκ τοῦ τρόμου, ὤρεγον αὐτομάτως τὰς χεῖρας πρὸς τὰ σχοινία καὶ τὰς ἁλύσεις· οἱ δ' ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς ἐκκλησίας. Τὰ θησαυροφυλάκια διηρπάγησαν, τὰ ἀγάλματα ἀνετράπησαν, οἱ ἐξ ἐλέφαντος σταυροὶ κατεθρυμματίσθησαν· τὰ μωσαϊκά, ἐκληφθέντα ὡς πολύτιμοι λίθοι, ἐξεκολλήθησαν διὰ τῶν ξιφῶν, καὶ κατέπεσον εἰς βροχὴν ἀπαστράπτουσαν ἐντὸς τῶν καφτανίων καὶ τῶν μανδυῶν, ἅτινα ἐκράτουν ἠνοιγμένα κάτωθεν αὐτῶν· οἱ μαργαρῖται τῶν διαφόρων σκευῶν, ἐξαχθέντες ἐκ τῆς σφενδόνης των διὰ τῆς αἰχμῆς τῶν ἐγχειριδίων, ἀνεπήδησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς πράγματα ζωντανά, καὶ διημφισβητήθησαν μὲ δήγματα καὶ μὲ ξιφισμούς· ἡ ἁγία τράπεζα διεσκορπίσθη εἰς χίλια θρύμματα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· τὰ εἴδωλια, οἱ θρόνοι, ὁ ἄμβων, τὰ δρύφακτα τοῦ χοροῦ, ἐξηφανίσθησαν ὡς θρυμματισθέντα ὑπὸ νιφάδος λιθίνης. Καὶ ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ κύματα αἱματώδη τὰ ἀσιατικὰ στίφη· καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἐφάνη πλέον παρὰ μία σκοτοδινίασιν προξενοῦσα τύρβη λαφυραγωγῶν μεμεθυσμένων, μετημφιεσμένων τιάρας καὶ ἄμφια ἱερά, οἵτινες ἐκράδαινον εἰς τὸν ἀέρα ἱερὰ δισκοπότηρα, ἤλαυνον σειρὰν αἰχμαλώτων δεδεμένων μὲ χρυσᾶ περιζώνια ἀρχιερατικά, ἐν μέσῳ καμήλων καὶ ἵππων καταφορτωμένων μὲ λάφυρα, καὶ ἐπάτουν εἰς ἔδαφος κεκαλυμμένον ἀπὸ συντρίμματα ἀγαλμάτων, Εὐαγγέλια κατεξεσχισμένα, καὶ λείψανα ἁγίων· ὄργια μανιώδη καὶ ἱερόσυλα, συνοδευόμενα ἀπὸ πάταγον φρικώδη ὠρυγμῶν θριάμβου, ἀπειλῶν, χρεμετισμῶν, γελώτων, φωνῶν νεανίδων καὶ ἤχων σαλπίγγων· μέχρις οὗ αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς κατέλαβε τὰ πάντα σιγή, καὶ ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς μεγάλης πύλης ἀνεφάνη ἔφιππος Μωάμεθ ὁ Β', περικυκλωμένος ἀπὸ πλῆθος πριγκίπων, βεζίρηδων, καὶ στρατηγῶν, ἀγέρωχος δὲ καὶ ἀπαθὴς ὡς ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς ἐκδικήσεως τοῦ Θεοῦ, ἀνεγερθεὶς δ' ἐπὶ τῶν ἀναβολέων τοῦ ἵππου του, ἐξεσφενδόνησε διὰ φωνῆς βροντώδους εἰς τὸν λαφυραγωγημένον ναὸν τὴν πρώτην διατύπωσιν τῆς νέας θρησκείας:—Ὁ Ἀλλὰχ εἶνε τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

***

ΔΟΛΜΑ ΜΠΑΓΤΣΕΣ

Κατὰ πᾶσαν Παρασκευὴν ὁ Σουλτάνος ὑπάγει νὰ προσευχηθῇ εἰς ἕν τι τῶν τζαμίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸν εἴδαμεν ἡμέραν τινὰ ὑπάγοντα εἰς τὸ τζαμίον τοῦ Ἀβδ-οὐλ-Μετζίδ, κείμενον ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, ἐγγὺς τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δολμᾶ-Μπαγτσέ.

Διὰ νὰ ὑπάγῃ τις εἰς τὸν Δολμᾶ-Μπαγτσὲν ἀπὸ τὸν Γαλατᾶν, διέρχεται τὴν πολυάνθρωπον συνοικίαν τοῦ Τὸπ-χανέ, μεταξὺ μεγάλου χυτηρίου κανονίων καὶ εὐρείας ὁπλοθήκης· διαβαίνει τὸ μουσουλμανικὸν προάστειον τοῦ Φουνδουκλῆ, καταλαμβάνον τὸν τόπον τοῦ ἀρχαίου Αἰαντείου, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεται εἰς πλατεῖαν εὐρύχωρον, ἀναπεπταμένην πρὸς τὴν θάλασσαν, πέραν δὲ τῆς πλατείας ταύτης ὑψοῦνται παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Βοσπόρου τὰ περίφημα ἀνάκτορα, ἐν οἷς διατρίβουσιν οἱ Σουλτάνοι.

Τὰ ἀνάκτορα ταῦτα εἶνε ἡ μεγαλιτέρα μαρμαρίνη οἰκοδομή, ἣν ἀντανακλῶσι τὰ ὕδατα τοῦ πορθμοῦ ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ Σεραγίου μέχρι τοῦ στομίου τοῦ Εὐξείνου Πόντου, δὲν δύναταί τις δὲ νὰ περιλάβῃ τὸ ὅλον δι' ἑνὸς βλέμματος εἰμὴ παραπλέων τὸν Βόσπορον ἐν καϊκίῳ. Ἡ πρόσοψις, ἐκτεινομένη ἐφ' ἥμισυ μίλιον ἰταλικὸν περίπου, εἶνε ἐστραμμένη πρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ βλέπει τις λίαν μακρόθεν αὐτὴν κατάλευκον μεταξὺ τοῦ κυανοῦ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν βαθυπρασίνων λόφων τῆς παραλίας. Κυρίως εἰπεῖν δὲν εἶνε ἓν ἀνάκτορον, διότι δὲν ὑπάρχει ἑνιαῖόν τι σχέδιον ἀρχιτεκτονικόν· τὰ διάφορα τῶν ἀνακτόρων τούτων μέρη εἶνε ἀσυνάρτητα, καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ αὐτῶν εἶνε κρᾶμα πρωτοφανὲς ῥυθμοῦ ἀραβικοῦ, ἑλληνικοῦ, γοτθικοῦ, τουρκικοῦ, ῥωμαϊκοῦ, καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως· καὶ μετὰ τοῦ μεγαλείου τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀνακτόρων ὑπάρχει ἐκεῖ συναναμεμιγμένη ἡ σχεδὸν θηλυπρεπὴς χάρις τῶν μαυρουσίων ἀνακτόρων τῆς Σικελίας καὶ τῆς Γρανάτας. Προσφορώτερον δὲ θὰ ἠδύναντο νὰ ὀνομασθῶσι «πόλις αὐτοκρατορική», ὡς ἡ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Σινικῆς, παρὰ «παλάτιον» τὰ ἀνάκτορα ταῦτα· νομίζει δέ τις ἔτι μᾶλλον ἐκ τοῦ σχήματος, παρὰ ἐκ τῆς εὐρύτητος, ὅτι τὰ ἀνάκτορα ταῦτα πρέπει νὰ κατοικῇ ὄχι εἷς μονάρχης, ἀλλὰ δέκα βασιλεῖς ἀδελφοὶ ἢ φίλοι, οἵτινες διέρχονται ἐκεῖ τὸν καιρὸν των ἐν ἀργίᾳ καὶ ἡδοναῖς. Ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Βοσπόρου παρίσταται σειρὰ προσόψεως ὡς θεάτρων ἢ ναῶν, ἐφ' ὧν ὑπάρχει ἀπερίγραπτός τις ἀφθονία κοσμημάτων, τὰ ὁποῖα ἐσκόρπισαν ἐπ' αὐτῶν, ὅπως λέγει τοῦρκός τις ποιητής, αἱ χεῖρες παράφρονος· ἐνθυμίζουσι δὲ τὰς μυθώδεις ἰνδικὰς παγόδας, ἐφ' ὧν προση-

Digitized by Google

λοῦται ὁ ὀφθαλμὸς εὐθὺς ἐκ πρώτης ὄψεως, καὶ φαίνονται ὡς ἡ εἰκὼν τῶν ἀτελευτήτων ἐρωτικῶν καὶ κενοσπούδων ἰδιοτροπιῶν τῶν ἀκολάστων ἡγεμόνων, οἵτινες ζῶσιν ἐντὸς τῶν τειχῶν τούτων. Δωρικοὶ καὶ ἰωνικοὶ κίονες, ἐλαφρότατοι ὡς τὸ ξύλον λόγχης· παράθυρα ἐγκεκλεισμένα εἰς κορωνίδας ἀνθοσκεπεῖς καὶ εἰς κιονίσκους ῥαβδωτούς· τόξα σκεπασμένα μὲ φύλλα καὶ ἄνθη καὶ κατακαμπτόμενα ἐπὶ θυρῶν σκεπασμένων μὲ κεντήματα, ἐξῶσται κομψοὶ μὲ γλυφὰς διατρήτους, συναποτελούσας τὸ περίφραγμα τῶν ἐξωςῶν τούτων· τρόπαια, ῥόδα, ἕλικες· στεφάναι συνδεόμεναι καὶ συμπεριπλεκόμεναι, παίγνια μαρμάρινα, συῤῥέοντα πρὸς τὰς κορωνίδας, κατὰ μῆκος τῶν παραθύρων, πέριξ ὅλων τῶν ἀναγλύφων· δίκτυον ἀραβουργῶν, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῶν πυλῶν μέχρι τῶν προμετωπιδίων, ἄνθησις, πομπὴ, καὶ λεπτότης γλυφῶν καὶ κόσμων ἀρχιτεκτονικῶν, πάντα ταῦτα παρέχουσιν εἰς ἕκαστον τῶν μικρῶν παλατίων, ἐξ ὧν συναποτελεῖται ἡ μεγάλη πολύμορφος οἰκοδομὴ, τὴν ὄψιν θαυμασίας σμιλευτικῆς ἐργασίας. Σοὶ φαίνεται, ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἥσυχός τις ἀρμένιος ἀρχιτέκτων ὁ φαντασθεὶς τὸ πρῶτον σχέδιον πάντων τούτων, ἀλλὰ σουλτάνος ἐρωτόληπτος, ὅστις ὠνειρεύθη αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς φιλοδοξοτέρας του ἐρωμένης. Πρὸ τούτων δ' ἐκτείνεται σειρὰ κιόνων μεγαλοπρεπῶν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, συνηνωμένων μὲ κιγκλίδας ἐπιχρύσους, παριστώσας πλέγμα λεπτότατον κλάδων καὶ ἀνθέων, αἵτινες μακρόθεν φαίνονται ὡς παραπετάσματα ἐκ τριχάπτου, ἅτινα ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐπάρῃ ὁ ἄνεμος. Μακραὶ δὲ κλίμακες μαρμάριναι φθάνουσιν ἀπὸ τῶν πυλῶν μέχρι τοῦ ἀκροθαλασσίου καὶ κρύπτονται εἰς τὴν θάλασσαν. Τὰ πάντα εἶνε λευκὰ, δροσερὰ, στιλπνὰ, ὡς ἐὰν τὸ ἀνάκτορον ἐκτίσθη χθὲς ἀκόμη. Τὸ βλέμμα καλλιτέχνου θὰ δυνηθῇ νὰ ἴδῃ ἐκεῖ χίλια σφάλματα ἁρμονίας καὶ φιλοκαλίας· ἀλλὰ τὸ σύνολον τοῦ ἀπεράντου καὶ πλουσιωτάτου τούτου οἰκοδομήματος, ἡ πρώτη θέα τῆς σειρᾶς ἐκείνης τῶν ἀνακτόρων, λευκῶν ὡς ἡ χιὼν, σμιλευμένων ὡς τὰ κειμήλια, περιεστεμμένων μὲ τὴν πρασίνην ἐκείνην βλάστησιν, ἀντανακλωμένων εἰς τὰ ὕδατα ἐκεῖνα, ἐμποιεῖ αἴσθημά τι δυνάμεως, μυστηρίου καὶ ἔρωτος, τὸ ὁποῖον σὲ κάμνει νὰ λησμονήσῃς σχεδὸν τὸ παλαιὸν Σεράγιον. Ὅσοι δ' εἶχαν τὸ εὐτύχημα νὰ εἰσχωρήσωσι καὶ εἰς τὰ ἔνδον τῶν τειχῶν ἐκείνων, λέγουν ὅτι καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἀνακτόρων εἶνε ἀνάλογον μὲ τὴν πρόσοψιν· μακραὶ σειραὶ αἰθουσῶν τοιχογραφημένων μὲ φαντασιώδη ἀντικείμενα καὶ χρώματα ἀνοικτὰ, μὲ θύρας ἐκ κέδρου καὶ μαγονίου, καταγλύφους καὶ καταχρύσους, ἀνοιγούσας ἔνθεν μὲν εἰς διαδρόμους ἀπεράντους, καταυγαζομένους μὲ φῶς γλυκύτατον, οἵτινες φέρουσιν εἰς ἄλλας αἰθούσας, εἰς ἃς ἀποδίδει χρῶμα πυρὸς τὸ φῶς διερχόμενον διὰ θολίσκων ἐκ πορφυροῦ κρυστάλλου, καὶ εἰς λουτρῶνας, οἵτινες νομίζεις ὅτι ἐνεκοιλάνθησαν εἰς ἕνα μόνον ὄγκον Παρίου μαρμάρου· ἔνθεν δ' εἰς ἐξώστας ἐναερίους καὶ μετεώρους ὑπεράνω κήπων μυστηριωδῶν καὶ ἀλσῶν κυπαρίσσων καὶ ῥόδων, ὁπόθεν διὰ μακρᾶς σειρᾶς προπυλαίων μαυρουσίων διαφαίνεται τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς θαλάσσης· παράθυρα, ἐξῶσται, στοαὶ, κιοσκίδια, τὰ πάντα ἐν μέσῳ ἀνθέων, ἁπανταχοῦ ἀναπιδύοντα ὕδατα, ἅτινα καταπίπτουσιν εἰς βροχὴν ἀτμώδη ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ τῶν μαρμάρων, ἁπανταχόθεν δὲ καὶ μία θέα θεσπεσία πρὸς τὸν Βόσπορον, ὁπόθεν ὁ ζωογόνος ἀὴρ διαχέει εἰς ὅλους τοὺς μυχοὺς τῶν ἀπειρομεγέθων ἀνακτόρων ἡδυτάτην δρόσον καὶ αὔραν θαλασσίαν.

Ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Φουντουκλῆ ὑπάρχει πύλη καταφορτωμένη μὲ κοσμήματα· ὁ Σουλτάνος ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς πύλης ταύτης καὶ νὰ διέλθῃ τὴν πλατεῖαν.

Δὲν ὑπάρχει βασιλεὺς ἄλλος ἐπὶ τῆς γῆς, ἔχων τόσον ὡραίαν πλατεῖαν, διὰ νὰ κάμνῃ ἐκεῖ τὴν ἐπίσημον ἔξοδόν του ἐκ τῶν ἀνακτόρων. Ἱστάμενος εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, ἔχει τις ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὴν πύλην τῶν ἀνακτόρων, ἥτις φαίνεται ὡς θριαμβευτικὴ ἁψὶς βασιλίσσης· ἐξ ἄλλου τὸ μεγαλοπρεπὲς τζαμίον τοῦ Ἀβδοὺλ Μετζὶδ, μὲ δύο κομψοὺς μιναρέδες εἰς τὰ πλευρά του· κατὰ μέτωπον τὸν Βόσπορον· πέραν δὲ τοὺς λόφους τῆς Ἀσίας, καταπρασίνους καὶ καταστίκτους ἐκ ποικίλων χρωμάτων ἕνεκα τῶν κιοσκίων, τῶν ἀνακτόρων, τῶν τζαμίων, τῶν ἀγροκηπίων, ἅτινα ὅλα παριστῶσι τὸ θέαμα μεγάλης πόλεως ἑορταζούσης· ἀπώτερον τὸ χαρίεν μεγαλεῖον τῆς Χρυσουπόλεως, μὲ τὸ πένθιμόν της ἐκ τῶν κυπαρίσσων στέμμα· καὶ μεταξὺ τῶν δύο παραλίων διασταυρούμενα ἀδιακόπως πλοῖα ἱστιοφόρα, πολεμικὰ σημαιοστόλιστα, ἀτμοπλοιάρια πολυανθρωπότατα, φαινόμενα ὡς ἀνθοφόρα ὅλα, νῆας ἀσιατικὰς μὲ σχήματα ἀρχαῖα καὶ παράδοξα, λέμβους τοῦ Σεραγίου καὶ τῶν μεγιστάνων, καὶ πλήθη πτηνῶν ξυρίζοντα τὰ ὕδατα· κάλλος πλῆρες φαιδρότητος καὶ ζωῆς, πρὸ τῆς ὁποίας ὁ ξένος, ὅστις ἀναμένει ἐκεῖ τὴν ἔξοδον τῆς αὐτοκρατορικῆς συνοδίας, δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ παρὰ Σουλτάνον ὡραῖον ὡς ἄγγελον, καὶ γαλήνιον ὡς παιδίον.

Πρὸ μιᾶς ὥρας ἦσαν εἰς τὴν πλατεῖαν δύο τάγματα στρατιωτῶν μὲ στολὴν ζουάβων, οἵτινες ἔμελλον νὰ παραταχθῶσι κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ Σουλτάνου, καὶ χιλιὰς περιέργων. Οὐδὲν δὲ παραδοξότερον τῶν συναθροίσεων, αἵτινες γίνονται συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Τῇδε κἀκεῖσε ἵσταντο κεκλεισμέναι ἅμαξαι ἔκλαμπροι, ἐν αἷς ὑπῆρχον τούρκισσαι μεγιστάνων, μὲ γιγαντείους εὐνούχους ἐφίππους, οἵτινες ἵσταντο ἀκίνητοι παρὰ τὰς θυρίδας· Ἀγγλίδες τινὲς εἰς ἄλλας ἁμάξας μὲ ἐνοίκιον ἀνοικτάς· ποικίλα συμπλέγματα μὲ τὰς διόπτρας, ἃς ἀναρτῶσιν ἀπὸ τῶν

Digitized by Google

ὤμων διὰ τελαμῶνος, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶδα καὶ τὸν κομητίσκον κατακτητὴν τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ἴσως ἦλθεν ἐκεῖ, ὁ σκληρός! διὰ νὰ κατακεραυνώσῃ μ' ἓν θριαμβευτικόν του βλέμμα τὸν ἰσχυρὸν καὶ ἀτυχῆ ἀντίζηλόν του. Μεταξὺ δὲ τοῦ πλήθους περιεφέροντο καί τινες μορφαὶ κομητῶν, μὲ λεύκωμα ὑπὸ μάλης, οἵτινες μοὶ ἐφάνησαν ὡς σχεδιογράφοι, ἐλθόντες ὅπως διαγράψωσι λαθραίως τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χαρακτῆρας. Ἐγγὺς δὲ τῶν μουσικῶν ἵστατο ὡραιοτάτη τις γαλλίς, ἐνδεδυμένη ὀλίγον τι παραδόξως, μὲ ὄψιν καὶ κινήσεις τολμηράς. Αὕτη ἵστατο πρὸ πάντων τῶν λοιπῶν, καὶ πρέπει νὰ ἦτο τυχοδιῶκτις κοσμοπολῖτις, ἐλθοῦσα ἐκεῖ διὰ νὰ κτυπήσῃ εἰς τὸ 'μμάτι τοῦ Μεγάλου Κυρίου, διότι ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἀνεγίνωσκέ τις τὴν «ἔντρομον χαρὰν μεγάλου σχεδίου». Ἦσαν ἐκεῖ καί τινες παλαιοὶ τοῦρκοι, ὑπήκοοι φανατικοὶ καὶ ὕποπτοι, οἵτινες οὐδέποτε λείπουσιν ἀπὸ ἐκεῖ κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Σουλτάνου των, διότι κυρίως θέλουν νὰ βεβαιωθοῦν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς των, ὅτι ζῇ καὶ ὑγειαίνει πρὸς δόξαν καὶ εὐτυχίαν τοῦ κόσμου· καὶ ὁ Σουλτάνος ἐξέρχεται ἀκριβῶς κατὰ πᾶσαν Παρασκευήν, διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀγαθόν του λαὸν ἀπόδειξιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως, διότι δύναται νὰ συμβῇ, ὡς καὶ συνέβη πολλάκις, ὁ φυσικὸς ἢ βίαιος θάνατός του νὰ κρατῆται μυστικὸς ἐκ συνωμοσίας τῆς αὐλῆς. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ἐπαῖται, κομψοπρεπεῖς νεανίαι μουσουλμάνοι, εὐνοῦχοι ἀργοί, δερβίσιδες. Ἐκ τούτων εἷς μάλιστα γέρων εἵλκυσε τὴν προσοχήν μου, ὑψηλὸς καὶ ἰσχνός, μὲ ὀφθαλμοὺς φοβεροὺς, ἀκίνητος, καὶ ἀποβλέπων πρὸς τ' ἀνάκτορα μ' ἔκφρασιν τοῦ προσώπου ἀπαισίαν· καὶ διενοήθην, ὅτι προσμένει τὸν Σουλτάνον διὰ νὰ ῥιφθῇ ὄρθιος καὶ ἀκίνητος κατέμπροσθέν του, καὶ τοῦ ἀναφωνήσῃ κατὰ πρόσωπον, ὅπως ὁ δερβίσης τῶν *Ἀνατολικῶν* πρὸς Ἀλλῆ πασᾶν τὸν Τεπελενλῆν :— Εἶσαι ἕνας σκύλλος καὶ ἕνας κατηραμένος! — Ἀλλὰ τοιούτων μεγαλοπρεπῶν τολμημάτων δὲν ὑπάρχουσι πλέον παραδείγματα μετὰ τὸν περίφημον ξιφισμὸν τοῦ Μαχμούδ. Ἦσαν κατὰ μέρος καὶ ὅμιλοι τουρκισσῶν, οἵτινες ἐφαίνοντο ὡς ὅμιλοι μετημφιεσμένων, καὶ τὸ σύνηθες ἐκεῖνο ἄθροισμα τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων προσώπων τοῦ θεάτρου, ὁποῖος εἶνε ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅλαι αἱ κεφαλαὶ διεγράφοντο ἐν κατατομῇ ἐπὶ τοῦ κυανοῦ χρώματος τοῦ Βοσπόρου, καὶ πιθανῶς ὅλα τὰ στόματα ἔλεγαν τὰς αὐτὰς λέξεις.

Καὶ ἀκριβῶς τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἤρχισε νὰ γίνεται λόγος περὶ τῶν παραδόξων ἰδιοτροπιῶν τοῦ Ἀβδοὺλ-Ἀζίζ. Πρὸ πολλοῦ δὲ ἤδη ἐλάλουν περὶ τῆς ἀπλήστου φιλοχρηματίας του. Ὁ λαὸς ἔλεγε :—Μαχμοὺδ ἀκόρεστος αἵματος, Ἀβδοὺλ Μετζὶδ γυναικῶν, καὶ ὁ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ χρημάτων. —Ὅλαι αἱ ἐλπίδες, ὅσας εἶχον ἐλπίσῃ περὶ αὐτοῦ, ὅτε, πρίγκηψ αὐτοκρατορικός, κατέβαλε διὰ μιᾶς πυγμῆς βοῦν λέγων :—Οὕτω θὰ καταβάλω καὶ τὰς βαρβαρότητας· — ὅλαι αὗται αἱ ἐλπίδες εἶχαν ἀφανισθῇ πρὸ πολλοῦ. Αἱ τάσεις πρὸς βίον ἁπλοῦν καὶ αὐστηρόν, ὧν εἶχε δώσῃ δείγματα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας του, ἀγαπῶν, καθὼς ἔλεγαν, μίαν γυναῖκα, καὶ περιορίζων ἀνεξιλεώτως τὰς ὑπερόγκους δαπάνας τῆς αὐλῆς, δὲν ἦσαν πλέον παρὰ ἀναμνήσεις μόνον. Ἴσως δὲ εἶχε παρέλθῃ μακρότατος χρόνος, ἀφ' ὅτου εἶχε παραιτήσῃ τὰς περὶ τοὺς νόμους, τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴν φιλολογίαν σπουδὰς αὐτοῦ, περὶ ὧν εἶχον ψάλῃ τόσας καὶ τόσας ἱερεμιάδας, ὡς ἂν εἰ ἐκ τούτων ἔμελλε νὰ ἐλπίσῃ τις τὴν ἀναγέννησιν τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου δὲν ἐσκέπτετο εἰμὴ μόνον περὶ ἑαυτοῦ. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἤκουες καὶ μίαν φήμην περί τινος ἐκρήξεως τῆς ὀργῆς του ἐναντίον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν, ὅςις δὲν ἤθελε καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τοῦ δώσῃ ὅσα χρήματα ἐζήτει. Εἰς τὴν πρώτην ἀντιλογίαν ἐξεσφενδόνα κατὰ τῆς ταλαιπώρου Ἐξοχότητος τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ὅπου τοῦ ἔπιπτεν εἰς χεῖρας, ἀπαγγέλλων λεπτομερῶς καὶ ἀκριβῶς, μὲ ὅσην φωνὴν εἶχεν εἰς τὸν λάρυγγά του, τὸν ἀρχαῖον τύπον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ὅρκου : — Μὰ τὸν Θεὸν τὸν ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, μὰ τὸν προφήτην Μωάμεθ, μὰ τὰ ἑπτὰ κείμενα τοῦ Κορανίου, μὰ τὰς ἑκατὸν εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας τῶν προφητῶν τοῦ Θεοῦ, μὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πάππου μου καὶ μὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πατρός μου, μὰ τοὺς υἱούς μου καὶ μὰ τὸ ξίφος μου, φέρε με χρήματα, ἢ καρφώνω τὴν κεφαλήν σου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὑψηλοτέρου μιναρὲ τῆς Σταμπούλ — Καὶ οὕτως ἢ ἄλλως κατώρθωνεν ὅ,τι ἤθελε, τὰ δὲ χρήματα, ὅσα τοιουτοτρόπως ἐξεβίαζεν, ἄλλοτε τὰ ἐσώρευε καὶ τὰ ἐπλάκωνε ζηλοτύπως ὡς χυδαῖός τις φιλάργυρος, καὶ ἄλλοτε τὰ κατεσπατάλα εἰς ἰδιοτροπίας παιδαριώδεις. Σήμερον ἦτο ἡ ἰδιοτροπία τῶν λεόντων, αὔριον τῶν τίγρεων, διὰ τοὺς ὁποίους ἔστελλεν ἀγοραστὰς εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὴν Ἀφρικήν· ἄλλοτε ἐπὶ μῆνα ὅλον πεντακόσιοι ψιττακοὶ ἔκαμνον ν' ἀντηχῶσιν οἱ αὐτοκρατορικοὶ κῆποι ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν λέξιν· ἄλλοτε πάλιν κατελάμβανεν αὐτὸν ἡ μανία τῶν ἁμαξῶν καὶ τῶν κλειδοκυμβάλων, ἅτινα ἤθελε νὰ κρούωνται ἐπεστηριγμένα ἐπάνω εἰς τὰς ῥάχεις τεσσάρων δούλων· ἔπειτα ἡ μανία τῶν ἀλεκτορομαχιῶν, εἰς ἃς παρίστατο μετ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ τοὺς μὲν νικητὰς ἐβράβευεν ἀναρτῶν ἰδιοχείρως ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ αὐτῶν μετάλλιον, τοὺς δ' ἡττημένους ἀπήλαυνεν εἰς ἐξορίαν ἐκτὸς τοῦ Βοσπόρου· ἔπειτα τὸ πάθος τοῦ παιγνιδίου, τῶν κιοσκίων, τῶν εἰκόνων· ἡ αὐλὴ ἐνόμιζες ὅτι εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ πρώτου Ἰβραήμ· ἀλλ' ὁ πτωχὸς ἡγεμὼν δὲν εὕρισκεν ἡσυχίαν, δὲν ἔκαμνε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ μεταπίπτῃ ἀπὸ μίαν θανάσιμον ἀηδίαν εἰς ἄλλην πλήρη

Digitized by Google

βασάνων ἀνησυχίαν· ἦτο τεταραγμένος καὶ τεθλιμμένος, ἐφαίνετο ὡς νὰ προησθάνετο τὸ δυστυχὲς τέλος, ὅπερ τὸν περιέμενε. Ἐνίοτε τοῦ ἐκαρρώνετο εἰς τὴν κεφαλὴν ἡ ἰδέα, ὅτι ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ δηλητηριαζόμενος, καὶ ἐπί τινα χρόνον, δυσπιστῶν πρὸς πάντας, δὲν ἔτρωγε ἄλλο παρὰ αὐγὰ βραστά· ἄλλοτε κατελαμβάνετο ὑπὸ τοῦ τρόμου τῆς πυρκαϊᾶς, ἔλεγε καὶ ἀφήρουν ἀπὸ τῶν θαλάμων του ὅλα τὰ ξύλινα ἀντικείμενα, ἕως καὶ αὐτὰ τὰ πλαίσια τῶν κατόπτρων. Ἀκριβῶς δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐδιηγοῦντο, ὅτι διὰ τὸν φόβον τοῦ πυρὸς ἀνεγίνωσκε τὴν νύκτα πρὸς τὸ φῶς λύχνου, ὅστις ἵστατο ἐντὸς κάδου πλήρους ὕδατος. Καὶ ὅμως μὲ ὅλας αὐτὰς τὰς μανίας, ὧν τὸ αἴτιον ἦτο αἴτιον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπῃ τις, διετήρει ἀκόμη ὅλην τὴν ἐπιτακτικὴν δύναμιν τῆς ἀρχαίας θελήσεώς του, καὶ ἤξευρε νὰ καθιστᾷ τοὺς πάντας εὐπειθεῖς εἰς αὐτόν, καὶ ἔκαμνε νὰ τὸν τρέμωσι καὶ οἱ τολμηρότεροι. Τὸ μόνον δὲ πρόσωπον, ὅπερ εἶχε δύναμίν τινα ἐπὶ τῆς ψυχῆς του, ἦτο ἡ μήτηρ του, γυνὴ ὑπερόπτις καὶ κενόδοξος, ἥτις κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας του διέταττε καὶ ἔστρωναν τάπητας μεταξωτοὺς εἰς τὰς ὁδούς, δι' ὧν ἔμελλε νὰ διαβῇ ὁ υἱός της, ὅπως ὑπάγῃ εἰς τὸ τζαμίον, καὶ τὴν ἐπαύριον ἐχάριζεν ὅλους τούτους τοὺς τάπητας εἰς ἐκείνους, οὓς ἔστελλε νὰ τοὺς σηκώσουν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἀταξίᾳ τοῦ τεταραγμένου του βίου, εἰς τὰ διαλείμματα τῶν μεγάλων του ἰδιοτροπιῶν, ὁ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ εἶχε καὶ ἰδιοτροπίας μικροτάτας, οἷον νὰ βλέπῃ ὑπεράνω τῆς δεῖνος θύρας τοιχογραφήματα τῆς ἀψύχου φύσεως, μὲ τὰς δεῖνα ὀπώρας καὶ μὲ τὰ δεῖνα ἄνθη, συνηρμολογημένα κατὰ τὸν δεῖνα τρόπον, καὶ προδιέγραφεν ἕκαστον πρᾶγμα εἰς τὸν ζωγράφον, καὶ ἵστατο ἐκεῖ μακρὸν χρόνον ἀπαριθμῶν τὰς κινήσεις τῆς γραφίδος, ὡς ἐὰν μὴ εἶχε νὰ συλλογισθῇ ἄλλο τίποτε εἰς τὸν κόσμον. Περὶ τῶν παραδόξων τούτων ἰδιοτροπιῶν ἐγίνετο λόγος καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν, καὶ ἴσως ἔκτοτε ἤρχισαν νὰ συλλέγωνται τὰ πρῶτα νήματα τῆς συνωμοσίας, ἥτις ἀνέτρεψεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θρόνου μετὰ δύω ἔτη. Ἡ πτῶσίς του ἦτο ἤδη γραμμένη, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν Μουσουλμάνων, ἅμα δὲ καὶ ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἀπηγγέλθη ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας του. Εἶνε δὲ αὕτη ὄχι πολὺ διάφορος ἐκείνης, ἣν θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀπαγγείλῃ ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους σουλτάνων. Πρίγκιπες αὐτοκρατορικοί, προωθούμενοι πρὸς τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν ὑπ' ἀνατροφῆς ἐπιπολαίου, ἀλλὰ ποικίλης καὶ ἐλευθερίας, καὶ ὑπὸ τοῦ ζήλου τῆς νεότητος, φιλοκαίνου καὶ φιλοδόξου, περιέπουσιν ἐν τῇ διανοίᾳ των μεγάλα σχέδια μεταῤῥυθμίσεων καὶ ἀνακαινίσεων, καὶ ἀποφασίζουσιν εἰλικρινῶς καὶ ἀμεταθέτως νὰ ἀφιερώσωσιν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁλόκληρον αὐτῶν τὸν βίον, ὃν μελετῶσι νὰ διανύσωσιν ἐν αὐστηρότητι καὶ φιλοπονίᾳ. Ἀλλὰ μετά τινα ἔτη βασιλείας καὶ μετά τινας ἀγῶνας ἀνωφελεῖς, περικυκλούμενοι ἀπὸ χίλια προσκόμματα, συμποδιζόμενοι ἀπὸ παραδόσεις καὶ ἀπὸ ἕξεις, εὑρίσκοντες ἀντίστασιν ἔκ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων, ἔντρομοι ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως, τὴν ὁποίαν πρότερον καλῶς δὲν ἐμέτρησαν, ἀποβαλόντες ἣν εἶχον πίστιν εἰς τὰ σχέδιά των, τὰ ἐγκαταλείπουσι διὰ νὰ ζητήσωσιν εἰς τὰς ἡδονὰς ὅ,τι δὲν δύνανται ν' ἀπολαύσωσιν ἐκ τῆς δόξης, καὶ ἀποβάλλουσι κατὰ μικρὸν ἐν ᾧ διάγουσι σαρκικῷ βίῳ ἕως καὶ αὐτὴν τὴν μνήμην τῶν πρώτων σχεδίων των, καὶ αὐτὴν τὴν συνείδησιν τοῦ ἐκφαυλισμοῦ των. Οὕτω δὲ συμβαίνει κατὰ πᾶσαν ἀνάῤῥησιν νέου Σουλτάνου νὰ γίνεται πάντοτε, καὶ ὄχι ἄνευ λόγου, προγνωστικὸν εὐτυχές, εἰς τὸ ὁποῖον παρακολουθεῖ πάντοτε ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων διάψευσις.

Ὁ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ δὲν μᾶς ἔκαμε νὰ περιμείνωμεν· τὴν ὡρισμένην ὥραν ἠκούσθη ἓν σάλπισμα, ἡ μουσικὴ ἔπαιάνισεν ἐμβατήριον, οἱ στρατιῶται ἐπαρουσίασαν ὅπλα, ἴλη λογχοφόρων ἐξῆλθεν ἀπροσδοκήτως ἐκ τῶν ἀνακτόρων, καὶ ἐπεφάνη ἔφιππος ὁ Σουλτάνος, ὅστις προεχώρησε βραδέως, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς συνοδίας του.

Παρῆλθεν ὀλίγα βήματα πρὸ ἐμοῦ, καὶ εἶχον καιρὸν ἀρκετὸν νὰ τὸν παρατηρήσω μετὰ προσοχῆς.

Ἡ φαντασία μου διεψεύσθη λίαν παραδόξως.

Ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλέων, ὁ σπάταλος, ὁ βίαιος, ὁ ἰδιότροπος, ὁ ἐπιτακτικὸς Σουλτάνος,— ὅστις τότε εἶχεν ἡλικίαν τεσσαράκοντα τεσσάρων ἐτῶν—εἶχε τὴν ὄψιν τούρκου ἀγαθωτάτου φυράματος, ὅστις εὑρέθη νὰ εἶνε Σουλτάνος χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ. Ἦτο ἄνθρωπος εὐτραφὴς καὶ παχύς, εἶχεν ὡραῖον μέγα πρόσωπον μὲ δύο μεγάλους ὀφθαλμοὺς γαληνίους καὶ μὲ πώγωνα ὁλόκληρον καὶ βραχύν, ὅστις ἤρχιζε τότε νὰ εἶνε ὀλίγον μιξοπόλιος, φυσιογνωμίαν εἰλικρινῆ καὶ χειροήθη, κινήσεις φυσικωτάτας, καὶ ἐφαίνετο ὀλίγον καταβεβλημένος· τὸ δὲ βλέμμα του ἦτο ἥσυχον καὶ βραδύ, ὅπερ δὲν ἐμαρτύρει οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην φροντίδα περὶ τῶν χιλίων βλεμμάτων, ὅσα ἦσαν ἐπ' αὐτὸν ἐστραμμένα. Ἐπωχεῖτο δ' ἐφ' ἵππου χρυσοσάκτου, τεφροχρόου καὶ εὐμόρφου, ὃν ἐκράτουν ἐκ τῶν χαλινῶν δύο ἀπαστράπτοντες ἱπποκόμοι. Ἡ συνοδία του τὸν παρηκολούθει ἐκ μεγάλης ἀποστάσεως, καὶ ἐκ τούτου μόνον ἠδύνατό τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι οὗτος ἦτο ὁ Σουλτάνος. Ἡ στολή του ἦτο ἁπλουστάτη. Ἐφόρει ἁπλούστατον φέσιον, μακρὸν ἐπενδύτην βαθέος χρώματος κουμβωμένον ἕως κάτωθεν τοῦ πώγωνός του, ἀναξυρίδας χρώματος ἀνοικτοῦ καὶ σανδάλια ἐκ δέρματος μαροκκινοῦ. Προεχώρει βραδύτατα, βλέπων πέριξ μετ' ἐκφράσεως ἐχούσης τι τὸ εὐμενὲς ἅμα καὶ ἀπηυδηκός, ὡς νὰ ἤθελε νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς θεατάς :—Ἄχ, ἂν ἠξεύρετε πόσον εἶμαι βαρημένος !

Digitized by Google

—Οἱ μουσουλμάνοι ὑπεκλίνοντο βαθύτατα· πολλοὶ εὐρωπαῖοι ἐξέβαλλον τὸν πίλον των· ἀλλ' αὐτὸς πρὸς οὐδένα ἀπέδιδε τὸν χαιρετισμόν. Διαβαίνων ἐνώπιον ἡμῶν ἔῤῥιψεν ἓν βλέμμα εἰς ἀξιωματικὸν ὑψηλότατον, ὅστις τὸν ἐχαιρέτα διὰ τοῦ ξίφους· ἓν ἄλλο εἰς τὸν Βόσπορον, καὶ ἀκολούθως ἓν βλέμμα μακρότερον εἰς δύο νεάνιδας ἀγγλίδας, αἵτινες τὸν παρετήρουν ἔκ τινος ἁμάξης, καὶ αἵτινες ἐκοκκίνισαν ὡς δύο χαμοκέρασα. Παρετήρησα ὅτι εἶχε λευκὴν τὴν χεῖρα καὶ εὔμορφον, καὶ ἦτο ἀκριβῶς ἡ δεξιά, ἐκείνη, μὲ τὴν ὁποίαν δύο ἔτη μετέπειτα ἤνοιξε τὴν φλέβα του ἐν τῷ λουτρῷ. Ὄπισθεν αὐτοῦ διῆλθε πλῆθος πασάδων καὶ αὐλικῶν, ἀνθρώπων εὐσώμων, ὅλων ἐφίππων· ἦσαν ὅλοι μεγαλάνθρωποι μὲ μέγαν μέλανα πώγωνα, φέροντες στολὴν ἁπλῆν, σιωπηλοί, σοβαροὶ καὶ σκυθρωποί, ὡς ἐὰν εἰ συνώδευον νεκρικὴν πομπήν· ἀκολούθως δ' ἐπήρχοντο πλῆθος ἱπποκόμων, ἄγοντες ἐκ τῆς χειρὸς ἵππους μεγαλοπρεπεῖς· ἀκολούθως ἄλλο πλῆθος ἀξιωματικῶν πεζῶν μὲ τὸ στῆθος κεκαλυμμένον ἀπὸ χρυσᾶ σειρήτια· οἵτινες ἀφ' οὗ παρῆλθον, οἱ στρατιῶται κατεβίβασαν τὰ ὅπλα, καὶ τὸ πλῆθος διεσκορπίσθη τῆδε κακεῖσε τῆς πλατείας, ἐγὼ δὲ ἔμεινα ἐκεῖ ἀκίνητος, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ὄρους Βουλγουρλοῦ, συλλογιζόμενος τὴν παράδοξον κατάστασιν, εἰς ἣν εὑρίσκεται εἷς Σουλτάνος τῆς Σταμπούλ.

Εἶνε, ἐσυλλογιζόμην, μονάρχης μωαμεθανός, καὶ τὰ ἀνάκτορά του τὰ ἔχει εἰς τοὺς πρόποδας πόλεως χριστιανικῆς, τοῦ Σταυροδρομίου, ἥτις πυργοῦται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του. Εἶνε μονάρχης ἀπόλυτος μιᾶς τῶν εὐρυτέρων αὐτοκρατοριῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἐντὸς τῆς πρωτευούσης του, ὀλίγον μακρὰν αὐτοῦ, ἐντὸς μεγάλων παλατίων, τὰ ὁποῖα κεῖνται ὑπεράνω τοῦ Σεραγίου του, διατρίβουσι τέσσαρες ἢ πέντε ξένοι φιλόφρονες, οἵτινες φέρονται ὡς οἰκοδεσπόται ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ οἰκίας, καὶ οἵτινες ὑποκρύπτουσιν εἰς τοὺς εὐσεβάστους των πρὸς αὐτὸν λόγους ἀπειλὴν διαρκῆ, ἥτις τὸν κάμνει νὰ τρέμῃ. Ἔχει εἰς τὰς χεῖράς του ἐξουσίαν ἄπειρον, τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ζωὴν ἑκατομμυρίων ὑπηκόων, τὸ μέσον νὰ κορέσῃ καὶ τὰς πλέον παράφρονας ἐπιθυμίας του, καὶ δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του. Περικυκλοῦται ἀπὸ στρατὸν ὅλον αὐλικῶν καὶ φρουρῶν, οἵτινες θὰ ἐφίλουν καὶ αὐτὰ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν του, καὶ τρέμει ἀδιακόπως διὰ τὴν ζωὴν ἑαυτοῦ καὶ τῶν υἱῶν του. Ἔχει χιλίας γυναῖκας ἐκ τῶν ὡραιοτέρων τῆς γῆς, καὶ μόνος αὐτὸς ἐξ ὅλων τῶν μουσουλμάνων τοῦ κράτους του δὲν δύναται νὰ δώσῃ ὡς σύζυγος τὴν χεῖρα εἰς μίαν γυναῖκα ἐλευθέραν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ παρὰ υἱοὺς δούλων, καὶ αὐτὸς δ' ἐκεῖνος ἀποκαλεῖται — Υἱὸς δούλης — ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀποκαλεῖ αὐτὸν «σκιὰν τοῦ Θεοῦ». Τὸ ὄνομά του ἀντηχεῖ σεβαστὸν καὶ φοβερὸν ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ταταρίας μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Μαγρὲμπ, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πρωτευούσῃ ὑπάρχει λαὸς πολυάριθμος καὶ ἀείποτε αὐξάνων, ἐφ' οὗ δὲν ἔχει οὐδὲ σκιὰν ἐξουσίας, καὶ ὅστις ἐμπαίζει καὶ αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν πίστιν του. Ἐφ' ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς ἀπείρου του αὐτοκρατορίας, μεταξὺ τῶν ἀθλιωτέρων φυλῶν τῶν ἀπωτάτων ἐπαρχιῶν, εἰς τὰ πλέον ἐρημικὰ τζαμία καὶ μοναστήρια τῶν ἀγριωτέρων χωρῶν, τελοῦνται δεήσεις διάπυροι ὑπὲρ τῆς ζωῆς καὶ τῆς δόξης του· καὶ αὐτὸς δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἓν βῆμα εἰς τὸ κράτος του, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ ἐχθρούς, οἵτινες τὸν ἀποστρέφονται, καὶ οἵτινες ἐπικαλοῦνται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Θεοῦ. Δι' ὅλον τὸ μέρος τοῦ κόσμου, ὅπερ ἐκτείνεται ἐνώπιον τῶν ἀνακτόρων του, εἶνε εἷς τῶν σεβαστοτέρων καὶ φοβερωτέρων μοναρχῶν τοῦ κόσμου· ἀλλὰ διὰ τὸ μέρος, ὅπερ ἐκτείνεται ὄπισθεν αὐτοῦ, εἶνε ὁ ἀσθενέστερος, ὁ μικρότερος, ὁ ἀθλιώτερος ἄνθρωπος, ὅστις φορεῖ διάδημα ἐπὶ κεφαλῆς. Ῥεῦμα ὑπερμέγεθες ἰδεῶν, θελήσεων, καὶ δυνάμεων ἐναντίων εἰς τὴν φύσιν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς ἐξουσίας του τὸν περιτυλίσσει, τὸν πλημμυρεῖ, καὶ μεταμορφώνει κάτωθεν αὐτοῦ, πέριξ αὐτοῦ, χωρὶς αὐτὸς νὰ θέλῃ, χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ ἴδῃ, συνηθείας, νόμους, ἔθιμα, δοξασίας, ἀνθρώπους, τὰ πάντα. Καὶ εἶνε ἐκεῖ αὐτός, μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, εἰς τὰ ἀπέραντα καὶ ὑπὸ τῆς θαλάσσης βρεχόμενα ἀνάκτορά του, ὡς ἐντὸς πλοίου ἑτοίμου ν' ἀποπλεύσῃ, ἐν μέσῳ ἀπείρου συγχύσεως ἰδεῶν καὶ πραγμάτων, περικυκλωμένος ἀπὸ πομπὴν μυθώδη, καὶ ἀπὸ ἄπειρον ἀθλιότητα, ὄχι πλέον τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ὄχι πλέον ἀληθὴς μουσουλμάνος, ὄχι ἀκόμη ἀληθὴς εὐρωπαῖος, ἄρχων λαοῦ ἐν μέρει μεταβεβλημένου ἤδη, βάρβαρος ὡς ἐκ τοῦ αἵματος, πολιτισμένος ὡς ἐκ τῆς ὄψεως, διπρόσωπος ὡς ὁ Ἰανός, ὑπηρετούμενος ὡς Θεός, ἐπιτηρούμενος ὡς δοῦλος, λατρευόμενος, ἐνεδρευόμενος, ἀποτυφλούμενος, καὶ ὅμως ἑκάστη ἡμέρα παρερχομένη σβήνει μίαν ἀκτῖνα ἀπὸ τοῦ στεφάνου τῆς δόξης του, καὶ ἀφαιρεῖ ἕνα λίθον ἀπὸ τοῦ στυλοβάτου του. Ἐγὼ νομίζω ὅτι, ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν του, βεβαρημένος ἀπὸ τὴν κατάστασιν ταύτην, τὴν τόσον μοναδικὴν ἐν τῷ κόσμῳ, χορτασμένος ἀπὸ τὰς ἡδονάς, ἀηδιασμένος ἀπὸ τὰς κολακείας, καταβεβλημένος ἀπὸ τὰς ὑποψίας, κατηγανακτημένος διὰ τὴν ἐπισφαλῆ ἐκείνην καὶ ἀργὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ τῆς ἀκατονομάστου ταύτης ἀταξίας, ἐνίοτε, καθ' ἣν ὥραν τὸ ἀπέραντον Σεράγιον εἶνε βυθισμένον εἰς τὸν ὕπνον, θὰ ἐξέῤῥιπτόμην εἰς τὸν Βόσπορον ὡς δραπέτης κατέργου, καὶ θὰ ὑπήγαινα τὴν νύκτα εἰς καπηλεῖόν τι τοῦ Γαλατᾶ, καὶ θὰ ἐκάθιζα εἰς τὸ μέσον ὁμίλου ναυτῶν μὲ ποτήριον ζύθου εἰς τὴν χεῖρα καὶ γυψίνην πίπαν μεταξὺ τῶν ὀδόντων, καὶ θὰ συνῳρυόμην μετ' αὐτῶν τὴν *Μασσαλιῶτιν*.

Digitized by Google

Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ὁ Σουλτάνος διέβη ἐκ νέου ἐκεῖθεν ἐντὸς κλειστῆς ἁμάξης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ στίφους ἀξιωματικῶν πεζῶν, καὶ τὸ θέαμα ἐτελείωσε τοιουτοτρόπως. Ὅ,τι δὲ μοὶ ἔκαμε τὴν χειροτέραν ἀπὸ ὅλα ἐντύπωσιν, εἶνε οἱ ἀξιωματικοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες, φέροντες τὴν μεγάλην των στολήν, ἐπηκολούθουν τροχάδην ὡς ὅμιλος ὑπηρετῶν ὄπισθεν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἁμάξης. Οὐδέποτε εἶδα παρομοίαν ἐκπόρνευσιν τῶν στρατιωτικῶν ἐμβλημάτων.

Τὸ θέαμα τοῦτο τῆς διαβάσεως τοῦ Σουλτάνου εἶνε σήμερον, καθὼς βλέπει τις, οὐδενὸς λόγου ἄξιον πρᾶγμα. Οἱ Σουλτάνοι ἄλλων χρόνων ἐξήρχοντο μετὰ μεγάλης πομπῆς, προηγούμενοι καὶ ἀκολουθούμενοι ἀπὸ νέφη ἱππέων, καὶ δούλων, καὶ ἀπὸ φρουρὰς μποσταντζίδων, εὐνούχων, θαλαμηπόλων, οἵτινες φαινόμενοι μακρόθεν παρίστων τὸ θέαμα, ὅπως ἔλεγον οἱ ἐνθουσιώδεις χρονογράφοι, «εὐρέος ἀλωνίου λειρίων». Οἱ σημερινοὶ Σουλτάνοι τοὐναντίον φαίνεται ὅτι ἀποφεύγουσι τὰς πομπὰς ὡς ἐπιδείξεις θεατρικὰς μεγαλείου παρελθόντος. Πολλάκις δ' ἐρωτῶ ἐμαυτόν, τί θὰ ἔλεγεν εἷς τῶν πρώτων ἐκείνων μοναρχῶν, ἐὰν ἀνιστάμενος ἐκ τοῦ ἐν Προύσσῃ τάφου, ἢ ἐκ τοῦ ἐν Σταμποὺλ τουρμπέτου, ἔβλεπε διαβαίνοντα ἕνα τῶν ἐκγόνων του τούτων τοῦ ιθ' αἰῶνος, παραχωμένον μέσα εἰς ἐπενδύτην μαῦρον, χωρὶς σαρίκιον, χωρὶς ξίφος, χωρὶς λίθους πολυτίμους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ πλήθους ξένων προπετῶν. Νομίζω, ὅτι θὰ ἠρυθρία ἐκ λύσσης καὶ ἐξ αἰδοῦς, καὶ ὅτι εἰς σημεῖον τῆς ἐσχάτης περιφρονήσεως θὰ διέταττε νὰ τοῦ κόψουν τὴν γενειάδα διὰ μαχαίρας, ὅπως ἔκαμε Σουλεϊμὰν ὁ Α' διὰ τὸν Χασσάν, ἥτις εἶνε ἡ χειροτέρα ὕβρις, ἥτις δύναται νὰ γείνῃ εἰς ὀθωμανόν. Καὶ ἀληθῶς μεταξὺ τῶν σημερινῶν σουλτάνων καὶ τῶν πρώτων ἐκείνων, ὧν τὰ ὀνόματα ἀντήχησαν εἰς τὴν Εὐρώπην μεταξὺ τοῦ ΙΒ' καὶ ΙϚ' αἰῶνος ὡς βρονταὶ κεραυνῶν, ὑπάρχει ἡ αὐτὴ διαφορά, ἥτις καὶ μεταξὺ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν καὶ τῆς τῶν πρώτων αἰώνων. Ἐκεῖνοι συνῆπτον ἐν ἑαυτοῖς τὴν νεότητα, τὸ κάλλος καὶ τὴν ῥώμην τῆς φυλῆς των· καὶ δὲν ἦσαν μόνον εἰκὼν ζῶσα τοῦ ἰδίου αὐτῶν λαοῦ, ἡ καλλιπρεπὴς σημαία, ἡ πολύτιμος λίθος τῆς σπάθης τοῦ ἰσλαμισμοῦ· ἀλλὰ καὶ συναπετέλουν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀληθῆ δύναμιν, καὶ τοιαύτην, ὥστε οὐδεὶς θέλει ἀρνηθῇ ὅτι αἱ προσωπικαὶ αὐτῶν ἀρεταὶ ὑπῆρξαν μία ἀπὸ τὰς δραστηριωτέρας αἰτίας, ὅσαι συνετέλεσαν εἰς τὴν θαυμασίαν ἐπαύξησιν τῆς ὀθωμανικῆς δυνάμεως. Ἡ ὡραιοτέρα περίοδος εἶνε ἡ τῆς πρώτης νεότητος, ἥτις περιλαμβάνει ἑκατὸν ἐνενήκοντα τρία ἔτη ἀπὸ τοῦ Οσμὰν μέχρι Μωάμεθ τοῦ Β'. Οὗτοι συναπετέλεσαν ἄλυσιν ἀληθῶς ἡγεμόνων ῥωμαλεωτάτων, καί, ἐκτὸς ἑνός, ἅμα δὲ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν τότε χρόνων καὶ τῶν περιστάσεων τῆς φυλῆς, αὐστηρῶν, συνετῶν καὶ δημοφιλῶν· ἀγρίων συχνάκις, ἀλλὰ σπανίως ἀδίκων, πολλάκις δὲ καὶ γενναίων καὶ εὐεργετικῶν πρὸς τοὺς ἐχθρούς· ἁπάντων τέλος τοιούτων, ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ εἶνε οἱ ἡγεμόνες τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὡραῖοι καὶ φοβεροὶ τὴν ὄψιν, λέοντες ἀληθεῖς, ὅπως τοὺς ὠνόμαζον αἱ μητέρες των, «ὧν ὁ βρυγμὸς ἔκαμνε τὴν γῆν νὰ τρέμῃ». Οἱ Ἀβδοὺλ-Μετζίδ, οἱ Ἀβδοὺλ-Ἀζίζ, οἱ Μουράδ, οἱ Χαμὶδ δὲν εἶνε παρὰ μορμολύκεια παδισάχιδων, παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους νεανίας, υἱοὺς μητέρων πεντεκαιδεκαετῶν καὶ πατέρων ὀκτωκαιδεκαετῶν, ἀποκυήματα τοῦ ἄνθους τοῦ ταταρικοῦ αἵματος καὶ τῆς ἑλληνικῆς, περσικῆς καὶ καυκασείας καλλονῆς. Τεσσαρακαιδεκέτεις ἐδιοίκουν στρατοὺς καὶ ἐκυβέρνων ἐπαρχίας, καὶ ἐλάμβανον ὡς βραβεῖον ἐκ χειρὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν μητρὸς δούλας ὡραίας καὶ διαπύρους ὡς ἐκεῖνοι. Εἰς ἡλικίαν δεκαὲξ ἐτῶν ἦσαν ἤδη πατέρες, ἐγίνοντο δὲ ὁμοίως πατέρες ἀκόμη καὶ ἑξηκοντούτεις. Ἀλλ' ὁ ἔρως δὲν ἐξενεύριζεν ἐν αὐτοῖς τὴν ῥώμην τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Ἡ ψυχή των ἦτο ἐκ σιδήρου, ἔλεγον οἱ ποιηταί, τὸ δὲ σῶμά των ἐκ χάλυβος. Ὅλοι εἶχον κοινά τινα χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα ἐξηφανίσθησαν ἔπειτα εἰς τοὺς ἐκφύλους ἀπογόνους των : τὸ μέτωπον ὑψηλόν, τὰς ὀφρύας τοξοειδεῖς καὶ συνημμένας, ὅπως αἱ τῶν Περσῶν, τοὺς ὀφθαλμοὺς κυανωπούς, ὅπως οἱ τῶν τέκνων τῶν στεππῶν, τὴν ῥῖνα κατακαμπτομένην ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ στόματος, «ὅπως τὸ ῥάμφος ψιττακοῦ ἐπὶ κερασίου», καὶ πυκνοτάτους μαύρους πώγωνας, διὰ τοὺς ὁποίους οἱ ποιηταὶ τῶν ἀνακτόρων ἐτήκοντο ἀναζητοῦντες παρομοιώσεις κομψὰς καὶ φοβεράς. Εἶχον τὸ «βλέμμα τοῦ ἀετοῦ τοῦ ὄρους Ταύρου, καὶ τὴν ῥώμην τοῦ βασιλέως τῆς ἐρήμου» λαιμοὺς ταύρου, πλατυτάτους ὤμους, στέρνα προέχοντα, «ἱκανὰ νὰ περιλάβωσιν ὅλον τὸ πολεμικὸν μένος τῶν λαῶν αὐτῶν», βραχίονας μακροτάτους, ἀρθρώσεις κολοσσιαίας, κνήμας βραχείας καὶ τοξοειδεῖς, αἵτινες ἔκαμνον νὰ χρεμετίζωσιν ἐκ τοῦ πόνου οἱ ῥωμαλεώτεροι ἵπποι τῶν τουρκομάννων, καὶ μακρὰς χεῖρας μαλλιαράς, αἵτινες ἐκράδαινον ὡς βακτηρίδια τὰ ῥόπαλα καὶ τὰ ὑπερμεγέθη τόξα τῶν ὀρειχαλκίνων στρατιωτῶν των. Ἔφερον δὲ καὶ ἐπώνυμα ἄξια αὐτῶν : παλαιστής, πρόμαχος, κεραυνός, ὀστεοκατάκτης, αἱμοχύτης. Ὁ πόλεμος ἦτο μετὰ τὸν Ἀλλὰχ τὸ πρῶτον ἀντικείμενον, ὅπερ διενοοῦντο, καὶ ὁ θάνατος τὸ τελευταῖον. Δὲν εἶχον τὴν μεγαλοφυΐαν μεγάλων στρατηγῶν, ἀλλ' ἦσαν προικισμένοι μὲ ὅλην ἐκείνην τὴν ἑτοιμότητα τῆς ἀποφάσεως, ἥτις σχεδὸν πάντοτε ἀντικαθιστᾷ τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς, καὶ τὴν ἀγρίαν ἐπιμονήν, ἥτις οὐχὶ σπανίως ἐπιτυγχάνει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Ἵπταντο ὡς Ἐριννύες πτερωταὶ διὰ τῶν πεδίων τῆς μάχης, δεικνύοντες μακρόθεν τὰ πτερὰ τοῦ ἐρωδιοῦ, τὰ ἐμπηγμένα εἰς τὰ

Digitized by Google

λευκὰ των σαρίκια, καὶ τὰ πορφυρᾶ καὶ χρυσοκέντητα πλατέα των καφτάνια, οἱ δ' ἄγριοί των ὠρυγμοὶ ἐπανεδίωκον πρὸ αὐτῶν τὰ ὑπὸ τοῦ σερβικοῦ καὶ γερμανικοῦ πυρὸς κατακρεουργημένα των στίφη, ὁσάκις δὲν ἐπήρκουν πλέον τὰ βούνευρα χιλίων ἐκμανῶν τσαούσιδων. Ἔρριπτον τοὺς ἵππους των εἰς τοὺς ποταμούς, ὅπως διαβῶσιν αὐτοὺς κολυμβῶντες, καὶ ἐκράδαινον ὑπεράνω τῶν ὑδάτων ῥομφαίας καταστάζούσας αἷμα· ἥρπαζον, διερχόμενοι, ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ κατεκρήμνιζον ἀπὸ τοῦ σάγματος πασάδες ἀμελεῖς ἢ νυσταλέους· ὁσάκις δ' ἐπήρχετο τροπὴ, ἐπήδων κάτω ἐκ τοῦ ἵππου, καὶ ἐνέπηγον τὰ ἐκ τῶν λυχνιτῶν φεγγοβόλα ἐγχειρίδιά των εἰς τὰ νῶτα τῶν φυγάδων στρατιωτῶν· θανασίμως δὲ τιτρωσκόμενοι, ἀνέβαινον, πιέζοντες τὸ τραῦμα, εἰς ὑψηλόν τι μέρος τοῦ πεδίου τῆς μάχης, διὰ νὰ δείξωσιν εἰς τοὺς γιανιτσάρους των τὸ νεκρωμένον, ἀλλ' ἀκόμη ἀπειλητικὸν καὶ ἐπιτακτικὸν πρόσωπόν των, μέχρις οὗ κατέπιπτον βρυχώμενοι βρυγμὸν λύσσης ἀλλ' ὄχι ὀδύνης. Ποῖόν τι δ' ἔμελλε νὰ εἶνε τὸ αἴσθημα τῶν κιρκασσίων ἢ περσίδων ἐκείνων νεανίδων, τῶν μόλις ἐξελθουσῶν ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὅτε κατὰ πρῶτον τὴν ἑσπέραν ἡμέρας τινὸς μάχης, ὑπὸ σκηνὴν πορφυρᾶν, πρὸς τὸ ἀμυδρὸν φῶς κανδηλίου, ἔβλεπον παρουσιαζόμενον ἐνώπιον αὐτῶν ἕνα τῶν φοβερῶν καὶ ὑπερηφάνων ἐκείνων σουλτάνων, μεμεθυσμένον ἐκ τῆς νίκης καὶ ἐκ τοῦ αἵματος; Ἀλλὰ τότε αὐτοὶ ἐγίνοντο προσηνεῖς καὶ ἐρωτικοί, καὶ σφίγγοντες τὰς παιδικὰς ἐκείνας χεῖρας ἐντὸς τῶν γιγαντιαίων καὶ ἐκ τοῦ σφίγματος τῆς σπάθης ἀκόμη σπασμωδῶν χειρῶν των, ἐζήτουν χιλίας εἰκόνας ἀπὸ τὰ ἄνθη τῶν κήπων των, ἀπὸ τοὺς μαργαρίτας τῶν ἐγχειριδίων των,ἀπὸ τὰ ὡραιότερα πτηνὰ τῶν ἀλσῶν των, ἀπὸ τὰ ὡραιότερα χρώματα τῆς ἠοῦς, ὁποία ἀνατέλλει εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, διὰ νὰ ἐπαινέσωσι τὸ κάλλος τῶν τρεμουσῶν των δούλων, μέχρις οὗ αὐται ἀνεθάῤῥουν, καὶ ἀπεκρίνοντο μὲ τὴν περιπαθῆ καὶ φαντασιώδη των γλῶσσαν:—Στέμμα τῆς κεφαλῆς μου! Δόξα τῆς ζωῆς μου! Γλυκύτατε καὶ φοβερέ μου Κύριε! Νὰ εἶνε πάντοτε λευκὸν καὶ ἔκλαμπρον τὸ πρόσωπόν σου εἰς τοὺς δύο κόσμους τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης! Ἡ δόξα νὰ σὲ παρακολουθῇ παντοῦ ὅπου σὲ φέρῃ ὁ ἵππος σου! Νὰ ἐξαπλωθῇ ἡ σκιά σου ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν! Ἐγὼ δὲ ἂς ἤμην ῥόδον νὰ εὐωδιάζω ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ σαρικίου σου, ἢ πεταλοῦδα, διὰ νὰ πτερυγίζω ἄνωθεν τοῦ μετώπου σου!—Καὶ ἀκολούθως μὲ φωνὴν σιγανὴν διηγοῦντο εἰς τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἐραστὰς των κατηυνασμένους, οἵτινες ἀνέκειντο νυσταλέοι πρὸς τὸ στῆθός των, τὰς παιδικάς των ἱστορίας περὶ ἀνακτόρων ἐκ σμαράγδου καὶ ὀρέων ἐκ χρυσοῦ, ἐν ᾧ πέριξ τῆς σκηνῆς καὶ καθ' ἅπασαν τὴν καθημαγμένην καὶ σκοτεινὴν πεδιάδα ὁ στρατὸς ἐκοιμᾶτο. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐγκατέλειπον πᾶσαν μαλθακότητα εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ χαρεμίου, καὶ ἐξήρχοντο ἐκ τῶν ἐρώτων ἐκείνων πλέον ὑπερήφανοι καὶ πλέον διάπυροι. Ἦσαν ἥμεροι εἰς τὸ χαρέμιον, ἄγριοι εἰς τὸ πεδίον, ταπεινόφρονες εἰς τὸ τζαμίον καὶ ὑπερήφανοι ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐλάλουν γλῶσσαν πλήρη ὑπερβολῶν βροντοφώνων καὶ ἀπειλῶν κεραυνοβόλων, καὶ πᾶσα αὐτῶν γνώμη ἦτο ἀπόφασις ἀμετάκλητος, ἥτις προεκήρυττεν ἕνα πόλεμον, ἢ ἀνύψωνεν ἕνα ἄνθρωπον εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς εὐδαιμονίας, ἢ κατεκύλιε μίαν κεφαλὴν πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ θρόνου, ἢ ἐξαπέλυε μίαν καταιγίδα πυρὸς καὶ σιδήρου κατὰ μιᾶς ἀντάρτιδος ἐπαρχίας. Οὕτω δὲ τρέχοντες ὡς ἀνεμοστρόβιλοι ἀπὸ τῆς Περσίας εἰς τὸν Δανούβιον καὶ ἀπὸ τῆς Ἀραβίας εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ διαβιοῦντες ἐν μάχαις, ἐν θριάμβοις, ἐν θήραις, καὶ ἐν ἔρωσιν, μετέβαινον ἀπὸ τοῦ ἄνθους τῆς νεότητος εἰς ἡλικίαν ἀνδρικὴν ἔτι μᾶλλον κοχλάζουσαν καὶ θερμόβουλον, καὶ ἀκολούθως εἰς γῆρας,τὸ ὁποῖον δὲν ᾐσθάνετο οὔτε τὸ στῆθος τῶν ὡραίων των γυναικῶν,οὔτε ἡ ῥάχις τῶν ἵππων των, οὔτε ἡ λαβὴ τῆς σπάθης των. Οὐ μόνον δ' ἐν τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν συνέβαινε πολλάκις, πιεζόμενοι ἀπὸ τὸ βάρος τῆς τερατώδους αὐτῶν δυνάμεως, καταπληττόμενοι αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς ἐν τῇ μανίᾳ τῶν νικῶν καὶ τῶν θριάμβων των ἀπὸ τὴν συναίσθησιν εὐθύνης ὑπερανθρώπου, καὶ καταλαμβανόμενοι ὑπὸ εἴδους τινὸς τρόμου ἐν τῇ ἀπομονώσει τοῦ ἰδίου αὐτῶν ὕψους, νὰ στραφῶσιν ὁλοψύχως πρὸς τὸν Θεόν, καὶ νὰ διέλθωσιν ἡμέρας ὅλας καὶ νύκτας εἰς τοὺς σκοτεινοὺς μυχοὺς τῶν κήπων των συνθέτοντες ποιήματα θρησκευτικά, ἢ ν' ἀπέλθωσιν εἰς παράλιόν τι, ὅπου ἐμελέτων τὸ κοράνιον, ἢ συνεχόρευον τοὺς ἐκμανεῖς χοροὺς τῶν δερβίσιδων, ἢ εἰς τὸ ἀναχωρητήριον γέροντός τινος ἐρημίτου, ὅπως νεκρώσωσι τὴν σάρκα νηστεύοντες καὶ φοροῦντες τρίχινον τρίβωνα. Ὅπως δ' ἐν τῷ βίῳ, οὕτω καὶ ἐν τῷ θανάτῳ ἐπεφάνησαν ἅπαντες σχεδὸν πρὸς τοὺς λαοὺς αὐτῶν μὲ πρόσωπον ἢ σεβαστὸν ἢ φοβερόν, εἴτε ἀπέθνησκον ἐν γαλήνῃ ἱεροπρεπεῖ, ὅπως γενάρχης τῆς δυναστείας, εἴτε πλήρεις ἡμερῶν ἐνδόξων ἅμα καὶ θλιβερῶν, ὅπως ὁ Ὀρχάν, εἴτε ὑπὸ τὸ ἐγχειρίδιον προδότου, ὅπως Μουρὰδ ὁ Α', ἢ ἐν τῇ ἀπογνώσει τῆς ἐξορίας, ὅπως ὁ Βαγιαζήτ, ἢ συνδιαλεγόμενοι ἡσύχως ἐν τῷ μέσῳ στεφάνου σοφῶν καὶ ποιητῶν ὡς Μωάμεθ ὁ Α', ἢ ἐκ λύπης δι' ἧτταν, ὅπως Μουρὰδ ὁ Β'. Δύναται δὲ νὰ εἴπῃ τις μετὰ βεβαιότητος, ὅτι τὰ ἀπειλητικὰ αὐτῶν φάσματα εἶνε ὅ,τι μεγαλοπρεπέστερον καὶ ποιητικώτερον θέλει ἀπομείνῃ εἰς τὸν αἱματοβαφῆ ὁρίζοντα τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας.

Ἕπεται συνέχεια.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βρασιλίας ἀνέρχονται εἰς 11,100,000.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Φίλιππος Lebon—Ριχάρδος Ἀρκράϊτ.

Ἡ ἱστορία τοῦ φωταερίου, ὀφειλομένου εἰς τὸν Φίλιππον Lebon, εἶναι ἐπίσης συγκινητική. Ἐξετάζοντες τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ Φιλίππου Lebon καὶ ἀναπολοῦντες τὰ προσκόμματα, κατὰ τῶν ὁποίων ἠγωνίσθη, καὶ τὰ ἐμφορήσαντα αὐτὸν γενναῖα αἰσθήματα, μέγιστον αἰσθανόμεθα θαυμασμὸν πρὸς τὸν ταπεινὸν ἐργάτην, ὅστις ἐπροίκισε τὸν κόσμον διὰ τοιούτου εὐεργετήματος.

Ὁ Φίλιππος Lebon ἐγεννήθη ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1767. Μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι ἐτῶν ἔγινε δεκτὸς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, ὅπου διεκρίθη διὰ τῆς ἀγχινοίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐτραστικοῦ του πνεύματος. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔργα ἀνάγονται εἰς τὴν μόλις τότε ἀναφαινομένην ἀτμομηχανήν· τὴν 18 Ἀπριλίου 1792 ὁ νέος μηχανικὸς λαμβάνει ἐθνικὴν ἀμοιβὴν δύω χιλιάδων φράγκων, «ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς ἀρξαμένας δοκιμὰς πρὸς βελτίωσιν τῶν διὰ τοῦ πυρὸς μηχανῶν».

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ὁ Φίλιππος Lebon, διαμένων ἐν Brachay, ἔλαβε τὸ πρῶτον ἀφορμὴν νὰ σκεφθῇ περὶ φωτισμοῦ διὰ φωταερίου. Ἡμέραν τινὰ ἔρριψε δράκα πριονιδίων ἐντὸς ὑαλίνης φιάλης, ἣν ἐθέρμανεν ἐπὶ τοῦ πυρός· ἐκ τῆς φιάλης ἐξῆλθεν ἄφθονος καπνός, ὅστις αἰφνιδίως ἀναφλεχθεὶς παρήγαγε λαμπρὰν φλόγα. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ βιομηχανία ἐπέτυχε μίαν τῶν σπουδαιοτέρων καὶ ὠφελιμωτέρων αὐτῆς κατακτήσεων. Ὁ Φίλιππος Lebon εἶχεν ἀνάψει τὸν πρῶτον διὰ φωταερίου λύχνον. Ἄνθρωποί τινες προθυμοποιούμενοι νὰ δυσφημῶσι πᾶσαν νέαν ἰδέαν, καὶ νὰ ῥίπτωσι λίθον κατὰ παντὸς ἀνδρός, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν ἐγκέφαλον ἀνέλαμψεν ὁ σπινθὴρ τῆς ἐφευρέσεως, ἠθέλησαν ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τοῦ Lebon τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ τιμήν, λέγοντες ὅτι κατὰ τύχην ἔγινεν ἡ ἐφεύρεσις αὐτοῦ· ἀλλ' ἡμεῖς δὲν πιστεύομεν εἰς τὰς τυχαίας αἰτίας, καὶ εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἡ τύχη τὴν ἐγκαρτεροῦσαν μόνον μεγαλοφυΐαν εὐνοεῖ. Κατὰ τύχην ἔπεσε καὶ ἐνώπιον τοῦ Νεύτωνος τὸ μῆλον, τὸ ὁποῖον παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ ἐξετάσῃ τὰς αἰτίας τῆς ἕλξεως τῶν σωμάτων, ἀλλ' ἡ τύχη ἆρά γε ἀπεκάλυψεν εἰς τὸ δαιμόνιον αὐτοῦ πνεῦμα τὰ μυστήρια τῆς βαρύτητος τῶν κόσμων; Πολλὰ ἀποσπᾷ ὁ βορρᾶς μῆλα ἀπὸ τοῦ στελέχους αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἀνεγείρει αὐτὰ πάντοτε Νεύτων!

Πόσοι πρὸ τοῦ Lebon χημικοὶ εἶχον ἴδει καιόμενα ξύλα ἢ γαιάνθρακας! Ἀλλ' οὐδεὶς ἠννόησε τί περιεῖχε τὸ ἁπλούστατον τοῦτο γεγονός. Πόσοι εἶδον ὑψούμενον τὸ πῶμα λέβητός τινος κατὰ τὴν ἀνάζεσιν τοῦ ὕδατος! Ἀλλὰ μόνος ὁ Οὐάττ ἐμάντευσεν ἐν τῷ ἁπλουστάτῳ τούτῳ φαινομένῳ τὴν ἀτμομηχανήν, καθότι εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν μόνον δέδοται νὰ προβλέπῃ τὸ μέλλον, καὶ νὰ διακρίνῃ διὰ θαυμασίας τῷ ὄντι διορατικῆς δυνάμεως τὸ ἐπιδεκτικὸν ἀναπτύξεως ἀπὸ τοῦ μὴ βιωσίμου. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ Φίλιππος Lebon κατενόησε τὴν σπουδαιότητα τοῦ πειράματός του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτό. Ἐβεβαιώθη ὅτι τὰ ξύλα καὶ αἱ ἄλλαι καύσιμοι ὕλαι παράγουσιν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θερμότητος ἀέριον δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν θέρμανσιν. Εἶδεν ὅτι τὸ ἐκ τοῦ κατακαιομένου ξύλου ἀναπτυσσόμενον ἀέριον συνοδεύεται ὑπὸ μελανωπῶν ἀτμῶν ἐχόντων ὀσμὴν δριμεῖαν καὶ ἐμπυρευματικήν. Ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὴν παραγωγὴν φωτός, ἀνάγκη ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ξένων τούτων οὐσιῶν. Ὁ Lebon εἰσήγαγε τοὺς ἀτμοὺς δι' ἐκφορητικοῦ σωλῆνος εἰς φιάλην πλήρη ὕδατος, τὸ ὁποῖον συνεπύκνου τὰς πισσώδεις ἢ ὀξείας ὕλας, καὶ ἐξ οὗ τὸ ἀέριον ἐξήρχετο καθαρόν. Ἡ ἁπλουστάτη αὕτη συσκευὴ εἶναι ἡ πρώτη εἰκὼν τῶν ἐργοστασίων τοῦ φωταερίου, περιλαμβάνουσα τὰ τρία αὐτῶν οὐσιώδη μέρη, ἤτοι συσκευὰς παραγωγῆς, σύστημα ἐκκαθαρίσεως καὶ δοχεῖον περιλαμβάνον τὰ ἀέρια.

Ὁ Φίλιππος Lebon ἐξηκολούθησεν ἐν Brachay τὰ πρῶτα αὐτοῦ πειράματα, καὶ κατεσκεύασε συσκευὴν ἐκ κεράμων, ἐν ᾗ τὰ ξύλα ἀπεστάζοντο, καὶ καθαριστὴν περιέχοντα ὕδωρ, ἐν ᾧ συνεπυκνοῦτο ἡ πίσσα καὶ τὸ ὀξικὸν ὀξύ. Ἐκ τῆς λεκάνης ταύτης τὸ ἀέριον ἐξήρχετο διὰ σωλῆνος καὶ ἐκαίετο, οἱ δὲ γείτονες τοῦ Lebon συνήρχοντο ἔκθαμβοι καὶ ἐθαύμαζον τὸ λαμπρὸν φῶς, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον εὐκόλως παρήγετο ἐνώπιον αὐτῶν.

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ὁ ἐφευρέτης ἐκοινοποίησε τὴν ἐφεύρεσίν του εἰς διαφόρους ἐγκρίτους ἐπιστήμονας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὴν 28 Σεπτεμβρίου 1799 λαμβάνει ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας, καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει του περιγράφει τὸν *θερμόλυχνον* (thermolampe), διὰ τοῦ ὁποίου παράγει ἀέριον φωτεινὸν καὶ κατασκευάζει συγχρόνως πίσσαν καὶ ὀξικὸν ὀξύ. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἀναφέρει τοὺς γαιάνθρακας ὡς δυναμένους ν' ἀντικαταστήσωσι τὰ ξύλα, ἐκθέτει δὲ τὸ σύστημά του μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως καὶ μετὰ ζέσεως ἐκτάκτου· ἀναγινώσκοντες ὅσα περὶ τούτου ἔγραψε, θαυμάζομεν τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ, ἀποδεικνύουσαν ὅτι προέβλεπε τὸ ἐπιφυλαττόμενον εἰς τὸ σύστημα αὐτοῦ μέλλον.

Δυστυχῶς ὁ Φίλιππος Lebon δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιδοθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν αὐτοῦ· μηχανικὸς ὢν τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν καὶ μὴ ἔχων περιουσίαν, ἠναγκάζετο νὰ ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός του. Μεταβὰς ὡς μηχανικὸς εἰς Ἀγγουλέμην, δὲν λησμονεῖ τὸ φωταέριον, καὶ ποθεῖ τοὺς Παρισίους, τοὺς ὁποίους ἀποκαλεῖ «ἀμίμητον ἑστίαν μελέτης». Καταγίνεται εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ εἰς τὰς ἐπιστή-

Digitized by Google

μας, τὸ πνεῦμά του πλανᾶται μακρὰν τῶν καθημερινῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν. Ὁ πρῶτος μηχανικὸς παραπονεῖται κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ φθονεῖ αὐτόν, καθότι βλέπει ἐν τῷ νεανίᾳ τούτῳ πνεῦμα ἀνώτερον καὶ συνάδελφον δυνάμενον ἴσως νὰ ἐπισκιάσῃ αὐτόν, κρύπτων δὲ τὸν δόλον ὑπὸ φαινομένην ὑπόληψιν, προσπαθεῖ νὰ προκαλέσῃ τὴν παῦσίν του. Ἔχων πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ περὶ φωτισμοῦ σχέδιον αὐτοῦ, ὁ Lebon μετέβαινε συχνάκις ἀπὸ Ἀγγουλέμης εἰς Brachay, ὅπου ἐτελειοποίει ἀδιακόπως τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ ἐφεύρεσιν. Αἱ αἰτιάσεις τοῦ προϊσταμένου του ὡς πρὸς τὰς ἐκ τῆς ἐργασίας ἀπουσίας του προεκάλεσαν ἀνάκρισιν κατὰ τοῦ Lebon. Ἐπιτροπή, διορισθεῖσα πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατ' αὐτοῦ παραπόνων, ἀπεφήνατο «ὅτι ἦτο ἐλεύθερος πάσης μομφῆς». Ἄλλως ἡ ἑξῆς ἐπιστολή, ἣν ὁ Φίλιππος Lebon ἔγραφε πρὸς τὸν ὑπουργόν, μαρτυρεῖ τὸν γενναῖον τοῦ ἐφευρέτου χαρακτῆρα.

«Ἡ μήτηρ μου, γράφει, εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀλίγου· κατὰ συνέπειαν ἠναγκάσθην νὰ μεταβῶ ἐσπευσμένως εἰς Παρισίους. Ἰδοὺ τὸ σφάλμα μου. Ὁ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρως μου καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ φανῶ χρήσιμος ἐδείνωσαν ἔτι αὐτό. Ἐπεθύμουν νὰ τελειοποιήσω ἐφευρέσεις τινάς.... Τέλος ηὐτύχησα νὰ ἐπιτύχω· ἐξ ἑνὸς χιλιογράμμου ξύλων κατώρθωσα νὰ παράξω διὰ μόνης τῆς θερμότητος καθαρώτατον καύσιμον ἀέριον μετὰ μεγίστης οἰκονομίας καὶ ἀφθονίας τοιαύτης, ὥστε ἐφώτιζεν ἐπὶ δύω ὥρας μετ' εντάσεως φωτὸς τεσσάρων ἢ πέντε κηρίων. Δοκιμὴ ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ πολίτου Προνῆ, διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, τοῦ πολίτου Lecamus, ἀρχηγοῦ τῆς τρίτης μοίρας, τοῦ πολίτου Besnard, γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, τοῦ πολίτου Gérard, ἑνὸς τῶν διευθυντῶν τῆς πολυτεχνικῆς Σχολῆς... Ἐλογιζόμην εὐτυχής, καθότι ἤλπιζον νὰ προσφέρω εἰς τὸν ὑπουργὸν τοὺς καρποὺς τῶν ἐργασιῶν μου· προσετιθέμην ἐπίσης νὰ ὑποβάλω ὑμῖν ὑπόμνημα, τυχὸν τῆς ἐπιδοκιμασίας τοῦ πολίτου Προνῆ καὶ πολλῶν ἐπιστημόνων, περὶ τῆς διευθύνσεως τῶν ἀεροστάτων, ἀλλ' αἱ ὑποθέσεις μου μὲ ἠνάγκασαν νὰ μεταβῶ εἰς Παρισίους. Βεβαίως δὲ ἦσαν ἐπείγουσαι, ἀφοῦ χάριν αὐτῶν παρῄτησα τὰς ἀγαπητάς μου ἀσχολίας. Ἀλλὰ πόσον θὰ μοὶ φανῶσι δειναί, ἐὰν μὲ ἀναγκάσωσι νὰ καταλίπω σῶμα, ἐν ᾧ οἱ προϊστάμενοί μου μὲ ἐθεώρησαν ἄξιον τῶν διαφόρων βραβείων, καὶ μοὶ ἐνετειλαν νὰ διδάξω ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ μέρη τῶν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν παραδιδομένων ἐπιστημῶν! Δὲν δύναμαι νὰ πεισθῶ ὅτι αἱ περιστάσεις μου, ὁ περὶ τὴν ἐπιστήμην ζῆλός μου καὶ ὁ πόθος τοῦ νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τὴν πατρίδα τυγχάνων καὶ τῆς ἐπιδοκιμασίας ὑπουργοῦ, μὴ παύοντος νὰ προστατεύῃ τὰς ἐπιστήμας καὶ καταστήσαντός με τρόπον τινὰ ἔνοχον τοῦ ἰδίου ἐγκλήματος, δύνανται νὰ γίνωσιν ἀφορμὴ τοιαύτης τιμωρίας. Θὰ μεταβῶ εἰς Παρισίους· ἡ μεγίστη ἀνησυχία μὲ ὁδηγεῖ, ἀλλ' ἡ ἐλπὶς μὲ συνοδεύει».

Ὁ Φίλιππος Lebon ἀπεστάλη εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλ' ὁ πόλεμος ἐδεκάτιζε τοὺς πόρους τῆς Γαλλίας, ἡ δὲ δημοκρατία, καθ' ὃν χρόνον ὁ Βοναπάρτης ἦτο ἐν Ἰταλίᾳ, δὲν ἐφρόντιζε νὰ πληρώνῃ τοὺς μηχανικούς της. Ὁ Lebon ἔγραψε πρὸς τὸν ὑπουργὸν ἐπιστολὰς κατεπειγούσας, ζητῶν τοὺς ὀφειλομένους αὐτῷ μισθούς, ἀλλ' οὐδεμία ἐδόθη αὐτῷ ἀπάντησις. Ἡ σύζυγός του ἦλθε τότε εἰς Παρισίους· αἱ ἐνέργειαι αὐτῆς ἀπέβησαν ἐπίσης μάταιαι. Τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν, ὑπάρχουσαν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Σχολῆς τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, ἔγραψεν ἡ ἰδία πρὸς τὸν ὑπουργόν.

«Ἐλευθερία — Ἰσότης. Παρίσιοι, 22 μεσιδορίου, ἔτει ἑβδόμῳ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου. Ἡ σύζυγος τοῦ πολίτου Lebon πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν. Οὔτε ἐλεημοσύνην οὔτε χάριν σᾶς ζητῶ, ἀλλὰ δικαιοσύνην. Πρὸ δύω μηνῶν τήκομαι ἑκατὸν εἴκοσι λεύγας μακρὰν τῆς οἰκίας μου. Μὴ διὰ νέων ἀναβολῶν ἀναγκάζετε οἰκογενειάρχην νὰ παραιτήσῃ ἐλλείψει πόρων ἐπάγγελμα, χάριν τοῦ ὁποίου τὰ πάντα ἐθυσίασε... Λάβετε ὑπ' ὄψιν τὴν θέσιν μας, πολῖτα! Εἶναι φοβερά, ἡ δ' αἴτησίς μου δικαία. Τοῦτο μὲ πείθει ὅτι τὸ διάβημά μου τοῦτο δὲν θέλει ἀποτύχει παρ' ὑπουργῷ, ὅστις καθῆκον ἑαυτοῦ θεωρεῖ τὸ νὰ ἦναι δίκαιος.

»Χαιρετισμὸς καὶ ὑπόληψις.

»Ἡ ὑμετέρα ἀφωσιωμένη συμπολῖτις, σύζυγος Lebon, τὸ γένος de Brambille».

Τὸ 1801 ὁ Φίλιππος Lebon προσεκλήθη εἰς Παρισίους καὶ προσεκολλήθη εἰς τὸν Blin, πρῶτον μηχανικὸν ἐπὶ τῆς λιθοστρώσεως. Λαμβάνει δεύτερον ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας, ἡ δ' ἔκθεσίς του εἶναι ὑπόμνημα ἐπιστημονικὸν πλῆρες γεγονότων καὶ ἰδεῶν. Ἐν αὐτῇ ποιεῖται λόγον περὶ τῶν πολυαρίθμων ἐφαρμογῶν τοῦ φωταερίου καὶ περὶ τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ, διαγράφων τὴν ὅλην κατασκευήν, τὴν ἀποστακτικὴν κάμινον, τοὺς συμπυκνωτάς, τοὺς καθαριστὰς καὶ τοὺς ἐντὸς κεκλεισμένων λαμπτήρων καυτῆρας τοῦ φωταερίου. Οὐδὲν λησμονεῖ, οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀτμομηχανὴν καὶ τὰ ἀερόστατα. Ὁ Lebon προτείνει εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ κατασκευάσῃ συσκευὴν πρὸς θέρμανσιν καὶ φωτισμὸν τῶν δημοσίων καταστημάτων, ἀλλ' ἡ πρότασις αὕτη ἀποῤῥίπτεται. Τότε ὁ ταλαίπωρος ἐφευρέτης ἀθυμῶν ἐπὶ ταῖς ματαίαις αὐτοῦ ἀποπείραις καὶ ταῖς ἀποτυχίαις, ἀποφασίζει νὰ στραφῇ πρὸς τὸ κοινόν, ἵνα ἀποδείξῃ τὸ ὠφέλιμον τῆς ἐφευρέσεώς του. Ἐνοικιάζει μέγαρόν τι κατὰ τὴν ὁδὸν St Domenique—St Germain, καὶ στήσας ἐν αὐτῷ συσκευὴν φωταερίου, ἥτις διένεμε τὸ φῶς

Digitized by Google

καὶ τὴν θερμότητα εἰς ὅλα τὰ δωμάτια καὶ εἰς τὴν αὐλὴν, φωτίζει τοὺς κήπους διὰ μυρίων λαμπτήρων ἐν εἴδει ἀνθέων διαφόρων. Κρήνη ἐφωτίζετο διὰ τοῦ νέου ἀερίου, τὸ δ' ἐξ αὐτῆς ῥέον ὕδωρ ἐφαίνετο φωτεινόν. Τὸ πλῆθος συῤῥέει πανταχόθεν καὶ χαιρετίζει τὴν νέαν ἐφεύρεσιν. Ὁ Φίλιππος Lebon οἰστρηλατηθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, δημοσιεύει προκήρυξιν, ἥτις εἶναι πρότυπον ἀξιοπρεπείας καὶ εἰλικρινείας, καὶ μαρτυρεῖ ἀληθῆ τοῦ μέλλοντος πρόβλεψιν. Παρακολουθῶν τὸ ἀέριον τοῦτο εἰς τὸ μέλλον, βλέπει αὐτὸ κυκλοφοροῦν ἐντὸς μεγάλων σωλήνων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξερχόμενον φωτίζει πάσας τὰς ὁδοὺς τῶν μελλουσῶν πρωτευουσῶν.

Πάντες ἀποδίδουσι τέλος τὴν ὀφειλομένην τιμὴν εἰς τὸν διάσημον ἐφευρέτην, ἐπιτροπεία δὲ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ διορισθεῖσα ἀποφαίνεται, «ὅτι τὰ ὠφέλιμα ἀποτελέσματα τῶν πειραμάτων τοῦ πολίτου Lebon ἐπλήρωσαν καὶ δὴ καὶ ὑπερηκόντισαν τὰς προσδοκίας τῶν φίλων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης». Ὁ Ναπολέων Α' παρεχώρησε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸν Lebon μέρος τοῦ δάσους τοῦ Ῥουβραὶ, ὅπως ἐν αὐτῷ διοργανώσῃ τὴν ἀπόσταξιν τοῦ ξύλου καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ φωταερίου. Δυστυχῶς ὁ Lebon ἠναγκάσθη νὰ ἐπιχειρήσῃ πολλὰ συγχρόνως πράγματα. Παρασκευάσας τὸ φωταέριον παρήγαγε πίσσαν καὶ ὀξικὸν ὀξὺ, τὰ ὁποῖα ἔμελλε νὰ ἀποστείλῃ εἰς Ἄβρην πρὸς χρῆσιν τοῦ ναυτικοῦ. Καίτοι ἀδιακόπως μοχθῶν καὶ κοπιάζων, ἤλπιζε τότε ὅτι ἀνέτελλεν ἤδη ἡ ἡμέρα τᾶς τύχης του. Τὸ ἐργοστάσιόν του ἐπεσκέφθησαν πλεῖστοι ἐπιστήμονες, καὶ μεταξὺ ἄλλων οἱ Ῥῶσσοι πρίγκιπες Γαλίτσιν καὶ Δολγορόβσκη, οἵτινες προέτειναν εἰς τὸν ἐφευρέτην ἐν ὀνόματι τῆς κυβερνήσεώς των νὰ μεταφέρῃ τὰς συσκευάς του εἰς Ῥωσσίαν, ἀφήσαντες αὐτὸν κύριον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῶν ὅρων τῆς συμφωνίας. Ὁ Φίλιππος Lebon ἐκ φιλοπατρίας ἀπέκρουσε τὰς λαμπρὰς ταύτας προτάσεις, καὶ ἀπήντησεν ὅτι ἡ ἐφεύρεσίς του ἀνήκει εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ ὅτι οὐδεμία ἄλλη χώρα ἤθελεν ὠφεληθῇ ἐκ τῶν ἐργασιῶν του.

Αἱ ἐλπίδες τοῦ Lebon ταχέως ἐψεύσθησαν. Ἐχθροί του τινὲς καὶ ἀνταγωνισταὶ ἐπροξένησαν αὐτῷ μυρίας ἐνοχλήσεις, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ στοιχεῖα συνησπίσθησαν κατ' αὐτοῦ. Λαῖλαψ κατέστρεψε τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ κατῴκει, μετ' ὀλίγον δὲ πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε μέρος τοῦ ἐργοστασίου του. Ἡ εἱμαρμένη ἐφαίνετο οἱονεὶ ἐπιμαινομένη κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς ἐφευρέτου, ἀλλ' αἱ συμφοραὶ δὲν κατέβαλον τὸν ἀκαταπόνητον τοῦτον ἄνδρα, ἔχοντα ἄριστον συνεργάτην, τὴν γενναίαν καὶ ἀξίαν σύζυγόν του. Ὁ Φίλιππος Lebon ἀδιαλείπτως ἐργαζόμενος ἤθελεν ἴσως ὑπερνικήσει πᾶν πρόσκομμα, ἤγγικε δὲ καὶ ἡ ὥρα τῆς πραγματοποιήσεως τῶν περὶ φωτισμοῦ μεγάλων αὐτοῦ σχεδίων, ἀλλ' αἴφνης θάνατος τραγικὸς ὅσον καὶ μυστηριώδης διέκοψε τὰς ἐργασίας του.

Αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς στέψεως τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Α', τὴν 2 Δεκεμβρίου 1804, ἐδολοφονήθη ἀνάνδρως· τὸ σῶμα τοῦ ἐφευρέτου εὑρέθη ἄπνουν εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία. Ἄγνωστος χεὶρ εἶχε κτυπήσει αὐτὸν τρισκαιδεκάκις δι' ἐγχειριδίου.

Ὀλίγους μῆνας πρότοῦ ὁ ἀτυχὴς Lebon, πλήρης ὢν ἐνθουσιασμοῦ καὶ ζωηρότητος, ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐν Brachay συμπολίτας του· «Καλοί μου φίλοι, μετ' ὀλίγον θὰ σᾶς φωτίσω καὶ θὰ σᾶς θερμάνω ἀπὸ Παρισίων εἰς Brachay». Τοῦτο ἦτο τῷ ὄντι δυνατὸν, ἀλλ' οἱ ἀγαθοὶ τοῦ Brachay κάτοικοι ἀνέσειον τοὺς ὤμους καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· «εἶναι παράφρων!» Καὶ παράφρων ἦτο πράγματι, ἐὰν ἦναι ἀληθὲς, ὡς λέγεται, ὅτι ἡ παραφροσύνη καὶ ἡ μεγαλοφυΐα ἔχουσι μεγίστην πρὸς ἀλλήλας συνάφειαν. Ὁ Φίλιππος Lebon ἦτο ἐκ τῶν φρενοβλαβῶν ἐκείνων, περὶ ὧν ὁ Béranger λέγει, ὅτι νυμφεύονται μεγάλην τινὰ ἰδέαν, ἣν γονιμοποιοῦσι πρὸς ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ αὐτὸς ἐνυμφεύθη μεγάλην ἰδέαν, καὶ ἔζησεν ἀτυχὴς, καὶ ἔγινε θῦμα στυγερᾶς δολοφονίας. Τὴν σήμερον τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀνεπτύχθη, καὶ ὁ σπόρος, ὃν κατέθεσεν ἐν τῷ ἀγρῷ τῶν ἐφευρέσεων, ἐτελεσφόρησεν· ὁ μέγας οὗτος καὶ συμπαθὴς ἀνὴρ εἶνε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν πρέπει νὰ λησμονῶνται. Αἱ ὑπάρχουσαι εἰκόνες του δεικνύουσιν αὐτὸν ἔχοντα ὀφθαλμοὺς λαμπροὺς καὶ σκεπτικούς. Τὸ πρόσωπόν του εἶναι ὠχρὸν καὶ ἐκφραστικὸν, ἡ κόμη μακρὰ καὶ λεία ἐπὶ τοῦ μετώπου, τὸ σῶμα ἰσχνὸν καὶ εὔρυθμον, καίτοι ὀλίγον ἕνεκα τῆς ἐργασίας κυρτωμένον. Ψυχὴν εἶχε διάπυρον καὶ ἄδολον καὶ φρόνημα γενναῖον, ἦτο δὲ εὐκαπάτητος, καθὸ μὴ βλέπων τὸ κακὸν, καὶ ἠγάπα εὐκόλως, καθότι τὰ προτερήματα μόνον τῶν ἄλλων διέκρινε. Τοιαύτη ἡ εἰκὼν τοῦ Φιλίππου Lebon. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ αὐτοῦ ὅ,τι ὁ Βολταῖρος ἔλεγε περὶ τοῦ ἥρωός του Ζαδίγ· «Τὸν ἐθαύμαζον καὶ ὅμως τὸν ἠγάπων». Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ συγκεφαλαιώσωμεν τὸν βίον του διὰ τῆς ἑξῆς φράσεως ἑνὸς τῶν θαυμαστῶν του· «Ἀπέκτησε μείζονα ὑπόληψιν ἢ πλοῦτον».

Ἡ χήρα του ἔλαβε μετὰ τὸν θάνατόν του σύνταξιν 1,200 φράγκων, καὶ ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ συζύγου της, ἀλλ' εἰς μάτην κατέβαλε πᾶσαν πρὸς τοῦτο προσπάθειαν καὶ καρτερίαν. Νέα προσκόμματα καὶ νέαι συμφοραὶ ἐματαίωσαν τοὺς κόπους της.

Ἵνα κρίνῃ ὁ ἀναγνώστης ὁποίαν ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἡ κατασκευὴ τοῦ εἰς τὸν Φίλιππον Lebon ὀφειλομένου φωταερίου, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ «Παρισινὴ Ἑταιρία» χορηγεῖ καθ' ἑκάστην εἰς τὴν κατανάλωσιν τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης ἓν ἑκατομμύριον κυβικῶν μέτρων τοῦ ἀερίου τούτου, ἐπασχολοῦσα πρὸς παρασκευὴν τῶν ὑλῶν καὶ πρὸς

Digitized by Google

κατασκευὴν τοῦ ἀερίου 6,000 ἐργάτας καὶ δύω πρὸς τούτοις χιλιάδας ὑπαλλήλων, τὴν συντήρησιν καὶ τὸν φωτισμὸν ἐπιμελουμένων.

Οὐ μόνον ἡ βιομηχανία παρέχει εἰς τὰς κοινωνίας τὰ θαυμάσια αὐτῆς καὶ ὠφέλιμα προϊόντα, ἀλλὰ πορίζει τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ εἰς μυριάδας ἐργατῶν. Ἡ ἐξάπλωσις τῶν μηχανῶν, τῶν βιομηχανικῶν τούτων ἐργαλείων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, παρήγαγεν ὡς πρὸς τοῦτο καταπληκτικὰ ἀποτελέσματα.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς ἡ δύναμις τῶν ἐν Γαλλίᾳ νῦν ἐργαζομένων ἀτμομηχανῶν ἀνέρχεται εἰς 1,500,000 ἵππων ἀτμοῦ, ἤτοι 4,500,000 ἵππων ὑποζυγίων,ἰσοδυναμούντων πρὸς τὴν ἐργασίαν 31,590,000 ἀνθρώπων. Ὁ ἀριθμὸς δὲ οὗτος ὑπερβαίνει δεκάκις τὸν εὐέχοντα βιομηχανικὸν πληθυσμὸν τῆς Γαλλίας, καθότι ὁ βιομηχανικὸς οὗτος πληθυσμὸς ἀνέρχεται τὴν σήμερον εἰς 8,400,000, συμπεριλαμβανομένων τῶν γυναικῶν, τῶν παιδίων καὶ τῶν γερόντων· ἐκ τούτων δὲ οἱ 3,200,000 μόνον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐργάται ἐν ἐνεργείᾳ.

Ἐὰν ἐνήθετο διὰ τῆς χειρὸς ὅλον τὸ βαμβάκινον νῆμα, τὸ ὁποῖον ἡ Ἀγγλία κατασκευάζει κατ' ἔτος διὰ τῶν αὐτοκινήτων (self-acting) μηχανῶν, νηθουσῶν 1000 ὁμοῦ κλωστάς, ἤθελον ἐπασχοληθῆ 91 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἤτοι τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εὐρώπης. Γυνὴ ἐπιτηδείως πλέκουσα δύναται νὰ πλέξῃ διὰ μὲν τῆς χειρὸς 80 βροχίδας ἀνὰ λεπτόν· διὰ δὲ τοῦ κυκλοτεροῦς μηχανήματος (métier circulaire) 480,000.

Μνημονεύοντες τοὺς καταπληκτικοὺς τούτους ἀριθμούς,ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν πρὸς τοὺς ὑπὸ τῆς ἱστορίας λησμονηθέντας μεγάλους ἐργάτας, τοὺς καθιερώσαντας διὰ τῆς καρτερίας αὐτῶν καὶ τῆς μεγαλοφυΐας τὴν βασιλείαν τῶν μηχανῶν. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν παρεγνωρίσθησαν καὶ κατεδιώχθησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, καὶ ἔζησαν ἀτυχεῖς.

Ἡ ἱστορία τοῦ περιφήμου κουρέως τοῦ Πρέστον, τοῦ ἐφευρόντος τὰς πρώτας κλωστικὰς μηχανάς, παρέχει ἡμῖν πρῶτον παράδειγμα.

Ὁ Ῥιχάρδος Ἀρκράϊτ (Arkwright), γεννηθεὶς ἐν τῇ κομητίᾳ τοῦ Λάνκαστερ ἐν Ἀγγλίᾳ, τὴν 23 Δεκεμβρίου 1732,τοσοῦτον ἦτο πτωχὸς κατὰ τὴν νεότητά του, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ ὑπηρέτης κουρέως. Ἀποταμιεύσας ὀλίγα χρήματα συνέστησεν ἐν Μάντσεστερ μικρὸν κουρεῖον μετὰ τῆς ἑξῆς ἐπιγραφῆς· «*Εἰς τὸν ὑπόγειον κουρέα· ξυρίζει ἀντὶ δύω σολδίων*».Οἱ ἄλλοι κουρεῖς ἐνώπιον τοῦ τοιούτου συναγωνισμοῦ κατεβίβασαν τὰς τιμάς των. Ὁ Ἀρκράϊτ, ἵνα μὴ ἐλαττωθῇ τῶν συναδέλφων του, ἐματαίωσε πάντα συναγωνισμὸν οὕτω πως τροποποιήσας τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἐργαστηρίου του· «*Ἓν καλὸν ξύρισμα ἀντὶ ἑνὸς σολδίου*».

Δὲν πιστεύομεν ὁ κουρεὺς νὰ ἐπλούτησε τοιαύτην ὁρίσας τιμήν, ἤρξατο δὲ περιερχόμενος τὴν χώραν καὶ ἐμπορευόμενος κόμας, ἃς παρὰ νέων χωρικῶν ἠγόραζε, καὶ πωλῶν καθ' ὁδὸν βαφὴν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευαζομένην. Εἶχε δὲ κλίσιν ἔκτακτον πρὸς τὴν μηχανικὴν καὶ κατεσκεύαζε κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως πρωτότυπα μηχανῶν. Ἀπαντήσας κατά τινα περιοδείαν τὸν ὡρολογοποιὸν Καί, ἀπέκτησε παρ' αὐτῷ τὰς ἐλλειπούσας αὐτῷ στοιχειώδεις γνώσεις καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν μηχανοποιΐαν. Ὁ Ἀρκράϊτ εἶχε δραστηριότητα ἀκαταπόνητον καὶ εἰργάζετο καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς τετάρτης πρωϊνῆς μέχρι τῆς ἐννάτης ἑσπερινῆς ὥρας, καίτοι δὲ πενέστατος ὢν καὶ ῥακένδυτος, κατώρθωσεν ὅμως νὰ κατασκευάσῃ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Καὶ τὸ πρωτότυπον τῆς πρώτης βαμβακοκλωστικῆς μηχανῆς, ἐκθέσας αὐτὴν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἀμίσθου σχολῆς τοῦ Πρέστον. Ἡ τύχη ἐφάνη τέλος εὐνοϊκὴ πρὸς τὸν καρτερικὸν ἐργάτην. Τῷ 1769 τῇ συνδρομῇ πλουσίων τινῶν βιομηχάνων ἔλαβεν ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας καὶ συνέστησε κλωστήριον βάμβακος ἐν Νοτιγγάμ, ἔπειτα δὲ ἐν Κρόμφορδ (Derbyshire), καὶ τέλος πλησίον τοῦ Χόρλεϋ. Μετά τινα χρόνον οἱ καταστηματάρχαι τοῦ Lancashire συνησπίσθησαν κατὰ τοῦ Ἀρκράϊτ, οἱ ἐργάται εἰς μῖσος κατ' αὐτοῦ ὑποκινούμενοι ἐθεώρησαν αὐτὸν ὡς ἐχθρόν, ὅστις διὰ τῶν μηχανῶν ἔμελλε νὰ ἐπιφέρῃ ἐλάττωσιν εἰς τὰ ἡμερομίσθια, ἀπεφάσισαν δὲ νὰ τὸν καταστρέψωσι. Τὸ ἐργοστάσιόν του ἐλεηλατήθη ὑπὸ πλήθους ἐμμανοῦς. Ὁ Ἀρκράϊτ οὐδόλως πτοηθεὶς ἐξηκολούθησε τὰς ἐργασίας του,τὰ δὲ προϊόντα του ἦσαν ἀνώτερα τῶν ἄλλων. Οἱ ἔμποροι τοῦ Lancashire ἠρνήθησαν ν' ἀγοράσωσιν αὐτά,καὶ ἀποῤῥίψαντες τὰς μηχανάς του συνηνώθησαν ὅπως καταβάλωσιν αὐτὸν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἀλλ' οὐδὲν ἴσχυσε νὰ κλονίσῃ τὴν καρτερίαν τοῦ μεγάλου κλώστου, ὅστις ἐπὶ τέλους ἐθριάμβευσε. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του εἶδε τὴν πλήρη τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐπιτυχίαν. Πλεῖστα κλωστήρια ἱδρύθησαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του εἴς τινα διαμερίσματα τῆς Σκωτίας, οἱ δ' ἀντίπαλοί του ἀναγκασθέντες νὰ ὑποχωρήσωσι παρεδέχθησαν τὴν μηχανήν του, χρησιμεύουσαν ἔτι καὶ νῦν.

Ὁ Ἀρκράϊτ τοσοῦτον εἶχεν ἰσχυρὰν τὴν θέλησιν, ὥστε πεντηκοντούτης ὢν ἔμαθε μόνος τὴν γραμματικὴν καὶ ὀρθογραφίαν. Ἀσχοληθεὶς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς μόνην τὴν μηχανικὴν καὶ εἰς τὴν σύστασιν ἐργοστασίων, ἦτο ἄμοιρος καὶ αὐτῶν τῶν πρώτων τῆς φιλολογίας στοιχείων. Ὁ θεμελιωτὴς τῶν νεωτέρων τεχνουργείων, ὅστις, ὡς εἴδομεν, ὑπέστη ἐπί τινα χρόνον καὶ ἀτυχίαν καὶ καταδρομήν, ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τῶν τιμῶν καὶ τοῦ πλούτου τὴν 3 Αὐγούστου 1792, ἀφή-

Digitized by Google

σας 12 εκατομμύρια. Ἡ ἐφεύρεσις αὐτοῦ τοιαύτην ἔδωκεν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ βαμβακίνου νήματος ὤθησιν, ὥστε ἡ εἰς Ἀγγλίαν εἰσαγωγὴ τοῦ βάμβακος, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1771 μέχρι τοῦ 1780 συνεποσοῦτο εἰς 5,735,000 λιβρῶν, ἀνῆλθε τῷ 1817 καὶ 1821 εἰς 144 ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν τὰ 130 ἑκατομμύρια κατηναλώθησαν ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Ἡ ἐκ τῆς χρήσεως τῆς μηχανῆς Ἀρκράϊτ προκύψασα ἐλάττωσις τῶν ἡμερομισθίων εἶναι ἀνυπολόγιστος, καὶ κατέστησε τὴν κατασκευὴν τῶν βαμβακίνων ὑφασμάτων ἀφθονωτέραν πάσης ἄλλης.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

Ὁ λόγιος συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας κ. Νικόλαος Ἀρσένης ἐκοινοποίησεν ἡμῖν μακρὰν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ Γένους Φιλίππου Ἰωάννου, γραφεῖσαν μικρὸν μετὰ τὴν Ὀκτωβριανὴν μεταπολίτευσιν πρὸς τὸν μακαρίτην Μαρῖνον Π. Βρετόν. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον ἄξιον ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τεμάχιον. Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

«...... Περὶ τοῦ βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῶν ἀντιπάλων καὶ διαβολέων αὐτοῦ δὲν λέγω ἐπὶ τοῦ παρόντος τίποτε. Αἱ γλῶσσαι τῶν ἀνθρώπων ὁμοιάζουσι τὸ ῥεῦμα τοῦ Εὐρίπου. Θέλουσι στραφῆ (καὶ ἤρχισαν ἤδη νὰ στρέφωνται) καὶ θέλουσιν ἀποδώσῃ δικαιοσύνην εἰς τὸν ἠπιώτατον καὶ ἀγαθώτατον ἐκεῖνον μονάρχην, ὅστις ἠγάπησε τὴν Ἑλλάδα πλειότερον τῆς πατρίδος του, εἰργάσθη ὑπὲρ αὐτῆς ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει, ἀφειδῶν καὶ ζωῆς καὶ ὑγείας, ἐδαπάνησε τριάκοντα ἔτη τὰ ἀνθηρότερα τῆς ζωῆς του ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν ὑπηκόων του, μετὰ δὲ τοσαύτας (ἐτησίας σχεδὸν) συνωμοσίας καὶ ἀνταρσίας οὐδέποτε ὑπέγραψε θανατικὴν ἀπόφασιν ἕνεκα πολιτικῶν ἐγκλημάτων, οὐδέποτε ἠνέχθη νὰ χυθῇ ἕνεκα τοιούτων οὐδὲ ῥανὶς αἵματος, ἐδείχθη δὲ πάντοτε ἕτοιμος νὰ συγχωρήσῃ τοὺς ἐχθρούς του καὶ νὰ τοὺς εἰσαγάγῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ναί, οἱ διαβολεῖς του θέλουσιν αἰσθανθῆ τύψιν συνειδότος δι' ὅσα ἀσυνειδήτως ἐξετόξευσαν κατὰ τοῦ ἐναρέτου καὶ ἀθώου βασιλέως, εἰς ὃν ἀπέδωκαν τὴν αἰτίαν πάντων ἐκείνων τῶν κακῶν ἐν Ἑλλάδι, ὧν ἀληθεῖς αἴτιοι ἦσαν αὐτοὶ ἢ ἄλλοι ὅμοιοι αὐτῶν. Ὡς οἱ Ἑβραῖοι ἐπίστευον, ὅτι καθαρίζονται ἀπὸ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων των, φορτώνοντες αὐτὰ εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ ἀποπομπαίου τράγου, τὸν ὁποῖον ἀπεδίωκον εἰς τὴν ἔρημον, οὕτω καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, ὅτι ἀπαλλασσόμεθα τῶν κακιῶν ἡμῶν, ῥίπτοντες αὐτὰ εἰς τὴν ῥάχιν τῶν ἡγεμόνων ἡμῶν. Δὶς μέχρι τοῦδε ἐπράξαμεν τοῦτο. Ὁ Θεὸς ἂς μᾶς συγχωρήσῃ!»

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ὑπουργὸς** προσεκάλεσε πρό τινος εἰς γεῦμα τὸν δημοσιογράφον*, ὅστις δὲν κάμνει ἄλλο ἢ νὰ τὸν κακολογῇ.

Ὡς δέ τις ἐξέφρασε τὴν ἔκπληξίν του,

— Τί νὰ κάμω, ἀδελφέ; ἀνέκραξεν ὁ ὑπουργός, ἀφοῦ δὲν 'μπορῶ νὰ τοῦ κλείσω τὸ στόμα, ἀνάγκη νὰ τοῦ τὸ γεμίσω.

***

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ:

— Τὸ τραπεζικὸν γραμμάτιον τὸ εἴχατε εὕρει καθ' ὁδόν;

— Μάλιστα, κύριε πρόεδρε.

— Διατί δὲν τὸ ἀπεδώσατε;

— Τὸ ἀπέδωσα, κύριε πρόεδρε.

— Ποῦ;

— Εἰς τὴν κυκλοφορίαν.

***

— Ὁ οἶνος εἶνε ὁ μεγαλήτερος ἐχθρός σου, ἔλεγεν ἱερεὺς πρὸς μέθυσον.

— Ἀλλά, πάτερ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, τὸ Εὐαγγέλιον δὲν λέγει: «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν»;

— Ναί, Πέτρο, ἀλλὰ δὲν λέγει καὶ καταπίνετε αὐτούς.

***

Οἱ φόροι ἐν Ἀγγλίᾳ ἦσαν βαρεῖς κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα, καὶ ὁσημέραι προσετίθεντο νέοι.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Σουΐφτ περιεπάτει μετά τινων φίλων του, ὅτε κυρία τις εἶπε:

— Τί καθαρὸς ἀὴρ ὅπου εἶνε ἐδῶ!

Ὁ Σουΐφτ ῥίπτεται παρευθὺς εἰς τοὺς πόδας τῆς κυρίας, καί,

— Δι' ὄνομα Θεοῦ, κυρία μου, λέγει, μὴ κάμνετε λόγον περὶ τῆς καθαρότητος τοῦ ἀέρος! Θὰ μᾶς τὸν φορολογήσουν.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ Γιάννης εὑρίσκεται εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπου διασκεδάζει παρατηρῶν διερχόμενον τάγμα στρατιωτῶν.

Ὁ κύριός του, ἀφοῦ ἐπανειλημμένως ἀλλ' εἰς μάτην ἔκρουσε τὸν κώδωνα, προχωρεῖ πρὸς τὸν ὑπηρέτην καὶ τὸν κτυπᾷ ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου·

Ὁ Γιάννης στρέφεται ἐνεός, καὶ θέλων νὰ δικαιολογηθῇ·

— Ὤ! μὲ συγχωρεῖς, ἀφέντη, 'θαῤῥοῦσα πῶς εἶνε ἡ κυρά!

—

Εἶνε ἡ δευτέρα ὥρα τῆς πρωΐας.

Δύο κηροπήγια ἀνημμένα ἵστανται ἐπὶ τῆς παρὰ τὴν κλίνην τραπέζης, ἐνώπιον τῆς ὁποίας κάθηται συμβολαιογράφος, εἰς ὃν γέρων φιλάργυρος ὑπαγορεύει μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου τὴν διαθήκην του.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐργασίας ταύτης, ὁ καλός μας γέρων ἐπαναπίπτει εἰς τὴν κλίνην του ἡμιθανής. Ἀλλὰ πρὶν παραδώσῃ τὸ πνεῦμα..... σβύνει τὸ ἓν κηρίον.

Digitized by Google

Ὁ Le Sage δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούῃ εἰμὴ διὰ τῆς βοηθείας μικροῦ τινος συριγγίου, ὅπερ προσήρμοζεν εἰς τὸ οὖς του. «Ἰδοὺ ὁ εὐεργέτης μου, ἔλεγε πρός τινα τῶν φίλων του, σύρων τὸ σαλπίγγιον τοῦτο ἐκ τοῦ θυλακίου του. Ὑπάγω εἰς οἰκίαν τινὰ, ὅπου βλέπω νέα πρόσωπα· εἶνε ἐλπὶς ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι καί τινες νοήμονες; μεταχειρίζομαι τὸ συρίγγιόν μου. Βλέπω ἐξ ἐναντίας ὅτι εἶνε ὅλοι ἀνόητοι; τὸ τυλίσσω καὶ τὸ βάλλω εἰς τὸ θυλάκιόν μου, λέγων: Ἂν ἠμπορῇς, κάμε με νὰ πλήξω».

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Προκειμένου περὶ ταώνων, τοὺς θαυμάζομεν, ὅταν ἀναπτύσσωσι τὴν οὐρὰν καὶ ὄχι τὴν φωνήν των. Προκειμένου περὶ ὑπουργῶν, συμβαίνει τὸ ἀκριβῶς ἐναντίον.

⁂ Οἱ ἄνθρωποι τρέχουσιν ἐπὶ τεθρίππου διώκοντες τὴν εὐτυχίαν, ἐν ᾧ αὕτη βαδίζει πεζή, ... καὶ ἴσως ἀνυπόδητος.

⁂ Οἱ ἄνθρωποι φειδωλεύονται τὴν ὑγείαν των, ὅταν εἶνε ὀλίγη, καὶ τὰ πλούτη των, ὅταν εἶνε πολλά.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὑπολογίζονται εἰς πλείονα τῶν 10 ἑκατομμυρίων φράγκων τὰ εἰσπραχθέντα ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς τεχνητῶν μαλλίων ἐν Γαλλίᾳ κατὰ μόνον τὸ ἔτος 1873. Ἔκτοτε ὁ ἀριθμὸς οὗτος ηὔξησε σημαντικῶς. Ἡ Γαλλία, ἥτις προμηθεύει ὅλον τὸν κόσμον τὰ ἀντικείμενα τῶν νεωτερισμῶν αὐτῆς, προμηθεύει αὐτὸν καὶ μὲ τοὺς τεχνητοὺς πλοκάμους τῆς κόμης. Ὑπάρχουσιν ἐκεῖ ἔμποροι περιοδεύοντες οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἔχοντες ἢ νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, νὰ ἐπισκέπτωνται τὰς ἐμπορικὰς πανηγύρεις,ἵνα προτείνωσιν εἰς πτωχὰς νεάνιδας νὰ ἀνταλλάξωσι τὰς κόμας των ἀντὶ ἐσθήτων, σαλίων, ἢ ἄλλων διαφόρων ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ταῖς ἐπιδεικνύουσιν. Εἴς τινας κοινότητας τὸ πρᾶγμα κατήντησε πλέον ἕξις, καὶ κατὰ πᾶν ἔτος αἱ γυναῖκες ὑποβάλλονται εἰς τακτικὴν ἀποκοπὴν τῆς κόμης των, ὅπως προμηθεύωσι τὰ νέα αὐτῶν φορέματα. Ὀλιγώτερον ἐπιζήτητα εἶνε τὰ μαῦρα μαλλία, διότι εὐκόλως κατασκευάζονται πλαστὰ τοιαῦτα διὰ τῆς βαφῆς. Οἱ ὡραῖοι ξανθοὶ πλόκαμοι πωλοῦνται ὑπὸ τῶν κομμωτῶν μέχρι 270 φράγκων τὸ χιλιόγραμμον, τὰ δὲ λευκὰ μαλλία διὰ τὴν σπανιότητα αὐτῶν φθάνουσιν ἐνίοτε εἰς τιμὰς ὄντες μυθώδεις,10,000 φράγκα τὸ χιλιόγραμμον.

Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι 1,900 κομμωταί, ἔχοντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν 2,730 τεχνίτας. Ὅταν τις συλλογίζεται ὅτι ἕκαστος τῶν πρώτων ἐφεῦρε ἀλάνθαστόν τι ὑγρὸν ἢ ἀλοιφὴν πρὸς αναφύτρωσιν τῆς κόμης, καὶ ὅτι καὶ τῶν δευτέρων ἕκαστος, ἅμα ἀνοίξας ἴδιον κατάστημα, δὲν θὰ λείψῃ νὰ κάμῃ τὴν ἐφεύρεσίν του, ἀπορεῖ ὅτι ἀκόμη ὑπάρχουσι φαλακροὶ φαινόμενοι εἰς τὰς ὁδούς.

Δύο περιεργότατοι νάνοι θέλουσιν ἐκτεθῇ προσεχῶς εἰς θέαν τοῦ κοινοῦ ἐν Λονδίνῳ. Τούτων ὁ μὲν εἶνε γυνή, ὀνομαζομένη *μὶς* Lucia Zarate, ὁ δὲ ἀνήρ, φέρων τὸ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα *στρατηγὸς* Mite. Φαίνεται δὲ ὅτι τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα ὄντα ἔχουσι τὸ ἐλάχιστον ἐν τῷ κόσμῳ ἀνάστημα, διότι ἡ μὲν Lucia Zarate μόλις ἔχει βάρος 4 ἀγγλικῶν λιτρῶν καὶ τριῶν τετάρτων τῆς λίτρας, ὕψος δὲ μόλις 20 δακτύλων, ὁ δὲ μικροσκοπικὸς στρατηγὸς βάρος μὲν 9 λιτρῶν, ὕψος δὲ μὴ ὑπερβαῖνον τοὺς 21 δακτύλους.

Ἡ Λουκία Zarate ἐγεννήθη τῇ 2 Ἰανουαρίου 1863 ἐν San-Carlos τοῦ Μεξικοῦ ἐκ γονέων Μεξικανῶν, εὑρισκομένων νῦν ἐν Λονδίνῳ, ἑλκόντων δὲ τὸ γένος ἐξ Ἱσπανῶν ἢ μιγάδων καὶ ἐχόντων ἀνάστημα μέτριον. Πλὴν τῆς νάνου ἀπέκτησαν καὶ ἄλλα παιδία οὐδὲν ἔχοντα τὸ παρὰ φύσιν.Ἡ *μὶς* Λουκία εἶνε ἄσχημος, καὶ μόνον ὀλίγας ἀγγλικὰς λέξεις γινώσκει· εἶνε ὅμως ζωηρὰ καὶ νοήμων, καὶ εὐχαριστεῖται εἰς ἄκρον διδοῦσα διαταγὰς εἰς δύο μεγαλιτέρους νάνους ὑπηρετοῦντας αὐτὴν καὶ τὸν σύντροφόν της.Διηγοῦνται ὅτι, ὅτε ἐγεννήθη, ἔθεσαν αὐτὴν τυλιγμένην ἐντὸς μαλλίων εἰς κιβωτίδιόν τι, καὶ ὅτι τὸ βάρος αὐτῆς τότε ἦτο 2 ½ περίπου λιτρῶν. Ἐντὸς ἑνὸς δ' ἔτους ηὐξήθη εἰς τὸ ἀνάστημα, ὅπερ ἔκτοτε διετήρησε. Καίτοι φαίνεται μεγάλην εὑρίσκουσα εὐχαρίστησιν νὰ παρατηρῇ τὰς κινήσεις ὡρολογίου, καὶ δὲν ἔλαβε καμμίαν παίδευσιν ἢ ἀνάπτυξιν, εἶνε ὅμως δραστηριωτάτη καὶ τολμηρὰ ὡς πίθηκος, ἔχει δὲ πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ μικρόσωμα ἤδη τῆς οἰκογενείας τῶν ζώων τούτων. Πρὸ δέκα ἤδη ἐτῶν ἤρξατο ἐκτιθεμένη εἰς τὸ δημόσιον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Mite ἐγεννήθη τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1864 ἐξ Ἀμερικανῶν γονέων ἐν τῇ κομητείᾳ Shenandoah ἐγγὺς τῆς Νέας Ὑόρκης. Οὗτος εἶνε ξανθός, εὔσωμος, νοήμων καὶ εὔθυμος· φαίνεται δ' ὅτι ἔχει ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ τοῦ ἀτόμου του, καὶ πολλάκις ὀργίζεται διὰ τοὺς οὐχὶ ἀβρόφρονας πρὸς αὐτὸν τρόπους τῆς συντρόφου του, ἣν ὀνομάζει Lucy. Κατὰ τὴν γέννησίν του εἶχεν ἀνάστημα 9 δακτύλων, βάρος δ' ὀλιγώτερον μιᾶς λίτρας, ηὔξησε δὲ μέχρι τοῦ ὀγδόου τῆς ἡλικίας του ἔτους, καὶ ἔκτοτε τὸ ἀνάστημά του ἔμεινε στάσιμον. Καὶ οὗτος δ' ἐξετέθη τὸ πρῶτον εἰς τὰς Ἡνωμένας πολιτείας πρὸ ἓξ ἐτῶν.

Συνοδεύονται δὲ οἱ δύο οὗτοι νάνοι ὑπὸ δύο ἄλλων πυγμαίων, τῆς *μὶς* Jenny Quigley ἐκ Γλασκώβης καὶ τοῦ μοιράρχου Foob,Ἀμερικανοῦ. Ἀλλ' ἡ *μὶς* Lucia καὶ ὁ général Mite μόλις φθάνουσιν ἕως τὰ γόνατα τῶν δύο ἄλλων.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 261 – Λεπτὰ εἴκοσι

ΕΤΟΣ Ε΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6 — 28 Δεκεμβρίου 1880

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 810.

ΑΙ ΤΟΥΡΚΙΣΣΑΙ

Μεγάλην ἔκπληξιν δοκιμάζει ὁ φθάνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀφ' οὗ ἤκουσε νὰ γίνεται τόσος λόγος περὶ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν τουρκισσῶν γυναικῶν, νὰ βλέπῃ ἔπειτα γυναῖκας εἰς ὅλα τὰ μέρη, καὶ καθ' ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, καθὼς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην εὐρωπαϊκὴν πόλιν. Νομίζει, ὅτι ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀφέθη διὰ πρώτην φορὰν ἐλευθέρα ἡ πτῆσις εἰς ὅλας ἐκείνας τὰς αἰχμαλώτους χελιδόνας, καὶ ὅτι ἤρχισε νέα ἐποχὴ ἐλευθερίας διὰ τὸ μουσουλμανικὸν ὡραῖον φῦλον. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις εἶνε περιεργοτάτη. Ὁ ξένος βλέπων ὅλας ἐκείνας τὰς γυναῖκας μὲ τὰς λευκὰς καλύπτρας καὶ τοὺς μακροὺς ἐκείνους μὲ ποικίλα χρώματα μανδύας, ἐρωτᾷ ἑαυτόν, ἐὰν αἱ γυναῖκες αὗται εἶνε μετημφιεσμέναι, ἢ καλογραῖαι, ἢ παράφρονες· καὶ ἐπειδὴ οὐδεμία αὐτῶν συνοδεύεται ἀπὸ ἄνδρα, νομίζει ὅτι δὲν εἶνε κανενός, ὅτι εἶνε ὅλαι ἢ χῆραι ἢ νεάνιδες, ἢ ὅτι ἀνήκουσιν ὅλαι εἰς μέγα τι ἀναχωρητήριον «κακοϋπανδρευμένων». Τὰς πρώτας ἡμέρας δὲν δύναται νὰ πείσῃ τις ἑαυτόν, ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ τοῦρκοι καὶ ὅλαι ἐκεῖναι αἱ τούρκισσαι, οἵτινες συναπαντῶνται καὶ συναγκωνίζονται χωρὶς νὰ θεωρήσωσιν, καὶ χωρὶς νὰ συνοδεύσωσιν ἀλλήλους, εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωσι πρὸς ἀλλήλους τι τὸ κοινόν. Καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀναγκάζεται νὰ σταθῇ διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰς παραδόξους ἐκείνας μορφάς, καὶ νὰ κάμῃ σκέψεις περὶ τοῦ παραδόξου τούτου ἐθίμου. Αὗται λοιπὸν εἶνε, λέγει, αὗται εἶνε αἱ «δεσμεύτριαι ἐκεῖναι τῶν καρδιῶν», αἱ «πηγαὶ ἐκεῖναι τῶν ἡδονῶν», τὰ «φυλλάρια ἐκεῖνα τῶν ῥόδων», αἱ «πρώϊμοι σταφυλαί», αἱ «πρωϊναὶ δρόσοι», καὶ «αὐγαὶ» καὶ «ζωοποιοί», καὶ «λαμπραὶ σελῆναι», ἐξ ὧν μυρίοι ποιηταὶ ἐνέπλησαν τὴν κεφαλὴν ἡμῶν; Αὗται εἶνε αἱ *χανούμισσαι* καὶ αἱ μυστηριώδεις ὀδαλίκισσαι, ὅσας εἰκοσαέτεις, ἀναγινώσκοντες τὰ χορικὰ τοῦ Βίκτωρος Οὔγου ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν κήπων, ὠνειρεύθημεν τοσάκις ὡς πλάσματα ἄλλου κόσμου, ὧν μία μόνη περίπτυξις ἤθελε καταναλώσῃ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς ἡμετέρας νεότητος; Αὗται αἱ ὡραῖαι δυστυχεῖς, αἱ κρυπτόμεναι ἐντὸς τῶν δικτυωτῶν, αἱ φρουρούμεναι ὑπὸ τῶν εὐνούχων, αἱ χωρισμέναι ἀπὸ τὸν κόσμον, αἵτινες παρέρχονται ἐπὶ τῆς γῆς ὡς φάσματα, ἐκβάλλουσαι κραυγὴν ἠδυπαθείας καὶ κραυγὴν ὀδύνης; Ἴδωμεν τί ἐν τούτοις ἅπασι τὸ ἀληθὲς ἐξ ὅλης τῆς ποιήσεως ταύτης.

* * *

Πρὸ παντὸς ἄλλου τὸ πρόσωπον τῆς τουρκίσσης δὲν εἶνε πλέον μυστήριον, ὅθεν καὶ μέγα μέρος τῆς περικαλυπτούσης αὐτὰς ποιήσεως ἠφανίσθη. Ἡ ζηλότυπος ἐκείνη καλύπτρα, ἥτις, κατὰ τὸ Κοράνιον, ἔπρεπε νὰ εἶνε «σημεῖον τῆς ἀρετῆς τῆς γυναικὸς καὶ χαλινὸς διὰ τοὺς λόγους τοῦ κόσμου», δὲν ὑπάρχει πλέον παρὰ κατὰ τὸ φαινόμενον. Εἶνε πασίγνωστον πῶς γίνεται τὸ *ἰασμάκ*. Εἶνε δύο μεγάλοι λευκοὶ πέπλοι, ὧν ὁ μὲν σφιγγόμενος πέριξ τῆς κεφαλῆς ὡς περίδεσμος καλύπτει τὸ μέτωπον μέχρις ὀφρύων, κομβώνεται ὄπισθεν εἰς τὴν κόμην ὑπεράνω τοῦ αὐχένος, καὶ καταπίπτει ἐπὶ τῆς ῥάχεως μέχρι τῆς ζώνης· ὁ δὲ καλύπτων ὅλον τὸ κατώτερον μέρος τοῦ προσώπου, ἀνακομβώνεται ὄπισθεν μετὰ τοῦ πρώτου, οὕτως ὥστε ἀμφότεροι οἱ πέπλοι φαίνονται ὡς εἷς καὶ μόνος. Ἀλλ' οἱ δύο οὗτοι πέπλοι, οἵτινες ἔπρεπε νὰ εἶνε βαμβακεροί, καὶ νὰ δένωνται τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ μὴ φαίνωνται παρὰ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ ἄνω μέρος τῶν παρειῶν, εἶνε ἀπ' ἐναντίας τούλια ἀραιότατα, καὶ τόσον χαλαρωμένα, ὥστε δι' αὐτῶν διορᾶται οὐ μόνον τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ καὶ τὰ ὦτα, καὶ ὁ λαιμός, καὶ αἱ πλεξίδες τῆς κόμης, πολλάκις δὲ καὶ τὰ εὐρωπαϊστὶ πιλίδια, κεκοσμημένα μὲ ἄνθη καὶ μὲ πτερά, ἅτινα φοροῦν αἱ «μετερρυθμισμέναι» κυρίαι. Ὅθεν καὶ συμβαίνει τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετον τοῦ ὅ,τι ἔβλεπέ τις ἄλλοτε, ὁπότε εἰς μὲν τὰς προβεβηκυίας γυναῖκας ἐπετρέπετο νὰ διαβαίνωσι μὲ τὸ πρόσωπον ὀλίγον τι πλέον ἀποκεκαλυμμένον, εἰς δὲ τὰς νέας ἐπεβάλλετο νὰ συγκαλύπτωνται αὐστηρότερον. Τώρα αἱ μὲν νέαι, καὶ ἰδίως αἱ εὔμορφοι, φαίνονται καλίτεραι, αἱ δὲ προβεβηκυῖαι, διὰ νὰ ἀπατήσωσι τὸν κόσμον, φέρουσι πυκνὴν καὶ σφικτὴν καλύπτραν. Ὅθεν καὶ ἡ ἀπειρία ἐκείνη τῶν μυστηρίων καὶ τῶν ὡραίων ἐκπλήξεων, τὰς ὁποίας διηγοῦνται οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ μυθιστοριογράφοι, δὲν εἶνε πλέον δυνατή· καὶ εἶνε μῦθος μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ λεγόμενον, ὅτι τὸ πρόσωπον τῆς συζύγου του ὁ σύζυγος βλέπει κατὰ

Digitized by Google

πρώτην φορὰν εἰς τοὺς γάμους. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ προσώπου, ὅλα τὰ ἐπίλοιπα ἀποκρύπτονται ἀκόμη, καὶ δὲν δύνασαι νὰ διὶδῃς μήτε τὸ στῆθος, μήτε τὴν μέσην, μήτε τὸν βραχίονα, μήτε τὸ σῶμα· ὁ *φερετζὲς* ἀποκρύπτει ἀκριβῶς τὰ πάντα. Εἶνε δὲ ὁ φερετζὲς οὗτος εἶδός τι χιτῶνος, φέροντος κρεμαστὸν περιλαίμιον (pellegrina), μὲ χειρίδας μακροτάτας, πλατέος, ἄνευ χάριτος, πίπτοντος δίκην ἀμόρφου μανδύου ἀπὸ τῶν ὤμων μέχρι τῶν ποδῶν, τὸν μὲν χειμῶνα ἐξ ἐρίου, τὸ δὲ θέρος ἐκ μετάξης, καὶ ἔχοντος ὅλου ἓν ὁμοειδὲς χρῶμα, σχεδὸν πάντοτε λίαν ἀνοικτόν· ἄλλοτε κόκκινον, ἄλλοτε χρυσομήλινον, καὶ ἄλλοτε πράσινον, κατὰ τὰ διάφορα ἔτη, μένοντος αείποτε ἀμεταβλήτου τοῦ σχήματος. Ἀλλ' ἂν καὶ τοιοῦτον εἶνε τὸ ἄκομψον τοῦτο περίβλημά των, τόση ὅμως εἶνε ἡ τέχνη, μὲ τὴν ὁποίαν φοροῦν τὸ *ιασμάκ*, ὥστε αἱ μὲν ὡραῖαι φαίνονται ὡραιόταται, αἱ δὲ ἄσχημοι χαρίεσσαι. Εἶνε ἀδύνατον νὰ εἴπῃ τις τί κάμνουν μὲ τοὺς δύο τούτους πέπλους, μὲ ποίαν χάριν τοὺς περιβάλλονται ἐν εἴδει διαδήματος ἢ τιάρας, μὲ ποίαν μεγαλοπρέπειαν καὶ μὲ ποίαν εὐγένειαν πτυχῶν τὸ τυλίσσουν καὶ τὸ περιβάλλονται, μὲ ποίαν ἐλαφρότητα καὶ μὲ ποίαν κομψὴν ἀτημέλειαν τὸ χαλαρώνουν, καὶ τὸ ἀφίνουν νὰ πέσῃ, πῶς τὸ χρησιμοποιοῦν οὕτως, ὥστε συγχρόνως νὰ δεικνύῃ, νὰ κρύπτῃ, νὰ ὑπόσχεται, νὰ προβάλλῃ αἰνίγματα, καὶ ν' ἀποκαλύπτῃ μικρὰ θαύματα. Ἄλλαι νομίζεις ὅτι φέρουσι περὶ τὴν κεφαλὴν νεφέλην λευκὴν καὶ διαφανῆ, ἥτις μέλλει νὰ ἀφανισθῇ εἰς ἓν φύσημα· ἄλλαι φαίνονται ὅτι φοροῦσι στεφάνας ἀπὸ λείρια καὶ ἰάσμας· ὅλαι φαίνονται μ' ἐπιδερμίδα λευκοτάτην, καὶ λαμβάνουσιν ἐκ τῶν πέπλων ἐκείνων ἀποχρώσεις χιονώδεις, καὶ ἐπιφάνειαν ἁπαλότητος καὶ δροσερότητος, ἥτις ἐμπνέει ἔρωτα. Εἶνε κεφαλόδεσμος αὐστηρὸς ἅμα καὶ χαρίεις, ἔχων τι τὸ ἱερατικὸν ἅμα καὶ τὸ παρθενικόν, ὑφ' ὃν νομίζεις ὅτι δὲν πρέπει νὰ γεννῶνται ἄλλο τι εἰμὴ ἰδέαι κομψαὶ καὶ ἰδιοτροπίαι ἀθῷαι.... Ἀλλὰ γεννᾶται ὅμως ὀλίγον τι ἐξ ὅλων τῶν πραγμάτων.

*
* *

Εἶνε δύσκολον νὰ ὁρισθῇ τὸ κάλλος τῆς τουρκίσσης. Δύναμαι μόνον νὰ εἴπω, ὅτι, ὅταν φαντασθῶ τοῦτο, βλέπω ἓν πρόσωπον λευκότατον, δύο μέλανας ὀφθαλμούς, ἓν στόμα πορφυροῦν, καὶ μίαν ἔκφρασιν γλυκύτητος. Ὅλαι δὲ σχεδὸν εἶνε ψιμυθισμέναι· λευκαίνουν τὸ πρόσωπον μὲ φύραμα ἐξ ἀμυγδάλων καὶ ἰασμῶν, μεγαλώνουσι τὰ ὀφρύδιά των μὲ μελάνην τῆς Κίνας, βάπτουν τὰ βλέφαρά των, ἀλευρώνουν τὸν λαιμόν των, περικυκλώνουν μὲ γραμμὴν μέλαιναν τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ βάλλουν φακοὺς τεχνητοὺς εἰς τὰς παρειάς των. Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ κάμνουν μετά τινος χάριτος, ὄχι καθὼς αἱ ὡραῖαι τοῦ Φέζ, αἵτινες νομίζεις ὅτι βάπτονται μὲ χρωστῆρας τεκτονικούς. Αἱ πλειότεραι ἔχουσιν ὡραῖον ὠοειδὲς σχῆμα προσώπου, ῥῖνα μικρὰν ὀλίγον γρυπήν, ὀλίγον μεγάλα τὰ χείλη, τὸν πώγωνα στρογγύλον ἔχοντα εἰς τὸ μέσον γελασῖνον, τοιούτους δὲ γελασίνους φέρουσι πολλαὶ καὶ εἰς τὰς παρειάς· ὡραῖον μακρὸν καὶ εὔκαμπτον τράχηλον· χεῖρας δὲ μικράς, ἀλλὰ πάντοτε σχεδὸν σκεπασμένας ἕνεκα τῶν χειρίδων τοῦ μανδύου των. Ὅλαι δὲ σχεδὸν εἶνε παχεῖαι, καὶ πλεῖσται ἔχουσιν ἀνάστημα ὑψηλότερον τοῦ μετρίου· ὀλίγισται δὲ ὑπάρχουσιν ἰσχναὶ καὶ ξηραὶ ὡς αἱ ἀφύαι καὶ αἱ φρυγανιαὶ τῶν μερῶν μας. Ἐὰν δὲ ἔχωσι κοινὸν ἐλάττωμα, τοῦτο εἶνε τὸ ὅτι βαδίζουσι κεκυφυῖαι καὶ ἀκανονίστως ὀλίγον, μὲ ἦθός τι νωχελές, ὡς κοράσια αὐξήσαντα αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς· τοῦτο δὲ λέγουσιν ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς ἁπαλότητος τῶν μελῶν, ἣν συνεπάγεται ἡ κατάχρησις τῶν λουτρῶν, καὶ ἐκ τῆς ἀδεξίου ὑποδήσεως. Βλέπεις τῷόντι κυρίας κομψοτάτας, αἵτινες πρέπει νὰ ἔχωσι πόδα σμικρότατον, φερούσας παπούτσια ἀνδρικὰ ἢ ὑποδήματα μακρά, πλατέα καὶ καταζαρωμένα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ κατεδέχετο νὰ φορέσῃ οὐδὲ μία ἐπαῖτις Εὐρωπαία. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἄσχημον βάδισμά των τοῦτο ἔχουν μίαν τινὰ χάριν, ἥτις, ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς συνοικειωθῇ μὲ αὐτό, δὲν ἀπαρέσκει. Δὲν βλέπεις δὲ ποσῶς ἐκεῖ τὰ ἄκαμπτα ἐκεῖνα σχήματα, τὰ ἄψυχα ἐκεῖνα δείγματα τῶν ῥαπτριῶν τοῦ συρμοῦ, τὰ τόσον συχνὰ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις, ἅτινα βαδίζουσι κατὰ βήματα μικρὰ ὡς νευρόσπαστα, καὶ ἅτινα νομίζεις ὅτι ἀναπηδῶσιν ἐπὶ ἄβακος ζατρικίου. Δὲν ἀπέβαλον ἀκόμη τὴν νωχέλειαν τοῦ ἀνατολικοῦ βηματισμοῦ, ἐὰν δὲ τὴν ἀπέβαλλον, θὰ ἐγίνοντο μεγαλοπρεπέστεραι μέν, ἀλλ' ὀλιγώτερον συμπαθητικαί. Βλέπεις δὲ πρόσωπα ὡραιότατα, καὶ ὡραιότητας ποικίλας, διότι τὸ τουρκικὸν αἷμα εἶνε ἀναμεμιγμένον μὲ αἷμα κιρκασσιανόν, ἀραβικὸν καὶ περσικόν. Ὑπάρχουσι δέσποιναι τριακοντούτεις, μὲ μέλη εὔσαρκα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀρκεῖ νὰ κρύψῃ ὁ *φερετζές*, ὑψηλόταται, μὲ μεγάλους βαθυμέλανας ὀφθαλμούς, μὲ τὰ χείλη εὔογκα, καὶ μὲ τοὺς ῥώθωνας διεσταλμένους — κάτι *χανούμισσαι* δηλαδή, ἱκαναὶ νὰ ἐμπνεύσωσι τρόμον δι' ἑνὸς μόνον βλέμματος εἰς ἑκατὸν δούλας—τὰς ὁποίας ὅταν ἴδῃς, σοὶ φαίνεται ὅτι γελοίαν καὶ παράτολμον λίαν μεγαλαυχίαν ἐκφέρουσιν οἱ τοῦρκοι ἐκεῖνοι κύριοι, ὅσοι διισχυρίζονται ὅτι εἶνε τετράκις σύζυγοι. Εἶνε πάλιν ἄλλαι μικρουλαὶ καὶ παχουλαί, αἱ ὁποῖαι τὰ ἔχουν ὅλα στρογγύλα—πρόσωπον, ὀφθαλμούς, ῥῖνα, στόμα—καὶ ἦθος τόσον ἥσυχον, τόσον ἀγαθόν, τόσον παιδικόν, ἐκφράζον δὲ τόσον εὐπειθῆ ἐγκαρτέρησιν εἰς τὴν τύχην των, νὰ μὴ εἶνε ἄλλο τι παρὰ παίγνιον καὶ διασκέδασις, ὥστε διαβαίνων ἐγγύθεν αὐτῶν σοῦ ἔρχεται ὄρεξις νὰ τὰς βάλῃς εἰς τὸ στόμα μίαν καραμέλλαν. Ἔπειτα δὲν λείπουν καὶ αἱ κομψοπρεπεῖς, συζυγίδια δεκαὲξ ἐτῶν, τολμηρὰ καὶ ζω-

Digitized by Google

ηρότατα, μὲ ὀφθαλμοὺς πλήρεις ἰδιοτροπιῶν καὶ πονηριῶν, τὰς ὁποίας ὅταν βλέπῃ τις, συλλογίζεται μ' αἴσθημά τι οἴκτου τὸν πτωχὸν ἐφένδην, εἰς ὃν ἀπόκειται ἡ χαλιναγώγησις αὐτῶν, καὶ τὸν δυστυχῆ εὐνοῦχον, ὅστις ὀφείλει νὰ τὰς ἐπιτηρῇ. Καὶ γραφικῶς δὲ συναρμόζεται ἡ πόλις πρὸς τὰ κάλλη καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν γυναικῶν τούτων, περιλαμβάνουσα αὐτὰς μετὰ θαυμαστῆς ἁρμονίας ἐντὸς ἑαυτῆς δίκην πίνακος γραφικοῦ. Πρέπει νὰ ἴδῃς μίαν τῶν γυναικῶν τούτων, καθημένην ἐντὸς καϊκίου, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυανοῦ Βοσπόρου, ἢ ἐξηπλωμένην ἀνέτως ἐπὶ τῆς χλόης ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαθυπρασίνου βλαστήσεως τοῦ νεκροταφείου· ἢ ἀκόμη καλίτερα, νὰ τὴν ἴδῃς καταβαίνουσαν ἀπότομόν τινα καὶ ἔρημον στενωπὸν τῆς Σταμπούλ, ἧς τὸ ἄκρον ἀποκλείεται ὑπὸ μιᾶς πλατάνου, ὅταν φυσᾷ ἄνεμος, καὶ αἱ μὲν καλύπτραι καὶ ὁ φερετζὲς κυματίζουν εἰς τὸν ἀέρα, ἀποκαλύπτονται δὲ καὶ τράχηλοι καὶ πόδες καὶ περιπόδια· σὲ βεβαιῶ δέ, ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐὰν ἐξηκολούθει ἀκόμη νὰ ἰσχύῃ τὸ ἐπιεικὲς διάταγμα Σουλεϊμὰν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, ὅπερ ἐπιβάλλει πρόστιμον ἑνὸς ἄσπρου εἰς ἕκαστον φίλημα, ὅπερ ἤθελεν ἁρπάσῃ τις ἐκ γυναικὸς ἢ κόρης ἄλλου, θὰ ἀπελάκτιζε τὴν φιλαργυρίαν καὶ αὐτὸς ὁ Φιλάργυρος τοῦ Μολιέρου. Δὲν εἶνε δὲ λόγος, ὅταν φυσᾷ ἄνεμος, ν' ἀδημονῇ καὶ νὰ ἐνοχλῆται ἡ τούρκισσα, διὰ νὰ κρατῇ χαμηλωμένον τὸν φερετζέν της, διότι ἡ αἰδὼς τῶν μουσουλμανίδων δὲν προχωρεῖ κατωτέρω τῶν γονάτων, ἐνίοτε δὲ καὶ σταματᾷ πολὺ πρὸ αὐτῶν.

*
* *

Ὅ,τι μάλιστα ἐκπλήττει εἶνε ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον βλέπουσι καὶ γελῶσι, καὶ ὅστις δικαιολογεῖ κρίσεις τινὰς περὶ αὐτῶν τολμηροτέρας. Συμβαίνει πολλάκις νέος τις εὐρωπαῖος νὰ ἴδῃ τούρκισσαν, καὶ ὑψηλῆς ἀκόμη περιωπῆς, καὶ αὕτη νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς αὐτὸν μὲ βλέμμα μειδιῶν, ἢ καὶ μὲ μειδίαμα ἀπροκάλυπτον. Σπάνιον δὲ δὲν εἶνε καὶ ὡραία τις *χανούμ* ἐφ' ἁμάξης νὰ ἀπευθύνῃ, κρυφὰ ἀπὸ τὸν εὐνοῦχόν της, χαιρετισμὸν χαρίεντα πρὸς νεανίαν τινὰ φράγκον, εἰς τὸν ὁποῖον παρετήρησεν ὅτι ἀρέσκει. Ἐνίοτε δὲ εἰς νεκροταφεῖον, ἢ εἰς ἀπόκεντρον δρόμον, ἰδιότροπος τούρκισσα ἀποκινδυνεύει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ νὰ ῥίψῃ διαβαίνουσα ἓν ἄνθος, ἢ νὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ πέσῃ κατὰ γῆς μὲ τὸν προφανῆ σκοπὸν νὰ τὸ ἐπάρῃ χαμόθεν ὁ κομψὸς γκιαούρης, ὅστις ἔρχεται κατόπιν της. Τούτου ἕνεκα ὁ ξένος ὁδοιπόρος, ἐὰν εἶνε κουφόνους τις, ἐμπορεῖ νὰ τὰ χάσῃ, καὶ ἀληθῶς ὑπάρχουσιν εὐρωπαῖοι εὐήθεις, οἵτινες, διατρίψαντες ἕνα μῆνα εἰς Κωνσταντινούπολιν, πιστεύουσι μὲ τὰ σωστά των, ὅτι ἀφήρεσαν τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς ἀπὸ ἑκατοντάδα τινὰ δυστυχῶν μουσουλμανίδων. Ἀναμφιβόλως εἰς τὰ κινήματα ταῦτα ὑπάρχει ἔκφρασίς τις ἀφελὴς συμπαθείας· ἀλλὰ κατὰ μείζονα λόγον ὅμως προέρχονται ταῦτα ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς ἀνταρσίας, ἣν ἐμποιεῖ εἰς τὴν ψυχὴν ὅλων τῶν τουρκισσῶν ἡ ἀπέχθεια πρὸς τὴν ὑπόδουλον κατάστασιν, εἰς ἣν εἶνε ὑποβεβλημέναι, καὶ ἐξ ἧς ἀνακουφίζουσιν ἑαυτὰς ὅταν καὶ ὅπως δύνανται διὰ μικρῶν πανουργιῶν, ἔστω κρυφίως καὶ εἰς τὸ πεῖσμα μόνον τῶν κυρίων των. Πράττουσι τὰ τοιαῦτα μᾶλλον ἐκ παιδαριωδίας παρὰ ἐξ ἐρωτοτροπίας. Εἶνε δὲ καὶ ἡ ἐρωτοτροπία των ὅλως ἰδίου εἴδους, καὶ ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὰς πρώτας ἀποπείρας τῶν κορασίων, ὅταν ἀρχίσουν νὰ παρατηροῦν, ὅτι παρατηροῦνται. Γελῶσι μέγαν γέλωτα, ἀνατενίζουσι μὲ τὸ στόμα ἀνοικτόν, ὡς ἐκπεπληγμέναι, προσποιοῦνται ὅτι τὰς πονεῖ ἡ κεφαλὴ ἢ ἡ κνήμη, πεισματώνουν μὲ τὸν *φερετζέν*, ὅστις τὰς παρενοχλεῖ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀκκίσματα ἁρμόδια εἰς μαθητρίας, ὧν σκοπὸς φαίνεται ὅτι εἶνε μᾶλλον ὁ γέλως παρὰ ἡ ἐκμαύλισις. Οὐδέποτε λαμβάνουσι θέσεις, ὁποίας αἱ ἐν ταῖς αἰθούσαις καὶ αἱ ἐν ταῖς φωτογραφίαις. Ἡ ὀλίγη δὲ τέχνη, ὅσην δεικνύουσιν, εἶνε τέχνη στοιχειώδης. Βλέπει τις ὅτι δὲν ἔχουν ν' ἀποβάλουν πολλοὺς πέπλους, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Θωμασέος, ὅτι δὲν εἶνε συνηθισμέναι εἰς μακροχρόνια ἐρωτεύματα, καὶ εἰς τὰς «ἀφώνους ἐργολαβίας», ὅπως αἱ ἱερογλυφικαὶ γυναῖκες τοῦ Γιούστη· καὶ ὅτι, ἂν αἰσθάνωνται συμπάθειαν τινά, ἀντὶ νὰ στέκουν ἀκίνητοι καὶ ἄφωνοι στενάζουσαι καὶ περιστρέφουσαι τοὺς ὀφθαλμούς, θὰ ἔλεγον ἀπ' εὐθείας, ἐὰν ἠδύναντο νὰ ἐκφράσωσι τὸ αἴσθημά των:—Χριστιανέ, μοὶ ἀρέσκεις.—Ἐπειδὴ δὲ δὲν δύνανται νὰ τὸ εἴπωσι διὰ τῆς φωνῆς, τοῦ τὸ λέγουν εὐκρινῶς, δεικνύουσαι δύο σειρὰς μαργαριτῶν λαμπρῶν, ἢ καὶ γελῶσαι κατὰ πρόσωπον. Εἶνε ὡραῖαι Ταταρίδες ἐξηυγενισμέναι.

*
* *

Καὶ εἶνε ἐλεύθεραι· ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶνε ψηλαφητὴ καὶ εἰς τὸν μόλις φθάσαντα εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἶνε ὑπερβολὴ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τῆς Λαίδυ Μονταγκιοὺ ὅτι εἶνε πλέον ἐλεύθεραι παρὰ τὰς εὐρωπαίας· ἀλλ' ὅστις διέτριψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, δὲν δύναται ν' ἀκούσῃ νὰ γίνεται λόγος περὶ τῆς δουλείας των χωρὶς νὰ γελάσῃ. Αἱ κυρίαι, ὅταν θέλωσι νὰ ἐξέλθωσι, διατάσσουν τοὺς εὐνούχους νὰ ἑτοιμάσουν τὴν ἅμαξαν, ἐξέρχονται χωρὶς νὰ ζητήσουν τὴν ἄδειαν ἀπὸ κανένα, καὶ ἐπιστρέφουν οἴκαδε ὁπόταν θέλουν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐπιστρέψωσι πρὶν τῆς νυκτός. Ἄλλοτε δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξέλθωσι χωρὶς νὰ συνοδεύωνται ὑπὸ εὐνούχου, ὑπὸ δούλης, ἢ ὑπὸ φίλης· ὤφειλον τοὐλάχιστον νὰ ἔχωσι μεθ' ἑαυτῶν ἕνα υἱόν των, ὅστις νὰ χρησιμεύῃ ὡς τίτλος πρὸς σεβασμὸν διὰ τὸν κόσμον. Ἐὰν δ' ἐφαίνετό τις μόνη εἰς μέρος τι ἀπόκεντρον, ἦτο εὐκολώτατον φρουρός τις τῆς πόλεως ἢ γέρων τις αὐστηρῶν ἠθῶν τοῦρκος νὰ τὴν σταματήσῃ καὶ νὰ τῆς εἴπῃ τὰ ἑξῆς: — Ποῦ ὑπάγεις; Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Διὰ τί δὲν ἔχεις κα-

Digitized by Google

νένα μαζί σου; Αὐτὸ εἶνε τὸ σέβας, ὅπου ἔχεις πρὸς τὸν ἐφένδην σου; Γύρισε εἰς τὴν οἰκίαν! — Ἀλλὰ τὴν σήμερον ἐξέρχονται μόναι καθ᾽ ἑκατοντάδας, καὶ φαίνονται κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας εἴς τε τὰ μουσουλμανικὰ προάστεια καὶ κατὰ τὴν φραγκικὴν πόλιν. Ἀπέρχονται εἰς ἐπισκέψεις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τῆς Σταμπούλ, ἀπέρχονται νὰ διέλθωσιν ἡμίσειαν ἡμέραν ἐντὸς τῶν λουτρῶν, ἐξέρχονται εἰς περίπατον διὰ θαλάσσης τὴν μὲν πέμπτην εἰς τὰ Γλυκὰ Νερὰ τῆς Εὐρώπης, τὴν δὲ Κυριακὴν εἰς τὰ τῆς Ἀσίας, τὴν παρασκευὴν εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τῆς Χρυσοπόλεως, τὰς δ᾽ ἄλλας ἡμέρας εἰς τὰς νήσους τῶν Πριγκίπων, εἰς Θεραπειά, εἰς Βουγιοὺκ δερὲν, εἰς Καλενδὲρ, ἢ ἀπέρχονται νὰ προαριστήσωσι μετὰ τῶν δουλίδων αὐτῶν καθ᾽ ὁμίλους ὀκταμελεῖς ἢ δεκαμελεῖς· ἀπέρχονται νὰ προσευχηθῶσιν ἐπὶ τῶν τάφων τῶν Παδισάχιδων καὶ τῶν Σουλτανῶν, νὰ ἴδωσι τὰ μοναστήρια τῶν δερβισιδων, νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰς δημοσίας ἐκθέσεις τῶν γαμηλίων δώρων καὶ προικῶν· δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδὲ σκιὰ ἀνθρώπου, ὅστις, ὄχι νὰ τὰς συνοδεύῃ ἢ νὰ τὰς παρακολουθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ τολμήσῃ μόνον νὰ κάμῃ εἰς αὐτὰς τὴν ἐλαχίστην παρατήρησιν. Τοῦρκος κρατῶν ἐκ τοῦ βραχίονος τούρκισσαν καὶ βαδίζων οὕτω δημοσίᾳ καθ᾽ ὁδὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ καὶ βαδίζων μόνον παραπλεύρως μὲ αὐτὴν, ἢ καὶ σταματῶν μόνον διὰ ν᾽ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον πρὸς γυναῖκα φέρουσαν καλύπτραν, καὶ ἂν ἀκόμη ἔφερον γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ μετώπου ἀμφότεροι ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ ἡ γυνὴ αὕτη εἶνε σύζυγοι, θὰ ἐφαίνετο εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὡς τὸ παραδοξότατον ὅλων τῶν παραδόξων, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν θὰ ἐφαίνετο ὡς ἀναισχυντία ἀνήκουστος, ὅπως ἐὰν εἰς τοὺς δημοσίους δρόμους τῶν ἡμετέρων πόλεων ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἐξέφραζον μεγαλοφώνως πρὸς ἀλλήλους τὸν ἔρωτά των. Κατὰ τοῦτο αἱ τούρκισσαι εἶνε πολὺ ἐλευθερώτεραι τῶν εὐρωπαΐδων, καὶ εἶνε δύσκολον νὰ εἴπῃ τις πόσον ἀπολαύουν τὴν ἐλευθερίαν ταύτην, μὲ ποίαν παράφρονα ἐπιθυμίαν τρέχουν πρὸς τὸν θόρυβον, πρὸς τὴν τύρβην, πρὸς τὸ φῶς, πρὸς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, αὐταὶ, αἵτινες ἐν τῇ οἰκίᾳ δὲν βλέπουσι παρὰ ἕνα μόνον ἄνδρα, καὶ ἔχουσι παράθυρα καὶ κήπους μοναστηριακούς. Ἐξέρχονται καὶ διατρέχουσι τὴν πόλιν μεθ᾽ ὅσης χαρᾶς θὰ ἔπραττον τοῦτο δεσμῶται ἀπολυθέντες ἐκ τῆς εἱρκτῆς. Εἶνε δὲ διασκεδαστικὸν πρᾶγμα νὰ παρακολουθήσῃ τις τὴν προστυχοῦσαν τούρκισσαν μακρόθεν, διὰ νὰ ἴδῃ πῶς γνωρίζουν νὰ κατατέμνωσι καὶ νὰ καθιστῶσι λεπτοτέρας καὶ τελειοτέρας τὰς ἀπολαύσεις τῆς ἀλητείας. Εἰσέρχονται εἰς τὸ πλησιέστερον τζαμίον διὰ νὰ προσευχηθῶσι, καὶ στέκουν ἡμίσειαν ὥραν διὰ νὰ φλυαρήσωσι μὲ μίαν φίλην των ὑπὸ τὰς ἀψῖδας τοῦ προαυλίου· ἀκολούθως ὑπάγουν νὰ ῥίψουν ἓν βλέμμα εἰς δέκα ἐργαστήρια, καὶ νὰ φέρωσιν ἄνω κάτω ἓν δύο, διὰ νὰ ὄψω ἴσουν ἐπὶ τέλους ἓν τίποτε· ἔπειτα ἐμβαίνουν εἰς τὸν τροχιόδρομον, καταβαίνουν εἰς τὰ ἰχθυοπωλεῖα, διαβαίνουσι τὴν γέφυραν, σταματοῦν διὰ νὰ κοιτάξουν ὅλας τὰς πλεξίδας καὶ ὅλας τὰς φενάκας τῶν κουρέων τοῦ Σταυροδρομίου, ἐμβαίνουν εἰς ἓν νεκροταφεῖον καὶ τρώγουν ἓν γλύκισμα ἐπάνω τάφου τινὸς. ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πόλιν, καταβαίνουσιν ἐκ νέου εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον, ἀλλάσσουσαι ἑκατοντάκις δρόμον, καὶ βλέπουσαι μὲ τὸ ἄκρον τοῦ ὀφθαλμοῦ ὅλα τὰ πράγματα, —ὑελόφρακτα δείγματα, ἔντυπα, ἀγγελίας, κυρίας διαβαινούσας, ἁμάξας, ἐπιγραφὰς, πύλας θεάτρων—, ἀγοράζουσι μίαν ἀνθοδέσμην, πίνουσι μίαν λεμονάδαν ἀπὸ ἕνα ὑδροφόρον, δίδουσιν ἐλεημοσύνην εἰς ἕνα πτωχὸν, διαβαίνουσιν ἐκ νέου τὸν Κεράτιον κόλπον ἐπὶ καϊκίου, καὶ ἐπαναρχίζουσιν εἰς τὴν Σταμπούλ τὰ αὐτά· μετέπειτα εἰσέρχονται εἰς τὸν τροχιόδρομον ἐκ νέου, καὶ φθάσασαι πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας των εἶνε ἱκαναὶ νὰ στρέψωσι τὰ βήματά των πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ κάμωσιν ἀκόμη ἕνα γῦρον ἑκατὸν βημάτων πέριξ συμπλέγματός τινος οἰκιῶν· ἀπαραλλάκτως ὅπως τὰ παιδία, ἅτινα ἐξέρχονται μόνα κατὰ πρώτην φορὰν, καὶ ἅτινα θέλουσι νὰ χρησιμοποιήσωσι πρὸς πάντα καὶ ἐκ πάντων τὴν μικρὰν ἐκείνην ὥραν τῆς ἐλευθερίας, ἣν ἔλαβον. Ἐὰν δὲ ἀτυχής τις εὔσαρκος ἐφένδης, θέλων ν᾽ ἀνακαλύψῃ μὴ ἡ σύζυγος ἔχῃ ἴδιόν τινα σκοπὸν, ἤθελεν ἐξέλθῃ καὶ παρακολουθήσῃ αὐτὴν μακρόθεν, θ᾽ ἀπέμενεν εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου χωρὶς κνήμας.

*
* *

Διὰ νὰ ἴδῃς τὸ ὡραῖον μουσουλμανικὸν φῦλον, πρέπει ν᾽ ἀπέλθῃς ἡμέραν τινὰ μεγάλης ἑορτῆς εἰς τὰ Γλυκὰ Νερὰ τῆς Εὐρώπης, ἢ εἰς τὰ τῆς Ἀσίας ἐγγὺς εἰς τὸ Ἀναδουλὶ - Χισσάρ· ἅτινα εἶνε δύο μεγάλοι δημόσιοι κῆποι, σύνδενδροι καὶ κατάσκιοι, διαῤῥεόμενοι ἀπὸ δύο μικροὺς ποταμοὺς, ὧν τῇδε κἀκεῖσε ὑπάρχουσι καφενεῖα καὶ πηγαί. Ἐκεῖ, ἐπ᾽ εὐρείας πεδιάδος χλοαζούσης, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν καρυῶν, τῶν τερεβίνθων, τῶν πλατάνων, καὶ τῶν συκομορεῶν, αἵτινες συναποτελοῦσι σειρὰν ἀλληλοδιάδοχον σκιάδων πρασίνων, δι᾽ ὧν δὲν εἰσέρχεται οὐδ᾽ ἀκτὶς ἡλίου, βλέπεις χιλιάδας τουρκισσῶν καθημένας καθ᾽ ὁμίλους καὶ κύκλους, περικυκλωμένας δὲ ἀπὸ δούλας, εὐνούχους καὶ παιδία, αἵτινες γευματίζουσι καὶ παίζουσιν ἡμίσειαν ὅλην ἡμέραν, ἐν τῷ μέσῳ ἀπειροπληθοῦς λαοῦ, ὅστις ὑπάγει καὶ ἔρχεται. Μόλις φθάνεις ἐκεῖ, καὶ νομίζεις ὅτι ὀνειρεύεσαι· σοὶ φαίνεται ὅτι βλέπεις ἐκεῖ ἑορτήν τινα τοῦ ἰσλαμιτικοῦ παραδείσου. Ἡ μυριὰς ἐκείνη τῶν καταλεύκων καλυπτρῶν καὶ τῶν πορφυρῶν, κιτρίνων, πρασίνων καὶ τεφροχρόων φερετζέδων, οἱ ἀπειράριθμοι ὅμιλοι δούλων φερουσῶν ἐνδυμασίαν ποικιλόχρωμον, ἡ μυρμηκιὰ ἐκείνη τῶν κορασίων ἐνδεδυμένων ὅπως τὰ ἀγόρια, οἱ μεγάλοι τάπητες τῆς Σμύρνης οἱ ἐξηπλωμένοι

Digitized by Google

κατὰ γῆς, τὰ ἐπίχρυσα καὶ ἐπάργυρα ἀγγεῖα τὰ μεταδιδόμενα ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, οἱ μουσουλμάνοι καφετζῆδες, οἵτινες, φοροῦντες τὰ ἑορτάσιμά των, τρέχουσι κύκλῳ φέροντες ὀπώρας καὶ παγωτά, οἱ γύφτοι χορεύοντες, οἱ βούλγαροι ποιμένες αὐλοῦντες, οἱ φέροντες χρυσᾶ καὶ μεταξωτὰ ἐπισάγματα ἵπποι, οἵτινες, προσδεδεμένοι εἰς τὰ δένδρα, τύπτουσι μὲ τοὺς πόδας τὴν γῆν, οἱ πασάδες, οἱ βέϊδες, οἱ νέοι κύριοι, οἱ καλπάζοντες ἔφιπποι παρὰ τὸν ποταμόν, ἡ κίνησις τοῦ ἐν ἀπόπτῳ λαοῦ, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας νομίζεις ὅτι βλέπεις λήϊον κυμαινόμενον καμελιῶν καὶ ῥόδων, τὰ ποικιλόγραπτα καΐκια, καὶ τὰ ἔκλαμπρα ὀχήματα, ἅτινα ἀδιακόπως προσέρχονται ἐκεῖ, ὅπως ἐκβάλωσιν εἰς τὸ πέλαγος ἐκεῖνο τῶν χρωμάτων ἄλλα χρώματα, καὶ ὁ συγκεχυμένος ἦχος τῶν ᾀσμάτων, τῶν αὐλῶν, τῶν ἀσκαύλων, τῶν τυμπάνων, τῶν φωνῶν τῶν παιδίων, ἐν μέσῳ τοῦ κάλλους ἐκείνου τῆς βλαστήσεως καὶ τῆς σκιᾶς, ποικίλλοντος ἐνιαχοῦ καὶ ὡς ἐκ μικρῶν τινων φαεινῶν ἀπόψεων εἰς χωρία μακρινά, ταῦτα πάντα παριστῶσι θέαμα τόσον ἑορτάσιμον καὶ χαρμόσυνον, τόσον νεοφανές, ὥστε βλέπων αὐτὸ κατὰ πρώτην φοράν, αἰσθάνεσαι τὴν ὁρμὴν νὰ χειροκροτήσῃς καὶ νὰ φωνάξῃς: — Εὖγε, ὑπέρευγε! — ὡς ἐὰν παρίστασο εἰς σκηνὴν θεάτρου.

***

Καὶ ἐκεῖ δ' ἀκόμη, μὲ ὅλην τὴν σύγχυσιν, εἶνε σπανιώτατον πρᾶγμα νὰ φωραθῇ τοῦρκος καὶ τούρκισσα ἀνταλλάσσοντες βλέμματα ἐρωτικὰ ἢ μειδιάματα ἢ χειρονομήματα συνεννοήσεως. Ἡ ἐνώπιον τοῦ κόσμου καὶ δημοσίᾳ ἐρωτοτροπία δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ, ὅπως εἰς τοὺς ἰδικούς μας τόπους· οὐδ' ἀπαντᾷς ἐκεῖ τοὺς μελαγχολικοὺς ἐργολάβους, οἵτινες ὑπάγουν καὶ ἔρχονται ὑπὸ τὰ παράθυρα, ἢ τοὺς περιαλγεῖς ὀπισθοφύλακας, οἵτινες ὁδοιποροῦσι τρεῖς ὥρας εἰς τὰ ἴχνη τῆς ὡραίας των. Ὁ ἔρως ἐκεῖ γίνεται κατ' οἶκον. Ἐὰν δέ ποτε εἰς ἀπόκεντρόν τινα καὶ ἔρημον δρόμον, φωραθῇ καί τις νεανίας τοῦρκος ἀτενίζων πρός τι παράθυρον δικτυωτόν, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου σπινθηροβολεῖ μέλας ὀφθαλμὸς ἢ προεξέχει μικρὰ χεὶρ λευκή, δύναταί νὰ εἶνέ τις βέβαιος, ὅτι ὁ οὕτω φερόμενος νεανίας εἶνε μνηστήρ. Μόνον δὲ εἰς τοὺς μνηστῆρας ἐπιτρέπονται τὰ τριγυρίσματα καὶ τὰ συνοδεύματα καὶ ὅλαι αἱ ἐπίλοιποι παιδαριωδίαι τοῦ ἐπισήμου ἔρωτος, ὡς τὸ νὰ ὁμιλῇ τις μακρόθεν δι' ἄνθους, διὰ ταινίας, ἢ διὰ τοῦ χρώματος ἐνδύματος ἢ ζώνης. Ὡς πρὸς τοῦτο δὲ αἱ τούρκισσαι εἶνε ἔξοχοι. Ἔχουσι χιλιάδας ὅλας ἀντικειμένων, οἷον ἀνθέων, ὀπωρῶν, χόρτων, πτερῶν, λίθων, ὧν ἕκαστον ἔχει καὶ ἰδίαν τινὰ κατὰ συνθήκην ἔννοιαν, ἥτις εἶνε ἓν ἐπίθετον, ἢ ἓν ῥῆμα, ἢ καὶ πρότασις ὁλόκληρος, ὥστε δύνανται νὰ συνθέσωσιν ὁλόκληρον ἐπιστολὴν ἐκ μιᾶς μικρᾶς ἀνθοδέσμης καὶ νὰ εἴπωσι χίλια πράγματα μὲ ἓν κυστίδιον ἢ μ' ἓν βαλάντιον, πλῆρες πραγμάτων παμποικίλων, ἅτινα φαίνονται ὡς κατὰ τύχην ἐκεῖ συνηνωμένα, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἔννοια ἑκάστου ἀντικειμένου ἐκφράζεται δι' ἑνὸς στίχου συνήθως, ἕκαστος ἐραστὴς δύναται νὰ συνθέσῃ ὁλόκληρον ποίησιν ἐρωτικὴν ἢ ποιημάτιον πολύμετρον ἐντὸς πέντε λεπτῶν. Ἓν μοσχοκάρφιον, μία ταινία χάρτου, ἓν τεμαχίδιον ἀπίου, ἓν ἄλλο σάπωνος, ὀλίγον χρυσοῦν σύρμα, καὶ ὀλίγη κανέλλα καὶ πεπέρι σημαίνουσιν: — Ἀπὸ πολλοῦ σὲ ἀγαπῶ, — καίομαι —, τήκομαι —, ἀποθνήσκω ἐκ τοῦ πρὸς σὲ ἔρωτός μου —. Δός μοι ὀλίγην ἐλπίδα — μή με ἀποκρούσῃς — δός μοι εἰς ἀπάντησιν μίαν λέξιν. Καὶ ἐκτὸς δὲ τοῦ ἔρωτος δύνανται νὰ εἴπωσι χίλια πράγματα· νὰ ἐπιτιμήσωσι, νὰ δώσωσι συμβουλάς, εἰδήσεις, πληροφορίας· μία δὲ τῶν μεγαλιτέρων ἐνασχολήσεων τῶν νεανίδων κατὰ τὸν χρόνον τῶν πρώτων στεναγμῶν εἶνε νὰ γείνωσι κάτοχοι τοῦ συμβολικοῦ τούτου φρασεολογίου, καὶ νὰ συνθέτωσι μακρὰς ἐπιστολάς, ἀπευθυνομένας πρὸς ὡραίους εἰκοσαετεῖς σουλτάνους, οὓς βλέπουσι καθ' ὕπνον. Τὸ αὐτὸ δὲ κάμνουσι καὶ διὰ τῆς γλώσσης τῶν χειρονομιῶν, ὧν τινες εἶνε πλήρεις χάριτος, ἡ χειρονομία τοῦ ἀνδρὸς π. χ. δι' ἧς προσποιεῖται ὅτι διασπαράττει τὸ στῆθός του δι' ἐγχειριδίου, καὶ ἥτις σημαίνει: — αἱ μανίαι τοῦ ἔρωτος μὲ κατασπαράττουσιν. Εἰς ταύτην δ' ἀποκρίνεται ἡ γυνή, ἀφίνουσα νὰ καταπέσωσιν αἱ χεῖρές της παρὰ τὸ πλευρὸν οὕτως, ὥστε ἀνοίγεται ὀλίγον ἔμπροσθεν ὁ φερετζές, ὅπερ σημαίνει: — Σοὶ ἀνοίγω τὰς ἀγκάλας μου. — Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἴσως εὐρωπαῖος, ὅστις νὰ εἶδε τὰ πράγματα ταῦτα, ἅτινα ἄλλως τὴν σήμερον εἶνε παραδόσεις μᾶλλον παρὰ ἔθιμα, οὐδὲ διδάσκονται ὑπὸ τῶν τούρκων, οἵτινες θὰ ἠρυθρίων λέγοντες αὐτά, ἀλλ' ὑπό τινων ἀφελῶν *γανουμισσῶν*, αἵτινες τὰ ἐμπιστεύονται εἴς τινα χριστιανὴν φίλην των.

***

Δι' αὐτοῦ δὲ τούτου τοῦ μέσου μανθάνομεν καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι τῶν τουρκισσῶν κατ' οἶκον καὶ ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων τοῦ χαρεμίου, τὸν τρόπον ἐκεῖνον τὸν ἰδιότροπον ἅμα καὶ μεγαλοπρεπῆ, περὶ οὗ ὅλος ὁ κόσμος ἔχει ἰδέαν τινά, καὶ ὅστις δίδει εἰς πᾶσαν γυναῖκα τὴν ἀξιοπρέπειαν πριγκιπίσσης καὶ τὴν χάριν κορασίδος. Ἡμεῖς δὲν θὰ τὴν ἴδωμεν ποτὲ τὴν ἐνδυμασίαν ταύτην, ἐκτὸς ἐὰν ὁ συρμὸς τὴν μεταφέρῃ εἰς τὰς ἡμετέρας χώρας, διότι, καὶ ἂν πέσῃ μίαν ἡμέραν ὁ φερετζές, αἱ τούρκισσαι θὰ ἐνδύωνται εὐρωπαϊστὶ καὶ ἔνδοθεν τοῦ φερετζέ. Ποία βάσανος διὰ τοὺς ζωγράφους καὶ ποία ἀπώλεια δι' ὅλους! Πρέπει νὰ φαντασθῇ τις τούρκισσαν «ῥαδινὴν καὶ εὐμήκη ὡς κυπάρισσον», καὶ ἔχουσαν «ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τοῦ φύλλου τοῦ ῥόδου», φέρουσαν ἐπὶ κεφαλῆς σκουφίδιον ἐξ ἐρυθροῦ μεταξοπτίλου ἢ ἐξ ὑφάσματος ἀργυροϋφοῦς, κεκλιμένον ὀλίγον πρὸς τὰ δεξιὰ μὲ μαύρας πλεξίδας καταπιπτού-

Digitized by Google

σας ἐπὶ τῶν ὤμων,μὲ φόρεμα ἐκ δαμασκηνοῦ λευκοῦ χρυσοκεντήτου, ἀνοικτοῦ πρὸς τὰ ἔμπροσθεν οὕτως, ὥστε νὰ διαφαίνεται διὰ τοῦ ἀνοίγματος σαλβάριον μέγα ἐκ μετάξης ἐρυθρᾶς, ὅπερ καταπίπτει μυριόπτυχον ἐπὶ δύο σανδαλίων ἀνεσραμμένων πρὸς τὰ ἐμπρὸς κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον· μὲ ζώνην ἀτλαζωτὴν πρασίνην περὶ τὴν ὀσφύν· μὲ ἀδάμαντας εἰς τὰ περιδέραια, εἰς τὰς καρφίτσας, εἰς τὰ βραχιόνια, εἰς τὰς πόρπας, εἰς τὰς πλεξίδας, εἰς τὸν θύσανον τοῦ σκουφιδίου, εἰς τὰ σανδάλια, εἰς τὴν τραχηλιὰν τοῦ χιτῶνος, εἰς τὴν ζώνην, πέριξ τοῦ μετώπου· λάμπουσαν ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ὡς Παναγίαν τῶν ἱσπανικῶν μητροπολιτικῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ἀνακεκλιμένην ἐπὶ τὸ παιδικώτερον ἐπάνω εἰς πλατὺ διβάνιον, ἐν τῷ μέσῳ στεφάνης ὡραίων δούλων κιρκασσιανῶν, ἀραβίδων καὶ περσίδων, περιτυλιγμένην εἰς μεγάλας καταπιπτούσας ἐσθῆτας, ὡς τὰ ἀρχαῖα ἀγάλματα·—ἢ νὰ φαντασθῇ «νεόνυμφον, λευκὴν,ὡς ἡ κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου», ἐνδεδυμένην στολὴν ἐξ ἀτλαζωτοῦ κυανοχρόου, καὶ κεκαλυμμένην ὁλόκληρον διὰ καλύπτρας χρυσοϋφοῦς, καθημένην ἐπάνω εἰς σοφᾶν μαργαριτοκόλλητον, πρὸ τῆς ὁποίας ὁ νεόνυμφος, γονυπετὴς ἐπὶ τάπητος τῆς Τεχεράν, κάμνει τὴν τελευταίαν του προσευχὴν, πρὶν ἀποκαλύψῃ τὸν θησαυρόν του·—ἢ ν' ἀναπλάσῃ καθ' ἑαυτὸν εὐνοουμένην ἐρωτόληπτον, ἥτις ἀναμένει τὸν κύριόν της εἰς τὸν ἀποκρυφότερον θαλαμίσκον τοῦ χαρεμίου, μὴ φέρουσαν πλέον ἔνδυμα ἄλλο παρὰ τὴν ζουαβίναν καὶ τὰς ἔσω ἀναξυρίδας, αἵτινες ἀναδεικνύουσιν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ χάριτι τὸ εὔκαμπτόν της σῶμα, καὶ παρέχουσιν εἰς αὐτὴν τὴν ὄψιν ὡραίου μείρακος κούφου καὶ κομψοῦ· καὶ θ' ἀναγκασθῇ ν' ἀνομολογήσῃ ὅτι οἱ «μετερρυθμισμένοι» οὗτοι ἀσχημότουρκοι μὲ τὴν ἄτριχον κεφαλὴν καὶ τὸν μαῦρόν των ἐπενδύτην ἔχουν πλειότερα παρ' ὅ,τι ἀξίζουν. Ἀλλ' ὁ οἰκιακὸς ὅμως ἱματισμὸς οὗτος ὑπόκειται εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ συρμοῦ, διότι αἱ κυρίαι, μὴ ἔχουσαί τι ἄλλο νὰ κάμωσι, κατατρίβουσι τὸν καιρόν των εἰς τὸ ν' ἀναζητοῦν νέας κομμώσεις· σκεπάζονται λοιπὸν μὲ διάφορα κοσμήματα καὶ στολίδια, βάλλουν πτερὰ καὶ ταινίας εἰς τὴν κόμην, κρήδεμνα περὶ τὴν κεφαλὴν, μηλωτὰς περὶ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς βραχίονας· δανείζονται ἕν τι πάντοτε ἀπὸ τὰς ἀνατολικὰς ἐνδυμασίας· ἀναμιγνύουσι τὸν εὐρωπαϊκὸν συρμὸν μὲ τὸν τουρκικόν· βάλλουν φενάκας, βάπτουν μαύρας τὰς τρίχας τῆς κόμης των, ξανθὰς, ἐρυθρὰς, καθιστῶσιν ἑαυτὰς παραδόξους κατὰ μυρίους τρόπους,καὶ διαμιλλῶνται πρὸς ἀλλήλας,ὅπως αἱ πλέον ἀχαλίνωτοι ἐν τῇ ἐπιδεικτικῇ των φιλοδοξίᾳ γυναῖκες τῶν εὐρωπαϊκῶν πόλεων. Ὅθεν καὶ ἐὰν ἡμέραν τινὰ εἰς τὰ Γλυκὰ Νερὰ ἠδύνατό τις ὡς διὰ μαγικῆς ῥάβδου ν' ἀναρπάσῃ ὅλους τοὺς φερετζέδες καὶ ὅλας τὰς καλύπτρας, θὰ ἔβλεπε πιθανώτατα τουρκίδας ἐνδεδυμένας ὡς βασιλίσσας ἀσιατικὰς, ἄλλας πάλιν ὡς ῥαπτρίας γαλλίδας, ἄλλας ὡς μεγάλας κυρίας φερούσας ἐνδυμασίαν χοροῦ, ἄλλας ὡς πωλητρίας ἐν μεγάλῃ πομπῇ, ὡς τροφοπώλιδας τοῦ στρατοῦ, ὡς ἑλληνίδας, ὡς ἀτσιγγάνας· θὰ ἔβλεπε μὲ μίαν λέξιν τόσας ποικιλίας ἐνδυμασιῶν καὶ στολῶν, ὅσας βλέπει νὰ διέρχωνται φέροντες οἱ ἐκ τοῦ ἄρρενος φύλου τὴν γέφυραν τῆς Σουλτάνα-Βαλιδές.

Τὰ δὲ δωμάτια, ἐν οἷς διαιτῶνται αἱ ὡραῖαι αὗται καὶ πλούσιαι μωαμεθανίδες, ἀντιστοιχοῦσι κατά τινα λόγον πρὸς τὸν γοητευτικὸν καὶ παράδοξον αὐτῶν ἱματισμόν. Οἱ θάλαμοι, οἱ ὡρισμένοι εἰς τὰς γυναῖκας, κατέχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν ὡραιοτέραν θέσιν τῆς οἰκίας, καὶ ἐξ αὐτῶν διανοίγονται ἀπόψεις θαυμάσιαι εἰς τὴν ξηρὰν ἢ εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ εἰς μέγα μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ κάτωθεν μὲν αὐτῶν ὑπάρχει κηπάριον περιπεφραγμένον μὲ τοίχους ὑψηλοτάτους, σκεπασμένους μὲ κισσὸν καὶ ἰάσμας, ἄνωθεν δὲ ἡλιακὸς, καὶ ἐκ τοῦ μέρους τῆς οἰκίας τοῦ πρὸς τὴν ὁδὸν θαλαμίσκοι προέχοντες καὶ ὑελόφρακτοι, ὡς οἱ *miradores* τῶν ἱσπανικῶν οἰκιῶν. Ὅλοι δὲ οὗτοι οἱ θάλαμοι εἶνε μικρότατοι, καὶ τὸ μὲν δάπεδον αὐτῶν εἶνε σκεπασμένον μὲ ψιάθους σινικὰς ἢ μὲ τάπητας, τὰ δὲ φατνώματα ζωγραφισμένα μὲ ὀπώρας καὶ ἄνθη, πέριξ τῶν τοίχων περιθέουσι πλατέα διβάνια, μὲ κρήνην μικρὰν ἐν τῷ μέσῳ, εἰς δὲ τὰ παράθυρα εἶνε τοποθετημένα ἀγγεῖα ἀνθοφόρα, καὶ ταῦτα πάντα ἐν τῷ μέσῳ φωτὸς ἀμυδροῦ καὶ γλυκυτάτου, φωτὸς ὁποῖον τὸ τοῦ ἄλσους, ὁποῖον—ἐξεύρω καὶ ἐγὼ τί νὰ εἴπω;—ὁποῖον τὸ φῶς μονῆς, τόπου ἱεροῦ καὶ κομψοῦ, ὅπερ καὶ σὲ ἀναγκάζει νὰ περιπατῇς ἀκροποδητεὶ, νὰ ὁμιλῇς σιγανώτατα, νὰ μὴ λέγῃς παρὰ λέξεις πλήρεις ταπεινοφροσύνης καὶ γλυκύτητος, καὶ νὰ μὴ συνδιαλέγεσαι εἰμὴ μόνον περὶ Θεοῦ καὶ περὶ ἔρωτος. Τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ ἄτονον, αἱ εὐωδίαι τοῦ κήπου, τὸ κελάρυσμα τῶν ὑδάτων, αἱ δοῦλαι αἱ διερχόμεναι ὡς σκιαὶ, ἡ βαθυτάτη σιγὴ, ἡ ἐπικρατοῦσα καθ' ὅλην τὴν οἰκίαν, τὰ βουνὰ τῆς Ἀσίας, ὧν τὸ κυανοῦν χρῶμα διαφαίνεται διὰ τῶν ὀπῶν τῶν δικτυωτῶν καὶ διὰ τῶν κλάδων τοῦ αἰγοκλήματος, οἵτινες συναποτελοῦσι σκήνωμα ὅλον πρὸ τῶν παραθύρων, διεγείρουσιν εἰς τὰς εὐρωπαίας, ὅσαι εἰσέρχονται κατὰ πρῶτον ἐντὸς τῶν τοιχῶν ἐκείνων, ἄφατόν τι αἴσθημα ἡδύτητος καὶ μελαγχολίας. Τὰ τοιχώματα δὲ τῶν χαρεμίων τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φέρουσι κόσμον ἁπλούστατον καὶ σχεδὸν αὐστηρόν· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα μεγαλοπρεπέστατα, σκεπασμένα μὲ ἀτλαζωτὸν λευκὸν μὲ ἀραβουργῆ διάχρυσα, μὲ φατνώματα κέδρινα, μὲ δικτυωτὰ ἐπίχρυσα, καὶ μὲ ἔπιπλα πολύτιμα. Ἐκ τῶν ἐπίπλων δὲ τούτων συνεικάζει τις καὶ τὸν βίον. Δὲν βλέπει ἄλλο παρὰ καθέδρας, σοφάδες μεγάλους καὶ μικροὺς, τάπητας μικροὺς, σκαμνία, ἑδωλίδια, προσκεφάλαια παντὸς σχήματος, καὶ στρώ-

Digitized by Google

ματα σκεπασμένα μὲ σάλια καὶ μὲ χρυσοῦφαντα μεταξωτά· συσκευὴ ἐπίπλων ὅλη ἁπαλότης καὶ ἁβρότης, ἥτις σοὶ λέγει διὰ μυρίων τρόπων :— Κάθισε, ἐξαπλώσου, ἀγάπα, ἀποκοιμήσου, ὀνειρεύου.—Τῇδε κἀκεῖσε εὑρίσκονται καὶ κάτοπτρα, ἐγχειρίδια, καὶ ῥιπίδια μακρὰ ἐκ πτερῶν στρουθοκαμήλου· ἐκ δὲ τῶν τοίχων κρέμανται τσιμπούκια κατάγλυφα· εἰς τὰ παράθυρα ὑπάρχουν κλωβία μὲ πτηνά, μυροθῆκαι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαλάμου, ὡρολόγια μὲ μουσικὴν ἐπὶ τραπεζαρίων, πραγμάτια καὶ παίγνια παντοειδῆ, ἅτινα μαρτυροῦσι περὶ τῶν παιδαριωδῶν ἰδιοτροπιῶν γυναικὸς ἀέργου καὶ πληττούσης. Ἡ δὲ πολυτέλεια δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰ φαινόμενα σκεύη. Ὑπάρχουν οἰκίαι, ὧν τὰ μὲν σκεύη τῆς τραπέζης εἶνε ὅλα ἐξ ἀργύρου ἐπιχρύσου, τὰ δὲ ἀγγεῖα τῶν εὐωδῶν ὑδάτων διάχρυσα, τὰ χειρόμακτρα ἀτλαζωτὰ χρυσοπάρυφα, ἀδαμαντοκόλλητα δὲ καὶ διάλιθα τὰ μαχαιροπέρονα, οἱ κυαθίσκοι τοῦ καφέ, οἱ ἀμφορεῖς, αἱ πίπαι, τὰ παραπετάσματα,τὰ ῥιπίδια· καθὼς ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι οἰκίαι, καὶ αὗται εἶνε αἱ πολυαριθμότεραι, ἐννοεῖται, ὧν ἡ διασκευὴ μένει ἀμετάβλητος σχεδὸν καὶ ὁποία ἦτο ἔκπαλαι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ταταρικῇ σκηνῇ ἢ καλύβῃ,καὶ ὧν ὅλα τὰ σκεύη καὶ ἔπιπλα φορτώνονται ἀξιόλογα ἐπὶ τῆς ῥάχεως ἐνὸς ἡμιόνου καὶ ἐν αἷς τὰ πάντα εὑρίσκονται πανέτοιμα πρὸς νέαν ὁδοιπορίαν διὰ τῆς Ἀσίας· οἰκίαι παρθενικῶς μωαμεθανικαὶ καὶ αὐστηραί, ἐν αἷς, ὅταν σημάνῃ ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως, δὲν θὰ ἀκουσθῇ εἰμὴ ἡ γαλήνιος φωνὴ τοῦ οἰκοδεσπότου: — *Ὀλσούν!*— Εἶεν !—

*
* *

Ἡ τουρκικὴ οἰκία διαιρεῖται, καθὼς γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος, εἰς *χαρέμ* (γυναικωνίτην) καὶ *σελαμλὶκ* (ἀνδρωνίτην). Εἰς τὸ σελαμλίκιον ὁ ἀνὴρ ἐργάζεται, τρώγει, δέχεται τοὺς φίλους,κοιμᾶται μετὰ τὸ γεῦμα, καθὼς καὶ τὴν νύκτα, ὁσάκις ὁ ἔρως δὲν τὸν γαργαλίζει. Ἐκεῖ δὲ οὐδέποτε εἰσχωρεῖ ἡ γυνή.Ὅπως ὁ ἀνὴρ εἶνε οἰκοδεσπότης εἰς τὸ σελαμλίκιον, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ εἶνε οἰκοδέσποινα ἐντὸς τοῦ χαρεμίου. Αὕτη ἔχει τὴν διοίκησιν καὶ διακυβέρνησιν, αὕτη κάμνει ὅ,τι θέλει ἐντὸς τοῦ χαρεμίου, καὶ ἓν μόνον τῆς εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ δεχθῇ εἰς αὐτὸ ἄνδρα. Ὁσάκις μάλιστα δὲν εὐχαριστεῖται νὰ δεχθῇ τὸν ἄνδρα της, δύναται καὶ νὰ τοῦ μηνύσῃ εὐπρεπῶς νὰ ἔλθῃ μίαν ἄλλην φοράν. Μία μικρὰ θύρα διαχωρίζει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ σελαμλίκιον ἀπὸ τοῦ χαρεμίου· καὶ ὅμως τὰ δύο ταῦτα χωρίσματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκίας εἶνε ὡς δύο λίαν ἀπ' ἀλλήλων ἀφεστῶσαι οἰκίαι. Οἱ ἄνδρες ὑπάγουσιν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ *ἐφέντη*, καὶ αἱ γυναῖκες ἔρχονται εἰς ἐντάμωσιν τῆς *χανούμ*, χωρὶς νὰ συναντήσωσι, χωρὶς νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καὶ εἶνε πρόσωπα ὅλως ἄγνωστα πρὸς ἄλληλα. Οἱ ὑπηρέται εἶνε χωριστοί, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ χωριστὰ εἶνε καὶ τὰ μαγειρεῖα. Ἑκάτερος διασκεδάζει καὶ σπαταλᾷ δι' ἴδιον λογαριασμόν. Σπανιώτατα ὁ ἀνὴρ συναριστᾷ μετὰ τῆς συζύγου, καὶ μάλιστα ὅταν δὲν ἔχῃ μίαν μόνην. Οὐδὲν δὲ ὑπάρχει κοινὸν μεταξὺ αὐτῶν ἐκτὸς τοῦ διβανίου, ἐφ' οὗ συνέρχονται πρὸς ἀλλήλους. Ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε εἰσέρχεται εἰς τὸ χαρέμιον ὡς σύζυγος, εἴτε ὡς σύντροφος ἢ ὡς ἀνατροφεὺς τῶν τέκνων του· εἰσέρχεται μόνον ὡς ἐραστής. Εἰσερχόμενος δὲ ἐγκαταλείπει πρὸ τοῦ κατωφλίου, ἐὰν δύναται, ὅλους τοὺς συλλογισμούς, ὅσοι θὰ ἐτάραττον τὴν ἡδονήν, ἣν ἔρχεται νὰ ζητήσῃ ἐκεῖ, ὅλα τὰ καθ' ἑαυτόν, ὅσα εἶνε ἄσχετα πρὸς τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὴν ἐπιθυμίαν. Ὑπάγει ἐκεῖ διὰ νὰ λησμονήσῃ τὰς φροντίδας καὶ θλίψεις τῆς ἡμέρας, ἢ μᾶλλον διὰ ν' ἀπαμβλύνῃ ἣν ἔχει αὐτῶν αἴσθησιν, ὄχι δὲ διὰ νὰ ζητήσῃ φῶς ἀπὸ νοῦν γαλήνιον καὶ παρηγορίαν ἀπὸ καρδίαν εὐγενῆ. Οὐδ' ἡ γυνὴ δὲ θὰ ἦτο ἁρμοδία πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο. Δὲν φροντίζει νὰ παρασταθῇ πρὸ αὐτῆς περιαυγαζόμενος ὑπὸ τῆς οἱασδήποτε δόξης αὐτοῦ, τῆς προερχομένης εἴτε ἐκ τῆς εὐφυΐας του, εἴτε ἐκ τῶν γνώσεων, εἴτε ἐκ τῆς δυνάμεώς του, καὶ ἥτις ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἐρασμιώτερον. Πρὸς τί ; Αὐτὸς εἶνε ὁ θεὸς τοῦ τεμένους, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν λατρεία εἶνε ὀφειλή· ὅθεν καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ περιάψῃ εἰς ἑαυτὸν ἀξίαν τινὰ καὶ σημασίαν ἡ προτίμησις, ἣν ἀποδίδει εἰς τὴν γυναῖκα, πρὸς ἣν ἦλθεν, ἀρκεῖ εἰς τὸ νὰ ἀποδώσῃ αὕτη πρὸς αὐτὸν μετ' αἰσθήματος εὐγνωμοσύνης, παρεμφεροῦς πρὸς ἔρωτα, ὃν ἦλθεν ἐπιποθῶν ἐναγκαλισμόν. «Γυνὴ» δι' αὐτὸν σημαίνει «ἡδονή», ἡ δὲ λέξις αὕτη ἄγει τὴν διάνοιαν αὐτοῦ κατ' εὐθεῖαν καὶ ἀμέσως πρὸς ταύτην τὴν ἔννοιαν· σχεδὸν δὲ καὶ ἐκφράζει αὐτήν. Διὰ τοῦτο καὶ νομίζει ἀναιδὲς νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν ταύτην, οὐδὲ τὴν προφέρει ποτέ. Ὁσάκις δὲ θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι ἀπέκτησε κόρην, δὲν λέγει : Μοῦ ἐγεννήθη κοράσιον, ἀλλά : μοῦ ἐγεννήθη μία μὲ καλύπτραν, μία ἄγνωστος, μία ξένη.—Ὅθεν καὶ οὐδεμία οἰκειότης εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ αὐτῶν, διότι ἀείποτε ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν ὁ πέπλος τῶν αἰσθήσεων, ὅστις ἀποκρύπτει τοὺς ἀπειραρίθμους ἐκείνους καὶ ἀποκρύφους μυχοὺς τῆς ψυχῆς, οἵτινες δὲν διορῶνται εἰμὴ διὰ τῆς διαυγείας μακρᾶς καὶ γαληνίου οἰκειότητος. Ἔπειτα ἡ γυνή, προπαρεσκευασμένη πάντοτε πρὸς τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην, ἐνδεδυμένη καὶ τοποθετημένη ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς στιγμῆς ταύτης καὶ μόνης, προσέχουσα πάντοτε πῶς νὰ καταβάλῃ μίαν ἀντίζηλον, ἢ νὰ διατηρήσῃ ὑπεροχήν, ἥτις ἀείποτε κινδυνεύει, ὀφείλει νὰ εἶνε πάντοτε ὀλίγον ἑταίρα, νὰ βιάζῃ ἑαυτήν, διότι τὰ πάντα μειδιῶσι περὶ τὸν κύριόν της, καί, ὅταν ἡ καρδία της ἔχει θλῖψιν, νὰ δεικνύῃ πρὸς αὐτὸν τὸ φαιδρὸν προσωπεῖον γυναικὸς εὐτυχοῦς καὶ εὐδαίμονος, διὰ νὰ μὴ ὑπονοήσῃ τι ἐκεῖνος καὶ χλιανθῇ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σύζυγος σπανίως

γνωρίζει αὐτὴν ὡς γυναῖκα, καθὼς οὔτε τὴν ἐγνώρισεν οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ τὴν γνωρίσῃ ὡς κόρην, ὡς ἀδελφήν, ὡς φίλην, ὅπως δὲν τὴν γνωρίζει οὐδ' ὡς μητέρα. Ὅθεν καὶ αὐτὴ ἀφίνει νὰ στειρεύωσι κατὰ μικρὸν ἐν ἑαυτῇ αἱ γενναῖαι ἰδιότητες, ἃς δὲν δύναται ν' ἀποκαλύψῃ, καὶ ἃς οὐδεὶς ζητεῖ παρ' αὐτῆς· συνηθίζει νὰ μὴ μεριμνᾷ εἰμὴ περὶ τοῦ ὅ,τι ζητεῖ τις παρ' αὐτῆς, καὶ καταπνίγει πολλάκις μετ' ἀποφάσεως τὴν φωνὴν τῆς καρδίας καὶ τῆς διανοίας της, διὰ νὰ εὕρῃ ἐν τῇ ὑπνηλότητι βίου ζωϊκοῦ, ἂν ὄχι τὴν εὐτυχίαν, τοὐλάχιστον τὴν εἰρήνην. Καὶ ἔχει μὲν τὴν παρηγορίαν τὴν ἐκ τῶν τέκνων, καὶ ὁ σύζυγος τὰ ἐναγκαλίζεται καὶ τὰ ἀσπάζεται ἐνώπιόν της· ἀλλὰ τὴν παρηγορίαν ταύτην πικραίνει ἡ ἰδέα, ὅτι πρὸ μιᾶς ὥρας ἴσως ἠσπάσθη ὁμοίως τὰ τέκνα ἄλλης τινός, ὅτι μετὰ μίαν ὥραν θ' ἀσπασθῇ τὰ τέκνα τρίτης, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὰ τέκνα τετάρτης. Ὁ ἔρως τοῦ ἐραστοῦ, ἡ ἀγάπη τοῦ πατρός, ἡ φιλία, ἡ ἐμπιστοσύνη, τὰ πάντα διαιροῦνται καὶ ὑποδιαιροῦνται, τὰ πάντα ἔχουσι τὰς ὡρισμένας των ὥρας, τὰ βλέμματά των, τὰ μέτρα των, τὰς ἐθιμοταξίας των· ὅθεν καὶ τὰ πάντα εἶνε ψυχρὰ καὶ ἀνεπαρκῆ. Ἔπειτα ὑπάρχει τι τὸ περιφρονητικὸν καὶ τὸ θανασίμως ὑβριστικὸν ἐν τῇ συζυγικῇ ἐκείνῃ ἀγάπῃ, καθ' ἣν ὁ σύζυγος διατηρεῖ εἰς τὸ πλευρὸν τῆς συζύγου του εὐνοῦχον. Εἶνε κατ' οὐσίαν τὸ αὐτὸ ὡς νὰ λέγῃ πρὸς αὐτήν : — Σὲ ἀγαπῶ, «εἶσαι ἡ χαρὰ καὶ ἡ δόξα μου», εἶσαι «ὁ μαργαρίτης τῆς οἰκίας μου», ἀλλ' εἶμαι βέβαιος, ὅτι, ἐὰν τὸ τέρας τοῦτο, ὅπερ σ' ἐπιτηρεῖ, ἦτο ἀνήρ, θὰ συνεφθείρεσο μετ' αὐτοῦ.

* * *

Ποικίλλουσι δὲ μεγάλως οἱ ὅροι τοῦ συζυγικοῦ βίου καὶ ὡς πρὸς τὰ χρηματικὰ μέσα τοῦ ἀνδρός, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ὅτι, ὅστις δὲν ἔχει τὰ μέσα νὰ διατηρῇ πλειοτέρας γυναῖκας, ἀναγκάζεται νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν μίαν. Ὁ πλούσιος κύριος ζῇ χωριστὰ ἀπὸ τῆς συζύγου του καὶ ὡς πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα, διότι δύναται νὰ ἔχῃ χωριστὸν διαμέρισμα οἰκίας ἢ καὶ ὁλόκληρον οἰκίαν δι' αὐτὴν μόνην, καὶ διότι θέλων νὰ δέχεται φίλους, πελάτας, κόλακας, χωρὶς νὰ φαίνωνται καὶ διαταράττωνται αἱ γυναῖκες, εἶνε ἠναγκασμένος νὰ ἔχῃ οἰκίαν χωριστήν. Ὁ μεσαίας τάξεως τοῦρκος, διὰ λόγους οἰκονομίας, διάγει ἐγγύτερον τῆς γυναικός του, τὴν βλέπει συχνότερα καὶ εἶνε οἰκειότερος πρὸς αὐτήν. Ὁ δὲ πτωχὸς τοῦρκος ἐπὶ τέλους, ἠναγκασμένος νὰ ζῇ ἐντὸς ὡς ἐλαχίστου χώρου καὶ νὰ δαπανᾷ ὡς ἐλάχιστα, τρώγει, κοιμᾶται, καὶ συνδιάγει καθ' ὅλας τὰς ὥρας, ὅσας σχολάζει, μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πτωχοῦ δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ βίου χριστιανικῆς οἰκογενείας καὶ τουρκικῆς. Ἡ γυνή, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ δούλην, ἐργάζεται, καὶ ἡ ἐργασία ἀνυψοῖ τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸ κῦρός της. Συμβαίνει δὲ ὄχι σπανίως νὰ ἔλθῃ ἡ γυνὴ αὕτη εἰς τὸ καφενεῖον ἢ τὸ καπηλεῖον, ὅπου διάγει ἀργὸς ὁ σύζυγός της, καὶ ἐξαγαγοῦσα αὐτὸν ἐκεῖθεν, νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν οἰκίαν τύπτουσα μὲ τὴν ἐμβάδα της. Ἀνὴρ καὶ γυνὴ φέρονται πρὸς ἀλλήλους ὡς ἴσοι, διέρχονται τὴν ἑσπέραν πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας ἐγγὺς ἀλλήλων, εἰς δὲ τὰς ἀποκέντρους ὀλίγον συνοικίας καὶ ἀπέρχονται εἰς τὴν ἀγορὰν ἀμφότεροι διὰ νὰ ὀψωνίσωσι τὰ χρειώδη τῆς οἰκίας· πολλάκις δὲ φαίνονται ἐντὸς ἐρημικοῦ τινος νεκροταφείου καθήμενοι ἀμφότεροι παρὰ τὴν στήλην συγγενοῦς τινος νεκροῦ καὶ ἀριστῶντες ἐν μέσῳ τῶν τέκνων των, ὡς τις οἰκογένεια ἐργατικὴ τῶν ἡμετέρων χωρῶν. Εἶνε δὲ τὸ θέαμα τόσῳ μᾶλλον συγκινητικόν, καθ' ὅσον εἶνε καὶ σπάνιον. Βλέπων τις αὐτὸ δὲν δύναται νὰ μὴ αἰσθανθῇ ὅτι ὑπάρχει τι τὸ ἀναγκαῖον, τὸ ἀπολύτως καὶ αἰωνίως ὡραῖον εἰς τὸν δεσμὸν ἐκεῖνον τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, εἰς τὸ διὰ τῆς ἀγάπης ἐνιαῖον ἐκεῖνο σύμπλεγμα· ὅτι εἷς περὶ πλέον φθόγγος ἢ φθείρει ἢ καταστρέφει τὴν ἁρμονίαν ἐκείνην· ὅτι, ὅ,τι καὶ ἂν εἴπῃ, ὅ,τι καὶ ἂν κάμῃ τις, ἡ πρώτη δύναμις, τὸ ἀναγκαῖον στοιχεῖον, ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαῖος κοινωνίας κανονικῆς καὶ δικαίας ὑπάρχει ἐν τῷ ἑνιαίῳ τούτῳ συνδέσμῳ—ὅτι πᾶς ἄλλος συνδυασμὸς αἰσθήματος καὶ συμφερόντων εἶνε παρὰ φύσιν,—ὅτι ἐκείνη μόνον εἶνε ἡ ἀληθὴς οἰκογένεια, πᾶσα δ' ἄλλη ἐκτὸς αὐτῆς ἀγέλη,—ὅτι ἐκείνη μόνη εἶνε οἰκία,— πᾶσα δὲ ἄλλη ἐκτὸς αὐτῆς χαμαιτυπεῖον.

* * *

Ὑπάρχουσι δ' ἄνθρωποι λέγοντες ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς Ἀνατολῆς εἶνε εὐχαριστημέναι ἀπὸ τὴν πολυγαμίαν, καὶ ὅτι οὐδ' ἐννοοῦσι κἂν τὸ ἐξ αὐτῆς προσγινόμενον εἰς αὐτὰς ἄδικον. Διὰ νὰ εἴπῃ τις τοῦτο, πρέπει νὰ μὴ γνωρίζῃ ὄχι τὴν Ἀνατολήν, ἀλλὰ μηδὲ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν. Ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀληθές, δὲν θὰ ἐπηκολούθει ὅ,τι ἐπακολουθεῖ : ὅτι δηλονότι δὲν ὑπάρχει σχεδὸν κορασὶς τούρκισσα, ἥτις, δεχομένη τὴν χεῖρα ἀνδρός, νὰ μὴ πράττῃ τοῦτο ἐπὶ τῷ ῥητῷ ὅρῳ, ὅτι δὲν θέλει νυμφευθῇ οὗτος ἄλλην, ἐνόσῳ ζῇ αὐτή· οὐδὲ θὰ ὑπῆρχον γυναῖκες ἔγγαμοι, αἵτινες ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ὅταν ὁ σύζυγός των ἀθετήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ταύτην· οὐδὲ θὰ ὑπῆρχεν ἡ ἑξῆς τουρκικὴ παροιμία . —Οἰκία μὲ τέσσαρας γυναῖκας εἶνε λέμβος ἐν τρικυμίᾳ. —Καὶ ἂν τὴν λατρεύῃ ὁ σύζυγός της, ἡ γυνὴ τῆς Ἀνατολῆς δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ βλασφημῇ τὴν πολυγαμίαν, ἧς ἕνεκα ἐπικρέμαται διηνεκῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της τὸ ξίφος τοῦ Δαμοκλέους, νὰ ἔχῃ σήμερον ἢ αὔριον μίαν ἀντίζηλον, ὄχι κρυφίαν οὐδὲ πόῤῥω οἰκοῦσαν καὶ πάντοτε ἔνοχον, ὁποία κατ' ἀνάγκην εἶνε ἡ ἀντίζηλος εὐρωπαίας

Digitized by Google

συζύγου, ἀλλ' ἐγκατεστημένην πλησίον της, ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, φέρουσαν τὸν τίτλον αὐτῆς, ἔχουσαν τὰ αὐτὰ μὲ αὐτὴν δικαιώματα. Εἶνε ἀδύνατον ἡ καρδία της νὰ μὴ αἰσθανθῇ τὴν ἀδικίαν τοῦ νόμου τούτου. Ὅταν ὁ ἠγαπημένος ὑπ' αὐτῆς σύζυγος τῆς φέρῃ εἰς τὴν οἰκίαν ἄλλην γυναῖκα, εἰς μάτην θ' ἀναλογισθῇ, ὅτι ὁ ἀνὴρ αὐτῆς πράττων οὕτως ἔκαμε χρῆσιν δικαιώματος, ὅπερ παρέχει αὐτῷ ὁ κώδηξ τοῦ Προφήτου. Εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας της θὰ αἰσθανθῇ, ὅτι ὑπάρχει ἄλλος νόμος ἀρχαιότερος καὶ ἱερώτερος, ὅστις καταδικάζει τὴν πρᾶξιν ταύτην ὡς προδοσίαν καὶ ὡς αὐθαιρεσίαν, θὰ αἰσθανθῇ, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος δὲν εἶνε πλέον ἰδικός της, ὅτι ὁ δεσμὸς ἐλύθη, ὅτι ἡ ζωή της συνετρίβη, καὶ ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπαναστατήσῃ καὶ νὰ καταρᾶται. Καὶ ἂν δὲν ἀγαπᾷ δὲ τὸν ἄνδρα της, ἔχει χιλίους λόγους νὰ βδελύττεται τὸν νόμον τοῦτον: τὸ παραβλαπτόμενον συμφέρον τῶν τέκνων της, τὴν τιτρωσκομένην της φιλαυτίαν, καὶ τὴν ἀνάγκην, εἰς ἣν περιέρχεται, ἢ νὰ ζῇ ἐγκαταλελειμμένη, ἢ νὰ μὴ ζητῆται πλέον παρὰ τοῦ ἀνδρὸς εἰμὴ ἐξ οἴκτου ἢ ἐξ ἐπιθυμίας ἄνευ ἔρωτος. Θὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἡ τούρκισσα γνωρίζει, ὅτι αὐτὰ ταῦτα συμβαίνουσι καὶ εἰς τὴν εὐρωπαίαν γυναῖκα. Ναὶ, ἀλλὰ γνωρίζει συγχρόνως, ὅτι ἡ εὐρωπαία δὲν ὑποχρεοῦται ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ νόμου νὰ σέβεται καὶ νὰ ὀνομάζῃ ἀδελφὴν ἐκείνην, ἥτις τῆς φαρμακεύει τὸν βίον, καὶ ὅτι ἔχει τοὐλάχιστον τὴν παρηγορίαν νὰ θεωρῆται ὡς θῦμα, καὶ ὅτι ἔχει χιλίους τρόπους παρηγορίας καὶ ἐκδικήσεως, χωρὶς ὁ σύζυγός της νὰ δύναται νὰ τῆς εἴπῃ ὅ,τι δύναται νὰ εἴπῃ ὁ πολύγαμος εἰς μίαν ἐκ τῶν γυναικῶν του γινομένην ἄπιστον: — Ἐγὼ ἔχω τὸ δικαίωμα ν' ἀγαπῶ ἑκατὸν γυναῖκας, καὶ σὺ ἔχῃς τὸ χρέος νὰ μὴ ἀγαπᾷς ἄλλον ἐκτὸς ἐμοῦ.

* * *

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς τὴν τούρκισσαν γυναῖκα ὁ νόμος παρέχει πολλὰς ἐγγυήσεις, καὶ ἡ συνήθεια πολλὰς προνομίας. Ὅλος ὁ κόσμος ἀποδίδει εἰς αὐτὴν σέβας μετά τινος ἱπποτικῆς γενναιοφροσύνης. Οὐδεὶς ἀνὴρ θὰ ἐτόλμα νὰ σηκώσῃ τὴν χεῖρα κατὰ γυναικὸς καθ' ὁδόν. Οὐδεὶς στρατιώτης, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἀκμὴν στασιαστικῆς ταραχῆς, ἤθελεν ἀποκινδυνεύσῃ νὰ κακοποιήσῃ καὶ τὴν αὐθαδεστέραν γυναῖκα τοῦ ὄχλου. Ὁ ἀνὴρ φέρεται πρὸς τὴν σύζυγον μετὰ φιλόφρονός τινος εὐλαβείας· ἡ δὲ μήτηρ εἶνε ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας λατρείας. Δὲν ὑπάρχει ἀνὴρ ἀναγκάζων τὴν γυναῖκα εἰς ἐργασίαν, ὅπως ζῇ ἐξ αὐτῆς. Ὁ σύζυγος δίδει προῖκα εἰς τὴν σύζυγον, αὕτη δ' ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός της οὐδὲν ἄλλο ἀποκομίζουσα οἴκοθεν εἰμὴ τὴν συσκευὴν αὐτῆς καί τινας δούλας. Ἐν περιπτώσει χωρισμοῦ ἢ διαζυγίου, ὁ ἀνὴρ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὴν σύνταξιν, ἱκανὴν εἰς τὸ νὰ ζῇ ἐξ αὐτῆς ἀνέτως. Ἡ ὑποχρέωσις δ' αὕτη ἀναγκάζει τοὺς ἄνδρας νὰ μὴ φέρωνται κακῶς πρὸς τὰς γυναῖκας, ὅπως μὴ ἔχωσιν αὗται τὸ δικαίωμα τοῦ χωρισμοῦ. Τοῦ δὲ διαζυγίου ἡ εὐκολία θεραπεύει ἐν μέρει τὰς θλιβερὰς συνεπείας τῶν γάμων, οἵτινες γίνονται σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰ τυφλὰ ἕνεκα τῶν ἰδιαιτέρων ὅρων τῆς τουρκικῆς κοινωνίας, καθ' οὓς τὰ δύο γένη διάγουσι χωριστά. Εἰς τὴν γυναῖκα διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ διαζύγιόν της ἀρκοῦσιν ὀλίγα πράγματα: νὰ ἤκισεν αὐτὴν ὁ ἀνὴρ ἅπαξ, νὰ ἐλάλησε κακῶς περὶ αὐτῆς πρὸς ἄλλους, καὶ νὰ τὴν παρημέλησεν ἐπί τινα χρόνον. Ὅταν ἔχῃ παράπονα κατὰ τοῦ ἀνδρός της, δὲν ἔχει παρὰ ν' ἀναφερθῇ ἐγγράφως εἰς τὸ δικαστήριον· δύναται δὲ, ὅταν τύχῃ, νὰ παρουσιασθῇ καὶ αὐτοπροσώπως εἰς βεζίρην, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν μέγαν βεζίρην, παρ' ᾧ γίνεται σχεδὸν πάντοτε δεκτή, καὶ τυγχάνει ἀκροάσεως ἀνυπερθέτου. Ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἐν ὁμονοίᾳ μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ὁ ἀνὴρ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν χωριστὴν οἰκίαν· καὶ ἂν ζῇ δὲ ἐν ὁμονοίᾳ τὸ δικαίωμά της εἰς χωριστὴν οἰκίαν μένει ἀπαραμείωτον. Ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται μήτε νὰ νυμφευθῇ μήτε νὰ κάμῃ ὀδαλίκισσάν του δούλην, ἣν ἡ σύζυγος ἔφερεν οἴκαδε ἐκ τῆς πατρικῆς της οἰκίας. Γυνὴ ἐκμαυλισθεῖσα καὶ ἐγκαταλειφθεῖσα, δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐκμαυλιστήν της νὰ τὴν νυμφευθῇ, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἤδη τέσσαρας γυναῖκας· ἀλλὰ καὶ τότε ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσληφθῇ ὡς ὀδαλίκισσα, ὁ δὲ πατὴρ ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ γεννηθὲν τέκνον· ὅθεν καὶ ἐν Τούρκοις δὲν ὑπάρχουσι νόθα. Σπανιώτατοι δὲ εἶνε καὶ οἱ ἄγαμοι ἐγκαταβιοῦντες, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες· πολὺ δὲ ὀλιγώτεροι παρ' ὅ,τι κοινῶς νομίζουσιν οἱ βίαιοι γάμοι, διότι ὁ νόμος τιμωρεῖ τοὺς ἐνόχους τῶν τοιούτων γάμων γονεῖς. Τὸ κράτος παρέχει σύνταξιν εἰς τὰς ἄνευ γονέων ἀπομεινάσας πτωχὰς χήρας, καὶ προνοεῖ ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν. Πολλὰ δὲ κοράσια ἀπομείναντα εἰς τοὺς πέντε δρόμους ἀνέλαβον, ἀνέθρεψαν καὶ ὑπάνδρευσαν πλούσιαι κυρίαι· εἶνε δὲ σπάνιον πρᾶγμα γυνὴ ἐγκαταλελειμμένη ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ. Πάντα ταῦτα καὶ ἀληθεύουσι καὶ καλῶς ἔχουσιν· ἀλλὰ δὲν δύνανται ταῦτα καὶ νὰ μᾶς ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ γελῶμεν, ὁσάκις οἱ τοῦρκοι συγκρίνοντες τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῆς παρ' αὐτοῖς γυναικὸς πρὸς τὴν τῆς εὐρωπαίας, εὑρίσκουσιν αὐτὴν πλεονεκτοῦσαν, καὶ διισχυρίζονται ὅτι ἡ κατ' αὐτοὺς κοινωνία εἶνε ἀμόλυντος ἀπὸ τῆς διαφθορᾶς, ἣν ἀποδίδουσιν εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν εὐρωπαϊκήν. Ποίαν ἀξίαν ἔχουσι διὰ τὴν γυναῖκα οἱ τύποι τοῦ σεβασμοῦ, τοῦ ἀποδιδομένου εἰς αὐτὴν, ἐὰν ἡ παραπληρωματικὴ αὐτῆς κατάστασις εἶνε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐξευτελιστική; Ποίαν ἀξίαν ἔχει δι' αὐτὴν τὸ δικαίωμα τῆς διαζεύξεως καὶ τῆς ἐκ νέου νυμφεύσεώς της, ὅταν καὶ ὁ νέος της σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὴν περιαγάγῃ εἰς

αὐτὴν ἐκείνην τὴν κατάστασιν, ἥτις καὶ ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς ἀπὸ τοῦ πρώτου της ἀνδρὸς διαζεύξεως; Τί δὲ σημαίνει ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἀνδρὸς τοῦ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ παρανόμως γεννηθὲν παιδίον, ὅταν δὲν ἔχῃ καὶ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς του, καὶ ὅταν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ νομιμώτατα πεντήκοντα τέκνα, ἅτινα προσμένει, ἐὰν ὄχι τὸ ὄνομα, ἡ δυστυχία ὅμως καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τῶν νόθων; Μᾶς λέγουσιν ὅτι δὲν γίνονται βρεφοκτονίαι· ἀλλὰ τὰς ἑκουσίας ἐκτρώσεις, ὧν χάριν ὑπάρχουσιν ἴδια παραρτήματα οἰκιῶν. τίς δύναται νὰ διηγηθῇ; Μᾶς λέγουσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς ἡ πορνεία. Καὶ πῶς; Ἀλλὰ τί λοιπὸν ἄλλο εἶνε τὸ ἔργον ἐκεῖνο χιλιάδων Καυκασίων, αἵτινες πωλοῦνται καὶ μεταπωλοῦνται ἑκατοντάκις; Μᾶς ἀποκρίνονται, ὅτι δὲν ὑπάρχει τοὐλάχιστον ἡ δημοσία ἐκείνη. Ἀλλ' ἀστεΐζονται; Καὶ πῶς ἤθελέ ποτε διατάξῃ Μουρὰδ ὁ Γ' ν' ἀπελασθῶσιν ἐκτὸς τοῦ Βοσπόρου ὅλαι αἱ φαυλόβιοι, ὧν ἡ ἄγρα ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, ὑπεράφθονος; Θέλουσι δὲ νὰ μᾶς πείσωσιν, ὅτι εἶνε εὐκολώτερον εἰς τὸν ἄνδρα νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν πίστιν τεσσάρων γυναικῶν παρὰ μιᾶς μόνης! καὶ νὰ μᾶς κάμωσι νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ τοῦρκος ὁ ἔχων τέσσαρας γυναῖκας δὲν ἁμαρτάνει πλέον ἐκτὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ οἰκίας καὶ τῆς ἰδίας θρησκείας! καὶ ὁμιλοῦσι περὶ ἠθικότητος οἱ πλέον ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν *ἀνόσιον ἡδονὴν* ἄνδρες πάντων, ὅσοι ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς!

*
* *

Ἐκ τούτων πάντων δύναταί τις νὰ συνεικάσῃ τὸ τί εἶνε αἱ τούρκισσαι. Κατὰ μέγα μέρος δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ «γυναῖκες πάροχοι τέρψεως». Αἱ πλεῖσται δὲν γνωρίζουσιν ἄλλο τι εἰμὴ τὴν ἀνάγνωσιν μόνον καὶ τὴν γραφήν· ἀλλ' οὔτε ἀναγινώσκουσιν οὔτε γράφουσιν· εἶνε δὲ ὄντα θαυμαστὰ ὅσαι ἐξ αὐτῶν ἀπέκτησαν παίδευσίν τινα, ἔστω καὶ ἐπιπολαιοτάτην. Εἰς αὐτοὺς ἤδη τοὺς τούρκους, οἵτινες λέγουσι περὶ τῶν γυναικῶν, ὅτι «ἔχουν μακριὰ μαλλιὰ καὶ ὀλίγην γνῶσιν», δὲν ἀρέσκει νὰ ἔχωσιν αἱ γυναῖκες ἀνεπτυγμένην τὴν διάνοιαν, διότι δὲν ἁρμόζει νὰ εἶνε ἴσαι καθ' ὁ,τιδήποτε πρὸς αὐτοὺς ἢ ἀνώτεραι. Ὅθεν καὶ μὴ διδασκόμεναί τι ἐκ τῶν βιβλίων, μηδὲ δυνάμεναι νὰ διδαχθῶσί τι ἐκ τῆς μετὰ τῶν ἀνδρῶν συναναστροφῆς, διατελοῦσιν ἐν παχυλοτάτῃ ἀμαθείᾳ. Ἐκ τοῦ διαχωρισμοῦ δὲ τούτου τῶν δύο φύλων προέρχεται, ὅτι εἰς τοὺς μὲν ἐλλείπει κομψότης, τῶν δὲ ἡ θέσις εἶνε λίαν ταπεινή· καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀποβαίνουσι διὰ τοῦτο ἀγροῖκοι, αἱ δὲ γυναῖκες μικρολόγοι. Ἐπειδὴ δὲ αἱ συναναστροφαὶ αὐτῶν περιορίζονται ἀείποτε εἰς στενὸν γυναικεῖον κύκλον, ἅπασαι σχεδὸν διατηροῦσι μέχρις ἐσχάτου γήρως παιδαριῶδές τι εἴς τε τὰς ἰδέας αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς τρόπους: ἔχουσι περιέργειαν ἔξαλλον περὶ μυρία πράγματα, ἐκπλήττονται πρὸς πάντα, ποιοῦνται περὶ πολλοῦ πράγματά τινα ἀνόητα, ἔχουσι κακολογίαν γραώδη, καὶ περιφρονήσεις καὶ ὑπεροψίας, ὁποίας αἱ παρ' ἡμῖν τρόφιμοι τῶν μοναστικῶν ἐκπαιδευτηρίων, καγχάζουσιν ἀηδῶς πρὸς πάντα λόγον, ἐνίοτε δὲ καὶ διασκεδάζουσιν ὅπως τὰ παιδία, οἷον κυνηγοῦνται ἀπὸ θαλάμου εἰς θάλαμον, ἢ ἁρπάζουν τὰ ζαχαρωτὰ ἀπὸ τὸ στόμα ἡ μία τῆς ἄλλης. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἔχουσι καὶ τὴν καλὴν ὄψιν τῶν ἐλλείψεών των, κατὰ Γάλλους εἰπεῖν ὅτι εἶνε ὄντα καθαρὰ καὶ διαφανῆ, ὧν τὰ ἐνδόμυχα διαγινώσκει τις ἐκ πρώτης ὄψεως· ὅτι εἶνε ὅ,τι φαίνονται, *ἀληθῆ πρόσωπα*· ὅπως ἔλεγεν ἡ Κα Σεβινιέ, ὄχι προσωπεῖα, οὐδὲ γελοιογραφίαι, οὐδὲ πίθηκοι· γυναῖκες ἀνοικταὶ καὶ τετράγωνοι ἀκόμη καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ· καὶ ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀρκεῖ νὰ ὀμόσῃ τις αὐτῶν περί τινος πράγματος καὶ νὰ ἐπιορκήσῃ διὰ νὰ μὴ πιστεύῃ τις εἰς αὐτήν, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἔχουσιν ἀποχρῶσαν εἰς τὸ ἀπατᾷν τέχνην καὶ ἱκανότητα. Δὲν εἶνε δὲ μικρὸς ἔπαινος, ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι δὲν ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν σοφαὶ σοβαραί, οὐδὲ διδασκάλισσαι φλυαροῦσαι ἀδιαλείπτως περὶ γλώσσης καὶ ὕφους, οὐδὲ πλάσματα ἀτμώδη ζῶντα ἐκτὸς τῆς ζωῆς. Ἀλλ' ἐπίσης ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἐν τῷ περιωρισμένῳ ἐκείνῳ βίῳ, ὁπόθεν ἐλλείπουσιν ὅλαι αἱ ἀνώτεραι πνευματικαὶ διασκεδάσεις, καὶ ὅπου οὐδέποτε ἱκανοποιεῖται ἡ ἔμφυτος εἰς τὴν νεότητα καὶ τὸ κάλλος ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐπιδειχθῇ καὶ νὰ ἐπαινεθῇ, ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐκτραχύνεται· καὶ ὅτι αὗται, μὴ ἔχουσαι τὸν ἐκ τῆς ἀνατροφῆς χαλινόν, ὁρμῶσιν ἀκατάσχετοι πρὸς πᾶσαν ὑπερβολήν, ὁσάκις ἅπαξ κατακυριεύσῃ αὐτὰς παράλογόν τι πάθος. Ὑπεκκαίει δ' ἐν αὐταῖς ἡ ἀργία μυρίας ὅσας παραλόγους ἰδιοτροπίας, εἰς ἃς ἐπιμένουσι μετὰ παραφορᾶς, καὶ ἀπαιτοῦσι τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἱκανοποίησιν αὐτῶν. Ἐν δὲ τῇ ὅλως κατ' αἴσθησιν ἐκείνῃ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ χαρεμίου, συναναστρεφόμεναι μὲ γυναῖκας κατωτέρας αὐτῶν καὶ ὡς πρὸς τὸ γένος καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφήν, μακρὰν τοῦ ἀνδρός, ὅστις θὰ ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὰς ὡς χαλινός, συνοικειοῦνται μὲ γλῶσσαν ἀφάτως ὠμὴν καὶ ἀπελέκητον, ἀγνοοῦσαι ὅλως τὰς λεπτοτέρας ἀποχρώσεις τῆς ἐκφράσεως, λέγουσιν ἀπροκαλύπτως τὰ πράγματα, ἀγαπῶσι τὰς λέξεις, ὅσαι προκαλοῦσι τὸ ἐρύθημα, τὸν ἀναιδῆ χαριεντισμόν, καὶ τὸ χυδαῖον λογοπαίγνιον· ἀποβαίνουσιν ἀπρεπῶς δηκτικαὶ καὶ αὐθάδεις, ὥστε πολλάκις συμβαίνει εἰς τὸν εὐρωπαῖον, ὅστις ἐννοεῖ τὴν τουρκικὴν νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τοῦ στόματος *χανοὺμ* ἀξιοπρεπεστάτης ὡς ἐκ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ σχήματος, ἐξερεθισθείσης κατὰ μεταπράτου ἀδιακρίτου ἢ ἀγροίκου, ἀκοσμίας, ἃς δὲν ἀκούει τις παρ' ἡμῖν εἰμὴ ἀπὸ τοῦ στόματος γυναικῶν τῆς κατωτάτης καὶ χειρίστης τάξεως. Ἡ δὲ δριμύτης αὐτῶν αὕτη αὐξάνει ἔτι μᾶλλον, ὅταν συσχετισθῶσι μὲ γυναῖκας εὐρωπαίας, ἢ μά-

θωσι τὰ καθ' ἡμᾶς ἤθη, ἅτινα ὑπεκκαίουσιν ἐν αὐταῖς τὸ αἴσθημα τῆς ἐπαναστάσεως· καί, ἐὰν ἀγαπῶνται, ἐκδικοῦνται τότε ἐξασκοῦσαι ἐπὶ τῶν συζύγων των τυραννίαν ἰδιότροπον διὰ τὴν κοινωνικὴν τυραννίαν, εἰς ἣν ὑπόκεινται. Πολλοὶ περιέγραψαν τὰς τουρκίσσας ὡς γλυκείας ὅλας, χειροήθεις καὶ συνεσταλμένας. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ ὅμως αὐτῶν ὑπάρχουσι ψυχαὶ φλογεραὶ καὶ ἄγριαι. Καὶ εἰς τὰς στάσεις αὐτὰς τοῦ ὄχλου, αἱ γυναῖκες διακρίνονται εἰς τὴν πρώτην γραμμήν· ὁπλίζονται, συναθροίζονται, σταματοῦν τὰς ἁμάξας τῶν βεζίριδων, τοὺς καταφορτίζουσι μὲ ὕβρεις, τοὺς λιθοβολοῦσι, καὶ ἀνθίστανται εἰς τὴν βίαν. Εἶνε προσηνεῖς καὶ χειροήθεις, ὡς ὅλαι αἱ κυρίαι, ὅταν κανὲν πάθος δὲν τὰς καταβιβρώσκῃ καὶ δὲν τὰς ἐκκαίῃ. Φέρονται μετὰ στοργῆς πρὸς τὰς δούλας, ἐὰν δὲν τὰς ζηλεύωσιν· εἶνε περιπαθεῖς πρὸς τὰ τέκνα των, ἂν καὶ οὔτε γνωρίζουν οὔτε φροντίζουν νὰ τὰ ἀναθρέψουν· συνάπτουσι πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἰδίως αἱ χωρισμέναι ἀπὸ τοὺς ἄνδρας των ἢ ἄλλως πως ὁμοιοπαθεῖς, φιλίας περιπαθεστάτας καὶ πλήρεις νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τὴν δ' ἀμοιβαίαν αὐτῶν ἀγάπην ἐπιδεικνύουσι καὶ ἐνδυόμεναι στολὴν ὁμοιόχρωμον, φέρουσαι τὰ αὐτὰ ἀρώματα, καὶ ἐπιθέτουσαι εἰς τὸ πρόσωπόν των ψευδεῖς φακοὺς τοῦ αὐτοῦ σχήματος. Ἠδυνάμην δὲ νὰ προσθέσω ἐνταῦθα ὅ,τι ἔγραψαν πλεῖσται ὅσαι εὐρωπαῖαι περιηγήτριαι, ὅτι δηλ. «ὑπάρχουσι παρ' αὐταῖς ὅλα τὰ κακὰ τῆς Βαβυλωνίας», ἀλλὰ δὲν μοὶ ἀρέσκει, προκειμένου περὶ πράγματος τόσον σπουδαίου, νὰ βεβαιώνω πράγματα ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ ἄλλων.

***

Οἵα δ' ἡ φύσις αὐτῶν, τοιοῦτοι αὐτῶν καὶ οἱ τρόποι. Ὁμοιάζουσιν αἱ πλεῖσται αὐτῶν πρὸς τὰς εὐγενεῖς ἐκείνας κορασίδας, αἵτινες ἀνετράφησαν ἐν τῇ ἐξοχῇ, καὶ αἵτινες ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἐκείνῃ, καθ' ἣν δὲν εἶνε πλέον κοράσια ἀλλ' οὐδὲ γυναῖκες ἀκόμη, διαπράττουσιν ἐν ταῖς συναναστροφαῖς πλεῖστα ὅσα εὐάρεστα σφάλματα, διὰ τὰ ὁποῖα προκαλοῦσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καθ' ἑαυτῶν τὸ ἐπιτιμητικὸν καὶ αὐστηρὸν βλέμμα τῆς καταδυσηρεστημένης μαμμᾶς. Πρέπει νὰ ἀκούσῃ τις εὐρωπαίαν, ἥτις ἐπεσκέφθη χαρέμιον, καὶ θὰ μάθῃ πράγματα κωμικώτατα. Ἡ *χανούμ*, π. χ., ἥτις κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς κάθηται ἐπὶ τοῦ σοφᾶ τηροῦσα τὴν αὐτὴν σοβαρὰν θέσιν, ἣν καὶ ἡ ἐπισκεπτομένη αὐτὴν εὐρωπαία, αἴφνης συμπλέκει τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν της ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς της, ἢ χασμᾶται μακρότατον χάσμημα, ἢ λαμβάνει τὸ ἓν γόνυ μεταξὺ τῶν χειρῶν. Συνηθισμέναι εἰς τὴν ἐλευθερίαν, διὰ νὰ μὴ εἴπω εἰς τὴν ἀκολασίαν, τοῦ χαρεμίου, καὶ εἰς τὰς νωχελεῖς θέσεις τῆς ἀργίας καὶ ἀνίας, μαλθακαὶ ἕνεκα τῶν συχνῶν λουτρῶν, βαρύνονται αἰφνιδίως ἐξ οἱασδήποτε βεβιασμένης θέσεώς των. Ἀνακλίνονται ἐπὶ τοῦ διβανίου, στρέφονται καὶ ἐπαναστρέφονται ἀδιακόπως, συνελιττόμεναι καὶ ἐξελιττόμεναι μυριοτρόπως, συσπειροῦνται πάλιν, λαμβάνουσι τοὺς πόδας των εἰς τὰς χεῖρας, θέτουσιν ἐπὶ τῶν γονάτων των ἐν προσκεφάλαιον καὶ ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου τοὺς ἀγκῶνας, ἐκτείνονται, ἀναπτύσσονται, διομαλίζονται, κατακυλίονται ἀπὸ τοῦ διβανίου εἰς τὸ στρῶμα, ἀπὸ τοῦ στρώματος εἰς τὸν τάπητα, ἀπὸ τοῦ τάπητος εἰς τὰ μάρμαρα τοῦ δαπέδου, καὶ κοιμῶνται ὅπου τὰς εὕρῃ ὁ ὕπνος, καθὼς τὰ παιδία. Περιηγήτριά τις γαλλὶς εἶπεν, ὅτι ὁμοιάζουσι κάπως μὲ τὰ μαλάκια. Εὑρίσκονται σχεδὸν πάντοτε εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ τὰς λάβῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του ὡς τι στρογγύλον πρᾶγμα. Ἡ θέσις αὐτῶν ἡ ἥκιστα πασῶν ἄτονος εἶνε ὅταν κάθηνται σταυροποδητεί. Καθὼς δὲ λέγουσιν, ἐκ τούτου μάλιστα, ὅτι σχεδὸν πάντοτε κάθηνται κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, προέρχεται τὸ ὅτι ὅλαι σχεδὸν ἔχουσι καμπύλα ὀλίγον τὰ σκέλη. Ἀλλὰ μὲ ποίαν χάριν κάθηνται! Δύναταί τις νὰ ἴδῃ τοῦτο εἰς τὰ νεκροταφεῖα καὶ εἰς τοὺς κήπους. Καταπίπτουσι καθέτως καὶ κατ' εὐθεῖαν καὶ μένουσι καθήμεναι χωρὶς νὰ ἐκτείνωσι τὰς χεῖρας, ἀκίνητοι ὡς ἀγάλματα, καὶ ἀνεγείρονται κατόπιν ὄρθιαι, χωρὶς νὰ στηριχθῶσιν, ὡς ἐὰν εἶχον ἀπολυθῇ διὰ μιᾶς ἐξ ἐλατηρίου. Ἀλλ' ἴσως αὕτη εἶνε ἡ μόνη ζωηρά των κίνησις. Ἡ δὲ χάρις τῶν τουρκισσῶν γυναικῶν συνίσταται ὅλη εἰς τὴν ἀνάπαυσιν—εἰς τὴν τέχνην, μεθ' ἧς ἀναδεικνύουσι τὰς ὡραίας καμπύλας γραμμάς, λαμβάνουσαι θέσεις ἀπαυδήσεως καὶ νυσταλεότητος, μὲ τὴν κεφαλὴν ἀνεστραμμένην πρὸς τὰ ὀπίσω, μὲ τὴν κόμην λυτήν, μὲ τὰς χεῖρας κρεμαμένας—τὴν τέχνην, ἥτις ἀποσπᾷ ἀπὸ τοῦ συζύγου τὸν χρυσὸν καὶ τὰ κειμήλια, καὶ ταράττει τὸ αἷμα καὶ τὰς φρένας τοῦ εὐνούχου.

***

Καὶ ἡ σπουδὴ τῆς τέχνης ταύτης δὲν εἶνε τὸ ἔσχατον τῶν μέσων, δι' ὧν προσπαθοῦσι ν' ἀνακουφίσωσι τὴν θανάσιμον ἀνίαν, ἥτις ἐπίκειται κατὰ μέγα μέρος ἐπὶ τοῦ χαρεμίου· ἀνίας, ἥτις προέρχεται ὄχι τόσον ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀσχολιῶν καὶ διασκεδάσεων, ὅσον ἐκ τοῦ ὅτι ἅπασαι αὗται εἶνε μονότονοι· ὅπως μερικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα, εἰ καὶ ποικίλα ἐν τῇ ὕλῃ, ἀνιῶσι τὸν ἀναγνώστην ἕνεκα τῆς μονοτονίας τοῦ ὕφους. Διὰ ν' ἀπαλλαγῶσι δὲ τῆς πλήξεως πράττουσι τὰ πάντα· ὁ ἡμερήσιος αὐτῶν χρόνος συχνάκις οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ πάλη ἀδιάκοπος κατὰ τοῦ ἰσχυρογνώμονος τούτου τέρατος. Καθήμεναι ἐπὶ προσκεφαλαίων ἢ ταπήτων, ἐγγὺς τῶν δουλίδων των, περιῤῥάπτουσιν ἀναρίθμητα ῥινόμακτρα, διὰ νὰ τὰ χαρίσωσιν εἰς τὰς φίλας των, κεντοῦν σκουφάκια νυκτικὰ καὶ καπνοσακκούλας διὰ τοὺς συζύγους των, τοὺς πατέρας καὶ τοὺς ἀδελφούς· περιστρέφουσιν ἑκατοντάκις τὰ σφαιρίδια τοῦ *τεσπιχίου* ἢ κομβο-

λογίου των· ἀριθμοῦν ἕως εἰς τὸν μεγαλίτερον ἀριθμὸν, ὅπου γνωρίζουν· παρακολουθοῦσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπὶ μακρὰς ἀποστάσεις ἀπὸ τῶν στρογγύλων θυρίδων τῶν ὑψηλῶν των θαλαμίσκων τὰ πλοῖα, ὅσα διέρχονται τὸν Βόσπορον ἢ τὸν Μαρμαρᾶν, ἢ παραδίδονται εἰς φαντασιοκοπίας περὶ πλούτου, περὶ ἐλευθερίας καὶ περὶ ἔρωτος, παρακολουθοῦσαι διὰ τοῦ βλέμματος τὰς κυανὰς σπείρας τοῦ καπνοῦ, τοῦ ἀναθρώσκοντος ἀπὸ τοῦ τσιγάρου. Ὅταν δὲ ἀποκάμουν ἀπὸ τὸ τσιγάρον, ἀπογεύονται διὰ τοῦ τσιμπουκίου «τὰς ξανθὰς τρίχας τοῦ Λατακιέ»· ἀφ' οὗ δὲ χορτάσουν τὸ κάπνισμα, ῥοφοῦν ἕνα κυαθίσκον καφὲ τῆς Συρίας· τραγανίζουν ὀπωρικὰ καὶ ζαχαρωτά· παρατείνουν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ἓν παγωτόν· ἔπειτα κάμνουν ἓν ἄλλο μικρὸν κάπνισμα μὲ *ναργιλὲν*, τοῦ ὁποίου ὁ γόμος εἶνε βρεγμένος μὲ ῥοδόσταγμα· ἔπειτα μασσοῦν ὀλίγην μαστίχην διὰ νὰ ἀποβάλουν τὴν γεῦσιν τοῦ καπνοῦ· μετὰ ταῦτα πίνουν μίαν λειμονάδαν, διὰ ν' ἀποβάλουν τὴν γεῦσιν τῆς μαστίχης. Ἐνδύονται, ἐκδύονται, φοροῦν ὅλα τὰ φορέματα τῆς ἱματιοθήκης των, δοκιμάζουν ὅλα τὰ βάμματα τῶν αγγειδίων των, κάμνουν καὶ χαλνοῦν ἐπὶ τοῦ προσώπου των ψευδεῖς φακοὺς ἐν εἴδει ἀστέρων καὶ ἡμισελήνων· καὶ συνδυάζουσι καθ' ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους κάτοπτρα καὶ κατοπτρίδια, διὰ νὰ κατοπτρισθῶσιν ἁπανταχόθεν, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ ἐν τῇ σκιᾷ αὐτῶν. Τότε δύο δοῦλαι πεντεκαιδεκαέτεις χορεύουσι τὸν ὑποχρεωτικὸν χορὸν μὲ τὰ κρέμβαλα καὶ μὲ τὸ *δέφιον*· τρίτη τις ἐπαναλαμβάνει δι' ἑκατοστὴν φορὰν ᾀσμάτιον ἢ μυθάριον, ὅπερ γνωρίζουσιν ὅλαι ἀπὸ στήθους· ἢ αἱ δύο συνήθεις ἀνδρικὰ ἐνδεδυμέναι ὡς ἀκροβάτιδες παλαίουσι τὴν συνήθη πάλην, ἥτις ἀπολήγει εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ δαπέδου *ἀμὰν* καὶ εἰς καγχασμὸν ἀνούσιον. Ἐνίοτε παρίσταται καὶ τὸ καινοφανὲς θέαμα θιάσου αἰγυπτίων ὀρχηστρίδων, ὅπερ ἀποβαίνει μικρά τις ἑορτή· ἄλλοτε ἔρχεται μία τσιγγάνα, καὶ τότε ἡ *χανοὺμ* τῆς δεικνύει τὴν παλάμην, διὰ νὰ τῆς εἴπῃ τὴν μοῖραν, ἢ ἀγοράζει περίαπτόν τι διὰ νὰ μένῃ πάντοτε νέα, ἀφέψημα διὰ νὰ παιδοποιήσῃ, ἢ φίλτρον τῆς ἀγάπης. Ἵστανται ὁλοκλήρους ὥρας μὲ τὸ πρόσωπον εἰς τὰ δικτυωτὰ βλέπουσαι τοὺς διαβαίνοντας εἰς τὸν δρόμον ἀνθρώπους καὶ σκύλλους, διδάσκουν τὸν ψιττακὸν νέαν τινὰ λέξιν, καταβαίνουν εἰς τὸν κῆπον διὰ νὰ ταλαντευθῶσιν ἐπὶ τῆς αἰώρας (κούνιας), ἀναβαίνουσι πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν, διὰ νὰ κάμωσι τὰς νενομισμένας των προσευχὰς, στρέφονται ἀνακλινόμεναι ἐπὶ τοῦ διβανίου διὰ νὰ παίξουν χαρτία, ἀναπηδῶσιν ὅπως ὑποδεχθῶσι φίλην ἢ συγγενῆ, ἐλθοῦσαν πρὸς ἐπίσκεψίν των, καὶ τότε ἐξαναρχίζει ἡ συνήθης ἀκολουθία τῶν καφέδων, τῶν καπνισμάτων, τῶν λειμονάδων, τῶν μικρῶν ἀρίστων, τῶν ἀτόνων καγχασμῶν καὶ τῶν ἠχηρῶν χασμημάτων, μέχρις οὗ ἡ φίλη ἀπέλθῃ, καὶ ὁ εὐνοῦχος, ἐπιφαινόμενος εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, λέγει ταπεινῇ τῇ φωνῇ : — Ὁ ἐφέντης ! — Ἄ ! τέλος πάντων ! Ὁ Ἀλλὰχ αὐτὸς τὸν στέλλει, ἂς εἶνε καὶ ὁ ἀσχημότερος ἄνθρωπος τῆς Σταμπούλ.

* * *

Τοῦτο δὲ συμβαίνει εἰς τὰ χαρέμια, ὅπου ὑπάρχει, ἂν ὄχι ἄλλο τι, τοὐλάχιστον ὅμως ἡ εἰρήνη· ἀλλ' εἰς τὰ ἄλλα ἡ πλῆξις καταπνίγεται ὑπὸ τῆς μανίας τῶν παθῶν, καὶ ἐκεῖ ὁ βίος εἶνε ἀληθῶς διάφορος. Ὑπάρχει δὲ εἰρήνη ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει, μία μόνον γυνὴ, ἀγαπωμένη ὑπὸ τοῦ συζύγου, ὅστις δὲν ἐποφθαλμιᾷ εἰς τὰς δούλας, καὶ δὲν ἔχει δοσοληψίας ἐκτὸς τῆς οἰκίας. Ὑπάρχει ἂν ὄχι εὐτυχία, εἰρήνη ὅμως, καὶ εἰς τὰ χαρέμια, ὅπου ὑπάρχουσι πολλαὶ γυναῖκες ψυχροῦ ἢ ἐλαφροῦ χαρακτῆρος, ἀδιάφοροι πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅστις δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ αὐτῶν, ὧν ἑκάστη ἀπολαμβάνει ἐκ περιτροπῆς τὴν προτίμησίν της ἄνευ ἔρωτος, ἄνευ ζηλοτυπίας, καὶ ἄνευ φιλοδοξίας ὑπεροχῆς. Αἱ καλοῦ φυράματος αὗται γυναῖκες προσπαθοῦσι νὰ λάβωσι παρὰ τοῦ ἐφέντη ὅσον πλειότερον ἀργύριον δυνηθῶσι, διατρίβουσιν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, διάγουσιν ἐν ἁρμονίᾳ, ἀποκαλοῦσιν ἀλλήλας ἀδελφὰς, συνδιασκεδάζουσι, καὶ ἔχετε ὑγείαν· ἡ λέμβος ὑπάγει κατὰ διαβόλου, ἀλλὰ ὑπάγει. Ὑπάρχει ἀκόμη εἰρήνη, φαινομένη τοὐλάχιστον εἰρήνη, εἰς τὰ χαρέμια, ὅπου ἡ γυνὴ τεθεῖσα εἰς θέσιν ὑποδεεστέραν ἀπέναντι ἄλλης νεήλυδος, ἐγκαρτερεῖ μετὰ θλίψεως εἰς τὴν τύχην της, καὶ ἀποβάλλουσα τὰ ψιχία τοῦ ἔρωτος, ὅσα θὰ ἤθελε νὰ παράσχῃ εἰς αὐτὴν ὁ σύζυγός της, διατελεῖ ὅμως φίλη του, μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ του, καὶ ζητεῖ παρηγορίαν εἰς τὰ τέκνα της, καὶ διάγει ἐν ἀποκαρτερήσει ἀξιοπρεπεῖ. Ἄλλη ὅμως ὅλως ζωὴ ὑπάρχει εἰς τὰ χαρέμια, ὅπου ὑπάρχουσι γυναῖκες χαρακτῆρος ὑπεροπτικοῦ καὶ μὲ θερμὸν τὸ αἷμα, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὑπομείνωσι τὸν θρίαμβον ἀντιζήλου, μηδὲ τὴν αἰσχύνην τῆς ἐγκαταλείψεως, καὶ αἵτινες δὲν ἀποφασίζουσι νὰ ἴδωσι τὰ τέκνα των ὑποβιβαζόμενα εἰς τὰ τέκνα ἄλλης μητρός. Εἰς τὰς οἰκίας ἐκείνας ὑπάρχει ὁ Ἅδης. Ἐκεῖ θρῆνοι καὶ κλαυθμοὶ, καὶ θόρυβος καὶ θραῦσις σινοπλάστων καὶ κρυσταλλίνων σκευῶν καὶ ἀγγείων· ἐκεῖ φονεύονται δοῦλαι μὲ καρφίτσας, ἐκεῖ ἐξυφαίνονται συνωμοσίαι, καὶ μελετῶνται ἐγκλήματα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκτελοῦνται· ἐκεῖ φαρμακεύσεις, καὶ φόνοι μὲ ἐγχειρίδια, καὶ ἐπιχύσεις θειϊκοῦ ὀξέος εἰς τὸ πρόσωπον· ἐκεῖ ἡ ζωὴ δὲν εἶνε εἰμὴ σειρὰ φρικώδης καταδιωγμοῦ, μίσους ἀδιαλλάκτου, πολέμου κρυφίου καὶ θηριώδους. Ἐν κεφαλαίῳ, ὁ ἀνὴρ ὁ ἔχων πολλὰς γυναῖκας, ἢ ἀγαπᾷ ἀληθῶς μίαν ἐξ αὐτῶν, καὶ δὲν ἔχει ἡσυχίαν· ἢ ἀγαπᾷ ὅλας ἐξ ἴσου χάριν τῆς ἡσυχίας του, καὶ τότε δὲν ἔχει ἀγάπην.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

These belong in N. 1887 volume.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 210. — 4 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

Αὐξάντος ἤδη τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ ἕκτον ἔτος, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομήν. Γίνεται δὲ γνωστὸν ὅτι εἰς οὐδένα θὰ σταλῇ τὸ φύλλον, ἐὰν μὴ προπληρωθῇ τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ πρὸ ἐτῶν ἐν Ὀδησσῷ ἀποβιώσας ὁμογενὴς Δημήτριος Θεοδωρίδης κατέλιπεν ὑπὲρ κοινωφελοῦς τινος ἐν Ἑλλάδι ἱδρύματος φράγκα 140,000, ἅτινα οἱ ἀνεψιοὶ αὐτοῦ κκ. Γρηγόριος Μαρασλῆς καὶ Α. Θεοδωρίδης διέθεσαν νῦν ὑπὲρ τοῦ παρὰ τῆς βασιλίσσης προστατευομένου νέου θεραπευτηρίου, τῆς «Εὐαγγελιστρίας».

Εἰς τὸν ἐνταῦθα Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ἐστάλησαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως παρὰ διαφόρων ἀνωνύμως εἰκοσάφραγκα 180 καὶ λίραι τουρκικαὶ 60, ἔτι δὲ ἀνωνύμως παρά τινος δραχμαὶ 3,500, παρ' ἑτέρου δὲ 1,000.

Ὡσαύτως ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ οἱ ἐν Ῥουχτσουκίῳ παροικοῦντες Ἕλληνες συνεισέφερον φρ. 2,007.

Εἰς τὸ αὐτὸ ἵδρυμα ἐστάλησαν ἐκ Κυδωνιῶν παρά τινος Κυρίας ἀνωνύμως λίραι τουρκικαὶ 20.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν Γερμανίᾳ ἤρξαντο ἀπὸ τοῦδε αἱ προετοιμασίαι διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος τῶν γενεθλίων τοῦ Λουθήρου, ἥτις θέλει τελεσθῇ μετὰ τρία ἔτη. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ μεγάλαι ἑορταὶ θέλουσι τελεσθῇ ἐν τῇ ἐπαύλει Wartbourg ἐγγὺς τῆς Eisenach, ἧς ὁ δήμαρχος κατέστησεν ἀπὸ τοῦδε ἐπιτροπήν, ὅπως προβῇ εἰς τὰς ἀναγκαίας προπαρασκευαστικὰς ἐνεργείας.

Ἡ ἔπαυλις αὕτη τοῦ Wartbourg εἶνε ὁ τόπος, ἔνθα μετηνέχθη ὁ Λούθηρος, ὅτε ἐπανῆλθεν ἐκ Worms, τῇ φροντίδι τοῦ ἐκλέκτορος τῆς Σαξωνίας Φρειδερίκου. Ἐνταῦθα δὲ εἰργάσθη κατὰ τὸ 1521-1522 εἰς τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν τῶν Γραφῶν, ἔτι δὲ καὶ σήμερον σώζεται τὸ παρεκκλήσιον, ἐν τῷ ὁποίῳ δὶς ἐκήρυξεν ὁ Λούθηρος. Τὸ δωμάτιόν του ἔμεινε σχεδὸν ἀβλαβές, ἐν αὐτῷ δ' ὑπάρχει ἔτι ἡ τράπεζα, τὸ ποτήριον, ἡ πανοπλία, ἡ βιβλιοθήκη, ἡ ἕδρα ἐν ᾗ ἐκάθητο, καὶ ἄλλα λείψανα τοῦ βίου τοῦ μεγάλου ἀναμορφωτοῦ, συναποτελοῦντα ὅλα ἀληθὲς μουσεῖον.

— Αἱ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσιν ὅτι σκέψις γίνεται νὰ χρησιμοποιήσωσι τὰς ὑδραυλικὰς καὶ ἄλλας κινητηρίους μηχανὰς ἐν Gœschenen καὶ Airolo, τὰ δύο στόμια τῆς σύριγγος τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, ὅπως φωτίσωσιν αὐτὴν δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ἐὰν αἱ πρὸς τοῦτο μελέται, αἵτινες ἤρξαντο πρὸ πολλοῦ, εὕρωσι τὸ πρᾶγμα κατορθωτόν, ἡ Εὐρώπη θὰ ἀπολαύσῃ τὸ μοναδικὸν θέαμα σύριγγος ὑπογείου μακρᾶς 13,312 μέτρα φωτιζομένης διὰ φωτὸς ἠλεκτρικοῦ.

Τὸ σύστημα τοῦτο ἐπειράθησαν νὰ ἐφαρμόσωσιν ἔτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς διατρήσεως τῆς σύριγγος, ἀλλ' ἡ λάμψις τοῦ φωτὸς εἶχε τοιαύτην ἔντασιν καὶ τόσον βαθεῖαι ἦσαν αἱ παραγόμεναι σκιαί, ὥστε οἱ ἐργάται ἔβλεπον ὀλιγώτερον ἢ ὅτε μετεχειρίζοντο τὰ συνήθη αὐτῶν φανάρια.

— Ὁ ἐν Ἰόππῃ πρόξενος τῆς Γαλλίας κ. Chevarrier ἀνήγγειλε πρό τινος τὴν παρὰ τὴν Τύρον ἀνακάλυψιν ἀρχαίου τινὸς τάφου, ἐν ᾧ ὑπῆρχον ἄριστα διατηρούμεναι τοιχογραφίαι καὶ προτομή τις ἀνδρὸς εἰς φυσικὸν μέγεθος, φέρουσα μεγάλην ἐπιγραφὴν ἑλληνικήν. Δυστυχῶς οἱ τὸν τάφον ἀνακαλύψαντες κατέστρεψαν ἐντελῶς τὰς πολυτίμους ἀρχαιότητας, κατασκάψαντες παντοῦ μή που εὕρωσι θησαυρὸν κρυπτόμενον.

— Ἡ ἐν Λονδίνῳ Βασιλικὴ Γεωγραφικὴ Ἑταιρία ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ Ἐπιτροπήν, εἰς ἣν θέλει ἀναθέσει τὸ ἔργον νὰ συλλέξῃ καὶ κατατάξῃ μεθοδικῶς πάσας τὰς εἰδήσεις καὶ πληροφορίας, τὰς ἀναφερομένας εἰς πάντα τὰ ταξείδια εἰς τὸν βόρειον πόλον, ὅσα ἐγένοντο ἀπὸ τῆς ἐκεῖθεν ἐπανόδου τοῦ σὶρ Γεωργίου Nares. Κατὰ τὰ ἐξαγόμενα δὲ τῆς ἐρεύνης ταύτης ἡ Ἑταιρία, ἐὰν κρίνῃ ὅτι εἶνε κατάλληλος ὁ καιρὸς νὰ κάμῃ νέαν ἀπόπειραν πρὸς ἐπέκτασιν τῶν γνώσεών της περὶ τῶν πολικῶν χωρῶν, πιθανὸν εἶνε ὅτι θὰ ἀποταθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ζητοῦσα παρ' αὐτῆς τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Ἄλλως ἀπίθανον ὅλως εἶνε ὅτι θὰ ἀποφασίσῃ μεγάλην τινὰ ἐκδρομήν, οἵα ἡ τοῦ σὶρ Γεωργίου Nares. Αἱ κυβερνήσεις καὶ αἱ γεωγραφικαὶ Ἑταιρίαι διαφόρων τῆς Εὐρώπης χωρῶν, ὡς τῆς Ῥωσσίας, Σουηδίας, Νορβηγίας, Δανιμαρκίας, Ὁλλανδίας, Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας παρεδέχθησαν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἐγκατάστασις σειρᾶς μονίμων μετεωρολογικῶν σταθμῶν πέριξ τοῦ πόλου εἶνε σήμερον ὁ ἀσφαλέστατος τρόπος πρὸς ἐπέκτασιν τῶν γνώσεων ἡμῶν περὶ τῶν πολικῶν χωρῶν.

— Παρὰ τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Novi τὰ λείψανα μεγαλοπρεποῦς ῥωμαϊκοῦ λουτρῶνος, καλυπτομένου τέως ὑπὸ στρώματος λάβας 10 καὶ πλέον μέτρων. Κατὰ τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν ἔκτασιν ὁ λουτρὼν οὗτος ὑπερβαίνει πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντας ἐν Πομπηΐᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Αἱ βρύσεις αὐτοῦ εἰσὶν ἐκ γρανίτου, τὰ δὲ ἐκ μαρμάρου κοσμήματα, αἱ τοιχογραφίαι καὶ τὰ μωσαϊκὰ ἐξαιρέτου τέχνης καὶ σπανίας ὡραιότητος.

Ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῶν ἀνασκαφῶν θέλει ἐνεργήσει προσεχῶς τὴν ἔκχωσιν ὁλοκλήρου τοῦ λουτρῶνος, ὅστις ἀνήκει εἰς τὴν καλλίστην ἐποχὴν τῆς ῥωμαϊκῆς τέχνης.

— Ὁ διάσημος Ἄγγλος φυσιοδίφης Δάρβιν ἐξέδωκεν ἐσχάτως νέον αὐτοῦ ἔργον πραγματευόμενον «Περὶ τῶν κινήσεων τῶν φυτῶν».

— Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἐν Καΐρῳ ἀρχαιολογικὴν σχολὴν ἀνάλογον πρὸς τὰς τῆς Ῥώμης καὶ τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ κ. Μασπερώ, καθηγητὴς αἰγυπτιολόγος ἐν τῷ Collège de France, εἶνε ἐντεταλμένος νὰ ὀργανώσῃ τὴν νέαν σχολήν, καὶ προσεχῶς ἀπέρχεται εἰς Αἴγυπτον.

— Ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ἐν Βερολίνῳ βιβλίον, περιέχον περιέργους εἰδήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Γυμνασίων ἐν Γερμανίᾳ. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἡ «Κριτικὴ Ἐπιθεώρησις» γράφει τὰ ἑπόμενα·

«Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ βορείῳ Γερμανίᾳ, ἰδίως δὲ ἐν Βρανδεβούργῳ καὶ Ἕσσῃ, ἱδρύματα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ὧν οἱ μαθηταὶ συνιστῶσι Συλλόγους, τῶν ὁποίων τὸ μὲν τυπικὸν πρόγραμμα εἶνε νὰ καλλιεργῶσι τὰς πρὸς ἀλλήλους φιλικὰς σχέσεις, τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτα, τὴν μελέτην τῶν κλασικῶν συγγραφέων, καὶ ἐν γένει ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ αὐτῶν ἀνάπτυξις, σκοπὸς δὲ πραγματικὸς τὸ ζυθοποτεῖν, τὸ καπνίζειν, τὸ φλυαρεῖν μυρίας ἀνοησίας καὶ τὸ ταράσσειν τὴν ἡσυχίαν τῆς πόλεως ἐν ὥρᾳ νυκτός. Ὁ κ. Robert Pilger, διευθυντὴς Γυμνασίου, ἐν τῷ περιέργῳ αὐτοῦ βιβλίῳ «Περὶ τῶν γυμνασιακῶν συλλόγων ἐν τῇ βορείῳ Γερμανίᾳ» (Ueber das Verbindungswesen auf norddeutschen Gymnasien) ἀποκαλύπτει θλιβερὰ πράγματα περὶ τῶν Συλλόγων τούτων, ὧν τινας ἐξιχνιάσας κατώρθωσε νὰ διαλύσῃ. Ἐν πρώτοις οἱ μετέχοντες αὐτῶν μαθηταὶ παραμελοῦσι τὰ μαθήματά των· ἔχοντες ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῶν καλὴν προμήθειαν μεταφράσεων, θεμάτων κ.τ.τ. ἀπαλλάσσονται τοῦ κόπου τῆς ἐργασίας καὶ μελέτης, ἐν ἀπορίᾳ δὲ ἀποτείνονται καὶ εἰς ἄλλο σωματεῖον, ζητοῦντες τὴν συνδρομήν του. Τούτων ἕνεκα ἐκ 40 μαθητῶν, ἀνηκόντων εἰς τοιούτους Συλλόγους, εἷς μόνος ἐπροβιβάσθη μετὰ ἐνιαύσιον μαθητείαν, οἱ δὲ πλεῖστοι ἔμειναν δύο καὶ τρία ἔτη ἐν τῇ αὐτῇ τάξει. Διεξάγουσι δὲ τὰ σωματεῖα ταῦτα μεγάλην ἀλληλογραφίαν, ποιοῦσιν ἐκθέσεις τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων, κρατοῦσι πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων, ἐν οἷς σημειοῦσι πᾶσαν ἀσχημίαν καὶ ἀνοησίαν λεχθεῖσαν ἐν αὐταῖς, δι' ὧν καὶ οἱ Füchse, οἱ οὕτω καλούμενοι νεήλυδες, ὀφείλουσι νὰ ἀρτύνωσι τὸν εἰσιτήριον αὐτῶν λόγον, πέμπουσι δὲ εἰδήσεις καὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα μέλη, die alte Herren, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ζωηρῶς μεριμνῶσι περὶ τοῦ σωματείου. Τὰ ἀρχαῖα δὲ ταῦτα μέλη παρέχουσιν εἰς τοὺς Συλλόγους λίαν ἐπιβλαβῆ συνδρομήν. Ὄντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐμπορικοὶ ὑπάλληλοι μετὰ ἡμιτελεῖς σπουδάς, ἐξακολουθοῦσι μετέχοντες τῶν σωματείων, ἐν οἷς διῆλθον τόσον εὐχαρίστως τὸ πλεῖστον τοῦ μαθητικοῦ των βίου· μετέχουσι τῶν συμποσίων, χορηγοῦσιν εἰς τὰς δαπά-

Digitized by Google

νας, ἐν ἀνάγκῃ δὲ κρύπτουσι καὶ τὰ ἔγγραφα, τὰ σκεύη καὶ τὰ ὅπλα τοῦ Συλλόγου. Ὁ κ. Pilger ἀναφέρει καὶ ἄλλα ἔτι τούτων δεινότερα περὶ τῶν ἐν λόγῳ σωματείων. Οἱ μετέχοντες αὐτῶν μαθηταί, κοῦφοι καὶ ἀλαζόνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὡς τὸ ἄωτον τῶν γυμνασίων· προσφέρονται ἀσεβῶς πρὸς τοὺς καθηγητάς, οὓς ζητοῦσι παντὶ τρόπῳ νὰ ἐξαπατῶσι, τὴν δὲ νύκτα τοὺς ὑβρίζουσι καὶ προσβάλλουσι, ῥίπτοντες πέτρας κατὰ τῶν παραθύρων των καὶ μυρίας μηχανώμενοι ἀσχημοσύνας κατ' αὐτῶν. Διαρκῶς δ' ἔχοντες τὸ ψεῦδος εἰς τὸ στόμα, παντοίας ἐπινοοῦσι προφάσεις πρὸς δικαιολόγησιν τῶν συχνῶν αὐτῶν ἀπὸ τῆς τάξεως ἀπουσιῶν. «Ἐν γένει, συμπεραίνει ὁ κ. Pilger, οἱ γυμνασιακοὶ Σύλλογοι εἶνε ὁ σάραξ ὁ κατατρώγων τὴν γερμανικὴν νεολαίαν».

— Τὸ σύστημα τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν οὐδεμίαν μέχρι τοῦδε εἶχεν εὕρει ὑποδοχὴν ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ὅτε ὁ νῦν ὑφυπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν σὶρ Κάρολος Δίλκε ἠθέλησε νὰ καύσῃ τὸν νεκρὸν τῆς συζύγου του, καθ' ἣν αὕτη εἶχεν ἐκφράσει εὐχὴν ἀποθνήσκουσα, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ πρὸς τοῦτο εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Νῦν δὲ φαίνεται ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ ἐνταφιασμοῦ θὰ ἀρχίσῃ νὰ τίθεται ἐν χρήσει καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐσχάτως περὶ τὰ 120 μέλη τῆς «Βρετανικῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας» ἐξῃτήσαντο παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ τὴν παραχώρησιν τοῦ δικαιώματος τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν ὡς ὅλως ἀβλαβοῦς καὶ καταλληλοτάτου τρόπου ἐνταφιασμοῦ, οὕτω δὲ προεκάλεσαν τὴν ἔκδοσιν ἀστυνομικῆς διαταγῆς περὶ τῆς κανονίσεως τοῦ νέου τούτου συστήματος.

***

Αἱ περὶ τὸν λέοντα τῆς Χαιρωνείας ἀνασκαφαί, ἃς ἀνέλαβεν ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Σταματάκη, ἔληξαν, εὑρεθέντων ἐν συνόλῳ 255 νεκρῶν· ὥστε 45 ἐκ τῶν τοῦ ἱεροῦ λόχου τῶν Θηβαίων ἀπέσχον, ὡς φαίνεται, τῆς μάχης, εἴτε λόγῳ ἀσθενείας, εἴτε καὶ ἀπόντες ἀλλαχοῦ συνεπείᾳ ἀποστολῆς, εἴτε καὶ διότι, (ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον) ὁ ἀριθμὸς τῶν τριακοσίων τοῦ ἱεροῦ λόχου δὲν ἦν συμπεπληρωμένος. Δύο ἢ τρεῖς τῶν περιεργοτέρων σκελετῶν ἐκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας καὶ θέλουσιν ἐκτεθῆ ἐν τῷ Μυκηναίῳ μουσείῳ.

—Ἐκ τῶν μετὰ θάνατον τοῦ ἑλληνιστοῦ Γουλιέλμου Βάγνερ εὑρεθέντων αὐτοῦ ἔργων θέλουσι προσεχῶς δημοσιευθῆ ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἐκδότου κ. S. Calvary et C° ποιήματα τινὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν μέρει μὲν ὅλως ἀνέκδοτα, ἄλλα δὲ ἀτελῶς ἐκδεδομένα, ἅτινα ὁ ἀτυχὴς καθηγητὴς εἶχε συλλέξει κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ διατριβήν. Ἡ ἔκδοσις τῶν ἔργων τούτων, γενησομένη ἐπὶ τῇ βάσει σπουδαίων χειρογράφων, ἀνετέθη εἰς τοὺς ἐν Παρισίοις Ἕλληνας λογίους κκ. Δ. Βικέλαν καὶ Κ. Σάθαν. Εἶνε δὲ τὰ δημοσιευθησόμενα τρία ποιήματα, ὧν τὸ μὲν φέρον τίτλον «Ἀχιλληΐς» σύγκειται ἐκ στίχων 1,820, τὸ δὲ «Ἀλεξανδρὶς» ἐκ στίχων 3,800 καὶ τὸ τρίτον, ἐρωτικόν τι μυθιστόρημα ἐπιγραφόμενον «Τὰ κατὰ Λύβιστρον καὶ Ροδάμνην». Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐξεδόθη ἤδη καὶ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Μαυροφρύδου, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀτελές, ὥστε ἀπαραίτητος ἐθεωρεῖτο πληρεστέρα τις αὐτοῦ ἔκδοσις· δύο δὲ χειρόγραφα, ἅτινα ἠτύχησε νὰ ἀνεύρῃ ὁ Βάγνερ, παρέσχον τὴν ἀναγκαίαν ὕλην πρὸς νέαν ὅλως διεσκευασμένην ἔκδοσιν. Τὸ ὅλον ἔργον θέλει πλουτισθῆ διὰ καταλλήλων σχολίων τῶν ἐκδοτῶν καὶ εἰσαγωγῆς γαλλιστὶ γεγραμμένης, θὰ κοσμῆται δὲ πρὸς τούτοις διὰ τῆς εἰκόνος τοῦ Γερμανοῦ ἑλληνιστοῦ καὶ ἔσται μετὰ πάσης φιλοκαλίας τετυπωμένον.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεγνώσθη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Βαρβακείου ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τοῦ Μαρασλείου διαγωνίσματος ἐπιτροπείας ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ κ. Περ. Γρηγοριάδου, ὑφηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας. Κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀγῶνος τούτου, τοὺς προκηρυχθέντας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου, προτείνεται ἡ συγγραφὴ «παιδαγωγικοῦ βιβλίου σκοποῦντος τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἑλληνοπαίδων δι' ὀρθῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας ἔν τε τῷ οἴκῳ καὶ τῷ σχολείῳ.» Εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπεβλήθησαν τρία πονήματα, ὧν οὐδὲν ἐκρίθη ἄξιον τοῦ χιλιοδράχμου βραβείου. Μόνον τὸ τρίτον ἐκρίθη σχετικῶς κρεῖσσον καὶ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιον, διά τε τὴν οἰκονομίαν τῆς ὕλης καὶ τὰ ἄφθονα παιδαγωγικὰ παραγγέλματα. Συγγραφεὺς τοῦ ἐπαινεθέντος πονήματος λέγεται ὁ καθηγητὴς κ. Χαρίσης Πούλιος.

— Ὁ παρ' ἡμῖν δόκιμος φιλόλογος κ. Γρηγόριος Βερναρδάκης παρασκευάζει ἔκδοσιν κριτικὴν καὶ ἑρμηνευτικὴν τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου, ἥτις θέλει ἐκδοθῆ μετά τινας μῆνας ἐκ τοῦ ἐν Παρισίοις γνωστοῦ καταστήματος τοῦ κ. Διδότου. Ἡ ἔκδοσις αὕτη, εἰς ἣν ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐργάζεται ὁ κ. Βερναρδάκης, γενήσεται ἐπὶ τῇ βάσει νέων χειρογράφων τέως ἀνεκδότων, καὶ ἄλλων ἔτι κωδίκων, δι' ὧν οὐ μόνον διαφωτίζονται πλῆθος χωρίων τῶν Ἠθικῶν, ἀλλὰ καὶ συμπληροῦνται πολλὰ ἐν αὐτοῖς χάσματα. Τὰ ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ ἐκδόσει διορθούμενα ὑπὸ τοῦ ἐκδότου χωρία ἀνέρχονται εἰς πλείονα τῶν 2000. Γενήσεται δὲ ἡ ἔκδοσις εἰς 4ον μετὰ τῆς παλαιᾶς ἀπέναντι ἑκάστης σελίδος μεταφράσεως, διωρθωμένης καὶ ταύτης κατὰ τὰς νέας τοῦ κειμένου μεταβολάς. Αἱ νέαι γραφαὶ αἱ ἀναμφισβητήτως μαρτυρούμεναι θὰ εἰσαχθῶσιν ἐντὸς τοῦ κειμένου, ἐν τῷ τέλει δὲ ἐν ἰδιαιτέρῳ τόμῳ θὰ προστεθῶσιν αἱ ἀμφισβητούμεναι γραφαὶ καὶ αἱ λοιπαὶ κριτικαὶ μεταβολαὶ καὶ εἰκασίαι μετὰ τῶν ἀναγκαίων παραπομπῶν καὶ σημειώσεων.

— Ἀνευρέθη ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τοῦ φοιτητοῦ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς καὶ ἱερομουσικοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης Ι. Θ. Σακελλαρίδη μουσικὸν χειρόγραφον, σπουδαιότατον κριθὲν διά τινα ἐν ἀρχῇ ἑρμηνευτικὴν θεωρίαν τῶν διαφόρων μουσικῶν σημείων ἀπὸ τῆς 8 μ. χ. ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦ 1818, ὅτε ἡ μουσικὴ ἡρμηνεύθη ἁπλούστερον. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐκδοθήσεται μετ' οὐ πολὺ διὰ τοῦ τύπου ὑπὸ τοῦ ἀνευρόντος αὐτό.

— Ὁ ἐν Γαλλίᾳ τὰ μαθηματικὰ σπουδάζων κ. Κυπάρισσος Στεφάνου ὑπέβαλεν εἰς τὴν «Γαλλικὴν Ἑταιρίαν πρὸς προαγωγὴν τῶν Ἐπιστημῶν», ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 16 Αὐγούστου 1880, διατριβὴν αὐτοῦ, γαλλιστὶ γεγραμμένην ὑπὸ τὸν τίτλον «Sur quelques systèmes de surfaces du second degré, dont les deux systèmes de droites appartiennent à deux complexes linéaires». Ἡ διατριβὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐφημερὶς τῶν Σχολείων» ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς σύγγραμμα περιοδικὸν ὑπὲρ τῶν δημοτικῶν καὶ ἑλληνικῶν σχολείων ὑπὸ τῶν κυρίων Μ. Βρατσάνου καὶ Θ. Ι. Μιχαλοπούλου, καθηγητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου.

— Ἐν Λεμησσῷ τῆς Κύπρου ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀλήθεια».

— Ὑπὸ τῶν κκ. Ἰω. Θεοδοσιάδου καὶ Ἰω. Σκορδαρᾶ ἐγένετο ἐσχάτως νέα ἔκδοσις τῶν «Σατυρῶν» τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου, τῶν δημοσιευθεισῶν κατὰ τὸ 1827.

— Ὁ ἐν Ἀγρινίῳ ἑλληνοδιδάσκαλος κ. Θεόδωρος Ἀχαβέλλας ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν τῆς «Ἱστορίας τῶν Αἰτωλῶν» ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου εἰς 2 τεύχη, ἐκ 12 τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Κωνστ. Ν. Παπαμιχαλοπούλου, διδάκτορος τοῦ δικαίου, ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις πραγματείας ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις».

ΒΙΒΛΙΑ

2285. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 4 Ἰανουαρίου 1881. Ἀριθ. 262 (210). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σ. Σούτσου). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2286 Ἀγγέλου Γ. Σιγάλα ἐνέργειαι πρὸς κατάταξιν ἐθελοντῶν, λόγοι παραινετικοὶ καὶ διάφορα ἀτομικὰ καὶ οἰκογενειακὰ ἔγγραφα. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Παλιγγενεσίας», 72, ὁδὸς Βορρᾶ. 1880. 8ον, σελ. 46.

2287. **L'Attique au point de vue des caractères de sa végétation,** par M. Théodore de Heldreich, directeur du jardin botanique d'Athènes. (Extrait du compte rendu sténographique du congrès international de botanique et d'horticulture, tenu à Paris du 16 au 24 Août 1878). Paris, imprimerie nationale, M DCCC LXXX. 8° p. 16.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

30 Δεκεμβρίου 1880 — 30 Δεκεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,,
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 396

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,575
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	8,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	111

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 29.50.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. —Ἐμπ. 3μ. δρ. 116 3/4.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.60
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 79 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (19 Νοεμβρίου) Ἐμ. 30
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (16 Δεκεμβρίου) ,, 29.30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (7 Ἰανουαρ. ἐ. ν.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	87 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	237
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	104
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/2
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 95 -23.10.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 7 Ἰανουαρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (7 Ἰανουαρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3) φρ. 25.26 -25.31
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Πρὸς τοὺς κκ. Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω. Παρακαλοῦνται ὅσοι ἐξ ὑμῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ λαμβάνωσι τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ ἤδη ἀρξάμενον ἔτος ν' ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομήν, διότι εἰς οὐδένα θὰ σταλῇ τὸ φύλλον, ἐὰν μὴ προπληρωθῇ ἡ συνδρομή. — κ. Ε. Ι. Μ. Πειραιᾶ. Κατὰ τὴν ἐπιστολήν σας θὰ ἀποσταλῇ τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ 1881 πρὸς τὸν κ. Ι. Ρ. εἰς Λονδῖνον, θὰ φροντίσωμεν δὲ περὶ τῆς εἰσπράξεως τῆς συνδρομῆς παρ' ὑμῶν. — κ. Ν. Β. Ἀθήνας. Τὰς οἰκείας ἀποδείξεις ἐστείλαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ διανομέως τῆς «Ἑστίας». — κ. Ι. Κ. Κέρκυραν. Τὴν συνδρομήν σας διὰ τὸ 1881 ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ ἐνταῦθα κ. Ν. Β. — Καν Ε. Σ. Μ. Σύρον. Ἐὰν ἐπιθυμῆτε νὰ λαμβάνητε τὴν «Mode Française» καὶ κατὰ τὸ 1881, λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς ἀποστείλητε φράγκα 15. — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — κκ. Π. Π. καὶ Ι. Κ. Κ. Κέρκυραν, Δ. Κ. Ἰθάκην καὶ Χ. Χ. Σύρον. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἐστάλησαν κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα, ἐὰν δὲ ἐπιθυμῆτε νὰ λαμβάνητε τὴν «Ἑστίαν» καὶ κατὰ τὸ 1881, παρακαλεῖσθε νὰ φροντίσητε ν' ἀποστείλητε τὴν συνδρομὴν ὑμῶν, οὖσαν, ὡς σᾶς εἶνε γνωστόν, φρ. 12. — κ. Ε. Τ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τῇ 27 σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Η. Π. Η. Ταγανρόκ. Εἰς τοὺς διὰ τῶν ὑμετέρων εὐγενῶν προσπαθειῶν ἐγγραφέντας συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» προσεθέσαμεν διὰ τὸ 1881 καὶ τὸν κ. Ν. Ι. Φ. Δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς ἡμῶν θὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν τὸ ὀφειλόμενον ἡμῖν ποσὸν διὰ τίμημα συνδρομῶν καὶ σωμάτων τῆς «Ἑστίας». — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Θὰ τὸ λάβετε τὴν προσεχῆ Τετάρτην.—κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἀδιαλείπτους ὑμῶν προσπαθείας πρὸς διάδοσιν τοῦ φύλλου μας. Ἡ «Ἑστία» θ' ἀποστέλλεται καὶ κατὰ τὸ 1881 πρὸς τοὺς αὐτόθι κκ. Ι. Κ. Δ, Π. Κ, Π. Ο, Γ. Τ, Μ. Ι. Κ, Δ. Ρ, Ι. Β, Κ. Γ. Κ, καὶ Α. Σ, ὡς καὶ πρὸς τοὺς κκ. Π. Χ. καὶ Γ. Χ. εἰς Μαριανούπολιν· εὐαρεστήθητε δὲ νὰ μᾶς ἀποστείλητε τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς αὐτῶν. Ὁ ἐν Βαρδιάνσκ κ. Δ. Γ. Μ. ὀφείλει ἡμῖν καὶ τὴν συνδρομὴν τοῦ 1880.—κ. Μ. Π. Ρ. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ συνδρομὴ εἶνε ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Εἰς τοὺς κατόπιν ἐγγραφομένους συνδρομητὰς ἡ Διεύθυνσις τοῦ φύλλου δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀποστέλλῃ ταχυδρομικῶς τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκδοθέντα φύλλα, ἀλλὰ παραδίδει αὐτὰ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς πρόσωπον ὑποδεικνυόμενον αὐτῇ. Γραμματόσημα μόνον γαλλικὰ ἢ ἑλληνικὰ εἰσὶ δεκτά. — κ. Γ. Κ. Πάνορμον. Τὸ φύλλον θὰ ἀποστέλληται ὑμῖν ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ταύτης.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[1 Ἰανουαρίου (Πέμπτη) 1880]

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς πρώτης τοῦ νέου ἔτους ἐτελέσθη ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως δοξολογία, εἰς ἣν παρευρέθη ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων Δυνάμεων, οἱ ὑπουργοὶ καὶ ἅπασαι αἱ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαὶ τῆς πρωτευούσης. Ὁ στρατὸς κατὰ τὸ σύνηθες παρετάχθη κατὰ τὴν Ἑρμαϊκὴν ὁδὸν, κατὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθὲν ἐπίσημον πρόγραμμα. Μετὰ τὴν δοξολογίαν ἐγένετο ἡ εἰθισμένη ὑποδοχὴ ἐν τοῖς ἀνακτόροις, προσελθόντων πάντων τῶν ἐν τέλει ὅπως συγχαρῶσι τὰς Αὐτῶν Μεγαλειότητας ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει. — Προτάσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἐξεδόθη βασιλικὸν διάταγμα περὶ συνθέσεως τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ. Κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο ὁ ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸς θὰ συγκροτῆται ὡς ἑξῆς· α'.) ὑπουργεῖον στρατιωτικῶν ἄνδρες 131, β'.) ἀρχηγεῖα στρατοῦ ἄνδρες 87, γ'.) πεζικὸν ἄνδρες 57,825, δ'.) ἱππικὸν ἄνδρες 2856, ε'.) πυροβολικὸν ἄνδρες 6935, ς'.) μηχανικὸν ἄνδρες 4,634, ζ') γενικαὶ ὑπηρεσίαι ἄνδρες 204, η') ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία ἄνδρες 2,685, θ'.) οἰκονομικὴ ὑπηρεσία ἄνδρες 1,166, ι'.) ταχυδρομικὴ καὶ τηλεγραφικὴ ὑπηρεσία ἄνδρες 18, ια'.) στρατιωτικὴ ἐκπαίδευσις ἄνδρες 162, ιβ'.) χωροφυλακὴ ἄνδρες 3,342, ιγ'.) θρησκευτικὴ ὑπηρεσία ἄνδρες 32, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἄνδρες 82,077· ἐξ ὧν 1988 ἀξιωματικοὶ, 582 ἀνθυπασπισταὶ, 32 ἱερεῖς, 8,277 ὑπαξιωματικοὶ, 164 ἰδιῶται, 120 μαθηταὶ, 1,503 σαλπιγκταὶ καὶ μουσικοὶ καὶ 69,411 στρατιῶται μετὰ 6,484 ἵππων καὶ 7,100 ἡμιόνων. — Ἡ πρὸς τὸν μητροπολίτην Κύπρου κ. Σωφρόνιον ἀπάντησις τοῦ ἡμετέρου βασιλέως, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ κυπριακῷ λαῷ διὰ τὴν εἰς τὸ ἔθνος προσφορὰν τῶν ἡμιόνων, περὶ ὧν ἐγκαίρως ἀνεφέραμεν, ἔχει ὡς ἕπεται· «Τῷ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κύπρου κ. Σωφρονίῳ. Μακαριώτατε. Μετὰ πλείστης ὅσης χάριτος ἀπεδεξάμεθα τὰ πρὸς Ἡμᾶς παρὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐπισταλέντα γράμματα, ὡς καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς μνημονευόμενον δῶρον· ἐκφράζομεν δ' Ὑμῖν καὶ δι' Ὑμῶν ἅπασι τοῖς Ἕλλησι κατοίκοις τῆς νήσου Κύπρου τὰς βασιλικὰς ἡμῶν εὐχαριστίας. Τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς πρὸς τὸ ἔθνος ἀφοσιώσεως τῶν Κυπρίων, οἵτινες, καί τοι πολλὰς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑποστάντες περιπετείας καὶ ἀπώτατα πρὸς τὴν Ἑλλάδα εὑρισκόμενοι, οὐδέποτε ἐπελάθοντο τῶν πρὸς τὴν φίλην πατρίδα ἑλληνικῶν αὐτῶν καθηκόντων, εἶνε τρανὴ ἔνδειξις τοῦ ἀληθοῦς συνδέσμου τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἀναποσπάστως συνεχομένου διὰ τῶν ὑψηλῶν δεσμῶν τῆς καταγωγῆς, τοῦ θρησκεύματος καὶ τῶν παραδόσεων. Τὰ γράμματα ταῦτα αὐτοχειρὶ ὑπογράψαντες ἀπεκδεχόμεθα τὰς ὑπὲρ Ἡμῶν θεοκλήτους Ὑμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας. Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Δεκεμβρίου 1880. (Ὑπογ.) Γεώργιος». — Δι' ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν διετάχθησαν ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ναυλοχούντων πολεμικῶν πλοίων νὰ παρευρίσκωνται κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ναυκλάστρων καὶ ἐκγυμνάζωνται εἰς τὸν χειρισμὸν αὐτῶν. — Διαταγῇ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν, ἐφ' ὅλων τῶν ἀξιομάχων πολεμικῶν πλοίων κατασκευασθήσονται ἐπωτίδες (καπόνια), ὅπως ἀναρτῶνται ἐπ' αὐτῶν μικραὶ τορπιλλοφόροι ἀτμάκατοι — Ἡ σχολὴ τῶν ναυκλάστρων ἀπεπεράτωσεν ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀμυντικῶν τορπιλλῶν ἠλεκτροαυτοματικῶν πρὸς ὀχύρωσιν τοῦ πρώτου σταθμοῦ. — Ἠγοράσθησαν ὑπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς κυβερνήσεως κ. Εὐστρατίου Ῥάλλη συνταγματάρχου 1,208 ἵπποι οὐγγρικοὶ πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ. — Ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς διὰ τὸ ἔτος 1881 ἐτυπώθη καὶ διενεμήθη. Κατ' αὐτὴν ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους τοῦ ἔτους 1881 ἀνέρχεται, κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ὑποβληθέντα πίνακα αὐτοῦ, ὡς πρὸς τὰ ἔσοδα μὲν εἰς δραχμὰς 51,481,560, ὡς πρὸς δὲ τὰ ἔξοδα εἰς δραχμὰς 113,852,722. Οὕτω τὸ ἔλλειμμα, ὅπερ ὁ προϋπολογισμὸς οὗτος παρουσιάζει, ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 62,371,162. Ἡ αὔξησις αὕτη τῶν ἐξόδων τοῦ Κράτους δὲν ἀνάγεται μόνον εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἑπομένου ἔτους. Αὕτη ἐπῆλθεν ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1880 ἔτους ὡς ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς, ἥτις ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν. — Κατὰ τὴν «Στοὰν» νέα σπουδαία παραγγελία ἐδόθη προχθὲς εἰς ἀγγλικὸν ναυπηγεῖον παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν ἀξίας φρ. 4,500,000 δι' ἀγορὰν δύο μεγάλων πολεμικῶν ἀτμοπλοίων μεγάλης ταχύτητος, φερόντων ἐπὶ τῶν ἐπωτίδων ἀνὰ 6 τορπιλλοφόρους.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1329.

Μήτηρ παραδίδει εἰς τὰ τρία αὐτῆς τέκνα κάνιστρον κεκλεισμένον, περιέχον ὠὰ, καὶ τοῖς λέγει νὰ τὰ μοιράσωσι κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Ὁ πρῶτος νὰ λάβῃ τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου ποσοῦ τῶν ὠῶν καὶ τὸ ἥμισυ ἑνὸς ὠοῦ· ὁ δεύτερος τὸ ἥμισυ τῶν ὑπολειπομένων καὶ τὸ ἥμισυ ἑνὸς ὠοῦ πάλιν· ὁ τρίτος τὰ λοιπά. Προσέθεσε δὲ ὅτι ἡ διανομὴ πρέπει νὰ γείνῃ χωρὶς οὐδὲν ἐκ τῶν ὠῶν νὰ θραυσθῇ.

Πόσα εἶνε τὰ δοθέντα ὠά;

1330.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

μᾶλλον	μὴ	παθῶν	ὁ
γυναῖκας	ὅλων	τὸ	εἶνε
τῶν	ἀσχημίζον	ἐξ	ἔρως
τὰς	βιαίων		

Τὰς ἐν τοῖς ἄνω τετραγωνιδίοις λέξεις κατάταξον οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ γνώμη τις.

1331.

Ἐς τὰ γραφεῖα εἶμαι ὅλα. Ἐς τὰ πολεμικὰ πεδία
Μεταβαίνω, ἐὰν δύω μ' ἀφαιρέσητε στοιχεῖα.

1332.

```
        .
      P . .
    P . . . .
  . . . . . . .
    . . . . Σ
      . . Σ
        .
```

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα, ὥστε νὰ σχηματισθῇ ῥομβοειδὲς κυβόλεξον.

1333.

Mot carré.

Mon premier, quand il est sincère,
De tous les biens est le plus précieux;
Qui voyage sur l'onde amère
Voit mon second au loin toucher les cieux;
Mon dernier, s'il ne se modère,
Peut quelquefois devenir furieux.

ΛΥΣΕΙΣ

1325.

19	πεντάφραγκα	= 95
1	φράγκον	= 1
80	πεντάλεπτα	= 4
100	νομίσματα	= 100 φράγ.

1326.

Εὐνοῦχος (1) ὅτε ἤρχιζον ἐπὶ τῆς γῆς τὰ σκότη (2)
Ὠργίσθη ὅτι ὄρνις τις εἰσέτι δὲν ὑπνώττει·
Ἀλλ' αὕτη ἦτο νυκτερὶς (2), ἐχθρὸς δὲ τῶν ὀρνίθων
Νὰ τὴν φονεύσῃ ἤθελε λαβὼν ἐκ τῆς γῆς λίθον.
Ὁ λίθος πλὴν ἦν κίσσηρις (4) κ' ἡ νυκτερὶς ἐχάθη,
Μὴ φονευθεῖσα ὑπ' αὐτῆς, εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη.

Α. Ι. Σ.

1327.

Pré-face.

1328.

V I C T O R
I V O I R E
C O B R A S
T I R A N T
O R A N G E
R E S T E S

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 211. — 11 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Χίῳ ἀποβιώσας Ζωρζῆς Δρομοκαΐτης, πλὴν τῶν 650,000 δραχ. ἃς ζῶν ἔτι εἶχεν ἀφιερώσει πρὸς ἵδρυσιν φρενοκομείου ἐν Ἀθήναις, ἐκληροδότησε προσέτι δραχ. 112,000 εἰς τὸ ἐνταῦθα ὀρφανοτροφεῖον τῶν κορασίων καὶ 960,000 δι' ἄλλους φιλανθρωπικοὺς σκοπούς. Πλὴν τούτων ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ ἐκληροδότησε περὶ τὰς 500,000 δραχμῶν εἰς διάφορα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος Χίου.

Ὁ ἐν Τάντᾳ τῆς Αἰγύπτου φιλόπατρις ὁμογενὴς κ. Ζ. Βασσάνης ἀπέστειλεν εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν 1,000 λίρας ἀγγλικάς.

Ὡσαύτως ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ οἱ ἐν Γιουργέβῳ ὁμογενεῖς προσήνεγκον φρ. 11,226, ἡ δὲ ἐν Πλοεστίῳ ἑλληνικὴ κοινότης φρ. 1,140.

Ἡ ἐν Αἰγίῳ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου δρ 400, συνδρομὴν αὐτῆς διὰ τὸ ἔτος 1880.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ ἐν Τριπόλει διδασκαλείου προσήνεγκον δρ. 150.

Ἡ ἐν Ἀθήναις οἰκία τοῦ κ. Schliemann.

Πόσα ἐδαπανήθησαν πρὸς κατασκευὴν τῆς οἰκίας τοῦ κ. Schliemann;

Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀποτείνουσι συχνάκις οἱ διαβαίνοντες διὰ τῆς λεωφόρου τοῦ Πανεπιστημίου καὶ θεώμενοι τὸ Ἰλίου Μέλαθρον μετὰ τῶν πομπηϊανῶν αὐτοῦ στοῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῆς στεφάνης αὐτοῦ ἀγαλμάτων. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν σκοπούντων νὰ οἰκοδομήσωσιν ἔχουσιν ἐνδιαφέρον νὰ μάθωσι τὰς δαπάνας, ἃς στοιχίζει ἡ οἰκία αὕτη, δημοσιεύω ἐνταῦθα ὡς ἀρχιτέκτων τοῦ μεγάρου, λαβὼν καὶ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ κτήτορος, κατάλογον τῶν δαπανηθεισῶν ποσοτήτων, καθόσον αὗται ἁρμόζουσιν ἐντελῶς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κυρίου τῆς οἰκίας, ὅπως ἐκ τῆς τελευταίον δημοσιευθείσης καὶ λίαν ἐνδιαφερούσης βιογραφίας αὐτοῦ καταφαίνεται.

Τὸ οἰκοδόμημα ἐσωτερικῶς διῄρηται ὡς ἑξῆς:

Ἐπὶ τοῦ ἄνω πατώματος ὑπάρχουσι δύο σπουδαστήριοι αἴθουσαι, ἔχουσαι βιβλιοθήκην 12 μέτρων μακρὰν καὶ 7 πλατεῖαν μετὰ στοᾶς πρὸ αὐτῆς κειμένης, καὶ ὡρισμένης πρὸς περιπατητικὴν μελέτην. Πρὸς δυσμὰς καὶ ἀνατολὰς κεῖνται αἱ αἴθουσαι, ἔνθα ἰδίως οἰκεῖ ἡ οἰκογένεια.

Τὸ κύριον πάτωμα εἶνε προωρισμένον ἀποκλειστικῶς πρὸς ὑποδοχὴν ἐπισκέψεων καὶ κατοικίαν τῶν ξενιζομένων. Πρὸ τῆς 12 μέτρα μακρᾶς κεντρικῆς αἰθούσης, ἥτις εἶνε κεκοσμημένη διὰ ζωοφόρου, ἐφ' ἧς παριστάνεται ἡ ἱστορία τῶν ἀνασκαφῶν κατὰ τὰς Μυκήνας καὶ τὴν Τροίαν, κεῖται ἡ κάτω ἀναπεπταμένη στοά. Αὕτη χρησιμεύει πρὸς τοποθέτησιν τῶν μουσικῶν, ὅταν δίδωνται χοροί, ὅτε τὰ μεταξὺ τῶν στηλῶν κενὰ κλείονται διὰ παραπετασμάτων. Οὕτω δὲ οἱ χορεύοντες δὲν ἐνοχλοῦνται ὑπὸ τῶν μουσικῶν, διότι ἀμφότερα τὰ μέρη χωρίζονται διὰ τῶν ἐξελισσομένων παραπετασμάτων, ἅτινα καθιστῶσι μὲν ἀκουστοὺς τοὺς μουσικούς, συγχρόνως δὲ καὶ ἀοράτους.

Εἰς τὸ ἰσόγειον εὑρίσκονται τὸ μουσεῖον καὶ τὰ δωμάτια διὰ τὰς οἰκιακὰς ἐνασχολήσεις.

Ἐνταῦθα σημειῶ ὀλίγους τινὰς ἐκ τῶν πολλῶν νεωτερισμῶν, οὓς φέρει ἡ οἰκία αὕτη, καὶ δι' ὧν διακρίνεται κατὰ τὴν οἰκοδομητικὴν τέχνην.

1. Ὅλον τὸ οἰκοδόμημα εἶνε ἐντελῶς ἠσφαλισμένον ἀπὸ τοῦ πυρός, διότι μόνον αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα εἰσὶ ξύλινα. Τὰ πατώματα συνίστανται ἐκ δοκῶν σιδηρῶν ἐγκλειομένων ἐντὸς θόλων ἐξ ὀπτοπλίνθων, ἐπ' αὐτῶν δὲ στηρίζεται δάπεδον ἐκ μωσαϊκοῦ, εἰς οὗ τὰ κοσμήματα ἔδωκα χαρακτῆρα ἐκ τῶν σχημάτων τῶν πλουσίων εὑρημάτων ἐν Τροίᾳ καὶ ἐν Μυκήναις.

Τὸ δῶμα (τεράτσα) ἐστρώθη ἐκ πλακῶν ἐξ ὑδραυλικῆς ἀσβέστου, αἵτινες μόναι ἀνθίστανται κατὰ τῶν ἐπιδράσεων τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ αἵτινες ἕνεκα τῆς πολυχρωμίας αὐτῶν παρέχουσι θέαν μεγάλου πολυχρόου τάπητος.

2. Ὅλα τὰ δωμάτια τῆς οἰκίας ἀνεμίζονται δι' ἰδίων μηχανημάτων. Ὁ μεμολυσμένος δηλ. ἀὴρ ἐξέρχεται δι' ὀπῆς τινος εὑρισκομένης ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἑκάστου δωματίου, διερχομένης δὲ διὰ διατρήτου τινὸς κοσμήματος, καὶ μεταβαίνει πρὸς ἀεριοῦχον τινὰ δεξαμενὴν ὑπὸ τὸ δῶμα· ὁ τρόπος δ' οὗτος ἀερισμοῦ ἐφαρμόζεται εἰς πάντα τὰ δωμάτια. Τὸ ἀνεμιστικὸν τοῦτο σύστημα δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν καὶ εἰς τὰς συνήθεις νέας οἰκοδομάς, ὧν αἱ δοκοὶ εἶνε ὅλως ἐκ ξύλου κατεσκευασμέναι. Ἐνταῦθα δὲ ἔχομεν καὶ ταύτην τὴν σπουδαιοτάτην ὠφέλειαν, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου προφυλάσσωμεν καὶ τὰ ξύλα ἀπὸ τῆς σήψεως.

3. Ὅλα τὰ φύλλα τῶν παραθύρων καὶ τῶν θυρῶν τῶν ἐξωστῶν φέρουσιν ἐξωτερικὰ συσπαστὰ καταβλήματα, ἅτινα, καὶ χωρίς τις νὰ ἀνοίξῃ τὸ παράθυρον, δύναται εἴτε νὰ συγκλείῃ ὡς στερεὰ φύλλα παραθύρων, ἢ νὰ τὰ μεταχειρίζεται ὡς τὰ συνήθη καταβλήματα, ἢ καὶ νὰ ἀνοίγῃ καθ' ὁλοκληρίαν. Τοιαῦτα καταβλήματα ἦσαν καὶ πρὶν γνωστά, ἀφ' ὅτου ὅμως διώρθωσα αὐτὰ καὶ ἁπλοποίησα, εἶνε τανῦν ταῦτα πολὺ προτιμότερα πάντων τῶν συνήθων καταβλημάτων, τῶν κοινῶς καλουμένων παντζουρίων ἢ περσικῶν παραθύρων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ νέα αὕτη τροποποίησις δὲν φέρει εἰσέτι ὄνομα, δίδομεν εἰς αὐτὰ τὸ ὄνομα Ἀθηναϊκὰ καταβλήματα.

Αἱ ἐξαίρετοι ξυλουργίαι ἐγένοντο ὑπὸ Ἀθηναίων τεχνιτῶν. Τὰ σιδηρᾶ κιγκλιδώματα καὶ αἱ σιδηραῖ κιγκλίδες τῶν ἐξωστῶν ἐτεχνουργήθησαν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις Πειραιῶς. Πιστὸς δὲ εἰς τὴν ἀνέκαθεν ἀρχήν μου παρεσκεύασα τὰ πάντα ἐξ ἐγχωρίου ἐργασίας, ὅπου τοῦτο ἦτο δυνατόν. Διὰ τὰ ἐκ μωσαϊκοῦ δάπεδα ἐκλήθησαν ἰταλοὶ τεχνῖται. Τὰ νέα κλεῖθρα ἦλθον ἐξ Ἀγγλίας, αἱ δὲ ἑστίαι ἐξ Ἀμερικῆς.

Διὰ τὴν κυρίαν οἰκοδομὴν ἐδαπανήθησαν τὰ ἑπόμενα ποσά:

Διὰ τὴν ἐκχωμάτωσιν καὶ τὸν ἐκβραχισμὸν τῶν ὑπογείων καὶ θεμελίων....	δρ.	5,652
Διὰ τὴν τοιχοποιΐαν καὶ τὴν θόλωσιν τῶν πατωμάτων..................	»	75,566,55
Διὰ τὰς ἐκ μαρμάρου ἐργασίας..........	»	70,557,90
Διὰ τὰ ἐπιχρίσματα....................	»	21,190,95
Διὰ τὰ παράθυρα, τὰς θύρας, τὰ περιβλήματα τῶν τοίχων, τὰς ἱματιοθήκας, κτλ.	»	35,236,95
Διὰ τὴν διακόσμησιν καὶ τὸν χρωματισμὸν τῶν θυρῶν, τῶν παραθύρων καὶ τῶν κιγκλίδων................	»	38,593
Εἰς ἐργασίαν ζωγράφου τοιχογραφιῶν...	»	8,500
Διὰ τὰ ἐκ χυτοῦ σιδήρου κιγκλιδώματα τῶν ἐξωστῶν κτλ..............	»	5,102
Διὰ τὸ ἐκ μωσαϊκοῦ δάπεδον πάντων τῶν χώρων..........................	»	20,201
Ἐπίστρωσιν δώματος (τεράτσας).......	»	5,900
Ὑλικὰ καὶ ἀμοιβὴ ἐργατῶν ἐν τῇ οἰκοδομήσει καὶ τῇ ἐπεξεργασίᾳ...........	»	21,825,75
Σιδηρουργικαὶ ἐργασίαι...............	»	18,697,15
Ἐργασίαι ἐξ ὀπτῆς γῆς	»	7,597,80
23 ἀγάλματα μετὰ τῶν ἐξόδων τῆς τοποθετήσεως..........................	»	8,963,80
Διὰ τὴν διοχέτευσιν τοῦ φωταερίου μετὰ τῶν λυχνιῶν..................	»	6,221,70
Διὰ σιδηρᾶς δοκοὺς τῶν πατωμάτων....	»	4,850
Ὑάλους παραθύρων	»	5,420
Ἑστίας κτλ.........................	»	12,500
Κλεῖθρα, λουτῆρας, διοχέτευσιν ὕδατος κλ.	»	12,669,75
Κοσμήματα ξύλινα καὶ γύψινα..........	»	2,660
Ἀνεμιστήρια κατασκευάσματα ὅλων τῶν χώρων..........................	»	4,335
Τὸ ὅλον	δρ.	392,241.

Τέλος διὰ τὰ παροικοδομήματα:

Εἰς ἐργασίαν μαρμάρου διὰ τὸ παρὰ τὸν κῆπον μικρὸν οἰκοδόμημα......... ..	»	4,000
Εἰς σιδηρᾶς κιγκλίδας, θύρας κτλ......	»	11,289
Πεζοδρόμιον, κλίμακας τοῦ κήπου, διευθέτησιν τοῦ κήπου..................	»	12,200
Τὸ ὅλον	δρ.	27,489

Digitized by Google

Ἐκ μεταφορᾶς δρ.	27,489
Οἰκοδομὴν τοῦ παροικοδομήματος καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ	» 19,920
Τὸ ὅλον δρ.	47,409

Ε. ΤΣΙΛΛΕΡ.

[Μετάφρ. ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Σπ. Μ.]

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Τῇ 27 Δεκεμβρίου (ν) ἐπὶ τοῖς γενεθλίοις τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἑωρτάσθη ἐπισήμως ἐν Besançon τῆς Γαλλίας, τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ πόλει, ἡ προσάρτησις ἐπὶ τῆς προσόψεως τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἶδε τὸ φῶς ὁ ἔνδοξος συγγραφεύς, μαρμαρίνης πλακὸς φερούσης ἐπιγραφὴν εἰς ἀνάμνησιν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην παρῆν πλὴν τῶν ἀρχῶν καὶ πλῆθος ἄπειρον λαοῦ, λόγοι ἀπηγγέλθησαν ἐγκωμιάζοντες τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ἐπιστολὴ δέ τις αὐτοῦ εὐχαριστήριος ἀνεγνώσθη ἐν μέσῳ ἐνθουσιωδῶν ἐπευφημιῶν τῶν περισταμένων· ἐν τέλει στέφανος χρυσοῦς ἀπετέθη ἐπὶ τῆς προτομῆς αὐτοῦ. Ἀποφάσει δὲ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῆς πόλεως Besançon τοῦ λοιποῦ ἡ πρὸ τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Οὐγκώ, διερχομένη ὁδὸς θὰ ὀνομάζεται διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

— Τὴν 23 Δεκεμβρίου τοῦ λήξαντος ἔτους ἐγένετο ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημείᾳ ἡ ἐπίσημος ὑποδοχὴ τοῦ νέου αὐτῆς μέλους Μαξίμου du Camp. Ὁ νέος ἀκαδημειακὸς κατέλαβε τὴν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ ἕδραν τοῦ ἀποθανόντος Saint-René Taillandier, ὃν κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐνεκωμίασε διὰ τοῦ εἰσιτηρίου αὐτοῦ λόγου. Εἰς αὐτὸν δ' ἀπήντησεν ὁ ἀκαδημειακὸς Caro, ὁμιλήσας περὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ φιλολογικοῦ του ἐν γένει σταδίου.

— Ἐν τῷ τεύχει τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων» τῆς 1 Ἰανουαρίου 1881 ἤρξατο δημοσιευομένη ἀνέκδοτος ἀλληλογραφία τῆς Γεωργίας Σὰνδ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Maurice Σάνδ.

— Ρωσσική τις ἐφημερὶς ἀγγέλλει τὴν ἀνακάλυψιν ἔργων ἀνεκδότων τοῦ Βολταίρου. Εἶνε δὲ ταῦτα ἀνταποκρίσεις τοῦ Βολταίρου πρὸς τὸν Teplow, τὸν γραμματέα τῆς αὐτοκρατείρας Αἰκατερίνης τῆς Β'. Τὰ πολύτιμα χειρόγραφα, ὧν ἡ δημοσίευσις δὲν ἐπετράπη μέχρι τοῦδε, φυλάττονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ κτήματος Moldawan, ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ Orel τῆς Ρωσσίας.

— Ὁ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ διάσημος φωτογράφος Sarony προσήνεγκεν εἰς τὴν Sarah Bernhardt 8,000 φρ., ὅπως τῷ παραχωρήσῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδώσῃ εἰς πώλησιν ἀντίτυπα τῆς φωτογραφίας αὐτῆς κατὰ τὴν ἐν Ἀμερικῇ διαμονήν της.

— Ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη πρό τινος ἐν τῷ Δελτίῳ πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν διόρυξιν ὑποβρυχίου σύριγγος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας χάριν τῆς συγκοινωνίας. Αἱ ἀποπειρατήριοι αὗται ἔρευναι ἀπῄτησαν οὐκ ὀλίγον χρόνον καὶ δαπάνας οὐ μικράς. Εἰς τὸν κ. Larousse, μηχανικὸν ὑδρογράφον, γνωστὸν ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ὀρυχὴν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Σουέζ, ἀνετέθη τὸ ἔργον τοῦ νὰ ἐξερευνήσῃ τὸν πυθμένα τῆς Μάγχης, ὅπως ἐξακριβώσῃ τὸ σχῆμα καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους. Πρὸς τοῦτο ὁ μηχανικὸς οὗτος ἐξετέλεσε πολλὰς βολιδοσκοπήσεις εἰς διάφορα μέρη τοῦ πορθμοῦ, πρός τε τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν ἀγγλικὴν παραλίαν.

Ἐν τοῖς γαλλικοῖς ὕδασιν ἐπὶ διαστήματος 28 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἐξετέλεσε 1,525 βολιδοσκοπήσεις, καὶ ἀνέσυρεν 753 δείγματα τοῦ ἐδάφους, ἐξ ὧν, καταταχθέντων μετὰ προσοχῆς, ὡδηγήθη εἰς προσδιορισμὸν τῆς ἐκτάσεως, ἣν κατέχει τὸ κρητιδῶδες ἔδαφος, καὶ ἐκείνης, ἐφ' ἣν ἐκτείνεται τὸ ἀργιλῶδες.

Αἱ ἐργασίαι αὗται ἐπανελήφθησαν πολλάκις, γενομένων πλείστων καὶ πυκνῶν βολιδοσκοπήσεων καὶ ἀνασυρθέντων ὑπὲρ τῶν 3,000 γεωλογικῶν δειγμάτων πρὸς ἀκριβῆ μελέτην τοῦ πυθμένος. Ἐγένοντο δὲ αἱ ἔρευναι κατὰ γραμμὰς παραλλήλους πρὸς τὰς δύο ἀκτὰς καὶ ἀπεχούσας ἀλλήλων 250 μέχρι 300 μέτρων.

Τὸ πλάτος τοῦ πορθμοῦ μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων τῆς σχεδιαζομένης σύριγγος, τουτέστι μεταξὺ Sangatte παρὰ τὸ Καλαὶ καὶ τοῦ ὅρμου Sainte-Marguerite παρὰ τὸ Δοῦβρον, εἶνε περίπου 35 χιλιομέτρων.

Κατὰ τὰ ἐξαγόμενα τῶν ἐργασιῶν τούτων ἡ ἐπιτυχία τοῦ μελετωμένου μεγάλου ἔργου θεωρεῖται ἀναμφίβολος. Ἡ σύριγξ θὰ ἔχῃ μῆκος 36 χιλιομέτρων, καὶ θὰ διέρχεται διὰ στρώματος γῆς κρητιδώδους ξηρᾶς καὶ συνεχοῦς, θὰ ὀρυχθῇ δὲ εἰς βάθος τὸ πολὺ ἑβδομήκοντα μέτρων ὑπὸ τὸν πυθμένα τοῦ πορθμοῦ, ὅπως ὑπάρχῃ ἡ ἀναγκαία στέγη κατὰ τῶν ὑδάτων.

Συντελουμένης τῆς σύριγγος, ἡ ἐκ Παρισίων ἁμαξοστοιχία ἅμα φθάνουσα εἰς Sangatte θὰ εἰσδύῃ ὑπὸ τὴν γῆν, ἔπειτα δὲ τρέχουσα ὑποκάτω τῶν κυμάτων τῆς Μάγχης θὰ προσαναβαίνῃ τὸ ἐπικλινὲς ἔδαφος, καὶ θὰ ἐξέρχεται εἰς τὸν ὅρμον Sainte-Marguerite, εἰς ἀπόστασιν ἓξ χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ Δούβρου.

Ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν μηχανικῶν ἡ σύριγξ δύναται νὰ συντελεσθῇ ἐντὸς τεσσάρων ἐτῶν, ὑποκινητὴς δὲ τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως εἶνε ὁ Lavalley, ὁ διάσημος μηχανικὸς τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ.

— Ἐπερατώθη ἡ κατάταξις τοῦ ἐν Μυκόνῳ ἱδρυθέντος μουσείου τῶν Δηλιακῶν ἀρχαιοτήτων ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Καββαδία. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ καταλόγου ἀνῆλθεν εἰς 1,762 ἔργα, ἐξ ὧν ἔργα πλαστικῆς 246, ἀρχιτεκτονικῆς 56, ἐπιγραφαὶ 1,030, χαλκᾶ 53 καὶ πήλινα 375, ἐξ ὧν 220 ἐνεπίγραφοι λαβαὶ ἀμφορέων. Ἐκ τῶν ἔργων τῆς πλαστικῆς 27 μὲν εἶνε τέχνης ἀρχαϊκῆς, 10 τῆς ἀκμῆς τῆς τέχνης, 107 δὲ τῆς παρακμῆς καὶ 99 τεμάχια πλαστικῶν ἔργων.

— Ἐν Βραΐλᾳ τῆς Ῥωμουνίας ἤρξατο ἐκδιδόμενον δὶς τοῦ μηνὸς περιοδικὸν σύγγραμμα «Ἡ Γλαύξ» ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Σ. Πέρβελη.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἐν Μυτιλήνῃ ἔκδοσις μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Σαπφώ».

ΒΙΒΛΙΑ

2288. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 11 Ἰανουαρίου 1881. Ἀριθ. 263 (211). **Λεπτὰ 20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κὺρ Δούκα. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σ. Σούτσου). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1858.

91 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 3 Ἰανουαρ. (ἑ. ν.) 1881.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς **17** σειραί:

104 366 428 525 759 796 806 1035 1680
2251 2376 2647 3010 3549 3616 3632 4037

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
104	8	1000	806	58	400	3010	33	30000
	94	400		78	400		40	400
366	18	1500	1035	10	400		87	1000
	46	400		12	400	3549	13	400
428	—	—		73	400	3616	16	400
525	20	400		100	5000		32	400
	50	400	1680	—	—		37	15000
759	13	2000	2251	98	400		43	400
	16	400	2376	25	400	3632	13	400
	30	400		72	400		20	400
	50	400		80	400		58	1000
796	11	400		89	400		99	400
	31	400	2647	32	200000	4037	25	400
	69	400		50	400		35	400
	75	2000		98	400		38	400
	78	1500	3010	14	1000		63	400
806	29	400		29	400		96	5000

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1651) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν ἐνεργηθήσεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου 1881. — Ἡ ἑπομένη κλήρωσις γενήσεται τῇ 2 Μαΐου 1881.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

8 Ἰανουαρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 8 Ἰανουαρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 282
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 390
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 195
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 392

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,165
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	172 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	116 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	72
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	115

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 29.60.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. —Ἐμπ. 3μ. δρ. 117

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.75
Λίρα Στερλίνα	,,	29.85
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν Πεντάφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 79 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (7 Ἰανουαρίου) Ἐμ. 29.65-30.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (16 Δεκεμβρίου) ,, 29.30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (7 Ἰανουαρ. ἐ. ν.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	87 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	237
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	104
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/2
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 95 -23.10.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 14 Ἰανουαρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.65
Παρισ τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (7 Ἰανουαρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 φρ. 25.26-25.31
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Ι. Σ. Ἀθήνας. Ὁ κ. Π. Δ. παρέδωκεν ἡμῖν τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς σας διὰ τὸ 1881, τὴν δὲ οἰκείαν ἀπόδειξιν ἀπεστείλαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ διανομέως μας. — κκ. Γ. Κ, Π. Ν. Π. καὶ Κ. Δ. Κ. Πάτρας, Η. Α. Φ. καὶ Καν Ι. Ν. Δ. Ἀργοστόλιον, Ε. Γ. Β. Χαλκίδα, Ν. Σ. Ν. Κάρυστον. Ἐλήφθησαν. —κ. Σ. Ι. Π. Σύρον. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» διὰ τὰς ἐπαρχίας εἶνε φράγκα 12 καὶ οὐχὶ 10. Παρακαλεῖσθε λοιπὸν ὅπως μᾶς ἀποστείλετε καὶ τὰ ἐλλείποντα δύο πρὸς συμπλήρωσιν. Τὸ φύλλον θὰ σᾶς ἀποστέλλεται τοῦ λοιποῦ τὴν Κυριακὴν ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης ἀλλαγῆς τοῦ δρομολογίου τῶν αὐστριακῶν ἀτμοπλοίων. — κ. F. et Cie Πάτρας. Συνεμορφώθημεν πρὸς τὴν ἐπιστολήν σας. — κ. *Ν. Ἀθήνας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ κάλλιτερον, νομίζομεν, εἶνε νὰ τὴν προσαγορεύετε «Madame», ὅπερ εἶνε τὸ ὄνομα τῶν πόθων καὶ τῶν ὀνείρων της, ἐνῷ τὸ ὄνομα «Mademoiselle» εἶνε ὁ ἐφιάλτης ὁ βασανίζων αὐτὴν κατὰ πᾶσαν στιγμήν.—κ. Κ. Μ. Κ. Πειραιᾶ. Παρακαλεῖσθε νὰ ἀποστείλετε ἡμῖν καὶ τὰς λύσεις. Διότι ἄλλως δὲν δυνάμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ σταλέντα αἰνίγματα.— κ. Π. Μ. Μ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Οἱ ζητηθέντες δύο τόμοι ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην. Εὐαρεστήθητε, παρακαλοῦμεν, νὰ ἀπευθύνετε τοῦ λοιποῦ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν «Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας» τὴν σημείωσιν τοῦ Χρηματιστηρίου τῆς πόλεώς σας, ἣν πρὸ καιροῦ ἔχετε τὴν καλωσύνην ν' ἀποστέλλετε πρὸς τὸν κ. Π. Δ. — κ. Α. Β. Ἀθήνας. Τὸ νεώτερον μυθιστόρημα τοῦ Ebers εἶνε τὸ πρὸ μηνὸς περίπου ἐκδοθὲν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ αὐτοκράτωρ», οὗ τινος σκηνὴ καὶ πάλιν εἶνε ἡ Αἴγυπτος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ. — Καν Α*. Ἀθήνας. Τὰ μαγικὰ χειρόμακτρα, περὶ ὧν καθ' ἑκάστην, ὡς λέγετε, ἀναγινώσκετε εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τοῦ συρμοῦ», εἶνε βαμβάκινα χειρόμακτρα ἐρυθροῦ χρώματος, μὲ τὰ ὁποῖα στεγνὰ τρίβων τις οἱονδήποτε σκεῦος ἐκ μετάλλου ἀποδίδει εἰς αὐτὸ τὴν προτέραν του στιλπνότητα. Ἰδοὺ τὸ μυστήριον τῶν μαγικῶν τούτων χειρομάκτρων. Εἶνε βαμβακερὰ καλικούτεια (δηλ. ἐκ τῆς ἰνδικῆς πόλεως Καλικούτης), ἄψητα, ποτισμένα μὲ σάπωνα τῆς Μασσαλίας ὁμοῦ καὶ μὲ τριπολῖτιν (tripoli) λευκήν, καὶ κοκκινισμένα δι' ὀλίγης κοραλίνης ἐρυθρᾶς, διαλελυμένης εἰς οἰνόπνευμα· ἐντὸς δὲ τῆς σκευασίας ταύτης βαπτίζονται τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος τεμάχια τοῦ ὑφάσματος, καὶ ἀκολούθως ἀφίνονται νὰ στεγνώσουν. Μόνον τὸ μίγμα τοῦ σάπωνος καὶ τῆς τριπολίτιδος ἀποδίδει εἰς τὰ μετάλλινα ἀντικείμενα τὴν στιλβηδόνα, τὸ χρῶμα δὲ εἶνε ἀδιάφορον, διότι ἐὰν τὴν κοραλίνην ἀντικαταστήσῃ τις μὲ ἄλλα χρώματα, ἔχει χειρόμακτρα κυανᾶ, πράσινα κτλ. — κ. Ν. Ξ. Α. Ἐλήφθη σημείωσις.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.— Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[8 Ἰανουαρίου (Πέμπτη) 1880]

Τὴν Πέμπτην τὰ διάφορα ἐν Ἀθήναις πεζικὰ τάγματα συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως, ἔνθα ἐξετέλεσαν γυμνάσια ταξιαρχίας, εἰς ἃ ἤρξατο ἐκγυμναζόμενος ὁ στρατός. Μικρὸν μετὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν σωμάτων προσῆλθε καὶ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, φέρων στολὴν στρατηγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, παρακολουθούμενος δὲ ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ αὐτοῦ κ. Δ. Κριεζῆ, πλωτάρχου. Ἡ Α. Μ. παρέμεινεν ἐπὶ μακρὸν, μετὰ προσοχῆς παρακολουθῶν τὰς ἀσκήσεις, ἐξ ὧν πάντες εὐαρέστους ἀπεκομίσαντο ἐντυπώσεις. Ὁ στρατὸς ἐπεδείξατο μεγάλην ἐπίδοσιν εἰς τὰς συνθέτους ταύτας ἀσκήσεις, ἐπανῆλθε δὲ εἰς τὰ ἴδια τὴν 6 μ. μ. ὥραν. Κατὰ τὰ γυμνάσια παρῆν ἐφ' ἁμάξης καὶ ὁ Γάλλος ναύαρχος κ. Lejeune.—Τὴν παρελ. ἑβδομάδα ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ συνταγματάρχης καὶ πρώην ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν τῆς Σερβίας Νίκολιτς, κομιστὴς τοῦ ἀπονεμομένου τῇ Α. Μ. τῷ βασιλεῖ μεγαλοσταύρου τοῦ τάγματος τοῦ Τάκοβ, ὃν καὶ ἐνεχείρισε κατὰ τὴν 1 τοῦ ἔτους τὴν 2 μ. μ. ὥραν. Κατὰ τὴν εἰθισμένην διατύπωσιν τῆς προσφορᾶς παρῆν ὁ κ. πρωθυπουργὸς καὶ ὁ παρεπιδημῶν ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ἐν Σερβίᾳ κ. Ν. Π. Δεληγιάννης· ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Σερβίας προσεφωνήσατο τὰ εἰκότα. Μικρὸν δὲ πρὶν ἢ οὗτος παραστῇ πρὸ τοῦ βασιλέως, μεταβὰς παρὰ τῷ κ. προέδρῳ καὶ ὑπουργῷ τῶν ἐξωτερικῶν ἐνεχείρισεν αὐτῷ τὸν σερβικὸν μεγαλόσταυρον. Ὁ Σέρβος ἀντιπρόσωπος παρεκάθησεν ἐν τῷ κατὰ τὴν 1 τοῦ ἔτους δείπνῳ τῶν ἀνακτόρων. — Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εὑρισκόμενοι βουλευταὶ εἰδοποιήθησαν τηλεγραφικῶς παρὰ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, ἵνα πρὸ τῆς 15 ἱσταμένου ἐπανακάμψωσιν ἐνταῦθα, ὅπως ἡ Βουλὴ ἐπαναλάβῃ ἐγκαίρως τὰς ἐργασίας αὐτῆς. — Τὴν Τετάρτην ὁλόκληρος ἡ πρώτη ἱππαρχία, ἐκ τεσσάρων ἰλῶν συγκειμένη, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τοῦ ταγματάρχου κ. Π. Μαυρομιχάλη ἐξῆλθεν εἰς στρατιωτικὸν περίπατον. Ἡ ἱππαρχία κατηυθύνθη πρῶτον εἰς Φάληρον, ἐκεῖθεν δὲ διὰ τοῦ Πειραιῶς ἐπορεύθη εἰς Δαφνίον, ὅθεν περὶ τὴν ἑσπέραν ἐπανῆλθεν εἰς τὸν στρατῶνά της. Οἱ στρατιῶται ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὴν τροφήν των καὶ πάντα τὰ πρὸς καταυλισμὸν χρήσιμα. — Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κατὰ τὴν Ἀττικὴν στρατοῦ ὑποστρατήγου κ. Β. Πετμεζᾶ, τέσσαρα τῶν ἐνταῦθα ἑδρευόντων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ, τὸ 8, 9, 11 καὶ 20, ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως ἐποιήσαντο ἔναρξιν γυμνασίων ταξιαρχίας, τὸ γενικὸν πρόσταγμα ἔχοντος τοῦ διοικητοῦ τοῦ 9 τάγματος κ. Μπὸν, ὡς ἀρχαιοτέρου. Τὰ γυμνάσια διήρκεσαν ἀπὸ τῆς ὥρας 2 μέχρι τῆς 4, ἐξετελέσθησαν δὲ μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. — Ἐν τῇ μεγάλῃ οἰκίᾳ Β. Μελᾶ ἤρξατο ἀπὸ τῆς προχθὲς ἔκθεσις ἔργων ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς. Ἡ ἔκθεσις αὕτη περιλαμβάνουσα πολλὰ καὶ ἄξια λόγου ἔργα τέχνης, διωργανώθη πρὸ ὄφελος τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ», ὁρισθείσης μιᾶς νέας δραχμῆς ὡς τιμῆς εἰσόδου. Τὴν ἔκθεσιν ἐπεσκέψαντο ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ Γάλλου ναυάρχου Lejeune, παραμείναντες εἰς αὐτὴν ἐφ' ἱκανὴν ὥραν. — Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν παραγγελθέντων ἐσχάτως τορπιλλοφόρων, συγκαταριθμοῦνται καὶ ἓξ τοιαῦτα συστήματός τινος ῥωσσικοῦ, «τορπίλλη πολύκροτος» ὀνομαζομένου. Τὰ πλοῖα ταῦτα πλέουσιν εἰς μακρὰς ἀποστάσεις, περιλαμβάνουσι μέγα ποσὸν γαιανθράκων, ἔχουσι ταχύτητα 22 ναυτικῶν μιλίων καθ' ὥραν, καὶ φέρουσιν ἰσχυρότατον καὶ καταστρεπτικώτατον ὁπλισμὸν τορπιλλῶν, ἔχουσι δὲ μῆκος 100 ποδῶν, πλάτος 12 $^1/_2$ καὶ βάθος 3 $^1/_2$. Ὁ ὁπλισμὸς αὐτῶν γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συστήματος τῶν τορπιλλῶν Οὐάιτχετ, αἵτινες ἐκσφενδονίζονται διὰ δύο ὑποβρυχίων μηχανισμῶν, κατὰ τὴν πρῶραν τοῦ πλοίου τεθειμένων, ἐν ἑκάστῃ τῶν ὁποίων τίθενται δύο τορπίλλαι τοῦ εἰρημένου συστήματος. — Ὁ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργὸς κ. Μπούμπουλης ἐσύστησεν ἐπιτροπὴν ἐκ πολλῶν προσώπων, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέθηκε νὰ ἐξετάσῃ τὰς αἰτίας τῆς καταπτώσεως τῆς ἡμετέρας ἐμπορικῆς ναυτιλίας, καὶ νὰ ἐξεύρῃ ἅμα τὸν τρόπον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἅμιλλα αὐτῆς πρὸς τὴν ναυτιλίαν τῶν ἄλλων ἐθνῶν. —Ἅπας ὁ ἐξαχθεὶς τοῦ λιμένος Πατρῶν σταφιδόκαρπος κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος ἀνέρχεται εἰς 67,602,421 λίτρας. — Ἐν Μεσολογγίῳ ηὐτοκτόνησε λοχαγός τις τοῦ πεζικοῦ. — Ἐν Ἄνδρῳ εὑρέθη νεκρὰ ἡ σύζυγος ἀθιγγάνου τινὸς, φέρουσα τραύματα εἰς τὸν θώρακα καὶ τὴν κοιλίαν. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ σύζυγός της ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐκ ζηλοτυπίας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1334.

Εὑρὲ τρεῖς ἀριθμοὺς, τῶν ὁποίων ὁ μεγαλίτερος καὶ ὁ μέσος προστιθέμενοι ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὸ τετραπλάσιον τοῦ μικροτέρου, τὸ ἄθροισμα τοῦ μέσου καὶ τοῦ μικροτέρου ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν μεγαλίτερον, καὶ τὸ γινόμενον τῶν τριῶν ἐπ' ἀλλήλους εἶνε 30,000.

1335.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος ἀνάγνωθι συνήθη τινὰ παροιμίαν.

• • • • •			•
• •			•
• • • •	• • •	•	•
•		• •	• •
• •	•		• •
			• •

Σημείωσις.—Τὰ μὲν 24 τετραγωνίδια, ὁριζοντείως λαμβανόμενα, παριστάνουσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, αἱ δὲ ἐν αὐτοῖς στιγμαὶ δεικνύουσι ποσάκις τὸ διὰ τοῦ τετραγωνιδίου σημαινόμενον γράμμα λαμβάνεται ἐν τῇ ζητουμένῃ παροιμίᾳ.

1336.

Εἶμ' ἀπάτητον πεδίον κ' ἐν τοσούτῳ μὲ ὀργόνουν,
Πλὴν ἐπάνω μ' οὔτε χόρτα οὔτε ἄκανθαι φυτρόνουν.
Ὅ,τι ἐξεμῶ πρὸς χρῆσιν καὶ ὑγείαν τῶν ἀνθρώπων,
'Σ τ' ὄνομά μου, ὡς ἐν θήκῃ, τὸ εὑρίσκεις δίχως κόπον.

1337.

Je fais sur mes trois pieds souffrir le grand seigneur;
Aussi l'humble artisan, peut-être toi, lecteur.
Retourne-les ; alors je deviens un écueil,
Qui souvent du marin a causé plus d'un deuil.

ΛΥΣΕΙΣ

1329.

Τὰ ὠὰ ἦσαν 7. Ἔλαβε δὲ ὁ μὲν πρῶτος τὸ ἥμισυ αὐτῶν, 3 $^1/_2$, καὶ τὸ ἥμισυ ἑνὸς ὠοῦ, ἤτοι ἐν ὅλῳ 4. Ὁ δεύτερος ἔλαβε τὸ ἥμισυ τῶν ὑπολειφθέντων ὠῶν, ἤτοι 1 $^1/_2$, καὶ τὸ ἥμισυ ἑνὸς ὠοῦ, δηλαδὴ 2 ὠά. Ἔμεινε λοιπὸν διὰ τὸν τρίτον 1 ὠὸν, καὶ οὕτω ἔγεινεν ἡ διανομὴ χωρὶς οὐδὲν τῶν ὠῶν νὰ θραυσθῇ.

1330.

Ἐξ ὅλων τῶν βιαίων παθῶν τὸ μᾶλλον τὰς γυναῖκας μὴ ἀσχημίζον εἶνε ὁ ἔρως.

1331.

Χάρτης-Ἄρης.

1332.

			Ο			
		Ρ	Ι	Σ		
	Ρ	Α	Κ	Ο	Σ	
Ο	Ι	Κ	Τ	Ρ	Ο	Σ
	Σ	Ο	Ρ	Θ	Σ	
		Σ	Ο	Σ		
			Σ			

1333.

A	M	I
M	E	R
I	R	E

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 212. — 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Τὰ τέκνα τῆς μακαρίτιδος Μαρίας Παρασκευαΐδου ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτῆς ἀπέστειλαν εἰς τὰ ἐν Πάτραις φιλανθρωπικὰ καταστήματα τὰ ἑξῆς ποσά: Ὑπὲρ τοῦ Πτωχοκομείου δρ. 500, τοῦ Νοσοκομείου δρ. 250, τοῦ Βρεφοκομείου δρ. 200, ἀνὰ δρ. 50 εἰς δύο Μονὰς καὶ διαφόρους ναοὺς τῆς πόλεως.

Εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ἀπέστειλαν φρ. 300 τρεῖς τῶν ἐν Πλοεστίῳ Ἑλλήνων.

Ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν πολλοὶ τῶν δήμων Εὐβοίας προσήνεγκον διάφορα ποσὰ ὡς συνδρομὴν αὐτῶν κατὰ τὸ 1881.

Καλλιτεχνικὴ ἐν Ἀθήναις ἔκθεσις.

Κατὰ τὰς παρελθούσας δύο ἑβδομάδας τὸ κοινὸν τῶν Ἀθηνῶν προσεκλήθη νὰ παρασταθῇ ἐπὶ μικρᾷ πληρωμῇ εἰσόδου, ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὁρισθείσῃ, εἰς ἔκθεσιν εἰκόνων ἐλαιογραφικῶν καὶ ὑδρογραφικῶν καί τινων ἔργων γλυπτικῶν ἐν τῇ μεγάλῃ οἰκίᾳ τοῦ κ. Βασιλείου Μελᾶ.

Εἰς τὰς μεγάλας εὐρωπαϊκὰς πόλεις τοιαῦτα θεάματα, ἀσκοῦντα τὸν ὀφθαλμὸν τῶν πολιτῶν, ἐμπνέοντα αὐτοῖς καλαισθησίαν καὶ γνῶσιν τῆς τέχνης, ὑψοῦντα τὴν διάνοιαν αὐτῶν ὑπὲρ τὰς συνήθεις τοῦ καθημερινοῦ βίου ἐργασίας, ἐξευγενίζοντα τὸ ἦθος, εἶνε συνηθέστατα, συντελοῦσι δ' ἐκεῖ πρὸς συρροὴν τοῦ πλήθους καὶ ἐπίσημοί τινες τελεταί, προκηρύξεις, λόγοι καὶ τὰ τοιαῦτα. Καὶ ἐν Ἀθήναις δέ, ἔνθα δὲν ὑπάρχει μουσεῖον τῶν ὡραίων τεχνῶν, ἄλλοτε, καὶ δὴ πρὸ τοῦ 1862, ἐτελεῖτο φαιδρὰ τελετὴ ἐν τῷ σχολείῳ τῶν τεχνῶν, καλοῦσα τοὺς φιλομούσους εἰς τὴν διανομὴν τῶν βραβείων τῶν ἐν αὐτῷ ἀριστευσάντων σπουδαστῶν. Παρίστατο δὲ κατὰ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν ὁ ἡγεμὼν ἐν πομπῇ, οἱ ὑπουργοί, οἱ ἐν τέλει πάντες καὶ πλῆθος λαοῦ πάσης τάξεως, συνωστιζόμενον εἰς τοὺς διαδρόμους καὶ τὴν αἴθουσαν τῶν ἀγαλμάτων, ἐν ᾗ ἐξεφωνεῖτο λόγος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ, εἶτα δὲ διεσκορπίζετο τὸ πλῆθος εἰς τὰς αἰθούσας τῆς σχολῆς, ἐν αἷς ἦσαν ἐκτεθειμένα φιλοκάλως τὰ ποικίλα ἔργα τῶν μαθητῶν καὶ ἕτερα ἔργα ἀρχαῖα καὶ νέα ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς.

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἀπὸ τοῦ 1862 διεγράφη ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἑορτῶν, ἐστερήθη δὲ τὸ κοινὸν τοῦ ἠθικοῦ προγεύματος, ὅπερ ἐκεῖ παρετίθετο αὐτῷ, οὐδὲ ἀναπληροῖ ταύτην ἡ κατὰ τετραετίαν ἢ ὀκταετίαν γινομένη ἔκθεσις τῶν Ὀλυμπίων.

Μετὰ παρέλευσιν δὲ μόνον πολλοῦ χρόνου τῇ εὐγενεῖ πρωτοβουλίᾳ τοῦ κ. Μιχαὴλ Μελᾶ, θιασώτου τῶν ὡραίων τεχνῶν, κατηρτίσθη, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ συλλογῆς συνδρομῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἔκθεσις καλλιτεχνικὴ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐν Ἀθήναις ἐν ἰδιωτικοῖς οἴκοις καλλιτεχνημάτων διασήμων Εὐρωπαίων καὶ Ἑλλήνων τεχνιτῶν, ἅτινα προθύμως παρέσχον τῇ αἰτήσει τοῦ κ. Μιχ. Μελᾶ οἱ κάτοχοι αὐτῶν, γυμνώσαντες χάριν τοῦ κοινοῦ προσωρινῶς τὰς αἰθούσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πολυτίμου τούτου καὶ ἀληθοῦς στολισμοῦ. Παρίστατο δὲ ἐν τῇ ἐκθέσει ἀδιαλείπτως ὁ κ. Μιχ. Μελᾶς ὡς ἐξηγητὴς τῶν ἐκτεθειμένων ἔργων, παρευρίσκοντο δὲ ἀξιεπαίνως πάνυ καὶ εὐγενεῖς Κυρίαι, μέλη τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, παρὰ τὴν χρηματοδόχον κάλπην ἱστάμεναι.

Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἐξετέθησαν ἔργα ζωγραφικῆς καί τινα γλυπτικῆς Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν καὶ Εὐρωπαίων, ἐγένετο δὲ ἡ τοποθέτησις αὐτῶν εἰς τέσσαρας συνεχομένας αἰθούσας μετὰ φιλοκαλίας καὶ προσοχῆς ὡς πρός τε τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν θέσιν.

Ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ἔργων ἦσαν ἐκεῖ ἀνηρτημένοι πίνακες τοῦ ἐν Μονάχῳ κ. Νικ. Γκύζη, οἱ ἀρραβῶνες, ἔργον τῶν ἀρίστων τοῦ ζωγράφου τούτου, καρποὶ (μῆλα) καὶ προσωπογραφίαι τινές, ὧν μία παρίστα μαῦρον γελῶντα.

Πλειότεροι πίνακες ἦσαν τοῦ κ. Νικηφόρου Λύτρα, καθηγητοῦ τῆς ζωγραφικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν τεχνῶν. Τοῦ ζωγράφου τούτου ἐξετέθησαν τὰ κάλανδα, ἡ αἰχμάλωτος, ὁ Κανάρης ἐν λέμβῳ ἐνθουσιωδῶς βλέπων τὴν πυρπόλησιν τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος, χήρα ῥάπτουσα τὴν παραμονὴν ψυχοσαββάτου τὸ πένθιμον αὐτῆς φόρεμα, τὸ φίλημα, γυνὴ ἐκφράζουσα διὰ πτώσεως τὴν τετρυπημένην στάμνον της, καὶ Ψαριανὴ γυνὴ ἀποτίλλουσα λευκὸν ἀλέκτορα.

Τοῦ ἐν Μονάχῳ ἐπίσης διαμένοντος Ἕλληνος Βολονάκη εὑρίσκοντο πολλαὶ εἰκόνες παριστῶσαι ναυτικὰς ὑποθέσεις, ἐν αἷς κυρίως ὁ ζωγράφος οὗτος εὐδοκιμεῖ.

Ἐξετέθησαν ὡσαύτως εἰκόνες τοῦ κ. Πανταζῆ, σκηνογραφία τοῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀγυιόπαις (μάγκας) τῶν Ἀθηνῶν τρώγων ὑδροπέπονα, καὶ σκηνογραφία Φαλήρου.

Ὁ κ. Δεμπέσης ἐξέθηκε σκηνογραφίαν τοῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου, αὐλὴν οἰκίας ἀλβανικῆς, ἐσωτερικὸν χωρικῆς οἰκίας, καὶ Σαλαμινίας γυναῖκας.

Ὁ κ. Δοόσας προσωπογραφίας καὶ ἄλλα τινὰ ἄλλα.

Ἔργα γλυπτικῆς ἐξέθηκαν ὁ κ. Ἰω. Βιτσάρης Αἰθίοπα καθήμενον χαμαί, εἰς ὃν διακρίνεται πρὸ πάντων ἡ κατὰ τέχνην ἀκριβὴς σπουδὴ τῆς φύσεως, ὁ κ. Δ. Φιλιππότης παῖδα κρούοντα πηλίνην χρηματοθήκην (κουμπαρᾶν), ὁ κ. Βροῦτος τὸ πνεῦμα τοῦ Κοπερνίκου, οἱ ἀδελφοὶ Φυτάλαι καὶ ἄλλοι τινὲς μικρότερα ἔργα.

Περιττὸν νομίζομεν ἐπὶ τῶν ἔργων τούτων νὰ φέρωμεν κρίσεις καὶ καταδείξωμεν τὴν περὶ τὴν τέχνην μείζονα ἱκανότητα τούτων ἢ ἐλάσσονα ἐκείνων τῶν τεχνιτῶν. Ἄλλως δὲ περὶ τῶν ἔργων τούτων ἐγράφησαν ἄλλοτε κρίσεις· γνωστὸν δὲ ὅτι οἱ ἀρχαιότεροι Ν. Γκύζης, Ν. Λύτρας καὶ Βολονάκης θεωροῦνται τὰ νῦν ὡς οἱ κάλλιστοι τῶν Ἑλλήνων ζωγράφων, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν πολλάκις ἐβραβεύθησαν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἐκθέσεσιν. Οἱ λοιποὶ δὲ νεωστὶ ἐξ Εὐρώπης ἐλθόντες φαίνονται ἐκ τῶν ἐκτεθεισῶν εἰκόνων ὅτι ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς ἀρετὰς τεχνίτου καὶ τὰ σπέρματα μελλούσης ἀφθονωτέρας καὶ τελειοτέρας καρποφορίας, ἣν θέλει ἀναδείξει καὶ πλουτίσει ἡ ἀδιάλειπτος καλλιέργεια τῆς τέχνης. Ἐν γένει μόνον παρατηροῦμεν ὅτι τὰ ἐκτεθέντα ἔργα τῶν Ἑλλήνων τεχνιτῶν, ἅτινα δὲν εἶνε τὰ μόνα αὐτῶν, διότι πολλὰ ἄλλα ἐπωλήθησαν εἰς Εὐρώπην, τινὰ δὲ καὶ εἰς ὑπερόγκους τιμάς, μαρτυροῦσαι τὴν τεχνικὴν αὐτῶν ἀξίαν, ἐμφαίνουσιν ὅτι ἡ ζωγραφικὴ καὶ γλυπτικὴ ἐν Ἑλλάδι ἐποιήσαντο μεγάλας προόδους· ἤθελον δ' ἔτι μᾶλλον προαχθῇ, ἂν ἐτύγχανον μείζονος προστασίας παρά τε τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ἂς προσθέσωμεν δὲ καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων.

Εἶνε δὲ ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως ὅτι ἰδίως ἡ τέχνη ἀπαιτεῖ ἰδιάζουσάν τινα προστασίαν ὅπως ἀναπτυχθῇ· διότι μεγάλην ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ καλλιτέχνου, τοῦ ποιητοῦ, τοῦ συγγραφέως, ἡ καθόλου κατάστασις τῆς κοινωνίας ἐν ᾗ ζῇ καὶ ἐργάζεται. Κοινωνία ἀδιαφοροῦσα πρὸς τὰ προϊόντα τῆς τέχνης καὶ τῆς διανοίας, ἀπογοητεύει τὸν ἐν αὐτῇ ζῶντα καλλιτέχνην, περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν του, τὰς σκέψεις του, ἀποθαρρύνει πᾶσαν ἀπαρχὴν καὶ συντρίβει πολλάκις λεληθότως ἐν αὐτῇ τῇ γενέσει ἀναφαινομένην ἔξοχον διάνοιαν. Ἴσως δ' ἐνταῦθα κεῖται σὺν ἄλλοις καὶ ἡ αἰτία, ὡς παρετηρήσαμεν εἰς πολλὰς τῶν ἐκτεθεισῶν εἰκόνων, τῆς μὴ καταλλήλου ἐκλογῆς ὑποθέσεων· διότι ἀληθῶς, ἐνῷ πολλὰ τῶν ἔργων μεγίστην ἔχουσι τεχνικὴν ἀκρίβειαν περὶ τὸ σχέδιον, τὸν χρωματισμόν, τὴν διάπλασιν καὶ περὶ τὴν τῆς φύσεως ἀκριβῆ σπουδήν, ἡ ὑπόθεσις αὐτῶν εἶνε ψυχρά, ἄχαρις καὶ κοινή, οὐδόλως κινοῦσα τὸ διαφέρον τοῦ θεατοῦ, οὐδὲ συνταράσσουσα τὰς αἰσθήσεις του. Εὐχόμεθα δὲ ὅπως οἱ ζωγράφοι καὶ γλύπται παρ' ἡμῖν δίδωσι μείζονα προσοχὴν περὶ τὴν εὕρεσιν τῶν ὑποθέσεων τῶν εἰκόνων καὶ ἀγαλμάτων των, (περὶ τὴν invention, ἢ Erfindung).

Ἡ ἔκθεσις τοῦ κ. Μιχ. Μελᾶ, ἥτις εὐκταῖον εἶνε διδομένης εὐκαιρίας νὰ ἐπαναλαμβάνεται κατ' ἔτος, κατέδειξε σὺν ἄλλοις καὶ ἕτερόν τι, ὅτι ἡ τέχνη ἤρχισε νὰ ἐκτιμᾶται παρ' ἡμῖν. Αὐτὴ ἡ ὕπαρξις τοσούτων καλλιτεχνημάτων ζωγραφικῆς ἐν ἰδιωτικαῖς οἰκίαις μαρτυρεῖ ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ οἱ Ἕλληνες τεχνῖται θὰ εὑρίσκωσιν ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι αὐτῶν ἐκτιμητὰς καὶ ἀγοραστὰς προθύμους τῶν ἔργων των, ὡς τοῦτο καὶ ἐγένετο, ἔστω καὶ ἐν σμικρῷ ἀριθμῷ, μέχρι τοῦδε, καὶ ὅτι δὲν θὰ εἶνε ἠναγκασμένοι διάσημοι Ἕλληνες τεχνῖται νὰ ζῶσι διαρκῶς μακρὰν τοῦ πατρίου ἐδάφους, εἰς ξένας χώρας, ἔνθα τιμῶσι μὲν ἀληθῶς τὴν πατρίδα διὰ τῶν ἔργων των, ἀλλὰ δυστυχῶς στεροῦσι ταύτην τῆς χαρᾶς

Digitized by Google

καὶ τῆς εὐφροσύνης νὰ ἔχῃ ταῦτα εἰς τοὺς κόλπους της, νὰ τὰ ἐπιδεικνύῃ, νὰ ἐναβρύνεται καὶ νὰ χαίρῃ.

Τὴν ἔκθεσιν εὐθὺς κατὰ τὴν ἔναρξιν ἐπεσκέφθη πρῶτος ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, προσήρχοντο δὲ καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οὐχὶ ὅμως καὶ τόσοι, ὅσοι προσεδοκᾶτο· τὸ κοινὸν δὲν συνέρρευσεν ἀθρόον, οὐδὲ κατεκόπη ἵνα οὕτως εἴπωμεν περὶ τὴν εἴσοδον. Περὶ τῆς ἀδιαφορίας δὲ ταύτης τοῦ κοινοῦ ἐγένετο λόγος ἐν διαφόροις κύκλοις.

Ἂς εἴμεθα δίκαιοι. Ἡ τέχνη καὶ ἡ φιλανθρωπία, διότι περὶ τούτων πρόκειται, εἶνε σήμερον τὰ εὐγενέστερα προϊόντα τῶν κοινωνιῶν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1881, εἰς διάστημα μιᾶς ἑξηκονταετηρίδος, τὸ ἄροτρον τῶν γραμμάτων καὶ τῶν νόμων δὲν ἦτο δυνατὸν ἐντελῶς καὶ βαθέως ν' αὐλακώσῃ τὴν κοινωνικὴν τῆς Ἑλλάδος ἄρουραν, ὁ ἐμβριθὴς δὲ κοινωνιολόγος, ὁ φιλόσοφος ἀνευρίσκει ἔτι οὐχὶ εἰς μέγα βάθος, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ ὑπαρόσιμον αὐτῆς ἔδαφος, ὀλίγον ἂν ἀνασκάψῃ διὰ τῆς ῥάβδου του, τὰ ἴχνη, ἅτινα κατέλιπεν ἀποιχομένη μακρὰ δουλεία. Τὰ ἴχνη ταῦτα, ἐνόσῳ ἐκεῖ ὑπάρχουσιν, ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν ῥιζῶν τῶν φυτῶν, ὧν ἄνθος εἶνε ἡ τέχνη καὶ ἡ φιλανθρωπία.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Ἰανουαρίου 1881. Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν Βιέννῃ πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ προσεχῶς μνημεῖον εἰς τιμὴν τοῦ μεγάλου μελοποιοῦ Haydn. Ἡ ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῆς πόλεως κατασταθεῖσα ἐπιτροπή, ὅπως ἐκλέξῃ τὸν καταλληλότερον τόπον διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ἀνδριάντος, ὑπέδειξε πρὸς τοῦτο τὸν κῆπον Esterhazy, κείμενον ἐν τῇ συνοικίᾳ, ἐν ᾗ κατῴκει ὁ Haydn.

— Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας, ὅστις, ὡς γνωστὸν, εἶνε δόκιμος συγγραφεὺς, ἐδημοσίευσεν ἄρτι τόμον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: «Ποιήσεις καὶ φύλλα ἐξαχθέντα τοῦ ἡμερολογίου μου».

Ἄλλος ἡγεμών, ἀσχολούμενος ὡσαύτως εἰς τὴν θεραπείαν τῶν μουσῶν, ὁ τῆς Πορτογαλλίας βασιλεὺς δὸν Λουΐζ, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἀνέλαβε τὸ ἔργον νὰ διαδόσῃ παρὰ τοῖς ὑπηκόοις του τὰ ἔργα τοῦ Σαιξπήρου, ἐπεράτωσεν ἐσχάτως τὴν εἰς τὴν πορτογαλικὴν μετάφρασιν τοῦ «Ριχάρδου Γ'». Τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ ἔργου τούτου προϊὸν ὁ ἐστεμμένος μεταφραστὴς προώρισεν ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν.

— Ἐν Γαλλίᾳ ἡ στρατιωτικὴ παίδευσις πρόκειται νὰ ἐπεκταθῇ μέχρι καὶ τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων κατέστησεν Ἐπιτροπήν, εἰς ἣν ἀνέθηκε τὴν διοργάνωσιν τῶν μαθητῶν πάντων τῶν ἐν Παρισίοις δημοτικῶν σχολείων εἰς στρατιωτικὰ σώματα. Κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Γαλλίαν» ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἀπεφάσισε νὰ διαιρέσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τάγματα περιλαμβάνοντα ἕκαστον ἀνὰ 600 καὶ διαιρούμενα εἰς 4 λόχους.

Ὁ ὁπλισμὸς τῶν παίδων τούτων στρατιωτῶν θὰ σύγκειται ἐξ ἑνὸς τουφεκίου ὁμοιομόρφου, ἐπίτηδες δι' αὐτοὺς κατασκευαζομένου, καὶ ἐκ ζώνης φερούσης ξιφολόγχην· ὁ δὲ ἱματισμὸς αὐτῶν ἐξ ἀμπεχόνου, περισκελίδος ὁμοιομόρφου καὶ πιλίου.

Κατὰ πᾶσαν πέμπτην θὰ γίνωνται γυμνάσια λόχων, τὴν πρώτην δὲ τετάρτην ἑκάστου μηνὸς γυμνάσια ὁλοκλήρου τοῦ τάγματος.

Κατ' ἀρχὰς θὰ ὁπλισθῶσι μόνον οἱ ἔχοντες ἡλικίαν ἕνδεκα μέχρι δεκατριῶν ἐτῶν μαθηταί, ἐξ ὧν ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀποτελεσθῇ δύναμις 23,000 παίδων στρατιωτῶν· θὰ γίνεται δὲ καὶ αὐτῶν ἐτησία ἐπιθεώρησις, ὡς τῶν ἄλλων ἐν Παρισίοις στρατιωτικῶν σωμάτων.

Τὸ σχέδιον τοῦτο διετάχθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ συνδράμῃ ὁ διοικητὴς τῶν ἐν Παρισίοις στρατιωτικῶν δυνάμεων.

***

Καθ' ἃ γράφουσιν ἐκ Κορίνθου, ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τῆς παλαιᾶς Κορίνθου ἀνευρέθη πρό τινων ἡμερῶν σύμπλεγμα πήλινον 40 ἑκατοστῶν ὕψους, παριστάνον πτερωτὸν ἄνδρα, φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων γυναῖκα, ἔχουσαν εἰς τὴν μίαν χεῖρα χρυσῆν ταινίαν ἐν εἴδει βραχιονίου. Εἰς τὸ αὐτὸ μέρος εὑρέθησαν ἐπίσης δύο πήλινα ἀγαλμάτια παριστάνοντα θεάς.

— Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαὶ θὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας χορηγηθέντος ἐπιδόματος, διότι φιλάρχαιος Γερμανὶς κυρία προσήνεγκε πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτῶν διὰ τοῦ κ. Κουρτίου ἀνωνύμως εἴκοσι χιλιάδας μάρκων.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει «Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος», ἀγωνοθετοῦντος τοῦ κ. Κ. Καρακάνου, προκηρύττει διαγώνισμα «Περὶ συντάξεως Χρηστομαθείας τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης» χάριν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἡ ἐπὶ τοῦ διαγωνίσματος κρίσις θέλει ἀναγνωσθῇ τῇ α' κυριακῇ τοῦ Μαΐου τοῦ 1882, τὸ δὲ βραβεῖον ἔσται φρ. 750.

ΒΙΒΛΙΑ

2289. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 18 Ἰανουαρίου 1881. Ἀριθ. 264 (212). Λεπτὰ 50. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Συναρμολόγησις τῶν χρωμάτων ἐν τῷ καλλωπισμῷ. (Ἐκ τῶν τοῦ Charles Blanc). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). — Οἱ Παρισινοί. — Βιομηχανία μυθιστοριῶν. — Πίναξ τῶν βασιλευόντων ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2290. Παιδαγωγικαὶ μελέται, ἤτοι λόγοι, ἐκφωνηθέντες ἐν τῷ «Ζαππείῳ» κατὰ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων ὑπὸ Καλλιόπης Κεχαγιᾶ, διευθυντρίας τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου. Ἀδείᾳ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1880. Τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας. 8ον, σελ. ζ' καὶ 305.

2291. Περὶ Φροβελιανῶν νηπιακῶν κήπων ὑπὸ Αἰκ. Λ. Λασκαρίδου. (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Δ' τόμου τοῦ Παρνασσοῦ). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ», 1880. 8ον, σελ. 22.

2292. Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1881 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου, εὐνοϊκῇ συμπράξει φιλοκάλων λογίων. — Ἔτος δέκατον πέμπτον. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Κορίννης», παρὰ τῇ πλατείᾳ τῆς «Ὁμονοίας». 1880. 12ον, σελ. κδ' καὶ 464. Τιμᾶται διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς δραχ. 5. [Τὸ κάλλιστον τοῦτο ἡμερολόγιον κατήρτισε καὶ ἐφέτος ὁ φιλόκαλος αὐτοῦ ἐκδότης ἀνάγνωσμα τερπνότατον ἅμα καὶ διδακτικὸν διὰ τῆς ποικιλίας τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων σπουδαίων ἄρθρων διαφόρων λογίων, οἷον διατριβῶν ἐπιστημονικῶν, φιλολογικῶν, ἐθνολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν, ὡραίων διηγημάτων καὶ ποιημάτων, ἁπάντων μετὰ καλαισθησίας ἐκλελεγμένων καὶ κατατεταγμένων. Πλὴν τούτων δὲ τὸ βιβλίον εἶνε μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἐκτετυπωμένον καὶ κοσμεῖται καὶ διά τινων εἰκόνων, ἅτινα πάντα καθιστῶσι τὸ «Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον» καλὸν ἀπόκτημα διὰ πάντα φιλόμουσον. Περιεχόμενα αὐτοῦ: Ἡμερολόγιον. — Τὸ Πάνθεον τῶν νεωτέρων ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κὺρ Δούκα, διήγημα, ὑπὸ Ε**. — Ἡ ἐξέλιξις ἐν τῷ πνεύματι ὑπὸ Α. Ν. Ῥούκη. — Τὸ σκάνδαλον, ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Collodi, ὑπὸ Π. Α. Βάλβη. — Ἡ κόμησσα Δὲ Μονφόρτ, ἐκ τῶν τοῦ Eugène Moret ὑπὸ Ν. Δ. Χατζίσκου. — Ἐκ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Ἂν γηγενεῖς κατῴκουν εἰς τὴν σελήνην; ὑπὸ Ι. Ἰσιδωρίδου Σκυλίτση. — Κερκυραϊκὰ ὑπὸ Φ. Ἀλβάνα. — Ἡ ἐν Γαλλίᾳ ἐπίδοσις τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Αἰκατερίνης Ζάρκου. — Ἡ σύγχρονος ἐν Ἰσπανίᾳ λυρικὴ ποίησις ὑπὸ Ε. Ζαλοκώστα. — Τύπος, ἐφημερίς, βιβλίον καὶ συγγραφέων τύχαι ὑπὸ Φ. Παρασκευαΐδου. — Κρίσεις περὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Lefèvre ὑπὸ τῆς κ. Καλλιόπης Κεχαγιᾶ. — Μαρία Θηρεσία, αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας, ὡς παιδαγωγὸς θεωρουμένη, ὑπὸ Α. Κ. Σπαθάκη. — Τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα τοῦ κ. Φρ. Καρράρα ὑπὸ Α. Γαλιάτσα. — Ὁ γάμος ἄλλοτε καὶ νῦν ὑπὸ Β. Γαβριηλίδου. — Τὸ πνεῦμα ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Αἱ ἐν Περγάμῳ ἀνασκαφαί, ἐκ τῶν τοῦ Ῥώσσου Ι. Τουργκιένιεφ, ὑπὸ Κ. Α. Παλαιολόγου. — Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τῆς εἰς Αἰθιοπίαν τὸ 1879 περιηγήσεως τοῦ προξένου Δ. Μητσάκη. — Ποιήσεις: Ἡ Μάγισσα ὑπὸ τῆς κ. Μαριέττας Μπέτσου. — Παννυχὶς ὑπὸ Α. Γιαννοπούλου. — Ἡ Ἀγράμπελη ὑπὸ Γ. Δροσίνη. — Μ' ἀγαπᾷ δὲν μ' ἀγαπᾷ ὑπὸ Ν. Καμπᾶ. — Μυρολόγια «Κρήτη», «Ψαρά», ἐκ τῆς συλλογῆς Μ. Λελέκου. — Σ τὴ δόξα ὑπὸ Γ. Μαρτινέλη. — Réséda ὑπὸ Α. Μαρτζώκη. — Τὰ πρωτοβρόχια ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ. — Ἀριστίων ὑπὸ Χ. Σαμαρτζίδου].

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

15 Ἰανουαρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 15 Ἰανουαρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 273
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 284
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	38.60	453 60	560	φρ. 387
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ.(μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 190
60 » » . . . .—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 396

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματῆθεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	121.—	1,000	3,520
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	178 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	72
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,394	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	115

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 29.60.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. —Ἐμπ. 3μ. δρ. 117

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.80
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.90
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν δφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 83

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (13 Ἰανουαρίου) Ἐμ. 29.60-30.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (13 Ἰανουαρίου) ,, 29.50.70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (7 Ἰανουαρ. ἐ. ν.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	87 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	237
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	104
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/2
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 95 -23.10.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου).

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 14 Ἰανουαρίου

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 117.66
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (7 Ἰανουαρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3) φρ. 25.26 - 25.31
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125 - 130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3.
Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60/0.
Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Π. Γ. Π. Κέρκυραν, Α. Μ. Κ. καὶ Σ. Ι. Π. Σύρον, Γ. Δ. Ζ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. — κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Συμφώνως μὲ τὴν πρὸς τὸν κ. Π. Δ. ἐπιστολὴν ὑμῶν θ' ἀποστέλλωμεν ὑμῖν κατὰ τὸ 1881 δύο φύλλα τῆς «Ἑστίας».—Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Ἔτι παραδοξότερα πλάττουσιν αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες. Οὕτω τελευταῖον ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ Ἔδισων μελετᾷ νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν σχέδιόν τι, ὅπερ ἤθελε καταστήσει περιττοὺς εἰς τὸ μέλλον καὶ μουσικοὺς καὶ κλειδοκύμβαλα. Κατὰ τὰς ἐφημερίδας ταύτας ὁ περιώνυμος ἐφευρέτης προτίθεται νὰ ἐγκαθιδρύσῃ ἐν Σουὲζ καὶ Παναμᾷ δύο καταπληκτικὰς ὀρχήστρας, καὶ τοὺς ἀπαιτουμένους μουσικοὺς δι' ἕκαστον ὄργανον, οἵτινες νυχθημερὸν νὰ ἐκτελῶσι τὰ ἀξιολογώτερα ἔργα πάντων τῶν γνωστῶν μελοποιῶν· διὰ δὲ τῆς χρήσεως ὑποβρυχίων καλωδίων καὶ ἰδιαιτέρων συρμάτων νὰ μεταβιβάζῃ τὸν ἦχον τῶν τοιούτων συναυλιῶν εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρον τόσον εὐθηνά, ὥστε ἕκαστος νὰ δύναται νὰ ἀπολαύῃ τῆς διασκεδάσεως τῆς διαποντίου μουσικῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἔχων ὄρεξιν νὰ ἀκούσῃ μουσικὴν δὲν θὰ ἐχρειάζετο ἄλλο τι ἢ νὰ πιέσῃ ἐλατήριόν τι ἐν τῇ αἰθούσῃ του, ὅπως αὕτη πληρωθῇ ἀμέσως ἀπὸ μελῳδίας τοῦ Chopin, τοῦ Βετόβεν, τοῦ Weber, τοῦ Mozart, ἢ οὑτινοσδήποτε ἄλλου ἐπιθυμῇ. — κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Κατὰ τὴν ἐπιστολήν σας τὸ διὰ τὸν κ. Δ. Τ. φύλλον θὰ ἀποστέλλεται τοῦ λοιποῦ πρὸς ὑμᾶς. Τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς σας ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ ἐνταῦθα κ. Θ. Κ. Μ. — κ. Δ. Χ. Κ. Ἰθάκην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν πρὸ δύο ἑβδομάδων.—κ. Α. Σ. Β. Ἀθήνας. Προθύμως τὸ ἐστείλαμεν διὰ τοῦ διανομέως ἡμῶν. — Ἑνὶ συνδρομητῇ. Βεβαίως, καὶ χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν νὰ διστάσητε, πρέπει νὰ περάσετε πρῶτος, εἴτε νὰ εἰσέλθητε εἴτε νὰ ἐξέλθητε πρόκειται διά τινος θύρας, ὅταν πρόσωπον ἀνωτέρας τῆς ἰδικῆς σας κοινωνικῆς τάξεως σᾶς προσκαλῇ ῥητῶς νὰ τὸ πράξητε. Περὶ τούτου δὲ σᾶς ὑπενθυμίζομεν τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο παράδειγμα τοῦ ΙΔ' Λουδοβίκου, ὅστις προσκαλέσας ποτὲ ξένον τινὰ εὐπατρίδην νὰ ἀναβῇ πρῶτος εἰς τὴν ἅμαξαν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν νὰ ὑπακούσῃ ἀδιστάκτως, στραφεὶς πρὸς τοὺς αὐλικούς του εἶπεν· — Δίκαιον εἴχετε νὰ μοὶ ἐγκωμιάζετε τὴν ἁβρότητα τῶν τρόπων του· ὁ εὐπατρίδης οὗτος εἰμπορούσε τῳόντι νὰ δώσῃ μαθήματα εἰς πολλοὺς ἐξ ὑμῶν. — κ. Δ. Μ. Σύρον. Ὁ κ. Π. Δ. ἐνεχείρισεν ἡμῖν τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς σας διὰ τὸ τρέχον ἔτος, τὴν οἰκείαν δ' ἀπόδειξιν ἀπεστείλαμεν ὑμῖν κατ' εὐθεῖαν εἰς Σύρον. — κ. Δ. Σ. Ζάκυνθον. Κατὰ τὴν ἐπιστολήν σας ὁ κ. Α. Β. Τ. ἐνεγράφη συνδρομητὴς τῆς «Ἑστίας»· τὴν συνδρομὴν δ' αὐτοῦ ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ ἐνταῦθα κ. Χ. Χ. —κ. Π. Μ. Μ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. Τὸ φύλλον θὰ ἀποστέλλεται εἰς τοὺς ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιστολῇ σημειουμένους συνδρομητάς.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[15 Ἰανουαρίου (Πέμπτη) 1880]

Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἐνεκρίθη ἡ σύστασις δύο ἀρχηγείων στρατοῦ τοῦ μὲν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἑλλάδι, τοῦ δὲ ἐν τῇ δυτικῇ· καὶ τοῦ μὲν πρώτου διωρίσθη ἀρχηγὸς ὁ ὑποστράτηγος κ. Β. Πετμεζᾶς, τοῦ δὲ δευτέρου ὁ ὑποστράτηγος κ. Σ. Σοῦτζος.—Ὡσαύτως διὰ βασιλικοῦ διατάγματος διετάχθη ὁ σχηματισμὸς τριῶν νέων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ, φερόντων τοὺς ἀριθμοὺς 23, 24 καὶ 25, ἔτι δὲ μιᾶς ἱππαρχίας φερούσης τὸν ἀριθμὸν 3, καὶ τρίτον ἑνὸς τάγματος τοῦ μηχανικοῦ φέροντος τὸν ἀριθ. 3 —Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸν ἔγγραφον, δι' οὗ προσκαλεῖ αὐτὸν ὅπως διατάξῃ τοὺς Νομάρχας, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μητρώων τῶν ἀρρένων συντάξωσιν ὡς τάχιστα ἐνημέρους ὀνομαστικοὺς καταλόγους κατ' ἐπαρχίαν καὶ δῆμον τῶν εἰς τὴν ἐθνοφρουρὰν ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας των ὑπαγομένων, καὶ διαβιβάσωσιν αὐνοὺς ἄνευ ἐλαχίστης ἀναβολῆς εἰς τὰ σχετικὰ στρατολογικὰ γραφεῖα, ἵνα ταῦτα, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν, προετοιμάσωσι τὰς πρὸς τοὺς ἐθνοφρουροὺς διαταγὰς πορείας, ὅπως τὰς ἀποστείλωσιν εἰς πρώτην διαταγήν.— Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» ἀφικνοῦνται κατ' αὐτὰς εἰς Ἀθήνας ὁ μέγας δοὺξ Παῦλος, υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, καὶ ὁ μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος, υἱὸς τοῦ μεγάλου δουκὸς Κωνσταντίνου καὶ ἀδελφὸς τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης ἡμῶν.— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ πρὸς τοὺς νομάρχας καὶ ἐπάρχους τοῦ Κράτους, διέταξεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἐκδίδωσιν ἐξωτερικὰ διαβατήρια πρὸς τοὺς εἰς τὴν ἐφετεινὴν στρατολογίαν ὑπαγομένους νέους, καὶ ἐν γένει πρὸς τοὺς ἐν τοῖς στρατολογικοῖς καταλόγοις ἐγγεγραμμένους.— Μετὰ μεγάλης προθυμίας προσέρχονται καθ' ἑκάστην καὶ οἱ ἐπίστρατοι θαλάσσης ἐργάται εἰς τὸ Λιμεναρχεῖον Πειραιῶς, ὅθεν ἀποστέλλονται εἰς τὸν Ναύσταθμον, καὶ τοποθετεῖ αὐτοὺς εἰς τὰ πληρώματα τῶν διαφόρων πλοίων.— Τὸ Συμβούλιον τοῦ δήμου Ἀθηναίων, συζητοῦν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους, καὶ ἀποδεξάμενον τὴν πρότασιν τῆς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ, ἐψήφισεν ὅπως τὸ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφησόμενον ἀποθεματικὸν κεφάλαιον χρησιμεύσῃ ὑπὲρ τῶν ἐκτάκτων ἐθνικῶν ἀναγκῶν, ἢ εἰς τόκους καὶ χρεωλύσιον μεγάλου δανείου, χρησιμοποιηθησομένου ἐπίσης ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τούτων.— Ἐν συνεδριάσει αὐτῆς ἡ διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν κατέστησεν εἰδικὴν Ἐπιτροπήν, ὅπως προτείνῃ τὸ καταλληλότερον σχέδιον πρὸς ἀνοικοδόμησιν φυλακῶν καταδίκων, ὧν ἡ κατάστασις εἶνε οἰκτρά. Ἅμα ὡς περατώσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτῆς ἡ εἰδικὴ αὕτη Ἐπιτροπή, τὸ συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας θέλει ὑποβάλει τὸ ἔργον εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ προβῇ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Τὸ μέχρι τοῦδε εἰσπραχθὲν ποσὸν ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου ἀνέρχεται ἐν ὅλῳ εἰς δραχμὰς 10,969, ἐξ ὧν δραχ. μὲν 7,731 εἰσὶν ἐτήσιαι συνδρομαὶ ἰδιωτῶν καὶ διαφόρων τοῦ Κράτους δήμων καὶ Μονῶν, δραχμαὶ δὲ 3,238 εἰσὶ συνδρομαί, ἐφάπαξ γενόμεναι ὑπὲρ τῆς εἰρημένης Ἑταιρίας. — Πρό τινων ἡμερῶν ἀφίκαντο εἰς Θήβας καὶ ἀνεχώρησαν ἀμέσως διὰ Λαμίαν Γάλλοι μηχανικοί, ὅπως προβῶσιν εἰς νέας μελέτας διὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμήν, τὴν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λαμίαν ἄγουσαν· ἀνήκουσι δὲ οὗτοι εἰς τὴν παλαιὰν Ἑταιρίαν, ἥτις εἶχε κάμει καὶ ἔναρξιν αὐτῆς. Προχθὲς δὲ ἀφίκοντο καὶ ἕτεροι μηχανικοὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γάλλου ὑδραυλικοῦ Νουριαὲλ, ὅπως μελετήσωσι λεπτομερέστερον τὴν ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαΐδος, καὶ ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχεδίου τοῦ Γάλλου ὑδραυλικοῦ Σωβὰζ ἐπιφέρωσι τὰς τροποποιήσεις των, ἃς νὰ δυνηθῶσι καὶ ὑποβάλωσι πρὸς ἐπιψήφισιν ἐντὸς τῆς παρούσης συνόδου τῆς Βουλῆς. — Διετάχθησαν δύο τάγματα τοῦ πυροβολικοῦ ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἑδρευόντων, ὅπως ὦσιν ἕτοιμα πρὸς ἐκστρατείαν. —Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ Γρηγόριος Πετμεζᾶς, ἀντισυνταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ.—Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἀνέγραψεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτοῦ δραχμὰς 124,000 ὑπὲρ διαφόρων δημοτικῶν ἔργων. — Ἐν Πάτραις ἐνέσκηψεν ἡ νόσος ἐγκεφαλονωτιαία μηνιγγῖτις, τὸ αὐτὸ δὲ νόσημα ἀνεφάνη πρό τινος καὶ ἐν Ἐλευσῖνι, ἐξ οὗ ἀπέθανον τινὲς τῶν κατοίκων. — Λοχαγός τις τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, Μουσᾶς Ἀβδοὺλ τὸ ὄνομα, ἐγκαταλιπὼν τὰς τάξεις του προσῆλθε καὶ κατετάχθη ὡς στρατιώτης εἰς τὸ ἱππικόν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1338.

Μὲ 100 φράγ. ἀγοράζει τις 100 κομμάτια κυνηγίου, ἐξ ὧν
στρουθία πρὸς 0,05 λεπτὰ τὸ κομμάτι
ξυλόκοτας » 2,— δραχ. » »
πέρδικας » 3,— » » »
Πόσα κομμάτια ἠγόρασεν ἐξ ἑκάστου εἴδους;

1339.

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36

Τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς κατάταξον οὕτως, ὥστε νὰ εὑρίσκῃς ἄθροισμα 111 ἐκ τῆς προσθέσεως τῶν ἀριθμῶν ἑκάστης σειρᾶς, καθέτου ἢ ὁριζοντείου, καὶ τῶν δύο διαγωνίων.

1340.

Γρῖφος.

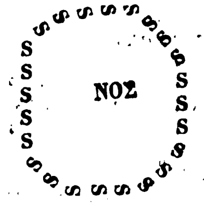

1341.

Εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἀπὸ τὰ νερὰ ἀνῆλθον
εἷς θεὸς νὰ γεννηθῇ.
Ἔκοψαν τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἀπὸ τὸ πῦρ ἐξῆλθον
εἷς θεὸς νὰ φονευθῇ.

1342.

Ε . . Η
. . . .
. . . .
Η . . Α

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα, ὥστε νὰ σχηματισθῇ κυβόλεξον.

1343.

Sur quatre pieds, sans moi, le canot très souvent
Risquerait fort, je crois, d'aller à la dérive;
Tu vois les déplaçant (la douleur n'est pas vive)
L'endroit où maint canard barbotte assurément.

1344.

Quelle est la femme qui, son nomme retourné, devient un dépôt d'étalons?

ΛΥΣΕΙΣ

1334.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι εἶνε 20, 30, 50.

1335.

Θεωρία ἐπισκόπου καὶ καρδία μυλωνᾶ.

1336.

Θάλασσα—ἅλας.

1337.

Cor-Roc.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 213. — 23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» εἰσεπράχθησαν ἐν Σύρῳ δραχ. 3,500 ἐκ χοροῦ, δοθέντος ἐν τῷ αὐτόθι θεάτρῳ.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηνῶν ἀνέγραψεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτοῦ δραχ. 2,000 συνδρομὴν τοῦ δήμου ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν.

Ὁ πρό τινος ἀποβιώσας ἐνταῦθα Δημ. Μαρκοπουλιώτης κατέλιπε δρ. 300 ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου.

Ὑπὲρ τῶν ἐνταῦθα καταδίκων ἡ κ. Ταρσίτσα Ἀδαμαντίδου προσήνεγκεν ἵνα διανεμηθῶσιν αὐτοῖς διὰ τοῦ εἰσαγγελέως τῶν ἐφετῶν δραχ. 112.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἡ ἀλληλογραφία τῆς Γεωργίας Σάνδ.

Ἐν ἐπιστολῇ τινι αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐφημερίδα «Figaro» ὁ κ. Troubat, βιβλιοθηκάριος τῆς ἐν Κομπιένῃ βιβλιοθήκης καὶ ἐκτελεστὴς τῆς διαθήκης τοῦ Παύλου de Musset, ἀδελφοῦ τοῦ περιωνύμου ποιητοῦ, γράφει τὰ ἑξῆς·

«Σήμερον ἀνέγνωσα εἰς τὸ «Figaro» ὅτι πρόκειται μετὰ τῆς ἄλλης ἀλληλογραφίας τῆς Γεωργίας Σάνδ νὰ δημοσιευθῶσι καὶ πᾶσαι αἱ πρὸς αὐτὴν ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀλφρέδου de Musset, ἐξ ὧν, ὡς προσθέτετε, βεβαιοῦται ὅτι θέλει γνωσθῇ ὑπὸ νέαν ὅλως ὄψιν ὁ χαρακτὴρ τῶν σχέσεων, αἵτινες συνέδεσαν ἄλλοτε τοὺς δύο ἐπιφανεῖς συγγραφεῖς.

»Ἡ ἐπέμβασίς μου εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην θέλει σᾶς ἐκπλήξει, ἀλλὰ τοῦτο πράττω ὑπείκων εἰς καθῆκον καὶ ὑπόσχεσιν, ἣν ἔδωκα εἰς τὸν Παῦλον de Musset, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβον πάντα τὰ ἔγγραφα καὶ πάσας τὰς πρὸς τοῦτο ἀναγκαίας ὁδηγίας.

»Μεταξὺ δ' ἄλλων ἔχω λάβει παρ' αὐτοῦ καὶ αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τῆς Γεωργίας Σάνδ, διακηρυττούσης ὅτι ἔκαυσε τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἀλφρέδου de Musset. Ἀνάγκη λοιπὸν ἔσται νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἀλληλογραφία τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ἥτις λέγεται ὅτι πρόκειται νὰ δημοσιευθῇ, εἶνε γνησία, ἀλλὰ τότε τί γίνεται ἡ διαβεβαίωσις ἡ δοθεῖσα ὑπὸ τῆς Γεωργίας Σάνδ εἰς τὸν Παῦλον de Musset;»

Πρὸς ταῦτα τὸ «Figaro» δι' ἑνὸς τῶν συντακτῶν αὐτοῦ τοῦ κ. Wolff ἀπαντᾷ ὡς ἕπεται·

»Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Musset πρὸς τὴν Γεωργίαν Σάνδ δὲν θὰ δημοσιευθῶσι, διότι αὗται φυλάττονται ὑπὸ φίλου ἀσφαλοῦς, ὅστις δὲν θέλει παραδώσει αὐτάς. Διὰ τῆς διαθήκης αὐτῆς ἡ Κα Σάνδ καταλείπει πάντα τὰ ἔγγραφά της, τὰ εὑρισκόμενα ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῆς ἐν Παρισίοις καὶ Nohant, εἰς τὸν υἱόν της Μαυρίκιον. Ἀλλ' ἐν αὐτοῖς δὲν εὑρίσκοντο αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Musset διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ Κα Σάνδ ζῶσα ἔτι ἐδώρησεν αὐτὰς εἴς τινα φίλον, συγγραφέα διάσημον, ὅστις ἐπὶ μακρὸν ὑπῆρξεν ἐκ τῶν οἰκείων αὐτῆς· τὴν ἀλληλογραφίαν ταύτην παρέδωκεν εἰς αὐτὸν ἡ Γεωργία Σάνδ ὡς μέσον ὑπερασπίσεως αὐτῆς ἐν ἀνάγκῃ, οὐχὶ δὲ ὡς ὅπλον πρὸς ἐπίθεσιν. Αἱ ἐπιστολαὶ λοιπὸν αὗται οὐδέποτε θὰ δημοσιευθῶσιν, ἐκτὸς ἐὰν ὁ κ. Troubat, ὁ θεματοφύλαξ τῶν ἐμπιστευτικῶν ἀνακοινώσεων τοῦ κ. Παύλου de Musset, ἀρχίσῃ αὐτὸς τὴν μάχην.

Ὁ κ. Μαυρίκιος Σάνδ θὰ δημοσιεύσῃ λοιπὸν μόνον τὴν φιλολογικὴν ἀλληλογραφίαν τῆς μητρός του. Τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἀλφρέδου de Musset δὲν ἔκαυσεν ἡ κυρία Σάνδ, ἀλλὰ διεφύλαξεν αὐτάς, ὅπως ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἤθελέ τις κατηγορήσει αὐτὴν ὅτι ἐγένετο παραίτιος τοῦ θανάτου τοῦ Musset, φίλος τις αὐτῆς δυνηθῇ νὰ κάμῃ γνωστὴν τὴν ἀλήθειαν. Πράγματι δὲ ὁλόκληρος ἡ ἀλληλογραφία αὕτη εἶνε λαμπρὰ δικαιολόγησις τῆς Γεωργίας Σάνδ κατὰ τῶν συκοφαντιῶν τοῦ Παύλου de Musset.

Ὁ συγγραφεύς, εἰς ὃν ἡ Γεωργία Σάνδ ἐνεπιστεύθη τὸν φάκελλον τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγγράφων, δὲν ἠθέλησε νὰ ἀναλάβῃ μόνος αὐτὸς τὴν εὐθύνην τῆς παρακαταθήκης· διὰ τοῦτο δὲ ἐγένοντο δύο αὐτῶν ἀντίγραφα, ἅτινα παρακατετέθησαν εἰς δύο ἄλλους φίλους, ἐξ ἴσου ἀσφαλεῖς. Μεταξὺ δὲ τῶν τριῶν τούτων συνεφωνήθη ὅτι ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Musset καὶ τῆς Γεωργίας Σάνδ θέλει ἀνήκει εἰς τὸν τελευταῖον ἐπιζήσαντα ἐξ αὐτῶν, ὅστις πάλιν διὰ διαθήκης θέλει δωρήσει αὐτὴν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων ὡς μνημεῖον φιλολογικὸν τοῦ αἰῶνος, ἀπαγορεύων ὅμως ῥητῶς τὴν δημοσίευσιν οἱουδήποτε τῆς ἀλληλογραφίας ἐγγράφου.

Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ὁ κ. Μαυρίκιος Σάνδ οὐδὲν δύναται νὰ δημοσιεύσῃ, καὶ ἑπομένως ὁ κ. Troubat δὲν θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἀπαντήσῃ.

Κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐγένετο ὡσαύτως λόγος καὶ περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐπιστολῶν τῆς Γεωργίας Σάνδ πρὸς τὸν Chopin· ἐπιστολαὶ ὅμως τοιαῦται δὲν ὑπάρχουσι. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Chopin ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ εὗρεν ὑπὲρ τὰς διακοσίας ἐπιστολὰς τῆς κυρίας Σάνδ, ἃς ἔλαβε μεθ' ἑαυτῆς εἰς Πολωνίαν. Ἡ τύχη ἠθέλησεν ἵνα ἡ κυρία αὕτη ἔλθῃ εἰς διένεξιν πρὸς τὰς τελωνειακὰς ἀρχάς, ἕνεκα τοῦ ὁποίου αἱ ἀποσκευαὶ αὐτῆς ἐκρατήθησαν εἰς τὸ τελωνεῖον, καὶ τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὰς ἐπιστολὰς τῆς Σάνδ παρέπεσε. Μετά τινα ἔτη ἐπανεῦρεν αὐτὸ ὁ τελώνης καὶ τὸ ἐφύλαξεν· εἰς τὴν Καν Σάνδ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ ἀποδώσῃ, ἠγνόει δὲ ὅλως τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς Πολωνίδος, ἥτις εἶχεν ἀπολέσει τὸ κιβώτιον τῶν ἐγγράφων.

Πληροφορηθεὶς περὶ τοῦ πράγματος κατά τι αὐτοῦ τότε ταξείδιον ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς υἱός, παρεκάλεσε τὸν Ῥῶσσον τελωνειακὸν ὑπάλληλον νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἔγγραφα εἰς τὴν Καν Σάνδ· ἀλλ' οὗτος ἠρνήθη προβαλλόμενος τὸ καθῆκόν του.

— Κύριε, τῷ εἶπεν ὁ Δυμᾶς, τὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ ἔγγραφα εἶνε ἐπιστολαὶ ἐμπιστευτικαὶ ἐπιφανοῦς γυναικός, ἥτις τιμᾷ μεγάλως τὰ γράμματα εἰς τὴν πατρίδα μου, καὶ θὰ ἦτο λυπηρὸν νὰ ἔλθῃ μίαν ἡμέραν ἀδιάκριτός τις νὰ παραδώσῃ αὐτὰς εἰς τὴν δημοσιότητα· ἀφήσατέ με νὰ παραλάβω αὐτὸν τὸν σάκκον.

— Καὶ τὸ καθῆκόν μου; ὑπέλαβεν ὁ τελώνης.

— Ἐὰν ποτὲ σᾶς ζητηθῶσιν αἱ ἐπιστολαί, σᾶς δίδω τὴν ἄδειαν νὰ εἴπητε ὅτι σᾶς τὰς ἔκλεψα.

— Εἰμπορεῖτε νὰ δεχθῆτε;......

— Ἆ μπᾶ! εἶπεν ὁ Δυμᾶς, νεώτατος ὢν τότε, ἂς εἴπῃ ὁ κόσμος ὅ,τι θέλῃ· ἔχω καιρὸν ὅσον θέλω νὰ δικαιολογηθῶ.

Μετά τινας μῆνας ὁ Δυμᾶς ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους φέρων τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτὴν εἰς τὴν Καν Σάνδ. Τότε δὲ συνέβη ἡ πρώτη συνέντευξις μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων συγγραφέων. Ἡ κυρία Σάνδ ἔκαυσε πάσας τὰς πρὸς τὸν Chopin ἐπιστολὰς αὐτῆς· ἀλλὰ τῆς ἐκδουλεύσεως ταύτης τοῦ Δυμᾶ ἐτήρησε πάντοτε τοσοῦτον εὐγνώμονα ἀνάμνησιν, ὥστε διέμεινε μέχρι τελευταίας αὐτῆς στιγμῆς φίλη αὐτοῦ ἀφωσιωμένη.»

Ταῦτα τὸ «Figaro». Κατά τινα ἄλλην ἐφημερίδα τὰ ἔγγραφα τοῦ Παύλου de Musset, ἅτινα, λέγεται, ὅτι περιέχουσι περιέργους ἀνακαλύψεις περὶ τῶν σχέσεων τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλφρέδου καὶ τῆς Γεωργίας Σάνδ, ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἐν φακέλλῳ ἐσφραγισμένῳ, φέροντι ταύτην τὴν ἐπιγραφήν: «Νὰ ἀνοιχθῇ μόνον ἐν ἔτει 1910», ἤτοι μετὰ τριάκοντα ἔτη, ὅτε σιωπή τις θέλει ἐπικρατεῖ περὶ τοὺς τάφους τῶν ἐπισήμων συγγραφέων.

Αἱ ἐτήσιαι δαπάναι τοῦ μεγάλου θεάτρου (Grand Opéra) τῶν Παρισίων κατὰ τὸ ἔτος 1880 ἀνῆλθον εἰς 4,079,000 φράγκων. Ἐξ αὐτῶν μόνον διὰ φωτισμὸν ἐδαπανήθησαν 240,000 φράγκων, 40,000 διὰ τὴν σάρωσιν καὶ ἐν γένει τὸν καθαρισμὸν τῆς αἰθούσης, καὶ 508,000 ἐδόθησαν εἰς τοὺς συγγραφεῖς ὡς δικαίωμα ἐπὶ τῶν διδαχθέντων ἔργων. Εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑποκριτῶν ἐπληρώθησαν φράγκα 1,200,000. Ὑπέρογκα ποσὰ ἐδαπανήθησαν εἰς διακόσμησιν τῆς σκηνῆς καὶ εἰς στολὰς κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἔργων τινῶν. Οὕτω ἡ παράστασις τῆς «Aida» ἐστοίχισε 240,000 φράγκων, 80,000 δὲ ἡ τῆς «Korrigane». Αἱ δαπάναι αὗται σχεδὸν ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τῶν εἰσπράξεων τοῦ θεάτρου.

— Ἔκθεσις παγκόσμιος γενήσεται ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατὰ τὸ 1883. Ἐκ Βασιγκτῶνος δ' ἀγγέλλεται ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν θέλει προσεχῶς ἀπευθύνει προσ-

Digitized by Google

κλήσεις εἰς πάσας τὰς Κυβερνήσεις, παρακαλῶν αὐτὰς νὰ μετάσχωσι τῆς μεγάλης ταύτης «διεθνοῦς ἑορτῆς».

— Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ἀγγέλλει, ὅτι φωτογράφος τις ἐκ τῶν πέριξ τοῦ Λονδίνου ἐπέτυχεν ἄρτι διὰ τοῦ νέου μέσου τῆς ζελατίνης (πηκτώματος) νὰ φωτογραφήσῃ ἀντικείμενα κινούμενα μετὰ μεγίστης ταχύτητος.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐφωτογράφησε τὴν ἀτμάμαξαν ταχυδρομικῆς ἁμαξοστοιχίας, ἐνῷ αὕτη ἔβαινε μετὰ ταχύτητος 96 χιλιομέτρων καθ' ὥραν. Ἡ ἀτμάμαξα ἐφωτογραφήθη ἐν πάσῃ αὐτῆς λεπτομερείᾳ καὶ μεθ' ὅσης ἀκριβείας καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἀκίνητα ἀντικείμενα. Τῇ βοηθείᾳ μικροῦ πετασύρου, καταβιβαζομένου τάχιστα πρὸ τῆς μηχανῆς, ἡ πλὰξ μένει ἐκτεθειμένη εἰς τὸ φῶς μόνον ἐπὶ 1/500 τοῦ δευτερολέπτου, οὕτως ὥστε θὰ ἠδύνατό τις νὰ φωτογραφήσῃ ἐκ πλαγίου ὁλόκληρον τὴν ἁμαξοστοιχίαν κινουμένην μετὰ μεγίστης ταχύτητος.

*
* *

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἰατρικὴ Ἑταιρία ἐπιμελεῖται νὰ καταρτίσῃ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς εἰδικὸν τμῆμα, περιλαμβάνον ἅπαντα τὰ ἰατρικὰ τῶν Ἑλλήνων συγγράμματα ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἕως τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, τοῦτο μὲν κρίνουσα σκόπιμον εἰς ἐπίδοσιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, εἰς ἣν ἰδιαίτερον ἀφορᾷ, τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν τέως προόδων αὐτῆς, τοῦτο δὲ καὶ νομίζουσα πρέπον νὰ περισυναχθῶσι καὶ ἀποβῶσιν εὐσύνοπτα τὰ πολυάριθμα ταῦτα προϊόντα τῆς πνευματικῆς τοῦ ἔθνους δραστηριότητος κατὰ τὰς διαφόρους αὐτοῦ ἐποχὰς καὶ περιπετείας. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τῶν βιβλίων τούτων εἶνε δυσεύρετα, κατ' ἐξοχὴν τὰ ἐκδεδομένα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ αὐτῶν δὲ πολλαὶ τῶν συγχρόνων ἰατρικῶν συγγραφῶν εἶνε ἐξηντλημέναι, ἡ Ἑταιρία ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν τῶν ἁπανταχοῦ ὁμοεθνῶν, τὴν ἀείποτε πρόθυμον εἰς πᾶν ὅ,τι κοινωφελές, εὔελπις ὅτι οἱ κεκτημένοι τοιαῦτα βιβλία δὲν θέλουν διστάσει νὰ συνεισφέρωσιν αὐτὰ φιλοτίμως. Κατάλογος τῶν δωρουμένων θέλει δημοσιεύεσθαι τακτικῶς.

— Ἐξεδόθη ἐνταῦθα θρησκευτικὴ ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία ὑπὸ τὸν τίτλον «Σιών».

— Ἐν Ἡρακλείῳ δὲ τῆς Κρήτης ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία «ὁ Μίνως».

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἡ ἐπέτειος γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, καθ' ἣν ὁ γραμματεὺς τῆς Ἑταιρίας κ. Στ. Κουμανούδης ἐξέθηκε τὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1880 πεπραγμένα ὑπὸ τοῦ συμβουλίου αὐτῆς. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ σοφοῦ ἀρχαιολόγου, γράφει ἡ «Ὥρα», πλὴν ἄλλων μικροτέρου λόγου ἀξίων ἐργασιῶν ἐν Ῥαμνοῦντι καὶ Βάρει τῆς Ἀττικῆς, Ναυπλίῳ, Κέᾳ κ.τ.λ. ἐξηκολούθησε μὲν ἐπί τινα χρόνον καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ πέρυσιν ἐπαναληφθεῖσα ἀνασκαφὴ τοῦ παρὰ τὸ Δίπυλον ἀρχαίου περιβόλου τῶν Ἀθηνῶν, ἐπεχειρήθη δ' ἐν Πειραιεῖ ἡ ἀνασκαφὴ τῶν δύο τῆς πόλεως ταύτης θεάτρων, ὧν τὸ μὲν πρὸς τῇ Ζέᾳ κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀπεκαλύφθη, τὸ δὲ πρὸς τῷ λόφῳ τῆς Μουνυχίας ἐφ' ἱκανὸν ἐπίσης ἀνεσκάφη· ἀλλ' ἀμφότεραι αὗται αἱ πειραϊκαὶ ἀνασκαφαὶ ἔμειναν ἀτελεῖς, προσκόψασαι εἰς τὴν ἐναντίαν θέλησιν τῶν κυρίων τῶν γηπέδων, ὧν μάλιστα ὁ ἕτερος, ὁ τοῦ πρὸς τῷ λόφῳ θεάτρου, κατεκάλυψε πάλιν διὰ πολλοῦ χώματος τὸ ἀνασκαφὲν μέρος, πρὶν ἢ κἂν προφθάσασα σχεδιάσῃ τὸ ἀναδειχθὲν τμῆμα τοῦ θεάτρου ἡ Ἑταιρία, ὡς ἐσχεδιάσθη τὸ πρὸς τῇ Ζέᾳ. Μένει δὲ ἡ τῶν θεάτρων ἀνασκαφὴ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐφόρου τῆς Ἑταιρίας κ. Δ. Φιλίου, ὑποβαλόντος ἔκθεσιν ἀκριβῆ περὶ αὐτῶν. Σπουδαιότατον δ' ἔργον κατεδείχθη ὑπὸ τοῦ γραμματέως τὸ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ περιβόλου τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ κολοσσιαίου λέοντος, οὗ τὴν ἀνίδρυσιν ἀνέλαβεν ἡ Ἑταιρία, ἀνασκαφῆς μετὰ μεγίστης ἱκανότητος καὶ ἐπιμελείας διεξαχθείσης ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Σταματάκη, ἀκριβέστατον τηρήσαντος ἡμερολόγιον, μετὰ πιστῆς περιγραφῆς τῆς θέσεως καὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀνευρεθέντων 254 νεκρῶν, τῶν κτερισμάτων κτλ. καὶ πέμψαντος ἐνταῦθα ἐκλεκτούς τινας σκελετοὺς προσεχῶς ἐκτεθησομένους εἰς θέαν καὶ μελέτην ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ἑταιρίας. Ἐπισκευὰς δ' ἀρχαίων μνημείων ἀξίας λόγου ἐπεχείρησε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ Συμβούλιον τὴν τοῦ ἐπὶ τοῦ Σουνίου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, οὗ ὁ προτελευταῖος πρὸς δυσμὰς κίων, ἐκ θυέλλης μετά τινων τμημάτων τοῦ ἐπιστυλίου καταπεσών, ἀνεστυλώθη πάλιν, στερεωθέντων καὶ διορθωθέντων καὶ ἄλλων τινῶν μερῶν τοῦ οἰκοδομήματος, καὶ τὴν τοῦ ἐν Βάσσαις τῆς Φιγαλείας ναοῦ τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος, ἀριστουργήματος τοῦ Ἰκτίνου, ἀπὸ πολλοῦ δεομένου ὑποστηρίξεως καὶ ἐπισκευῆς. Μεταξὺ δὲ τῶν ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας ἀγορασθεισῶν ἀρχαιοτήτων διαπρέπει τὸ ἐξ Ὀρχομενοῦ ἀρχαϊκὸν ἄγαλμα ἀνδρός, ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντος ἀκρίδα. Ἀλλ' οἱ ἑταῖροι ἰδίως μετὰ μεγίστης εὐαρεσκείας ἤκουσαν τὴν ἀγγελίαν, ὅτι ἐπερατώθη μὲν σχεδὸν ἐντελῶς ἡ τοποθέτησις τῶν θηκῶν καὶ τῶν βάθρων τῆς παρὰ τοῦ φιλαρχαίου καὶ γενναίου ἐκ Λήμνου Ἕλληνος Ἰωάννου Δημητρίου δωρηθείσης πλουσίας αἰγυπτιακῆς συλλογῆς, προσεχέστατα ἐκτιθεμένης εἰς κοινὴν θέαν, ἐξετέθησαν δ' ἐν θήκαις ὁμοίαις πρὸς τὰς τῶν μυκηναίων ἀρχαιοτήτων πάντα τὰ ἐν τοῖς παναρχαίοις τάφοις τοῦ Μενιδίου καὶ τοῦ Ναυπλίου εὑρεθέντα λείψανα τῶν αὐτῶν ὡς τὰ μυκηναῖα χρόνων, καὶ τέλος, ὅτι ἡ ἐφορεία τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου προθύμως παρεχώρησε τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ ζητηθείσας καὶ ἄλλας αἰθούσας, εἰς ἃς μετακομισθήσεται πρὸς εὐπρεπῆ καὶ ἐν τάξει ἔκθεσιν ἡ ἐν τῷ Βαρβακείῳ προσωρινῶς καὶ ἐν πολλῇ στενοχωρίᾳ οὐχὶ πρεπόντως ἀποτεθειμένη καλὴ ἀρχαιολογικὴ συλλογή.

Καὶ τοῦ ἐθνικοῦ δὲ Μουσείου ἡ βορεία πτέρυξ, προκαταβαλούσης τῆς Ἑταιρίας ἀτόκως τὸ πρὸς ἀνέγερσιν αὐτῆς κεφάλαιον, συντελεσθεῖσα ἤδη, ὡς ἀνήγγειλεν ὁ γραμματεύς, θέλει δεχθῆ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ λίθινα μνημεῖα τῆς εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν ἀνηκούσης συλλογῆς.

ΒΙΒΛΙΑ

2293. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 25 Ἰανουαρίου 1881. Ἀριθ. 265 (213). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — 14,615 φιορίνια. (Διήγημα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἑλίζης Σκ. Σούτσου). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2294. Στοιχεῖα Ῥωμαϊκῆς Γραμματολογίας τοῦ Paul Franc, μεταφρασθέντα ὑπὸ Ἰακώβου Χ. Δραγάτση, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Πειραιεῖ Γυμνασίου. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον «ὁ Παλαμήδης», ὁδὸς Ἁγίου Μάρκου, 28. 1881. 12ον, σελ. δ' καὶ 173. Τιμᾶται δραχ. 2.

2295. Γραμματικὴ τῆς ἰταλικῆς γλώσσης, ἐρανισθεῖσα ἐκ τῶν δοκιμωτέρων τῆς Ἰταλίας γραμματικῶν, καὶ συνταχθεῖσα μετ' ἐτυμολογικοῦ πρὸς τὸ τῆς ἑλληνικῆς παραβεβλημένου ὑπὸ Μ. Π. Περίδου. Ἔκδοσις ἕκτη, διεσκευασμένη, ἐπιδιωρθωμένη καὶ ἐπηυξημένη τῇ προσθήκῃ τοῦ τε Ὀρθολογικοῦ ἢ τοῦ περὶ ὀρθῆς προφορᾶς, Ὀρθογραφικοῦ, Συντακτικοῦ καὶ τοῦ περὶ Μετρικῆς. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. 1880. 8ον, σελ. 256. Τιμᾶται δραχ. 4.

2296. Ἱερὰ ἱστορία κατὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ Γερμανοῦ διδασκάλου Φραγκίσκου Βιδεμάννου. Πρὸς χρῆσιν τῆς παιδευομένης ἑλληνικῆς νεολαίας καὶ πρὸς ἰδίαν μελέτην παντὸς χριστιανοῦ, ὑπὸ Σπυρίδωνος Μωραΐτου, διευθυντοῦ τοῦ Παιδαγωγείου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου. Ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου. Μετὰ 74 εἰκόνων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 63, ὁδὸς Ἑρμοῦ—ὁδὸς Νίκης 14. 1881. 12ον, σελ. ζ' καὶ 288. Τιμᾶται δραχ. 2.

2297. Αἱ περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσέως μετὰ εἰκονογραφιῶν, ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Γαλάνη. Μέρος Β'. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως». 1880. 12ον, σελ. 128. Τιμᾶται δραχ. 1,20.

2298. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius. Traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté de Lettres de Paris. Tome deuxième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, Rue Bonaparte. 1881. Fascicules No 7 et 8. [L'Histoire Grecque formera 5 volumes et sera publiée en 30 fascicules, à 1 fr. 25].

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

22 Ἰανουαρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 22 Ἰανουαρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 274
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 283 1/2
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 101 50
10 » φράγ. . . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 190
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	80.—	892 1/2	500	φρ. 397

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,480
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	173 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	73 50
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . . .	3,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	116

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 29.60.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. —Ἐμπ. 3μ. δρ. 117

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.80
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.90
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 85

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (13 Ἰανουαρίου) Ἐμ. 29.60-30.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (13 Ἰανουαρίου) ,, 29.50.70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (7 Ἰανουαρ. ἐ. ν.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	87 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	237
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	104
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/2
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 95 -23.10.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου).

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 28 Ἰανουαρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.60
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.70
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.48
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (20 Ἰανουαρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 φρ. 25.29 - 25.34
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3.
Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60/0.
Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Β. Bonn. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν διὰ τὰς πρὸς τὴν «Ἑστίαν» θερμὰς ὑμῶν συμπαθείας.— κκ. Σ. καὶ Ν. Ἀδελφ. Π. Κέρκυραν, Α. Γ. Βόνιτζαν, Κ. Ν. Π, Σ. Κ, Δ.Κ. καὶ Λέσχην «Πηνελόπην», Ἰθάκην, Κ. Τ. Πάτρας, Μ. Ν. Δ. Ἄνδρον, Σ. Κ. Ζ. Αἰτωλικόν, Θ. Α. Κ. Κωνσταντινούπολιν καὶ Καν Π. Θ. Γ. Πειρατιάν. Ἐλήφθησαν.—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Συμφώνως τῇ πρὸς τὸν κ. Π. Δ. ἐπιστολῇ ὑμῶν προσεχῶς θέλομεν ἀποστείλει ὑμῖν τὰς ἀποδείξεις τῶν σημειουμένων συνδρομητῶν πρὸς εἴσπραξιν τῆς συνδρομῆς αὐτῶν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν δὲ διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» φιλόφρονα ὑμῶν μέριμναν. —κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ὁ καθηγητὴς κ. Κ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν τὰ 44 φρ. διὰ τοὺς ἀποσταλέντας τόμους τῷ κ. Ο. — κ. Ι. Π. Μ. Τρίπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Δ Κ. Ἰθάκην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν ὑμῖν ταχυδρομικῶς. —κ. Κ*. Πειραιᾶ. Ὁ «Ἐνδυμίων» τοῦ λόρδου Βηκονσφηλδ μετεφράσθη πρὸ μικροῦ γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. J. Girardin, ἀποτελεῖ δὲ δύο ὀγκώδεις τόμους.— κ. Γ. Ι. Π. Βουκουρέστιον. Καὶ ἡ προηγουμένη ὑμῶν ἐπιστολὴ ἐλήφθη, ἀλλὰ δυστυχῶς παρέπεσεν ἐν τῷ γραφείῳ ὑμῶν, ὥστε ἀγνοοῦμεν ποῖα ἦσαν τὰ ζητούμενα φύλλα. Εὐαρεστήθητε νὰ μᾶς σημειώσητε πάλιν αὐτά, ὅπως σᾶς τὰ ἀποστείλωμεν Τὸ «Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον» ἀποστέλλομεν ὑμῖν διὰ τοῦ ταχυδρομείου τῆς σήμερον. — Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Ἀθήνας. Ἀλλὰ καὶ παρὰ ξένων ἐλάβομεν οὐχ ἧττον θερμὰς ἐνδείξεις συμπαθείας. Μεταξὺ ἄλλων ὁ ἐν Bonn καθηγητὴς καὶ τῆς «Ἑστίας» κάλλιστος φίλος κ. A. Boltz γράφει ἡμῖν τὰ ἑπόμενα· «Μετὰ μεγάλης χαρᾶς βλέπω ὅτι τὸ ὑμέτερον περιοδικὸν θέλει ἐξακολουθήσει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐκδιδόμενον, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ὡς μέχρι τοῦδε πρόγραμμα· δὲν δύναμαι δὲ νὰ μὴ ὁμολογήσω ὑμῖν ὅτι βαθέως ἤθελον λυπηθῆ, ἐὰν—πρὸς ζημίαν ἐμοῦ τε καὶ τῆς Ἑλλάδος — τὸ ἐξαίρετον ὑμῶν φύλλον, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του, ἤθελεν ἔστω καὶ προσκαίρως διακόψει τὴν ἔκδοσίν του....... κτλ. — κ. Θ. Ι. Σ. Ἀγρίνιον. Κατὰ τὴν ἐπιστολήν σας τὸ φύλλον θ' ἀποστέλλεται ὑμῖν καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1881. — κ. Λ*. Ἀθήνας. «Ἀνέκαθεν οἱ ἄνθρωποι, γράφει που ἡ κυρία Γιραρδίνου, φαντάζονται τὴν εὐτυχίαν ὡσεὶ μέγαν λίθον πολύτιμον, δυσεύρετον, ὃν ζητοῦσι πάντοτε ἄνευ ἐλπίδος. Ἀλλ' οὐχί· ἡ εὐτυχία ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς ψηφωτόν, συγκείμενον ἐξ ἀπείρων μικρῶν λίθων, οἵτινες καθ' ἑαυτοὺς μὲν μικρὰν ἔχουσιν ἀξίαν, καλλιτέχνως ὅμως ἑνούμενοι ἀποτελοῦσι χάριεν σύμπλεγμα. Ὅταν δὲ κατορθώσῃ τις νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς στιγμιαίας ἐκείνας ἀπολαύσεις, ἃς ὁ οὐρανὸς τοῖς πᾶσιν ἀποστέλλει, ἡ ζωὴ καθίσταται εὐχάριστος. Διατί λοιπὸν ν' ἀτενίζωμεν πάντοτε μακρὰν πρὸς τὸν ὁρίζοντα, ἐνῷ ὑπάρχουσι τόσα ὡραῖα ῥόδα ἐν τῷ κήπῳ, ὃν κατοικοῦμεν; Κατ' ἐμὲ ἡ αἰτία, δι' ἣν δὲν εὑρίσκομεν τὴν εὐτυχίαν, εἶνε ἴσως διότι τὴν ζητοῦμεν». — κ. Λ. Π. Ρ. Κρανίδιον. Διότι δὲν ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν. Τὰ προηγούμενα τοῦ τελευταίου φύλλου τῆς «Ἑστίας» μετὰ τῶν δελτίων τιμῶνται πρὸς λεπτὰ 30.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[22 Ἰανουαρίου (Πέμπτη) 1880]

Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης πρό τινων ἡμερῶν ἐγένετο ἐν τοῖς ἀνακτόροις συνεδρίασις τῶν κυριῶν, αἵτινες ἀποτελέσουσι τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ νοσοκομείου, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ὁ Εὐαγγελισμός». Ὁ ἰατρὸς κ. Μακκᾶς ἐξέθηκεν ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ ἱδρύματος, κατέθηκε δὲ τὸ σχέδιον τῆς μελλούσης οἰκοδομῆς, ἧς ὁ θεμέλιος λίθος ἀπεφασίσθη νὰ τεθῇ τὴν 25 προσεχοῦς Μαρτίου. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐγένετο δῆλον ὅτι τὸ ταμεῖον κέκτηται ἐκ διαφόρων συνεισφορῶν ὑπὲρ τὰς 200,000 φράγ.—Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὑποναυάρχου κ. Σαχίνη, τοῦ κ. Κριεζῆ καὶ τοῦ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ξενιζομένου ὑποναυάρχου τῆς Γαλλίας κ. Lejeune, ἐπεσκέφθησαν τὴν σχολὴν τῶν ναυκλάστρων ἐν Πειραιεῖ, παραμείναντες ἐν αὐτῇ ἐπὶ δύο ὥρας. Ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ ἐν στολῇ ἐξετέλεσαν διάφορα πειράματα ἠλεκτρικά, χειρισμοῦ καὶ ἀναφλέξεως τορπιλλῶν. Ἀναχωρῶν ὁ βασιλεὺς ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του διὰ τὰς προόδους τῶν μαθητευομένων. — Ἐν τῇ Βουλῇ ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἐπιστολὴ τοῦ λόρδου Ῥόσμπερυ, ἣν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν πρόεδρον κ. Αὐγερινὸν ὡς ἀπάντησιν πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς, δι' ἧς ἐξεφράζοντο αὐτῷ εὐχαριστήρια διὰ τὰς φιλελληνικὰς αὐτοῦ ἐνεργείας. — Διὰ Β. διατάγματος ἕδραι τῶν δύο ἀρχηγείων στρατοῦ ὡρίσθησαν τοῦ μὲν κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἡ Χαλκίς, τοῦ δὲ κατὰ τὴν δυτικὴν ἡ Λευκάς. Διὰ διαταγῆς δὲ τοῦ ὑπουργείου ἐτέθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ μὲν ἀρχηγείου τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ, ἅπαντα τὰ κατὰ τοὺς νομοὺς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, Εὐβοίας, Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος αὐθύπαρκτα σώματα καὶ τμήματα σωμάτων, καὶ ἡ ἐν Χαλκίδι γενικὴ ἀποθήκη ὑλικοῦ στρατοῦ, τοῦ δὲ ἀρχηγείου τοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ τὰ κατὰ τοὺς νομοὺς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου αὐθύπαρκτα σώματα καὶ τμήματα σωμάτων, καὶ ἡ ἐν Μεσολογγίῳ γενικὴ ἀποθήκη ὑλικοῦ στρατοῦ. — Κατόπιν γνωμοδοτήσεως ἐπιτροπείας ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν παρήγγειλε μηχανὰς πρὸς παραγωγὴν ἠλεκτρικοῦ φωτός, δι' ὧν θέλουσιν ἐφοδιασθῇ πάντα τὰ ἀξιόμαχα ἡμῶν πλοῖα, κατὰ τὸ σύστημα, ὅπερ φέρει καὶ τὸ εὔδρομον «Ναύαρχος Μιαούλης». — Ἤρξατο ἡ ἐπιχωμάτωσις τῶν ἐν τῷ λόφῳ τῆς Μουνυχίας καὶ ἐν τῇ κορυφῇ τῆς Ψυτταλείας ἀνεγερθησομένων ὀχυρωμάτων, ὡς καὶ τῶν ἐν τῇ ἀπέναντι τῆς Ψυτταλείας ἀκτῇ τῆς Σαλαμῖνος, καὶ κατὰ τὸν ἀπέναντι τῶν Μεγάρων πορθμόν, δι' ὧν ἐξασφαλισθήσεται ὁ ναύσταθμος. Τὰ ὀχυρώματα δὲ ταῦτα, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Ἠπίτου ἀνεγειρόμενα, θέλουσιν ὁπλισθῇ διὰ τηλεβόλων Ἄρμστρογγ μεγάλης ὁλκῆς. — Διὰ τοῦ ἐξ Ἀμβέρσης καταπλεύσαντος βελγικοῦ ἀτμοπλοίου ἐκομίσθησαν 1652 δέματα ὑλικοῦ τοῦ στρατοῦ, ὀβούζια, σφαῖραι, διευθέται πυροβόλων κλπ., 223 δέματα ὑλικοῦ τοῦ ναυτικοῦ καὶ 12 τηλεβόλα τοῦ ναυτικοῦ ἀποβατικὰ (ἐπιλέμβια). — Ἕτερον βελγικὸν ἀτμόπλοιον κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ κομίζον 4 πυροβολαρχίας ὀρεινὰς καὶ ὑλικὸν τοῦ στρατοῦ. — Ἐξ Ἀλγερίας δὲ ἀφίκετο ἀτμόπλοιον κομίσαν περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας δέματα χόρτου πρὸς χρῆσιν τῶν κτηνῶν τοῦ στρατοῦ. — Δι' ἐγκυκλίου τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου προσκαλοῦνται οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐμποροπλοιάρχων, τῶν φερόντων ἡλικίαν 25-35 ἐτῶν καὶ διατελεσάντων ὡς πλοιάρχων ἐπὶ τρία ἔτη, ὅπως προσληφθῶσιν ἐν τῷ πολεμικῷ ναυτικῷ ὡς ἐπίκουροι ἀξιωματικοὶ σὺν τῷ βαθμῷ τοῦ ἀνθυποπλοιάρχου, νὰ ὑποβάλωσι τὴν σχετικὴν αἴτησίν των εἰς τὸ αὐτὸ ὑπουργεῖον, παρουσιαζόμενοι ἅμα αὐτοπροσώπως ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνὸς Ἰανουαρίου. — Ἀφίκετο ἐξ Ἀγγλίας, ἐκ τοῦ σπουδαιοτάτου ἐργοστασίου τῶν τορπιλλικῶν μηχανῶν Μάκβεη, εἰδικὸς μηχανικὸς διὰ τὴν καταδύθισιν τῶν ἀμυντικῶν τορπιλλῶν, καὶ προσελήφθη εἰς τὴν σχολὴν τῶν ναυκλάστρων. — Διὰ διαταγῆς τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας ὑποχρεοῦνται οἱ ἀμαξηλάται νὰ ἐγχειρίζωσι πρὸς πάντα ἐπιβάτην ἀνεξαιρέτως δελτίον ἔντυπον τῆς διατιμήσεως τῶν ἀμαξῶν, γαλλιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ συντεταγμένον, φέρον ἐν κεφαλίδι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἀμάξης. — Ἡ ἑταιρία τοῦ σιδηροδρόμου ἀπεφάσισεν ὅπως φωτίσῃ τὴν ἀκτὴν τοῦ Φαλήρου δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

—

1345.

Εὑρὲ δύο ἀριθμούς, ὧν τὸ ἄθροισμα ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοῦ γινομένου νὰ μείνῃ διαφορὰ 31, ἡ δὲ μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν διαφορὰ νὰ εἶνε 4.

1346.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Τὰς ἀνωτέρω στιγμὰς ἀντικατάστησον δι' ἀριθμῶν οὕτως, ὥστε νὰ εὑρίσκῃς τὸ αὐτὸ ἄθροισμα, προσθέτων αὐτοὺς κατὰ σειρὰν ὁριζοντείως, καθέτως καὶ διαγωνίως.

Ἐν Πάτραις. Χ. Δ. Ρ.

1347.

Γαστὴρ ἐγέννησε κ' ἐμέ, ἀλλ' ἔμψυχον δὲν εἶμαι·
Εἰς τὴν φωνήν μου θέλγεσαι, ἐνῷ δὲν ἔχω στόμα.
Εἰς τόπον πέντε σπιθαμῶν ἐξηπλωμένη κεῖμαι,
Πλὴν δὲν στηρίζω εἰς αὐτὸν τὸ ἄπλευρόν μου σῶμα.

1348.

Ὅταν εἶμαι ὑπὸ τοὺς πόδας σου, βαδίζω ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

1349.

Σχημάτισον κυβόλεξον, ἐν ᾧ ν' ἀναγινώσκεται ἡ λέξις ΥΦΗ.

1350.

Je suis liqueur agréable
Faite de fruits sans saveur.
Si vous m'ôtier le cœur
Je deviendrais animal redoutable.

ΛΥΣΕΙΣ

1338.

Ἠγόρασεν:

60	στρουθία	πρὸς	0,05 λεπτὰ......	=	3 δραχ.
23	ξυλόκοτας	»	2, δραχ.......	=	46 »
17	πέρδικας	»	3, ».......	=	51 »
100	κομμάτια.........................			=	100 δραχ.

1339.

36	2	4	3	35	31
7	29	9	28	26	12
19	14	22	21	17	18
13	23	16	15	20	24
30	11	27	10	8	25
6	32	33	34	5	1

1340.

Ἑσπερινός (S περὶ ΝΟΣ).

1341.

Δῆλος-ἧλος.

1342.

Ε Υ Χ Η
Υ Ι Ο Σ
Χ Ο Υ Σ
Η Σ Σ Α

1343.

Rame-Mare.

1344.

Sarah-Haras.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 214. — 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Δι' ἐράνου τῶν ἐν Καΐρῳ ὁμογενῶν συνήχθησαν καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὸν πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον φράγκα 4,131.

Ὁ ἐξ Ὀδησσοῦ κ. Ἀλέξ. Β. Μαῦρος προσέφερεν εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ἐκ μέρους αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχαὴλ φράγ. 1,000, ἕτερα 1,000 φράγ. ἐκ μέρους τοῦ ἐν Ὀδησσῷ κ. Εὐστρ. Σεβαστοπούλου καὶ 300 ἐκ μέρους τοῦ ἐν Ὀδησσῷ κ. Μιλτ. Βαύρου.

Ἐν Σύρῳ κατηρτίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς συλλογὴν βοηθημάτων ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν ἐπιστράτων. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς ἐνεγράφησαν μέχρι τοῦδε μηνιαῖοι μὲν συνδρομηταὶ διὰ φρ. 1,000, βοηθοὶ δ' ἐφάπαξ διὰ 500 φρ.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐδόθη ἐν Βάρνῃ θεατρικὴ παράστασις, ἧς τὸ προϊὸν ἀνῆλθεν εἰς 57 λίρας ὀθωμανικάς.

Ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου κατέλιπεν ὁ πρό τινος ἐν Αἰγίῳ ἀποβιώσας Παναγ. Φιλιππακόπουλος δρ. 300.

Εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ἀπέστειλεν ἱκανὰ τεμάχια πανίων ὁ ἐν Μαγκεστρίᾳ κ. Σ. Χατζόπουλος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἀσμένως ἀγγέλλομεν ὅτι προσεχῶς θέλομεν δημοσιεύσει ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ὡραῖον ἀνέκδοτον ἔργον τοῦ πολυκλαύστου ποιητοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.

— Ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ἀνεφέραμεν τὴν ἔκδοσιν ἔργου τινὸς φιλολογικοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὀσκάρ. Καθ' ἃ νῦν ἀναγινώσκομεν ἐν εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι, ὁ φιλόμουσος οὗτος ἡγεμών, ὅστις ἀπό τινων ἐτῶν ἔχει ἐπιδοθῇ μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ πρὸ πάντων τοῦ Ὁμήρου, ἀσχολεῖται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, ἣν καὶ ὁσονούπω θέλει ἀποπερατώσει καὶ δημοσιεύσει.

— Ὁ ἐν Κάτω Χώραις πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Μουρὰτ ἐφένδης, εἷς ἐκ τῶν Ὀθωμανῶν τῶν εὐδοκίμως ἀσχολουμένων εἰς τὴν θεραπείαν τῶν μουσῶν, ἑτοιμάζει ἔκδοσιν τῶν ἁπάντων αὐτοῦ (ποιημάτων γερμανιστὶ γεγραμμένων), ἣν θέλει δημοσιεύσει προσεχῶς ἐν Λειψίᾳ.

— Ἐν Καΐρῳ ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ὁ Mariette βέης, διάσημος αἰγυπτιολόγος, Γάλλος τὸ γένος, ὅστις διὰ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν ἀνασκαφῶν αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐρειπίοις τοῦ ναοῦ τοῦ Σεράπιδος συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν διαφώτισιν τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Αἰγύπτου. Εἰς τὸν Mariette βέην ὀφείλεται καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ ἐν Καΐρῳ Μουσείου, περιέχοντος πλουσίαν συλλογὴν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων.

— Πρό τινος ἀνηγγείλαμεν ἐν τῷ Δελτίῳ τὴν ἀνακάλυψιν ἔργου τινὸς ἀνεκδότου τοῦ Γκαῖτε. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ μεγάλου ποιητοῦ εἶνε, καθ' ἃ ἐπιστέλλουσιν ἐκ Λειψίας, μελοδραμάτιόν τι, δημοσιευθήσεται δὲ προσεχῶς.

— Ἐν Γαλλίᾳ ἐγένετο ἄρτι ἐφεύρεσις, ἥτις φαίνεται οὖσα τελειοποίησις μᾶλλον μιᾶς τῶν θαυμασίων ἐφευρέσεων τοῦ Ἔδισων, τοῦ τηλεφώνου.

Πρόκειται δηλαδὴ καὶ ἐνταῦθα περὶ μεταβιβάσεως τοῦ ἤχου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου διὰ νέου τινὸς μέσου, ὅπερ ἐδοκιμάσθη παρὰ τὴν πόλιν Mans μεταξὺ δύο σταθμῶν ἀπεχόντων ἀλλήλων περὶ τὰ τριακοντατρία χιλιόμετρα, καὶ ὅπερ φαίνεται πολὺ ἀνώτερον τοῦ συνήθους τηλεφώνου.

Συνίσταται δὲ τὸ ὄργανον τοῦτο εἰς μικρὸν ξύλινον κιβώτιον, περικλεῖον ἄλλο μικρότερον ὑέλινον. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου εἰσὶ τοποθετημένοι μικροὶ κύλινδροι καθαροῦ ἄνθρακος, οἵτινες διὰ τῆς διαφόρου αὐτῶν ἀγωγίμου δυνάμεως μεταβιβάζουσιν εἰς τὸν ἀντίθετον σταθμὸν τοὺς ποικίλους παλμούς, οὓς παράγει ἐν τῷ ἀέρι ὁ ἀνθρώπινος λόγος.

Τὸ ὄργανον τοῦτο ἔχει ἁπλούστατον τὸν μηχανισμόν, δυνάμενον νὰ κανονισθῇ ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου, καὶ οὐδέποτε διαταραττόμενον, μεταβιβάζει δὲ τὴν φωνὴν διὰ τοῦ συνήθους τηλεγραφικοῦ σύρματος.

Κατὰ τὰ γενόμενα πειράματα ἡ φωνὴ τῶν συνδιαλεγομένων ἠκούετο εὐκρινῶς καὶ διεκρίνετο εἰς ἀπόστασιν εἰκοσιτεσσάρων χιλιομέτρων. Μουσικός δέ τις ἦχος παιχθεὶς διὰ πλαγιαύλου δεκαπέντε μέτρα μακρὰν τῆς συσκευῆς, ἀφ' ἧς μάλιστα ἐχωρίζετο διὰ παρεμπίπτοντος δωματίου, διεβιβάσθη εὐκρινέστατα. Ἔχει δὲ τὸ ἐν λόγῳ ὄργανον καὶ τοῦτο τὸ πλεονέκτημα ὅτι κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁμιλῇ τις εἰς τὸ στόμιον σωλῆνος, ἀλλὰ μόνον εὑρισκόμενος παρ' αὐτῷ. Παρετηρήθη προσέτι ὅτι τὴν διαβίβασιν τοῦ ἤχου οὐδόλως παρεκώλυσεν ἡ κατὰ τὰς δοκιμὰς διάβασις σιδηροδρομικῶν ἁμαξοστοιχιῶν εἰς ἀπόστασιν δεκαπέντε χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς συσκευῆς.

Ὁ ἐφευρέτης κ. Maine ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ μέθοδος αὐτοῦ δύναται νὰ λειτουργήσῃ εἰς μεγίστας ἀποστάσεις, οὐδαμῶς δ' ἀμφιβάλλει ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ μεταβιβασθῇ ἡ ἀνθρωπίνη φωνὴ δι' ὑποβρυχίου καλωδίου ἐκ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Ἀμερικήν.

— Κατά τινα εὐρωπαϊκὴν ἐφημερίδα σπουδαία ἀνακάλυψις ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Ἀλγερίᾳ, συνισταμένη εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ὁλοκλήρου πόλεως κατακεκαλυμμένης τέως ὑπὸ βαθέος στρώματος ἄμμου.

Ἡ ἀνακάλυψις ἐγένετο εἰς τὰ πέριξ τῆς Ouargla, ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀλγερίᾳ, ὑπὸ τοῦ κ. Tarry, ἐπιστήμονος διατελοῦντος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως τῆς Ἀλγερίας. Οὗτος, παρατηρήσας ἐλαφράν τινα ἔξαρσιν τοῦ ἐδάφους, σχηματίζοντος λοφίσκον ἐντελῶς σφαιρικὸν καὶ μένοντα ἀναλλοίωτον, ἐνῷ πᾶσαν τὴν πέριξ ἐπιφάνειαν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν ἐξωμάλιζεν ὁ συχνότατα πνέων αὐτόθι λίψ, συνέλαβε τὴν ὑπόνοιαν περὶ τῆς ὑποκρυπτομένης πόλεως.

Ἐντεῦθεν ὁρμώμενος ὁ κ. Tarry ἀνέσκαψε τὸ ἀμμῶδες ἔδαφος, ἐν ὀλίγῳ δὲ χρόνῳ ἀνεκάλυψε μικρόν τινα θόλον, κατόπιν πύργον, δῶμα, καὶ τέλος ὅλον τὸ ἄνω μέρος τζαμίου. Ὑποθέσας ὅτι τὸ τζαμίον δὲν θὰ ἦτο βεβαίως ᾠκοδομημένον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου, ἐξηκολούθησε τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ, βοηθούμενος καὶ ὑπό τινων Ἀράβων, πράγματι δὲ αἱ προσπάθειαι αὐτοῦ ἀπέβησαν εἰς αἴσιον πέρας διὰ τῆς ἐκκαλύψεως οἰκιῶν τινων, διατηρουμένων σχεδὸν ἀνεπάφων, ὧν οὐ μακρὰν ῥέει ὑπόγειος ῥύαξ.

Τὸ πρᾶγμα ἠγγέλθη ἀμέσως εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἀλγερίας, ἥτις προτίθεται νὰ πέμψῃ εἰς τὸν κ. Tarry τοὺς ἀναγκαίους ἐργάτας, ὅπως δυνηθῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ.

— Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐγένετο τελευταῖον ἐφεύρεσις, ἥτις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται παράδοξος, εἰμὴ καὶ ὅλως ἀπίστευτος. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη συνίσταται εἰς τὴν κατασκευὴν χαρτίνων σκεπασμάτων τῆς κλίνης. Ἡ μόνη δυσκολία εἰς χρησιμοποίησιν τῶν βιομηχανικῶν τούτων προϊόντων μέχρι τοῦδε ἦτο, ὅτι ἀδύνατος ἀπέβαινεν ὁ ἀερισμὸς κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτῶν· ἀλλὰ νῦν καὶ τὸ κώλυμα τοῦτο ἤρθη ἐκ μέσου, διότι ἕν τῶν ἐργοστασίων κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ τοιαῦτα σκεπάσματα, ἅτινα εἰσὶν ἐλαφρά, καθαρὰ καὶ θερμὰ ὅσον δύο ζεύγη μαλλίνων σκεπασμάτων. Πλὴν δὲ τούτων εἰσὶ σχετικῶς καὶ οὐχὶ ἀκριβώτερα τῶν ἄλλων σκεπασμάτων, καὶ ἐν γένει καταλληλότατα δι' ἣν προορίζονται χρῆσιν.

Ἄλλη ἀξιοσημείωτος ἐφεύρεσις εἰς τὸν αὐτὸν κλάδον εἶνε ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἀχύρου εἰς κατασκευὴν ναστοχάρτου, οὗ τινος γίνεται νῦν γενικὴ σχεδὸν χρῆσις ἐν Ἀμερικῇ. Τὸ ναστόχαρτον τοῦτο, ἀφοῦ παρασκευασθῇ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, ἐμβάλλεται εἰς χημικήν τινα σκευασίαν, ἥτις διαβρέχουσα ἁπαλύνει αὐτό, οὕτω δ' ἔχον συστρέφεται κατόπιν, στεγνοῦται καὶ ἀποσκληρύνεται οὕτως, ὥστε κατὰ τὴν σκληρότητα οὐδόλως διαφέρει τοῦ ξύλου, καθίσταται ἀδιάβροχον καὶ ἐπιδεκτικὸν στιλβώσεως, καὶ ἐν γένει ἔχει πάσας τὰς ἰδιότητας τοῦ στερεωτέρου ξύλου. Τοιοῦτον ναστόχαρτον μεταχειρίζονται νῦν ἐν Ἀμερικῇ ἀντὶ ξύλου εἰς κατασκευὴν οἰκιῶν, ἐλπίζεται δὲ ὅτι θέλει πιστοποιηθῇ τὸ χρήσιμον τῆς ἐφευρέσεως, ὅπως οὕτω μετριασθῇ ἡ ὁσημέραι προϊοῦσα τῶν δασῶν καταστροφὴ διὰ τὴν ὑπέρμετρον χρῆσιν τῆς οἰκοδομησίμου ξυλείας. Τοῦ ἐξ ἀχύρου κατασκευαζομένου ναστοχάρτου τούτου γίνεται χρῆσις ἐν San Francisco πρὸς κατασκευὴν καὶ ἄλλων οἰκιακῶν σκευῶν, ἤτοι κάδων, βυτίδων καὶ τῶν τοιούτων· ἐπειδὴ δὲ ἡ κατασκευὴ αὐτῶν γίνεται ταχύτατα διὰ μηχανῶν, αἱ τιμαὶ αὐτῶν εἶνε οἷαι καὶ αἱ τῶν

Digitized by Google

ἐκ ξύλου. Ἱκανῶς δὲ γνωστὸν εἶνε ὅτι καὶ τὸ ξύλον τἀνάπαλιν χρησιμοποιεῖται εἰς κατασκευὴν ναστοχάρτου, ἐκλέγεται δὲ εἰς κατασκευὴν ἐκείνων τῶν οἰκιακῶν σκευῶν, ἅτινα ἀπαιτεῖται νὰ εἶνε ἐλαφρὰ ἅμα καὶ στερεά.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βιομηχανίας ἀνεπτύχθη μεγάλως ἐν Νορβηγίᾳ μάλιστα, ἔνθα ἡ παραγωγὴ τοιούτου ναστοχάρτου ἐν διαστήματι 20 ἐτῶν ἀνῆλθεν ἀπὸ 110 βυτίδων, ὅσαι κατεσκευάζοντο ἐν ἀρχῇ, εἰς 19,000 ἐτησίως· νῦν δὲ περὶ τὰ εἴκοσιν ἐργοστάσια ἀσχολοῦνται εἰς τὴν παρασκευὴν τοιούτου ὑλικοῦ. Ὡς τὸ ξύλον χρησιμοποιεῖται εἰς κατασκευὴν χάρτου, οὕτω τἀνάπαλιν τὸ ναστόχαρτον καταλαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ ξύλου ἐν τῇ βιομηχανίᾳ. Οὕτω ἐν Γερμανίᾳ ἐγένετό τις ἀπόπειρα πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ξύλου διὰ τοῦ τοιούτου ναστοχάρτου εἰς τὰς μολυβδογραφίδας. Τὸ πρὸς τοῦτο ὡρισμένον ναστόχαρτον ἐμβαπτίζεται πρῶτον ἐντὸς κολλώδους ὕλης, ὅπως οὕτω τὸ ἐν αὐτῷ ὑπάρχον σύρμα τοῦ μολύβδου συσφιγχθῇ ὅσον ἔνεστιν ἰσχυρῶς· ἀφοῦ δὲ ξηρανθῇ τὸ ναστόχαρτον, χρωματίζεται καὶ γίνεται ὅμοιον πρὸς τὰς συνήθεις μολυβδογραφίδας, ἀλλὰ πωλεῖται ὅμως ἀκριβώτερον αὐτῶν.

Οὐχ ἧττον χρήσιμος ἐφεύρεσις εἶνε καὶ ἡ ἐκ τοιούτου ναστοχάρτου κατασκευὴ παραθυροφύλλων καὶ θυρῶν, ἧς χρῆσις γίνεται ἤδη ἐν τῇ πολιτείᾳ Ohio τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Τὰ πλεονεκτήματα τῶν τοιούτων παραθυροφύλλων συνίστανται εἰς τὸ ὅτι εἶνε ἐλαφρότερα καὶ εὐωνότερα τῶν ξυλίνων, ὅτι εὐκολώτερον ἐπιτίθενται εἰς θύρας καὶ παράθυρα, καὶ πρὸς τούτοις εἶνε στερεώτερα τῶν ἄλλων. Πλὴν δὲ τούτων ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῶν ἐπιφάνεια δύναται νὰ φιλοτεχνηθῇ ὡραιοτέρα ἢ ἡ τῶν ἐκ ξύλου, ὅπερ καθιστᾷ τὴν πρόσοψιν τῶν οἰκιῶν, ὅσαι φέρουσι τοιαῦτα, χαριεστέραν.

— Ἐν Lille τῆς Γαλλίας γενήσεται τῷ 1881 παγκόσμιος ἔκθεσις τῶν ὡραίων τεχνῶν. Ἡ ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως Ἐπιτροπὴ προσδιώρισε τὴν ἔναρξιν αὐτῆς τῇ 3/15 Αὐγούστου, τὸ δὲ πέρας τῇ 3/15 Ὀκτωβρίου. Ἡ ἔκθεσις θέλει λάβει χώραν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ Rameau.

Θωμᾶς Κάρλυλ.

Ὁ Θωμᾶς Κάρλυλ (Thomas Carlyle), τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον ἀνήγγειλεν ἡμῖν προχθὲς ὁ τηλέγραφος, εἶνε ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων συγχρόνων Ἄγγλων συγγραφέων καὶ φιλοσόφων. Ἐγεννήθη τῷ 1795 ἐν Σκωτίᾳ, τοῦ φιλολογικοῦ δ' αὐτοῦ σταδίου κατήρξατο διὰ τῆς δημοσιεύσεως μελετῶν τινων ἐν τῇ «Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τοῦ Ἐδιμβούργου» καὶ κατόπιν τοῦ «Βίου τοῦ Σχίλλερ», οὗ τινος εἰς τὴν γερμανικὴν μεταφρασθέντος ἔγραψε τὸν πρόλογον αὐτὸς ὁ Γκαῖτε. Τῷ 1825 ὁ Carlyle νυμφευθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς ἔπαυλίν τινά, ὅπου ἐπὶ ὁλόκληρα ἔτη ἠσχολήθη ἐν ἡσυχίᾳ εἰς φιλολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς μελέτας. Τῷ 1827 προσελήφθη ὡς τακτικὸς συντάκτης τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Ἐδιμβούργου», ἐν ᾗ ἐδημοσίευσε μακρὰν σειρὰν ἄρθρων κριτικῶν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον, ὅπερ κατέστησεν αὐτὸν γνωστὸν ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ, εἶνε ἡ «Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως», ἣν ἐδημοσίευσε τῷ 1837· εἰς τὴν πρώτην δ' αὐτὸν ἀνεβίβασε βαθμῖδα ἐν τοῖς συγχρόνοις φιλοσόφοις τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ «Sartor resartus», ὅπερ ἐδημοσίευσε τῷ 1838 ἐν τῷ «Frasers Magazine». Μετά τινα καιρὸν ἐλθὼν εἰς Λονδῖνον ἤρξατο δημοσίων διαλέξεων ἐπὶ τῆς γερμανικῆς φιλολογίας καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς φιλολογίας. Ἐν ἔτει 1843 ἐδημοσίευσε τὸ «Παρελθὸν καὶ τὸ Παρόν», τῷ δὲ 1845 τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Ὀλιβιέρου Κρόμβελ», τὸ ἀριστούργημα αὐτοῦ, ὅπερ περιεποίησεν αὐτῷ μεγάλην δόξαν. Μετὰ δέ τινα ἄλλα αὐτοῦ ἔργα τῷ 1858 ἐξέδωκε τοὺς δύο πρώτους τόμους τῆς «Ἱστορίας τοῦ Β' Φρειδερίκου», ἔργου μεγάλης ἀξίας. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1865 ὁ Carlyle ἐξελέγη διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας πρύτανις τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Γλάδστωνος, κατισχύσας τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Δισραέλη.

Ὡς ἱστορικὸς ὁ Carlyle εἶχε περὶ τῆς ἱστορίας ἰδέας συνοψιζομένας εἰς τὸν ὁρισμόν, ὃν ἔδωκεν αὐτῆς, εἰπὼν ὅτι εἶνε ἀνεξάντλητον μεταλλεῖον βιογραφιῶν. Τὴν γνώμην δὲ ταύτην προσπαθεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ ὅσον ἔνεστιν ἐν τοῖς ἔργοις του, ἐπιζητῶν νὰ συγκεντρώσῃ τὰ γεγονότα ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἡρώων αὐτοῦ, καὶ ἀποφεύγων τὰς πολιτικὰς καὶ ἠθικὰς θεωρίας καὶ ἀναπτύξεις. Τῆς μεθόδου ταύτης ἔξοχα προϊόντα εἶνε ἡ «Γαλλικὴ Ἐπανάστασις» καὶ ἡ «Ἱστορία τοῦ Κρόμβελ», ἐν οἷς δι' ἀπαραμίλλου ὄντως τέχνης ἐξιστορεῖ τὰς πράξεις τῶν κυριωτέρων προσώπων, ἐκθάπτων καὶ οἱονεὶ ἐπαναφέρων εἰς τὴν ζωὴν ἕκαστον, καὶ ἀπονέμων αὐτῷ τὸν προσήκοντα χαρακτῆρα. Καταθέλγει δὲ τὸν ἀναγνώστην καὶ τὸ ὅλως ἰδιάζον ὕφος τοῦ μεγάλου τούτου συγγραφέως. Περιφρονῶν τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, μετέρχεται εἶδος λόγου οὕτως εἰπεῖν σκιρτῶντος, καταπλήττοντος τὸ πνεῦμα ὡς δι' ἠλεκτρικῶν προσβολῶν, δι' αἰφνιδίων μεγαλοφυΐας ἐκλάμψεων. Οὐδαμῶς δ' ἀρεσκόμενος εἰς τὰς τετορνευμένας περιόδους καὶ τὸν φυσικὸν εἱρμὸν τῶν συλλογισμῶν, προτιμᾷ φράσεις βραχείας, ζωηράς, ἀποτόμους, ἰσχυρὰς προξενούσας ἐντυπώσεις. Ἐντεῦθεν ἀσμενίζει πολὺ εἰς τὰς ἐπαναλήψεις καὶ μεταχειρίζεται τὰ μᾶλλον ἰδιότροπα σχήματα λόγου.

Καὶ ὡς φιλόσοφος δὲ ὁ Carlyle κατέχει διαπρεπῆ θέσιν οὐ μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ πάντων τῶν συγχρόνων φιλοσόφων τῆς Εὐρώπης, τὰ δ' ἔργα αὐτοῦ ἀσκοῦσι, καὶ θέλουσιν ἴσως ἀσκήσει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν πνευμάτων.

ΒΙΒΛΙΑ

2299. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 1 Φεβρουαρίου 1881. Ἀριθ. 266 (214). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἑλίζης Σκ. Σούτσου). — Τὸ ἐργαστήριον τοῦ Ἔδισων ἐν Μένλο-Πάρκ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2300. **Γεωργίου Δροσίνη**: Ἱστοὶ ἀράχνης. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1880, 12ον, σελ. 92. [Ἐκ τῆς κομψῆς ταύτης ποιητικῆς συλλογῆς, ἧς προτάσσονται ἀντὶ προλόγου οἱ ὡραῖοι στίχοι τοῦ Coppée

J'écris ces vers, ainsi qu'on fait des cigarettes,
Pour moi κτλ.

ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον χάριεν ποιημάτιον:

Ὁ κυνηγός.

Μὲ τὸ τουφέκι μου 'ς τὸν ὦμο,
Μὲ τὸ μαχαῖρι 'ς τὸ πλευρό,
Ἐπῆρα τοῦ βουνοῦ τὸ δρόμο
Κυνῆγι τίποτε ναὑρῶ.

Τρυγόνια δυὸ πετοῦν παρέκει,
'Σὲ πεύκου κάθονται κλαρί·
Φιλιοῦνται... γέρνω τὸ τουφέκι.
Ἡ τζάντα μου θὰ τὰ χαρῇ.

Μὰ 'ξάφνω μὲ τὸν λογισμό μου
Εἰς τὴν ἀγάπη μας γυρνῶ·
Ἔτσι 'φιλιούμαστον, Μαργιώ μου,
Κ' ἐμεῖς... Δακρύζω καὶ περνῶ.]

2301. **Πρακτικὰ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας** τοῦ ἔτους 1879, καὶ ἡ ἔκθεσις τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων ὑπὸ τοῦ Χ. Ν. Φιλαδελφέως, ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἀρσακείου τῇ 22 Ἰουνίου 1880. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. Φιλαδελφέως, 1881, 8ον, σελ. 61.

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ.

Ἐθνικὸν μουσεῖον τῆς ὁδοῦ Πατησίων.
Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή.
9 - 12 π. μ. καὶ Κυριακὴ 2 - 4 μ. μ.

Συλλογὴ Μυκηνῶν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ.
Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον.
2 - 4 μ. μ. (τὸν χειμῶνα), 4 - 6 μ. μ. (τὸ θέρος).

Μουσεῖον ἐν τῷ Βαρβακείῳ.
Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή.
2 - 4 μ. μ (τὸν χειμῶνα), 3 - 5 μ. μ. (τὸ θέρος).

Μουσεῖον ἐν τῇ Ἀκροπόλει.
Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον.
3 - 5 μ. μ.

Φυσιογραφικὸν μουσεῖον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.
Τετάρτη — Σάββατον. 9 - 12 π. μ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

29 Ἰανουαρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 29 Ἰανουαρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 276
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 286
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	83.60	453 60	560	φρ.
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 103
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 190
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392½	500	φρ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,480
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	286
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	112
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	73
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	116

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 30.30-30.60.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. —Ἐμπ. 3μ. δρ. 120-122

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	24.
Λίρα Στερλίνα	,,	28.90
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν δέφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 85

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (27 Ἰανουαρίου) Ἐμ. 30.40-31.
Κερκ. - Λονδ. 3μην.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (23 Ἰανουαρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	46
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	238
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	248
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	115
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4-110 1/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 -23,10.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 28/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 4 Φεβρουαρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.65
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.75
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Φεβρουαρίου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 1/2) φρ. 25.29 - 25.34
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 1/2.
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Φ. Σ. Βιέννην. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τὸ φύλλον διευθύνεται εἰς Βιέννην.— κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τῇ 30 λήξαντος σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Ι. Α. Β. Λευκάδα. Ἐντολῇ τοῦ κ. Ξ. Β. ἐστάλησαν ὑμῖν τῇ 24 τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου φύλλα. — κ. Α. Μ. καθηγητήν, Χαλκίδα. Ὁ ἐνταῦθα κ. Γ. Φ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν φρ. 10 διὰ συνδρομήν σας τοῦ 1881. Εὐαρεστήθητε νὰ μᾶς ἀποστείλητε καὶ τὰ ἐλλείποντα δύο πρὸς συμπλήρωσιν, διότι ἡ ἐτησία συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶνε φρ. 12 καὶ ὄχι 10. — κκ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον, Ε. Σ. Λευκάδα, Μ. Γ. Ἀργοστόλιον. Ἐ λ ή φ θ η σ α ν. — κκ. Ζ. καὶ Ζ. Μασσαλίαν. Κατὰ τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν ἡ Κα Ε. Κ. Ζ. ἐνεγράφη συνδρομήτρια τῆς «Ἑστίας» διὰ τὸ 1881.—κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Ἐλήφθησαν. Τὸ ὑπόλοιπον, φράγ. 3 εἰς ἑλληνικὸν γραμματόσημον, ἀπεστάλη ὑμῖν ταχυδρομικῶς. Τὰς ζητουμένας πληροφορίας εὑρίσκετε εἰς τὴν παραπόδας δημοσιευομένην στερεότυπον γνωστοποίησιν τῆς «Ἑστίας». Εἰς τοὺς τόμους δὲν περιλαμβάνονται τὰ δελτία τῆς «Ἑστίας», ἅτινα δύνασθε νὰ ἀποκτήσητε ἀντὶ λεπτῶν 10 ἕκαστον. — κ. Σ. Π. Σ. Μάντσεστερ. Ὁ ἐνταῦθα κ. Ι. Β. ἐπλήρωσεν ἡμῖν τὴν συνδρομήν σας διὰ τὸ 1881.— κ. Λ. Β. Χ. Ἀθήνας. Εἰς τρία ἢ τὸ πολὺ τέσσαρα ἔτι φύλλα, μεθ' ὃ θέλομεν ἀρχίσει τὴν δημοσίευσιν ἐκλεκτοῦ διηγήματος, ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ μεταφρασθέντος.—κ. Γ. Γ. Φαλτσί. Οἱ ἐνδοιασμοὶ περὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι πορείας τοῦ φύλλου τῶν ἐπιθυμούντων νὰ γείνωσι συνδρομηταὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν», ὡς μᾶς γράφετε, εἶνε ὅλως ἀδικαιολόγητοι, διότι ἡ Διεύθυνσις διεκήρυξεν ἤδη ὅτι ἡ σύνταξις τοῦ φύλλου θέλει μείνει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι οἷα ἦτο μέχρι τοῦδε. Οἱ αὐτοὶ διακεκριμένοι λόγιοι, οἱ μέχρι τοῦδε μετασχόντες τῆς συντάξεως τῆς «Ἑστίας», θέλουσι καὶ τοῦ λοιποῦ κοσμεῖ τὰς στήλας αὐτῆς διὰ τῶν προϊόντων τοῦ καλάμου των, ἡ αὐτὴ δὲ θὰ καταβάλλεται ἐπιμέλεια καὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὕλης. Ἐν γένει οἱ τὴν ἔκδοσιν τῆς «Ἑστίας» ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους τούτου ἀναλαβόντες οὐδενὸς ἀμελοῦσιν, ὅπως αὕτη ἐξακολουθήσῃ οὖσα καὶ τοῦ λοιποῦ ἀνάγνωσμα ὅσον ἔνεστι τερπνὸν καὶ ὠφέλιμον, μηδεμιᾶς πρὸς τοῦτο φειδόμενοι δαπάνης.—κ. Α. Β. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. —κ. Δ. Σ. Χ. Σύρον. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶνε φράγκα 12 καὶ οὐχὶ 10, διὸ παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς ἐμβάσητε καὶ τὸ ὑπόλοιπον. — κ. Ν. Σ. Π Κεφαλληνίαν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα — κ. Κ. Κ. Φ. Πάτρας. Καθ' ὃν τρόπον ἐμβάσατε αὐτὴν καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, ὅπερ ἄλλως τε πληροφορεῖσθε καὶ ἀπὸ τὴν κατωτέρω στερεότυπον γνωστοποίησιν. — κ. Γ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν θὰ ἐπράττετε κάλλιον ἐὰν ἀπευθύνετε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν εἰσηγητικὴν ἐπιτροπὴν τὴν συσταθεῖσαν εἰς μελέτην τῶν ἀφορώντων τὴν παρ' ἡμῖν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν, διότι ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δὲν περισσεύει χῶρος πρὸς δημοσίευσιν θεμάτων ἀλλοτρίων τοῦ σκοποῦ αὐτῆς.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑ σ τ ί α ς», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[29 Ἰανουαρίου (Πέμπτη) 1880]

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Βουλὴν ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν βασιλικὸν διάταγμα, δι' οὗ καλεῖται ὑπὸ τὰ ὅπλα ἡ ἐθνοφρουρά, ἤτοι οἱ ἄγοντες τὸ 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 καὶ 40 ἔτος, ὡς καὶ οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ στρατολογίας νόμου ὑποχρεούμενοι νὰ παραμείνωσιν ἐν τῇ ἐθνοφρουρᾷ δέκα ἢ πλείονα ἔτη. Εἰς τὰς δέκα ταύτας ἡλικίας ὑπάγονται κατὰ τὸ ἐνεστὼς στρατολογικὸν ἔτος, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου 1880 καὶ λῆγον τῇ 30 Ἰουνίου 1881, οἱ δηλωθέντες κατὰ τὸ 1879 ὑπὸ τὴν ἡλικίαν τῶν 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 καὶ 38 ἐτῶν. Συμποσοῦνται δὲ οἱ ἄγοντες τὰς ἡλικίας ταύτας, κατὰ τοὺς πίνακας τῶν Μητρῴων, εἰς 113, 993.—Κατ' ἄλλο δὲ βασιλικὸν διάταγμα, ὑποβληθὲν ὡσαύτως εἰς τὴν Βουλὴν, πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων σειρῶν ἐθνοφρουρῶν ἐπιτρέπεται νὰ κληθῶσιν ὑπὸ τὰ ὅπλα καὶ ἄλλαι ἡλικίαι, ὧν ἡ προσέλευσις δύναται νὰ διαταχθῇ μερικῶς εἰς ὡρισμένας ἐπαρχίας ἢ νομούς.—Κατὰ τὸ ὑποβληθὲν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον ἡ δύναμις τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ διὰ τὸ ἔτος 1881 ὁρίζεται εἰς 82,824 ἄνδρας. Εἰς τὴν δύναμιν ταύτην δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἐν ἰσχύϊ νόμων δυνάμενοι νὰ κληθῶσιν ὑπὸ τὰ ὅπλα ἔφεδροι καὶ ἐθνοφρουροί.—Ἡ δύναμις τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ διὰ τὸ 1881 ὁρίζεται κατὰ τὸ εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβληθὲν νομοσχέδιον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν εἰς 3,000 ἄνδρας. — Τὸ ἀπέναντι τῆς Ψυτταλείας κατὰ τὴν θέσιν «Κάβο Κρακάρι» ὀχύρωμα ἀπεπερατώθη ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Ἠπίτου. Μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας περατοῦται καὶ τὸ ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ λόφου τῆς Μουνυχίας ἀνεγειρόμενον μέγα ὀχύρωμα. Τὰ ὀχυρώματα ταῦτα θέλουσιν ὁπλισθῇ διὰ τηλεβόλων Ἄρμστρογγ, ὧν τρία ἐκ τῶν μεγαλειτέρων θέλουσι στηθῇ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Καστέλλας. —Ἀφικνεῖται ἐνταῦθα διοριζόμενος ὡς διευθυντὴς τῆς σχολῆς τῶν ναυκλήρων ὁ κ. Βάρδεμβλεθ, πλοίαρχος ἐν τῷ βασιλικῷ ναυτικῷ τῆς Δανίας. — Ἡ Κυβέρνησις ἠγόρασεν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀτμοκίνητον, ὀνομασθὲν «Ψαρά», οὗτινος τὸ ἐσωτερικὸν διεσκευάσθη, ἵνα χρησιμεύσῃ διὰ τοποθέτησιν τορπιλλοφόρων ἀτμακάτων.— Ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ Κωνσταντῖνος Βατικιώτης, εἷς τῶν ἀρχαίων καὶ διακεκριμένων προξενικῶν ὑπαλλήλων, ἔσχατος δὲ γενικὸς πρόξενος Θεσσαλονίκης. — Ὁ παρ' ἡμῖν καθηγητὴς τῆς φαρμακευτικῆς χημείας κ. Γ. Ζαβιτσάνος προσεκλήθη νὰ μετάσχῃ τὸν προσεχῆ Αὔγουστον Διεθνοῦς φαρμακευτικοῦ Συνεδρίου, συνερχομένου ἐν Λονδίνῳ. — Εἰς τὴν Βουλὴν ὑπεβλήθη βασιλικὸν διάταγμα, δι' οὗ καλοῦνται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ οἱ θαλάσσης ἐργάται οἱ τῆς ἡλικίας τοῦ 26 ἔτους, ἤτοι οἱ γεννηθέντες τῷ 1855. — Κατὰ τὸ ὑποβληθὲν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον περὶ προσωρινοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἐθνοφρουρᾶς, ἡ ἐθνοφρουρὰ ἐνισχύει τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ χωροφυλακήν. Ἀποτελεῖ μέρος τῆς δυνάμεως τῶν μοιραρχιῶν τῆς χωροφυλακῆς καὶ συγκροτεῖται εἰς ἴδια σώματα κατ' ἐπαρχίας ἢ νομούς. Ἡ σύνθεσις τῶν σωμάτων τῆς ἐθνοφρουρᾶς ὁρίζεται διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Δυνάμει βασιλ. διατάγματος, προκαλουμένου ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ἐπιτρέπεται νὰ συμπληρῶνται τὰ κενὰ τῶν σωμάτων τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ δι' ἐθνοφρουρῶν ὡρισμένων ἐπαρχιῶν ἢ νομῶν, ἡ φρούρησις φρουρίων, ὀχυρωμάτων, παραλίων, στρατιωτικῶν σταθμῶν, συγκοινωνιῶν καὶ στρατηγικῶν σημείων, καὶ ἵνα προορίζωνται ὡρισμένων ἐπαρχιῶν ἢ νομῶν σώματα ἐθνοφρουρῶν νὰ συμπράττωσι μετὰ τῶν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ ἐν ἐκστρατείᾳ. — Ἁπανταχόθεν τοῦ Κράτους ἀναγγέλλεται, ὅτι ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος ἠπίου χειμῶνος καὶ τῶν βροχῶν ἥ τε κτηνοτροφία καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ ὠφεληθήσονται μεγάλως, τὰ δ' ἐκ τούτων προϊόντα ἔσονται ὡραῖα καὶ ἄριστα. — Εἰς τὸ χωρίον Ξυλικοὺς τῆς ἐπαρχίας Λοκρίδος ἀνεκαλύφθησαν ἀρχαῖοί τινες τάφοι, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὑρέθησαν λόγχαι, ἀγγεῖα πήλινα κοσμούμενα μὲ διαφόρους παραστάσεις καὶ ἄλλα τινὰ ἀντικείμενα. — Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι δικηγόρων, τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὰ διάφορα δικαστήρια τοῦ Κράτους, ἀνέρχεται εἰς 1,113 — Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνῆλθον εἰς 5,500,000 δραχμῶν, αἱ δὲ τοῦ τελωνείου Πατρῶν εἰς 3,541,000.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1351.

Διανοοῦμαι ἀριθμόν τινα, τὸν διπλασιάζω, προσθέτω εἰς τὸ διπλάσιον 40, διαιρῶ τὸ ἄθροισμα διὰ 12 καὶ εὑρίσκω πηλίκον τὸν διανοηθέντα ἀριθμόν. Τίς οὗτος;

1352.

(Εἰς τὸν πρῶτον λύτην τοῦ διπλοῦ τούτου αἰνίγματος δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.)

Σκάκι. Ἐὰν λάβῃς τὰς ἐν τοῖς κάτωθι τετραγωνιδίοις 64 συλλαβὰς καθ' ἣν τάξιν ἵππος διαδοχικῶς εἰς 64 πηδήματα τὰς πατεῖ, σχηματίζονται ὀκτὼ ἐναλλὰξ ὁμοιοκατάληκτοι στίχοι ὀκτασύλλαβοι, ἀποτελοῦντες αἴνιγμα. Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τῶν στίχων τούτων καὶ ἡ λύσις τοῦ αἰνίγματος.

τρέ	πε	σεῖ	ἀ	νά	τοῦ	πλὴν	εις
μου	μὲ	ταν	στὸ	ον,	κου	φω	ἐκ
δί	χω	στὸ	κες;	Ἀ!	ζω	ὅ	μὲ
σκεις	κι' ὅ	μου	δὲν	εἰ	πάρ	εὐ	σὲ
ἀ	ον.	ἔ;	χω.	ρῆ	μου.	βλέ	ταν
ω,	ρί	πλὴν	πέ	ὁ	μὲ	χω.	λά
ἐ	νελ	καὶ	ταν	τῆς	δος;	κλαί	πεις
μ' εὐ	πλέ	πὶ	θῶν,	ω,	ὅ	ἐλ	ἄρ

Ἐν Πειραιεῖ. Α. Β.

1353.

. . .
. . . τ ω
. . . ό π η
. . . τ η
. . .

Διὰ τριῶν γραμμάτων διαφόρως πλεκομένων ἀντικατάστησον τὰς ἀνωτέρω στιγμὰς, ὥστε νὰ σχηματισθῶσι πέντε διάφοροι λέξεις.

Ἐν Πρεβέζῃ. Κ. Κ.

1354.

Ami lecteur, si tu veux me connaître,
Je suis sur quatre un nombre cardinal;
Avec mes cinq je représente un prêtre,
Et sur mes six je compose un métal.

ΛΥΣΕΙΣ

1345.

9 καὶ 5.

1346.

1 8 8 0
0 8 8 1
8 1 0 8
8 0 1 8

1347.

Χορδή.

1348.

Ὁ ὅλος.

1349.

Υ Φ Η
Φ Υ Ω
Η Ω Σ

1350.

Limon-Lion.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 213. — 8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Συνεισέφερον ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ:

Ὁ ἐν Τάντα τῆς Αἰγύπτου φιλόπατρις Ἕλλην κ. Βασσάνης λίρας 1,000.

Οἱ ἐν Γιουργέβῳ Ἕλληνες φρ. 14,400.

Οἱ ἐν Κραϊώβᾳ Ἕλληνες φρ. 2,000.

Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικὸς δραματικὸς θίασος «Μένανδρος» φρ. 1,900, προϊὸν μιᾶς θεατρικῆς παραστάσεως.

Ἡ ἐν Σλάτινᾳ κυρία Μαρία Πολυχρόνη κιβώτιον πλῆρες εἰδῶν νοσηλείας, ἀξίας φρ. 1,200.

Ἡ ἐν Καΐρῳ ἑλληνικὴ μασσωνικὴ λέσχη «Μαραθὼν» φρ. 1,000.

Ἡ ἐν Τήνῳ ἱερὰ Μονὴ τῆς Εὐαγγελιστρίας δραχ. 250 καὶ ὁ δῆμος Τηνίων δραχ. 100.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη; Καλλιτεχνία.

Ἐν Λειψίᾳ ἐξεδόθη ἄρτι παρὰ τῶν ἐκδοτῶν Breitkopf καὶ Härtel «Νεοελληνικὴ γραμματικὴ» (Neugriechische Grammatik) χάριν τῶν Γερμανῶν, πεπλουτισμένη διὰ πολλῶν φράσεων, ἐμφαινουσῶν τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν σχηματισμὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι σήμερον. Τὸ ἔργον τοῦτο συνετάχθη κατὰ τὸ ἀγγλικὸν «Handbook to Modern Greek by Edg. Vincent and T. G. Dickson» ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ Daniel Sanders, ἐπαυξηθὲν δὲ καὶ βελτιωθὲν ὅπως ἐπαρκῇ εἰς τὰς ἐν Γερμανίᾳ χρείας, σκοπὸν προτίθεται τὴν ὅσον ἔνεστι πληρεστέραν διάδοσιν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἀπευθύνεται κυρίως πρὸς τοὺς φιλολόγους καὶ τοὺς καθηγητὰς τῆς μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Ἐπηυξήθη δὲ τὸ βιβλίον κατὰ τὴν εἰς τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν αὐτοῦ διὰ σπουδαίων προσθηκῶν, ὧν ἀξιολογωτέρα εἶνε ἡ διήγησις τοῦ δακτυλίου τοῦ «Νάθαν» τοῦ Λέσιγγ, παραληφθεῖσα ἐκ τῆς ἐξαιρέτου μεταφράσεως τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἡμετέρου πρεσβευτοῦ κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ, τὰ δὲ πλεῖστα τῶν παραδειγμάτων ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ὡραίων «Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου» τοῦ Αἰμυλίου Ρ. Ῥαγκαβῆ.

— Ἐν Βερόνῃ ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς εἰς τόμον ἐκ 223 σελίδων μετάφρασις λίαν ἐπιτυχὴς ἐκλεκτῶν προϊόντων τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ τοῦ κ. Ζέμα. Τὸ σύγγραμμα εἶνε πεπλουτισμένον διὰ προλόγου περὶ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας καὶ διὰ βιογραφικῶν σημειώσεων περὶ τῶν διαφόρων ποιητῶν.

— Ὁ πρὸ μικροῦ ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας γνωστὸς συντάκτης τοῦ «Journal des Débats» κ. Gabriel Charmes δημοσιεύει ἐν τῇ «Revue des deux Mondes» τῆς 1 Φεβρουαρίου μακρὰν διατριβήν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Une excursion à Athènes».

— Ἡ κυρία Juliette Lamber δημοσιεύει ἐν τῷ τεύχει τῆς 1 Φεβρουαρίου τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκδιδομένης «Nouvelle Revue» τέταρτον ἄρθρον αὐτῆς περὶ τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων ποιητῶν.

— Ἡ ἡγεμονὶς τῆς Ῥωμουνίας Ἐλισάβετ ἐδημοσίευσε πρό τινος γερμανιστὶ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Carmen Sylvia ἐπικὸν ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Σαπφώ». Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶνε τὸ πρῶτον, ὅπερ ἡ μουσοτραφὴς ἡγεμονὶς ἐδημοσίευσε, διότι καὶ ἄλλα αὐτῆς ἔργα ἐν ῥωμουνικῇ καὶ γερμανικῇ γλώσσῃ εἶνε πρὸ πολλοῦ γνωστὰ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον.

— Ἐν Παρισίοις ἀπεβίωσεν ἄρτι ὁ Μιχαὴλ Masson, γνωστὸς μυθιστοριογράφος καὶ δραματικὸς ποιητής. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐγεννήθη τῷ 1800, κατὰ δὲ τὰ πρῶτα τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη ὑπῆρξε διαδοχικῶς ὑπηρέτης καφενείου, ὑπάλληλος βιβλιοπωλείου, ὑποκριτὴς θεάτρου καὶ λιθοξόος, συγχρόνως δὲ παρηκολούθει μετὰ ζήλου διὰ μέσου τῶν διαφόρων τούτων ἐπαγγελμάτων φιλολογικὰς μελέτας, πρὸς ἃς ᾐσθάνετο ἀκάθεκτον κλίσιν. Ἅμα καταρτισθεὶς ἱκανῶς κατέλιπε τὸ ἐργαστήριον, ἐν ᾧ εἰργάζετο, καὶ προσελήφθη ὡς συνεργάτης εἰς τὴν ἐφημερίδα «Figaro» καὶ εἴς τινας ἄλλας, ἐν αἷς διεκρίθη ἀμέσως διὰ τῶν γλαφυρῶν καὶ εὐφυῶν αὐτοῦ ἄρθρων. Ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ὁ Masson ἀπέκτησε μεγάλην ὑπόληψιν, διὰ τὴν ἠθικότητα μάλιστα τῶν ἔργων αὐτοῦ. Διεκρίθη δὲ πρὸ πάντων ἐν τῷ δράματι, ὅπερ ἐκαλλιέργησε τελευταῖον, διὰ τὴν ἐπιτυχῆ πλοκὴν καὶ λύσιν, ἣν κατώρθου ἐν τοῖς ἔργοις του.

Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐπιτυχέστερα θεωροῦνται «Les Romans de la famille», «Ὁ ἀκάνθινος στέφανος», καὶ τὰ δράματα «Marceau», «Les Orphelins du Pont Notre Dame» καὶ «Marianne», ἅτινα μεγάλως ἐπευφημήθησαν κατὰ τὴν ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίαν.

— Τουρκική τις ἐφημερὶς ἀναφέρει ὅτι ἐν τῇ πόλει Mahred τῆς Ἀραβίας ἀνεκαλύφθησαν σπουδαῖαι ἀρχαιότητες. Μεταξὺ ἄλλων ἐσχάτως εὑρέθησαν ἀργυρᾶ νομίσματα τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως Σολομῶντος, ἅτινα φέρουσιν ἀποτετυπωμένας μορφὰς ἀνθρώπων, πτηνῶν καὶ ἄλλων ζώων.

— Ἐκ Καΐρου τηλεγραφοῦσιν εἰς τὴν γερμανικὴν ἐφημερίδα «Vossische Zeitung» ὅτι πλησίον τῆς Σατζαρὰχ, πρὸς ἄρκτον τοῦ μέρους ἔνθα ἔκειτο ἡ Μέμφις, ἐξεχώσθησαν δύο πυραμίδες, αἵτινες εἶχον κατασκευασθῆ ὑπὸ δύο βασιλέων τῆς ἕκτης δυναστείας, καὶ ὧν αἱ ἐσωτερικαὶ προσόψεις εἰσὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ πολλῶν χιλιάδων ἐπιγραφῶν. Προστίθεται ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη εἶνε μεγίστης σπουδαιότητος ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν.

— Κατά τινα ῥωσσικὴν ἐφημερίδα πρό τινος ἐν τῇ Ἀζοφικῇ θαλάσσῃ εἰς ἀπόστασιν 150 περίπου ὀργυιῶν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς καὶ ἀπὸ βάθους μιᾶς καὶ ἡμισείας ὀργυιᾶς ἀνέδυσε νῆσός τις, ἔχουσα 20 ὀργυιῶν μῆκος καὶ ἴσον πλάτος, ὑπερέχουσα δὲ ἱκανῶς τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τῆς ἀναδύσεως τῆς νήσου προηγήθη ἡφαιστειώδης ἔκρηξις, καθ' ἣν ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἐξεσφενδονήθησαν εἰς ἱκανὸν ὕψος λίθοι καὶ πηλός, ταὐτοχρόνως δὲ ἐγένετο ἐν τῇ ἀκτῇ εὐρὺ χάσμα 100 ὀργυιῶν μήκους. Ἡ ἀνάδυσις τῆς νήσου ταύτης συνδέεται πρὸς τὴν οὐχὶ πολὺ πρότερον συμβᾶσαν ἀνύψωσιν μικροῦ λόφου ἐν τῇ ξηρᾷ δι' ἐξάρσεως τοῦ ἐδάφους εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἀπόστασιν. Ὅτε ἐσχηματίζετο ὁ λόφος οὗτος παρετηρήθη βρασμός τις τῶν ὑδάτων παρακειμένης τινὸς λίμνης, τὸ δὲ φαινόμενον τοῦτο παρετηρήθη καὶ κατὰ τὴν ἀνάδυσιν τῆς νήσου, καθ' ἣν μάλιστα καὶ ἀνυψώθη ἔτι ὀλίγον ὁ λόφος. Ἔκτοτε δὲ ἔμεινεν ἀκίνητος.

— Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ὡς ἀναγκαῖον μέρος τῆς ἀγωγῆς τῶν νεανίδων, καὶ αὐτῶν τῶν τῆς ἀνωτέρας περιωπῆς, θεωρεῖται καὶ ἡ ἀκριβὴς σπουδὴ τῆς μαγειρικῆς. Πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσι καταστήματα ἴδια, ἐν οἷς νεάνιδες εὐπορωτάτων οἰκογενειῶν λαμβάνουσιν ἰδιαίτερα μαθήματα εἰς τὴν τέχνην ταύτην· εἰς τὰ καταστήματα δὲ ταῦτα διδάσκονται τὴν μαγειρικὴν καὶ αἱ γυναῖκες καὶ θυγατέρες τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Τὰ μαθήματα κανονίζονται κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τοὺς πόρους τῶν οἰκογενειῶν, εἰς ἃς ἀνήκουσιν αἱ μαθήτριαι. Εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ σχολείου διδάσκουσι τὰ στοιχειωδέστερα, τουτέστι πῶς νὰ ἑψήνωσι τὸ κρέας, νὰ προπαρασκευάζωσι τὰ χορταρικά, νὰ βράζωσι τὸ τέϊον, τὸν καφέν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἄρτου. Ἔπειτα ὑπάρχει ἀνώτερον τμῆμα, ἐν ᾧ διδάσκεται ἡ κατασκευὴ τῶν συνθέτων ὄψων, τῶν ποικίλων καρυκευμάτων καὶ ἐμβαμμάτων. Ἐν Βοστώνῃ δὲ τῆς Ἀμερικῆς ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος αἱ εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις ἀνήκουσαι μαθήτριαι συνέρχονται ἐν τῷ καταστήματι, ἔνθα συνεργάζονται εἰς τὴν παρασκευὴν γεύματος τελείου, εἰς ὃ ἑκάστη τῶν μαθητριῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσκαλέσῃ ἕνα τῶν συγγενῶν της, ἵνα ἐπιδείξῃ οὕτω τὰς προόδους, ἃς ἐπετέλεσεν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς τοσοῦτον ἀναγκαίας ταύτης τέχνης εἰς πᾶσαν μέλλουσαν οἰκοδέσποιναν.

— Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξεδόθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ 4293 νέα συγγράμματα, ἐγένοντο δὲ καὶ 1415 νέαι ἐκδόσεις προϋπαρχόντων συγγραμμάτων.

— Ἐν Ἀδελαΐδι τῆς μεσημβρινῆς Αὐστραλίας κατετέθη πρό τινος ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ ὁ θεμέλιος λίθος μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομήματος, ὅπερ θέλει χρησιμεύσει ὡς Βιβλιοθήκη Μουσεῖον καὶ Πινακοθήκη, καὶ δι' ὃ θέλουσι δαπανηθῇ περὶ

Digitized by Google

τὰ 2,500,000 φράγκων. Ἡ βιβλιοθήκη περιλαμβάνει ἤδη ἱκανὰς χιλιάδας τόμων, πρὸς πλουτισμὸν δ' αὐτῆς λαμβάνει παρὰ τοῦ κράτους ἐτήσιον ἐπίδομα 50,000 φράγκων.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ Αὔγουστον θέλει συνέλθει ἐν Λονδίνῳ διεθνὲς ἰατρικὸν Συνέδριον, οὗ τινος αἱ ἐργασίαι θέλουσι διαρκέσει ἀπὸ 3-9 τοῦ μηνὸς ἐκείνου. Ἐπιτροπή τις κατηρτίσθη ἤδη διὰ τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας, ἧς προΐστανται ὁ σὶρ J. Paget καὶ ὁ William Mac Cormak.

— Ὡσαύτως ἐν τῇ βρετανικῇ πρωτευούσῃ γενήσεται ἐφέτος διεθνὴς ἔκθεσις ἐρίων καὶ τῶν ἐκ τούτων κατασκευαζομένων βιομηχανικῶν προϊόντων καὶ ἄλλων συγγενῶν εἰδῶν. Ἡ ἔκθεσις αὕτη γενήσεται ἐν τῷ Κρυσταλλίνῳ Παλατίῳ καὶ διαρκέσει ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρις Ὀκτωβρίου.

— Ἡ βιβλιογραφικὴ ἐφημερὶς τῆς Νέας Ὑόρκης «Library Journal» δημοσιεύει περίεργον στατιστικὴν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπαρχουσῶν δημοσίων βιβλιοθηκῶν. Κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἡ Αὐστρία εἶνε ἡ κατέχουσα τὸν μεγαλίτερον πλοῦτον εἰς βιβλία, διότι ἔχει 577 βιβλιοθήκας, περιλαμβανούσας 5,475,798 τόμους, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν χειρογράφων. Ἐκ τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης ἡ Ἰταλία ἔχει βιβλιοθήκας 493, περιλαμβανούσας 4,349,281 τόμους καὶ 330,570 χειρόγραφα· ἡ Πρωσσία 398 βιβλιοθήκας μετὰ 2,640,490 τόμων καὶ 58,000 χειρογράφων· ἡ Μεγάλη Βρετανία 200 βιβλιοθήκας μετὰ 2,871,493 τόμων καὶ 26,000 χειρογράφων. Ἡ Γαλλία, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε πηγήν, ἔχει 500 βιβλιοθήκας, περιλαμβανούσας 4,598,000 τόμους καὶ 135,000 χειρόγραφα, ἡ δὲ Ῥωσσία ἔχει μόνον 145 βιβλιοθήκας μετὰ 952,000 τόμων καὶ 24,300 χειρογράφων.

Ἡ Βαυαρία εἶνε ἡ σχετικῶς πλησιάζουσα πρὸς τὴν Αὐστρίαν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀναλογίαν τῶν βιβλίων πρὸς τοὺς κατοίκους· ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπάρχουσιν 160 βιβλιοθῆκαι μετὰ 1,368,500 τόμων καὶ 24,000 χειρογράφων.

Ἐξετάζων τις τώρα τὰς βιβλιοθήκας καθ' ἑκάστην, εὑρίσκει ὅτι ἡ σημαντικωτέρα πασῶν εἶνε ἡ ἐν Παρισίοις Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, περιέχουσα 2,078,000 τόμων, ἤτοι τοὺς ἡμίσεις τῶν περιεχομένων ἐν ἁπάσαις ταῖς 500 βιβλιοθήκαις τῆς Γαλλίας. Μετὰ ταύτην ἔρχεται ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Λονδίνῳ «Βρετανικοῦ Μουσείου», περιέχουσα 1 ἑκατομμύριον τόμων· εἶτα ἡ Βασιλικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Μονάχου μετὰ 800,000 τόμων, ἡ τοῦ Τουρίνου 700,000, ἡ τῆς Δρέσδης 500, ἡ τῆς Βιέννης 420,000.

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ πανεπιστήμια, κεκτημένα ἀξιολόγους βιβλιοθήκας. Οὕτω τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ὀξφόρδης ἐν Ἀγγλίᾳ ἔχει βιβλιοθήκην μετὰ 300,000 τόμων· τὸν αὐτὸν δ' ἀριθμὸν ἔχει καὶ ἡ τοῦ τῆς Ἀϊδελβέργης ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ τοῦ πανεπιστημίου τῶν Βρυξελλῶν ἀριθμεῖ μόνον 90,000 τόμους.

Ἡ τοῦ Βατικανοῦ βιβλιοθήκη ἐν Ῥώμῃ εἶνε σχετικῶς οὐχὶ τόσον πλουσία κατὰ τὰ ἔντυπα βιβλία, περιλαμβάνουσα τοιαῦτα μόνον 30,000· πλὴν τούτων ὅμως ἐγκλείει καὶ 25,000 χειρογράφων.

— Ἡ Στοκόλμη εἶνε μία τῶν πρώτων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἥτις ἀπέκτησε τακτικὸν σύμπλεγμα τηλεφώνου, ὅπερ μετ' ὀλίγον θέλει παραδοθῇ εἰς χρῆσιν τοῦ δημοσίου. Ἐν αὐτῇ κατηρτίσθη τηλεφωνικὴ μετοχικὴ Ἑταιρία, ἥτις ἐπρομήθευσεν ἑκάστην οἰκίαν μετόχου διὰ τηλεφώνου, καὶ συνέδεσεν αὐτὰς διὰ τηλεφωνικῶν συρμάτων πρὸς τὸ κεντρικὸν κατάστημα, οὕτω δὲ δύνανται οἱ ἐν αὐταῖς νὰ διαλέγωνται πρὸς ἀλλήλους ὁπόταν θέλωσι. Τὸ κεντρικὸν κατάστημα εὑρίσκεται ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως, ἐν αὐτῷ δὲ κατεσκευάσθη πύργος, εἰς ὃν συνέρχονται πάντα τὰ σύρματα ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον βεβαιοῦται ὅτι ἐπιτυγχάνεται ἄνευ δυσκολίας διὰ συνδυασμοῦ τῶν διαφόρων συρμάτων νὰ ἐξυπηρετῶνται ταυτοχρόνως καὶ οἱ 300 νῦν συνδρομηταὶ τῆς Ἑταιρίας. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς τηλεφωνικῆς ὑπηρεσίας εἶνε 200 κορῶναι (περὶ τὰ 250 φράγκα).

— Τὸ ζήτημα τῆς διοργανώσεως παγκοσμίου ἐκθέσεως κατὰ τὸ 1883 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀνακινεῖται ζωηρῶς ἐν Ἀμερικῇ. Τὰ μέλη τῆς ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις θέλει προΐστασθαι τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν ἐν Φιλαδελφείᾳ τῷ 1876 ἔκθεσιν, συνῆλθον εἰς πρώτην συνεδρίασιν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἐν πάσῃ πολιτείᾳ τῆς Ὁμοσπονδίας ὁ διοικητὴς ἐξέλεξε δύο ἐπιτρόπους καὶ δύο ἀναπληρωτάς, πάντες δὲ οὗτοι συναποτελοῦσι τὴν εἰρημένην ἐπιτροπήν. Οἱ κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συνελθόντες ἐπίτροποι ἀντεπροσώπευον εἴκοσι ἓξ μόνον Πολιτείας, ἐγένετο δὲ κατ' αὐτὴν ἀνταλλαγὴ μόνον ἰδεῶν ἐπὶ τοῦ μελετωμένου ἔργου, καθ' ἣν εἰς πολλοὺς λόγους κατεδείχθη μεγάλη τάσις πρὸς συνδιαλλαγὴν μεταξὺ τῶν βορείων καὶ τῶν νοτίων Πολιτειῶν.

—Ἐν τῇ γαλλικῇ πόλει Βρέστῃ ἐγένοντο πρό τινος πολλαὶ ἀπόπειραι πρὸς διαβίβασιν τῆς φωνῆς δι' ὑποβρυχίου σύρματος, καθ' ἃς ἐδοκιμάσθησαν διάφορα τηλέφωνα. Αἱ ἀπόπειραι αὗται ἀνέδειξαν ἀνώτερον πάντων τὸ τηλέφωνον τοῦ Hertz, δι' οὗ κατωρθώθη συνδιάλεξις μεταξὺ Βρέστης καὶ Penzance διὰ τοῦ ὑποβρυχίου καλωδίου τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς ἀπόστασιν 300 χιλιομέτρων.

***

Ἐσχάτως ἀνεκαλύφθη ἐν Κύθνῳ ὡραιοτάτη κεφαλὴ Ἀφροδίτης, μεγίστην ἔχουσα ὁμοιότητα πρὸς τὴν τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, μέγεθος δὲ ὀλίγον τι μικρότερον τοῦ φυσικοῦ καὶ διατηρουμένη ἐν καλλίστῃ καταστάσει. Ἡ κεφαλὴ αὕτη μετεκομίσθη εἰς Σύρον.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιθεώρησις πολιτικὴ καὶ φιλολογική» ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐνταῦθα ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν φύλλον ἐκ 16 σελίδων σχήματος μεγάλου ὀγδόου.

—Ἐξεδόθησαν ἄρτι νέαι ἐφημερίδες ἐνταῦθα μὲν ἡ «Δούλη Ἑλλάς», ἐν Σίφνῳ δὲ ὁμώνυμος τῇ νήσῳ ἑβδομαδιαία ἐφημερίς.

— Ἐπίσης ἤρξατο ἐνταῦθα ἐκδιδομένη καθ' ἑκάστην εἰς μικρὸν σχῆμα ἡ «Νέα Ἑλλάς», ἐφημερὶς τέως δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐκδιδομένη.

ΒΙΒΛΙΑ

2302. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 8 Φεβρουαρίου 1881. Ἀριθ. 267 (215). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἐρρῖκος Σλίεμαν. (Αὐτοβιογραφία).—Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφ. ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). —Ἄρειος Πάγος ὑπὸ Κ. Παπαμιχαλοπούλου. — Πρόωρος διανοητικὴ ἀνάπτυξις. — Μορμόνων ἔθιμα. — Δάνειον πνεῦμα. —Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2303. **Φλοῖσβοι,** ποιήματα ὑπὸ Ἀνδρέου Μαρτζώκη. 1880. Ἐν Ζακύνθῳ, βιβλιοπωλεῖον Ν. Καραντσᾶ. 8ον, σ. 80. Τιμᾶται φρ. 2.

2304. **Συλλογὴ βίων ἀρχαίων Ἑλλήνων πεζογράφων καὶ ποιητῶν** ὑπὸ Δ. Πανταζῆ. Ἔκδοσις πέμπτη, ἐπηυξημένη καὶ διωρθωμένη καὶ μὲ εἰκόνας κεκοσμημένη. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 14, ὁδὸς Νίκης — ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 12ον, σελ. 287. Τιμᾶται δραχ. ν. 3.

2305. **Κανονισμὸς τοῦ νομικοῦ Συλλόγου «Σόλωνος».** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ» (παρὰ τὴν ὁδὸν Μουσῶν, ἀριθ. 2). 1881. 8ον, σελ. 20.

2306. **Περὶ τῆς ἀληθοῦς πατρίδος τοῦ ἐξόχου καλλιτέχνου Παιωνίου** ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα, διευθυντοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου καὶ καθηγητοῦ τῆς γεωγραφίας ἐν τῷ Ἀρσακείῳ. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Π. Ἰασεμίδου, 1881. 8ον, σελ. 24.

2307. **Letteratura Greca moderna.** — Aristotele Valaoritis. Nota del S. C. prof. Giovanni Canna, letta al R. Instituto Lombardo nell'adunanza del 2 dicembre 1880. 8°, p. 12.

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ.

Ἐθνικὸν μουσεῖον τῆς ὁδοῦ Πατησίων.
Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή.
9-12 π. μ. καὶ Κυριακὴ 2-4 μ. μ.

Συλλογὴ Μυκηνῶν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ.
Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον.
2-4 μ. μ. (τὸν χειμῶνα), 4-6 μ. μ. (τὸ θέρος).

Μουσεῖον ἐν τῷ Βαρβακείῳ.
Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή.
2-4 μ. μ. (τὸν χειμῶνα), 3-5 μ. μ. (τὸ θέρος).

Μουσεῖον ἐν τῇ Ἀκροπόλει.
Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον.
3-5 μ. μ.

Φυσιογραφικὸν μουσεῖον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.
Τετάρτη — Σάββατον. 9-12 π. μ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

5 Φεβρουαρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 5 Φεβρουαρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ. * 8 0/0 } κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	} 80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 277
25 » » 9 0/0 } λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 287 1/2
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 391
4 » » } κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 278
6 » δραχ.(μετ' ἀμ) } Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 103
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 193
60 » » . . . . —	120,000	—	} 20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. } 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	} 20 Δεκ. 20 Μαρτ. } 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 402 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,450
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	286 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	112
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	73
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰουλ.	,, 4.50	,, 140	112 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 30.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20. —Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.18.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.70
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 86 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (4 Φεβρουαρίου) Ἐμ. 29.60-30.
Κερκ.- Λονδ. 3μην. (1 Φεβρουαρίου) 29.70

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (4 Φεβρουαρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	52
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	238
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	248
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	109
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 5/8-110.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 05-23,15.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 37/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 20/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (10 Φεβρουαρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.80
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.85
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 11 Φεβρουαρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.65
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.75
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Φεβρουαρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 1/2) φρ. 25.29 - 25.34
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 112 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

—

κ. Γ. Σ. Μασσαλίαν. Συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν τὸ πρὸς τὸν κ. J. C. φύλλον θ' ἀποστέλλεται τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸν κ. I. K. Τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ ἐνταῦθα κ. Θ. Δ. Συνδρομὰς εἰς τὴν «Ἑστίαν» δεχόμεθα μόνον δι' ὁλόκληρον ἔτος. —κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Δ. Σ. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ. Κ. Ἰθάκην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. — Καν **Σ. Ἀθήνας. Οἱ Ἄγγλοι, ὡς πρακτικοὶ ἄνθρωποι, θέτουν καὶ τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως. Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐδόθη ἑσπερὶς παρὰ τῷ γραμματεῖ τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας, κάτωθι δὲ των προσκλητηρίων ἐσημειοῦτο: 9 - 1 heure (ἀπὸ τῆς 9 - 1 ὥρας). — κ. Α. Μ. Κ. Σύρον. Θὰ δημοσιευθῇ εἰς ἓν τῶν προσεχῶν φύλλων. — κ. Α. Β. Πειραιᾶ. Εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύσωμεν καὶ ταῦτα, δι' ἃ σᾶς ἐκφράζομεν τὰς ἡμετέρας εὐχαριστίας. — κκ. Α. Θ. Ξ. Ἡράκλειον καὶ Β. Σ. Σύρον. Διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρομείου σᾶς γράφομεν ἰδιαιτέρως. — Καν Ε** Πειραιᾶ. Συντετμημένη ἡ λέξις Maître (προσηγορία τῶν δικηγόρων, συμβολαιογράφων καὶ δικολάβων). Βυζαντινή τις ἐφημερὶς ἐδημοσίευσε πρό τινος μετάφρασιν δίκης τινός, ἐν Παρισίοις διεξαχθείσης, ὁ δὲ μεταφραστὴς ὅπου ἀπήντα τὸ ὄνομα τοῦ Me Lachaud (τοῦ διασήμου δικηγόρου), καὶ τοῦτο συνέπεσεν ἐννοεῖται πλειστάκις, μετέφραζε Κυρία Lachaud. — κ. Γ. Γ. Φαλτσί. Ἐλήφθησαν. — κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Τὸ ζητηθὲν φυλλάδιον ἀπεστάλη ὑμῖν. — κ. Π*. Τὴν παρελθοῦσαν παρασκευὴν ἐδόθη ἑσπερὶς παρὰ τῷ ἐπιτετραμμένῳ τῆς Τουρκίας. Μήπως ἐκλαμβάνετε καὶ τοῦτο ὡς ἔνδειξιν ἀλλοιώσεως τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων; — κ. Κ. Α. Ρ. Πειραιᾶ. Βεβαίως. Τοῦτο ὅμως διότι ἐκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δημοσιογράφου θεωρεῖται ἐκ τῶν εὐγενεστέρων καὶ τιμιωτέρων. Ὅτε ποτὲ ὁ Σατωβριάνδος παρουσιάσθη ἐνώπιον δικαστηρίου καὶ ἠρωτήθη τί ἐπάγγελμα μετήρχετο, αὐτὸς ὅστις ὑπῆρξε πρέσβυς τῆς Γαλλίας, πατρίκιος καὶ ἀκαδημειακὸς ἀπεκρίθη ἁπλῶς πρὸς τοὺς δικαστάς· «Τὸ ἐπάγγελμά μου; Εἶμαι δημοσιογράφος».—Συνδρομητῇ τῆς «Ἑστίας». Γερμανικὴν μετάφρασιν τοῦ «Ἐνδυμίωνος» ἐκδίδει ὅσονούπω ὁ ἐν Λειψίᾳ γνωστὸς ἐκδότης Brockhaus. — κ. Λ. Δ. Α. Κόρινθον. Μεθ' ὅλας τὰς ἐρεύνας ἡμῶν εἰς τὰ καλλίτερα τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων οὐδαμοῦ εὕρομεν τὸ ζητούμενον. — κ. Φ. Λ. Σύρον. Δὲν εἶνε νέον ἔργον τοῦ Δυμᾶ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρὸ μηνῶν ἀναγγελθὲν ὑπὸ τὸν τίτλον «Lionette», ὅπερ κατόπιν ὁ συγγραφεὺς μετεβάπτισεν ὀνομάσας «La Princesse de Bagdad». Ἡ ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλία αὐτοῦ συγκινεῖ ἤδη ἀπό τινων ἡμερῶν τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν.

—

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[5 Φεβρουαρίου (Πέμπτη) 1880]

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως τρία τάγματα πεζικοῦ, τὸ 8 ὑπὸ τὸν ταγματάρχην κ. Σέχον, τὸ 11 ὑπὸ τὸν ταγματάρχην κ. Χρ. Βότσαρην καὶ τὸ 20 ὑπὸ τὸν λοχαγὸν κ. Δράκον, ὁμοῦ δὲ καὶ τὰ τρία ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ταγματάρχου κ. Γ. Μαυρομιχάλη ἐξετέλεσαν γυμνάσια, ἑλιγμοὺς ταξιαρχίας λίαν ἐπιτυχῶς καὶ διάταξιν μάχης. Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς, παρὼν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἀσκήσεων τούτων, ἐξέφρασε τὴν ἄκραν εὐαρέσκειάν του πρὸς τοὺς κκ. σωματάρχας καὶ ἀξιωματικοὺς διὰ τὰς προόδους, ἃς ἔδειξαν οἱ στρατιῶταί των. — Κατὰ τὰς ἐφημερίδας ἡ Κυβέρνησις διαπραγματεύεται τὴν ἀγορὰν 50,000 ὅπλων Σασεπὼ διὰ τὴν ἐθνοφρουράν. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἀρσακείου ἐγένετο ἡ ἐτησία συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Ν. Μαυροκορδάτου. Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἀναγνωσθεῖσαν ἔκθεσιν τὰ ἐν ἅπασι τοῖς διδακτηρίοις τῆς Ἑταιρίας ἐκπαιδευόμενα κοράσια ἀνέρχονται εἰς 1,900. Αἱ δαπάναι τῆς Ἑταιρίας ἀνῆλθον κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰς 283,253, ἡ δὲ περιουσία αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 1,400,000. — Ἡ ὁπλιταγωγὸς «Μπουμπουλίνα», ἀποπλεύσασα ἐκ Τεργέστης, ἔνθα ἐπερατώθη ἡ ἐργασία τῆς κατασκευῆς τῶν πρὸς ἀνακρέμασιν τορπιλοφόρων ἀτμακάτων ἐπωτίδων, καὶ παρέλαβε 36 χιλ. ὅπλα Γκρᾶ, ἀφίκετο ἤδη εἰς Φιοῦμε, ὅθεν ἀφοῦ παραλάβῃ τὰ αὐτόθεν ἀγορασθέντα αὐτοκίνητα ναύκλαστρα καὶ τὸ λοιπὸν ὑλικὸν, ἀποπλέει καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀφικνεῖται εἰς Πειραιᾶ. Τῆς «Μπουμπουλίνας» θὰ ἐπιβῇ καὶ ὁ ἐν Φιοῦμε εὑρισκόμενος Δανὸς ἀξιωματικὸς, ὁ κληθεὶς διευθυντὴς τῆς ἐν Πειραιεῖ ἡμετέρας Σχολῆς τῶν ναυκλάστρων. — Εἰς Ζάκυνθον προσωρμίσθη αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον, φέρον τὸν αὐτοκρατορικὸν πρίγκηπα καὶ διάδοχον τοῦ θρόνου τῆς Αὐστρίας Ῥοδόλφον. Ὁ πρίγκηψ μεταβαίνει εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Αἰγύπτου, ὁπόθεν μεταβήσεται εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων.—Τὴν Κυριακὴν ἐστήθη ἐπὶ τοῦ Σταδίου τὸ κομισθὲν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα φορητὸν νοσοκομεῖον. Τὸ φορητὸν τοῦτο νοσοκομεῖον μεταφερόμενον συσκευάζεται εἰς τρία δίτροχα ἁμάξια, ἤτοι τὸ αὐτὸ ὑλικὸν τῶν κλινῶν καὶ τῶν στύλων τῶν σκηνῶν σχηματίζει τὰ τειχίσματα καὶ τὴν βάσιν τῶν ἁμαξῶν, ἐντὸς δὲ αὐτῶν τίθενται τὰ κιβώτια, τὰ περιέχοντα τὰ φάρμακα, τὰ σκεύη καὶ τὰ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα, καθὼς καὶ τὰ ἀδιάβροχα καλύμματα τῶν σκηνῶν καὶ τὰ ἰδιαίτερα ἑκάστης κλίνης. Δύο δὲ ἄλλα ἁμάξια, χρησιμεύοντα πρὸς μετακόμισιν τῶν τραυματιῶν ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης μέχρι τοῦ νοσοκομείου, σχηματίζονται ἐπίσης ὑπὸ κλινῶν εἰδικῶν πρὸς τοῦτο. Ἑκάστη τῶν ἁμαξῶν τούτων περιέχει τέσσαρας κλίνας, ἤτοι δύναται νὰ μεταφέρῃ τέσσαρας τραυματίας ταὐτοχρόνως. Τὰς πέντε ταύτας ἁμάξας σύρουσι πέντε ἱσπανικοὶ ἡμίονοι εὔρωστοι καὶ τιθασσοὶ μεγάλης ἀξίας. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο ἐστοίχισεν 25,000 φράγκα, ἀπεστάλη δὲ πρὸς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ὑπὸ ὁμογενοῦς τῆς Μασσαλίας. — Διωρίσθησαν ἔκτακτοι καθηγηταὶ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς φιλοσοφίας μὲν ὁ τέως ὑφηγητὴς κ. Περικλῆς Γρηγοριάδης, τῆς δὲ πλουτολογίας ὁ κ. Ι. Ζωγράφος· ἐπίτιμος δὲ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας διωρίσθη ὁ κ. Χρ. Παπαδόπουλος. — Ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ Ἰταλὸς πατριώτης καὶ ποιητὴς κ. Μάρκος Ἀντώνιος Κανίνης, γνωστὸς διὰ τὰ φιλελληνικὰ αὐτοῦ αἰσθήματα. — Ἡ βελγικὴ ἑταιρία, πρὸς ἣν παρεχωρήθη ἐσχάτως ἡ κατασκευὴ ἱπποσιδηροδρόμου ἐν Ἀθήναις καὶ τοῖς πέριξ, ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς κατὰ τὴν Φαληρικὴν ἀκτὴν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μηχανικοῦ κ. Galland, ἐπὶ πολλὰ ἔτη διευθύναντος τὰ ἐργοστάσια τοῦ Λαυρίου· ὥστε ταχέως ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἔχωμεν τὴν γραμμὴν τοὐλάχιστον τοῦ παλαιοῦ Φαλήρου. — Ἐπὶ τοῦ ὄρους «Ἄστακος», κοινῶς δὲ «Βαλούτζας» τῆς Ἀκαρνανίας, λέγει ἡ «Δυτικὴ Ἑλλάς», καὶ ἀμέσως ἄνωθεν τοῦ χωρίου Δραγαμέστου εὑρέθη χάσμα ἀρκετοῦ μεγέθους, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται νέφος καπνοῦ, ὅπερ ἀνερχόμενον σχηματίζει στήλην ἀρκετοῦ ὕψους καὶ ὁρατὴν εἰς τοὺς πέριξ βόσκοντας τὰ ποίμνιά των, οἵτινες ἐκ περιεργείας πλησιάσαντες παρετήρησαν τὸ φαινόμενον τοῦτο, καὶ ὅτι σὺν τῷ ἐξερχομένῳ καπνῷ συνεκπέμπεται καὶ μικρὰ θερμότης.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

—

1355.

Ὁ Α καὶ ὁ Β παίζουσι χαρτία πρὸς 45 λεπτὰ τὴν παρτίδα. Ἐὰν ὁ Α χάσῃ τὴν πρώτην παρτίδα, θὰ τοῦ μείνῃ ἀκόμη διπλάσιον ποσὸν λεπτῶν τῶν τοῦ Β μεῖον 15 λεπτά. Ἐὰν δὲ χάσῃ ὁ Β, ὁ Α θὰ ἔχῃ τριπλάσια λεπτὰ τῶν τοῦ Β, πλέον 120 λεπτά. Πόσα εἶχον ὁ Α καὶ ὁ Β ὅταν ἤρχισαν τὸ παιγνίδιον;

1356.

Ἄν τις μ' ἀποκτήσῃ φίλον, τὸν καβαλικεύ' ὡς κτῆνος.
Δίχως τράχηλον ἂν μείνω, μὲ ἱππεύει τότ' ἐκεῖνος.

1357.

Δύνασαι νὰ μ' ἐξηγήσῃς
ἂν ἐγὼ ἐκ τῆς μητρός μου ἢ ἐκείνη ἐξ ἐμοῦ;
Ἂν εἰς τοῦτο, ἀναγνῶστα, δυνηθῇς νὰ μὲ φωτίσῃς,
τῶν σοφῶν θὰ εἶσ' ὁ πρῶτος κι' ἐνδοξότατος ὁμοῦ.
Θέλεις τώρα νὰ μὲ λύσῃς;
Κεφαλὴν νὰ μοῦ κολλήσῃς μοναχὰ θὰ χρειασθῇς,
κι' εἰς τὰ τέσσαρα νὰ στέκω θὰ μὲ ἴδῃς παρευθύς.

1358.

```
. . . . . N
. . . Σ
. . Σ
. Σ
N
```

Σχημάτισον τριγωνικὸν κυβόλεξον, συμπληρῶν τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα.

1359.

Γρῖφος.

1000 Φ Λ.

1360.

Métagramme.

— D'un insecte, lecteur, le produit estimé;
— Synonyme de haine ou d'animosité;
— Un savant maréchal, vrai type de vaillance;
— Pour un coeur ulcéré la plus douce espérance.

1361.

Je brille avec six pieds, avec cinq je te couvre.

—

ΛΥΣΕΙΣ

1351.

Ὁ 4.

1352.

Ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ 2 τετραγωνιδίου τῆς 2ας ὁριζοντείου σειρᾶς· οὕτως ἀναγινώσκομεν τὸ ἑπόμενον αἴνιγμα·

Μὲ ἀκούεις ὅταν κλαίω,
Καὶ μ' εὑρίσκεις 'ς τὸ μουσεῖον,
Πλὴν μὲ βλέπεις ὅταν πλέω,
Κι' ὅταν τρέχω 'ς τὸ πεδίον.
Ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἄρχω
Σὲ φωνάζω ἐκ τοῦ Αἵμου
Ἀνελθὼν, πλὴν δὲν ὑπάρχω.
Μὲ εὑρῆκες; ὄ; εἰπέ μου.

Ἡ λύσις αὐτοῦ εἶνε τὸ γράμμα ε.

1353.

```
Ἔ α ρ
Ἐ ρ α τ ὼ
Ἀ ε ρ ό π η
Ἀ ρ έ τ η
Ῥ έ α
```

1354.

Onze - Bonze - Bronze.

'Αθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 216. — 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Συνεισέφερον ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ»:

Ἡ ἐν Παρισίοις ἐπιτροπὴ τῶν Κυριῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς κυρίας Χαρικλείας Ὑψηλάντου φρ. 16,000.

Ὁ ἐκ Παξῶν κ. Ἀναστάσιος Βελιανίτης φρ. 3,000.

Οἱ ἐν Τελεόρμαν τῆς Ῥωμουνίας ὁμογενεῖς φρ. 2,000.

Διάφοροι ἐκ τοῦ Δήμου Τηνίων 670 δραχμάς.

Ἡ κυρία Ἀντων[illegible] Κρούσου Μπογδάνου φρ. 250.

Ἡ ἐν Μυκόνῳ ἱερὰ Μονὴ τῆς Θεοτόκου ἀνέγραψεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτῆς ἀνὰ δραχ. 100 ἐτησίως ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλάκων, ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ σχόλου.

Ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν προσήνεγκον διάφορα ποσὰ δῆμοι τινὲς καὶ Μοναὶ τοῦ Κράτους.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Αἱ ὑπὸ τοῦ κ. Schliemann εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας δωρηθεῖσαι τρωϊκαὶ ἀρχαιότητες μετηνέχθησαν πρό τινων ἡμερῶν ἐντὸς τεσσαράκοντα κιβωτίων ἐκ Λονδίνου εἰς Βερολῖνον καὶ κατετέθησαν προσωρινῶς εἰς τὸ νέον Μουσεῖον τῶν Τεχνῶν, μέχρις οὗ ἀποπερατωθῇ τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς αἰθούσας θέλουσιν ὁριστικῶς κατατεθῇ.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἀπηύθυνε πρὸς τὸν διδάκτορα κ. Schliemann εὐχαριστήριον ἐπιστολὴν διὰ τὴν δωρηθεῖσαν αὐτῷ πολύτιμον ἀρχαιολογικὴν συλλογήν.

—Ἐν Νικαίᾳ, τῇ γενεθλίῳ πόλει τοῦ Γαριβάλδη, πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ εἰς αὐτὸν μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον, οὗτινος ἐφημερίς τις δημοσιεύει τὴν ἑπομένην περιγραφήν·

Ἐπὶ ὑποβάθρου 5 μέτρων πλάτους καὶ 1 ὕψους, φέροντος εἰς τὰς 4 πλευρὰς ἀπεικονισμένας πρώρας πλοίου καὶ ἐκτισμένου ἐν τῷ μέσῳ εὐρείας δεξαμενῆς, ἀνυψοῦται στυλοβάτης οὗτινος ἡ κυρία πρόσοψις κοσμεῖται ὑπὸ γλυφῆς παριστώσης τὰ σύμβολα τῆς Νικαίας· ἄνω δὲ ταύτης ὑπάρχει κεχαραγμένη ἡ ἐπιγραφή· —Ἡ Γαλλία τῷ Γαριβάλδη. Ἐπὶ τῶν ἄλλων πλευρῶν τοῦ στυλοβάτου ἀναγινώσκονται αἱ ἑπόμεναι ἐπιγραφαί· — Τοῖς χιλίοις.— Τῷ στρατῷ τῶν Βοσγίων.— Τῷ στρατῷ τῆς Χρυσῆς Ἀκτῆς (Côte-d'-Or). Ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου εἶνε ἱδρυμένη στήλη κεκολοβωμένη. Εἰς ὕψος 5 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὑπάρχει ἐπὶ τῆς στήλης ἡ τετράγωνος πλάξ, φέρουσα περίκοσμον ἐξ ἀνθέων, ἡ ἀπεικονίζουσα τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν τοῦ μνημείου, τουτέστι τὴν κοιτίδα τοῦ Γαριβάλδη, τεθειμένην ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος.

—Ἐν Λονδίνῳ ἐπωλήθη ἐσχάτως ἐν δημοπρασίᾳ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ λόρδου Clare, ἥτις ἐφημίζετο καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην διὰ τὰ σπανιώτατα συγγράμματα, ἅτινα περιεῖχε, καὶ οὐκ ὀλίγα πολύτιμα χειρόγραφα. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ πώλησις προσείλκυσε πλῆθος φιλοβίβλων, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀλλοδαπῆς. Μεταξὺ τῶν βιβλίων, τῶν πωληθέντων εἰς μεγάλας τιμάς, εἶνε ἔκδοσίς τις τοῦ Σαιξπήρου ἐκποιηθεῖσα ἀντὶ 2,080 φράγκων, ἔργον τι τοῦ Walpole σχολιασμένον ὑπὸ τοῦ ἰδίου καὶ περιέχον δώδεκα αὐτογράφους ἐπιστολάς του ἀντὶ 4,375 φράγκ. καὶ τέλος τὸ χειρόγραφον τοῦ «Guy Mannering» ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Βάλτερ Σκὼτ γεγραμμένον ἀντὶ 9,750 φράγκων.

—Ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἱδρύθη πρό τινος νέον πανεπιστήμιον πρὸς τῷ ἤδη ὑπάρχοντι, ὅπερ συντηρεῖται δαπάναις τῆς πόλεως. Τὸ νέον ἵδρυμα συνεστήθη δι' ἐράνων, ἡ δ' ἐν αὐτῷ διδασκαλία γενήσεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θρησκείας τῶν διαμαρτυρομένων.

—Ἐν Στοκόλμῃ κατηρτίσθη πρὸ ὀλίγου δημοσίᾳ δαπάνῃ Μουσεῖον πυροβολικοῦ, ὅπερ διαιρούμενον εἰς 12 τμήματα περιλαμβάνει πᾶν ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὸ ὅπλον τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1500 μέχρι σήμερον.

—Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἐκδιδομένων γερμανικῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ἀνέρχεται εἰς 5,135.

— Νέαι ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐσχάτως ἐν Πομπηΐᾳ. Ἐν τῇ ἐξακολουθήσει τῶν ἀνασκαφῶν κατὰ τὴν ἐνάτην περιφέρειαν ἀπεκαλύφθη οἰκία τις, ἥτις κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν διαίρεσιν διαφέρει οὐσιωδῶς ἀπὸ πάσας, ὅσαι ἐξεχώσθησαν μέχρι τοῦδε· ἐν ἄλλῃ δὲ συνεχομένῃ μὲ τὴν προηγουμένην οἰκίᾳ εὑρέθη τετράγωνον κάτοπτρον ἔχον μέλαιναν ὕελον, προσηλωμένον εἰς τὸν τοῖχον διὰ τριῶν ἥλων καὶ ἀντανακλῶν, ἅμα ὡς ἤθελεν ὑγρανθῇ, τὰ πρὸ αὐτοῦ τιθέμενα ἀντικείμενα. Ἐν τρίτῃ δέ τινι οἰκίᾳ ἀνεκαλύφθησαν τέσσαρες τοιχογραφίαι παριστάνουσαι τὴν ὑπὸ τοῦ Περσέως ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀνδρομάχης, τὴν εἰς Τροίαν εἰσαγωγὴν τοῦ Δουρείου ἵππου, ἄλσος, νύμφας καὶ διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα.

— Ἐν τῇ μικρᾷ πόλει τῆς νοτίου Ἰταλίας Ostuni, οὐ μακρὰν τοῦ Βρενδησίου κειμένῃ, ἀνεκαλύφθη ἐκτεταμένη νεκρόπολις ἀρχαία. Ἤδη κατὰ τὸ 1845 εἶχον εὑρεθῇ αὐτόθι τάφοι τινὲς καί τινες μεσαιωνικαὶ ἐπιγραφαί· ἀλλὰ νῦν οἱ εὑρεθέντες τάφοι εἶνε πάμπολλοι ἐνέχοντες, πλὴν τῶν νεκρῶν, ἀγγεῖα καὶ παντοῖα ἄλλα κτερίσματα

— Τὸ ἐν Νεαπόλει Ἐθνικὸν Μουσεῖον ἀπέκτησεν ἐπ' ἐσχάτων τέσσαρα ὀρειχάλκινα ἀγαλμάτια ἄξια λόγου εὑρεθέντα ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Πομπηΐας. Καὶ τὸ μὲν παριστάνει τὸν Ἔρωτα φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων δελφῖνα, ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ὁποίου ἀνέβρυε πίδαξ ὕδατος. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ἔχον ὕψος ἑξήκοντα ἑκατοστομέτρων, ἀνάγεται εἰς τοὺς καλοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους. Τὰ δὲ τρία ἄλλα ἀγάλματα, ἅτινα εἶνε μικρότερα, καὶ ὧν τὸ κυριώτατον παριστάνει τὴν Ἀφθονίαν, εὑρέθησαν ἔν τινι ναοειδῆ κόγχῃ

— Ἡ χρῆσις τοῦ τηλεφώνου, τοῦ ὑπὸ τοῦ Grahan Bell ἐπινοηθέντος θαυμασίου ὀργάνου, ὁσημέραι ἐπεκτείνεται, αἱ δὲ προσδοκίαι, τὰς ὁποίας πάντες περὶ αὐτοῦ ἐσχημάτισαν, φαίνονται πληρούμεναι. Ἀμερικανός τις, ὁ κ. Ἐδουάρδος Fry, ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ, ἣν ἀπευθύνει πρὸς τὸν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ θεατρώνην Mapleson, γνωστοποιεῖ ὅτι κατώρθωσε διὰ τοῦ τηλεφώνου νὰ διαβιβάσῃ ἐντελέστατα ὅλην τὴν μουσικὴν τοῦ κατά τινα ἑσπέραν ἐν τῷ θεάτρῳ παριστανομένου μελοδράματος τοῦ Βελλίνη «Puritani». Ἐκ τῆς ἀποπείρας ταύτης, λέγει ὁ κ. Fry, ἕκαστος δύναται νὰ συμπεράνῃ πόσον εὐχάριστον διὰ πάντα θὰ εἶνε νὰ δύναται τόσον εὐκόλως νὰ παρέχῃ εἰς συναναστροφήν, ἣν ἐπροσκάλεσεν εἰς τὸν οἶκόν του, τὴν οὕτως ἐκλεκτὴν ἀπόλαυσιν τῆς μουσικῆς· καὶ πόσον ἐξ ἄλλου ἐπικερδὲς εἰς τοὺς διευθυντὰς τῶν θεάτρων καὶ τῶν μουσικῶν συναυλιῶν, οἵτινες διὰ τῆς ἐνοικιάσεως ἰδίων τηλεφωνικῶν συρμάτων θὰ δύνανται νὰ ἐπαυξάνωσι σημαντικῶς τὰς εἰσπράξεις τῶν παραστάσεων. Ἓν μόνον ἔχει μειονέκτημα ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ τηλεφώνου, ὅτι δὲν δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς ἀκούοντας καὶ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς θέας τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ, τῆς σκηνικῆς διακοσμήσεως καὶ τῶν εἰς τὴν παράστασιν παρισταμένων καλλονῶν, καὶ προσέτι ὅτι τοὺς λίαν ὑψηλοὺς καὶ ἰσχυροὺς ἤχους μεταδίδει ἐπὶ τοῦ παρόντος μετὰ δυσκολίας. Πρὸς τούτοις παρετηρήθη ὅτι, ἐνῷ ὀργάνων τινῶν τοὺς ἤχους διαβιβάζει ἐξαίρετα, ἄλλων ἀλλοιόνει ὀλίγον τὴν φωνήν, ὡς τῆς βαρβίτου, τοῦ βαρυαύλου, τοῦ αὐλοῦ καὶ τοῦ τυμπάνου Ἀλλὰ αἱ ἐλλείψεις αὗται θέλουσι βεβαίως διορθωθῇ ἐν τῷ μέλλοντι διὰ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ ὀργάνου.

— Ἐν Ἀμερικῇ κατεσκευάσθη ἐσχάτως περιεργοτάτη ἀτμάμαξα. Ἐπειδὴ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ πολλάκις τὸν χειμῶνα οἱ σιδηρόδρομοι καλύπτονται ὑπὸ χιόνος καὶ πάγου, οὕτω δ' ἐπέρχεται διακοπὴ τῆς συγκοινωνίας, ἡ ἐν λόγῳ ἀτμάμαξα ἔχει τὸ πλεονέκτημα, ἐνῷ τρέχει ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ῥάβδων, νὰ διαλύῃ τὴν ἐπ' αὐτῶν τυχὸν ὑπάρχουσαν χιόνα ἢ πάγον. Τοῦτο δὲ κατορθοῦται, διότι οἱ τροχοὶ τῆς ἀτμαμάξης περιστρέφονται ἐντὸς ἑστίας ἰσχυρότατα δι' ἀνθράκων θερμαινομένης, ἐξ οὗ εἰς ὀλίγα λεπτὰ γίνονται διάπυροι.

— Πρὸ ἱκανοῦ χρόνου ὁ διευθυντὴς τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» κ. Βέννετ, ἐξοπλίσας ἰδίᾳ δαπάνῃ τὸ ἀτμόπλοιον «Jeannette» ἀπέστειλεν αὐτὸ εἰς τὸν βόρειον πόλον πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν περὶ αὐτὸν χωρῶν. Ἐπειδὴ δ' ἔκτοτε οὐδεμία εἴδησις ἀφίκετο εἰς Ἀμερικὴν περὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἐκείνου καὶ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, τελευταῖον τῇ προτάσει τοῦ γερουσιαστοῦ Mac-Pherson ἡ ἀμερικανικὴ Γερουσία ἐψήφισε τὴν ἀναγκαίαν πίστωσιν εἰς ἐξοπλισμὸν

Digitized by Google

ἄλλου ἀτμοπλοίου, ὅπερ νὰ μεταβῇ εἰς ἀναζήτησιν τῆς «Jeannete».

Ὁ κ. Mac-Pherson ἀνέγνω ἐπιστολὴν τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργοῦ, συμβουλεύοντος τὴν ἀγορὰν ἀτμοπλοίου ὡς τὰ τῶν φαλαινοθηρῶν, πρὸς τοῦτο δὲ προέτεινεν εἰς τὴν Γερουσίαν νὰ χορηγήσῃ πίστωσιν 175,000 λ. στερλινῶν, προσθέσας ὅτι πλὴν τῆς «Jeannette» ὑπάρχουσιν ἔτι εἰς τὰς πολικὰς θαλάσσας δύο ἄλλα πλοῖα δεόμενα βοηθείας.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Mac-Pherson ἐγένετο, ὡς εἴπομεν, δεκτὴ ἐν τῇ Γερουσίᾳ, παρεπέμφθη δὲ εἰς τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, ἥτις θέλει συζητήσει μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παραδεχθῇ αὐτήν.

— Αἱ ἐφημερίδες ἐξακολουθοῦσιν ἀναγράφουσαι τὰ κατὰ τὴν θεατρικὴν περίοδον τῆς Σάρας Bernhardt ἐν Ἀμερικῇ. Ὑπελογίσθη ὅτι ἐκ μόνων ἓξ παραστάσεων δοθεισῶν ἐν Chicago, ἔνθα νῦν εὑρίσκεται ἡ διάσημος ἠθοποιός, εἰσεπράχθησαν 102,600 φράγκα, τὸ δὲ προϊὸν τῶν ἑξήκοντα ἓξ παραστάσεων, ἃς ἔδωκε μέχρι τοῦδε, ἀνῆλθεν εἰς 1,137,300 φράγκα.

— Ὡρολογοποιός τις ἐν Κοπεγχάγῃ κατεσκεύασεν ὡρολόγιον, ὅπερ τῇ βοηθείᾳ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος κανονίζεται ἀφ' ἑαυτοῦ. Διά τινος ἠλεκτρομαγνήτου τὸ ἐλατήριον τοῦ ὡρολογίου διατηρεῖται εἰς διαρκῆ ἔντασιν, οὕτω δὲ ἡ κίνησις τοῦ ὡρολογίου ἐξακολουθεῖ ἀδιάκοπος, καὶ δύναται νὰ διαρκέσῃ πλέον τοῦ ἔτους, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη ἄλλης ἐπιμελείας ἢ μόνον ἐπιτηρήσεως τῆς ἠλεκτρικῆς συστοιχίας ἅπαξ ἢ δὶς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο.

* * *

— Ἐν τῷ χωρίῳ Βασιλικὰ Ἀνώγεια τῆς Κρήτης, κειμένῳ μεταξὺ Ἡρακλείου καὶ Ῥεθύμνου καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καινουρίου, ἀνευρέθησαν πέντε μαρμάρινοι σαρκοφάγοι φέροντες ἀνάγλυφα καλῆς τέχνης.

— Ἐν τῷ χωρίῳ Ξυλικοὶ τοῦ δήμου Δρυμίας τῆς ἐπαρχίας Λοκρίδος εὑρέθησαν τάφοι περιέχοντες ὅπλα καὶ ἀρχαῖα ἀγγεῖα.

— Κατὰ σημείωσιν τοῦ νομισματογνώμονος τοῦ ἐθνικοῦ νομισματικοῦ μουσείου κ. Ἀχ. Ποστολάκα ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1879 μέχρι τοῦ λήξαντος Ἰανουαρίου εἰσῆλθον ἐκ δωρεῶν εἰς τὸ νομισματικὸν μουσεῖον 1364 νομίσματα, νομισματόσημα καὶ σύμβολα, ἐξ ὧν χρυσᾶ 4, ἀργυρᾶ καὶ ἐκ κράματος 368, ἐκ νικελίου 15, χαλκᾶ καὶ ὀρειχάλκινα 880, μολύβδινα 74, ἐκ κασσιτέρου 19, ἐκ σιδήρου 1, ἐξ ἰβονίτου 3.

ΒΙΒΛΙΑ

2308. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 15 Φεβρουαρίου 1881. Ἀριθ. 268 (216). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἐρρῖκος Σλῖεμαν. (Αὐτοβιογραφία).—Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφ. ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Γνώμη Ἀντισθένους τοῦ Ἀθηναίου.— Δάνειον πνεῦμα. —Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2309. Βασίλειος Διγενὴς Ἀκρίτας. Ἐποποιΐα βυζαντινὴ τῆς 10 ἑκατονταετηρίδος, κατὰ τὸ ἐν Ἄνδρῳ ἀνευρεθὲν χειρόγραφον, ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑλλην. Ἀνεξαρτησίας», 1881. 8ον, σελ. ις'-166. (Ἐξεδόθη εἰς 300 μόνον ἀντίτυπα). [Ἀνάλυσιν τῶν προλεγομένων τοῦ ἔπους τούτου θέλομεν καταχωρίσει εἰς τὸ ἑπόμενον Δελτίον].

2310. Φιλολογικὰ πάρεργα Θ. Ἀφεντούλη II. Τὰ Κρητικά. — Ὠδαὶ Ἀλκαϊκαί. —Σύμμικτα. Ἐπιμελείᾳ καὶ δαπάνῃ Ἰω. Ἀγγελοπούλου. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Παλιγγενεσίας» 73, ὁδὸς Βορρᾶ. 1881. 12ον, σελ. 208. Τιμᾶται δραχ. ν. 2.

2311. Περὶ ἐπιστημονικοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν φυτῶν διὰ τῶν ὀνομάτων τοῦ λαοῦ κατὰ τόπους καὶ χρόνους καὶ τῆς ἐκ τούτου ὠφελείας εἰς τὴν ἐτυμολογίαν καὶ λεξικογραφίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ Σταματίου Δ. Κρίνου. (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Ε' τόμου τοῦ «Παρνασσοῦ»). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ». 1881. 8ον, σελ. 29.

[Ἡ μελέτη αὕτη τοῦ κ. Στ. Κρίνου, μόνου παρ' ἡμῖν εἰδικοῦ περὶ τὴν ἑλληνικὴν φυτολογικὴν ἀρχαιολογίαν, εἶνε ἀξία πολλῆς προσοχῆς διά τε τὰς ἐνεχομένας αὐτῇ ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις καὶ διὰ τὴν διαγραφὴν ἀληθοῦς μεθόδου πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν ἀρχαίων φυτῶν, πολλῶν τῶν ὁποίων γινώσκομεν ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων τὸ ὄνομα, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν τὸ πρᾶγμα, ἀγνοοῦμεν δῆλα δὴ ὁποῖον τῶν σημερινῶν φυτῶν κατὰ τὰς διαιρέσεις, ἃς παραδέχεται ἡ σημερινὴ βοτανικὴ ἐπιστήμη, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἀρχαῖον.

Ἡ μέθοδος τοῦ κ. Κρίνου, τὴν ὁποίαν διὰ διαφόρων παραδειγμάτων ἐν τῇ σπουδαίᾳ αὐτοῦ διατριβῇ καταδεικνύει, συνίσταται εἰς τὸ ν' ἀνευρίσκηται πρῶτον τὸ κοινὸν καὶ δημῶδες ὄνομα τοῦ φυτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ κατὰ τόπους διάφορα ὀνόματα, δέον ν' ἀνευρίσκωνται καὶ ταῦτα καὶ ν' ἀντιπαρατίθενται τὰ συνώνυμα.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, διότι πολλάκις τὸ κοινὸν ὄνομα εἶνε τόσον παρεφθαρμένον, ὥστε δυσκόλως δύναταί τις ν' ἀναγνωρίσῃ εἰς αὐτὸ ὑποκρυπτόμενον ἀρχαῖον· διὰ τοῦτο, δεύτερον, ἀνάγκη νὰ ἀνερευνᾶται ἡ ἱστορία τοῦ ὀνόματος ἑκάστου φυτοῦ, ἐξ ἧς διδασκόμεθα πάσας τὰς φθογγολογικὰς ἀλλοιώσεις, ἃς ὑπέστη, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἀλλαγὴν ἐνίοτε τῆς σημασίας κτλ. Ἡ ἱστορία δὲ αὕτη ἀνευρίσκεται εἰς τὰ συγγράμματα τῶν περὶ ἑλληνικῶν φυτῶν γραψάντων ἀρχαίων Ἑλλήνων, Ῥωμαίων, Βυζαντίνων καὶ ἐπιστημόνων τῆς Δύσεως, ἀσχοληθέντων περὶ τὴν ἑλληνικὴν φυτολογίαν. Λέγει δὲ ὁ κ. Κρῖνος «ὅτι πάντα σχεδὸν τὰ κοινὰ τῶν φυτῶν ὀνόματα, εἴτε ὡς λαχάνων, εἴτε ὡς φαρμάκων, εἴτε ἄλλως πως εἰς τὸν λαὸν χρησίμων, ὅσῳ βάρβαρα πολλὰ ἐξ αὐτῶν καὶ ἂν φαίνωνται, εἶνε αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν περιστάσεων παραφθαρέντα».

Πρὸς σαφῆ κατάληψιν τῆς θεωρίας του ὁ κ. Σ. Κρῖνος ἀναφέρει παραδείγματα ἑλληνικῶν φυτῶν, ἀνελίσσων τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ τὴν ἱστορίαν κατὰ τόπον καὶ χρόνον, μετὰ τῶν περιέργων φθογγικῶν ἀλλοιώσεων. Ἡ λέξις ἐπὶ παραδείγματος ἕλμιγξ-ιγγος, ἐξ ἧς καὶ τὸ ἑλμινθοβότανον, οἵας ἀλλοιώσεις ἔλαβεν; ἕλμινς, ἕλμιγξ, ἑλμίγγια, ἑρμίγγια, ὁρμίγγοι, ὁρμίχοι, μερμίγγια, μερμῆκοι, ῥεβίγγοι, ἐξ ὧν τὸ ἑλμινθοβότανον, ἑλμιγγοβότανον, ἑρμιγγοβότανον, μερμηκόχορτον, ῥεβιγγοβότανον κτλ. Ἕτερον παράδειγμα λέξεως, μαρτυρούσης καταπληκτικὰς ἀλλοιώσεις φθογγικάς, ἀναφέρει τὸ βράθυ (κέδρος), ὅπερ σὺν τῷ χρόνῳ ἔλαβε τὸν τύπον ἀόρατος. Βράθυ, βάραθρον, βάρον, βάρυτον, βοράτη, βόρατος, ἀόρατος. Ἡ κέδρος ἐν Κύπρῳ λέγεται ἀόρατος, βράθυ δὲ ἐν χειρογράφῳ γλωσσαρίῳ καὶ παρὰ Διοσκορίδῃ ἡ ἀγρία κυπάρισσος.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων παραδειγμάτων ὁ κ. Κρῖνος καταδεικνύει τὰ σφάλματα, εἰς ἃ ὑπέπεσαν οἱ συγγραφεῖς τῆς Δύσεως, οἱ θελήσαντες νὰ καθορίσωσι τὰ φυτὰ τῆς κλασσικῆς ἢ καὶ τῆς βυζαντιακῆς χλωρίδος, ὁδηγούμενοι ἐκ μόνης τῆς περιγραφῆς τῶν φυτῶν, ἣν οἱ ἀρχαῖοι καὶ Βυζαντῖνοι ποιοῦσι. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐκθέτει τὸν τρόπον, καθ' ὃν καθορίζει τὰ φυτὰ ὁ λαός, καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες βοτανικοί, τρόπον ἀτελέστατον, ᾧ ἀκολουθήσαντες τινὲς τῶν τῆς Δύσεως βοτανικῶν πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς ἀρχαίας χλωρίδος περιέπεσαν εἰς σφάλματα, ὧν τινα μετέχουσι καὶ τοῦ κωμικοῦ.

Περὶ τῆς μεθόδου αὐτοῦ ὁ κ. Κρῖνος γράφει «ὅτι εἶνε ἡ καταλληλοτάτη εἰς βεβαίαν ἢ καὶ κατὰ προσέγγισιν πιθανωτέραν ἀνεύρεσιν τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μνημονευομένων φυτῶν, καὶ ἑπομένως δυναμένη νὰ παρασκευάσῃ ὕλην δεδοκιμασμένην εἰς λεξικογραφίαν· ὅτι, ἐφαρμοζομένη καὶ εἰς τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τῆς γλώσσης, ἥτις λαλεῖται σήμερον καθ' ὅμιλον, δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἀληθεστέραν ἐτυμολογίαν καὶ ἱστορίαν μιᾶς ἑκάστης τῶν λέξεων αὐτῆς· ὅτι ἐκ τῆς διττῆς ταύτης μελέτης, ἥτις εἶνε ἡ βάσις τῆς γλωσσολογίας, θέλει διαφωτισθῆ ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἐθνολογικὴ σύστασις τοῦ ἔθνους ἡμῶν».

Καὶ τοιαύτη ἡ μικρὰ μὲν τὸν ὄγκον, σπουδαία δὲ διὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς μελέτη. Ἀλλὰ τὸ μέγα ἔργον τοῦ κ. Κρίνου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλοῦ ἐργάζεται, εἶνε ἡ φυτολογικὴ ἀρχαιολογία. Καὶ ἀπέδειξε μὲν διὰ τῆς δημοσιευθείσης μελέτης αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτῇ ὀλίγων παραδειγμάτων καθορισμοῦ ἀρχαίων φυτῶν, τὸ σχέδιον τοῦ οἰκοδομήματός του καὶ λίθους τινὰς ἐπεξειργασμένους, ἡμεῖς ὅμως ἀνυπομόνως ἀναμένομεν τὴν ὥραν, καθ' ἣν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ὅλον οἰκοδόμημα τοῦ ἀρχαίου τούτου φυτολογικοῦ μουσείου, ἔνθα ἀναγράφεται ἡ ἱστορία ἑκάστου φυτοῦ, κατὰ χρόνον, καὶ θὰ καταδεικνύεται ἡ κατὰ τόπους ἑλληνικὴ ὀνομασία του. Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.]

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

12 Φεβρουαρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 12 Φεβρουαρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτησ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 278
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 287
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	456 60	560	φρ.
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 276
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 103 1/2
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 403 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματωθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,455
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,310	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	73
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,291	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	114 3/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 30.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1,20.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.18.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.85
Λίρα Στερλίνα	,,	20.80
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	27.15
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν δεφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 85

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (10 Φεβρουαρίου) Ἐμ. 30-30.25.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (9 Φεβρουαρίου) 29.70-30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (4 Φεβρουαρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	52
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	238
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	248
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	109
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 5/8-110.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 05-23.15.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 37/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 20/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (17 Φεβρουαρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.35
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.70
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 18 Φεβρουαρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.60
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Φεβρουαρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 1/2) φρ. 25.29-25.34
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3 1/2. Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Δ. Σ. Χ. Σῦρον, Α. Δ. Μ. Χαλκίδα, Σ. Ι. Ι. Πάτρας καὶ Γ. Ι. Ξ. Βουκουρέστιον. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ ἐπιστολὴ ἐστάλη διὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ φύλλον ταχυδρομείου. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ζητηθὲν φυλλάδιον ἀπεστάλη ὑμῖν. — Καν **Σ. Ἀθήνας. Εἴμεθα συμφωνότατοι, ἀφοῦ μάλιστα παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει καὶ λόγος. Ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ ἐν Μαδρίτῃ εἰς τοὺς χοροὺς μεταβαίνουν περὶ τὸ μεσονύκτιον, τοῦτο δὲ διότι πρὸ τῶν χορῶν ἐπισκέπτονται τὰ θέατρα. — κ. Ν. Α. Athènes. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Γ. Σ. Α. Πάτρας. Παρακαλεῖσθε πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συνδρομῆς σας νὰ μᾶς ἐμβάσητε ἔτι φρ. 2, διότι ἡ συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶνε φρ. 12. — κ. Μ. Γ. Ἀργοστόλιον. Καὶ τὰ τοῦ Ἰανουαρίου φύλλα ἀπεστάλησαν ὑμῖν. Ἐρευνήσατε μὴ παρέπεσαν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. — κ. Χ. Π. Ἀγρίνιον. Τὸ «Un. Ill.» δυνάμεθα νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν ἡμεῖς ἀντὶ μόνον 15 φρ. ἐτησίως, ἄνευ τοῦ παρὰ τῆς Διευθύνσεως αὐτοῦ δωρεὰν διδομένου βιβλίου. Ἂν δέχεσθε οὕτω, δὲν ἔχετε ἢ νὰ ἀποστείλετε τὰ 15 φράγκα, ὅπως λάβητε τὰ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου ἐκδοθέντα φύλλα, καὶ κατόπιν τακτικῶς τὸ φύλλον καθ' ἑβδομάδα. Κατ' εὐθεῖαν δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε αὐτό, ἀποστέλλοντες εἰς τὴν Διεύθυνσιν τὴν συνδρομὴν διὰ τραβηκτικῆς ἢ γαλλικοῦ γραμματοσήμου, ἐν ἐλλείψει δὲ τούτων διὰ τοῦ ἐνταῦθα βιβλιοπωλείου τοῦ κ. Βίλπεργ. — κ. Γ. Β. Βουκουρέστιον. Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα δὲν δεχόμεθα. Τὴν συνδρομήν σας δύνασθε νὰ μᾶς ἐμβάσητε κατά τινα τρόπον ἐκ τῶν σημειουμένων ἐν τῇ παραπόδας γνωστοποιήσει. — κ. Γ. Π. Γεράκι τῆς Σπάρτης. Οἱ δύο τόμοι τῆς «Ἑστίας» τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀποστέλλονται ὑμῖν ταχυδρομικῶς. Μένουσι δὲ εἰς βάρος ὑμῶν τὰ ταχυδρομικὰ φρ. 1 ὡς καὶ φρ. 2 πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συνδρομῆς σας τοῦ τρέχοντος ἔτους (διότι ἡ ἐτησία συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶνε φρ. 12 καὶ οὐχὶ 10), ἐν ὅλῳ φρ. 3, τὰ ὁποῖα εὐαρεστήθητε νὰ μᾶς ἐμβάσητε. — κ. Π. Σ. Σμύρνην. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν, ἅπαντες δὲ οἱ τόμοι θ' ἀποσταλῶσιν ὑμῖν διὰ πρώτης εὐκαιρίας. — **Φίλῳ τῆς «Ἑστίας».** Καὶ πόσα ἄλλα ἔτι; Τελευταῖον πάλιν ἐφημερίς τις ἀνέφερεν ὅτι ἄλλος Ἀμερικανὸς ἐπενόησεν εἶδός τι γυναικείου πίλου, ὅστις παρέχει τὸ μέσον εἰς τὰς φερούσας αὐτὸν νὰ ἐρυθριῶσι κατὰ βούλησιν, ἅμα ὡς ἐνώπιόν των ἤθελέ τις ἀπαγγείλει ἀνοίκειον λέξιν. Τοῦτο δὲ διά τινος μικροῦ ἐλατηρίου ὑπὸ τὰς ταινίας τοῦ πίλου κεκρυμμένου, τὸ ὁποῖον θλιβόμενον πιέζει τὰς ἀρτηρίας καὶ ἀναβιβάζει τὸ αἷμα εἰς τὸ πρόσωπον, ὅπερ οὕτω χρωματίζεται διὰ τοῦ σεμνοτέρου ἐρυθήματος.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[12 Φεβρουαρίου (Πέμπτη) 1881]

Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἐπεσκέψατο τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα τὸ δημοτικὸν νοσοκομεῖον, ἔνθα διέμεινεν ἐρευνήσασα ἐπισταμένως τὰ κατ' αὐτὸ καὶ ἐξετάσασα περὶ πάντων τόν τε διευθυντὴν κ. Λάζον, ἰατρόν, καὶ τοὺς νοσηλευομένους, εἰποῦσα ὅτι θέλει χορηγήσει τοῖς ἀπόροις τὰ πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὰς ἰδίας ἑστίας μέσα. — Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀνεκοινώθη εἰς τὴν Βουλὴν παρὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ Β. διάταγμα, δι' οὗ καλοῦνται ὑπὸ τὰ ὅπλα οἱ ἔφεδροι τοῦ στρατοῦ, ἤτοι οἱ ἐπὶ τρίμηνον καὶ πλέον ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρετήσαντες. Ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ὑποχρέωσιν καλοῦνται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὰς τάξεις οἱ ἄγοντες ἡλικίαν ἐτῶν 23, 24 καὶ 25. — Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ὑπέβαλε νομοσχέδιον, καθ' ὃ ἐπιτρέπεται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν στρατὸν μὲ τὸν βαθμόν των οἱ πολιτογραφούμενοι ξένοι ἀξιωματικοί. — Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας κ. Γλάδστων, ὁ λόρδος δήμαρχος κ. Γουλιέλμος Μακ-Ἄρθουρ καὶ ὁ πρόεδρος τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρίας τῶν φιλαρχαίων κ. Νεύτων ἀπέστειλαν εἰς τὸν δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Δημ. Σοῦτσον εὐχαριστηρίους ἐπιστολὰς εἰς ἀπάντησιν ἐπιστολῶν τοῦ κ. Σούτσου, ἃς ἔγραψεν αὐτοῖς, πέμπων φωτογραφικὰ ἀντίτυπα τῆς ἐσχάτως ἀνευρεθείσης Νικηφόρου Ἀθηνᾶς. — Διὰ Β. διατάγματος συνιστῶνται χειρουργεῖα, πρόσκαιρα νοσοκομεῖα καὶ ἀποθῆκαι τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας. Παρ' ἑκάστῳ ἀρχηγείῳ καθίσταται ἀρχιατρεῖον, διατελοῦν ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ, ὅπερ διευθύνει ἅπασαν τὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπὸ τὸ ἀρχηγεῖον στρατοῦ. — Τὸ Βαρβάκειον λύκειον μετεσχηματίσθη εἰς στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, τὰ δὲ μαθήματα τῶν μαθητῶν γενήσονται τοῦ λοιποῦ ἐν τοῖς καταστήμασι δύο ἄλλων γυμνασίων τῆς πρωτευούσης. — Εἰς Πειραιᾶ κατέπλευσαν δύο ἀτμόπλοια, κομίζοντα ἵππους καὶ ὑλικὸν τοῦ πολέμου, ἀναμένονται δὲ καὶ δύο ἔτι, φέροντα ὅμοιον φορτίον. — Διὰ τῆς «Μπουμπουλίνας» ἐκομίσθησαν 23 τορπίλλαι, αἵτινες διευθύνονται μετὰ ταχύτητος 23 μιλίων τὴν ὥραν εἰς 500 μέτρων εὐθεῖαν ἀπόστασιν καὶ 1 $^1/_2$ μέτρον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἑκάστη τῶν τορπιλλῶν τούτων, ἐχουσῶν σχῆμα δελφῖνος, ἠγοράσθη ἀντὶ 10,000 φράγκων. — Διωρίσθη πολιτικὸς πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος ἐν Σοφίᾳ τῆς Βουλγαρίας ὁ κ. Α. Δόσκος, τέως γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Βελιγραδίῳ. — Ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ταύτης περατοῦται ἡ ἐργασία τῆς διὰ τηλεφώνου τοῦ συστήματος Ader συγκοινωνίας τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου τοῦ κ. ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργοῦ μετὰ τοῦ λιμεναρχείου Πειραιῶς. — Ἐν Λαυρίῳ ἀντὶ πετρελαίου γίνεται ἤδη χρῆσις ἀπό τινων ἡμερῶν ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἰς μέρος τοῦ πλυντηρίου καὶ ἐν τῇ πλατείᾳ τῶν καμίνων. Τὸ φῶς εἶνε ἄπλετον καὶ ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν εὐθηνότερον. Ἐγένοντο δὲ παραγγελίαι περὶ προμηθείας καὶ ἄλλων μηχανῶν, ὥστε νὰ φωτίζηται ὁλόκληρον τὸ πλυντήριον. — Βουλευτὴς Καλαβρύτων ἀντὶ τοῦ ἀειμνήστου Θρ. Ζαΐμη ἐξελέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ κ. Α. Ζαΐμης. — Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἀπεβίωσεν ὁ συνταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ Δημήτριος Κόρπας, λείψανον τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἱεροῦ ἀγῶνος. — Εἰς Αἴγιον ἀφίκετο Γάλλος μηχανικὸς πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἀπὸ Πατρῶν μέχρις Ἀθηνῶν ὁδοῦ πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμου, ἡ σύμβασις τοῦ ὁποίου μετ' ὀλίγον ὑποβληθήσεται τῇ Βουλῇ. — Διωρίσθη διευθυντὴς τῆς Σχολῆς τῶν ναυκλάστρων ὁ ἄρτι ἀφικόμενος πλοίαρχος τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ τῆς Δανίας κ. Βάρδεμφλεθ. — Ἡ Ἑλληνικὴ ἀτμοπλοΐκὴ Ἑταιρία ἠγόρασεν ἐν Ἀγγλίᾳ δύο μεγάλα ἀτμόπλοια ἀντὶ 40 χιλ. λιρῶν, ἅτινα μετ' ὀλίγον καταπλέουσιν εἰς Ἑλλάδα. — Κατὰ τὴν συνοπτικὴν κατάστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν 31 Ἰανουαρίου ε. ε. τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν κεφάλαιον αὐτῆς ἀνήρχετο εἰς 158,793,336 καὶ 20, εἶχε μεταλλικὸν ἐν τοῖς ταμείοις αὐτῆς δραχ. 10,923,560 καὶ 23 καὶ εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια δραχ. 69,259,876 καὶ 40. — Ἐν τῷ χωρίῳ Βαγίοις τοῦ δήμου Θεσπιῶν τῆς ἐπαρχίας Θηβῶν ἡ μήτηρ τοῦ ἰατροῦ κ. Λιάκου, μόνη ἐν τῷ οἴκῳ της, εὑρέθη καεῖσα ὅλη ἐν τῇ ἑστίᾳ, ἄγνωστον πῶς, εἴτε διότι θὰ ἔπεσεν ἴσως ἀπόπληκτος, εἴτε τίς οἶδε διατί. Ὅτε ὁ υἱός της ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν, δὲν εὗρεν ἢ τὸν πόδα μόνον τῆς ταλαίνης μητρός, διασωθέντα ἐκ τοῦ πυρός. Τὸ λοιπὸν σῶμα ὅλον εἶχεν ἀποτεφρωθῆ!

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1362.

1ον Λάβε τρία κόκκαλα τοῦ δομινό, ὧν ἕκαστον νὰ ἔχῃ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν πόντων, πρόσθεσον τοὺς μικροτέρους ἀριθμοὺς ἑκάστου, τὸ δὲ ἐντεῦθεν ἄθροισμα πολλαπλασίασον διαδοχικῶς ἐπὶ τοὺς τρεῖς μεγαλειτέρους ἀριθμούς.

(Ὑποτεθήτω λ. χ. ὅτι τὰ τρία κόκκαλα εἶνε τὰ ἑπόμενα·

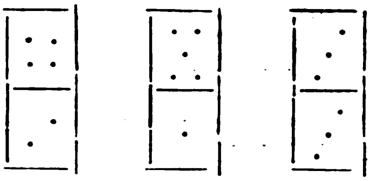

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω πρόκειται νὰ προσθέσῃς τὰ 2, 1, 3, τὸ δὲ ἄθροισμα αὐτῶν 6 νὰ πολλαπλασιάσῃς ἐπὶ 4, τὸ ἐντεῦθεν γινόμενον ἐπὶ 5 καὶ τοῦτο ἐπὶ 3, ἐξ ὧν θὰ ἔχῃς ἓν τελευταῖον γινόμενον).

2ον Λάβε ἔπειτα τρία ἄλλα κόκκαλα τοῦ δομινό, ὧν ἕκαστον νὰ ἔχῃ πάλιν τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν πόντων, καὶ κάμε ἐπ' αὐτῶν τὰς αὐτὰς ἀριθμητικὰς πράξεις.

3ον Ἐκ τῶν δύο τελευταίων γινομένων ἀφαίρεσον τὸ μικρότερον ἀπὸ τοῦ μεγαλειτέρου, ἡ δὲ διαφορὰ ἔστω 360.

Ποῖα εἶνε τὰ ἓξ κόκκαλα, τὰ ὁποῖα μόνα δύνανται νὰ δώσωσι τὸ ἐξαγόμενον τοῦτο;

1363.

Ἐκτάσεις ἀπεράντους ἐντός μου περιέχω,
Ἀκέφαλος, τοῦ χρόνου μέρος ἀποτελῶ.
Ἂν μ' ἀναγραμματίσῃς, ἀσθένειαν δὲν ἔχω,
Ἀλλ' ἐκ τοῦ χρώματός μου θὰ εἴπῃς ἀσθενῶ.

Ἐν Πειραιεῖ. — Α. Β.

1364.

Ἀκέραιος, τετράποδον μὲ βλέπεις ὅτι εἶμαι,
Καὶ νῆσός τις, ἀκέφαλος, εἰς τὸ Αἰγαῖον κεῖμαι.

Ἐν Πειραιεῖ. — Α. Β.

1365.

Mot carré.

Le nom d'un patriarche, un enfant du désert
Formeront, cher lecteur, mon premier, mon deuxième.
Un vertueux Romain indique mon troisième,
Au pauvre, nous dit-on, donnez mon quatrième.
L'esprit de mon dernier n'est pas esprit ouvert.

Athènes. — N. A.

ΛΥΣΕΙΣ

1355.

Ὁ Α εἶχε 480 λεπτά, ὁ δὲ Β 180.

1356.

Οἶνος-ὄνος.

1357.

Ὠόν-ζῶον.

1358.

Ι Α Σ Ω Ν
Α Δ Η Σ
Σ Η Σ
Ω Σ
Ν

1359.

Χείλη ἄφιλα.

1360.

Miel-Fiel-Niel-Ciel.

1361.

Etoile-Toile.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 217. — 22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἐν Καΐρῳ συνελέγησαν ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἐκ διαφόρων συντεχνιῶν τῆς ἐκεῖ ἑλληνικῆς παροικίας 1500 λίραι ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ».

Ἡ ἐν Μάντζεστερ κυρία Μαριέττα Μαυρογορδάτου καὶ ὁ κ. Ἰω. Μαυρογορδάτος ἀπέστειλαν πρὸς τὸν φιλολογικὸν σύλλογον «Παρνασσὸν» διὰ τὴν σχολὴν τῶν ἀπόρων παίδων δραχ. 1,922, 30.

Ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Λαμίας ἐψήφισε συνδρομὴν ἐτησίαν ἐπὶ πενταετίαν δρ. 500.

Ὁ ἐκ Κρανιδίου κ. Κ. Κοκκίνης ἀπέστειλεν εἰς τὸν «Ἐρυθρὸν Σταυρὸν» δραχ. 200.

Ἡ ὀγδοηκονταετηρὶς τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ.

Οἱ Παρίσιοι ἐπεδαψίλευσαν πρὸ ἡμερῶν λαμπρὸν δεῖγμα τῆς πρὸς τὸν Βίκτωρα Οὐγκὼ ἀγάπης αὐτῶν, ἑορτάσαντες δημοτελέστατα τὴν ὀγδοηκοστὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἑορτῆς ταύτης εἶχεν ἀναλάβει ὁ παρισινὸς τύπος. Τὴν 13 τρέχοντος (ν) ἐγένετο ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Anatole de la Forge μεγάλη συνέλευσις δημοσιογράφων, συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν, συνελθόντων ὅπως ἐκλέξωσι μίαν μὲν ἐπίτιμον Ἐπιτροπήν, ἑτέραν δὲ πρὸς διοργάνωσιν τῆς ἑορτῆς. Τῆς πρώτης αὐτῶν μέλη ἐξελέχθησαν· ὁ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργός, οἱ πρόεδροι τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ὁ πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου, οἱ ἐπίτροποι τοῦ παρισινοῦ, ἐπαρχιακοῦ καὶ ἀλλοδαποῦ τύπου, ὁ πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας τῶν φιλολόγων καὶ ὁ τῆς διεθνοῦς φιλολογικῆς Ἑταιρίας, καὶ οἱ ὀνομαστότεροι τῶν ποιητῶν, μελοποιῶν, ζωγράφων, γλυπτῶν καὶ ἄλλων καλλιτεχνῶν.

Ἡ δὲ ἐπὶ τῆς διοργανώσεως τῆς ἑορτῆς Ἐπιτροπή, ἐκ δεκατεσσάρων συγκειμένη μελῶν, ἐδημοσίευσε πρόσκλησιν εἰς τοὺς Παρισινούς, ἵνα ἕκαστος συντελέσῃ τὸ καθ' αὐτὸν εἴτε διὰ συμβουλῶν εἴτε διὰ συνεργασίας, ὅπως ἡ ἑορτὴ ἀποβῇ ὅσον ἔνεστι μεγαλοπρεπεστέρα.

Ἐτελέσθη δὲ τὴν 15/27 τοῦ μηνὸς τούτου, ἥτις εἶνε ἡ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ. Κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς δημοσιευθὲν πρόγραμμα τὴν μεσημβρίαν μεγάλη παρέλασις τοῦ λαοῦ τῶν Παρισίων, ἧς ἡγεῖτο ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς μετὰ τῶν μουσικῶν θιάσων τῶν ἐν Παρισίοις Ὠδείων, ἐγένετο πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ ποιητοῦ, ἐπὶ δὲ ἀναβάθρου ἐπὶ τούτῳ ἀνεγερθέντος ἔρριπτον οἱ προσερχόμενοι οὓς ἔφερον στεφάνους ἀνθέων καὶ κλάδους ἐλαίας καὶ φοίνικος. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀναβάθρου εἶχε τεθῇ δάφνη φυσικὴ μετεσχηματισμένη εἰς χρυσοῦν δένδρον, ἐπὶ τῶν φύλλων τοῦ ὁποίου ἦσαν ἐπιγεγραμμένοι οἱ τίτλοι πάντων τῶν συγγραμμάτων τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ. Ἡ δάφνη αὕτη προσηνέχθη εἰς τὸν συγγραφέα τῶν «Ἀθλίων» ἐκ μέρους τοῦ Παρισινοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς.

Τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας μεγάλη φιλολογικὴ καὶ μουσικὴ ἑορτὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Louis Blanc ἐγένετο ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Trocadero τῇ συμπράξει τῶν πρώτων ὑποκριτῶν τῶν παρισινῶν θεάτρων, καθ' ἣν οὗτοι μὲν ἀπήγγειλαν διάφορα ἐκλεκτὰ μέρη ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ ποιητοῦ, ἀπηγγέλθη δὲ πρὸς τούτοις ποίημα εἰς τιμὴν αὐτοῦ καὶ λόγοι διερμηνεύοντες τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ πρὸς αὐτόν. Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἴθουσαν ἐγένετο ἐπὶ ὡρισμένῳ τιμήματι, τὸ δὲ εἰσπραχθὲν ποσόν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δαπανῶν, διετέθη ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πρωτευούσης· τὴν δὲ ἑσπέραν ἀπὸ τῆς σκηνῆς πάντων τῶν μεγάλων θεάτρων τῶν Παρισίων παρεστάθησαν τὰ ἐκλεκτότερα τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ.

Μετέσχον δὲ τῆς ἑορτῆς πλὴν τῆς Γαλλίας καὶ πολλαὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων δι' ἀντιπροσώπων, τὸ Λονδῖνον, ἡ Βιέννη, ἡ Πέστη, αἱ Βρυξέλλαι, τὸ Δουβλῖνον, ἡ Γενεύη κ. ἄ. Πολλαὶ οἰκίαι ἐν Παρισίοις ἐσημαιοστολίσθησαν, τὴν δὲ ἑσπέραν ἐφωταγωγήθησαν ὡς ἐπὶ ἐθνικῇ ἑορτῇ.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἑορτῆς ἐκόπη μετάλλιον, ὅπερ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς φέρει τὴν εἰκόνα τοῦ ποιητοῦ μετὰ τοῦ ὀνόματός του κάτωθεν καὶ πέριξ τὴν ἐπιγραφήν· «Ἔτει δευτέρῳ τοῦ αἰῶνος τούτου» ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας εἰσὶ χαραγμένα τὰ ἑπόμενα· «Τῇ 27 Φεβρουαρίου ἐτελέσθη ἡ ὀγδοηκονταετηρὶς τῆς γεννήσεως τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ».

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Τὸ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθὲν γνωστὸν διήγημα τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας» μετεφράσθη ἐσχάτως καὶ ἀγγλιστὶ ὑπὸ τοῦ λογίου Ἕλληνος διπλωμάτου κ. Ι. Γενναδίου. Τὸ διήγημα τοῦτο μετεφράσθη γαλλιστὶ μὲν ὑπὸ τοῦ κ. μαρκησίου Q. de S. Hilaire, γερμανιστὶ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Wagner, ἰταλιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. Τριανταφυλλίδου καὶ δανιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. Πίου.

— Ἐν Ἱσπανίᾳ, γράφει ἡ «Ἐφημερίς», προσεχῶς θὰ τελεσθῇ μεγάλη ἑορτὴ ἐπὶ τῇ Β' ἑκατονταετηρίδι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου ποιητοῦ τῆς Ἱσπανίας Καλδερὸν δὲ λὰ Βάρκα. Ἐπὶ τούτῳ οὐ μόνον ἐν Ἱσπανίᾳ θὰ γείνωσι ποιητικοὶ ἀγῶνες πρὸς στεφάνωσιν τοῦ ὡραιοτάτου ποιήματος εἰς δόξαν τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ τοῦ κόσμου, καὶ δὴ καὶ ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ γενικοῦ προξένου τῆς Ἱσπανίας. Ἐγένετο λοιπὸν ἤδη καὶ ἐκλογὴ κριτῶν, τῶν κκ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ι. Πανταζίδου καὶ Ἀγγέλου Βλάχου, προθεσμία δὲ δίδεται μέχρι τῆς 31 Μαρτίου (ν) πρὸς προσαγωγὴν τῶν ποιημάτων.

Τὸ ἆθλον, ὅπερ θέλει ἀπονεμηθῇ εἰς τοὺς μεθέξοντας τοῦ διαγωνισμοῦ ξένους ποιητάς, ἔσται μέγα χρυσοῦν μετάλλιον, πρὸς τούτοις δίπλωμα τῆς ἐν Μαδρίτῃ Ἀκαδημίας ἀνακηρύττον τὴν νίκην τοῦ στεφθησομένου ποιητοῦ, καὶ τέλος ἡ εἰς χίλια ἀντίτυπα ἐκτύπωσις τοῦ ποιήματος, ὅπερ κάλλιον θέλει ἐξυμνήσει τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Ἱσπανοῦ ποιητοῦ.

— Ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου τῆς Αὐστρίας Ροδόλφος, ὅστις ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε ἀξιολόγους ὀρνιθολογικὰς μελέτας, δημοσιεύει προσεχῶς νέον αὐτοῦ σύγγραμμα, περιλαμβάνον ἀφήγησιν τῶν κατὰ τὰ Καρπάθια κυνηγεσίων αὐτοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο θέλει τυπωθῇ εἰς ὀλίγιστα ἀντίτυπα, ἅτινα θέλουσι διανεμηθῇ μόνον εἰς τοὺς μετασχόντας τῶν κυνηγεσίων τούτων, καὶ εἰς τοὺς στενοτέρους φίλους καὶ οἰκείους τοῦ πρίγκηπος.

— Ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς κατασκευῆς τῆς μελετωμένης ὑποβρυχίου σύριγγος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ὁ Ἄγγλος μηχανικὸς Brunton ἐπενόησε μηχανήν τινα πρὸς διάτρησιν τῆς σύριγγος, διαφέρουσαν ἐντελῶς ἀπὸ τῶν μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει. Ὁ Brunton ἀποκρούει τὴν δι' ἐκρηκτικῶν ὑλῶν διάτρησιν ὡς λίαν δαπανηράν, βραδεῖαν καὶ κινδυνώδη· ἀντ' αὐτῆς δὲ συνιστᾷ τὴν διὰ τῆς μηχανῆς αὐτοῦ, ἥτις ὁμοιάζει πρὸς γιγάντειον τρύπανον διαμέτρου ἴσης πρὸς τὴν τῆς σύριγγος, ὅπερ, ἐνῷ θραύει τὸν βράχον, ἀπορρίπτει συγχρόνως καὶ διηνεκῶς τὰ συντρίμματα, ἅτινα κατόπιν ἐξάγονται ἐκ τῆς ὑπονόμου. Κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοῦ ἡ μηχανὴ ἐργάζεται μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε εἰς τρία μόνον ἔτη θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διάτρησιν τῆς σύριγγος τοῦ ὄρους Gotthard· ἡ δὲ δι' αὐτῆς ἐργασία ἀπαιτεῖ δαπάνην δεκακαιτετράκις μικροτέραν ἢ ἡ διὰ τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν.

— Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐξετέθη ἄρτι τὸ μέγα ἀστρονομικὸν ὡρολόγιον τῆς Ὁμοσπονδίας. Εἶνε μηχάνημα γιγάντειον 18 ποδῶν ὕψος, 8 πλάτος καὶ τοσοῦτον βάθος ἔχον, ἕλκει δὲ βάρος 400 λιτρῶν καὶ στοιχίζει 50,000 δολλάρια. Σημειοῖ τὴν ὥραν τεσσαράκοντα μεγάλων πόλεων καὶ δεικνύει τὰς κινήσεις τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος ἐπὶ διάστημα δύο αἰώνων. Τὰ τέταρτα τῆς ὥρας κρούονται ὑπὸ ἀνθρωπίνων ὁμοιωμάτων ἀπεικονιζόντων τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας καὶ τὸν θάνατον.

Κατὰ πᾶσαν ὥραν θύρα τις τοῦ ὡρολογίου ἀνοίγεται, καὶ ἐντὸς ἐμφανίζεται ὁ Γεώργιος Βάσιγκτων, καθήμενος ἐπὶ τῆς προεδρικῆς ἕδρας καὶ φέρων εἰς τὴν δεξιὰν τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας· τότε δὲ συμβαίνει ἡ ἀκόλουθος σκηνή.

Digitized by Google

Ὁ Βάσιγκτων ἐγείρεται, ὑπάλληλός τις δὲ ἐν ἐπισήμῳ περιβολῇ προχωρῶν ἀνοίγει θύραν τινὰ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ «πατρὸς τῆς πατρίδος». Ἐκ τῆς θύρας ἐκείνης ἐξέρχονται καὶ παραλλάσσουσι πρὸ αὐτοῦ ἐν πομπῇ, ὑποκλινόμενοι, ἕκαστος κατὰ σειρὰν, βαθύτατα, πάντες οἱ κατόπιν αὐτοῦ χρηματίσαντες πρόεδροι τῆς Δημοκρατίας μέχρι σήμερον. Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ τάξιν ἀφανίζονται οὗτοι δι' ἄλλης θύρας ἀπέναντι κειμένης, ἣν ἀνοίγει ὑπάλληλος ὅμοιος τῷ πρώτῳ. Ἅμα δ' ὡς ὁ πρόεδρος Hayes, ὁ τελευταῖος τῆς σειρᾶς, ἀφανισθῇ, ὁ Βάσιγκτων, ὅστις εἶχεν ἐγερθῆ εἰς τιμὴν τῶν ἀνωτάτων τῆς Πολιτείας ἀρχόντων, οἵτινες ἦλθον ἵνα τὸν χαιρετίσωσι, κάθηται πάλιν ἐπὶ τῆς ἕδρας του καὶ οὕτω τελειόνει ἡ πομπή.

ΑΓΓΕΛΙΑ

Μετὰ τὴν ἔκδοσιν.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Βασίλειος Διγενὴς Ἀκρίτας, ἐποποιΐα βυζαντινὴ τῆς 10 ἑκατονταετηρίδος», ἐδημοσίευσα πρό τινων ἡμερῶν τὸ βυζαντινὸν ἔπος τοῦ Διγενοῦς κατὰ χειρόγραφον ἀνευρεθὲν ἐν Ἄνδρῳ.

Τὸ ἔπος τοῦ Διγενοῦς ἐγένετο τὸ πρῶτον γνωστὸν εἰς τοὺς φιλολογοῦντας ἐξ ἄλλου χειρογράφου, εὑρεθέντος ἐν Τραπεζοῦντι, ὅπερ ἐξέδωσαν ἐν Παρισίοις οἱ κκ. Κωνστ. Σάθας καὶ Αἰμ. Λεγράν, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶνε ἐλλιπές, διότι δὲν περιέχει τὸ πρῶτον βιβλίον ὁλόκληρον, μέρος τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τελευταίου, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ πολλὰ χάσματα διακόπτουσι τὴν σειρὰν τῆς διηγήσεως. Ἤδη δὲ διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀνδριακοῦ χειρογράφου, ἀνελλιποῦς ὄντος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, καὶ συγκειμένου ἐκ στίχων 4,778 ἀποκτᾷ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα πλῆρες καὶ ἀκέραιον γλωσσικὸν μνημεῖον τῶν χρόνων, καθ' οὓς μετέβαινε ταχεῖ τῷ βήματι ἀπὸ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς εἰς τὴν παρακμήν.

Τὸ χειρόγραφον ἀνεῦρεν ἐν Ἄνδρῳ τῷ 1878 ὁ αὐτόθι διατρίβων Σεβασ. Ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως Κωνστάντιος Πληζιώτης Ἄνδριος, καὶ παρεχώρησεν εἰς ἐμὲ πρὸς ἔκδοσιν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους δ' ἐκείνου ἀναβαλὼν τὴν ἐκτύπωσιν, ἔχων ἄλλας ἀσχολίας, πρὸ πασῶν δὲ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν Περιγραφικῶν ὑπομνημάτων Ἄνδρου καὶ Κέω, ἐπελήφθην αὐτῆς περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐνθαρρυνθεὶς ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ χρηματικῆς συνδρομῆς ἱκανῆς νὰ καλύψῃ τὰς δαπάνας τῆς ἐκτυπώσεως, ἣν ἐχορήγησεν ἐμοὶ ἐπὶ τῇ ἐμῇ αἰτήσει ἡ Σεβ. τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Σύγκλητος.

Τὸ ὅλον βιβλίον, συγκείμενον ἐκ δώδεκα καὶ ἡμίσεος τυπογραφικῶν φύλλων, περιέχει τὸ κείμενον τοῦ ἔπους, πίνακας δύο, γλωσσηματικὸν καὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων, πανομοιότυπον γραφῆς δύο σελίδων τοῦ χειρογράφου λιθογραφημένων, καὶ προλεγόμενα ἐν ἀρχῇ ἐκ 10 σελίδων.

Τὸ ἔπος ἐδημοσίευσα κατὰ τὸν τύπον τὸν ἐν χρήσει ἐπὶ τῆς ἐκτυπώσεως τοιούτων ἔργων. Ἔχων δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι τοῦτο ἔχει μᾶλλον ἀξίαν γλωσσικὴν ἢ ποιητικήν, ἐλαχίστας ἐπήνεγκον μεταβολὰς (πλὴν τῶν τῆς ὀρθογραφίας) περὶ τὴν ἀνακατάστασιν τοῦ ῥυθμοῦ, ἢ περὶ τὴν ἐκκαθάρισιν περιττευόντων στίχων, ἢ προσθήκην νέων. Ὁπουδήποτε δὲ ἐνόμισα ἀναγκαίαν μεταβολὴν παρέθεσα ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι τὴν τοῦ χειρογράφου λέξιν. Ἐν ταῖς σημειώσεσιν ὡσαύτως παρέθεσα, πρὸς εὐκολίαν τῶν βουλομένων νὰ μελετήσωσι τὰ δύο κείμενα Τραπεζοῦντος καὶ Ἄνδρου, τὸν ἀριθμὸν τῶν στίχων, καθ' οὓς εἶνε ἐλλιπὲς τὸ τῆς Τραπεζοῦντος, παρέθεσα δὲ καὶ τοὺς στίχους, οἵτινες παρελείφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως τοῦ χειρογράφου Ἄνδρου, παραλαβὼν τούτους ἐκ τοῦ χειρογ. Τραπεζοῦντος. Ἐν τοῖς περιθωρίοις ἐσημείωσα ἀριστερᾷ μὲν τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν στίχων, δεξιᾷ δὲ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν σελίδων τοῦ χειρογρ. Ἄνδρου, καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν σελίδων τοῦ χειρογρ. Τραπεζοῦντος κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν κκ. Σάθα καὶ Λεγράν.

Ἐν τῷ γλωσσηματικῷ πίνακι κατέγραψα ἀλφαβητικῶς τὰς δημώδεις λέξεις, ἑρμηνεύων τινάς, ἃς ἐθεώρησα δυσνοήτους δι' Ἕλληνας ἢ καὶ δι' ἀλλοδαπούς, ὡσαύτως παρέθεσα τὰς ἑλληνικὰς λέξεις, αἵτινες κατὰ τὸν τύπον ἢ τὸν σχηματισμὸν αὐτῶν παρεκκλίνουσι τῆς ἀρχαίας, παρέθεσα δὲ καὶ ἐκείνας, αἵτινες φέρουσι μὲν καθαρὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν σχηματισμόν, ἀλλὰ δὲν περιέχονται ἐν τοῖς λεξικοῖς.

Ἐν τοῖς προλεγομένοις τέλος διαλαμβάνω τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνευρέσεως τῶν χειρογράφων Τραπεζοῦντος, Ἄνδρου καί τινων ἄλλων, ἀνάλυσιν τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἔπους κατὰ βιβλίον. Ὡσαύτως ποιοῦμαι λόγον περὶ τῶν τόπων, ἐν οἷς ἐκτυλίσσεται ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔπους, περὶ τοῦ χρόνου εἰς ὃν ἀνάγεται, περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐγράφη, περὶ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ, περὶ τῆς ποιητικῆς ἀξίας καὶ τῆς γλωσσικῆς τοῦ ἔπους, περὶ τῶν ἰδεῶν, αἵτινες πρυτανεύουσιν ἐν αὐτῷ, ἐν τέλει δὲ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐξέδωκα τὸ χειρόγραφον. Ἔψαυσα δὲ ἀκροθιγῶς ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τὸ θέμα τῆς σχέσεως τοῦ ἔπους πρὸς τὰ ᾄσματα τῆς δημοτικῆς ποιήσεως, ὧν ἥρως ὑμνούμενος εἶνε ὁ Διγενής, πρὸς τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῶν φιλολόγων μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ χειρογράφου Τραπεζοῦντος, ὀνομασθέντα Ἀκριτικὸς κύκλος.

Τοιαύτη ἡ ἐμὴ περὶ τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐργασία, οὗτινος ἀνέλαβον τὴν ἔκδοσιν ὑπείκων μᾶλλον εἰς τὴν φιλικὴν παράκλησιν τοῦ εὑρετοῦ, ἢ εἰς ἀξιώσεις φιλολογικὰς ἀποσκοπῶν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Φεβρουαρίου 1881. Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΒΙΒΛΙΑ

2312. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 22 Φεβρουαρίου 1881. Ἀριθ. 269 (217). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρ. ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Ὁ Γκαῖτε διατρίβων ἐν Weimar ὑπὸ Ρ. Ι. Νικολαΐδου. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). — Βιογραφικὸν ἐπεισόδιον τοῦ Χαραλάμπου Ζιμβρακάκη. — Ῥοκφόρ. — Ἱστορικὸν τῶν δέλων τῶν παραθύρων. — Ἡ κόνις καὶ ὁ σχηματισμὸς τῆς ὁμίχλης. — Ἐμπορία καὶ παραγωγὴ σταφιδοκαρποῦ κατὰ τὸ 1881. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2313. **Περὶ χημικῆς συνθέσεως** καὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς εἰς τὴν φαρμακευτικὴν ὑπὸ Γ. Α. Κρίνου, ὑφηγητοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ». 1880, 8ον, σελ. 138.

2314. **Οἱ τέσσαρες χαρακτῆρες**, δραματικὴ ἀλληγορία ὑπὸ Ἰωάννου Δ. Βολανάκη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881, 12ον, σελ. 235. Τιμᾶται δραχ. ν. 3.

2315. **Ἐγχειρίδιον τοῦ στρατιώτου ἐν ἐκστρατείᾳ.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881, 16ον, σελ. 65.

2316. **Μέγα μνημόσυνον** ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου τῆς Ἑλλάδος εὐπατρίδου Θρασυβούλου Ζαΐμη, τελεσθὲν ἐν Πύργῳ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς τὴν 9 Νοεμβρίου 1880.

2317. **Χαράλαμπος Ζιμβρακάκης**, ὑπὸ Βασιλείου Ψιλάκη, καθηγητοῦ. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου. Τύποις Γρηγορίου Κανέλλου, 1880, 8ον. σελ. 112.

2318. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius. Traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté de Lettres de Paris. Tome deuxième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, Rue Bonaparte. 1881. Fascicule N° 9. [L'Histoire Grecque formera 5 volumes et sera publiée en 30 fascicules, à 1 fr. 25].

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ.

Ἐθνικὸν μουσεῖον τῆς ὁδοῦ Πατησίων.
Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή.
9 - 12 π. μ. καὶ Κυριακὴ 2 - 4 μ. μ.

Συλλογὴ Μυκηνῶν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ.
Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον.
2 - 4 μ. μ. (τὸν χειμῶνα), 4 - 6 μ. μ. (τὸ θέρος).

Μουσεῖον ἐν τῷ Βαρβακείῳ.
Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή.
2 - 4 μ. μ. (τὸν χειμῶνα), 3 - 5 μ. μ. (τὸ θέρος).

Μουσεῖον ἐν τῇ Ἀκροπόλει.
Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον.
3 - 5 μ. μ.

Φυσιογραφικὸν μουσεῖον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.
Τετάρτη — Σάββατον. 9 - 12 π. μ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

19 Φεβρουαρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 19 Φεβρουαρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		'Ομολογ. ἐκδοθεῖσαι	'Ομολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	'Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	'Εποχαὶ κληρώσεως	'Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμὴ
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 'Απρ. 15 'Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 279
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 288
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 'Ιουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 393
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 'Απρ. 15 'Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)	'Ελλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 'Οκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 103 1/2
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 'Ιουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 198
60 » » . . . . —		120,000	—	20 'Ιαν. 20 'Απρίλ 20 'Ιουλ. 20 'Οκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 'Ιουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 407 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα 'Εταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	'Αποθεματικὸν κεφάλαιον	'Εποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ.μετ.	Τρέχουσα τιμὴ
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος . . .	18,000,000	'Ολόκληρον	12,680,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	116.—	1,000	3,475
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	285 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	'Ολόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	112
'Ασφαλιστικὴ 'Εταιρία ὁ «'Αρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	72
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 'Ιανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «'Αγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «'Αλκυὼν» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 'Απριλίου	,, 16.66	,, 200	
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	'Ιανουάριον καὶ 'Ιούλ.	,, 4.50	,, 140	114 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου 'Εθν. Τραπέζης 3μην.—'Εμπ. 3μην. 30.20.

Γαλλ. 'Εθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 119 1/4. —'Εμπ. 3μ. δρ. 119.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ. 23.90
Λίρα Στερλίνα	,,
Λίρα 'Οθωμανική	,, 27.20
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,
'Αργυρὸν 5φραγκον	,,
,, φράγκον	,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον 'Εθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 84

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (10 Φεβρουαρίου) 'Εμ. 30-30.25.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (9 Φεβρουαρίου) 29.70-30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (17 Φεβρουαρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	47 1/2
'Ελληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	234
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	244
'Εταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	107
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4-110 1/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 05-23,15.
Λίρα 'Αγγλικὴ	γρ.	109 37/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 18/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (17 Φεβρουαρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.35
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.70
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.34
'Αργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 25 Φεβρουαρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.55
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.30
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.32
'Αργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Φεβρουαρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0 φρ. 25.30 1/2 -35 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
'Αργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 112 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

'Αμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. 'Ελλάδος ('Εθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. 'Ρώμης 4 0]0.

'Αλληλογραφία τῆς 'Εστίας.

κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὴν ἀπόδειξιν τοῦ κ. Ι. Τ. θέλομεν πέμψει ὑμῖν προσεχῶς ὁμοῦ μὲ τὰς τῶν ἄλλων αὐτόθι συνδρομητῶν, οὓς ἐσημειώσατε ἡμῖν ἐν προηγουμένῃ ἐπιστολῇ σας. — κ. Ι. Κ. Δ. Γέϊσχ. Συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν οἱ ζητηθέντες τόμοι τῆς «'Εστίας» ἀποσταλήσονται τῷ ἐν Ζακύνθῳ κ. Η. Π. Σ. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Σύρον. Πλήρη συλλογὴν τῶν ἔργων τοῦ 'Αλεξάνδρου Δυμᾶ (πατρὸς) ἐξέδωκεν ὁ Calmann Lévy (Rue Auber, 3, Paris), παρὰ τοῦ ὁποίου δύνασθε νὰ ζητήσετε καὶ λάβετε ἀνεξόδω; κατάλογον λεπτομερῆ. Μόνα τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου δύνανται ν' ἀποτελέσωσιν ὁλόκληρον βιβλιοθήκην, διότι ἀνέρχονται εἰς τριακοσίους (!) τόμους, τιμωμένους πρὸς 1 φράγκον. 'Εκ τῶν 300 τόμων, 25 τόμοι περιλαμβάνουσι τὰ δραματικὰ ἔργα τοῦ γόητος συγγραφέως, 10 τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, 40 τὰς περιηγήσεις καὶ ἐντυπώσεις του, 2 τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην μετάφρασιν τοῦ 'Ιβανόη (τοῦ Βάλτερ Σκὸτ) καὶ 223 τόμοι τὰς μυθιστορίας του. Εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην δὲν περιλαμβάνεται τὸ «Μέγα λεξικὸν τῆς μαγειρικῆς» τοῦ πολυγράφου συγγραφέως, ἐκδοθὲν μετὰ τὸν θάνατόν του, καὶ αἱ ποικίλαι φιλολογικαὶ διατριβαί του, αἱ δημοσιευθεῖσαι εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ φύλλα, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἰδίου ἐκδιδομένας ἐφημερίδας «Mousquetaire», «Journal de M. Alexandre Dumas 1853» καὶ «Monte-Cristo» (1857) redigé par M. Alexandre Dumas seul». —κ. Γ. Σ. Α. Πάτρας. Τὰ φύλλα ἐστάλησαν ὑμῖν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Εὐαρεστήθητε νὰ μᾶς ἀποστείλητε τὸ ὑπόλοιπον τῆς συνδρομῆς σας. — κ. Α. Σ. Γ. Κέρκυραν. Τὸ φύλλον δὲν ἐπέμφθη ὑμῖν, διότι τὴν συνδρομήν, τὴν ὁποίαν, ὡς λέγετε, ἐστείλατε, ἡμεῖς δὲν ἐλάβομεν. — κ. Η. Π. Σ. Ζάκυνθον. Τὰς συνδρομὰς τῶν σημειουμένων συνδρομητῶν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐμβάσητε δι' ἐπιταγῆς ἑνὸς τῶν αὐτόθι ὑποκαταστημάτων τῆς 'Ιονικῆς ἢ τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης, διότι οὐδένα ἔχομεν αὐτόθι ἀντιπρόσωπον. Κατὰ τὰ λοιπὰ θέλομεν συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἐπιστολήν σας. — κ. **Μ. 'Αθήνας. 'Ο Κάρολος Ε', ὅστις ἐρωτηθεὶς ποτε ποίαν ἐθεώρει ὡραιοτέραν τῶν γλωσσῶν ἀπεκρίθη· «'Η ἀγγλικὴ εἶνε ἡ γλῶσσα τῶν πτηνῶν, ἡ γερμανικὴ τῶν ἵππων, ἡ ἰταλικὴ τῶν γυναικῶν, ἡ ἱσπανικὴ τῶν θεῶν, καὶ ἡ γαλλικὴ εἶνε γλῶσσα τῶν ἀνθρώπων. — κ. Μ. Α. Ξ. Σύρον. Τὰ σταλέντα αἰνίγματα δὲν ἐδημοσιεύθησαν, διότι δὲν ἐσημειοῦντο καὶ αἱ λύσεις αὐτῶν. — κ. Λ. Α. Π. Πάτρας. 'Η δημοσίευσις τοῦ διηγήματος θὰ ἀρχίσῃ μετὰ δύο ἑβδομάδας.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «'Εστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν 'Αλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς 'Αθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «'Εστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς 'Ιονικῆς Τραπέζης καὶ 'Ρωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς 'Εστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[19 Φεβρουαρίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Γάλλου ναυάρχου Lejeune, παρέστησαν εἰς τὰ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀνθυπιάτρων κκ. Ἰω. Ἀγγελίδου καὶ Αἰγ. Αἰγιαλίδου ἐκτελεσθέντα γυμνάσια μεταφορᾶς τραυματιῶν ἐν ὥρᾳ μάχης καὶ καταρτισμοῦ ἐμπέδων χειρουργείων. Ἡ ἐπιτυχία τῶν γυμνασίων ὑπῆρξε πλήρης, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπερχόμενος ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του διὰ τὴν δεξιότητα καὶ ταχύτητα τῶν νοσοκόμων. —Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας κ. Γλάδστων πεσὼν ἀπὸ τῆς ἁμάξης ἐκτύπησε κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐζήτησεν ἀμέσως ἐκ Λονδίνου εἰδήσεις περὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρός. — Ἐκλήθη διδάσκαλος τῆς βασιλόπαιδος Μαρίας ἡ ἐκ Κερκύρας εὐπαίδευτος κυρία Δ. Θεοτόκη Ποδόδσκη, ἥτις καὶ ἀναμένεται προσεχῶς ἐνταῦθα ἐκ Βιέννης. — Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Βουλῆς τῆς παρελθούσης δευτέρας ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς κ. Κουμουνδοῦρος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι τὸ παρελθὸν σάββατον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μεγάλων Δυνάμεων, μεταβάντες εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ἀνεκοίνωσαν εἰς τὴν ἡμετέραν Κυβέρνησιν ὅτι ἐπὶ τῇ ἐνάρξει νέων διαπραγματεύσεων ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς καθορισμὸν τῶν ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων ἡ Τουρκία ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ ἀπόσχῃ πάσης ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ συνέπειαν αἱ Δυνάμεις προσκαλοῦσι τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀπόσχῃ ἐπίσης πάσης πράξεως ἐχθρικῆς κατὰ τῆς Τουρκίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διαπραγματεύσεων. Εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην τῶν Δυνάμεων ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις ἀπήντησεν ὅτι θέλει συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τῶν μεγάλων Δυνάμεων, καὶ θέλει ἀπόσχει πάσης ἐπιχειρήσεως ἐχθρικῆς κατὰ τοῦ ὁμόρου κράτους, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις αἱ ἀρξάμεναι ἐν Κωνσταντινουπόλει θὰ καταλήξουν λίαν προσεχῶς εἰς τὸν διακανονισμὸν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς Εὐρώπης. — Διὰ Β. διατάγματος προσεκλήθησαν ὑπὸ τὰς σημαίας καὶ οἱ ἄγοντες ἡλικίαν ἐτῶν 26, 27 καὶ 28 ἐκ τῶν ἐφέδρων. —Ἐξωπλίσθησαν διὰ 19 μεγάλης ὁλκῆς τηλεβόλων Κροὺπ τὰ πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ναυστάθμου ἐγερθέντα ὀχυρώματα ἐν Πειραιεῖ, Ψυτταλείᾳ καὶ Σαλαμῖνι. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα», τὸ ἀγγλικὸν ναυαρχεῖον τηλεγραφικῶς ἠρώτησε τοὺς ἐν Πειραιεῖ προμηθευτὰς τῶν ἀγγλικῶν πολεμικῶν πλοίων, ἐὰν ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας δύνανται νὰ ἔχωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου τὰ χρήσιμα τρόφιμα, τοὺς ἀναγκαίους ἄνθρακας καὶ ἄλλα εἰς τὰς ἀνάγκας στόλου ἀπαιτούμενα. —Ἀφίκετο ἐνταῦθα φιλέλλην Ἀμερικανὸς στρατηγὸς, ἐπιθυμῶν νὰ παράσχῃ τῇ Ἑλλάδι τὰς ὑπηρεσίας του. Σκοπεῖ δὲ νὰ συντάξῃ ἴδιον σῶμα ἐξ Ἀμερικανῶν ἰδίᾳ δαπάνῃ, ὅπως μετ' αὐτοῦ συμμετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος. — Κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ ἀτμόπλοιον «Ἅγιος Μάρκος», κομίζον τρία ἑκατομμύρια πυριτοβολὰς διὰ τὸν στρατόν. Δι' ἄλλου αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου ἐκομίσθησαν 300 ἵπποι τοῦ ἱππικοῦ, τὸ δὲ γαλλικὸν ἡ «Ἀφρικὴ» ἐκόμισε 320 ἡμιόνους καὶ 200 κιβώτια εἰδῶν μηχανικοῦ. — Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην γενομένης τῆς 5ης κληρώσεως τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐξήχθησαν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί· Ὁ ἀριθμὸς 104,184 ἐκέρδησε φράγκα 100,000, ὁ ἀριθμὸς 111,649 φρ. 10,000, οἱ ἀριθμοὶ 128,933 καὶ 91,264 ἀνὰ φρ. 2,500 καὶ οἱ ἀριθμοὶ 156,870, 162,932, 103,770, 85,797, 105,083 ἐκέρδησαν ἀνὰ 1,000 φρ. — Κατὰ τὸν «Φάρον τῆς Ὄθρυος» διετάχθη ἡ ὀχύρωσις τῆς Λαμίας καὶ ἡ εὕρεσις ὀχυρῶν σημείων πρὸς τὰς κλιτύας τῆς Οἴτης, ἔνθα θέλει ἀποταμιευθῇ πολεμικὸν ὑλικόν. Ἐστάλησαν δὲ καὶ πολλαὶ ἀξίναι, πτύα καὶ σκαπάνεις διὰ τὸ σῶμα τοῦ 4ου τάγματος τοῦ μηχανικοῦ ἐν Λαμίᾳ, καὶ διὰ τὴν ὀχύρωσιν τῆς Λαμίας, εἰς ἣν θὰ λάβωσι μέρος οὐχὶ μόνον τὸ τάγμα τοῦ μηχανικοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ 1ον τάγμα τοῦ πεζικοῦ, ὅπερ ἑδρεύει ἐν Λαμίᾳ, καὶ τὸ ἐξ Ἀθηνῶν περιμενόμενον τάγμα, διὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ ὁποίου ἡτοιμάσθησαν καταλύματα δυνάμει τοῦ περὶ εἰσφορᾶς νόμου. — Εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἐδωρήσαντο κατ' αὐτὰς ἐν Κοράνιον χειρόγραφον ὁ κ. Δ. Μόσχος, τρεῖς τόμους καλῶς δεδεμένους τοῦ «Weekly Times» ἡ ἐνταῦθα παρεπιδημοῦσα Miss A. Yule, καὶ δύο χειρόγραφα ἐπὶ μεμβράνης ὁ ἐν Αἰγύπτῳ κ. Ἰωάννης Δημητρίου, ὁ γνωστὸς διὰ τῆς εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν δωρηθείσης πολυτίμου συλλογῆς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1366.

Εὑρὲ τέσσαρας ἀριθμοὺς, οὓς προσθέτων κατὰ σειρὰν ἀνὰ τρεῖς νὰ εὕρῃς ἀθροίσματα: 68, 82, 91, 95.

1367.

προτερήματα	ἠδύνατο	τὸ	ἂν
ὡς	ἐφρόνει	ἔθνος	αὐτὰ
ἀπὸ	διορθωθῇ	του	δὲν
τὰ	νὰ	ἑλληνικὸν	ἐλαττώματα

Τὰς ἐν τοῖς ἄνω τετραγωνιδίοις λέξεις θέσον εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν σειρὰν, ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ γνώμη τις.

1368.

Ἀναίσθητον, πλὴν ἔχω ἐντός μου τὴν ζωὴν,
Καὶ ζωντανὸν, ἀνίσως προσθέσῃς κεφαλὴν.

Ἐν Πειραιεῖ. Α. Β.

1369.

Mot en croix.

C'est du sein de l'onde
Qu'on nous voit sortir.
Et la mer profonde
Ne peut nous couvrir.
Si l'une est glacée
Par un long hiver
L'autre est rechauffée
Dans la grande mer.

Athènes. N. A.

1370.

Par cinq pieds l'on se quitte et par quatre on m'adore.

ΛΥΣΕΙΣ

1362.

Εἶνε τὰ ἑπόμενα·

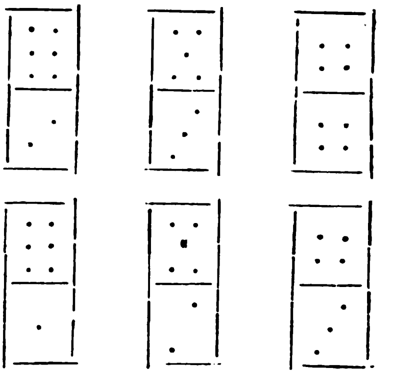

Ὧν τὰ μὲν πρῶτα τρία δίδουσι διὰ τῶν ὁρισθεισῶν ἀριθμητικῶν πράξεων τελευταῖον ἐξαγόμενον 1080, τὰ δὲ τρία ἄλλα δίδουσιν ἐξαγόμενον 720, οὗ τινος ἡ διαφορὰ ἀπὸ τοῦ πρώτου εἶνε 360.

1363.

Χώρα - ὥρα - ὠχρά.

1364.

Κτῆνος - Τῆνος.

1365.

J A C O B
A R A B E
C A T O N
O B O L E
B E N E T

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 218. — 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἐν Βραΐλᾳ ἐδόθη χορὸς ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ», ἐξ οὗ εἰσεπράχθησαν φρ. 12,000.

Οἱ ἐν Στεφανουπόλει τῆς Τρανσυλβανίας Ἕλληνες προσήνεγκον φρ. 1,500, δι' ὧν κατεσκευάσθησαν 100 ζεύγη ὑποδημάτων στρατιωτικῶν διὰ τὴν γ' πεδινὴν πυροβολαρχίαν, ἅτινα καὶ ἀπεστάλησαν εἰς Πειραιᾶ.

Ἀνώνυμος κυρία διέθεσε διὰ τοῦ κ. Σπυλισπούλου ποσόν τι χρημάτων, ἵνα διανεμηθῇ εἰς τοὺς μᾶλλον πάσχοντας ἐκ τῶν φυλακισμένων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὁ διάσημος καθηγητὴς Νόρδενσκιωλδ, ὁ πρὸ διετίας διαπλεύσας τὴν βόρειον θάλασσαν, προτίθεται νὰ ἐπιχειρήσῃ νέον πλοῦν εἰς τὰς πολικὰς θαλάσσας, εὐθὺς ὡς τελειώσῃ τὴν τακτοποίησιν τῆς συλλεγείσης ὕλης κατὰ τὸν πρῶτον πλοῦν αὐτοῦ, εἰς ἣν ἀσχολεῖται ἐπὶ τοῦ παρόντος. Θὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Fakoutsk, καὶ θὰ ἐξερευνήσῃ τὴν περὶ τὰς νήσους τῆς Νέας Σιβηρίας θάλασσαν, ὡς καὶ αὐτὰς τὰς νήσους. Ἰδιαζόντως θὰ ἀσχοληθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ζώων, ἅτινα διαιτῶνται εἰς τὰς θαλάσσας ἐκείνας· πλὴν δὲ τούτων θὰ κάμῃ πολλαχοῦ βολιδοσκοπήσεις, ὅπως ἴδῃ ἐὰν καὶ ἐνταῦθα ἡ θάλασσα ἔχει τόσον ὀλίγον βάθος ὅσον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λένα ποταμοῦ. Κατὰ τὸν καθηγητὴν Νόρδενσκιωλδ οὐδεμία θάλασσα ἔχει τόσον πλουσίαν χλωρίδα, ὅσον ἡ περιβάλλουσα τὰς νήσους τῆς Νέας Σιβηρίας.

— Πρὸ ὀλίγου ἐγένετο ἐν Παρισίοις δημοσία πώλησις συλλογῆς τινος πολυτίμων βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης Quentin Bauchart. Ἐπωλήθησαν ἐν ὅλῳ ἑξήκοντα βιβλία, τὸ δ' ἐκ τῆς πωλήσεως ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς 107,260 φράγκα, ἤτοι κατὰ μέσον ὅρον 1,800 φρ. δι' ἕκαστον βιβλίον. Τὴν μεγίστην τιμὴν ἔλαβεν ἀντίτυπόν τι τῶν «Κατὰ Δάφνιν καὶ Χλόην» ἐκδόσεως τοῦ 1718, τὸ ὡραιότερον ἐξ ὅσων εἶνε γνωστά, ἐκποιηθὲν ἀντὶ 17,500 φρ. Γαλλική τις μετάφρασις τοῦ Πλουτάρχου ἐπωλήθη ἀντὶ 5,400, τὸ «Δεκαήμερον» τοῦ Βοκκακίου ἀντὶ 5,400.

— Ἐν Πετρουπόλει ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ὁ διάσημος Ῥῶσσος συγγραφεὺς Dostoiefsky, οὗτινος τὸ ἀξιολογώτερον ἔργον εἶνε τὸ ἐπιγραφόμενον «Ταφεὶς ζῶν», ἡ δεκαετὴς ἐν Σιβηρίᾳ ἐξορία. Ὁ Dostoiefsky ἦτο ἀνὴρ ἐμφορούμενος ὑπὸ προοδευτικῶν ἰδεῶν, διὰ δὲ τῶν ἔργων του ἐπεζήτησε πάντοτε νὰ διατηρήσῃ παρὰ ταῖς κατωτέραις τάξεσι τοῦ λαοῦ τὴν ἐλπίδα προσεχοῦς ἀπελευθερώσεως. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου κατεδικάσθη εἰς δεκαετῆ καταναγκαστικὰ ἔργα ἐν Σιβηρίᾳ ὡς μετασχὼν Συλλόγου τινός, ὅστις σκοπὸν εἶχε τὴν καταπολέμησιν τῶν καταχρήσεων. Ὅτε ἐπανῆλθεν ἐκ Σιβηρίας, ἀφωσιώθη πάλιν εἰς τὸ ἔργον, ὅπερ εἶχεν ἀρχίσει, τὴν φορὰν ὅμως ταύτην εἶχε βοηθὸν αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, ὅστις εἶχε διαδεχθῇ τὸν Νικόλαον.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ ἐχορήγησεν ἐτησίαν σύνταξιν 2,000 ῥουβλίων εἰς τὴν χήραν του καὶ ἀνεδέχθη τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων του.

— Εἰς σπουδαίαν ἀπόφασιν προέβη τελευταῖον τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας ἐν Ἀγγλίᾳ, παραδεχθὲν ὅπως τοῦ λοιποῦ αἱ γυναῖκες εἶνε δεκταὶ εἰς ἐξετάσεις. Κατ' ἀρχὰς εἶχε διοργανώσει ἀνεπισήμως διαφόρους διαγωνισμούς, θέλον νὰ κάμῃ σύγκρισιν τῶν ἐργασιῶν τῶν εἰς ἐξετάσεις ὑποψηφίων τῶν δύο φύλων. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ δοκιμὴ ἀπέβη εὐνοϊκὴ εἰς τὰς γυναῖκας, διότι ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ εἰς αὐτὰς παραχώρησις τοῦ δικαιώματος τῶν ἐξετάσεων. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ψηφοφορίας πολλοὶ ὑπουργοὶ καὶ βουλευταί, μέλη τοῦ πανεπιστημίου, ἦλθον ἐπίτηδες εἰς Κανταβριγίαν, ἵνα ψηφίσωσιν ὑπὲρ τοῦ δικαιώματος τῶν γυναικῶν.

— Κατά τινα γαλλικὴν ἐφημερίδα παγκόσμιος ἔκθεσις γενήσεται ἐν Ἀμστελοδάμῳ κατὰ τὸ 1883. Ἡ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου κατασταθεῖσα ἐπιτροπὴ ἔλαβεν ἤδη παρὰ τῆς πόλεως τὸν ἀναγκαῖον χῶρον πρὸς ἀνίδρυσιν τοῦ καταστήματος τῆς ἐκθέσεως, ἥτις θὰ διαιρῆται εἰς τέσσαρα τμήματα· 1ον Ἔκθεσιν ἀποικιακήν· 2ον ἔκθεσιν ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου· 3ον ἔκθεσιν καλλιτεχνικὴν καὶ τῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν ἐφηρμοσμένων τεχνῶν, καὶ 4ον ἐκθέσεις εἰδικάς, περιλαμβανούσας πάντας τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας.

Ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἀσχολοῦνται δραστηρίως εἰς παρασκευὴν τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ἧς ἡ ἐπιτυχία θεωρεῖται ἀπὸ τοῦδε βεβαία.

— Περίεργος ἔκθεσις, λέγει ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Β. Γερμανίας», γενήσεται τὸν προσεχῆ Μάϊον ἐν Βερολίνῳ. Ἡ ἔκθεσις αὕτη θέλει περιλαμβάνει δείγματα τῶν ἰαματικῶν ὑδάτων τῶν ἁπανταχοῦ ὑπαρχόντων λουτρῶν, ὡς καὶ σχέδια τῶν λουτήρων, συσκευῶν, μηχανῶν καὶ ἄλλων ὀργάνων, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐν χρήσει εἰς τὰς θέρμας τῶν διαφόρων τόπων.

— Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἱδρύθη τελευταῖον δημοτελῶς ἐν κεντρικῇ θέσει ὁ ὀβελίσκος, ὁ λεγόμενος τῆς Κλεοπάτρας, ὃν πρό τινων μηνῶν ἀμερικανικὸν ἀτμόπλοιον εἶχε μεταφέρει ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ἀμερικὴν δαπάναις τοῦ Κράτους.

— Αἱ πρό τινων μηνῶν ἰταλιστὶ ἐκδοθεῖσαι «Ἀναμνήσεις τοῦ Ἐρρίκου Ἄϊνε» ἐξεδόθησαν ἐσχάτως καὶ γερμανιστὶ ἐν Ἀμβούργῳ ὑπὸ τῆς ἀνεψιᾶς τοῦ ποιητοῦ, πριγκιπίσσης Della Rocca.

— Ἐσχάτως ἐπωλήθη ἐν Λονδίνῳ ἀντίτυπον τῆς ἁγίας Γραφῆς, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ πρῶτον βιβλίον, ὅπερ ἐτύπωσεν ὁ ἐφευρετὴς τῆς τυπογραφίας Γούτεμβεργ, εἶνε δὲ ἡ ἀρχαιοτάτη ἔντυπος ἁγία Γραφὴ ἐξ ὅσων ὑπάρχουσι. Φέρει τὴν ἑπομένην λατινικὴν ἐπιγραφήν· «Biblia sancta latina (Testamentum vetus) de versione et cum prefatione sancti Hieronymi. Οὔτε ὄνομα τῆς πόλεως, ἐν ᾗ ἐξετυπώθη, οὔτε χρονολογία σημειοῦται, ἀλλὰ ἀναμφισβήτητον θεωρεῖται ὅτι ἡ ἐκτύπωσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐν Μαγεντίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Γούτεμβεργ ἐν ἔτει 1452.

Τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἀντίτυπον, ὅπερ περιέχει μόνον τὴν παλαιὰν Διαθήκην, ἀνεκαλύφθη κατὰ τύχην πρό τινων ἐτῶν εἰς τὸ ἱερὸν ἐκκλησίας χωρίου τινὸς ἐν Βαυαρίᾳ. Ἐπωλήθη δὲ τελευταῖον ἐν Λονδίνῳ ἀντὶ 19,000 φράγκων.

— Προσεχῶς ἐκδοθήσεται ἐν Πετρουπόλει ἐφημερὶς πολωνιστὶ γραφομένη· τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται ἀξιοσημείωτον, διότι οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἶχε παραχωρηθῇ ἄδεια πρὸς ἔκδοσιν πολωνικοῦ φύλλου ἐν τῇ ῥωσσικῇ πρωτευούσῃ.

— Ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1881-1882, ὃν συνέταξεν ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως Συμβουλίου τοῦ Λονδίνου, ὑπάρχουσιν αἱ ἑπόμεναι πληροφορίαι περὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐν τῇ βρεταννικῇ πρωτευούσῃ.

Οἱ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος φοιτῶντες εἰς αὐτὰ μαθηταὶ ἀνέρχονται εἰς 196,604, οἱ δὲ διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος προϋπολογίζονται εἰς 224,014, ἤτοι κατὰ 27,310 πλειότεροι, ὅ ἐστι 14 % εἰς ἓν ἔτος.

Οἱ τῶν προηγουμένων ἐτῶν ἀριθμοί, ἀπὸ τοῦ 1873, εἶνε οἱ ἑπόμενοι·

Τῷ	1873	μαθηταὶ	30,853
»	1874	»	62,347
»	1875	»	89,748
»	1876	»	109,957
»	1877	»	138,373
»	1878	»	159,114
»	1879	»	182,486

Αἱ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν δημοτικῶν σχολείων δαπάναι ἀνέρχονται νῦν εἰς 742,870 λίρας στερλίνας (18,571,750 φρ.), κατὰ δὲ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνήρχοντο μόνον εἰς 653,364 λίρας (16,334,100 φρ.), ἤτοι ηὐξήθησαν κατὰ 2,237,650 φράγκα.

— Ἐν Παρισίοις ἐξεδόθη ἐσχάτως εἰς ὀγκώδη τόμον ἡ γενικὴ ἔκθεσις περὶ τῆς ἐν Παρισίοις τῷ 1878 γενομένης παγκοσμίου Ἐκθέσεως. Ἡ ἔκθεσις αὕτη, ἥτις ὀφείλεται εἰς τὸν γλαφυρὸν κάλαμον τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ καὶ ἄλλοτε πρωθυπουργοῦ τῆς Γαλλίας κ. Ἰουλίου Σίμωνος εἶνε λίαν ἐνδιαφέρουσα διὰ τὰς ἐν αὐτῇ περιεχομένας ἐμβριθεῖς σκέψεις καὶ παρατηρήσεις καὶ ἐν γένει τὰς ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῆς ἱστορίας τῶν διεθνῶν ἐκθέσεων. Κατ' αὐτὴν ἡ Ἀγγλία εἶνε τὸ πρῶτον Κράτος, ὅπερ διωργάνωσε τοιαύτην παγκόσμιον πανήγυριν κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1851. Εἰς ταύτην δὲ ἐπη-

Digitized by Google

κολούθησαν πέντε ἄλλαι παγκόσμιαι ἐκθέσεις, ἤτοι αἱ τῶν Παρισίων τοῦ 1855, 1867 καὶ 1878, ἡ τῆς Βιέννης τοῦ 1873 καὶ ἡ τῆς Φιλαδελφείας τῷ 1876. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἄρτι ἐν Μελβούρνῃ ὀργανωθεῖσαν, αὕτη δὲν δύναται ἔτι νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἱστορίας.

Ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Σίμωνος ἀξία σημειώσεως προκύπτει ἡ ταχεῖα ἀνάπτυξις τῶν παγκοσμίων διεθνῶν ἐκθέσεων. Αἱ πρῶται αὐτῶν ἦσαν λίαν ἀτελεῖς, ἢ ἀτελῶς εἶχεν ἐκτιμηθῆ ὁ σκοπὸς αὐτῶν. Οὕτω μεγάλα κενὰ παρατηροῦνται ἐν αὐταῖς, ἀφοῦ διὰ τὴν ἀγρονομίαν, τὴν καλλιτεχνίαν, τὴν ἐκπαίδευσιν οὐδεὶς εἶχε παραχωρηθῆ εἰς αὐτὰς χῶρος, ἀλλ' ἐθεωρήθησαν μᾶλλον ὡς μεγάλαι ἐμπορικαὶ πανηγύρεις, καθ' ἃς ἠδύνατο νὰ γείνῃ πώλησις τῶν ἐκτεθειμένων εἰδῶν εἰς εὐρυτέραν κλίμακα. Κατόπιν ὅμως τὰ κενὰ πληροῦνται καὶ κατανοεῖται κάλλιον ἡ ὑψηλοτέρα ἔννοια τοῦ διεθνοῦς τούτου θεσμοῦ. Οὕτως ἡ Ἔκθεσις τοῦ 1867 ὑπῆρξε τοσοῦτον κολοσσιαία, ὥστε ὁ τότε γενικὸς ἐπίτροπος τῆς Γαλλίας Le Play ἐξέφρασε γνώμην ὅτι τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας ἢ διὰ διαρκῶν ἐκθέσεων, ἃς προέτεινε νὰ ὀνομάσωσι Γενικὰ Μουσεῖα.

Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην τοῦ 1867 εἰς 52,000 ἀνῆλθον οἱ ἐκθέται, ἐλθόντες ἐκ τῶν τεσσάρων ἄκρων τῆς γῆς, ἐκ τῆς Περσίας, τῆς Κίνας, τῆς Ἰαπωνίας, τοῦ Σιάμ, τοῦ Μαρόκου καὶ ἐξ ὅλων τῶν ἀμερικανικῶν Δημοκρατιῶν, εἰς 30 δὲ ἑκατομμύρια οἱ ἐπισκεφθέντες αὐτήν. Ἡ ἐκ τοῦ τέλους τῆς εἰσόδου εἴσπραξις ἀπὸ 3,300,000 τῷ 1855 συνεποσώθη εἰς 10,765,419 φράγκων. Σπουδαῖαι δὲ καινοτομίαι παρετηροῦντο εἰς αὐτήν· διότι οὐ μόνον σπουδαία θέσις ἐπεφυλάχθη εἰς τὴν καλλιτεχνίαν, ἀλλ' ἐξετέθη ἐν αὐτῇ καὶ πᾶν τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν ἐργατῶν καὶ τὴν ἐν γένει ἐκπαίδευσιν. Ἡ δὲ τῆς Βιέννης Ἔκθεσις τῷ 1873 ἐδείχθη ἔτι μᾶλλον εὐεργετικωτέρα κατὰ τοῦτο, ὅτι ὑπεστήριξε καὶ ἀντήμειψεν ἐξαιρετικῶς καὶ ὑπὸ τὸ ἰδιαίτερον αὐτῆς ὄνομα τὴν παιδαγωγικὴν ἐπιστήμην. Καὶ τῆς Φιλαδελφείας δὲ ἡ Ἔκθεσις συνεκάλεσεν ὡσαύτως πάντας τοὺς λαούς, καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπήντησαν εἰς τὴν πρόσκλησιν· ὁμολογητέον ὅμως ὅτι αὕτη ἐτήρησεν ἐθνικὸν μᾶλλον καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ἐνδιαφέρον.

Εἰς τὴν διεθνῆ Ἔκθεσιν τοῦ 1878 τὴν ἐν Παρισίοις γενομένην ἀπέκειτο νὰ παρουσιάσῃ ἐν τελειότητι τὰς προόδους τοῦ θεσμοῦ τούτου τῶν ἡμετέρων χρόνων, παρὰ τὰς σοβαρὰς περιστάσεις, ὑφ' ἃς συνεκλήθη, καὶ τὴν ἀποχὴν σπουδαίων Κρατῶν Κατ' αὐτὴν παρὰ τὰ προϊόντα τῆς συγχρόνου ἐργασίας ἐξετέθησαν τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας τῶν παρελθόντων αἰώνων· ἀπέναντι τῆς ἀπειροπληθοῦς ἐκείνης παραγωγῆς παρετέθησαν αἱ πηγαί, ἐξ ὧν προήχθη αὕτη, καὶ ἐξετέθησαν οἱ τρόποι καὶ αἱ μέθοδοι, δι' ὧν ἐτελειοποιήθη· τριάκοντα δύο δὲ ἐγένοντο συνέδρια, καθ' ἃ πάσης χώρας οἱ ἐπιστήμονες ἠδυνήθησαν νὰ ἀνταλλάξωσι τὰς ἰδέας αὐτῶν καὶ παρασκευάσωσιν ὠφελίμους συμβάσεις· καὶ πολυάριθμοι δημόσιαι διαλέξεις, καθ' ἃς πᾶς ἄνθρωπος ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ τὴν πεῖραν καὶ τὰς σκέψεις αὐτοῦ, τοὺς ὑπολογισμούς του καὶ τὰς παρατηρήσεις του ἐνώπιον κοινοῦ ἐλευθέρου ὅλως τῶν ἀρχαίων προλήψεων. Ἔκτοτε προφανὲς ἐγένετο ὅτι αἱ εὐρεῖαι αὗται πανηγύρεις δὲν θὰ ἦσαν μόνον ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ ἐκθέσεις, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ μεγάλαι ὡς εἰπεῖν ἐξετάσεις διανοητικαὶ καὶ ἠθικαί.

***

Ὁ ἐν Βόννῃ γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Αὔγουστος Βόλτζ μεταφράσας ἐδημοσίευσεν ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει τὴν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν Ἄθῳ βιβλιοθηκῶν τοῦ κ. Σπυρίδ. Λάμπρου, ἥτις ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἐν τῷ «Αἰῶνι».

— Πρό τινων ἡμερῶν ἐδημοσιεύθη ὁ τρίτος καὶ τέταρτος τόμος τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Μετερνίχου, περιέχων τὰς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ἀναγομένας διακοινώσεις καὶ ἐπιστολὰς τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρός.

— Ὁ φοιτητὴς τῆς θεολογικῆς σχολῆς κ. Π. Ῥόκος, ἐπισκεφθεὶς κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀνεῦρεν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῶν Ἰβήρων κώδηκα καλῶς γεγραμμένον καὶ διὰ χαρακτήρων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, συγκείμενον ἐκ 1,153 φύλλων εἰς 8ον, ἐν ᾧ περιέχονται ἀνέκδοτα συγγράμματα τοῦ πολυμαθεστάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φωτίου.

Τὰ συγγράμματα ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς·

α') Αἱ πρὸς τὸν πάπαν Νικόλαον τὸν ΣΤ' καὶ τὸν πατριάρχην Ἀντιοχείας ἐνθρονιστικαὶ ἐπιστολαί.

β') Δέκα ἓξ ὁμιλίαι σπουδαιόταται ὑπὸ δογματικήν, ἱστορικήν, ἠθικὴν καὶ φιλολογικὴν ἔποψιν, λεχθεῖσαι ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τῆς ἁγίας Σοφίας, τῆς ἁγίας Εἰρήνης καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς διαφόρους δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἑορτάς, εἰς ἐγκαίνια ἐκκλησιῶν καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις.

γ') Πρακτικὰ ἐν εἴδει κανόνων τῶν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συγκροτηθεισῶν δύο συνόδων εἰς κεφάλαια ἢ τίτλους δέκα ἑπτά.

δ') Ἔκθεσις τῆς πίστεως πολυσέλιδος, εἰς δύο μέρη διῃρημένη, ὧν τὸ μὲν Α' περιέχει περιληπτικὴν κριτικὴν ἔκθεσιν τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, τὸ δὲ Β' θαυμασίας ὑποθήκας πρὸς Λέοντα τὸν σοφόν.

ε') Τριακόσιαι εἴκοσιν ἐπιστολαί, ὧν εἴκοσι δύο ἀνέκδοτοι.

ς') Τὰ πλεῖστα τῶν Ἀμφιλοχίων ζητημάτων· καὶ

ζ') Δύο λόγοι ἐπιγραφόμενοι περὶ σώματος καὶ ψυχῆς.

Τῶν συγγραμμάτων τούτων ἔκδοσις γενήσεται ὅσονούπω ἐν τῇ πατριαρχικῇ τυπογραφίᾳ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κ. Ἰωακείμ.

Πλὴν δὲ τῶν συγγραμμάτων τούτων ὁ κ. Ῥόκος ἀνεῦρε καὶ τὰ ἑπόμενα, ἤτοι πέντε λόγους Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου, δογματικὰ Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τὰς ἱερὰς λειτουργίας Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, γεγραμμένας ἐπὶ μεμβράνης καὶ δι' ἐξόχων ποικιλμάτων κεκοσμημένας, ψαλτήριον ἐπὶ μεμβράνης τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, δύο ἐπιστολὰς τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου, καὶ δύο ἐπιστολὰς τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε'.

— Ὁ κ. Κωνστ. Ν. Παπαμιχαλόπουλος ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθείσης πραγματείας «Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις».

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Ε. Μεσολωρᾶ ἐξεδόθη ἡ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱερεμίου τοῦ Β' καὶ τῶν διαμαρτυρομένων θεολόγων τῆς Βυρτεμβέργης τὰ γράμματα περὶ τῆς Αὐγουσταίας ὁμολογίας (1576-1581)» διατριβὴ αὐτοῦ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον αἱ «Καλαὶ Τέχναι» ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις περιοδικοῦ συγγράμματος, κύριον σκοπὸν προτιθεμένου τὴν ἐμψύχωσιν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου.

— Νέαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἐν Πύργῳ ὁ «Ἔλεγχος» καὶ ἐν Ῥεθύμνῃ τῆς Κρήτης ὁ «Νέος Ῥαδάμανθυς».

— Ὁ κ. Μιχαὴλ Χατζῆ Ἰωάννου ἐξέδωκε τελευταίως ἐν Θεσσαλονίκῃ βιβλίον ἐπιγραφόμενον «Ἀστυγραφία Θεσσαλονίκης», ἤτοι τοπογραφικὴ περιγραφὴ τῆς πόλεως, καὶ πραγματευόμενον περὶ τῆς θέσεως, τοῦ κλίματος, τοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ ἐμπορίου τῆς πόλεως, περὶ τῶν τειχῶν, πύργων καὶ ἄλλων πολεμικῶν ἔργων τῶν Βυζαντινῶν, περὶ πυλῶν, χερσαίων τε καὶ θαλασσίων, περὶ διαιρέσεως τῆς πόλεως κατὰ συνοικίας καὶ ὁδούς, περὶ ἀκροπόλεως, περὶ προαστείων, περὶ δημοσίων κτιρίων, περὶ ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων.

ΒΙΒΛΙΑ

2319. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 1 Μαρτίου 1881. Ἀριθ. 270 (218). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρ. ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). —Ἡ εὐλογία τοῦ γελωτοποιοῦ. (Διήγημα).—Ἰαπώνων ἕξεις. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2320. **Διδασκαλία** ἐπὶ τῆς χρήσεως, τῆς φορτώσεως, τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς ἐπισκευῆς τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πεζικοῦ ἐργαλείων. Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ὑπὸ Ἰωάννου Κωνσταντινίδου, ὑπολοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ. Κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου, 1881, 16ον, σελ. 24.

2321. **Die Bibliotheken der Klœster des Athos.** Nach dem Rechenschaftsberichte des Prof. Dr Spyridion Lambros an die griechischen Kammern, deutsch von Dr August Boltz, Professor. Bonn, Verlag von Dr. Eduard Nolte. 1881. In 8⁰ S. 32.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

26 Φεβρουαρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 26 Φεβρουαρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. ἀποδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 281
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	„ 289
26 » » »	ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	κληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 280
6 » δραχ. (μετ' ἐμ.)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,620	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	„
10 » φράγ.	νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 403

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,620,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,185
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 „ 15 „	5.15	175	
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 „ 20 „	φ. 4.30	100	
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	„ 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	„ 9.—	φρ. 100	
„ „ ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	20 Ἰανουαρίου	16.—	100	
„ „ ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 „	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	„ 2,000,000	„ 527,200	„ 42,294	20 Ἀπριλίου	„ 16.66	„ 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	„ 20,000,000	„ 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	„ 4.50	„ 140	112 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30,40. — Ἐμπ. 3μην. 30.30.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 110 1/2. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 119.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.25
Λίρα Στερλίνα	„	
Λίρα Ὀθωμανική	„	27.25
Αὐστριακὸν Φιορῖνον	„	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	„	
„ φράγκον	„	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
„ 59,800—100,000 „ 9 „

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 64 1/2

ΣΥΡΑΣ? — ΠΑΤΡΑΣ ΚΑΙ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν — Λονδ. 3μ. (25 Φεβρουαρίου) Ἐμ. 30-30.55.
Κερκ. — Λονδ. 3μην. (24 Φεβρουαρίου) 29.75-80

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (25 Φεβρουαρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	49
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	„	234
„ „ „ 9 0]0.	„	244
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	„	107
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4-110 1/4.
Παρισίων 3 „	φρ	23 -23.15.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	109 7/8.
Εἰκοσάφραγκον	„	87 16/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Μαρτίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	„	46.30
Εἰκοσάφραγκον	„	9.30
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 3 Μαρτίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.50
Παρισ. τὰ 100 φρ.	„	46.30
Εἰκοσάφραγκον	„	9.30
Ἀργυρᾶ φιορ.		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Φεβρουαρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0 φρ. 25.30 1/2 -25 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. „ τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 1/2.
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Ν. Ι. Ν. Κάρυστον, Ι. Δ. Δ. Κεφαλληνίαν, Δ. Κ. Ἰθάκην, Ν. Π. Σ. Ὀδησσόν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. —κ. Κ. Χ. Ο. Αἶνον. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου ἤρξατο ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ταύτης καθ' ἣν διεύθυνσιν μᾶς σημειόνετε ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τῇ 25 σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Ν. Μ. Κ. Ἄνδρον. Ἡ συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶνε φρ. 12 καὶ οὐχὶ 10. Παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς ἀποστείλετε καὶ τὸ ὑπόλοιπον· τὸ ζητηθὲν διὰ τὸν κ. Ν. Μ. Ε. φύλλον ἀπεστάλη αὐτῷ κατ' εὐθεῖαν. — Φίλη τῆς «Ἑστίας». Ἦτο κρεολὴ ἐξ Ἁγίου Δομίγγου, νυμφευθεῖσα ἐν ἡλικίᾳ δεκαπέντε ἐτῶν γέροντά τινα. Ὁ Λαμαρτῖνος ἐγνώρισεν αὐτὴν εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Αἴξ, τὴν ἠγάπησε περιπαθῶς καὶ τὴν κατέστησεν ἀθάνατον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἐλβίρας. Μετά τινα ἔτη ὁ Λαμαρτῖνος ἐπανεῖδε μετὰ τῆς νέας γυναικὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Αἴξ καὶ τὴν λίμνην Bourget· ἀλλ' ὁ θάνατος ἀφήρπασεν αὐτὴν κατὰ τὴν ποιητικὴν ταύτην ἐκδρομήν, τεμάχια δέ τινα τῶν «Μελετῶν» τοῦ ποιητοῦ, ἐν οἷς μάλιστα τὸ ἀριστούργημά του «ἡ Λίμνη», θὰ διαμένωσιν αἰώνιον μνημεῖον τῆς ὀδύνης, ἣν ᾐσθάνθη ὁ Λαμαρτῖνος, ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς ὑπ' αὐτοῦ λατρευομένης γυναικός. — κ. Ι. Π. Ἀθήνας. Μᾶς εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποφανθῶμεν, προκειμένου περὶ ἔργου, ὅπερ δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν. — κ. Κ. Δ Κ. Πάτρας. Τὸ περιοδικόν, περὶ οὗ μᾶς ζητεῖτε πληροφορίας, εἶχεν ἀναγγείλει τὴν ἔκδοσίν του ἀπὸ τοῦ παρελθόντος φθινοπώρου, ἀλλὰ δὲν ἐξεδόθη τότε. Ἐσχάτως δὲ ἀνέγνωμεν ἔν τινι ἐφημερίδι τῆς πρωτευούσης ὅτι ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ θέλει ἀρχίσει προσεχῶς — κ. Π. Κ. Α. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς συνταγάς. Παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ἡ δημοσίευσις τῆς πρώτης δὲν θὰ εἶνε καθόλου ἐπίκαιρος, διότι, δόξα τῷ Θεῷ, οὐδαμῶς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπειλούμεθα ὑπὸ τῆς φοβερᾶς μάστιγος, καθ' ἧς ἀπευθύνεται. — Ἀριθ. 734. Πάτρας. Ὁ διάσημος ἱστορικὸς Καῖσαρ Καντοὺ ζῇ. Διατρίβει ἐν Μιλάνῳ, ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι, καὶ porte allégrement ses soixante-quinze ans. Κατ' αὐτὰς δημοσιεύει «Ses souvenirs sur Manzoni». — κ. Γ. Μ. Μ. Ἔσναν. Κατὰ τὴν ἐπιστολήν σας τὸ φύλλον θὰ σᾶς ἀποστέλλεται τοῦ λοιποῦ καθ' ἣν μᾶς σημειόνετε διεύθυνσιν. — κ. Ἀγ. Ν. Λ. Θήραν. Τόμοι τῆς «Ἑστίας» ὅλων τῶν ἐτῶν πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ αὐτῆς ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φράγ. 8 ἕκαστος. Τὰ δελτία πωλοῦνται χωριστὰ πρὸς 10 λεπτὰ ἕκαστον. Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη (λεπτὰ 80 δι' ἕκαστον τόμον) εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ. — κ. Λ. Σ. Α. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. —κ. Π. Χ. Ρ. Σύρον. Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν φύλλων ἡμεῖς οὐδαμῶς εὐθυνόμεθα, διότι ἡ ἀποστολὴ ἐκ τοῦ γραφείου μας γίνεται τακτικωτάτη καὶ μετὰ μεγάλης προσοχῆς. —κ. Μ. Α. Χ. Σύρον. Τὰ προηγούμενα φύλλα τῆς «Ἑστίας» τιμῶνται ἕκαστον μετὰ τοῦ δελτίου ἀντὶ λεπτῶν 30.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[26 Φεβρουαρίου (Πέμπτη) 1881]

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διέταξε τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα νὰ ἐκδώσωσι φύλλα πορείας πρὸς τοὺς προϋπηρετήσαντας τοὺς ἄγοντας τὸ 29 καὶ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας των. Οὕτω ἐκλήθη ἅπασα ἡ ἐφεδρεία, καὶ δι' αὐτῆς καὶ τῆς τακτικῆς τοῦ ἔτους τούτου νεοσυλλεξίας ἐλπίζεται ὅτι ὁ στρατὸς θὰ ἀνέλθῃ εἰς 80,000 ἀνδρῶν. — Ἡ ἕδρα τοῦ ἀρχηγείου τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος μετατίθεται τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Χαλκίδα. Συνεπῶς θέλουσι μετατεθῆ ἐκεῖ καί τινα ἐκ τῶν ἐνταῦθα στρατιωτικῶν σωμάτων. — Κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ καὶ ἕτερον ἀτμόπλοιον τοῦ Λόϋδ, κομίζον 2,500 κιβώτια πυριτοβολῶν. — Διὰ Β. διατάγματος συνεστήθησαν τρία στρατιωτικὰ ἐπιμελητήρια. — Ἀναμένεται εἰς Πειραιᾶ τὸ αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον τοῦ Λόϋδ «Μήδεια», κομίζον 300 ἔτι ἵππους διὰ τὸν στρατόν. — Ἅπαντα τὰ ἐνταῦθα τάγματα τοῦ πεζικοῦ ἤρξαντο ἀσκούμενα εἰς γυμνάσια πρακτικῆς πορείας τῶν ἐν πολέμῳ ὑπηρεσιῶν. — Ἐκομίσθησαν δύο χιλιάδες πολύκροτα πρὸς χρῆσιν τοῦ ἱππικοῦ. — Προχθές, ἐνῷ τὸ 8ον τάγμα εἶχεν ἐξέλθει εἰς ἐκδρομὴν πορείας, στρατιώτης τις πάσχων ἀπὸ κήλην καὶ ἀποκαμὼν κατὰ τὴν πορείαν ταύτην, κατέπεσε περὶ τὸ παλαιὸν Φάληρον ὅλως ἐξηντλημένος. Τὸ τάγμα ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του χωρὶς οὐδεμία νὰ ληφθῇ φροντὶς περὶ τοῦ ἀτυχοῦς τούτου. Εὐτυχῶς ἔτυχε νὰ διέρχηται ἐκεῖθεν ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα, ἥτις ἰδοῦσα αὐτὸν ἐκεῖ κατακείμενον καὶ ἐγκαταλελειμμένον κατῆλθε τῆς ἁμάξης πάραυτα καὶ παρέσχεν αὐτῷ πᾶσαν περιποίησιν, διατάξασα εἶτα νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν ἀνέθηκεν εἰς ἀνωτέραν ἐπιτροπὴν τὴν μελέτην πρὸς κανονισμὸν τῆς στολῆς τῆς ἐθνοφρουρᾶς.—Ἐντολῇ τοῦ «Ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν συλλόγου» ἀνεχώρησεν ὁ ἰατρὸς κ. Μαυρογένης μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου ὑλικοῦ πρὸς σύστασιν νοσοκομείων κατὰ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τῆς Ἠπείρου. — Αἱ ἐνταῦθα μεταποιηθεῖσαι εἰς τορπιλλοφόρους 3 ἀτμάκατοι ὠνομάσθησαν «Πανόπη», «Φάλαινα» καὶ «Θεά». Μετεποιήθησαν δὲ αὗται κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν δύο ἄλλων τορπιλλοφόρων «Ἀσπίδος» καὶ «Δελφῖνος». — Δυνάμει τοῦ περὶ καταναγκαστικῶν εἰσφορῶν νόμου τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν προσεκάλεσε τὰς πανεπιστημιακὰς ἀρχὰς νὰ ἐκκενώσωσι καὶ παραδώσωσι πρὸς χρῆσιν νοσοκομείου τὴν οἰκίαν, ἥτις κειμένη ὄπισθεν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀνήκουσα αὐτῷ, ἐχρησίμευεν εἰς φυσιογραφικὸν μουσεῖον, χημεῖον, χειρουργεῖον καὶ κατάστημα ἀστυκλινικῆς. — Ἐδημοσιεύθη ἐγκύκλιος πρὸς ἵδρυσιν «Πανελληνίου ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας», τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶνε νὰ συνδέσῃ τὴν Ἀνατολὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑσπερίας δι' ἑλληνικῶν ἀτμοπλοίων. Τὰ κεφάλαια τῆς Ἑταιρίας εἶνε 20 ἑκατομμύρια νέων δραχμῶν, ὧν τὸ τέταρτον θέλει καταβληθῆ ἐν ἀρχῇ εἰς τρεῖς δόσεις δραχ. 75, 50 καὶ 75. Τὰ πρόσωπα, τὰ ἀποτελοῦντα τὸ διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ τὴν διαχείρισιν, παρέχουσιν ἐχέγγυα ἐπιτυχίας τοῦ μεγάλου καὶ ἀληθῶς ἐθνικοῦ τούτου ἔργου Πρόεδρος εἶνε ὁ κ. Π. Καλλιγᾶς, ἀντιπρόεδρος ὁ κ Παντ. Θεολόγος, διαχειριστὴς ὁ κ. Ι. Νεγρεπόντης, ὑποδιαχειριστὴς δὲ ὁ κ. Ἀρ. Γιαλούσης, τοῦ ὁποίου ἡ ἑταιρία συγχωνεύεται ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ ἑταιρίᾳ, καταθέτουσα ὡς πυρῆνα τῆς ἐπιχειρήσεως τὰ τρία αὐτῆς ἀτμόπλοια — Οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπισπεύδουσι τὰ μαθήματα αὐτῶν, ὅπως συμπληρώσωσι τὰς παραδόσεις των μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ἀπριλίου. — Ὁ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν ἀπέστειλεν εἰς Φιούμην ἐξ δοκίμους μηχανικοὺς τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ, ὅπως διδαχθῶσι τὸν χειρισμὸν τῶν τορπιλλῶν Witehead. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν συγκοινωνεῖ ἤδη διὰ τηλεφώνου ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς σχολῆς τῶν τορπιλλῶν καὶ τοῦ λιμεναρχείου Πειραιῶς. — Ἕνεκα ἔριδος ἐκ πολιτικῆς συζητήσεως τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ μ. μ. ἐμονομάχησαν εἰς Φάληρον διὰ πιστολίου δύο τῶν ἐνταῦθα ἀνταποκριτῶν ξένων ἐφημερίδων, ὁ εἷς Γερμανὸς ὁ καὶ προσβληθείς, καὶ ὁ ἕτερος Ἰταλός. Μετὰ πρώτην ἀνταλλαγὴν πυροβολισμοῦ ὁ ἀντίπαλος Γερμανὸς τῇ ἀμέσῳ παρεμβάσει τῶν μαρτύρων ἐθεωρήθη ἱκανοποιηθείς, καὶ τὸ πῦρ δὲν ἐπανελήφθη. — Ἡ ἀστυνομία συνέλαβε τρεῖς κιβδηλοποιούς, οἵτινες προὐτίθεντο νὰ θέσωσιν εἰς κυκλοφορίαν κίβδηλα πεντάφραγκα καὶ δίφραγκα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1371.

Διὰ τῆς προσθέσεως ἐννέα ἀριθμῶν, ὧν τὸ ἄθροισμα εἶνε 406, εὑρὲ ποίαν ὥραν δεικνύει τὸ ὡρολόγιον.

1372.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Τοὺς ἐν τοῖς κατωτέρω τετραγωνιδίοις ἀριθμοὺς κατάταξον οὕτως, ὥστε τὸ ἄθροισμα ἑκάστης στήλης ὁριζοντείου, καθέτου καὶ τῶν δύο διαγωνίων νὰ εἶνε 175.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49

1373.

Ἔγραψα, χωρὶς νὰ λάβω εἰς τὰς χεῖράς μου γραφίδα,
Κ' ἔγραψα ὅσα δὲν εἶδα.
Μὴ μ' ἐγγίσῃς! Εἰς τὰ δύο γόνατά σου θενὰ πέσω,
Ἂν τὸ πρῶτον ἀπολέσω.
Μὲ τὰ τρία τελευταῖα καὶ τὸ πρῶτόν μου στοιχεῖον
Ἔρχομαι συνθήκας κλείων.

1374.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Π
Π . . .
Π . . . .
Π . . . . . Σ
. . . . Σ
. . Σ
Σ

Τὰς ἀνωτέρω στιγμὰς ἀντικατάστησον διὰ γραμμάτων, ὥστε νὰ σχηματισθῇ ῥομβοειδὲς κυβόλεξον.

1375.

Quand mon chien a mon dernier
Je m'arme de mon entier,
Pour lui couper mon premier.

ΛΥΣΕΙΣ

1366.

17 — 21 — 30 — 44.

1367.

Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἠδύνατο νὰ διορθωθῇ ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά του, ἂν δὲν ἐφρόνει αὐτὰ ὡς προτερήματα.

1368.

Ὠ ὀ ν - ζ ῶ ο ν.

1369.

I
S
M A L T E
A
N
D
E

1370.

Adieu-Dieu.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 219. — 8 ΜΑΡΤΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενὴς κ. Χ. Γ Κωνσταντινίδης διέθετο ὑπὲρ τοῦ ἔθνους πολύτιμα ἀδαμαντοκόλλητα κοσμήματα, ὁρίσας νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πυρὴν ἀδαμάντων τοῦ Στέμματος.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Πατρῶν ἐψήφισε συνδρομὴν δρ. 5,000 διὰ τὸ αὐτόθι Πτωχοκομεῖον καὶ δρ 2,000 διὰ φάρμακα ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν τῆς πόλεως.

Ὁ ἐν Σύρῳ ἀποβιώσας ἰατρὸς Βοττάρος ἐκληροδότησεν εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Πτωχοκομεῖον φρ. 2,500.

Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Ἐμ. Πρασακάκης ἀπέστειλε φρ. 500 εἰς τὸ ἐν Πάτραις Πτωχοκομεῖον.

Ἡ ἐν Ξηροχωρίῳ ἱερὰ Μονὴ «Ἠλία» ἐψήφισε δραχ. 500 ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ», δραχ. 100 ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου, 200 ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν καὶ 50 ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Ἀθηναίων ἐψήφισε δραχ. 200 ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Περαχώρας ἐψήφισε δρ. 100 ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» καὶ ἄλλας 100 ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἀρχόμεθα τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιεύσεως ἑνὸς τῶν ἐκλεκτοτέρων ἔργων τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ Ῥουφφίνη, τοῦ διηγήματος «Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος». Τὴν μετάφρασιν τοῦ ἔργου τούτου ἐφιλοπόνησεν ὁ κ. Ἄγγελος Βλάχος.

— Ἐν τῇ «Αὐγουσταίᾳ Γενικῇ Ἐφημερίδι» (Beilage) τῆς 1 Μαρτίου ὁ ἐν Βόννῃ γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Αὔγουστος Βόλτζ δημοσιεύει ἐπαινετικὴν ἀνάλυσιν τῆς ἐν τῷ «Παρνασσῷ» πρό τινος δημοσιευθείσης καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος κατόπιν ἐκδοθείσης ἀξιολόγου πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου ὑπὸ τὸν τίτλον «Δημώδεις μετεωρολογικοὶ μῦθοι».

— Βεβαιοῦται ὡς ὁριστικὴ τέλος ἡ προσεχὴς δημοσίευσις τοῦ πρώτου μέρους τῶν «Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ταλλεϋράνδου», ἥτις τοσάκις εἶχεν ἀναγγελθῆ ὡς ἐπικειμένη.

Τὸ μέρος τοῦτο θὰ φέρῃ τίτλον «Ὁ Ταλλεϋράνδος καὶ ὁ ΙΗ' Λουδοβίκος» καὶ θὰ περιλαμβάνῃ τὴν μεταξὺ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ ὑπουργοῦ ἀνταλλαγεῖσαν ἀλληλογραφίαν διαρκούσης τῆς Συνόδου τῆς Βιέννης, καθὼς καὶ ἀπεικόνισιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου διπλωμάτου τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες μετεῖχον τῆς Συνόδου.

Τὸ ἔργον θὰ δημοσιευθῇ ταὐτοχρόνως ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνῳ, πάντες δ' ἀναμένουσιν ἐξ αὐτοῦ περιέργους ἀποκαλύψεις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν γεγονότων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

— Λαμπροτάτη ἀγγέλλεται ἡ ἑορτή, ἥτις θέλει τελεσθῇ ἐν Μαδρίτῃ ἐπὶ τῇ διακοσιετηρίδι τοῦ Καλδερὼν δελὰ Barca, τοῦ μεγίστου δραματικοῦ ποιητοῦ τῆς Ἱσπανίας.

Παρασκευάζονται ταυρομαχίαι, θεατρικαὶ παραστάσεις, τελεταὶ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ καὶ ἁρματοδρομίαι ἀλληγορικαί, ὧν θέλουσι μετάσχει καὶ οἱ ἀνώτεροι μεγιστᾶνες τῆς Μαδρίτης. Διάφοροι δ' ἑταιρίαι ἐφρόντισαν, ὅπως κατὰ τὰς ἑορτὰς διανεμηθῶσιν ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὸν λαὸν φυλλάδια, περιέχοντα τὴν εἰκόνα, βιογραφίαν καὶ ἀποσπάσματα τῶν ἔργων τοῦ Καλδερών.

— Κατὰ πληροφορίας δημοσιευομένας ἐν τῇ ἐφημερίδι «Σφαίρᾳ» αἱ προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι διὰ τὴν διορυχὴν τῆς ὑποβρυχίου σύριγγος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἐξακολουθοῦσι δραστηρίως. Ἐσχάτως ἐκομίσθη ἐπὶ τόπου μεγάλη μηχανὴ χρησιμεύουσα εἰς τὴν διάτρησιν, μέχρι τοῦδε δὲ οὐδὲν παρουσιάσθη τὸ δυνάμενον νὰ θέσῃ ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου ἔργου.

— Ἓν τῶν μακροτάτων φιλολογικῶν ἔργων τοῦ αἰῶνος, ὅπερ ἀπῄτησε δεκαετῆ ἐνδελεχῆ ἐργασίαν, ἡ ἀναθεώρησις τῆς Ἁγίας Γραφῆς, πρόκειται νὰ περατωθῇ ὅσον οὔπω. Οἱ τυπογράφοι τῶν πανεπιστημίων Ὀξφόρδης καὶ Κανταβριγίας γράφουσιν εἰς τοὺς «Καιροὺς» ὅτι ἡ ἀναθεωρηθεῖσα ἀγγλικὴ μετάφρασις τῆς Καινῆς Διαθήκης θέλει ἐκδοθῇ κατὰ τὰ μέσα τοῦ προσεχοῦς Μαΐου.

Ἡ νέα αὕτη μετάφρασις τῆς ἱερᾶς βίβλου ἀπασχολεῖ ἀπὸ τοῦ 1870 δεκαὲξ σοφοὺς ἑβραϊστάς, ἐκλεγέντας ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων μελῶν τοῦ Κλήρου καὶ τῶν πανεπιστημίων. Πᾶσα παρουσιαζομένη ἀμφισβήτησις μετὰ ὥριμον συζήτησιν κρίνεται κατὰ πλειονοψηφίαν, πᾶσαν δὲ τὴν δαπάνην τοῦ ἔργου καταβάλλουσι τὰ πανεπιστήμια Ὀξφόρδης καὶ Κανταβριγίας.

Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ εἰς τὴν ἀναθεώρησιν ἐργασθέντες ἀνεῦρον ὄχι ὀλίγας ἀνακριβείας εἰς τὴν ἔκδοσιν, ἣν ἔχει παραδεχθῆ ἡ πρὸς διάδοσιν τῶν Γραφῶν Ἑταιρία. Οὕτω μεταξὺ ἄλλων ἀποκρούεται μὲν ἡ παρεισαγωγὴ τῶν τριῶν μαρτύρων κατὰ τὴν ἀνάστασιν, διορθοῦται φράσις τις ἐν τῇ κυριακῇ προσευχῇ, καὶ κηρύττονται ὡς ἐντελῶς πλαστὰ τὰ δώδεκα τελευταῖα ἐδάφια τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἁγίου Μάρκου.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον συνέρχεται ἐν Βερολίνῳ Συνέδριον τῶν μεταρρυθμιστῶν τῆς ὀρθογραφίας. Αἱ προσκλήσεις ἀπεστάλησαν ἤδη εἰς τοὺς σοφοὺς πάσης χώρας.

Σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου τούτου ἔσται νὰ ἐκπονήσῃ δύο γενικὰ ἀλφάβητα, ἓν διὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας καὶ ἄλλο διὰ τὰς ἀνατολικάς.

— Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 23 πρὸς τὴν 24 παρελθόντος Φεβρουαρίου ὁ ἀστρονόμος J. Palisa, βοηθὸς ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τῆς Βιέννης, ἀνεκάλυψε νέον ἀστεροειδῆ ἐνδεκάτου βαθμοῦ. Ὁ ἀστεροειδὴς οὗτος εἶνε ὁ 220 ἐκ τῆς ὁμάδος τῶν μικρῶν πλανητῶν, οἵτινες εὑρίσκονται μεταξὺ τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ Διός. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη εἶνε ἡ πρώτη γενομένη ἐκ τοῦ νέου ἀστεροσκοπείου τῆς Βιέννης.

— Εἰς τὰς τόσας τιμάς, αἵτινες ἐπεδαψιλεύθησαν εἰς τὸν Βίκτωρα Οὐγκὼ κατὰ τὴν ὀγδοηκονταετηρίδα τῆς γεννήσεώς του ὑπὸ συμπάσης τῆς Γαλλίας, δὲν ἔμεινεν ἀμέτοχος καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς Δημοκρατίας. Τὴν προτεραίαν τῆς ἑορτῆς ὁ πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κ. Ἰούλιος Φερρύ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ γραμματέως του καὶ δύο ἔτι ἀνωτέρων ὑπαλλήλων, μεταβὰς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ ἔφερεν αὐτῷ δῶρον ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως λαμπρὸν ἀγγεῖον τῶν Σεβρῶν, ἀριστούργημα τέχνης. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο καταθέτων ἐπί τινος τραπέζης ὁ ὑπουργός, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ποιητὴν τὴν ἑπομένην προσφώνησιν·

«Ἀγαπητὲ διδάσκαλε,

»Ἡ Κυβέρνησις τῆς Δημοκρατίας ἠθέλησε νὰ ἑορτάσῃ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων τὴν ἔνδοξον ἐπετηρίδα σου. Προσῆκον δ' ἐθεωρήσαμεν νὰ σοὶ προσφέρωμεν ἓν τῶν καλλίστων προϊόντων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν βιομηχανίας. Εἰς ἐμέ, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς μου, ἀπέκειτο — καὶ λογίζομαι εὐτυχὴς διὰ τοῦτο — νὰ σοὶ κομίσω τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς θερμῆς συμπαθείας. Ὅ,τι σοὶ προσφέρω, ἀγαπητὲ διδάσκαλε, προσεφέρετο ἄλλοτε ὡς δῶρον εἰς τοὺς ἡγεμόνας. Εἰς ἡγεμόνα δὲ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος προσφέρομεν καὶ ἡμεῖς τὸ δῶρον τοῦτο».

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, βαθέως συγκινηθείς, ηὐχαρίστησε τὸν ὑπουργόν· οὗτος δὲ μετά τινα στιγμὴν προσέθηκεν ἔτι:

«Ἐπίτρεψον νὰ σοὶ γνωστοποιήσω ἔτι ὅτι, ὡς ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, καθῆκον ἐθεώρησα νὰ τιμήσω καὶ προσωπικῶς τὸν ποιητὴν τῆς ἐπιεικείας· ὅθεν διέταξα νὰ ἀρθῇ πᾶσα τιμωρία ἐν τοῖς σχολείοις, τοῖς λυκείοις καὶ τοῖς ἀνωτέροις ἐκπαιδευτηρίοις τῆς Γαλλίας».

Ὀλίγον ἔτι καὶ δάκρυα ἔρρεον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ποιητοῦ ἐκ τῆς συγκινήσεως· οὐδεμία τιμὴ θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν συγκινήσῃ ζωηρότερον.

Ἐπὶ τοῦ ἀγγείου, ὅπερ προσηνέχθη αὐτῷ, ὑπάρχει ἡ ἑπομένη ἐπιγραφή:

»Ἡ Κυβέρνησις τῆς Δημοκρατίας τῷ Βίκτωρι Οὐγκώ.
«27 Φεβρουαρίου 1881».

Πρὸς πᾶσι δὲ τούτοις εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων εἰσήχθη πρότασις, ὅπως ἡ πλατεῖα Evlau, ἐν ᾗ εἶχον συνέλθει αἱ διάφοροι Ἐπιτροπαὶ καὶ τὸ πλῆθος, ὅπως ἐντεῦθεν ἀναχωροῦντες παρελάσωσι πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ ποιητοῦ, μετονομασθῇ εἰς τὸ ἑξῆς «Πλατεῖα Βίκτωρος Οὐγκώ».

Digitized by Google

— Νέος ἠλεκτρικὸς φανὸς ἐδοκιμάσθη κατ' αὐτὰς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐφευρεθεὶς ὑπὸ τοῦ Στ. Γ. Φώξ. Ὁ φανὸς οὗτος εἶνε ὅμοιος κατ' ἀρχὴν πρὸς τὸν τοῦ Ἔδισων. Ὁ κ. Φὼξ ἐπὶ δύο ἔτη ἠσχολήθη πρὸς ἐφεύρεσιν τοῦ φανοῦ, αἱ δὲ προσπάθειαί του ἐστέφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Τὰ πεπυρωμένα νημάτια ἄνθρακος, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐγκεκλεισμένα ἐντὸς ὑαλίνων σφαιρῶν, κενῶν ἀέρος, ἐφλέγοντο ἐπὶ 50 καὶ 100 ὥρας, πιστεύει δὲ ὁ ἐφευρετὴς ὅτι πρὸς τὰς συνήθεις χρείας θέλουν διαρκεῖ ἐπὶ ἔτη. 50 ὅμως ὧραι, κατὰ τὸν «Μηχανικὸν» τοῦ Λονδίνου, εἶνε ἱκανὸς χρόνος, ἀποδεικνύων τὸ σύστημα τοῦ Φὼξ κατὰ πολὺ εὐθηνότερον τοῦ ἀεριόφωτος, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰ λοιπὰ αὐτοῦ πλεονεκτήματα.

— Ἐν Σερίφῳ, γράφει ἡ «Πανόπη» τῆς Σύρου, ἐντὸς τοῦ παρὰ τὴν πόλιν κειμένου κτήματος τοῦ Δημητρίου Κοτζίκου, ἀνευρέθη ἄγαλμα γυναικεῖον ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς καὶ ἀριστούργημα τέχνης, παριστάνον γυναῖκα κρατοῦσαν διὰ τῆς χειρὸς αὐτῆς τὸν ἕνα τῶν μαστῶν της, οἱονεὶ θηλάζουσα τέκνον· καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας τὸ ἄγαλμα τοῦτο παριστάνει τὴν Δανάην, θηλάζουσαν τὸν Περσέα, ὅτε μετεφέρθη ἐκεῖσε ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης.

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπεβίωσεν ὁ διδάκτωρ Δεθιέ, διευθυντὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου, οὗ ἡ ἵδρυσις, ἡ διευθέτησις καὶ κατάταξις ὀφείλεται εἰς αὐτόν.

***

Ὁ καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς γλώσσης κ. Κ. Βαρβάτης ἐδημοσίευσε πρὸ μικροῦ τὸ πρῶτον τεῦχος «Γαλλικῶν Ἰδιωτισμῶν ἐν διαλόγοις» πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων.

— Ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Δ. Παγκάλου ἤρξατο ἐκδιδομένη μετάφρασις τοῦ «Ἐγχειριδίου τῆς ἐν πολέμῳ χειρουργικῆς» τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιάτρου κ. O. Heufelden.

— Ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς «Ἤπειρος» δὶς τῆς ἑβδομάδος δημοσιευομένη.

ΒΙΒΛΙΑ

2322. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 8 Μαρτίου 1881. Ἀριθ. 271 (219). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ἀμλέτου (Ἐκ τῶν τοῦ Paul Stapfer) ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ἀντίνοος. (Ἱστορικὸν διήγημα). — Ἡ πυραμὶς τοῦ Χέοπος — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2323. Ἐπίκουρος τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Σύλλογος. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θρασ. Παπαλεξανδρῆ. Ὄπισθεν τῶν Ἁγ. Θεοδώρων, ἀριθ. 6. 1881. 8ον, σελ. 20.

2324. Τὰ ὑπὸ τοῦ «Ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Συλλόγου» πεπραγμένα ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1880. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θρασ. Παπαλεξανδρῆ. Ὄπισθεν τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, ἀρ. 7. 1881. 8ον, σελ. 17. [Ἐκ τῆς λογοδοσίας ταύτης ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα:

«Εὐθὺς ὡς τὰ παρ' ἡμῖν πράγματα ἔλαβον νέαν τροπήν, ὁ δὲ πολιτικὸς τῆς Ἑλλάδος ὁρίζων ἐφάνη ἐπὶ τοσοῦτον τεθολωμένος, ὥστε νὰ προαγγέλλῃ νέους ἐθνικοὺς ἀγῶνας, τὸ συμβούλιον ἔκρινε προὐργιαίτατον αὐτοῦ μέλημα καὶ καθῆκον νὰ παρασκευάσῃ τὴν τοῦ Συλλόγου θέσιν τοιαύτην, ὥστε νὰ δύνηται νὰ παράσχῃ τὴν συνδρομήν του ἀπέναντι προσδοκωμένων γεγονότων. Ἐπειδὴ τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συλλόγου μέσα ἐκρίθησαν καὶ εἰσὶν ὁμολογουμένως ἀνεπαρκῆ καὶ λίαν δυσανάλογα πρὸς τὰς ἐπιβαλλομένας αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐπικειμένων ἀγώνων ἀνάγκας, ἔπαυσε πᾶσαν πρὸς τοὺς πρόσφυγας χορηγίαν, ἀναλαβούσης τῆς Κυβερνήσεως τὴν περίθαλψιν αὐτῶν, συνάμα δὲ ἀπηύθυνεν εἰδικὴν ἐπίκλησιν πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Ἕλληνας, ἐξαιτούμενος τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, καὶ συνέστησεν ἐπιτροπὰς ἐκ διακεκριμένων συμπολιτῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Κράτους πρὸς συλλογὴν συνεισφορῶν, οὐδεμιᾶς πρὸς τοῦτο καταλλήλου ἐνεργείας παραλειφθείσης. Τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἀποτελέσματα τῶν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου συνδρομῶν παρὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους διαμενόντων Ἑλλήνων, εἰ καὶ θεωροῦνται ἐλάχιστα σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν τῷ μέλλοντι προσδοκώμενα, οὐ μόνον παρέχουσιν ἐπανειλημμένως ἐναργῆ τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐγκατεστημένοι συμπολῖται καὶ ὁμογενεῖς ἡμῶν διατηροῦσιν ἀμείωτα καὶ ἀκμαιότατα τὰ πατριωτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ αἰσθήματα τὰ τὸν Ἕλληνα διακρίνοντα, ἀλλὰ καὶ ἐνθαρρύνουσι τὸν ἡμέτερον Σύλλογον νὰ ἐξακολουθῇ παρασκευαζόμενος καὶ ν' ἀποβάλῃ πάντα περὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀπαιτηθησομένων χρηματικῶν μέσων ἐνδοιασμόν.

Αἱ πρὸς συλλογὴν συνεισφορῶν ἐπιτροπαὶ συνεστάθησαν οὐ μόνον ὑπὸ Κυρίων ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Κυριῶν Ἑλληνίδων, καθόσον, ὡς καὶ ἡ πεῖρα τοῦ παρελθόντος ἀπέδειξεν, αἱ Ἑλληνίδες διακρίνονται καὶ ἐπὶ τῷ αἰσθήματι τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἐπὶ τῷ θερμῷ αἰσθήματι τοῦ πατριωτισμοῦ, ὅπερ, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, θέλει ὑπαγορεύσει ἐν ταῖς παρούσαις κρισίμοις διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν περιστάσεσι τὰς θυσίας καὶ τὴν ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος ἀφοσίωσιν......»

Κατὰ τὸν Ἰσολογισμὸν τοῦ Συλλόγου τὰ μὲν ἔσοδα αὐτοῦ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1880 ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 291,393.62, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχ. 51,564.40, ὥστε ὑπελείφθη ὑπόλοιπον τῇ 31 Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. δρ. 239,829.22, ἐξ ὧν δραχ. 200,000 εἰσὶ κατατεθειμέναι παρὰ τῇ Πιστωτικῇ Τραπέζῃ πρὸς 5 τοῖς %, καὶ δρ. 39,829.22 εἰς χρήματα διαθέσιμα.

Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω χρηματικῆς περιουσίας, ὁ Σύλλογος ἔχει ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτοῦ ἐνταῦθα ὑλικόν, συνιστάμενον ἐκ χειρουργικῶν ἐργαλείων, διαφόρων ἐδωδίμων, φαρμάκων, σκεπασμάτων, μιᾶς σκηνῆς νοσηλευτικῆς κ.τ.λ., ἀξίας δραχ. 15.876.55. Πλὴν τούτων ἀπεστάλη εἰς Κέρκυραν πρὸς προχειροτέραν χρησιμοποίησιν ὑλικόν, συνιστάμενον ἐξ 182 κλινῶν, 10 φορεῖα, καὶ διάφοροι σινδόναι, ὑποκάμισα, ἐπίδεσμοι, πανταλόνια καὶ ἄλλα. Ἐπίσης ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν Κυριῶν διατελούσῃ ἀποθήκῃ ὑπάρχει ἀποτεταμιευμένον ὑλικόν, ἤτοι ὑποκάμισα, ἐσώβρακα, σινδόνια, μανδύαι, πανταλόνια κ. ἄ. ὡς καὶ διάφορα εἴδη χειρουργίας. Οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Συλλόγου ἀριθμοῦνται εἰς 92 Κυρίας καὶ Κυρίους, τὰ μέλη εἰς 18, οἵτινες πάντες συνεισέφερον ἐν ὅλῳ δραχ. 3,338.40. Ὁ Σύλλογος διατελεῖ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης, ἐπίτιμος δ' αὐτοῦ πρόεδρος εἶνε ὁ Σεβ. μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Προκόπιος. Τὸ δὲ διοικητικὸν Συμβούλιον αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν κκ. Μ. Ῥενιέρη, προέδρου, Χ. Πρετεντέρη Τυπάλδου, Α. Δ. Συγγροῦ, Μ. Μελᾶ, Π. Ι. Σούτσου, Ἠλ. Γ. Παπαηλιοπούλου, Ἰω. Δ. Βούρου, Ι. Γαλβάνη, Κ. Δηλιγιάννη, Γ. Τυπάλδου Κοζάκη, Α. Ν. Σιμοπούλου, Γ. Παρίση].

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

78 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Μαρτίου (ἐ. ν.) 1881.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς σειραί:

17 30 255 665 1049 1434 2070 2572 2790 2915 3446 3547 3798 3800

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
17	2	400	665	40	500	3446	12	500
	5	500		68	400		16	400
	37	500		77	400		25	400
	70	1000	1049	7	400	3547	7	500
	74	500		89	500		16	1000
	79	15000	1434	12	1000		54	1000
30	12	400		49	5000		98	400
	15	400	2070	44	400	3798	8	2000
	34	400		79	20000		41	400
	40	10000	2572	11	500		71	400
	55	500		79	2000		72	400
	64	5000	2790	18	500		84	200000
	69	1000		46	500		88	2000
	72	500		52	400	3800	9	400
	93	500		94	500		62	400
255	80	1000	2915	70	400		63	400
665	20	500		71	400			

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1350) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1881, ὅτε ἐνεργηθήσεται καὶ ἡ 79 κλήρωσις.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

5 Μαρτίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 5 Μαρτίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ. —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 279
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 290
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον. —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 277
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	,,
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ 405

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,490
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	112 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30,40. — Ἐμπ. 3μην. 30.30.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.19.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	28.80
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 84 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (3 Μαρτίου) Ἐμ. 30.15-30.30.
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (2 Μαρτίου) 29.80-30.25.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (4 Μαρτίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	48
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	232
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	242
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	105 50
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 -23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 33/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 17/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Μαρτίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.70
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46 30
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.30
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 11 Μαρτίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.55
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.30
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (11 Μαρτίου)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.28-25.38.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Κ^αν Ε. Γ. καὶ κ. Θ. Σ. Ἀγρίνιον. Τὰς συνδρομὰς ὑμῶν ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ ἐνταῦθα κ. Ι. Μ, εἰς ὃν καὶ παρεδώσαμεν τὰς οἰκείας ἀποδείξεις. — κ. Μ. Γ. Ἀργοστόλιον. Ἀπεστάλησαν καὶ δεύτερον. — Κ^αν Α** Πειραιᾶ. Μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας, ἃς καταβάλλουσιν οἱ τῶν ἄλλων χωρῶν βιομήχανοι, ὁ Παρισινὸς θριαμβεύει πάντοτε εἰς τὰ εἴδη ταῦτα διὰ τῆς τέχνης, τῆς ἁπλότητος, τῆς εὐρυθμίας, καὶ, ἐὰν ἐπιτρέπεται νὰ εἴπῃ τις προκειμένου περὶ τοιούτων πραγμάτων, διὰ τῆς αὐστηρότητος τῆς καλαισθησίας του. Ὁ Παρισινὸς καὶ ἡ Παρισινὴ ὑπερτεροῦσιν ὅλους τοὺς τεχνίτας τοῦ κόσμου κατὰ τὴν τέχνην τοῦ ἐνδύειν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἰδέτε τί συμβαίνει εἰς τὰ χειρόκτια. Ἡ Ἀγγλία εἶνε ἴσως ὁ τόπος, ὅπου γίνεται ἡ μεγίστη χρῆσις χειροκτίων, διότι οἱ Ἄγγλοι εὐγενεῖς καταναλίσκουσι πλειότερα ἢ οἱ τῶν ἄλλων χωρῶν· ὡς δὲ πρὸς τὰς γυναῖκας πάσης πεπολιτισμένης χώρας, κοινὸν πλέον ἐγένετο ἔθος νὰ ἔχωσι πάντοτε τὰς χεῖρας κεκλεισμένας ἐντὸς λείου δέρματος προβάτου. Ἡ Ἀγγλία, καθὸ καταναλίσκουσα πολλά, καὶ κατασκευάζει πολλά, καὶ τὰ κατασκευάζει ἐξαίρετα· ἔχει ὡραῖα δέρματα, στερεὰ καὶ καλῶς χρωματισμένα, διακρίνεται διὰ τὴν στερεὰν ἐργασίαν, ἥτις κατέστησε περίφημα τὰ ἀγγλικὰ χειρόκτια τοῦ ταξειδίου. Καὶ ἡ Βελγικὴ δὲ παράγει ἐξαίρετα προϊόντα τοῦ εἴδους τούτου· ἀλλ' ἐκεῖνος, ὅστις δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ τὰ βελγικά, ἀγγλικὰ ἢ βιενναῖα χειρόκτια ἀπὸ τὰ χειρόκτια τῶν Παρισίων ἢ τῆς Γρενόβλης, δὲν εἶνε ἄξιος νὰ φορῇ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα κομψοτεχνήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἠσκημένος ὀφθαλμὸς διακρίνει πάντοτε τὴν ἰδιάζουσαν σφραγῖδα τῆς καλαισθησίας τοῦ κατασκευαστοῦ. — κ. Χ. Π. Ἀγρίνιον. Τὰ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου φύλλα τοῦ «Un. Il» ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, λεπ. 75, εἶνε εἰς βάρος σας. — κ. Ε Β. Φαλτσί. Οἱ ζητηθέντες τόμοι ἀποσταλήσονται ὑμῖν προσεχῶς. — κ. Ξ Ρ Δ Σύρον. Διότι δὲν ἀπεστάλη τὸ ἀντίτιμον. Ἄλλως δὲ ἀνάγκη νὰ μᾶς σημειώσετε ἂν θέλετε μόνον τὰ φύλλα, ἢ καὶ τὰ δελτία αὐτῶν· διότι τὸ φύλλον ἄνευ τοῦ δελτίου τιμᾶται λ. 20, μετὰ δὲ τοῦ δελτίου λ. 30. — κ. Α. Φ. Σμύρνην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν, κατὰ τἆλλα συνεμορφώθημεν πρὸς τὴν ἐπιστολήν σας. — κκ. Κ. Κ. Πάτρας, Ε. Ο. Ἀλεξάνδρειαν, Γ. Ι. Μυτιλήνην, Ν. Δ. Ἄργος. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Λ. Σ. Κ. Κωνσταντινούπολιν. Οἱ ζητηθέντες τόμοι παρεδόθησαν εἰς τὸν κ. Α. Κ, ὅστις καὶ ἐμέτρησεν ἡμῖν τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν. — κ. Ι. Ν. Υ. Πάτρας. Τὸ βιβλίον, περὶ οὗ μᾶς γράφετε, ἐρευνήσαντες δὲν εὕρομεν εἰς τὰ ἐνταῦθα βιβλιοπωλεῖα.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἶσιν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[5 Μαρτίου (Πέμπτη) 1881]

Ἐπὶ τῇ ἀγγελθείσῃ δολοφονίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Β′ μέγα μνημόσυνον ἐτελέσθη ἐν τῷ ἐνταῦθα ῥωσσικῷ ναῷ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀποθανόντος ἡγεμόνος. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ ἦτο πενθίμως μελανῷ ἐμπεπετασμένον· ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτοῦ ἐπὶ μαυροσκεποῦς τραπέζης δίσκος κολύβων, ἐκ βραστοῦ ὀρυζίου, κατὰ τὸ ῥωσσικὸν ἔθιμον. Παρευρέθησαν εἰς τὸ μνημόσυνον ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, φέρων στολὴν στρατηγοῦ, ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα μελανειμονοῦσα καὶ μέχρι δακρύων συγκεκινημένη, αἱ ΑΑ. ΥΥ. οἱ βασιλόπαιδες Κωνσταντῖνος καὶ Γεώργιος, μετὰ τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς ἐπίσης πενθηφορουσῶν, τοῦ αὐλάρχου καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ὅλων ἐν στολῇ. Προσέτι παρευρέθησαν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσσίας, δεχόμενος τὰ συλλυπητήρια, οἱ κκ. πρεσβευταὶ τῶν ξένων δυνάμεων ἐν στολῇ, ὁ κυβερνήτης καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἐν Πειραιεῖ ναυλοχοῦντος ῥωσσικοῦ πλοίου καὶ ἀπόσπασμα Ῥώσσων ναυτῶν, οἱ κυβερνῆται μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ξένων πλοίων, τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον μετὰ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν, τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς μετὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ κληρωθείσης πρεσβείας καὶ μετὰ ἄλλων βουλευτῶν, ἡ Α. Π. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας, οἱ φέροντες ἐκ τῶν ἡμετέρων ῥωσσικὰ παράσημα καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τέλει καὶ ἄλλος κόσμος ἐκλεκτός, ἐν ᾧ πολλαὶ κυρίαι. — Ἡ Βουλὴ κατὰ πρότασιν τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὁμοφώνως ἀπεφάσισε νὰ διακόψῃ τὴν συνεδρίασιν εἰς ἔνδειξιν πένθους ἐπὶ τῇ στυγερᾷ δολοφονίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου, νὰ σταλῶσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς συλλυπητήρια τηλεγραφήματα, καὶ νὰ ἐκλεχθῇ ἐπιτροπή, ἥτις μετὰ τοῦ προεδρείου νὰ παρασταθῇ εἰς τὸ τελεσθὲν μνημόσυνον ἐν τῷ ῥωσσικῷ ναῷ.— Ἐν τῇ δολοφονίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου διετάχθη ἐν τῇ Αὐλῇ πένθος ἓξ ἑβδομάδων.—Κατ' ἔτος τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῆς Τεσσαρακοστῆς, οἱ βασιλόπαιδες, ἀφοῦ νηστεύσωσι, μεταλαμβάνουσιν ἐξομολογούμενοι παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν. Καὶ ἐφέτος ὁ Μητροπολίτης προσεκλήθη νὰ μεταβῇ εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ κλινήρης ὢν ἀπήντησεν, ἐξαιτούμενος τὴν ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἀναβολὴν τῆς ἐξομολογήσεως. Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα, χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τινά, παρέλαβε τὰ τέκνα Αὐτῆς, καὶ μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀσθενοῦντος Μητροπολίτου, ὅστις ἐπετέλεσε τὰ νενομισμένα πρὸς τοὺς βασιλόπαιδας, παρισταμένης τῆς βασιλίσσης. — Διετάχθησαν ἁρμοδίως οἱ δήμαρχοι τοῦ Κράτους νὰ καταρτίσωσι τοὺς καταλόγους τῶν εἰς τὴν ἐθνοφρουρὰν ὑπαγομένων πολιτῶν, ἤτοι τῶν ἀγόντων τὰς ἡλικίας 31 - 40 ἐτῶν, ἀφοῦ πρότερον διαγράψωσι τοὺς ἀποβιώσαντας καὶ σημειώσωσι τὴν διαμονὴν ἑκάστου. — Καταπλέει προσεχῶς ἐξ Ἀγγλίας μέγα τορπιλλοφόρον, ἀγορασθὲν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως, προωρισμένον εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τορπιλλῶν Witeheab. Τὸ τορπιλλοφόρον τοῦτο θέλει χρησιμεύσει ὡς σχολὴ ἐκγυμνάσεως τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες θέλουσιν ἐπιβῇ τῶν κατὰ τὸ πρότυπον «Βατοὺμ» ἐξαιρέτων τορπιλλοφόρων, ἅτινα καταπλέουσιν ἐντὸς τοῦ ἐπιόντος μηνός. — Τὸ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ λόφου τῆς Μουνυχίας (Καστέλλας) κατασκευαζόμενον ὀχύρωμα ἐγγίζει εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ, κτισθείσης ὅλης τῆς περιοχῆς δι' ἰσχυροῦ τοιχώματος ὡς καὶ τῶν βάσεων, ἐφ' ὧν τοποθετηθήσονται τὰ 4 μεγάλα τηλεβόλα Ἄρμστρογγ, καὶ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν δύο ἐστεγασμένων ἀποθηκῶν πολεμεφοδίων καὶ γομώσεων. — Πλὴν τῶν ἀποσταλέντων εἰς Φιούμην τῆς Αὐστρίας δοκίμων μηχανικῶν τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ πρὸς ἐξάσκησιν περὶ τὸν χειρισμὸν τῶν ναυκλάστρων τοῦ συστήματος Witehade, καὶ ἕτεροι ἑπτὰ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν. — Ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ κατάστημα Κρούπ παραγγελθέντων τηλεβόλων, παρηγγέλθησαν καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ κατάστημα Ἄρμστρογγ ἕτερα ὀρεινά, ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐκλήθη ἐνταῦθα εἷς Ἄγγλος ταγματάρχης πρὸς διευκόλυνσιν τῆς μεταφράσεως τοῦ χειρισμοῦ τῶν ἐν λόγῳ τηλεβόλων. — Ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ κ. Ἀντώνιος Ὀρλάνδ, λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ τῆς Ἰταλίας, ἐμπνεόμενος ὑπὸ φιλελληνικῶν αἰσθημάτων, ἵνα ὑπηρετήσῃ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ στρατῷ. — Τὸ ἰατροσυνέδριον συνελθὸν ἀπεφάσισε τὴν ἐν Δήλῳ σύστασιν λοιμοκαθαρτηρίου, ἕνεκα τῆς ἐν Μεσοποταμίᾳ ἐνσκήψεως τῆς πανώλους. — Πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἔν τινι κατὰ τὴν συνοικίαν Πλάκας οἰκίᾳ ἀπετέφρωσεν αὐτήν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1376.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Οἱ Τοῦρκοι λέγουσιν ὅτι εἰς τὴν φύσιν ὑπάρχουσι δέκα πράγματα, τὰ μὲν τῶν δὲ ἰσχυρότερα. Τὰ πράγματα ταῦτα εἶνε τὰ νέφη, ὁ σίδηρος, τὰ ὄρη, τὸ ὕδωρ, ὁ ἄνθρωπος, ἡ λύπη, ὁ ὕπνος, ἡ μέθη, τὸ πῦρ καὶ ὁ ἄνεμος.

Κατάταξον τὰ πράγματα ταῦτα, δικαιολογῶν διατί τὸ μὲν εἶνε τοῦ ἄλλου ἰσχυρότερον.

1377.

Τῶν λαῶν τῶν ἐλευθέρων εἶμαι σκέπη. Ἂν θελήσῃς
Ἐκ τοῦ ὅλου μου τὰ τρία
Νὰ ἐκλείψωσι στοιχεῖα,
Εἰς τὸν γάϊδαρον ἐπάνω πάραυτα θὰ μὲ καθίσῃς.

1378.

. . . Α
. Μ . .
. . Μ .
Α . . .

1379.

Sur cinq pieds en surface
J'égale l'univers ;
Eu les changeant de place
Je suis dans les enfers.

ΛΥΣΕΙΣ

1371.

Οἱ ἐννέα προσθετέοι ἀριθμοὶ εἰσὶν οἱ ἑπόμενοι·

40	ἡ κατὰ τὸ ἀριθμητικὸν σύστημα τῶν ἀρχαίων						Μ
5	»	»	»	»	»	»	Ε
200	»	»	»	»	»	»	Σ
8	»	»	»	»	»	»	Η
40	»	»	»	»	»	»	Μ
2	»	»	»	»	»	»	Β
100	»	»	»	»	»	»	Ρ
10	»	»	»	»	»	»	Ι
1	»	»	»	»	»	»	Α
406							

1372.

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28

1373.

Ὅμηρος-μηρὸς-ὄρος.

1374.

Π
Π Ο Λ
Π Ο Λ Ι Σ
Π Ο Λ Ε Μ Ο Σ
Λ Ι Μ Ο Σ
Σ Ο Σ
Σ

1375.

Cou-rage.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 220. — 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Αἱ ἐν Καΐρῳ ἑλληνικαὶ συντεχνίαι ἀπέστειλαν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα 30,000 φράγκων, ὅπως χρησιμεύσωσι διὰ βραβεῖα ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἤθελον ἀριστεύσει εἰς τὴν πρώτην κατὰ ξηρὰν μάχην· ἐν ᾗ δὲ περιπτώσει δὲν γείνῃ πόλεμος, τὰ χρήματα νὰ διατεθῶσιν ὑπὲρ τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλλην. γραμμάτων Συλλόγου.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ οἱ ἐν Τεργέστῃ ὁμογενεῖς συνεισέφερον δι' ἐράνου φρ. 18,351.55.

Ἐκ χοροῦ δοθέντος ἐν Βραΐλᾳ ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἰσεπράχθησαν φρ. 10,595.

Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ Ἕλλην κ. Δημήτριος Βασιλείου ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν ναυτικῶν ὅτι διαθέτει 10,000 φράγ., ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ ναύτας τοῦ πολεμικοῦ ἀτμοπλοίου ἢ τορπιλλοφόρου, ὅπερ πρῶτον ἤθελε κυριεύσει ἢ καταστρέψει θωρηκτὸν πλοῖον δυνάμεως, καθ' ἧς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἤθελε κηρύξει πόλεμον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἀπὸ σήμερον.

Οἱ ὁμογενεῖς τῆς ἐν Ῥουμανίᾳ πόλεως Φαλτσίου διωργάνωσαν ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ χορὸν μετὰ λαχείου, ἐξ οὗ εἰσεπράχθησαν περὶ τὰ 1,000 φράγκα.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Κερκύρας ἐψήφισε συνδρομὴν ἐκ δρ. 300 ὑπὲρ τῆς ἑταιρίας τῶν φυλακῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν τῷ γνωστῷ γερμανικῷ περιοδικῷ «Ἀποθήκη τῆς ἡμεδαπῆς καὶ ἀλλοδαπῆς φιλολογίας» (Magazin für die Literatur des In-und Auslandes) ὁ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτζ δημοσιεύει ἐπίκρισιν α') τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως τοῦ «Γουλιέλμου Τέλλου» τοῦ κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ, ἥτις μετὰ τοῦ «Νάθαν» ἀποτελεῖ τὸν Θ' τόμον τῶν Ἁ π ά ν τ ω ν αὐτοῦ, καὶ 6') τῆς εἰς τὴν γερμανικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ο. Α. Ellissen μεταφράσεως τοῦ «Δούκα», τραγῳδίας πενταπράκτου τοῦ αὐτοῦ διακεκριμένου Ἕλληνος λογίου.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημείαν τῶν Ἐπιγραφῶν ὁ κ. Leopold Hugo ἀπέστειλε μικρόν τι ἀρχαῖον ἀνάγλυφον, ὅπερ εἶχεν εὕρει ἐντετειχισμένον εἰς τὸν τοῖχον οἰκίας τινὸς αὐτοῦ ἐν Enghien. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο, ἔχον ὕψος 20 ὑφεκατομέτρων καὶ πλάτος 23, παριστάνει ἄνδρα ἔφιππον, οὗ τινος ὁ ἵππος ἐν φαινομένῃ ἀτρεμίᾳ στρέφει τὴν κεφαλὴν πρὸς κορμὸν δένδρου, περὶ ὃ περιελίσσεται ὄφις. Ὁ ἱππεὺς ἔχει τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ, περὶ δὲ τοὺς ὤμους φέρει χλαμύδα πολυτελῆ ἐμπεπορπημένην εἰς τὸν ἕτερον αὐτῶν. Ἐκ τῆς ὅλης ὄψεως ὁ ἱππεὺς φαίνεται ὢν ἐπίσημόν τι πρόσωπον. Κάτωθι τοῦ ἀναγλύφου ὑπάρχει ἐπιγραφὴ τρίστιχος, ἧς τινος ὁ μὲν πρῶτος στίχος, καλῶς διατηρούμενος, ἔχει οὕτω· Σ ά τ υ ρ ο ς κ α ὶ Δ ι ό ν υ σ ο ς. Ἀλλὰ μέρος τοῦ δευτέρου εἶνε ἐφθαρμένον, οἱ δὲ μόλις διακρινόμενοι χαρακτῆρες πιθανὸν νὰ ἀπετέλουν τὰς λέξεις: Ἀ π ό λ λ ω ν ι ἢ Π ο σ ε ι δ ῶ ν ι θ ε ῷ ἐ π ο ί ο υ ν.

— Ὁ πρίγκηψ διάδοχος τῆς Γερμανίας ἠγόρασεν ἐσχάτως ἀντὶ 250,000 φράγκων τὸν μεγαλοπρεπῆ πίνακα τοῦ Ῥούβενς, τὸν παριστῶντα τὸν Π ο σ ε ι δ ῶ ν α κ α ὶ τ ὴ ν Ἀ μ φ ι τ ρ ί τ η ν. Ἡ εἰκὼν ἀνῆκε τέως εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ κόμητος Schönborn ἐν Βιέννῃ.

— Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Παρισίοις ἔκθεσις ὑδρογραφιῶν (aquarelles), ἐξ ὧν μία, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Louis Leloir, ἐπωλήθη ἀντὶ φράγκων 30,000.

— Ἡ «Nouvelle Revue» ἐν τῷ φύλλῳ αὐτῆς τῆς 1 Μαρτίου ἄρχεται δημοσιεύουσα τὸ τελευταῖον ἀνέκδοτον μυθιστόρημα τῆς Γεωργίας Σάνδ, φέρον τίτλον «Albine».

— Πρὸ δύο περίπου μηνῶν ἀνεγράψαμεν κατὰ τὴν γερμανικὴν ἐφημερίδα «Vossische Zeitung» ὅτι παρὰ τὴν πόλιν Saqqarah ἐν Αἰγύπτῳ, πρὸς βορρᾶν τῆς θέσεως, ἐν ᾗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Μέμφις, ἐξεχώσθησαν δύο νέαι πυραμίδες, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς ΣΤ' Δυναστείας, ὧν οἱ ἐσωτερικοὶ τοῖχοι ἦσαν κεκαλυμμένοι ὑπὸ πολλῶν χιλιάδων ἐπιγραφῶν. Ἔκτοτε ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος ἀνυπομόνως περιέμενε λεπτομερεστέρας πληροφορίας περὶ τῆς σπουδαίας ταύτης ἀνακαλύψεως. Τὰς πληροφορίας ταύτας παρέχει νῦν ἐπιστολή τις ἐκ Καΐρου ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου, ἣν ὁ Brugsch βέης, ἐπιμελητὴς τοῦ ἐν Boulaq μουσείου, ἀποστέλλει εἰς τὴν αὐτὴν γερμανικὴν ἐφημερίδα.

Γνωστὸν ὅτι αἱ πυραμίδες εὑρίσκονται πᾶσαι ἐν τῇ μέσῃ Αἰγύπτῳ, εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην, ἤτοι πρὸς δυσμὰς τοῦ Νείλου, μεταξὺ τοῦ Δέλτα καὶ τοῦ Fayoum. Γνωσταὶ ὑπάρχουσι μέχρι τοῦδε περὶ τὰς ἑκατόν, ὧν ἐπισημότεραι εἶνε αἱ τρεῖς μεγάλαι, αἱ κείμεναι εἰς 16 χιλιομέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Καΐρου, ἐκ τῶν ὁποίων πάλιν ὑψηλοτέρα εἶνε ἡ τοῦ Χέοπος. Τὰ ἐκ τιτανωδῶν λίθων ὄρη ταῦτα, ἅτινα ἐχρησίμευον ὡς τάφοι τῶν Φαραὼ, εἶνε τοσοῦτον γιγάντεια, ὥστε φαίνονται ἐξ ἀποστάσεως δύο λευγῶν, μίαν δὲ λεύγαν ἀπέχων τις ἀπ' αὐτῶν νομίζει ὅτι εὑρίσκεται εἰς τοὺς πρόποδας των τόσον δεσποζουσι τῆς κοιλάδος.

Αἱ ἄλλαι πυραμίδες εἶνε τεταγμέναι κατὰ ὁμάδας μᾶλλον ἢ ἧττον ἀλλήλων ἀπεχούσας, καὶ ὀνομαζομένας ἐκ τῶν σημερινῶν χωρίων, ἅτινα κεῖνται κατὰ μῆκος τοῦ Νείλου. Διευθυνόμενός τις πρὸς τὰ νοτιοανατολικὰ ἀπαντᾷ τὰς πυραμίδας τοῦ Saqqarah, δέκα τὸν ἀριθμόν· ἔπειτα ἔρχονται αἱ τέσσαρες τοῦ Dachour, τελευταῖαι δὲ αἱ τοῦ Matanveh καὶ Meidoun. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ἐντελῶς καταρρεύσασαι καὶ ὑπὸ τῆς ἄμμου καλυφθεῖσαι.

Αἱ τελευταῖαι αὗται, μνημεῖα ἱστορικὰ μεγάλης ἀξίας, προσείλκυσαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν τοῦ Mariette βέη. Αἰσθανόμενος δὲ ἐγγίζοντα τὸν θάνατόν του ὁ διάσημος αἰγυπτολόγος ἀνέθηκεν εἰς τὸν Brugsch βέην τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἀνασκαφῶν, ἃς εἶχεν ἀρχίσει εἰς τοὺς πρόποδας τῆς λυβικῆς δειράδος, ἐν τῷ εὐρεῖ ἐκείνῳ πεδίῳ τῶν πυραμίδων, ὅπερ εἶχεν ἔτι ἀτελῶς ἐξερευνηθῆ.

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1880 τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ Mariette ὁ Brugsch βέης, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του ἐνήργησε τὴν ἔκχωσιν τῶν τριῶν πυραμίδων, τῶν κειμένων πρὸς δυσμὰς τοῦ Saqqarah. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὴν «Vossische Zeitung» ἀφηγεῖται ὅτι εἰσεχώρησεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν δύο τούτων φαραωνικῶν τάφων, οἵτινες ἄλλως εἰσὶ λίαν βεβλαμμένοι. Ὁ εἷς τούτων εἶνε ἡ πυραμὶς τοῦ Φαραὼ Aphiops, ὃν ἀναφέρει ὁ Μανέθων ὑπὸ τὸ ὄνομα Μερίρα Ἄπαπος, καὶ ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἰσχυρότατος τῶν βασιλέων τῆς ΣΤ' Δυναστείας. Ὁ Brugsch βέης λέγει ὅτι δὲν ἐπεσκέφθη παρὰ τὴν αἴθουσαν τὴν πρὸ τοῦ νεκρικοῦ θαλάμου, ἧς ὁ δυτικὸς τοῖχος καλύπτεται ὑπὸ ἐπιγραφῶν, ἃς ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ· ἀλλὰ δὲν ἀνεκάλυψεν ὅμως ἀκόμη οὔτε τὴν σαρκοφάγον, οὔτε τὴν βασιλικὴν μούμιαν, περὶ ὧν τὸ Μουσεῖον τοῦ Boulaq ἔχει γραπτὰς ἀκριβεῖς πληροφορίας.

Ἡ πυραμὶς αὕτη φέρει τὸ ὄνομα «Mennoser», ὅπερ εἰς τὴν αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν σημαίνει «καλὴ θέσις». Ἡ δευτέρα πυραμίς, ἧς τὴν εἴσοδον εὗρεν ὁ Brugsch βέης, εἶνε ἡ τοῦ υἱοῦ τοῦ Aphiops, Merenra. Ἐντὸς αὐτῆς εὗρε δύο σαρκοφάγους, ὧν ἡ μία καλύπτεται ὑπὸ ἱερογλυφικῶν ἀρίστης γραφῆς. Αὕτη εἶνε ἡ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν αὐτῇ εὑρέθη ἡ βασιλικὴ μούμια, καλῶς ἔτι διατηρουμένη.

Ἡ ἄλλη, ἥτις εἶνε καὶ ἡ μικροτέρα σαρκοφάγος, δὲν ἠνεῴχθη ἔτι, ἐπειδὴ δὲ οὐδεμίαν φέρει ἐπιγραφήν, ἀγνοεῖται τίς εἶνε τεθαμμένος ἐν αὐτῇ.

Κατὰ τὴν «Vossische Zeitung» ὁ Brugsch βέης ἐξακολουθεῖ δραστηρίως ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Saqqarah τὰς ἐρεύνας, ἃς δὲν ἠδυνήθη νὰ περατώσῃ ὁ Mariette, καὶ αἵτινες ἀναμφιβόλως θὰ φέρωσιν εἰς φῶς τὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἀρχαίων δυναστειῶν τῆς Αἰγύπτου.

— Ἐν Ἰταλίᾳ συνέστη ἄρτι ἐπιτροπή, ἥτις θὰ ἐνεργήσῃ ὑπὲρ ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τὸν κορυφαῖον ἱστορικὸν Λατῖνον Γάϊον Κρίσπον Σαλλούστιον ἐν τῇ πόλει Aquila. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ διαπρεπεστάτων ἐν τοῖς γράμμασιν ἀνδρῶν τῆς Ἰταλίας, μετέχουσι δ' αὐτῆς ἐκ μὲν τῆς Γαλλίας ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ καὶ ὁ Ἰούλιος Σιμών, ἐκ τῆς Γερμανίας ὁ διάσημος Κούρτιος καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁ σοφὸς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος.

— Ἀγγέλλεται ὅτι ἐν Βερολίνῳ θέλει συνέλθει κατ' Αὔγουστον πέμπτον διεθνὲς Συνέδριον Ἀσιανολόγων, ἤτοι τῶν

Digitized by Google

ἀσχολουμένων εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν. Εἰς τὸ Συνέδριον τοῦτο προσεκλήθη νὰ μετάσχῃ καὶ ὁ παρ' ἡμῖν διδάκτωρ κ. Σπυρίδων Παπαγεώργιος.

* * *

Ἐκ τῶν ἐν τῷ νεοσυστάτῳ μουσείῳ Μυκόνου τῶν Δηλιακῶν ἀρχαιοτήτων, γράφει ὁ «Παρνασσός», ὅπερ τελευταίως κατέταξεν ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Καββαδίας, διακρίνονται ἐν μὲν τοῖς πλαστικοῖς ἔργοις τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης 1) πανάρχαιον κολοσσιαῖον εἴδωλον Ἀρτέμιδος, πρωτοφανὲς καὶ πολύτιμον ἔργον διὰ τὴν καλλίστην αὐτοῦ διατήρησιν, διὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ δι' ἣν φέρει ἀρχαιοτάτην ἐπιγραφὴν βουστροφηδὸν γεγραμμένην, ἐξ ἧς φαίνεται ὅτι ἀφιέρωσεν αὐτὸ εἰς τὴν Ἀρτέμιδα Ναξία τις γυνή, Νικάνδρη τοὔνομα, 2) πτερωτὴ Ἄρτεμις, ἔργον καλλίστης διατηρήσεως καὶ ἐπιμεμελημένης τέχνης, μεγίστην ὁμοιότητα ἔχον πρὸς τὰ ἀνάγλυφα τῶν μετοπῶν τοῦ ἐν Σελινοῦντι ἀρχαιοτάτου ναοῦ, 3) πέντε ἀρχαϊκὰ ἀγάλματα Ἀρτέμιδος, μεγάλην ὁμοιότητα ἔχοντα καὶ οἱονεὶ ὡς ὑπόδειγμα χρησιμεύσαντα πρὸς τὴν ἐν Πομπηΐᾳ εὑρεθεῖσαν ἀρχαΐζουσαν Ἄρτεμιν, 4) κεφαλὴ πωγωνοφόρος, ἡ καλλίστη καὶ σπουδαιοτάτη τῶν μέχρι τοῦδε εὑρεθεισῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαϊκῶν κεφαλῶν. Ἐκ δὲ τῶν ἔργων τῆς ἀκμαζούσης τέχνης διακρίνει σύμπλεγμα παριστὰν τὸν Ἅδην ἁρπάζοντα τὴν Περσεφόνην ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἀκολούθων αὐτῇ νυμφῶν, ἐνῷ αὗται κατεπτοημέναι τρέχουσι τῇδε κἀκεῖσε καὶ σπεύδουσι πρὸς βοήθειαν τῆς ἁρπαζομένης, ἔτι δὲ ὑπερμεγέθης κεφαλὴ γυναικός, φερούσης πέπλον ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ἐχούσης κατὰ τἆλλα μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ κεφαλὴν τῆς Νιόβης. Ἐκ δὲ τῶν τῆς παρακμαζούσης τέχνης διακρίνονται κεφαλὴ Πτολεμαίου τοῦ Α' καλλίστης ἀλεξανδρινῆς ἐργασίας, γυναικεῖος ῥωμαϊκὸς ἀνδριάς, ὁμοιάζων ἐντελῶς τῇ γνωστῇ ἐν Πομπηΐᾳ εὑρεθείσῃ Ῥωμαίᾳ νεάνιδι, καὶ ἀνάγλυφον παριστὰν πάνθηρα σπαράσσοντα ἵππον. Ἐν τοῖς χαλκοῖς διακρίνεται ἀγαλμάτιον ἀνδρὸς ἀρχαιότατον, ὁμοιάζον ἐντελῶς πρὸς τοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ εὑρεθέντας ἡνιόχους, τρεῖς μικροὶ ταῦροι, ἱππάριον καὶ διάφορα ἐλάσματα μετὰ λεπτοτάτων καὶ ὡραιοτάτων κοσμημάτων. Τέλος μεταξὺ τῶν πηλίνων διακρίνεται πανάρχαιον γυναικεῖον εἴδωλον, ἵπποι ἀρχαίας τέχνης καὶ λύχνοι μετ' ἐγγλύφων παραστάσεων.

— Πρό τινων ἡμερῶν ἡ ἐν τῷ λιμένι Πειραιῶς ἐργαζομένη βυθοκόρος ἀνέσυρεν ὀκτὼ ἀγκύρας λιθίνας κωνικὰς τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων.

— Εἰς Ἐπίδαυρον πρόκειται νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀνασκαφαὶ δαπάναις τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας.

— Ἐν Παλαιστίνῃ ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἄγαλμα Διός, ὅπερ μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

— Ὁ ἰατρὸς κ. Γ. Δ. Ἀντωνόπουλος ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν μονογραφίας περὶ χρεωκοπίας καὶ ἀποκαταστάσεως.

— Νέαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἡ «Λόγχη», πολιτικοσατυρική, καὶ ὁ «Ὄλυμπος».

ΒΙΒΛΙΑ

2325. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 15 Μαρτίου 1881. Ἀριθ. 272 (220). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ἀμλέτου (Ἐκ τῶν τοῦ Paul Stapfer) ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἑλίζης Σκ. Σούτσου). — Ἀσχημία. — Ἡ γαλακτώδης θάλασσα. — Τὸ ἀδιάβροχον τῶν ὑφασμάτων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2326. Τὸ Σύμπαν. Μετ' εἰκονογραφιῶν. Ὑπὸ Σ. Κ. Θεοχάρη, ἐκδιδόντος Β. Σεκοπούλου. Πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Μέρος δεύτερον, 1881. Βιβλιοπωλεῖον ὁ «Κάδμος» Β. Σεκοπούλου ἐν Πάτραις, ὁδὸς Μαιζῶνος. 12ον, σελ. 143.

2327. Ταμεῖον τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ καὶ αἱ κατ' αὐτοῦ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν καὶ Ἐφετῶν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου, 1881, 8ον, σελ. 52.

2328. **Nouveau procédé pour la destruction du kermès du figuier.** (Ceroplastes rusci, Linn.). Par M. P. Gennadius. Paris. Εἰς 4ον, σελ. 1-3.

2329. Ἔκθεσις τῆς ἐν Καλάμαις ἀποστολῆς τοῦ Π. Γενναδίου. Ἐν Ἀθήναις, σελ. 1-16. [Ἐν τῇ Ἐκθέσει ταύτῃ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ὁ κ. Γεννάδιος λόγον ποιεῖται ἰδίως περὶ τῆς κομμιάσεως τῶν ἑσπεριδοειδῶν. Μετὰ μικρὰν ἱστορίαν τοῦ νοσήματος, ἐρχόμενος εἰς ἀκριβῆ περιγραφὴν αὐτοῦ ὑποδεικνύει τὰ αἴτια, ἅτινα παράγουσι τὸ νόσημα καὶ τέλος ἐν ἐκτάσει σχετικῇ ποιεῖται λόγον περὶ τῆς προλήψεως καὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ. Ἐν τέλει δὲ παραθέτει ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῆς ψωριάσεως τῶν ἑσπεριδοειδῶν καὶ περὶ ἄνθρακος].

2330. **Neugriechische Grammatik** nebst Sprachproben für die Fortbildung und Umgestaltung des Griechischen von Homer bis auf die Gegenwart. Rechtmässige deutsche Bearbeitung des Handbook to Modern Greek by Edg. Vincent and T. G. Dickson von Professor Dr Daniel Sanders. Leipzig, Druck und Verlag von Breitkopf und Härtel. 1881. In 8', S. XIV und 296. [Ἡ νεοελληνικὴ αὕτη γραμματικὴ τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ κ. Δανιὴλ Σάνδερς συνετάχθη καὶ ἀπευθύνεται κυρίως εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν Γερμανίᾳ, σκοπὸν δὲ προτίθεται νὰ διευκολύνῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐκμάθησιν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης διὰ συστήματος λίαν εὐμεθόδου καὶ ἐπιτυχοῦς. Ἐκ τοῦ προλόγου, ὃν ὁ συγγραφεὺς προτάσσει τοῦ ἀξιολόγου ἐγχειριδίου, μεταφράζομεν ἐνταῦθα τὰ ἑπόμενα· «Ἐν τῇ παρούσῃ αὐτῆς καταστάσει ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα ἔχει μεγίστην ἀξίαν διὰ τοὺς ἀσχολουμένους εἰς κλασσικὰς σπουδὰς καὶ τοὺς φιλολόγους, παραδόξως ὅμως ὠλιγωρήθη λίαν μέχρι τοῦδε. Πολλοὶ νομίζουσιν ἔτι ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὁμιλεῖται ἐφθαρμένη τις διάλεκτος μεστὴ τουρκικῶν καὶ ἰταλικῶν λέξεων, καὶ αὐτῶν δ' ἔτι τῶν λογίων ὀλίγοι γνωρίζουσι πόσον ὀλίγον διαφέρει ἡ γλῶσσα τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀπὸ τῆς τῶν σημερινῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων. Ἐπὶ διάστημα 1800 ἐτῶν αἱ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ συμβᾶσαι ἀλλοιώσεις εἶνε βεβαίως ἧττον σημαντικαὶ ἢ αἱ συμβᾶσαι ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Chaucer μέχρι Σαιξπείρου.

Εἰς τὸν περιηγούμενον τὴν Ἀνατολὴν ἡ γνῶσις τῆς νεοελληνικῆς εἶνε ὠφελιμωτάτη, διότι ἀπαλλάττει αὐτὸν τῆς ἀνάγκης διερμηνέως. Ἕλληνες εἶνε οἱ ἁπανταχοῦ ἐνταῦθα διεξάγοντες τὸ ἐμπόριον, καὶ εἰς αὐτὸ δὲ τὸ Πέραν, τὸ μόνον ὑπὸ Εὐρωπαίων κατοικούμενον μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα εἶνε πολὺ ὠφελιμωτέρα ἢ ἡ τουρκική.

Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἡ γλῶσσα γίνεται καθαρωτέρα καὶ ἀρχαϊκωτέρα, ἀποβάλλουσα μὲν τὰς ἐν αὐτῇ τυχὸν ὑπαρχούσας ξενικὰς λέξεις, προσλαμβάνουσα δὲ πάλιν μετὰ αἰώνων πάροδον ἀρχαίους γραμματικοὺς τύπους καὶ ἐκκαθαιρομένη τῶν ἀδοκίμων φράσεων καὶ ξενισμῶν· ἡ ἀλλοίωσις δὲ αὕτη οὐδαμῶς περιορίζεται μόνον εἰς τὰς λογίας τάξεις τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι λίαν διαδεδομένην καὶ ἔμφυτον φιλομάθειαν.

Τὸ Α' τοῦ βιβλίου μέρος, ἡ κυρίως γραμματική, περιέχει ποικιλίαν φράσεων ἑλληνικῶν μετὰ γερμανικῆς αὐτῶν μεταφράσεως ἐκ τῶν ἐν τῇ συνηθείᾳ συνομιλίᾳ παρουσιαζομένων.

Τὸ Β' μέρος περιέχει διαλόγους εἰς ἀμφοτέρας ὡσαύτως τὰς γλώσσας, ἐν οἷς προσπάθεια κατεβλήθη ὅπως μετὰ τῶν συνήθων γλωσσικῶν ἀσκήσεων μεταδοθῶσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην καὶ ἀσφαλεῖς εἰδήσεις περὶ Ἑλλάδος καὶ Ἑλλήνων, πρὸς δὲ καὶ ἐπιστολογραφίαν κατὰ τὸ ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ ἐν χρήσει ὕφος.

Τὸ Γ' περιέχει δείγματα τῶν ἀλλοιώσεων, ἃς ὑπέστη ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τοῦ 850 π. Χ. μέχρι τοῦ 1824 μ. Χ. δι' ἀντιπαραθέσεως τεμαχίων ἐκ τοῦ Ὁμήρου, Ἡροδότου, Ξενοφῶντος καὶ Πλουτάρχου μετὰ μεταφράσεως εἰς τὴν νεοελληνικήν.

Τὸ Δ' περιέχει δείγματα τῆς σήμερον ἐν χρήσει ὑπαρχούσης γλώσσης. (Ἑσπερὶς τοῦ Κυρίου Σουσαμάκη ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου, Σκηναὶ ἐκ τοῦ «Ὀθέλλου» κατὰ μετάφρασιν Δ. Βικέλα, ἐκ τοῦ «Νάθαν» κατὰ μετάφρασιν Ἀλ. Ρ. Ῥαγκαβῆ, ἐκ τοῦ «Ῥαμπαγᾶ» κατὰ μετάφρασιν Ἰω. Καμπούρογλου κ. ἄ.).

Τὸ Ε' καὶ τελευταῖον μέρος περιέχει Λεξιλόγιον τῶν κοινοτέρων λέξεων, κατατεταγμένων εἴτε κατὰ τὴν ἐν τῇ χρήσει σχέσιν αὐτῶν, εἴτε κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν.]

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

12 Μαρτίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 12 Μαρτίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0 »	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 292
26 » » »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 399
4 » » κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 281
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 105 1/
10 » φράγ. . . .	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 199
60 » »	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 409 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,505
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	291 1/4
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	113 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	63 1/2
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	100,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	112 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30,40. — Ἐμπ. 3μην. 30.25.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 119 1/4. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.19.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.85
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.25
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δράγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 87 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (3 Μαρτίου) Ἐμ. 30.15-30.30.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (2 Μαρτίου) 29.80-30.25.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (11 Μαρτίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	47 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	231
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	245
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	105 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 7/8-110 1/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 92 1/2-23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 36/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 17/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Μαρτίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.30
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.30
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 18 Μαρτίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.40
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (11 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.28-25.33.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτζί. Κατὰ τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν τὸ φύλλον ἀπεστάλη εἰς τοὺς κκ. Ἀδελ. Λ, Ἀδ. Κ, Σ. Π, Χ. Μ, Ι. Μ, Δ. Δ, Φ. Π, Μ. Ρ, Γ. Π. καὶ Θ. Γ. Αἱ παραγγελίαι σας διὰ τὴν ἐφημερίδα «Σφαῖραν» καὶ τὸν «Φοῖβον» ἐξετελέσθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν μεγάλως διὰ τὰς εὐγενεῖς ὑμῶν προσπαθείας ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας». — κ. Λ. Β. Bonn, Σύντ. «Κλειοῦς» Τεργέστην. Ἀπεστάλησαν.—κ. Γ. Π. Γεράκι. Ἐλήφθησαν. Οἱ 2 τόμοι τοῦ 1880 ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. — κ. Α** Ἀθήνας. Τοιαύτη παραγνώρισις τῆς ἀξίας συνέβη καὶ εἰς ἐπισημοτάτους ἀκόμη συγγραφεῖς. Ὅτε κατὰ πρῶτον ὁ Βερναρδῖνος Σαινπιέρος ἀνέγνωσε τὸ ἀριστούργημά του, τὰ «Κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν» εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Νέκκερ, εἰς ἣν παρευρίσκοντο οἱ ἐπισημότεροι τῆς Γαλλίας ἄνδρες, οὐ μόνον οὐδενὸς ἠξιώθη ἐπαίνου, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔκπληκτος καὶ τεθλιμμένος περὶ τὰ τέλη παρετήρησεν ὅτι αὐτὸς δι' ἑαυτὸν ἀνεγίνωσκεν. Οἱ πλεῖστοι ἀνεχώρησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπεκοιμήθησαν. Ὁ Βυφφὼν αὐτὸς τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐλησμόνησεν ἑαυτὸν ἀποφανθεὶς κατὰ τοῦ ἔργου. Μετά τινα καιρὸν ὁ ζωγράφος Ὁράτιος Βερνὲ ἐπισκέπτεται τὸν συγγραφέα τοῦ Παύλου καὶ τῆς Βιργινίας, ἀκούει παρ' αὐτοῦ ἀναγινωσκόμενον τὸ ἔργον, καὶ συγκεκινημένος μέχρι δακρύων συγχαίρει τῷ συγγραφεῖ. Ὁ Βερνὲ ἔκρινε καλλίτερον τοῦ Βυφφὼν, τοῦ Θωμᾶ, τῆς κυρίας Νέκκερ· ἀπόδειξις ὅτι τὰ ἔργα τῆς καρδίας δύνανται νὰ ἐκτιμηθῶσι καλλίτερον καὶ ἀσφαλέστερον ὑπὸ τῆς καρδίας ἢ ὑπὸ τοῦ πνεύματος, καὶ ὅτι ὑπάρχουσι λεπτότητες καὶ καλλοναὶ, ἃς παρατρέχει ὁ σοφώτατος καὶ κριτικώτατος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἃς ἀντιλαμβάνεται ἡ ἁπλοϊκὴ ἀλλ' εὐαίσθητος καὶ τρυφερὰ καρδία. — κ. Α. Δ. Ῥοστόβ. Τὸ φύλλον ἐστάλη ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. — κ. Η. Π. Η. Ταγανρόκ. Συμφώνως τῇ πρὸς τὸν κ. Π. Δ. ἐπιστολῇ σας τὸ φύλλον ἐστάλη πρὸς τὸν κ. Α. Δ. εἰς Ῥοστόβ. Τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς ταύτης ὡς καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει σας τῇ εὐγενεῖ ὑμῶν ἐνεργείᾳ ἐγγραφέντων παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐμβάσητε διὰ συναλλαγματικῆς. — κ. Γ. Σ. Μασσαλίαν. Τὰ πρὸς τὸν κ. Ι. Κ. φύλλα, ὧν ἡ ἀποστολὴ καθυστέρησεν ἐκ παραδρομῆς, ἀποστέλλονται τοῦ λοιποῦ τακτικῶς. —κ. Π. Σ. Ζάκυνθον. Ἡ συναλλαγματικὴ ἐλήφθη. Οἱ δύο τόμοι ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. — κ. Ν. Μ. Κ. Ἄνδρον. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας ὑπῆρχον μόνον 10 φράγ. εἰς χαρτόσημον, ἡμεῖς δὲ ἐξεδώσαμεν ἀπόδειξιν διὰ φρ. 12 μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ πληρώσητε καὶ τὸ μικρὸν ὑπόλοιπον, ὅπως συνέβη καὶ μὲ ἄλλους συνδρομητάς.—κ. ΣΤ.. ... Ἀθήνας. Ἐκ τοῦ Πλουτάρχου μανθάνομεν ὅτι ὁ Ἰανὸς, δαίμων τις ἢ βασιλεὺς πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς γενόμενος ἐν τοῖς πάνυ παλαιοῖς, μετέβαλε τὴν δίαιταν ἐκ τοῦ θηριώδους καὶ ἀγρίου. Καὶ διὰ τοῦτο ἔπλαττον αὐτὸν ἀμφιπρόσωπον, ὡς περιποιήσαντα εἰς τὸν βίον αὐτοῦ ἑτέραν ἐξ ἑτέρας μορφὴν καὶ διάθεσιν. Τοῦ Ἰανοῦ ὑπῆρχε ναὸς ἐν Ῥώμῃ δίθυρος, ὃν πολέμου πύλην ἐκάλουν. Ἔθος δ' ἐπεκράτει νὰ εἶνε ἀνοικτὸς μὲν ὁ ναὸς ὅταν ἦτο πόλεμος, νὰ κλείεται δὲ ἅμα γενομένης εἰρήνης.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[12 Μαρτίου (Πέμπτη) 1881]

Τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα ὁ θάνατος τῆς θείας Αὐτοῦ πριγκιπίσσης Καρολίνας τῆς Δανίας. — Τὴν 25 Μαρτίου, λέγει ὁ «Αἰὼν», ἐπέτειον τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας, μετὰ τὴν νενομισμένην δοξολογίαν γενήσεται παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπιθεώρησις τοῦ ἐν Ἀθήναις στρατοῦ, καθ' ἣν διανεμηθήσονται αἱ σημαῖαι εἰς τὰ νέα τάγματα. Μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν σημαιῶν τινὰ μὲν τούτων θέλουσιν ἀναχωρήσει ἀμέσως ἐξ Ἀθηνῶν, διευθυνόμενα εἰς διάφορα σημεῖα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τὰς ἑπομένας δὲ ἡμέρας καὶ τὰ λοιπά. — Ἐν τῇ Βουλῇ ἐψηφίσθη προχθὲς τὸ νομοσχέδιον, δι' οὗ ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ καλέσῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ πάντας τοὺς δι' οἱονδήποτε λόγον ἐξαιρεθέντας, πλὴν τῶν ἕνεκα σωματικῆς ἀνικανότητος. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ κ. Παπαδιαμαντοπούλου μετέβη εἰς τὸ παρὰ τοὺς Ἀσωμάτους στρατόπεδον καὶ παρέμεινεν ἐπὶ μίαν ὥραν, παρατηρῶν τὰ ἐκτελούμενα ὑπὸ τοῦ δ' λόχου τοῦ 20 τάγματος γυμνάσια λόχου.—Μανθάνομεν, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», ὅτι κατὰ τὰς μονήρεις περιδιαβάσεις των αἱ ΑΑ. ΜΜ. συμπαθῶς περιθάλπουσι πολλάκις τοὺς ἐνδεεῖς ἡμῶν συμπολίτας. Κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον αἱ ΑΑ ΜΜ. διερχόμεναι διὰ τῶν ταπεινῶν συνοικιῶν τοῦ Λυκαβηττοῦ παρὰ τὸ ἄλσος τῶν πευκῶν συνήντησαν παίζοντα τὸν μικρὸν καὶ ζωηρὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου, υἱὸν τοῦ Ἰωάννου Βασιλείου ἐφίππου χωροφύλακος, καὶ διηρώτων αὐτόν, διατί τρέχει γυμνόπους. Τὸ μικρὸν ἀπήντησεν, ὅτι «ὁ πατέρας μόλις τὸν ἄρτον κερδίζει καὶ δὲν δύναται νὰ φροντίσῃ διὰ τὰ λοιπά». Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ὁ πατὴρ τοῦ μικροῦ ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς παρακειμένης πηγῆς, φέρων πλήρη ὑδρίαν ἐπ' ὤμων. Ἔστη δ' ἔκπληκτος ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ΑΑ. ΜΜ. πρὸ τοῦ ταπεινοῦ οἰκίσκου του καὶ εὐσεβάστως ἐχαιρέτησε· παρ' αὐτοῦ ἔμαθον ὅτι διατελεῖ εἰς δύσκολον θέσιν ἕνεκεν τῶν ἀναγκῶν τῆς πολυμελοῦς οἰκογενείας του, καὶ ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν οἶκόν του ὑπεθήκευσεν, ἵνα δυνηθῇ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ τῆς οἰκογενείας του ἔξοδα. Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ἐνθαρρύνασαι τὸν πτωχὸν χωροφύλακα ἠσπάσθησαν τὸν μικρὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἀπεχώρησαν. Μετὰ τέσσαρας δὲ ἡμέρας μαθοῦσαι τὰ καθέκαστα ἰδιαιτέρως, τὴν μὲν οἰκίαν τοῦ χωροφύλακος ἠλευθέρωσαν τοῦ χρέους, εἰς δὲ τὸν μικρὸν Ἀλέξανδρον ἔπεμψαν τὴν ἀνάλογον ἐνδυμασίαν καὶ ὑπόδυσιν. — Διὰ βασ. διατάγματος διετάχθη ἡ σύστασις τοῦ 9 εὐζωνικοῦ τάγματος ἐν Κερκύρᾳ· διοικητὴς δ' αὐτοῦ διωρίσθη ὁ ταγματάρχης κ. Χρῆστος Μπότζαρης.—Καταπλέει προσεχῶς εἰς Πειραιᾶ ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον κομίζον δύο πεδινὰς τηλεβολοστοιχίας Ἄρμστρογγ μετὰ τῶν βολῶν καὶ λοιπῶν χρειωδῶν. Τὰ τηλεβόλα ταῦτα διαλυόμενα εἰς τεμάχια εὐκόμιστα ὑπὸ ἡμιόνων, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ εἰς ὀρεινὸν πόλεμον. — Κατὰ τὴν εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν ὑποβληθεῖσαν κατάστασιν τοῦ δημοσίου χρέους, τὰ ὑπὸ τοῦ Κράτους ὀφειλόμενα μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1880 ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς δρ. 317,276,572· διανέμονται δὲ ὡς ἑξῆς:

Α' δάνεια	ἐξωτερικὰ	δρ.	97,209,250
Β' »	ἐσωτερικὰ	»	154,836,202
Γ' »	προσωρινὰ	»	65,231,118
	Ἐν ὅλῳ	δρ.	317,276,572

Προστιθεμένου δὲ εἰς τὸ ποσὸν τῶν δρ. 317,276,572 καὶ τοῦ ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθέντος δανείου τῶν φρ. 120,000,000, τὸ ὅλον δημόσιον χρέος ἀνέρχεται εἰς δραχ. 451,676,572. — Δι' αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου ἐκομίσθησαν πάλιν 340 ἵπποι τοῦ ἱππικοῦ καὶ πυροβολικοῦ. — Κατέπλευσεν ἐξ Ἀγγλίας εἰς Πειραιᾶ φορτηγὸν ἀτμόπλοιον, κομίζον πολεμεφόδια καὶ φορητὰ νοσοκομεῖα. — Τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας κ. Κόρβετ μετατεθέντος εἰς Βρασιλίαν, διωρίσθη εἰς τὴν θέσιν του ὁ μέχρι τοῦδε αὐτόθι πρεσβευτὴς κ. F. Clare Fordi. — Ἀπῆλθον εἰς Γαλλίαν 7 ὑπομηχανικοὶ καὶ βοηθοὶ μηχανικοὶ πρὸς παραλαβὴν τῶν τορπιλλοφόρων ἀτμακάτων. —Τὸ ἐν Λαμίᾳ μηχανικὸν σῶμα προητοίμασε τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ὀχύρωσιν τῆς πόλεως ταύτης μέτρα, αἱ δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργασίαι ἄρχονται λίαν προσεχῶς.—Ἐν Πάτραις ἐγένετο πανηγυρικῶς ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν πρὸς κατασκευὴν τοῦ λιμένος τῆς πόλεως ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἑταιρίας Μανιάκ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1380.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν βιβλίον].

Τχ αχτχκχιχεχοχ μχαχ εχιχοχ εχνχ πχλχαχιχ εχαχρχτχρχν χοχ πχεχοχ μχιχς.

[Διὰ ν' ἀναγνωσθῇ ἡ ἀνωτέρω φράσις εἶνε ἀνάγκη ν' ἀντικατασταθῶσιν ἅπαντα τὰ ψηφία χ διὰ τῶν ἀναγκαίων γραμμάτων πρὸς συμπλήρωσιν τῆς φράσεως].

25 Φεβρουαρίου 1881. Εἷς ἀσθενής.

1381.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν βιβλίον].

Ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος εὑρὲ συνήθη τινὰ παροιμίαν.

1.4. 5.6.	3.		7.
2.3.			
2.3.3. 5.	5.	4.4.	
1.3.		1.4.7. 8.9.9.	9.9.
2.9.	9.	1.4. 6.8.	7.
	2.		9.

Σημείωσις. — Τὰ μὲν 24 τετραγωνίδια ὁριζοντείως λαμβανόμενα παριστάνουσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, οἱ δὲ ἐν αὐτοῖς ἀριθμοὶ τὴν τάξιν, ἣν κατέχει ἡ λέξις ἐν τῇ ζητουμένῃ παροιμίᾳ.

ΛΥΣΕΙΣ

1376.

Ἐκ τῶν δέκα πραγμάτων τὸ ὀλιγώτερον ἰσχυρὸν λογίζονται τὰ νέφη· εἰς ταῦτα ἕπονται ἀλλεπάλληλα ὁ ἄνεμος, τὰ ὄρη, ὁ σίδηρος, τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἄνθρωπος, ἡ μέθη, ὁ ὕπνος, ἡ λύπη, ἥτις λογίζεται τὸ ἰσχυρότατον πάντων.

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ δικαιολογία τῆς κατατάξεως αὐτῶν.

1. Τῶν νεφῶν ἰσχυρότερος εἶνε ὁ ἄνεμος, ὅστις τὰ διώκει καθ' ἣν διεύθυνσιν πνέει.
2. Τοῦ ἀνέμου ἰσχυρότερα τὰ ὄρη, ἅτινα κόπτουσι τὴν ὁρμήν του.
3. Τῶν ὀρέων ἰσχυρότερος ὁ σίδηρος, ὅστις μετασχηματιζόμενος εἰς ἐργαλεῖα εἰσδύει εἰς τὰ σπλάγχνα των καὶ ἀνοίγει τὰ πλευρά των.
4. Τοῦ σιδήρου ἰσχυρότερον τὸ πῦρ, ὅπερ τὸν ἀναλύει.
5. Τοῦ πυρὸς ἰσχυρότερον τὸ ὕδωρ, ὅπερ τὸ σβύνει.
6. Τοῦ ὕδατος ἰσχυρότερος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις δύναται νὰ τὸ σταματᾷ καὶ τοῦ δίδει οἵαν θέλει διεύθυνσιν.
7. Τοῦ ἀνθρώπου ἰσχυροτέρα ἡ μέθη, ἡ καθιστῶσα αὐτὸν ἀνίκανον πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν.
8. Τῆς μέθης ἰσχυρότερος ὁ ὕπνος ὁ διαλύων αὐτήν.
9. Τοῦ ὕπνου ἰσχυροτέρα ἡ λύπη, ἡ ἀποδιώκουσα αὐτόν.
10. Πάντων ἰσχυρότατον ἡ λύπη.

1377.

Σύνταγμα-τάγμα.

1378.

Θ	Υ	Ρ	Α
Υ	Μ	Η	Ν
Ρ	Η	Μ	Α
Α	Ν	Α	Ξ

1379.

Monde-Démon.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 221. — 23 ΜΑΡΤΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Οἱ ἐν Βουρλατίῳ τῆς Ρουμουνίας Ἕλληνες ἀπέστειλαν εἰς τὸν «Ἐρυθρὸν Σταυρὸν» φρ. 6,102, εἰσπραχθέντα ἐκ διαφόρων ἐράνων.

Τὰ δημοτικὰ Συμβούλια Ἐλευθερίων καὶ Κέας ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς «Ἑταιρίας τῶν Φυλακῶν», τὸ μὲν δραχ. 50, τὸ δὲ δραχ. 25 διὰ συνδρομὰς παρελθόντος ἔτους.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐξεδόθη ἄρτι ἐν Λονδίνῳ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Γενναδίου γενομένη ἀγγλικὴ μετάφρασις τοῦ «Λουκῆ Λάρα» τοῦ κ. Δ. Βικέλα. Φέρει δὲ τίτλον: **Loukis Laras,** Reminiscences of a Chiote merchant during the war of Independence by D. Bikelas, translated from the Greek by J. Gennadius.

— Κατά τινα γερμανικὴν ἐφημ. ἡ βιβλ. τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ἀϊδελβέργης ἀνεκτήσατο ἐσχάτως τρία πολύτιμα ἑλλην. χειρόγραφα, ἅτινα εἶχεν ἀπολέσει πρὸ 260 ἐτῶν, καὶ περὶ ὧν οὐδεμία ἔκτοτε ὑπῆρχεν εἴδησις. Τὰ χειρόγραφα ταῦτα περιέχουσι τὴν «Ἀλεξάνδραν» τοῦ Λυκόφρονος, ποιητοῦ τοῦ Β' πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, ζήσαντος ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῇ αὐλῇ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ἔνθα ἔγραψε πολλὰς τραγῳδίας καὶ σατυρικὰ ποιήματα. Ἡ «Ἀλεξάνδρα», ἢ κατ' ἄλλους «Κασσάνδρα», εἶνε τραγικὸν δρᾶμα, ἐν ᾧ ἐξιστοροῦνται διὰ μακρῶν αἱ συμφοραὶ τῆς Τροίας. Πλὴν ταύτης τὰ χειρόγραφα περιέχουσι καὶ τεμάχια ἀνέκδοτα τοῦ Αἰσχύλου, Ἡσιόδου καὶ Εὐριπίδου, καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ ἀντιγραφέως Μιχαὴλ Ἀποστολίου, τοῦ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μεταναστεύσαντος εἰς Ἰταλίαν.

Τῶν χειρογράφων τούτων ἡ ἀπώλεια ἐθεωρεῖτο ἔκτοτε ὡς βεβαία, ὅτε ἀνελπίστως ἀνεκάλυψεν αὐτὰ ὁ ἐν Ἅλλῃ βιβλιοθηκάριος διδάκτωρ Gebhardt, ὅστις καὶ διηγεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς ἐξαφανίσεώς των ὡς ἕπεται· Τῷ 1620 ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἀϊδελβέργης ἐδάνεισε τὰ χειρόγραφα εἰς τὸν καθηγητὴν Ἔρασμον Σμὶθ ἐκ Βιττεμβέργης, ὅστις ἠσχολεῖτο εἰς μελέτην τοῦ Λυκόφρονος καὶ ἄλλων Ἑλλήνων ποιητῶν. Τῷ 1623, ἁλούσης τῆς Ἀϊδελβέργης, ἡ βιβλιοθήκη αὐτῆς μετεκομίσθη εἰς Ῥώμην μεθ' ὅλων τῶν χειρογράφων της, πλὴν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα εἶχον δοθῆ εἰς τὸν καθηγητὴν Σμίθ. Οὗτος ἀποθνήσκων ἐκληροδότησεν αὐτὰ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βιττεμβέργης, ἐξ ἧς κατόπιν μετέβησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Σεμιναρίου τῆς αὐτῆς πόλεως, καὶ ἐκ ταύτης κατὰ τὸ 1862 εἰς τὴν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ἅλλης δι' ἀγορᾶς· ἐνταῦθα δὲ ὁ διδάκτωρ Gebhardt, ἐξετάζων ἡμέραν τινὰ συλλογὴν ἑλληνικῶν χειρογράφων, ἠδυνήθη νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ταυτότητός των, οὕτω δὲ πρό τινων ἡμερῶν ἀπεδόθησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην, εἰς ἣν ἀνῆκον.

— Κατὰ τὴν λογοδοσίαν τοῦ καθηγητοῦ Saint-Martins τὸ ἐν Πετρουπόλει πανεπιστήμιον περιλαμβάνει κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1,825 φοιτητὰς καὶ 148 ἀκροατάς, διανεμημένους εἰς τὰς διαφόρους σχολάς. Ἐξ ὅλων τῶν σχολῶν ἡ τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν ἀριθμεῖ τοὺς πλειοτέρους φοιτητάς, ἀνερχομένους εἰς 879· ἡ νομικὴ ἔχει 675, ἡ τῆς ἱστορίας καὶ φιλολογίας 223, ἡ δὲ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν 67.

Ἐκ τῶν 350,000 ῥουβλίων, ἅτινα ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸ 1880, τὸ Πανεπιστήμιον ἐχορήγησε 75,000 εἰς ὑποτροφίας καὶ βοηθήματα εἰς ἀπόρους φοιτητάς. Πλὴν τούτων 221 φοιτηταὶ συνετηροῦντο δι' ὑποτροφιῶν ὑπὸ ἰδιωτῶν παρεχομένων, καὶ 601 ἐφοίτησαν ἄνευ πληρωμῆς τῶν τεταγμένων διδάκτρων. Ἡ ἐκ τῶν ἐγγραφῶν τῶν πληρονόντων φοιτητῶν εἴσπραξις συνεποσώθη εἰς 55,000 ῥουβλίων.

Τὰ πανεπιστήμια τῆς Ῥωσσίας φοιτῶνται ἰδίως ὑπὸ φοιτητῶν, ἀνηκόντων εἰς τὰς πτωχὰς τάξεις τοῦ λαοῦ. Ἐν Ῥωσσίᾳ, ἀντιθέτως πρὸς ἄλλα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ἔνθα οἱ εἰς τὰ πανεπιστήμια φοιτῶντες ἀνήκουσι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς εὐπορωτέρας καὶ σημαντικωτέρας οἰκογενείας, αἱ ἀνώτεραι κοινωνικαὶ τάξεις ἐκπαιδεύουσι τὰ τέκνα των εἰς εἰδικὰς σχολάς, ὁποῖαι εἶνε αἱ στρατιωτικαί, ἡ Σχολὴ τοῦ Δικαίου, τὸ Λύκειον κ. ἄ. Εἰς αὐτὰς ἵνα γείνῃ τις δεκτὸς πρέπει νὰ ἔχῃ πατέρα ἀνήκοντα εἰς τὴν τετάρτην τοὐλάχιστον τάξιν τῶν εὐγενῶν. Τὰ δὲ πανεπιστήμια εἶνε τρόπον τινὰ ἐγκαταλελειμμένα εἰς τὰ τέκνα τῶν ἀπόρων τάξεων. Πολλοὶ τῶν εἰς αὐτὰ φοιτώντων, πράττουσι τοῦτο ὅπως ἔχωσι τὰ μέσα τοῦ ζῆν· τούτου δ' ἕνεκα αἱ ὑποτροφίαι, καίτοι ἄφθονοι οὖσαι, μόλις ἐπαρκοῦσιν εἰς τοὺς αἰτοῦντας. Μόλις τὸ δέκατον τῶν φοιτητῶν κέκτηται τὰ μέσα ὑπάρξεως ἀνεξαρτήτου, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι ζῶσι δι' ὑποτροφιῶν, βοηθημάτων καὶ παραδόσεων.

— Ἐσχάτως, γράφει ὁ «Αἰών», ἐγένετο ἐν τῷ γραφείῳ τῆς γαλλικῆς Βουλῆς ἡ δοκιμὴ μηχανῆς φωνοστενογραφικῆς, δι' ἧς στενογραφεῖται ἡ ὁμιλία ἀκριβῶς καὶ τελειότερον ἢ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης χειρός. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἔχει σῶμα κλειδοκυμβάλου μετὰ λευκῶν καὶ μελανῶν πλήκτρων, ὧν ἕκαστον ἀνταποκρίνεται καὶ εἰς ἰδιαιτέραν φωνήν· τὰ πλῆκτρα ταῦτα ὁ πρὸ αὐτῆς καθήμενος πλήττει, ὡς ὁ παίζων κλειδοκύμβαλον, ἐκτυποῦται δ' ἐπὶ ταινίας χάρτου, αὐτομάτως ἐκτυλισσομένης, ἡ ὁμιλία πλήρης καὶ τελεία, διὰ σημείων ἰδίων, ὧν ἡ μετάφρασις εἶνε ἐπίσης εὔκολος, ὡς καὶ ἡ τῶν τηλεγραφικῶν σημείων. Τὸ ἐφεύρημα δὲν εἶνε νέον, διότι καὶ πρότερον ἐγένοντο τοιαῦται ἀπόπειραι, ἀλλ' εἶνε μᾶλλον τῶν προηγηθέντων πλῆρες, αἱ δὲ γενόμεναι δοκιμασίαι παρήγαγον ἄριστα ἀποτελέσματα· πρόκειται ἤδη νὰ ὑποστῇ βελτιώσεις, αἵτινες νὰ καταστήσωσιν αὐτὸ εὔχρηστον ἀμέσως ἐν ταῖς πολυπροσώποις συνελεύσεσιν.

Εἰς τὰς γενομένας δοκιμασίας παρέστη ὁ Γαμβέττας αὐτός, ὅστις ὑπηγόρευσε κείμενον ταχέως ἀναγινώσκων, καὶ ὡμίλησεν ἐπίσης ταχέως, καὶ τὸ ἔντυπον δὲ καὶ ἡ ὁμιλία του ἐπιτυχῶς ἐστενογραφήθησαν· ἀλλ' ἠθέλησε συνάμα νὰ δοκιμάσῃ, ἐὰν καὶ αἱ διακοπαὶ ἐπίσης δύνανται νὰ σημειῶνται ἀκριβῶς, ἐπὶ τούτῳ δὲ παρεκάλεσε τοὺς παρισταμένους ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων, τῶν γραμματέων καὶ ἄλλους βουλευτὰς νὰ τὸν διακόπτωσιν ὁμιλοῦντα· ἀλλ' ὡς συμβαίνει, ὅταν τις ἐκ προθέσεως θέλῃ νὰ πράξῃ τι ἄτοπον ἢ ἔκρυθμον, δυσκόλως οἱ παριστάμενοι ἐθορύβουν καὶ διέκοπτον. «Φαίνεται καλῶς», ἀνεφώνησε τότε ὁ Γαμβέττας, «ὅτι δὲν εἴμεθα ἐν συνεδριάσει. Αἰσθάνομαι τόσην δυσκολίαν νὰ προκαλῶ τὰς διακοπάς, ὅσην δυσκολίαν καὶ νὰ ἐμποδίζω ταύτας».

— Ἀξία ἀναγνώσεως εἶνε ἡ κάτωθι στατιστικὴ τῶν ἐν Γερμανίᾳ δημοσιευθέντων βιβλίων ἀπὸ τοῦ 1877 ἕως τοῦ 1880. Ἐν ἔτει 1880 ἐδημοσιεύθησαν ἐν ὅλῳ 14,941 βιβλία (νέα καὶ νέαι ἐκδόσεις), ἐν οἷς 300 χάρται. Τὸ 1880 ὑπερβαίνει τὸ 1879 κατὰ 762 νέα βιβλία. Τὸ 1879 ὑπερεῖχε τὸ 1878 κατὰ 267 βιβλία· τὸ 1878 ἐδημοσιεύθησαν 13 βιβλία ὀλιγώτερα τῶν τοῦ ἔτους 1877· ὥστε ἐν τοῖς ἔτεσι 1878—1880 ἐδημοσιεύθησαν 1016 ἔργα πλείονα τῶν τοῦ 1877, δηλ. 7 τοῖς % ηὔξησαν. Ἐκ τῶν δημοσιευθέντων συγγραμμάτων 1557 εἶνε νομοπολιτικά, 1390 θεολογικά, 1950 παιδαγωγικὰ (τὰ πλειότερα πάντων). Τετάρτην θέσιν κατ' ἀριθμὸν κατέχουσι τὰ τῶν καλῶν τεχνῶν, 1209. Βιβλία τοῦ λαοῦ ἔχομεν 657· τὰ φιλοσοφικὰ ἠλαττώθησαν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἀπὸ 163 εἰς 125, τὰ ποικίλα ἐπίσης ἀπὸ 507 εἰς 423, καὶ οἱ πίνακες ἀπὸ 336 εἰς 301. Ἰατρικὰ ἔργα τῷ 1880 ἐδημοσιεύθησαν 790· φυσικὰ 787· φιλολογίας ἐλαφρᾶς 496· ἀρχαιολογικὰ (κλασικὰ καὶ σημιτικὰ) 533· νέων γλωσσῶν καὶ γερμανικῆς φιλολογίας 506· ἱστορικὰ 752· γεωγραφικὰ 356· μαθηματικοαστρονομικὰ 201· στρατιωτικὰ 353· ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας 585· ναυτικῆς, οἰκοδομικῆς, μηχανικῆς καὶ δασονομίας 433· καλλιτεχνικὰ καὶ στενογραφικὰ 627· τέλος μασσωνικὰ 20.

— Τὸ χλωροφόρμιον, τὸ ὁποῖον σὺν ταῖς ὠφελείαις, ἃς τῇ ἐπιστήμῃ προσήνεγκεν, ἐπέφερε καὶ πολλὰς βλάβας, εὗρε τελευταῖον ἀνταγωνιστὰς δύο ἄλλα φάρμακα, τὰ ὁποῖα ἴσως παραγκωνίσωσιν αὐτό. Τὰ ἀναισθητικὰ ταῦτα τελευταίως ἐφευρεθέντα οὐδένα ἐνέχουσι κατὰ τὴν χρῆσιν κίνδυνον. Ὁ ὑφηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἰένης Δρ. Tauber μετεχειρίσθη ἐπὶ ζώων, ὁρμηθεὶς ἐκ θεωρητικῶν λόγων, καὶ ἀπέδειξεν ἐκ πειραμάτων τὴν ναρκωτικὴν ἐνέργειαν τῶν νέων τούτων οὐσιῶν, αἵτινες ὀνομάζονται μεθυχλωροφόρμιον καὶ μονοχλώριον ἢ χλωρίδιον τῆς μεθυλίνης. Ὁ σφυγμὸς καὶ ἡ ἀναπνοὴ παρὰ τοῖς ναρκωθεῖσι ζώοις ἐδείκνυον μικρὰν

Digitized by Google

τινα μόνον ἀλλοίωσιν. Βραδύτερον ὁ κ. Tauber ἐνάρκωσεν ἑαυτὸν διὰ μεθυχλωροφορμίου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ καθηγητοῦ Langenbeck καὶ ἄλλων ἰατρῶν. Τὰ ἀποτελέσματα διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ νέου ἀναισθητικοῦ ἦσαν ἐξαίσια. Τὸ στάδιον τοῦ ἐρεθισμοῦ, τὸν ὁποῖον παράγει πρὸ τῆς ἀναισθησίας τὸ χλωροφόρμιον, ἔλειψεν, ἡ ἀναπνοὴ ἦτο ἤρεμος, ὁ σφυγμὸς διετηρήθη κατὰ φύσιν, ἡ δὲ ἀναισθησία ἐγένετο τελεία. Ταύτης παρελθούσης ἐπανῆλθεν ὁ ναρκωθεὶς εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ κατάστασιν. Οὐδεμία δὲ παρετηρήθη διατάραξις περί τινα λειτουργίαν τοῦ σώματος τοῦ ἐγκεφάλου κ.τ.λ. Ὥστε τὰ νέα ταῦτα φάρμακα φαίνονται κεκλημένα νὰ προκαλέσωσι τὴν γενικὴν προσοχὴν τῶν χειρουργῶν καὶ φυσιολόγων.

— Νέα ὑπόγειος σήραγξ πρόκειται νὰ ὀρυχθῇ ὑπὸ τὸν Τάμεσιν. Τὸ μέγα τοῦτο ἔργον προώρισται νὰ συνδέσῃ τὸ Greenwich μετὰ τοῦ Mibral, διευκολύνον τὴν συγκοινωνίαν, ἥτις καθίστατο λίαν δύσκολος ἐν καιρῷ τῶν πυκνῶν ὁμιχλῶν, ὅτε τὰ ἀτμόπλοια τοῦ ποταμοῦ διέκοπτον τὴν ὑπηρεσίαν των. Τὸ μῆκος τῆς σήραγγος ἔσται 530 μέτρων.

— Τὴν 9 προσεχοῦς Ἰουνίου ἡ Ἀγγλία θὰ ἑορτάσῃ τὴν ἑκατονταετηρίδα τοῦ Γεωργίου Στέφενσων, τοῦ διασήμου ἐφευρετοῦ τῶν ἀτμαμαξῶν. Τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀτμάμαξαν ὁ Στέφενσων κατεσκεύασε τῷ 1814, ἀλλὰ δοκιμασθεῖσα ἀπεδείχθη ἀτελής· τοιαῦται δὲ ἦσαν καὶ αἱ κατόπιν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεῖσαι μηχαναὶ μέχρι τοῦ 1827, ὅτε κατεσκεύασεν ἀτμάμαξαν, δι' ἧς κατωρθοῦτο νὰ παράγεται ταχέως καὶ μὲ ὀλίγην δαπάνην ὁ ἀτμός· ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤρχισεν ἡ ἐποχὴ τῶν σιδηροδρόμων.

— Διεθνὲς Συνέδριον στρατιωτικῶν ἰατρῶν καὶ χειρούργων γενήσεται τὸν προσεχῆ Αὔγουστον ἐν Λονδίνῳ, ἀπὸ τῆς 2 μέχρι τῆς 9 τοῦ μηνὸς τούτου. Τοῦ συνεδρίου πρόεδρος ἔσται ὁ διάσημος στρατιωτικὸς χειροῦργος στρατηγὸς Longmore, ὑποβληθήσονται δὲ εἰς αὐτὸ σπουδαιότατα ζητήματα πρὸς συζήτησιν, καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ καλλιτέρου συστήματος ἀντισηπτικῆς ἐπιδέσεως τῶν τραυμάτων, περὶ τῶν ἐπενεκτέων βελτιώσεων εἰς τὰ φορητὰ νοσοκομεῖα καὶ εἰς τὸν τρόπον μεταφορᾶς τῶν τραυματιῶν, περὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ τῶν πρὸς καταπολέμησιν αὐτοῦ μέσων, καὶ τῶν τοιούτων.

— Παρὰ τὴν Βαγδάτην ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἀρχαιολόγου Hormuzd Bassam ἀρχαία Βαβυλωνικὴ πόλις. Ἡ πόλις αὕτη κεῖται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ διώρυγι Νάχρ-Μάλκε. Κατὰ τὸ «Ἀθήναιον» ὁ κ. Ρασὰμ συνέλεξεν ἤδη πολυαρίθμους ἐπιγραφὰς ἱερογλυφικάς.

— Ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἰαπωνίας συνέστη ἑταιρία ἰαπωνικὴ σκοποῦσα τὴν διάδοσιν τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ἡ ἑταιρία αὕτη ὀνομάζεται «Ἑταιρία τῆς γαλλικῆς γλώσσης,» ἀριθμεῖ δὲ 80 μέλη Ἰάπωνας καὶ Γάλλους.

— Καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, γράφει ἡ «Ἐφημερίς», ἤρξατο ἐνδιαφερόμενος ὁ λόγιος κόσμος περὶ τῆς νεαρᾶς ἡμῶν φιλολογίας. Ἐν ἀξιολόγῳ αὐτοῦ συγγραφῇ περὶ Ἀνακρέοντος, δημοσιευθείσῃ τῷ 1879, ὁ Don Antonio Rubiò y Lluch, νῦν καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Βαρκελῶνι, ἀφ' οὗ διὰ πολλῆς πρωτοτυπίας καὶ πολυμαθείας διεξέρχεται τὰ κατὰ τὸν Τήϊον ὑμνῳδὸν, τὸν βίον αὐτοῦ, τὰ ἔργα καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ποιήσεως, πραγματεύεται τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν μεσαιωνικὴν καὶ νεωτέραν φιλολογίαν. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ μέρει τοῦ βιβλίου ποιεῖται λόγον μετὰ στοργῆς περὶ τῆς νεωτέρας τῶν Ἑλλήνων γλώσσης καὶ ἰδίᾳ πραγματεύεται τὴν ἐπὶ τὸν Χριστόπουλον ἐπίδρασιν τῆς ἀνακρεοντείου ποιήσεως καὶ παραθέτει μίαν τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ, τὴν ἀρχομένην διὰ τῶν στίχων:

Μιὰν ὁ Ἔρωτας μικρὴν
σαϊτίτζαν του πικρὴν,

ἣν καὶ μεταφράζει εἰς τὸ ἱσπανικόν. Ὡς βάσιν δὲ τῶν γνώσεων αὐτοῦ περὶ Χριστοπούλου φαίνεται λαβὼν ὁ Ἱσπανὸς λόγιος τὴν παρὰ Ραγκαβῆ γαλλιστὶ συνταχθεῖσαν νεοελληνικὴν γραμματολογίαν.

— Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς κατὰ τὸ 1880 διαχειρίσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα τὰ μὲν ἔσοδα τοῦ καταστήματος ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 109,353.39 (τακτικὰ δρ. 75,347.14, ἐκ κληροδοτημάτων καὶ συνδρομῶν δρ. 22,839.25, καὶ ἐξ ὑποτροφιῶν δρ. 11,167) τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχ. 78,250.59. Ἡ χρηματικὴ περιουσία τοῦ Ὀρφανοτροφείου συνεποσοῦτο τῇ 31 Δεκεμβρίου 1880 εἰς δραχ. 659,352.48, ἡ δὲ κτηματικὴ ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ κεντρικοῦ καταστήματος, ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πτέρυγος αὐτοῦ, ἐκ δύο οἰκοπέδων πήχεων 13,298, ἐξ ἑνὸς περιβολίου ἐν Πατησίοις καὶ ἐκ δύο δραμίων ὕδατος.

Ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ διαιτῶνται νῦν 180 παῖδες, ἐξ ὧν 42 ὑπότροφοι ἐπὶ μηνιαίοις διδάκτροις δραχ. 30 καὶ δραχ. 100 ἐφ' ἅπαξ.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀπεφοίτησαν 22 παῖδες, ἐξ ὧν 7 ὑπότροφοι, οἵτινες ἐξηκολούθησαν εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα. Ἐκ τῶν λοιπῶν, 10 μὲν κατετάχθησαν ὑπὸ διαφόρους τεχνίτας ἐν τῇ ἀγορᾷ, 5 δὲ μετ' ἄλλων 4 ἀποφοιτησάντων τὸ προπαρελθὸν ἔτος κατετάχθησαν ἐθελονταὶ εἰς τὸν στρατὸν, ἄλλοι μὲν ὡς στρατιῶται, ἄλλοι δὲ ὡς μουσικοί.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου (1856) ἐξεπαιδεύθησαν μέχρι τοῦδε 464 παῖδες, ἐξ ὧν 132 ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, 106 ἐκ τῆς Πελοποννήσου, 17 ἐκ τῆς Εὐβοίας, 23 ἐκ τῶν Κυκλάδων, 10 ἐξ Ἑπτανήσου, 90 ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, 59 ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἑλληνικῶν νήσων, 10 ἐκ τῆς Αἰγύπτου, 7 ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, 4 ἐκ τῆς Βουλγαρίας, 2 ἐκ τῆς Συρίας, 2 ἐκ Μασσαλίας, 1 ἐκ Λίβερπουλ καὶ 1 ἐκ Δακίας. Ἐκ τῶν ἀριθμῶν δὲ τούτων συνάγεται, ὅτι τὸ φιλάνθρωπικὸν τοῦτο κατάστημα φροντίζει οὐ μόνον περὶ τῶν ὀρφανῶν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς δούλης ὁρμωμένων.

— Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καινουρίου τῆς Κρήτης, παρὰ τὸ χωρίον Μιαμοῦ, γεωργοὶ σκάπτοντες ἀνεῦρον ἄγαλμα ἐκ μαρμάρου καλῆς τέχνης, μεγάλου μεγέθους, φέρον πολύπτυχον χλαμύδα, οὗτινος ὅμως ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ, ἡ μία χεὶρ καὶ ὁ εἷς πούς. Εἰκάζεται δὲ ὅτι ὁ χῶρος, ἐν ᾧ ἀνευρέθη τὸ ἄγαλμα, ἀνήκει εἰς ἀρχαῖόν τινα ναόν.

— Ὁ κ. Ἀντ. Μηλιαράκης ἐδωρήσατο διὰ τοῦ πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην τὸ χειρόγραφον τῆς ἐποποιΐας τοῦ Βασιλείου Διγενοῦς Ἀκρίτα, ἣν τελευταῖον ἐξέδωκε δαπάναις τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

— Ἐξεδόθη παρὰ τοῦ Ἐπιτελείου ἡμῶν βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁδοιπορικὰ Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας» μετὰ χάρτου ἐκτενοῦς. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιγράφονται λεπτομερέστατα ἅπασαι αἱ θέσεις, τὰ χωρία, φρούρια κτλ. τῶν ἐπιδίκων ἐπαρχιῶν.

ΒΙΒΛΙΑ

2331. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 22 Μαρτίου 1881. Ἀριθ. 273 (221). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος (Μυθιστορία I. Ρουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). — Οἱ φαρμακοποιοὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα. — Ὁ πρῶτός μου ἔρως ὑπὸ Δ. Γρ. Κ. — Ἡ ἡμισέληνος. — Ἡ ἐφημερὶς «Φιγαρώ». — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2332. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις ὑπὸ Κ. Ν. Παπαμιχαλοπούλου, διδάκτορος τὰ νομικά. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ». 1881. 8ον, σελ. ιε' καὶ 120. Τιμᾶται δραχ. νέων 2.

2333. Ἐκθέσεις τῆς Διευθύνσεως τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν γενικὴν τῶν μετόχων αὐτῆς συνέλευσιν, καὶ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἔτους 1880. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Φιλοκαλίας, 33, ὁδὸς Σοφοκλέους. 1881. 4ον, σελ. 12.

2334. Ἐξήγησις φυτολογικῶν πινάκων, ἐκδοθέντων πρὸς εὐμέθοδον διδασκαλίαν τῆς ὀργανογραφίας τῶν φυτῶν ὑπὸ V. A. Poulsen. Ἐκ τοῦ δανικοῦ, ὑπὸ Θ. Δὲ Χελδράϊχ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Πέρρη. 1881. 8ον, σελ. 12.

Τὸ προκείμενον φυλλάδιον ἐξεδόθη ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐπεξήγησιν τῶν μεγάλων βοτανικῶν πινάκων τοῦ V. A. Poulsen, ὧν χρῆσις γίνεται κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς βοτανικῆς ἐν τοῖς σχολείοις τῆς κ. Λασκαρίδου, τοῦ Ἀρσακείου καὶ τοῦ προτύπου σχολείου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου.

2335. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius. Traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome deuxième. Paris. Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule N° 10.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

19 Μαρτίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 19 Μαρτίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. ἀποσβ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	29.40	224.—	280	δρ. 280
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 290 1/2
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 398
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 105 1/2
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 198
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 409 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ[ωθ]έν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,505
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	288 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	115 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	62 1/2
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	112 3/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30,30. — Ἐμπ. 3μην. 30.10.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 119. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 118 3/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.90
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.35
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν ὄφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 86 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (16 Μαρτίου) 29.85.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (18 Μαρτίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	51 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	237
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	107
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110-110 1/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 97 1/2-23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 16/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (24 Μαρτίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.20
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.15
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.27
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 24 Μαρτίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.35
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.20
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.30
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3 0/0. Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

—

κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τῇ 18 σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Δ. Σ. Ρ. Τεργέστην. Ἡ συνδρομὴ ὑμῶν διὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐπληρώθη ἡμῖν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Τὸ ζητούμενον φύλλον θ' ἀποσταλῇ ὑμῖν τὸ προσεχὲς Σάββατον. — κ. Η. Δ. Μεσολόγγιον. Ὁ κ. Π. Δ. παρέδωκεν ἡμῖν τὰ 12 φράγκα. — κ. **Ν. Ἀθήνας. Διότι ἡ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἑστίας» ἐκδηλωθεῖσα πρὸς αὐτὴν ἀγάπη τοῦ κοινοῦ ἐνισχύει τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς εἰς τὸ ἔργον της. — κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐγράψαμεν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ζητουμένου περιοδικοῦ, ἵνα σᾶς πέμψῃ κατ' εὐθεῖαν τὸ φύλλον, καὶ ὅσα ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ὡς καὶ τὴν δωρεάν, διότι ἡμεῖς εἴχαμεν διαθέσει ὅλα τὰ ἰδικά μας. Μᾶς ὀφείλετε δ' ἔτι διὰ διαφορὰν τῆς τιμῆς τοῦ φράγκου καὶ ταχυδρομικὰ δραχ. 3, τὰς ὁποίας παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς ἐμβάσητε. — Φιλίστορι. Ἀθήνας. Τὸ πανεπιστήμιον ἱδρύθη ἐν Ἀθήναις διὰ Β. διατάγματος τῇ 21 Δεκεμβρίου 1836, ἀρχὴ δὲ τῶν παραδόσεων ἐν αὐτῷ ἐγένετο τῇ 3 Μαΐου 1837. «Κατὰ τὴν α' καὶ β' τῶν μαθημάτων περίοδον, λέγει ὁ Φίλιππος Ἰωάννου, ἀνεπλήρωσαν τὴν ὀλιγότητα τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ἀπολυθέντων καὶ εἰς τὸ πανεπιστήμιον προσελθόντων μαθητῶν πολλοὶ τῶν ὑπουργηματικῶν καὶ ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Κυβερνήσεως ἐργαζομένων, φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ πόθου πληρεστέρας μαθήσεως. Τὸ μικτὸν ἐκεῖνο ἐκ νεανίσκων καὶ ἀνδρῶν ἀκροατήριον, ὅπερ συνέρρεεν ἰδίως εἰς τὰς παραδόσεις τῶν γενικῶν μαθημάτων, ἀνεκάλει μετὰ γλυκυθυμίας εἰς τὴν μνήμην τοῦ παρατηρητοῦ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους τῆς Ἑλλάδος χρόνους, ὅτε τὴν εἰς τὰς φιλοσοφικὰς ἀκροάσεις φοίτησιν δὲν ὥριζεν ἡ ἡλικία, ἀλλ' ὁ πόθος τῆς γνώσεως».

— κ. Π. Σ. Κεφαλληνίαν. 10 τόμοι δεμένοι πρὸς φρ. 8 = φρ. 80, ἅτινα δύνασθε ν' ἀποστείλητε δι' ἐπιταγῆς τῆς αὐτόθι ἰονικῆς τραπέζης. — Μιᾷ κυρίᾳ. A coté du bonneur. (1880, Calmann Lévy, Paris). — κ. Δ. Κ. Β. Ἑρμούπολιν. Τὸ φύλλον ἀπεστάλη ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸν κ. Θ. Π. συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιστολῇ. Διὰ τὸ πλεονάζον 1 φράγ. ἀπεστάλησαν δημοσιεύματά τινα τῆς «Ἑστίας». — Ἀριθ. 385. Σμύρνην. Τὸν πρωτεύοντα τῶν βασιλικῶν ἵππων τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων δὲν ἵππευον, ἀλλ' ἔτρεφον καὶ ἐτήρουν πρὸς ἐπίδειξιν μόνον· τὸν ἐκάλουν δὲ Π ρ ο μ ο σ έ λ λ α. Οἱ Τοῦρκοι τὸν τοιοῦτον ἵππον ἐκάλουν ταβλάμπασην, ἐξ οὗ καὶ ἡ συνήθης παρ' ἡμῖν λέξις Τ α β λ α μ π ᾶ ς, λεγομένη κατὰ τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου, ὡς σιτευομένων καὶ τούτων ἀργῶν. — κ. Α. Μ. Κεφαλληνίαν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα καὶ δελτία ἀποσταλήσονται ὑμῖν προσεχῶς. Τιμὴ ἁπάντων δρ. 2, 30. Πάντες οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι τῆς «Ἑστίας» ὑπάρχουσι καὶ πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8, ἄνευ τῶν δελτίων, ὧν ἕκαστον τιμᾶται λεπ. 10. Τὰ ταχυδρομικὰ ἑκάστου τόμου (λεπ. 80) εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ.

—

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[19 Μαρτίου (Πέμπτη) 1881]

Χθὲς τὴν 9 π. μ. ὥραν κατῆλθεν εἰς Πειραιᾶ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ναυάρχου κ. Σαχίνη· παρέμεινε δὲ μέχρι τῆς 2 μ. μ. ὥρας, ἐπιθεωρῶν τὰ ἐν τοῖς πολεμικοῖς πλοίοις γινόμενα γυμνάσια. —Δυνάμει τοῦ περὶ εἰσφορῶν νόμου δύο τῶν πτερύγων τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ὡς νοσοκομεῖα. — Προχθὲς ἐδημοσιεύθη τὸ περὶ λήξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς 6' συνόδου τῆς Η' βουλευτικῆς περιόδου βασιλικὸν διάταγμα. — Ἡ τελευταία καὶ ὁριστικὴ ὁροθετικὴ γραμμή, ἡ ὑπὸ τῆς Πύλης εἰς τὰς Δυνάμεις προταθεῖσα, κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις, ἔχει ὡς ἑξῆς: Ἡ γραμμὴ αὕτη ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Καρὰ-Δερβὲν παρὰ τὸ Αἰγαῖον δὲν ἀναβαίνει εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπωρείας ὅλας καὶ πλέον τούτων ἀφίνει εἰς τὴν Τουρκίαν, διαβαίνουσα μεταξὺ Τυρνάβου καὶ Ἐλασσῶνος καὶ ἐξικνουμένη οὐχὶ εἰς τὸ ὄρος Τσάπκα, ἀλλὰ πολὺ αὐτοῦ μεσημβρινώτερον εἰς Ἄσπρη Κλησιὰ καὶ Τσαπουρνιὰ καὶ διὰ τούτων εἰς τὰ ὄρη Χάσια· οὕτως ἅπας ὁ Ὄλυμπος καὶ ἡ Ἐλασσὼν μένουσιν εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἐν δὲ Ἠπείρῳ ἐκτὸς τῆς γραμμῆς τοῦ ποταμοῦ Ἀράχθου παραχωρεῖται εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας ἀκρωτήριον Ἄκτιον, τὸ κοινῶς λεγόμενον Πούντα, ἀφοπλίζεται δὲ ἡ Πρέβεζα καὶ ἄλλαι τινὲς παρέχονται ἐγγυήσεις τῆς ἐλευθεροπλοΐας ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ. —Τρία ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ἑδρευόντων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ (10, 9 καὶ 8) ἔλαβον διαταγὰς πρὸ μικροῦ, ὅπως ἀναχωρήσωσιν ἐντεῦθεν. Καὶ τὸ μὲν 10 ὑπὸ τὸν διοικητὴν αὐτοῦ ἀντισυνταγματάρχην κ. Μακρῆν ἀνεχώρησε χθὲς τὴν 3 ½ μ. μ. ὥραν ἐκ Πατησίων, ἔνθα κατεσκήνου, ἀπερχόμενον διὰ ξηρᾶς εἰς Χαλκίδα· τὸ δὲ 9 ὑπὸ τὸν διοικητὴν αὐτοῦ κ. Δημόπουλον μεταβαίνει καὶ αὐτὸ διὰ ξηρᾶς σήμερον τὴν 3 μ. μ. ὥραν εἰς Χαλκίδα, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ 8, τὸ κατασκηνοῦν ἐν Πειραιεῖ, ἀπέρχεται αὔριον διὰ θαλάσσης εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. —Ὡσαύτως ἀνεχώρησαν χθὲς, κατελθόντες εἰς Πειραιᾶ τῇ 4 μ. μ. ὥρᾳ, δύο λόχοι τοῦ ὑπὸ τὸν ἀντισυνταγματάρχην κ. Νικόλαον Σοῦτσον 2 μηχανικοῦ τάγματος, ὅπως διὰ θαλάσσης μεταβῶσιν εἰς Λευκάδα. Ὁ 4 λόχος ἀναχωρεῖ εἰς Λευκάδα τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς. — Διετάχθη ἐπίσης νὰ μεταβῇ εἰς Ἀγρίνιον τὸ ἐν Πάτραις σταθμεῦον 15 τάγμα τοῦ πεζικοῦ, καὶ εἰς Ἄμφισσαν τὸ ἐν Αἰγίῳ 21, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Λαμίαν. — Ἐσχάτως ἀφίχθησαν ἐκ Καλύμνου εἴκοσι νέοι, οἵτινες παραχρῆμα ἔδωσαν τὸν τοῦ στρατιώτου ὅρκον. — Διετάχθη ὁ ἄμεσος σχηματισμὸς καὶ δύο ἑτέρων ταγμάτων, ἐντὸς δ' ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ἄλλων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιωτικοὶ ἰατροὶ μέλλουσι νὰ ἀπέλθωσι τῶν Ἀθηνῶν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ἀνετέθη εἰς τοὺς καθηγητὰς τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου κκ. Ἰ. Ζωχιὸν, Καραμήτζαν καὶ Χατζημιχάλην ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ διεύθυνσις αἰθουσῶν ἐν τοῖς ἐνταῦθα νοσοκομείοις. — Εἰς ἐπέκεινα τῶν 5,000 ἀνδρῶν θ' ἀνέλθῃ ἡ δύναμις τοῦ ἡμετέρου πολεμικοῦ ναυτικοῦ.—Κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ προχθὲς καὶ ἕτερον ἀγγλικὸν πλοῖον, μεστὸν πολεμεφοδίων κατὰ παραγγελίας τῆς Κυβερνήσεως. —Διὰ τοῦ καταπλεύσαντος κατ' αὐτὰς εἰς Πειραιᾶ αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου «Ἑστία» ἐκομίσθησαν 150 κιβώτια ὅπλων καὶ τορπίλλαι τοῦ συστήματος Οὐάϊτχεδ. — Τὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα ἐπὶ τῆς Δρεπιτζῶνος, Ψυτταλείας, ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ μεταξὺ Φαλήρου καὶ Πειραιῶς λόφου προχωροῦσι μετὰ πάσης σπουδῆς, ὁπλιζόμενα διὰ βαρέων τηλεβόλων Armstrong. Διὰ τούτων καὶ ἑτέρων εἰς ἅγιον Κοσμᾶν ἐγερθησομένων ὀχυρωμάτων ἐξασφαλίζεται ὁ ναύσταθμος, ὁ Πειραιεὺς καὶ τὸ Φάληρον, μὴ δυναμένου τοῦ ἐχθροῦ οὔτε διὰ θαλάσσης νὰ προσβάλῃ, οὔτε ἀπόβασιν νὰ κάμῃ.. — Διὰ Β. διατάγματος ὑποβάλλονται εἰς πενθήμερον κάθαρσιν αἱ ἐκ Σουὲζ προελεύσεις, αἱ μὴ τελέσασαι ταύτην ἐν Αἰγύπτῳ. — Τὴν Σύρον μαστίζει καὶ πάλιν ἡ ἀπεργία· λέγεται ὅτι, ὅπως δοθῇ ἐργασία τοῖς ἀπόροις, θέλουσι κάμει ἔναρξιν ἐκεῖσε τῶν λιμενικῶν ἔργων. — Μετ' ἀκριβῆ καὶ ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν διαφόρων περὶ τὸν Κραβασαρᾶν θέσεων, τὸ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἀρχηγεῖον ἐνέκρινεν, ὅπως πηχθῇ στρατόπεδον κατὰ τὴν θέσιν Ἀράκη. Βέβαιον θεωρεῖται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατοπεδευσομένων ἀνδρῶν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ὑπερβήσεται τὰς 22,000. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα κατέπεσεν ἐν Σπάρτῃ χιών, κατακλύσασα οὐ μόνον τὰ ὄρη, ἀλλὰ καὶ τὰς πεδιάδας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν βιβλίον].

1382.

ἡμῶν	πρίκα	τὰς	Οὐδὲν
ἀτυχήματα	μας	ὑπάρχει	διηγουμένου
ἀκροάσεως	αὐτοὺς	νὰ	διηγούμενοι
Καὶ	ἀνθρώπου	τοὺς	περιοριζώμεθα
τὰ	φίλους	τῆς	σκληρότερον
του.	στενοτέρους	μόνον	ἐπιτυχίας
εἰς			

Τὰς ἐν τοῖς ἀνωτέρω τετραγωνιδίοις λέξεις κατάταξον εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν σειράν, ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ γνώμη τις.

1383.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν βιβλίον].

Ἠγόρασέ τις πήχεις τινὰς ὑφάσματος ἀντὶ 180 φράγκων· ἐὰν δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ ἠγόραζε τρεῖς πήχεις περιπλέον ἐκ τοῦ ὑφάσματος, θὰ ἐπλήρωνεν ἕκαστον πῆχυν τρία φράγκα ὀλιγώτερον. Πόσους πήχεις ἠγόρασεν;

1384.

Παράδοξος ἡ φύσις μου! Δὲν εἶμαι πῦρ, καὶ καίω·
Δὲν εἶμαι οὔτε ὀφθαλμὸς, καὶ ὡς ἐκεῖνος κλαίω.
Δὲν εἶμαι ναῦς, καὶ ναυαγῶ, ὁσάκις δὲν προσέχω·
Δὲν εἶμαι οὔτε θάλασσα, καὶ τρικυμίαν ἔχω.
Δὲν ἔχω στόμα, καὶ συχνὰ στενάζω καὶ γογγύζω·
Πτερὰ δὲν ἔχω, κ' εὔχαρις πολλάκις πτερυγίζω.
Πηδῶ, γελῶ, ἀλλ' ἐν εἱρκτῇ βλέπω εὐθὺς πῶς εἶμαι!
Μὴ μὲ ζητῇς πολὺ μακράν· ἀριστερά σου κεῖμαι.

1385.

A
A . .
A . . . .
A . . . . . Σ
. . . . N
. . N
Σ

1386.

Nous sommes deux frères jumeaux,
Destinés à servir deux soeurs aussi jumelles;
Les frères sont plus ou moins beaux,
Et les soeurs sont plus ou moins belles.
Quand certain chevalier d'honneur
Jette l'un de nous sur la place,
S'il s'y trouve un homme de coeur
Tout aussitôt il le ramasse,
Et contre l'ennemi qui l'ose défier
Signale sa valeur en combat singulier.

1387.

Qui me nomme, me rompt.

ΛΥΣΕΙΣ

1380.

Τὸ ἀντικείμενον μιᾶς ἔριδος εἶνε πολλάκις ἐλαφρότερον τοῦ πτεροῦ μυίας.

1381.

Τὄνα χέρι νίβει τἄλλο καὶ τὰ δυὸ τὸ πρόσωπο.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Πέρρη.

Digitized by Google

―

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 222. — 29 ΜΑΡΤΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ ἐκ σεισμοῦ παθόντων συνεισέφερον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δραχ. 30,000, ὁ κ. Ἀνδρέας Συγγρὸς φρ. 10,000, ὁ «Ἐρυθρὸς Σταυρὸς» δραχ. 5,000, ἡ κ. Καλλιόπη Α. Δαμαλᾶ φρ. 1,000, οἱ κκ. Ἀλ. Αὐγερινός, Δ. Σκυλίτσης καὶ Ἕκτωρ Ψύχας ἀνὰ 500 φρ. ἕκαστος, ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Αἰῶνος,» καὶ οἱ κ. κ. Κ. Ζ. Σκαραμαγκᾶς καὶ Γ. Παρίσης ἀνὰ 200 φρ.

Τὰ δημοτικὰ Συμβούλια Ἑρμουπόλεως καὶ Ἀθηνῶν ἐψηφίσαντο ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ παθόντων τὸ μὲν 10,000, τὸ δὲ 3,000 δραχ.

Αἱ ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνίδες προσήνεγκον λίρας 382 ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.»

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Πατρῶν ἐψηφίσατο ἐτησίαν συνδρομὴν δραχ. 1,500 ὑπὲρ τῆς «Ἑταιρίας τῶν Φυλακῶν.»

Αἱ ἐν Φωξανίῳ τῆς Ῥωμουνίας συλλεγεῖσαι συνδρομαὶ ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» ἀνῆλθον εἰς φρ. 566.

Ὁ Σύλλογος τῶν ἀπόρων γυναικῶν ἀπέστειλε δραχμὰς 500 εἰς τὸν «Ἐρυθρὸν Σταυρόν.»

Οἱ ἐν Σανάκιμ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐγκατεστημένοι καὶ ἐμπορευόμενοι Ἕλληνες προσήνεγκον ὑπὲρ τῆς «Ἑταιρίας τῶν Φυλακῶν» φρ. 315.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν Παρισίοις ἀσχολοῦνται δραστηρίως εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς στρατιωτικῆς διοργανώσεως τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἡ ἐπὶ τούτῳ κατασταθεῖσα Ἐπιτροπὴ ἐζήτησε τὴν ἐγγραφὴν πιστώσεως 250,000 φράγκων εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ δήμου, ὅπως χρησιμεύσωσι διά τε τὸν ἱματισμὸν τῶν μαθητῶν, ὅστις ἔσται ὅσον οἷόν τε ἁπλούστατος, συγκείμενος ἐξ ἀναξυρίδος, ἐπιχιτωνίου καὶ πίλου, καὶ διὰ τὸν ὁπλισμὸν αὐτῶν, ὅστις θὰ συνίσταται εἰς τουφεκίου συστήματος Γκρᾶ, μὴ βάλλον ὅμως διὰ σφαίρας.

Εἰς τὸν ταγματάρχην Barral ἀνετέθη ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἡ ἐντολὴ νὰ διοργανώσῃ ἓν πρῶτον τάγμα, ὅπως κατ' αὐτό, ὡς πρότυπον, καταρτισθῶσι καὶ πάντα τἆλλα.

— Ἐκ Νεαπόλεως γράφουσιν εἰς τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ὅτι λίαν ἐνδιαφέρουσα ἀνακάλυψις ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Πομπηΐᾳ. Εὑρέθησαν δηλαδὴ αὐτόθι ἀγγεῖα αἰγυπτιακὰ κατεσκευασμένα ἐξ ἰδίας τινὸς ὕλης, συγκειμένης ἐκ λευκοῦ γύψου καὶ ὑέλου. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα φέρουσι πέριξ κοσμήματα ἀνάγλυφα, εἰκονίζοντα ζῷα ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων λατρευομένων.

— Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Παρισίοις δημοσία πώλησις αὐτογράφων, καθ' ἣν ἐπιστολαί τινες ἐπωλήθησαν εἰς τιμὰς λίαν σημαντικάς.

Οὕτω ἐπιστολή τις τοῦ ποιητοῦ Ἀνδρέα Χενιέρου πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας ἐπωλήθη ἀντὶ 1,910 φράγκων. Ἄλλη τοῦ ναυάρχου Κολινῦ πρὸς τὴν βασίλισσαν τῆς Ναβάρρας (1569) ἀντὶ 600, καὶ ἀντὶ ὁμοίου ποσοῦ ἐπιστολὴ τοῦ Θωμᾶ Κορνηλίου πρὸς τὸν ἀββᾶν Bellegarde. Ἀντὶ 500 δὲ φράγκων ἐπωλήθη γραμμάτιόν τι τῆς κ. Deshoulières πρὸς τὴν κ. Σκουδερύ.

— Κατά τινα στατιστικήν, γενομένην ἐν Μονάχῳ ἐπὶ 266 ἑκατομμυρίων κατοίκων τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν ὑπάρχουσι πλείονες τῶν 152,000 κωφαλάλων, ἤτοι 74 ἐπὶ 100,000 κατοίκων.

Τὴν πρώτην τάξιν μεταξὺ ὅλων τῶν χωρῶν κατέχει ἡ Ἑλβετία κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν κωφαλάλων, ἀριθμοῦσα 134 ἐπὶ 100,000 κατοίκων. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ κατοίκων ἡ Ἰταλία ἀριθμεῖ 93, ἡ Ἱσπανία 64, ἡ Γαλλία 62 καὶ ἡ Ἀγγλία 57. — Ἐν ὅλῃ τῇ Γαλλίᾳ κατ' ἐπίσημον στατιστικὴν ὑπάρχουσιν 21,395 κωφάλαλοι.

***

Ἡ περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἔκθεσις τοῦ κ. Σπυρ. Λάμπρου πρὸς τὴν Βουλὴν μετεφράσθη καὶ ῥωσσιστὶ καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ τεύχει τοῦ Φεβρουαρίου, τοῦ ἐν Πετρουπόλει ἐκδιδομένου περιοδικοῦ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

—Παρὰ τὸ Βαρβάκειον, ἐκεῖ ὅπου εἶχεν εὑρεθῇ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, οἱ ἐργάται ἰσοπεδοῦντες τὴν ὁδὸν ἀνεκάλυψαν καὶ ἄλλους τοίχους οἰκημάτων, ὡς ἐκεῖνον τὸν πρῶτον εὑρεθέντα. Εἷς τῶν τοίχων τούτων φέρει κοσμήματα ἐρυθροῦ ζωηροτάτου χρώματος.

— Νεώτατον καὶ περιεργότατον εὕρημα μεταξὺ τῶν ἐν Περγάμῳ διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἀνευρεθέντων ἀναφέρει γερμανική τις ἐφημερὶς οἰνοποιΐας ἀνάγλυφον ἐκ μαρμάρου, παριστῶν τὸν Ὅμηρον καθήμενον ἐπὶ ἕδρας μὲ τὴν λύραν παρὰ πόδας καὶ ἀπὸ κυπέλλου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ πίνοντα οἶνον.

— Ἀνεκαλύφθη ἐν Σάμῳ ἀξιόλογον ἀρχαῖον μωσαϊκόν, ἔχον ἑπτὰ μὲν πήχεων πλάτος, πέντε δὲ μῆκος, ἀπαρτιζόμενον δ' ἐκ πετραδίων λευκοῦ καὶ μέλανος χρώματος, παριστανόντων διάφορα ζῷα.

— Τῆς δι τόμου «Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας», ἣν ἐκδίδει ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας κ. Α. Διομήδης Κυριακοῦ, ἐτυπώθη ἤδη ὁ Α' τόμος, ὁ περιέχων τοὺς ἐννέα πρώτους αἰῶνας μέχρι τοῦ σχίσματος (860). Κατὰ τὸν προσεχῆ δὲ Ὀκτώβριον θέλει εἶνε ἕτοιμος καὶ ὁ Β', ὁ ἐξακολουθῶν τὴν ἱστορίαν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν· τότε δὲ διανεμηθήσονται καὶ οἱ δύο τόμοι ὁμοῦ.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Π. Κορωναίου, φοιτητοῦ, ἐξεδόθησαν αἱ τραγῳδίαι τοῦ Σοφοκλέους, μετενεχθεῖσαι ἐκ τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικήν.

— Ἡ περὶ Διπλωματίας καὶ Διπλωματῶν γαλλιστὶ ἐκδοθεῖσα πραγματεία τοῦ διδάκτορος τῆς νομικῆς καὶ πρώην ἀκολούθου τῆς ἐν Παρισίοις ἑλληνικῆς πρεσβείας κ. Κωνστ. Βλασσοπούλου, μετεφράσθη ἑλληνιστὶ καὶ ἐκδίδοται προσεχῶς μετὰ προλόγου, γραφέντος ὑπὸ ὁμογενοῦς.

— Ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης ἐξεδόθη σατυρικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Εὔπολις», ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἑβδομαδιαῖον γελοιογραφικὸν δελτίον «Φανός».

Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός.

Ἐκ τῆς ἄρτι δημοσιευθείσης λογοδοσίας τοῦ προέδρου τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πεπραγμένων:

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑταίρων τοῦ σωματείου ἀνέρχεται εἰς 635, ἐξ ὧν 143 ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν τακτικῶν, 242 εἰς τὴν τῶν ἀντεπιστελλόντων, 181 εἰς τὴν τῶν ἐπιτίμων καὶ 54 εἰς τὴν τῶν ἐκτάκτων μελῶν. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὁ Σύλλογος εἰσέπραξε δραχ. 34,576. 95, ἐξ ὧν ἐδαπανήθησαν 33,286. 86 καὶ ἔμεινε περίσσευμα ἐκ δρ. 1,290. 09. Ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσε τὴν σύστασιν νέου κοινωφελοῦς ἱδρύματος, τοῦ Ὑπνωτηρίου τῶν ἀπόρων παίδων. — Περὶ ὑπνωτηρίου, δηλ. περὶ καταστήματος, ἐν ᾧ νὰ εὑρίσκωσι στέγην καὶ κλίνην οἱ ἀπορώτεροι τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων καὶ νὰ καταφεύγωσιν ἐπί τινας νύκτας ἄλλοι στερούμενοι νυκτερινοῦ καταλύματος, καὶ ἄλλοτε ἐγένετο λόγος ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἀλλ' ἡ σύστασις τοῦ ὑπνωτηρίου τούτου καθίστατο ἀδύνατος ἕνεκα λόγων οἰκονομικῶν καὶ ἄνευ τῆς φιλανθρώπου προθυμίας τοῦ εὐεργέτου τοῦ Συλλόγου κ. Ἀνδρέα Συγγροῦ, διαθέσαντος ὑπὲρ συστάσεως τοιούτου ἱδρύματος δρ. ν. 6.000. Τὸ κατάστημα τῶν ὑπνωτηρίων ἐνεκαινίσθη τῇ 2 Δεκεμβρίου 1879, μέχρι δὲ τῆς 31 Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἐκοιμήθησαν ἐν αὐτῷ 11,137 παῖδες, ἤτοι 41 παῖδες καθ' ἑκάστην νύκτα κατὰ μέσον ὅρον. Καὶ κατὰ μὲν τὰς χειμερινὰς νύκτας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ ὑπνωτηρίῳ εὑρισκόντων στέγην καὶ κλίνην ἀνῆλθε μέχρις 65 καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, τὰς δὲ νύκτας τοῦ θέρους κατῆλθε μέχρις 20. Οἱ κοιμώμενοι ἐν τῷ ὑπνωτηρίῳ πληρόνουν λεπτὰ πέντε καθ' ἑκάστην νύκτα, ἡ δὲ δαπάνη κατ' ἄτομον καὶ κατὰ νύκτα ἀνέρχεται εἰς λεπτὰ 21.—Ὁ Σύλλογος ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν Πρακτικῆς δημοτικῆς σχολῆς ἐν τῷ καταστήματι αὐτοῦ. Ἡ σχολὴ αὕτη ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ μεταδίδῃ εἰς τοὺς προσερχομένους τὰς προκαταρκτικὰς γνώσεις τὰς διδασκομένας καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἀλλὰ κατὰ τὰς νεωτέρας καὶ τελειοτέρας μεθόδους, λαμβανομένης πάντοτε ὑπ' ὄψιν τῆς ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον ἀναπτύξεως τῶν μαθη-

Digitized by Google

τῶν. Τὰ ὑπὸ τῶν μαθητῶν πληρονόμενα δίδακτρα θὰ ἦνε ὅσον τὸ δυνατὸν μικρότερα, θὰ χρησιμεύσωσι δὲ μόνον ὅπως καλύψωσι τὰς διὰ τὴν σχολὴν δαπάνας. Ὁ Σύλλογος ἀπεφάσισεν ἐπίσης τὴν ἔκδοσιν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν σύστασιν βιβλιοθηκῶν τοῦ λαοῦ, ἐξελέχθη δὲ ἐννεαμελὴς ἐπιτροπή, ὅπως μελετήσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο.— Λήξάσης κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τῆς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὡρισμένης προθεσμίας πρὸς ἀναθεώρησιν αὐτοῦ, ἀπεφασίσθη ἡ ἀναθεώρησις τῇ προτάσει 101 τακτικῶν μελῶν. Ἐπιτροπὴ δὲ συνέστη ὅπως ἀναθεωρήσῃ αὐτόν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ὑπέβαλε τῷ Συλλόγῳ τὸ νέον σχέδιον τοῦ κανονισμοῦ, ὅπερ συνεζητήθη ἐπὶ πολλὰς συνεδριάσεις. Ὁ νέος κανονισμὸς στηρίζεται ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων, ἐφ' ὧν καὶ ὁ πρὸ τούτου ἰσχύων, περὶ τρία δὲ μόνον ἀντικείμενα οὐσιωδῶς μετέβαλε τὸν μέχρι τοῦδε κανονισμόν· α') ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τακτικῶν συνεδριάσεων, ὅστις ἠλαττώθη, ὁρισθέντος ὅτι αὗται θὰ γίνωνται ἅπαξ μόνον τοῦ μηνός, β') ὡς πρὸς τὴν κατὰ τὰς συνεδριάσεις ταύτας ἀπαρτίαν καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῶν μελῶν, ὅπως παρευρίσκωνται εἰς αὐτάς, ὁρίζων ὅτι πρὸς συγκρότησιν τακτικῶν συνεδριάσεων δέον νὰ παρευρίσκωνται τὸ 1)3 τῶν τακτικῶν ἐνεργῶν μελῶν καὶ ὅτι τὰ τακτικὰ ἐνεργὰ μέλη τὰ μὴ παρευρεθέντα κατὰ τρεῖς συνεχεῖς συνεδριάσεις, μετατίθενται διὰ πράξεως τῆς ἐφορείας εἰς τὰ τακτικὰ πάρεδρα μέλη· αἱ μεταβολαὶ αὗται, ὑποδειχθεῖσαι ὑπὸ τῆς πείρας ἐγένοντο ὅπως καταστήσωσιν εὐκολωτέραν τὴν συγκρότησιν τακτικῶν συνεδριάσεων, γ') χάριν λογιστικῆς εὐκολίας καὶ ἑνότητος περὶ τὴν διοίκησιν τοῦ Συλλόγου, ἀπεφασίσθη ἡ συγχώνευσις τοῦ ταμείου τῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου. Ἐννοεῖται ὅμως, καὶ τοῦτο ἐσημειώθη ἰδιαιτέρως ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ Συλλόγου, ὅτι τὰ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς διδόμενα εἰς τὸν Σύλλογον ποσά, θὰ δαπανῶνται ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω διὰ τοῦ νέου κανονισμοῦ ἐπενεχθεισῶν καινοτομιῶν, κατηργήθη ἡ τάξις τῶν ἐκτάκτων μελῶν, ἥτις οὐδόλως ἀπέβη ἐπωφελὴς εἰς τὸν Σύλλογον.— Κατὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ λήξαντος ἔτους ἐγένετο λόγος καὶ ἐλήφθησαν ἀποφάσεις περὶ συστάσεως μουσικοῦ θιάσου ἐκ παίδων τῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς τῶν ἀπόρων, ὡς καὶ περὶ ἐνεργείας πρὸς ἀκύρωσιν ἢ πρόληψιν τῶν κακῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ὑπαρχόντων συμβολαίων ἐκμισθώσεως τῆς ἐργασίας πολλῶν ἐκ τῶν παίδων τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων.

Ὁ Σύλλογος διατηρεῖ σήμερον σχέσεις μετὰ διαφόρων σωματείων ἐν συνόλῳ 112, ἐξ ὧν 79 εἰσὶν ἡμεδαπά, 33 δὲ ἀλλοδαπά.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐδωρήθησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου τόμοι διακόσιοι εἴκοσιν, ἐδέθησαν δὲ τόμοι περὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα. Τὸ ἀναγνωστήριον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐλάμβανεν ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ περὶ τὰ 100 ἐγχώριά τε καὶ ἀλλοδαπά, ὧν τὰ μὲν ἐξ ἀγορᾶς, τὰ δ' ἐξ ἀνταλλαγῆς καὶ δωρεᾶς.—Ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Σχολῇ τῶν ἀπόρων παίδων ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος μαθηταὶ 462. ἐφοίτησαν δὲ τακτικῶς 275. Ἐδιδάχθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ἐφέτος τὰ αὐτὰ οἷα καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη μαθήματα. Ἀπὸ τοῦ 1875 ἤρξαντο ἀποφοιτῶντες παῖδες ἐκ τῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς τῶν ἀπόρων, μέχρι δὲ τοῦ 1879 ἀπεφοίτησαν 70 περίπου μαθηταί, οἵτινες εἶνε ἀποκατεστημένοι, ἐνῷ πρότερον μετήρχοντο ἔργον τυχαῖον. Ἐκ τῶν ἀποφοιτησάντων τούτων παίδων, σήμερον δύο μὲν προσελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, πέντε δ' ἐξακολουθοῦσι τὰ περαιτέρω μαθήματά των εἰς τὸ γυμνάσιον, εἷς δὲ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον σπουδάζων τὴν μηχανικήν, εἷς εἰσήχθη εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον Χατζηκώστα φροντίδι τῆς κοσμητείας· τέσσαρες ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὴν χωροφυλακὴν ὡς κληροῦχοι, εἷς δὲ ὑπηρετεῖ ὡς ναύτης εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικόν. Δέκα εἶνε ἀποκατεστημένοι εἰς διάφορα τῆς Κορινθίας χωρία ὡς γεωργοὶ καὶ ἕτεροι τέσσαρες ὡς παντοπῶλαι ἢ μεταπράται εἰς τὰ αὐτὰ χωρία καὶ ἰδίως εἰς Κατανιάν· οὗτοι δὲ φροντίζουσι καὶ ἀποστέλλουσιν εἰς τὴν σχολὴν τακτικῶς τοὺς ἐκ τῶν χωρίων ἐκείνων ἐρχομένους πολυπληθεῖς παῖδας. Εἷς εἶνε σταφιδογεωργὸς ἐν Πάτραις. Τέσσαρες εἶνε παντοπῶλαι καὶ μεταπράται ἐνταῦθα καὶ ἐν Πειραιεῖ, ἕτεροι πέντε μικρέμποροι, ὧν εἷς καὶ μυροπώλης ἐνταῦθα· δύο εἶνε λαχανοπῶλαι ἐνταῦθα, δύο δ' ἕτεροι κρεοπῶλαι ὁμοίως ἐνταῦθα· ξυλουργοὶ εἶναι ἑπτά· κτίσται δύο, ἀμφότεροι ἐνταῦθα, σιδηρουργὸς εἷς, ῥάπτης εἷς, ὑποδηματοποιὸς εἷς, λιθοξόος εἷς, στοιχειοθέτης εἷς, βιβλιοπώλης εἷς, διανομεὺς ἐφημερίδων εἷς, πάντες ἐνταῦθα· ἔτι δὲ δύο βοηθοὶ γεωμέτρου. Πέντε εἶναι ὑπηρέται ἐμπορικῶν γραφείων καὶ καταστημάτων ἐνταῦθα, εἷς ἠθοποιός, δύο εἶνε ἐμποροϋπάλληλοι, ὁ μὲν ἐν Βλαχίᾳ, ὁ δὲ ἐν Καλκούτᾳ. Τρεῖς τέλος μένουσιν ἔτι ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὡς ὀψοφόροι ἅπαντες Κορίνθιοι.—Ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος συνέστησε καὶ νέαν σχολὴν ἀπόρων ἐν τῷ δήμῳ Μυρτουντίων τῆς Ἠλείας διὰ τὰ χωρία Μπράτι, Τραγανοῦ καὶ Μαρκοπούλου, ἅτινα ἐστεροῦντο τέως σχολείου. Οὕτω δ' ὁ Σύλλογος διατηρεῖ σήμερον τὰς ἑξῆς σχολάς· τὴν σχολὴν ἀπόρων παίδων Ἀθηνῶν καὶ τὴν ἄρτι συστηθεῖσαν πρακτικὴν δημοτικὴν σχολήν, καὶ σχολὰς τῶν ἀπόρων παίδων ἐν Καλάμαις, Σύρῳ, Ζακύνθῳ, Πάτραις, Ἄνδρῳ, Νέᾳ Πικέρνῃ (Ἑλληνοαλβανῶν) καὶ Τραγανοῦ· ἐν συνόλῳ ἐννέα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἀθηνῶν Ἑταιρία ἐπιχειρήσασα πρὸ ἑβδομάδος νὰ ἐρευνήσῃ πλειότερον δι' ἀνασκαφῆς τὸν παρὰ τὸ Βαρβάκειον τόπον, ὅπου εὑρέθη πρὸ τριῶν μηνῶν τὸ γνωστὸν μαρμάρινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἐπέτυχε χθὲς νὰ εὕρῃ ἓν τῶν λειπόντων μερῶν τοῦ ἀγάλματος, τὸ δεξιόθεν ἐπὶ τοῦ κράνους ζῷον ἀνέχον τὸν ἕνα τῶν δευτερευόντων λόφων ἐν ἀρίστῃ καταστάσει διατηρούμενον. Εἶνε δὲ τὸ ζῷον ἵππος πτερωτὸς τέλειος, καὶ οὕτως ἐκλείπει νῦν ἡ διαφωνία καὶ ἡ ἀμφιβολία τῶν περιγραψάντων μέχρι τοῦδε τὸ ἄγαλμα, οἵτινες ἐχαρακτήριζον τὸ μόνον τέως ἀριστερόθεν ὁπωσοῦν σωζόμενον ζῷον διαφόρως, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῆς κεφαλῆς του, ὀνομάζοντες αὐτὸ οἱ μὲν λέοντα, οἱ δὲ γρύπα, οἱ δέ, ὡς ὁ Γερμανὸς Lange, ἵππον, ὅστις δὴ καὶ ηὐστόχησε τοῦ ἀληθοῦς. Σώζονται δὲ ἐν τῷ λόφῳ ἐρυθραί τινες καὶ κυαναῖ γραμμαὶ καὶ αἱ ὀφρῦς τοῦ ἵππου εἶνε ἐρυθραί. Ὁ δὲ λίθος τοῦ τεμαχίου, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὅλον ἄγαλμα εἶνε πεποιημένον, φαίνεται ἡμῖν ὄχι Πεντελήσιος, ὡς κοινῶς ἐρρέθη, ἀλλ' ἀλλοῖός τις, μαλακώτερος καὶ διαφανέστερος, πλησιάζων πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ ἀλαβάστρου· ἀλλὰ περὶ τούτου ἁρμοδιώτεροι εἶνε ν' ἀποφανθῶσιν οἱ ὀρυκτολόγοι.

Ἐπὶ τέλους λέγομεν, ὅτι τὸ τεμάχιον παρεδόθη ὅπου δεῖ, ἵνα προσκολληθῇ εἰς τὸ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ σῶμα τοῦ ἀγάλματος.

(«Παλιγγενεσία») Σ. Α. Κ.

ΒΙΒΛΙΑ

2336. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 29 Μαρτίου 1881. Ἀριθ. 274 (222). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].— Ἐκδρομὴ εἰς Θεσσαλίαν. — Αἱ κατὰ ἡγεμόνων ἐπιβουλαὶ ἐν τῷ ΙΘ' αἰῶνι. — Ἡ νέα αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσίας. — Ὅρκος. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2337. Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός. Λογοδοσία τῶν κατὰ τὸ ΙΕ' ἔτος γενομένων ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Δραγούμη, προέδρου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ». 1881, 8ον, σελ. 124.

2338. Ἐλπίδες, συλλογὴ ποιήσεων Ἀθανασίου Π. Σουτάκη. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Ἀδελφῶν Βαρβαρρήγου. 1881. 8ον, σελ. ια' καὶ 77. [Ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης τοῦ ἀτυχοῦς ποιητοῦ, ὃν μόλις ἐκδώσαντα τὰ πρωτόλεια ταῦτα νεαρώτατον ἀφήρπασεν ὁ θάνατος, ἀποσπῶμεν τοὺς ἑπομένους ὀλίγους στίχους, δι' ὧν περατοῦται τὸ πρῶτον ᾆσμα, ὁ «Εὐαγγελισμός»:

. . . . . . ἄναψε καὶ πάλι ὁ ἀγῶνας,
Ὁ ζηλεμμένος ὁ χορὸς 'ς τὸν κάμπο ῥοβολάει.
Ὅλοι ἑτοιμασθήκανε,
Χειροπιασμένοι ἔχουνε 'ς τὸ στόμα τὸ μαχαίρι.
Μὰ ποιὸς θὰ σύρῃ τὸ χορὸ μὲ τάξι, ποιὸς θὰ σύρῃ;
Καϋμένε Γεώργη βασιληᾶ,
Γιὰ βάλε τὴ χιονάτη μας βουνήσια φουστανέλλα,
Τὴν μπάλα ποῦ ἀνυπόταχτη θὰ φάῃ τὸ θηκάρι
Γιὰ φούχτωσε καὶ πήδησε 'ς τιμημένη πάλη....
Κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ σ' ὁρκίζομαι ποῦ 'ς τὴ φωνή σου μόνο
Στράτευμμα ἕνα φτερωτό, ἀνίκητο θὰ κάμῃς,
Καὶ κάθε Ἕλληνας αὐτὸ θὰ ἔχῃ σύνθημά του
«Ἐλευθεριὰ ἢ θάνατος».]

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

26 Μαρτίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 26 Μαρτίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 280
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 .	15 . 15 .	25.20	224.—	280	,, 289 1/2
26 » »	ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	458 60	560	φρ.
4 » »	κληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ. (μετ' ἐμ)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 105 1/2
10 » φράγ. . . .	νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 198
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	393 1/2	500	φρ. 410 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,520
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος .	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	291
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.80	100	115 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	62
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . . .	,, 2,000,000	,, 627,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	110 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30.30. — Ἐμπ. 3μην. 30.10.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 119. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 118 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.90
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	27.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοκιζόμ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 83 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (24 Μαρτίου) 29.70-29.80.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (24 Μαρτίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	51 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	286
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	246
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	104
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 -23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 7/4.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 19/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (31 Μαρτίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.12
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.25
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 1 Ἀπριλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.05
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.10
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.26
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἄργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3 0/0 Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Β. Α. Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ συνδρομή σας ἐπληρώθη ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Π. Δ. Πάντα τὰ φύλλα μετὰ τῶν δελτίων ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.—κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—Μιᾷ ἀναγνωστρίᾳ τῆς «Ἑστίας». Πειραιᾶ. Εἶνε ὅλως ἐναντίον εἰς τὰ ἤθη τῶν καλῶς ἀνατεθραμμένων ἀνθρώπων ἡ πρόσληψις ὑπηρέτου ἐξελθόντος ἐκ φιλικῆς οἰκίας, ἔστω καὶ τῇ συναινέσει τῶν πρώην κυρίων του. Τότε μόνον ἐπιτρέπεται νὰ λάβῃ τις τοιοῦτον ὑπηρέτην, ὅταν αὐτοὶ οἱ πρώην κύριοί του τὸν συνιστῶσι. — κ. Κ. Χ. Ο. Αἶνον Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» εὐγενεῖς ὑμῶν ἐνεργείας. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου γίνεται πάντοτε τακτικωτάτη. — Διευθ. ὑποκατ. Ἐθν. Τραπέζης. Καλάμας. Ὁ κ. Π. Δ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν τὴν συνδρομήν σας τοῦ 1881. — κ. N**. Ἀθήνας. Ἡ φράσις, ὡς λέγεται, (échec et mat) εἶνε ἐσφαλμένη· τὸ δὲ ὀρθὸν ἔπρεπε νὰ εἶνε échec est mat, ἢ κάλλιον echec mat, ὅπερ δηλοῖ ὁ βασιλεὺς ἀπέθανεν. Εἶνε δὲ τὸ μὲν échec παρεφθαρμένη ἡ περσικὴ λέξις schah, ὅ ἐστι βασιλεύς, τὸ δὲ mat λέξις ἀραβική, mata, ἥτις δηλοῖ φονεύειν. Οὕτω ἐξηγεῖ τὴν φράσιν ὁ Ampère. — κ. Κ. Κ. Φ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. — κκ. Α. Λ. Ῥεθύμνην καὶ Α. Θ. Ξ. Ἡράκλειον. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Γ. Κ. Θήραν. Ἡ συνδρομὴ ὑμῶν τοῦ 1881 ἐπληρώθη ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Π. Δ. — Ἀριθ. 300. Σύρον. Καθ' ὅσον εἰξεύρομεν, τὰ κεράσια εἶνε γέννημα τοῦ Πόντου, τὰ κίτρα τῆς Μηδίας, τὰ κάστανα τῆς Κασταvίας, τὰ ῥοδάκινα τῆς Περσίας, τὰ νεράντζια τῆς Τύρου, αἱ ἐλαῖαι τῆς Ἑλλάδος, αἱ ἀγκινάραι τῆς Σικελίας, τὰ κουνουπίδια τῆς Κύπρου, τὰ μαρούλια τῆς Κῶ, τὰ σῦκα τῆς Μεσοποταμίας, τὰ βερύκοκκα τῆς Ἀρμενίας, τὰ πορτοκάλλια τῆς Ἰταλίας. — κ. Μ. Π. Ρ. Σμύρνην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. —κ. Α. Ι. Χ. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Π. Α. Λ. Κωνσταντινούπολιν. Τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν ἀπεστείλαμεν εἰς τὸν ἐπιγραφόμενον, ἀλλὰ μέχρι σήμερον οὐδεμίαν ἔχομεν ἀπάντησιν αὐτοῦ. — κ. N**. Ἀθήνας. Μᾶλλον τὸ δίστιχον τοῦ Ponsard:

Il se retire enfin trois fois millionnaire,
Tandis que l'hôpital s'ouvre à l'actionnaire.

—κ. Ν. Α. Ι. Πάτρας. Ἐδημοσιεύθη εἰς προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἑστίας». — κ. Π. Λ. Σύρον. Θὰ τὰ δημοσιεύσωμεν, ὅταν ἀποσταλῶσιν ἡμῖν καὶ αἱ λύσεις. Τὰ ζητηθέντα φύλλα μετὰ τῶν δελτίων ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[26 Μαρτίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐγένετο ἡ παράδοσις τῶν σημαιῶν εἰς τὰ τάγματα τοῦ πεζικοῦ 11ον, 20ὸν καὶ 23ον εἰς τὸ ἐκεῖθεν τῶν Ἀμπελοκήπων εὐρὺ πεδίον κατὰ τὴν θέσιν Γουδὶ, ἔνθα συνεκεντρώθησαν πάντα τὰ ἐν Ἀθήναις ἑδρεύοντα σώματα. Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ διαδόχου καὶ τῶν ἄλλων βασιλοπαίδων, μετὰ τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου κ. Σαχίνη καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἐξῆλθον τῶν ἀνακτόρων ἀκριβῶς τῇ 2 ὥρᾳ μ. μ. Εὐθὺς ἅμα ἀφίκετο εἰς τὸ πεδίον τῆς παρατάξεως, ὁ βασιλεὺς, φέρων στολὴν στρατηγοῦ τοῦ πεζικοῦ καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν, τοῦ ἀρχηγοῦ κ. Β. Πετμεζᾶ καὶ τοῦ ἐπιτελείου των, διέτρεξε κατὰ μέτωπον πάντα τὰ σώματα. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἀφίκετο ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μετὰ πολλῶν ἱερέων. Εἰς ἀπόστασιν 100 μέτρων ἀπὸ τοῦ στρατοῦ ἐγένετο μέγα ἡμικύκλιον ὑπὸ ἀόπλων στρατιωτῶν, ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἡμικυκλίου τούτου ἐψάλη ἁγιασμὸς, παρισταμένου τοῦ βασιλέως, τῆς βασιλίσσης, τῶν βασιλοπαίδων μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν, τῶν ὑπουργῶν πάντων, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν σωματαρχῶν. Ἀφοῦ δὲ ηὐλογήθησαν αἱ σημαῖαι ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου, λαβὼν ὁ βασιλεὺς πρῶτον τὴν σημαίαν τοῦ 11ου τάγματος ἐνεχείρισεν αὐτὴν εἰς τὸν ταγματάρχην καὶ διοικητὴν τοῦ τάγματος τούτου κ. Γ. Μαυρομιχάλην, προσελθόντα μετὰ τοῦ σημαιοφόρου ἀνθυπασπιστοῦ καὶ τῆς συνήθους φρουρᾶς τῆς σημαίας, εἰπὼν εἰς αὐτὸν περίπου ταῦτα· «Σᾶς παραδίδω τὴν σημαίαν »τοῦ 11ου τάγματος τοῦ πεζικοῦ, σύμβολον τῆς πίστεως »καὶ τῆς πατρίδος, τὴν ὁποίαν θὰ ὑπερασπίσητε μέχρι τε»λευταίας ῥανίδος τοῦ αἵματός σας». Ὁ διοικητὴς θέσας τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς σημαίας εἶπεν: «Ὀμνύω ἐπ' ὀνόματι τοῦ »11ου τάγματος νὰ ὑπερασπίσωμεν αὐτὴν μέχρι τῆς τελευ»ταίας πνοῆς μας». Εἶτα ὁ διοικητὴς λαβὼν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ βασιλέως τὴν σημαίαν ἀνεπέτασεν αὐτὴν καὶ τὴν παρέδωκεν εἰς τὸν σημαιοφόρον καὶ ἔφερον αὐτὴν πρὸς τὸ τάγμα, τὸ ὁποῖον τὴν ὑπεδέχθη μὲ ζητωκραυγὰς καὶ τῆς μουσικῆς παιανιζούσης. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παρέλαβον τὰς σημαίας των ὁ διοικητὴς τοῦ 20 τάγματος κ. Τιμολέων Βάσσος καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ 23 τάγματος κ. Ὀδυσσεὺς Ἀγγελινίδης. Ὁ παριστάμενος λαὸς, συγκεκινημένος ἐζητωκραύγαζε κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν. Εἶτα ὁ μὲν βασιλεὺς, ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ καὶ τὸ ἐπιτελεῖον αὐτῶν ἵππευσαν, ἡ δὲ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς, ὡς καὶ οἱ ὑπουργοὶ, ἐπέβησαν τῶν ὀχημάτων αὐτῶν, τὰ δὲ σώματα πάντα κατὰ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἤρχισαν παρελαύνοντα πρὸ αὐτῶν. Πρῶτος παρήλασεν ὁ λόχος τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς, ὅστις ἅμα ἔφθασε πρὸ τοῦ βασιλέως ἐζητωκραύγασεν, ἀλλὰ τὰ ἄλλα σώματα διῆλθον ἐν σιωπῇ, κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Ἡ παρέλασις ὅλων τῶν σωμάτων διήρκεσε τρία περίπου τέταρτα τῆς ὥρας, ἔληξε δὲ ἡ τελετὴ τῇ 4 ὥρᾳ μ. μ. ἀκριβῶς. Ὁ παραταχθεὶς στρατὸς συνέκειτο ἐξ 110 εὐελπίδων, 600 ἀνδρῶν τοῦ μηχανικοῦ, 2,200 τοῦ πεζικοῦ, 1,967 τοῦ πυροβολικοῦ καὶ 300 τοῦ ἱππικοῦ, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἐκ 5,200 περίπου ἀνδρῶν μετὰ 66 πυροβόλων, 1,250 ἵππων καὶ 1230 ἡμιόνων. —Χθὲς, 25 Μαρτίου, ἐτελέσθη μεθ' ὅλης τῆς ἐπισημότητος ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας. Πλεῖστον μέρος τοῦ ἐνταῦθα στρατοῦ παρετάχθη ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων μέχρι τῆς Μητροπόλεως, περὶ τὴν 10 δὲ π. μ. ὥραν αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἐπορεύθησαν εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα ἐγένετο ἡ συνήθης δοξολογία. — Οἱ ἐνταῦθα πρεσβευταὶ τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἀνακοινοῦσι σήμερον εἰς τὴν ἡμετέραν Κυβέρνησιν τὸ πρωτόκολλον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαπραγματεύσεων. — Ἡ προσέλευσις τῶν ἐφέδρων γίνεται μετὰ προθυμίας ἀπεριγράπτου. Ἐντὸς τῶν τελευταίων δώδεκα ἡμερῶν προσῆλθον ἄνδρες 4,555, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐπαρχίαι, ἐξ ὧν οὐδὲ εἷς ἔφεδρος καθυστέρησεν.—Ἑβδομήκοντα πέντε ὑπαξιωματικοὶ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ ἐδήλωσαν ὅτι προθύμως προσφέρονται ν' ἀναλάβωσι τὴν διοίκησιν τῶν τορπιλλοφόρων. — Τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα διετάχθησαν ἵνα ἑτοιμάσωσιν ὅσον τάχιον τὰ φύλλα πορείας τῶν ἐθνοφρουρῶν κατ' ἐπαρχίας μέχρι τοῦ 40 ἔτους, ὅπως εἰς πρώτην διαταγὴν κοινοποιήσωσιν αὐτά.—Προχθὲς πυρκαϊὰ, ἐκραγεῖσα περὶ τὴν 10 μ. μ. ἀπετέφρωσεν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ ξύλινον θέατρον τοῦ Φαλήρου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1388.

Ἀφαίρεσον δέκα μηδενικὰ ἐκ τῶν κατωτέρω ἐν τετραγώνῳ διατεταγμένων οὕτως, ὥστε νὰ μείνῃ ἐν ἑκάστῃ σειρᾷ ὁριζοντείῳ καὶ καθέτῳ ἀριθμὸς μηδενικῶν περιττός.

0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0

1389.

Εὑρὲ δύο ἀριθμοὺς, ὧν ἡ διαφορὰ εἶνε 8, ἡ δὲ διαφορὰ τῶν κύβων αὐτῶν 7,064.

1390.

Εἶμαι ἓν, πλὴν δὲν γεννῶμαι ἐὰν δὲν συνέλθουν δύο.
Ἄψυχον, ἀλλὰ μὲ πνεῦμα, καὶ εἰς ὅλους τὸ δεικνύω.

1391.

Δυὸ συλλαβαὶ μὲ γράμματα πέντε μ' ἀποτελοῦσι,
καὶ βασιλέα τῶν Θηβῶν ἔσχατον μὲ καλοῦσι.
Πλὴν ἂν τολμήσῃς, φίλτατε, νὰ μ' ἀποκεφαλίσῃς,
τότ' εἰς τοὺς κήπους ζήτει με, ἂν θέλῃς νὰ μὲ λύσῃς.

Πειραιεύς. Π. Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

1392.

.	.	.	Η
.	.	Η	.
.	Η	.	.
Η	.	.	.

Σχημάτισον κυβόλεξον, συμπληρῶν τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα.

1393.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Je suis un monstre énorme, épouvantable et rare;
La mer est mon sejour;
Mais, par un caprice bizarre,
Ta femme sur son sein me presse chaque jour.

1394.

Rébus.

1 $\overset{\text{A}}{\text{TOUT}}$ 6 7 1 $\overset{\text{A}}{\text{ET}}$ 1 13 OR CIEUX.

ΛΥΣΕΙΣ

1382.

Οὐδὲν ὑπάρχει ὀχληρότερον τῆς ἀκροάσεως ἀνθρώπου διηγουμένου τὰς ἐπιτυχίας του. Καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς στενοτέρους φίλους μας πρέπει νὰ περιοριζώμεθα διηγούμενοι μόνον τὰ ἀτυχήματα ἡμῶν.

1383.

Ἠγόρασε 12 πήχεις.

1384.

Ἡ καρδία.

1385.

			Α			
		Α	Ν	Α		
	Α	Γ	Α	Π	Ω	
Α	Ν	Α	Ξ	Ι	Ο	Σ
	Α	Π	Ι	Ο	Ν	
		Ω	Ο	Ν		
			Σ			

1386.

Les gants.

1387.

Silence.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 222. — 29 ΜΑΡΤΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ ἐκ σεισμοῦ παθόντων συνεισέφερον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δραχ. 30,000, ὁ κ. Ἀνδρέας Συγγρὸς φρ. 10,000, ὁ «Ἐρυθρὸς Σταυρὸς» δραχ. 5,000, ἡ κ. Καλλιόπη Λ. Δαμαλᾶ φρ. 1,000, οἱ κκ. Ἀλ. Αὐγερινός, Δ. Σκυλίτσης καὶ Ἕκτωρ Ψύχας ἀνὰ 500 φρ. ἕκαστος, ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Αἰῶνος,» καὶ οἱ κ. κ. Κ. Ζ. Σκαραμαγκᾶς καὶ Γ. Παρίσης ἀνὰ 200 φρ.

Τὰ δημοτικὰ Συμβούλια Ἑρμουπόλεως καὶ Ἀθηνῶν ἐψηφίσαντο ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ παθόντων τὸ μὲν 10,000, τὸ δὲ 3,000 δραχ.

Αἱ ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνίδες προσήνεγκον λίρας 382 ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.»

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Πατρῶν ἐψηφίσατο ἐτησίαν συνδρομὴν δραχ. 1,500 ὑπὲρ τῆς «Ἑταιρίας τῶν Φυλακῶν.»

Αἱ ἐν Φωξανίῳ τῆς Ῥωμουνίας συλλεγεῖσαι συνδρομαὶ ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» ἀνῆλθον εἰς φρ. 566.

Ὁ Σύλλογος τῶν ἀπόρων γυναικῶν ἀπέστειλε δραχμὰς 500 εἰς τὸν «Ἐρυθρὸν Σταυρόν.»

Οἱ ἐν Σανάκιμ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐγκατεστημένοι καὶ ἐμπορευόμενοι Ἕλληνες προσήνεγκον ὑπὲρ τῆς «Ἑταιρίας τῶν Φυλακῶν» φρ. 315.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν Παρισίοις ἀσχολοῦνται δραστηρίως εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς στρατιωτικῆς διοργανώσεως τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἡ ἐπὶ τούτῳ κατασταθεῖσα Ἐπιτροπὴ ἐζήτησε τὴν ἐγγραφὴν πιστώσεως 250,000 φράγκων εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ δήμου, ὅπως χρησιμεύσωσι διά τε τὸν ἱματισμὸν τῶν μαθητῶν, ὅστις ἔσται ὅσον οἷόν τε ἁπλούστατος, συγκείμενος ἐξ ἀναξυρίδος, ἐπιχιτωνίου καὶ πίλου, καὶ διὰ τὸν ὁπλισμὸν αὐτῶν, ὅστις θὰ συνίσταται εἰς τουφέκιον συστήματος Γκρά, μὴ βάλλον ὅμως διὰ σφαίρας.

Εἰς τὸν ταγματάρχην Barral ἀνετέθη ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἡ ἐντολὴ νὰ διοργανώσῃ ἓν πρῶτον τάγμα, ὅπως κατ' αὐτό, ὡς πρότυπον, καταρτισθῶσι καὶ πάντα τἄλλα.

— Ἐκ Νεαπόλεως γράφουσιν εἰς τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ὅτι λίαν ἐνδιαφέρουσα ἀνακάλυψις ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Πομπηΐᾳ. Εὑρέθησαν δηλαδὴ αὐτόθι ἀγγεῖα αἰγυπτιακὰ κατεσκευασμένα ἐξ ἰδίας τινὸς ὕλης, συγκειμένης ἐκ λευκοῦ γύψου καὶ ὑέλου. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα φέρουσι πέριξ κοσμήματα ἀνάγλυφα, εἰκονίζοντα ζῷα ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων λατρευομένων.

— Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Παρισίοις δημοσία πώλησις αὐτογράφων, καθ' ἣν ἐπιστολαί τινες ἐπωλήθησαν εἰς τιμὰς λίαν σημαντικάς.

Οὕτω ἐπιστολή τις τοῦ ποιητοῦ Ἀνδρέα Χενιέρου πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας ἐπωλήθη ἀντὶ 1,910 φράγκων. Ἄλλη τοῦ ναυάρχου Κολινὺ πρὸς τὴν βασίλισσαν τῆς Ναβάρρας (1569) ἀντὶ 600, καὶ ἀντὶ ὁμοίου ποσοῦ ἐπιστολὴ τοῦ Θωμᾶ Κορνηλίου πρὸς τὸν ἀββᾶν Bellegarde. Ἀντὶ 500 δὲ φράγκων ἐπωλήθη γραμμάτιόν τι τῆς κ. Deshoulières πρὸς τὴν κ. Σκουδερύ.

— Κατά τινα στατιστικήν, γενομένην ἐν Μονάχῳ ἐπὶ 266 ἑκατομμυρίων κατοίκων τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν ὑπάρχουσι πλείονες τῶν 152,000 κωφαλάλων, ἤτοι 74 ἐπὶ 100,000 κατοίκων.

Τὴν πρώτην τάξιν μεταξὺ ὅλων τῶν χωρῶν κατέχει ἡ Ἑλβετία κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν κωφαλάλων, ἀριθμοῦσα 134 ἐπὶ 100,000 κατοίκων. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ κατοίκων ἡ Ἰταλία ἀριθμεῖ 93, ἡ Ἱσπανία 64, ἡ Γαλλία 62 καὶ ἡ Ἀγγλία 57. — Ἐν ὅλῃ τῇ Γαλλίᾳ κατ' ἐπίσημον στατιστικὴν ὑπάρχουσιν 21,395 κωφάλαλοι.

***

Ἡ περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἔκθεσις τοῦ κ. Σπυρ. Λάμπρου πρὸς τὴν Βουλὴν μετεφράσθη καὶ ῥωσσιστὶ καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ τεύχει τοῦ Φεβρουαρίου, τοῦ ἐν Πετρουπόλει ἐκδιδομένου περιοδικοῦ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

—Παρὰ τὸ Βαρβάκειον, ἐκεῖ ὅπου εἶχεν εὑρεθῆ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, οἱ ἐργάται ἰσοπεδοῦντες τὴν ὁδὸν ἀνεκάλυψαν καὶ ἄλλους τοίχους οἰκημάτων, ὡς ἐκεῖνον τὸν πρῶτον εὑρεθέντα. Εἷς τῶν τοίχων τούτων φέρει κοσμήματα ἐρυθροῦ ζωηροτάτου χρώματος.

— Νεώτατον καὶ περιεργότατον εὕρημα μεταξὺ τῶν ἐν Περγάμῳ διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἀνευρεθέντων ἀναφέρει γερμανική τις ἐφημερὶς οἰνοποιΐας ἀνάγλυφον ἐκ μαρμάρου, παριστῶν τὸν Ὅμηρον καθήμενον ἐπὶ ἕδρας μὲ τὴν λύραν παρὰ πόδας καὶ ἀπὸ κυπέλλου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ πίνοντα οἶνον.

— Ἀνεκαλύφθη ἐν Σάμῳ ἀξιόλογον ἀρχαῖον μωσαϊκόν, ἔχον ἑπτὰ μὲν πήχεων πλάτος, πέντε δὲ μῆκος, ἀπαρτιζόμενον δ' ἐκ πετραδίων λευκοῦ καὶ μέλανος χρώματος, παριστανόντων διάφορα ζῷα.

— Τῆς διτόμου «Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας», ἣν ἐκδίδει ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας κ. Α. Διομήδης Κυριακοῦ, ἐτυπώθη ἤδη ὁ Α' τόμος, ὁ περιέχων τοὺς ἐννέα πρώτους αἰῶνας μέχρι τοῦ σχίσματος (860). Κατὰ τὸν προσεχῆ δὲ Ὀκτώβριον θέλει εἶνε ἕτοιμος καὶ ὁ Β', ὁ ἐξακολουθῶν τὴν ἱστορίαν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν· τότε δὲ διανεμηθήσονται καὶ οἱ δύο τόμοι ὁμοῦ.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Π. Κορωναίου, φοιτητοῦ, ἐξεδόθησαν αἱ τραγῳδίαι τοῦ Σοφοκλέους, μετενεχθεῖσαι ἐκ τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικήν.

— Ἡ περὶ Διπλωματίας καὶ Διπλωματῶν γαλλιστὶ ἐκδοθεῖσα πραγματεία τοῦ διδάκτορος τῆς νομικῆς καὶ πρώην ἀκολούθου τῆς ἐν Παρισίοις ἑλληνικῆς πρεσβείας κ. Κωνστ. Βλασσοπούλου, μετεφράσθη ἑλληνιστὶ καὶ ἐκδίδοται προσεχῶς μετὰ προλόγου, γραφέντος ὑπὸ ὁμογενοῦς.

— Ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης ἐξεδόθη σατυρικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Εὔπολις», ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἑβδομαδιαῖον γελοιογραφικὸν δελτίον «Φανός».

Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός.

Ἐκ τῆς ἄρτι δημοσιευθείσης λογοδοσίας τοῦ προέδρου τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πεπραγμένων:

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑταίρων τοῦ σωματείου ἀνέρχεται εἰς 635, ἐξ ὧν 143 ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν τακτικῶν, 242 εἰς τὴν τῶν ἀντεπιστελλόντων, 181 εἰς τὴν τῶν ἐπιτίμων καὶ 54 εἰς τὴν τῶν ἐκτάκτων μελῶν. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὁ Σύλλογος εἰσέπραξε δραχ. 34,576. 95, ἐξ ὧν ἐδαπανήθησαν 33,286. 86 καὶ ἔμεινε περίσσευμα ἐκ δρ. 1,290. 09. Ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσε τὴν σύστασιν νέου κοινωφελοῦς ἱδρύματος, τοῦ Ὑπνωτηρίου τῶν ἀπόρων παίδων. — Περὶ ὑπνωτηρίου, δηλ. περὶ καταστήματος, ἐν ᾧ νὰ εὑρίσκωσι στέγην καὶ κλίνην οἱ ἀπορώτεροι τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων καὶ νὰ καταφεύγωσιν ἐπί τινας νύκτας ἄλλοι στερούμενοι νυκτερινοῦ καταλύματος, καὶ ἄλλοτε ἐγένετο λόγος ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἀλλ' ἡ σύστασις τοῦ ὑπνωτηρίου τούτου καθίστατο ἀδύνατος ἕνεκα λόγων οἰκονομικῶν καὶ ἄνευ τῆς φιλανθρώπου προθυμίας τοῦ εὐεργέτου τοῦ Συλλόγου κ. Ἀνδρέα Συγγροῦ, διαθέσαντος ὑπὲρ συστάσεως τοιούτου ἱδρύματος δρ. ν. 6,000. Τὸ κατάστημα τῶν ὑπνωτηρίων ἐνεκαινίσθη τῇ 2 Δεκεμβρίου 1879, μέχρι δὲ τῆς 31 Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἐκοιμήθησαν ἐν αὐτῷ 11,137 παῖδες, ἤτοι 41 παῖδες καθ' ἑκάστην νύκτα κατὰ μέσον ὅρον. Καὶ κατὰ μὲν τὰς χειμερινὰς νύκτας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ ὑπνωτηρίῳ εὑρισκόντων στέγην καὶ κλίνην ἀνῆλθε μέχρις 65 καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, τὰς δὲ νύκτας τοῦ θέρους κατῆλθε μέχρις 20. Οἱ κοιμώμενοι ἐν τῷ ὑπνωτηρίῳ πληρόνουν λεπτὰ πέντε καθ' ἑκάστην νύκτα, ἡ δὲ δαπάνη κατ' ἄτομον καὶ κατὰ νύκτα ἀνέρχεται εἰς λεπτὰ 21.—Ὁ Σύλλογος ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν Πρακτικῆς δημοτικῆς σχολῆς ἐν τῷ καταστήματι αὐτοῦ. Ἡ σχολὴ αὕτη ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ μεταδίδῃ εἰς τοὺς προσερχομένους τὰς προκαταρκτικὰς γνώσεις τὰς διδασκομένας καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἀλλὰ κατὰ τὰς νεωτέρας καὶ τελειοτέρας μεθόδους, λαμβανομένης πάντοτε ὑπ' ὄψιν τῆς ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον ἀναπτύξεως τῶν μαθη-

Digitized by Google

τῶν. Τὰ ὑπὸ τῶν μαθητῶν πληρονόμενα δίδακτρα θὰ ἦνε ὅσον τὸ δυνατὸν μικρότερα, θὰ χρησιμεύωσι δὲ μόνον ὅπως καλύψωσι τὰς διὰ τὴν σχολὴν δαπάνας. Ὁ Σύλλογος ἀπεφάσισεν ἐπίσης τὴν ἔκδοσιν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν σύστασιν βιβλιοθηκῶν τοῦ λαοῦ, ἐξελέχθη δὲ ἐννεαμελὴς ἐπιτροπή, ὅπως μελετήσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο.— Ληξάσης κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τῆς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὡρισμένης προθεσμίας πρὸς ἀναθεώρησιν αὐτοῦ, ἀπεφασίσθη ἡ ἀναθεώρησις τῇ προτάσει 101 τακτικῶν μελῶν. Ἐπιτροπὴ δὲ συνέστη ὅπως ἀναθεωρήσῃ αὐτόν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ὑπέβαλε τῷ Συλλόγῳ τὸ νέον σχέδιον τοῦ κανονισμοῦ, ὅπερ συνεζητήθη ἐπὶ πολλὰς συνεδριάσεις. Ὁ νέος κανονισμὸς στηρίζεται ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων, ἐφ' ὧν καὶ ὁ πρὸ τούτου ἰσχύων, περὶ τρία δὲ μόνον ἀντικείμενα οὐσιωδῶς μετέβαλε τὸν μέχρι τοῦδε κανονισμόν· α') ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τακτικῶν συνεδριάσεων, ὅστις ἠλαττώθη, ὁρισθέντος ὅτι αὗται θὰ γίνωνται ἅπαξ μόνον τοῦ μηνός, β') ὡς πρὸς τὴν κατὰ τὰς συνεδριάσεις ταύτας ἀπαρτίαν καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῶν μελῶν, ὅπως παρευρίσκωνται εἰς αὐτάς, ὁρίζων ὅτι πρὸς συγκρότησιν τακτικῶν συνεδριάσεων δέον νὰ παρευρίσκωνται τὸ 1)3 τῶν τακτικῶν ἐνεργῶν μελῶν καὶ ὅτι τὰ τακτικὰ ἐνεργὰ μέλη τὰ μὴ παρευρεθέντα κατὰ τρεῖς συνεχεῖς συνεδριάσεις, μετατίθενται διὰ πράξεως τῆς ἐφορείας εἰς τὰ τακτικὰ πάρεδρα μέλη· αἱ μεταβολαὶ αὗται, ὑποδειχθεῖσαι ὑπὸ τῆς πείρας ἐγένοντο ὅπως καταστήσωσιν εὐκολωτέραν τὴν συγκρότησιν τακτικῶν συνεδριάσεων, γ') χάριν λογιστικῆς εὐκολίας καὶ ἑνότητος περὶ τὴν διοίκησιν τοῦ Συλλόγου, ἀπεφασίσθη ἡ συγχώνευσις τοῦ ταμείου τῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου. Ἐννοεῖται ὅμως, καὶ τοῦτο ἐσημειώθη ἰδιαιτέρως ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ Συλλόγου, ὅτι τὰ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς διδόμενα εἰς τὸν Σύλλογον ποσά, θὰ δαπανῶνται ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω διὰ τοῦ νέου κανονισμοῦ ἐπενεχθεισῶν καινοτομιῶν, κατηργήθη ἡ τάξις τῶν ἐκτάκτων μελῶν, ἥτις οὐδόλως ἀπέβη ἐπωφελὴς εἰς τὸν Σύλλογον.— Κατὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ λήξαντος ἔτους ἐγένετο λόγος καὶ ἐλήφθησαν ἀποφάσεις περὶ συστάσεως μουσικοῦ θιάσου ἐκ παίδων τῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς τῶν ἀπόρων, ὡς καὶ περὶ ἐνεργείας πρὸς ἀκύρωσιν ἢ πρόληψιν τῶν κακῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ὑπαρχόντων συμβολαίων ἐκμισθώσεως τῆς ἐργασίας πολλῶν ἐκ τῶν παίδων τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων.

Ὁ Σύλλογος διατηρεῖ σήμερον σχέσεις μετὰ διαφόρων σωματείων ἐν συνόλῳ 112, ἐξ ὧν 79 εἰσὶν ἡμεδαπά, 33 δὲ ἀλλοδαπά.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐδωρήθησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου τόμοι διακόσιοι εἴκοσιν, ἐδέθησαν δὲ τόμοι περὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα. Τὸ ἀναγνωστήριον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐλάμβανεν ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ περὶ τὰ 100 ἐγχώριά τε καὶ ἀλλοδαπά, ὧν τὰ μὲν ἐξ ἀγορᾶς, τὰ δ' ἐξ ἀνταλλαγῆς καὶ δωρεᾶς.—Ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Σχολῇ τῶν ἀπόρων παίδων ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος μαθηταὶ 462, ἐφοίτησαν δὲ τακτικῶς 275. Ἐδιδάχθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ἐφέτος τὰ αὐτὰ οἷα καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη μαθήματα. Ἀπὸ τοῦ 1875 ἤρξαντο ἀποφοιτῶντες παῖδες ἐκ τῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς τῶν ἀπόρων, μέχρι δὲ τοῦ 1879 ἀπεφοίτησαν 70 περίπου μαθηταί, οἵτινες εἶνε ἀποκατεστημένοι, ἐνῷ πρότερον μετήρχοντο ἔργον τυχαῖον. Ἐκ τῶν ἀποφοιτησάντων τούτων παίδων, σήμερον δύο μὲν προσελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, πέντε δ' ἐξακολουθοῦσι τὰ περαιτέρω μαθήματά των εἰς τὸ γυμνάσιον, εἷς δὲ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον σπουδάζων τὴν μηχανικήν, εἷς εἰσήχθη εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον Χατζηκώστα φροντίδι τῆς κοσμητείας· τέσσαρες ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὴν χωροφυλακὴν ὡς κληροῦχοι, εἷς δὲ ὑπηρετεῖ ὡς ναύτης εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικόν. Δέκα εἶνε ἀποκατεστημένοι εἰς διάφορα τῆς Κορινθίας χωρία ὡς γεωργοὶ καὶ ἕτεροι τέσσαρες ὡς παντοπῶλαι ἢ μεταπρᾶται εἰς τὰ αὐτὰ χωρία καὶ ἰδίως εἰς Καστανιάν· οὗτοι δὲ φροντίζουσι καὶ ἀποστέλλουσιν εἰς τὴν σχολὴν τακτικῶς τοὺς ἐκ τῶν χωρίων ἐκείνων τῆς Κορινθίας ἐρχομένους πολυπληθεῖς παῖδας. Εἷς εἶνε σταφιδογεωργὸς ἐν Πάτραις. Τέσσαρες εἶνε παντοπῶλαι καὶ μεταπρᾶται ἐνταῦθα καὶ ἐν Πειραιεῖ, ἕτεροι πέντε μικρέμποροι, ὧν εἷς καὶ μυροπώλης ἐνταῦθα· δύο εἶνε λαχανοπῶλαι ἐνταῦθα, δύο δ' ἕτεροι κρεοπῶλαι ὁμοίως ἐνταῦθα· ξυλουργοὶ εἶναι ἑπτά· κτίσται δύο, ἀμφότεροι ἐνταῦθα, σιδηρουργὸς εἷς, ῥάπτης εἷς, ὑποδηματοποιὸς εἷς, λιθοξόος εἷς, στοιχειοθέτης εἷς, βιβλιοπώλης εἷς, διανομεὺς ἐφημερίδων εἷς, πάντες ἐνταῦθα· ἔτι δὲ δύο βοηθοὶ γεωμέτρου. Πέντε εἶναι ὑπηρέται ἐμπορικῶν γραφείων καὶ καταστημάτων ἐνταῦθα, εἷς ἠθοποιός, δύο εἶνε ἐμποροϋπάλληλοι, ὁ μὲν ἐν Βλαχίᾳ, ὁ δὲ ἐν Καλκούτᾳ. Τρεῖς τέλος μένουσιν ἔτι ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὡς ὀψοφόροι ἅπαντες Κορίνθιοι.—Ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος συνέστησε καὶ νέαν σχολὴν ἀπόρων ἐν τῷ δήμῳ Μυρτουντίων τῆς Ἠλείας διὰ τὰ χωρία Μπράτι, Τραγανοῦ καὶ Μαρκοπούλου, ἅτινα ἐστεροῦντο τέως σχολείου. Οὕτω δ' ὁ Σύλλογος διατηρεῖ σήμερον τὰς ἑξῆς σχολάς· τὴν σχολὴν ἀπόρων παίδων Ἀθηνῶν καὶ τὴν ἄρτι συστηθεῖσαν πρακτικὴν δημοτικὴν σχολήν, καὶ σχολὰς τῶν ἀπόρων παίδων ἐν Καλάμαις, Σύρῳ, Ζακύνθῳ, Πάτραις, Ἄνδρῳ, Νέᾳ Πικέρνῃ (Ἑλληνοαλβανῶν) καὶ Τραγανοῦ· ἐν συνόλῳ ἐννέα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἀθηνῶν Ἑταιρία ἐπιχειρήσασα πρὸ ἑβδομάδος νὰ ἐρευνήσῃ πλειότερον δι' ἀνασκαφῆς τὸν παρὰ τὸ Βαρβάκειον τόπον, ὅπου εὑρέθη πρὸ τριῶν μηνῶν τὸ γνωστὸν μαρμάρινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἐπέτυχε χθὲς νὰ εὕρῃ ἓν τῶν λειπόντων μερῶν τοῦ ἀγάλματος, τὸ δεξιόθεν ἐπὶ τοῦ κράνους ζῷον ἀνέχον τὸν ἕνα τῶν δευτερευόντων λόφων ἐν ἀρίστῃ καταστάσει διατηρούμενον. Εἶνε δὲ τὸ ζῷον ἵππος πτερωτὸς τέλειος, καὶ οὕτως ἐκλείπει νῦν ἡ διαφωνία καὶ ἡ ἀμφιβολία τῶν περιγραψάντων μέχρι τοῦδε τὸ ἄγαλμα, οἵτινες ἐχαρακτήριζον τὸ μόνον τέως ἀριστερόθεν ὁπωσοῦν σωζόμενον ζῷον διαφόρως, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῆς κεφαλῆς του, ὀνομάζοντες αὐτὸ οἱ μὲν λέοντα, οἱ δὲ γρύπα, οἱ δέ, ὡς ὁ Γερμανὸς Lange, ἵππον, ὅστις δὴ καὶ ηὐστόχησε τοῦ ἀληθοῦς. Σώζονται δὲ ἐν τῷ λόφῳ ἐρυθραί τινες καὶ κυαναῖ γραμμαὶ καὶ αἱ ὀφρῦς τοῦ ἵππου εἶνε ἐρυθραί. Ὁ δὲ λίθος τοῦ τεμαχίου, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὅλον ἄγαλμα εἶνε πεποιημένον, φαίνεται ἡμῖν ὄχι Πεντελήσιος, ὡς κοινῶς ἐρρέθη, ἀλλ' ἀλλοῖός τις, μαλακώτερος καὶ διαφανέστερος, πλησιάζων πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ ἀλαβάστρου· ἀλλὰ περὶ τούτου ἁρμοδιώτεροι εἶνε ν' ἀποφανθῶσιν οἱ ὀρυκτολόγοι.

Ἐπὶ τέλους λέγομεν, ὅτι τὸ τεμάχιον παρεδόθη ὅπου δεῖ, ἵνα προσκολληθῇ εἰς τὸ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ σῶμα τοῦ ἀγάλματος.

(«Παλιγγενεσία») Σ. Δ. Κ.

ΒΙΒΛΙΑ

2336. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 29 Μαρτίου 1881. Ἀριθ. 274 (222). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].— Ἐκδρομὴ εἰς Θεσσαλίαν. — Αἱ κατὰ ἡγεμόνων ἐπιβουλαὶ ἐν τῷ ΙΘ' αἰῶνι. — Ἡ νέα αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσίας. — Ὅρκος. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2337. Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός. Λογοδοσία τῶν κατὰ τὸ ΙΕ' ἔτος γενομένων ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Δραγούμη, προέδρου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ». 1881, 8ον, σελ. 124.

2338. Ἐλπίδες, συλλογὴ ποιήσεων Ἀθανασίου Π. Σουτάκη. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Ἀδελφῶν Βαρβαρρήγου. 1881. 8ον, σελ. ια' καὶ 77. [Ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης τοῦ ἀτυχοῦς ποιητοῦ, ὃν μόλις ἐκδώσαντα τὰ πρωτόλεια ταῦτα νεαρώτατον ἀφήρπασεν ὁ θάνατος, ἀποσπῶμεν τοὺς ἑπομένους ὀλίγους στίχους, δι' ὧν περατοῦται τὸ πρῶτον ᾆσμα, ὁ «Εὐαγγελισμός»:

. . . . . . ἄναψε καὶ πάλι ὁ ἀγῶνας,
Ὁ ζηλεμμένος ὁ χορὸς 'ς τὸν κάμπο ῥοβολάει.
Ὅλοι ἑτοιμασθήκανε,
Χειροπιασμένοι ἔχουνε 'ς τὸ στόμα τὸ μαχαῖρι.
Μὰ ποιὸς θὰ σύρῃ τὸ χορὸ μὲ τάξι, ποιὸς θὰ σύρῃ ;
Καϋμένε Γεώργη βασιλῆᾶ,
Γιὰ βάλε τὴ χιονάτη μας βουνήσια φουστανέλλα,
Τὴν μπάλα ποῦ ἀνυπόταχτη θὰ φάῃ τὸ θηκάρι
Γιὰ φούχτωσε καὶ πήδησε 'ς τιμημένη πάλη....
Κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ σ' ὀρκίζομαι ποῦ 'ς τὴ φωνή σου μόνο
Στράτευμμα ἕνα φτερωτό, ἀνίκητο θὰ κάμῃς,
Καὶ κάθε Ἕλληνας αὐτὸ θὰ ἔχῃ σύνθημά του
«Ἐλευθεριὰ ἢ θάνατος».]

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

26 Μαρτίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 26 Μαρτίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 280
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 289 1/2
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	38.60	458 60	560	φρ.
4 » » κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 105 1/2
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 198
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 410 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,520
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	201
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	115 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	62
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	110 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30,30. — Ἐμπ. 3μην. 30.10.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 119. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 118 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.90
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	27.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 83 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (24 Μαρτίου) 29.70-29 80.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (24 Μαρτίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	51 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	286
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	246
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	104
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 -23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 7/4.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 19/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (31 Μαρτίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.12
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.25
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 1 Ἀπριλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.05
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.10
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.26
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0/0 Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Β. Α. Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ συνδρομή σας ἐπληρώθη ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Π. Δ. Πάντα τὰ φύλλα μετὰ τῶν δελτίων ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.—κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—Μ ι ᾶ ἀ ν α γ ν ώ σ τ ρ ί ᾳ τ ῆ ς «Ἑστίας». Πειραιᾶ. Εἶνε ὅλως ἐναντίον εἰς τὰ ἤθη τῶν καλῶς ἀνατεθραμμένων ἀνθρώπων ἡ πρόσληψις ὑπηρέτου ἐξελθόντος ἐκ φιλικῆς οἰκίας, ἔστω καὶ τῇ συναινέσει τῶν πρώην κυρίων του. Τότε μόνον ἐπιτρέπεται νὰ λάβῃ τις τοιοῦτον ὑπηρέτην, ὅταν αὐτοὶ οἱ πρώην κύριοί του τὸν συνιστῶσι. — κ. Κ. Χ. Ο. Αἶνον Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» εὐγενεῖς ὑμῶν ἐνεργείας. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου γίνεται πάντοτε τακτικωτάτη. — Διευθ. ὑποκατ. Ἐθν. Τραπέζης. Καλάμας. Ὁ κ. Π. Δ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν τὴν συνδρομήν σας τοῦ 1881. — κ. Ν**. Ἀθήνας. Ἡ φράσις, ὡς λέγεται, (échec et mat) εἶνε ἐσφαλμένη· τὸ δὲ ὀρθὸν ἔπρεπε νὰ εἶνε échec est mat, ἢ κάλλιον echec mat, ὅπερ δηλοῖ ὁ β α σ ι λ ε ὺ ς ἀ π έ θ α ν ε ν. Εἶνε δὲ τὸ μὲν échec παρεφθαρμένη ἡ περσικὴ λέξις schah, ὅ ἐστι βασιλεύς, τὸ δὲ mat λέξις ἀραβική, mata, ἥτις δηλοῖ φ ο ν ε ύ ε ι ν. Οὕτω ἐξηγεῖ τὴν φράσιν ὁ Ampère. — κ. Κ. Κ. Φ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. — κκ. Α. Λ. Ῥεθύμνην καὶ Α. Θ. Ξ. Ἡράκλειον. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Γ. Κ. Θήραν. Ἡ συνδρομὴ ὑμῶν τοῦ 1881 ἐπληρώθη ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Π. Δ. — Ἀριθ. 300. Σύρον. Καθ' ὅσον εἰξεύρομεν, τὰ κεράσια εἶνε γέννημα τοῦ Πόντου, τὰ κίτρα τῆς Μηδίας, τὰ κάστανα τῆς Καστανίας, τὰ ῥοδάκινα τῆς Περσίας, τὰ νεράντζια τῆς Τύρου, αἱ ἐλαῖαι τῆς Ἑλλάδος, αἱ ἀγκινάραι τῆς Σικελίας, τὰ κουνουπίδια τῆς Κύπρου, τὰ μαρούλια τῆς Κῶ, τὰ σῦκα τῆς Μεσοποταμίας, τὰ βερύκοκκα τῆς Ἀρμενίας, τὰ πορτοκάλλια τῆς Ἰταλίας. — κ. Μ. Π. Ρ. Σμύρνην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. —κ. Α. Ι. Χ. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Π. Α. Λ. Κωνσταντινούπολιν. Τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν ἀπεστείλαμεν εἰς τὸν ἐπιγραφόμενον, ἀλλὰ μέχρι σήμερον οὐδεμίαν ἔχομεν ἀπάντησιν αὐτοῦ. — κ. Ν**. Ἀθήνας. Μᾶλλον τὸ δίστιχον τοῦ Ponsard:

Il se retire enfin trois fois millionnaire,
Tandis que l'hôpital s'ouvre à l'actionnaire.

—κ. Ν. Α. Ι. Πάτρας. Ἐδημοσιεύθη εἰς προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἑστίας». — κ. Π. Α. Σύρον. Θὰ τὰ δημοσιεύσωμεν, ὅταν ἀποσταλῶσιν ἡμῖν καὶ αἱ λύσεις. Τὰ ζητηθέντα φύλλα μετὰ τῶν δελτίων ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑ σ τ ί α ς», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

(26 Μαρτίου (Πέμπτη) 1881)

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐγένετο ἡ παράδοσις τῶν σημαιῶν εἰς τὰ τάγματα τοῦ πεζικοῦ 11ου, 20ου καὶ 23ου εἰς τὸ ἐκεῖθεν τῶν Ἀμπελοκήπων εὐρὺ πεδίον κατὰ τὴν θέσιν Γουδί, ἔνθα συνεκεντρώθησαν πάντα τὰ ἐν Ἀθήναις ἑδρεύοντα σώματα. Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ διαδόχου καὶ τῶν ἄλλων βασιλοπαίδων, μετὰ τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου κ. Σαχίνη καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἐξῆλθον τῶν ἀνακτόρων ἀκριβῶς τῇ 2 ὥρᾳ μ. μ. Εὐθὺς ἅμα ἀφίκετο εἰς τὸ πεδίον τῆς παρατάξεως, ὁ βασιλεύς, φέρων στολὴν στρατηγοῦ τοῦ πεζικοῦ καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν, τοῦ ἀρχηγοῦ κ. Β. Πετμεζᾶ καὶ τοῦ ἐπιτελείου των, διέτρεξε κατὰ μέτωπον πάντα τὰ σώματα. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἀφίκετο ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μετὰ πολλῶν ἱερέων. Εἰς ἀπόστασιν 100 μέτρων ἀπὸ τοῦ στρατοῦ ἐγένετο μέγα ἡμικύκλιον ὑπὸ ἀόπλων στρατιωτῶν, ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἡμικυκλίου τούτου ἐψάλη ἁγιασμός, παρισταμένου τοῦ βασιλέως, τῆς βασιλίσσης, τῶν βασιλοπαίδων μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν, τῶν ὑπουργῶν πάντων, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν σωματαρχῶν. Ἀφοῦ δὲ ηὐλογήθησαν αἱ σημαῖαι ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου, λαβὼν ὁ βασιλεὺς πρῶτον τὴν σημαίαν τοῦ 11ου τάγματος ἐνεχείρισεν αὐτὴν εἰς τὸν ταγματάρχην καὶ διοικητὴν τοῦ τάγματος τούτου κ. Γ. Μαυρομιχάλην, προσελθόντα μετὰ τοῦ σημαιοφόρου ἀνθυπασπιστοῦ καὶ τῆς συνήθους φρουρᾶς τῆς σημαίας, εἰπὼν εἰς αὐτὸν περίπου ταῦτα· «Σᾶς παραδίδω τὴν σημαίαν »τοῦ 11ου τάγματος τοῦ πεζικοῦ, σύμβολον τῆς πίστεως »καὶ τῆς πατρίδος, τὴν ὁποίαν θὰ ὑπερασπίσητε μέχρι τε»λευταίας ῥανίδος τοῦ αἵματός σας». Ὁ διοικητὴς θέσας τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς σημαίας εἶπεν: «Ὀμνύω ἐπ' ὀνόματι τοῦ »11ου τάγματος νὰ ὑπερασπίσωμεν αὐτὴν μέχρι τῆς τελευ»ταίας πνοῆς μας». Εἶτα ὁ διοικητὴς λαβὼν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ βασιλέως τὴν σημαίαν ἀνεπέτασεν αὐτὴν καὶ τὴν παρέδωκεν εἰς τὸν σημαιοφόρον καὶ ἔφερον αὐτὴν πρὸς τὸ τάγμα, τὸ ὁποῖον τὴν ὑπεδέχθη μὲ ζητωκραυγὰς καὶ τῆς μουσικῆς παιανιζούσης. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παρέλαβον τὰς σημαίας των ὁ διοικητὴς τοῦ 20 τάγματος κ. Τιμολέων Βάσσος καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ 23 τάγματος κ. Ὀδυσσεὺς Ἀγγελινίδης. Ὁ παριστάμενος λαός, συγκεκινημένος ἐζητωκραύγαζε κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν. Εἶτα ὁ μὲν βασιλεύς, ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ καὶ τὸ ἐπιτελεῖον αὐτῶν ἵππευσαν, ἡ δὲ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς, ὡς καὶ οἱ ὑπουργοί, ἐπέβησαν τῶν ὀχημάτων αὐτῶν, τὰ δὲ σώματα πάντα κατὰ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἤρχισαν παρελαύνοντα πρὸ αὐτῶν. Πρῶτος παρῆλασεν ὁ λόχος τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς, ὅστις ἅμα ἔφθασε πρὸ τοῦ βασιλέως ἐζητωκραύγασεν, ἀλλὰ τὰ ἄλλα σώματα διῆλθον ἐν σιωπῇ, κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Ἡ παρέλασις ὅλων τῶν σωμάτων διήρκεσε τρία περίπου τέταρτα τῆς ὥρας, ἔληξε δὲ ἡ τελετὴ τῇ 4 ὥρᾳ μ. μ. ἀκριβῶς. Ὁ παραταχθεὶς στρατὸς συνέκειτο ἐξ 110 εὐελπίδων, 600 ἀνδρῶν τοῦ μηχανικοῦ, 2,200 τοῦ πεζικοῦ, 1,967 τοῦ πυροβολικοῦ καὶ 300 τοῦ ἱππικοῦ, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἐκ 5,200 περίπου ἀνδρῶν μετὰ 66 πυροβόλων, 1,250 ἵππων καὶ 1230 ἡμιόνων. — Χθές, 25 Μαρτίου, ἐτελέσθη μεθ' ὅλης τῆς ἐπισημότητος ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας. Πλεῖστον μέρος τοῦ ἐνταῦθα στρατοῦ παρετάχθη ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων μέχρι τῆς Μητροπόλεως, περὶ τὴν 10 δὲ π. μ. ὥραν αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἐπορεύθησαν εἰς τὸν ναόν, ἔνθα ἐγένετο ἡ συνήθης δοξολογία. — Οἱ ἐνταῦθα πρεσβευταὶ τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἀνακοινοῦσι σήμερον εἰς τὴν ἡμετέραν Κυβέρνησιν τὸ πρωτόκολλον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαπραγματεύσεων. — Ἡ προσέλευσις τῶν ἐφέδρων γίνεται μετὰ προθυμίας ἀπεριγράπτου. Ἐντὸς τῶν τελευταίων δώδεκα ἡμερῶν προσῆλθον ἄνδρες 4,555, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐπαρχίαι, ἐξ ὧν οὐδὲ εἷς ἔφεδρος καθυστέρησεν. — Ἑβδομήκοντα πέντε ὑπαξιωματικοὶ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ ἐδήλωσαν ὅτι προθύμως προσφέρονται ν' ἀναλάβωσι τὴν διοίκησιν τῶν τορπιλλοφόρων. — Τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα διετάχθησαν ἵνα ἑτοιμάσωσιν ὅσον τάχιον τὰ φύλλα πορείας τῶν ἐθνοφρουρῶν κατ' ἐπαρχίας μέχρι τοῦ 40 ἔτους, ὅπως εἰς πρώτην διαταγὴν κοινοποιήσωσιν αὐτά. — Προχθὲς πυρκαϊά, ἐκραγεῖσα περὶ τὴν 10 μ. μ. ἀπετέφρωσεν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ ξύλινον θέατρον τοῦ Φαλήρου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1388.

Ἀφαίρεσον δέκα μηδενικὰ ἐκ τῶν κατωτέρω ἐν τετραγώνῳ διατεταγμένων οὕτως, ὥστε νὰ μείνῃ ἐν ἑκάστῃ σειρᾷ ὁριζοντείῳ καὶ καθέτῳ ἀριθμὸς μηδενικῶν περιττός.

0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0

1389.

Εὑρὲ δύο ἀριθμούς, ὧν ἡ διαφορὰ εἶνε 8, ἡ δὲ διαφορὰ τῶν κύβων αὐτῶν 7,064.

1390.

Εἶμαι ἕν, πλὴν δὲν γεννῶμαι ἐὰν δὲν συνέλθουν δύο.
Ἄψυχον, ἀλλὰ μὲ πνεῦμα, καὶ εἰς ὅλους τὸ δεικνύω.

1391.

Δυὸ συλλαβαὶ μὲ γράμματα πέντε μ' ἀποτελοῦσι,
καὶ βασιλέα τῶν Θηβῶν ἔσχατον μὲ καλοῦσι.
Πλὴν ἂν τολμήσῃς, φίλτατε, νὰ μ' ἀποκεφαλίσῃς,
τότ' εἰς τοὺς κήπους ζήτει με, ἂν θέλῃς νὰ μὲ λύσῃς.

Πειραιεύς. Π. Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

1392.

.	.	.	Η
.	.	Η	.
.	Η	.	.
Η	.	.	.

Σχημάτισον κυβόλεξον, συμπληρῶν τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα.

1393.

(Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον).

Je suis un monstre énorme, épouvantable et rare;
La mer est mon séjour;
Mais, par un caprice bizarre,
Ta femme sur son sein me presse chaque jour.

1394.

Rébus.

1 $\frac{\text{A}}{\text{TOUT}}$ 6 7 1 $\frac{\text{A}}{\text{ET}}$ 1 13 OR CIEUX.

ΛΥΣΕΙΣ

1382.

Οὐδὲν ὑπάρχει ὀχληρότερον τῆς ἀκροάσεως ἀνθρώπου, διηγουμένου τὰς ἐπιτυχίας του. Καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς στενοτέρους φίλους μας πρέπει νὰ περιοριζώμεθα διηγούμενοι μόνον τὰ ἀτυχήματα ἡμῶν.

1383.

Ἠγόρασε 12 πήχεις.

1384.

Ἡ καρδία.

1385.

			Α			
		Α	Ν	Α		
	Α	Γ	Α	Π	Ω	
Α	Ν	Α	Ξ	Ι	Ο	Σ
	Α	Π	Ι	Ο	Ν	
		Ω	Ο	Ν		
			Σ			

1386.

Les gants.

1387.

Silence.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 223. — 5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἐν Παρισίοις ὁ κ. Κόρωνιὸς προσέφερεν εἰς τὴν ἐκεῖσε συστᾶσαν ὑπὲρ τῶν Χίων ἐπιτροπὴν λίρας 2,000, ὁ δὲ κ. Κομόνδος 1,000.

Ὡσαύτως τὸ ἐν Γαλαζίῳ κατάστημα τοῦ κ. Χρυσοβελώνη ἀπέστειλεν εἰς Χίον συνδρομὴν λιρῶν 1,000.

Ἡ ἐνταῦθα συστᾶσα ἐπιτροπὴ ὑπὲρ τῶν Χίων συνέλεξεν ἄχρι τοῦδε δραχμὰς 50,000· ἡ δὲ ἐν Ἑρμουπόλει 20,000.

Ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» ἀπεστάλησαν ἐκ Καλκούτας παρὰ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν αὐτόθι ἐπιτροπὴν αὐτοῦ κκ. Paul καὶ Ῥάλλη λίραι στερλῖναι 2,348.

Ἡ κ. Σμαράγδα Μουρούζη ἔπεμψε πεντακισχιλίας νέας δραχμὰς εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης νοσοκομείου «ὁ Εὐαγγελισμός», ὅπως χρησιμεύσωσι πρὸς συντήρησιν μιᾶς κλίνης.

Τὸ ναυτικὸν ἀπομαχικὸν ταμεῖον ἀπέστειλεν εἰς Χίον συνδρομὴν δραχμὰς 10,000.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Πειραιῶς ἐψηφίσατο ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ παθόντων δραχ. 5,000 ἐπιτροπὴ δὲ συστᾶσα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ δημάρχου Πειραιῶς εἰσέπραξεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἑτέρας 5,000.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Εὐμενεστάτας κρίσεις δημοσιεύει ὁ ἀγγλικὸς τύπος περὶ τῆς ἄρτι δημοσιευθείσης ἀγγλικῆς μεταφράσεως τοῦ «Λουκῆ Λάρα», τοῦ γνωστοῦ ἔργου τοῦ κ. Δ. Βικέλα, ἣν ἐφιλοπόνησεν ὁ κ. Ἰω. Γεννάδιος. Πλὴν ἄλλων ἐκτενῆ κρίσιν τοῦ ὡραίου ἑλληνικοῦ διηγήματος δημοσιεύει ἐν τῷ σπουδαίῳ περιοδικῷ «Academy» ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς κ. H. F. Tozer, ἐξ ἧς μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα, παραλείποντες πάντα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἔργου·

«Ὁ «Λουκῆς Λάρας» εἶνε ἀξιόλογον βιβλίον, ὡς δείκνυται ἀποχρώντως ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ 1879 μετεγλωττίσθη εἰς τὴν γαλλικήν, γερμανικήν, ἰταλικήν, δανικὴν καὶ τελευταῖον εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Ὁ συντάκτης αὐτοῦ κ. Βικέλας τυγχάνει ἤδη γνωστὸς ὡς δόκιμος συγγραφεύς, αἱ δὲ μεταφράσεις του τινῶν ἐκ τῶν δραμάτων τοῦ Shakspeare ἐμνημονεύθησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ περιοδικῷ. Ἐν προοιμίῳ ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι δημοσιεύει τὰς σημειώσεις, ἃς κατέλιπε πρόσωπόν τι κρυπτόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Λουκῆς Λάρας», ὅστις ἦτο ἔμπορος Ἕλλην διαμένων ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλ' ἐκ τοῦ μεταφραστοῦ αὐτοῦ μανθάνομεν ὅτι αἱ καταλειφθεῖσαι σημειώσεις ἦσαν ὀλίγισται καὶ ὅτι τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς ἱστορίας ταύτης καθὼς καὶ πολλὰ τῶν ἐν αὐτῇ παρισταμένων προσώπων εἰσὶ δημιουργήματα αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως. Τὸ ἔργον εἶχε γνωστοποιηθῇ εἰς τὸ κοινὸν ὡς μυθιστορία, πλὴν τὸ ὄνομα τοῦτο ἠδύνατο εὐκόλως νὰ ἀπατήσῃ, καθόσον οἱ μὲν κοινοὶ ἀναγνῶσται τῶν μυθιστορημάτων δὲν θέλουσιν εὕρει ἐν αὐτῷ πᾶν ὅ,τι προσδοκῶσιν, οἱ δὲ θεωρούμενοι ἱκανοὶ ἵνα τὸ ἐκτιμήσωσι, δυνατὸν νὰ παρατρέξωσιν αὐτὸ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον. Εἶνε δὲ διήγημα, σχεδὸν ἄνευ δραματικῆς πλοκῆς, ἀναφερόμενον κυρίως εἰς τὰς ἐν Χίῳ σφαγάς, τὰς συμβάσας κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως...... Τὸ ἔργον διακρίνεται διά τε τὸν τρόπον, μεθ' οὗ ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται τὸ ἑαυτοῦ θέμα καὶ διὰ τὸ ὕφος αὐτοῦ. Ἡ ἐποχή, εἰς ἣν ἡ προκειμένη συγγραφὴ ἀναφέρεται, εἶνε ἀναμφιβόλως δραματική, πλὴν τὰ μᾶλλον πολεμικὰ συμβάντα ἀφίενται κατὰ μέρος, ὁ δὲ αὐτοβιογράφος Λουκῆς Λάρας παρίσταται ὡς μικρὸς τὸ δέμας ἀνὴρ καὶ ἀσθενής, ἐμπορικὰς ἔχων κλίσεις καὶ μὴ ὢν ἐπομένως ἥρως. Ἀλλ' ἡ ἁπλότης τῆς διηγήσεως καὶ τοῦ ὕφους ἐστὶν ἐντεχνοτάτη. Αἱ δραματικαὶ σκηναὶ ἐκτίθενται μετὰ πολλῆς φαντασίας, αἱ δὲ συγκινητικώτεραι ἐξ αὐτῶν περιγράφονται παθητικώτατα. Καὶ κατὰ τοῦτο ἐπέτυχεν ὁ συγγραφεύς, ὅτι ἠδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὑπερβολὴν καὶ νὰ καταστείλῃ τὸ αἴσθημα, ὅπερ, ὅσῳ εἶνε σπανιώτερον, τοσούτῳ μᾶλλον τυγχάνει πραγματικόν. Ὁ ἀναγνώστης δὲν βλέπει φρικαλεότητας, ἀλλ' οὐχ ἧττον αἰσθάνεται τὰ πάντα περὶ ἑαυτόν, αἰσθάνεται ὅτι πληροῦται ἐξ αὐτῶν ὁ ἀήρ. Καὶ τὸ ὕφος τοῦ συγγραφέως, παρὰ τὴν ἁπλότητα αὐτοῦ, ἔχει ἀνατολικόν τι ἄρωμα εἰς τὰς περιγραφάς του, ποιητικαὶ δὲ παραβολαὶ εἰσάγονται ἐνίοτε, ὡς, φέρ' εἰπεῖν, ὅτε ἡ συνάθροισις τῶν ἐντρόμων κατοίκων χωρίου τινὸς κατὰ τὴν παραμονὴν σφαγῆς παραβάλλεται πρὸς τὴν αἰφνίδιον κίνησιν καὶ συστροφὴν τῶν φύλλων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, πρὶν εἰσέτι ἐκραγῇ ἡ θύελλα........

»Ὑπολείπεται νὰ εἴπωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Γενναδίου. Ἡ μετάφρασις αὕτη εἶνε τοσοῦτον καλή, ἀποδεικνύουσα οὐ μόνον πλήρη γνῶσιν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ ἰδιάζουσαν περὶ τὸ γράφειν αὐτὴν ἱκανότητα, ὥστε δυσκόλως ἠδύνατό τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι εἶνε ἔργον ξένου· τοῦτο καθιστᾷ μεγαλειτέραν ἔτι τὴν λύπην ἡμῶν, ὅτι ἀπεσύρθη ἀφ' ἡμῶν ὁ πρῴην ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίνῳ, ὁ οὕτω καλῶς εἰδὼς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν».

— Ἐντὸς ὀλίγου δημοσιεύονται ἐν Παρισίοις δύο τόμοι νέων ποιήσεων τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ὑπὸ τὸν τίτλον· «Οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ πνεύματος». Τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ μεγάλου ποιητοῦ διαιρεῖται εἰς τέσσαρα ᾄσματα, ἐν οἷς ὁμιλεῖ περὶ τῆς δραματικῆς ποιήσεως, τῆς λυρικῆς, τῆς σατυρικῆς καὶ τῆς ἐπικῆς.

— Ἐν Wiesbaden ἀνευρέθη ἐσχάτως ἓν τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ διασήμου Γερμανοῦ ζωγράφου Ἀλβέρτου Δύρερ Εἶνε ἐλαιογραφία τριῶν ποδῶν μῆκος ἔχουσα καὶ δύο πλάτος, εἰκονίζουσα δὲ τὸν Χριστὸν φέροντα τὸν ἐξ ἀκανθῶν στέφανον, καὶ παρ' αὐτῷ τὸν Καϊάφαν καὶ ἕνα τῶν λῃστῶν. Ἡ εἰκὼν διατηρεῖται κάλλιστα, εἰς τὸ ἄνω δ' αὐτῆς μέρος ἀναγινώσκεται ἡ μονογραφὴ τοῦ ζωγράφου τῆς Νυρεμβέργης καὶ ἡ χρονολογία 1505.

— Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ζυρίχης ἀνεκήρυξεν ἐσχάτως τὴν ἐξ Οὐγγαρίας κόμησσαν Βιλελμίναν Hugnay διδάκτορα τῆς ἰατρικῆς.

* * *

Ἐξεδόθη ἐν Μαρβούργῳ ὑπὸ τοῦ πέρυσιν ἐνταῦθα διατρίψαντος γερμανοῦ ἀρχαιολόγου Λουδοβίκου von Sybel λεπτομερέστατος κατάλογος τῶν ἐν Ἀθήναις γλυπτικῶν ἔργων τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου, τοῦ Βαρβακείου Λυκείου, τῆς ἁγίας Τριάδος, τοῦ Θησείου, τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀδριανοῦ, τῆς Γ. Ἐφορείας τῶν Ἀρχαιοτήτων, τῆς νοτίου πλευρᾶς τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῆς Ἀκροπόλεως αὐτῆς.

—Ἐν τῷ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένῳ «Bulletin des Sciences mathématiques et astronomiques» ὁ ἐν Γαλλίᾳ τὰ μαθηματικὰ σπουδάζων κ. Κυπάρισσος Στεφάνου δημοσιεύει ἀξιόλογον διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Sur la théorie des connexes conjugues».

— Ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐν Τανάγρᾳ ἀνασκαφὰς τάφων καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ εὐρύχωρον ἁπλοῦν οἰκοδόμημα πρὸς τοποθέτησιν τῶν πολλῶν αὐτόθι ἀνευρεθέντων ἔργων τῆς γλυπτικῆς, ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων διαφόρων ἀρχαίων.

Εἰς δὲ τὸ παρὰ τὴν Ἐπίδαυρον ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, οὗ σώζεται σχεδὸν σῷον τὸ κοῖλον τοῦ θεάτρου καὶ μέγα πλῆθος ἐρειπίων κτιρίων καὶ ἄλλων διαφόρων ἀρχαίων, ἐνεκρίθη νὰ καθαρισθῇ ἀμέσως πᾶν τὸ θέατρον ἀπὸ τῶν καλυπτόντων αὐτὸ πολλῶν θάμνων καὶ χωμάτων, ἐφεξῆς δὲ νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ ἱερῷ, οὗ πᾶν τὸ ἐμβαδὸν κατέχοντες οἱ κάτοικοι τοῦ παρακειμένου χωρίου Λιγουρίου, παρεχώρησαν τῇ Ἑταιρίᾳ εἰς ἀνασκαφήν. Πρὸς τοῦτο ἀπεστάλη ἐκεῖσε ὁ ἔφορος κ. Π. Καββαδίας, ἵνα καθαρίσῃ ἐμπρώτοις τὸ θέατρον καὶ περιγράψῃ αὐτό, καὶ προτείνῃ τῇ Ἑταιρίᾳ ὅ,τι δυνατὸν ἀμέσως γενέσθαι πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς τοῦ ἱεροῦ ἀνασκαφῆς.

— Κατὰ τὴν «Αἰτωλίαν» τοῦ Μεσολογγίου, κατασκευαζομένης τῆς ἀπὸ Ἀγρινίου εἰς Κραβασαρᾶν ὁδοῦ παρὰ τὴν ἀρχαίαν Στράτον, ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος αὐτῆς εἰς βάθος σμικρὸν ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, ὅπερ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶνε ναός.

—Ὁ ὑφηγητὴς κ. Νεοκλῆς Καζάζης ἀγγέλλει ὅτι, κατὰ τὰς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ παραδόσεις του, ἐκδίδει πλῆρες σύστημα «Φυσικοῦ δικαίου», ἤτοι «ἀρχὰς τῆς πολιτικῆς

Digitized by Google

ἐπιστήμης». Ὁ πρῶτος τόμος τοῦ συγγράμματος, περιλαμβάνων τὰς «περὶ δικαίου καὶ πολιτείας θεωρίας, κατὰ τὴν ἱστορικὴν καὶ φιλοσοφικὴν αὐτῶν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν», δημοσιεύεται ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Κατὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ κατὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Πειραιῶς μέρους τοῦ λιμένος, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Βοῦρκος» ἢ «Λίμνη» (καὶ ὑπὸ ἐσφαλμένην τὴν ὀνομασίαν τῆς Ζέας παρὰ τοῖς τὰ πάντα εὐκόλως ὀνοματοθετοῦσιν) ἀνευρέθη ἐν τῇ θαλάσσῃ ἱκανῶς καλὸν εὕρημα. Εἶνε δὲ τοῦτο παῖς, μακρὰν εἰς βοστρύχους καταπίπτουσαν ἔχων κόμην, δεδεμένην ταινίᾳ λεπτοτάτῃ, ἀνακεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, τῆς μόνης μετὰ τοῦ πήχεως ἐκ τοῦ ἄλλου συμπλέγματος σωζομένης, γυμνὸς τὰ ἄλλα, ἐκτὸς τῶν ἀπὸ τῶν γονάτων καὶ ἑξῆς, καλυπτομένων ὑπὸ ἱματίου, γυμνοὺς καταλείποντος τοὺς ἄκρους πόδας, τοῦ μὲν δεξιοῦ τῶν ὁποίων ἐλλείπουσι δύο δάκτυλοι, τοῦ δ' ἀριστεροῦ ἀποκεκομμένον σώζεται τὸ ἀπὸ τοῦ μεταταρσίου μετ' ἀποτετριμμένων τῶν δακτύλων. Τὴν κεφαλὴν στρέφει ἀριστερὰ καὶ ἄνω πρὸς τὸν βαστάζοντα ἀποβλέπων, τῶν δὲ χειρῶν, ἀπὸ τοῦ βραχίονος ἐγγὺς τοῦ ὤμου ἀποκεκομμένων, ἡ μὲν δεξιὰ φαίνεται ὅτι πρὸς τὸν φέροντα διευθύνεται, πρὸς σῶμα δέ τι κυλινδρικὸν ἡ ἑτέρα, ἐγγὺς τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς κείμενον, ὃν δὲ πιθανῶς λείψανον κέρατος τῆς Ἀμαλθείας, ὡς ἐκ τοῦ ὅλου σχήματος φαίνεται. Ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων τεμαχίων ἱματίου κατὰ τὸ αὐτὸ, ἀνηκόντων εἰς τὸν ἄνδρα τὸν φέροντα τὸν παῖδα, τείνομεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐκεῖ που ἴσως καὶ ἄλλα μέρη τοῦ λοιποῦ σώζονται καὶ καλὸν θὰ ἦτο νὰ γείνῃ τελειοτέρα ἔρευνα.

Ἐν τῷ λιμένι ἐπίσης ἀνευρέθη ὅμοιος τοῖς πρὸ ὀλίγου ἐν πυραμίδος σχήματι εὑρεθεῖσι λίθοις, οἵτινες ἄγκυραι ὑπολαμβάνονται, ἀλλὰ πολὺ μεγαλείτερος τούτων καὶ μετὰ μείζονος τῆς κυλινδρικῆς ἀπὸ ἕδρας εἰς ἕδραν ὀπῆς. Οὗτος φέρει καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω τετμημένης ἐπιφανείας σίδηρον ἐγγεγομφωμένον μολύβδῳ καὶ διήκοντα πρὸς τὰ κάτω μέχρι κυλινδρικῆς ὀπῆς.

Καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος ἀνευρέθησαν κείμενα ἤδη ἐν τῷ μουσείῳ Πειραιῶς εἴκοσι καὶ τρία τεμάχια ἐνεπίγραφα, ἐπιτυμβίων στηλῶν μέρη, τινὰ καὶ μετ' ἀναγλύφων, τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων δημοσιευθήσονται ἐν τῷ τοῦ μηνὸς τούτου φυλλαδίῳ τοῦ «Παρνασσοῦ».

Ἐν Πειραιεῖ, τῇ 29 Μαρτίου 1881.

(«Ἐφημερίς»)

Ἰάκ. Χ. Δ.

ΒΙΒΛΙΑ

2339. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 5 Ἀπριλίου 1881. Ἀριθ. 275 (223). Λεπτὰ 30. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία I. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].— Αἱ ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ — Περὶ εὐθετήσεως τῆς κόμης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. — Ἡ μονόφθαλμος ὑπηρέτρια. —Κύκνειον ᾆσμα. — Αἱ πλεκταὶ κνημῖδες — Μία εἰκὼν τοῦ Δελακροά. — Ἡ ἁγιογραφία ἐν Ῥωσίᾳ. — Τὰ μαγειρεῖα τοῦ λαοῦ ἐν Πετρουπόλει. —Δάνειον πνεῦμα. —Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2340. Ὁμήρου Ὀδύσσεια. Ἔμμετρος μετάφρασις Ἰακώβου Πολυλᾶ. Τεῦχος τέταρτον, περιέχον τὰς ῥαψῳδίας Τ-Ω. Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας». 1881, 8ον, σελ. 85.

2341. Ἀθηνᾶ ἡ πρὸς τῷ Βαρβακείῳ (μετὰ πίνακος) ὑπὸ Ἰακώβου Χ. Δραγάτση, καθηγητοῦ ἐν Πειραιεῖ (Πωλεῖται ὑπὲρ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἑλένης Τζάνη. Ἀθήνησι. Τυπογραφεῖον «ὁ Παλαμήδης», 28, ὁδὸς Ἁγίου Μάρκου, 1881, 8ον, σελ. 16.

2342. Πραγματεία περὶ εὐθύνης τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ὑπουργῶν, ὑπὸ Ἰωάννου Ἀραβαντινοῦ, διδάκτορος τῆς νομικῆς καὶ δικηγόρου ἐν Ἀθήναις. Τεῦχος δεύτερον. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ἰω. Κουβέλου καὶ Α. Τρίμη Ὁδὸς Πραξιτέλους, 11, 1880, 8ον, σελ. 376. [Ἐκ τοῦ προλόγου τῆς ἀξιολόγου ταύτης συγγραφῆς ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα· «Ἀσχολούμενος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς πολιτειολογικὰς μελέτας, ἐνόμισα ὅτι μοὶ ἐδίδετο εὐκαιρία νὰ χρησιμοποιήσω ταύτας ἐπ' ἀγαθῷ, ἀναλαμβάνων τὴν συγγραφὴν τῆς παρούσης πραγματείας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐδίσταζα, ἂν ἔπρεπε νὰ ἐπιχειρήσω τοιοῦτον δύσκολον ἔργον, ἐν τέλει ὅμως ἀπεφάσισα νὰ πράξω τοῦτο, ἀναλογισθεὶς ὅτι ὤφειλον ν' ἀποβλέψω εἰς τὸν σκοπὸν καὶ ὄχι εἰς τὸ ἀποτέλεσμα. Νομίζω ὅτι εὑρίσκομαι ἐντὸς τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ εὐπρεποῦς, ἂν μετὰ θάρρους εἴπω ὅτι εἰργάσθην εὐσυνειδήτως. Ὅ,τι ἐξηρτᾶτο ἀπ' ἐμοῦ πρὸς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ μου ἔπραξα. Ἡ παροῦσα πραγματεία ἐμπεριέχει πολυετῆ ἐργασίαν, ἀτρύτους κόπους, ἐν γένει πᾶν ὅ,τι αἱ δυνάμεις μου ἠδύναντο νὰ συνεισφέρωσιν. Ἂν ὁ σκοπὸς ἐπετεύχθη ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει, περὶ τούτου θὰ κρίνωσιν οἱ ἀναγνῶσται ἐκ τῆς μελέτης τῆς πραγματείας μου. Δι' ἐμὲ ἤθελεν εἶνε μεγάλη εὐτυχία, ἀμείβουσα πάντας τοὺς κόπους μου, ἂν ἡ παροῦσα πραγματεία ἤθελε δώσει τὴν πρώτην ὤθησιν εἰς ἐμβριθεστέρας συζητήσεις τῶν παρ' ἡμῖν πολιτειολόγων, αἵτινες ἤθελον διαφωτίσει ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις τὸ σπουδαῖον καὶ δύσκολον ζήτημα τῆς ὑπουργικῆς εὐθύνης, διδάσκουσαι καὶ ἐμὲ περὶ τῶν ἐσφαλμένων γνωμῶν, τὰς ὁποίας τυχὸν ἀντεπροσώπευσα ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ.

Ὅπως καταστήσω τὴν παροῦσαν πραγματείαν μου ὠφελιμωτέραν δὲν περιωρίσθην μόνον εἰς τὴν δογματικὴν ἑρμηνείαν τοῦ θεσμοῦ τῆς ὑπουργικῆς εὐθύνης, ἀλλὰ προέταξα ἱστορικήν τινα εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς εὐθύνης τῶν ἀνωτέρων ἀρχόντων ἐν γένει. Καὶ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ δὲ ταύτῃ ἐνδιέτριψα πλειότερον εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐν Ἀγγλίᾳ, τῇ κοιτίδι ταύτῃ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος.

Ἐξ ἑτέρου, ἀναπτύσσων δογματικῶς τὸν θεσμὸν τῆς ὑπουργικῆς εὐθύνης, οὐ μόνον ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὰς γνώμας τῶν σπουδαιοτέρων ἐκ τῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συγγραψάντων δημοσιολόγων, πάντας σχεδὸν τοὺς συνταγματικοὺς χάρτας τῶν νεωτέρων πολιτειῶν καὶ τοὺς περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν νόμους, ἀλλὰ καὶ μετ' ἐπιμελείας συνέλεξα πᾶν ὅ,τι ἐν Ἑλλάδι ἐλέχθη ἢ ἀπεφασίσθη σχετικὸν πρὸς τὴν εὐθύνην τῶν ὑπουργῶν. Τὰς ἐν τοῖς ἀξιολόγοις συγγράμμασι τῶν κκ Σαριπόλου, Διομήδους Κυριακοῦ, Ῥοντήρη καὶ Φλογαΐτου ἀπαντωμένας γνώμας καὶ θεωρίας, τὰς ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐθνοσυνελεύσεσι καὶ τῇ ἑλληνικῇ βουλῇ λαβούσας χώραν συζητήσεις, τὰς ἀξιολόγους ἀγορεύσεις τῶν ῥητόρων τῆς βουλῆς καὶ τῶν ἐθνοσυνελεύσεων, τὰς ἀποφάσεις τῶν εἰδικῶν δικαστηρίων καὶ τὰς ἐνώπιον αὐτῶν γενομένας συζητήσεις, τὰς ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐφημερίσι δημοσιευθείσας σχετικὰς διατριβὰς καὶ τὰς ἐν τῷ ἀξιολόγῳ περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν νομοσχεδίῳ τοῦ κ. Χ. Τρικούπη ἐμπεριεχομένας γνώμας εὑρίσκουσιν οἱ ἀναγνῶσται συνειλεγμένας μεθ' ὑπομονῆς ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι τοῦ δογματικοῦ μέρους. Τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐθεώρησα ὠφέλιμον καὶ ἀναγκαίαν, ἀφοῦ ἡ πραγματεία μου εἶνε προωρισμένη νὰ χρησιμεύσῃ εἰς Ἕλληνας»].

2343 Ἐγχειρίδιον χειρουργικῆς ἐν πολέμῳ Oscar Heyfelder, ἀρχιάτρου τοῦ ῥωσσικοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ ἰατροῦ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ Α. Rapp μεταγλωττισθὲν ὑπὸ Ὀρέστου Α. Κροκίδα, ἰατροῦ Α' τάξεως, διευθυντοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου Χαλκίδος. Βιβλίον πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου, 1881, 12ον, σελ. ιδ' καὶ 201. Τιμᾶται τεσσάρων νέων Δρ. [Περὶ τοῦ ἐγχειριδίου τούτου, οὗ τινος ἱκανὴ σύστασις εἶνε ἡ εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασις αὐτοῦ, γενομένη κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ τοῦ ἐπιτελείου τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, ὁ Γάλλος μεταφραστὴς γράφει τὰ ἑπόμενα: «Τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Δρος Ο. Heyfelder, σύντομον, πρακτικώτατον, καὶ περιέχον πάσας τὰς ἐπελθούσας προόδους ἀπὸ τοῦ τελευταίου πολέμου, παρουσιάζει σὺν τοῖς ἄλλοις τὸ πλεονέκτημα, ὅτι, πλὴν τῆς στρατιωτικῆς χειρουργικῆς, τῆς λοιπῆς ἰατρικῆς, καὶ τῆς ὑγιεινῆς, οὐδὲ τὰ τὸν ὀργανισμὸν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας ἐν πολέμῳ παραλείπει].

2344. Ἰω. Σταματέλος. Βιογραφικὴ ἀφήγησις καὶ λόγοι ἐκφωνηθέντες εἰς τὴν κηδείαν καὶ εἰς τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἐν Ζακύνθῳ, τύποις Σπ. Ν. Καψοκεφάλου. 1881. 8ον, σελ. 19.

2345 **Le plus malheureux article du Traité de Berlin** par J. N. T.—Paris, imprimerie de Ch. Noblet, 13, rue Cujas. 1881. In 8⁰, P. 16.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

2 Ἀπριλίου 1881 — 2 Ἀπριλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ. —	59,792	20,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 282
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 291 1/2
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 398
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον. —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ. (μετ᾽ ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 105 1/2
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 200 1/2
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 415

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	110.—	1,000	3,540
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	291 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	116
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 2,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ 100	61
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	113 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30,10. — Ἐμπ. 3μην. 29.90.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 119. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 118

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.80
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.25
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 89 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (31 Μαρτίου) 29.70-29.80.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (1 Ἀπριλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	50 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	287
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	107
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 -23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 4/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 22/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (7 Ἀπριλίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.35
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.30
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 8 Ἀπριλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.50
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.32
Ἀργυρᾶ φιορ		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διάπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0]0
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Χ. Π. Ἀγρίνιον καὶ Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — κ. Σ. Σ. Κύμην. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν εἰς τὴν νέαν διαμονήν σας. — κ. Γ. Ι. Μυτιλήνην. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.— Ἑνὶ ἀναγνώστῃ. Ἀθήνας. Ἀλλὰ πολλάκις ἀποβαίνει καὶ κακοῦ πρόξενος, ὡς ἀποδεικνύει τὸ ἑπόμενον γεγονός, ὅπερ συνέβη τελευταῖον ἐν Παρισίοις. Ἡ «Δικαστικὴ ἐφημερὶς» εἶχε δημοσιεύσει ἔν τινι φύλλῳ της τὴν ἑξῆς εἴδησιν: «Τολμηρὸς κλέπτης εἰσδύσας χθὲς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Μ. Β.... κτηματίου, ὅστις ἀφοῦ τελειώσῃ τὰς ὑποθέσεις του μεταβαίνει εἰς ἐξοχικὴν αὐτοῦ οἰκίαν ὅπου διαμένει, διέρρηξε τὸ χρηματοκιβώτιόν του καὶ δύο σκευοθήκας. Ἁρπάσας δὲ 10,000 φράγκα εἰς χρυσὸν καὶ μικρὸν κιβώτιον, περιέχον πολύτιμα κοσμήματα ἀξίας 20,000 περίπου φράγκων, ἐγένετο ἄφαντος. Εὐτυχῶς διέφυγε τῶν κακούργων χειρῶν του φάκελλος πεντήκοντα χιλιοφράγκων τραπεζικῶν γραμματίων. Ὁ κ. Β. ἀνεκοίνωσε τὴν κλοπὴν εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ἀμέσως δ᾽ ἤρξατο ἀνάκρισις πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ κλέπτου». Τὴν ἐπιοῦσαν ἡ σύνταξις τῆς ἐφημερίδος λαμβάνει τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν: «Σᾶς εὐχαριστῶ ἀπείρως, κ. συντάκτα, διὰ τὴν πολύτιμον πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐδώσατε εἰς τὸ χθεσινὸν φύλλον σας. Εἰς τὴν μεγάλην βίαν μου ὅπως καθαρίσω τὸ ταμεῖον τοῦ κ. Β... χθὲς, εἶχα πολλάκις θέσει τὴν χεῖρα εἰς τὸν φάκελλον τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐπιτηδείως κρυμμένα ἐντὸς μιᾶς ἐφημερίδος, χωρὶς νὰ σκεφθῶ ν᾽ ἀνοίξω τὸν φάκελλον, ὁ ὁποῖος ὡμοίαζε μᾶλλον μὲ δικογραφίαν. Ὁ κ. Β.... ἀνεχώρησε πάλιν κατὰ τὴν συνήθη ὥραν εἰς τὴν ἐξοχήν του. Εἰσέδυσα ἐκ νέου εἰς τὴν οἰκίαν του, σᾶς βεβαιῶ δὲ ὅτι ἦσθε λαμπρὰ πληροφορημένος. Τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια εἶνε σήμερον εἰς τὴν κατοχήν μου, οὕτω δὲ, χάρις εἰς ὑμᾶς, ἐγενόμην κύριος μικρᾶς περιουσίας. Δι᾽ ἓν μόνον πρᾶγμα λυποῦμαι, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σᾶς προσκαλέσω νὰ συγγευματίσωμεν, χωρὶς νὰ προδοθῶ. Διατελῶ, κ. συντάκτα, μεθ᾽ ὅλης τῆς εὐγνωμοσύνης ταπεινὸς ὑμῶν δοῦλος!» — κ. Π. Κ. Α. Πειραιᾶ. Τὸ «Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος» φυλλάδιον ἐξηντλήθη, διὰ τοῦτο σᾶς πέμπομεν μόνον τὰ δύο σώματα τοῦ «Ἀλ. Σ.», ἐπιστρέφοντες καὶ τὸ περισσεῦον γραμματόσημον. Οἱ τόμοι τῆς «Ἑστίας» εἶνε δεδεμένοι ἄνευ τῶν δελτίων, ταῦτα δὲ πωλοῦνται ἰδιαιτέρως πρὸς 10 λεπτὰ ἕκαστον. Τὰ ποιήματα, περὶ ὧν μᾶς ἐρωτᾶτε, εἶνε ἐκδεδομένα εἰς τρεῖς τόμους, εὑρίσκονται δὲ παρὰ τῷ ἐνταῦθα βιβλιοπώλῃ κ. Νάκῃ. — Κκ. Α. Λ. Β. Γαλάζιον καὶ κ. Δ. Κ. Ἰθάκην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. — κ. Γ. Σ. Α. Πάτρας. Παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς ἀποστείλητε καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς συνδρομῆς σας, φρ. 2 — Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Ἀθήνας. Ἡ πιανοταγυγραφία δὲν σᾶς ἐνθυμίζει τοὺς χαρραγωγεῖς, τοὺς ὁποίους μᾶς ἐδώρησαν οἱ τόσον προχείρως καὶ ἀστείως ὀνοματοθετοῦντες; — κ. Ν. Ρ. Α. Σῦρον. Διότι δὲν ἀπεστάλη ἡ συνδρομή. — κ. Λ. Α. Ι. Κεφαλληνίαν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν ὑμῖν ταχυδρομικῶς.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ᾽ ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ᾽ εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι᾽ ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[2 Ἀπριλίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν πέμπτην ἐτέθη ὑπὸ τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ παρὰ τὴν Μονὴν τῶν ἁγίων Ἀσωμάτων ἀνεγερθησομένου νοσοκομικοῦ παιδευτηρίου ὁ «Εὐαγγελισμός». Ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ παρῆσαν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ, ὁ πρωθυπουργός, οἱ ὑπουργοί, ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων καὶ πολλοὶ ἄλλοι. — Ἡ ἀπάντησις τῆς ἡμετέρας Κυβερνήσεως εἰς τὴν κοινὴν διακοίνωσιν τῶν μεγάλων Δυνάμεων τῆς 26 Μαρτίου ἐπεδόθη προχθὲς ἐν τύπῳ ὁμοιογράφου διακοινώσεως πρὸς ἕκαστον τῶν ἓξ πρέσβεων. Αἱ ἐφημερίδες δημοσιεύουσι περίληψιν αὐτῆς ἔχουσαν οὕτω: «Κατὰ πρῶτον ἐκτίθεται ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἀποδεχθεῖσα τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Βερολίνῳ Συνδιασκέψεως, ἐθεώρει καὶ θεωρεῖ αὐτὰς παραγωγοὺς δικαιωμάτων διά τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Εὐρώπην. Ἀπέναντι δὲ τῆς νέας γραμμῆς, ἧς ἐκτίθενται τὰ ἐλαττώματα, καὶ τῆς προσκλήσεως πρὸς ἀποδοχὴν αὐτῆς, ἡ Κυβέρνησις δηλοῖ, ὅτι ἀνάγκην ἔχει νὰ γνωρίζῃ, ἐὰν ἡ νέα ἀπόφασις θὰ ἐκτελεσθῇ ταχέως καὶ εἰρηνικῶς, καὶ ποίας ἐπὶ τούτου ἐγγυήσεις δύναται νὰ τῇ παράσχῃ ἡ Εὐρώπη. Ἡ Ἑλλάς, ἐπιθυμοῦσα τὴν εἰρήνην, θέλει σπεύσει νὰ καταλάβῃ τὰς ἀνηκούσας αὐτῇ χώρας, δὲν δύναται δὲ νὰ ἐγκαταλίπῃ εἰς τὴν τύχην των τὰ ἀποκλειόμενα τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐπικαλεῖται ἐπὶ τούτῳ τὴν εὐθυδικίαν τῆς Εὐρώπης». — Ἤρξατο κατ' αὐτὰς ἡ συγκέντρωσις προσωπικοῦ καὶ ὑλικοῦ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» κατὰ τὴν μεθόριον γραμμήν. Εἰς μὲν τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἀπῆλθεν ὁ ἰατρὸς κ. Τρέκκας, ὡς διευθυντὴς τοῦ ἐκεῖ συστηθησομένου νοσοκομείου μετὰ πέντε ἄλλων ἰατρῶν, ἑνὸς φαρμακοποιοῦ καὶ ἑπτὰ φορέων. Ἀπέρχεται δ' ἐκεῖσε σήμερον ὡς γενικὸς ἔφορος ὁ κ. Ἡρ. Θεοχάρης, πρώην γραμματεὺς νομαρχίας. Εἰς δὲ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα ἀπῆλθεν ὁ ἰατρὸς κ. Κορόλλος, ὡς διευθυντὴς τοῦ ἐκεῖ συστηθησομένου νοσοκομείου μεθ' ἑνὸς δευτέρου ἰατροῦ, τοῦ κ. Λεωνίδα Ἀννίνου, τεσσάρων βοηθῶν ἰατρῶν, ἑνὸς φαρμακοποιοῦ, ἑνὸς ἐπιστάτου καὶ ὀκτὼ φορέων. Τὸ προσωπικὸν τοῦτο παρέλαβεν ἤδη μεθ' ἑαυτοῦ ἄφθονον καὶ ἄριστον ὑλικὸν εἰς σκηνάς, ἀποσκευάς, παντοειδὲς νοσοκομικὸν ὑλικόν, ἐπιδέσμους Λίστερ, μοτόν, χειρουργικὰ ἐργαλεῖα, φάρμακα, διατετηρημένα τρόφιμα κλπ. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν μεταβαῖνον διὰ θαλάσσης εἰς Λευκάδα καὶ τὸ ὑπὸ τὸν ταγματάρχην κ. Μαυρομιχάλην 11 τάγμα. Ὡσαύτως ἀνεχώρησαν μεταβαίνουσαι διὰ ξηρᾶς εἰς Χαλκίδα καὶ Ἀγρίνιον πολλαὶ πεδιναὶ καὶ ὀρειβατικαὶ πυροβολαρχίαι. — Διὰ Βασ. διατάγματος συνιστᾶται τάγμα τοῦ φρουριακοῦ καὶ πολιορκητικοῦ πυροβολικοῦ. — Αἱ ἐν Ἀγγλίᾳ κατασκευασθεῖσαι ἀτμοβάριδες «Ὕδρα» καὶ «Σπέτσαι» εἰσὶν ἐντελῶς ἕτοιμοι, ἀλλὰ τὸ μέγα ἑκατέρας αὐτῶν τηλεβόλον δὲν ἐτοποθετήθη εἰσέτι, παρασκευαζομένων τῶν διευθετῶν. Πιστεύεται, ὅτι ἡ βραδύτης αὕτη δὲν θὰ παραταθῇ πέραν τοῦ Ἀπριλίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πιθανῶς καταφθάνουσι. — Τὰ ἡμέτερα πολεμικὰ πλοῖα ἐκτελοῦσιν ἀπαύστως γυμνάσια πυροβολικοῦ ἐπὶ σκοπόν, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἀγγέλλεται λίαν εὐχάριστον. Ἤδη τοῦ μὲν ἀτμοδρόμονος σταθμὸς ὡρίσθη ἡ Περιβόλα τῆς Αἰγίνης, τοῦ δὲ «Βασιλέως Γεωργίου» τὸ Καλαμάκιον. — Τὸ παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν ἀγορασθὲν καὶ πρό τινων ἡμερῶν εἰς Πειραιᾶ καταπλεῦσαν ῥυμουλκὸν ἀτμόπλοιον ὠνομάσθη «Ὄλυμπος». Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο εἶνε ταχύτατον, διανύον πλέον τῶν 12 μιλίων καθ' ὥραν. — Ἀναμένεται ἐν Πειραιεῖ ἐξ Ἀγγλίας τὸ ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον «Ariel», κομίζον ὑλικὸν τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν. — Ἀπέπλευσεν ἡ ἀτμοημιολία «Πάραλος» εἰς Χαλκίδα καὶ ἐκεῖθεν εἰς Λειχάδα, ὅρμον κείμενον εἰς τὸ βόρειον στόμιον τοῦ Εὐβοϊκοῦ πορθμοῦ, φέρουσα δὲ μέγα ποσὸν τορπιλλῶν ἀμυντικῶν ἐκ τῶν καλουμένων «αὐτοματοηλεκτρικῶν» καὶ πολὺ ὑλικὸν καὶ ῥυμουλκοῦσα φορτηγίδα χρησιμεύουσαν εἰς τὴν κατάδυσιν αὐτῶν, ἐνῷ ἄλλην ὁμοίαν φορτηγίδα διετάχθη νὰ ῥυμουλκήσῃ ἐκ Λαυρίου εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἡ ἐκεῖ ἀτμοτελωνίς. Τῆς «Παράλου» ἐπέβησαν πρὸς διεύθυνσιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἀμυντικῶν ἔργων τοῦ μέρους ἐκείνου ὁ διευθυντὴς τῆς σχολῆς τῶν ναυκλάστρων κ. Βάρδενφελδ, ὁ ὑποδιευθυντὴς κ. Ζῶτος, ἔτι δὲ καὶ ὁ ἑδρεύων ἐκεῖ ἐν σταθμῷ εἰς τὸ ἀπέναντι χωρίον Γαρδίκιον ὑποπλοίαρχος κ. Θ. Θεοχάρης μετὰ τοῦ ἀνθυποπλοιάρχου κ. Κ. Κοτζιᾶ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1395.

Τρεῖς σύζυγοι εὑρίσκονται μετὰ τῶν τριῶν αὐτῶν συζύγων πρό τινος ποταμοῦ, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ διαβῶσιν· εὑρίσκουσι δὲ προσδεδεμένην εἰς τὴν ὄχθην λέμβον ἄνευ λεμβούχου, ἥτις ὅμως εἶνε τόσον μικρά, ὥστε μόνον δύο ἐπιβάτας δύναται νὰ φέρῃ συγχρόνως. Ζητεῖται ὁ τρόπος, καθ' ὃν θὰ ἐπιχειρήσωσιν, οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες καὶ αἱ τρεῖς αὗται γυναῖκες, νὰ διαβῶσι τὸν ποταμόν, ὥστε οὐδεμία γυνὴ νὰ μείνῃ μεθ' ἑνὸς ἢ δύο ἀνδρῶν, ἂν ὁ σύζυγός της δὲν εἶνε παρών.

Ἀθῆναι, 25 Μαρτίου. G. M.

1396.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Γράψον τέσσαρα, εἶτα πέντε, εἶτα τριάκοντα, εἶτα πεντακόσια, πρόσθες μηδὲν καὶ εἰς τὸ τέλος ἕν, εἰς δὲ τὸ ἄθροισμα ἀνάγνωθι τὸ ὄνομα ἀρχαίας πόλεως, ἐν ᾗ ὑπῆρχε περίφημον μαντεῖον.

1397.

Δὲν εἶμαι, φίλε, βασιλεὺς καὶ στέμμα φέρω γύρω·
Δὲν εἶμαι οὔτε Ἰησοῦς καὶ τοὺς νεκροὺς ἐγείρω.
Χωρὶς νὰ σφάλω παντελῶς, χωρὶς κανένα δόλον,
Τὸν ἕνα ἐκ τῶν δώδεκα ἐπρόδωκ' Ἀποστόλων.
Ἐὰν μοῦ κόψῃς κεφαλὴν καὶ τράχηλον προχείρως,
Δὲν θνήσκω, ἀλλ' ἐγείρομαι μυθολογίας ἥρως.

1398.

Sur le bord de la mer on me trouve aisément;
Otez de mes cinq pieds le premier seulement,
Aussitôt je deviens illusion, chimère,
Beaux jours vite écoulés, espérance éphémère.
Sur mes trois derniers pieds, le serpent tentateur,
Me fit désobéir à Dieu, mon créateur.

1399.

Διὰ τῶν λέξεων J'ôte sa pomme σχημάτισον τὸ ὄνομα μεγάλης τινὸς χώρας, ἐν τῇ Ἀσίᾳ κειμένης.

ΛΥΣΕΙΣ

1388.

0	0	0	0	0	.
0	0	0	0	0	.
0	0	0	0	0	.
0	0	0	0	0	.
0	0	0	0	0	.
.	.	.	.	.	0

Τοῦ προβλήματος τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι λύσεις.

1389.

13 καὶ 21.

1390.

Ἕν.

1391.

Ξάνθος-ἄνθος.

1392.

Γ	Α	Λ	Η
Α	Ν	Η	Ρ
Λ	Η	Τ	Ω
Η	Ρ	Ω	Σ

1393.

Baleine.

1394.

Un ami, surtout si c'est un ami sûr, est un trésor precieux.

(Un A mis sur TOUT six sept un A mis sur ET un treize OR près CIEUX).

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 224. — 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε τῇ ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ παθόντων συστάσῃ ἐνταῦθα Ἐπιτροπῇ συνδρομὴν ἐκ δραχ. 5,600.

Οἱ ἐν Ἑρμουπόλει κληρονόμοι τοῦ μακαρίτου Ζαννῆ Βούρου ἐδωρήσαντο εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς πόλεως ταύτης δραχ. 4,000.

Οἱ ἐν Φαλτσίῳ τῆς Ῥωμουνίας ὁμογενεῖς συνεισέφερον ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» φράγκα 3,557. 65.

Οἱ ἐν Γαρδικίῳ σταθμεύοντες λόχοι τοῦ 12ου τάγματος ἀπέστειλαν διὰ τοῦ Φρουραρχείου Ἀθηνῶν δραχ. 152 εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν Χίων ἐπιτροπήν.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Ἡ καταστροφή, ἣν ὁ τελευταῖος φοβερὸς σεισμὸς ἐπήνεγκεν ἐπὶ τῆς πολυτλήμονος Χίου καὶ Κρήνης (Τσεσμὲ), ἐστὶν ἀπερίγραπτος. Πανταχοῦ συντρίμματα καὶ ἐρείπια, ὑφ' ἃ πολλοὶ ἐκ τῶν ταλαιπώρων κατοίκων ζῶντες ἐτάφησαν· οὐδὲν ἄλλο δ' ἀκούεται εἰμὴ θρῆνος καὶ οἰμωγὴ χιλιάδων θρηνούντων τοὺς οἰκείους καὶ στερουμένων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου.

Πρὸ τοιαύτης ἀνηκέστου συμφορᾶς περιττὴν ἡγούμεθα πᾶσαν πρὸς τοὺς συμπολίτας ἡμῶν παράκλησιν. Ἀναγγέλλομεν δὲ μόνον, ὅτι συνέστη Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κυρίων Μάρκου Ῥενιέρη, Ἰωάν. Βούρου, Α. Συγγροῦ, Π. Θεολόγου, Ἰωάν. Νεγρεπόντη, Ὄθωνος Κοντοσταύλου, Ἰωάν. Π. Σαγραντῆ, Νικολάου Δαμαλᾶ, καὶ Δ. Γ. Μακκᾶ, ὅπως δεχθῇ καὶ διαβιβάσῃ τὰς ὑπὲρ τῶν δεινῶς πασχόντων ἀδελφῶν ἡμῶν συνδρομάς, ἃς δύναται νὰ πέμπῃ πᾶς φιλάνθρωπος εἴτε πρὸς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν ἢ τὴν Γεν. Πιστωτικὴν ἢ τὴν τῆς Βιομηχανικῆς Πίστεως· πλὴν δὲ χρημάτων γίνεται δεκτὸν καὶ ὅ,τι δήποτε ἄλλο χρήσιμον εἰς τὴν παροῦσαν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν κατάστασιν ἤθελε προσενεχθῇ.

Ἐν Ἀθήναις 24 Μαρτίου 1881.

Ἡ Ἐπιτροπὴ

Μάρκος Ῥενιέρης, Α. Συγγρός, Ι. Νεγρεπόντης, Ι. Π. Σαγραντῆς, Δ. Γ. Μακκᾶς, Ι. Βοῦρος, Π. Θεολόγης, Ὄθ. Κοντόσταυλος, Ν. Δαμαλᾶς.

Ἡ ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ παθόντων Ἐπιτροπὴ πρὸς ἁπάσας τὰς κατὰ τόπους ὑπὲρ τῶν αὐτῶν συστάσας ἐπιτροπάς.

Δὲν ἀγνοεῖτε βεβαίως, κύριοι, ὅτι τὰς πρώτας κατεπειγούσας τῆς συντηρήσεως τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων Χίων ἀνάγκας, εἰς ἃς νῦν καὶ ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπὴ ἔχει προσηλωμένην ὁλόκληρον αὐτῆς τὴν προσοχὴν καὶ μέριμναν, θέλουσι παρακολουθήσει αἱ πολλῷ μείζονες καὶ σπουδαιότεραι μόνιμοι ἀνάγκαι τῆς τε ἐκ νέου ἀποκαταστάσεως τῶν ἀνθρώπων, ὧν αἱ οἰκίαι καὶ ἡ λοιπὴ περιουσία κατεστράφη ἢ σπουδαίως ἔπαθε, τὰ δὲ δι' ὧν ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπωλέσθησαν, καὶ τῆς ἀνοικοδομήσεως ἢ ἐπισκευῆς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, δι' ἃ πάντοτε ἡ Χίος διεκρίνετο μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν νήσων καὶ χωρῶν, πρότυπον χρηματίζουσα κοινότητος φιλοχρίστου, φιλανθρώπου καὶ φιλομούσου. Αἱ μόνιμοι δ' αὗται ἀνάγκαι δύνανται κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς νὰ θεραπευθῶσιν εὐκολώτερον, ἐὰν πᾶσαι αἱ συνδρομαί, αἵτινες εἰσὶ καὶ ἔσονται βεβαίως γενναῖαι, ἀποστέλλωνται εἰς χεῖρας μιᾶς καὶ μόνης ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν νὰ γίνηται ἡ σύστασις, ὅπως διαιρέσῃ τὰς συνδρομὰς ταύτας εἰς δύο μέρη καὶ τὸ μὲν ἥμισυ καταθέσῃ εἰς τράπεζάν τινα, ὅπως διατίθενται ἐπὶ σμικρῷ τόκῳ 3 — 4 % εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἀνακτίσωσι τὰς οἰκίας ἢ ἐπανορθώσωσι τὰς εἰς τὰ κτήματα καὶ μέσα αὐτῶν προσγενομένας βλάβας καὶ ζημίας· τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν προαναφερθέντων ἱδρυμάτων, ὑπὲρ ὧν πρέπει νὰ διατίθηται καὶ τοῦ ἀνωτέρω κεφαλαίου ὁ μικρὸς τόκος· οὕτω νομίζει ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπή, ὅτι θέλουσι χρησιμοποιηθῇ καταλλήλως αἱ συνδρομαί, ὅπως καὶ οἱ ἐναπομείναντες κάτοικοι τὸ ταχύτερον ἀναλάβωσι, καὶ τὰ δημόσια καταστήματα, τὰ τοσοῦτον εἰς τὴν πρόοδον τῆς νήσου συντελεστικά, ἄρξωνται συντόμως τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν λειτουργίας.

Ἀναγκαῖον δὲ νομίζομεν νὰ σχηματισθῇ ἐνταῦθα κεντρικὴ ἐπιτροπὴ ἐξ ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν κατὰ τόπους ἐπιτροπῶν, ὅπως διαχειρίζηται συμφώνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας ἀρχὰς τὸ συναχθησόμενον ποσόν.

Τὰς σκέψεις ταύτας, ὧν τὴν ἀξίαν αὐτὰ τὰ πράγματα ὑποδεικνύουσιν, ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ ὑποβάλωμεν ὑμῖν καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι θέλετε ἀποδεχθῇ καὶ ἐνεργήσει, ὥστε διὰ σκοπίμου διευθύνσεως νὰ ἀποβῶσι τελεσφόροι αἱ εὐγενεῖς προθέσεις τῶν ἁπανταχοῦ φιλανθρώπων πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς πολυπαθοῦς Χίου εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς ἐπίζηλον θέσιν καὶ κατάστασιν.

Ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω προτάσεως ἀπάντησιν ὑμῶν, διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Ἀπριλίου 1881.

Ὁ πρόεδρος
Μ. Ῥενιέρης.

Τὰ μέλη

Ι. Βοῦρος (ἰατρός), Α. Δ. Συγγρός, Ι. Π. Νεγρεπόντης, Π. Θεολόγος, Ι. Π. Σαγραντῆς, Δ. Γ. Μακκᾶς, Ὄθων Κοντόσταυλος.

Ὁ γραμματεὺς
Ν. Μ. Δαμαλᾶς.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς «Ἑστίας» θέλει δημοσιευθῇ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντ. Μηλιαράκη μελέτη ἐπὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῆς Πρεβέζης.

—Γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσιν ὅτι τηλεγραφητής τις ἐν τῇ πόλει Mâcon ἀνεκάλυψεν ἐσχάτως νέον σύστημα τηλεγράφου, δι' οὗ δύναταί τις νὰ διαβιβάσῃ ἀπαράλλακτα τὴν ἰδιόχειρον γραφήν, σχέδια, σημεῖα, μουσικοὺς χαρακτῆρας, καὶ ἐν γένει οἱαδήποτε σχεδιογραφήματα εἰς τὸ αὐτὸ καὶ τὸ πρωτότυπον μέγεθος, εἴτε ηὐξημένον ἢ ἐλαττωμένον, καὶ ταῦτα ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ.

Ἡ ἐπὶ τῆς τελειοποιήσεως ἐπιτροπὴ τοῦ ὑπουργείου ἀπεφάσισε νὰ ὑποβάλῃ τὸ νέον σύστημα εἰς δοκιμὴν κατὰ τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

— Ἡ ἐφημερὶς Morning Post, τὸ ὄργανον τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας ἀλλάσσει ὅσον οὔπω κύριον, ἀγορασθεῖσα ἀντὶ 200,000 λιρῶν στερλινῶν (5,000,000 φρ.) ὑπὸ τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος, τὸ ὁποῖον θέλει τροποποιήσει τὸ σχῆμα τῆς ἐφημερίδος καὶ καταβιβάσει τὴν τιμὴν αὐτῆς εἰς ἓν πέννυ τὸ φύλλον.

— Κατὰ τὸν «Ταχυδρόμον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν» ὁ διάσημος Ἔδισων κατέλιπε τὸ Μένλο Πὰρκ μετὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ὑπαλλήλων του, καὶ ἦλθε νὰ ἀποκατασταθῇ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ὅπου θέλει μεταφέρει καὶ τὰ ἐργοστάσια καὶ γραφεῖα αὐτοῦ. Ὁ περιώνυμος ἐφευρέτης ἀγγέλλει ὅτι ἔλυσε πάντα τὰ προβλήματα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὸν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμόν, ὅτι τὸ σύστημά του εἶνε τέλειον καὶ ὅτι εἶνε ἕτοιμος νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτό. Ἤδη αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως Detroit ἐχορήγησαν αὐτῷ τὴν ἄδειαν νὰ θέσῃ σιδηρᾶ σύρματα εἰς τὰς ὁδούς, ὅπως φωτίσῃ τὴν πόλιν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, ὁμοία δὲ ἄδεια ἐζητήθη καὶ παρὰ τῶν ἀρχῶν τῆς Νέας Ὑόρκης διὰ τὸν φωτισμὸν τῆς πόλεως.

— Τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ Λονδίνου ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν ἑκάστου τῶν μελῶν τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου ἴδιον τηλεφωνικὸν σύρμα, ὅπερ θέλει συνδέσει τὴν κατοικίαν ἑκάστου βουλευτοῦ μετὰ τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων, ἀντὶ τιμήματος 1,000 φράγκων, ἅπαξ καταβαλλομένων. Οὕτως οἱ βουλευταὶ θὰ δύνανται τοῦ λοιποῦ νὰ παρακολουθῶσι τὰς κοινοβουλευτικὰς συζητήσεις ἐξ αὐτοῦ τοῦ γραφείου των, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ διαβιβάζωσι τὴν γνώμην των χωρὶς νὰ λαμβάνωσι τὸν κόπον νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὴν συνεδρίασιν!

— Τὴν 18 Μαρτίου παρεστάθη ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ τῆς Opera νέον μελόδραμα τοῦ περιωνύμου μελοδραματογράφου Γκουνῶ, ἐπιγραφόμενον: «Ὁ φόρος τῆς Ζαμόρα» (Le Tribut de Zamora). Ἡ συρροή, ὡς συμβαίνει ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν, ὑπῆρξε μεγίστη, ἐπωλήθησαν δὲ εἰσιτη-

Digitized by Google

ρια ἀντὶ 300 φράγκων. Τὸ νέον ἔργον τοῦ μουσικοῦ τοῦ «Φάουστ» ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν, φαίνεται δ' ἐν γένει μᾶλλον μεμελετημένον ἢ τὰ προηγηθέντα ἔργα αὐτοῦ. Ὁ Γκουνῶ αὐτὸς διηύθυνε τὴν μουσικήν, ἐνθουσιωδῶς δ' ἐχειροκροτήθη καὶ ἀνευφημήθη, ἅμα ἐμφανισθείς.

* * *

Ἡ βαυαρικὴ ἀκαδημεία τῶν Ἐπιστημῶν, γράφει ὁ «Αἰών», τελεῖ κατ' ἔτος φιλολογικὸν ἀγῶνα, χορηγοῦντος τοῦ ὁμογενοῦς κ. Χρηστάκη Ζωγράφου. Ἐν τῇ 122 ἐπετείῳ τῆς συστάσεως τῆς ἀκαδημείας, τελεσθείσῃ ἐν Μονάχῳ τῇ 16/28 Μαρτίου, ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ προέδρου, τοῦ γηραιοῦ κ. Döllinger, ἡ κρίσις τῶν ὑποβληθέντων συγγραμμάτων, τῶν πραγματευομένων τὸ πέρυσι προταθὲν θέμα, ἤτοι «διασκευὴν ἐπὶ τῇ βάσει νέων κριτικῶν βοηθημάτων τοῦ χρονικοῦ τοῦ Θεοφάνους. μετ' ἐρεύνης περὶ τῶν πηγῶν καὶ περὶ τῶν συνεχιστῶν αὐτοῦ». Περὶ τούτου ὑπεβλήθη ἀρίστη καὶ κριτικωτάτη πραγματεία, ἧς συγγραφεὺς ἐγνώσθη, μετὰ τὴν ἀποσφράγισιν τοῦ φέροντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ δελτίου, ὁ κ. Karl de Boor, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ βοηθὸς τῆς ἐν Βερολίνῳ βιβλιοθήκης, ᾧ καὶ ἀπενεμήθη τὸ ἐκ 2,000 μαρκῶν (2,500 φρ.) γέρας. Πρὸς τὸν πέρυσιν ἀνανεωθέντα φιλολογικὸν ἀγῶνα: «Περὶ τῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου γενομένων συλλογῶν καὶ ἀπανθισμάτων ἐξ ἔργων παλαιοτέρων Ἑλλήνων συγγραφέων» οὐδὲν ὑπεβλήθη σύγγραμμα. Θέμα τοῦ προσεχοῦς ἀγῶνος ὡρίσθη ὑπὸ τῆς ἀκαδημείας «ἡ κριτικὴ διασκευὴ τῶν ἔργων τῶν Ἑλλήνων τακτικῶν, ἐκτὸς τοῦ Αἰνείου, μετ' ἐρεύνης τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων αὐτῶν». Τὰ χειρόγραφα εἰσὶ δεκτὰ μέχρι τῆς 19/31 Δεκεμβρίου 1882, συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ἑλληνικὴν (ἀρχαίαν ἢ νέαν), ἢ λατινικήν, ἢ γερμανικήν, ἢ γαλλικήν. Τὸ γέρας ὡρίσθη τοῦ μὲν ἀνανεωθέντος ἀγῶνος εἰς μάρκας 1,500 (1,875 φρ.), τοῦ δὲ νῦν τεθέντος εἰς μάρκας 2,000 (2,500 φρ.).

— Ἡ ἐξ Ὀλυμπίας ἐπανελθοῦσα τριμελὴς ἐξ ἀρχαιολόγων ἡμετέρα ἐπιτροπή, συναινούντων καὶ τῶν Γερμανῶν ἐπιτρόπων, περιώρισεν εἰς ὀκτακόσια τὰ εἰς τὴν γερμανικὴν Κυβέρνησιν δοθησόμενα ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα. Ἡ αἴτησις περὶ ἀποστολῆς τῶν νομισμάτων εἰς Βερολῖνον ἀπερρίφθη. Τὰ διπλᾶ ἀντικείμενα θ' ἀποδοθῶσι τῇ γερμανικῇ Κυβερνήσει, ἀφοῦ πρῶτον καθαρισθῶσι καὶ ἐξετασθῶσιν ἐνταῦθα.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ», μετ' ἀνάπτυξιν γενομένην ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Γενναδίου, ὁ σύλλογος ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρίας πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπως οὗτος ἀναλάβῃ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀντιπροσωπείαν αὐτῆς. Διὰ τῆς προτάσεως ταύτης σκοπεῖται κυρίως, ὅπως ἡ ἀγγλικὴ ἑταιρία συνιστᾷ εἰς τὴν ἐφορίαν τοῦ «Παρνασσοῦ» τὰ ἑκάστοτε ἐν Ἑλλάδι κατερχόμενα μέλη αὐτοῦ, ἅτινα οὕτω θέλουσι λαμβάνει ἀκριβεῖς γνώσεις καὶ πλήρη ἰδέαν τῆς καταστάσεως τῆς χώρας ἡμῶν.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ δύο Ζωγράφοι» ἐδημοσιεύθη ἄρτι πρωτότυπος μυθιστορία, ἠθικὸν ἔχουσα σκοπόν.

— Ὁ ἐν Πειραιεῖ κ. Σπ. Σιμίτης, τῇ συνεργασίᾳ τοῦ κ. Ἀλεξ. Λαμπίκη, δημοσιεύει προσεχῶς ἑρμηνείαν εἰς τὸ Κοράνιον μετὰ πιστῶν βιογραφικῶν σημειώσεων περὶ τοῦ Μωάμεθ καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ.

— Ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ ἐν Πειραιεῖ κ. Ἰακ. Τζαβάρα ἀνευρέθη ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης καλῆς τέχνης.

ΒΙΒΛΙΑ

2346. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 12 Ἀπριλίου 1881. Ἀριθ. 276 (224). Λεπτὰ 30. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].— Περὶ σεισμῶν. (Φαινόμενα καὶ αἴτια αὐτῶν.) Ὑπὸ Σπυρ. Μηλιαράκη. — Ἀρχαία καταστροφὴ τῆς Χίου.—Φονεύουσιν οἱ Ἑβραῖοι τέκνα χριστιανῶν διὰ τὸ Πάσχα; — Τὸ τελευταῖον Πάσχα τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου. — Αἱ χελιδόνες. — Βόερς καὶ Κάφροι. — Γυναῖκες ἐκλογεῖς.—Δάνειον πνεῦμα. —Ἀλήθειαι. —Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2347. Περὶ μυθώδους πορείας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς Ῥώμην ὑπὸ Γεωργίου Ι. Δέρβου. Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον «Παρνασσοῦ», 1881. 8ον, σελ. 60.

2348. Αἰμυλίου Εἱμαρμένου: Παιδικαὶ σελίδες. (Παράρτημα τῆς «Διαπλάσεως τῶν παίδων»). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1881. 16ον, σελ. 93. Τιμᾶται λεπτῶν 75. Διὰ τοὺς ἐγγραφομένους συνδρομητὰς εἰς τὴν «Διάπλασιν τῶν παίδων» λεπ. 50 Τὸ τομίδιον τοῦτο τοῦ κ. Αἰμυλίου Εἱμαρμένου (Δ. Π. Κουρτίδου) εἶνε ἀνάγνωσμα προσφορώτατον διὰ τὴν τρυφερὰν παιδικὴν ἡλικίαν, περιέχον ὕλην ὡραίαν καὶ ἐπαγωγὸν μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ χάριτος ἐξειργασμένην, καταλληλοτάτην δὲ πρὸς τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἐγράφη, τουτέστι τὴν μετὰ τέρψεως διαπαιδαγώγησιν τῶν παίδων. Εἶνε δὲ τετυπωμένον μετὰ φιλοκαλίας, καὶ κοσμεῖται διὰ μικρῶν ὡραίων εἰκόνων, ὅπερ καθιστᾷ τὸ βιβλιάριον ἔτι μᾶλλον ἀξιοσύστατον.

Περιεχόμενα: Ἡ ἱστορία τοῦ θείου. — Ὁ μικρὸς ἱππεύς. — Νηπιακὴ φιλοσοφία. — Τί θὰ γείνῃς ὅταν μεγαλώσῃς — Ἡ ἐπιστολή. — Ἐχάθη ἡ μικρὰ Μαρία. — Τὸ βαρέλι. — Ἡ γρυνιάρα — Ἡ φωτογραφία τοῦ Κωστάκη. — Οἱ ποντικοί. — Μουσικὴ (οἱ ποντικοί).

2349. Εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κανάρη. Ὠδὴ Γεωργίου Μαρτινέλη, γραμμένη τὸν Σεπτέμβριον 1877, καὶ τώρα κατὰ πρῶτον δημοσιευομένη. Κέρκυρα, τυπογραφεῖον «ἡ Κέρκυρα». 1881. 8ον, σελ. 10. Τιμᾶται δραχ. 1. [Ἀντὶ πάσης συστάσεως, ἀποσπῶμεν ἐκ τῆς ᾠδῆς τὰς ἑπομένας τρεῖς στροφάς, δι' ὧν ὡραῖα περιγράφεται ὁ ἥρως τοῦ ἀγῶνος ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐνεργείας του:

Εἰς μιὰ βαρκοῦλ' ἀδύνατη
Μέσ' τὴ φωτιὰ θωρῶντας
Τὸν ἀθλητή, ποῦ ἔσφιγγε
Τοῦ ὀλέθρου τὸ δαυλί,
Βοὴν ὁ κόσμος ἔβγαλε,
Τὴν ἄβυσσο ῥωτῶντας
— Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ ἡμίθεος
Ποῦ τὰ στοιχεῖα κρατεῖ;

Μέσ' τ' ἀναμμένα κύματα
Τὸν εἶδε νὰ περάσῃ,
Νὰ πεταχθῇ 'σὰν ἄγγελος
'Σ τὰ ὁλόχαρα Ψαρά,
Καὶ 'σὰν παιδάκι κλαίγοντας
'Σ τὴν ἐκκλησιὰ νὰ φθάσῃ,
Κ' ἐκεῖ τὸ ὡραῖο στεφάνι του
Ν' ἀφήσῃ προσφορά.

Ἄξιο 'ς ἐμᾶς παράδειγμα
Ἁγνῆς ταπεινοσύνης,
Νὰ κλίνῃ ὁ μεγαλόδοξος
Σεμνὰ τὴν κεφαλή,
Γιὰ νὰ προσφέρῃ ἀσύγκριτο
Σημεῖο εὐγνωμοσύνης
Σ' τὸν ἕνα, ποῦ τὴν δύναμι
Χαρίζει κι' ἀφαιρεῖ.]

2350. Διπλωμάται καὶ διπλωματεία ὑπὸ Κωνσταντίνου Βλασσοπούλου, διδάκτορος τοῦ Δικαίου, πρῴην ἀκολούθου τῆς ἐν Παρισίοις ἑλληνικῆς πρεσβείας. Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετὰ προλόγου ὑπὸ Νικ. Δεληγάννη. (Πωλεῖται ὑπὲρ τῶν Χίων). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Κορίννης». 1881. 8ον, σελ. ια' καὶ 18. Τιμὴ φρ. 3.

2351. Ὁ «Ἐθνικὸς Δεσμὸς» πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυρίους ἀντιπροσώπους τῶν ἐξ μεγάλων Δυνάμεων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 16.

2352. Β. Δ. Περὶ τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας. Δ. Υ. Περὶ συνθέσεως κιβωτίων χειρουργείου κτλ. Διεθνὴς τῆς Γενεύης σύνθεσις. Ν. Περὶ ἐπικούρων ἰατρῶν, φαρμακοποιῶν καὶ νοσοκόμων. Β. Δ. Περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ. (Ἐκ τοῦ ὑγειονομικοῦ τμήματος τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 16ον, σελ. 88.

2353. Ἑρμηνευτικὰ καὶ κριτικὰ εἰς τὸν «Οἰδίποδα Τύραννον» τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ Σπυρίδωνος Γ. Παναγιωτοπούλου, ἀποφοίτου τῆς φιλολογίας. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Ε' τεύχους τοῦ Θ' τόμου τοῦ «Ἀθηναίου»). Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ», παρὰ τὴν ὁδὸν Μουσῶν, ἀριθ. 2. 1881. 8ον, σελ. 15.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

2 Ἀπριλίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 2 Ἀπριλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 282
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 291 1/2
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 398
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 105 1/2
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 200 1/2
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 415

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,030,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,540
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	291 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	116
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	61
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	113 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30,10. — Ἐμπ. 3μην. 29.90.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 119. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 118

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.80
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.25
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 89 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (31 Μαρτίου) 29.70-29.80.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (1 Ἀπριλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	50 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	237
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	107
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 -23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 4/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 22/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (7 Ἀπριλίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.30
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 8 Ἀπριλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.50
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.32
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Σ. Σύρον. Ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. — **κ. Ι. Δ. Σ. Κέρκυραν.** Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν φύλλων ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας» οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην, ἀφοῦ ἡ ἐκ τοῦ γραφείου αὐτῆς ἀποστολὴ γίνεται τακτικωτάτη καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς. — **κ. Κ. Κ. Μ. Λίβερπουλ.** Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν ἀπὸ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος. Τὰ ἀντίτυπα τοῦ «Λουκῆ Λάρα» ἐξηντλήθησαν πάντα, δυνάμεθα δὲ μόνον νὰ σᾶς πέμψωμεν, ἐὰν θέλετε, τὸν τόμον τῆς «Ἑστίας», ἐν ᾧ ἐδημοσιεύθη τὸ διήγημα. —**κ. Χ**. Ἀθήνας.** Ὁ ἀληθῶς φιλόκαλος ἄνθρωπος ἀποφεύγει τὸ νὰ καταφορτώνῃ τὸ ῥινόμακτρόν του μὲ οὐσίας ἢ ὕδατα ἀρωματικά. Τοιαύτην χρῆσιν ὑπέρμετρον κάμνουσιν ἐνίοτε αἱ γυναῖκες, καὶ μάλιστα γυναῖκές τινες, τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατό τις νὰ παρακολουθήσῃ, χωρὶς νὰ τὰς βλέπῃ, ἐξ ἀποστάσεως δεκαπέντε καὶ εἴκοσι βημάτων· τοσοῦτον εἶνε δυνατὴ ἡ ὀσμή, ἣν ἐκπέμπουσι. Περὶ αὐτῶν ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅ,τι ἔλεγεν ὁ Ἰουβενάλης περὶ τῶν Ῥωμαίων δεσποινῶν, αἵτινες ὅλον τὸ σῶμα ἐβάπτιζον εἰς μῦρα καὶ ἀρώματα, ὅτι ἡ ὀσμὴ ἣν ἐξέχεον ἦτο μᾶλλον ἀνυπόφορος ἀπὸ τὴν τῶν θηρίων, εἰς ὧν τοὺς ἀγῶνας ἤρχοντο νὰ παρασταθῶσιν ἐν τοῖς ἱπποδρόμοις. Ἡ διάβρεξις τοῦ ῥινομάκτρου διά τινων σταγόνων ὕδατος τῆς Κολωνίας ἢ ἄλλου εὐώδους ἀποστάγματος, ὅπερ ἐξατμίζεται ταχέως, δὲν ἔχει τι τὸ ἄτοπον οὔτε διὰ τὸν ἔχοντα τὸ ῥινόμακτρον οὔτε διὰ τοὺς γείτονας αὐτοῦ· ἀλλ' ὅταν καταφορτώνῃ τις αὐτὸ διὰ μόσχου, βανίλλης καὶ τῶν ἄλλων μυρίων ἀρωματικῶν ὀλῶν, ἐξ ὧν βρίθουσι τὰ μυροπωλεῖα, κινδυνεύει ἀντὶ εὐωδίας νὰ ἀποφέρῃ ὀσμὴν δυσάρεστον. — **κ. Γ. Π. Α. Ἀθήνας.** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν. — **κ. Π. Μ. Μ. Σύρον.** Τὸ ἄλλο θὰ σᾶς πέμψωμεν προσεχῶς, διότι δὲν ὑπῆρχε πρόχειρον.—**Ἀναγνώστῃ τῆς «Ἑστίας».** Εἰς τὴν συλλογήν σας προσθέσατε, ἂν θέλετε, καὶ τὰ ἑπόμενα, προϊόντα τοῦ καλάμου ἄλλου δεινοῦ μεταφραστοῦ: Gallimathias = Γαλλιμαθίας καὶ Boileau Despreaux = Ὑδροπότης Λειμώνιος!!! — **κ. Α. Ι. Ο. Χαλκίδα.** Πάντα τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Τὸ λάθος ἐγένετο ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς τῆς διεκπεραιώσεως τῆς «Ἑστίας», καὶ τῆς μὴ λήψεως τῆς ἐπιστολῆς σας, δι' ἧς μᾶς εἰδοποιεῖτε περὶ τῆς καθυστερήσεως. — **Ἀριθ. 111. Ἀθήνας.** Τὸ ἐπιτυχέστερον λατινικὸν ἀνάγραμμα εἶνε τὸ σχηματιζόμενον ἐκ τῶν λέξεων, ἃς ἀπήγγειλεν ὁ Πιλᾶτος ἀνακρίνων τὸν Ἰησοῦν: Quid est veritas? (Τί ἐστιν ἀλήθεια;) — Est vir qui adest. (Ἔστ' ἀνὴρ ὃς πάρεστι). — **κ. Φ. Θ. Κωνσταντινούπολιν.** Καίτοι πολλαχοῦ ἐρευνήσαντες δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν τὸ ζητούμενον.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας»», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[8 Ἀπριλίου (Τετάρτη) 1881]

Λέγεται ὅτι ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἀπέρχεται μετὰ τὸ Πάσχα εἰς Κέρκυραν, ὅπως διαμείνῃ ἐκεῖ ἐπί τινας μῆνας. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀφίκετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ πρίγκηψ Ἰμεριτίνσκης, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, κομίζων ἐπιστολὴν τῆς Α. Α. Μ. πρὸς τὸν βασιλέα ἡμῶν, δι' ἧς ἀναγγέλλεται αὐτῷ ἡ εἰς τὸν ῥωσσικὸν θρόνον ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'. Ὁ πρίγκηψ παρουσιάσθη ἐπισήμως εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα, τὸ δ' ἑσπέρας παρετέθη αὐτῷ ἐν τοῖς ἀνακτόροις γεῦμα. — Μετὰ μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης κυριακῆς ἐγένετο ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως τὸ ὑπὸ τοῦ συλλόγου ὁ «Ἐθνικὸς Δεσμὸς» προκληθὲν συλλαλητήριον, οὗ τινος μετέσχον πολυάριθμοι πολῖται. Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ συλλόγου κ. Φρεαρίτης ἐξήγησε τὸν σκοπὸν τοῦ συλλαλητηρίου, κατακρίνας τὸ πρωτόκολλον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ἀπάντησιν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὀνομάσας ἐγκληματικὴν τὴν τυχὸν ἀποδοχὴν τῶν τουρκικῶν προτάσεων. Μετὰ ταῦτα ὁ γραμματεὺς τοῦ συλλόγου κ. Στούπης λαβὼν τὸν λόγον ἐξέθηκε τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα, ἅτινα θ' ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶτα ἀνεγνώσθη ψήφισμα, ὅπερ ἐνεκρίθη δι' ἐπευφημιῶν ὑπὸ τῶν παρισταμένων, ἐξελέχθη δ' ἐπιτροπή, ὅπως ἐγχειρίσῃ τὸ ψήφισμα τοῦτο εἰς τὸν κ. πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, μεθ' ὃ ἀπεχώρησαν ἐν ἡσυχίᾳ οἱ προσελθόντες. — Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμέτερος πρεσβευτὴς κ. Α. Κουντουριώτης ἀνεκλήθη. Τὸ μέτρον τοῦτο, γράφει ἡ «Ὥρα», οὐδόλως ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, οὐδ' ἐπηρεάζει αὐτὰς τὸ παράπαν, προκληθὲν ἐκ δυσαρεσκείας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ διαβεβαιώσεσι τοῦ πρεσβευτοῦ, μὴ στηριζομέναις, ὡς αὐτὴ ἀξιοῖ, εἰς τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ. — Ἀποστέλλεται εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀντὶ τοῦ ἀνακληθέντος πρέσβεως, ὁ κ. Ἰωάννης Γεννάδιος ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἑλλην. πρεσβείας. — Ἐξακολουθεῖ, κατὰ τὸν «Αἰῶνα», ἡ πρὸς τὰ σύνορα πορεία τῶν διαφόρων ταγμάτων καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων τοῦ στρατοῦ. Τὸ ἐν Ἀθήναις ἑδρεῦον μέχρι τοῦδε ἀρχηγεῖον τοῦ στρατοῦ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος μετατίθεται εἰς Χαλκίδα. — Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀναμένεται εἰς Πειραιᾶ ἀτμόπλοιον, κομίζον 350 κιβώτια πολεμικοῦ ὑλικοῦ πρὸς χρῆσιν τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ. — Ἐν τῷ ἀτμοδρόμωνι «Ἑλλὰς» καὶ τῇ θωρακοβάριδι «Βασιλεὺς Γεώργιος» ἤρξατο ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἡ τοποθέτησις μηχανημάτων πρὸς παραγωγὴν ἠλεκτρικοῦ φωτός· ἡ ἐργασία αὕτη περατωθήσεται ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος. — Τὸ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργεῖον διαπραγματεύεται ἐν Ἀγγλίᾳ, διὰ τοῦ αὐτόθι εὑρισκομένου κ. Τομπάζη, τὴν ἀγορὰν ἰσχυροῦ καταδρομικοῦ νεωστὶ καθελκυσθέντος, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἡμετέρου «Ναυάρχου Μιαούλη», οὗ τινος ἐξακολουθοῦσιν αἱ δοκιμαί. — Ἀφίκοντο αἱ διὰ τὴν Ἑταιρίαν τοῦ σιδηροδρόμου συσκευαὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, αἵτινες θὰ τοποθετηθῶσιν ἐν Φαλήρῳ. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἀπεβίωσεν, ὑπὸ κεραυνοβόλου προσβληθεὶς ἀποπληξίας, ὁ Σπυρίδων Μπαλάνος, ἀρχαῖος καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ καὶ εἷς τῶν διακεκριμένων τῆς ἡμετέρας πόλεως ἰατρῶν. — Ἐν Σύρῳ καὶ ἐνταῦθα ἐξακολουθοῦσι καθ' ἑκάστην ἀφικνούμεναι δι' ἀτμοπλοίων καὶ ἱστιοφόρων οἰκογένειαι ἐκ Χίου, φεύγουσαι τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὸν θάνατον. — Κατ' ἐπίσημον δήλωσιν 10,000 προσκυνηταὶ μετέβησαν ἐφέτος εἰς Τῆνον διὰ τὴν πανήγυριν· ὁ ναὸς εἰσέπραξεν εἰς χρήματα καὶ ἄλλα ἀναθήματα δραχ. 46,058.95. — Ὀθωμανὸς ὑποπλοίαρχος τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ὀνόματι Μουσταφᾶς, ἐγκαταλείψας τὴν ἐν τῷ τουρκικῷ ναυτικῷ θέσιν του, ἐπαρουσιάσθη τὸ παρελθὸν σάββατον εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν ναυτικῶν, ζητῶν νὰ λάβῃ ὑπηρεσίαν εἰς τὸ ἡμέτερον πολεμικὸν ναυτικόν. — Κατ' εἰδήσεις θετικάς, ἐντὸς μικροῦ καταργεῖται ἐν Ἀγγλίᾳ ἅπας ὁ ἐπὶ τῆς σταφίδος φόρος πρὸς διευκόλυνσιν τῆς οἰνοπαραγωγῆς. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν συνεδέθη μετὰ τοῦ φρουραρχείου Πειραιῶς διὰ τηλεφώνου. — Συνιστᾶται συγκοινωνία τηλεφώνου μεταξὺ τῶν ἀνακτόρων καὶ τῆς ἐν Δεκελείᾳ βασιλικῆς ἐπαύλεως. — Κατὰ τὸν «Τηλέγραφον» ἡ ἐν Βερολίνῳ ἑλληνικὴ πρεσβεία παρηγγέλθη τηλεγραφικῶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νὰ προβῇ εἰς ὑπογραφὴν συμβολαίου μετὰ 18 χειρούργων ἰατρῶν Γερμανῶν, μετακαλουμένων ἐνταῦθα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1400.

Πατήρ τις ἔχει ἡλικίαν τριπλασίαν τῆς τοῦ υἱοῦ του. Μετὰ πόσα ἔτη ἡ ἡλικία τοῦ πατρὸς θὰ εἶνε διπλασία μόνον τῆς τοῦ υἱοῦ, καὶ ποίαν ἡλικίαν ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἑκάτερος;

1401.

Ἔχω μάνναν καὶ πατέρα· συλλογίσου καὶ μ' εὑρίσκεις.
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς καὶ σ' ἐγγίξω, ἀποθνήσκεις!

1402.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

```
        .
      . . .
    . Ε . . .
  . Ε . Ο . . .
. . . Ο . Ε . . .
  . . . Ε . Ο .
    . . . Ο .
      . . .
        .
```

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα γράμματα, ὥστε νὰ σχηματισθῇ κυβόλεξον ῥομβοειδές.

1403.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Six membres font mon nom, je suis de tout pays;
L'injustice souvent préside à ma naissance;
Si par un sort heureux quelques-uns j'enrichis,
J'en réduis un grand nombres à l'extrême indigence.
Redoute-moi, lecteur, autant que le décès :
J'altère la santé, le repos et la bourse;
Et si tu ne m'éteins dans mon premier accès,
Rarement pourras-tu m'arrêter dans ma course.

ΛΥΣΕΙΣ

1395.

	Πρώτη ὄχθη.	Δευτέρα ὄχθη
	Α, Β, Γ, α, β, γ.	. . . . . .
1) Δύο γυναῖκες διαβαίνουσι πρῶτον τὸν ποταμόν.	Α, Β, Γ . . γ	. . . α, β, .
2) Μία γυνὴ ἐπανέρχεται καὶ λαμβάνει τὴν τρίτην.	Α, Β, Γ, . . .	. . . α, β, γ.
3) Μία τῶν γυναικῶν ἐπανέρχεται, μένει μετὰ τοῦ συζύγου της καὶ οἱ δύο ἄλλοι ἄνδρες διαβαίνουσι.	Α, . . α, . .	. Β, Γ. . β, γ.
4) Εἷς σύζυγος ἐπανέρχεται μετὰ τῆς συζύγου του, ἣν ἀφίνει εἰς τὴν πρώτην ὄχθην, καὶ λαμβάνει τὸν ἕτερον σύζυγον.	. . . α, β .	Α, Β, Γ, . . γ
5) Ἡ γυνή, ἥτις ἔχει ἤδη διαβῆ, ἐπανέρχεται καὶ λαμβάνει μίαν τῶν οὐσῶν ἀκόμη εἰς τὴν πρώτην ὄχθην.	. . . α . .	Α, Β, Γ, . β, γ,
6) Μία τῶν ἤδη διαβασῶν ἐπανέρχεται καὶ παραλαμβάνει τὴν τελευταίαν τὴν εὑρισκομένην ἐπὶ τῆς πρώτης ὄχθης.	. . . . . .	Α, Β, Γ, α, β, γ.

G. M.

1396.

ΔΕΛΦΟΙ (Δ 4, Ε 5, Λ 30, Φ 500, Ο 0, Ι 1).

1397.

Ἀλέκτωρ-Ἕκτωρ.

1398.

Grève-Rève-Ève.

1399.

Mésopotamie.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 228. — 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἀπέστειλε συνδρομὴν ἐκ δραχμῶν 1,120 εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν Χίων ἐπιτροπήν.

Οἱ ἐκ Πορταριᾶς τοῦ Βώλου ἀδελφοὶ κ. κ. Δημήτριος, Θεόδωρος καὶ Νικόλαος Ἰω. Νικολαΐδου, τακτικοὶ συνδρομηταὶ πρὸ ἐτῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «Ἐθνικοῦ Στόλου» διὰ φράγκα 1000 κατ' ἔτος, ἀπέστειλαν τῇ ῥηθείσῃ ἐπιτροπῇ 40 λίρας ἀγγλ. διὰ τὸ ἔτος 1880.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Λαμιέων ἐψηφίσατο συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν Χίων δραχ. 500.

Οἱ ἐν Βάρνῃ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτου Β. Γ. Σουλίνη ἀπέστειλαν 10 λίρας εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χ. Κώστα ἀπέναντι τοῦ ἐκ λιρῶν 100 καταλειφθέντος αὐτῷ κληροδοτήματος.

Ἡ κυρία Ταρσὴ Ἀδαμαντίδου ἔπεμψεν εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον διὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα δραχ. 112. Ἕτερος δὲ κύριος ἀπέστειλεν ἀνωνύμως εἰς τὸ αὐτὸ φιλανθρωπικὸν κατάστημα δραχ. 100.

Οἱ κ. κ. Π. Κανάκης καὶ Π. Χαρίλαος προσήνεγκον εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χ. Κώστα συνδρομὴν ἐκ δραχ. 50.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐγκαίρως ἀνήγγειλε πέρυσιν ἡ «Ἑστία» τὸν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Νεαπόλεως κατ' Ἀπρίλιον συμβάντα θάνατον τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ καθηγητοῦ Γουλιέλμου Βάγνερ, γνωστοῦ καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τὰς περὶ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ποίησιν μελέτας. Τοῦ πολυκλαύστου ἀνδρὸς ἐξεδόθη ἐπ' ἐσχάτων ἀκριβὴς βιογραφία ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ προλύτου τῆς θεολογίας κ. Ἀδόλφου Μὲτζ, ἐν ᾗ ἄριστα χαρακτηρίζεται ὅ τε ἰδιωτικὸς τοῦ ἀνδρὸς βίος καὶ ἡ συγγραφικὴ αὐτοῦ ἐργασία. Ὀρθῶς δὲ καὶ δικαίως ἐξαίρεται ἡ γενικότης τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ἡ περὶ τὰς ξένας φιλολογίας εὐμάθεια, ἡ κλασικὴ παίδευσις καὶ ἡ ἀκάματος φιλοπονία. Δεικνύεται δὲ καὶ διαστέλλεται εὐμεθόδως ἡ τριπλῆ αὐτοῦ συγγραφικὴ ἐνέργεια ὡς ἀσχοληθέντος ἅμα περὶ τὴν κλασικὴν φιλολογίαν, ἣν ἀντιπροσωπεύουσι διάφοροι ἐκδόσεις, μεταφράσεις καὶ μελέται περὶ Πλαύτου, Τερεντίου καὶ Πλάτωνος, τὴν ἀγγλικὴν φιλολογίαν, ἰδίως δὲ τὰ ἔργα τοῦ Σαικσπήρου, καὶ τέλος ἐμμείναντος μετ' ἀγάπης καὶ ζήλου περὶ τὴν μελέτην καὶ ἔκδοσιν τῶν προϊόντων τῆς μεσοχρονίου ἑλληνικῆς ποιήσεως. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν Medieval Greek texts ἐν Λονδίνῳ τῷ 1870, τῆς Διηγήσεως τοῦ Βελισαρίου τῷ 1873, τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἠμπερίου καὶ Μαργαρώνας ἐν Παρισίοις τῷ 1874, τῶν Carmina Græca medii ævi ἐν Λειψίᾳ τῷ 1874, ἐξέδωκε τέλος τῷ 1879 τὸν Ἀλφάβητον τῆς Ἀγάπης, συλλογὴν ῥοδίων ἐρωτικῶν ᾀσμάτων, περὶ ὧν ἐγκαίρως ἐγένετο λόγος καὶ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ». Ἀλλὰ τὸ κυριώτερον, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἔργον τοῦ Βάγνερ, ὑπὲρ οὗ ἀνέλαβεν ἐπ' ἐσχάτων μακρὸν εἰς Ἰταλίαν ταξίδιον, ἀντιγράφων ἐκ διαφόρων ἐν πολλαῖς βιβλιοθήκαις εὑρισκομένων ἑλληνικῶν χειρογράφων ἀνέκδοτα μεσαιωνικὰ ποιήματα, δὲν εἶδε τὸ φῶς ζῶντος τοῦ συγγραφέως. Εἶνε δὲ τοῦτο τόσῳ μᾶλλον λυπηρόν, καθ' ὅσον ὁ φιλόπονος ἐκδότης εἶχε περατώσει ἀρχομένου τοῦ Μαρτίου ἐν Νεαπόλει πᾶσαν τὴν προκαταρκτικὴν ἐργασίαν. Εὐτυχῶς ὁ φίλος καὶ ἐκτιμητὴς τοῦ θανόντος κ. Δημήτριος Βικέλας ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν καὶ τοῦ τελευταίου τούτου πολυτίμου ἔργου, ὅπερ δημοσιεύεται κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις.

Ἡ βιογραφία τοῦ κ. Μὲτζ εἶνε ἐνδιαφέρουσα λίαν διὰ τὰς μεταδιδομένας περὶ τοῦ Βάγνερ ἀκριβεῖς εἰδήσεις, τὴν θερμότητα μεθ' ἧς εἶνε γεγραμμένη, πρὸς ἣν συνδέεται κρίσις ἀθόλωτος ὑπὸ τῆς φιλίας καὶ ἐν δικαίῳ μέτρῳ ἐκτιμῶσα τὴν ἀξίαν τοῦ βιογραφουμένου.

— Τὴν 10 Ἀπριλίου (ν) ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημείαν ὁ διάσημος δικηγόρος Rousse, ἐκλεχθεὶς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ πρὸ διετίας ἀποθανόντος Ἰουλίου Φάβρου, ὃν κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐνεκωμίασε διὰ τοῦ εἰσιτηρίου αὐτοῦ λόγου. Εἰς αὐτὸν δ' ἀπήντησεν ὁ ἀκαδημεϊακὸς δοὺξ δ' Ὠμάλ.

— Τὴν πρώτην προσεχοῦς Ἰουνίου ἄρχεται ἐν Βρυξέλλαις μεγάλη διεθνὴς ἔκθεσις βιομηχανικὴ καὶ καλλιτεχνική. Ἡ ἔκθεσις αὕτη θέλει διαιρεθῇ εἰς πολλὰ τμήματα, ὧν ἕκαστον θέλει περιλάβει ἴδιον εἶδος προϊόντων. Θὰ ἐκτεθῶσι τάπητες, ὑφάσματα διάφορα, προϊόντα διακοσμήσεως τῶν οἰκιῶν, τρίχαπτα, δικτυωτά, κεντήματα, σκεύη κεραμευτικά, κρύσταλλοι, ὕελοι παντὸς εἴδους, καλλιτεχνικὰ σκεύη ἐξ ὀρειχάλκου, χρυσοχοϊκὰ καὶ ἀδαμαντοκόλλητα, ὅπλα, μουσικὰ ὄργανα, καλλιτεχνικὰ ξυλουργήματα, μάρμαρα, τεχνητὰ ἄνθη, ὡρολόγια, τυπογραφικὰ εἴδη κτλ.

— Ἐσχάτως ἐπωλήθη ἐν Παρισίοις ἀντὶ 4,100 φράγκων σπανιωτάτη καὶ πολύτιμος ἔκδοσις τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς δύο τόμους καὶ εἰς φύλλον, ἐκδεδομένη τῷ 1488 ἐν Φλωρεντίᾳ δαπάναις Bernardi et Nerii Nerliorum. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀνῆκε τέως τῷ ἐν Λυὼν προξένῳ τῆς Ἑλλάδος καὶ γνωστῷ βιβλιοφίλῳ μακαρίτῃ Γεμενίς.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημείαν τῶν ἐπιγραφῶν ἀνεκοινώθη ἐσχάτως ὅτι ἔν τινι παρὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ λίμνῃ ἀνεκαλύφθη ἑβραϊκὴ ἐπιγραφὴ λίαν ἐνδιαφέρουσα. Ἡ ἀνακάλυψις ἐγένετο ἐκ τύχης ὑπό τινων νέων λουομένων ἐν τῇ λίμνῃ, ὧν εἷς προσπελάσας εἴς τι μέρος, ἔνθα ἡ ὄχθη ἀποτέλει ὑψηλὴν κατωφέρειαν, ἀνεκάλυψε θόλον ἀποτελοῦντα τὴν εἴσοδον μικρᾶς τινος σήραγκος. Εἰσδύσαντες ἐνταῦθα εἶδον τοὺς τοίχους κεκαλυμμένους δι' ἑβραϊκῶν γραμμάτων. Οἱ ἀρχαιολόγοι ἔσπευσαν νὰ μελετήσωσι τὴν ἐπιγραφήν, τελευταῖον δὲ ὁ κ. Sayce ἔμεινεν ἓξ ὥρας ἐν τῷ ὕδατι, κρατῶν λύχνον, πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιγραφὴν αὐτῆς. Ἐκ τῆς γενομένης δὲ μελέτης προέκυψεν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε ἀρχαιοτάτη, ἀναγομένη μέχρι τοῦ ὀγδόου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, καὶ φαίνεται περιέχουσα ἀφήγησιν τῆς κατασκευῆς τοῦ ὑπογείου ἐκείνου ὑδραγωγείου. Ἡ σπάνις ἑβραϊκῶν ἐπιγραφῶν ἐπαυξάνει μεγάλως τὴν ἀξίαν τῆς γενομένης ἀνακαλύψεως.

— Εἰς ἑκατοστὴν ἔκδοσιν πρόκειται νὰ ἐκδοθῶσι προσεχῶς τὰ ἔργα τοῦ περιβοήτου Ζολᾶ, τὸ «Assommoir» καὶ ἡ «Nana». Εἷς τῶν οἰκείων τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς φυσιολογικῆς σχολῆς, ὁ κ. Paul Alexis, ἀνακοινοῖ ὅτι ὁ Ζολᾶ προτίθεται νὰ συμπληρώσῃ τὸν κύκλον τῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Les Rougon-Macquart» ἐκδοθέντων αὐτοῦ μυθιστορημάτων διὰ νεωτέρων ἔργων, περιγραφόντων τὸν ἀγροτικὸν καὶ στρατιωτικὸν βίον ἐν Γαλλίᾳ. Ὡς παράρτημα τοῦ «Assommoir» σχεδιάζει νέον τι μυθιστόρημα, ἐν ᾧ ἐκτίθεται ἡ ἐπίδρασις τῶν κοινωνιστικῶν καὶ ἄλλων πολιτικῶν θεωριῶν ἐπὶ τῶν ἀπαιδεύτων ἐργατῶν. Πλὴν δὲ τούτου ὁ Ζολᾶ ἔχει ὑπὸ μελέτην δύο ἔτι ἔργα, ἓν μὲν ἀναφερόμενον εἰς τὸν ἐν τοῖς σιδηροδρόμοις καὶ ἄλλο εἰς τὸν ἐν τοῖς μεγάλοις ἐργοστασίοις βίον. Μετὰ τὴν περάτωσιν καὶ τῶν ἔργων τούτων, ἅτινα ἔχει σχεδιάσει ἀπὸ πολλοῦ, ὁ Ζολᾶ σκοπεῖ νὰ παύσῃ γράφων πλέον, ἢ νὰ τραπῇ εἰς ἄλλο εἶδος, ἴσως εἰς συγγραφὴν ἱστορικῶν ἔργων.

— Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε τὴν ὑπὸ τοῦ φιλομούσου βασιλέως τῆς Πορτογαλίας δὸν Λουῒζ μετάφρασιν τῶν ἔργων τοῦ Σαικσπείρου. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτο ὁ βασιλικὸς μεταφραστὴς ἔλαβε τὸ οὐκ εὐκαταφρόνητον ποσὸν 5,000 λιρῶν στερλινῶν, ὅπερ ὅμως ὁ φιλάνθρωπος ὅσον καὶ φιλόμουσος ἡγεμὼν προώρισεν ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν.

— Ἡ «Ἐπιστημονικὴ Ἐπιθεώρησις» δημοσιεύει ἐνδιαφερούσας στατιστικὰς εἰδήσεις περὶ τῶν προόδων τῆς μυωπίας, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι οἱ μᾶλλον μύωπες μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν οἱ Γερμανοί. Ὁ ἰατρὸς Hermann Cohn, καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Breslau, δίδει τὰς ἑξῆς περιέργους πληροφορίας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου·

«Ἀτυχῶς, λέγει, μόνον ἐν Breslau ἐγένοντο ἄχρι τοῦδε παρατηρήσεις ἐπὶ σπουδαστῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1867 εὗρον ἐν συνόλῳ 60 τοῖς 100, μεταξὺ δὲ τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς 56 τοῖς 100 μύωπας· κατὰ Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εὗρον ἐκ νέου μεταξὺ τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς 57 τοῖς 100. Τὸ φαινόμενον ὅτι κατὰ τὰς πρώτας ἑξαμηνίας ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι μύωπες ἀποδοτέον οὐχὶ εἰς σύμπτωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σπουδῆς καὶ μελέτης ἕνεκα τῶν ἐξετάσεων τῆς φυσικῆς, εἰς ἃς ὑποβάλλονται οἱ φοιτηταί.

«Ἡ προπαρασκευὴ διὰ τὰς μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν ἐξετάσεις, διὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς φυσικῆς, διὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ δικαίου, τῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἰατρικῆς παράγουσι

Digitized by Google

καὶ αὐξάνουσι τὴν μυωπίαν, ὡς ἠδυνήθην νὰ πεισθῶ διὰ συνεχῶν παρατηρήσεων. Πρὸ πολλοῦ ἤδη ὁ κ. Dunkera ἐπεθύμει νὰ γείνωσι τοιούτου εἴδους ἔρευναι εἰς τὰ ἱδρύματα τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως· δυστυχῶς ὅμως εἶνε λίαν δύσκολον νὰ κατορθώσῃ τις νὰ ἐξετάσῃ ἅπαντας τοὺς σπουδαστάς, οἱονδήποτε καὶ ἂν εἶνε τὸ ὄφελος, τὸ ὁποῖον θέλει προκύψει εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς ἰατρικῆς ταύτης ἐπισκέψεως. Οὕτω λίαν προσφάτως παρετήρησα ἕνδεκα μεταξὺ 108 σπουδαστῶν τῆς ἰατρικῆς, φέροντας διόπτρας, αἵτινες βεβαίως ἦσαν ὅλως ἀκατάλληλοι εἰς τὴν πάθησιν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

«Ὁ ἰατρὸς Gartner ἐν Τουβίγγῃ ἐδυνήθη νὰ ἐξετάσῃ ἐν διαστήματι εἰκοσαετίας ἐπέκεινα τῶν 600 φοιτητῶν τῆς θεολογίας, παρουσιασάντων τὸν ὑπερμεγέθη ἀριθμὸν 79 τοῖς 100. Βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου μου ῥιπτόμενον, διηνθισμένου διὰ κοίλων διόπτρων, θέλει καταστήσει προφανὲς ὅτι καὶ ἐπὶ τούτου ἔτι θὰ ἐπετυγχάνετο δαψιλὴς συγκομιδὴ διὰ τὴν στατιστικὴν τῆς μυωπίας.

«Ἐκτὸς τῆς Γερμανίας, ἐλάχιστος ἀριθμὸς μαθητῶν ἐξητάσθη μέχρι τοῦδε, ἐξ οὗ δὲν εἶνε δυνατὴ σύγκρισίς τις μεταξὺ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν σπουδαστῶν ἄλλων χωρῶν.

«Ὁ Callan εὗρε τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν μυώπων ἐν τοῖς σχολείοις τῶν μαύρων, οἵαν καὶ ἐν τοῖς ἀγροτικοῖς εὐρωπαϊκοῖς. Ἐν Πετρουπόλει ὁ Ἔρισμαν συνήντησε πλείονας Γερμανοὺς ἢ Ῥώσσους ἀμβλύωπας. Ὁ Reich τέλος ἐν Τιφλίδι πλείονας Ἀρμενίους μύωπας ἢ Ῥώσσους. Ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὁ Pflüger ἐν Βόννῃ, διερευνῶν τοὺς Ἑλβετοὺς διδασκάλους, εὗρε μόνον 14 τοῖς 100 μεταξὺ τῶν Γάλλων Ἑλβετῶν καὶ 24 τοῖς 100 μεταξὺ τῶν Γερμανῶν τοιούτων. Ὁ Δέρβυ, Agnew καὶ Loring ὑπελόγισαν μόλις 16 μέχρι 27 τοῖς 100 σπουδαστὰς μύωπας ἐν τοῖς ἀνωτέροις ἐκπαιδευτηρίοις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Ἐγὼ δ' αὐτὸς ἐπὶ τέλει κατὰ τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν διεθνὲς Συνέδριον τῶν ἰατρῶν, ἐδυνήθην ν' ἀπευθύνω τὸν λόγον γερμανιστὶ εἰς πάντα φέροντα διόπτρας, ἐν πλήρει πεποιθήσει ὅτι εἶνε συμπατριώτης μου. Βέβαιον λοιπὸν σχεδὸν τυγχάνει ὅτι ἡμεῖς οἱ Γερμανοί, παρ' οἷς ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις διαρκεῖ ἐπὶ μακρὰ ἔτη, ὑποκείμεθα πλειότερον εἰς τὴν μυωπίαν, ὅπερ ὅμως, ἵνα ὦμεν ἐν τῇ ἀληθείᾳ, δὲν ἐξηκριβώθη εἰσέτι.

«Ὡς συμβαίνει πανταχοῦ, οὕτω καὶ ἐν Breslau, ὁ ἀριθμὸς τῶν μυωπαζόντων αὐξάνει ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν μέχρις οὗ ἀποβαίνει ἀληθῶς καταπληκτικὸς κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τῶν γυμνασίων καὶ τῶν εἰδικῶν σχολείων· ἀμφιρρέπει μεταξὺ 35 καὶ 60 ἐπὶ τοῖς 100, ἀνέρχεται εἰς 64 τοῖς 100 ἐν Breslau, εἰς 75 τοῖς 100 ἐν Μαγδεβούργῃ, εἰς 80 τοῖς 100 ἐν Ἐρλάγγῃ καὶ φθάνει τὸν ἀριθμὸν 100 τοῖς 100 ἐν Ἀϊδελβέργῃ».

Ἐὰν τόσοι ὑπάρχωσιν ἐν τῷ κόσμῳ μύωπες, τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς στάσεως, ἣν λαμβάνομεν, ὅταν πρόκηται νὰ ἀναγνώσωμεν ἢ νὰ γράψωμεν, κλίνοντες πρὸς τὸ ἔμπροσθεν καὶ ἔχοντες τὴν κεφαλὴν πρὸς τ' ἀριστερά. Ἄλλη αἰτία πλὴν ταύτης, ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Cohn παρατηρηθεῖσα εἶνε ὅτι ἡ γραφὴ ἡμῶν ἔχει ὡσεπιτοπολὺ πλαγίαν κλίσιν. Ὅθεν, ὅπως ἀποφύγωμεν τὰ δεινὰ τῆς μυωπίας, ἀναγκαῖον εἶνε τὸ μὲν νὰ γράφωμεν τὰ γράμματα κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, τὸ δὲ νὰ ἔχωμεν πάντοτε γράφοντες τὴν κεφαλὴν ὀρθίαν, ἐπερείδοντες αὐτὴν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ καθίσματος.

***

Ὁ ἐν Ὀδησσῷ φιλόμουσος Ἕλλην κ. Ἰ. Βουτσινᾶς ἔπεμψεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει «Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον», δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἀναδέχεται τὴν ἀγωνοθεσίαν κατὰ διετίαν ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων, εἰς τὴν πρακτικὴν ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους ἀφορώντων.

Τὰ ἀγωνοθετήματα ταῦτα ὁρίζει διὰ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ ὁ γενναιόφρων ἀγωνοθέτης ὡς ἕπεται·

Πρῶτον νὰ συνταχθῇ ὁδηγὸς τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐν ᾧ νὰ περιέχωνται πρακτικαὶ ὁδηγίαι περὶ ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας πάντων τῶν μαθημάτων τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως, ἤτοι τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, ἐποπτικῆς διδασκαλίας (πραγματογνωσίας, τῆς διδασκαλίας τῆς μητρικῆς γλώσσης, θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἰχνογραφίας, γεωγραφίας, ἱστορίας, γεωμετρίας, ἀριθμητικῆς, φυσικῆς ἱστορίας, μουσικῆς φωνητικῆς, γυμναστικῆς, χειροτεχνημάτων κτλ. κτλ.

Δεύτερον ἀγωνοθέτημα καὶ οἱονεὶ συνέχεια τοῦ πρώτου ἔσται νὰ συνταχθῇ ὅμοιος ὁδηγὸς ἀφορῶν τὴν μέσην ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν (ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων).

Τρίτον ἀγωνοθέτημα ἔσται ἡ ἱστορία ἐν περιλήψει τῆς συστάσεως, ἀναπτύξεως καὶ σημερινῆς καταστάσεως τῶν λεγομένων πρακτικῶν ἢ πραγματικῶν σχολῶν, ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ (Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Ῥωσσίᾳ, Ἰταλίᾳ) καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ κατ' ἔκτασιν τοῦ προσφορωτέρου τρόπου, καθ' ὃν εἶνε δυνατὸν νὰ συσταθῶσι τοιαῦται πραγματικαὶ σχολαὶ καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἡ χρονικὴ περίοδος ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀνωτέρω τριῶν ἀγωνοθετημάτων ἔσται διετής, δι' ἕκαστον δὲ ἐκ τῶν βραβευθησομένων ἔργων ὁ κ. Βουτσινᾶς ἀναλαμβάνει νὰ χορηγῇ διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Συλλόγου φράγκα δισχίλια, καὶ περιπλέον φράγκα πεντακόσια διὰ τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ, ὑποχρεουμένου ὅμως τοῦ συγγραφέως νὰ διανείμῃ διὰ τοῦ ἀγωνοθέτου δωρεὰν εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια διακόσια πεντήκοντα ἀντίτυπα.

Ἡμέρα τοῦ πρώτου διαγωνίσματος ὁρίζεται ἡ 25 Μαρτίου 1883, ἡ αὐτὴ δὲ ἡμέρα διὰ τὰ ἑπόμενα δύο, ἤτοι ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1885 καὶ ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1887.

Οὐδὲν ἔργον δημοσιευθὲν ἤδη διὰ τοῦ τύπου γενήσεται δεκτὸν πρὸς διαγωνισμόν.

Ἡ ἔκτασις τῶν διαγωνισθησομένων ἔργων δὲν δύναται νὰ εἶνε μακροτέρα τῶν εἴκοσι τυπογραφικῶν φύλλων, οὔτε μικροτέρα τῶν δεκαπέντε.

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ἀποδεξάμενος τὴν προσφορὰν τοῦ φιλογενοῦς ἀγωνοθέτου, ἐπεφόρτισε τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἐπιτροπὴν νὰ παρασκευάσῃ τὸ πρόγραμμα τῆς Α' περιόδου, ἐνέκρινε δὲ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Βουτσινᾶ πρὸς γνῶσιν τῶν ἡμετέρων λογίων.

— Κατά τινα ἐκ Νέας Φωκαίας ἐπιστολὴν πρὸς τὴν «Παλιγγενεσίαν» ἐξακολουθοῦσιν αἱ εἰς τὴν νεκρόπολιν Γρίνιον ἀνασκαφαί· πλεῖστα εἶνε τὰ εὑρήματα, ἐν οἷς καὶ τάφος περίσημος ἀποκαλυφθεὶς εἰς θέσιν Ναμοὺρθ. Ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ πλεῖστα εἶνε τὰ καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ μέρος μόνον τούτων ἠδυνήθησαν νὰ ἐξορύξωσιν ἕνεκα τῶν πλημμυριζόντων ὑδάτων, καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται προτομὴ πήλινος τεχνικωτάτη, φέρουσα εἰς τὸν λαιμὸν συρτὸν καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἓξ κύβους λίαν μικροὺς κομψοτάτους. Ὁ τάφος ἐκαλύφθη ἤδη ἕνεκα τῆς παρουσίας ὑδάτων καὶ ἀνεβλήθη ἡ πλήρης κένωσίς του, ἵνα ἐκτελεσθῇ τὸ θέρος.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον Documents inédits relatifs à l'histoire de la Grèce au moyen âge ἐδημοσιεύθη ἐν Παρισίοις ὁ δεύτερος τόμος τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ν. Σάθα ἐκδιδομένων «Μνημείων ἑλληνικῆς ἱστορίας».

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐμπορικὸν Δελτίον» ἐξεδόθη ἄρτι ἐν Κωνσταντινουπόλει περιοδικὸν φύλλον, ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἐπὶ τοῦ παρόντος δημοσιευόμενον καὶ πραγματευόμενον θέματα ἐμπορικά, βιομηχανικά, οἰκονομικὰ καὶ στατιστικά.

— Ἐν Χανίοις τῆς Κρήτης ἐξεδόθη νέα ἑλληνικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀλήθεια», ἀγγέλλεται δὲ ἡ ἔκδοσις καὶ σατυρικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κίσσα».

ΒΙΒΛΙΑ

2354. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 19 Ἀπριλίου 1881. Ἀριθ. 277 (225). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ Ἀμβρακικὸς κόλπος καὶ ἡ Πρέβεζα ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη — Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου] — Ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ. — Χορὸς ἐν Σαλπετριέρῃ. — Τὸ στάδιον τοῦ στρατηγοῦ Γάρφιλδ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2355. Ἐμμανουὴλ Κ. Γεωργιάδου: Ψαλμοί. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου. Τύποις «Πατρίδος». 1881. 12ον, σελ. 8.

2356. Λόγος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς 25 Μαρτίου, ἐκφωνηθεὶς ἐν Καλάμαις προσκλήσει τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τῇ 25 Μαρτίου 1881 ὑπὸ Π. Ι. Παπαναστασίου, δ. Φ. Ἐκδίδοται δημοτικῇ δαπάνῃ. Τύποις Μ. Πολυμενάκη, ἐν Καλάμαις, 1881. 8ον, σελ. 13

2357 **Histoire grecque** par Ernest Curtius. Traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome deuxième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, Rue Bonaparte. 1881. Fascicule N° 11.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

16 Ἀπριλίου 1881 **ΑΘΗΝΩΝ** 16 Ἀπριλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 290
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 302
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 411
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 286
6 » δραχ.(μετ'άμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 106 1/2
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 207
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 428

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ.μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,630
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	302
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	122
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ 100	61
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	116 1/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,90. — Ἐμπ. 3μην. 29.60.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 118. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 117

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.55
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δράγμον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 94 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30-10-30.45.
Καρκ.-Λονδ. 3μην. (14 Ἀπριλίου) 29.50-29.70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (15 Ἀπριλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	54 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	247
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	257
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου, . .	,,	111
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -109 7 1/2]40
Παρισίων 3 ,, ...	,,	23 -23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 38/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 22/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (21 Ἀπριλίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.65
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 22 Ἀπριλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.35
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0]0 Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι. Θ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. — Dr R. S. Bell's Valley. Τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐνταῦθα βιβλιοπώλου κ. Wilberg, ὅστις ἐνέγραψεν ὑμᾶς συνδρομητὴν τῆς «Ἑστίας», τὸ φύλλον ἀπεστέλλετο κατ' ἀρχὰς εἰς Aachen· ἀλλ' ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς ἀποστέλλεται κατ' εὐθεῖαν εἰς ὑμᾶς, οὔτε δυσκολίαν τινὰ ἐπροτάξαμεν εἰς τοῦτο, ὡς σᾶς ἐπληροφόρησαν οἱ κκ. B. et V. — Ἐπικουρείῳ. Ἀθήνας. Ὁ τοῦ «Ξενοδοχείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας», ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀληθὴς καλλιτέχνης, καὶ νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ὑπερηφάνων καὶ φανατικῶν ἐκείνων μαγείρων, περὶ ὧν δὲν ἐνθυμούμεθα τίς ἔλεγεν, ὅτι θεωροῦσι τὸ ἐπάγγελμά των ὡς τὸ πάντων ἀνώτερον, ὡς τέχνην ἔξοχον καὶ ἱεράν, οἵτινες κρατοῦσι τὴν μαγειρικὴν μάχαιραν μὲ τὸ αὐτὸ ὑπερήφανον ἦθος, μεθ' οὗ πασᾶς τις τὸ γιαταγάνιον, ἀποτίλλουσιν ὄρνιθα μεθ' ὅσης ἐπισημότητος ἱεροφάντης θὰ ἐθεώρει τὰ σπλάγχνα ἱερείου, κτυποῦσι τὴν ὀμελέτταν μὲ μεγαλοπρέπειαν Ξέρξου μαστιγώνοντος τὴν θάλασσαν, ὧν ἡ κόμη λευκαίνεται ὑπὸ τὸν ἀμετακίνητον βαμβάκινον σκοῦφον, καὶ οἵτινες θὰ ἐθεώρουν ὡς ὑπερτάτην ἡδονὴν νὰ εὑρεθῶσι κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ὥραν μὲ τὴν χεῖρα εἰς τὴν λαβὴν χύτρας, ὡς δὲ θρησκόληπτοι Ἰνδοὶ εἰς τὴν οὐρὰν ἀγελάδος. — κ. Π. Ν. Λ. Ἀλεξάνδρειαν. Κατὰ τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν τὸ φύλλον ἀποστέλλεται νῦν καὶ πρὸς τὴν Κ^αν Ε. Λ. — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἀθήνας. «Ὁ Le Sage δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούῃ εἰμὴ διὰ τῆς βοηθείας μικροῦ τινὸς συριγγίου, ὅπερ προσήρμοζεν εἰς τὸ οὖς του. «Ἰδοὺ ὁ εὐεργέτης μου, ἔλεγεν εἴς τινα τῶν φίλων του, σύρων τὸ σαλπίγγιον τοῦτο ἐκ τοῦ θυλακίου του. Ὑπάγω εἰς οἰκίαν τινά, ὅπου βλέπω νέα πρόσωπα· εἶνε ἐλπὶς ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι καί τινες νοήμονες; μεταχειρίζομαι τὸ συρίγγιόν μου. Βλέπω ἐξ ἐναντίας ὅτι εἶνε ὅλοι ἀνόητοι; τὸ τυλίσσω καὶ τὸ βάλλω εἰς τὸ θυλάκιόν μου, λέγων: Ἂν ἠμπορῇς, κάμε με νὰ πλήξω». — κ. Σ. Ν. Κ. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. — κ. Α. Β. Κωνσταντινούπολιν. Τὰς ζητουμένας πληροφορίας εὑρίσκετε εἰς τὴν κάτωθι δημοσιευομένην στερεότυπον γνωστοποίησιν. Τὰ δελτία δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸν τόμον, ἀλλὰ πωλοῦνται χωριστὰ πρὸς 10 λεπτὰ ἕκαστον — κ. Σ. Ι. Ἀθήνας. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν πρὶν τὸ ἴδωμεν. — κ. Φ. Ν. Σύρον. Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως ταύτης ἰδοὺ τί εὑρίσκομεν ἔν τινι γαλλικῷ βιβλίῳ: Un avocat qui plaidait en latin—c'était l'usage autrefois — avait à soutenir les droits d'un certain Mathias sur un coq en litige; il répéta si souvent Gallus Mathiae (le coq de Mathias), qu'il s'embrouilla et finit par dire Galli Mathias (Mathias du coq). Cette transposition de génitif produisit son effet, et à dater de ce moment les deux mots reunis en un seul servirent à caractériser les discours embrouillés et confus. — κ. Κ. Χ. Σμύρνην. Δύνασθε νὰ τὰ προμηθευθῆτε παρὰ τοῦ αὐτόθι πράκτορος τῆς «Ἑστίας».

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[16 Ἀπριλίου (Πέμπτη) 1881]

Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων μετέβησαν τὴν μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς εἰς Δεκέλειαν, ἐξ ἧς ἐπέστρεψαν προχθὲς ἑσπέρας. — Ὁ κ. Εὐθύμιος Κεχαγιᾶς καὶ ἡ κ. Δημητρίου Ῥαζῆ προσήνεγκον εἰς τὸν βασιλέα, ἵνα διαμείνῃ κατὰ τὸ θέρος ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, τὰς ἐν Φαλήρῳ ἐπαύλεις αὐτῶν· αἱ προσφοραὶ ἀμφοτέρων ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως. — Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Ἀλ. Κουμουνδοῦρος ἐπανῆλθε χθὲς ἐκ Πόρου, ἔνθα εἶχε μεταβῆ πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἕνεκα τοῦ Πάσχα. — Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸς κ. Α. Μαυρομιχάλης ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν του. Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ ἀντισυνταγματάρχης τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν καὶ βουλευτὴς Βάλτου κ. Βλάσιος Βαλτινός, καὶ ἄλλοτε χρηματίσας ὑπουργός. Ὁ νέος ὑπουργὸς ὡρκίσθη τῇ 3 μ. μ. τοῦ παρελθόντος σαββάτου. — Διὰ συμβάσεως, ὑπογραφείσης ἤδη, ὡς λέγεται, συνεβλήθη ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν μετὰ εἰδικοῦ ἐν Εὐρώπῃ ναυπηγείου, περὶ κατασκευῆς ἓξ θωρηκτῶν καὶ ἱδρύσεως δεξαμενῆς. Τὰ παραγγελλόμενα ἓξ θωρηκτὰ ἔσονται ὅμοια μὲν κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὴν θωρακοβάριδα ὁ «Βασιλεὺς Γεώργιος», ἀλλὰ διπλάσια σχεδὸν τὸ μέγεθος, θὰ ἔχωσι θώρακα ἐκ χάλυβος ἀναμὶξ μετὰ σιδήρου, κατὰ τὸ νεωστὶ γενόμενον παραδεκτὸν σύστημα, ἔχοντα πάχος ἴσον πρὸς τριάκοντα ὑφεκατόμετρα, θὰ φέρωσιν ἀνὰ τέσσαρα βαρέα τηλεβόλα τῶν τριάκοντα πέντε ὑφεκατομέτρων, δύο τορπιλλοφόρους ἀτμακάτους ἕκαστον πλοῖον, ἠλεκτρικὸν φῶς, τακτικὴν δὲ ταχύτητα 14 μιλίων καθ' ὥραν, ἀντὶ δαπάνης 26 ἑκατομμυρίων διὰ τὰ 6 θωρηκτὰ καὶ τὴν δεξαμενήν. — Τὰ ἔσοδα τῆς πρὸς σχηματισμὸν «Ἐθνικοῦ στόλου» κεντρικῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπῆς ἀνῆλθον κατὰ τὸ ἔτος 1880 μετὰ τοῦ εἰς μετρητὰ ὑπολοίπου ἐν ὅλῳ εἰς δραχ. 174,535· τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχ. 3,974. — Ἀπεβίωσε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ εὐδόκιμος δραματικὸς ποιητὴς Κωνσταντῖνος Χ. Βερσῆς· ἐν τοῖς ποιητικοῖς διαγωνισμοῖς δὶς ἐβραβεύθη διὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ὁ «Ἀννίβας ἐν Γόρτυνι» καὶ ὁ «Σαμψών».—Κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς δραχ. 1,104,046. 34, ὑπερτερήσασαι τὰς εἰσπράξεις τῆς ἀντιστοίχου τριμηνίας τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. 216,634. 69. — Χθὲς, ὥραν 1 μ. μ. παρουσίασεν ὁ νέος πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Φὼρδ τῷ βασιλεῖ τὰ διαπιστευτήρια αὐτοῦ γράμματα, ὁ δὲ κ. Κόρβεττ τὰ ἀνακλητήριά του. — Ἕνεκα τῆς διαμονῆς τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας κατὰ τοὺς μῆνας Μάϊον καὶ Ἰούνιον ἐν Φαλήρῳ τινὲς τῶν πρέσβεων ἐνῳκοίασαν οἰκήματα, ὅπως διέλθωσιν ἐκεῖ ἅπαν τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς τοῦ βασιλέως. — Προχθὲς κατέπλευσαν εἰς Πειραιᾶ δύο ἀτμόπλοια, κομίσαντα τηλεβόλα καὶ ἄφθονον πολεμικὸν ὑλικόν. — Κατὰ τὸ «Ἐθνικὸν Πνεῦμα», ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισε νὰ προτείνῃ ὑποψηφίους διὰ τὰς χηρευούσας ἐπισκοπάς. — Κατὰ τὴν «Ὥραν», τὴν παρελθοῦσαν τετάρτην οἱ πρέσβεις τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἐβεβαίωσαν προφορικῶς τὸν κ. Κουμουνδοῦρον ὅτι αἱ κυβερνήσεις αὐτῶν σπουδαίως ἐνδιαφέρονται, ὅπως ληφθῇ πρόνοια περὶ βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποκλεισθέντων τῆς κατὰ τὴν Βερολίνειον ἀπόφασιν νέας ὁροθεσίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κ. Κουμουνδοῦρος ἀπήντησε προφορικῶς ὅτι ἐμμένει εἰς τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτοῦ ἀπαντήσει, ἐξαιτούμενος ταχεῖαν παράδοσιν πρὸς τὴν Ἑλλάδα τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τῶν Δυνάμεων περιερχομένων εἰς τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς χωρῶν. Μετὰ τὰς ἀνταλλαγείσας ταύτας προφορικὰς ἐξηγήσεις θεωρεῖται λήξασα ἡ περὶ ἀποδοχῆς τῆς ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων ἐν Ἀθήναις ἐνέργεια τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν· ὑπολείπεται δ' ἤδη ἡ συμπλήρωσις τῶν διαπραγματεύσεων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα ἀναμένουσιν ἔτι οἱ πρέσβεις τῶν μεγάλων Δυνάμεων τὴν ἀπάντησιν τῆς Πύλης περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. —Διὰ τοῦ ἐκ Τεργέστης καταπλεύσαντος αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου τοῦ Λόϋδ ἔφθασαν 4,500 ὅπλα Γκρά. — Πολλαὶ συνέβησαν κατ' αὐτὰς πτωχεύσεις ἐν Σύρῳ. — Πολλοὶ μετέβησαν προχθὲς ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἐν Μεγάροις τελουμένην ἐνιαύσιον πανήγυριν, ἐν οἷς καὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ἄλλα ἐφ' ἁμάξης καὶ ἄλλα διὰ τοῦ ῥωσσικοῦ πολεμικοῦ πλοίου «Σβετλάνας».

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1404.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

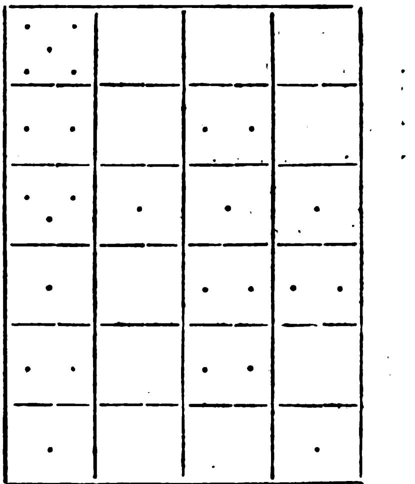

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος εὑρὲ συνήθη τινὰ παροιμίαν.

Σημείωσις. — Τὰ μὲν 24 τετραγωνίδια, ὁριζοντείως λαμβανόμενα, παριστῶσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, αἱ δὲ ἐν αὐτοῖς στιγμαὶ ποσάκις τὸ γράμμα λαμβάνεται ἐν τῇ ζητουμένῃ παροιμίᾳ.

1405.

Εὑρὲ ἀριθμὸν διψήφιον, οὗ τινος τὸ ἥμισυ ὑψούμενον εἰς τὸ τετράγωνον παράγει ἀριθμὸν διψήφιον πάλιν καὶ ἔχοντα τὰ αὐτὰ ψηφία μετατεθειμένα.

1406.

Ὑπῆρξα μέγας ἐπὶ γῆς. Ἐγνώρισα μητέρα,
Ἀλλὰ τὸν σύζυγον αὐτῆς δὲν εἶχον καὶ πατέρα.
Μὲ πλοῖον ἐταξείδευσα, καὶ μὲ τὰ πλοῖα τρέχω
Καὶ τώρα, ὅταν τράχηλον καὶ κεφαλὴν δὲν ἔχω.

1407.

Je suis grand ou petit, et ma taille varie;
Et je n'ai cependant ni plus ni moins qu'un pied.
Qui m'a ne fait pas grande envie,
Qui ne m'a pas fait grand'pitié.

ΛΥΣΕΙΣ

1400.

Ὁ πατὴρ ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡλικίαν 45, ὁ δὲ υἱὸς 15 ἐτῶν, ἑπομένως ἡ ἡλικία τοῦ πατρὸς θὰ εἶνε διπλασία τῆς τοῦ υἱοῦ μετὰ 15 ἔτη, ὅτε ἡ μὲν τοῦ πατρὸς θὰ εἶνε ἐτῶν 60, ἡ δὲ τοῦ υἱοῦ 30.

Σημείωσις. — Τοῦ προβλήματος τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι λύσεις.

1401.

Υἱὸς-Ἰός.

1402.

Φ
Δ Ι Σ
Κ Ε Λ Η Σ
Δ Ε Χ Ο Μ Α Ι
Φ Ι Λ Ο Γ Ε Λ Ω Σ
Σ Η Μ Ε Ρ Ο Ν
Σ Α Λ Ο Σ
Ι Ω Ν
Σ

1403.

Procès.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 224. — 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε τῇ ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ παθόντων συστάσῃ ἐνταῦθα Ἐπιτροπῇ συνδρομὴν ἐκ δραχ. 5,600.

Οἱ ἐν Ἑρμουπόλει κληρονόμοι τοῦ μακαρίτου Ζαννῆ Βούρου ἐδωρήσαντο εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς πόλεως ταύτης δραχ. 4,000.

Οἱ ἐν Φαλτσίῳ τῆς Ῥωμουνίας ὁμογενεῖς συνεισέφερον ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» φράγκα 3,557. 65.

Οἱ ἐν Γαρδικίῳ σταθμεύοντες λόχοι τοῦ 12ου τάγματος ἀπέστειλαν διὰ τοῦ Φρουραρχείου Ἀθηνῶν δραχ. 152 εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν Χίων ἐπιτροπήν.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Ἡ καταστροφή, ἣν ὁ τελευταῖος φοβερὸς σεισμὸς ἐπήνεγκεν ἐπὶ τῆς πολυτλήμονος Χίου καὶ Κρήνης (Τσεσμὲ), ἐστὶν ἀπερίγραπτος. Πανταχοῦ συντρίμματα καὶ ἐρείπια, ὑφ' ἃ πολλοὶ ἐκ τῶν ταλαιπώρων κατοίκων ζῶντες ἐτάφησαν· οὐδὲν ἄλλο δ' ἀκούεται εἰμὴ θρῆνος καὶ οἰμωγὴ χιλιάδων θρηνούντων τοὺς οἰκείους καὶ στερουμένων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου

Πρὸ τοιαύτης ἀνηκέστου συμφορᾶς περιττὴν ἡγούμεθα πᾶσαν πρὸς τοὺς συμπολίτας ἡμῶν παρακέλευσιν. Ἀναγγέλλομεν δὲ μόνον, ὅτι συνέστη Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κυρίων Μάρκου Ῥενιέρη, Ἰωάν. Βούρου, Α. Συγγροῦ, Π. Θεολόγου, Ἰωάν. Νεγρεπόντη, Ὄθωνος Κοντοσταύλου, Ἰωάν. Π. Σαγραντῆ, Νικολάου Δαμαλᾶ, καὶ Δ. Γ. Μακκᾶ, ὅπως δεχθῇ καὶ διαβιβάσῃ τὰς ὑπὲρ τῶν δεινῶς πασχόντων ἀδελφῶν ἡμῶν συνδρομὰς, ἃς δύναται νὰ πέμπῃ πᾶς φιλάνθρωπος εἴτε πρὸς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν ἢ τὴν Γεν. Πιστωτικὴν ἢ τὴν τῆς Βιομηχανικῆς Πίστεως· πλὴν δὲ χρημάτων γίνεται δεκτὸν καὶ ὅ,τι δήποτε ἄλλο χρήσιμον εἰς τὴν παροῦσαν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν κατάστασιν ἤθελε προσενεχθῇ.

Ἐν Ἀθήναις 24 Μαρτίου 1881.

Ἡ Ἐπιτροπὴ

Μάρκος Ῥενιέρης, Α. Συγγρὸς, Ι. Νεγρεπόντης, Ι. Π. Σαγραντῆς, Δ. Γ. Μακκᾶς, Ι. Βοῦρος, Π. Θεολόγης, Ὄθ. Κοντόσταυλος, Ν. Δαμαλᾶς.

Ἡ ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ παθόντων ἐπιτροπὴ πρὸς ἁπάσας τὰς κατὰ τόπους ὑπὲρ τῶν αὐτῶν συστάσας ἐπιτροπάς.

Δὲν ἀγνοεῖτε βεβαίως, κύριοι, ὅτι τὰς πρώτας κατεπειγούσας τῆς συντηρήσεως τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων Χίων ἀνάγκας, εἰς ἃς νῦν καὶ ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπὴ ἔχει προσηλωμένην ὁλόκληρον αὐτῆς τὴν προσοχὴν καὶ μέριμναν, θέλουσι παρακολουθήσει αἱ πολλῷ μείζονες καὶ σπουδαιότεραι μόνιμοι ἀνάγκαι τῆς τε ἐκ νέου ἀποκαταστάσεως τῶν ἀνθρώπων, ὧν αἱ οἰκίαι καὶ ἡ λοιπὴ περιουσία κατεστράφη ἢ σπουδαίως ἔπαθε, τὰ δὲ δι' ὧν ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπωλέσθησαν, καὶ τῆς ἀνοικοδομήσεως ἢ ἐπισκευῆς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, δι' ἃ πάντοτε ἡ Χίος διεκρίνετο μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν νήσων καὶ χωρῶν, πρότυπον χρηματίζουσα κοινότητος φιλοχρίστου, φιλανθρώπου καὶ φιλομούσου. Αἱ μόνιμοι δ' αὗται ἀνάγκαι δύνανται κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς νὰ θεραπευθῶσιν εὐκολώτερον, ἐὰν πᾶσαι αἱ συνδρομαὶ, αἵτινες εἰσὶ καὶ ἔσονται βεβαίως γενναῖαι, ἀποστέλλωνται εἰς χεῖρας μιᾶς καὶ μόνης ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν νὰ γένηται ἡ σύστασις, ὅπως διαιρέσῃ τὰς συνδρομὰς ταύτας εἰς δύο μέρη καὶ τὸ μὲν ἥμισυ καταθέσῃ εἰς τράπεζάν τινα, ὅπως διατίθενται ἐπὶ σμικρῷ τόκῳ 3 — 4 % εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἀνακτίσωσι τὰς οἰκίας ἢ ἐπανορθώσωσι τὰς εἰς τὰ κτήματα καὶ μέσα αὐτῶν προσγενομένας βλάβας καὶ ζημίας· τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν προαναφερθέντων ἱδρυμάτων, ὑπὲρ ὧν πρέπει νὰ διατίθηται καὶ τοῦ ἀνωτέρω κεφαλαίου ὁ μικρὸς τόκος· οὕτω νομίζει ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπὴ, ὅτι θέλουσι χρησιμοποιηθῇ καταλλήλως αἱ συνδρομαὶ, ὅπως καὶ οἱ ἐναπομείναντες κάτοικοι τὸ ταχύτερον ἀναλάβωσι, καὶ τὰ δημόσια καταστήματα, τὰ τοσοῦτον εἰς τὴν πρόοδον τῆς νήσου συντελεστικὰ, ἄρξωνται συντόμως τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν λειτουργίας.

Ἀναγκαῖον δὲ νομίζομεν νὰ σχηματισθῇ ἐνταῦθα κεντρικὴ ἐπιτροπὴ ἐξ ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν κατὰ τόπους ἐπιτροπῶν, ὅπως διαχειρίζηται συμφώνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας ἀρχὰς τὸ συναχθησόμενον ποσόν.

Τὰς σκέψεις ταύτας, ὧν τὴν ἀξίαν αὐτὰ τὰ πράγματα ὑποδεικνύουσιν, ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ ὑποβάλωμεν ὑμῖν καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι θέλετε ἀποδεχθῇ καὶ ἐνεργήσει, ὥστε διὰ σκοπίμου διευθύνσεως νὰ ἀποβῶσι τελεσφόροι αἱ εὐγενεῖς προθέσεις τῶν ἁπανταχοῦ φιλανθρώπων πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς πολυπαθοῦς Χίου εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς ἐπίζηλον θέσιν καὶ κατάστασιν.

Ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω προτάσεως ἀπάντησιν ὑμῶν, διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Ἀπριλίου 1881.

Ὁ πρόεδρος
Μ. Ῥενιέρης.

Τὰ μέλη

Ι. Βοῦρος (ἰατρὸς), Α. Δ. Συγγρὸς, Ι. Π. Νεγρεπόντες, Π. Θεολόγος, Ι. Π. Σαγραντῆς, Δ. Γ. Μακκᾶς, Ὄθων Κοντόσταυλος.

Ὁ γραμματεὺς
Ν. Μ. Δαμαλᾶς.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς «Ἑστίας» θέλει δημοσιευθῇ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντ. Μηλιαράκη μελέτη ἐπὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῆς Πρεβέζης.

—Γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσιν ὅτι τηλεγραφητής τις ἐν τῇ πόλει Mâcon ἀνεκάλυψεν ἐσχάτως νέον σύστημα τηλεγράφου, δι' οὗ δύναταί τις νὰ διαβιβάσῃ ἀπαράλλακτα τὴν ἰδιόχειρον γραφὴν, σχέδια, σημεῖα, μουσικοὺς χαρακτῆρας, καὶ ἐν γένει οἱαδήποτε σχεδιογραφήματα εἰς τὸ αὐτὸ καὶ τὸ πρωτότυπον μέγεθος, εἴτε ηὐξημένον ἢ ἐλαττωμένον, καὶ ταῦτα ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ.

Ἡ ἐπὶ τῆς τελειοποιήσεως ἐπιτροπὴ τοῦ ὑπουργείου ἀπεφάσισε νὰ ὑποβάλῃ τὸ νέον σύστημα εἰς δοκιμὴν κατὰ τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

— Ἡ ἐφημερὶς Morning Post, τὸ ὄργανον τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας ἀλλάσσει ὁσονούπω κύριον, ἀγορασθεῖσα ἀντὶ 200,000 λιρῶν στερλινῶν (5,000,000 φρ.) ὑπὸ τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος, τὸ ὁποῖον θέλει τροποποιήσει τὸ σχῆμα τῆς ἐφημερίδος καὶ καταβιβάσει τὴν τιμὴν αὐτῆς εἰς ἓν πέννυ τὸ φύλλον.

— Κατὰ τὸν «Ταχυδρόμον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν» ὁ διάσημος Ἔδισων κατέλιπε τὸ Μένλο Πὰρκ μετὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ὑπαλλήλων του, καὶ ἦλθε νὰ ἀποκατασταθῇ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ὅπου θέλει μεταφέρει καὶ τὰ ἐργοστάσια καὶ γραφεῖα αὐτοῦ. Ὁ περιώνυμος ἐφευρέτης ἀγγέλλει ὅτι ἔλυσε πάντα τὰ προβλήματα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὸν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμὸν, ὅτι τὸ σύστημά του εἶνε τέλειον καὶ ὅτι εἶνε ἕτοιμος νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτό. Ἤδη αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως Detroit ἐχορήγησαν αὐτῷ τὴν ἄδειαν νὰ θέσῃ σιδηρᾶ σύρματα εἰς τὰς ὁδοὺς, ὅπως φωτίσῃ τὴν πόλιν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς, ὁμοία δὲ ἄδεια ἐζητήθη καὶ παρὰ τῶν ἀρχῶν τῆς Νέας Ὑόρκης διὰ τὸν φωτισμὸν τῆς πόλεως.

— Τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ Λονδίνου ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν ἑκάστου τῶν μελῶν τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου ἴδιον τηλεφωνικὸν σύρμα, ὅπερ θέλει συνδέσει τὴν κατοικίαν ἑκάστου βουλευτοῦ μετὰ τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων, ἀντὶ τιμήματος 1,000 φράγκων, ἅπαξ καταβαλλομένων. Οὕτως οἱ βουλευταὶ θὰ δύνανται τοῦ λοιποῦ νὰ παρακολουθῶσι τὰς κοινοβουλευτικὰς συζητήσεις ἐξ αὐτοῦ τοῦ γραφείου των, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ διαβιβάζωσι τὴν γνώμην των χωρὶς νὰ λαμβάνωσι τὸν κόπον νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὴν συνεδρίασιν!

— Τὴν 18 Μαρτίου παρεστάθη ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ τῆς Opera νέον μελόδραμα τοῦ περιωνύμου μελοδραματογράφου Γκουνῶ, ἐπιγραφόμενον: «Ὁ φόρος τῆς Ζαμόρα» (Le Tribut de Zamora). Ἡ συρροὴ, ὡς συμβαίνει ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν, ὑπῆρξε μεγίστη, ἐπωλήθησαν δὲ εἰσιτή-

Digitized by Google

ρια ἀντὶ 300 φράγκων. Τὸ νέον ἔργον τοῦ μουσικοῦ τοῦ «Φάουστ» ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν, φαίνεται δ' ἐν γένει μᾶλλον μεμελετημένον ἢ τὰ προηγηθέντα ἔργα αὐτοῦ. Ὁ Γκουνῶ αὐτὸς διηύθυνε τὴν μουσικήν, ἐνθουσιωδῶς δ' ἐχειροκροτήθη καὶ ἀνευφημήθη, ἅμα ἐμφανισθείς.

***

Ἡ βαυαρικὴ ἀκαδημεία τῶν Ἐπιστημῶν, γράφει ὁ «Αἰών», τελεῖ κατ' ἔτος φιλολογικὸν ἀγῶνα, χορηγοῦντος τοῦ ὁμογενοῦς κ. Χρηστάκη Ζωγράφου. Ἐν τῇ 122ἐπετείῳ τῆς συστάσεως τῆς ἀκαδημείας, τελεσθείσῃ ἐν Μονάχῳ τῇ 16/28 Μαρτίου, ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ προέδρου, τοῦ γηραιοῦ κ. Döllinger, ἡ κρίσις τῶν ὑποβληθέντων συγγραμμάτων, τῶν πραγματευομένων τὸ πέρυσι προταθὲν θέμα, ἤτοι «διασκευὴν ἐπὶ τῇ βάσει νέων κριτικῶν βοηθημάτων τοῦ χρονικοῦ τοῦ Θεοφάνους, μετ' ἐρεύνης περὶ τῶν πηγῶν καὶ περὶ τῶν συνεχιστῶν αὐτοῦ». Περὶ τούτου ὑπεβλήθη ἀρίστη καὶ κριτικωτάτη πραγματεία, ἧς συγγραφεὺς ἐγνώσθη, μετὰ τὴν ἀποσφράγισιν τοῦ φέροντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ δελτίου, ὁ κ. Karl de Boor, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ βοηθὸς τῆς ἐν Βερολίνῳ βιβλιοθήκης, ᾧ καὶ ἀπενεμήθη τὸ ἐκ 2,000 μαρκῶν (2,500 φρ.) γέρας. Πρὸς τὸν πέρυσιν ἀνανεωθέντα φιλολογικὸν ἀγῶνα: «Περὶ τῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου γενομένων συλλογῶν καὶ ἀπανθισμάτων ἐξ ἔργων παλαιοτέρων Ἑλλήνων συγγραφέων» οὐδὲν ὑπεβλήθη σύγγραμμα. Θέμα τοῦ προσεχοῦς ἀγῶνος ὡρίσθη ὑπὸ τῆς ἀκαδημείας «ἡ κριτικὴ διασκευὴ τῶν ἔργων τῶν Ἑλλήνων τακτικῶν, ἐκτὸς τοῦ Αἰνείου, μετ' ἐρεύνης τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων αὐτῶν». Τὰ χειρόγραφα εἰσὶ δεκτὰ μέχρι τῆς 19/31 Δεκεμβρίου 1882, συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ἑλληνικὴν (ἀρχαίαν ἢ νέαν), ἢ λατινικήν, ἢ γερμανικήν, ἢ γαλλικήν. Τὸ γέρας ὡρίσθη τοῦ μὲν ἀνανεωθέντος ἀγῶνος εἰς μάρκας 1,500 (1,875 φρ.), τοῦ δὲ νῦν τεθέντος εἰς μάρκας 2,000 (2,500 φρ.).

— Ἡ ἐξ Ὀλυμπίας ἐπανελθοῦσα τριμελὴς ἐξ ἀρχαιολόγων ἡμετέρα ἐπιτροπή, συναινούντων καὶ τῶν Γερμανῶν ἐπιτρόπων, περιώρισεν εἰς ὀκτακόσια τὰ εἰς τὴν γερμανικὴν Κυβέρνησιν δοθησόμενα ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα. Ἡ αἴτησις περὶ ἀποστολῆς τῶν νομισμάτων εἰς Βερολῖνον ἀπερρίφθη. Τὰ διπλᾶ ἀντικείμενα θ' ἀποδοθῶσι τῇ γερμανικῇ Κυβερνήσει, ἀφοῦ πρῶτον καθαρισθῶσι καὶ ἐξετασθῶσιν ἐνταῦθα.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ», μετ' ἀνάπτυξιν γενομένην ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Γενναδίου, ὁ σύλλογος ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρίας πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπως οὗτος ἀναλάβῃ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀντιπροσωπείαν αὐτῆς. Διὰ τῆς προτάσεως ταύτης σκοπεῖται κυρίως, ὅπως ἡ ἀγγλικὴ ἑταιρία συνιστᾷ εἰς τὴν ἐφορίαν τοῦ «Παρνασσοῦ» τὰ ἑκάστοτε ἐν Ἑλλάδι κατερχόμενα μέλη αὐτοῦ, ἅτινα οὕτω θέλουσι λαμβάνει ἀκριβεῖς γνώσεις καὶ πλήρη ἰδέαν τῆς καταστάσεως τῆς χώρας ἡμῶν.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ δύο Ζωγράφοι» ἐδημοσιεύθη ἄρτι πρωτότυπος μυθιστορία, ἠθικὸν ἔχουσα σκοπόν.

— Ὁ ἐν Πειραιεῖ κ. Σπ. Σιμίτης, τῇ συνεργασίᾳ τοῦ κ. Ἀλεξ. Λαμπίκη, δημοσιεύει προσεχῶς ἑρμηνείαν εἰς τὸ Κοράνιον μετὰ πιστῶν βιογραφικῶν σημειώσεων περὶ τοῦ Μωάμεθ καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ.

— Ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ ἐν Πειραιεῖ κ. Ἰακ. Τζαβάρα ἀνευρέθη ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης καλῆς τέχνης.

ΒΙΒΛΙΑ

2346. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 12 Ἀπριλίου 1881. Ἀριθ. 276 (224). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].— Περὶ σεισμῶν. (Φαινόμενα καὶ αἴτια αὐτῶν.) Ὑπὸ Σπυρ. Μηλιαράκη. — Ἀρχαία καταστροφὴ τῆς Χίου.—Φονεύουσιν οἱ Ἑβραῖοι τέκνα χριστιανῶν διὰ τὸ Πάσχα; — Τὸ τελευταῖον Πάσχα τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου. — Αἱ χελιδόνες. — Βόερς καὶ Κάφροι. — Γυναῖκες ἐκλογεῖς.—Δάνειον πνεῦμα. —Ἀλήθειαι. —Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2347. Περὶ μυθώδους πορείας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς Ῥώμην ὑπὸ Γεωργίου Ι. Δέρβου. Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον «Παρνασσοῦ», 1881. 8ον, σελ. 60.

2348. Αἰμυλίου Εἱμαρμένου: Παιδικαὶ σελίδες. (Παράρτημα τῆς «Διαπλάσεως τῶν παίδων»). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1881. 16ον, σελ. 93. Τιμᾶται λεπτῶν 75. Διὰ τοὺς ἐγγραφομένους συνδρομητὰς εἰς τὴν «Διάπλασιν τῶν παίδων» λεπ. 50 Τὸ τομίδιον τοῦτο τοῦ κ. Αἰμυλίου Εἱμαρμένου (Α. Π. Κουρτίδου) εἶνε ἀνάγνωσμα προσφορώτατον διὰ τὴν τρυφερὰν παιδικὴν ἡλικίαν, περιέχον ὕλην ὡραίαν καὶ ἐπαγωγὸν μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ χάριτος ἐξειργασμένην, καταλληλοτάτην δὲ πρὸς τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἐγράφη, τουτέστι τὴν μετὰ τέρψεως διαπαιδαγώγησιν τῶν παίδων. Εἶνε δὲ τετυπωμένον μετὰ φιλοκαλίας, καὶ κοσμεῖται διὰ μικρῶν ὡραίων εἰκόνων, ὅπερ καθιστᾷ τὸ βιβλιάριον ἔτι μᾶλλον ἀξιοσύστατον.

Περιεχόμενα: Ἡ ἱστορία τοῦ θείου. — Ὁ μικρὸς ἱππεύς. — Νηπιακὴ φιλοσοφία. — Τί θὰ γείνῃς ὅταν μεγαλώσῃς — Ἡ ἐπιστολή. — Ἐχάθη ἡ μικρὰ Μαρία. — Τὸ βαρέλι. — Ἡ γρυνιάρα. — Ἡ φωτογραφία τοῦ Κωστάκη. — Οἱ ποντικοί. — Μουσικὴ (οἱ ποντικοί).

2349. Εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κανάρη. Ὠδὴ Γεωργίου Μαρτινέλη, γραμμένη τὸν Σεπτέμβριον 1877, καὶ τώρα κατὰ πρῶτον δημοσιευομένη. Κέρκυρα, τυπογραφεῖον «ἡ Κέρκυρα». 1881. 8ον, σελ. 10. Τιμᾶται δραχ. 1. [Ἀντὶ πάσης συστάσεως, ἀποσπῶμεν ἐκ τῆς ᾠδῆς τὰς ἑπομένας τρεῖς στροφάς, δι' ὧν ὡραῖα περιγράφεται ὁ ἥρως τοῦ ἀγῶνος ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐνεργείας του:

Εἰς μιὰ βαρκοῦλ' ἀδύνατη
Μέσ' τὴ φωτιὰ θωρῶντας
Τὸν ἀθλητή, ποῦ ἔσφιγγε
Τοῦ ὀλέθρου τὸ δαυλί,
Βοὴν ὁ κόσμος ἔβγαλε,
Τὴν ἄβυσσο ῥωτῶντας
— Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ ἡμίθεος
Ποῦ τὰ στοιχεῖα κρατεῖ;

Μέσ' τ' ἀναμμένα κύματα
Τὸν εἶδε νὰ περάσῃ,
Νὰ πεταχθῇ 'σὰν ἄγγελος
'Σ τὰ ὁλόχαρα Ψαρά,
Καὶ 'σὰν παιδάκι κλαίγοντας
'Σ τὴν ἐκκλησιὰ νὰ φθάσῃ,
Κ' ἐκεῖ τὸ ὡραῖο στεφάνι του
Ν' ἀφήσῃ προσφορά.

Ἄξιο 'ς ἐμᾶς παράδειγμα
Ἁγνῆς ταπεινοσύνης,
Νὰ κλίνῃ ὁ μεγαλόδοξος
Σεμνὰ τὴν κεφαλή,
Γιὰ νὰ προσφέρῃ ἀσύγκριτο
Σημεῖο εὐγνωμοσύνης
Σ' τὸν ἕνα, ποῦ τὴν δύναμι
Χαρίζει κι' ἀφαιρεῖ.]

2350. Διπλωμάται καὶ διπλωματεία ὑπὸ Κωνσταντίνου Βλασσοπούλου, διδάκτορος τοῦ Δικαίου, πρῴην ἀκολούθου τῆς ἐν Παρισίοις ἑλληνικῆς πρεσβείας. Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετὰ προλόγου ὑπὸ Νικ. Δεληγάννη. (Πωλεῖται ὑπὲρ τῶν Χίων). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Κορίννης». 1881. 8ον, σελ. ια' καὶ 18. Τιμὴ φρ. 3.

2351. Ὁ «Ἐθνικὸς Δεσμὸς» πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυρίους ἀντιπροσώπους τῶν ἓξ μεγάλων Δυνάμεων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 16.

2352. Β. Δ. Περὶ τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας. Δ. Υ. Περὶ συνθέσεως κιβωτίων χειρουργείου κτλ. Διεθνὴς τῆς Γενεύης σύνθεσις. Ν. Περὶ ἐπικούρων ἰατρῶν, φαρμακοποιῶν καὶ νοσοκόμων. Β. Δ. Περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ. (Ἐκ τοῦ ὑγειονομικοῦ τμήματος τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 16ον, σελ. 88.

2353. Ἑρμηνευτικὰ καὶ κριτικὰ εἰς τὸν «Οἰδίποδα Τύραννον» τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ Σπυρίδωνος Γ. Παναγιωτοπούλου, ἀποφοίτου τῆς φιλολογίας. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Ε' τεύχους τοῦ Θ' τόμου τοῦ «Ἀθηναίου»). Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ», παρὰ τὴν ὁδὸν Μουσῶν, ἀριθ. 2. 1881. 8ον, σελ. 15.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

2 Ἀπριλίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 2 Ἀπριλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 } κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	} 80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 282
25 » » 9 0/0 } λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 291 1/2
26 » » } ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 398
4 » » } κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ.(μετ' ἀμ) } Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 105 1/2
10 » φράγ. . . . } νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 200 1/2
60 » » . . . . —	120,000	—	} 20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ } 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	} 20 Δεκ. 20 Μαρτ. } 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 415

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,540
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	291 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	116
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	61
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	113 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 30,10. — Ἐμπ. 3μην. 29.90.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 119. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 118

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.80
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.25
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 89 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (31 Μαρτίου) 29.70-29.80.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (1 Ἀπριλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	50 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	237
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	107
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/4.
Παρισίων 3 ,, ...	γρ	23 -23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 4/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 22/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (7 Ἀπριλίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.30
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 8 Ἀπριλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.50
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.32
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Λ. Σ. Σύρον. Ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. — κ. Ι. Δ. Σ. Κέρκυραν. Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν φύλλων ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας» οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην, ἀφοῦ ἡ ἐκ τοῦ γραφείου αὐτῆς ἀποστολὴ γίνεται τακτικωτάτη καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς. — κ. Κ. Κ. Μ. Λίβερπουλ. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν ἀπὸ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος. Τὰ ἀντίτυπα τοῦ «Λουκῆ Λάρα» ἐξηντλήθησαν πάντα, δυνάμεθα δὲ μόνον νὰ σᾶς πέμψωμεν, ἐὰν θέλετε, τὸν τόμον τῆς «Ἑστίας», ἐν ᾧ ἐδημοσιεύθη τὸ διήγημα. — κ. Χ**. Ἀθήνας. Ὁ ἀληθῶς φιλόκαλος ἄνθρωπος ἀποφεύγει τὸ νὰ καταφορτώνῃ τὸ ῥινόμακτρόν του μὲ οὐσίας ἢ ὕδατα ἀρωματικά. Τοιαύτην χρῆσιν ὑπέρμετρον κάμνουσιν ἐνίοτε αἱ γυναῖκες, καὶ μάλιστα γυναῖκές τινες, τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατό τις νὰ παρακολουθήσῃ, χωρὶς νὰ τὰς βλέπῃ, ἐξ ἀποστάσεως δεκαπέντε καὶ εἴκοσι βημάτων· τοσοῦτον εἶνε δυνατὴ ἡ ὀσμή, ἣν ἐκπέμπουσι. Περὶ αὐτῶν ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅ,τι ἔλεγεν ὁ Ἰουβενάλης περὶ τῶν Ῥωμαίων δεσποινῶν, αἵτινες ὅλον τὸ σῶμα ἐβάπτιζον εἰς μῦρα καὶ ἀρώματα, ὅτι ἡ ὀσμὴ ἣν ἐξέχεον ἦτο μᾶλλον ἀνυπόφορος ἀπὸ τὴν τῶν θηρίων, εἰς ὧν τοὺς ἀγῶνας ἤρχοντο νὰ παρασταθῶσιν ἐν τοῖς ἱπποδρόμοις. Ἡ διάβρεξις τοῦ ῥινομάκτρου διά τινων σταγόνων ὕδατος τῆς Κολωνίας ἢ ἄλλου εὐώδους ἀποστάγματος, ὅπερ ἐξατμίζεται ταχέως, δὲν ἔχει τι τὸ ἄτοπον οὔτε διὰ τὸν ἔχοντα τὸ ῥινόμακτρον οὔτε διὰ τοὺς γείτονας αὐτοῦ· ἀλλ' ὅταν καταφορτώνῃ τις αὐτὸ διὰ μόσχου, βανίλλης καὶ τῶν ἄλλων μυρίων ἀρωματικῶν ὑλῶν, ἐξ ὧν βρίθουσι τὰ μυροπωλεῖα, κινδυνεύει ἀντὶ εὐωδίας νὰ ἀποφέρῃ ὀσμὴν δυσάρεστον. — κ. Γ. Π. Α. Ἀθήνας. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν. — κ. Π. Μ. Μ. Σύρον. Τὸ ἄλλο θὰ σᾶς πέμψωμεν προσεχῶς, διότι δὲν ὑπῆρχε πρόχειρον. — Ἀναγνώστῃ τῆς «Ἑστίας». Εἰς τὴν συλλογήν σας προσθέσατε, ἂν θέλετε, καὶ τὰ ἑπόμενα, προϊόντα τοῦ καλάμου ἄλλου δεινοῦ μεταφραστοῦ: Gallimathias = Γαλλιμαθίας καὶ Boileau Despreaux = Ὑδροπότης Λειμώνιος!!! — κ. Α. Ι. Ο. Χαλκίδα. Πάντα τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Τὸ λάθος ἐγένετο ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς τῆς διεκπεραιώσεως τῆς «Ἑστίας», καὶ τῆς μὴ λήψεως τῆς ἐπιστολῆς σας, δι' ἧς μᾶς εἰδοποιεῖτε περὶ τῆς καθυστερήσεως. — Ἀριθ. 111. Ἀθήνας. Τὸ ἐπιτυχέστερον λατινικὸν ἀνάγραμμα εἶνε τὸ σχηματιζόμενον ἐκ τῶν λέξεων, ἃς ἀπήγγειλεν ὁ Πιλᾶτος ἀνακρίνων τὸν Ἰησοῦν: Quid est veritas? (Τί ἐστιν ἀλήθεια;) — Est vir qui adest. (Ἔστ' ἀνὴρ, ὃς πάρεστι). — κ. Φ. Θ. Κωνσταντινούπολιν. Καίτοι πολλαχοῦ ἐρευνήσαντες δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν τὸ ζητούμενον.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[8 Ἀπριλίου (Τετάρτη) 1881]

Λέγεται ὅτι ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἀπέρχεται μετὰ τὸ Πάσχα εἰς Κέρκυραν, ὅπως διαμείνῃ ἐκεῖ ἐπί τινας μῆνας. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀφίκετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ πρίγκηψ Ἰμεριτίνσκης, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, κομίζων ἐπιστολὴν τῆς Α. Α. Μ. πρὸς τὸν βασιλέα ἡμῶν, δι' ἧς ἀναγγέλλεται αὐτῷ ἡ εἰς τὸν ῥωσσικὸν θρόνον ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'. Ὁ πρίγκηψ παρουσιάσθη ἐπισήμως εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα, τὸ δ' ἑσπέρας παρετέθη αὐτῷ ἐν τοῖς ἀνακτόροις γεῦμα. — Μετὰ μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης κυριακῆς ἐγένετο ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως τὸ ὑπὸ τοῦ συλλόγου ὁ «Ἐθνικὸς Δεσμὸς» προκληθὲν συλλαλητήριον, οὗ τινος μετέσχον πολυάριθμοι πολῖται. Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ συλλόγου κ. Φρεαρίτης ἐξήγησε τὸν σκοπὸν τοῦ συλλαλητηρίου, κατακρίνας τὸ πρωτόκολλον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ἀπάντησιν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὀνομάσας ἐγκληματικὴν τὴν τυχὸν ἀποδοχὴν τῶν τουρκικῶν προτάσεων. Μετὰ ταῦτα ὁ γραμματεὺς τοῦ συλλόγου κ. Στούπης λαβὼν τὸν λόγον ἐξέθηκε τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα, ἅτινα θ' ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶτα ἀνεγνώσθη ψήφισμα, ὅπερ ἐνεκρίθη δι' ἐπευφημιῶν ὑπὸ τῶν παρισταμένων, ἐξελέχθη δ' ἐπιτροπή, ὅπως ἐγχειρίσῃ τὸ ψήφισμα τοῦτο εἰς τὸν κ. πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, μεθ' ὃ ἀπεχώρησαν ἐν ἡσυχίᾳ οἱ προσελθόντες. — Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμέτερος πρεσβευτὴς κ. Α. Κουντουριώτης ἀνεκλήθη. Τὸ μέτρον τοῦτο, γράφει ἡ «Ὥρα», οὐδόλως ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, οὐδ' ἐπηρεάζει αὐτὰς τὸ παράπαν, προκληθὲν ἐκ δυσαρεσκείας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ διαβεβαιώσεσι τοῦ πρεσβευτοῦ, μὴ στηριζομέναις, ὡς αὐτὴ ἀξιοῖ, εἰς τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ. — Ἀποστέλλεται εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀντὶ τοῦ ἀνακληθέντος πρέσβεως, ὁ κ. Ἰωάννης Γεννάδιος ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἑλλην. πρεσβείας. — Ἐξακολουθεῖ, κατὰ τὸν «Αἰῶνα», ἡ πρὸς τὰ σύνορα πορεία τῶν διαφόρων ταγμάτων καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων τοῦ στρατοῦ. Τὸ ἐν Ἀθήναις ἑδρεῦον μέχρι τοῦδε ἀρχηγεῖον τοῦ στρατοῦ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος μετατίθεται εἰς Χαλκίδα. — Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀναμένεται εἰς Πειραιᾶ ἀτμόπλοιον, κομίζον 350 κιβώτια πολεμικοῦ ὑλικοῦ πρὸς χρῆσιν τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ. — Ἐν τῷ ἀτμοδρόμωνι «Ἑλλὰς» καὶ τῇ θωρακοβάριδι «Βασιλεὺς Γεώργιος» ἤρξατο ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἡ τοποθέτησις μηχανημάτων πρὸς παραγωγὴν ἠλεκτρικοῦ φωτός· ἡ ἐργασία αὕτη περατωθήσεται ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος. — Τὸ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργεῖον διαπραγματεύεται ἐν Ἀγγλίᾳ, διὰ τοῦ αὐτόθι εὑρισκομένου κ. Τομπάζη, τὴν ἀγορὰν ἰσχυροῦ καταδρομικοῦ νεωστὶ καθελκυσθέντος, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἡμετέρου «Ναυάρχου Μιαούλη», οὗ τινος ἐξακολουθοῦσιν αἱ δοκιμαί. — Ἀφίκοντο αἱ διὰ τὴν Ἑταιρίαν τοῦ σιδηροδρόμου συσκευαὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, αἵτινες θὰ τοποθετηθῶσιν ἐν Φαλήρῳ. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἀπεβίωσεν, ὑπὸ κεραυνοβόλου προσβληθεὶς ἀποπληξίας, ὁ Σπυρίδων Μπαλάνος, ἀρχαῖος καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ καὶ εἷς τῶν διακεκριμένων τῆς ἡμετέρας πόλεως ἰατρῶν. — Ἐν Σύρῳ καὶ ἐνταῦθα ἐξακολουθοῦσι καθ' ἑκάστην ἀφικνούμεναι δι' ἀτμοπλοίων καὶ ἱστιοφόρων οἰκογένειαι ἐκ Χίου, φεύγουσαι τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὸν θάνατον. — Κατ' ἐπίσημον δήλωσιν 10,000 προσκυνηταὶ μετέβησαν ἐφέτος εἰς Τῆνον διὰ τὴν πανήγυριν· ὁ ναὸς εἰσέπραξεν εἰς χρήματα καὶ ἄλλα ἀναθήματα δραχ. 46,058.95. — Ὀθωμανὸς ὑποπλοίαρχος τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ὀνόματι Μουσταφᾶς, ἐγκαταλείψας τὴν ἐν τῷ τουρκικῷ ναυτικῷ θέσιν του, ἐπαρουσιάσθη τὸ παρελθὸν σάββατον εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν ναυτικῶν, ζητῶν νὰ λάβῃ ὑπηρεσίαν εἰς τὸ ἡμέτερον πολεμικὸν ναυτικόν. — Κατ' εἰδήσεις θετικάς, ἐντὸς μικροῦ καταργεῖται ἐν Ἀγγλίᾳ ἅπας ὁ ἐπὶ τῆς σταφίδος φόρος πρὸς διευκόλυνσιν τῆς οἰνοπαραγωγῆς. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν συνεδέθη μετὰ τοῦ φρουραρχείου Πειραιῶς διὰ τηλεφώνου. — Συνιστᾶται συγκοινωνία τηλεφώνου μεταξὺ τῶν ἀνακτόρων καὶ τῆς ἐν Δεκελείᾳ βασιλικῆς ἐπαύλεως. — Κατὰ τὸν «Τηλέγραφον» ἡ ἐν Βερολίνῳ ἑλληνικὴ πρεσβεία παρηγγέλθη τηλεγραφικῶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νὰ προβῇ εἰς ὑπογραφὴν συμβολαίου μετὰ 18 χειρούργων ἰατρῶν Γερμανῶν, μετακαλουμένων ἐνταῦθα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1400.

Πατήρ τις ἔχει ἡλικίαν τριπλασίαν τῆς τοῦ υἱοῦ του. Μετὰ πόσα ἔτη ἡ ἡλικία τοῦ πατρὸς θὰ εἶνε διπλασία μόνον τῆς τοῦ υἱοῦ, καὶ ποίαν ἡλικίαν ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἑκάτερος;

1401.

Ἔχω μάνναν καὶ πατέρα· συλλογίσου καὶ μ' εὑρίσκεις.
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς καὶ σ' ἐγγίξω, ἀποθνήσκεις!

1402.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

```
        .
      . . .
    . E . . .
  . E . O . . .
. . . O . E . . .
  . . . E . O .
    . . . O .
      . . .
        .
```

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα γράμματα, ὥστε νὰ σχηματισθῇ κυβόλεξον ῥομβοειδές.

1403.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Six membres font mon nom, je suis de tout pays;
L'injustice souvent préside à ma naissance;
Si par un sort heureux quelques-uns j'enrichis,
J'en réduis un grand nombres à l'extrême indigence.
Redoute-moi, lecteur, autant que le décès:
J'altère la santé, le repos et la bourse;
Et si tu ne m'éteins dans mon premier accès,
Rarement pourras-tu m'arrêter dans ma course.

ΛΥΣΕΙΣ

1395.

	Πρώτη ὄχθη.	Δευτέρα ὄχθη.
	Α, Β, Γ,	. . .
	α, β, γ.	. . .
1) Δύο γυναῖκες διαβαίνουσι πρῶτον τὸν ποταμόν.	Α, Β, Γ	. . .
	. . γ	α, β, .
2) Μία γυνὴ ἐπανέρχεται καὶ λαμβάνει τὴν τρίτην.	Α, Β, Γ,	. . .
	. . .	α, β, γ.
3) Μία τῶν γυναικῶν ἐπανέρχεται, μένει μετὰ τοῦ συζύγου της καὶ οἱ δύο ἄλλοι ἄνδρες διαβαίνουσι.	Α, . .	. Β, Γ.
	α, . .	. β, γ.
4) Εἷς σύζυγος ἐπανέρχεται μετὰ τῆς συζύγου του, ἣν ἀφίνει εἰς τὴν πρώτην ὄχθην, καὶ λαμβάνει τὸν ἕτερον σύζυγον.	. . .	Α, Β, Γ,
	α, β .	. . γ
5) Ἡ γυνή, ἥτις ἔχει ἤδη διαβῆ, ἐπανέρχεται καὶ λαμβάνει μίαν τῶν οὐσῶν ἀκόμη εἰς τὴν πρώτην ὄχθην.	. . .	Α, Β, Γ,
	α . .	. β, γ.
6) Μία τῶν ἤδη διαβασῶν ἐπανέρχεται καὶ παραλαμβάνει τὴν τελευταίαν τὴν εὑρισκομένην ἐπὶ τῆς πρώτης ὄχθης.	. . .	Α, Β, Γ,
	. . .	α, β, γ.

G. M.

1396.

ΔΕΛΦΟΙ $\begin{pmatrix} Δ & Ε & Λ & Φ & Ο & Ι \\ 4 & 5 & 30 & 500 & 0 & 1 \end{pmatrix}$.

1397.

Ἀλέκτωρ-Ἕκτωρ.

1398.

Grève-Rêve-Ève.

1399.

Mésopotamie.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 228. — 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἀπέστειλε συνδρομὴν ἐκ δραχμῶν 1,120 εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν Χίων ἐπιτροπήν.

Οἱ ἐκ Πορταριᾶς τοῦ Βώλου ἀδελφοὶ κ. κ. Δημήτριος, Θεόδωρος καὶ Νικόλαος Ἰω. Νικολαΐδου, τακτικοὶ συνδρομηταὶ πρὸ ἐτῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «Ἐθνικοῦ Στόλου» διὰ φράγκα 1000 κατ' ἔτος, ἀπέστειλαν τῇ ῥηθείσῃ ἐπιτροπῇ 40 λίρας ἀγγλ. διὰ τὸ ἔτος 1880.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Λαμιέων ἐψηφίσατο συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν Χίων δραχ. 500.

Οἱ ἐν Βάρνῃ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτου Β. Γ. Σουλίνη ἀπέστειλαν 10 λίρας εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χ. Κώστα ἀπέναντι τοῦ ἐκ λιρῶν 100 καταλειφθέντος αὐτῷ κληροδοτήματος.

Ἡ κυρία Ταρσὴ Ἀδαμαντίδου ἔπεμψεν εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον διὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα δραχ. 112. Ἕτερος δὲ κύριος ἀπέστειλεν ἀνωνύμως εἰς τὸ αὐτὸ φιλανθρωπικὸν κατάστημα δραχ. 100.

Οἱ κ. κ. Π. Κανάκης καὶ Π. Χαρίλαος προσήνεγκον εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χ. Κώστα συνδρομὴν ἐκ δραχ. 50.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐγκαίρως ἀνήγγειλε πέρυσιν ἡ «Ἑστία» τὸν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Νεαπόλεως κατ' Ἀπρίλιον συμβάντα θάνατον τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ καθηγητοῦ Γουλιέλμου Βάγνερ, γνωστοῦ καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τὰς περὶ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ποίησιν μελέτας. Τοῦ πολυκλαύστου ἀνδρὸς ἐξεδόθη ἐπ' ἐσχάτων ἀκριβὴς βιογραφία ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ προλύτου τῆς θεολογίας κ. Ἀδόλφου Μέτζ, ἐν ᾗ ἄριστα χαρακτηρίζεται ὅ τε ἰδιωτικὸς τοῦ ἀνδρὸς βίος καὶ ἡ συγγραφικὴ αὐτοῦ ἐργασία. Ὀρθῶς δὲ καὶ δικαίως ἐξαίρεται ἡ γενικότης τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ἡ περὶ τὰς ξένας φιλολογίας εὐμάθεια, ἡ κλασικὴ παίδευσις καὶ ἡ ἀκάματος φιλοπονία. Δεικνύεται δὲ καὶ διαστέλλεται εὐμεθόδως ἡ τριπλῆ αὐτοῦ συγγραφικὴ ἐνέργεια ὡς ἀσχοληθέντος ἅμα περὶ τὴν κλασικὴν φιλολογίαν, ἣν ἀντιπροσωπεύουσι διάφοροι ἐκδόσεις, μεταφράσεις καὶ μελέται περὶ Πλαύτου, Τερεντίου καὶ Πλάτωνος, τὴν ἀγγλικὴν φιλολογίαν, ἰδίως δὲ τὰ ἔργα τοῦ Σαικσπήρου, καὶ τέλος ἐμμείναντος μετ' ἀγάπης καὶ ζήλου περὶ τὴν μελέτην καὶ ἔκδοσιν τῶν προϊόντων τῆς μεσοχρονίου ἑλληνικῆς ποιήσεως. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν Medieval Greek texts ἐν Λονδίνῳ τῷ 1870, τῆς Διηγήσεως τοῦ Βελισαρίου τῷ 1873, τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἠμπερίου καὶ Μαργαρώνας ἐν Παρισίοις τῷ 1874, τῶν Carmina Græca medii ævi ἐν Λειψίᾳ τῷ 1874, ἐξέδωκε τέλος τῷ 1879 τὸν Ἀλφάβητον τῆς Ἀγάπης, συλλογὴν ῥοδίων ἐρωτικῶν ᾀσμάτων, περὶ ὧν ἐγκαίρως ἐγένετο λόγος καὶ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ». Ἀλλὰ τὸ κυριώτερον, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἔργον τοῦ Βάγνερ, ὑπὲρ οὗ ἀνέλαβεν ἐπ' ἐσχάτων μακρὸν εἰς Ἰταλίαν ταξίδιον, ἀντιγράφων ἐκ διαφόρων ἐν πολλαῖς βιβλιοθήκαις εὑρισκομένων ἑλληνικῶν χειρογράφων ἀνέκδοτα μεσαιωνικὰ ποιήματα, δὲν εἶδε τὸ φῶς ζῶντος τοῦ συγγραφέως. Εἶνε δὲ τοῦτο τόσῳ μᾶλλον λυπηρόν, καθ' ὅσον ὁ φιλόπονος ἐκδότης εἶχε περατώσει ἀρχομένου τοῦ Μαρτίου ἐν Νεαπόλει πᾶσαν τὴν προκαταρκτικὴν ἐργασίαν. Εὐτυχῶς ὁ φίλος καὶ ἐκτιμητὴς τοῦ θανόντος κ. Δημήτριος Βικέλας ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν καὶ τοῦ τελευταίου τούτου πολυτίμου ἔργου, ὅπερ δημοσιεύεται κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις.

Ἡ βιογραφία τοῦ κ. Μέτζ εἶνε ἐνδιαφέρουσα λίαν διὰ τὰς μεταδιδομένας περὶ τοῦ Βάγνερ ἀκριβεῖς εἰδήσεις, τὴν θερμότητα μεθ' ἧς εἶνε γεγραμμένη, πρὸς ἣν συνδέεται κρίσις ἀθόλωτος ὑπὸ τῆς φιλίας καὶ ἐν δικαίῳ μέτρῳ ἐκτιμῶσα τὴν ἀξίαν τοῦ βιογραφουμένου.

— Τὴν 10 Ἀπριλίου (ν) ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν ὁ διάσημος δικηγόρος Rousse, ἐκλεχθεὶς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ πρὸ διετίας ἀποθανόντος Ἰουλίου Φάβρου, ὃν κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐνεκωμίασε διὰ τοῦ εἰσιτηρίου αὐτοῦ λόγου. Εἰς αὐτὸν δ' ἀπήντησεν ὁ ἀκαδημιακὸς δοὺξ δ' Ὠμάλ.

— Τὴν πρώτην προσεχοῦς Ἰουνίου ἄρχεται ἐν Βρυξέλλαις μεγάλη διεθνὴς ἔκθεσις βιομηχανικὴ καὶ καλλιτεχνική. Ἡ ἔκθεσις αὕτη θέλει διαιρεθῆ εἰς πολλὰ τμήματα, ὧν ἕκαστον θέλει περιλάβει ἴδιον εἶδος προϊόντων. Θὰ ἐκτεθῶσι τάπητες, ὑφάσματα διάφορα, προϊόντα διακοσμήσεως τῶν οἰκιῶν, τρίχαπτα, δικτυωτά, κεντήματα, σκεύη κεραμευτικά, κρύσταλλοι, ὕελοι παντὸς εἴδους, καλλιτεχνικὰ σκεύη ἐξ ὀρειχάλκου, χρυσοχοϊκὰ καὶ ἀδαμαντοκόλλητα, ὅπλα, μουσικὰ ὄργανα, καλλιτεχνικὰ ξυλουργήματα, μάρμαρα, τεχνητὰ ἄνθη, ὡρολόγια, τυπογραφικὰ εἴδη κτλ.

— Ἐσχάτως ἐπωλήθη ἐν Παρισίοις ἀντὶ 4,100 φράγκων σπανιωτάτη καὶ πολύτιμος ἔκδοσις τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς δύο τόμους καὶ εἰς φύλλον, ἐκδεδομένη τῷ 1488 ἐν Φλωρεντίᾳ δαπάναις Bernardi et Nerii Nerliorum. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀνῆκε τέως τῷ ἐν Λυὼν προξένῳ τῆς Ἑλλάδος καὶ γνωστῷ βιβλιοφίλῳ μακαρίτῃ Γεμενῆς.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημείαν τῶν ἐπιγραφῶν ἀνεκοινώθη ἐσχάτως ὅτι ἔν τινι παρὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ λίμνῃ ἀνεκαλύφθη ἑβραϊκὴ ἐπιγραφὴ λίαν ἐνδιαφέρουσα. Ἡ ἀνακάλυψις ἐγένετο ἐκ τύχης ὑπό τινων νέων λουομένων ἐν τῇ λίμνῃ, ὧν εἷς προσπελάσας εἴς τι μέρος, ἔνθα ἡ ὄχθη ἀποτελεῖ ὑψηλὴν κατωφέρειαν, ἀνεκάλυψε θόλον ἀποτελοῦντα τὴν εἴσοδον μικρᾶς τινος σήραγγος. Εἰσδύσαντες ἐνταῦθα εἶδον τοὺς τοίχους κεκαλυμμένους δι' ἑβραϊκῶν γραμμάτων. Οἱ ἀρχαιολόγοι ἔσπευσαν νὰ μελετήσωσι τὴν ἐπιγραφήν, τελευταῖον δὲ ὁ κ. Sayce ἔμεινεν ἓξ ὥρας ἐν τῷ ὕδατι, κρατῶν λύχνον, πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιγραφὴν αὐτῆς. Ἐκ τῆς γενομένης δὲ μελέτης προέκυψεν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε ἀρχαιοτάτη, ἀναγομένη μέχρι τοῦ ὀγδόου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, καὶ φαίνεται περιέχουσα ἀφήγησιν τῆς κατασκευῆς τοῦ ὑπογείου ἐκείνου ὑδραγωγείου. Ἡ σπάνις ἑβραϊκῶν ἐπιγραφῶν ἐπαυξάνει μεγάλως τὴν ἀξίαν τῆς γενομένης ἀνακαλύψεως.

— Εἰς ἑκατοστὴν ἔκδοσιν πρόκειται νὰ ἐκδοθῶσι προσεχῶς τὰ ἔργα τοῦ περιβοήτου Ζολᾶ, τὸ «Assommoir» καὶ ἡ «Nana». Εἷς τῶν οἰκείων τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς φυσιολογικῆς σχολῆς, ὁ κ. Paul Alexis, ἀνακοινοῖ ὅτι ὁ Ζολᾶ προτίθεται νὰ συμπληρώσῃ τὸν κύκλον τῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Les Rougon-Macquart» ἐκδοθέντων αὐτοῦ μυθιστορημάτων διὰ νεωτέρων ἔργων, περιγραφόντων τὸν ἀγροτικὸν καὶ στρατιωτικὸν βίον ἐν Γαλλίᾳ. Ὡς παράρτημα τοῦ «Assommoir» σχεδιάζει νέον τι μυθιστόρημα, ἐν ᾧ ἐκτίθεται ἡ ἐπίδρασις τῶν κοινωνιστικῶν καὶ ἄλλων πολιτικῶν θεωριῶν ἐπὶ τῶν ἀπαιδεύτων ἐργατῶν. Πλὴν δὲ τούτου ὁ Ζολᾶ ἔχει ὑπὸ μελέτην δύο ἔτι ἔργα, ἓν μὲν ἀναφερόμενον εἰς τὸν ἐν τοῖς σιδηροδρόμοις καὶ ἄλλο εἰς τὸν ἐν τοῖς μεγάλοις ἐργοστασίοις βίον. Μετὰ τὴν περάτωσιν καὶ τῶν ἔργων τούτων, ἅτινα ἔχει σχεδιάσει ἀπὸ πολλοῦ, ὁ Ζολᾶ σκοπεῖ νὰ παύσῃ γράφων πλέον, ἢ νὰ τραπῇ εἰς ἄλλο εἶδος, ἴσως εἰς συγγραφὴν ἱστορικῶν ἔργων.

— Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε τὴν ὑπὸ τοῦ φιλομούσου βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας δὸν Λουΐζ μετάφρασιν τῶν ἔργων τοῦ Σαικσπήρου. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτο ὁ βασιλικὸς μεταφραστὴς ἔλαβε τὸ οὐκ εὐκαταφρόνητον ποσὸν 5,000 λιρῶν στερλινῶν, ὅπερ ὅμως ὁ φιλάνθρωπος ὅσον καὶ φιλόμουσος ἡγεμὼν προώρισεν ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν.

— Ἡ «Ἐπιστημονικὴ Ἐπιθεώρησις» δημοσιεύει ἐνδιαφερούσας στατιστικὰς εἰδήσεις περὶ τῶν προόδων τῆς μυωπίας, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι οἱ μᾶλλον μύωπες μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἶσιν οἱ Γερμανοί. Ὁ ἰατρὸς Hermann Cohn, καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Breslau, δίδει τὰς ἑξῆς περιέργους πληροφορίας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου·

«Ἀτυχῶς, λέγει, μόνον ἐν Breslau ἐγένοντο ἄχρι τοῦδε παρατηρήσεις ἐπὶ σπουδαστῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1867 εὗρον ἐν συνόλῳ 60 τοῖς 100, μεταξὺ δὲ τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς 56 τοῖς 100 μύωπας· κατὰ Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εὗρον ἐκ νέου μεταξὺ τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς 57 τοῖς 100. Τὸ φαινόμενον ὅτι κατὰ τὰς πρώτας ἑξαμηνίας ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι μύωπες ἀποδοτέον οὐχὶ εἰς σύμπτωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σπουδῆς καὶ μελέτης ἕνεκα τῶν ἐξετάσεων τῆς φυσικῆς, εἰς ἃς ὑποβάλλονται οἱ φοιτηταί.

«Ἡ προπαρασκευὴ διὰ τὰς μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν ἐξετάσεις, διὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς φυσικῆς, διὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ δικαίου, τῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἰατρικῆς παράγουσι

Digitized by Google

καὶ αὐξάνουσι τὴν μυωπίαν, ὡς ἠδυνήθην νὰ πεισθῶ διὰ συνεχῶν παρατηρήσεων. Πρὸ πολλοῦ ἤδη ὁ κ. Dunders ἐπεθύμει νὰ γείνωσι τοιούτου εἴδους ἔρευναι εἰς τὰ ἱδρύματα τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως· δυστυχῶς ὅμως εἶνε λίαν δύσκολον νὰ κατορθώσῃ τις νὰ ἐξετάσῃ ἅπαντας τοὺς σπουδαστάς, οἱονδήποτε καὶ ἂν εἶνε τὸ ὄφελος, τὸ ὁποῖον θέλει προκύψει εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς ἰατρικῆς ταύτης ἐπισκέψεως. Οὕτω λίαν προσφάτως παρετήρησα ἕνδεκα μεταξὺ 108 σπουδαστῶν τῆς ἰατρικῆς, φέροντας διόπτρας, αἵτινες βεβαίως ἦσαν ὅλως ἀκατάλληλοι εἰς τὴν πάθησιν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

»Ὁ ἰατρὸς Gartner ἐν Τουβίγγῃ ἐδυνήθη νὰ ἐξετάσῃ ἐν διαστήματι εἰκοσαετίας ἐπέκεινα τῶν 600 φοιτητῶν τῆς θεολογίας, παρουσιασάντων τὸν ὑπερμεγέθη ἀριθμὸν 79 τοῖς 100. Βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου μου ῥιπτόμενον, διηνθισμένου διὰ κοίλων διόπτρων, θέλει καταστήσει προφανὲς ὅτι καὶ ἐπὶ τούτου ἔτι θὰ ἐπετυγχάνετο δαψιλὴς συγκομιδὴ διὰ τὴν στατιστικὴν τῆς μυωπίας.

»Ἐκτὸς τῆς Γερμανίας, ἐλάχιστος ἀριθμὸς μαθητῶν ἐξητάσθη μέχρι τοῦδε, ἐξ οὗ δὲν εἶνε δυνατὴ σύγκρισίς τις μεταξὺ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν σπουδαστῶν ἄλλων χωρῶν.

»Ὁ Callan εὗρε τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν μυώπων ἐν τοῖς σχολείοις τῶν μαύρων, οἵαν καὶ ἐν τοῖς ἀγροτικοῖς εὐρωπαϊκοῖς. Ἐν Πετρουπόλει ὁ Ἔρισμαν συνήντησε πλείονας Γερμανοὺς ἢ Ῥώσσους ἀμβλύωπας. Ὁ Reich τέλος ἐν Τιφλίδι πλείονας Ἀρμενίους μύωπας ἢ Ῥώσσους. Ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὁ Pflüger ἐν Βόννῃ, διερευνῶν τοὺς Ἑλβετοὺς διδασκάλους, εὗρε μόνον 14 τοῖς 100 μεταξὺ τῶν Γάλλων Ἑλβετῶν καὶ 24 τοῖς 100 μεταξὺ τῶν Γερμανῶν τοιούτων. Ὁ Δέρβυ, Agnew καὶ Loring ὑπελόγισαν μόλις 16 μέχρι 27 τοῖς 100 σπουδαστὰς μύωπας ἐν τοῖς ἀνωτέροις ἐκπαιδευτηρίοις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Ἐγὼ δ᾽ αὐτὸς ἐπὶ τέλει κατὰ τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν διεθνὲς Συνέδριον τῶν ἰατρῶν, ἐδυνήθην ν᾽ ἀπευθύνω τὸν λόγον γερμανιστὶ εἰς πάντα φέροντα διόπτρας, ἐν πλήρει πεποιθήσει ὅτι εἶνε συμπατριώτης μου. Βέβαιον λοιπὸν σχεδὸν τυγχάνει ὅτι ἡμεῖς οἱ Γερμανοί, παρ᾽ οἷς ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις διαρκεῖ ἐπὶ μακρὰ ἔτη, ὑποκείμεθα πλειότερον εἰς τὴν μυωπίαν, ὅπερ ὅμως, ἵνα ὦμεν ἐν τῇ ἀληθείᾳ, δὲν ἐξηκριβώθη εἰσέτι.

»Ὡς συμβαίνει πανταχοῦ, οὕτω καὶ ἐν Breslau, ὁ ἀριθμὸς τῶν μυωπαζόντων αὐξάνει ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν μέχρις οὗ ἀποβαίνει ἀληθῶς καταπληκτικὸς κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τῶν γυμνασίων καὶ τῶν εἰδικῶν σχολείων· ἀμφιρρέπει μεταξὺ 35 καὶ 60 ἐπὶ τοῖς 100, ἀνέρχεται εἰς 64 τοῖς 100 ἐν Breslau, εἰς 75 τοῖς 100 ἐν Μαγδεβούργῃ, εἰς 80 τοῖς 100 ἐν Ἐρλάγγῃ καὶ φθάνει τὸν ἀριθμὸν 100 τοῖς 100 ἐν Ἀϊδελβέργῃ».

Ἐὰν τόσοι ὑπάρχωσιν ἐν τῷ κόσμῳ μύωπες, τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς στάσεως, ἣν λαμβάνομεν, ὅταν πρόκηται νὰ ἀναγνώσωμεν ἢ νὰ γράψωμεν, κλίνοντες πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἔχοντες τὴν κεφαλὴν πρὸς τ᾽ ἀριστερά. Ἄλλη αἰτία πλὴν ταύτης, ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Cohn παρατηρηθεῖσα εἶνε ὅτι ἡ γραφὴ ἡμῶν ἔχει ὡσεπιτοπολὺ πλαγίαν κλίσιν. Ὅθεν, ὅπως ἀποφύγωμεν τὰ δεινὰ τῆς μυωπίας, ἀναγκαῖον εἶνε τὸ μὲν νὰ γράφωμεν τὰ γράμματα κατ᾽ εὐθεῖαν γραμμήν, τὸ δὲ νὰ ἔχωμεν πάντοτε γράφοντες τὴν κεφαλὴν ὀρθίαν, ἐπερείδοντες αὐτὴν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ καθίσματος.

***

Ὁ ἐν Ὀδησσῷ φιλόμουσος Ἕλλην κ. Ἰ. Βουτσινᾶς ἔπεμψεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει «Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον», δι᾽ ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἀναδέχεται τὴν ἀγωνοθεσίαν κατὰ διετίαν ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων, εἰς τὴν πρακτικὴν ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους ἀφορώντων.

Τὰ ἀγωνοθετήματα ταῦτα ὁρίζει διὰ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ ὁ γενναιόφρων ἀγωνοθέτης ὡς ἕπεται·

Πρῶτον νὰ συνταχθῇ ὁδηγὸς τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐν ᾧ νὰ περιέχωνται πρακτικαὶ ὁδηγίαι περὶ ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας πάντων τῶν μαθημάτων τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως, ἤτοι τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, ἐποπτικῆς διδασκαλίας (πραγματογνωσίας, τῆς διδασκαλίας τῆς μητρικῆς γλώσσης, θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἰχνογραφίας, γεωγραφίας, ἱστορίας, γεωμετρίας, ἀριθμητικῆς, φυσικῆς ἱστορίας, μουσικῆς φωνητικῆς, γυμναστικῆς, χειροτεχνημάτων κτλ. κτλ.

Δεύτερον ἀγωνοθέτημα καὶ οἱονεὶ συνέχεια τοῦ πρώτου ἔσται νὰ συνταχθῇ ὅμοιος ὁδηγὸς ἀφορῶν τὴν μέσην ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν (ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων).

Τρίτον ἀγωνοθέτημα ἔσται ἡ ἱστορία ἐν περιλήψει τῆς συστάσεως, ἀναπτύξεως καὶ σημερινῆς καταστάσεως τῶν λεγομένων πρακτικῶν ἢ πραγματικῶν σχολῶν, ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ (Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Ῥωσσίᾳ, Ἰταλίᾳ) καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ κατ᾽ ἔκτασιν τοῦ προσφορωτέρου τρόπου, καθ᾽ ὃν εἶνε δυνατὸν νὰ συσταθῶσι τοιαῦται πραγματικαὶ σχολαὶ καὶ παρ᾽ ἡμῖν.

Ἡ χρονικὴ περίοδος ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀνωτέρω τριῶν ἀγωνοθετημάτων ἔσται διετής, δι᾽ ἕκαστον δὲ ἐκ τῶν βραβευθησομένων ἔργων ὁ κ. Βουτσινᾶς ἀναλαμβάνει νὰ χορηγῇ διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Συλλόγου φράγκα δισχίλια, καὶ περιπλέον φράγκα πεντακόσια διὰ τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ, ὑποχρεουμένου ὅμως τοῦ συγγραφέως νὰ διανέμῃ διὰ τοῦ ἀγωνοθέτου δωρεὰν εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια διακόσια πεντήκοντα ἀντίτυπα.

Ἡμέρα τοῦ πρώτου διαγωνίσματος ὁρίζεται ἡ 25 Μαρτίου 1883, ἡ αὐτὴ δὲ ἡμέρα διὰ τὰ ἑπόμενα δύο, ἤτοι ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1885 καὶ ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1887.

Οὐδὲν ἔργον δημοσιευθὲν ἤδη διὰ τοῦ τύπου γενήσεται δεκτὸν πρὸς διαγωνισμόν.

Ἡ ἔκτασις τῶν διαγωνισθησομένων ἔργων δὲν δύναται νὰ εἶνε μακροτέρα τῶν εἴκοσι τυπογραφικῶν φύλλων, οὔτε μικροτέρα τῶν δεκαπέντε.

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ἀποδεξάμενος τὴν προσφορὰν τοῦ φιλογενοῦς ἀγωνοθέτου, ἐπεφόρτισε τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἐπιτροπὴν νὰ παρασκευάσῃ τὸ πρόγραμμα τῆς Α´ περιόδου, ἐνέκρινε δὲ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Βουτσινᾶ πρὸς γνῶσιν τῶν ἡμετέρων λογίων.

— Κατά τινα ἐκ Νέας Φωκαίας ἐπιστολὴν πρὸς τὴν «Παλιγγενεσίαν» ἐξακολουθοῦσιν αἱ εἰς τὴν νεκρόπολιν Γρύνιον ἀνασκαφαί· πλεῖστα εἶνε τὰ εὑρήματα, ἐν οἷς καὶ τάφος περίφημος ἀποκαλυφθεὶς εἰς θέσιν Ναμούρθ. Ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ πλεῖστα εἶνε τὰ καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ μέρος μόνον τούτων ἠδυνήθησαν νὰ ἐξορύξωσιν ἕνεκα τῶν πλημμυριζόντων ὑδάτων, καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται προτομὴ πήλινος τεχνικωτάτη, φέρουσα εἰς τὸν λαιμὸν συρτὸν καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἓξ κύβους λίαν μικροὺς κομψοτάτους. Ὁ τάφος ἐκαλύφθη ἤδη ἕνεκα τῆς παρουσίας ὑδάτων καὶ ἀνεβλήθη ἡ πλήρης κένωσίς του, ἵνα ἐκτελεσθῇ τὸ θέρος.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον Documents inédits relatifs à l'histoire de la Grèce au moyen âge ἐδημοσιεύθη ἐν Παρισίοις ὁ δεύτερος τόμος τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ν. Σάθα ἐκδιδομένων «Μνημείων ἑλληνικῆς ἱστορίας».

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐμπορικὸν Δελτίον» ἐξεδόθη ἄρτι ἐν Κωνσταντινουπόλει περιοδικὸν φύλλον, ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἐπὶ τοῦ παρόντος δημοσιευόμενον καὶ πραγματευόμενον θέματα ἐμπορικά, βιομηχανικά, οἰκονομικὰ καὶ στατιστικά.

— Ἐν Χανίοις τῆς Κρήτης ἐξεδόθη νέα ἑλληνικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀλήθεια», ἀγγέλλεται δὲ ἡ ἔκδοσις καὶ σατυρικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κίσσα».

ΒΙΒΛΙΑ

2354. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ´. Τόμος ΙΑ´, 19 Ἀπριλίου 1881. Ἀριθ. 277 (225). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4^{ον}, σελ 16. Περιεχόμενα: Ὁ Ἀμβρακικὸς κόλπος καὶ ἡ Πρέβεζα ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη — Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου] — Ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ. — Χορὸς ἐν Σαλπετριέρῃ. — Τὸ στάδιον τοῦ στρατηγοῦ Γάρφιλδ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ᾽ ἑβδομάδα.

2355. **Ἐμμανουὴλ Κ. Γεωργιάδου: Παλμοί.** Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου. Τύποις «Πατρίδος». 1881. 12^{ον}, σελ. 8.

2356. **Λόγος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς 25 Μαρτίου,** ἐκφωνηθεὶς ἐν Καλάμαις προσκλήσει τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τῇ 25 Μαρτίου 1881 ὑπὸ Π. Ι. Παπαναστασίου, δ. Φ. Ἐκδίδοται δημοτικῇ δαπάνῃ. Τύποις Μ. Πολυμενάκη, ἐν Καλάμαις 1881. 8^{ον}, σελ. 13

2357 **Histoire grecque** par Ernest Curtius. Traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome deuxième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, Rue Bonaparte. 1881. Fascicule Nº 11.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

16 Ἀπριλίου 1881 — 16 Ἀπριλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ πληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 290
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 302
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 411
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 286
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 106 1/2
10 » φράγ.	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 207
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	80.—	392 1/2	500	φρ. 428

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,630
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	302
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	122
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	61
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	116 1/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,90. — Ἐμπ. 3μην. 29.60.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 118. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 117

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.55
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 94 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30-10-30.45.
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (14 Ἀπριλίου) 29.50-29.70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (15 Ἀπριλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	54 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	247
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	257
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	111
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -120 7 1/2]40
Παρισίων 3 ,,	,,	23 -23.05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 38/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 22/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (21 Ἀπριλίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.15
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.65
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.33
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 22 Ἀπριλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.15
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.35
Ἀργυρᾶ φιορ.		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0 0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0]0 Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι. Β. Σῦρον. Ἐλήφθησαν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. — Dr R. S. Bell's Valley. Τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐνταῦθα βιβλιοπώλου κ. Wilberg, ὅστις ἐνέγραψεν ὑμᾶς συνδρομητὴν τῆς «Ἑστίας», τὸ φύλλον ἀπεστέλλετο κατ' ἀρχὰς εἰς Aachen· ἀλλ' ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς ἀποστέλλεται κατ' εὐθεῖαν εἰς ὑμᾶς, οὔτε δυσκολίαν τινὰ ἐπροτάξαμεν εἰς τοῦτο, ὡς σᾶς ἐπληροφόρησαν οἱ κκ. R. et V. — Ἐπικουρείῳ. Ἀθήνας. Ὁ τοῦ «Ξενοδοχείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας», ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀληθὴς καλλιτέχνης, καὶ νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ὑπερηφάνων καὶ φανατικῶν ἐκείνων μαγείρων, περὶ ὧν δὲν ἐνθυμούμεθα τίς ἔλεγεν, ὅτι θεωροῦσι τὸ ἐπάγγελμά των ὡς τὸ πάντων ἀνώτερον, ὡς τέχνην ἔξοχον καὶ ἱεράν, οἵτινες κρατοῦσι τὴν μαγειρικὴν μάχαιραν μὲ τὸ αὐτὸ ὑπερήφανον ἦθος, μεθ' οὗ πασᾶς τις τὸ γιαταγάνιον, ἀποτίλλουσιν ὄρνιθα μεθ' ὅσης ἐπιστημότητος ἱεροφάντης θὰ ἐθεώρει τὰ σπλάγχνα ἱερείου, κτυποῦσι τὴν ὀμελέτταν μὲ μεγαλοπρέπειαν Ξέρξου μαστιγώνοντος τὴν θάλασσαν, ὧν ἡ κόμη λευκαίνεται ὑπὸ τὸν ἀμετακίνητον βαμβάκινον σκοῦφον, καὶ οἵτινες θὰ ἐθεώρουν ὡς ὑπερτάτην ἡδονὴν νὰ εὑρεθῶσι κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ὥραν μὲ τὴν χεῖρα εἰς τὴν λαβὴν χύτρας, ὡς οἱ θρησκόληπτοι Ἰνδοὶ εἰς τὴν οὐρὰν ἀγελάδος. — κ. Π. Λ. Α. Ἀλεξάνδρειαν. Κατὰ τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν τὸ φύλλον ἀποστέλλεται νῦν καὶ πρὸς τὴν Καν Ε. Λ. — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἀθήνας. Ὁ Le Sage δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούῃ εἰμὴ διὰ τῆς βοηθείας μικροῦ τινὸς συριγγίου, ὅπερ προσήρμοζεν εἰς τὸ οὖς του. «Ἰδοὺ ὁ εὐεργέτης μου, ἔλεγεν εἴς τινα τῶν φίλων του, σύρων τὸ σαλπίγγιον τοῦτο ἐκ τοῦ θυλακίου του. Ὑπάγω εἰς οἰκίαν τινά, ὅπου βλέπω νέα πρόσωπα· εἶνε ἐλπὶς ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι καί τινες νοήμονες; μεταχειρίζομαι τὸ συρίγγιόν μου. Βλέπω ἐξ ἐναντίας ὅτι εἶνε ὅλοι ἀνόητοι; τὸ τυλίσσω καὶ τὸ βάλλω εἰς τὸ θυλάκιόν μου, λέγων: Ἂν ἠμπορῇς, κάμε με νὰ πλήξω». — κ. Σ. Ν. Κ. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. — κ. Α. Β. Κωνσταντινούπολιν. Τὰς ζητουμένας πληροφορίας εὑρίσκετε εἰς τὴν κάτωθι δημοσιευομένην στερεότυπον γνωστοποίησιν. Τὰ δελτία δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸν τόμον, ἀλλὰ πωλοῦνται χωριστὰ πρὸς 10 λεπτὰ ἕκαστον — κ. Σ. Ι. Ἀθήνας. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν πρὶν τὸ ἴδωμεν. — κ. Φ. Ν. Σῦρον. Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως ταύτης ἰδοὺ τί εὑρίσκομεν ἔν τινι γαλλικῷ βιβλίῳ: Un avocat qui plaidait en latin—c'était l'usage autrefois — avait à soutenir les droits d'un certain Mathias sur un coq en litige; il répéta si souvent Gallus Mathiae (le coq de Mathias), qu'il s'embrouilla et finit par dire Galli Mathias (Mathias du coq). Cette transposition de génitif produisit son effet, et à dater de ce moment les deux mots reunis en un seul servirent à caractériser les discours embrouillés et confus. — κ. Κ. Χ. Σμύρνην. Δύνασθε νὰ τὰ προμηθευθῆτε παρὰ τοῦ αὐτόθι πράκτορος τῆς «Ἑστίας».

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Θενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[16 Ἀπριλίου (Πέμπτη) 1881]

Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων μετέβησαν τὴν μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς εἰς Δεκέλειαν, ἐξ ἧς ἐπέστρεψαν προχθὲς ἑσπέρας. — Ὁ κ. Εὐθύμιος Κεχαγιᾶς καὶ ἡ κ. Δημητρίου Ῥαζῆ προσήνεγκον εἰς τὸν βασιλέα, ἵνα διαμείνῃ κατὰ τὸ θέρος ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, τὰς ἐν Φαλήρῳ ἐπαύλεις αὐτῶν· αἱ προσφοραὶ ἀμφοτέρων ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως. — Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Ἀλ. Κουμουνδοῦρος ἐπανῆλθε χθὲς ἐκ Πόρου, ἔνθα εἶχε μεταβῇ πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἕνεκα τοῦ Πάσχα. — Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸς κ. Α. Μαυρομιχάλης ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν του. Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ ἀντισυνταγματάρχης τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν καὶ βουλευτὴς Βάλτου κ. Βλάσιος Βαλτινός, καὶ ἄλλοτε χρηματίσας ὑπουργός. Ὁ νέος ὑπουργὸς ὡρκίσθη τῇ 3 μ. μ. τοῦ παρελθόντος σαββάτου. — Διὰ συμβάσεως, ὑπογραφείσης ἤδη, ὡς λέγεται, συνεβλήθη ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν μετὰ εἰδικοῦ ἐν Εὐρώπῃ ναυπηγείου, περὶ κατασκευῆς ἐξ θωρηκτῶν καὶ ἱδρύσεως δεξαμενῆς. Τὰ παραγγελλόμενα ἐξ θωρηκτὰ ἔσονται ὅμοια μὲν κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὴν θωρακοβάριδα ὁ «Βασιλεὺς Γεώργιος», ἀλλὰ διπλάσια σχεδὸν τὸ μέγεθος, θὰ ἔχωσι θώρακα ἐκ χάλυβος ἀναμὶξ μετὰ σιδήρου, κατὰ τὸ νεωστὶ γενόμενον παραδεκτὸν σύστημα, ἔχοντα πάχος ἴσον πρὸς τριάκοντα ὑφεκατόμετρα, θὰ φέρωσιν ἀνὰ τέσσαρα βαρέα τηλεβόλα τῶν τριάκοντα πέντε ὑφεκατομέτρων, δύο τορπιλλοφόρους ἀτμακάτους ἕκαστον πλοῖον, ἠλεκτρικὸν φῶς, τακτικὴν δὲ ταχύτητα 14 μιλίων καθ' ὥραν, ἀντὶ δαπάνης 26 ἑκατομμυρίων διὰ τὰ 6 θωρηκτὰ καὶ τὴν δεξαμενήν. — Τὰ ἔσοδα τῆς πρὸς σχηματισμὸν «Ἐθνικοῦ στόλου» κεντρικῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπῆς ἀνῆλθον κατὰ τὸ ἔτος 1880 μετὰ τοῦ εἰς μετρητὰ ὑπολοίπου ἐν ὅλῳ εἰς δραχ. 174,535· τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχ. 3,974. — Ἀπεβίωσε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ εὐδόκιμος δραματικὸς ποιητὴς Κωνσταντῖνος Χ. Βερσῆς· ἐν τοῖς ποιητικοῖς διαγωνισμοῖς δὶς ἐβραβεύθη διὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ὁ «Ἀννίβας ἐν Γόρτυνι» καὶ ὁ «Σαμψών». — Κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς δραχ. 1,104,046. 34, ὑπερτερήσασαι τὰς εἰσπράξεις τῆς ἀντιστοίχου τριμηνίας τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. 216,634. 69. — Χθὲς, ὥραν 1 μ. μ. παρουσίασεν ὁ νέος πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Φὼρδ τῷ βασιλεῖ τὰ διαπιστευτήρια αὐτοῦ γράμματα, ὁ δὲ κ. Κόρβετ τὰ ἀνακλητήριά του. — Ἕνεκα τῆς διαμονῆς τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας κατὰ τοὺς μῆνας Μάϊον καὶ Ἰούνιον ἐν Φαλήρῳ τινὲς τῶν πρέσβεων ἐνῳκοίασαν οἰκήματα, ὅπως διέλθωσιν ἐκεῖ ἅπαν τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς τοῦ βασιλέως. — Προχθὲς κατέπλευσαν εἰς Πειραιᾶ δύο ἀτμόπλοια, κομίσαντα τηλεβόλα καὶ ἄφθονον πολεμικὸν ὑλικόν. — Κατὰ τὸ «Ἐθνικὸν Πνεῦμα», ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισε νὰ προτείνῃ ὑποψηφίους διὰ τὰς χηρευούσας ἐπισκοπάς. — Κατὰ τὴν «Ὥραν», τὴν παρελθοῦσαν τετάρτην οἱ πρέσβεις τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἐβεβαίωσαν προφορικῶς τὸν κ. Κουμουνδοῦρον ὅτι αἱ κυβερνήσεις αὐτῶν σπουδαίως ἐνδιαφέρονται, ὅπως ληφθῇ πρόνοια περὶ βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποκλεισθέντων τῆς κατὰ τὴν Βερολίνειον ἀπόφασιν νέας ὁροθεσίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κ. Κουμουνδοῦρος ἀπήντησε προφορικῶς ὅτι ἐμμένει εἰς τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτοῦ ἀπαντήσει, ἐξαιτούμενος ταχεῖαν παράδοσιν πρὸς τὴν Ἑλλάδα τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τῶν Δυνάμεων περιερχομένων εἰς τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς χωρῶν. Μετὰ τὰς ἀνταλλαγείσας ταύτας προφορικὰς ἐξηγήσεις θεωρεῖται λήξασα ἡ περὶ ἀποδοχῆς τῆς ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων ἐν Ἀθήναις ἐνέργεια τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ὑπολείπεται δ' ἤδη ἡ συμπλήρωσις τῶν διαπραγματεύσεων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα ἀναμένουσιν ἔτι οἱ πρέσβεις τῶν μεγάλων Δυνάμεων τὴν ἀπάντησιν τῆς Πύλης περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Διὰ τοῦ ἐκ Τεργέστης καταπλεύσαντος αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου τοῦ Λόϋδ ἔφθασαν 4,500 ὀκάδες Γκρά. — Πολλαὶ συνέβησαν κατ' αὐτὰς πτωχεύσεις ἐν Σύρῳ. — Πολλοὶ μετέβησαν προχθὲς ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἐν Μεγάροις τελουμένην ἐνιαύσιον πανήγυριν, ἐν οἷς καὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ἄλλα ἐφ' ἁμάξης καὶ ἄλλα διὰ τοῦ ῥωσσικοῦ πολεμικοῦ πλοίου «Σβετλάνας».

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1404.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

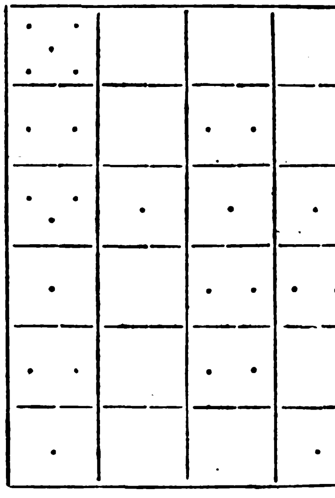

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος εὑρὲ συνήθη τινὰ παροιμίαν.

Σημείωσις. — Τὰ μὲν 24 τετραγωνίδια, ὁριζοντείως λαμβανόμενα, παριστῶσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, αἱ δὲ ἐν αὐτοῖς στιγμαὶ ποσάκις τὸ γράμμα λαμβάνεται ἐν τῇ ζητουμένῃ παροιμίᾳ.

1405.

Εὑρὲ ἀριθμὸν διψήφιον, οὗ τινος τὸ ἥμισυ ὑψούμενον εἰς τὸ τετράγωνον παράγει ἀριθμὸν διψήφιον πάλιν καὶ ἔχοντα τὰ αὐτὰ ψηφία μετατεθειμένα.

1406.

Ὑπῆρξα μέγας ἐπὶ γῆς. Ἐγνώρισα μητέρα,
Ἀλλὰ τὸν σύζυγον αὐτῆς δὲν εἶχον καὶ πατέρα.
Μὲ πλοῖον ἐταξείδευσα, καὶ μὲ τὰ πλοῖα τρέχω
Καὶ τώρα, ὅταν τράχηλον καὶ κεφαλὴν δὲν ἔχω.

1407.

Je suis grand ou petit, et ma taille varie;
Et je n'ai cependant ni plus ni moins qu'un pied.
Qui m'a ne fait pas grande envie,
Qui ne m'a pas fait grand'pitié.

ΛΥΣΕΙΣ

1400.

Ὁ πατὴρ ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡλικίαν 45, ὁ δὲ υἱὸς 15 ἐτῶν, ἑπομένως ἡ ἡλικία τοῦ πατρὸς θὰ εἶνε διπλασία τῆς τοῦ υἱοῦ μετὰ 15 ἔτη, ὅτε ἡ μὲν τοῦ πατρὸς θὰ εἶνε ἐτῶν 60, ἡ δὲ τοῦ υἱοῦ 30.

Σημείωσις. — Τοῦ προβλήματος τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι λύσεις.

1401.

Υἱὸς - Ἰός.

1402.

				Φ				
			Δ	Ι	Σ			
		Κ	Ε	Λ	Η	Σ		
	Δ	Ε	Χ	Ο	Μ	Α	Ι	
Φ	Ι	Λ	Ο	Γ	Ε	Λ	Ω	Σ
	Σ	Η	Μ	Ε	Ρ	Ο	Ν	
		Σ	Α	Λ	Ο	Σ		
			Ι	Ω	Ν			
				Σ				

1403.

Procès.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 226. — 26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Λιβόρνῳ Ἕλλην ἐκ Χίου κ. Σκυλίτσης ἀνέλαβε νὰ ἀνοικοδομήσῃ ἰδίαις δαπάναις ἅπαντα τὰ καταστραφέντα σχολεῖα τῆς πατρίδος του Τὸ ὅλον πρὸς τοῦτο προσενεχθὲν ὑπ' αὐτοῦ ποσὸν ἀνέρχεται εἰς 300,000 φράγκων.

Ἡ ἐν Βραΐλᾳ ἐπιτροπὴ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» ἔπεμψε πρὸς τὴν ἐνταῦθα κεντρικὴν ἐπιτροπὴν φράγκα 24,000, συλλεχθέντα ἐκ διαφόρων ἐράνων.

Ὁ ἐν Βοστῶνι ὁμογενὴς κ. Ῥοδοκανάκης ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐν Σμύρνῃ ὑπὲρ τῶν Χίων ἐπιτροπὴν λίρας ἀγγλικὰς 600.

Ἡ ἐν Βιέννῃ κ. Καλλιόπη Σίμωνος Τζεχάνη ἐνήργησεν αὐτόθι ἔρανον ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ», ἐξ οὗ συνήχθησαν φράγκα 8,970.

Ἡ κ. Εὐθαλία Δ. Κοκώνη προσήνεγκε 280 δραχ. εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα.

Ἡ ἐν Ναυπλίῳ ἀποβιώσασα Εὐγενία χήρα Ν. Ἰατροῦ κατέλιπε τῇ ἐπιτροπῇ τοῦ «Ἐθνικοῦ Στόλου» κληροδότημα ἐκ δραχμῶν 150.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Κατὰ τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας ἡ ἐκτύπωσις τοῦ νέου ἔργου τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ, ὅπερ φέρει τίτλον «Quatres Vents de l'Esprit», περατοῦται ὅσονούπω. Ὁ πρῶτος τόμος εἶνε ἤδη τετυπωμένος, ἤρξατο δὲ καὶ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ δευτέρου. Περιέχει δὲ ὁ πρῶτος τόμος δύο ἔργα τοῦ ποιητοῦ, μίαν κωμῳδίαν καὶ ἓν δρᾶμα. Πρῶτον ἤδη μετὰ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ὁ Οὐγκὼ δημοσιεύει πάλιν δραματικὰ ἔργα. Ὁ δεύτερος τόμος τελειόνει διὰ μεγάλου ποιήματος ἐπιγραφομένου «αἱ Ἐπαναστάσεις».

— Ἐν Παρισίοις ἐγένοντο ἐσχάτως λίαν ἐνδιαφέροντα πειράματα νέας τινὸς τηλεγραφικῆς μεθόδου, ὀπτικῆς καλουμένης, ἥτις, ἐὰν ἐπιτύχῃ, προώρισται νὰ παράσχῃ σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἐργασίας κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· εἰς τοῦ συστήματος τούτου τὴν ἐφαρμογὴν ἀσχολεῖται ἀπὸ πολλοῦ ὁ ἀεροναύτης Godard. Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὗτος ἐπιδιώκει νὰ καταστήσῃ συγκοινωνίαν μεταξὺ διαφόρων σημείων εὐρείας περιφερείας διὰ μέσου φωτεινῶν ἠλεκτρικῶν σημείων.

Κατὰ τὰς γενομένας δοκιμὰς εἶχον τοποθετήσει μίαν ἠλεκτρικὴν μηχανὴν εἰς τὴν ὀροφὴν τοῦ μεγάλου «Ἠπειρωτικοῦ Ξενοδοχείου» καὶ ἄλλην εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἀστεροσκοπείου. Ἔμπροσθεν ἑκάστου τῶν ὀργάνων τούτων εὑρίσκετο ἀνηρτημένον ἀπὸ ῥάβδου κινητὸν παραπέτασμα, ὅπερ ἐχρησίμευεν ἵνα διακόπτῃ ἢ ἀφίνῃ τὰς φωτεινὰς ἀκτῖνας νὰ διέρχωνται κατὰ βούλησιν τοῦ ἐνεργοῦντος τὸ πείραμα, οὕτω δὲ ἡ ἀνταπόκρισις ἀντηλλάσσετο μεταξὺ τῶν δύο μερῶν.

Εἰς πέντε λεπτὰ δύναταί τις νὰ ἀνταλλάξῃ περὶ τὰς πεντήκοντα λέξεις. Ἐν τῇ εἰρημένῃ περιστάσει οἱ παρόντες εἰς τὰς δοκιμὰς παρέδιδον ἔγγραφον τηλεγράφημα οἱονδήποτε εἰς τὴν κυρίαν Godard, τὴν κόρην τοῦ ἐφευρετοῦ, αὕτη δὲ μετεβίβαζεν αὐτὸ διὰ φωτεινῶν σημείων εἰς τὸν ἀδελφόν της εὑρισκόμενον ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ, καὶ οὗτος διὰ τῆς συσκευῆς αὐτοῦ εἰς τὸν πατέρα του, ὅστις τὸ ἀνταπέστελλε μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας. Ἡ ἀπὸ τοῦ «Ἠπειρωτικοῦ Ξενοδοχείου» μέχρι τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἀπόστασις εἶνε τεσσάρων χιλιομέτρων, ἀλλὰ βεβαιοῦται ὅτι ἡ ἀνταπόκρισις δύναται νὰ ἀνταλλαχθῇ καὶ εἰς πολὺ μεγαλιτέρας ἀποστάσεις.

— Ὁ γνωστὸς Ὀθωμανὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς Μουρὰτ ἐφένδης, πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας ἄλλοτε ἐν Στοκόλμῃ, οὗ τινος ἐκτιμῶνται πολὺ αἱ εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν ποιήσεις, ἠξιώθη πρὸ τινος λίαν κολακευτικῆς τιμῆς ἐκ μέρους τοῦ φιλομούσου βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὀσκάρ. Πλὴν τοῦ σουηδικοῦ μεγαλοσταύρου, ὃν ὁ λόγιος Τοῦρκος ἔλαβεν ἐν τῇ διπλωματικῇ αὐτοῦ ἰδιότητι, ἀπενεμήθη αὐτῷ ὡς δεῖγμα ἐκτιμήσεως τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν καὶ τὸ μέγα χρυσοῦν μετάλλιον «Litteris et artibus», ὅπερ ὁ βασιλεὺς, εἷς καὶ αὐτὸς τῶν ἐπισημοτέρων ποιητῶν τῆς Σκανδιναυίας, ἰδιοχείρως παρέδωκεν αὐτῷ, λέγων ὅτι τὸ ἐγχειρίζει ἵνα τὸ διατηρῇ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ φίλου του.

— Ἡ ἐφημερὶς τῆς Μαδρίτης «Gaceta» ἐδημοσίευσε πρό τινος ἐγκύκλιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ τῆς Ἱσπανίας, δι' ἧς προσκαλοῦνται αἱ Ἀρχαὶ καὶ τὰ διάφορα Σωματεῖα νὰ παράσχωσι πᾶσαν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ὅπως ἡ ἑορτὴ ἐπὶ τῇ διακοσιετηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ ποιητοῦ Καλδερὼν δελὰ Βάρκα, ἡ τελεσθησομένη τῇ 25 Μαΐου (ν), ἀποβῇ ὅσον οἷόν τε μεγαλοπρεπεστέρα. Ἔκτακτον ὅλως δραστηριότητα ἀναπτύσσει πρὸς τοῦτο ὁ ἐν Μαδρίτῃ Σύλλογος τῶν συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν. Ἡ ἑταιρία τῶν Ἱσπανῶν ἀρχιτεκτόνων προεκήρυξε διαγωνισμὸν πρὸς οἰκοδομὴν ἐθνικοῦ θεάτρου ἐν Μαδρίτῃ. Συγχρόνως δὲ σκέψις γίνεται περὶ ἀνιδρύσεως μνημείου, παριστῶντος τὴν ἐποχὴν τοῦ Καλδερὼν δελὰ Βάρκα.

— Τὴν 19 προσεχοῦς Σεπτεμβρίου (ν) συνέρχεται ἐν Βιέννῃ διεθνὲς φιλολογικὸν Συνέδριον. Αἱ πρὸς τοῦτο παρασκευαὶ ἤρξαντο ἤδη ὑπὸ τῆς ἐν Βιέννῃ Ἑταιρίας τῶν λογίων «Concordia», καταστησάσης ἑξηκονταμελῆ ἐπιτροπὴν, ἥτις νὰ φροντίσῃ περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων τὸ Συνέδριον. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη διῃρέθη εἰς τέσσαρα τμήματα, ὧν ἓν μὲν ἀνέλαβε τὰ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως, ἄλλο τὰ τῶν φιλολογικῶν ἐργασιῶν, περὶ ἃς θέλει ἀσχοληθῇ τὸ Συνέδριον, τὸ τρίτον τὰ τῆς ὑποδοχῆς καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν ξένων μελῶν, καὶ τὸ τέταρτον τὰ τῶν ἐκδρομῶν καὶ ἑορτῶν, αἵτινες θέλουσι τελεσθῇ μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν. Πᾶσα καταβάλλεται προσπάθεια, ἵνα κατασταθῇ ὅσον ἔνεστιν ἄνετος καὶ εὐάρεστος ἡ ἐν Βιέννῃ διατριβὴ εἰς τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας, οἵτινες θὰ μετάσχωσι τοῦ Συνεδρίου. Θὰ γείνωσι θεατρικαὶ παραστάσεις, ἐκδρομαὶ εἰς τὰ πέριξ τῆς Βιέννης, συμπόσια κτλ. Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Βιέννης παρέχει πᾶσαν συνδρομὴν εἰς τὴν ἑταιρίαν «Concordia», ὁ δὲ δήμαρχος τῆς πόλεως θέλει προσφέρει μέγα συμπόσιον εἰς τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου.

***

Εἰς τὸν τελεσθέντα ἐνταῦθα ποιητικὸν διαγωνισμὸν ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ ἑκατονταετηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ διασήμου Ἱσπανοῦ ποιητοῦ Καλδερὼν ἀπεστάλησαν ἐν ὅλῳ 14 ποιήματα. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἀγωνοδικῶν, συγκειμένη ὑπὸ τῶν κκ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ι. Πανταζίδου καὶ Ἀγγ. Βλάχου, ἀπένειμε τὸ βραβεῖον εἰς τὸ ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ξένου, διδάκτορος τῆς νομικῆς, γνωστοῦ δὲ καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ ἔργων.

— Ἐξεδόθη ἄρτι παρὰ τοῦ κ. Ν. Μακρῆ, ἀρχαίου ἀξιωματικοῦ, «Πραγματεία περὶ σωφρονιστικοῦ συστήματος ἐν Ἑλλάδι».

— Δημοσιεύεται προσεχῶς μεταφρασθεὶς ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ ἀνωτέρου στρατιωτικοῦ ἰατροῦ ὁ ὑπὸ τοῦ Marmonier «Ἰατρικὸς ὁδηγὸς τοῦ ἀπεσπασμένου ἀξιωματικοῦ, ἤτοι πρώτη βοήθεια πρὸς τοὺς πληγωμένους στρατιώτας ἐλλείψει ἰατροῦ».

— Ἐν Χαλέπᾳ τῆς Κρήτης ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐφημερὶς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Τὰ Λευκὰ Ὄρη», ἐν Πὸρτ-Σαῒδ δὲ ἄλλη ὡσαύτως ἑλληνικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐφημερὶς τοῦ Πὸρτ-Σαΐδ».

— Τελευταίως, γράφει ὁ «Νεολόγος», ἀφίκετο εἰς Μιτυλήνην ὁ κ. Ἰωσὴφ Κλάρκ, διευθυντὴς τῆς ἀμερικανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, κομίζων μεθ' ἑαυτοῦ πολλὰ γεωμετρικὰ ἐργαλεῖα καὶ ἅπαντα τὰ πρὸς ἀνασκαφὴν χρειώδη, προτιθέμενος δὲ νὰ μεταβῇ εἰς Ἄσσον χάριν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν.

ΒΙΒΛΙΑ

2358. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 26 Ἀπριλίου 1881. Ἀριθ. 278 (226). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. —

Digitized by Google

Ὁ πολιτισμὸς τῶν ἀντιπόδων. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἑλίζης Σ. Σούτσου). — Περιήγησις ἐν Ἀφρικῇ. — Βήκονσφηλδ. — Νέος τρόπος καλλιεργείας τῶν ὀπωροφόρων δένδρων. — Περίεργα βιομηχανικὰ προϊόντα. — Πόθεν ἡ φράσις «Χορεύομεν ἐπὶ ἡφαιστείου». — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2359. Σύλλογος Κυριῶν ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδεύσεως ὑπὸ την προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης. — Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου—31 Δεκεμβρίου 1880. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Στ. Κ. Βλαστοῦ, 63, ὁδὸς Ἑρμοῦ—ὁδὸς Νίκης 14. 1881. 8ον, σελ. 55. [Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου ἱδρύματος: Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἄρτι λήξαντος ἔτους τὸ μὲν ἐνεργητικὸν τοῦ Συλλόγου ἀνήρχετο εἰς δρ. 230,199. 15, τὸ δὲ παθητικὸν εἰς δρ. 7,561. 62, ὥστε τὸ κεφάλαιον τοῦ Συλλόγου συνίστατο εἰς δρ. 222,637. 53, ἤτοι παρουσίαζεν αὔξησιν κατὰ δρ. 57,523. 44 τοῦ κατὰ τὸ τέλος τοῦ προηγουμένου ἔτους ὑπάρχοντος. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος αἱ εἰσπράξεις τοῦ γενικοῦ ταμείου ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 21,586. 74, αἱ δὲ πληρωμαὶ εἰς 20,364. 08, ὥστε ἔμεινεν ὑπόλοιπον ἐν τῷ ταμείῳ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1880 δρ. 1,222. 66. Αἱ τοῦ εἰδικοῦ ταμείου τοῦ Ἐργαστηρίου τῶν ἀπόρων γυναικῶν εἰσπράξεις ἀνῆλθον ἐν ὅλῳ εἰς δραχ. 73,004. 12, αἱ δὲ δαπάναι αὐτοῦ εἰς δραχ. 72,918. 12, ὥστε ἔμεινεν ὑπόλοιπον δρ. 86. —Εἰς τὸ Ἐργαστήριον τῶν ἀπόρων γυναικῶν, ὅπερ, ὡς γνωστόν, εἶνε τὸ σπουδαιότατον ἔργον τοῦ Συλλόγου, ἐφοίτησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πλείονες τῶν 300 γυναικῶν καὶ κορασίων, ἐργασθεῖσαι εἰς τὰ διάφορα τεχνουργεῖα· ἐν αὐτῷ δὲ ἐκτελοῦνται ὡς καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη παντοῖαι ἐργασίαι, ἀναγόμεναι εἰς τὴν κατεργασίαν τῆς μετάξης καὶ τῶν μαλλίων καὶ εἰς τὴν ὑφαντικὴν μεταξωτῶν, ταπήτων καὶ βαμβακερῶν, εἰς τὴν ποικιλτικὴν καὶ τριχαπτικὴν καὶ εἰς τὴν ῥαπτικὴν ἐν γένει, εἰς ἣν αἱ πλειότεραι ἐργάτιδες ἀσχολοῦνται. Τὸ καθίδρυμα τοῦτο ἐκτελεῖ ὄντως σκοπὸν λίαν πρακτικὸν καὶ χρήσιμον, οὐχὶ μόνον διὰ τῆς παροχῆς ἐργασίας εἰς ἀπόρους γυναῖκας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς καταρτίσεως αὐτοῦ ὡς προτύπου βιομηχανίας καὶ διδασκαλίας, σκοποῦντος ἵνα καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν μεταδώσῃ τὰς ἐκ τῆς ἐργασίας ὠφελείας, καὶ τὴν πολιτείαν ἀπαλλάξῃ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἀπόρων γυναικῶν, προπαρασκευάζον τὸ γυναικεῖον φῦλον εἰς τὴν πρακτικὴν τεχνουργίαν καὶ βιομηχανίαν διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἠθικῆς ἐνταυτῷ μορφώσεως. —Πλὴν τοῦ Ἐργαστηρίου ὁ Σύλλογος διατηρεῖ καὶ Νοσοκομικὸν Παιδευτήριον, ὅπερ διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἰδιαιτάτην προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης. Τοῦ ἱδρύματος τούτου αἱ μὲν εἰσπράξεις κατὰ τὸ 1880 ἀνῆλθον εἰς δραχ. 3,515. 30, αἱ δὲ δαπάναι εἰς δραχ. 4,308. 50, ἤτοι προέκυψεν ἔλλειμμα δρ. 793. 20, ὅπερ μετὰ τοῦ ἐλλείμματος π. ε. ἐκ δρ. 1,793.05 ἀνεπλήρωσεν ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου Αὐτῆς ταμείου, ἥτις καὶ ἱδρυτὴς τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου καθιδρύματος τυγχάνει καὶ τὴν δαπάνην τῶν νοσηλευομένων ἀπόρων πληρόνει ἐξ ὑπαρχῆς τῆς συστάσεως τοῦ Σωματείου, οὗ τινος ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ ἀνάπτυξις ὁσημέραι καθίσταται κοινωνικὴ ἀνάγκη. Τὴν ἀνάγκην ταύτην ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἐπελήφθη εὐμενῶς τῆς καταρτίσεως συστηματικωτέρου καὶ τελειοτέρου νοσοκομικοῦ Παιδευτηρίου, δυναμένου ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματα Αὐτῆς καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας· ἐντὸς ὀλίγου δὲ ἀνεγερθήσεται κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν νοσοκομεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ὁ «Εὐαγγελισμός», προετοιμασθέντων τῇ φροντίδι καὶ ἀκαμάτῳ ἐνεργείᾳ τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης τῶν πρὸς ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς καὶ συντήρησιν τοιούτου καθιδρύματος μέσων. — Ὁ Σύλλογος διατελεῖ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης, τῆς καὶ ἐπιτίμου προέδρου αὐτοῦ, τὸ δὲ διοικητικὸν αὐτοῦ Συμβούλιον συνέκειτο καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν κυριῶν Ἑλένης Ι. Παπαρρηγοπούλου προέδρου, Ἑλένης Γ. Σκουζὲ ἀντιπροέδρου, Μαρίας Βαρβάκη ταμίου, Σμαράγδας Βικέλα, Σοφίας Δάλλα, Σοφίας Δούμα, Ἑλένης Ν. Μαυροκορδάτου, Ἀλεξάνδ. Πακούδωφ, Εἰρήνης Ῥεβελάκη, Β. Ῥέϊνεκ καὶ Ἀγλαΐας Τσακουσοπούλου, τακτικῶν μελῶν, Καλλ. Βαρατάση, Ὀνωρίνης Κουρκουμέλη, Εἰρήνης Μαυρομμάτου καὶ Ἑλένης Πάλλη, συμπληρωματικῶν μελῶν, καὶ τοῦ γραμματέως Ἐπαμ. Ἀθανασιάδου].

2360. Πέμπτη ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὀφθαλμιατρείου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ», (παρὰ τὴν ὁδὸν Μουσῶν, ἀριθ. 2). 1881. 4ον, σελ. 19. [Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης, περιλαμβανούσης τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν ὀκταετίαν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς πραχθέντα, ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τοῦ εὐεργετικοῦ ἱδρύματος τοῦ Ὀφθαλμιατρείου: Κατὰ τὴν ὀκταετῆ περίοδον, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1873 μέχρι τέλους τοῦ 1880, ἐθεραπεύθησαν ἐν τῷ Ὀφθαλμιατρείῳ 6,926 ἀσθενεῖς, ἐξ ὧν 1,682 ἦσαν κάτοικοι Ἀθηνῶν ἢ Πειραιῶς, 3,124 προσῆλθον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, 2,120 δὲ ἐκ τῆς ἔξω Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς. Ἐκ τούτων ἐνοσηλεύθησαν ἐν τῷ καταστήματι ἀσθενεῖς 862, ἐν οἷς 76 ἦσαν κάτοικοι Ἀθηνῶν ἢ Πειραιῶς, 427 κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν, οἱ δὲ λοιποὶ 359 προσῆλθον ἐκ τῆς ἔξω Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς. Ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν τούτων ἐξετελέσθησαν 986 ὀφθαλμικαὶ ἐγχειρήσεις. Αἱ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην προσενεχθεῖσαι εἰς τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον συνδρομαὶ καὶ κληροδοσίαι συνεποσώθησαν εἰς δραχμὰς περίπου 36.000, ὅ ἐστι προσεφέρθησαν ἐτησίως κατα μέσον ὅρον δραχ. 4,500. —Ἡ ἐτησία πρόσοδος τοῦ Ὀφθαλμιατρείου ἀνέβη κατὰ μέσον ὅρον εἰς δρ. 14,427, αἱ δὲ δαπάναι αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς 14,181. 38, ἑπομένως κατωρθώθη νὰ περισσεύσωσι κατὰ τὴν ὀκταετῆ περίοδον δραχ. 2.000. — Κατὰ τὴν ὀκταετῆ περίοδον ἐδαπανήθησαν εἰς διαφόρους ἀνάγκας καὶ ἐργασίας τοῦ Καταστήματος δραχ. 5,928. 80.

Μ' ὅλην τὴν στενότητα τῶν χρηματικῶν αὐτοῦ πόρων, τὸ μικρὸν τοῦτο ἵδρυμα κατὰ τὴν καθαριότητα, τὴν ὑγιεινὴν καὶ αὐτάρκη τροφοδοσίαν, τὴν ἄγρυπνον νοσηλείαν τῶν ἀσθενῶν καὶ τὴν ἔγκαιρον προμήθειαν ἁπάντων τῶν νεωτέρων ὀργάνων, δι' ὧν ὁσημέραι τελειοποιεῖται ἡ θεραπεία τῶν ὀφθαλμῶν, ἀνήκει εἰς τὰ τελειότερα τοιούτου εἴδους νοσοκομεῖα. Μίαν μόνην ἔλλειψιν δὲν δύναται μέχρι τοῦδε νὰ θεραπεύσῃ, τὴν ἔλλειψιν πόρων ἱκανῶν, ἵνα ἐπαρκέσῃ εἰς νοσηλείαν πάντων τῶν ἀσθενῶν, τῶν συρρεόντων εἰς αὐτὸ ἔκ τε τῆς ἐλευθέρας καὶ τῆς εἰσέτι δούλης Ἑλλάδος. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπικαλεῖται πεποιθότως τὴν συνδρομὴν παντὸς φιλαδέλφου.

Κατὰ τὸν ἐν τέλει δημοσιευόμενον γενικὸν ἰσολογισμὸν ἡ περιουσία τοῦ Καταστήματος συμποσοῦται εἰς δρ. 383,296. 99 (250,000 εἰς κτήματα καὶ 133,296. 99 εἰς χρήματα), αἱ δὲ ἐτήσιαι αὐτοῦ πρόσοδοι εἰς 13,615.]

2361. Βίοι τῶν διαπρεψάντων ἀνδρῶν τῆς νήσου Ἄνδρου ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων καὶ ἐντεῦθεν, συγγραφέντες ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Κ. Πληζιώτου τοῦ ἐξ Ἄνδρου. Ἐν Ἄνδρῳ Τύποις Φραγκίσκου Δελαγραμμάτικα. 1881, σελ. 136. 8ον.

[Ἐν τῷ βιβλιαρίῳ τούτῳ, ὡς καὶ ὁ τίτλος αὐτοῦ ἐμφαίνει, περιέχονται οἱ βίοι τῶν ὁπωσδήποτε ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονευομένων διασήμων Ἀνδρίων, κυρίως δ' ἐν ἐκτάσει μετὰ παραπομπῶν εἰς πηγὰς ἐκδεδομένας καί τινας ἀνεκδότους διαγράφονται οἱ βίοι τῶν κληρικῶν, ἐφ' οἷς ἡ νῆσος αὕτη ἰδίᾳ διέπρεψε· διὸ πλὴν τῶν ἀρχαίων Ἀνδρίων, ἐν οἷς ὁ σοφιστὴς Ὀνόμαργος καὶ ὁ ποιητὴς Δημοτέλης Αἰσχύλου, εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης ἐκτενῆ βιογραφίαν τοῦ **Νικολάου Ἀλεμάνου** (1583), καθηγητοῦ ἐν Ῥώμῃ τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥητορικῆς καὶ ἐκδότου τοῦ Προκοπίου, τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως **Διονυσίου**, τοῦ ἐπικληθέντος **Σπανοῦ** (1660) καὶ τοῦ **Γαβριὴλ** (1702), τοῦ **Ματθαίου**, μητροπολίτου Λιβύης καὶ πρώτου ἀρχιερέως τῷ 1747 τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, τοῦ **Διονυσίου Δαπόντε** ἐπισκόπου Ἀδραμερίου, **Γαβριὴλ Καλλονᾶ** (1724) ἱερέως καὶ συγγραφέως παιδαγωγικῶν βιβλίων, τοῦ **Μελετίου Καλλονᾶ**, τοῦ **Σαμουὴλ Πλασίμη** τοῦ καὶ **Σκαζῆ** ἐπονομαζομένου, ἱερομονάχου καὶ ἱδρυτοῦ ἰδίαις δαπάναις τοῦ ἐν Κορθίῳ τῆς Ἄνδρου ἑλληνικοῦ καὶ παιδαγωγικοῦ σχολείου μετὰ βιβλιοθήκης (1813), τοῦ **Νεοφύτου**, ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως, ὁ ὁποῖος ἐκληροδότησε τῷ 1850 τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις πανεπιστήμιον καὶ τὰ σχολεῖα τῆς Ἄνδρου, **Θεοφίλου Καΐρη** καὶ **Εὐανθίας** τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, τοῦ **Ζαχαρίου Μαθᾶ**, ἐπισκόπου Θήρας († 1877), ἐκδότου τοῦ «Ἱστορικοῦ καταλόγου τῶν πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως» ἐν Ναυπλίῳ τῷ 1837.

Ἐν τέλει δὲ καταχωρίζονται διάφορα ἔγγραφα ἀνέκδοτα πατριαρχικά, ἀφορῶντα εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἄνδρου].

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

22 Ἀπριλίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 22 Ἀπριλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	221.—	280	δρ. 291
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 302
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 420
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 286
6 » δραχ. (μετ' ἐμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 107
10 » φράγ.	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 211
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 434

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,690
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	308 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	123 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	62
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	116 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,60. — Ἐμπ. 3μην. 29.40.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 117. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 116

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.25
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 96

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (21 Ἀπριλίου) 29-29.30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (22 Ἀπριλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	59 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	249
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	269
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	113
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 -23,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 38/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 22/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (21 Ἀπριλίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.65
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 29 Ἀπριλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.75
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.32
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν δψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0]0 Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου ἤρξατο πρὸς τὸν κ. Α. Λ., ἀπεστάλη δὲ καὶ τὸ πρὸς τὸν κ. Α. Π. Τὰς ἀποδείξεις σᾶς στέλλομεν ταχυδρομικῶς. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας· τὰ φύλλα ἀπεστείλαμεν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα· ταχυδρομικῶς σᾶς γράφομεν ἰδιαιτέρως. — κ. Γ. Χ. Μαριανούπολιν. Τὴν συνδρομὴν ὑμῶν τοῦ 1881 μᾶς ἐπλήρωσεν ὁ ἐνταῦθα κ. Σ. Ρ., εἰς ὃν παρεδώσαμεν τὴν οἰκείαν ἀπόδειξιν.—κ. Ν. Σ. Γαλάζιον. Φράγκα 80.— Μιᾷ κυρίᾳ. Κατὰ μέσον ὅρον ἐν Εὐρώπῃ πρὸς 1,000 ἄνδρας ἀντιστοιχοῦσι 1024 γυναῖκες· τας πλειοτέρας γυναῖκας κέκτηται ἡ Νορβηγία, 1060 πρὸς 1000 ἄνδρας, τὰς δὲ ὀλιγωτέρας ἡ Ἑλλάς, 906 πρὸς 1000. (Almanach de Gotha 1881, σελ. 1047.)—*** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — Συνδρομητῇ τῆς Ε. Πειραιᾶ. Παρὰ τοῖς Ἀρβανιτοβλάχοις ποιμέσι εἴθισται, ὁσάκις ποιῶσι πρόποσιν, νὰ λέγωσι καὶ ᾆσμά τι, ἐνίοτε δὲ ὑποχρεοῦσι τοὺς πίνοντας νὰ κενῶσι τὴν κύλικα μέχρι τρυγὸς ἑκόντες ἄκοντες. Ἐκ τούτου δ' ἴσως παρήχθη τὸ γνωστὸν λόγιον «θὰ τὸ πιῇς, καὶ θὰ εἰπῇς κ' ἕνα τραγοῦδι.» — κ. Ε. Γ. Σ. Σύρον. Ἐλήφθησαν.— κ. Π. Α. Ι. Πάτρας. Διὰ τὴν συμβουλήν, ἣν μᾶς ζητεῖτε, ὁμολογοῦμεν ὅτι εἴμεθα ὅλως ἀναρμόδιοι.— Κ^αν Π** Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Labruyère. Ὁ διάσημος συγγραφεὺς τῶν «Χαρακτήρων» ἐσύχναζε καθ' ἑκάστην σχεδὸν εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον Μισαλέ τινος, ἔνθα ἀνεδίφει τὰ νέα βιβλία, καὶ διεσκέδαζε μὲ τὸ χαριέστατον κοράσιον τοῦ βιβλιοπώλου. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐξάγει ἓν χειρόγραφον ἐκ τοῦ θυλακίου του, καὶ λέγει πρὸς τὸν Μισαλέ· — Τὸ τυπόνεις αὐτό; (Ἦσαν οἱ Χαρακτῆρες). Δὲν ἠξεύρω ἂν θὰ 'βγῇ τίποτε, ἀλλ' ὅ,τι βγῇ θὰ εἶνε διὰ τὴν μικράν μου φίλην.—Ὁ βιβλιοπώλης ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν τῶν «Χαρακτήρων». Ἡ πρώτη ἔκδοσίς των ἐγένετο ἀνάρπαστος παρευθύς, ἐδέησε δὲ ν' ἀνατυπώσῃ πλειστάκις τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἀπήνεγκεν αὐτῷ κέρδος διακοσίων ἢ τριακοσίων χιλιάδων φράγκων. Οὕτω δ' ἀνελπίστως ἐπροικίσθη ἡ θυγάτηρ τοῦ βιβλιοπώλου καὶ κατόπιν συνῆψε λαμπρὸν γάμον. Ὁ Labruyère οὐδ' ὀβολὸν ἔλαβεν ἐκ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἔργου του, καίτοι ἦτο τοσοῦτον πτωχός, ὥστε κατὰ τὸν θάνατόν του ὡς μόνην αὐτοῦ περιουσίαν ἐκέκτητο τὸ τρίτον κτήματος, ὅπερ ὁλόκληρον εἶχεν ἀξίαν τεσσάρων χιλιάδων φράγκων.—κ. Π. Σ. Ι. Πάτρας. Ἡ «Πάπισσα Ἰωάννα». Τὴν τελευταίαν αὐτῆς ἔκδοσιν δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε ἐκ τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων. — κ. Π Κ Α. Πειραιᾶ. Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχουν πρόχειρα. Θέλομεν σᾶς τὰ ἀποστείλει εὐθὺς ὡς τὰ εὕρωμεν.—κ. *Σ. Σταφιδοκτήμονι. Πάτρας. Συμβαίνει ἐνίοτε ἀλλοίωσις τοῦ δένδρου ἢ τοῦ φυτοῦ. Οὕτω εἰς τὴν νῆσον τῆς Μαδέρας, ἥτις παράγει τὸν γνωστὸν πολυτίμητον οἶνον, τὰ κλήματα εἰσήχθησαν ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ Κρήτης ὑπὸ τοῦ Πορτογάλλου πρίγκιπος Ἐρρίκου, τοῦ ἐπιλεγομένου θαλασσοπόρου (1394 — 1460). Ἐκ Μαδέρας δὲ μετεφυτεύθησαν κλήματα εἰς τὴν νῆσον Τενερίφαν περὶ τὸ 1507 — κ. Ἀγ. Ν. Λ. Θήραν. Τὴν ἐπιστολήν σας ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸν κομιστὴν αὐτῆς δὲν εἴδομεν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[22 Ἀπριλίου (Τετάρτη) 1881]

Κατὰ τὸ «Ἐθνικὸν Πνεῦμα», «ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἠγγέλθη ἐπισήμως ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας ἐκοινοποίησεν εἰς τοὺς πρεσβευτὰς τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ὅτι ἡ Ὑψ. Πύλη ἀπεδέξατο τοὺς ὅρους, οὓς ἀπηύθυναν αὐτῇ οὗτοι τῇ διαταγῇ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν τῇ 19 Ἀπριλίου περὶ τῆς διακανονίσεως τῶν ἑλληνικῶν συνόρων, καὶ δι' ὧν ἀντικατεστάθησαν οἱ τῆς Βερολινείου συνθήκης». — Ἅπαν τὸ ἐνταῦθα διπλωματικὸν σῶμα ἔδωσε τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Δευτέρας, πρὸς τιμὴν τοῦ εἰς Βρασιλίαν μετατεθέντος ἐντεῦθεν πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας κ. Κόρβεττ, μέγα γεῦμα ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. — Εἰς τὸν ἔκτακτον ἀπεσταλμένον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας στρατηγὸν κ. Ἰμερετίνσκην ἀπενεμήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, κατὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀναχώρησίν του, ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Σωτῆρος. — Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ «Ἐθνικοῦ Πνεύματος» δημοσιευθεῖσαν σημείωσιν, μέχρι τῆς 10 Ἀπριλίου κατετάχθησαν εἰς τὸν στρατόν: α') κληρωτοὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 61 τοῦ περὶ στρατολογίας νόμου 1,311, β') κληρωτοὶ κατὰ τὸ 62 ἄρθρον 7,016, γ') ἐπίστρατοι διαθέσιμοι 19,095. δ') ἐπίστρατοι ἔφεδροι 22,262 καὶ ε') προϋπηρετήσαντες 6,775, ἤτοι ἐν ὅλῳ 46,459. Προσθετομένων δ' αὐτοῖς τῶν πρὸ τῆς ἐπιστρατεύσεως εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ εὑρισκομένων 12,000 ἀνδρῶν καὶ τῆς χωροφυλακῆς εἰς 4,000 περίπου ἀριθμουμένης, ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τὰ ὅπλα εὑρισκομένων ἀνδρῶν ἀνέρχεται, κατὰ τὰς ἀνωτέρω πληροφορίας, εἰς 62,000 περίπου ἄνδρας. — Τρεῖς τῶν ἐν Τουλῶνι κατασκευασθεισῶν κανονιοφόρων, ἡ «Σφακτηρία», ἡ «Καλλιθέα» καὶ «Τερψιθέα», ἑτοιμάζονται πρὸς ἀπόπλουν, θὰ φέρωσι δὲ ταύτας εἰς Πειραιᾶ πλοίαρχοι καὶ πληρώματα ἐξ Ἑλλήνων, ληφθησόμενα ἐκ τῶν ἐν Μασσαλίᾳ ἐλλιμενισμένων ἑλληνικῶν ἐμπορικῶν πλοίων, τὴν δὲ τορπιλοφόρον «Φερενίκην» θὰ φέρῃ ὁ ἐπὶ τῆς «Ὄλγας» ὑποπλοίαρχος κ. Χατζηκυριάκος. — Τὸ ἐργοστάσιον Κρούπ ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν ἓν τηλεβόλον λυόμενον, ἀνάλογον πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως παραγγελθέντα καὶ παραδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργοστασίου Ἄρμστρογγ. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν εἰδοποιεῖ δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ τοὺς ναυτιλλομένους ὅτι, τοποθετουμένων ὑποβρυχίων τορπιλλῶν κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, οἱ εἰσπλέοντες δέον νὰ λαμβάνωσιν ἐκ Πατρῶν πλοηγόν. — Διετάχθη ὁ σχηματισμὸς καὶ ε' Ἴλης τῆς ἐνταῦθα ἑδρευούσης Α' ἱππαρχίας, ἧς ἡ διοίκησις ἀνετέθη εἰς τὸν ὑπίλαρχον κ. Κ. Τραυλόν. — Μέρος τοῦ παραγγελθέντος ὑλικοῦ διὰ τὴν στολὴν τῶν ἐθνοφρουρῶν ἔφθασεν· ὡς γνωστόν, τὸ χρῶμα τῆς στολῆς τῶν ἐθνοφρουρῶν εἶνε κυανοῦν, προσόμοιον τῷ τῆς χλαίνης τοῦ πεζικοῦ. — Ἀπελύθη τῆς θέσεώς του ὁ καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας καὶ τῶν Εἰσηγήσεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου κ. Κ. Φρεαρίτης. Ἐπίσης ἀπελύθησαν ὁ γηραιὸς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας τῆς Ἱστορίας κ. Ο. Πυλαρινὸς καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς τοξικολογίας κ. Ἀλ. Πάλλης, ὁ ἀρχαιότερος ὅλων τῶν σήμερον καθηγητῶν. — Γενομένης τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς ΣΤ' κληρώσεως τοῦ δανείου αὐτῆς τῶν 60,000,000 φράγκων ἐξήχθησαν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί: Ὁ ἀριθμὸς 26,122 κερδίσας φράγ. 70,000, ὁ ἀριθμὸς 166,393 φρ. 10,000, οἱ ἀριθμοὶ 1,594 καὶ 84,855 ἀνὰ φρ. 2,500 καὶ οἱ ἀριθμοὶ 60,468, 35,974, 111,905, 93,453 καὶ 98,648 ἀνὰ φρ. 1,000. — Ὁ κ. Γ. Κατσίμπαλης ἐνοικίασεν ἐπὶ δεκαετίαν ἀντὶ 30,000 φρ. ἐτησίως τὰ ἐν Φαλήρῳ καταστήματα τῆς Ἑταιρίας τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, οἷον τὸ θέατρον, τὰ λουτρά, τὰ ἀνεγερθησόμενα δύο μικρὰ ξενοδοχεῖα καὶ τὸ κατάστημα σκοποβολῆς. — Τὴν ἑσπέραν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐγένετο ἐν τῷ μικρῷ θεάτρῳ τοῦ Ὠδείου ἡ ὑπὲρ τῶν ἐν Χίῳ ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων προαναγγελθεῖσα μουσικὴ συναυλία. Ἡ αἴθουσα τοῦ Ὠδείου, δωρεὰν παρὰ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου αὐτοῦ προσενεχθεῖσα, ἦν μεστὴ θεατῶν, ὑπερέβη δὲ τὰς 2,000 φράγκων ἡ ἐκ τῆς συναυλίας ὑπὲρ τῶν Χίων εἴσπραξις. — Καὶ ἄλλη βιομηχανικὴ μετοχικὴ ἀνώνυμος ἑταιρία συνέστη ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἑλληνικὴ Βαμβακουργικὴ Ἑταιρία», σκοπὸν ἔχουσα τὴν παντοειδῆ ἐπεξεργασίαν ἑλληνικοῦ καὶ ξένου βάμβακος καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ κατασκευὴν νημάτων, ὑφασμάτων καὶ ἄλλων εἰδῶν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1408.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Εὑρὲ λέξιν, ἐκ τεσσάρων συγκειμένην γραμμάτων, ἐξ ἧς ἐὰν ἀφαιρῆται κατὰ σειρὰν ἓν τῶν γραμμάτων, νὰ ἀποτελῆται πάλιν λέξις ἐκ τῶν ὑπολειπομένων τριῶν.

1409.

Εἰς τὰ κατωτέρω κενὰ τετραγωνίδια θέσον τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι 49 ἀριθμοὺς οὕτως, ὥστε τὸ ἄθροισμα ἑκάστης στήλης ὁριζοντείου, καθέτου καὶ τῶν δύο διαγωνίων νὰ εἶνε 175.

22				10		4
			17			
30					36	
	31		25			
			1			20
21						
		40	9			

1410.

Διαίρεσον τὸν ἀριθμὸν 70 εἰς τρεῖς ἀκεραίους ἀριθμοὺς τοιούτους, ὥστε τὰ γινόμενα τοῦ πρώτου ἐπὶ 7, τοῦ δευτέρου ἐπὶ 8, καὶ τοῦ τρίτου ἐπὶ 9 νὰ ἀποτελῶσιν ἀθροιζόμενα τὸν ἀριθμὸν 561.

1411.

Θηρίον δὲν μ' ἐγέννησε· θηρίου δέρμα ἔχω.
Ψυχὴν δὲν ἔχω καὶ ζωὴν καὶ μὲ ποδάρια τρέχω.
Ὡς τὰ θηρία κρέατα καὶ σάρκας καταπίνω,
Ἀλλ' ἀβλαβῆ τὰ ἐξεμῶ κατόπιν καὶ τ' ἀφίνω.
Μὴ μὲ νομίσῃ τις ἐχθρὸν τὸν φίλον τῶν ἀνθρώπων.
Οὐδείς, οὐδεὶς ἄνευ ἐμοῦ ὑπάγ' εἰς ἄλλον τόπον.
Ἀλλὰ καὶ ὅταν εἰς αὐτὸν τὸν Ἅδην ἔλθῃ κάτω,
Ἐγὼ κ' ἐκεῖ ἀκόλουθος τὰ ἴχνη του χαράττω.

1412.

Mon premier, dans un cimetière
Se lit sur mainte inscription ;
C'est une abréviation.
Mon second, exclamation,
Veut dire : Halte ! attention !
Fuyez ! en avant ! en arrière !
A Paris, à Berlin, à Lyon.
Dans toute longue excursion,
Au départ comme à l'arrivée,
Mon second se retrouve encore.
Mon tout, s'envolant en fumée,
Rapporte pourtant chaque année
Plusieurs millions au Trésor.

ΛΥΣΕΙΣ

1404.

Ἡ καλὴ 'μέρα ἀπὸ τὸ πρωῒ φαίνεται.

1405.

Ὁ 18, οὗτινος τὸ ἥμισυ 9, οὗ τὸ τετράγωνον 81.

1406.

Χριστός-ἱστός.

1407.

Soulier.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 227. — 3 ΜΑΪΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ ὑπὲρ τῶν παθόντων Χίων δοθεῖσα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἰς τὸ θέατρον Ζιζίνια συναυλία ἀπέφερεν ἐκτὸς τῶν ἐξόδων φρ. 40,000.

Ἡ ἐν Πάτραις συστηθεῖσα ἐπιτροπὴ τῶν Κυριῶν τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» εἰσέπραξε παρὰ διαφόρων δρ. 8,165.40.

Ἡ κ. Εὐθαλία Δ. Κοκκώνη προσέφερεν εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν δραχ. 500.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μέχρι τῆς 22 Ἀπριλίου εἶχον συλλεγῆ τῇ φροντίδι τῆς ἀγγλικῆς ἐκεῖ ἐπιτροπῆς ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων Χίων λίραι ἀγγλικαὶ 614 σελ. 19.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὁ ἐν Ὀδησσῷ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ κ. Θεόδωρος Οὐσπένσκης ἐξέδοτο ἐν ἰδίῳ μακρὰν βιβλιοκρισίαν καὶ ἀνάλυσιν τῆς ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν ὑφηγητοῦ κ. Σπ. Π. Λάμπρου γενομένης ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μιχαὴλ τοῦ Ἀκομινάτου. Ἡ ἱστορικὴ χρησιμοποίησις τῶν ἔργων τούτων παρὰ τοῦ Ῥώσου καθηγητοῦ ἀκολουθεῖ κατὰ πάντα τὴν ἐργασίαν τοῦ Ἕλληνος ἐκδότου. Σημειωτέον ὅτι ὁ κ. Οὐσπένσκης ἀπὸ μακροῦ καταγίνεται εἰδικῶς περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Κομνηνῶν καὶ Ἀγγέλων, περὶ ὧν ἱκανὰς ἤδη ἐδημοσίευσε μονογραφίας.

— Κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ περιφήμου γεωγράφου Κήπερτ δημοσιευομένους ἐν ταῖς ἐφημερίσι τοῦ Βερολίνου ὑπολογισμούς, ὁ ὑπὸ τῆς Συνδιασκέψεως ἐπιδικασθεὶς τῇ Ἑλλάδι χῶρος εἶχεν ἐμβαδὸν 365 τετραγωνικῶν μιλίων. Ἐξ αὐτοῦ ἡ ἀπόφασις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτῶν ἀπέκοψεν 89 μίλια ἐν Ἠπείρῳ καὶ 36 ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐπεδίκασε δὲ τῇ Ἑλλάδι χῶρον ἐκ 240 μιλίων. Κατὰ τὰς ἐπισήμους τουρκικὰς ἀπογραφάς, ὁ χῶρος, ὅστις πρόκειται νὰ προσαρτηθῇ νῦν τῇ Ἑλλάδι, κατοικεῖται ὑπὸ 194,000 ἀῤῥένων κατοίκων, ἤτοι ὑπὸ 388,000 ψυχῶν. Ἐξ αὐτῶν 48,000 εἶνε μωαμεθανοί, 114,000 Ἕλληνες, 14,000 Γραικοβλάχοι καὶ 12,000 Βλάχοι.

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει διωργανώθη ἐσχάτως καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, ἱδρυθεῖσα εἰς τὸ ἐν Μνηματαχίοις δημαρχικὸν κατάστημα· τὰ ἐκτεθέντα ἔργα ἀνῆκον εἰς τεχνίτας Γάλλους, Ἰταλούς, Ἕλληνας, Ἀρμενίους καὶ Ὀθωμανούς, περὶ πολλῶν δ' αὐτῶν ἀποφαίνονται λίαν ἐπαινετικῶς αἱ βυζαντιναὶ ἐφημερίδες.

— Ἐν τῇ ἄρτι ἐκδοθείσῃ ἐπετηρίδι τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ὑπάρχει κατακεχωρισμένη μακρὰ καὶ σοφὴ διατριβὴ τοῦ σεβαστοῦ καὶ φιλέλληνος κ. Γουσταύου Ἐϊχθὰλ περὶ τῆς Σωκρατικῆς θεολογίας. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ ἐπιφανοῦς συγγραφέως εἶνε ἄξιον τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς μελέτης τῶν Ἑλλήνων.

— Ἐκ τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδος «Academy» μανθάνομεν, γράφει ἡ «Κλειώ», ὅτι πρὸ μικροῦ εὑρέθη ἔν τινι βιβλιοκαπηλείῳ τῶν Παρισίων πολύτιμον χειρόγραφον, περιέχον ὑπομνήματα εἰς τὸ περὶ Ψυχῆς σύνταγμα τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλέως, τοῦ σοφοῦ Ἕλληνος τοῦ κλείσαντος τὰ ἑλληνικὰ γράμματα κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα.

— Ἐν τῇ ἐφετεινῇ ζωγραφικῇ ἐκθέσει τοῦ Λονδίνου μεταξὺ τῶν ἀρίστων ἐκτεθέντων ἔργων διακρίνεται ἡ «Σαπφὼ» τοῦ Βέλγου ζωγράφου Alma Tadema, πολλάκις βραβευθέντος καὶ διακριθέντος. Ὁ Tadema μετ' ἰδιαζούσης στοργῆς ἐκλέγει θέματα ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων λαῶν, εἰς ἃ παρέχει ἀληθῆ ζωὴν ἱστορικὴν καὶ πραγματικὴν διὰ τῆς ζωηρᾶς αὐτοῦ γραφίδος.

— Τὸ προσεχὲς ἔτος γενήσεται ἐν Λειψίᾳ διεθνὴς ἔκθεσις τῶν γραφικῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιβλιεμπορίας. Ἀπὸ τοῦδε δὲ ἐσχηματίσθη Ἐπιτροπὴ πρὸς διοργάνωσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ἥτις θέλει περιλάβει καὶ τὴν τυπογραφίαν, τὴν βιομηχανίαν τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων, καὶ ὅλας ἐν γένει τὰς τέχνας, αἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τῶν βιβλίων, οἷον τὴν ξυλογραφίαν, στερεοτυπίαν, χαλκογραφίαν, γαλβανοπλαστικήν, λιθογραφίαν καὶ φωτογραφίαν. Ἰδιαίτερον τμῆμα ὡρίσθη διὰ τὴν βιβλιοδετικήν, τὰς διαφόρους τυπογραφικὰς μηχανὰς καὶ ἐργαλεῖα, τὸν χάρτην καὶ τὰ χρώματα, καὶ ἄλλο ἐπίσης, κληθὲν ἱστορικόν, διὰ τὰ ἔργα καὶ οἱαδήποτε ἀντικείμενα, δυνάμενα νὰ καταδείξωσι τὰς γενομένας ἐν τῷ παρελθόντι προόδους εἰς τὰς γραφικὰς τέχνας.

— Ἡ μουσοτραφὴς καὶ φιλάνθρωπος αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας Αὐγούστα προέθηκε τῷ 1879 ἆθλον δισχιλίων μαρκῶν εἰς ὅν τινα ἤθελε συντάξει ἀκριβῆ πραγματείαν ἐπὶ τῆς διφθερίτιδος. Τὸ ἔπαθλον ἔμελλε νὰ ἀπονεμηθῇ τῷ ἀριστεύσαντι μηνὶ Ἀπριλίῳ 1881, κατὰ τὴν ἐν Βερολίνῳ σύνοδον τῶν χειρουργῶν. Ἑλλανοδίκαι ἦσαν ὁ Λαγγενβὲκ, ὁ Φιρχὸφ καὶ Λιβράϊχ ἐκ Βερολίνου, ὁ Θείρσιος ἐκ Λειψίας, ὁ Κλὲβς ἐκ Πράγης, ὁ Οΐρτελ καὶ Ναίγελις ἐκ Μονάχου. Ἐκ τῶν ἐπισταλεισῶν ἐννέα πραγματειῶν οὐδεμία ἐβραβεύθη, διότι οὐδεμία οὔτε τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν τῆς διφθερίτιδος ἐξηκρίβωσεν, οὔτε διεφώτισε τὸ κατὰ τὴν θεραπείαν αὐτῆς διὰ σπουδαίων καὶ τέως ἀγνώστων μεθόδων. Τὸ ἔπαθλον, τροπολογηθὲν ἐν μέρει, προετέθη αὖθις ὑπὸ τὸν τύπον «πειραματικαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῶν αἰτίων τῆς διφθερίτιδος καὶ τῶν ἐντεῦθεν προκυπτόντων πρακτικῶν ἐπακολουθημάτων». Ἡ προθεσμία λήγει τῇ 31 Μαρτίου 1882.

— Ἐν Γαλλίᾳ ἀπεβίωσεν ὀγδοηκοντούτης δημοσιογράφος, ὅστις ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη ἦτο ἀληθὴς δύναμις. Νόθος υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ Γιραρδίνου, ὁ Αἰμίλιος Γιραρδῖνος, γνωστὸς ἐγένετο τὸ πρῶτον διὰ τῆς εὐτολμίας καὶ ἐπιμονῆς, μεθ' ἧς ἐβίασε τὸν πατέρα του ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτόν. Ἐν ἔτει 1828 διωρίσθη ἐπιθεωρητὴς τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Ἀλλὰ τὰς πρώτας βάσεις τῆς κολοσσιαίας περιουσίας του ἔθεσεν ἱδρύσας ἐν ἔτει 1829 τὸν «Κλέπτην», περιοδικόν, ἐρανιζόμενον τὰ ἄριστα προϊόντα τοῦ γαλλικοῦ τύπου. Συλλαβὼν τὴν ἰδέαν νὰ καταστήσῃ τὸν τύπον ὅσῳ τὸ δυνατὸν εὐωνότερον, ἵδρυσεν ἐν ἔτει 1832 τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Κοινωφελῶν Γνώσεων», ἥτις ἀπέκτησε ταχέως 130,000 συνδρομητάς, ἐν ἔτει 1833 τὸ «Οἰκογενειακὸν Μουσεῖον» καὶ ἐν ἔτει 1834 τὸ «Γαλλικὸν Ἡμερολόγιον», ἐκδιδόμενον εἰς ἓν ἑκατομμύριον ἀντιτύπων. Πολύτιμος συνεργάτης του ἦτο ἡ σύζυγός του Δελφίνη Γαί, γνωστὴ ποιήτρια, γυνὴ διαπρέπουσα ἐξ ἴσου καὶ ἐπὶ καλλονῇ καὶ ἐπὶ εὐφυΐᾳ. Ὅ,τι διέκρινεν αὐτὸν ἦν ἡ ἔκτακτος τέχνη νὰ δημιουργῇ ἀπαύστως νέα δημοσιογραφικὰ ὄργανα καὶ νὰ προσπορίζῃ αὐτοῖς μυριάδας συνδρομητῶν. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του ἀνῆλθεν εἰς πρωτοφανῆ ἀκμὴν ὁ «Τύπος», ἤκμασεν ἡ «Ἐλευθερία», ἀνεβίωσεν ἡ φθίνουσα «Γαλλία». Τὰ δημοσιογραφικὰ ταῦτα ὄργανα, μεταπωλούμενα βραδύτερον, προσεπόρισαν αὐτῷ κέρδη ἐκ πολλῶν ἑκατομμυρίων φράγκων. Ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ ὁ Γιραρδῖνος ἐχρημάτισε πολλάκις βουλευτής, διωρίσθη δὲ μικρὸν πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ναπολέοντος καὶ γερουσιαστής. Λόγῳ χαρακτῆρος ἦτο ἀνὴρ ἐπίφοβος, ἀλλ' οὐχὶ ἀξιοσέβαστος. Ὑπηρέτησεν ἀλληλοδιαδόχως πάσας τὰς ἰδέας καὶ πάσας τὰς κυβερνήσεις, ἀλλ' οὐδέποτε ἐξ ἐνδομύχου πεποιθήσεως. Ἡ δημοσιογραφία δὲν ἦτο δι' αὐτὸν λειτουργία πολιτική, ἀλλὰ χρηματολογικὸν ἐπάγγελμα.

— Εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὑπάρχουσιν 118 ἀστεροσκοπεῖα, ἤτοι 84 ἐν Εὐρώπῃ, 2 ἐν Ἀσίᾳ, 2 ἐν Ἀφρικῇ, 27 ἐν Ἀμερικῇ καὶ 3 ἐν Ὠκεανίᾳ. Ἐν Εὐρώπῃ ἡ Πρωσσία ἀριθμεῖ τὰ πλείονα, 29 τὸν ἀριθμόν, ἔπειτα ἡ Ῥωσσία ἔχουσα 19, ἡ Ἀγγλία 14, ἡ Ἰταλία 9, ἡ Αὐστρία 8, ἡ Γαλλία 6, ἡ Ἑλβετία 4, ἡ Σουηδία 3 κλπ. Τὸ ἀρχαιότερον ἀστεροσκοπεῖον εἶνε τὸ τοῦ ὁλλανδικοῦ Λουγδούνου ἱδρυθὲν τῷ 1632, ἔπειτα ἔρχονται τὰ τῆς Κοπενάγης (1637), Παρισίων (1667), Greenwich (1675). Τὸ ἀρχαιότερον ῥωσσικὸν ἀστεροσκοπεῖον εἶνε τὸ τῆς Μόσχας ἱδρυθὲν τῷ 1750. Τὸ πρῶτον ἀμερικανικὸν ἀστεροσκοπεῖον εἶνε τὸ τοῦ Ῥίου-Ἰανείρου ἱδρυθὲν τῷ 1780, κατόπιν δὲ τὸ τοῦ Σικάγου ἱδρυθὲν τῷ 1822.

* * *

Ἡ ἐπὶ τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ μνημείου τοῦ λόρδου Βύρωνος ἐκλεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου τριμελὴς Ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τῶν κκ. Στεφάνου Κουμανούδη, Ἐμμ. Ῥοΐδου καὶ Γεωργίου Παράσχου, ἔκρινε κατὰ πλειο-

Digitized by Google

νοψηφίαν ὡς ἄριστον ἐκ τῶν ὑποβληθέντων αὐτῇ εἴκοσι δύο ἐπιγραμμάτων τὸ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δημ. Χ. Σεμιτέλου ποιηθέν. Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο, γεγραμμένον ἐν ἀρχαΐῳ δακτυλικῷ μέτρῳ, ἔχει ὡς ἕπεται·

Βρεττανίης ὁμότιμον ἄθρει στάς, ξεῖνε, Βύρωνα,
ὅν πέρι κῆρι φίλευν Μνημοσύνης θύγατρες.
Τῶν δ' εὐεργεσιῶν μνῆστιν σώζοντες ἀγήρω
Ἕλληνες στῆσαν λάϊνον ἐξ ἐράνου.
Εὖτε γὰρ Ἑλλὰς ἔτειρετ' ἐλευθερίης ἐν ἀέθλῳ,
ἦλθ' οἱ θαλπωρὴ χάρμα τε μαρναμένοις.

Ἠξιώθη δὲ τοῦ πρώτου ἐπαίνου ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ἐπίγραμμα τοῦ ἐν Λονδίνῳ καθηγητοῦ κ. Π. Ψαρρᾶ, ὅπερ ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τοῦ μειονοψηφοῦντος μέλους ὡς πρωτεῦον. Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο εἶνε τὸ ἑπόμενον·

Ζώεις νωλεμέως μυχάτοις ἐν στήθεσ' Ἀχαιῶν,
Λόρδ' ἀγάκλειτε Βύρων, φέρτατε μουσοπόλων.
Λάτρις ἐλευθερίης, πρόφρων ἐπιτάρροθος ἦσθα
Πάτρην ῥυσκομένοις. Μνημοσύνη ἐς ἀεί.

— Μετὰ δύο ἑβδομάδας δημοσιεύεται χάρτης τῆς μεσημβρινῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας ὑπὸ Μιχαὴλ Α. Χρυσοχόου. Ὁ χάρτης οὗτος σχεδιασθεὶς ὑπὸ κλίμακα 1/2000000 σύγκειται ἐξ ὀκτὼ μεγάλων φύλλων, καὶ ἀποτελεῖ συνέχειαν πρὸς βορρᾶν τοῦ μεγάλου χάρτου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ συνταχθέντος ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ Ἐπιτελείου.

Ὁ ἐκδοθησόμενος χάρτης τοῦ κ. Χρυσοχόου δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ τελειότερος τῶν τέως ὑπαρχόντων· συνετάχθη μὲν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χάρτου τοῦ αὐστριακοῦ Ἐπιτελείου, ἀλλ' ἐσπουδάσθη εἰς ἁπάσας τὰς λεπτομερείας τὰς ὀρεογραφικάς, πεδιογραφικάς, ὑδρογραφικάς, καὶ μετ' ἀκριβείας ἐτοποθετήθησαν τὰ χωρία καὶ αἱ πόλεις κτλ. Πᾶσα δὲ αὕτη ἡ διορθωτικὴ ἐργασία ἐγένετο οὐχὶ ἐκ τοῦ γραφείου του, ἀλλ' ἐπιτοπίως διὰ ταξειδίων ἐπανειλημμένων ἀνὰ πᾶσαν τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἤπειρον.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα σημειοῦμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὡς ἀγγελίαν τῆς ἐκδόσεως, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἐκδοθέντα φύλλα. Θέλομεν δ' ἐπανέλθει λεπτομερέστερον, ὅταν περατωθῇ ὅλος ὁ πίναξ.

— Ὁ ἐκ Βουκουρεστίου κ. Γρηγόριος Κ. Σοῦτσος ἐδωρήσατο ἐσχάτως εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς πολύτιμον συλλογὴν ἑλληνικῶν χειρογράφων καὶ τινων ἐντύπων. Μεξὺ τῶν χειρογράφων τὰ ἀξιολογώτερα εἰσί: 1) «Σοφίσματα πολιτικὰ» τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου. Χειρόγραφον ἀνέκδοτον πλῆρες, θεωρούμενον ὡς ἀπολεσθέν. Περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου γίνεται μνεία ἐν τῷ προλόγῳ ἀρχαιολογίας μεταξὺ τῶν ἁπάντων τοῦ Χριστοπούλου ὡς μήπω ἐκδοθέντος. 2) «Τέχνη ῥητορικῆς» ὑπὸ Βικεντίου Δαμωδοῦ ἐκ Κεφαλληνίας, χειρόγραφον πλῆρες καὶ καθαρόν. 3) «Ἑρμηνεία παραφραστικὴ θεωρητικῆς γραμματικῆς» τοῦ δεινοῦ Ἀπολλωνίου, ἑρμηνευθεῖσα παρὰ τοῦ Σεβαστοῦ Κομηνίτου. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶνε ἀνέκδοτον καὶ ἄγνωστον. Ὁ Σεβαστὸς Κομηνίτης ἐκ τῶν διαπρεπεστάτων λογίων ἤκμασε κατὰ τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα. 4) «Φιλοσοφία» ὑπὸ Θεοφίλου Κορυδαλλέως, ἐκ τῶν πολυμαθεστέρων ἡμετέρων λογίων, ἀκμάσαντος περὶ τὰ 1730 - 1750. Τὸ χειρόγραφον εἶνε πλῆρες καὶ καθαρόν. 5) Ἡ «Τετρακτὺς» ὑπὸ Νεοφύτου Δούκα, ἤτοι ἡ κατ' ἐπιτομὴν λογική, ῥητορική, μεταφυσικὴ καὶ ἠθική. Προσφωνεῖται τῷ Γρηγορίῳ Βραγκοβάνῳ, ἡ δὲ προσφώνησις φέρει αὐτὴν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀοιδίμου Δούκα. Ἅπαντα τὰ χειρόγραφα ἀπαρτίζουσιν 27 τόμους, τὰ δ' ἔντυπα 11. Μεταξὺ τῶν ἐντύπων ὑπάρχει λεξικὸν ἑλληνολατινικόν, πολύτιμον οὐ μόνον διὰ τὸ παλαιὸν τῆς ἐκδόσεως, ἀλλὰ καὶ διότι ἀνῆκεν εἰς τὸν Λάμπρον Φωτιάδην, δι' ἀπείρων κατὰ πᾶσαν σελίδα σημειώσεων, παραπομπῶν καὶ προσθηκῶν λέξεων πλουτίσαντα τὴν βίβλον. Ἐπίσης περίεργος εἶνε ἡ συλλογὴ τοῦ ἔτους 1812 τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν Βιέννῃ ἐκδιδομένης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ὁ «Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος».

— Ὑπὸ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ὡρίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν καθηγητῶν κκ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ἰω. Πανταζίδου, Δ. Σεμιτέλου, Στ. Α. Κουμανούδη καὶ τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Σπυρ. Λάμπρου, ὅπως ἐξετάσῃ τὰ χειρόγραφα τοῦ Φωτίου, ἅτινα ἀντέγραψεν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ὁ Κεφαλλὴν κ. Ῥόκος.

— Ὁ ἐν Ζακύνθῳ κ. Α. Μαρτζώκης ἐδημοσίευσεν ὡραῖον ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἕνα λεμονόφυλλο εἰς τὸ νεκρικὸ προσκεφάλι τῆς ἐξαδέλφης μου Ἐλίζης Π. Βλαστοῦ».

— Ὁ ἐν Λούκκῃ δικηγόρος κ. Οὐϊκέντιος Γρόττας ἐδημοσίευσεν ἑλληνιστὶ καὶ ἰταλιστὶ «Ἀνάμνησιν τοῦ Ἀντωνίου Πιέρρη Χαλικιοπούλου, Κερκυραίου, ἀποβιώσαντος ἐν Πίζῃ τῇ 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1881 ἔτους».

— Ἐν Θεσσαλονίκῃ ἤρξατο ἐκδιδομένη δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐφημερὶς εἰς μέγα σχῆμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Φάρος τῆς Μακεδονίας», ἐν Βουκουρεστίῳ δὲ ἐξεδόθη νέα ἑλληνικὴ ἐφημερὶς μετ' εἰκονογραφιῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Γραφική».

ΒΙΒΛΙΑ

2362. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 3 Μαΐου 1881. Ἀριθ. 279 (227). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Ἤθη καὶ ἔθιμα Ἀρβανιτοβλάχων ποιμένων ὑπὸ Θεοδ. Γενναίου Κολοκοτρώνη. — Ὁ πολιτισμὸς τῶν ἀντιπόδων. — Τί τρώγουσι καὶ τί πίνουσιν οἱ διάφοροι λαοί. — Ἡ ἀποτέφρωσις τῶν νεκρῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. — Ὁ ἀριθμὸς ἑπτά. — Ἔκτακτος φιλοπονία. — Τὸ λαρδίον τοῦ Δισραέλη. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2363. Ἐπὶ τῇ διακοσιετηρίδι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καλδερών, τελουμένων ἑορτῶν ἐν Ἱσπανίᾳ. Ποίημα ἑλληνικὸν εἰς τιμὴν τοῦ ἱσπανικοῦ θεάτρου, (ἐκ τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὸν ἐν Ἑλλάδι προκηρυχθέντα ποιητικὸν διαγωνισμόν), ὑπὸ Ἰωάννου Κ. Καμπούρογλου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ». 1881. 8ον, σελ. 8.

2364. Πραγματεία περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος ἐν Ἑλλάδι, ὑπὸ Ν. Ε. Μακρῆ, ἀρχαίου ἀξιωματικοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἀφιερουμένη τῇ Α. Μ. τῇ βασιλίσσῃ τῆς Ἑλλάδος Ὄλγᾳ. 8ον, σελ. 77.

2365. Ἡ δίκη τῶν πιθήκων ὑπὸ Ζησίμου Τυπάλδου, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Χίῳ Γυμνασίου. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, τύποις «Πατρίδος». 1881. 12ον, σελ. 16.

2366. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome deuxième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule No 12.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ **1858.**

92 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ **2** Μαΐου (ἑ. ν.) **1881.**

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς **16** σειραί:

34 737 961 1078 1295 1342 1451 1476 2455 2528 2673 2729 3021 3337 3686 4048

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
34	53	1500	1342	65	400	2673	12	5000
737	68	400		72	2000		48	400
	65	400	1451	17	400		52	400
	45	400		30	400		75	400
961	51	1300		41	400		90	200000
	67	30000		44	400	2729	43	15000
	70	400		46	400		46	400
	88	2000		51	400	3021	16	400
1078	58	400		64	400		40	400
	70	1000		78	1000		43	400
1295	26	400		87	400		64	400
	55	400	1476	25	400		80	400
	67	1000	2455	49	400	3337	61	1000
	74	400	2528	15	400		85	400
	86	5000		90	400		95	400
	94	400	2673	9	400	3686	39	400
						4048	84	400

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1551) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς 2 Νοεμβρίου 1881. Ἡ ἑπομένη κλήρωσις γενήσεται τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1881.

Ἐκ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω λαχόντων κλήρων, γίνεται κατὰ τὴν πληρωμὴν ἔκπτωσις 15 τοῖς %.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

30 Ἀπριλίου 1881 — 30 Ἀπριλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 292
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	„ 302
26 » »	ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 422
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	„ 108
10 » φράγ. . . .	νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 211
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 ½	500	φρ. 438

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,740
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 „ 15 „	5.15	175	319 ½
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 „ 20 „	φ. 4.30	100	128 ½
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος» .	„ 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	„ 9.—	φρ 100	64
„ „ ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
„ „ ἡ «Ἄγκυρα» . .	1,400,000	280,000	109,310	25 „	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	„ 2,000,000	„ 527,200	„ 42,294	20 Ἀπριλίου	„ 16.66	„ 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	„ 20,000,000	„ 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	„ 4.50	„ 140	116 ½

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,20. — Ἐμπ. 3μην. 28.80.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3μην. δρ. 116. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 115

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.05
Λίρα Στερλίνα	„	30.10
Λίρα Ὀθωμανικὴ	„	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	„	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	„	
„ φράγκον	„	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
„ 59,800—100,000 „ 9 „

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 99

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 Ἀπριλίου) 29-29.20.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (29 Ἀπριλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	59 ½
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	„	255
„ „ „ 9 0]0.	„	265
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	„	113 ½
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 7 ½/40
Παρισίων 3 „	φρ	28 -28,05.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 3/40.
Εἰκοσάφραγκον	„	87 22/40.

ΒΙΕΝΝΗΣ (21 Ἀπριλίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 46.65
Εἰκοσάφραγκον „ 9.33
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 6 Μαΐου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.85
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 46.60
Εἰκοσάφραγκον „ 9.32
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 ½-25.40 ½
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. „ τὸ χ. 218.39 ὑποτ. 142 ½-147 ½ 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0/0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 ½. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Κ^αν Ι. Σ. Μασσαλίαν. Τὸν ζητηθέντα τόμον ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.—κ. Ἀδελφ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κκ. Γ. Κ. Σύρον καὶ Π. Π. ἰατρὸν, Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. — Πολυπράγμονι. Ἀθήνας. Τὴν λέξιν ταύτην ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ἐδανείσθη παρὰ τῆς ἀγγλικῆς· ἐν αὐτῇ ἡ λέξις «toast» σημαίνει κυρίως φρυγανιὰν ἄρτου. Ἄλλοτε, ὁσάκις ἤθελαν οἱ Ἄγγλοι νὰ προπίωσιν εἰς ὑγείαν τῶν κυριῶν, ἔθετον ἐντὸς τῶν ποτηρίων τοῦ ζύθου φρυγανιὰν ἄρτου, ταύτην δ' ἐλάμβανε καὶ ἔτρωγεν ἐκεῖνος, ὅστις ἔπινε τελευταῖος. Ἐντεῦθεν δὲ προῆλθεν ἡ λέξις καὶ ἡ χρῆσις τῶν προπόσεων. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς ἐτυμολογίας ἀναφέρεται καὶ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον· Ἡ Ἄννα Βόλεϋν ἐλούσθη ποτέ· οἱ δὲ κύριοι τῆς συνοδίας της, ὅπως ἀποδείξωσι τὸν πρὸς τὸ κάλλος αὐτῆς σεβασμὸν αὐτῶν, ἤντλησαν διὰ ποτηρίου ἐκ τοῦ λουτῆρος, ἐν ᾧ εἶχε λουσθῇ, καὶ ἔπιον. Εἷς μόνος ἐκ τῶν κυρίων τούτων δὲν ἔπιεν. Ἐρωτηθεὶς δὲ οὗτος τὸ αἴτιον, ἀπεκρίθη, ὅτι αὐτὸς ἐπιφυλάττει δι' ἑαυτὸν τὴν φρυγανιάν. Ἄλλοι τινὲς παράγουσι τὴν λέξιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου γαλλικοῦ ῥήματος toster, ὅπερ ἐσήμαινε συγχρούω. — Κ^αν Κ. Κέρκυραν. Τὰ λοιπὰ δελτία δὲν ἦσαν πρόχειρα, θὰ σᾶς τὰ ἀποστείλωμεν προσεχῶς. — κ. Α. Γ. Κ. καὶ Σ^αν Καβάλλαν. Τὰς ζητουμένας πληροφορίας σᾶς διαβιβάζομεν ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ. —κ. Π. Ι. Α. Διὰ τὴν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἀπώλειαν τῶν φύλλων ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας» οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην, οὔτε ὑποχρεοῦται νὰ ἀναπληροῖ τὰ χανόμενα. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Κωνσταντινούπολιν Ἡ χρῆσις τῶν χειροκτίων ἦτο γνωστὴ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ἐφόρουν ὅμως αὐτὰ οὐχὶ ἕνεκα καλλωπισμοῦ καὶ μαλακότητος τῶν χειρῶν, ἀλλ' ὅπως προφυλάττωσι τὰς χεῖρας ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν βάτων, ὅτε ἐκαθάριζον τὰ φυτά. — κ. Α. Μ. Κεφαλληνίαν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα θέλομεν σᾶς ἀποστείλει προσεχῶς, διότι δὲν ὑπάρχουσι πρόχειρα. — κ. Α. Χ. Σ. Τρίπολιν. Ἡ συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» διὰ τὰς ἐπαρχίας εἶνε φρ. 12. Παρακαλεῖσθε νὰ ἀποστείλητε καὶ τὸ ὑπόλοιπον. — Ἀριθ. 111. Πειραιᾶ. Παρ' ἡμῖν πρὸ πάντων. Πόσοι δὲν ἀνυψοῦνται καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ ἀερόστατα, ἅτινα τὴν ἀνύψωσιν ὀφείλουσιν εἰς τὴν κενότητά των! — κ. Φ. Α. Π. Σύρον. Προτιμῶμεν τὴν συνδρομὴν ἀπὸ τὸ ποίημα. — κ. Ν. Ρ. Σμύρνην. Ὡραιότερον εἶνε τὸ τοῦ Piron, ὅπερ εἶχε συντάξει διὰ τὴν σύζυγόν του:

Ci-gît ma femme. Ah! qu'elle est bien
Pour son repos, et pour le mien!

κ. Μ. Λ. Πάτρας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὴν αἴτησίν σας ἐφροντίσαμεν νὰ ἐκτελέσωμεν ἀμέσως.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[30 Ἀπριλίου (Πέμπτη) 1881]

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἀπενεμήθη πλήρης χάρις πρὸς πάντας τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς Χαλκίδος ἐπὶ πειθαρχικαῖς παραβάσεσι κρατουμένους στρατιώτας.—Κατὰ τὴν «Στοὰν», ἐν τῷ τελευταίῳ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ ἀπεφασίσθη νὰ συγκληθῇ ἡ Βουλὴ κατὰ Σεπτέμβριον. — Μετὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς παρελθούσης Κυριακῆς πρὸς τὴν Δευτέραν ἐγένοντο ἐν τῇ θέσει «Ἀράπι», καθὰ προηγγέλθη, γυμνάσια ἐπιθέσεως τορπιλλοφόρων κατὰ τοῦ «Ναυάρχου Μιαούλη». Εἰς τὰ γυμνάσια παρέστησαν ἐπιβαίνοντες τοῦ «Ναυάρχου Μιαούλη» αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα, πρὸς δὲ ἐπιτελεῖον ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ καὶ εἰδικὴ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπή. Αἱ ἐπιτεθεῖσαι τορπιλλοφόροι ἦσαν ἕξ, αἱ καλούμεναι «Θεὰ», «Δελφὶν», «Ἀσπὶς», «Πανόπη», «Καλλιθέα» καὶ «Τερψιθέα». Ἡ ἐπίθεσις ἐγένετο ἐν ὥρᾳ ἀγνοουμένη ὑπὸ τοῦ «Ναυάρχου Μιαούλη», ὅστις διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἐπεσκόπει τὰ πέριξ, καὶ ὁσάκις ἀνεκάλυπτε τορπιλλοφόρον προσεγγίζουσαν προσέβαλλεν αὐτὴν διὰ τῶν μυδραλιοβόλων καὶ πυροβολισμῶν τοῦ πληρώματος, καὶ οὕτως ἐτίθετο ἡ τορπιλλοφόρος ἐκτὸς μάχης. Τὰ γυμνάσια διεξήχθησαν ἐν ἄκρᾳ τάξει λήξαντα περὶ τὴν 2 ὥραν τῆς νυκτός. Αἱ ΑΑ. ΜΜ. μετὰ τὸ πέρας τῶν γυμνασίων ἐπανῆλθον διά τινος ἀτμοημιολίας εἰς Πειραιᾶ καὶ διενυκτέρευσαν ἐπὶ τῆς «Ἀμφιτρίτης». Τὴν μεσημβρίαν δ' ἀνῆλθον εἰς Ἀθήνας, ἀφοῦ ἡ Βασίλισσα ἐπεσκέφθη τὸ νοσοκομεῖον Πειραιῶς. — Ἐτελέσθη προχθὲς ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ καθολικῷ ναῷ δοξολογία ἐπὶ τοῖς γάμοις τοῦ διαδόχου τοῦ αὐστροουγγρικοῦ θρόνου ἀρχιδουκὸς Ῥοδόλφου μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Στεφανίας, ἱερουργοῦντος τοῦ καθολικοῦ ἐπισκόπου κ. Μαραγκοῦ, εἰς ἣν παρέστησαν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Αὐστροουγγαρίας πρίγκηψ Wrede μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας, καὶ πάντες οἱ ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντες αὐστριακοὶ ὑπήκοοι.—Ἐπειδὴ πολλὰ παραπεποιημένα γραμματόσημα τῶν 20 λεπτῶν εὑρέθησαν κατ' αὐτάς, ἡ Διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων διέταξε τοὺς ὑπ' αὐτὴν ὑπαλλήλους νὰ ποιῶνται χρῆσιν τῶν δεκαλέπτων.—Εἰς τοὺς ἀπολυθέντας καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου κκ. Α. Πάλλην καὶ Φ. Πυλαρινὸν ἐξεφράσθη ἡ βασιλικὴ εὐαρέσκεια ἐπὶ τῇ μακρᾷ καὶ εὐδοκίμῳ ὑπηρεσίᾳ αὐτῶν, ὡρίσθη δὲ ἵνα φέρωσι τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου καθηγητοῦ. — Καὶ ἄλλαι ἐκ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ναυπηγηθεισῶν τορπιλλοφόρων κατέπλευσαν προχθὲς εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς, ἡ τορπιλλοφόρος λέμβος «Σφίγξ» καὶ ἡ τορπιλλοθετικὴ ἀτμάκατος «Ναυπλία». — Ἐπιτροπὴ ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, γράφει ὁ «Λαὸς», συνελθοῦσα ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ναυτικῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑποναυάρχου κ. Σαχίνη, ὅπως συζητήσῃ τὸ περὶ κατασκευῆς τῆς δεξαμενῆς ζήτημα, ἀπεφήνατο ὅτι αὕτη πρέπει νὰ κατασκευασθῇ πλωτὴ κατὰ τὰ τελευταῖα συστήματα καὶ οὐχὶ μόνιμος διὰ τὸ ὀλιγοδάπανον καὶ ἐξ ἀφορμῶν ἄλλων, καὶ διότι ἡ ὕπαρξις αὐτῆς θὰ ὑπερβῇ τὰ 60 ἔτη. — Κατέπλευσεν ἐκ Τεργέστης τὸ ἀτμόπλοιον τοῦ αὐστριακοῦ Λόϋδ «Ἀκουΐλα», κομίσαν 2,304 κιβώτια πυριτιδοβολῶν ὅπλων Gras πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ. — Προσεχῶς ἄρχονται ἐν θέσει «Ἀράπι» τῆς Σαλαμῖνος αἱ ἐργασίαι πρὸς ἵδρυσιν τοῦ ὁριστικοῦ ναυστάθμου. — Περὶ τὰ τέλη Μαΐου ἄρχεται ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ παρὰ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου λιμένος, τοῦ κοινῶς καλουμένου τῆς Ζέας. Ἀναμένονται ἡ πρὸς τοῦτο παραγγελθεῖσα βυθοκόρος καὶ τὰ ῥυμουλκὰ ἀτμόπλοια. Ὡς γνωστὸν, τὸ ἔργον τοῦτο ἀνέλαβεν ἡ γαλλικὴ ἑταιρία τῶν Forges et Chantiers. — Ἡ Ἑλλην. Ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία ἠγόρασεν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀντὶ 75,000 λιρῶν τρία ὡραῖα νεωστὶ ναυπηγηθέντα ἀτμόπλοια, ἐξ ὧν τὸ ἓν ἀπέπλευσεν ἤδη ἐκεῖθεν. — Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν σημείωσιν τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ἀνῆλθον εἰς δραχ. 1,334,208,49. — Ἡ κυβέρνησις διέταξε τὰ προξενεῖα, ὅπως μὴ δέχωνται πλέον ἐγγραφὰς εἰς τὸ νέον δάνειον τῶν 120,000,000. Τοῦτο δ' ἐξηγεῖται, ὅτι ἡ κυβέρνησις σκοπεῖ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἐπιλοίπων μετοχῶν αὐτοῦ εἰς μείζονα τιμήν. — Ἡ δύναμις τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἑδρεύοντος 19 πεζικοῦ τάγματος ὑπερέβη τὰς 3,000 ἀνδρῶν· ἡ διοίκησις αὐτοῦ λέγεται καταστᾶσα λίαν δυσχερὴς ὡς ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπαξιωματικῶν. — Τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη ἐκ Σύρου, ὅτι πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ κ. Ν. Χαρτουλάρη.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1413.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Εὑρὲ δύο ἀκεραίους ἀριθμοὺς, ὧν τὸ γινόμενον νὰ εἶναι ἴσον πρὸς τὸ ἑνδεκαπλάσιον τοῦ πρώτου σὺν τῷ δεκαπλασίῳ τοῦ δευτέρου.

1414.

Αἰωνίως σιωπῶ κ' αἰωνίως ὁμιλῶ,
Μὲ τὴν γλῶσσάν σου σιγῶν τὰς ἐννοίας μου λαλῶ.

Η. Τ.

1415.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . . ι . .
. . ι . .
. ι . .
ι . .
. .
.

1416.

Tout entier, non pas à demi,
Je suis souvent un trouble-fête;
Si vous me coupez queue et tête,
Je serai toujours votre ami.

ΛΥΣΕΙΣ

1408.

Ἀνία-(α) ναὶ-(ν) αἶα-(ι) ἀνὰ-(α) ἵνα.

1409.

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28

1410.

Ἡ διαίρεσις τοῦ ἀριθμοῦ 70 δύναται νὰ γείνῃ κατὰ τριανταπέντε διαφόρους τρόπους, ἑπομένως τοσαῦται ὑπάρχουσι καὶ λύσεις τοῦ προβλήματος. Γίνεται δὲ ἡ διαίρεσις κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον·

34, 1, 35 .... = 70
33, 3, 34 .... = 70
32, 5, 33 .... = 70
31, 7, 32 .... = 70
30, 9, 31 .... = 70

καὶ οὕτω καθεξῆς καθ' ὅμοιον τρόπον μέχρι τῆς τελευταίας διαιρέσεως, ἥτις ἔσται 0, 69, 1 .... = 70. Κατὰ πάσας ταύτας τὰς περιπτώσεις τὰ τρία γινόμενα, καθὰ ὁρίζεται ἐν τῷ προβλήματι, ἀθροιζόμενα θέλουσι δίδει ἄθροισμα τὸν ἀριθμὸν 561.

1411.

Ὑπόδημα.

1412.

Ci-gare.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 228. — 10 ΜΑΪΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

Τὴν κατωτέρω ὡραίαν καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν «Ἀράπι» τὴν προπαρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐκτελεσθέντων γυμνασίων διὰ τορπιλλοφόρων, ἐπιδοθεῖσαν ἡμῖν ἀτυχῶς ὀλίγον βραδύτερον τοῦ δέοντος, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς. Διὰ τοῦτο δημοσιεύομεν αὐτὴν σήμερον, νομίζοντες ὅτι καὶ οὕτω παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» ἀνάγνωσμα τερπνὸν καὶ ἐνδιαφέρον, καθ' ὅσον μάλιστα ἐν τῇ ἐκθέσει δὲν γίνεται ἁπλῆ μόνον τῶν γυμνασίων περιγραφή, ἀλλὰ καὶ βραχεῖαι νύξεις περὶ τοῦ τελεσφόρου τοῦ νέου ὅπλου, τῶν τορπιλλῶν, εἰς τοὺς κατὰ θάλασσαν ἀγῶνας.

Σ. τ. Δ.

Τὰ ἐν «Ἀράπι» γυμνάσια διὰ τορπιλλοφόρων.

Αἱ μετασχοῦσαι τῶν κατὰ τὴν νύκτα τῆς 26 πρὸς τὴν 27 Ἀπριλίου γενομένων γυμνασίων τορπιλλοφόροι ἀτμάκατοι ἦσαν 6 τὸν ἀριθμόν, ἤτοι ἡ «Φάλαινα», διοικουμένη ὑπὸ τοῦ κ. Κονιάλη, ἡ «Δεκέλεια» ὑπὸ τοῦ κ. Γρίβα, ἡ «Θεὰ» ὑπὸ τοῦ κ. Σταΐκου, ἡ «Πανόπη» ὑπὸ τοῦ κ. Κουντουριώτου, ἡ «Ἀσπὶς» ὑπὸ τοῦ κ. Σωτίλη καὶ ὁ «Δελφὶν» ὑπὸ τοῦ κ. Κανάρη, ἅπασαι ἐνεργοῦσαι διὰ τορπιλλῶν τοῦ συστήματος Mac-Evoy. Αἱ τορπιλλοφόροι αὗται εἶχον διαιρεθῆ εἰς δύο μοίρας, ὧν ἡ μέν, περιλαμβάνουσα τὰς τέσσαρας πρώτας μικροτέρας, ἐτέθη ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ὑποπλοιάρχου κ. Κονιάλη, ἡ δέ, συνισταμένη ἐκ τῶν δύο τελευταίων μεγαλειτέρων, ἀνετέθη εἰς τὸν ὑποπλοίαρχον κ. Κανάρην. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐν τοῖς εἰρημένοις γυμνασίοις συνέπραξε καὶ ἡ ἀτμοτελωνὶς Πειραιῶς, ἐφ' ἧς ἐπέβαινον ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς τῶν Ναυκλάστρων κ. Βάρδενφλετ, ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ δραστήριος, εἰς τὴν ἀκάματον ἐνεργητικότητα τοῦ ὁποίου ὀφείλεται ἡ ἐνεστῶσα πρόοδος τῆς Σχολῆς, καὶ ὁ ὑποπλοίαρχος κ. Ἀργυρόπουλος, ὁ προσωρινῶς ὑποδιευθυντὴς αὐτῆς ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ κ. Ζώτου. Ἡ ἀτμοτελωνὶς ὤφειλε νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τορπιλλῶν τοῦ συστήματος Whitehead. Ἡ ὑπὸ τὸν κ. Κανάρην μοῖρα, ὅστις ἐνήργει μετὰ τοῦ κ. Σωτίλη, εἶχε διαταχθῆ τὴν ἡμέραν νὰ περικλεύσῃ τὴν νῆσον Σαλαμῖνα καὶ νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τοῦ «Ναυάρχου Μιαούλη», καθ' οὗ ἔμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐπίθεσις, ἐκ τοῦ ὅρμου τῆς Ἐλευσῖνος, ἡ δὲ ὑπὸ τὸν κ. Κονιάλην ἀπέπλευσεν ἐκ Πειραιῶς τὴν ἐννάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἑσπέρας παρακολουθουμένη ὑπὸ τῆς ἀτμοτελωνίδος, καὶ προσωρμίσθη ἐν τῇ θέσει Κερατζίνι ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος. Ἡ ἀτμοτελωνὶς ἀφιχθεῖσα ὀλίγον βραδύτερον ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἔνθα μόλις ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὰς ὡς μελανὰς ταινίας φαινομένας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἀναμενούσας ἡσύχως τὴν ὥραν τῆς ἐπιθέσεως τέσσαρας τορπιλλοφόρους. Ἡ ἡμίσεια μετὰ τὸ μεσονύκτιον εἶχε προσδιορισθῆ ὡς ἡ ὥρα τῆς ἐπιθέσεως τῶν τορπιλλοφόρων κατὰ τοῦ «Μιαούλη», ὅστις εἰδοποιήθη μὲν περὶ τῆς ὁρισθείσης νυκτός, ἠγνόει ὅμως τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ γείνῃ ἡ ἐπίθεσις. Τὸ γενικὸν πρόσταγμα εἶχεν ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς. Ἦτον ἤδη δώδεκα καὶ τέταρτον τῆς νυκτός, ὅτε ἐδόθη τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως. Ἡ στιγμὴ ἐκείνη ἦν λίαν συγκινητική. Ζωηρὰ αὔρα ἔπνεεν ἐκ τοῦ πελάγους, ὁ οὐρανὸς ἦτο νεφελώδης καὶ μελαγχολικός, ἡ δὲ σελήνη ἐσελάγιζεν εἰσέτι ἄνω τοῦ ὁρίζοντος, ῥίπτουσα φωτεινὰς ἀκτῖνας ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῆς ἐνδόξου Σαλαμῖνος, καὶ μαρμαίρουσα ἐπιχαρίτως ἐντὸς τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ὑδάτων, ἐν οἷς πρὸ 2.500 περίπου ἐτῶν κατεποντίσθη ὁ δεσποτισμὸς τῆς Ἀσίας! Μόλις δὲ ἐδόθη τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως καὶ παραυτα αἱ 4 τορπιλλοφόροι, ὧν αἱ δύο διετάχθησαν νὰ περιπλεύσωσι τὸ νησίδριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ «Μιαούλη» ἐκ τοῦ ὅρμου τούτου, ἐγένοντο ἄφαντοι ἀστραπηδόν, διασκορπισθεῖσαι ὡς σκιερὰ φαντάσματα ἢ ὡς ὕπτιοι σκελετοὶ θαλασσίων δαιμόνων. Τοιουτοτρόπως ἐκ τριῶν διαφόρων σημείων ἔμελλε νὰ προσβληθῇ ὁ «Ναύαρχος Μιαούλης», ὅστις ἱστάμενος ὀλίγον ἀπωτέρω ἐν τῇ θέσει «Ἀράπι», τουτέστιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὅρμων Ἐλευσῖνος, Ἁγίου Γεωργίου καὶ Κερατζίνι, ἀνέμενεν ἀγρύπνως τὴν ἐπίθεσιν, ἐξακοντίζων μετὰ θαυμαστῆς ταχύτητος καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις τὸ ἠλεκτρικὸν αὐτοῦ φῶς, καὶ κατοπτεύων ἐνδελεχῶς τὰ πέριξ αὐτοῦ. Ἡ ἀτμοτελωνίς, ἥτις διηυθύνθη κατ' εὐθεῖαν κατὰ τοῦ «Μιαούλη», εἶχεν ἤδη προσεγγίσει αὐτῷ εἰς ἀπόστασιν 600 μέτρων, ὅτε ἠκούσθη ὁ πρῶτος κατ' αὐτῆς πυροβολισμός. Ὡς φαίνεται, ὁ πάντη ἀκατάλληλος πρὸς τὴν δοθεῖσαν αὐτῇ ἐντολὴν ἐξάρτισμὸς τῆς ἀτμοτελωνίδος, ὁ διακρινόμενος εὐκόλως μακρόθεν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, καὶ ἡ εὐφυὴς πρόνοια τοῦ κυβερνήτου τοῦ «Μιαούλη», ὅπως τοποθετήσῃ εἰς ἱκανὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν ἀτμάκατον, ὀφείλουσαν νὰ ὑψώσῃ φανὸν εὐθὺς ἅμα ἤθελεν ἐννοήσει τὴν παρουσίαν τορπιλλοφόρων, ἣν ἀτμάκατον, καίτοι δυνάμεναι νὰ συλλάβωσιν αὗται, ἀντιπαρῆλθον ὅμως, ἐκλαβοῦσαι αὐτὴν ὡς τὴν βασιλικὴν λέμβον, διηυκόλυναν μὲν τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐπιτιθεμένων τορπιλλοφόρων, καὶ κατέστησαν τὸ πλήρωμα τοῦ «Μιαούλη» ἄγρυπνον, ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν τοιαύτην, καθ' ἥν, εἰ ἐτίθετο εἰς ἐνέργειαν ἡ τορπίλλη Whitehead, ἡ βάλλουσα ἐπιτυχῶς μέχρι 1000 μέτρων, ὁ «Μιαούλης» θὰ ἀνετινάσσετο εἰς τὸν ἀέρα.

Γενομένης οὕτω γνωστῆς τῆς ἐπιθέσεως, ὁ «Ναύαρχος Μιαούλης» ἤρξατο ἀμυνόμενος διὰ ζωηροτάτου πυρός, καὶ ῥίπτων χάλαζαν σφαιρῶν διὰ τηλεβόλων, μυδροβόλων καὶ πυροβόλων πρῶτον κατὰ τῆς ἀτμοτελωνίδος, καὶ εἶτα κατὰ πάσης τορπιλλοφόρου, ἧς τὴν προσέγγισιν εἰς ἀπόστασιν 150 μέχρις 100 μέτρων ἀπεκάλυπτε τὸ ἀδιαλείπτως ἐργαζόμενον ἠλεκτρικὸν αὐτοῦ φῶς. Ἡ πλαστὴ αὕτη μάχη, ἐπαναληφθεῖσα ἑξάκις ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ «Μιαούλη», διήρκεσεν ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν. Τὸ θέαμα ἦτο ὡραῖον καὶ μεγαλοπρεπές. Ὁ «Μιαούλης» εἶχε μεταβληθῆ εἰς Τιτᾶνα, ὅστις, ἐν τῇ προσεγγίσει τορπιλλοφόρου, συσπειρώμενος καὶ πιέζων τὰ πλευρὰ αὐτοῦ ἐξηρεύγετο πανταχόθεν ἔκ τε τῶν ἱστῶν, τῶν κεραιῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ καταστρώματος καπνὸν καὶ γλώσσας πυρός, αἵτινες ἀπήστραπτον ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ ἐξερήγνυντο μετὰ πατάγου καὶ βροντῶν, ὧν ἡ βαρύγδουπος ἠχὼ ἠκούετο κυλιομένη μακράν. Εἶχεν ἤδη παύσει τὸ πῦρ καὶ ἐνομίζετο ὅτι ἐπερατώθη ἡ μάχη, ὅτε κρότος σφοδρὸς τηλεβόλου ἀνήγγειλε καὶ τὴν ἔλευσιν τῆς τελευταίας τορπιλλοφόρου ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Κανάρη, βραδύναντος τὴν ἐπίθεσιν ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως, καὶ φεισαμένου ἴσως τῆς καταστροφῆς τοῦ φίλου του «Μιαούλη». Διὸ καὶ ὁ «Μιαούλης» μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀμύνης αὐτοῦ τὸν ὡδήγησε διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ αὐτοῦ φωτός, ὅπως ἀνεύρῃ τοὺς συντρόφους του. Μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κανάρη ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς ἐγνωστοποίησε τῷ κυβερνήτῃ τοῦ «Μιαούλη» ὅτι ἐτελείωσεν ἡ ἐπίθεσις. Τότε αἱ σάλπιγγες τοῦ πολεμικοῦ πλοίου ἐκέλευσαν νὰ παύσῃ τὸ πῦρ, ἡ δὲ μουσικὴ αὐτοῦ ἤρξατο παιανίζουσα καὶ φαιδρύνουσα τὴν ἀρειμάνιον ὄψιν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν πληρωμάτων πάντων τῶν πλοίων, μεθ' ὃ λιτὸν δεῖπνον προσεκάλει τοὺς διοικοῦντας τὰς τορπιλλοφόρους ἀξιωματικοὺς ἐπὶ τῆς ἀτμοτελωνίδος, ὅπως ἀναπαυθῶσιν ἐκ τοῦ κόπου αὐτῶν.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν γυμνασίων ὑπῆρξεν ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις εὐχάριστον καὶ διδακτικόν. Ἰδίως παρετηρήθη ἡ ταχύτης τῶν κινήσεων καὶ ὁ ἄμεμπτος χειρισμὸς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς τοῦ «Μιαούλη», ὅπερ διηύθυνεν ὁ πρῶτος αὐτοῦ Γάλλος μηχανικός, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐβεβαιώθη ὅτι παρὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἀμυντικὸν μέσον τῶν θωρηκτῶν πλοίων, παρὰ τὸ φέγγος τῆς σελήνης, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ὡρίσθη σκοπίμως ἡ ἐπίθεσις, ὁ «Μιαούλης» προσβαλλόμενος ταὐτοχρόνως οὐχὶ ὑπὸ 6 τορπιλλοφόρων, ἀλλ' ὑπὸ 2 μόνον, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ σωθῇ, διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ αὐτοῦ φωτὸς τὸ ἐπιτιθέμενον τορπιλλικόν, ἀλλὰ δέον νὰ κρατῇ αὐτὸ σταθερῶς ἐπ' αὐτοῦ, μέχρις οὗ τὸ βυθίσῃ, ὅτε τὸ ἕτερον θὰ ἐλάμβανε καιρὸν ἀναμφιβόλως νὰ ἐμπήξῃ τὸ ἐμπρηστικὸν αὐτοῦ ἀκόντιον. Ἀλλ' οὔτε ἡ καταβύθισις τῆς ἐφορμώσης ὀλοταχῶς τορπιλλοφόρου, εἰ καὶ ἀνακαλυπτομένης, τυγχάνει τόσον εὐχερὴς ὅσον νομίζεται, καθότι, ἕως οὗ οἱ ἐν τῷ πολεμικῷ πλοίῳ σκοπεύσωσι καὶ βάλωσι κατ' αὐτῆς εὑρισκομένης εἰς ἀπόστασιν 300 μέτρων, αὕτη ἀπ' ἐναντίας, ἕνεκα τῆς ἐκτάκτου αὐτῆς ταχύτητος, ὑπολογιζομένης ἀπὸ 18 μέχρις 22 μιλλίων τὴν ὥραν, θὰ εὑρίσκετο εἰς ἀπόστασιν 150 μόνον μέτρων καὶ αἴφνης ὑπὸ τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου. Μακρόθεν ἐθεῶντο τῶν γυμνασίων καὶ αἱ ΑΑ. ΜΜ. οἱ βασιλεῖς, ἐπιβαίνοντες ἐπὶ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν ἀτμακάτου, ὁ δὲ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν εὑρίσκετο καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπὶ

Digitized by Google

τοῦ «Μιαούλη». Καὶ τὸ στενὸν τοῦ χώρου συνέτεινεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὸ νὰ παρακωλύσῃ τὰς κινήσεις τῶν τορπιλλοφόρων, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ πλεύσωσι δι' ὅλης τῆς ταχύτητος. Ὁπωσδήποτε οἱ διοικοῦντες αὐτὸς φιλότιμοι ἀξιωματικοὶ ἀπέδειξαν ὅτι εἰσὶν ἄξιοι τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, καὶ ὅτι ἡ Πατρὶς δικαιοῦται νὰ ἐλπίζῃ ὅτι τὴν μεγάλην γενεὰν τοῦ ἀγῶνος διαδέχεται ὅσον οὔπω νέα, ἑτοίμη νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη καὶ τὴν δόξαν ἐκείνης. Καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ «Μιαούλη» ἐπεδείξατο θάρρος καὶ ἱκανότητα, ἐκτελέσαν ταχέως καὶ ἀκριβῶς πάσας τὰς ὑπὸ τοῦ ἱκανωτάτου κυβερνήτου αὐτοῦ δοθείσας διαταγάς. Ἡ ἐπανάληψις τῶν τοιούτων γυμνασίων ἠδύνατο πολυτρόπως νὰ ἀποβῇ ὠφέλιμος, καθόσον ταῦτα οὐ μόνον ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τοῦ ἤθους τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν πληρωμάτων, ἀλλὰ καὶ μορφώνουσι τὸ θάρρος αὐτῶν καὶ ἀναπτύσσουσι τὰς γνώσεις των.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐκ τοῦ «Παρνασσοῦ» ἐρανιζόμεθα τὰς ἑπομένας εἰδήσεις:

«Λίαν ταχέως ἄρχονται αἱ ἀνασκαφαὶ ἐν Ἐλευσῖνι ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Ἐν Τανάγρᾳ ἤρξαντο αἱ ἀνασκαφαὶ τάφων δαπάναις τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Σταματάκη. Ἠνεῴχθησαν τριάκοντα περίπου τάφοι, εὑρέθησαν δὲ πάμπολλα πήλινα ἀγαλμάτια, τινὰ τῶν ὁποίων περιεργότατα.

Ἡ κατάταξις τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου ἀποπερατοῦται μετ' ὀλίγας ἡμέρας, οὕτω δὲ τοῦ λοιποῦ θὰ ὦσιν εὐπροσιτότερα τὰ ἡμέτερα μουσεῖα καὶ εἰς ἓν συνηνωμένα. Ἐν τῷ Μετσοβείῳ πολυτεχνείῳ θὰ εὑρίσκωνται τοποθετημένα τὸ Μυκηναῖον μουσεῖον καὶ ἡ αἰγυπτιολογικὴ συλλογὴ τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου, καὶ ἡ συλλογὴ τῶν πηλίνων ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἡ τέως ἐν τῷ Βαρβακείῳ, τῶν λιθίνων μετενεχθέντων εἰς τὴν οἰκοδομηθεῖσαν πτέρυγα τοῦ νέου μουσείου.

Ὁ γνωστὸς ἐκδότης ὁδηγῶν Γερμανὸς Βαίδεκερ ἑτοιμάζει νέον ὁδηγὸν τῆς Ἑλλάδος, οὗ τὴν σύνταξιν ἀνέθετο τῷ κ. Λόλλιγγ, ἑταίρῳ τῆς ἐνταῦθα γερμανικῆς σχολῆς.»

— Τὰ καταστήματα Ἀνδρέου Κορομηλᾶ ἑτοιμάζουσι πρὸς ἔκδοσιν τὰ ἑξῆς βιβλία· 1) Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Σ. Κόντου, ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν τριάκοντα. 2) Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυρίστων ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς λεξικοῖς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Α. Κουμανούδη. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ προστίθενται ὑπερπεντακισχίλιαι ἑλληνικαὶ λέξεις. 3) Τὰ ἅπαντα τοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου εἰς τρεῖς τόμους. Ἔτι δ' ἀνατυποῦσι τὸν κατάλογον τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ πατριαρχῶν τοῦ Ζαχαρίου Μαθᾶ.

— Ἡ ἐν Ἀθήναις ἰατρικὴ Ἑταιρία ἀγγέλλει ὅτι ἡ δημοσία κρίσις τῶν ἰατρικῶν συγγραφῶν τῶν ὑποβεβλημένων εἰς τὸν συμβουλίδειον ἀγῶνα κατὰ τὸ ἔτος 1880 ἀναβάλλεται εἰς τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον, ἕνεκα τῆς τέως ἀποδημίας τῶν ἀγωνοδικῶν εἰς Χίον καὶ Κρήνην πρὸς βοήθειαν τῶν παθόντων ἐκ τοῦ σεισμοῦ. Αἱ δὲ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ 1881 ὑποβληθησόμεναι διατριβαὶ εἰσὶ δεκταὶ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου τ. ἔ.

— Ὁ σεβ. ἐπίσκοπος Καρυστίας κ. Μακάριος ὁ Καλλιάργης ἐπόνησε τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ καὶ ἄλλο ἠθικώτατον ἀνάγνωσμα «Παράφρασιν εἰς λαμπρὰν ἁπλοελληνικὴν γλῶσσαν τῆς ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἑρμηνείας εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.»

— Ὁ κ. Β. Διαμαντόπουλος ἐξέδωκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ ἔργα τοῦ ἀοιδίμου ἀρχιεπισκόπου Δέρκων Νεοφύτου προτάσσων προλεγόμενα, ἐν οἷς ἐκθέτει τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ σπουδαίου ἐκείνου καὶ δραστηριωτάτου ἱεράρχου, ὅστις ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἦτο ἡ ψυχὴ πάσης ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐνεργείας. Τὰ ἐκδιδόμενα ἔργα αὐτοῦ εἶνε 1) ἑπτὰ ἐκκλησιαστικοὶ λόγοι· 2) εἴκοσι διατριβαὶ περὶ πολλῶν σπουδαίων ἀντικειμένων· καὶ 3) πεντήκοντα ἐννέα ἐπιστολαὶ πρὸς διαφόρους, μεγάλης ἱστορικῆς σημασίας.

— Ὁ γνωστὸς Ὀθωμανὸς Ἀββεδὶν πασσᾶς, πρώην ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Τουρκίας, οὗτινος καὶ ἄλλοτε κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἐδημοσιεύθησαν ἑλληνικαὶ ποιήσεις, ἐπέστειλε νῦν ἐξ Ἀδάνων, ἔνθα διαμένει ὡς γενικὸς τοῦ νομοῦ διοικητής, πρὸς τὸν «Νεολόγον» ποίημα γραφὲν ἐπὶ τῇ συμφορᾷ τῆς Χίου. Τοῦ ποιήματος τούτου τοῦ Ἀββεδὶν πασσᾶ παρατιθέμεθα ἐνταῦθα τὰς δύο τελευταίας στροφάς·

Λυπήσου, εὔσπλαχνε Θεέ, τὴν τάλαινάν σου Χίο,
τὰ τέκνα της τὰ ὀρφανά, τὰ περιπλανημένα·
λυπήσου, καὶ ἂν σ' ἔπταιξε, τὸ δάκρυ της τὸ κρύο,
λυπήσου τόσα ὀρφανά, ποῦ δὲν ἔχουν κανένα.

Ἂν ἡ καρδιά σας, ἄνθρωποι, αἰσθάνετ' εὐσπλαχνία,
ἰδοὺ τὰ τόσα θύματα ποῦ τρέμουν καὶ πεινοῦνε·
συνδράμετε τὰ ὀρφανά, τὰ ἄστεγα, τὰ κρύα,
μὴ τὰ ἀφήσετ' ἔρημα 'ς τοὺς δρόμους νὰ χαθοῦνε.

— Κατὰ τὸν «Νεολόγον» ἡ κ. Ἰουλία Βέτκινς, ξένη, περιηγηθεῖσα ἐπὶ πεντεκαίδεκα περίπου ἔτη τὴν Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα, προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ περιγραφὴν τοπικὴν καὶ ἱστορικὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἡ «Ἀνατολὴ καὶ ἡ Ἑλλάς», ἀπαρτίσουσαν δύο τόμους, ἕκαστος τῶν ὁποίων θὰ περιέχῃ 15 εἰκόνας, παριστανούσας διάφορα ἀξιοθέατα μνημεῖα καὶ μέρη. Ἡ ἔκδοσις γενήσεται ἐν Γερμανίᾳ πρῶτον εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ κατόπιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

— Ἐν Τήνῳ ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία ὑπὸ τὸν τίτλον «Φωνὴ τῆς Τήνου».

ΒΙΒΛΙΑ

2367. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 10 Μαΐου 1881. Ἀριθ. 280 (228). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας». ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σεισμοὶ ἐν Ἀθήναις πρὸ τοῦ 1821 ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου, ὑφηγητοῦ. — Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Ὁ κύριος Γκραίνδορζ πρὸς τὸν ἀναγνώστην. — Αἱ ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ. — Ἡ ἀράχνη ὡς κόρη, σύζυγος καὶ μήτηρ. — Οἱ στρατιωτικοὶ κῆποι. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2368. **Ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης** ὑπὸ Χαριλάου Δ. Μελετοπούλου, ἐφόρου αὐτῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 115. Τιμᾶται δραχμῆς.

2369. **Ὁδηγίαι περὶ σαγματοφόρου ἡμιόνου καὶ ἡμιονηγοῦ.** (Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 16ον, σελ. 16.

2370. **Φιλόπτωχος Ἑταιρία Κυριῶν** ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος τῆς βασιλίσσης. Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ἐν ἔτει 1879-1880. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 42. [Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου σωματείου: Τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος συνεποσώθησαν εἰς δραχμὰς 20,488.50, τὰ δὲ ἔξοδα αὐτῆς εἰς δρ. 11,130.65. Διὰ δὲ τοῦ περισσεύσαντος ποσοῦ ἡ Ἑταιρία ηὔξησε τὸ κεφάλαιον αὐτῆς, ἀγοράσασα μετοχὰς καὶ χρεώγραφα ἀξίας 10,785.05 δραχμῶν. Αἱ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας ἀποτελοῦσαι κυρίαι κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰσὶν αἱ ἑπόμεναι· Πρόεδρος ἡ κυρία Ναταλία Σούτσου, ταμίας ἡ κυρία Μαρία Βαρβάκη, καὶ γραμματεὺς ἡ κυρία Εὐφρασία Κοκκίδη. Μέλη δὲ τῆς Ἐπιτροπῆς αἱ κυρίαι Ζωὴ Βαλτινοῦ, Κλεοπάτρα Βρόσκη, Ἐλίζα Ζαΐμη, Εὐανθία Κατζιλιέρη, Ὀνωρίνα Κουρκουμέλη, Ἐρατὼ Λοιδωρίκη, Ἑλένη Πάλλη, Τατιανὴ Παπαλεξοπούλου, Ἀνδρομάχη Ῥενιέρη, Ῥωξάνη Ῥίζου καὶ Ταρσίτσα Ῥουσοπούλου. — Σκοπὸς τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας εἶνε νὰ βοηθῇ τοὺς νοσοῦντας καὶ μὴ δυναμένους νὰ ἐργάζωνται καὶ μάλιστα κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅτε αἱ νόσοι καὶ αἱ πρὸς συντήρησιν δαπάναι εἰσὶ πλείονες, καὶ α') Ἀναλόγως τῶν μέσων αὐτῆς παρέχει θερμὰ ἐνδύματα κατὰ τὸν χειμῶνα. β') Ἰατρικὴν συνδρομήν. γ') Εἰς τοὺς νοσοῦντας τροφήν. δ') Καύσιμον ὕλην. ε') Ἐκτάκτως χρηματικὴν βοήθειαν. ς') Εἰς τοὺς δυναμένους νὰ ἐργάζωνται παρέχει τὰ πρὸς ἐργασίαν μέσα, συνεννοουμένη πρὸς τοῦτο μετὰ τοῦ ἐνταῦθα ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδεύσεως Συλλόγου τῶν Κυριῶν καὶ μετ' ἄλλων καταλλήλων καταστημάτων].

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

7 Μαΐου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 7 Μαΐου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμὴ
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 293
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 427
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 283
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 107 1/2
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 439

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμὴ
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,760
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	331 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	123 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	64
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,840	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	117 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,20. — Ἐμπ. 3μην. 29.00.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.20.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 115

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 98 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.- Λονδ. 3μην. (28 Ἀπριλίου) 29-29.20.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (6 Μαΐου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	59 5/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	256
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	265
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	118
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 -110 1/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 02 1/2-23,07 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 3/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 24/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (12 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.85
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.65
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.32
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 13 Μαΐου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.33
Ἀργυρᾶ φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 142 1/2-147 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3 0]0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Ν. Σύρον. Φύλλα τῆς «Ἑστίας» χωριστὰ μόνον τοῦ τρέχοντος ἔτους δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν ἀντὶ 20 λεπτῶν ἕκαστον ἄνευ τοῦ δελτίου, 30 δὲ μετ' αὐτοῦ. Τὰ τῶν προηγουμένων ἐτῶν συνεδέθησαν εἰς τόμους, περιλαμβάνοντας τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας καὶ πωλουμένους ἀντὶ 5 φράγκων. — Καν Κ. Κέρκυραν. Διὰ τοῦ παρελθόντος ταχυδρομείου ἐστάλησαν ὑμῖν καὶ τὰ λοιπά. — κ. Α. Μ. Κεφαλληνίαν. Ἐστάλησαν πάντα τὰ δελτία πλὴν τῶν φύλλων, τὰ ὁποῖα δὲν εὑρέθησαν. Τὸ περισσεῦον γραμματόσημον ἐπεστράφη ὑμῖν. — κ. Σ. Ι. Α. Πειραιᾶ. Ἡ Τύνις κατέχει ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνος, τῶν ἐρειπίων τῆς ὁποίας ὀλίγον ἀπέχει ἡ σημερινὴ πόλις. —κ. Μ. Δ. Χαλκίδα. Τὸ ἀντίτιμον δύνασθε νὰ μᾶς ἐμβάσητε εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ γραμματόσημα, ὄχι ὅμως εἰκοσάλεπτα, τὰ ὁποῖα δὲν δεχόμεθα ἕνεκα τῆς ἀνακαλυφθείσης ἐσχάτως παραχαράξεως αὐτῶν. — κ. Π. Ν. Γαλάζιον. Εὐχόμεθα εἰς τοὺς Ῥωμούνους νὰ τὴν χαίρωνται, ἀλλ' ἂς ἀφήσωσι καὶ αὐτοὶ ἡμᾶς νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν τῶν πατέρων μας εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου. Καθεὶς τὸ ἰδικόν του. Ἡμεῖς τὸν Ὅμηρον καὶ Σοφοκλέα, αὐτοὶ τὸν Γραιτσουλέσκον καὶ Ἀριτσέσκον των· οὐδεὶς φθόνος! —κ. Χ. Μ. Π. Μεσολόγγιον. Τὸ φύλλον θὰ σᾶς στέλλεται τοῦ λοιποῦ αὐτόσε. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπηντήσαμεν ἐν ἰδίᾳ ἐπιστολῇ. — κ. Π. Κ. Α. Πειραιᾶ. Τὰ δύο ἀντίτυπα τοῦ «Α. Σ.» σᾶς ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. — κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἕνεκα τῆς συμβάσης βραδύτητος καὶ εἰς ἰδικάς μας παραγγελίας ἐγράψαμεν καὶ ἐκ δευτέρου. Ἐλπίζομεν δὲ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν νὰ τὸ ἔχετε. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν, πλὴν ἑνὸς μόνου, τὸ ὁποῖον ἀτυχῶς δὲν εὑρέθη.

Φιλολόγῳ. Ἀθήνας. Τῷ ὄντι, εἶνε ἱκανῶς περίεργος ἡ ἀλλοίωσις αὕτη τῆς σημασίας τῆς λέξεως βρῶμα, καταντησάσης ἀπὸ φαγητοῦ νὰ σημαίνῃ παρὰ τῷ λαῷ τὴν δυσωδίαν. Εὐφυᾶ ἐξήγησιν τοῦ πράγματος ἠκούσαμεν παρά τινος διδασκάλου, ἀποδίδοντος τὴν ἀλλοίωσιν αὐτὴν εἰς τὴν σύμπτωσιν, ἥτις ἥνωσε τὴν λέξιν βρῶμα μετὰ τῆς λέξεως δυσωδία εἰς τὸ γνωστὸν νεκρώσιμον τροπάριον, ἔνθα φέρεται ἡ φράσις: σκωλήκων βρῶμα καὶ δυσωδία. Καὶ πράγματι δὲν εἶνε ἀπίθανον, ὁ λαός, ὅστις ἐκ τῶν δύο λέξεων ἐνόει μόνον τὴν δευτέραν ὡς συνηθεστέραν, νὰ ἀπέδωκε διὰ τὴν ἐγγὺς παράθεσιν καὶ εἰς τὴν πρώτην παραπλησίαν σημασίαν, ἥτις κατόπιν ἔμεινεν εἰς τὴν λέξιν καὶ μόνην ἐκφερομένην. Ἄλλως τε καὶ νῦν ἔτι παραμένει ἡ φράσις παρὰ τῷ λαῷ, ὅστις θέλων νὰ χαρακτηρίσῃ τι ὡς εἰς ἄκρον δυσῶδες λέγει ἐκφραστικῶς ὅτι εἶνε: βρῶμα καὶ δυσωδία· τὸ νοστιμώτερον δὲ ὅτι καὶ ῥῆμα κατεσκεύασεν ἐκ τῆς λέξεως, τὴν αὐτὴν ἔχον σημασίαν, τὸ βρωμᾷ, ἐβρώμησε κτλ —κ Σ. Μ. Χ. Βράνιαν. Συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας τὸ φύλλον θὰ ἀποστέλλεται εἰς Tchatchak. — κ. Ε. Γ. Φ. Κρίκελον. Πᾶσα αἴτησις περὶ συνδρομῆς δέον νὰ συνοδεύηται καὶ ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου αὐτῆς, ἵνα λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[7 Μαΐου (Πέμπτη) 1881]

Οἱ βασιλόπαιδες Κωνσταντῖνος καὶ Γεώργιος ὑπέστησαν τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐνώπιον τῶν ΑΑ. ΜΜ. τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις τῶν μαθημάτων, ἅτινα ἐδιδάχθησαν κατὰ τὸ ἔτος. — Οἱ τὴν αὔριον ἀφικνούμενοι ἐνταῦθα μεγάλοι δοῦκες τῆς Ῥωσσίας Σέργιος καὶ Παῦλος, ἀδελφοὶ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ Κωνσταντῖνος, ἀδελφὸς τῆς ἡμετέρας βασιλίσσης, θέλουσι διαμείνει ἐν Ἀθήναις τέσσαρας ἢ πέντε ἡμέρας. — Διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἐχορηγήθη τετράλεπτος ἐπιχορήγησις δι' ἕκαστον ἄνδρα τοῦ στρατοῦ πρὸς βελτίωσιν τοῦ συσσιτίου. — Ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐν θέσει «Ἀράπι» τῆς Ἀκαρνανίας στρατόπεδον εἰδικοὶ τεχνῖται, ἵν' ἀνορύξωσιν ἀρτησιανὰ φρέατα πρὸς χρῆσιν τοῦ αὐτόθι κατασκηνοῦντος στρατοῦ. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα», προσεχῶς ἡ Διεύθυνσις τῶν Ταχυδρομείων θὰ εἰσαγάγῃ πλῆρες τὸ σύστημα τῆς δι' ἐπιστολικῶν δελταρίων ἀλληλογραφίας, ἥτις μέχρι τοῦδε εἶνε ἐν χρήσει μόνον μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς. Πρὸς τοῦτο παρακληθεῖσα ἀνέλαβε τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις τῶν βελγικῶν ταχυδρομείων, παραδοθήσονται δὲ εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ μετὰ τέσσαρας μῆνας. Τὰ δελτάρια διαιροῦνται· α') Εἰς δεκάλεπτα, ἀποστελλόμενα ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν τῆς Ἑλλάδος. β') Εἰς πεντάλεπτα, ἀποστελλόμενα ἐντὸς τῆς αὐτῆς πόλεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ γ') Εἰς δεκαπεντάλεπτα, ἀποστελλόμενα εἰς τὰς χώρας τοῦ παγκοσμίου ταχυδρομικοῦ Συνδέσμου. Πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀλληλογραφίας κατασκευάζονται καὶ ἴδια δελτάρια διπλᾶ, διπλασίου τιμήματος, διὰ τὰς προπληρονομένας ἀπαντήσεις. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν προσεκάλεσε τηλεγραφικῶς εἰς Ἀθήνας τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ κ. Σκ. Σοῦτσον.—Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν διέταξε τὴν ταχεῖαν τοποθέτησιν τορπιλλῶν εἰς τὸ στενὸν τῆς Ψυτταλείας καὶ πρὸ τοῦ λιμένος Πειραιῶς. — Ἐστάλησαν εἰς Εὐρώπην πρὸς ἐκμάθησιν ἐν τοῖς ὁπλουργείοις Werde τῆς κατασκευῆς τῶν μερῶν τοῦ ὅπλου Γκρᾶ τρεῖς ὑπαξιωματικοὶ τοῦ ὁπλοστασίου. —Κατ' αὐτὰς ἀποστέλλονται εἰς τὰ δύο ἀρχηγεῖα αἱ σημαῖαι τῶν νεοσχηματισθέντων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ, ὅπως παραδοθῶσιν αὐτοῖς. — Τὰ περὶ σχηματισμοῦ ἓξ νέων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ, γράφει ὁ «Αἰών», ὑποβληθέντα εἰς ὑπογραφὴν τῷ βασιλεῖ διατάγματα, ὡς καὶ τὰ περὶ τῶν σχετικῶν προβιβασμῶν, ἐπεστράφησαν ἀνυπόγραφα εἰς τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργόν, ὡς μετὰ πολλῆς θετικότητος διαδίδεται. — Τὸ παρελθὸν Σάββατον συνελήφθη ὁ ταμίας Θηβῶν Ἀπόστολος Γκορτζῆς, ἀποδειχθεὶς ἐλλειματίας κατὰ τὴν ἄρτι γενομένην ἐξέλεγξιν 800,000 δραχμῶν. Ὁ ταμίας οὗτος εἶχε διαδεχθῆ εἰς τὴν θέσιν ταύτην τὸν Θρασύβουλον Βελέντζαν, ὅστις συνελήφθη ἐπίσης ὡς πρωτουργὸς τοῦ ἐγκλήματος. Κατὰ τὸν «Αἰῶνα», δὲν εἶνε μόνον 800,000 τὰ ἐλλείποντα ἐκ τοῦ ταμείου Θηβῶν. Ἐκ τῆς προχείρως ἐνεργουμένης ἀνακρίσεως, λέγει, ὅτι τὸ δημόσιον ὑπέστη ζημίαν ἐκ 2,000,000 περίπου, διότι τὰ παραστατικὰ διαχειρίσεως 12 ἐτῶν ἢ ἀπωλέσθησαν ἢ ἐπλαστογραφήθησαν. — Τέσσαρες σιδηροδρομικαὶ ἑταιρίαι ἐξαιτοῦνται κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα» τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρόμων ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πάτρας καὶ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λαμίαν. Ἐκ τούτων μία μὲν εἶνε ἑλληνική, αἱ δὲ λοιπαὶ ξέναι, ἀγγλική, ἰταλικὴ καὶ ῥωσσική. — Δύο λέμβοι στεναὶ καὶ ἐπιμήκεις, ναυπηγηθεῖσαι ἐν Πειραιεῖ, ἀπεστάλησαν ἐπὶ ἁμαξίων εἰς Κωπαΐδα, πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς ὁποίας αἱ ἐργασίαι ἄρχονται ἀπὸ τῆς 15 ἀρξαμένου ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ τῆς Ἑταιρίας. — Διετάχθη ἡ Α' ἐν Ἀθήναις ἱππαρχία, ἵνα ᾖ ἑτοίμη πρὸς ἀναχώρησιν εἰς τὰ σύνορα.— Ἡ ἐν Ἄργει Γ' ἱππαρχία διετάχθη ν' ἀντικαταστήσῃ ἐν Ἀθήναις τὴν Α' ἀναχωροῦσαν. — Διετάχθη ὁ σχηματισμὸς καὶ Ε' ἴλης ἐν τῇ Β' ἱππαρχίᾳ. — Ἐν Κερκύρᾳ συνέστη ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ δημάρχου Κερκυραίων κ. Γ. Θεοτόκη, ὅπως προνοήσῃ περὶ τῆς περιθάλψεως τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν στρατευομένων.—Καταπλέει προσεχῶς εἰς Πειραιᾶ ἐξ Ἀμβέρσης μέγα ἱστιοφόρον πλοῖον, κομίζον ἐξ κανονοστοιχίας Κρούπ, ὧν αἱ τρεῖς ὀρειναί, αἱ δὲ τρεῖς πεδειναί. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν παρήγγειλεν εἰς τὸ ἐν Φιοῦμε κατάστημα τοῦ Whitehead πολλὰς ἔτι αὐτοκινήτους τορπίλλας νεωτάτου συστήματος.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1417.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Ἔχομεν τὸν κατωτέρω πίνακα, ἐν ᾧ ἕκαστος ἀριθμὸς ἀπὸ 1-24 ἔχει ἀντίστοιχον ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου.

Α 1	Β 2	Γ 3	Δ 4
Ε 5	Ζ 6	Η 7	Θ 8
Ι 9	Κ 10	Λ 11	Μ 12
Ν 13	Ξ 14	Ο 15	Π 16
Ρ 17	Σ 18	Τ 19	Υ 20
Φ 21	Χ 22	Ψ 23	Ω 24

Δοθέντος νῦν ἀριθμοῦ τινος, νὰ εὑρεθῶσιν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν μικρότεροι ἀριθμοί, ὧν ἕκαστος ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἐπίσημόν τι ὄνομα ὑποδεικνυόμενον τῷ ἀναγνώστῃ.

Ὅπως ἐννοηθῇ καλῶς τὸ πρόβλημα, παρατίθεμεν τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα.

Εἰς τὸν ἀριθμὸν 68 (ἀναλυόμενον εἰς πέντε μικροτέρους ἀριθμούς) εὑρὲ τὸ ὄνομα μεγάλου στρατηγοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶνε Κίμων, οὗ τινος τὰ γράμματα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἀριθμοὺς τοῦ πίνακος ἀποτελοῦντας τὸ ἄθροισμα 68 ὡς ἕπεται·

Κ		Ι		Μ		Ω		Ν		
10	+	9	+	12	+	24	+	13	=	68

Ἐπὶ τούτοις προτείνομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ ἑξῆς ὅμοιον πρόβλημα·

Εἰς τὸν ἀριθμὸν 105 (εἰς ἑπτὰ μέρη χωριζόμενον) εὑρὲ τὸ ὄνομα ἐπισήμου συγγραφέως τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

1418.

Δραμίων ἔχω δύναμιν· ἀλλ' ὅταν θὰ ἁρπάξω,
Ὀκάδων ὅλων δύναμαι τὸ βάρος νὰ βαστάξω.

1419.

1	2	1
2	Υ	2
1	2	1

Σχημάτισον κυβόλεξον ἀντικαθιστῶν δι' ἑνὸς μὲν καὶ τοῦ αὐτοῦ γράμματος τὰ τέσσαρα 1, δι' ἄλλου δὲ ὡσαύτως τὰ τέσσαρα 2.

1420.

On traîne mon premier
On aime mon dernier
On brûle mon entier.

ΛΥΣΕΙΣ

1413.

Τοῦ προβλήματος τούτου ὑπάρχουσι πολλαὶ λύσεις. Ἰδοὺ τινες αὐτῶν: 120 καὶ 12, 21 καὶ 21, 32 καὶ 16, 15 καὶ 33, 12 καὶ 66, 11 καὶ 121, 20 καὶ 22.

1414.

Βιβλίον.

1415.

Ἀ ἔ δ ι ο ς
ἔ δ ι ο ς
δ ι ο ς
ι ο ς
ο ς
ς

1416.

Gamin-ami.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 229. — 17 ΜΑΪΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἡμέτερος ἐν Βερολίνῳ πρεσβευτὴς κ. Α. Ῥαγκαβῆς ἀπέστειλεν εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν Χίων ἐνταῦθα Ἐπιτροπὴν φρ. 10,000, προελθόντα ἐκ παραστάσεων καὶ συναυλιῶν, γινομένων τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ ἐν πολλαῖς τῆς Γερμανίας πόλεσιν.

Ὁ ἐν Λονδίνῳ κ. Ἀλέξανδρος Πετροκόκκινος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρός αὐτοῦ ἀπέστειλε περὶ τὰς 2,000 δραχ., ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα Ἑρμουπόλεως.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Πατρῶν ἐψηφίσατο ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φυλακῶν ἐτησίαν συνδρομὴν δραχ. 1,500

Ὁ ἐν Πειραιεῖ κ. Δημήτριος Χ. Γιώδης προσέφερεν εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Τζάνη τῆς πόλεως ταύτης δρ. 500.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Ἑρμουπόλεως ἐψηφίσατο ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φυλακῶν ἐτησίαν συνδρομὴν δραχ. 500.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Τὸ ἐν Παρισίοις γνωστὸν περιοδικὸν «Revue politiqne et litteraire» ἀναγράφον τὴν ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Γενναδίου γενομένην μετάφρασιν τοῦ «Λουκῆ Λάρα» εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν, προστίθησιν ὅτι καθ' ἃ ἐκ καλῆς πηγῆς μανθάνει καὶ ἄλλαι μεταφράσεις τοῦ ἑλληνικοῦ διηγήματος ἑτοιμάζονται, καὶ θέλουσιν ἐκδοθῆ λίαν προσεχῶς.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Griechische Ritterdichtung des Mittelalters» (Ἑλληνικὴ μεσαιωνικὴ ἐποποιΐα) ὁ ἐν Βόννῃ σοφὸς καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτς δημοσιεύει ἐν τῷ παραρτήματι τῆς «Αὐγουσταίας Γενικῆς Ἐφημερίδος» τῆς 5 Μαΐου ἐκτενῆ ἀνάλυσιν τῶν ὑπὸ δύο ἡμετέρων λογίων γενομένων ἐκδόσεων τοῦ Ἀκριτικοῦ ἔπους, τοῦ κ. Σπ. Π. Λάμπρου ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐν Παρισίοις ἐκδοθείσῃ «Collection de Romans Grecs», καὶ τοῦ κ. Ἀντωνίου Μηλιαράκη. Ἐν τῇ ἀναλύσει ταύτῃ ὁ κ. Βόλτς ἐξαίρει μετὰ πολλῶν ἐπαίνων τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς ἐργασίας ἀμφοτέρων τῶν Ἑλλήνων λογίων, ἥτις οὐ μικρὸν συντελεῖ εἰς διαφώτισιν τοῦ περὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ζητήματος κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

— Τῇ 1 Μαΐου ἐξεδόθη ἐν Λειψίᾳ τὸ πρῶτον φύλλον νέου ἑλληνικοῦ περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἕσπερος», οὗ συντάκται εἰσὶν οἱ γνωστοὶ λόγιοι ἀδελφοὶ Περβάνογλου. Ὁ «Ἕσπερος» ἐκ 16 σελίδων συγκείμενος, ἐκδίδοται δὶς τοῦ μηνός, ἡ δ' ἐτησία αὐτοῦ συνδρομὴ ἀνέρχεται εἰς φρ. 40. Περιεχόμενα τοῦ α' φύλλου: Πρόλογος — Ἄγαλμα Ἀθηνᾶς (μετὰ εἰκόνος). — Ἀλέξανδρος Γ' (μετὰ εἰκόνος). — Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις. — Ὁδὸς ἐν Μαυροβουνίῳ (μετ' εἰκόνος). — Βυζαντιναὶ εἰκόνες. — Ἀνδρόνικος Κομνηνός. — Κυρία καὶ γαλῆ (μετ' εἰκόνος). — Ἀμερικανικὴ Πομπηΐα (μετὰ δύο εἰκόνων). — Αὔγουστος Μαριέττης (μετ' εἰκόνος). — Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις. — Διάφορα. — Νεκρολογίαι.

— Ἀμερικανὸς λόγιος, ἐξ Ἑλλήνων ἕλκων τὸ γένος, ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Νεοβοράκῳ ἑλληνικοῦ Λυκείου κ. Τιμαγένης ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς ἀγγλιστὶ εἰς δύω ὀγκώδεις τόμους ἐκτετυπωμένους μετὰ σπανίας φιλοκαλίας καὶ ἐστολισμένους δι' εἰκόνων καὶ σχεδιογραφημάτων Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἄχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ὁ συγγραφεύς, ὡς λέγει ἐν τῷ προλόγῳ, ὡς γνώμονα ἔσχε τὰ κλασικὰ ἔργα τοῦ Γρότε καὶ τοῦ Γίββωνος, μεγάλως δ' ὠφελήθη καὶ ἐκ τῶν μελετῶν τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου. Ἀλλ' ἡ ἱστορία αὐτοῦ δὲν εἶνε οὐχ ἧττον ἁπλοῦν ἐράνισμα, καὶ ἐλέγχει ἀξιέπαινον ἀνεξαρτησίαν κρίσεως, συνενοῖ δὲ τὸν πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα θαυμασμὸν μετὰ θερμῆς ἀγάπης πρὸς τὴν νέαν. Πολύτιμος εἶνε ἰδίως ἡ ἀφήγησις τοῦ βίου τοῦ ἔθνους κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, καθὸ ἀναιροῦσα πολλὰς τῶν παρ' Εὐρωπαίοις διαδεδομένων προλήψεων καὶ ἀποδίδουσα τὸν ἀληθῆ αὐτῆς χαρακτῆρα εἰς τὴν βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν. Ὁ ἀμερικανικὸς τύπος ἔκρινεν εὐμενέστατα τὸ ἔργον τοῦ κ. Τιμαγένους, ὅπερ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ εὕρῃ συμπαθεῖς ἀναγνώστας εἰς τοὺς εἰδήμονας τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης ὁμογενεῖς.

— Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ὁ Πάπας Λέων ὁ ΙΓ' διένειμεν εἰς τοὺς καρδιναλίους διάφορα λατινικὰ ποιήματα, ἅτινα ὁ ἴδιος εἶχε συντάξει. Τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ ὁ νῦν Πάπας δαπανᾷ εἰς τὸ νὰ ἐξυμνῇ ἐν μέτρῳ ἀρχαϊκῷ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν δόξαν τῶν ἁγίων. Ἐκ τῶν διανεμηθέντων τριῶν ποιημάτων τὸ μὲν ἓν ἐποίησε πάπας ὤν, τὰ δὲ ἄλλα δύο ὅτε ἀκόμη ἦτο ἐπίσκοπος, ὅλα δὲ εἶνε πεποιημένα εἰς τιμὴν τῶν ἁγίων Κωνσταντίας καὶ Ἑρκουλάνου.

— Ὁ πρίγκηψ Γεώργιος τῆς Πρωσσίας, ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἐπεράτωσεν ἐσχάτως δρᾶμά τι φέρον τίτλον «Ἡ Αἰκατερίνη τῶν Μεδίκων», ὅπερ προσεχῶς θέλει παρασταθῆ ἀπὸ σκηνῆς τοῦ ἐν Βερολίνῳ βασιλικοῦ θεάτρου.

— Ἡ βασίλισσα τῆς Ῥωμουνίας, ἥτις ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Carmen Sylva εἶχεν ἐκδώσει ῥωμουνικὰς ποιήσεις, ἐπαινεθείσας ὑπὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου, ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἀκαδημείας ἐπίτιμος αὐτῆς ἑταῖρος.

— Ἐκ τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας διεβιβάσθησαν ἐσχάτως εἰς Εὐρώπην νέαι πληροφορίαι περὶ τῆς Ἀγγλο-βελγικῆς ἐκστρατείας, ἥτις διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ κ. Στάνλεη προσεγγίζει πρὸς τὸ κεντρικὸν ῥεῖθρον τοῦ Κόγκο πρὸς ἀνατολὰς μὲν ἐκ τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ τῶν λιμνῶν ἀπέναντι τοῦ Ζανζιβάρ, πρὸς δυσμὰς δὲ ἐκ τῆς νέας τοῦ Λίβιγκστων. Κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον ὀφείλουσι ν' ἀποπειραθῶσι νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῶν λιμνῶν διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Λίβιγκστων ἐρευνηθείσης ὁδοῦ. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ Στάνλεη καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ καταγίνονται ἀπὸ διετίας πρὸς ἵδρυσιν σταθμῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης. Κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις εὑρίσκοντο εἰς τὸν ὕστατον σταθμὸν τὸν ἱδρυθέντα ὑπεράνω τῶν ἀνωτέρων καταρρακτῶν τοῦ Κόγκο. Μέλη δὲ τῆς ἐκστρατείας διελθόντα τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην ἐγκατεστάθησαν πρὸς τὰς λίμνας. Ἐπιστημονικαὶ ἐκθέσεις, φωτογραφίαι τῆς χώρας καὶ εἰδήσεις διάφοροι ἀφίκοντο ἤδη καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἀφικνούμεναι τακτικῶς.

Ἐκ Ζανζιβὰρ ἐκομίσθησαν 72 Ἄραβες ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου «Natal» καὶ ἀπεβιβάσθησαν ἐν τῷ «Ἀκρωτηρίῳ», ἐκεῖθεν δὲ ἐπέβησαν ἐπὶ τοῦ γερμανικοῦ πλοίου «Planteur», ἀποπλεύσαντος πρὸς τοὺς καταρράκτας τοῦ Κόγκο, ὅπου οἱ μνησθέντες Ζανζιβάρειοι, οὓς συνοδεύουσι δύο ἀξιωματικοὶ Βέλγοι, θὰ φθάσωσι περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου. Δωδεκάς τις ἐκ τῶν ἀνδρῶν τούτων περιῆλθεν ἤδη τὴν ἀνατολικὴν ἤπειρον ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς μετὰ τοῦ Στάνλεη κατὰ τὴν πρώτην πρὸ τριετίας περιήγησιν αὐτοῦ.

Συγχρόνως μετὰ τοῦ Στάνλεη καὶ ἄλλοι ἐπιστημονικοὶ ἀπόστολοι (expéditions) διερευνῶσι τὸ ῥεῖθρον τοῦ Κόγκο. Ἄγγλοι ἱεραπόστολοι ἵδρυσαν ἐκεῖσε σταθμούς· ἀγγέλλεται δὲ ὅτι τέσσαρες Ἰησουΐται ἀφίκοντο εἰς Ἅγιον Σαλβαδόρ. Οἱ Ἰησουΐται οὗτοι μετηνέχθησαν ἐκ Λισαβῶνος ἐπὶ Πορτογαλλικῆς κανονιοφόρου, ἀναπλεύσαντες δὲ τὸν ποταμὸν ἐστάθησαν ἐν Ἁγίῳ Σαλβαδόρ, ὅπου ἀπεβιβάσθησαν ἐν μεγάλῃ πομπῇ, συνοδευόμενοι ὑφ' ἑνὸς λοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ τοῦ πορτογαλλικοῦ στρατοῦ, ἑνὸς ὑποπλοιάρχου τοῦ πορτογαλλικοῦ ναυτικοῦ, καὶ ὑπὸ ἀποσπάσματος ναυτῶν. Μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον κιβώτια πλήρη ῥουμίου, ῥακῆς, ὅπλων, ἀργυρῶν σκευῶν καὶ χρυσοῦν ἢ ἐπιχρυσωμένον στέμμα, ἅπερ προσήνεγκον τῷ βασιλεῖ τοῦ Ἁγίου Σαλβαδὸρ ἀπὸ μέρους τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας. Ὁ Νέγρος ἡγεμὼν ηὐχαρίστησε μεγάλως τοὺς ἀπεσταλμένους, καθόσον τὰ δῶρα ταῦτα ἦσαν τὰ ὡραιότατα τῶν ὅσων ποτὲ ἔλαβεν, ὑπέσχετο δὲ τὴν προστασίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ ἀποκατασταθῶσιν ἐν τῷ τόπῳ ἱεραποστόλους.

— Ἐν τῇ «Nouvelle Revue» ἐξακολουθεῖ ἡ δημοσίευσις τῆς ἀλληλογραφίας τῆς Γεωργίας Σάνδ. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη κέκτηται μεγάλην σημασίαν καὶ κινεῖ εἰς ἄκρον τὸ ἐνδιαφέρον, καθὸ ἀναφερομένη εἰς τὰ ἔτη 1831 - 1835, ἤτοι τὴν μᾶλλον ταραχώδη περίοδον τῆς διασήμου συγγραφέως.

— Ἀποφάσει τοῦ αὐστριακοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας τὸ ἐν Πράγᾳ πανεπιστήμιον διῃρέθη εἰς δύο ἴδια πανεπιστήμια, ὧν τὸ μὲν γερμανικόν, τὸ δὲ τσεχικόν. Ἔναρξις τῶν μαθημάτων ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ γενήσεται τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον.

— Κατά τινα ἀνακοίνωσιν τοῦ λοχαγοῦ Howgate εἰς τὴν γαλλικὴν γεωγραφικὴν Ἑταιρίαν αἱ Βουλαὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐψήφισαν τὴν ἀναγκαίαν πίστωσιν πρὸς

Digitized by Google

διοργάνωσιν δύο ἐκδρομῶν εἰς τὰς πολικὰς θαλάσσας. Τούτων ἡ μὲν, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν, θέλει τραπῆ διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀτμοπλοίου «Jeannete», τοῦ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» ἀποσταλέντος εἰς τὸν πόλον, οὗτινος ἀγνοεῖται ἡ τύχη· ἡ δὲ, ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, θέλει χωρήσει πρὸς βορρᾶν διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Smith-Sound.

***

Ὁ ἐν Παρισίοις Ἕλλην φιλολόγος κ. Γ. Χασιώτης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συγγραφῆς ἑξακοσιοσελίδου περίπου ὑπὸ τὸν τίτλον «L'instruction publique chez les Grecs depuis la prise de Constantinople par les Turcs jusqu'à nos jours». Ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου δημοσιευομένου προσεχῶς ὡρίσθη εἰς φράγκα 25.

— Κατά τινα ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν» δημοσιευόμενον πίνακα τὰ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1880-1881 δαπάναις τοῦ Δημοσίου διατηρούμενα ἐκπαιδευτήρια καθ' ὅλον τὸ ἑλληνικὸν κράτος ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς 198. Ἐκ τούτων εἶνε 1 πανεπιστήμιον ἔχον καθηγητὰς 60 καὶ φοιτητὰς 1,989· 23 γυμνάσια ἔχοντα καθηγητὰς 173 καὶ μαθητὰς 3,293· 82 σχολαρχεῖα μὲ 271 διδασκάλους καὶ 7,656 μαθητάς, 87 ἑλληνικὰ σχολεῖα μὲ 111 διδασκάλους καὶ 1,535 μαθητάς, καὶ τέλος 5 ναυτικὰ σχολεῖα ἔχοντα διδασκάλους 5 καὶ μαθητὰς 35, ἤτοι ἐν ὅλῳ 198 ἐκπαιδευτήρια, ἀριθμοῦντα καθηγητὰς μὲν καὶ διδασκάλους 620, μαθητὰς δὲ 14,508.

— Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἶμος».

— Προσεχῶς ἄρχεται δημοσιευομένη ἡ πρὸ καιροῦ ἀγγελθεῖσα θεατρικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Καλαὶ Τέχναι».

— Ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου κ. Ἀντωνιάδου ἐξεδόθη εἰς δευτέραν ἔκδοσιν τὸ ἐπικὸν αὐτοῦ ποίημα, ἡ «Κρητηΐς.»

Ἀνασκαφαὶ ἐν Τανάγρᾳ καὶ Ἐπιδαύρῳ.

Ἐν προηγουμένῳ τῆς «Ἑστίας» φύλλῳ ἀνηγγείλαμεν ὅτι ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἀπέστειλεν εἰς μὲν Τανάγραν τὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Σταματάκην, ὅπως ἐκτελέσῃ ἀνασκαφὰς τάφων, εἰς δὲ Λιγουριὸν, παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἐπίδαυρον, τὸν ἕτερον ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Καββαδίαν, ὅπως καθαρίσῃ τὸ ἐκεῖ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ θέατρον. Ἀμφότεροι ἐκτελέσαντες τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ἐντολὴν ἀπέστειλαν πρὸς τὸ προεδρεῖον τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας περὶ τῶν γινομένων ἐργασιῶν ἐκθέσεις, ὧν περίληψιν δημοσιεύομεν ἐνταῦθα.

Ἐν Τανάγρᾳ πάντες οἱ μέχρι τῆς 8 Ἀπριλίου ὀρυχθέντες τάφοι, κείμενοι 150 περίπου μέτρα μακρὰν τῆς μεγάλης πύλης τοῦ τείχους τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἐπὶ τῆς πρὸς τὰς Θήβας καὶ τὴν Χαλκίδα παλαιᾶς λιθοστρώτου ἁμαξιτοῦ, ἦσαν ἀσύλητοι, πάντες δ' ἀρχαϊκοὶ καὶ οὐδεὶς μεταγενέστερος.

Μέχρι δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἦσαν συγκεκομισμένα ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τῶν τάφων ὑπὲρ τὰ τριακόσια κτερίσματα, πήλινα εἰδώλια πολλὰ, καὶ ἰδίως Ἑρμαῖ, γυναικεῖαι μορφαὶ καθήμεναι καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων ἔχουσαι, ἀγγεῖα πήλινα καὶ ἰδίως λ ή κ υ θ ο ι μετὰ γραφῶν ἀρχαϊκῶν, τοῦ διονυσιακοῦ μάλιστα κύκλου καὶ ἀνδρῶν μαχομένων, καὶ κ ά ν θ α ρ ο ι (ἀγγεῖα), ὧν εἷς μετ' ἐπιγραφῆς Τ ε ι σ ί α ς ἐ π ο ί ε σ ε ν ἔκτης μέχρι τοῦδε ἐκ Τανάγρας, ἐπιμαρτυρούσης τὴν σημαντικότητα τοῦ τέως ἀγνώστου ἡμῖν τούτου Ἀθηναίου τεχνίτου, σιδηραῖ στλεγγίδες, δακτύλιος ἀργυροῦς, κοσμήματα πήλινα κεχρωματισμένα καὶ ἐπίχρυσα.

Μεταξὺ δὲ τοῦ μεγάλου τούτου πλήθους διακρίνονται διαφερόντως δύο ἀγγεῖα πήλινα μετ' ἐκτύπων εἰκόνων λίαν ἐξεχουσῶν, περὶ ὧν ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Σταματάκης ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ λέγει ὅτι «εἰσὶ κατὰ τὴν τέχνην, τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸν ποικίλον χρωματισμὸν τὰ ἄριστα ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε, ἀπὸ τοῦ 1872, ἐν τοῖς τάφοις τῆς Τανάγρας εὑρεθέντων, γνήσια καὶ ἀπηλλαγμένα πάσης νοθείας». Καὶ τὸ μὲν ἕτερον τούτων, ὕψους 0,22, εἰκονίζει ἔμπροσθεν Ἑρμῆν, ἐν ἱματίῳ καὶ χλαμύδι ζωηρῶς κεχρωσμένοις, μετὰ πτερύγων ἐκτεταμένων πρὸς ἀπόπτησιν, ἀνεγείροντα ἐκ τῶν ἀγκώνων εὐλαβῶς ἅμα καὶ συμπαθῶς νεάνιδα καλὴν, τὴν ψυχὴν, μετὰ περιδεραίου, γυμνὴν μὲν καὶ ἀτονοῦσαν, συνέχουσαν δὲ κοσμίως διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνεμοδούμενον πέπλον· ἀμφοτέρους δ' ὑποδεδημένους πέδιλα κυανοῦ ζωηροτάτου χρώματος, ἔχοντας ἐπὶ τῆς κόμης ἴχνη ἐπιχρυσώσεως καὶ πατοῦντας βάσιν, ἐφ' ἧς σώζεται ἓν μόνον ῥόδον ἐπίχρυσον, ἐκ τῶν προϋπαρχόντων δύο. Τοῦ δὲ ἄλλου ἀγγείου, ὕψους 0,15, τὸ πρόσθεν δείκνυσιν ἡμῖν Ἀφροδίτην, χρυσόκομον, ἀναδυομένην ἐν καλῷ ὀστράκῳ ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς βάσεως γλαυκοῦ κύματος, γυμνὴν τὰ ἄνω τῆς ὀσφύος, μετ' ἐνωτίων καὶ ὅρμου χρυσῶν καὶ κοσμήματος χρυσοῦ μεταξὺ τε τῶν μαστῶν καὶ ὑπ' αὐτούς.

Ἀλλὰ, τὸ περιεργότατον, ἱκανὰ τῶν εὑρεθέντων κατὰ τὴν ἀνόρυξιν τῶν τάφων τούτων κτερισμάτων εἰσὶ παραστάσεις ἄσεμνοι, ἥκιστα, καθ' ἃ γε σήμερον ἡμεῖς φρονοῦμεν, εἰς τὸ τελευταῖον τοῦ ἀνθρώπου σκήνωμα προσήκουσαι, βεβαίως δὲ ἀνεπίδεκτοι περιγραφῆς ἐνταῦθα.

Πάντα ταῦτα ἀποσταλέντα εἰς Ἀθήνας κατετέθησαν ἤδη εἰς τὴν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ συγκεντρωθεῖσαν πλουσίαν τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας συλλογὴν, ἧς ἐπισπεύδεται ἡ ἐν κοσμίαις θήκαις εὐπρεπὴς καὶ εὔτακτος ἔκθεσις. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐν Τανάγρᾳ.

Ἐν Ἐπιδαύρῳ δὲ γενομένης τῆς ἀνασκαφῆς ἐξεχώσθη μέχρι τοῦδε μέγα μέρος τοῦ θεάτρου, συγχρόνως δὲ ἀπεκαλύφθησαν ὑπεράνω τῆς ἄκρας δυτικῆς κερκίδος τὰ θεμέλια τείχους, ὅπερ θὰ περιέβαλλεν ὁλόκληρον τὸ κοῖλον, ἐξ οὗ φαίνεται βέβαιον ὅτι τὸ θέατρον εἶχεν ἐνταῦθα δρόμον, ὅ ἐστι δ ι ά ζ ω μ α. Ἡ ἀποκάλυψις αὕτη εἶνε σπουδαία, διότι δι' αὐτῆς συλλαμβάνομεν πληρεστάτην ἔννοιαν τῆς τοῦ θεάτρου μορφῆς καὶ διατάξεως. Τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ θεάτρου σώζεται καὶ ἡ σκηνή, ἧς ἀπεκαλύφθη μέρος τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου.

ΒΙΒΛΙΑ

2371. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 17 Μαΐου 1881. Ἀριθ. 281 (229). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — — Αἱ ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἑλίζης Σ. Σούτσου). — Ἓν ἐπεισόδιον τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐν Ἄνδρῳ. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις. (Ἐκ τῶν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ H. Taine). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2372. **Τοῖς Ἰσπανοῖς.** Ποιημάτιον ἀποσταλὲν εἰς τὸν πρὸς ἐξύμνησιν τοῦ Ἱσπανοῦ ποιητοῦ Καλδερῶνος τελεσθέντα ἐν Ἀθήναις ποιητικὸν διαγωνισμὸν, ὑπὸ Γ. Κ. Ὑπερίδου. Ἐν Σμύρνῃ, κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον, 1881. 8ον, σελ. 7.

2373. Νέα ἀνθοδέσμη, ἤτοι συλλογὴ διαφόρων ποιημάτων Δημητρίου Ν. Φραγκοπούλου, Κεφαλλῆνος. Ἐκδοθεῖσα ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀθήναις «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ». Ἐν Γαλαζίῳ, ἐκ τοῦ νέου τυπογραφείου «Δακία», 1881. Μικρὸν 8ον, σελ. 40.

2374. Λογοδοσία τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Πάτραις συλλόγου ἀλληλοβοηθείας ἡ «Ὁμόνοια» τῶν κατὰ τὸ Α' ἔτος πεπραγμένων. (12 Ἀπριλίου 1880-12 Ἀπριλίου 1881). Ἀπαγγελθεῖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου τὴν 13 Ἀπριλίου 1881 ὑπὸ τοῦ προέδρου Χρήστου Α. Ῥηγοπούλου. Ἐν Πάτραις, τύποις «Φορολογουμένου», 1881. 8ον, σελ. 12. [Σκοπὸς τοῦ συλλόγου τούτου εἶνε ἡ ἀδελφότης καὶ ἡ ἀλληλοβοήθεια τῶν μελῶν αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ συνημμένου δὲ εἰς τὴν λογοδοσίαν ἀπολογισμοῦ βλέπομεν ὅτι κατὰ τὸ ἐνιαύσιον διάστημα τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ὁ Σύλλογος κατήρτισε κεφάλαιον 3,617. 40 δραχμῶν, τοῦτο δ' ὀφείλεται εἰς τὴν νοήμονα καὶ δραστηρίαν διεύθυνσιν τῆς διοικούσης αὐτὸν ἐπιτροπῆς. Κατὰ τὰς γενομένας νέας ἀρχαιρεσίας ἐξελέχθησαν πρόεδρος μὲν ὁ καὶ πρώην τοιοῦτος κ. Χρ. Α. Ῥηγόπουλος, μέλη δὲ τῆς μετ' αὐτοῦ διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς οἱ κκ. Ἀθ. Κορακιανίτης, Ν. Ῥηγόπουλος, Γενναῖος Λαμπρόπουλος καὶ Χρ. Σαραντόπουλος].

2375. Ὁ Χριστόφορος, ἢ τὸ ναυάγιον καὶ ἡ διάσωσις ὑπὸ Λέοντος Μελᾶ. Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου. (Ἀρ. 49). Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 14, ὁδὸς Νίκης — ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 8ον, σελ. 327. Τιμᾶται δραχ. 2. 25.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

14 Μαΐου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 14 Μαΐου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 291 1/2
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 430
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 289
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 108 1/2
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 215
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 449

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θέν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,870
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	342
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	129
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	66
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	133

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,00. — Ἐμπ. 3μην. 28.70.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.20.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	,,	30.10
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 99 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.- Λονδ. 3μην. (12 Μαΐου) 28,95-29.25.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (13 Μαΐου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	63
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	261
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	271
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	130
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 30/40 - 110
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 02 1/2-23.10
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 3/40.
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 24/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 20 Μαΐου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.50
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.32
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (18 Μαΐου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.19 - 25.24
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6 - 7 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125 - 130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0|0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Σ. Ι. Ρ. Κέρκυραν. Οἱ 10 τόμοι ἀπεστάλησαν διὰ τοῦ αὐστριακοῦ πρακτορείου, ὡς καὶ ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Α. Χ. Σ. Τρίπολιν. Ἡμεῖς ἀπεστείλαμεν τὰ φύλλα, ἐξακολουθεῖ δὲ τακτικῶς ἔκτοτε ἡ ἀποστολή. Παρακαλεῖσθε νὰ ἀποστείλητε τὸ ὑπόλοιπον τῆς συνδρομῆς σας.—Καν Α. Π. Σύρον. Τὸ ὄνομα **Πηππίνα** εἶνε κληρονομία βενετική. Τὸν Ἰωσὴφ (Giuseppe ἢ Giuseppo) ὁ βενετικὸς λαὸς ἀποκαλεῖ κατὰ συγκοπὴν Beppo, ἑπομένως δὲ καὶ τὴν Ἰωσηφίναν (Giuseppa) Beppa, καὶ χάριν ὑποκορισμοῦ Beppina. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἡμετέρα **Πεππίνα**, ἡ κατὰ παραφθορὰν **Πηππίνα**. Ὅσοι δὲ γράφουσι **Πιπίνα**, προσθέτουσιν εἰς τὰ κακὰ τοῦ ξενισμοῦ καὶ τὸ τῆς ἀνορθογραφίας. Τὸ **Ζαμπέττα** παράγεται ἐκ τοῦ Elisabetta, ὡς τὸ **Λοῦλα** ἐκ τοῦ Giulia, ἤτοι Ἰουλία. — κ. Π. Κ. Α. Πειραιᾶ. Δυστυχῶς ὄχι. — κ. Σ. Α. Γ. Κέρκυραν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη. — κ. Π. Ι. Α. Σύρον. Ἀγνοοῦμεν. Ἐνθυμούμεθα μόνον νὰ ἀνέγνωμεν πρό τινος ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἀνασυσταθῇ ὁ ποιητικὸς διαγωνισμός, ὅτε θὰ ἠδύνασθε νὰ εὕρητε καταλληλοτέρους ἐκτιμητὰς τῶν προϊόντων τῆς Μούσης σας.—Κυρίαν Μ**. Ἀθήνας. Ἡ Ἀδελίνα Πάττη εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς Παρισίους, ἀλλὰ δὲν παριστάνει εἰς κανὲν θέατρον. Κατά τινα ἐφημερίδα ἡ διάσημος ἀοιδὸς μεταβαίνει προσεχῶς εἰς Λονδῖνον, ἔνθα προσεκλήθη νὰ δώσῃ σειρὰν παραστάσεων, μεθ' ὃ θέλει ἀναχωρήσει εἰς Ἀμερικὴν μὲ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ὅταν ἐπιστρέψῃ εἰς Εὐρώπην, θέλει περιέλθει ὅλας αὐτῆς τὰς μεγάλας πόλεις, ἵνα δώσῃ παραστάσεις ἀποχαιρετισμοῦ, μεθ' ἃς θέλει ἀποσυρθῇ ὁριστικῶς τοῦ θεάτρου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος περὶ Πάττη, ἴσως δὲν θὰ δυσαρεστηθῆτε μανθάνουσα ὅτι πιθανώτατα μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας θὰ ἔχωμεν ἐνταῦθα τὴν ἀδελφὴν τῆς Ἀδελίνας Καρλότταν Πάττη, διάσημον καὶ ταύτην ἀοιδόν, ἂν καὶ οὐχὶ ὅσον ἡ νεωτέρα ἀδελφή της. Ἡ Καρλόττα Πάττη προέρχεται ἐκ Καλκούττης, πιθανὸν δὲ κατὰ τὴν ἐντεῦθεν διάβασίν της νὰ λάβητε εὐκαιρίαν νὰ τὴν ἀκούσητε. — κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἐλήφθησαν. Τὸ φύλλον, ὡς καὶ ἡ ἀπόδειξις, ἀπεστάλη εἰς τὸν κ. Ι. Τ. Ρ., τὸ δὲ πρὸς ὑμᾶς θὰ στέλλεται τοῦ λοιποῦ καθ' ἣν μᾶς σημειοῦτε διεύθυνσιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» φιλόφρονα μέριμνάν σας. —**Ἑνὶ ἀναγνώστῃ**. Ἀθήνας. Ἡ μετάφρασις τῶν **bretelles** εἰς **ἀορτῆρας** δὲν μᾶς φαίνεται κακή, ἀλλ' ἐνθυμίζομεν καὶ τὴν ἐν διαφόροις μέρεσι τῆς Ἑλλάδος δημώδη λέξιν **ἀνωμίτης**. — κ. Κ. Ν. Σμύρνην. Ἡ συνδρομὴ εἶνε προπληρωτέα, εἰς δὲ τοὺς ἐγγραφομένους συνδρομητὰς ἀποστέλλονται καὶ τὰ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου ἐκδοθέντα φύλλα τῆς «Ἑστίας». — κ. Μ. Α. Πειραιᾶ. Ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, φέρει δὲ τίτλον «Souvenirs de la vie intime de Henri Heine», recueillis par sa nièce princesse Della-Bocca, née Embden-Heine. Ἀντίτυπον αὐτοῦ δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε παρὰ τοῦ ἐνταῦθα βιβλιοπωλείου τοῦ κ. Wilberg. — κ. Μ. Σ. Χ. Χαλκίδα. Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «**Ἑστίας**», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[14 Μαΐου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς, καθὰ προανηγγείλαμεν, κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ ῥωσσικὸν θωρηκτὸν «Πρίγκηψ τοῦ Ἐδιμβούργου», ἐφ' οὗ ἐπέβαινον οἱ μεγάλοι δοῦκες τῆς Ῥωσσίας Σέργιος, Παῦλος καὶ Κωνσταντῖνος. Πρὸς ὑποδοχὴν αὐτῶν εἶχον κατέλθει ἀπὸ τῆς μεσημβρίας αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα, συνοδευόμεναι ὑφ' ἁπάσης τῆς αὐλικῆς θεραπείας, μεθ' ὧν ὅλων ἠρίστησαν ἐπὶ τῆς Ἀμφιτρίτης. Οἱ μεγάλοι δοῦκες ἀνῆλθον μετὰ τῶν ΑΑ. ΜΜ. τῇ 11 μ. μ. εἰς Ἀθήνας καὶ κατέλυσαν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, ἔνθα ξενίζονται κατὰ τὴν ἐνταῦθα μέχρι τοῦ προσεχοῦς Σαββάτου διαμονήν των, ὅτε ἀναχωροῦσιν ἐντεῦθεν, σπεύδοντες νὰ παρευρεθῶσιν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα κατὰ τὴν 22 τρ. μ. τελεσθήσεται μνημόσυνον ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τῆς πρὸ ἔτους ἀποβιωσάσης αὐτοκρατείρας τῆς Ῥωσσίας Μαρίας Ἀλεξανδρόβνας. — Αἱ ἀνακρίσεις ἐξακολουθοῦσιν ἐφ' ὅλων τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐγκλημάτων καὶ προβαίνουσιν, ὡς λέγεται, ἀνευρίσκουσαι τοὺς ἐργάτας αὐτῶν. Ἐν Θήβαις κατεσχέθησαν πλεῖσται ἐπιστολαὶ τοῦ Βελέντζα, τὰ δὲ βιβλία τοῦ ταμείου μεταφέρονται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ ὑποταμίου κ. Ξηνταράκου, ὅπως ἀκριβέστερον ἐξελεγχθῶσι μετὰ τῶν παραστατικῶν ἐγγράφων. Ὁ «Αἰὼν» καὶ πάλιν λέγει τὴν ζημίαν τοῦ δημοσίου 1 ½ ἑκατομμύριον πρὸς δέ, ὅτι καὶ αἱ παρακαταθῆκαι τῶν δημοτικῶν ταμείων ἀπωλέσθησαν, ὡς καὶ αἱ ἀποδείξεις πολλῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου. — Ἡ παραχάραξις τῶν ψευδῶν γραμματοσήμων, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», εἶνε τοσοῦτον χονδροειδής, ὥστε καὶ ὁ μᾶλλον ἄπειρος ὀφθαλμὸς δύναται νὰ τὴν διακρίνῃ ἐὰν ῥίψῃ ἓν μόνον βλέμμα. Καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ αἱ γραμμαὶ τοῦ προσώπου, καὶ ἡ ῥὶς καὶ τ' ἄλλα πάντα εἶνε λίαν ἀτέχνως παραπεποιημένα. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ παραχαράκται μὴ ἔχοντες γαλβανοπλαστικὰς μηχανάς, δι' ὧν κατασκευάζονται, ὡς γνωστόν, τὰ γραμματόσημα, ὅπως μὴ τὸ ἓν διαφέρῃ τοῦ ἑτέρου οὐδὲ κατὰ τὴν ἐλαχίστην γραμμήν, μετεχειρίσθησαν τὴν ξυλογραφίαν ποιήσαντες τέσσαρα διαφορετικὰ κατὰ τὰς λεπτομερείας γραμματόσημα καὶ εἶτα διὰ τῆς στερεοτυπίας κατεσκεύασαν ὁλόκληρον πλάκα ἐξ ἧς ἐτύπουν χιλιάδας καὶ διένεμον πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. — Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἡμετέρου Πρεσβευτοῦ κ. Ἀλ. Κοντοσταύλου, μετ' ἐπιμονῆς ἐπαναλαβόντος ἐσχάτως τὴν περὶ ταύτης αἴτησιν. — Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος διετάχθη διαδοχικῶς ὁ σχηματισμὸς ἓξ ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ, φερόντων τοὺς ἀριθμοὺς 26, 27, 28, 29, 30 καὶ 31. — Ἡ παράδοσις τῶν σημαιῶν εἰς τὰ ἐν Θήβαις διαμένοντα πεζικὰ τάγματα 14, 21 καὶ 24 ἐγένετο, τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ, ὑπὸ τοῦ φρουράρχου τῆς πόλεως κ. Τριτάκη. Ἐπίσης, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, παρεδόθη καὶ ἐν Χαλκίδι ἡ σημαία εἰς τὸ 18 πεζικὸν τάγμα ὑπὸ τοῦ ὑποστρατήγου κ. Β. Πετιμεζᾶ. — Ὁ συντάκτης τῆς σατυρικῆς ἐφημερίδος «Ῥαμπαγᾶς» κ. Κλεάνθης Τριαντάφυλλος προεφυλακίσθη ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ὡς δημοσιεύσας ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένῃ ἐφημερίδι ποίημα, ὅπερ ἐθεωρήθη ὑπὸ τῆς εἰσαγγελίας ὡς ἐπιλήψιμον κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, ἀνακριθεὶς δὲ ὡδηγήθη εἰς τὰς φυλακὰς Κόκλα. — Κατὰ τὴν «Στοάν», τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἀπέπλευσαν ἐκ Τουλῶνος δύο ἐκ τῶν ἐν τοῖς ναυπηγείοις τῶν Forges et Chantiers ναυπηγηθεισῶν ἑλληνικῶν κανονιοφόρων «Σφακτηρία» καὶ «Ἀμβρακία», κατὰ τὴν 20 δὲ τρ. μ. ἀποπλέουσιν ἐκεῖθεν καὶ αἱ ἕτεραι δύο τοιαῦται «Ναυπακτία» καὶ «Μυκάλη», κυβερνώμεναι παρ' ἑλλήνων ἐμποροπλοιάρχων καὶ πληρωμάτων ναυτολογηθέντων ἐκ Μασσαλίας. — Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀπεβίωσεν ὁ Π. Κ. Παντελῆς Ἀνεξάρτητος, μετασχὼν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱεροῦ ἀγῶνος, καθ' ὃν, ἐν ἔτει 1824, ἐξέδωκεν ἐν Ὕδρᾳ τὴν ἐφημερίδα ὁ «Ἀνεξάρτητος», ἧς τὴν ἔκδοσιν ἐπανέλαβε καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος μέχρι τοῦ 1858. — Διατρίβει ἐνταῦθα μηχανικός, ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Λεσέψ, ὅπως μελετήσῃ τὴν ἐργασίαν τῆς διορύξεως τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. — Τὸ ὑπὸ τὸν ὑποστράτηγον Β. Πετιμεζᾶν ἀρχηγεῖον τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ μεταβαίνει προσεχῶς ἐκ Χαλκίδος εἰς Λαμίαν, ἥτις ὁρισθήσεται ἕδρα αὐτοῦ. — Κατὰ τὴν ἐφετεινὴν θεατρικὴν περίοδον θὰ δώσωσι παραστάσεις ἐν Ἑλλάδι τρεῖς ἑλληνικοὶ δραματικοὶ θίασοι, ὧν εἷς ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν κ. Δ. Ταβουλάρην, εἷς ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὸν κ. Δρακόπουλον, καὶ τρίτος ἐν Πάτραις ὑπὸ τὸν κ. Δημητρουλόπουλον, τὴν κ. Χέλμη κλ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1421.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Ἡ διαφορὰ τῶν τετραγώνων δύο ἀριθμῶν εἶνε 693. Τὸ ἄθροισμα τῶν τετραγώνων τῶν ἀριθμῶν τούτων πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ τοῦ γινομένου τῶν αὐτῶν ἀριθμῶν εἶνε ἴσον μὲ 1,967,290.

Ποῖοι εἶνε οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι;

1422.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

ἄνθρωποι	προσέχει	εἰς	ὁποῖον	πολλὰ
τί	συναναστροφήν.	εἶνε	καθεὶς	θὰ
τὸ	τὸ	τὸ	Τὸ	ἄλλος
διὰ	λέγει	εἰς	ὀλίγοι	δὲν
εὐχάριστοι	αὐτὸς	αἴτιον	ὅτι	εἴπῃ
εἶνε	τὴν	τί	ἀλλ'	εἰς
ὁ	ὁ			

Τὰς ἐν τοῖς ἀνωτέρω τετραγωνιδίοις λέξεις κατάταξον εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν σειράν, ὥστε νὰ ἀναγινώσκεται γνώμη τις.

1423.

Εἰς τὸν ἀριθμὸν 104, (εἰς ἐννέα μέρη χωριζόμενον) εὑρὲ τὸ ὄνομα ἑνὸς τῶν ἡρώων τῆς τρωϊκῆς ἐκστρατείας, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ (Αἴνιγμα 1417) δημοσιευθέντα πίνακα.

1424.

Ἀντικατάστησον τὰς κατωτέρω στιγμὰς διὰ γραμμάτων, ὥστε νὰ σχηματισθῇ ῥομβοειδὲς κυβόλεξον.

```
          .
       Ω  .  .
    Ω  .  Ι  .  .
 .  .  Ι  .  Τ  .  .
    .  .  Τ  .  Σ
       .  .  Σ
          .
```

1425.

Mot carré.

Qui n'a vu mon premier n'a rien vu dans le monde.
— Bâtiment très léger, mon deuxième fend l'onde.
— Ayez sans cesse un œil ouvert sur mon suivant.
— Mon quatrième, agile, échappe fort souvent
A l'habile chasseur de montagne en montagne.
— Mon cinquième, à coup sûr, est trop insuffisant
Pour permettre au troupier de boire du champagne.

ΛΥΣΕΙΣ

1417.

Ξενοφῶν.

1418.

Σπόγγος.

1419.

Α Ν Α
Ν Υ Ν
Α Ν Α

1420.

Charbon, (Char-bon).

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 230. — 24 ΜΑΪΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Καθ' ἃ ἐκ Παρισίων μηνύουσιν ἡμῖν, ὁ διδάκτωρ τῆς φιλολογίας κ. Ν. Δόσιος, διατρίβων αὐτόθι πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ ἀντιγραφὴν μνημείων τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ χειρόγραφα ἔργα Ἀθανασίου τοῦ Ῥήτορος, Ἕλληνος λογίου καὶ μοναχοῦ, προσφυγόντος εἰς Παρισίους ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ' (1610), πρὸς ὃν πλείστας αὐτοῦ ἀφιερώνει διατριβάς. Αἱ διατριβαὶ αὗται εἰσὶ φιλοσοφικαί, θεολογικαί, φιλολογικαὶ καὶ ῥητορικαί, περὶ αὐτῶν δὲ θέλει δημοσιεύσει προσεχῶς μονογραφίαν ὁ κ. Δόσιος, ὅστις ἐπὶ τοῦ παρόντος μεταβαίνει εἰς Λονδῖνον καὶ Ὀξφόρδην, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας του πρὸς ἀνεύρεσιν ἑλληνικῶν χειρογράφων.

— Ἐν Παρισίοις, κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Τὰ χρονικὰ τῶν τεχνῶν», ἐδόθη ἐσχάτως ὑπὸ τῆς κομήσσης de Beaumont ἑσπερὶς λίαν ἐνδιαφέρουσα, καθ' ἣν ἡ δεσποινὶς Laure Fonta μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς παρέστησαν τοῖς κεκλημένοις δοκίμιον ἀνασυστάσεως τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν χορῶν. Ἐκ τῶν τριῶν κατηγοριῶν τῶν ἀρχαίων χορῶν, ἤτοι δημοτικῶν, θρησκευτικῶν καὶ θεατρικῶν, ἡ δεσποινὶς Fonta ἐχόρευσε μετὰ τῆς ἀδελφῆς της ὑποδείγματά τινα τῶν τελευταίων, οὓς προσεπάθησε νὰ ἀνεύρῃ ὡς ἦσαν ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ἡ δοκιμὴ ὑπῆρξε λίαν ἐπιτυχὴς καὶ ἐπροξένησε μεγάλην εὐχαρίστησιν εἰς πάντας τοὺς κεκλημένους.

— Εἰς τὸν Βίκτωρα Οὑγκὼ νέα πάλιν τιμὴ πρόκειται νὰ ἐπιδαψιλευθῇ ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του, οἵτινες προθυμοῦνται νὰ ἀποθεώσωσι ζῶντα ἔτι τὸν ἔξοχον συγγραφέα, ὡς ἐν τῷ παρελθόντι αἰῶνι τὸν Βολταῖρον. Ἀφοῦ διὰ ψηφίσματος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἡ πλατεῖα, παρ' ἣν κατοικεῖ ὁ Οὑγκώ, ὠνομάσθη διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὀγδοηκονταετηρίδος του, ἤδη ὁ νομάρχης τῶν Παρισίων προτείνει ὅπως ἐν τῇ αὐτῇ πλατείᾳ ἀνιδρυθῇ καὶ ἀνδριὰς τοῦ ποιητοῦ. Ἀμέσως δὲ ἐγένετο προκαταρκτικὴ συνέλευσις πολλῶν λογίων καὶ δημοσιογράφων, οἵτινες ἐξέλεξαν προσωρινὴν δωδεκαμελῆ ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Louis Blanc, ὅπως προσκαλέσῃ εἰς γενικὴν συνέλευσιν τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου, τῶν Βουλῶν, τοῦ θεάτρου καὶ τῆς καλλιτεχνίας, ἵνα ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τοῦ μελετωμένου σχεδίου. Περὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία.

— Παρὰ τῷ ἐκδότῃ Ernest Leroux δημοσιεύεται ὅσον οὔπω συλλογὴ ἐπιγραφομένη «Collection des contes et chants populaires» περιέχουσα παραμύθια νεοελληνικά, σλαβικά, βρετανικά, σερβικά, ἀλβανικά, σικελικά, τουρκικὰ καὶ ἄλλα. Ἡ συλλογὴ αὕτη μέλλει νὰ περιλάβῃ πολλοὺς τόμους. — Οἱονεὶ δὲ συμπλήρωμα ταύτης τῆς συλλογῆς θεωρητέα ἡ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Maisonneuve ἀγγελλομένη δημοσίευσις ἐν πολλοῖς τόμοις σειρᾶς περιλαμβανούσης τὴν μικρὰν φιλολογίαν διαφόρων λαῶν, ἤτοι παροιμίας, ἐκφράσεις, αἰνίγματα, ᾀσμάτια, μύθους κτλ. Ὡς πρῶτος τόμος δημοσιεύεται προσεχῶς «Ἡ προφορικὴ φιλολογία τῆς Ἄνω Βρετανίας ὑπὸ Παύλου Sébillot». Ἕπονται δὲ «Αἰγυπτιακοὶ μῦθοι» ὑπὸ Maspero — «Δημοτικὴ ποίησις τῆς Γασκωνίας» ὑπὸ Bladé — «Βασκικὴ δημώδης φιλολογία» ὑπὸ Vinson — «Νεοελληνικοὶ λόγοι καὶ μῦθοι» ὑπὸ Legrand.

— Ὁ Ἐρνέστος-Ῥενάν, ὁ διάσημος συγγραφεὺς τοῦ «Βίου τοῦ Ἰησοῦ» δημοσιεύει προσεχῶς νέον αὐτοῦ ἔργον, φέρον τίτλον «Μάρκος Αὐρήλιος», ὅπερ θέλει συμπληροῖ τὰς μελέτας αὐτοῦ περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ.

— Ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι ἀναγινώσκομεν τὴν παράδοξον εἴδησιν ὅτι ἐν τῇ πόλει Hurricane τῆς Ἀμερικῆς δημοσιεύεται νῦν ἐφημερίς, συντασσομένη καὶ διευθυνομένη ὑπὸ κόρης δωδεκαετοῦς.

— Ἔτι παραδοξοτέρα εἶνε ἄλλη εἴδησις, ἐξ Ἀμερικῆς καὶ αὕτη ἐρχομένη, ἣν ἀναγράφομεν ἁπλῶς χάριν περιεργείας. Λέγεται δηλαδὴ ὅτι μελέται γίνονται πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμου ὑποβρυχίου διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ· τοῦτο δὲ ὄχι δι' ὀρύξεως σήραγγος, ὅπερ θὰ ἦτο ἀκατόρθωτον, ἀλλὰ διὰ καταθέσεως εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ὠκεανοῦ σιδηροῦ σωλῆνος ἔχοντος μῆκος 5,600 χιλιομέτρων καὶ διάμετρον 3 μέτρων, ὅσον ἀρκεῖ πρὸς στρῶσιν δύο σιδηρῶν γραμμῶν. Οἱ τοῖχοι τοῦ σωλῆνος θὰ ἔχωσι πάχος 50 ὑφεκατομέτρων, ὅπως δύνανται νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὴν θλῖψιν 200 ἀτμοσφαιρῶν, οἵα εἶνε εἰς τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ. Εἰς τὴν ἐπιχείρησιν εὑρίσκεται καὶ ὁ πολὺς Ἔδισων. Οὗτος λέγει ὅτι δι' ἠλεκτρικῆς κινητηρίου μηχανῆς, ἣν ἐπενόησε, τὸ μεταξὺ Ἀμερικῆς καὶ Ἰρλανδίας διάστημα θὰ διανύεται εἰς πεντήκοντα ὥρας. Ὑπελόγισαν δὲ ὅτι ἡ ὅλη δαπάνη τοῦ ἔργου δὲν θέλει ὑπερβῇ τὰ 160 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν, ἤτοι περὶ τὰ 4 δισεκατομμύρια φράγκα.

— Ἡ πώλησις μιᾶς Βίβλου τυπωθείσης ὑπὸ τοῦ Γουτεμβέργου κατὰ τὸ 1450-1456 ἐπέσυρε πρό τινος ἐν τῇ ἀγορᾷ Κλίντονος τῆς Νέας Ὑόρκης μέγα πλῆθος. Ἡ Βίβλος αὕτη γεγραμμένη λατινιστὶ μετὰ προλόγου ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ ἁγίου Ἱερωνύμου εἶνε δεδεμένη διὰ παχειῶν σανίδων ἐκ δρυός, αἵτινες εἰσὶ κεκαλυμμέναι μὲ δέρμα βοὸς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις μὲ πλάκας χαλκοῦ. Ὁ πρῶτος τόμος περιέχει 324 φύλλα καὶ τελειόνει εἰς τοὺς ψαλμούς, ὁ δὲ δεύτερος 317 φύλλα. Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κάρτερ Μπρόδν ἐν Προνοίᾳ προσέφερε φρ. 25,000, ἄλλοι βιβλιόφιλοι ἀνεβίβασαν ἀλληλοδιαδόχως τὴν τιμήν της εἰς φρ. 30,000, 32,500, 33,750 καὶ 35,000. Ἐπὶ τέλους κατεκυρώθη εἰς κάτοχόν τινα τῆς Νέας Ὑόρκης, τὸν κ. Ἅμιλτον Κόλε ἀντὶ φρ. 40,000.

— Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ 20 γερμανικὰ πανεπιστήμια σπουδαζόντων νέων ἀνῆλθεν εἰς 21,164. Ἐκ τούτων τὸ μὲν πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου ἀριθμεῖ 4107, τὸ τῆς Λειψίας 3326, τὸ τοῦ Μονάχου 1890, εἰς τὸ τῆς Βρεσλάου 1281, τὸ τῆς Ἅλλης 1211, τὸ τῆς Τυβίγγης 1074, τὸ τῆς Γοτίγγης 959, τὸ τῆς Εἰδελβέργης 543, τὸ τῆς Ἰένας 438 καὶ οὕτως ἐφεξῆς. Σχετικῶς τὸ τῆς Εἰδελβέργης περιέχει τοὺς πλείονας ξένους φοιτητάς, ἤτοι 20 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ. Ἐν τῷ συνόλῳ τῶν φοιτητῶν παρετηρήθη αὔξησίς τις τῶν σπουδαζόντων τὴν ἰατρικήν.

— Ἐν Σικάγῳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἡ χρῆσις τοῦ τηλεφώνου εἰσήχθη ἤδη καὶ εἰς τὰ δικαστήρια, ὅπως προσκαλῶνται εἰς τὴν συνεδρίασιν οἱ δικηγόροι, ὅταν εἰσάγεται ὑπόθεσις αὐτῶν πρὸς ἐκδίκασιν. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τὸ δικαστήριον παραχωρεῖ δέκα λεπτῶν διακοπήν, ὅπως δοθῇ καιρὸς εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον νὰ λάβῃ τὴν εἴδησιν καὶ προσέλθῃ εἰς τὸ δικαστήριον.

Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην τοῦ δικαστηρίου ὑπάρχει ἰδιαίτερος ὑπάλληλος, οἱ δὲ νομικοὶ οἱ θέλοντες νὰ μεταχειρισθῶσι τὸ μέσον τοῦτο πληρόνουσιν ὡρισμένον ποσὸν κατὰ μῆνα καὶ 10 ἑκατοστὰ διὰ πᾶσαν πρόσκλησιν.

— Κατὰ τὰς αὐστριακὰς ἐφημερίδας ὁ δόκτωρ Holub, ὁ γνωστὸς ἐρευνητὴς τῆς ἀφρικανικῆς ἠπείρου, ἀναχωρεῖ ἐξ Εὐρώπης μετὰ δύο μῆνας μεταβαίνων εἰς τὸ Εὔελπι Ἀκρωτήριον. Ἐντεῦθεν, ἀφοῦ διατρίψῃ ἐπί τινα χρόνον εἰς τὰς ἀποικίας τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς, θὰ διευθυνθῇ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἠπείρου, σκοπὸν ἔχων νὰ διέλθῃ αὐτὴν κατὰ μῆκος καταλήγων εἰς ἕν τι σημεῖον τῆς Μεσογείου. Ἡ περιήγησις αὕτη τοῦ δόκτορος Holub ἀποβλέπει κυρίως εἰς σκοπὸν ἐπιστημονικόν, ἀλλ' ὁ αὐστριακὸς ἐρευνητὴς δὲν θὰ παρίδῃ ἕνεκα τούτου καὶ τὸ ἐμπορικὸν ζήτημα. Διὰ τοῦτο συνεννοήθη μετά τινων σπουδαίων ἐμπορικῶν οἴκων τῆς Βιέννης, οὓς θὰ προσπαθήσῃ νὰ συνδέσῃ διὰ σχέσεων ἐμπορικῶν μετὰ τῶν ἰθαγενῶν τῆς κεντρῴας Ἀφρικῆς, κάμνων εἰς αὐτοὺς γνωστὰ τὰ προϊόντα τῆς αὐστριακῆς βιομηχανίας.

— Πρό τινων ἡμερῶν ἐν Ποδόλσκῃ τῆς Γαλικίας ἐργάτης σκάπτων τὴν γῆν πρὸς κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ νέου Δημαρχείου εὗρε σκῆπτρον ἐκ χάλυβος κατεσκευασμένον, μῆκος δ' ἔχον 2 περίπου ποδῶν. Τὸ σκῆπτρον καθαρισθὲν εὑρέθη ἔχον λαβὴν ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ, φέρει δ' ἐπιγραφὴν δηλοῦσαν ὅτι εἶνε ἔργον τοῦ Benvenuto Cellini. Πιθανώτατον φαίνεται ὅτι τὸ εὕρημα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ ῥάβδος στρατάρχου ἀνήκουσα ποτὲ εἰς μεγιστᾶνα Πολωνὸν καὶ κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀθανάτου καλλιτέχνου.

— Γερμανικὴ ἐφημερὶς ἀναγγέλλει τὴν ἀναχώρησιν νέας ἐκδρομῆς εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας, καταρτισθείσης δαπάνῃ τῆς γεωγραφικῆς Ἑταιρίας τῆς Βρέμης. Ἡ ἐκδρομὴ αὕτη, τεθεῖσα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν κκ. Arthur καὶ Aurel Krasse, ἀπέπλευσεν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Βρέμης ἐπὶ τοῦ

Digitized by Google

«Ῥήνου» τῇ 17 Ἀπριλίου. Οἱ ἐρευνηταί, ἀφοῦ διατρίψωσιν ἡμέρας τινὰς ἐν San Francisco, θὰ μεταβῶσι νὰ ἐξερευνήσωσι τὴν χερσόνησον τῶν Tchouhtchis, εἶτα τὰς περὶ τὸν Βερίγγειον πορθμὸν νήσους καὶ τὴν Alasca, ἔνθα θὰ ἀσχοληθῶσιν εἰς κατάρτισιν ζωολογικῶν συλλογῶν καὶ εἰς διαφόρους ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις. Τὸ ταξείδιον τοῦτο θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ ἓν ἔτος.

— Οἱ ὡρολογοποιοὶ τῆς ἐν Ἑλβετίᾳ πόλεως Chaux-de-Fonds δραστηρίως ἀσχολοῦνται πρὸς διοργάνωσιν ἐκθέσεως κατὰ τὸν προσεχῆ Ἰούλιον, ἥτις θέλει περιλαμβάνει δύο διακεκριμένας συναγωγάς. Ἐν τῇ πρώτῃ θὰ ἐκτεθῶσιν εἰς 5 τμήματα καὶ 19 κλάσεις τὰ ἔργα τῆς ἑλβετικῆς ὡρολογοποιΐας, ἤτοι ὡρολόγια παντὸς εἴδους, ὄργανα κινήσεως, τμήματα μηχανημάτων μεμονωμένα καὶ θῆκαι. Ἐν τῇ δευτέρᾳ θὰ περιλαμβάνωνται τὰ χρήσιμα εἰς τὴν ὡρολογοποιΐαν ἐργαλεῖα καὶ μηχαναὶ ξένων χωρῶν. Ἡ συναγωγὴ αὕτη θὰ διαιρῆται εἰς 5 τμήματα καὶ 12 κλάσεις. Ἡ ἔκθεσις αὕτη θὰ ἔχῃ πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν γενομένην κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Γενεύῃ.

— Ἐκ τῆς κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Μάρτιον ἀρξαμένης νὰ ἐκδίδηται ἐν Νεαπόλει ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος Πομπηΐας, γράφει ὁ «Παρνασσός», σημειοῦμεν περὶ τῶν ἐν τῇ ὁμωνύμῳ πόλει τῶν μέχρι τῆς 10 Μαρτίου ἐ. ν. γενομένων εὑρημάτων τὰ ἑξῆς:

Εὑρέθη μία οἰκία, ἔν τινι δωματίῳ τῆς ὁποίας ὑπάρχουσι τέσσαρες ἄξιαι λόγου καὶ καλῶς διατετηρημέναι τοιχογραφίαι, ἀλλὰ τοιαῦται ὥστε νομίζεις ὅτι εἶνε μᾶλλον παρῳδίαι οὕτως εἰπεῖν τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα παριστάνουσι.

Ἡ πρώτη ἀπεικάζει τὸν Ὕλαν, καθ' ἣν ὥραν, ἐνῷ ἐλάμβανεν ὕδωρ ἀπὸ τῆς πηγῆς, ἐγίνετο ἀνάρπαστος ὑπὸ τῶν νυμφῶν. Ἐν τῇ δευτέρᾳ φαίνεται ὁ Δούρειος ἵππος πομπευόμενος ὑπὸ τῶν χαιρόντων καὶ ἀλαλαζόντων Τρώων· μακρὰν φαίνεται φεύγουσα ἡ Κασσάνδρα. Ἡ τρίτη παριστάνει τὸν μῦθον τῆς Ἀρτέμιδος, ἡ δὲ τετάρτη τὸν Περσέα μέλλοντα νὰ λυτρώσῃ τὴν δεσμῶτιν Ἀνδρομέδαν. Τὸ τέρας τὸ παραφυλάττον τὴν ἡρωΐδα, χύνει ἄφθονον ὕδωρ ἐκ τῶν μυκτήρων, εἶνε δὲ ἐξειργασμένον ἐπιμελέστερον ἢ τἆλλα τῆς τοιχογραφίας ταύτης μέρη.

Ἐν ἄλλῳ δὲ μικροτέρῳ δωματίῳ διεσώθη μία μὲν τοιχογραφία ἀρίστης ὡσαύτως διατηρήσεως ἀπεικάζουσα τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην, ἑτέρα δύο γυναῖκας, ὧν ἡ μὲν κρατεῖ λόγχην καὶ ῥιπίδα, ἡ δὲ δύο λόγχας καὶ ἄνδρα ἀσπιδοφόρον. Κατὰ γῆς φαίνονται αἱ χαλκαῖ αὐτοῦ κνημῖδες. Ὑπάρχει δὲ ἐκεῖ πρὸς τούτοις καὶ τεμάχιον τοιχογραφίας, ἐν ᾗ εἰκονίζεται ὁ Ἕκτωρ.

Τέλος εὑρέθη καὶ οἰκία, ἧς ἡ εἴσοδος εἶνε βεβαίως πρὸς τὸ μήπω ἀνασκαφὲν μέρος. Ἔχει δὲ ἡ οἰκία αὕτη πλουσιωτάτην τὴν διακόσμησιν. Ὑπάρχουσιν ἐκεῖ δύο κιονίσκοι ἐξ αἰγυπτιακῆς ἀργίλλου, οἵτινες θὰ ἐχρησίμευον βεβαίως ὡς τινες βάσεις, εἶνε δ' ἑκάτερος δι' ἀναγλύφων κεκοσμημένος καὶ εἰκόνων κεφαλῶν φιλοσόφων, αἵτινες εἶνε σπουδαιότατον εὕρημα καὶ ἕνεκα τῆς σπάνεως τῶν τοιούτων εἰκόνων καὶ διὰ τὸ κρυσταλλικὸν κυανοῦν σμάλτον ποικίλων ἀποχρώσεων, ὅπερ περιβάλλει αὐτάς.

Καὶ δύο ἀγαλμάτια εὑρέθησαν, Ἡρακλέους καὶ γυναικὸς περιβεβλημένης πολυπτυχώτατον ἱμάτιον. Ἔν τινι δωματίῳ τῆς αὐτῆς οἰκίας τοιχογραφία τις ἀπεικάζει τὸν Πολύφημον βόσκοντα τὸ ποίμνιόν του καὶ διακρίνοντα τὴν Γαλάτειαν ἐπὶ ἵππου θαλασσίου, ὅστις εἶνε ἀκριβέστατα ἐξειργασμένος. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς πάσας σχεδὸν τὰς σωζομένας παραστάσεις τῆς Γαλατείας, ἡ νηρηῒς παρίσταται ἐπὶ δελφῖνος. Εὑρέθη ἐν ἄλλῃ τοιχογραφίᾳ καὶ Ἄρτεμις λουομένη καὶ ἀπειλοῦσα τὸν Ἀκταίωνα.

— Ἐν Παρισίοις ἐτελεύτησεν ὁ ἀκαδημαϊκὸς Duvergier de Hauranne, εἷς τῶν πρωταγωνιστησάντων ἄλλοτε ἐν ταῖς γαλλικαῖς Βουλαῖς καὶ συγγραφεὺς τῆς πολυτόμου «ἱστορίας τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος ἐν Γαλλίᾳ». Ἐτελεύτησεν ὡσαύτως ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς «Συνταγματικῆς» Γρενιέ, πρώην τρόφιμος τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς Σχολῆς, περιβόητος ἐπὶ μισελληνισμῷ.

* * *

Κατ' αὐτὰς συνελθόντες λόγιοί τινες ἀπεφάσισαν νὰ προβῶσιν εἰς σύστασιν «Συλλόγου πρὸς συλλογὴν καὶ διατήρησιν τῶν σωζομένων ἔργων τῆς μεσαιωνικῆς τέχνης». Ἐξελέχθη δὲ ἤδη ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ν. Καλογερᾶ, τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Σ. Λάμπρου καὶ τοῦ ἄρτι ἐκ Γερμανίας ἐπανελθόντος θεολόγου κ. Σ. Παπαγεωργίου, ἵνα συντάξῃ τὸν κανονισμὸν τοῦ συλλόγου. Ὁ σύλλογος θὰ ζητήσῃ νὰ προσαρτηθῇ ὡς παράρτημα εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν.

— Ἐν Καστελλίῳ τῆς Κισσάμου Κρήτης, Ὀθωμανός τις ἀνασκάπτων ἀγρόν, εὗρε πλάκα μαρμαρίνην συντετριμμένην, φέρουσαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος καὶ σχῆμα λέοντος, περιστρέφοντός τι ἐν εἴδει σφαίρας ἡλίου. Πλὴν τῆς πλακὸς ταύτης εὑρέθησαν ἐν τῷ αὐτῷ μέρει καὶ κίονες μαρμάρινοι ὡραίας κατασκευῆς. Εἷς τούτων φέρει πρὸς τὴν κορυφὴν κάτωθεν τοῦ κιονοκράνου τὰς λέξεις· «Ἀγαθῇ τύχῃ».

— Σπουδαίαν συλλογὴν «πατριαρχικῶν καὶ βασιλικῶν ἀνεκδότων» δημοσιεύει προσεχῶς ἐν Ἀθήναις ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Μ. Ι. Γεδεών. Τὸ Α' μέρος ἀποτελοῦσιν ἔγγραφα ἀφορῶντα τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ συλλεγέντα ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν Πάτμου, Ἄθωνος, Θεσσαλίας καὶ ἀλλαχόθεν. Τὸ Β' πληροῦσι χρυσόβουλλα καὶ ἔγγραφα ἀφορῶντα τὸν πατριαρχικὸν κατάλογον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν κατὰ τὸν Ι'-ΙΓ' αἰῶνα κατάστασιν τῶν ἐπαρχιῶν Κασσάνδρας, Θάσου, Καλύμνου, Λέρου, Κυκλάδων ἢ καὶ τὴν Βυζαντινὴν νομολογίαν, δημοσιεύονται δὲ καὶ 30 χρυσόβουλλα καὶ πιττάκια διαφόρων αὐτοκρατόρων

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Ν. Μαυροκορδάτου, δεκανέως ἐν τῷ 8 πεζικῷ τάγματι ἐδημοσιεύθη ἐν μεταφράσει ἐκ τοῦ γαλλικοῦ «Ὁ ὁδηγὸς τοῦ δεκανέως ἐν ἐκστρατείᾳ».

— Ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Παρασκήνια», ἐπανελήφθη δὲ ἡ ἔκδοσις τῆς ἐφημερίδος τὰ «Ἡμερήσια Νέα».

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Κατ' αὐτὰς θεμελιουμένης ἐνταῦθα οἰκίας τινὸς πρὸς νότον τοῦ ἐκκλησιδίου τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου, τοῦ παρὰ τὴν Μητρόπολιν, εὑρέθησαν εἰς μέτριον βάθος πλάκες τινὲς μαρμάριναι μεγάλαι καὶ παχεῖαι καὶ κιόνων δύο ἀρραβδώτων σώματα καὶ ἄλλοι ὀγκώδεις λίθοι διαφόρων ἐποχῶν ἀνάμικτοι εἰς τὰ χώματα, οἱ δὲ ἐντόπιοι λέγουσιν, ὅτι αὐτοῦ που ἦτο ἐκκλησία τοῦ Σωτῆρος. Ἐκ τῶν λίθων τούτων εἷς εἶνε εὐμεγέθης, τετραγωνικὸς ὑμήττιος καὶ ὅλως μὲν ἀκόσμητος ἀρχιτεκτονικῶς, σῴζων δὲ κατὰ τὴν ἐπάνω ποτὲ ἐπιφάνειάν του κοίλωμα πρὸς ὑποδοχὴν ἀναθήματος γλυπτοῦ, ἔχει δ' ἐπὶ μιᾶς τῶν καθέτων ἐπιφανειῶν του ἐπιγραφὴν τοῦ δ' πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, ἧς ἡ ἐπικεφαλὶς λέγει·

«Αἰγηΐδος πρυτάνεις ἀνέθηκαν οἱ ἐπὶ Νικομάχου ἄρχο(ντος στεφανωθέντες ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου ἀρετῆς ἕνεκ(εν καὶ δικαιοσύνης».

Ἕπονται εἰς τρεῖς στήλας καὶ μικροτέροις γράμμασι τὰ ὀνόματα τῶν στεφανωθέντων μετὰ τῶν τῶν πατέρων των, ἄνευ δὲ δημοτικῶν. Ταῦτα δὲν εὐκολύνθημεν ν' ἀντιγράψωμεν χθές, ὅτε εἴδομεν τὸν λίθον, ἕνεκα τῆς νῦν πλαγίας θέσεώς του καὶ ἄλλων δυσχερειῶν. Ὁ κτίζων τὴν οἰκίαν κ. Ἰω. Πικρὸς ὑπεσχέθη νὰ παραχωρήσῃ τὸν λίθον εἰς τὰς δημοσίους ἡμῶν συλλογάς, καὶ τότε θὰ εἶνε δυνατὸν ν' ἀντιγραφῶσιν εὐκολώτερον καὶ τὰ πολλὰ κύρια ὀνόματα. Ὁ ἄρχων Νικόμαχος γνωστὸν ὅτι ἦρξε τῷ 341 πρὸ Χριστοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Μαΐου 1881. Σ. Α. Κ.

(«Παλιγγενεσία»)

ΒΙΒΛΙΑ

2376. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 24 Μαΐου 1881. Ἀριθ. 282 (230). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Κέρκυρα. (Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου). — Θνήσκοντες Πάπαι. — Ἡ ἀγορὰ τῶν κυνῶν ἐν Παρισίοις. — Ἡ ὡρολογοποιΐα ἐν Ἑλβετίᾳ. — Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλβετίᾳ ἀλεξιβρόχιον. — Πλύσιμον τοῦ στομάχου. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2377. Περὶ δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ Ἰωάννου Ἀργυριάδου, καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως», παρὰ τῇ πλατείᾳ τῆς Ὁμονοίας. 1881. 8ον, σελ. 36.

2378. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome deuxième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule N° 13.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

20 Μαΐου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 20 Μαΐου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 } κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	} 80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 289
25 » » 9 0/0 } λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303 1/2
26 » » } ξωτερικῷ. —	57,006	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 426
4 » » } κληρ. ἐν —	16,000	14,865	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 286
6 » δραχ.(μετ' ἀμ) } Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 108 1/2
10 » φράγ. . . . } νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 211
60 » » . . . . —	120,000	—	} 20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ } 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	} 20 Δεκ. 20 Μαρτ. } 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	80.—	392 1/2	500	φρ. 447

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,835
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5,15	175	338
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	126 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	65
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	129

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,00. — Ἐμπ. 3μην. 28.70.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1,20.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.10
Λίρα Στερλίνα ,,
Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, 26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον ,,
Ἀργυροῦν 5φραγκον ,,
,, φράγκον ,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 97 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (19 Μαΐου) 28,95-29.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (20 Μαΐου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 60 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. ,, 260
,, ,, ,, 9 0]0. ,, 270
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . . ,, 128 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . . γρ. 109 5/8 - 109 7/8
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23 -23.05
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . . . . γρ. 109 37/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . ,, 87 18/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 27 Μαΐου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.85
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.29
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (18 Μαΐου)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0/0) φρ. 25.19 -25.24
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6-7 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ν. Δ. Παρισίους. Ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος ὑμῶν ἐζητήσαμεν τὴν γνώμην εἰδημόνων λογίων, οἵτινες μᾶς ἀπήντησαν ὅτι, ὅσον αὐτοὶ γινώσκουσιν, ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀκολουθία δὲν ὑπάρχει ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς Συναξαρίοις, οὔτε τὸ μαρτύριον τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων ἁγίου Ἰωάννου, καὶ ἑπομένως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀμφότερα εἶνε ἀνέκδοτα. — κ. Γ. Ι. Σύρον. Ὁ κ. Ν. Γ. Ζ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν τὴν συνδρομήν σας. — Α-Ω. Πάτρας. Ναί· ἀλλὰ ἐκεῖ εἶνε τοσαῦτα τὰ κέρδη των, ὥστε ἀφόβως δύνανται νὰ ὑποστῶσι πᾶσαν θυσίαν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν των. Φαντασθῆτε ὅτι ὁ «Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» εἰς ἓν μόνον φύλλον αὐτοῦ περιέχει ἐνίοτε ἕως 18 σελίδας γνωστοποιήσεων, δι' ἑκάστην τῶν ὁποίων εἰσπράττει ὑπὲρ τὰ 600 δολλάρια, ὅ ἐστιν ἐξ ἑνὸς μόνον φύλλου περὶ τὰς 11,000 δολλαρίων, ἤτοι 55,000 φράγκων. —κ. Α. Χ. Σ. Τρίπολιν. Καὶ τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου φύλλα ἀπεστάλησαν πρὸ 3 ἤδη ἑβδομάδων, καὶ τὸ φύλλον ἐξακολουθεῖ νὰ στέλλεται τακτικὰ ἔκτοτε, ἀποροῦμεν δὲ πῶς δὲν τὰ ἐλάβετε μέχρι τοῦδε. — κ. Κ. Ι. Σ. Κέρκυραν. Ἡ ἀπάντησις ἐδημοσιεύθη πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐκ τοῦ τυπογραφείου Κορομηλᾶ, παρ' οὗ δύνασθε νὰ ζητήσητε ἀντίτυπον. — Δημοκρίτῳ. Ἐν τούτοις ἀλλαχοῦ συμβαίνουσιν ἔτι παραδοξότερα; καὶ ὑπάρχει ἄλλη τις μακαρία χώρα, ἡ νοτιοαμερικανικὴ Δημοκρατία τῆς Βενεζουέλας, ἐν ᾗ μόνον οἱ στρατηγοὶ ἀριθμοῦνται εἰς 32,222! Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀληθέστατον· ἐκ τῆς ὅλης δὲ ταύτης ἀτελευτήτου λεγεῶνος τῶν στρατηλατῶν ὀκτὼ ὅλας χιλιάδας ἀνέδειξε μόνον ὁ νῦν πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ταύτης, στρατηγὸς καὶ αὐτός, Guzman Blanco. Ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ παράδοξος αὐτὸς κυβερνήτης πάσχει τὰς φρένας, ἀλλὰ τὸ ὑπήκοον αὐτοῦ εἶνε τόσον ἀνεκτικόν, ὥστε τοῦ ἐπιτρέπει καὶ νὰ ἱδρύῃ ἁπανταχοῦ τῆς Ἐπικρατείας ἐκ τοῦ δημοσίου χρήματος ἀνδριάντας ἑαυτοῦ, τρεῖς δὲ τοιούτους ἔχει μόνον ἐν τῇ πρωτευούσῃ. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Σύρον. Ἰδοὺ ἔτι λακωνικώτερον. «Γάλλος ἀξιωματικός, ἀφιχθεὶς ἐσχάτως εἰς Bône τῆς Ἀλγερίας, ἀπέστειλε τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ: Arrivé Bône-santé». — κ. Δ. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Εἶνε ἀντικείμενον ἰδίας διατριβῆς. Δύνασθε ἐν τούτοις νὰ συμβουλευθῆτε τὸ σύγγραμμα τοῦ Lemontey ἐπιγραφόμενον: Étude littéraire sur la partie historique du roman de Paul et Virginie— ** Τὸ δὲ ἀμίμητον ἐκεῖνο;

Ἐσὺ κοιμᾶσαι 'ς τὴ κουνουπιέρα
Κ' ἐγὼ γυρίζω νύκτα καὶ 'μέρα.

κ. Δ. Κ. Ἰθάκην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[20 Μαΐου (Τετάρτη) 1881]

Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων καὶ τῆς βασιλικῆς θεραπείας κατῆλθον τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν εἰς Φάληρον, ἔνθα θέλουσι διέλθει τὸ θέρος. —Μετὰ βραχεῖαν ἐνταῦθα διαμονὴν ἀνεχώρησαν εἰς Παλαιστίνην τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν οἱ μεγάλοι δοῦκες τῆς Ῥωσσίας Σέργιος, Παῦλος καὶ Κωνσταντῖνος. —Ἀπεστάλησαν τῷ κ. Κουντουριώτῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰ ἀναγκαῖα πληρεξούσια πρὸς συνομολόγησιν τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συνθήκης. Οὐχ ἧττον λέγεται, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν ἀποδέχεται ἀνεπιφυλάκτως ἅπαντας τῆς συμβάσεως τοὺς ὅρους, σπουδαίως ἐπιστήσασα τὴν προσοχὴν τοῦ ἡμετέρου πρεσβευτοῦ ἐπί τινων διατάξεων τῆς συμβάσεως καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 9, δι' οὗ ἡ Ἑλλὰς ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ τὴν ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν διὰ τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐθνικὰ κτήματα. — Μέλη τῆς πρὸς διαρρύθμισιν τῶν συνόρων στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς διωρίσθησαν οἱ ταγματάρχαι Κοκκίδης καὶ Κόρπας, καὶ οἱ λοχαγοὶ Ἰσχόμαχος καὶ Λυκούδης. Ὁ λοχαγὸς Πουρναρᾶς θὰ συμπράττῃ ὡς στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας, διότι εἰς τὴν ἐπιτροπὴν περιλαμβάνονται πάντες οἱ στρατιωτικοὶ ἀκόλουθοι. — Ὑπεγράφη διάταγμα περὶ τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Ἡ τομὴ παραχωρεῖται εἰς τὸν Οὔγγρον στρατηγὸν Türr, μετὰ τοῦ Λεσσὲψ πάντοτε συνεργασθέντα. Ἀντιπρόσωπος τοῦ Türr ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ Οὔγγρος μηχανικὸς Kersler, ὅστις ἐνήργησε τὰς ἐν Παναμᾷ μελέτας κατ' ἐντολὴν τοῦ Λεσσέψ. Ὁ κ. Kersler μεταβαίνει εἰς Κόρινθον, ὅπως προβῇ εἰς προκαταρκτικὰς μελέτας ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων ἤδη διαγραμμάτων τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἄλλων ἤδη μελετησάντων τὸ ζήτημα, ὅπως ἐκλέξῃ τὴν κατάλληλον πρὸς τομὴν γραμμήν. Ἡ ἐργασία αὕτη δὲν θὰ διαρκέσῃ ἐπέκεινα τῆς μιᾶς ἑβδομάδος. Ὁ κ. Kersler μεταβαίνει ἀκολούθως εἰς Γερμανίαν, ὅπως συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Türr, αἱ μελέται δὲ θέλουσιν ὑποβληθῇ εἰς τὸ ἐν Βενετίᾳ ἑδρεῦον Γεωγραφικὸν Συνέδριον, ὅπερ θ' ἀποφασίσῃ τὴν τομὴν ταύτην, ὡς ἀπεφάσισε καὶ τὴν τοῦ Παναμᾶ. Μετὰ τοῦτο καταρτισθήσεται ἡ Ἑταιρία τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τὸν Λεσσέψ. Ὁ κ. Kersler ἐπιστρέφει μετὰ τρεῖς μῆνας, ἢ τὸν Ὀκτώβριον τὸ βραδύτερον, ὅπως προβῇ εἰς τὰς ὁριστικὰς μελέτας, ἤτοι εἰς τὴν δι' ὀρύξεως φρεάτων γεωλογικὴν ἔρευναν τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ συναφῆ τούτων ἔργα. Ἐν τῷ μεταξὺ θὰ γίνωσιν ἄλλαι προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ἐν Κορίνθῳ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐργοδηγοῦ ἰδίου. Αἱ τῆς τομῆς ἐργασίαι ἄρχονται, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὴν ἐρχομένην ἄνοιξιν τοῦ 1882, περατωθήσονται δ' ἐντὸς πενταετίας τὸ βραδύτερον. — Ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις πυροτεχνουργείου ἐνταῦθα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πυροβολικοῦ καὶ διδασκαλίαν τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ. Τὰ ἀναγκαῖα μηχανήματα, ὅσα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κατασκευασθῶσιν ἐν τῷ ὁπλοστασίῳ Ναυπλίου, ἠγοράσθησαν ἤδη ἐν Εὐρώπῃ. —Ἡ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ταμείου Θηβῶν ἀνάκρισις ἐξακολουθεῖ. — Ἤρξατο ἡ ἀνόρυξις ἀρτεσιανῶν φρεάτων ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλέντων εἰδικῶν τεχνιτῶν ἐν Κραβασαρᾷ. Ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ, θ' ἀνορύξωσι τοιαῦτα κατὰ μικρὰς ἀποστάσεις καθ' ὅλην τὴν ἀπὸ Ἀννίνου εἰς Κραβασαρᾶ καὶ ἀπὸ τούτου εἰς Ποταμὸν ὁδόν. — Ἐν τῷ ταμιακῷ καταστήματι Θηβῶν, κατὰ τὴν γενομένην ἔρευναν καὶ κατάσχεσιν τῶν ἐν αὐτῷ, ἀνευρέθησαν καὶ περὶ τὰ τεσσαράκοντα ἀγγεῖα ἀρχαῖα βοιωτικά, ἐκ τῶν καλλίστων. —Ἐκ Βαυαρίας ἀναγγέλλεται, ὅτι ὁ μέγας τῆς Γερμανίας μουσικὸς Βάγνερ προτίθεται νὰ ἐπισκεφθῇ προσεχῶς τὰς Ἀθήνας μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς οἰκογενείας. — Κατ' αὐτὰς κομίζονται εἰς Πειραιᾶ ἐκ Βιέννης ἰσχυρὰ μηχανήματα πρὸς ἐκβάνθυνσιν τῆς κοινῶς λεγομένης λίμνης Ζέας. Αἱ πρὸς τοῦτο ἐργασίαι θὰ ἀποπερατωθῶσιν ἐντὸς τριετίας. — Εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἵππους καὶ ἡμιόνους ἐνέσκηψε περίεργος νόσος. Χαρακτηριστικὰ τῆς νόσου ταύτης εἶνε ἀδυναμία τις μικρὰ κατ' ἀρχάς, εἶτα κατὰ μικρὸν ἔκλυσις δυνάμεων, τρόμος τῶν ποδῶν καὶ εἶδός τι βουλιμίας, ὥστε τρώγουσι καὶ τὰ ξύλα τῆς φάτνης καὶ πᾶν τὸ προστυχόν. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἡ ἐγκαινίασις τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Δαμασκηνοῦ κατασκευασθέντων λουτρῶν διὰ θαλασσίου ὕδατος, δι' ἁγιασμοῦ ψαλέντος ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας, παρόντων τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Κουμουνδούρου καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ κ. Παπαμιχαλοπούλου καὶ πολλοῦ ἄλλου κόσμου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αἰνίγματα δημώδη.

α' — 1426.

Ποιὸ εἶν' ἐκεῖνο τὸ πουλὶ ὁποῦ γεννᾷ ὠχ τὴ μύτη,
'πῶχει φτερὰ καὶ δὲν πετᾷ κι' ὁπῶχει μαῦρο 'σπίτι;
Τρεῖς τὸ κρατοῦν ὄντας γεννᾷ, μ' ἀλήθεια πρῶτα πίνει
καὶ τὰ πουλάκια ὁποῦ γεννᾷ ὀπίσω του τἀφίνει·
καὶ τὰ πουλάκια ὁποῦ γεννᾷ ἀνθρωπινὰ 'μιλοῦνε.
Ἄλλοι τ' ἀκοῦν ὄντας 'μιλοῦν κι' ἄλλοι δὲν τἀγροικοῦνε.

β' — 1427.

Ἡ μάνα μου μ' ἐγέννησε κι' ὁ φώσφορος μὲ τρέφει,
κι' ἂν μὲ κτυπήσ' ἡ μάνα μου λύομαι τοῦ θανάτου.

γ' — 1428.

Κλειδόνω τὸ 'σπιτάκι μου καὶ ῥοῦχ' ἀφίνω ἀπ' ὄξω.

1429.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Εὑρὲ — 1ον ἕνα πολλαπλασιαστέον καὶ ἐννέα διαδοχικοὺς πολλαπλασιαστάς· — 2ον ἐννέα διαδοχικοὺς πολλαπλασιαστέους καὶ ἕνα πολλαπλασιαστήν· καὶ εἰς τὰς δύο δὲ περιπτώσεις ἐκτελῶν τοὺς ἐννέα πολλαπλασιασμοὺς νὰ εὑρίσκῃς γινόμενα ἐννέα ἀριθμούς, συγκειμένους ἕκαστον ἐξ ἐννέα ὁμοίων ψηφίων.

1430.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

.	.	.	Α
.	.	Α	.
.	Α	.	.
Α	.	.	.

1431.

L'existence est une pendule
que par soi-même il faut guider.
Malheur au mortel trop credule
qui la donne à raccomoder.

Ζητεῖται νὰ διατυπωθῇ διὰ τεσσάρων ἑλληνικῶν ὁμοιοκαταλήκτων στίχων ἡ ἐν τῷ ἄνω γαλλικῷ τετραστίχῳ περιεχομένη ἔννοια. Ἐκ τῶν ἀποσταλησομένων ἡμῖν θέλομεν δημοσιεύσει τὰ ἐπιτυχέστερα.

1432.

Sur mes six pieds, je suis un mineral;
Changez ma tête et je suis un végetal.

ΛΥΣΕΙΣ

1421.

37 καὶ 26.

$37^2 - 26^2 (1369 - 676) = 693 \cdot -1369 + 676 = 2045 \times 962$ (γινομένου τῶν 37 καὶ 26) = 1,967, 290.

1422.

Τὸ αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον πολλὰ ὀλίγοι ἄνθρωποι εἶνε εὐχάριστοι εἰς τὴν συναναστροφήν, εἶνε ὅτι ὁ καθεὶς δὲν προσέχει εἰς τὸ τί λέγει ὁ ἄλλος, ἀλλ' εἰς τὸ τί θὰ εἴπῃ αὐτός.

1423.

Μενεσθεύς.

1424.

Π
Ω Ο Ν
Ω Ν Ι Ο Σ
Π Ο Ι Η Τ Η Σ
Ν Ο Τ Ο Σ
Σ Η Σ
Σ

1425.

P	A	R	I	S
A	V	I	S	O
R	I	V	A	L
I	S	A	R	D
S	O	L	D	E

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 231. — 31 ΜΑΪΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Πάτραις κ. Κωνσταντῖνος Στροῦμπος, ἐκπληρῶν τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀνέλαβε τὴν δι' ἰδίων του ἐξόδων ἀνέγερσιν Παρθεναγωγείου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, δι' ὃ θέλει δαπανήσει περὶ τὰς 40,000 δραχμῶν.

Ὑπὲρ τοῦ μνημείου τοῦ λόρδου Βύρωνος προσήνεγκον εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἡ κυρία Καμάρα ν. δρ 50, οἱ κκ. Π. Βαλαωρίτης 50, Ε. Ψύχας 25, Χ. Πρετεντέρης Τυπάλδος 10.

ΕΜΙΛΙΟΣ ΛΙΤΤΡΕ.

Ὁ τηλέγραφος ἀνήγγειλεν ἡμῖν πρὸ ἡμερῶν τὸν θάνατον τοῦ διασήμου Γάλλου ἀκαδημεικοῦ Ἐμιλίου Λιττρέ, φιλοσόφου καὶ φιλολόγου ἐπιφανοῦς. Ὁ Λιττρὲ ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις τῇ 1 Φεβρουαρίου 1801. Ἅμα διανύσας τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, ἐν οἷς διεκρίθη διὰ λαμπρῶν ἐπιτυχιῶν, ἐνεγράφη φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς καὶ εἰσῆλθεν εἴς τι νοσοκομεῖον. Ἀλλὰ ὑπὸ ἐμφύτου ὠθούμενος κλίσεως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλολογίας, παρῃτήθη μετ' οὐ πολὺ τῆς ἰατρικῆς, καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς, τῆς ἀραβικῆς, τῆς σανσκριτικῆς καὶ ἄλλων ἀρχαίων γλωσσῶν. Φύσει ἔχων τὸ πνεῦμα ὀξὺ καὶ ἐταστικὸν καὶ ἀκαταπόνητος ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὁ Λιττρὲ ἀφωσιώθη ἔκτοτε ὁλόκληρος εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐπιστήμης. Εἶχεν ἤδη πρὸ διετίας ἱδρύσει, τῇ συμπράξει καὶ ἄλλων, τὴν «Ἑβδομαδιαίαν ἰατρικὴν ἐφημερίδα», ὅτε ἐξερράγη ἡ ἰουλιανὴ ἐπανάστασις τοῦ 1830, ὁ δὲ Λιττρέ, ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὸ δημοκρατικὸν κόμμα, συνηγωνίσθη μετὰ τῶν ἀνατρεψάντων τὸν θρόνον τοῦ Καρόλου Ι', μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον προσελήφθη εἰς τὴν σύνταξιν τῆς «Ἐθνικῆς», ἧς ὑπῆρξε μέχρι τοῦ 1851 εἷς τῶν διακεκριμένων συντακτῶν. Ἀλλ' ὅμως ἡ πολιτικὴ δὲν ἀπέσπασεν αὐτὸν ὅλως ἀπὸ τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ φιλολογικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν, τὸ δὲ 1837 ἵδρυσε μετὰ τοῦ Dezeimeris νέαν ἰατρικὴν ἐφημερίδα, τὴν «Πεῖραν», καὶ τῷ 1839 ἤρξατο τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐξαιρέτου αὐτοῦ μεταφράσεως τῶν ἔργων τοῦ Ἱπποκράτους, ἥτις ἀποτελοῦσα 10 τόμους ἐπερατώθη τῷ 1861, προσεπόρισε δὲ εἰς τὸν συγγραφέα αὐτῆς τὴν τιμὴν νὰ ἐκλεχθῇ μέλος τῆς Ἀκαδημείας τῶν ἐπιγραφῶν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου. Τῷ 1844, ἀποθανόντος τοῦ Fauviel, ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σοφοῦ Σωματείου ὅπως ἀποτελέσῃ μέρος τῆς Ἐπιτροπῆς, ᾗ ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ συγγραφὴ τῆς «Φιλολογικῆς ἱστορίας τῆς Γαλλίας», οὕτω δ' ὑπῆρξεν εἷς τῶν πρωτίστων συντακτῶν τοῦ 21ου, 22ου, καὶ 23ου τόμου τῆς ἱστορίας ταύτης, καὶ ἤρξατο ἔκτοτε τῶν μακρῶν καὶ ἐμβριθῶν ἐρευνῶν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς γλώσσης, ὧν προϊὸν ἔξοχον ὑπῆρξε τὸ κατόπιν ἐκδοθὲν μέγα αὐτοῦ λεξικὸν τῆς γαλλικῆς γλώσσης.

Περὶ τοὺς χρόνους τούτους ὁ Λιττρὲ συνεδέθη μετὰ τοῦ Αὐγούστου Comte, τοῦ διασήμου ἱδρυτοῦ τῆς θετικῆς φιλοσοφίας, κατεστάθη δὲ μετ' οὐ πολὺ εἷς τῶν ἐνθερμοτέρων αὐτοῦ ὀπαδῶν. Τὸ διαυγὲς πνεῦμα αὐτοῦ, τὸ ἐν παντὶ τὴν ἀκρίβειαν θηρεῦον, ἐσαγηνεύθη ὑπὸ τοῦ ἐπιστημονικοῦ χαρακτῆρος τοῦ φιλοσοφικοῦ καὶ κοινωνικοῦ τούτου δόγματος, παρέμεινε δ' ἐπὶ μακρὸν ὀπαδὸς τοῦ Comte, καὶ ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ πολλάκις ἐπηγγείλατο θεωρίας, ἰσχυρῶς ὑπ' ἄλλων πολεμηθείσας, ἃς καὶ αὐτὸς κατόπιν ἐγκατέλιπε.

Ἐπελθούσης τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1848, ὁ Λιττρὲ ἐγένετο μέλος τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐδόθη πάλιν ὅλος εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας. Τῷ 1854 προσελήφθη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ «Journal des savants», ἐν ᾧ ἐδημοσίευσε πληθὺν ἄρθρων, τῷ δὲ 1857 ἵδρυσε τὴν «Ἐπιθεώρησιν τῆς θετικῆς φιλοσοφίας», τὴν ὁποίαν διηύθυνεν ἀδιαλείπτως ἔκτοτε. Τῷ 1863 ἤρχισε τὴν δημοσίευσιν τοῦ κυριωτάτου αὐτοῦ ἔργου, τοῦ λεξικοῦ τῆς γαλλικῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον ἐπεράτωσεν μετὰ 9 ἔτη, ἤτοι τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1872. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1863) ὁ Λιττρὲ παρουσιάσθη ὑποψήφιος εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημείαν· ἀλλ' ἡ δημοσίευσις βιαιοτάτης διατριβῆς, ἐν ᾗ ὁ φανατικὸς ἐπίσκοπος Dupanloup κατηγόρει τὰ δόγματα αὐτοῦ ὡς ἀνήθικα καὶ ἀσεβῆ, παρεκώλυσε τὴν ἐκλογήν του. Ἐν ἔτει 1870, ὅτε αἱ γερμανικαὶ στρατιαὶ ἐχώρουν πρὸς τοὺς Παρισίους, ὁ Λιττρὲ ἑβδομηκοντούτης ἤδη ὑπείκων εἰς παρακελεύσεις τῶν φίλων του ἔφυγεν ἐκ τῆς πρωτευούσης· ἐλθὼν δὲ εἰς Βορδώ, ἀνέλαβεν ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Γαμβέττα διοργανωθείσῃ αὐτόθι πολυτεχνικῇ Σχολῇ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας.

Ἐκλεχθεὶς τῇ 8 Φεβρουαρίου 1871 βουλευτὴς Σηκουάνα ἐν τῇ ἐθνικῇ Συνελεύσει ὁ Λιττρὲ ἔλαβε θέσιν ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἐν ταῖς τάξεσι τῶν δημοκρατικῶν, ὑπεστήριξε δὲ σταθερῶς διὰ τῆς ψήφου του τὴν πολιτικήν, ἣν ἐνεκαίνισεν ὁ Θιέρσος. Μὴ ἔχων τὸ δῶρον τοῦ λόγου δὲν μετεῖχε τῶν κοινοβουλευτικῶν συζητήσεων, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας γνώμην αὐτοῦ ἀνέπτυσσεν ἑκάστοτε ἐν τῷ τύπῳ δι' ἄρθρων ἐμβριθῶν καὶ ἰσχυρῶν, ἐν οἷς διέλαμπεν ἡ μετριοπάθεια καὶ ἡ φιλοπατρία τοῦ ἀνδρός.

Τὴν 30 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1871, παρὰ τὴν ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν τοῦ Dupanloup, ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημεία ἐξέλεξε τὸν Λιττρὲ μέλος αὐτῆς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Villemain. Ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ ἐξηρέθισεν ἐπὶ τοσοῦτον τὸν βίαιον ἐπίσκοπον τοῦ Ὀρλεάνς, ὥστε ἀμέσως ἔδωκε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημείας. Τὸν Δεκέμβριον δὲ τοῦ 1875 ἐξελέχθη γερουσιαστὴς ἰσόβιος.

Ὁ Λιττρὲ ὑπῆρξεν εἷς τῶν εὐρυμαθεστάτων τῆς Γαλλίας ἀνδρῶν, θιασώτης ἔνθερμος τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ πνεύματος, καὶ γλωσσολόγος ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων. Πλὴν τῶν προμνημονευθέντων ἔργων ἐδημοσίευσε καὶ πολλὰ ἄλλα συγγράμματα καὶ πραγματείας διακρινομένας ἐπὶ ἐμβριθείᾳ καὶ γλαφυρότητι, ὧν μία ἡ «Περὶ τῆς ὁμηρικῆς καὶ τῆς ἀρχαίας γαλλικῆς ποιήσεως», μελέτη μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ χάριτος γεγραμμένη, δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων», ἐν ᾗ ἐδημοσίευσε καὶ μετάφρασιν τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς Ἰλιάδος εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν τοῦ 8ου αἰῶνος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Κατὰ τὴν ἀγγλικὴν ἐφημερίδα «Ἀθήναιον» ἑλληνικὸν χειρόγραφον μεγίστης ἱστορικῆς ἀξίας ἀνεκαλύφθη πρὸ μικροῦ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Βασιλειέβσκη ἐν τῇ «Συνοδικῇ Βιβλιοθήκῃ» Μόσχας. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει ἱστορικὴν ἀφήγησιν τῆς κατὰ τὸ 1040 ἐπαναστάσεως τῶν Βουλγάρων κατὰ τῶν Βυζαντινῶν, συγγραφεῖσαν ὑπὸ ἀνδρός, αὐτόπτου μάρτυρος τῶν γενομένων. Ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται κατ' ἔκτασιν καὶ περὶ τῶν Βλάχων, οὓς καταγγέλλει ὡς πρωταιτίους τοῦ βουλγαρικοῦ κινήματος, ὁρίζων ἀκριβῶς τὰς γεωγραφικὰς αὐτῶν τοποθεσίας καὶ τὴν φυλετικὴν αὐτῶν συγγένειαν πρὸς τοὺς Βεσσούς, τοὺς οἰκοῦντας ἐν δυσπροσίτοις χώραις παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ τὸν Σάον. Διὰ τῆς εὑρέσεως τοῦ προμνημονευθέντος ἱστορικοῦ κειμηλίου τὸ περὶ καταγωγῆς τῶν Βλάχων ζήτημα, περὶ οὗ ἔγραψε πάμπολλα ὁ Rösler, ὁ Jung καὶ ἄλλοι, θὰ παράσχῃ ἴσως τὸ ἐνδόσιμον εἰς νέας καὶ θετικωτέρας ἐθνολογικὰς ἐρεύνας.

—Ἡ ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδήμεια τῶν ἐπιστημῶν ἀνέθηκεν εἰς τὸν ὑφηγητὴν κ. Σπυρίδωνα Λάμπρον τὴν ἔκδοσιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ἄθωνι εὑρεθέντων ἀπανθισμάτων τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐκ τῶν ζωολογικῶν συγγραμμάτων τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἔκδοσις αὕτη θ' ἀποτελέσῃ τὸν πρῶτον τόμον σειρᾶς νέας ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Supplementum Aristoteleum· ἔσται δ' ἡ σειρὰ αὕτη συμπλήρωμα τῆς δαπάνῃ τῆς Ἀκαδημείας γενομένης μεγάλης ἐκδόσεως τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων, διότι ταῦτα, τά τε σωζόμενα καὶ τὰ ἀπολεσθέντα, θεωροῦνται ὡς ἡ πρωτίστη πηγὴ τῶν ἀπανθισμάτων τοῦ Πορφυρογεννήτου.

—Εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὁπόσον οἱ Ἄγγλοι θεολόγοι ἐρίζουσι περὶ τοῦ ἀγγλικοῦ κειμένου τῆς Ἁγίας Γραφῆς, λόγῳ ὅτι ἐν τῇ ἀγγλικῇ μεταφράσει δὲν ὑπάρχουσιν ἀκριβῶς μετενηνεγμένα τὰ θεῖα ῥήματα. Ἐσχάτως ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ ἡ ἀγγλικὴ μετάφρασις τῆς Νέας Διαθήκης ἐπιθεωρηθεῖσα καὶ ἀκριβολογηθεῖσα ὑπὸ θεολόγων καὶ ἑλληνιστῶν, οἵτινες ἀντέβαλλον πᾶσαν ἀγγλικὴν φράσιν πρὸς τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον. Τῆς νέας δὲ ταύτης μεταφράσεως ἐπωλή-

Digitized by Google

θησαν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν 150 μυριάδες ἀντιτύπων!! Οἱ τυπώσαντες τὸ ἔργον τυπογράφοι τῶν πανεπιστημίων τῆς Ὀξωνίας καὶ Κανταβριγίας, ἀπέστειλαν ἀντίτυπα καὶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας Ἐξ αὐτῶν, ἅμα ἀποβιβασθέντων, 800,000 ἠγοράσθησαν μόνον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καὶ ἐν Φιλαδελφείᾳ, ὅθεν θέλει διαχυθῆ καθ' ἑκατομμύρια ἀντιτύπων ἀνὰ πᾶσαν τὴν Βόρειον Ἀμερικήν.

— Μέγα πεντάγλωσσον λεξικὸν Ἰαπωνο-γαλλο-ἀγγλο-γερμανο-νεερλανδικὸν τῶν λέξεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ στρατιωτικὰ καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν ἐδημοσιεύθη ἐν Ὑεδὼ τῆς Ἰαπωνίας ὑπὸ τῆς ἰαπωνικῆς Κυβερνήσεως, Τὸ λεξικὸν τοῦτο ἀποτελεῖ ὀγκώδη τόμον, ἐτυπώθη δὲ κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον ὑπὸ ἰθαγενοῦς τυπογράφου καὶ συνοδεύεται ὑπὸ ἄτλαντος, περιέχοντος εἰκόνας, χαραχθείσας μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας.

— Περὶ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ φωτοφώνου ἐσημειώσαμεν ἄλλοτε ἐν τῷ Δελτίῳ ὀλίγα τινά. Ἐσχάτως ὁ κ. Δυμᾶς, ἐκ τῆς Ἀκαδημείας τῶν ἐπιστημῶν, ἔλαβεν ὑπόμνημα λίαν ἐνδιαφέρον τοῦ ἐφευρετοῦ τοῦ θαυμασίου ὀργάνου κ. Graham Bell, ἀγγλιστὶ συντεταγμένον, ὅπερ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἀκαδημείαν, καὶ ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ὁ ἐφευρετὴς προὐχώρησεν ἱκανῶς εἰς τελειοποίησιν τοῦ ὀργάνου του. Κατὰ τὸν «Χρόνον» τῶν Παρισίων, ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος ὑπομνήματος τοῦ κ. Bell ἐξάγεται ὅτι·

1) Εἶνε δυνατὸν ν' ἀκούσωμεν ἦχον ἐκπεμπόμενον ἐξ ἀποστάσεως, προσαρμόζοντες τὸ οὖς ἐπὶ οὐσίας οἱασδήποτε, φωτιζομένης ὑπ' ἀκτῖνος φωτὸς διαλείποντος. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶχε τέως ἐπιτύχει ὁ κ. Bell, μεταχειριζόμενος μόνον πλάκα σεληνίου· ἤδη ὅμως δύναται πρὸς τοῦτο νὰ μεταχειρισθῇ πληθὺν ἄλλων οὐσιῶν· μεταχειρίζεται δὲ κατὰ προτίμησιν αἰθάλην.

2) Τὸ ὕψος τοῦ ἤχου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διαλείψεων τῶν ἀκτίνων καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς φύσεως τῆς οὐσίας.

3) Ἄχρι τοῦδε ὁ κ. Bell εἶχε μεταβιβάσει μόνον μουσικοὺς ἤχους· ἀλλ' ἤδη διὰ τῶν νέων αὐτοῦ ὀργάνων κατώρθωσε ν' ἀκούσῃ καὶ ἔναρθρον φωνήν. Ἠδυνήθη νὰ συνδιαλεχθῇ μετά τινος ἐξ ἀποστάσεως 40 μέτρων.

4) Ἡ μεταδοτικὴ τοῦ ἤχου φωτεινὴ ἀκτὶς, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ φασματοσκοπείου παράγει γραμμὰς, ὧν τινὲς μὲν εἰσὶν ἐπιδεκτικαὶ μεταδόσεως τῶν ἤχων, ἄλλαι δὲ ὄχι· ὥστε τοῦ λοιποῦ παρὰ τὴν φασματοσκοπίαν ὑπάρχει ἡ φασματοφωνία.

5) Ἡ φύσις τῆς φασματικῆς γραμμῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς οὐσίας τῆς ἐκτεθειμένης εἰς τὴν δέσμην τῶν ἀκτίνων.

Ταὐτοχρόνως τῷ κ. Graham Bell καὶ ὁ κ. Μερκαδιὲ ἀπηύθυνεν ὑπόμνημα τῇ Ἀκαδημείᾳ, δι' οὗ ἀναγγέλλει ὅτι καὶ αὐτὸς κατέληξεν εἰς ἀποτελέσματα ὅμοια πρὸς τὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ φυσικοῦ. Τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Μερκαδιὲ κατασκευασθὲν ὄργανον εἶνε ἁπλούστατον· τὸ ὀνομάζει θερμόφωνον, ἀποδιδοὺς εἰς τὴν θερμότητα τὴν μεταδοτικὴν δύναμιν, ἣν ὁ κ. Bell ἀποδίδει εἰς τὸ φῶς. Τὸ θερμόφωνον εἶνε μικρὸς σωλὴν ὑέλινος, ἐγκλείων ἔλασμα μετάλλινον καπνισμένον, τὸ σύνολον δ' εἶνε ἐφηρμοσμένον ἐπὶ σωλῆνος ἐκ καουτσούκ. Ὁ κ. Κορνοῦ, παρευρεθεὶς εἰς τὰ πειράματα τοῦ Μερκαδιὲ, διαβεβαιοῖ ὅτι τὸ ὄργανον τοῦτο εἶνε πολύτιμον, διότι ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ μὴ ἀλλοιῇ τοὺς τόνους τῆς φωνῆς.

***

Ἡ ἀρχαιολογικὴ αἰγυπτιακὴ συλλογὴ τοῦ κ. Ι. Δημητρίου καὶ αἱ μυκηναῖαι ἀρχαιότητες, τοποθετηθεῖσαι ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, εἶνε προσιταὶ εἰς τὸ κοινὸν καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν ἀπὸ τῆς 3-6 μ. μ. ἐπὶ πληρωμῇ εἰσόδου μιᾶς δραχμῆς, ἐξαιρέσει τοῦ Σαββάτου, καθ' ὃ ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος δωρεάν.

— Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ τυπογραφείου ἡ «Ἔκθεσις περὶ φυλλοξήρας» πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ὑπὸ τοῦ κ. Π. Γενναδίου.

— Νέαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἄρτι «Αἱ Καλαὶ Τέχναι», θεατρικὴ ἐφημερὶς καὶ ὁ «Καθρέπτης» πολιτικοσατυρική.

ΒΙΒΛΙΑ

2379. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 31 Μαΐου 1881. Ἀριθ. 283 (231). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Κέρκυρα. (Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου).— Ὁ βάμβαξ. — Ὁ γέρων ἵππος.— Ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Ἀγγλίᾳ.— Κουρεὺς καὶ ποιητής. — Περίεργα χημικὰ προϊόντα. — Φιλοπονία. — Ἡ μανούλα. (Ποίημα Π. Ταντα λίδου). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2380. **Σύντομος ἀπάντησις εἰς τὴν Ἀλήθειαν περὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Χ. Μελετοπούλου ὑπὸ Μιχαὴλ Καραντζᾶ, πρώην κλητῆρος αὐτῆς.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1881, μικρὸν 8ον, σελ. 42. Ἐκ τοῦ φυλλαδίου τούτου, ὃ διακρίνει καὶ ἐξαίρετος τυπογραφικὴ κομψότης, ἀποσπῶμεν τὸ ἑξῆς προοίμιον: «Μὴ εὐκαιρῶν ὁ κ. Ῥοΐδης ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ μετὰ ἑξάμηνον κυοφορίαν ἐσχάτως ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ κ. ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης φυλλάδιον, καὶ πλὴν τούτου εὑρίσκων κατά τι ἐπαχθὲς τὸ ἔργον ἕνεκα τῆς κατὰ κόρον ἴσως χρήσεως, ἣν ποιεῖται ὁ ἀξιότιμος κ. Μελετόπουλος τῶν ἐπιθέτων «ἀναιδής, ἰοβόλος, βάτραχος, ἀσυνείδητος, ὄφις, μιαρὸς, κόραξ, ἄνανδρος, ψιττακὸς, δολοφόνος» καὶ ἄλλων ὁμοίων, ἀνέθεσε τὴν ἐργασίαν ταύτην εἰς ἐμὲ, τὸν Μιχαὴλ Καραντζᾶν, τελειόφοιτον τοῦ Γυμνασίου καὶ πρώην κλητῆρα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Πρὸς τοῦτο μοὶ παρέδωκε φάκελλον, περιέχοντα ἀντίγραφα ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ ἄλλας σημειώσεις, ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἀπαντήσω εἰς ὡρισμένα μόνον γεγονότα, συστήσας μοι πρὸ πάντων ν' ἀπέχω ἀπὸ τῆς μιμήσεως τοῦ ὕφους τοῦ κ. ἐφόρου, ἤτοι νὰ μὴ ἀποδώσω τῷ κ. Μελετοπούλῳ οὐδὲν ἄλλο ἐπίθετον πλὴν τὸ τοῦ ἀξιοτίμου, ν' ἀρκεσθῶ ὀνομάζων «ἀνακριβεῖς ἰσχυρισμοὺς» ὅσα ἐν τῷ φυλλαδίῳ του δὲν συμφωνοῦσι πρὸς πρόχειρα γραπτὰ πειστήρια καὶ εἰς τούτων μόνον νὰ περιορισθῶ τὴν προσαγωγήν. Ἐν συζητήσει ἀπτομένῃ προσωπικῶν συμφερόντων οὐδεμία ἄλλη ὑπάρχει μᾶλλον ὑπέρογκος ἀπαίτησις τῆς τοῦ ἀπαιτοῦντος νὰ πιστευθῇ. Ἀλλ' ὁ ἀξιότιμος κ. Μελετόπουλος ἔγραψεν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν σελίδας, τῶν ὁποίων ἡ οὐσία δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς δύο μόνον λέξεις: «Πιστεύσατέ με». Ἀγνοῶ ἂν ἕνεκα οἰκογενειακοῦ ἢ προσωπικοῦ ὄγκου διεκδικεῖται ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο προνόμιον, δύσκολον ὅμως φαίνεταί μοι νὰ ἐκταθῇ ἡ τοιαύτη ἀπαίτησις τυφλῆς πίστεως εἰς τοὺς σήμερον λόγους τοῦ κ. ἐφόρου, καὶ ὅταν ἀκόμη τύχωσιν οὗτοι ἀσύμφωνοι πρὸς ὅσα ὁ ἴδιος ἔγραφε χθὲς ἰδιοχείρως ἢ ἄλλας οὐχ ἧττον ἐπισήμους γραπτὰς ἀποδείξεις. Μόνην τὴν ἀσυμφωνίαν ταύτην θέλω περιορισθῇ καθ' ἣν ἔλαβον ἐντολὴν νὰ καταδείξω, ἀπαντῶν κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ φυλλαδίου ξηρῶς καὶ ἀπερίττως».

2381. **Ὁδηγὸς τοῦ δεκανέως ἐν ἐκστρατείᾳ.** Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ἀλεξ. Ν. Μαυροκορδάτου, δεκανέως ἐν τῷ 8ῳ πεζικῷ τάγματι. (Ἐγκρίσει τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1881. 16ον, σελ. 77. Τιμᾶται λεπτῶν 40. [Ἐκ τοῦ βιβλιαρίου τούτου, λίαν προσφυῶς μεταφρασθέντος εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὸν πρόλογον τοῦ μεταφραστοῦ, ἔχοντα οὕτω: «Καταγινόμενος εἰς τὰ τῆς ἐμῆς ὑπηρεσίας, ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ μελετήσω παρὰ τοὺς ἡμετέρους οἰκείους στρατιωτικοὺς κανονισμοὺς καὶ τοὺς ἀντιστοιχοῦντας γαλλικοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸ παρὸν σύντομον ἐγχειρίδιον. Τὸ βιβλιάριον τοῦτο, ὅπερ ἐφάνη εἰς ἐμὲ προσφορώτατος ὁδηγὸς εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τοῦ δεκανέως ἐν ἐκστρατείᾳ, ἐνόμισα οὐχὶ παντελῶς ἄχρηστον καὶ εἰς ἄλλους ὁμοβάθμους συναδέλφους, διὸ μεταφράσας ἐκδίδω αὐτὸ τῇ ἐγκρίσει τοῦ Σ. ὑπουργείου. Εἰς τὸ κείμενον ἐλαχίστας ἐπήνεγκον μεταβολάς. Μετέβαλον μόνον τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα ὅσα ἀπέβλεπον ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Γάλλον στρατιώτην, καὶ κατέστησα αὐτὰ ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰ ἡμέτερα, ἀντικατέστησα δὲ καὶ τὸ ἐν τέλει τοῦ πρωτοτύπου γαλλογερμανικὸν βραχὺ λεξιλόγιον δι' ὁμοίου ἑλληνοτουρκικοῦ. Ἐν Ἀθήναις, 14 Μαρτίου 1881. Α. Ν. Μ.»].

2382. **Περὶ ἱππαραφίνης καὶ περὶ τῶν βάσεων τοῦ αἰθυλαινίου. Πραγματεία ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ ὑπὸ Ὄθωνος Α. Ῥουσοπούλου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ φυσικαῖς ἐπιστήμαις.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 43.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

28 Μαΐου 1881 **ΑΘΗΝΩΝ** 28 Μαΐου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμὴ
25 ἑκατ. φράγ * 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	221.—	280	δρ. 292
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	221.—	280	,, 304 1/2
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 423
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	11,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 109 1/2
10 » φράγ . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	590	φρ 419

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμὴ
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,030,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,815
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	344 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	127 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ 100	63
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	138

Συναλλάγματα	Νομίσματα	Παρατηρήσεις
Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,00. — Ἐμπ. 3μην 28.70. Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.20.— Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 1/3	Εἰκοσάφραγκον δραχ. 28.00 Λίρα Στερλίνα ,, Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, 26.40 Αὐστριακὸν Φλωρίον ,, Ἀργυροῦν δίφραγκον ,, ,, φραγκον ,,	* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ. ,, 59,800—100,000 ,, 9 ,, Δανειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 97 3/4

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.15.
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (26 Μαΐου 29-29,15.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (27 Μαΐου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 60 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. ,, 257
,, ,, ,, 9 0]0. ,, 266
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . . ,, 130
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . . γρ. 109 3/4 - 110
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23 -23.07 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . . . γρ. 109 38/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . . . ,, 87 18/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 3 Ἰουνίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.80
Παρισ. τα 100 φρ. ,, 46.30
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.29
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (18 Μαΐου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0 0) φρ. 25.19 - 25.21
Χρυσος 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6 - 7 ὑπερτίμ 0,00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125 - 130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Π. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ μακρὰ ὑμῶν ἐπιστολή, καὶ ἰδίᾳ ἡ παράγραφος «Φροντίσατε νὰ διατηρήσητε τὴν «Ἑστίαν» ἔστω καὶ μὲ θυσίαν σας διαρκῆ», μᾶς ἀνέμνησε τὸ γνωστὸν λόγιον, ὅπερ ἄλλοτε ἀγαθὸς ὁμογενὴς ἔγραψε πρός τινα τῶν ἐν Ἑλλάδι διαρχούσης τῆς ἐπαναστάσεως· «ἢ ὅλοι νὰ ἐλευθερωθοῦμε ἢ ὅλοι νὰ χαθῆτε». — κ. Σ. Α. Γ. Κέρκυραν. Ἀπεστάλη. — κ. Φ. Α. Ἀθήνας. Ὁ Heine ἐγεννήθη ἐν Dusseldorf τὴν 1 Ἰανουαρίου 1800, διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν ὅτι ἦτο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνος. — κ. Ο. Π. Μόνον περὶ αὐτῶν; — κ. Σ. Ν. Ι. Πειραιᾶ. L'esprit qu'on veut avoir gâte celui qu'on a. — κ. Α. Β. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν, ἀπὸ τῆς παρελθούσης δ' ἑβδομάδος ἀποστέλλεται ὑμῖν καὶ τρίτον φύλλον. — Φιλίστορι. Ἀρχαιότατος φαρμακοποιὸς ἐξ ὅσων ἀναφέρει ἡ ἱστορία εἶνε ὁ Χὶν-Νὸγγ, αὐτοκράτωρ τῶν Σινῶν. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐνησχολήθη ἰδίως περὶ τὴν σπουδὴν τῶν φυτῶν, συντάξας καὶ ἱστορίαν τούτων, ἥτις σώζεται μέχρι τοῦ νῦν, καὶ καλεῖται ὁ «Βοτανολόγος τοῦ Χὶν-Νόγγ». — κ. Β. Α. Σύρον. Διότι εἶνε θέμα ὅλως ἀλλότριον τοῦ προγράμματος τῆς «Ἑστίας». — κ. Π. Ι. Ν. Λονδίνον. Θὰ τὸ λάβητε διὰ τοῦ προσεχοῦς ταχυδρομείου. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — Συνδρομητῇ τῆς «Ἑστίας». Punch εἶνε ταὐτόσημον τῷ Polichinelle, ἱδρύθη δὲ ἡ ἐφημερὶς αὕτη ὑπὸ τοῦ Maghew τῷ 1841, καὶ ἀριθμεῖ σήμερον ὑπὲρ τοὺς 120,000 συνδρομητάς. Εἶνε ἐξαίρετον σατυρικὸν φύλλον, σατυρίζον λίαν εὐφυῶς τὰ τρωτὰ τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας· ἀποκλίνει δὲ πρὸς τοὺς φιλελευθέρους, καὶ ἐνίοτε δὲν διστάζει νὰ ἀναλαμβάνη καὶ κατ' αὐτῆς τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δυναστευομένων Ἰνδῶν καὶ Ἰρλανδῶν.—κ. Σ. Ι. Ρ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Ἰδιαιτέρως σᾶς ἐσημειώσαμεν τὸ ὑπόλοιπον, ὃ μᾶς ὀφείλετε ἔτι. — κ. Ν. Α. Ἀθήνας. Τὸ arabesque κακῶς μεταφράζεται ἀραβούργημα· ἡ ὀρθὴ μετάφρασις τῆς λέξεως εἶνε ἀνθέμιον. — κ. Β. Τ. Σμύρνην. Ἡ ἀρχαία παροιμία «Γλυκαίνει λιμὸς κυάμους» ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δημώδη «Νόστιμα καὶ τὰ κάρδαμα 'ς ὁποιον ἔχει πεῖνα». Συλλογὰς παροιμιῶν ἐξέδωκαν οἱ κκ. Α. Νέγρης (Dictionary of modern Greeks proverbs: London 1831), ὁ ἰατρὸς Ι. Δε-Κιγάλας (1850), Ι. Φ Βερέτας; (1860, Π. Ἀραβαντινὸς (1863), Ι. Βενιζέλος (1867). Πολλαὶ παροιμίαι ἔχουσι δημοσιευθῆ εἰς τὰ «Ἄτακτα» τοῦ Κοραῆ, εἰς τὴν «Πανδώραν» καὶ εἰς ἄλλα φιλολογικὰ περιοδικὰ φύλλα. —κ. Δ. Κ. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. Οἱ τόμοι τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται ἄνευ τῶν δελτίων, ταῦτα δὲ χωριστὰ ἀντὶ λεπτῶν 10 ἕκαστον.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἶσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.— Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

θησαν έντὸς ὀλίγων ἡμερῶν 150 μυριάδες ἀντιτύπων!! Οἱ τυπώσαντες τὸ ἔργον τυπογράφοι τῶν πανεπιστημίων τῆς Ὀξωνίας καὶ Κανταβριγίας, ἀπέστειλαν ἀντίτυπα καὶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας Ἐξ αὐτῶν, ἅμα ἀποβιβασθέντων, 800,000 ἠγοράσθησαν μόνον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καὶ ἐν Φιλαδελφείᾳ, ὅθεν θέλει διαχυθῇ καθ' ἑκατομμύρια ἀντιτύπων ἀνὰ πᾶσαν τὴν Βόρειον Ἀμερικήν.

— Μέγα πεντάγλωσσον λεξικὸν Ἰαπωνο-γαλλο-άγγλο-γερμανο-νεερλανδικὸν τῶν λέξεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ στρατιωτικὰ καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν ἐδημοσιεύθη ἐν Ὑεδῶ τῆς Ἰαπωνίας ὑπὸ τῆς ἰαπωνικῆς Κυβερνήσεως, Τὸ λεξικὸν τοῦτο ἀποτελεῖ ὀγκώδη τόμον, ἐτυπώθη δὲ κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον ὑπὸ ἰθαγενοῦς τυπογράφου καὶ συνοδεύεται ὑπὸ ἄτλαντος, περιέχοντος εἰκόνας, χαραχθείσας μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας.

— Περὶ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ φωτοφώνου ἐσημειώσαμεν ἄλλοτε ἐν τῷ Δελτίῳ ὀλίγα τινά. Ἐσχάτως ὁ κ. Δυμᾶς, ἐκ τῆς Ἀκαδημείας τῶν ἐπιστημῶν, ἔλαβεν ὑπόμνημα λίαν ἐνδιαφέρον τοῦ ἐφευρετοῦ τοῦ θαυμασίου ὀργάνου κ. Graham Bell, ἀγγλιστὶ συντεταγμένον, ὅπερ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἀκαδημείαν, καὶ ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ὁ ἐφευρετὴς προηγώρησεν ἱκανῶς εἰς τελειοποίησιν τοῦ ὀργάνου του. Κατὰ τὸν «Χρόνον» τῶν Παρισίων, ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος ὑπομνήματος τοῦ κ. Bell ἐξάγεται ὅτι·

1) Εἶνε δυνατὸν ν' ἀκούσωμεν ἦχον ἐκπεμπόμενον ἐξ ἀποστάσεως, προσαρμόζοντες τὸ οὖς ἐπὶ οὐσίας οἱασδήποτε, φωτιζομένης ὑπ' ἀκτῖνος φωτὸς διαλείποντος. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶχε τέως ἐπιτύχει ὁ κ. Bell, μεταχειριζόμενος μόνον πλάκα σεληνίου· ἤδη ὅμως δύναται πρὸς τοῦτο νὰ μεταχειρισθῇ πληθὺν ἄλλων οὐσιῶν· μεταχειρίζεται δὲ κατὰ προτίμησιν αἰθάλην.

2) Τὸ ὕψος τοῦ ἤχου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διαλείψεων τῶν ἀκτίνων καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς φύσεως τῆς οὐσίας.

3) Ἄχρι τοῦδε ὁ κ. Bell εἶχε μεταβιβάσει μόνον μουσικοὺς ἤχους· ἀλλ' ἤδη διὰ τῶν νέων αὐτοῦ ὀργάνων κατώρθωσε ν' ἀκούσῃ καὶ ἔναρθρον φωνήν. Ἠδυνήθη νὰ συνδιαλεχθῇ μετά τινος ἐξ ἀποστάσεως 40 μέτρων.

4) Ἡ μεταδοτικὴ τοῦ ἤχου φωτεινὴ ἀκτίς, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ φασματοσκοπείου παράγει γραμμάς, ὧν τινὲς μὲν εἰσὶν ἐπιδεκτικαὶ μεταδόσεως τῶν ἤχων, ἄλλαι δὲ ὄχι· ὥστε τοῦ λοιποῦ παρὰ τὴν φασματοσκοπίαν ὑπάρχει ἡ φασματοφωνία.

5) Ἡ φύσις τῆς φασματικῆς γραμμῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς οὐσίας τῆς ἐκτεθειμένης εἰς τὴν δέσμην τῶν ἀκτίνων.

Ταὐτοχρόνως τῷ κ. Graham Bell καὶ ὁ κ. Μερκαδιὲ ἀπηύθυνεν ὑπόμνημα τῇ Ἀκαδημείᾳ, δι' οὗ ἀναγγέλλει ὅτι καὶ αὐτὸς κατέληξεν εἰς ἀποτελέσματα ὅμοια πρὸς τὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ φυσικοῦ. Τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Μερκαδιὲ κατασκευασθὲν ὄργανον εἶνε ἁπλούστατον· τὸ ὀνομάζει θερμόφωνον, ἀποδιδοὺς εἰς τὴν θερμότητα τὴν μεταδοτικὴν δύναμιν, ἣν ὁ κ. Bell ἀποδίδει εἰς τὸ φῶς. Τὸ θερμόφωνον εἶνε μικρὸς σωλὴν ὑέλινος, ἐγκλείων ἔλασμα μετάλλινον καπνισμένον, τὸ σύνολον δ' εἶνε ἐφηρμοσμένον ἐπὶ σωλῆνος ἐκ καουτσούκ. Ὁ κ. Κορνού, παρευρεθεὶς εἰς τὰ πειράματα τοῦ Μερκαδιέ, διαβεβαιοῖ ὅτι τὸ ὄργανον τοῦτο εἶνε πολύτιμον, διότι ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ μὴ ἀλλοιῇ τοὺς τόνους τῆς φωνῆς.

***

Ἡ ἀρχαιολογικὴ αἰγυπτιακὴ συλλογὴ τοῦ κ. Ι. Δημητρίου καὶ αἱ μυκηναῖαι ἀρχαιότητες, τοποθετηθεῖσαι ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, εἶνε προσιταὶ εἰς τὸ κοινὸν καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν ἀπὸ τῆς 3-6 μ. μ. ἐπὶ πληρωμῇ εἰσόδου μιᾶς δραχμῆς, ἐξαιρέσει τοῦ Σαββάτου, καθ' ὃ ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος δωρεάν.

— Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ τυπογραφείου ἡ «Ἔκθεσις περὶ φυλλοξήρας» πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ὑπὸ τοῦ κ. Π. Γενναδίου.

— Νέαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἄρτι «Αἱ Καλαὶ Τέχναι», θεατρικὴ ἐφημερὶς καὶ ὁ «Καθρέπτης» πολιτικοσατυρική.

ΒΙΒΛΙΑ

2379. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 31 Μαΐου 1881. Ἀριθ. 283 (231). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Κέρκυρα. (Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου). — Ὁ βάμβαξ. — Ὁ γέρων ἵππος. — Ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Ἀγγλίᾳ. — Κουρεὺς καὶ ποιητής. — Περίεργα χημικὰ προϊόντα. — Φιλοπονία. — Ἡ μανούλα. (Ποίημα Π. Ταντελίδου). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2380. **Σύντομος ἀπάντησις εἰς τὴν Ἀλήθειαν περὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Χ. Μελετοπούλου ὑπὸ Μιχαὴλ Καραντζᾶ, πρώην κλητῆρος αὐτῆς.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1881, μικρὸν 8ον, σελ. 42. Ἐκ τοῦ φυλλαδίου τούτου, ὃ διακρίνει καὶ ἐξαίρετος τυπογραφικὴ κομψότης, ἀποσπῶμεν τὸ ἑξῆς προοίμιον: «Μὴ εὐκαιρῶν ὁ κ. Ῥοΐδης ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ μετὰ ἑξάμηνον κυοφορίαν ἐσχάτως ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ κ. ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης φυλλάδιον, καὶ πλὴν τούτου εὑρίσκων κατά τι ἐπαχθὲς τὸ ἔργον ἕνεκα τῆς κατὰ κόρον ἴσως χρήσεως, ἣν ποιεῖται ὁ ἀξιότιμος κ. Μελετόπουλος τῶν ἐπιθέτων «ἀναιδής, ἰοβόλος, βάτραχος, ἀσυνείδητος, ὄφις, μιαρός, κόραξ, ἄνανδρος, ψιττακός, δολοφόνος» καὶ ἄλλων ὁμοίων, ἀνέθεσε τὴν ἐργασίαν ταύτην εἰς ἐμέ, τὸν Μιχαὴλ Καραντζᾶν, τελειόφοιτον τοῦ Γυμνασίου καὶ πρώην κλητῆρα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Πρὸς τοῦτο μοὶ παρέδωκε φάκελλον, περιέχοντα ἀντίγραφα ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ ἄλλας σημειώσεις, ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἀπαντήσω εἰς ὡρισμένα μόνον γεγονότα, συστήσας μοι πρὸ πάντων ν' ἀπέχω ἀπὸ τῆς μιμήσεως τοῦ ὕφους τοῦ κ. ἐφόρου, ἤτοι νὰ μὴ ἀποδώσω τῷ κ. Μελετοπούλῳ οὐδὲν ἄλλο ἐπίθετον πλὴν τὸ τοῦ ἀξιοτίμου, ν' ἀρκεσθῶ ὀνομάζων «ἀνακριβεῖς ἰσχυρισμοὺς» ὅσα ἐν τῷ φυλλαδίῳ του δὲν συμφωνοῦσι πρὸς πρόχειρα γραπτὰ πειστήρια καὶ εἰς τούτων μόνον νὰ περιορισθῶ τὴν προσαγωγήν Ἐν συζητήσει ἀπτομένῃ προσωπικῶν συμφερόντων οὐδεμία ἄλλη ὑπάρχει μᾶλλον ὑπέρογκος ἀπαίτησις τῆς τοῦ ἀπαιτοῦντος νὰ πιστευθῇ. Ἀλλ' ὁ ἀξιότιμος κ. Μελετόπουλος ἔγραψεν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν σελίδας, τῶν ὁποίων ἡ οὐσία δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς δύο μόνον λέξεις: «Πιστεύσατέ με». Ἀγνοῶ ἂν ἕνεκα οἰκογενειακοῦ ἢ προσωπικοῦ ὄγκου διεκδικεῖται ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο προνόμιον, δύσκολον ὅμως φαίνεταί μοι νὰ ἐκταθῇ ἡ τοιαύτη ἀπαίτησις τυφλῆς πίστεως εἰς τοὺς σήμερον λόγους τοῦ κ. ἐφόρου, καὶ ὅταν ἀκόμη τύχωσιν οὗτοι ἀσύμφωνοι πρὸς ὅσα ὁ ἴδιος ἔγραφε χθὲς ἰδιοχείρως ἢ ἄλλας οὐχ ἧττον ἐπισήμους γραπτὰς ἀποδείξεις. Μόνην τὴν ἀσυμφωνίαν ταύτην θέλω περιορισθῇ καθ' ἣν ἔλαβον ἐντολὴν νὰ καταδείξω, ἀπαντῶν κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ φυλλαδίου ξηρῶς καὶ ἀπερίττως».

2381. **Ὁδηγὸς τοῦ δεκανέως ἐν ἐκστρατείᾳ.** Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ἀλεξ. Ν. Μαυροκορδάτου, δεκανέως ἐν τῷ 8ῳ πεζικῷ τάγματι. (Ἐγκρίσει τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1881. 16ον, σελ. 77. Τιμᾶται λεπτῶν 40. [Ἐκ τοῦ βιβλιαρίου τούτου, λίαν προσφυῶς μεταφρασθέντος εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὸν πρόλογον τοῦ μεταφραστοῦ, ἔχοντα οὕτω: «Καταγινόμενος εἰς τὰ τῆς ἐμῆς ὑπηρεσίας, ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ μελετήσω παρὰ τοὺς ἡμετέρους οἰκείους στρατιωτικοὺς κανονισμοὺς καὶ τοὺς ἀντιστοιχοῦντας γαλλικούς, ἐν οἷς καὶ τὸ παρὸν σύντομον ἐγχειρίδιον. Τὸ βιβλιάριον τοῦτο, ὅπερ ἐφάνη εἰς ἐμὲ προσφορώτατος ὁδηγὸς εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τοῦ δεκανέως ἐν ἐκστρατείᾳ, ἐνόμισα οὐχὶ παντελῶς ἄχρηστον καὶ εἰς ἄλλους ὁμοβάθμους συναδέλφους, διὸ μεταφράσας ἐκδίδω αὐτὸ τῇ ἐγκρίσει τοῦ Σ. ὑπουργείου. Εἰς τὸ κείμενον ἐλαχίστας ἐπήνεγκον μεταβολάς. Μετέβαλον μόνον τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα ὅσα ἀπέβλεπον ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Γάλλον στρατιώτην, καὶ κατέστησα αὐτὰ ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰ ἡμέτερα, ἀντικατέστησα δὲ καὶ τὸ ἐν τέλει τοῦ πρωτοτύπου γαλλογερμανικὸν βραχὺ λεξιλόγιον δι' ὁμοίου ἑλληνοτουρκικοῦ. Ἐν Ἀθήναις, 14 Μαρτίου 1881. Α. Ν. Μ.»].

2382. **Περὶ ἱππαραφίνης καὶ περὶ τῶν βάσεων τοῦ αἰθυλαινίου.** Πραγματεία ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ ὑπὸ Ὄθωνος Α. Ῥουσοπούλου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ φυσικαῖς ἐπιστήμαις. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 43.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

28 Μαΐου 1881 **ΑΘΗΝΩΝ** 28 Μαΐου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐπιτοκ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ * 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ. —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 292
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304 1/2
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 423
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον. —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	,, 109 1/2
10 » φράγ . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ 419

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,815
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	344 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	127 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ 100	63
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	138

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,00. — Ἐμπ. 3μην 28.70.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.20.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 1/3

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.00
Λίρα Στερλίνα ,,
Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, 26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον ,,
Ἀργυροῦν 5φραγκον ,,
,, φραγκον ,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 97 3/4

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (26 Μαΐου 29-29,15.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (27 Μαΐου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 60 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. ,, 257
,, ,, ,, 9 0]0. ,, 266
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . . ,, 130
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . . γρ. 109 3/4 - 110
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23 - 23.07 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . . . . γρ. 109 38/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . ,, 87 18/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 3 Ἰουνίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.80
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.30
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.29
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (18 Μαΐου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3 0 0 φρ. 25.19 - 25.21
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6 - 7 ὑπερτιμ. 0,00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125 - 130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος Ἐθνικῆς Τραπέζης 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Π. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ μακρὰ ὑμῶν ἐπιστολή, καὶ ἰδίᾳ ἡ παράγραφος «Φροντίσατε νὰ διατηρήσητε τὴν «Ἑστίαν» ἔστω καὶ μὲ θυσίαν σας διαρκῆ», μᾶς ἀνέμνησε τὸ γνωστὸν λόγιον, ὅπερ ἄλλοτε ἀγαθὸς ὁμογενὴς ἔγραφε πρός τινα τῶν ἐν Ἑλλάδι διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως· «ἢ ὅλοι νὰ ἐλευθερωθοῦμε ἢ ὅλοι νὰ χαθῆτε». — κ. Σ. Α. Γ. Κέρκυραν. Ἀπεστάλη. — κ. Φ. Α. Ἀθήνας. Ὁ Heine ἐγεννήθη ἐν Dusseldorf τὴν 1 Ἰανουαρίου 1800, διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν ὅτι ἦτο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνος. — κ. Ο. Π. Μόνον περὶ αὐτῶν; — κ. Σ. Ν. Ι. Πειραιᾶ. L'esprit qu'on veut avoir gâte celui qu'on a. — κ. Α. Β. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν, ἀπὸ τῆς παρελθούσης δ' ἑβδομάδος ἀποστέλλεται ὑμῖν καὶ τρίτον φύλλον. — Φιλίστορι. Ἀρχαιότατος φαρμακοποιὸς ἐξ ὅσων ἀναφέρει ἡ ἱστορία εἶνε ὁ Χὶν-Νόγγ, αὐτοκράτωρ τῶν Σινῶν. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐνησχολήθη ἰδίως περὶ τὴν σπουδὴν τῶν φυτῶν, συντάξας καὶ ἱστορίαν τούτων, ἥτις σώζεται μέχρι τοῦ νῦν, καὶ καλεῖται ὁ «Βοτανολόγος τοῦ Χὶν-Νόγγ». — κ. Β. Α. Σύρον. Διότι εἶνε θέμα ὅλως ἀλλότριον τοῦ προγράμματος τῆς «Ἑστίας». — κ. Π. Ι. Ν. Λονδῖνον. Θὰ τὸ λάβητε διὰ τοῦ προσεχοῦς ταχυδρομείου. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — Συνδρομητῇ τῆς «Ἑστίας». Punch εἶνε ταὐτόσημον τῷ Polichinelle, ἱδρύθη δὲ ἡ ἐφημερὶς αὕτη ὑπὸ τοῦ Maghew τῷ 1841, καὶ ἀριθμεῖ σήμερον ὑπὲρ τοὺς 120,000 συνδρομητάς. Εἶνε ἐξαίρετον σατυρικὸν φύλλον, σατυρίζον λίαν εὐφυῶς τὰ τρωτὰ τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας· ἀποκλίνει δὲ πρὸς τοὺς φιλελευθέρους, καὶ ἐνίοτε δὲν διστάζει νὰ ἀναλαμβάνῃ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δυναστευομένων Ἰνδῶν καὶ Ἰρλανδῶν.—κ. Σ. Ι. Ρ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Ἰδιαιτέρως σᾶς ἐσημειώσαμεν τὸ ὑπόλοιπον, ὃ μᾶς ὀφείλετε ἔτι. —κ. Ν. Α. Ἀθήνας. Τὸ arabesque κακῶς μεταφράζεται ἀραβούργημα· ἡ ὀρθὴ μετάφρασις τῆς λέξεως εἶνε ἀνθέμιον. — κ. Β. Τ. Σμύρνην. Ἡ ἀρχαία παροιμία «Γλυκαίνει λιμὸς κυάμους» ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δημώδη «Νόστιμα καὶ τὰ κάρδαμα 'ς ὅποιον ἔχει πεῖνα». Συλλογὰς παροιμιῶν ἐξέδωκαν οἱ κκ. Α. Νέγρης (Dictionary of modern Greeks proverbs: London 1831), ὁ ἰατρὸς Ι. Δε-Κιγάλας (1850), Ι. Φ. Βερέττας (1860), Π. Ἀραβαντινὸς (1863), Ι. Βενιζέλος (1867). Πολλαὶ παροιμίαι ἔχουσι δημοσιευθῆ εἰς τὰ «Ἄτακτα» τοῦ Κοραῆ, εἰς τὴν «Πανδώραν» καὶ εἰς ἄλλα φιλολογικὰ περιοδικὰ φύλλα. —κ. Δ. Κ. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. Οἱ τόμοι τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται ἄνευ τῶν δελτίων, ταῦτα δὲ χωριστὰ ἀντὶ λεπτῶν 10 ἕκαστον.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 10 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἐξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[28 Μαΐου (Πέμπτη) 1881]

Οἱ μεγάλοι δοῦκες τῆς Ῥωσσίας Σέργιος, Παῦλος καὶ Κωνσταντῖνος, μεταβαλόντες τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν δρομολόγιον, ἐπανέρχονται μετά τινας ἡμέρας ἐξ Ἱεροσολύμων καὶ προτίθενται νὰ διατρίψωσιν ἐπ' ὀλίγον ἐν Φαλήρῳ.— Κατὰ τὴν «Ὥραν», μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀφικνεῖται ἐνταῦθα ἡ μεγάλη δούκισσα τῆς Ῥωσσίας Παυλόβνα, ἐπιβαίνουσα τῆς ῥωσσικῆς θαλαμηγοῦ «Ἐρικλίκ». — Μέχρι τέλους τοῦ παρόντος μηνὸς ὁ στρατὸς ἡμῶν συμπληροῖ τὴν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφομένην δύναμιν ἐξ 82,000 ἀνδρῶν. Μέχρι τῆς 10 Μαΐου οἱ προσελθόντες κληρωτοὶ καὶ ἐπίστρατοι τοῦ 1880 ἦσαν 51,858, καὶ οἱ ἐθελονταὶ οἱ προσελθόντες εἰς κατάταξιν εἰς τὴν χωροφυλακήν, τὸ πεζικὸν καὶ ἰδίως τὰ εὐζωνικὰ σώματα 13,150, τὸ ὅλον 65,008. Ἂν δὲ προσθέσωμεν καὶ τοὺς προϋπάρχοντας 12,000 ἄνδρας, ἔχομεν ἐν συνόλῳ 77,008. Ὑπολογιζομένου ὅτι κατὰ μέσον ὅρον προσέρχονται νῦν καθ' ἑκάστην ἔφεδροι καὶ ἐπίστρατοι 1250, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀπὸ τῆς 11 Μαΐου μέχρι τέλους αὐτοῦ θὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπολειπομένων πέντε χιλιάδων. — Τὸ νέον ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 120,000,000 ἐκτίθεται εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν περὶ τὰ μέσα προσεχοῦς Ἰουνίου ἐν Λονδίνῳ, Παρισίοις, Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἀθήναις. — Ἐκοινοποιήθη ἀπὸ προχθὲς εἰς τὸν κ. Ἰωάννην Γεννάδιον, γραμματέα τέως τῆς ἐν Βιέννῃ πρεσβείας, ἡ μετάθεσίς του εἰς τὴν τοῦ Λονδίνου πρεσβείαν, ὡς ἐπιτετραμμένου. — Ἡ ἀνάκρισις εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ταμείου Θηβῶν ἐξακολουθεῖ εἰσέτι. — Κατὰ τὴν «Πατρίδα» Σύρου, ὁ κ. Στ. Σκουλούδης ὑπέβαλε προτάσεις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀτμοπλοϊκὴν Ἑταιρίαν, ὅπως αὕτη συγχωνευθῇ εἰς μίαν μεγάλην ἀτμοπλοϊκὴν ἑταιρίαν, σχηματισθησομένην ὑπ' αὐτοῦ μὲ κεφάλαια 40-50,000,000 δρ. Τὸ συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας, δεχθὲν κατ' ἀρχὴν τὰς προτάσεις, ἔμελλεν ἐσχάτως ν' ἀπαντήσῃ ὁριστικώτερον.—Καταπλέουσι προσεχῶς εἰς Πειραιᾶ τὰ ῥωσσικὰ θωρηκτὰ «Μέγας Ναύαρχος» ναυλοχῶν ἤδη ἐν Νεαπόλει καὶ «Μέγας Πέτρος», ἐκπλεύσας πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐκ Κρονστάνδτ. Ὥστε μετὰ τὸν κατάπλουν τοῦ θωρηκτοῦ «Πρίγκηπος τοῦ Ἐδιμβούργου», ἐν Φαλήρῳ θὰ ναυλοχῶσι τὰ ἑξῆς ῥωσσικὰ πλοῖα· «Μέγας Πέτρος», «Μέγας Ναύαρχος», «Πρίγκηψ τοῦ Ἐδιμβούργου» θωρηκτά, «Σβετλάνα», «Ἀσχόλ», «Μαργαρίτης» καὶ τὸ «Ψεζουαπὲ», ξύλινα σκάφη. —Κατὰ τοὺς ἐκλογικοὺς ὁριστικοὺς καταλόγους τοὺς καταρτισθέντας μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1880 γενομένην ἐτησίαν αὐτῶν ἐπιθεώρησιν, ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐκλογέων ἀνέρχεται εἰς 371,195, ἐνῷ οἱ ἐν τοῖς καταλόγοις τοῦ 1879 ἀνήρχοντο εἰς 424,945.— Κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου ἀπολύονται ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ οἱ εἰς τὰς βοηθητικὰς ὑπηρεσίας διατελοῦντες. — Ἠγγέλθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν ὅτι προχθὲς ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀγγλίας δύο τῶν ἐκεῖ κατασκευαζομένων κανονιοφόρων καὶ τέσσαρες μεγάλαι τορπιλλοφόροι, λίαν δὲ προσεχῶς καταπλέουσιν εἰς Πειραιᾶ. Ἕτεραι δὲ δύο τορπιλλοφόροι, καταπλέουσαι εἰς Πειραιᾶ, προσήγγισαν εἰς Βάστιαν τῆς Κορσικῆς, ὅθεν προσεχῶς ἀναχωροῦσι· δύο δὲ ἄλλαι κατέπλευσαν εἰς Μεσσήνην τῆς Σικελίας, ἔνθα παρέλαβεν αὐτὰς ὁ ἐκεῖσε ἀποσταλεὶς ὑποπλοίαρχος τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ κ. Χατζηκυριάκου· ἐπίσης δύο ἄλλαι κατέπλευσαν εἰς Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας. Ἐκ τῶν παραγγελθεισῶν δὲ τορπιλλοφόρων δύο ἄλλαι κατέπλευσαν ἤδη εἰς Φιούμην τῆς Αὐστρίας, ἔνθα, ἀφοῦ παραλάβωσιν ἐκσφενδονιστικὰ τορπιλλῶν μηχανήματα, θὰ κατευθυνθῶσιν εἰς Πειραιᾶ. — Ἔξωθεν τοῦ κόλπου τοῦ Φαλήρου ἐγένοντο τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν διὰ τῆς «Σαλαμινίας», ἐνώπιον τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Σχολῆς τῶν ναυκλάστρων, δοκιμαὶ νέου τινὸς συστήματος ῥυμουλκουμένων τορπιλλῶν, ὅπερ ἐκόμισεν ἐνταῦθα ὁ Ἄγγλος ὑποπλοίαρχος Χάρβεϋ, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐφευρεθέν. — Ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν πρό τινος συστᾶσα πολυμελὴς Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τῶν αἰτίων τῆς παρακμῆς τῆς ἐμπορικῆς ἡμῶν ναυτιλίας καὶ ὑπόδειξιν τῶν τρόπων, δι' ὧν δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀνόρθωσις καὶ ἡ ἐπαρκὴς αὐτῆς ἀνάπτυξις, ἐξελέξατο ἑτέραν εἰσηγητικὴν ἐπιτροπήν, ἥτις ἀσχοληθεῖσα εἰς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐντολήν, ἀφίκετο εἰς τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν της, καὶ ἀνέθετο εἰς δύο ἐκ τῶν μελῶν της, τοὺς κκ. Γ. Μίλησιν καὶ Θ. Φλογαΐτην, τὴν σύνταξιν τῆς προσηκούσης ἐκθέσεως καὶ τὴν κατάρτισιν τῶν καταλλήλων νομοθετημάτων.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1433.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Τὸ ἄθροισμα τῶν κύβων τριῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν διαδοχικῶν εἶνε 32,076. Τίνες εἶνε οἱ τρεῖς οὗτοι ἀριθμοί;

1434.

Ἄνευ ἐμοῦ δὲν δύνασαι ὡς ἄνθρωπος νὰ ζήσῃς·
Ἐὰν ἀλλάξω κεφαλὴν εὐθὺς θὰ μ' ἐννοήσῃς,
Διότι, καίτοι ἄϋλον, ἀναπληρῶ τὴν γλῶσσαν.
Ἂν λάβω ἄλλην κεφαλὴν πλειότερον σφριγῶσαν,
Θὰ πάρω δρόμον, φίλε μου, καὶ ἔλα νὰ μὲ φθάσῃς.
Ἂν λάβω ἄλλην κεφαλήν, τὸν κόσμον θὰ γελάσῃς.

Αἰνίγματα δημώδη.

α' — 1435.

Ἀναιβαίνει, καταιβαίνει
καὶ χωρὶς νὰ τρώ' παχαίνει·
μοναχὰ στριφογυρίζει
κ' ἡ κοιλίτσα της γεμίζει.

β' — 1436.

Ἀπ' ἐπάνω 'σὰν τηγάνι,
ἀπὸ κάτω 'σὰν βαμπάκι,
κι' ἀπὸ 'πίσω σὰν ψαλίδι.

1437.

Changez vite ma tête et, sans avoir cherché,
Vous trouvez la victime et l'objet du péché.

1438.

Qui est-ce qui dort tout éveillé?

ΛΥΣΕΙΣ

1426.

Γραφίς.

1427.

Ἅλας.

1428.

Βλεφαρίδες.

1429.

1ον Πολλαπλασιαστέος: 12,345,679.

Διαδοχικοὶ πολλαπλασιασταί: 9 καὶ τὰ πολλαπλάσια τοῦ 9 μέχρις 81.

2ον Διαδοχικοὶ πολλαπλασιαστέοι: 12,345,679 καὶ τὰ γινόμενα τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ πολλαπλασιαζομένου ἐπὶ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

Πολλαπλασιαστὴς 9.

Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις γινόμενα οἱ ἀριθμοί: 111,111,111, 222.222,222, 333,333,333 κτλ. μέχρι 999.999,999.

1430.

Γ Α Λ Α
Α Ν Α Ξ
Λ Α Λ Ω
Α Ξ Ω Ν

1431.

Εἶν' ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὡρολόγιον, ὦ φίλοι,
ὅπερ μόνος νὰ ῥυθμίζῃ ἕκαστος ἡμῶν ὀφείλει.
Δυστυχής, ὅστις τὸ δώσῃ
'ς ἄλλον νὰ τὸ διορθώσῃ.

Ἐν Ἀθήναις. ** Φ.

1432.

Pierre-Lierre.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 232. — 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Τὸ ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα ἔλαβε κατ' αὐτὰς τὰς ἑξῆς συνδρομάς· Δραχ. 2,240 παρὰ τοῦ κ. Α. Συγγροῦ, τὸ ἐκ δρ. 644 κληροδότημα τῆς ἐκ Τεργέστης μακαρίτιδος Ἀργεντοῦς χήρας Κοκκινάκη, τὸ ἐκ δρ. 500 κληροδότημα τοῦ μακαρίτου Καλοῦ καὶ τὸ ἐκ δρ. 250 κληροδότημα τοῦ μακαρίτου Δήμου Γεωργούλα.

Ὑπὲρ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» οἱ ἐν Νύσσῃ καὶ Βράνιᾳ τῆς Σερβίας Ἕλληνες προσήνεγκον δρ. 928.

Ἀνώνυμός τις προσήνεγκεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἐνταῦθα ναοῦ τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσσης συνδρομὴν 500 φράγκων.

Ἡ κ. Δαμαλᾶ προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ φρενοκομείῳ Κερκύρας ἀπόρων φρ. 200.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Καθ' ἃ πρό τινος εἴχομεν ἀναγγείλει, ἐξεδόθη ἄρτι τὸ νέον ἔργον τοῦ Βίκτορος Οὐγκῶ «Οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ πνεύματος» εἰς δύω τόμους, περιλαμβάνοντας τέσσαρα βιβλία, τὸ σατυρικόν, τὸ δραματικόν, τὸ λυρικὸν καὶ τὸ ἐπικόν. Πρῶτον εἶνε τὸ σατυρικόν, μετ' αὐτὸ δ' ἔρχεται τὸ δραματικὸν ὑπὸ τὸν κοινὸν τίτλον Les trouvailles de Galus περιλαμβάνον μίαν κωμῳδίαν μονόπρακτον καὶ ἓν τρίπρακτον δρᾶμα διὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου συνδεόμενα, τοῦ Γάλλου, δουκὸς τῆς Σουαβίας.

Ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν χειρογράφων χρονολογίας φαίνεται ὅτι «Οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ πνεύματος» δὲν εἶνε ἔργον τοῦ γήρως τοῦ Οὐγκῶ, ἀλλ' ὅτι πρὸ πολλοῦ παρεσκεύαζεν αὐτοὺς ὁ διάσημος ποιητής. Διότι παρὰ τὰ ποιήματα τὰ φέροντα χρονολογίαν 1875 καὶ 1870 ὑπάρχουσιν ἄλλα χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 1855 καὶ 1853. Τὸ ἐπικὸν βιβλίον φέρει γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ χειρογράφου Christmas 1857 καὶ ἐγράφη ἐν Γκερνεσέῃ, οἱ δὲ Περίπατοι ἐγράφησαν πρὸ τοῦ 1848.

Τὸ ἐπικὸν βιβλίον κρίνεται ὡς τὸ κάλλιστον πάντων, εἶνε δὲ τὸ ἐπικὸν ποίημα τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἀποτελεῖται ἐκ χιλίων πεντακοσίων στίχων περίπου. Ἀλλ' ἐν γένει ὁλόκληρον τὸ ἔργον θεωρεῖται ὡς ἀριστούργημα, ὡς τὸ κάλλιστον ἴσως τῶν ἔργων τοῦ Οὐγκῶ, ὡς ἀθάνατον μνημεῖον τῆς γαλλικῆς φιλολογίας.

«Οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ πνεύματος» συγκεφαλαιοῦσι τὰς τέσσαρας ὄψεις τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Οὐγκῶ. Εἶνε οὕτως εἰπεῖν πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ ποιητικοῦ του βίου, διότι περιλαμβάνουσι πάντα τὰ εἴδη τῆς φιλολογίας, εἰς ἃ ἐνησχολήθη ὁ Οὐγκῶ, ἐκτὸς τοῦ μυθιστορήματος.

Ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἐγένετο εἰς 8,800 σώματα, ὧν ἕκαστον ἀποτελεῖται ἐκ 2 τόμων, ἐξ 21 τυπογραφικῶν φύλλων ἑκάστου.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ὁ κ. Φερδινάνδος Λεσσὲψ παρουσίασεν ὑπόμνημα τοῦ μηχανικοῦ κ. Roudaire, ἀπὸ πολλοῦ ἀσχολουμένου εἰς μελέτας πρὸς μετατροπὴν μεγάλης ἐν Ἀλγερίᾳ βαλτώδους ἐκτάσεως εἰς θάλασσαν ἐσωτερικὴν διὰ τῆς διοχετεύσεως τῶν ὑδάτων τῆς Μεσογείου. Τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Λεσσὲψ παρουσιασθὲν ὑπόμνημα τοῦτο περιέχει τὰς τελευταίας καὶ ὁριστικὰς μελέτας τοῦ κ. Roudaire, ἃς ἐποίησεν οὗτος ἐπὶ τόπου, ἐξερευνήσας ἐπιμελῶς τὸ ἔδαφος ὑπὸ γεωλογικὴν ἔποψιν· ἐκ τῶν παρατηρήσεων δ' αὐτοῦ ἐξάγει ὅτι ἡ βραχώδης ἀκτὴ τοῦ κόλπου Gabès, ἡ λεγομένη ὁ δ ὸ ς τοῦ Gabès, σύγκειται ἐκ λίθου εὐθραύστου, καὶ ἑπομένως εὐκόλως δύναται νὰ ἀνοιχθῇ δίοδος δι' αὐτῆς. Ἄλλος δ' ἐπιστήμων ἔγκριτος, ὁ κ. Hébert, διεκήρυξεν ἐκ μελετῶν, ἃς ἐποίησεν, ὅτι προφανῶς ἐξάγεται ὅτι ἐν παναρχαίᾳ ἐποχῇ ὑπῆρχεν ἤδη συγκοινωνία μεταξὺ τοῦ ἐνδοτέρου μέρους τῆς Ἀλγερίας καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ὅτι ἐλαφρὰ τοῦ ἐδάφους πτύξις, μεταγενεστέρως συμβᾶσα, ἀνύψωσε τὸ ἔδαφος τῆς ἀκτῆς.

Ὁ κ. Λεσσὲψ οὐδεμίαν ἔχει ἀμφιβολίαν ὅτι δύναται νὰ κατορθωθῇ ἡ ἐσωτερικὴ θάλασσα ἐν Ἀλγερίᾳ. Ὁ κ. Roudaire, εἶπε, διέλυσε πάσας τὰς ἐνστάσεις, τὰς ὑπὸ πολλῶν ἀντιταχθείσας αὐτῷ ὡς πρὸς τὸ κατορθωτὸν τοῦ ἔργου. Αἱ ἐκτελεσθησόμεναι δ' ἐργασίαι εἶνε σχεδὸν μηδαμιναὶ ἀπέναντι τῶν προσδοκωμένων μεγάλων καὶ πολλαπλῶν ὠφελειῶν τοῦ ἔργου. Δι' ἑβδομήκοντα πέντε τὸ πολὺ ἑκατομμυρίων φράγκων τὸ ἔργον δύναται νὰ συντελεσθῇ· τότε δέ, πλὴν τῶν πολλῶν αὐτοῦ στρατιωτικῶν πλεονεκτημάτων διὰ τὴν ἐν Ἀλγερίᾳ γαλλικὴν ἀρχήν, θέλει ἔχει καὶ λίαν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κλίματος καὶ τῶν προϊόντων τοῦ τόπου.

— Ἐν Κολωνίᾳ θέλει πωληθῇ προσεχῶς πλουσιωτάτη συλλογὴ ἀρχαίων ποτηρίων, ἣν κατήρτισεν ἐν διαστήματι ἡμίσεος ὅλου αἰῶνος ὁ κ. Disch. Τὴν συλλογὴν ταύτην ἀποτελοῦσι πλείονα τῶν 1200 ἀντικείμενα, οἷον κύπελλα, φιάλαι, ποτήρια κττ. παντὸς σχήματος, ὧν ἡ ἐργασία εἶνε τοιαύτης τελειότητος, ὥστε οἱ ἱκανώτεροι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων τεχνῖται δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προσεγγίσωσιν αὐτήν. Πολλὰ ἐκ τῶν ποτηρίων τούτων εἰσὶ κεχρωματισμένα καὶ ἐπίχρυσα, φέροντα ἐγκεχαραγμένας ποικίλας παραστάσεις.

— Κατά τινα στατιστικὴν δημοσιευομένην ἐν τῷ ἐν Λονδίνῳ πρό τινος ἐκδοθέντι βιβλίῳ «The Progress of the World» ὁ πληθυσμὸς τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὃν συμπεριλαμβάνει περιληπτικῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀγγλοσαξωνικὴ φυλή, ἀπὸ τοῦ 1802 μέχρι τοῦ 1880 ηὐξήθη ἀπὸ 22 εἰς 88 ἑκατομμύρια, ὅπερ παρίστησιν αὔξησιν 300 τοῖς 100. Ἐν τῇ αὐτῇ χρονικῇ περιόδῳ ὁ πληθυσμὸς τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης ἀνῆλθεν ἀπὸ 170 εἰς 275 ἑκατομμύρια, τουτέστιν ἔλαβεν αὔξησιν μόνον κατὰ 63 τοῖς 100. Ἐκ τούτων καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀγγλοσαξωνικὴ φυλὴ κέκληται νὰ δώσῃ εἰς τὴν ὑπ' αὐτῆς ὁμιλουμένην γλῶσσαν τὴν ὑπεροχήν, ἣν εἶχεν ἡ λατινικὴ γλῶσσα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ῥωμαϊκῆς δυνάμεως.

Κατὰ τὸ αὐτὸ σύγγραμμα ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα, ἥτις ἀρχομένου τοῦ αἰῶνος ἐλαλεῖτο μόνον ὑπὸ 22 ἑκατομμυρίων ψυχῶν, σήμερον λαλεῖται ὑπὸ 90 ἑκατομμυρίων, βέβαιον δὲ εἶνε ὅτι τυγχάνει ἡ μᾶλλον διαδεδομένη ἐξ ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, καὶ ὅτι τείνει ὁσημέραι νὰ καταστῇ ἡ παγκόσμιος γλῶσσα τοῦ ἐμπορίου.

***

Ἐξεδόθη ἄρτι εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ὁ «Λουκῆς Λάρας» τοῦ κ. Δ. Βικέλα ὑπὸ τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων συλλόγου, εἰς ὃν ἐδωρήσατο ὁ συγγραφεὺς τὴν δευτέραν ταύτην ἔκδοσιν.

— Ὁ γραμματεὺς τῆς βασιλικῆς ἱσπανικῆς Ἀκαδημείας κ. Manuel Tamagn Y Baus ἐκοινοποίησε τῷ ἐνταῦθα ἱσπανικῷ προξενείῳ τὴν ἀπονομὴν τοῦ προϋποσχεθέντος χρυσοῦ μεταλλίου εἰς τὸ πρωτεῦσαν ἐν τῷ ἐνταῦθα ποιητικῷ ἀγῶνι ποίημα τοῦ κ. Κ. Γ. Ξένου εἰς τὸν Καλδερῶνα. Συγχρόνως ἀναγγέλλει δι' ἐπιστολῆς του καὶ εἰς τὸν κ. Ἰωάννην Καμπούρογλουν, οὗ ἐξαιρετικῶς ἔλαβεν ὑπ' ὄψει τὸ ποίημα, ὅτι ἡ Ἀκαδημεία, ἀποβλέπουσα καὶ κρίνουσα γενικῶς τὴν ἐπίδοσιν καὶ λατρείαν τοῦ κ. Ἰωάννου Καμπούρογλου εἰς τὰ τῆς ἱσπανικῆς φιλολογίας καὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ὡς ποιητοῦ καὶ ὡς ὑμνῳδοῦ τοῦ Καλδερῶν, εἰς ἔνδειξιν ἐκτιμήσεως καὶ θεραπείας (en senal de aprecio y deferencia), ἀπονέμει αὐτῷ διὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις κ. προξένου τῆς Ἱσπανίας ἕτερον μετάλλιον ὀρειχάλκινον, εἰς ἀνάμνησιν τῶν τελεσθεισῶν φιλολογικῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ διακοσιετηρίδι τοῦ ἐξόχου ποιητοῦ τῆς Ἱσπανίας.

— Καθ' ἃ πρό τινος ἀνηγγείλαμεν, ἐξεδόθη ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις λιθογραφείου Γ. Κόλμαν πίναξ τῆς μεσημβρινῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, ἐκπονηθεὶς ὑπὸ Μιχαὴλ Θ. Χρυσοχόου. Ὁ χάρτης οὗτος εἰς φύλλα ὀκτὼ εἶνε ὁ ἀκριβέστερος καὶ ὁ πληρέστερος τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντων, ἡ δὲ κλίμαξ 1/200000 καθιστᾷ αὐτὸν συμπλήρωμα τοῦ ἐπὶ τῶν αὐτῶν διαστάσεων ἐκδεδομένου πίνακος τῆς Ἑλλάδος τοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου. Ἡ εἰδικότης τοῦ κυρίου Χρυσοχόου περὶ τὰ τῆς γεωγραφίας καὶ τοπογραφίας τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν παρέχει πλῆρες τὸ κῦρος εἰς ἔργον χρησιμώτατον ἀποδειχθησόμενον τῇ τε ὁροθετικῇ ἐπιτροπῇ καὶ ἐν γένει πρὸς τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ προσαρτηθησόμενον τῷ βασιλείῳ νέον ἔδαφος.

— Μεταξὺ τῶν ἐσχάτως εἰσκομισθέντων εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς λίαν περιέργων χειρογράφων, βιβλίων καὶ πινάκων, εὕρηται καὶ ταινία ἐκ χάρτου παχέος, πλά-

Digitized by Google

τους τριῶν δακτύλων καὶ μήκους χιλίων ποδῶν, ἐσπειρωμένη, ἐν ᾗ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι διὰ χειρὸς πάντες οἱ δυνατοὶ ἀναγραμματισμοὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Κωνσταντινουπόλεως λατινιστὶ (Constantinopolis). Οἱ ἀναγραμματισμοὶ ἢ αἱ ποικιλίαι τῶν συνδυασμῶν, διὰ τῆς τοποθετήσεως τῶν 16 στοιχείων τῆς λέξεως ταύτης, συμποσοῦνται εἰς τεσσαράκοντα χιλιάδας ἑκατὸν τριάκοντα πέντε (40,135). Τὸ ἔργον τοῦτο, προϊὸν ὑπομονῆς ἐξαιρετικῆς, εἶναι τῳόντι ἄξιον περιεργείας.

— Ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Πειραιεῖ Γυμνασίου κ. Ἰάκωβος Δραγάτσης ἐκδίδει προσεχῶς Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων.

— Νέα βιβλία ἐξεδόθησαν κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα 1) «Τὸ δισύνθετον τοῦ ἀνθρώπου» ἀποδεικνυόμενον διὰ τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων, καὶ σύντομος ἀναίρεσις μακρακικῶν τινων πλανῶν ὑπὸ Χρυσάνθου Κ. Μακρῆ. 2) Τὸ τελευταῖον φυλλάδιον, δι' οὗ συμπληροῦται ὁ πρῶτος τόμος τοῦ δευτέρου μέρους τῆς «Μεγάλης Γραμματικῆς» τοῦ Κυνέρου κατὰ μετάφρασιν γενομένην ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σταθάκη. 3) «Κοΐντου Ὁρατίου Φλάκκου ἐπῳδοὶ καὶ ἑκατονταέτηρος ᾠδὴ μετὰ εἰσαγωγῆς» μεταφρασθέντες καὶ διὰ σημειώσεων διασαφηνισθέντες ὑπὸ Διον. Α. Κασσελίδου, τριτοετοῦς φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας.

ΒΙΒΛΙΑ

2383. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 7 Ἰουνίου 1881. Ἀριθ. 284 (232). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Κέρκυρα. (Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου. Μετάφρ. Σ. Παπαγεωργίου). — Τορπίλλη Whitehead. — Κάρολος Δίκενς. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις. — Μία σελὶς τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Λιττρέ. — Ἐνώτια. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2384. Μελετήματα ἱστολογικά. Περὶ τοῦ ὑαλίνου χόνδρου, ὑπὸ Δημ. Χασιώτου (ἐπιμελητοῦ τοῦ ἱστολογικοῦ φροντιστηρίου Ἀθηνῶν). Τεῦχος πρῶτον. Μεθ' ἑνὸς χρωμολιθογραφικοῦ χάρτου 50 πρωτότυπα σχήματα ἐμπεριέχοντος. Προβαλλόμενον τῇ ἰατρικῇ σχολῇ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ. Ἀθήνησι, 1881, 8ον σελ. 102. [Ἐν μέσῳ τῆς οὐχὶ εὐαρέστου καταστάσεως, εἰς ἣν οὐ πρὸ μικροῦ διατελεῖ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐξ ἧς πᾶς τις προσεδόκα στασιμότητα καὶ νέκρωσιν τῶν διανοητικῶν τῶν Ἑλλήνων προϊόντων, λίαν εὐχάριστον καὶ παρήγορον εἶνε ἡ ἔκδοσις συγγραμμάτων, οἷον τὸ φέρον τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν τοῦ κ. Χασιώτου. Τὸ συγγραμμάτιον τοῦτο ἔχει καθ' ἡμᾶς δυσεκτίμητον τὴν ἀξίαν. Διότι ἀπόσπασμα ὂν μικροσκοπικῶν παρατηρήσεων καὶ ἐρευνῶν, εἰς ἃς ὁ συγγραφεὺς πρὸ πολλῶν ἐτῶν μετ' ἀκαταβλήτου πόνου καὶ θάρρους ἐνασχολεῖται ἐφ' ὅλων τῶν ἱστῶν, ἰδίως δ' ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ καὶ χονδρώδους, εἶνε, καθ' ἃ ἡμεῖς τοὐλάχιστον γνωρίζομεν, τὸ πρῶτον πρωτότυπον καὶ δι' ἰδίων ἱστολογικῶν παρατηρήσεων ἑλληνιστὶ γεγραμμένον βιβλίον. Ἀλλ' ἡ ἀξία αὐτοῦ δὲν ἔγκειται μόνον ἐν τούτῳ· διὰ τῶν ἱστολογικῶν μελετημάτων ἐπιχέεται ἄφθονον φῶς ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ ζητήματος τῆς συστάσεως τοῦ ὑελώδους χόνδρου, ἐφ' οὗ πάντες οἱ ἱστολόγοι διεφώνουν. Μέχρι τοῦδε ἡ ἱστολογία ἐδίδασκεν ὅτι οἱ χόνδροι στεροῦνται ἀγγείων τριχοειδῶν, κατά τινας δὲ καὶ λεμφικῶν, καὶ ὅτι ἡ θρέψις τῶν χόνδρων τελεῖται διὰ διαπιδύσεως ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἢ περὶ αὐτοὺς ἀγγείων. Διὰ τῶν ἐρευνῶν ὅμως νῦν τοῦ κ. Χασιώτου, ἃς ἐποίησε παρασκευάζων καὶ κατεργαζόμενος τὰς μικροσκοπηθησομένας χονδρίνους φολίδας διὰ νέας ὅλως χημικῆς σκευασίας ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἐφευρεθείσης, αἱ γνῶμαι αὗται τῶν διασήμων ἱστολόγων ἀνῃρέθησαν πειστικώτατα, καὶ μετὰ τοῦ θάρρους ἐκείνου, τὸ ὁποῖον παρέχει ἡ πειραματικὴ ἀνακάλυψις τῆς ἀληθείας κατεδείχθησαν τὰ τριχοειδῆ καὶ τὰ λεμφικὰ ἀγγεῖα. Οὕτω δὲ διελευκάνθη ἓν τῶν δυσχερῶν τῆς μικροσκοπικῆς ἀνατομίας ζητημάτων, ἡ τῶν χόνδρων σύστασις, ὡς δύναται νὰ πεισθῇ πᾶς ὁ ἐνδιαφερόμενος ἰατρὸς ἢ ζῳολόγος ἀναγινώσκων τὸ σύγγραμμα.

Μετὰ χαρᾶς χαιρετίζοντες τὴν ἐμφάνισιν τῶν λαμπρῶν τούτων μελετημάτων ἐπὶ τοῦ ἰατρικοῦ ἐν γένει ὁρίζοντος, εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν τὰς ἐπὶ τῶν χόνδρων ἐρεύνας τοῦ κ. Χασιώτη ἐπεκτεινομένας καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλοπόδων, σελαχίων, μεδουσῶν κτλ. ὅπως παρακολουθήσωμεν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ φυτικοῦ τούτου ἱστοῦ ἀπὸ τῶν ἀτελεστέρων ὀργανώσεων. Σ. Μ.]

2385. Περὶ συμποσίων τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων. Ἐναίσιμος διατριβὴ ὑπὸ Ἀναστασίου Μάλτου ἐκ Μεγαρόβου τῆς Μακεδονίας. Ἐξετασθεῖσα δὲ καὶ ἐγκριθεῖσα τῇ 19 Ἰουνίου 1879 ὑπὸ Α. Hug καὶ H. Blümner, τακτικῶν καθηγητῶν τῆς κλασσικῆς φιλολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης. Ἐν Ἀθήναις, 1880, σελ. 132, 8ον. [Τὸ προκείμενον ἔργον, καθαρῶς φιλολογικόν, πραγματευόμενον περὶ ζητήματος τῶν σπουδαιοτέρων καὶ τερπνοτέρων τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, δὲν ἔχει βεβαίως τὴν ἀξίωσιν νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν κλασσικὴν περιγραφὴν τῶν συμποσίων τοῦ W. Becker καὶ Hermann ἐν «Χαρικλεῖ». Φέρει ὅμως πάντα τὰ προσόντα ὅπως ἐν τῇ νεοελληνικῇ ἡμῶν φιλολογίᾳ καταλάβῃ μίαν τῶν πρωτίστων θέσεων ὡς μονογραφία, δι' ἧς οὐ μόνον ὁ βίος τῶν προγόνων ἡμῶν μετὰ χάριτος καὶ ἀκριβείας ἀναπαρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα λύονται, ἄλλα δὲ ἀναιροῦνται. Ὁ κ. Ἀναστ. Μάλτος, σπουδάσας πρὸ ἐτῶν ἐν Γερμανίᾳ, νῦν δὲ καθηγητὴς ὢν εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς Θεσσαλονίκης, εἶνε ὄντως πολλῶν ἐπαίνων ἄξιος, διότι πραγματευθεὶς ζήτημα, ἐφ' οὗ πολλοὶ ἄλλοι διάσημοι πρὸ αὐτοῦ πολλὰ ἔγραψαν, δὲν ἐβάδισε πολλαχοῦ ἐπὶ τῆς ὑπὸ πολλῶν ἄλλων πεπατημένης ὁδοῦ, ἀλλ' ἐπεξειργάσθη καὶ νέα θέματα, καὶ παρέστησεν ἡμῖν τὰ συμπόσια καὶ ὑπὸ νέας ὅλως ἐπόψεις. Καὶ τὸ πλῆθος δὲ τῶν παραπομπῶν εἰς ἀρχαίους τε καὶ νεωτέρους δεικνύουσιν ἡμῖν οὐ μόνον τὴν πολυμάθειαν τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰλικρίνειαν μεθ' ἧς γράφει, πρᾶγμα παρ' ἡμῖν οὐχὶ τόσῳ συχνόν. Τὸ ἔργον διῄρηται εἰς τρία τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον πραγματεύεται περὶ τῶν δείπνων ἐν γένει, ὁποίαν σημασίαν εἶχον ταῦτα κατὰ τὴν ὁμηρικὴν ἐποχὴν καὶ τοὺς μετέπειτα χρόνους, ἐκ τίνων τροφῶν ἀπετελοῦντο, κατὰ ποίας ὥρας τῆς ἡμέρας ἐγίνοντο κτλ., τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῶν συμποσίων κατ' ἐξοχήν, καὶ τὸ τρίτον περὶ τῶν κατὰ τὰ συμπόσια παιδιῶν. Ἀξίαν ἐπίσης ἔχουσι καὶ αἱ σημειώσεις τοῦ συγγραφέως, δι' ὧν συγκρίνονται ἀρχαῖα ἔθιμα πρὸς σημερινά, αἵτινες δὲν εἶνε ὀλίγαι. Ἐν γένει δὲ τὸ βιβλίον ἀνεπλήρωσε σπουδαίαν ἔλλειψιν τῆς παρ' ἡμῖν φιλολογίας. Σ*]

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

79 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Ἰουνίου (ἐ. ν.) 1881.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς σειραί:

11 110 1006 1358 1489 1515 1839 2517 2729 2735 2870 3264 3274 3695

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
11	93	400	1515	82	500	2870	8	2000
110	3	500	1839	25	10000		13	1000
	11	500		51	400		17	400
	18	200000		78	400		29	400
	42	400		100	500		32	15000
1006	45	1000	2517	2	400		59	400
	62	500		3	400		68	400
	70	500		9	2000		72	500
	75	500		50	1000		85	400
	80	500	2729	48	500		86	400
1358	20	20000		58	500		92	400
	29	2000		63	5000	3264	22	400
	70	1000		93	400		44	1000
	80	400	2735	83	400		50	1000
1489	42	400		85	400		52	500
	59	500		89	500	3274	—	—
1515	3	5000		92	400	3695	46	500

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1350) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. — Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν ἄρχεται ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1881, ὅτε ἐνεργηθήσεται καὶ ἡ ἑπομένη κλήρωσις.

Κατὰ τὴν πληρωμὴν γίνεται ἔκπτωσις 20 °/ₒ ἐκ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω λαχόντων κλήρων.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

4 Ἰουνίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 4 Ἰουνίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 292 1/2
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	„ 302 1/2
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 426
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ.(μετ᾽ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	„ 111
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213
60 » » . . . .—		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ 448

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ.μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,845
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 „ 15 „	5.15	175	815
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 „ 20 „	φ. 4.30	100	129
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	„ 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	„ 9.—	φρ. 100	63
„ „ ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
„ „ ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,310	25 „	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	„ 2,000,000	„ 527,200	„ 42,294	20 Ἀπριλίου	„ 16.66	„ 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	„ 20,000,000	„ 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	„ 4.50	„ 140	136

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,00. — Ἐμπ. 3μην. 28.80.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.15
Λίρα Στερλίνα	„	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	„	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	„	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	„	
„ φράγκον	„	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
„ 59,800—100,000 „ 9 „

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 97 3/4

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (2 Ἰουνίου) 28.85-29.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (8 Ἰουνίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	59 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	„	257
„ „ „ 9 0]0.	„	266
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	„	135
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4-110
Παρισίων 3 „	φρ	23 -23.05
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 38/40
Εἰκοσάφραγκον	„	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	„	46.55
Εἰκοσάφραγκον	„	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 10 Ἰουνίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		116.80
Παρισ. τὰ 100 φρ.	„	46.30
Εἰκοσάφραγκον	„	9.30
Ἀργυρᾶ φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (10 Ἰουνίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.21 1/2-25.26 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6-7 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. „ τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 130-135 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ν. Γ. Ζ. Σύρον. Ὁ ζητηθεὶς τόμος ἀπεστάλη τῷ κ. Ι. Β. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ἡ συναλλαγματικὴ ἐλήφθη. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὴν ἀπόδειξιν τοῦ Ε. σᾶς πέμπομεν ταχυδρομικῶς. — Καν Α. Μ. Κεφαλληνίαν. Ἀπεστάλη. — κ. Ν. Α. Μ. Λευκάδα. Τὸ γραμματόσημον ἐπεστράφη ὑμῖν ταχυδρομικῶς. — Φιλολόγῳ. Ἀθήνας. Ἡ ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ χρῆσις τῆς λέξεως ὀψάριον εἶνε ἀρχαία, προῆλθε δὲ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἰχθὺς κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν ἐκ πάντων τῶν ζῴων ἐπὶ τῆς ἀρχαίας τραπέζης, ἤτοι ἦτο καὶ προσηγορεύετο τὸ κατ᾽ ἐξοχὴν ὄψον. Ὁ Πλούταρχος λέγει τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ πράγματος· «Ὡς γάρ, πολλῶν ὄντων ποιητῶν, ἕνα τὸν κράτιστον ἐξαιρέτως ποιητὴν καλοῦμεν, οὕτω πολλῶν ὄντων ὄψων, ἐκνενίκηκεν ὁ ἰχθὺς μόνον ἢ μάλιστά γε ὄψον καλεῖσθαι, διὰ τὸ πολὺ πάντων ἀρετῇ κρατεῖν· καὶ γὰρ ὀψοφάγους καὶ φιλόψους λέγομεν....... τοὺς περὶ ἰχθυοπωλίαν ἀναδιδόντας ἑκάστοτε, καὶ τοῦ κώδωνος ὀξέως ἀκούοντας». Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων λέξεων φαίνεται ὅτι ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν ἰχθύων ἡ ὥρα τῆς πωλήσεως αὐτῶν ἀνηγγέλλετο διὰ τοῦ ἤχου κώδωνος. Τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖται καὶ ἔκ τινος ἀνεκδότου, ὅπερ ἀναφέρει ὁ Στράβων, καὶ τὸ ὁποῖον ὡς λίαν νόστιμον ἀναφέρομεν· Κιθαρῳδὸς ἔψαλλεν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐνώπιον πολλῶν μετὰ προσοχῆς ἀκροωμένων. Ἀλλ᾽ ὡς ἤχησεν ὁ κώδων τῆς ὀψοπωλίας, καταλιπόντες πάντες τὴν μουσικὴν ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ ὄψον, πλὴν ἑνὸς δυσκώφου· πρὸς τοῦτον πλησιάσας ὁ κιθαρῳδός, τὸν εὐχαρίστησε διὰ τὴν τιμὴν καὶ φιλομουσίαν, —«ἐνῷ οἱ ἄλλοι, εἶπεν, ἅμα ἤκουσαν τὸν κώδωνα ἔφυγαν ἀμέσως»· ἐκεῖνος δὲ — «Τί λέγεις, φίλε;» εἶπεν, «ἐκτύπησεν ὁ κώδων, κι᾽ ἐγὼ κάθημαι;» καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθε καὶ αὐτός. — κ. Θ. Ι. Π. Ἀθήνας. Ὁ ὀλίγος χῶρος τῆς ἀλληλογραφίας μας δὲν εἶνε προωρισμένος πρὸς διδασκαλίαν πανεπιστημιακῶν μαθημάτων. — κ. Κ. Α. Φαλτζί. Εἰς τοὺς διὰ τῶν εὐγενῶν ὑμῶν προσπαθειῶν ἐγγραφέντας νέους συνδρομητὰς τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Ἡ ἔγκλειστος ἐπιστολὴ διεβιβάσθη τῷ κ. Ι. Π. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ τῆς «Σφαίρας» εἶνε φρ. 25. — κ. Ν. Π. Σύρον. Τοῦ ἐν Παρισίοις γνωστοῦ καλλιτεχνικοῦ περιοδικοῦ «L'Art», οὗτινος ἡ ἐτησία συνδρομὴ εἶνε φρ. 120, ὑπάρχει πολυτελὴς ἔκδοσις εἰς πέντε μόνον ἀντίτυπα γινομένη, πρὸς φρ. 1,200. Τὸ δέσιμον ἑκάστου τόμου τῆς πολυτελοῦς ταύτης ἐκδόσεως τιμᾶται φρ. 1,200. Σᾶς ἀρέσει; — κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Τὸ δωρούμενον βιβλίον θέλομεν σᾶς ἀποστείλει ἐντεῦθεν, διότι, ὡς εἰδοποιήθημεν, κατὰ λάθος ἀποστέλλεται πρὸς ἡμᾶς. Ἡ ἀποστολὴ ἐγένετο ἀπὸ 1 Μαΐου, διότι ἐν τῇ παραγγελίᾳ σας δὲν ὡρίσατε ὅτι τὸ θέλετε ἀπ᾽ ἀρχῆς τοῦ ἔτους. — κ. Π. Κ. Λεχαινά. Αἱ συνδρομαὶ τῆς «Ἑστίας» εἶνε ἐτήσιαι καὶ οὐχὶ ἑξάμηνοι, πᾶσαι δὲ προπληρωτέαι. — κ. Λ. Α. Ν. Ζάκυνθον. Διὰ τὴν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἀπώλειαν τῶν φύλλων ἡ Διεύθυνσις οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην, οὔτε ὑποχρεοῦται εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν χανομένων, ἀφοῦ ἐκ τοῦ γραφείου αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ γίνεται ἀνελλιπὴς καὶ τακτικωτάτη.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ᾽ ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ᾽ εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι᾽ ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[4 Ἰουνίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην κατέπλευσεν εἰς Φάληρον, ἐξ Ἰόππης προερχόμενον, τὸ φέρον τοὺς μεγάλους δοῦκας τῆς Ῥωσσίας Σέργιον, Παῦλον καὶ Κωνσταντῖνον θωρηκτὸν «Πρίγκηψ τοῦ Ἐδιμβούργου», οἵτινες κατέλυσαν εἰς τὴν ἐν Φαλήρῳ παρὰ τοῦ κ. Μ. Ἀντωνιάδου προσενεχθεῖσαν ἔπαυλιν αὐτοῦ. — Ἀνεχώρησαν χθὲς εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ κκ. Π. Λυκούδης λοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ καὶ Πουρναρᾶς λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ, ἀποστελλόμενοι αὐτόσε ὡς μέλη τῆς ἐπὶ τῆς διαχαράξεως τῶν νέων συνόρων διεθνοῦς ἐπιτροπῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μετά τινας προκαταρκτικὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεδριάσεις θέλει μεταβῆ εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, ἵνα ἄρξηται ἐκεῖθεν τῶν ἐπὶ τόπου ἐργασιῶν. — Ἀπεφασίσθη ἡ εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν ἔκδοσις τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 120,000,000 φράγκων. Ἡ ἐγγραφὴ γίνεται ἐν Παρισίοις, Λονδίνῳ, Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐνταῦθα σήμερον πρὸς 74. 60 τοῖς °/₀, ἤτοι πρὸς φράγκα 373 κατὰ μετοχὴν ἐκ 500 φρ. Τὸ ποσὸν τοῦτο καταβληθήσεται εἰς πέντε δόσεις ὡς ἑξῆς· φρ. 50 ἅμα τῇ ἐγγραφῇ, ἕτερα 50 τὴν 25 Ἰουνίου, 100 τὴν 25 Ἰουλίου, 100 τὴν 25 Αὐγούστου καὶ 73 τὴν 25 Σεπτεμβρίου. Ὁ τόκος τοῦ δανείου τούτου εἶνε ὡρισμένος πρὸς 5 τοῖς °/₀, μὲ τὴν τιμὴν ὅμως τῆς ἐκδόσεως αἱ ὁμολογίαι αὗται ἀποφέρουσι τόκον 6, 70 τοῖς °/₀ ἐτησίως, μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ κέρδους, τοῦ προκύψοντος ἐκ τῆς πρὸς 500 χρυσᾶ φρ. ἐξαργυρώσεως τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν. — Αἱ καθ' ὅλον τὸ κράτος τελωνειακαὶ εἰσπράξεις τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ 1881 ἀνῆλθον εἰς 1,507,074 δραχμὰς ἀπέναντι τῶν ἐξ 1,408,729 εἰσπράξεων τοῦ ὁμωνύμου μηνὸς τοῦ ἔτους 1880. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» τὰ ἁρμόδια ὑπουργεῖα ἀσχολοῦνται ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν διοικητικὴν τῶν προσαρτωμένων ἐπαρχιῶν διαίρεσιν, συνῳδὰ πρὸς ἣν γενήσεται ἡ δικαστική, ἡ στρατιωτικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ διαίρεσις, κατόπιν δὲ καὶ ἡ δημοτικὴ μετὰ ἐξακρίβωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νέων νομῶν καὶ ἐπαρχιῶν. Μανθάνομεν δὲ ὅτι σχηματισθήσονται πέντε νομοί, ὁ τῆς Ἄρτης, περιλαμβάνων καὶ ἐκ τῶν ἤδη ἐλευθέρων γειτνιακῶν ἐπαρχιῶν, ὁ τῆς Καρδίτσης, ὁ τῶν Τρικκάλων, ὁ τῆς Λαρίσσης καὶ ὁ τοῦ Βώλου ἢ τῶν Παγασῶν. Ἐπαρχίαι δὲ διοικούμεναι παρ' ἐπάρχων σχηματισθήσονται τέσσαρες. Ἐν ἑκάστῃ πρωτευούσῃ νομοῦ συσταθήσεται, ὡς εἰκός, πρωτοδικεῖον, ἐν δ' ἐφετεῖον ἐν Λαρίσσῃ ἢ Τρικκάλοις ἑδρεῦον, ἔσται ἐπαρκὲς ἐπὶ τοῦ παρόντος. Εἰς ἑκάστην δὲ ἕδραν νομοῦ καὶ ἐπαρχίας συσταθήσονται εἰρηνοδικεῖον, οἰκονομικὴ ἐφορία καὶ ἐπαρχιακὸν ταμεῖον ἀναλόγου τάξεως. Ἐν τῇ ἕδρᾳ ἑκάστου νομοῦ συσταθήσεται μοιραρχία, ἐν δὲ ταῖς τῶν ἐπαρχιῶν ὑπομοιραρχία, εἰδικὰ δὲ φρουραρχεῖα, ὅπου ὑπάρχουσι φρούρια ἐν ἐνεργείᾳ. Ἐν τοῖς παραλίοις μέρεσι λιμεναρχεῖα, ὑγειονομεῖα καὶ τελωνεῖα. — Διετάχθησαν ἅπαντες οἱ διοικηταὶ τῶν διαφόρων σωμάτων νὰ εἶνε ἕτοιμα τὰ ὑπ' αὐτοὺς τάγματα πρὸς ἀναχώρησιν ἅμα τῇ νεωτέρᾳ διαταγῇ. — Τινὲς βέηδες ἐκ Θεσσαλίας, γράφει ἡ «Ἐφημερίς», ἔγραψαν ἰδιαιτέρας ἐπιστολὰς πρὸς τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν, ἐκφράζοντες τὴν ἐκ τῶν προτέρων ἐμπιστοσύνην των εἰς τὸ νέον κράτος τῆς ἐξουσίας, ὅπερ προαγγέλλεται αὐτοῖς, αἴσια προοιωνιζόμενοι καὶ προσφέροντες σὺν τῇ ἐκουσίᾳ ὑποταγῇ των τοῖς νέοις νόμοις πᾶσαν τὴν σχετικὴν αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ ἐπιρροὴν πρὸς κραταίωσιν τοῦ νέου καθεστῶτος ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Ὁ κ. ὑπουργὸς ἀπήντησεν αὐτοῖς τὰ εἰκότα περὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν νόμων ἡμῶν καὶ τῶν ἐγγυήσεων περὶ ἀσφαλείας καὶ τάξεως καὶ ἰσότητος, ἃς παρέχουσιν, ἔτι δ' ἔδωκε διαβεβαιώσεις ἀγαθὰς καὶ ἐξέφρασε τὴν χαράν του ἐπὶ τῇ προσδοκωμένῃ συνταυτίσει κοινῶν αἰσθημάτων καὶ καθηκόντων ἐν τῇ αὐτῇ κοινῇ καὶ ἀγαπητῇ πατρίδι. — Διωρίσθησαν καθηγηταὶ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ὁ μὲν κ. Ι. Παπαλουκᾶς Εὐταξίας τοῦ κανονικοῦ δικαίου, ὁ δὲ κ. Δ. Κόνσολας τῆς μαιευτικῆς. Προεβιβάσθη δὲ εἰς ἐπίτιμον καθηγητὴν ὁ τέως ἔκτακτος καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς ἀστρονομίας κ. Δ. Κοκκίδης. — Ὑπεγράφη καὶ ὅσονούπω δημοσιευθήσεται Βασ. διάταγμα, κανονίζον τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἀναλαβούσης τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀπὸ Πύργου εἰς Κατάκωλον σιδηροδρόμου ἑταιρίας. — Ἑταιρία τις εὐρωπαϊκὴ ὑπέβαλε τῇ ἡμετέρᾳ Κυβερνήσει προτάσεις περὶ κατασκευῆς σιδηροδρόμου ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λάρισσαν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1439.

Ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος εὑρὲ συνήθη τινὰ παροιμίαν.

1.3.7.7. 8.9.10.			8
2.2.6. 8.10.10.			
1.3.6. 9.10.	1.3.8 9.10.	1.1.	
2		1.5.	2.7
6.7.10. 10.	4.	2.5.10	
	6.		

Σημείωσις. — Τὰ μὲν 24 τετραγωνίδια ὁριζοντείως λαμβανόμενα παριστάνουσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, οἱ δὲ ἐν αὐτοῖς ἀριθμοὶ τὴν τάξιν, ἣν κατέχει ἡ λέξις ἐν τῇ ζητουμένῃ παροιμίᾳ.

1440.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

Δ
. Υ .
. . Ν . .
Δ Υ Ν Α Τ Ο Σ
. . Τ . .
. Ο .
Σ

1441.

Ὑπὸ τοὺς πόδας σύρομαι συνήθως τῶν ἀνθρώπων.
Ἂν μ' ἀποκεφαλίσῃς,
Εἰς ἄλλον τότε τόπον
Τὴν κεφαλήν σου ὕψωσον διὰ νὰ μ' ἀτενίσῃς.

1442.

On me compte six pieds : je suis un corps brillant.
— Quant on m'ôte la clef, c'est une chose étrange,
En rideau gracieux aussitôt je me change;
En ce nouvel état d'un peuple impatient
J'arrête les regards; — si l'on me coupe en deux,
Ma dernière moitié, par l'océan baignée,
Dresse au milieu des flots ses flancs anfractueux
Où se brise en mourant la vague dédaignée.

ΛΥΣΕΙΣ

1433.

21, 22 καὶ 23.

1434.

Γεῦμα-νεῦμα-ῥεῦμα-ψεῦμα.

1435.

Κλώστης.

1436.

Χελιδών.

1437.

Homme-pomme.

1438.

C'est le doreur, car quand il dore il ne dort pas.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 233. — 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ πρὸ μικροῦ ἐν Τριπόλει ἀποβιώσας Δ. Κατζησαράντου ἐκληροδότησεν εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ νοσοκομεῖον δραχ. 5000, εἰς τὸ διδασκαλεῖον 1000, εἰς τὴν ἱερατικὴν σχολὴν 500, εἰς διαφόρους ναοὺς ἀνὰ 500 καὶ 2000 πρὸς ἀποκατάστασιν πτωχῆς νεάνιδος.

Ἐν Ῥωμάνῳ τῆς Μολδαυΐας εἰσεπράχθησαν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ», τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἰατροῦ κ. Ι. Βαλλιάνου, φράγκα 2,532.

Ὁ ἐν Ἑρμουπόλει κ. Ι. Ῥοδοκανάκης ἐδωρήσατο εἰς τὴν αὐτόθι σχολὴν τῶν ἀπόρων παίδων δρ. 200, ἀνὰ 100 δὲ φράγκα εἰς τὴν ἱερατικὴν σχολὴν καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Κατὰ τὴν ἐφημερίδα «τὸ Ἠλεκτρικὸν Φῶς» ἡ χρῆσις τοῦ τηλεφώνου ἐπ' ἐσχάτων εἰσήχθη καὶ ἐν Κίνᾳ. Γνωστὸν ὅτι ἡ κινεζικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἀλφάβητον, καὶ ὅτι οἱ Κινέζοι ἐν τῇ γραφῇ αὐτῶν μεταχειρίζονται χιλιάδας διαφόρων χαρακτήρων, ὧν ἕκαστος ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν. Ἐκ τούτου μεγίστη προήρχετο δυσκολία εἰς τὴν χρῆσιν τῶν συνήθων τηλεγραφικῶν συστημάτων ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ. Διὰ τοῦ τηλεφώνου ὅμως δύναται λίαν εὐκόλως νὰ κατορθωθῇ ὅ,τι εἶνε δυσκολώτατον διὰ τοῦ τηλεγράφου· τοῦτο δὲ κατανοήσασα ἡ κινεζικὴ κυβέρνησις διέταξεν ἐπ' ἐσχάτων τὴν διοργάνωσιν τηλεφωνικοῦ συμπλέγματος ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει. Ἡ διεύθυνσις τῶν ἐργασιῶν ἀνετέθη εἰς Ἀμερικανικὸν μηχανικόν, προσεχῶς δὲ τίθενται αἱ πρῶται τοῦ συστήματος γραμμαί.

— Ἡ Ῥωσσία, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, ἡ Δανία καὶ ἡ Νορβηγία συνεννοήθησαν ὅπως ἱδρύσωσι καὶ συντηρῶσιν ἐν ταῖς πολικαῖς χώραις μονίμους σταθμοὺς πρὸς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις· τὸ μέσον τοῦτο ἐθεώρησαν ὡς τὸ μόνον κατάλληλον ὅπως ἀνακαλύψωσιν, ἐὰν ὑπάρχει κατά τινα ἐποχὴν τοῦ ἔτους ὁδός τις μᾶλλον ἢ ἧττον ἐλευθέρα πάγων, δι' ἧς νὰ εἶνε δυνατὴ ἡ πρόσοδος εἰς τὸν πόλον.

— Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἔν τινι κεντρικῇ θέσει, θέλει ἀνεγερθῇ ὅσον οὔπω σιδηροῦς πύργος 280 πόδας ὑψηλός, ὅστις θὰ ὑποβαστάζῃ ἓξ ἠλεκτρικὰς λυχνίας, ὧν τὸ φῶς θ' ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸ τριανταὲξ χιλιάδων κηρίων. Ὁ δὲ Ἔδισων λέγει ὅτι κατώρθωσε νὰ τελειοποιήσῃ τὴν ἐφεύρεσίν του ἵνα φωτίζῃ πόλεις διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, καὶ διαβιβάζῃ μάλιστα τὸ φῶς δι' ὑποβρυχίου καλωδίου. Ἐκ Νέας Ὑόρκης ἀναλαμβάνει νὰ διαβιβάσῃ τὸ φῶς εἰς Ἀβάναν.

— Εἰς πάσας τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἰταλίας κατηρτίσθησαν σύλλογοι ὅπως συντελέσωσιν εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς ἐν Ῥώμῃ γενησομένης παγκοσμίου ἐκθέσεως. Αἱ δαπάναι αὐτῆς ὑπελογίσθησαν εἰς 50 ἑκατομμύρια φράγκων.

— Ἡ περσικὴ Κυβέρνησις, ἑπομένη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ παράδειγμα τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, ἀπεφάσισεν ἐν συμβουλίῳ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σάχου, ὅπως ἔκθεσις παγκόσμιος συγκροτηθῇ ἐν Τεχεράνῃ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1883.

— Ἐν Βενετίᾳ θέλει συνέλθει κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον (15 μέχρι 22) τὸ τρίτον γεωγραφικὸν συνέδριον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ δουκὸς τῆς Γενούης.

— Νέον ἔργον τοῦ διασήμου ἀκαδημαϊκοῦ Ῥενὰν ἐκδίδοται προσεχῶς, φέρον τὸν τίτλον «Corpus». Τὸ πρῶτον αὐτοῦ φυλλάδιον, περιλαμβάνον τὰ κατὰ τὴν Φοινίκην καὶ Κύπρον, θέλει δημοσιευθῇ ἐντὸς ἓξ ἑβδομάδων.

— Αἱ ἐν Παρισίοις ἰατρικαὶ ἐφημερίδες μνημονεύουσι πάλιν λίαν εὐφήμως τοῦ δοκιμωτάτου Ἕλληνος ἰατροῦ κ. Ῥοσολίμου, ὅστις τῇ 10 Μαΐου ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν νέαν σπουδαιοτάτην διατριβὴν «περὶ ἀποφράξεως τῶν κολποκοιλιακῶν στομίων», οὐ μικρὸν διαλευκαίνουσαν πολύπλοκον καὶ δυσχερέστατον πρόβλημα, ἀναγόμενον εἰς τὴν συγκριτικὴν φυσιολογίαν, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν φυσιολογίαν τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὴν «Revue Medicale» κατεχωρίσθη ὁλόκληρος ἡ διατριβὴ τοῦ κ. Ῥοσολίμου.

***

Ὁ σοφὸς μεταφραστὴς τοῦ Πλάτωνος κ. Jowett, καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξωνίας, ἐξέδωκε πρὸ μικροῦ τὸν Θουκυδίδην, εἰς τὴν ἀγγλικὴν μεθηρμηνευμένον, μετὰ πλείστων σημειώσεων, ὑπομνημάτων καὶ παρεκβολῶν, ἐν δυσὶ τόμοις.

— Ὁ ἐν Παρισίοις διακεκριμένος Ἕλλην φιλολόγος κ. Γεώργιος Χασιώτης ἐξέδωκεν αὐτόθι τὴν πρό τινος ἀγγελθεῖσαν συγγραφὴν αὐτοῦ «L'Instruction publique chez les Grecs depuis la prise de Constantinople par les Turcs jusqu'à nos jours etc.», ἥτις ἀποτελεῖ πολύτιμον ὀγκώδη τόμον ἐξ 600 ὡς ἔγγιστα σελίδων μετὰ 4 χρωμολιθογραφικῶν χαρτῶν, καὶ συμπληροῖ τὴν ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ ζοφερωτάτῃ ταύτῃ ἐποχῇ. Τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, θέλον νὰ ἐνισχύσῃ τὸν συγγραφέα, προσήνεγκεν αὐτῷ 1250 φράγκα ἀντὶ 50 ἀντιτύπων.

— Ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδία ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνεσκάφη καὶ ἐκαθαρίσθη τὸ παρὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ θέατρον. Τὸ θέατρον τοῦτο εἶνε τὸ μέγιστον καὶ σπουδαιότατον τῶν ἑλληνικῶν θεάτρων, διατηρεῖται δὲ καὶ ἐν καλλίστῃ καταστάσει οὕτως, ὥστε σήμερον ὑπὲρ τὰς 30,000 θεατῶν δύνανται ἀνέτως νὰ καθήσωσιν ἐπὶ τῶν ἑδωλίων του, ὡς καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ. Τὸ κοῖλον ἀποτελεῖται ἐκ 52 σειρῶν ἑδωλίων, ὧν ἡ ἀνωτάτη ἔχει μέγεθος 212 μέτρων, καὶ διαιρεῖται διὰ μεγαλοπρεποῦς δρόμου (διαζώματος) εἰς ἀνώτερον καὶ κατώτερον τμῆμα. Ἐν τῷ δρόμῳ τούτῳ ὑπῆρχον ἔνθεν καὶ ἔνθεν δύο σειραὶ θρόνων, ὧν σώζονται οἱ πλεῖστοι. Τρίτη δὲ σειρὰ ὑπάρχει περὶ τὴν ὀρχήστραν. Ὠκοδομήθη δὲ τὸ θέατρον τοῦτο κατὰ τὴν δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς Ἀργείου καλλιτέχνου Πολυκλείτου, καὶ ὑπερεῖχε διὰ τοῦ κάλλους του, κατὰ τὸν Παυσανίαν, ἅπαντα τὰ θέατρα τῆς Ἑλλάδος· ὡς πρὸς τὸ μέγεθος ὑπελείπετο μόνον τοῦ τῆς Μεγαλοπόλεως. Πρὸ πολλῶν δὲ ἑκατονταετηρίδων καταπεσόντα χώματα ἐκ τοῦ ὑπερκειμένου ὄρους κατεπλάκωσαν αὐτὸ καὶ οὕτως ἐφύτρωσαν δένδρα, ἅτινα εἶχον μεταβάλει αὐτὸ εἰς δάσος. Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία σώσασα ἐκ τῆς προφανοῦς φθορᾶς καὶ ἀποκαλύψασα εἰς τὴν ἐπιστήμην τὸ ἐπίσημον τοῦτο τῆς Ἑλλάδος μνημεῖον, μεγάλην περιεποίησε τιμὴν εἰς ἑαυτὴν καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος.

— Ὑπὸ τοῦ δοκίμου φιλολόγου κ. Π. Ν. Παπαγεωργίου ἐκδίδεται προσεχῶς ἐν Λειψίᾳ, τύποις Τεύβνερου, πραγματεία γερμανιστὶ γεγραμμένη περὶ τῶν λαυρεντιακῶν σχολίων εἰς τὰς τοῦ Σοφοκλέους τραγῳδίας.

— Ἀποφάσει τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας τὰς ἡμέρας ταύτας ἄρχονται αἱ ἐν Ἐλευσῖνι ὑπ' αὐτῆς ἐνεργηθησόμεναι ἀνασκαφαί.

— Ἡ συλλογὴ τῶν ἀγγείων καὶ τῶν πηλίνων καὶ χαλκίνων ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἡ μετενεχθεῖσα ἐκ τοῦ Βαρβακείου εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Μετσοβείου πολυτεχνείου, ἔσται ἐντελῶς κατατεταγμένη μέχρι τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου.

— Ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις τῶν Σαμίων ἐψήφισεν ὅπως ἐν Σάμῳ ἱδρυθῇ ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, ὅπερ θὰ περιλάβῃ τὰς ἁπανταχοῦ τῆς νήσου ἀνευρεθείσας ἀρχαιότητας.

— Ἡ ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδήμεια τῶν ἐπιστημῶν ἐψηφίσατο τὸ ποσὸν δεκαπεντακισχιλίων μαρκῶν πρὸς ἔκδοσιν συστηματικὴν τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνευρεθεισῶν ἐπιγραφῶν.

— Ἡ Ἐφορία τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἀπεφάσισεν ὅπως συμπληρώσῃ τὸν 6' τόμον τῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐκδιδομένων νεοελληνικῶν ἀναλέκτων. Οὕτω δὲ προσεχῶς θέλουσιν ἐκδοθῇ τὰ φυλλάδια ζ' καὶ η', περιέχοντα ἀνέκδοτα δημοτικὰ ᾄσματα Θήρας καὶ ἀνέκδοτα ἱστορικὰ ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Κερκύρας.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου» ἐκδίδεται προσεχῶς ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθαν. Κ. Οἰκονομίδου βιβλίον, περιέχον πλεῖστα ἀρχαῖα τραγούδια κλέφτικα ἀνέκδοτα, πολλὰ τῆς τελευταίας ἐπαναστάσεως τοῦ 1878, τοῦ χοροῦ καὶ διάφορα ἄλλα.

— Ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Καλάμαις νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Διαμαρτύρησις».

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΑ

2386. **Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 14 Ἰουνίου 1881. Ἀριθ. 285 (233). Λεπτὰ 20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰ. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — — Κάρολος Δίκενς. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σ. Σούτσου). Πῶς εἰργάζετο ὁ Λιττρέ — Πρακτικὴ ἀνατροφή. — Ὑπηρέται τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. — Ὁ ὑπενδύτης. — Γυναῖκες ἐκλογεῖς. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2387. Λόγος ἐναρκτήριος τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Σύρῳ Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων, ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου, μέλους τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς, καὶ Λογοδοσία ὑπὸ Νικολάου Παπαδὴμ, τοῦ ταμίου αὐτῆς. Ἐν Ἑρμουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Προόδου» τῶν ἀδελφῶν Καμπάνη 1881. 8ον, σελ. 16.

2388. Νέος Κανονισμὸς τοῦ ἐν Ἀθήναις ἑλληνικοῦ ἰδιωτικοῦ Παιδαγωγείου Β. Ν. Βουλγάρεως. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως», παρὰ τῇ πλατείᾳ τῆς «Ὁμονοίας». 1881. 8ον, σελ. 24.

2389. Ἐκθέσεις ἰδεῶν τῶν μαθητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις ἰδιωτικοῦ ἑλληνικοῦ Παιδαγωγείου Β. Βουλγάρεως. Ἔτος τέταρτον. — Φυλλάδιον πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880. 8ον, σελ. ιϛ' καὶ 144.

2390. Ἔργα τῶν μαθητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις ἑλληνικοῦ Παιδαγωγείου Β. Ν. Βουλγάρεως κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1880-81. Ἔτος σχολικὸν Ε'. — Φυλλάδιον Β'. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως» παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς «Ὁμονοίας». 1881. 8ον, σελ. κ' καὶ 167. [Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ὁ διευθυντὴς τοῦ ἀξιολόγου τούτου Παιδαγωγείου εἰσήγαγε τὴν ἀξιέπαινον καὶ ὠφέλιμον καινοτομίαν τοῦ νὰ δημοσιεύῃ κατ' ἔτος τὰς ἐργασίας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, τουτέστιν ἐκθέσεις ἰδεῶν καὶ ἄλλας ἐπὶ τῶν λοιπῶν μαθημάτων ἐγγράφους αὐτῶν ἀσκήσεις. Ἐκ τοῦ μακροῦ προλόγου, ὃν ἐφέτος προτάσσει τῶν ἔργων τούτων, καὶ ἐν ᾧ ἐξηγεῖ τὴν μέθοδον, ἣν ἠκολούθησεν ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ, παραλαμβάνομεν τὰ ἑπόμενα: «Εἰ καὶ γινώσκοντες ὅτι θέλουσι κατηγορήσει ἡμῶν περιαυτολογίαν, οὐχ ἧττον ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν μετὰ θάρρους ὅτι οἱ μαθηταὶ ἡμῶν εὐκολύνονται θαυμασίως εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἰδεῶν των — κύριον καὶ πρακτικὸν τῆς διδασκαλίας ἀποτέλεσμα. — Ὁ δὲ λόγος εἶνε λίαν σαφής — Ἀπὸ τοῦ Νηπιαγωγείου διὰ παντὸς τρόπου καὶ προσπαθείας ὑποβοηθοῦμεν αὐτοὺς εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐργασίας, καὶ διὰ πάσης φροντίδος ἀσκοῦμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἀφ' ἧς εἰς τὸ Παιδαγωγεῖον ἡμῶν προσέρχονται μέχρι τῆς ἐξόδου αὐτῶν, ἐν οἱαδήποτε καὶ ἂν ἀνήκωσι τάξει, εἰς τὴν γραπτὴν χρῆσιν τῆς μητρικῆς των γλώσσης.

»Ἀληθῶς ἡ μελέτη τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἶνε εἴπερ τι καὶ ἄλλο κατάλληλος εἰς μόρφωσιν τοῦ νοῦ καὶ διάπλασιν τῆς καρδίας ὑπὸ πᾶσαν αὐτῆς ἔποψιν. Εἴτε ὑπὸ τὴν καθαρῶς τυπικὴν αὐτῆς μορφὴν μελετήσῃ τις αὐτήν, τοσαύτην παρουσιάζει ἁρμονικὴν ποικιλίαν τὸ τυπικὸν τῆς θείας ταύτης γλώσσης, ὥστε καὶ μόνου αὐτοῦ ἡ ἐκμάθησις δύναται νὰ ὀξύνῃ τὴν διάνοιαν τοῦ παιδὸς πέραν παντὸς ὑπολογισμοῦ. Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῆς πλοκῆς ἐξεταζομένη, δύναται οὐχ ἧττον νὰ ἐνισχύσῃ τὰς διανοητικὰς δυνάμεις τοῦ μελετῶντος ἢ οἱ ἀφῃρημένοι συλλογισμοὶ τῶν μαθηματικῶν, ὡς συνδυάζουσα ἐν αὐτῇ τοὺς αἰωνίους νόμους τῆς λογικῆς μετὰ τῆς διακρινούσης τὰ προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας τέχνης καὶ ἁρμονίας. Καὶ τὸ περιεχόμενον δὲ αὐτῆς, ὡς μέσον μορφώσεως, τίς δὲν ἤθελεν ὁμολογήσει ὅτι ἀκένωτος ἐστὶ θησαυρὸς παντός, ὅπερ παρήγαγε μέγα καὶ εὐγενὲς ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια;

»Ἀλλὰ καὶ τοιαύτη οὖσα ἀναντιρρήτως ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα, δύναται τελεσφόρως νὰ τεθῇ ὡς πρώτη ὕλη μελέτης εἰς τοὺς μικροὺς μαθητὰς τοῦ προκαταρκτικοῦ καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν πρώτων τάξεων τοῦ ἑλληνικοῦ, ὧν ἡ ἡλικία σήμερον σπανίως ὑπερβαίνει τὸ δέκατον ἔτος; Ἐν πεποιθήσει λέγομεν ὄχι, καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην ἐνίσχυσεν ἡ διηνεκὴς παρατήρησις. Βλάπτομεν μᾶλλον εἰς βαθμὸν ἀνυπολόγιστον ἢ ὠφελοῦμεν τοὺς παῖδας, ἀναγκάζοντες αὐτοὺς νὰ ἀποστηθίζωσι κανόνας, ὧν ἀδυνατοῦσι νὰ νοήσωσι τὸ περιεχόμενον, ἀναφερομένους εἰς τύπους ἀνωμαλωτάτους καὶ ἑπομένως ἀκαταλήπτους αὐτοῖς, οὓς πάλιν ψιττακίζοντες μανθάνουσιν, ἐν ᾧ ἑτέρωθεν εἰσὶν ἀδυνατώτατοι καὶ νὰ νοήσωσι καὶ νὰ γράψωσι τὸν ἁπλούστερον συλλογισμόν. Ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ παρεξηγηθῶμεν. — Θέλομεν οἱ Ἑλληνόπαιδες νὰ ἐκπαιδεύωνται διὰ τῆς μελέτης τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, μόνης πρὸς ἐκπαίδευσιν αὐτῶν ἐπιτηδείας, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ γλῶσσα τῆς νῦν Ἑλληνικῆς οἰκογενείας εἶνε τὸ πρῶτον καὶ ἀπαραίτητον μέσον, δι' οὗ ὁ παῖς ἀντιλαμβάνεται τὰ πράγματα, ἐκφράζεται καὶ κοινωνεῖ πρὸς τὸν ἐκτὸς αὐτοῦ κόσμον, δέον πρώτιστον νὰ ἐξοικειῶται διὰ καταλλήλου μεθόδου εἰς τὴν εὐχερῆ χρῆσιν αὐτῆς, ἀπόνως ἅμα καὶ ἀβιάστως δι' αὐτῆς προσποριζόμενος τὰς ἀπολύτως ἀναγκαίας εἰς τὴν ἡλικίαν του γνώσεις, (γνώσεις, ὧν ἀτυχῶς καί τοι χρησίμων καὶ πρακτικῶν ἐξακολουθοῦσι καὶ κατόπιν ἀμοιροῦντες) καὶ παρασκευαζόμενος εἰς εὐρυτέραν ἐκπαίδευσιν. Οὕτω λοιπὸν διὰ τῆς γλώσσης ταύτης ὡς ὀργάνου καὶ τῶν γνώσεων, ἃς διὰ ταύτης προσεκτήσατο, θέλει ἐγκύψει, μεταβαίνων ἀπὸ τῶν γνωστῶν εἰς τὰ ἄγνωστα, καὶ εὐκολώτερον εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, οὐκ ὀλίγον ἀφισταμένης κατά τε τὴν πλοκὴν καὶ τοὺς τύπους τῆς γλώσσης, δι' ἧς συνήθισε νὰ ἀντιλαμβάνηται τῶν πραγμάτων καὶ ἑρμηνεύῃ τὰς ἰδέας του.

»Οὕτω, θέλει ἐκλίπῃ βεβαίως τὸ μόνον παρ' ἡμῖν συμβαῖνον γελοῖον καὶ ἀπελπιστικὸν ἀποτέλεσμα ἐννέα ὅλων ἐνιαυτῶν ἐκπαιδεύσεως, καθ' ὃ οἱ ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων τοῦ Γυμνασίου τάξεων ἀπολυόμενοι γινώσκουσι μὲν ἴσως ἀπὸ στήθους τῆς γραμματικῆς τοὺς κανόνας, δι' ὧν ἤμβλυναν τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ λίαν εἰσὶν ἐπιτήδειοι δεινὸν νὰ στήσωσι πόλεμον περὶ τὰ λεξείδια, ἀλλ' εἶνε ἀδυνατώτατοι καὶ τὸν ὁμαλώτερον νὰ ἐκθέσωσι συλλογισμὸν ἔν τε τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ λαλουμένῃ, ὡς ἀμφοτέρας τέλεον ἀγνοοῦντες! Οὐδὲ λαμβάνομεν ὑπ' ὄψει φύσεις τινὰς δεξιάς, ἐκ τῶν ἰδίων ἀναπληρούσας ὅ,τι δὲν παρέχει αὐταῖς ἡ μέριμνα τοῦ ἐκπαιδεύοντος.

»Οὗτοι εἰσὶν ἐν συντόμῳ οἱ λόγοι δι' οὓς, εἰ καὶ πιεζόμενοι ἐκ τοῦ προγράμματος τῆς Σ. Κυβερνήσεως, οὐχ ἧττον διὰ πρώτης ἔχομεν φροντίδος ὅπως ὁ μαθητὴς δυνηθῇ:

»α') Νὰ νοῇ καλῶς τὰ ἐν τῇ συγχρόνῳ γλώσσῃ, τῇ ὁπωσδήποτε ὁμαλωτέρᾳ, γεγραμμένα βιβλία ἐφικτῆς αὐτῷ ὕλης, καὶ

»β') Νὰ δύναται νὰ ἐκφράζῃ δι' αὐτῆς τὰ διανοήματα καὶ τὰς σκέψεις αὐτοῦ.

»Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ βιβλίου περιλαμβάνει τὴν ἐπὶ τὰ λοιπὰ μαθήματα ἐργασίαν τῶν μαθητῶν.

»Κατὰ δεκαπενθήμερον ὁ διδάσκαλος ἐφ' ἑκάστου τῶν παραδιδομένων μαθημάτων δίδωσι τοῖς μαθηταῖς ἓν ἢ καὶ δύο ζητήματα ἐκ τῶν μεμαθημένων, ἅπερ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ λύουσιν ἐν γραπτῇ ἐκθέσει. Κατόπιν ὁ διδάσκαλος ἐπιθεωρῶν ταῦτα ἐνώπιον αὐτῶν ὑποδείκνυσι τὰ πλημμελῶς ἔχοντα, ἅτινα καὶ ὑποσημειοῖ δι' ἐρυθροῦ χρωστῆρος, καὶ βαθμολογεῖ, ἀποστελλόμενα εἶτα ὡς ἔχουσιν εἰς τοὺς γονεῖς πρὸς ἐξέλεγξιν.

»Περὶ τῆς μεγίστης ὠφελείας τοῦ εἴδους τούτου τῶν γραπτῶν ἀσκήσεων κρίνομεν ὅλως περιττὸν νὰ εἴπωμέν τι, διότι οὐδεὶς ἤθελεν ἀρνηθῇ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ καταλληλότερος τρόπος, δι' οὗ οἱ παῖδες διατηροῦσιν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν ἀνεξίτηλα τὰ μεμαθημένα, ἅπερ διὰ τῆς ἐλευθέρας καὶ αὐτενεργοῦ ταύτης ἐργασίας ὡς ἴδιόν τι πραγματευόμενοι ἐκθέτουσι. Πλὴν δὲ ταύτης τῆς ἀμέσου ὠφελείας ἔχει τις συνηγοροῦντας ὑπὲρ τῶν ἀσκήσεων τούτων τοὺς αὐτοὺς λόγους, οἵους καὶ περὶ τῶν ἐν γένει ἐκθέσεων τῶν ἰδεῶν διετυπώσαμεν ἐν τῷ προλόγῳ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δημοσιευθεισῶν ἐκθέσεων τῶν μαθητῶν. Αἱ ἀσκήσεις αὗται οὐδὲν ἕτερόν εἰσιν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἢ εἶδος τῶν ἐκθέσεων, πλεονεκτοῦσι μάλιστα τούτων κατὰ τὸν σκοπόν, εὐρύτερον ἐνταῦθα ὄντα. Κύριον ἔργον τῶν ἐκθέσεων εἶνε νὰ ἐθίσωσι τὸν παῖδα εἰς τὴν μετ' ἀλληλουχίας ἔκθεσιν τῶν ἐγνωσμένων καὶ τὴν κανονικὴν χρῆσιν τῆς συγχρόνου γλώσσης, καὶ ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἔγκειται κυρίως οὐχὶ ἐν τῷ περιεχομένῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μορφῇ. Ἀλλ' αἱ ἀσκήσεις αὗται, πρὸς τῇ εἰρημένῃ ὠφελείᾳ, ἣν ὡς ἐκθέσεις παρέχουσι τοῖς μαθηταῖς, κύριον σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἐγχαράξωσιν ἀνεξιτήλως εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν τὰ μεμαθημένα, ἅπερ διὰ τῆς ἀσκήσεως ταύτης ὡς ἴδιον καὶ ἀναφαίρετον κτῆμα οἱ παῖδες ἐν τῷ νῷ αὐτῶν ἐναποταμιεύουσι»].

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

11 Ἰουνίου 1881 — 11 Ἰουνίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ. * 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 294
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	„ 304
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 433
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. μετ' ἀμ'	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	„ 111
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	~~φρ. 214~~
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392½	500	φρ. 447

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,540
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 „ 15 „	5.15	175	354
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 „ 20 „	φ. 4.30	100	129
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	„ 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	„ 9.—	φρ. 100	64
„ „ ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
„ „ ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 „	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	„ 2,000,000	„ 527,200	„ 42,294	20 Ἀπριλίου	„ 16.66	„ 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	„ 20,000,000	„ 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	„ 4.50	„ 140	133

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29.00. — Ἐμπ. 3μην 28.80.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 ½

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	„	
Λίρα Ὀθωμανική	„	26.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον	„	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	„	
„ φράγκον	„	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
„ 59,800—100,000 „ 9 „

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 13½ ½

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Μαρτίου) Ἐμ. 30.10-30.45.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (9 Ἰουνίου. 28.90-29.10.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (3 Ἰουνίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	59 ½
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	„	257
„ „ „ 9 0]0.	„	266
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	„	135
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 ¾-110
Παρισίων 3 „	φρ	23 -23.05
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 38/40
Εἰκοσάφραγκον	„	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	„	46.55
Εἰκοσάφραγκον	„	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 17 Ἰουνίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		116.85
Παρισ τὰ 100 φρ.	„	46.35
Εἰκοσάφραγκον	„	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (17 Ἰουνίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 ½) φρ. 25.23-25.28
Χρυσος 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6-7 ὑπερτιμ. 0/00.
Ἀργυρ. „ τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 130-135 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 ½. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 ½. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ Σ. Ι. Ρ. Κέρκυραν. Ἀπεστάλησαν καὶ δεύτερον. — κ. Α. Χ. Σ. Τρίπολιν. Δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς σᾶς ἐξηγήσαμεν τὸ συμβὰν λάθος. Ἀναμένομεν ἀπάντησίν σας. — κ. Λ. Β. Ἄνδρον. Τὸ φύλλον ἀπεστάλη ὑμῖν ἐντολῇ τῶν ἐν Φαλτσίῳ κκ. Ἀδελφ. Λ. — κκ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτζί. Ἡ διεύθυνσις τοῦ «Φοίβου» εἰδοποιήθη ὅπως ἀποστέλλῃ τὸ φύλλον πρὸς τοὺς σημειουμένους ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν. Τὰ χρήματα θέλομεν ἐγχειρίσει ἅμα ληφθῇ τὸ χρηματόδεμα. — κ. Ν. Γ. Ζ. Σῦρον. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. Ἀρ. 12. Πάτρας. Ἂν καὶ πολλαχοῦ ἐρωτήσαντες ἐνταῦθα, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ πληροφορηθῶμεν. Δύνασθε ὅμως σεῖς νὰ λάβητε τὰς πληροφορίας, ὧν ἔχετε ἀνάγκην, ἀποτεινόμενοι εἰς ἓν οἱονδήποτε βιβλιοπωλεῖον τῶν Παρισίων. — κ. Ν. Δ. Πειραιᾶ. Ἀληθῶς λέγεται, ὅτι Ἑρρῖκος ὁ Δ' εἶδε καθ' ὕπνον οὐράνιον τόξον, τὴν δ' ἐπαύριον ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ θρησκομανοῦς Ῥαβαλιάκ. Εἶνε ὅμως τοῦτο λόγος ὅτι «ὅταν ὀνειρευθῇ τις οὐράνιον τόξον, σημαίνει ὅτι θὰ δολοφονηθῇ τὴν ἐπαύριον;» Τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου του Ἑρρῖκος ὁ Δ', ἀντὶ νὰ ὀνειρευθῇ οὐράνιον τόξον, ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ὀνειρευθῇ σπανάκια μὲ ῥίζι, ἔπρεπε δὲ τότε οἱ ὀνειροκρῖται νὰ σημειώσωσι: **Σπανάκια μὲ ῥίζι** = Φυλάττου ἀπὸ τὰ μαῦρα σχέδια θρησκομανοῦς τινος». Τὸν μόνον ὀνειροκρίτην, ὃν γνωρίζομεν ὡς ἄξιον ἀναγνώσεως καὶ πίστεως, εἶνε ὁ δημοσιευθεὶς ἐν εἴδει λεξικοῦ ἐν τῷ «**Σαριβαρί**», ἐκ τοῦ ὁποίου ἀποσπῶμεν πρὸς χάριν σας τὰ ἑπόμενα: **Γάμος**: Ὅταν ὀνειρευθῇς ὅτι παρευρίσκεσαι εἰς γάμον, μεγάλως θὰ χαρῇς εἰς τὴν ἐξέγερσίν σου ὅτι ὁ γάμος οὗτος δὲν ἦτον ὁ ἰδικός σου. **Ἰατρός**: Ἀπειλεῖσαι ἀπὸ περιπνευμονίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ ἰατρός σου θὰ σὲ σώσῃ... ἐρχόμενος 48 ὥρας βραδύτερον τοῦ πρέποντος. **Κέραμος**: Ἂν ὀνειρευθῇς ὅτι σοὶ ἔπεσε τοιοῦτος εἰς τὴν κεφαλήν, εἷς τῶν φίλων σου θὰ ἔλθῃ νὰ σοὶ ἀναγνώσῃ ἓν δρᾶμά του. **Κλίμαξ**: Ἂν ἴδῃς ὅτι τὴν ἀναβαίνῃς, θὰ γείνῃς ὑπουργός, ἂν δὲ τὴν καταβαίνῃς ὑγειονομοσταθμάρχης. **Πλῆξις**: Θὰ λάβῃς δωρεὰν εἰσιτήριον εἰς τὰς παραδόσεις συλλόγου τινός. **Ἀγχόνη**: Ἂν ἴδῃς ὅτι σὲ κρεμοῦν, φίλος τις θὰ σὲ παρακαλέσῃ νὰ βαπτίσῃς τὸ τέκνον του. **Ἐνοίκιον**: Νὰ τὸ ὀφείλῃ τις, σημεῖον κανονικῆς ἰδιοσυγκρασίας· νὰ τὸ πληρώνῃ, διατάραξις τῶν διανοητικῶν δυνάμεων. **Λαός**: Ἂν εὑρεθῇς εἰς συνάθροισιν λαοῦ, ἀκροαζομένου ὑπαίθριον ῥήτορα, θὰ ἐπισκεφθῇς φρενοκομεῖον. **Μηδενικόν**: Προσεχής ἀλλαγὴ τοῦ ὑπουργείου **Ξύλον**: Ἂν ἴδῃς ὅτι σὲ δέρουν, ἡ σύζυγός σου θὰ γεννήσῃ θυγάτριον. **Ποδάγρα**: Φίλος σού τις θὰ σοὶ προτείνῃ νὰ σοὶ χαρίσῃ πάντα τὰ ποιητικὰ ἔργα γυμνασιάρχου τινός.... καὶ θὰ τοῦ ζητήσῃς ἱκανοποίησιν. **Λουσιά** (μὲ στάκτην). Ἂν σὲ λούσουν μὲ τοιαύτην, κυρία τις θὰ σοὶ δώσῃ sans façon νὰ συλλέξῃς ἔγγραφὰς εἰς λαχεῖόν τι. Τέλος

«Ἂν σοῦ φανῇ ἡ θάλασσα φακῆ
Κι' ὁ οὐρανὸς σφονδύλι»,

ἡ σύζυγός σου θὰ σοὶ ζητήσῃ νὰ τῆς πληρώσῃς λογαριασμόν τινα τῆς Κ^{αι} Λιζιέ — κ. Π. Ν Σ Κεφαλληνίαν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. — κ. Δ Κ. Ἰθάκην. Ἀπεστάλησαν.

Εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ὑπάρχει πρὸς πώλησιν ἀντὶ μόνον δραχ. 20 σειρὰ πλήρης καὶ ἀμεταχείριστος τοῦ 1880 τοῦ «Univers Illustré», μεγάλου ἑβδομαδιαίου εἰκονογραφικοῦ περιοδικοῦ τῶν Παρισίων.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[11 Ἰουνίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς ἡ ῥωσσικὴ θαλαμηγὸς «Ἐρικλὶκ», ἧς ἐπιβαίνει ἡ μεγάλη δούκισσα τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρα Πετρόβνα. Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν μεγάλων δουκῶν τῆς Ῥωσσίας Σεργίου, Παύλου καὶ Κωνσταντίνου, ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ ἀτμοπλοίου, μετέβησαν καὶ ἐπεσκέφθησαν τὴν μεγάλην δούκισσαν ἐπὶ τοῦ «Ἐρικλίκ».—Ὁ στρατηγὸς κ. Β. Σαπουντζάκης, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου τῶν ἐπιτελῶν κ. Ἰφικράτους Κοκίδου καὶ τοῦ λοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ κ. Ἰω. Κωνσταντινίδου, ὡρίσθη ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως παρὰ τῇ διεθνεῖ ἐπιτροπῇ, τῇ προεδρευομένῃ ὑπὸ τοῦ ἄγγλου στρατηγοῦ Ἄμλεϋ, ἥτις θὰ ἐφορεύσῃ εἰς τὴν παράδοσιν τῶν παραχωρηθεισῶν ἐπαρχιῶν. Ἐπίσης καὶ ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις διώρισεν ἀντιπρόσωπόν της παρὰ τῇ εἰρημένῃ ἐπιτροπῇ τὸν στρατηγὸν Ὀσμάν. Ἡ συνάντησις πάντων τῶν ἐπιτρόπων τῶν Δυνάμεων γενήσεται εἰς Ἄννινον, ἑλληνικὸν δὲ πολεμικὸν ἀτμοκίνητον θέλει παραλάβει τούτους ἐκ Κερκύρας καὶ μεταγάγει εἰς Μενίδιον. —Κατὰ τὰς ἐνταῦθα ληφθείσας θετικὰς εἰδήσεις αἱ ἐγγραφαὶ εἰς τὸ δάνειον τῶν 120,000,000 φράγκων ὑπερέβησαν τὸ εἰς τὴν ἐγγραφὴν ἐκδοθὲν ποσὸν κατὰ πολλὰς δεκάδας χιλιάδων.—Τηλεγραφικῶς διετάχθησαν αἱ μοιραρχίαι τοῦ Κράτους νὰ ἀποστείλωσιν ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὰς χωροφυλάκων ἀρκετὸν ἀριθμὸν εἰς Λαμίαν, ὅπως συγκεντρωθῇ ἡ δέουσα δύναμις χωροφυλακῆς πρὸς κατάληψιν τῶν τῆς Θεσσαλίας νέων ἐπαρχιῶν. — Ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας κόμης Μουῦ ἀναχωρεῖ εἰς Γαλλίαν ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος, ὁ δὲ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας κ. Ῥάδοβιτς ἀναχωρεῖ ἐξ Ἀθηνῶν μετὰ δύο ἑβδομάδας εἰς Βερολῖνον, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὸν Χάτζφελδ, ὡς πρεσβευτὴς τοῦ Αὐτοκράτορος.— Χθὲς ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ συνταγματάρχης καὶ ὑπασπιστὴς τοῦ βασιλέως κ. Γεράσιμος Μεταξᾶς, προϊστάμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς διευθετήσεως τῶν συνόρων.—Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἠνεῴχθη τὸ ἐν τῷ κεντρικῷ ταμείῳ κιβώτιον, τοῦ ὁποίου εἶχον ἀπολεσθῆ αἱ κλεῖς, ἐνώπιον τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας καὶ τοῦ διευθύνοντος τὸ Γενικὸν Λογιστήριον. Ἐν τῷ κιβωτίῳ εὑρέθησαν νομίσματα ἐντὸς σακκιδίων διαφόρων κρατῶν, κατατεθειμένα ἀπὸ τοῦ 1842, πρὸς δὲ εὑρέθησαν χρεώγραφα, φοίνικες, συναλλάγματα, ἀδάμαντες, μπαλάσκαι ἀργυραῖ, ἓν ξίφος ἀργυροῦν, εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἀργυρᾶ, σταυροὶ καί τινα ἄλλα. Τὰ ἐν τοῖς σακκιδίοις νομίσματα ἀνέρχονται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 60,000 δρ. Τὸ ἐν τῷ βιβλίῳ σημειούμενον πολύτιμον μηχανικὸν ὡρολόγιον δὲν ἀνευρέθη. — Κατέπλευσαν εἰς Πειραιᾶ αἱ ἐν Γαλλίᾳ ναυπηγηθεῖσαι κανονιοφόροι «Σφακτηρία» καὶ «Μυκάλη», διευθυνόμεναι μέχρι Πειραιῶς ὑπὸ ἐμποροπλοιάρχων. Φέρουσιν ἐπὶ μὲν τῆς πρύμνης μυδροβόλον, ἐπὶ δὲ τῆς πρώρας τηλεβόλον τριῶν τόνων βάρους, πρὸς δὲ καὶ δύω ἐκσφενδονιστικὰ μηχανήματα διὰ ναύκλαστρα Whitehead. Ὑπολείπονται ἤδη νὰ καταπλεύσωσιν ἐκ Γαλλίας δύω ἕτεραι τοιαῦται κανονιοφόροι καὶ τρεῖς τορπιλλοφόροι ὡς αἱ καταπλεύσασαι «Καλλιθέα» καὶ «Τερψιχόρη». —Ἀνεκαλύφθησαν ἐνταῦθα παραπεποιημένα ἰταλικὰ χαρτονομίσματα, τὰ ὁποῖα ἐστάλησαν εἰς τὴν εἰσαγγελίαν ὅπως προβῇ εἰς ἀνακρίσεις. — Κατὰ τὴν «Ὥραν», ἐπιβάται ἀφικόμενοι προχθὲς ἐκ Κερκύρας βεβαιοῦσιν, ὅτι μέχρι τῆς παρελθούσης Τρίτης τὰ κρούσματα τῆς εὐλογίας ἐν τῇ νήσῳ εἶχον ἀνέλθει εἰς 280, ἐξ ὧν θάνατοι 70. Ἐν δὲ ταῖς Πάτραις τὰ κατ' ἀρχὰς σποραδικὰ κρούσματα ἤρξαντο λαμβάνοντα ἐπιδημικὸν χαρακτῆρα, ἀπεβίωσαν δὲ τὴν Τετάρτην 7 εὐλογιῶντες. — Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς ἄρτι συστάσης «Πανελληνίου Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας» κατηρτίσθη ὁριστικῶς ὡς ἀκολούθως· Παῦλος Καλλιγᾶς πρόεδρος, Π. Θεολόγης ἀντιπρόεδρος, Γ. Σουγδουρῆς, Δημ. Μακᾶς, Ἕκτωρ Ψύχας, Α. Κουμελᾶς καὶ Λ. Σούρβας σύμβουλοι· διαχειριστὴς τῆς ἑταιρίας Ι. Π. Νεγρεπόντης καὶ ὑποδιαχειριστὴς Χ. Γιαλούσης. Προσεχῶς γενήσεται ἡ ἔκδοσις τῶν πρώτων 25,000 μετοχῶν ἐκ φράγκων 200 ἑκάστη.— Ὡς ἐπιστέλλουσιν ἐκ Θήρας εἰς τὴν «Παλλιγενεσίαν», ἀφίκοντο αὐτόθι δύω Γάλλοι καὶ εἷς Ἰταλός, οἵτινες ἤρξαντο προαγοράζοντες τὰς σταφυλὰς τῆς νήσου, οἱ μὲν Γάλλοι τὰς μελαίνας πρὸς κατασκευὴν τοῦ βορδιγαλείου οἴνου (Bordeaux), ὁ δὲ Ἰταλὸς τὰς λευκάς, τούτου δ' ἕνεκα ἡ τιμὴ αὐτῶν ὑψώθη εἰς 8 δρ. τὸ κοφίνιον.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, καθ' ἣν ἐγεννήθη τις.

Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τὸ ἔτος, τὸν μῆνα καὶ ποίαν τοῦ μηνὸς ἡμέραν συνέβη ἡ γέννησις, διὰ τούτων δὲ θὰ δυνηθῶμεν νὰ ὁρίσωμεν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, ἤτοι ἐὰν ἦτο Κυριακή, Δευτέρα, ἤ τις ἄλλη. Μεταχειριζόμεθα δὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον·

Λαμβάνομεν ἐν πρώτοις τὰ δύο τελευταῖα ψηφία τοῦ ἔτους, τὸ ὁποῖον προηγεῖται τοῦ τῆς γεννήσεως, ἤτοι ἐὰν τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως εἶνε τὸ 1854, τὰ ψηφία, ἅτινα θὰ λάβωμεν θὰ εἶνε 53, τελευταῖα τοῦ προηγουμένου ἔτους 1853. Λαμβάνομεν ἔπειτα τὸ τέταρτον τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν μετ' αὐτοῦ, ἐὰν ὑπάρχῃ, καὶ κλάσμα· οὕτω ἐνταῦθα ὡς τέταρτον τοῦ 53 θὰ λάβωμεν μόνον τὸ 13· τὸ τέταρτον τοῦτο προσθέτομεν εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀριθμὸν 53, εἰς τὸ ἐντεῦθεν ἄθροισμα προσθέτομεν πάλιν 5, καὶ εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ὅσαι παρῆλθον ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως καὶ ταύτης περιλαμβανομένης — προσέχοντες νὰ μὴ λησμονήσωμεν νὰ προσθέσωμεν μίαν ἐπὶ πλέον ἡμέραν, ἐὰν ἡ γέννησις συνέπεσεν εἰς ἔτος βίσεκτον καὶ μετὰ τὸν Φεβρουάριον μῆνα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ὁλικὸν ἄθροισμα διαιροῦμεν δι' 7, ὅσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος. Τὸ ὑπόλοιπον τῆς διαιρέσεως ταύτης δεικνύει τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, καθ' ἣν συνέβη ἡ γέννησις, ὡρισμένου ὄντος ὅτι τὸ μὲν 0 δεικνύει Παρασκευήν, τὸ 1 Σάββατον, τὸ 2 Κυριακήν, τὸ 3 Δευτέραν, τὸ 4 Τρίτην, τὸ 5 Τετάρτην καὶ τὸ 6 Πέμπτην.

Παράδειγμα. — Ὑποθέσωμεν ὅτι πρόσωπόν τι ἐγεννήθη τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1854, καὶ θέλει νὰ μάθῃ πρὸς ποίαν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος συμπίπτει ἡ ἡμερομηνία αὕτη. Ἵνα πληροφορηθῶμεν τοῦτο, ἐργαζόμεθα, συμφώνως πρὸς τὸν ἄνω ἐκτεθέντα τρόπον, ὡς ἑξῆς·

Λαμβάνομεν ἐν πρώτοις τὰ δύο τελευταῖα ψηφία τοῦ ἔτους, ὅπερ προηγεῖται τοῦ τῆς γεννήσεως, ἤτοι τὸν ἀριθμόν..........	53
Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον προσθέτομεν τὸ τέταρτον ἑαυτοῦ, ἤτοι	13
Ἀκολούθως τὸν ἀριθμὸν	5
Ἔπειτα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, ὅσαι παρῆλθον ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρις 25 Σεπτεμβρίου 1854, καὶ ταύτης περιλαμβανομένης, ἤτοι..........	268
Ταῦτα προστιθέμενα παρέχουσιν ἄθροισμα......	339

Τὸ ἄθροισμα τοῦτο ἂς διαιρέσωμεν διὰ 7.

339 | 7
59 | 48
3

Ἔχομεν οὕτω ὑπόλοιπον 3, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ, σύμφωνα πρὸς τὴν σειρὰν καθ' ἣν ἀνωτέρω ἐτάχθησαν αἱ ἡμέραι, πρὸς τὴν Δευτέραν, ἥτις θὰ εἶνε ἡ ἡμέρα τῆς περὶ ἧς πρόκειται γεννήσεως.

Εὐνόητον ὅτι τὸν ἄνω ἐκτεθέντα τρόπον δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ εἰς προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας ἑορτῆς τινος, λήξεως γραμματίου, συνεντεύξεως, καὶ ἐν γένει οἱουδήποτε γεγονότος.

ΛΥΣΕΙΣ

1439.

Κάλλιο πέντε καὶ 'ς τὸ χέρι παρὰ δέκα καὶ καρτέρει.

1440.

Δ
Μ Υ Σ
Μ Η Ν Ι Σ
Δ Υ Ν Α Τ Ο Σ
Σ Ι Τ Ο Σ
Σ Ο Σ
Σ

1441.

Χορός-ὅρος.

1442.

Etoile-Toile-Ile.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 234. — 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ κ. Α. Συγγρὸς κατέθεσεν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τὰς πρὸ διετίας εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ὑπ' αὐτοῦ τεθείσας 112,000 δραχμάς, αἵτινες προωρίσθησαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν Μουσείου ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενὴς κ. Γ. Ἀβέρωφ, ὁ πρὸ ἐτῶν γενναιοφρόνως ἀναδεχθεὶς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου, προσήνεγκεν ἐσχάτως τεσσαράκοντα ἔτι χιλιάδας δραχμῶν, ὅπως τελειοποιηθῶσι προσηκόντως καὶ τὰ ἐκτεταμένα ὑπόγεια τῶν δύο πτερύγων καὶ χρησιμοποιηθῶσιν εἰς τὰς ἐν αὐτῷ διδασκομένας τέχνας καὶ ἄλλας χρείας· οὕτω μετὰ τοῦ ποσοῦ τούτου τὸ ὅλον τῶν μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ κ. Ἀβέρωφ δαπανηθέντων διὰ τὸ Πολυτεχνεῖον ἀνέρχεται εἰς ἥμισυ περίπου ἑκατομμύριον δραχμῶν.

Ὑπὲρ τοῦ μνημείου τοῦ λόρδου Βύρωνος τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἐψήφισε δραχ. 1,000, διάφοροι δὲ πολῖται ἐν Πειραιεῖ προσήνεγκον ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ δραχ. 350.

Ἐκ συνεισφορῶν γενομένων ἐν Ξηροχωρίῳ ἀπεστάλησαν δραχ. 800 πρὸς τὸν σύλλογον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Κατὰ τὸ «Academy» τοῦ Λονδίνου ὁ στρατάρχης Μακμαὼν ἐκδίδει προσεχῶς ὑπόμνημα αὐτοβιογραφικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορία τῆς προεδρείας μου».

— Τὰς ἡμέρας ταύτας ἐκδίδεται παρὰ τῷ ἐν Παρισίοις βιβλιοπώλῃ Charpentier ὁ Γ' τόμος τῶν «Λόγων καὶ πολιτικῶν ἀγορεύσεων τοῦ Γαμβέττα», ὧν τὴν δημοσίευσιν ἔχει ἀναλάβει ὁ κ. Ἰωσὴφ Reinach.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς δημοσίευσις τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Καντίου, τοῦ διασήμου Γερμανοῦ φιλοσόφου. Οἱ ἐκδόται αὐτῆς συνέλεξαν μέχρι τοῦδε περὶ τὰς ἑξακοσίας ἐπιστολάς, ἀπευθυνομένας πρὸς τὸν Κάντιον, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ Καντίου ὀλιγίστας εὗρον μέχρι τοῦδε.

— Ἡ ἐπιχείρησις τῆς διοργανώσεως παγκοσμίου ἐκθέσεως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατὰ τὸ 1883 ἐματαιώθη. Τὸ πλεῖστον τῆς δαπάνης διὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην εἶχον ἀναλάβει νὰ καταβάλωσιν ἰδιῶται, ἐπειδὴ δὲ τὸ καταβληθὲν ποσὸν εὑρέθη ἀνεπαρκές, τὸ σχέδιον ἐγκατελείφθη.

—Εἰς δεκαπεντάωρον ἀπὸ τῆς Βαγδάτης ἀπόστασιν ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ κ. Ῥάσαμ βαβυλώνιος πόλις.

— Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Στρασβούργου θέλει συνέλθει κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον διεθνὲς ἀστρονομικὸν Συνέδριον, ὅπερ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ὑφιστάμενον ἀριθμεῖ ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ τοὺς κορυφαίους τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Τὸ διεθνὲς ἀστρονομικὸν Συνέδριον συνέρχεται κατὰ διετίαν, κατὰ δὲ τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ συζητοῦνται σπουδαιότατα ἀστρονομικὰ ζητήματα. Ἕδρα τῶν συνεδριάσεων κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξελέχθη τὸ Στρασβοῦργον ἕνεκα τοῦ νεοδμήτου αὐτοῦ ἀστεροσκοπείου, ἐνῷ ἐφηρμόσθησαν πᾶσαι αἱ τελειοποιήσεις τῆς νεωτάτης τέχνης.

— Πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς δημοκρατίας Γρεβὺ ἐπέστειλεν ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἀντίτυπον τῶν νεωτάτων αὐτοῦ ποιημάτων, ἔλαβε δὲ τότε τὸ εὐχαριστήριον γράμμα· «Ἀγαπητὲ καὶ ἔνδοξε συμπολῖτα! Πρὸ μικροῦ ἐπέρανα τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Quatre vents de l'esprit, ἅτινα εὐηρεστήθητε νὰ μοὶ ἀποστείλητε. Εἶνε τοσοῦτον ὡραῖα, ὅσον τὰ ὡραιότατα, ὧν πώποτε ἐφιλοτεχνήσατε· ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν δόξαν δὲν θὰ αὐξήσωσι. Δέξασθε τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχαριστίας μου».

***

Ὁ κ. Σλεῖμαν, ἀναιρῶν ἀνακριβείας τινὰς τῆς βιενναίας «Neue Freie Presse» περὶ τῆς δωρηθείσης τῇ Γερμανίᾳ συλλογῆς αὐτοῦ τῶν τρωϊκῶν ἀρχαιοτήτων, γράφει πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἑπόμενα ἐν τῇ «National Zeitung» τοῦ Βερολίνου: «Κρίνω ὅλως περιττὸν ν' ἀπαντήσω πρὸς τὴν ἄλλην μομφήν, «ὅτι τὰ ἄριστα καὶ πολυτιμότατα τῶν τρωϊκῶν μου εὑρημάτων ἐκράτησα ἐν τῇ ἐμῇ συλλογῇ, τῇ ἐκτεθειμένῃ ἐν τῷ νέῳ ἐν Ἀθήναις μεγάρῳ μου, εἰς δὲ Βερολῖνον ἀπέστειλα μόνον τὰ διπλᾶ καὶ τὰ ἐλαχίστην ἔχοντα ἀξίαν». Εἶνε γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, ὅτι ἐδωρησάμην τῷ γερμανικῷ λαῷ ἅπαν τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1877 ἐν τῷ South Kensington Museum ἐν Λονδίνῳ ἐκτεθὲν μέρος τῶν τρωϊκῶν μου συλλογῶν. Ἀπὸ πολλοῦ δὲ κατέλιπον διὰ διαθήκης τῷ γερμανικῷ λαῷ ἁπάσας τὰς συλλογάς μου· ὅτι δὲ ζῶν ἐδωρησάμην αὐτῷ τὸ πολυτιμότατον τούτων μέρος, ἐν ᾧ καὶ πάντα τὰ χρυσᾶ κοσμήματα, τοῦτο ἐγένετο διότι τὴν μεγίστην ἀποδίδω τούτοις ἀξίαν, ~~καὶ ἐφοβούμην~~ μὴ πολλὰ αὐτῶν ἀπολεσθῶσι κατὰ τὴν ἀναπόφευκτον κατὰ τὸν θάνατόν μου ἀταξίαν, ἐνῷ νῦν εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ καρποὶ τῆς πολυετοῦς καὶ ἐπιμόχθου ἐργασίας μου τηροῦνται ἀσφαλῶς, καὶ θὰ θαυμάζωνται καὶ θὰ μελετῶνται ὑπὸ πασῶν τῶν ἐπελευσομένων γενεῶν τῆς προσφιλοῦς μοι πατρίδος».

— Σπουδαιότατον καλλιτεχνικὸν εὕρημα, γράφει ἡ «Ὥρα», ἐγένετο ἐν ταῖς ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ κοίλου καὶ τῆς ὀρχήστρας τοῦ θεάτρου εὑρέθη πρὸς τὸ μέρος τῆς σκηνῆς ἀκέφαλον ἄγαλμα τῆς Ὑγιείας, θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε ἀριστοτέχνημα τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος, καθ' ἃ ἐπιστέλλει τῇ ἑταιρίᾳ ὁ κ. Καββαδίας, καὶ ἔργον βεβαίως αὐτοῦ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ θεάτρου Πολυκλείτου. Φέρει ἡ θεὰ σανδάλια καὶ εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα μετὰ διπλοϊδίου, μέχρι τῶν γονάτων περίπου κατερχομένου καὶ πλουσίας σχηματίζοντος πτυχάς, οὕτως ἐν τῷ ὅλῳ καὶ τοῖς καθέκαστα ἀριστούργημα ἑλληνικῆς τέχνης.

—Ὁ ἐν Ζακύνθῳ κ. Ι. Γ. Τσακασιάνος ἐξέδωκε τὴν ἑπομένην ἔμμετρον ἀγγελίαν περὶ ἐκδόσεως τῶν ποιημάτων του: «Ποιητικὸς Δίσκος», φράγκα 2. Τυπογραφικὰ φύλλα 7-8. Χαρτὶ πολυτελέστατο.

Ῥίχτε κ' ἐδῶ γιὰ τὰ ποιήματά μου,
Ναΰγουν κι' αὐτὰ νὰ πάρουν λίγο ἀέρα·
Εἶν' ἄτερπνα, μὰ πάλ' εἶνε παιδιά μου
Καὶ τὰ πονῶ... ἔχουν φτωχὸ πατέρα·
Τὰ βλέπω καὶ μαραίνεται ἡ καρδιά μου
Κλεισμένα 'ς τὸ συρτάρι νύχτα 'μέρα.
Δὲν 'ντύνονται χωρὶς τὸν ὀβολό σας,
Κι' ἂν σαπηθοῦν, τὸ κρίμα 'ς τὸ λαιμό σας!

Ὤ! νὰ τὰ ἰδῶ τὰ μαῦρά μου ἑνωμένα
Νὰ μοῦ πετοῦν 'ς τὴ μιὰ μεριά, 'ς τὴν ἄλλη...
Ἄς μοῦ τὰ λέγῃ ὁ ἕνας τσιμπλιασμένα
Κι' ὅτι ἔχουν κούφιο, ὁ ἄλλος, τὸ κεφάλι.
Φθάνει ναβγοῦν, θαβροῦνε καὶ κανένα
Ποῦ νὰ τὰ σφίξῃ 'ς τὴ θερμή του ἀγκάλη.
Μὰ κι' ἂν σπρωχθοῦν, μόλις 'ποῦ βγοῦν, 'ς τὸ μνῆμα,
Πιστέψετε, δὲν θάχω ἐγὼ τὸ κρίμα.

Ζάκυνθος, 6 Ἰουνίου 1881. Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ».

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωαν. Θ. Σακελλαρίδου, καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις διδασκαλείῳ ἐξεδόθη «Χρηστομάθεια ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς», περιέχουσα πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον τῷ ἱεροψάλτῃ καὶ ἐγχειρίδιον πρὸς διδασκαλίαν.

ΒΙΒΛΙΑ

2391. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 21 Ἰουνίου 1881. Ἀριθ 286 (234). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Δὲν πειράζει ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Αἱ φυλακαὶ τῆς Βιέννης. [Ἐκ τῶν τοῦ Βίκτωρος Τισσώ]. — Τὸ φρενοκομεῖον τῆς Κερκύρας. — Τὰ ὄψα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. — Πῶς χαιρετίζουσιν οἱ διάφοροι λαοί. — Πληθυσμὸς τοῦ Λονδίνου. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2392. **Trois poèmes grecs du moyen-âge,** inédits, recueillis par feu le professeur W. Wagner avec le portrait de l'auteur. Berlin, 1881. (S. Calrary et Cie). Εἰς 8ον, σ. XX, 349. [Τὸ βιβλίον τοῦτο ἔρχεται ὡς ἀπὸ τάφου, ἡ μᾶλλον εἶνε στήλη ἐπιτυμβία στη-

Digitized by Google

θεῖσα ὑπὸ φίλου ἐπὶ τάφου νεοσκαφοῦς. Οἱ ἀναγνῶσται τῆς «Ἑστίας» γνωρίζουσι τὸν αἰφνίδιον καὶ λυπηρὸν θάνατον τοῦ ἀπαρτίσαντος τὴν συλλογὴν ταύτην Γερμανοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν τοῖς πρώτοις ἀγαπήσαντος τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ποίησιν καὶ συντείναντος εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ διάδοσιν αὐτῆς παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις διὰ καταλλήλων ἐκδόσεων. Ἐν μέσῳ τῆς ἀκμαιοτάτης ἐργασίας ἄγων μόλις τὸ τριακοστὸν ἕβδομον τῆς ἡλικίας ἔτος ἀπέθανε πέρυσι τῇ 3/15 ἀπριλίου ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Νεαπόλεως, ἀφίνων ἀνέκδοτον τὴν συγγραφὴν ἐκείνην, ὑπὲρ ἧς ἀνέλαβε τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο ταξίδιον, ὅπερ ἐπέπρωτο νὰ εἶνε θανατηφόρον.

Ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ Wagner ἐργασιῶν ἰδίᾳ διαφέρουσιν ἡμῖν τοῖς Ἕλλησιν αἱ παρ' αὐτοῦ γενόμεναι ἐκδόσεις μεσαιωνικῶν ποιητικῶν κειμένων. Μέχρι τοῦ χρόνου καθ' ὅν, πρὸ ἐνδεκαετίας, ἐξέδωκεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ Μεσαιωνικὰ ἑλληνικὰ κείμενα (Medieval Greek texts) ὀλίγη μέριμνα εἶχε καταβληθῇ τέως περὶ τὴν τοιαύτην ἡμῶν μεσοχρόνιον φιλολογίαν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν διατρίβουσαι μελέται ὑπῆρχον σπάνιαι καὶ σποραδικαί. Ἀλλ' ἔκτοτε ὡς ἐκ συνθήματος ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐτράπησαν ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἔργα πολλοὶ τῶν τε παρ' ἡμῖν καὶ τῶν ξένων, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐγένοντο ἐπανειλημμέναι ἀνακαλύψεις καὶ ἐκδόσεις μεσαιωνικῶν ἐπῶν καὶ ποιημάτων. Πλουσιωτάτη δὲ πρόκειται σήμερον ὕλη μετὰ τὰς δημοσιεύσεις τοῦ Μαυροφρύδου, Σάθα, Legrand, Miller, Gidel, Müller, Δεστούνη, Μηλιαράκη καὶ τοῦ τὰς γραμμὰς ταύτας γράφοντος.

Εἰς τὴν πλουσίαν ταύτην ὕλην προστίθεται τὸ ἀγγελλόμενον σύγγραμμα ὡς ἀρίστη συμβολή. Τὰ τρία ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ δημοσιευόμενα μεσαιωνικὰ ἔπη ἀντέγραψεν ὁ Wagner κατὰ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ταξίδιον καὶ εἶχεν ἑτοιμάσει σχεδὸν τελείως πρὸς ἔκδοσιν. Ἀλλ' ἔλειπεν ἡ σοβαρὰ καὶ κατὰ μέρος ἐπεξεργασία ἐκείνη, ἣν, ὡς γνωρίζουσιν οἱ εἰς μελέτας ἐν μακρυναῖς βιβλιοθήκαις ἐπιδοθέντες, μόνον ἡ ἥσυχος καὶ καθιστικὴ κατ' οἶκον ἐξονύχισις δύναται νὰ παράσχῃ. Πρέπει δὲ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς δυσχερείας, ἃς ἐπιφέρει ἡ ἀπὸ τῶν χειρογράφων ἄλλου, μάλιστα ἀλλογενοῦς, δημοσίευσις ἀνεκδότου φιλολογικῆς συγγραφῆς. Διὰ τοὺς δύω τούτους λόγους οὐ μόνον δὲν θὰ κακίσωμεν τὸν ἐκδόντα τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον τοῦ Wagner μετὰ θάνατον διὰ τὰς ἀτελείας καὶ τὴν ἀνεπάρκειαν, ἣν ὡς εἰκὸς παρουσιάζει, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας θὰ ἀπονείμωμεν αὐτῷ δικαίας τὰς χάριτας ὅτι γοργὰ προσέφερεν εἰς τὸν θανόντα τὴν φιλικὴν ταύτην θυσίαν, ἐκδίδων ἐν μόλις ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Wagner τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐκεῖνο ὅπερ ἐνέπνεε τὰς τελευταίας του σκέψεις καὶ παρεμύθει τὰς ὑστάτας τοῦ πάσχοντος στιγμάς. Εἶνε δ' ὁ δεύτερος οὗτος, ὡς εἰπεῖν, ἐκδότης, ὁ κ. Δημήτριος Βικέλας, ὃν ἠγάπησαν αἱ Μοῦσαι ὅσον ἐκεῖνος τὸν Wagner, μεθ' οὗ συνέδεεν αὐτὸν φιλία παλαιά. Ἀνέλαβε δὲ τὸ ἔργον καίπερ ὁμολογῶν ἐν τῷ προλόγῳ ὅτι τοιαῦται δημοσιεύσεις δὲν εἶνε τὸ εἰδικὸν αὐτοῦ ἔργον. Ἡμεῖς δ' ἀναγνωρίζομεν ἐν τῇ προθυμίᾳ αὐτοῦ, πλὴν τῶν λόγων τῆς φιλίας καὶ τῆς ἐθνικῆς πρὸς τὸν μεταστάντα εὐγνωμοσύνης οὓς ἀναφέρει αὐτός, καὶ ἰδίαν τινὰ ἀφορμὴν συμπαθείας πρὸς τὰ ἔργα ἀνδρὸς ὃν αὐτὸς ἐκεῖνος, ἐν Ἀγγλίᾳ διαμείναντα, ἐμύησε τὸ πρῶτον εἰς τὰς χάριτας καὶ τὸν πλοῦτον τῆς δημώδους ἡμῶν γλώσσης, ἣν ὁ κ. Βικέλας, ὡς γνωστόν, ἐξόχως περιαγαπάζει.

Τὰ δημοσιευόμενα τρία ἔπη εἶνε ἡ «Διήγησις Ἀχιλλέως», ὁ «Βίος Ἀλεξάνδρου» καὶ «Τὰ κατὰ Λύβιστρον καὶ Ῥοδάμνην». Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐξεδόθη κατὰ τὸ χειρόγραφον τῆς ἐν Νεαπόλει βιβλιοθήκης. Ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ ἀνηγγέλθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ταῦτα γράφοντος τῷ 1876 ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο χειρογράφων, τοῦ πολλῷ ἀτελεστέρου τοῦ Ὀξωνίου καὶ τοῦ τῆς Νεαπόλεως, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐν τῷ προλόγῳ τῆς «Collection de romans Grecs» ἐκτεθέντας λόγους ἡ ἔκδοσις αὕτη ἀνεβλήθη κατ' ἀνάγκην, ἕως τὸν φθινόπωρον τοῦ 1879 ἀντεγράφη τὸ ἔπος καὶ ἐκ τοῦ ἐν Νεαπόλει κώδικος. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κ. Σάθας ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Annuaire de l'association pour l'encouragement des etudes grecques» τοῦ 1879 τὸ ποίημα κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦ Ὀξωνίου. Ἐντεῦθεν ἠδυνάμεθα νὰ ἐπαγάγωμεν κριτικάς τινας παρατηρήσεις περί τε τοῦ κ. Σάθα καὶ τῆς τοῦ Wagner ἐκδόσεως, αἵτινες δὲν εἶνε τοῦ παρόντος. — Ὁ δὲ «Βίος Ἀλεξάνδρου» εἶνε μία τῶν μυθικῶν ἐκείνων παραστάσεων τοῦ βίου τοῦ μεγάλου βασιλέως, αἵτινες βάσιν ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὴν διήγησιν τοῦ Ψευδοκαλλισθένους. Εἶνε δὲ ἐκτεθειμένος ὁ βίος ἐνταῦθα ἐν πολιτικοῖς ἀνομοιοτελεύτοις στίχοις ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους καὶ ἐξεδόθη ἐκ χειρογράφου τῆς Μαρκιανῆς ἐν Βενετίᾳ. Τοῦ ἀξιοπεριέργου τούτου ἔπους γνωρίζομεν καὶ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως, τοῦθ' ὅπερ συνήθως δὲν συμβαίνει περὶ τῶν ἄλλων ἐπικῶν ποιήσεων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, αἵτινες διεσώθησαν εἰς ἡμᾶς ἀχρονολόγητοι. Ἀλλ' ὁ «Βίος Ἀλεξάνδρου» κατὰ τὴν ἐν τέλει τοῦ ἔπους σημείωσιν συνετάχθη ὡρισμένως τῷ 1388. — Τὸ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον ἔπος, ἡ περὶ «Λυβίστρου καὶ Ῥοδάμνης» ἐρωτικὴ διήγησις ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Μαυροφρύδου ἐν τοῖς Μνημείοις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλ' ἀκέφαλος, ἀτελὴς καὶ ἐν πολλοῖς ἔχουσα κακῶς διά τε τὴν κακὴν ὡς φαίνεται κατάστασιν τοῦ κώδικος ἐξ οὗ ἀντεγράφη καὶ τὰ μεταγραφικὰ λάθη, οὐχ ἧττον δὲ καὶ διὰ τὴν περὶ τὸν πολιτικὸν στίχον ῥυθμικὴν ἀναισθησίαν τοῦ ἄλλως πολυτίμου ἐκείνου ἀνδρός. Πρὸς τὴν νέαν ταύτην ἔκδοσιν ἐγένετο χρῆσις δύο χειρογράφων ὑπὸ τοῦ Wagner, τοῦ ἐν Νεαπόλει καὶ τοῦ ἐν Leyden τῆς Ὁλλανδίας. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλος τις κῶδιξ ἐν τῷ παρὰ τὴν Μαδρίτην Ἐσκουριάλῳ, ὃν ἢ δὲν ἠθέλησε ἢ μᾶλλον δὲν ἠδυνήθη νὰ μελετήσῃ. Τὸ ἔπος τοῦτο ἐξεταζόμενον ἐν παραβολῇ πρὸς τἆλλα μέχρι τοῦδε γνωστὰ μεσαιωνικὰ ἔπη, συγγενεύει τὰ μάλιστα πρὸς τὰ κατὰ Βέλθανδρον καὶ Χρυσάντζαν, φαίνεται δὲ συνταχθὲν κατὰ τὸν ιγ' ἢ ιδ' αἰῶνα.

Ταῦτα ἐν ὀλίγοις καὶ προχείρως περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου βιβλίου, ὅπερ κοσμεῖται καὶ διὰ φωτογραφικοῦ ἀπεικονίσματος τοῦ πολυπενθοῦς Wagner. Ἐπιφυλασσόμεθα δὲ νὰ γράψωμεν περὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης φιλολογικώτερα καὶ μακρότερα ἀλλαχοῦ. Σ. Π. Λ.]

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΙΝΑΞ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

ΤΗΣ

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Θ. ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ

Εις Κλιμακα 1:200,000

Τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι μὲν δραχμῶν νέων 22, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων 23.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

18 Ἰουνίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 18 Ἰουνίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 294
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 430 1/2
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 287
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 111
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 215
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 445

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	8,870
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	355
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	132
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	64
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	139

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. 29,00. — Ἐμπ. 3μην. 23.85.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 3/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.20
Λίρα Στερλίνα ,,
Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, 26.60
Αὐστριακὸν Φλωρίον ,,
Ἀργυρὸν 5φραγκον ,,
,, φράγκον ,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 137

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (17 Ἰουνίου) Ἐμ. 28.70-28.90.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (16 Ἰουνίου) 28.80-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (17 Ἰουνίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 57 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. ,, 253
,, ,, ,, 9 0]0. ,, 263
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . . ,, 136 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . . γρ. 109 3/4-110
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23-23.05
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . . . . γρ. 109 37/40
Εἰκοσάφραγκον 87 27/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 24 Ἰουνίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.85
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.15
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.29
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (17 Ἰουνίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 /2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6-7 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 130-135 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Σ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἀπάντησίν μας. —κ. Α. Θ. Ξ. Ἡράκλειον. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Α. Π. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Συμπαθείας πολλὰς ναί, ἀλλὰ συμπαθείας πλατωνικὰς μόνον...... Κᾳ *Κ. Πάτρας. Τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ ὀνομάζεται τὸ βρέφος, ἂν μὲν εἶνε ἄρρεν, δράκος, ἂν δὲ θῆλυ, δρακοῦλα, φαίνεται ὅτι προῆλθεν ἐκ τῆς περὶ ὄφεως γνώμης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων· διότι παρ' αὐτοῖς ὁ ὄφις (δράκων) ἦν σύμβολον, πλὴν ἄλλων, καὶ ὑγείας, διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ χιτῶνος αὐτοῦ ἀνανέωσιν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἦτο ἀφιερωμένος τῷ Ἀσκληπιῷ, τῷ θεῷ τῆς ἰατρικῆς. — Ἐνὶ ἀναγνώστῃ τῆς «Ἑστίας». Μάδυτον. Καθ' ὃν τρόπον μεταχειρίζονται οἱ ὀπωροπῶλαι, οἵτινες τὰ περιτυλίσσουν ἀνὰ ἓν εἰς φύλλον σιγαροχάρτου, καὶ τὰ θέτουσιν εἰς μέρος ὅσον ἔνεστιν ἀπρόσιτον εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα. —κ. Μ. Ι. Α. Πειραιᾶ. Τὸ ὡρολόγιον εἶνε ἐφεύρεσις τῶν νεωτέρων χρόνων. Οἱ παλαιοὶ κατεμέτρουν τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας διὰ τῆς σκιᾶς γνώμονος ἢ στοιχείου. Ἦτο δὲ ὁ γνώμων ἁπλῆ εὐθεῖα ῥάβδος ἢ στήλη, ἧς τὴν σκιὰν κατὰ πόδας ἐμέτρουν, ἢ μᾶλλον τὸ μέτρον ἦτο ὡρισμένον ἐπὶ τοῦ σκιαζομένου ἐδάφους. Ὁ Πολυδεύκης λέγει περὶ τούτου· «Τῇ σκιᾷ δ' ἐτεκμαίροντο τὸν καιρὸν τῆς ἐπὶ δεῖπνον ὁδοῦ, ἣν καὶ στοιχεῖον ἐκάλουν· καὶ ἔδει σπεύδειν ἢ δεκάπουν τὸ στοιχεῖον εἴη». — κ. Φ. Δ. Κ. Γαλαξείδιον. Ἡ συνδρομὴ εἶνε προπληρωτέα. — Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Ἀθήνας. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἕκαστος λαὸς ἔχει τὰ ἰδικά του. Ὁ Γάλλος θεωρεῖ τὸ πνεῦμα ὡς ἓν τῶν ἐξοχωτέρων πλεονεκτημάτων του, καὶ μάλιστα ὡς πλεονέκτημα κατ' ἐξοχὴν γαλλικόν. Ἐάν ποτε συμπέσῃ ἐν αἰθούσῃ τινὶ νὰ διακρίνεται ξένος τις ἐπὶ εὐφυΐᾳ κατὰ τὴν συνδιάλεξιν, οἱ Γάλλοι δεικνύουσι ζωηρὰν ἔκπληξιν ἐπὶ τούτῳ. — Ὄχι κακὰ δι' ἕνα ξένον! ἀναφωνοῦσιν· ἐὰν δὲ ἡ ἐθιμοταξία τοὺς ἐμποδίζῃ νὰ τὸ ἐκφράσωσιν, ὁ θαυμασμὸς αὐτῶν ἀναγινώσκεται εἰς τὰς ὄψεις των. Ὁ μεγαλίτερος ἔπαινος, ὃν δύναται νὰ ἀπονείμῃ Γάλλος εἰς πνευματώδη ξένον, συνίσταται εἰς τὰς λέξεις ταύτας: ἔχει γαλλικὸν τὸ πνεῦμα, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιστάσει πιστεύει ὅτι ὁ ξένος εἶνε κατὰ τὸ ἥμισυ Γάλλος. Τοῦτο μαρτυρεῖ βεβαίως ματαιότητα, καὶ ἀναμφίβολον εἶνε ὅτι ὁ Γάλλος εἶνε μάταιος. Ἀλλ' ἴσως τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ἐλάττωμα τῶν Γάλλων μεγαλοποιεῖται ὑπὲρ τὸ δέον, τὰ δὲ ἄλλα ἔθνη, τὰ ὁποῖα βλέπουσι τόσον καλῶς τὸ κάρφος εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Γάλλων, παραβλέπουσι τὴν εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν ὀφθαλμοὺς κάμηλον. Ὁ Ἄγγλος φαίνεται πιστεύων ὅτι ἀληθινοὶ gentlemen δὲν ὑπάρχουσι παρὰ μόνον εἰς τὸν τόπον του, καὶ εὐχαριστεῖται νὰ τὸ λέγῃ ὅσον τὸ δυνατὸν συχνότερον. Ὁ δὲ Γερμανὸς ὁμιλεῖ ἐγωϊστικῶς περὶ τῆς γερμανικῆς πίστεως, ὡς εἰ οὐδαμοῦ ἐκτὸς τῆς Γερμανίας ὑπῆρχεν ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσις, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ νικήτρια ἀπὸ οἱανδήποτε δοκιμασίαν. — κ. Β. Ν. Κ. Κέρκυραν. Ἐξ ὅλων δύο ἢ τρία, τὰ ἐπιτυχέστερα, θέλομεν δημοσιεύσει ἐν προσεχεῖ φύλλῳ. — κ. Δ. Ι. Πάτρας. Ὅλα ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.

Εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ὑπάρχει πρὸς πώλησιν ἀντὶ μόνον δραχ. 20 σειρὰ πλήρης καὶ ἀμεταχείριστος τοῦ 1880 τοῦ «Univers Illustré», μεγάλου ἑβδομαδιαίου εἰκονογραφικοῦ περιοδικοῦ τῶν Παρισίων.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[18 Ιουνίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου, γεννηθέντος τῇ 12 Ἰουνίου 1869, ἐψάλη δοξολογία εἰς τὸν ἐν Πειραιεῖ ναὸν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, εἰς ἣν παρῆσαν αἱ ΑΑ. ΜΜ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα, οἱ ὑπουργοὶ, οἱ ξένοι ναύαρχοι, αἱ δημοτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ καὶ πάντες οἱ αὐλικοί. — Ἀνεχώρησαν ἐκ Φαλήρου ἐπὶ τοῦ θωρηκτοῦ «Δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου» οἱ μεγάλοι δοῦκες τῆς Ῥωσσίας Σέργιος, Παῦλος καὶ Κωνσταντῖνος — Ἀνεχώρησεν ὡσαύτως ἡ μεγάλη δούκισσα Πετρόβνα, θεία τῆς ἡμετέρας βασιλίσσης, ἐπιβαίνουσα τῆς θαλαμηγοῦ «Ἐρικλὶκ» καὶ μεταβαίνουσα εἰς Κριμαίαν.—Οἱ διελθόντες ἐντεῦθεν ἐπίτροποι Εὐρωπαῖοι εἰσίν: Ἐπὶ τῆς ἐκκενώσεως οἱ Ἄγγλοι: στρατηγὸς Hamley, ἀντισυνταγματάρχης Clery, λοχαγὸς Swaine, ὑπολοχαγὸς Vincent· ὁ Ῥῶσσος συνταγματάρχης Philippow· ὁ Ἰταλὸς ἀντισυνταγματάρχης Velini· οἱ Γάλλοι λοχαγοὶ Raymond Mayniel καὶ du Martray· ὁ Γερμανὸς συνταγματάρχης Blum· ὁ Αὐστριακὸς ἀντισυνταγματάρχης Back· ἐπὶ δὲ τῆς ὁροθετήσεως ὁ Ἄγγλος ταγματάρχης Ardagh· ὁ Ῥῶσσος συνταγματάρχης Sollogoube, ὁ Ἰταλὸς ταγματάρχης Boselli, ὁ Γερμανὸς λοχαγὸς Engelbrecht καὶ οἱ Ἕλληνες λοχαγοὶ κκ. Π. Λυκούδης καὶ Ν. Πουρναρᾶς, τοῦ κ. Μεταξᾶ μὴ προφθάσαντος. Ὁ τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς ὁροθετήσεως ἐπίτροπος Miot καὶ ὁ τῆς Αὐστρίας κ. Sanitsch δὲν εἶχον ἀφιχθῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν. — Τὸ ἀρχηγεῖον τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἀφίχθη εἰς Καρβασαρᾶν, κατευθυνόμενον εἰς Ἄννινον. — Πρὸς κατάληψιν τῆς περὶ τὴν Καρδίτσαν περιφερείας συγκεντροῦνται εἰς Ἴταμον τρία τάγματα πεζικοῦ καὶ δύο εὐζώνων. — Τὸ παρὰ τὸ Ἄννινον κείμενον Μενίδιον ἐκρίθη ὡς τὸ καταλληλότερον μέρος πρὸς συγκέντρωσιν τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων, ἅτινα προωρίσθησαν εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ παραχωρηθέντος μέρους τῆς Ἠπείρου — Λέγεται ὅτι ὁ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν νέων ἐπαρχιῶν προωρισμένος στρατὸς κηρύσσεται εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν ἐκτὸς τῶν ταγμάτων 8, 13, 20, 25, 26 καὶ 27, ἅτινα μένουσι πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς χωροφυλακῆς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ.—Ἐπισπεύδεται ἡ συγκέντρωσις τοῦ ὁρισθέντος διὰ τὴν κατάληψιν στρατοῦ εἰς τὰ ἐγγύτατα τῆς Ἄρτης σημεῖα, καθόσον τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἄρχεται ἡ εἴσοδος αὐτοῦ. — Διετάχθησαν ν' ἀναχωρήσωσι τὰ ἐν Μεσολογγίῳ τάγματα, τὸ μὲν πεζικὸν εἰς Καρβασαρᾶν ὑπὸ τὸν ταγματάρχην κ. Γκολφινόπουλον, τὸ δὲ πυροβολικὸν ὑπὸ τὸν ταγματάρχην κ. Α. Βάσσον εἰς Μενίδιον. —Κατὰ τὴν «Παλιγγενεσίαν», τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν διέταξε τοὺς νομομηχανικοὺς Σπάρτης, Τριπόλεως καὶ Καλαμῶν, ὅπως συνελθόντες εἰς Μεγαλούπολιν προμελετήσωσι καὶ σχεδιογραφήσωσι σιδηροδρομικὴν γραμμὴν, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Εὐρώτα μέχρι Τριπόλεως — Ἐγένοντο προχθὲς ἐν τοῖς δημοσίοις γυμναστηρίοις αἱ ἐξετάσεις εἰς τὴν γυμναστικὴν τῶν μαθητῶν τοῦ Α' Γυμνασίου, παρόντος τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, τῶν τμηματαρχῶν τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου, τοῦ γυμνασιάρχου κ. Σ. Κωνσταντινίδου καὶ τῶν καθηγητῶν. Οἱ μαθηταὶ ἐξετέλεσαν διαφόρους κινήσεις, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ καθηγητοῦ τῆς γυμναστικῆς κ. Ι. Φωκιανοῦ, ἐπισύραντες τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν θεωμένων.—Διωρίσθη πρύτανις τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου ὁ κατὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν πλειονοψηφήσας κ. Ν. Δαμασκηνὸς, καθηγητὴς τοῦ γαλλικοῦ δικαίου.—Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐπέτρεψε τὴν ἀπὸ τοῦδε ἔκδοσιν ἐξωτερικῶν διαβατηρίων πρὸς τοὺς ὑπέχοντας ὑποχρέωσιν ἐθνοφρουρούς.—Ὁ κ. Συγγρὸς θέλει ἀνεγείρει ἐν τῷ ἔμπροσθεν τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν δημοτικῷ κήπῳ χειμερινὸν θέατρον δι' 600 ἄτομα. Μετὰ 15 ἔτη τὸ θέατρον θέλει περιέλθει εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ δήμου. Ὁ αὐτὸς φιλόμουσος ἀνὴρ προτίθεται νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 13 ὑποτρόφους ὅπως ἐκπαιδευθῶσι τὴν δραματικήν. —Ἦλθε καὶ ἄλλος θίασος γαλλικὸς διὰ τὸ θέατρον τῶν Μουσῶν. Μετ' αὐτοῦ ἦλθε καί τις θαυμάσιος ἀμερικανὸς ἄνευ χειρῶν, ὅστις παίζει κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα» διὰ τῶν ποδῶν ἐξαίρετον βιολίον καὶ καταπλήττει τὸν κόσμον. —Ἐν Λαυριωτικῇ, ἐν ταῖς ὑπογείοις ἐργασίαις τῆς ἐκεῖ γαλλικῆς μεταλλευτικῆς ἑταιρίας, καταπεσόντων λίθων ἐφονεύθησαν τρεῖς ἐκ τῶν ἐργαζομένων ἐκεῖ. — Ἀπεβίωσεν ἐν Σύρῳ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ Γεώργιος Σουρίας, ἀρχαῖος γυμνασιάρχης Σύρου καὶ τέως Χίου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1443.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Ὀρνιθοπώλης πωλεῖ λαγωοὺς πρὸς 5 φράγκα τὸν ἕνα, τρυγόνας πρὸς 1 φράγκον καὶ στρουθία πρὸς 5 λεπτά.

Εἷς ἀγοραστὴς παρουσιάζεται καὶ τοῦ λέγει·—Ἔχω 100 φράγκα, μὲ τὰ ὁποῖα θέλω ν' ἀγοράσω 100 κομμάτια.

Πόσα ἐξ ἑκάστου τῶν τριῶν εἰδῶν θέλει τοῦ δώσει ὁ ὀρνιθοπώλης;

1444.

		25		
	1	7	18	
		14		

Εἰς τὰ ἀνωτέρω 25 τετραγωνίδια θέσον τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1 - 25 ἀριθμοὺς οὕτως, ὥστε τὸ ἄθροισμα αὐτῶν καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως νὰ εἶνε τὸ αὐτό.

Αἰνίγματα δημώδη.

α'— 1445.

Χιλιοτρύπητο λαγήνι
καὶ 'ς τὴν πόλι 'πάει νερό.

β'— 1446.

Ἔχω το, ἔχεις το
ἂ(ν) δὲν τὸ 'πῶ, δὲ βρίσκεις το.

γ'— 1447.

Στραβολαιμιασμένη μάνα
καὶ μαλαματένια κόρη
καὶ δαιμονισμένη ἐγγόνη.

1448.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . . . . N
. . . . N
. . . N
. . N
. N
N

1449.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Je suis un grand savant, mais un triste docteur,
Puisque me consulter, c'est m'arracher le cœur.

1450.

Quoique renfermé dans la tour
Je suis en même temps à Rouen et dans Rome.
J'ai le second rang à la Cour,
Et je sers au fripon, comme au plus honnête homme.
Je suis, quoiqu'en plein jour, dans un profond sommeil.
Je préside à chaque ordonnance,
Chez le Roi même j'ai séance
Et place dans chaque conseil.
Sans me trouver jamais en guerre,
Je suis le second au combat;
Au colonel, comme au soldat,
Mon secours est très-nécessaire.
En un mot, sans sortir d'une étroite prison,
Je parais toujours dans le monde;
Comme lui, ma figure est ronde
Et j'habite dans la maison.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 235. — 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ πρὸ μικροῦ ἐν Κερκύρᾳ ἀποθανὼν Ζ. Μαρούλης Ἠπειρώτης ἐκληροδότησεν 20,000 δραχ. ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου, 20,000 ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης, 3,000 δρ. ὑπὲρ τοῦ πτωχοκομείου Κερκύρας, 1,000 ὑπὲρ τῆς φιλαρμονικῆς ἑταιρίας καὶ δύο οἰκίας ἀξίας 20,000 δραχ. ὑπὲρ τῆς κοινότητος Ἰωαννίνων.

Εἰς τὸ ἐνταῦθα Ὀφθαλμιατρεῖον ἡ Κυρία Σμαράγδα Μουρούζη ἐδωρήσατο δραχμὰς 1,000.

Ὁ πρὸ μικροῦ ἀποβιώσας ἐνταῦθα Δ. Παππαθανασόπουλος ἀφῆκεν ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πτωχοκομείου κληροδότημα δραχ. 1,000.

Ὁ κ. Ν. Μαυροκορδάτος ἔπεμψεν εἰς τὸν ἐν Σύρῳ Σύλλογον τῶν Ἀνδρίων φρ. 50 καὶ ἱκανὸν ἀριθμὸν βιβλίων.

Ἐνεγράφησαν συνδρομηταὶ ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν διάφοροι δῆμοι τῆς ἐπαρχίας Καρυστίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν ἰδίῳ κομψῷ τεύχει ἐδημοσιεύθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἐκδότου Calmann Levy ἡ περὶ συγχρόνων Ἑλλήνων ποιητῶν μελέτη, ἡ δημοσιευθεῖσα πρό τινων μηνῶν ἐν τῷ περιοδικῷ «Nouvelle Revue» ὑπὸ τῆς διευθυντρίας αὐτοῦ κυρίας Juliette Lamber. Τοῦ ἔργου αὐτῆς προτάσσει ἡ πεπαιδευμένη Γαλλὶς μακρὸν πρόλογον, ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ τῶν περιστάσεων, ἐξ ὧν προῆλθεν ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ ποίησις, ἣν διαιρεῖ εἰς τέσσαρας διακεκριμένας σχολάς, τουτέστιν Ἰόνιον, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀθηνῶν καὶ Ἠπειρωτικὴν σχολήν, καὶ ἐξετάζει κατ' ἰδίαν τὸν χαρακτῆρα ἑκάστης τῶν σχολῶν τούτων. Παρίσταται δὲ ὑπέρμαχος τῆς Ἠπειρωτικῆς σχολῆς, ἤτοι τῆς κλεφτικῆς ἡμῶν ποιήσεως καὶ τῆς κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς, ἣν θεωρεῖ ὡς τὴν γνησίαν ἐκδήλωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, καὶ κακίζει τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον ὅτι διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς παραδοχῆς τῆς γλώσσης τῶν λογίων εἰς τοὺς ποιητικοὺς διαγωνισμοὺς συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπομάρανσιν τοῦ ποιητικοῦ πνεύματος ἐν Ἑλλάδι καὶ τὴν παραγωγὴν ποιήσεως ὀθνείας ἐκ μιμήσεως τῶν ρωμαντικῶν ποιητῶν τῆς Ἑσπερίας.

Τὴν μελέτην αὐτῆς ἡ κ. Lamber ἀφιεροῖ εἰς τὸν ἐν Παρισίοις ἡμέτερον λόγιον κ. Δ. Βικέλαν, παρασχόντα τὴν συνεργασίαν αὐτοῦ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἔργου.

— Μετὰ παρέλευσιν ἑπτὰ ἐτῶν, γράφει ἡ «Κλειώ», ἐδιδάχθη πάλιν ἐν Βιέννῃ ἡ «Ἀντιγόνη» τοῦ Σοφοκλέους, οὐχὶ ὅμως ἐν τῷ τοῦ δήμου θεάτρῳ, ὡς πρόσθεν, ἀλλ' ἐν τῷ εὐρυτάτῳ καὶ μεγαλοπρεπεῖ αὐτοκρατορικῷ θεάτρῳ τῶν μελοδραμάτων, ὅπου ἄφθονα πρόκεινται τὰ φυσικά, χημικὰ καὶ μηχανικὰ τῆς παραστάσεως μέσα. Ὅτε πρῶτον ὁ φιλόμουσος τῆς Πρωσσίας βασιλεὺς Γουλιέλμος Δ' ἐξέφρασεν εὐχὴν νὰ ἴδῃ ἐπὶ σκηνῆς τὸ ἀπαράμιλλον τῶν δραμάτων τῆς σεμνῆς ἀρχαιότητος, Βοίκχιος καὶ Τίκκιος ἐφιλοτιμήθησαν ν' ἀποκαταστήσωσιν ἐκ τῶν ἐνόντων τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν σκηνήν, ἥτις ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ καταπλήξῃ θεατάς, εἰθισμένους εἰς πολυταλάντους ἀλλεπαλλήλους σκηνογραφίας, εἰς ἀδιάλειπτον ποικιλίαν καὶ μυριομόρφους συντάξεις τῶν δρώντων προσώπων καὶ τοῦ χοροῦ. Ἡ πρόσφατος παράστασις τῆς «Ἀντιγόνης» εἶνε ἐπιτυχής τις ἀπόπειρα πρὸς διαλλαγὴν τῆς ἀρχαϊκῆς μονοτονίας καὶ ἁπλότητος καὶ τῶν ἀνωτέρων ἀξιώσεων τῆς καθ' ἡμᾶς δραματικῆς τέχνης. Ἄλλως δὲ τὸ δρᾶμα ὁλόκληρον καὶ ἀναλλοίωτον ἐδιδάχθη θαυμασίως ὑπὸ τῶν πρωτίστων ἐν Εὐρώπῃ ἠθοποιῶν, οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Μενδελσῶνος μελισθέντες χοροὶ ἐψάλησαν ὑπὸ τῶν ἐπισημοτέρων ἀοιδῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θεάτρου. Ἐν ᾧ ἐψάλλετο τὸ «ἀκτὶς ἀελίου....» ἀνέτελλε μεγαλοπρεπὴς διὰ χημικοῦ φωτὸς ὁ ἥλιος, ἐδύετο δὲ ὠχραινόμενος καὶ ὡσανεὶ πενθῶν, ὅτε ἡ Ἀντιγόνη ἀπήγετο ἵνα ταφῇ ζῶσα. Ἡ ἐπιτυχία τῆς διαλλαγῆς θὰ ἐγκαινισθῇ ἁπανταχοῦ, αἴρουσα ἐκ τοῦ μέσου προσκήνιον, θυμέλην, λογεῖον κ.λ.π. θὰ ἐπιταχύνῃ δὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ τῶν ἄλλων δραμάτων τοῦ Σοφοκλέους.

— Χειρόγραφος πραγματεία τοῦ Κοπερνίκου «De Hypotesibus motuum cœlestium» (Περὶ ὑποθέσεων τῶν οὐρανίων κινήσεων) ἀνεκαλύφθη ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τῆς Στοκχόλμης, προσερραμμένη εἰς τὸ χειρόγραφον αὐτοῦ «De Revolutionibus Orbium Cœlestium» (Περὶ τῶν μεταβολῶν τῶν οὐρανίων σωμάτων), ὅπερ ἀρχικῶς ἀνῆκεν εἰς τὸν ἐκ Dantzig ἀστρονόμον Χαβέλιον.

— Τὸ ἐκτενέστατον καὶ δαπανηρότατον τῶν τηλεγραφημάτων, ὅσα πώποτε ἐπεστάλησαν εἰς ἐφημερίδα, ἔλαβε τῇ 21 Μαΐου ὁ «Χρόνος» τοῦ Σικάγου. Οἱ Ἀμερικανοὶ περὶ τοσούτου ποιοῦνται τὴν ἐν Ὀξωνίᾳ καὶ Καμβρὶζ φιλοπονηθεῖσαν νέαν ἑρμηνείαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὥστε προηγόρασαν 800,000 ἀντιτύπων. Ὁ «Χρόνος» τοῦ Σικάγου, θέλων νὰ διευκολύνῃ τοῖς ἀναγνώσταις αὐτοῦ τὴν ἀντιβολὴν τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας ἑρμηνείας, καθ' ἣν ἡμέραν ἀφίκετο ἡ μετάφρασις ἐκ Λονδίνου εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἠγόρασε τηλεγράφημα περιέχον 28 κεφάλαια τοῦ Ματθαίου, 16 τοῦ Μάρκου, 7 τοῦ Λουκᾶ καὶ 5 τοῦ Ἰωάννου, ἐν ὅλῳ 83,715 λέξεις!

— Ἀπὸ τοῦ 1871 ἄχρι τοῦ 1880 τὸ «Γαλλικὸν Θέατρον» εἰσέπραξε 15,496,861 φράγκα. Ἐξ αὐτῶν 1,829,857 φρ. διενεμήθησαν εἰς τοὺς συγγραφεῖς, ὧν ἐδιδάχθησαν τὰ ἔργα, καὶ 1,374,715 φρ. κατεβλήθησαν ὡς φόρος ὑπὲρ τῶν πενήτων. Τὸ «Μελοδραματικὸν Θέατρον» ἐντὸς ἑνὸς μόνου ἔτους, τοῦ 1880, εἰσέπραξε 4,066,354 φράγκα, ἐδαπάνησεν ὅμως 4,080,847 φρ. Ἡ διαχείρισίς του ἀφῆκε λοιπὸν ἔλλειμμα ἐκ 14,051 φράγκων.

***

Ἡ νομικὴ Σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου προκηρύττει θέμα διαγωνισμοῦ ἐπ' ἄθλῳ ταχθέντι ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Λεωνίδα Σγούτα συγγραφὴν περὶ προγαμιαίας δωρεᾶς κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν καὶ ἰδίως τὸ βυζαντινὸν δίκαιον.

ΒΙΒΛΙΑ

2393. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΑ', 28 Ἰουνίου 1881. Ἀριθ. 287 (235). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἀπάντησις σουλιωτική. — Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰω. Ρουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Κέρκυρα. (Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου). — Περὶ ὀλίγων κατεστραμμένων σελίδων τῆς πατρίου ἱστορίας ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου. — Οἱ ἀντίποδες. (Εἰκών) ὑπὸ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου. — Ἀνέκδοτα τοῦ Γερο-Κολοκοτρώνη. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2394. Μάρκου Ρενιέρη ἱστορικαὶ μελέται. Ὁ Ἕλλην Πάπας Ἀλέξανδρος Ε'. Τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδος. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1881. 8ον, σελ. 192. Μετὰ εἰκόνος τοῦ Ἀλεξάνδρου Ε', καὶ τοῦ οἰκοσήμου αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ.

[Ἡ προκειμένη νέα συγγραφὴ τοῦ κ. Μ. Ρενιέρη περιλαμβάνει συνεχῆ ἱστορικὴν μελέτην 99 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1340 μέχρι τοῦ 1439, διαιρεῖται δέ, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ τίτλου, εἰς δύο διακεκριμένα μέρη, συνδεόμενα διὰ τῆς συνεχείας δύο μεγάλων ἱστορικῶν συμβάντων τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, εἰς τὰ ὁποῖα μετέσχον Ἕλληνες.

Κατὰ τὴν ΙΔ' ἑκατονταετηρίδα, εἰς ἣν ἀνάγεται ἡ ὑπόθεσις, ἣν κατέστησεν ἀντικείμενον μελέτης καὶ συγγραφῆς ὁ κ. Ρενιέρης, ἀνεφάνη, καθ' ἃ γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας, τὸ Μέγα Σχίσμα τῆς Δύσεως, καθ' ὃ δύο Πάπαι Ἰννοκέντιος ὁ Ζ' ἐν Ρώμῃ καὶ Βενέδικτος Γ' ἐν Αὐενιῶνι (Avignon) ἔλεγον ἑκάτερος πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς Δύσεως· «Ἐγώ εἰμι ὁ διάδοχος τοῦ Ἁγ. Πέτρου, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ κρατῶν τὰς κλεῖς τοῦ οὐρανοῦ, ἐγώ εἰμι ὁ ἀληθὴς ποιμήν, ὁ δ' ἕτερος ὁ Ἀντίχριστος».

Ἐπὶ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα δι' αἱματηρῶν ἀγώνων, διὰ τῶν θεολογικῶν συζητήσεων τῶν Πανεπιστημίων διημφισβητήθη ἡ γνησιότης τοῦ ἀληθοῦς διαδόχου τῆς ἕδρας τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Ὁ διχασμὸς οὗτος τῆς Δύσεως εἰς δύο ἐχθρικὰ στρατόπεδα ἐπήνεγκε μέγιστα δεινά, ἐζητεῖτο δὲ πανταχόθεν ἡ θεραπεία διὰ τῆς καταπαύσεως τοῦ σχίσματος. Εἰς τὰς προσπαθείας πρὸς ἄρσιν τῆς ἔριδος ταύτης ἔλαβε

Digitized by Google

μέρος ἐνεργὸν καὶ ὡς ἓν τῶν πρωτευόντων προσώπων ὁ Πέτρος Φιλάργης, Κρής, ὀρφανὸς γονέων, ἀνατραφεὶς παιδιόθεν εἰς τὸ τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν Ἀδελφῶν καὶ ἐκπαιδευθεὶς εἰς τὰ Πανεπιστήμια τοῦ Παταυίου, τῆς Ὀξωνίας καὶ τῶν Παρισίων, ἐν ᾧ καὶ ἐδίδαξεν ἐπί τινα χρόνον, ἀναβὰς μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐκλεχθεὶς διὰ τὴν παιδείαν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀρετὰς τῷ 1409 Πάπας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος Πέμπτος.

Ἐπὶ τοῦ βίου τούτου στηρίζεται τὸ πρῶτον μέρος τῶν ἱστορικῶν μελετῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἕλληνος Πάπα τὸ σχίσμα ἐξηκολούθησεν ἔτι ἐπὶ πολὺν χρόνον, ὅτε δὲ κατέπαυσεν ἐπηκολούθησαν νέαι διαταράξεις τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας, εἰς ἃς ἀνεμίχθη ἡ Ἀνατολική. Τὰ νέα ταῦτα γεγονότα καθόσον συνδέονται μετὰ ἑλληνικῶν προσώπων ἀποτελοῦσι τὸ θέμα τῆς δευτέρας μελέτης. Ἰδοὺ δὲ διὰ τίνων λέξεων ὁ ἱστορικὸς συγγραφεὺς μεταβαίνει ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς τὴν δευτέραν μελέτην· «Ἵνα ζωγραφήσωμεν τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου Ε' ἐδέησε νὰ ἐκτυλίξωμεν τὸ πολύπλοκον δρᾶμα, ἐν ᾧ οὗτος ὑπῆρξεν ἓν τῶν πρωτευόντων προσώπων. Ὅτε ὅμως ὁ θάνατος ἀποσπᾷ αὐτὸν ἐκ τῆς σκηνῆς, τὸ δρᾶμα δὲν εἶχε φθάσει ἀκόμη εἰς τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ· μένει δὲ ὁ θεατὴς περίεργος νὰ μάθῃ πῶς ἐλύθη τοῦ μεγάλου Δυτικοῦ σχίσματος ὁ κόμβος, οὗ ἐπιληφθεῖσα ἡ χεὶρ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔπιπτε νεκρά. Χάριν τοῦ θεατοῦ τούτου μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν τελευταίαν πρᾶξιν τοῦ δράματος εἰς ἣν ἐμφανίζεται πάλιν Ἑλληνικὸν πρόσωπον, ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία, προωρισμένη νὰ θυσιασθῇ ἐπὶ τέλους ὡς σφάγιον ὑπὸ τῆς παποσύνης, ἵνα ἄρῃ αὕτη τὸν ὁριστικὸν θρίαμβον κατὰ τῶν πολεμίων της».

Ἔχει δὲ ἡ ὑπόθεσις τοῦ β' μέρους ἀναλυτικώτερον ἐκτεθειμένη ὡς ἑξῆς·

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου Ε' ἐξελέχθη πάπας ὁ Ἰωάννης ΚΓ', καὶ μετὰ τοῦτον τῷ 1417 ὁ Μαρτῖνος Ε'. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου δὲ τούτου κατέπαυσε τὸ Μέγα σχίσμα παραιτηθέντος τοῦ ἀντιπάπα Γρηγορίου ΙΒ' καὶ ἐγκαταλειφθέντος ὑπὸ πάντων τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ τοῦ ἑτέρου ἀντιπάπα Βενεδίκτου. Τὸν Μαρτῖνον διεδέχθη ὁ Εὐγένιος Δ'. Ἀλλ' ἐπὶ τούτου νέαι περιπλοκαὶ συνετάραξαν τὴν Καθολικὴν ἐκκλησίαν, διότι ὁ Εὐγένιος μόλις λαβὼν τὰς ἡνίας τῆς παποσύνης ἠθέλησε νὰ διαλύσῃ τὴν ἐν Βασιλείᾳ ὑπὸ τοῦ προκατόχου του συγκληθεῖσαν Σύνοδον πρὸς διευθέτησιν τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων. Οἱ ἐν Βασιλείᾳ πατέρες, ὑπὲρ τῶν ὁποίων εἶχε κηρυχθῆ ἡ κοινὴ γνώμη καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῆς Δύσεως ἀντέστησαν, καὶ προέβησαν εἰς τὴν ἀποκοπὴν τῶν προνομίων τῆς Ἁγίας Ἕδρας, καὶ ἔθεντο φραγμοὺς εἰς τὰς καταχρήσεις τῶν παπῶν· ἀλλ' εἰς τὰ ἔργα ταῦτα τῆς Συνόδου ἠγέρθη ζωηρὰ ἀντίδρασις παρὰ τῶν κληρικῶν, οἵτινες τέως ἐκαρποῦντο τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐξουσίας καὶ ἐνέπνευσαν θάρρος εἰς τὸν Εὐγένιον συνασπισθέντες περὶ αὐτόν, ὅπως ἀντισταθῇ κατὰ τῆς Συνόδου καὶ ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς ἀκεραιότητος τῶν παπικῶν προνομίων.

Ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ὁ Εὐγένιος ἀνεζήτησε τρόπον ὅπως ἀντιστρατευθῇ κατὰ τῆς Συνόδου, ὑψωθῇ εἰς τὰ ὄμματα τῆς κοινῆς γνώμης καὶ προσελκύσῃ ταύτην πρὸς ἑαυτόν. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐπενόησε νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἕνωσιν, ἥτις ἦτο εὐχὴ καὶ ἐπιθυμία τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἐπίτασιν λαβοῦσα μείζονα ὅταν ἀνέβη εἰς τὴν ἕδραν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας Ἕλλην πάπας. Διὸ ἔπεμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1433 τὸν Χριστοφόρον Γαρατώνην ἐμπεπιστευμένον αὐτοῦ γραμματέα.

Ἀλλ' οἱ ἐν Βασιλείᾳ πατέρες καὶ σύμπας ὁ καθολικὸς κόσμος κατενόησεν ὅτι τοῦτο ἦτο πρόφασις ὅπως ματαιώσῃ ὁ Εὐγένιος τὸ ἔργον τῆς Συνόδου· διὸ καὶ οἱ ἐν Βασιλείᾳ ἔπεμψαν ἰδίους πρέσβεις εἰς Κωνσταντινούπολιν, ζητοῦντες οὗτοι ν' ἀναλάβωσι τὰς διαπραγματεύσεις περὶ τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος, βασίζεται τὸ δεύτερον μέρος τῶν ἱστορικῶν μελετῶν, ἐν ᾧ μετὰ καλλιτεχνικοῦ λόγου ὁ κ. Ῥενιέρης διεξέρχεται ἐν 16 κεφαλαίοις τὰς δραματικὰς περιπετείας τῶν διαπραγματεύσεων, ἀπεικονίζων ζωηρῶς τὰ συμβάντα, χαρακτηρίζων τὰ πρόσωπα τὰ λαβόντα μέρος ἑκατέρωθεν πρὸς λύσιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἐν ᾗ ἐνεπαίχθη ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία καὶ ἀφηρπάγη ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ πατριάρχου τῶν ὀρθοδόξων ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ σχίσματος τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς ἐκκλησίας περιβόητος ἐκεῖνος ὅρος τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου.

Τὸ ὅλον ἔργον διαιρεῖται εἰς 35 κεφάλαια, ὧν 19 περιέχει τὸ α' μέρος, καὶ 16 τὸ β' ἐν οἷς μετὰ δεξιᾶς καὶ καλλιτεχνικῆς γραφίδος ὁ κ. Ῥενιέρης ἀπεικονίζει τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς σκηνὰς τοῦ μεγάλου δράματος τοῦ σχίσματος, καὶ τὴν πλεκτάνην εἰς ἣν ἐνέπεσεν ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία, παριστῶν τὰ δρῶντα πρόσωπα τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐν ἀναγλύφῳ εἰς τὰς ὄψεις τοῦ ἀναγνώστου. Ἡ ἐξιστόρησις δὲ τοῦ βίου τοῦ Ἀλεξάνδρου μέχρι τῆς συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς τὰ τοῦ μεγάλου σχίσματος, ὅτε εἶχε ἡλικίαν 70 ἐτῶν, ὡς ἄριστα ἐτέθη ἐν τῷ α' κεφαλαίῳ, ὡσεὶ πρόλογος δραματικῆς διλογίας, ἐὰν ἐπιτρέπεται ἡμῖν ἡ λέξις αὕτη, ὅπως κατανοήσῃ ὁ ἀναγνώστης τίς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, πόθεν ἡ πατρίς, ὁποία ἡ παίδευσις τὰ πολιτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ αὐτοῦ ἔργα.

Τὸ ἔργον του ὁ κ. Ῥενιέρης, ὡς διαλευκαῖνον ἓν τῶν ἱστορικῶν συμβάντων τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ὅπερ ἐστρεβλώθη καὶ κακῶς ἐξετέθη ὑπὸ πολλῶν ἱστορικῶν τῆς Δύσεως καὶ κατεκρίθησαν οἱ Ἀνατολικοί, συνώδευσε διὰ παραπομπῶν ἐν τῷ κειμένῳ.

Ἐν γένει δ' εἰπεῖν τὸ ἔργον εἶνε γεγραμμένον εἰς ὕφος ἀνθηρόν, εἰς γλῶσσαν ὀρθοεπῆ καὶ ῥέουσαν. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὑποθέσεως εἰς πᾶσαν τὴν εὐπαρακολούθητον σειρὰν τῶν γεγονότων διεγείρει ἀνὰ πᾶν κεφάλαιον ζωηρὸν τὸ διαφέρον τοῦ ἀναγνώστου, καὶ κινεῖ τὴν περιέργειαν αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς εὐαρίθμοις συγγράμμασι τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς πεζογραφίας, τὰς ἱστορικὰς μελέτας τοῦ κ. Ῥενιέρη θεωροῦμεν ὡς ἔργον ἄριστον, εἰς ὃ συμπίπτουσιν οὐ μόνον ἀκρίβεια καὶ τέχνη περὶ τὴν ἱστορικὴν ἔκθεσιν καὶ κρίσιν, ἀλλὰ καὶ λέξεως ἐπιτυχία καὶ λόγου κάλλος].

2395. Λογοδοσία τῆς διοικούσης τὰ τῆς συντεχνίας τῶν ὑποδηματοποιῶν Ἐφορίας. (Ἀπὸ 15 Φεβρουαρίου 1880 - 30 Ἀπριλίου 1881). Ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ προέδρου Ἀντωνίου Βιδάλη. Ἔτος πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως», παρὰ τῇ πλατείᾳ τῆς «Ὁμονοίας». 1881. 8ον, σελ. 20. [Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Σωματείου. Ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι σήμερον τὰ μὲν ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς δρ. 9,885. 08, ἤτοι ἐκ καταθέσεων τῶν μελῶν δρ. 4,300. 85, ἐκ τῆς κληρώσεως 2 ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 6 ἑκατομμυρίων δρ. 200, ἐκ τόκων δρ. 328. 85, ἐκ δωρεῶν δρ. 3,824, προστιθεμένης καὶ τῆς ὠφελείας ἐκ τῆς προσκτήσεως ὁμολογιῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον δρ. 1,431. 38, ἀναβιβάζεται τὸ κεφάλαιον εἰς δρ. 9,885. 08, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 350. 32, ὥστε τὸ Σωματεῖον κέκτηται καθαρὸν κεφάλαιον μέχρι τῆς 30 Ἀπριλίου 1881 ἐκ δραχ. 9,579. 76 τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ 13 μετοχῶν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων φράγκων ἐπὶ τόκῳ 6 % δρ. 7,280, ἐκ 12 τοῦ δανείου τῶν 6 ἑκατομμυρίων ἐπὶ τόκῳ 6 % δρ. 1,258, ἐκ 2 τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων τῆς Τραπέζης μετὰ λαχείου ἐκ δρ. 220. 46 καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ ταμείῳ μετρητῶν, ἅτινα θέλουσι διατεθῇ εἰς ἀπόκτησιν χρεωγράφων.]

2396. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome deuxième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule Nº 14.

[Διὰ τοῦ φυλλαδίου τούτου συμπληροῦται ὁ Β' τόμος τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ λαμπροῦ συγγράμματος τοῦ Κουρτίου. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο περιέχει ἐν τέλει ἐν παραρτήματι α') πίνακα τῶν πόλεων, ὅσαι συνετέλουν φόρον εἰς τὸ ἐν Δήλῳ ταμεῖον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ β') κατάλογον κατὰ τάξιν χρονολογικὴν τῶν κατὰ τὸν πέμπτον π. Χ. αἰῶνα ἀθηναϊκῶν κληρουχιῶν. Δημοσιευθήσεται δὲ προσεχῶς καὶ ἄτλας εἰδικὸς τῆς «Ἑλληνικῆς Ἱστορίας» τοῦ αὐτοῦ σχήματος μὲ τὸ βιβλίον, περιλαμβάνων πάντας τοὺς ἀναγκαίους ἱστορικοὺς πίνακας, χάρτας καὶ σχεδιογράμματα πρὸς κατάληψιν τοῦ κειμένου].

2397. **Hèraclès au repos.** Bronze grec du Musée du Louvre. Par Jules Martha. (Extrait des «Monuments Grecs», publiés par l'«Association pour l'encouragement des Études grecques en France».— Année 1880). Paris, typographie Georges Chamerot, Rue des Saints-Pères, 19. 1881. 4ον, σελ. 12. Μετὰ εἰκόνος.

2398. **Ἐπικήδειος εἰς Δέσποιναν Αὐθεντοπούλου ὑπὸ Ι. Ξενιάδου.** Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Παλαμάρη, Πέραν, πλησίον τοῦ «Μπὸν Μαρσέ». 1881. 8ον, σελ. 7.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

25 Ἰουνίου 1881 **ΑΘΗΝΩΝ** 25 Ἰουνίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 294
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304 1/2
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 432
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 289
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 112
10 » φράγ . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 214
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	γρ. 445

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	116.—	1,000	3,870
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.15	175	367 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	132
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	φρ. 100	64
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	142

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28,90. — Ἐμπ. 3μην 28.60.

Γαλλ. Ἐθν Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 3/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.20
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.60
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 134

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν–Λονδ. 3μ. (22 Ἰουνίου) Ἐμ. 28.50-28.90.
Κερκ.–Λονδ. 3μην. (23 Ἰουνίου) 28.80-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (24 Ἰουνίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	51 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	256
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	266
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	138 1/3
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 5/8 - 7/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 -23.05
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 28/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 1 Ἰουλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.80
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.20
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.28
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (3 Ἰουλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.25 1/2 -25.30 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6 - 7 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 130 - 135 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Ν. Γ. Ν. Μεσολόγγιον, Σ. Ι. Ρ. Κέρκυραν καὶ Α. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Τριαστέρῳ συνδρομητῇ. Μιμηθῆτε τὸν Heine, ὅστις τὴν σύζυγόν του, Γαλλίδα ὡραίαν, ἀλλ' ἀμοιροῦσαν καὶ τῆς στοιχειώδους παιδεύσεως, ἐφρόντισε καὶ ἐξεπαίδευσεν, εἰσαγαγὼν αὐτὴν εἰς παρθεναγωγεῖον, ὅπου τακτικώτατα τὴν ἐπεσκέπτετο τὰς κυριακάς!... — κ. Π. Λ. Ἀθήνας. Διότι δὲν ἀπεστάλησαν καὶ αἱ λύσεις. — κ. Ι. Α. Κωνσταντινούπολιν. Ἐδημοσιεύθη εἰς προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἑστίας».— Φιλολόγῳ. Ἀθήνας. Πολὺ κωμικώτεραι εἶνε αἱ ἐτυμολογίαι Βυζαντινῶν τινων· οὕτως αὐτὸς ὁ πολὺς Εὐστάθιος, ἀναφέρων που τὰς τρεῖς ἡμερησίας τροφὰς τῶν ἀρχαίων, ἄριστον, δεῖπνον, δόρπον, ἐπιφέρει ἄνευ οὐδενὸς δισταγμοῦ ὅτι τὸ μὲν ἄριστον ὠνομάσθη οὕτως, διότι ἐγίνετο Ἄρεως ἱσταμένου, τὸ δεῖπνον διότι μετὰ τοῦτο ἔδει πονεῖν, καὶ τὸ δόρπον ἐκ τοῦ δόρυ παύεται. — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Ἡ καθυστέρησις ἐγένετο ἐκ παραδρομῆς. Πάντα δὲ τὰ καθυστερήσαντα φύλλα ἀποστέλλονται πρὸς τοὺς συνδρομητάς, πρὸς οὓς τοῦ λοιποῦ ἡ ἀποστολὴ θὰ γίνεται ἀνελλιπής. — κ. Ν. Γ. Ζ. Σύρον. Ἐλήφθη ἐγκαίρως, καὶ παρενεβλήθη εἰς τὸ ἄλλο, ὅπερ θὰ περιέχεται εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.— κ. Α. Χ. Δ. Τρίπολιν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ. Γ. Ι. Β. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. — Μιᾷ φίλῃ τῆς «Ἑστίας». Ἀθήνας. Ὁ Λαμαρτῖνος ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι ἐτῶν ἐν Νεαπόλει διατρίβων ἠγαπήθη ὑπὸ τῆς πτωχῆς κόρης, ἣν βραδύτερον ἀπηθανάτισεν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Γρατσιέλλας (Graziella). «Ἡ ποιητικὴ καὶ συγκινητικὴ ἀφήγησις, ἣν ἔκαμεν ὁ ἴδιος, τῆς νεανικῆς ἐκείνης σχέσεως, γράφει κριτικός τις, εἶνε μὲν ἀξιοσημείωτον ἔργον φιλολογικόν, ἀλλ' ἀπεικονίζει πολὺ κακῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνδρός. Ἐν αὐτῇ ὁ Λαμαρτῖνος παρουσιάζεται ὡς ψυχρός τις φίλαυτος, ὡς νεανίας φιλάρεσκος, ἀπολαύων ἀνάλγητος τῆς προσφερομένης αὐτῷ λατρείας· τότε δὲ μόνον ἀναφαίνεται ὁ ποιητής, ὅταν πρόκειται νὰ κλαύσῃ διὰ στίχων ὡραίων ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς ταπεινῆς ἐργάτιδος, ἥτις ἔπεσε θῦμα τοῦ ἔρωτος. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ Graziella δὲν ἦτο ἐργάτις κοραλλίων, ὡς παριστάνεται ἐν τῷ μυθιστορήματι, ἀλλ' εἶχεν ἔργον νὰ κατασκευάζῃ σιγάρα· τοῦτο ἀπεκάλυψεν ἀδεξίως αὐτὸς ὁ ποιητής, εἰπὼν ὅτι προετίμησε νὰ περιβάλῃ τὴν χαρίεσσαν ἐκείνην μορφὴν μὲ πλαίσιον ἄλλο παρὰ τὸ πραγματικόν, κακῶς ποιήσας νὰ παραδώσῃ εἰς τὸ κοινὸν ὅλας ταύτας τὰς λεπτομερείας· ἡ ἀποκάλυψις τῆς πραγματικότητος μόνον νὰ ζημιώσῃ δύναται τὴν ποίησιν. Ἡ Ἐλβίρα καὶ ἡ Graziella, ὡς ἡ Βεατρίκη, ἡ Ἰουλιέττα καὶ ἡ Mignon, εἶνε πλάσματα τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα ἀποβάλλουσιν ὅλον αὐτῶν τὸ θέλγητρον ἀναλαμβάνοντα τὴν πραγματικὴν των φύσιν».

Εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ὑπάρχει πρὸς πώλησιν ἀντὶ μόνον δραχ. 20 σειρὰ πλήρης καὶ ἀμεταχείριστος τοῦ 1880 τοῦ «Univers Illustré», μεγάλου ἑβδομαδιαίου εἰκονογραφικοῦ περιοδικοῦ τῶν Παρισίων.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[25 Ἰουνίου (Πέμπτη) 1881]

Κατ' ἐπίσημον τηλεγράφημα τοῦ ὑποστρατήγου κ. Βασ. Σακουντζάκη, χθὲς τετάρτῃ, ὥρᾳ 4 ½ μ. μ., μέσος τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων τῆς καταλήψεως εἰσῆλθεν ἐν μέσῳ πανδήμου ἐνθουσιασμοῦ ἄνευ διακρίσεως θρησκεύματος ἐν τῇ πόλει τῆς Ἄρτης. Ἀδιάκοποι ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ ἔθνους ἐχαιρέτιζον τὴν εἴσοδον τοῦ στρατοῦ ἐκ μέρους πάντων τῶν κατοίκων Ἄρτης, χριστιανῶν, ὀθωμανῶν καὶ ἰσραηλιτῶν. — Χθὲς τὴν νύκτα ἐγένετο λαμπρὰ φωτοχυσία ἐνταῦθα ἐπὶ τῇ χαρμοσύνῳ εἰδήσει τῆς εἰσόδου τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων εἰς Ἄρταν. Πυροτεχνήματα πολλὰ ἐκάησαν καὶ πολλοὶ ἰδιωτικοὶ οἶκοι ἦσαν φωταγωγημένοι. — Κατὰ τὴν «Σφαῖραν» αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἀναχωροῦσι περὶ τὰ τέλη τῆς ἑβδομάδος, ὁπότε, ὡς εἰκάζεται, θέλει ἔχει ἀποπερατωθῆ ἡ κατάληψις τοῦ πρώτου διαμερίσματος, τῆς Ἄρτης, ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ. Ἐπὶ τούτῳ διετάχθη ἡ «Ἀμφιτρίτη» νὰ παραλάβῃ γαιάνθρακας καὶ ᾖ ἑτοίμη πρὸς ἀπόπλουν. — Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἀνεχώρησεν εἰς Ἄρταν ὁ ἰατρὸς τοῦ βασιλέως καὶ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου κ. Πρετεντέρης, ἵνα διαγνώσῃ, ὡς γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», τὸ κλίμα τῆς χώρας ἐκείνης, ἐν ᾗ ὁσονούπω ἀπέρχεται καὶ ὁ βασιλεύς. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἀνεχώρησεν ἡ α' ἴλη τῆς Α' ἱππαρχίας ὑπὸ τὸν ἴλαρχον Κ. Γρίβαν, μεταβαίνουσα εἰς Ἄννινον, ὅπως ἐκεῖθεν προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἄρταν καὶ σταθμεύσῃ ἐκεῖ. Εἰς τὴν ἴλην ταύτην προστίθενται καὶ δύο ἐνωμοτίαι ἐκ τῆς ἐφίππου χωροφυλακῆς, καὶ αὗται τιθέμεναι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἰλάρχου Κ. Γρίβα. Ἡ α' ἴλη αὕτη, κατὰ τὸν «Αἰῶνα», μετὰ τῆς ἐφίππου χωροφυλακῆς, θέλει ἐκτελέσει τὴν ὑπηρεσίαν ἰδιαιτέρας φρουρᾶς τοῦ βασιλέως. — Εἰς Λαμίαν διετάχθη ἡ συγκέντρωσις 590 ἐκλεκτῶν χωροφυλάκων, οἵτινες ἐτέθησαν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ κ. Γ. Στεφάνου. Ἡ δύναμις αὕτη εἶνε προωρισμένη ἰδίως διὰ τὰ διάφορα διαμερίσματα τῆς Θεσσαλίας, θὰ εἰσέρχηται δὲ ἐφ' ὅσον προχωρεῖ ὁ στρατὸς εἰς τὰ ἑκάστοτε παραδιδόμενα τμήματα πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας. — Ὁ στρατηγὸς Σκαρλάτος Σοῦτσος διωρίσθη γενικὸς ἀρχηγὸς ὅλου τοῦ στρατοῦ τῆς καταλήψεως. — Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀναχωροῦσιν ἐκ Χαλκίδος εἰς Στυλίδα πάντα τὰ αὐτόθι ἑδρεύοντα στρατιωτικὰ τάγματα. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» δὲν ἀπεφασίσθησαν ὁριστικῶς τὰ περὶ τῆς διοικήσεως τῆς προσαρτωμένης χώρας. Πληροφορεῖται δ' ὅτι ἐπεκράτησεν ἐπὶ τέλους ἡ σκέψις, ἵνα διὰ Β. διατάγματος, προκαλουμένου παρὰ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, α') ἐγκριθῇ ὁ διορισμὸς βασιλικοῦ ἐπιτρόπου εἰς ἕκαστον τῶν παραληφθησομένων ἐξ τμημάτων ἅμα τῇ καταλήψει αὐτοῦ, ἐπιτρεπομένης τῆς ἀναθέσεως τῆς διοικήσεως καὶ ἑτέρου παρακειμένου τμήματος καθόλου ἢ ἐν μέρει εἰς τὸν αὐτὸν βασιλικὸν ἐπίτροπον, καὶ β') διατηρηθῇ ἡ ὑπάρχουσα διοικητικὴ καὶ δημοτικὴ περιφέρεια, καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς ὑπαρχούσης νομοθεσίας ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὰ ἐκ τοῦ Συντάγματος παρεχόμενα εἰς τοὺς πολίτας καὶ τοὺς κατοίκους ἐν γένει ἀστικὰ κλ. δικαιώματα, εἰσαγομένων δὲ μόνον νόμων τινῶν, ἀφορώντων εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἐνέργειαν ἐκλογῶν. Πλὴν τῶν βασιλικῶν ἐπιτρόπων, διορισθήσονται καὶ διοικηταὶ καὶ τὸ προσωπικὸν ἀμφοτέρων. — Ὁ κ. Ἐπαμ. Λουριώτης ἀποστέλλεται ἔκτακτος ἐπίτροπος εἰς Ἄρταν, ὅπως ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν τῶν ἐκεῖ ἑλληνικῶν ἀρχῶν τοῦ πρώτου διαμερίσματος τῶν παραχωρουμένων. — Διετάχθη νὰ συγκεντρωθῇ ἐν τῷ χωρίῳ Γιαννιτσοῦ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὁ στρατός, ὅστις θέλει καταλάβει τὸ δεύτερον τμῆμα τῶν παραχωρουμένων ἐπαρχιῶν. — Προχθὲς κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ ἡ θωρακοβάρις «Ὄλγα», προερχομένη ἐκ Τουλῶν, ἔνθα ἐπεσκευάσθη. Τὴν δὲ παρελθοῦσαν παρασκευὴν κατέπλευσαν αἱ παραγγελθεῖσαι ἀτμοβάριδες «Σπέτσαι» καὶ «Ὕδρα». Τὰ πλοῖα ταῦτα, κατασκευασθέντα εἰς τὸ μέγα ναυπηγεῖον τῆς ἐν Ταμέσει ἑταιρίας «τὸ Λονδῖνον», φέρουσι δύο ἕλικας καὶ ἓν μέγα τηλεβόλον Κρούπ 16 τόνων ἐπὶ τῆς πρώρας ἀκίνητον. Ἔχουσι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὸ πλεονέκτημα, ὅτι δύνανται νὰ πλέωσι καὶ εἰς ἀβαθεῖς θαλάσσας.—Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἀνεχώρησε μεταβαίνων εἰς Βερολῖνον ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας κ. Ῥάδοβιτς.—Κατὰ τὴν «Πρωΐαν», ὁ κ. Κ. Δεκ. Βοῦρος τὰς 100,000 φρ, ἅτινα ἐκέρδησεν ἐκ τοῦ λαχείου τῆς Τραπέζης, προσφέρει εἰς τὸ συσταινόμενον ὀρφανοτροφεῖον τῆς Χίου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1451.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Εὑρὲ ἀριθμόν, ὅστις πολλαπλασιαζόμενος ἐπὶ ἕκαστον τῶν ἀριθμῶν 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24 καὶ 27 νὰ χαράγῃ γινόμενα, ἀποτελούμενα ἕκαστον ἐξ ὁμοίων ψηφίων.

1452.

Μὲ ἐφόνευσεν ὡς ἄνδρα τοῦ υἱοῦ μου ὁ βραχίων.
Εἶσαι μέλος μου, ἂν λείψῃ τὸ μεσαῖόν μου στοιχεῖον.

1453.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

Ο . . Η
. . . .
. . . .
Η . . Σ

1454.

Avant d'être conçu j'ai fait pleurer ma mère,
Pour mon premier exploit j'ai terassé mon père.
Les Barbares me traitent fort mal.
A ceux qui m'aiment trop, je suis toujours fatal.
Dès le berceau je suis si redoutable
Qu'il me faut marier pour me rendre traitable.
Certes, ma femme et moi, nous nous accordons bien:
Elle est douce, je suis affable,
Mais dès que son parti l'emporte sur le mien,
Je vous le dis tout net, je ne suis bon a rien.

ΛΥΣΕΙΣ

1443.

19 λαγωοὺς πρὸς 5 φράγκα	....	95 φρ.
1 τρυγόνα » 1 »	....	1 »
80 στρουθία » 0,05 λεπτὰ	....	4 »
100 κομμάτια	....	100 φρ.

1444.

21	12	3	9	20
8	19	25	11	2
15	1	7	18	24
17	23	14	5	6
4	10	16	22	13

1445.

Σπόγγος.

1446.

Ὄνομα.

1447.

Κλῆμα, σταφυλή, οἶνος.

1448.

Θ Η Ρ Ι Ο Ν
Η Ρ Ι Ο Ν
Ρ Ι Ο Ν
Ι Ο Ν
Ο Ν
Ν

1449.

Livre-lire.

1450.

La lettre O.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google